PANORMITANI Primá super II. Decretalium.

NICOLAI DE Tudechis, Siculi, Abbatis, Archiepiscopi, & Cardinalis, Prima in Secundum lib. Decretalium.

LVGDVNI,

1546

Rubrice huius voluminis.

Lectura insignis domini Nicolai Siculi: Abbatis Monacen. Archiepiscopi Panormitani super Prima Secundi Decretalium: cum casibus Bern. ⁊ cum Apostillis prestātissimorum. J. U. interpretum Andree Barbatie: Aenee de Falconibus: ⁊ Anto. Francisci de doctorib⁹ Paduani. Addidimus nunc postremo ⁊ Apostillas domini Sebastiani Sapie Genueñ. neotericorum doctissimi: iuri operam nauantibus haudquaq̄ spernendas.

QUoniam hic principium voluminis nō existit: ideo in proemio ⁊ preludiis aliter instare non censui: tamen quia super hoc secundo libro aliorum iuris canonici difficillimo ac magis vtili quem de presenti in hac amplissima ⁊ ornatissima Senarum vrbe ordinarie lego: labente anno domini. M.cccc.xxi. initium scribendi sumpsi: fluxis decem annis quibus iugiter in hoc volumine decretalium publice legendo elaboraui: nefas existimaui illotis (vt ita dixerim) manibus interpretationis materiam attingere: maxime quia cuiusq̄ rei potentissima pars principium est: iuxta sententiam iurisconsulti in. l. j. ff. de origi. iur. Et ne quodammodo viderer iure meo scientiam vendicare ⁊ non illi scientie ⁊ totius bonitatis artifici tribuere: ipsius enim sapientia ⁊ fortitudo sunt: ipse mutat tempora ⁊ etates: ⁊ regna transfert atq̄ constituit: ipse reuelat profunda ⁊ abscondita: ⁊ nouit in tenebris constituta ⁊ lux cum eo est. Danielis. ij. c. Nullius enim assertionis imbecillitas: sacra valet enumerare mysteria: nisi superno fuerit erudita magisterio testante sapientie fonte Salomone. Dominus dat sapientiam ⁊ ex ore eius sapientia ⁊ prudentia. Nam q sine saluatore salutem vult habere: ⁊ sine vera sapientia existimat prudentem se fieri posse: non sanus sed eger est: non sapiens sed stultus in egritudine assidua elaborabit: ⁊ in cecitate noxia stultus ⁊ demens permanebit. xxvj. q. ij. qui sine saluatore. hinc Ambro. super epistola ad Colosseñ. ⁊ transumptiue in. §. sed econtra. xxxvij. dist. Omnis ratio superne scientie vel terrene creature in eo est qui caput est earum ⁊ author: vt qui hunc nouerit nihil vltra querat: quia hec est perfecta virtus ⁊ sapiētia: quicquid alibi queritur hic perfecte inuenitur: nam qui Christum nouit: thesaurum sapientie ⁊ scientie inuenit: quia id nouit quod vtile est. his annectitur congrue quod bellissime Hiero. inquit. xvj. q. j. reuertimini. Si quis doctus ⁊ eruditus in lege domini possidet: sed gratias agat primum deo qui cūcta largitur: deinde doctoribus eius ac ministris per quos a deo eruditus est: si enim gratias non egerit ⁊ scientiā sibi vendicauerit in penuriam maledicetur: quod si eruditus intelligēs largitorem deum ⁊ agens his gratiam per quos deo eruditus est humiliauerit se: ⁊ in horreum dei cibos intulerit: hoc est sapientie alimenta populo ministrauerit statim aperientur super eo cataracte celi ⁊ effundetur pluuia spiritualis super eum ⁊ mandabit nubibus celi vt pluant super eum imbrem roris sui ⁊ abundantia rerum omnium perfruetur. Quapropter ego nicolaus de tudisco cathanieñ. siculus: inter doctores minimus ipsius scientie capitis ⁊ autoris prolixe ⁊ pie mentaliter: vocaliter vero cōpēdiose p̄sidiū inuoco vna cū Boetio inquiēs. O qui perpetua mundum ratione gubernas. Terrarum celiq̄ sator q tempus ab euo ire iubes: stabilisq̄ manens das cuncta moueri. Da pater augustam menti conscendere sedē. Da fontem lustrare boni: de luce reperta. In te conspicuos animi defigere nixus. Cōfisus itaq̄ de implorato auxilio ad ipsius honorem cui⁹ res agitur ac de p̄ssime ac deuotissime virginis ipsi⁹ genitricis Marie gloriosissime: ⁊ Agathe patrone ac compatriote mee ⁊ Lucie preclarissime sicule cui⁹ hodie pie vigiliā colim⁹ nō min⁹ bn̄dicti: cui⁹ a pueritia habitū gero: ad destinati operis perfectionem, fidentiori ⁊ feliciori animo condescendo ⁊ in prosecutione hūc ordinem seruabo. Primo nāq̄ prolixe ⁊ superflue p alios scriptis resecatis prorsus tacendo vel ad loca sua remittendo: obscureq̄ tactis declaratis colligam notabilia magis substantifica: ⁊ que vt plurimum cum materia examinanda non existunt. Scd̄o illico condescendā ad glos. Ber. que cum exhibeant se cūctorū conspectui: ⁊ ad tex. declarationē tendāt p prius vtile expedire d̄creui. Et qcqd ex tactis p doc. ad gl. est applicabile eis annectere nitar: ne repetēdi eadem in effectu materia ministret. Tertio si qd p doc. ad gl. nō applicabile apponit qd̄ ad intellectū. c. necessario tēdit vel nota. sit dignū ad materiā imminentē pertinens p oppositiones vel q̄stiones: prout magis erit materie consentaneū applicabo. ⁊ tā huiusmodi operis finē q̄ sup aliis libris sup qbus si fata sinant scribere intendo attingere mihi concedat precibus Lucie instantibus altissimus, a quo cuncta bona procedunt. Amen.

De iudiciis. Rubrica.

1 Judicium quid sit ⁊ quomodo diffinitur.
2 Judicium non dicitur proprie ante litem contestatam.
Confessio dicitur facta in iudicio etiam q in eo non sit lis contestata.
3 Inquisitio an sit iudicium extraordinarium vel ordinarium.
Inquisitio non venit in materia stricta appellatione officii ordinarii.
4 Jus patronatus participat de spiritualitate ⁊ tēporalitate.
Patronus potest vno presentato alium presentare: ⁊ intellige vt. j. c. j. nu. 17.
5 Judicium vtrum dicatur criminale quando imponitur pena pecuniaria.
Damnatus per inquisitionem euitat infamiam: ⁊ mitius punitur quam damnatus per accusationem.
6 Pena pecuniaria que imponitur pro delicto an applicetur fisco vel parti.

Hec rubrica pōt continuari ad precedētia duobus modis. Et p̄io sic. Supra i precedētibus ti. visum est de p̄paratoriis iudiciorū: nūc ad ip̄a iudicia veniendū est. Uel scd̄o sic. Supra visum est de instrumētis qb⁹ iudices iudicant: vz de cōstitutiomb⁹ ⁊ ꝯsuetudinib⁹. Itē de iudicū potestatib⁹ ⁊ modis creandi iurisdictionē ⁊ potestatē iudicādi: nūc ad ipsa iudicia veniēdū est. Pōt ꝯtinuari ⁊ tertio ad precedētē tit. ⁊ sic mag⁹ ad p̄xima. In precedenti titulo visuz est de arbitris: verū q arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. l. j. ff. de arbi. iō annectit ⁊c. Ad materiā rubrice facit. ij. q. j. ⁊. v. q. iiij. xiiij. qō. j. xv. q. vij. xvj. q. vj. xxx. qō. vlti. §. his ita. vsq̄ ad fi. Repetit iste ti. i. vj. i cle. Et q tractaturi sumus de iudiciis videndum est primo qd sit iudiciū. Scd̄o quotuplex sit iudiciū. 1 †Quo ad primum dic q hoc nomen equiuocū est: hz em̄ multa significatiua: de qb⁹ p Host. ⁊ Gof. in summis eorū: ⁊ p Jo. an. in rubrica huius tit. i. vj. ⁊ no. in regula in iudiciis. de reg. iur. lib. vj. qn̄q̄ em̄ sumit p discretione: vnde d̄r q infans ⁊ furiosus carent iudicio: vt in. c. ex parte. de col. vlti. iij. qō. vij. §. tria. ff. de iudi. cū p̄tor. §. nō aūt. Qn̄q̄ p examinatiōe seu deliberatiōe. lix. distin. c. ij. in fi. Qn̄q̄ p autoritate. lxij. dist. c. j. Qn̄q̄ pro pena. l. dist. ⁊ purgabit. Qn̄q̄ p instantia cause discutiende ⁊ partibus eius: vt. l. properandū. C. de iud. ⁊. j. de v̄. sign. c. forus. iij. q. iiij. c. j. ⁊ in multis similibus: ⁊ ita sumit hic. Et i hac significatione deffinitur sic p aliquos summistas: q est actus triū personarū: vz iudicis actoris ⁊ rei in iudicio cōtendētiū: q̄ diffinitio dānat hic p recollende memorie patrē ⁊ preceptorē meū dn̄m Frāc. d̄ zabarellis postea cardinalē dignissimū cui plurimū debeo ⁊ rōne doctrine ⁊ nimie mireq̄ affectiōis quā in me gerebat q̄ ductus nō dedignatus est in cardinalatus apice ꝯstitut⁹ me minimū ad doctoratū p̄mouere. Mouet q hec diffinitio non euacuat naturā deffiniti nec est conuertibilis cū suo diffinito. Nā qn̄q̄ est iudiciū sine actore vt qn̄ iudex p̄cedit p inq̄sitionem ex officio: vt. j. de accusa. c. qualiter ⁊ qn̄. el. ij. qn̄q̄ est sine reo vt qn̄ maleficio existente notorio iudex inq̄rit i genere s̄z formā quā notabiliter tradit Inn. i. c. bone. s̄. de elec. Sed posset saluari hec diffinitio. Primo habēdo respectū ad cōmuniter accidētia:[a] vt p̄bat in p̄alleg. c. j. iij. q. iiij. Itē saltem ficte semp sunt tres p̄sone: q fama habet pro accusatore: vt in preallega. c. qualiter ⁊ qn̄. Ipse vero diffinit sic: q est inuestigatio quā facit iudex s̄m iuris ordinē per varios modos ad veritatem eliciendam ⁊ elicitā custodiēdam. Uel diffinit sic s̄m Azo. in sum. ⁊ Gaf. de cal. hic q est causa i iure reddendo necessario posita cum interpellatiōe personaꝝ: ⁊ quelibet istarū diffinitionū ad bonū sensum sustentabilis est. Et dicitur iudicium quasi iurisdictio: quia ibi quid iuris sit discutitur: vid̄ tex. in. c. forus. de verb. sign. ⁊ hanc vltimam ⁊ primam sentit Inn. in. c. qntauallis. de iureiurā. vbi diffinit quid sit arbitrium. Sed cōtra has diffinitiones facit. c. forus. in princip. j. de verbo. signifi. vbi dicit qd̄ origo ⁊ materia negotii appellatur causa[b] a casu: que dum proponitur causa dicit: dū discutitur iudiciū vocat: cū finitur iustitia nuncupatur. ex quo euidēter colligitur qd̄ ipsa discussio

Sebasti. Sapia.

[a] Accidētia. no. est quod dicit hic Abb. diffinitionē fieri s̄m cōiter cōtigētia s̄ ēt voluit Aret. in. l. j. col. penul. ff. de testa. alexan. in rubri. ff. solu. ma. Sz in ꝯtriū obstat multū tex. i. l. j. ff. d̄ reg. cato. vbi regule cato. diffinitio iprobat q nō cōuenit quibusdam casibus.

Zacharias.

[b] Appellat cā. Bald. Salyce. et Paul. de ca. ꝯ in l. causas. ⁊ ibi glo. in ver. causas. C. d̄ transact. Sed ꝯtriū est vitas: vt p Bar. ⁊ doc. cōiter in alleg. l. cās. Angel. ꝯs. clxxxviij. incipi. dn̄a peregrina. ⁊ Ro. ꝯs. ccccxij. incip. p habenda. p quo facit. c. forus. ⁊ quod ibi no. j. de v̄b. signi.

a ⁂ Sebastianus.Sapia. ¶ Iudicium. Uide Barto.in.l.si insulam.in vij.oppo.prime partis.et in.l.iiij.in.vij.oppo.§.cato.ff.de verbo.obli. vbi dicit quod illa que precedunt litis contestationem dicuntur preparatoria iudicij:tradita per Moder.in.l.ij.C.de in ius vocan.per Iaso. in rubrica.C.de edendo.

b ¶ Sedeat in loco. Adde Io. de ana.consil.lxxxv.

c ¶ Iudiciũ est locus. Adde Albe. ĩ dictionario suo in verbo iudiciũ. Alexan.in rubri. C.eo.

⁂ Sebasti.Sapia.

d ¶ Extraordinarium. Uide circa hũc articulũ tex. in.l.iij.§.mandatis.ff.ad legẽ iul. pecul.vbi probat qḋ inqſitio est remediũ extraordinariũ.vide quod no.Bar.in.l.querela. C. ad legem cor.de fal.

e ¶ Ordinarium. an iudicium inqſitiõis sit ordinariũ.vide Bal.ĩ.l. ea quidẽ.vij.col. C.ḋ accu.z.q̃ dixi in.c.qualiter.el.ij. de accu.vide gl.c. multi.ij.qḋ.j.z.c. nullus.iij.q.iij. z Domini i.d.c. multi.z.c.dilecto de sen.excõ.li.vj. vide Io.an.in.c. ij.de rescrip.li.vj. vbi dicit quod appellatione iudicij nõ venit inqſitio: sed contrariũ ibi tenet Ioã.de fantucijs.z vr̃ tex.cõtra eã in.d.c.qualiter.ad finẽ.ĩ verbo forma iudicij. vide que dixi ibi ĩ recollectis. Andre.Barba. Anto.Francis. ¶ Circa hãc materiã quotuplex sit iudicium. Uiḋ Spec.in ti.de iu. in princ.vbi dicit ꝙ alia sunt iudicia generalia:alia vniuersalia: alia communia:z alia specialia.z vide q̃ habenṫ in.c.ij.de lib.obla.vbi tra. de formatione libelli in istis iudicijs:z habeṫ in.c. cũ eccl'ia sutrina. de cau.pos.z proprie.z in.c.cõquerente.de offi.ord. et in.c.certificari. de sepul.z de iudicijs communibus in quibus vterq; censetur actor et reus.vide in.c.ex literis.de proba.z in quot partes diuidatur iudicium habetur in.l.j.in.§.j.ff.si quis ius dicen.non obtemp.z quot modis sumatur hoc nomen iudiciũ. Dicas ꝙ aliqñ capitur pro discretione.ij.q. vij.in.c.tria.aliqñ p tpe quo iudiciũ reddiṫ.c.precepta.v.dist.aliqñ pro snĩa.vt in.c.neophitus.lxj.dist.aliqñ pro examinatiõe:vt in.c.ij.lix.dist. aliqñ pro purgatione z pena:aliqñ pro dãnatione:vt in.c.z purgabit. l.distin.z in.c.timorẽ.de conse.dist.ij.z vide Archi.in.c.statutũ.§.insup. de rescrip.lib.vj.z vide bonã glo.in regula in iudicijs.eo.li.z ex quibus personis substantietur iudicium:vide que habentur in.c.nullus.iiij.qḋ. iij.z in.c.for⁹.de ver.sig.z quid sit iudiciũ vltra hic dicta vide beatũ Thomam.ij.ij.q. lx.artic.j.z.ij.vbi dicit qḋ iudiciũ est actus iustitie z est licitũ:z ibi ẽt ponit quot reqniranṫ ad ipm iudicium.z vide eundem Tho.in.iij. parte sum.qḋ.lix. arti.v.z in.iiij.dis. xlvij.articu.j.z in sum.cõtra gentiles.lib.iiij.qḋ.xcvj.vbi late ponit de iudicio futuro vniuersali in quo iudicabuntur et viui z mortui: et ibi etiam dicit in iiij.dist.xlix.articulo.j.ꝙ tps iudicij vniuersalis est incognitũ:z vide eũdem in eo.iiij. dist.xlvij.arti.j. z vide eum in.q.de potentia diuina. q.v.arti.vj.tñ dicit i.iiij.dis.xlviij. artic.iij.qḋ iudiciũ vniuersalẽ precedẽt signa q̃ habenṫ in euãgelio Luc.xxj.c.z in.d. disti.xlviij.articu. iij.z in.q.de quolibet.q.ix.arti. ij. põit vbi erit hoc iudicium vniuersale.

f ¶ Extraordinarium. Adde eundem consi.xxv.la tius Cald. ꝯsil.j. de accu.

⁂ Sebasti.Sapia.

g ¶ Criminalis. Uide alexã.in consi. lxvj.in.j.vol.et in cõsi.lxxxij.in si.j. volu.vide etiam Mathesila.in no tab.lxx.inci. No. quod si statutũ. in.ij.char.vbi dicit ꝙ si statutum dicit quod si quis turbauerit aliquẽ in possessione sua condemnetur in centum:quorum dimidia applicatur fisco:alia parti lese:potest agi ciuiliter. Secus si statutum dicat si quis fecerit sic condemnetur in centum:quorum dimidia applicetur fisco:z dimidia accusatori:q: tunc erit iudicium mere ciuile:de quo per Ang.in trac.maleficiorum.in glo.in verbo dãdis z soluẽdis camerario:per do.Iaso.in.§.quedam autem.institu.de actio.vide etiam Areti.in consil.vlti.

causę appellaṫ iudiciũ. Pono ergo hanc diffinitionẽ. Iudiciũ est cause discussio q̃ corã iudice iuridice fit. ¶ 2 † Ex quo etiã infero qḋ pprie añ litẽ cõtest.non dicitur iudiciũ.[a] qḋ tenet gl.no.in.l.iudicium.ff.de iudi.facit.l.amplius.ff.rem ra.habe. z hoc intelligo respectu ipsius cause. Sed quo ad hoc vt confessio vel aliquid aliud dicatur facta in iudicio seu in iure satis est qḋ iudex sedeat[b] in loco iuris dicendi vel reddẽdi gratia quantũcunq; lis non sit contestata.ad hec allego qḋ legiṫ z no. in.l.voluit.ff.de interro.act.z.l.si cõfessus.ff.de custo.reo.z quod ibi no.Bar.z aperti⁹ tenet Bart. in.l.j.C.de confes.z per Inno.in.c.qualiter z qñ.ij. de accusa.in verb.nõ negamus. Ex quo ad hunc effectum diffinitio sic. Iudiciũ[c] est loc⁹ in quo iudex iuris reddẽdi gratia consistit:z hec est prima diffinitio mei Nicolai. ¶ Secundo principaliter quero ad declarationẽ rubrice quare dixit de iu. in plurali. Sol.sm docto.q: iudiciũ est multiplex aliud criminale vt qñ agitur de crimine criminaliter:vt in.c.at si clerici.z.c.cum non ab hoĩe.j.eo. Aliud ciuile vt cum non agitur ad crimẽ:vt.j.eo. ceterum.z.c.dilecti.z.c.causam. Quoddã mistum vt cum agitur de crimine ciuiliter.s.de pcur.tue. z.j.ḋ accu.super his. Aliud ordinarium:vt.j.eod. c.examinata.aliud extraordinarium:de quo.j.eo. c.nouit. ¶ 3 † An aũt processus seu iudiciũ per inquisitionẽ sit ordinarium vel extraordinariũ[d]:reperio Inno.sibi contrariũ. Nã Inn.in.c.cũ oporteat.de acc.dixit ꝙ est extraordinarium:sed in.c. dilecto.de sen.excõ.lib.vj.dicit ꝙ est ordinarium. primũ tenuit glo.in.c.qm̃.de probatio.sed potest dici qḋ diuerso respectu potest appellari ordinarium z extraordinariũ. Nã ex eo qḋ hoc iure via principaliter est introducta z in ea seruaṫ ordo iuris:licet nõ vsquequaq;:potest dici iudiciũ ordinarium:[e] ad hoc.c.sup his.z.c.qualiter z qñ.ḋ accu. facit.c.j.j.eo.ti.lib.vj.s3 alio respectu:q: nõ procedit cõparente accusatore.de accu.c.accedẽs.z qḋ not.in.l.ij.§.si publico.ff.de adulte.z q: nõ vsquequaq; seruatur ordo iuris:vt in.d.c.qualiter z qñ. de accus.§.debet.z q: tanta pena regulariter non imponiṫ de iure canonico:vt.j.subijciã:potest dici extraordinarium:[f] sed in materia exorbitanti z odiosa crederẽ qḋ appellatione ordinarij iudicij nõ veniet iudiciũ p inqſitionem:q: nõ est ex toto ordinariũ:vt patet ex pdictis.z in materia stricta verba sunt accipiẽda proprie z in suo pfecto significato:vt.l.ait.pror.§.hec verba.ff.de neg.gest.no. in.c.in nostra.de iniur. ¶ Itẽ redeũdo ad primũ quesitũ quoddã iudiciũ est spirituale.j.eo.exhibita.aliud tpale:vt q: de re mere tpali.j.eo.venerabilis. ¶ 4 † An autẽ sit dare iudiciũ mistũ:scilicet spirituali annexũ:vt cũ agitur de iure patronat⁹. doc.cõmuniter hic dicũt qḋ non. Q: istud est ius spũale:attenta sua origine:vt.j.de iure patron.q: clerici. Hoc vltimum non puto verũ:q: nihil põt dici mistũ respectu temporalitatis z spiritualitatis:quia participat de vtroq;:nec precise accedit alterum extremorum:sicut diciṫ iudicium mistũ qñ agitur de crimine ciuiliter:vt.s.dixi. Licet eñ iuspatronatus sit vnicum ius indiuisibile:tñ quo ad intellectum dicitur mistum:ad hoc habes bonam glo.in.c.pie mentis.xvj.q.vij.nec procedunt que dicunt docto.qui dicunt:z maxime do.Ant. de butr.quod sm suam naturam originariam sit mere spirituale : quod non est verum:nam antequam ecclesia dispensaret cum laico patrono vt posset cõsequi ius patronatus in ecclesiastico beneficio hoc ius nõdum erat in esse deductũ. Itẽ considerato radicitus ipso iure patronatus non potest dici qḋ sit spũale merũ vel qḋ aliqñ fuerit: q: per prescriptionẽ patroni nullũ ius spũale acquiritur p̃sentato. S3 est quoddã initiũ z inchoamentũ ad ius spũale obtinẽdum:vt pbaṫ in.c.qḋ aũt.z in.c.pastoralis.de iure patro.hinc est quod vno presentato potest patronus laicus aliũ p̃sentare:vt in.c.cum autem.eo.tit.qḋ videṫ etiã sentire Inno.in.c.qḋ sicut.de elec.post princi.vbi dicit qḋ ideo electio nõ cõceditur laico in eccl'ia:vt i.c. nobis.de iure patrona.sed p̃sentatio sic:q: p electionẽ initiatur matrimonium inter clericum et ecclesiam:vt in.c.si.de transla.prela.sed presentare non est ius mere spũale s3 annexum spũali:nec cõtrahitur aliqḋ vinculũ inter presentatũ z ecclesiam:cũ nullum ius sibi ex hoc acquiratur.de iure patro.pastoralis:qḋ no. Et sic aperte sentit quod etiã habito respectu ad naturã suã non potest dici ius mere spũale:vnde fuit cõcessum laico:q: nõ erat mere spirituale:si eñ esset ius mere spirituale non execraretur per concessionem factã laico: cum ipsum iusconferendi quãdoq; ex priuilegio conceditur laico nec per hoc execratur.lxiij.dist. c.adrianus.z hoc no.Ioan.an.in.c.ij.de preben. lib.vj. Et pro tanto hoc ius dicitur annexum spirituali:quia parat viam ad obtinendam institutionem que est ius mere spirituale:vt dicam.j.eo. c.quãto. Possent z hec iudicialiter distingui sed non curo:quia predicta satis sufficiunt ad satisfactionem quesiti quare dixit in plurali de iudicijs. ¶ An autem iudicium attentatum super possessione seu quasi rei spiritualis dicatur spirituale: vt sic tractaretur,vt quãdo agitur petitorio : questio est pulchra z tãgam eam in.c.si.j.de iudi.et in c.literas.de iuramento calum. ¶ 5 † Tertio quero de vtili questione maxime canonistis qui non habent alibi materiam ita declaratam:an quãdo venit imponenda pena pecuniaria dicatur iudiciũ criminale an ciuile.do.Anto.hic dicit qḋ glos.iuris ciuilis in hoc variauit:ipe vero breuiter dicit qḋ causa ciuilis dicitur cuius finis est cõmodum partis z interesse priuatũ. Causa criminalis cui⁹ finis est interesse publicum:vt vindicta publica. Causa mista que participat de vtroq;:ex quo cõcludit qḋ quando pena pecuniaria fisco est applicanda sit criminalis[g].quod tenet Inn:in.c.qualiter z qñ.s.de accu.alle.l.ij.§.j.ff.de priuari. Quia ita intenditur vindicta publica per penam pecuniariam sicut per penam corporis seu fame. Sed ego latius attingo istum articulum. Primo eñ reperio circa hoc triplicẽ opi. ¶ Prima vt si pena venit applicãda fisco iudiciũ dicaṫ criminale: si parti dicaṫ ciuile seu ciuiliter agi.ita not.glo.in l.ij.ff.de sepul.vio. ¶ Secunda opi.est vt si venit pena imponenda pecuniaria semper dicatur agi ciuiliter:si corporalis criminaliter.vt no.glo.in.l. si qua per calũniam.C.de episco.z cleri.l.q sepulchra.C.de sepul.violã.et.l.j.C.quando ciui.actio. ¶ Tertia opi.vt si agatur de crimine semp dicatur agi criminaliṫ siue pena venit applicãda fisco siue parti. Hanc opi.sentit gl.in.l.lex cornelia.ff. de iniur.z hec vltima opi.videṫ aperte ꝯtra tex.c. per tuas.el.j.j.de simo.ppe si.z.c.tue.de procur.z c.sup his.de accu. ¶ Bart.in.p̃alle.l.ij.de sepul. viola.tenet primam opi.z dicit eam verã z cõiter teneri:z per Innocen.in p̃allega.c.qualiter et qñ.

Sed contra

a ¶Fortiter.quic quid dicat h̄ do. Abb.vera ⁊ cōis ꝯclusio est q̄d q̄n pena nō applica tur parti agitur criminaliter: fm Bart.in.l.pretor ait.in p̄n.ff.de se pul.viol.Nec ob. c.p tuas.de quo oppo.h.d. Abb. q: q̄n agit solum vt qs remoueat ab offō vel ab ad ministratiōe tūc dr̄ . ciuiliter agi. Ista est doctrina Bart.in.l.nō so lum.§.fi.ij.no.ff.d̄ pcura.⁊ in.l.j.ff. de suspe.tu.⁊ ita agebat in. d.c.p tuas.si bene ad uertis.Uene.sal. Zacharias.

¶Tu solue obie ctum do. Abb.d̄ alleg.c.p tuas.re stringēdo regulā positam i p̄ma opi.quā vt cōem approbant cūcti doc.dū dicit ꝙ si pena nō venit ap plicāda pti:tunc dicat cā esse cria lis.⁊ restringe vt hoc dictū sit verū q̄n pena est appli cabilis parti ⁊ sic non obierit.c.per tuas.cū bñficiu; de cuius p̄uatiōe intentabat nō ve niebat applican dū parti:vl'aliter sol.fm Bar. in.l. j.§.sciēdū est.ff.de suspec.tut. Aret. ⁊ Moder.hic:q̄d ideo nō d̄r cā esse criminalis q̄n a get sup p̄uatione beneficij:q: pena non applicatur fi sco. Anto.Francis.

¶Circa h̄.q̄n cā dicat ciuilis vel criminalis. vide Jo.an.in.c.tā li teris.de testib.⁊ Inno.in.c. qualr ⁊ q̄n.el.ij.de accu. ⁊in.c.ij.de pe.vbi cōcludūt ꝙ semp cā mota sup crie d̄r ciuilis q̄n pena applicat parti.et vide tex.in.§.fin. autē.instit.de in iur.⁊ Bar.etiā in l.si qs.ff.d̄ priua. delic.sec⁹ aūt si pe na veniret appli cāda fisco:q: tūc d̄r cā criminalis: de quo etiā no.in c.j.de testi.lib.vj.

¶Sed cōtra p̄dicta fortiter[a] videtur obstare.c. p tuas.palleg.vbi habetur q̄d agebat de crimine simonie ad p̄uatiōnē beneficij:⁊ tamē dicit agi ciuiliter nec pena ibi applicat parti.Et ideo pu to satis posse dici q̄d tunc p̄prie agitur crimina liter q̄n directa via crimē deducitur ad iudicium vt puniatur actus ꝙ̄ potest:⁊ sic vt imponat pe na ordinaria siue pena applicetur fisco siue parti q: debemus cōsiderare quod principaliter agitur ⁊ non quod venit in cōsequentiam.ff.de auto.tu. l.j.⁊ q̄d nota.in.c.decetero.de homici.Aut crimē deducitur non sic directa via:vt.s.dicitur:⁊ dicit agi ciuiliter ꝙ̄ ꝙ pena nō veniat applicāda parti vt optime probatur in p̄allega.capit.per tuas. ⁊.capit.super his.facit.d.c.qualiter ⁊ quando.ij. in ver.verum.de accusa.Et dicitur tunc agi ciuili ter quasi curialiter ⁊ remota stricta seueritate:si cut ⁊ v̄ba dicūtur ciuiliter intelligi q̄n cessat ama ra interp̄tatio:vt.l.si cui.ff.de seruit.Facit ꝙ cō muniter dicunt glo.iuris ciuilis quod damnatus per inquisitionem de crimine de quo damnatus per accusationem efficeretur infamis euitat infa miam:vt no.gl.in.l.ij.§.preterea.ff.de suspe.tut.⁊ l.fi.C.eod.vbi per Cin.⁊.in.l.j.C.de mo.mul.licet Bar.aliter de hoc vltimo dicat in.l.infamē.ff.de publi.iudi.vbi vide.⁊ per.Spe.in titu.de sen.§.j. versi.quid de istis.⁊ Bal.qui sequitur Bart.in.l. etiam.C.de furtis.vbi etiam plene vide per Bar. tamen pro hac differentia optime facit dispositio iuris canonici dum punit mitiusq̄ procedit p viam inquisitionis ꝙ̄ per accusationē:vt in.d.c.q̄ liter ⁊ quando.⁊.c.inquisitionis.j.de accu.Jus ci uile tamen hanc differētiam in modo puniēdi fa cere non videtur sed vniformiter videtur procede re ad vindictam.argu.in.l.iij.C.de sepul.vio.⁊.l. ea quidem.C.de accusa.sentit Bar.in p̄alleg.§. p̄terea.⁊.in.l.ij.§.si publico.ff.de adulte. ¶†An aūt ⁊ q̄n pena pecuniaria q̄ pro delicto imponit applicetur fisco vl'parti.vide p Bar.in.l.agraria. ff.de ter.mo.⁊breuiter distingue tria membra.aut ius introducit accusatiōnē:⁊ regulariter applica tur fisco.l.mulctarū.C.de mo.mul.aut introducit actionē:⁊ applicat parti.l.iij.ff.de sepul.viol.aut loquitur simpliciter:⁊ videtur introducere accusa tionem.argu.l.iij.C.de sepul.viola.

1 ¶Promittens non declinari iudicem non po test ipsum amplius penitere.s.16.17.
Contumax potest excommunicari nō tamen pri uari beneficio.nu.10.
2 Inimicitia consideratur etiam quod habuerit o riginem ex iusta causa.
Aduersarius an repellatur contra aduersarium. numero.3.
Prelatus non est idoneus iudex in causa ecclesie sue:tamen si non recusatur potest esse iudex.
3 Inimicitia capitalis solet oriri propter cōtentio nem omnium bonorum vel maioris partis.
4 Citatio debet fieri autoritate iudicis ⁊ parte pe tente:⁊ si alterum istorū deficit non valet.nu.33.
Judex non debet interponere officium suum ad priuatam vtilitatem.
Citatio descripta in actis presumitur facta cum omni solennitate.
5 Judex potest circa tendentia ad decisionem cau se interrogare partem ante ⁊ post lit.contest.
6 Excōmunicatus nō liberat ex sola satisfactione: sed requiritur absolutio.sec⁹ est in suspēso nu.13.
7 Judex potest mulctare contumacem etiam parte non petente.
8 Excōicatus non priuat beneficijs sed eorum red ditibus:⁊ an statim vel per sententiam.nu.9.24.
10 Cōtumacia est peccatum mortale:⁊ an pro omni contumacia quis excommunicetur.
11 Priuatio beneficij non fit ex oī peccato mortali.
12 Sententia potest ferri per ista verba mihi videt:⁊ quid in teste ⁊ in alijs dispositionibus.
13 Latinitas falsa non vitiat quando potest p figu ram saluari.
14 Judex pōt recusari si est suspectus etiam ciuitas pōt recusari ⁊ quodcūꝗ tribunal illius ciuitatis.
Ordinarius an possit recusari si assessor est suspe ctus.
Ecclesia vniuersalis non potest errare.
15 Inquisitus non tenetur respondere nisi fuerit ci tatus ⁊ crimina exposita:secus in ciuilibus.
18 Jurisdictio prorogatur per actum alium citra li tis contesta.
Depositio episcoporum est reseruata soli pape:⁊ non alteri etiam legato de latere.
19 Prorogās iurisdictionem an:⁊ quando ⁊ vsꝗ ad quod tempus potest ipsum penitere.
20 Princeps non presumit aliquid concedere in p̄ iudicium tertij:etiam si concederet motu p̄prio.
21 Juramentum intelligitur ⁊ regulatur secundum naturam contractus super quo interponitur.
22 Promittens soluere senis florentie ⁊ vbicūꝗ pe titum fuerit an possit in predictis locis cōueniri.
25 Confessio ficta per contumaciam non plus ope ratur ꝙ̄ vera confessio.
26 Hereticus quis non presumitur ex presumptio ne facili.
27 Contumacia non sufficit ad condēnationem nisi fuerit in perseueratum.
Contumacia non facit quem haberi pro confesso adeo vt quis perdat ius suum in ciuilibus meris: secus in criminalibus.
28 Contumacia manifesta nō requirit aliam citatio nem:secus si non est manifesta.
29 Citatus dicēs nolo cōparere:habet adeo p ma nifesto contumace vt non sit vlterius citandus.
Snia diffinitiua potest ferri contra absentem q̄n certum est sibi nullam competere exceptionem.
30 Contumax notorius an debeat citari ad audien dam condemnationem.
31 Citatio vtrum ⁊ quo casu requiratur in condem natione expensarum.
32 Judex quoties potest quem mulctare super ea dem re.
33 Debitor fugitiuus potest capi nulla precedente solennitate alias requisita.
34 Excōmunicatio an inducatur per ista verba:vi delicet nullus communicet cum tali.
Absolutio etiam in casu necessitatis non potest fieri a non habente autoritatem.
35 Pena in dubio intelligitur de mitiori in foro iudi ciali:secus in foro penitentiali.
36 Argumentum ab etymologia vocabuli an ⁊ quā do valeat.
37 Cōmunis vsus loquēdi semper prefertur cōmuni significatiui verborum:vndecūꝗ talis significa tus descendat.
38 Argumentū a nominibus verbalibus an ⁊ quan do valeat.
Mercatorum appellatione qui veniant.
39 Scholares etiam intrantes scholas:non tamen attendentes non debēt gaudere priuilegijs scho larium.
40 Collegiati in aliqua arte:si illam non exercēt nō gaudent eius priuilegio.

b ## EX quouultdeo.[b]

1 ¶†Potest multipliciter summari se cūdum varios intellectus.⁊ primo sic. Qui promisit non declinare iudicem penitere nō potest.Uel ad eundem intellectum ⁊ clarius.Pa ctum de non declinando iudice alias suo:qui ex ceptione legitima repelli poterat est irreuocabile vel aliter secundum alium intellectum.Pactum de respondēdo coram iudice non suo in presentia iudicis ⁊ iudice acceptante pactum:pacis centem iurisdictioni iudicis submittit:ideo postea nō ad mittitur penitentia.Iste intellectus fm quē sum mauit do.Anto.pōt esse verus in se non tñ cōue nit litere:vt.j.subsiciam.Aliter summat do.Car di.quo ad alium effectum ⁊ sic.Concilium p̄uin ciale de causis ꝯ ep̄os sue p̄uincie cognoscere pōt Sed certe licet iste sit verus in se tamē est indubi tabilis:nec tex.de hoc fiebat aliqua discepta tio:ideo tene primum intellectū.Sed respectu al terius effectus ego summo sic.Contumax in non

⁊ i. c. testimoniū. j.de testi.⁊ etiā cā d̄r criminaliter in tentata q̄n in illa nō admittit p̄cu rator iuxta mate riā.c.tue de p̄cu. de qua p glo.in.c. veniēs.de accu.⁊ h̄r i.l.pe.in.§. ad crimē.ff.de publ. iud.⁊ in.l.seruum quoꝗ in.§.publi ce.ff.de p̄cu.⁊ q̄d isto casu q̄n in cā nō interuenit p̄ curator q̄d dicat crialis.vide gl.c. cupientes.in.§. si vero.de ele.li.vj.⁊ vide Fed.de sen. in cōsil.suo.xxv.⁊ h̄r p Innoc.in.c. graue.de p̄ben.⁊ p gl.ij.q.vj.in.c. hoc ꝗppe.⁊ h̄r in §.in summa.insti. de iniurijs.⁊ vide do.de Rot.i suis deci.deci. cccxiij. ⁊.cccxvi.i antiq. vbi ponit si agat ciuiliter an sentē tia dicat esse ciui lis vel criminalis ⁊ vide Inn.in.c. crimina.de collu. dete.vbi dicit q̄d tria sunt genera causarum:ciuilis crimialis:⁊ spiri tualis.⁊ vide gl. sūme ad h̄ q̄t sint genera causaru;. xj.q.j.⁊ p Spe.in ti.d̄ contu.in.§.ij. circa p̄n.⁊ in titu. de offi.vica.in.§. fi.⁊ vide Jo.an.i c.fi.de crimi.fal.⁊ q̄n vna p̄iudicat alteri:plene not.i l.vnica.C.q̄n ciui lis act.preiu.cri.⁊ quot modis suma tur hoc nomēcau sa:habet p Host. in.c.cū dilecti.de accu.⁊ vide que plene not.i clem. dudum.de sepul tu.⁊ p legistas in l.causas vel lites. C.de transac.⁊ an appellatione cāe ciuilis veniat cā spiritualis . vide glo.in versicu.ci uili.in clemē.j.de offici.delega.

Sebasti.Sapia.

b ¶De quultdeo. Hūc tex.allegat Bald.in.l.ij. col. ij.C.de ordi.cog. ad hoc ꝙ proces sus ad vlteriora prorogat iurisdi ctiōem circa ea q̄ sunt de prorogā

da iurisdictione adducit etiam Feli.in.c.subordinata.j.de re iudica.

a Zacharias. ¶ Potest excōicari.qđ est verū post perēptoriū.no.glo.in.c.j.de do.ꝛ contuma.lib.vj.ꝛ in.c.q̄relā.š.de pcura.ꝛ in.c.de illicita.xxiiij.q.iij.ꝛ in.c.cōstitutus.ibi:ꝛ ibi Philip.Frāc.plene de sentē.excō.lib.vj.Et hoc est verū etiā in ficto cōtumace:vt no.Bal.in.l.iij.in.v.no.C.de pcu.de quo scꝫ ꝙ cōtumacem possit iudex excōicare habēt legiste gl.sing.in.l.in actionib⁹.ff.đ in litē iur.cū quelibet cōtumacia etiam minima sit digna excōicatione:ſm glo.sing.i c.duo.xcvj.dis.ſꝫ istum.in.c.ex parte.lo.j.j.de verb.signi.quas glo.p sing.alleg.Anto.Corse.singu.suo.lxiij.in versi.cōtumax.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Inimicitiam. Vide Bar.in.l.j.in fi.ff.de his qb⁹ vt indig.vbi dicit qđ ad causandaꝫ inimicitiam non considerat an ille qui habet pro inimico ignoret:qđ cōmendat domi.Jas.in.l.apertissimi.C.de iudi.vide ad hoc etiam Alex.in ꝯsi.xcix.inci.in cā inquisitionis.ar.fin.in.j.volumi.ꝛ Feli.in c.quoties.i.q.notabili.de testib.ꝛ ibi late q̄ñ aduersarius repellat a testimonio: de q̄ etiā per Alex.in ꝯsi.lxxviij.in.j.volumi.p Are.in.c.cum oporteat.j.đ accusa.

c ¶ Recusaretur. Adde ꝙ idem tenet Cald.cōsi.iij.hoc eo.titu.

d ¶ Aperit.đ hoc tex.in.c.cum i iuuentute.de purg.ca.Andr.Barb.

e ¶ Uel maiori pte.adde alex.ꝯsi.xcix.j.lib.

f ¶ Debet p̄sumi. Addō que statim j.ponam.

Sebasti.Sapia.

g ¶ Precessisse. vide Areti.in ꝯsil.xxxv.incip.casus talis est.in fine.ꝛ Feli.in.c.sicut.col.pe.de re iudicata.

Zacharias. ¶ Adde Guid.de suza.in.l.ad pemptoriū.ff.e.titu.ꝛ Lanfran.de ori.ple.in.c.q̄m contra.§.citationes.nu.5.ꝛ ibi in apostil.celsi.ad ipsum.in ver.ad instantiam partis.j.de proba.

h ¶ Ad ordinandam. Adde Roma.consi.ccclxix.

i ¶ Partē interrogare.ꝛ dicit hic dom̄.Ant.qđ potest interrogare post cōclusionē cause sed cōtra ſ. pars nō potest ergo nec iudex per id quod no.Bar.in.l.nō solum.§.ꝙꝙ.ff.de iniur.Itē qꝛ post conclusionē in causa non potest opponi exceptio:ergo fortius non potest produci aliud:voluit do.Card.in clemen.j.de excep.And.Barba.

comparēdo vel in nō respondēdo excōmunicari a potest:ᵃ bñficio aūt priuari non dꝫ.h.d. ¶ Diuiditur in duas partes.In prima ponitur factū ꝛ contumacie punitio.In scđa repellit accusatoris iniusta petitio.scđa ibi:nam adimi.vel ſm Pe.diuidit in tres partes.In prima ponit facti narratio.In scđa iuris dispositio.In tertia incidentis q̄stionis decisio.scđa ibi:placuit.tertia ibi: nam. ¶ Casus līalis.Quidā impetebat Quoduultdeū epm centuriensem ꝛ petijt illum introduci in cōcilio aphricano.Interrogatus fuit an cū aduersario suo vellet in iudicio experiri:primo id pmisit altera die respōdit hoc sibi non placere atque discessit:petebat aduersarius vt remoueret ab epatu:concilium excōicauit ipsum ꝛ statutum fuit in concilio qđ nullus eidē quoduultdeo cōmunicaret donec satisfactione p̄stita fuerit absolutus:epat⁹ tamen ante cause exitū sibi adimi nō debet..Ber. ¶ No.Primo qđ olim nedum cause clericoꝝ inferiorum:sed etiam episcoporū tractabantur in cōcilio prouinciali:ꝛ ita citati tenebantur exceptione legitima cessante respōdere.vj.q.iij.c.ij.Et de quibus causis poterat concilium cognoscere seu 2 nunc possit.j.subijciam. ¶ †Secundo no.ibi:aduersarius.qđ qui mihi aduersat in lite mecū contendendo de iure pōt dici aduersarius.ꝛ sic ex cōtentione iuridica.Et ex facto a iure nō improbato oritur q̄nq̄ inimicitia: non tñ ad considerandam inimicitiamᵇ inspicit solum an ex iusta vel iniusta causa pcesserit:sed an habuerit commouere animū alterius ad odiū:ad hoc.c meminimus ꝛ.c.repellant.de accu.ꝛ.xxix.q.v.non est crudelis:vbi etiam iudex q̄nq̄ incurrit odium ex administratione iustitie:concordat.c.qualiter ꝛ q̄ñ.ij.de accu.Et facit hoc ad statutum quo repellitur aduersarius contra aduersarium ab aliquibus actibus:ꝛ vide ad hoc glo.mirabilem:iūcta decisiōe illius.c.š.de offi.dele.cū sup.que dicit ꝙ aduersarium meū in vna lite possunt recusare si cōtra me dat in iudicē in alia causa:nedū si litigiū est super re ppria sed etiā sup re ecclesie.Et no.bñ hoc dictum:hoc enim induco p illa opinione qđ p̄latus iudicās in cā ecclesie pōt recusari:vt not.Pau.ij.q.vij.si quis ergo.ꝛ do.Ant.in.c.cum venissent.j.eo.ꝛ sentit Cy.in.l.vnica.C.ne qs in sua causa.Si em̄ recuso iudicē in facto pprio:qꝛ habet aliā litē cū ecclesia mea ꝛ sic quodāmodo lis mea iudicat fortius possum recusari si volo esse iudex in causa ecclie mee.Et p hoc optime facit.c.insinuante.đ offi.dele.vbi in causa ecclie recusat dñs clerici:ergo fortius ipse clericus:fateor tñ ꝙ si non recusaretᶜ posset esse iudex:ꝛ sic intelligo.c.si qs erga.ij.q.vij.ꝛ cōsimilia iura. ¶ †An autē ratione istius 3 pendētie litis possit repelli a testimonio ferendo cōtra me in alia causa.dicit Jo.an.in addi.Spe.in rubrica de test.i.ver.est sciēdū.ꝛ ver.vj.ꝙ nō repellitur ex hoc a testimonio:qꝛ aliquā cām cū eo habuerim:sed loquitur de preterito:non aūt aperitᵈ quid si habet causam de presenti.alleg.instit.de excu.tuto.§.item propter.ꝛ in auē.de testi.§.si vero aliter odiosus.colla.vij.do.Ant.putat hic p iudicē arbitrandum quanta fides sit tali adhibēda.argu.l.iij.ff.de testi.non tamen putat propter hoc ex toto ipsum repellēdū:hoc vltimū sic indistincte nō placet.Quid em̄ si contendūt de oibus bonisᵉ vel maiori parte quo casu inimicitia capitalis solet inter tales oriri.arg.de restitu.spo.c.frequens.lib.vj.Nam quandoq̄ etiam ex spoliatione particularis rei concluduntur inimicitie capitales.j.vt lit.non contest.accedens.ij.quo casu đberet ex toto repelli.Ad hoc qđ no.in.c.cū oporteat.ꝛ in.c.inq̄sitiōis.de accu.ꝛ in prealleg.auē.đ testib.ꝛ vide qđ dicā in.c.preterea.de testib.cog. 4 Itē qđ si causa fuit criminalis:vide ibi. ¶ †Tertio no.qđ ad hoc vt valeat citatio oportet qđ fiat autoritate iudicis ad instantiam partis:si em̄ fiat p iudicē ꝛ nō ad instātiā partis non valet:vt no.Bar.in.l.ad peremptoriū.ff.de iudic.facit.l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.non em̄ debet iudex interponere officiū suū ad vtilitatē priuatā nisi petatur:vt ibi:ꝛ no.Inno.in.c.ad n̄ram ij.de iureiur.vide per.Spec.in tit.de cita.§.sequitur.versi.illud autem.ꝛ.ver.item not.qđ citatio in dubio.Tamen si apparet citationē descriptam ꝛ citationis commissionē ꝛ relationē debet p̄sumiᶠ requisitionē partis precessisse.ᵍ ex quo requiritur ad validitatem actus nec potest dici aliter citatio cum effectu.Facit qđ no.Innoc.in.c.innotuit.de eo qui fur.or.rece.per Bar.in.l.sciendū.ff.de verb.ob.ꝛ quod ibi nota.ꝛ insti.de fideius.§.fi.ꝛ insti.đ inuti.stipul.§.si ita scriptū.ꝛ qđ not.Bart.in auē.si quis in aliquo.C.de eden.ꝛ tenet Guid.đ suza.in prealleg.l.ad peremptorium.ꝛ do.Ant.hic facit tex.cum gloss.in.l.ij.C.de dotis promis.ꝛ quod scribit Bar.in.l.q in aliena.ff.de acqui.hered.nec potest pars ppria autoritate citare.vt.l.neminē.C.de exhi.ꝛ intro.reis.ꝛ qđ no.in.c.cum sit romana.j.de appel.ꝛ Innoc.in.c.dilecti.š.de maiori.ꝛ obedien.ꝛ an hoc sit verum indistincte.j.subijciā. 5 ¶ †Not.iudicē posse interrogare nō solum post lit.contest.circa tendētia ad decisionem principalis negotij:vt in.c.cū ioannes.de fid.instr.xxx.q.v.iudicantē:sed etiam ante lit.conte.ad ordinandumʰ iudicium:ꝛ vt excludat materiā proponēdi declinatoria fori:vt hic:ꝛ qđ not.i.c.pe.de iur.calum.ꝛ in.l.j.ꝛ.l.q seruum.ff.de interroga.ac.Et regulariter vbicunq̄ equitas mouet iudicem:pōt partē interrogare:ⁱ vt in.l.vbicūq̄.ff.de īterroga.act.ꝛ in prealle.c.iudicantem.ꝛ no.in prealleg.c.penul.Et ex hoc no.vnam bonam practicāᵏ excludēdi dilatorias.Si enim pars interrogata an velit ibi experiri:respondet qđ sic:non pōt amplius recusare iudicē:vt hic.Quod intellige nisi ex noua causa:vel si antiquit⁹ orta erat occulta:ad primum.c.insinuāte.de offic.delega.ad scđm not.vj.q.iij.scitote.vbi est bo.glo.ꝛ qđ ibi no.Cal.in.c.ij.de or.cog.ꝛ sic pactum citra citationem vel cōtestationē litis ꝛ termini statuitionem ad propositionem dilatoriam excluduntur dilatorie qđ limitat.c.inter monasterium.de re iudica.ꝛ de exce.c.pastoralis. ¶ Not.concilium prouinciale habere potestatem excōicandi etiam epos illius prouincie:qꝛ ex quo habet iurisdictionem:vt in prealle.c.scitote.vj.q.iij.ergo ꝛ potestatem excommunicandi:ad hoc.c.cum ab ecclesiarum.de offi.ord.ꝛ de ma.ꝛ obe.cum in ecclesijs:solū em̄ interdicitur

Zacharias. ¶ Adde plenissime Lāfra.de ori.in cle.sepe.nu.xix.ver.venio nūc ad gl.in ver.interrogabit.ꝛ ibi in apo.Cel.in v̄ ex proprio offō.in fi.ꝛ ibi ēt in apostil.eiusdē Cel.in ver.vbicūq̄ eq̄tas mouet.de ver.si.Anto.Francis. ¶ An post cōclusionē in cā iudex possit aliq̄d facere ex officio vel ad partis instātiā circa ipsā causam:dicas qđ cōclusio in cā cōcludit os parti vt nihil possit opponere vel pbare nisi ea que concernūt incidētia vel emergētia in iudicio vt opponere exceptiōes ꝯ psonas testiū ꝛ illas pbare:vt ē casus reputat⁹ singularis in.c.j.de excep.lib.vj.ꝛ hꝫ p Spe.in ti.de renun.ꝛ ꝯclu.i v̄si.ꝛ scias.ꝛ adde ꝙ post talē cōclusionem ad partis instātiam iudex nihil pōt facere:sed bñ pōt ex se supplere circa ea que suo officio incūbūt:vt i.c.cū ioannes.de fi.instru.ꝛ in.c.cum dilectus eo.ti.ꝛ vide Bal.in.l.edita.C.de edendo.

¶ Et adde etiaꝫ qđ in cā bñficiali pōt iudex ex officio suo recipe nouas pbatiōes ſꝫ Jo.an.i.c.ad petitionē.de accu. et eodē mō videt ꝙ ipse iudex possit testes īterrogare ad informationē motus animi sui vt no.in.c.p tuas et in.c.cū clamor.de testi.ꝛ in cle.j.de test.ꝛ facit tex.ꝛ ibi not.in.l.vbicunq̄.ff.de interroga.actio.

¶ Et addō quod post cōclusionē i cā nō possunt fieri acta:vt in.c.auditis.de pcu.ꝛ in c.pastoralis.đ cā pos.ꝛ proprie.ꝛ in cle.j.eo.tit.ꝛ in.c.significauerūt.de testi.vltra ea que trac.i.d.c.cū ioannes.quod tñ intellige verum nisi remedio restōnis i ītegrū succurrat vt in.c.auditis.đ rest.in integ.

¶ Et adde quod de iure superuenienti post conclusionem in causa nō potest iudicari in eadem sententia.vide Bar.in.l.si mater in.§.eandem.ff.de exceptio.rei iudica.ꝛ Jo.an.in.c.auditis.de procuratoribus.ꝛ an post conclusionem in causa possint produci instrumenta habet p Bar.in.l.diui fratres.ff.de pe.ꝛ in.l.admonendi.ff.de iureiuran.ꝛ per Inno.in.d.c.pastoralis.

k Sebasti.Sapia. ¶ Practicam. Hanc practicam sequitur dominus Bartholo.Ueroneñ.in cautela.cxx.incipi.not.nouam cautelam.Feli.in.c.inter monasterium.in.iij.colum.j.de re iudica.colum.j.post Abb.ibidem.

concilio

concilio potestas deponēdi epos.iij.q.vj.c.quis.
ꝛ.c.accusatus.fortius hoc videtur ꝓcedere in con
cilio generali vacante papa tu congregato:de q̊
aliquid dicam in.c.licet.ꝛ.c.significasti.de electio.
6 ¶†No.argu.ꝙ excōicatus donec satisfecerit nō
liberatur ex sola satisfactione:sed vltra eam requi
rit absolutio:ex quo semel eiectus est extra eccle-
siam dꝫ cū solēnitate debita recōciliari.vid qd no.
Inno.in.c.cū bone.de eta.ꝛ quali.allegat bo.gl.ꝛ
sing.in cle.j.de deci.sup verbo donec.secus dic in
suspensione sic lata:vt ibi no.p glo.ꝛ Inn.i palle.
7 c.cū bōe.¶†No.iudicē posse mulctare contuma
cem etiā altera parte nō petēte:imo plus dico ꝙ
parti nullo respectu mulcte īponēde ꝯpetit actio
sed totū expeditur iudicis officio:cui⁹ iurisdictio
ꝛ autoritas cōtemnit nisi pena exigat:vt elegan
8 ter no.Bart.in.l.ij.ff.si qs in ius voc.¶†Not.ꝙ
excōmunicatus nō debet ex hoc solo priuari bn̄-
a ficio:potest tn̄ priuari redditib⁹.[a] ꝛ an excōmuni
catus sit priuatus ipso facto redditibus beneficij
an veniat priuādus p sententiā:dicā in.c.pastora
9 lis.§.j.j.d app.¶†Not.qd ex defectu nō residēdi
in eccl'ia propter impedimentū excōicationis nō
debet sequi priuatio beneficij ne duplici pena cō-
b terat.Et qꝛ ista impotentia surgit ex sequela[b] pe
ne imposite:ideo non imputat:vt optime ꝓbat i
c.qꝛ diuersitatē.de cōces.prebe.ꝛ vide bo.gl.in re-
gula imputari.de reg.iur.lib.vj.Secus qn̄ delictū
nō residentie immediate proueniret ex culpa ꝓla
ti:qꝛ tunc citra cōtest.lit.potest priuari:vt.j.de cle
ri.non residen.per totū:ꝛ maxime in.c.ex tue.eo.
10 titu.¶†No.cōtumaciā in nō veniendo:vel ante
tpꝰ ꝛ sine licentia recedendo excōmunicatione di
gnā.xj.q.iij.certū.ꝛ gl.sing.i.c.duo.xcvj.dist.dicit
c ꝙ quelibet ꝯtumacia digna est excōicatione:[c] ꝛ
tanto est maior quanto ex minori re surgit qd no.
Ex hoc ꝛ ex tex.nota qd cōtumacia est peccatuꝫ
mortale:aliter non posset excōmunicatio ferri.xj.
q.iij.nullus.ꝛ.c.nemo.maximū est peccatum i obe
dientia.viij.q.j.sciendū:vnde contumax dicit infi
delis.lxxxj.dist.si q sunt presbyteri.Et ex hoc in-
fero ad id de q̄ sepe dubitaui qn̄o debēt intelligi
canones q dicūt qd pro leuibus culpis nō debet
infligi excōicatio:vt in ꝓalleg.c.nemo.ꝛ.c.nullus.
cū excōicatio non ferat ab homine nisi pro contu
d macia siue precedat delictum[d] siue nō:vt dicit gl.
no.in.c.epi.xj.q.iij.probat.in.c.sacro.de sen.excō.
Dico em̄ verificari in cōtumacia in nō parēdo ꝓ
e re leui[e] vel qn̄ excōmunicatur p statuta.vel gene-
raliter hoc nō fiendū est pro re leui:sed si cōtuma
cia in nō comparendo etiam ex re leuij surgit:tūc
fortius est excōicatione digna:vt.s.dixi.qꝛ videt
fortius cōtemnere.Itē qui non comparet peccat
dupliciter:qꝛ nō paret nec cōparet.Ille vero q cō
paret sed nō paret peccat tm̄ in vno:ideo mitius
puniēdus:vt in simili not.gl.in cle.vnica.de do.et
ꝯtu.vide tex.cū gl.in.l.c.creditor.§.iussus.ff.d ap-
pel.ꝛ hoc no.qꝛ alibi hanc limitationem non legi.
11 ¶†No.ex tex.ꝛ ex predictis ꝙ nō omne peccatū
mortale est priuatione beneficij dignū:etiam si ꝓ-
pter peccatum sequat excōmunicatio:ꝛ det in ea
aliqualis perseuerētia que etiam habet aggraua-
re primū delictū:arg.i.c.si.de penis.ꝛ.xj.q.iij.rur-
sus.ꝛ.c.quicunqꝫ.debet ergo esse graue delictum
vt bn̄ficij priuationē exposcat.ad hoc induco bo.
tex.xvj.q.vij.inuentū.ꝛ plene dicā.in.c.at si cleri-
12 ci.j.eo.¶†No.vlti.ibi videri.argumentum:qd ꝓ
hoc verbū respondet d iure:ꝛ sic videtur qd p idē
verbum potest ferri sentētia:habet em̄ iudex iudi
care iudicio intellectus cui cōgruit hoc verbum
videri:simile.ff.de arbi.l.quid tn̄.§.si arbiter.ꝛ idē
dicendum est in medicis ꝛ aliis peritis in arte qui
adhibētur ad vidēdū an aliqua mulier sit ꝓgnās
vel an cicatrix sit remansura : vel an quis sit ido-
neus ad doctoratum vel quid simile:vt.l.§.j.ff.de
ven.inspi.ꝛ quod not.Barto.in preallega.l.quid
tamen.§.si arbiter.vbi plene disputat quid in te-
ste:qui respondet per verbum mihi videtur:ꝛ per
eūdem in proemio digestorū:ꝛ sic intellige ꝛ limi
13 ta.c.fraternitatis.de frigidis.¶†Venio ad glo.
per ordinem expediendas.ꝛ primo oppo.ad tex.
de falsa latinitate in eo qd dicit quem:nam cū re-
gatur a verbo ꝓmiserat ex parte ante deberet di
cere qui:ꝛ sic debet esse casus nominatiui:vn̄ ob-
stat.c.ad audientiam.de rescrip.ꝛ.l.plautius.ff.d
auro ꝛ argen.lega.Solu.dicit gl.j.ꝙ hic ponitur
f quē:pro qui:ꝛ sic casus pro casu:[f] ꝛ alleg.ꝯcordiā.
Vide etiam de sac.vnc.c.j.ver.de secunda.ꝛ Ioā.
Sermonē quē vos audistis nō est meus.ꝛ Vergi
lius:vrbē quā statuo vestra est.Et ex hoc nota.qd
g vbi falsa latinitas[g] potest saluari per figuram nō
vitiat.ꝛ idē potest dici in rescripto apostolico:de
quo dic vt not.in prealleg.c.ad audiētiam.Et de
istis figuris vide bo.gl.in.c.forus.j.de verb.signi.
Vltra gl.dicit Pet.hic qd alia litera habet qui.ꝛ
14 tunc cessat obiectio.¶†Secundo op.cum gl.ij.
qd iste eps nō debebat interrogari:an velit ibi re
spondere:quia iudiciū reddit in inuitū:vt.l.inter
stipulātem.§.j.ff.de verb.obl.ꝛ.j.e.c.intelleximus.
Sol.glos.dupliciter.primo qd ex superabundāti
fuit interrogatus:ꝛ sic ad maiorem cautelam:nō
autem de necessitate:quia omnes cause tunc tra-
ctabantur in synodo:vt.s.dixi.ꝛ.xj.qō.j.relatum.
sed scd̄m hoc superflua fuisset interrogatio.Ideo
glo.forte soluit secundo modo ꝛ aliter:qd fuit in-
terrogatus ne haberet postq̄ semel consensit ma
teriam recusandi iudicem:ꝛ sic ad excludendam
declinatoriā fori que alias potuisset postea oppo
ni:qd intellige vt.s.dixi.Sed hec solutio non pla
cet gl.quia non potuisset totam synodum recusa-
re:ideo residet in prima solutiōe.Sed hoc vltimū
cōmuniter dānatur p doc.quia imo tota vniuersi
tas posset recusari ex causa.allegant.c.licet.j.titu.
proxi.Ego adduco bo.tex.in clemēti.pastoralis.
§.pisana.de re iudic.vbi etiam tota ciuitas posset
recusari ex causa legitima:ꝛ ꝓ hoc glo.in.c.in sin-
h gulis.j.de sta.regu.q̄ vult vniuersitatis iudicium
posse ex causa recusari:[h] imo plus dicit Vincē.sy-
nodū recusari posse quando metropolitanus vel
maiores q presunt sunt suspecti.iij.qō.v.quod su-
specti.s.de procura.consulti.dicit do.Anto.qd si
alij episcopi assistētes metropolitano in concilio
essent simplices consultores:tūc ex eo quia maio-
res sunt suspecti:ex quo metropolitanus non est
suspectus arbitrio superioris esset ponderādum
an ex hoc posset recusari tota synodus.Deberet
enim considerari qualitas capitis an de facili mo
ueretur ad dicta aliorum:sed qꝛ isti episcopi sunt
coniudices:vt no.xv.q.vij.episcopus.ꝛ in.c.irre-
fragabili.de offic.ordi.ꝛ.iij.qō.viij.in summa.sine
quorum consensu non iudicat archiepiscopus:vt
not.Inno.de preben.graue.poterit etiam ex hoc
archiepiscopus alias non suspectus recusari re-
cusando totam synodum.Ego puto ꝙ si remotis
suspectis remanet synodus in perfecto numero q
requirit ꝓm qualitatem cause:qd ꝓpter suspicio-
i nem quorundam non poterit tota synodus[i] recu
sari.argu.in.c.si.de ꝓcura.ꝛ in cap.dilecto.de te-
stibus.ꝛ in regula vtile.de reg.iuris.libro.vj.ꝛ qd
no.in ca.gratum.de postul.prela.ꝛ in.l.sicut.ff.qd
cuiusqꝫ.vniuer.Cum ius aliorū recusatorū rema-
neat in non recusatis:vt in iuribus prealleg.ꝛ ꝓm
hoc dicitur questio ꝓm do.Anto.an possit recusa
ri ordinarius si assessor sit suspectus vel consultor
dicit enim qd si constitutio arctat eū ad sequendū
concilium poterit recusari:si vero non arctat:ar-
ctat tamen ad habendum:debet considerari qua
litas persone vt dictum est.Hoc dictum mihi nō
placet:quia cum assessor cōiter recipiatur ꝓpter
imperitiam iudicis ꝛ habet consulere in his que
sunt iuris:vt.ff.de offic.asses.p totū.nihil vl' parū
operabitur constantia iudicis:maxime cū ipse iu
dex ex facili causa possit recusari:vt not.in.c.cum
R.de offi.deleg.ꝛ in.c.accedens.j.vt lit.non ꝯte.
fortius poterit recusari assessor ex legitima causa
ꝛ si non admittitur exceptio satis redditur ipse
iudex suspectus.Pro hoc adduco text.apertum
in.c.statutum.§.assessorem.de rescriptis.li.vj.vbi
expresse dicitur:qd assessor debet esse neutri parti
suspectus.Inquātum tamen.s.dixi synodum re-

Sebasti.Sapia

a ¶Redditibus Vn̄ dicit.Bal.in §.finit.istit.d vsu fru.qd si qs excō-municat ꝓdit vsū fructū.Sꝫ an se-cuta absolutione dbeāt restitui fru ct⁹.vide late p Fe li.i.c.aplice.v.col. j.de excep.

b ¶Ex seqla.Add qd h' rō nō videt bōa p ea q̄ voluit Ro.ꝯsil.ix.vbi te nuit qd si p statu tū vltra decēdies nō dat facultas re clamādi d laudo ꝙ si aliqs iurauit nō reclamare ꝛ si nat qd labant de cē dies anq̄ ap-pellet:qꝛ an̄ ap-pellare nō pote-rat propter labē piurij qd ampli⁹ sibi appellare nō ꝯcedit:qꝛ sua cul pa hoc euenit.

Zacharias.

c ¶Digna est ex-cōicatiōe.add qd posui in apo.pria s.isto capi.

d ¶Delictū.Add Io.de ana.consi. xxv.

Sebasti.Sapia.

e ¶Pro re leui.fa cit dictū Paul.d cast.ꝛ Fulg.i aut. sꝫ nouo iure.C.de ser.fugi.qd pl⁹ de linqt fur in rebus minimis q̄ i ma-gnis:tꝫ Ias.in.§. ex maleficijs.col. ij.istit.de act.dn̄s Abb.i.c.ex pte.j. j.d vb.sig.vid ad hec p Feli.i.c.ij. s.de maio.ꝛ obe.

f ¶Casus p casu. Sꝫ an est error iu ris:an facti. vide Bal.in.c.ad au-diētiā.de rescrip. An.Barb.

Sebasti.Sapia.

g ¶Falsa latinitas vide Bal.in.l. eā quā.in pri.C.d fi-deicō.Feli.i.c. ad audientiā.de re-scrip.ꝛ adde tex. i.c.retulerūt.d cō se.distin.iij.ꝛ i.c. indignū. xxxviij. distinctio.

h ¶Recusari.Fa-cit p h' dicto glo. i.c.insinuante.de offic.dleg.ꝛ ibi di xi.And. Barba.

i ¶Tota synod⁹. Adde qd voluit alex.cōsi.xl.ij.lib.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Conciliũ eñ. Uide Jalo. in.l. apertissimi. C. de iudi. Feliñ. in.c.j. C. de sum. trini. ⁊ in.c. causam que. circa p̃n. de offic. delega.

b ¶ Concilio p̃est. Quid in papa solo. vide Jo. andr. in.c. querelam et ibi dixi de electi. Andre. Barba. Zacharias.

¶ Adde dñ do. Barba. q̃rit q̃d i papa p istũ in allega.c. querelam. Feli. in.c. in causis. colũ. iiij. v. ⁊ dicit Abb. post Hostien. j. de re iudi. ⁊ Roma. cõsilio. cccc.xxj.

cusari posse hoc limitat per docto. in synodo inferiori. Concilium enim[a] generale totum recusari nõ posset: ⁊ maxime hoc puto qñ papa tali concilio preest[b], iij. q. ix. cuncta per mundũ. ⁊.c. p principalem. nam tota ecclesia errare non posset. xxiiij. q.j. a recta. iuncta gl. no. de bap. maiores. in princ. ⁊ qđ ibi not. Et hoc casu posset saluari ista gloss. sed relata ad tex. qui loquit̃ de prouinciali concilio nõ p̃cedit nisi forte dicat̃ qđ glo. habuit respectum ad id qđ cõmuniter contingit: non eñ solet accidere faciliter vt tota vniuersitas reddatur suspecta: ex predictis cõcluditur ꝙ ista secũda sol. satis sustineri potest ꝙ interrogatio fuit facta ad finẽ excludendi exceptionem declinatoriã. Alia solu. extra gloss. datur per Uin. Phi. ⁊ sequaces qđ forte fuit interrogatus: quia ius reuocãdi domum forte habuit. v. q. ij. c. j. vbi de hoc. ff. de indiciis. l. ij. ⁊. j. tit. proxi. c. vlti. sed non placet Joã. de lig. quia si cõcilium esset cõgregatũ vt corrigerentur corrigendi non competebat priuilegium: sed tũc competeret si ob aliã causam fuisset cõgregatũ: ⁊ optime loquitur quia iste erat de episcopis prouincie qui tantũ venerat p correctionẽ morũ: ⁊ sic cessat dispositio. c. fi. j. tit. pxi. ⁊. l. ij. ff. đ iudic. ¶ Alia sol. dat̃ per Pet. ⁊ Abba. ꝙ fuit interrogatus: q̃ causa criminalis ep̃i est de maioribus: ⁊ maiores etiã sine causa ad papã trãsferri possunt. j. de appella. c. vt debitus. in fi. Hec solu. mihi nõ placet. Qr aut causa erat ita ardua vt ipso facto trãsferat̃ ad iudiciũ apostolicũ vt causa fidei vel depositionis ep̃i vel consimilis: ⁊ tunc eius volũtas nihil operaret̃. de offic. lega. qđ trãslationem. de bap. maiores. ⁊ de iuramẽ. calum. c. j. Aut non erat talis causa: ⁊ tunc licet immineret depositionis pena tamen respectu cognoscendi concilium erat iudex: vt in. c. accusatus. ⁊ in. c. q̃uis. iij. q. vj.

15 ¶ † Uel saluando opi. Uincen. ⁊ Phil. dic ꝙ in criminalibus nõ tenet̃ quis in cõcilio respondere nisi fuerit citatus ⁊ exposita sibi fuerint crimina vt sic paratus veniat ad respondendum: vt i. c. fi. v. q. ij. secus in ciuilibus: vt in. c. qm̃. xviij. dist. Tenetur eñ quisq; respondere ibi: nisi pro aliquibus specialibus negotiis in vocatione noĩatis fuerit synod⁹ congregata: nam tunc si quis conuenitur sup alio cõpeteret ius reuocãdi domũ. Ita notãter dixit Inno. in. c. graue. de prebẽ. Quid autem in cõcilio generali an cõpetat conuento ius reuocandi domum dic vt ibi per eum. tu vide etiam in hoc quod dixi in. c. ij. de dilatio.

Additio Nico. Tene ergo primã solutionem gloss. qđ ex superabundanti fuit interrogatus vt nullã haberet occasionẽ saltẽ de facto declinandi iudicium. Et ex hac solutione not. ꝙ nõ solum iudex potest interrogare instante necessitate iuris: sed etiã vt p̃cludat̃ via exceptionibus facti. argu. c. peruenit. de arbit. vel tene secundã vt p̃cluderet̃ via declinatoriis legitime opponendis. arg. c. pastoralis. de excep.

16 ¶ † Tertio posset dici diuinando tamen vt quidam dixerunt: qđ concilium non erat suus iudex: q̃ forte erat de aliena p̃uincia ⁊ fuit interrogatus vt sic prorogaret iurisdictionẽ concilii: sed tunc oportet presupponere ꝙ promisit suo iudice presente: al's non valeret etiã exp̃ssa prorogatio: per no. in. c. significasti. ij. titu. proxi. ⁊ de offi. ordi. c. ad reprimendam. qđ etiã est diuinare. vt. j. dicam. Item obstat litera dũ dicit ꝙ actor petiit vt introduceretur ad conciliũ: non eñ fuisset facta citatio per synodũ de tãto viro nisi fuisset de iurisdictiõe eorũ: ideo nõ placet. ¶ Tertio principaliter opponitur cum. iij. glos. contra text. in eo qđ fuit interrogatus an vellet cum aduersario experiri: reus eñ non experit̃: s; đr se defendere: actor vero experitur p̃prie seu agit. iij. q. iiij. c. j. ⁊ đ causa pos. ⁊ proprie. c. pastoralis. Glo. respõdet ꝙ hic experiri: ponitur pro defendere: aliquãdo tamen ponitur pro agere: vt in cõtrariis: ⁊ dic quod istud videtur regulare: pro hoc est tex. in. c. dispendia. §. reus quoq;. de rescriptis. lib. vj. vbi actor dicit̃ p̃prie experiri: experit̃ eñ iura sua pro

17 uocãdo reũ ad iudicia. ¶ † Quarto op. cum glos. sequẽ. videtur eñ qđ fuit locus penitẽtie ex parte

c ep̃i. per. l. si ꝯuenerit[c]. ff. de iurisdi. om. iudic. vbi đr qđ si promitto respondere coram certo iudice possum penitere re integra. sol. glo. ꝙ locus est penitẽtie per. c. cũ laici. đ iurepatro. sed nõ hic: q̃ nõ põt penitere in alterius preiudiciũ. sed per hoc nõ soluitur cõtrariũ: nec. c. cũ laici. facit. q̃ s̃m. d. Anto. ibi nõ đr qđ possit penitere: sed ꝙ possit fieri accumulatio: dic melius qđ illud. c. bene dicit qđ est locus penitentie: sed loquitur in alio casu: videlicet qñ patronus p̃pria autoritate concessit ipsam ecclesiam clerico que concessio nõ valet q̃ ad eum nõ pertinet cõcedere ecclesiã sed p̃sentare ad ecclesiam: ideo potuit penitere q̃ actus fuit ipso iure nullus. secus si primo p̃sentasset vnum ipsi ep̃o: secũdo alium, q̃ tunc p̃cedit dictũ. d. Anto. qđ nõ potest penitere nisi accumulãdo, vt in. c. cũ autẽ. de iurepatro. ⁊ qđ ibi not. ⁊ plene per Joã. and. in regula que a iure cõi. de regu. iur. lib. vj. in mercu. Et in veritate quicq̃d sit illud. c. nõ facit ad p̃positum nec soluit contrarium de. l. si cõuenerit. Ulti. extra gl. Hos. ⁊ Phi. dicunt qđ. l. illa loq̃tur cũ cõsensit in iudicẽ alienum. hoc. c. cũ consen sit in iudicem proprium, ⁊ hoc est s̃m Joan. and. ꝙ dicũt Moderni qđ ibi fuit pactũ de iurisdictione danda quo casu licet penitere ante lit. cõtesta. agetur tñ ad interesse. alleg. no. j. tit. proxi. significasti. s̃m Uin. Hic autem agebat̃ de iurisdictione nõ declinãda ⁊ eo casu penitere non licet ex quo semel cõsensit, vt hic, ⁊ remittit Jo. and. ad Spe. de cõpẽ. iudi. adi. §. j. ver. s; nunq̃d põt. sub verñ. x. sub quo sunt. xv. q̃ões de hac materia, ⁊ quo ad p̃positã q̃õnem refert Hosti. dicere ꝙ potuisset iste ep̃s penitere nõ tamẽ contumaciter recedere, ꝙ videtur mihi sine oĩ rõne, Si enim potuisset penitere non cõmisisset cõtumaciã in recedendo, cũ sequẽti die responderit sibi nõ placere, nõ eñ videt̃ latitare q̃ si esset p̃sens non cogeret̃ ad respõdendum. vt dicit tex. in. l. nõ videtur. ff. de iudi. duo ergo sunt h̃ vidẽda. Primo quale pactum seu p̃missio hic intercesserit ⁊ quare non potuit penitere. Scđo de effectu pacti de prorogãda iurisdictione nõ sui iudicis. ¶ Quo ad primum cõiter hic tenetur, et no. ẽt in. l. si cõuenerit, preallega. qđ iste tex. loquit̃ in pacto de nõ declinãda iurisdictiõe sui iudicis forte aliqua exceptione legitima, puta recusationis vel priuilegii potuisset recusari. Tũc eñ hoc pactũ efficeretur irreuocabile nisi ex supueniẽti

d causa, vt đr in glo. ⁊. s̃. dixi, [d] lex aũt contraria loq̃tur in iurisdictione de nouo danda, ideo est locus penitentie re integra, facilius eñ conseruat̃ iurisdictio iam in esse deducta que est fauorabilis, q̃ꝙ q̃ creatur de nouo quod dicit̃ q̃d odiosum cũ fiat recessus a iudice p̃prio. Itẽ ⁊ melius quando agitur de iurisdictione non declinanda solum s; agit̃ de abdicãdã quadã facultate recusandi q̃ est in p̃te non aũt de tribuendo aliquid iudici, merito in tali pacto nõ req̃ritur iudicis p̃sentia sed sufficit p̃sentia partis. argu. c. q̃ꝙ periculosum. vij. q. j. ⁊. C. de pac. l. si q̃s in cõscribendo. Et ex quo semel approbauit iudicẽ non põt sine noua cã illũ recusare vt in regula quod semel. de reg. iur. li. vj. xxxij. q. v. horrẽdus. ⁊ optime facit. c. inter monasterium. de re iudica. s; qñ agitur de iurisdictiõe de nouo dãda, q̃ non põt tribui nisi iudex consentiat: merito anteq̃ꝙ iudex adeatur est locus penitẽtie, vt l. prealle. l. si cõuenerit. ⁊ ꝙ de modico p̃iudicio tractat̃ vt statim subiiciã in secũdo mẽbro: ⁊ ex istis iustificata remanet hec cõis lectura q̃ est verissima. Aduertendũ tamẽ est ꝙ do. Anto. ⁊ do. Car. hic senserunt aliã lectu. post Joan. de lig. vt loquatur tex. iste etiam in pacto de iurisdictione p̃rogãda ⁊ ideo nõ fuit locus penitentie re integra, sicut in p̃alle. l. si ꝯuenerit. q̃ h̃ fuit facta ꝯuẽtio corã iudice, ⁊ sic non fuit explicata cũ sola p̃te sicut in p̃alleg. l. si conuenerit. Nam ex tali conuentione corã iudice facta videtur queri ius iudici vt quo ad iudicem non possit paciscens alias penitere, videt̃ tñ sentire Jo. de lig. ꝙ soluendo interesse vł penã

liberetur

c ¶ L. si ꝯuenerit. ⁊ põdera gl. dũ dicit ⁊ q̃ ꝯtumacit̃ recessit q̃a sentit ꝙ. d. l. si ꝯuenerit. nõ h; locũ i cõtumace. qđ t; h̃ Jo. an. ⁊. d. Pe. ꝙ est bñ notãdũ. põdera tñ illã gl. q̃ dicit mutata volũtate. ⁊ q̃ đr mutata volũtas. ⁊ viđ dictũ Inn. i. c. p̃terea. đ dilatio. đ illo q̃ h; p̃uilegiũ declinãdi p ꝯtumaciã illud perdit. põdera etiã q̃ loquit̃ qñ mutauit volũtatẽ: hic loquitur qñ fuit ꝯtumax: ⁊ dixit nolo litigar cur tñ mutauit volũtatẽ est tñ ꝯ Jo. an. q̃ dicit qđ ꝯtumaciter se absentauit: ⁊ ꝯ istã glo. q̃ imo mutauit volũtatẽ ⁊ recessit ⁊ p̃pter hoc nõ ob. d. l. si cõuenerit. sed vera solu. est q̃ ibi erat iudex nõ su⁹ hic sec⁹. And. Barb.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Supra dixi. facit ꝙ error ipedit prorogari iurisdictionẽ i alienũ iudicẽ. l. si p errorem ff. đ iurisd. om. iu. tñ error i omittẽdo exceptionẽ q̃ poterat opponi ꝯ iudicẽ p̃prium nõ impedit prorogari iurisdictionem. vt p Imo. ⁊ Abb. i. c. ad petitionẽ. j. de accu. p Ro. i sing. incip. tu habes. l. si p errorẽ. p Feli. in. c. p. ⁊. g. in fin. s̃. de offic. delega. facit tex. i. c. cũ oĩpotẽs cũ ibi no. j. de accu. vbi p̃dẽtia accusationis nõ ipedit accusatũ ꝯseruare beneficia: s; impedit de nouo acquiri.

a ¶ Prorogatur iurisdictio. Pondera q; text. §. si vere. in auth. de exhibē. reis. probat hoc: q; ibi reus vocatus ad iudicium iuit et iurauit ibi respondere: postea aufugit: dicitur ibi qd debet remitti ad illum iudicem Andre. Barba.

b Zacharias. ¶ Per alium actum. Tu dic quod per quemcunq; actum expressiuum consensus: vt puta p oppositionem exceptionum dilatoriarum nisi sit exceptio incōpetentie inducitur prorogatio: ita not. Bar. in. l. si cōuenerit. in. j. q ad fi. ff. de iurisd. om. iudicū. z in. l. j. z ibi Ange. ff. de iudi. idē Ange. in auth. de exhib reis. §. illud. in. j. colū. coll. v. et Bald. in. l. si qui ex consensu. C. de epis. audien. z inquātum dicit d. Barba. in apostil. in versi. requireretur litis contes. dic h ē verum ad ad hoc vt reuocari nō possit vt no. in. l. j. ff. de iudic. z in. l. j. C. de iurisd. om. iudic. not. ple ne Sali. et docto. in. l. j. C. qui p sua iuri. q facit i apostil. ij. post istum.

liberet. Sed do. Anto. aliter dicit inculcādo multa verba: in effectu vult qd aut coram iudice est pactū initū de prorogādo in futurū: z tunc videt qd posset penitere saltē soluēdo interesse, nisi dicatur eū precise cōpelli: quia pmissio est iudicialis z facta iudici. Unde ne fallat fidē duobus et maxime iudici precise ad hoc compellitur. argu. ff. de pcur. l. filiusfa. §. fin. z qd ibi not. in. l. sed z he. §. defendere. ff. de procurato. allegari possent no. in cle. j. de pcu. z quod not. Bart. in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verbo. obli. vbi vult qd precise potest quis cōpelli ad factum quando obligatio concernit iudicia: per not. in preal. iuribus. ¶ † Offic; pactum sonat submissionē de presenti: vt q; interrogatus coram concilio: an velit ibi respōdere: et dicit quod sic z promittit ibi respōdere seu principaliter se submittit: et tunc statim prorogatur iurisdictio[a] tenendo opin. q per alium actum[b] circa li. contest. possit iurisdictio prorogari.[c] Ad qd facit qd not. in. c. inter monasterium. de re iudica. et per Bar. in. l. qdā cōsulebat. ff. de re iudic. versi. quero. qñ debet opponi. facit. l. est receptum. ff. de iurisdi. om. iudi. z. ij. q. vij. nos si incompetenter. Sed si teneatur opi. q non prorogetur iurisdictio citerioni actu a conte. li. quod videtur tenere gl. ij. in prealle. l. si conuenerit. facit qd no. Bar. ff. de iud. l. j. z Jo. and. in addi. Specu. de cōpe. iud. adi. §. j. versi. qd erit. tunc non erit per hoc prorogata: licet fuerit facta cōuentio in presentia iudicis, non tamen poterit penitere sed cōpellitur prorogare z ibidem litigare vigore pacti facti cum iudice. Et ad hoc adducit istam decre. et' sic daretur ēm eum nouus intellectus ad hoc. c. Ego primo dico qd hec lec. non potest adaptari ad hoc. c.[d] quia aut iste episcopus erat de hac prouincia aphricana aut non. primo casu non potest aliquo modo procedere. quia aut agebat ad depositionē z cōciliū erat iudex respectu cognoscēdi: sz respectu deponendi solus papa vt. s. dixi: z sic non potuisset iste etiā exp̄sse prorogare iurisdictionem concilij respectu depositiōis fiende: quia hoc est reseruatū pape. Adeo q etiam legato de latere potestas deponendi z etiam trāsferendi volūtariū est interdicta. de offi. le. q trāslationem. de transla. prela. c. j. z in prealleg. c. accusatus. z. c. quamuis. Si vero non agebat ad depositionem: sed ad aliā penam arbitrariam vel determinatam citra tamen depositionem: z tunc concilium erat iudex: vt. s. dixi. vj. q. ij. scitote. Quinimo etiam solus metropolitanus: vt in. c. quia cognouimus. x. q. ij. z. j. de sen. excō. sacro. no. Joan. an. de offi. ordina. vt litigantes. lib. vj. Aut iste episcopus erat alterius prouincie: z tūc istud pactum nihil valuisset etiam si expresse voluisset prorogare quia non interuenit sui superioris licentia que in prorogatione etiā fienda per episcopum requirit: vt not. Jo. an. post. Host. in. c. ad reprimendam. de offi. ordi. z not. in. c. significasti. j. ti. proxi. et maxime cum agitur de crimine vt hic agebat. Nec hic apparet vere vel presumptiue q superioris cōsensus vel p̄sentia intercessisset: imo potius innuitur oppositū quia iste fuit introductus ad concilium vbi non intersunt nisi proprij iudices illius prouincie: z sic quocunq; se vertat veritas: hec lectura huic textui applicari non potest: tene ergo cōem opin. Sed an hec dicta sint vera in se: breuiter puto qd si precise requireretur lit. contest.[e] ad iurisdictionē prorogādā: vt voluit glo. in. d. l. si cōuenerit. videt qd q̄tūcūq; pactum intercesserit corā iudice tñ lz penitere saltem soluto interesse quare ex quo sua iurisdictio non est prorogata nō potest vti actu cōpulsionis: q; non valeret quicqd ageret: vt. j. eo. c. at si clerici. z. c. si a nō cōpe. iud. p totum. Nisi diceres qd licet non sit prorogata in principali est tñ prorogata quo ad actū compulsiōis: quia ex quo in illo tribunali pmisit videt respectu huius articuli teneri ratione cōtractus seu quasi: vt. j. dicam respectu cōuentionis fiēde super interesse ēm vnam opi. Et facit glo. no. in. l. j. ff. si qs in ius vo. non ie. z qd no. glo. in. c. romana. §. 3hētes. et in precēdēti. c. de foro cōpe. lib. vj. Et lz hoc videat subtile tñ cum difficultate defenderet. Sed puto qd hac subtilitate cessante posset dici qd ex quo pmittit qs corā iudice alieno rñdere z ex presenti cōsentit in iudicem presentē z acceptantē: satis prorogata sit eius iurisdictio[f] etiā circa lit. contesta.[g] primo per. l. j. ff. de iudi. vbi text. regrit tm ad iurisdictionē prorogēda qd subijciant se iurisdictioni z consentiant z sic sufficit actus submissionis cū consensu. ad idem l. est receptum. ff. de iurisdic. om. iudi. vbi tm dr de actu submissionis.[h] Ad idem adduco tex. opti. in c. significasti. j. tit. pxi. ibi tm se subiecit iurisdictioni alterius si non solueret in termino: et fuisset ex hoc prorogata iurisdictio si non fuisset cleric⁹: vel si clericus z habuisset ɔsensum sui iudicis vt apte innuit litera illa bene speculanti. Hoc satis tacite sentit Bar. in. d. l. si cōuenerit. vbi dicit iurisdictionem propagatā ex pacto facto solū inter partes si postea etiā aliquē actū circa lit. cōtesta. exercent in iudicio. Requirit ergo act⁹ vt iudex adeat: qd solū adiri regrit illa lex: z sic sufficit q partes a principio adeant se submittēdo: q; appareat de exp̄sso cōsensu partiū z iudicis acceptātis. Nā h. cōtesta. requirit qñ nō interuenit cōsensus expressus corā iudice vel saltem tacitus per aliquē actū denotātem cōsensum purū. Et sic intelligo gloss. in preal. l. si conuenerit. nō tamen de necessitate requiritur expressus cōsensus: vt no. Jnn. in. c. ad petitionē. j. de accu. z Bart. in palle. l. j. de iud. in fi. z hoc bene no. pro intellectu. l. si conuenerit. z. l. j. de iudi. quia ibi per doct. expresse nō tangitur: z hec sufficiant quo ad clarum intellectū huius ca. ¶ † Sed quia in materia pgationis respectu pacti de respondendo: ad quid valeat z qñ sit locus penitentie et an data penitentia in casu in quo fieri pōt debeat interesse: semp per canonistas habet recursus ad materiā huius ca. cū in veritate hec materia sit satis vtilis z nimis sparsa per doct. in diuersis locis et prolixe z confuse hic tacta per do. Anto. Jdeo hic explicabo clare ēm articulum de quo promisi: videlicet quid operetur hoc pactū de respōdendo coram alieno iudice in presentia ipsius iudicis nō factum. z in hoc sunt tres opin. principales. Una est Uin. hic recitata per Joan. an. qui simpliciter dicit paciscentē posse penitere vsq; ad lit. contest.

18

19

c ¶ Prorogari. Pondera q; hic affuit cōtumacia qualificata cum il lusione iudicis nō est mirum si propter hoc peccatū est irreuocabile. argu. l. fulcinius. §. fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Andre. Barba.

d ¶ Adaptari ad hoc. c. Sz an ista lectura sit i se vera q si fiat in iudicē prorogatio in iudicio non possit penitere si ille est iudex non suus. vide glo. i. l. j. ff. de iudic. que dicit si fiat in iudicē presentem potest penitere. si lis nō est contest. sed glo. fi. l. j. ff. si quis in ius voc. tenet contrarium. vide Ang. in. d. l. si ɔuenerit Andre. Barba.

e ¶ Requireretur litis cōtest. an requiratur lit. contes. ad iurisdictionem prorogandā. vide do. Pet. consi. clxxx. vbi loquitur singulariter q non requiritur contestatio. pondera tu tex. d. l. si conuenerit. vbi duo requirunt q conueniant partes adinuicē. z q adeat: ergo non sufficit solus consensus: satis concor. l. j. ff. de iud. dū dicit consentiant z subijciant: q; illud subijcere respicit aliquem alium actum vltra conuentionem: z ita debet intelligi. d. lex est receptum. Andr. Barba.

Anto. Francis. ¶ Circa istā matriā prorogationis an in ea requiratur lit. cōtest. Dicas qd p actum citeriorē a lit. cōte. nō prorogat iurisdictio vt in. l. non videt. z ibi per bar. ff. de iudi. z habetur per Archi. iij. q. iij. in. c. nullus. z. ij. q. ij. in. c. offerat. z habetur per Spec. in tit. de aduo. in §. j. z in tit. de reo. in. §. j. in versi. qd si is. z per Cy. in. l. fin. C. de spō. et per Bal. in. l. fi. C. quādo appellā. sit. z vide gl. in. l. sed et si susceperit. ff. de iu. z ibi etiā per Bar. z vide etiā gl. i. l. j. ff. eo. qui dixit qd ante litē cōtestatam etiā iudice p̄sente partes subijciēdo se iurisdictioni iudicis non prorogat iurisdictio: vt dixit glo. ibi. Adde tamē qd si qs pmittit stare iurisdictioni alicuius lz ex tali prorogatiōe seu pmissiōe nō prorogetur iurisdictionē: tñ tenetur ex promissiōe quam fecit tanq sortiens forū: vt i l. contraxisse. ff. de act. z oblig. et no. Archi. i. c. j. de foro compe. lib. vj. z tene menti q vbi est deputatus certus iudex ad aliqd faciendū non hz locum prorogatio: vt in. l. testamenta oīa. z ibi p Bald. in. ij. no. C. de testa. vbi dixit in materia illius l. q qñ ē deputatus certus iudex ad aperturam testamēti nō potest adiri alius iudex etiā de partiū cōsensu consentiēte etiam ipo iudice. et adde etiam q in omnib⁹ casib⁹ in quib⁹ est facienda prorogatio semp iudex dz esse capax iurisdictiōis que pgatur in eo: vt in. l. fi. C. de excep. z no. Jnn. in. c. pastoralis. de re iu. et ideo si iudex esset excōicatus vel impubes, vel furiosus vel laicus: z causa esset spūalis nō posset in eum fieri prorogatio: vt in. c. si iudex laicus. de sen. excō. in. vj. et not. Bal. in. l. quidam cōsulebat. ff. de re iudi. z de materia pgationis vide que plene tract. in c. p. z. g. de offi. de le. z i. l. ij. in. §. si index. ff. de iudi. z p Bar. in. l. inter cōuenientes. ff. de arbi. z per glo. in. l. si qui ex cōsensu. C. de epis. aud. z per Spec. in tit. de cōpen. iudi. adi. in. §. j. in versi. iiij. z ibi per Joan. an. in addi.

f + Sebasti. Sapia. ¶ Eius iurisdictio. Hec opi. est cōis ēm Alexan. in d. l. si conuenerit. tz Mathesil. in nota. cvij. incip. nota doctrinam singularem. tenet etiam Ange. in. l. j. ff. de iudi. z ibi Bal. ponderat ad hoc ibi glos. vide ad hec etiā Feli. in. c. significasti. j. de fo. compe.

g ¶ Citra lit. contesta. Sed Bal. in. d. l. si conuenerit. dicit q in. l. est receptum. interuenit contestatio: sed pondera bene: quia est diuinare ad illum textum. Andr. Barba.

h ¶ Actu submissionis. Jstā partē tz hic. d. Ant. z Jo. de Jmo. que alleg. gl. in. l. j. ff. de iurisd. om. iudi. z dicit qd glos. ibi tz 3rīū. z idē tz Jac. but. in l. j. C. de iurisd. om. iud. z seruarē in practica eor opiniones. And. Barb.

a ¶Ad interesse. An penitens teneatur ad interesse. Bal. hic qđ sic propter temeritatem variationis. And. Barba.
Zacharias. ¶Adde Speculatorem in titu. de offi. ordi. §. fina. versicu. quid si consensu. ⁊ in titu. de cita. §. j. versicu. quid si partes. adde allega. quas posui in apostil. s. proxi.

b ¶Joannes and.
Pondera tu quomō aduersari⁹ fecit istum epm citari ad cōciliū si iste episcop⁹ erat d aliena ꝓuincia ⁊ sic nullo mō potest itelligi tex. ꝙ hic loquit de iurisdictiōe dāda d nouo seu ꝓrogan da: vt voluit do. Anto. ⁊ do. Car. Bar. in. l. si cōuenerit. ff. de iurisd. om. iudi. sequitur opi. cōmunem. et alleg. istum text. Andre. Barba.

c ¶L. si ꝯuenerit. Et pondera qꝛ in d. l. si conuenerit. dicit nemo cōpellitur si teneret ad penā vel ad interesse sequit qđ per idirectū pars cōpelleret stare conuētioni de prorogādo. ⁊ do. Card. vt refert h Jo. de imo. dicit qđ opinio petri placuit collegio paduano. And. Barba.

☞Sebasti. Sapia.

d ¶Et pmo. Uide Areti. consi. lxxxij. incipien. quia plura. vbi tz idez qđ Abb. hic ex q̄ reprobat qđ not. Specu. in titu. de expensis. §. iuxta. versic. ix. vbi dicit qđ si aliqs iudex allegetur incōpetens et recognoscat se esse incompetentē: dꝫ prius condemnare partem ac'ricē in expēsis. ⁊ ita reprobat Felin. hic. et ante eum Cardi. florā. ⁊ Abbas in c. si. de rescript. et Andr. sicu. in ꝯsi. l. incipiē. illud in medium afferam in. v. col. in. j. vol. vide ad hec etiam Dominicum in. c. dispendia. in no. de rescrip. in. vj.

¶Primū tutius. Tu tene qđ iuramentū eum obligat: ad hoc vide do. Pe. in consi. clxxx. vbi loquit sing. ⁊ alleg. ibi cōsi. Sali. ⁊ vide Ange. in d. l. si cōuenerit. vbi idē tz. ⁊ etiā d. Flo. ibi idē sequit: facit gl. in. l. si pecuniā. ff. de ꝯdi. ob cau. ⁊ tex. in. §. si vo. ⁊ qdā iurāt in aut. d exhi. reis. vide notabiles limitationes quas dat Ang. in. d. l. si cōuenerit. And. Bárb.
¶Adde ꝙ opinio. d. Barba. scꝫ ꝙ iuramētum obliget est tenenda pro quo facit dicta glos. quam hic alleg. Barba. scꝫ in. l. pecuniam. in versic. necesse. ff. de cōdictio. ob cau. que est singu. que vult ꝙ in obligationib⁹ facti nō succedit obligatio ad interesse quādo interuenit iuramentum alias secus: vt in. l. stipula. non diui. §. celsus. ff. de verbo. obliga. et opin. glos. illius est vera ⁊ cōmunis ꝫm do. Alexan. in consil. clxxix. in. ij. vol. ꝫm ordinem omniū consilioꝝ: vel consil. xxxvi. ꝫm ordinem scđi volu. incip. viso ⁊ oportune discusso. in. vj. col. versic. vnde licet. qui respondet

a sed teneri ad interesse.[a] ¶†Scđa opi. principalis est ꝙ hoc pactū nec valet nec quo ad agendū nec quo ad excipiendū: ⁊ sic est prorsus ꝯtraprime: licet eñ penitere impune anteꝙ det ꝓrogatio iurisdictionis: ⁊ hāc opi. tenet Pet. ⁊ recitat Cy. in. l. si q ex cōsensu. C. de episc. audi. Et mouet quia ex quo lex hoc simpliciter permittit nō debet aliqua pena puniri vtendo permissione legis: vt. l. gracchus. C. de adulte. xxiij. q. iiij. qui peccat. ⁊ causa permissionis legis potuit esse secundū Pe. quia pericusum est corā iudice suspecto litigare: vt. l. apertissimi. C. de iudi. iij. q. v. quod suspecti. Hanc opin. sequitur b Jo. and.[b] in addi. Specu. in titu. de cōpe. iud. adi. §. j. ver. sed quid si ꝓmisi. ⁊ ad hanc equitatem mouetur pluribus rōnibus. Prima est: quia iurisdictionis istius origo est a solo partium cōsensu: nō eñ hic agitur de iurisdictione a lege vel superiore tributa. Scđa quia iudex non potest ex hoc aliqđ interesse pretendere. Tertia quia per hanc penitē tiam reditur ad ius cōe ⁊ ad iurisdictionē ordinariam que fauorabilis est. Quarta qꝛ lex de conuentione loquens hoc permittit: vt in preall. l. si cōue c nerit[c]. Quinta quia in multis casibus penitentia admittit: qui notātur per gloss. in regula qđ semel. de regul. iur. lib. vj. in quibus nō est tanta ratio vel saltem maior sicut hic. Tertia principalis opin. est qđ valeat pactuꝫ quo ad obligandā partem parti ꝫm naturam ipsius pacti. Ut si est nudūm pactuꝫ producat solum exceptionem. si vestitū: tunc poterit agi ex stipulatione ad interesse vel ad penam si apposita est. Hāc opi. tenet Jac. de are. ⁊ Bart. in preallega. l. si conuenerit. ⁊ sequitur Guil. de cug. in prealle. l. j. de iu. recitat Cy. in prealle. l. si qui ex consensu imo etiam plus dicāt isti ꝙ etiam si pactum nudum intercessit poterit agi ad interesse actione de dolo. ar. in. l. si. ⁊. l. si cū mihi. ff. de dolo. Et hanc opi. sequit hic do. Anto. ⁊ mihi placet. q̄ꝙ. eñ lex permittit penitere: tamen debet intelligi sine preiudicio partis: non eñ est presumēdū ꝙ princeps voluerit indulgere seu permitter penitentiā cum alterius preiudicio partis. Sed princeps nō fecit mentionē de interesse: quia vt plurimū contingit qđ re integra nullū interesse pōt pers pretendere:
20 secus si in veritate interesse pretendat. ¶†Argu. op. induco ex. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco pub. vbi dicit tex. ꝙ si quis impetrauit a principe vt possit edificare in loco publico: non videt concessum vt cū incōmodo alterius edificiuꝫ fiat. Ad idem. c. super. eo. s. de offi. delega. etiam si concessio ⁊ indulgentia fieret motu proprio: ad hoc ꝙ not. Joan. an. in. c. si motu proprio. de preben. libr. vj. ⁊ Joā. cal. in. c. mādatum. s. de rescri. ⁊ domi. de Ro. sua decisione. cxvij. Item nulla bona equitas suggerit in contrarium: sed potius hanc opi. suadet: cum eñ hoc pactum sit licitum: vt in. c. significasti. j. titu. proxi. intellige in laico. vt ibi. ⁊ i. l. j. ff. de iudi. cū simi. ⁊ in clerico vbi interuenisset cōsensus sui iudicis. Nec aliquam contineat turpitudinem non apparet ratio quare impune ⁊ cū preiudicio partis possit recedi ab illa equitate naturali que suadet pacta seruari debere. vt. l. j. ff. de pac. ⁊ s. de pact. per totum. Unde concludo quod cū ꝫm ius canonicū agatur ex nudo pacto semper poterit agi ad interesse vel ad penā si apposita est: non autem actione de dolo que non cōpetit vbi datur aliud ius agēdi: vt in. l. j. §. j. ff. de dolo. Sed de iure ciuili distingue: vt. s. Ad predicta optime facit quod le. ⁊ no. in. c. per tuas. de arbi. ⁊. c. dilecti. j. de fo. cōpetē. vbi de actione ad interesse. Uide ꝙ le. et no. in. c. cōsuluit. de offi. deleg. in glos. in verbo nisi gratiā. ⁊ in. c. vno. §. si quis. de pace iura. fir. colū. x. et ibi per Bal. vbi colligitur ꝙ quando a lege aliquid indulgetur quod tendere potest in alterius ꝑiudicium intelligitur saluo interesse partis aduerse. ¶Sed circa predicta dubitatur de duabus vti d libus questionibus. Et primo[d] nunquid ratione interesse possit conueniri coram illo iudice coram quo promisit respondere. Et videtur primo quod non: quia ex quo adhuc non est prorogata iurisdictio ⁊ licitum est penitere nō potest in istuꝫ iurisdictionē exercere: qꝛ sentētia ꝓferretur a non suo iudice cotra. c. at si clerici. j. eo. Sol. contraria opi. est cōmunior: licet eñ in principali nō sit iudex: secus tñ super interesse: quia executio huius obligationis destinata est nedum ad locū ipsius iudicis sed ad ipsius tribunal. Unde quo ad illud censetur ibi cōtraxisse. arg. c. dilecti. j. tit. proxi. ⁊ in prealleg. c. romana. §. contrahentes. ⁊. ff. de acti. ⁊ oblig. l. contraxisse. ⁊ fuit no. dictū Guil. de cu. in. l. j. ff. de iudi. sentit. Spec. in tit. de compe. iu. adi. §. i. in ver. qđ si sit pactum. ⁊ do. Ant hic tenet: licet Joā. de lig. velit hic distinguere an coraꝫ iudice fiat promissio et tūc possit ibi conueniri ad penam vel interesse. aut in absentia. ⁊ tūc debet conueniri coram iudice suo. Sed primū dictū plus placet si ibi reperitur: per ea que superius dixi: ⁊ vltra eū adduco. l. exigere. ff. de iudic. vbi dos exigit in loco ad quem fuit destinatus effectus matrimonij: optime etiaꝫ facit. l. j. ff. si quis in ius voc. cū glos. vbi cauetur qđ si quis ꝓmittit aliquem sistere in iudicio sortitur forū vbi promisit sistere: quia ibi videt contraxisse: vt in prealle. l. contraxisse. ⁊ in. l. omnem. ff. de iudi. Faciūt no. in. c. si. de rescrip. vbi no. ꝙ iudex impetratus per falsum rescriptum potest etiam detecta inualiditate rescripti cōdēnare impetrātem in expēsis licet nō sit iudex sup principali. ad idem tex.
21 in cle. j. de rescrip. ¶†Scđa questio est ad idē. qđ si iurauerit etiā ibi respondere an saltem rōne iuramenti possit compelli: ⁊ videtur ꝙ sic vt iuramentū aliquid operet. arg. ad hoc in. c. cū contingat. et c. si vero de iureiuran. et in. l. cum pater. in. §. filius matrem. ff. de leg. ij. In cōtrariū facit qđ iuramentū recipit intellectū ꝫm subiectaꝫ materiam super qua p̄stat ur: vt. l. si. ff. q satis. cogan. do. Anto. dicit e hoc primum tutius[e] esse anime iurantis: sed scđm verius. quod placet ⁊ adduco pro secūdo notabilē

ad dictū Inno. relatum hic per Abb. in. d. c. per tuas. ⁊ in materia vide que late ponit do. Jason. in. d. l. si pecuniā. in antepe. col. ⁊ sequen. adde in materia an ille qui emit vnam rem ⁊ iurauerit reuendere an liberetur prestādo interesse. vide omnino do. Pet. phi. cor. in cōsi. cclvj. per totuꝫ in. iiij. volumine. Aeneas falco.

Zacharias.
¶Tu da rōnem quia iuramētum principaliter deo videtur esse ꝓstitum: vt not. in. c. magne. j. de voto et sic videtur esse contracta obligatio inter deum et iurantem: vt not. docto. et maxime Innocē. in. c. cum cōtingat. colum. xxvij. in princi. j. de iureiuran. cum concord. per eum ibi.

Anto. Francis.
¶Circa istā materiam an in obligationibus facti succedat obligatio ad interesse et quomodo istud intelligatur vltra ea que plene tractan. per omnes scribentes in. l. stipulationes. non diuidunt. in versicul. celsus. ff. de verbo. oblig. vide omnino glo. ⁊ ibi Barto. in. l. j. ff. de acti. emptio. que videt velle quōd quis non tenetur ad interesse ex vi obligationis: sed officio iudicis est tamen aduertendum ꝙ si debitor est in mora faciendi post morā vtrū que et factum et interesse est in obligatione: alternatiue tamen: et qꝛ i alternatiuis ele. est agere volentis ideo si agens incipit agere et petit vnum vel factum principale vel interesse obligatio quo ad aliud nō petituꝫ neꝙ electum tollitur. est tamen verum qđ illud quod non est electum censet esse in facultate soluendi: ⁊ quantum ad istud quod hic dicitur quando est interpositum iuramentum in obligatione facti: puto esse verum quod non succedat obligatio ad interesse si factum potest impleri quotiescunque est interpositum iuramentum tenetur iurans precise obseruare quod iurauit si potest obseruare vt in. c. debitores. ⁊ in. c. quanto. ⁊ in. c. cum contingat. hic allega. de iureiurando. ⁊ tene etiam menti ꝙ vbicunꝙ aliquis est obligatus ad factū ex vltima voluntate non succedit obligatio ad interesse: sed precise cōpellitur ad factum. tex. est not. in. l. fideicommissa. in. §. fina. ff. de lega. iij. ⁊ hoc propter publicam vtilitatem que consistit in obseruantia vltime voluntatis: vt in. l. j. C. de sac. sanc. eccle. ⁊ eodem modo quādo in promissione facti contineretur publica vtilitas: prout est in scriptore qui ꝓmisit scribere librum quoniam potest precise compelli ad scribendum: ita vt possit teneri in compedibus: vt est glos. communiter approbata in. l. stipulatio. in. §. siue autem. ff. de ope. no. nuntia.

dictum

dictum Innoc.in.c.per tuas.de arbi.vbi dicit ꝙ si iuraui stare arbitrio alterius debet intelligi ſm subiectam materiam.sc; qđ stabo:vel soluaz penam.Et vide bonum tex.in.l.fi.C.de nō nume.pecu.⁊ qđ not.Io.an. in reg.scienti.de reg.iur.lib.vi.in nouella.¶Sed contra omnia predicta oppo.de.c.dilecti.j.ti.proxi.vbi dicit tex.quem posse conueniri vbi promisit respondere vel soluere.Sol.primo dico ꝙ in quātum illud refertur ad casum illius.c.videlicet vt teneatur respōdere corā delegato:illud.c. non obstat.q; agitur de iurisdictione non declināda respectu priuilegij ⁊ sic non sumus in terminis huius.c.⁊ sic videtur intelligere Ioan.an. in addi.Spe.de compe.iu.adi.§.j.ver.quid si fit.pactū inquantum vero intelligitur de ordinario exponitu ibi vel:pro ⁊ si enim promisit respondere ⁊ soluere:tunc ratione destinate solutionis:quia ibi contraxisse videtur tenere respōdere ibi ⁊ de intellectu huius.c.plene ibi dicetur.hūt etiam locum supradicta quādo simpliciter promisit respondere secus si
22 est adiectum aliquid accumulans forū foro:vt q; ꝓmisit soluere.¶†Et quia ista materia quotidiana est:semper enim vt plurimum solet apponi in contractu ꝙ ꝓmisit soluere Florentie:Senis:Bononie:⁊ vbicūq; petitum fuerit:⁊ ibi respondere:nunquid possit vbiq; conueniri ſm qđ v̄ba generaliter sunt prolata.⁊ in hoc sunt multe varietates:⁊ intricate hic procedit domi.Ant.vnde non sequendo ordinem suū:sed sumendo aliqua dicta alibi posita et aliqua addendo sic distingue sumendo opi. magis cōes:ꝙ aut ꝓmisit soluere in certo loco specificato ⁊ non erit locus penitētie:ibi enim videt̄ contraxisse ſm omnes vt in preallleg.l.contraxisse.⁊.c.dilecti.⁊ preal.c.romana.§.contrahentes.et hoc si ibi inueniatur:[a] alias dic vt habet̄ in palle.§.cōtrehentes.hoc tamē commune dictū limito per gl.que reputatur singu.in.l.j.ff.si quis in ius voca.non ie.qn̄ simpliciter promisit soluere:secus si vltra promissionem renuntiauit suo foro:[b] quia tunc etiam si non inueniatur habet locum remissio vt remittatur ad locū vbi destinauit solutionē:hoc enim voluit renuntiādo foro suo.Et hoc dictum not.tu canonista perpetuo pro singulari limitatione illius.§.contrahentes.que cōmuniter a canonistis assignari nō solet.Aut promisit soluere in pluribus locis specifice nominatis et copulatiue coniunctis vt promitto soluere Bononie:⁊ Florētie:et diuiditur obligatio ⁊ tenetur partē in quolibet istorum locorum soluere:vt no.Barto.in.l.iiij.§.si quis ita.ff.de eo quod cer.lo.Aut expressit aliqua loca clausula secuta generali vt cōmuniter fit:tunc ne delusoria videat̄ obligatio si fieret diuisio in tot loca videt̄ actū ſm Barto.ibi vt in vno tantum loco soluatur.Sed an tunc vbiq; posset peti.Bar.in hoc sibi videtur contrarius.nam in.d.l.si cōuenerit.distinguit ꝙ aut promisit soluere vbicūq; voluerit creditor:et ista generalitas restringitur ad loca in quibus alias poterat conueniri:alias sequeret̄ qđ ad loca remotissima eum posset trahere ⁊ vbiq; oporteret eum habere saccum paratum: cōtra.l.ratum.⁊.l.qđ dicim⁹.ff.de sol.loquitur tamē Bart.quādo generaliter promisit soluere:⁊ idē Guil.de cu..in.l.si quis ad declinādam.C. de epis.⁊ cle.aut promisit soluere vbicūq; fuerit inuētus et tunc poterit cōueniri ibi vbi fuerit inuentus personaliter:maxime ſm eum si dixerit vbicunq; inuentus fuero in tuscia:quia tunc de facili potuit cogitare omnia loca tuscie:sed in alio loco idem Bar.sentit aliter.s.in.l.titium et meuiū.§.tutores.ff.de admi.tuto.vbi per illum tex.tenet ꝙ pōt conueniri vbicūq; locorum fuerit inuentus personaliter etiam extra domicilium.Et loquitur etiam quādo generaliter promisit:⁊ sic fortius quando expressa sunt certa loca secuta clausula generali:et hanc opinionē tenuit Iaco.de are.⁊ Specu.in prealle.§.j.versi.quid si fit pactū et Ioan. de lig.hic.⁊ mihi placet hec opi.quando nullus locus est expressus:sed in genere promisit vbicunq; soluere:et tunc vbicunq; inuentus fuerit ꝑsonaliter ibi poterit conueniri:et nō debet pactum restringi ad loca vbi alias poterat conueniri:quia ista verba fuerunt addita ad ampliandā facultatem conueniendi:ergo debent aliquid operari.argumen.de priuileg.si papa.lib.vj.et in.c.in his.eodem titu.in antiquis.si vero aliqua loca sunt expressa secuta clausula generali:⁊ tunc poterit conueniri ad loca similia.[c] argum̄.in clemen.non potest.de procur.⁊ de rescrip.sedes ff.de vino triti.⁊ oleo lega.l.fi.§.cui dulcia.⁊ credo ꝙ etiam vbi promisit soluere generaliter debent considerari verba ꝙ aut per verba sonantia liberam ⁊ nudam voluntatem:⁊ poterit conueniri vbicunq; fuerit inuētus:vt.s.dixi in precedenti membro quod ad hunc casum restringo ⁊ limito:vt si dixit promitto soluere vbicunq; volueris:hoc enim verbum volueris:denotat liberam voluntatem:vt.l.cum quidam.ff.de lega.ij.et l.fideicommis.§.q̄q̄.ff.de lega.iij.⁊ ad predicta facit tex.in preallega.§. tutores.aut promisit per verba sonantia arbitrium boni viri:vt si dixit promitto soluere et respondere vbicunq; tibi placebit:vel vbi tibi visum fuerit vel equum estimaueris:vel per similia verba que sonant arbitrium boni viri:et de verbo placet:probatur in.l.thais.§.sorore.ff.de fideicommis.lib.facit tex.in.c.verum.j.titu.proximo.cum ibi no.per glo. in.l.in personam.§.generaliter.ff.de regu.iur.de aliis probatur in preallega.§.q̄q̄.et nota.in.c.ß.de cor.vi ⁊ tunc recurritur ad arbitrium boni viri.argumen.in iuribus preallega.et in.c.veniens.et in.c. quintauallis de iureiurando.facit.l.sed ⁊ si quis.§.questitum.ff.si quis cau.Aut dixit promitto soluere vbicunq; petieris:[d] et tunc vbicunq; fuerit inuentus poterit interpellari:vt satis innuit text.in preallega.§.tutores.et ita tenet Bartol.ibi et vide Specula.in preallega.§.primo.versicu.quid si fit pactum.secus dic si dixit promitto respondere vbicunque vel in quocunq; loco inuentus fuero:tunc enim cum non sit destinata solutio ad alium locuz sed:fit pactum de prorogāda iurisdictione licitū est penitere ante litem contesta.cum sit locus penitentie etiam quando specifice promisit:vt in preallega.l.si conuenerit.fortius si generaliter:⁊ sic modicum operantur illa verba.⁊ not.Barto.in preallega.l.si conuenerit.⁊ Specula.in preallega.§.primo versiculo quid ergo si dictum fuit.⁊ per hoc habetur clare hec vtilis et quotidiana materia.

23 ¶†Opponi cum glos.in verbo donec satisfactione:videtur enim quod non debeat differri absolutio donec satisfecerit sed statim debeat absolui prestita cautione de iudicio sisti:cum fuerit excommunicatus propter contumaciam.Respondet gloss. quod secundum antiqua tempora causa excōmunicati tractabatur antequam absolueretur:hodie secus[e] ⁊c.dic vt in gloss.Et de materia remitto ad plene not.in.c.ex parte.el.j.de verbo.significat.vbi tangitur proprie materia.⁊ vide hodie text.in.c. venerabilibus.§.secus.cum.§.precedenti.de sen-
24 tentia excommunica.lib.vj.¶†Oppo.cum gl.fi. d.c.rursus.et quicunq;.xj.qōne.iij.in quibus excōmunicatus priuatur beneficio.Solu.dicit gl.quod ante lapsum anni non debet priuari:sed postea sic ⁊ sic sentit glos.quod perseuerans in excommunicatione per annum debet perdere beneficium:ante vero non:maxime hic vbi lis non erat contestata docto:vt refert Ioan.and.dicant hoc verum nisi crimen esset notorium.j.de accusatio.euidentia. quasi sentiant quod tunc nō expectetur lapsus anni vel nisi ageretur de federe matrimonij:vt.j.vt lite non contest.quoniam propter suspicionem tamen dilapidationis etiam quandoque interdicitur administratio.vt de officio delegat.venerabili secundum Hos.¶Aduerte quod docto.non ꝓprie attingunt materiam huius glos.⁊.c.hic enim non agitur de priuatione propter crimen:de hoc enim satis plene tractatur in.c.veritatis.de dolo ⁊ ⁊ contuma.⁊ ibi plene dicetur.⁊.iij.questione.ix. in summa:nec de priuatione propter absen iam: de hoc enim plene dicetur.j.vt lit.non contest.quoniam.§.si vero.⁊ de cleri.non resi.ex tue.Sed proprie agitur de priuatione fienda propter perseuerantiam in excommunicatione:⁊ sic solum oportet hic discutere intellectum.c.rursus.⁊ capit.quicunq;.Vnde omissis verbis domini Anto.qui superflua aliqua narrat nec plene discutit intellectū horum duorum cap.⁊ in hoc reperitur sibi contrarius:vt statim dicam.aduertendum quod multe in intellectu horum capi.opiniones reperiuntur. Specu.in titu.de accusa.§.sequitur.versicu.porro secundum canones.in principi.tenet quod excommunicatus non auditur amplius super illo crimine post lapsum anni:sed ex tanta contumacia habetur pro confesso ⁊ sentit quod nō sit ipso facto priuatus beneficio.⁊ dicit enim quod post annuz excommunicationis poterit aggrauari sententia procedendo ad suspensionem vel priuationem beneficij.gloss.in preallega.c.rursus.dicit quod auditur super crimine sed non super beneficio.⁊ idem sentit hic glo.⁊ Collec.in.c.contingit.j.de dolo et contu.in verbo constituatur.in princip.vbi sentit quod ex solo transcursu anni non habetur pro cōfesso.Idem clare vult Innocen.in.c.cum bone.de etate et quali.quem sequitur Archi.in prealleg.c. rursus.sed do.Hug.videtur ibi sentire id qđ Specu.s.scilicet vt solum habeatur pro conuicto.do. Anto.reperitur sibi contrarius:nam hic dicit qđ super aliis a beneficio auditur:sed in.c.veritatis. de do.⁊ cōtu.tenet qđ indistincte non auditur:sed per omnia habetur pro confesso.Ego cōsydero ꝙ c.rursus.⁊.c.quicunq;.nullam faciunt mentionem de beneficiis:sed tantum dicunt quod nulla vox eorū penitus audiatur.⁊ sic aperte innuunt qđ super crimina nō sunt audienda quasi iuris interpretatione habeantur ꝓ cōfessis:⁊ ideo non videtur quod pro quolibet delicto debeat esse priuatus vel
25 priuari beneficio.¶†Quare non debet operari

Sebasti. Sapia.
a ¶Inueniat. Vide Ias.post ale.i l.pe.C.de pa.Ab. i.c.fi.j.ti.j.⁊ ibi ēt ꝑ Fel.Et ro.i fin. suis.i.vij.char.ici. reg'a est.vbi pōit limitationē ꝙ ponit Ab.hic.
b ¶Suo foro qd si renūtiat foro:idē dic si iurauit:vt ē gl.fin.i aut.de exhibē.re.§.si vero iurent.

Zacharias.
¶Addo ang.ful. alex.⁊ do.i.l.si cōuenerit.ff.de iuris. om.iu.⁊ Io.an.i c.j.j.de pac.

Sebasti. Sapia.
c ¶Ad loca similia Vid q̄ ponit Fel. copiose in.d.c.sedes.de rescr.Imo. i cle.i plerisq;.de ele.⁊ ad h̄ vide.d. Barth.veronē.i caute.lxxxviij.ici. sepissime.

Sebasti. Sapia.
d ¶Vbicūq; petieris.Tid Bal.i cōs. clxvij.i.iij.pte.vbi dicit de v̄bo conueniri.idē qđ de verbo petitum fuerit.

Sebasti. Sapia.
e ¶Hodie sec⁹.vid Feli.i.c.cū contingat col.j.s.de offi. deleg.vbi ponit casus quādo compos sit absolui nō prestita satisdatiōe ⁊ vide vnū.i.c.odardus.de soluti.aliuz.i.c.cū tu.de vsu. aliū ꝑ gl.i.c.solet. in v̄bo emēda.de sentē.excom.aliū i.c.significauit.de offi.ordi.

¶ Ficta. no. q͛ cõtumacia inducit fictã cõfessionem: q͛ magis expresse dicit iste in. c. at si clerici. in. xj. col. versi. ⁊ predicta. j. eo. vbi ponit mirabilem effectum istius ficte confessionis. Cogita an ista ficta confessio operetur illum mirabilem effectum quẽ operatur illa ficta confessio que inducitur ex eo: quia aliquis recusauit iurare: videlicet q͛ recusans iurare. licet habeatur pro confesso tamen reqritur sententia: alias si moriatur ante sententiã eius heres nõ posset cõdemnari: ita eleganter Bar. in. l. manifeste. in fi. ff. de iureiuran. et sequitur do. Franc. curt. in cõsil. lix. in. v. col. in fi. vsi. scd͛a etiaꝫ obiectio. quod ditum not. quia est multũ elegans et põt occurrere: cogita dico an habeat locum in cõfessione inducta per cõtumaciam quia esset magni effectus forte etiã dici posset q͛ si ille ficte cõfessus interlocutorie esset ꝓnũtiatus cõdẽnandus et moreretur ante sententiã diffinitiuã q͛ nõ posset contra eius heredem fieri executio. interlocutoria eniꝫ nõ videt͛ dici condemnatio ſm do. Alexan. in. l. ij. in iij. col. versic. preterea militat. C. q testa. fac. pos. Circa istam. q. reperi postea Angel. de aret. distinguentem in suo tracta. malefi. in gloss. in versi. qui iudex videns ꝙ dicti inqsiti non cõpareãt etiã in. vij. colũ. in fi. versi. quid si habeatur. s. vbi omnino vide. Item scias ꝙ ille qui habetur pro cõfesso vigore contumacie nõ est infamis ſm dominũ Corneũ in consil. xiij. incip. videtur. ⁊ in cõsi. cxcvj. incipiẽ. hac. in. j. volumi. Aeneas de falco. Zacharias. ¶ Tu conclude paucis post longam hãc verborũ seriem q͛ contumacia in probatorijs ⁊ in preparatorijs iudiciorum bene habet vim ficte ⁊ tacite confessionis: in alijs non: vt not. Alexan. in. l. eius qui. ff. de iure fisci. ⁊ Bal. in c. vasalli. si de feu. fue. controuer.

Anto. Francis. ¶ Circa hoc q͛ hic dicitur an post cõfessionem semper requiratur sententia. vide Bar. in. l. j. ff. de cõfes. ⁊ in. l. j. ff. iudi. solui. qui dicit q͛ cõfessio facta corã iudice statim potest exequi sine alia sententia quando ille iudex esset iudex competens ipsius cõfitẽtis alias nõ: imo illa confessio operaretur tantũmodo vt cõfitens forsan posset compelli ad persistendum in illa coram competẽti: de quo etiam per Bart. in. l. j. ff. de offi. procõ. ⁊ habetur p Cy. in. l. j. C. de cõfes. ⁊ vide etiam Barto. in l. cũ quedam puella. ff. de iurisd. om. iud. ⁊ tene mẽti q͛ predicta possent procedere in confessione facta coram iudice principaliter: secus autẽ si esset facta incidenter: quia ex illa non posset et condẽnari: sed solũ posset ex ea iudex inquisitioneꝫ formare: vt per Bar. in. l. si cõfessus. ff. de custo. re. et per Bald. in. l. mercalẽ. C. de condi. ob tur. causam Et adde ꝙ cõfessio que inducit͛ ex ꝯtumacia illa nõ est vera confessio etiaꝫ si insurgeret ex cõtumacia no lẽtis venire ad iudiciũ vt est glo. in c. nullus. de exesump. et ad predicta facta: quia cõfessio habet executionẽ paratam qñ est facta in iudicio: al's sec⁹: vt in. l. post rem iudicatã. ff. de re iudi. ⁊ facit. l. ij. ff. d cõfes. ⁊ tene mẽti q͛ confessio non habet vim sententie quãdo statim re⁹ cõfitẽdo soluit: et ideo si qs confiteretur delictum ex quo si ferret͛ sententia infamaretur si statim soluit ante sententiã non efficitur infamis: et in hoc differt cõfessio a sententia: vt in. l. si re⁹ paratus. ⁊ ibi per Barto. et docto. ff. de procur. licet omnino in confessum nulle sint partes iudicis nisi in cõdemnando: tamen non videtur haberi p iudicato: vt i. l. proinde. ff. ad legeꝫ aql. q͛ qualiter intelligatur plene no. in. c. cum olim. de rerũ permu. ⁊ i. c. ꝑsentium. de testi. ⁊ in c. dudum. el. ij. de electi. et habetur etiam in. l. si debitori. ff. de iud.

a plus ficta[a] q̃ vera confessio: si eñi fuisset vere confessus paruum crimen non priuaretur. xvj. q. vij. in uentum: ideo puto sic distinguenduꝫ q͛ aut causa pro qua excõicatur est digna priuatione beneficij: b ipso iure[b] et data perseuerãtia in excõicatione per annũ erit priuatus ipso iure. aut est digna priuatione per sententiã: ⁊ tunc per lapsum anni nõ erit priuatus ipso facto: sed opus est sententia. ⁊ sic reduco ad cõcor. opi. cõtrarias. Aut illud delictum pro quo fuit excõicatus non inducit priuationem ipso facto nec dat facultatẽ priuãdi: quia paruum est respectu priuationis: ⁊ tũc nõ erit priuatus per lapsum anni nec priuari debet: sed imponet͛ pena arbitraria ac si fuisset vere confessus ex quo pena pro illo delicto nõ est in iure expressa alias illa imponeret͛: nec obst. si dicatur q͛ pro illo nouo delicto: quia stetit tãto tempore in excommunicatiõe debet priuari. quia sufficit q͛ ꝓpter hoc delictum habeatur pro confesso non eñi debet duplici pena conteri. j. eo. at si clerici. in fi. nec pena ex pena procedere debet. de conces. preben. quia diuersitatem no. glos. in regula imputari. de regu. iur. lib. vj. fateor tamen q͛ si post lapsum anni adhuc sustineret excommunicationeꝫ indurato corde q͛ ex hoc nouo delicto contracto postq̃ fuit habitus pro cõfesso: quia non caret scrupulo heretice prauitatis poterit priuari beneficijs ⁊ sic potest intelligi. d. c. cum bone. vbi ponderatur q͛ per triennium steterit in suspensione: non enim sufficiebat solus ann⁹ sicut communiter ibi dicũt doc. ⁊ nõ bene. Et hoc no. pro limitatione eorũ que ibi no. et maxime per Inno. ad predicta vide bonam glo. in. c. cum ꝯtumacia. de here. libro. vj. que notabiliter dicit q͛ in alijs criminib⁹ ab heresi stãs in excommunicatione per annũ habetur pro cõuicto de illo crimine: et optime facit ille tex. in arg. ibi eñi habetur simpliciter pro cõuicto: vnde debet vt hereticus condemnari: non enim priuatur tantum beneficijs.

26 ¶ † Et si hoc procedit in crimine heresis vbi non proceditur ex ꝑsumptione de facili: vt. j. de ꝑsump. c. literas. fortius ꝓcedet in alijs delictis: ⁊ vñ surgit ista tacita confessio ⁊ conuicto colligitur ex ca. nullus. de ꝑsumptio. iuncto. d. c. cum contumacia.

27 ¶ † Nam ex sola cõtumacia quis ꝑsumit͛ nocens et cõfiteri: licet illa confessio nõ sufficiat ad condemnationẽ: vt no. in preallе. c. nullus. ſꝫ secuta post ea excõicatione ⁊ data perseuerantia per annum augmẽtatur illa presumptio ⁊ efficitur vehemẽs: vt in preallega. c. cum cõtumacia. ⁊ illa nunc sufficit ad condemnationem. argu. de presum. afferte. et ex his habes verum intellectum illorũ. c. rursus. et quicunq;. et super qua ratione fundatur eorum dispositio: tene tamen perpetuo mẽti glos. in. c. contingit. de dolo ⁊ cõtuma. que dicit illa. c. non habere locum quando agitur mere ciuiliter. vt per lapsum anni perdat ius suum: sed procedunt quãdo agitur ciuiliter vel criminaliter de crimine: et ita in eis no. tunc enim in odium criminis surgit ma

38 xima presumptio contra contumacem. ¶ † Explicitis glos. ⁊ his que potuerunt cõmode ad glos. applicari oppo. cõtra tex. ꝙ iste episcopus non potuerit ꝓ simplici contumacia excõmunicari: requiritur eñi trina citatio. de sent. excõmu. sacro. xxiij. q. iij. de illicita. de sen. excõ. statuimus. ⁊. c. cõstitutionẽ. lib. vj. Sol. dicit do. Anto. speciale in excommunicatione: ad cuius solennitatẽ nõ exigitur citatio ⁊ monitio que solũ exigitur ad purificandũ delictum contumacie qua aliter detecta: vt qr manifesta est contumacia nõ requiritur alia citatio[c]. dixit tñ q͛ in alijs sententijs vt mulcte requiratur noua citatio: non enim potest iudex mulctare propter cõtumaciam nisi citet de nouo ad se excusandum: vt not. Bart. in. l. ij. ff. si qs in ius voc. dicit tñ satis cõgrue posse dici q͛ qñ agitur de pena cõtumacie commisse in iudicis conspectu vbi nulla cadit excusatio: ⁊ ista põt infligi absq; alia citatione maxime si pars est ꝑsens. Si autem aliqua cadere potest excusatio vt in mulcto absenti citato imponẽda ⁊ exigitur citatio: vt in. d. l. ij. ⁊ ideo infert ꝙ condẽnatio expensarum potest ferri ꝯtra absentẽ absq; alia citatiõe si contumacia fuit manifesta alias secus sicut dictũ est in mulcta: licet aliter sentiat Cy. post Pe. in. l. sancimus. C. de iudic. vbi dicit contumaceꝫ indistincte posse condẽnari absq; alia citatione. Aduerte quia. d. Ant. nunc videtur sibi contrarius: quia supra dixerat q͛ esset spãle in excommunicatione vt data cõtumacia manifesta possit iudex sine noua citatione excõicare: postea vero dicit q͛ etiam mulctare ⁊ in expensis condẽnare potest si contumacia est manifesta: vnde dico ꝙ in hoc nulla est specialitas in excõmunicatione sed trina monitio requirit͛ vbi contumacia nõ est manifesta: at vbi manifesta est non est opus tribus citationibus que ad solam cõtumaciam conuincẽdã requiruntur: frustra ergo fierent vbi contumacia manifesta est: vt sentit hic Colle. facit glos. in. c. de illicita. xxiij. q. iij. ⁊ aperte tenet Innoc. in. c. ad petitionem. de accu. ⁊ allego tex. apertũ in. c. quoniã. vt lite nõ cõtest. in primo respõso vbi tex. exparat q͛ quis sit contumax: qr perẽptoria citatione recepta cõparere nõ vult: vel seipsum occultat vel

29 impedit ne citatio ad eũ ꝑuenire valeat ¶ † Unde dicit Inn. in preallega. c. ad petitionem. si citatus rñdet nũtio se non velle comparere nõ est vlterius citandus: cũ ergo in iudicio iste dixerit se nõ velle coram eis respondere et recessit satis manifesta est eius contumacia: vt in. c. venerabilibus. §. secus. de sent. excom. lib. vj. ⁊ idem dico quo ad aliam mulctã indicendã. arg. hic ⁊ eorum que superius dixi. Itẽ ⁊ quia sñia diffinitiua põt ferri ex quo certum est absenti defensionem non cõpetere: vt in. l. ij. §. q͛ de frumentaria. ff. de admi. re. ad ci. perti. ⁊ q͛ ibi no. Bar. in. c. cum olim. de re iudi. ⁊ in. c. cum sit romana. in fi. de appel. ⁊ sic intelligo q͛ no. Bart.

30 in ꝑalle. l. ij. ff. si quis in ius voca. ¶ † Si aũt contumacia est notoria an reqrat͛ citatio ad mulctam imponendaꝫ. videtur primo q͛ sic per. l. ij. et quod ibi no. Bar. ff. si quis i ius voc. In ꝯtrariũ facit q͛ no. idem Bart. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infect. ⁊ in. l. consentaneum. C. quõ et qñ iudex. vbi dicit q͛ si iudex citauit partẽ peremptorie vel tribus edictis vel vnica citatione cum cõminatione procedendi ad vlteriora non requirit͛ noua citatio quin possit ꝓcedere ad missionẽ in possessionem: sed reperio Bar. hec dicta notabiliter ad concordiã reducentẽ in. l. desertorẽ. §. si diem. ff. de re mili. vbi dicit ꝙ qdã est pena cõtumacie que respicit ipm ꝓcessum in quo cõmissa est ꝯtumacia vt ferre sententiã vel dare possessionẽ ex primo vel secundo decreto: ⁊ tũc nõ requiritur alia citatio. qdã pena venit extrinsecus: scilicet nõ cõcernens ipsum processum vt cõdemnare in pena pecuniaria vel ꝓhibere ab aliquo officio: ⁊ tũc etiam post peremptoriũ requiritur alia citatio ad finem cõdemnandi:

b ☞ Sebasti. Sapia. ¶ Ipso iure. Que sint cause que inducunt priuationẽ ipso iure ponit Pe. de ancha. in cõsi. ccxciij. incip. vltra alia: refert et sequitur Feli. in. c. ij. col. iiij. de rescri. ⁊ circa distinctionẽ Abb. hic vide Car. in. c. perpendimus. de sen. excom.

c ☞ Sebasti. Sapia. ¶ Citatio. vide Do. in. c. j. de offi. dele. li. vj. Lapuꝫ alle. lxxiiij. inci. prelatus regularis. Alexan. in. l. ꝯtumacia. ff. de re iudic.

vt predicta.l.desertorē.qđ est valde notādum:ꝛ ad hoc.l.aut qui aliter.ꝛ qđ ibi no.ff.qđ vi aut clam.ꝛ qđ no.Inno.in simili in.c.cōsuluit. de offi.delega. 32 posset enim cōpetere aliqua defensio. ¶ † Quid autē dicendū in cōdemnatione expensarum an re a quiratur noua citatio[a].vide tex.cū glo.in.c.constitutis.de procu.ꝛ Inno.in.c.querelā.eo.ti.ꝛ Ioan.an.in.c.si.de do.ꝛ contu.vbi videt̄ concludi qđ nō sȝ reperio Barto.in.l.nō ignorat.C.de fruc.ꝛ li.expen.ita distinguētem.qđ aut citatio fuit facta simpliciter vt veniat ad se defendendum:ꝛ tūc in condēnatione requiritur noua citatio:quia ad aliud nūc argitur.argu.d.l.aut qui aliter.Aut facta fuit comminatio de ꝓcedēdo adulteriora:ꝛ tunc nō requirit̄:vt in.l.cōsentaneum.ſm vnam lec.C.quō et qñ iud. ꝛ ex hoc ex dicto precedenti infertur qđ in hoc sit differentia inter condēnationē expensaruȝ ꝛ actum missionis:ꝛ ideo dico supplenduȝ in hac cōdemnatione expensarum quod.s.dixi actu missionis:vt si citatio fuisset peremptoria vel monitio fuisset facta per iudicem que habet vim peremptoriā:vt.l.j.C.quomodo ꝛ quando iudex.ꝛ no.per gl. in.c.cōsuluit.de offci.deleg.non requireretur noua citatio:ꝛ sic pōt intelligi.c.constitutis.ꝛ qđ not.in c.querelā.de ꝓcura. ¶ Quoties autē iudex possit in eadem causa mulctare:non tangitur hic per canonistas nec alibi qđ meminerim:ꝛ est q̄stio valde vtilis et quotidiana.tex.in.l.fina.C.de modo mulctā.videt̄ innuere ꝙ nō liceat vltra tres vices. In contrarium facit tex.in.l.nunꝗ.ff.de priua.delict. et in.ca.j.de penis.vbi patet qđ quoties quis delinquit toties puniendus est: sed tu distingue post Bar.in prealleg.l.nunꝗ.post prin.qđ aut delictuȝ cōmittitur circa idē ꝛ non ad iniuriam alterius et habet locū pręalle.l.vlti.vt non possit vltra tertiā vicē.Exemplum quis citatur sub certa pena vt respondeat positionibus ꝛ non venit citatur iterum sub alia pena et non venit:potest iterum citari sub alia pena ꝛ non amplius vt ibi.Si autem nō ꝯcurrunt circa idem vel veniant ad iniuriam alteri⁹,et 33 tunc habēt locum iura contraria:qđ no. ¶ † Sed b quia.s.in notabilibus[b] dixi quem non posse citari sine iudicis autoritate an hoc sit verū.Bar.cōcludit in.l.neminē.C.de exhi.ꝛ intro.reis.ꝙ nec personalis nec realis citatio fieri pōt sine iudicis autoritate:vt ibi.C.de episco.ꝛ cle.l.omnes.ꝛ.l.cū clericis.nec placet sibi qđ sentit Innoc.in .c. quoniam. de proba.vt nuntius generalis ad citationes hoc possit,quia ſm eum commissio generalis ad hunc casum se non extendit.arg.in.l.j.C.de iur.do.impe. fallit ſm euȝ in casibus in quibus a iure permittit̄ vt capere deprehēsum in flagranti crimine: vt.l.j. C.de rap.vir.et.l.si quis in seruitute.ff.de fur.Iteȝ c dic qđ fallit in debitore fugiente:[c] vt.l.ait pretor. §.si debitorē.ꝛ qđ ibi not.ff.de his que in frau.cre. vide qđ not.insti.de act.in prin.in verbo in iudicio Itē vide gl.valde sin.in.l.nullus.C.de iudeis.q̄ aperte sentit qđ si offensorem meum non possuȝ ad iudiciū adducere ꝛ sic timetur de fuga qđ possum propria autoritate vlcisci.pro hoc facit illa.l.et qđ no.glos.j.distin.ius gentiū.nam in defectū iustitie d potest quis propria autoritate[d] sibi ius facere: vt ibi no.ꝛ idem not.Inno.in.c.olim.el.j.ſ.de restitu. spolia. ¶ An autē in casu fuge possit creditor propria authoritate citare verbaliter debitorē quo ad effectū preueniendi iurisdictionē:iuxta no.in.c.ꝓposuisti.j.titu.proxi.et.l.si quis postea.ff.de iudic. do.Ant.putat qđ non:quia illa citatio debet esse legitima vt ibi:nec obstat qđ permittat̄ realis q2 illa est puri facti:sed ista est iuris:ideo legitime dȝ esse facta.ꝛ pro hoc allego bonā glos.in preal.c.cū sit romana.in ver.nec solent.q̄ dicit ꝙ licet tu propria autoritate appelles me vt veniam ad iudicē: ego nō teneor venire.ꝛ idē Inn.in.c.dilecti.de ma e io.ꝛ obe. ¶ An autē[e] si appareat citationē factam per nuntiū sed nō cōstat de cōmissione iudicis an f illa presumat̄[f].Guido de suza.ꝙ sic.in.l.ad peremptorium.ff.de iudicijs.Bart.ꝯtra in.l.sciendum.ff. de ver.obl.quia hec est solennitas que ꝓuenit actū ideo nō p̄sumit̄:vt not.in.l.j.C.de fide instru.ꝛ iure haste fis.li.x.Ego puto posse eque dici ꝙ si nūtius sit alias bone fame ꝛ agit̄ de modico p̄iudicio presumat̄ cōmissio.ad hoc qđ not.Inn.in.c.j.de cleri. pereg.facit qđ legi.ꝛ not.in.c.ea noscit̄.de his que fiunt a p̄lat.ꝛ.c.cū dilectus.de cōsue.in gl.ꝛ in.c.ad 34 audientiam.de prescri. ¶ † Quero an per illa v̄ba nullus eidem cōicet:ferat̄ excōicatio:hec litera v̄r f velle ꝙ sic:vt inducāt v̄ba sequentia ibi:donec fuerit absolutus.Io.an.tenet ꝙ sic maxime si addātur illa verba donec fuerit absolutus.hoc veruȝ dicit duobus concurrentibus.s.qđ iudex hoc intendat et talis sit proferens qui excōicare possit: non em̄ refert qd ex eqpollentibus fiat:alias autem cū talia verba cadant etiam in iudices qui excōicare nō possunt.de immu.eccle.c.vlt.lib.vi.ex sua significatione non inducāt excōicationē:ex quo sequit̄ ſm eū ꝙ talis cōicando aliis non peccaret vel celebrādo irregularis nō esset:ꝛ hoc tȝ Guil.de mōte lauduno.in.cle.frequens.de exces.p̄la.Io.de lig.ꝯ scȝ qđ hec verba nō inducāt excōicationem ēt si addat̄ verbū illud donec satisfactionem ꝛc.q2 si excōicationem inducerēt equipollerēt verbis istis excōico te donec absoluaris:ꝛ sic vellet absolutionē impēdi iam vinculo soluto ex modo sententiandi,vñ contineret quādam repugnantiā:ꝛ ad hāc decr.rñdet quod hic interuenerunt verba apta ꝛ disposita importātia excōicationē:hoc vltimū ego credo ꝙ hic īteruenerunt alia verba nec hic referunt̄ v̄ba sententie:nec in effectu aliquis vt ita supinus vt ꝑ talia verba excōicationem proferret ꝛ maxime hodie per.c.j.de senten.excō.lib.vj.tñ si faceret ꝛ ꝯstaret de mente satis ꝓcederet opi.Io.an.q2 excōmunicatio qualitercūꝗ ferat̄ tenet licet non seruetur forma ex quo ꝯstat de mēte vt not.in p̄alle.c.j.et in c.sacro.j.de sen.excōi.ij.qđ.j.in summa.ꝛ.xi.qđ.iij. in summa.vñ quia raro accidit ideo nō multum insisto:sed breuiter concludo post do.Anto.qđ si sit certum de mente ꝙ velit vel non velit excōicare ser uanda est mens rōne supradicta.Si de mente dubitatur.ꝛ tūc si proferuntur hec verba a non habēte potestatem:certū est ꝙ nō inducunt excōicationem:ꝛ idē vbi hoc intēderet:q2 ex quo deficeret potestas non sufficeret volūtas.de offic.deleg.cū sup. ꝛ.l.multū interest.C.si qs sibi vel alteri.de pe.dist.j. quem penitet,quia ꝛ absoluere non potest etiā in casu necessitatis:vt in prealleg.c.quē penitet.ꝛ no. glo.in.c.pastoralis.§.preterea.de offi.ordi. Si ꝓferunt̄ ab habente potestatē:tunc si dicit̄ nullus tali cōmunicet donec absoluat̄ satisfactione premissa: inducitur excōicatio.Presupponūt enim hec verba vltima vinculum.argu.ff.de verbo.obligatio.l. decem.de despon.impu.ad dissoluendū:ꝛ pro hoc facit quia ecclesia videtur in actu excōmunicationis quē declarare esse extra ecclesiā:vt no.xxiij.q.j. ca.quodcūꝗ.quod satis innuunt verba premissa Non ob.motiuū Io.an.quia talia verba cadūt in. nō habentē potestatē:quia tūc ex defectu potestatis verba restringūtur. Intelligi em̄ debent ad limites potestatis de sent.excōmu.a nobis.Nec ob. dictū Io.de lig.ꝙ hec verba inducerēt repugnantiam:q2 sola mēte excōicātis volētis tollere vinculum non tollitur nisi actu intercedat absolutio.ad d hoc glo.no.in cle.j.de deci.sed si simpliciter proferrent hec verba nullius cōmunicet tali:ꝛ tūc si premissa cause cognitione foret in apparatu excōmunicandi ꝓferretur excōmunicatio:facit quod not. in simili in.c.tue.ꝛ in.c.tua.de spon.alias secus:cū e hec verba de sui natura excōicationē non inferūt. ar.in.c.j.de immu.ecc.lib.vj.nec est obseruata debita forma eccl̄ie.ar.in.c.j de sen.excō.lib.vi.vnde esset p̄sumere delictū in ꝓferēte cōtra.c.ad audiētiā. 35 de p̄scri. ¶ † Et ad hoc allego notabile dictū Innocen.in.c.cuȝ tu.de testi.vbi dicit qđ in foro iudiciali p̄sumendū est in mitiorē partē vt censeat̄ non ligatus:sed in foro penitētiali secus est:ꝛ sic limito f hoc dictū:ꝛ pro hoc vide bonā gloss.in.c.j.de seru. 36 quā sic intelligo. ¶ † Vltimo no.ꝓ iuuenib⁹ quero quid importat hoc nomen:de quouultdeo.Solu. dic qđ est nomē ꝓpriū ꝛ ſm Hosti.deest prepositio quouultdeo propriū nomē:ꝛ tunc cōstruitur cum

Sebasti.Sapia.
¶ Noua citatio. Vid.d.Ias.l.sancim⁹.C.de iudic. vbi arguit ꝯ cōeȝ vt ibi ꝑ eū.ꝛ vide ꝙ dicit Gemi.in c.j.ꝑ illū tex.de resti.spo.lib.vi.

b ¶ Notabilib⁹.ad de Frā.are.consi. xxxvj.ꝛ an in citatiōe p̄sumant̄ oīa solēniter acta per eūdē ꝯsi.xxx.Ro ꝯsi.ccccciij. Abb. ꝯsil.xliij.adde ꝙ istā materiaȝ citationis multū late attingit Ias.i.§.q̄drup.i.iij.colū. in sti.de ac.vbi vide Aeneas de falco.

c ¶ Fugiēte. adde qđ voluit Alexā. consi.lxiij.ij.lib.

d ¶ Addo ꝙ istā materiā de debitore fugitiuo examinat ꝑ plura capitula latissime.d. Ias.isti.de act.in ꝑn.in.xv.col.et se. post Angel.aret. ibi:ꝛ aliqd ꝑ ipm Ias.in.l.vinū.ff.si cer.pe.vbi fuit i si. opi.veȝ ꝙ d̄bitor fugitiu⁹ pōt capi i eccl̄ia vt ibi ꝑ eū qđ tñ dictū mihi nunꝗ placuit in materia.vid Cor. se.i ꝯsi.cxxxvi.ici. visis i.ij.col.i iiij. vol.ꝛ do.Alexā.i ꝯs.xix.inci.viso ꝓcessu.i.ij.vol.ꝛ in ꝯsi.lxiij.ici.ꝛ si celeberrime.e.vol.ꝛ istā gl.quam alle. iste i.l.null⁹.C.de iud.ego nō reperio:q2 nō reperit̄ illa lex:nec est i.l. nulli.C.eod.titu. Aene.de falco.

Nō intellexit iste Aene.panor. corruptū:et voluisse alleg.gl.i.l.nullus C.de iudeis ꝛ nō de iudic.vt vides me castigasse ꝛ est gl.in v̄sic.vltionē Alex.lose.auilia. Zacharias.

e ¶ Adde paul.de ca.ꝯsil.xxvij.ici.ꝑ pleniori examine Io.bap.de caciano.i suo trac.d de bi.fugi.i.vj.q. ꝑn. col.v.et.vj.Bal.i c.cū nō ab hoīe.ꝛ ibi istā colū.iij.et iiij.j.eo.tit. Ant. cor.sing.cccviij.in v̄ si.testis.vbi ampliat hoc dictū ꝛ plenis.ꝑ Lāfran. c.qm̄ ꝯ. §.recusationes num.3.ꝛ ibi ꝑ celsuȝ diffusius q̄ per aliquem.j. de ꝓba. Anto.Francis.

f ¶ Circa h an debitor fugiens possit ꝑ creditorē capi i eccl̄ia propria autoritate: absꝗ dubio nūꝗ tenerē opi.affirmatiuaȝ q2 per talē capturā cēserē violari inmunitatē eccl̄ie ꝑ ea q̄ habētur i.c.inter cetera.de immu.ecc.ꝛ i l.ꝑnti. C.de his q ad ec. cōfu.fateor em̄ ꝙ talis fuga forsan induceret p̄sumptionē debiti aut delicti.Sȝ in delicto illđ esset verū qñ ꝯ fugiētem nō esset istituta accusatio.al̄s lec⁹ vt ꝑ Bar.i.l.lex corne lia.ff.ad sille.et ꝑ eūdem in.l.j.ff.de do.eox q mor.sibi ꝯsci.ꝛ an talis fugiēs capt⁹ habeatur ꝓ ꝯfesso hr̄ ꝑ Bar.i.l.raptores C.d epi.ꝛ cle.ꝛ.i.l. ꝯsiliarios.C.de asses.ꝛ materia qñ liceat capere debitorē fugientē propria authoritate ple.tra.i.l.ait pretor.in.§.si debitorem.ff.de his q̄ in frau.cre.ꝛ insti.de act.in ꝑn.hic alle. ꝛ qñ possim facere capi d̄bitorē meū nō.dico fugientē: sed suspectū de fuga:ꝛ qualiter debeat cōstare de fuga:ꝛ an requirat̄ citatio ipsi⁹ debitoris trac.ꝑ doct. in locis prealle.et maxime per Bar. in.d.l.ait pretor.§ si debitorem.

d ¶ Propria autoritate ꝛc. Adde Alexā.consil.iij.ꝛ xxxv.primo lib.

Sebasti. Sapia.

e ¶ An aūt. Vide Bal i.l.his solis. C.de reuoc.dona. Saly.in.l.tres denunciationes.C. quō ꝛ qñ iud. Feli.in.c.sicut.col.penul de re iudi.

f ¶ Presumatur. adde q̄ supra posui in ꝓxima apostilla in verbo notabilibus.

verbo placuit:vt si sensus placuit.s.ȝcilio de quo-
nultdeo ⁊c. Potest etiã intelligi vt totũ sit nomen
propriũ:⁊ tunc regat a verbo cóicet:vt sit sensus ꝙ
nullus cóicet de quouult deo ⁊c. prima expositio
plus plꝫ ꝓpter verbũ eidẽ,qꝺ sequit:⁊ solet impo-
ni hoc nomẽ:qꝛ desyderat significatũ in nominato
quasi velit ꝙ deus vult:et quasi consimile nomen
habetur.j.de simoni.c.iij.in suprascriptione vbi de
hoc noie deodatus.⁊ alibi deusdedit.in suprascri-
ptione.de simon.tãta.⁊ licet laudabile sit [a] habere
bonũ nomẽ.argu.ex no.per gloss.in proemio cle.in
prin.vbi Joan.an.extollit nomẽ proprium: et per
Accur.in.l.facta.§.si in danda.ff.ad trebellian.vbi
interpretat nomen suũ dicẽs:qꝛ occurrit et succur-
rit contra tenebras iuris ciuilis:et turpe nomen oĩ
no cauendum ⁊ timendum est:vt ibi no.p Joã.an.
in.c.cum sm apostolũ.de preben.tñ in veritate non
valet arg.ab etymologia nominis ꝓprij:quia no-
mina imponũtur ad bene placitũ.vt no.Barto.in
proemio infortiati super rubrica:secus dic de ety-
mologia nois apellatiui:tunc enim argu. negati-
ue sumptuꝫ semper valet:vt ꝓbatur optime in.l.ij.
ff.si cer.peta.dũ mutuũ dicitur qꝛ de meo fit tuum
vbi ergo de meo nõ fit tuũ nõ est mutuũ:⁊ dicitur
testamentum quasi mẽtis testatio:⁊ vbi nõ est mẽ-
tis testatio nõ est testamentũ:vt in.l.i.ff.de testa.et
dicitur clericus a cleros qꝺ est idem ꝙ sors: qꝛ ele-
ctus in sortem dñi:si enim nõ est electus in sortem
dñi nõ est cleric⁹.Sed contra hoc facit quia impe-
rator dicit augustus ab augendo:et tamẽ si nõ au-
get sed diminuit nihilominus dicitur imperator vt
not.glo.in proemio.ff.veteris.Et papa dicitur põ
tifex quia facit pontem.i.viam alijs exemplo vite
et doctrine:tamẽ si hoc nõ facit:sed est malus nihil
ominus papa est:vt not.in.c.i.de consti.lib.vi. Ad
idẽ.ix.q.iij.aliorum.⁊.c.nemo.⁊ ꝙ not.in.c.si papa
xl.distinc.Solu.puto posse dici qꝺ primũ procedit
quando nomẽ imponitur seu sumitur ex essentiali
natura sua vt mutuũ testamentũ ⁊c.sed quandoqꝫ
nomen assumitur nõ ex essentiali natura rei: sꝫ ex
eo qꝺ desiderat seu rationabiliter debet esse in no-
minato:⁊ tunc nõ ꝓcedit arg.dicitur enim augu-
stus:quia imperator debet esse propositi augendi
imperiũ:sic et pontifex quia debet põtem facere si
tñ nõ facit peccat:sed ex hoc tamen nõ desinit esse
papa:qꝺ not. ¶ An autẽ valeat arg.ab etymolo-
gia seu ab allusiõe vocabuli affirmatiue sumptum
cõmuniter cõcludit ꝙ sic si nõ cõtradicit diffinitio
ni.diffinitio eniꝫ prefertur etymologie:qꝛ euacuat
diffinitũ secundum genus ⁊ substãtiales differen-
tias:ad hoc.l.j.ff.de do.et qꝺ not.in.l.oĩs diffinitio
ff.de reg.iur.Et ideo dicit ibi tex.qꝺ omnis diffini
tio in iure periculosa est.Exemplum testamentum
dicitur scdm etymologiam suam qua mentis testa
tio:ergo omnis mentis testatio est testamentum.
quod non valet quia ex hoc sequeretur qꝺ codicil-
lus esset testamentum:vnde non valet affirmatiue
sumptũ ex quo contradicit diffinitioni:de quo dic
vt le.⁊ no.in ꝑalleg.l.i.ff.de testa.vbi no.p Barto.⁊
37 super rubri.infortiati. ¶ † Ad vnũ tamen aduerte
quod communis vsus loquendi in quacunqꝫ ma-
teria semper ꝑfertur proprio significato verborum
siue illud propriũ significatum eliciatur ex diffini-
tione siue ex etymologia siue iuris authoritate: vt
l.librorum.§.quod tamẽ cassius.ff. de lega.iij.⁊.l.cum
de lanionis.§.asinam.ff.de fund.instru.⁊.l.labeo.ff.
de supel.leg.⁊ in.c.ex literis.j.de spõ.⁊ no.Bartol.
in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ Innoc.in.c.
olim de verbo.sig.et gloss.in.c.nõnulli.de rescript.
38 ¶ † Quid autem dicẽdum est de nominibus ver-
balibus:nũquid posito solus actus exercitio po-
natur ⁊ nomẽ.Exemplũ.doctor dicitur a docendo
an eo ipso ꝙ docet dicatur doctor:⁊ imperator ab
imperãdo an ex eo ꝙ impetrat posset dici impera-
tor:calũniator a calũniando an statim cum calum
niatur dicitur calumniator:⁊ idẽ in similib⁹.Solu.
cõclude post Bar.in proemio.ff.veteris.ꝙ interdũ
hec nomina verbalia habẽt significare aliquam di
gnitatẽ seu aliquod exercitiũ ad quã vel ad qꝺ nõ
sufficit solus actus exercẽtis sed depẽdet ab alio:
⁊ tũc exercitiũ illius nominis verbalis non habet
inducere illũ effectum,vt dicitur in doctore qui di
citur a docendo.Nã vt sit doctor nõ sufficit vt le-
gat sed qꝺ sit approbatus optimorũ cõspirante cõ
sensu:vt in.l.magistros.C.de profes.⁊ me.lib.x. Et
ideo si non habet istud preambulũ non dicitur do
ctor.⁊ sic in imperatore:habet enim dignitatem q̃
non dependet ex solo nomine:sed ex quibusdam
ꝑambulis vt electione ⁊ coronatione.ẽ.de elec.ve-
nerabilẽ.vnde pater vel abbas vel dñs qui impe-
rat:non potest dici imperator ex solo exercitio ĩpe
rãdi:qꝛ ex solo nomine dependet ex seipso. Inter-
dum ista nomina verbalia sonãt in delictum vt ca-
b lũniator vel preuaricator:⁊ tunc ex solo vno actu [b]
verificant: vt.l.athletas.§.ꝑuaricator.ff.de his q.
notan.infa.fallit in tribus delictis que quãuis so-
nent in delictũ non verificant ex solo vno actu: vt
in abigeo ꝙ est nomen verbale ab abigo:gis.vt.l.i.
ff.de abigeis.Item fallit in errone:quia ex solo vno
actu non dicitur error sed vbi frequenter sine causa
vagatur vt.l.quis sit fugitiuus.§.errone.ff.de edil.
edic. Item in plagium:vt.l.si abducta. cum gloss.
C.de furtis.vbi plagiũ cõmittitur qñ ex consuetu-
dine quis surripit seruos alienos non vbi semel tã
tum. Item fallit in mercatore.vt.l.j.§.j.ff.de tribu-
to.vbi mercator est ꝓprie ille qui plures negotia-
tiones facit non vnam tantum quod est notandũ
sm Bar.sed ego allego optimum tex.in.l.semper.
§.negotiatores.ff.de iure imu.q̃ singulariter pro-
bat ꝙ immunitas cõcessa mercatoribus seruatur
c in illo qui maiorẽ partẽ [c] facultatem tenet in mer-
cantijs:hoc facit contra id qꝺ no.ipse Bart.in.l.le
gatis seruis.ff.de legat.iij.vbi dicit ꝙ locator ron
cinorũ potest dici mercator per illum text.Ex quo
inferebat ad statutũ quo cauet.qꝺ libris mercato
rũ credat vsqꝫ ad certã quantitatem:qꝺ mihi non
placet:tñ quia hec est quedã immunitas a statuto
mercatori concessa:tum quia cũ talis locator non
põt dici mercator:vt.l.mercis appellatiõe. iuncta
gloss.ff.de verbo.signi.tñ dicit bar.hoc cõmitti ⁊ re
ferri ad vulgi opin.qñ dicatur mercator.argu.in.l.
39 sciendum.§.illud.ff.de edil.edi. † Ad ꝑdicta appli
ca notabile dictum Joan.de li.in proemio cle.vbi
dicit qꝺ scholares etiã scholas intrantes nõ atten
d dentes [d] nec studentes nõ gaudẽt priuilegio scho-
e larium [e], adducit not.per gloss.in.l.vnica.C.de stu-
dijs libera.vrbis ro.lib.xi.et videtur tex.in.l.si quis
C.de domesticis ⁊ protectoribus.li.xij.⁊ idẽ si i ho
neste viuit.C.de curi.et statio.l.agentes.alias inci-
40 pit p id temp⁹.lib.xij. ¶ † Adde ad hoc notabile
dictum Bartol.in.l.semp.ff.de iure immu.vbi per
illum text.dicit ꝙ illi q sunt in collegio alicuius ar
tis si artẽ illam non exercent non debent gaudere
priuilegio illi⁹ artis:facit.d.l.semper.§. negotiato
res.xvj.q.i.generalr. ¶ Ultimo differentiam inter
etymologiã interpretationem ⁊ deriuationẽ. vide
per Pau.de leaza.in proemio prealle.scilicet cle.

1 ☞ Laici nullo modo possunt tractare negotia ecclesiastica.nu.3.4.5.7.10.19.
2 Abbates veniant appellatione prelatorum.
5 Laicus non potest excommunicare nisi ex permis su solius pape.
Delegari que possint a papa ⁊ que ab episcopo.
Delegatus si nõ bene cognoscit appellatur ad de legantem.
6 Statutum qꝺ ne quis presumat:intelligitur nomi ne proprio,secus alieno.
7 Prelat⁹ cogit causas criminales delegare laicis.
8 Clerici possunt esse delegati causarum laicorum.
9 Laicus non potest esse vicarius episcopi.12.
11 Fructus decimarum possunt locari laico.
13 Laicus potest esse assessor iudicis ecclesiastici.
Assessores qꝺ officium habeant.
Sententia debet legi ab illo qui eam dat:nisi sit a- liqua excellens persona.
Assessor non potest torquere nisi in presentia sui ordinarij.
Causa ecclesiastica nõ potest delegari clerico cum conditione vt ferat sententiam:prout talis laicus iudicabit.

Laicus an

☙ Sebasti. Sapia.
a ¶ Laudabile sit. Hoc etiam dicit Bald.in rubri.ff. sol.ma.⁊ ꝙ impu tãdum sit illi qui ꝯtraxit cũ eo qui habet malum no men:tenet And. sicu.in.c.j.per illũ tex.i verb.belial. j.de posi.Jas.i.l.j. in.4.lec.col.vij.C. de sum.tri.et fide catho.Maria.so zi.in.c.cũ dilecta. de excess.prela.
b ¶ Solo vno actu Adde Roma.cõ sil.ccccii ij.
c ¶ Maiorem par tem.Adde qꝺ cõ suluit Alexã.pro pter hoc consilio cvij.quarto libr.
Zacharias.
d ¶ Non attendẽ- tes.Adde Car.i proe.cle.in princ. vbi dicit qꝺ scho laris studium nõ attẽte aduertens ad suam lecturaꝫ seu faciens castra in mari habet p nõ scholari idem si ĩhoneste viuat: vt per Bal.in ꝓe. feudorũ.in.j. colũ.in fi.no.Spec.in ti. de in integ.restit. §.j.vsi.si vo actor sit absens:⁊ nota ui in apostil.post istum in proemio decreta.et ibi la- tius Feli.col.xvj. versi.secũdo limi ta.j.de probatio. Anto.Fanc.
e ¶ Circa hoc qñ scholaris desinat esse scholaris ita vt nõ gaudeat ꝑ- uilegio scholaris vide Barto.in.l. aut facta.in.§.tẽ- pus.ff.de pen.Et adde qꝺ si schola ris stetit per quin quẽnium absens a studio non gau det ꝑuilegio etiã si sit matriculat⁹: vt per Bart. vbi s.et habet in.l.ij. C.de priuil.schol. libro.xij. et in.l.si duas.in.§.fi.ff.de excu.tu.et idẽ di cas si transiuit ad

aliud exercitium. vt in.l.legat⁹.§.si ex officio .ff.de le ga.iij.et habetur per Bal.in.l. qui sub ꝑtextu.C. de sac.san.ecclesi.Et addõ qꝺ scholaris nõ gaudet priui- legio scholastico licet resideat ĩ stu dio vt si non stu- det:vt p Archi.ĩ d.c.de quibusdã. xxvij.dist.⁊ si scho laris eẽt vagabũ dus et negligens studere non gau- det ꝑuilegio vni- uersitatis vt est bo.text.in.l. gene raliter.§.ij. C. de episco.et cle.imo si scholaris inui- to socio duceret scortuꝫ siue mere tricẽ in domo pos set expelli d socie tate:⁊ si ĩpediret socios studere si- militer posset ex- pelli.⁊ de primo habet in.l.nõ alr. ff.d vsu ⁊ habita. de scdo habet p Spec. in titu.de iudi.i.§.ij.et vide host.i.c.j.d offi.ꝑ mi.⁊ Pau.d lea. ⁊ ceteros scibẽtes post eũ in ꝓemio cle.vbi ponunt q̃ sũt necessaria scho laribus vt ꝓficiãt in studio ⁊ gaude ant ꝑuilegio scho lastico.

☙ Sebasti. Sapia.
e ¶ Scholarium. Adde qꝺ decidit singulariter Al- beri.de rosa .in.l. in ambigua.ff.de legi.vbi dicit se iu dicasse qꝺ schola ris ꝑbendat⁹ non possit percipere fructus beneficij. quãdo est ĩ studio ⁊ non studet. Et nunqd scholaris nõ studẽs gaude at ꝑuilegio scho- lariũ. vide Mo- der.i.l.scriniarios C.de testa.mili.

14 Laic⁹ an possit esse notarius ĩ causis ecclesiasticis. Laicus an possit preiudicare.
15 Clerici cõiugati licet possint tenere beneficia ex dispensatione: tamen nõ possunt esse cõmissarij in cã criminali clericorum. 12.
16 Prelati qui dicantur.
17 Electus ab vniuersitate hꝫ iurisdictionem ab ea.
18 Argumentum ab ordine litis validum est.
19 Laici possunt in necessitatibus baptizare et confessionem audire.
20 Verba decernimus statuimus ꝛ innouam⁹ quid impotent.

DEcernimus. Nõ summatur per Jo. an. qꝛ bene est: sed põt sic summari. Laici ecclesiastica negotia tractare nõ dñt sed prelatorũ iudicio disponunt. h. d. Et sunt tres partes. scda ibi, sꝫ epi. tertia ibi: nec ꝑpter. ¶ Casus literalis. Dubitabat vtrũ laici negotia ecclesiastica tractare possint. Et statutũ fuit ĩ synodo Eugenij pape ꝙ laici negotia ecclesiastica tractare nõ presumant. Item prelati ecclesiarum de negotijs ecclesiasticis non disponãt iudicio laicorum: ꝛ precipue de spũalibus: ꝛ propter eorum prohibitionẽ nõ dimittãt ecclesiasticã iustitiam exercere. Ber.

1 ¶ † Not. primo qd laici nec principaliter nec ministraliter possunt tractare negotia ecclesiastica seu spiritualia. non enim sunt ipsi tanꝙ habentes potestatem nec eorum iudicio ꝛ authoritate disponi debent: sed per prelatos. 2 ¶ † Secundo no. qd appellatione prelatorum: nõ solum veniũt episcopi ꝛ archiepiscopi: sed etiaꝫ abbates. cõcor. c. j. de etate ꝛ quali. ꝛ in. c. indẽnitatibus. de elec. li. vj. vbi ꝓbatur ꝙ abbates habent dignitatem.[a] ꝛ sic videtur ꝙ sint preferendi[b] alijs clericis priuatis. vide glo. in. c. a subdiacono. xciij. dist. ꝛ no. per Joã. de lig. in cle. ꝛ si principalis. de rescrip. ꝛ gloss. in cle. j. eo. tit. vbi ponit an verbũ abbas: sonet in nomen dignitatis an officij. 3 ¶ † Not. ibi maxime de illis ꝛc. qd causarum quedam sunt spirituales ꝛ quedam non. ꝛ dic ꝙ causarum ecclesiasticarum alia est mere ciuilis: alia spiritualis: alia criminalis: alia mista: et prosequere vt no. xj. qõ. j. in summa. et de omnibus istis laici se impedire nõ habent vt hic ꝛ. s̃. de const. ecclesia sancte marie. vbi statutum factum per laicos nõ valet. xcvj. dist bene quidem. ¶ Condescendo iuxta ordinem ad glo. Et prima est facilis. secũdã diuido in duas ptes: ꝛ secunda ibi. videtur etiam. 4 ¶ † Op. primo contra text. de. c. exposita. s̃. de arb. vbi patet ꝙ in laicos a clericis compromitti potest ꝛ sic poterunt tractare negotia ecclesiastica. Sol. ẜm gloss. propria authoritate tanꝙ habentes potestatem laici non possunt tractare negotia ecclesiastica: ꝛ hec innuit verbũ presumãt: sꝫ delegari per epm poterunt cause pecuniarie seu mere ciuiles nõ autẽ criminales seu spũales: et sic etiam de mere ciuilibus põt in eos cõpromitti vt in contrario. papa võ potest delegare criminales ꝛ spirituales ꝛ ciuiles laico. glo. allegat iura. Sed contra hoc scdõ oppo. ꝛ vr̃ ꝙ nedũ eps possit imo teneatur. xj. qõ. j. te quidem. glo. remittit ad no. in. c. contingit. de arb. sed ibi recte nõ soluit: sed p̃mo dic ꝙ illud. c. loquit de causis nõ spectantib⁹ ad ecclesiã quas dꝫ eps dimittere laicis. de iudic. nouit. ꝛ ita glo. ibi no. vel dic ẜm Jo. an. hic post Tan. qd hec decre. loquit ẜm consuetudinẽ reprobatã. s̃. de cõsue. c. ad audiẽtiam. ꝛ latius materiã. j. attingam. 5 ¶ † Not. j. ex gl. ꝙ cause ciuiles possunt laicis per epm delegari: sed non spũales vel criminales. idem no. xcvj. dist. bene quidẽ. ꝛ. xcv. dis. peruenit. xxxij. dist. §. verum. que dicit epm non posse demandare laico potestatem excõicandi: sed papa sic.[c] qd etiã tenẽt hic doctores. ꝛ que papa possit delegare vel episcopus: vide per gloss. in prealleg. c. peruenit. et per Innocẽ. et alios in. c. quanto. de consuetu. vbi plene Fran. limitat hoc dictum glos. ꝙ episcopus possit delegare laicis[d] causas ciuiles clericorum qñ clerici non inueniuntur idonei. alias non. alleg. c. relatum. j. ne cleri. vel mona. et de religio. domi. ca. inter quatuor. que iura hoc non probant. vnde Jo. de lig. ꝛ communiter doc. moderni tenent oppositum dicentes ꝙ licet hoc sit equum: nõ tamen necessarium: maxime si committitur nudus articulus. argu. eius qd no. glo. ꝛ Archi. in. c. statutum. §. j. de rescript. lib. vj. in glo. in verbo: ꝛ ideo. et Guil. in spe. de lega. §. si. versi. quid si certus articulus. nõ obst. c. significasti. j. ti. proxi. vbi patet ꝙ in iudicem laicum clericus consentire non potest etiam cum licentia episcopi: quia illud intelligitur quãdo clericus vult iurisdictionem iudicis laici prorogare, hic loquitur quando episcopus vult delegare. primuꝫ fieri non potest vt ibi, sed secundum[e] sic vt hic: hec ratio diuersitatis est quia in prorogatione iudex iudicaret iure proprio et si contingeret appellari appellaretur ad superiorem ipsius laici: et sic clericus iudicaretur a laico. sed in delegatione secus qꝛ delegatus vtitur iure ꝛ vice delegantis, ꝛ sic illa iurisdictio est ecclesiastica cum delegatus nihil habet proprio. vt in. l. j. ff. de offi. eius cui man. est iurisdictio. et in. c. p. ꝛ. g. ꝛ. c. sane. de offic. deleg. ꝛ ab isto appellatur ad ipsum episcopum delegantem. 6 ¶ † No. ij. ex gloss. significatum huius verbi presumant.[f] refertur enim ad eum qui explicat rem propria authoritate cum non possit: licet de mandatione ꝛ delegatione possit. ꝛ sic facit ad statutũ quo cauetur vt quis non presumat aliquid attentare. debet enim intelligi nomine proprio non vice alterius nisi aliud impediat. facit quod not. Joan. an. in regula potest quis per alium. de regul. iur. li. vj. in mercu. 7 ¶ † Tertio not. ex glo. ꝛ ex dictis doctorum: epm seu aliũ prelatũ non arctari posse ad cõmittendũ cãm etiã tẽporalẽ laico respectu ipsorum clericorum: imo vt. s̃. dixi de honestate non debet cõmittere nisi clericis. Sed generaliter conclude post do. Anto. qd si causa est spũalis seu criminalis seu ciuilis de persona clericorũ nõ arctatur etiam ex debito honestatis prelatus ad delegãdũ. ꝛ pro hoc allego qd habet in aut. vt cleri. apud proprios epos. vbi dicitur ꝙ de negotijs ecclesiasticis iudices laici nihil debent scire[g]. facit etiã hoc. c. si causa est criminalis ꝛ sanguinis arctatur[h] ad delegandum laicis vt si prelatus habet temporaleꝫ iurisdictionem in loco: de quo dic: vt in. c. sñiam. ne cleri. vel mo. vel melius vt habetur hodie. in. c. fin. eo. titu. lib. vj. si cã est criminalis et non sanguinis nec concernit psonã clerici satis est honestũ vt deleget ne propter has causas distrahantur a diuinis, vt in prealleg. c. te quidẽ. qd sic potest intelligi ẜm alium sensum siue intellectũ: si tñ cognosceret non vitiaretur dispositio cũ vere sit iudex. facit. c. in archiepatu. de rap. idẽ dico si est causa mere ciuilis ꝛ tẽporalis vt honestum sit qd cõmittat ex quo non tangit clericuꝫ vel ecclesiã tñ per se cognoscere potest si vult. arg. in. c. romana. §. debet. de appel. lib. vj. et in. c. si duobus. eo. ti. in antiquis. 8 ¶ † An autem p̃lati possunt vel debent suscipere delegationem

a ¶ Dignitatẽ. Adde an sit dignitas. L. apũ alleg lxxiij. in penul. colũ. Zacharias. ¶ Addo istũ in. c. exposuisti. ꝛ ibi remis. in apo. meis in ver. dicitur officiũ. s̃. de cor. vi. vbi credo me allegasse tex. in iure ciuili in. l. generali. C. de sac. sanct. ec. et tractaui de prelatione ꝛ preeminentia abbatis ꝛ quibus preferatur: vbi concludebaꝫ abbatẽ p̃ferendũ esse cũctis dignitates habẽtibus inferiores ab ẽpatu: qd fa. ad apostil. seq;

b ¶ Preferẽdi. no. abbates preferendos alijs clericis p̃uatis. vide tex. in ca. presenti. de offi. or. lib. vj. et in c. si. de offi. deleg. eo. lib. ab ordine litere vbi abbas prefertur habẽtib⁹ psonatũ in ecclesia seculari seu cathedrali. vid tex. in aut. habita. in verbo abbatum ducũ. vbi p̃fertur abbas duci: sed tu vide tex. in Jnam in. c. q̃uis. el. ij. de preben. libr. vj. vide ibi Dom. qui vidit in facto. And. Barb. Ant. Francis. ¶ Ad hoc quod hic dr de abbate Dicas ꝙ hoc nomẽ abbas: est potius nomẽ solicitudinis ꝙ dignitatis. vt. i. c. j. viij. q. ij. ꝛ not. Archi. in. c. lꝫ. de preben. li. vj. ꝛ hr̃ p gloss. fi. in. c. tuã. de eta. et q̃li. ꝛ p glo. etiã fi. in. c. exposuisti. de corpo. vit. ꝛ vide q̃ hñr in ca. indẽnitatibus. in. §. verũ. de ele. lib. vj. ꝛ in. c. q̃ꝙ. eo. tit. ꝛ li. imo dixit Jo. mona. i. c. inquisitionis. de here. li. vj. ꝙ appellatiõe dignitatis nõ venit abbatissa: qd ẽt voluit Jo. an. in. c. ij. de preb. li. vj. et de multis p̃uilegijs q̃ habent abbates, vide in c. antiqua. de p̃ui. Dicas tñ qd abbatissa quãdoꝗ sonat in nomẽ dignitatis secularis ꝑut in plerisꝗ locis caput concilij ciuitatis noiatur abbas vt in. c. ex transmissa. de renun. et in. c. fin. de instit. vbi p Jnn. ꝛ qualis honor debeatur abbatib⁹ vide text. et glo. in. c. a subdiacono. xciij. dist. Dicas tñ ꝙ abbas non põt regulariter cognoscere de causa matrimoniali: vt in c. accedẽtibus. de exces. prela. ꝛ no. in. c. j. de consan. ꝛ affi.

c Zacharias. ¶ Sed papa sic. Adde istũ in ca. ecclesia sancte marie. nu. v. ꝛ ibi plene posui in apostil. in ver. potestate excõicandi. s̃. de const. et in c. sacrosancta. nu. ij. ver. no. ij. s̃. de elec.

d ¶ Delegare laicis. põdera qꝛ in psona ecclesiastica semp est dare qditatẽ ꝛ essentiã spũalẽ. Sed laicus est incapax spũaliũ. ergo bal. hic reprehẽdit istã gl. vide hic p eũ loquitur singulariter. And. Barb.

e ¶ Secundum sic. adde Cepo. consi. xj. Sebasti. Sapia.

f ¶ Presumatur. Vid Bal. in. l. nõ eo min⁹. C. de accusa. vbi notat ꝙ verbum p̃sumere non cadit in eo q facit authoritate iudicis. ꝛ idẽ vult Calde. in ꝯsil. iiij. sub tit. de sñia ex cõ. Cardi. in cle. j. in xxxviij. q. de p̃uileg. et ꝙ laicus nõ possit p̃sumere de causis spũalibus vide Pau. de ca. ꝯsil. lxxi. incip. visis qõni. corrupte allegatum p Jasonẽ i. l. quoties. C. de iudic. ꝛ de verbo p̃sumere: vide etiã Fel. ĩ rubr. de p̃sump.

g ¶ Debent scire. põdera diligẽter qꝛ hic dr p̃sumant gl. hic ꝛ doc. exponũt autoritate ꝓpria: secus si delegata: certũ est qd in. c. mulier. xxiij. dist. dr ꝙ mulier nõ p̃sumat predicare in conspectu virorũ: ꝛ tñ ex delegatione epi hoc sibi committi nõ põt: vt no. ĩ. c. mulierẽ. xxxiij. q. v. et hoc p do. ab. Ergo lꝫ hic dicatur p̃sumat non sequitur ergo authoritate epi. nec ob. cũ dr ꝙ eps põt delegare cãꝫ ecclesiasticaꝫ: qꝛ si est clerici nõ põt qꝛ i clerico reperitur quedaꝫ quiditas spũalis cuius laic⁹ nõ est capax. Jo. Gui. d̃ cu. in aut. cleric⁹. de epi. ꝛ cle. distinguit queꝫ ibi bal. reprobat sed hoc idẽ bal. approbat vide hic bal. ꝛ bene ponderabis. Andr. Barb.

h ¶ Arctatur. Addo tñ ꝙ si papa scienter cãꝫ sanguinis religioso committit vr̃ illum dispẽsare vt consuluit Are. consi. lviij. ¶ Addo ꝙ ꝑ ista opi. facit tex. melior de iure. i. l. litẽ vlpian⁹. in fi. ff. de exc. tu. de quo vide etiã pulchre p bar. i rep. l. barbarius. in. viij. col. vsi. sed qd si pa. ꝛ ibi moder. ff. de offi. pret. vbi dicit etiã ꝙ nõ ꝓcederet si inferior a papa hoc fecisset. vide istũ in. c. cũ in cũctis. §. inferiora. ver. an etiã epi. ꝛ in. c. innotuit. in. ij. colũ. ver. si autẽ. ꝛ in. c. quisquis. in. ij. no. s̃. de elec. Aeneas fal.

a ⁂Sebasti. Sapia. ¶ Quod peccant. Quod non peccent tenuit Cald. in consi. vj. sub ti. de offi. dele. ⁊ qd teneat iudiciũ voluit Fed. de se. in cõsi. ccxciij. inci. factum tale est. ⁊ Ro. in cõsi. ccxciij. facit ꝙ no. idẽ Fede. in consilio. cclxx. incipi. qd clericus. vbi dicit ꝙ in casibus in quibus clericꝰ non potest esse procurator si tamen fiat procurator commissio non erit nulla, ipso iure.

b ¶ Delegationes principuz. vide q̃ dixi in rub. de of. dele. Jo. cal. in ti. de offi. dele. cõsi. j. vbi consuluit contrariũ. And. bar.

⁂Sebasti. Sapia.

c ¶ Procurator. An ⁊ qñ laicꝰ possit esse procurator in causa spirituali. vide Feli. in c. apostolice. colũ. iiij. ver. tene mẽti. j. de excep.

d ¶ Syndicus. sed an possit esse consanguineus p̃lati vide hic Bal. qui tenet ꝙ non. Andr. Barb.

Anto. Francis.

¶ Ad hoc qd dicitur de syndico: Dicas ꝙ regulariter laicꝰ potest esse syndicus ecclesie: vt in. c. j. de syndi. et facit. c. j. de ꝓcur. lib. vj. cõsanguineꝰ aũt p̃lati ex doctrina Bald. de quo hic fit mẽtio id videt excludi a syndicatu ecclesie cuius cõsanguineus est p̃latus ꝓpter suspitionẽ que insurgit ex consanguinitate quã habet cũ p̃lato ſm bal. hic qui ad hoc est oĩno videndus. nec mirum qꝛ cõsanguinitas inducit suspitionez: vt not. in. c. j. in fi. vt eccle. bñfi. ⁊ in. c. j. de coha. cle. ⁊ mulie. ⁊ habet i. c. requisisti. de testa.

e ¶ Que dicit. tu põdera subtiliter text. c. indicatum ibi eñi fuit cõmissa cura laicis rerũ tp̃aliũ qui male gubernarũt depredãdo bona ecclesie text. dicit ꝙ debẽt puniri ⁊ de cetero est cauendum vt laicis sub regula cl'icali nõ degẽtibus nõ cõmittatur sed clericis ꝓbatis qui vt subditi corrigi possint si quid male gubernant: et sic si põderetur ille tex. nõ improbatur constitutio in rebus temporalibus propter incapacitatem laicorum: sed qꝛ non fuit subditi non pñt ita habiliter corrigi. And. Bar.

¶ Obuentiones. Adde Ro. consi. cclxvj.

f ⁂Sebasti. Sapia. ¶ Operarius ecclesie. Vide Calde. in consi. j. sub ti. de consue. ⁊ in consi. xviij. in ti. de preben. Roma. in sing. cclvij. incip. fructus ecclesie.

a iudicibus secularibus de honestate videt qd nõ per p̃alle. c. te quidẽ. ⁊ si recipiãt putat do. Anto. ꝙ peccant:[a] qꝛ nõ debent forensiũ causarũ esse disceptatores: arg. C. de testa. l. cõsulta. xcvj. distin. cũ ad verũ nõ tñ per hoc vitiabitur iudicium: qꝛ habent habitũ iurisdictiõis talis. de iudic. nouit. ⁊ qd ibi no. hoc tamen limita per. c. in archiepiscopatu. de rap. vbi patet ex responsione pape ꝙ licite etiam prelati assumũt delegationes principũ.[b] ⁊ restringuo illud. c. qñ delegat causa cuiꝰ decisio cõcernit bonum totius christianitatis: qꝛ tunc oẽs clerici debent esse solliciti. arg. c. j. de homi. lib. v. ⁊ qd no. Inno. de vo. quod super his: alias autẽ non debent assumere delegationes principum: vt in. c. sepe. xxiij. q. viij. ⁊ in prealleg. c. te quidẽ. qd sic potest intelligi

9 † Et expediendo materiã tacitã per gl opp. aliter contra text. de. c. vno. de syndi. vbi innuitur qd laicus põt esse syndicus ecclie: quinimo etiam in causa spũali potest esse ꝓcurator:[c] vt in. c. j. de ꝓcu. lib. vj. Sol. dicunt doc. ꝙ laici non possunt tractare ñegotia ecclesiastica suo noĩe vt quasi ius habẽtes in eis: sꝫ nomine ecclesie tractare possunt vt in contrarijs. simile de filiofa. dicitur in. c. qui generaliter. de procu. li. vj. ¶ An autem possit esse administrator vniuersalis bonorũ ecclesie vt economus Innocẽ. sentit ꝙ non dicit enim ꝙ laici generalem administrationem vel iurisdictionem habere non possunt super clericos maxime de spiritualibus. et idem Hostien. alleg. lxxxix. di. indicatũ. xvj. q. vij. in nona. Idẽ ipsemet Host. ⁊ Ja. an. post eũ de syndi. c. vno. vbi dicit ꝙ non põt laicus esse vicariꝰ vel economus vel generalis administrator bonorum vel personaruꝫ ecclesiasticarũ. pro hoc facit qd no. Archi. xvj. q. vij. laicis. vbi dicit ꝙ triplex est dispositio rerum ecclesiasticarũ: quedã est authorizabilis ⁊ hec spectat ad solum ep̃m: ⁊ quedam ministerialis: ⁊ hec pertinet ad economum quedã sollicitudinis: ⁊ hec competere potest laicis quasi sentiat qd economus dicit habere in ecclesia ministerium. i. officium cũ generaliter oĩa administrat: sed quando est procurator seu syndicus[d] ad vnã vel plures causas non proprie dr̃ habere officium in ecclesia sed potius quandã solicitudinẽ: ⁊ sic intellige Archi. in. c. in nona. xvj. q. vij. vbi sentit ꝙ non potest esse syndicus. debet eñi intelligi de generali qui censet habere officiũ in ecclesia nõ de speciali. Nam syndicus ad vnam vel plures cãs equiparatur procuratori. vt no. Joã. an. in. c. ij. de test. lib. vj. ⁊ no. in. c. in pertractandis. j. de iura. calum. sed Colle. hic dicit qd gñalis administrator nõ põt esse in loco prelati absentis vel loco illius qui reputatur absens vt est minor: vt in. c. ij. de eta. et quali. sed si prelatus preest spũalibus bene potest committi cura temporalium laicis maxime vbi clericus non reperitur idoneus. alleg. no. ibi per Innoc. vbi notabiliter dicit ꝙ laicis generalis administratio committi nõ potest: ita vt super oẽs dominẽtur: vt ibi. sed specialis administratio quarũdam rerum committi potest. ita vt superiori administratori rñdeat: quod mihi placet: ⁊ ad hoc induco glo. no. in. c. indicatũ lxxxix. di. que dicit[e] ꝙ ille ep̃s ibi fuit reprehensus quia economũ fecerat laicum: cum tamen deberet esse clericus: alias autem laicis bene potest cõmitti, cura rusticorum ⁊ aliorum bonorũ episcopatus. ⁊ sic aperte sentit illa glo. cũ dicit ⁊ aliorũ bonorũ: q̃ cura oĩm temporalium bene potest demandari laicis quia ex hoc non presunt ecclesijs vel clericis nec impediunt se de spiritualibus. Nam video ꝙ omnes redditꝰ ecclesie possunt laico locari: vt in. c. querelam. ne prelati vices suas: fortius tanq̃ minister ecclesie poterit habere curam ne clerici abstrahãtur a diuinis: ar. de syndico. c. vno. et sic intelligo ꝙ non possit esse economus. i. habere generalem administrationem oĩm bonorum ecclesie temporalium ⁊ spũalium: vt sic presit oĩbus. ⁊ ita loquitur. c. ij. de eta. ⁊ qua. ⁊ hoc reperio hic sentire Gaspar. de Cald. dicit enim ꝙ laicus potest constitui economus ecclesie vacantis in temporalibus: ⁊ sic deberent intelligi no. in. d. c. in nona. ⁊ sic sentit qd multo fortius poterit si ecclesia nõ vacat, cum tunc habeat rectorẽ immediatũ supra se: ad hoc not. in dicto. c. in nona. quod no. do. Ant. hic videt transire simplr̃ cum primo dicto ⁊ nihil tangit de predictis: ⁊ facit etiam quod statim dicam. dic etiam qd laicus non potest esse ꝓcurator etiã ad vnũ actum spũalem si habet ibi exercere iudicio suo actũ spiritualitatis: id non põt constitui procurator ad eligendũ: vt not. Jo. an. in regula ꝙ alicui suo non lꝫ. de reg. iur. lib. vj. facit. xcvj. di. bene quidẽ. et regula prealleg. ⁊ sic limita dictũ. c. j. de procur. lib. vj. qd

10 tamen tacite satis hoc vult. ¶ † Ex his infertur ad questionem nunqd possit esse operarius ecclie:[f] i. habere fabrice officium faciendum: et putat hic. d. Anto. ꝙ non: ex quo habet colligere obuẽtiones[g] spirituales: ⁊ qꝛ haberet officium in ecclesia vt distribueret redditus ad libitũ in fabricca ecclie: nec etiã ſm eũ posset laicus cõstitui proprio noĩe principalis collector ⁊ administrator spũalium obuentionum. alleg. no. per Archi. in prealleg. c. in nona. Plus etiam putat ꝙ nõ potest constitui syndicus ad alienandũ bona vel iura ecclesiastica vel vnam rem singularem: qꝛ ibi veniret vt principalis dispositor reruꝫ ecclesiasticarum. Hec dicta mihi ex toto nõ placent. sicut enim laicꝰ põt cõstitui procurator ad lites etiam spũales: vt in preal. c. j. de procura. li. vj. ita ⁊ fortius videt ꝙ possit cõstitui ad negotia mere temporalia vt ad videndum aliquam rem ecclesie,[h] cũ ex hoc nullã preeminentiã habet in ecclesia vel sup clericos: sed vt nudus minister ⁊ maxime quia in hoc laici magis sunt instructi: ⁊ facit hec litera que ꝓhibet eis hec negotia administrare qñ presumunt hoc noĩe proprio. Item hoc officium nõ reperitur eis interdictũ nec in genere nec in specie: ergo ⁊c. ar. in p̃al. c. j. de ꝓcu. li. vj. nec etiã puto ꝓcedere quod dicit ꝙ nõ possit deputari p̃ncipaliter collector obuẽtionum spũalium. nã licet ipsum ius percipiẽdi si quid spũale ne cadit in laicũ: ita intelligitur. c. cãm. de p̃scrip. ⁊. x. q. j. hanc cõsuetudinem: tñ ipsi fructus non sunt quid spũale.

I ¶ † Hinc est ꝙ fructus decimarũ possunt laicis locari. in. c. vestra. de loca. facit qd not. in. c. vt super. de rebꝰ eccl. nõ alie. vnde nõ video quare laicus ad hos fructus colligendos qui sunt quid temporale deputati tanq̃ procurator ⁊ administrator nõ possit: maxime iuxta consuetudinem aliquorũ locorũ vbi clerici vadunt ad rusticos pro decimis percipiẽdis. nã honestius ⁊ honorabilius videtur ipsis clericis ⁊ ecclesijs vt alios laicos tanq̃ factores mittant ⁊ deputent q̃ ꝙ ipsi vadãt: nec ex hoc laicus iurisdictionẽ videtur habere nec preeminentiã super clericos vel ecclesiã: ⁊ sic cessat ratio quam ponit Inno. in ca. ij. de eta. ⁊ quali. De officio fabrice etiam putarem ꝙ si sit deputatus ad illud officiũ etiam quodãmodo super laicos ⁊ habere preeminentiã ⁊ potestatẽ distribuẽdi redditus inter clericos ⁊ percipiendi, vt est hic senis, vbi tale officium est valde honorabile in ecclesia: adeo ꝙ oportet ꝙ efficiatur miles puto ꝙ tale officium nõ posset cõcedi laico citra autoritatẽ aplicam. ar. c. ij. de etate ⁊ qua. ⁊ quod ibi. ⁊ hic not. Inno. ⁊. lxxxix. di. indicatum. sed si haberet purũ ⁊ nudũ officiũ cõuertẽdi aliquos redditus in fabricam ecclesie ⁊ tenetur aliꝗ persone ecclesiastice reddere rationem administrationis: non video quare debeant hec laicis interdici: cum sicut eis potest deputari cura rerum temporalium: vt. s. dixi: ita ⁊ hec cura fabrice. maxime cum ipsi in hoc magis sint experti q̃ clerici: et vt clerici nõ abstrahantur a diuinis. ⁊ sic potest

g ¶ Obuentiones spũales. tu põdera ga do. Ant hic dicit qd põt ministeriũ preberi laicis vt colligãt obuẽtiones spirituales sed ipse nõ potest esse principalis collector tu vide Joã. de lig. in c. j. de vit. ⁊ ho. cleri. ⁊ ibi do. An. dicit ꝙ laicꝰ q emit obuẽtiones spirituales non potest illas colligere in altari: sed debent clerici illas colligere ex altari et dare laico: ita videtur dicẽdum in proposito nostro. And. Barb.

Anto. Francis.

¶ Circa hoc de laico an possit colligere obuentiones ecclesie dicas ꝙ licet laicus possit esse economus ecclesie vacantis ꝙ intelligendum est respectu temporalium. vt in. c. in noua. xvj. q. vij. tñ de oblationibꝰ ecclie ipsi nõ debent se impedire, nec illas colligere nisi ꝯsentiẽtibꝰ ipsis clicis ⁊ nolẽtibus ⁊ eoꝝ noĩe vt in. c. qꝛ sacerdotes ⁊ in. c. sanctorum. ⁊ in. c. hanc cõsuetudinem. x. q. j.

h ¶ Rem ecclie. tu põdera qꝛ res ecclesie est xp̃i. xij. q. j. c. qui xp̃i pecunias. quo ergo poterit res xp̃i vẽdere. Itẽ nec habẽt laici illã charitatẽ pro ecclesia quam haberẽt clerici ad vendendum. Andre. Bar.

conseruari

a ¶ Esse assessor. ad istud de assessore dixi in voce multum singulariter et allegaui elegantissimum consilium Ang. cclxix. vbi mirabiliter loquitur de assessore quod quilibet iudex debet sequi suum consilium. Allegabam Bal. qui multa optima verba spargit. facit. l. si quis aliam. in ff. si cum peritioribus tractatum habuisset. etc. C. de inge. ma. alle. istum tex. Host. in. c. j. de pe. et Bal. hoc querit an possit haberi consilium magistri in theolo. de ordine fratrum minorum. et an dz loqui iste assessor. et vide vltra gl. all. per. d. Abb. text. sing. in. l. metum. §. sed ex facto. in versi. me assidente pretorem interlocutum. ff. quod metus causa.

Andre. Barba.

Sebastia. Sapia.

b ¶ Iudicis ecclesiastici. Vide Deciu. in. c. si pro debilitate. colum. vj. de offi. dele. et not. quod laicus merus legista non pot esse assessor in causa mere canonistali: nec econtra. ita not. Gemini. in. c. statutum. in princi. de rescrip. lib. vj. quem sequitur Decius in c. sciscitatus. ante finem. §. de rescrip. vide do. Jaso. in rub. ff. de offic. asses. et ibi declarat quid possit facere assessor.

c ¶ Officium consulendi. tu pondera istum tex. primo prohibet ne laici tractent negotia ecclesiastica. secundo quod prelati non disponant iudicio laicorum. iudicium capitur multipliciter vt dixi in rubri. videtur hic quod capiatur pro deliberatione laicorum. sed none cuz prelatus disponit de consilio assessoris laici, disponit iudicio laicorum: ergo non tz senten. tia. pro certo istud mihi videtur verius et quia nos vidimus ignorantiam prelatorum qui casu iudicio laicorum disponunt spiritualia. And. Barba.

conseruari quasi consuetudo totius orbis vbi laici ad hec officia deputantur. 12 ¶ † Quero nunquid laicus pot esse vicarius epi. cōiter doct. tenent quod non vt no. in. c. in nona. xvj. q. vij. et in. c. contingit. de arbi. in. c. vno. de syndic. et pro hoc facit glo. huius. §. que dicit quod cause spirituales non possunt committi laicis etiam tanquam legatis per epm: fortius ergo non pot episcopus eum facere vicarium qui haberet etiam iurisdictione sup spiritualibus ordinaria. vt not. in. c. sua. de offi. vic. xxv. dist. plectis. et no. in. c. ij. de offi. vica. li. vj. hoc intellige in spiritualibus: sed vbi habet temporalem iurisdictione in loco bene potest vicarium laicum constituere vt in. c. si. ne cle. vel mo. no. vj. sed in spiritualibus secus. plus dicunt docto. in c. Joannes. de cleri. cōiu. et in. c. vno. e. cit. lib. vj. quod etiaz clericus, ex quo est coniugatus esse non pot. quia non gaudet priuilegio ecclesiastico nisi in duobus de quibus in preallega. c. vno. et dic plenius vt 13 ibi no. ¶ † Sz an posset esse assessor iudicis ecclesiastici b. doc. et Host. hic quod sic. alleg. no. in. c. contingit. de arbit. ¶ Sed aduerte tu canonista circa quod versatur officium assessoris. Nam multi laici parum intelligentes excedunt in hoc pretextu huius officij limites huius facultatis: vnde vide de hoc officio Spec. de offi. assesso. §. officium. et quod legi. et no. in. l. j. ff. eo. et inter cetera no. quod assessor iudicare non potest. vt dicit gl. in preallega. l. j. et Specu. vbi. s. nullam enim habet iurisdictionem. vt in l. ij. C. de assessor. poterit tamen sibi causa delegari si eius qualitas patitur. vt no. in preallega. gl. l. j. sed tunc erit delegatus et non assessor: et inde iudex ipse cessante delegatione habet sententiam ferre et non assessor. et in hoc vidi multos laicos assessores excedere: vnde talis sententia non valebit de senten. et re iudi. c. fina. lib. vj. nisi esset illustris persona vt episcopus qui vellet sibi committere nudum ministerium legendi: et intellige in presentia episcopi vt ibi. Item non potest assessor torquere: sed hoc debet facere ipse iudex: vt est tex. iuncta gl. in verbo testibus. in authen. vt defunc. seu fu. §. illud. colla. v. et debet ipse ordinarius esse presens in cognitione cause: non enim debet ipse assessor per se audire sine iudice: vt in preallega. §. illud. quia vt. s. dixi ipse habet officium consulendi c non autem habet iurisdictionem: et sic actu reperirentur facta sine iudice. Item aduerte quia licet possit esse assessor, non tamen potest sibi committi facultas dictandi in spiritualibus sententiam. vnde non potest causa spiritualis delegari clerico cum conditione vt ferat sententiam prout talis laicus dictauerit. vt not. Joannes andr. in. c. si pro debilitate. de offic. delega. secus puto si fuerit dictum prout talis laicus consuluerit: quia tunc valet: nam assessor dat consilium. et hoc vltimum tenet Innocen. hic dicit enim quod consilium a laicis bene requirere possunt: tale enim consilium non tenetur iudex sequi: secus si fieret commissio vt precise teneretur sequi consilium: quia tunc disponeretur res ecclesiastica iudicio laicorum contra dispositionem huius capitu. quod etiam sequitur hic domi. Anto.

14 ¶ † An laicus possit esse notarius d in negotijs ecclesiasticis et spiritualibus e: dic vt no. in. c. quia propter. de elec. et. §. ne cle. vel mone. sicut. An possit laicus predicare et sic sibi committi predicationis officium f vide glos. xvj. dist. bene quidem. que dicit quod pot ex delegatione episcopi: non autem propria autoritate. facit. c. cum ex iniuncto. de here. vide etiam glo. xxiij. di. mulier. et. xxxiij. q. v. mulierem. vbi no. de muliere. et dic quod officium predicandi est curatum vt not. in cle. j. de regula. et in cle. dudum. de sepult. et pro primo dicto vide meliorem tex. cum gl. xvj. q. j. adijcimus. que dicit mulieres et laicos viros posse predicare de licentia sacerdotis. Sed inquantum illa glo. dicit de muliere: non puto glos. verum dicere: g quia illud est virile officium g. vt in preall. c. mulierem. et quod ibi no. vnde quodammodo detraheret fidei et honori christianitatis: et quia hoc est periculosum. nam propter imbecillitatem sexus de facili posset errare. et pro hoc facit tex. in preall. c. mulier. vbi simpliciter prohibet de mulieribus: non autem sic loquitur 15 de masculis. ¶ † Sed nunquid saltem clerico coniugato possit episcopus causam criminalem clerici committere. videretur quod sic cum dispensatione possit beneficium ecclesiasticum obtinere. vt no. in. c. Joannes. de cle. cōiu. Contrarium tz Colle. hic quia ipsi possunt dici seculares sub nostra regula non degentes: et non differunt a laicis nisi in duobus de quibus in preal. c. vno. de cle. coniug. lib. vj. Et ad illud quod dicitur quod potest obtinere beneficium ecclesiasticum dic vt ibi. et hoc verum etiam ipso clerico consentiente quia hoc surgit ex incapacitate ipsius coniugati et non in fauorem ipsius clerici. argu. in. c. significasti. §. ti. pri consensus tamen clerici cuius causa committitur videtur requiri quando committitur causa mere ciuilis: vt sentit Archi. in. c. bene quidem. xcvj. dist. quod non puto necessarium quia ex quo laicus non est incapax pot eps hoc committere ex sua iurisdictione. arg. in. c. sane. §. ti. pri. et quod ibi no. glo. ad hoc. l. vna. C. qui pro sua iurisd. 16 ¶ † Venio ad gl. vlti. que colligit ar. quod oes prelati ecclesiarum sunt iudices ordinarij. et not. semper hanc gl. iuncto text. Ex qua habes materiam cognoscendi qui dicuntur prelati. Nam proprie dicuntur qui habent ordinariam iurisdictionem: et dic quando late sumpto vocabulo quilibet clericus habens curam animarum dicitur esse prelatus: vt probatur in. c. tua. de cleri. egrotan. et quod not. in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. ord. secundum vnum intellectum. non ita late appellatione prelatorum veniunt alij habentes prerogatiuam maiorem sine iurisdictione vt plebanus: appellatur enim pastor. lxiij. dis. si in plebibus. Item decani, archipresbyteri et consimiles: vt in. c. j. de eta. et quali. de for. competen. romana. §. nec etiam. lib. vj. vide Arch. in. c. vt animarium. de consti. lib. vj. et quod no. Innoc. in. c. firmiter. de sum. tri. et in. c. quoniam. vt lit. non contest. §. porro. vbi dicit quod habens curam animarum dicitur prelatus. et intellige secundum predicta: stricte vero solum dicuntur prelati habentes iurisdictionem

pulchre consuluit et declarat Ang. in suo consi. cclxxiij.

d ¶ Esse notarius. an laicus possit esse notarius in causis ecclesiasticis et spiritualibus si est creatus ab imperatore: consului pridie in delphinatu quod sic: licet Hostiē. aliter dicat in. d. c. quia propter. et. d. Anto. in. c. sicut ne cle. vel mo. et facit quia officium notariatus non debet assumi per clericum. vt in. d. c. si cut. ergo laicus poterit esse. secundo ista est iurisdictio voluntaria que potest prorogari: vt per Bar. in. l. j. ar. s. ij. ff. de offi. procō. et l. j. C. de sum. tri. ni. et ibi Bald. dicit quod partes possunt facere quod notarius in alieno territorio faciat eis instrumentum publicum: quia possunt prorogare. faciat etiaz quia officium notariatus est quedam facultas. c. ad audientiam. de prescrip. c. illud. de presum. vbi est officium: ergo poterit exerceri per laicum in spiritualibus. faciat etiam quia notarius dicitur testis. l. dominus. ff. de test. sz laicus posset esse testis in causa spirituali: ergo et notarius. facit etiaz. c. quia frequenter. de vsur. li. vj. vbi in causuraria que dicitur ecclesiastica et spiritualis, laicus notarius pot stipulari ergo facit et quod habetur in. c. cum dilectus. de fi. instru. vbi consuetudo dat autorita. scripture. Sexto facit etiam quia notarius est seruus publicus. ergo ita est seruus clericorum sicut laicorum. et ita seruatur de facto tz d. Gaspar. de cal. l. d. c. sicut. de pe. d. Car. et ab. ibi et rndet. d. Gaspar. ad rōnem Host. vide ibi. d. ab. et l. d. c. quia propter. lz spe. teneat dictum Host. l. ti. de istr. edi. §. restat. ver. qd ergo. consti. And. barb.

e Sebasti. Sapia. ¶ Spiritualibus. quod laicus possit rogatus esse de causis spiritualibus tradit Bal. et Anto. de but. in. c. massana. §. de elec. Feli. in. c. cum dilectus. in. iiij. declaratione. col. fi. de fi. instru.

f ¶ Predicationis officium. Adde Alex. consi. ccxvj.

g Sebasti. Sapia. ¶ Virile officium. Officium predicandi cui competat ponit late Feli. in. c. excommunicamus. §. quia vero. colū. iij. §. de here. Anto. Fran. ¶ Ad istam decisionem quam facit iste de notario vt possit scribere in causa spirituali, dicas omnino videndum esse Spe. in tit. de instru. edi. in ver. qd ergo sit tabellio. vbi dicit quod lz laicus non admittatur ad electionem et ad prestandum votum in electione dignitatis spiritualis imo si interuenerit laicus simul cum clericis non valeret electio vt in. c. massana. et in. c. sacrosancta. de elec. tamen notarius laicus pot scribere vota canonicorum eligentium et eorum qui prestant vocem in electione spirituali et pot de tali electione esse rogatus et instrumentum conficere: quia non dicitur ex hoc pertractare spiritualia.

Anto. Fran. ¶ De hoc an laicus possit esse assessor clerici in causa spirituali an valeat sententia lata de eius consilio. Dicas quod laicus absque dubio non potest esse vicarius episcopi, vt est text. in. c. in nona. xvi. q. vij. et in. c. iudicatum. lxxxvij. dist. et vide Jo. an. in. c. Joānes. de cle. coniugat. vbi idem tenet maxime in clerico coniugato. et vide Hostien. in. c. contingit. de arbi. quia non possunt laici pertractare spiritualia: nec consueuit papa causas spirituales delegare laicis nisi cum adiectione clericorum iuxta nota. in. c. determinus. §. de iudic. an autem posset esse assessor in causa spirituali. communiter tenetur quod sic: vt per Joan. andr. in. d. c. contingit. vt plene tracta. in. d. c. decernimus. et habetur in dicto capitulo, statutum. in. §. assessorem. de rescript. libro sexto. et hoc ideo est quia in persona assessoris non videtur fundari aliqualiter iurisdictio: sed fuerunt inuenti assessores ad supplendum imperitiam iudicum: vt

a ¶ Ab ordine litere. Hinc est qd̄ primo noīatus presumit̄ magis dilectus.l.publius.§.titia.⁊ ibi Bar.⁊ Composit.ff.de cōdi.⁊ demonst. vide Bart.in pulchra.q.in.l.qui duos.ff.de lega.j.vide istum in.c.cū dilecti.in.iiij.no.⁊ in.c.sedes.in.iij.col.s̄.de rescrip.⁊ in.c.cū in iure.s̄.de ele.facit tex.in.l.quoties.ff.de vsufru.facit etiā qd̄ qñ duo actus reperiuntur scripti ⁊ facti eadē die ille p̄sumitur primo factus qui primo est scriptus.ita.d.Alex.in cōsi.cxū.incip.sup eo dubio.i.v.vol.q limitat hoc non procedere qñ nō p̄sumeret̄ precessisse actus scdo scriptus tota causa rueret:⁊ ponit exēplū:reperit̄ in vno lib.pater fecit donationem filio:paulopost reperitur qd̄ pater emancipauit filiū: nam ad hoc vt valeat talis dōatio p̄sumit̄ ꝙ precesserit emancipatio qd̄ est multū quotidianū tene mēti. Aeneas falco.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Dignitatis.vide de hac materia per Petrū de mōte in sua monarchia.col.xxiiij.in v.q.vbi ponit de Archiepo mediolanēsi ⁊ rauēnati qs debeat p̄cedere.qd̄ ponit gl.in d.c.bene quidē.refert Feli.in ru.de maiori.⁊ obe.col.j.⁊ infinita de ordine ponit idem Felin.in.c.cū dilecta.col.iij ver.ordo scripture.de rescri.⁊ Moder.in l.ij.§.prius.ff.de vulg.⁊ pupilla. Anto.Francis.

¶ An ⁊ quando sit attendēdus ordo scripture,⁊ an ⁊ qñ ex ordine iuris sit argumētādū,vide q̄ habentur in.c.cum dilecta.⁊ in.c.nunꝙ̄.de rescript.⁊ in.c.sit rector.xliij.di.⁊ vide Bar.in.l.ij.in.§.prius.de vulga.⁊ pupill.⁊ in.l.nec enim.ff.de solu.⁊ in.§.inordinatum.in aut.de here.⁊ fal.⁊ vide Bal.in proe.C.⁊ vide gl.in.c.mandato.in ver.ordinē.de prebē.lib.vj.⁊ vide Arch.in.c.metropolitane.lxiū.dis.⁊ eundē in.c.statuim⁹.de offi.dele.li.vj.dicas tñ ꝙ qñꝙ nō attēdit̄ ordo scripture sed potius ergo intellectus.vt in.l.cū pater.in.§.fideicum.ff.de le.ij.⁊ ideo si testator primo instituit nepotē,⁊ deinde filium valet institutio,iuxta not.in.l.gallus.in.§.quidā recte.ff.de lib.⁊ posth.⁊ habet̄ etiam per Bal.in.c.j.in.§.quin etiā.in ti.episcopū vel Abb.in vsi.feu.⁊ ⁊ vide tex.in.c.raynutius.de test.vbi substitutio vel institutio facta de filia ⁊ ventre nō videtur facta ordine successiuo imo vterꝗ admittit̄ ⁊ vide etiā text.in.c.Raynaldus.eo.tit.vbi institutio facta de patre ⁊ filijs nō intelligit̄ ordine successiuo:⁊ de illa materia habet̄ etiam per Cy.in l.preposteri.C.de testa.⁊ in aut.hoc amplius.C.de fideicom.⁊ vide ad materiam glo.in.l.si finita.in.§.si plures.in ver.ordine.ff.de dam.infec.⁊ gl.etiam in ver.ordine:in prealleg.c.mandato.de preben.

vt probatur hic iuncta gl.⁊ in cle.ij.dudum.§.in ecclesijs.de sepult.vbi rector curatus ⁊ prelatus ponunt̄ separatim.⁊ vide ibi per Pau.⁊ ad hanc distin.oz reduci gl.in cle.j.de elect.in ver.prelatum.⁊ ⁊ hoc sentiunt hic satis doct.dum dicunt qd̄ olim hic in litera vbi est verbum archiepiscopi erat archidiaconi:⁊ fuit remotū s̄m Hos.⁊ Jo.an.ad denotandū non oēm archidiaconū esse prelatū, saltē illum qui non per electionem assumitur: sed per episcopum inuestitur.lxxiiij.distinc.quorumdam.

17 ¶ Nam quandoꝗ eligitur.xciij.distinc.legimus. quare antē ponderatur an eligatur.doct. non declarant:s̄z dico qd̄ ideo quia vniuersitas elegendo tribuit iurisdictionē electo saltē in ipsos de collegio:vt no.Inno.in.c.cū ab ecclesiarū.de offi.or.et in.l.fi.C.de iurisd.om.iudi.per qd̄ dico qd̄ si assumptus p episcopū ad aliquā dignitatē habet iurisdictionē puta de cōsuetudine licet nō habeat collegium,satis etiam pōt stricte appellari prelatus ex quo alijs preest in iurisdictione.⁊ ꝙ archidiacon⁹ dicatur prelatus vide tex.in.c.romana.§.j.de appel.lib.vj.⁊ in.c.cū in cunctis.cum gl.sua.in.§.inferiora.de elec.⁊ in.c.romana.§.nec etiā.de for.cōpe.lib.vj.⁊ in.c.j.de eta.⁊ quali.sed hec oīa iura ⁊ similia intellige scd̄m p̄dicta.Qui aūt dicant̄ habere dignitatem videt̄ idē dicendū.Sed vide qd̄ plene dicā in.c.de multa.de prebend.

18 ¶ † Et ex predictis habes quare archiepiscopi postponunt̄ hic in ordine litere abbatib⁹:quia,vt.s̄.dixi olim in litera erat verbū archidiaconi.ex quo collige qd̄ hodie abbates sunt preferendi archidiaconis, ⁊ sunt digniores archidiaconis.Valet eñi ar.ab ordine litere[a].vide bo.gl.in.c.quorūdā.de elec.li.vj.in verbo, predicatorum.⁊ tex.in.c.ep̄os.xvij.dist.⁊ qd̄ no.in c.bñ quidē.xcvj.di.in gl.in verbo, Mediolañ. que dicit ꝙ ex prerogatiua sedendi ⁊ subscribēdi ⁊ respondēdi cognoscit̄ maioritas dignitatis[b]⁊ etiā pbat̄ in preal.c.ep̄os.

19 ¶ † Explicitis gl.opp. contra tex.⁊ videt̄ qd̄ laicus posset tractare etiā spiritualia vt probat̄.j.q.j.qd̄ quidā.de pe.di.j.quē penitet.in qbus iurib⁹ ptz ꝙ saltē laici in necessitate pñt baptizare ⁊ confessionem audire.dic vt no.in c.quanto.de consue.vbi plene dixi.Et inter cetera dicit Inno.ibi:⁊ fuit no.dictum gl.in.c.vlti.xxiiij.q.j.qd̄ in his q̄ spectāt ad clericos illud solum licet laicis,qd̄ cōcessum eis a iure specifice reperit̄.quod no.Et p hoc pōt solui qd̄ leg.⁊ no.xvij.distinc.nec licuit.⁊.xxiij.q.v.principes.⁊.c.de liguribus.vbi in casu schismatis ⁊ subuersionis fidei ⁊ data incorrigibilitate potest laicus exercere iurisdictionem suā in clericos:sed sunt casus spūales:⁊ dic vt not. in.c.cū nō ab hoīe.j.

20 ¶ † Ultimo opp. contra tex. in eo ꝙ vtitur verbo decernimus.tñ per hāc cōstitutionē nō inducatur ius nouū cū idē esset statutum:vt in.c.ecclesia.de consti.Dicit Joan.an.post Francis.qd̄ per hoc verbū diffinitur casus dubius vt hic:⁊ tunc iura vtūtur hoc verbo.sed verbo statuimus,qñ ius nouū prodit̄:⁊ verbo innouamus qñ innouatur antiquū.⁊ solet hoc dictū multū allegari.Sed do.Car.dicit ꝙ verbum statuimus, et verbū decernimus,[c] idē importāt ⁊ ꝙ per vtrunꝗ ius nouū inducitur:s̄z nihil allegat.Sed ego dico quo ad hec verba ⁊ similia ꝙ debeamus primo inspicere materiā subiectā:⁊ si materia est noua inducitur nouum ius:secus si materia est antiqua. verba enim appropriant̄ scd̄m subiectā materiā. vide bo.gl.in cle.vna.de cōces.prebē.in verbo censemus ⁊.xi.q.iij.rogo.⁊.j.dist.humanū genus. ⁊ de ver.signi.exiui.in cle.si vero materia est dubitabilis: tūc recurrit ad proprium significatum verborū qd̄ elicitur:vt in simili no.Bar.in.l.omnes populi.ff.de iust.⁊ iur.vel q2 in iure expressum hoc habet̄ vel ex diffinitione vel etymologia si diffinitio nō contradicat.vt in.l.j.ff.de testa.in ca.cum scd̄m.j.de preben.⁊ mihi placet dictum domini Car.sicut de verbo.censemus.⁊ nō.gl.in prealleg.cle.vna.

1 Iurispatronatus causa subijcitur cognitioni ecclesiastice.4.

Laici non possunt cognoscere de causis connexis spiritualibus.

2 Mixtum sequitur naturam simplicis dignioris.

3 Iuramentum de calumnia non prestatur in causis mere spiritualibus,nec in eis annexis.12.

Ordo procedendi in causis spiritualibus vendicat sibi locum in causis ipsis connexis.6.

5 Iuspatronatus non potest vendi nisi cum vniuersitate:secus ius mere spirituale.7.⁊.9.

8 Iuspatronatus transit ad heredes etiam extraneos.

9 Iuspatronatus qd̄ est in vniuersitate super qua iudicauit laicus an iudicio annullet respectu ipsi⁹ iurispatronatus.

Iuspatronatus an confiscetur per crimen lese maiestatis.11.

10 Ius funerandi est concessum laicis quo ad possessionem:non quo ad dominum.

11 Cognitio iuris funerandi ad quē iudicem spectet.

Iuspatronatus si fuit donatum vel aliter alienatum iudex ecclesiasticus cognoscet super validitate talis alienationis.

1 QUanto. † Laici causas connexas spiritualibus tractare non possunt.vel sic magis specifice ⁊ ad literam:causa iurispatronatus spectat ad iudicium ecclesie.h.d.⁊ non diuiditur.

¶ Not.j.quod causa iurispatronatus non est mere spiritualis nec tanꝙ̄ mere spiritualis subijcitur iurisdictioni iudicis ecclesiastici:sed tanquam coniuncta ⁊ connexa spiritualibus.quod facit ad illud quod dixi.s̄.super rubrica.

2 ¶ † Secundo not.[d] quod mixtum sequitur naturam simplicis dignioris[e]:ius autem patronatus quo ad intellectum est partim temporale ⁊ partim spirituale:vt no.gl.in c.pie mentis.xvj.quest.vij.⁊ sequitur naturam spiritualitatis:vt hic.⁊ in.c.de iure.j.de iurepatro.⁊ de transac.c.preterea.ad hoc.c.qd̄ in dubijs.de cō-

c ¶ Decernimus.Adde quod de verbo statuimus,eundem consil.xcvij.

d ¶ Scdo no.vide.d.Pe.hic sup isto notabili.vide Bar.in.l.p̄cipimus.ad fi.C.de ap.⁊ in.l.solent.ff.de ali.le.⁊ in.l.Aristo.ff.de do. And.Bar.

¶ Adde qd̄ illud notabile facit ad decisionē q̄stionis quā habui de facto hic Perusij:⁊ adhuc pēdet vez vertebat̄ lis sup vna hereditate inter clericum ⁊ laicum laicus petebat cōpromissum coraz iudice seculari s̄z formā statutoruz ciuitatis perusij ille cleric⁹ volebat ducere causam ad vicariuz episcopi ego allegaui bar.in.l.precipimus.§.pe.C.de ap.quē allegat etiam do.And.hic in fauorem dicti clerici: multa etiā l3 non vrgētia allegabātur p alia parte. Credo ꝙ.d.ptās vt dixit mihi pronūtiauit p clerico nonnulla pulchra similia ad ornamentū isti⁹ notabilis:⁊ vide per d.Ias.i.l.imperiū l.j.no.ff.d iu.om.iud.⁊ facit.l.q̄rit.ff.de sta.ho.bñ facit p pte illi⁹ clerici qd̄ dixit Anto.de bu.i.c.ceterū.l.iij.col.j.e.qd̄ si ꝯtendit̄ cui⁹ sit iurisdictio iudicis sclaris vel ecclesiastici qd̄ p̄fert̄ in cognoscēdo iudex eccl'iastic⁹ tāꝙ̄ maior.seqt̄ Ja.in.l.ij.in.v.col.in fi.ff.si quis in ius voca.non ierit.vide istū in.c.qualiter ⁊ qñ.in pe.co.ver.sed aduerte.j.eo. Aeneas falco.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Dignioris.de ista regula vide late per Feli.in.c.j.col.iiij.de p̄scrip.⁊ Soci.in.l.cū sena.in fi.ff.de reb.dub.Barto.vero in ꝯsi.xix.circa fi.⁊ Feli.in tractatu qñ litere apostolice.colum.iiij.in vij.amplia.

Anto.Franc. ¶ An qñ statutum disponit ꝙ cause puta vertētes inter cōsanguineos cōpromittant̄ tale statutū cōprehendat clericos si causa vertat̄ inter clericū ⁊ laicū instāte laico ꝙ causa cōpromittat̄ ipso clerico contradicēte ⁊ nolēte causam deducere ad ecclesiasticū puto decisionem istius esse iuridicā:q2 statuta laicorum nō habēt ligare clericos:vt in aut.cassa ⁊ irrita.C.de sac.san.eccle.⁊ in aut.statuimus.eo.ti.⁊ per ea q̄ habent̄ in.c.ecclesia sancte marie.vbi ple.de materia.de consti.⁊ eo magis q2 clericus tanꝙ̄ magis dignus attrahit ad se laicū tanꝙ̄ minus dignum iuxta tex.in.c.aqua.de cōse.ec.vel alta.⁊ illa doctrina Barto.hic alle.in.l.precipimus.C.de ap.multū facit ad ppositū.⁊ hāc opi.confirmo ex his q̄ voluit Ang.in cōsi.suo.lxiij.qd̄ inci.comes.vbi cōcludit qd̄ stante hmōi statuto ꝙ nō ligant̄ pupilli:si fiat cōpromissum a tutore super diuisione bonorū cōium pupilli ⁊ maioris qd̄ p parte pupilli ⁊ eius respectu compromissum est nullū.ita eodē modo dato qd̄ laicus habēs causam cum clerico ligetur huiusmodi statuto tñ eo statuto non ligatur se.eccle.

clericus et ideo si virtute isti⁹ statuti clericus cōpro mitteret compromissum non valeret sicut nec valet cōpromissum factū noie ipsi⁹ pupilli p tutorē stante hmōi statuto.

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Connexa. vide qđ no. Bal. in ru. hui⁹ tit. col. fi. vbi dicit q̄ cleric⁹ petēs ecclesiā censet etiā petere cemiteriuꝫ. ꝛ multa similia vide p scribētes in. c. trāslato. s. de constitu.

b ¶ Connectūtur. adde Pau. de ca. consil. cclxix. in. j. impressis.

c ¶ Non mere. Et pōdera: q̄ iuspa. oriť a re pphana quā quis dedicat deo. ꝛ nihilomin⁹ talis res post dedicationem sapit quandam laicalitatē q̄ iā aliqualiter remanēt reliquie dñi ꝛ laicalitatis: q̄ hac contēplatione laicus dedicat illā rē ecclesie. facit. l. talē. §. fi. ff. de here. instit. vñ causatiue istud iuspa. introduciť a re tpali: ꝛ sic a temporalitate: lꝫ ergo res sit facta dei ꝛ ecclia dei cōcedat illud iuspa. laico vt habeat originem ab ecclesia: claruꝫ est q̄ res diceť in parte spūalis ꝛ i parte tpalis ꝛ sic iuspa. dr̄ quoddā pticipium q̄ partē capit a tēporalitate ꝛ ptē capit a spūalitate. ꝛ istō vr̄ verius. Et pōdera: q̄ hic diciť q̄ est coniuncta ꝛ annexa cā iurisp. cause spūali nō dr̄ q̄ iuspatrona. sit annexū iuri spirituali. pondera etiam q̄ si est annexa: ergo subiectū est cā spūalitatis ꝛ cā iurispatr. est accidens. ergo sequitur qđ p accidēs est spūalis ꝛ nō per se. pondera bñ tū tex. i. d. c. de iure dicit iusp. est annexū spūalitati: ꝛ sic nō refert de cā. And. Bar.

3 se. eccle. vel alta. ¶ † Tertio no. q̄ connexa.ᵃ indicantur ꝛ ordinantur sicut ea quibus connectūturᵇ. b assumūt enim sibi eandem naturā ex cōnexione et cohesione. l. q̄ religiosis. ff. de rei ven. j. de paro. super eo. ff. cōi diui. l. arbor. ꝛ qđ not. gl. in. c. lꝫ. xvj. q. iij. ꝛ ex hoc infero gl. bene dicere in. c. literas. de iura. cal. que dicit q̄ sicut olim nō iurabať de calum. in causa spirituali ita nec in causa iurispatronat⁹. Ex qua gl. iuncto isto tex. dico q̄ si causis spiritualibus certus modus procedēdi a iure tradiť: ꝛ videť statutus etiā causis connexis ꝛ cōiunctis spiritualibus: et sic de similibus. et hoc nisi materia sit odiosa ꝛ valde exorbitās vt dico in preal. c. literarum. lꝫ ab aliquibus ꝛ minus bñ illa glo. reprobeť ¶ Not. vltimo casum in quo ius possessum ab aliquo non sortiť naturā possessoris. vnde laicus hic ratione iurispatronatus qđ possidet coram iudice ecclesiastico cōueniť lꝫ persona sua sit subiecta seculari rōne. j. videbitis. ¶ Uenio ad gl. ꝛ primo q̄ro quare causa iurispatronatus diciť cōnexa spirituali. Rñdet gl. q̄ ipsum iuspatronatus nō est mere spirituale, sed annexū: ideo ipsi⁹ causa dr̄ annexa assumit enim sibi naturā q̄ magis dignū ad se tra4 hit min⁹ dignū, vt in gl. ¶ † Sed contra hoc ꝛ cōtra tex. potest formari talis oppositio ex sequenti particula glos. ibi: ꝛ laicus. sicut laicus non potest possidere ius mere spirituale: de prescrip. causam. ꝛ tamen possidet ius annexū spiritualibus vt hic: ita videť q̄ lꝫ iudex secularis nō possit cognoscere de causa mere spirituali de ord. co. tn̄ā potest tamē cognoscere de causa cōnexa spirituali. Sol. gl. non soluit sed simpliciter dicit q̄ laicus possidere pōt illud ius annexū sed nō mere spirituale. Idē dicit in iure sepulchrorū Hosti. dicit q̄ mere spirituale laicus nō tractat nec possidet nec mere tēporalia tractat ꝛ possidet. hoc vero ius cōnexum non tractat vt hic. sed possidet vel quasi. ꝛ hoc de gratia. j. 5 de iurepa. c. iij. ¶ † Do. And. hic sequendo Hoff. in summa. de iurepat. §. j. vltra mediū dicit iuspatronatus realiter esse quid spirituale: qđ pater q̄ vēdi non pōt sicut nec spirituale nisi cū vniuersitate vt in preal. c. de iure. sed q̄ ex dispēsatione ecclesie cadit in laicū. pro tanto dr̄ annexū iuri spirituali. ꝛ sic sñō inspecta natura sua: lꝫ inspecto illo accidente surgente ex dispensatione ecclesie. p hoc qđ no. in. c. pie mētis. preal le. vbi dicit gl. q̄ iuspatrona. est spirituale sed non mereᶜ q̄ cadit in laicum. Quedā enim vt ipse dicit sunt mere ꝛ essentialiter spiritualia vt anima, gratia, ꝟtutes ꝛ similia. Quedam sunt spiritualia sed nō mere ꝛ essentialiter: q̄ tūc nō ppter se: sed pter aliud: vt sunt bñficia, vasa ordinata ad sacrificium: ꝛ similia iura spiritualia que ordinanť ad finē spiritualiū vt ad finē aīe: administros sustentādos: ꝛ ista tāto magis dicunť spiritualia quanto magis appropinquantur fini rei spiritualis. ꝛ de his vide bo. glo. in summa. j. q. j. ad ppositū ergo q̄ p electionē pricipiať matrimoniū inter ecclesiā ꝛ electum magis dr̄ ius spirituale q̄ iuspatronatus quod nō initiat matrimoniū cū presentato sed tantū preparat personā cum qua debet contrahi ꝛ hoc etiā principaliter non cadit in laicū nisi ex dispensatione ecclesie: sed noluit ecclesia dispensare cū laico circa electionem q̄ est actus magis spiritualis. ꝛ ideo infert q̄ cū essentialiter ius. possit dici mere spūale debet quo ad oia iudicari vt ius spirituale nisi reperiať aliud cōtra6 rium a iure expressum. ¶ † Et ideo vbi spiritualis cā deberet tractari simpliciter ꝛ de plano idē dicēdū esset de iurepa. Et sic per hoc sentit aperte. d. Ant. qđ ideo ecclesiasticus cognoscit ꝛ non secularis de causa iurispa. q̄ ipsuꝫ ius realiter ꝛ essentialiter est mere spūale. sed hoc dictum nunq̄ mihi placuit: q̄ vt. s. dixi sup rubrica, ipsum ius anteq̄ fuerit cōcessum laico non fuit deductum in esse: et sic nō potest dici q̄ originaliter est mere spiritua le: nec etiam ex statu antiquo sibi insito potest dici esse mere spirituale cū patronus nihil aliud facit quā presentare personam instituendam per superiorē. Unde in hoc tm̄ satisfit desiderio suo vt ordineť ꝛ instituatur psona ꝺm voluntatē suā. ꝛ co'

ligitur clare ex. c. j. xvj. q. v. vbi vide bo. text. ꝛ ead. cā. q. vij. decernimus. Nō autē ex tali presentatione acquiriť aliqđ ius spirituale: hinc est qđ patronus laic⁹ pōt variare aliū p̄sentādo. de iurepa. cū aūt. Et ex plurib⁹ presentatis pōt eps̄ instituere secundū vel tertiū. vt in. c. pastoralis. eo. ti. qđ non esset si aliquod ius acquireretur p̄sentatio. ar. de prebē. c. si tibi absenti. lib. vj. Unde text. in. c. quod d aūt. de iurepa. dicit q̄ presentatioᵈ est quoddā inchoamētum: ordinātur em̄ ad spiritualitatē obtinendā: ꝛ ideo nō pōt dici ius spūale merū cū nullam spiritualitatem exerceat patronus in actu presentādi: sed p tāto dr̄ annexū iuri spirituali q̄ nō debet perueniri ad institutionē sine presentatiōe vt in iuribus preall e. ꝛ in. c. illud. de iurepa. Cum ergo p presentationē pueniať ad istā institutionē q̄ est mere spiritualis pro tāto dr̄ annexū iuri spirituali q̄ annexū huic iuri instituendi ꝛ facit preparamētum ad ius spūale obtinendū: ꝛ ista est vera ratio quē non solet assignari per doc. Et hoc videtur sensisse Inn. in. c. qđ sicut de elect. post prin. dicit em̄ q̄ ideo electio nō conceditur laico sed presentatio sic: q̄ per electionem initiatur matrimonium inter electum ꝛ ecclesiā. ad hoc. c. fi. de trans. preal. sed presentare nō est ius mere spirituale sed annexū: nec contrahiť aliqđ vinculū inter pñtatū ꝛ ecclesiā cū nullū ius ex hoc sibi acquirať. vt in. d. c. pastoralis. ꝛ sic aperte vult Innocē. qđ istud ius presentādi fuit cōcessum: q̄ nō erat qđ mere spirituale. Nō ergo bene dicūt isti q̄ fuit cōcessum laico, est annexū: nā ex cōcessione res mere spiritualis nō execrať. nā ꝛ ius conferēdi cōcediť quādoq̄ principibus. vt no. per Jo. an. in. c. ij. de pbē. lib. vj. patet. lxiij. di. Hadrianus. non autē per hoc quod e cōcediť laico dicitur annexū spirituali: ꝛ hoc etiaꝫ voluit hic glos. si bene ponderetur, dum dicit qđ laicus possiť possidere iuspatro. quia non est mere spirituale. ꝛ intellige de gratia. sic etiam de gratia potuisset ius eligendi possidere: vt in preallega. c. Hadrianus. sed ecclesia noluit intantum dispen7 sate. ¶ † Item ex alio confunditur illa ratio ꝛ dictum do. Anto. Naꝫ si esset ius mere spirituale in se ꝛ in alijs dato qđ cadit in laicum deberet vt ius spirituale tractari: sequereť qđ sicut ius mere spirituale nō transit cum vniuersitate seculari quia nō potest venire accessorie ad temporalitatem cum sit prorsus alterius nature: vt no. Innocen. in. c. ex literis. de iurepatr. Idem dicendum esset de iurepatro. vt non transiret cum vniuersitate: quod tae men est falsumᵉ vt patet in preallega. c. ex literis. ꝛ. c. cum seculum. eo. tit. Nec obstat alia ratio q̄ ordinatur ad finē spiritualeꝫ: quia hoc est quoddam f preambulum ꝛ incohamētum a remotis: non em̄ omne ordinamentum ad finem rei spiritualis ꝛ anime dicitur spirituale. Exemplum in libris ecclesiasticis qui ordinantur ad finem anime ꝛ rei g spiritualis: non tamen sunt spirituales nec sacri.
8 ¶ † Dic ergo directe soluendo contrarium q̄ licet laicus possideat: nō tamē per hoc debet inferri qđ iudex laicus de illo iure possit cognoscere: quia laicus ex gratia et quadam tolerantia illud possidet. j. de iurepa. c. iij. vt laici inducerentur ad constructionē, fundationem ꝛ dotationē ecclesiarum. Unde hec cōcessio exorbitās nō debet extendi maxime in preiudiciū ecclesie. argu. j. de priuile. sane. vij. qđ. j. petisti. ꝛ in regula, qđ ob gratiam. et in regula in argu. de regu. iur. lib. vj. ꝛ. C. de legi. l. quod fauore. ꝛ. l. quod vero. ff. eod. titu. Dic etiam quod licet concessio illa non extendatur ad istum casum: extenditur tamen ad oēs actus consecutiuos ad ius possidendi: vnde trāsit ad heredes etiā f extraneos ᶠ sicut res prophana. xvj. q. vij. filijs. itē transit cum vniuersitate: vt in iuribus prealleg. si diceres cuꝫ de connexis idem debet esse iudicium vt hic: ꝛ magis dignū trahit ad se minus dignum. de consecra. eccle. vel alta. c. vno. lib. vj. Quomodo iuspatro. quod est annexū spiritualitati ꝛ est magis dignum transit cuꝫ vniuersitate. dic vt dico in 9 c. ex literis. ꝛ. c. de iure. de iurepat. ¶ † Sed circa g predicta q̄roᵍ nunquid laicus iudicās de vniuersi-

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Presentatio. Uide qđ no. Fel. post Abb. i. c. cū. col. ij. ver. inquātū. Abb. assignat nouaꝫ. de maio. ꝛ obe. vbi dicit qđ pñtatio est fruct⁹ iurispatronatus. ꝛ quam vim habeat pñtatio facta a laico: ꝛ qđ ius acqrať pñtato: vid eundē Feli. post Abb. in. c. cum Bertoldus. col. pen. ver. vlti. habes ex gl. ꝛ co. iij. ver. ꝛ aduerte. de re iudi.

e ¶ Est falsum. add e Ro. ꝯsi. cccl xvlij. Bald. consil. iiij. v. lib.

Zacharias.

¶ Adde Paul. de cast. ꝛ doc. in. l. j. in fi. princ. ff. de offi. eius cui mā. est iu. Bald. post Guil. de cu. in. l. j. ꝛ remis. in apost. celsi. C. dē iurepa. doc. in. c. cū Bertold. j. de re iudi. istum in. c. cū seculꝫ. j. de iurepa. ꝛ Card. in. c. le. ij. vj. q. eo. ti.

f ¶ Etiam extraneos. Addō Car. ꝯsi. iiij. de iurep.

g ¶ Quero. Uide qđ pulchre dixit Bald. in. l. j. C. de ope. li. ꝛ q̄ dixit in rub. ne prelati vi. suas. ꝛ qđ habeť in. l. quedam. ff. dē acqr. re. do. ꝛ in. l. in modicis. ff. de cōtrahen. emp. vide paul. de leaza. quē refert ꝛ sequitur do. Pet. i cle. ij. de iurepat. vbi hoc limitauit nisi deberet interuenire traditio spe cialis rerum ꝛ apprehēsio: q̄ tunc nō haberet locuꝫ dictū doctorum hic. vide que ego dixi hic. Andre Barba.

a tate seculari in qua est iuspatronatus[a] valeat iudicium accessoriorum respectu iurispatronatus. d. Anto. qd sic per. c. ex literis. eo. tit. & sic dicit se consuluisse. Ego allego ad hoc gl. singu. in. c. filijs. xvi. q. vij. que dicit iudicem secularem posse priuare laicu iurepa. cu vniuersitate: sed per se non posset. argu. optimum in prealleg. c. ex literis. & c. cu seculu. Et intellige qd neq in libello neq in sna fiat metio de iurepa. alias no valeret iudiciu: qr censetur venire principaliter. arg. opti. ex his q not. Jo. an. in. c. vno. de iurepa. lib. vj. in nouella. vbi dicit non valere venditione si venditor dicit vedo villa & iuspat. qd in ea est. secus si simpliciter: venderet villa. qr tuc transit iuspa. vt in prealleg. iur. Et sm hanc distinctione intelligo gl. in. c. satis peruersum. lxvj. dist. & in cle. pastoralis. de re iu. quod not. do. in. c. nobis. de iurepat. dicens qd propter delictum lese b maiestatis laic[9] non priuat[b] iurepa. qr cu illud habeat a papa non pot priuari ab imperatore. debet enim intelligi qn non est in aliqua vniuersitate seculari: qr tunc transiret ratione delicti ex quo surgit priuatio illius vniuersitatis sine vigore sententie priuate illius vniuersitatis tpalis: & hoc singulariter no. qr doc. nullibi aperiunt qd meminerim 10 sed loquuntur indistincte, vt. s. dixi. ¶ † Ultimo nota gl. in eo qd in fi. dicit q ius funeradi pot laicus possidere: sed dnium habere no potest. Idem Inno. qui sentit qd ius sepulture no est mere spirituale sicut nec ipsum iuspa. sed est annexum spiritualitati hinc est qd dicit Hostien. in. c. abolende. de sepul. q in ipso iure funerandi tolerantur laici: sicut in ipso iurepa. cum sit in cemiterio qd est sacrum: & sic est spirituali annexu. Aduerte qr dictu gl. & doc. in eo qd dicunt q laicus possidere possit c ius funerandi procedit in loco facto religioso[c] ex sola illatione corporis humani: sicut oliz fiebat de iure ciuili: & ita loquit. l. j. de mor. infere. quam alle d gat glo. non autem puto procedere in sepulchro[d] existenti in cemiterio sacrato seu in ecclesia: qr cuz ipsum cemiterium seu ecclesia sit sacrata: & res mere spirituales: no potest laicus mere possidere: nec tota rem nec parte. de pscri. cam. & l. que de tota. ff. de rei vendi. Et ideo dico quod laicus tale sepulchrum pprie non possidet: nec quasi: sed toleratur in hac permissione & facultate ex quada humanitate. ar. xiij. q. ij. questa est. facit qd no. in. c. abolende. de sepul. & per glo. xiij. q. ij. §. ite queritur. Et ita intellige dictum Host. qd etiam sentit hic colle. dicens q nisi laico permitteretur sepulchru maioru suorum fieret ei preiudiciu. qd placet. allegat in argu. qd de postulatione non admissa no. in. c. penul. de postu. prelat. & facit in simili. c. ad apostolica. de 11 simo. ¶ † Sed circa hoc quero ad quem spectat co e gnitio cum agitur de iure funerandi. do. Ant.[e] per predicta dixit qd si agitur reali pro ipso vsu funeris cognitio spectat ad ecclesiasticum. sed si agitur de impensa funeris repetenda vel facienda cognoscet iudex laicus. Intellige inter laicos, vt. ff. de reli. & sumpt. fu. l. at si quis. §. plerique. Item si agitur de vsu funeris actioe personali: ex hoc infertur qd si ageretur actione personali de iurepatro. promisso donari: qd forte posset hec causa tractari coram indice seculari. hoc dictu mihi non placet; qr ipsa donatio seu promissio huius iuris tanq annexa spirituali subijcitur iurisdictioni iudicis ecclesiastici. arg. in. c. vno. de iurepat. lib. vj. ad ecclesiaz enim spectat decernere an tenuerit promissio vel non & an sit obligatus ad tradendum vel non ex quo agitur de re subiecta eccle. vt in prealleg. c. vno. & . j. de iurepa. cum laici. & c. illud. cuz si. pro hoc quod no. gl. in. c. satis peruersum lvj. distin. & in cle. pastoralis. de re iudi. vbi dicitur qd iudex laicus non po f test[f] indirecte priuare laicum etiam propter delictum hoc iurepa. cum illud obtineat ab ecclesia et non a principe seculari, vt. s. dixi. ita in pposito no potest laicus decernere promissionem valere vel copellere laicum ad tradendum. Et idem dico cum g agitur de iure sepulchri[g] actione personali: non enim potest iudex laicus aliquid decernere actione personali directe vel indirecte circa cemiteriuz vel ipsam ecclesiam: maxime quia vt. s. dixi laici tolerantur in hac facultate ex permissione & quadam humanitate.

1 ☞ Cofessio clerici facta cora iudice seculari non est sufficiens vt sit ab epo condenandus. 2. 9. 13. 18.

2 Episcopus potest dispensare cum clericis sup crimine adulterij ab ipsis commisso.

Clerici depositi non sunt tradendi curie seculari.

Delictu probatur per duos testes etia contra papa: sz an sit veru qn venit imponeda pena mortis.

Delictum an probetur per scripturam.

4 Confessus non dicitur conuictus & statuta facientia mentionem de conuictis non habet locum in confessis. 3.

5 Confessio & alia acta facta coram iudice incopeteti sunt nulla & no sufficiut ad aliqu condenandu.

Confessio non redditur nulla ex defectu lit. contesta. secus alia acta.

6 Confessio facta super processu inualido plene preindicat quando est facta coram iudice suo.

Confessio facta coram iudice sedente pro tribunali inducit plenam probationem: secus si iudex non stat pro tribunali. 17.

7 Depositio & suspensio quomodo differant.

8 Confessio operatur vt quis mitius puniatur si est facta sponte: secus si confitetur timore probationis que potest contra ipsum fieri.

Matricidium in foro anime est minus peccatum q interficere vxorem.

10 Infamia que multu grauat opinionem infamati est omnino purganda: vndecunque ipse processerit.

11 Confessus vel conuictus ficte non dicitur proprie confessus vel couictus: adeo quod non cadit in statuta facientia mentionem de confessis.

12 Acta facta coram iudice seculari an & ad quid faciant fidem coram ecclesiastico.

Iudex ecclesiasticus debet prestare auxilium iudici seculari: & econtra.

Delictum vnius hominis non debet pluries puniri quod intellige, vt. s. eo. c. j. nu. 32.

14 Cofessus coram no suo iudice, vtru debeat purgare illam cofessionem coram suo iudice: & quid operetur confessio facta coram non suo iudice. 30.

Confessio facta coram non suo iudice: vel confessio extraiudicialis an sit iudicium ad torturam. 16.

Testis vnus est sufficiens indicium ad torturam.

15 Confessio facta calore iracundie nunquam est sufficiens indicium ad torturam.

Confessus in vno iudicio: non cogitur repetere in alio si agitur ciuiliter: secus si criminaliter.

16 Confessus non habetur pro condemnato in criminalibus sed requiritur sententia.

17 Confessio ad sui vtilitatem non requirit validitatem iudicij.

19 Clericus vtrum possit in casu reconuentionis coram iudice laico conueniri.

20 Episcopus electus & confirmatus non potest procedere super degradatione.

21 Laicus no potest excipere contra clericu qui vult testificari coram eo.

22 Delictum facit quod quis sortiatur forum in loco vbi delinquit: idem est in contractu.

23 Fructus rerum feudalium quas habet pignori directus dominus non computantur in sortem licet secus sit in alijs rebus.

24 Specialia non coprehenduntur sub dispositione generali: sed requiritur q specialiter exprimantur.

25 Maior non dz se subijcere iurisdictioni minoris: qn p hoc derogat honori ac priuilegio superioris.

26 Infamis dicitur ille qui est damnatus ex crimine publico licet sit damnatus ciuiliter.

27 Infamis an dicatur: ille qui est confessus crimen: non tamen est condemnatus.

28 Cofessio inducta per cotumacia dr ficta confessio.

29 Acta facta in vno iudicio ciuiliter an faciant fidez in alio iudicio criminaliter.

30 Confessio facta in vno iudicio parit preiudicium in alio. 14.

31 Infamis infamia iuris est priuadus vel priuat bnficijs: & dz deponi: in infame infama facti alio est.

Testes

Sebasti. Sapia.

a ¶ Iuspatronatus. Quo et laic[9] possit cognoscere de causa iurispatronat[9] ponit Felin. in. c. significauit. in princ. de test. vbi ponit casum qn beneficiatus agit q patronum ad liberatione ecclesie & excludat patronu a iurepatronatus.

b ¶ No priuat. vid cle. pastoralis. de re iu. p do. Anto. Jo. de imo. d. ab. in. c. vergentis. de heredi. & ibi dixi. Andr. Barba.

Zacharias.

¶ Adde p opin. istius glo. But. & doc. in cle. pastoralis. in. §. rursus. i ver. subiecto. de re iudi. Et p euitada cotrietate doctoru qr sunt in h passu diuersaruz opinio. omitto q Jo. de imol. in. l. i c fulla. ff. sol. mat. tz q in cofiscatione bonor per iudice ecclesiasticuz lata veniat cum alijs bo. iuspatrona[9]. Sz tu indistincte tene cu Fe. i. l. via. §. si fundus. ff. de ser. rust. pdi. q no veniat. ide tz iste i c. cu laici. j. de iura. calu. & ibi deo duce psequar materiaz hanc qr est speculatiois illi[9] c. Sed sit tibi pro nunc non venire iuspatronat[9] per confiscatione bonor quis p sniaz expresse illo iure priuaret: sz remaneret illa ecclesia libera. vt no. plene Car. in cle. ij. q. viij. de iurepatro.

c ¶ Facto religioso. tu pondera: qr hodie locus non efficit religiosus nisi ex dispositione episcopi vt i. c. ecclesiastico. xiij. q. ij. in gl. & voluit Inno. in. c. abolede. de sepult. ergo sequitur qd cu no sit religiosus p appositionem cadaueris qd non solum possidet imo possessor est dominus.

Andre. Barb.

Sebasti. Sapia.

d ¶ In sepulchro. Unde, sepulture electio cuz pacto etiam in loco vbi als de iure qs sepeliri debebat inducit simonia. vt not. Feli. in ca. ad audientia. ij. vers. fallit primo in electione sepultere. col. j.

e ¶ Do. ant. istud tz do. Car. vide p eu. And. Barba.

f ¶ No pot. Jo. de imo. etia no tz dictu. d. And. dices no esse veru forte per istu tex. q loquitur indistincte.

g ¶ De iure sepulchri. Bal. hic dicit qd si qs p violentia repellatur a iurepatr. potest agere coram seculari qr est iniuria personalis. l. itaque fullo. ff. de fur. cum ergo in casu do. Ant. sit actio personalis inherens psone ergo.

Andre. Barba.

a ¶ Quatuor partes. Pro intellectu huius.c. vide Bal.in.l. magistrati-bus.ff.de iurisdi.om.iu.z in.l.eos.§.super his.C.de appella.z in.l.j.in pe. col.C.de confes.z in auth.clericus qui.C.de epis.z cleri.z in auth.de sanctissimis episcopis.§.si vero crimen.z gl.singularis in.l.nemo.j.ff.de regu. iur. And.Barba.

b ¶ Condenandi. Adde do. Alex. in consi.xiij.in.iij. col.ver. fortifica-ri.in.j.vol. vbi se-quitur hoc: vez qd cofessio facta co-raz no copetenti iudice no vz vt ex ea possit sequi co-demnatio coram iudice competen-ti.z per Cy.in.l.j. in.iiij.q.C.de con-fes.z per Spec.in ti.de cofess.§.nunc videndum. versi. nunc dicendu re-stat.z idem tenet do.Alex.in conf. xcvi.in ver.fortifi-cari.e.vol.z in co-si.xix.in.iiij.colu. ver.fortificari.in iiij.volu. Aeneas falco.

32 Testes omni exceptione maiores dicuntur illi co-tra quos nulla potest obijci exceptio.
Probatio legitima que dicatur.
33 Crimina per que quis potest suspendi, deponi, et degradari, que sint.
34 Inquisitus mitius punitur quam accusatus.
35 Fornicatio an sit causa depositionis clerici.
Moniali vitiata committutur tria crimina: adul-terium, sacrilegium, z incestus.
36 Iudex habet ptate eligendi pena pro vno delicto pro quo reperiutur plures pene z diuerse in iure.
37 Degradat⁹ qb⁹ casib⁹ est tradedus curie seculari.
38 Capitalis pena in dubio non intelligitur de mor-te naturali.
39 Homicida qualificatus grauius punitur q̄ sim-plex homicida.
40 Extensio ex maioritate vel identitate rationis non fit in penalibus.
41 Assasini scinduntur in frustra.
Clerici comittentes atrocissima delicta vt parici-dium z similia puniuntur p iudice seculare vt laici.
Pena sanguinis quomodo permittit ab ecclesia.
Crimen falsi no requirit ad eius acerbam punitio-nem incorrigibilitatem.
Clericus assasinus potest impune offendi.

Zacharias. ¶ Adde Lanfr. de oria.i.c.qm co-tra falsam.§.con-fessiones.ver.que ritur vlterius ali quis clericus.nu. 10.z ibi plene tre missi in apost. cel. si.in versi. noceat clerico.j.de pro-bat.pro qua vide Alexa.consi.xix. col.j.ver.fortifica re.vol.i. Bal.con si.cccxl.incip.qui daz in minoribus vol.iij.z in decisi. tholo.qs.ccccxv.z ibi z remis. z am-ple in addi. preal lega.Celsi. Anto.Francis. ¶ Circa hoc an valeat condena-ri quis per iudi-cem copetente ex pcessu facto sine ex confessione et actis coram inco-petenti dicas qd non indubitanter etia si iudex proce-dens haberet iu-risdictione in ha-bitu sz no in actu quia talis proces-sus non valet etia si non fuerit oppositum de incompetentia: vt dixit Jo.an.in.c.cum plu res.de offi.deleg.lib.vj.z ideo si processus fuisset factus per iudicem ex communicatum cum ille esset nullus non posset reus ex illo processu p iudicem subrogatum loco excommunicati qui fuisset remotus ferri sen tentia condemnatoria: vt per gl.in.l.j.z ibi per Bal.C.de iur.z fac.ign. z eodem modo si processus esset habitus contra prohibitionem iuris, vt per do.Ant.in.c.super literis.de rescrip.z per gl.in cle.j.de iurepat. z per aliam gl.in.c.cupientes.in.§.ceterum.de elec.lib.vj.q2 talis proces sus esset nullus z non sufficeret ad condemnationem.z eode modo di cas quado processus esset nullus quia in eo non esset seruatus ordo iu ris.vt habetur z no.in.c.exhibita.de iudi.

1 At si clerici. †Clericu con-uictu vel cofes-sum de crimine coram iudice seculari ex eo no punit eps: sed cora se couictu vel cofessum punit pena debita nisi cum illo dispeset qd pot in adulterio z minorib⁹: depositu vero non statim tradit curie seculari.h.d. vsq ad fine. z diui dit in quatuor partes ᵃ Ɂm qd quatuor sunt dicta. scda ibi, si vero. tertia ibi, de adulterijs. quarta ibi, sed no dz.z q2.§.de adulterijs.hz materiam separa tam z notabile: io primo lego istud principiu vsq

2 ad illu.§. ¶ † Casus literalis. Quida clerici fueru coram iudice seculari couicti vel confessi fuerut ibi de crimine. querebatur an propter tale cofessione sint a suo epo condenandi. Rndet q ppter confes

b sione illa no sunt a suo epo condemnandi ᵇ q2 sicut snia a no suo iudice lata non tenet: ita z cofessio fa cta cora eode. Si vero cora epo suo de criminibus in iudicio conuicti fuerint vel cofessi dumodo sint talia crimina pter que suspendi debeat vel depo ni: no immerito suspedendi sunt a suis ordinibus vel ab altaris ministerio ppetuo remouedi. Secu-do querebatur vtru episcopi possint dispesare cuz clericis qui adulteria comiserunt. Respondet pa-pa q eps dispensare potest cum clericis post per-actam penitentiam de adulterijs z alijs crimini-bus que sunt maiora. Tertio queritur vtrum cle-ricus depositus tradendus sit iudici seculari respo det q clericu pro suis excessibus depositu episco-pus no debet tradere iudici seculari: quia cum suo sit functus officio duplici afflictione no dz ipsum

3 affligere. Ber. ¶ † No. primo ibi, conuicti vel con fessi, duplicem modum delictum probandi contra aliquem. videlicet per confessionem ᶜ z conuictione

c que fit per testes vel instrumenta. z qd per testes etiam duntaxat duos possit crimen probari, vide §.qd.iiij.c.j.z.§.fi.z vide glo.no.z singu.in.c. presul.

c ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Per confessione. An confessio sit probatio tra-dit Paul.de cast.in.l.j.ff.de confes.z Bal.in.c.j.§.vasallus.colu.ij.si de feu.fue.controuer.inter do.z agnos.z late Feli.in rub.de proba.col.pen. vers.vlterius.secundo loco.z ibi querit an in statutis facientibus men-tionem de probatione veniat confessio.

d ij.q.iiij.que dicit qd etia cotra papam ᵈ de crimine sufficiunt duo testes.an aute de iure ciuili vbi ve-nit imponeda pena vltimi supplicij sufficiat duo testes, vide text.no.in.l.qui sententiam.C.de penis.

e an aute per scripturam ᵉ possit probari delictu, vi-de tex.in.c.vlti.de iureiura.lib.vj.z plene per Joa. and.in regula, semel malus. de regu.iur.lib.vj.in

4 mer. ¶ † Et no.ex hoc z ex tex.q confessus no di-

f citur ppriє conuictus ᶠ: cum hic ponantur illa duo vt diuersa z habet diuersa vocabula.arg.l.si idem. C.de codi. Confitendo enim videtur seipsum pro-dere qd no.propter statuta facietia metionem de conuictis q non comprehendatur confessi.facit.l. eum qui.ff.de iureiu.z qd no.in.l.si.C.de compen. l.pe.alias vlti.ff.de rei vedi.z.xij.q.j.non dicatis.

5 z.l.quisquis.C.ad.l.iuli.maies. ¶ † Nota secundo

g qd nedu acta facta cora iudice incompetenti ᵍ non sufficiunt ad condenatione: sed nec etiam cofessio. z sic collige qd acta z confessio iudicantur a pari quo ad nullitate actus.qd intellige qn vitium pa-riter concernit vtrunq: alas secus. Unde tenet con-

h fessio ʰ licet alias acta sint nulla ex defectu contest. lit.vt no.Inno.in.c.ff.de rest.spol.et no.in cleme. constitutione.de elect.z hoc quia defectus conte-stationis concernit acta z non confessionem que ad sui validitate non exigit aliam telam iudicij: vt not.dicit Inno.in.c.qualiter z qn.ij.de accusa.z.j.

6 aliquid tangam in seq.not. ¶ † No.ver.si vero.qd

i ad hoc q cofessio facta sup crimine ⁱ plene preiudi cet ops q fiat in iudicio z in psntia iudicis sui: quo casu plene piudicat z etia nullo pcedete pcessu.ar. hic z singu.not.Innoc.in preal.c.qualiter z qn.ad idem induco text.in.c.j.de accu.lib.vj.z Bar.in.l.si confessus.ff.de custo.z exhi.re.vbi dicit hoc dictuz Inno.pcedere quando cofessio fit principaliter z propter se tuc enim valet sine processu ar.in illa.l. secus si fiat incidenter per quadam cosequentiam l.si filium.C.de libe.causa.z hoc dictum Bart.not. pro limitatione illius dicti Innoc.quia non solet hic allegari.z adduco pro hac limitatione Bar-

k tol.ᵏ bo.glo.in.c.ex penitentibus.l.distin.in si.que no.dicit qd si promouendus cofiteretur suum cri-men non debet ex hoc puniri sed solum repelli ab ordinis susceptioe q2 ad hoc no agebatur. Et ad-uerte q2 dicitur facta in iure no solu qn fit in pre-sentia iudicis sz ops qd iudex sedeat p tribunali. vt in.l.pe.ff.de iusti.z iur.vide tex.cu glo.no.§.q.j. in.§.qn aute.z hoc qn ca exigit plena probatione. Si vero exigit semiplena tunc sufficit iudice itine rare per locu iudicij.vide bona tex.cu glo.in.l.vo-

7 luit.ff.de interro.act. ¶ † No.qd no omne crimen est depositioe dignum: sed quedam sunt suspensio ne digna queda depositione. Et no.differentiam inter depositionem z suspesionem. ¶ Depositio enim est ab altaris ministerio perpetua remotio. Suspesio vero est ad tempus. z de multiplici spe-cie suspensionis, vide bon.gl.in cle.cupientes. de penis.in ver.nota nouam. et ibi etiam not.an su spensus ab officio sit etiam suspesus a beneficio.

8 ¶ † Not.paria esse quo ad pene impositione que esse conuictum de crimine per legitimam proba-tionem vel confessum.z sic non agitur hic mitius sum.z an sufficiat duorum vel trium testimoniu z quomodo intelliga tur illa autho.vide per beatu Thomam secunda secunde.q.lxx.arti.ij.

Zacharias. ¶ Cotra papam. Adde gl.sing.in c.presul.ij.qd.iiij. qua pro sing.alle. iste post anos in c.iij.loco.j.de pro ba.i.c. quoties.j. de testi.refert z se quitur Corse.si n. cciij.in x.papa. z pdicta glo.vide quare minor nu-merus requiratur ad condemnatio nem pape quam alterius presulis. Anto.Fran. ¶ Circa hoc di-cedu est qd regr i oi negotio etia criali z quancuq persona sufficiut duo testes itegri z omni exceptioe maiores in oi ne-gotio vt i.c.lz vni uersis.j.de test.et i.c.cu esses.de te-sta.z i regula, plu ralis locutio.j.de reg.iur.li.vj.z in quatu hic fit me-tio de tex.in.c.p-sul.ij.qd.iiij. Di-cas q ille tex.lo-quit de rigore iu ris vel qn testes no sunt integri q q p gl.sume illius q.iiij.z vide tex.i §.fin.ea.ca.z.q.de intellectu illi⁹.c. psul.vide.d. abb. post glo.in.d.c.lz vniuersis.de cui⁹ intellectu et h p Host.z Jo.an.in d.c.lz.z p Joa.de fant.z do.de scto Gemi.i co.c.pre-sul.z p Ro.in re-pe.auт.sitr.C.ad l.fal.i ver.xxxiiij. z plures casus in qb⁹ regrutur plu res testes q duo vide per spec.i ti. de teste.in.§.re-stat.i pn.vbi enu merat.xxvij.ca-sus et alios.viij. casus enumerat Archi.ij.q.iiij.in

e ¶ Per scripturam. Adde Oldra.consi.cxv.
f ¶ Coniunctus. Adde Fulg.consi.cxxiiij.
g ¶ Incompetenti. Adde que.j.ponam vbi melius cadet.
h ¶ Tenet cofessio. vide que hic dico quia Aug.reprobat istud dictu et vide in.d.c.qualiter, licet do.Abb.teneat hic istud dictu. Andr.Barb.
i ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Super crimine. Uide Feli.in.c.j.col.iij.versic.ij. conclusio.de exceptio.
k ¶ Limitatione Bart.no.pro dicto Bar.in.l.si confessus.vide que ibi remisi. Andre.Barba.

cum confesso. Quod intellige ſm not.glos.in.c. de hoc.de simo.quando timore probationis in iudicio cōfitetur:qꝛ talis cōfessio nō habet meritū:secus si sponte cōfitetur.xij.q.j.nō dicatis.⁊.l.quisquis.C.ad.l.iul.maie.putat tñ Hostien.in prealle.c.de hoc.ꝙ etiā in primo casu sit sibi aliqualiter pcendum:qd videt valde equū.ad hoc induco.l.eū qui.ff.de iureiu. ¶No.vltimo penam commensurādā delicto[a].xxiij.q.j.non afferamus.de his que si a pla.quesiuit.l.respiciēdū.ff.de penis.quandoq3 tñ aliquorū maleficiorū supplicia acrius[b] puniuntur ꝙ̄ ipsa delicta exigant:vt multis crassantibus sit locus exemplo vt dicit tex.in.l.aut facta.in fine.ff.de penis.Hinc est qd in foro anime plus punit interficiens vxorem ꝙ̄ matrem:licet matricidium sit grauius delictum qꝛ homines sunt promptiores ad interficiendū vxores quā matres:vt in.c.admonere.iuncto.c.latorem.xxxiij.q.ij.⁊ vide glo. in prealle.c.admonere. 9 ¶†Venio ad gl.⁊ quero vna cum gl.j.an procedat tex.indistincte in eo qd dixit ex hac confessione facta in iudicio seculari clericū non condemnandum.glo.respondet qd non.dicit tamen qd si ex tali confessione grauata est multū eius opi.indicet sibi purgatio in qua si deficit punietur quasi interpretatiue conuictus. 10 ¶†No.primo ex hac gl.qd licet infamia facti trahat originē ab actu gesto coram secularibus seu in iudicio vetito:nihilominus indicēda est purgatio. Post.dicit qd nō indistincte ⁊ de facili debet ecclesiasticus pcedere hoc casu ad purgationē: qꝛ clerici clericis oppido sunt infesti.ij.q.vij.laici.Ega dico gl.optime dicere dum exigit ꝙ multū sit eius opi.grauata.nam propter scandalū euitandū indicenda est purgatio[c] vndecunq3 infamia pcesserit[d] ad hoc allego bo.gl.in.c.qualiter ⁊ qñ.el.ij.de accu.in versi.a maleuolis.⁊ in.c.cum dilectis.j.de purga.c.in vet.apud bonos.⁊ vide quod ibi dico. 11 ¶†No. scdo ex eadē gl.ꝙ deficiēs in purgatione nō videt vere cōuictus s3 interpretatiue:qd no.pter statuta faciētia mētionē de cōuictis:nō enī extendunt ad hūc casum.l.iij.§.hec aute.ff.de nego.gest.⁊ tales ficte cōfessiones nō extendūtur ad alias psonas sicut si essent vere[e].qd intellige vt le.⁊ no.in.l.eius q delatorē.ff.de iure fis.vbi est bonus tex.⁊ ibi per Bar.in.l.cū filius.ff.de ver.obli.⁊ in.l.ij.C.de iura.calū.et dicā aliqd in.c.pe.de iura.calū. Et vnde surgit hec ficta cofessio cū qs deficit in purgatione, vide bo.gl.in.c. insinuatū.j.de simo.si de materia vide c.accedens.j.de accu. ¶Secundo oppo.cum in ea gl.in fi.de.c.multi.ij.q.j.vbi dicit quē non esse prohibendū a cōmunione nisi fuerit conuictus in iudicio ecclesiastico vel seculari:⁊ sic conuicto vel confessio facta corā seculari piudicat.glo. remittit ad ibi no.⁊ ibi primo soluit qd iudiciū seculare accipitur ibi pro causa tpali[f] debet tñ esse conuictus corā iudice suo.Secunda sol.qd potest intelligi de laico conuicto corā iudice seculari. 12 ¶†Et ex hac solutione not.qd acta facta coram iudice seculari fidē faciūt corā ecclesiastico:vt ibidē cōuictus prohibeatur a cōmunione nisi satisfecerit de dilecto. In hac solutione considera ꝙ aut acta producuntur coram ecclesiastico ad eundem effectū: ⁊ inter easdē personas seu de illis excipiatur et in dubio faciunt fidem.vt in.c.fi.de exce.lib.vj.et in aut.de sanc.epis.§. si vero prius.col.ix.facit qd no.Inno.in.c.j.de offi.ord.aut producūtur vt iudex ecclesiasticus compellat exercēdo suā censurā et adiuuando iudicem secularem.⁊ dico qd idem, sicut enim secularis adiuuat ecclesiasticum.xxiij.q.v.administratores.ita et ecclesiasticus debet iuuare iudicē secularē.vt no.Inn.in.c.l3 ex suscepto.de foro cope.vbi dicit qd ⁊ subditi imperatoris sunt rebelles debet ecclesia iuuare imperatorem et donare rebellionē subditorū.xcvj.dist.cū ad verum. quod no. Aut acta principaliter deducuntur per partē vt ecclesiasticus puniat ex delicto in actis comprehenso tacite forte:⁊ tūc nō videt[g] qd possit qꝛ tūc variat modus agēdi.de testi.veniēs.ff.de except.

a ¶Commensurandam delicto. Adde Inno.in.c.j.de cōsti.vbi alteratur pena legis propter horrendum delictū.vide ibi dicta. Andre.Barba.
¶Adde pro singulari limitatione istius dicti Inn.s.qd propter enormitatem criminis licitum sit leges transgredi:qd habet locum in magistratibus maioribus:secus in minoribus quā iurāt statuta precise obseruare.ita egregie.Bald.in aut.hodie.C.de iudi.⁊ maiores magistratus sunt presules ⁊ p.ātes qui habent merum ⁊ mixtū imperium ſm eūdem Bal.in.d.c.j.s.de constit.sed Paul.de cast.in.d.aut.hodie.dicit ꝙ maiores magistratus sunt qui sunt perpetui vt epi ⁊ comites ⁊c. et ideo dicebat Bald.in aut.s3 nouo iure.C.de ser.fugit.qd l3 ſm statuta italie regrantur tria furta ad h vt qs possit suspēdi:tamen pro vno furto enormi poterit quis suspendi qꝛ in enormibus delictis licitū est leges transgredi.⁊ illud dictū Bal.dicit Ange.de ar.practicasse hic perusij dum hic assidebat in tractat.malefi.in glo.⁊ vestem celestē.in.ij.col.in fi.⁊ ibi do.Ang.de ar.in addi.tenet 2rium.⁊ idē t3 do.Jo.baptista cacialupus in.l.cum seruus.ff.de cōdi.ob causam.⁊ est tutior opi.⁊ ille casus vertitur modo hic perusij in vno qui furatus est quatuor millia ⁊ quindecim florenos:⁊ habemus ipsum in carceribus. Multa ad illud dictum Inno.ponit Jas.in.l.j.in.j.no.C.de preci.impe.offer. quem omnino vide. Aeneas de falconibus.
Ant.Fran. ¶Circa ad hoc qd hic de magistraribus maioribus, Dicas qd verbū magistratus,est verbū cōprehendens oēm iurisdictionem vt in.l.iij.§.fi.ff.de ar.⁊ qui dicant magistratus habet in.l.pars literum.ff.de iudi.⁊ per Spe.in ti.de iuris.om.iudi.in.§.j.in ver.ergo pdicti oēs.et in.§.ex pdicto.⁊ in ti.de ac.in.§.j.in ver.qd de minoribus.⁊ adde qd qui habent administratienē ciuitatis dicunt esse magistratus etiā si habeāt iurisdictionē voluntariā tm̄,vt in aut.de defen.cum in.§.deinde.⁊ adde qd pfectus ptorio appellat magistratus.vt in.l.j.ff.de offi.prefe.pto. et generaliter oēs rome hñtes iurisdictionem pñt dici magistratus , vt in l.sed licet.ff.de offi.presi.⁊ appellatione magistratus in lata significatione cōprehēduntur qñq3 psides ⁊ maiores.qñq3 in stricta significatiōe cōprehēdunt etiā magistratus municipales:vt in.l.ea q.⁊ in.l.magistratibus,cum seq.ff.de iur.om.iu.⁊ qlibet hñs merū ⁊ mixtū imperiū pōt dici maior magistratus.vt in.l.j.in.§.q magistratū.ff.qd qsq3 iur. ⁊ in.l. j.ff.si quis ius dicē.nō obtem.⁊ in.l.aliud est fraus.ff.de ver.sig. Et an et qñ pter atrocitatē criminis licitū sit leges transgredi ⁊ alterare penā.videas q ple.habent in.l.quid ergo.in.§.pena grauior.ff.de his qui not.infa.⁊ in delictis atrocibus attētatum habet pro cōsummato.vt in.l.si quis nō dicā rapere.C.de epis.⁊ cle.⁊ que dicantur facta atrocia vide gl.⁊ Bar.in.l.titia.in.§.fi,ff.de au.⁊ argen.leg.⁊ in.l.ad ea.ff.de reg.iur.

b Sebasti. Sapia. ¶Acri⁹.qd liceat tantūmodo iudicib⁹ maioribus ⁊ nō minoribus leges trāsgredi,volūt Moderni Taurinenses in.l. nō possunt.ff.de legibus.probatur per illud qd singularius dixit Bal.in.l.tutores.ff.de confir.tut.vbi dixit factum a maioribus iudicibus presumitur rite factum:non sic factum a minoribus.qd dictum dicit esse perpetuo notādū.d. Jas.i.c.j.i.iiij.col.q feu.da.pos.⁊i ru.C.q admit.co.ij.

c ¶Purgatio.adde Roma.consi.cccli.

d ¶Infamia processerit.Considera ꝙ qñ agit p furto ciuiliter in effectu agitur cōdictione furtiua que nō infamat.l.cessat.ff.de act.⁊ obl.fuit de facto in clerico damnato ad restitutionē rei furtiue.considera qꝛ potest agi actione furti ad penā applicandam parti ⁊ sic ciuiliter.l.si pro fure.§.fur.ff.de cōdi.fur.l.ancille.cū ibi no.C.de fur.vide gl.in.l.aut dānū.in prin.ff.de penis.q vult ꝙ nō sit infamis. Inn.in.d.c.qualiter. el.ij.dicit qd aliq̄n infamia irrogatur ex actionibus ciuilib⁹.l.furti.§.pe.⁊ fi.ff.de his qui not.infa. Andre. Barba.

Anto. Francis. ¶An qñ ciuiliter agit pro crimine īfamatorio qs efficiatur īfamis, Dic qd ex modo agēdi ⁊ procedendi alleuiatur infamia.vt in.l.qd ergo.in.§.q̄tum.ff.de his q no. infa.⁊ vide q hñt per Bart.⁊ doct.in.l.infamē.ff.d pub.iud.⁊ adde ꝙ etiā si ageret cōtra aliquem actione famosa ⁊ dubitet cōdēnari bonum est qd litiget p procuratorem qm̄ procurator condēnatus nō infamabitur qꝛ ipse nō deliquit.vt in.l.furti.i.§.si qs alieno.ff.de infa. nec infamabitur dñs qꝛ nō condēnabitur sed procurator.p ut no.voluit bar.prebens hoc consiliū in.d.§. si qs alieno.de quo satis dubito qꝛ si crimen publici iudicij deducitur i iudicio non admittitur procurator.vt in.c.veniēs.⁊ ibi gl.or.de accu.⁊ habetur.in.c.tue.de procur.⁊ in.l.pe.in.§.ad crimē.ff.de publi.iudi.⁊ in.l.seruū quoq3.in.§.publice.ff.de pcu. si enim in talib⁹ delictis nō admittit pcurator quo poterit accusatus crimine cōparere p pcuratorē.imo credo tutius esse ꝙ pmittat reus se cōdēnare cōtumaciter qꝛ dānatus ex ficta cōfessione q surgit ex cōtumacia nō infamatur.vt no.voluit Bal.in.d.l.furti.de infa.q allegat gl. quā dicit singularē ⁊ alibi nō reperiri.l.j.C.de modo mul.⁊ idē etiam voluit ipse Bal.in.l.tutor.C.de interdic.mat.inter pupil.⁊ tu per illū tex.⁊ de aliis modis euitandi infamiā,vide per Bar.in.l.infamē.ff.de pu.iu. Et adde ꝙ infamia est multiplex.ad qd vide bonam gl.in.c.oīs.vj.q.j.q dicit ꝙ est triplex.s.iuris,facti,⁊ canonica.⁊ ad hoc quotuplex sit infamia ⁊ qs sit eius effectus,vide etiā p gl.in.l.j.ff.de infa.⁊ q no.in.l.ict⁹fustiū.in.§.sustinet.eo.tit.⁊ no.in.§.porro.iij.q.vij.⁊ qs dicat infamis infamia canonica. Dicas qd oīs cōuictus vel cōfessus,vel cōdēnatus de aliquo mortali est infamis tali infamia,vt.c.cū te.de re iudic.⁊ hanc infamiam canonicā pōt tollere eps.vt est gl.in.c.omnis.⁊ in.c.infantes.vj.q.j.⁊ an ex augmētatione vel diminutione pene,augeatur vel diminuatur infamia habet p gl.in.l.in seruorū.in gl.fi.ff.de pe.⁊ p Cy.in.l.⁊ si seuerior.in ij.q.C.de his qui notā.infa.⁊ tene mēti qd sentētia lata sup crimine etiā infamante a iudice incompetente non infamat.vt in.l.si pater. C. ne de sta.defun.⁊ no.in.c.in literis.de restit.spo.⁊ no.Archi.in.c. multi.ij.q .j.

e ¶Si essent vere. Adde Roma.consi.liiij.Fulgo.consi.xlvj.

f ¶Causa temporali. Vide quod in simili no.glo.in.c.mensam.xj.qd.iij.que dicit qd laicus potest excommunicare.⁊ exponit qūo intelligat vide ibi ista.ista prima expositio restringere videtur illum tex.secunda videtur verior.sed pondera qꝛ intelligi debet referendo singula singulis:vt quo ad secularem iudicem intelligatur de laico ⁊ quo ad clericum intelligatur de iudice ecclesiastico ⁊ tolletur illud cōtrarium:⁊ pondera qꝛ quasi contra istum tex.est casus in.§.si vero crimen.in aut.de san.epis.⁊ nullus hoc ponderat. Vide dominum Pet.in.c.j.de homi. vbi intelligit illum.§.in crimine qualificato facto per clericum.vide hic do. Ab.⁊ est questio de facto in qua ipse respōdit sub domi.Pet.Andr . Barba.

g ¶Nō videt.no.qd male loquit p id qd no.Bal.in.l.j.C.de sacrosan.ecc. Ego dixi in.c.j.de off.or.remis.in.l.nullū.C.de test.ad Bal.And. Bar.

rei

a ¶Super eo. pondera bene q᷑ ca. super eo. ⁊ c. prealle. loquitur in delicto committendo ⁊ euitando: nō autem loquitur in commisso puniendo: ⁊ sic per illa duo ca. non probatur dictum gl. ibi And. Barba.

b ¶Qđ no. gl. vide gl. in. d. c. multi. vbi idem dicit ꝙ ista gl. And. Barb.

c ¶Ad. c. multi. tu pondera, primo quia tex. in. d. c. multi. dicit cōfessus sponte. nec facit differētiā in quo iudicio sit confessus. ⁊ loquitur in penitētia: ⁊ forus penitētie nō considerat istā subtilitatē ⁊ sic nō mereē allegari quo ad confessionem contra hunc tex. qui loquitur ī cōdēnatione. secundo pōdera q᷑ loquitur in cōuicto in iudicio seculari vel ecclesiastico non restringit se potius ad clericū ꝙ̄ ad laicum confitentem. Tertio pondera si nō cōpellitur perseuerare, ergo delictū erit impunitum: quia clericus non cōfitebitur. si non sint probationes delictum erit impunibile. etiā de iure vidi hoc fieri probatur etiā in. d. §. si vero crimē. in auē. de sancti. episco. ergo dꝫ intelligi iste text. qđ minꝰ potest vt se dat illū textū. pōdera si dici possit qđ sit arbitrariū. an cogat ad perseuerandū an non. Andre. Barba.

rei iudi. l. ⁊ an eandem. ⁊ de delicto vniꝰ hominis sepius queri nō debet. l. licet. ff. naꝫ cau. sta. ⁊ c. de his. ĵ. de accusa. ¶†13 Sꝫ pōt saluari ratione penitentie imponende vbi non requirūtur probationes ita stricte: sed sufficit tenuis probatio cū iudicium hereticorū in hoc informat ecclesiā: vt dicit ibi gl. xxiiij. q. j. quis. ⁊ in hoc casu saluo illaꝫ gl. ⁊ in casibus predictis. Tertia solu. po: est colligi ꝙ illa gl. loquatur de clerico cōuicto in iudicio seculari: sed tunc cum agitur ad penitētiam indicendā quinimo si etiā de crimine cōstaret per viā exceptionis sufficeret hec probatio ad istum effectum. imo vnus testis sufficit ꝑm illam gl. quo ad sententiā medicinalem. alle. c. super eo[a]. de cōsan. ⁊ affi. de cōse. dist. iiij. cū itaqꝫ. ⁊ licet doc. hic transeant cū hoc dicto tamē non puto verum. Primo per hunc tex. qui dicit ꝙ ex hac sententia seli confessione non sunt aliquatenus condemnandi. vnde pondero illud verbum vniuersale, prohibens omne genus pene. Item ex impositione penitentie grauaretur multū istius opinio: q᷑ putaretur ex hoc facinorosus. Nec puto etiā ꝙ vnus testis de veritate criminis sufficiat ad penitentiam imponendam per illam autoritatem euāgelij. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. ĵ. eo. c. nouit. vbi requiritur saltem presentia duorum etiam ad penitentiam indicēdam ꝙ̄ꝙ̄ denuntians computetur in numero testiū vt in. c. in omni. de testib. Posset tamē saluari dicta opi. vt imponatur penitētia ex actis gestis coram iudice seculari quando voluntarie clericus coram eo litigabat: tū: q᷑ non habet aliquid excusationis: tum q᷑ agitur de medicina poterit tunc penitentia imponi. Ad hoc facit qđ statim dicam in cōfessione ⁊ qđ no. gl.[b] in. c. si diligēti. de foro cōpet. in verbo: si pro eis. Danē alie solutiones ad. c. multi[c]. sed quia deuiāt ⁊ sunt minus vere nō curo recitare: sufficiūt enim predicte: ⁊ magis vera ⁊ consentanea illi litere est illa ꝙ loquatur de cōuicto coram iudice suo. ¶ Cōcludo ergo ex hac gl. prima duo. Primū ꝙ nō indistincte vigore talis cōfessiōis indicitur ista purgatio sed tūc tm̄ si surgat ex ea vehemēs infamia cōtra cōfitentē. Scđm ꝙ ex tali cōfessione facta corā iudice seculari nō debet clericus nec directe nec indirecte damnari nisi modo predicto: ⁊ sic non cō-14 pellitur persistere in confessione. ¶† Vincen. hic dicit quod ex ista confessiōe oritur presumptio ⁊ quodammodo preiudiciū quare facilius poterit condemnari. C. de lib. causa. l. iubemus. ff. de iureiuran. l. si duo patroni. Inno. in. c. per inquisitionem de elec. ad quod se hic remittit: dicit hāc confessionem habere hūc effectū: q᷑ cōpellitur coram suo iudice constitutus in illa persistere[d]: aut dare illi intellectum ita qđ illum excuset: alias non admittitur si vult variare: ⁊ sic poterit cessante excusatione ex illa damnari: q᷑ quod sua quisqꝫ dilucida voce ⁊c. l. generaliter. C. de nō nu. pe. ⁊ ĵ. de probа. per tuas. ⁊ hāc op. recitat Arch. ⁊ Pau. ij. q. j. multi. Sed idē Inno. videē sentire oppositū in. c. interposita. de appel. ⁊ in. c. ꝙ̄ sit. de exces. pla. vbi vult ꝙ cōfessio facta extra iudicium non preiudicat vt ex illo crimine dānetur. fatetur tm̄ qđ poterit puniri tāꝙ̄ maledicꝰ ex quo de crimine gloriatur. et sic aperte videtur sibi contrarius maxime cū in. c. per inquisitionē. aperte dicat confessionē etiā extra iudiciū super crimine factā preiudicare non solum super beneficijs obtinendis: sed etiam sup habitis perdēdis: q᷑ ex hac cōfessione incurrit infamiā propter quā debet ꝑdere beneficiū. l. ij. C. de dig. lib. xij. ⁊ cū primo dicto Inno. vt cogatur persistere transit hic do. Cardi. ⁊ do. Anto. de but. videē primo aperte velle ꝙ hec cōfessio facta corā iudice seculari ⁊ sic vetito nō habeat vim nec iudicialis nec extraiudicialis: q᷑ cōtractuus. arg. in tit. proxi. si diligenti. ⁊ l. nō dubium. C. de le. ad hoc text. hic qui dicit nullatenus condēnandi. ad idem de offi. dele. cū super. ⁊ de renū. quod in dubijs. Fatetur tamē se vidisse consultū ⁊ repetendo terminatū ꝙ hec cōfessio debet saltē valere vt extraiudicialis: q᷑ extraiudicialis non requirit presentiā iudicis tm̄ ex quo iste erat incōpetens[e] perindeꝑꝫ haberi ac se non esset iudex vt sicut facta extraiudicialiter. nam inutile videtur hic separabile ab vtili. non ergo vitiabitur vtile per inutile vt in regula: vtile. de reg. iur. lib. vj. facit quod no. Bar. in. l. cum non solum. §. necessitate. C. de bon. que lib. Ad quod tamen respondet: quia ex eo qđ intendit cōfiteri tanꝙ̄ coram iudice confessio non est separabilis: quia formaliter intendit confiteri: ⁊ sublata forma tollitur actus. nec valet tunc illud si non valet quod ago vt ago ⁊c. de offi. deleg. cum sup. Sed postea in fi. idem do. Ant. videē sentire ꝙ ex ea surgit iudicium vt possit poni ad torturam. arg. eorum que no. glo. in. l. capite quinto. ff. de adul. Sed ibi dicit de ꝯfessione extraiudiciali: ⁊ sic videē recedere ab eo qđ. s. dixi, nisi excuseē qđ hāc scđam opi. posuerit ꝑm illā opi. qui habet vt valeat talis cōfessio vt extraiudicialis. Ego puto ꝙ si talis cōfessio sit per tractū ⁊ inuitū[f] coram iudice incōpetenti: qđ tūc nō compelleē[g] ꝑsistere in ea nec ex ea surgit aliqđ indiciū sufficiēs ad torturam. ꝑ quo videē tex. hic in prin. iuncto versi. si vero. Naꝫ in principio dicit qđ ex hac confessione nō sunt aliquatenus cōdemnandi[h], ⁊ satis in effectu condemnarentur si compellētur persistere in tali confessione vel si ponerentur ad torturam. ar. ij. qđ. vj. non solent. versic. ante sententiam. Item statim in ver. si vero. dicit illos condemnandos si

d ¶In illa persistere. Pondera qđ aut loquitur vtrū possit cōpelli ꝑseuerare, videtur ꝙ nō ex eo: q᷑ talis cōfessio diciē meticulosa. ergo non probat per id qđ habetur in. l. nec si volens. C. de libera. causa. quod autē sit meticulosa hoc sentit Inno. in. d. c. per inquisitionem. ⁊ facit quod habetur per Bal. in. l. nouissime. cum similibus. item pondera quia iste text. fundat se super non suo indice: sed ideo non est suus iudex, ergo. Item iste dicit ꝙ nō punietur: sed appellatione pene venit corporalis pena in. c. nō minus. de immunitate ecclesia. ergo nō torquebitur. tene menti. ⁊ vide Ang. in. l. magistratibus. ff. de iuris. om. iudi. vbi loquitur de istius confessione facta coram iudice incompetenti. And. Barba.

e ✠Sebasti. Sapia. ¶Erat incompetens. de confessione facte corā iudice incompetēti an aliquid operetur, vide Bar. ⁊ alios in. l. magistratibus. in ver. sed quero. ff. de iuris. om. iudi. ⁊ Alexā. in consi. xv. incip. ex his. in. j. vol. Feli. in. c. qualiter ⁊ quando. §. licet. in versi. septimo limita. de accu. ⁊ omnino vide Feli. in. c. olim. de rescrip. in. iij. col. versi. fallit tertio. vbi ponit qđ regulariter confessio facta coram iudice incompetenti non probat coram competenti. fallit quando iurisdictio illius iudicis potuit prorogari: ⁊ quando est reuocata confessio, vt ibi per eum.

Anto. Fran. ¶Inuitum. Adde de hoc videndum per ipsum Abb. consi. xxv. per Cal. consi. penul. de confes. per eundem consil. xij. de iu. vnum verbum per Roma. consi cxcix. Fede. consi. ccxxxv.

g ¶Nō compelletur. pondera primo quia etiam si voluntarie comparuit coram iudice seculari ⁊ confiteatur qđ illa confessio sibi nisi preiudicat primo hoc tenet Inno. in. d. c. per inquisitionem. in vlti. opp. vbi reddit rationem ne videatur iura laicorū confirmare contra clericos ⁊ sic do. Abb. loquitur contra clericos. ⁊ etiam hoc tenet ibi Ioā. de imol. licet cōmuniter doc. dicant cōtra. Secundo dic qđ imo semper videtur metu ꝑsupposito ꝙ fuerit cōfessus q᷑ semper presumitur quod officialis inferat metū. ita dicit Bald. in l. nouissime. ff. qđ fal. tu. auto. facit quod ipse voluit in. l. si quis in hoc genus. C. de epis. ⁊ cle. facit dictum Ioan. andr. in. c. preterea. de iurepatro. vbi dixit qđ si ad petitionem laici clericus soluat, semp presumitur inuitus. facit etiā qđ laici sunt infessi clericis. ij. qđ. vij. c. laici. facit etiam ratio: q᷑ si inuitus trahatur non valet confessio. itē si voluntarie: quia istud venit ex defectu: quia est iudex vetitus. Sed Bald. in. l. j. C. de confes. in pe. colū. tenet qđ cogitur perseuerare etiaꝫ per tormēta. Certe nō bene loquitur allega. tamen Inno. in. d. c. per inquisitioneꝫ. sed in. l. eos. §. super his. tenet ꝙ si anteꝙ̄ sciuit illū esse clericū extorsit confessionem, valet. secus si postꝙ̄ sciuit illū esse clericū. sꝫ cōtra hoc facit q᷑ iudex debet scire fundamentum sue iurisdictiōis. Unde si tulit sententiam cōtra verum contumacē quē ignorat tunc nō valet sententia. d. l. hec aūt. §. j. ff. ex qui. cau. in pos. eatur. l. quesitū. ff. de re iudi. cum si. Sed ideꝫ Bal. in. l. clarum. C. de auto. prestan. dicit qđ si talis confessio est verisimilis preiudicat, vt teneatur habere illam ratam coram ecclesiastico: als secus. alle. no. hic, ⁊ in. l. j. C. si quis imperato. male. Sed etiam istud nō videtur verum: q᷑ posito quod sit verisimilis tm̄ est incōpetens: ideo nō est aliquatenus condēnandus. in. c. per inquisitionē. dicit Bal. qđ non tenetur in ea perseuerare: nisi per eā esset infamatus grauiter inter bonos ⁊ graues viros. hoc sensit ista glos. que vult quod debet se purgare si bene ponderetur. hic vero Bal. dicit quod Inno. male loquitur: sed si delictum est notorium vel quasi: tunc bene procederet dictum Inn. argu. l. capite quinto. ff. de adul. postea dicit aut sponte confitetur: ⁊ tunc cogitur perseuerare: ⁊ dicitur perseuerare etiam per tormenta arbitrio episcopi. vide eum hic: q᷑ pulchre loquitur ⁊ dicit quod dictum illū Inno. non procedit in causa ciuili. And. Barba.

h ¶Condemnandi. ⁊ vide do. Abb. in. c. olim ex literis. de rescript. vbi limitat quando agitur de crimine criminaliter: sed quando agitur ciuiliter: tunc non tenetur persistere in illa. ita probatur in. d. c. olim. vide bal. in. l. iiij. C. de loca. ⁊ in. l. clarum. C. de auto. prestan. ⁊ pondera singularia verba sua ibi. And. Barb.

a ¶ Torture. adde ad ista dicta Bartol. in. l. capite quinto. ff. de adulte. vbi dixit quod confessio extraiudicialis est sufficiens indicium ad torturam: ꝛ ibi sequitur domi. Alexã. in apostil. ꝛ vide eundem Bartol. in l. fina. in versi. iste tamen presumptiones. ꝛ in versi. sed quero vtrum requirantur. ff. de questio. vbi idem dicit ꝛ. voluit ibidem quod vnus testis bone conditionis est sufficiens indicium ad torturam. ꝛ sequitur dominus alexand. in consil. xj. in. j. col. in. j. volu. ꝛ in consil. lxxvij. versi. circa secundum in eodem volumine. ꝛ in cons. xiiij. circa princi. in tertio volumi. Et ad illud ꝙ cõfessio extraiudicialis faciat indicium, tenuit dñs Petr. philip. cor. in consil. ccxxxij. inci. constat. versicul. ꝛ ideo. in. iij. volumi. ꝛ in consi. clxxxvj. incipi. in causa. in litera. h. in quarto vol. Et quod confessio facta corã non competenti iudice faciat indiciũ ad torturã tenet per expressum. d. Alexan. in addi. ad Bar. in. d. l. si. in apostil. incip. cõfessio extra iudicium. et in. d. l. capite quinto tãgit.
Aeneas falco.
Anto. Francisc. ¶ Circa hoc an confessio extraiudicialis vel facta coram incompetẽte producat aliquem effectũ vel faciat indiciũ vel notorium inducat. Dicas quod si est facta coram honestis ꝑsonis facit indicium. vt in. l. quero in. §. fi. ff. de edili. edic. et est gloss. in. l. quoniam. ꝛ in. l. ictus fustium. ff. de his qui not. infa. ꝛ habetur per Innoc. in. c. per inquisitionem. de ele. notorium autem non inducit vt plene tract. in. c. vestra. de cohabi. cle. ꝛ mulie. Et adde quod vbi confessio partis extra iudicium est preiudicialis operatur hunc effectum quia postmodum confitens dicat contrarium in iudicio tanꝗ testis non valet eius testimonium, vt in. c. per tuas. vbi videtur tex. de probatio.

corã episcopo suo in iure fuerũt hoc confessi. ꝛ sic satis aperte innuit nobis qd̃ ex prima cõfessione non debet iudex procedere ad aliquã penam. Nec valet similitudo de cõfessiõe extraiudiciali: qꝛ ibi nihil cõtra ius agitur nec datur materia vsurpandi iurisdictionẽ alterius: sed quãdo fit per tractũ coram iudice vetito tunc ius violatur: ꝛ materia iurisdictionẽ ecclesiasticam violãdi tribuitur. Et presumptio est qd̃ fuerit extorta metu: qꝛ laici clericis oppido sunt infesti. ij. q. vij. laici. ꝛ ꝓ hoc qd̃ no. gl. in. c. imperialẽ. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ fed. in lib. feu. in verbo duos, prope medium. Si vero confessio fieret per voluntarie ibi litigãtẽ: tũc dicerẽ ex illa confessione surgere indicium vt supponatur torture [a] nõ ꝙ in veritate confessio valeat tãꝗ facta in iure: qꝛ in iudicio vetito vt no. in prealle. c. si diligẽti. per doc. in gl. super verbo, si ꝑ eis. Sꝫ ex quo voluntarie ibi litigabat ꝛ spõte cõfessus [b] est surgit presumptio nõ modica: nã ex indicijs quis supponit torture. vt not. in. l. iij. C. ad. l. iul. maie. vbi gl. no. dicit ꝙ sufficit vnus testis: fortius spõtanea ꝯfessio licet in iudicio vetito facta. ꝛ ꝓ hoc quod le. ꝛ not. in. c. quod in dubijs. ꝛ. c. admonet. de renũt. ꝛ sic in veritate sentit Inn. in prealle. c. ꝑ inquisitionẽ. vbi post illã solutionẽ dicit ꝙ potest dici ꝙ hic ideo nõ valet in aliquo cõfessio qꝛ fuit violentus tractus. itẽ ne in aliquo laicorũ iura super clericos approbẽtur: ꝛ sic cũ hac vltima solutione trãsit ibi Inn. Et ideo in hac vr̃ persistere. lꝫ cõiter ꝛ male soleãt allegare [c] simpliciter primũ dictũ. ꝛ hoc etiã reperio sensisse hic Colle. ꝛ videt̃ hec equa ꝛ salubris distinctio reducẽs ad concordiã varias opiñ. 15 ¶ † Et inquãtum dicit ꝙ si fuit facta spõte surgit indiciũ vt supponat̃ torture, limito nisi fuerit facta cõfessio calore iracũdie [d]: qꝛ tunc ad nihilũ ꝑiudicat etiã si sit facta in iudicio cõpetẽti. vide tex. cũ gl. in. c. ex literis. de diuor. nõ em̃ lubricũ lingue ad penã facile est trahendũ. vt no. dicit tex. in. l. famosi. ff. ad. l. iul. maie. Itẽ limito vt cõpellatur ꝑdicto casu persistere qñ agit̃ de crimine: secus si mere ciuiliter. Ad hoc bo. tex. secundum vnã lect. cõiter approbatam in. c. olim. de rescri. qd̃ procedit etiã si esset confessio facta corã duobus ex tribus iudicibus vt ibi ꝑm aliũ intellectum. multo ergo fortiꝰ procedit hoc qñ esset facta coram iudice vetito. ꝛ sic limito dictum Inn. vltra omnes alios. 16 ¶ † Sed qꝛ. s̃. facta est mẽtio de cõfessione facta extra iudicium: ꝛ quia opinio aliquorum habet vt hec confessio facta coram iudice incompetenti non valet vt iudicialis sed habeat vim extraiudicialis vt. s̃. dixi: Quero quem effectum habeat cõfessio facta extra iudiciũ [e] super crimine. gl. in. l. capite quinto. ff. de adulte. dicit quod facit indicium quod supponatur torture. idem ibi Bartol. ꝛ do. de Rot. decisio. clxxxiij.

b ✠ Sebastiã. Sapia. ¶ Sponte confessus. De sponte confesso vide qd̃ not. do. Abb. in. c. de hoc. j. de simo. ꝛ Feli. in. c. qualiter ꝛ quando. §. licet. de accusatio.

c ¶ Allegare. tamen dominus meus Jo. de imo. hic allegat istud di. Inno. tu pondera quia Inn. non videtur persistere in hoc dum dicit ne iura laicorum videãtur esse super clericos. item quia ratio istius. c. vendicat sibi locum in vtroqꝫ casu. And. Barb.

d ¶ Calore iracundie. Adde que iracundie causa facta non valeant, Roma. singu. suis. fo. xv.
Zacharias. ¶ Adde quod est singu. nu. ccccx. quod inci. dolo committere. de quo vide plene per Felin. in. c. dilecti filij. colum. vij. ꝛ. viij. j. de except. Domi. Archi. in. §. notandum, in fi. ij. q. iij. ꝛ in. c. Mattheus. per Feli. in principio. j. de simo.
Anto. Fran. ¶ Circa hoc quod dicitur de confessione facta calore iracundie, Dicas quod calor iracundie facit actum non valere. l. iiij. ff. de diuor. l. quicqd calore. ff. de reg. iur. nisi actus esset factꝰ in piã causam: vt in. c. sunt qui opes. xvj. q. iiij. ꝛ ideo dicimus qd̃ iracundia facit etiã licitationem nõ valere. vt in. l. licitatio. in princip. ff. de publi. et tenementi gloss. in c. dudum. de conuer. conru. que dicit quod iracundia impedit votũ quod tamen videtur esse contra dictum textuꝫ in. c. sunt q opes. Et adõ quod iracũdia impedit confessionem. vt est gl. in. c. ex literis. de diuor. Aduerte tamẽ quia iracundia ĩ delictis, non excusat a toto: vt in. l. si non conuitij. C. de iniu. sed bene facit mitius puniri. vt ĩ. l. j. C. si quis impera. male. ꝛ in. l. famosi. ff. ad. l. iuliaꝫ maiesta. ꝛ in l. ij. C. de aboli. et habetur in cap. si quis irascit̃. xij. q. iij. ꝛ in. §. nondum. ij. q. iij. ꝛ in c. inter hec. de peni. dis. ij. Spe. tamen in titu. de accus. in versi. quid si te vocaui. dicit qd̃ imo excusat a toto. qd̃ etiam voluit ipse in tit. de presum. in versic. sed pone. vbi dixit ꝙ dictũ vel factum ex iracũdia non debet imputari. Sed tu vide Bar. ꝛ ibi etiam per Alex. in. l. fi. C. ad. l. iuli. repetũ. vbi videt̃ tenere, primã opi. pro quo facit qd̃ voluit Archi. xxiij. q. v. in ca. quicqd vbi dixit ꝙ iracũdia facit blasphemiam minus puniri: nõ tamen in totum excusat. ꝛ tene menti dictum Specu. in tit. de aduo. in. §. iiij. in ver. verum. vbi consulit. vel dicit quod cautus aduocatus debet conari aduersarium prouocari ad iram: quia ira impedit animum vt nõ possit cernere verum. de quo etiam vide in. l. j. in. §. diuus. ff. de sica.

¶ Inn. in prealle. c. per inquisitionẽ. sentit qd̃ ex ea poterit priuari beneficijs etiam habitis ratione infamie inde surgentis. Jac. de aret. in. l. quoniam. ff. de his qui no. infa. dicit quod preiudicat si fiat cum causa: vt qꝛ confitetur se fecisse certum delictũ: ꝛ de certa persona si fuit presens cuius interest: ita quod habeat requisita ad confessionem in ciuili: ꝛ hãc opinionem in effectu sequitur hic do. Anto. dicens quod nisi hec requisita interueniãt facit solum indicium: vt. s̃. dictum est nisi sumatur vt specificum delictum gloriationis: iuxta no. per Inno. in. c. quam sit. de exces. prela. ꝛ. s̃. dixi. sed secundum predicta Inno. remanet sibi cõtrarius ꝛ ideo vt ad concordiam dicta sua reducãtur dico sic: qd̃ aut confessio sua fuit facta omnino extra iudicium: aut in iudicio precedente processu: aut. in iudicio nullo tñ precedente processu. ¶ Primo casu aut indiscrete cõfessus: ꝛ nõ ꝑsente parte: ꝛ sic nõ interuenientibꝰ requisitis ad cõfessionẽ in ciuili. de qbꝰ differetur in. c. fi. de cõfes. ꝛ nõ sufficit ad probationẽ delicti cõfessati: bene tamẽ sufficeret quatenus sumit sibi nomẽ specificum vt dicat̃ maledicꝰ vel de delicto gloriosus [f]: ꝛ sic intelligo no. in. l. capite quinto. ff. de adult. ꝛ per Inno. in. d. c. quã sit. poterit tñ super delicto cõfessato supponi torture: vt in prealleg. l. capite quinto. ꝛ. s̃. dixi. qꝛ si vnꝰ testis sufficit: vt in prealle. l. iij. no. multo fortius cõfessio lꝫ facta sit extra iudiciũ. Si vero confessio habuit sua substantialia: vt qꝛ presente ꝛc. ꝛ tũc valebit vt probatoria ꝛ declaratoria sicut dicimus in ciuili. l. publia. ff. depos. nõ enim apparet ratio quare nõ debeat valere sicut in ciuili cum agatur tantũ de preiudicio cõfitentis ꝛ sic procedit dictum Jac. de are. et hoc videtur voluisse Innoc. in preallg. c. per inquisitionem. dicit enim ibi quod talis cõfessio facta extra iudiciũ etiam valeat ad priuationẽ dummodo non coram inhibito iudice fecerit confessionem. ꝛ etiam est necesse quod confessio sit causa expressa [g] licet extra iudicium vt in preallega. l. generaliter. ꝛ alias solennitates. vt. iij. questio. ix. §. si debitum. per que verba aperte sentit ꝛ vult ꝙ debẽt interuenire debite solennitates: ꝛ sic etiam partis presentia que de solennitate requiritur ad validitatem confessionis. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. Et ex hoc habes notabile dictũ Innoc. sic intellectum ꝛ concordatum cum dicto Ja. de are. ꝛ reducitur ad concor. cum dicto Inno. in prealleg. c. quam sit. vt intelligatur quando confessio nõ habuit sua substantialia ꝛ etiam ibi satis colligitur: ꝛ hec bene no. quia sepe ꝛ sepe de hoc dubitaui. ¶ Secũdo casu principali quando confessio fuit facta in iudicio precedente ꝓcessu: conclude qd̃ si habuit sua substãtialia valet ꝛ habetur ꝓ cõuicto: non autẽ pro cõdemnato [h]: et sic

e ✠ Sebastiã. Sapia. ¶ Extra iudiciũ. quod cõfessio extra iudicialis faciat indicium ad torturam, vide Rotam deci. clxxv. incipien. itẽ nota. ꝛ que late tradit Feli. post Abba. in ca. de hoc. in principio. de simo. Alex. in. l. magistratibus. ff. de iurisdic. om. iudi. vbi Moder. ꝛ Feli. in c. olim. col. iij. de rescript.

f ¶ De delicto gloriosus. Adde Ro. consil. vij. ꝛ sequen. in princi. Fran. areti. consilio. cl.

g ¶ Causa expressa. Adde Joan. de ana. consilio. lxxxv.

h ¶ Non pro condemnato. Adde Cepo. con. lxiiij.
Adde inquantum dicit do. Abb. qd̃ lꝫ aliquis sit confessus in causa criminali nihilominus est ferẽda sẽtentia: secus esset in ciuili: qꝛ cõfessus in causa ciuili non cõdẽnatur amplius: sed dat̃ ei dilatio: tex. est notabilis in. l. si debitori. ff. de iud. ꝛ ꝙ sit ista dilatio disputat ibi Bar. post gl.

ferenda

et vide per istū tex.in.c.dudū.in.vij.col.ver.in gl.in ver.innuere propo sitam.s.de elec.ad hoc vide istū.j.eo.c.nu.xxvij.In vno tū casu i cōfes sum esset ferēda sn̄ia:qn̄.s.esset quedā confessio ficte imposita qꝛ recusa uit quis iurare quo casu habet̄ pro cōfesso:nā isto casu esset ferēda sen tentia:ꝛ resultat effectus:qꝛ si taliter cōfessus moriat̄ an̄ sn̄iam eius he res nō possit condemnari.ita sin. Bart.i.l.manifeste.in fi.ff.de iure iur.sequit̄ Car.in cōsil.lix.in.v.col. in fin.Ꝟ.scd̄a etiā qui lꝫ videantur loqui in criminali tū idē est in ciui libus in quibus cōmuniter defertur iuramētum. Aeneas falco. Anto. Francis. ¶ An ꝛ quando in cōfessum sit ferēda sn̄ia. Dicas ꝙ cōfessus habet̄ pro condemnato et est glos.in ver. obligatus. in.l.j. C.de cōfessis.ꝛ tenet Bart.in.l.de etate.in.§.qui interrogatus.ff.de inter.act.ꝛ do.de Ro.in deci.cccc xv.inci.fuit dubitatū.Inno.ꝛ consul.do. Paul. de cast.in suo consil. iiij.qd̄ est verum ꝑm Bart.in.d.l. de etate.qn̄ cōfessus est in iudicio circa id qd̄ pertinet ad decisionem cause etiam si sine causa sit cōfessus ꝑꝫ Bal.in.l.sicut. in.j.col.in ver.itē no.qd̄ confessus. C.de repu.here. et hoc sine dubio procedit in ciuili bꝰ cū limitatione tamen ꝛ ampliatione de qua hic. in criminalibus autē ꝯ confessum requirit̄ sn̄ia: vt tenet Spe.in tit. de cōfes.in.§.j.in versic.pe. ꝛ tenet Bal.in.l.j.in.iij. col.C.ne ex delic. defunc.ꝛ Alex.in l.j.ff.de cust.reo. et in.l.si.de cōfes. eo.ti.ꝛ est ex mente Inn.in.c.ꝙren ti.de offi.dele.dicit tū Inno.in.c. qualr̄ et qn̄.el.ij.i pe.colū.ꝙ ex tali d confessione nullo precedente ꝓcessu potest reus condemnari: tū Inno.in.c.per inquisitionē.de ele.videt̄ ꝯtrariū tenere,ꝙ imo regrat̄ ꝓcessus ꝛ sentētia.sꝫ ange. in.l.vulgaris qd̄.de fur.ꝛ in.d.l.si confessus.de custo.reo.dicit ꝙ ex tali cōfessione pōt puniri nō condēnari.tū Bal.in.l.mercalē.C.de condi.ob tur.cau.dicit ꝙ cōfessus est diffinitiue cōdēnādus nullo alio requisito ꝓcessu:qd̄ etiam videtur voluisse Inno.in.c.cū sup.de cōfes.ꝛ do. Alex. in.d.l.si cōfessus.vbi etiā dicit post Bal.in.l.ij.C.qui test.fa.pos. ꝙ confessus si moriat̄ nō est amplius cōdēnandus qꝛ habet̄ ꝓ cōdēnato. tenemēti.confessus debitū si ex tali confessione condēnet̄ non potest appellare a sentētia:vt est gl.in.l.abstinendum.in ver.cōuicti.C. quorū appel.nō recipiantur,ꝛ tenet Bal.in.l.vt debitū.in fi.C.de here.acti.ꝛ tenemēti quod confessus delictum non potest condemnari ex sola cōfessione nisi cōfessio sit vero similis.vt in.l.j.in.§.fi.ff.de questio. ꝛ tenet Bald.i.l.si qs in hoc genus. C.de epis.ꝛ cleric.ꝛ est bon.text.in.l.confessionibus.ff.de interro.act.ꝛ hoc voluit Bald.in.l. j.C.de ꝯfess.in.vj. colū.ꝛ vide ꝑ Lāfrā.d ori.in.c.quoniam ꝯtra.in versi.ꝯfessiones.de probatio.

ferenda est sentētia ex quo sumus in criminali:vt probatur in.l.si cōfessus.ff.de custodi.ꝛ exhib.re. ꝛ no.Bart.in.l.infamem.ff.de publi.iud.ꝛ ibi plene.ꝛ limita vt no.in.c.fi.de confes. ¶ †[17] Tertio casu quādo fuit facta confessio nullo precedēte processu.dic vt.s.dixi in notabilibus:qd̄ aut aliquis confitetur directe et principaliter in iudicio:ꝛ valet:adeo qd̄ poterit imponi pena quantuncunqꝫ maxima ꝓportionalis[a] tamē delicto:quia cōfessio nō exigit ad sui validitatē telam iudicij[b]:ꝛ ita est singulare dictum Inno.in prealle.c.qualiter ꝛ quādo.de accusa.facit prealle.l.si confessus.ꝛ bonus textus in.c.j.de accu.[c] lib.vj.Aut indirecte ꝛ per quandam consequentiam:ꝛ tunc non sufficit ad condemnationem:vt not.Barto.in prealleg.l. si confessus.vbi sic limitat dictum Innoc.allegat prealle.l.si filium.C.de libe.causa.Ego allego glo. notabilem in.c.ex penitētibus.l.disti.ꝛ quod no. glos.j.de confessis.c.fi.que exigit ad validitatē cōfessionis quod iudex ad hoc sedeat per legem, interrogatā.iuncta.l.iubemus.ꝛ quod in eis no.C. d lib.cau.ꝛ quod no.doc.ꝛ maxime Cal.in.c.tua. de cohabi.cler.ꝛ muli.vbi dicit iudicem nō posse punire ex officio maleficium commissum ipso sedente pro tribunali:quia ad hoc nō sedebat. Dic tamen de hoc vt.j.dicam.oportet ergo ꝙ delictū confiteatur principaliter et directe iudice ad hoc sedēte.ꝛ intellige iudicem ad hoc sedere si pro tribunali sedēs interrogauit aliquē de delicto: vel iudice sedēte aliquis comparuit coram eo tanꝙ coram iudice et principaliter confessus est se commisisse certum delictum.ad hoc.l.heredes palam. §.in testamentis.ff.de testa. ¶ Venio ad gloss.ij. quā diuido in quatuor ptes.In prima parte allegat cōcor.In secūda parte tacite sentit vnā opi.ꝛ soluit ibi:ex eo.In tertia format vnam aliā questionem ibi:sed si clericus.In quarta format aliā ibi:sed pone. ¶ †[18] Capio ergo secundam partem ꝛ op.et videtur quod ex tali confessione deberet puniri.vt in.c.inolita.ꝛ.c.placuit.xj.qd̄.j.et.j. tit. proxi.si diligenti.Solu.dicit glo.hic fuerunt inuiti tracti alias punirentur vt in cōtrarijs.Francis. vero vt hic refert Joan.an.dicit se de hoc non curare volentes an inuiti fuerant tracti: licet enim de illo sit curandū vbi tractat̄ de pena illorum iniurium vt ibi tamen hic queritur solū an cōfessio vel ꝓbatio ꝑiudicat:ita ꝙ ecclesiasticus iudex ex illa condemnet.semper est dicendū ꝙ non siue fuerit spontaneus siue inuitus:et cum illa transeunt cōmuniter docto.ego dico prout dixi super glo.precedenti:quia refert an inuitꝰ an spontaneus quo ad hoc vt primo casu nō sufficiat quo ad torturā: secundo sic vt plene dixi supra. ¶ †[19] Quero expediendo tertiam partem glos.hic dicitur quod cōfessio facta per clericū corā iudice seculari vel sententia ab eo lata nō preiudicet:nūqd hoc sit verū etiam in causa recōuentionis.gl.cōcludit ꝙ non: qꝛ in causa per reconuētionem efficit̄ suus iudex. allegat iura cōia.ꝛ.h.d.verū quādo agitur de crimine ciuiliter.secus si crimīaliter:qꝛ criminaliter nō potest clericū cōuenire nec reconuenire coram seculari:qꝛ in criminali locū nō habet recōuentio ꝑm gl.qꝛ non relatione criminis ꝛc. Aduerte iste passus an clericus possit reconueniri corā iudice laico,[d] est valde tritꝰ ꝑ doc.ꝛ qꝛ hodie iudicio meo parū habet vtilitatis ꝑ ea q̄ statim dicā ideo breuiter ꝛ succincte ꝛ clarius pre ceteris expediā accipiēdo oēs cōclusiones ꝛ ponēdo casus minus dubitabiles ꝛ reducēdo totam materiā ad vnum articulum dūtaxat.Et primo dico ꝙ in cā spirituali seu annexa[e] nō hꝫ locū recōuētio corā seculari. ar.in.c.tuā.de ord.cog.ꝛ q fil.sint legit.l.lator.vbi patet ꝙ de tali causa etiā incidenter nō cognoscit fortius nec per viam reconuētiōis.ꝛ hoc tenet gl. iij.q.viij.cuius in agendo.ꝛ Inno.ꝛ communiter doc.in.c.j.de mu.pe.Nō enim esset hoc casu iurisdictionem prorogare sed potiꝰ extēdere seu trāsferre de specie ad speciem.Item reconuentio ampliat iurisdictionē si dat̄ defectus in iurisdictione respectu persone non autem respectu cause :qꝛ tūc cessat ratio.l.cū papinianus.C. de sen.. Tunc enim non solum persona dedignatur:sed natura cause:vt in simili dicit Bar.in aut̄.ꝛ consequēter. C.eo.in cā vero criminali.s.patuit quicquid voluerit glos.Hostiē.tamē in.c.j.de mu.pe.dicit ꝙ si agit̄ ad degradationē nō ꝓcedit reconuentio:qꝛ [20] iudex laicus illa examinare nō potest.† Imo nec electus cōfirmatus ꝑm eum de quo in.c.trāmissa. de ele.ꝛ sic potest intelligi quod not. hic. Si vero de crimine agit̄ criminaliter ad penā corporalem vel temporalē ꝛ crimē est canonicū:ꝛ idē dicit : qꝛ laici talia examinare vl̄ iudicare nō possunt:vt in aut̄.de mand.prin.§.si vero.colla.iij.ꝛ in auth. vt clerici apud proprios episcopos . §. si vero ecclesiasticum.ꝛ sic etiā potest intelligi qd̄ hic dicit̄.Si vero ex recōuentiōe venit pena ciuilis ꝛ pecuniaria locꝰ est recōuentioni ꝛ diffinitioni:ꝛ ad requisitionē ipsius iudicis secularis si opus erit episcopus exequatur:arg.j.tit.pxi.postulasti. Jo.and. hic.ꝛ in.c.j.de mu.pe.ꝛ quasi cōiter canoniste concludūt cōtrariū facientes regulā ꝙ super crimine clerici nō habet locū recōuentio[f] corā iudice seculari siue veniat imponēda pena pecuniaria siue pena infamie siue agat̄ criminaliter:siue ciuiliter. Quia iura respectu criminis indistincte videntur prohibere vt clericus a laico nullo modo iudicari possit:vt in.c.vno.de cleri.coniuga.lib.vj.vbi idē tenet Archidia.et in.c.secundo.j.titul. proximo. [21] facit.c.clerici.j.eod. ¶ † Imo plus dicit hic Joā. andr.quod etiam per modum exceptionis nō potest laicus de crimine clerici cognoscere, puta vt repellatur a testimonio:de quo remittit ad no.in c.verum.j.titu.proxi.vbi dicam.ꝛ conclusio predicta mihi placet:qꝛ habito respectu ad personam clerici potest causa dici spūalis ita ꝙ nō solū deficit iurisdictio respectu persone:sꝫ ēt respectu cause:ꝛ sic nō eēt extēdere iurisdictionē de ꝑsona ad personā:sed trāsferre iurisdictionē ad aliā speciē ꝛ qualitatē causarū qd̄ non facit reconuentio : vt no.in.c.j.d mu.pe.ꝛ in aut̄.ꝛ cōsequenter.prealleGa.Restat ergo examinare vnū solum articulum an in causa mere ciuili procedat recōuentio coram iudice seculari ꝛ in hoc multi summi docto. variauerūt ꝛ diuiserūt se in duas sentētias.Et primam opin.vltra aliquos antiquos qd̄ recōuentio fieri possit tenuerūt glo.cōmuniter vt hic.ꝛ.ij.q.j.muti.ꝛ in multis alijs locis.Idem Innocē.i.c.ij.j.titu.proxi.Hosti.hic Jo.an.ꝛ Jo.cal.ꝛ Bart.in.d. aut̄.ꝛ ꝯsequenter.fundamētū istū est qꝛ iura indistincte iurisdictionē in cā recōuentionis progāt

a ¶ Proportionalis.Adde eūdē cōsil.xxv. Ange. ꝯsi.xxvij.ꝛ.clxxxvij. Alexā.ꝯsilio xciiij.ij.lib. Sebasti. Sapia.

b ¶ Telā iudicij. Hoc etiam tenet Abb.i.c. dilectꝰ. de capel.mona.ꝛ in.c.fi.in.ix.colū. de ꝯfessis.de quo latissime per Fel. i.c.qualiter et qn̄. §.lꝫ autem . colū. ij. versi .quando autem dicatur.j. de accusa.

c ¶ Ca.j.de accus. pondera tamen: quia.d.c.j.non ꝓbat dictum Inno. vide que hic dico:ꝛ limita illd̄ dictum Inno.data habilitate persone:secus si esset inhabilis: puta qꝛ esset minor.ita limitauit Bal. illd̄ dictum Inno. in capit. per inquisitionem. de elec. Sebasti. Sapia.

d ¶ Iudice laico. De h̄ articulo vide Baldum in.c. j.in titu.de ꝯtrouer.inue.in vsi.feu. ꝛ in aut̄.clericus. C.de epis.ꝛ cleri. et in aut̄.et ꝯsequenter.vbi Sal. C.de senten.et in terlo.et Bald.in c.j.de cōtrouersi. apud pa.termi.ꝛ Lapum allegat. cxviij.et que not. Feliū.in capitul. verum.colum. ij. versi.preter eam. j.de foro ꝯpeten. ibi late Maria.Soci.

e ¶ Spirituali seu annexa.Adde que.j.ponam. Zacharias. ¶ Tu adde latius tactā hāc materiā ꝑ Lanfrā. de oria.in cle.sepe.versi.prima ꝯclusio.ꝛ se.nu.xvij.ꝛ in apo.in ver.recōuentio.per Celsū de ver.sig.dixi aliqd in apos.ad istū in.c.j.col.xviij.Ꝟs.tertio quero.j.de mu.pe.ꝛ ibi tracto an ꝛ quando ꝛ in quibus casibus habeat locum reconuentio.

f ¶ Reconuentio.Adde quod voluit Feder.consi.xciij.

a ✝Sebasti. Sapia. ¶ Contrariam sententiã. Hanc partẽ tenet Dominicus in c. multi. ij. q. j. & in c. cuius in agẽdo in q. viij. & Card. in clemen. statutũ. in v. col. de elec. Ang. in l. ij. §. sed si agant. ff. de iudi. limitat tamẽ procedere qñ in fraudẽ clericus cõuenerit laicũ vt conueniretur corã iudice seculari: alias potest cõueniri: vt ibi per eum.

b ¶ Nullibi fit expressum. Bal. in d. aut. & cõsequẽter. dicit ꝙ in debito ex cõtractu vel testamẽto vel ex iure cesso a laico potest clericꝰ recõueniri per rationes ꝓ ista parte allegatas. idez putat Salic. ibi. limita tamen nisi causa fuisset commissa a papa iudici laico vt ibi per eum. vide Ange. ibi vbi dicit qđ si clericus in fraudem corã laico cõueniat laicum vt ibi recõueniatur nõ poterit: secus si cessat fraus. baldus vero hic distingut quatuor casus: vt ibi per eum. pondera. §. reuerẽdissimi vero Apocrisarij. in auť. de san. episc. vbi lz text. dicat cõuentionem tamen loquitur in reconuẽtiõe. qui tex. ꝓbat formaliter doctrinã glo. Cum ergo de iure cano. nõ est expressum cõtrariũ ergo statmus iuri ciuili. c. j. de ope. no. nun. cũ si. er si dicat ꝙ ille. §. est hodie correctus ꝑ auť. statuimus. C. de epis. & cleri. non videt esse verum: q2 illa auth. loquitur in cõuẽtione. pódera etiaz quia videtur tex. in alio. §. inc. reuerendissimis. in ea authẽ. Vide Bal. in c. j. de cõtro. apud par. termi. vbi dicit ꝙ ð iure ciuili videť eẽ verũ ꝙ põt recõueniri. alle. d. §. reuerẽdissimis. lz de iure canonico sit dubium. et remittit ad dicta ꝑ se in sua lectur. in d. auť. & cõsequenter vide eundem Bald. in l. imperialem. §. penult. ad ff. de prohi. alie. feu. per Fede. Ang. in dicta l. ij. §. sed si agant. dicit qđ potest reconueniri: sed dat distinctionem quam dedit in d. authẽti. & consequenter. Bal. in d. §. sed si agant. tenet ꝙ potest reconueniri. & vide. c. j. de iura. calum. quẽ inducit domi. Abb. ibi quod clericus nõ possit recõueniri. Et pondera quod inquantum Bar. dicit posse fieri. reconuẽtionem nõ obstante priuilegio persone intelligitur a. l. sed priuilegium clericorum est indultum a deo. ergo non obstat. facit glo. in c. si imperator. xcvj. dist. Andre. Barba.

ne clericos excipiunt. Et hanc opi. ẽm Joã. and. approbat antiqua ꝯsuetudo & minime est mutãda. ff. de leg. minime. Item contraria opin. scđm eũ saperet tyrannidẽ ꝙ laicus possei reconueniri corã ecclesiastico & clerico non corã seculari. 22 ¶ † Item ẽm Card. videmus quod clericus non potest expresse prorogare iurisdictionem alteriꝰ iudicis, etiam ecclesiastici sine cõsensu proprij iudicis. vt in c. significasti. de foro comp. & tamẽ voluntarie contrahendo vel delinquendo in aliena diocesi, põt ibi ꝯueniri in c. dilecti. & in c. postulasti. de foro compe. Fortius ergo debet procedere recõuentio que vt plurimũ fit inuito actore, alias ẽm eum sequeretur absurdum ꝙ clericus Bononieñ. conueniens mutineñ. clericum mutine, non possit ibi reconueniri: quia non habet consensum sui iudicis: quod sonat in absurdum. arg. c. j. & ij. de mu. pe. & iij. q. viij. cuius in agẽdo. Et per has rationes nititur respondere ad aliqua motiua alterius partis. item ẽm Bart. in preallega. auť. et cõsequenter. hoc videtur probari per illum textũ q2 quoties deficit iurisdictio priuilegio ꝑsone illa auť. supplet & vult prorogationẽ habere locum non obstante priuilegio persone reconuente. Nõ obstat ꝙ clericꝰ nõ potest ꝓrogare iurisdictionẽ laici: & maxime sine consensu sui iudicis: q2 illud procedit in ꝓrogatiõe hominis: non autem in prorogatiõe que fit per legem: sicut videmus qđ iurisdictio delegata est improrogabili per hominem & tamẽ per legem prorogatur in recõuentionis causa. vt in prealle. c. j. & ij. de mu. pe. Nec obst. ẽm eum qđ priuilegium clerici sit totius ordinis clericalis: q2 eodem modo est fauor publice vtilitatis ne legati missi ad curiam cõueniant. iuxta not. in c. si. j. tit. prox. & in l. ij. ff. de iudi. & tamẽ ꝓrogatur iurisdictio in causa recõuentionis: vt in l. ij. §. sed & si agantur. ff. de iud. hec sunt principalia & fortia motiua hanc sententiã tenentiũ & inducẽtium fere pro casu qđ habetur in auť. de san. epis. §. reuerẽdissimis. col. ix. ¶ Contrariã sententiã tenẽt Jaco. but. & Pet. de bel. perti. & Mart. fili. & Archi. in prealleg. c. vno. de cle. coniu. lib. vj. Joã. de lig. hic do. Car. & d. Anto. Mouẽtur principaliter: quia regula tradiť negatiue clericũ non posse trahi vel litigare corã iudice seculari. xj. q. j. c. j. & ij. cum multis similibus. Item vniuersaliter iura loquuntur clericum non posse conueniri corã iudice seculari. & apponũt vltra hoc penam: vt in c. qualiter. j. eo. & in c. si diligenti. j. ti. prox. & in auť. statuimus. C. de epis. & cle. Item quia certi casus a iure exprimuntur in quibus clericus dãnatur a seculari: vt no. j. eo. cum nõ ab homine. in quibus nõ reperitur casus reconuentionis: ergo remanet iste casus sub regula. & ꝓ hoc videť text. ẽm vnam lec. in c. si. j. eo. ti. Inducũt Mar. sylla. Ja. bu. vnum forte motiuũ dicentes ꝙ reconuẽtio ꝓrogat accumulãdo nõ mutãdo iurisdictionẽ ad diuersaz speciẽ: q2 nõ esset ꝓrogare lz crederet de nouo: & hoc nõ facit reconuẽtionẽ. Plus est enim creare de seculari ad ecclesiasticũ ꝙ de seculari ad seculare iudiciũ. in habẽtibus eñ symbolum facilis est trãsitus: nõ sic in habẽtibus omnimodã dissimilitudinẽ. Itẽ ẽm Pet. de bel. perti. prorogatio surgit a principio volũtario faculta-

Anto. Franc. ¶ An clericus possit recõueniri corã laico. iste passus semper fuit apud me dubius ꝓpter diuersas opi. inter scribẽ. hic alle. per istũ & q allegant hic ꝑ And. sicu. in vij. col. vbi firmat opi. ꝙ possit recõueniri ꝓpter ꝯsuetudinẽ tñ q vt ipse dicit cõiter seruat. qd. etiã sen sit do. Ab. in c. j. de mutu. peti. vide tñ Spe. in ti. de recõnẽ. in §. nũc dicamus. in ver. sed pone clericꝰ. vbi ponit regulã affirmatiuã ꝙ possit recõueniri a q̃ excipit tres casus in quibꝰ nõ habz locũ recõuentio. ¶ Ego autẽ credo tutorẽ eẽ opini. vt non habeat locũ recõuẽtio ꝑ tex. in ca. qualr & qñ ibi dum dicit tex. ne clerici trahãtur a laicis ad iudiciuz seculare qđ oĩno fieri ꝓhibemꝰ. ꝑ quẽ tex. alias illum legendo tenui istã opi. tanꝙ tutorẽ ponderando illõ tex. in v. oĩno. qđ verbũ, ex ponit. i. nullo mõ vt est tex. & gloss. in l. in naue saufeli. ff. loc. & de sui natura cõprehendit omnẽ casum. & sic nõ solũ casum conuentionis: sed etiã recõuẽtiõis. in l. si cũ exceptiõe. §. quatenus. ff. qđ met. cã. et solet dici ꝙ vbũ oĩno, et vbũ ꝓcise significatio nis: vt dixit Bal. i. l. sup rebꝰ. C. de Jhẽ. emp. & Sali. in l. ij. i. iij. col. C. de iure emphy. & alibi dixit glo. et ibi d. Car. i cle. j. in xij. qđ. de vit. & hone. cleri. ꝙ tñ est dicere omnino ꝙtũ dicerẽ ꝗ ad oĩa. & sic vr ꝙ omi casu ꝓhibeat iudex cognoscere ð causis clericorum siue per viam conuẽtionis siue per viã recõuẽtiõis. ꝑ q̃ et facit gl. i cle. vt hi quide eta. & qualit. q̃ dixit qđ dictio oĩno, expo niť oĩbꝰ modis & excludit oẽm dispẽsationẽ. & ad ħ facit qđ voluit Archi. in ca. ij. de pac. li. vj. vbi dixit ꝙ vbicũqz lex vel statutũ dicit iura mẽtũ oĩno seruãdũ excludit oẽm relaxationẽ & absolutionẽ: q2 est vbũ pcisuz. & ad hoc facit gl. in c. dudũ. de ꝯuer. cõiu. q̃ dixit ꝙ tale vbum importat. i. nullo modo. Si nullo mõ põt trahi ad iudicẽ seculare: ergo nec cõueniri nec recõueniri põt: q2 si reconueniret compelleret corã illo respõdere pro intẽtiõe aduersarij recõueniẽtis cũ iudiciũ reddat in inuitũ. e. intellexi mus. hoc. eo. titu. & l. inter stipulatẽ. §. sacrã. ff. de vb. ob. & hanc dixi credo esse tutorem opin. quicquid forsan de consuetudine seruatur.

tis prorogandi: quia dicunt iura ꝙ nõ debet dedignari habere illum iudicem contra se quẽ elegit pro se. l. cũ papinianꝰ. C. de sentẽ. interlo. om. iudi. & in prealleg. §. cuius in agendo. & dedignari et non dedignari & quid velle agere cadunt super eo proprie qui agere potest & nõ agit. vbi ergo deficit potestas prorogandi in conuento non põt habere locũ prorogatio q2 hic nulla surgit seu notatur dedignatio. & idẽ Pau. de leaza. ij. q. j. multi. & Jo. de lig. hic qz est optima & vrgẽs ratio. item nec ex legum dispositiõe debet induci ista prorogatio: quia illa nõ habet potestatem in clericos. de ꝯstitu. ecclesia sancte Marie. xcvj. dist. bene quidem. & c. cum ad verum. & c. si imperator. Et per hoc respõdetur ad auť. et consequẽter. & ad §. reuerendissimis. Nec etiam surgit hoc ex voluntate canonis cũ hoc nullibi sit expressum[b] imo loquunť vniuersaliter negatiue: vt. s. dixi. Itẽ ẽm domi. Anto. fundamentũ prorogatiõis: licet nõ surgat a volũtate: quia vt plurimum fit actore inuito surgit tamen a potentia volẽdi & velle debẽ di: vt sic nõ dedignetur eum habere contra se &c. que ratio cessat in vno volente. Item causa clerici attenta ipsius persona quodammodo est spiritualis. item hec regula quod quis possit reconueniri traditur in genere; non ergo debet referri ad speciẽ specialiter ꝓuisam: vt. l. sanctio. ff. ð penis. & in regula, generi. de reg. iur. lib. vj. specialiter eñ de clericis caueť vt non iudicentur a laicis. Item nõ sequitur quod dicit Cal. delinquẽdo et contrahendo subijcitur quis iurisdictioni nõ sui iudicis absqz sui licentia: ergo per actum recõuentionis. Nam vt sentit hic Joan. de lig. & alij delinquẽdo & contrahendo subijciũtur iurisdictioni ecclesiastice: licet ille nõ sit suus iudex: & sic non offenditur vniuersaliter iurisdictio ecclesiastica: sz tñ certa species. Sed si recõueniretur corã iudice seculari offenderet iurisdictio clericorũ. Nec obst. c. verã. j. ti. ꝓxi. ẽm cõmunẽ lect. que loquiť de clerico: q2 cũ ille casus sit exorbitans non debet trahi ad cõsequentiam: vt in regula, odia. de reg. iur. li. vj. 23 & l. qđ vero. ff. de leg. ¶ † Itẽ ibi laicus dñs feudi rõne directi dominij qđ obtinet potiꝰ dicit iudicare in re sua ꝙ de clerico: argu. bo. c. j. de feu. vbi rõne huiꝰ directi dñij induciť casus specialissimꝰ cõtra oẽs regulas iuris canonici vt dñs feudi habẽs fundum pignoratũ a vasallo non teneat fructus computare in sortẽ si abstineat a seruitio debito per vasallũ: quia videť quodãmodo suã rem possidere. Et sic ego respõdeo ad istum tex. qui videtur prima frõte multũ vrgere & hanc vltimam sententiam ego sequar:[c] Considero enim clericos exemptos a laicorũ iurisdictione nedũ ex legibꝰ imperatoris &c. vt in auť. vt clerici apud ꝓpri. episc. collat. vj. cum multis similibus: sed etiam a sanctissimis pontificibus & quod plus est principaliter a deo. vt not. Innocẽ. in c. ij. de ma. & obe. et est bo. gl. in c. si imperator. xcvj. distinc. & hec iura diuina & humana loquuntur generaliter & in-

24 distincte. ¶ † Absonũ videtur ꝙ per ll. generaliter loquẽtes in materia reconuentionis hec tanta & alta priuilegia debeant recipere lesionẽ: cum generaliter traditur a legibus & canonibus quod ea que speciali nota sunt digna, nisi specialiter exprimantur

c ¶ Ego sequar. Adde videndum Lapum alleg. cviij.

a ✠Sebasti.Sapia. ¶ Nō pōt. Uide Dominicum in pemio sexti post glo.que tñ reprobatur vt no.an.c.significasti.j.tit.j.⁊ Feli.in.d.c.ecclesia sancte Marie col.ij.ver.sed contrariam opi.

b ¶ Publici iudicij. Uide do.Cardi.hic qui melius loquitur.And.Bar.

c ✠Sebasti.Sapia. ¶ Incurrit infamiā.An confessio vera facta in cā criminali ifamet, vide p Feli.in.ca. cū te.col.iij.de re iud.vbi ponit regulam cū trib⁹ limitationibus.

d ¶ Efficit̃ ifamis. Pondera q2 nō videtur verum dicere Bart.p.l.iij. §.l.iuli.in.v.codē natus vel conuictus.ff.de testi.⁊ iiij.q.iij.§.leg.iul.⁊ per tex.in.l.accusatorū.ff.d̄ preuari.⁊ vide gl.in c.fi.d̄ excep.⁊ i.c. sup eo.de test.vbi dicit q de iure cano. sufficit qd̄ sit cōuictus sz de iure ciui.sufficit qd̄ sit cōdēnatus.pōdera etiam.d.l.diuus.in vers.quasi dānat⁹.de custo. reo.vbi cōfessus habet̃ p cōdēnato.pōdera etiam q2 in.l.de etate.§. qui interrogat⁹. ff.de interro.act. dicit qd̄ cōfessus ī iudicio dr̄ quasi 3here: sed pacifcens sup delicto habet̃ p cōdēnato.l.qm̄.ff.de his q no.infa.ergo vide hic.d.Car.qui melius loquitur. And.Barba.

e ¶ Lege si reus. Pro illa.l.si re⁹. vid q̄ dixi late in c.lz heli.de simo. Andr.Barba.

f ¶ Limito.cogita si illa doctrina Bert.potest aliomō limitari vez nō hēe locū in eo q est condēnatus iō q2 noluit iurare delato sibi iuramēto ⁊ sic tāq̄ cōfessus quia ista etiā species confessionis est ficta vt in simili singulariter dicit bar. in.l.manifeste. in fi.ff.de iureiurā. vbi ponit mirabilem effectū istius ficte confessionis inducte per recusatione iuramentū de quo dixi in c.j.in.xj.colū.in app.incipi. ficta. s.eo.⁊ istam limitationem posui etiam ad Barto.

exprimātur videant̃ neglecta ⁊ non comprehensa sub dispositione generali.licet ex pprio significato verbo⁊ comprehendat̃:vt optime dicit text.in c.Quis.de prebē.lib.vj.⁊.ff.de iureiu.l.itē apud labeonē.§.hoc edictū. Nec illud sine magna presumptione est q nunq̄ post legē recōuentionis prodi tam aliquod ius nouiter emanās hunc casum attigerit. Item considero q clerici nō iudicantur a laicis q2 reputant̄ maiores ⁊ sanctiores.vnde notāter dicit tex.in.c.deniq3.xcvi.dist. quomodo hi q humanis rebus presunt ⁊ nō diuinis preesse pmissum est his per quos diuina ministrant̄ ⁊ quo modo de his iudicare psumāt penitus ignoram⁹. que quidem ratio optime militat in reconuentionis cā.⁊ prorsus cessat ratio posita in preallega.l.cū papinianus.cum ipse clericus velle non debeat in reuerentiā diuino⁊ que ministrat subijci ⁊ iudicari p laicū:nec est verisimile q papa cōtra hanc ratione vrgentē in causa recōuentionis voluerit iura illa ad clericos extendere:⁊ hāc ratione3 reperi

25 scholaris que etiā nunc placet. ¶ † Nec ob.si dicat̃ q etiā maio⁊ se subijciēdo minori pōe ab eo iudicari.vt.l.est receptum.ff.de iurid.om.iudi.⁊.ij.q6. vij.nos si incōpetenter.q2 dico illā.l.pcedere in eo q se alteri pōt subijcere nec derogat honori ac priuilegio sua superioris:sed clericus non pōt hanc submissionē facere cōtra hono⁊ ipsius dei ⁊ eius sacramēta que ministrat:arg.optit.in.c.cū tēpore. in fi.de arbi. Pro hoc quod no.dicit Joā.an.in.c. ecclesia sancte marie.de cōstit.q papa non pōt^a se submittere iurisdictioni laico⁊3 q2 redundaret in dedecus ipsius christi.Et ad.c.nos si incompetenter.respondet q illud pcedit ex magna humilitate.qd̄ not.q2 ruditer solet multum allegari illud.c. nos si incōpetēter. Ad vnū tamē vltimo aduerte q2 Jo.an.se multum fundan hic etiam super ↄsuetudine.⁊ do.Anto.⁊ Joan.de lig.dicunt consuetudinem hoc nō posse operari nisi daretur expressus ⁊ tacitus consensus pape vel eius tolerantia ex certa scientia:quia alias potius foret corrupte la.Sed ego in hoc potius sentio cum Joan.andr. q2 negari non pōt quin iste casus reddatur valde dubitabilis ex tantorū doc.opiniōibus:arg. eorū que not.glos.in.c.j.de postul.prelato.lib.vj.⁊ in.l. regula.ff.de iur.⁊ fac.igno.ergo.consuetudo attendēda:q est que optima legum interpres.C.de cōsuet.cum dilectus.ff.de leg.si de interpretatione.⁊ hec sufficiāt de isto notabili et subtilissimo passu. ¶ Assumēdo nūc vltimā partem glo.quero presupposita illa opini.q clericus possit reconueniri de crimine ciuiliter corā seculari:nūquid sibi condemnet̃ in causa reconuentionis de furto vel alio crimine quod infamet possit episcop⁹ ex tali sententia ex qua infamis videt̃ vel confessione illum deponere.glo.respōdet in effectu q non:tñ q2 non efficitur infamis cum ciuiliter actum sit:tñ q2 cum ad hoc actum nō sit non debet imponi pena ordinaria.de ord.cog.in.c.ij.dicit tamē q si ex hac cōfessione seu sententia grauata sit eius opi.poterit tñ ab officio suspēdi:arg.ij.q.v.p̄rel byter.sed pro examinatione huius glosse plura sunt videnda.

26 ¶ † Primo enim sentit q damnatus ciuiliter de crimine qd̄ infamet nō efficiat̃ infamis.cuius cȝn trariū no.gl.in.c.cū te.de re iud.⁊ illa verio⁊,⁊ cōiter approbat̃:qd̄ etiam tenet gl.ij.q.j.multi. Nam iura cōiter dicunt damnatum de crimine publico esse infamē:nec distinguit an criminaliter an ciuiliter agatur.l.j.⁊.l.athletas.⁊.l. furti.ff.de his qui no.infa.⁊.l.infamē.ff.de pub.iudi.vbi hoc no.gl.⁊ Bar.sufficit enim q habeat causam publici iudi-

b cij^b vt ibi.⁊ hoc quo ad primū. ¶ Secundo sentit

27 gl.† q cōfessus crimē de quo qs dānatus efficere-

c tur infamis incurrit infamiā^c. Et hāc questionem male explicāt doct.nostri.sed optime bar.in p̄alle. in p̄dicta.l.infamem.Aeneas falco.

Anto.Francis. ¶ Circa istud de hac ficta confessione resultante ex delatione iuramenti vltra ea q̄ voluit Bar.in.l.manifeste.alle.Adde eundem Bar.in.l.eius q delato⁊ē.ff.de iu.iu.vbi dicit q effectus istius cōfessionis que dicit̃ esse ficta nō transit ad heredē:imo in talē ficte cōfes-

l.infamē. Unde sciās qd̄ in hoc sunt opinio. Nam glo.in.l.ictus fustium.ff.de his qui no.infa.tenet q incurrat infamiā quātuncūq3 sentētia inde non sit secuta.⁊ ita videt̃ tenere Innoc.in.c.super his. de penis.⁊ videt̃ pbari in.l.qm̄.ff.de his qui not. infa.vbi ptz q transigens sup furto efficiat̃ infamis:q2 transigēdo ante sententiam videt̃ delictum cōfiteri. Barto.in prealleg.l.infamē.dicit q regu-

d lariter cōfessus in iudicio non efficitur infamis^d ante sententiā.q2 edicium pretoris videtur requirere ad hoc vt efficiatur infamis qd̄ sit de crimine damnatus:vt.l.j.ff.de his qui no.infa.sed in causa criminis cōfessus non habetur pro condemnato: vt.l.si cōfessus.ff.de custo.⁊ exhi.re.⁊ hoc in causa criminali.in ciuili vero confessus habet̃ pro conuicto ⁊ cōdemnato.vt.l.j.ff.de confes.⁊ ideo in casibus in quibus quis efficeretur infamis per sententiam efficeretur infamis per solam confessionem ratione predicta:⁊ sic possunt intelligi glos.⁊ opi.cōntrarie.Fallunt predicta qñ post confessionem sequitur ictus fustiū q2 statim tūc etiā in primo casu efficit̃ infamis.vt in prealle.l.ictus fustiū Itē fallit quando t⁊āsigitur:vt in prealleg.l.qm̄. ⁊ doct.⁊ Barto in prealleg.l.infamem.dant optimam cautelam si quis vult euitare infamiā q soluat cōdemnationem ante sententiam ⁊ euadet sic

e iudicium:⁊ per consequēs infamiā:arg.l.si reus.^e

28 ff.de procu. ¶ † Et predicta dicta Bart.limito^f

f s̄m notabile dictum Jo.an.in.addi. Specu.in ti. de contu.§.sequit̃.in prin.post Ja.de bel.quando ex vera cōfessione condemnatur seu procedit vera cōfessio:secus si cōdemnat̃ ex ficta confessione pro

g pter cōtumaciā^g:q2 talis cōfessio vel sententia ita

h secuta nō infamat^h.argu.adduco ex his que leg.⁊ no.in.l.eiusqui delato⁊ē.ff.de iur.iu.⁊ per Barto. in.l.cū filius.ff.de verb.obli.et in.l.iij.§.hec verba. ff.de neg.gest.debēt enim verba odiosa in hac materia verificari in casu vero ⁊ non ficto:vt in predictis iuribus.Tertio gloss.vult q infamatus de facto suspendatur ab officio donec se purgauerit: ⁊ ita videtur sequi doc.⁊ dicit Hosti.eum suspendendum pp̄ter hanc infamiā tm̄:⁊ nō propter crimē cum illud nō sit probatum quo ad penā ecc̄ia sticam imponendam q2 nec ad hoc agebatur:licet aliqui cōtra.sed dictū Hosti. videt̃ verius ⁊ com-

29 munius ⁊ sic transeūt hic doct. ¶ † Sed aduerte

i q2 reperio Inno.ⁱ valde sing. limitare hoc dictū in.c. qualiter ⁊ quādo.el.ij.de accusa.prope fi. vbi dicit q lz iudex qui tulit sententiā cū ageretur de crimine ciuiliter non possit priuare virtute illius instantie nec3 etiam alius respectu instātie facte cum ageret̃ de crimine ciuiliter; tamē episcopus proprius seu prelatus poterit illum suis bñficijs priuare:q2 per sentētiā crimē est effectū notoriū. vnde procederet de nouo per viā accusatiōis vel inquisitionis et producet sententiā ad pbationē delicti.arg.in.c.tua.de coha.cle.⁊ mul.sic etiā dicit q p eandē sñiam de crimine latā pbaret̃ infamis in alio iudicio ⁊ repelleret̃ a testimonio ⁊ ab

k ord.de testi.testimoniū.⁊ sic mirabiliter vult Innoc. q acta facta cū ageret̃ ciuiliter preiudicāt^k cū agitur in alio iudicio criminaliter. Cui⁹ cōtra rium aperte vult glo.in.l.si quis ad se feudum.C. ad leg.iuli.de vi publi. Idem sequitur Bart.in.l. ij.ff.vi bon.rap. Nam probatiōes in criminali debent esse luce clariores:vt.l.sciāt cuncti.s̄.de pro. ba.canonizata.ij.q.viij. sciant cuncti. Uide tamē Bar.qui post Jac.de are. tenuit cōtrariū in.l.iij. §.si quis dolo.ff.de tab.exhi. vbi dicit q pbationes in ciuili faciunt fidē cum agitur criminaliter per illū tex. ibi:magis manifestet̃ ⁊c. sed saluando posset dici q tales probationes faciūt aliquā fidem in criminali. vnde coadiuuant alias probationes.⁊ sic posset intelligi ille text.quem not.

sio3 ex hmōi delatione iuramenti nō fit executio nisi precedat sñia vt est casus in.l.ij.§. qd̄ si actor.⁊ ibi p Barto.C.de iur. calum.⁊ teneme̅ti gl.in.c. nullus. de presum.que dixi.qd̄ qs dicit̃ tri pl̄r confiteri:o⁊e, rei euidētia ⁊ cōtumacia,vt in nō veniendo vel non parendo vel etiā nō iurando vel iuramentū nō referēdo s̄m materiā d.l.manifeste.

✠Sebasti. Sapia.

g ¶ Propter contumaciā. De confessione ficta vide q̄ no.do.Alex.in l.cū filius.ff.de v. obli.⁊ Feli.in rubri.de pbatio.col.iij.j.⁊ Jas.in.l.ij. co.ij.C.qui testa. face.possunt.

h ¶ Non infamat. Adde Rom.in singularib⁹ suis fo. xv.

i ¶ Reperio Innocen. Tu pōdera quia loquitur Innocent.de iudice qui poterat condēnare de crimine ciuiliter: et priuare. Andre. Barba.

k ¶ Preiudicant. In materia vide Specu.in titu.de conten.§.nunc videndum.ad fin.⁊ do. Anto.in.c. causa3 que.de testi.⁊ Bal.in auf. nouo iure.in fin. C.de pe.in.q ma. iud.⁊ eundē bal. in.l. quod euitan di.C.de cond.ob turp.caus.et in.l. ij.C.de eden.per Jmol.in.l.auter⁊ dum.ff.de publi. iudi.per Cy.in.l. j.in fine.C.quādo ciui.act.preiudi. cri. Bal. in.l.neganda.circa.vij. col.C.qui accusa. non pos.⁊ est materia de qua per ordinarios in dicta.l.ij.C.de edē. Aeneas Falco. Anto Francis. ¶ Ad istam materiam gñaliter,

an acta facta in vno iudicio faciant fidem in alio habetur per Barto. in l. cũ lite mortua. ff. iudic. sol. ⁊ per Cyn. et docto. in l. is apud quem. C. de eden. ⁊ ꝑ Bar. in l. diuus. ff. de custo. reo. et vltra ea que hic dicuntur per don. Abba. ⁊ do. Anto. vide eosdẽ in c. ꝑ inquisitionez. s. de ele. vbi specialiter tangunt an confessio facta in vno iudicio etiam ciuili preiudicet in alia iudicio criminali, de quo etiam habetur in l. properandum. in. §. ⁊ si quidẽ. C. de iudi. ⁊ per glo. in l. cum antea. C de arbitr. ⁊ in l. fi. vbi etiã per bart. C. de testi. per Cy. et Bald. in l. siue proponis. C. quo modo et quando iud. ⁊ vide glo. in c. cuz dilectus. de ord. cog. et in c. fi. de ꝓbat. ⁊ habet per Spe. in tit. de ꝓba. in. §. fi. in vẽ. xiij. ⁊ in tit. de cõfes. in. §. nũc videndũ. in ver. quid de cõfessione. ⁊ ibi ꝑ Joã. an. in addi. ⁊ ꝑ eundẽ Spec. in tit. de sent. in. § nũc de effectu. in vers. sꝫ pone. et ꝑ Angel. late in repet. l. si vacantia. C. de bo. vacã. lib. x. ⁊ per Sali. in l. gesta. C. de reiud. an aũt acta facto coram arbitro faciant fidem coraz iudice, vide gloss. no. i. c. presentata. de testi. in glo. pen. ⁊ per Spec. in titu. de arbit. §. differt. in versi. quid si contra defunctum. ⁊ in tit. de lit. contes. in. §. nũc tangamus. in fine. ⁊ que dicunt acta iudicij, vide not. glo. in l. acta ff. de reiud. ⁊ aliñ in cle. sepe. in versi. defensiones. de verbo. signifi.

a ¶ Non debet puniri. vide que dixi in c. cũ dilectus. de ordine cognit. Andre. Barba. Zacharias.

b ¶ Licet in alio iudicio. Tu dic hoc esse verum in confessione vera: secus in ficta. casum habes sing. in l. ij. §. diu⁹. ꝭm. Bar. ibi. ff. de iu. fisci. refert ⁊ sequitur Ro. sing. ccciij. qđ incip. si confessus sum in vno iudicio. et ita debet itelligi. l. penulti. cum seq. ff. de arbit.

Additio

Nicolai. Et hãc opin. sequor q̃ aliter se defendisset si fuisset actũ criminaliter: ⁊ facit qđ not. Fed. de senis consil. xxiij. in. ij. q. Et idẽ in veritate reperio tenere Inno. in c. per inquisitionẽ. de elec. vbi dicit ꝙ etiã si ꝯtra aliquẽ agẽtẽ ꝑñtẽ ⁊ se defendẽtẽ probaretur crimẽ nisi ageret de crimine criminaliter nõ debet puniri[a] contra ꝓbationes siue sint testium siue instrumẽtoꝝ multa possent obijci: q̃ ⁊ si aliqñ taceat is cõtra quẽ obijciunt nõ debet puniri nisi 30 in quãtum modus agẽdi patit. ¶ † Secus dicit in cõfessione vbi quis nõ potest ꝓꝑie cõfessioni contradicere. vt. C. de nõ nu. pec. l. generaliter. ⁊ in c. ꝑ tuas. đ ꝓba. ⁊ hoc ꝟbũ no. ⁊ sic primũ dictũ Innocen. põt ꝓcedere in cõfessione vt su⁹ iudex fundando se super illa possit ꝓcedere ad punitionẽ: lꝫ in alio iudicio[b] sit facta quod est valde notandum. 31 ¶ † Item dico qñ virtute sñie est effect⁹ infamis lꝫ ageret ciuiliter: tũc em̃[c] cũ infamia sequat infamatũ quocunq; se vertat sicut lepra leprosum. i. q. i. cito turpen. de testi. testimoniũ. poterit iste puniri ⁊ priuari beneficijs suis ⁊ etiã deponi: quia non debet permitti vt infamis infamia iuris administret: nec curandũ qualitercũq; sit actũ ex quo vere infamis est: q̃ nõ puniet directe crimẽ probatũ ciuiliter se infamia inde surgens. ⁊ ita intelligo illud aliud dictũ Inn. in prealle. c. qualiter et quando. Etiã per illud dictũ Inn. Fede. de señ. ꝯsuluit cõsilio prealle. ꝙ si ꝯuẽtus vno iudicio actione depositi negauit depositũ iuramento interposito: si probat postea depositũ qđ per hoc in alio iudicio probatur illũ esse periurũ ⁊ infamẽ: sic ꝓsupposito ꝙ clericus hic potuerit recõueniri cum in veritate sit effect⁹ infamis lꝫ ageret de furto ciuiliter: vt s. dixi, poterit virtute infamie deponi seu saltẽ priuari beneficijs suis. qđ glo. ⁊ doct. hic nõ considerant. Et qđ propter infamiã iuris q̃s sit priuatus vel saltẽ priuand⁹ bñficijs, voluit Inno. in prealle. c. per inquisitionẽ. ⁊ no. etiã in c. inter dilectos. de exces. pla. ⁊ Jo. and. in c. j. de acc. li. vj. in nouella. vbi vult qđ etiã eps ex hoc poterit deponi. alleg. l. iudices. C. de digni. li. xij. ⁊ l. infamia. C. de decur. lib. x. Ego alleg. bo. tex. cũ glo. in l. ij. §. miles. ff. de his qui no. infa. ⁊ in prealleg. c. inter dilectos. ⁊ qđ leg. ⁊ no. in c. querelã. de iureiur. Et ex ꝑdictis conclude ꝙ infamia iuris inducit depositionem seu facultatem deponendi seu priuandi. Infamia vero facti inducit facultatẽ suspẽdendi. Et aduerte q̃ lꝫ gl. hic ⁊ doc. cũ ea trãseãt vt posset suspendi propter infamiã facti tamẽ hoc nõ est indistincte verũ sed debet iudex ꝓcedere per inquisitionẽ. Et sic si crimina non possunt ꝓbari ⁊ infamia adhuc viget debet purgationẽ indicere: vt dictũ fuit in prima gl. sed si infamia inducit scandalum: vel crimen est magnũ: tunc statim poterit suspendi pendente ꝓcessu. ita no. per gl. no. in c. presbyter. ij. q. v. ⁊ Joã. and. in prealleg. c. j. de accu. lib. vj. ⁊ doct. in c. ij. ⁊ in c. inter solicitudines. de purg. cap. ⁊ hec bene notabis tanq̃ quotidiana. 32 ¶ † Quero vna cum glo. in verbo legitima, quia tex. dicit ꝙ si potuerunt conuinci legitima ꝓbatione ⁊c. que est ista legitima ꝓbatio[d] dicit glo. ꝙ per testes omni exceptione maiores. Et qui dicantur testes omni exceptione maiores allego bonã gl. in c. j. de consang. ⁊ affini. que dicit illos omni exceptione maiores qui nulla exceptione legitima repelli possunt quam bene not. propter statuta in his terminis loquentia. Et idẽ no. gl. inst. de inuti. stipul. §. item verborũ. que etiã dicit illum esse idoneũ qui nulla excep. repelli potest quam etiam notabitis propter statuta: ⁊ vltimate dicit hec glo. penam imponendam[e] ꝭm qualitatem ⁊ q̃titatem criminis: quia tex. dicit quod si crimina exigunt depositionem debet deponi: si suspensionem debet suspendi. Ideo hic congrue annectitur questio que sunt crimina suspẽsiõe digna ⁊ que dispositiõe ⁊ que degradatiõe. 33 ¶ † Ad primum dicit hic do. Anto. qđ digna suspensione sunt omnia quibus quis de facto est infamatus. ij q. v. presbyter si a plebe. ⁊ c. si mala fama. j. de purga. ca. c. ij. Debet tñ crimẽ esse tale ꝭm eum ꝙ popul⁹ inde scandalizetur ⁊ non leue. ⁊ de hoc dic vt pleni⁹. s. dixi ⁊ attẽde q̃ do. Ant. nõ recte respondet ad quesitum q̃ hic text. loquitur de crimine de quo cõstabat per cõfessionem vel probationem: ⁊ tamẽ dicit ꝙ debet suspẽdi si crimen hoc meretur: ⁊ sic nõ verificat tex. in infamia facti tantũ. Unde Joan. andr. super tex. ponit exemplum in fornicarijs[f] per c. clericos. j. de coha. cle. ⁊ mulie. quapropter respondẽdo directe ad quesitum dico ꝙ licet ꝓpter talem infamiã facti clericus possit suspẽdi iuxta ea que. s. dixi, nihilominus quedam sunt crimina que etiam probata exposcunt suspensionem ⁊ non depositionem vt hic. ⁊ arg. in c. sicut. ⁊ c. clericos de coha. cle. ⁊ mulie. xxxij. di. presbyter. et c. nullus. de iureiu. ⁊ de re iudica. c. j. lib. vj. de senten. excõ. cum medicinalis. eo. li. Dico ergo ꝙ ea que sunt in iure exꝑssa vt in predictis casibus et similibus exposcunt suspensionem: vnde non potest dari certa regula: sed iudex informabit motum animi sui ex his que in iure exprimunt: arg. l. non possunt. ff. de legi. ⁊ consti. Committit ergo hoc arbitrio superioris. Nã quãdoq; crimẽ nõ est ita graue ꝙ exposcat depositionem ⁊ tunc poterit suspendi. 34 ¶ † Nam si probatum est crimen ꝑ modum inquisitionis: tũc venit mitius puniendus q̃ si ageret per viam accusationis: vt in ꝑalleg. c. qualiter ⁊ ⁊ quãdo. ⁊ qđ ibi no. ⁊ vide ad ꝑdicta tex. cũ gloss. in l. hodie. ff. de penis. ¶ Ad secundũ que crimina sunt depositione digna[g] multe super hoc reperiunt gl. maxime in decreto sed allego tres principales ⁊ magistrales. prima est. lxxxj. disti. c. j. secunda est. xv. q. viij. in summa, ⁊ ponũt duas opi. vna est ꝙ omne crimen exigat depositionem nisi casus in iure sit exceptus. Aliam facit regulam in cõtrarium vt nullum crimen exigat depositionem nisi in iure reperiatur: et ista gl. videt magis equa nisi detur incorrigibilitas nec sufficit prima contumacia. Sed glo. iij. videtur magis hoc restringere dicẽs quem nõ deponẽdum nisi pro maximo crimine.[h] hoc ꝓbatur in c. si. j. q. v. ⁊ illã glo. coadiuuo ꝑ c. tue. de pe. ⁊ per aliũ text. no. xvj. q. vij. inuẽtum. qui singulariter dicit ꝙ quis etiam beneficio ꝑmari nõ debet nisi pro graui crimine: et que dicantur crimina grauia que ad hoc dic vt dixi in precedenti questiõe ꝙ iudex informabit motum animi sui ex his q̃ in iure vidẽtur imponere penã depositionis: q̃ de similib⁹ ad similia ⁊c. Et attẽde q̃ puto ꝙ non debet attendere multum ad canones antiquos: q̃ illi de facili imponebãt penam depositionis. nã vt valde singulariter inquit tex. in c. fraternitatis. xxxiiij. di. etas nr̃i tp̃is q̃a non solum merita sed etiã corpora defecerũt cẽsurã antiquoꝝ canonũ nõ patitur manere. Hinc dicit Hos. in summa. de coha. cle. ⁊ mu. ꝙ lꝫ omne delictum ⁊ crimẽ mortale de rigore exposcat depositionẽ. l. distic. si eps. lxxxj. dist. si diaconus. nõ aũt de equitate ⁊ misericordia iuris nisi habeat aliquã aliã qualitatem aggrauantẽ vt statim subijciam. Et ponit hic do. Ant. post Hos. aliquas qualitates quibus cõcurrẽtib⁹ iudici debet fieri depositio: ⁊ primo oẽ delictuz cũ incorrigibilitate: vt in c. cũ non ab hoie. j. eo. sꝫ vt dixi nõ sufficit indistincte pr̃ia ꝯtumacia: vt no. dicit gl. in ꝑall. c. j. lxxxj. di. Itẽ oẽ đlictũ cuz irregularitate. de quo in c. nisi cũ pridẽ. §. propter ꝯsciẽtiã. de renũ. aliqđ ꝑ Inno. in c. cũ nostris. de ꝯces. prebẽ. Itẽ si delictũ est dubium et scandalosum. xxx. q. j. nõ debet itẽ si delictum est diu continuatum. lxxx. distin. presbyter. in glo. j. ⁊ in c. j. de

cle. percu.

c ꝯ Sebasti. Sapia. ¶ Tunc enim. Idem dicit Bal. in l. iiij. C. loca. in l. clarum. C. de autho. prest. ad hec vide Fede. de senis in cõsi. xxiij. et in consi. cclv. ⁊ Card. in c. cum oporteat. de accu. ⁊ late Feli. in c. qualiter et quando. §. ad corrigendos. col. ix. versi. est verũ. eo. tit. de accu. vbi etiam Jo. de ana. vide etiam Moder. in l. ij. circa fi. C. de eden.

d ¶ Legitima probatio. Uide glos. in c. ad abolendã. de here. que probat quod confessio dicitur legitima probatio. vide. c. ij. de proba. vbi probatur qđ iuramentum dicitur legitima probatio. vide glo. in l. cũ de indebito. ff. de ꝓbatio. que dicit contrarium Andre. Barba.

e ¶ Penaz imponendam. Et vide c. non afferamus xxiiij. qđ. j. vbi ex impositiõe pene delictũ dicit maius i. c. ita quorũdaz. de iude. vide Bald. i. l. j. C. qui accusa. non poss. in xxiiij. col. ⁊ seq. Andre. Barba.

f ¶ Fornicarijs. Adde late Alex. consi. lxxij. ij. li. Zacharias.

g ¶ Depositione digna. adde tu ꝑ Barta. de firmo i suo tractatu de episco. lib. iij. parte. viij. in fi. et dic ꝙ si propter enormia crimina: puta crimẽ heresis, falsificatio literarum apostolicarũ cõiurationis contra ep̃m sortilegij ⁊ forte homicidij de q̃bus vide per istum. ⁊ in apost. meis ad ip̃m. ibi s. de offi. or. Bal. in l. cuz fratrẽ. C. ad sille. et Ange. Aret. in tract. suo malefic. in glo. in malefic. in glo. in ver. caput a sputulis. ⁊ ibi in apostil. ad ipsum.

h ¶ Maximo crimine. Adde Cepo. ꝯsi. xj. Pet. đ anch. consil. xxvj.

a ¶ Fornicationem. Adde Alex. consi. lxxij. ij. libro. Zacharias. ¶ Adde melius per Ange. in aut. quō opor. episc. §. qui de eo. colla. j. vbi dicit notoriū fornicatorē de iure a sacerdotio suspēsum. ⁊ Card. in cle. si. q. vij. de here. ⁊ Spe. in ti. de inqsi. §. iij. ver. qd̄ si crimen.
b ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Et concubinatus. Que pena hodie imponatur pro cōcubinatu: vide Abba. in. c. tue. col. ij. s. de ꝓcura. ⁊ nunqd debeat puniri ꝑ iudicē ecclesiasticū ponit Felin. in. c. ecclīa sancte marie. versic. decimo septimo. de cōsti tu. ⁊ an concubina clerici possit puniri per iudicē secularem: ponit Feli. in. c. si concubine. de sent. excōmu. in princi. ⁊ an hodie sit reprobatus de iure ciuili: idem Feli. in c. cum sit. col. vij. versicul. respectu cōcubinatus. de foro compe.
c ¶ De gradatione actuali. Adde Petr. de anchar. consi. clvij.
d ¶ Pena capitalis. Adde qd̄ statutum loquēs de pena capitali in dubio nō intelligitur de morte. d. Alexan. in consi. ciiij. in. j. columm. in. j. vol. inci. statutum loquēs. ⁊ in consi. cxvi. incipien. in causa inquisitiōis. in. iij. volu. ⁊ est glo. nota. in. l. pria. C. ne christia. manc. in l. in criminali. in versi. capitalem. C. de iurisdi. om. iud. vide etiā per Imo. qui idez firmat i. l. ij. circa. iij. colū. ff. de publi. iu. vbi dicit ꝙ talis decisio est tenēda mēti: qꝛ ex ea poteris lucrari vnam bonā vestez vide ang. de are. in tracta. male. in vers. amputetur, ita ⁊ taliter quod moriatur ⁊c. i. vi. col. vers. qd si statutū ⁊c. vide etiā per glos. ⁊ doc. in l. transigere. C. de transac. limita. vt per Angel. in. d. glos. amputetur. Aeneas falco. Anto. Franci. ¶ Que dicat esse pena capitulis ⁊ qt sint pene capitales: vide Barto. ⁊ ibi Alexan.

cler. percu. item si habet qualitatē enormitatis. j. de penis. c. tue. itē si habet in se infamiam iuris. vt s. plene dixi. ⁊ idē dic in similib⁹. Et in vitate pōt dari ꝑ regula qd̄. s. dixi qd̄ crimē dꝫ esse maximū: nā qualitates predicte faciūt ⁊ inducūt enormitatem criminis: ⁊ ad cognoscendū q̄ crimina dicant enormia vltra id qd̄. s. dixi vide text. cum gl. in. l. j. 35 C. de reg. reis. ⁊ gl. in. l. ad ea. ff. de reg. iur. ¶ † Et predicta inducunt ad qōnem an propter fornicationē a quis debeat deponi. in quo gl. ⁊ tex. videt multū variare. vt. lxxxi. di. presbyter. vbi videt notari qd̄ sic. in cōtrariū facit. lxxxij. di. ꝑsbyter. ⁊. ij. q. vij. lator. Et vide gl. in. c. maximian⁹. lxxxi. di. d. Ant. hic ꝯcludit post Hof. in summa. in tit. de cohabi. cle. ⁊ mu. ꝙ si fornicatio est notoria, scādalosa vel diu ꝯtinuata est digna depositiōe. de exces. ꝑla. ꝙ sit. de testi. ex parte ade. ⁊ per supradicta et in prealle. c. presbyter. lxxxi. dist. Si nō habet illas qualitates ⁊ tūc si cōmittit cū moniali idē. sed dic meli⁹ qd̄ hoc casu nō ꝯmittit simplex fornicatio. imo cōcurrūt tria crimina vcꝫ adulteriū: qꝛ spōsa dei. sacrilegiū, qꝛ ledit sacrū. incestus: qꝛ cū consanguinea nostra: qꝛ filij dei sumus. ⁊ de quolibet istorum potest accusari. vide glo. no. in. c. virginibus xxvij. q. j. ⁊ de pena istorū vide. xxvij. q. j. si qs eps. ⁊. c. si qua monacha. ⁊. c. si qs rapuerit. itē ꝙ debet fieri depositio si cū virgine vel cū nupta. lxxxi. dis. si quis clericus. ij. q. vij. lator. idē si cum consanguinea: vt ibi no. idē si cū filia spūali vel cū ea quā ad penitētiā recepit. xxx. q. j. nō hꝫ. idē si cū soluta nō virgine si eā duxerit in vxorē de facto. xxxiiij. dist. fraternitatis. et. lxxxi. dist. si quis amodo. qui cle. vel vo. in. c. ij. Si nō duxit eā in vxorē: sed simpliciter eā cognouit nec concurrit aliqua de qualitatibus ꝑdictis: ⁊ tunc si est in sacris idē qꝛ ibi est annexū adulteriū spūale. arg. de frig. fraternitatis. ⁊ hoc tenet Pau. de leaza. in cle. j. de offi. ord. ⁊ ꝑ hoc habes bo. tex. in. c. a multis. de eta. ⁊ quali. Si nō est in sacris licet de rigore deponendus sit: de equitate tñ non deponit ſm eos: sed aduerte qꝛ in veritate in cōclusione pe. ⁊ vlti. nimis rigorose isti procedunt. nā primo videmus in. c. clericus. ⁊ in. c. sicut. de coha. cle. ⁊ mu. ꝙ pa. mādat istos nedum simplices fornicatores sed etiam concubinarios primo admoneri ad dimittēdas cōcubinas. Itē vrgeri ꝑ sniam interdicti ⁊ suspēsionis: ⁊ vltimo loco si nō acqeuerint deponi. Itē in. c. si autē. eo. titu. dicit ꝙ si nō dimiserint cōcubinas ad primam ⁊ scd̄am ⁊ tertiā monitionē episcopi: ꝙ tūc. liceat ipsi epo ꝑdictos clericos cōtemptores a beneficijs suis remouere ⁊ interdicere eis officium. Et sic duo no. colligunt ex illo tex. Primo dū dicit licet. ꝙ nō ꝑcise eps hoc tenet facere licet contēnat: sed potest ad aliā penā mitiorē procedere: qd̄ verbum etiā ponderauit ibi Host. Scd̄o in eo quod in fin. dicit ꝙ debet interdici eis officiū ⁊ sic nō mādat deponi etiam secuta inobediētia in dimittēdo. Item ipsemet papa in. c. ex parte ade. j. de testi. etiā sacerdotē non mandat deponi ꝓpter delictū concubinatus sed tantū priuari beneficio .36 suo. ¶ † Et ideo ꝯcludo ꝙ memini dixisse i ꝑeal. c. sicut. de coha. cle. ⁊ mul. ꝙ cū iura circa delictum b fornicationis ⁊ cōcubinatus b vario modo dispo nāt: quandoqꝫ apponendo penam acerbam: qñqꝫ mitē: ⁊ qñqꝫ mitius procedēdo: qñqꝫ mediā viam amplectēdo: vt patet ex iuribus. s. alle. qd̄ hoc relinquit arbitrio superioris vt cōsideratis circunstantijs ⁊ scandalo inde surgente ⁊ consuetudine patrie apponat penā quādoqꝫ depositiōis quandoqꝫ suspēsionis ⁊ quādoqꝫ priuationis a beneficijs: qñqꝫ prius moneat quandoqꝫ sine monitione priuet ex quo constat de delicto. Sibi enim videtur data optio ex quo varias penas ⁊ modos procedendi a iure reperimus traditos. iuxta not.

plene in. l. ij. ff. de publi. iudi. ⁊ habetur per Inno. in. c. qualiter ⁊ quando. el. ij. de accu. ⁊ dicas ꝙ triplex est pena capitalis, videlicet relegatio decapitatio, ⁊ bonorum publicatio. vt est gl. in. l. si. in ℣. prescriptiōes. C. que res ven. pos. ⁊ est etiam no. glos. in. l. trāsigere. C. de transac. ⁊ per Spe. in. ti. de iuris. om. iudi. in vers. notādum. ⁊ habetur per do. Abba. ⁊. d. Ant. i. c. quāto. de iureiurā. et quō itelligat pena capitalis i statuto, vid̄ Bar. i. l. ij. in. j. col. in versi. scd̄o quero. ⁊ ibi per Joā. de imo. ff. de pu. iud. ⁊ vide tex. in. gl. in. l. eos. §. sup his. C. de ap. ⁊ per Joā. and. in. d. c. q̄to. vbi dixit Inn. ꝙ euasit q̄ndā scholarem adulteriuꝫ a pena mortis qꝛ intelligitur tale statutū de minori pena capitali: quod etiā voluit Bal. i. l. si. C. que res vēdi. nō pos. ⁊ Ang. Are. in loco hic alle. ꝓ istuꝫ dicit qd̄ intelligit de pena exilij vel publicatiōis bono. ū ⁊ nō d̄ decapitatiōe qd̄ tñ intelligēdū est esse ver nisi cōprohēdat aliā fuisse mētē statuētiū. s. qd̄ itelligat fuisse d̄ pena mortis puta qꝛ i statuto dicatur capitaliter decapitet: ita qd̄ moriatur. vel qd sit. ꝑ ea q̄ habit in. l. iij. C. de libe. ꝑte. vel nisi statutū diceret ꝙ debe ret puniri capitaliter scd̄ꝫ ius cōe quia tunc intelligeretur de pena mortis. vt in. l. ij. C. d̄ nox. ⁊ ꝑ Jo. de imol. in. d. l. ij. de pub. iud. i ver. scd̄o quero. ⁊ predicta etiā intellige nisi in statuto cū pena capitali etiam imponeretur pena publicationis bonorū qꝛ tunc intelligeretur d̄ morte: vt est tex. repu. sing. iuncta glo. in versic. ⁊ in pecunijs. in aut. de armis. i. §. oportet. ⁊ ad de etiā quod pena capitis quandoqꝫ dicit deportatio: vt est gloss. in penul. in versi. capitis. ff. ad leg. pompe. de pari. ⁊ est gl. ⁊ i i Barto. in. l. sacrilegij.

per glo. in. c. fraternitas. xxxiiij. dist. ⁊ in. c. a crapula. de vi. ⁊ hone. cle. ⁊. xxi. q. ij. in summa. ⁊ quod no. Hosti. in. c. ij. de cler. non resi. in simili questione: ita tñ quod semper in isto delicto iudex declinet ad mitiorem partem qꝛ pauci vt dicit Grego. siue vitio incontinentie reperiuntur. l. distinct. in c. qꝛ sanctitas tua. ⁊ qꝛ etas nr̄i tēporis ⁊c. ⁊ meli⁹ est redargui de misericordia q̄ de seueritate. xxvj. q. vlti. alligant. Et sic intellige Gofr. in summa de coha. cler. ⁊ mul. vbi dicit ꝙ prius pro simplici fornicatione clericus debet suspendi: ⁊ postea data inobedientia debet deponi. ⁊ idem Hostiē. eo. tit. in summa. §. qualiter imponatur. ⁊ hoc not. qꝛ sepe illa iura vario modo disponentia fecerūt me dubitare: ⁊ male per doct. solēt declarari vt patet 37 per predicta. ¶ † Ad tertiū que sint crimina de c grauatiane actuali c digna glo. in. c. ad abolendā. j. de here. ad quam quotidie solet fieri remissio dicit ꝙ in tribus casibus aliquis relinquitur curie seculari statim post depositionē. in prim⁹ in crimine heresis. ⁊ idem vult glo. in. c. cum non ab homine. j. eo. sed ille casus nō recte excipit a regula: qa si vult se corrigere non traditur curie seculari. sꝫ detruditur in carcerē ad agendam penitētiam: vt in. c. pe. de her. quinimo hodie ista pena carceris potest alterari ⁊ cōmutari in aliā: vt in. c. vt cōmissi. eo. tit. lib. vj. Et an hoc casu debeat deponi: et quid in papa. vide bonū tex. cum glo. xxi. dist. nūc aūt. ⁊ predicta vera itellige: nisi sit relapsus quia tūc sine vlla audiētia traditur curie seculari: vt in c. super eo. ⁊ in. c. accusatus. e. tit. li. vj. ⁊ in relapso potest indistincte verificari cōmunis glossatoris theorica. Secundus casus ſm illā glo. est in crimine falsi. de crimine fal. ad falsariorū. Contra istum casum videt tex. in. c. nouimus. §. fi. j. de ver. signi. ⁊ qꝛ vario modo illud. c. intelligitur: dic vt ibi. cōmunis tamen opi. doc. habet ꝙ ibi sit speciale in illo casu. Tertius casus propter calūniā vel cōtumeliam quā quis intulit episcopo suo iste enī depositus statim tradet curie seculari. xi. q. j. si quis sacerdotum. ⁊ idem q̄tum ad hūc casum tenet gl. in. c. fi. de testi. cog. sed gl. in. c. cū nō ab homine. j. eod. dicit illud. c. si quis sacerdotum. procedere in incorrigibili: ⁊ ita etiā sentit gl. lꝫ dubitauerit in preallega. c. si quis sacerdotū. ⁊ clarius in. c. si qui sunt. ij. q. vij. ⁊ in. c. nouimus. j. de verbo. significa. Et ista opinio tanq̄ mitior cōmuniter approbat per doc. in. c. fi. de testi. cog. ⁊ in prealleg. c. cū non ab hoie. durū enī esset dicere qñ ꝓpter homicidiū nō traderetur curie seculari: vt in. c. cū non ab homine. ⁊ qd̄ ꝓpter simplex cōuicium illatū episcopo deberet tradi curie immediate. ¶ Extra illos tres casus dicit predicta glo. ꝙ nō tradit curie seculari depositus si est corrigibilis: sed. d. Ant. hic excipit aliū casum in sortilego. alleg. c. admoneat. xxvi. q. vij. ⁊ nihil vltra dicit: sed credo ꝙ nō bene dicat: primo qꝛ illud. c. nō dicit ꝙ sortilegus debet seculari curie tradi sed quod debeat degradari si clericus est: si laicus anathematizari. vnde cū materia sit odiosa ⁊ valde exorbitans debet intelligi de degradatiōe verbali. Et hoc probo ꝑ tex. opt. in. c. tue. de penis. vbi tradit regula quod pro magnis sceleribus debet clericus degradari ⁊ detrudi in monasterium, ⁊ sic vtitur verbo degradari: ⁊ ita intelligitur de degradatione verbali qd̄ ptꝫ per sequentis qꝛ detrudit in monasterium. Si enī fieret actualis statiꝫ esset de foro seculari: vt in. c. secūdo de penis. lib. vj. Item non est verisimile ꝙ voluerit clericum tradi curie seculari ad mortē ⁊ laicū simpliciter excōmunicari. satis enī est vt cōprehēdat sub magnis sceleribus. ⁊ sic sub disposi 38 tiōe. c. tue. de pe. ¶ † Pro hoc optime facit theorica doc. in. c. q̄to. de iureiur. vbi dicūt ꝙ si ꝑ ali d quo delicto imponat pena capitalis d debem⁹ in

ff.ad.l.iul.pecu.⁊in.l.hos accusare.in.§.omnibus in glo.mag.ff.de accusa.vbi glo.dixit quod triplex est mors.s.mors seruitus ⁊ amissio ciuitatis ⁊ bonorum.tñ Ange.in.l.saccularij.in.§.sunt quidam.de vari.et extraordi.cri.videtur dicere Jrium ꝙ imo intelligit de pena mortis.et pro eo videt tex.in.l.lex iulia.in.§.fi.ff.ad.l.iul.repe.quē tex.alle.Bald.tenere idē qd Ang.in

telligere nō de pena mortis:sed de alia minori cū triplex sit pena capitalis:vt not.Inno.de accusa. qualiter ⁊ quando.el.ij.Ita ad propositū cum depositus dicatur degradatus debemus intelligere de degradatiōe verbali.⁊ ꝑ hoc videt bonus tex. in.c.si quis eps.xxvj.q.v.vbi istis cōsulētib⁹ arus pices ⁊ sortilegos imponitur.pena detrusiōis qui tamen veniunt quasi pari pena puniendi:argum. xxiij.q.iij.qui aliorum.ad idē.c.non oportet.⁊.c. aliquāti.xxvj.q.v.vbi mandatur istos sacrilegos abijci ab ecclesia nō aūt tradi curie seculari .facit c.ex tuarum.de sortile.Alium casum reperio exceptum per Bonaguidam: vt recitat Joā.an.in.c. cum nō ab homine.j.eo.vcz.in schismatico per.c. de ligu.xxiij.q.v.sed gl.in prealleg.c.cū nō ab homine.j.eo.intelligit illd.c.de incorrigibili.qd etiā placet Jo.an.⁊ sic nō ponit specialē casum sed generalem.Dicit tamē ibi Jo.an.qd si esset schisma contra romanam ecclesiā:tunc posset ꝓcedere illud dictū Bonagui.q2 tūc posset includi sub casu heresis:secus si cōtra epm vt no.sup rub.de schis. Istud dictū Jo.and.mihi indistincte non placet. ¶ Aut enim quis credit ecclesiā esse penes alterū tm̄ quādo aliqui se gerunt pro summis pōtificib⁹ ⁊ tūc est schisma sine heresi:vt dicit glo.not.⁊ singularis in.§.j.xxiij.q.j.aut credit ecclesiam posse consistere penes duos insolidū:⁊ tunc est schisma cū heresi:qa venit ꝯtra istū articulū ⁊ vnā sanctaꝫ ecclesiam ⁊ vt dicit gl.no.c.nō aūt.vij.q.j.⁊ in hoc casu posset saluari opi.Joan.andr.Item quando multo erigerent capita contra romanā ecclesiam facientes nouā sectā ⁊ noua statuta indecentia vt audiui de quibusdam fratricellis ⁊ tunc etiam est schisma cum heresi:⁊ sic potest intelligi.xxiij.qd. iij.c.inter schisma.al's inter heresim.⁊.c.se.Et sic residet cōmunis opi.ꝙ regulariter deposit⁹ nūꝙ̄ tradit curie seculari nisi sequat īcorrigibilitas etiā si commisisset crimen homicidij per.c.cum nō ab homine.qd etiam sequitur hic do.Ant.nā ibi pro homicidio nō fit traditio.Et aduerte q2 per illud c.dico equiparationē penarum quā facit Innoc. in.c qualiter ⁊ quando.de accu.non esse bonam in casu isto.ibi enim dicit qd vbi de iure ciuili est pena mortis ⁊ similis de iure canonico est degradatio ⁊ traditio curie seculari:nā de iure ciuili ꝑ homicidio ⁊ adulterio est pena mortis.vt.l.iij.de sica.⁊.l.ꝙ̄uis.C.de adult.⁊.l.vna.C.de rap.virgi. et tñ de iure canonico nō degradat pro his delictis nisi data incorrigibilitate.vt in.d.c.cum.nō ab ho

39 mine. ¶ † Et circa istā materiā dsputaui sub bone memorie domi.Pet.de ancha.doct.famosissimo bononieñ.dū essem scholaris ⁊ cōclusimus in illa disputatione circa ista materiā qd.c.cum non ab homine.dū homicide imponit tm̄ penā depositionis ⁊ nō degradationis seu traditionis curie seculari,debet intelligi et restringi in homicidio non qualificato:ita qd nō trāsit in aliam speciem criminis grauiorem puta paricidiū : assasinamentum:homicidiū sacerdotis proditionem cum spoliatione bonorū.Itē debet intelligi in vno homicidio nō in pluribus frequētatis diu.vnde si homicidiū vl' furtū sit qualificatū nō simplex: vt qa sacerdotē interfecit ꝓditorie[a]:⁊ rebus ⁊ pecunia spoliauerit.⁊ sic hac cupiditate ductus:vl' interfecit dolose patrem vel matrē vel ecclesiam incēdit vel ecclesiā rebus deputatis ad diuinū cultū spoliauit vel ordinauit prodere patriaꝫ.certe in istis grauissimis delictis nō videt sibi vēdicare locum c.cum nō ab homine.nec cōis theorica doc.vt sufficiat sola depositio.Simile in illo qui plura commisit homicidia,latrocinia falsitates vel crimina atrocia:vnde tales sunt per epm degradandi et tradēdi curie seculari.⁊ ad hoc īducit ipe do.Pe. plures rationes ⁊ referā meliores.Et prima cer

Bald.in.ij.col.in ṗnc.quod in penalibus proceditur de similibus ad similia.⁊ sic fit extēsio:⁊ dicit quod ille tex.est in hoc melior de iure. Idē sentit Bald.in.l.si qs id quod.in princip.ff.de iuris.om.iudic. facit glo soleānis ⁊ cōmuniter reputata singularis in.l.fi.in verb.voluerit. C.de reuo.dona.vbi extendit illū tex.loquentem in materia odiosa ⁊ penali,

tū est enim ꝙ pene debēt cōmensurari et adequari delictis vt maiora delicta maiori pena,⁊ minora delicta minori pena puniant:⁊ in delictis paribus pares pene:vt in.c.nō offeramus.xxiij.q.j.⁊ in.c.quesiuit.de his que fiūt a ma.par. capit.facit quod no.Inn.in prealleg.c.qualiter ⁊ quando.de accusa.vbi cōmensurat penas iuris ciuilis penis iuris canonici.Itē premittēdū est qd dicit tex.in prealleg.c.cum non ab homine.ꝙ qñ ecclesia non habet vltra qd faciat cōtra delinquentē relinquit eum curie seculari.vnde cū ꝑ simplici homicidio ⁊ pro simplici furto canō deponat clericū ⁊ ipsum detrudat.vt in prealleg.c.cū non ab homine .iuncto ca.tue.de pe.videt qd in homicidio q̄lificato vel iterato vel pro delictis valde enormib⁹ nō fit ſm canones reperire penas condignas propter quas si ſm leges ⁊ ius diuinū veniret imponenda pena mortis.de homic.c.j.deberet etiā ītali mors exaggerari.i.vindicta acerbissime mortis affligi propter assiduitatē criminū tam atrocium.arg.l. nemo.C.de epi.au.Videt em̄ ꝙ ex quo ecclesia nō habet penā cōdignā ꝯtra talē hominē sceleratuꝫ debet talē tradere curie seculari:arg.in prealleg.c. cū non ab hoie.vbi dimittit iudici seculari simplicem homicidā ꝓpter cōtemptū canonice disciplinę ⁊ pene:ne possit esse perditio plurimoꝝ se in seuis enormitatibus immiscēdo.maior em̄ dꝫ sumi vindicta de illo qui iā tot scelera cōmisit ꝙ̄ de illo de quo timet cōmitti.quare cōtra illū qui iā commisit forti⁹ presumēdū est.vt in regula semel malus.de regu.iur.lib.vj.Et dicit lex ꝙ illis nullatenus indulgendum est qui impunitatē veteris delicti nō emēdationi poti⁹ ꝙ̄ cōsuetudini deputarūt.vt in predicta.l.nemo.in fi.ex his ptꝫ ꝙ pena perpetui carceris nō est cōdigna . Nā imponitur heretico redeūti ad vnitatē ecclesie:vt in.c.pe.de here.Itē arguēdo a maioritate rationis videt qd degradatio ⁊ traditio iudici seculari infligat a canonibus pro criminibus valde minorib⁹ ꝙ̄ fit homicidiū:vt cōtra falsariū literarū pape ⁊ consimi

40 les de quibus dubitat.vt.s. ¶ † Nō ob.si dicat ꝙ ꝓpter identitatē vel maioritatē rōnis nō debem⁹ extēdere cōstitutiones penales[b].d pe.dist.j.pene ⁊ quod no.Jo.and.in regula,odio.de reg.iur. lib. vj.in mercu.q2 non ꝓpterea q2 est eadē rō vel maior fit extēsio sed tacite cautū videt.vide glo.not. in.c.ij.de tēpor.ordin.lib.vj.⁊ maxime vbi de delicto[c] de quo agitur pena certa nō reperitur in canonibus diffiniti. Sūt enim ꝙ̄ plura delicta grauissima in quibus non reperitur pena certa in canonibus diffinitiua:sed in legib⁹ sic vt cōtra illos qui templa dei effregerunt,combusserunt,spoliauerūt,⁊ sacerdotes occiderūt,vel parētes, vel patriam prodiderunt.Contra tales enim seuissime

41 pene de iure ciuili sunt. ¶ † Nā qñq3 damnantur ad bestias:qñq3 igni cōburunt: quādoq3 per frusta scinduntur vt assasini.vt.l.capitaliū.de penis. l.iij.§.legis cornelie.ad legē corne.de sic.⁊.l . pena parricidij.ad.l.pōpeiā de parrici.Dicemus nēpe qd in sacerdote perpetrante talia sit pena condigna carceratio seu detrusio in monasteriū:vbi laicus forte socius criminis comburitur damnatur ad bestias:vel insut⁹ culeo iactatur in profunduꝫ maris vel per frusta diuiditur.certe tantam dissimilitudinem inter clericos ⁊ laicos taliter delinquētes inducere esset absurdum:vnde tales sunt degradādi per episcopum,⁊ tradendi curie seculari per supradicta.⁊ posset circa hoc tradi noua doctrina quod vbicūq3 per leges imponitur pro delicto atrocissimo altera de ṗdictis penis seuissimis vel similibus:quia in ecclesia non reperitur condigna pena similis predictis exequenda : qd cum ecclesia non habeat vltra quid faciat in talibus contra clericum talia committentem potest

index

l.j.i.v.col.j.in xi. aduerte.C.ne ex delic.defun.⁊ pro ea opiñ. etiaꝫ vr tex.in.l.respiciendū.in.§. capitis. ff.de pe.qd videt esse cōtra doctrinā doct.j.c.ꝙ̄to. de iureiu.⁊ cōtra ea que dicta sunt s.sꝫ nō recederē a prima sñia que videt inniti maiori equitati.⁊ ꝓpter authoritatē Jo.and.⁊ Inno. in.d.cap.quāto. que videt esse magni facienda.

a ¶ Proditorie. No.ꝙ crimē proditionis est adeo exosum qd lꝫ statutū ꝑmittat qd bānit⁹ possit impune occidi:tñ occidens bānitum ꝓditorie,nō gaudet tali ꝑuilegio statuti.ita singlr Angel.in addit. ad Bart.in .l.fi. C.de dela. li.x.lꝫ ⁊ corrupte scolcat allari Ang.in.d. l.fin.in lectu.sua. sed ibi nō posuit ⁊ illud dictū Ange. sequit dom. Bar.Cep.in consi.xxxiij. incipiē. si vnquā ⁊c.in.iij. col.versic.ꝓterea. ⁊ quis dicitur ꝓditor,vid ibi vnū verbum per Cepo.⁊ latius ꝑ do. Alexan.in addit ad Bartolū in.l. respiciendum. §. delinquūt.in principp.ff.de pen.vbi posuit predicta. Aeneas falco. Zacharias.

¶ Adde Jac.rebuffi.melius ꝙ̄ ꝑ aliquem i.l.fina. nu.i.⁊ ibi in apostil.Celsi.C.de dela.lib.x.⁊ ibi per eum multas.q.in materia proditionis ⁊ proditoꝝ ⁊ que ad rē faciāt.

b ¶ Penales.Aduerte qa istud dictum reddit dubium per tex.in ca.j.§.porro .q̄ sit prima causa bñ. amit.in vsi.faud. quē text.not.ibi

per dictionem taxatiuā ad casum similē facit etiam illa solennis questio.s.an.fili⁹ possit exheredari ex alia cā q̄ non numeret in.§.aliud quoq3 capitulum in aut.vt cum de appel.cog.⁊ concludit qd sic:⁊ sic materia penalis extēdit.ita latissime Jas.i aut.nō lꝫ.C.de libe.ꝑte. facit text.not.i.l. j.§.fi.ff.de calum. quē ad hoc alleg. d.Cur . in consil. xlix.col.lix. ad fi. facit ēt do.Bart. in.l.quod ait pretor.§.j.ff.de his q not.infa.vbi dicit quod propter fauorem publicum odia amplientur Aeneas falco.

40 Sebasti. Sapia.

c ¶ De delicto. vide cumulata per modern.in.l.fi.ff. de in iusvocand. Alexā.i.l.sororē. in.ij.col.C.de his quibus vt indig. in.l.curatoris. circa medium .C.de neg.ge.in.l.si pecuniam.ff.si cert. pet.in.l.peregre. §.quibus . in . iij. col.ff.de acquirē. posses.⁊ in consil. l.incip.visis actis cause.colū. v.in.ij vol.⁊ per Franciscum Curtium in cōsi.ix.inci.Ticinensi statuto.col. iiij.vbi dicunt qd quando est eadeꝫ ratio non dicitur fieri extensio sed intensio.

index laicus contra talē clericum procedere super tali crimine atrocissimo ꝛ epm in snia ꝛ processu puenire ꝛ eo degradato legali pena punire ꝛ ita adhuc habet locū.§.si vero crimen.ꝛ.§.si vero prius. in aut.de san. epi. vbi tex.loquitur de ista preuētione ꝛ degradatione sequenti:ꝙ potest celari fm eum etiam in clerico deferente habitum ꝛ tonsuram semper si talia delicta sint ita notoria ꝙ nō possunt aliqua tergiuersatione celari.hoc vltimū vr mihi satis durū vt iudex secularis possit procedere contra clericum maxime incedētē in habitu ꝛ tonsura an̄ degradadationē factā per epm:vt sic ex tali delcto enormissimo maxime nō cōtinuato perdat ipso facto priuilegiū fori cōtra no.i.c.si index laicus.de sen.excom.li.vj.ꝛ melius in.c.perpēdimus.eo.ti.in antiquis.Et ideo[a] hoc vtimum mihi non placet:sed remittā ad ea que plene dicā in illo.c. perpēdimus.vbi est proprie materia ꝛ merito:est eñ tex.apert⁹ in ꝯtrariū in.c.cū nō ab hoīe.maxime in prin.in v̄bo quibuscūqꝫ criminib⁹.j.eo.c. clericis.e.ti.in ver.de oī crimine.nec valet.cōsuetudo in cōtrariū:vt ibi.

Additio Nicolai.Sed qō per iudicē suū capiat̄ clericus ꝛ tradat̄ curiē seculari satis placet.Et ꝑ primis dictis vt tradatur curie seculari ꝑ homicidio qualificato.facit tex.c.j.de homic. vbi homicida voluntarius ꝛ studiosus debet ab altari euelli ita vt moriatur. Nā per illud verbū euellas.dꝫ intelligi de clerico homicida. Nā ipse ꝑprie dr̄ euelli ab altari qui altari seruit:non laicus qui non seruit imo remotus stare debet.vt in.c.j.de vi.ꝛ honesta.cleri.ꝛ priuatio vt est euellere presupponit habitū.de despō.impub.ad dissoluendum.ꝛ.l.decē.ff.de ver.obl.est eñ ꝑprie euellere qō impressum ꝛ infixū est sicut est clericus respectu seruitij altaris.c.solite.de maio.ꝛ obe.Non obst.ꝙ ecclesia nō imponit penā mortis.ꝛ ideo nō pōt intelligi i clerico:qꝛ dicta l.exodi canonizata est inter cōstitutiones canonicas dum de morte loquit̄ nō se refert ad prelatū ecclesie:sed dicit moriat̄ impsonal'r sed dū dicit euellas,v̄ba sua dirigit ad prelatū.q.d.amoueas seu degrades ita vt moriat̄.s.per ministrū iustitie secularis:ꝛ sic ecclesia non indiget directe penā mortis sed indirecte.s.degradando ꝛ tradendo seu relinquēdo iudici seculari.simile in.c.si.ne cle.vel mon.lib.vj.ꝛ ad hec vltima predicta: qꝛ passus est nouus periculosus ꝛ subtilis.adduco vltra alios tex.valō no.ꝛ singularem in hac materia de ver.sig.c.nouimus.vbi tex.loquens de crimine falsi dicit ꝙ si qs ꝑpter hoc crimē vel aliud flagitium graue nō solū dānabile sed etiam dānosum fuerit degradat⁹ tanꝙ̄ exut⁹ ꝑuilegio clericali seculari foro ꝑ cōsequentiā applicet̄ ꝛc.ꝛ sic quo ad degradationē infligēdam nō restringit ad crimē falsi vel ad aliud certum crimē:imo videt̄ dare regulā generalē ꝙ fiat degradatio qñ crimē est dānabile ꝛ dānosum:vt qꝛ grauissimum in se ꝛ dānosum quo ad exēplum aliorū si eñ speciale esset in crimine falsi vt ptꝫ ex predictis ille tex.oīno supflueret.nec pōt intelligi de incorrigibili cū crimē falsi ꝛ aliud graue non solū dānabile ꝛc.indicētur ibi a pari quo ad penā degradatiōis:ꝛ in crimine falsi nō reqrit̄ incorrigibilitas:vt.s.videtur ergo ibi tex.aptissimus ꝑ predicta snia ꝛ ꝯ cōem theoricā glo.ꝛ doc.alle.etiā tex.no.ꝛ singularē in hac materia.j.de homi.c.j.lib.vj.vbi papa toto cōcilio approbāte disposuit ꝙ mādātes interfici seu interfici faciētes aliquē hominē per assassinū.Itē assassinos receptātes ꝛ defendētes vel occultātes siue sint clerici vel laici ipso facto excōicatos eē ꝛ depositos ab omni ordine officio ꝛ dignitate diffidatos esse cū oībus bonis suis mūdanis a toto populo christiano vt ibi plene cōtinet̄.quō ergo est presumēdū quo grauissime delinquētes vellet ecclesia in suo foro retinere:cū vt ptꝫ ex predictis ꝑ atrocissimo delicto nō solū relinqt clericū iudici seculari sed etiā ꝑmittit ipm impune offendi cū bonis suis a quocūqꝫ.ꝛ in pena imponēda ex quo nō est expressa iure debemus nos conformare penis īpositis ꝑpter alia delicta.xxiij.q.j.nō afferam⁹.vnō dicit tex.no. in.l.respiciēdum.ff.de pe.respiciendū est iudicanti ne qd aut duri⁹ aut remissius ꝯstituat̄ ꝙ̄ ipse cā deposcit.nec eñ aut seueritatis aut clemētie gratia affectanda est sed ꝑpēso iudicio ꝑut queqꝫ res expostulat statuēdū est ꝛc.facit.c.sunt quedā.xxiij.q.v.vbi dr̄ qō ista grauissima delicta debēt punire principes seculares:vt si quis interfecit pontificē epm presbyterū ꝛc.Itē induco[b] istū tex.in fi.dū dicit qō non dꝫ quēlibet depositū tradere curie seculari.q.d.qō indifferēter hoc facere nō dꝫ:quasi qñqꝫ hoc facere debeat etiam non data incorrigibilitate vt quādo delictum illud exigit.Itē facit in ratiōe sui dū dicit ꝙ nō dꝫ hoc facere qꝛ functus est offō suo.qō intellige sufficiēter puniendo.Nec ob.c.qm̄.§.si. vt lit.nō cōte.Itē facit scōa ratio qꝛ nō debet ipsum bis punire seu duplici pena afficere eū.qō ītelligi debet qñ sufficit altera pena.nec ob.c. ad falsoriorū.de cri.fal.c.statuimus.xvj.q.j.sed vbi delictū est atrocissimum seu diu continuatum nō videtur sufficere sola pena depositionis nec in veritate vr̄ funct⁹ officio suo cū delictū ꝑ hāc penā nō sit sufficienter punitū:ergo ex mēte huius.c.potest ꝑcedi etiā ad traditionem curie secularis.Sicut ergo qñ nō pōt ꝯgrue puniri de facto relinquit̄ curie.j.eo.c.cū nō ab hoīe.ita ꝛ qñ hoc nō pōt de iure ꝑpter defectum pene[c].ꝛ sic intelligo cōem theoricam gl.vt habet̄ in.c.nec licuit.xvij.dis.ꝛ in.c.cū nō ab hoīe.j.eo.ꝛ in.c.ad abolendā.de her.vbi tradit̄ ꝙ ꝙ̄diu qs potest corrigi ꝑ ecclesiam ꝙ̄tōcunqꝫ sit criminosus nunꝙ̄ tradend⁹ est curie seculari.Et intelligitur qñ potest corrigi de iure ꝛ de facto per supradicta que singulariter no.qꝛ nullibi ita copiose iste articulus examinatur ꝛ quotidie venit in practica.Et adde ad ꝑdicta tex.no.in.c.si qs

a Sebasti.Sapia. ¶Et ideo. Adde ꝙ lꝫ degradatus perdat priuilegiū fori:nō tñ ita ꝑdit characterē quin possit cōficere corp⁹ Christi celebrādo:vt dicit Abb.c.ij.de cle.excom.mi.ꝛ Car.in.c.accedens.l.di.vbi dicit ꝙ ita se habet cōis opi.canonistarum ꝛ theologorum.

b ¶Itē induco. Vide qꝛ in.c.j.de homic.ego tenui ꝯtrarium vide q̄ ibi dixi ꝛ i ꝯtrariū facit lex data coniuncto.d. Baldo.ibi.C.de do. vide do.in.c. j.de homi.lj.vj.q hoc tenet non tñ ita apte. vide.d. Pet.in.c.cū non ab hoīe.j.e.ꝛ i.d. c.j.de homi.ꝛ.l.c. ea q̄.de reg. iu.in vj.And.Barba.

Zacharias.

laicus.xxiij.q.v.vbi presbyter vel alius cleric⁹ vel episcopus degradatur propter coniurationē factam contra principem vel dn̄m terre:vt no.doc. in.c.petitio.de iureiur.ꝛ posset intelligi de actuali degradatione propter immanitatem criminis. arg.l.quisquis.ad.l.iuliam maiest.

1 Episcopus potest dispensare super crimine adulterij ꝛ minorib⁹ adulterio cōmissis a clerico ꝛ in quib⁹ alijs possit dispēsare.vide infra.4.ꝛ an inferioribus ab episcopo liceat vide infra.3.

2 Clericus depositus nō statim est effectus de iudicio seculari nisi aliud superueniat.

3 Adulterium non dicitur maius delictū alijs nisi propter eius frequentiam.

5 Crimina que dicantur grauia.7.

Sacerdos potest penam in canone positam limitare in confessione.

6 Dispositio respectu dispensationis dicitur fauorabilis.11.

8 Dispensatio concessa in vno casu an extendatur ad alium.22.

9 Procurator generalis potest ex causa specialiter prouisa per dominum tollere.

10 Episcopus nō pōt dispensare contra suam constitutionem iuratam vel que transiuit in contractū.

Episcopus non potest seipsum absoluere a iuramento:ꝛ authorizare non potest quis seipsum.

12 Dispensatio facta sine cause cognitiōe ab inferiore a principe est nulla.

14 Episcopus an dispenset cum clerico adultero ante dispositionem vel post.

15 Episcopus nō potest quē restituere fame nisi indirecte exemplum vide hic.

Directe q̄ nō possunt fieri, cōceduntur indirecte.

16 Eps an possit dispensare sine consensu capituli.

Dispensandi potestas an transeat in capitulum episcopo mortuo.17.

Capitulum non succedit episcopo in his que episcopus habebat iure singulari.

Episcopus nō potest facere sine capitulo illa que eo mortuo transeunt in capitulum.

Eps nō tenet̄ sequi sed requirere consiliū capituli.

18 Episcopus an possit dispēsare inuito aduersario illius cum quo vult dispensare.

19 Sentētia ex presumptionib⁹ est multū tēperāda.

20 Episcopus vtrum teneatur dispensare.

21 Dispensatus ab episcopo eo quia commisit aliqō crimen, an videatur dispensatus ad beneficia acquirenda.

De adulterijs.

Summat⁹ est iste §.s.in ꝑn.c.vl' sic. In adulterio ꝛ minoribus pōt cū clericis peracta penitentia episcopus dispēsare. depositus autem pro suis excessibus nō tradit̄ indifferēter curie seculari.h.d. ¶†Not.primo vnā regulā in materia dispēsationis circa delicta : vt in adulterio ex criminibus adulterio minoribus eps dispēsare possit.ꝛ pondera:qꝛ solū sit mentio de episcopo.Inferiorib⁹ ergo ꝑlatis hec facultas nō videt̄ cōcessa de quo aliquid.j. ¶†Secundo not.quod depositus nō.est statim de iudicio seculari:retinet ergo[d] priuilegium nisi aliud intercedat. ad hoc.c.cū nō ab homine.j.eodem.lxxxj.distinc.dictum est in.c. ij.de penis.lib.vj. ¶Tertio nota istum tex.ad id quod dixi.s.in precedenti parte tex.quod quando delictum non est sufficienter punitū per solam depositionem debet tradi curie seculari. nam hic redditur duplex ratio quare depositus nō statim traditur curie seculari. Prima quia functus est officio suo.Secūda quia nō debet quē duplici pena affligere: que ratiōes cessant qñ delictū nō est sufficienter punitum per alteram penam propter atrocitatem delicti.vt in.c.ad falsariorum.j.de crimi.fal.ꝛ.xvj.quest.j.statuimus.ꝛ in.c.quoniam.in

c ¶Propter defectuꝫ pene. vr̄ iste innuere qō ecclesia nō possit īponere penam mortis qō nō est fatēdum vt plene no. Feli.in.c.si quando.co.iij.versi.vñ dicit bal.s.de rescrip.ſꝫ tu dic istū ītelligi debere qō ecclesia remittat clericū puniēduꝫ pena mortis iudici seculari non de fectu pene: vt ꝑ dixi : sed defectu executionis alli⁹ pene vt plene no. idem Feli.vbi.s. Sebasti. Sapia.

d ¶Retinet ergo. ꝙ depositus retineat priuilegiuꝫ fori tenet Fel.in c.ex parte. col.ij. versi.in glo.ij.de accus. vbi etiā in versi.itē no.vult ꝙ depositus beneficio dꝫ habere expēsas ne egeat dꝫ tñ viuere clericaliter.

Zacharias.

e ¶Retinet ergo priuilegium.Tu dic hoc esse verū priusꝙ̄ tradatur iudici laico ꝛ nō post:qꝛ tūc est de foro laicali.ꝛ no. Spe.in ti.de cōpetē.iud.adi.§.j. v̄si.in quibusdā. vbi etiam ponit an gaudeat priuilegio seculari.

a ¶Adulterio.Adde qd voluit Pau.de ca.psi.cxix.in primo impressis.
b ¶Contra canonẽ.Adde late Rom.consu.cccxxv.vbi dicit latius ea q̃ scribuntur in sequenti addi.
c ¶Et põt.Vide quod not.gl.in.c.z tempora.xxv.q.vij.z in.c.latorẽ.xxiij.q.ij.Andre.Barba.
Sebasti.Sapia.

d ¶Et hoc procedit. Hanc ampliationez q penie sint arbitrarie qñ est iposita pena a canone firmat Feli. in.c.sicut dignuz. j.de homici. Car. in cle.ij.xij. qõ.de peni.z remis.imo etiã procedit qñ p papã eẽt determinata pnĩa:vt tenet Felin.hic z in c.accusasti.de accusa.z in.c.j.i.xvj. columna.de cõstitu.z vid etiã Areti.in.c.accusasti.z nũquid possit imponere pẽitentiã que libereta pena purgatorij, vide pulchre per Abb. in.c.ij.d rap.z i.d. c.deus qui.de pe. z remis.

f ¶Eps dispẽsare Sed tu vide.ca.j. de eta.z qli.lib.vj. vbi fit mentio de epo.z in.c.cum ex eo.de elec.libr.vj. vbi etiã fit.si ergo istud sit verum:ad quid illa iura exprimũt epz.And. barba.

f ¶Dictum Inn. vide Joã.de imo. in.c.post translatiõẽ.de renũ.vbi tz.z do. Card.i d.c.dilectus.vide que dixi.in.c.de si moniace.desimo. z p isto dicto In. no.vide gl.i.c.postulasti.de cler.ex. mi.And.barb.

g ¶Cõcedere episcopis. An eps possit dispensare cõtra cõciliũ.gl.in ca.dilect⁹.el.j.de preben.tz q nõ z in cle.j.de elec.z in c.cũ dilectus.e.ti. z facit.c.post trãslationez.de renũ. vbi pap.reddit se difficilẽ ad dispensandũ contra conciliũ.facit.c.significasti.vbi excipit authoritas pa.facit qz authoritas cõciliaris est maioris efficacie:vt fin.voluit Archi. in.c.j.de cõsti.lib. vj.z Bal.in.l. humanum.C.de leg. Andr.Bar.

si.vt lit.nõ contest.z hic in glo. Alia non colligo: qz vel sunt examinata.s.in pcedentib⁹ vel veniũt.j. examinãda.Ideo iuxta ordinẽ venio ad examinationem materie vna cũ glo.istius.§.Et diuido istã glos.principaliter in duas partes. Prima format vnam oppositionem z soluit. ¶Secunda aliam ibi ex verbis istis.¶†Opp.ergo capiendo primã 5 partẽ in eo qd iste tex.innuit adulteria computanda inter minora crimina.z sic obst.xxxij.qõ.vij. qd in oĩbus.vbi dicit qd in oĩb⁹ criminib⁹ adulterio graui⁹:solue.dicit pmo glos.qd ista lr̃a non obstat implicatiue sed denotat raritatẽ.q.d.q raro committuntur delicta qb⁹ adulteriuz nõ sit maius seu rara sunt delicta q̃ excedant istud.Scdo soluit q dr graui⁹.i.cõmuni⁹.z fuit istud dictum in detestationẽ criminũ vt magis vitaret:qz multa reperiũt delicta adulterio maiora:vt incestus zc.sicut no.j.q. iij.peruenit.Cõclude ergo post gl.z doc.hic.z Archi.in palle.c.qd in oĩb⁹.q q̃tũ ad criminis quantitatẽ nõ est mai⁹ alijs.xxxij.q.vij.adulterij maluz. Quãtũ vero ad criminis cõitatẽ z frequentationẽ est maius alijs:qz cõi⁹ z frequentius cõmittit illud q̃ alia.q̃tum vero ad pene impositionem põt dici ita graue sicut alia:qz pro isto sicut p aliis magnis imponit pena mortis.Leui.xx.c.z.l.quãuis. C.de adul.Deutef.xxij.c.Et fuit hic dictum Lau.in palle.c.qd in oĩb⁹.z Jo.an.hic.sed certe hec solutio non pcedit maxime de iure cano.qz pro adulterio non fit degradatio actualis z tñ pro quibusdã alijs bene fit.sicut dixi sup prima parte.Itẽ de iure ciuili in qbusdam delictis modus acerbissime pene inducitur vt in parricidijs z assasinis:tñ nõ sic i adulterio.Vñ alie solutiões videnf veriores.Itẽ dicit Vin.hic q q̃tum ad delicti extensionẽ hoc est de grauiorib⁹:qz nõ solũ delinqt i se sed in pluresq tale delictũ cõmittit:qz duorũ aĩe polluunt.Et lz doct. videant seq h dictum:non tñ verum:qz in delicto incest⁹ z cũ excedit cõtra naturã duorũ aĩe polluuntur z tñ illa sunt valde maiora:vt in palleg.c.adul 4 terij malũ.io tene precedẽtes solutiões. ¶Scdo pncipaliter op.cũ sequẽti parte gl.verũ q nõ solũ eps dispensat in adulterio z in minorib⁹:imo z in maiorib⁹.dispẽsate eñ in heresi.l.dist.psbyteros. facit qd hodie habet in.c.vt cõmisi.de her.li.vj.in ver.z illorũ.itẽ cũ sacrilego.l.dist.si qs psbyter.z in capitalib⁹ criminib⁹ occultis.l.dis.de his. Sol.ex gl.pñt breuiter colligi tres solutiones.Prima sm quosdam q eps non dispẽsat nisi vbi reperit a iure pmissum:z sic in adulterio z in minorib⁹.qz permissũ repit poterit dispẽsare z in alijs vbi h repiretur specifice pmissum.alias secus.argu.de presum. nõne.z de tẽ.ordi.dilect⁹.Scda opi.pncipalis est vt i delictis possit semp eps dispẽsare nisi specifice reperiat phibitũ:ptz qz lz hic dicat de minoribus adulterio nihilomin⁹ z i maiorib⁹ dispẽsat vt ptz p pdicta:z sic vacat hic argu. a zrio sensu:qz h reperit exptisezriũ in iure.Tertia opi.colligit prope si.gl.i versi.imo eps zc.q aut loquimur i canonib⁹ penitẽtialib⁹:z in istis dispensat eps nisi inueniat phibitus.z idem dicit de sacerdote:aut loqmur in canonib⁹ penalib⁹ inferẽtib⁹ penã in foro contentioso:z tũc si inferũt penã dispositionis vel suspensiõis p enormib⁹ criminib⁹ non dispensat eps:vt in.c.miror.l.di.cũ si.hoc vult tota gloss.in effectu. Primã opi.sequunt hic d.Phi.z Frãc.z probat hoc dictũ p canones sm Jo.an.xxiiij.q.ij.cũ quibus.z.c.seq.qd incipit canonũ.vbi epi dicunt magistri z custodes canonũ.itẽ canones sunt ab oĩbus seruandi.xxv.q.j.nulli fas.de cõstitu.c.j.ergo illos relaxare nõ lz nisi cui permissum est.xxv.q.ij. amputato.Nec ob.sm Frãci.c.nup.alle.p zrio:qz loquit de absolutione excõicationis q̃ ex faciliori cã permittit q̃ dispensatio,qz noluñt iura qd qs in excõicatione decedat.de ap.qua frõte.Ad hoc de sen.excõ.cuz illorũ.vbi ptz q maior est dispensatio q̃ absolutio.facit qz no.de ele.cupiẽtes.§.ceterũ.li.vj.in gl.est ergo.¶Collec.hic tenet secũdã opi.q in oĩb⁹ delictis eps dispẽset nisi vbi reperit expresse phibitũ: nec ob.h lr̃a:qz minora vocat oĩa delicta vbi eps nõ phibet.z hãc dicit tenuisse Inno.lz postea mutauerit eandem in additione z minus bene sm eũ.Alij aliter z vario mõ dicunt.Sz attingendo ipsam rem z principaliores opi.scias q Host.hic,z Joan.an.eũ sequi videt z dicit q eps a dispẽsare põt in adulterio[a] z minorib⁹ vbi expresse in iure hoc nõ prohibet.in maiorib⁹ vero nõ nisi vbi expresse cõcedit:z p hoc dicit materiaz esse clarã z nullã recipe calũniã.Et dicit Joã.and.q hoc habuit ex eo quod hic not.Tan.z Goff.z in.c.sane.ij.j.de cleri.coniuga, per quam decre.arguit q dispẽsat cũ periuro.Et de materia huius gloss.plene no. in Spec.titu.ij.versi.nunc de episcoporũ.z ver.in his ergo. z in vers.seq. Et hanc opi.Hostien.sequitur etiam Jo.de lig.et dicit q reducitur ad opi.que habet q episcopus nõ dispensat nisi in casibus in iure expressis pro hoc quia episcopus est custos canonũ:z qz dispensatio est odiosa et 5 hanc opi.etiã sequitur Arch.in.c.licet canon.de elec.lib.vj.¶Do.Cardi.hic tenet q potest dispẽsare in adulterio z minoribus.i.in criminib⁹ que sunt de minori numero criminũ:z que dicantur minora crimina remittit ad no:in.c.nisi cũ pridem.de renun.Et dicit quod peccatũ dicitur maius seu grauius inquantum amplius recedit a deo:et quando dicatur amplius recedere a deo hoc cõmensurabitur ex contemptu.de iureiur.cum quidam.z qd ibi not.Hec opi.nõ probat iure.Item difficile esset probare contemptum cũ cõsistat in animo.d.Ant.nihil boni hic dicit de suo.Unde causa breuitatis distinguo ponẽdo dicta aliorum z aliqua addendo tribuendo vnicuiq qd suum est:quod aut queritur nunquid possit episcopus dispensare contra canonẽ[a] superioris aut contra b canonem[b] proprium.Primo casu aut est canon penitẽtialis:z potest[c] c qz penitentie hodie sunt arbitrarie:vt hic in glo.et ita cõmuniter tenet ad hoc.c.deus qui.de peniten.z remis.z de pe.dist.j.mensuram. Nisi casus appareat reseruatus et de casib⁹ reseruatis:vide quod no.in.c.ij.de peniten.z remis.lib.vj.per gl.et doc.z per Hosti.in summa.de penit.z re d mis.§.ij.Et hoc procedit[d] etiã si canõ imponat certam penam.illam eñ potest etiã sacerdos regulariter mitigare:vide bo.glo.in.c.mensurã., de pen.distin.j.z in.c.de his.l.distin.vide tex.opti.in.c.quem penitet.d pe. distinc.j.nescio alibi meliorem tex.expresse loquentem de dispensatione in foro aĩe:dum dicit,ipsi enim sacerdotes plus possunt proficere vel cõfitentibus parcere zc.Alia enim iura simpliciter dicunt quod penitentie sunt arbitrarie sed intelliguntur arbitrio boni viri.vnde aliud est dispensare:aliud arbitrari condignam penitentiam.pro hoc vide bonam glo.z singularem quam semper tene menti in preallegato.c.mensuram. que prosequitur quando dispẽsat sacerdos minorem penam imponẽdo et quãdo inique arbitratur nũquid ille sit tutus quo ad deũ. Si vero est canon penalis seu dispẽsatiu⁹ si expresse indulget dispositionẽ inferioris vel expresse negat casus est planus.Si vero expresse non indulget nec expresse negat z tunc aut dicit dispensationem posse fieri:licet aliter e expresse non indulgeat z potest episcopus dispensare.[e]argumẽ. nuper. de sen.excõmuni.tenet hic Joan.de lig.z Joan.cal.et fuit originaliter f not.dictũ,Inn.[f] in.c.dilect⁹.de temp.ord.et no.in.c.postulatis.de cler. excom.mi.in glo.iij.Sed domi.Antoni.circa hoc videtur facere differentiã an constitutio sit cõcilij an alia:vt primo casu non possit inferior argumen.eorum que not.in capitu.cum dilectus.de elect.et clem.j.de elec.secundo casu sic.Sed ista differentia mihi non placet nec iure probatur:ex quo enim constitutio cuiuscunq sit indulget dispensationem sag tis videtur concedere episcopis[g] maxime vt verba aliquid operentur. nam respectu pape nõ põt intelligi q̃re authoritas pape semp intelligit excepta,de elec.significasti.z sic dispensando episcopus hoc casus facere non dicitur contra concilium sed potius exequitur concilium indulgẽs dispensationem.secus si concilium non indulgeret dispensationem sed generaliter disponeret:quo casu loquuntur iura allegata per dominuz 6 Antonium.¶†Et pro predicta conclusione facit quia dispensatio nõ est stricti iuris respectu dispensantis:imo quid fauorabile.vt infra dicã. cum sepe dispẽsatio sit necessaria et debita:vt not.in.c.vt constitueretur l.dist.et.c.domino sancto.et.j. questione.vij. exigunt.et.c. dispensationes.z facit quod statim dicam in sequenti membro Et hoc intelligo verum etiam si constitutio concilij esset canon late sententie.licet domi. Anto.etiam in hoc teneat contrarium:et dicit hoc tenere Archidi.in c.sicut.xv.dist.Sed in veritate Archi.loquitur quãdo constitutio simpliciter prouidet.Aliud est quando constitutio indulget generaliter dispensationem:qz tũc satis habemus tacitam concilij mentem.Quãdoq constitutio loquitur generaliter nec permittendo nec vetando dispensationem,z tunc in delictis dispensare põt in adulterio z in minorib⁹ nisi reperiatur prohibit⁹.In maiori vero non potest nisi expresse videat induita:vt in opi.Hostien.et Archi.In alijs vero delictis regulariter non dispẽsat nisi reperiatur sibi indulta.hoc probatur hic.et in.c.dilectus.de tempo.ordin.z communiter tenetur:quia per dispensationem vulnerant iura superioris.xxiij.q.iiij.Patet ex diffinitione dispensationis que ponitur per gloss.not.quã tene menti.j.questio.vij.§.nisi.rigor. quod non licet inferiori:vt in clementi.ne romani.de electi.z in cap.cum 7 inferior.de maiorit.z obedient.z.s.dixi.¶†Et que dicantur crimina

minora

a ¶ Crimina minora. Uide qd̄ not. Bal.i.l.j.C.qui accus.nō pos.in.xiiij. col.gl.in.l.j.C.de reg.re. ⁊ in.l.ea que.de reg.iur.pondera si dici pōt aut loquimur in foro peni.ētie: ⁊ tūc delicta dicunt̄ grauia habito respectu ad qualitatē persone: vt in.c.homo christianus.xl.di.per gl.aut sumus in foro cōtētioso: ⁊ tūc attēdimus penam que pro tali delicto cōsueuit apponi quia si est magna delictum cēsetur magnū: si parua paruū per id qd̄ no. Hostiē. in ca. non afferamus.xxiiij.qd̄.j. Andr. Barba.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Rōnis. Uide in materia dispēsatiōis qn̄ sit licita extensio late p Feli.in.c. postulasti.col.x.vsi.regula est q in dispensationibus .s. de rescrip.

c ¶ Maioritatem rōnis. Adde Oldra consil.ccxv.

d ¶ Non odiosa.vide q̄ dixi i.c. q in tantū. de preben. Andr. Barb.

e ¶ Urgēs cā.vide do. Abba.in.c.cū dilect⁹.de ele.vbi allegat illd̄ dictū Bal.vid̄ Bar. in l.ambitiosa.ff.de decre.ab ord.fac. Bal.i rub.C. qui admit.et ibi Ludo.ro. Bart.i.l.si hoiem.ff.manda.⁊ q̄ ibi remisi i tex. Inn.in.c.j.de cōsu.facit.l.ex facto ff.de vulg.⁊ pup. ⁊ i.c.pe.de cle. nō resi.⁊.c. suggestū. de deci. pondera q ptās iurat iudicare s̄m leges. quō ergo poterit venire ꝯ iuramētū. vide Bal.i.c. cū te.de re iu.vbi dt̄ q ex magna cā si necessitas exigat potest episcopus restituere ad famam. And. Barba. Anto. Fran.

¶ De hmôi dispensatione faciēda ab epō, ⁊ qb⁹ casib⁹ fieri possit, dicas vt p Spec. in ti.de dispē.i.§. nūc de epoꝝ: ⁊ dicas q illis casib⁹ quib⁹ est ꝑmissa dispensatio epo: pōt fieri ab eo solo sine caplo. vt ē glo.in.c. cū ex.eo. de elec.lib.vj.⁊ de hmôi dispēsa faciēda per epi.vide per.d.Card.in cle.j.in.§.j.de reli.do.⁊ vide gl.in.c. minor.l.dis.de dispēsatione aūt pape est facienda regula qd̄ pōt sup oībus dispēsare nisi expresse reperiat̄ ꝓhibitus cū ipe sit supra ius pontiuū.vt in.c.ꝓposuit.de ꝯces.preben.⁊ vide etiā per Spe.in alleg.titu.de dispē. in.§.nūc breuiter.⁊ in tit.de lega.§. nūc ostendendum. Dicas tamen q dispensatio pape in voto sine causa nō reddit dispensatum tutum in conscientia. vt est glo. in.c. nō est. de vo.⁊ maxime quando est facta ad instātiam vouentis. vt per Cardi. ibi ⁊ per eundem in clemen.ij. in.§.j. in.xj.qd̄.de peniten.⁊ remis.

minora[a] dic hoc relinquendū arbitrio superioris s̄m do.Ant. ⁊ bene qui h. bebit cōsiderare an delictum causet irregularitatē: ar.in.c.nisi.de renun. et animū delinquētis ⁊ cōptētum : vt.s.dixi post do . Cardi.et oēs alias circunstantias ad exequationem ⁊ cōparationem penarum ⁊c. ¶ † Et aduerte ad vnū dictū notabile in materia q non debemus arguere in hac facultate dispensandi ab identitate vel maioritate rōnis.[b] vnde lz reperiat̄ dispensatio cōcessa in vno casu : non tamen debet extendi ad casum similem vel habentem maioritatem rōnis[c] quia materia deuiat a iure cōmuni. ita notabiliter dicit Fed.de senis ꝯsil.xiiij. et Jo. and.in regula, que a iure.de reg.iur.lib.vj.in mercu.ar.i.l.qd̄ vero cōtra.ff. de leg.⁊ in regula, in argu.de reg.iur.libr.vj. Et hoc tene licet Car . aliter senserit hic: sed nihil boni inducit posse tamen satis eque dici q si casus permissus habet rationez permissionis expressam q extendat̄ vbi reperitur eadē ratio quia tūc non fit extensio sed potius includitur ex tacita mēte permittētis. ar.op. ex no. per glo.in.c.j.de tempo.ord.lib.vj.⁊ in.c.quis.de elec.eo.lib.⁊ in cle.j.de elec.⁊ per Dy. in regula vlti.de reg.iur.li.vj.⁊ per Cy.in.l.nō dubiū.C. de legi.facit.l. cū pater.§. dulcissimis.ff.de lega.ij. Ad predicta vide in contrariū tex.singularem in.c.per venerabilem . qui filij sint legi. post principiū. vbi dispensatio extenditur ad minora concessa. Potest dici q quedā est dispensatio non odiosa[d] sed potius gratiosa: ⁊ sic fit extensio vt ibi: sicut in priuilegio concesso contra ius. vt in.c. ex parte.el.ij. de decimis.⁊ vide tamē quod ibi not. Quedam est dispēsatio multum odiosa et illa non extenditur: vt.l.quod vero.ff.de leg.quod videt̄ de mente. Jo. and.in addi. Specu.ti.de leg.§.vlti . versi.iiij.vide qd̄ no.per eū in.c.postulasti.de rescript . ⁊ pro hoc allego glo.no.in cle.vna.de offi . vica.in ver.sacerdotium.que ne potest intelligi.

Additio. ¶ † Predicta limita vt episcopus non possit dispensare nisi vbi reperit̄ permissum nisi subsit maxima ⁊ vrgens causa.[e] ita reperio sentire et tenere do . de Rot.decisio.cclv.⁊ etiā Bal.vt credo in.l.oēs populi.ff.de iust.⁊ iu.qui per tex.no.in.l.si hominē.[f] ff.manda.dicit ex causa epm̄ posse statuere contra iura ⁊ sic fortius dispēsare . Sicut enim ibi procurator generalis potest contra specialr̄ prouisa per dn̄m ex causa: ita ⁊ epš ꝯtra canones. sed hoc itelligo qn̄ superuenit cā noua vel antiqua verisimilr̄ nō cognita per papā. sicut intelligit̄ lex illa in procuratore.vt ibi no.Bar. Et si hoc dictum est verū qd̄ videtur satis rōnabile limitat notabiliter istā materiā ⁊ materiā statutorū: ⁊ cōmuniter nō solet induci per canonistas: et pro eo facit qd̄ in si. not. Inno.in.c.qd̄ super his.de voto.circa potestatem pape respectu infideliū. ¶ † Secūdo mēbro principali an possit epš dispēsare cōtra ꝓpriā constitutionē. Inno.in.c.dilectus.de tēpo.ordi. dicit in addi. q nō. quem sequitur Archi. in.c.licet canō. de elec.libr.vj. Contrarium sentit Inn. in.c.cū ad monasteriū.j.de sta.re.vbi tenet q cōditori canonum licet cōtra suam cōstitutionē dispensare etiā sine causa: quia sicut fuit motus ad cōdendum ita ad tollēdum seu ad dispēsandum . Pro hoc dicto scd̄o allego Jo.an.in regula, generi per speciē . de reg.iur.lib.vj.in mer . ⁊ expressius q̄ alibi tenet in regula, cui lz.de reg.iur.lib.vj. in solutione qōnis. vbi dicit epm̄ posse tollere ⁊ dispēsare cōtra suam cōstitutionē. ⁊ hoc dicit seruare vniuersum.et minime sunt mutanda ⁊c.quicquid sentiat Archi.in prealleg.c.licet canon. Et hoc dictū bene nota : q cōiter ignorat̄.⁊ Inno. in prealleg.c. cū ad monasteriū. non loquitur specifice in constitutiōe epi.d. Ant.limitat nisi cōstitutio[g] transiuerit in priuilegiū vel ꝯctū[h].⁊ sic potest intelligi ꝯria op.⁊ p hoc allego qd̄ no.Bar.in.l.qd̄ semel.ff.de decre. ab or. fa. Uel nisi cōstitutio esset iurata q tunc stāte constitutione nō pōt dispensare cū seipm̄[i] a iuramēto absoluere nō pōt.facit qd̄ no.i.c.dilecto.de pbē. et qd̄ no.Jo.an.sup gl.in.c.j.de supplē . negli. prela. lib.vj.post Host.vbi ponit vnū no.dictū limitans oīa dicta ꝓcedētia ⁊ loquentia in hac materia dicens q vbi canones imponūt leges ipsis epis: nō dispensant[k] nisi hoc specifice reperiatur cōcessum. hoc dictū melius caderet sub precedenti mēbro.

Additio. Allegatur prealle.c.dilectus. vide et Archi.xxvij.q.j. virgines . predita ergo restringunt̄ ad canones se dirigentes ad subditos. Pro hoc dicto allego glo. in c.si.j.q.v.vbi no.q epš nō pōt dispensare cū simoniaco in beneficio qn̄ fuit sibi data pecunia . facit etiā cle.si.de re.ec.nō alie. vbi ptz q nō authorizat in facto ꝓprio.⁊ qd̄ ibi no.in gl.in simili . Sed circa predicta dubitat̄ primo an epš dispenset cū incestuoso.⁊ dicit hic Joā.an.q sic.remittit ad not. xxvij.q.j.virginem.ego remitto ad melius not. in c.si qua virgo.⁊.c.si quis sacro.ea.causa et qōne. et sic habes epm̄ posse dispensare cū adultero: itē cū incestuoso. Sed dubitat nunqd possit dispensare cū adultero ⁊ incestuoso simul vt q cognouit consanguineā maritatā. Uin.q non vt refert. Joā.an. per.l.vim passam.§.prescriptione.ff.de adult. illa lex inducit̄ q aliter alibi disponitur circa adulterum tm̄ : aliter qn̄ est coniunctū adulteriū cū incestu. Et facit hoc ꝯ Bart. in.l.ij.in prin.ff.de verbo oblig.vbi dicit q habens ptātem dispēsandi cum adultero. Itē cū incestuoso potest dispensare cum adultero incestuoso simul per.l.si ita.ff. de liber. et posthu.vbi appellatione simpliciū veniunt mista. et hāc opi.[l] Uin.ꝯ opi.Bar.vr̄ hic seq do.Ant. q hec facultas dispēsandi inꝗtū ius relaxat : ⁊ quia iure singulari conceditur est stricti iuris.⁊ pro hac parte ēt fuit Bononie disputando determinatū: et vide p Cal.⁊ alios in.c.p venerabilem.q filij sint legi. ¶ † Sed certe saluādo Bart.⁊ ꝯ hoc dictum Uin. pōt dici q aut dispēsatio ꝯsideratur quo ad ius cōcedentis ⁊ est interpretanda late ar. in simili op.in.c.cū dilectus.⁊ qd̄ ibi not.de cōsue.inꝗtū enī conceditur potestas dispensandi in aliquibus casib⁹ nemini fit preiudiciū nisi concedenti: nec ex parte eius cui concedit̄ reperit̄ aliqd̄ odium: vnde dz late interpretari tanq̄ beneficiū principis.arg. in.c.si cui.de pbē.li.vj.⁊ de ver.sig.olim.et qd̄ not. per Inn.in.c.cum dilecti.de do.⁊ in.c. dudum . de priui.facit.l.rescripta.C.de pci.ipe.offe. ⁊ optime in.c.cū tibi de benignitate . de ver.sig.⁊ p hoc habes bo.glos.iuncto tex.in.c.si.de simo. et sentit ibi Jo.an.hanc distinctionē in lec. et hoc casu ꝓcedit opi. Bart.licet ipsemet senserit cōtrariā opi. in.l. vim passaz.§.ꝑscriptiōe.ff. de adul. sz pro his que dixi ⁊ ꝯ illam theoricā Jo.and.Uin.et Fede.s.recitatā allego text.not.quē nescio alibi in.c.per venerabilē[m].q filij sint legi.in v̄sicu.j. vbi est materia dispēsationis. vbi dr̄ q id qd̄ in maioribus ꝯcedit̄ in minori cōcessum esse videt̄.⁊ no.illū tex.perpetuo. pro hoc facit q nō est odiosum prorsus vt in dispensando aliquis teneat locum principis imo gratiosum.et hoc tenet Fede.de senis.consi.clxiij.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Si hominem. Multa que decidunt̄ per illū tex. ponit Feli.in.c.j. col.xxvj. versi.fallit.de ꝯsti.Andr. sicul.in ca.ij.in.ij. no.de offi. deleg. ⁊ in repeti. rubri. C.qui admit. col. xxxij.Jaso.in.l.j. C.de precib⁹ impera.offe.in.l.nō solū.§.morte.colū. xxj.ff. de ope. no.nuntia. Marsil.latissime in.l.j. §.fin.colum.ix.ff. de questio.

Sebasti.Sapia.

g ¶ Cōstitutio. Uide not.per Feli.⁊ alios in . c.j . j. de probatio. vbi tradunt q etiā princeps nō pōt contrauenire his q̄ deducta sūt in cōtractū . vide Ro. in terminis in cōsilio.cccxxv. inci. quo ad primū. et Oldra.in consil. ccxxxj.incipiē. factū tale est. in tertio dubio.

h ¶ Uel ꝯctū.vide que remisi in.l.titius.ff.d obsequ. Andr.Barba.

Zacharias.

i ¶ Cum seipsum a iuramento absoluere nō potest adde qd in papa, Archi.in.c. autoritatem.xv.q.vj. ⁊ Feli.remis.in.c. ij.co.vij.vsi.extra gl.tractant hic.c. de spon.

k ¶ Nō dispēsant. p isto dcō Host. facit.§.opz. i aut. de iu.quem alleg. hic Bal. Andre. Barba.

l ¶ Opin.Barto. Adde ibi Alexā. et alios nomi.

m ¶ Cap . per venerabilem. Tu pondera q.d.c. p venerabilem . loquitur in iudice ordinario: nos loquimur in delegato. ⁊ fauorabilior est iurisdictio ordinaria q̄ delegata in.c.j.de rescri.li.vj.ergo est extēdenda.⁊ sic non potest allegare. Contra dictum Jo.and.pondera etiā.c.si.de si . q loquit̄ in casu quo emanauit in fauorem animarum cōtra vitium simonie. ideo non est mirum si extenditur vt est glos.in aut.sacramenta.C.si aduer.vendi.And.Barba.

Additio. Nam is cui conceditur iustis causis exigẽtibus maxime inferior cui conceditur dispensatio non debet hoc facere sine causa, vt.j.subijciã.ꝛ causa exigente quãdo ꝗʒ dispensatio est debita, vt.s.dixi aut considerat dispẽsatio ex parte eius cũ quo dispensatur ꝛ tunc procedit dictũ contrariũ vt minus quo ad personã suã recedatur a iure cõi quam fieri possit. In eo enim reperitur odium ꝛ sibi ius cõe contradicit: et ideo satis est ꝙ ei dispẽsatio aliquid operetur arg. opti.in.c.j.ꝛ.ij.de fil.presby.lib.vj.ꝛ.c.qđ dilecto.de consang.ꝛ affini. Sed tñ si quis vellet tenere contra Bar.posset dicere ꝙ respectu materie sup qua cõceptio principis fit est quid odiosum: qꝛ datur materia vulnerandi iura: sed de equitate illud dictum videtur verum: sed de rigore ꝛ vtilitate iuris forte procedit opi.contraria. Item dubitatur an cũ schismatico eps possit dispensare: ꝛ glo.hic ꝙ sic. per.c. vt constitueretur.l.dist.ꝛ dicit Jo.an.ꝙ hoc fuit dictũ Jo.qđ repetit do.Ber.j.de schisma.c.ij. in fin, in vlt.gl.sed dicit Jo.an.ꝙ illud.c. vt constitueretur. hic allegatum, hoc non probat: licet finis dicat, qđ propter graues scissuras dissensionũ vbi multorũ strages iacet detrahatur seueritati. Sed opi.gl.puto satis sustineri posse per ea que.s.dixi. qꝛ satis est ꝙ generaliter reperiatur dispensatio cõcessa. Itẽ ꝙ dispensat cum heretico: vt in prealle.c.vt cõmis. ꝛ schisma est heresis capiendo proprie schisma vt capiunt communiter antiqua iura pro his qui recedunt ab aeclesia romana ꝛ fortius adhuc si nõ est heresis p hoc quia in illo.c.vt cõstitueretur.exprimitur ratio dispẽsationis ꝛ sic extenditur ad casum habentẽ idẽtitatem rationis per superius dicta.

12 ¶ † Insuper circa hanc materiam dispẽsationis annecto notabile dictum Inn.in.c.cum ad monasterium.de sta.re.circa validitatem dispensationis ꝙ si isti inferiores quibus ꝯceditur facultas dispẽsandi in certis casibus dispensant sine cause cognitione talis dispensatio est nulla [a] vel retractabitur ꝛ dispensans punietur [b].l.j.dist.qui in aliquo. Nam alias non videtur dispensatio sed dissipatio: qꝛ proprie dispensatio est iuris cõmunis relaxatio facta cũ cause cognitiõe ab eo qui habet potestatẽ dispẽsandi. vide bo.gl.ad materiam in prealleg.§. nisi rigor. idem Inno.in alio loco extraneo posuit aliud notabi.dictũ ad materiaʒ dicens ꝙ episcopis licet quasi semper in beneficijs dispensare [c] vt ipse no.in c.ij.de cle.non ordi.mini.nam dispensat cum non ordinato ministrante vt ibi.item cum homicida.

13 de cleri.purg.in duel.c.fi.ꝛ.l.dist.studeat. ¶ † An aũt inferioribus episcopis liceat cũ eorũ subditis dispensare in casibus a iure cõcessis. vt in adulterio minoribus ꝛ similibus. ¶ Inn.vero dicit in.c. ij.de eo qui fur.or.rece.ꝙ inferiores nunꝗ dispensant cõtra canones [d] etiã vbi dispẽsatio a iure cõceditur: nisi specifice eis concedatur. hinc est ꝙ iura semper loquũtur de episcopis: ꝛ qñ volunt hoc cõcedere inferioribus semper exprimunt: vt in preal leg.c.ij.ꝛ.c.cum illorum.ꝛ.c.ij.de sen.excom.cum si. ꝛ no. Archi.in.c.cũ ex eo.de ele.lib.vj.sentit etiam idẽ Inno.in.c.fi.in fin.de postu.prela.ꝛ Spec. in titu.de le.§.sunt quoqꝫ.in fi. Talia enim grauia episcopis tanꝗ sponsis ꝛ vniuersalibus ordinarijs reseruantur: sicut in simili dicimus in excommunicatione a canone lata vt regulariter nullus valeat p̃ter episcopum ab illa absoluere: vt est tex.cum glo. in cle.j.de priui. Et fede.consi.xiiij.nisi iste inferior haberet iurisdictionem quasi episcopalẽ ſm Fede. ꝛ bene: Qꝛ tunc posset omnia que spectant ad iurisdictionẽ episcopalẽ.qđ no.pro hoc.in cle.j.de re. ecc.non alie.vbi talis inter autoritatem rei ecclesiastice non alienande.ꝛ qđ no. Inn.in.c.ij.de trãsact.

14 ¶ † Quero ad declarationem litere. hic enim dicitur ꝙ eps dispensat in adulterio ꝛ minoribus criminibus ꝛc. nunquid possit dispẽsare postꝗ deposuit clericũ: anvero tantum ante depositionẽ. Vin. hic, vt refert Joã.an.tenet ꝙ ante depositionẽ: qꝛ cum deposito non dispensat.alleg.ij.q.vj.c.ideo.et remittit Jo.an.ad no.in.c.clerici.de cle.excom.mini.ꝛ ita cõiter cũ hoc dicto trãseunt hic doc. Sʒ qꝛ hec qđ est pulchra ꝛ quasi clauis huius materie volui eam indagare latius. Et vltra hic tacta reperio plures opiniones lʒ hic valde succincte transeant doct.de quo mirandũ est. Et primo est glos.in preal.c.ideo.vbi distinguit an sit verbaliter depositus an actualiter vt primo casu possit eps restituere: scđo nõ. Alia glo.est in.c.si qs presbyter.vij. q.j.ꝗ distinguit inter depositũ ex crimine ꝛ depositũ ex ꝯtumacia.vt prio casu eps nõ restitutuat: scđo sic. Alia est in.c.eps.xi.q.iij.que dicit ꝙ si fuerit deposit⁹ iniuste: puta per falsos testes eps restituit alias non. sed vr̃ loqui in degradato: referendo eam ad tex. Glo.in.c.clerici.de cleri. excom.mi. vr̃ cõcludere ꝙ depositũ non possit restituere nisi iniuste fuisset depositus. Glos.in.c.ex tue.de cleri. nõ residẽ.tetigit sed nihil firmauit. Reperi Spe. alti⁹ attingẽtẽ hãc materiã in tit.de leg.§.nũc ostẽdendũ.versi.nono.vbi post multa vr̃ sic cõcludere. ꝙ aut ꝗrit de degradato actualiter: aut de deposito verbaliter. Prio casu aut petitur de iure restitutio vt qꝛ allegatur falsitas testium vel qđ simile ꝛ potest in preall.c.ep̃.aut de gratia ꝛ nõ põt quia reseruatur soli pape: ꝛ in hoc casu intelligit.c.ideo sup quo se fundãt hic doc. Scđo casu in verbaliter deposito dicit indistincte ꝙ potest. et ad hoc allegat hoc.c.ꝛ sic aperte sentit ꝯtra opi. hic recitataʒ vbi etiã post depositionẽ potest eps dispensare qđ placet: ꝛ sentit etiã hic Colle.ꝛ satis potest defendi ꝛ teneri tanꝗ fauorabilis: ꝛ facit iste text.indistincte permittens dispẽsationem in adulterio ꝛ minorib⁹ et maxime in eo qđ sequitur post mentionem factã de depositione.ꝛ vide gl.magistrã in.c. Quis de rescri.li.vj.ꝗ satis sentit hoc.ꝛ hoc expresse per istum tex.reperio tenere Archi.post Petr.

15 in.c.j.xv.q.vlti. ¶ † Sed circa hoc restat aliud contrariũ de quo sepe dubitaui nec reperi expresse tactũ per doc. quõ poterit eps dispẽsare post condẽnationẽ cum per sentẽtiã latã super adulterio cõdẽnatus efficatur infamis ꝛ sic de alijs criminib⁹ publicis.vj.q.j.infames.l.j.ꝛ.ij.ff.de hisq no.infa. et eps ſm cõem opin.traditã in.c.cũ te.de re iudi. nõ restituat fame.arg.in.l.j.§.de qua.ff. de postu. quia hoc reseruatur principi vt ibi. sed dico tenendo primum ꝙ licet infamia sit irrogata nihilominus potest eps in adulterio ꝛ in minoribus dispẽsare: qꝛ tunc restituat fame venit per quãdã consequentiam in eo qđ restituit contra sniam suam in casu sibi cõcesso. Et pro hoc optime facit tex.in pal.§. de qua.vbi ptʒ ꝙ inferior restituẽdo in integrum aduersus sniam suã in casu quo potest per consequentiã restitui ad famã si talis erat snia que infamabat.lʒ directe ꝛ principaliter nõ potuisset restituere fame.et est in hoc iste text.vede singu. Et sic dico ad ppositum ꝙ lʒ directe eps nõ posset restituere quẽ fame: tñ indirecte ꝛ per quãdã cõsequentiã potest.ꝛ de hoc est casus no.hic ſm istum intellectũ.ꝛ sic intellige ꝛ restringe. Arc.in.c. eps.xj.q. iij.vbi no.per illum tex.infamem posse restitui de

16 iure cano.ꝛ hoc no. ¶ † Sed circa facultatẽ dispẽsandi quero nunquid possit eps dispẽsaro in casibus a iure permissis sine consensu capituli sui. vr̃ primo ꝙ nõ per tex. [e] hic dũ dicit cũ clericis: intelligendo ꝙ hoc verbũ denotat causam agentẽ seu efficientẽ. sed intelligendo ꝙ denotat clericos cuʒ quibus dispensatur non colligitur hoc ex text. Jo.an. videtur hic sentire ꝙ nõ requiratur cõsensus capituli.ꝛ remittit ad no.per glo.in.c.cũ ex eo.de elec. lib.vj.ꝛ ibi videtur cõcludere ꝙ generaliter in facultate dispensandi nõ requiratur ꝯsensus capituli. ꝛ sequitur hic do. Anto.ꝛ do. Cardi.ꝛ pro hoc scđm do. Anto. qꝛ ius dispensandi cõpetit epo [f] de iure spãli in quo non hʒ cõitatem cum capitulo. iuxta not.in.c.verũ.de foro cõpe.ꝛ de ele.cum in cũctis. in fi.ꝛ sequitur Spe.in tit.de legato.§.antepe.i prin. Aduerte qꝛ per rõne suã sentit do. Anto.ꝙ ptãs dispensandi in casibus epis cõcessis [g] nõ deuoluitur ad capitulum sede vacãte ex quo hec potestas cõpetit epo iure singulari iuxta not.in prealleg.c. verum. cui⁹ ꝯtrium aperte tenet Fede.cõsil.xxix.vbi plene hoc prosequitur.ꝛ hoc plus placet maxime attenta

illa

a ¶ Est nulla. Sʒ ipa.qđ põt sine cã sʒ certe nõ erit titus i foro ꝯscientie.facit gl.i.c. nõ est.de voto.ꝛ ideo dixit tex.i.c.p venerabilẽ.q si. sint legi.diuersis causis inspectis ꝛ sic debet fieri cũ causa dispensatio. Andre. Barba. Zacharias. ¶ Adđ tu quod no.in apo.ad istũ in.c.cũ inter. nu. 9.i v.dispẽsare.s. de renu.ꝛ ibi ꝗ sit iusta causa dispẽsandi. Sebasti. Sapia.

b ¶ Punietur. multa ad hoc cumulat alex.i ꝯs.xciiij. ici.ꝯsideratis his col.peñ.i.j.vol.ꝛ i ꝯs.lx.inci. visa legitimatione. col. vij.i.iij.vol. ꝛ adđ ꝙ dispẽsans sine cause cognitione dʒ priuari beneficijs.ita sing.dixit Archi.in.c.lʒ canon.de p̃bẽ.li. vj. Sebasti. Sapia.

c ¶ Dispẽsare. adde ꝙ etiã hoc procedit vt liceat epo dispẽsare in b̃nficijs qñ p papam fuisset depositus ille q vult dispẽsationem obtinere. ita singulariter trãdit Fede.de senis in consi. cclxiiij.

d ¶ Dispẽsant cõtra canones. Tu adde Inn.in.c.fi. de postu.p̃la.ꝛ gl. in.c.j.i verbo, episcopi. de etate et quali.ꝛ in.c. cũ ex eo.de elec.libr.vj. Andre. Barba.

e ¶ Per tex. Hoc pondera bene qꝛ non potest stare vt iterlligatur.i. cũ capitulo: quia appellatione clericorũ nõ veniũt canonici. vñ spãle ẽ in casu.c.p exemptionẽ.de p̃ui.li. vj.iđ iura qñ loquũtur de canonicis appellãt seniores ecc̃ie vt i c.qualiter.el.ij.de accus.vñ si nõ poñt exercere iurisdictionẽ i criminalibus sine capitulo vt i.d.c.qualiter. ergo multo min⁹ dispẽsare: qꝛ primũ est fauorabile reipu.vt delinquẽtes puniantur. scđm ẽ p̃iudiciale reip. vt delinquẽtib⁹ fiat remissio. Andre. Barba.

f ¶ Competit epo. Põdera qꝛ dictũ c.eps. xv.q.vij.loquitur qñ eps audit cãm et sic loquitur in decisiõe cãe. sʒ nõ loquitur i dispẽsatiõe ꝗ est fauorabilior. pondera tex.in.c.q̃liter.el. ij.de acc.vbi đr cũ seniorib⁹ ecclesie. põdera qꝛ hodie ep̃i prescripserũt vt soli possint. vt in.c.ij.de ꝯsue.li. vj.p Do.ibi vide ergo ista q̃stio est frustratoria ꝛ qꝛ dispensatio accedit ad gratiam. Andre. Barba. Zacharias.

g ¶ Casib⁹ epis cõcessis. Adđ quod no.i.apo. ad istũ c.cũ olim.in vers. succedit.nũe.2. ꝛ ibi plene examiatur ptãs capituli sede vacãte ibi ẽt bõna gl.ver. cap. s.de ma.ꝛ obe.ꝛ Spe.in.tj.de instru.edi.§.nũc vo aliqua ver.itẽ circa legitimos.

✝Sebasti. Sapia.
a ¶ Arduus. Hac opin. firmat dñs Maria. soci.in.c. ad audientiã. col. pe.de homic. Ro. in ɔsil.cccxxv. incipiẽ. quo ad primũ. Old.in cõsil. cccxxvi.inci.ꝙ articuli dati.colũ.ij.
✝Sebasti. Sapia.
b ¶ Precessit. vid Bald.in ɔsil.j.sub ti.de elec.⁊ Aret. in ɔsil.vij.inci. precedẽdũ.est colũ.ij. Butriũ.⁊ Abba. in ca. innotuit.s. de electio.
c ¶ Partẽ penitẽtie. pondera qꝛ sumus in casu fauorabili ꝗ casu habet p cõpleto.l. vestimentũ.ff.de auro ⁊ argẽ.lega. Andre.Barba.
d ¶ Pôt.i.debet. Adde ꝙ verbum potest iniunctum alicui qui ex necessitate officij aliquid tenet facere importat necessitatem ſm Bald. l.gallus.in prin. in prima oppo.ff. de libe.⁊ posthu. vbi dicit qð si statutũ dictat ꝙ potestas possit ingerere de maleficijs intelligitur .i. qð debeat.⁊ sequuntur ibi Rapha.et Imo.et sequitur Ang.de are.i tracta.malefi.in glo. j.in penul.col.vẽſ. quid si statuto cauetur ⁊c. de veritate istiᵘ dicti, vide apostil.ad Ange.vbi.s.⁊ Alex. et alios in.d.l.gallus. Aene.falco, Zacharias.
¶ Adde ꝙ tunc demũ hoc verbũ pôt, necessitatem importat qñ necessitatem negatiua precedit.gloss. est not.⁊ ppetuo mẽti tenẽda.i.c.j. de regu.iur.li.vi. quam ad hoc allegat iste et post eũ Barba.in.c.j.in cã pos.et proprie. refert et sequitur Anto.corse.sing. cccxj.in vẽſ.pôt de qua dictione vide p Moder.in.l.si mãdauero.§.si.ff. mã.⁊ in auť.sed ⁊ periculum.C.sine censu vel reliq.

illa rõne ꝙ dispensatio aliqñ est debita:vt.s.dixi vnde est iurisdictionis epalis ⁊ cõpetit suo iure: hinc est qð inferioribᵘ hoc nõ cõcedit.vt.s.dixi. Nam ⁊ in casibus maioribᵘ hec ptãs deuoluitur ad capl'm:vt no.in cle.vna de re.pmu.et in.c.vno. de maio.⁊ obe.li.vj.⁊ cognoscit.de causis magnis vt in.c.ad abolendã.de here.⁊ in cle.j.eo.ti.Et ob hoc dico epm debere requirere ɔsiliũ sui capl'i seu consensum in dispẽsatione si cã est ardua vel casᵘ est arduus[a]:iuxta no.per Inn.in.c.nouit.de his que fi.a prela.Si em̃ eps nõ debet audire causas subditorũ sine cõsilio capi.xv.q.vij.eps nullius.⁊ sic exercere nõ pôt quod est debitũ:multo fortius nõ debet posse dispẽsare:cũ per eam vulnerentur iura.xxiij.q.iiij.displicet.vt.s.dixi.Et hãc opi.qð eps solus nõ possit:tenet Hosti.vel Inn.in.c.qð dei timore.de sta.re.⁊ Archi.in palle.ca.cũ ex eo. de elec.li.vj.⁊ videt tex.cũ gl.j.q.v.c.fi.⁊ sentit glo. in.c.ex penitẽtibus.l.dist.licet do.Ant.hic dicat et minᵘ bene ꝙ prima opin.cõiter teneat.nõ ob. ratio glo.in palle.c.cũ ex eo.in eo qð dicit ꝙ iura cõiter faciũt mentionem de solo epo:qꝛ hoc ideo est quia ipe est author in dispẽsando:licet teneat requirere cõsilium capl'i.do instantiam.Iura cõiter dicũt ꝙ prouisio ecclesiarũ spectat ad epm.x.q.j.regẽda.⁊.c.nouerit,⁊ quasi p totũ.⁊.xvj.q.vij.oẽs basilice.Itẽ ꝙ institutio clerici ⁊ destitutio spectat ad epm:vt in.c.cum ex iniuncto.de here.in fi.Itẽ ꝙ corã epo suo cõueniẽdus est clericus.xj.q.j.de persona.⁊.s.ti.pri.fi.qs cõtra clericũ.⁊ tñ non potest hec oĩa solus eps facere:imo dꝫ habere consiliũ seu ɔsensum capituli sui vt in palle.c.nouit.⁊ in.c.quãto.ð his que fiũt a prela.⁊ in pcalleg.c.eps nullius.cũ si.Sed ideo mẽtio fit tm̃ de epo:qꝛ vt.s.dixi ipse est author ⁊ dispensator.nõ em̃ tenetur sequi ɔsiliũ, sed requirere:vt in.c.cum in veteri.de elec.⁊ in.c.cum olim.
17 de arbi.¶ †Sed circa hoc moneo vnũ nota.dubium ad materiã an capl'm sede vacante possit dispensare cũ clerico ne deponatur et sic in casibus huius.§.nã Fede de senis in loco pcalle. format tm̃ qõnẽ nũquid possit dispensare capitulũ in casu.c.cũ ex eo.in decidendo tñ generaliter videt ɔcludere in omni dispẽsatione vt ptãs deuoluat ad capitulũ:nõ tñ attingit specifice istum casum. Sꝫ ratio dubitãdi in isto casu est hec qꝛ nõ videt qð capl'm possit cognoscere de causa depositiõis clericorũ cũ hoc sit ordinis.vnde etiam solus eps nõ potest sed dꝫ secũ adiungere numerũ epõrum a canonibus determinatũ:vt.xv.q.vij.c.si autẽ.⁊ c.si qs.⁊ pone ibi in summa.⁊.c.j.⁊.ij.ð pe.lib.vj. Hinc dicit glo.in.c.trãsmissam.de elec.ꝙ etiã electus ⁊ cõfirmatus in epm nondũ cõsecratus non pôt cognoscere de tali causa:multo ergo fortius nec capitulũ si nõ pôt illã penam imponere:ergo nec in illa dispẽsare sicut in sequẽti qõne dicit de electo. Sed hoc non obstãte puto ɔtrũm.nã etiã psupposito qð nõ possit cognoscere nec deponere tamẽ poterit dispẽsare ne deponatur:qꝛ dispẽsatio est mere iurisdictiõis:ergo potest illã exercere.Nec obstat ꝙ non possit illã penã imponere qꝛ illud cõtingit ex eo qð est ordinis.vide bo.simile in.c.suffraganeis.de elec.⁊ qð no.in.c.j.de trãsla. prela.in glo.pe.que est notabilis.vnde potest cõmittere decisionẽ et cognitionẽ alijs sicut facit in literis quas tradit ordinãdis.in.c.iij.de tempo. ordi.lib.vj.⁊ ita puto dicendum in electo confirmato nõdum cõsecratio vt dispẽsare possit cũ sit iurisdictionis per supradicta.⁊ p no, per Inn.in pcalleg.c.suffraganeis.licet hic doct.dicãt enim posse dispensare in penis quas imponere pôt:ſꝫ non in alijs:sed nõ video bonã rationẽ diuersitatis necessario cõcludentẽ.Et pro hoc facit quod no.Jo.an.in.c.ij.de pe.lib.vj.vbi dicit ꝙ licet numerus episcoporũ requirat de iure in cognitiõe cause dũ agitur de depositione per iura superius allegata.de cõsuetudine tñ solus eps cognoscit ⁊ per se ⁊ per vicariũ,qñ non intẽdit procedere ad actualẽ degradationem.Et pro hac cõsuetudine optime facit iste tex.⁊.c.cũ. non ab hoīe.j.eo.⁊.c.

postulasti.s.ti.pri.⁊.c.ij.de offi.vica.li.vj.⁊ sic potest hodie cognoscere ⁊ penã imponere solᵘ electus ⁊ capl'm sede vacãte.⁊ de electo tenuit Inn. in.d.c.trãsmissam.de elec.de capl'o allego tex.aptum in.c.ad abolẽdã.de here.vbi cognoscit ɔtra clericũ etiã de heresi.⁊ in cle.j.e.tit.⁊ videt etiam pbari ꝙ possit eũ tradere curie seculari.In contrariũ tñ multũ facit.c.j.de hereti.lib.vj.vt hodie etiã requiratur numerus epõrum qñ intendit ad depositionẽ actualẽ.Et quicquid sit in hoc, illud tñ puto verũ vt semper possit capl'm dispẽsare et
18 etiã electus cũ sit mere iurisdictionis.¶ †Quero ad declarationẽ litere nũqd possit eps cũ accusato dispẽsare inuito accusatore doct.cõiter hic tenent ꝙ sic quia ptãs dispẽsandi libere cõceditur epo:⁊ beneficiũ iuris nemini est auferendũ:vt in regula,indultũ.de reg.iur.li.vj.dũtñ accusatus egerit pniam:de quo in Specu in ti.de aboli.§.j. ver.sed cũ supra.⁊ hoc intelligo verũ qñ dispẽsatio solũ venit in preiudiciũ publicũ nec tangitur interesse puatũ:alˢ nõ posset.facit ad hoc quod no.Jo.an.in.c.dudum.de elec.post.Inn.Et per hoc dicit Joã de lig.ꝙ si sit dispensatũ cũ aliquo pendẽte impetratione qua est obtentũ ꝙ ille priuaretur bñficio suo ⁊ certo ɔferet:ꝙ nõ valet dispensatio in preiudiciũ ipetrãtis:cui saltẽ fuerat ius qũitũ ad rẽ.de hoc.l.dist.vt ɔstitueretur:⁊ qð not.in.c.ꝗuis.de rescri.lib.vj.Itẽ hec dispẽsatio
b nõ cõualidat electionẽ nullã que pcessit[b] p regulã,nõ firmat.de reg.iur.li.vj.de quo tñ dic vt not. Inno.in.c.nisi.§.propter.de ren.¶ An aũt posset dispẽsare cũ accusatore qui non pbauit.Spe. in ti.ij.§.nunc de epõꝝ.N.sed nũqd cũ accusatore. ꝙ nõ,quẽ sequunt hic Jo.añ.⁊.d.Ant.tũ qꝛ non egit penitẽtiã:tum qꝛ punit ex presumptione calumnie.d.meᵘ do.Car.hic tꝫ oppositũ qꝛ eadẽ est ratio in accusatore ⁊ accusato:⁊ hoc quatenᵘ dispẽsatio non tangit interesse priuatũ.Sed p hoc oĩno non tollit fundamentũ tenentiũ ɔtũ.vnde dico ꝙ etiã dispẽsare pôt cũ accusatore qꝛ dispensat in adulterio ⁊ minoribᵘ.sed accusator deficiẽs est in minori delicto ꝙ sit accusatus:tũ qꝛ accusatus si vere cõmisit adulteriũ teneret ex vero delicto,sed ille tenet ex quadã calũnia ⁊ pñdia:⁊ ma-
19 xime qꝛ presumptiue dicitur reus.¶ †Quo casu multũ tẽperãda est sñia qñ.s.pcedit ex psumptione:vt no.Inn.in.qꝛ verisimile.de psump.itẽ non est saltẽ maius delictũ.qð pꝫ ex idẽtitate penarũ. Itẽ nõ ob.ꝙ nõ egerit pniaꝫ quare fateor ꝙ pus aget pniam ⁊ postea dispensabit:hic em̃ reqritur peractio pnie ne delictũ oĩno trãseat impunitũ. satis em̃ est ꝙ tpe dispẽsationis fiende iste egerit pniam.Nã ⁊ accusatus nõ egit pniam ante conuictionẽ cum tñ cũ eo dispensat.s.imposita penitẽtia peracta.ita ⁊ in accusatore.Et puto ꝙ in casu
c huiᵘ.c.non sufficisset peregisse partẽ penitẽtie[c]. sicut hic vult do.Anto.p.c.ex tenore.de tẽp.ordi. quia illud.c.loquit in alio casu.s.qñ peccatũ erat occultũ.⁊ est illud quoddã ɔsiliũ.hic vero loqtur in peccato manifesto ⁊ vbi fienda est dispẽsatio. vnde ne videatur sine penitẽtia trãsire:dꝫ pactio penitẽtie pcedere dispẽsationẽ:vt clare innuit litera a cuiᵘ verbis nõ est recedẽdũ:maxime in hac
20 materia.ar.c.j.⁊.ij.de fi.pũby.li.vi.¶ †Sed quero an eps debeat dispensare,doct.hic dicũt quod sic,peracta penitẽtia.vnde exponũt tex.potest.i.
d debet.[d] Sꝫ gl.in.c.domino sancto.⁊.c.et ɔstituet.l.dist.⁊.j.q.vij.exigũt.videnť ɔcludere qð vbi subest causa tenet episcopus dispensare alˢ peccat.nõ tñ per hoc dat reo actio ad petendã dispẽsationẽ.ſꝫ potest implorare officium superioris. ar.c.nullus.de iurepa.⁊ cũ hac opi.glo.transeunt hic moderni:ſꝫ cõsidero ꝙ ista expositio quã hic faciunt doc.est ipropria ⁊ ɔtra.l.nõ quicqd.ff.de iudi.⁊ de offi.de lega.c.cõsuluit.⁊ qð ibi not.Nõ em̃ quicquid iudicis ptãti subijcit iuris necessitati submittit vt in iuribus palleg.itẽ sequeretur ꝙ aliqñ posset dispensare sine causa,quando.s.dispẽsatio nõ est debita,qð aperte sentit hic domi. Ant.dicẽs ꝙ qñ sine causa petitur non est debita

Antoniᵘ Franc.
¶ Qñ verbũ pôt iportet pcisam necessitatẽ vltra hic alle.vide Bar.in l.iij.in.j.col.C.de pig.⁊ in.l.si in.§. q.ff.de fer.et in.l. de his.i.j.col.i N. pterea ista lex est prohibens.ff.de trãsa.⁊ vide Bal. in.l.j.i pe.col.C.q admi.⁊ hʒ p bart. i suo ɔsil.inci.sup petitiõe cuiusdã. et p lafrã.de ora. i.c.qm̃ ɔ.in.N.dilatiões.de pba.⁊ vide et Bart.in.l. si nõ sorte.in.§.si centũ.ff.de cõdi. inde.vbi dicit ꝙ negatiua preposita facit actum de iure impossibilẽ. et vide et Bar.in l.fideicõmissa.in §.hec verba.ff.de legatis.iij.et vide Alex.in consi.pe. in.ij.parte cõsiliorũ.⁊ vide in.c.j.vt ecc.benefi.vbi dicũt scribentes qð ẽt si iũgat cũ vbo, debeat:vt puta qꝛ dicatur, possit et debeat:importat pcisam necessitatẽ.⁊ eodẽ modo iportat necessitatẽ precisam in vltimis voluntatibus,vt in.l.pcto. de legat.[illegible] vide ẽt Bart.in.l.j.de iniu.[illegible] ver. op.ꝙ dictio pôt. et p Bal.in.ij.in §.creditũ.ff.si cer. petatur.
¶ Et adde ꝙ si ponatur affirmatiue in cõtractibᵘ rescriptis vel legibᵘ importat necessitatem causatiuã.vt in.l.sepe. ff.de offi.psi.et in l.si tibi.in.§.fi.ff. mã.et gñalr qño ponat et sumatur hec dictio pôt:vide glo.Barto.in l.qð seruus.vbi etiam per.d.Alexã.i.j.col.ff.de cõdi.ob cau.et vide Bald.in.l.j.in.ix. oppo.C.q res in. non no.et in auť. itẽ si qs.C.de na. libe.⁊ vide ẽt glo. in clem.ij.de cele. mis.et que ponũt scribẽ.in.c.consuluit.de offi.dele.⁊ in cle.auditor.de rescrip.

et hoc ſm eũ voluit dicere Archi.in.c.licet canõ. de elec.li.vj.⁊ in.c.vt cõſtitueret.vbi dicit ꝙ diſpẽ ſatio qñq3 eſt tm̃ permiſſa. ⁊ hec eſt gratia:qñq3 ẽ debita et eſt tunc ius:cũ ſit executio iuſtitie.⁊ hoc dictũ ſeu hoc ſentire eſt ꝯ id ꝙ.ſ.dixi ſm Innoc. in.c.cum ad monaſteriũ.de ſta.re.vbi dicit ꝙ non valet diſpẽſatio ſine cauſa vel eſt retractãda. Facit etiã qđ no.gl.i.pꝛealle.§.niſi rigoꝛ.⁊ ideo dico ꝙ qñq3 in diſpenſatione vertitur vtilitas publica:vt qꝛ ſcandalũ euitatur vel eccleſia multũ melioꝛat̃ ⁊ pſona illius qui al's erat valde vtilis eccleſie:⁊ iſta eſt debita ⁊ peccat eps nõ diſpẽſãdo: et in hoc poterit imploꝛare officiu ſuperioꝛis.Et in hoc caſu intelligo iura ſuperius allegata q̃ ſic in veritatẽ loquunt̃.et maxime.c.vt ꝯſtitueret̃.in fi. qñq3 tm̃ ſubiacet vtilitas perſone vt qꝛ al's eſt bone conditionis:licet inciderit in hoc delictũ et videt̃ ſatis cõtritꝰ. ⁊ tũc dico ꝙ eps põt nec peccat nõ diſpenſando.⁊ ita ꝓpꝛie loquit̃ iſte tex. dũ vtit̃ verbo põt,nõ enim peccat faciẽdo iuſtitiã ex quo nõ vertit̃ intereſſe publicũ quia ſaltem pena eſt vtilis in exemplũ.lvj.diſt.facte ſunt autem leges.Si aũt nulla ſubeſt cauſa nec in perſona patiẽte nec extrinſecus reſpectu publici itereſſe:tũc dico ꝙ diſpẽſatio fieri nõ poteſt vel ſi fieret nõ valeret vel irritaret̃.⁊ diſpẽſans puniret̃ vt in p̃alle. dicto Inn.⁊ hoc bene no. ¶ †[21] Ultimo hic quero vt integre habet̃ materia huiꝰ.c. an per ſimplicẽ diſpẽſationẽ factã per epm̃ intelligat̃ diſpenſatũ in acq̃ſitis ⁊ acq̃rẽdis oꝛdinibus bñficijs, Pe. et Abb. ꝙ ſic cũ enĩ ſm eos diſpẽſatio ſit beneficiũ eſt late interpꝛetãdũ.de dona.cũ dilecti.de verbo. ſig.olim.qđ intelligit ipſe quo ad iura que ipſe diſpẽſans cõferre põt.⁊ ſic nõ ob.de cõſan. ⁊ affi. ꝙ dilectio.⁊ facit de priui.quia circa.⁊ no. bene hoc dictũ.facit etiam ad hoc qđ dixi.ſ.referẽdo Bar. Dicũt etiã ꝙ per diſpenſationẽ epi nõ erit habilitatus ad epatũ.ad hoc de elec.innotuit.et ſic notoꝛij foꝛnicatoꝛes ⁊ alij ſimiles quãtuncũq3 egerint pniam nõ pñt ſine licẽtia pape in epos ꝓmoueri.qđ eſt ſatis graue ſm Abb.do.Anto.in effectu dicit ꝙ ſi fuit diſpẽſatũ quo ad ſolam depoſitiõis penã nõ imponẽdã nõ poterit pꝛomoueri. ſi vero ſimpliciter quo ad ꝓmotiões futuras poterit ad epatũ ꝓmoueri ex quo ſublata eſt macula peracta pnĩa ⁊ hoc mihi placet ⁊ adduco.c.ferrũ.l.diſ.vbi patet ꝙ poſt pniam incipit eſſe nouꝰ hõ[a].nec dꝫ cõſiderari in eo qđ fuit: qꝛ incipit eſſe qđ nõ fuit.ex quo enĩ illud delictũ nõ inducit irregularitatẽ ſatis epi diſpenſatio videtur ſufficere. ar.hic.⁊ in p̃al.l.j.§.de qua.ff.de poſt.Ad h̃ gloſſ. no.in.c.fidelioꝛ.l.di.q̃ colligit per illũ text exẽplo ſancti Petri ꝙ potius eligẽdus eſt qui peccat et penituit q̃ q nũq̃ peccauit:qꝛ ille ſcit melius cõpati ĩfirmitatibꝰ alioꝛũ q̃ iſte:⁊ firmioꝛ nũc videt̃ ad reſiſtẽdũ q ſemel lapſus eſt ⁊ reuerſus. ¶ †[22] Et ad materiã diſpẽſationis an debeat extendi vide qđ no.glo.in.c.quia intantũ.de pꝛeben.⁊.vij.q.j.ſi qs in clero.plene per Archi. in p̃alle.§.niſi rigoꝛ. ⁊ in.c.exigunt.j.q.vij.⁊ de reſcri.c.ſtatutũ.§. ſancimus.lib.vj.in glo.dignitate.⁊ qđ no.Ioã.and.in c.ex tue.de cle.nõ reſi.extẽditur enim ad neceſſaria conſecutiua:vt ibi no. Abb.

1 ☞ Feudalis cauſa debet cognoſci ⁊ vẽtillari coram domino feudi qui ſuper hoc habet oꝛdinariam iuriſdictionem.13. ſed quid ſi alius ſentẽtiauit ſuper hoc vide.j.nume.9.

2 Iuriſdictio oꝛdinaria confertur per legem.

3 Reconuentio non tribuit iuriſdictionem.

4 Subditus non tenetur reſpõdere domino ſuper cauſa priuilegiata.

5 Iuriſdictio conceſſa alicui reſpectu certe rei durat quantum ille vult ⁊ poteſt.

Iuriſdictio deuoluitur ad oꝛdinariũ: qũ ille primo habebat non poteſt vel non vult vti.

Iuriſdictio poteſt pꝛeſcribi.

6 Laicus habet iuriſdictionem in clericos : quãdo habet iuriſdictionem reſpectu certe cauſe que viget in clericis.⁊ nu.22.

7 Rectoꝛ alicuius collegij l3 habeat iuriſdictionẽ inter perſonas ipſius collegij nihilominus nõ aufert iuriſdictionẽ ab oꝛdinario etiam ſuper eiſdem cauſis.

8 Monachus debet magis obedire abbati q̃ epiſcopo in cõcernẽtibus regulam.

9 Iuriſdictio domini ſuper feudo non poteſt pꝛoꝛogari a vaſallo ſine licentia domini.

Sententia a non ſuo iudice eſt nulla.

10 Tacens ⁊ non contradicens an videatur conſentire.

11 Iuriſdictio ſi fuerit alicui interdicta adhuc valent acta facta: niſi talis iuriſdictio ſit alteri tributa.

Mandatum pꝛeſumitur quoties quis agit nomine alicuius ipſo pꝛeſente ⁊ non contradicente.

Clerici non poſſunt pꝛoꝛogare iuriſdictionem ſine cõſenſu ſuperioꝛis.

12 Iuriſdictio deuoluitur ad alium pꝛoximum ſuperioꝛem:ſi ille qui eam habebat erat negligens.

14 Qualitas que tribuit iuriſdictionem iudici an ſit expꝛimẽda in libello.

15 Iuriſdictio data pluribus intelligitur data non omnibus inſolidum ſed omnibus ſimul.

Iudices deputati in certa cauſa poſſunt illam delegare.

Appellationis cauſa vtrum poſſit alteri committi tam de iure canonico q̃ ciuili.

16 Miſerabiles perſone ſunt ſub pꝛotectione eccleſiaſtica et conueniunt ſuos reos coꝛam iudice eccleſiaſtico.

Uidua dicitur miſerabilis perſona.

17 Sacrilegium committitur etiam per inuaſionem rei patrimonialis ipſius clerici.

18 Libellus eſt late interpꝛetandus in fauoꝛem actoꝛis.

Dominium poſitum in libello intelligitur de directo ſiue vtili.ſecus in alijs diſpoſitionibus.19.20.

20 Per pꝛeſcriptionem an requiratur vtile vel directum dominium.

21 Feudatarius negans feudum ſpectare ad dominum:quo caſu cadat a feudo.

23 Appellatio eſt de minoꝛi ad maioꝛem iudicem pꝛouocatio.

24 Oꝛdo iudiciarius ſeruatur in modo ſententiandi:quando etiam inter certas perſonas quis habet iuriſdictionem : licet in decidendo ſeruet̃ conſuetudo rei ſuper qua litigatur.

b **C**Eterum quia. [b]Uaſallus paratus coꝛam domino reſpondere coꝛam alio ſuper feudo conueniri non debet.h.d. vel ſic:cognitio feudi inter vaſallos ſpectat ad dominum feudi. Uel tertio,vaſallus coꝛam domino feudi cõueniendus eſt etiam ſi dominus feudi ſit pſona eccleſiaſtica:dummodo ibi actoꝛ poſſit ſuam iuſtitiã cõſequi al's loci oꝛdinarius poterit adiri.⁊ ſecundum hoc eſt caſus notabilis.Diuiditur quia pꝛimo ponitur exceſſus.Secũdo pꝛohibitio.ibi:nos. et illa diuiditur in duas.Nam pꝛimo pꝛohibet.Secundo limitat reſtringendo pꝛohibitionẽ ibi quãdiu. ¶ Caſus literalis.Quida3 habebant poſſeſſiones in feudum ab eccleſia Bonoñ.iſti vaſalli eccleſie trahebãtur in cauſam ſuper poſſeſſionibus illis coꝛã delegatis a quibuſdam alijs qui dicebãt ſe potioꝛes in feudo illo.iſti excipiebãt ꝙ parati erãt rñdere coꝛam domino feudi:iudices hoc non obſtante ſententiã excommunicationis ſeu etiam interdicti pꝛomulgabant in ipſos.Epiſcopꝰ dñs feudi ſignificauit hoc domino pape.vnde ipſe diſtrictius ide3 fieri ꝓhibet quãdiu illi parati fuerint ſuper poſſeſſionibus illis in pꝛeſentia epi domini feudi iuſtitiã exhibere.Ber. ¶ Not.j.†[1] ꝙ dominꝰ feudi habet iuriſdictionẽ oꝛdinariam[c] reſpectu cauſe concernentis feudum.pꝛobatur ex eo quia hec iuriſdictio ſibi conceditur a lege.vt in lib.feu.in.l.imperialem.de pꝛohi.feu.alie.et hic in.c.verum.j.tit.pꝛoxi.⁊ in.c.nouit.j. eod.cum ſimi. ¶ †[2] Lex enim ꝯfert iuriſditionem oꝛdinariã:vt no. per Innoc.in.c.cum ab eccelſiaru3.de offi.oꝛdi.⁊ in.c.quanto.eod.tit.not. glo.in.c.ſuſpicionis.⁊ in.c p.⁊ g.de offi. delega.⁊ tex.iuncta gloſ.in.l.⁊ quia.ff.de iuriſdict.omni.iudi.Ex quo infero ꝙ eiꝰ iuriſdictio poterit pꝛoꝛogari.Credo tñ ꝙ pꝛoꝛogatio fieri nõ poterit[d] niſi reſpectu cõſimilis cauſe feudalis.ſecus vero ſi eſſet cauſa alterius nature quia tũc non eſſet pꝛoꝛogare ſ3 quodammodo nouã iuriſdictionẽ creare. ¶ †[3] Quod nõ poteſt facere reconuentio.vt no.in.c.at ſi clerici.ſ.eo.et plenius per Inno.in.c.j.j.de mu.peti.⁊ per Bar.in aut.⁊ cõſequenter.C.de ſen.⁊ de materia dic vt dicam in pꝛealle.c.j.Et hoc aperte ſentit Cyn.in.l. teſtamenta.arg.illius.l.C.de teſta.et ex hoc etiã infero ꝙ ex eo qđ habet oꝛdinariam poteſt alij committere.argumẽ.in.l.vna.C.qui ꝓ iuriſdi.⁊ in c.poſtoꝛalis.de offi.oꝛdi.⁊ in.c.vt litigantes.eo.ti.lib.vj.Secũdo nota caſum in quo priuatus ſeu pꝛelatus circa epiſcopũ habet iuriſdictionẽ oꝛdinariam reſpectu certarum perſonarum ſeu certarum cauſaru3 etiã priuatiue ad iuriſdictione3 epiſcopi. ¶ †[4] Tertio not.ꝙ vniuerſaliter ſubiectus epiſcopo nõ tenetur reſpectu certe rei priuilegiate coꝛam eo eo de illa re rñdere.arg.cum capella.j.de priuileg. ¶ †[5] Nota ꝙ iuriſdictio data per legem inferioꝛi reſpectu certe cauſe videtur perdurare et effectũ habere inquãtũ ille velit et poſſit iuſdictionẽ exercere:data ergo ĩmpotentia pꝛopter rebellionem ſubditoꝛũ vel voluntatẽ ipſiꝰ iudicis deuoluitur iuriſdictio ad oꝛdinarium ipſiꝰ conuenti vt eſt hic tex. opti.in dño feudi ⁊ limitat mirabiliter.l.illam imperialem.de pꝛohi. feudi

---

Sebaſti.Sapia.

a ¶ Nouus homo. U.de que no.do. Iaſ.in rubꝛi.ff.de iuſti.⁊ iure.colũ.j. vbi p dicta abb. hic videt̃ repꝛobare quandã opinione ꝙ h3 ꝙ iudeus effectus chꝛiſtianus non põt doctoꝛari. Si enĩ eſt emendatꝰ et quodãmodo factꝰ nouus:vt dt Abb. hic:videt̃ ꝙ poſſit doctoꝛari.vide per eum.

b ¶ Ceterum quia. Uide Bald. in.l. fi. §. cum aliquis. C.de iure delibe. vbi alleg. Innoc, hic:et eũdem in.l. imperialẽ.§.pꝛeterea ducatus.de pꝛohi.feu.alie. et in.§.p̃terea.luſti. Andre.Barba.

c ¶ Oꝛdinariam. Adde Old. conſilio.xvij.

c ¶ Iuriſdictionẽ oꝛdinariam, Sed dic ꝙ eſt ſpecialis licet ſit oꝛdinariꝰ. vide glo.in.c.j.de inueſti.in mar. fac, Andr.Barba.

d ¶ Non poterit. Uide Bal.⁊ vide que hic dixi in recolle.vide Bal.et alios i.l.j.§.⁊ poſt operis.ff.de ope. noui nuntia.

a ¶ Prescriptione. Adde φ nō solū iurisdictio pscribitur sed etiā merū imperiū. ita per plura. d. Jas. in. l. imperiū. in. iiij. q. ff. de iur. om. iu. vide Cor. in ɔsi. cclxviij. incip. in hac. in. xv. col. in iiij. volu. Ziene. falco.

b ¶ §. excessus. No. qđ. §. excessus. hꝫ locū in ordinario ɔ dñm feudi. pondera bñ illū tex qꝛ iudicio meo nō vr̃ bene dictū ex eo; qꝛ dñs feudi est ordinari⁹ ꝛ est sua res, et tractat de dāno euitando. ꝛ ordinarius nō hꝫ iurisdictionē nisi data negligentia vt hic: ergo antea nō pōt se īpedire. Andre. Barba. Anto. Francis.

¶ Circa hoc an iurisdictio ꝛ imperiū possit prescribi, vide Bar in. l. fi. ff. vti possi de. et in. l. i. §. si quis in hoc. ff. de iti. actu. pri. et in. l. sequit. in. §. si viam. ff. de vsuca. ꝛ in. l. si aliena. et in. l. iuste. in §. non mutat. eo. ti. ꝛ vide Bart. in ɔsi. j. quod incipit querit an iurisdictio. ꝛ per. d. Car. in cle. fi. in. ij. q. de censi. ꝛ no. doc. in c. dilectus. de rapto. et ēst conclusio φ pōt prescribi. tñ dꝫ articulari et pbari quod quis est vsus iurisdictiōe sciēte ꝛ patiēte eo qui hꝫ iurisdictionē: nō autē sciente ꝛ patiēte pplo: vt per Alexā. in. l. j. ff. de iurisdi. om. iu. de imperio autē an possit pscribi habetur per Bar. in l. naturaliter. de vsuc. et in. l. j. in fi. C. de bui. ꝛ ibi cōcludit φ ɔtra imperatorē non prescriberetur vacāte imperio nec eo absente in remotis. de quo habetẽ in. c. licet ex susceptо. de foro cōpe. et habetẽ per doc. modern. in. c. j. de prescrip. ꝛ latius dicetur in. d. c. ex suscepto.

feu. alie. in lib. feu. Jdē videtur etiā esse in iurisdictione acqsita ex pscriptiōe[a]. alleg. tex. valde no. iudicio meo ī. c. irrefragabili. §. excessus[b]. de offi. ordi. ꝛ no. quia per illū. text. puto supplēdum istū vt ordinarius possit ad instātiā actoris si dñs vr̃ negligēs statuere sibi certū terminū intra quem iustitiā administret: vel alias ipse faciet. ad idem qđ no. in simili in. c. ex parte antēsis. de ɔces. pben. 6 ¶ † Ultimo īduco istū tex. vltra omnes alios ad vnū not. dictū φ qñ respectu certe cause per legē ciuilē iurisdictio attribuitur vniuersaliter alicui qđ talis etiā cōprehendit clericos[c] actiue ꝛ passiue[d] in qbus viget illa qualitas super qua fundatẽ iurisdictio etiā ī preiudiciū ordinarie iurisdictionis epi vt hic colligitẽ expresse. Nā hec iurisdictio respectu feudi tributa est dño feudi per legē ciuilem: vt in prealle. l. imperialē. ꝛ nihilominus vendicat sibi locū ī clericis[e] actiue ꝛ passiue in quib⁹ reperitẽ illa qualitas. Si enim laic⁹ est dñs feudi habet iurisdictionē vt hic etiā si vasalli sunt clerici in eos exercetẽ iurisdictio p dñm feudi remoto epo loci. arg. hic ꝛ in. c. verū. ĵ. ti. pxi. fm cōmunē lectu. Facit qđ habetur in aut. habita. C. ne fi. pro pa. que simpliciter disponēs pro scholaribus dādo eis certos iudices habet locū etiā in scholaribus clericis: qđ tñ plen⁹ ceteris attingā ī. c. si diligēti. ĵ. ti. pxi. ꝛ potest defendi primū dictū: quia hec dispositio īperatoris potest se habere ad cōmodum et incōmodum respectu clericorū: quia si sunt dñi habēt iurisdictionē vt hic. ꝛ arg. eorū que no. in. c. j. de noui ope. nūc. ꝛ dixi ī. d. c. j. de cōsti. Jtē papa videtẽ approbare hic illā dispositionem legalem vt in. c. nouit. ĵ. eod. ti. facit qđ nota in gl. in. c. reprehēsibile. xxiij. q. viij. 7 ¶ † Jnsuper inducit istū text. do. Anto. ad probādū φ vbi respectu certe cause a. l. tribuit iurisdictio alicui eo ipo videtẽ exepta a potestate iudicis ordinarij qñ exprimitur iurisdictio respectu persone et nō territorij: secus si respectu territorij. per nota. in. c. pastoralis. ꝛ in. c. cū ab eccłiarū. de offi. or. et in. c. quāto. eod. tit. ꝛ videtẽ corrupte loqui. Nā iura per eū allegata pbant ɔtrariū huius dicti. et iste tex. pōt adduci etiā pro cōtrario in eo qđ nō ex toto eripit hāc causam a iurisdictione ordinarij: sed in quantū dñs feudi est vigil ꝛ sollicitus ꝛ datẽ potētia faciēdi: quia data potentia ꝛ volūtate nō habet se ordinari⁹ impedire. Et quicqd ipe senserit dico istud dictū nō esse verum indistincte qm̄ rectori cuiuscūqꝫ liciti collegij in causis concernentibus ipsius pfessionē datẽ iurisdictio a lege in psonas illorū de collegio: nec p hoc adēpta est potestas ordinario loci etiā respectu earūdem causarum ꝛ datẽ iurisdictio etiā sine territorio. Unde datẽ iurisdictio inferiori accumulatiue ꝛ nō priuatiue[f] ad iurisdictionē ordinariam: vt. l. fi. C. de iu. om. iu. ꝛ quod no. Jnn. ī palle. c. cū ab ecclesiarū. ꝛ in. c. dilecta. de exces. pla. xi. q. j. de persona. et in palle. c. quāto. fateor tñ φ dño feudi tribuitur iurisdictio priuatiue ad iurisdictionē ordinariā saltem data potestate et voluntate in iustitia ministrāda. vt hic pbatẽ aperte. ꝛ in prealle. l. imperialē. ꝛ. ĵ. ti. pxi. ex trāsmissa. ꝛ. c. ex tenore. ¶ Sꝫ dubitari pōt[g] de rōne diuersitatis inter hunc casum ꝛ predictū: et hāc puto diuersitatis rōnē. Noluit em̄ dare lex rectori collegij iurisdictionē priuatiue ad ordinariū qꝛ cā agitāda ita cōcernit ipsum rectorē sicut loci ordinariū. vñ noluit ipsum priuilegiare cōtra ordinarium in totum. sed in casu nostro causa agitanda respectu feudi mere ɔcernit ipm dñm penes quē remāsit directū dñiū. iđ voluit lex φ dñs feudi haberet primo iudicare quia quodāmodo iudicaret super re propria: ꝛ qꝛ melius informat⁹ iudicat: sed in defectū ne iustitia deficeret data voluntate vel impotētia voluit ordinariū adiri. Jtem vasallus est magis subiectus dño φ subditus inferioris prelati ipsi prelato: qꝛ vasallus subiacet non solū respectu nudi exercitij iurisdictionis sꝫ respectu feudi ꝛ sic respectu certe rei. subditus vero tm̄ subiacet superiori respectu nudi exercitij iurisdictiōis. ad hoc quod not. Bar. in. l. j. ff. de iudi. ꝛ de no. oper. nuntia. l. pma. 8 ¶ † Facit etiā quod in simili not. Jnn. in. c. φto. de offi. ordinā. vbi dicit φ in his que sunt regule abbas precedit epm respectu monachorū cū etiā in his magis debent obedire monachi abbati φ epo. qđ etiā no. gl. ī. c. qui resistit. xj. q. iij. Jn alijs vero que nō sunt regule eps ꝛ abbas habēt pariter iurisdictionē nec est necesse fm eū φ pmo conueniatẽ corā abbate. ꝛ idē in plebanis ꝛ alijs ppositis ecclesiarū. hoc tamē vltimum lati⁹ examino in. c. si quis cōtra clericū. ĵ. ti. pxi. in repetitione. ꝛ forte dicam in prealleg. c. quāto. vbi materia melius cadit. 9 ¶ † Sꝫ qꝛ supra dixi φ qstio feudalis[h] debet primo tractari coram domino feudi: quid si ordinari⁹ loci ferat aliquā sniam super hoc non data negligentia dñi feudi: nūquid teneat in casu ī quo iurisdictio spectabat ad dñm feudi host. φ nō p tex. hic in verbo, prohibemus. ꝛ arg. in. c. super literis. de rescript. ꝛ remittit ad no. plene. ĵ. ti. proxi. c. licet. ¶ Primo excludā casus minus dubitabiles si snia puta excōicationis lata sit in inuitū ꝛ nolentē corā ordinario litigare: tūc credo opi. Host. simpliciter pcedere: qꝛ talis snia reperitẽ lata cōtra iuris phibitionē vt hic. ergo nulla. C. de legi. non dubiū. ꝛ. c. at si clerici. s. eo. facit qđ no. Jnno. in. c. fi. de acc. ꝛ de testa. raynutius. et opti. facit tex. ī. c. j. §. ex parte. de cōces. pbē. lib. vj. et idem dico de quolibet actu gesto in inuitū ante legitimā prorogationē: iurisdictio enim est trāslata de ordinario in dñm feudi vt hic. ¶ Secūdus casus est qñ vasallus spōte litigauit corā ordinario dño sciente ꝛ ɔdicente ꝛ tūc etiā nō valet sententia: qꝛ reperitẽ lata cōtra ius, ꝛ a iudice non suo non enim potest vasall⁹ prorogare iurisdictionē alterius inuito dño feudi: vt hic no. Jnn. ꝛ Bar. in. l. j. ff. de iudi. ꝛ in. l. j. §. ꝛ post. ff. de no. ope. nū. ꝛ gl. i: prealle. l. imperialem. §. preterea. ¶ Terti⁹ casus est qñ dño ignorante vasalli litigauerūt corā ordinario. ꝛ idem credo rōne predicta: qꝛ nō poterūt prorogare iurisdictionē sine ɔsensu dñi feudi[i]. ꝛ per cōsequens reperitur sententia lata a nō suo iudice vt in iurib⁹ alle. superius. facit qđ no. in. c. significasti. de fo. cōpet. ꝛ tenet And. de iser. in preall. §. pterea. ꝛ do. Ant. hic[k]. 10 ¶ † Quartus casus magis dubitabilis[l] est quando dñs sciuit vasallos litigare coram ordinario ꝛ nō ɔdixit. et hoc casu tenet predictus And. acta corā ordinario tenere quia facit sibi preiudiciū tacēdo[m]. arg. ff. de re iud. l. sepe. ꝛ. c. pe. ĵ. eo. Simile in illo qui sciuit suū procuratorē agere de eo de quo sibi nō cōmisit ꝛ non contradicit. facit enim sibi preiudiciū. de offi. deleg. cū olim. secus dicit si nō potuit prohibere. ꝛ sic soluantẽ multa ɔria alle. ix. q. ij. c. j. facit. c. ex trāsmissa. ꝛ qđ ibi no. ĵ. ti. pxi. do. Ant.

c ¶ Comprehēdit clericos. tu pondera qꝛ hoc ideo procedet qꝛ papa videtur approbare. vt in. c. nouit. ĵ. eo. vide hic Bal. et domi. Cardin. Andr. Barba.

d ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Et passiue. Quod dispositio iuris ciuilis ppter naturam ꝛ qualitatem rei comprehēdat clericos, vide pulchre per do. Jas. in preludijs feudo. in. j. q. principali. ꝛ aliqd per eūdem in. l. de quibus col. ix. versi. secundum exemplum. ff. de legi. per And. sicu. in repe. rubri. C. qui admit. col. vij.

e ¶ Jn clericis. Adde Ancha. consi. clxxiij.

f ¶ Non priuatiue. Adde Ro. consi. cclxij.

g ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Dubitari potest. Qñ data iurisdictio veniat accumulatiue ad aliam, ꝛ qñ priuatiue, est longa materia. vide de ea late per Alex. ꝛ Moder. in. l. titie. §. j. ff. de le. j. per Ang. are. in. l. j. §. si qs in appellatione. col. pe. ff. de appel. latissime per Fel. in. c. pastoralis. co. j. cum sequētibus. s. de offi. ordina. vbi ponit regulā cum octo limitationibus. Zacharias.

h ¶ Questio feudalis. Adde glo. singu. ī. c. imperialē. §. pterea. vltimo in gl. j. ꝛ ibi Bal. in ti. de phi. feu. ali: per Fede. vbi diffuse tractat, an et qñ iurisdictio possit p vasallos ī feudo prorogari: eū dē ī. l. decernim⁹. colū. j. ver. ꝛ adde tñ vnū. ꝛ ī. l. j. ī ij. col. vers. et vi. iam scias. C. si a nō cōpe. iudi. Pau. de ca. plene in. l. j. §. ꝛ post operis. ꝛ ibi Bar. ad fi. ꝛ Alexand. ff. de oper. no. nuntia.

i ¶ Dñi feudi. adde Bald. consil. cccxvij. ꝛ seq.

k ¶ Do. Ant. hic. Tene dictum. d. Ant. hic ex eo qꝛ iudex ordinari⁹ nō hꝫ exercitium nisi data negligētia iudicis feudi. And. Barba.

l ¶ Dubitabilis. est. Pōdera quia vasall⁹ iurat quo casu dicit Bal. in aut. habita. C. ne fil. pro patre. q vigore iuramenti nō potest scholaris declinare forum rectoris. ita in pposito. And. Barba.

m ¶ Preiudicium tacendo. No. φ si dñs feudi scit et nō cōtradicit: φ vr̃ cōsentire ordinario pcedēti in cā feudi. et sic hic quo ad prorogationē fiendā sufficit tacitus cōsensus vt ordinarij proprij. ꝛ hoc voluit. d. Abb. in. c. significasti. de foro competē. Ego credo opi. d. An. veriorem vt nō videatur cōsentire. arg. eius quod dicit Jnno. in. c. in genesi. de ele. ꝛ dicit Jo. an. in. c. Jo. de test. ꝛ qđ habetur in. l. filiusfa. §. inuitus. ff. de procur. Nec est verum dicere φ videtẽ euitare onus iudicādi qꝛ hoc casu est honor dño iudicare in causa feudi. Et facti iurisdictio datẽ domino priuatiue qꝛ nō priuatur dominus nisi data negligentia. vbicunqꝫ ergo non daturẽ negligentia non competit iurisdictio ordinaria. Andre. Barba.

dicit se putare φ etiã si sciat ⁊ taceat nõ valet iu-
dicium.qꝛ cum hic non agatur de cõmodo tacen
tis nõ.debet haberi pro cõsentiẽte. nec ob. φ iste
alias est ordinarius iudex:quia exercitium est de
uolutum ad dominum feudi.arg.de rescrip.c. ab
excõmunicato.⁊ qd̃ ibi no.Idem nõ ob.ẜm eum
φ inhibita iurisdictiõe nihilomin⁹ valet qd̃ agit
ad hoc qd̃ no.de rescriptis.super literis.quia illud̃
procedit quando alteri exercitium nõ est attribu
tum sed tantũ prohibitio est facta.Ego puto di
ctũ Andr.verius vt valeãt acta hoc casu tantum
fauore iudiciorũ[a]:quia debemus in dubio inter
pretari vt act⁹ maxime iudicialis magis valeat
q̃ pareat vt litiũ sit finis.ar.c.si.de dolo ⁊ cõtu.l.
quidã estimauerunt.ff.si cer.pe.⁊ in.l.abbate.j.de
verb.sig.⁊.l.quoties.ff.de vb.ob.¶†Et optime
facit dictum Inno.in.c.ex parte decani.de rescri.
vbi dicit φ si aliqs agit nomine meo in iudicio ⁊
nõ cõtradico videor tacite sibi dare mãdatum.[b]
Facit op.qd̃ in simili notat gl.ĩ regula, delictum.
de reg.iur.lib.vj.quia nõ tractatur hic saltem de
aliquo graui preiudicio domini.naꝫ ⁊ si iudicare
sit honor est tamẽ onus.vnde vt hoc onus iudi-
candi euitet satis põt presumi tacitus cõsensus.
Ad hoc qd̃ no.Inn.in.c.vt debitus.de app.vide
bonã gl.in.c.si cõtra vnũ.de offi.dele.li.vj.in ver-
bo probari.facit.l.qui patiṫ.ff.mand.Item sicut
ex parte prorogãtis sufficit tacitus cõsensus:vt
sentit Inn.in.c.ad petitionem.de accu.⁊ facit.l.j.
ff.de iu.cum simi.dixi.in.c.j.ꝫ.eo.ita ⁊ ex parte su
perioris habẽtis consentire.⁊ facit qd̃ plene no.
de hoc brocardo an tacẽs habeaṫ pro cõsentiẽte
⁊ quod dicã in.c.nomine.de presump.⁊ hoc not.
qꝛ possunt adduci ad personas clericorũ litigan-
tiuꝫ corã alieno iudice:qui simili modo non põt
prorogare iurisdictionẽ alteri⁹ sine cõsensu dñi,
l.superioris:vt in.c.significasti.preallega. ¶Uo-
nio ad.gloss.quã diuido in tres partes.scd̃a ibi:et
si alter.tertia ibi:sed in iudio. ¶†Quern igitur
capiẽdo primã partẽ quid si domin⁹ feudi est ne-
gligens facere iustitiã.respondet glo.φ deuolui
iurisdictio ad aliũ:sed gl.nõ dicit qs sit iste alius.
Gl.⁊ doc.in prealle.§.preterea.in.l.imperialem[c].
sentiũt φ ordinarius rei.satis sentit hoc gl.in fi.
Nã res de facili reuertitur[d] ad naturaꝫ suã.xxxv.
distin.ab exordio.⁊.l.si vnus.§.pact⁹ ne peteret.
in fi.ff.de pactis. Et qꝛ vt dixi in notabilibus iu-
risdictio videṫ istis data inquãtũ per eos expli-
catur iurisdictio.aľs ergo remanet sub suo iudi-
ce . ⁊ videṫ expressum in simili in.c. irrefragabili.
§.excessus.de offi.or. Et hoc credo ꝓcedere vt or
dinari⁹ rei succedat nisi sit dñs superior mediat⁹
tũc puto per illũ negligentiã dñi immediati sup-
plendã[e].⁊ ꝑ hoc allego casum ẜm vnũ intellectũ
in.c.ex trãsmissa.j.ti.proxi.sicut enim ille supplet
et corrigit iniquitatẽ per viã appellationis ita et
negligentiã.de quo ibi latius dicam. ¶Secũdo
quero cũ scd̃a parte gl . qd si alter de vasallis nol-
let respõdere corã dño:glos.dicit φ potest illũ pu
nire . Quã aũt iurisdictionẽ poterit ille exercere ĩ
puniẽdo : dic vt generaliter dicã in.c.si quis con-
tra clericũ.j.tit.proxi.⁊ meliũs quo ad casum no-
strũ vt habeṫ in li. feu . de milite vasallo q contu-
max est.c.dñs.vbi est bo. text. cũ gl.et seruata illa
solẽnitate posset ꝑuari feudo. ¶†Ultimo in ter
tia parte glo.op.de.c.ex parte.b.j. titu.proxi.vbi
dñs feudi fuit preterit⁹.Sol. ibi agebatur posses
sorio:ideo potuit agi corã ordinario. hoc autẽ.c.
et similia iura procedũt qñ agitur petitorio. quo
casu glo.distinguit tres casus φ si q̃stio vertiṫ in-
ter dominũ ⁊ vasallos occasione feudi ⁊ tunc per
alios vasallos ista questio dꝫ determinari.si vero
inter duos vasallos tunc domin⁹ feudi debet co-
gnoscere vt hic . si vero inter vasallũ et tertiũ tũc
dñs nõ cognoscit ne sit iudex in causa sua . et hoc
vult glo.in effectu . Doc.hic multũ insistunt et ꝑ
multa verba quorũ dictis in effectu aliqua addẽ
do breuiter cõcludo : φ aut est q̃stio inter dñm et
tertiũ qui forte dicit dñm sibi obligatũ ⁊ ad infeu
dãdũ vel vẽdẽdũ vel quid simile : et puto ordina-
riũ rei adeũdũ:qꝛ lex dat iurisdictionẽ paribus[f]
curie seu vasallis qñ qd̃ est inter dñm et vasallum
vt in prealle.§.ꝑterea . Extra illũ casum remanet
ergo iurisdictio apud ordinarium qꝛ casus omis-
sus relinquiṫ in dispositiõe iuris cõis. vt no.in.c,
suspectũ.de rescrip.lib.vj.⁊ qd̃ ibi not.maxime qꝛ
cũ ista iurisdictio sit supinducta ⁊ preiudicãs iu-
risdictioni ordinarie est restringenda:vt in simili
dicit gl.fin.ĩ cle.vlti.de offi.ordi. Aut qd̃ est inter
vasallũ ⁊ tertiũ : de quo cõstat φ non est vasallus
sed iste forte dicit φ ipse dꝫ instituti vel aľr litigat
super feudo cũ vasallo: ⁊ tũc etiam ordinarius co
gnoscit.vt dicit hic gl.⁊ bene: qꝛ iura dãt iurisdi-
ctionẽ dño inter vasallos nõ iter extraneos etiã
contendentes de feudo. ad hoc in li . feu.de pace
tenẽda.§.si vero.⁊.§.seq. Et pro hoc casu ⁊ p̃cedẽ
ti vide bo.gl.in preal.§.preterea.ĩ verbo terminẽ
tur.⁊ facit iste tex.ibi: in eos quos cõstat ab eccle
sia tua ⁊c.Et sic põt intelligi gl . que prima fron-
te vr̃ valde dura:nec alias audiui illã glo. allega-
ri in ꝑal.§.ꝑterea.in verbo duos . q̃ reqrit ad hoc
vt dñs cognoscat φ litigantes sint aľs vasalli re-
spectu aliorum feudorum ⁊ φ ista qd̃ sit etiã feu-
dalis.Si eñi gl.intelligeret φ si nõ sint vasalli ni-
si respectu vni⁹ feudi de quo cõtẽdũt: tũc dñs nõ
possit cognoscere ex quo alias non sunt vasalli re
spectu aliorũ feudorũ vel qñ quilibet cõtenderet
se vasallũ.vnde nõ putarem gl . procedere qꝛ iura
nullibi videntur requirere φ vltra illud feudũ de
quo est ꝯtentio sint aľs vasalli vt hic. ⁊ in.c.verũ.
j.ti.proxi.⁊.c.ex trãsmissa.eo.ti.⁊ in.c.nouit.j.e.⁊
ꝑal.l.imperialẽ.⁊ tãgã in sequẽti mẽbro. Si vero
est qd̃ inter vasallum ⁊ vasallum tũc si qd̃ nõ tan-
git feudũ nec naturã feudi nec agitur ex legibus
feudorum sed ex iniurijs illatis in feudo vel alibi
vel vertiṫ alia questio ciuilis vel criminalis : tunc
dñs non iudicat ẜm omnes:quia lex dat iurisdi-
ctionẽ inquãtum tangitur natura feudi seu agiṫ
de feudo vt hic ibi:occasione illarum ⁊c.et in ꝑal.
l.imperialẽ.§.ꝑterea.nisi ẜm Inn.esset sibi infeu-
data iurisdictio in loco: quia tunc siue questio sit
feudalis siue nõ semper cognoscet. Pro hoc põt
adduci.c.romana.§.dꝫ.de appel.li.vj. iuncta glo.
Si vero est qd̃ feudalis seu tangẽs naturã feudi
⁊ tũc aut vasalli pretendũt diuersos inuestitores
et sic nõ cognoscũt vnũ dñm: ⁊ agitabiṫ qd̃ coram
ordinario,vt in prealleg.§. si vero.cũ sequẽti . Si
vero pretẽdũt vnum ⁊ eundẽ inuestitorẽ seu dñm
⁊ quilibet vult ostẽdere de iure suo ⁊ tũc ad dñm
spectat cognitio de questione vt hic.et ita tenent
hic doc.Si vero vn⁹ vult docere de titulo et alius
nullũ titulũ ostẽdit tũc ageṫ corã ordiario.ad hoc
videtur tex.ẜm vnũ ĩtellectũ in prealle.§. si vero.
Et sentiũt ibi scribẽtes.ꝫ nõ apparet ratio qua-
re ista qd̃ nõ dberet agitari corã dño feudi ex quo
vterqꝫ fatetur se vasallũ : nisi dicas saluãdo illud
dictũ qd̃ eo casu quo nõ ostendit titulũ videṫ po-
tius inuasor ⁊ occupator q̃ vasallus : lꝫ verbo se
alleget vasallum:nec est in possessiõe feudi. ⁊ pro
hoc facit ista litera que indicat qd̃ debeat cõstare
istos litigantes esse vasallos vt ibi ptꝫ:ꝯstat pos
sessiões tenere in feudũ ⁊c . ⁊ sic oportet φ vterqꝫ
sit vasallus ⁊ φ cõstet ad hoc vt fundeṫ dñi iuris-
dictio.ad hoc gl.in ꝑal.§.preterea . Aut cõtentio
est inter dñm ⁊ vasallum ⁊ sic est sup re vel iniurijs
nõ tangẽtib⁹ feudũ: ordinarij est rei cognitio . qꝛ
iste casus relinquitur dispositiõi iuris cõis:vt in
prealleg.§.preterea.Si vero qd̃ est feudalis quo-
quo modo tãgẽs naturã feudi siue agaṫ ad ꝑua-
tionẽ ex legib⁹ feudorũ siue ad tributũ vel aliud
seruitiũ a tributo debitũ:seu alio modo agẽdum
est coram paribus curie.Possunt tñ si volunt ẜꝫ
doc.hic etiã coram alio iudice litigare quia nulli
hoc casu fit preiudicium ex quo dñs est cõtẽtus:
sed alia parte inuita non credo φ pñt partes di-
mitti . Nã ex quo hoc bñficiũ datur a lege nõ est
auferendũ . regula , indultũ,de reg. iur.li.vj. facit
qd̃ not . in simili in.c.quia propter.de ele.in q̃one
illa an possit fieri compromissum inuita minori
parte.⁊ dicũt doc. hic φ qñ agitur coram dño vel
partibus

Sebasti.Sapia.

[a] ¶Fauore iudi-
ciorũ . Hanc opi.
tꝫ Bal.in.c.j.col.
ij.versic.q̃ro an iu
risdictio.de inue-
sti.in mar.fa.et in
c. imperialeꝫ.§.fi.
colũ.pe.de prohi.
feu.ali. per Fede.
et late Maria.so
ci.in.c. ex trãsmis
sa.in:v.q.princip.
de foro compe.

[b] ¶Mandatum.
Adde Ro.consi.
lxvij.
¶Ad dominũ
Alex.in cõs.lxxx.
in.v.colũ.in prin.
in.iij.volu.Aene.
falco.

[c] ¶L.imperialeꝫ.
Uide gloss.in.d.l
imperialẽ. §. ꝑte-
rea. q̃ refert duas
opi. pria est φ cõ-
pelletur per supe
riorem . secũda φ
adhibetur ordina
rius. And.barb.

[d] ¶Reuertitur ꝑ
istud notabile di-
xit gl.in cle. sepe.
in glos.fi.de verb.
signi. quã appro-
bat ibi Innoc . φ
licet causa ordina
ria nõ possit fieri
summaria ex con
sensu partium:vt
est gl.in.c. in cau-
sis.in glos.ij.ꝫ.de
offic.delega.tñ cã
summaria bñ po-
test fieri ordiaria
vt est tex.in.d.cle.
sepe in fin . Item
ꝑ istud not . dixit
glos.no.in.c.statu
tũ.in versic.nume
rãdũ. de prebẽ.li.
vj.φ licet alias in
correctorijs non
fiat extẽsio.l. ꝑci-
pimus.in fi.C. de
app.cum si. tamẽ
secus est qñ rediṫ
ad ius cõe. multa
alia vide ꝑ Mo-
der.in.d.§. pact⁹.
⁊ vide istũ in pul-
chro casu in cõsil.
xxv. incipiẽte ca-
nonicus regula-
ris.ĩ.j.vol. et vide
apost.ad istum in
c.cũ omnes. in.ij.
col.X.sine consen
su.ꝫ.de cõsti. vide
omnino istum in
c.q̃liter et.qñ.nu-
mero.7.j.eo.et in
c.exhibita.in ver.
quero quare.in fi.
j. eo . Limita oĩa
q̃ per istud nota.
possent dici non
habere locum qñ
primus stat⁹ eẽt
in totũ sublatus.
exemplum vide ꝑ
Bar.i.d.§. pact⁹.
in vltimis verbis
Aene.de falco.
Antoni.Francis.

¶An causa ordi
naria possit fieri
summaria partiũ
consensu et econ-
tra.vltra hic alle-
ga.vide Cardi. in
clemẽ. sepe. q̃ hic
allc.i.xij.oppo.et
in.xij.quest.⁊ ple-
nius per eũ in ea-
dem clemẽ.in.§.si
tamen.in. ij.nota
in.j. opp. ⁊ in.j.q.
et in vlti.q.⁊ vide
etiã per Alexãd.
post Bar.in.l.so-
cietatẽ.in.§. arbi-
trorũ . ff. ꝑ socio.

[e] ¶Supplendam.
Tu pondera glo.
in.d.l. imperialẽ.
§.preterea. q̃ vult
φ põt iudex feu-
di cõpelli ꝑ supe-
riorẽ facere ius.
alleg.l. si qs magi
strat⁹.ff. d̃ mune.
et hono . vel adhi
beat iudicẽ ordi-
nariũ. ⁊ vr̃ qd̃ per
sona sit melior in
odiũ negligẽtis.
Andr. Barba.

Sebasti . Sapia.

[f] ¶Paribus cu-
rie . Uide Alexã.
in cõsi.lxxix.inci-
pien. circa primũ.
col.ij. in.j.volu.et
Maria.soci.ĩ cõ-
silio.xij.incip.qm̃.
col. viij . Oldran.
consi.cclxxij.inci-
piẽ.reuerende pr̃.
Et ad hec vide ẽt
Abb.ĩ ꝯsi.lxxxiij.
incipi.conditoris
oim.colũ. pe.in.j.
volu.Iacobinum
de sancto Geor.
in sua inuestitura
feudali,in versi.et
dicti vasalli. Ale-
xã.in ꝯsi.j.in pñe.
volu.v.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Cōmitti. Nun qd cā appellationis de iure ciuili possit delegari; vide Pau. de ca. in l. j. C. ō peda. iudi. vbi attestat cōem opi. se hře φ possit delegari. Ex q colligitur singularis cautela ad faciendū φ vna cā nūq̄ exeat de manib⁹ vni⁹ iudicis quā colligit Bar. veronē. cau. xxvj. inci. cautela φ cā. vide per eum.

b ¶ Ordinario loci. vide Bal. in. d. §. ꝑterea. et in. c. j. §. j. de leg. cornel. Andre. Barba.

c ¶ Dñi reuerentiā. vide gl. in. l. ij. §. j. potuisse. ff. ad sill. q̄ eqparat vasallum seruo: sed pōdera quia imo nō dʒ ad imperia iudicari vasallus et dñs: vñ si dñs potest agere iter dicto vnde vi: ȝ vasallū q̄re nō: est ecōtra per tex. in ca. j. de no. for. fid. ibi si dñs nō est fidelis vasallo nec vasallus dʒ esse fidelis dño ⁊ ēt pōdera q: nō est bona equiparatio liberti ad vasallū: q: dñs fecit liber tum de nihilo nō sic est de vasallo. Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Clericoꝝ. vide Feli. et alios in. c. cū sit gñale. de foro cōpe. ⁊ nūquid bōa patrimonialia clerici gaudeant ipsius priuilegio ponit Feli. in c. ecclesia scte marie. col. iiij. de constitutio.

e ¶ Sed vtile. vide pulchre p Bar. in l. j. i pe. col. v. q̄ro. si aliqs. ff. de act. ⁊ ob. q dicit φ intētādo i libello simpliciter dñium et ꝓbauerit de vtili obtinebit: et seqt do. Alex. in cōsil. cxxj. inci. viso processu cause vertentis. i. j. co. Vñ. ⁊ tñ clariū. et in. iij. col. b ꝟ. ⁊ eodē mō. Limita tñ nō procedere qñ intētauit dñiū directū ⁊ ꝓbauit de vtili vel

paribus occasione feu. dʒ hoc exprimi i libello. ⁊

14 hoc not. ¶ † Ex quo infert φ qñ certa qualitas tribuit iurisdictionē iudici illa semp exprimēda ē in libello ad cōcludendā iurisdictionē iudicis: ꝫ Inno. hic. Tamē idē Inno. in alia parte sentit φ etiā si i libello nihil exprimat tñ q: videtur omne iūs suum in iudiciū deducere. facit. c. cū ecclesia sutrina. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊. l. solemnus. ff. de iudi. pōt videri deducta causa feudalis. Unde dicit φ si agitur corā ordinario simpliciter rei vendicatione pōt excipi φ illa qō est feudalis: vt. j. dicā: sed de hac q̄ōne an necessario sit exprimenda illa qualitas dicā plenissime in. c. si clericus laicū: de foro cōpet. ¶ Quid aūt si nō sunt pares curie. dicit Inno. φ eligent arbitri ad similitudinem iudicis suspecti. de ap. cū speciali. qō putat Hostiē. verum qñ dñs est actor. secus si vasallus: q: tunc aget corā ordinario dñi. ar. xj. q. j. si clericus. Sed gl. in ꝑalle. §. ꝑterea. dicit agendū corā ordinario rei indistīcte: ⁊ illa videt verior. q: ex quo modus a lege inductus seruari nō potest dʒ res ⁊ iurisdictio redire ad naturā suā. arg. hic in dño. ⁊ q: hec iurisdictio tanq̄ supinducta ⁊ preiudicās iurisdictioni ordinarie est restringenda: vt in ꝑalle. cle. si. de offi. ord. in glo. pe. vt. s̄. dixi. ¶ Qui aūt dicāt pares curie: dic φ vasalli eiusdē dñi vt in prealleg. §. preterea. dicunt pares ꝓm Inno. q: debent habere cōsimilia feuda: vt si est cā comitū tunc comites vasalli erūt iudices. si inter inferiores ⁊ tūc inferiores habētes cōsimilia feuda ⁊ sic de siliбus. dicūtur ergo pares a paritate feudorum: vel ꝓm Hosti. dicunt pares q: sunt a partib⁹ pariter eligēdi. primū dictū vr. verius: q: ius istos deputat ⁊ nō partiū electio nisi ꝓm qō infra dicā ꝓm vnā opi. ¶ Ad idē quero nūquid oēs pares erunt iudices si sunt plurimi. In hoc Inno. ⁊ alij ponūt diuersas opi. Nā quidā dicunt φ non: sed solū ex pluribus dñs eligat vnū ⁊ vasallus eligat alium. arg. xj. q. j. c. si clericus. ⁊ vr ista placere Inn. Alij dicūt vt ipse refert φ isti pares eligūt tantū ex se duos vel quot voluerint φ ipsorū est iurisdictio. Cū enī eis a lege data est hec iurisdictio pñt cui volūt eā demādare. arg. lxiiij. dist. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊ melius. ff. de iurisf. om. iu. l. ⁊ q: s̄. ō rescrip. c. pastoralis. j. rñ. ¶ † Et not. dno ex hoc dicto. ꝑmo φ vbi

15 lex dat iurisdictionē etiā plurib⁹ expressis nominibus appellatiuis nō videt eā deferre in solidū: sed oibus simul. Itē φ possunt oēs alicui causam delegare lʒ sint deputati in certis casibus tm̄. Ex quo infero φ doct. collegij huius ciuitatis deputati per cōciliū generale in cā appellationis poterūt vnā cām seu plures cōmittere aliquib⁹ ex eis cū habeant hanc iurisdictionē ex statuto populi ⁊ sic a lege iuxta no. in simili per Bar. in. l. si. de penis. ⁊. l. v. ff. de verb. obl. imo etiā si essent delegat. a pricipe hoc possent: vt in. c. super q̄ōnū. §. si vo. de offi. deleg. Q̄ꝙ sit cā appellationis vt ibidē le. ⁊ no. ⁊ hoc indubitatū de iure canonico. ¶ Quid aūt de iure ciuili nunqd causa appellationis possit cōmitti^a: glo. in preal. c. sup q̄ōnū. φ nō. p aut. ad hec. C. de iud. sed tu dic meli⁹ vt no. per Cy. in prealle. aut. ⁊ per doc. in prealle. c. super q̄ōnū. Et ista opi. mihi multū placet. ar. op. i ꝑalle. c. pastoralis. in hoc tñ seruetur cōsuetudo q̄ est optima legū interpres. de ꝯsue. cū dilectus. ⁊ sic pōt intelligi gl. in prealle. §. ꝑterea. In multis tñ locis ꝓm Host. de ꝯsuetudine solus domin⁹ pares eligit ⁊ ipsos curia cōstituit. primū tamē magis cōgruit iuri ⁊ equitati. ꝓm Hosti. sed mihi cessante cōsuetudine plus placet ꝑcedēs dictū. ¶ Sed circa predicta q̄ro qd si q̄stio inter vasallos vel inter dñm ⁊ vasallū est possessoria: vt q: agitur iterdicto vnde vi: nunqd habeāt locū interdicta. Inno. ponit hic tres opi. ¶ Prima est vt agat semp coram ordinario loci^b q: nō potest dici ista questio feudalis. ad hoc. c. ex parte. j. ti. proxi. ¶ Secunda opi. est vt agatur inter laicum spoliatū ⁊ clericum coram domino feudi ex quo agitur ad restitutionē feudi. ¶ Tertia opi. est distinguamus inter laicū spoliatū ⁊ clericū vt primo casu agatur corā dño

feudi. Secūdo, casu vt possit clericus vasallus spoliatus corā iudice ecclesiastico conuenire suū spoliatorē dñm siue vasallū: q: sacrilegiū est qō est crimen ecclesiasticū. xvj. q. j. in canonib⁹. qō procedit ꝓm eū etiā si dubium sit de spoliatiōe arg. xxiiij. q. iij. si quis de potētibus. Et idē ibi videt tenere Arch. Dic vero Inno. vr tenere ꝑmā opi. vt agat corā ordinario loci. sed in. c. ex parte. B. prealleg. precise tenet cām tractandā corā dño feudi dūtaxat. dicit tñ hic moderādo hoc dictū φ si agat de spoliatione facta per dñm tunc nō dʒ agi interdicto vnde vi: sed actiōe in factū, ⁊ hoc ꝑpter dñi re

c uerentiā^c, nā interdictū infamat. sec⁹ si dñs agat spoliatione facta a vasallo, qꝫ tunc poterit agere interdicto vñ vi corā paribus curie. ar. in simili in l. j. §. interdictū. ff. de vi ⁊. vi ar. vbi libert⁹ nō agit super spoliatione interdicto vnde vi cōtra dñm, sed ecōtra sic. Et hec vltima opin. videt verior de iure. Q̄ꝙ enim interdicta sint personalia; tñ sunt scripta in rē: vt. l. j. ff. de interdi. ⁊ no. in prealleg. c. ex parte. b. Ex quo ergo agit de feudo lʒ possessorio: debet tamē agi corā dño si questio est inter vasallos vel corā paribus si questio est inter dñm et vasallum maxime cū possit excipi contra agētem respectu proprietatis feudi. ar. eoꝝ que no. in. c. si contiterit. de ac. ⁊ in. c. ad decimas. de rest. spo. li. vj. in. c. cōstitutus. de fil. ꝑte. ⁊ in. c. literis. ō restit. spo. Et hec cognitio tantū spectat ad dñm feudi. sicut in simili dicā si agit possessorio de re spūali vt agat corā iudice ecclesiastico: vt no. in. c. si. j. eo. ⁊ in. c. literas. de iur. cal. Facit. c. cām. de prescript. vbi patet φ eiusdē nature est possessio cui⁹ est ꝓprietas. ⁊ q: ꝑalleg. §. ꝑterea. dicit indistincte que stionē de feudo agitandā corā dño vel parib⁹ ꝓm distīctionē predictā. Non ob. ꝑdictū. c. ex parte. b. vbi fuit actū corā ordinario: q: vt dicit hic Inn. ibi spoliatio fuit facta tertio: vel agebatur ibi de

16 iure dotalitij ⁊ sic nō erat questio feudalis. † Uel meli⁹ vt no. in pal. c. ex parte. h. ibi agebat per viduā spoliatā et sic p miserabilē ꝑsonā oppressam quo casu q: miserabiles persone oppresse sūt sub ꝓtectione ecclesie pñt suos spoliatores cōuenire corā iudice ecclīastico: vt clare colligit ex isto tex.

17 ⁊ idē in ecclesia spoliata. ¶ † No. ergo ex omnib⁹ predictis. primo φ sacrilegiū nedum ꝯmittit qñ inuadant res ecclesiastice sed etiā qñ inuadūtur

d res ⁊ bona patrimonialia clericorū.^d Quod indistincte dico ꝑcedere quādo agit interdicto vnde vi. cū illud sit personale et agit de violentia illata persone: vt. l. j. ff. de interdictis. ⁊ sic ledit ipsa psona que est sacra ⁊ spūalis. arg. de sen. excō. nuper. ¶ Scdō ex hoc dicto Inno. no. φ vbi dʒ agitari causa proprietatis ibi est agitāda cā possessiōis. ¶ Tertio not. φ crimē sacrilegij spectat ad iudicem ecclesiasticū etiā respectu laicorū qnātūcūq̄ de delicto dubitet. ex meritis ergo cause hoc deprehendet an sit reus condēnandus vel absoluendus: vt no. Inno. in. c. cōquest⁹. j. tit. proxi. ⁊ lati⁹ attingā materiā in. c. si clericus laicū. de fo. cōpet. ¶ Sed q̄ro qd si domin⁹ vel vasall⁹ cōuentus coram ordinario excipit φ causa est feudalis: et vasallus cōuētus corā dño dicit cām nō esse feudalē: dicit hic Inno. si excipit corā ordinario ipe primo cognoscit de hac q̄ōne preiudiciali. arg. l. si qs ex aliena. ff. de iudi. Et hoc dicit verū quādo egit ita generaliter vt vtraq̄ causa possit icludi: vt q: egit rei vendicatione nulla expressa causa: ⁊ sic iā dominiū vtile q̄ꝙ directū potest includi: arg. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. ⁊ an eandem. Secus si tale qd expressit ex quo clare pateat q̄stionē non esse feudalē: q: tūc nō admittitur exceptio. Exemplum ꝓm eum si in libello dixit: vēdico talem rem q: quesiui dominiū p prescriptionē vtile vel directū vel per emptionem a domino vel aliquā aliā

18 causam. ¶ † No. primo ex hoc dicto Inn. ⁊ tenementi φ in libello concepto sup rei vendicatione

e nō solū venit directū dominiū sed vtile^e sic intelligo gl. ⁊ bar. in. l. si minor. §. j. ff. de euic. Et hoc q: libellus est late interpretādus in fauorē domini libellantis: vt. l. si quis intentione ambigua. ff. de

ecōtra: nā tūc nō obtinebit ꝫ bar. vbi. s̄. ⁊ d. alex. in dicto ꝯsi. in. ij. col. ꝟ. ⁊ tñ si actor in j. volu. ⁊ rō primi dicti est fauorabilitatis qui militat qñ ambiguitas ꝯsistit in iure propter significatū ꝟboꝝ prolatorū: secus qñ ambiguitas cōsistit in facto nā tūc requirit expressa declaratio libellantis exēpli ꝑone. ꝓm l. idē pompo. scribit si frumentū. §. si. ff. de rei ven. ꝓm do. Alex. i consil. lv. in pe. col. circa princ. in. v. vo. Et φ fiat interpretatio pro libellāte. vide Cor. in cōsil. xcj. inc. in cā vertēte. in. iij. col. versi. quia ambigua. in iiij. vol. Alene. sal. Antoni⁹ Frācis.

¶ Circa hoc qñ in libello deducit dñium simpl'r ⁊ libellās probat de dño vtili vtrūm debeat obtinere. dicas φ licet dominiū directum ⁊ vtile parum differant in substātia ꝓm Bal. i. l. preci. b⁹. in. xiij. col. C. de impub. et alijs subsit. tamē pōt dici φ debeat libellās obtinere quia appellatiōe dñij qñ in libello fit mētio de dño venit etiā vtile lʒ regul'r appellatione dñij veniat directum. vt in. l. j. ff. si ager vecti. tñ in libello i quo fit mētio de dño venit etiā vtile ꝓm Guil. de cu. ⁊ bar. in. l. j. C. de vsufr. ⁊ Alexā. plene declarat in ꝑalleg. l. j. si ager vecti. et melius per eū in suo cōsil. ccj. in. ij. parte cōsiliorum. tamē credo cautū eē φ i libello quādo deducit dominium nō deducat simpl'r dominiū sed dicat φ petit res deducta in libello que ad libellantē spectat iure dominij vel quasi quia tūc si probetur de vtili vel ēt probetur prescri-

¶ Antonius Francis. ¶ Circa istā.q.quā iste apo.dicit arduā ⁊ periculosam ⁊ nō multis notā. Dicas tu iudex regulariter debet iudicare ſm acta ⁊ ꝓbata ⁊ ſm qđ sibi cōstat vt iudici ⁊ nō vt ꝑuato.vt in.c.iudicet.iij.q.vij.⁊ in.c.ꝑsby.xv.q.v.⁊ in.c.nō ꝓhibeat.de conse.dist.ij.⁊ in.l. illicitas.in.§.veritas.hic alleg.⁊ ibi per Bar.ff. de offi.ꝑsi. ⁊ videas.d. Car. in cle.j.in.§.fin. in xv.qō. de iureiur. vbi dixit ꝙ adeo debet iudex iudicare ſm acta ⁊ allega. vt si habeat conscientiā lesam debet illā deponere aut debet abstinere a iudicando.⁊ vide etiā do. Card.in.c.pastoralis in.§.q2 vero. de offi. delega. et Bald. in.l.ij.in fi. C.de sentē.ex peri.reci.⁊ gl. instit. de actio. in.§.pe. et Semi.in.c.j.de re.iu.li.vj.⁊ Spe. cu.in tit.de sentē. in.§.viij. in versi. sꝫ ecc.⁊ hoc intelligas verū nisi qñ iudicat đ etate ex aspectu:q2 tūc iudicat ſm conscientiam ⁊ illa sententia nūq̄ transit in rem iudicatā imo semp potest probari contrariū.vt in.l.minor vigintiquinq̄ꝫ annis.ff.de mino. ⁊ ibi per bart.⁊ predicta intellige vera quādo iudex inquirit pro interesse iuris publi.ſm dominū Car.in cle.sepe.in.§.j.de verb.signi.⁊ in prealleg.c.pastoralis.§. q2 vero. Dicas etiā ꝙ in notorijs lꝫ ex actis nō cōstet iudex dꝫ sequi notoriū:vt dixit Bal.no.in prealle.l.illicitas.§.veritas.⁊ eodē mō in causis terminorum ⁊ finiū regūdorū.vt in.l.ad officiū.in.§.fi.ff.finiū regū. vbi dixit Bal.no.ꝙ in tali cā quicquid sit ꝓbatū iudex dꝫ ire ad locū ꝑsonaliter ⁊ inspicere ⁊ de tali accessu et inspectione facere mentionem in sñia et credit sibi q̄cquid sit ꝓbatū.⁊ ꝑdictā regulā etiam intellige verā qñ iudex est infra legē.secus aūt si est supra legē. vt est papa vt imperator q2 tūc iudicat ſm cōscientiā:vt dixit Bart.in.l.j.C.vt que des.adno.⁊ per Bal.in.l.eā quā.C.de fideicō.⁊ in.c.sacramētū. de cōsue.rec.feu.vbi dicit ꝙ eps ⁊ inferiores iudices non iudicāt ſm cōscientiā:sꝫ ſm qđ est ꝓbatum ⁊ ſm leges ⁊ canones quod etiā voluit Joā. an. ⁊ Inn. in.c.venerabili.de censi.qđ adeo dixit Bal.esse verū.in.d.l.illicitas.§. veritas. vt etiam si sint recepte ꝓbationes que nō debuissent recipi.nihilominꝰ debent tales iudices qui sunt infra legem et sub lege ſm istas iudicare qđ fuit originale dictū Inn.in.c.cū bertoldus.de re iudi. ⁊ dixit etiam Bal.in.d.§.veritas.qđ iudex vidēs portare arma pōt illū portantē punire etiā sine alijs ꝓbationibus.et idē dicas in quolibet delicto coram iudice cōmisso:lꝫ aliter probet ſm An.⁊ Imo. quos etiā sequit Alex. in.l.ij.ff.de ferijs.⁊ in.d.§.veritas.ad qđ vide glos.in.l.ij.C.qui ⁊ aduer. quos ⁊ Bal.in.l.ij.in fi.C.de sen.ex peri.reci.cuius tñ cōtrarium tenuit Pau.de ca.in cōsi.cxcvj.per regulā generalē đ qua.s. ⁊ qñ iudex videt cōmitti delictū ⁊ delinquēs neget qđ iste dicit esse periculosum. Dicas ꝙ dꝫ iudex testes examinare ⁊ nō dꝫ aliter talē delinquentē cōdēnare. vt in.c.deus.in.§.qñ autē.⁊ in.c.si peccauerit.vbi etiā per gloss.summe. ij.q.j.⁊ vide.d.Anto.late disputantē hanc materiā in.c.vestra. in repe. in vlti.char.de coha.cle.⁊ mu.⁊ ad predicta faciunt no.per nouissimos canonī.in.c.ne innitaris.de constitu.⁊ ad illud qđ vlterius dicit apostillans:ꝙ qñ iudex videt duos rixātes ad fenestrā ꝙ debet mittere familiam quod si nō facit priuatur officio. Dicas ꝙ nec Bal.in.l.j.in.§.quies.de offi.ꝑfe.vrb.dicit ꝙ debet priuari officio sed bene dicit qđ potest priuari qđ etiā voluit Alex.de imol.in.d.§.veritas.⁊ est ex mēte Cy. in l.si seruus.C.de noxa.vbi dixit ꝙ si potestas hꝫ filiū rixosum si nō prouideat potest ab officioso remoueri.⁊ tene mēti ꝙ iudex iudicās ſm cōscientiā suā cōtra leges scriptas nō incidit in penā. c. cum eterni. de re iudi.libro.vj.vt no.voluit Bal.in.l.fi.C.de pe.iudi.qui male iudi.quod etiā voluit Alexan.in.l.bonorum.in vlti.col.C. qui admi. ⁊ inquātum dictū est ꝙ iudex potest iudicare ſm cōscientiā. Dicas illud verum de his que sibi cōstant vt iudici scꝫ que sunt forsan cōmissa iudice sedente pro tribunali ſm Bar.in.d.§.veritas.⁊ Bal.in.l.j.C.de pe.iudi.q male iudi.vbi dicit ꝙ iudex potest sequi conscientiam in his que nemini nocent.al's debet iudicare ex actis et probatis.et tene menti ꝙ iudex fingens se dubitare:vt euitet onus iudicandi est infamis:⁊ punitur in triginta pōdo auri.vt in.l.ij.C.de legi.qđ est verū de iure ciuili ⁊ in iudice seculari non aūt in iudice eccl'iastico ⁊ de iure canonico q2 hoc casu ecclesiasticus punitur ꝑena.c.cū eterni.prealle.ſm Jo.an.d.⁊ Host.in.c. intimasti. de app. licet do. Abb.ibi dicat ꝙ etiam in ecclesiastico habet locuꝫ pena.d. l.ij.de quo tamen vide Spe.in titu. de rela.in.§.ij.in versi.porro.⁊ que dicūtur in.d.c.intimasti.

requirunt probationes:vt in ꝑalle.l.j.⁊ facit.ij.q.j.§.sed sciendū.⁊.§.qñ aūt.⁊.c.deus oīpotens.⁊.l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.presi.de materia tñ vide gl.ij.q.j.de manifesta.⁊ plene in.c.vestra.de coha.cle.⁊ mu. ¶ † Op.tertio qđ importāt ista verba in cōmissionibus procedat simplr et pure[a] ⁊c. Excludūt enī ſm do.Antoni.ꝓcessum rigorosuꝫ a iure ciuili inductū[b].⁊ procedendū est ſm equitatē iuris canonici nihilominꝰ seruato ordine iudiciario quo ad alia.de quo in cle.dispendiosam.de iud.ita dicit ipse sed iudicio meo nō bene. Nec hoc notabile colligitur ex isto tex. hic enim nulla fit mentio de iure ciuili.vt.s.dixi.vnde non tollit hec de cre.vsum actionis vt prius dixi: nec etiam ordinē iudiciariū a iure ciuili inductū expresse in canonibus non improbatū.vt probat.j.per totū istū librū:vbi semper fit ꝓsecutio de ordine iudiciario seruādo[c]. Itē ſm hoc clem.dispendiosam.de iudi.⁊ cle.sepe.de verb.sig. nullā specialitatem inducerēt:qđ est falsum vt in eis patet. ¶ † Imo plus dico ꝙ etiā legatus de latere non posset cōmittere causam sublato ordine iudiciario vt ꝓcedat simplr ⁊ de plano ⁊c.vt dicit gl.[d] no.in.c.fi.de here.lib.vj. Et ideo collige aliter vnum aliud satis notabile ex tex. ꝑ hec verba ꝓcedatis pure et simplr ⁊c.nō tollit ordo iudiciarius sed tñ subtilites perniciosa quod est bene notan. q2 sepe hec verba ponunt in cōmissionibus principū. Et pro hoc q2 ista vba pure ⁊ simplr importāt ex ꝓprio significato.i.qđ sine plica ⁊ inuolutiōe:⁊ sine malitia.ad hoc glo in cle.sepe.de verb.sign.in verbo simpliciter.sed certū est ꝙ ordo iudicarius adinuentus est nō ad decipiendū ⁊ inuoluēdū sed potius vt omnis cesset malitia:⁊ in fauorē publicū. hinc est ꝙ his solennitatibus etiam partes renūtiare non possent:vt no.in.c.fi.de re iudi.lib.vj.⁊ in.c.de causis.de offi.deleg. ¶ † Circa hoc quero quid si dicatur in aliqua cōmissione procedas nō obstāte iuris solennitate.dic post Bar.in.l.filiusfamilias.ff.de dona.ꝙ per hec verba censet soluꝫ sublata solēnitas iuris ciuilis:non aūt solēnitas iuris diuini seu iurisgētiū. Et ideo hoc casu sufficient duo testes.q2 hoc est de iure diuino ⁊ gētiū: lꝫ alias cessantibꝰ illis verbis ex natura cause requirant plures. Itē poterūt recipi testes īfames qui repellunt tñ a iure ciuili seu positiuo.arg.in c.ꝑ tuas.de simo.el.j.⁊ hoc in die feriata.non aūt recipiunt nō citata parte q2 citatio est species defensiōis que est de iuregētiū nec potest tolli ꝑ ius positiuū vt in cle.pastoralis.de re iud.⁊ latius ad materiā ibi vide.⁊ qđ not.in.l. meminerint. C. vñ vi.⁊ de hoc aliquid dicā in.c.sepe.de restitu.spol. ⁊ hoc etiā notabiliter ꝓsequit Bar.in loco ꝑall. ¶ † Quid si ptās haberet liberū arbitriū[e] ex iure municipali seu cōmissione qđ intelligitur sibi cōcessum.[f] Et no.dicit ibi Bart.ꝙ ex hoc nō pōt ledere ius alterius lꝫ habeat potestatē circa ea q̄ sunt iuris positiui:⁊ dic vt no.optime gl.in cle.sepe.de vb.sig.in vbo defensiones. ¶ † Querit etiā ibi Barto.quid si fuerit dictum vt possit iudicare

a ¶ Simpliciter ⁊ pure. Adde que infra ponam. Zacharias. ¶ Adde Alexā. de imol.in.l.j.§.si quis simplr. ff.de verbo.obl. Frāci. aret.in.l.eum qui §.j.ante mediū.j.col.x. in gl.eo.ti. Feli.in.c. de causis.§. pretera. de offi.et pote.iudi.dele. Oldr.cōsilio cxv.⁊ ibi qđ operetur hec clausula. Alexā.consi.v.col.ij.in princ.vel iij.⁊ Ro.cōsil.xx. incip.viso pūcto. Hippo.de marsi.sing.c.inci.capitulum sancte marie.⁊ dic ꝙ tollit dilationes:sed non substantialia iudicij vt plene per Card. in cle.sepe qō. iiij.⁊ ibi plenissime per Lanfranc.de ori.in ver.simpliciter.⁊ ibi in apostil.Celsi.in ver.simpliciter.de verbo.signi.

b ¶ Inductū.imo tacite fit mētio de iure ciuili:vt dixi hic ī recollectis. Andre.Barba.

c ¶ Ordine iudicario seruando.istud tenet hic do. Cardi. ꝙ non tollit ordo iudiciorum dicit hic esse casum singularē. Andre.Barba.

d ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Gl. Et hāc glo.dicit singularē Joā.de imo.in.l. nemo potest.ff.de leg.j.sed est similis glos.in cle.sepe.in ver.mādamus. de verb.sign.⁊ not.d.Jas.in.l.omnes populi.in.ij.lectu.col.iij.versi.cōfirmo per id qđ volunt.ff.de iusti.⁊ iure.vbi alleg.etiam alias authoritates.⁊ ad hoc vide etiam Perusi.in.c.pastoralis.de appel.

e ¶ Liberū arbitriū. Adde Alex.cōsi.lxv.j.lib. Petr.de anc.cōsi. clxvj. ¶ Adde quid potest facere ille qui habet liberū arbitriū in procedendo ⁊ de potentia ver.libere.⁊ de verbo arbitrio tuo.⁊ de verbo libere ⁊ omnimode potestatis.⁊ de verbo iudicio tuo.⁊ de illis verbis ꝙ possit facere velle suum:⁊ que sint verba importātia arbitrium boni viri.⁊ de verbo plenū ⁊ liberū arbitrium.⁊ de verbo tuā conscientiā oneramus. vide plura consilia dñi Alex.videas in tabula consiliorum.in ver.arbitrium.vbi de hoc plene.⁊ de ista vltima clausula.s.conscientiā tuā oneramus.credo aliquid posuisse in addi.ad istuꝫ.in.c.cum in veteri.in.j. no.vbi ipse tangit.s.de electio.⁊ de clausula prout videbit ⁊ placebit. vide Cor.in consi.ccxxxix.incip.visis.in princi.in.iij.volu. Vide tex.in.l. fideicōmissa.§.q̄q̄.⁊ ibi doc.ff.de leg.iij.per Bar.in.l.j.in.xj.colū.circa medium.C.de sacrosanc.ecce.per istū in.c.canonum statuta.in.vj.colū. nu.12.C.de constitu.⁊ verba pro libito voluntatis important liberam voluntatem rationi non submissam.c.ex parte.⁊ iste in.j.no.s.de consuetu. Bene.falconius.

Antonius Frāciscus. ¶ De omnibus istis verbis hic in discursu enumeratis per istum an ⁊ qñ importent liberū arbitriū vel arbitriū boni viri:vel voluntatē liberam non subiectam rationi.vide que accumulate ponit.d.Alex.in.l.si sic.ff.de leg.j.⁊ in.l.j.que inci.in arbitrium.ff.de leg.ij.⁊ que dicunt nouissimi canoniste.⁊ ibi plene dixi dū legerem illū tex.in.c.ne innitaris.de consti.

f ✠ Sebast.Sapia. ¶ Sibi cōcessum. Vide.d.Jaso.in.l.j.C.de sac.san. eccle.vbi ponit quid importet verbum libere.de quo etiam per Deci. in.c.que in ecclesiarum.col.j.s.de cōstitu.⁊ faciūt ad hec que no. Abba.⁊ alij in.c.j.in glo.fi.eo.tit.de constitu.vbi etiam ponunt quid possit facere iudex quando est data potestas ꝙ faciat illud quod sibi placuerit. de quibus omnibꝰ vide latissime per dñm Georgium Natā in repe.cle. sepe.de verb.obli.vbi prolixe enumerat que verba important liberam voluntatem ⁊ que regulatam arbitrio boni viri.

prout

a prout voluerit[a] dicit q dolus intelligit exclusus.argu. in.l. creditor.§.lucius.ff.mã.ꝛ potest dici vt.s. q p hoc nõ potest tollere ius alterius:nam sicut cõmittẽs nõ potest tollere ius alterius sine causa:ita nec cõmissarius.qꝛ nemo plus iuris in aliũ trãsferre potest q ipse habet.vt in.c.nuper.de do.post di uor.resti.ꝛ vide qð not.Bar.in extrauagan.ad reprimẽdum. in verbo,videbit in fi.ꝛ quod dicã in.c.j.de cõst. ¶Quid aũt si fuerit dictum vt procedat sine figura iudicij vide bo.glo.in clemẽ.sepe.de verbo.signi.in verbo,ꝛ figura. nam tunc aliter est dicendum q per verba posita hic in tex. ¶Sed anteq̃ ve niã ad materiã examinãdam quero de intellectu istius.c. dic sm doc.q potest esse duplex.primus est q causa istorum fratrum vertebat coram isto archiepo tanq̃ corã isto iudice qui cõpellebat istos ad exprimẽdã actionẽ ꝛ de eo fuerũt isti fratres cõquesti,vnde cõmittit causam vt sequitur. Alius intel lectus est q isti qui cõpellabant erant iudices delegati istius archiepi:ꝛ hoc faciebãt qꝛ iste archieps sub hac forma cõmise

9 rat:vel vigore statuti archiepalis. ¶†Et ex hoc vltimo itel lectu no.archiepm non posse cõmittere causam tractandam secũdũ rigorẽ ꝛ subtilitatẽ pernitiosam iuris ciuilis reiecta

10 equitate canonica. ¶†Not.secũdo nõ valere statutũ epi vel archiepi disponẽs causam tractandã cõtra equitatẽ vel benignitatẽ canonicã ꝛ sic nõ valeret statutũ disponẽs vt ex pacto nudo nõ possit agi:ꝛ regulariter cõcludo q nõ valet statutũ cõtra ius canonicũ ꝛ eius equitatẽ. De quo per Jo.an. in.c.fi.de offi.archipresby.ꝛ in.c.fi.de appel.lib.vj.facit gl. in cle.ne romani.de elec.videtur tex.in.c.qð super his.de maio.

11 ꝛ obediẽ.ꝛ forte ibi tangam.ꝛ in.c.fi.de consuetu. ¶†Uenio nũc ad gl.ꝛ primo expediẽdo glo.opp.videt em q subtilitas sit amplectanda ꝛ nõ spernẽda.vt.j.de ferijs.capellanus. ad idẽ bo.tex.in.l.vna.C.de profes.qui in vrbe constanti.libr.xij. Ubi dr q doctor legẽs debet habere subtilitatẽ interpretandi.Glo.hic cõtraria non attingit neq; soluit: sz solummodo attingit quedã generalia ad concordiã tex. q in causis ecclesiasticis huiusmodi subtilitates sunt euitãde: qꝛ tẽdũt ad pniciẽ.Sed tu conclude post Uin.Hosti.ꝛ Jo.and. quod multiplex est subtilitas:quedã tendit ad capiendos ꝛ ad decipiẽdos simplices in iudicio seu extra:et ista reprobatur vt hic.ꝛ xvj.qð.j.si cupis.quedã tendit ad interpretationem iuriũ ꝛ si est rationabilis ꝛ iuri cõsentanea:nõ est improbãda imo necessaria vt in palle.l.vna.ꝛ i.c.capellan⁹.de ferijs. ꝛ facit text. in.l.nõ possũt.ff.de lega. Et idẽ qñ adhibet subtilitas extra iudiciũ ad veritatẽ eliciẽdã etiã i foro aie. vt in.c.j.de pe.dis. vj.ibi diligẽs inquisitor subtilis inuestigator sapiẽter ꝛ quasi astute interroget peccatorem ꝛc.quedã em est irrationabilis qñ volũt tm subtilizare q seipsos nõ intelligũt ꝛ verba puertũt:ꝛ hec sunt reprobanda.xlix.dist.c.j.vbi de hoc.ꝛ.xxiiij.q. iij.cũ sancti.Unde dicit imperator Justinia.Eox vanã subtilitatẽ tã risim⁹ q corrigendã esse cẽsuimus.C. de legi.l.vlt. dicit etiam quod duplex est simplicitas: quedam est contraria discretioni.ꝛ hec reprobatur.xxxix.dist.petrus. ꝛ i palle. c.si cupis.Unde dicit Host.in palle.c.capellan⁹. q sunt quidã nimis cerimoniales insistentes litere contra mentẽ.c.propterea.ꝛ.c.intelligentia.de ver. sig. quedam simplicitas cõtraria dolositati:ꝛ ista amplectãda est;ꝛ de ista intelligitur dictum euãgelij,Estote simplices sicut colũbe.xvj.q.j.si cupis,ꝛ vide ibi bo.tex. cum gl.ꝛ ista dr simplicitas amica veritatis et iu

12 re veritatis. ¶†Capio gl.ij.quã pncipaliter diuido in duas partes.scða ibi:actio em.ꝛ op.cõtra tex.in eo qð dicit actionẽ nõ esse pponẽdã.de.c.j.de mu.pe.c.examinata.j.eo.cũ si.vbi patet q etiã sm canões est exprimẽda actio. pro hoc:qꝛ sine actione nemo experit.vt.l.si pupilli.§.videam⁹.ff. de neg.ge.

b Sol.aut q̃rit sm leges:ꝛ est actio[b] exprimãda,aut secũdũ canones:ꝛ tũc si qs vult exprimere põtꝛ si ineptã pposuit po

c test postea pponere aptã[c]:vt in palle.c.examinata.nõ tñ cõpellitur exprimere si non vult nisi sm Lau. qñ ex cã variata plures actiones oriri possent.ar.ff.arb.fur.cesa,l.j.ꝛ.l.si colonus. Si em ego ago cõtra titiũ:qꝛ arbores meas incidit dubitari potest an velim agere ex edicto arbox furtiue cesarũ,an ex lege aquilia,Itẽ si peterẽ furtiue subtractũ dubitari potest an agatur actione ad exhibendũ an rei vendicatione: an cõdictione furtiua:an actione furti.ꝛ habent isti diuersi modi diuersos modos agendi:ꝛ aliter fit cõdẽnatio in vna q in alia:ꝛ ideo hoc casu dicebat Lau.vt recitat gl.exprimendam

d actionẽ als nõ.Causa vero petẽdi semp est exprimenda[d] als nõ audit.de lib.obla.c.vlt.ꝛ hoc in personali:in reali vero nõ tenet hoc exprimere nisi velit in effectu: hoc vult pma pars

13 gl.p predicta melius ordinata ꝛ declarata q loquat. ¶†In scða parte gl.querit qd sit actio. ꝛ respõdet vt habet in gloss. Hic sunt aliqua examinãda pro intellectu glo.ꝛ materie ꝛ vt habeatur notitia terminorũ qꝛ hic fit mẽtio de actiõe ꝛ de cã ꝛ alibi de obligatione que sit differẽtia inter hec.scðo nunqd causa sit exprimẽda ꝛ q̃.tertio qd de actione.ꝛ sic habet clare materia glos. ¶Quo ad primum dic vt nota.plene insti. de actio.in princi.ff.de edẽdo.l.j. vbi ponunt plures opiniões. Mihi placet illa opi. qð cã sit ipsum factum ex quo orit illa obligatio vt cõtrahere vel quasi:delinquere vel quasi ꝛc. Obligatio oritur ex ipo facto iure approbato ꝛ est ius vnde diffinit q obligatio est iuris vinculũ quo necessitate astringimur ad aliquid dandũ vel faciẽdũ sm iura nostre ciuitatis. De quo dic vt insti.de oblig.in pn. Actio vero procedit ex obligatione:vnde obligatio dr mater actionis,vt.ff.de procu.l.licet.§. ea.Et pone exẽplum vt tu canonista intelligas:mutuaui tibi decẽ,ex isto facto orit obligatio qꝛ obligaris ad reddendũ vt.l.ij.ꝛ.l.cũ quid.ff.si cer.pet.ꝛ.c.dilecti.j.tit. xxi.cũ si.Pro executione huius obligationis oritur actio que est quoddã ius agẽdi.vt in glo.vt certi condictio specialis vel generalis sm no.in.l.certi cõdictio.ff.si cer. pet. ꝛ sic de alijs actiõibus: vnde si peto decẽ causa petẽdi est ipsum mutuũ: qꝛ mutuaui

14 vt statim dicã. ¶†Ad scðm an sit causa exprimẽda i libello dic vt plene not.p gl.ꝛ doc.in.l.j.ff.de edẽdo. ꝛ i.c.ij. de libel. obla.Et p intellectu huius gl.breuiter dic q duplex est causa tam in personali q in reali.vna remota,alia ppinqua. Re

e mota[e] in psonali est ipsum factũ ex quo oritur obligatio: vt ago qꝛ mutuaui.Causa propinqua est ipa obligatio.Nã ideo ago qꝛ es mihi obligat⁹. In reali.vero causa remota est ipm factũ ex quo causat dñium seu ipsum ius agẽdi vt peto rẽ qꝛ fuit mihi legata:vel qꝛ fuit mihi vẽdita ꝛ tradita. causa vero propinqua est ipsum dñium seu ipsum ius causatũ est illo facto.Cõclude ergo cũ querit an causa sit exprimẽda q in psonali debet exprimi cã remota : vt qꝛ mutuaui nec sufficit exprimere causam propinquã qꝛ obligatus es,qꝛ cũ multe possent esse obligatiões seu cause nõ posset reus ex huiusmodi cause ppinque expressione deliberare mature an debeat cedere vel cõtẽdere,vt.j.de libel.obla.c.fi.ꝛ no. in palle.l.j.ff. de edẽdo.Unde debet exprimere causam remotã:nõ tñ tenetur exprimere causam propinquã:qꝛ presumit propinqua et expressiõe remota.Si em peto.x.qꝛ mutuaui psumit obligatio de psenti.ar.i.l.j.C.de pba. vnde dicimus q sufficit q libel

f lus cõcludat psumptiue[f].vt.l.oẽs.§.luci⁹.ff. de his q in fraudem credi.qð tñ limita sm qð no.Bar.in.cũ qd.ff.si cer.pet. tangam in.c.ij.de libel.obla. In reali vero causa remota non est necessario exprimẽda,sz si vult põt: debet tñ exprimere causam propinquã vt qꝛ sum dñs. Tũ qꝛ cũ vna sit causa dñium acquirẽdi nec potuit acquirere ex pluribus.vt in.c.inter dilectos.õ fi.instru.ꝛ.l.ꝛ an eadẽ.§.actiões.ff.de excep.rei ind.fatis põt reus instrui ex cause huius expressione : tum qꝛ vtile est ipsi reo vt nõ exprimat causa remota:qꝛ si generaliter egit totũ ius suũ videt in iudiciũ deduxisse:ꝛ si succubuit nõ poterit amplius agere ex aliqua alia causa.vt in.c.abbate sane.de re iud.li.vj.ꝛ in palle.§.actiones. dicã plene in prealle.c.ij.de

15 li.obla.ꝛ sic intellige ꝛ limita istã gl. ¶†Ad tertiũ an actio

g sit exprimẽda[g] in libello aduerte qꝛ capiẽdo actionẽ p quadam antiqua solẽnitate ꝛ formula verbox: in qua q cadebat a syllaba cadebat a toto:non est necesse hodie talẽ formã seu solẽnitates obseruare nec de iure canonico nec ciuili.vt.C.õ formulis ꝛ impe.sublatis.l.vnica.aut sumimus actionẽ proprie pro effectu ꝛ iure agẽdi:prout est quoddã ius prosequẽdi in iudicio qð sibi debet: ꝛ istud ius cũ sit icorporale nõ potest exprimi.vt no.in.l.edita.C.de edẽ.sz necesse est exprimere ipm factũ ex quo cõcludat ipsum ius agẽdi.vt in.c.fina.de lib.obla.aut capit actio pro noie ipsius iuris agẽdi vt est rei vendicatio:actio ad exhibendũ certi cõdictio, actio furti, et similes:ꝛ tũc due sunt opiniones tam de iure canonico q de iure ciuili.Nã de iure canonico quidã tenẽt indistincte actionem nõ esse necessario exprimendam vt hic no.Inn. Alij vt Laurẽ.q vbi possunt plures actiones oriri ex facto narrato debet exprimi actio:qð sentit hic Hostiẽ.dicens q regulariter sm canões sufficit exprimere factũ nisi iudex ex causa rationabili videat reum decipi posse si nõ vltra exprimat.quia tũc supplebit iudex ex officio suo vt.ff.de offi.asses.l.j.ex eadem causa pmitteret aduocatũ positionibus respõdere.j.eo. c.pastoralis.Itẽ de iure ciuili sunt etiam opiniones: nã quidam tenẽt q sit semp exprimenda:vt Inn. hic.alle.ff.de admi.tuto.l.quoties.§.ij.ꝛ insti.de actio.in prin.sed meli⁹ allegaret.l.fi.C.de interdic. Et hanc opi.tenet gl.iuris ciuilis in prealle.l.j.ff.de eden.ꝛ glo.hic.ꝛ glo.ibi allegat rationem : qꝛ vtile est reo vt exprimatur: quia forte proponet eã ineptam et succumbet.Sed certe ista non est bona ratio tanquã deceptiua:quia non debemus alicui parare laqueum. vt infra de

a ¶Prout voluerit. Adde Rom. cõsi. cxlvij. Lapũ alleg.cxxij.

b ¶Actio.Adde Ro.consil.ccxlv. Zacharias. ¶Adde Lanfr. de oria.in rub.de causa pos.ꝛ ppri. col.iij.in pn.et ibi qualiter i libello debeat actio exprimi. Sebasti.Sapia.

c ¶Proponere aptã. Uide Feli. in.c.cũ ordinẽ.co. j.de rescri.et Moder.in.l.vinũ.col. pe.ff.si cer.peta.ꝛ oẽs in.c.examinata.j.eo.ꝛ Jaso.in l.cum ita.col.ij.C. de eden.

d ¶Est exprimenda. adde q si cõtinet duas causas quarum vna sit apta: alia inepta qð tñ sustineri potest:vt voluit Roma.consi.cv. Zacharias. ¶Adde Lãfrã. de oria.in.c.qm cõ falsam.nu.7.ꝛ ibi in apostil. Celsi. ad ipm nu.7.i X. iure.in fi.j.de pbatio. Sebasti.Sapia.

e ¶Remota. vide ange. Aret.ꝛ moder.in.§.oim. insti. de acti.Practicũ papieñ. in forma libelli in actione reali in gl.j.ꝛ modern. late in.l.j.ff. de edẽ.Alex.i cõs. j.col.pe.in.v.vol.

f ¶Presumptiue. adde Rom. cõsil. prime allega. cv.

g ¶Exprimenda. adde q.3.posui.

re.ti.spolia.c.lras. Et de materia vide Spe.in ti.de actiõe.et peti.§.j.vbi ponit opiniones:sed cõis opin. legistrarũ hr̃.i.l. edita.C.de eden.⁊ in.l.j.ff.eo.⁊ opi.Jo.and.⁊ sequaciũ est vt nõ sit necesse exprimere: q2 ex ꝓpositiõe facti semꝑ põt elici modus agẽdi seu actio intẽtata.⁊ hoc tã de iure canonico q̃ ciuili:qđ etiã tenet glo.viij.dist.quo iure. Et reperio Accur. glossatorẽ iuris ciuilis mutasse opinionẽ:vnde in aut.de exhi.et intro.reis.in prin.v.co.in verbo libellũ,dicit de ꝯsuetudine seruari vt nõ exprimat᷑ actio.⁊ ꝙ etiã lege potest ꝓbari. Nam cũ reus possit esse certus per rẽ ⁊ causam:satis est.alle. prealle.l.j.ff.de edẽ.ij.rñso.⁊ qđ subijcit᷑ in prealle. aut᷑. qđ bñ no. ¶ Et q2 põt cõtingere ꝙ ex eodẽ facto pñt plures actiones competere que tũc videat᷑ intẽtata distinguit not.Cy.in ꝑalle,l.edita.post alios doc.qđ aut sunt plures competentes ad diuersa ⁊ presumit᷑ intẽtata illa que cõpetit. ar.ff. de libe. et posthu.l.gallus.§.j.facit qđ not.in.c.cõstitut᷒.de religi.domi.aut sunt plures cõpetẽtes ad idẽ ⁊ tunc aut vna est generalis ⁊ alia specialis:aut ambe generales aut ambe spãles:si vna generalis ⁊ alia specialis ꝑsumit᷑ intẽtata specialis[a]. ar. ff.de lega.iij,hoc legatũ.⁊.l,itẽ legato.§.proinde.⁊.l.legatis, Tenet etiam Bar.i.l.j.ff.de edẽ.si ambe sunt speciales vl̃ ambe generales ⁊ tũnc aut ex facto ꝓposito aliqua collegi põt et subdistingue aut ẜm alterã aliqđ est supflue narratũ, ẜm aliã nihil:⁊ videbitur intẽtata illa ẜm quã nihil est superfluũ q2 verba debent aliquid operari. Exemplũ ex legato mihi facto cõpetũt mihi plures actiões.vt.l.j.C.cõmunia de le.⁊ no, in.c.raynutius.⁊.c.raynaldus.đ testa. modo pone quod dixi in libello ꝙ testator rem suã mihi legauit:⁊ ideo ⁊c. certe videor intentare rei vendi.al̃s si diceremus intentatã ꝑsonalẽ actionẽ esset supfluitas q2 nihil operaret᷑ illud verbũ, rẽ esse suã.Nã rem alienã potest testator legare ⁊ actio ꝑsonalis cõpetit contra heredẽ.vt instit.de leg.§.non solũ.⁊ qđ no.i.c.filius.de testa,⁊ verba debẽt aliquid opari.de priuile. si papa. lib.vi.⁊.l.si qñ.C.de inoffi.testa. Si vero ẜm vtranq3 actionẽ esset supfluitas:tũc presumeret᷑ intẽtata illa ꝑ quã verba minus supfluunt vt in exẽplo ꝓposito:cũ dico mihi legatã rem testatoris:nã si diceremus intentatã actionẽ ex testamento: tunc superfluit q2 nõ oportet dicere rem esse testatoris:vt.s̃. dixi:si dicimus intentatã rei vendicationẽ: tũc superfluit q2 non oportet allegare causam remotã in rei vendicatiõe vt.s̃. dixi.sed sufficit dicere ꝙ sum dñs cũ min᷒ supfluit q2 potuit exprimi ad maiorẽ declarationẽ. Et ideo ista ꝑsumit᷑ intẽtata.arg.i ꝑalle.l.si qñ.⁊.c.si papa.vnde ẜm alios doc. ibidẽ nõ potest libell᷒ formari:ita ꝙ cõcludat quin statim possit sciri q̃ actio intentet᷑:q2 oẽs actiones de mundo habent media distincta ⁊ iura informãtia distincta quapropt᷑ nõ est necesse qđ actio in libello exprimat᷑. Sed replicãdo ꝑdicta sub epilogo:aut vna tñ ex facto narrato colligit᷑ actio ⁊ illa presumit᷑ intentata.si plures competunt:aut plures actiones possunt colligi:⁊ tunc aut vna est gñalis,alia specialis:aut vtraq3 est gñalis:vel vtraq3 specialis: ⁊ tunc illa ꝑsumit᷑ intentata per quã nihil superfluit.⁊ si ẜm vtranq3 esset superfluitas presumeret᷑ intentata illa per quã verba minus superfluunt.vt.s̃. dixi. 16 ¶ † Et hec vera ẜm eos nisi sit incerta illa clausula in libello non astringens[b] se ad probandum singula ⁊c.q2 tũc nõ presumitur intentata illa per quam nihil vel minus supflueret:sed illa ex qua leuis sequitur cõdemnatio. Hoc vltimum limitat do.Ant.si cui a principio in libello opponeretur al̃s si disputaret᷑ ad merita,dicit ꝙ in dubio videtur deducta cõpetens actio ⁊ in qua probat:⁊ si vtraq3 cõpetere posset videt᷑ intentata magis vtilis actori in obtinẽdo.alle.not.in.c. conquerẽte.de offic.ordi.⁊ i.l.sed ⁊ si possessor.§.fi.ff.de iureiuran.⁊ Bar.in.l.inter stipulantem.§.j.ff.de verb.oblig. Sed hoc dictum mihi nõ placet:nam si a principio mihi fuit obiectum non esset opus disputationibus:s3 staretur interpretationi actoris:vt in.l.si quis intentiõe.ff. de indi. ⁊ in.c.litere. de dila. Unde teneo primũ dictum ꝙ ex quo vtraq3 potest cõpetere ⁊ est consentanea probationi iã facte debeat fieri condemnatio in illa que est minoris preiudicij: q2 in ꝯdemnatione rei sunt fauorabiliores.ff.de reg.iur.fauorabiliores.⁊ iura sunt promptiora ad absoluẽdum q̃ ad condẽnandũ. vt in,c. ex literis.de propa.⁊ i.c.inter dilectos.de fi.instr. ⁊ de re.iu. c.vlti.cũ si.⁊ hoc aperte reperio tenere Inn.i.c.ij.de or.cog. 17 de quo non faciunt hic mentionẽ doct. ¶ † Et ponit in hac materia quedam verba pulchra ⁊ clara que nota tu maxime canonista: dicens stultum esse iudicẽ qui libellum generalẽ[c] recepit ex quo varij modi agendi possunt competere cũ aliter fiat condemnatio in vna q̃ in alia: sed debet libellantem compellere ad exprimendam actionem seu causam agẽdi ex qua causa possit colligi modus agendi[d]. Dic tamen ꝙ si ita generaliter est receptus libellus valet:arg.in.l.fi.C.de anna. excep.⁊ fiet cõdẽnatio ẜm illã que minorem condemnationẽ requirit.vt.ff.de reg.in.l.semp.⁊.l. fauorabiliores. ⁊ prealle. c.inter dilectos.de fi.instru. Nisi ẜm eum in medio litis ex ꝓbationib᷒:vel q2 hoc dicit expresse appareat qualiter agere velit:q2 tunc ẜm hoc ferẽda est sentẽtia.al᷑.preall. si sis intẽtione.que verba optime not. Conclude ergo ꝙ si libellus est admissus sine omni expressione cause ⁊ non fuit oppositũ valet.vt prealle.l.fi.C.de anna.excep.⁊ no.in.c.ij.⁊.iij.de lib.ob. Sed oportet ꝙ postea clare actor probet intentionem suam alias succumbit.arg.l.si.in rem.ff.de rei vendi. ⁊ quod ibi no. per Bar. Judex tñ non debet libellum talem recipere. Idẽ est si expressit aliquã causam: sed ita generalẽ ꝙ varij modi agẽdi possunt elici.licet enim ex postfacto sit faciẽda expressa interpretatio ẜm qđ Inn.⁊ Cy.s̃.dixerũt:tñ sapiẽs iudex non debet hoc admittere propter dubitationes ⁊ cauillationes que postea fiunt.arg.in.§.curare.instit.de actio.⁊.xxx.q. v.iudicãtem,⁊ in.l.fi.C.de fidei.liber.ẜm Inn. in ꝑalle. loco. ⁊ sic limito dictũ Cy. Ipsum tñ nomẽ actionis non cõpellit᷑ exprimere:satis em̃ est quod sibi cõpetat ius agẽdi seu actio. ⁊ ita intelligit᷑.l.si pupilli.§.fi.ff.de neg.gest. q̃ dicit ꝙ sine actione nemo experit᷑:sc3 sine actione cõpetenti.nõ aũt cõpellitur exprimere. Et idẽ dicit de iure canonico: q2 oportet qđ sibi cõpetat actio[e] seu aliquid aliud qđ teneat locũ seu vicem actionis:vt officij iudicis imploratio vt in.c.ij.de offi. iudi.⁊ in.c.j.de pact. Ubi tãgã an ex nudo pacto cõpetat actio seu officij imploratio: qñq3 tñ etiã de iure ciuili nulla cõpetente actione vl̃ officij iudicis imploratione iudex debet ex officio suo prouidere parti qñ videt aduersariũ locupletari cum iactura alterius:vt est casus sing.in.l.plane.ff.de petit.here. facit.l.si ⁊ me.ff.si cer.pe. Et per hoc habetur clare materia huius.c.reliqua vero his connexa.s.quid debeat cõtinere libellus,dicam in.c.i.ij.⁊.iij.de libel.obla.

1 ☞ Excõmunicat᷒ nõ potest esse in iudicio nisi vt reus.2. 12.⁊ etiam in casu reconuentionis.9.fallit in casu.vt.j.7.

3 Inducta in odium alicuius non debent in eius fauorem redundare.⁊ econtra.

4 Excommunicatus participat de omnibus illis que possunt esse sibi incommodo.

Excommunicatus maiori excommunicatione ꝓhibetur a communione hominum regulariter: excõmunicatio minor prohibetur a perceptione sacramentorum tantum.

Excommunicatio in dubio intelligitur de maiori.

5 Debet, istud verbum non importat necessitatem quando resultaret iniquites.

Excommunicatus põt cõstituere procuratorem si vult non tamen necessitatur.

Procurator non debet constitui ab inuito.

Bannitus tenetur constituere procuratorem.

Excommunicatus potest appellare ⁊ appellationẽ ꝓsequi.

Regula semper fallit vbi equitas suadet.

6 Excommunicatus non prohibetur participare cum patre, filio,⁊ alijs similibus personis.

8 Excommunicatus spoliatus non auditur petens restitutionem regulariter.

10 Excommunicatus an possit petere absolutionem per procuratorem.

Procurator excommunicatus non potest cõparere nec pro parte actoris nec rei.

Excommunicatus potest cõstituere procuratorem in omnibus casibus in quibus potest per se stare in iudicio.

11 Absolutio ab excõicatione an requirat speciale mandatum.

Clausula quod possit agere omnia que ipsemet presens facere possit habet vim specialis mandati.

12 Excõmunicatus si fuit de facto admissus an valeat iudiciũ.

Publice vel occulte an aliquid fiat, nõ refert in his que concernunt publicam vtilitatem.

14 Suspensi ⁊ interdicti non prohibentur esse in iudicio.

Periuri non prohibent᷑ stare in iudicio: ⁊ non prohibentur alias iurare:qñ iuramentum vertitur in eorũ preiudicium.

15 Deportati quando possunt esse in iudicio actiue et passiue.

16 Monachus an possit esse in iudicio sine licentia abbatis.

1 Intelleximus. † Excomunicatus potest cõueniri sed non conuenire.h.d. cõmuniter ita summat᷑[f]. ego vero summo magis generaliter et pinguius. Excommunicat᷒ in iudicio nisi tãquã reus stare nõ potest. h.d. Primo ponitur questio.scđo rñsio.ibi:rñdemus.tertio rñsionis ratio.ibi:ne videat᷑. ¶ Casus literalis. Querebat᷑ vtrum excõmunicatus in iudicio stare possit. Respondetur ꝙ conueniri

---

† Sebasti. Sapia.

a ¶ Spãlis. Uide Bar.⁊ alios post eũ in.l. certi cõdictio.i pn.ff. si certũ pet.⁊ limita vt ꝑ Alex.in.l.gall᷒. §.si eius.colũ.ij.ff. de li.et posth. vbi limitat nõ procedere qñ specialis esset penalis.

b ¶ Non astringẽs. Adde Alex.cõsi. lxij.ij.lib.

Zacharias.

¶ Adde eũdem cõsil.xxi.vol.j.eũdẽ.i.l.is qs re᷒.ff. de publi.iud. bal. plene i.l. nõ ideo. C.de lib.cau. Ange.in.l.in causis. C.đ accu. ⁊ Alex. in.l. libellorũ.ff.e. Gemi. post gl.in c.abbate sane, de re iudi.lib.vj.

c ¶ Generalẽ. adde Ange.consilio cclxxvi.⁊.xxv.

† Sebasti. Sapia.

d ¶ Modus agendi. Uide Jas.in.l, j.in.ij. nota.C. de succes.edict.⁊ que not. Feli,in,c.pastoralis. col.v. de excepti.vbi ponit an admittat᷑ exceptio generalis. vide etiam Alex.in cõsi.cj.col.iij.in.v. volumi. et limita vt per Alexan.in consi.lxxij.incipi. inspecto.co.pe.in iiij.volu.⁊ in cõsi. lxxi.incip. clarissime.eo.volu.⁊ per Ange.in consi.vi. incip.dictũ statutũ.⁊ Alex.in cõsi. xxxij. colũ. iiij.in iiij.volu. Declara etiã vt ꝑ Fel. in.c. j.col.iij.de lit.contest. Andr.sicu.in consil.lviij.incipi. sapienter.col.pe. in.ij volu.

e ¶ Cõpetat acti. adde ꝙ alex.cõsil. cxxxv.ij.li.dicit ꝙ etiã si reus nõ opponat qñ agens non habet actionem ꝙ non valet iudicium.

f ¶ Summat᷑. istud nõ videt᷑ bonum summariũ ex eo: q2 exceptio fit a regula.l. nam qđ. ff.de pe.leg.s3 exceptio est de reo: ergo regula erit in actore. Andre barba.

uenire potest: ⁊ dꝫ per aliũ ĩ iudicio rñdere ne de malitia sua videatur commodũ reportare. Bart.

2 ¶ †No. j. ex vbo stare. qđ est vbũ gñale: excõicatũ non posse stare in iudicio nisi tanq̃ reum[a]. Cũ enim permittat istũ casum in materia prohibita videt formare regulã ĩ oppositũ. xxxij. q. vij. dñs. et ex hoc infert q͂ non potest stare vt iudex neqꝫ vt aduocat⁹ neqꝫ vt testis[b], vt in. c. decernim⁹. de sen. excõ. lib. vj. Itẽ neqꝫ vt assistẽs actori[c] q₂ hoc verbum stare est gñale ⁊ periculosum est sibi non vitare alios. de cleri. excõ. mini. c. illud. Itẽ nec vt notarius cause: q₂ talis stat in iudicio qđ sibi non cõceditur: q₂ sibi non credit durãte excõicatione. iij. q. iiij. nullus. ⁊ quod no. in palle. c. decernimus ⁊. c. quoniam cõtra. de proba. Itẽ vt promouens inquisitionem. §. de accusa. cũ dilectus. nec vt accusator seu promotor publice cause. de except. c. a nobis. z. j. eo. exhibita. ⁊ generalr potest dici excommunicatum repellendum a iudicio nisi casibus a iure expressis. vt in. c. pe. ⁊ vl. de except. Et idẽ extra iudiciũ vt regulariter repellatur cũ sibi oĩs cõmunio ꝓhibeat. xj. qõ. iij. cũ excõicato. nisi in casibus sibi permissis vnde non solum repellit ab actibus iudicialibus ⁊ publicis sed etiã a communibus. s. extraiudicialib⁹ ⁊ priuatis vt notanter dicit tex. in. c. pia. de exce. li. vj. vbi vide maxime ĩ nouella multa ꝑtinẽtia ad materiã.

3 ¶ †No. scđo q͂ verba gñalia dispositiõis edite in odium alicuius nõ debent referri ad eũ casum q cederet in fauorem odiosi. cõcor. c. ⁊ si necesse. de do. post di. re. q₂ qđ statutũ est ĩ odio nõ dꝫ cedere in fauorẽ ⁊ ꝯmodũ: sicut econtra statutũ in fauorẽ nõ dꝫ cedere in odiũ. vt in regula, qđ ob gratiã. de reg. iur. li. vj. ⁊ in. l. qđ fauore. C. de leg. Mens eñ cõstitutionis ⁊ nõ verba põderãda sunt. j. q. j. marchion. ⁊ in regu. vltima. ⁊ qđ ibi not. de regu. iu. li. vj. ⁊ in. l. scire leges. ff. de leg.

4 ¶ †Ultimo ex mente ⁊ ex ratione litere collige excõmunicato ꝑmittendã cõmunionẽ qñ cedit in sui odiũ ⁊ qua ꝓhibita reportaret cõmodũ. ⁊ intellige oĩa predicta prohibita in excõicato excõmunicatione maiori. excõicato enim minori nõ ꝓhibet cõio hoĩm sed tñ participatio sacramẽtorũ[d]: vt in. c. a nobis. de excep. ⁊ in. c. si celebrat. de cle. ex. mi. Itẽ nomine excõmunicationis intelligim⁹ de maiori: vt in. c. pe. de sen. exc. ¶ Nũc venio ad glo. quã diuido in tres partes. In prima replicat ⁊ coadiuuat lr̃am In scđa opponit tacite ⁊ soluit. In tertia querit. secũda ibi: sed qđ si. tertia ibi: sed nũqđ.

5 ¶ †Op. igit cũ scđa parte: vr̃ eñ istũ excõicatũ reũ nõ cõpellendũ ad cõstituendũ procuratorẽ cũ nemo ad hoc sit cõpellendus. de procu. querelam. Itẽ principalis ꝑsona habet iurare de calũ. vt aut. principales. C. de iura. cal. ergo oportebit q͂ ipe interueniat in iudicio. Sol. gl. cõcludit istũ nõ cõpellẽdũ si nõ vult. ⁊ dic vt in ea. ⁊ sic ꝑm istũ intellectũ gl. istud verbũ debet positũ in tex. non inducit necessitatẽ. Idẽ Inno. Host. ⁊ Pet. cũ hac opi. gl. communiter transeunt alij doc.[e] preter Jo. cal. q dicit istũ cogendũ ad cõstituẽdũ procuratorẽ: q₂ verba debẽt accipi proprie nisi resultet absonus intellect⁹: vt in. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. sed hic nullus absonus intellectus resultat si verbum debet importat necessitatẽ cũ etiã ꝑiculosum sit sibi se ingerere communioni hoĩm. nec ob. si dicatur q͂ qs nõ cõpellat ꝓcuratorẽ cõstituere q₂ illud verũ regulariter: sed qñqꝫ qs cõpellit ratione delicti: vt patet in bãnito. Nec ob. si dicat q͂ forte neminẽ reperiret q velit officiũ acceptare: q₂ hoc est sibi imputandũ quare nõ petit absolutionẽ. vnde hoc est sibi vtile: q₂ facilius resipisceret. Ego semper tenui opinionẽ q͂ ꝓcise non cõpellat[f] sed q͂ tantũ ex debito honestatis. fundamentũ meũ est in. c. cũ inter. de except. vbi dicit q͂ oĩs legitima defensio excõmunicato reseruat nec actore impugnãte re⁹ cõdẽnet qui tñ alr̃s veniret absoluẽdus sed certe istud cõtingeret de facili si non audiret, nisi procuratorẽ cõstitueret. Quid eñ si nullũ reperiret vel minus idoneũ ⁊ causa ꝑsertim est ardua. certe absurdũ est dicere contra eũ procedendum: cũ paria sint nullũ habere vel minus ligitimũ. vt in. c. ij. de trãsla. prela. ⁊ sic legitĩa defensio subtraheret sibi cõtra. d. c. ⁊ cõtra oẽm equitatẽ. Nec ob. dictũ Card. dũ dicit sibi imputandũ quare absolutionẽ nõ petit: q₂ nõ debet ĩ hoc puniri q₂ nõ petit ex quo trahit ⁊ non trahit: ⁊ satis est q͂ puniat alijs penis iuris: vnde. c. inter hanc considerationẽ nõ habuit sed indistincte voluit q͂ ex quo impugnatur q͂ sibi reseruet oĩs legitima defensio. Hoc corroboro fortius q₂ iste defectus vt non ingerat se cõmunioĩ hoĩm causat nõ ĩmediate ex culpa sua: sed ex pena cõmunicatiõis: ⁊ ideo nõ debet ex hoc puniri ne pena ex pena ꝓueniat. ar. bo. de cõces. prebeo. q₂ diuersitatẽ. ⁊ qđ no. gl. in regula, imputari. de reg. iu. lib. vj. Ad idẽ facit c. decernimus. de sen. excõ. li. vj. vbi papa mãdat compelli iudices seculares vt repellant excõmunicatos ab agendo ⁊ patrocinando ⁊ nihil dicit de ꝯuẽto. Itẽ cõmunio intelligit excõicato inhibita quatenus tendit ad sui commodũ nõ quatenus impugnat. arg. hic ⁊ in. c. si vere. de sen. exc.

¶ Itẽ qđ si causa est criminalis in qua nõ interuenit procurator nõne iste admitteret sine ꝓcuratore. certe sic. ⁊ tñ tex. iste loquit indistincte quod debet ꝯstituere procuratorẽ. Debet ergo intelligi qñ potest ⁊ ex honestate vbi fieri potest. ꝑ hoc tex. in. c. si. de exce. vbi dicitur quod excõicatus potest appellare[g] ⁊ appellatiõem prosequi ⁊ literas impetrare sup appellatione sua: ⁊ nulla ibi fit mẽtio de procuratore sed semper verba dirigunt ad ipm excõmunicatũ. imo tex. innuit oppositũ dũ dicit q͂ parũ excõmunicato ꝓdesset appellare si nõ posset appellationeꝫ prosequi ⁊ super ea lr̃as impetrare qđ esset expresse contra opi. Calde. Si eñ esset sibi imputandũ: q₂ non inuenit procuratorẽ quid prodesset sibi q͂ admittat ad defendendũ si nõ potest defensionẽ prosequi vel potest sed minus legitime: q₂ ꝓcurator est minus idoneus. Fateor tñ q͂ hoc verbũ debet, ex ꝓprio significato importat necessitatẽ. ad hoc allego gl.[h] nota. in clemẽ. attendentes. de sta. regu. ⁊. xxvj. q. j. c. j. vide plenius per Bar. in. l. iiij. C. de pig. Sed vbi euidẽter surgit iniquitas capit improprie vt non importet necessitatẽ. vt in. c. j. de despõ. impub. ⁊ qđ not. ibi ⁊ per glo. in preasleg. c. j. xxv. q. j. Sꝫ ex predictis patet q͂ surgeret iniqtas si importaret necessitatẽ ⁊ maxime si est ita inops vt nõ valeat procuratorẽ ꝯstituere. Unde dicit gl. in aut. vt sine prohi. ma. in ꝑn. colla. vij. q͂ ineptũ est non fallere regulã vbi equitas suadet.

6 ¶ †Sꝫ nunc presupposita vera opinione q͂ ꝯpellatur procuratorem constituere oppo. ⁊ videt q͂ hec decre. ponat impossibile cũ nemo debeat ei cõmunicare, tãq̃ excõmunicato, nullus vellet esse suus ꝓcurator cum ⁊ cõfabulatio cum tali prohibita sit. xj. q. iij. excõmũicatos. ⁊. c. cũ excõmunicato. Solu. dicit Uin. q͂ pater. filius, tutor ⁊ similes ꝑsone que licite cõicare possunt assument istud officiũ. xj. q. ij. qm̃ multos.

7 ¶ †Uel aliter ꝑm eũ ex quo ꝑmittit excõicato procuratorem constituere ad sui defensionẽ quilibet hoc officiũ assumere potest ⁊ ĩ hoc sibi cõicare. j. de senten. excõ. cũ voluntate. ⁊ plus dicit q͂ si aliquis eũ impediret in dãdo ꝓcuratorem potest ipse conqueri ⁊ agere; licet sit excõicatus. Et similiter si aliqs vadat romã pro iniectione manuũ in clericũ vt absoluat ⁊ offendatur in via potest cõqueri. et audiet, vt. j. de exce. c. vlti. ⁊. ff. de iudi. l. si longius. ꝑm vinc. hoc dictum limito verum vt possit cõqueri ⁊ agere quãdo durat impedimentum ⁊ iniuria circa actum sibi permissum vt q₂ impedit ꝯstituere procuratorẽ. Itẽ impeditur ire Romã. secus si iniuria illata cessauit seu non prestat impedimentũ: q₂ tũc cessat illa ratio vno ꝑmisso ⁊c. sup qua fundat vt possit agere.

¶ †Unde etiam si excõmunicatus fuit spoliatus non auditur petans restitutionẽ: qđ intellige cum limitatione predicta si non prestat impedimentum circa executionem actus sibi ꝑmissi, vt no. gl. in. c. ex insinuatione. de procur. in verbo canonicũ ⁊ in. c. in nomine domini. xxiij. distinctio.

Zacharias.

a ¶ Tanq̃ reum. Intellige hoc dictũ de reo necessario, nõ aũt đ voluntario. c. cũ inter. ⁊ ibi ꝑ istũ ⁊ doct. j. de except. Qđ est dicere pro tyronibus q͂ excõicat⁹ cõparens in iudicio si vult aliquid cõsequi nõ audit tũc eñ est volũtarius: sꝫ si velit dãnũ euitare aut ꝓuidere ne qđ sibi fiat: tunc auditur ꝑm istũ in. c. cũ ad sedẽ. j. de rest. spo. Dicit aũt tũc aliqs re⁹ necessari⁹ qñ actio dirigit ꝯ eũ vel qñ spãliter ad iudiciũ vocat. vt not. iste in alle. c. cũ iter. sꝫ citat⁹ si sua putauerit interesse comparẽs non dꝫ audiri. ita no. Pau. de cast. ⁊ Alex. in. l. libertus. la. j. ff. de ĩ ius vocã. vbi dicũt q͂ nec põt petere assignari terminuꝫ actori ad agendũ. iuxta. l. diffamari. C. de ingenu. manu.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ut testis. vide Feli. in ca. rodulphus. colũ. xxviij. versi. limita. iiij. §. de rescrip. vbi ponit q͂ excõicatus occultus si ferat sñiam valet tñ vide ẽt Feli. in. c. veniẽs. ij. col. si. vers. quarto not. de testib⁹. vbi põit an excõicatus possit esse testis. de quo etiã p. d. Lãfran. de oriano in. c. qm̃ ꝯ falsam. in versi. testiũ. in. xiiij. col. de proba.

c ¶ Assistens actori. vide Bal. in ti. de rescrip. libr. vj. vbi dicit q͂ excõicatus nõ põt impetrare sup recuperãda possessione tediali: nec sup nullitate sentẽtie q₂ ille q mouet cõtrouersiã videtur agere et dubitat ibi an possit ipse impetrare vt de carcere liberet et cõcludit q͂ sic. vide ibi And. Bar.

d ¶ Participatio sacramẽtorũ. Sꝫ vtrũ possit excõicatus intrare ecclesiã ⁊ orare. vide gl. q͂ sic in. c. q stu det. j. q. j. dixi in. c. ij. de fo. ꝯpetẽ. vbi Abb. videt sentire ꝯtrariũ. Andr. Barba.

e ¶ Trãseunt alij doct. pondera gl. in. c. pastoralis. §. eo. q̃ dicit q͂ excõmunicat⁹ dꝫ litigaret ꝑ aliũ ⁊ alle. istũ text, ⁊ sic tenet ꝯtrium ei⁹ qđ hic tene menti: q₂ nemo põderauit hoc.

f ¶ Non cõpellat. ⁊ pondera. l. cum miles. ff. de alieñ. ind. mut. cã fac. q₂ ibi Bar. dicit illũ tex. fin. vt in odiũ alicuius sit vt litiget per se ita hoc est in odiũ ne litiget per aliũ ergo imputet sibi: quia nõ petit absolui. Andre. Barba.

Zacharias.

g ¶ Põt appellare a sñia qua declarat excõicat⁹. c. si. de sen. excõ. et c. qua fronte. j. de appel. et tunc pendẽte appellatiõe est vitandus ꝑm Inno. in. c. sepe. j. de appel.

Sebasti. Sapia.

h ¶ Allego gl. Illã glo. ad hoc cõmẽdat. d. Abb. in c. ꝓposuit. colũ. ij. de ap. ⁊ đ hoc verbo. dꝫ, vide ꝑ bar. in repeti. l. creditores. col. j. C. đ pigno. ⁊ fel. in. c. nã concupiscẽtiam. col. ij. de cõsti. vbi ponit casuꝫ ĩ quo nõ inducit necessitatem.

Zacharias.
a ℭ Restitutionē vxoris. Dic ꝙ hoc est verū officio iudicis: alias sec⁹, et ita ītelligit̃ .c. qm̄ multos alleg. per istū.xj.q.iij.ō quo per Spec.in ti.de pen.et posth.§.ij. ver.sed etiam,
Sebasti. Sapia.
b ℭ L. de pupillo. Uide ibi latissime p Mod. Rom̄.in cōsil.ccxvij. incip. res ista. ⁊ Fel.i.c. cū inter.de exce.⁊ Neliū in trac.bannitorū.in.j. parte scōi tpis.q. lxiiij. ⁊ Feli.in.c, signifi cauerūt.colū.viij. vers.itē do.Abb. de excep. vbi multa ad propositum p̄sentis materie.
c ℭ Cōstituere procuratorē. adde vt p Ro.consi. ccxlj,
d ℭ Agere oīa. adde Ro.cōsil.xciij.
Sebasti. Sapia.
e ℭ Fuit expulsus. Uide tn̄ Abb. et Feli. late in.c.exceptionē.colū.pe. ver. itē inquātum Abb. de excepti. vbi ponit ꝙ reus non pōt facere ꝙ actor excōicatus non repelliat̃ p iudicem a iudicio. ⁊ ibi an teneat iudiciū si nō repellat̃.
f ℭ Sui p̄iudiciū. Adde ꝙ Federi. consil.cxlvij.dicit ꝙ excōicatus pōt omnia vbi vertit̃ eius preiudiciū.
g ℭ De facto admissus. adde do. de Rot.deci, suis dccxviij. in antiquis de sen. excō. Roma.sing.suis, fo.xxj.

⁊ in.c.dilectus.j.s.de rescrip,⁊ not. Inn.in.c.cum nr̄is.de cōces.prebē.qō no. ℭ An aūt excōicatus possit petere saltē restitutionē vxoris. ᵃ vide bo. glos.in.c.qm̄.xj.q.iij,⁊ Jo. and.in.c.cum inter.de sen.excom.⁊ plenius in.c.qm̄.§. in alijs.vt lite nō cōtesta.⁊ in.c.cum inter.de excep. ℭ Item quod dixi ꝙ nō potest petere restitutionē limita vt sit verum qn̄ venit vt actor: secus si venit vt reus vt puta qꝛ contra ipsum conuentum et cōtumacem facta fuit missio. tūc enim auditur petēdo restitutionem: vt concludit Spe.in ti.de cōtu.§.fi.versi. sed pone.qō tn̄ limita qn̄ venit p̄ncipaliter ad se defendendū ⁊ in cōsequentiā petit restitutionem possessiōis. Secus autem si principaliter peteret restitutionem puta dicendo ꝙ nō legitime facta fuit: tūc enim q verus actor est non auditur ante absolutionē.ita reperio tenere bar. ⁊ bene in.l.de pupillo ᵇ.§.fi.ff.ō no.ope.nū. ℭ † In tertia parte glo.querit nunquid excōmunicatus possit reconuenire suū actorē: ⁊ respōdet ꝙ non sed excipere ⁊ potest appellare ⁊ oīa facere q̄ tendunt ad sui defensionē. ℭ Sed nunc oppo.cōtra predicta ⁊ contra tex.de.c.post cessionem.de proba.vbi videtur ꝙ nō possit cōstituere procuratorem. Sol. dicit Innocen.ꝙ istud est speciale in reo propter causam que hic ponitur. Idē tn̄ dicit in actore in causa absolutionis ⁊ alijs causis quas agere permittitur vt possit constituere procuratorem. melius enim est vt causam agat per alium q̄ per se. Nam sm̄ Jo.and.hoc est cōtrarium ei quod not. in.c.cum desideres.de sen.excō.qꝛ hic de procuratore ad litigandum: ibi de procuratore ad absolu‑
10 tionem petēdā. ℭ † Tu de hoc vltimo an possit excōmunicatus petere absolutionē per procuratorem: dic vt plene no.in preallega.c.cum desideres.⁊ ibi bona glo.⁊ vide bonam gl.iuncto tex.in c.q̄to.ij.q.v.⁊ ad.c.post cessionē.allegatū pro cōtrario respōdeo aliter ⁊ melius ꝙ ibi nō loqmur de excōmunicato volente constituere procuratorem sꝫ de procuratore excōmunicato q nō potest esse nec pro parte actoris nec pro parte rei. Et ratio differentie est quia officium procuratoris est voluntarium.nec potest dici ꝙ veniat ad se defendendum cum veniat pro alio. Sed hic nos loquimur in excōmunicato qui vult constituere procuratorē nō excōmunicatū qō potest i causa defensionis ex quo defensio sibi p̄mittitur.⁊ hec est vera solutio huius.c. No. tamē dictum Inno. est ꝙ in omnibus casibus in quibus potest excōmunicatus esse in iudicio potest constituere ᶜ p̄curatorem.⁊ optime facit iste text. Item dicit Inno.in simili videlicet in religioso vt ibi potest esse per se in iudicio potest ⁊ procuratorē cōstituere.⁊ optime facit iste tex. Hoc vltimum ponit Inno.in.c. cū J.⁊ A.de re iudi.⁊ simile not. Barto.in.l.seruos.ff.de alimē.⁊ ciba.lēg.sed putat hic do. Ant. ꝙ eo casu quo excōmunicatus litigat per p̄curatorem super sua excōmunicatiōe vt in casu.c.per tuas.de sentē.excō.non teneatur ante ingressum cause petere absolutionē sicut teneretur quando litigat per se vt ibi: quasi tunc nō videatur cōtemnere. Contrarium puto verum: nam dispositio.c. per tuas.fundat̃ super eo ne iste videatur contēnere excōmunicationē, sed certā est istū contēnere nō petēdo absolutionē licet litiget p p̄curatorem: qō patet ex eo qꝛ dicēdo excōmunicationem fatet̃ se ligatū vt ibi: ⁊ in.c.cū cōtingat, de offi.de leg.ergo debet petere absolutionē ex quo cōmode potest ⁊ ipse prouocat ad iudiciū ⁊ non prouocat̃. Non eñ debet expectare euentū litis qꝛ nihil operat̃ quo ad hoc vt absolutionem cōsequatur. frustra enim expectatur euentus cuius nullus est effectus vt in prealle.c.cū contingat.⁊ videtur ibi casus de hoc prope finem dum dicit ꝙ qn̄ quis se asserit excōmunicatū lꝫ iniuste nunq̄ eius probationes sunt admittende anteq̄ fuerit absolutus. nō eñ dicit ꝙ nō est ipse personaliter audiēdus: sed ꝙ eius probationes non sunt admittende: qō procedit etiā si litigat per procuratorem nec aliqua equitas suadet oppositū: imo istā partē: cum

perseuerando in excōmunicatiōe citius mori presumat̃ propter pecca‑
11 tum.xj.q.iij.epi. ℭ † Sed circa idē quero supra dictū est excōmunicatū posse ⁊ debere ex honestate se defendere p procuratorē an hoc possit p procuratorē generalē. Archi.hoc tetigit.in.c.j.de rescrip.lib.vj.et dicit qō licet possit in causa defensionis cōstituere procuratorē specialem et per eū se defendere vt hic nō tn̄ audiret̃ p̄curator generalis etiā super articulo defensiōis nisi fuisset dictum ꝙ posset agere oīa ᵈ que ipsemet p̄sens facere possit: quasi velit ꝙ ista clausula vt possit oīa q̄ ipse p̄sens facere possit: habeat vim specialis mādati.d. Ant.hic reprobat vtrūq; dictum.dicit eñ ꝙ ad defendendū excōmunicatū non requirit̃ speciale mādatum: qꝛ aut est ad negotia cōstitutus ⁊ valet tenēdo ꝙ excōmunicatus possit cōtrahere.de quo in.c.veritatis. de dolo ⁊ cōtu.aut ad iudicia ⁊ etiā valet nec exigitur speciale mādatū.sed in isto mādato generali excludunt̃ cause in quibus nō potest agere ⁊ includunt̃ cause in quibus potest agere.arg.l.rescripto.§.j.ff.de mune.⁊ hono. Itē non procedit secundū dictū sm̄ eum.qꝛ illa clausula nō habet vim specialis mandati. ⁊ sic tenendo ꝙ exigeret̃ speciale mandatū illa clausula nō sufficeret per not.in prealleg.c.exposuit.de dila. sed certe quo ad vtrunq; dictum Archidia. bene loquit̃ si subtiliter ponderet̃ dictū suū ⁊ male reprobatur. Et quo ad primū dico qō Archi. nō requirit p̄cise mandatū speciale in articulo defensionis: sed vult ꝙ per mandatum generale ad impetrandum non possit procurator defendere excōmunicatū seu appellationem prosequi: quasi illud mandatū ad impetrandū se non extendat ad articulū defensionis: secus aūt si mandatū esset generale ad agendum ⁊ defendendum: quia tunc bene poterit.⁊ ita debet intelligi Archidi.ad hoc.c.qui ad agendū.⁊.c.qui generaliter. de procura.li.vj. Item in secundo dicto non meretur reprobari: quia licet Joan.an.teneat in.c.posuit.prealleg. quod talis clausula non habeat vim specialis mandati.contrariū tamen est verum vt not. Barto.in.l. procurator cui generaliter libera.ff.de procu.⁊ tenet idē do. Ant.in prealle.c.exposuit.⁊ sic in hoc videtur sibi cōtrarius.probatur dictum Archi.⁊ Bar. in.l.creditor.§.lacius.ff.mandati.vbi hoc idem not. Bar,

12 **Additio.** ℭ † Sed quero qd excōicatus incepit agere: nec a principio fuit expulsus ᵉ nūqd reus possit instare vt compellatur agere ex quo semel edidit actionē iuxta formā aut̃. qui semel.C.quomodo ⁊ qn̄ iudex. Inn.in.c.exceptionem.j.de excepti. quod sic.⁊ ideo idē dicit qn̄ non est conuētus vt reus: cogit̃ tamen agere iuxta materiā.c.significauit.de testi.⁊.c.lator.qui fil.sint legiti. Nam si contrariū diceretur sequeret̃ absurditas ꝙ excomunicatio prodesset excōmunicato ⁊ noceret aduersario nō excōmunicato.qō esse nō debet argu.hic.⁊ hoc bene not.⁊ sic habes casum in quo excōmunicatus agit nec debet per iudicem repelli.⁊ hoc quia hoc nunc tendit in sui preiudicium ᶠ ex quo reus instat: ⁊ sic facit ad id quod.s̄.dixi ꝙ fortius pōt stare vt reus ex quo trahitur in suum damnum. ℭ An autem excommunicatus possit agere vt reus condictione.l.diffamari.C.de inge.manu, vel si actor desistit petere vt compellatur prosequi iuxta formā predicte aut̃.dic ꝙ nō: quia hoc tendit ad eius cōmodū ex quo hoc petit ⁊ vult satisfacere volūtati sue.argumē.hic.⁊ in.l.penul.ff.de cōdi. ob causam. ⁊ in.l.si pignore.ff.de fur.hoc tenet do. Ant.⁊ no.in prealle.c.exceptio‑
13 nem. ℭ † Sed quero nūquid teneat iudicium si excōmunicatus fuit de facto admissus ᵍ ad agendum nec fuit repulsus. dic ꝙ si litigauit corā delegato per se impetrato durante excōmunicatione nō tenet iudiciū quia rescriptum fuit nullum.vt in.c.j.de rescriptis.lib.vj.secus si litigauit coram ordinario vel delegato impetrato ab alio vel a se ante excōmunicationem: de quo tamen dic vt plenius not.in.c.j.de rescrip.in.vj. preallega.⁊ in.c.pia.de excep.eo.lib. Et ibidem vide rationē diuersitatis. etiā predicta procedunt siue sit occulte siue publice excōmunicat⁹: licet. Petr.contra.⁊ non bene: qꝛ in his que cōcernūt priuatam vtilitatem non est differētia inter publicum ⁊ occultū vt singulariter no. In‑
14 nocen.in.c.cum dilectus.de ꝯsue. Jo.an.in prealleg.c.j. ℭ † Sed quia hic dicit̃ ꝙ excōmunicatus nō pōt esse in iudicio agēdo: quid de interdicto vel suspēso.docto.cōmuniter hic tenēt ꝙ isti bene possunt agere quia nō sunt remoti a cōmunione hominū.ad hoc.c. a nobis.de excep. Sed quero qd de periuro.videt̃ ꝙ nō possit agere: qꝛ cū in iudicio habeat iurare saltē de calūnia: ⁊ ipse a iurando repellendus sit: ex quo fuit semel p̄iurus: vt in.c.paruuli.xxij.q.v.ergo agere nō potest. Joā.de lig. ⁊ Collec.hic cōtra ⁊ bene qꝛ p̄iuriū nō repugnat directe facultate agendi: imo quilibet criminosus qui alias repelleret̃ ab agēdo pro publico interesse admittit̃ cum ius propriū p̄sequitur.iij.q.vj. omnibus. Nec ob.ꝙ nō debet admitti ad iurandū qꝛ illud verum est in sacramēto honoris nō oneris sicut est in iuramēto calūnie: ⁊ sic intelligit̃.c. paruuli. vt ibi not. Archi. Ad hoc allego tex.not.in.c.cū in ecclesijs, de maio.⁊ obedien.vbi compelluntur illi canonici in eorū preiudicium iterum iurare: licet a principio venissent contra iuramētum etiā sup eadē re pre‑
15 stitum. ℭ † Ultimo quero an cōdemnatus in metallū vel deportatus repellatur ab agēdo sicut excōicatus: ⁊ an ꝯ eos agi possit: tractat hic Joan.de ligna.sed breuiter dico ꝙ in his que habere possunt poterūt agere ⁊ contra eos agi.⁊ que possunt habere isti damnari in metallum seu deportati vide tex.cum ibi not.⁊ in.l.si in metallū.ff.de his que pro non scrip.hab.⁊.l.quidam.ff.de pe.vbi est bonus tex.⁊ ibi per Bartol.

An au

a ¶ Monachus. Adde fede. consi. cclxxxvij.
b ¶ Infamis. Adde Joan. de ana. consi. cij.
c Sebasti. Sapia. Canon seruatur. Uide latissime qñ lex ciuilis seruāda sit p Feli. in. c. ecclesia sancte marie. colū. xv. ver. queritur primo. de cōstitu. & Alexā. in consi. clxvj. incip. viso processu. in. ij. vol. & Areti. in consi. xlviij. incip. reuocat in dubiū.

d ¶ Doctorem legum. Adde Ro. consi. ccxxxiij.

Zacharias.

¶ Adde per istū i. c. j. de cōsang. & affini. per Feli. plene in rubri. de maiori. et obediē. col. ij. versi. precedit etiam nisi forte talis canonista esset ignarus & literarum expers: vt not. idē Feli. in c. ex lris. cōsil. iiij. ꝟ. & adde Bar. ꝟ. de cōstit. Doctor aūt iuris vtriusqꝫ simplicē canonistā precedit nisi forte talis ī vtroqꝫ iure habens titulum ignoret canones ꝫm Felin. paulo post. ibi ꝟ. vbi ēt inuenies.

e ¶ Subiectū nobili⁹. cōsidera verba Bald. in. l. hac cōsultissima. C. q testa. face. pos. cōiūctis his que habentur in. c. quanto. de magistris. Andre. Barba.

Zacharias.

¶ Addo tamē ꝙ quis ppter subiectum nobilius doctor theolog⁹ preferatur: vt latepersciben. hic illud estintelligēdum in ordine sessionis vt p Feliū. vbi pꝫi. mea apostil. notaui in promoto nōnunqꝫ pfertur doctor canonuꝫ theologie doct. vt p Hostiē. i. c. j. de ꝯsangui & affi. & Feli. in. c. fi. in pñ. de magistris.

Zacharias.

f ¶ Licet sufficiētior nō prefertur. Contrariū visus est tenuisse domi. Alexa. de imo. in l. cū quid. ff. si certum pet. maxime qñ hꝫ dignitateꝫ quā antiquor non habet. alleg. Jo. de pla. in. l. j. & ibi etiā And. de baru. & Jac. rebuff. C. de cōsu. lib. xij. vel si iunior diu legit et maiora sti

19 ¶ An aūt monachus[a] possit agere maxime sine licentia abbatis tractat Collec. sed plene no. i c. cū dilecta. de rescri. ad qḋ me remitto. & aliquid dicam in. c. olim. & c. ex parte. de accu.

1 ¶ Clerici debēt cōueniri coraꝫ iudice ecclesiastico & ꝯsuetudo aliter disponēs non valeret. ꝟ. 6.
2 Jus canonicum in concernentib⁹ materiā ecclesiasticā seruak. vbi in alia materia sec⁹: qꝫ seruatur in terris ecclesie & ius ciuile in terris imperij.
3 Doctores qui preferuntur: an in. cano. an in. ciuilis an medicine vel theologie vel ius vtriusqꝫ.
Doctorat⁹ a doctoribus corruptis nō gaudet pͥuilegio doctorū. Et an doctoratus sit dignitas.
Doctor qui prefertur iunior a senior.
Doctor qui legit per. xx. an. est comes.
4 Argumentū de ꝯsuetudine ad legē validum est.
7 Causa ecclesiastica est tractanda secundum regulas sacras.

Clerici. ¶ Clericus de omni crimine debet corā ecclesiastico iudice ꝯueniri: nec valet cōsuetudo cōtraria. h. d. duo facit. primo legē pbat. scḋo ꝯsuetudinē improbat: ibi non dꝫ.
¶ Et pone casum: ꝙ ꝯsuetudo regia erat qḋ oēs fures puniret iudex laicus & hāc ꝯsuetudinē papa hic dānat: & in rōne decidendi arguit hic papa p locū a maiori: & ideo facit hic mētioneꝫ de lege alias nō faceret ad ꝓpositū quasi dicat ꝫm Joā. and. si canon hoc casu vincit legē scriptā et ꝯmunem fortius legem non scriptam & particularem vel localē. ¶ No. pͥmo ꝙ leges ciuiles sequunt canonū dispositionē: & sic in effectu non pōt dari cōtrarietas inter canones et leges. Qḋ intellige in materia spectante ad ecclesiam: & sic pōt dici qḋ etiam de iure ciuili mulier nubens intra annū luctus nō efficitur infamis[b] quia canon permittit. vt in. c. pe. & vlti. de secū. nup. nec vsure pmittunk de iure ciuili: nec ꝯcubinatus: qꝫ materia spectat ad ecclesiam & canon phibet. & sic de alijs & qḋ tetigi in. c. cum sit gñale. de fo. ꝯpe. facit qḋ not. Jo. and. in. regula, sine culpa. lib. vj. in mercu. Secus in materia indifferenti qꝫ tunc data ꝯtrarietate inter canonē & legē conō seruak[c] in foro suo & lex in foro suo, vt no. gl. in regula possessor. de re. iu. & ibi Jo. and. in mercu. lib. vj. tex. cum glo. in. c. ij. de arbi. eo. lib. et de materia dic vt dicam plenius in c. j. de no. ope. nuntia. & facit tex. in auk. qūo opor. epis. ꝟ. j. col. j. vbi impator dicit se velle pseq & seruare regulas sacras. vt in. l. cunctos pplos. C. de sum. tri. & fide cath. ¶ Et ex hoc & ex tex. no. ꝫ Frācis. et Jo. an. ꝙ doc. decretorū etiā si sint laici dñt precedere doct. legū[d]: et hoc dictum pbo sic Quelibet sciētia dr nobilior quāto subiectū ipm sciētie est nobili⁹. arg. hic & pealle. auk. qūo opor. epis. Sicut in sili dicim⁹ ꝙ tanto quis melior est quāto melioribus pest. vt in auk. de defen. ciuit in pñ. sed subiectū canonice scientie est nobilius ꝙ subiectū ciuilis sciētie: qꝫ subiectū in ciuili sciētia est hō dirigibilis simpliciter in bonū cōe: sed subiectum in canonica sciētia est hō dirigibilis nō solum simpliciter in bonū cōe: sed etiā in deū: scḋm sacras regulas vt plene not. ꝟ. in proemio huius cōpilationis: & aliqḋ per Joā. and. in regula, peccatum. de reg. iur. lib. vj. in mercur. Sed docto. legum debēt pcedere doctores artiū & medicine: qꝫ eorū scientia est nobilior ratione subiecti: & maxime in medicina cuius subiectū est homo egrotus Theologi ꝟo habet subiectū nobili⁹[e] ceteris qꝫ principalis sermo est de deo quod patet ex etymologia vocabuli. Si ꝟo vn⁹ est doctor vtriusqꝫ iuris: aliter vero tantum decretorum tunc dꝫ precedere habens vtrūqꝫ gradū qꝫ duo vincula vincunt vnū. vt in. c. j. de treu. & pa. in. l. fi. C. de adop. & in auk. post fratres. C. de legi. here. Secus dicit

pendia habet. verum iuxta illum causa mouebatur ppter acerrimam quam. de ista re cum Bartholo. Cepo. dum Padue legeret contentionem habuit de quo per Felinum in rubri. de maio. & obedien. col. & ver. in. j. mea apostil. huius. c. prealleg.

g Sebastia. Sapia. ¶ In deferendis. Adde tex. in. c. j. de controuersijs inter pa. termi. in vsi. feu. vbi probatur ꝙ seniores debent esse primi ad loquendum. quē tex. dicit singularem Roma. in sing. lxxxiij. incipiē. quis debet vbi tamē dicit qḋ Rota seruat contrarium. et plura de seniorū pcellentia tradit Feli. in c. j. de maio. & obedien. col. ij. pro in nioribus tamē vide dñm Andre. Sicu. in repe. rubri. C. qui admit. ti. co. xj. & que no. in. l. gallus. in pñcipio. ff. de libe. et posthumis. aliq etiam circa hanc materiā vide per do. Jas. in. l. cum quid. ff. si certum petatur.

Zacharias.

h ¶ Principatus seu comitat⁹. adde Jac. rebuf. in l. alexandrinus. et ibi ī apostil. Cel. remis. C. de decu. lib. x. et ibi an per superuenientē aliā dignitatē comitatus perdat alias quas habet.

i ¶ Sit dignitas. Adde Alex. cōst. xciiij. j. lib.

Zacharias.

¶ Adde bart. in pe. C. in. iiij. col. & ibi Sali. et Ruf. Ang. i. l. ex co. ff. de mili. testa. eundem in. l. oēs. & in l. curiales. et ibi Ja. reb. & ī apost. Cel. ad ipm. C. de decu. lib. x. eundē Rebuf. i. l. j. & ibi etiam i apostil. p Cel. C. de mune. & hono. eo. lib. istuꝫ in. c. ꝙto. & ibi Feli. in pñ. de magi. et Cardi. i repe. c. perpēdimus. de sen. excō. lib. vj.

k ¶ Nec consuetudo. an possit consuetudo dispone re ꝫ concubinas clericorum, vide peñ. i regula eaq. li. vj. in. xxiij. qō.

l ¶ Dicunt idem Scias tamē ꝙ si cleric⁹ ageret cōtra laicum in cu

do. Petr. de anch. hic et in. c. j. de paro. in illo qui satis mediocriter studuisset in vna: assumpsisset postea gradum causa honoris in alia prorsus sibi incognita vt multi sunt legiste qui doctorātur in cananibus qui prorsus ignorant nedum iura canonica: sed etiā moduꝫ procedendi in decretis et quod deterius est etiā ipsas rubricas decretaliuꝫ ignotas habent: tunc enim debet precedere habens vnum gradum & altiori scientia prefulgens. arg. in. l. nemo. C. de offi. magist. officiorum.

Additio. Et pro hoc facit qḋ no. Archidiac. in. c. de quibusdam. xxxvij. dist. vbi dicit qḋ promotus a corruptis doctoribus non debet gaudere priuilegijs doctoratus. alle. bo. tex. in simili in. l. vna. C. de athle. li. x. & facit tex. iūcta glos. in. l. j. C. de anno. ci. li. xj. vbi dicitur ꝙ stipēdia sunt tractanda non p ti. dignitatis vel p numero scholariū ꝫ ꝫm merita. Ideo colligit ibi gl. argu. contra insufficientes doctor. vt scholares eruditi eis preferank. Hoc dictum illius glo. intellige vt preferank in casu quo non requiritur titulus doctoratus. Ad legendum vero sine doctoratu preferri nō dñt ꝙtunciqꝫ sint idonei: quia nisi prius doctoretur non admittunk ad legendum. vt in. l. magistros. C. de profes. & medi. lib. x. & Bar. in. l. vna. C. de athle. eo. lib. & Archi. in. d. c. de quibusdā. latissime tractat. Itē in honoribus iam delatis iunior ꝫ sufficientior non prefertur[f]: secus in deferendis[g] quod declara vt no. Bart. in. l. ij. ꝟ. prius. ff. de vulga. & pupil. & sic intellige tex. in. l. honores. ff. de decuri. iuncta. l. j. ff. de albo scriben. quod no. & C. de offi. magist. l. nemo. Js enim gradus ceteros antecellat queꝫ stipēdia meliora vel labor plixior fecerit anteire, vt ibi dicit tex. i. d. l. nemo. Et facit iste tex. in argu. ꝙ doctor qui diu legit et meliora stipienda hꝫ ꝙ alius dꝫ pcedere. qḋ satis puto procedere qñ legit ad minus per. xx. an. qꝫ tunc adipiscik dignitatem pͥcipat⁹[h] seu comitatus: vt in. l. vna. C. de pfes. qui in vrbe cōstanti. lib. xij. licet postea ꝙ ali⁹ qui tāto tpe nō legit fuerit doctorat⁹: qꝫ iste adeptus est dignitatē quā ille primo non habet: et sic non est simpliciter seruādus ordo tēporis. de maior. & obe. statuimus. Et an doctoratus sit dignitas[i] remitto te ad no. per bar. in. l. ex eo tēpore. ff. de test. mili. & ad not. tex. ꝟ. de magist. c. ꝙto. vbi plenius dicam.
4 ¶ Tertio not. ꝙ licitum est arguere de lege ad ꝯsuetudinē p locū a maiori: vt qḋ non possit facere lex nō possit facere ꝯsuetudo: vt ꝫ optime probatur. et pro hoc quia consuetudo inducik tacito cōsensu. vt. l. de quib⁹. ff. de leg. lex vero per expressum: & regulariter validior est expssus consensus ꝙ tacitus. qḋ de se patet vt not. in regula scienti. de reg. iur. lib. vj. in mercu. & facit glo. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. Nec ob. si dicatur ꝙ ꝯsuetudo derogat legi: qꝫ illud est ex legis permissione & non aliter. & idē potuisset facere lex ꝙ ꝯsuetudo. argu. in. c. fi. de cōsue. iūcto. c. j. de cōsti. lib. vj. Et sic etiā colligik ꝙ dicit gl. no. insti. de iure natur. gen. & ciui. ꝟ. ex nō scripto. ꝙ ꝯsuetudo hꝫ tres pprietates. imitatur eni legē: quia succedit loco legis vbi deficit lex. j. dist. cosuetudo. xj. dist. in his. interpretak legē in. c. cū dilectus. de consuetu. & l. si de interpretatiōe. ff. de leg. & derogat legi: vt in preal. c. fi. de cōsuetu. oia eni hec facit ex consensu legis. l. oēs ppli. ff. de iust. & iure. als nō posset inferior tollere legē superioris. de elect. in cle. ne romani.
5 ¶ No. vltimo ꝙ nec lex ciuilis nec cōsuetudo[k] pōt facere ꝙ clericus cōueniatur de aliquo crimine corā iudice seculari. & cū text. simpliciter loquak de clerico debet intelligi in quocūqꝫ ordine cōstituto. & hoc no. tex. ꝟ. eo. cum non ab hoīe.
6 ¶ Sed quia iste tex. loquik in crimine quid dicēdum in causa ciuili. doc. hic & bene dicunt idem

ria secula ꝙ statuta laicorum casu isto scilicet in concernentibus illam causam ligant clericos. Corneus in ꝯsi.cxiiij.incip.Quis. per totum. in ij.vol.⁊ per eundem consil.lxiiij.incip.consuluit.in.ij.colum. ⁊ seqnē.in in.iij.volu. Aene.falco.

a Sebastianus Sapia. ¶ Secundū canones. Uide archi.in.c.continua.xi.q.j.abb.et alios i.c.j.de constitu. et in.c.ecclesia sancte marie. colū.vj.versic.hec oia pcedunt. vbi etiā late Feli. eo. tit.⁊ eundē Abb. in.c.clericis.j.de foro competenti. Sebasti. Sapia.

b ¶ Fratres. De multiplici fraternitate ponit Jo. an.in.c.Joannes j.de regula.⁊ nūquid appellatione fratrū veniāt mēdicātes ex cōmuni vsu ponit Feli.in rub. proemij huiꝰ libri.co. iij. ⁊ nunquid fratres tertij ordinis sint d foro ecclesiastico. ponit do.Maria.soci.i c.ij.col.iiij.i.ix.de claratiōe.j.de foro competenti.

c ¶ Dici fratres. Uide tex.in.c.venientes.⁊ ibi dixi d simo. vbi appellanť fratres. vide tex.c.qm̄. eo.tit. vbi moniales appellātur sorores. vide do.Abb. in c.j.de his que fi. a ma.parte capitu. Andre.Barba. Zacharias.

d ¶ Proprie ⁊ stricte dicantur religiosi. adde an nouitij pprie ⁊ stricte dicantur religiosi vide Cardi. in clemē.j.in pri. de elec. ⁊ in cle.ij. xiij.q.de prebē. ⁊ in clemen.j.iiij.q. de decimis.

e ¶ Modū viuendi. Adde qd voluit Ant. d butr. consi.xix.

¶ Adde an appellatiōe religiosorum veniāt isti de tertio ordine sancti Frācisci qd do.Pe.phili.cor. de perusio consuluit ꝙ non iure communi in consilio.ccv.incipien.⁊ si videatur.in.j.volumi.vbi cōcludit ꝙ tenenť soluere collectas ⁊ possunt cōueniri de eorum delictis coram iudice seculari. vide ibi late ⁊ per eundē in consilio ccxx.incip.videť in hac consultatione.in.iiij.col.versi.nec pōt iuuari.in iij.volu.vide oīno in materia Barto.in.l.semper.§.si.⁊ ibi latissime do. Alex.in addi.ff.de iure immu,vide do.Felin.in.c.ecclesia sancte marie. in.ij.co.de cōsti.vide do.Alex.in addi.ad Bart.in.l.cōmodissime.ff.de libe.⁊ posthu.vide istum in consi.liij.⁊ Calde.in consil.xiij.in rub.de fo. compe. Quid autē de cōuersis alicuius ordinis puta sancti Pet. de perusio vbi sunt venerabiles patres mei monachi nigri sancti Benedicti vel alterius ecclesie regularis an sint religiosi: vel habeāt vocē in capi. Ro.distinguit in singu.suis.fo.xcviij.incip.fuit a me quesitum.quē omnino vide multa in materia per istum in.c.ij.in.iij.colū. versi.ex his infertur.j.titu.proxi. Aene.falco.

Antonius Frāciscus. ¶ Circa hoc de fratribꝰ tertij ordinis scti Francisci ⁊ de cōuersis alicuiꝰ religiōis: an gaudeāt priuilegio clericali, et sint immunes a collectis mihi placet opi. Bart.in.d.l. semper.in.§.si. de iure immu. q voluit ꝙ si non sunt effecti d tertio ordine vel non sunt facti conuersi in fraudē vt euitent onera ⁊ collectas et iudicia secularia sed sunt vere cōuersi ⁊ vere ⁊ ex deuotione assumpserunt habitum tertij ordinis: qꝛ quis non habeāt aliquē ordinē clericalem ex quo tamen habent modū viuendi ab ecclesia approbatū ꝙ debeāt gaudere priulegio clericali ⁊ hr̄e illas immunitates quas habēt clerici et ad hāc materiā vide plene Bal.in.l.officiales.C.de epi. ⁊ cleri. ⁊ Ange.in auť. sed quis.C. de epis. ⁊ cle.⁊ vide plenissime vltra alios p Joan. petrū de peru. in l.pe. ⁊ si.C. q test. face.pos.et per.d. Petr.de peru. in suo trac.de quarta canon̄.in.iiij.q. ⁊ vide cōsi. Joan. calde.cccxxiij. qd incipit, qsitū est a me Joāne de calde.⁊ habetur per Pau. de leaza. et Joā. de lig.in cle. cū ex eo.de sentē. excō.et vide dn̄m Ant. de but.in.c. ij.de fo. ꝯpet. vbi tenet istā opiū.cū Bar.et qd de eremitis habeť etiā p Bar.in.l.j.ff. de pen.in singu.suis in lr̄a E.in ꝟ. eremita.⁊ in ꝟ. ecclesiastica psona. tamen contra Bar.videtur esse gloss.in.cle.j.de religio.domi.⁊ ꝯtrarium etiam videtur tenere Feder.de sen.in suo ꝯsil.cxxiij.tamen mihi magis placet opi.Bar.cū sua distinctiōe,de qua.s.ex quo talis tertius ordo est ab ecclesia approbatus vt oēs etiā fatenť:de quo plene dixi in rubri.de regula legēdo illū ti.vbi tetigi istum passum. Et de cōuersis alicuius religiōis an admittanť ad electionē ⁊ habeāt vocē in capitulo simul cum alijs in electione prelatorū,videas que habentur ⁊ notanť in.c.ex eo.de elec.lib.vj.⁊ habetur per Hosti.in.c.ij.de institu.⁊ vide glo.in.c.vt priuilegia.de priuile.⁊ tex.⁊ glo.in.c.nō dubium.de senten.excom.⁊ vide aliā bonam glo.in.c.duo sunt.xij.q.ij.⁊ aliam in.c.quisquis.xvij. qōne.iiij.et

librorum

---

non enī in criminali nec ciuili pōt clericus cōueniri corā seculari.vt.j.eo.c.qualiter.⁊.c.si. diligenti. j.e.ti.pxi.probať de iure ciuili in auť. statuimus. C.de epis.⁊ cle.vbi ēi iudex ciuiliter puniť ex contrafactiōe. dicā in.c.si diligenti.j.ti. pxi.nec etiaꝫ valet cōsuetudo in ciuili:licet papa sciat ⁊ toleret qꝛ irrationabilis est.nec patientia iuuat qꝛ multa per patientiā toleranť ⁊c.de pben.cū iandudum. ⁊ hoc vltimū ponūt hic Jo.de lig.⁊ Gasp. de cal. in.c.decernimus.s.eodem.

Additio. Et hoc dictuꝫ ego pbo sic. Cōsuetudo ꝯ libertatē ecclesiasticā nō valet.vt in auť,cassa.C. de sac. san.eccl, sed ꝙ clericus cōueniatur corā iudice seculari est ꝯtra libertatē ecclesiasticā.vt ptꝫ ex no.in.c.nouerit.⁊.c.grauē.de sen. excō.⁊.d.auť. cassa.ergo ⁊c.

7 ¶ † Ultimo Jo.and. ⁊ Host.adducūt istam literā in arg. ꝙ causa ecclesiastica est tractāda ⁊ fienda sm canones[a] ⁊ sacras regulas nulla contradictione obstāte in auť.de san.epis.§. si autē ecclesiastica.⁊ seq.vsqꝫ ad.§.pro omnibus.co.ix. ⁊ in auť. de māda.prin.§.si vero canonicum.colla.iij. ⁊ possunt episcopi quācunqꝫ personā trāsgrediētem sacram regulā punire in auť.de san. epis.§.vt aūt oīs ecclesiasticus.col.ix sm eos.⁊ id qd prius dixi in.c.j.de cōsti.⁊ dicam plene in.c.clericis. de foro compe. ¶ Opp.imo videť qd qnqꝫ laicus potest iudicare de clerico.vt.j.eo.cū nō ab homine.Sol. dicunt docto.quod illud loquitur in deposito. sꝫ hoc intellige vt ibi not.⁊ melius in.c.ij. de pe.lib, lib.vj.glo.nihil habent.

1 ☞ Judex debet prouidere vt solennitates seruentur in iudicijs.4.

2 Religiosi non dicuntur isti qui sunt de tertio ordine sancti Francisci.

Monachi non veniunt appellatione fratrum in statutis odiosis.

Statuta intelliguntur sm cōem vsum loquendi.

3 Libellꝰ defectiuus pōt suppleri ex offō iudicis.

5 Episcopus sine capitulo nec econtra nō possunt agere in negotijs arduis:etiam ꝙ bona sint inter ipsos diuisa.6.

7 Uniuersitas vel capitulum potest accusari de maleficio.

9 Abbas ⁊ episcopus an quis possit simul esse.

9 Monachi ecclesie cathedralis qn̄ possunt vocari canonici pn̄t esse commissarij sedis apostolice.

10 Actus qn̄ venit explicandꝰ a duobꝰ,⁊ vnus obtinet psonā illorū duoꝝ pōt illū actū expedire vno ꝯtextu absqꝫ eo ꝙ dicat hoc facio vt talis ⁊ talis.

11 Sentētia lata ꝯ monachos litigātes sine licētia abbatis est nulla:secus lata in eorum fauorem.

Sententia lata in fauorem non citati est nulla.

Sententia lata contra tutorem qui adhuc nō cauit est nulla:secus si pro tutore.

Contractus factus ab ecclesia pastore vacāte est nullus nisi sit factus in eius fauorem.

Causam que. Judex puidere dꝫ ne collegiū litiget corā eo sine authoritate prelati.et sic cōiter summatur.aliter summa et generalius. ¶ † Judex ex officio puidere dꝫ vt debite solēnitates seruētur in iudicijs qbꝰ omissis iudiciū reddiť frustratoriū.pmo causam committit.secūdo delegatum instruit.tertio causam instructiōis ponit.secūda ibi:prouideas, tertia ibi:ne si ⁊c. Et quia litera est nimis decisa ideo figuro sic casum. Canonici dulmen̄.monasterij tanqꝫ actores habeant causam in curia romana cōtra fratres sancti Albani:demū fuerūt litere impetrate super hac causa in partibus ad iudicem delegatū ⁊ volens papa puidere vt ista qstio semel sopita non possit amplius suscitari ex defectu solennitatis mandat delegato ipsum instruēdo vt habeť in litera. ¶ Not.primo ꝙ isti de monasterio scti Albani qnqꝫ appellāť fratres[b] qnqꝫ monachi vt patet in litera ⁊ sic monachi appellātur fratres qnqꝫ.⁊ idē dic de monialibus que possunt appellari sorores.vt i.c.causam.s. de elec.et dic ꝙ.quilibet christianus pōt appellari frater qꝛ omnes sumus fratres in Christo.

Additio Nicolai. Unī in primitiua ecclesia oēs fideles appellabantur discipuli vel fratres:sꝫ postqꝫ apostoli fecerūt cōciliū antiochen̄. appellati sunt christiani.vide tex.cū gl.in.c.sacrosancta.xxij.distin. ⁊ dicūtur christiani a christo in ca.vnico.de sacra vnc. ⁊ vide qd ibi no.p glo.in.c. decet,de immu.ecclesia.lib.vj.quia lauachrum regeneratiōis facit nos vocare deum patrem.vt dixit text.in.c.ad mensam.xj.q.iij. Sed per excellentiā religiosi appellantur fratres quia sunt vel debent esse magis cōiuncti in christo:sicut in simili dicimꝰ de religiosis ⁊ oēs boni christiani possunt appellari religiosi vt no.super rubri.de reg.⁊ trāseunt.ad reli.⁊ in.c.ecclesia sancte Marie,de cōstitui. Et sicut appellatione vrbis intelligiť de Roma.instit.de iure nat.gen.⁊ ciui.in.§.sed quoties. vnde dico quod pprie ⁊ stricte omnes monachi ⁊ religiosi profitētes tria substātialia regule siue sint mendicantes siue habeāt bona in communi possunt dici fratres[c] ratione predicta.pro hoc bonus tex.in cle.exiui de paradiso.de verb.sig.i cle. dudū.de sepul.⁊ i.c.nimis.de excessi.pla. vbi mendicantes appellantur fratres. ¶ † Itē isti de tertio ordine sancti Francisci appellantur fratres: in cle.cū ex eo.de sentē.excō.sed dic qd nō simplr sed fratres de penitetia: vnde isti nō sunt pprie ⁊ stricte religiosi[d]: nec proprie dicuntur habere regulam sed potius quendam modū viuēdi[e]: vt est gl.not.in cle.j.de relig.do.⁊ in cle.cū ex eo. palleg. Monachi vero pprie ⁊ stricte possunt dici illi q virtute regule stāt solitarij in monasterio nec immiscent se predicationibus nisi habeāt administrationē. Dicūť enī mōachi a solitudine ⁊ vnitate.⁊,vide tex.in.c.placuit.el.ij.xvj.q.j.⁊.c.adijcimꝰ ⁊.c.doctos.⁊.c.sunt nonnulli.⁊.c.de presentiū. cuꝫ multis simi.ea.cau.⁊.qd.vn̄ oēs monachi possunt dici fratres:sed non conuertitur.quare nō omnes fratres monachi.⁊ sm cōem vsum loquendi illos appellamus monachos de ordine sancti Benedicti habentes bona in cōi:alios vero mendicantes appellamus fratres. Unde puto ꝙ in statutis et dispositionibus odiosis ⁊ restringibilibus appellatione fratrū nō venient monachi:qꝛ dꝫ attendi cōis vsus loquendi vt.l.labeo.ff.de sup. legat.et.l.

gl.in.c.j.de iniur. lib.vj.ꝛ aliá glos. in.c.sciát cūcti.in ver.ecclesiasticos. de elec.li.vj.et cō clusio ē ꝙ si sunt laici nec habent aliquem ordinez clericalem quod non possunt interesse electiōi prelatorum ꝛ si inter essent tali electioni irritaretur electio eo quod essent admissi inhabiles cum habilibus iuxta ea que habenꝰ in.c.sacrosancta.ꝛ in.c.massana.de elect. vbi plene ꝺ materia.

Sebasti.Sapia.

a ❡Ex officio.Uide de alexā.in.l.iiij.§.hoc autē iudiciū.ff.de dā. infe. no.in cōsi.lxij.incipi.viso themate.in fi.ꝛ Alex.in l.i.C.vt q̄ desunt aduo.et in.l.licet. C.de procur.

b ❡Glos. optimā. Idē tenet in.c.ecclesia.el.j.vt lite pend. ꝛ in.c.j.ꝛ.c. nulli.de accus.vide que notaui in l.iter quos.§.alieno.ff.de dā.infec. et que dixi hic in recollectis. Andreas Barba.

Sebasti. Sapia.

c ❡Ecclesia.Uide Roma.in consil. ccclxix.col.v. ver. tertia rō. ꝛ Lapū allega.xlix.incip. lz materia. ꝛ multa congerit. Feli. i.c.edoceri.de rescriptis.

Sebasti. Sapia.

d ❡Hāc qōnem q̄ no. Abb.in.c.per inquisitionem. in ij.nota.s̄.de elēc. Specu.in titu.de legato.§. excipiꝰ. versi. quid si fiat. Roma.in.l.ij.col. viij.ff.de ver.obl. Semi. et perusi.i c.statutū.in prin. de rescrip.in.vj.

librorum. §.quod tamē cassius.de leg.iij.et.l. cum de lanionis.§.asinā.ff.de fun.instru.et instru.lega. no.Bar.p̄sertim in materia statutorū in.l.oēs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.facit qd̄ not.in.c.ex literis. de spon.ꝛ dixi.s̄.eo.c.j. Et dico idem in monialibus q2 ex cōmuni vsu loquēdi, iste de ordine mēdicantiū appellanꝰ sorores:alie vero moniales. 3 ❡†Nota qd̄ dixi in scdo summario ꝙ vbicunqȝ iudex videt ex defectu alicuiꝰ solennitatis iudiciū deficere ꝛ esse frustratoriū debet iudex supplere ex officio a q2 illud non venit solum ad cōmodum partiū sed ad publicū ne lites sint immortales : ad quod euitandum iudex bonus debet elaborare. ad hoc.c.finem.de do.ꝛ contu. et in.l.quidā estimauerunt.ff. si cer.peta.ad hoc solet allegari quotidie iste text. vide glo.optimā b in.c.j.de elec.lib.vj.hinc est ꝙ ex officio supplet circa defectū libelli:vt no. Innoc. in.c.j.de lib.ob.ꝛ vide quod not.in Spe.de iur.calum.§.superest.ver.quid si tutor. 4 ❡†No.iudicem nō debere pati vt cap̄lm maxime religiosorū litiget in iudicio sine autoritate prelati siue ille sit abbas:siue episcopus:siue alio noīe nuncupeꝰ vt hic. qd̄ intellige qn̄ autoritas siue cōsensus de iure est requirendus. ꝛ quo omisso iudiciū reddiꝰ frustratorium:q2 super hac ratiōe fundaꝰ ista litera. ꝛ qn̄ debeat de iure requiri. plene no.in.c.edoceri.de rescrip.dic vt ibi. ❡Not.qd̄ quis pōt esse episcopus ꝛ abbas diuerso respectu : qd̄ ītellige vt.j̄.subijciā. ❡Ultimo induco istum tex.ad probandū qd̄ etiā in causa in qua nō pōtest cōuentus agere sine autoritate ꝛ consensu prelati : valet tamen impetratio facta per solū conuentum absqȝ consensu prelati:ꝛ satis est vt cōsensus habeatur in actu agendi:nam vt pt3 hic ꝛ maxime in antiqua causa erat cōmissa audienda ꝛ diffinēda ad instantiā solius cōuentus: et tn̄ absqȝ noua impetratione pōt agi corā iudice sic impetrato dūmodo in actu agendi habeaꝰ consensus prelati : qd̄ bene no.ꝛ tenet Jo. an.in addi. Spe.in ti.de rescri.presenta.§.ratione quoqȝ eius.in fi.vbi idē dicit ecōtra si causa esset solius conuentꝰ:vt q2 diuisa est administratio tm̄ vt solus prelatus non possit agere ꝙ nihilominꝰ poterit rescriptum impetrare. ❡Glo.est facilis.ꝛ de materia iam remissa ad plene not.in.c.edoceri. de rescript.ꝛ vt omnis cesset obiectio posset intelligi hec decre.s̄m Innoc.qd̄ istud negotiū erat cōmune ꝯuentui ꝛ epō:ꝛ ideo nō poterat cōuentꝰ intrare iudicium sine autoritate epi. 5 ❡†Uel erat negotiū grāde quo casu non agit vnus sine alio.vt not. de his que fiunt a prela.quanto. ꝛ in antiqua diciꝰ s̄m Jo.an.qd̄ agebaꝰ super quadā eccl̄ia. c ❡Not. 6 ex hac vltima solutione.Inn.†ꝙ licet bona sint diuisa inter ep̄m ꝛ cap̄lm:tamē negotia grauia non expedit vnus sine alio.ad idē.c.j.de pcu.qd̄ sic potest intelligi. 7 ❡Itē no.scdo †qd̄ negotiū super ecclesia diciꝰ graue.facit.c.ij.de pcur. Itē dicit Uin. ꝙ quando conueniꝰ capitulū super maleficio non exigitur cōsensus superioris : q2 tangiꝰ factū proprium:ꝛ quod vniuersitas seu capitulum possit accusari de maleficio, not.in.c.dilectus.el.ij.de simo. et plene per Barto.in.l.aut facta.§.fina.ff.de pe. 8 ❡†Sed opp.ꝛ videꝰ ꝙ iste nō possit esse ep̄s ꝛ abbas.j̄.de conces.prebē.cum nostris. vbi ep̄s nō potuit habere preposituram cum ep̄atu. Docto.hic communiter dicunt ꝙ forte monasteriū erat vnitum ep̄atui.ad hoc.c.j.ne sede vacan.vel erat cathedralis eccl̄ia regularis sicut multe sunt in anglia.ꝛ in istā vltimam solutionē magis inclinant docto. Et dic ꝙ in sicilia due sunt eccl̄ie cathedrales regulares.vna est archiep̄alis vt ꝑ Panormi eccl̄ia montis regalis:alia est ep̄alis.vt ecclesia Cathaniē.vbi ego habitum a pueritia sumpsi sancti Benedicti: nec sunt ibi alij canonici seculares nec Abbas:sed ep̄s est loco abbatis vt hic. ꝛ conuentus seu capitulum canonicorum seu monachorum facit vnum corpus cū epō:vnde omnia expediūtur cōiter per ep̄m ꝛ conuentū. Et dic ꝙ tales monachi possunt appellari canonici:vt est text.iuncta glo.lviij.dist. c.ij.Nec etymologia vocabuli cōtradicit. nam canonicus diciꝰ a canone : ꝛ canon idē est qd̄ regula seu quedā norma viuēdi:vt.iij.dist.canon.vnde canonicus quasi canonice institutꝰ: vnde largo modo qlibet beneficiatus legitime posset dici canonicus. ad hoc qd̄ no. Jo.and.in.c.j.de elec.li.vj.vsus tn̄ cōiter loquendi accipit ꝑ canonicis canonicos cathedralis ecclesie:vt tangā.j̄.de vi.ꝛ ho.cle.super rub. 9 ❡†Et hic incidēter soleo recitare semp hanc d qō. a nūquid talibus monachis ecclesie cathedralis q possunt vt dixi appellari canonici ꝯmitti possit causa per sedē apostolicā:sicut cōmitti pōt canonicis secularibus ecclesie cathedralis:vt in.c.statutum.de rescrip.lib.vj. Archi.hanc.q.format: vt in preal.c.statutū. ꝛ cōcludit commissionē nō valere nisi religio exprimaꝰ. Ego vero aꝰs legendo scholaris tanꝙ substitutꝰ a doctore meo, allegaui cle.ꝛ si principalis.de rescri.ꝛ tenui contrariū:et postea factus doctor hanc opi.semper secutus sum:ꝛ monebar principaliter per illā cle. vbi pt3 ꝙ religiosus obtinēs prioratū conuentualē etiam manualē pōt esse delegatus pape tanꝙ proprie habens dignitatē vigore.c.statutū.vbi simpliciter fit mentio de habētibus dignitatē nec distinguiꝰ inter seculares ꝛ religiosos. Unde ex quo qualitas requisita ad delegationē suscipiendā reperiꝰ in religiosis efficiunꝰ habiles ꝛ capaces sicut seculares. et pro hoc optime no.xvj.q.j.sunt nonnulli.ꝛ.c.doctos.ꝛ c.moderamine. quāto enim quis est sanctior ꝛ excellentior tāto potentior ꝛ habilior : vt in prealle. c.sunt nōnulli. Ad propositum ergo sicut in.c.statutum. appellatione habentiū dignitates veniūt religiosi dignitates habētes : ita appellatione canonicorū:ecclesie cathedralis venire debēt monachi ecclesie cathedralis regularis qui dicūtur canonici vt.s̄.dixi. Nec religio facit in hoc eorum conditionē deteriorē:imo meliorē:vt in prealle.c.sunt nonnulli.ꝛ.c.doctos.ꝛ maxime in hac materia vbi nō tractaꝰ de odio:imo potius de fauore vt mandatum pape facilius executioni mandetur. Item in istis mādatis cessat ratio prohibitionis.c.statutum.nam clerici ꝛ religiosi simplices nequeūt esse delegati pape:q2 vt plurimum sunt ignari literarū ꝛ pauperes ꝛ indecens est vt tales gerant personā pape.que quidem ratio cessat in istis religiosis ecclesie cathedralis:q2 cōiter in eis vt plurimum instituunꝰ ciues optimi statꝰ ꝛ cōditionis qui dedicant se studio literarū:ꝛ multū pre alijs clericis ho e noranꝰ e in loco. ❡Sed cōtra tex.ꝛ predicta opp. et videꝰ ꝙ talis ep̄s non debeat appellari abbas. nam rōne dignitatis ep̄alis preesse pōt ecclesie regulari cum dicatur propter excellentiam dignitatis episcopalis religiosissimus et sanctissimus : vt in auꝰ.de sanc.episc.in rubro ꝛ nigro. colla.ix.ꝛ in c.ex multa.j̄.de voto.vn̄.c.vilissimꝰ.j.q.j.dicit vilissimus cōputandus est qui precessit alios in dignitate nisi precellat sciētia ꝛ sanctitate:videmus insuper ꝙ ep̄s potest recipere aliquos ad professionē sine monasterio ꝛ deputare eis aliquem honestum locū ad habitandū:vt no. Inn.in.c.porrectū. de regulari. Itē si assumptus est in abbatem alterius monasterij et renuntiat abbatie remanet sub iurisdictione ꝛ dispositione epi:vt not. Fede.de senis in consi.suis. ꝛ Jo.de ligna. post eum in cle.ne in agro.de statu reg. Item si assumiꝰ religiosus ad ecclesiā curatam secularē est sub episcopo: et nullā cōionem habet amplius cum monasterio.xvj.q.j. ne pro cuiuslibet.ꝛ not.gl.in preal.cle.ne in agro.ꝛ hec oīa ꝛ multa siēa facit in monasterio ep̄s iuxta not.in.c.quanto.ꝛ in.c.cū ab ecclesia.de offic.ordi. ❡Quero ergo quare in tali ecclesia vbi habet maiorē iurisdictionē nō d2 ep̄s respectu monachorū: sed abbas. Sol.credo responderi posse dupliciter. Primo q2 monasteria a principio fuerunt edificata vt sub abbatis regimine gubernarentur:vt.in.c. cum ad monasteriū. de stat.reg. ꝛ in regula monachorū vt serueꝰ antiqua institutio:ep̄s in tali eccle f sia diciꝰ abbas f respectu monachorū. est em̄ nomē solicitudinis ꝛ oneris ꝛ etiā honoris iuxta no.per doc.in cle.abbates.de rescrip.vel aliter : ꝛ hoc puto verius ꝙ ep̄s ecclesie regularis ꝑprie nō est abbas:nec pōt dici abbas:sed loco abbatis.ꝛ quicqd

e ❡Honorātur in loco. Addedo.de ro.deci.suis,de rescri. in antiquis. Cal.ꝯsi.ij.ꝛ meliꝰ ꝯsi.vj. de of.dele.

Sebasti. Sapia.

f ❡Abbas.Diciꝰ tur em̄ abbas pater.vt in.c.officiſ. de elec.ꝛ gl.in epistola inter claras. in ver. manifestū. C.de sum.tri. ꝛ fi. ca.appellat abbatem archimandritā. Unde solꝰ abbas tm̄ pōt quantū totū cap̄lm:vt dicit Bald.in.l.si plures. in.ij. lect. i.ij.not.ff.de pac. refert Jas.et alia allegat in.l.si pater.j̄.in.j.col. ver. tertio adde.ff. de vulg.et pup.hinc est qd̄ monachi dicunꝰ subditi.c.ad nostrā. vbi Abb. ꝛ Deciꝰ no.in.ij. no.j̄.de app. imo dicuntur serui. c. multos.liiij.dist.

¶ Sebasti. Sapia.

a ¶ Cōsensum prelati. Ad hanc qōnem faciunt not. p Bal.in.l.j.col. antepenul.C.qui admit. vbi ponit an si cōsensus ꝓpinquorū requisitus a statuto ī cōtractib⁹ mulierū deficiat vitietur actus. de quo per Jaso.in.l.vniuersis.co.si.C.de preci.impe.offe.

b ¶ L.nō eo min⁹. Pondera q2.d.l. nō eo minus. procedit eo casu quo est illa solennitas introducta fauore persone minoris.iō sentētia lata pro eo indefenso valebit: sꝫ in casu nostro non est introducta fauore collegij: sed ꝓpter rigorē iuris seruandum. pondera v̄ba Bar.in l.ea que.C.qn̄o et qn̄ iud. vide q2 ex verbis eius poteris decidere istam qō.And.Barba.

¶ Adde qō illa l.nō eo min⁹.non hꝫ locum in furioso. text.est in.l.furioso.ff.de re iud. quā alleg iste ad hoc in.c.pastoralis.in.ij.no.ī.eod. et est ratio diuersitatis quam ibi ponit glo.⁊ Bar. quos vide. Aeneas fal.

c ¶ Tenet oppositum.do. Car.hic reprobat dictum do.Ant.ex eo q2 imputandum est reo quare nō opposuit: sed ꝓ certo istud non facit q2 iudex debuit repellere vt hic dicitur: vnde posito quod pars nō repelleret: tamē iudex debuit repellere. Itē dicit do. Pet. ꝙ repellere est facti quia constat iudici quod agunt sine autoritate p̄lati: ⁊ pro certo mihi videt̃ qō veritatem dicat.d.Ant.⁊ moueor sic quod interueniat epi autoritas est introductum ad rigorē iuris cōseruandum.h.d.Bar.in l.ea que.C.qn̄o ⁊

erat explicandū p abbatē explicabit̃ per istum: sicut in simili dicimus ꝙ in qbusdā ecclesijs habet̃ eps loco canonici. non tn̄ est verus canonicus: de quo plene dicvt no.in.c.postulasti.de cōces.prebē. Et ꝙ iste proprie non sit abbas: patet q2 talis pōt esse nō religiosus ꝓpter excellētiā dignitatis epalis: vt probat̃ in.c.nullus. de elec.lib.vj.not.glo.in c.qō dei timorē.de statu reg. ex quo ergo nō est ꝓfessus nō pōt dici ꝓprie abbas: nā abbas ⁊ monachus est: vt in.c.fi.de simo. Pro ista sn̄ia primo induco tex.apertū in.c.j.ne sede vacāte. vbi monasteriū fuit erectū in ecclīam cathedralē ⁊ vnitū cathedrali ecclesie vt eps esset vtriusqꝫ ⁊ sic non dicit̃ ibi vt abbas. ad idē.c.nullus. preal. vbi tantū fit mentio de epo. ⁊ clemen.j.in fi.de elec.cū simi. ⁊ faciunt

10 omnia que.s̄.dixi. ¶ † Et dic ꝙ q2 iste est eps ⁊ est loco abbatis respectu monachorū qn̄ venit actus exercendus per istū vt abbatē ⁊ epm simul poterit illum actum exercere vno contextu. nec est necesse ꝙ dicat hoc facio vt abbas: et hoc vt eps: ex quo iste due potētie sunt vnite simul ex dispositione superioris: ad hoc qō no.in.c.cū inter canonicos. de elec.⁊ p gl.in.c.cū in ecclesia. de prebē.li.vj.⁊ p Jo.an.in.c.ne ꝓ defectu.de elec.in fi.⁊ per do.de Rot. deci.cclv. Et etiā puto ꝙ cum vnicus actus expediendus est qui pertinet ad abbatē non est necesse qō dicat se explicare illū actum vt abbas: sed sufficit ꝙ faciat vt episcopus: licet faciat loco abbatis: vt in prealle.c.j.ne sede vacāte. ⁊ probatur hic expresse dum dicit quod debet iudex ꝓuidere vt isti monachi intrēt iudiciū cum autoritate et assensu episcopi sui. Non enim dicit ⁊ abbatis sui: ⁊ tamē loquitur in actu explicādo per epm loco abbatis vt sequit̃ in text. Et sic intellige tex. quod iste potest se ponere abbatem.i.loco abbatis: ⁊ sic omnia que debent monachi explere cum autoritate ⁊ cōsensu abbatis, expleant cum autoritate ⁊ cōsensu episcopi: ⁊ hec oīa no. quia alibi ita plene non examinantur.

11 ¶ † Ultimo quero de vtili et notabili questione dicitur hic ꝙ isti monachi actores debēt negotium proponere cū autoritate superioris ne si succumberent valeat superior ex defectu eius cōsensus litem sopitā suscitare: ⁊ sic colligit̃ ꝙ non valeret talis sentētia lata contra eos. Quid dicendum si esset lata pro eis in fauorē ipsorum nūquid teneat ex quo nō habuerunt consensum prelati:[a] Pet. vt hic refert Jo.an. qō sit: arg.in.l.nō eo minus[b].C.de procur. vbi sn̄ia lata in fauorē minoris tenet: vbi si est lata contra minorem nō teneret: q2 cōstituit procuratorē sine curatore: ⁊ lꝫ cū hac opinione transeant cōmuniter hic doc. ⁊ maxime collec. qui dicit ꝙ etiam si testibus receptis ⁊ publicatis episcopus vidēs causam bene procedere petat concludi ⁊ sn̄iam ferri: ⁊ aduersarius dicat iudiciū siue processum nullū: q2 non interuenit consensus episcopi a principio nō est aduersarius ipse audiēdus sicut in minori dicimus sn̄iam valere. Tamen do.Ant. tenet oppositū:[c] scꝫ sn̄iam nō valere etiā pro cōuentu: sicut in simili dicimus sententiā non valere etiā pro non cōtumace ex quo nō fuit seruata debita citationis forma siue solennitas. vt no. gl.in.l.ea que C.quomodo ⁊ qn̄ iudex. nec etiam tenet lata pro furioso, vt no.in.l. furioso. ff. de re iu. nec obstat qō dicit̃ de minore in prealleg.l. non eo minus. q2 illud ꝓcedit sꝫ cū qn̄ hec nullitas surgit a principio meri fauoris: sed nullitas hic non surgit ex mero fauore conuentus: sed ex defectu potestatis: q2 nō habet potestatē solus cōuent⁹ rem in iudicio deducere in preiudicium ecclesie; ⁊ ideo nō valet sn̄ia lata etiā ꝓ conuētu. Et ꝙꝙ al's hāc opinionē fuerim secutus tandē adhibita diligenti inuestigatione puto primum dictū non bene reprobari[d]: ⁊ sic qō sn̄ia lata in fauorē ecclesie non habito in actu litigandi consensu prelati teneat. Et primo moueor per tex. iuncta glo. notabili de qua ibi Bart. ⁊ alij faciunt magnum festū in.l.si tutor. C.in quibus cau.in integ.resti.non est neces. vbi patet ꝙ sn̄ia lata contra tutorē qui non cauit pro tutelari officio est nulla: q2 non habebat legitimam administrationem: ⁊ tamē gl. ibi dicit ꝙ si fuisset lata

sententia in fauorem pupilli tenuisset iure singulari.i.fauore pupilli: ar. illi⁹.l.non eo minus. Ecce ergo ꝙ ibi sententia erat nulla ex defectu potestatis q2 tutor non poterit administrare ex quo non cauerat: ⁊ tamē valet in fauorē pupilli iure singulari. ergo idē in ecclesia que vtitur iure minoris.de in integ.resti.c.j. Item quasi in terminis videt̃ pro hoc casus in.c.si qua de reb⁹.xij.q.ij. vbi ptꝫ ꝙ licet cōtractus gestus de reb⁹ ecclesie ea vacāte sit nullus[e] attamen si in fauorem ecclesie est receptum vt si cedat in vtilitatē ecclesie possit episcop⁹ postea creatus talem cōtractum in veritate nullū ex defectu potestatis habere ratū: ⁊ pro hoc vide bonā glo.in.c.j.ne sede vacāte. in verbo sede vacāte, que est notabilis ⁊ sing. ad hoc. Ad idem facit glo.in.l. si meter.§.hoc iure.ff.de excep.rei iud. que dicit ꝙ sentētia lata cū falso ꝓcuratore pōt haberi rata p dn̄m: siue sit lata pro dn̄o: siue sit lata contra dn̄m. l.iij.§.falsus.ff.rem ra.ha. ⁊ illā gl. sequit̃ ibi Bart. Sic ad ꝓpositū cū conuētus agat noīe ecclesie potest prelat⁹ illam sn̄iam ratā habere lꝫ a principio non cōsenserit. ex quo nūc vult cōsentire: ⁊ hec ratio concludit ꝙ potest haberi rata etiam iure cōmuni ⁊ hoc qn̄ deficit ex solo cōsensu epi. sicut sententia lata cū falso procuratore. Itē in casu preal. l.nō eo minus. sn̄ia erat nulla etiā ex defectu potestatis: q2 maritus ibi nō erat cōstitutus ꝓcurator ab vxore legitime cū vxor esset minor ⁊ nō interuenit autoritas curatoris. ⁊ sic non habebat potestatem deducēdi rem ad iudiciū: ⁊ tamē si sn̄ia est lata ꝓ minore tenet vt ibi. Cōcludo ergo oīa predicta ꝙ aut solū deficiebat consensus epi: vt q2 negotiū erat cōe: ⁊ conuentus egit noīe ecclesie: ⁊ tūc sentētia pōt haberi rata etiam iure cōi: vt.s̄.dixi in procuratore falso. Aut deficiebat autoritas epi: quia negotiū erat cōuentus, sed erat arduū, ⁊ tunc poterit haberi rata iure singulari. vt in iuribus.s̄.alle. Sed aduerte quia tex.in.l.non eo minus. ⁊.l.si tutor. loquit̃ qn̄ alius litigabat pro minore non legitime cōstitutus. ¶ Quid autē si ipse minor vel tutor erat in iudicio nō legitime cōstitutus: nūquid eo modo sententia lata pro eo valet: dico ꝙ sic eadem ratione: ⁊ hoc no. glos.in.l.j.C.qui leg.perso. stant in iudi.non ha. Et idē in ecclesia consimili ratione ⁊ ꝓ predicta sentētia quā teneo induco vltra[d] predicta istū tex. vbi papa mādat prouideri vt interueniat autoritas epi ne istis autoribus succumbentibus sententia non valeat et sic lis sopita re[e]stauretur: ⁊ sic aperte innuit quod si pro eis ferretur sententia non posset infringi. ex quo ergo prouidet tantum in vno casu videtur quod in alio nō possit lis restaurari. arg.c.nonne.de presumptio. ⁊ xxv.distin.qualis.

1 ☞ Clericus non potest iudicari a laico etiam qō laicus sit rex vel imperator.

2 Clericus etiā prime tōsure gaudet priuilegio fori. Priuilegio fori gaudent illi qui sunt de familia episcopi.

3 Clericus etiam prime tonsure potest deponi.

4 Crimina per que clericus est deponendus.

5 Clericus regularis nō perdit priuilegium fori: nisi sit degradatus.

6 Clericus quo casu est tradēdus curie seculari.28.

7 Judex ecclesiasticus nō debet seuire in clericos pena laicali nisi prius fuerit vsus pena ecclesiastica.

8 Eps de iure cōi nō pōt tenere officiales armatos.

9 Clericus traditus curie seculari potest puniri pena que placebit iudici seculari: ecclesia vero nō habet aliud facere.

10 Clericus quando dicatur esse legitime deprehensus in delicto.

Laicus pōt deprehendere clericū in facinore.1[?].12.

11 Casus in quibus licet verberare clericum sine timore excommunicationis.

Clericus suspectus de fuga potest capi sine metu excommunicationis.12.17.

13 Defendere sociū ab iniuria sibi inferenda licitum est.16. aliter si nō defenderet̃ presumeret̃ occultus socius in illo crimine.14.

15 Clericus vadēs de nocte potest capi a familia potestatis

qn̄ iu. vbi dicit qō ad hoc vt contra absentem nō citatum non feratur sentētia est introductum ad rigorem iuris conseruandū. ideo non valet lata pro absente, ita dicam⁹: ideo non valet lata pro capitulo. Nec ob. cum dicit do. Ab. ꝙ hic est text. qui dicit qō non valet si est lata contra capitulum: ergo secus si pro capitulo. pro certo istud est erroneum ex eo q2 ideo hic papa expressit si esset lata contra quia considerauit illō quod est verisimili⁹: q2 si esset lata cōtra capitulū eps contradiceret: secus si ꝓ capitulo. bal. tn̄ hic facit nouā considerationē q2 in.d.l.non eo minus. dicit̃ qō minor agebat cū maiore: sed hic ista duo collegia equiparātur duobus minoribus: ideo seruat priuilegiū l.sed ⁊ milites.ff. de excusa.tu. tenementi q2 est noua inuētio. and.bar.

d ¶ Nō bene reprobari. adde Fede. consi.xc.

e ¶ Sit null⁹. pondera q2 actus nō erat nullus. vide que dico in.c.cedoceri.de rescrip. itē dic quod ibi erat defectus consensus: hic erat defectus solum veritatis necessarie. And.Barba.

testatis.item in die ex iusta causa.

16 Captus ob suspitionem fuge non potest allegare incompetentiam iudicis.

18 Offendere licitum est etiam clericum in rebus recuperandis.

19 Clericus deprehensus an possit puniri absq̃ eo quod sit aliter conuictus.

Deprehensio in aliquo crimine an inducat notorietatem vel infamiam:et an sit sufficiens ad torturam.20.

20 Notorium delictum dicitur esse illud cuius populus est testis.

Laici possunt esse testes contra clericum infamatum:sed regulariter non.22.

21 Populi appellatione non veniunt clerici.

23 Excõmunicatio ⁊ anathema quomodo differãt.

24 Pene quas irrogat ius canonicum.

Laicus dicitur minister ecclesie: ⁊ debet eam iuuare in occurrentibus.

25 Excõicatio est pena contumacie non delicti.

26 Clericus homicida nõ punitur sanguine, sed detruditur in carcerem toto tempore vite sue.

27 Clericus tertio monitus non desistens ab enormitatibus,perdit priuilegium clericale.

29 Judex secularis nõ potest cognoscere an clericus qui dicitur depositus sit de foro suo si talis clericus obiecit de priuilegio suo, et si aliter non fuit declaratum per iudicem ecclesiasticum.

30 Quando periculum est in fuga possunt recipi testes ante litem contestatam,⁊ parte non citata.

31 Irregularitatẽ incurrunt prelati quando faciunt mori suos clericos in carceribus forte quia non faciunt prouidere de victu.

Cum non ab hoïe.

¶ Clericus depositus incorrigibilis cõprimitur per curiã secularẽ. hec summatio cõis non placet qm̃ videtur contra tex.vt ĩ.subijciã.ideo summo sic.Clericus depositꝰ incorrigibilis excõicandus est,⁊ successiue anathematizãdus:⁊ si sic nõ resipuerit,p iudicẽ sclarẽ cõprimẽdꝰ est.Cõis diuisio.scda ibi.cõsultatiõi.¶ Casus literalis. Clerici aliquãdo deprehẽduntur in furto,homicidio, vel periurio, vel alijs qbuscũq̃ criminibus. Queritur vtrum liceat regi vel cuicunq̃ iudici seculari eos iudicare. respondet ꝙ si clericus in quocũq̃ ordine constitutꝰ in furto,vel in alio quocũq̃ crimine fuerit deprehẽsus legitime ⁊ cõuictus ab ecclesiastico iudice deponi dz:⁊ si depositus incorrigibilis fuerit,suspendi debet. Deinde ɔtumacia crescẽte anathematis mucrone feriri:⁊ si postmodũ in profundũ malorum veniẽs contẽpserit cũ ecclesia nõ habeat quid vltra faciat tradendus est curie seculari:ita ꝙ ei deputetur exilium vel alia legitima pena inferat. Ber.

1 ¶ †No.j.ꝙ laicis qualitercũq̃ ⁊ quantacũq̃ fulgeant dignitate, nõ est licitũ iudicare de clericis. Vñ dicit glo.in.c.duo sunt.xcvj.dist.qd̃ nulla dignitas secularis similis est sacerdotio. ad idẽ.xj. q.j.sacerdotibꝰ.vbi tex.no.de imperatore loquẽs.

2 ¶ †No.ibi,in quocũq̃ ordine ⁊c.gaudere clericũ priuilegio fori,vt nõ valeat conueniri corã iudice seculari,etiã si sit prime tonsure[a] tm̃ ẜm Hosti.s. de eta.⁊ quali.c.cũ contingat. Jmo plus dicit,qd̃ verbũ clericis,hic sumit large : vnde cõprehendit personas ecclesiasticas que gaudẽt eodem priuilegio.xij.q.j.duo sunt genera.xvij.q.iiij.si quis suadente.ĩ.de senten.excõ.porro.⁊ idẽ videtur ẜm eũ de familia epi.arg.s.de offi.archi.c.si. vbi de hoc. Ego fateor ꝙ isti gaudent hoc priuilegio fori:vt plene dicã.ĩ.e.in.c.cũ venissent. sed nõ fuit de mente istius.c.illos cõprehendere[b] sed tm̃ habẽtes ordinẽ:quod patet per ea que tex.subijcit de depositiõe que nõ cadit in nõ habẽtẽ ordinẽ.

3 ¶ †No.ꝙ ratione delicti non solum venit deponendus clericus in sacris cõstitutus, sed etiã si est inferioris gradus cuiuscũq̃ sit ordinis. facit.c.ij.⁊ quod ibi no.de cle.excom.mini.

4 ¶ †Not.ẜm Hosti.quod pro furto,homicidio, ⁊ piurio, põt quis deponi: ⁊ sic p periurio[c] non solũ põt clericus priuari beneficijs:vt in.c.querelã.de iureiu.sed etiam deponi:⁊ ex his criminibus potest in multis alijs informari qñ exigãt depositionẽ:vt plene dixi in.c. at si clerici.s.e.

5 ¶ †No.ꝙ etiã depositꝰ p crimine causante irregularitatẽ vt est homicidiũ,nõ perdit ipso facto priuilegiũ fori:imo remanet sub iurisdictione ecclesie.lxxxj.di.dictũ.sed degradatio actualis ipso facto priuat omni priuilegio ecclesiastico.vt in.c.ij.de pe.li.vj.vel secuta irregularitate post depositionẽ ẜm formam hic traditam.

6 ¶ †Et not.bene ꝙ p simplici homicidio vel furto nõ tradit clericꝰ statim curie seculari:sz omnino vide qd̃ dixi in prealleg.c.at si clerici.loquitur em̃ istud.c.quãdo ecclesia potest cõdignam penitentiam imponere.si vero non potest,relinquitur de facto curie seculari : vt hic in fi.Jdẽ si non põt de iure:qr ita grauissimũ est delictũ qd̃ non habet condignam penã. arg.in.c.j.de homi.lib.vj.⁊ dixi plene in prealleg.c.at si clerici.

7 ¶ †No.qd̃ dicitur contemnere qui sepe monitus nõ vult ab actu illicito desistere[d]. ¶ Not.ibi cum ecclesia non habeat ⁊c. ẜm Hosti.nõ esse vtẽdũ tpali gladio nisi premisso spũali.ad idẽ de her.c.excõmunicamus. §.j.de homi.postulasti.de cle.excõ . mini.c.ij.non em̃ debet vti gladio alterius anteꝗ̃ vtatur suo.⁊ idẽ dicendũ de iudice seculari.de quo per Hosti. in sum.de treu.⁊ pace.§.quid sit iustũ bellũ. ⁊ per hoc in questione facti:dixit do.Ant.iudicẽ ecclesiasticũ nõ posse arctare secularẽ iudicẽ ad carcerandum clericos, nisi habeat potestatẽ carcerandi clericos ⁊ carceres habiles ad custodiendum ⁊ detinẽdũ.ad hoc.c.administratores.⁊.c.pncipes. xxiij.q.v.et.c.si imperator. ⁊.c.duo sunt.xcvj.dist. ⁊ facit.c.j.de offi.or.

8 ¶ †An aũt eps possit habere de iure cõi officiales armatos,[e] alias interrogatus in.q.facti respõdi ꝙ nõ.ar.in iuribꝰ prealle.⁊ dicã plene in.c.significasti.de off.de.

9 ¶ †No. vltimo ꝙ postꝗ̃ clericꝰ suis demeritis exigẽtibꝰ efficitur de foro seculari pena nõ est imponenda ad voluntatem ecclesie:sed prout videbitur iudici seculari : sufficit enim ꝙ legitimam penã imponat quantũcunq̃ ecclesia aliter intercedat.ad hoc c.nouimus. de verb.signifi.⁊ in.c.ij.de pen.lib.vj.

10 ¶ †Venio ad glo. Et primo quero vna cũ glo.j. qr tex.requirit deprehensionẽ legitimã in delicto respectu clerici.qñ dicatur legitima.respondet gl. ꝙ debẽt interesse aliqui clerici deprehẽsioni ⁊ detentioni spacio.xx.horarũ.Jtem dicit ꝙ etiã per laicũ põt clericus deprehẽdi in facinore,vt sic per detentionem crimẽ fiat notorium : dũtamen hoc faciat de autoritate prelati ipsius clerici.argu.de senten.excom.c.vt fame.

11 ¶ †Pro examinatione glos.duo sunt principaliter videnda.primũ an sit verũ indistincte quod glo.sentit vt non liceat laicis capere clericũ in delictis vel aliter ex iusta causa.Secũdo an ex deprehẽsione legitime facta inducatur notorietas,ita qd̃ sine alia coniunctione possit deprehensus puniri.Quo ad primũ gloss. hic sentit ꝙ non:imo ꝙ etiã in detentione.xx.horarũ debent adesse clerici. ⁊ aduerte tu canonista vt intelligas glo.Jdeo enim facit mentionem de detẽtiõe.xx.horarũ:qr cuilibet licet capere criminosum in domo sua repertum, ⁊ detinere spatio xx.horarum ⁊ nõn amplius,vt sic delictum suum patefiat iudici et alijs. vt in.l.capite quinto.ff.de adul.⁊ quo ad principale dictum glos.Joan.and. post antiquos docto.videtur velle qd̃ vbi potest clericus percuti sine pena excõmunicationis,fortius poterit detineri,vt in casibus contentis in.c. iij.de senten.excommu.⁊ simi.Et pro hoc adduco bonum tex.in simili in.l.nec in ea lege.ff.de adul. vbi dicit tex.qui potest occidere adulterum, multo magis poterit iure contumelia afficere ⁊c.imo plus dicit Joan.and.post docto.quod si licentia prelati haberi nõ potest, qr est in fuga,potest sine metu excõmunicationis licite detineri. ⁊ sic intelligatur decre.vt fame. argu.ff.de his que in fraud. cre.l.ait pretor.§.si debitorem. tamen haberi debet discretio vt curialius detineatur quã laicus. ¶ Not.ergo qr allegando illam.l.ait pretor.sem

---

a ¶ Prime tõsure. Adde Lap. alle. xviij.Cep.cõsi.xj. ¶ Adde an clericus prime tonsure perdat priuilegium si non vadit in habitu ⁊ tonsura:vide pulchre p Alex.in cõsi.viij. inci.videt quasi p totũ.in.j.vo. ⁊ qd de clerico coniugato : vide ibi in vlti.col. ⁊ plenissime in ɔsi.lxj.in.c. qr sepissime.i.iiij. volu. per totum. Aeneas falco.

Zacharias.

¶ Addõ dicto pncipali istius.s. an clericꝰ prime tonsure gaudeat priuilegio fori p Archi. ⁊ Jo.an.in.c. nullus.de tempo. ordi.lib.vj. ⁊ in.c. si iudex laicus. de sentẽ.excõ.lib.vj. quod est verũ,nisi cõsuetudo sit in cõtrarium,vt per Inno.in.c.j.in gl. sua.j.in fi.de apo. ⁊ in.c. nouit.ĩ.eo. et Bal.i sua mar. in verbo clericus. versi.ix.

Anto.Francis.

¶ Circa hoc de clerico nõ incedẽte in habitu ⁊ tonsura, an gaudeat priulegio clericali fori, dicas qd̃ nisi aliud obsistat nõ perdit priuilegiũ ipso iure. de quo habetur in.c. ij.j. de fo.compe. vbi dicetur.⁊ per Hosti.in sum. de reg. iu.§.j.in ver.quid de rusticis. et per Spe.in tit.de sta. mona. in versicu. xxxvj.et vide do. Card.in cle.per literas. de preben. in.xij.q.vbi ponit quid de hospitalarijs,et de leprosarijs, et quid de fratribꝰ tertij ordinis, de quibus dictum est in proxi.apo. quid autẽ de clericis ɔiugatis an veniant appellatione clericorum et in quibus gaudeant priuilegio clericali. vide p Jo.an.in.c.ioãnes. de cle.cõing. ⁊ i.c.j.de cle. cõiuga.i.vj. Dicas tñ ꝙ si dubitetur an gaudeant priuilegio clericali, hec cognitio non spectat ad iudicẽ secularẽ,sed ad iudicem ecclesiasticũ, cuius declarationẽ debet expectare iudex secularis vt in.c.si iudex laicus.hic alleg.⁊ an clericꝰ qui dimisit habitũ ⁊ tonsurã, si postea reassumit quãdo etiam esset facta declaratio per iudicẽ cõpetẽtem, qd̃ non gauderet priuilegio,illud recuperet. vide gl.in cle. j.de vi.⁊ ho.cle.et aliã glo.in.c.quisquis.xvij.q.iiij.et habet per Jo.an. ⁊ doc.in.c.Joannes. de cleri.coniug.prealleg.

b ¶ Jllos ɔprehẽdere. Tu põdera qr illõ dictũ abb. est cõtra tex.in.c. si quis eps.xvj.q. j.Andre.Barba.

c ¶ Periurio. adde.d.de Ro.deci. suis.de iureiurã.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Desistere.quibus modis cognoscatur contẽptus ponit Gemi.in.c. nullus.lv.distinc. et Feliñ.in.c.cum quidam. de iureiur.⁊ qualiter cõtemptus aggrauat factum,ponit Cald.in ti.de senten.excõ.cõsil.iiij. incip.sacerdos.et alibi per doc.relatos per Fel.in.c.j. col.vj. versi.alius casus est.s.de consti.⁊ p Feli.in.c.ij. s.de maio.⁊ obe. vbi etiã declarat qñ quis dicatur contemnere.

e ¶ Officiales armatos.vide õ hoc Bald.tenentẽ ꝙ imo põt habere. in.l.nã salutem.§. sciẽdum.ff.de offi.prefe.vigi.Andre.Barba.

a ¶Debitorẽ.Vide do.Iaſ.in.l.vnum.in.iiij.col.ver.ſecũdo infero.ff.ſi certum petat.qui expreſſe vult ꝙ clericus debitor ſuſpectus de fuga poteſt capi per laicum. Aeneas ſal.

b Sebaſti.Sapia.¶Etiam laicis vide Bald.in.l.ſi qua per calumniam.C.de epiſcop.⁊ cleri.⁊ in.c.j.§.ſi quis vero.verſi.ſed quid ſi iſte delinquens.de pace iura.fir.⁊ Barto. in.l.ſi qs in ſeruitute.ff.de fur.⁊ in l.neminem.C. de exhi.reis.⁊ in.l.ſi miles.eo.ti. imo. in.l.quid ergo.§.ſi heres.ff. de legatis primo.

c ¶Suo iudice. et quando fit remiſſio per iudicem ſecularẽ ad eccleſiaſticum ⁊ econtra, vide Bart.in auť. clericus. C.de epiſco.⁊ clericis. Andre. Barba.

d ¶ Poteſt capi. Quo ad iſtud an poſſit capi cleric⁹ per laicũ,pondera:quia delictum nõ eſt cõmiſſum ſed cõmittẽdum ⁊ tunc dico ꝙ indiſtincte põt capi a laico. ⁊ alleg.caſum in ca.ſi vero. de ſenten.excom. ⁊ alle.ſimile quod habetur i.c. ij.de here.vel inferior poteſt corrigere ſuperiorẽ in delicto cõmittẽdo. et quod habetur in capi.hoc videtur. xxij.qđ.v.⁊ quod in ſimili dixit Io, de lig.in.c. nouit. j. eo. aut delictũ eſt commiſſum et tunc ſi periculum eſt i mora dico ꝙ poteſt capi p laicum.⁊ ad hoc allegat text. in capi. principes ſeculi. xxiij.q.v.vbi laic⁹ poteſt diſtrĩgere clericos quando non fit iuſticia p iudicem eccleſiaſticum:ſed quando fugit nõ fit iuſticia per iudicẽ eccleſiaſticum ergo poteſt capi p laicũ,faciat: quia neceſſitas nõ habet legem,nec ſubijcitur legi.l.ij.§.cum in eadem.⁊ ad l.rho.de iac.⁊ ideo Pet.de ancha.conſi.clxxx.cõſuluit qđ vbi eſt timor fuge non põt allegari incompetentia:aut non eſt periculum fuge ⁊ tũc aut laicus vult capere clericum delinquentem ad hoc vt poſſit probare eum deliquiſſe:⁊ tunc dico quod poteſt.iſte caſus eſt ſimilis precedẽti. aut iſta ceſſant:⁊ tunc dico quod capi nõ poſſit,⁊ alleg.rationem. Ille poteſt capere clericum qui poteſt illum diſtringere:tex.eſt in.d.c.vt fame.ſed laicus nõ põt diſtringere:ergo non põt capere:Andre. Barba. Anto.Fran.¶ Circa hoc,an clericus debitor laici fugitiuus poſſit capi per ſuũ creditorẽ laicũ propria authoritate:dicas qđ regulariter debitor fugitiuus poteſt capi ꝓpria authoritate creditoris:nõ vt ipſe eũ detineat:ſed ad iudicem ducat ne ſi dum iret ad iudicẽ ꝓ impetrãdo capturam interim debitor aufugeret:vt in.l.ait pretor.⁊ in.§.ſi debitorẽ. ⁊ ibi per Bar.ff.de his que in frau.cre.⁊ p eundem Bar.in.l.ſi.C.de fe. ⁊ p Bal.in auť.imo.C.de actio.et obli.⁊ p alex.ple.in.l.ij.in.ij.col.ff.de iur.om.iu.⁊ in.l.queſitũ.ff.de pig.⁊ pie.p Ang.are.inſti.de act.in prin. ꝙ adeo verũ eſt vt dixit Bal.i.l.j.C. qui bo.ce.poſ.ꝙ talis captura poſſit fieri,imo etiã cõmitti p iudicẽ qualibet die etiã feriata in honorem dei,qđ etiã eſt ex mẽte Bar.in.l.ſi.de fer.⁊ vide Spe.in tit.de renũ.in ꝟſi. itẽ ẽ bñficiũ. ⁊ in ti.de accuſ.in §.j.in ꝟſic.hoc tñ. ¶Adde tñ ꝙ lꝫ ille qui latitat vt fugiat,lꝫ ſit ſuſpectus de fuga propter talem latitationẽ,nõ dicit fugiẽs,neq; cõprehẽderet in ſtatuto loqnte đ fugiẽte ſm bal.in.l.j.i iij.colũ.C.de edil. ac.⁊ in.l.j.C.đ. ſeruis fugi.

tiſſt iſti doc.ꝙ etiam clericum debitorem[a] fugiẽtem liceat capere etiaʒ laicis:[b] ſicut laicis laicum, vt not.in prealleg.§.ſi debitorem.p Bart.⁊ ſentit gloſſ.inſtit.de actionibus.in prin.Hoſtiẽ.in ſumma.de ſentẽ.excõ.§.qs dꝫ.ſub.§.per prius.ver.fallit.dicit qđ an capiens delinquentem clericũ fugiẽtẽ vt ducat ad iudicẽ euitet excõmunicationẽ nolle ſe diffinire ⁊ quaſi de hoc dubitauerit an talis captura poſſit tute fieri:⁊ idẽ Archidi.recitat ſimpliciter in.c.pſbyter.lxxxi.di.Sed idẽ Hoſtiẽ. in ca.nup.de ſentẽ.excõ.dicit ſe non fateri qđ vbi legẽs capturã permittunt poſſit cleric⁹ capi niſi detur ius canonicũ expreſſum.do. Antoni.trãſit multũ lẽte dicẽdo ꝙ ſi vis eſſe caut⁹ ⁊ abſq; ſcrupulo facere tales capturas:facias ꝙ officiales laici deputentur in hoc executores ⁊ captores a prelatis ſuis.⁊ ſic dicit ſe cõſuluiſſe epo caſtellano.ſꝫ h̃ nihil eſt dicere.Quid eñ ſi iſti officiales nõ ſũt preſentes in iniuria acerrima q̃ mihi vł filio meo illata eſt per clericũ quem ſi dimiſero capiet fugã antequam exponam plato ſuo querelã.Itẽ quid ſi fugit cuꝫ re mea vel eſt debitor meus in magna quãtitate;certe ſic reſtringere iſtã materiã vt non poſſit capi generaret ſcãdalũ in mẽtibus laicoꝝ ⁊ eſt quedã potius tyrannie ꝙ iuſticie executio.Vñ duo hic ſunt videnda.Primum vñquid liceat capere clericũ vt eius delictũ pateſiat ⁊ a ſuo iudice[c] puniatur.Scđo an liceat capere clericũ debitorẽ fugiẽtẽ vel rẽ meã aſportãtẽ.

12 ¶ †Quo ad primũ vidiſtis opinionẽ rigidã Hoſti.vt nunꝙ pmittatur captura niſi detur expreſſum ius canonicũ.et idẽ tenet Lau.in cle.j.de offi.ordi.Ioã.de ligna.colle.⁊ do.Cardi.hic ſentiũt talẽ capturã fieri nõ poſſe niſi capiẽtis interſit ratiõe priuati intereſſe Bertrã.tñ in palle.cle.j.ſentit ꝙ poſſit capi etiã ſi capientis ſpecialiter non interſit. Innoc.in.c.vt fame.de ſen.excõ.videt pmo velle ꝙ iudices eccleſiaſtici;etiã nõ habẽtes iuriſdictionẽ in clericos: ⁊ etiam ſocij clerici pñt capere vt ducant ad iudicem ſed laicis hoc licet.ſed põt intelligi illud dictum qñ nõ timetur de fuga.Vñ ipſe idẽ Inno.i c.ſi vero.e. ti,notabiliter dicit ꝙ ſi cleric⁹ ab inferẽda iiuria etiã tertio nõ põt aliter cõpeſci poteſt capi[d] ⁊ ligari ſine metu excõicationis:⁊ etiã ſine peccato:imo talis meret.ar. xxiij.q.iij.fortitudo.⁊ idem pro defenſione rerũ vel pro recuperatiõe illico fiẽda.argu.opti.de reſti.ſpo.olim.el.j. Nam ille eps non fuit ſolus cũ acceſſit ad recuperandũ poſſeſſionem ⁊ manus iniecit vna cũ alijs in illos hoſpitalarios:nec notant excõicatiõe niſi modũ exceſſerit:qđ eſt notãdũ.Et lꝫ illa media via Io. de ligna.⁊ ſequaciũ ſit equa tñ in ꝟitate puto ꝙ licita ſit captura ⁊meritoria:ſi timet ꝟoſimiliter[e] de fuga:vel aliter ab iniuria cõpeſci non põt niſi capiatur.ſiue hoc fiat pro publico intereſſe ſiue p priuato. Nã cõſidero ⁊ facio fundamentũ[f] ex.c.ſi qs ſuadẽte.xvij.q.iiij.vbi ptꝫ euidẽter qđ ad icurrẽdã hãc excõicationẽ reqrit dolus ſeu temeritas vt patet dñ dicit,ſi qs ſuadante diabolo manus iniecerit violẽtas in clericum:ſi eñ capio vt ducã ad iudicẽ vt puniat ex quo timet de fuga,vel aliter ꝯpeſci nõ põt:nõ dicit hec diabolica pſuaſio, imo,diuina fortitudo,vt delicta nõ remaneãt impunita:in quo verſat vtilitas publica, ⁊ includit etiã priuata:vt in.c.vt fame.de ſen.exc. Vñ canõ. dicit,rex debet furta cohibere, adulteria punire, impios de terra perdere.xxiij.q.v.rex debet.et.c. prece.⁊ omnes debẽt iuuare legẽ ꝓ publica vtilitate conſcriptã.argu.xxiij. q.iij. non inferenda.et maxime cũ rex hoc pmittat,nec canõ ꝯdicat legi. l.ſi quis in ſeruitute.ff.de furt.⁊ qđ no.Bar.in.l.ſi.C.de exhi.⁊ intro.re.⁊ glo.in.l.null⁹.C.de iude. q̃ eſt notabilis.

13 ¶ †Et maxime quãdo vult defendere ſociũ ab iniuria inferenda:ad hoc facit optime dictũ.c.fortitudo.cũ trib⁹ capitulis ſeq.in ca. delicto.de ſent.excõ.li.vj.

14 ¶ † Nõ enim caret ſcrupulo[g] ſocietatis occulte qui manifeſto deſinit obuiare facinori:vt in prealleg.c.dilecto.⁊.c.qui poteſt.xxiij.q.iij.nec canon aliquo modo reſiſtit,nec quo ad verba,nec quo ad mentẽ:cũ canon tantũ intendat illaqueare iniuriã inferentẽ clerico diabolica perſuaſione:vt.ſ.dixi.⁊ maxime cũ videat quod ius ciuile ſit in hoc fundatũ ſuper optima ratiõe ⁊ naturali,⁊ vtilitate publica in tali captura:⁊ ſic oĩs ceſſat dolus,⁊ per cõſequẽs ceſſat oĩs diſpoſitio.prealle.c.ſi qs ſuadente.

15 ¶ †Et hac ratione puto etiã ꝙ familia poteſtatis põt impune capere clericũ de nocte illicite incedentẽ,[h] ⁊ pſentare ſuo prelato:q2 hoc faciũt ad impediẽda delicta q̃ forte p eũ poſſent cõmitti:q2 qui male agit odit lucẽ.in.c.cõſuluit.de offi.deleg.quod etiã tenet Bal.in.l.ſi qua.C.de epiſ.⁊ cler.⁊ idẽ dico i iudice ſeculari,vt etiã de die poſſit capere clericũ[i] ⁊ preſentare iudici:ſi ꝟo ſimilr timet đ fuga ipſius clerici dũ adiret prelatus ſuus.arg.in auť.de defen.ciui.col.iij.

16 ¶ †Vbi iudex capit q alias nõ habet iuriſdictionẽ in capiendũ.[k] ⁊ in.l.deſertorẽ.ff. de re milita.ſecus ſi nõ timeret đ fuga:⁊ ſic intelligo Inn.in prealleg.c.vt fame. Ad predicta bene facit palle.c.olim.de reſti.ſpo.ſi eñ poſſum inijcere manus vt ſocius recuperet rem ſuã incõtinenti,fortius ꝓ vtilitate publica,vt ipſe efficiat timidior ad iniuriã cõmittẽdã,⁊ vt ceteri metum habeãt.arg.de poſtu.prela.c.bone.j.

17 ¶ †Quo ad ſecundũ an poſſit capi p creditorẽ ſi eſt in fuga[l] cõſtitut⁹,vel recedit cũ re mea:Breuiter ꝯcludo qđ ſic,qcqd ſenſerit Hoſti.in prealle.§. qs debet.q̃d tenet Bertrã.in palle.cle.j.⁊ colle.⁊ do.Car.hic: ⁊ ſatis hoc ſentit Inno.in palle.c.ſi vero.

17 ¶ †Et optime facit palle.c.olim.de reſti.ſpo.vbi licitum eſt pro reb⁹ recuperãdis inuadere clericũ cũ moderamine inculpate tutele:⁊ nõ ſolũ principalis creditor hoc impune facere poteſt,imo ſibi auxiliantes.nã eps nõ fuit ibi ſolus ad expellendũ,vt etiam dicit Inn.in pal.c.ſi vero.Itẽ hic penitus ceſſat dolus q reqrit in prealleg.c.ſi qs ſuadente.

19 ¶ †Ad ſecundũ principale,an ex tali deprehẽſione legitime facta ſurgat notorietas,vt ſine alia ꝯ

e ¶Vero ſilr de fuga. Adde ꝙ non ſit excõicatus capiẽs clericum fugientẽ cũ re aliena.tenet Lap.alleg.cxꝫ vj.

f ¶Fundamentũ. non vř bona rõ: q2 ſequeret quod vbicũq; laic⁹ moueret bono zelo, poſſet capere clericũ:ꝯ illđ,nolite tangere chriſtos meos.Andr.bar.

g ¶Scrupulo.hic cadit notabilis qđ,qd ſi ego poſſum vnũ defendere et nõ defendo, an teneor:vid bartol.in.l.vt vim.in peñ.colũ ſi. ff. de iuſti.⁊ iuc.⁊ ibi.d. Iaſ.in pe.colũ.in pn.ꝟ.nunqd autẽ ⁊c.vide vnũ pulchrum tex. quem alleg.iſte in materia in.c.nouit.nu. xxxvj.j.eo.v:tex. i.c.j.xxv.di.⁊ aliã i ſimili.lxxxvj. di. c.paſce. Aeneas. de falco.

Sebaſti. Sapia.

h ¶Illicite icedẽtẽ.Vide Feliñ.in c.ſi ꝟo.i.ij.co. ꝟ. tñ limita hoc.j.đ ſen.excõ.vbi etiã ponit an liceat capere laico clericũ repertũ in flagrãti crimine:⁊ an liceat percutere clericum inuadentẽ proximum meum.

i ¶Clericũ.Vide Bar.in.l.ſi qs in ſeruitute.ff.de fur.⁊ latiſſime ibi do. Alexã.in addi.v i ponit an ⁊ qñ poſſit clericus p laicũ capi,vide omnino Ang.de are.in tra.male.i gl.fama publica eſt.xij.co.h.ix.Aeñ.đ fal.

k ¶In capiendũ.Innuit ex iſtis ꝟbis ꝙ debitor ſuſpect⁹ nõ põt allegare incõpetentiã iudicis:⁊ hoc tenet Põta.in.l.de pupillo.§.meminiſſe. ff.de op.no.nũ.⁊ in.l.ij.ff.de iur.om.iu.⁊ in cõſi.cclij.inci.vnũ eſt quod ſubſtantialiter obijcitur ⁊c.⁊ ibi dicit ꝙ iſta fuit mirabilis ⁊ ſingularis deciſio Pet.de anch.in cõſi.clxxxiiij.⁊ illud cõſiliũ Pet. de anch.alias hř in nu.clxxxvij.⁊ inci.in Chriſti noĩe pmittẽdũ ⁊c.de ꝟitate iſti⁹ queſtionis,vide plene.d.Alex.in.d.l.ij.ff.de iur.om.iud.Aeneas de falco.

l ¶Si eſt in fuga.Adde qđ voluit Alexan.conſi.lxiiij.per totum.ij.lib. Zacharias.¶ Ego reſtringerẽ h̃ dictũ.ſ.ꝙ cleric⁹ in fuga poſſit p debtorem capi,eſſe verũ qñ periculũ eſt in mora,alias nõ ſm.d. Bald.hic.i

col.iij.et in.c.dilectus.in.v.col.j.de appe.q2 tūc posset etiā iudex laicus absq3 metu excommunicationis illū capere.et de hoc dicto.s.an.et quādo clericus debitor fugitiuus vel de fuga suspectus possit per iudicem laicum vel suum creditorem impune capi et detineri, vide per Lanfran. de oza.in.c.quoniam contra.§.recusationes.et ibi plenissi.et diffuse in apost. magna cel si.in versi.q2 forēsis.j.de proba. et ibi quando dicatur quis suspect⁹ de fuga.et que requirantur in hoc vt ppter suspicionem fuge possit quis capi.

a ¶ Seu nudum. Aduerte q2 licet adulteriū nō possit directe probari:tamen.pbatur per presumptiones de quib⁹ hic per istū et per do. Angel.de are.in tracta.malefic. in glo.in versic.che hai adulteratu la rc.in.v.col.vlt. vide bar. in.l.ij.§.fin.in fin. ff.de adulte. et ibi do. Alexā.in addi.Et quid si mulier reperit de nocte quod vadit ad domuz amasii sui an per hoc presumatur adulteriū. vide per ro.in cōsi.cccclj. Alen.fal. a Anto.Francis.

¶ An adulteriū pbetur ex p̄sumptionibus:et ex q bus vltra hic al. b leg.vide Bart.in l. capite quinto.i §.j.ff.de adul.et vide q habentur in c.lris.et in.c. tertio loco.de p̄sum. et vide tex.in.c.dixit dñs.xxxij. q.j. et vide Joā.an.in c. p̄terea.de testi. et Bart.oīno in.l. q̄rebat.ff.de testa. mili.et an ex sola suspicione adulterij posset marit⁹ repellere vxorē de domo: vide gloss.in.d.c.dixit dñs.et aliā glo. in c.maritus.d adulterijs.

¶ Et adde q in dex ecclesiasticus pōt de adulterio cognoscere eo casu quo agit ad separationem tori: vt voluit Jo.an. in.c.si.j.de fo. cōpe.et eodē mō dicas quod poterit adiri iudex ecclesiasticus etiaz qñ ageret ad penam detrusionis i monasteriū.iuxta aut.sed hodie.C.de adul.et de hoc videt casus in.c.gaudemus.de conuer.coniu.itē etiā quādo ageret ad penā vt scinderentur adultere panni et capilli:vt in.c.de benedicto.xxxij.q.j.et eodem modo quando ageretur vt mulier excōicaret p adulterio seu etiā ipse vir.vt in.c.intelleximus.de adul.et vide etia Joā.and.in.c.tue de procura.

uictione possit deprehensus puniri.Glos.hic sentit q sic.sed tex.facit in oppositū cū videat requirere duo copulatiue ad facultatē puniēdi qd fuerit legitime deprehensus et cōuictus:et sic sola deprehēsio nō sufficit.Iste articul⁹ pōt subdiuidi. et primo qd si capiat laicus in delicto a laicis vel clericus a clericis.Scdo q si capiat clericus a laicis. Ad primū glo.variāt.nā qñq3 sentiunt q deprehensio tm̄ inducit infamiā:vt no.gl.in.c.ex lrarū tuarū.de eo qui ducit in matri.et in.c.sciscitātibus.xv.q.vlti.gl.in.l.capite quinto.ff.de adul.sentit qñ nisi capiat in actu venereo solū inducit idiciū vt supponat torture.Sed gl.in.c.si qs diaco. l.dist.et.c.p̄sbyter.lxxxi di.videtur distinguere q si multitudo adsit in actu deprehensiōis i delicto ita q viderūt et deprehēderūt eū i delicto:tūc inducit notoriū:secus si multitudo fuit admissa in actu deprehēsiōis et nō in delicto:vt q2 postq̄ cepit qs aliquē i domo sua vocauit viciniā:tūc eni delictū nō efficit notoriū sed orit infamia seu idicium ſm quātitatē multidinis admisse.et idē in veritate sentit glo.in p̄alle.l.capite quinto. do. Anto.hic dicit q deprehensio pōt inducere indiciū tm̄.itē infamiā tm̄.itē et notorium ſm qualitatē deprehēsionis et multitudinē astātium. Si eni deprehēsio fit paucis astantibus maxime in delicto de facili nō publico:vt est adulteriū nō inducit nisi indiciū tm̄.hoc tamē mihi nō placet si deprehēsio a paucis fuit facta in actu delicti:q2 tūc inducit nō solū indiciū:imo manifestū.q2 probari potest siue viderint ipsos adulterātes seu furātes etiā p rimulas et successiue.vt est bona gl.in.c. nihilominus.iij.qō.ix.siue viderint et deprehēderint in actu ppinquo:vt solū cū sola:seu nudum[a] cum nuda in actu amplexus seu in actu osculi.vt est gl.notabilis.et Bar.in p̄alleg.l.capite quito.et optime facit tex.in.c.literis.et in.c.tertio loco de p̄sum.Imo plus dicit Bar.in. l.fur.ff. de furtis. qd crimen efficitur manifestū[b] siue capiat in actu ppinquo:siue in ipso facinore.allegat illaz.l.iuncta.l.si quis in seruitute.ff.e.ideo dicit quod si aliquis capiatur in domo alicuius pulchre mulieris adulteriū dicit manifestum:et sic dicit debere intelligi p̄al.l.capite qnto.Ubi tm̄ post gl.requirit q captura fiat saltē in actu ppinquo:quod plus placet vt q2 viderunt cū in camera solum cū sola vel osculantem mulierē:vel in similibus actibus. arg.in p̄alle.c.literis.et in.c.tertio loco.Et intelligo dictum Barto.qd sit manifestū.i. probabile: et sic quaten⁹ manifestū distiguit a notorio iuxta not.in.c.vestra. de coha.cleri.et muli.si pauci fuerūt in actu deprehēsionis in delicto. Si vero multitudo q sufficit ad notoriū tūc iducit manifestū id est notoriū.et sic proprie loquitur Bart.in p̄al. l.fur.Ex predictis ergo ɔcludo q dictū do.Ant. dū dicit q captura paucis astantib⁹ facit indiciū debet intelligi et restringi qñ pauci fuerunt adhibiti post deprehēsionē seu cōsummationē delicti nō aūt si in ipso delicto vel actu ppinquo:q2 tunc hoc sufficit quo ad pbationē:vt.s.dixi.Si dep̄hēsio fiat pluribus astantibus post delictū ita quod nō viderunt delictū supple:nec viderūt actū propinquum ad delictū:tūc inducit infamia:et sic intellige gl.s.alleg.Et sic intellige etiā istū tex.qui vltra deprehensionē exigit cōuictionē ad effectū puniendi.Si deprehensio fiat in actu delicti astāte toto populo vel maiore pte populi supple:vel tot qui habēt inducere notoriū:tūc inducitur notoriū deprehensiōe:et ita pcedit ista glo.et hoc satis fuit de mēte gl.et p̄eal.c.si qs diaco.l.distin.et c.presbyter.lxxxi.di.Sz aduerte q2 tūc notorium nō causatur ex ipso facto deprehēsiōis:s3 ex actu percipiendi sensu corporeo.et ideo dic meli⁹ vt deprehensio aliqd inducat q si fiat in actu delicti lz non in ipso delicto inducit notoriū:vt in p̄alle. b l. fur.iuncta. l.si quis in seruitute. ff. de furtis.et vult Bar.in p̄alle.l.fur.Et sic recte pōt intelligi tex.cū gl.nō diuinādo in p̄allega.c.presbiter. vbi ex sola deprehēsiōe punit deprehēsus.Ad secundum membrū subdiuinctionis qñ clericus capitur a laicis an inducatur notoriū.Breuiter dico qd in casibus de quibus.s.dixi nō inducit notoriū qñ laicus capit a laicis:vel clericus a clericis multo fortius nō inducet qñ clericus capit a a laicis.Puto tñ q facit indiciū vel ifamiā.iuxta ea que.s.dixi p ea que notātur in.c.at si clerici.§. e.et facit qd no.in.c.quoniā.et.c.tā literis.j.de tes. possunt enim laici testificari contra clericū saltem ad indiciū et infamiā inducendā:vt dicam in.c.de

20 cetero.de testi.vbi no.¶ † Quando aūt inducat notoriū.glo.hic et in p̄alle.c. presbyter. volūt q si fuerūt admissi clerici vel quādo laici deprehenderunt authoritate prelati inducatur notorium. Idē sentit hic Hostiē.dicens q sola deprehensio tm̄ sufficit ad infamiā inducendam:vt in.l.palam §.que in adulterio.ff.de ritu nup. nisi crimen deprehēdatur a clericis ab episcopo missis et corā vicinia publicet:tunc reddit notoriū vt nō sit locus inficiationi.de coha.cle.et mu.c.tua.et.c.si.et sic dicit debere intelligi p̄alle.c.presbyter. Sed si capiat a laicis nō propter hoc reputat conuictus[c] c allegat.ij.q.vij.laici.et.s.eo.c.at si clerici.d.Anto. dicit q si populus esset presens nō solum in actu deprehensionis,sed ēt in actu delicti:vt q2 dep̄hēditur in flagranti crimine:tunc inducit notorium nec requiritur qd omnes vel maior pars sint clerici sed sufficit q sint laici.al's durum foret aliqd probare notoriū cōtra clericū.ad hoc.c.cum dilectis.de pur.cano.vbi dicit delictū notoriū cuius populus testis est.Itez notorium ɔprehendit in se famosum.sed cōtra clericum infamatum laici d testificātur:vt no.de accusa.c.cum.p.et quia nō est possibile quod inter tot nō sint aliqui nō infesti. Et lz do.Antoñ.loquat aliquātulū inter dentes nec clare exprimit intentionez suā,tñ dicit quod nō requirit q omnes sint clerici vel maior pars: non tamē dicit expresse sufficere clericis oīno exclusis licet in veritate hoc sentiat p verba sequentia dū,dicit q sufficiūt laici et sic de necessitate nō requirunt clerici.Mihi tamen placet opiñ. vt in hoc non sit differentia inter clericum et laicum et an deprehensio fiat a clericis an a laicis sez vbicun e q clericus capiatur in flagrā i crimine vel in actu propinquo semp inducit notoriū.Jura eni in hoc non faciunt differentiam:vt patet in.c.vestra.et in.c.tua.et in.c.fin.de cohabi.cle.et muli.et videtur tex.in p̄alle.c.cum dilectis.de pur.cano.vbi dicitur q crimen illius presbyteri adeo fuerat publicum et notorium q nullus inficiationi loc⁹ penitus existebat:vt puta cuius vniuerse vicinie po f pulus testis erat rc.Et sic ad inducēdum crimen notorium etiam contra presbyterum sufficit po

21 pulus vicinie.¶ † Et appellatione populi tm̄ ve d niunt laici[d] vt in.c.si sententia.de sen.excom.lib. e vj.[e] et pondera quia tex.in p̄alle.c. cum dilectis. tm̄ loquitur de vicinia,seu de populo vicinie: et in vicinia non solent cōmuniter habitare presbyteri alij preter parochialem.Itē satis est qd tex. ibi tm̄ se fundat super populo vicinie nec reqrit p̄sen

22 tiam sacerdotū seu clericorum.¶ Licet ergo laici f al's regulariter non testificent ɔtra clericū[f] quando agitur criminaliter.de quo tamen plene dicaz in.c.decetero.de testi.tñ qñ crimē est notorium bñ testificant vt ibi optime probat.q2 in tota vicinia seu in maiori parte non p̄sumitur de facili corruptela.Et hoc vltimum sentit hic Joan.and.post Lau.sup gl.hac dū dicit q crimen redditur notorium si laici fuerunt presentes licet alios laici non

Sebasti. Sapia.

b ¶ Manifestum. Reprobat tñ abbas in.c.tertio loco.col.pe.j.de p̄ba. de q vide Augus.arimi. in addit.ad Angel. de malefi.in ver. che hai adulterata la mia dona. col.xj. vbi etiam plura p Ang. et qd dicat p̄prie manifestuz ponit Abb. in.c. cū olim. de verb. sig.in.c.vestra.colū.v.de coha. cle. et mul.Bal in cōsi.cccclix. inci. visa dicta petitiōe. colū.j.et.iij.in.iiij. parte.et Bartho. vero.in ɔsil.lix.incipi. Paulus faber.colum.v.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Conuictus.qd nō dicatur qs deprehensus nisi sit conuictus ponit Bart. in.l.j.C.de peti.bono.sublatis.lib.x.et Paul. de cast. in.l.iij. C. de ser.fugi.vbi ēt Ange. no.

d ¶ Ueniunt laici. vide istū qui idez ɔcludit in ca.j. in j.not.j.de vi.et hone. cle. vide Old. ɔsil.xxii.al's.xxij.ro. consi. clxxx. sed qd in priuilegijs vide istū vbi. s.Aeneas fal.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Libr.vj Nunquid appellatione populi veniāt clerici.vide Fely. i.c.ecclesia sancte marie.col. xxviij. de ɔstitu.vsi tertio quero.

f ¶ Clericum. An laici possint testificari contra clericum in criminibus. vide domi. Alexan. in consi. lxxiiij.incipien.et viso themate. in ij.col.ver.ad idē. in. j.volu.et in cōsi clxxviii.incip.et viso themate. in iij.co.ver.ad idē, quod consilium ſm ordinem oīm cōsiliorum est numero.cccx. in.si. volu An autem laicus examina

tus contra clericum saltē faciat iudiciū.iste in.c.de cetero.ō testi. tenet quod sic.An autē testis qui non debebat examinari examinatꝰ faciat iudicium,vide Ange.in trac.malefi.in glo.in versi.fama publica.in.v. colum.versi.quid si quis.ꝛ ibi Ange.in addi.ꝛ pulchre per Barto. qui distinguit in.l.maritus.versi.vlterius.ꝛ ibi latissime domi. Alexan. in addi. ff. de q̄stionibus.an autem laicus possit accusare clericū vide Ange.de Are. in tract.malefi.in gl. necnon ad querelam.in.xxij.colū. versi. quandoq;. Aeneas sal.Anto.Francis.

¶ Circa hoc an a testis qui non de b bet examinari si examineꝛ.pbet.

¶ Ultra hic dicta dicas quod si testis examinaretur super capitulo impertinenti nō valeret examinatio nec ad probationem nec ad iudicium:vt not. voluit Innocē.in c.per tuas.de testi.et eodem modo dicas si examinaretur testis cōtra non citatum, quia non valeret talis examinatio vt per do. Abb.i c.in noīe dn̄i.post gl.ī.de testi.ꝛ no. Bal.in.l.si quando. C.de testi.tamen si testis qui non deberet examinari vel ratione familiaritatis vel alia ratione: puta consanguinitatis vel alia iuxta ea que habentur in.l. omnibꝰ. ꝛ in.l.etiam.C.de testi.si examinaretur:q̄uis nō sufficiat ad pbationem tamen facit indicium.text.est qui scōm aliquos non est alibi.i.l. si quando. C. vnde vi.ꝛ not.in.l.j.ff. de testibꝰ. ꝛ vide Bar.idem tenentem in.l.ij.in.§. etas.ff.de excu.tu. quod est multum notandum ꝛ mēti tenendum. Sebasti. Sapia.

a ¶ Anathema. Quid opereꝛ anathematizatio:vide Archid.in.c. si quis clericus.xj. q̄one.j.ꝛ ibi etiā Cardi. alexā. vbi dicit quod verba ista:anathema sit requirunt sententiam:ita quod qs non est excommunicatus ipso iure:cuius contrarium tenet Feli.in.c. rodulphus.col.xxj.versic.sit anathema.ꝛ ibi etiam declarat illa verba que solent apponi:sit anathema:quid significent.

possint testificari cōtra clericos. Quasi sentiat ꝙ in isto casu notorietatis poterunt: sed quatenus requirūt ꝙ fuerint adiūcti aliqui clerici:vel quod habuerint licentiā a prelato,nō placet:q2 hoc nullo iure pbatur ꝛ captura satis est legitima:vt.s. dixi.vel etiā sine captura quādo viderunt clericū in ipso delicto,vel in actu ꝓpinquo:ꝛ hec not. ga 23 quotidiana. ¶ †Nūc venio ad glo.ij.ꝛ oppo.cōtra tex.de cōculcatiōe ꝛ sufflatiōe:nā pmo dicit ꝙ debet excōicari:ꝛ sic eo nō redeunte debet anathematizari ꝛ tamen anathema a est excōicatio b xvj.q.ō.ij.visis.ꝛ sic idē repetit.Sol.gl.metu cōtrariū exponit excōicari.i. suspendi:vt sic differat a sequēti verbo.Sed contra hanc sol.glo.facit quia si iam depositus est quomodo potest suspendi cum depositio includit in se suspēsionē.s.eo.c.at si clerici.Nisi intelligas fm̄ Jo.an.post Pe.ꝛ Abba. qd̄ suspēdaꝛ ab ingressu ecclesie vꝉ similibus,tāq̄ laicꝰ.sed ista est nimia extorsio et ideo alij vt Hos. intelligunt primo de excommunicatione minori: anathema vero de excōicatione maiori:ꝛ idē Inno.q̄d nō placet p.c.pe.ī.de sen.exc. Ideo dic me liusq post Host.ꝛ Jo.an.ꝛ sequētes q̄d debet pmo excōicari sine solennitate de qua.xj.qō. iij. debēt. sed postea debet excōmunicari cū solēnitate q̄ habetur in illo.c.debēt.ꝛ ista dicitur anathema. de qua ad Galathas.j.ꝛ prime ad Corin.vlti. Et dicitur anathema fm̄ deriuatores ab ana quod est sursum ꝛ theta q̄ñ est figura quedā ad formā litere q̄ olim imprimebaꝛ in frontibus dānatorum.Dicitur ergo anathema quasi anatheta.i. supna maledictio.de quo etiam habeꝛ.xxiij.q.iiij.guilisarꝰ. Et aduerte q2 illud anathema pprie dicaꝛ mucro epalis:vt in.c.visis.q2 tm̄ epi debent eā pferre nec credas ꝙ sit maioris potētie q̄ sit excōicatio sine solēnitate:sed fit ad maiorē terrorem:ꝛ vt cū maiori difficultate obtineat absolutionē, vnde pferꝛ per episcopū a stantibus.xij.sacerdotibꝰ cum candelis accensis quas debēt post pmulgationem sententie proijcere ꝛ pedibꝰ cōculcare vt ibi.ꝛ qualiter postea fiat absolutio,vide in.c.cum aliquis.xj.q.iij. ¶ Gl.vltima est facilis.ponit eñ ordinem procedendi quando pcessꝰ principiatur propter contumaciam:ꝛ quando principiatur propter crimen ꝛ nota eam:ꝛ in eo qd̄ ponit aliquos casus in quibus post depositionem fit traditio curie seculari dic vt plenissime dixi i.c.at si clerici.s. 24 eodem.vbi plene examinaui istā gl. ¶ †Explicita materia glo.op.nūc cōtra text.in eo.qd̄ dicit ꝙ si post excōicationē ꝛ anathema clericꝰ depositus reperitur incorrigibilis q2 ecclesia nō habet vltra quid faciat cōpromittendus est per secularē vt ei deputeꝛ exiliū ꝛc.Videꝛ enim ꝙ imo vltra anathema ecclesia possit ipsonere aliā penā cū multe sint.vt no.glo.in.c.ad reprimēdā.de offi.ordi.ꝛ Jo.an.in.c.pro humani.de homi.li.vj.nā pōt exponere oīa bona tpalia vt ibi.ꝛ in.c excōicamꝰ.ī. de here.habet penā xberū citra sāguinis effusionē.in.c. in archiepiscopatu.de rap.iprimit charactere etiā in facie.in ca.ad audientiam.de cri.fal. inducit seruitutem:vt in ca.ita quorundā. de iu. Habet penā exilij seu relegationis:vt in.c.j.de calum.ꝛ l.dilti.accedēs.ꝛ tñ tex.videꝛ velle hic contrarium in fi.ꝛ qd̄ plus est potest diffidare quē cū omnibus bonis suis vt a quocūq; possit impune offendi vt in prealle.c.pro humani.falsum est q̄ qd̄ ecclesia non habet vltra qd faciat.Sol.Jo.and.et Abb.ꝛ cōiter do.intelligūt ꝙ ecclesia nō hꝫ vltra quid faciat non ex defectu penarum:sed propter

b Zacharias. ¶ Et excommunicatio.Adde quod non requiritur sentētia declaratoria quando apponitur istud verbum anathema. imo est canon late sententie.ita no.Feli.cap.rodulphus.col.xxj.versi.sit anathema.s.de rescrip .ex quo potes colligere quid inter se differant anathema ꝛ excommunicatio.

potentiam istius criminosi vt q2 non poterat corrigi de facto.ꝛ hec cōis lec.est ad istum tex. Cōtra quē fortiter op.de fi.tex.vbi innuiꝛ ꝙ p iudicē secularē iste poterat cōprimi ergo per ecclesiasticū q2 poterat inuocare eiꝰ auxiliū ꝛ ipse teneꝛ illud prestare tanq̄ ecclesie minister.xxiij.q.v. administratores.de offi.or.c.j.xj.q.j.petimus.ꝛ eius auxilio inuocato poterat imponere penam exilij vel aliam legitimam de predictis.ꝛ videꝛ tex.expssus in.c.vt fame.de sen.excō.vbi clericos incorrigibi- c les ecclesiastic c iudex detrudit in arcta custodia ꝛ hoc cōtrarium fecit me multum alias dubitare. ꝛ licet videatur vrgere tamen propter alia verba cōtenta in text.ꝛ contraria.s.alleg.oportet istam lect.tenere qꝛ de facto nō potuit comprimi p ec- 25 clesiam. ¶ †Nam si iste potuisset de facto corrigi iterādo delicta maxime:nō fuisset excōicatus cū illa non sit pena delicti sed contumacie:vt in.c.sacro.de sen.exc.ꝛ no.xj.q.iij.episcopi.sed fuisset relegatus vel in arcta custodia mancipatus.vt in p̄alle.c.vt fame.ꝛ.c.tue.de pe.vel alia pena afflictꝰ. Item falsum esset quod ecclesia non haberet vltra quid faceret si posset illum capere:vt i p̄allega.c.vt fame.ꝛ.c.ope.de here.ꝛ quod no.Inno. in c.qualiter ꝛ quādo.de accu.el.ij.vbi ponit equiparationes penarum iuris canonici ad ius ciuile. Et ad cōtrariū potest responderi qd̄ forte de facili capere non poterat per familiā potestatis:forsassis ad hoc sepe ꝛ sepius adhibitā.Unde ecclesia non vult amplius habere curā ipsiꝰ sed demittit eum iudici seculari:qui poterit habere maiorē solertiam in capiendo eum:cū perpēderit ipsum esse de foro suo.Uel finge vt sepe accidit de facto qd̄ iste clericus captus sepe capturam illusit effrāgēdo carceres,ꝛ deteriora cōmittendo:ꝛ sic non potuit eū ꝯmode castigare cū non habeat penam mortis:relinquit ergo iudici seculari vt iponat legitimam penam:ꝛ hic est verus intellectus.c.su- d pie ergo ad.c.vt fame.d ꝛ ad alia iura de incarce- 26 ratiōe loquētia. ¶ †Et per hoc tollitur obiectio que solet fieri a plerisq; laicis de trahentibus iudicio ecclesie ꝛ dicentibus valde indignū existere vt laicus pro homicidio moriaꝛ:clericus vero tm̄ e deponatur e cū possit esse talis clericus maxime q nihil de tali depositione curabit.Certe vt.s. dixi sola depositio nō est sufficiēs pena si posset de facto puniri:sed debet detrudi in monasterium vel in arcto carcere adeo qd̄ vita sit sibi tormentum, mors vero solatiū:vt in.c.nouimus.de verb.signi fic.ꝛ sic potest dici adempta spes euadēdi durior est enim mors cū longiori lāguore afficiaꝛ. ¶ Se f cundo opponitur de capi.nouimus.de verb.sig.ꝛ ō penis.c.ij.li.vj.vbi secularis iudex nō cōprimit clericum ante depositionem seu degradationem actualem que fit cum solennitate.de qua in p̄alle. c.ij.ꝛ hec incōtinenti punit data icorrigibilitate. Sol.tres reperio opiniones principales.Prima f Pet.qui dicit fatendo contrariū f quod iste debet prius degradari ꝛ postea comprimi.ꝛ sic supplet ad istum text.per illa iura.Secundo est opi.Ho- g stien.dicentis g quod illud comprimere faciet secularis ad requisitionem ecclesie:vt.ī.de cle.excōmuni.c.ij.in fine.siue p ipsius traditionē ꝛ nō aliter.Pro quo etiam intercedat ecclesia ne mors infligatur in prealle.c.nouimus.sed iudex secularis faciet quod sibi videtur:ꝛ qd̄ sit necessaria traditio videtur etiam tenere Joā.de ligna.Mouetur arg.satis a remotis.dicit enim quod sicut dn̄ium non transit sine traditione.C.de pact. l.traditiōi

c ¶ Arcta custodia tu pōdera q2 tex.hic ponit duo ne sit pditio pluri morum:ꝛ nō habet quid vltra faciat:quod iō vult cōprimi per secularem ne sit perditio plurimorum: quia ceteri clerici caperēt exemplū sui facinoris vnde grauior videꝛ pena si perdat priuilegium clericale:ꝛ ideo ecclesia ita facit quia non vult eum amplius habere in sua protectione. And.Barba.

d ¶ Ut fame. Tu pondera q2.d.c.vt fame disponit ob uiando dilectis futuris.ideo si nō facit penitentiā eū timor vt labatur in similia vel peiora. Andre. barba. Zacharias.

e ¶ Tantum deponaꝛ.non ob.gl.in c.ij.in glo.fin.ī.q cleri.vel vou. vbi dicit qd̄ clericus propter homicidiū debet degradari:quia illa gl. debet intelligi lo qui de degradatione verbali nō aūt actualivt no. But.ꝛ doctor.in c.at si clerici.s.eo. Hosti.in.c.ij.ī.de homi.ꝛ Bal.in.l. cum fratrē.C.ad silleia.

f ¶ Fatendo contrariū.Pondera quia prima opi. nō est bona ex eo quia hic p̄supponit.p.c. quod ecclesia nō hꝫ qd vltra faciat de fctō q2 nō pōt capere clericū ergo non pōt eū degradare.pondera q2 dicit non habet qd vltra faciat:qa vꝫ habere eū pro degradato ꝯcurrentibꝰ depositione, excommunicatione,ꝛ anathemate. And. Barba.

g ¶ Hostiē.dicentis.ista opi.Inno.probatur in.d.c.ij.in verbo ad requisitionem iudicis ecclesiastici damnetur exilio a rege:nec dicit verū Jo. de ligna.quod debet credi ꝙ episcopus cum non habet vt hic presupponunt do. Andr. Barba.

bus. ita

¶ Jo.an.Sed certe cōtra istā opi.est tex.in.c.ij.de cler.excom.minis.in ver.ad requisitionem.Andre.Barba.

¶ Profundum malorum.circa illa verba in pfundum malorum,vide do.Pet.cōsi.clj.& pondera φ regula Jnn.& Jo.an.in.d.c. qualiter,reprobatur per istum de homicidio p quo de iure ciuili imponitur pena mortis:tamē tex. vult φ solū deponatur.& si non cōstat φ sit incorrigibilis non dʒ vltra pcedi. Et iste est tex.aureus ad excusationē clerici criminosi & destruit cōia multa dicta.Andr.bar.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Nec etiā. Qd requiraṫ declaratoria sniē sentit Are.in ꝯsil.clxv.incip.sicut Joannes dixit.col.vij. Ang.in ꝯsi.cc.incip.in ciuitate lucana. Alex.in.l.si quis maior.C.de transac.& probaṫ ex his q̄ not bar.in.l.eius q delatorem.in prin.ff.de iure fisci.& q̄ late ponit Felin.in.c.rodulphus.colū.xiij.vsi.sʒ declaratoria.cnʒ.x.col.seq.j.de rescript.

¶ Declaratio.

d Salua pace imo requiriṫ declaratio h decidit iste text.in versi.post modū.si in pfundum malorū veniens contempserit cōprimendus est. vñ arguo sic: vbicunq; iurisdictio competit alicui rōne certe q̄litatis oportet ante oīa ꝯstare de illa.c.ceterum.3.e.c.verum.&.c.cum sit.& ibi Jnnoc.in fra ti.j.ang.in.vi.vel.vij.ꝯs.no.in.l.pscriptione. C. si ꝯtra ius vel vtil.pub.sʒ iudici laico nō cōpetit cōprimere clericum depositū nisi post excōicationem et anathema venerit in profundum malorū vt hic.ergo ante oīa debet cōstare,& p consequens ista est veritas φ requiritur φ iudex pnuntiet illū fuisse incorrigibilem.et lʒ dñs Abb.hic dicat φ sufficit ꝯstare de excōicatiōe & anathemate ego dico φ vltra illa reqriṫ φ venerit in profundū malorū.& pondera subtiliter istū tex.in ver.postmodū.qd̄ debet ex interuallo cōstare quod venerit i profundum malorum.tex.est in.l.ij.C.de custo.reo.& in.c.cū M.de constit.in ver.postmodū.tene menti:φ inaudita.& faciunt not.per Bart.in l.stipulatio.§.habet.ff.de ope.no.nuntia.Andr.barba.

Antoñ.Fran. ¶ Circa istum passum an q̄si lex vel cōstitutio dicit quod aliqd fit pter aliqd delictū vel ex aliq̄ cā anathematizatꝰ vel excōicatꝰ vtrū tūc requiraṫ sñia non dico sup facto p quo erat imposita pena ex communicationis vel anathematis:φ tunc sunt cū isto qd̄ regraṫ sententia declaratoria qd̄ illud factū seu delictū cōmiserit pro quo lex imponit penam,vel canon excommunicationem:s nō credo necessariā esse sniam.s.qd̄ iudex illum excōmunicet vel anathematizet:imo credo φ declaratio facta per iudicē statim succedat pena iuris sicut in alijs casibꝰ in quibus qd ipso iure incurrit penā anathematis & excommunicatiōis absq; aliqua alia pnuntiatione iudicis: vt no.in.c.per tuas.de sen.excommu.& in.c.presenti.et in.c.eos.& ibi per glo.de sent.excō.in.vj.& in cle.j.et ibi p scribē.d̄ sententen.excō.& vide pꝰ Hosti.i summa.de sen.excō.circa principium.& que sit differētia iter anathema & excōmunicationē,vide q̄ habenṫ in.c.omnes.iij.q.iij.& vtrū anathema possit ferri p laicum,dicas φ nō: vt in.c.bene quidem.xcvj.disti.φ anathema ppter dicit solemnis excōicatio que non pōt fieri p laicū.vide gl.in.c.si inimicus.xj.q.ō.iij.& habeṫ in.c.presenti.v.q.ij.& in.c.ꝯs quis.xvj.q.ō.iiij.Et inquātum hic fit mentio de dictiōe postmodū: Dicas quod hec dictio postmodū, refertur ad interualū iudicis arbitrio.vt p Bar.& Alexā.in.l.j.in §.diuꝰ.ff.de qd̄.& per Joā.de imo.in.l.qui in aliena.in.§.fin.ff.de acq.here. et vide que habenṫ.ff.si quis cau.in.l.& si post tres.& in.l.si post mortē.ff.de leg.j.& d̄ hmōi dictione postmodū,vide not.gloss.in.c.si post φ.de preben.l.vj.& in cle.j.de ꝯcess.prebē.in ꝟ.intra mēsem Zacarias.

e ¶ Lite non contesta . Etiam per iudicem incompetentem.& probabunt no.Bart.in.l.admonēdi.colū.x.ver.quid si dictum testis.ff.de iureiur.melius.l.l.ij.C.de naufrag.lib.xi.Ro.in.l.si vero.§.de viro.in.iiij.fallen.ff.solu.mat.sequiṫ Anto.cor.sing.suo.cccxviij.in ver.testis.quod incipit i loco &c.vt etiam ampliat Anto.de bu.in.c.si.colum.vj.j.de iureiu.& Lanfr.in.c. quoniam contra.§.recusationes.& ibi cel.in apost.mag.in versi.φ.forensis paulo ante si.j.de proba.

f ¶ Separatum corrigere.sʒ qd si dicat nolo corrigam puniatur:ita vt hic dicitur an debeat expectari quod perseuerat. Vide hic Bald. qui pulchre loquitur.Andre.Barba.

bus.ita nec hic ꝯprimiṫ p secularē nisi tradaṫ et propterea iura vtūtur hoc verbo tradere.Tertia a opi.principalis est Joan.and.a qui dicit φ istud cap.non intelligitur in degradato in quo non putat necessariū quod seqraṫ incorrigibilitas sʒ statim dicit eum de foro seculari:vt in palleg.c.ij. et c.nouimus.Intelligitur hoc.c.& bene in verbaliter deposito:nec est necesse secūdum eum quod se quatur degradatio data incorrigibilitate:lʒ posse 27 sit fieri nō tamen necesse. ¶ † Quia si se citra depositionē tertio monitus ingerit enormitatibus perdit priuilegium clericale.de sen.excōmu.cōtingit.ij.&.c.in audiētia.&.c.ppendimus. multo fortius perdit iam depositus:φ adhuc postea monitus est.& hanc opinionem sequuntur communiter moderni.Et dicit domi. Ant.quod procedit absq; dubio quādo incorrigibilitas surgit ex trina monitione.sed si aliter esset incorrigibilis vt quia iterato se immisceret:tūc est magis dubium sed nihilominus tenet primum:φ decretalis ista 28 videṫ hoc probare ꝺm eum. ¶ † Sed aduerte φ per hoc sentit domi. Ant.quod incorrigibilitas absq; alia monitione exuit istū depositū priuilegio clericali:qd̄ in veritate nō est verū. Añ lʒ cōiter soleat allegari hoc.c.φ data incorrigibilitate post depositionem depositus sit tradendus curie seculari:vel statim ꝺm aliā opi.efficiaṫ de foro seculari.hec tamen litera non probat nisi eliciatur incorrigibilitas ꝺm modū hic traditū.Unde pōdera qd̄ text.ponit hic tres gradus pene anteq̄ deueniatur ad cōprehensionē fiendam pec iudicem secularē.Primus gradus pene est qd̄ depomitur.Secundus gradus est quod secuta incorrigibilitate excōmunicaṫ.& sic non efficitur statim secuta incorrigibilitate de foro seculari. Item ad excōicationem infligendam debet pcedere trina monitio vt se corrigat:vt in.c.sacro.de sen.excō.& in.c.constitutionem.eodem ti.lib.vj.& sic nō potest deueniri ad effectum deprehensionis fiende per secularem quin pcedat monitio licet aliter et minus bene sentiat dom. Anto.Tertius gradus est quia si adhuc post excōicationē non resipiscat debet anathematizari:& si vult redire & penitentiam agere adhuc remanet sub proctectione ecclesie:sed si contemnit omnes istos tres gradus pe b ne & sic peruenit in profundū malorū b demū comprimitur per iudicē secularē. oportet ergo quod incorrigibilitas eliciatur nō ex simplici iteratiōe delicti:sed precedēte isto triplici pene gradu per iudicem ecclesiasticū:& sic requiritur istud quartum quod ecclesia non habeat vltra quid faciat. pro hoc text.opti.in.c.vt fame.j.de sen.excō. vbi condemnatꝰ iterās illud delictū vel peius nō efficitur de foro seculari si ecclesia potest illum punire:sed detrudet eum in arcto carcere.& sic cum ecclesia non habeat quid vltra faciat:vel φ de facto nō pōt ipsum habere:vel sepe habuit et illusit capturam deteriora vel alia crimina cōmitten do vel agendo.Nec pōt haberi spes de correctione in incōtinenti potest cōprimi per secularem:nō ergo requiriṫ de necessitate alia degradatio seu ecclesie requisitio:cum sola trina monitio sufficiat ad exuēdum eum omni priuilegio clericali:vt.s. dixi.Fortius q̄si primo precessit depositio & secuta est excōmunicatio cum monitiōibus debitis & anathematis promulgatio cū tāta solennitate nō requiritur alia traditio cum nec tex.de traditione vel degradatione seu requisitiōe faciat ali29 quam mentionē. ¶ † Putat tamen do.Car.hic requiri ante omnia qd̄ per iudicē ecclesiasticum declaretur clericum esse incorrigibilem.aꝭs sicoram seculari exciperet de suo priuilegio nō posset secularis cognoscere an sit de suo foro.allega.de sen.excō.c.si iudex laicus.lib.vj.vel potest intelligi ꝺm eum vt esset omne cōtrariū:vt dixit Host. vt puniat secularis ad requisitionem iudicis ecclesiastici.de cleri.excom.minist.ca.ij.Sed certe si subtiliter hec materia cōsideretur nulla de necessitate requiritur requisitio per ea que.s.dixi nec c etiāc declaratiod quia ex quo precessit depositio d secuta est excōicatio & anathematis pmulgatio: & iste non respicit accedendo ad ecclesiasticum et offerendo se ad penitētiam:satis luce clarius cōstat de eius incorrigibilitate:& maxime si deprehenditur in delicto flagranti:nam eoipso quod perdurat in illa pertinacia perditp priuilegiū nec aliquis locus inficiationi relictus est ar.in.c.euidentia.de accu.& in.c.quāto.§.de trāsla.prela.vbi patet quod diciṫ notoriū eo ipō qd̄ episcopus de sua ecclesia trāsit ad aliā:fortius diciṫ notorium quādo triplici gradu plene premisso iste reperitur inherere suis iniquitatibus. Et sic non obst. cōtrarium qd̄ posset formari de.c.cū scōm de here.lib.vj.vbi requiriṫ sentētia declaratiōis anteq̄ bona heretici occupenṫ per secularem pcedit enim nisi factum esset adeo notoriū φ nulla esset opus declaratione.φ in incertis nō in certis opꝰ est cōiecturis.in.c.ij.de re.iu.vnde iste text.de declaratione etiam nullam facit mētionem:quia vt 30 dixi non est necessaria. ¶ † Et inquātum dubitaretur aliquo casu quod de facili euenire nō arbie tror dico φ poterūt recipi testes lit.nō ꝯtesta.e et parte etiā nō citata.& hoc pter periculū fuge. Facit qd̄ in simili no.Jnn.in.c.j.de homi.lib.vj. vbi timetur periculū possunt testes recipi li.nō cōtest.& parte nō vocata:qd̄ est valde notādum. Et ad hoc induco tex.i.c.fi.de here.lib.vj.& sentit etiam Bar.in.l.ait ptor.§.si.debitorē.ff.de his que in frau.cre.Alias aūt cessante isto metu vbi iudex vult declarare quē incidisse in aliquā penā dʒ eū vocare & eo psente de cā cognoscere: vt est glo.in cle.psti.de cēsi.& in cle.ij.de penis.& p pdictis facit qd̄ dicā in sequēti.q. ¶ Quero qualiter deprehendiṫ corrigibilitas & incorrigibilitas. d. Ant.dicit φ corrigibilitas deprehenditur si stat im eo deposito se corrigat.vel dicat se paratum f corrigere f & tūc iponeṫ ei penitētia & in monasterium detrudeṫ ad illā penitentiā peragēdam. de penis.c.tue. Jncorrigibilitas vero est quādo reuertitur ad priora delicta vel in illis pseuerat vel ter monitus non desistit.nō tamē putat eū incorrigibilem vt tradatur curie seculari si penitentiā sibi iniūctam nō obseruet:hec vltima dicta mihi non placēt.& primo inquātū dicit eum incorrigibilem cum reuertitur ad priora delicta: vel in illis perseuerat.nā idem intelligo et si non rodeat ad

priora nec perseuerat in illis:sed satis est quod re
deat seu cōmitrat alia delicta:[a] satis eīm tūc dicit
incorrigibilis.arg.hic:z in.l.iij.in fi.C.ō epis.aud.
ad idem tex.in.c.vt fame,de sen.excom.ibi:ad si-
milia vel peiora facile laberētur zc.Idē dico tñ si
nō sunt similia vel peiora,sed illud tm̄ fuit dictū
in detestationē illorū.nam si pro minori culpa ter
moniti persistūt pdūt priuilegium:quanto forti⁹
quādo precessit monitio z tot penarū gradus se
cuti sunt.z p hoc iste tex.in eo.q̄d alternatiue lo-
quitur de homicidio z dicit q si est incorrigibilis
zc.Non eīm pōt intelligi de eo qui pseuerat in eo-
dem homicidio vel ad idē reuertif.tum quia ad
illud in specie non posset reuerti:tum quia nō est
verosimile vt ad illud rediret etiam in genere z sic
toties cōmitteret homicidiū z ante excōicatiōnē z
post etiam post promulgationem anathematis
ac si esset leo fortissimus. hoc ergo non patitur
ista litera in aliqua sui parte:nec ratio naturalis
admittit.Item in quātū dicit q solus neglectus
penitentie[b] debite non inducit incorrigibilitatē,
certe istud non videtur sine hesitatiōe tenendū:
si enim iudex eum deputauit carceri ad agendam
penitentiam z iste idem fugam accepit nec voca-
tus vult redire dicemus ne eum corrigibilem:cer
te minime.imo p̄sumptio est maxima ꝯtra eū qō
alia deteriora cōmitteret vt pbaf in.c.vt fame.p̄-
alle.z in.c.literas.de p̄sump.z.l.dist.accedēs. facit
c.testimoniū.z qō ibi no.de testi.Ille eīm dicitur
emēdat⁹ q agit penitētiā,vt ibi.Itē iste resisten-
do de facto z vitando dubitā penā contrahit no-
uum delictū z maxime rebellionis z contumacie.
viij.q.j.sciendum.lxxxj.dist.si q sunt presbyteri.p
pter quod certe secutis tot monitionibus z cēsu-
re sententijs debet priuilegio priuari.argu.ī iuri
bus palle.c.cōtingit.z in.c.in audiētia.Itē hoc p
batur per pprium significatum verborū incorrigi
bilis est si non vult agere pniam,[c] penā delicti p-
soluere,nec pmittit se capi a iudice suo:z verū est
dicere q ecclesia non habet vltra quid faciat pre-
missis istis censure sententijs. Cōcluderent ergo
sic saluando aliquo casu dictū domi.Anto.q aut
nō pegit pniam sibi iniūctam tñ exhibet p̄sentiā
suā ita quod iudex potest ipm aliter punire z tūc
non dicitur incorrigibilis quo ad hoc vt per iudi
cem secularem possit puniri:qz ecclesia habet qd
faciat.z sic cessat ratio tex.nec debet excōicari nec
anathematizari:qz feruntur ille sentētie propter
cōtumaciam.Exemplū,iudex depositū clericum
detrusit in monasteriū vt ibi agat penitentiam in
pane z aqua.z iste exit monasteriū z vagatur in
conuiuijs z alijs solatijs certe iudex non excōica
bit eum ex quo facit in sui presentia:sed eum de-
trudet in arctum carcerē.z iste est tex. apertus in
c.vt fame.z isto casu seruari pōt opi.d.Ant.licet
ipse loquaf nimis generaliter.z non bene. Qñqz
penitentia nō peracta capit fugā z occultat se vel
aliter de facto impedit vt iudex non possit eū ar
ctare:z tunc nulli dubium q iste est incorrigibilis
quantūcūqz iste nō reperiaf in nouo delicto quia
nō vult se corrigere a priori z videf pseuerare sal-
tē in animo z habere priorē animū in interiobus
medullis recōditum vt dixit tex.de pe.distin.ij.c.
j.tñ qz p̄sumptio est q illa seu similia vel deterio-
ra cōmittat vt ī palle,c.vt fame.tñ qz cōtrait ma-
ximū delictū inobediētie z rebellionis in resistē-
do z nō parēdo:vt.s̄.dixi.ideo debet anathemati
zari z excōicari:vt in tex.z demū cū ecclesia nō ha
beat vltra qd faciat cōprimendus est per potesta
tem secularē vt imponat debitā penitentiam pro
delicto:z hoc pprie vr̄ velle litera dn̄ simpliciter
dicit vt deputet exiliū seu aliā penā legitimā infe
rat nec restringit se ad puniēdū delictū nouū ma-
gis q̄ antiquū.z hoc not.qz nullibi ita euacuatur
hec materia sicut hic.[13] ¶ †Aduerte tñ qz vbi facit
aliq̄ delicta ita q debita pnia sit imponenda non
tñ per hoc tm̄ vita dz attenuari qō verosimiliter
citius moriatur:vnde not.Joan.de lig.in cle.i.de
pe.z re.qō carcer[d] istis deputandus non debet
esse nimis arctus vt certe intra paucos dies vero
similiter moriātur:vñ tales officiales sic eū p̄cluden
tes efficiuntur irregulares s̄m eū qō bene not.in
practica:qz multi decipiuntur.z intellige q effici
untur irregulares secuta morte:z p hoc.vi.le tex.
sing.in.c.nouimus.de ver.signi.vbi dicitur quod
est pane doloris z aqua angustie sustendādus zc.
Et sic no.verbū sustētādus:nō ergo illico cōsumē
dus est.Item in eo qō dicit ibi q mors debet esse
eis solatiū,vita tormentum:z sic vult q viuāt vel
vitam ducant in iugi penitentia vñ caueāt sibi p̄la
ti nostri temporis qui aliquando ponunt in ga-
bie z necessaria subtrahunt adeo quod mors cito
est verosimiliter consecuta siue subsecuta.

1 ☞ Succedens alicui potest conueniri vigore re scripti impetrati contra suum authorem.
2 Judicium transeundo de vno in aliā psonā alteratur nā alio mō pcedif cōtra vnū z alio ꝯ alium.
3 Rescriptum concessum cōtra vnam personam an extendatur ad aliam.5.
4 Genitiuus an importet dominium.
5 Judex datus alicui non potest transire ad illum qui non erat in rebus humanis tempore datiois iudicis:puta ad eius heredem.
6 Sicut:ista dictio nō semp denotat similitudinē.
7 Interdictū vñ vi,trāsit in successorē vniuersalē.11. Successor conuenitur per actionem intentatam contra suum predecessorem.
Ecclesia dicitur quid vniuersale,tamen successor in ecclesia non dicitur vniuersalis.8.
9 Instantia accepta cū vno clerico sup vna ecclesia nō trāsit in successorē in illa ecclesia:sec⁹ si istātia eēt inchoata sup ecclesia qz dignitas nō morif.10. Instētia nō trāsit nisi in successores vniuersales.
11 Instantia inchoata contra vnum an et quando transeat in successorem.
Clericus succedens laico cōuenitur coram iudice ecclesiastico in alijs secus:quia successor conuenif vbi poterat conueniri author suus.

Quia.v. ¶ Hoc.c. legitur duo-
bus modis in gl.et ter
tio extra gl.sz quia primus modus le-
gendi positus in glos.videf communis
1 z mihi placet ideo summo sic.¶ † Per rescriptū
impetratum contra violentum conuenitur qui
scietер successit in vitiū hoc dicit. Primo narrat
factū.Scdo pūidet.ibi:p̄cipim⁹.¶ Cas⁹ literalis.
Quidā noīe V. p violentiā occupauit ecclesiam
P.clerici.ipse clericus impetrauit literas ꝯtra di
ctum V.super ecclesia illa:tandem ille V.mortu⁹
est: R.clericus eandē ecclesiam postea eit ingres-
sus:dubitabatur vtrū ille R.per literas impetra
tas contra dictum V.super eadem ecclesia pos-
set conueniri.Consultus papa precepit vt s̄m for
mam literarū inter dictos S.z P.coram eisdem
iudicibus pcedatur sicut inter eundem P.et V.
2 si viueret procederef.B.¶ † Nota primo scdz hūc
intellectū q sicut iudiciū trāsit quandoqz de vna
psona ad aliā psonā cū alter actiōe q̄litatis:quia
aliter fit cōdēnatio contra eū ad quē transit aliter
ꝯtra eū ꝯ quē iudiciū ichoatū est:vt in.l.tā ex ꝯcti
bus.ff.de iudi.z qō ibi not.Bar.vbi ptz quod in
stantia iudicij inchoata cōtra filiū qui tenef inso-
lidum ex pprio ꝯctu transit eo mortuo i pattem
qui tm̄ tenef de peculio vt ibi:sic rescriptum qñqz
transit in alium cum alter actione z mutatiōe mo
di procedendi:qz cū ipso spoliatore agebatur iter
dicto vnde vi.vt in.c.cum ad sedē.de resti.spol.et
cum isto secundo qui scienter successit in vitiū,a-
getur condictione.c.sepe.de restitu.spolia.vt.j.di
3 cā.¶ † No.ij.q rescriptū nō solū aliquando tāsit
in personā nō expressam in eo sed etiā p trāslatio
nem alteratur modus procedendi.z intelligo qñ
aliquo modo potest mod⁹ agēdi cōtra scdm ielu-
di sub rescripto impetrato cōtra p̄decessorē.alias
secus per no.in.c.super literis.de rescrip.z ibi tā-
4 gam.¶ † Tertio no.qō ecclesia potest dici illius
sacerdotis cui fuit collata lz nō habeat dominiū
ecclesie sed titulum potius administratiuum: vt
in.c.ij.de dona.Et ex hoc no.quod genitiuus[e] nō
semper denotat dñium sed quandam facultatem
seu ius

a ¶ Alia delicta. Ego puto q si illa nō sunt similia delicta qz nō sunt ita enormia vt est homicidiū,furtū, vt hōr.vel alia crimina ita seua, et pōdera qz ista sūt vba ad ephesios q̄ dicit do. Abb. ex eo:qz iura volūt vt in dicto ca. vt fame.qō si simi lia vel peiora faciat dicaf icorrigi bilis:nā cū sum⁹ i materia penali nō debem⁹ excedere ppriū casuz. de pe.dist.j.c. pene.cū si.q̄ sequif qō si leuiora facit nō videf icorrigibilis.And. Bar.

b ¶ Neglect⁹ penitēcie.tu pondera prio qz text. sing. i.c.tua nos.de co habi.cler.z mulie dixit q cōtumax in diffitendo crimē z ad se purgādū dicif quasi cōuict⁹ ō delicto.vñ faceret iste text.ꝯ do.Ant.sed quia text.in.c.vt fame dicit si similia vel peiora,vñ nō faciēdo penitētiam nō videf icorrigibilis.nec iste text. fundat se i p̄sumptione vt dicit.d. Abb.imo cōsiderat qz pseuerat faciēdo seua.Andr. Barb.

c ¶ Agere pniam tu pōdera qz iste tex.dicit cū venerit in pfundū malorū,z nō dicitur puenisse in pfundū malorū lz non fecerit pniam.qui imo plus dico q deberet ī agere penitētiā salutarē quā ille verisimilit faciet.arg.c.quem penitet.ō pe.di.j. Andre.Barba. ✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Quod carcer. Itē dicit Abb.in c.nouim⁹.ō vbo, sig.z rō est.qz carcer cūparaf morti quando carceratus patif famem z frigus : vt not. Bald.in.c.i.§.de-inceqz.que fuit pri. cā bñfi.amit. faciunt not.p Bar.in l.i.§. diu⁹ seuer⁹. ff.de qōni. z no.p petus q lz iudex ecclesiastic⁹ possit ꝯdēnare clericum ad ppetuos carceres vt no.Abb.in d.c.nouim⁹.z declarat Feli.i.c.qualiter z qñ.ij. de accu.tñ non poterit cōdēnare laicum. ita dicit Ro. sin. dccvj. inci. tu scis q de iure ciuili.

e ¶ Genitiu⁹.i materia genitiui vide do.alex.in pulchro casu in consi. xxxv. incipi. viso pcessu.in.iiij. col. in fi.z se.iiij.volu. z p eūdem in cōsi. liiij.inci.viso processu.in.j. colū.in pnci.in.v.col.z in ꝯsi.xcviij.inci.visis his.in.j.col.et se eodē volu.z per do.corneū in ꝯsil. ccj. icipiē.lz. in.ij. col.v.tñ his non obstā.cū vs.seq.i j.volu. z p eunde in ꝯsi.cxlvij.icipi. viso pcessu.i. viij. col.circa mediuz. in.ij.vol.z p eūdē in ꝯsi. ccciiij.inci. rē arduā. i.vj.col. ver. z insuper. in iij.vol. z p eundē in ꝯsil.xxiij.incip. lz ī anathemate i iiij.col.in princi. i iiij.volu.z i ꝯsilio cclxxxij. icip. hac cōsultatiōe.in.vj. col.v.mō vidēdū. in eo.volu.z p cepo.in ꝯsi.iij.icip. in cā q̄rele.ad fin. Aene de fal. Zacharias.

¶ Adde Ange. Are.io.fab.Christo.porcū,z alios scribētes in proe. insti.in pci. lz ibi materia genitiui non multum congruat.

seu ius administrandi et possidendi. de quo vide bo. glo. in. c. j. de postu. pla. proprie tñ denotat dominiũ: de quo plene p Bart. in proemio. ff. noui. vbi dicit qd̃ quãqꝫ ex cõi vsu loquendi denotat nudam detentionẽ: vnde commodatarius quãdoqꝫ dicit, ille equus est meus vl' titij. sic etiam dicit de hoc pnomine suũ.[a] Potest etiã quis dicere beneficiũ esse suũ ex quo sibi est collatum: vt in. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. lz proprie denotat dominium: vt. viij. dist. quo iure. z qd̃ ibi no. z in. l. quintus mutius. ff. de auro z argẽ. lega. ¶ † Opp. contra tex. et vr̃ qd̃ vigore vnius rescripti impetrati contra predecessorẽ non possit cõueniri successor: qꝛ rescriptum non extenditur ad personas nõ expressas in eo: vt in. c. p. z. g. de offi. de leg. Item rescriptum nõ extenditur etiã ad vniuersalẽ successorẽ: vt in. c. significaui. de rescript. Item iudicis datio non transit ad heredẽ illius qui non erat in rebus humanis tpe impetrationis rescripti: vt. ff. que sen. sine appel. rescin. l. eum qui als Paul. rñ. Solu. in hac materia gl. allegat quatuor argu. in prin. qd̃ rescriptũ dꝫ extẽdi: z tria ad partẽ negatiuã qd̃ non dꝫ extẽdi: z tñ soluendo ponit duas lecturas, quarũ vnã approbat. Vult ergo primo gl. ꝙ in veritate iste cõueniatur vigore istius primi rescripti: qꝛ si cõueniretur vigore istius scd̃i superflue ista decreta. esset posita hic. Nec ob. cõtraria: quia verũ est qd̃ rescripta nõ extendentur ad personas omnino alias: sed iste q sciẽter succedit in vitiũ nõ est omnino alius. imo quasi similis: et censetur quasi idẽ in odium sui, z quodammodo videtur habere ratũ factum predecessoris: sicut ĩ simili habetur in. c. j. de alie. iudi. mu. Alia lectura est ꝭm alios vt refert gl. qd̃ hic fuit processum ex vi secundarum literarum: nec potuisset per primas: qd̃ tamen gl. non approbat. sed hanc secundam lecturam tenet Gofre. Hostien. Inno. Egi. z Vincẽ. Et mouentur maxime per verbum pcipimus, positum in litera nõ eñ simpliciter respõdet sed precipit sic pcedi: z sic vigore huiusmodi mandati. Sed primam lecturã gl. videtur tenere hic domi. Ant. quia notabilior est: z ꝭm eam tex. decidit casum dubitabilẽ: sed nihil adducit ad iustificationem ipsius. Ego autẽ eam sequor: et primo adduco authoritatẽ Ioã. and. qui eam sentit aperte in regula, is qui in ius. de regul. iur. li. vj. in merc. vbi distinguit generaliter qñ rescriptum transit in successorẽ: et dicit qd̃ transit in eum qui scienter succedit in vitiũ. alle. hoc. c. idẽ simili modo distinguendo tenet Ioã. cal. in. c. significauit. de rescrip. Itẽ adduco rõnẽ vbicunqꝫ ex vno iure possunt elici duo intellectus, quorũ vnus est dubitabilis, reliquus vero non: debemus semper sequi dubitabilẽ, vt sic nobis etiã de aliquo seruiat vt in. l. qd̃ labeo. ff. de carboniano edicto. et in. l. j. ff. ad municipales. facit. c. cũ in iure. de offi. dele. z in. c. rursus. qui cleri. vel vouentes. Sed ꝭm cõem intellectũ doct. hic nihil operatur istud. c. qꝛ nulli dubiũ est qd̃ vigore scd̃i rescripti poterat pcedi. nec d̃ aliquo nobis seruiret, imo esset omnino superfluum cõtra illud qd̃ papa pollicitus est. s̃. in proemio. z cõtra. c. si romanorum. xix. di. vt quid enim membranas occupat zc. Itẽ hic non apparet qd̃ ad supplicationẽ papa dederit hoc secundum mandatũ: sed potius ad q̃relã partis cõquerentis de ipsis iudicibus nolentibus forte pcedere. Et ideo papa dixit, pcipimus, z nõ rñdemus: qꝛ, vt satis colligit ex mẽte z verbis litere, patet ꝙ papa nõ fuit hic cõsultus a iudicibus. Et ideo ex hoc tollitur fundamentũ doct. quare dꝫ extẽdi ad causam similẽ: sicut extenditur decretalis epistola: vt dicit glo. Et vt intelligas, decretalis epistola dicitur quã papa solus vel cum consilio cardinalium statuit ad cõsultationem alicuiꝰ. Et de hoc z de diuersis nominibus constitutionũ ecclesiarũ, vide. iii. dist. in summa. quasi sentiat gloss. ꝙ rescriptũ datum ad alterius consultationem censeatur decretalis epistola, sicut ergo reliqua iura trahunt ad similia: sic z ista rescripta. Et lz Ioan. and. hic dicat ꝙ lz trahat ad similia quo ad iuris diffinitionẽ, nõ tñ quo ad iurisdictionẽ delegati. dico illud verum nisi qñ dubitatur vtruz debeat transire in successorem: quia tũc si papa rñdet seu precipit in casu dubij vt trahatur, satis tunc deciditur casus dubius: ideo dꝫ trãsire etiam quo ad iurisdictionẽ. Nam sicut papa diffinit et pcipit in casu dubij pcedendũ ita z nos diffinire debemꝰ de re iudi. in causis: secus aũt qñ facto nõ existente dubio pa. mandaret, seu cãm committeret, seu extenderet rescriptum: quia tunc nõ est in similibus extendendũ. z hoc casu procedit dictũ Ioã. an. qꝛ tunc ius non deciditur: sed quando in casu dubio mandatur extendi, satis tũc deciditur ius. Qd̃ aperte intelligitur ex eo, qꝛ alias ista decreta. esset omnino superflua, et non fuisset posita hic: nam pa. mandat. s̃. in proemio quod debemꝰ vti hac compilatiõe in iudicijs. z in scholis, z in casibus similibus in. c. cuz dilecta. de cõfirmatio. vti. vel inuti. z de constitutio. c. j. cum simili. Et hunc intellectuz suadet equitas, ne iste spoliatus vexetur in multiplici pcessu[b] z in varia impetratione literarũ: cũ boni iudicis sit cito dirimere litẽ: vt. l. quidam estimauerunt. ff. si cert. peta. z in. c. finez. de dolo z contu. Et qꝛ in hoc tractatur de modico vel nullo preiudicio alteriꝰ sicut in simili dicimus qd̃ rescriptum extenditur reintegra ad vniuersalem successorẽ: vt not. in. c. significauit. de rescriptis. z in preallc. regula, is qui in ius. Itẽ hoc suadet odiũ scienter succedentis in vitiũ. ar. in. c. primo. de alie. iudi. vnde quod operatur illa ficta idẽtitas personarũ que est inter defunctũ z heredem vniuersalem ratione successiõis, operaꝰ hoc casu odiũ istius qui sciẽter successit in vitiũ z successio particularis, vt sic fingatur eadem psona. Itez sicut videmꝰ ꝙ simili equitate motus papa introducit nouum remedium contra istos scienter succedentes in vitiũ: vt in. c. sepe. de testi. spo. fortius debemus dicere rescriptũ extẽdi in istum vbi nõ tractatur de tanto preiudicio. Et per hoc dico decretalẽ tantũ pcedere cum hac extensione quando successor est vitiosus. vt qꝛ sciebat vel scire debebat rem inuasam, z nihilominus eã qualitercunqꝫ occupet: qd̃ satis innuit hec litera: z clarius glo. z idẽ do. Ant. qui dicit z bene, secus esse si sine vitio fuisset beneficiũ ingressus, licet cõtra eum competeret conditio. c. reintegranda. iij. qd̃. prima. et hoc satis innuitur ex tex. et ex iuribus allegatis in contrarium. ¶ Sed contra hanc lecturã ob. litera dum mandat procedi inter istum successorem z impetrantẽ sicut fuisset processum inter occupatorẽ si viueret, z impetrantẽ: z tamẽ in veritate non potest sic procedi quia contra primum cõpetebat interdictum vnde vi. vt in. c. cum ad sedem. de restitu. spolia. et contra successorem competit condictio. c. sepe. eo. titu. ¶ † Solu. dictio sicut,[c] vt dicũt hic cõmuniter doctores, nõ denotat hic omnimodam similitudinẽ, sicut in simili habeꝰ in. c. ij. de summa trinitate. ver. cum ergo. z hec expositio oĩno est fienda siue teneaꝰ prima lect. siue scd̃a: quia siue procedit vigore primi rescripti, siue virtute secundi, nõ mutatur formalitas actionis. vñ ex quo ius agendi contra secũdum saltem in genere potest cõprehendi sub forma rescripti debet tñ extendi ad successorẽ: secus si nullo modo potest comprehendi. sicut in simili no. in. c. sup literis. de rescrip. z per hoc est iustificata hec lec. glos. ¶ † Aliã lec. ponit hic do. meus do. Car. dicens ipsum cõueniri posse ratione primi rescripti. z quod plus est conuenietur interdicto vnde vi. tanꝗ successor vniuersalis. certuz est enim qd̃ interdictum vnde vi. datur cõtra successorẽ vniuersalẽ: vt. l. j. in fine. z. l. iij. ff. de vi z vi ar. no. glo. in. c. cũ ad sedẽ. de rest. spo. z ecclesia est q̃dam vniuersalitas: vt not. glo. in. cum ad sedem. z qd̃ ibi no. Inn. de resti. spo. sicut enim per actionem intentatam contra predecessorẽ quando bene erat obligatus conuenitur successor: vt in. c. dilecti. j. tit. proxi. ita z successor vitiosus possit cõueniri ne sit melioris cõditionis occupator ꝗ nõ occupator. vt in. c. eũ qui. de prebẽ. li. vj. vnde iste conueniri interdicto vñ vi. Et ideo est hic casus singularis ꝙ per rescriptũ ipetratũ cõtra violẽtũ cõuenitur alius violentus quãdo violentia versaꝰ circa eãdem rem vt faciliꝰ lites expediantur. c. finẽ litibus. de do. z cõtu. põdera etiam l. vim facit. ff. d̃ vi et vi arma. nam mortuo spoliatore iste fuit ingressus ecclesiaz quo casu videꝰ nouus occupator: z videtur spoliare clericum primũ: quia potuisset recuperare: ideo videꝰ quod possit conueniri vt primus eodẽ interdicto. pondera dictã. l. vim. And. barb.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Suũ. vide tex. in. l. ij. in pn. cũ gl. in ver. papyrius. ff. de orig. iur. quã glo. dicit singularem. d. Ias. in rubri. ff. de oper. no. nun. co. iij. z illam multum extollit Corsetus in singularibus suis: in verbo, meus.

[b] ¶ Multiplici pcessu. tu pondera istum tex. in verbo, ingressus. et pondera textũ in c. sepe. de restitut. spolia qui loquiꝰ quãdo res fuit data a spoliatore et sic loqꝰi actu ĩ ter viuos: hic autem interuenit mors: vnde videꝰ quod iste per vim intrauit possessionem ecclesie: vnde non videtur quod cõueniaꝰ nisi ex suo exces. z ideo recte dixit do. Car. qd̃ conuenitur interdicto vnde vi. hoc pbat iste tex. ĩ ꝟ. ꝭm formam priorum literarũ. sed forma priorum literarũ erat in interdicto vnde vi. ergo. Item dicit sicut si ipse viueret negotium terminet. si ergo debet terminare sicut si ipẽ viueret, sequitur quod p interdictũ vñ vi. z sic intelligiꝰ iste text. quod p suã violentiam debet

Zacharias.

[c] ¶ Dictio sicut. Adde Bal. ĩ sua marg. in ver. verbum. ver. v. et ibi quid si dicaꝰ sicut in tali instrumento nõ sunt verbo exẽplaria sed narratoria. eundem Bald. plenius in l. edita. C. de edẽ. z Bar. in suo ꝯsi. incipi. testator legauit.

Anto. Franc.

¶ Circa significationem huius dictiõis sicut, vide gloss. in ver. sicut: in. c. j. de sac. vn. z aliam gloss. in. c. cleros. ĩ ver. sicut. xxi. distin. z per domi. Anto. in. c. damnamus. in. §. cum ergo. de sum. trinita. nam quandoqꝫ importat similitudinẽ, quãdoqꝫ stat causatiue, quandoqꝫ importat conditionem. ad quod etiam vide gloss. in. c. ex ore. de priui. et aliaz glo. in c. inquisitiõis. in j. responso. in gl. ij. de accu. z habetur per Bald. et doctor. ĩ. l. edita. C. de eden. z vide Bartol. in consi. suo quod ĩcipit: testator legauit.

intrudēdo ſe ī eccleſiā videtur ſucceſſoꝛ vniuerſa-lis illius defuncti.⁊ ꝓcedit hoc maxime intelligē do quod iſte fuerit ingreſſus eccleſiam ſine aliquo titulo ſed quaſi continuando ſe ad poſſeſſionē de functi:pꝛo quo facit litera in ver.ingreſſus.Idem tñ putat etiam ſi cum titulo vitioſo ingrederet qꝛ habetur pꝛo non titulo ⁊ cēſebit poſſeſſoꝛ vni uerſalis.Et pꝛo hoc itellectu adducit gloſſ. Inn. in.c.eam te.de reſcrip.vbi hoc ſentit per hoc.c.ſed ego hāc lecturam nō appꝛobo,⁊ dico ꝙ cōtra eā eſt tex.in.c.cū ad ſedē.ꝑalle.vbi contra epiſcopū q ſuccedit in eccleſia vel hoſpitali et ſic in vniuerſo nō cōpetit interdictum ex quo ipſe nō ꝓbauiſſe ſpoliaſſe,ſeu ſpoliari mandaſſe vel eū ratum ha-buiſſe.¶ † Et pꝛo hoc qꝛ lꝫ contra ſucceſſoꝛē vni uerſalem detur interdictum vñ vi.⁊ eccleſia dicat quid vniuerſum:tamē ille qui ſe intruſit in illa ec-cleſia non dicit ſucceſſoꝛ[a] vniuerſalis repꝛeſentās perſonā defuncti vt cōtra eum cōpetat interdictū vnde vi.qꝛ non ſuccedit in vniuerſum ius defun-cti ita qđ actiones trāſeāt in eum:et contra eum ēt ſi hoc ius cauſaretur a defuncto:ſꝫ habet loco legatarij:vt.l.quoties.C.de her.inſtit. vnde dicit gl.i.c.ſignificauerūt.de teſti.qđ id qđ dr ſucceſſo-rem poſſe conueniri interdicto vnde vi.hꝫ locū in ſucceſſoꝛe ⁊ herede iuris non eūt in ſucceſſoꝛe rei ſubtracte:qđ etiā apte innuit tex.in.l.j.§.hoc in-terdictū here.ff.de vi ⁊ vi ar.iſte eñ eſt ille q fingi tur eadē perſona cum defuncto:vt in auſ.de iure iur.a mo.pꝛeſti.in pn.⁊ in pꝛealle.l.quoties,⁊ hic non dicitur ꝙ iſte fuit heres iſtius ſpoliatoꝛis.⁊ ꝙ iſtā eccleſiā teneret tanꝙ heres:imo potius in nuitur oppoſitum dum dicitur quod poſt moꝛtē illius iſte poſtmodum eſt eā igreſſus.⁊ ſic autho ritate ꝓpꝛia.Uel foꝛte alio titulo min⁹ legitimo. Itē nemo ſane mētis crederet ſe poſſe iure here-tario ī eccleſia ſuccedere cum ſacre ⁊ religioſe res in nullius bonis ſunt.xij.q.j.videntes.de pꝛebē.c. j.⁊.c.ratio.⁊.ff.de re.di.l.intm.⁊ inſti.e.ti.§.ſacre. ⁊ ipſemet Innocen.in.c.eam te.recedit poſtea ab illo dicto qđ non fuit generalis ſucceſſoꝛ ſed in

9 re illa tm.¶ † Et apertius etiā cōtra hāc ſentit hic Inn.dicēs qđ inſtantia inchoata cū clerico cū quo agebat petitoꝛio ſuper eccleſia non tranſit in ſucceſſoꝛē in eccleſia:qꝛ inſtantia nō tranſit niſi in ſucceſſoꝛes vniuerſales qualis ẜm eum nō eſt iſte qꝛ nō cauſat ius ſuum a defuncto:ſecus ſi fuiſſet

10 actū noīe eccleſie.¶ † Et ſic apertiſſime vult qđ ſucceſſoꝛ in eccleſia nō dr heres vniuerſalis ita ꝙ actiones ⁊ inſtantia tranſeant ꝯ iſtuꝫ ſicut cōtra heredē vniuerſalē niſi fuiſſet actū noīe eccłie ⁊ nō cū pſona:qꝛ tūc cū dignitas nō moꝛiat:vt ď reſcri. ſi gratioſe.lib.vj.xij.q.ij.liberti.bene trāſit iſtātia ⁊ actiones in ſucceſſoꝛē q̄ in effectu dant ꝯ eccle-ſiā.⁊ iſte eſt ꝓpꝛius caſus.c.dilecti.de fo.comp.al-le.ꝑ illa lec.⁊ no.bñ.Tene ergo qđ hic trāſeat re-ſcriptum in ſucceſſoꝛem vitioſuꝫ ratiōe pꝛedicta.

11 ¶ † Sed quero qđ ſi inſtātia fuiſſet inchoata cū defuncto nunquid trāſeat ꝯ ſucceſſoꝛē vt ſic ꝓba-tiōes ibi facte ꝓſint iſti impetrāti.Inn.hic varie loquit.dicit enim qđ ſi cā eſſet cepta ꝯtra ſpolia-toꝛē etiam ſi lis eſſet cōteſtata ⁊ etiā in cauſa con cluſum ita qđ ſola ſnia ferenda reſtet: nō feretur ex illis actis ſnia cōtra ſucceſſoꝛē:cū hoc interdi-ctū vñ vi.ſit pſonale.ff.ď vi ⁊ vi arma.l.j.§.ſi.imo ſi ageret reali opoꝛteret quod contra nouum ſuc ceſſoꝛē intentaretur noua actio.argu.op.ff.ď pe-ti.here.l.penul.ff.de rei vendi.l.ſi is qui.niſi foꝛte eſſet heres in quem bene daretur actio poſt litem conteſta.ff.de rei ven.l.ſi is.⁊.l.ſi autem.§.j.⁊ hāc decre.dicit ſe intelligere quod opoꝛteat a capite de nouo incipere contra ſucceſſoꝛem.⁊ non agit contra ſucceſſoꝛem interdicto vnde vi.niſi ſciēter recepiſſet a ſpoliatoꝛe.j.de reſtituti.ſpoliato.ſe-pe.¶ Nota bene hoc vltimum qđ not.retulit hic Joā.and.in nouella.de quo minoꝛ ex quo pꝛimo apertiſſime ſentit Innocen.qđ nedum reſcriptū tranſit contra ſucceſſoꝛem in vitium:imo etiā in-choata inſtantia cōtra pꝛedeceſſoꝛem ⁊ ſic ſentit illā lecturā quā.ꝯ.appꝛobaui:licet ī alia glo.eam

✠ Sebaſti. Sapia.
a ¶ Succeſſoꝛ. qs dicatur ꝓpꝛie ſuc ceſſoꝛ tradit Dy. in regula,is q. de regulis ī.vj. alex. ī.l.ſtipulatio iſta. §.ſunt aūt.§.ď v. obl. Abbas in.c. cū oēs.in no.ď cō ſtitu,⁊ Moder.in l.q̄dā.§.nihil iter eſt.ff.de eden.

✠ Sebaſti. Sapia.
b ¶ Et pꝛimus.vi de adhunc caſum Jaſ.ī.l.j.col.i.C. q admit.Pau.de ca.in.l.q ꝯ.in ſi.ff. de fideiuſſo.

✠ Sebaſti. Sapia.
c ¶ Debuit.Uide Rotā deci.v.ſub ti.de fo.compe.in antiquis, Oldr.ī cōſil.iiij.Qđ lati⁹ Paul.de ca.poſt Bart.in.l.heres abſens.in pꝛinci. ff.de iudi.⁊ ibi la te alſ ſcripſi.

d ¶ Defuncti Ad de do.de ro.dici. d.l.ij. inci. obliga tus eſt laicus in auinione.de iudi, in antiquis.

non teneat.na m ſi vult qđ tranſeat inſtantia rōne vitij,foꝛtius trāſibit reſcriptū.⁊ hoc dictū eſt valde notabile:nec aperte iure ꝓbat,ſed equi-tas ſuggerit vt ſicut tranſit reſcriptū qđ alia non tranſit niſi in ſucceſ-ſoꝛem vniuerſalē:ita eadē ratione tranſeat inſtātia.ex quo fingit quaſi eadē pſona cū defuncto.⁊ hoc etiā videt placere hic do. Ant. Et gene-raliter an ⁊ qñ trāſeat inſtātia poſſunt colligi aliqui caſus ex gl. Inno.

b ¶ Et pꝛimus[b] ſit de patre in filiū lꝫ nō ſit heres:ex quo ſuccedit in eius bona:qꝛ fingit eadem perſana per repꝛeſentationē:vt.l.tam ex cōtracti bus.ff.de iudi.facit.ff.de mino.l.patri ꝓ filio.hodie vo videt pater ſuc cedere filio vt heres:de quo tñ dic vt habetur in auſ.de here.ab inteſta. veni.col.ix.¶ Secundus caſus eſt ď defuncto in heredem vniuerſalem: qꝛ fingit eadem perſona cū defuncto:vt.ꝯ.dixi.¶ Tertius caſus eſt qñ inſtantia fuit inchoata cū defuncto noīe dignitatis vel adminiſtratio-nis :tunc enim tranſit in ſucceſſoꝛē in dignitate:qꝛ dignitas nūꝙ moꝛi tur.⁊ in effectu magis videt durare cōtra dignitatē ſeu ꝓ dignitate ꝙ tranſire in ſucceſſoꝛem:vt in.c.dilecti.de foꝛo competen.⁊ qđ no. Inn. in.c.ſignificauit.de reſcrip.Secus dicit Innoc.ſi inſtantia eſſet inchoa-ta cum defuncto non ratione dignitatis ſed pꝛo iure ſuo:vt qꝛ tunc nō litigabatur ſup iure eccleſie:qꝛ tunc non tranſit in ſucceſſoꝛē:vtqꝛ ille ſuc ceſſoꝛ nō cauſat ius in illa dignitate ſeu benficio defuncti,ſed illud ha-bet a collatoꝛe:⁊ ſic inſtantia illius nec pꝛodeſt nec obeſt ſibi.tu de hoc vltimo dic vt hodie habetur in.c.ij.vt lit.pen.libꝛo.vj.¶ Quartus ca-ſus qñ quis egit per pꝛocuratoꝛē,tunc tranſit inſtantia in dominum.ff. de ꝓcurato.l.in cauſe.An hoc ſit verū ſimpliciter,vide glo.⁊ Bar.in.l. mutari.ff.eo.¶ Quintus caſus eſt qñ moꝛtuo accuſatoꝛe cōſtat de cri-mine accuſati per eius cōfeſſionem qꝛ tunc ne delictū remaneat impu-nitum iudex pꝛoſequendo iſtā inſtantiam ratione publici intereſſe illū puniet:vt in.l.quāuis.C.de adulte.Nā et hoc faceret etiam ſi accuſatoꝛ deſiſtere vellet.j.de collu.c.crimina.⁊ per hoc habes clare gloſſ. Inno-cen.quam dom.Anto.hic multipliciter inuoluit.Aduerte tamē quod inquantum dixit inſtātiam tranſire in ſucceſſoꝛē vniuerſalē,facit ſcđm do.Ant.in fiſco ſuccedente in bonis alicuius in quē non tranſit inſtan tia inchoata cū defuncto.et eſt ratio ẜm quoſdā,qꝛ non eſt pꝛopꝛie he-res ſed quaſi.ſed hec ratio ſibi non placet per pꝛeallega.l.tam ex cōtra ctibus.ff.de iudi.vbi inſtantia tranſit in patrem,qui tamen pꝛopꝛie nō erat heres.Sed ratio ſpecialitatis eſt quia fiſcus habet ſeparatos iudi ces.et pꝛo hoc quod aliud ſit in fiſco pꝛobatur in.l.ſi conſtante.§.fin.ff. ſolu.matri.Aduerte quia hec fuit opi.Bart.in pꝛealleg.l.ſi cōſtante.§. fina.licet de eo hic non faciat mentionē do.Aut.ſed ſimpliciter cū hoc dicto tranſeat.vnde vt latius videas dubiū hoc ſcias qđ Jacob.de are. in pꝛealleg.§.fina.reſpondet ad contraria que poſſent foꝛmari quod in ſtantia debeat ibi tranſire in fiſcum per.l.ſeruus.ff.de his qui not. infa. et in.l.j.C.ſi penden.appella.moꝛs interue.dicebat quod contraria lo-quuntur in here.ſed fiſcus in pꝛeallega.§.fina.non erat heres:vt etiam pꝛobatur in.l.inter eos fideiuſſoꝛes.§.ſi.ff.de fideiuſſ.⁊ in.l.quoties.de noua quaſi velit quod vbi fiſcus pꝛopꝛie fuiſſet heres defuncti.quia ab eo fuiſſet inſtitutus:tunc bene tranſiuiſſet inſtantia in fiſcum:ſed ī pꝛe allega.§.fina.non fuit fiſcus inſtitutus heres:ſed bona fuerunt publica cata ratione delicti.que ratio non placet Barto.quia ad hoc vt tranſ-eat inſtantia non eſt neceſſe quod ille ſit heres:ſed ſufficit quod in eum tranſeant bona vniuerſaliter:ſicut patet in parte in pꝛedicta.l. tam ex contractibus.et ideo dicit quod ibi ſpeciale eſt in fiſco:quia habet ſuos iudices:ſed Bald.in pꝛealleg.§.fina.tenet contra Bartol.dicens quod ex dicto ſuo ſequeretur quod ſi quis inſtitueret heredem fiſcū.quod in eum non tranſiret inſtantia qđ eſt falſum ẜm eum.ſed tamen ad hoc qđ debeat tranſire quando fiſcus eſt inſtitutus heres,nihil allegat Bald, ſed ſolum reſpondet ad illū.§.ſi.quod ideo ibi inſtantia non tranſit in fiſcum:qꝛ fiſcus ſuccedit in bonis et non in pſona:imo annihilatur pſo na in qua erat fundatū iudicium:vnde ea annihilata expirat iudicium. non autem eſt ſic in herede:quia repꝛeſentat perſonam defuncti:vnde non ſuccedit per annihilationem perſone,ſed per repꝛeſentationem.⁊ ex hoc infert quod filij ſuccedentes per authē.bona dānatoꝛum. C.de bo.dam.non ſuccedūt in inſtantiia quia ſunt ſucceſſoꝛes bonoꝛum ⁊ nō perſone vt ibi.Sol.liceat Bal.cōtra Bart.ita concludat ibi:tñ ſuper ru bꝛi.de re.di.ff.in.iiij.col.videt ſentire contrariū:videlicet cum Bar. Et idē videt etiā tenere do.Ant.in.l.ſi vt pꝛoponis.C.de boñ.dam.⁊ ſatis mihi illa opi.Bart.placet.ex quo non habemus pꝛopꝛie caſum qđ qñ fiſcus eſt inſtitutus heres in eum tranſeat inſtantia.et vt pꝛealleg.§. ſi. ſimpliciter dicitur quod in fiſcum non tranſit illa inſtantia,intelliga-tur ergo generaliter ex quo habet iudices omnino ſeparatos:nā video quod etiam quando ſuccedit tantum in bonis et non in perſona per omnia tenetur ac ſi eſſet heres et ſucceſſoꝛ:vt in pꝛeallega.l.ſi vt pꝛopo-nis.C.de bo.damna.⁊ in.l.ij.C.ad legem iuliam de vi publi.Item om-nia iura.C.vbi cauſe fiſcales.loquuntur indiſtincte de omnibus bonis pertinentibus ad fiſcum:et de alijs cauſis fiſcalibus non exerceri iudi-

12 ces ſed ipſi ꝓcuratoꝛes fiſci,ſeu rationales debent cognoſcere.¶ † Et pꝛo hoc vide bonum ſimile in clerico.nam regulariter heres conue-

c niendus eſt vbi defunctus conueniri debuit:[c] vt.l.heres abſens.ff.de iudicijs.et tamen ſi clericus ſucceſſit laico non conuenitur coꝛā iudice

d defuncti[d] ſꝫ coꝛam iudice ſuo eccleſiaſtico:quia habet omnino iudices ſeparatos

a ¶ Instantia inchoata. vide Io. de imo. in. l. si hominem. ff. de fide iuss. vbi tz 3num. Andre. Barba. ¶ Adde an instatia cepta cũ laico trãseat in ecclesiã vel clericũ laici successorez vide bal. in ɔsi. ccvij. in j. lib. Aeneas sal. Anto. Franc. ¶ Ad hoc an instãtia cepta cũ laico trãseat ad heredem clericum vel ad ecclã heredē laici videas no. g. in. c. clericũ. xj. q. j. ꝛ tz Io. and. in regula, is q. de regu iur. li. vj. tñ Ang. in. l. heres absẽs. ff. de iudi. ꝛ ro. et Alex. post bal. l. l. si cõstãte. §. fin. ff. sol. ma. ꝛ idẽ Ale. i. l. si hoiem. ff. de fideiuf. ꝛ bal. etiã in. l. j. C. si pẽden. ap. mors interue. vident tenere 3rũ. credo q̃ ista instãtia trãseat in ecclĩaʒ vel clericũ qui nõ vtenſ priuilegio ex his q̃ voluit bar. in. l. si cõstãte. in. §. fin. preallegat. solu matri. vbi dicit ꝙ in .ã. tia inchoata cum priuato cui fiscus succeſſit bñ transit i fiscũ: sed fiscꝰ nõ vtetur priuilegio suo. ꝛ sic forsan possent cõcordari opi. ꝛ instantia trãseat: sed clericus vel ecclesia q̃ successerũt non vtenſ suo priuilegio. põt cogitari. Et adde quod instãtia cepta cum defũcto trãsit ad heredes etiã quo ad accessoria: vt i l. si i rẽ actũ sit. C. de rei vẽdi. ꝛ tenẽ etiã mẽti qõ instãtia ĩchoata cũ defuncto nõ scindiẽ ex psona pluriũ herdũ. l. si familie C. fami. hercisci. Et adde qõ instãtia nõ transit ad heredem quando qõ est super qualitate persone defuncti vt in lege. j ff. de statu defun. vtrum autem de iure canoni. deẽ instantia sicut de iure ciuili, dicẽ

separatos ꝛ alterius qualitatis ꝙ haberet defunctus: vt no. in. c. nullus clericus. xj. q. j. ꝛ in regula, is qui in ius. de reg. iur. lib. vj.

Additio. Uide tamẽ ad hoc notabilẽ limitationẽ quã ponit Bar. in. d. l. heres absens. ff. de iudi. dicẽs hoc procedere quando clericus allegat priuilegiũ corpore iuris clausum: secus si allegat aliud priuilegiũ impetratũ a papa, puta vt non possit cõueniri corã suo episcopo: tunc enĩ hoc priuilegio non obstãte conueniendus est vbi defunctus debuit cõueniri qꝛ l. heres absens. tollit priuilegiũ in cõtrariũ. et hoc clarius voluit glo. in. d. l. heres absens. alle. l. ij. §. legatis. ff. de iud. quod not. Ergo idẽ dicendũ in fisco cõsimili rõne cũ habeat suos iudices separatos sicut clericꝰ. Nec ob. si dicaẽ qõ in predictis iuribus nihil dr qõ instantia fuerit inchoata cum defuncto qꝛ cõsimili rõne instantia non transiret sicut non transiret facultas cõueniẽdi. Et per hoc infertur ad vnum propter qõ institi in precedenti qõne plus ꝙ oportebat quantũ ad canonistas: qõ instãtia inchoata^a cõtra laicũ defunctũ nõ trãsit in ecclesiã seu clericũ heredem sicut nõ trãsit in fiscũ ɔsimili rõne ꝙ etiã tenet hic. d. Ant. ꝛ sic extẽ de qd no. gl. in regula, is q in ius. prealle. ꝛ i. c. nullus clericꝰ. ꝛ Bar. in. l. heres absens. ff. de iudi. vcz qõ clericus nõ põt cõueniri corã iudice laico vbi defunctus erat cõueniendus: vt procedat etiã si i̇ stantia fuisset inchoata cũ defuncto: vt i eo nullo modo trãseat sicut nec facultas conueniendi corã eodem iudice: ꝛ sicut nõ trãsit in fiscũ cõsimili rõne. ꝛ hec sufficiant ad clarã declarationẽ. c. Et generalit an ꝛ qñ rescriptũ sit trãsmissibile in aliũ vide plene per Io. an. i dicta regula, is qui. ꝛ Io. an. cal. in. c. significauit. de rescript. vbi dicam.

1 ¶ Priuilegia sedis apostolice dubia solus papa interpretatur. 3.
2 Princeps presumit velle quod iuris est.
4 Iuramentũ an sit seruãdũ est cognitio ecclẽastica
5 Sententia lata a non habente potestatem an aliquo casu teneat.
6 Papa vel alius prelatus an possint esse iudices in causa propria, vel ecclesie, vel possint esse testes et quibus casibus papa habeat iudicem.
7 Papa non potest accusari nisi de crimine heresis vel delictis notorie scandalosis.
Simonia est species heresis.
8 Papa nõ est dominus rei ecclesie adeo quod nõ est ei licitum alienare sine causa.
Papa in dubio quicquid facit presumitur facere ex causa rationabili.
Decime possunt remitti laicis per papam.
Notoria nõ requirit Iniam, vel minus solennem.
9 Iudex si arbitratur penã arbitrio suo: potest ab eius snĩa appellari ꝛ potest vt suspectus recusari.
Consanguineus prelati recusatur in testẽ pro ecclesia ipsius prelati.
10 Canonicus recusaẽ in testẽ in cã concanonici sui.
11 Iudex cui impeditur iurisdictio an ipse possit procedere, ꝛ quid si est iudex delegatus.
Prelatus an possit iniuriam sibi factam punire.
12 Sententia lata a non competenti iudice non valet etiam si partes consentiant.
13 Sententia lata a iudice qui poterat per exceptionem recusari: ꝛ non fuerit opposita valet.

Cum venissent. †¹ De dubijs priuilegiorũ apostolice sedis solus papa cognoscit ꝛ non inferior. ¶ † Not. j. quod iuris promulgatio quãdoq; fit per verbum volumꝰ, ꝛ maxime in pricipe qui illud psumiẽ vel le qõ iuris ẽst.^b ¶ Glo. diuidi potest pricipaliter in tres partes. primo querit de ratiõe litere. secũdo querit nunquid saltem incidenter possit inferior cognoscere. tertio opponit. secunda ibi sed nunquid. tertia ibi, sed qualiter. Prima pars est clara. ¶ Quero in secunda parte an saltem incidenter possit iudex inferior cognoscere. gloss. cõcludit capiendo finem eius quod iste textus primo possit intelligi de priuilegijs concessis a deo apostolice sedi. ꝛ de his solus papa cognoscit. de transla. prela. c. j. ꝛ. xxj. dist. innouo. Potest secundo, intelligi de priuilegijs concessis per papam ꝛ tunc papa per se vel per suos delegatos de illis iudicat. Inferior vero citra mandatum pape cognoscere potest incidenter si sunt verba clara et non aliter. Colligendo dicta dicto. distinguendo concludo qõ aut questio principaliter deducitur super itellectu priuilegij apostolici: ꝛ nõ dʒ adiri inferior vt illud interpretetur,^c vt hic sentit glos. ꝛ clarius Innocen. quia eius est interpretari cuiꝰ est condereᵈ. ꝛ pro hoc etiam si casus est clarus quia nõ spectat ad inferiorem talis declaratio vt faciat ius quo ad omnes. sic enĩ nec leges quo ad oẽs interpretari possunt: vt. l. fina. C. de leg. et no. Inn. in. c. cũ speciali. de app. aut q̃ritur nunquid incidenter, vt qꝛ causa vertitur corã inferiori, ꝛ allegatur priuilegiũ: ꝛ tunc in preiudicium pape concedentis non põt: vt hic dicit domi. Anto. et bene. per. c. cũ tẽpore. de arbi. pro hoc qꝛ res inter alios acta non preiudicat alijs. C. res inter alios acta. per totũ. ꝛ de fid. instrumen. c. inter dilectos sicut dicimus quod prescriptio inducta cõtra inferiorem exemptũ nõ preiudicat pape, imo oportet vt inducatur cũ alijs qualitatibus requisitis ad prescriptionem contra ecclesiam romanam. vide bonam gl. in. c. ad audientiam. de prescriptio. in ver. principaliter. de capel. mona. c. dilectus. in gloss. in verbo, generetur. Idem putat po. Ant. si verteretur in dubium de ptãte ipsius pape concedentis quod inferior non potest cognoscere: et licet nihil alleget, tamen satis facit preelleg. c. primum. de translatione prelatorũ. Idem tenet Inno. in. c. ex parte. el. j. de verbo. signi. sic. ix. q. iij. ipsi sunt. ꝛ. c. nemo. et. c. seq. hoc etiam voluit gloss. hic in fine. nã disputare si papa potuerit, esset disputare seu diffinire super priuilegijs concessis ipsi sedi apostolice, ꝛ sic de facto et potestate apostolica, quod non licet: vt in preallega. c. j. xvj. q. vj. §. qõ autẽ. ꝛ. ix. q. iij. cuncta per mundum. Aut queritur nũquid inferior possit cognoscere ꝛ diffinire incidenter inter partes et ad ipsarum preiudicium nõ directe super mẽte priuilegij: sed an priuilegiatus sit capax, seu an priuilegium sit surreptium, ꝛ cõmuniter doctores sentiunt quod sic. quia nunc potius iudicatur de priuilegiato ꝙ de priuilegio: pro hoc quod not. in simili in. c. primo ꝛ secundo. de confirma. vti. vel inuti. c. super literis. de rescrip. ꝛ in. cle. j. de lit. cõtest. lib. vj. i nouel. aut dubitatio est solũ circa vba priuilegij: ꝛ tunc si casus est clarus seu de facili decidibilis põt inferior cognoscere ad piudiciũ partiũ ẽm oẽs. et pro hoc adduco hanc rationẽ. nã video qõ in decisionibus causarũ iudex inferior interpretaẽ legẽ scriptam in preiudicium partium: vt no. Inn. i. c. cum speciali. de appella. facit. l. vnica. C. de profes. qui in vrb. constan. lib. xij. licet scriptum sit generaliter qõ solus princeps interpretatur legẽ, in. l. fin. C. de legi. ꝛ in. c. inter alia. de sen. excõ. fortius poterit interptari legẽ nõ scriptã incidẽter. Si vero casus est dubitabilis, ꝛ tũc puto ꝙ si põt de facili adiri princeps, eius erit interpretatio: arg. hic. et de senten. excõ. inter alia. ꝛ in. l. ex facto. in prici. ff. de vulga. ꝛ pupil. alias data lõga instãtia sine difficultate adeundi si poterit decidi casus per rationem naturalẽ ꝛ verisimilẽ qui potest pbari p expressa verba priuilegij vel per aliud simile: tunc puto ꝙ inferior hoc etiã poterit^e. et pro hoc allego casum optimũ iudicio meo in palle. l. ex facto vbi imperator cõcesserat cuidã priuilegiũ vt filio muto liceret substituere: sed mutus duxit vxorẽ ꝛ natus est ei filius, querebatur a iuriscõsulto an rumperetur testamentum paternum: qui respondit quod beneficia principũ ipsi principes solent interpretari. vnde volũtatem principũ inspicientibus põt dici eatenꝰ id eũ tribuere voluisse quatenus filius eius in eadẽ valetudine perduraret: ꝛ sic rõne naturali motus iurisconsultus interpretatus est priuilegiũ principis in casu saltem dubitabili. ad idẽ qõ no. Cyn. in. l. nõ dubiũ. C. de leg.

in. c. venerabili. j. eodem. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Iuris est qd voluntas principis presumaẽ talis qualis de iure esse dʒ no. Bal. in l. ex facto. in. iiij. no. ff. de vulga. et pup. et in pludijs feudorũ. in. xiij. col. qõ etiã videẽ procedere qñ scribit cum clausula, motu proprio. vt traditur in. c. cãm ij. de testi. ꝛ sentit Ias. in. l. iustitia. col. ij. ff. de iusti. ꝛ iure.

c ¶ Interpretetur. Adde Oldr. cõsi. cccxx.

d ¶ Cõdere. facit l. ita fidei. ff. de iure fisci. vbi interpretatio legis est idẽ qõ tex. legis. ergo ille interpretatur qui facit. Andre. Barba.

✠ Sebastia. Sapia.

e ¶ Poterit. Et hoc probaẽ optime in. l. non põt. ibi: is qui iurisdictiõi preest. ff. de leg. vbi Modertauri, hoc expsse no. ꝛ subijciũt qõ hmõi interpretatio q̃ fit p simile est ɔcessa etiã doctoribus: vt not. Pet. de anchs. in cle. ij. §. de magist.

vbi dicit ꝙ si lex nõ exprimit ratione͂, possumus cogitare rationem naturalem que potuit mouere principem, ⁊ per illã etiam venire cõtra verba seruando mentem. facit. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tut. facit qđ no. Inno. in prealle. c. cum speciali. Item ad multa predicta facit tex. in. c. cũ psone. de priui. li. vj. ⁊. c. accepimus. de fi. instr. vbi ostenduntur priuilegia inferiori, vt sic videat an falsitate, an alia impugnatiõe notari possint. sꝫ vbi dubiũ cõsistit in intentione principis, ⁊ nullo modo potest decidi ex sui difficultate, vel nõ sine magno dubio, tũc solius principis est interpretatio. 4 ¶ † Ad predicta vide op. simile in. c. venerabile͂. de ele. vbi tex. dicit ꝙ an iuramentum sit seruãdũ necne, spectat hoc decernere ad iudiciũ[a] apostolicum. ⁊ tamen dixit Spe. in ti. de leg. §. nũc ostẽdẽdũ. ver. xxiiij. quod etiã ep̃s põt interpretari iuramentũ. alle. de pigno. c. significãte. ⁊ ad. c. venerabilem. respondet qđ procedit in negotio arduo ⁊ inter personas magnas, vel qñ vult dare licentiã conueniendi sine permutatione vel cõmutatione in melius: ita dicamus in hac interpretatione priuilegij. 5 ¶ † An aũt teneat sentẽtia si inferior cognouit vbi non poterat cognoscere. d. Ant. dicit se credere ꝙ nõ, q̃ hic est defect⁹ potestatis. Ego credo sñiam tenere quatenus tãgit preiudicium litigantiũ. ar. bo. in. c. cum tempore. de arbi. ⁊ eorum que no. in prealle. c. ad audientiã. de prescrip. ⁊ in. c. inter dilectos. de fi. instru. vide bu. gl. in. c. volumus. xxvj. q. iiij. 6 ¶ † Opp. cõtra tex. ⁊ p̃dicta. ⁊ videtur quod papa non possit suũ priuilegiũ interpretari: q̃ nemo est iudex in cã propria, vt in iuribus alleg. in tertia parte glo. in effectu glos. rñdet dupli͂r. Primo modo ꝙ papa põt esse iudex in cã sua: sicut imperator in cã fiscali: ⁊ no. hãc similitudinem. Scđo dicit qđ sicut p̃latus põt esse testis in cã ecclesie sue, itẽ iudex: ita papa. rñdet tñ consultius papã facere si alijs hãc cãm cõmittat. De hac materia an prelatus possit esse iudex in causa sua seu ecclesie, vide qđ not. in. c. si quis ab ep̃o. et in. c. si qs erga. ij. q. vij. et in. c. j. de male. ⁊. j. de penis. c. romana. li. vj. ⁊ de ver. si. c. ex parte. ad q̃ iura remittit hic Joan. an. ⁊ de censi. c. venerabili. do. Anto. hic latius prosequitur. ⁊ dic cõcludẽdo dicta sua ⁊ aliorum, ⁊ multa addendo, qđ aut querimus in papa: ⁊ tunc aut est causa patrimonialis, aut al's ciuilis p̃sonã eius tãgens, ⁊ põt de absoluta potẽtia, sicut dicimus in imperatore[b] vt voluit gloss. hic. ⁊ hoc ex superioris defectu: vt in. c. licet. de ele. et tenet hic do. Anto, sed Inno. sentit in. c. ex parte. de verb. signi. qđ debent eligi arbitri, vl' põt ipse cãm delegare. si enim imperator in cã fiscali dat p̃curatores qui habent ordinariã. C. vbi cã fis. per to. ⁊. C. si aduer. fis. l. j. ⁊. ij. fortius poterit papa dare delegatũ[c]. ⁊ idẽ vr sentire glos. in. c. cũ dilecta. de cõfir. vti. vel inuti. vbi dicit qđ poterit esse iudex in cã ecclesie sue: ⁊ sic sentit ꝙ non in propria cã. sed dic hoc procedere de honestate: tñ de absoluta potestate põt ipse cognoscere: sicut in simili no. Bart. in alio non recognoscente superiore͂ vt possit esse iudex in cã sua: vt in. l. j. C. ne quis in sua cã. alleg. l. ⁊ hoc tyberius. ff. de here. insti. ⁊ glo. in. l. si alius. §. bellissime. ff. qđ vi aut clam. ⁊ in. l. est receptũ. ff. de iur. om. iudi. Ego allego bo. gl. in. c. guilisarius. xxiij. q. iiij. super verbo, anathematizaui. ⁊. gl. in. c. si qs pecunia. lxxix. dist. vbi querit qđ si papa requirit' ab aliqua muliere asserẽte se esse vxore͂ illi⁹, ⁊ ipse negat, apud que͂ cognoscet. ⁊ ipse rñdet qđ non est cogendus stare iudicio alicuius: sed põt excipere dicens, dominus est qui me iudicat. x. q. iij. aliorũ. Item imperator in cã sua ciuili: vt est tex. in. l. et hoc tyberius. ff. de hered. insti. Ergo fortius papa qui nec in spiritualibus, nec in temporalib⁹ superiorem recognoscit. Quod tñ. s. dixi in nõ recognoscente superiorem vt possit esse iudex in cã sua, limita vt dicam in. c. nouit. j. eo. in quodã notabili: ⁊ super gl. vbi tãgã an corã papa saltẽ aliquo modo possit conueniri directe ⁊ nõ per viam denuntiationis. in casu tñ in quo iudicat in cã propria puto qđ nõ proprie possit dici iudex, maxime inquãtum iudicat de se ipso: q̃ nemo põt sibiipsi imperare. l. pe. ff. de arbi. sed hoc cõtingit ex superioris defectu, ⁊ hoc in ciuili cã. 7 ¶ † In cã vero proprij directi papa etiã põt esse iudex: q̃ a nemine põt iudicari nisi in cã heresis.[d] vel nisi delictũ sit notoriũ scandalosum, ⁊ ipse sit incorrigibilis:[e] vt est tex. cũ glos. no. in. c. si papa. xl. dist. secus autẽ si nõ hꝫ istas qualitates: q̃ tunc nõ põt de isto delicto accusari, etiã si largo mõ diceret heresis: vt dicit glos. valde notabilis in prealle. c. si qs pecunia. de delicto simonie[f] q̃ largo modo dicitur heresis. de simo. quoties. ⁊ tñ papa de ea iudicari nõ potest sed ipsemet põt seipsum quodãmodo condemnare. vide per Archidia. xxj. dist. nunc autem. Excipe casum in ciuili qui habetur in. c. si duo. lxxix. distin. quando duo contendunt de papatu, tunc ipsi non cognoscunt, sed consilium est iudex: vt not. Hug. in prealle. c. si duo. ⁊ idem dic in causa heresis vt not. idem arch. in. c. in fidei fauorem, de here. lib. vj Si vero delictum cõmittitur contra papam, tũc siue sit notoriũ siue occultum in se põt esse iudex cõtra aliũ: vt no. Inno. in prealleg. c. ex parte. et sic forti⁹ poterit esse papa iudex in cã ecclesie, vt vic. ⁊ not. in prealle. c. cũ dilecta. 8 ¶ † Cũ in veritate vt dicit Hostien. hic: nec ipse nec alius prelat⁹ est dñs rerũ ecclesie[g]. xvj. q. j. c. vlti. de preben. c. iij. vnde pape non lꝫ alienare bona ecclesie

a ¶ Ad iudicium adde qđ vigore iuramenti additur iudex ecclesiasticus: quia iuramentum addit forum foro, vt per Jo. an. ⁊ alios. in. c. fi. de fo. compet. lib. vj. ⁊ forte etiã si lis esset ĩchoata corã iudice seculari: de quo plenius per Jas. in. l. nulli. in. iij. col. ver. v. C. eod. tit. facit qđ dicit iste. j. eo. c. nouit. nu. vij. vide omnino do. Francis. cur. in consil. lxv. in antepenul. colum. in pn. Alene. de fal.

b ¶ In imperatore. Et põdera, q̃ non videt' verum ꝙ papa aut imperator possit iudicare in causa propria, ẽx eo quia iudicare in cã propria grauat suspicionem, et est res valde iniqua. C. ne quis in sua cã. sꝫ exceptio suspicionis est de iure naturali. vt in. c. ꝙ suspecti. iij. q. v. ⁊ in. c. cũ speciali. de app. et papa nõ põt tollere ea q̃ sunt iuris naturalis: vt in. §. sed naturalia. insti. de iure natu. gẽ. ⁊ ciuili. ergo. Item lꝫ papa et imperator nõ subijciant' legibus, tñ subijciuntur rationi, vt voluit Bal. in. l. ij. C. de serui. est enim aial rõnale politicum: sed nulla rõ patit' vt qs iudicet in cã p̃pria: ergo. Itẽ papa non põt facere contra ea q̃ sunt de substãtia actus iuxta no. in. c. ij. de consue. lib. vj. vñ non posset facere qđ qs sit monach⁹ ⁊ in eo nõ haberẽt locum tria substãtialia monachatus. vt no. in. c. cũ ad monasterium de sta. mona. sꝫ đ substantia iudicij est ꝙ interueniãt tres p̃sone: iudex re⁹, ⁊ actor, vt no. in. c. for'. de verb. sig. Sed eo casu q̃ esset iudex esset actor ⁊ reus. ergo illud nõ est iudiciũ: ⁊ si dicat' quid ad iura ciuilia ⁊ canonica dicẽtia cõtrariũ. respondeo ꝙ ipsis nõ est credendum, lꝫ ita statuerint. tñ sunt cõtra ius naturale ⁊ substãtiã iudicij. faciãt in simili qđ dixit Oldra. cõsil. lxiij. de imperatore, qđ nõ est credẽdũ iuribus dicẽtibus vnũ debere esse imperatorem, q̃ ipsi imperatores fecerunt illa iura: põdera etiam q̃ iudicare ⁊ testificari procedunt a pari. vt no. in. c. insinuante. de offi. deleg. sed Christus noluit testificari de se, sed voluit habere testimoniũ patris. c. ĩ omni negotio. de testi. ideo nõ videtur iudicium posse a se fieri. ⁊ hoc est nouum. vide Bal. in. l. est rece ptum. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ ibi Bar.

c ¶ Dare delegatum. Adde qđ voluit Roma. consi. ccccxxj.

d Zacharias. ¶ Nisi in causa heresis. Adde Archi. Hemi. ⁊ Joan. an. in. c. pro humani. §. cũ igitur. de homi. lib. vj. Feli. in. c. j. colũ. j. ver. inquantum domi. Abbas. j. de simo. et quod dixi. s. in proemio Grego. in ap. Not. quod sacrum constant concilium vniuersale et approbatissimum in. iiij. ⁊. v. sessionibus declarauit papam subijci concilio generali in tribus casibus: videlicet heresis, schismatis, et reformationis ecclesie in capite et in membris. Deposuit quoq; dictum constatieñ. concilium Joan. xxiij. ⁊ benedictum. xiij. a papatu in cã schismatis et criminis notorij scandalizantis et incorrigibilis: vt. xij. ⁊. xxxiij. eiusdẽ cõcilij sessionibus, in ipsaq; . xxxiij. constat papam inueteratum schisma fouentem esse hereticum. Basilieñ. vero cõcilium sessione. xxxiij. declarauit esse fidei veritatem papam subijci generali concilio in dictis tribus casibus. Sed dictum concilium Basilieñ. non acceptatur nisi in gallia. iste tamen defendit illud in quodã suo tractatu. Sebasti. Sapia.

e ¶ Incorrigibilis. Illam gl. approbatã esse per oẽs attestatur. d. Abb. in. c. significasti. de elec. et in dispu. sua incipi. episcopus et quidam rector. colũ. ix. et in. c. fraternitatis. in. j. nota. de hereti. et in. c. quoties. vbi Jo. de ana. j. de simo. sequit' Roma. in consil. cccccxxiij. in. c. quomodo disentienda. colũ. v. sꝫ reprobat Car. Alexan. in. d. c. si papa. et in summa. xv. distin. colũ. xxxiij. et multi alij reprobant relata per Feli. in. c. nõnulli. in principio. colum. iiij. de rescrip. ⁊ in. c. ij. colum. ij. versic. xxiij. si papa. de prescrip. Zacharias.

f ¶ De delicto simonie. Adde an simonia cadat in papã et tene cum isto in. c. j. j. de simo. et ĩ. c. extirpãde. §. q̃ vero. col. xxxvj. j. de prebẽ. qđ si. Adẽ. tꝫ sanctus Thomas. ij. q. c. arti. primo et magister sententiarũ disti. xxv. q. xv. ⁊ Car. sancti sixti in tra. de ptãte pape. q. lxv. ⁊ feli. ĩ p̃alle. c. j. col. j. ver. inquãtũ do. ab. j. de simo. licet Car. ibi tenuerit op. ⁊ archi. in. c. j. xij. di. đ q̊ vide plenis. p p̃alle. fel. ĩ. c. j. ĩ pn. s. đ of. dele. Anto. Fran. ¶ Circa istum passum de papa, an papa committat simoniam: Dicas ꝙ papa ita peccat aliqđ faciendo ꝫ precepta diuina sicut ⁊ ceteri homines fm. d. Car. cle. j. in prin. de sum. tri. ⁊ fi. catho. et quod etiam cõmittat simoniã, vide bea. Tho. vltra locũ hic alleg. ĩ. iiij. sente. di. xxvij. q. iij. in rñsione ad scđm ar. ⁊ in eodẽ. iiij. di. xxv. ĩ ver. ad tertiũ sic p̃cedit'. ⁊ ideo crederẽ ꝙ in his q̃ sunt p̃hibita de iure diuino posset papa cõmittere simoniã. ⁊ an possit accusari de simonia, vide glo. in. c. si qs pecuniã. lxxix. di. ⁊ in. c. p̃sby. lxxij. di. vbi etiã p gl. ⁊ ꝯñs solet dubitari an in eo habeat locum pena. l. iulie. de ambitu: de quo vide gl. ⁊ bart. in. l. j. ff. ad. l. iul. de amb. ⁊ hr̃ p Jo. an. in. c. cũ pridẽ. de pac. ⁊ adde ꝙ simonia nõ ꝯmittit' cum deo: vñ dans pecuniã pauperi pro redemptiõe ieiunij non ꝯmittit simoniam. vt est glo. in. c. p̃sbyter. in ver. denarium. lxxxij. dist. ⁊ est alia gl. j. q. j. in sum. ⁊ in. c. ordinationes. ea. causa ⁊ qõne. Et q̃ sint simoniaca q̃ prohibita: ⁊ q̃ p̃hibita q̃ simoniaca, viđ gl. in. c. ⁊ si Christus. de iureiu. ⁊ aliã in. c. cũ pridẽ. prealle. ⁊ aliam in. c. ex parte. el. j. ⁊ ibi docto. no. de offi. dele. ⁊ de pena simonie vltra ea que habentur in ti. de simo. vide per bea. Tho. ij. q. c. ar. vj. ⁊ in. iiij. dist. xxv. ar. v.

g ¶ Rerum ecclesie. Adde Pau. de ca.

fine

+ Sebasti. Sapia.
a ¶ Rotūdis. Bene facit quod no. Bal. in c. j. qualiter do. ꝓpri. ꝓuetur. vbi dicit qḋ papa est oīa ꝛ sup omnia. alibi dicit Bald. in ca. cum super. col. j. de cā pos. ꝛ ꝓpue. qḋ papa est ꝫius, supra ius, ꝛ extra ius. ꝛ mixta de ptāte papę ponit Felinū in c. j. colū. ij. ꝛ. iij. š. ḋ ꝯstitu. ꝛ dum dicit Abba. qḋ pec cat papa mortaliter g facit consanguineos diuites. Adde quod dixit Bal. in l. tutor. §. ꝗ tutoribus. ff. de execu. tuto. vbi dicit qḋ si papa promouet nepotem suū ad cardinalatū caro sibi reuelauit non spiritus.
b ¶ Rōnabili. qḋ princeps ꝑsumatur i dubio mot° ex cā rationabili tenent Jacob. de are. ꝛ Cyn. in l. rescripta. C. de pci. impa. offe. sequit do. Alex. in cōsi. cxxiij. incip. consideratis. in pe. col. ver. ꝛ lz alias. cū ver. seq. i. j. vol. qḋ limitat nō procedere in iferiorib° a principe. et per eundem in ꝯsilio cxxxvi. incip. viso ꝛ examinato. i. ij. col. in fin. eo. vol. ꝛ late in ꝯsil. j. incip. visis codicillis. in pe. col. in fi. ꝛ sequ. vbi ponit qḋ nō pōt appellari a snia principis. eo. vol. ꝛ p eū dē i ꝯsil. cj. icip. visis ištis. in vj. co. v. ꝛ idē. eo. vol. et qūo ꝟ ꝓcedat vide pulchre p do. Soci. inter cōsilia Curtij i ꝯsil. xx. in iij. co. versi. tertio ꝛc. Quinimo est ꝓsūptio iuris ꝛ de iureꝗ iusta causa sit i pncipe: vt refert. d. Frā. de curte in ꝯsi. lxxi. i. ix. col. circa princ. et multa in materia vide per eundem in multis cōsilijs ad q te remittet tabula suorū con silioꝝ in ver. pnceps. Aeneas sal.

sine causa. xij. q. ij. non liceat pape. nec hꝫ locū sue cessio i ecclesia dei. de si. prelbyꝫ. c. ex trāsmissa. Et apud quē sit dnīū rerū ecclesie, vide per Jnn. in c. cū sup. d cā pos. ꝛ proprie. ꝛ p gl. in c. cā. car. de ver. sig. fatet tñ Ho. hic qḋ ꝙdiu papa viuit dns ē et a pōt adequare quadrata rotūdis[a] ꝛ oīa disponere tanꝙ dns: salua violentia fidei. Dicit tñ Archi. post Aug. in c. nō liceat pape. xij. q. ij. quod papa alienās bona eccłie sine cā rōnabili ꝛ honesta: vt qꝛ cōsumit in turpes vsus vel dat ꝯsanguineis vt eos diuites faciat pre alijs: vel vt cōstruat sibi pa latia peccat mortaliter: qḋ bñ not. ad hoc allegat c. g abstulerit. xij. qō. ij. ꝛ. c. monemus. ꝛ lxxxvj. di. nō satis. Ex hoc īfero ꝙ si papa in hoc excederet notorie ꝛ eēt incorrigibilis cū posset ex hoc ecclesia scādalizari qḋ poterit de hoc accusari in consilio. ꝑ illā glo. singularē in pal. c. si papa. xl. dist. Jn b dubio tñ ꝑsumēdū est qḋ papa ex cā rōnabili[b] faciat. ad hoc qḋ no. gl. in c. nō est. de voto. ꝛ p° legistas in l. fi. C. si ꝫ ius vel vtili. publi. ꝛ l. ꝓscriptione. eo. ti. ꝑ Cy. ꝛ in c. ꝗ in ecclesiarū. de const. ꝛ hoc casu saluo dictū Hosti. ex quo singulariter no. qḋ valet alienatio quā papa facit qualitercunꝗ faciat. Adde ad predicta. c. a nobis. de deci. ꝛ qḋ ibi no. ꝑ doc. vbi dicūt qḋ etiā laicis decimas ad tps pōt remittere: de quo ibi. caueat tñ sibi vt sit diligens paterfamilias alias ve anime sue ꝛ terribilius iudicabit ipsa ꝙ ali°. ix. q. iij. aliorū. ꝛ hoc in papa. Jn inferiori vero ꝑlato cōcludē qḋ si factū vel iniuria est notoria pōt ꝓcedere etā in facto ꝓprio qꝛ tūc poti° est executor iuris ꝙ iudex. qꝛ in facto notorio non ferꝫ snīa. vel ad min° si fertur nō cū solennitate ꝫ exequiꝫ iuris dispositione. de accu. euidentia. ꝛ. c. qm̄. de si. ꝑsbyꝫ. ꝛ hoc tꝫ Jnno. in pal. c. ex parte. ꝛ Cy. post Jaco. de are. in l. vna. C. ne qs in sua cā. ꝛ bar. in l. si qs. ff. de pe. Colle. et d. An. hic ꝫ hoc intelligo ꝛ limito qñ ꝑ illo delicto seu iniuria pena certa est iure exꝑssa: secus si venit imponenda arbitrio iudicis quia tunc in ar 9 bitrādo posset excedere modum. ¶ † Hinc est qḋ a iudice arbitrante penā pōt appellari vt ēst glo. no. in c. sup his. de ac. facit. l. hodie. in fin. ff. de pe. vñ tūc nō diceref merus executor sed iudex. ideo pōt tūc vt suspectus recusari. ad hoc qḋ not. Archi. post alios doct in c. ꝙ suspecti. iij. q. v. ꝛ quod not. in c. ꝓposuit. de ap. ꝛ tenet Jo. an. post Host. in c. cū speciali. e. ti. Si vero factū seu iniuria sue delictū nō est notoriū: ꝛ tūc si tāgiꝫ ꝑsona sua principalis nō pōt esse iudex. iiij. q. iiij. c. j. ꝛ. C. ne quis in sua cā. i rubro ꝛ nigro. xxiij. q. iiij. iter querelas multiplices. ꝛ ea. cā. q. v. ḋ occidēdis. xj. i. si cleric°. Itē si cā spectat rōne ecclesie ad mēsam ipsius ꝑlati: quia satis est suspectus ex quo cōmodum vel incōmodū ad eū spectat. ij. q. vj. biduum. versi. pa lā, sicut eni tunc nō pōt authorizare: qꝛ videreꝫ in facto ꝓprio interponere authoritatem vt in cle. si vna. de re. eccle. nō alienā. ita nec iudicare. ꝛ hoc tenet hic colle. ꝛ. d. An. ꝛ facit qḋ no. in actu testificādi per Jo. an. in c. in sup. de test. Aut cā principaliter spectat ad ecclesiā suā: seu iniuria tāgit dignitatē suā principaliter: ꝛ pōt esse iudex. vt in c. gulisarius. xxiij. q. iiij. not. glo. i. c. si qs erga. q. vij. ꝛ. c. si qs ab epō. ꝛ Cy. in ꝓalle. l. vna. C. ne qs in sua causa. ꝛ Jnno. in ꝓalle. c. ex parte. ꝛ gloss. hic Dicit tñ notabiliter Paulus in ꝓalleg. c. si qs erga. qḋ qꝛ in ꝯsequentiā tangit eum satis eū pōt recusare. argu. de offi. de leg. c. isinuāte. vbi re cusatur consanguineus prelati in cā ecclesie sue fortius potest recusari ipse prelatus: ꝛ facit gloss. no. in c. cum super abbatia. de offi. delega. ꝛ idem tenet Cy. post pe. in l. vna. C. ne quis i sua causa. vt saltem alius associeꝫ. ꝛ loquitur ibi Cy. qñ iniuria principaliter tāgit dignitatē: vñ idē est in cā ecclesie sue quod est valde equum vt lites sine omni suspicione procedant. iij. q. v. quod suspecti. et. C. de iu. l. apertissimi. ꝛ. l. cum specialis. nam videm° quod iudex recusatur ex facili causa vt not. in ca 10 pit. cum R. canonicus. de offic. delega. ¶ † Pro hoc qꝛ canonicus potest recusari in causa concanonici: vt in ꝓalle. c. cū R. canonicus. ergo mul-

to fortius prelat° in causa ecclesie sue: cum maior sit affectio inter prelatū ꝛ ecclesiā suā ꝙ inter canonicū ꝛ cōcanonicū suum: vt no. in. c. relatū. el. ij. de testa. ꝛ. xxij. q. v. c. fin. de pe. c. ij. Item video qḋ vbi aliquod cōmodū saltē in consequētiam venit applicandū iudici nō pōt etiā iudicare incidenter c in vidēdo an sua sit iurisdictio.[c] ꝛ no. in l. de iure. ff. de muni. facit qḋ no. gl. in c. ad audientiam. de ap. ꝛ Jnno. in c. venerabili. de censi. ꝛ in palle. c. ex pte. Sꝫ si est causa ecclesie idē dicēdū est ꝛ multo magis cū ex ea viuat vt habeat liberā facultatem disponendi ergo ꝛc. ꝛ hec vera inquantū iudicat seu procedit iudicialiter cognoscendo. Si vero ꝓcedat extraiudicialiter ad defensionē iuriū ꝓprie ecclesie vel suorū tunc pōt fulminare sententiā cēsure: vt not. Jnno. in ꝓalle. c. venerabili. de censi. facit. c. dilecto. de senten. excō. li. vj. ꝛ sic potest intelligi. c. venerabilibus. §. similiter. de sentē. excō. libꝛ. vj. vel quando iniuria erat notoria. ꝑ hoc cōsuluit. Lapus alleg. xxxvij. qḋ plebanus habens ecclesias subiectas pōt excōmunicare rectores illarū ecclesiarū non soluentiū canonū antiquus debitū: qꝛ istud erat debitū ecclesie. ꝛ sic ꝯsequenter capituli: ꝛ sic non erat iudex in causa ꝓpria. ꝛ maxime quando ecclesia superior hꝫ episcopalem iurisdictionē vel quasi: qꝛ tales reddit° surrogāꝫ in locum quarte debite de iure cōmuni: ꝛ forte loquitur de quarta de qua. x. q. iij. vnio. in text. ꝛ glos. ꝗ hodie an sit debita dico plene in. c. requisisti. de testa. ꝛ sic super tali debito vt notorio posset sentētiare: quia potius est ibi executor quam iudex. vt š. dixi. ꝛ maxime qñ facit ad defensionem iuris d sui. Et not.[d] ex hoc qꝛ apertissime sentit qḋ quando delictū prelati est notoriū pōt procedere in fa 11 cto ꝓprio etiam fulminādo censurā. ¶ † Jdem ꝓ omnia dic vt iudex possit procedere quādo impe e ditur iurisdictio[e] vt in c. primo. de pe. libro. vi. ꝛ i c. j. de offi. deleg. qḋ etiam procedit in iudice delegato. vt in ꝓalleg. c. j. per Jnn. ꝛ no. idem Jnno. in c. dilectus. j. de pe. secus dic si delegati iurisdictio non impeditur sed iniuria sibi infertur quia etiam si sit notoria ad punitionem procedere non potest: licet secus sit in ordinario: vt not. Jnnoc. in ꝓalleg. c. j. ꝛ in d. c. dilectus. ꝛ collec. hic. et dic. plenius de delegato vt not. in ꝓalleg. c. j. ꝛ. c. dilectus. Per predicta dicit glo. in c. si quis ab episcopo. ij. q. vij. qñ si quis dicit episcopo, tu es fili° rustici. nō poterit episcopus de hoc cognoscere: quia hec est iniuria personalis: sed si dicat, tu es simoniachus: qꝛ hec iniuria tāgit ecclesiam poterit de hoc cognoscere. Sed ego nō video rationem concludentem quare in secundo casu dicatur iniuria potius tangere propriam dignitatem quā in primo. Unde in hoc dico animaduertendū quod tāta est coniunctio inter prelatum ꝛ ecclesiam suam quod omnis iniuria illata persone tangit in cōsequentiam ecclesiā: ꝛ econtra. vt dicit gloss. not. in c. salonitate. lxiij. distinct. vnde si volum° scire f an prelatus possit esse iudex debemus cōsiderare id quod est principale. si enim intendit quis principaliter inferre iniuriā ꝑsone: tunc iniura est personalis lꝫ tāgat in consequentiaꝫ ecclesiā. Si vero intendit inferre iniuriā dignitati vt qꝛ principaliter non habet respectum ad personam: ꝛ tunc est realis. nam iniuria cognoscitur ꝛ distinguitur ex voluntate inferentis. vt in c. cum voluntate. de sen ten. excō. ꝛ. ff. de iniur. l. qui iniuriaꝝ. ꝛ ideo dico quod si dicendo, tu es simoniachus intēdebat in g iuriam inferre persone non poterit de hoc cognoscere: facit ad ꝑdicta qḋ not. gloss. i. c. decetero. de homi. que dicit regulariter inspiciendam causam 20 ꝓpinquam ꝛ non remotam. ¶ † Sed quero an teneat sententia lata cōtra ꝑdicta, dic vt sentit hic f Jnno. ꝛ in palle. c. ex parte. vbi iudex[f] esse nō pōt: quia esset iudex in causa sua non valet sententia. C. ne quis in causa sua iudi. quod intellige etiā si g aduersarius cōsentiret[g] nō enim illum pōt facere iudicem in propria causa. quinimo etiā nec tanꝙ in arbitrū cōsentire: vt l. penulti. ff. de arbi. secus si vellet sibi dare potestatem tanquam arbitra-

c ¶ Jurisdictio. vide de hoc que posui in addi. in. c. cetex. qꝛ. in pe. col. in addi. incipi. vtrum iudex. š. eo. Aeneas sal.

+ Sebasti. Sapia.
d ¶ Et not. Qḋ in facto notorio possit qs esse iudex i causa ꝓpria: vide Alex. in ꝯsi. cx. incip. viso themate col. si fi. i. iij. vol.
e ¶ Jurisdictio. adde Alexan. cōsil. xxxv. j. lib.

+ Sebasti. Sapia.
f ¶ Ubi iudex. vid Moder. in l. g iurisdictiōi. ff. de iurisdi. om. iudi. vbi Alexā. videꝫ tenere ꝫ abb. hic ꝙ valeat ꝓcessus ꝛ sententia pte nō opponente.
g ¶ Consentiret. Aduerte: qꝛ lꝫ ex ꝯsensu partiū talis snia ꝗ nō valiꝫ daref vt ꝟ ꝛ p ea ꝗ dixi. š. e. c. dilecti filij. tñ forte valeret i vin pacti. vt dixi i d. c. dilecti. i addi. incip. aduerte que est posita i numero. v. Aeneas de sal.

a ¶ Correctio.vnū
scias in ista mate
ria q̄ si monach⁹
delinqt dz ipsum
castigare abbas
vel prior ꝛ non al
teri demādare.nā
tūc ꝛ castigator ꝛ
demādās eēt ipo
iure excōicat⁹: et
nō poterit absol-
ui nisi a romano
pontifice vt late
cōsuluit.d. Fran.
de curte in consil.
lxxix.p totū vbi
ponit an habens
facultatē aliquē
offerēdi possit al-
terij demādare:de
quo etiā p aret.in
tra.malefi.in glo.
in ver.tu che.hai
adulterata la mia
dona.in. viij. col.
ꝟ.an maritus ꝛc.
Alenias de fal.
Anto.Fran.
¶ Circa istū pas-
sum quāta ꝛ qua-
lis sit ptās quam
hz abbas in mo-
nachos vide do.
car.in cle.j.in p̄n.
j.iij.q.ō sta.mo. ꝛ
adde qō Abbas
nō pōt corrigere
monachū ex vi iu
risdictiōis sed f̄m
rōnē sic. vt bal.in
l.si filius.C.de pa
tria po.ꝛ quaz iu-
risdictionē vel co
ercitionez habeat
Abbas in suos
monachos. vide
per Inno.in.c.vt
fame,de sen.excō
ꝛ in.c.q̄to,de off.
ordi.ꝛ p spe.in ti.
de arbi.in.§.si.in
ver.sz q̄ro. Et ad
de qō abbas non
solum pōt capere
monachū p se:sz
pōt etiam dare li
centiam alteri ca
piendi etiā si talē
licētiam cōcedat
laico vt illum sibi
rep̄sentet punien
dū ꝛ castigādum
vt p Inn.in pal-
lega.c.vt fame. et
an abbas possit
absoluere mona-
chū portātem ar
ma ab excōmuni
catiōe quā incur-
rit, vide.d. car.in
cle.j.i.§. p̄fate. de
sta.mo. dicas tm̄
qō abbas lz mo-
nachū corrigat et
castiget:tn̄ nō de
ponit illū.vt in.c.
visis.xvj.q ij.ꝛ est
gloss.in.c. cum et
plantare.§.in ec-
clesijs.in glossa in

tori:ꝛ sic vt procederet extraiudicieliter:qn̄ tunc
posset vt i.c.veniēs.ꝛ in.c.qntauallis.de iureiur.ꝛ
qō in eis not.ꝛ ideo credo qō superior pōt puni-
re iniuriā p̄priam etiā occultā qn̄ p̄cedit extraiu
dicialiter p viā correctionis ꝛ impositionis cuius
dam vel pene vel penitentie:ꝛ sic pōt intelligi gl.
Bart.bri.in.c.ꝛ q emēdat.xlv.dist.q̄ dicit prelatū
posse iniuriam p̄priā punire qn̄ hoc nō facit aīo
vlciscēdi sed corrigēdi.ꝛ facit qō ibi no. Arch. et
maxime hoc p̄cedit ī religiosis in quib⁹ procedit
correctio^a sine strepitu iudicij.vt de appel.ad no-
strā.ꝛ.c.reprehēsibilis.ō sta.reg.ea q̄. ¶ † In ca-
sibus vero in quibus dixi quē posse iudicē esse li-
cet possit recusari,tenebit sentētia nisi recuset:^b
q: vere iudex est et iurisdictionē hz licet elidibilē
per exceptionem:vnde anteq̄ elidat iurisdictio
tenent gesta:vt no.in.c.ceterū de rescrip.ꝛ in.c.po
stremo.de ap.ꝛ in.c.inter monasterium.de re iu-
di.ꝛ in.c.ad hec.ꝛ.c.proposuit.de app.facit quod
dicā in.c.cū contingat.de fo.cōpe.vbi etiam tan-
gam an iudex seu prelatus possit saltē punire in-
iuriam illatam suis seu familie vel in eorum cau-
sa saltem ciuili ius dicere.

1 ☞ Iudex ecclesiasticus potest procedere con-
tra laicum peccatorem ꝛ periurium.
2 Papa ꝛ imperator debent se adinuicem in neces
sitatibus iuuare.
3 Papa habet iurisdictionē in infideles peccantes
contra legem nature:vel contra eorum legem.
Proximi appellantur iudei ꝛ alij infideles.
4 Forma vbicunq̄ requirit in aliquo actu fundās
se super illo debet probare formam precessisse.
5 Excōicati in aliquibus sunt similes infidelibus ꝛ
in aliquibus sunt deterioris conditionis.
Sicut,ista dictio aliquando non denotat omni-
modam similitudinem.
6 Princeps non recognoscens superiorem an pos
sit conueniri coram papa.15.
Princeps non recognoscens superiorē an possit
esse iudex in causa propria.14.
7 Vasallus potest prescribere cōtra dominum feu
di vt non teneatur ad seruitia.
8 Imperior est subiectus in spiritualibus etiam
suo presbytero parochiano.
Nullus clericus quantuncunq̄ minimus est su-
biectus imperatori.
9 Pax cuius culpa sit violata,pertinet ad papam
cognoscere,qui ratiōe peccati potest compellere
ad pacem vel treugas faciēdas:ꝛ idem in ep̄o.
Iudex secularis pōt cōpellere partes ad pacem.
10 Treuga largo modo potest dici pax.
11 Papa an habeat potestatem in temporalibus et
spiritualibus.
12 Hereticum est habere in terris duos vicarios
christi:ꝛ sic duos pontifices.
13 Relatiuum quis vel qui,restringit.
16 Papa semp est adeundus in necessitatibus siue
facti siue iuris.
Prescriptio non currit cōtra potestatem pape.
Papa succedit deficiente imperio.
17 Punire per iurum pertinet ad papam.
18 Summarie examinare nō requirit pleuā proba-
tionem.h.d.cū apostill.que incipit summarie ꝛc.
30.iuncta apost.in ver.anthoritate.
19 Iudex ecclesiasticus nō potest cognoscere an res
super qua litigatur sit de suo foro.
20 Denuntiatio euangelica vtrum debeat fieri illi
q habuit pro se sententiam iniustam:ꝛ ista denū-
tiatio fundat se tantum super peccato.32.
Presumptio iuris ꝛ de iure admittit probatio-
nem in contrarium ex confessione partis.
Sentētia iniusta si fuit p aliquo lata an retinea-
tur cum bona conscientia.
21 Snīa nutriēs peccatū nō transit in rē iudicatam.
22 Laicus non potest vigore prescriptionis confer
re beneficia:sed ex priuilegio potest.
Priuilegium plus operatur q̄ cōsuetudo. quan
doq̄ tamen vadunt a pari.
23 Lex abrogata quando possit allegari.27.
Priuilegium concessum non subdito non potest
per concedentem amplius reuocari.
24 Communitas que promisit resarcire dāna in bel
lo amissa an poterit tale statutum reuocare.
25 Statutum quando transiuit in vim contractus
non potest amplius reuocari.
26 Priuilegium concessum alicui an possit per con
cedentem reuocari.
28 Ecclesia potest inducere legem in quantum facit
pro se:ꝛ inquantum facit cōtra se non acceptare.
29 Peccator non semper punitur.
31 De plano,ista dictio nō tollit omnem solennita
tem ordinis iudiciarij.56.
33 Filiussa.qui accipit mutuum tenetur naturaliter
et tamen non est obligatus in foro conscientie.
Naturaliter tm̄ debitor nō tenet in foro aīe.49.
34 Denuntiatio euangelica quid sit ꝛ vnde proce-
dat:ꝛ an sit de p̄cepto vel de cōcilio:ꝛ que sit eius
forma.44.ꝛ vnde dicatur.47.
Verba imperatiui modi inducunt preceptū:sed
non semper ligant nō obseruātem ad peccatum
mortale.36.
35 Correctio alicuius delinquentis est fiēda sub pec
cato mortali quando ex tali correctione presumi
tur delinquentem emendari.
37 Defendere ꝛ pascere aliquem quis tenetur sub p̄
cepto.44. 60.
38 Subditus an teneat corrigere suū superiorem.
Papa criminosus debet denūtiari denuntiatio
ne euangelica.
39 Denuntiatio euangelica pōt fieri per oēs perso
nas etiam infames.45.secus per criminosas.57.
40 Iuramentū nō ligat quando quis iurauit nolle
aliquid facere quod est bonum.
41 Denuntiatio euangelica an habeat locum pro
peccatis manifestis ꝛ non manifestis.
43 Denuntiatio euangelica an requirat presentiam
vnius testis:adeo quod sufficiat.44.45.
48 Denūtiatio iudicialis que sit:ꝛ quid differat ab
euangelia.55.ꝛ quare dicitur iudicialis.58.
49 Iudex ecc̄iastic⁹ cognoscit de pace ꝛ iuramēto.
50 Pactum nudū,ꝛ iuramētū non ꝯducūt actionē.
51 Que dicantur miserabiles persone.
52 Iuramentum illicite extortum non impedit pe-
titionem iusti debiti.
53 Denuntiatus si negat,que sunt partes iudicis.
54 In his que dependent ex secreto conscientie ali-
cuius statur eius dicto.
59 Denuntiatio canonica quid sit:ꝛ vnde dicatur.ꝛ
quis teneatur ad eam obseruandam.
61 Denuntiatio regularis quid sit ꝛ vnde dicatur.
62 Debitor ꝯstituit in mora p iterpellationē extra
iudicialē:etiā qn̄ vocatus in iudicio tūc ꝯfiteatur
debitū q: oīno dz reficere expensas.sed sec⁹ eēt si
nō eēt p̄mo interpellat⁹ nisi dies iterpellauerit.

1 **Nouit ille.** † Quilibet laicus ratione peccati et
maxie piurij vel pacis fracte corā iudi-
ce ecclesiastico conuenitur. ita cōiter
summat.ego vero summo sic. Iudex ecclesiastic⁹
potest per viam denūtiationis euangelice seu iu-
dicialis p̄cedere contra quēlibet peccatorē etiam
laicū maxime rōne piurij vł pacis fracte.h.d. Et
diuidit in tres partes principales. In prima ex-
cusat se papa dicēs qō nō intēdit iudicare de feu-
do sz de pctō. In scda ibi:non igit.ostēdit qō rex
nō dz processum suū ad iniuriā reuocare. Ex hoc
probat diuersis exēplis et testimonijs scriptura-
rum. In tertia ibi:ne ergo.cōcludit qō ipse papa
hoc dissimulare nō dz:ꝛ cōcludit sub triplici for-
ma. ¶ Casus literalis. Rex frācie ꝛ rex anglie in-
per q̄dā discordia quā inter se habebant occasiōe
feudi super comitatu pictauie cōposuerūt adin-
uicē:et illa cōpositio iuramēto interposito hinc ꝛ
inde fuit confirmata:tandem rex Francie illo iu
ramento nō obstāte venit contra illā cōpositionē
occupando comitatū p̄dictū: Rex anglie sepius
monuit eū vt cōpositionē seruaret et pacta inita
inter eos:sed cū ille desistere nollet rex anglie de-
nuntiauit hoc ecclesie.vñ do.pa.intellecta denun
tiatione illa q: ille veniebat contra pacē ꝛ pacis
federa

ver.pleno iure.de
priui.et vtruz ab
bas monachum
vagabundū pos-
sit repetere vt eū
castiget,not.in.c.
Joānes.ꝛ in.c. fi.
de regula.vbi ha-
betur qō pro deli
ctis cōmissis per
monachū q̄ mo-
nachus semp est
remittēdus et re
ducēdus ad clau-
strum ipsius mo-
nasterij. Et adde
quod Abbas nō
potest absoluere
monachuz ab ex
cōicatione iuris.
pro quo etiā vide
Fede.de se.in con
silio.cxiiij. sed so-
lus ep̄s habebit
absoluere nisi re-
periat abbatibus
a iure ꝯcessuz vel
ex priuilegio. vt
per glo.in cle.j.de
re.eccle. non alie.
ꝛ in p̄alle.cle.j. in
§.q: vero.de sta-
tu mona.
Zacharias.

b ¶ Nisi recuset.
Adō bar.ꝛ Bal.
in.l.i.ꝟ.q̄ro super
snīa.C.q pro sua
iurisdi. Bar. in.l.
si expressim.in.ij.
col.ꝟ.sed hec opi
nio nō est vera.ff.
de app.ꝛ in.l.j.in
iiij.col.versi.circa
tertiū.C.qū pro-
uo.non est neces.
idem in.l.ß.ꝛ ibi
Bald. C.cō. vtri.
iu.idē in.l.j.§.j.in
fi.ꝛ ibi plenissime
per do.Alex.col.
fi.cū cōcor. per eū
ibi signatis.ff.de
ser.et in allega.l.
si expressim.

a ¶Euangelica. quomodo probetur denuntiatio, vide Bal. in. l. iurisiurandi. C. de testib. ⁊ an correctio fraterna sit in precepto, vide do. Cardi. post Joan. Cal. in. c. cum ex iniuncto. de here.

b ¶Denūtietur. Pondera q2 non est verū dictū q2 ista denūtiatio fit ad lucrandum aīam denūtiati vt hic dr, lucratus es aīam fratris tui. sed illud nō habet locū i iudeis: quia aīa sua est oīno deperdita, ergo vñ non cadunt in iudcis verba istius autoritatis, ergo non cadit dispositio. l. iiij. §. toties. ff. de dāno infec. Item finis huius monitiōis est vt se emēdet vel reputetur ethnicus ⁊ publicanus. sed iude⁹ est ethnicus ⁊ ponendus pro monte ethna vbi est os inferni. Andreas Barba.

c ¶Compelli indirecte. istud est nihil: q2 non pñt in directe cōpelli vt lucrifaciam⁹ animā eorū vt dictat autoritas Christi: vnde cum hic dicat qd in dānationē tuā est si nō moneas iuxta verbū xpi: istud non pōt cadere in iudeo: quia quid ad nos de his qui foris sunt. ij. q. v. c. multi. And. bar. Sebasti. Sapia.

d ¶Illo actu. Vide q̄ no. Moder. post Bar. i. l. vniuersis. C. de prec. impe. offe. ⁊ pbaē ex his q̄ no. gl. in l. cū actū. in gl. fi. ff. de ne. gest. quā dicit singu. And. sicu. i repet. C. qui admitti. colum. ij. vbi etiā Jas. col. iij. faciūt etiā no. per Bart. ⁊ alios post eū in. l. nō solū. §. sed vt pbari. ff. de oper. no. nū. Ubi tradiē quod qñ dz pbari factū qualificatum: nō sufficit factū probari nisi ēt q̄litas probetur. Zacharias.

e ¶Formā preces sisse. hoc est verū si tradita sit ab homine. secus si a iure p ea q̄ posui in apo. ad istū i. c. su per qōnū. §. verū. nu. iiij. in ap. i ver. preter seu vltra. s̄. de offi. dele ga. Zacharias.

f ¶Simodā similitudinē. adō istū

federa iuramēto firmata: cum ad ipsum pertineat corrigere quēlibet xpianum de peccato: scribit do. Pa. prelatis Frācie qd in huiusmodi cā sit fiendū prout clare in text. videre poteris Ber. ¶Not. ex principio deū nihil ignorare, est enim secretorū cognitor. xxxij. di. erubescāt. ⁊ dr sciēs oīa: de ele. fundamēta. §. pinde. li. vj. qd homini est impossibile. vñ Marc⁹ varro narrat: Oīa noscere est impossibile: pauca nō laudabile. ex quib⁹ dic qd etiam demones nesciunt occultas cogitationes hominum lȝ aliqñ per aliqua signa extrinseca sciant predicere. xxvj. q. iij. c. quodam loco. ⁊ no. gl. in. c. sciendū. eadē cā ⁊ qōne. nec etiā veraciter sciūt predicere futura. qñqȝ tn̄ pdicūt quatuor de causis de qb⁹ p tex. ⁊ gl. no. in prealle. c. sciēdū. solius eni dei est futura veraciter pscire. xxvj. q. v. §. j. ⁊ oīno secreta perscrutari: vt in prealleg. c. erubescant. ⁊. vj. q. j. si omnia. 2 ¶†Not. qd iurisdictio ecclesiastica ⁊ secularis debēt se adinuicē adiuuare nō aūt contēdere ⁊ se adinuicē perturbare. xcvj. dist. si imperator. ⁊. c. duo. xxiij. q. v. principes. ⁊. c. administratores. ⁊. j. qui si, sint legi. causam. ⁊ qd no. Jnn. in. c. lȝ ex suscepto. j. ti. proxi. vbi notabiliter dicit qd si subditi imperatoris sunt rebelles ⁊ inobediētes ipsi principi debet Papa eū iuuare ⁊ domare rebellionē subditorum. argu. in. c. cū ad verum. xcvj. dist. ⁊ ex hoc ⁊ ex tex. no. qd lȝ iurisdictio tēporalis sit penes papam in habitu vt. j. dicā. non tn̄ pōt inferiores suos priuare sua iurisdictiōe sine causa: q2 exercitiū huius iurisdictionis est prorsus sibi interdictū vt. j. dicā. a ¶Not. qnqȝ requisita in denūtiatiōe euāgelica. a Primū vt frater tuus peccet in te: ⁊ dr frater quilibet christianus. xj. q. iij. ad mēsam. ⁊ de multiplici fraternitate no. in. c. Joānes. de regula. per Jo. an. ⁊ dicunē christiam fratres q vnū recognoscunt patrē scȝ p sacramentū baptismatis: vt not. in prealleg. c. ad mensam. ⁊ dixi plene in. c. causam. s̄. eo. 3 ¶†Et ex hac expositione quā cōiter faciunt doc. vt capiaē frater pro christiano inferē qd infidelis denuntiari non possit: sed credo posse attentari vt b etiā ipse denūtietur b si peccat contra legem nature vel cōtra legem eorū in moralibus. nam in istis casibus papa habet iurisdictionem in eos: vt not. Jnn. in. c. qd super his. de voto. ⁊ ipsi dicunē proximi nostri quos debemus diligere et lucrifacere quātum possumus ratione humanitatis cum sint nostre nature participes. vnde appellatione proximi veniunt iudei ⁊ saraceni et alij infideles. vide tex. cum gl. de penitētia dist. §. §. proximos. ⁊ q̄q̄ pene hic contente nō cādāt directe in eos possunt c tamen cōpelli indirecte c vt in. c. post miserabilem. de vsu. ⁊. c. quanto. eo. titu. in fi. ⁊ sic nō ob. c. gaudemus. de diuor. ⁊ dicitur peccare in te ſm doct. i. te sciēte, vel. i. in dānationē tuā: si hoc celaueris. si nō monueris si monitione nō proficiente ecclesie nō denuntiaueris: vel q2 offendit vel ledit te: vt litera innuit in seq. Scōm requisitum est qd fiat quedā secreta monitio in qua debet ostendere peccatum suū monendo ⁊ obsecrando qd desistat ⁊ peniteat: ⁊ q2 in hac non adhibeē testis poterit probari per iuramentū solius denūtiantis ſm doc. qñqȝ tamē pōt fieri denūtiatio sine admonitione. vt. j. subijciā. Tertio requiriē qd si nō adimplet ⁊ desistit ad hibeaē vnus vel duo testes corā quib⁹ fiet secunda monitio ⁊ ista poterit pbari per vnū testē ⁊ iuramentū denuntiātis. vt in. c. omni. j. de test. agiē eni de modico preiudicio. Quarto exigiē quod postea fiat denuntiatio ecclesie id est prelato suo: vt hic in ver. qd si. Quinto qd corā plato pbet iste denūtians peccatū illius ⁊ se obseruasse formā in denūtiādo. 4 ¶†Ex quo infertur qd vbi ad substantiam d alicuius actus exigiē certa forma fundās se super e illo actu d debet pbare formā precessisse e. ad hoc. c. 5 j. de re. eccl. nō alie. li. vj. ¶†No. qd excōicatus de-

in. c. q2. v. ⁊ qd ibi posui in apo. ad ipsum in versi. dictio sicut. nu. 6. s̄. eo.

g ¶Cōueniri. pōdera q2 istud nō colligiē hic ex eo q2 nō cōstat q rex Frācie nō recognoscat superiorē. imo regula est qd Cesar imperat i vniuersa iurisdictiōe q̄ videt ascēdētē ⁊ descēdētē solē ⁊ in septētrione ⁊ oriēte vt in auē. vt oēs obe. Bal. in. j. cōsti. ffor. Et iō papa hic nō iudicat de iurisdictione tpali: q2 spectabat ad superiorē in tpalib⁹ vt ē ipator. iō nō pbaē ꝟ qd papa nō habeat iurisdictionē qñ laic⁹ nō recognoscit superiorē. ⁊ ad dictum Bart. i illa. l. rñde nō esse verū qd supior nō recognoscēs supiorē possit iudicare i cā ppria: q2 illa lex dt qō valde iniquū ē. vñ lȝ ipator nō p̄sumaē hēre illam iniqtatē: q2 sctissimus optim⁹ ⁊ religiosissim⁹ vt i. l. q solidū. in. §. j. ff. de leg. ij. bal. i pe. ffor. ⁊ qcqd facit p̄sumiē vt de⁹ facere vt in auē. de here. ⁊ f. l. i pn. q non est sic in alio. Vñ non vr̄ bñ dictū qd possit esse iudex in cā ppria. nec obst. qd cessat supior q possit iudicare: q2 poterit adiri papa defectu laici. Itē pondera q2 non erāt hic iudices pares iuxta not. per gl. in. c. ceterum. s̄. e. dic tu qd erant suspecti. bal. in. l. in pīalē. §. pterea. de phi. feu. alie. p fe de. And. Barba. Sebasti. Sapia.

h ¶Qd descēdēs. Ex quo seqē q descēdentes p lineā femininā dicunē de gñe illi⁹. ⁊ hoc tȝ Paul. de ca. in l. j. C. de edi. inser. Soci. in cōsi. xxv. inci. Dñs Pau. et Corne. i cōsi. ccxxiij. incipiē. in hac cōsultatiōe. in. iiij. volu. vide etiam quod not. Abb. in. c. raynutius. i j. nota. j. de testa. ⁊ Bartol. in. l. si in rem. §. licet. ff. de rei vendi. et doct. in. l. iij. in prin. ff. de libe. ⁊ posthu. in quibus locis denominatio fita matre.

i ¶Dic qd sic. in materia vide plene per istum in. c. cum interrit. s̄. de elect. Aene. fal.

bet haberi sicut gētilis ⁊ infidelis. dictio tñ sicut, posita in tex. nō denotat omnimodam similitudi- f nem f ſm doc. ⁊ bene. Quia cū gētili lȝ loqui sed nō cū excōicato: ⁊ in. c. cū excōicato. iuncto. c. ad mensam. xj. q. iij. ⁊ ibi vide rōnis diuersitatem. vnde in hoc sunt deterioris cōditionis excōicati q̄ gentiles, sed in hoc sunt similes q2 vterqȝ est separatus a sacramētis ecclesie: ⁊ q2 vterqȝ videtur esse membrum diaboli. xj. q. iij. audi deniqȝ. 6 ¶†No. ex tex. singulariter iūcto tex. c. per venerabilē. q si. sint legi. qd princeps secularis etiā superiorem nō recognoscēs nō pōt directa via cōueniri g corā papa. hic g eni papa se excusat id facere rōne peccati. p viā denūtiatiōis ⁊ tñ rex Frācie nō recognoscit superiorē in tpalibus: vt in prealle. c. p venerabilē. Limita hoc vt dicā. j. super glo. in ver. iudicare. lȝ Jnn. hic dicat qd de iure subest pape. sed ille tex. facit in oppo. inquantū dicit qd potuit se subiicere q2 ⁊c. facit qd not. Barto. in. l. vna. C. ne qs in sua causa. ⁊ dixi s̄. in. c. proxi. qd non recognoscēs superiorē pōt esse iudex in causa sua ppria. ⁊ sic non subijcitur pape. Cessat enim ratio litere si nō argnitur eius peccatū. nec ob. c. licet ex suscepto. j. ti. pxi. vbi in defectū imperij succedit papa: q2 debet intelligi quo ad illos in quibus imperator habebat iurisdictionem, q2 surrogatus non debet plus habere q̄ ille in cuius locum surrogatur. de supplenda negligentia prelatorum. in clemen. vna. ⁊ de do. post diuor. resti. c. nuper. ⁊ in regula, is qui in ius. de regu. iur. lib. vj. facit quod not. glo. in. c. quoniam. x. dist. vbi not. qd de imperatore non appellatur ad papam. 7 ¶†Not. quod per contrariam cōsuetudinem seu priuilegium detrahitur iurisdictioni dominorum feudorum vt non ipsi domini cognoscāt sed illi ad quos cōsuetudo vel priuilegiū iurisdictionem defert. ⁊ vide qd no. in simi. Bal. in. c. j. si quis per triginta. si de feud. fuerit controuer. collatione. x. vbi tangit an vasallus possit prescribere contra dominum vt non teneatur ad seruitia. ⁊ conclude quod sic. ⁊ vide quod dicam in. c. ad audientiam. de prescript. 8 ¶†Not. in ver. non igitur. quod imperator est subiectus in spiritualibus nedū pape sed etiam episcopo loci. facit ad hoc. c. duo sunt. xcvj. dist. et vide quod not. in. c. omnis. de maio. ⁊ obedientia. ⁊ in. c. omnis. de penitē. ⁊ remissio. Ex quibus dic quod etiam suo presbytero parochiali subiectus h est: et ex his deprehenditur ⁊ recognoscitur excellentia dignitatis ecclesiastice ⁊ sacerdotalis ad regalem et secularem: cum nullus clericus quantūcunqȝ minimus sit etiam subiectus imperatori. vt s̄. eod. cum non ab homine. vnde dicit glos. in prealleg. c. duo sunt. quod nulla dignitas secularis similis est sacerdotio. h ¶Not. quod descendens h de descendentibus alicuius dicitur descendisse de ei⁹ genere. ¶No. quod cum proceditur ad correctionem peccati non est facienda distinctio inter magnum ⁊ paruum. Jn modo tamē coercendi ⁊ puniendi ⁊ in generibus penarū bene fit differentia: vt not. in. c. qui contra ecclesie pacem. xxiij. q. j. vbi est bo. tex. cum glo. facit. c. sane. de offi. delega. ⁊ in c. ij. eo. ti. lib. vj. ¶No. quid est pax, est enim vinculum charitatis: vt pax habeatur debet geri bellū. xxiij. q. j. noli existimare. charitas autē est dilectio dei ⁊ proximi. ⁊ cum charitas sit spiritualis virtus qua saluamur. de pe. dist. ij. charitas. ideo circa pacem ⁊ iuramentū specialius cognoscit ecclesia ſm 9 Hosti. ¶†Not. qd cum de pace fracta constat seu dubitatur cuius culpa processerit violatio pōt cognoscere papa: ⁊ debet ratione peccati compellere ad pacem reformandam seu ad treugas ineūdas. i An hoc sit licitū inferioribus potestatibus dic qd i sic i respectu subditorū. de quo per Bart. in. l. congruit. ff. de offi. presid. ⁊. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. dixi plene super rub. de treuga ⁊ pace. ⁊ vide

~ Sebasti. Sapia.
a ¶ Quod treug.
Uide Bal.in.c.j.
§.vasalli. de pace
constan. vbi dicit
q sicut non acce-
dēs ad soluēdum
ꝓpter guerrā ex-
cusat. ita propter
treugā. de quo p
Roma.in singul.
cccxcvij.incip.sicut
nō accedens. ⁊ di
xit etiam Pe.de
anch.in 𝔷si.lxxx-
iiij. alias.lxxxvij.
incip.premissa fa
cti. q sicut ēptor
gabellarū excusa
tur a tributo con
sueto ꝓpter guer
ram: ita et ꝓpter
treugaꝫ. sequitur
Fel.in.c.significa
uit.col.j. versi.se-
cundo limita.ꝫ.de
iud. ⁊ Andr.sicu.
in.c.j.ꝫ.de ferijs.
Zacharias.
b ¶ Pōt appella-
ri pax. Adde glo.
doc. in.l.conuentio
nem. ⁊ ibi Ale.in
ij.col.ver.item fa
cit iste tex.cū mul
tis cōcor. ibi per
eum sig.ff.de pa.
⁊ Joan.an. in ad
di. ad Spe.i ti.de
treu.⁊ pa.in glos.
in ver.pacificātur.
c ¶ Qd non.pōde
ra tex. hic in ver-
bo sufficiēter ostē
dit q̄ ꝓbat dictū
Innoc. hic qd re-
fert Bald. in.c.si
qs p.xxx.si ∂ feu.
fue.cōtro.qd non
sufficit vn⁹ testis
cū delatione iura
menti: ex quo iste
tex.reqrit sufficiē
tem probationē.
⁊ ꝓbat hoc dictū
Jo.an.in.c.roma
na.§.𝔷bentes.de
fo cōpe.lib.vj q
refert Bal.in.l.ꝓ
scriptione.C.si ∂
iūs. ⁊ sic probat il
lu t qd si lex reqni
rit sufficientē ꝓ-
bationē non suffi
cit vnus testis cū
delatiōe iuramē-
ti.l.fina.C.vbi de
cri.agi opꝫ. i ver,
sufficiens instru-
ctio. And.Barb.
Anto.Francis.
¶ Tu adde circa
hoc qd vbicunq
lex reqrit sufficiē
tē probationē fie
ri vel ēt si esset fcā
mētio ∂ ꝓbatiōe
sub cōditione nō
sufficit vn⁹ testis
cum iuramēto in

tex.no.iuncta gl.qd eps etiā pōt cōpellere ad con-
10 cordiā.xc.dist.placuit. ¶ † No.singulariter ex ver.
a postremo. qd treuga [a] ad tps facta pōt appellari
b pax [b] nā text.iste dicit qd rex Francie non seruauit
pacis federa vsq ad prefixū terminū: ⁊ si cū fuerit
ita positū tps nō pōt intelligi nisi de treuga. qd tꝫ
Jo.an.in addi.Spec.de treu.⁊ pace.post prin.vbi
inducit hoc ad.q.antiquitus disputatam. Quidā
habēs guerrā cū alio dño promisit cuidam nobili
dare stipendium pro cētum equitibus ad adiuuā-
dū donec guerra esset finita. demū ille ꝓmissor fe-
cit treu.cū inimico suo ad annū ⁊ vltra donec reuo
cabitur, querit an teneatur interim ꝓmissor ad sti
c pendiū ⁊ videt cōcludere q nō [c] etiā si fuisset dictū
donec pax fieret: ⁊ ibi vide lati⁹. ¶ No.vlti.ordinē
ꝓcedēdi in denūtiatiōe iudiciali: q̄ de plano ⁊c.⁊
dicā.ꝫ.lati⁹. ¶ Prima gl.ponit casum. ⁊ dic meli⁹
supplendo prout colligit ex fi.litere q papa post
denuntiationē sibi factā per regē anglie: scripsit re
gi Francorū vt deberet seruare cōpēsationē. ipse
vero rescripsit quandā excusationē assumēdo: quā
tū non probauit. vñ papa commisit epo eboraceñ.
⁊ cuidā abbati vt tā q̄rimoniā regis anglie q̄ excu
sationē regis Frācie audirēt: corā quib⁹ rex Frāco
rū nūq̄ voluit cōparere: vnde nō fuit passus q illi
cognoscerent quapropter pa.scripsit legato q erat
in partibus vt habet in ver.ne igitur. vt si rex Frā
cie faceret ꝓut ibi dr deberet totā terrā regis subij
cere interdicto: ⁊ q̄ papa timuit ne ꝑlati ⁊ populi
scādalizarent ⁊ prouocarent ex mandato quasi pa
pa velit fauere regi anglie et violare iurisdictionē
regis Frācie ⁊ q etiam propter hoc non seruarent
interdictū ferendum per legatū, papa scripsit pre-
latis p Franciā cōstitutis: vt in litera habent. Itē
vt ptꝫ in antiqua mādauit ꝑlatis vt sniam quā fer
ri cōtigerit seruēt. alias cōminabitur q illos puni
ret de inobedientia: et ex his habes clare casum.
11 ¶ † Glo.ij.q̄rit nunqd penes papā sit vterq gla-
d dius, an vero habeat ptātē tm̄ in spūalibus. [d] pri-
mo allegat qd tm̄ in spūalibus: et ad hoc adducit
plura: scdo cōcludit in effectu qd hꝫ iurisdictionē
in spiritualibus habitu ⁊ actu: et in tēporalib⁹ hꝫ
habitu sed executionē cōmisit ecclesia imperatori
bus ⁊ principibus seculi. ⁊ remittit ad no.in.c.cau
sam.ij.qui fi.sint leg. ¶ Jo.an.inducit aliqua que
tendūt solū ad ꝓbandū qd executio gladij tempo
ralis est interdicta pape et cuilibet eccl'iastico q̄ in-
fra adducā. sed primo subnectā ad confirmationē
glos.q̄ ponit hic. Jo.de lig.ad ꝓbandū qd papa hꝫ
iurisdictionē tēporalē habitu: q̄ in habētibus or-
dinē in vniuerso ipossibile est esse duo eque ꝑfecta
e sed imperator nō est maior [e]: ergo nō erit equalis.
Item multitudo principatuum mala est. Item q̄
imperator est dñs tēporaliū: papa spiritualiū: tem
poralia ordinātur in finē spiritualiū.j.q.iij.si quis
obiecerit. sicut ergo aīa dominat corpori: sic papa
imperatori. Item principatus pape est infusus a
deo.xxj.di.in nouo. principat⁹ tēporalis ab homi
ne.xciij.di.legimus. ergo principat⁹ dei dꝫ precise
principatui hois. Itē petr⁹ vt dei vicari⁹ habuit
oīmodam potestatē sic ⁊ alij successores in vicaria
tu. Itē principatus optim⁹ est vbi vnus principa
tur scdo politicorum. vnus ergo princeps in orbe.
Item q̄ sic est in regimine celesti. Et qꝫ executio
sit interdicta inducit Jo.an.illud Jo.xviij. Cōuer
te gladiū tuum in vaginā: ⁊ illud Ber.ad eugeniū
Aggredere subditos verbo sed non ferro. qd vsur-
pare gladiū tentas quē semel iussus es mittere in
vaginam. ⁊.j.ad Timotheum.iij.c. Epm opꝫ non
esse percussorem. Item minister noui testamenti
est minister mansuetudinis ⁊ sacramenti vnitatis.
sacramentum vero altaris representat vnionē xpi
⁊ eccl'ie quam significat vnio aīe ad corpus. q̄ sicut
aīa viuificat corpus: ⁊ sic xps p hmōi sacramentū
viuificat ecclesiā: ⁊ iō executio gladij materialis q̄
diuidit animā a corpore penes ministeriū sacramē
ti vnitatis esse nō debet: vnde Ber.in loco prealle.
Gladiū materialem hꝫ papa nutu: imperator ve-
ro iussu: miles vsu vel manu. ⁊ hoc etiaꝫ innuit ex-
trauagās Bonifacij vnam sanctam. sed ego addo

gl.valde no.in cle.ad nostrum. de here.in ver.eccle
sie.q̄ eleganter ꝓbat hāc 𝔷clusionē q papa sit sum
f mus ⁊ oēs sunt ei subiecti. vide etiā gl.in prealleg.
c.causam. ⁊ per Inn.in.c.lꝫ ex suscepto.ꝫ.tit.ꝑxi.p
Hosti.in preal.c.p venerabilē. ⁊ in sum.q si.sint le-
gi.§.qualr ⁊ a quo. Et vt habeas aliqua principia
in hac materia scias qd duplex est ptās: vna spiri-
tualis q̄ est penes summū pontificem: alia tēpora
lis q̄ est penes regē seculi. vt in.c.solite.de maio.⁊
obe. Spiritualis autē est prior tēporali in trib⁹ vt
dicit Hosti.in loco prealle.in dignitate seu maio-
ritate: itē in institutione. item in autoritate seu po
testate. Est enim prior in maioritate sicut spūs est
maior corpore: ⁊ est prior in institutione. vñ sacer-
dotiū melchisedech ꝑcessit legē scriptā. de quo in
c.trāslato. de cōsti.itē p sacerdotē deo iubente fuit
ordinata regalis ptās.j.Regū.c.viij.in fine. dicit
dñs ad samuelē. Cōstitue super eos regē. Est ergo
sacerdos prior ptāte ⁊ autoritate. quia spiritualis
potestas instituit ⁊ iudicat tēporalia. de elec.vene
rabilē.xv.qd.vj.alius. Itē ptꝫ hec maioritas rōne
subiecti: q̄to qs melioribus pōt tāto maior est: vt
in aut.de defen.ciui.§.nos igitur.col.iij.sed anima
cui papa preest preferēda est oībus reb⁹ humanis
qb⁹ imperator preest.xij.q.j.precipim⁹. ergo papa
12 preest imperatori. ¶ † Itē hoc probatur ex vi fi-
dei. sicut eñ ponere duo principia est hereticū: vt
de sum.tri.⁊ fi.ca.j.⁊.ij. sic ⁊ ponere duos vicarios
equales in terris est hereticum: facit glos.not.in.c.
non autem.vij.q.j. Est enim ecclesia militans diui-
nitus exemplata ab ecclesia triumphante: dicente
Jo.in apoc.c.xxj.in prin. vidi hierusalē sanctā no-
uam descēdentē de celo ⁊c.⁊ moysi dictū est. Exo.
xxv.qd oīa faceret ꝺm exēplum sibi monstratū. Cū
igit in ecclesia triūphante sit vn⁹ princeps summ⁹
cuius obediētie tota ipsa ecclesia perfectissime est
subiecta scꝫ deus: necessario sequitur q etiā eccle-
sie militāti vn⁹ summ⁹ princeps presideat. impera
tor ille esse nō potest cum non valeat preesse in spi
ritualibus: ergo est papa qui ⁊ temporalibus pre-
esse potest ⁊ per alios ministros seculi vindictam
sanguinis exercere. nam ⁊ sacerdotes exercuerunt
⁊ habuerunt vtranq potestatem.xj.q.j.relatum.⁊
no.Inno.in prealleg.c.licet ex suscepto. item xps
vtranq potestatem in hoc seculo exercuit quando
voluit. vnde flagello facto de funiculo eiecit ven-
dentes ⁊ emētes de tēplo, cathedras vendētium
colūbas euertit: ⁊ mēsas numulariorū. vt habetur
Math.xxj.⁊ Mar.xj.c.⁊.j.q.iij.c.ex multis. vnde
in spal. Deus iudicium tuum regi da ⁊c. Et hanc
simpliciter potestatem transtulit in petrum dicē-
do. pasce oues meas: non distinguemus in modo
pascendi: imo cum petrus diceret. Ecce duo gla-
dij hic. Christus respondit. Satis est. non dixit ni
mis est. Item cum vellet vti gladio christus ꝓhi-
buit dicens: Mitte gladiū tuum in vaginam. non
dicit abijce gladiū. vñ tm̄ prohibuit executionē ra
tione supradicta. Omnia eñ illa ponderāda sunt
cum christus fere semper loqueretur figuratiue.
Nec obst. si dicatur qd imperium ⁊ sacerdotium ꝓ
fluxerunt ex eodē principio. scilicet a deo in aut.
quomodo oportet epi.in princi.col.j.⁊ in.c.solite.
de ma.⁊ obed. Fecit de⁹ duo magna luminaria ⁊c.
vt ibi. Et alibi canon dicit. Cum ad verum vētum
g est vltra sibi nec imperator [g] iura pontificatus ar-
ripiet: nec pōtifex iura imperatoris vsurpet: quo-
niaꝫ idē mediator dei ⁊ hominū homo. Christus
Jesus actibus proprijs ⁊ dignitatibus distinctis
h officia potestatis vtriusq discernit ⁊c.xcvj.dist.i. [h]
quia fatendum est quod imperium sicut sacerdo-
tium processit a deo: ⁊ nedum summum imperiū
imo ⁊ quelibet inferior potestas dicitur a deo. vñ
in passione. Christus ait ad pilatum: Non habe-
res in me potestatem vllam nisi data esset tibi de
super. sed hec potestas non deriuatur in principē
secularem immediate a deo: ꝫ per debitā ⁊ subal-
ternatā emanationē a vicario. Christi Jesu apud
quē sunt iura celestis ⁊ terreni imperij dicit text.
xcvj.distin.omnes. ¶ Hic est qd imperium trans
ferre potest de certo genere personarum ad aliud
genus

supplementū sine
defectū ꝓbatiōis.
qm̄ iuramētū nō
dr esse probatio:
ꝫ quasi probatio
vl' poti⁹ releuatio
ab onere ꝓbandi.
vt i.l.eū q.in ꝑnc.
ff.de iureiur. ⁊ qd
sit q̄si ꝓbatio, vid
no.gl.i.c.si qs.i v.
absoluēd⁹. si de in
ue.iter do.⁊ vasa.
lis ori.⁊ no. Bal.
i.c. sacramēta. de
𝔷sue.re.feu. ⁊ i.c.
j.§.cōuēticulā. de
pa.iura.fir. ⁊ vide
multos casus in
qb⁹ qñ lex reqrit
plenā vl' sufficiētē
probationeꝫ fieri
nō sufficit ꝓbare
p iuramētū quos
enumerat Alex.
de imo. in.l.lꝫ ipe
rator.ff.de leg.j.
Zacharias.
d ¶ In spūalibus.
cōclude breuiter
⁊ paucis qd papa
tam in tpalib⁹ q̄
spūalib⁹ hꝫ pote-
statem. vt hic ple
ne p doc. ꝫ nō dꝫ
nec pōt se de illis
tpalib⁹ intromit
tere nisi ex cā ma
xie no.i.c.causaꝫ.
ꝫ.q si.sint leg. ⁊ ibi
bo.text. ⁊ iste ple
ne in.c.venerabi-
lem.co.j.ꝫ.de ele.
e ¶ Est maior. Ui
de Bal.i.l.rescri-
pta.C.de ꝑci.im-
pe.offe. vbi dicit
q papa est maior
iperatore ꝺm qd
ꝫ nō simpliciter.
And.Barba.
f ¶ Sit summus.
Adde Oldr.cōs.
clxxx. de hac ma-
teria vide late.d.
prepositū.xxj.di.
in nouo.
g ¶ Nec iperator.
vide.d. Ant.in.c.
translato. de 𝔷sti.
vbi dicit q ipera
tor nūq̄ iuridice
habuit ptātem le
gis cōdēde in lai-
cos nisi qñ fuit ap
probata p papā.
And.Barba.
~ Sebasti. Sapia.
h ¶ Xcvj.dis. Uide
Alb.de rosa.in.l.
bñ a zenone. col.
ix.C.de quadrien.
ꝑscri. ⁊ in.l.cun
ctos populos.co
lā.v.C. ∂ sum.tri.
⁊ fi.catho. Archi
epm Feli.in.iij.p-
te summe.ti.xxij.
c.iij.§.vij. vbi late
de hac materia.

gemus.vt in.c.venerabilē.de electio.imperatorem iniungit:approbat:confirmat:ꝛ reprobat deponit causis exigentibus:ꝛ ab eo iuramētuȝ fidelitatis recipit.vt in preallē.c.venerabilē.ꝛ in.c.ad aplice. de re iu.lib.vj.ꝛ in cle.romani.de iureiurand.ꝛ ſm hoc intelligi dȝ apl's ad Roma.xiij.Non est potestas nisi a deo.ꝛ subdit:que autem sunt a deo ordinata sunt.vel rn̄deri potest ad premissum contrarium ꝛ aliter ꝙ quatenus cōsideratur potestas tēporalis respectu exercitij est ex dei volūtate penes secularem:sed isti exercētes istos duos gladios habent se adinuicem vt minor ꝛ maior:ꝛ sic vnus sit supremus in eccl'ia militāte sicut in triumphanti. Nec hoc ob.ꝙ Christus tributum soluit:et q̄ sunt cesaris cesari mandauit donari:qm̄ ipse soluit vt vitaret scandalum. Mat.xvij.c.xxviij.q.j.iam nunc itē soluit tributū inquantū homo et vt daret alijs exēplum soluendi.xj.q̄.j.si tributū.ꝛ.c.magnum. sicut ꝛ legem sp̄ualiter in oib⁹ obseruauit:licet sibi non incūberet necessitas:nec simpl'r dixit reddite
13 oia cesari sed que sunt cesaris.¶ † Nā dictio que
a restingit[a] vt not.in.l.j.C.de sum.trini.ꝛ fid.ca.ꝛ in c.fi.de cle.nō resi.iussit ergo reddi non oia sed que sunt sua.Ex quibus oibus ꝛ multis alijs que possunt adduci que breuitatis causa omitto satis cōcluditur ꝙ papa sit maior imperatore.et ꝙ penes ip̄m papā sit suprema potestas lȝ non habeat exercitiū gladij tēporalis.Sed diceres ad quid valeat ista maioritas ꝛ prerogatiua cum nō valeat papa perturbare illā iurisdictionem temporalis principis nec minuere nec exercere per se vt in.c.si imperator.et in.c.cū ad verum.xcvj.dist.ꝛ hic in.c.causam.qui fil.sint legi.ꝛ ipse deus exercitiū interdixit.vt.s̄.dictuȝ est.¶ Rn̄detur ꝙ valet ad multa: ꝛ primo vt ip̄m imperatorem tanq̄ inferiorē destituat exigētibus causis.sicut ꝛ pluries legit̃ factuȝ cū approbet ꝛ confirmet vt in p̄alleg.c.venerabilē. Itē in oibus arduis negotijs ꝛ maximis difficultatibus generantibus scandalum in christianitate papa pōt hmōi maioritatis ratione se intromittere etiaȝ inter laicos ꝛ exercere istam potestatem sibi a deo tributā.vt optime ptȝ in.c.pro humani. de homi.lib.vj.ꝛ in.cle.pastoralis.de re iudic.xvj. q.v.alius.ꝛ prealle.c.venerabilem.de electio.sicut enī ipse Christ⁹ q nō erat solitus hāc ptātem exercere ipsam tn̄ exercuit in arduo facto ꝛ concernēte decorem cultus diuini vt qn̄ flagello facto de funiculis ꝛc.ita ꝛ ip̄e papa licet regulariter exercere nō debeat attamen instantibus negotijs arduis hoc potest:arg.op.in simili in.l.si hominē.ff.mā.ꝛ corā que no.Inno.in.c.q̄ super his.de vo.ꝛ vbi ista negotiorum necessitas nō cōtingit habent locū iura generaliter loquentia q̄ papa debet preesse spiritualibus:imperator tēporalibus.et hec sufficiant quo ad hunc passum:ꝛ vide Bart.ff.de requi.re.in l.j.in.§.j.vbi dicit Dantē fuisse post mortem quasi propter hoc de heresi damnatū:qꝛ in quadam sua disputatione quā posuit in quodā suo libro quem fecit sup monarchia tenuit imperiū non descendere ab eccl'ia.nam vt ipse Bar.dicit ecclesia pulcherrimis rationib⁹ tenet cōtrarium.ꝛ vide in extrauagā. Bo.vnā sanctā.ꝛ sic limita ꝛ intellige Barto.in.l. hostes.ff.de cap.ꝛ postli.re.¶ Glo.in v̄.ethnicus. alle.cōcor.sed non declarat vocabulū. ideo quero quid vult seu q̄d importat hoc verbum.dicit Ioā. andre.ꝙ fert̃ ꝙ ethna sit mons in arabia.ſm alios in Sicilia:vt dicit Seneca in epistola.v.in princi. de quo exit riuulus sulfuris et cōtinuo viget ignis ꝛ sic isti erunt in igne continuo.Uel ſm Hug.dicitur ethnicus ab ethno q̄ est gentilis:tales ergo merito sunt vitandi:ꝛ probat̃ hec expositio.j.q̄.j. nonne.vbi tex.exponit ethnici.i.gentiles ꝛ dicunt̃ gētiles:qꝛ tales sunt:quales sunt geniti:quia non sunt regenerati baptismate.et dic q̄ q̄libet expositio est bona.Tamen puto quod proprie dicatur ethnicus ab illo monte ethna qui in veritate est in Sicilia et distat a ciuitate mea fere per.xiiij.milliaria:scilicet a ciuitate cathanie.et ille mōs est valde fructiferus et hȝ os latissimuȝ ꝛ profundissimū ita vt terminus ꝛ finis eius nullo modo videri possit.

Et ex illi⁹ ore a tpe btē Agathe vsq̄ ad hodiernū diem bis exiuit siue processit ingens ignis ꝛ multa mala fere incredibilia fecit p loca in quib⁹ habuit
c trāsitū:et lōge deteriora fecisset si nō forent merita beate Agathe:cū eius reliquijs ꝛ velo deuotissime ppl's abijt obuiā.vnde fert̃ ab aliquibus maxime ex narratis in vita patruȝ ꝙ ibi sit os inferni. q̄ satis potest teneri tenendo q̄ infernus sit sub terra.de quo vide text.cū gl.xxiij.q.iij.c.hec autez vita.in p̄n.Unde appellat̃ excōmunicatus ethnicus quasi dānatus:qꝛ nisi resipiscat perpetuo erit
d in inferno.vnde ꝛ oēs gētiles et infideles possunt dici ethnici isto respectu.ꝛ sic pōt intelligi.c.nōne. j.q̄.j.publican⁹ autē dicit̃ quasi publice peccans. ſm Io.an.Et dicit ꝙ olim oēs existētes contra legem iudeorū appellabant̃ publicani quasi peccatores.vnde in euāgelio.Quare cū peccatoribus et publicanis manducat et bibit magister vester ꝛc. vnde excommunicati possunt dici publicani ꝛc.qꝛ publice existūt in peccato.¶ Glos.in ver.peccat: q̄rit dicit in tex.q̄ rex anglie erat paratus probare ꝙ rex Frācie peccabat in ipsum quomodo peccabat i eū.respondet eū offendēdo seu ledendo.dicit tn̄ ꝙ aliter accipit̃ verbū peccare in.c.si peccauerit.ij.q.j.quasi velit dicere glos.q̄ in.c.si peccauerit.illud verbuȝ,si peccauerit in te ꝛc.exponitur.i. te sciēte.sed hic iste peccabat in eū.i.in eius lesionē.sed dic vt dixi in notabilibus:ꝙ ista autoritas potest intelligi vtroq̄ modo q̄ satis probat̃ hic. ¶ Glo.in ver.iudicare.opp.cōtra tex.dicit enī papa q̄ nō intēdit iudicare de feudo:et tn̄ in effectu iudicat dū cōpellit ad satisfactionē.gloss.rn̄det q̄ nō iudicat directe de feudo sed indirecte sic:rōne peccati inducēdo ad penitētiam:qꝛ aliter penite-
14 re nō pōt nisi satisfaciat.¶ † Dicit Hosti.ꝙ processus pape pōt excusari dupl'r:primo cognoscendo quo ad verā naturam feudi:ꝛ de ipso feudo:vt qꝛ rex Frācie nō dȝ esse iudex in cā ppria.ꝛ sic non
b poterat ipse cognoscere[b]:nec pares curie debebāt cognoscere qꝛ merito erant suspecti regi anglie.vn̄ licet rex Francie hic vellet vt cognosceretur p suā curiā ex quo tn̄ erat merito suspecta regi Anglie nō debebat hoc fieri.ideo propter defectū iudicis potuit adiri papa.vt in aut.vt diffe.iudi.§.si vero
15 contigerit.col.ix.¶ † No.ex hoc dicto ꝙ habens
c cām[c] ꝯtra nō recognoscentē superiorē pōt directe illū cōuenire corā papa:qui rōne illius gn̄alis ꝛ supreme potestatis quā hȝ vt.s̄.dixi poterit de hoc cognoscere:q̄ videt̃ satis rōnabile.ꝛ hoc aperte sentit gl.in.c.ex trāsmissa.j.tit.pxi.ꝛ facit qꝛ nemo potest esse acephalus.i.sine capite.xiij.disti.nulla.
16 ¶ † Et pro hoc vide singulare dictū Inno.in.c.lȝ ex suscepto.j.ti.proxi.vbi dicit ꝙ qn̄ necesse est semper est recurrendū ad papam:siue sit necessitate iuris:qꝛ alius nō sit iudex superior:siue facti.puta qꝛ de facto minores iudices nō possunt suas sententias exequi:nec valet p̄scriptio in cōtrariū.de prescrip.cū nō liceat.ꝛ ꝯtra summā potestatē nō currit p̄scriptio.vt not.Inn.in.c.bone.el.ij.de postul.
d p̄la.ꝛ sicut deficiente impio[d] de facto succedit papa.in.c.lȝ.j.tit.pxi.ita ꝛ cū deficit de iure:qꝛ est talis psona q̄ nō recognoscit impatorē.vt dr̄ de rege Francie in.c.p venerabilē.q fi.sint legi.de rege hispanie in.c.adrianus.lxiij.di.per gl.ꝛ hec no.Et hāc iurisdictionē exercere pōt p ea q̄ dicta sunt in gl.ij.p ea q̄ le.ꝛ no.in.c.p venerabilē.q filij sint legi. et q̄.s̄.dixi in.c.cū venissent.s̄.e.Et in hoc.c.notabiliter intellige qn̄ ipse nō recognoscens superiorem pcedit ꝯ subditū suū:vt tunc possit esse iudex in facto pprio:secus si nō subditus vel saltem nō oino subditus:vt erat rex anglie ꝛ ille vellet agere ꝯ eū:quia tūc pōt illū ꝯuenire corā papa.q̄ no.nō tn̄ probatur ex text.vt statim dicā.sed dictū est satis rōnabile:qꝛ nemo pōt p̄scribere ꝯ summā potestatem pape vt nō sit illi subiectus:vt no.Inno.in c.bone.ij.de postu.prela.qꝛ esset acephalus q̄ esse nō dȝ.xcij.dis.nulla rōne.¶ † Scd̄o principaliter pōt saluari pcessus pape rōne violationis iuramēti ꝛ pacis.et huic rationi videt̃ inniti papa in isto tex.vt sic p̄ncipal'r cognoscat rōne pc̄ti ꝛ in ꝯuam

a ¶ Restrigit not. ꝙ natura relatiui ē restrigere. adde d.ale.i ꝯsi.xlvj.ici. pōderatis v̄bis.i iij.col.v̄.v.i.ij. vo. ꝙ ē ſȝ ordinē oiȝ ꝯsi.clxxxviij.ꝛ vid̄ p eūdē i pulchro casu i ꝯsi.xxiij.ici. viso pcessu i pen. col.i fi.l.v.vo.Tu d̄o circa materiā relatiui vide q̄ elegāter pōit moder nor p̄nceps.d.ias. i.l.cūctos ppl'os.i d̄.lec.i.j.col.ꝛ seq. C.d̄ sū.tri.vbi ponit regulā ꝛ fallentias ꝛ quasdā pulchras q̄ones. Aeneas de fal. Anto.Fran.
¶ Circa materiā relatiui nō pretermittas bar.i.l.cūctos ppl'os.C.de sū.tri.vbi pōit de relatino substātie ꝛ accidētis.ꝛ eundē bar.i.l.oēs ppl'i ff.d̄ iust.ꝛ iu.ꝛ i.l. legatis d̄ ꝯd.ꝛ de mō.ꝛ tene menti gl.i.l.ij.C.mā.q̄ dixit ꝙ relatiuum qs vl' q:q̄nq̄ facit simplicē relationē q̄nq̄ specificā.et adō ꝙ relatiua referūt oēs q̄litates p̄cedētes vt in.l.si qs ſuū.i.§.fi.ff.de le.ij.ꝛ adō ꝙ relatiuū iūctū v̄bo futuri tp̄is facit cōditionē ꝛ ideo ponit̃ distributiue i. l.stich⁹ q me⁹ erit ff.d̄ leg.j.qꝛ exponit̃ si me⁹ erit ꝛ q̄ten⁹ me⁹ erit.ad. ꝙ vid̄ ēt bar.i.l.si debitor.i.ij.no.ff. d̄ ꝯhē.em.ꝛ i.l.q liberis.i.§.j.ff.d̄ vulga.ꝛ pup.ꝛ i.l.clemēs.i.§.si ita.ff.d̄ here.isti.ꝛ i.l.si qs fundū.vbi etiā p bar.ff.d̄ ꝯhē.em.ꝛ tene mēti gl q̄ est i.l.j.C.d̄ sen.q̄ sine q̄tita.pfe.que dixit quod relatiuum q̄ ꝙ ē relatiuū substātie, et nō q̄litatis.d̄ q̄vide p bar.i.l.vinū. i.j.co.ꝛ i.l.j.op.ff. si cer.pe.ꝛ q̄ habētur p doc.et maxime Are.i.§.alteri isti.de inu.stip.
b ¶ Ipse cognoscere.vide Bal.in.c. j.i ti.de inuesti.in maritū facta.vbi pulchre loquitur

Andr.Barb. Sebasti.Sapia.
c ¶ Habēs cām.vide ang.i.l.de p̄cātio.ff.ad legē rho. d̄ iac.d.Anto.i re pe.c.p venerabilē col.x.j.q fil.sint legi.ꝛ ꝯl.i ꝯsi.lxxxiij.ici.an ep̄s. Zacharias.
d ¶ Deficiēte imperio.text.est bo. et valde no.in alī. c.lȝ.j.d̄ fo.ꝯp.quē ad hoc p fin.alle. ro.sing.suo.cccc xiiij.ici.vacāte impio.lȝ Car.ibi tenuerit op.de quo p Fel.et mo.ibi.ꝛ an ista successio pape vacāte imperio faciat ꝙ possit p̄scribi ꝯ imperiū vacās vide Inn. in.c.olim.el.j.j.de restit.spol.ꝙ nō p text.illū quem ad hoc ibi ponderat. idē tenet Car.i.c. cū contingat.i.de iureiur.cuius fuit pōderatio quam iste in.c.cū deputati.j.eo.vltra ponit.Et q̄d in delegato an succedat. vide ꝙ nō p eundem Ro.sing.p̄alleg.q̄ habes decisuȝ per extrauagā.Io.xxj.q̄ inci. et fratrū et coepiscoporū mere.Et quid in casu contrario an succedat imperator vacante sede papali.vide p̄alle.Ro.sing. se.ꝙ non dicit esse casum singu.in.c. qualiter.eo.titu.

a ¶ Sūmarie. istud nō videt̃ bñ dictū ⁊ confundit̃ per istū tex. in ver. suffi cīēter ostēdere. vnde requirit ꝙ ꝓbet sufficiēter. ergo no erat probatio summaria. pōdera bene qꝛ per alios non ponderatur. Andre. Barb.

b ¶ Cognoscere. Vide oino que scripsi. post illum in addi. s. e. in. c. ceterū. nu. 21. in apost. incip. vtrum iudex. Aeneas fal.

quomodo lex correcta pssit allegari in argumentum. vide Andre. sicul. in consi. lx. inci. aut hematio. col. vj. in. j. vol.

l Zacharias. ¶ Ratio nō tollitur. ⁊ istā rationem licitum est alleg. vt no luit glo. in. l. j. in prin. de cōiun. cū eman. libe. ⁊ glo. in. j. consti. C. et in. l. ij. C. de vete. iur. enu. melius ꝙ alibi in. l. j. ⁊ ibi Gui. de cug. C. de lati. li. tol. Antoni⁹. Fracis.

de feudo. vt etiā sentit gl. alioqn seq̄ret̃ s̃m Hosti. ꝙ qñcūq̃ vasallus cōmitteret feloniam ꝯ dñm: et q̄tumcunq̃ iuste dānaret̃ semp haberet recursum ad eccliam. dicit tñ ꝙ etiā in hoc casu nō esset sem 18 per denāda audiētia. ¶ † Nā esse pōt qd inique et iniuste processum esset: ⁊ ratiōe peccati possit hoc a ecclesia examinare summarieᵃ: ⁊ scdm ꝙ inuenerit admittere vel repellere talē ⁊c. argu. C. de adult. l. qm̄ Alexādrū. ⁊. C. de fal. vbi etiā ptz in eo qd le. et 16 no. in. c. pasto. in. §. qꝛ vero. de offic. deleg. ¶ † Not. ex hoc dicto Hosti. ꝙ vbi dubitat̃ de pctō: ecclesia ad fundādā iurisdictionē suā incidēter cognosce re pōt an subsit pctm̄ qd vr̃ esse contra id qd ipse met Hostié. no. in. c. si clericus laicū. j. de fo. compe. vbi vult ꝙ si laic⁹ cōuētus corā iudice ecclesiastico per clericum negat illā rē esse ecclesie nō possit ec b clesiasticus incidenter de illa re cognoscereᵇ cuius cōtrariū sentit hic in fine. ⁊ hoc dictū credo verius 20 vt ibi dicā. ¶ Scdo not. ex hoc dicto ꝙ pro iniu sta snia potest haberi recursus ad eclesiam per viā c denuntiationis:ᶜ qd satis putat ꝓcedere. d. Ant. qñ acqeuit sentētie timēs appellare ob tyrannidē superioris. secus si non sententie acqeuisset: qꝛ tūc il le q obtinuit sentētiā satis pōt ex hoc suā consciē tiā excusare: qd tñ limita s̃m not. Inn. in. c. qꝛ ple riq̃. de immu. ecc. vbi tangā. Aduerte qꝛ Bar. hāc q. tangit in extrauaganti ad reprimēdum. in ver bo denuntiationē. ver. qd de tuto. ⁊c. ⁊ ibi absolu te cōcludit ꝙ sup sententiato p iudicē propriū nō habet locū hec denūtiatio: qꝛ nō pōt amplius co gnosci de pctō obstāte excep. rei iudi. vt. l. si qs cuz totū. ff. de excep. rei iudi. nā speciale est in cā crimi nali vt qñcunq̃ possit cognosci. ad hoc alleg. text. d no. i. l. diui.ᵈ ff. de penis. Idē videt̃ tenere Bal. in c. j. §. si qs per triginta. si de feu. fue. cōtrouer. col. x. sed excipit si causa est ecclesiastica seu allegat̃ vsu raria prauitas ⁊ no. hoc vltimū. isti tñ nullam mē tionē faciūt de dicto Hosti. hic in contrariū Ego pro cōcordia dicerē sic: ꝙ aut victor in causa cōfi e teret̃ sententiā iniustā ⁊ dz denūtiatio admittiᵉ qꝛ talis sentētia est reuocanda. vt singulariter ponit Inno. in. c. qꝛ pleriq̃. de immuni. ec. pro hoc qꝛ pre sumptio iuris ⁊ de iure admitti ꝓbationem in cō f trariūᶠ p confessionē illius ad cuius validitatem ius p̄sumit vt no. Cy. ⁊ alij doc. in aut. sed iam ne cesse. C. de do. ante nup. Idē dico vbi notorie con staret de iniustitia snie: p notabile dictū Inno. in c. fraternitatis. de frigi. ⁊ male. facit. c. inter cete ras. ⁊ qd ibi dicā. j. de re. iud. Ubi vero cessat con fessio victoris seu notorietas est, magis dubiū sed hoc casu dicerem ꝙ aut ista denūciatio potest per clara indicia probari ꝙ victor peccat: qꝛ scit sniam iniustā tunc deberet admitti denūtiatio: nō ob. qd denūtiatus dicat ꝙ cū cōscientia teneat vel oppo nat rei iudica. exceptionē, nam prima exceptio nō g ob.ᵍ qꝛ assertio sua cōfundet̃ per clara indicia pro bāda in ꝯtrariū q̄ preualēt vnius assertioni. ar. c. ij. de renūtia. lib. vj. ⁊. l. dolū. C. de dolo. ⁊. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re mil. ⁊ qd ipse Bar. not. in dicta extraua. in ver. denūtiationē. in pe. q. ⁊ qd. j. dicam in materia denuntiationis. Nec ob. scda exceptio, scz rei iud. qꝛ ad aliud agit nūc q̄ primo. s. vt denū tiatus corrigat̃ a peccato. primo aūt agebat prin cipaliter de ipsa re. ⁊ sic cessat. l. cum queritur. ff. de excep. rei iud. facit qd in simili no. Inno. in. c. inter 21 dilectos. de excess. pla. ¶ † Et rōne pecti h snia non h transit in rē iudi. vt in. c. lator. de re iudi. facit opti me. d. l. diui. in prin. vbi princeps secularis cogno scit ad relagandū penā corporis: fortius dz hoc fa cere iudex ecclesiastic⁹ ꝓpter penā: aīe cōsideret tñ iudex ea q̄ no. Inn. in. c. tenor. de re iu. ¶ † Gl. sup verbo ipm opp. ⁊ vr̃ qd rex Frācie nō poterat co gnoscere de feudo qꝛ qñ q̄stio est inter dominū ⁊ va sallū dñs nō cognoscit sed pares curie. vt in. l. im perialē. de ꝓhi. feu. alie. ⁊ not. in. c. ceterū. s. eo. glo. fatet̃ ꝯtrū sed p hoc nō rñdet ad istū tex. qꝛ vr̃ in nuere oppositū in versi. ad ipm. sed pōt dici qd hec causa vertebatur inter vasallos: vel melius spectat ad ipm. i. ad suā curiā: ⁊ sic vr̃ contra id qd. s. dixi post Host. ꝙ papa hic directe non intēdit cogno 22 scere de feudo solo. ¶ † Glo. sup verbo consuetudi nē, colligit ꝙ consuetudo parificat̃ priuilegio. hoc limito data capacitate psone: alias lōge plus pōt priuilegium q̄ cōsuetudo. vt in. c. quanto. cum ibi not. de cōsue. ⁊ vide pulchrū dictū Io. an. in. c. ij. de i preben. lib. vj. vbi dicit ꝙ laicusⁱ non pōt conferre bñficia etiā si cōtulit tāto tpe de cuius ꝯtrio memo ria hominū nō existit: et ex priuilegio pape statim 23 posset. lxiij. di. adrianus. ¶ † Glo. in ver. quicūque. opp. ꝯ tex. in eo ꝙ allegat papa hic legē abrogatā k dz ergo sustinere penamᵏ. C. de vete. iur. enu. l. vlti. Rñdet primo ꝙ pōt allegari nō vt faciat ius ⁊ vt cā decidat̃ s̃m illā: sed vt habeat̃ ipsius notitia vt ostēdat̃ quātā deuotionē habuit promulgator ad ecclesiā. ¶ Scdo soluit ꝙ lex potest allegari lz sit l abrogata ꝓpter rationē sui: qꝛ ratio non tollitur.ˡ vt. l. eas. ff. de capi. di. hic em̄ allegatur propter sui rōnē: ꝙ imperator et alius princeps secularis dedi gnari nō debet vt causa eius audiat̃ per ecclesiam exēplo illorū principiū: ⁊ vide pro hoc bo. glo. in. c. fuerūt. vij. di. ⁊ istas solutiōes etiā ponit Inn. hic. ¶ Tertio pōt solui vt sentit Ioā. and. ꝙ princeps potest bñ arguere per legē abrogatā. l. ij. §. et nemi nē. C. de cōstitu. pecu. non autē inferior a principe ¶ Quarta solutio notabilis pōt colligi ex dictis Inn. hic qui dicit ꝙ illa lex cōcessit priuilegium ec clesie. vnde adhuc hodie durat. q. d. qd non potuit abrogari in preiudiciū ecclesie cui fuit illud priule giū cōcessum. ¶ Et no. singulariter qꝛ solet quoti die allegari hoc dictū ad probandū ꝙ priuilegiuz m concessum nō subdito nō pōt reuocariᵐ amplius per ipm cōcedētem. Nā hz suā vim incōtinēti cum ꝑuenerit in notitiā priuilegiati vt in c. j. §. ex par te. de cōces. ꝓben. li. vj. ⁊ sic nō pōt amplius reuoca ri cū sit ius ei q̄situ ⁊ cōcedēs nō est dñs: seu supe rior. ⁊ idē tenet Archi. in. c. qcūq̃. xj. q. j. argu. in. l. ꝑfecta. C. de dona. q̄ sub modo. vbi patet qd dona tio semel ꝑfecta nō reuocat̃. ⁊ Io. an. in. c. constitu 24 tus. de religio. do. ¶ † Sed in ꝯtrium facit qd ipse Inno. no. in. c. in nr̃a. de iniur. vbi vult ꝙ cōe obli gans se per statuta ad resarciēda dāna singulor in bello amissa pōt illud statutū reuocare: ⁊ satis vi detur innuere hec l̃ra. do. Anto. hic sentit qd illud statutū ꝓcedit qñ statutū emanauit in fauorē sub iecti: ⁊ nō habuit a principio cōcursum eqtatis et rationis naturalis: qꝛ nulla rō suberat naturalis que ibi induceret cōe ad istud statutū faciendū: et idē si habuisset rationē ex quo reuocat̃ p habētem

Sebasti. Sapia.

c ¶ Denuntiationis. Vide Feli. in c. q̄ in ecclia ꝝ. col. xx. vẽ. scdo declara. s. de cōstit. vbi ponit qd sublata actiōe p principē si remanet obligatio naturalis: potest fieri executio illius obligatiōis p viā denuntiationis euangelice: ⁊ hoc etiā voluit do. Alexā. in l. iurisgētiū. §. sed cū nulla. colum. si. ff. de pactis.

d ¶ In. l. diui. vide ibi Bar. ⁊ intellige vt per eundem in. l. j. §. si. versi. itē not. ff. de questio. Aeneas falco.

e ¶ Denuntiatio admitti. Adde videndum eundem consi. lx. ij. lib.

Sebasti. Sapia.

f ¶ In cōtrarium: Vide Bal. i aut. ad hec. col. iij. vẽ. itē dubitat̃. C. de vsu. ⁊ Feli. i. c. q̄liter ⁊ qñ. j. col. xvj. vẽ. tertio fallit. j. de accus. Alexan. in. l. nemo potest. col. v. ff. de lega. j.

g ¶ Non ob. tu pōdera: qꝛ si ita esset seq̄ret̃ ꝙ ius ciuile ⁊ canonicū euerteretur in totū qꝛ voluerūt presumi pro sentētia q̄ trāsiuit in rē iud. c. cū inter vos. de re iudi. vbi per oīa presumit̃ pro iustitia illa est p̄sumptio iuris ⁊ de iure ergo nō admittitur probatio in ꝯtriuz per indicia. vide Bal. in aut. clericus. C. de epis. et cleri. vbi dicit ꝙ ius ciuile et canonicū ꝯueniūt in h̃ et vide qd voluit Ange. in. l. si certis annis. C. de pactis. vide Bal. in aut. clericus. C. de epis. ⁊ cleri. vbi tāgit. ⁊ idē facit in aut. ad hec. C. de vsuris. Andr. Barb.

¶ An liceat allegare legem abrogatam dicas ꝙ lz lex sit abrogata. tñ remanet rō. l. ⁊ ꝓpter illā rōnem remanentē potest allegari ipsa. l. abrogata. ⁊ ita dz intelligi tex. ⁊ gl. in l. j. hic alleg. C. de lat. li. tol. pro quo vide Inn. q optime declarat in. c. nouit. hoc eo. tit. Et adde ꝙ lex in dubio cēset̃ esse ꝑpetua lz hoc non dicat̃ in ea. vt est gl. in vers. ꝑpetuū q̄ alleg. bona iura i cle. sepe. d. v. sig. Et add ꝙ lex noua addens aliqd legi. antique recipit oēs limitationes antiquas. vt p Io. an. in. c. procurator. de electi. li. vj. in gl. ij. et in c. felicis. de pe. li. vj. ⁊ in ca. dispendia de rescrip. eo. lib. ⁊ vide cle. ij. i gl. j. de offic. vica. ⁊ gloss. in. c. auaritie. in vẽ. clicos. de elec. lib. vj. ⁊ ꝙ l. abrogata possit alleg. respectu rationis que etiam remanet sublata ipsa. l. vide glo. in j. constitut. C. que hoc idem voluit Et add ꝙ lex correcta in vna psona censet̃ etiā esse correcta in omnibus correlatiuis: vt per Bal. no. in l. fin. C. de indi. vidu. in prin. ⁊ vide Bald. in. l. si. in. v. col. C. de edict. di. adria. tol. vbi dixit qd. l. correcta. dr̃ falsa ⁊ ꝓpterea nō pōt allegari nisi respectu rationis. imo si lex correcta est clausa in corpore iuris illam allegās nō punit̃ sz si non est clausa in corpore iuris allegans punitur de falso s̃m Barto. in. l. j. de cōiun. cū emāci. libe. pro quo videt̃ tex. in. c. autoritate. de preben. lib. vj. ⁊ de hoc vide etiā per Bal. in. j. consti. C. in. §. summa. ⁊ p Bart. in. l. si. ff. de fal. ⁊ ibi p Alex. plene. ⁊ habet̃ per. d. Ant. de but. post Inn. in. c. j. de constitu. vbi dicūt ꝙ ad decisionē causarum futurarū potest allegari. l. correcta si trāsiuerit in contractum nō subiecti ⁊ potest etiā allegari in arg. per habētē potestatem. l. condende. vt in. c. volumus. ⁊ in. c. quicunq̃. xj. q. j. ⁊ ad materiam omnino vide Alex. in. d. l. si. de fal.

h ¶ Ratione peccati. Adde Bal. consi. alle. lx. Pau. de cast. consi. cccxiij.

i ¶ Laicus. Adde Old. consi. j.

Zacharias. ¶ Adde Fel. in. c. ij. col. j. ver. videt̃ etiā ꝙ ex cā. j. de maio. ⁊ obe. iste in. c. dilecto. primo not. ⁊ ibi Io. an. ⁊ alij. j. de testi. p qbus est bo glos. in. c. imperiū. dist. x. Card. consi. lvij. inci. ꝓposita q̄stione. ⁊ ꝙ notaui in apostil. ad istum. ⁊ Fel. in. c. dilecto. in prin. s. alle. ⁊ in. c. cām. col. ij. ver. dū dicit abbas priuilegium. s. de prescrip.

k Sebasti. Sapia. ¶ Sustinere penam. Vide Barto. in. l. si. ff. de fal. ⁊

m ¶ Non potest reuocari. Adde Roma. consi. cclviij. Abb. consi. ij.

potesta

→ Sebasti. Sapia.

a ¶ Non subdito. Vide Feli. i.c.j.§. de pbat.col.ij.cũ seq.ꝛ Alex.in ɔsl. cj.incipi.visis instrumentis.col.ij. ꝛ in cõsil.xlj. inci, videndũ.col.ii.in j.volu. And. sicu. in consil.ij.in. iiij. vol. Rom.in cõsl. cclij.incip.p deci sione.colũ.j.ꝛ late Alex.in ɔsl.ccxv. incip.arguẽdi su mus.colum .ij.cũ sequen.in.ij.volu. Pau.d ca.in ɔsl. cclxxxvj.inci.primũ dubiũ.col.pe. ꝑm antiquam impressionem.

b ¶ Quasi ɔctum. statutũ qḋ transit in quasi ɔctũ nõ pot ampli⁹ reuocari.limita nisi ex causa publice vtilitatisnã tunc potest reuocari:ꝛ istud dictũ Bar.i istis terminis limitat Moderno rum excellentissimus.d.Jaso.in.l. barbari⁹.l.ix.col. versi.duodecimo c ff.de offi. pto.vbi enumerat tres casus in qbus princeps potest tolle re ius quesitũ ter tio.vide oino do. Alex.g in ppõsito.multa adducit in cõsil.cj.inci.visis istris.post pn. ꝛ in pe.co.ver.nõ obst.in.j.volu. scʒ ꝙ statuta sine priuilegia q̃ trãsiue runt in ɔctum nõ pot reuocari.ꝛ vide omnino eũdẽ Alexã.ple.i cõsi. j.in.v.col.veri. maxime.cũ seq.in.ij. volum. Uene.fal. Anto.Francisc.

¶ Circa istũ pas sum an statutũ ꝙ d trãsiuit in ɔctum possit reuocari di cas ꝙ ꝑ parte ne gatiua facit qa si trãsiuit i ɔctũ nõ vr posse reuocari in p̃iudiciũ ei⁹ cu ius fauore cõcer nit ne absqꝫ fctõ suo auferatur sibi ius suũ contra re gulam.l.id qḋ no strum.ff.de regu. iur.ꝛ qꝛ cõtractus ab initio sunt vo luntatis:ex post facto sunt necessi tatis.l.sicut.C.de

potestatem in priuilegiatos.hoc dictum Innocẽ. hic procedit qñ priuilegiũ cõcessuʒ est nõ subdito.

25 ¶ † Ego puto ꝙ qñ priuilegiũ concessum est non subdito[a] non possit amplius reuocari:vt in hoc di cto Inno.Et idẽ puto si fuisset cõcessum p viã statuti ꝛ trãsiuisset in ɔctũ seu in cõuentionẽ vt qꝛ di cit statutũ.Quicũqꝫ venerit ad habitandũ in tali territorio sit immunis ab oi collecta:certe si aliqui extranei venerũt ad ibi habitandũ nõ potest amplius illud statutum quo ad illos reuocari:qꝛ illud trãsiuit in quasi cõtractũ[b] quo etiaʒ princeps obli gat vt no.in.c.j.de pba.ꝛ hoc expsse voluit Bart. in.l.hi q.ff.de iur.immuni.ꝛ in.l.qḋ semel.ff.de decre.ab oꝛ.fa.ꝛ in.l.omnes ꝑ populi.ff.de iusti.ꝛ iure.

Additio. Sed respectu eorũ q nonduʒ venerunt tʒ Bar.in.d.l.omes ppli.ꝙ pot reuocari ex quo res est integra.arg.in l.si pecuniã.ff.de cõdi.ob cau.qḋ prima frõte videtur cõtra dictũ Inno.hic.sed cõcorda tu ꝙ dictuʒ Bar.ꝑcedit qñ statutũ fuit gñaliter editũ:qꝛ tunc videt qdã ɔctus innoiatus q re integra pot reuocari.vt.d.l.si pecuniã.sed dictũ Innoc.procedit in priuilegio spãliter nõ subdito cõcesso qḋ immediate habuit vim suã:cũ puenit i notitiã priuilegiati. de cõcess.pbẽ.c.j.lib.vj. ¶ Et ex his optime anne cto q̃stionẽ disputatã p do.Ange.de perusio subti lissimũ legũ doctorẽ.In electione potestatis fuit statutũ ꝙ de oi pena pecuniaria quã exigeret de beret habere ipse ptãs q̃rtã partẽ:ꝛ tpe electionis p homicidio seu alio crimie erat pena pecuniaria postea cũ fuit elect⁹:ꝛ officium acceptauit fuit illa pena pecuniaria p statutũ mutata in penã corporalem:queritur vtrũ hmõi statuti mutatio noceat potestati quomin⁹ habeat dictã quartã partẽ pe ne pecuniarie iuxta formam primi statuti.Et post multa cõcludit ꝙ si huic⁹ mutatiõi ptãs ɔdixit ꝙ sibi debebat.non eñ potuit hoc statutũ mutari in ei⁹ p̃iudiciũ[c] arg.opti.in.l.in cõcedẽdo.ff.de aqua plu.arcẽ.ꝛ.C.de ser.ꝛ aqua.l.aquã.ꝛ allegat p casu preallc.l.qḋ semel.cũ sua gl.ff.de decre.ab oꝛ.faciẽ. ꝛ.l.luci⁹.in fi.ff.ad muni.ꝛ hoc singulr no.Ex quibus infero ꝙ si sunt aliq̃ statuta cõferẽtia priuilegia doctoribus legentibus in ciuitate ꝙ illa statuta mutari nõ pñt in p̃iudiciũ doc.forensiũ conductorũ tpe quo existebãt illa statuta.ꝛ satis hʒ equitatẽ.forte eñ pmiserũt se cõduci illo salario ppter immunitates quas statuta locoꝝ deferebant eis.

26 ¶ † Si vo vt reuertar ad primũ dictũ priuilegium cõcessum est subdito maxime pviam statuti ꝛ tunc aut hʒ actũ successiuũ ꝛ tũc pot reuocari saltẽ quo ad futuros actus.ꝛ ita loqꝛ.c.in nostra.ꝛ dictum Inno.ibi qꝛ ois res p quascũqꝫ causas nascit ꝛc.in regula.j.§.de reg.iur.sed si hʒ actũ momentaneum: ita ꝙ priuilegiũ statim suum effectũ sortitũ est nõ puto posse reuocari:qꝛ trãsiuit in.ius gentium:nisi subsit cã ppter quã etiã ea q̃ sunt ꝛ cõpetunt de iu regentiũ possunt reuocari p no.p Inn.in.c.que in ecclia꜊.de cõsti.ꝛ p legitas.l.l.fi.C.si ɔ ius vel vtil.

27 ¶ † Ex pdictis habes vnũ casum in quo lex abro gari nõ pot.Adde aliũ not.qñ est canonizata per papã vt tũc saltẽ in foro ecclie remaneat eius effectus[d]:qꝛ censet lex pape:vt est text.in.c.in primis. ij.q.j.iũcta glo.not.in ver.hec est lex.ꝛ de materia an ꝛ qñ possit allegari.l.abrogata.vide qḋ not.in proemio hui⁹ cõpilationis p Archi.in.c.frequens de resti.spo.lib.vj.ꝛ de cõces.pbẽ.c.authoritate.eo. lib.ꝛ qḋ not.in sum.Hosti.de immu.eccle.§.inqũtũ sub.§.sed nec illa immunitas.v.nec credẽdũ est.et

28 v.seq. ¶ † Ultimo glo.hic colligit argu.qḋ ecclia pot inducere.l.cuʒ p ipsa facit.sed ɔ se eã recipere nõ tenet.ꝛ hoc expsse asserẽdo tʒ hic Inno.ꝛ facit xxxvij.di.si qd veri.ꝛ qḋ no.in.c.fi.de sol.vbi Host. ponit aliquas regulas an ꝛ qñ ɔstõ laicorũ dʒ obseruari in foro ecctiastico.no.etiã.in.c.ecclia sancte marie de ɔsti.Nec ob.si dicat ꝙ ex quo ecclia recipit aliquid p se tenet etiaʒ recipere ɔ se.iiij.q.iij.si qs testib⁹.qꝛ ꝑm Host.istud est spãle fauore ecclie ꝛ in ei⁹ lesionẽ retoꝛq̃ri nõ dʒ.C.de legi.l.qḋ fauore.vel dic vt no.i.c.fraternitatis.j.de here. ¶ Glo. in versicul.corripere.facit tria.primo tacite oppo.

ꝛ soluit.scḋo oppo.ꝛ nõ soluit.tertio ꝟr.scḋa ibi: argu.ɔ.tertia ibi qsiqꝫ. ¶ Opp.pmo in eo ꝙ text. dicit ad officiũ pape pertinere corrigere de quolibet pctõ ꝛc.nã ex hoc euacuabit foꝛus secularis cũ puniat delicta laicorũ ꝛ ad hoc deputati sunt iudices seculares ꝛ principes.xxiij.q.v.sunt quedam.ꝛ c.rex debet.ꝛ.c.administratores.ꝛ.c.principes cuʒ multis similibus. ¶ Sol.gl.metu ɔtẽ supplet ad literã ꝙ pot ecclesia cognoscere saltem indirecte.i. inducendo indirecte ad satisfactionẽ:compellẽdo ad penitẽtiã:qḋ an gñaliter pcedat sic debeat intelligi vt.j.subijciã. ¶ Scḋo opp.de.l.hereditas. ff.de pe.here.ꝛ aduerte qꝛ illa.l.pot adduci pro et ɔ.ibi eñ dr ꙗ ad iudicẽ ecclesiasticuʒ pertinet,licet nulla actio competat cõpellere heredẽ vt faciat se pulchrũ defuncto.vñ cõcordat cũ tex.in̄ꝗtum cõpellit laicũ.facit ɔ qa indirecte impedit se de laicis.Sed dic ꝙ est casus notabilis ꝛ specialis:quia actus est pius sicut in aliis pꝫs actibus recurritur ad ecclesiã.vt not.j.de testa.c.cũ esset.ꝛ.c.relatũ.de

29 relig.domi.c.de ʒenodochijs. ¶ † Tertio opponi. ɔ tex.ꝙ non semper peccãs puniẽdus est:vt in.l.si seruus.§.si oliuã.ff.ad legẽ aql.vbi colligens oliuã maturã alteri⁹ peccat:et tñ non tenet pena.l.aquilie.Sol.ꝑm doct.non est simpliciter verũ ꝙ remaneat impunitus:aut enim colligit oliuas immaturas:ꝛ tenet ad damnuʒ.l.aqui.vt ibi.Aut colligit maturas:ꝛ tenet restituere alias ꝛ pdit expensas vel laborẽ quẽ subijt in colligendo.Uel aliter.l.aq. cõpetit p damno dato:vñ si colligit maturas nulli damnũ dedit ex quo eas restituit:sed per hoc non tollit quin pro malo aio alia pena teneatur ꝛ etiaʒ furti:qꝛ ɔctau̾t rem alienam.nã ꝛ malũ puniri debet qꝛuis inde lequat bonũ.vide tex.cuʒ gl.j.xxiij.

30 q.v.relegẽtes. ¶ † Glo.in versi.de plano.querit qꝛ tex.dicit qḋ hic erat procedendũ de plano qualis erit iste pcessus.Rñdet dupli͛.primo ꝙ non in forma iudicij sed in modũ denuntiationis:vel aliter de plano.i.sine strepitu iudicioꝝ.Host.dicit standum prime expositioni cõi hec est denuntiatio iudicialis in qua procedendũ est de plano.sed non est veritatis examinatio omittenda :vt.j.dicam. que dicit ꝙ ex toto non excluditur forma iudicij. ¶ De mõ pcedendi in qualibet specie denuntiationis et ipsarum effectu,aduerte ꝙ hic Host.ꝛ in pluribus aliis locis huius.c.ꝛ cõiter doct.sentiunt ꝙ hec denuntiatio fuit iudicialis.Contra qḋ ego op.ex isto text.vbi in pluribus locis et maxime in e principio fundat se super autoꝛitate euangelica[e]. ¶ Item postea subijcit ꝙ serenissimus rex anglie erat paratus probare ꝙ circa hoc factum seruaue rat seu pcesserat ꝑm formã euangelicã.Itẽ fortius papa.j.subijcit ꝙ cũ sit vocatus ad regimem ecclie nõ pot mandatũ diuinũ non exaudire vt nõ proce dat ꝑm formã ipsi⁹.s.dei:ꝛ sic apte inuit ꝙ ista fuit denuntiatio euãgelica.cuius ɔ̃riũ cõiter dicunt

31 hic doc.nec aliter ad text.rñdent. ¶ † Sed ego ad probandũ ꝙ hec denuntiatio fuit iudicialis.pmo induco tex.in eo ꝙ hanc cãm cõmittit delegatis ꝛ sic iudicialiter lʒ non oio tractandam:lʒ eñ dicat ꝙ de plano pcedant non tñ dixit ꝙ sine figura iudicij:hoc enim verbũ de plano.non tollit omne solennitatẽ ordinis iudiciarij:vt no.in cle.sepe.de v̾

32 bo.sign.in gl.super ver.ꝛ figura. ¶ † Itẽ fortius in c duco tex.in eo ꝙ mãdat istis delegatis vt audiant querimoniã regis anglie ɔ regẽ francie:ex qb⁹ ver bis ptʒ qḋ rex auglie simpli͛ non fundat super pctõ:sed etiã sup interesse pprio:ꝛ sic non erat denũtiatio euãgelica que solũ tendit ad correctionẽ d pcti ꝛ non fundat se sup interesse priuato sicut tacit iudicialis.vt.j.dicã.Item induco mandatũ factum legato vt totam terrã serenissimi regis francie subijciat interdicto:ꝛ sic non stat in meris finibus denũtiationis euangelice:q̃ vult ꝙ nõ parẽs habeat pro ethnico ꝛ publicano. ¶ Non obst.motiua superi⁹ facta:qꝛ hic allegat authoꝛitas euan e gelica:qꝛ hec iudicialis inducta est ad instar euan gelice.sicut eñ ibi pcedit ratione pcti ita ꝛ in ista licet sit finis iudicialis vt vltra correctionem etiã denũtians seruet illesus:vñ sicut in illa requiritur

acti.ꝛ obl. tamen Joã.de imo.post Cy.in.l. non amplius.in.§.j.ff. de le.j.dicit ꝙ statutuʒ ꝙ omni anno debeat certa quã titas fratrib⁹ predicatoꝛib⁹ potest reuocari qꝛuis ex eo videat esse q̃situm ius ipsis fratrib⁹ de quo etiã ibi vide plene per Alexan.Adḋ tñ ꙗ si statutũ esset iuratuʒ an posset tolli p scõm statutũ qḋ voluit bar. in.l.oẽs ppli.in.x. col.in v.circa tertiã.vbi multũ ponit circa materiã reuocationis statutorũ.ꝛ ibi etiaʒ p Ale.ꝛ p eundeʒ Bar.in.l.sciẽduʒ. ff q satisd.cogan. ꝛ oino p Alex.in cõsi.cij.ꝛ seq l.iij. parte cõsi.ꝛ an et qñ statutũ nouuʒ cõtrariũ antiquo deroget ipsi statuto antiquo,habet p Cy.in.l.ij.in fi.C.de testa.tu.et in.l.sed ꝛ posterio res.ff.de legi.adḋ tñ ꙗ statuta contraria debẽt concordari:nec in du bio dr vnũ statutũ corrigere alterũ licet vnũ sit po sterius altero.sed si nõ pñt ɔcorda ri:tunc stat poste rioꝛi ꝑm Cynum Bar.ꝛ Bal.in p alleg.l.sed ꝛ posteriores.ꝛ ɔ Bar.ꝛ Alex.in.l.gall⁹ in §.quidaʒ recte.ff. de lib.ꝛ posthu.ꝛ p eundẽ Alex.in consi.lxxix.in.iij. parte cõsil.oꝛ.ꝛ p Bart.ꝛ Bal.in.l. oẽs ppli.vbi etiã p.d.Alexã.in.vij. col.ff.de iustitia ꝛ iure.

c ¶ Preiudicium. Addevidendum qḋ voluit an.ha. consi.cclxj.

→ Sebasti. Sapia.

d ¶ Eius effectus. Qñ dicat lex canonizata vide per Feli.in.c.ij.colũ. xviij.versi.lex posita inter canones. ɔ.de rescrip.

e ¶ Authoritate euãgelica. ponde ra tu subtiliter qꝛ hic dicit de plano et in principio di

cit sufficiēter ostē dat q2 hoc ꝓbaꝛ ꝙ lʒ iudiciū sit sū mariū:tn̄ nō respectu ꝓbatiōis. vide bal.⁊ ibi remissi i.l.ꝑscrip.C.si ꝯ ius.
Andr.Barb.
Sebasti.Sapia.

a ¶ Foro aīe. vide Bar.in.l.si pene.ff.de cōdi.indeb.⁊ bal.i.l.post decisionē.C.d̄ fur.vid̄ qn̄ pena debeaꝛ i foro aīe multa ꝑ Fel.i.c.j.col.xj.de ꝯst.ibi examinat dictū gl.i.c.fraternitas.xij.q.ij.que vult ꝙ lex imponēs penā nō sit seruāda in foro conscientie.

b ¶ Tollendū peccatū. Tu pōdera q2 xp̄s dixit ꝑnci paliter illā doctrinā mot⁹ charitate:lʒ i ꝯsequētiaʒ ordineꝛ ad arcendū alios tn̄ ꝑncipal'r ob actū charitatis emanauit ergo poti⁹ d̄r charitatis q̄ȝ iustitie. And.Barb.

c ¶ Jo.d̄ lig.tu pōdera ꝑmo q2 gl.in d.c. si peccauerit ij.q.j.d̄t ꝙ si est delictū ꝯmissuʒ aut ꝯmittēdū.id̄ non fuit opi.Jo.d̄ li. nec collec.ſʒ fuit gl.itē si istā denūtiatio emanauit euāgelica emanauit vt alij terreanꝛ a delictis seqꝛ qd̄ semp erit ꝑcepti: q2 lʒ i delicto commisso denūtieꝛ illi q ōligt tn̄ ꝓdest ne alij deliquāt ergo semp erit ꝑcepti. Itē semp etiā tenetur d̄ delicto ꝯmittēdo ideo vr̄ ꝙ sit quoddā participiū:q2 participat de delicto cō misso et committēdo. And. Bar.

monitio ⁊ quod ostendatur peccatuʒ:ita ⁊ in. ista vnde dicit procedere papa hic ſm forma euangelicam q2 est inducta ad instar illius:⁊ habet quodā modo omnimodā similitudinē ⁊ hoc sentit multū tacite Joā.an.in quadā apostilla sup v̄bo ſm formā ipsi⁹.vnde putat Jo.an.sup glo.seq.ꝙ hec denuntiatio iudicialis sit in scriptis porrigenda; et ꝙ sit lis contest.ad hoc vide tex.in verbo,ne ergo.⁊ in verbo vtrum iusta sit ⁊c.

Additio.

Et sequiꝛ Bart.in extrauag.ad repri.in v̄bo denūtiationē vbi aliq̄ bona tāgit ad materiā huius.c. ¶ Gloss. vl.querit q2 papa mandat hic discuti exceptiones opponendas cōtra denūtiationē:q̄ exceptiōes admittanꝛ: Rn̄det ꝙ exceptio criminis:siue denuntiās ꝓsequaꝛ iniuriā ꝓpriā siue alienā. ¶ Joā.an. dicit hoc ꝓcedere in denūtiatione euāgelica:⁊ canonica:ſʒ in euāgelica admitterent infames dummodo egerint penitētiā de delicto vt hic not.Jo. and.Uin.Inno.⁊ Bar.brixi.ij.qō.j.si peccauerit. In iudiciali vero de qua intellexit Jo.an.hanc literam loqui putat secus.In hac em̄ ⁊ criminosus audieꝛ nisi forte excōicatio obstaret.vt.j.de excep. exceptionē.vel alia spoliatio siue depredatio:vt.j. de ordi.cog.c.ij.⁊ fi.vel alia exceptio preiudicialis ⁊ hoc no.ꝙ cōtra iudicialē denūtiationē admittiꝛ exceptio spoliationis.extēdit em̄ multū ista iura.

33

Additio Nico.

¶ † No.hoc dictuʒ qd̄ sequitur Bar.in extrauag.ad repri.in ver.denūtiationem. vbi ꝑ hoc decidit ꝙ obstāte excep.mace.nō potest creditor ꝯ filiūfami.istā denūtiationē facere: q2 lʒ obligatio naturalis teneat filiūfa.vt.l.q2 naturalis.ff.ad macedo.tn̄ huic obligationi ꝑiudicat beneficiū macedoniani qd̄ fuit introductū in odium ipsius creditoris ⁊ in fauorē parentū et ad delicta coercēda.vt.l.j.ff.eo.Ad hoc allego Inno.in.c.q2 pleriq3.de immu.eccl.vbi ꝑ hoc exp̄sse tenet filiūfami.nō teneri ad restituendum etiā in foro anime[a]. Allego etiā aliā subtilē rōnem.s.q2 nihil est apud hunc filiūfami.cuius dn̄ium nō habeat.nā rei sibi mutuate dn̄ium in eū trāsit.vt.l.ij.ff.si certū pet.ꝯ actionē aūt q̄ cōtra eū intētari potest legitimā exceptionē habet.Unde cū exceptio sit ei data cōtra hanc actionē ab eo qui actionē dedit sibi sufficit ⁊ tutus est etiā quo ad deū ſm eū.Ex quo dic male sensisse Bar.in.l.si pene causa.ff.de cōdi.inde.vbi dicit ꝙ liberatus causa pene teneꝛ restituere in foro aīe qd̄ est ꝯ ꝑdicta.⁊ facit qd̄ not.Bal.in.c.j.§.si qs ꝑ triginta.si de feu.fue.cōtro.colla.x.Ubi dicit ꝙ in istis exceptionibus penarū non hʒ locum hec denūtiatio.Sed q2 supra facta est mētio de multiplici denūtiatione q̄ro quotuplex est denuntiatio. doc.hic cōiter dicūt ꝙ quadruplex sit sp̄es denuntiationis.alia em̄ est euāgelica,alia iudicialis,alia canonica,⁊ alia regularis.discutiamus quamlibet de ꝑ se:q2 materia est quotidiana.

34 ¶ † Et ꝑmo circa euangelicā quero vnde ꝓcedat hec denūtiatio an ab actu iustitie:an ab actu charitatis.de hoc vide per Archi.ij.qō.j.si peccauerit.vbi concludit ꝙ quaten⁹ ordinatur ad tollendū pctm̄[b] procedit ab actu charitatis:ſʒ quaten⁹ ordinaꝛ ad instruendū alios ꝑ exēplū ꝓcedit ab actu iustitie.xj.q.iij.ꝑcipue. ¶ Scd̄o q̄riꝛ an q̄libet teneaꝛ ad hāc denuntiationem faciendā ex ꝑcepto:an ex consilio tātū. Joan.an.et Inno.dicunt prelatum teneri ex precepto:ꝓ hoc q2 verba euāgelica sunt iperatiui modi vt ptʒ valde ⁊c.ergo obligāt sicut verba ꝑceptiua q2 qd̄ ꝑcipiꝛ imperaꝛ.xiiij.q.j.§.qd̄ ꝑcipiꝛ.sed in nō prelato dicūt ꝙ est cōsiliū:⁊ ad hāc nō teneꝛ nisi sicut ad alia pia opa.Joā.de lig.[c] dicit ꝙ aut q̄riꝛ de denuntiatione fiēda circa delictum cōmissum ⁊ nō est ꝑcepti:aut de denūtiatione fienda circa cōmittēdum ⁊ est ꝑcepti.rō quia circa cōmissum fit denūtiatio ꝓpter penitētiā quā imponere nō pōt priuatus:nec ad ipsam cōpellere sed circa committendum nō fit denūtiatio ad penitentiam[d] cū delictum adhuc nō sit cōmissum sed tendit ne peccet qd̄ pōt q̄libet priuatus ꝓhibere.Si em̄ teneꝛ q̄libet ꝓhibere iniuriā fiendā socio.de senten.excōi.

ꝯte.c.dilecto.eo.tit.lib.vj.multomagis teneꝛ propulsare periculū aīe.do.Ant.dicit ꝙ lʒ hec distinctio sit equa tn̄ quo ad forū penitentiale subest,eadem rō vt peccator corrigaꝛ ideo ſm eū satis pōt teneri indistincte primū dictum Archid.qui hanc q.lati⁹ pre ceteris plene attingit in preal.c.si peccauerit.⁊ tādē simpl'r cōcludit ꝙ est ꝑcepti ⁊ maxime ꝑ illā authoritatē Augu.de verbis dn̄i.Si neglexeris corrigere peior eo qui deliquit factus es: error em̄ cui nō resistiꝛ approbaꝛ.lxxxiij.dist.error. dicit tn̄ ꝙ lʒ sit ꝑcepti non tn̄ est semp peccatum si omittaꝛ.Nam quedā sunt ꝑcepta negatiua[e] ⁊ ista obligant semp:⁊ ad semp.i.in oī tpe:q2 prohibent actus pctōꝝ qui omni tpe sunt mali.de iureiurā.⁊ si christus q̄dā sunt ꝑcepta affirmatiua ⁊ hec inducūt actus virtutū q nō quolibet tpe de necessitate fieri debēt sed debitis tpibus ⁊ seruatis circūstantijs debitis.ad hoc qd̄ no.de cōse.dist.v.nūq̄. Ita nec hoc ꝑceptū de monitione fienda obligat omni tpe:sed seruatis circūstātijs debitis q̄ debēt semp interuenire ad hoc vt actus sit virtuosus.Un̄ post multa concludit ꝙ hec admonitio pōt omitti qn̄q3 meritorie:qn̄q3 cum peccato mortali:qn̄q3 cum peccato veniali.meritorie omittiꝛ qn̄ qs desistit a denuntiando q2 timet ne denūtiatus fiat deterior.[f] alle.August.de ciui.dei in princ.ego allego rōnem quā in fi'i ponit Jo.an post.b.Tho.in.c.j.de sent. 25 excō.lib.vj. ¶ † Cuʒ pctō mortali omittiꝛ qn̄ ꝓbabiliter ꝑsumit qd̄ ad eius monitionē corrigeꝛ ⁊ tn̄ ꝓpter timorē vel trepiditatē omittaꝛ.alleg.l.dist.si qs diaconus.xl.dist.si papa.Cū pctō vero veniali omittiꝛ qn̄ efficiꝛ tardior ad corrigendū propter timorē vel trepiditatē.Nō tn̄ omitteret si constaret ei ꝙ oīno corrigereꝛ ex denūtiatiōe sua.⁊ hoc modo viri sancti nonnunq̄ ſm eum omittūt corrigere delinquentes.ij.q.vij.plerūq3.⁊ hoc procedit in nō ꝑlato.In ꝑlato aūt dicit esse pctm̄ si omittit corrigere vbi pōt sine scādalo.d.Anto.simpl'r sequitur Archi.nil aliud inducēdo.Collecta.facit istā dist. circa pctm̄ cōmissum ⁊ pctm̄ cōmittendum seu cōmissum reiterandū.vt primo spectet correctio ad prelatū ad quem spectat correctio pctōꝝ.scd̄o ad quēlibet christianū:⁊ ab illo videtur habuisse illam opi.Jo.de lig.⁊ vide de materia ꝑ glo.in ꝑalleg.c. si peccauerit.Et positis opinionibus vr̄ concludere ꝙ quo ad prelatos sit ꝑcepti:quo ad alios consiliū:sicut hic voluit Inno.Ego satis crederē hanc denūtiationē esse in ꝑcepto indistincte nec excusare debet aliquē ꝙ credebat eū effici deteriorē.considero eniʒ ꝙ hec denuntiatio fit ꝓpter duo vt iste pctōr corrigatur ⁊ vt ceteri metum habeant.ꝓbaꝛ xlv.dist.sed illud.ibi peccantem corā oībus argue vt ceteri metū habeāt.facit.iij.di.facte autē sunt. Itē dn̄s in euangelio vult vt si non audit nec obtēperat eccl'ie habeatur pro ethnico ⁊ publicano:et sic nō habuit respectū vt efficereꝛ deterior.⁊ ꝑseueraret quodāmodo in infidelitate.Itē considero ꝙ maius bonū sequiꝛ ex punitiōe vnius propter bonū exemplū aliorū:q̄ȝ damnum si iste efficereꝛ deterior.vide pulchrū text.xxiij.q.iiij.est iniusta.maxime ꝓpe fi.ibi:Cū enim indulget indigno ad ꝓlationis cōtagium prouocat vniuersos.facilitas em̄ venie incentiuuʒ tribuit delinquendi.⁊ alibi:Que misericordia erat vni parcere:⁊ omnes ad discrimē adducere.Concludo ergo ꝙ cum verba euangelica clara ⁊ generalia sint:nec etiā si constaret ꝙ efficereꝛ deterior denuntiatus cessat effectus oīs denuntiationis:q2 saltē propter verecūdiam suam alij arcerenꝛ a similibus,⁊ sic subest alius effectus denūtiationis ⁊ sic semp remanet sub precepto.Et per hāc rōnem cōcludo idem esse circa pctm̄ commissum vt subijciatur penitētie;quia nō penitēdo remanet in pctō.de testi.testimoniū.⁊ alij efficiuntur audaciores ad pctm̄ cōmittendū: q2 facilitas venie ⁊c.Nec ob.ꝙ priuatus nō pōt imponere penitentiā:fateor,sed debet instare vt ille agat vl' per superiorē cōpellatur agere de spon.c.j.nam vt circa cōmittendum ipse non pōt directe ꝓhibere ſʒ indirecte denuntiādo eccl'ie:ita ⁊ circa cōmissum vt inducaꝛ ad penitentiam:⁊ malum exēplum nō
inferatur

d ¶ Ad penitētiā. tu pondera rubricā de accu.vbi d̄r de denuntiationibus:lʒ do.Cardi. hic dicit qd̄ iura loquunꝛ de denūtiatione euangelica vt hic per Jo. de imol.tu dic qd̄ imo reperiuntur plenius vt in rub. de accus. Andre. Barba.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Negatiua.vid̄ Bar.in repe.l.creditores.col.j.cum seq.C.de pign.cū his que no.Fel.et alij in.c.nam concupiscentiā.ꝯ.de constitu.

f ¶ Fiat deterior. ꝑ certo istud non est dictū ex eo:q2 christus voluit ꝙ si non corrigat ꝙ dicaꝛ eccl'ie.posito ergo ꝙ efficiatur peior:tn̄ ecclesia eū puniet seu corriget.ergo opʒ corripere.nō obs. dictū Tho.ꝙ excōicari nō dʒ qui efficiꝛ peior.ꝑmo q2 illō nō ē sine dubitatione.scd̄o q2 non est bonū fi'e: q2 illō d̄r ad medicinā:ſʒ i casu nr̄o dʒ dici eccl'ie si nō prodest.
Andre.Barba.

inferatur ad posteros.xj.q.iij.pcipue.⁊ qd sit preceptū patet ex illa authoritate Aug.Si neglexeris
36 corrigere ⁊c.¶†Itē qꝛ verba impatiua obligant sicut pceptiua ex quo subiecta materia nō suadet oppositū ar.opti.in cle.exiui de paradiso.de verb.signi.versi.nos itaqꝫ.⁊ verba pceptiua necessitant.
37 xiiij.q.j.§.qd pcipit.¶†Itē ad eleemosynā[a] corporalem qs necessario tenet[b] qñ mors corporalis immunet nisi subueniat.lxxxvj.dist.pasce.vbi not.dicit tex.Pasce fame morientē quisquis pascēdo hoīem seruare potes:si non paueris occidisti.ergo fortius tenet ad eleemosynā spūalē qñ ea cessante proximus incurrit p pctm mortale mortē perpetuā xxv.di.vnū orariū.⁊ hoc est vnū gen⁹ eleemosyne.xlv.dist.tria sunt gña.Itē nō obuiando corporali morti cū potest peccat:⁊ vr ipse occidere.vñ dicit canon,mortē languentibus probat infligere q hāc cū possit nō excludit.xxv.di.c.j.ergo fortius tenet euitare ppetuā ⁊ spūalez.maxime qa error cui nō resistit approbat:⁊ veritas cuz minime defensatur opprimit.negligere quippe cū possis perturbare peruersos nihil aliud est quā fouere:nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare:vt in preall.c.error.lxxxiij.dist.Itē omittēs hāc denūtiationē cōuincit non amare proximū sicut tenet.ergo nō est in charitate:⁊ sic peccat:de peni.dis.ij.§.proximos.⁊ hoc quo ad istā questionē.

Additio Nico.

¶Si vis tenere opi.Arch.potes dicere qd quatenus denuntiatio ordinatur ad instruēdū alios p exemplum pcedit ab actu iustitie.vt.s.in.j.q.dixi.hoc autē ptinet ad superiorem nō autē ad priuatū.is em̄ moueri dꝫ ad tollendum pctm̄ qui nō cessat si probabiliter credat qd ille efficeret deterior.Sed q̄ro visum est.s.an hec denun-
38 tiatio simplr sit ex pcepto.¶†Quero an subdit⁹ tenet sub hoc precepto platū corrigere:⁊ videtur ꝙ nō.Exo.xix.Bestia q̄ montem tetigerit lapidabitur.argu.xviij.q.ij.nullam.⁊ Pau.dicit,seniorez ne increpaueris.ij.qd.vij.Paul.dicit.Item dicit Grego.Sctōꝝ vitā nullus corrigere presumat nisi qui de se meliora sentit.sed quis nō debet meliora sentire de se q̄ de suo prelato.arg.j.q.j.vilissimus.ergo ⁊c.Archi.in palle.c.si peccauerit.dicit qd inquantū est actus iustitie nō ptinet ad subditos respectu plati.xxj.di.inferior.⁊.c.submittitur.sed in quātū est actus charitatis sic:nō tñ cū presumptione vel pteruia.vñ dicit apl's.Seniorē nō increpaueris sed obsecra vt patrem.vt in preallega.c.paulus.vnde asina reprehendit Balaā.ij.qd.vij.secuti sunt.⁊.§.intem cū balaam.Non ob.primū motiuū qꝛ tunc prelatus inordinate tangit qñ irreuerenter obiurgat ⁊ ei detrahitur:sicut Cham patri suo.xcvj.di.in scripturis.⁊.ij.q.vij.sententia cham.sic etiā respōde ad secūdum.¶Ad tertiū not.dic ꝙ presumere se simplr meliorē q̄ prelatus suus signum est presumptionis et superbie:sed estimare se meliorem q̄tū ad aliquid:non est p̄sumptionis s̄m Archidi.qꝛ nullus in hac vita est qui non habeat aliquē defectū ⁊ aliqd bonū.de pen.dis.ij.quid ergo.⁊ dist.ij.si enim.xxv.dist.nūc autem.Nec tamē qui prelatū suū monet semper pptcr hoc se estimat meliorē vel maiorē sed ei auxiliū impartitur.argu.ij.q.vij.admonēdi.⁊.c.sctā qppe rusticitas.Ad predicta induco bo.glo.in.c.nolite.xxj.dis.que querit an liceat subditis reprehēdere prelatū:⁊ soluendo dicit ꝙ triplex est reprehensio.impiosa:q̄ fit imperio ⁊ ptāte:⁊ hec tm̄ maioribus cōcedit,alia socialis q̄ minoribus concedit:tertia temeraria:q̄ infamādi cā fit:⁊ hec nulli cōcedit.Sꝫ circa hoc quero an crimē pape[c] possit denūtiari s̄m regulā euāgelicam si peccauerit ⁊c.vr ꝙ sic vt.s.de crimine generalr dixi cuiuslibet prelati:⁊ qꝛ appellatione fratris venit qlibet xp̄ianus.xj.q.iij.ad mensam.etiā si sit rex.[d] vt hic.Et reperio gl.hoc tangentē in.c.si papa.xl.di.⁊ dicit ꝙ non pōt denūtiari:nisi sit tale crimē qd de eo possit accusari:qꝛ alias esset inutilis talis denuntiatio:cum non possit postmodum denuntiari supiori qui nō est.de elect.licet.ego credo ꝙ hec denuntiatio,debeat fieri etiā si sit tale crimē de quo non possit accusari saltē in secreto ⁊ in presentia aliquorū testiū lꝫ postea non possit fieri denuntiatio supiori qꝛ saltē forte ipse corrigeretur p hanc monitionē:⁊ lucratus erit denuntians aīam denuntiati.pōt enim ⁊ dꝫ facere q̄tū in eo est vt a pctō corrigat.Pro hoc habes bo.text.in cle.j.de hered.§.notarij.vbi notarij ⁊ officiales admonent ⁊ corripiūt inqsitores heretice prauitatis in secreto quando in eorū officio excedunt:licet illorū excessus per testes probari non possint.facit qd not.gl.in.c.plerūqꝫ.ij.q.vij.hinc est ꝙ paulus reprehendit petrum.ij.q.vij.paulus petrū.Et maxime hoc procedit tenendo illā opi.qd pro pctō oīo occulto
39 hꝫ locū hec denuntiatio.de qua.j.dicam.¶†Sed q̄ro.s.visum est.qs teneat denuntiare:nunc q̄ro an quilibet possit denuntiare.glo.in.c.si peccauerit.⁊ doc.hic dicunt cōiter qd oēs ⁊ etiā infames ⁊ irregulares admittunt:dūmō non pseuerent in crimine:qꝛ non refert quis denūtiet dūmō aīam fratris lucretur.xxiij.q.v.pdest.de iureiur.quēadmoduꝫ.
40 †Etiam si prius iurasset non denuntiare qꝛ tale:iuramentum fuit illicitū[e] vt ibi:ex quo tendit prin

a ☞Sebasti.Sapia.¶Ad eleemosynā.An peccet mortaliter qui non facit eleemosynam si pōt:vide Abb.in.c.j.j.de empti.⁊ vēdi.late Cardiñ.Alexādri.in.c.non satis.lxxxvj.dist.⁊ Feli.in.c.j.col.vlti.j.dist.aliquid per eundem.c.j.de offi.iudi.

b ¶Zacharias.¶Quis necessario tenet.No.plene Car.in cle.j.§.ideoqꝫ de reli.et ve.sanc.Archi.et Semi.lxxxvj.dist.fratrē imo pōt diues cogi inuitus facere eleemosynaꝫ.not.iste in.c.cuꝫ cām.nu.8.et ibi posui in apostil.ad istū in versi.eleemosynam.s.de electio.Anto Franc.¶An qs possit cōpelli ad eleemosynā faciendā.dicas ꝙ paup aliq̄ iure actionis non pōt ꝯpellere diuitem ad eleemosynā faciendā:sꝫ bene pōt denūtiare ecclesie vt compellat sibi dare eleemosynā vt est gl.in.c.sicut hi.xlvij.dist.⁊ est glo.in.c.exigunt.j.q.vij.et adde ꝙ eleemosyna ē de pcepto vt voluit bea.Tho.ij.ij.qd.xxxij.arti.v.⁊ in.iiij.dist.xv.arti.vj.⁊ in eadez q.xxxij.arti.x.dicit idē sanctus doctor ꝙ eleemosyna est abūdanter facienda et dꝫ qs illā facere magis sibi propinquis ⁊ benefactorib⁹ q̄ alijs vt voluit idē Tho.ij.ij.q.xxxi.articu.iij.⁊.xxxij.art.ix.⁊ in.iiij.di.xv.et quod sit de pcepto vide etiā per do.Car.in.c.iter opera.de spō.vbi est not.glos.q̄ ponit quot sunt genera eleemosynarum de quo habetur in.c.tria sunt.⁊ in.c.seq.xlv.dist.⁊ vide Hosti.in tit.de pe.⁊ remis.in.§.quis sit effectus.in ver.eleemosyna.adde tñ ꝙ in danda eleemosyna quis nō tenetur sibi subtrahere necessaria sꝫ de superfluis debet eleemosynam facere.tex.est ⁊ ibi bo.glos.in.c.non satis.lxxxvj.dist.vbi glo.etiam dicit ꝙ in danda eleemosyna preferendi sunt consanguinei pauperes extraneis.⁊ ibi etiam dicit gl.qd pauper de sua eleemosyna debet ⁊ ipse facere eleemosynam:de quo etiam vide per glo.in.c.habebat.xij.q.ij.⁊ vide etiam bea.Tho.in prealle.ij.ij.q.xxxij.vbi dicit ꝙ is qui indiget si aliqñ est deputatus ad distribuēdū inter pauperes potest recipere p se sicut etiā alijs dare:sed caueat ne seip̄m decipiat.⁊ tene mēti qd voluit Inno.in rub.de paro.vbi dixit ꝙ parochiani possunt cōpelli ad dandā eleemosynā per sacerdotē eorū.⁊ vide illū pulchrū text.Luce.xj.c.qui habetur.xij.q.i.qꝛ.⁊.xiij.q.j.decimas.de pen.distinc.j.medicamentum.vbi dr:date qd supest in eleemosynā ⁊ oīa sunt vobis munda.⁊ propterea dixit text.in.c.miror.⁊ in.c.medicina.de peni.dist.j.qui fuit text.Thobie.iiij.⁊ de peñ.di.j.q̄sobrē.qui fuit tex.Danie.iiij.qd eleemosyna liberat a morte ⁊ a pctō.⁊ vide tex.in.c.nō cogant.xl.dist.ꝙ diuites qui nō possunt seruare ieiunia debēt eleemosynis cōpensare:⁊ qbus sit danda eleemosyna.vide gl.in.c.gescamus.xlij.dist.⁊ vide aliā gl.in.c.non satis.lxxxvj.dist.⁊.xxxij.di.in sum.⁊ vide optimum tex.in.c.forsan.lxxxvj.dist.vt in.§.ex his.xxiij.q.iiij.⁊ vide Archi.in.c.ij.v.q.v.⁊ vide Barto.in l.si.C.de anno.ciui.lib.xj.vtrū aūt eleemosyna sit dāda ei q potest laborare sine victū querere habetur per gl.sum.lxxxij.di.⁊ in.c.non oīs.v.q.v.⁊ vide gl.in.§.ex his oībus.xxiiij.q.iiij.⁊ in.l.j.C.de mēdi.val.li.xj.vbi cōcludit ꝙ talibus nō est faciēda eleemosyna.⁊ adde ꝙ magnā eleemosynā facit q errantē corripit.vt in.c.q emēdat.⁊ in.c.tria sunt.xlv.dist.et q̄uis tria sint genera eleemosynarū:vt dictū est:tñ ista eleemosyna spiritualis errantez corripere est maior corporali:vt i c.due.ea.dist.⁊ vide gl.et ibi per.d.Cardi.in.c.inter opera.de spōsa.⁊ adde ꝙ non facere eleemosynam egenis cū qs potest tm̄ est q̄tum rapere aliena.vt in.c.sicut hi.pall.pro quo facit tex.in.l.necare.ff.de libe.ag.vbi qui denegat alimēta dicitur hoīem occidere.et vide pulchrū text.in.c.oīs q.vij.qd.j.q dicit ꝙ dr negare xp̄m q eleemosynam ⁊ miam indigentibus nō impēdit.⁊ lꝫ eleemosyne debent ab omnib⁹ fieri:tñ b potissimū cōuenit clericis qui eleemosynis et alijs pn̄s opibus plus alijs debēt esse intenti vt in.c.hospitalē.xlij.dist.⁊ alibi dixit tex.no.in.c.qꝛ tua xlij.q.j.ꝙ clerici debent facere eleemosinā de oībus q̄ habēt vltra necessitatem imo p eleemosyna facienda pn̄t bono ecclesiarū et vasa sacra licite alienari.vt in.c.aurū habet ecclesia.xij.q.ij.et adde ꝙ eleemosyna facta coacte vel ppter verecundiā non hꝫ meritū.imo taliter faciēs eleemosynā dicitur illam perdere.xxij.qōne.ij.ex his.et ideo dicit gloss.j.qd.in summa qd facere eleemosynam propter vanam gloriam est peccatum:⁊ eodē modo facere eleemosynaꝫ malis per quam nutriuntur in malo:est potius peccatū q̄ misericordia:vt in.c.si res.xiij.q.vi.Et tene menti qd in eleemosyna plus respicit deus ad animum ꝙ ad illud quod datur:vt in.c.scriptū est.xiiij.q.v.et in.c.odi.xxiiij.q.j.adde tamen ꝙ eleemosyna est principalis pars satisfactionis penitentie spirituale medicamen:vt in.c.medicamentum.de peni.di.j.⁊ tene mēti qd eleemosyna est abūdanter facienda vt per bea.Tho.ij.ij.q.xxxij.arti.x.

c ☞Sebasti.Sapia.¶Crimen pape.Vide do.Cardi.Alexā.in.c.sciendum.in.j.col.ad fi.xvij.dist.vbi declarat gloss.in.d.c.si papa.inquantum vult papam posse deponi pro quolibet notorio crimine vt procedat ad monendo non corrigendo:sed de eius veritate posui remissiue in.c.cum venissent.s.hoc titu.

d ¶Etiam si sit rex.Tu pondera quia s̄m doctrinā euāgelicam omnes sumus fratres et neminem excipit Christus.et papa ligatur euangelio et ideo si est peccator poterit corrigi.⁊ vide glossaꝫ in.c.j.xxiij.questio.i.que loquitur de papa qui est minor quolibet Christiano si est antipapa vide ibi.Andre.Barb.

e ☞Sebasti.Sapia.¶Fuit illicitū.Qd tale iuramentū de non denuntiando sit illicitū tenet Cardi.in cōsil.cxx.in fi.allegando gl.in verbo repeterent.in.c.ad nostram.ij.de iureiuran.et illam dicit esse singularem

cipaliter ad correctionē peccati ꝛ non ad ꝓpriū in teresse:ꝫ si existeret in peccato nō dꝫ admitti:non enī ꝓsumit venire bono zelo. Unde notabiliter dicit Archi. in preall. c. si peccauerit. ꝙ q̄q̄ existens in peccato nō admittat ad denūtiandū:act⁹ tn̄ correctionis in eū cadere pōt qꝛ nō est in eo deletum ex toto iudiciū rationis sed propterea redditur indignus ad corrigēdū si pctm̄ maius cōmisit ꝛ corrigit de minori, alleg. illud Mat. vij. Qui videt festucam in occulo ꝛc. iij. q. vij. itē in euāgelio. Scd̄o ex supbia corrigetis q pctā sua pͥuipēdens alium increpat:ꝛ not. ꝫ illud. xj. q. iij. in cūctis. Tertio qꝛ quāto pctm̄ est mai⁹ ipsius corrigētis tāto maius pōt scādalū imminere. xl. dis. multi. Unde concludit Archi. in loco preall. ꝛ bene ꝙ licet pseuerans in pctō nō admittat ad hanc denuntiationeꝫ ꝓpter tria p̄missa. tn̄ si de facto humiliter corrigeret non peccaret nec acquireret sibi nouā damnationem.

41 ¶ † Nunc q̄ro pro qbus peccatis locū habeat talis denuntiatio. ꝛ primo dico ꝙ pro pctīs manifestis certū est locū habere:vt in. c. sed illud. xlv. dist. ꝛ hoc vbi pctm̄ erat manifestū:si vo est occultum ꝛ tunc videnť opi. inter doc. ꝛ Pe. hic tenet ꝙ idem in occulto. Joā. and. tꝫ ꝙ hec denūtiatio hꝫ locum in pctō non oīno occulto sed ꝙ ꝓbari pōt qꝛ oīno occulta sunt dei iudicio relinquenda. vj. q. j. si oīa. Unde dicit ꝙ cauere dꝫ denuntiās ꝙ peccatorem conuincere possit qꝛ ei etiā si esset ep̄s non crederet vj. q. ij. si tm̄. ꝛ. c. placuit. ꝛ hoc vr̄ voluisse gl. in preallega. c. si peccauerit. Archid. dicit ibi ꝙ q̄diu est spes de correctione ꝑ secretam monitionē dꝫ illam pluries reiterare:nec dꝫ vltra ꝓcedere. Si vero ad monitio non ꝓficit dꝫ ꝓcedere ad testiuꝫ ꝓductionem quātū cū ꝙ pctm̄ sit occultū. Nisi forte timereť ꝙ deterior fieret. Et aduerte ꝙ quaten⁹ dicit Archid. ꝓcedēdū ad testiū productionē:patet ꝙ sentit de pctō non oīno occulto:ꝫ qd̄ probari potest qd̄ etiā sentit Jo. an. hic. ꝛ gl. in. c. si peccauerit preall eg. Inno. hic in pͥnci. loquiť multū generaliter dicēs ꝙ si qs scit priuatū delictum alicuius priuati circa illum dꝫ ꝓsequi mandatū euāgelicū ꝛ tādē in priuato dꝫ eū habere pro ethnico ꝛ publicano: arg. in p̄alle. c. si peccauerit. Concludo breuiter capiēdo mētē iuriū ꝛ doc. ꝙ aut peccatum est occultum[a] sed nō oīno qꝛ ꝓbari potest. ꝛ tūc ꝭm oēs hꝫ locū denūtiatio. si vero sit omnino occultum qꝛ nemo scit p̄ter denūtiātē ꝛ tunc directa denuntiatio habere locū nō pōt. nō enim potest conuinci:ꝛ sic non potest per eccliaꝫ haberi ꝓ ethnico ꝛ publicano:vt hic. ꝛ ita ꝓcedit opi. Jo. an. sed debet facere secretā admonitionē ille q scit q̄tū in se est. dꝫ enī denuntiare illi. forte enim lucrabitur fratrē suum:

42 qd̄ est de mente euāgelica. ¶ † Sicut enī volētem se p̄cipitare debes si potes cohibere[b]:licet solus sit. xxiij. q. iij. ipsa pietas. ꝛ. c. displicet. ita ꝛ fortius debes obuiare pctō licet solus scias. ar. opti. in ca. si sacerdos. de offi. ordi. ꝛ si te nō audierit dic p̄lato vt pro eo oret ꝛ eū in q̄tū in se est inducat secrete ad penitentiā. hec enī possunt ꝓdesse ꝛ non obesse

43 optime facit tex. in. c. hoc vr̄. xxij. q. v. ¶ † Ex his habes quod vnus solus testis nō sufficit etiam ad penitentiā imponendā:nam effectus hm̄oi denūtiationis est vt qs arceatur a peccato, nō autem vt puniať. ꝛ tn̄ authoritas euāgelij dicit. adhibe tecū vnū vel duos ꝛc. ꝛ sic nō solum crimen probari nō potest per denūtiationē:imo oportet ꝙ ipsa denūtiatio ꝓbetur saltē per ipsum denuntiantē ꝛ aliū. de testi. c. in oī. vbi bona glos. facit etiā tex. in cap. plerūq;. ij. q. vij. vbi dꝛ ꝙ bonus vir dꝫ facere qn̄ solus scit pctm̄ alterius:ꝛ sic ꝓbare non potest. facit

44 preall e. c. si sacerdos. ¶ † Nūc queritur de forma huius denūtiationis euāgelice. ille tex. videtur velle ꝙ debeat p̄cedere duplex monitio. vna dꝫ ꝓbari per monentē. secūda per monentē ꝛ aliū testem adhibitū. Archid. multū large prosequitur in. c. si peccauerit. ꝛ tandē concludit si peccatū est publicum nulla exigiť monitio:iuxta illud, Peccātem coram oībus argue. in. c. sed illud. xlv. distin. quia tūc nō solū peccat in se sed in alios per malū exemplum. xj. q. iij. p̄cipue. Et not. hoc dictū Archid. qꝛ

aperte ex hoc sentit ꝙ in hac denuntiatione nō solū habeť respectus ad peccātē sed etiā ad aliosqui efficiūtur deteriores per eius exemplum. ꝙ s. lati⁹ dixi. Si vero pctm̄ est occultum subdistinguit:qꝛ si sunt talia peccata occulta que inferāt proximis nocumentū tpale vel spūale:puta traditio ciuitatis hostibus:vel occulta heresis q̄ multos habet inficere:cū hic peccet in alios statim denuntiabit monitione nō premissa:nisi forte constaret ꝙ ad eius monitionē statim vellet corrigi. Naꝫ quilibet debet ita corrigere si potest vt illius fama non ledať que vtilis est ipsi peccāti non solū in tpalibus in qbus homo q̄tum ad multa patiť detrimētum amissa fama. de excel. p̄la. inter dilectos. ꝛ de testi. testimonium. sed etiā quātū ad spūalia qꝛ pre timore infamie multi retrahunť a peccato. Cuꝫ aūt sciāt se infamatos libētius peccant:ar. de pe. di. j. quis aliqn̄. nam in ꝓfundū malorū pctōr veniēs cōtēnit. s. eod. cum nō ab homine. xvij. di. nec licuit. Unde dicit Hiero. Corrigendus est frater seorsum ne si semel verecundiā amiserit in pctō ꝑmaneat Si autē talia sunt peccata que nō inferūt nocumentū nisi sibiipsi tūc adhibeanť monitiones de qbus hic no. ¶ Scd̄o seruāda est fama peccātis qꝛ vno infamato alij infamātur: qꝛ dicit ꝙ clerici vel religiosi faciūt hec. ideo voluit dn̄s vt p̄cederet monitio:ꝛ si nō ꝓdest tūc plene fiat denuntiatio vt libereť a pctō:qꝛ consciētia p̄fertur fame. ordo aūt iuris in hac denūtiatione necessarius non est ꝭm Inno. ar. de do. ꝛ cōtu. c. j. ꝛ sic nō est ꝓcedendum in forma iudicij vt

25 sentit gl. pe. ꝛ ibi dixi ꝭm Host. ¶ † Et admittunť oēs ad testimonium q̄q̄ sint infames dūmodo nō pseuerent in crimine vnde q admittuntur ad denuntiandū etiā ad testimoniū admittunť. qd̄ dicit Inn. procedere vbi sola penitētia de crimine queriť ꝛ nō aliqd̄ temporale nec indirecte nec incidenter qꝛ tūc tantum alij legitimi testes admittunť. ꝙ bene no. ¶ Unde not. etiā ꝙ in hac correctione quatuor sunt necessaria. s. persona corrigens:causa correctionis:modus corrigendi:finis correctionis. Persona corrigens debet esse iusta ꝑ punitionē. xlv. dist. disciplina. sancta ꝑ compassionē:vt Petrus. l. dist. fidelior. ꝛ. c. considerandum. Scd̄m est causa correctionis q̄ est triplex ꝭm not. ij. q. j. nomē. Itē vera. ij. q. j. in primis. Item sufficiēs. ead. causa ꝛ qd̄. c. nemo. Tertius est modus agendi ꝛ corrigēdi. s. vt crimē occultū secrete corrigat:publicū publice. vt in c. si peccauerit. ea causa ꝛ qd̄. Quartū est finis correctionis. s. vt peccans puniať:ꝛ sic corrigať vt eius metu ceteri corrigantur. Et ex hoc vltimo habes finē huius denūtiationis euāgelice. Sed Jo. an. hic latius loquitur:dicēs ꝙ effectus huius denuntiationis est vt pctōr peniteat:non vt officio vel bn̄ficio priuetur:nisi retēto ordine vel beneficio penitere non possit. de tēpo. ordi. c. vl. ꝛ tunc per consequentiam nō directe priuať. s. qꝛ aliter penitere nō pōt. Inn. hic dicit in principio ꝙ si pctm̄ est occultuꝫ debet priuatiꝫ ꝓsequi mandatū euangelicū:ꝛ tandē in priuato eū habere debet pro ethnico ꝛ publicano. Si vero est publicum tunc manifeste debet ꝓsequi mandatū euangelicū denuntiādo crimen eius iudici:ꝛ ꝓbando ꝑ testes ꝛ tandē per sententiā debet ecclia eū habere ꝓ ethnico ꝛ publicano publice etiā si nō esset excōmunicatus. s. vt nō habeat familiaritatē cū eo sed nō teneť eū vitere in ecclia nec in mēsa nec in alijs huiusmodi. d. Anto. dicit se putare ꝙ si peccāti est occultū, notū solū denūtianti, finis est denūtiare p̄lato q possēt ꝓdesse ꝛ nō nocere. qui prelatus plura habet remedia: Primū vt insistat oratiōib⁹ orādo pro eo. Secūdo vt insistat monitionibus occultis exortando ꝛ eū a pctō retrahendo. Tertio vt peccatorē occulte euitet sacramēta negādo ꝛ si sic ꝓficere nō videat eū in genere excōicare pōt arg. de offic. ordi. si sacerdos. Ego dico hoc nō ꝓcedere:si enim pctm̄ est solū denūtiāti notū vt ipse presupponit nō potest nec p̄latus sacramētū subtrahere nec eū in genere excōmunicare:imo plus dico nec eum etiā in priuato vitare ex quo sibi non cōstat. nā soli denūtiāti credēdū nō est ad hoc vt p̄latus ad aliquē actuꝫ

46 p̄iudicialē ꝓcedat. ¶ † Quinimo nō crediť denūtianti soli super denūtiatione iā facta. vnde oportet ꝙ adhibeat secū vnū vel duos testes ꝛc. multo ergo fortius nō creditur sibi sup veritate criminis. alias de facili posset aliqs aliquē facere priuari sacramētis ꝛ cōmunione prelati:et ideo qn̄ pctm̄ est tantū notū denuntiāti ipse solus euꝫ priuatū vitabit. ꝛ ita sentit hic etiā Inno. Si vero pctm̄ est publicū tūc dicit do. Anto. ꝙ pōt adhibere p̄dicta remedia ꝛ etiā publice vitare:sed per hanc viā nō dꝫ sentētiare eū specifice:qꝛ hic nō est via oīno iudicialis:nec denegātur alia remedia iudicialia:ꝛ forte ꝭm eum poterit denegare sacramenta nisi appareat de penitentia ex quo perseuerat in crimine. Aduerte quia do. Ant. discrepat dicto Jo. an. in duobus:primo qꝛ do. An. vult quod non possit iudex ꝑ hāc viā denūtiationis euangelice aliquā ferre sentētiam in denūtiatum. scd̄o qa videtur oīno negare ꝙ possit priuari beneficio vel officio licet non possit aliter penitere sed debet procedi alijs iuris remedijs. Ego vero teneo cū Jo. an. ꝙ possit excōmunicare ꝛ aliam censurā ecclie exercere in denuntiatum si nō vult se corrigere:ꝛ si aliter nō potest penitere nisi priueť officio vel bn̄ficio poterit illo priuari[c]. et ꝙ possit fieri priuato si aliter non peniteat probo tali ratiōe licet Joā. and. nihil inducat:iste denūtiatus si nō audit ecclīam. i. si non desistit a pctō habēdus est pro ethnico ꝛ publicano. ꝛ sic tāq̄ gentilis. ergo bn̄ficium dimittendum sibi nō est. viij. dist. quo iure. lxxxi. dist. si q sunt p̄sbyteri. ꝛ si vult a pctō desistere sed non pōt nisi dimittat beneficium:vt qꝛ tale est crimē qd̄ impedit retētionē bn̄ficij, vel officij:ergo bn̄ficio ꝑuari dꝫ licet ad hoc exp̄sse ꝛ directe actum nō sit. argu. opti. in. c. inquisitiōis de accu.

a ¶ Occultuꝫ. Tu pondera qꝛ si loquimur q̄ ad istū tex. dlictū dꝛ ꝓbabile qꝛ sufficiēter ē parat⁹ ostēdeť ꝙ peccat i ipm̄. sic loquimur q̄ ad autoritatē illā euangelicā ex q̄ dt dic ecclesie sequiť ꝙ pctm̄ fratris dꝫ dicere: ꝛ qꝛ nō ē op⁹ dicere ꝫ op⁹ est ꝓbare vt est gl. i. l. j. ff. si q̄d. pan. se. di. sequiť ꝙ nō hꝫ locū i pctis occultis ꝫ xp̄s dt corripe si videris. ergo seqť ꝙ dꝫ corripere et si non audit. And. Barb.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Cohibere. An q̄s teneatur p̄clitantē iuuare. vide Bar. in. l. metū. §. sed ꝫ. ff. qd̄ metus cau. vbi not. ꝑ illū tex. ꝙ qs nō teneť ꝛ idē tenet Ro. in ꝯsi. cxvij. incip. ex p̄missa. qd̄ videtur procedere in foro iudiciali. secus in foro poli. vt no. ꝑ. Jaso. in. l. vt vim. col. pe. ff. de iust. ꝛ iure. Feli. in. c. quāte. de sen. excō. vide decīū in. c. j. in glo. j. de offi. dele.

c ¶ Illo priuari. tu pondera qꝛ pena priuatiōis a beneficio nō iponiť nisi in casu expresso vt est gl. sing. in. c. si. de iurepa. ergo pondera etiā qꝛ si ꝓpter nimiā cōtumaciaꝫ qs priuať fructib⁹. vt. l. fulcinius. §. fin. ff. ex q. cau. in poss. ea. ergo fortius iste priuabit:qꝛ non solū est contumax:sed etiā contēptor qꝛ nec christum audit nec ecclesiam. Andr. Barba.

de accu.in princi. Nec dꝫ penitere nisi beneficiū vel officiuꝫ dimittat ſm qualitatem criminis: ꝛ ſi non vult penitere habēdus eſt tanꝙ gētilis et publice peccans: ergo bñficiū ſibi dimitti nō dꝫ. de exceſſi. prela. inter dilectos. ꝛ ſic tenendo dictum Joā.an. Qḋ autē poſſit excōicari vel alia ſnīa cenſure percelli: aperte ſentiunt Jo.and. ꝛ Hoſtiē. in hoc. c. in verſi. audierit. qui ſubaudiunt ꝙ ꝓpter hoc ipſum qꝛ noluit rex obtemperare eccleſie eum excōicauit ꝛ ſic excōicatus ſteterit, quaſi dicant ꝙ ſi denūtiatus non vult deſiſtere a peccato ad requiſitionem eccl'ie: dꝫ tunc excōicari: ꝛ tūc habēd9 eſt vt ethnic9 et publicanus.[a] licet ipſi nihil inducāt. Tamē hoc ꝑmo ꝓbo per. c. multi. ij. q. i. vbi pꝫ ꝙ ꝗtūcunqꝫ qs ſit ꝑctōꝛ non dꝫ regulariter euitari niſi prius ab eccleſia amoueat. ſ. p cenſurā eccleſiaſticā. nō eñ tenemur euitare aliquē ex ſola cōtumacia in non veniendo vel non parendo niſi ſequatur ſnīa cenſure, arg. c. j. s. e. ꝛ. xi. q. iij. excōicatos. ꝛ. c. cū excōmunicato. Vñ cum dicat ꝙ ſit habendus ſicut ethnicus ꝛ publican9 ſi eccl'iam non audierit dꝫ intelligi poſt ſnīam cēſure: que dꝫ ferri in non volentem ſe corrigere. xi. q. iij. certum. Item expſſe facit lr̄a in ver. cū enim. ibi ꝑmiſſa forma euāgelica dicit ꝙ ad eccleſiam ſpectat de quolibet pctō corripere quemlibet chriſtianū: ꝛ ſi correctionē contēpſerit p diſtrictionem eccleſiaſticā dꝫ coercere ꝛ ſic excōicare etiam ſpāliter. qḋ clarius indicant verba ſequētia dū innuūt ꝙ non eſt aliter procedendum cū magno ꝙ cū paruo: vt in. c. maioꝛib9. de prebē. ꝛ ſic loquitur de ꝓceſſu ſpecifice fiēdo in pſona denuntiati. Iteꝫ iſte non eſt oīno foꝛus penitentialis cū exigant teſtes vt hic. ꝛ in. c. in oī. de teſti. poterit ergo ꝓcedere ad cenſuram. Nec ob. ſi dicat ꝙ tēpoꝛe quo Chriſtus dixit illa verba: ſi peccauerit. ea non erat forma excōicationis inuenta: qꝛ licet non eſſet forma ſpecifica tñ debebat intelligi ꝙ eccl'ia declararet illos incoꝛrigibiles. ꝛ extra eccleſiam poſitos tanꝙ gentiles ꝛ publicanos: quod hodie in effectu facit excōicatio. vide bo. glo. in. c. quodcunqꝫ. xxiij. q. i.

47 ¶ † Ultimo circa iſtā denuntiationē euangelicaꝫ querit quare ſic dicat. ſolu. ſic dꝛ a cauſa efficiēti ſeu oꝛiginali qꝛ ab euangelio inuenta. ꝛ hec ſufficiant

48 quo ad denuntiationē euangelicā. ¶ † Nunc condeſcendo ad iudicialē ꝛ hec duplex. quedā publica. quedā priuata: vt dicunt hic cōiter doct. publica eſt illa ꝗ cōpetit ex officio puro ꝛ mero in qua non requirit monitio ſed iudex ex officio ſuo ꝛ per denuntiationem ſuoꝛū officialiū in ea ꝓcedit ꝛ habet locū in notoꝛijs tantum[b]. C. de accu. ea quidē. v. xxxv. qḋ. vj. c. epſ in ſynodo. ff. de cuſto. ꝛ exhibi. reo. l. diuus. ꝛ de offic. prefect. vꝛb. l. i. ꝛ. §. ſane. vide iij. q. iij. §. aliqñ. in tex. ꝛ glo. Hodie inductum eſt vnum nouū p extrauagan. ad reprimēdū vt in crīe leſe maieſtatis poſſit ꝓcedi per denuntiationē factam a quocūqꝫ. Et dicit ibi Bar. ꝙ iſte denuntiatoꝛ hꝫ vim cuiuſdā mandatoꝛis ſeu accuſatoꝛis: et ideo deſiſtens incidit in turpillianum. ff. ad turpi. l. j. §. incidit. ꝛ de hoc dicendum vt plene notat ibi Barto. ¶ Judicialis v̄o priuata cōpetit leſo propter ſuum intereſſe: ꝛ iſta qñqꝫ in foꝛo ciuili qñqꝫ, de plano expeditur etiā ſi non preceſſit monitio vt quando ille qui opprimitur non poteſt agere vt qꝛ ſeruus vel poteſtati alterius ſubditus. inſtitut. de

his qui ſunt ſui vel alie. iur. §. pe. ꝛ. ff. de offi. prefec. vꝛb. l. j. §. quod autē. Et idē dicit in monachis ꝛ cōuerſis conquerentibus de iniuſtis grauaminibus ſuoꝛum prelatoꝛū. Pro hoc ꝙ no. Inno. in. c. inſinuante, qui clerici vel vo. ꝛ per Jo. in. c. cum ſingula. de preben. lib. vj. ꝛ in. c. pſenti. de offi. oꝛd. eodem lib. ꝛ idē in his que ſpectant ad foꝛū venale vt res vendatur iuſto ꝑtio. de quo in. c. j. de emp. ꝛ vendi. ff. de offi. prefe. vꝛb. l. j. §. cura carnis. et per Cy. in. l. j. C. de epiſ. audien. ꝙꝙ idē in ruſticis oppreſſis. ff. de offi. ꝓcon. l. nec quicꝙ. §. de plano. In foꝛo autem canonico requirit monitio vt hic expeditur tamen de plano vt in fi. lr̄e dꝛ. ꝛ ita dicit Joan.an. Et cōiter doc. dicunt ꝙ lꝫ ꝓcedētem denūtiationē ſcꝫ euāgelicā iudex eccleſiaſtic9 indiſtincte admittat: iſtam tamen iudicialem indiſtincte non dꝫ admittere: ſꝫ tñ in defectū iuſtitie vel ſi crimen de ſui natura eſt eccleſiaſticū vel rōne pacis: vel iuramēti: vel qñ crimē eſt notoꝛiū: vel qñ nō audit in foꝛo

49 ſeculari †. Ut quando obligatio eſt naturalis tantum.

Additio. An pro obligatione naturali tantum poſſit indiſtincte recurri ad iudicē eccl'iaſticū. dic vt plene no. Barto. in extrauag. ad reprimendum. in v̄. denūtiationē. ꝛ p Bal. i. c. j. §. ſi qs per triginta. ſi de feu. fue. ꝯtro. col. x. ꝛ concludo ꝙ vbi iuris ciuilis obſeruatione nutriret pctm̄: vt in obligatione naturali ꝗ oꝛitur ex cōſenſu[c] vel cū qs locupletat cū alteri9 iactura poteſt ad eccleſiā recurri, vt in. c. j. de pact. ꝛ. c. cum haberet. de eo q dux. in ma. ſec9 vbi ius ciuile propter iuſtaꝫ ꝛ rōnabilē cauſam non curat de illa naturali vt in velleiano ꝛ macedoniano. ꝛ vide ꝙ dicam in. c. fi. de preſcrip.

50 ¶ † Item ſm Inno. ſi denegat ius agendi in foꝛo ciuili inſpecto rigoꝛe, vt in pacto nudo: ꝛ in iuramento ꝗ etiā de iure canonico actionē non producunt. ꝛ ſic aperte ſentit hic Inn. qḋ de iure canonico nō datur actio ex nudo pacto vel iuramēto: ſed tñ ꝯpetit denuntiatio iudicialis: ſed de pacto dic vt dicā de pac. c. j. de iuramen-

51 to. dic vt not. in. c. cū veniſſent. de inſtitu. ¶ † Item eſt ſm doctoꝛes vt habeat locū hec denuntiatio iudicialis ſi eā ꝓponat miſerabilis pſona oppreſſa, arg. hic. ꝛ in. c. quaſr. de pac. ꝛ. lxxxvij. di. p totum. Que dicant miſerabiles pſone[d] vide bo. tex. in. c. j. de poſtu. ꝛ in. c. ſignificātibus. de offi. delega. et ibi plene Inn. pſequit. Et idē in hoc dic de iure ciuili vbicūqꝫ aliqs ꝓpter potentiā ſe iuuare non pōt vel audet faciet hanc querelam ſuperioꝛi qui procedit ex officio. vt no. Bart. in extrauag. ad reprimendū. ꝛ ꝓbat in. l. denuntiamus. C. de his qui ad ec. confu. ꝛ in. l. illicitas. §. ne potētioꝛes. de offi. ꝑſi. ꝛ vtrobiqꝫ p Cy. ꝛ Bar. ꝛ vide in Spe. in ti. de denū. §. j. v̄. vt aūt. vbi dicit ꝙ ſi qs timet rōne ſuperioꝛitatis qꝛ eius eſt dñs vel tyrannus poterit denuntiare: ꝛ ſi ꝓpter potētiā timet denūtiare poterit ſupioꝛ eccleſiaſticus ex officio procedere p pene impoſitionē, ꝛ p ſufficiētē cautionē. de reſt. ſpolia. lr̄as. de pſump. lr̄as. de ſentē. excō. grauē. Et putat hic do. Ant. ꝙ vbi timoꝛ impediret monitionem poterit ſine ea ꝓcedi.[e] argu. in. c. ſi iuſtus me-

52 tus. de appel. ¶ † Qḋ ꝯpetit etiā ei qui propter iuramētū extoꝛtū illicite[f] excluditur a petitione iuſti debiti. debet tamen principaliter ſe fundare ſuper

a ¶ Et publicanus. pondera qꝛ p certo non videt verū dicere qꝛ videtur ꝙ ipſo facto ſit ethnic9: ꝛ ſic ipſo iure hoc ꝓbo p tex. in. l. j. C. de ſecū. nu. vbi illa verba ſit iſfamis, ſunt canō late ſnīe. ꝛ ibi p illū tex. dicit bal. ſtatuto cauet ꝙ ſi qs fecerit tale qd ſit bannitus, ꝙ intelligit ipſo facto. ꝛ adduco gl. in. c. ꝗcunqꝫ. de here. lib. vj. ꝙ illa verba ſit excōicatus: ſunt canon late ſentētie. ꝛ i hoc vt videtis errāt doctoꝛes. et ſi opponat de gl. cū text. c. ij. de fo. cōpe. vbi illa verba ſit excōicatus ſunt ferēde ſentētie: dic qḋ ſubiecta materia illud patit. ibi ſecus regulariter. Et iḋ dic qḋ requiritur declaratoꝛia per ea. cum ſm leges. de heret. libꝛo. vj. Andre. Barba. Antoni9 Franc. ¶ An p iſta v̄ba ſit infamis vel ſit excōicat9 ipoꝛtet canō late ſnīe. dicas qḋ hec verba nō min9 operantur quā ſi eſſet lata ſnīa p ea ꝗ no. gl. in. l. amiſſione. in. §. qui deficiūt. ff. de capitis dimi. ꝛ adde qḋ moꝛa cōtracta ex canone late ſententie non eſt purgabilis ſm Joā.an. in. c. cupientes. in verſ. expectās. de elect. lib. vj. et per ꝗ verba inducat canon late ſnīe: ꝛ qd de illis verbis anathema ſit: vide ꝗ dicta ſunt. s. i alijs apoſtil.

Sebaſti. Sapia.

b ¶ Notoꝛijs tm̄. Cōtrarium tꝫ Salice. in. l. ea qdē. in ix. q. C. de accu. et Angel. are. i trac. maleſi. i verſ. nec non ad denuntiationē. col. iij. verſi. ꝗro an maleficia notoꝛia. ꝛ vterqꝫ ponit multa ad hanc materiam.

Sebaſti. Sapia.

c ¶ Ex cōſenſu. vide qḋ dicit Bal. in aut. ad hec. in vj. col. ver. ſed ponam9 ſtatuto canet. C. de vſu. vbi dicit ꝙ ſtatutum nō pōt veram iuſtitiam abolere ſup qua fundatur euangelica denuntiatio: ꝛ iḋ etiā qḋ actio ſit ſublata pōt peti executio obligationis naturalis. vt tenet Fel. poſt Inno. in. c. que in eccleſiarū. col. xxi. de conſti. et retuli paulo ſupra.

d Zacharias. ¶ Que dicantur miſerabiles pſone. dic qḋ ſunt pupilli vidue infirmi, mulieres vtrū nō hñtes ꝛ quos eccl'ia cōmendat. et qḋ dixi de pupillis ꝛ viduis intelligendū eſt de pauperibus ſm card. ꝛ Jo.an. in cap. ſignificātibus. ꝛ ibi iſtū nu. 2. ꝛ ibi poſui in apo. ad ipſum in ver. pauper. s. de offic. deleg. Et de alijs hic non expꝛeſſis relinquitur arbitrio iudicis ſm Petr. de bella pti. ꝛ Bal. in. l. j. C. qñ impe. inter pupil. ꝛ viduā cogno. ꝛ Spe. in tit. de aduo. §. j. ver. ſed ſi iſte. ꝛ in ti. de inſtrumē. edi. §. xiij. ver. ꝛ ſcias. Inno. in. c. ſignificaſti. s. de offi. delega. Joan.an. et doc. in. c. ex tenoꝛe. j. de foꝛo cōpe. Alex. i. l. ne quicꝙ. §. fi. ff. de offi. ꝓcon. ꝛ lega. Et potes ꝑdict. addere doꝛmiētes ſm Bal. in. l. pe. C. de re milit. Antonius Frāciſ. ¶ Que dicantur pſone miſerabiles. vide ꝗ dicta ſunt in ca. ſignificantibus. de offic. dele. ꝛ vltra vide ꝗ habent in. c. j. de poſtu. ꝛ in. c. ſup quibuſdā. in fi. de v̄b. ſigni. ꝛ vide oīno Bar. in. l. j. qñ impe. inter pupil. et vidu. hic allega. vbi dixit ꝙ in hoc nō pōt dari vera doctrina: qꝛ oēs quib9 merito natura cōmouet ad cōpatiendū ꝛ miſerēdum pñt dici miſerabiles. Et ꝓpterea dicit hoc eſſe relinquenduꝫ arbitrio boni viri. ꝛ an miſerabiles pſone ſint ſub protectiōe eccl'ie: vide ꝗ habentur in. c. j. p totum. et diſti. lxxxvij. in. c. licet. de cenſi.

e ¶ Sine ea procedi. pro quo facit dictū Hoſt. in ca. qm̄ frequenter. vt lit. nō cōte. vbi dicit qḋ teſtes poſſunt recipi ſine citatione quādo timeo tyrannideꝫ. Andre. Barba. Antonius Frā. ¶ An geſta tēpe tyrānidis vel tyrāni valeāt ſiue loqmur de ſtatutis: ſiue de ꝓceſſibus ꝛ ſententijs: ſiue de contractibus: ſiue de teſtamētis: ſiue de electionibus ꝑlatoꝛū vide Pet. de ancha. in ca. fundamēta. de elec. libꝛ. vj. ꝛ ꝗ habētur p Bal. ꝛ Alberi. de roſa. in aut. decernimus. C. de ſac. ſanc. ec. ꝛ in. l. j. C. de cad. tollē. ꝛ vide que ple. poſuit Bar. in. l. j. in. §. ſi tibi. ff. de iti. actuqꝫ priua. ꝛ eundē Bar. in. l. prohibere. in. §. plane. ff. qḋ vi aut clā. et ꝗ plene ipſe Bart. poſuit in tracta. de tyran. vbi ponit qs dicatur eſſe tyrānus. ꝛ tene menti qḋ dixit bea. Tho. in. ij. ſent. arti. pen. vbi dixit qḋ nedū lꝫ interficere tyrānū ſed eſt meritoꝛiū. tñ dicit ꝙ hec opi. fuit dānata in concilio conſtan. vide tñ ꝗ habent in clem̄. j. de bapti. vbi p gl. ꝛ in. c. j. qḋ met. cā. ꝛ in. c. venerabilē. de elec. Et an tyrānus poſſit pſcribere dñium poſuit etiam Bal. in. d. aut. decernimus. ꝛ habetur etiā per Inn. in. c. cū ex iniuncto. de no. ope. nun. ꝛ vide etiam p Bar. in. l. eum qui. C. de decu. lib. x.

f ¶ Extoꝛtū illicite. vide qḋ pulchꝛe dixit Bal. in. c. j. §. ſacra. de pa. iura. fir. vbi dicit quod p capturā pſone pōt facere relaxari iurm. And. barb.

peccato ⁊ tendere ad finē correctionis: vt no. in. c. ad nostrā. ij. de iureiuran. ⁊ in. c. quēadmodū. eo. ti. Itē indistincte facit hanc denuntiationē ep̄o is q grauat̄ ab illo qui subest immediate imperatori ⁊ difficilis est aditus ad imperatorē. ⁊ hoc in quacū ꝙ parte litis grauetur vel extra iudicium. in aut. vt diffe. iu. §. si vero cōtigerit. coll. ix. In his ⁊ silib⁹ casibus reducibilibus ad istos locū habet denuntiatio. Si eñ indistincte admitteret̄ hec denūtiatio, iā periret tpalis gladij iurisdictio, et oīs causa deuolueret̄ ad forū ecclesiasticū: qđ non est dicendū. vt hic. ⁊ in. c. causam. q fil. sint legi. ⁊ in. c. venerabilem. de elec. ⁊. xcvj. di. cū adverū. ⁊. c. duo. ⁊. c. si imperator. cuʒ si. ¶ Quero quō formabit̄ libellus seu petitio seu denuntiatio in illa specie. So. sentit hic Inn. qđ debet sic formari. Pone in terminis litere: dicit serenissim⁹ rex Anglie, dñe iudex serenissimus rex Frācie tenet comitatum pictauiensem in periculū aīe sue vel ꝯ consciētiā suā cū ad me pertineat. vñ peto officiū vestrū vt coga .is eū ad penitentiā. Et sic in sili credo etiā ꝙ possit ꝯcludere vt res restituatur[a] seu ꝙ lesus seruetur indemnis.

Additio. Bar. tamen in dicta extrauagan. ad reprimendū. singulariter sequitur primum dictum ⁊ subijcit quod forma sententie erit probata denuntiatione ꝙ iudex mādabit sibi vt agat penitentiaʒ seu corrigat se et ad hoc poterit per excōmunicationeʒ cōpelli. ad hoc alleg. istū tex. Et no. hoc vltimū ꝓ his que. s. dixi. Pro hoc iste tex. vbi mandat audiri q̄rimoniā regis anglie. ⁊ vide ꝙ not. s. in. q. j. in q̄ posui differētiā inter denuntiationē iudicialeʒ ⁊ euangelicam dʒ tamē hoc petere per quandā consequentiam. et per quam principaliter illum cogi ad penitentiam hoc verū nisi iuramentū sibi obstet: vt. s. dictū est.

53 ¶ † Sed quero an iudex indistincte cognoscet facta ista denūtiatione lʒ denuntiatus neget contenta in denuntiatione. Inno. dicit multa: ⁊ in effectu cōcludit ꝙ aut cōstat notorie de peccato ⁊ tūc nō admittit̄ exceptio sua. sicut enim de pctō constat ita dʒ ⁊ de satisfactione ꝯstare. xlv. disti. sed illud. Si vero pctm̄ nō est notoriū: ⁊ tūc si illa probatio sit ex parte denūtiantis ꝙ res est sua vel sibi debita sufficit ꝙ denūtiatus dicat se non tenere illā rē cōtra ꝯscientiā. ⁊ ꝙ nō spectat ad officium iudicis hoc cognoscere. Si tñ denuntians vellet probare ꝙ teneat ꝯ ꝯsciētiā sed cū pctō lʒ hoc sit difficile probare admittendus est: ⁊ si probaret denuntians ꝙ res est sua, vel sibi debita: ⁊ nō ꝓbaret qđ ille teneret ꝯ ꝯscientiā sufficit denūtiato[b] allegare aliquā iustam causaʒ puta qđ ad eū peruenit ex emptione vel aliqua iusta causa: neqʒ illā tenetur probare: qꝛ satis est ad excludendā iurisdictionē iudicis ecclesiastici nō ꝯstare ꝙ ꝯtra ꝯsciētiā iudicis teneat. Hec dicta nō placent Hostien. dicit eñ ꝙ si ꝓbatur rem fuisse denūtiātis ꝯcluditur peccatum in tenentē nisi aliud probetur: quia res presumitur eius cuius ante fuit si aliud nō probatur. C. de ꝓba. l. cum res. ⁊. l. siue possidetis. xlv. dist. sed illud ex quo ꝯstat de intētione actoris nisi probetur exceptio sufficiēter in cōtrariū actor obtinebit. c. vno. vt eccle. bene. sed Inno. ⁊ Io. an. videtur velle hoc dictū Hostien. ꝓcedere qñ agitur directe: sed qñ agitur per moduʒ denūtiationis q̄ꝙ possessor debeat ꝓponere excusationē ꝓbabilē: puta res est adiudicata mihi vel pignori obligata: vel qđ sile, nō tñ necessitatur possessor ꝓbare: sed sufficit ꝙ satisfaciat ꝯscientie sue: nisi ille vellet ꝓbare contrarium: qꝛ ꝯtra ꝯsciētiā: vt. s. dixi. vel si peccatū esset notoriū vel scandalosum. Bart. in predicta extrauag. ad reprimendū. dicit ꝙ si denūtiatus nullam causam excusandi conscientiā allegat nō sufficit. si vero allegat aliquā iustā cām tunc si dependet ex eius facto qꝛ dicit se soluisse vel emisse vel qđ sile: si primo negauit ⁊ ꝓbatū est ꝯtra eū nō debet stari sue assertioni qꝛ est presumptio ꝯtra eū ex negatione p̄cedenti. argu. ff. de probat. l. cū de indebito. C. de nō nu. pecu. aut. qui propriā. ⁊ in. c. si. j. de solut. Si est ꝯfessus intētionē actoris dicit tñ se soluisse vel emisse standum est assertioni sue si aliter non probat actor intentum suum. ff. de iureiuran. l. eum qui. Si vero denūtiator ꝓbat aliter q̄ ex cōfessiōe tunc recurrēdum est ad cōiecturas: cuius vite ⁊ fame sit denuntiatus. vtrū eius assertioni debeat credi. vt. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re milita. vtrum res parua sit vel magna. ff. de iureiurā. l. sed ⁊ si: Si vero cā est talis que ab alio dependet qꝛ dicit se habere ab alijs ⁊ qđ eis credidit: tunc vidēdi sunt illi qui sunt: ⁊ cuius opinionis ⁊ an hec habuerit añ litem motā. de testi. lʒ ex quadā. ⁊ sufficit si habuit a suo ꝓcuratore. ff. pro emptore. l. ꝙ vulgo. Idem si defunctus aliqd sibi dixit ꝙ esset heres tunc eñ recte illi credit. ff. de bo. libe. l. qui cū maior. al's si excusaret conscientiā suā sine causa vel p̄sumptionibus nō legitimis nō sufficeret. Qꝛ lʒ nō teneat contra conscientiā tūc tñ cum ꝯscientia tenet erronea ⁊ sic peccat. de sen. excō. inq̄sitioni. nec sufficit ꝓbare defunctū tenere cōtra cōscientiā nisi ꝓbet̄ ⁊ heredē ꝯ cōsciētiā tenere: per q̄ dicit heredē ante certificandū q̄ denuntietur. l. ꝙ te. ff. si cer. peta. prius eñ dʒ pctm̄ p̄cedere q̄ denūtiet̄. vt in. d. c. si peccauerit. ⁊ hic. Sed si heres non patitur certificari in hoc peccat: et perinde est ac si certificatus esset. l. j. ff. qđ vi aut clā. est eñ affectata hec ignorantia: de qua dicit̄ ignorās ignorabit̄. facit. c. ij. de tēpo. ord. lib. vj. do. Ant. dicit ꝙ si tenet̄ dictum Inn. multū ledit̄ virtus huius denuntiationis. facile eñ est denuntiato aliquā excusationem allegare.

54 ¶ † Pro eo tñ facit qꝛ in istis in quibus agit̄ de secreto conscientie[c] statur dico ipsius. de sen. excom. si vero. de homi. significasti. Putat tñ ꝙ in foro conscientie mere penitentiali standū sit dicto denūtiati.[d] Idē putat quo ad viā denūtiationi euāgelice non iudicialis. Caueat tñ ꝙ ratione illam cōscientiā informet. Si agitur via iudiciali. Si nihil est probatuʒ vel ꝓbari pōt de peccato est standū dicto denuntiati: si notorie cōstat de delicto: planū est ꝙ debet tūc iustificare ex probatione suaʒ cōscientiam. Si constat ex cōfessione denūtiantis ex quo aliter nō ꝓbatur poterit ipsam solā excusationē iustificare. Si vero ꝓbatione aliqua constat in foro iudiciali vere vel p̄sumptiue ita ꝙ cōcluditur pctm̄: tunc est dubiū ex eo qꝛ iste mod⁹ ꝓcedēdi exigit certitudinem peccati non solū apparentiā: ⁊ dato ꝙ appareant testes deponētes ꝑ hoc necessario nō concludit̄ pctm̄: possunt eñ dicere falsum ⁊ licet dicant verum multe cause extrinsece potuerunt accidere quas nō potest facere innotescere denūtiatus ita ꝙ non cōtra cōscientiā. ideo cū agat̄ de pulsatiōe cōscientie sue putat ꝙ allegata aliqua iusta causa ⁊ prestito iuramēto ꝙ de illa nō potest facere fideʒ vt qꝛ nō habet ꝓbationes in prōptu vel aliter ꝓdidit ꝙ stabit iuramento eius s̄m qualitatem ꝑsone asserētis ⁊ iurātis. Sed in veritate hoc videt̄ velle Bar. si bene cōsideret̄ dictū eius: cuius dicta sunt satis rationabilia. nā ex p̄sumptionibus satis concludit̄ pctm̄. de cle. non resi. c. j. de p̄sump. c. iij. et in c. literis. ⁊ in. c. literas. facit. l. cū querebat̄. C. vnde vi. sed qꝛ ille modus procedēdi est extraordinari⁹ sufficiūt probabiles cōiecture ad probandum cōscientiā eius. Et per hoc possunt decidi multe q̄stiones quas ponit Bar. in dicta extrauag. ad reprimen. quas causa breuitatis omitto ⁊ ibi videre poteris late.

55 ¶ † Sed q̄ro in quo differt hec denūtiatio iudicialis ab euangelica. Solut. ponas maiores ⁊ notabiliores differentias que colliguntur ex dictis doc. Et primo differunt quia in euangelica admittit̄ quilibet: dūmodo non perseueret in crimine vt. s. dixi. hic nō admittitur nisi ille cuius specialiter interest. Itē in illa solū agitur ad correctionē peccati: in ista nō solū agitur vt corrigatur pctm̄ sed vt res restituat ⁊ lesus seruetur indēnis. Itē in illa ꝓcedit̄ non in modo iudicij: vt. s. dixi lʒ in ista ꝓcedit̄ iudicialiter: licet expediat̄ de plano vt in tex.

56 ¶ † Et quid importet verbum de plano vide per Bart. in extrauagan. ad reprimē. in verb. de plano. ⁊ in tex. vnde dāda positio est in scriptis ⁊ fienda lit. contesta. vt patet in text. ibi: vtrū iusta sit. ⁊ sententia ferenda est etiam in scriptis. arg. in clemē. sepe. de verbo. signi. licet non debeant dari

ita pro li

Sebasti. Sapia.

a ¶ Res restituat̄. Vide Cal. in ꝯsil. v. l. ti. de accu. vbi dicit quod in iudiciali dnūtiatione ꝯcludit̄ ad restitutioneʒ rei, in euangelica ad penitentiam.

b ¶ Sufficit denūtiato. tu pondera qꝛ iste tex. vult qđ sufficiat ostēdere ꝙ peccat in ipm̄: ergo nō sufficit ꝑ ꝯiecturas secūdo pōdera: qꝛ possessio trāsfert on⁹ ꝓbandi in aduersariū. facit glo. xv. q. iij. c. quicūqʒ. vide q̄ remisi ad Mo. l. in illa. ff. de verb. ob. ergo dʒ actor ꝓbare de lesa conscientia qꝛ p̄sumit̄ pro possessore. Et pondera qꝛ hic dꝛ ꝙ sufficit ostēdere ꝙ erat parat⁹ sed vbi qs grauat̄ onere ꝓbādi sufficienter nō sufficit ꝓbare ꝑ p̄sumptionē. vt ꝓbat̄ in. l. j. in gl. C. de fid. instru. ⁊ iure haste fi. ibi Bar. ergo nō sufficit ꝓbare lesam ꝯscientiā ꝑ p̄sumptionē. l. cum res ⁊ in. l. fine. C. de proba. Andr. Barba.

Sebasti. Sapia.

c ¶ De secreto cōscientie. Vide ad hoc glos. in. §. sed iste in gl. meg. circa mediū. insti. de actio. quā cōmendat. d. Ias. in rep. l. admonēdi. char. iij. ff. de iureiur. et Io. ana. in consil. xliij. quā declara non procedere qñ presumptio iuris est in cōtrariuʒ. ⁊ not. do. Feli. in. c. si diligenti. col. iij. de prescript. vide tex. i. c. presentiuʒ ⁊ ibi oīno Are. j. de testi.

d ¶ Dicto denuntiati. d. Cardi. hic dicit ꝙ non facit ad propositūʒ. de foro penitentiali qꝛ hic non loquit̄ de foro penitētie. Andre. Barba.

ita prolixe dilationes sicut quãdo agitur directe. Item hic nõ recipiunt testes nisi legitimi ex quo agitur ad finẽ rei restituende:sed in illa admittũt oẽs infames ex quo nõ ꝑseuerãt in crimine.vt.s. 57 dixi ſm Inno.†Itẽ in euangelica nõ admittunt crimino si denuntiandũ sed in ista sic:qꝛ pretextu criminis non dʒ quis repelli a prosecutione sui iuris.vt sup gl.fi.dixi.ita in illa sufficiunt due monitiones quarũ vna probat ꝑ monẽtẽ:ꝛ alia ꝑ eum vel saltẽ aliũ testẽ.in ista vero dicit Host.ꝛ cõiter doc.post eũ ꝙ requirit trina monitio ꝛ saltẽ duarũ vltimarũ plena ꝓbatio.alle.de accu.cũ dilect⁹. a ꝛ.c.qualiter ꝛ qñᵃ.ij.§.fi.ver.sic ꝛ denũtiationẽ.et de simo.lʒ heli.§.cũ igit.Hoc dictum nunq̃ mihi placuitꝗ neq; iure aliquo probat vt requirat trina monitio.nam iura.s.alle.hoc nõ probãt.Et hoc expresse probat ꝙ sufficit illa que requirit in euãgelica in qua sufficit duplex monitio:vt.s.dixi.lʒ Hosti.vadat hic extorquendo literam minus bñ. Nec placuit illud dictum.d.Ant.quia illud fallit in matrimonio ꝯhendo vt tũc nõ requirat aliqua monitio.alleg.gl.c.ad dissoluendum.de despons. impu.Et idẽ dicit in peccato committendo:vt qꝛ dico ꝙ ibi non est ꝓpria denũtiatio iudicialis:cũ denũtiãtis spãliter nõ intersit:quia in hac denuntiatiõe regrit:vt.s.dixi.vñ potius fit ibi q̃dã intimatio iudici vt ꝓcedat ad peccatũ ipediendũ:et hac intimatiõe nõ regrit aliqua monitio vt ibi.facit no.in.c.j.ꝛ in.c.ad nostrã.j.de iureiurã. Unde nõ video quare in iudiciali vera nõ regrat monitio ꝓ peccato cõmittẽdo nisi ꝑiculũ esset in mora cũ forte corrigeret ex sola monitiõe ꝛ nõ esset op⁹ denũtiare.ꝛ ꝑ hoc habes in quo differũt:ꝛ qs sit effect⁹ vtriusq; denũtiatiõis.ꝛ qs mod⁹ ꝓcedẽdi. 58 ¶†Ultimo põt q̃ri quare dꝛ iudicialis dic qꝛ in iudicio fit ꝛ iudicialiter ꝓcedit lʒ non vsq;quaq; 59 vt statim dicã.¶†Et est tertia spẽs denuntiationis que vocat canonica:ꝛ dꝛ canonica qꝛ a canonibus inuenta.habuit tñ ortũ ſm Inn.a lege veteris testamẽti.ꝛ ista canonica est ſʒ doc.duplex. Nam q̃dã est spãlis cõpetẽs illi soli cuius interest habere ꝑlatũ bonuʒ vel ecclesiasticũ subditũ.ꝛ fit ad hoc vt qs de bñficio remoueat.xvj.q.vij.filijs. de offi.cu.c.j.ꝛ de simo.lʒ heli.ꝛ requirit trina monitio sicut in iudiciali ſm Do.ꝛ facit glo.ij.q.vij. quapropter.Sed tu dic melius.vt.s.dixi in iudiciali ꝙ sufficit bina.nec ꝯtrium iure probat.Alia est generalis ꝛ publica ꝛ fit qñ agitur d̃ matrimonio dissoluẽdo vel de eius impedimẽto.de spõ.c. ꝑterea.ꝛ de clan.despon.cũ inhibitio.ꝛ hãc iudex ex officio ꝓsequit si denũtiãs eam prosequi detrectat.de spõs.c.cũ in tua.ſm Io.an.Sed Inn.hic loquit magis generaliter.dicit eñ ꝙ est ista denũtiatio canonica de crimine cõmittẽdo.s.vt ab eo desistat:ꝛ de hac dicit loq.c.ad dissoluendũ.ꝛ idẽ dicit in criminib⁹ ꝑpetratis si recipiunt augmentum ꝑ multiplicationẽ actuũ vel ꝓpter continuationẽ iniurie sicut est qñ quis ꝑsistit in iniuria rapine.ꝛ ad hanc dicit quẽlibet teneri si credit proficere suã denuntiationem ꝛ ipsi denũtiatori nõ est graue nimis denuntiare et sic loquit.xxij.q.v.hoc vr.ꝛ nimis graue dicit esse denũtiatori si propter hoc deberet desistere a suis negotijs:vl'si propter hoc deberet incurrere inimicitias:vel alia pericula.Q̃q̃ enim bonum sit denuntiare ad hoc tamen 60 qs non arctat.¶†Sicut nec ad alia pia opa nisi bñ sic se offert opportunitas vel commoditas ꝑficiendi.d.Anto.dicit se nõ credere qꝺ hoc locum habeat in canonica:quia ad penam nõ arctat aliquis ad denuntiandũ.ꝛ credo ipsum bene dicere nã subest remediũ denuntiationis euãgelice:vbi tñ agit ad pniam ꝛ non ad penã.ꝛ ad hanc puto 61 quẽlibet teneri:vt.s.dixi.¶†Ultima denuntiatio dꝛ regularis:ꝛ dꝛ regularis qa ſm diuersas religiosoꝝ institutiones expedit:ꝛ ꝓcedit de plano simpl'r nec appellat.de app.ad nostrã.ꝛ.c.rephensibilis.ꝛ.c.cũ spãli.ſm Io.an.ꝛ de materia denuntiationis vide Spe.in ti.de denũ.§.ij.ver.vt autẽ. Et dicit hic Inn.ꝙ ẽt de alia denũtiatiõe faciũt mẽtionẽ canones ꝛ leges:que nõ est mod⁹ agendi sed ꝓcedit accusationẽ.ꝛ d̃ hac denũtiatiõe loquit ij.q.vij.quapropter.ꝛ.c.seq.ꝛ.c.fi.de accu.ꝛ de cal. c.fi.ꝛ in multis alijs.Et facile est inuenire exẽplũ de tali denũtiatiõe tã in decreto q̃ i decretalibus. ꝛ hr̃ in aut.vt iu.sine quoquo suffra.§.si quis.ꝛ.§. necessitatẽ.ꝛ.§.seq.Et de hac specie modicũ agimus ſm eum:qꝛ non est mod⁹ agẽdi.ꝛ dic ꝙ hec monitio seu denũtiatio fit ex vrbanitate quadam 62 ff.de ser.vr.ꝑd.l.quidã iberus.¶†Et hʒ vnũ no- b tabileʒ effectũᵇ qꝛ si fit anteq̃ reus vocet ad iudiciũ:nõ sufficit ꝙ vocatus cõfiteat debitũ ad vitãdam cõdẽnationẽ expẽsarum factarum circa citationẽ ꝛ libelli cõceptionem.secus si nõ fuit primo monitus ꝛ statim confitet.vt not.Guil.de cu.in.l. oẽs.C.de epi.ꝛ cle.sequit.d.Ant.hic.Quod mihi satis placet:qñ regrit interpellatio ad cõstituẽdũ eum in mora ar.in.l.mora.ff.de vsu.ꝛ.l.si ex legati cã.ff.de ver.ob.secus puto vbi mora cõmittit sine aliqua interpellatiõe:vt i obligatiõe ad diẽ ꝯcta: est eñ qd sibi imputãdũ adueniẽte die si nõ soluit ar.in.c.fi.de loc.ꝛ ꝯdu.ꝛ.C.eo.l.ij.ꝛ de cõtrahen.ꝛ cõmit.stip.l.magnam.ꝛ.ff.de verb.obl.l.quoties.

1 ☞ Litis contestatio.ꝛ alia que consistunt in facto debet fieri ab ipsa parte ꝑncipali ꝛ non ab aduocato:nisi aduocatus respõdeat parte presente ꝛ tacente.4.ꝛ.5.

2 Sententia lata etiam in fauorem furiosi stãtis in iudicio sine curatore non valet.

3 Simplicitas que caret ratiõe est reprobata:ꝛ impedit promotionem prelati.

5 Procurator potest respondere pro dño si tamen est nimis cauillosus potest iudex ex officio cõpellere dominum vt ipse respondeat.

6 Iuramentum calũnie an possit explicari per vniuersitatem.

7 Excõicatus potest comparere per procuratorẽ.

8 Pars debet respondere positionibus non auteʒ eius aduocatus quem respõdentem iudex debet repellere nisi pars sit simplex.9.

Aduocatus faciẽs perdere causam clientulo suo tenetur ad damnum.

9 Officiũ aduocatoruʒ est rñdere de iure.7.in fine.

PAstoralis. Principalis ꝑsona ꝑ se nõ ꝑ aduocatũ dʒ ꝓponereᶜ in iudicio nisi sit idiscreta.ꝑmo statuit.scdͦa a statuto vnũ casum excipit ibi:nisi.Et ꝑ figuratione casus scias ſm Host.ꝙ eps helieñ.iter ceteras ꝯsultatiões inseruit quod cauillosi aduocati deũ non timẽtes nec hoies reuerentes auertebãt cliẽtulos a ꝓpalanda veritate facti non sustinẽteʒ ꝙ cliẽtuli sine ipsis de facto aliqd ꝓponerent.ꝛ huic mor1 bo papa medet.¶†No.primo qꝺ ea q̃ consistunt in facto debent per partes ꝛ non ꝑ aduocatos ꝓ d poni.ᵈ ꝛ pro hoc vide qꝺ no.in.l.ij.in prin.C.d̃ iura.calũ.in glo.in ver.vtriusq;.Et infertur qꝺ cum litis cõte.fiat per ꝓpositionem negotij:petitionẽ ꝛ respõsionẽ ad illam.l.vna.C.de lit.ꝯte.ꝛ.j.e.titu. c.vno.ꝑ ipsas principales partes ꝛ non per aduocatos fieri debet.Si tñ aduocatus ꝓponeret presente clientulo ꝛ nõ cõtradicẽte:ꝛ similiter aduocatus aduersarij eo presente responderet:satis videt facta li.conte.tex.induco notabilem in.c.cum causam.de appel.ꝛ ibi per glo.in ver.lis contesta. ¶No.ij.ꝙ indiscreta ꝑsona potest esse in iudicio sine curatore:sed eis defectus debet suppleri per aduocatũ.ꝛ intellige qñ adeo nõ est indiscretaᵃ ꝙ 2 caret sensu.¶†Si eñ est furiosus nõ põt stare in iudicio:nec valet snĩa etiam ꝓ eo lata.l.furioso.et 3 qꝺ ibi no.ff.de re iudi.¶†No.iij.ex hoc ꝛ ex tex. qs dicat indiscretus.nã hic ꝛ ſm cõem vsum loquẽdi sumit ꝓ istis simplicib⁹ ꝑsonis q̃ nõ oĩo carẽt discretiõe:talis eñ simplicitas ꝯtria discretioni reprobat etiã in prelatis,adeo ꝙ impedit a ꝓmotiõe ꝛ repellit.vt legit ꝛ no.in.c.petrus.xxxix. dist.vide qꝺ not.glos.in.c.si cupis.xvj.q.j.Glo.facit duo:primo querit ꝛ soluit.scdͦo tacite opponit 4 ꝛ soluit.scdͦa ibi:nisi.¶†Quero dꝛ hic ꝙ ꝑncipalis ꝑsona dʒ factũ ꝓponere ꝑ se:nunquid silr dʒ ꝑ e se rñdere.glo.rñdet qꝺ sicᵉ puto tñ qꝺ si aduocat⁹

a ¶C.qualr ꝛ qñ. Pondera qꝛ illa iura loquũtur de fraterna monitione.sed ista sufficit vt sit ita vt hic dicitur.ergo. Andre.Barba. ⁓ Sebasti.Sapia.

b ¶Effectũ.Uide gl.i.§.sic itaq;.in versi.denuntiare. instit.de act.ꝛ de effectu hui⁹ denũtiatiõis ponit do. Ias.in.l.certi condictio.in princip. col.ij.ff.si cert.pe. vbi multa in hac materia ꝛ vid̃ ro. in singu.cccxcvj. incipiẽ.alio sero.

c ¶Debet proponere.Sed que dꝛ ꝑncipalis ꝑsona dic illa que actionem intẽtat noĩe suo aut.principales.C.de iur.calũ. vid̃ bal.in.c.cum super.de re iud.ꝛ in auth.hodie.C. de app.ꝛ qꝺ not. in.c.auditis de ꝑscrip.qꝺ not.propter statuta. Andre. Barba. ⁓ Sebasti.Sapia.

d ¶Per aduocatos ꝓponi.Uide bal.in.l.ij.i ꝑn.C. de iura. calũ.vbi ꝑ hunc text.dicit ꝙ iudex dʒ precipere aduocato ꝙ stet remot⁹ ita ꝙ nõ possit instruere partem respõdentem.

e ¶Qꝺ sic.sed Io de imo.hic tʒ qꝺ dñs dʒ ꝓponere factum si petat lʒ litiget ꝑ procuratorẽ ꝑ istũ text.ꝛ lʒ loquat in aduocato tñ idem est i ꝓcuratore qꝛ eadem rõ.ꝛ si dicat ꝙ seqt ꝙ est sublatus vsus ꝓcuratoris nõ sequit qꝛ ceteros actus expediet ꝑ ꝓcuratorẽ.ꝛ ita itelligit istũ tex.sʒ Pet.d̃ anc.dicit ꝙ si dominus est melius informat⁹ ꝙ ꝑsumit ar.c.ab excõicato.d̃ re.ꝛ petat ꝙ ipse rñdeat qꝺ tunc compellitur ꝓponere factũ et rñdere dñs alle.l. actor.ff.de ꝓcur. tu põdera qꝛ aut loqmur vtrum teneatur rñdere.et ꝯcludo ꝙ sic si petat ꝑ id quod hr̃ in.c.presentiũ.de testi.li.vj.vide ibi Dominicum vbi dicit de expensis sed si querimus vtrũ teneat ꝓponere factũ:tũc dico ꝙ si petat tenetur.ꝛ ad hoc adduco.c.istud.i v̄. nisi idiscreta per alios ex qua exceptiõe declaratur regula:qꝛ regula est ꝙ per se non ꝑ aduocatos debet proponere:sed si est indiscreta per alios:ꝛ non dicit ꝑ aduocatos ergo si est discreta nõ proponet per alios ꝛ sic cõprehẽdant ꝓcuratores ꝛ alij.tene mẽti hanc considerationem qꝛ noua. Andre.Barba.

respondeat iudice ⁊ parte nõ ɔdicẽtibus ɔfessio ꝑiudicat ⁊ vz: etiã quo ad lit. ɔtest. vt in ꝑalle. c. cũ cãm. ⁊ in. l. j. ⁊. ij. C. de erro. aduo. ⁊ qđ not. Jo. an. in. c. pñtia. de proba. in ver. ꝓponi. ❡ †Oppo. vñ ꝙ uno ꝑ aliũ possit factũ proponi ꝙ̃ꝙ̃ partes nõ sint indiscrete. vt in. l. nõ solũ. ff. de ꝓcur. ⁊ in. l. j. ff. qđ cuiusqꝫ vniuer. no. sol. dicit gloss. ꝙ istud fallit qñ tenet̃ quis rñdere rõne officij: vt in ꝓcuratore. Sed dic ꝙ iste nõ est ꝓprie casus fallẽtie. vñ recte nõ excipit̃ a regula. hic em̃ papa nõ intẽdit excludere ꝓcuratores qui dicunt̃ principales ꝑsone cũ efficiant̃ dñi instãtie: vt in. c. ij. de ꝓcur. li. vj. adeo qđ sñia ferẽda est in ꝑsonas eoꝝ. C. de sen. l. j. sꝫ tñ intẽdit excludere aduocatos. si tñ dñs iustior esset ꝙ̃ ꝓcurator tunc iudex ex officio suo posset ꝓuidere vt ipse dñs veniat ad rñdẽdũ ꝑ se vt est text. no. in. l. fi. C. de ꝓcu. ⁊ no. gl. pe. in. c. j. de iudi. li. vj. ⁊ sic limita hãc gl. etiã in ꝓcuratore. ❡ Scđo glo. excipit casum etiã i vniuersitate q̃ per aliũ rñdet iste etiã casus nõ recte excipit̃: q2 nõ per aduocatum sꝫ per syndicũ rñdet. ❡ †Et an per se vniuersitas iuret de calũnia an aũt ꝑ aliũ: tãgit hic Inno. sed tu dic vt plene no. in. c. in ꝯtractandis. j. de iur. calũ. ⁊ in. c. ꝑsentiũ. de testi. lib. vj. ⁊ hodie clare ꝑtꝫ q2 quisqꝫ põt per aliũ iurare dũmodo det sibi spẽale mãdatũ: vt in. c. fi. de iur. calũ. li. vj. ❡ †Tertio gl. excipit casum in excõicato q etiã nõ bñ excipit̃ q2 nõ per aduocatũ sed ꝑ ꝓcuratorẽ rñdet. ⁊ sic intelligo. c. intelleximꝰ. ꝫ. e. ❡ Quarto excipit casum in epõ ⁊ in ꝑsona illustri. sed dic idẽ in istis qđ in ꝑcedentibꝰ: q2 ɔstituũt ꝓcuratorem. Item excipit casum in indiscreta ꝑsona. iste casus recte excipit̃ q2 existẽs per se in iudicio rñdet ⁊ factum ꝓponere põt per aduocatũ: vt hic. Itẽ excipit casuꝫ in furioso: ⁊ nõ bñ: q2 furiosus nõ põt stare in iudicio sed litigat per curatorẽ. Unde curator et nõ aduocatus dꝫ ꝓponere factũ. Excipit etiã casum i ꝓdigo: iste casus posset tollerari anteꝙ̃ sibi interdicat̃ bonis q2 satis đr idiscreta ꝑsona: vt i. l. ij. ff. de cura. fu. ⁊ in. c. ex pte. de ɔsue. nõ em̃ eoipso administratio ꝓdigo est interdicta. vt no. ꝑ Bar. in. l. is cui. de vb. obli. sed postꝙ̃ datus est sibi curator q deputari dꝫ vt in ꝑalle. l. ij. nõ ꝓcedit exceptio: q2 curator ꝑ se poterit rñdere ⁊ supplere illiꝰ defectũ. ❡ Ultimo excipit casum in muliere luxuriosa: et põt intelligi dupliciter. s. respectu libidinis luxuriose: ⁊ sic ꝓprie: ⁊ iꝓprie respectu luxuriose ꝓdigalitatis: vt not. in. l. ⁊ mulieri. ff. de cu. fu. ⁊ vtroqꝫ mõ satis põt dici indiscreta cũ sit ꝓdiga fame ⁊ persone sue ⁊ bonoꝝ suoꝝ. ⁊ in isto cõcludo qđ anteꝙ̃ det̃ sibi curator satis põt ꝓcedere exceptio: vt litigãtis per se suppleat̃ defectus ꝑ aduocatũ: sed si datur sibi curator q dari dꝫ: vt in ꝑalle. l. ⁊ mulieri. tũc casus nõ recte excipit̃ q2 tunc defectus supplet̃ per curatorẽ. ar. in. l. si curatoreꝫ habẽs. C. de in inte. resti. mino. ⁊ circa hũc casum vide qđ not. Spec. in ti. de act. §. j. ver. itẽ opponit̃ ɔ actorẽ. ⁊ v. seq. ibi q̃rit an viro luxurioso[a] det̃ curator sicut mulieri. ⁊ cõcludit ꝙ nõ. Ideo em̃ dat̃ magis mulieribꝰ ꝙ̃ masculis: q2 in eis ardet magis stimulus carnis: et magis opprobriosum est amicis ⁊ generi si mulier pollueret ꝙ̃ masculus. Itẽ sexus muliebris magis fragilis ⁊ debilis est ꝙ̃ masculinꝰ. ❡ Extra hos casus exceptos in gl. doc. hic excipiunt casus in pluribꝰ fideiussoribꝰ ⁊ heredibus vnius in. l. iã tñ. §. pe. ff. iudi. sol. Sed i veritate ille casus nõ bene excipitur ab ista regula: ibi em̃ ponitur solũ speciale vt plures fideiussores rei vel heredes debeant cõstituere vnũ defensorem seu procuratorẽ: ⁊ non quilibet debet cõstituere vnum pro parte sua: ne defensio per plures scissa aliquo incommodo afficiat actorẽ: ⁊ sic non dicit̃ ibi ꝙ per aduocatũ factũ proponatur. Iteꝫ excipiũt casum in pluribus exercitoribus eiusdẽ nauis. vt in. l. j. §. si plures. ff. de exerci. ⁊. l. sequ. sed dic simili modo quod nõ recte excipitur: quia ibi tantũ dicitur ꝙ si sunt plures exercitores eiusdeꝫ nauis tunc cũ quolibet illorum agi põt insolidũ ne in plures aduersarios distringat̃ qui cum vno cõtraxit: ⁊ sic non đr ibi ꝙ per aduocatũ rñdeãt.

Excipiunt casum insuper alium. s. in muliere religiosa. per. c. ij. eod. titu. lib. vj. sed ibi nõ dicit̃ ꝙ per aduocatũ: sed ꝙ non vocetur vt ad iudiciũ veniat personaliter: nec etiam admittatur, si venire vellet: sed dꝫ constituere procuratoreꝫ: ⁊ sic sumus extra casum huius. c. Dico em̃ breuiter quicquid dicant hic doc. ⁊ maxime Host. ꝙ regulariter quis dꝫ proponere factum per se quando per se litigat nisi sit talis ꝑsona que se regere nescit ꝓpter indiscretionẽ. Et tũc etiã per aduocatum suppleat̃ eius defectus in proponendo ⁊ respondendo. ⁊ iste est ꝓprius casus huiꝰ. c. nõ autẽ intẽdit excludere vsum procuratoris cũ cuilibet regulariter licitum sit constituere procuratorẽ, ⁊ per eũ proponere, ⁊ rñdere. ⁊ litem contestari. vt in. l. j. ff. de procu. ⁊. j. eo. tit. lib. vj. per totum. ⁊ infinitis iuribus ciuilibus, ⁊ canonicis. Et hoc etiam sentiunt doc. in alia parte. s. sup verbo, per seipsas. dicentes ꝙ non intendit hec decretalis excludere vsum ꝓcuratoꝝ: per quos etiã põt lis contestari. sed intendit ꝙ is q causam ꝓsequitur siue sit principalis dñs siue eius ꝓcurator habet factum narrare. Et in hoc dicunt bene. Sed mirandum est quare postea exceperunt illos casus non facientes ad materiam. Itẽ aduerte ꝙ licet excludat aduocatos in propositione ⁊ rñsione facti non tamen propter hoc intendit excludere officium aduocatoꝝ. vnde vt dicũt hic communiter doct. quicquid ius tãgit expediat per aduocatos vnde formabit libellum ⁊ apte: alias repelleretur. j. eod. examinata. ⁊. l. j. ff. si mẽ. fal. mo. dix. Item versabit̃ officium suũ in exceptionibꝰ ⁊ positionibus formãdis ⁊ similibus. Item poterit interesse in respõsionibꝰ ad positiones. vt caueat ne cauillosa positione obscura vel duplici clientulus capiatur. ⁊ sic intelligit Hostiẽ. ff. de offic. proconsl. l. nec quicꝙ̃. §. circa aduocatos. ❡ †Ego remitto te ad glo. c. j. de cõfe. lib. vj. que dicit ꝙ ad positiones debet respõdere pars: nõ autẽ aduocatus: ⁊ ꝙ solẽt cauti iudices tunc respõdentes aduocatos expellere. vnde dicit ꝙ aduocatus[b] qui docet clientulum falsum respondere tenetur aduersario illius dãnum resarcire qđ ob hoc pertulit: puta ex onere ꝓbãdi vel amissione cause. l. dist. sepe. de iniur. c. si. ad legem aquil. l. qui occidit. §. vlti. qđ not. ❡ †Aduerte tñ hic vnum nota. dictum Hosti. in. c. dilecti. ꝫ. eo. vbi dicit ꝙ propter simplicitatem partis si timet̃ ne in responsionibus ad positiones capiatur debet permitti aduocatum respondere argu. hic qđ bene nota. Et plus dicit hic Inno. ꝙ non est malum si indiscreta persona etiam compellatur factum per alium exponere ⁊ respondere. Expedit enim reipubl. ne quis re sua male vtat̃. institu. de his qui sunt sui vel alie. iuris. §. sed hoc tẽpore. alr̃s. §. sed ⁊ maior. Regulariter ergo officiũ aduocati versatur in his q̃ sunt iuris. ad ea vero que cõsistũt in facto debẽt partes principales rñdere ⁊ factũ ꝓponere. etatẽ em̃ habent: de se loquãtur. de cõsecra. distin. iiij. cum pro paruulis. presumitur enim de facto suo melius scire veritatẽ ꝙ̃ aduocati vel extranei. argu. de rescript. ab excommunicato. cum suis concor. Ueritas em̃ ab his qui melius eam sciunt inquirenda est: vt. ꝫ. de elect. c. scriptum. ⁊. j. qui ma. accu. pos. videtur. ⁊ de testibus. presentium. lib. vj. Nicolaus Abbas.

1 ☞ Actio si fuit inepte proposita facit vt reus absoluatur ab instãtia iudicij ⁊ quod actor possit iterum agere. 5.
2 Actiones non sunt sublate de iure canonico licet non sit necessarium earum nomen proponere.
3 Positiones producens an videatur contenta in eis confiteri.
4 Libellans videtur confiteri contenta in libello.
Producens vel presentans rescriptum videtur in eo contenta cõfiteri.
6 Accusatus de vulnere cum sanguine absoluitur si probatur tantum de vulnere sine sanguine.
7 Sequestrum quomodo cadat in res incorporales: ⁊ in sequestro an sit opus quod res sit in iudicium deducta. 13.
8 Absoluens ab instantia iudicij nõ debet ponere causam absolutionis ⁊ idem in alijs absolutorijs. 22.
Causa vtrum sit inserenda in sententia.
9 Tutor quando remouetur an debeat inseri causa remotionis.
10 Absolutus simpliciter presumitur absolutus diffinitiue ⁊ non ab instantia iudicij. 22.
11 Suscipiens libellum in rei vendicatione an videatur se offerre liti adeo ꝙ victus teneatur licet non possideret.
12 Ineptitudo libelli in quacũque parte iudicij appareat absoluitur reus ab instantia iudicij.
14 Sequestrum vtrum transferat possessionẽ in tenẽtem res sequestratas.
Nouatio tollit omnia priuilegia actionis precedentis ⁊ fideiussores et pignora si est voluntaria: secus si est necessaria.
15 Qui habet in sequestrum iuspatronatus an possit presentare.
Habens in pignus iuspatronatus non potest presentare.
16 Negatoria ⁊ confessoria actio quare dicantur ita, quibus competant ⁊ pro quibus rebus.
Fundans siue dotans aliquam ecclesiam nõ per hoc dicitur dominus.
17 Rei vendicatio competit etiam pro iuribus que quis habet in re.
18 Libellus semper debet interpretari pro libellante.
19 Actio inepta an habeat vitiare libellum si intentio est apta.
20 Error non debet preiudicare veritati.
Intentio agentis iudicatur ex qualitate probationum.
21 Iudex an ⁊ quo casu possit libellum ineptum ex suo officio reijcere.

Jurisdi

Sebasti. Sapia. a ❡ Luxurioso. De hac qõne an viro luxurioso detur curator ⁊ interdicatur bonis sicut ꝓdigo. vide Moder. late i. l. is cui bonis. ff. de verbo. obliga.

Sebasti. Sapia. b ❡ Qđ aduocatꝰ. An aduocatꝰ teneat̃ q vtit̃ fraudulentis captionibus. vide gl. in ca. dñs noster. xxiij. qõ. ij. vbi vult non teneat̃ qñ fouet iustã causam. de quo vide per Car. alex. in. c. in mandatis. xliij. distin. ⁊ vide gl. in cap. cupientes. in verb. malignãtiũ de electio. lib. vj.

22 Jurisdictio delegata vtrũ duret post absolutionem ab instantia iudicij.
Sententia ab obseruatione iudicij est interlocutoria: ꝛ non est feranda in scriptis.

Examinata. Si actor ineptã actionem ꝓponit, reus absoluit ab instantia iudicij: si post aptã proponit, reus respõdere cogit. Et diuido in quatuor partes. In prima pronuntiationis ratio. In scđa ipsius rõnis declaratio. ibi: q: cum. In tertia ꝓnuntiotio. ibi: vnde. In quarta ꝓtestatio, ibi: ita tñ. Et lz cõiter summet ꝛ ꝓcedat quo ad corticem: tñ quo ad itellectum non ꝓcedit simpliciter, q: intẽtio erat hic inepta ꝛ non actio: vel saltem actio ꝛ intentio erãt inepte. vt. j. patebit. Nec tenent indistincte ꝙ ex sola ineptitudine actionis debeat qs succũbere si intẽtio est apta. quod. j. plene subĳciã. ideo quo ad itellectũ summo sic. Si actio ꝛ intẽtio sunt inepte: vel sola intentio: dz reus absolui ab instãtia iudicij. iterũ tñ actor audiet si apte egerit. Et pro hoc intellectũ facit litera in eo ꝙ papa ꝓnũtiauit intẽtionem istius non tenere non dicit actionẽ. ꝛ ꝙꝙ litera faciat mẽtionẽ etiã de actione qđ fuerit in cõgrua: dic ꝙ fuit in cõgrua respectu illius ad quẽ dirigebat: ꝛ respectu cõclusiõis quia petebat restitutionẽ possessionis: sed potest ita intelligi ꝙ actio erat apta ꝛ intentio tantum inepta. vt. j. dicet. Uel summa sic ẜm do. Card. in rei vẽd. si constat qñcunqꝫ reũ nõ possidere nec possedisse ab initio litis, ꝛ actorem hoc sciuisse, eius intẽtio pronũtiat inepta. h. d. ❡ Sed hec summatio est nimis spãlis: iõ tene ꝓcedentẽ. ꝛ figura sic casum comprehendẽdo vtrãqꝫ lect. Dum esset qđ inter quosdã nobiles seu milites de cãpania ex vna parte: ꝛ quẽdã nobilẽ M. de riparia ex alia parte: super iurepa. cuiusdã ecclesie: dicto M. possidente dictũ iuspatro. fuit factũ seqstrũ de cõcordia ptiũ in quendã vicedominũ. i. vicariũ epi. tandẽ q: forte huius cause decisio protrahebat in longũ: iste nobilis vir M. dedit petitionem cõtra milites in qua narrabat se fore patronũ: ꝛ petebat se ꝓnuntiari patronum ꝛ milites condemnari ad restitutionẽ possessionis dicte ecclesie: ꝛ ex depositiõibꝰ testium ꝓductorum p eũ ẜm vnũ intellectũ ad fũdandã intentionẽ suam apparuit ꝙ possidẽte dicto nobili sequestrata fuit possessio penes illũ vicedominum: ex quo papa cognouit qđ istius nobilis intentio non erat apta: q: concludebat ad restituẽdã possessionẽ ecclesie. ꝛ de duobꝰ erat vnũ: aut ꝙ possessio trãsierat in sequestrum: ꝛ nõ cõpetebat rei vendicatio cõtra nobiles: seu cõfessoria ad restituẽdũ, ex quo ipsi nobiles nõ possidebãt. vel non trãsierat in sequestrum: ꝛ sic remãserat penes istum nobilẽ petentẽ restitui: ꝛ sic intus habebat qđ petebat, merito milites absoluũtur ab instãtia iudicij. ꝛ iste est purus intellectus. 1 ❡ † No. primo ꝙ vsus actionũ non est sublatus de iure canonico: licet contrarium notauerit do. Ant. in. c. dilecti. ꝫ. e. hoc colligitur aperte hic in prin. ꝛ i fin. vbi dicit ꝙ isti milites non teneantur respondere nisi proposuerit iste nobilis actionẽ aptam ꝛ congruentẽ. Et sic volẽs agere etiã de iure canonico dz ꝓponere actionẽ aptã ꝛ cõgruentẽ nõ dico qđ exprimat nomẽ actionis: q: ad hoc nõ tenet aliq̃ iure vt dixi i palle. c. dilecti. ꝛ iste est ꝓprius casus istius. c. Sed ita ꝓponere factũ ꝛ ita cõcludere vt appareat ipm intẽtare actionẽ cõpetẽtẽ. 2 ❡ † No. scđo ꝙ si constat de ineptitudine intẽtionis añꝙ liqueat de iure ipsius actoris fert absolutoria ꝓ reo ab instãtia iudicij. ꝛ pro actore nihil ꝓnũtiat nisi forte protestãdo ius suũ esse saluũ vt hic. secꝰ aũt si de nõ possessione rei cõstat postꝙ actor fundauit intentionem suam: vt q: constat ipsum esse dñm rei petite q: tunc fert snĩa in fauorẽ vtriusqꝫ rei, ꝛ actoris: actoris, q: pronuntiatur ipsũ dñm: ꝛ rei, q: absoluitur ab instantia iudicij: vt in. l. si a te. in. §. j. ff. de exce. rei iudi. vbi tex. no. Et valebit ista snĩa actori: q: postea reo possidẽte mandabit ista snĩa executioni absqꝫ nouo iudicio: vt ibi no. ꝛ in. l. iiij. ff. de re iudi. Potest etiã dici ꝙ hec intẽtio nõ erat solũ inepta, sed etiã actio ẜm aliã lect. intelligendo qđ iste nobilis ageret rei vendicatione stricta q̃ cõpetit pro rebus tẽporalibus tantũ. tunc eñi non dz pro eo aliquo modo pronuntiari. ar. in. c. qualiter ꝛ quando. ij. de accu. ꝛ in. c. licet heli. de simo. 3 ❡ † No. iij. intelligendo tex. ꝙ iste non produxit testes sed qđ fecit articulos: super qbꝰ volebat producere testes: ex qbus cõstitit intẽtionem istius ineptã. qđ satis videt inuere ista litera ꝙ quis vr̃ cõfiteri[a] id qđ ponit in articulis seu capitulis. ꝛ hoc intellige quo ad hoc vt si appareat ineptitudo libelli vel aliqua repugnantia debeat repelli vt hic. Non autem quo ad hoc vt si reperiat sibi ꝯtrius habeat pro periuro etiam si iurauerit: vt not. Joan. an. in. c. cum in positionibus. de iureiurã. li. vj. in nouella. quẽ sic intelligo. lz dom. Ant. in. c. si. de confes. intelligat eũ simpliciter qđ nõ habeatur pro confesso. sed nõ est verũ: vt satis probat ẜm istum intellectũ. Pro periuro autẽ haberi nõ dz quia ꝓcise nõ asserit sz probare intendit. sed vt repellatur satis haberi dz ꝓ cõfesso: q: non dz admitti ad probandum qđ probatum nõ releuat: in. c. cum cõtingat. de offi. deleg. 4 ❡ † No. ꝙ cõtenta in libello quis videt confiteri:[b] vt in. l. cum precum. C. de li. causa. adeo ꝙ teneat actione iniuriarũ si aliqđ delictum aduersarij interseruit: vt in. l. item apud labeonem. §. si quis libello. ff. d iniur. facit. v. q. j. c. j. cum seq. Sic etiã contenta in rescripto videt confiteri etiã si rescriptũ reprobat tãꝙ tacita veritate impetratum: vt not. Jo. and. in prealleg. c. cũ in positionibus. ꝛ de hac materia vide. j. de cõfes. c. si. 5 ❡ † No. quod ex propositione inepte actionis vel intẽtionis qs non perdit causam: sed tantum frustratur instãtia iudicij a qua reus absoluit: vñ postea audit volens apte agere. 6 ❡ † Et vide vnum no. Cy. in. l. ij. C. de proba. vbi dicit qđ si in inquisitione vel accusatione[c] dictum est de percussione cũ sanguinis effusione: postea probatur tm̃ de percussiõe: dz sequi absolutio. sed postea poterit inqsitio vel accusatio institui sup sola percussione. qđ no. ❡ Nota secũdum intellectum ꝙ hic agebatur rei vendicatione ẜm Inn. quod potest res corporalis vẽdicari ratiõe iuris incorporalis qđ habeo in re. ar. in. l. qui tabernas. ff. de ꝯhen. emp. ꝛ de lega. j. l. si domus. Et ẜm hoc libellus fuit sic formatus. vẽdico talem ecclesiam a talibꝰ militibus: q: in ea habeo iuspatronatus qđ bñ no. in practica. Sed hoc itelligo vt rõne iuris posset vẽdicare ipsam rẽ, qñ illo possidẽte illã rem iste nõ põt vti iure suo. ar. op. in. c. pisanis. de resti. spo. secꝰ aũt crederem si clericus possideret ecclesiã nec prestat impedimẽtũ respectu iurispa. imo alius possidet iuspa. Quia tunc nõ vendicat ecclesiã rõne istius iuris q: ista sunt prorsus diuerso. arg. in illo. c. pisanis. ꝛ in. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. vñ poterat hic nobilis vendicare ecclesiam si milites possedissent quo ad hoc vt

a ❡ Uidetur confiteri. ❡ Quod producẽs positiones cẽseat oia in eis cõtenta confiteri, tz Spec. in titu. de positio. §. decimo. versi. j. ꝛ sequit do. Alexand. in consi. lxxj. incipi. clarissime dñe iudex. in. ij. col. versi. venio. in. iij. volu. ꝛ ibi ponit in versi. nec obstat. ꝙ postꝙ positiones sunt in actis producte ꝙ pars nõ põt reuocare: intelligo producte. s. ꝑte ꝑsente: ꝛ ratio est quia videtur ipsas acceptasse si nõ cõtra dixit: ꝑ quo facit ꝙ lz libellus possit ante lit. cõtest. mutari: tñ post litẽ cõtest. non põt quia videt acceptatꝰ a parte. ita Ang. de are. in. §. cũ enim. i. ix. colũ. institu. de actio. ꝑ tex. in. l. cum precũ. C. de li. cã. ꝛ ꝙ ꝓducens positiones videatur cõfiteri, tz do. Alex. in pulchro casu. i cõsi. clj. inci. repetitus ꝛc. in. j. colũ. versi. vtrum ꝛc. in quinto volumi. Phili. fran. Zacharias. ❡ Addõ Lanfrã. de oria. in repe. c. quoniã contra. in prin. nume. 18. vẜ. vnũ est menti tenẽdum. vbi dixit esse secus in articulante ẜm eum ibi. j. de proba. et inꝙtũ iste in ꝓcedẽ. apost. dicit ꝙ postꝙ positiões sunt actis producte reuocari non pñt. Dic hoc esse verũ: nisi doceas de errore: vt plenis. per Bar. sozi. cõsi. ciuij. incipi. visis. versicu. non postponẽs. vol. ij. Antoniꝰ Frãcis. ❡ Adde qđ ponẽs sine dubio vr̃ confiteri contẽta in positionibꝰ, secus autẽ est in capitulãte: q: nõ vr̃ fateri cõtenta in capitulis: vt pulchre declarat do. Ant. in. c. j. de cõfes. ꝛ Jo. an. i. c. cũ in positionibꝰ de iureiurã. lib. vj. et idẽ do. Ant. in. c. qm̃ ꝯ. hic alleg. et Bal. in. l. gñalr. i §. sz iuramẽto. in j. col. C. de re. cre. ꝛ in. l. sicut. i fi. C. de repu. he. ꝛ bar. in. l. ij. in. §. ꝙ obseruari. vbi proprie ponitur materia positionũ. C. de iura. calũ. in. iij. col. ꝛ Spec. in tit. de posi. in. §. x. ver. ij. ꝛ adde gl. in c. j. de confes. in. vj. ꝛ p do. Pau. de ca. in ꝯsil. ccxvj. ꝛ adde ꝙ positiones dicuntur esse ille q̃ fiunt vt eis pars rñdeat. capitula vero dicunt super quibus pars non habet respõdere: sed sup eis sunt testes examinandi: ꝛ ideo posito negatiua potest fieri: sed caplm non: nisi sit coarctatũ vt plene per Alex. in. l. inter stipulantẽ. in ꝑn. ff. de ver. obli. ꝛ tene menti ꝙ positiones non dicuntur facte nisi sint per iudicẽ admisse vt not. voluit Bal. in. d. l. gñaliter. in. §. sed iuramento. in. iij. co. vbi dicit ꝙ dicitur in actis quos iudex admisit ꝛc. ꝛ ibi dicit qđ nisi fiat talis admissio per iudicez positiones nõ sunt de actis. ꝛ tene ẽt mẽti qđ positiones ꝛ articuli differũt: vt ꝑ Specu. in tit. de teste. in. §. v. post prin. in v̄. sciẽduz igit. ꝛ i ti. de posi. i. §. portio est breuis. ꝛ vide domi. Car. i clem. sepe. i §. ꝛ q:. de ver. sig. vbi dicit qđ ponens vtens istis verbis, Dico pono ꝛ si opus fuerit ꝓbare intẽdo, intelligit ꝙ si ps ꝯfiteat habent ꝑ positionibꝰ. si negabit erunt loco articulorũ ꝛ sup illis testes examinabunt. ꝛ iõ dixit ibi gl. ꝛ d. Car. in vj. ꝛ in. vij. qõ. qđ iudex nõ põt dare terminũ simul ad ponendũ ꝛ articulandũ: sed dz dare successiue. ꝛ tene etiã mẽti qđ positiões admisse ꝑ iudicẽ cũ illa clã: saluo iure impertinentiũ ꝛc. si non debuerũt admitti habẽtur ꝑ non admissis. vt dixit Jo. an. in. c. cum cõtingat. de offi. dele. ꝛ potest postea disputari an sit eis rñdendũ, vel nõ. ꝓut dixit bar. i. l. si duo. in. §. idẽ iulianus vbi ẽt ꝑ Alex. ff. de iureiur. ꝛ possent etiã reijci vt ibi dicit post factas ꝓbatiões. et an et qñ positiones possint reuocari vel non, vide per Spe. in tit. de posi. in. §. ij. ꝛ per gl. in. c. si post ꝑsti tũ. de cõfes. lib. vj. ꝛ ꝑ Paul. de ca. in consil. ccxxvj. ꝛ plene per scribẽ. in. d. l. ij. §. ꝙ obseruari. C. de iura. calum. ⁂ Sebasti. Sapia.

b ❡ Cõfiteri. Uide d. alex. in. l. edita. co. ij. C. d edẽ. vbi ponit an ea q̃ qs confitet in libello possit quãdocunqꝫ reuocare: ꝛ facit pulchram distinctionem: de cuius veritate vide ibi per Moder. ⁂ Sebasti. Sapia.

c ❡ Uel accusatione. Uide q̃ no. Decius in. c. in presentia. in. xij. col. ꝛ. j. de proba. Jas. in. l. non hoc. colum. iij. C. vnde legiti.

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Cõpetẽti. vide Moder. in. l. si fideiussor. §. si satis datũ. ff. qui satisda. cogã. ⁊ d. Fran. cur. in tracta. sequestrorum: vbi late.

b Zacharias. ¶ Non puto verũ. Adde Bar. in. l. pperandũ. §. illo. C. de iudi. q expsse tꝫ hodie in sñia etiã absolutoria nõ reqri cause expressionẽ per. c. sicut. j. de re iu. no. in. l. iul. ⁊ ibi p Alex. de ꝯdi. inde. doc. in. l. si preses. ff. de pe. ⁊ in. l. q rome. §. duo fratres. de vb. oblig. bar. in. l. ij. §. ignominie cã. v. p cur⁹ declaratiõe. ff. de infa. vbi dicit cãꝫ non reqri quo ad valorẽ sñie p alle. ca. sicut. ſꝫ quo ad grauãdũ vel releuãdum grauatũ sic ẽm eũ ibi. de q p Bal. in. l si quis testamẽto. in fi. ff. [illegible] cõ. liber. [illegible] Francis. [illegible] in sñia reqrat cã. primo dicas p Bal. in. l. q testõ. i pn. in. ij. col. in v. vlti. no. ⁊ ibi etiam Ang. ⁊ N. col. de neap. in lec. addi. ad Bar. in. j. col. ff. de excusa. tut. dicũt ꝙ fatuus est iudex q cãm iserit in sñia. qδ tñ intellige verum nisi forsan ex statuto δberet cã inseri qꝛ tũc fatu⁹ eẽt si nõ insereret. vt dixit Bald. in aut. nõ lꝫ. in v. ꝑterea mai⁹. C. de lib. ꝑter. ⁊ itellige ꝙ sñia cõdẽnatoria absque dubio non requirit: sñia vero absolutoria bñ requirit. arg. l. filiusfamilias. in §. diui. ⁊ ibi per Dy. ff. de lega. j. ⁊ vide bal. in. l. si qs testõ. in fi. de fidei cõmis. libe. hic alleg. ⁊ Barto. in. l. hec eñ. in pn. ff. δ suspe. tu. vbi etiã dicit id ad qδ iste alleg. eũ in. l. ij. in §. ignominie. ff. δ infa. vcꝫ ꝙ nõ reqrit cã ad valorẽ sñie per. c. sicut. de re iudica. sed quo ad grauãdũ vł releuandũ grauatũ sic. reqrit etiã expssio cause in sñia bãni lata ꝯ cõtumacẽ. vt p bal. in l. pe. C. de fideicõ. lib. ⁊ p Alex. in. d. §. ignominie. itẽ etiã dꝫ exprimi in sñia que ferk sub actione inepta. vt p Bart. in. l. j. §. j. ff. si mensor fal. mo. dixe. dꝫ etiã inseri in sñia appellationis qñ prima sñia emendat vt per Bal. in. d. l. gñaliter. in. §. sed iuramento. in. ij. colũ. de rebus cre. ⁊ istos ⁊ alios etiam casus in quibus causa debet exprimi in sententia, vide per do. Card. in. d. cle. sepe. in. §. ⁊ qꝛ. in. vij. q. de verbo. signi.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ In sñia. Vide late do. Jaso. in. l. edita. colũ. ij. C. de eden. vbi dicit ꝙ licet in sententia non requiratur expressio cause: si tamen exprimatur causa inepta vitiatur.

d ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Expressius. Vide Ang. are. in. §. oĩm. col. vlt. insti. de act. Matthe. in notabi. clxxxviij. incip. not. ꝙ si reus conuentus. Bal. ⁊ Ange. in. l. cogi. C. de peti. heredi.

dimitteretur libera per ipsum postea ordinãda ⁊ defendẽda. xvi. q. vij. filijs atqꝫ nepotib⁹. ⁊ in. c. cũ venerabilis. de exce. ¶ † No. ẽm Pe. ꝙ sequestrũ cadit in re imobili ⁊ corporali p iure incorporali in ea cõpetẽti.[a] vñ nõ ꝑprie colligit hic ꝙ res incorporalis seqstret. ¶ No. ꝙ in rei vẽdicatione reqrunt duo extrema. vnũ ex parte agentis. s. dñiũ: aliud ex parte rei. s. possessio vel detentatio. vt. l. si in rẽ. ⁊. l. officiũ. ff. de rei ven. vnde nõ ꝑcedit iudiciũ si re⁹ nõ possidet. Et idẽ dic i ꝯfessoria actiõe ẽm aliũ intellectũ quatenus in cõfessoria ꝯcludit etiã rẽ restituẽdã vt h. ¶ No. bonã practicã ꝑnũtiandi qñ apparet intentionẽ ineptã: dꝫ eñ ꝑnuntiare intentionẽ ineptã: ⁊ aduersariũ ab ea absoluere. ¶ † Et sic vr̃ hec lr̃a probare ꝙ absoluens ab instãtia iudicij dꝫ exprimere cãm absolutionis i sñia. ⁊ dicit do. Ant. tñ hoc verũ ꝙ aliter nõ valeat absolutio. alleg. aut. de iudi. §. oportet. colla. vj. ⁊ dicit hoc tenere Jo. an. in. c. fi. de do. ⁊ contu. Sed aduerte qꝛ hoc dictum nõ puto verum[b]. nec Jo. an. hoc ita dicit. ibi enim solum dicit ꝙ iudex volens ex cã absoluere a condẽnatione expensaꝝ debet causam exprimere in sñia. Unde nil δt qñ vult absoluere ab instãtia nec tãgit an aliter sñia sit nulla. vnde dico ꝙ hoc dictum Jo. an. etiã non est verum. primo qꝛ nullo iure cauetur qδ quis teneatur exprimere cãm in absolutoria ab instãtia vel ab expensis. Jmo regula est in cõtrariũ vt nõ teneatur qs exprimere cãm in sñia.[c] vt in. c. sicut de re iudi. nec alibi ꝑbatur contrariũ. Nec obst. §. oportet. sup quo fundãt se isti doc. qꝛ ibi tñ δr qδ si iudex vult absoluere ab expẽsis debet hoc expmere. qδ dꝫ intelligi ꝙ. s. vult absoluere seu ꝙ absoluit non autẽ ꝙ exprimat ipsam causam absolutionis. qδ aperte sentit ibi glos. ⁊ hoc qꝛ nõ absoluẽdo vel condẽnando videt in culpa vbi fuerit petitum ⁊ tenet de suo. vt. l. sancim⁹. C. de iudi. ⁊ qδ qñ absoluit ab instãtia iudicij propter ineptitudinem actionis nõ teneat causam exprimere adduco glos. apertã in. l. j. ff. si mẽ. fal. mo. di. q aperte tꝫ sñiam tenere lꝫ nõ exprimat cã: qꝛ expressio fit ne respectu alterius actionis fiat ꝑiudiciũ parti. Sꝫ certe nõ obst. exceptio rei iudicate si vult ꝑponere aliã actionẽ etiã si simplr̃ fuerit absolutus: vt in. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. ⁊ in. l. ⁊ an eãdẽ. ff. de excep. rei iud. Utile est tñ vt iudex hoc casu exprimat cãm ne videat absoluisse diffinitiue: et male facit aliter faciẽdo. ꝑ hoc tex. iuncta glo. in. l. ꝑperãdum. C. de iudi. §. illo. in princi. Si tñ non exprimit tꝫ sñia: vt dicit glos. ⁊ bene in. d. l. j. ff. si mẽ. fal. mo. dixe. ¶ † Pro hoc bonũ simile in. l. he cause. ff. de suspect. tu. vbi δr qδ iudex dꝫ exprimere cãm cum remouet tutorem: vt appareat an remaneat infamis vł nõ: tñ si nõ exprimit, tꝫ sñia ⁊ presumit in dubio remotus ex faciliori causa. argum. in. l. si ꝑses. ff. de pe. ¶ † Plus dico in simili qδ si iudex absoluit reũ ⁊ nõ expressit an diffinitiue an ꝑpter ineptitudinẽ aliquã si non põt certificari per acta vel p testimoniũ iudicis ⁊ assistentiũ in iudicio: ad q primo est recurrẽdũ. vt voluit Spe. in loco. j. statim allegãdo. ꝑsumã eũ absolutũ diffinitiue: qa in dubio ꝑ reo ꝑsumendũ est. ar. in. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. ⁊ in. c. fi. de re iudi. ⁊ in. c. ex literis. de ꝑba. ⁊ hoc iudicio meo apte sentit gl. in ꝑalleg. l. j. ⁊ in. d. §. illo. poterit tñ actor agere ex alia cã: qδ est verũ si pri⁹ expssit certã cãm: secus si egit nulla cã expssa. in. c. abbate. de re iudi. lib. vj. Quid aũt si iudex simpliciter absoluit reũ nec dixit ab instãtia an ꝑsumat ꝙ ab instãtia an diffinitiue absolutus sit, vide p Spe. in ti. de offi. iud. in. §. deseruit. ver. qd si re⁹. ¶ † Ultimo induco hũc tex. singulariter vltra oẽs ꝙ suscipiẽs libellum in rei vẽdicatione ⁊ litẽ cõte. nõ vr̃ se liti offerre vt teneat si nõ reperit possidere imo dꝫ absolui qñcunqꝫ constat eũ nõ possidere: ⁊ illius actoris intẽtionẽ esse ineptã. qδ singulariter not. pro limitatione illi⁹. l. q se obtulit. ff. de rei ven. vbi dicit tex. ꝙ is qui se obtulit defensioni sine causa cũ non possideret: si actor ignorat nõ est absoluẽdus ⁊c. Debet eñ intelligi qñ interrogatus an possideret: rñdet ꝙ sic: sec⁹ si simpliciter recipit libellũ ⁊ lis conte. est vt hic. vbi fuit deuentũ ad testiũ ꝑductionẽ: ⁊ ꝯcludebat rẽ restitui ⁊ nihilominus absoluit reus cũ constat eũ nõ possidere. ⁊ sic est hic casus expssus[d] de quo vr̃ Bar. facere magnũ festũ in. l. si a te. §. j. ff. de exce. rei iudi. dicẽs ꝙ ille text. est scribẽdus lr̃is aureis. ¶ † Et no. ex hoc ⁊ ex text. ꝙ semp dꝫ sequi absolutio qñcunqꝫ ⁊ in quacũqꝫ parte iudicij ꝯstat de ineptitudine libelli. ⁊ hoc bñ notabis. p q in multis hoc. c. remanet declaratum: ⁊ multa alia iura. ¶ † Gl. j. qrit quis dicat sequester. rñde vt in ea. ⁊ inquantũ gl. exigit ꝙ res sit in iudiciũ deducta vt ꝑcedat sequestrum. dicit. d. Ant. hoc nõ esse necessarium. sufficit eñ sup eius iure posse disceptari lꝫ adhuc res i iudicio deducta nõ sit. Sed aduerte qꝛ gl. nõ reqrit ꝙ res sit deducta adhuc in iudiciũ sed in litigiũ: qñ põt intelligi de litigio extraiudiciali: vt qꝛ forte altercãtes sup aliqua re cõueniũt facere seqstrũ ⁊ postea in iudicio litigare. Jtẽ etiã in necessaria sequestratione non est opus qδ sit in iudiciũ deducta. vñ si iudex[e] viderit partes ꝯcurrere ad aliquã rẽ ⁊ timeat ne veniant ad arma dꝫ ante oĩa seqstrũ facere. arg. ff. de vsufru. l. eqssimũ. Et not. Jo. de lig. in cle. vna de sequest. pos. ⁊ fru. Jnquantũ postea glos. exigit ꝙ fiat a pluribus hoc procedit in seqstratiõe volũtaria. s. q fit volũtate partiũ. sec⁹ in necessaria q fit autoritate iudicis: vt. s. dixi qδ etiã tenet hic Host. ad hoc. c. olim. de rescrip. ⁊ de seq. pos. ⁊ fru. c. j. ⁊ in cle. j. e. ti. cũ si. Et quis dicat ꝑprie seqster allego text. expssum in. l. seqster. ff. de ver. sig. q dicit ꝙ seqster δr apud quẽ plures eãdẽ rẽ de qua ꝯtrouersia est deposuerũt: dictus ab eo qδ occurrẽti aut quasi sequẽti eos q cõtendũt cõmittit. Et ꝑcedit hec diffinitio in seqstratione volũtaria. ¶ Gl. ij. qrit de rõne litere in decidẽdo: quare isti milites fuerũt absoluti: ex eo qꝛ ꝯstitit istũ nobilẽ possidere tẽpore seqstri. ⁊ rñdet ponendo duplicẽ intellectum: aut eñ iste dicebat se possidere anteqꝫ deponeret apud seqstrũ: ⁊ tũc cũ nõ desinat possidere: nisi ea mẽte deposuisset vt faceret sequestrũ possessorẽ nõ poterat agere rei vẽdicatione cõtra milites q nõ possidebãt. Nam rei vẽdicatio competit contra possessorẽ lꝫ quãdoqꝫ cõpetat contra detentorẽ rõne detentionis: vt. l. officium. ff. de rei vẽdic. tñ isti milites nõ possidebãt nec detinebãt. Nec etiam poterat agere contra eos iudicio possessorio ex quo non possidebãt. Si vo dicebat se possedisse postqꝫ deposuerat rem: sed ipm sequestrum fecit custodẽ. ⁊ sic cũ adhuc etiã possideat nõ poterat agere cõtra milites rei vẽdicatione vel iudicio possessorio ratione ꝑdicta. Dicit tñ gl. ꝙ poterat iste nobilis duplex remediũ intẽtare. primo eñ poterat agere contra seqstrum actiõe depositi sequestraria. ff. depositi.

e ¶ Si iudex. Qδ iudex possit seqstrare etiam vsum possessiõis si partes veniãt ad arma, vide omnino late per do. Fran. cur. in cõsi. lx. per totum. vbi etiam ponit an sit op⁹ ꝙ res sit in iudiciũ deducta: limitat tñ ꝑdictã rõnẽ procedere quãdo est certum aliquẽ possidere: ⁊ tamẽ mouet sibi cõtrouersia: nã tũc non dꝫ fieri sequestratio sꝫ debet iudex precipere parti q non possidet ne molestet. Bal. in l. j. C. de ꝑhib. seq. late p practicum Papiẽsem in forma libelli sequestri in. ij. col. in fi. versicu. sed circa. Phili. Fran. Antoni⁹ Frãcis. ¶ Circa istã seqstrationẽ, Dicas ꝙ regulariter est ꝑhibita vt in cle. j. de seqstr. posses. ⁊ fruct. ⁊ in. l. j. C. de ꝑhi sequestra. tamẽ quando est timor ne fructus depopulentur et dissipent est permissa vt est glo. in versi. sequestrari. in. l. si cum dotẽ. in. §. finautem. ff. solu. matri. ⁊ in. l. imperatores. ff. δ appel. est etiã permissa qñ est qδ de possessiõe vacãte ⁊ videatur iudici ꝙ metus sit rixe future inter ptes vt per Bald. in. l. fi. in. iij. colũ. C. de edicto diui adri. tollen. Est etiam permissa in causa appellationis si sit timor dilapidationis fructuũ. vt per Bar. in. d. l. imperatores. et semper vbi timor est ne partes veniãt ad arma põt ⁊ dꝫ fieri seqstratio possessiõis, vt in. l. equissimum. ⁊ ibi per Alexand. ff. de vsufruc. ⁊ in. l. fi. de offi. procura. cesa. ⁊ multos casus in quibus est permissa sequestratio enumerat Specu. in titu. de execu. senten. §. nunc dicendum. in ver. quid si ab executore. ⁊ in titu. de appel. in. §. ix. ⁊ in tit. de denuntia. in. §. ij. in ver. quid si homines. ⁊ vide glo. in. c. ij. de sequestra. posses. ⁊ fruct. ⁊ in. d. cle. j. eod. titu. ⁊ per do. Cardi. in. iiij. oppo.

l ei apud quem.§.j.Scḋo poterat agere ꝯ milites actiõe cõfeſſoria ſeu negatoria:nã cõfeſſoria datur poſſidenti ne inquietet̃.ff.ſi ſer.vend.l.ꝛ ſi forte.ſi quis enim eſt in poſſeſſione ſeruitutis ne vicinus altius tollat ſi ille vult altius edificare tunc ꝑ cõfeſſoriã poteſt vicinũ prohibere.quaſi velit dicere glo.ꝙ ſi milites inquietabãt iſtũ nobilẽ ſuꝑ iure patro.poterat ꝓhibere ne impedirẽt ſe de iure patro. intẽtando cõfeſſoriã dicẽdo qḋ ad ſe pertinet.Poterat etiã agere negatoria ad eũdẽ effectũ. negatoria enim dat̃ dño qui negat alium habere ſeruitutẽ:ꝛ iſtam actionem intendãdo poterat agere contra milites:negãdo ius milites habere in eccleſia:petendo ne inquietarẽt eũ ſuꝑ iure patro.Et ex his habẽs recitatã ꝛ declaratã gl.ꝑ cui⁹ verificatione multa ſunt examinãda.¶ 14 † Et primo in eo qḋ dicit glo.ꝙ in ſeq̃ſtris[a] non trãſit poſſeſſio:[b] cui⁹ ꝯtrarium not.gl.in cle.j.de ſeque.poſ.ꝛ fru.ꝛ prout gl.repertunt̃ cõtrarie:ita circa hoc due ſunt opiniones principales.Sed cõiter tenetur ꝙ aut eſt ſequeſtratio volũtaria.ſ.cũ partium voluntate ꝛ trãſit poſſeſſio[c] in ſequeſtrũ, aut neceſſaria vt qꝛ authoritate iudicis:ꝛ nõ trãſit.ita tz Cy.ꝛ multi alij i.l.j.C.de ꝓhi.ſeq̃.ꝛ Ja.de are.ꝛ Bar.i.l.itereſſe.ff.de acq.poſ.ſequunt̃ cõiter doc.hic.ꝛ Jo.de lig.in ꝑal.cle.vna.ꝛ pro hac diuerſitate inter voluntariã ꝛ neceſſariã adducũt doc.inter cetera ſimile in nouatiõe volũtaria que tollit priuilegia antique actionis ꝛ fideiuſſionis et pignora neceſſaria vero nõ.ff.de noua.l.aliã.Itẽ alia eſt cã fideiuſſionis neceſſarie ꝛ alia voluntarie:vt in.l.ſi fideiuſſor.§.j.ff.q ſatiſda.cogan.ꝛ no.in.c. ab arbitris.de offi.dele.li.vj.ꝛ facit diſpoſitio illius.c.vbi pinguius ſuccurrit̃ in neceſſitate cõſtituto.Itẽ certi ſunt modi ꝑdendi poſſeſſionẽ ꝛ iſte nõ reperit̃ de illis.ſ.per ſeq̃ſtrationẽ a iudice factã.ꝛ q̃ꝙ̃ iudex poſſit facere ꝑdere poſſeſſionẽ ꝑ no.d.l.itereſſe.ꝑ Bart.ff.de acq.poſ.nõ tñ in dubio ꝓ̃ſumit̃ velle tñ partib⁹ ꝓ̃iudicare.Non ob.ſi dr̃ ꝙ quicq̃d iudex facit videt̃ facere ꝑs.vt.C.ob cãm.l.ſi de euic.quia lz illud ſit verũ:tñ lati⁹ interpretamur factũ ꝑtium q̃ꝫ iudicis.ꝑtes enĩ ſequeſtrãdo potuerũt exꝓ̃ſſe excipere poſſeſſionẽ:vt i ꝑalle.l.intereſſe.vñ imputãdũ eſt eis ſi ſimplr̃ depoſuerũt.ar.in.l.q̃cq̃d aſtringẽde.de verb.ob.ꝛ qḋ dixi qḋ in neceſſaria ſeq̃ſtratiõe nõ trãſit poſſeſſio intellig⁹ niſi iudex hoc expreſſerit:qḋ põt ẜm Bart.in ꝑalle.l.intereſſe.ꝛ dic exꝓ̃ſſum in.c.j.de ſequeſ. poſ.ꝛ ſatis ſentiunt doc.ꝓ̃dicti.Dicit tñ Jo.an.ꝙ lz in caſu ꝓ̃dicto perdat poſſeſſio nõ tñ perdunt̃ bñficia cõpetentia poſſidenti tꝑe ſequeſtri, puta ꝙ ſibi nõ incũbat onus petẽdi vel ꝓbandi aduerſario nõ ꝓbante:ꝛ his ſimilia:qḋ bñ no.Dicunt tñ legiſte ẜm Joã.an.ꝙ onus ſeq̃ſtri tollit̃ a poſſeſſore ſi ſatiſdat.in.l.ſenatus.ff.de offi.ꝓ̃ſi.dic tñ hoc nõ procedere in caſu cle.vnice.de ſequeſtra.poſ.vt ipſe not.in Spec.ſup.j.rub. in fi.Et de hac materia remitto ad no.in.c.ij.de ſequeſt.poſ.illa enim fit ex cauſa ne vitioſe incũbat poſſeſſioni beneficij.ar.in.c.j.de eo qui mit. in poſ.li.vj.ꝛ ne ſuccumbens in cauſa litem protelet malitioſe ſumptus faciẽdo ex fructibus bñficij.¶ Scḋo dicit gl.ꝙ iſte poterat agere contra ſequeſtrum actiõe depoſiti.Jo.an.ꝛ Hoſt.dicunt ꝙ ante cõpletam conditionem ſequeſtri que eſt vt res aſſignetur vincenti:ſi aduerſarius iudiciũ ſuſcipere nollet poterit agi cum ſequeſtro ꝓ̃ſcriptis verbis.ff.de dolo.l.ſi oleũ.vel contra eoſdem milites de dolo.vt ibidẽ dicit̃.ſed poſt cõpletã ꝯditionẽ agendũ eſt cũ ſequeſtro actione depoſiti ſequeſtraria vt.ff.depoſiti.l.ei apud quẽ.§.j.hic ergo nulla actio cõpetebat contra ſequeſtrũ qꝛ nondum iſte nobilis vicerat vel ꝑ limites ſteterat quominus 15 iſte vinceret.¶ † Sed qꝛ.s̃.viſum eſt an ꝛ qñ ſequeſter poſſideat:ꝛ quando poſſit ꝯ eum agi.Nunc q̃ro an iſte penes quẽ factum fuit ſequeſtrũ potuiſſet ꝓ̃ſentare pendente ſequeſtro.[d] Inno.tenet qḋ ſic.quia dz fructus rei ſeq̃ſtrate percipere etiã ſi non fuerit poſſeſſor.Et ex hoc ſentit Inno.ꝙ poteſtas eligendi ſeu ꝓ̃ſentandi eſt penes eũ apud quẽ eſt poteſtas fructus colligẽdi:lz nõ ſit poſſeſſor:qḋ ſi eſſet verũ multũ extenderet.c.cõſultationib⁹.de iurepatro.ꝛ.c.querelã.de ele.Hoſti.tacite ſentit ꝯtrariũ in eo qḋ dicit ꝙ iſte nõ ꝑcipit fructus tanq̃ꝫ patronus.et ſic vr̃ velle ꝙ ad hoc vt q̃s poſſit ꝓ̃ſentare oportet ꝙ ſit in poſſeſſiõe:ꝛ fruct⁹ ꝑcipiat vt patronus.qḋ ſequit̃ hic.d.Ant.Pro quo adducit.c.cũ bertoldus.de re iudi.vbi creditor habẽs in pignus iuſpatronatus cũ vniuerſitate non ꝓ̃ſentat:[e] quia fructus colligit nomine alieno. primũ dictum tz hic Joã.de lig.Ego puto ꝙ lite pendente nõ poſſit ſeq̃ſtrari:nec is q prio poſſidebat:nec q nunc poſſidet valide poſſit ꝓ̃ſentare: qm̃ ad hoc fit ſequeſtrũ ne fructus diſſipent̃ vt poſſint reſtitui victoriã obtinẽti in cauſa vt in.c.ij.de ſequeſt.poſſeſ.Sz ſi ſequeſter ꝓ̃ſentaret admitteretur ipſius ꝓ̃ſentatio diſſiparent̃ fructus iuriſpatronatus.nec poſſent reſtitui vincenti.qḋ eſt ꝯ finẽ ſequeſtri:nec iſte qui primo poſſidebat ꝛ tunc poſſidet qñ ſequeſtrum fuit neceſſariũ põt ꝓ̃ſentare.quia nõ poteſt colligere fruct⁹:ad hoc enĩ fuit factum ſequeſtrum ne poſſit ab aliquo hoc ius exerceri.Et ſic habes caſum in quo aliq̃s eſt poſſeſſor et tñ non põt preſentare:quinimo etiã ſi ſequeſtrũ factum non ſit tñ pẽdente lite nõ poſſeſſor põt valide preſentare quo ad hoc vt admittat̃ eius ꝓ̃ſentatio quia ſi ſuccumberet in cauſa non poſſet tꝑe ſententie reſtituere fructus ꝑceptos poſt lit.ꝯte.ꝯ.l.certũ.C.ď rei vẽ.ꝛ iſte eſt ꝓprius caſus.c.ex lr̃is. de iurepa.ꝛ ibi plene dico.Puto tamẽ ſi lis non eſſet ſopita intra quatuor mẽſes ſi ꝑſoni ſunt ſeculares:vel intra ſex ſi ſunt clerici ꝙ nõ dz ꝓ̃iudicare iuri epi quomin⁹ poſſit poſtea ꝓuidere.vt in.c.qm̃.de iure patro. ¶ Ad ꝓ̃dicta facit qꝛ ꝛ is q poſſidet etiã noĩe ꝓprio valide non ꝓ̃ſentat ex quo hz cõſcientiã rei aliene qꝛ eſt malefidei poſſeſſor.ꝛ ſic nõ põt vti fructib⁹.ſ.quomin⁹ teneat̃ eos reſtituere: vt not. Inno.in.c.ij.de in integ.reſtit.ꝛ in.c.in literis.de reſti.ſpo.¶ Tertio dicit gl.ꝙ ꝯ detentorem lz nõ poſſideat põt tamen agi rei vendicatione.de hoc remitto me ad not.in.c.qm̃ frequenter.§.qḋ ſi ſuꝑ 16 reb⁹.vt lit.nõ ꝯte.vbi dicã.¶ † Ultimo dicit glo. qḋ iſte nobilis debuiſſet agere ꝯtra milites negatoria vel cõfeſſoria mõ ꝓ̃dicto.Et ad euidentiam ſcias ꝙ iſte due actiones dant̃ ꝓ iurib⁹ vendicandis:ꝛ dicuntur reales actiones:vñ ſicut rei vẽdicatio dr̃ realis ꝛ dat̃ ꝓ re corꝑali,ita ꝛ iſte actiones dicũtur reales ꝛ cõpetũt ꝓ iuribus incorporalibus:vt inſti.de act.§.eque.ꝛ.ff.ſi ſer.ven.l.ij.Et ibi no.quare appellãtur negatoria ꝛ confeſſoria. ſunt enĩ ſic appellate iſte actiões iſpecto ſenſu et effectu ſeu intellectu:qꝛ is qui agit cõfeſſoria dicit in effectu ſeruitutẽ ſibi cõpetere:agẽs vero negatoria dicit ſeruitutẽ aduerſario nõ cõpetere.vñ in effectu agẽs cõfeſſoria aſſerit:agẽs vero negatoria negat.Qḋ intellige vt.s̃.dixi.ꝛ vt plene not.in iuribus.s̃.allegatis.ſed ꝯ hoc dictũ glo.facit quia iſte actiones cõpetũt dñis ꝓ̃diorũ:vt in.l.ij.§.hec aũt actio.ff.ſi ſer.vẽ.dicit enĩ ibi text.ꝙ hec actio in rẽ ꝯfeſſoria nulli alij ꝓ dño fundi ꝯpetit.ſeruitutẽ enĩ nemo ali⁹ vẽdicare põt q̃ꝫ is q dñiũ in fundo vicino hz cui ſeruitutẽ dicit deberi.Itẽ ibi dr̃ in principio illius.l.de negatoria ꝙ competit dño negãti ſeruitutẽ alij cõpetere.ſz patronus eccleſie ratione fundationis ſeu dotis non eſt dñs: ergo nõ põt agere iſtis iurib⁹ ſiue iſtis actionib⁹.Sol. ẜm Gof.ꝛ Hoſt.hoc ꝓcedit in directis actionib⁹. vtiles vͦo cõpetũt non dñis vt cõductori vectigalis.ff.de ſerui.l.ei qui.Uel ẜm Joã.and.lz non habeat patronus dñiũ eccleſie:hz tñ dñiũ illi⁹ iuris. vel ẜm do.Ant.iura illa loquuntur in ſeruitutib⁹ realibusq̃ debent̃ a re rei q̃ caſu oportet ꝙ agens ſit dñs fundi dominantis.¶ In ꝑſonalibus autẽ ſufficit quem eſſe dñm iuris:vt pz in vſufructuario.ff.ſi vſuffruc.pe.per totum.Ego dico ꝙ Gof.ꝛ Hoſt.nõ põderauerũt[f] illam.l.ij.in prin.ibi enĩ dr̃ qḋ iſte actiones in rem cõpetũt ꝓ ſeruitutib⁹ realibus ad exẽplũ earũ q̃ ad vſumfructum ꝑtinẽt.ꝛ ſic vt ibi notabiliter dicit gl.j.primo fuerũt inuente iſte actiones circa vſumfructum ꝛ ſic circa ius ꝑſonale q̃ꝫ circa ſeruitutes.vñ nõ vtiles imo directe ꝯpetũt.ad idẽ tex.in.l.vti frui.§.ſi.iũcta gl.in verbo vendicet.ff.ſi vſuſſr.pe.ꝛ inſti.de act.§.ij.ſicut ergo vſufructuario agenti vt libere vti ſibi liceat iure ſuo competit directa ꝯfeſſoria:[g] ſic ꝛ patrono agenti ꝓ iure ſuo.niſi diceres ꝙ qꝛ verba legis nõ ꝓportionant̃ materie noſtre:ſz tñ mẽs legis cũ patronus nõ ſit vſufructuarius ꝙ potius cõpetit vtilis actio q̃ꝫ directa iuxta no.ꝑ Cy.in.l. ex placito.C.de re.ꝑmu.Sed nõ eſt vis in effectu q ꝯpetat:vt.ff.de neg.geſt.l.actio.Concludo igit̃ gl.bñ dicere qḋ iſte potuiſſet agere actione cõfeſſoria vel negatoria.nõ tñ debuiſſet cõcludere poſſeſſionẽ reſtitui:ex q̃ aduerſarij non poſſidebãt:ſz mõ ſupradicto vt in recitatione gl.Ex gl.ergo cõcludit̃ ꝙ actio ꝛ intẽtio h̃ erãt inepte.Intẽtio vͦo erat iepta qꝛ ꝯcludebat ad reſtõnẽ cũ aduerſarij nõ poſſidebãt.actio erat inepta:qꝛ rei vendicatio dat̃ ꝓ re corporali.vñ debuiſſet agere negatoria vel cõfeſſoria:q̃ actiones ꝯpetũt ꝓ iurib⁹ incorporalibus.Et q̃ꝙ̃ multũ hic intricate ꝓcedãt doc. tñ nõ ſequẽdo eorũ ordinẽ ſcias ꝙ hoc.c.põt itelligi multipliciter.primo vt ſtatim dixi ꝙ actio et intẽtio fuerũt inepte.Sed cõtra hũc intellectum facit ꝙ papa hic in decidẽdo ſolũ ſe fundat ſuper ineptitudine intẽtionis,vt patet ibi:vnde tuam intẽtionẽ ꝛc.Item abſoluit milites qꝛ cõſtat eos non poſſidere:ſi enĩ actio etiã fuiſſet inepta:vt qꝛ rei vẽdicatio nõ competijſſet hic,iam a principio papa libellum non admiſiſſet:vt in.c.j.de of.vic.

a ✝ Sebaſti.Sapia.¶ Sequeſtris.vide Bal.in.l.j.C.de ꝓhi.ſequeſtra vbi late Fran.curt.ſenior.vide etiam Bald.in.l.conſentaneum. col.pe C.quomodo ꝛ quando iudex.ꝛ Cardi.in cle.j.q.xxiij.de ſequeſtra.poſ.ꝛ fruc.Andr.ſicu.in conſi.ix.col.xiij.in.ij.volu.

b ¶ Poſſeſſio.vide ꝑ do.Alex.in cõſi.cxiiij.inci.viſis.in.ij.col.v.finito.in v.volu.ꝛ pleniſſime ꝑ Jo.pe.practicũ papienſe in ſua ſolenni practica.in forma libelli ſequeſtri.in.ij. gl.vbi diſtinguit plura membra. Eneas falco.

c ¶ Poſſeſſio.rapha.cu.ꝯſ.lxxxv. ✝ Sebaſti.Sapia.

d ¶ Seq̃ſtro. vide Rotã inti.de ele. deci.iij. in antiquis.Card.in clemen.j.de ſeq.poſ. ꝛ fructuũ.Feli.in c.cũ bertoldus. col.ij.ver. quinto quia.idez tz.j. de re iudi.

e ¶ Nõ preſentat. Tu pondera qꝛ ibi ſupereſt debitor q põt preſentare:hic null⁹ ſupereſt q poſſet ꝓ̃ſentare.ꝛ pondera:qꝛ ꝑ ꝓ̃ſentationem prouidet̃ eccleſie:vt in.c.ij.et iij.ď iurepa. ergo dz attendi cõmodũ eccleſie.ſimile dicimus quando exiſtẽs in peccato notorio relinquit eccleſie ꝙ vz legatũ qꝛ ꝓdeſt eccl̃ie lz non ꝓſit anime relinquentis: facit ſimile qḋ hr̃ in c.ſtatutũ. de ꝓ̃bẽ. libr.vj.ꝛ in.c. nos quidẽ.de teſt.vbi dicũt doc. qḋ currit ꝓ̃ſcriptio executori ignoranti quãdo agitur de fauore pauperũ. ita dicamus in ꝓpoſito nr̃o. facit etiã qꝛ ꝓ̃ſentatio ſequit̃ poſſeſſorez c.cõſultationib⁹. de iurepat. ergo. Andre. Barba.

f ¶ Gof.ꝛ Hoſti. non ponderauerunt.Iſtam conſiderationem facit domi.Cardi. vide eum hic. Andr.Barba. ✝ Sebaſti.Sapia.

g ¶ Cõfeſſoria Uide Angel.aret.et Moder.in.§.ſed eque.inſti.de act. vbi late traditur materia ꝯfeſſorie ꝛ negatorie.

ꝛ qđ ibi no. Inno. facit. c. sacerdotibus. xi. q. j. c. causam. §. e. sed tunc demũ pronuntiauit cũ cõsti-
17 tit istos milites non possidere. ¶ † Unde dico ꝙ rei vẽdicatio potuit hic cõpetere capiẽdo eã late que datur pro iuribus in re. vt. l. j. §. per hãc. ff. de rei vend. ꝛ expressius ꝓbatur in. c. cũ venerabilis. de excep. in fi. vbi dicit ꝙ eps vendicabat ecclesiã sibi subiectã. ꝛ hoc ratione iuris ẽpalis qđ habebat in ea: lꝫ dominiũ illius ecclesie nõ haberet. facit qđ no. Inno. in. c. olim causam. de resti. spolia. in ver. dñium. ꝛ. l. qui tabernas. ff. de cõtrahen. emp. ꝛ quod no. hic Inno. ꝛ. s. dixi in notabilibus. ꝛ hoc expresse sentit Bart. in. l. in rem. §. loca sacra. ff. de rei vẽ. vbi dicit ꝙ loca sacra ꝛ religiosa nõ possumus vẽdicare vẽdicatione directa quasi nostra. ꝛ sic intelligimus tex. in. d. §. loca. sed ius qđ habemus in eis possumus vendicare adiecta causa de iure canonico vt dicimus in libero homine in. d. l. j. in. §. per hanc. ff. de rei ven. sic posset ſm eum laicus vẽdicare iuspatronatus qđ habet in ecclesia
18 qđ no. ¶ † Potuisset secando competere rei vendicatio stricte sumpta capiẽdo. s. rei vẽdicationẽ pro confessoria: qꝛ illa põt dici reivendicatio cum sit actio realis. ꝛ vba libelli debet late[a] intelligi vt includant intentũ libellantis:[b] vt no. in. c. cõstitutus. de reli. domi. ꝛ not. Inno. in. c. ceterũ. s. eod. ꝛ in. c. ij. de ordi. cog. ꝛ qđ no. in. l. edita. C. de edẽ. facit. l. si quis intẽtione. ff. de iud. ꝛ not. in. c. cum ad sedem. j. de restit. spo. Et pro hoc allego tex. apertum in. l. ij. ff. si ser. vend. §. j. vbi qs dicitur seruitutem vendicare: ꝛ loquitur de actione ꝯfessoria. sic hic potest intelligi. sed intẽtio erat inepta quatenus cõcludebat ad rei restitutionem ꝛ agebat cõfessoria tanꝙ contra possessores. Sed cõtra hunc intellectum facit litera in princ. que dicit actionẽ istius fuisse ineptã ꝛ incongruentẽ. sed dic vt etiã sentiũt hic doc. ꝙ ideo dicitur actio inepta: quia intẽtio fuit inepta: ꝛ sic elicitur ineptitudo actionis habito respectu ad modum cõcludendi vt satis colligitur in litera. Potuisset etiã iste nobilis agere cõtra milites interdicto vti possi. j. de proba. lꝫ. qđ intellige si ipse possidebat nunc vel tempore sequestri. nam per sequestrũ non perdit commodum possessionis: vt. s. dixi. ¶ Sed quia. s. visum est quando intẽtio est inepta vel actio ꝛ intẽ-
19 tio simul est inepta. ¶ † Nũc quero quid si intentio est apta seu causa agẽdi, actio vero est inepta: exemplũ peto fundũ qui ad me pertinet iure dominij: ꝛ ꝓpono actionem ex locato: nũquid ꝓbato dñio debeam obtinere. Inno. hic tenet qđ sic[c] nihil tamen allegat. Hosti. hoc dictũ reprobat ꝑ hanc decre. sed ista decre. parum facit quia loquiť quando intentio erat inepta: vel intentio ꝛ actio simul. vide Specu. ꝛ Ioan. and. in addi. Spec. in ti. de actio. ꝛ peti. §. sequit. ver. hoc quoqꝫ. ꝛ Ioã. calde. hic sequuntur dictum Inno. quia expressio actionis sit ex superuacuo ex quo constat de causa agẽdi: vnde illa inutilis adiectio nõ habet vitiare id qđ vtiliter est expressum: cum inutile sit separabile ab vtili: vt in regula, vtile. de reg. iur. li. vj. ꝛ hoc tenet Bart. in. l. j. ff. de eden. mouetur: quia si nõ expressisset nomen actionis ꝓcessisset iudiciũ. vt no. in. c. dilecti. s. eodem. ergo idem est si expres-
sisset sed inepte.[d] argu. l. j. in princip. C. de rei vxo. actio. Nec obstat ſm eũ. l. j. ff. si men. fal. mo. dixe. vbi videtur probari contrarium: quia ibi nõ solũ fuit actio inepta sed etiã causa. allegat gl. ibi sup verbo, ex locato. que dicit actione locati ꝛ ei⁹ causa expressa: quasi velit dicere ꝙ nõ solũ ibi expressit ineptã actionem scꝫ actionem locati que in illo casu nõ competebat: sed etiã eius causam: vt quia dixit quia locaui cum in casu illius. l. non caderet locatio. dicit tamen Ioã. calde. hic ꝙ si ab initio opponeretur de ineptitudine, ꝛ illam non vellet actor remouere repelleretur: quia ex hoc apparet quod ipsius intentio esset inepta. non ergo debet audiri. ꝛ idẽ videť tenere Cy. in. l. j. C. vt q̃ desunt aduo. ¶ Io. de lig. nititur has opiniones ad concordiam reducere an causa cõprehẽdatur in sola narratione vť quia dico qđ sũm dominus ꝛ peto eum compelli ad relaxandum ꝛ hoc actione ex locato: ꝛ tunc non potest ferri sentẽtia: qꝛ non reperitur apta conclusio. An causa reperiatur etiã in conclusione vt quia dico quare peto eũ cõpelli ad relaxandum quia sum dominus ꝛ hoc actione ex locato: ꝛ tunc potest pronuntiare: quia conclusio est apta lꝫ illa expressio ꝛ adiectio actiõis sit inutilis. d. Ant. videtur cespitare, vnde nõ videtur firmare pedem sꝫ magis videť tẽdere ad opi. Hosti. tãtum ꝓpter dictũ Cyn. in. l. ij. C. de loca. vbi dicit ꝙ si locator narrat quia locauit ꝛ petit ex conducto: non est ꝑ eo sentẽtiandũ. Itẽ ex actione agiť ꝛ nõ ex sola causa circũscripta actiõe alš supflua fuisset intẽtio actoris. ad hoc. l. ij. §. deinde ex his. ff. de orig. iuris. Illa ergo est ex qua agitur siue sit expresse siue tacite collecta. si ergo actor causaꝫ exprimit aptã ꝛ actionẽ ineptam restringit causam ad actionẽ expressam ꝛ excludit tacitã que eliciebatur ex causa expressa. ar. in. l. fi. C. de do. ꝓmis. ꝛ in. l. si cum dotem. ff. solu. matri. ꝛ in clemẽ. cõstitutionem. de elec. Ego puto[e] ꝙ de rigore iuris ꝓcedat hec opi. cõtraria ꝛ maxime per text. qui semp mihi fuit visus multum restringere in. l. j. §. pe. ff. si men. fal. mo. di. non cauillando literam: quicquid dicat. Bar. in preallega. l. j. de eden. Nã tex. in ꝑallega. l. j. si men. fal. mo. di. dicit ꝙ si ex locato ꝛ conducto fuit actum non tenet etiam intẽtio ꝛ nihil diciť de expressione cause: imo potius innuit oppositũ: ꝛ aperte videtur innuere ꝙ intẽtio inficiť ex ineptitudine actiõis. ꝛ hoc etiam sentit ibi vna glos. que dicit ꝙ ibi vitiatur intẽtio ꝓpter actionem ineptã. ꝛ sic etiam simpliciter trãsit ibi Bar. ſm intellectũ illum lꝫ aliud postea senserit in ꝑal-
20 lega. l. j. de edendo. ¶ † Fateor tamẽ ꝙ de eqtate procederet opi. contraria:[f] qꝛ ex quodã errore videtur expressa illa inutilis actio: ꝛ potius debet inspici qđ in veritate agitur ꝙ̃ qđ per errorem exprimiť. ad hoc optime facit tex. in. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. vbi dicit tex. ꝙ veritas rerum erroribus gestorum non vitiať. ꝛ ideo preses prouincie id sequatur qđ conuenit: cum ex fide eorũ que probantur ꝛc. ad idem. vi. dist. veritate manifesta. ꝛ in. l. si per errorem. ff. de iurisdi. oĩm iudi. Cum ergo ex cause expressione ꝓbationib⁹ secutis manifeste constat de iure actoris ꝛ bona intentione eius non debet ille error iuris executionem impedire ex quo nõ inducit equiuocationẽ ꝛ alterationem intẽtionis. ꝛ maxime ꝓbatione secuta. ꝛ per hoc tollo fundamẽtũ do. Ant. non enĩ videť restringere causam ad expressam actionem: cum contrarium pateat ex probationibus secutis, que tantũ proportionanť cause ꝛ non inutili actioni. nam ex qualitate probationum iudicamus de intentione agentis. vt no. Inno. in. c. ceterũ. de iud. ꝛ. c. ij. de ordi. cog. ꝛ fateor ꝙ ex causa non agiť sꝫ ex actione. Sed dico ꝙ agiť ex illa actione que tacite oritur ex causa narrata ſꝫ iuris dispositionẽ: ꝛ non ex inutili expressa. Pro hoc quia ex inutili prouisione hominis non excluditur prouisio cõpetens de iure communi. vt not. in. l. ij. C. de iure emphy. ꝛ per Cy. in. l. fi. C. de pac. cõuẽ. ꝛ facit qꝛ materia libelli est valde late interpretãda in fauorem actoris. vt no. hic Inno. argu. in. l. si quis intentione. ꝛ. l. solemus. ff. de iudi. vt semper feratur sententia si materia est ꝓportionabilis lꝫ improprie. de quo per Spe. i ti. de act. ꝛ pe. §. hoc quoqꝫ notandum. in prin. vbi ponit pulchrum dictum ꝛ in loco. s. allegato. vide per eundem in tit. de offi. iudi. §. deseruit. versi. in sententia quoqꝫ. cum seq. vbi dicit ꝙ si petitio potest adaptari ad intentionem licet improprie semper debet sequi sentẽtia. argu. in. l. si quis intentione. ff. de iudi. facit. c. cõstitutus. de re. do. cum sua gl. ꝛ per Host. in. c. cõquerente. de offic. ordina. ꝛ per Bar. in. l. si mater. ff. de excep. rei iudi. ꝛ hanc equitatẽ amplecterer in iudicio argu. c. fi. de transac. ꝛ in. l. placuit. C. de iud. ꝛ ad dictam. l. j. ff. si men. fal. mo. di. responderem qđ ibi etiã itẽtio fuit inepta qꝛ dicebat se locasse ꝛ tñ ibi nõ cadebat locatio. ꝛ hoc satis põt colligi ex principio illius. l. vnde principium ipsius. l. est

a ¶ Late. Adde Ro. cõsi. cclv.
¶ Adde hic que posui. s. eo. c. ceterum. in nume. 18. in apostil. incipiẽ. sed vtile. vbi limitaui istã materiã. Aene. falco.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Intentũ libellãtis. vide cumulata ꝑ Alex. ꝛ do. Iaso. in. l. sed ꝛ si possessori. §. si iurauero. ff. de iure iuran. vbi ex multis ostẽdũt qualiť in libello vba impropꝛientur.

c ¶ Quod sic. Pro isto dicto Inno. vide Bal. in. l. edita. C. de eden. ꝛ in l. j. ff. de iurisdi. om. iud. ꝛ in. l. pe. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ. l. j. ff. de edẽ. ꝛ in. l. ꝑ diuersas. C. mand. vbi sequiť Inn. sꝫ in. l. ꝛ si sine. C. ad trebel. tꝫ ꝯ Inn. And. Barba.

d ¶ Sꝫ inepte. op. contra Innoc. tꝫ modernoꝝ excellẽtissimus domi. Iaso in. l. j. in vlt. colũ. ꝑncipij. ff. de eden. ꝑ plura fortissima fundamẽta: ꝛ maxime qꝛ diciť qđ in snia ñ requiritur ꝙ causa exprimat. c. sicut. de re iudic. ꝛ dixi. s. e. nu. 8. tñ si exprimatur ꝛ sit inepta snia vitiat per doct. in. l. si is ad quẽ. ff. de acq. here. ꝛ per multa alia q̃ reassumit i l. edita. in. ij. colũ. C. de eden. vbi dicit qđ opi. ꝯ Inn. est sustẽtabilior. ꝛ ad regulã. l. vnice. in ꝑnc. C. de rei vxo. acti. rñdet in d. l. j. in si. ꝑnci. ꝛ ibi multum late examinatistũ passum. vide ibi per eũ in pe. col. versi. scđa cõclusio vsqꝫ ad fi. Aene. falco.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Ego puto. Uide distinctionem super hoc articulo quã facit Feli. in ca. cum ordinẽ col. j. ꝺ rescriptis. vbi multa ad propositum. ꝛ multa etiam refert hic.

f ¶ Opi. cõtraria. Adde ꝙ illam sequitur Ro. cõsi. cclxv.

quasi rõ decisionis finis illius.l.⁊ hec sufficiãt quo ad materiam.multa alia tractat hic.d.Anto.q̃ faciũt potius ad materiã tituli de libel.obl. vbi dicit.¶ Nunc venio ad gl.vlti.que format duas oppositiões ⁊ sol-
21 uit.⁊ scđa ibi:itẽ ex hoc loco.¶ †Oppo.igitur.primo enim videtur ꝙ
a iudex debuit a principio reĳcere ex suo officio istum libellũ[a] arg.c.cãm de offi.dele.⁊ in.c.j.de offi.vica.Sol.si vitium libelli est patens procedit ꝯtrium.⁊ idem vult Inn.hic vt in casu.l.j.ff.si mẽ.fal.mo.dix.vbi inepti tudo erat expssa.⁊ idẽ etiã vbi non erat expressa in libello:sed alias est notoria.vt no.Inno.in.c.j.de offi.vica.⁊ Jo.an.hic.⁊ facit.c.sacerdoti-bus.xj.q.j.Si vero ineptitudo nõ est patens iudex non debet inconti-nenti libellũ reĳcere.quia non debet supplere đ facto:sed dꝫ expectare donec cõstet sibi de ineptitudine ex pbationib⁹,vt hic.Host.⁊ Abbas nitũtur reprobare hoc dictũ gl.dicẽtes ꝙ videre an apta sit petitio est supplere de iure ⁊ non de facto.sed dic ⁊ melius post Jo.an.⁊ saluando gl.ꝙ procedit quando dubiũ consistit in facto:nõ eñ debet iudex factũ dubium habere p certo:⁊ ppria autoritate examinare.exemplum hic. poterat enim dubitari a principio an isti milites possiderent:vnde iudi ces non debebant procedere ex officio producẽdo testes ad pbãdã pos sessionem:sed vbi dubium cõsistit in iure tũc iudex ex officio suo debet supplere ne iudiciũ reddatur delusoriũ.vt no.in prealle.c.causam.⁊ per gl.ĳ.in.c.j.de elec.lib.vj.¶ Circa vltimam partẽ glo.dic de materia vt
22 plene dixi in.c.dilecti.s̃.eo.¶ †Ultimo queritur quia hic dicitur ꝙ isti rei tenent postmodum respõdere proposita actione apta,nũquid post absolutionẽ factã ab instãtia iudicĳ ppter ineptã actionem duret iuris
b dictio delegati vt cognoscere possit[b] si postea pponat actio apta.Pet. ⁊ Abb.⁊ Guil.in Spec.in tit.de offi.iudi.§.deseruit.ver.quid si propo-nens,ꝙ sic:quia vsqꝫ ad diffinitiuam sñiam ⁊ executioni mãdatam:vel saltem vsqꝫ ad annum habet delegatam iurisdictionem.de offi.delega. querenti.⁊ idẽ tꝫ Inno.de offi.dele.cõsuluit.Dicit tñ Pet.ꝙ Guil.na. tenet ꝯtriũ per decre.in literis.⁊.c.significantibus.de offic.dele.sed dicit Jo.an.ꝙ p prima parte facit.c.pe.j.eo.quasi velit dicere sicut ibi perẽ-pta instantia non perit iurisdictio delegata vt ibi probatur scđm vnũ intellectũ:sic qñ ferẽ sñia super obseruatione iudicĳ:cũ solũ perimatur
c instantia[c] non autem perit causa.⁊ ad.c.in literis.respondetur ꝙ ista sententia super obseruatione iudicĳ est interlocutoria ⁊ nõ diffinitiua: ꝯm Joã.an.qđ no.Idem post glo.concludit Bart.in.l.titia.ff.de accu. vbi plene hoc prosequitur.ex quo infertur qđ non est necesse vt feratur sñia in scriptis:quod tenet ibi Bart.Et intellige qñ iudex absoluit ab obseruatione iudicĳ nõ imponendo finẽ cause vt quia dicit absoluo te propter libellũ male cõceptum:vel ppter absentiã accusatoris.secus si
d dicat absoluo te quia soluisti[d] vel quia actor non probauit.tunc eñ est diffinitiua:nec auditur ampli⁹ actor obstante exceptione rei iudicate. quod intelligo seruata dispositione.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj.Dic ergo ꝙ aut liquet iudici de meritis cause ⁊ pronũtiabit diffinitiue:aut nõ liquet sed apparet libellũ esse ineptũ:aut intentio seu actio:⁊ pronũ tiabit interlocutorie absoluẽdo ab instantia iudicĳ.vnde iterum pote-rit de nouo iudiciũ inchoari vt hic per gl.in.l.pperandũ.§.⁊si quidẽ.C.
e de iudi.habet tñ[e] hec interlocutoria vim diffinitiue.vt no.Bart.in.d.l. titia:⁊ bñ facit qꝛ no.gl.in aut.habita.C.ne filius p patre.⁊ dic hoc ve-rissimum vbicũqꝫ actio intentãda nouiter põt aliquo modo includi in rescripto delegatorio.al's secus per not.in.c.sup literis.de rescript.⁊ in c.p.⁊ g.de offi.deleg.⁊ per hoc reseco hic aliqua superflua per do.Ant. tacta.⁊ hec sufficiant ad intellectum capituli.

Cum deputati. Preceptores templi pro do-mibus suis agere ⁊ defende-re possunt.nec obstat eis religio:vel ꝙ ignota sit eorum ori-go.h.d.duo facit.Primo ponit iniuriam que inferebatur

a ⁓ Sebastiã.Sapia.¶ Istum libellum.Quomodo hoc procedat vide late per Jas.in.l.j.col.j.in fi.ff.de offi.asses.
b Zacharias.¶ Ut cognoscere possit.Adde pleniss.p Lanfrã.de oria.in repe.l.admonendi.col.xj.post mediũ.⁊ ibi in apostil.Celsi.ff.de iureiur.
c ¶ Solum perimatur instãtia.Tu põdera qꝛ Bal.in.l.si reus paratus.ff. de pcur.dicit ibi esse casum quem nescit alibi ꝙ iu-dex đlegat⁹ ante litẽ cõtest.nõ põt absoluere ab in-stãtia iudicĳ sed d.Car.h tꝫ ꝯtriũ. Andr.barba.

preceptoribus templi.Scđo eã deinceps inhibet fieri.ibi:ne quis.¶ Casus literalis.Magister et fratres militie templi in Italia constitui habent quosdã in domib⁹ suis quos appellãt pceptores iudices tã clerici q̃ seculares nõ admittebãt eos in causis p sua iustitia ꝯsequẽda:illud allegantes in repulsione istorum ꝙ eis eorũ generatio nõ est nota.Significatũ fuit hoc dño pape:vñ phibet autoritate apostolica ne aliqs hmõi pceptores in psecutione causarũ hac occasione ab agẽdo ei respondẽdo repellat.Bernardus.¶ Not. primo qđ magister ⁊ fratres militie templi sunt persone religiose.facit.c.canonica.⁊ qđ ibi no.j.de senten. excom.⁊ qui dicãtur proprie religiosi,vide quod not.gl.in clemen.j.de reli.domi.⁊ in clemen.cum ex eo.de sentẽ.excom.⁊ per Joã.and.j.de reg.in rubrica.⁊ in.c.ecclesia sancte Marie.de constitu.
1 ¶ †Nota qđ eo ipso ꝙ quis preficitur alicui admi nistrationi adipiscit ⁊ obtinet facultatem agendi super iuribus illius administrationis etiam si sit administrator manualis:vt quia possit remoueri ad nutum superioris:vt hic,⁊ in cle.j.de rescript. ¶ Not.tertio ꝙ prorsus ignoti possunt per eorũ superiorem prefici istis administrationibus,nec pñt epi resistere:vel eos hoc ptextu ad agendum nõ admittere.Ex q̃ eñ nõ recipiũt institutionem ab epo nec presunt pplo nõ est curãdũ de ignota eorũ origine:⁊ credẽdum est supiorẽ pfecisse ido-neũ.sic tẽpera.c.fi.de cle.peregri.qđ no.p istis fra tribus ⁊ pceptoribus sancti Antonĳ q cõiter sũt vltramõtani ⁊ eorum origo nobis cõiter est igno ta.dꝫ eñ in istis attẽdi magis ꝯuersatio q̃ origo.
2 ¶ †No.ꝙ religiosus habens administrationem põt p se in iudicio esse nec exceptio religiõis ob. honestũ tñ esset vt cõstitueret pcuratorẽ si posset ⁊ sic intellige.c.vnicũ.de syndi.cũ glo.de quo ibi.
3 ¶ †No.iudicẽ ecclesiasticum posse ⁊ debere coer cere iudicẽ secularẽ nõ administrãtẽ iustitiã cleri-cis ⁊ personis ecclesiasticis ex defectu eñ institie potest haberi recursus ad ecclesiam.de quo plene dicetur in.c.lꝫ ex suscepto.j.tit.proxi.facit.c.admi nistratores.xxĳ.q.v.¶ No.vl.ꝙ religiosus maxi me alicui administrationi prelat⁹ potest dici ⁊ p-sumiẽ diuina gratia vocatus.⁊ de duplici gratia diuina operante ⁊ cooperante seu gratis data et gratum faciente.vide gloss.in cle.j.de magistris. ¶ Quero cum gl.de causa mouẽte istos iudices ad querendum de origine istorum preceptorum. rñdet ꝙ poterat eẽ duplex.Prima quia forte isti poterant esse infames:consueuerunt eñ infames fugere loca nationis sue:⁊ si erãt infames nõ po-
4 terant esse pceptores.¶ †Cum neqꝫ procurato-res neqꝫ iudices eẽ possunt.iĳ.q.vĳ.c.j.⁊ in.c.infa mes.Scđa ratio esse potest qꝛ dubitabant ne isti essent serui q regulariter in iudicio stare non pñt: sed his non obstantibus tenenẽ istos admittere ꝯm gl.ex triplici ratione.Prima qꝛ quisqꝫ presu-mitur idoneus ⁊ non infamis.Scđa qꝛ psumun-tur liberi ex quo sunt in possessione libertatis.
5 †Tertia qꝛ si aliquẽ patiebanẽ defectũ prorsus ta lis defectus aboletur per ingressum religionis.
6 ¶ †Inquãtum glo.dicit ꝙ infamis non põt esse
f procurator:contrarium est verum de iure ciuili[f] vt insti.de excep.§.fi.de iure vero canonico plene

d ¶ Quia soluisti. Videẽ esse in opi nione qui sñia re quiraẽ cã absolu-tiõis de quo vide p istũ.s̃.eo. nu.7. ⁊ seq.⁊ q̃ scripsi. Aene.falco.
Zacharias.
¶ Adde dicen-dum ꝙ hodie nõ requiritur:vt no. doc.quos in apo stil.mea in ver.nõ puto verum.in fi. verbis.s̃. istomet c.alleg.
Antoni⁹ Frãcis.
¶ De hoc an in sñia absolutoria regraẽ expressio cause,dictũ est.s̃. hoc eodem.c.
⁓ Sebasti.Sapia.
e ¶ Habet tamen. Vide Fel.i.c.ex-ceptionem.colũ. xiĳ.versicu.⁊ ista exceptio,tu non potes.đ exceptio nibus.⁊ in rubri. de re iudic.colũ.j. cum pluribus se-quẽti.vbi late po nit an absoluto-ria ab instãtia sit interlocutoria.vi de etiam Cardi. in consil. lxxĳ. in princ.⁊.v.dubio. Pet.de ancha.in consi.xvj.incipiẽ. Viso processu.et ad ppositũ vide Pau.de ca.i.l.de vnoquoqꝫ.ff.đ re iudica.vbi ponit de interlocutoria sup iepto libello.
Zacharias.
f ¶ De iure ciui. Adde tu qđ imo offiñ pcuratoris infamat.hinc est ꝙ doctor aut ali⁹ nobilis quisq̃ q exercet procura-toris officium non gaudebit priuilegio nobilitatis:vt not.Ja.rebuf.in l.si quis.nu.1.⁊ ibi in apo.cel.C.de decu.lib.x.Quod fallit in procurato-re principis cuius non est vile officium:imo est dignitas:vt no.Ludo. ro.singu.suo.dcccx.incip.tu habes qđ officium procuratoris.not. idem Rebuf.in.l.si quis.nu.1.⁊ ibi etiam in addi.eiusdem cel. s̃.alle.ubi am-pliat in procuratore fisci ⁊ epi.Et dũ dixi pcuratoris officium infamare,dic hoc esse verum sñia secuta:vt ibi proxi.est alleg.diffuse tractatur. Anto.Francis.¶ Utrum officium procuratoris dicat esse vile ⁊ igno-bile,dicas ꝙ est vile officium:vt in.l.si quis procurationem.C.de decu.

dicam in.c.imperatorū.j.de iura.cal.vbi de hoc. Inquantū dicit ꝙ seruus nō pōt stare in iudicio dic hoc verū si cōstat eū esse seruū. Si vero putat liber valent oia gesta rōne publici officij.vt.l.barbarius.ff.de offi.ptor.iij.q.vij.§.tria.versi. verum. ꝛ in.l.j.C.de testa.ꝛ per Inno.in.c.nihil.de elect.

7 ¶ † Inquantū vltimo dicit ꝙ per ingressum religionis tollitur ois infamia[a] seu macula, dic vt no. gloss.nota.ꝛ super ea dixi ꝛ nota in.c.ij.de aposta.

¶ Nūc q̄ro ꝙ iste tex.facit mētionē de istis preceptoribus a qbus isti debēt institui. dicūt Hostiē. Jo.an.ꝛ.d.Ant.sequit eos ꝙ ꝯsiderandū est vtrū per electionē creant vel curā habeāt: aut simplicē gerāt custodiā sine cura. In primis casib⁹ diocesani autoritas interuenire debet: vt.j.de statu mo. monachi.§.priores.ꝛ.c.cum ꝛ plantare.§.in ecclesijs.de priui. In scdo vero casu qñ habent simplicem custodiam sine cura sufficit ꝙ a suo superiore simpliciter deputētur. de statu mona.monachi.§. prioratus.ꝛ.c.cū ad monasteriū.§.tales. De cōsilio tamē sine cōsensu collegiorū nisi ſm eos aliud superior obtineat ex priuilegijs vel ex antiqua cōsuetudine q̄ derogat iuri. de his que fiunt a prela. c.ea noscitur.de elect.sacrosancta. Hec distinctio vsqueq̄ mihi nō placuit. vnde distinguo sic: qd aut prioratus vel administratio subest immediate epo: ꝛ tunc eius cōfirmatio requiritur si procedit per electionem.xviij.q.ij.c.j.ꝛ qd ibi not.glos. Si vero non habet collegiū nec patronum tūc libera institutio spectat ad epm.xvj.q.vij.oēs basilice.de here.cum ex iniuncto.in fi.ꝛ qd no.gl.in.c. ꝙꝙ.de elec.li.vj.ꝛ qd no. Inno.in.c.cū venerabilis.de excep.in fi. si vero subest plato inferiori puta abbati vel magistro vt hic.ꝛ tunc recipiet institutionē ab eo lꝫ sit ibi collegiū.arg.in.c.visis.xvj. q.ij.ꝛ qd not.in cle.j.de rescri.ꝛ in cle.j.de reb.eccl. nō alie. Et si habet curā animarū serua qd habetur in.c.j.de capel.mona.lib.vj. An autē teneatur requirere cōsiliū sui collegij tam in pficiendo q̄ȝ in amouēdo: dic vt not.in.c.ea noscitur.ꝛ in.c.cū ad monasterium.prealle. ¶ Quero scdo quia de potestate ꝛ officio horū preceptoꝝ clare nō habetur in iure quale sit istorū officium. dicit hic Inno. qd cōparat eos istis institoribus qui preponunt negotio dominico. de quibus satis per eum in.c.qd quibusdā.de fideius.ꝛ per totū titulum.ff.de insti. Et hoc habet locū ſm eum vbi dom⁹ que habet superiorē preceptorē qui instituit inferiorē est domina non tm̄ domus inferioris: sed etiam rerum eius alꝭ secus.ff.de insti.acti.l.ij.ꝛ in.l.cuicūq̄.§. j.ꝛ.§.sed ꝛ cū fullo. Item cōparat eos custodibus vel cōmodatarijs vel visitatoribus vel vicarijs qa curare ꝛ visitare debēt loca sibi per maiorē magistrum cōmendata ꝛ horū visitatorū officiū habet lxj.dist.obitū.ꝛ.c.seq.lxij.disti.si in plebibus.lxx. dis.sanctoꝝ.cum si. Et possunt hmōi preceptores remoueri qñcūq̄ ad arbitriū superioris vel superiorū si plures sunt superiores qui hanc potestatē habeant.ꝛ non solum possunt isti pceptores inferiores agere ꝛ cōueniri pro domibus sibi deputatis: sed etiā superior seu superiores si plures sunt. ar.j.de resti.spo.olim cām.ꝛ.ff.de insti.l.cuicūq̄.ꝛ ff.de exer.l.j.§.magistrū.cū si.ꝛ electio est agentis quē cōueniat an superiorē, vel inferiorē: vt in iuribus prealleg. sicut dicimus in ꝯhente cū institore seu exercitore: vt in eius facultate sit quē ꝯueniat an preficientē, an institorē, seu exercitorem, in iuribus prealle. ¶ Sed aduerte quia ista procedūt vt ipsemet Innoc.vult qñ superior domus est domina domus inferioris ꝛ rerum ipsius. Quid autem si domus iferior habet sua iura separata a domo superiori, ꝛ forte tantum respondet sibi de certa pensione: sicut cōiter ꝯtingit hic in Italia in pceptoribus sancti Antonij: quibus tunc comparabunt isti preceptores. Et puto ꝙ cōparātur istis prioribus manualibus si deputantur per superiorem vel alijs habentibus dignitatē perpetuam si habent collegū a quo eligunt. de quibus in cle.j. ꝛ seq.de rescri.ꝛ in.c.ij.ꝛ in.c.cum ad monasteriū. de sta.regu. ¶ Sed circa hoc quere cum superior possit semper agere pro iuribus inferioris domus vt in.c.olim.de resti.spo.ꝛ in cle.j.de rescrip.ac etiā inferior vt hic, ꝛ in palle.cle.j.quis eorum preferet si cōcurrāt ad agendū. Inn.in hoc articulo multū varie loquit nec alicubi clare firmat pedes ꝛ tetigit hanc materiā principalr in quatuor locis, vt hic.ꝛ in.c.olim causam.de restitu.spo.ꝛ in.c.cum venerabilis.de reli.do.ꝛ aliquid posuit in.c.conquerente.in princip.de offi.ordi. Dicit enim primo dicit qd si inferior potest remoueri ad libitum superioris semper prefertur superior: qa si potest illum ab administratione remouere quod est magis fortius a prosecutione cause specialis.arg.ff.de procu.l.in cause. Si vero preceptor est perpetuus: ꝛ sic nō potest remoueri ad libitū superioris non potest superior agere de rebus ad hūc locum pertinentibus nisi in defectum preceptoris.alleg.not.de resti.spo. olim.ꝛ de testi.c.cum olim. nec etiam est vis ꝙ superior nō potest amouere inferiorē sine cōsilio ꝛ etiam sine consensu aliquorum: qꝛ nec etiam prelatus alia minora debet facere sine consilio capituli.vt.j.de his que

8 fi.a prela.c.quanto. ¶ † Et tomen agere ꝛ cōueniri potest sine consilio alicuius: vt no.in.c.edoceri.de rescrip. nec est vis in hoc an bona huius loci inferioris sint distincta a bonis loci ac domus superioris dūmodo remotio sit ad velle superioris ꝛ ei obedire teneatur de stando ibi ꝛ recedendo. Et quod constet qd qñ inde amouetur minister minor, superior administrat: quia licet separata sint bona intantum etiam ꝙ non possit illa portare ad maiorem domum, tamen administratio non est diuisa, q̄ bene potest esse apud plures vel tutores, vel administratores. vt not.in prealleg.c.edoceri. Alij dicunt ꝛ forte melius scdm eum ꝙ non est forte vis vtrum preceptor sit temporalis an perpetuus. Item non est vis an possit remoueri sine causa vel non. Item an vacante domo inferiori veniat administratio ad superiorem vel nō. Sed in hoc tantum est vis an ambo simul possint administrare libere ꝛ quis sit maior in administratione: ꝛ tunc ambo poterunt cōueniri ꝛ maior prefertur.ꝛ sic est in exercitoribus.ff.de exerci.l.j.§.est autem.ꝛ in patre ꝛ in filiofami.C.de boñ. que libe.l.cum non solum. Et idem in institoribus.ff.de instit.act.l.cuicūq̄. Et idem fere in preposito ꝛ decano quādo agitur de preben. vt in c.ex literis.de proba.ꝛ in vicarijs.xciij.distinct.c.fin.ꝛ.xciiij.distinct.c.j. Item non est vis si totum lucrum vel dānum spectat ad aliquem: dummodo alterius sit administratio: vt not.in preallega.c.edoceri. Fatetur tamē ꝙ pro his locis religiosis multi agere possunt ꝛ respōdere etiam si nō habeant administrationem: sed non coguntur. de quibus no.j.de restitu.spo.c.olim. postea dicit Inno. ꝙ plus sibi placet qd ipse not.de relig.do.c.cum venerabilis.ꝛ ibi ponit duas opin. Primo enim dicit ꝙ ex quo abbas superior habet ecclesiam in proprios vsus vel aliorum vt sibi placet iuste defendit ecclesiam: quia causa est sua ex quo commodū ꝛ incommodum ad eum pertinet suo nomine.ij.q.vj.biduum.§.palam. nec est vis ꝙ hec ecclesia habeat propriū ꝛ perpetuum vicarium platū custodē vel cōmendatarium vel etiam qd bona eius non sunt distincta

b a bonis monasterij. quia abbas[b] magis proprie dicitur prelatus vel cu-

9 stos illius ecclesie q̄ȝ ille prelat⁹ vel custos qui ibi moratur. ¶ † Et illic abbas dicitur possidere ecclesiā ꝛ eiusdem possessionem tenere per inferiorem prelatum vel custodem. de restitu.spolia.cum venisset.ꝛ de supplen.negli.prela.sicut. Item apud abbatem sunt non solum dominia ꝛ possessiones rerū: sed etiam actiones.arg.de reli.do.c.constitutus. fatetur tamen ꝙ vterq̄ potest conueniri: qꝛ tunc vna censetur administratio amborum sicut dicitur vnum consistorium officialis ꝛ epi. Ponit ꝛ aliam opi. qd aliud sit tam in ppetuis platis ꝛ necessarijs q̄ȝ in temporalibus ꝛ voluntarijs: quia sicut primi nō possunt remoueri a prelatura sine causa: sic nec ab agēdo. In temporalibus autem secus: qꝛ tantū custodibus comparātur.ꝛ hoc accedit ad id qd no.hic. Dicit tamen ꝙ si prelatus superior non haberet ecclesiā in ꝑprios vsus sed tantum esset patronus: tūc in causa iurispatronatus ageret ꝛ responderet superior. In alijs vero tangentibus ecclesiā ageret ꝛ responderet prelatus infe-

10 rior. ad hoc de offi.ord.cū vos.de appel.c.bone. ¶ † Et subijcit vnū no-

c tabile dictū[c] ꝙ vbi sunt plures qui conueniri possunt super eadē q̄ōne nomine alicuius ecclesie qd nō debet iudex procedere ad missionem in possessionē: etiam si vnus sit cōtumax nisi omnes vocentur.ff.de mino. l.emilius.ꝛ argu.ff.ex qui.cau.in poss.ea.l.hec autē. Et hoc notabile dictum sequitur gl.in cle.j.de rescrip.ꝛ optime facit hec.l.hec autem. quā allegat Innocē. vbi dicitur qd non debet fieri missio contra pupillum nisi prius citentur omnes qui pupillum defendere possunt. Unde si hꝫ plures tutores omnes debent citari licet habeant potestatem insolidum.l.si.de auto.prest. In contrariū facit.l.de pupillo.§.si pluriū.ff.de no.oper.nun. vbi probatur quod si multi sunt dñi eiusdem rei satis est alteri eorum nuntiare nouum opus. Sol.dic qd ibi loquitur in denuntiatione reali. nā denūtiatio ex parte eius cui fit est realis: ideo sufficit vni in ipsa denuntiarē. vt not.ibi Bar.facit.l.j.§.pe.ff.de ven.inspi. vbi denuntiatio debet fieri oibus quorū interesse pōt.ꝛ eo modo solui pōt contrarium quod formari potest de.l.quamuis.ff.de dam.infect. vbi satis est denuntiare vsufructuario. Et p hoc dubito an Bart.ꝛ alij bene dicant in eo quod volunt quod ex cōtumacia solius procuratoris pōt perueniri ad missionē ex primo decreto per.l.iij.C.de pcur. vbi hoc no. Bar.ꝛ idē dixit in.d.l.quāuis. multi tamen contra: vt ipse refert in.d.l. iij.ꝛ ipsemet videtur ibi dubitare: per ea que not.gl.in.c.causam.de do.

ꝛ contu.

Sebasti.Sapia.
a ¶ Omnis infamia. Quō possit infamia aboleri: vide glo.in ca.ex tuarū.de purga. cano. que dicit ꝙ solus deus potest illam tollere. sed illam tollere. sed vide lati⁹ p Feli. in.c.cū te.colū.v. versi.circa restitutionem.j.de re iudicata.

Sebasti.Sapia.
b ¶ Quia abbas. Ad hoc facit qd Abbas eqparat patri tanq̄ȝ legitimo administratori: vt no.gl.in.l.si pses.C.quō ꝛ qñ iudex quā ad hoc allegat alex. in.l. si ꝯdicatur. in apostil.ad Bar.ff. de condi.furti.

Sebasti.Sapia.
c ¶ Notabile dictū. Uide Pet.d ancha. Cardin.ꝛ Imo.in cle.j.d rescript. Imo. Ro. ꝛ do. Alex.in.l.si finita.§.iulianus ff.de dam.infe.et Moder.in.d.l.d pupillo.§.si plurium.ff.de oper. no.nuntia.

τ contu.primo enim dꝫ citari dñs:τ postea procu
ratoꝛ ſi dñs nō reperitur,τ hoc eſt verius per dic.
l. hec aũt.τ ad.d.l.iij.dic vt ibi no.dicit̃ qd̄ preciſe
non poteſt fieri miſſio:ſed pretoꝛ deliberabit ꝛc.τ
Jnn.etiã ſentit primũ in.c.j.vt lit,nō conteſta.et
dicit ſibi plus placere hoc ꝙ qd̄ notauit de reſti.
11 ſpolia.olim cãm.τ hic.¶ † Subijcit etiam ꝙ vbi
legitimus defenſoꝛ eccleſie eſt conuentus ſnĩa la
ta cõtra eum mãdabit̃ executioni ↄtra eccleſiam
nec cogitur ſatiſdare dũ defendit de iudicato ſol
uendo.ff.de admini.tut.l.vulgo.ſecus in alijs nō
habẽtibus legitimã adminiſtrationem. nam illi
bene admittuntur ad defendendũ etiã ſine mãda
to cum ſatiſdatione.C.de ſatiſd.l.j.de procu.l.exi
gendi.hoc dicit Jnno.in.d.c.cum venerabilis.ſꝫ
in.c.olim cauſam.de reſti.ſpolia.dicit ꝙ ſi agitur
de iuribus ad aliquã domũ pertinẽtibus ſufficit
ſi agit magiſter illius domus.allegat iſtũ textũ.
Si vero de ſubiectione vel reſtitutione alicuiꝰ do
mus agitur debet agere magiſter ſuperioꝛ vel ꝓ
uincie vel ciuitatis:allegat illud.c.olim cauſam.
Poſſet eiam dici ſcd̄m eũ quod maioꝛ pōt ſem
per agere ſi velit.τ ſi magna eſt cauſa dꝫ reqrere
fratres.imo plus ſibi videtur quod pro domibꝰ
iſtis que ſic ſunt ſubiecte alijs qd̄ de rebus earum
faciunt τ diſponunt ad libitũ ſuum τ preceptoꝛẽ
amouent qñ volunt oẽs qui huiuſmodi poteſtatẽ
habent immediate ſuper domos illas pñt agere
τ etiam cõueniri;erit ſemper in optione maioꝛis
vt ipſe ceteris preferatur ſi voluerit.argu.in pre
allega.c.olim.Si enim poteſt remouere ab admi
niſtatiōe minoꝛes multo foꝛtius poteſt remoue
re eũ a lite agenda:τ etiã quia ſua magis intereſt
qui maioꝛẽ poteſtatem habet in domo.arg.ij.qd̄,
vj.palam.Tamen ſi maioꝛ minoꝛẽ remouerit ipe
magiſter tenet̃ per ſe vel per aliũ litẽ agere alio
quin contra dominum tanꝙ contra cõtumacem
proceditur.Si vero non ſint ſic omnino ſubiecte
tñ aliquo mõ ſunt ſubiecte,nam aliqñ ſunt de ar
chidiaconatu alicuius, aliqñ de archipreſbitera
tu:aliqñ reſpondent abbatibus de tẽpoꝛalibꝰ vel
alijs ecclˢiaſticis pſonis ratione iuriſpatronatꝰ:τ
aliqñ etiam laicis.Jn oĩbus enim iſtis caſibus τ
ſimilibus primo loco licet agere τ reſpōdere ad
miniſtratoꝛibus harum domoꝛũ:τ ſi negligentia
vel aliqua iuſta cã ſubſiſtit̃ ꝓmiſſa aliqua ſumma
ria cognitione p iudicem qui dꝫ de cã cognoſcere
etiam omnes predicti τ alij conſimiles agere po
terũt.xvj.q.j. cõſtitutũ.τ.q.vij.filijs.xij.q.ij.nō li
ceat.τ.j.de re.ec.non alie.c.ſi quis preſbyteroꝛum
12 ¶ † Et plus etiam ſibi videt̃ qd̄ eps̄ ſemp agere
τ reſpondere poſſit pro eccleſijs ſibi ſubditis,de
ſucceſ. ab inteſta,c.ſi,τ melius, C.de ſac.ſan.ecc.l.
ſancimus,vbi dicitur ꝙ eps̄ τ etiam economꝰ et
cuſtos vaſoꝛũ agere poſſunt.ipſe enim eſt preoꝛdi
natoꝛ in cunctis.xxv.dij.perlectis.τ ipſius eſt oĩs
cura.x.q.j.c.ij.τ ſeq.xvj.q.vij.omnes baſilice.Et
videtur per premiſſa.c.qd̄ eps̄ in agendo dꝫ alijs
preferri.dicit tamen qd̄ iudex qui debet de cauſa
cognoſcere videre poterit qs preferatur:τ maxi
me attẽdet in cãe cognitiōe quod quo ad tempo
ralia prioꝛ eſt cauſa inferioꝛis miniſtri quam epi
ſcopi.x.q.ij.qui.τ.j.de rebus eccle.nō alie.c.j.τ in
ſpiritualibus ſaltem q̃ epiſcopum tangunt prioꝛ
eſt epiſcopus quam inferioꝛes miniſtri.

Additio. Et hoc preciſe tenet Bar.in
d.l.ſancimus.τ ibi eſt tex.cũ
gl.qd̄ epiſcopus agit pro eccleſijs ſibi ſubiectis.τ
dicit ibi Bar.quod debet tunc agere nō nomine
propꝛio ſed nomine capelle:ſicut agit conſangui
neus pro coniuncto.Et nota ex hoc qd̄ epiſcopꝰ
agit pro eccleſia ſibi ſubiecta licet nō vacet.Jdem
ſi vacat:vt in.c.fina.de ſuc.ab inteſta.τ ſic intelli
git ibi Jnnocent.τ ita tenet Hoſtien. τ vide ibi
textum expreſſum pro dicto Bar.vt epiſcopus
agat nomine ipſiꝰ capelle.¶ Et ex his τ alijs at
tẽtis circa perſonarum diſcretionem τ fidẽ τ cir
ca interreſſe vniuſcuiuſqꝫ iudex eligat idoneioꝛem.
ar.ff.de pop.ac.l.ij.De canonicis autem quomo
do agere poſſunt remittit ad not.in.c.cum olim.

de teſti.Jtẽ dicit qd̄ in oĩbus predictis ſi illi quo
rũ intereſt volunt aſſiſtere alijs qui agunt nō ꝓhi
13 bẽtur.¶ † Et etiã poſſunt appellare[a].j.de re iu
a di.c.cum ſuper. ¶ † Sed cõtra predicta op.de.c.
14 edoceri.de reſcrip.vbi dicitur ꝙ ſi adminiſtatio
nes ſunt diuiſe qd̄ ille ſolꝰ pōt agere qui admini
ſtrat:rñdeo qd̄ ꝓcedit vbi nulla cauſa ſubeſt qua
re alius agat:hic ſecus.Jtẽ illa decre.habet locũ
vbi ſunt adminiſtrationes penitus diuiſe:ſed in
ter ep̄m τ miniſtros nō ſunt diuerſe imo ſunt am
bo adminiſtratoꝛes: ſed vnus ſub alio.Et idem
qd̄.ſ.dictũ eſt dicit de alijs qui remouent mino
res miniſtros quomodo volunt vt ſunt tẽplarij τ
huiuſmodi alij.τ ſubijcit vnum notabile dictum
qd̄ lꝫ ſuperioꝛes ad quod nō immediate pertinẽt
tẽpoꝛalia nec ſunt eccleſie adminiſtratoꝛes agere
poſſunt vt dictum eſt τ etiam aliqñ preferuntur
alijs:tñ dicit illas inferioꝛes domos eſſe ſine legi
b timo dfenſoꝛe.i.immediato[b] ſi prelatus ſpecialis
eſt moꝛtuus.Et ideo nō currit preſcriptio cõtra
eas:qꝛ non ceſſat cã conſtitutionis ſi non eſt qui
ſpecialem curam eius agat.hec ſunt dicta Jnno.
in prealle.c.olim.ſed in.c.conquerente.de offi.oꝛ.
no.per illum tex.abbatẽ poſſe agere pro capellis
ſuis ne indebito onere grauentur,de offi.oꝛd.c.j.
Sed ſi prelati ipſarum eccleſiarũ velint agere ipſi
preponũtur.arg.eoꝛũ que no.in.c.edoceri.de re
ſcript. Sed poſſet dici ſ̃m eum:qd̄ ideo abbas in
d.c.conquerente.fuit admiſſus:qꝛ illa iura ep̃alia
dicebat ad ſe pertinere. Hec ſunt verba Jnnocẽ.
quaſi oꝛiginalia oĩa que in multis locis ſparſa ge
nerãt cõfuſionẽ quandã τ curioſius volui hec an
nectere:qꝛ materia eſt notabilis τ quotidiana τ
tãgit nedũ iſto preceptoꝛes ſꝫ ep̄os τ alios prela
15 tos. ¶ † Et cõiũgẽdo iſta dicta Jnno.ſic diſtin
guo poſt.d.Ant.aliquibꝰ additis: aut agit̃ de fa
cultate agendi : τ de iure preferendi inter ep̄m τ
capitulum qñ cõcurrunt ad agendum:τ an vnus
poſſit agere ſine alio.Dic vt no.plenius in.c.edo
ceri.qñqꝫ agit̃ de iure preferendi inter ep̄m τ aliũ
ſecularẽ prelatũ inferioꝛem:vel inter alium ſupe
rioꝛem nō ep̄m τ inferioꝛem prelatum ſecularẽ.τ
ſatis eque pōt teneri qd̄ tꝫ Jnn.in preall.c.olim.
τ vt.ſ.retuli.Qñqꝫ agit̃ de iure preferendi inter
prelatum regularẽ τ ſuum inferioꝛẽ τ tũc aut agi
tur de iure tangente tm̃ ſuperioꝛẽ vt de iure ſubie
ctionis:vel de ptãte ſubſtituẽdi: τ ꝓlatus prefer
tur arg.de ma.τ obe.inter quatuoꝛ.de ꝓſcri.audi
tis.τ cõtra eũ dirigendus eſt libellus:puto tñ qd̄
etiã inferioꝛ admittet̃ ad defenſionẽ:qꝛ ſua inter
eſt nō mutare ſuperioꝛẽ vt no. Jnn.in.c.auditis,
facit.c,expoſuit,de dila.Si agit̃ de bonis τ de iu
c ribus inferioꝛis domus τ cauſa eſt ardua[c]:defen
ſio ſpectat ad ſuperioꝛẽ:vel ſaltẽ inferioꝛ nō aget
ſine conſenſu ſuperioꝛis ꝓlati.ar.eoꝛũ q̃ no.in ca.
edoceri.de reſcri.τ per Jnno.in.c.requiſiſti,ad fi
nẽ de teſta.Si vero cõcurrunt quis ꝓferatur iſto
caſu vel qñ cauſa nō eſt ardua:tũc ſi pōt apparere
ex conſuetudine priuilegio vel ſtatuto quis ſit ſu
perioꝛ in adminiſtratione ille ꝓfert̃.vt vult Jnn.
hic.ar.in patre τ filio in bonis aduentitijs.l.j.C.
de bo.ma.τ.l.cum opꝫ. C.de bo.que lib.Si vero
conſuetudo nihil diſponit:tunc attende ad quali
tatẽ ſubiectionis τ diſtingue tria mẽbꝛa,qñqꝫ ec
cleſia eſt ſubiecta ſuperioꝛi quo ad prelatũ τ eius
bona:qñqꝫ quo ad prelatũ tantũ qñqꝫ quo ad iuſ
patronatꝰ:pōt addi τ quartũ qñ eſt ſubiecta quo
ad aliquod ius ſpirituale aut tpale. Primo caſu
qñ eſt ſubiecta quo ad bona et ꝓlatũ,qꝛ de bonis
iudicat ad libitũ.et etiã de prelato ip̄m ad placi
tum remouendo:τ tunc licet inferioꝛ poſſit agere
vt hic.τ in cle.j.de reſcri.tñ ſi ſuperioꝛ concurrit
ei prefert̃ tanquã habẽs maioꝛẽ adminiſtrationẽ
τ in hãc ſnĩaꝫ videt̃ Jnn.cõiter inclinare, τ tenet
Zenze.in cle.j.prealle.et eſt ſatis rõnabile vt ꝓfe
ratur is de cuius maioꝛi ꝓiudicio tractat̃.ad hoc
adduco op.ar.ſ.l.ſi plures.ff.de accuſa . vbi dicit
tex.qd̄ ſi plures concurrũt ad accuſandum in pu
blicis iudicijs iudex dꝫ eligere cã cognita haben
do reſpectũ ad dignitatẽ perſonarũ ad intereſſe

a ¶ Appellare.an
tertius cuius in
tereſt poſſit ap
pellare,vide coꝛ
neum in ↄſi.ccxi.
inci. preſens, per
totũ.in.j.vol.τ in
cõſi. ix.inci.atten
tis narratis, in
princ.in.iij.vol.τ
in cõſi.xxv.incip.
attentis in prin.
eo.vol.τ ponitur
vtrobiqꝫ an talis
app.tertij ſuſpẽ
dat executionem
cõtra condemna
tum contra queꝫ
ſnĩa trãſiuit in rẽ
iudicatam . Ae
neas de ſal,
Zacharias.
¶ Adde inquã
tum iſte petit an
tertiꝰ comparẽs
pro ſuo intereſſe
poſſit apellare.τ
tu dic cum Old.
cõſil.ccliiij.inci.Z
ꝓuiſionem.qd̄ ſic
idẽ tꝫ iſte in.c.ſu
p eo.τ ibi poſui ĩ
apo.ad ipſum.ſ.
d offi.dele. τ car.
in cle.j.in prin de
cã poſ.τ ꝓꝑie.p
c.cũ ſup.τ ibi Jn
noc.in glo.ſua in
ver.ↄſtiterit.j.de
re iudic. Qd̄ ego
amplio etiã ſi ſua
appellatio ſit ter
tia a ſnĩa dum tñ
ipſe ĩ alijs appel
lauerit: ſed litiga
toꝛ p dolũ deſti
tit.ita no.preall.
Jnn.vbi.ſ.pꝛox.
verſi.τ no.ꝙ ter
tia perſona.τ per
Bart.oĩno in.l.a
ſnĩa.ff.de ap.quã
tñ ampliationeꝫ
ego limito ſcilꝫ ſi
ignoꝛauerit cãm
agi alias ſecꝰ.ita
no.iſte.in alleg.c.
cũ ſup.τ Lanfrã.
de oꝛia.j.c.qm̃ cõ
tra.§. appellatio
nes.verſi.qꝛo qs
cũ.iij.ꝟ.ſeq.τ ibi
in apo.bñd.va.et
celſi.j. de ſi.iſtru.
Anto.Fran.
¶ Circa iſtũ paſ
ſuꝫ qñ tertiꝰ vult
venire ad cãꝫ per
aliũ iam ceptam
vtruꝫ τ qñ poſſit
venire hr̃ p Bar.
in.l.ſi pluſoꝛio.ff.
de app.τ p Ang.
ple.in.l. ſi ſuſpe
cta.ff.d inoff.te
ſta.τ p.d. Anto.
poſt Jo.an.in.c.
cũ ſup.hic alle.et
ꝙ poſſit appella
re tertiꝰ eius ap

pellatio ſuſpẽdat
executioneꝫ ſnĩe
late cõtra tertiũ
etiã non appellã
tem habet̃ in.l.ſi
creditoꝛ.in prin.
ff. manda. τ tene
menti qd̄ quãdo
talis tertius vult
appellare vel foꝛ
ſan etiã ante ſen
tentiam aſſiſtere
iudicio qd̄ agita
tur cũ tertio pro
ſuo intereſſe de
bet añ omnia do
cere de ſuo inter
eſſe:vt p bar.in.l.
a diuo pio.j.§. ſꝫ
illud.τ in.§.ſi ſu
per rebꝰ.ff.de re
iud.τ pleniꝰ per
eundẽ Bar.in.l.
a ſnĩa.ff.de ap.et
adde etiam quod
tertius cõparens
pro ſuo intereſſe
pōt opponere ex
ceptioneꝫ ad im
pediendum iudi
cium inter alios
inchoatũ.docto.
tñ d ſuo intereſſe
vt.ſ. vt pulchꝛe
declarat Bar.in
l.ſi qs libertateꝫ.
ff.de peti.here.et
tene etiã mẽti qd̄
ſi iudex procede
ret per inquiſitio
neꝫ ſuper iniuria
vel offenſa illata
alicui poſſit of
fenſus ĩ tali inq
ſitione interueni
re τ inſiſtere iudi
cio τ adducere ꝓ
batiões τ curare
ne colludatur qꝛ
ſua intereſt ↄof
fendens eum con
dẽnetur : vt pul
chꝛe declarat bal.
in.l.ſi.C.d liti.qd̄
eſt no.
Sebaſti. Sapia.
b ¶ Jmmediato.
vide Abba. in.c.
j.col.ij.vbi Feli.j.
de preſcri.Car.in
cle.ſi.j.vj.col. ver.
ſol.dicit lãdinus
de ꝓcu.τ Abb.in
ↄſi.xxij. in.j. vol.
Sebaſti. Sapia.
c ¶ Eſt ardua. Ui
de Lapũ all.xlix.
vbi ẽt declarat q̃
ſit cã ardua.τ vid
etiã Ro.in conſ.
cclxix. inci.circa
primũ.co.vij.ver.
tertia eſt ratio.

a Sebasti. Sapia. ¶ Ut tutor. Qd non sit bona equiparatio de tutore ad prelatũ tenet glo. vbi Hemi. in. c. si. v. q. iiij. Abb. in dispu. sua inci. sempronius col. xix. ver. nec obstat. in. iiij. dubio. vide tñ glo. q̃ facit hãc equiparationem. in. c. ex literis. de pigno. & no. Ab. in. c. eps. de pben. & glo. in. l. si preses. C. qño & qñ iudex. & in. §. si qs aũt suspectus. in sti. de suspectis tuto.

b ¶ Ipsi⁹ iudicis. sz an p viã appellationis Pet. de anc. hoc dicit qd sic. vide eũ & vide l. fin. §. illud. C. de têp. ap. & q̃ ibi remisi ad Bald. Andre. Barba.

c ¶ Sibi dicer. no. ad limitationem gl. in. l. si qs in tãtã. i gl. mãgna. xv. vij. cl. ij. C. vñ vi. q̃ dũ dicit qd creditor qui ppria autoritate exigit suos debitores icidit i illã. l. & illã gl. sequunt doc. & ibi in. l. si pene. ff. de cdi. inde. dico nõ procedere qñ alias creditor nõ inueniret iustitiã vt hic. Cogita tñ qr ista non vide p aliquẽ tractatã. & ita forte potes limitare oĩa in materia. d. l. si qs in tãtã. Uene. d. fal. Anto. Fran.

¶ Ad hoc an. l. si qs i tãtã. habeat locũ qñ qs nõ põt cõsequi iustitiã vl pp̃ter potentiaz aduersarij vel ex alia cã satis plz snĩa istius qr lz qs nõ possit sibi ius dicere tñ rõne de negate iustitie et si alr nõ põt pati dere indemnitati sue põt ppria manu ẽt militari sibi ius dicere & se indẽnẽ cõseruare: vt hr in. c. placuit xvi. q. vi. in. c. eũz q. de pben. li. vi. & not. mod. doc. i. l. q iurisdictiõi. de iuri. om. iu. & i. l. j. C. ne qs in sua cã. Sebast. Sap.

d ¶ Inn. in. c. olim Circa illud dictũ Inn. in. d. c. olim. vide Feli. in. c. ij. co. fin. de sponsa. & ibi plura accumulat qd in casu necessario lz alicui facere qd als nõ liceret. vide ẽt Barth. veroñ. in cõsi. xxvi. inci. magnifice ac genero se vretor.

¶ Interlocutoria. & pondera qr

cuiuscz: ad etatẽ: ad mores & similia. ad idez optime facit. l. si maritus. §. fi. ff. de adult. & adde alias rõnes Inn. s. recitatas. Scdo casu principali qñ est subiecta quo prelatum tantum & tunc aut est remouibilis ad nutũ superioris, & tunc prefert superior: vt cõiter sentit Inn. qr si põt illum remouere ex toto fortius ab illa lite. Si vero prelatus est ppetuus: ita qd nõ põt amoueri sine cã & tunc Inno. variat. vr tñ magis inclinare vt pferat ceteris paribus inferior: ex causa tñ potest eligere iudex superiorẽ. vt si inferior est negligẽs vel alia cã subsit: als puto illum inferiorẽm preferẽdũ ex quo est ppetuus: qr ille est defensor ecclesie immediat⁹. optime facit. c. fi. de off. archipres by. & in. c.
16 j. de re eccle. nõ alie. li. vj. ¶ † Ubi eps ecclesia vacante non alienat eius bona nisi det sibi rectorez vel defensorem qui specialiter curam eius agat: presumitur enim illum habere maiorem curam.
17 ¶ Et facit illud no. dictum Innocen. in capitu. olim causam. s. alle. vbi prelato inferiori mortuo non currit prescriptio ecclesie: sed supirior potest pro ipa agere. ad idem facit capitu. super eo de preben. libr. vj. item istius specialiter interest cum inde viuat & immediate eius curam agat. argu. in prealleg. l. si plures. & l. si maritus. ff. de adult. Fateor tamen quod superior potest assistere in lite: vt. s. dixi secundum Innocentium. argu. l. si suspecta. ff. de inoffi. testa. & hoc idem dicit zenze. in preallega. clemen. j. Tertio casu principali quando subiecta est quo ad iuspatronatus tantum dic vt supra dixi secundum Innocentium & zenze. in. d. clemẽ. j. q si agitur de iurepatronatus tunc spectat ad superiorẽ: ideo ille solus admittitur. ij. q. vj. biduũ. ver. palã. Si vero de iuribus ecclesie: tũc prefert prelatus cũ ipe principaliter administrationẽ habeat & nõ patronat⁹. ad hoc. x. questione prima nouerint. patronus tamẽ ecclesiasticus habet facultatem circa bona temporalia exigendi ratione: prout dictus in capitulo cũ & plantare. j. de priuilegi. Ultimo membro quando ecclesia est subiecta quo ad aliqd ius têporale vel spirituale: dic vt. s. dixi sm Innoc. in. c. olim. de resti. spo. Competit ergo ius agẽdi spũalibus administratorib⁹ domorũ sed in subsidiũ admittitur superior. ad hoc qd no. in. c. cum olim. de te.
18 ¶ † Et noa ex predictis illud dictũ Inn. in. c. cũ venerabilis. q vbi plures possunt agere & defendere nõ dz fieri missio propter cõtumaciã vnius nisi oẽs alij citent. & idẽ tenent doc. gl. & Paul. in
19 d. cle. j. ¶ † Itẽ no. singulariter illud dictũ Inn. in. c. olim. qd contra ecclesiam inferiorẽ vacantem non currit pscriptio lz superior possit agere. reddit cãm. qr non cessat cã canstitutionis: qr nõ hz legitimũ & specialẽ defensorẽ. Ho. ibi dicit q nescit de qua constitutione loquat dicit aũt q cõstitutiones ne sede vac. vt testes non recipiant: & qd nihil innouet procedũt in ecclesia cathedrali tm̃. Est autẽ cõstitutio que de inferioribus loquit q̃ dicit iura ecclesie minui non posse vacãte ecclesia qr non est spãlis defensor q iura illius agat. de re. ec. non alie. c. j. lib. vj. d. An. dicit se credere qd loquat. de. c. de quarta. de pscri. Sz certe illd. c. logt de ecclesia cathedrali: sed põt dici q Innocẽ. fuit mot⁹ potius ex mente iuriũ q̃ ex verbis. ideo enĩ non currit pscriptio cõtra ecclesiam vacantem qr caret legitio & immediato defensore: vñ idẽ dicẽ
20 dũ est in ecclesijs iferiorib⁹. ¶ † Sicut enĩ eps directe non alienat bona ecclesie vacantis nõ dato defensore: vt in. c. j. de re. ec. nõ alie. li. vj. preal. ita nec indirecte patiendo prescriptionẽ currere. Et in hac materia sic cõcludo qd respectu pscriptiõis currentis in piudiciũ ecclesie inferioris hz locum ti. ne se. vac. Itẽ respectu alienatiõis rerũ ipsius ecclesie vacãtis vt in palle. c. j. in gl. in ver. eccl'ia.

sed respectu actionis mouende vl defensionis suscipiẽde ille ti. locũ nõ
21 habet in inferioribus ecclesijs. ¶ † Nã põt tũc eps vel ali⁹ superior immediat⁹ agere & defensorem suscipere. vt in. c. fi. de suc. ab intest. & in cle. j. de rescrip. facit. l. sancimus. C. de sac. san. ec. & idẽ putat Inn. in preal.
22 c. fi. vt superior possit agere p collegio sibi subiecto. ¶ † Sed q̃ro de ratione diuersitatis quare respectu pscrip. & respectu alienationis hz locũ ti. ne se. vac. & sic nõ respectu actiõis mouẽde vel defensionis suscipiẽde. Sol. puto qd in duob⁹ primis casibus agit de graui piudicio ipsius ecclesie inferioris ideo non dz currere prescriptio nec alienatio fieri dz si ecclesia caret immediato defensore, q̃q̃ eps possit p illa agere: tñ cũ multis sit implicitus nõ psumitur ita diligens in factis pareicularib⁹ inferiorũ ecclesiarũ quẽadmodũ & ipsi spãles administratores. ar. in. c. fi. de offi. archipre. & in prealle. cle. j. Uñ cũ ecclesia vacat dicit carere legitimo defensore lz eps pro ea possit agere. vt dicit tex. in prealle. c. j. & vide ibi gl. in verbo defensore. Sed qñ eps vult agere vel defendere nõ agit de preiudicio illius ecclesie, imo de fauore: quia ex quo eps assumit in se administrationem presumptio est qd studiose & diligenter se gerat. ar. xj. q. j. per totũ. vide in argu. ad predicta qd no. in cle. si vna. de reb. ec. nõ
23 alie. gl. in verbo defensor. q̃ est notabilis. ¶ † Ultimo quero an domus seu ecclesia teneat ex facto istorũ pceptorũ seu cõmendatorum. solu. dicit Inno. qd ex dolo istorũ etiã in cõtractibus admisso nõ tenet dom⁹ seu ecclesia nisi sit facta ex hoc locupletior. ff. qñ ex fac. tu. l. dol⁹. & C. qñ ex fa. tu. l. si in rẽ. & ff. de triti. l. sz & si. §. j. & no. de depo. grauis. & ff. de act. emp. l. iulianus. §. idẽ iulianus. De culpa autẽ preceptorũ tenet loc⁹ in solidũ si põt seruari indẽnis a preceptore alias nõ. ff. de admini. tu. l. si. in prin. & ff. qñ ex fa. tu. l. ij. & iij. Si aũt bona fide cõtraxit preceptor tenetur locus insolidũ etiã si sit inde pauperior, vt. j. de pca. c. ij. ff. de mili. l. patri. §. si pecuniã. & ff. de euic. l. illud. §. j. sed põt in inte. restitui. Dicitur aũt sm eũ dolũ tutoris vel preceptoris factũ esse si accepit vel retinuit scienter plusq̃ debetur. ff. de tri. l. sed & si seruus. & idem si nõ retinuit qd debuit retineri. ff. de tri. l. qd in heredem. §. fi. si autẽ ignoranter secus. dũmodo restituat q̃ cito põt vt. ff. de tri. l. illud. §. si cuius. Executio aũt rei iud. semper fit contra locũ sicut fit cõtra pupillũ. ff. de re iud. l. si se. & de admi. tu. l. ij. §. j. & hec bene no. tanq̃ quotidiana. Ex quibus
a etiã collige qd prelatus iudicatur vt tutor[a] seu vt curator cum queritur an ex eius facto teneatur ecclesia. Idem dic cũ queritur an ei⁹ heres et qualiter teneatur ex facto plati defuncti. vt est gl. no. in. c. ex presentia. de pig. in gl. fi. & per Inno. in. c. cum in officijs. de testa.

1 ☞ Iudex ecclesiasticus debet laicis conquerentibus de clericis iustitiam facere.
2 Nemo potest sibiipsi ius dicere: nisi quãdo nõ inueniet iustitiaz ab aliq.
3 Ab interlocutoria de iure ciuili regulariter non appellatur.
Appellari potest de iure ca. ab omni grauamine.
In preparatorijs iudiciorũ seruant statuta fori vbi iudiciuz exercetur.
4 Clericus vtrũ possit in causa reconuentionis litigare corã iudice laico.
5 Appellatio frustratoria ipso iure non tenet. & que dicatur appellatio frustratoria.
6 Clerici non possunt etiam volentes conueniri coraz iudice seculari etiã consentiente episcopo, super nulla causa etiam reali. 8.
7 Iudex ecclesiasticus supplet defectũ iudicis secularis sed non econtra
8 Clericus ratione tributi soluendi ex suis possessionibus non potest cõueniri coram iudice seculari de iure ca. sed secus de iure ciuili.

1 Qualiter & quando. ¶ † Iudices ecclesiastici debẽt de clericis laicis iustitiã facere. & sic cõiter summat: & sm hãc summationẽm ista decre. nõ est de dubio qd esse nõ dz. de off. dele. cũ in iure. & ff. ad carbon. l. qd labeo. & ff. ad municipales. l. j. Ideo vt aliqd afferat summo sic: Prelati debent laicis de clericis appellatione frustratoria non obstante iustitiã facere. ad seculare tamen forum clerici a laicis trahi nõ debent etiam data ipsorum prelatorum negligẽtia. hoc dicit. Et tria facit. primo precipit. scdo impedimentũ remouet: ibi non obstantibus. tertio grauamen suspicatur & prohibet: ibi, ne pro defectu. ¶ Casus literalis. Precipit papa prelatis ecclesiarũ vt laicis cõquerentibus de clericis plenam iustitiam faciãt non obstantib⁹ appellationib⁹ frustratorijs quas clerici frequenter cõtra laicos opponũt ne pro defectu clerici trahantur a laicis ad iudiciũ seculare quod omnino
2 prohibetur, Bernar. ¶ † Not. j. q licet iudex negligat iustitiam facere nõ debet tamen per hoc quis ius sibi dicere sed debet habere recursum
b ad superiorem ipsius iudicis.[b] argumen. hic in. c. licet. j. ti. pxi. In defe
c ctum tñ superioris licitum est cuilibet ius sibi dicere[c] vt notat Innoc.
d in. c. olim causam.[d] de restitu. spolia. & no. j. dist. ius gen. in gl. & tex. cum
3 bona gl. C. de iudeis. l. nullus. tetigi aliquid in. c. j. s. eo. ¶ † No. ij. a contrario sensu huius litere, q licet regulariter de iure ciui. nõ appelletur
e ab interlocutoria[e]. l. ante sententie tempus. C. quorum appel. nõ rec. et l. ij. ff. de ap. reci. & in. c. super eo. j. de ap. attamen si causa vertitur inter clericum & laicũ in foro ecclesiastico potest ex iusto grauamine appellari: qd procedit etiã respectu laici: qr in preparatorijs debent seruari statuta fori vbi iudicium exercetur, vt. l. iij. ff. de testi. & in ca. q clericis. vbi pleue dicam de foro competenti. & hoc expresse tenet Archidia. ij. que
4 stione. vj. non ita. ¶ † Nota ibi omnino argumen. bo. ad materiã capi.

at si

dicit iustitiã exhibere. vide bal.i.l. pe.ff.de iust.τ iu. vbi dicit i libello peto iustitiã mihi fieri iudex fert iniustã sñiaʒ pro [a] eo vide ibi. vide c.ij.de or.cog.τ q̃ dixi in.c.j.d of.d le.Andr.Bar.
Zacharias.
¶ Adde tu lãfr. d orı.i.c.qm̃ ꝯ.§. iterlocutorie et appellatiões.nu.5i. v.primo fallit in sñia iuterlocutoria.pdicto cãu dʒ exp̃mi cãi spẽ:vt not.ple.phil.cor. [5] ꝯsi.lxv.ici.lʒ.i lr̃a d.vol.ij.τ alex.de imo.ꝯsi.lxxxviij. τ.ix.col.volu.j.τ fran.are.ꝯsi cvij. Et verificabiꝛ talis appellatio ex eisdẽ actis.vt no. p alle.cor.ꝯs.xxxvij.in lr̃a a.τ in litera e.in.iij.par.
[a] ¶ Oĩno.tu põdera:q᷑ v̇bũ oĩo,recipit dclaratiõnẽ a iure ꝯgruã.l.fi. τ ibi bal.C.de ꝯ [b] hẽ.emp.c.τsi xp̃s [7] i v̇bo oĩo.de iure iur.vide q̃ dixi in c.quar̃r.el.ij.d accu.vbi tex.loquiꝛ p v̇bũ oĩno.vide [c] ibi.d.abb.vide.c. pisanis.inverbo, oĩno dimittat.de resti.spol.Andr. Barba.
Anto.Fran.
[1] ¶ De significatu hui᷒ v̇bi oĩo,τ oĩmõ.dicas qd p istas dictiões excludiꝛ oĩs dispensatio:vt est no.gl. in cle.vt hi q.i v̇s. oibus modis.de eta.τ q̃l.τ iõ si lex vel statutũ dicat iuramentũ oĩmõ eẽ seruãdũ excludiꝛ facultas petẽdi absolationem vt no.vol.archi.i c.ij.de pac.li.vj.τ io.d imol.in.c.cũ ꝯtingat.i.ij.charta.de iureiur.vbi dicit ħ eẽ ppetuo not.τ p ħ facit q᷑ iste dictiões hñt significationẽ p̃cisaʒ vt in.l.supra iter.ff.de aq̃ plu. ar.τ iportant iste dictiões.i.ip̃o iure:vt ẽ gl.qd bal. dixit singul.in.l. j.in.§.si pecuniã. ff.depo.sʒ tu vid [8]

at si clerici.ꝯ.eod.quod clericus nullo mõ possit reconueniri coram iudice seculari : cumq; per hanc dictionẽ omnino, videaꝛ vniuersaliter excludere omnem tractũ.Tenentes tñ contrarium dicunt qd hec litera excludit trahentẽ τ sic conueniẽtem non autẽ reconueniẽtem.τ dicit Hosti.qd verificatur hec vniuersalitas oĩno[a] etiam siue clericus inuitus trahaꝛ siue volens inuito vel cõsentiẽte ep̃o.j.ti.proximo.c.si diligẽti.τ.c. significasti.siue agat ciuiliter siue criminaliter siue ep̃s facit iustitiam siue nõ.Sed si tu vis tenere cõtrariũ potes dicere qd satis dicitur trahi in causa recõuentionis cũ saltẽ accesserit ad iudiciũ seculare in causa cõuentionis τ tunc cõpellitur rñdere in cã reconuentionis.Itẽ in causa ꝯuentionis põt desistere sed nõ sic in causa reconuentionis cum iudicium reddatur in inuitũ:vt in.c. intelleximus.ꝯ. e.τ in l.inter stipulantem.§.j.ff.de verb.obli.τ sic satis dicitur trahi ex quo inuitus τ accedens pro alia causa tenetur rñdere:trahiꝛ enim respectu intentionis sue. ¶ † Expediẽdo glo.j.opp.de.c.pastoralis.τ.c.vt debitus.j.de app.vbi ptʒ qd appellationes frustratorie ipso iure nõ tenent. glo.fateꝛ contrarium.Sed ꝟm hoc non videtur hec decreta. de aliquo prouidere : vñ potest dici quod omnis appellatio olim q̃ nõ erat manifeste friuola deferebat causam ad papam.ij.q.vj. ad romanam.et no.j.de appel.vt debitus.sed hec decre.prohibet ꝙ laico litigãte cõtra clericũ non admitteret appellatio si inveritate esset frustratoria:τ põt dici frustratoria ꝟm Gof.Host.τ Pet.oĩs illa in qua non assignatur probabilis causa:hodie vero dic vt plene le.τ no.in.c.pastoralis.τ in.c.vt debitus. [6] de app. ¶ † Secunda gl.querit an clerici volentes possint cõueniri corã iudice seculari. rñdet qd non.vt in.c.si diligenti.in.c.significasti.j. tit.proxi.τ etiam si ep̃s consentiret[b] vt in prealle.c.significasti.qd intellige vt dixi in.c.ij.ꝯ.eo. ¶ † Oppo. [7] contra text.de.c.lʒ.τ.c.ex transmissa.j.titu.proxi. vbi iudex ecclesiasticus supplet negligentiã iudicis seculeris.ergo idẽ econuerso.Glo.ista respondet ꝙ ecclesiasticus bñ supplet negligentiam iudicis secularis[c] sed non econueso:sed glo.nõ reddit rationẽ diuersitatis.vnde dic ꝟm Gof.τ Ioã. an.quod ratio diuersitatis est:quia olim omnes cause clericorum τ laicorum deferebantur ad iudicem ecclesiasticũ.j.qui fi.sint legi.c. per venerabilẽ.x.q.j.relata.τ ideo si laic᷒ redeat ad suũ primeuum forum nõ videtur cõditio eius deterior; sicut nec dotis conditio videtur deterior cum redit ad naturam suam.ff.de pac.l. si vnus.§.pact᷒ ne peteret.in fine.ad hoc.xxxv.distin.ab exordio. Item hoc est naturale ꝙ maior minoris negligẽtiam suppleat.ix.q.iij.cum simus.He ratiões mihi oĩno nõ satisfaciunt sed repetũt ipsum quare: vnde dico quod ratio fundamentalis est quia ecclesia habet iurisdictionẽ in tẽporalibus saltem in habitu vt plene dixi in.c.nouit.ꝯ.eo.quam iurisdictionẽ exercere potest τ debet data negligẽtia iudicis secularis qui censetur minister ecclesie:vt ibi dictum fuit.sed iudex secularis non habet iurisdictionẽ in clericos nec actu nec habitu: imo est prorsus huius iurisdictionis incapax.argu.in.c.causam.de prescri.τ.xj.q.j. sacerdotibus, τ est inferior ecclesiastico. xcvj.distin. deniq;.τ in cle.Romani.de iureiu.Ideo nullo modo põt negligentiã iudicis ecclesiastici supplere; nunq̃ em̃ minor supplet negligentiam maioris nisi in casibus in iure expressis vt no.Innocẽ.in.c.quia diuersitatẽ,de cõces.preben.Nec ob predictis.xj.q. j.si quis cum clerico.τ in auꝛ.vt cle.apud pro.epi. in prin.colla.vj. Nam illa iura inquãtum dicũt ꝙ episcopo negligẽte disceptatio dʒ peruenire ad ciuilem iudicem sunt reuocata ꝟm Ioã.an,τ bene. Similiter non obstat.xvj.q.vij.filijs.cum glo.sua quia glo.illa non bene dicit.nec ob.ibi tex.q᷑ ibi dicitur regi episcopo negligente vel nolente:non vt rex iudicet sed vt admoneat vel instet corã superiore vel adiuuet.τ hoc tʒ ibi Arch.vel dicit ꝙ [8] ꝟm tempora antiqua loquitur. ¶ † Quero quia tex.hic indistincte prohibet clericũ trahi ad iudicium seculare an saltẽ in causa reali possit conueniri coram seculari. Col.refert Hostien.in summa tenere ꝙ sic in tit.de fo.compe.§.ij.τ pro hoc facit.c.qd clericis.τ.c.si diligẽti.j.ti.proxi.vbi tãtum disponiꝛ circa actiones criminales τ ciuiles seu personales.ad idem tex.in auꝛ. statuimus.C. de ep̃is τ cler.vbi tantum prohibetur in criminali τ personali.vnde secus videtur in reali vbi persona non diciꝛ obligata nec trahitur persona sed res.ipse vero Colle.tenet cõtrariũ.primo per istũ text.vbi indistincte p̃hibetur ad iudiciũ seculare trahi.facit auꝛ.statuimus.C.de episco.τ cleri.vbi p̃hibeꝛ ne trahatur in criminali seu ciuili.τ idẽ [b] disponitur in.c.si diligenti.certũ est qd causa realis est ciuilis.Itẽ certum est qd si persona est exẽpta ergo τ res.ff.de censi.l.fi.facit qd not. Archi. in.c.vno.de cle.coniu.lib.vj.τ sic dicit curiam tenere.vnde si iudex secularis in cã reali condemnaret clericum,cancellaria daret literas sup nullitate.sed aduerte q᷑ Hosti.ibi nõ sic loquitur prout allegat colle.sed dicit qd iudex secularis põt supplere negligentiã iudicis ecclesiastici in realibus vt hic in prin.nõ aũt in personalib᷒ vt hic in fine. τ si hoc dictũ esset verum valde esset notabile:sed hoc.c.qd allegat Hosti.p̃bare non videꝛ imo potius cõtrariũ.loquitur em̃ vniformiter τ generaliter τ q᷑ timuit grauamen facti prohibuit indistincte ne trahantur etiam in defectũ iustitie seu in causa negligentie:nã ꝟm intellectũ Hosti.esset separare caudam a capite contra ca.maiores.de bap.τ qd no.gl.ibi inver.tota autoritas.Itẽ semper subest ratio quam.ꝯ.allegaui ne inferior sup [c] pleat negligentiam superioris:τ posuit Hosti.illud dictũ in prealle.§.ij.ver.sed nulla.Item nullo iure probatur igitur stabimus regulis iuris vt videatur superior iudex negligens.de iurepa.nullus.qd no.in.c.pastoralis.de offic.ordi.τ in.c.j.de sup.neg.pre.τ.ix.qd.iij.in summa . Pro dicto tñ collectarij qd clericus non possit in realibus conueniri coram seculari vide tex.apertissimum in.c. fi.j.eo.ꝟm cõmunem le. vbi etiam si datur aliqua cõnexitas causarũ vt possessionis τ proprietatis et.q. possessoria fuerit tractata corã iudice seculari clerico actore ibi existente, nõ tamen debet ibi tractari causa proprietatis quãdo clericus effici [d] tur reus,sed cõueniri debet corã iudice suo .ergo multofortius quãdo nulla datur causarum cõnexitas. Item optime facit.c. si clericus laicũ.j.tit. proxi. vbi super causa reali ipsius clerici põt trahere clericus laicũ coram ecclesiastico si rẽ cõstat esse suam.fortius ergo quando clericus est reus τ conuenitur reali debet conueniri coram suo iudice . Itẽ sicut in casu dubij laicus conuenitur reali coram seculari:quia actor debet sequi forũ rei vt ibi:ita τ quando clericus conuenitur debet corã suo iudice trahi:non enim debet violari illa regula,actor sequitur forum rei:vt in.c.cum sit generale.cum si.j.titu.proxi.ad idem adduco tex. expressum in.c.sane.j.de foro cõpe. vbi in questione reali inter episcopos aditur primas loci:non autem iudex secularis.

[9] **Additio.** ¶ † Et p p̃dicta puto Guil. nõ bñ dixisse i.l.de his.C.de [d] epis.τ cleri.qui dicit clericũ posse trahi[d] coram iu [e] dice seculari ratione tributi[e] soluẽdi ex suis possessionibus quia ꝟm eum magis conuenitur possessio q̃ persona.vnde Bal.ibi hoc dictũ improbat dicens quia licet posset mitti in possessionẽ pro tributo:persona tamẽ nõ potest per iudicẽ secularem distringi seu cõueniri:τ profecto de iure ciuili procederet dictum Guil.per tex.illius.l. de his.sed de iure diuino τ cano. secus.xj.qd.j.c.j.et ij.xcvj.distin.si imperator.iuncta glo.quinimo dico etiã si possessio caderet in cõmissum nõ debet princeps secularis extendere manũ nisi prius declaretur per iudicẽ ecclesiasticum,per tex.no.in.c. cum ꝟm leges.de here.lib.vj.facit.l. eius qui delatorem.τ quod ibi no. Bart.de iur.fis.τ qd dicã in simili in.c.verum.j.titu.proxi.

aliã sireʒ i cle.j.de vi.τ ho.de.in ver. oĩno.τ d significatiõe harũ dictionũ vid gl.j.i.c.dudũ.de ꝯuer.ꝯiu.τ q̃ no.i.c. q᷑ sepe.d ele.lib.vj.et i.c.ne captãde.de cõces. p̃bẽ.eo.li.τ not.p doct.i.l.grece.i.§. illd.ff.de fideiuss.
Zacharias.
[b] ¶ Si ep̃s ꝯsentiret.add qd ẽt si cogeret ep̃s nõ posset tñ cleric᷒ ꝯsentire i iudicẽ laicũ: vt no.gl.mag.ad fi.τ do.i.c. significasti.j. de fo.ꝯpe. dixi.ꝯ.pri.sed nõ memini loci.p q̃ adde Guil.de cu. et ibi celsuʒ i apo. ad ip̃m in auꝛ. statuim᷒.C.de epis. τ cle.gl.τ Bar.i.l. j.i gl.j.et Bar.i.j. op.τ ibi doc.ff.de iureiuran.
Sebasti.Sapia.
[c] ¶ Secularis.ħ tñ fallit in criminib᷒ mixtis : q᷑ in his iudex sc̃laris supplet negligẽtiam iudicis ecclesiastici cũ sit loc᷒ p̃uentiõi. ita hãc materiã limitat in spe pe.d anc.i ꝯsi.xcvj.inci.magnifice τ illustris.i vl.co.
Sebasti.Sapia.
[d] ¶ Posse trahi. Dictũ guil.ẽt reprobat maria.soci.i.c.sane.col.x.j. de fo.ꝯpe.τ dmõ straꝛ apta rõne:q᷑ lʒ ꝯuenire clericũ rõne tributi respiciat on᷒ reale : tñ stare in iudicio respicit p̃sonã.cũ in iudicijs q̃si ꝯhaꝛ l.iij.§.ideʒ scribit. ff.d pecul. q̃ ẽt respectu tributi nõ poterit ꝯueñri clerie᷒. q᷑ p̃sõa subijceret iudici seculari.ꝯ.c. si diligenti.j.ti.j.τ ita p hãc rõnẽ ꝯcludit bal. in.c.ij . ad fi.ꝯ.eo.
[e] ¶ Rõne tributi. tu vid p hac qõne bal.i.c.j.ꝯ.eo. τ in auꝛ . cleric᷒.C .de epis.τ cle.et i.l. de his.vid rapha. in l.iubem᷒ nullam. C.de sa.sanc.ec.et ibi tʒ ꝯ guil.et al. archi.xxxj.q. vlti. ita nos . vide ibi oĩno.And. Bar.

1 ☞ Judex pōt recusari ex omni causa per quaz verisimiliter presumitur inclinare in fauorem alterius partis.
2 Judex delegatus potest quandocunq; reuocari: licet honestum sit allegare causam reuocationis. Arbiter semel recusatus non potest vlterius cōpelli ad pronuntiandum.
3 Res inter alios acta non preiudicat etiam habētibus consimilem causam.

Causam que inter.

Judex habens consimilem cām a iudicio remouetur. Uel sic ⁊ clari⁹. Judex habens vt priuatus pene consimilem cām quam habet vt iudex a iudicādo remouetur. h.d. primo recitat delegationem cause: secūdo causam remotionis vnius delegati ⁊ alium surrogat ibi: q̄r vero. ¶ Casus literalis. Inter abbatem ⁊ cōuentū vindonieñ. ⁊ Arch. carnotensem sup quibusdam pcuratorib⁹ questio vertebatur: causa super hoc cōmissa fuit Archidi. Parisieñ. ⁊ quibusdā aliȷs sed quia Arch. Parisieñ. similem fere cām habebat parti alteri nimis fauorabilis videbatur loco ipsius archidiaconi subrogabat quēdam decanū mandās vt nō obstantibus prioribus literis procedāt in cā premia rōne. Ber. ¶ † No. i. iudicē posse generaliter recusari[a] ex cā pp̄ter quā verisimiliter ↄcludit̄ nimis fauorabilē existere alteri parti, cōcor. c. accedēs. ij. vt lit. nō cōte. ⁊ multas legitimas causas recusandi iudicem vide per Jo. and. in. c. legitima. de ap. li. vj. ¶ † No. ij. qd̄ lz delegatus[b] possit reuocari q̄ncūq;. l. iudiciū soluitur. ff. de iudi. non t̄n decet sine causa reuocare: vn̄ papa hic assignauit cām remotiōis. Quedam enim iniuria vr̄ irrogata cū sine causa reuocatur: argu. in c. vt debitus. j. de ap. hinc est q̄ si cōpromittētes semel ab arbitro recesserūt nō pn̄t facere illū compelli ad pronūtiandū q̄r intulerūt sibi cōtumeliā. ff. de arbi. litigatores. ¶ Glo. j. primo repeit tex. fortificādo ip̄m per duo similia. Secundo querit an omnis similitudo sufficiat: ⁊ dicit qd̄ nō debet enim esse similitudo in spē vt q̄r iudex hz vt priuatus cām sup exceptiōe ⁊ cōmittitur sibi similis cā super exceptiōe: nō em̄ sufficit similitudo in gn̄e respectu eiusdem qualitatis vt q̄r quelibet sit spiritualis. si em̄ habet iudex vt priuat⁹ causam decimarū nō reuocabitur a iudicādo in cā iurispatronatus vel alia sp̄ūali. Idem sentit Inno. dicit em̄ qd̄ requiritur similitudo sed nō oīmoda: ideo dicit tex. pene. vix em̄ omnino similis inueniret̄. ⁊ que in hoc sit similis dicit relinquendū arbitrio boni iudicis. ⁊ idē Host. ⁊ Jo. and. ⁊ pone exēplū secundū eos dico cōsuetudinē in regno vt stetur dicto proxenete super ↄctu ⁊ tu quē iudicē impetraui in alia cā dicis idē vel de v̄bis dubiȷ priuilegiorū eadem questio est inter iudicē ⁊ aduersariū suum. Idē sentit abbas addens vnū bonū verbū magis clarū dicens q̄ tunc iudex repellitur propter similitudinē cause qn̄ ex hac similitudine causa iudicis quā hz cū alio fortior redderetur sicut hic. Cum em̄ ptās archidiaconi ex sola ↄsuetudine innitatur. s̄. de offi. archi. c. si. q̄ cōsuetudo ex vicinis ecclesiȷs perpēdit̄. s̄. de cōsue. c. cū olim. maxime in pcurationib⁹. j. de cēsi. c. super eo. de quibus hic agebat̄ vt patet ex tex. de facili pronūtiaret archi. pro alio archidiacono ↄtra monachos vt per hoc haberet op. ar. seu presumptionē in cā sua diceret enim mihi debent monachi in pcurationibus deseruire sicut recepit talis archi in tali monasterio quod est i dio. vieñ. Cōcludit ergo q̄ cum ex similitudine cause cā iudicis fortior reddi potest tunc cause similitudo repellit iudicē al's secus. Idē in effectu vult do. Ant. dicēs tunc similitudinē cause dari qn̄ ex decisione cause corā iudice cōcludit̄ ad decisionē cause quā hz vt priuatus q̄r qua rōne putat equū qd̄ petit vt pars putabit equum qd̄ iudicat vt iudex: cum conscientia non possit eē diuisa in eodē facto. ar. c. pe. de ele. li. vi. ¶ † Sed ↄtra hoc op. qd̄ de hac similitudine nō sic sit timēdum: q̄r iudex vbi iste litigat tanq̄ priuatus non tenetur sequi sn̄iam istius maxime cuz sciat eū qualiter suspectū. legibus em̄ ⁊ nō exemplis iudicatur, vt in. l. nemo. C. de sent. ⁊ res inter alios acta: aliȷs etiā habentibus consimilem causam nō prodest neq; nocet in. l. j. C. de erāſ. facit. c. inter dilectos. de fi. instr. Sol. fateor qd̄ iudex nō mouebit̄ ex sn̄ia istius. sed nihilominus ille redditur suspectus in iudicādo, q̄r affectionē habet ad aliam partē quā putat equā ⁊ ideo remoueri dz. Concludo ergo qd̄ etiā si cā nō sit omnino similis ex quo t̄n reddit̄ aliqualiter suspectus ex affectione quā habet ad cām suam pōt remoueri: nā ex facili cā iudex remouetur maxime delegat⁹ vt not. in. c. cum. R. de offi. deleg. ⁊ in. c. dilecto. de testib. ¶ Ultimo gl. querit an hec cā sit sufficiens ad recusandum iudicem sicut ad surrogandū. gl. ponit duas opi. vna est qd̄ nō: hic em̄ fuit facta surrogatio. ⁊ p hoc intellectu facit antiqua litera que sic erat: dicit vero abbas ⁊ cōuentus nolentes alteri parti rn̄dere nisi nos primo cōsuleren. sup priuilegiȷs a ro. pon. indultis monasterio eorūdē dilectū filiū. B. eiusdē monasteriū monachū ad sedē apostolicā trāsmiserūt nihilominus supplicātes quatenus te fili decane loco Parisiensis archidiaconi supradicti surrogare ad decisionē istius negotiȷ dignaremur ⁊c. Est em̄ alia differentia vt dicit Pet. inter surrogationem ⁊ recusationem q̄r recusatio pponitur corā iudice qui recusatur, vt in. c. super questionū. de offi. deleg. ⁊. c. si contra vnū. e. titu. lib. vj. surrogationis petitio fit corā superiore. Alia op. est qd̄ sufficiat etiā ad recusandum. et hāc tz hic gl. ⁊ cōiter doc. ⁊ pro hoc facit qd̄. s̄. dixi. q̄r ex facili cā[c] iudex recusat̄ maxime qn̄ arguit̄ nimis fauorabilis alteri parti. facit. c. psonas. de testi. ⁊. l. pretor. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ qd̄ no. Inno. in. c. irrefragabili. de offi. ordi. vbi patet qd̄ is qui fuit aduocatus seu qui dedit consilium in cā repellitur tanq̄ suspectus a iudicando. forti⁹ iste qui propalauit animum suum intentādo cōsimilem causam vt priuatus. argu. in. l. ij. C. de fal.

1 ☞ Electus non notatur ambitione si suam electionem querit confirmare ⁊ defendere.
Inquiras, illud verbum non inducit nouum modum pcedendi qn̄ causa cōmittitur inter partes.
2 Appellari potest a sententia nulla.
3 Testes examinati lite non contestata reddūt sententiam nullam. 11. 14.
4 Appellatio iustificatur si appellans offert se exceptionem probaturum. 13.
5 Appellatio non presumitur ex nullitate processus nisi probetur.
6 Clausula vocatis vocandis: quid importet.
7 Excommunicatus an ⁊ quando admittatur ad defensionem sue ecclesie.
8 Expressio verborum in commissione que insunt ex natura rei, non inducit nouam formam.
9 Possessorium proprius discutitur q̄ petitoriuz.
10 Ordine iuris nō seruato pcessus reddit̄ null⁹. 12.

Exhibita.

Si iudices de principali ⁊ exceptionibus preiudicialib⁹ simul cognoscunt vel super principali nō cōtest. testes recipiūt lite ab eis appellatur. In prima, ponit appellantis petitio. In scd̄a appellatiōis cōmissio. secunda ibi, q̄r vero. ¶ Casus literalis. Uacāte ecclesia virdu. electus est quidam. R. nomine cōtra istum electum. h. archidiaconus ⁊ quidam aliȷ canoni vinduneñ. se opponentes impetrauerunt literā contra ipsum ad ep̄m. Parisieñ. ⁊ conudices suos sub hac format, vt vocatis qui forent vocādi veritatem inquirerēt super his que pposita fuerant: ⁊ aliȷs negotium contingentibus. Partibus corā iudicibus constitutis predictus electus quibusdā ex illis qui contra ipsum agebāt in modū exceptionis obiecit conspirationem: ⁊ quibusdā excōicationem se illud offerens probaturū: p̄fati iudices interlocuti fuerunt qd̄ de hm̄ōi exceptionib⁹ ⁊ negotio principali simul ingrerēt nolentes admittere pbationes sup predictis exceptionibus, quasi non essent iudices sed inquisitores ⁊

iuris

[a] ¶ Recusari. q̄sint cāe p q̄s iudex p̄t recusari tāq̄ suspect⁹ ponit spe. i ti. de iudi. dele. §. supest vidert p totū. canoniste post Jo. an. in. c. legitima. de ap. libr. vj. placet mihi aliq̄s notabiliores hic referre ⁊ p̄io si iudex ē inimic⁹ pōt recusari vt suspectus ⁊ nō solū ip̄e sed oēs de sua pētela. tex. est melior de iure i. l. vnica. §. illo. quez ibi ad h̄ no. bar. C. si quacū. predi. ptāte. Itē amicus reconciliat⁹. iij. q. v. c. accusatores. cl. j. Itē amic⁹ inimici mei f̄z. d. ale. i ↄs. xcix. inci. in causa inquisitionis. in ij. co. ver. ita. in. j. vo. ⁊ per Bal. i. l. si qs testibus. ivl. col. C. d̄ test. ⁊ lz p̄fati doctores loq̄nt̄ i teste t̄n idē est in iudice. imo maior rō est ad repellēdū iudicē q̄ testem s̄m Inn. i. c. insinuante. de offi. dele. itē si iudex est cōpr̄ vni⁹ partis s̄m Inn. i. c. cū spāli. i. viij. co. de off. or. facit q̄r compater nō est idoneus testis i causa cōpatris. s̄m Bal. in. l. gn̄aliter. ff. d̄ i ius vo. ⁊ seq. d. Alexā. in cons. cxliiij. ⁊ s̄m ordinē omniū cōsiliorz. cclxxxvj. inci. quoniā abūde. in. ij. co. v̄. qdā ⁊ in. ij. vo. lz ↄtrauz teneat idē Bal. i l. parētes. C. de testi. ⁊ d. Alex. sibi ↄtrius in cōsil. xlij. inci. in causa ⁊ lite vertente. in vl. co. ver. nec ob. q̄ vn⁹ in. iiij. vo. quos sequit̄ p bonas rōnes lumen nr̄i tēporis. d. Jas. i. d. l. gn̄aliter. ⁊ i. l. apertissimi. C. de iud. in v̄. sexta cā. ⁊ ibi late p eū de istis causis cogita sup dicta diuersitate. Aeneas de falc.
Zacharias.
¶ Adde spec. in titu. de positio. §. vij. v̄. qd si ponēs melius p phi. frā. in. c. postremo. co. peñ. vbi ponit. xl. causas qb⁹ iudex pōt recusari etiā i delegato. de ap. ⁊ Lanfr. de ori. in c. qm̄ ↄ. §. recusatiōes. nu. i. vs. itē pōt ordinari⁹ recusari. ⁊ ibi i apo. celsi ad ip̄m i v̄. p̄cedētis aduocationis.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Lz delegatus. Uide. d. Jo. bap. de sancto seuerino in repe. l. diem functo. i. iiij. q. ff. d̄ off. assessor. vbi ponit an sicut lz q̄ncūq; reuocare delegatū liceat ēt q̄ncūq; reuocare assessorem.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Facili cā. Uide Areti. in consilio xxix. col. xij.

iuris ordinem peruertēdo simul ceperunt inquirere de exceptionibus & negotio pncipali: & testes sup eodē receperūt lite nō cōte. vñ dict⁹ electus ad sedē apostolicā appellauit: & oia ista dño pape significauit: vñ mādat papa qbusdā iudicibus q cū non in modū inquisitionis sed cō missionis negotiū extitit delegatū quatenus si ex dictis grauaminib⁹ vel aliquo ipsorum cōstiterit appellatū: reuocato in irritum quicquid post appellationē hmōi inuenerint esse factū: & in causa ista iuxta ɔtinentiam priorū literarū rōne preuia pcedant. Ber. 1 ¶ †No. electū posse sine ambitionis nota nedum electiōis sue cōfirmationem petere: vt in. c. q sit. & c. cupiētes. de elec. li. vj. sed etiā ipsam electionē defendere. si ab alijs impugnaf. S. de consue. c. cū dilectus. & de in inte. res. c. ij. cū si. 2 ¶ †Scdo no. q cū cā cōmittif inter partes, verbū inquiras non inducit nouū modū pcedēdi: nec facit iudicē cui cōmittif cā inquisitorē sed simplicē iudicē: vnde in oibus seruare dz ordinē iudicarium. Intelligūtur ergo verba fm subiectā materiā. xj. q. iij. rogo. & de rescri. cām. nam iudex largo mō pōt dici inquisitor & in cā sibi cōmissa inquirere. debet enim cūcta rimari & ad veritatē inquirendā pōt ptes in quacūq pte iudicij interrogare[a]. xxx. q. v. iudicantē. & ff. de inter. act. l. vbicūq. sicut et alīs dz executor inqtum pcedit ad finē exequēdi iustitiā & reddēdi vnicuiq qd suū est de rescrip. sciscitatus. & S. ti. pxi. si qs ɔ clericū. ¶ Nota bene ex isto tex. q exceptio excōicatiōis repellit excōicatū nedū a prosecutione iuris proprij & priuati sz ēt a psecutione iuris publici ex quo volūtate se opponit & non necessitaf: de quo in. c. dilecti. & c. significauit. de excep. 3 ¶ †No. hic casum expressum q a sniā nulla potest appellari. hoc em sniā erat nulla saltē eo respectu q li. nō ɔt. testes fuerūt recepti. Idē no. in. c. dilecto. S. de ap. & S. vt lit. nō cōte. p totū. lz gl. de hoc dubitauerit in. l. j. C. qm prouo. nō est ne. Cautū tñ est seruare practicā quā ibi ponit gl. vt dicat appellās dico sniāz nullā & inqtum est aliqua dico eā iniquā[b] & ab ea appello. & tunc sufficit pbare nullitatē vel iniustitiā. facit. c. cōstitut⁹. de in inte. resti. de materia vide plene in palle. c. dilecto. & p Bar. in. l. si expssuz. ff. de ap. 4 ¶ †No. appellationē iustificari non solū si appellās se offert suā exceptionē incōtinenti pbaturū: sz etiā si simpr offerat pbaturū. no em tenef offerre realiter pbationes: vt sentit Jo. an. in. c. interposita. de ap. sed sufficit q non expectet dilationes longiores: vt est bo. tex. in. c. lras. de resti spoli. 5 ¶ †No. q psequēs nullitatē appellationis causam nō obtinet sup tali processu nisi pbet appellationē & sic nō sufficeret pbare nullitatē sup instātia ichoata sup appellationis pcessu. & sic intellige tex in si. 6 ¶ †No. vl. tex. p illa clausula vocatis vocādis[c] &c. vt iudex cū clausula datus teneaf obseruare formā iudicialē: imo plus dicunt dñi de ro. deci. lxxxiij. q etiā executor cū hac clausula datus nō est merus sed mixtus. vñ tenef assumere ptes iudicis. qd bñ no. Facit qd no. gl. magna prope si. in cle. vna. de offi. dele. & qd no. Jo. an. in addi. spe. in ti. de pe. & pos. §. quō. in prin. ver. vt hic articulus. & v. verū. & qd dicā in. c. conquerente. de resti. spol. & hec sufficiant p notabilibus: cetera veniūt examināda cū gl. ¶ Quero q sunt vocandi virtute huius clausule locatis vocandis &c. glo. j. dicit qd illi quos negotiū tangit. qd no. facit regula, qd oēs tāgit. de re. iur. lib. vj. & in. c. ad hec. de offi. archi. & dico qd si certū est quos negotiū tāgit deberēt specifice vocari: si vero ignoranf vōcabūtur p edictū[d] ad hec. c. si. de ele. lib. vj. & qd no. Inno. in. c. vlti. qui ma. ac. pos. vt compareat quicūq sua putauerit interesse. Potest etiā fieri citatio specifice respectu certe psone quādo dubitaf an eius intersit vt cūpareat si sua putauerit interesse. vide glo. op. in. l. ea quidē. C. si mā. ita fu. ali. vt ma. ¶ Glo. ij. querit q tex. mādat inquiri etiā de cōtingentibus q dicantur cōtingentiam in casu isto. & rñdet qd ea q cōcernūt ipsaz electionem vt puta zelo &c. & no. gloss. pro significatione huius verbi contingentia alibi habef de dependētibus & tangentibus. vt in. c. si annum. eo. ti. li. vj. & in. c. dispendiosam. e. ti. in. cle. ¶ Quero qre isti putabāt se eē inquisitores & q possent pcedere lit. nō cōte. Respō. gl. iij. q pp ter verbū inquirente, positū in commissione. procedit em inquisitor li. nō cōte. in cōtumaciā ptis vt. S. vt lit. non conte. e. qm. frequēter. sed dicit glo. q isti errauerunt vt dicif in litera. Et cōclude latius colligendo dicta doc. & aliqua addēdo. Dic enim isti errauerūt multipliciter. primo inquātum se reputabāt inquisitores vbi nō erant: tum q cōmissio erat facta inter partes: & sic nō in modū inquisitionis. Nec ob. verba inquirerent: q est largo mō probationabile iudicibus vt. S. dixi: tum q apposita erat clausula vocatis vocandis &c. vigore eius fm doc. debebant procedere iudicialiter: qd no. vt. S. dixi: tum q nō erat forma solita apponi in cōmissione inquisitionis: vt videlz cum ad nos per clamosam insinuationē puenerit &c, vel accedētes psonaliter ad locum. item q si fuissent etiā inquisitores non debebant procedere sup principali & exceptionibus preiudicialibus: vt ptz in. c. cum oporteat. de accu. & in. c. veniens. eo. ti. & in. c. j. & ij. eo. ti. lib. vj. Itē non poterat pcedere ad mētionē testiū lite non contesta. quis pars non erat contumax qd requiritur vt i. c. qm frequēter. §. sunt & alij. & qd ibi no. vt lit. nō ɔte. tñ q qñ pcedif p inquisitionē cū parte principaliter prosequente inquisitionem dz fieri litis cōtestatio[e] nec dz pcedi etiā data contumacia lit. non contest: vt in. c. cū dilectus. S. de pur. ca. & qd no. Inn. in. c. venerabili. de te. dicaz plene in prealle. §. sunt & alij. & in. c. cū. I. & A. de re iud. Tex. cū gl. in. c. veritatis. de do. & ɔtu. & glo. in. c. cū. I. & A. prealleg. sentiunt q contra contumacē potest procedi in causa inquisitionis lit. non cōtesta. & tunc oportet dicere ad. c. cū dilectus. q ibi ponif allegatio partis. et dic vt dicam in. c. veritatis. predicto. In dubito aūt qñ non apparet an superior voluerit inquisitorē ad iudicem dare dicit nobiliter Inno. & doc. post eum q ex quo nō apparet euidēter quod fuerit deputatus in modum inquisitiōis presumēdū est qd in modum iudicialis cōmissionis. Idē tenet Specu. in tit. de inquisitore. §. j. versi. quid si in litera. qd res de facili redit ad naturam suam. xxxv. disti. ab exordio nam rescripta sunt semper ad ius cōe reducenda. de. rescrip. cām. & l. ex. facto. ff. de vul. et pu. ¶ Quero quid si isti in veritate fuissent conspiratores nunquid fuissent repellendi.[f] glo: in ver. cōspirationē. dicit q sic: q presumūtur inimici nec debent admitti ad testimoniū &c. Inno. & Hos. dicunt q in casu cōspiratio videf licita quādo. s. clerici iurant & statuunt quod teneant se simul & non permittant prelatū dilapidare: vel excōicatū non admitant: vel heretico non obediant et his similia. Pro hoc habes bonū tex. cū gl. in. c. sane thessalonicē. xvj. q. vij. cauēdū est tamen fm Host. ne sub hoc pretextu conspiratio illicita nutriatur. in dubio tñ dicit Innoc. c. j. de scisma. & Vin. in. c. si. de test. cog. q semp presumendū est cōtra cōspiratores.[g] xj. qō. ij. si qui clericorū. vbi d hoc. qd nota maxime si fiant in perpetuū vel generaliter. et vide qd not. Jo. an. in. c. ij. de verbo. signi. Et dic qd cōspirator etiā ex causa licita nō admittitur in testem cōtra illū cōtra quē conspirauit: q presumif eius inimicus: sed cōtra alios sic: vt not. Inno. in c. cum I. et A. de re iudi. in. si. Et idem putarez in facultate accusandi & se opponendi cōtra illū cōtra quē cōspirauit, vnde intelligerem istū text. indistinte in quolibet cōspiratore, nam ad causandum inimicitiam nō inspicimus an precessit causa licita vel illicita sed an precesserat tale quid qd habet puocare ad inimicitiā animū alterius. dic vt in ca. meminimus. & in. c. repellātur. & qd. in eis dico. j. de accu. 7 ¶ †Oppo. & videf q pretextu excōicationis nō debēt isti repelli a defensione ecclesie eorum. j. de excep. dilecti. Solu. dicit gl. in ver. excōmunicationē. q si ipsi veniunt agendo repellantur vt hic q excōmunicati non possunt agere. Ex quo colligit abbas hic qd excōmunicatus nō pōt psequi populares actiōes. qd no. facit. c. pia. de excep. lib. vj. in prin. Si vero electus agit ɔtra se opponentē illi ex quo veniunt vt rei bñ admittuntur ad defensionē ecclesie. et hoc dic vt not. in c. dilecti. & c. cū inter. de excep. & c. sup his. d accu. Et conclude breuiter qd aut excōmunicatus venit principaliter agendo et nō admittitur vt hic: aut spāliter vocatur ad iudicium per electū: quia prius se opponebat & nō repellif: q venit stimulatus stimulo actoris. aut non vocatus sed venit sponte se opponendo: & tūc aut pro interesse proprio q incurreret piudiciū nisi se opponeret. pone exemplū qñ executor vult prouidere: & hoc venit in preiudiciū excōicati & admittitur: vñ tūc extra iudicialiter bene pōt appellare: lz dicaf talis appellatio prouocatio ad cām: vt no. Jo an. in. c. pia. de excep. li. vj. aut venit p interesse sue ecclie ad opponēdū cōtra electū et admittif: q pōt dici interesse priuatum cū eius intersit habere bonū prelatū. viij. q. j. audacter. ab eo em debet iudicari in foro cōtentioso & anime. vñ satis necessitaf ad se opponendum. ad hoc quod no. Inn. in preallega. super his. Si aūt venit pro interesse publico tunc nō admittitur. ad hec iste text. & c. cū inter. de excep. & quod ibi no. Inno. Sed cōtra hec facit q isti opponebant se p interasse ecclesie eorum et tñ debebāt repelli si erāt excōmunicati. sed intellige hoc qñ veniunt principaliter agendo electo nihil petente. tunc em sunt veri actores & nullum vertitur piudiciū ecclesie. Si aūt electus petit puta cōfirmationē tunc admittūtur ad opponendum q tūc sunt rei omnino volūtarij pp ter piudiciū ecclesie eorū qd venit cōsequēter in preiudiciū priuatum. 8 ¶ †Quero an valuit pcessus

a ¶ Interrogare. Addo Ro. consil. cccl xix.

Zecharias. ¶ Addo Ol. cōsi. cuij. i si. istū i. c. cū Joānes. colū. iij. cir. si. & qd ibi posui i apo. ad ipz & ibi ēt car. & Feli. col. vij. v. & aduerte. S. de si. istr. lāfr. de ora. i cle. sepe. in si. nu. 19. v. prima ɔclusio in causis. et ibi in apo. celsi ad ipm in v. ex ppo officio. & in apo. in vsi. vbi cūq. que est si. de verb. sig.

b ¶ Eā iniquā. adde ale. ɔsi. ij. iij. li. Sebasti. Sapia.

c ¶ Vocatis vocādis. De hac clausula vide Car. in ɔsi. lxuij. inci. dñs noster papa. & in cōsi. xciiij. inci. nobiles viri. vbi dicit qd hec clausula vocatis vocandis, est tāte potētie q executorez merū facit mixtū ita q teneaf assumere partē iudicis. refert & sequitur. d. Feli. i. c. de cetero. col. iij. ver. quid de clausula. S. d re iu. & inqtū tex. iste ponit effectū huius clausule reputatur singularis per Car. in cle. j. in. iij. col. de offi. dele.

d ¶ Per edictum. addo Alex. consil. cxxxvij.

e ¶ Litis cōtestatio. Addo Cepo. consi. xliiij.

f ¶ Repellēdi. adde Oldr. consilio cclxxvij. Sebasti. Sapia.

g ¶ Cōtra cōspiratores. vide Abb. i. c. quāto. S. de psumptio. Hemi. i c. cōstitutionē: de ver. sig. in. vj. bal. in. l. j. C. de monopo. & in. c. j. §. cōuēticulas. d pace iura. fir. arch. in. c. si quis sacerdotuz. xj. q. j. & pe. d anc. & Jo. d ana. in. c. cum dilecti. S. de accusatio.

a ¶ Natura rei. Adde quod voluit Ol.consi.xlj.

b ⁜ Sebasti. Sapia. ¶ Fuisset nullus. Vide Ang.in.l.si queramus.ff. de testa. vbi alle.tex. nostrū ad hoc qđ si iudex procedit super principali omissis preiudicialibus exceptionibus processus est nullus.

c ¶ Possessoriū. Vide tex.in.l.ordinariȷ̄.C.de rei.vend.ꝛ in.l.iij.C.de in terdic. an autem possessoriū ꝛ petitoriū simul cōcurrāt vid. optīe per bar.in.d.l.iij.ꝛ latius per ipm in.l. naturaliter.§.nihil cōe in pluribꝰ locis.d.§.ff.de acqui.pos. Aeneas de falco.

Zacharias.

d ¶ In pu̾rsione ordinis cause.ad de tu qđ pu̾rsio ordinis p̄cessus vniꝰ cause ad aliā facit sn̄iam nullā ꝛ nō valere.ꝛ idē ē si iuris ordo nō seruet̄ ita multū no. posuit Lāfr. de or.i.c.qm̄ ʒ.§. interlocutorie et appellatiōes.nu. 15.ꝛ ibi in apo.bn̄ di.vadi.in ver.nō seruet̄.ȷ̄.de prob. alle.gl.fi.in.c. cū olim.ȷ̄.de cā pos. ꝛ p̄pri.idē tʒ car. in cle.ij.in princi. eo.ti.de iudi.

Anto.Fran.

¶ Vtrū pu̾rsio ordinis p̄cessus vitiet sn̄iaʒ ꝛ quō dicat̄ pu̾rti iste ordo h̄r p Bart. ꝛ doc.in.l. p̄lataʒ C.d sen.ꝛ interlocuto.om. iud.ꝛ p Bal.i.l. ambiguitates.C.de test.ꝛ in.l.p̄testari. eodē ti.ꝛ an peruersio ordinis vitiat īterlocutoriā vid. ēt gl.in.l. pn̄ti.§. cuʒ aūt.C.de his q ad ecc.cōfu. Et adō qđ ordo peruersus de vna cā ad aliā nō vitiat ʒ vnius cause ad seipsam bn̄ vitiat vt declarat Bar. ī.l.persecutiōe.in fi.C. de pigno.et tene menti qđ ordo substantialis si p̄uertat̄ sempere vitiat: vt ē no.gl. in.c.nihil.vij.q.j.ꝛ tene mēti dictū Bal.in.l.fi.in.iiij.op.C.de here.insti vbi dixit qđ ordo.l.diuine nō potest p̄posterari neq̧ pu̾rti ꝛ ibi etiā dicit q̄ ordo necessitatis nō debet peruerti. p̄ quo vide tex.in.c.in christo patre.de consecra.distin.ij.ꝛ habetur etiam per Bald.in.l. preposteri. ꝛ adde etiā qđ ordo iuris non dicitur peruerti: qn̄ iuratur post sn̄iam si in sn̄ia fuit reseruatū iuramentū, vt no.in.l.si qs.ꝛ ibi per Bal.C.de re. cre.ꝛ iureiurandū vide per spe.ī tit.de requisi.cōsil.in ver.tu igitur.vbi dixi: quod amor odium auaritia timor affectio dominiȷ̄ familiaritas ꝛ affinitas, omnia hec solent peruertere iudicium ꝛ sensus humanos.

e ¶ Ad alteram. Adde vt per Anch.consi.lxj.dum.d.Abb.alle.hic bar. in.l.sed si ante.dic qđ illam.l.legit Bar.cum.l.precedenti inci.fundum titianum.ꝛ ibi ponit Bar.in.fin. Aeneas de falco.

istorū iudiciū, gl.in ver.peruertēdo: dicit q̄ nō q2 fines mandati ꝛc.sed certe hec ratio glo.mihi non placet q2 nulla specifica forma fuit istis prefixa in modo p̄cedēdi sed tantum fuit eis iniūctū q̄ vocatis vocādis ꝛc.q̄ v̾ba cū sint ex notura rei[a] nō faciunt sed inducūt nouā formam.ad hoc qđ no. Inn.in.c.prudentiā.de offi.dele.ꝛ probat̄ in simili in.c.cū ad sedē.de resti.spo.vbi dicā. Item presupposito qđ induxissent nouā formā tn̄ isti hoc seruauerunt cum vocauerūt istos. Itē iste tex.expresse reddit aliā rōnē q2 pu̾rterūt iuris ordinē ꝛ sic non formam eis traditā: sed formā iuris.vn̄ dicit hic Vin.q̄ p̄cessus hic non valuit: q2 factus ꝯtra intentionem delegātis.de p̄bēd.c.fi.qđ etiā tʒ Hos.ʒ certe hoc nō colligit̄ ex tex.ʒ tm̄ notat̄ factum eorum q2 peruerterūt iuris ordinē vt.s. dixi. ¶ No.tn̄ gl.ꝛ istorū dictū q2 sentiūt qđ etiā citra appllationem p̄cessus hic fuisset nullus[b] ex quo simul voluerūt p̄cedere sup principali ꝛ exceptiōibus preiudicialibꝰ. Et idē sentit Hos.sup tex.ꝛ ad literā q̄ mandat inquiri de appellatione supplet maxime: q2 idē s̄m eum si non fuisset appellatum: ex quo nō fuit seruatus ordo iuris nec in lit.cōte.nec in ordine cognoscēdi. Et lʒ domi. Ant.hic simpliciter trāseat cū host.tn̄ in.c.tuam. de ordi.cogni.sentit qđ p̄cessus nō reddit̄ nullus ex illo capite: q2 simul fuit p̄cessuʒ sup p̄ncipali: ꝛ preiudicialibus excep.ʒ opus est appellare. Distinguit tn̄ q̄ aut sup p̄ncipali p̄cedit̄ p vnū iudicem: puta secularē ꝛ sup preiudicialibꝰ exceptionibus p̄cedit̄ per aliū puta ecclesiasticū, vt in casu illius.c.tuā.ꝛ valet processus nisi appelletur q2 non pōt notari cōtrarietas in iudice p̄cedēte ex quo solū sup principali procedit: sed secꝰ dicit in terminis huiꝰ.c.qn̄ idem iudex p̄cedit sup emergēti ꝛ sup principali qm̄ tūc in eo notat̄ cōtrarietas.ꝛ sic processus est nullus ipso iure citra remedium appellatiōis. Hūc intellectū ad istum tex. v̄r tacite sentire Fede.de se.cōsi.cxxj.hʒ em̄ iste simultaneus p̄cessus repugnantiā quādā: quia dilatorie dicūt nō est procedēdum ꝛ iudex procedēdo maxime v̄r dilatorias reȷ̄icere.ꝛ tn̄ nihilominꝰ p̄cedit sup ipsis dilatoriȷ̄s.ꝛ sic v̄r sibiipsi contrariꝰ.

9 ¶ † Do.Car.tʒ oppositū dicens qđ iste ordo vt prius discutiantur p̄iudicialia nō est de substātia vt vitiet̄ p̄cessus aliter gestus nisi excipiatur ꝛ appelletur.dat simile in alio ordine vt prediscutiatur possessoriuʒ[c] anteq̄ petitoriū.l.j.C.de ap. facit quod no.in.l.si mācipiū.ff.de eui.ꝛ in.l.ij.C. cōi diui.

10 ¶ Tu tn̄ ꝯsidera q̄ iste tex.pōt induci p̄ ꝛ contra: ꝛ primo facit qđ processus sit nullus ibi s.peruertendo iuris ordinē ꝛc.peruersio autē ordinis eiusdem cause reddit processum nullū: vt.l. prolatam.cōiuncta gl.maxime in fi.C.de sen. Et sic nō ob: simile dictū do.Car.q2 p̄cedit in peruersione ordinis cause ad[d] causam q̄ regulariter non vitiat.vt no.in preall.l.p̄latā.p gl.ꝛ Bart.in.l.j. C.de ap. Et hoc casu potest p̄cedere quod no.gl. ꝛ Bart.in.l.sed si ante.ff.de excep.vbi no.quod si agitantur due cause simul quarū vna est p̄iudicialis ad alterā[e] valet processus etiam si nō opponat̄ facit.c.j.de resti.spo.ꝛ qđ no.in fi.de or.cog. In cōtrariū qđ processus valeat facit ista litera inquantū papa mādat inquiri de appellatione. Ad hoc tn̄ pōt r̄ndēri vltra responsionem Host.que videt̄ diuinare supplendo maxīe q̄ ideo mādat de hoc inquiri: q2 deduxit nullitatem p̄ viam appellationis qđ poterat.vt.s.dixi: ideo ex quo prosequebatur per viam appellationis oportebat q̄ eam iustificaret: non tn̄ sequitur q̄ renuntiato processu appellationis potuisset p̄sequi nullitatem vel sine appellatione.arg.in cle.j.de senten.ꝛ re iudi.

11 ¶ † Et hoc euidēter colligit̄ hic: nā ex alio capite p̄cessus indubie erat nullus: q2 lit.non cōtestata testes recepti fuerunt vt in.c.j.vt lit.nō contesta. ꝛ tn̄ papa nihilominus mandat inquiri de appellatione quod non contingit nisi rōne p̄dicta. ideo ex hoc tex.nō possumus nos fundare: licet aliud senserit do.Car.

12 ¶ † Sed ad sustinēdū q̄ p̄cessus valeat possumus ex alio nos fundare vʒ q̄ qdaʒ ordo[f] est de substantia[g] quidam de iustitia.pu̾rsio ordinis iustitie nō hʒ vitiare ipso facto vt no. gl.ij.q.j.in summa.ꝛ.xvij.q.iiij.vxor.nec alicubi expresse probat̄ q̄ iste ordo sit substantificus circa appellationē ꝛ exceptionē. Et hec litera licet expresse non faciat tn̄ potius pōt adduci ad istā partē q̄ ad aliam: cum papa mandat inquiri de ap. si constiterit eā interuenisse ex aliquo istorū grauaminū. Vnde non posset p̄sequi exceptione simultanei processus nisi doceat de appellatiōe: ʒ aliā exceptionem defectus.s.contestationis posset renūtiato processu appellationis. Et forte papa p̄pter hoc mandat inquiri de appellatione: q2 sine appellatione non obtinuisset ex alia exceptione tantum: ꝛ ipse p̄sequebatur vtrunq̧: ꝛ ista posset esse alia solutio. Item facit q2 hic tractatur de fauore ptiū: vt exceptiones prediscutiant̄: ꝛ huic fauori ps v̄r tacite renūtiare non appellando. Pro hoc.c.tuā.de or.co.ibi, si fueris requisitus ꝛc.facit etiam optime.c.ad dissoluendum.de des.impu. vbi papa processit in principaliȷ̄ saluis exceptionibus dilatoriȷ̄s.qđ nō fecisset si ordo omnino fuisset substātia.ad idē.c.ex cōquestione.de resti.spo. iuncta glo.magna.in fi. Itē eadem ratio est hic vt prediscuciat̄ ista preiudicialis q̄ est in duabus causis, quarū vna est p̄iudicialis ad alterā: ergo idem ius debet esse. Iteʒ in dubio debemꝰ facere interpretationē vt res potius valeat q̄ pereat vi.j.de ver.sig.c.abbate.ꝛ.ff.de verbo.obl.l.quoties.et p̄ hoc habes hūc articulum longe melius discussuʒ q̄ alibi.

13 ¶ † Sed si diceres ex quo processus erat nullus.[h] in dubio ex defectu contest.lit.quare iste appellauit: dic vt forte euitaret facti grauamē: nā iudices solent procedere ad vlteriora nisi appelletur. Et dicūt hic Petr.ꝛ Abb.q̄ in casu huius.c. sufficiebat p̄bare ob has causas appellatum nec est necesse de ipsa veritate docere: ꝛ hoc ideo q2 obtulit se p̄baturum ꝛ non fuit admissus de app. interposita. Et hoc nota p̄ intellectu huius.c. vt videat̄ se offerre: lʒ non obtulerit probationes in continenti.quod etiam tetigi.s. in notabilibus.

14 ¶ † Opp.q̄ ex defectu contestationis nō dʒ hic

f ¶ Ordo.adde an preposteratio ordinis vitiet actum ro.consil. cccciiij. vide pulchre per dominum Cor.distinguentem in consi.cxxxvj.inci, viso puncto.in.ij.col.in prin.in.iij.vol. Aeneas de falco.

Anto.Fran. ¶ Circa hoc de p̄posteratione dicas q̄ p̄posteratio est qn̄ inchoat̄ a medio omisso principio: vt dixit bal.i aut.si qs aliqd.l.iij.co. C.de testi. ꝛ dixit ēt bal.in.l.p̄posteri.C.de testi.q̄ est abusus hoīe qn̄ p̄mittitur id qđ dʒ sequi de iure ꝛ de fctō ꝛ est maximū vitiū vt dixit spe. ī ti.de cita.i.§. iaʒ de citatione.ī ver. porro. el.iij.ꝛ adde q̄ ista p̄posteratio est grauamē ꝛ ideo poterit appellari a tali p̄posteratiōe vt p̄ bal. i.l.j.in.ij.ꝛ.iij.no. C.de ap.vtrū aūt p̄posteratio vitiet legatum h̄r in.l.q duobus.ff.de condi.ꝛ demō. ꝛ in.l. qdam.ꝛ ibi p̄ bar. ff.de pecu.le. Et adde q̄ p̄posteratio nō vitiat institutionē ꝛ iō si fiat in p̄ncipio siue in medio testī siue ī fine vʒ institutio. vt i.l.si te.§.fin.et ibi p̄ bar.ꝛ in.l.cū ī testō.in.§.b̄ v̄ba ff.de he.in.ꝛ adde qđ preposteratio in hisque sunt de substātia vitiat.l. p̄latā.C.de sen. ꝛ p̄ Bal.in.l.ambiguitas.C.de testi. ꝛ p Pau.de ca.in cōsi.xxxix. aliȷ̄ habēt ī nu.42.qđ in ci.visis act̄ ꝛ actitatis.in.iij.co.vtrū āt p̄posteratio ordinis vitiet istr̄m. vide bal.in.c.j.ti. qd p̄ce. debeat inuesti.an fide.in v̄. ʒ qd.in vsi.feu.et tene mēti qđ p̄posteratio verboruʒ non vitiat nisi qn̄ v̄ba sunt tradita p̄ forma sicut ī stipulatione ī q̄ dn̄t p̄cedere v̄ba interrogatiua ꝛ subseq v̄ba r̄nsiua, vt i.l.j. §.si stipulāti.ff.de ver.ob.ꝛ no.Bal. i.d.l. ambiguitas in no.ꝛ adde q̄ preposteratio ordinis dati ab homine vitiat ipso iure sine appellatione, vt in.c.pisanis.de re.spo.ꝛ in.c.cū dilecta.de rescrip.et no.Bal.in.l.j.in.iij.no.C.de ap.ꝛ vide.d.Car.in cle.j.§.porr.de sum.tri. vbi dixit q̄ p̄posteratio vocabulorū ē p̄missa ī orone qn̄ vna dictio finit ī vna vocali ꝛ sequēs incidit ab eadē vocali.qđ dicit esse menti tenedū.

g ⁜ Sebasti. Sapia. ¶ Ordo est de substātia. vide Bal.in rub.huius ti. in fi.scdi cōmēti.vbi dicit q̄ quadruplex est ordo iudiciȷ̄: naturalis: accidentalis: formalis: ꝛ natalis.declarando vt ibi per eum.

h ⁜ Sebasti. Sapia. ¶ Erat nullus. Quod processus possit esse nullus licet pars appellet. vide Bal.in.l.j.in prin.C.de sen.ex peri.reci.cum allegatis per do.Perusi.in.c.dilecto.q.xxxj.de appe, vide etiam Imo.in cle.j.in.iij.col.de re iudi.

proces

Zacharias.

a ¶ Per lapsum triennij.adde qȯ lꝫ ĩstãtia cause ecclastice nõ finiatur triẽnio vt hic causa tñ clerici sic ita no.Jo.an.i.c. null⁹.j.ȯ fo.cõpe. car.tñ aliquantu lum vr̃ diuersari in cle.j.q.x.ȯ rest. in integ.

b ¶ Cause cognitio.adde bal.ꝯsil. cccxvij.incip.ego puto.

c ¶ Pria.pro ista pria lectura facit c.cũ olim ĩ v̇.iudices.ȯ pui.c.tñ ex lr̃is.de in ite.res. c.fi.ȯ pba.c.cũ tẽpore.ȯ arbi.rñde qȯ dicũt ꝙ vna istantia durauerit tanto tempore. Andre.Barb. Anto.Fran.

¶ Circa h̃ an in causis ecclesiasticis vel clericoꝝ instãtia duret vltra triẽniũ dicas qȯ ista opiñ.seu ista pria lectura glos. quã tꝫ h̃.d.Abb. cõcludẽs nullam eẽ differẽtiã quo ad termini instãtie inter ius cañ. ⁊ ciuile semp mihi placuit lꝫ cõis snia videaꝛ eẽ in ꝯriũ:vt in.c.anteriorũ.i.§.ad hec. ⁊ ibi p archi.ĳ.q.vj.⁊ p spe.in ti.de iur.cal.in.§.seqꝛ in v̇.qd si instãtia ⁊ dũ legerẽ hunc tex.tenui istã sententiã ea potissimũ rõe q̃ ius ca. lites abhorret ⁊ semp studet finez litib⁹ imponere ⁊ illas remouere: vt in.c.finẽ litib⁹. de do.⁊ ꝯtu.⁊ i.c. iurgantiuꝫ.de re iud.⁊ si dicerem⁹ ꝙ nulla dareꝛ instãtia ⁊ termin⁹ ad lites expediẽdas de iure cañ. ipse lites autoritate iuris cañ.efficerenꝛ perpetue et ĩmortales.qñ nõ est dicẽdũ qȯ ẽt ꝯfirmat q̃ quãuis ius cañ.pmittat ẽt tertiam appellationem ꝯ dispositionez iuris ciui.vt in ti.C.vt nõ lice.cert.puo. tñ h̃ non pmittit nisi pri⁹ snie exe-

processus irritari:q̃ agebaꝛ de electione vt in ca. qm̃.§.porro.vt.lit.nõ.conte.Sol.dicit gl.pe.illud procedere data ꝯtumacia rei q̃ hic nõ erat.Et sic limita qȯ.s̃.dixi ꝙ etiã data ꝯtumacia nõ potuisset procedi sine cõtestatione ex quo erat spãlis psecutor inquisitiõis.procedit enĩ illud gñaliter sꝫ istud pcedit in casu spãli ⁊ fauorabili:vñ hodie siue sit cõtumax siue non,potest pcedi hoc casu vt in multis alijs sine cõtestatione litis.vt in cle.dispendiosam.de iudi.⁊ cle.sepe.de ver.sig. ¶ Ultimo no.glo.vltimam ⁊ tene eam menti.⁊ de materia dic plene vt no.in.c.ij.de rescri.per glo.⁊ doct. ⁊ per Bar.in.l.diuus.ff.de re iudi.⁊ dicam in.d.c. ij.vbi cadit.

1 ☞ Instãtia iudicij nõ perit lapsu triẽnij.4.5.
2 Commissio facta sup decisione cause intelligitur etiam super cognitione eiusdem cause.
3 Instantia perempta,non expirat iurisdictio delegata.
6 Statuimus istud verbũ relatum ab habẽte potestatem legis condende inducit ius nouum:sec⁹ verbum mandamus.
7 Appellatur ab omni grauamine de iure ca.secus de iure ciuili.
8 Episcopus nõ põt statuere contra ius:⁊ sic non põt inhibere ap.ab interlocutoria nec prefigere terminum instantie.
Simpliciter ⁊ de plano non seruato iuris ordine non põt causa committi a nemine nisi a papa.
Appellatiõe ȯserta perit iurisdictio iudicis dati.
9 Instãtia qñ est perempta per subterfugia partis vel ex defectu iudicis an detur restitutio:vel quo modo succurratur illi qui non est in culpa.
10 Statutam qȯ lis non trahatur vltra certum tẽpus trahetur vlterius propter examinationẽ testium commorantium in longinquis partibus.
Instantia certi temporis non currit quando iudex est legitime impeditus.
11 Clericus nõ gaudet priuilegio ecclesiastico in bonis patrimonialibus nisi in casibus expressis.
12 Instantia non perit lapsu triennij quando in foro seculari agitatur causa ecclesiastica.
Fiscus ⁊ ecclesia equiparantur.
In preparatorijs iudiciorum seruatur consuetudo fori vbi causa agitur.
13 Instantia in criminalibus durat biennio.
Casus in quibus instantia durat minori tẽpore.
Officiales quando syndicantur datur instantia per.xx.dies tantum.
14 Instantia perempta que acta pereunt.
Instantia vtrum prorogetur per compromissum sicut per appellationem.
Instantia nõ potest consensu partium prorogari:etiam si iurauerunt.15.
16 Instantia finita nõ debet iudex sententiam ferre etiam qȯ a parte non opponatur.17.
17 Iudex an ⁊ quando possit ferre sententiam post terminum elapsum.
18 In notorijs perempta instantia põt ferri adhuc sententia.
19 Iudex qui tenetur aliquid facere sub certa pena nõ incidit in cã nisi pars institerit vt illud faciat.
20 Sententia lata absoluo vel cõdemno prout quis venit absoluendus vel condẽnandus:vt ex actis patet:valet quando iudex non potuit acta videre ⁊ tempus sibi currit.
Iudex quando videt instantiam perire potest ex officio venire ad sententiam.
21 Instantia currit arbitro sicut iudici : secus arbitratori.
22 Instantia etiam habet locũ in causis summarijs.
Litis contestatio non fit in causa summaria.
23 Instantia perit quando iudex procedit per inquisitionem.

1 **V**enerabilis. ¶ † Instãtia iudicij nõ perit p lapsum triennij[a].h.d.cõiter sic summatur.Sꝫ põt summari aliter: Lapsu triẽnij nõ obstãte põt delegatus in cã sibi cõmissa pcedere.Et sunt due ptes.in prima ptis qȯ in scȯa pape puisio.ibi mandamus. ¶ Casus literalis.Inter archiepm ex vna pte ⁊ cõitatẽ cervie ex altera sup iurisdictiõe ciuitatis ipsius ⁊ q̃busdã alijs articulis q̃stio vertebaꝛ,q̃ ꝯmissa fuit magistro Tacre.boñ.canonico:sꝫ p cauillatiões ceruiensiũ ⁊ subterfugia decisio hui⁹ cause p triẽniuꝫ fuit progata ⁊ tandẽ post litis cõtestationẽ dicti ceruiẽses asserebãt instantiã iudicij p decursum tpis perijsse ⁊ ita nolebãt vlteri⁹ sup examine iudicijs rñdere.Achieps significauit hoc domino pa.vñ ipse mãdat eidẽ iudici qȯ exceptiõe hmõi nõ obstãte in negotio ipo pcedat iuxta tra 2 ditã sibi formã.Bar. ¶ † No.j.ꝙ cõmissa decisiõe b cause,vr̃ commissa ipsius cause cognitio.[b]qui enĩ vult ꝯñs,vult ⁊ añcedens ⁊ omne id qȯ peruenit ad illud in.c.pterea.et.c.prudẽtiã.ij.sexta.de offi. de leg.⁊ in.c.ex parte:de spȯ.l.ad legatũ.⁊.l.ad rẽ mobilẽ.ff.de procu.⁊.l.ij.ff.ȯ iuris.om.iud. vide p doc.in.c.super questionũ.de offi.deleg.⁊ cle.auditor.de rescrip. ¶ Scȯo no.papã posse cõmittere cãm q̃ vertitur inter clericũ et laicum:lꝫ laicus sit reus vt hic pꝫ.Et forte hoc contingit q̃ hic allegabaꝛ sacrilegiũ:vt.j.ti.pxi.c.cõquestus.vel processit de cõsensu partis,vel dic vt dicit gl.no.in.c. si clericus laicũ.⁊.c.ex trãsmissa.j.titu.pxi. ¶ No iij.ꝙ decisio cause qñq̃ progatur p subterfugia ⁊ cauillatiões partis aduerse:⁊ cauillationis natura est vt ab euidẽter veris p breuissimas mutationes disputatio ad ea q̃ euidẽter falsa sunt producatur vt dicit tex.in.l.natura.ff.de ver.sig. ¶ Op. expediẽdo gl.de.l.properãdũ.C.de iud.vbi patet ꝙ lapsu triennij perit instantia:cuius cõtrariũ vr̃ innuere hec litera.sol.hec gl.pcedit multũ intri c cate:⁊ in effectu sentit quatuor lec.Prima[c] qȯ cõtrarium procedit ꝟm leges:hic ꝟm canones.vt sic ꝟm canones nõ pereat instãtia per lapsum trien 3 nij. ¶ † Secũda lec.est qȯ nulla sit in hoc differẽtia inter leges ⁊ canones.sed hic ideo fuit repulsa exceptio q̃ dicebant iurisdictionẽ iudicis delegati expirasse perempta instãtia.qȯ non est verũ, vñ poterant dicere nõ tenemur rñdere nisi detur nouus libellus ⁊ fiat noua cõtestatio et oĩa fiãt ȯ nouo sed nõ sic excipiebãt:sed dicebãt ꝙ nõ tene 4 bantur rñdere corã delegato. ¶ † Tertia lect.est qȯ qñ stat per reũ ⁊ eius cauillationes quominus cã sit decisa intra triẽniũ nõ perit instãtia. vt in.l. pperãdũ.palle.in fi.⁊ p hec habes expeditã ⁊ suppletã hãc tertiã lec.⁊ habes gñaliter an ⁊ qñ currat instãtia de iure ciuili et qñ cõpetat restitutio. vñ hic ponderaꝛ qȯ fuit cã dilata ppter subterfugia et cauillatiões istorũ reorũ. ¶ Quarta lec. est ꝙ hic ideo nõ perit instãtia:q̃ lis nõ fuerat cõtestata:⁊ tp̃s triennij currit a tpe lit.ꝯtest.vt in prealle.l.pperaudũ.hoc enĩ nõ plꝫ glo.q̃ imo lis fuit cõtestata:vt pꝫ ex antiqua.⁊ colligiꝛ satis ex isto tex. ¶ Quinta lec.poniꝛ hic per Hos.ꝙ sicut predicta.l.pperandũ.excipit causas fiscales vt in eis nõ pereat ĩstantia:ita hec decre.causas eccl̃ie non aũt pprias causas clericorũ ꝟm eũ.Alij vt Vinc. dicũt hic ꝙ bñ perit instãtia sꝫ restituiꝛ ecclesia sicut minor.⁊ dicit qȯ cũ instãtia iudicij perit in re minoris minor prius conuenit tutorẽ.vt in.l.pperandũ.§.vlti.de iudi.licet al̃s habeat electionẽ.ff. de mino.l.etiã.§.j.Et idẽ si tutor cõtraxit sine minore in rebus eis.C.si tut.vel cura.l.iij.⁊ vlti.sed hanc electionem non hꝫ vbi minor lesus est ex cõtractu pcuratoris q̃ prius conuenit pcuratorem q̃ restituatur.ff.de mino.l.cum mãdato. ¶ Et ex his habes.vj.lect.ad istum text.nũc examinemus 5 quãlibet de p se. ¶ † Prima est ꝙ illud ꝟm leges d aliud ꝟm canones.[d]idẽ tenet gl.in.c.fi.j.de do.⁊ cõtu.vbi melius declerauit opinionẽ suã ꝙ alibi Idẽ Hosti.hic ⁊ Spec.in ti.de dele.§.restat.ver. itẽ ꝙ instãtia.⁊ ver.sꝫ nunqd oĩa.⁊ gl.in.c.anteriorũ.§.ad hec sancimus.ij.q.vj.et gl.iuris ciuilis in prealleg.l.pperandũ.⁊ Inno.in.c.cõsuluit.de of. dele.lꝫ hic vacillauerit.et ita tenẽt cõmuniter docto.moderni. ¶ Sed cõtra hãc lect. ego oppono ꝙ nullibi pbatur aperte qȯ de iure canonico non pereat instãtia:⁊ sic ꝙ inducaꝛ ius nouũ diuersuz

quãtur.vt in cle. vt calũnijs.de re iudic.ex quo daꝛ nobis itelligi mẽtem canonũ fuisse vt lites nõ efficerẽtur immortales.Utrũ aut lapsu tpis pereat ĩstãtia ipo iure an ṽo reqratur snia, habeꝛ per Bar.⁊ doc.in.l.pperandum.in.§.illo pculdubio.C.ȯ iu. ⁊ not.per Cyn.et alios ĩ.l.fi.C.vt intra cer.tẽpus crimi.cã termi.⁊ q̃ sit practica pronuntiãdi quãdo labitur ĩstãtia et nõ liquet de causa habetur ĩ.l.iudices.C.de sen.et per bal.in.l.fi.de meis.in.§.fi.ff.de arbi.⁊ dicas vlteri⁹ quod iudex si nõ terminet cãm intra tp̃s instãtie punietur et tenetur parti ad dãna ⁊ interesse qñ stat per eum quo minus causam expediat: alias nõ vt in.l.petẽde.⁊ ibi etiã per Bal.C. de tẽpo.in integ. resti.⁊ in.d.l.si de meis.in.§.fi.

✣ Sebasti.Sapia.

d ¶ Aliȯ ꝟm canones.Ista differẽtia ĩter canones ⁊ leges cõiter tenetur.vide Alex. in ꝯs.xxiij.in.iij. vol.⁊ in ꝯs.xiiij. in.ij.col.i.iiij.vo. ⁊ and.sicu.in.c.ȯ causis.col.ij.s̃.de of.dele.⁊ q̃ sit ratio diuersitatis ꝙ de iure canonico nõ pereat instantia sec⁹ de iure ciuili.vide bal.assignantem in.c.fi. j.de dolo ⁊ contu.⁊ mod.i.l.properandũ.in prin.

ꝯ iure ciuili. ergo stãdũ iuri ciuili ꝑ iura vulgaria. Nõ enim obs. iste tex. quia hic excipiebant ꝙ per lapsum trienniȷ̃ nõ tenebantur rñdere corã delegato ac si fuisset perẽpta iurisdictio delegati: qđ est falsum: vt. ĩ. dicã. nec papa hic dicit ꝙ instãtia non periȷ̃t sed ꝙ teneatur rñdere nõ obstante illa exceptione. ¶ †Et ꝓ hoc qꝛ cũ papa nõ vtaꝛ hic verbo statuimus: nec alio verbo inducẽte ius nouum: sed verbo mandamus, apparet ꝙ nõ inducatur ius nouum ⁊ maxime cum rñdeat ⁊ mãdet ad querelam partis. ar. eorum que no. per gl. in. c. cõsultationi. de tem. or. ⁊ in aut. in medio litis sacras iuss. non fi. §. si vero. ⁊ de testi. cãm que. Itẽ si hic statuereꝛ ius nouum nõ extendereꝛ ad instãtiã iã peremptã. si enim añ hoc. c. nõ erat cautũ: ergo instantia perierat, ex quo cõtrarium nõ reperiebatur de iure canonico in. c. j. de no. op. nun. ⁊ per ꝯñs nõ extenderetur hoc. c. ad istum casum quia etiã si constitutio concerneret preparatoria ⁊ modum procedẽdi: non tñ cõcerneret pendẽtia respectu actuũ p̃teritorũ ſʒ fiẽdorũ. vt dicit gl. no. in. c. lʒ. canon. de elec. lib. vj. ⁊ in cle. dispendiosaʒ. de iud. in gl. fi. ⁊ tamen papa mãdat hic simpliciter procedi in hac causa nõ obstante exceptione: ergo non induciꝛ hic ius nouũ: qꝛ cõprehenderet tantum futura negotia ⁊ nõ illud consummatũ. ⁊ tñ solũ papa facit mẽtionẽ de isto negotio, ⁊ tamen cõmunis opi. de iure canonico est quod non perit instãtia iudiciȷ̃ per lapsum trienniȷ̃ quid ergo dicemus? Nullibi eñ videtur hoc ius deuiãs a iure ciuili: sed pro isto cõi intellectu qđ nõ pereat induco tex. in. c. cum olim. de priui. §. iudices. vbi fuit facta cõdemnatio expẽsarũ factarũ per quadrienniũ quo durauit iudicium. ⁊ sic nõ perit ibi instãtia ꝑ lapsum triẽniȷ̃. ad idẽ. c. tum ex literis. de in integ. resti. ⁊ quod ibi no. gl. vbi lis durauit longe vltra triẽniũ:[a] Itẽ facit hic. c. isti eñ asserebant instãtiam iudiciȷ̃ periȷ̃sse: ⁊ ideo recusabant rñdere sub iudicis examine. Papa simplr̃ mãdat quod hac exceptione nõ obstante procedere debeãt in negotio. vñ papa ex toto tenuit exceptionẽ. nõ eñ dixit qđ instãtia periȷ̃t: sed iurisdictio. Itẽ mãdat ꝓcedi super negotio ⁊ sic super instãtia inchoata: al's dixisset incipias de nouo ꝓcedere in cã: maxime cũ hoc nõ esset expresse alibi cautum. Iteʒ põt aliter intelligi tex. ita qđ expresse ꝓbet instantiã nõ perire: vcʒ ꝙ isti nolebãt rñdere sub examine istius iudicis. s. super actitatis corã eo: qꝛ ad hoc citabanꝛ. ⁊ hoc patet ex rõne. Nã dicebãt se non teneri quia instãtia perierat. nam ratio sequens restringit dictũ gñale p̃cedens. l. cũ pater. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. Nõ est verisimile qđ induxissent illam rõnẽ ꝙ instantia perierat si voluissent iferre iurisdictiõeʒ expirasse qꝛ ex separatis nõ recta fit illatio. vt in. c. ij. de trãsla. prela. ⁊ papa rñdet qđ hac exceptione non obstãte ⁊c. ⁊ sic expresse tenuit ẜm istũ intellectũ instãtiã nõ perire ẜm ius canonicũ. Sed dubium est vbi fuit hoc ius conditũ a principio. nã hic nõ: per rõneʒ supradictã: quare ego puto ꝙ nullibi expresse sit cautũ per modũ cõstitutionis sed illud ius ciuile de quo in predicta. l. properandũ. non fuit in foro ecclesiastico receptuʒ moribus: vt clare innuit in iuribus superius alle. ⁊ ideo nõ vẽdicabaꝛ sibi locũ hic: lʒ expresse non caueretur contrariũ de iure canonico. ar. iiȷ̃. di. leges. ⁊ ꝓ hoc qꝛ ꝑ al's regul's iuris canonici obuiãtes regulis iuris ciuilis non poterãt rõnabiliter habere locum in foro canonico. ¶ †Qꝛ d̃ iure canonico appellabaꝛ a quolibʒ grauamine. nõ autem sic de iure ciuili. l. ante sniã tp̃s. C. quoꝝ appel. nõ re. ⁊ in. c. super. eo. ĩ. de ap. vnde iudex ciuilis satis põt cãm intra triẽnium decidere cũ ꝑ appellationẽ nõ impediaꝛ eiꝰ iurisdictio. Sed iudex ecclesiasticus nõ sic: cũ ꝑ frequẽtes appellatiões ab iterlocutoria nõ possit qñqʒ intra hoc tp̃s causam terminare. Ex his cõclude ꝙ de iure canonico nõ periȷ̃t istãtia lapsu triẽniȷ̃[b] ⁊ hoc inter quoscũqʒ ⁊ in quacũqʒ cã sit litigiũ: qꝛ semp militat rõ differẽtie p̃missa: ⁊ quo ad p̃paratoria seruãtur iura loci iudiciȷ̃. vt not. in. c. qđ. clericis. ĩ. titu. proxi. per hoc remanet prima lec. verificata ⁊ declarata longe melius quam alibi.

Additio. ¶ †Et ꝓ hoc infero nõ valere statutũ epi a quo terminꝰ p̃figitur instãtie: ita ꝙ elapso termino finiaꝛ instãtia. qđ si pa. noluit admittere perẽptionẽ instãtie lapsu triẽniȷ̃ fortius nõ dʒ eps coarctare terminũ triẽnalẽ qꝛ nõ põt statuere contra ius supioris vt in. c. qđ super his. de ma. ⁊ obe. xxv. q. ij. institutionis. no. gl. in cle. ne romani. de elec. ⁊ plene ꝑ Io. an. in. c. fi. de ap. lib. vj. Ubi dicit ꝙ nõ valet statutum epi quo inhibetur appellatio ab interlocutoria: qꝛ non dʒ statuere cõtra cõcessum a iure: vide in simili ꝑ Fede. consi. xvij. facit gl. no. in. c. fi. de here. lib. vj. ⁊ in cle. sepe. de ver. sig. in gl. mandamus, vbi cõcludiꝛ ꝙ nullꝰ citra papã[c] põt tollere solẽnitatẽ iuris cõmittẽdo cãm simplr̃ ⁊ de plano.[d] ita nõ dʒ eps posse tollere cũ partiũ dispendio instãtiam iudiciȷ̃ ꝑ lapsum certi termini: cũ ius canonicũ noluerit hoc inducere cũ partium dãno. ⁊ hoc not. saluo tñ qđ legiꝛ in. c. lator. ĩ. qui fi. sint legiti.[e] ¶ Uenio nũc ad secũdã lect. ꝙ iurisdictio delegata nõ perit per lapsum triẽniȷ̃ ⁊c. ⁊ hec lec. est vera in se. ⁊ in iure canonico nullũ est dubiũ in terminis[f] huius. c. cũ instãtia nõ pereat. vt. s̃. dixi. sʒ qd de iure ciuili, ⁊ qd de iure canonico, vbi est perempta[g] instantia: vt qꝛ iudex ex aliqua cã absoluit ab instãtia gl. ꝙ nõ perit: ⁊ facit iste tex. idẽ tenẽt doc to. in. c. examinata. s̃. eo. vbi dixi. ⁊ ꝑ Inn. in. c. cõsuluit. de offi. dele. ⁊ de test. cãm. tʒ Pau. in cle. vt calũniȷ̃s. de re iu. ⁊ tʒ Spe. in ti. de cõtu. §. nũc nobis. in fi. ⁊ do. de ro. deci. lvj. Hoc verũ ẜm. d. Ant. nisi perempta instantia perimatur cã: vel qñ iurisdictio est ad instãtiã limitata vt patet in iurisdictione data cã appellationis: nã perempta ibi instãtia perit iurisdictio iudicis: qꝛ snĩa remanet valida. vt in. c. cũ sit romana. de ap. in cle. sicut. eo. ti.

¶ Tertia lect. est ꝙ non perit instantia qñ ꝑ subterfugia ⁊ cauillatiões rei cã ꝓtelaꝛ. hanc le. tʒ hic phi. dicẽs. l. ꝑperandũ. non correctã: ⁊ ꝙ ideo hic non perit instantia ne isti rei per quorũ subterfugia cã erat ꝓrogata de dolo suo ꝯmodũ reportarẽt qđ eẽ nõ dʒ. de rescri. sedes. de do. ⁊ cõtu. cõtingit. dic meliꝰ, vt. s̃. dixi ꝙ indistincte de iure canonico nõ currit instãtia. ¶ Sed nunqd hoc dictuʒ gl. ⁊ phi. ꝓcedat de iure ciuili: vel p̃supposita opinione ꝙ de iure canonico curreret instãtia. d. Anto. tʒ hic ꝙ hoc casu currat instantia nec daꝛ restitutio:[e] sed dabiꝛ actio de dolo ꝯ partẽ. l. arbitrio. §. dolo. ff. de dolo. qđ dicit ibi tenere Bart. ⁊ gl. et aut. vt spõ. lar. §. hoc quoqʒ. Ibi tñ Bar. nihil dixit qñ impediꝛ ꝑ factũ partis: sed per factũ tertiȷ̃. Dictum tñ vr̃ equũ ⁊ satis rõnabile: vt sic nihil depereat parti ⁊ dispositio illius. l. ꝓperandũ. non violeꝛ ex dolo ⁊ malitia ꝑtis: ⁊ vr̃ ibi text. de hoc in p̃al. §. dolo. nõ cauillando literã. ⁊ tʒ ibi gl. ⁊ sequiꝛ Bart. nã si fieret restitutio ex dolo aduersariȷ̃ qñ confitereꝛ dolũ ⁊ malitiã: ⁊ sic restitueretur aduersarius ad litem ne instãtia periret cũ graui iactura vtriusqʒ illuderetur illi cõstitutioni: ꝓperandum. que emanauit fauore publice vtilitatis. vt dicit ibi Bar. Aduerte tamen qꝛ Bar. in. l. si cũ ipse. ff. de excu. tu. tenet cõtra illum tex. ⁊ sic cõcordat cum hac lectu. gl. ⁊ phi. ⁊ dicit se mirari ꝙ moderni non alle. illũ tex. in materia. l. properandũ. videtur eñ probari in. d. l. si cum ipse. ꝙ instãtia. nõ pereat si facto rei actor fuit impeditꝰ. ⁊ adduco op. tex. cõtra eum in. l. fi. in fi. C. de adul. ⁊ si vis tenere hanc opi. dic ꝙ. §. dolo. prealleg. loquiꝛ qñ interuenerit dolus tertiȷ̃. Si autẽ stat per tertiuʒ: tũc agiꝛ ꝯ tertiũ ad interesse si est soluendo. si vero non est soluendo, fit restitutio ad litẽ, vt nõ. in p̃alle. §. hoc quoqʒ. ⁊ in p̃dicto. §. dolo. ꝑ Bart. Si vero impedimentum ꝓuenit ex iudice tũc cõiter teneꝛ ꝙ tp̃s currat[f] lʒ daꝛ restitutio: vt no. gl. in. l. ꝓperãdũ. §. sin autẽ. in verbo. triũ librarũ. C. de iud. ⁊ Bart. in. d. §. dolo. Si vero stat per eũ q dʒ cãm ꝓsequi: sed est legitime impeditus currit tempus sed datur restitutio[g]. l. ⁊ si fine. ff. de mino. §. fi. In causis vero fiscalibus non currit instantia: vt

in preal-

---

a ¶ Ultra triẽniũ. põdera qꝛ in ꝯ triũ facit. c. iurgãtiũ. de re iudi. vbi dꝛ celeri snĩa q̃ non durat ꝑpetuo. et ꝓ certo cõiuncto illo cũ isto d̃strui tur cõis opinio. And. Barba.

b ¶ Lapsu triẽniȷ̃. Adde ꝙ ꝯ triũ tʒ ro. ꝯsi. ccij. vbi dicit ꝙ stãdũ est iuri ciuili ex quo de iure cañ. nõ reperitur decisum.

c ¶ Citra papam. Addẽ ꝙ id tʒ lap. alle. ciȷ̃. qđ eps nõ potest cõmittere cãm simpliciter ⁊ de plano terminãdam.

Zacharias.

¶ Adde qđ nec legatus de latere ita no. multũ sin. hip. d̃ mar. sin. ciȷ̃, ici. clausula summarie. ⁊ Ro. sin. dcclxxviij. inci. quid importat. lã frã. de ori. ĩ cle. sepe. nu. j. ⁊ ibi in apo. celsi remis. iv. facit. d̃ v̄. sig. ⁊ no. in apo. ad ıitũ in c. sup eo. nu. 4. in ꝟ. clausula appellatiõe remota. s̃. de of dele. ⁊ i. c. j. nu. j. in ꝟ. ꝑ totũ princıpẽ. s̃. de rescriptis.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Et de plano. Nota tñ qđ istud non ꝓcederet qñ iferior a papa tolleret solẽnitatẽ iudiciȷ̃ ex cã euidenti ⁊ necessaria. et no. Inn. in. c. fi. d̃ trenga. ⁊ alex. in cõsi. cvj. col. v. i. ij. vo. ⁊ i. l. nemo p̃t col. j. ff. de le. j. sequitur. d. Ias. i repe. l. oẽs ppl̃i. col. ij. ꝟ. no. tñ diligẽter ff. de iust. ⁊ iu. vbi dicit qđ lʒ legatꝰ de latere nõ posset cõmittere cãʒ cognoscendã simpliciter ⁊ de plano: põt tñ ex causa necessaria ⁊ euidenti.

e ¶ Datur restitutio. Adde videndum ro. cõsi. cxix.

f ¶ Currat. Adde Ro. consi. cxxiiij.

g ¶ Restitutio. vide de oĩno ro. q ple. examinat i. l. ij. cir. ij. vel. iij. co. ff. d̃ re iu. q dicit se cõsuluisse bononie dũ ibi legeret ꝙ si ex negligẽtia actoris lapsa sit instãtia ꝙ daꝛ restitutio de quo vide ꝑ do. Alex. in cons. xlij. inci. in casu et lite. in. iiij. col. ver. ⁊ istud vr̃ cũ se. iij. vo. Et vnũ scias ĩ ista materia ꝙ qñ instãtia est lapsa nõ restituunꝛ nec minores nec pia loca. secũdum. d. Car. flo. in cle. j. in x. q. de resti. i integ. ⁊ seqꝛ do. Alex. ĩ cõsi. xxiiij. ici. visis scripturis. i. ij. co. in ver. ⁊ posito. in iij. vo. itẽ scias qđ qñ est instãtia perẽpta iudex ex officio lʒ ps non alleget non dʒ sniam diffinitiuam ferre ita cõsuluit. d. alex. ĩ ꝯsl. xxix. ici. vertiꝛ lis. ĩ p̃n. i. v. col. itẽ qñ instãtia est perẽpta facto actoris ipse dʒ in expensis ꝯdẽnari ẜm eũdẽ. Alex. in ꝯsil. xvj. icip. visis dubitationibꝰ. in p̃n. in. v. vol. q̃ ad ꝯncipalẽ materiã vide. d. alex. in ꝯsi. lxxj. inci. vide reꝛ. in p̃nc. ⁊ in. ij. col. v̄. restat. e. vo. ⁊ vid̃ pulchre per Curtiũ in ꝯsi. xxiiij. in pe. col. versi. sed istis.

Aeneas de falco.

in preallega.l.properandum.in prin.z per hoc habes expeditam z supple tam hanc tertiam lectu.z habes generaliter an z quando currat instantia de iure ciuili,z quando competat restitutio.

10 **Additio.** ¶ †Sed ego dubito,quid si lis ptrahit vltra terminũ pfixum instãtijs a iure cõi vel statuto municipali nõ ex impedimẽto alicuius sed ex magnitudine cause ipsi⁹ vel propter multas appellationes ab intelocutoria in casibus maioribus põt poni exẽplũ cũ statutũ pfigit duos menses,z actor dicit se hre testes vltra mare,ita q requirit maior dilatio q̃ sit termin⁹ totius instãtie.iij.q.iij.spatiũ.z in.l.j.C.de dila.Credo q tũc vltra terminũ põt ferri snia .ex quo enim nõ põt imputari partibus vel iudici:qz terminus dz recipere interpretationem a iure.s.si cã intra illũ terminũ expediri põt pro hoc est bo.text.in.l.j.z.l.vt gradatim.§.j.ff.de mu.z ho.in.l.ij. C.de noxa.et melius.in.l.fi.in fi.C.de adul.facit qd le.z no.in.c.causam.de elec.z melius in.l.ita autẽ.in prin.ff.de admi.tuto.z melius facit ad hoc.l.si cum ipse.cum.l.precedẽti.ff.de excu.tu.vbi p illũ text.hoc tenet Bal.z Joã.an.in addi.Spec.in tit.de elec.§.restat.ver.quid si statuta.in vlti.q.z vide per Cyn.in.l.j.C.qui accus.non poss.in vltimis tribus questionibus Et ex hoc arguo ad qõnẽ quotidianã q si pendẽte qõne corã laico excipitur q instrm est vsurarũ vel de defectu nataliũ:z sic articulus ille incidẽs remittit ad iudicẽ ecclesiasticũ per quẽ fit inhibitio seculari vt interim non ꝯcedat in negotio principali iuxta ea que not.j.de ordi.cog.c.tuam.q si labit terminus instãtie anteq̃ finiat ille articulus incidens vel ita remãsit modicũ de termino qd nõ põt iudex intra illũ terminum causam principalem terminare q poterit causam finire post terminum optime facit dictũ Jo.an.in prealleg.loco.z Bal.z Bar.in.l.si cũ ipse.ad idẽ alle.l.pperandũ.§.si autẽ in medio.C.eo.ti. ¶ Quarta lec.est q hic lis non erat cõte.ideo tẽpus triennij nõ habuit suum initiũ:sed hec lec.nõ est vera quo ad text.qz hic fuit lis cõte.vt dicit in glo.sed est vera in se:qz sic loquit tex.in preall.l.pperandũ. ¶ Quinta lect.Hos.est q in causa ecclesie est speciale,sicut in causis fiscalibus.secus in proprijs causis clericorũ.Hec lec.est vera in se,sed est nimis restrictiua:qz ratio quã premisi in prima lec.est generalis cuiuscunq̃ sit causa ex quo venit tractanda in foro ecclesiastico.sed in eo q Hos.dicit aliud esse in proprijs

11 causis clericorum. †Dicit do.Anto.q in hoc nõ debet esse differentia inter causam ecclesiarũ,z causas clericorũ:qz bona clericorũ gaudẽt eodem priuilegio cũ bonis ecclarũ:vt no.de pig.ex literis.z qd scribit Cal.in.q.que incipit statuto cauet.Aduerte qz hoc est contra regulã quam idem.d.Ant.ponit in.c.si diligenti.de prescri.vbi dicit z bene,q nunq̃ clericus gaudet priuilegio in rebus pprijs quo gaudet in rebus ecclesie[a] nisi in casibus a iure expressis.z ibi dicã rationẽ.z facit qd no.Spe.in ti.de in inte.res.§.qualiter.ver.sz nunqd clericus.vbi dicit q in reb⁹ suis non potest clericus petere restitutionẽ in inte.z idẽ glo.in cle .vna eo.tit.z sic in illo casu nõ gaudet priuilegio ecclesie:fortius isto casu vbi non tractatur de tãto preiudicio cũ hic tm̃ pereat instantia:ibi vero ex denegatione restitntionis perit tota causa.ad idem gl.in.c.q̃q̃.de cẽ

12 si.lib.vj.z.xvj.q.iij.c.j. ¶ †Et ex hac lec.Hos.no.q si causa ecclesie tractatur in foro seculari,non euanescit instantia per lapsum triennij,sicut nec cã fiscalis.ar.eorũ q̃ no.in.c.j.de in inte.rest.itẽ not.q ecclesia debet gaudere priuilegijs fisci,secus si cã propria clerici ibidẽ tractatur:qz in preparatorijs seruant cõsuetudines fori vbi cã agitat:vt no.in.c.qd clericis.in ti.pxi. ¶ Vltia lec.est q bene perit instantia sed restituit ecclesia sicut minor.hec lec.non pcedit qz imo nõ currit cõtra ecclesiam : per ea q̃.s.dixi in pcedenti.z in prima lec.z per hoc habes clare intellectuz

13 hui⁹.c.z oẽs lect.examinatas. ¶ †Sed nũc q̃ro qz.s.facta est mẽtio de instãtia z tex.facit tm̃ mẽtionẽ de triẽnio nunqd semp exigit triẽniũ in foro ciuili vel vbi instãtia perit.dic q nõ.Nam dicũt hic doc.q si causa est criminalis instãtia perit intra biẽnium.C.vt intra cer.tẽp.cri.qd ter,l.fi.si inter clericos,intra duos mẽses.in aut.vt clerici apud ppri.epis.§.si tñ.coll.vj.sunt tñ alij casus in quibus criminales cause restringunt vt in officiali qñ sindicat:vt.C.vt oẽs iud.tã ciui.q̃ cri.l.vnica.Restringuntur etiã quedã ciuiles.C.de decu.l.generali.li.x.et.C.de edi.priua.l.fi.z in aut.de man.princi.§.sit tibi.coll.iij.ff.de dam.infec.l.j.Et attende qz inquãtum.s.dixi q in officiali finitur instãtia breuiori tpe :vz intra xx.dies.dicit glo.z Bar.in.l.ij.in fi .ff.ad.l.iul.repet.q intra illud tẽpus debent cause cõtra officiales terminari.z post non possunt ibi conueniri:sed in propria patria bene poterunt,etiam post illud tempus cõueniri:[b] vt in pal.l.vnica.Hoc intelligit verũ hic do.Cardi.si in hoc loco iudicij nõ emanauerũt pclamata q qui vellet petere compareret itra tot dies.tũc eñ si post terminũ pnũtiat neminẽ ampli⁹ audiẽdũ.[c] nõ audietur etiã in patria.C.de remis.pig.l.si eo tpe.j.qui ma.accu.pos.c.fi.z ita dicit se obtinuisse in facto.Hoc dictum mihi placet:ex quo eñ statut⁹ est terminus ad agendũ z subest legitima causa statuendi cõpellitur qs agere si vult ius suum cõsequi:als si iudex declarat neminem amplius audiendum nõ debet aliquis audiri ex quo notitia termini ad eum peruenit.Ad hoc alleg.gloss.nota.in.l.vna.C.vt nemo inuitus.et.l.titia.z quod ibi not.Bartol.ff.de accusa.et quod no. Innocen.in.c. conquerente.de off.ordi.facit.l.diffamari.C de inge.manu.vbi ex causa, statuitur terminus ad agendum post quem non auditur:z idem not.in preallc.iuribus.z vide qd not.in.c.si.qui ma.accu.pos.nam et fraus posset

a ✠ Sebast. Sapia. ¶ In rebus ecclesie.Hanc opi.sequitur Roma.in l.vsucapionẽ.ff.de vsuca.z probat late Fel.in.c.ecclesia sancte Marie.col.v.ver.sed nihilominus predicta recipiunt.s.de consti.

b ¶ Conueniri.Tu pondera Bar.in.l.j.ff.ad.l.iul.in fi.vbi dicit q perpetuo potest conueniri:ergo nõ põt auferre istud beneficium ipsis creditoribus.tu vid bal.in.l.obseruare.in.§.pficisci.in iiij.q.ff.de offi.pcon.vbi aliter loquit.tu vide tex.in.c.aduersus.de immuni.eccl.vbi pbat ꝯtrium. vid ibi.d.pet.z.d.ab. Andr.Barba.

cõfingit vt qz in loco hz officialis pbatiões paratas z ille distituit vt forte periret sibi facultas vl saltẽ cõmoditas probandi.Nec ob.l.ij.ff.ad.l.iul.repe.vbi dat ann⁹ zc.qz põt itelligi vt ibi no.bar.in scda lo.qñ officialis exercuit offm̃ suũ in puincia sua.vl intellige qñ nõ steterit in syndicatu:ita q nõ fuit statut⁹ terminus mõ pdicto.nec secuta est declaratio z snia iudicis vt null⁹ ali⁹ deinceps

14 audiat. ¶ †Quero q̃ acta pereũt[d] perempta instãtia gl.vr h sentire q oia acta peũt:adeo q ab initio sit de nouo pcedẽdũ[e] Hos.h dicit q lz fm leges peat istãtia p lapsum triẽnij nõ tñ gesta p manũ publicã iudicis autoritate in publicã formã redacta:vt.C.de re iudi.gesta.l.Tu de hac materia vide.latius p Inn.z alios in.c.cãm que.j.de testa.vbi dicã:z p bar.in.l.cũ i lite.ff.au.so.z p spe.in ti.de leg.§.restat.v.sed nunqd acta. Et dic breuiter q peũt acta iudicij nõ aũt acta cause sed litis.z q̃ sunt ista,vide gl.in cle.sepe.de v.sig.in vbo,defensiones.z iurib⁹ supe.alleg.z sic restringe istam gl.

Nunqd p cõpromissum proget[f] instãtia sicut prorogat in cã appellatiõis:vt in cle. q̃diu.de ap.in aut.si tñ.C.de tẽp.ap.Jo.an.in addi.spe.in.ti.de dele.§.restat.v.qd si statutũ.z.d.Ant.h tz q currat:qz nõ reperit iure cautũ in instatia pncipali z qz no.põt illud tps per expressuz cõsensum partiũ progari:vt not.gl.in.l.pperandũ.§.si autem reus.C.de iudi.Nec est eadẽ ratio in instãtia cause principalis sicut in cursu instãtie appellatiõis. Quia in causa appellatiõis agitur de maiori preiudicio:qz perempta instantia perimitur z causa:vt in cle.sicut appellationẽ.de appel.cum similibus.sed in causa principali solũ pereũt acta.hoc etiam tenet Bar.in prealleg.l.properandum.

Additio. Sed Bal.tenet cõtrarium,scilicet q idẽ sit in cã principali vt nõ currat tps durãte cõpromisso:qz semp litigat.arg.in.l.cõtra maiores.C.de inofficio.testa.z no.hoc ppter autoritatẽ.Bal. Sed primuz dictũ puto verius:qz cõpromissum est volũtariũ.l.si dictũ.§.si cõpromisero.ff.de euic.z ideo nõ debet ius publicũ ledi per fact volũtariũ partium: nec p hoc cessante cause illi⁹.l. pperãdũ.q̃ fuerũt due:vt colligit ex principio. Prima ne lites sint immortales.Scda qz pendẽtia litis sepe materiã

15 criminib⁹ create noscit. ¶ †Dices q etiã pactuz iuratũ in hoc nõ valet:qz contra publicã vtilitatẽ de fo.cõp.c.si diligẽti.dicit tñ q vidit in hoc fraudem adhiberi:qz pars promisit parti non allega

16 re peremptionẽ instãtie. ¶ †Sz dicit Bart.z bene,q hoc nõ prodest:qz iudex videns instantiam finitã nõ debet sentẽtiã ferre cũ esset nulla:vt ibi no.gl.Dicit tamen posse dari vnũ modũ indirecte prorogandi,vt partes remouent oia ista vno actu fm ea que no.in.l.mutari.ff.de procur.vt qz diceret pars ,litẽ contestor,libellũ approbo z responsiones zc.z sic dicit Bar.in prallega.l. mutari.de quolibet pcessu inualido, aliqua ratione vt possit cõualidari modo predicto.Sed.d.An.videtur de hoc dicto dubitare cũ exigatur in his certa formalitas.vnde nõ sufficit illa generaliter recenseri.argu.de iureiur.c.pe.z hoc mihi placet.arg.eorum que no.Inno.in.c.prudentiã.de offi.deleg.Et qz de facili.illuderetur illi constitutiõi:z daret materia figmẽtis.no.tamẽ dictum Bar.

17 in practica,z tene semper mẽti. ¶ †Quero gñaliter an valeat sentẽtia lata post terminũ prefixuz instãtie[g] glo.in prealleg.l.properãdũ.dicit q nõ:z no.Bar.ibi post Cyn.z Oldr.in quadã sua disputatione,vbi notabiliter sic distingnit.Qñq̃ tẽpus statuit parti,qñq̃ iudici, quandoq̃ instãtie, quandoq̃ actioni.Primo mõ qñ tm̃ statuit parti non audit pars post temp⁹.l.peremptorias.C.sent.rescin.nõ poss.z.c.pastoralis.de excep.Cñq̃

✠ Sebasti. Sapia. c ¶ Amplius audiendũ.Vide qd no.bar.in.l. ij.co.§.i pnc.C.de edẽ.z quõ iudex possit assignare terminũ intra quez pbet,quo elapso nõ pbans nõ audiat:vid q̃ copiose z vtiliter cõgerit.d.Georgi⁹ natã in repet.cle. sepe.in prin.co.xlij.

d ¶ Pereũt.Adde eundem consi.v.s.allega.

✠ Sebasti. Sapia. e ¶ Procedendũ.vide late Bart.in l.ij.vbi moder.late.C.de edẽ.alex.in consi.lviij.incipien.visa petitione.in.ij.volu.

f ¶ Proroget.adde videndũ Pet.de an.cõsi .ccxxv.z ro.cõsi.clxxiij. Zacharias.

g ¶ Adde Lafrã.de oria.in suo tracta.de arbit. multũ not.z integraliter loquẽtẽ.col.vj.ver.quero.vbi ẽt qd de cã appellationis.z quid si causa sit delegat.fol.lxiiij.

¶ Instantie.adde Alex.ꝯs.cxxxvij.ij.li.Abb .cõsi.xvj.et.lxiiij.ro.consi.ccccxvj. Zacharias.

¶ Tu dic q si est lata snia post terminũ instãtie nõ progate tacite.sz nõ opponẽdo vel iz iudex pnuiatu.g tñ non puniret si esset expsse progata.ita no.Pe.de anc.z Card.in cle.j.p glo.in v.fi niri.de rest.i inte.bar.in.l.pperandũ.in pri.i.fi.col.vsi.q̃ro qd si snia z ibi oino Alex.col.pe.cũ cõ cor.

eum ibi sing.C.e. de iudi.⁊ Pau.de ca.ɔs.cccxxviij.in cipi.vr dicendū.
Sebasti. Sapia.

a ❡ Statuit iudici. Uide Bar.in.l. si i lege,ff.loca.vbi vult hoc etiā pce dere i iudice, qui ex forma statuti hꝫ liber arbitriū. vide alex.in ɔsi.l. in.iij.⁊ vlt.co.l.ij. vo.⁊ roma.in con si.cccxxij.

a tempus statuitur iudiciᵃ ⁊ tūc aut statuitur iudici ⁊ iurisdictioni:⁊ finito tempore iudex non pōt aliquid facere, vt in.l.ij.§.ſꝫ si iudex.ff.eod.⁊ in.l.si vt pponis.C.quomō ⁊ qñ iu. Si vero tp̄s statuit iudici tm̄:tunc qō iudex facit post tp̄s valet sed ipse punietur, vt in.l.j.in fi.C.vt oēs iud.tā ciui.q̄ militaꝝ. Et ideo pondera verba statuti:qꝛ magna est differētia in v̄bo:vt.s̄.patet. Quādoqꝫ tēpus statuitur instantie ⁊ tunc id quod facit iudex finita instantia nō vꝫ:vt no.ibi in gl. Ratio: qꝛ sentētia non valet nisi precedant ibi acta solēnia ad sn̄iam vt.l.prolatam.C.de senten.⁊ in.c.vno.de litis cōtesta.sed perempta instantia, pereūt omnia acta ad ordinē litis pertinētia, vt.l.cū lite.ff.iu.sol. ergo apparet q̄ sn̄ia lata finito tempore ferat sine libello ⁊ sine litis contestatione ergo non valet.

Additio.

Et p hoc decidit q̄stio si statutū disponit vt intra duos mēses cā finiatur:nunquid post illū terminū possit iudex ferre sententiā, ex quo est intra terminū iuris.s.intra triēniū statutum instātia expedita. ⁊ s̄m predicta videtur dicendū q̄ non qꝛ terminꝰ prefigitur instantie, quidam tamen contra:vt no. Jac.but.⁊ Bal.in.d.l.pperadum.in prin. ex quo statutū expresse nō corrigit ius ciuile qꝛ nō disponit expresse vt instātia sit perēpta:ſꝫ primū dictū cōius est vt no.ibi Bart.qꝛ succedit ille terminus loco termini iuris:ideo dꝫ illo iure censeri vt no. in simili Inno.in.c.ex rōne.de appel.vbi vide. Et maxime hoc pcedit si in statuto dicit finiatur intra terminū oīno s̄m Jac.but.idē s̄m Bald.ibi si statutū dicit vt cā finiat intra duos mēses a die citationis.nā tūc cū recedat a dispositiōe iuris cōis qꝛ de iure cōi cōputat terminus a die litis ɔtes. videt statutū velle ius ciuile corrigere:⁊ sic in dubio peribit instātia post illū terminū, ⁊ vide plene de hoc p Jo.an.in addi.Spe.in ti.de dele.§.restat.v̄. qd si statuto.vbi tādem concluderevr̄ q̄ in dubio aut statutū apponit penā ⁊ nō perit instantia per lapsuꝫ termini vr̄ poterit intra terminū iuris ferre sn̄iam.satis eni opat statutū.aut disponit simpliciter:⁊ tunc ex quo statuit terminū instātie:satis vr̄ velle vt illo elapso pereat instantia.al's parū aut nihil operaret statutū. ⁊ hoc plꝫ ar. eorum
18 que not.in.d.c.ex rōne. ❡ † Hoc limito nisi pars fuisset confessa:nā tūc cū factū sit notorium poterit iudex ferre sn̄iam post peremptā instātiā qꝛ in notorio nō requirit iudiciū, vt i.c.qm̄.de fil.p̄sbr. ita notabl'r dicit Bal.in.d.l.pperādū.facit quod no.Inn.in.c.qualr ⁊ qñ.el.ij.de accu.⁊ in.c.fin. de resti.spo. Qñqꝫ statuit tp̄s actiōi:⁊ tūc nō dubiū q̄ finito tpe finit actio, vt.l.fi.C.de do.⁊.l.supuacuā.C.de tēp.in integ.rest.cū si.⁊ hec no.⁊ vide ad p̄dicta qō no.Spe.in ti.de dele.§.restat.versi.qd si
19 statuto. ❡ † Et no.vnū pulchꝛū dictū q̄ vbi iudici iponeret pena si causam nō expediat intra instātiā intelligit vt cōmittat pena si pars instatᵇ petēdo intra tp̄s instantie:qꝛ nō tenet iudexᶜ impēdere officiū suū nō postulatū ad vtilitatē priuatā.l. iiij.§.hoc aūt iudiciū.ff.de dā.infec.facit qō ibi in simili no.Bar.⁊ qō no.in p̄alle.l.pperādū. ⁊ vide bo.glo.in simili in.c.fi.de rescrip.vn̄ hic pōderatur q̄ cā fuerit dilata per subterfugia ⁊ cauillationes
20 istoꝝ reoꝝ. ❡ † Itē no.⁊ aliud singulare dictū q̄ vbi partes intantū se astrinxerunt q̄ labit tp̄s instantie nec iudex pōt informari de meritis cause propter breuitatē tpis:oīa tñ pducta sunt in iudiciū:⁊ iudex poterit sic pnūtiare absoluo vel cōdēno put qs absoluendꝰ vel condemnandus estᵈ vt ex actis ptꝫ.ita dicit But.in.l.iudices.C. de sent. ⁊ sequit hic.d.Ant. Et p hoc adduco qꝛ satis est q̄ sn̄ia pōt certificari ex actis.l. terminato . C. de fru.⁊ li.expē.⁊ no.Inn.in.c.ij.de libel.ob.⁊ certuꝫ est q̄ in iudicio recipit certificationē: ⁊ q̄ in rerū natura certū est:de quo p gl.⁊ Bar.in.l.certi cōdictio.ff.si cer.pet.in illa qōne an certi cōdictiōe possit agi p interesse.facit.l.vbi.ff.de ver.ob.l.cū qdā. §.qō si ipse.ff.de acqui.here. Et dic q̄ qñ iudex videt instātiā perire ppter lapsum termini pōt ex officio suo puenire ad sn̄iam.ita notabiliterᵉ dicit

Bar.in.l.seius ⁊ augerius.in fi.ff.ad.l.fal.⁊ hoc rōne publice vtilitatis:⁊ itelligo q̄ ex officio suo po
21 terit partes citare. ❡ † Ulti.querit an arbitro cēseat statuta instātia sicut iudici.cōiter doc.tenent q̄ sic:qꝛ arbitria sunt redacta ad instar iudicioꝝ. l.j.ff.de arbi.⁊ qō no.Inno.in.c.qntauallis.de iureiu.facit.l.oēs.C.de fer.vbi tenet seruare ferias sicut iudex.⁊ de hoc vide bo.gl.in.l.si de meis.§.fin. ff.de arbit.⁊ in.l.sed si compromissum.⁊ in.l.item si vnus.§.j.⁊ ibi bo.gl.⁊ p Spe.in ti.de arbi.§.differt.ver.itē vt intra trienniū.secus dic in amicabili compositore qui al's dicit arbitrator: vt not.ibi Spe.nā corā isto nō est iudiciū, ⁊ sic nulla instantia:⁊ per cōsequens perire nō pōt:vt no.Inno.in c.quintauallis.de iureiur.⁊c. Et quanto tempore duret potestas istorum, dic vt ibi no.

22 ## Additio.

❡ † An iaꝫ i causis summariis habeat locū pemptio instantie.vidi al's in facto dubitari nec memini melegisseᶠ ſꝫ q̄ nō periret allegabat:qꝛ in istis nō procedit in figura iudiciiᵍ:⁊ sic omittunt oīa substantialia iudicii:vt leg.⁊ no.in.c.sepe.de ver.sig.in clemē.⁊ p Bart.in extraua.ad repri.in v̄bo, figura. vbi aūt nō est iudiciū perire nō pōt.de despō.impu.c.ad dissoluendū.cōtrariū tunc dixi ⁊ nūc audacius confirmo:qꝛ lꝫ ibi nō sit iudiciū ordinariū, est tamen extraordinariū:vt no. Bar.in loco pre alle.⁊ probat per no.in.c.forus.de verb.sig. Causa eniꝫ dū de iure discutit appellat iudicium : vt ibi. Preterea certum est q̄ ibi est lis:vt probat in.d. cle.sepe.vbi ter repetit verbū lis:ergo habet locū perēptio:qꝛ tex.in.d.l.pperādū dicit q̄ li es non protrahant vltra trienniū. Itē dico q̄ fortius habet locū in istis q̄ in aliis:qꝛ debent citius terminari.vnde dicit tex.i.d.cle.sepe. q̄ iudex debet in istis summariis facere quātū pōt litē breuiorem. Et si diceres q̄ in istis nō sit litis cōtestatio vt ibi ⁊ terminus instantie incipit a tpe lit.cōtesta.vt in d.l.pperandū.rn̄deo q̄ primus actusʰ qui fit qui solet fieri post litē ɔtest.habet vim contestationis vt est gl.no.in.c.j.de elec.lib.vj.⁊ no. Inno.in.c.j. de dila.⁊.c.si duobꝰ.de ap.⁊ Pau.in.d.cle.sepe.⁊
23 Bal.in.d.l.pperādū. ❡ † Et hec faciūt ad qōneꝫ an ⁊ qñ iudex pcedit p inquisitionē pereat instantia:quā vide plene p Bal.in.d.l.pperandumⁱ, vbi recitat duas opiniones cōtrarias,ipse vero tenet quod sic:qō satis placet,nā ⁊ in ciuilibꝰ qñ proceditur ⁊ implorat officiū iudicis nobile habet locum:vt no.in.d.l.properandum.⁊ hec notabis.

1 ☞ Ferie non obstant in executione sn̄ie.16.20. Actor qui obtinuit in possessorio in vno foro,nō tenetur in eodem foro respōdere super petitorio quando est diuersus forus.
2 Causa an possit committi vltra duas dietas extra prouinciam.
3 Delegatus licet sit alteriꝰ diocesis potest cognoscere de causis loci vbi moratur.
4 Dn̄s vel alius eius loco si p subditos non fuerit admissus:censetur sua possessione spoliatus.
5 Incorporalia quasi possidētur:tñ procederet libellus loquens de possessione, lꝫ non dicat quasi. Quasi, ista dictio denotat impropriietatem.
6 Officialis electus anteq̄ accipiat possessionē officii non administrat idem extra territorium.
7 Sn̄ia super incorporalibus quomodo exequitur.
8 Officialis electus ad aliqō officium si non exercet ex aliqua causa an currant sibi tempora. Doctor impeditus legere non potest tempore sequenti remittere.
9 Potestas vel alius officialis in temporalibus nō potest eligi perpetuo.
10 Rector alicuius collegii non potest vltra bienniū confirmari.
11 Clericus litigās coram iudice seculari si fuerit grauatus poterit papam adire per viam querele vel appellationis.
12 Sententia lata super possessorio vtrum sit diffinitiua, ⁊ ab ea appelletur.
13 Sn̄ia lata i petitorio parit p̄iudiciū i possessorio.
14 Possessoriū vbi tractat an d̄beat tractari petito.

Recon-

b ❡ Instat. Adde p h̄ q̄ voluit ang. ɔs.cxl.vbi dicit q̄ stāte statuto q̄ iudex teneat cāꝫ cōmittere intra certū tp̄s qō dꝫ intelligi si cū iportunitate fuit petituꝫ. ❡ Adde q̄ qñ iudex tenet ex officio suo aliqd facere ⁊ nō facit:qꝛ ps nō petit:⁊ nō ptestat q̄ p̄iudicatur ipsi pti.vid plura ad h̄ q̄ allegat lumē nr̄i tēporis.d. Jas.in.l.pperandū.in.§.finantem vtereqꝫ.C.e. Uene as falco.
Sebasti. Sapia.

c ❡ Nō tenet iudex vid tex.quē paul. de ca.dicit eē sin. i.l.peto.§.fi.ff. de lega.ij.cū pluribꝰ allegatis p Jas.i l. admonēdi. col. v.ff.de iureiur.⁊ p Fel.i.c.sui aūt.co, tñ.s̄.de rescri. vbi referūt multa ad h̄,qō qñ lex aliqd disponit intelligitur si petatur.

d ❡ Condemnandus est. Adde qō voluit Alex.cōsi. clxxv.ij.lib.

e ❡ Notabiliter. adde eūdē ɔs.lxiiij.⁊ ibi vid d̄ qōne se.

f ❡ Melegisse. miror q̄ non viderit Bar.in.d.l. pperādū.§.⁊ si qdem. vbi dicit qō idē in causis summariis ⁊ dicit lis in illis causis eoipso qō incipit tractari de meritis cause. alleg.l.nihil.⁊.l. nulla.ff. de procura. Andre.
Sebasti. Sapia.

g ❡ Figura iudicii. Uide Pau.d̄ ca. in consi.cclxxxix. in fi.⁊ Bal. in.l.j. §.j.ad fi.ff. si quis in ius voca . non ierit.late Georg. natam in rep.cle. sepe.de verb.sign.

h ❡ Primꝰ actus. Adde late ro.cōsi.clxxiiij.⁊ Alex. consi.l.ij.lib.

g ¶Executioni. Vide do. Alexā. qui ita consulendo concludit in consi. cxxx. inci. in causa. in. ij. col. in prin. in. iij. vol. sed bene ferie in honorem dei obstant executioni sententie ſm do. Alex. in consi. liij. inc. p. queritur in. ij. col. ver. quod autem. in. v. volu. Aeneas. fal.
Zacharias. ¶Adde eūdem Alexā. in. l. pe. τ ibi Pau. de ca. ff. de fer. τ in. l. miles. §. sexaginta. ff. d adult. Spec. in ti. de lib. conce. §. nūc dicēdū. vſ. xxv. Bal. in. l. in minorū. C. in quib. cau. resti. in inte. nō est ne. Archi. c. sicut. ij. q. j. et Fede. de se. cōsil. cxxxix. Sȝ h non est verū indistincte ſm. d. bal. in. l. prouinciarū presides. τ ibi bo. text. C. de fer. vbi dicit qd in criminalibus pōt fieri executio snie die feriato etiā in honorē dei ȝ isignē latronem. Qd est verū qn̄ ē enormitas criminis: vt no. plene Lanfr. de ori. in. c. qm̄. §. citationes. in fi. τ ibi in apos. Beñ. vad. et celsi. j. de proba.
Anto. Fran.
¶Circa istū passum an executio sentētie possit fieri die feriato. Dicas primo φ oīa ea q̄ non requirūt cause cognitionē pñt fieri die feriato. vt per Bald. τ Bart. in. l. j. in. §. nūtiatio. ff. de no. oper. nun. vbi dicunt qd executio snie et examinatio testiū pōt fieri die feriato. et idē voluit bar. in l. ait pretor. in. §. si debitorez. ff. de his q̄ in frau. cre. τ in. l. dies festos post gl. C. de fer. τ habet̃ p Archid. ij. q. j. sicut. τ idem voluit Fed. de se. in ȝsi. suo. cxxxix. τ Spe. in tit. de li. obla. in. §. nūc dicendū. in vers. xv. in fi. Dicas tñ φ dum dictuȝ est. s. de teste vt possit examinari die feriato φ illud procedit quando testis iurauit die nō feriato: q₂ tunc dictum testis trahitur ad tempus iuramenti. ad quod vide glo. in cle. j. de offi. dele. τ pro hoc facit φ omnia que non sunt actus cōtentiosi vel iudiciarij possunt fieri die feriato: vt in. l. j. ff. de fe. τ in. l. j. C. de fe. τ an sequestratio vł relaxatio sequestri possit fieri die feriato in honorem dei. vide Bal. in. l. fi. C. de fe. τ in. l. minor per illum tex. ff. de euict. An autem tali die feriato in honorem dei possit dari tutor pupillo vide Bar. in. l. nec mandare. in. §. j. ff. de tuto. τ cura. da. ab his. vbi dicit quod nō potest dari: quia datio tutoris requirit cause cognitionem. τ an diebus feriatis in honorem dei possit procedi contra homicidas dicas quod nō, nisi contra latrones publicos τ proditores, vt etiam iste tenet per ea que habentur in. l. prouinciarū. C. de ferijs. hic alle. τ adde Hostien. idem tenentem in. c. cum non ab homie. hoc eodem titulo. tamen Bartol. in. l. custodias. ff. de public. iudi. dicit quod i criminalibus potest procedi die feriato vt purgetur prouincia malis hominib⁹ iuxta. l. congruit ff. d of. pſ. τ. c. j. de offi. or. qd forsan non transit sine dubitatiōe in diebus feriatis in honorem dei per ea que habentur in c. j. de ferijs. Addas tamen quod omnia ea que requirunt celeritatem, et in quibus periculum esset i mora possunt expediri etiā die feriato in honorez dei per ea que habentur in. c. fi. de fer. vbi. plene de materia.

Reconuentio dicitur fieri corā illo iudice vbi est facta conuentio.
Judicium an sit indiuiduum. 15.
16 Ferijs introductis in fauorem hominum pote. ꝛ renuntiari: secus in honorem dei.
17 Libellus vel citatio quo casu possunt fieri vel dari tempore feriarum.
Jurisdictio non perpetuatur ex actu nullo, que perpetuatur ex citatione.
18 Ferie nō obstant qn̄ partes non lederent̃ litigare.
19 Ferie an currant in causis ecclesiasticis.
20 Executio snie an τ qn̄ fieri dēat cū cāe cognitiōe.
21 Testes possunt recipi die feriato, quādo non vertitur cause cognitio.
22 Executio facta die feriato in honorem dei tenet: licet committatur peccatum.
Debitor fugitiuus potest capi die feriato etiam in honorem dei.
23 Instantia quādo est peritura iudex ex officio po. venire ad diffinitiuam.
24 Ferie nō habēt locū vbicūq₃ periculū est in mora.

Significauerunt.

1 ¶† Non obstante exceptione tēporis feriati propter vindemias mandanda est sententia executioni[a]. h. d.[b] ſm vnū intellectū vel ſm alium. Cum actor et reus sunt diuersi fori causa proprietatis τ possessionis potest coram diuersis iudicibus agitari: ita cōiter summat̃. et allegat̃ hoc. c. Sed q₂ hoc nō videt̃ indistincte verū vt. j. subijciam, ideo summo aliter τ sic. actor obtinens in possessorio corā iudice rei nō tenet̃ coram eodē iudice sup ꝓprietate respōdere si est prorsus alterius fori: est casus notabilis. Sunt due partes. In prima, partis ȝquestio. In scd̄a, pape ꝓuisio ibi, mandam⁹. ¶Casus literalis. Inter abbatem τ cōuentum sancte Marie de florētia ex vna parte, τ cōitatez castri de signa florentiñ. diocesis ex altera super possessione vel quasi iuris eligēdi ibidē rectorē corā potestate florētino qd vertebatur dictus potestas ꝓ monasterio sup possessione vel quasi iuris eligendi rectorē in castro predicto diffinitiuā sniam ꝓmulgauit. lata p̄dicta snia monachi illi rectorē elegerūt, sed potestas florētinus compellebat abbatē et cōuētum super ꝓprietate vel quasi predicti iuris in seculari iudicio cōmunitati p̄dicte respondere. Significatū fuit hoc dn̄o pape: vñ mandat papa ep̄o bononiensi τ ȝiudicibus suis quatenus si est ita cōpellat cōitatem predictum electū ab eisdē monachis admittere in rectorem castri p̄dicti audituri postmodū sup proprietate vel quasi iuris quicquid partes duxerint proponēdum. Partibus in presentia iudicis cōstitutis ex parte communitatis predicte fuit excipiendo propositū φ tūc corā eis respondere non tenebat̃ de iure, cū tempus ꝓpter vindemias existeret feriatum. Ex parte monasterij fuit responsum hoc malitiose proponi vt vez causa ꝓtracta tempus regiminis electi inutiliter laberet̃. Consultus papa super hoc mādat eisdē iudicib⁹ quatenus hoc nō obst. procedāt in negotio preuia ratione. Berñ.
2 ¶† Not. primo ex principio iuncta suprascriptiōe sufficere causam nō cōmitti vltra duas dietas: licet committat̃ extra prouinciam: nam causa erat florentie, et sic in prouincia tuscie τ fuit ȝmissa bononie, τ sic extra prouinciā, τ valuit: q₂ lȝ extra prouinciā, non tamen vltra duas dietas. quod tenet glos. in. c. nemineȝ. iij. qd. vj. lȝ tex. ibi faciat in cōtrarium, quasi hoc hodie sufficiat per. c. nonnulli. de rescip. τ in. c. statutum. eo tit. lib. vj. vbi nulla fit mētio de ꝓuicia. sentit etiā hic Jo. an. recitat tñ Gofr. dicere φ fuit de certa scientia pape. vel non fuit exceptum: sed in quadam sua questione tenuit idem Goffre. rescriptū simpliciter valere. facit ca. olim. j. de iniur. Hosti. in summa. de rescrip. §. qui possunt. aſs olim quomodo dici possunt. ver. centesimo. tenet procedere exceptionē nisi processerit de certa sciātia pape qd scire nō presumit̃. de cōsti. c. j. li. vj. Cal. hic dicit φ lȝ sic videat̃ de iure scripto: vt dicit Hostiē. tñ cōtrariū de cōsuetudine obseruat̃. et Archi. in c. neminē. tenet cōtra opi. Hosti. τ dicit standum illi. c. nonulli. τ. c. statutum. do. Ant. dicit φ posset dici φ illa iura loquunt̃ in papa. In inferioribus aūt iudicibus standuȝ est. c. neminē. τ hec distinctio mihi placet vt euitetur iuriū correctio. et pro ea adduco q₂ respectu pape totus mūdus potest dici vna τ propria ꝓuincia. ix. q. iij. cuncta per mundum. τ. c. per principalem. vnde sufficere debet ratio qd nō trahatur vltra duas dietas τ hodie vltra vnā per. c. statutum. sed inferior non pōt cōmittere vltra suam ꝓuinciam: q₂ ibi habet iurisdictionē limitatā. Pro hoc facit bo. tex. in. c. vt litigantes. de offi. ordi. lib. vj. qd tamen dicitur de duabus dietis vt subditus nō trahat̃ vltra illas: habet locū etiam in inferiori delegato: vt sentiunt
3 doct. j. titu. proxi. c. sane. ¶† No. secundo. ex eadē suprascriptione non referre an delegatus sit alterius diocesis q̄ vbi moratur vt possit cognoscere in loco habitationis: dummodo in rescripto fiat mentio de mora: vt hic τ concor. bo. tex. in. c. fi. de rerum permu. τ ibi per Joan. and. qd no. ¶No. φ potestas appellari potest in feminino respectu dignitatis. ad idem. xcvj. dist. si imperator tamen quandoq₃ appellatur in masculino. j. de homici. tua. τ vide quod no. in cap. precarie. x. questiōe. ij.
4 τ in. c. precarie. j. de pca. ¶† Nota φ subiecti nō admittendo dominū vel veniētem loco domini[c] videntur spoliare dominū quasi possessione subiectionis: vnde potest agi cōtra eos possessorio, quod not. pro his que dico post Innocen. in cap. olim. iij. de restitu. spol. ¶Et ex hoc τ ex tex. no. quod pro istis incorporalibus[d] potest agi possessorio. de quo in. c. querelam. de elec. τ in. l. si certis
5 annis. C. de pactis. ¶† Nota quod in istis incorporalibus est dare quasi possessionem τ quasi improprietatem[e] iuris ad instar rerum corporalium nō autem cadit propria possessio: per ea que no. in. c. conquestus. j. tit. proxi. Et no. ista exprimenda cum dictione quasi[f]. nam hec dictio quasi diminuit τ denotat quandam improprietatē τ imperfectionem: vt no. in. l. in facto. ff. de condi. τ demō. dic vt in. c. prout. de do. τ cōtu. nō tamē vitiaret̃ libell⁹ si narraretur sine hac dictione quasi: q₂ largo modo pōt dici possessio etiā in istis incorporalibus: vt in. c. olim. el. iij. de resti. spol. ¶No. monasterium posse habere facultatē eligendi potestatē secularē. τ qd ex sola electione[g] monasterij

b ¶Hoc dicit. vide Bal. in. l. liberti. l. vij. colum. de ope. liber. Andr. Barba.

c ¶Loco domini. Intellige hoc si ille qui venit loco domini ostenderit legitime se venire tanq̄ dominus, aſs simplici ꝟbo suo nō creditur. l. vnica. C. de man. princip. τ in §. eos. el. j. in aut. de colla. colla. ix. Aene. de falc.
Sebasti. Sapia.

d ¶Istis incorporalibus. Vide Feli. in c. sicut in pn. j. de re iudic. vbi concludit φ possessorio agi possit pro iurib⁹ mere personalibus.

e ¶Et quasi i proprietatem. Adde Calderi. consi. vlti. de iurepat.

f ¶Quasi. Licet ista dictio d̄notet improprietatem, vt hic: tamen secus est quādo ponitur circa ea que possunt esse vera secundum veritatem et proprietatem. ita i pulchro casu cōsuluit do. Alexand. in consilio. ij. in. xj. colū. ver. non ob. decimum. in. j. volu. faciunt dicta per Bar. in sua solēnissima repe. l. si is qui pro emptore. in. iij. questione. in fine. cum concordātijs quas ibi scripsi. ff. de vsucap. τ vide omnino do. Alex. in consi. xv. inci. viso processu. in. iiij. col. ver. τ non sunt eo. vol. τ de virtute. dicte dictionis vide omnino Coneum in consi. cxcviij. inci. visa. in. iij. col. ver. nam dictio. in. ij. vol. τ in consi. ccxxiiij. inci. est considerata. in. j. col. vbi enim. in. iiij. vol. Aene. de falco.

g Sebasti. Sapia. ¶Ex solo elec. Vide Bart. in. l. pe. ff. de testa. mili. vbi idem tenet quod Abb. hic.

a Zacharias. ¶ Non administrat. Adde Jac.rebuffi.in.l.precipit.nu.7. ꝛ ibi plenissime in apostil.Celsi ad ipm.C.de cano.largitio.l.j.libr.x. et ibi multa circa electionē officialium peregrina ꝛ inaudita.eundem.l.si quis.nu.1.ꝛ ibi iterum in apost.eiusdē celsi.C.de decur.eo.lib.

b Sebasti.Sapia. ¶ Currit tēpus. Uide q̄ no.in hac materia per moder. repetētes i.l. dic fūcto.col.xxj. ff.de offi.assessor.

Zacharias.

c ¶ Tpalia ꝛ non perpetua. Adde Bald.in.l.si plures.C.de ꝯdit.in ser.ꝛ in.l.pluribꝰ. ꝛ ibi Guil.de cu. ff.de pcur. idē in l.pēdius.§.in seruum.ff.de arbitr.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Aliis officialibus. Uide q̄ not. i.l.ex hoc iure.ff. de iust.ꝛ iure. vbi dicunt Moder. per illū text.qd lʒ pplo libero sibi regē ꝯstituere vel ppetuū magistratum imo plus voluit ibi Paul.de ca.in repe.col.iiij. versic. capio tertium ꝙ etiam ciuitas q̄ recog.nos scat superiorē eo negligente regere potest sibi regem creare qui ipsam defendat.

Zacharias.

e ¶ Possit iterim administrare. ad de Spe.in tit.de ces.§.ij.vers.qd si qs.ꝛ seq̄ uē.berth.de firma.in tract.de epi.in.j.li.pte pria.ꝛ qd posui in apos.ad tātum.s.isto.c.nu.6.in vs. administrat.

Anto.Francis.

¶ Ad hoc an electus cui aliqd est oppositū vel ꝯ psonā vel ꝯ electionē anteq̄ firmet vel oppositiones decidantur possit administrare vł si est confirmatus ꝛ nō habuit adhuc possessionem an possit administrare. Dicas ꝙ non imo taliter administrans priuaretur iure suo. vt in c.qualiter.de elec. ꝛ idē etiā si administraret post cōfirmationem a q̄ fuisset appellatū vt in.c.q̄uis.ꝛ in c.auaritie.de ele. li.vj.ꝛ circa materiam cōfirmationis electionis vide q̄ plene habentur in.c.fi.de ele.li.vj.

f ¶ Quod nō. Sed pone qd habeat plures causas inchoatas an interim possit illas finire ꝛ forte sic:q2 in simili videmus de notario deposito, ꝛ tamen potest instrumenta cepta finire ſm.d.Alex.in.l.j.C.de test.Cogita tñ q2 si bene considerabis non est eadem ratio. Aeneas falco.

Anto.Francis. ¶ Circa hoc qd hic dicit de notario addas primo ꝙ notarius qui fecit multas chartas veras ꝛ solennes si postea facit vnā falsam non propterea vitiantur alie:ille tamen quas facit post condemnationem de falso nullum habent vigorē.ita no.voluit Innoc.in.c.fraternitatis.de here.ꝛ an notarius infamis possit instrā ꝯficere:hr̄ p bart.in.l.eadē.in.§.j.ff.ad leg.iul.repe.ꝛ no.in.l.ij.in.§.miles.ff.de infa.ꝛ habet p Bart.in.l.j.C.de māda.pn.et p bal.in.l.cassius.ff.de sena.ꝛ in.c.j.de.l.cōra.in vsib.feud.ꝛ an si notarius delinquit in officio suo possit amplius exercere officium,no.in.l.si qs ex argentariis.ꝛ ibi per gl.ꝛ bar.ff.de edē.et p Bar.in.l.si aliqd.C.de suscepto.et arca.li.x.ꝛ in aut.de armis.in.§.pe.ꝛ per Spec.in tit.de instru.edit.in §.restat.vers.qd si tabellio.ꝛ an si notarius est damnatus de falso possit index i ꝯdēnatione ei reseruare famam,ita vt iterum possit gerere officium.no.in.l.ex militari.ff.de test.mil. Adde tñ ꝙ si notariꝰ nondū est cōdēnatus de falso sed pēdet iudiciū ꝯ euʒ pōt perficere instrā q̄ prius inceperat. ita Bar.in.l.barbarius.ꝛ idem ibi bal.ff.de off.p̄to.ꝛ vide Bart.in.l.ad t.stiū.in.§.j.ff.de testi.vbi ponit an ipse notarius possit pficere instrā prius cepta postq̄ est cōdemnatus de falso:et dr̄ ꝙ sic:q2 sententia lata ꝯ notariū nō debet aliis nocere:vt in.l.luciꝰ.ꝛ ibi Bar.ꝛ doct.ff.de infam.ꝛ per Innoc.in p̄alle.c.fraternitatis.ꝛ vide oino Bart.in d.l.barbarius.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Sup possessorio. Uide Innoc.in.c.cū venissent.in.xiiij.col.s.eod. Old.in consi.cvj.incip.quod litere executorie. Ant.de but.in consi.vj.incip.an sententia dationis in solutum. Bal. Ange.ꝛ Sali.in.l.j.C.si de momen.poss.fue.appel.ꝛ Feli.in rub.de re iudi.col.vij.

h ¶ Diffinitiua. Adde videndum Ang.consi.xlvj.

competit ius electo administrandi absq3 alia confirmatione superioris.vide quod no.in.l.priuatorum.C.de iu.om.iudi.per gl.ꝛ doc.ꝛ per Bart.in l.publius.ff.de cōdi.ꝛ demon. ¶ † Itē no.ꝙ legitime electus ad aliquod officiuʒ nō administrat[a] anteq̄ adipiscat possessionez officij.ex quo infertur ꝙ expulsus a propria sede non potest iurisdictionē exercere extra territorium sibi deputatum ēt circa ea que sunt volūtarie iurisdictionis. fallit in casu cle.j.de foro cōpet.vide qd no.in ca.per venerabilē.q fi.sint legi.ꝛ qd dicā in ca.transmissam de elec. ¶ † No.practicam exequendi sententiam in istis incorporalibus.nam primo in snīa iudex debet verbo restituere ꝛ reducere ad pristinā possessionē:vt in.c.cū ecclesia sutrina.de causa posses. ꝛ proprie.ꝛ per executorē dʒ cōpellere partem ad prestādū patientiā exercitij iuris:ꝛ vide ad materiā qd no.Inn.in.c.cū nostris.de conces.preben. Bar.in.l.si prius.ff.de no.ope.nun. facit qd not. gl.in.l.j.ff.de actio.empt. ¶ † Nota ibi inutiliter elabat ꝛc.ꝙ electo ad aliqd officiū tpale nō valenti offm̄ exercere etiam sine culpa sua currit tp̄s,[b] nec pōt petere officiū pro tpe sequenti.ꝛ est ratio q2 factū diuersificat ex cursu tēporis.nā cū hoc casu versentur opere psonales q̄ mutantur ex cursu tpis:cū alie sint ope huiꝰ anni alie sequētis: vt in l.si nō forte.§.libertus.ff.de cōdic.inde.ad idē.l.si vsusfructus mihi in bienniū.ff.de vsufr.leg.finito tpē finitur ius.ꝛ hoc punctualiter in istis terminis voluit Bar.in.l.ꝛ ideo hesitat.ff.de ver.ob.q̄ legit cū.l.precedēti.s.cū.l.si ita stipulatꝰ essem abs te domū ꝛc.secus dic vbi factū ad qd qs tenet non diuersificat ex tpe:tunc em̄ elapso tpe ad qd tenet reintegrat tp̄s:vt est casus in illa.l.ꝛ ideo.ꝛ hoc ēt voluit ibi Bar.qd no. Hec faciunt ad questionez doctor promisit legere duobꝰ annis prime futuris qd ex aliqua causa minime fecit nūquid teneatur legere aliis duobus annis sequētibus postea ꝛ dico p p̄dicta ꝙ nō q2 alie sunt opere illorū duorū annorū ꝛ alie sequentiū:sed si deficit pro eo tpe tenet duntaxat ad interesse.vt in iuribus supius allegatis:ꝛ qd in eis not. ¶ † Ultimo litera facit in ar.ꝙ officia secularia debēt esse tpalia ꝛ nō ppetua[c]. Et hinc sumpta occasione instat hic multū prolixe Host.an ciuitas possit sibi eligere potestatem in perpetuū.i.donec vixerit.ꝛ idē potest etiā q̄ri de aliis officialibꝰ[d] ꝛ hodie est clarum p illud quod habet in aut.de defen.ciui.§.j.col.iij.vbi patet ꝙ solū per biēniū qs in officio esse potest ꝛ interposito biennio iterum potest assumi si placet ciuitati aliter non:vt ibi.aliter ſm eum aspirans ꝛ desyderans promoueri incidit in.l.iuliam ambitus.C.ad.l.iuliam de amb.l.vna.

Additio. Uide generaliter in honoribus cōtinuādis qd habet in l.ij.C.de mu.ꝛ ho.nō cōti.lib.x.vbi dicit ꝙ ad eosdē honores dat vacatio quinquagennij: triēnij vero ad alios:finita vero legatione biēnij.ꝛ vide qd no.p glo.in.l.j.eo.ti.ꝛ in.l.vna.C.ad.l.iul.de amb. ratio phibitionis est q2 si promoti rempublicam tenerent ppetuo occupatā aspere dn̄arentur. Itē ne detur occasio delinquendi:vnde vult lex ꝙ deponat officiū ꝛ rationē reddat.C.vt oēs iudi.tam ciui q̄ mili.l.vna.ꝛ vbi alias ciuitas vel locus est sub dn̄io alicuius hoc ei minus licet sine cōsensu eius cui subest.argu.de exces.p̄la.c.dilecta.de off. archid.ad hec. ¶ Et ex his dic ꝙ rector vniuersitatis scholarium non potest vltra biennium in officio confirmari:quod alias fuit in facto allegatum. An si electo in potestatē aliqd opponitur cōtra personam vel electionē possit interim administrare[e]. Jo.an.hic remittit ad Spec.in ti.de censi. §.ij.ver.pe.ꝛ ibi cōcludit ꝙ non.[f] vide etiā qd not. per eūdē Spe.in ti.de scdo decre.§.vidēdū.vs.qd si quis electus. ¶ Opp.videt ꝙ hec causa nō poterat tractari corā iudice seculari cū ageret de electione.ar.in.c.massana.ꝛ in.c.sacrosanc.de elec.iūcto.c.quanto.s.eo. Solu.dicit glos.j.ꝙ hec causa nō agebat de electione ad officiū spirituale sʒ tēporale:ideo causa nō erat spiritualis:ꝛ q2 abbas ꝛ cōuentus erant actores debuerunt sequi forum rei. Et ex glo.relata ad tex.no.ꝙ sicut causa petitoria sup beneficio nō pōt tractari coram seculari ita nec possessoria quasi etiā ista sit censenda spūalis:ex quo est de re spirituali.sʒ gl.videt sentire cōtrariū in.c.literas.de iura.calū.ꝛ ibi plene tangaʒ quia hoc.c.est satis grauatū in materia sua. Uin. tamen hic sentit cōtra istaʒ gl.nā intellexit hoc.c. ꝙ hic ageret de iurepatronatꝰ vel alio iure spirituali eligēdi dicens ꝙ de simplici spoliatione illiꝰ iuris potuit agi coraʒ laico:sed de proprietate nō etiam incidenter.sed dicit Jo.an.ꝙ Uin.errauit: q2 non querebatur hic de electione rectoris ecclesie sed castri:ꝛ erat rector temporalis: vt patet in fine:ibi,tempus regiminis ꝛc.ꝛ ideo agitur corā seculari ſm eum.pondera bene hoc dictum Joā. an.q2 sentit per hec verba ꝙ si fuisset actum de iure spirituali eligendi, licet possessorio debuisset agi coram ecclesiastico,dicam in prealleg.c.literas ¶ Sed contra hoc ꝛ contra tex.opp.si enim causa iuridice vētilabatur corā iudice seculari nō debuerunt isti abbas ꝛ conuentus habere recursum ad papam contra potestatem,sed ad superiorem ipsius potestatis.arg.de appella.c.si duobus.ꝛ.s. eo.c.nouit. Sol. Jo.an.super tex.ꝛ dicit qd q2 potestas compellebat abbatem ꝛ conuentum respōdere super proprietate anteq̄ electus per eos esset per communitatem castri receptus in hoc grauabantur monachi: vnde ad sedem apostolicam appellauerunt:ꝛ papa commisit negotium vt habetur in litera:ꝛ tunc litera est plana ſm Hostie. vel ſm Joā.an.fuit delata hec questio ad papam ex predicto grauamine ex simplici querela monachorū. ¶ † Et ex hoc no.do.Ant.quod vbi clericus litigando grauatur coram iudice seculari potest immediate papam adire via appellationis vł simplicis querele:si hoc foret verū esset valde notandum,sed non puto verum: ꝛ contrariū sentit Inn.c.significantibus.de off.dele.nam gradatim est appellandum etiam per clericum:vt dicam in c.licet ex suscepto.j.ti.proxi.ad hoc.c.respondeo quod quia compellebantur respōdere coram alieno iudice,adiuerunt papam per viā querele. Posset etiam dici ꝙ appellauerunt extraiudicialiter: q2 illi violebant iurisdictionem ecclesiasticam cōpellēdo clericos litigare corā se.vnde ratione huius molestie potuerūt questionē ad papā deferre sed plus placet ꝙ p viā querele:q2 cōtra ptātē nihil mādat hic:nec monachi erāt in iudicio cuʒ cā possessoria esset finita p snīam,ꝛ cōpellerent rn̄dere sup noua cā petitorij.ꝛ sic non colligit qd dicit. Ant. ¶ † Ultimo colligit hic gl.j.in fi.ꝙ sentētia lata super possessorio[g] est diffinitiua[h].idē tʒ gl.in l.vna.C.si de momē.po.ꝛ in.l.qd iussit.ff.de re iu. ꝛ bar.in p̄al.l.vna.mouet q2 in tali cā lis cōtestat. l.incerti.C.de inter.facit insti.de inter.§.retinēde. ꝛ idē ibi Cy.ꝛ cōiter alij:ꝛ videtur tex.scdm Joā. an.in cle.vna.j.de sequestra.poss.ꝛ fru. facit qd

no.in

a ¶ De proprietate. Adde quod voluit ro.consi.xxix.ver sus finem.
✠ Sebasti. Sapia.
b ¶ Eius mens. Videt tamen obstare his decisio solen nis Bal.in.l.ordi narij.C.de rei ven di.vbi vult quod iu dex cause prepara torie sit iudex in causa preparata po nens exemplum quod qs petat absolu tionem a iuramen to a iudice eccle siastico iudex ec clesiasticus etiam cognoscat de causa principali. Facit tex.i.l.minor.xxv an.ff.de euict.ergo qui erat iudex in causa possessionis: debet etiam cognosce re de causa proprieta tis:quia causa possesso rij.est preparatoria ad causam proprieta tis:vt patet in.l.nul li.C.de iudi.vide Areti.pulchre in consil.xxix.incip.di ligenter.co.ampe.
c ¶ Saluetur opi nio. Adde areti. consil.xxij.versus finem.
d ¶ Sanctorum.ad de alex.consi.xxvi ij.li.v.ibi an ipse riarum sit continuum vel vtile.
Zacharias
¶ Adde Feli.in c.si diligenti.in.v col.ver. quartum correlarium.§.de fo.compe. Nec etiam ferijs repentinis vt per bal.in addi. ad spec.in titu.de fer.§.fi.et in.l.j. C. eo.et ibi dat ronem quare est quod ferijs re pentinis renuntia ri non pot.no.alex in.l.j.ff.de ope.no. nun.quod tamen vtrobi que limita vt per celsum in aposti. ad Lanfr.de ori.in cle.sepe.nu.xx.v. sumitur ex text.i apo.in ver.non po test de verbo.sig. Anto.Franc.
¶ An ferijs pos sit renuntiari et qui bus habet in.l.j. ff.de fer.et i.l.i. C. eod.et in.l.si feria tis.ibi per Cy.,et in l.j.C.de fer. in.ij. q.et habet per gl.in l.omnes.in gloss. finalt.C.eodem tit. et Hostien.id sum

not in.c.cum ad sedem.de resti.spo. In contrarium facit tex.in.c.ij.de ordi.cog.vbi appellatur ab interlocu toria.et.c.cum venissent.de insti.et gl.in.c.consultatio nibus.de offi.dele.que dicit quod est quasi diffinitiua et sic non simpliciter diffinitiua.d.Ant.distinguit quod si iudicium deducitur per viam exceptionis est inter locutoria:vt in pal.c.ij.de ordi.cogni.ibi interlo quendo pronuntiamus etc.si per viam actionis et secum ac cumulatur conditio ex.l.si qs in tantam.C.vnde vi. illa est diffinitiua.pro hoc glos.in.c.cum ad sedem. Et ad hoc quia tunc non pronuntiatur super possessorio tamen sed super proprietate,vnde a tali sententia appellatur etiam de iure ciuili:licet aliter de iure non posset a sententia sim pliciter sup possessorio lata appellari:vt no.glos. in.d.l.vna.et in.c.cum ad sedem.in glo.mag.ad fin. Nam imponit hec sententia finem toti cause.si secum accumu latur petitorium:tunc sententia prius lata super possesso rio est et inter locutoria:vt i.c.cum venissent.de insti. secundum vnam lec.et tenet ibi Inn.non enim diffinit nego tium principale cum speretur sententia sup petitorio que tra hit ad se vires possessorij:vt in.c.cum dilectus.de causa posses.et proprie. Idem si questio possessio nis deducitur incidenter ad tuendam possessionem: vt.in.d.c.cum venissent.secundum alium intellectum.si vero quod possessoria intentetur principaliter per se:tunc inquan tum habetur respectus ad solam questionem possessionis dicitur diffinitiua.vnde in ipsa lis contestatur et ordo iu diciarius seruari debet:vt in.c. consultationibus de offi.dele.et in.c.accedens.§.vt li.non contest.el.§. nam diffinit totum negotium possessionis in indi cium deductum maxime quia rex eius fine finitur quandoque in effectu quod super proprietate propter difficultatem pro bandi dominium:vt in.c.sepe.de resti.spo.et tamen habetur respectus ad petitorium:quod pot intentari in quo ple 13 nius merita cause tractantur. ¶ † Et sententia lata in eo absorbet sententiam latam in possessorio:vt in.c.cum di lectus.de causa pos.et proprie.et sic hec sententia dependet ab euentu sententie super petitorio.ideo non pot dici pro prie diffinitiua:et ideo glo.appellat eam quasi diffi nitiuam:vt in.d.c.consultationibus. Dic tamen quod in om bus regulabitur vt diffinitiua:quia verum est dicere quod imponit finem de presenti cause deducte in iudicium vnde debet ab ea appellari vt a diffinitiua. Item de bet ferri in scriptis sicut quelibet diffinitiua:vt i d.c.consultationibus.vbi procedit sicut sup causa princi pali.et in.d.cle.vna.de se.pos.et ibi vide bo.gl.que di catur diffinitiua,et que interlocutoria.bar.tangit in.l. iij.§.j.ff.de accu.in fin quone an sententia lata sup obser uatione iudicij sit diffinitiua vel interlocutoria. Con clude ergo quod hoc casu quando intentatur quod possessoria de per se,et per viam actionis est diffinitiua quo ad so lennitatem obseruandam,et quo ad imponendum finem 14 cause. ¶ † Venio ad gl.ij.que dupliciter opponit con tra tex.ad probandum quod ista causa petitoria debeat tra ctari coram isto prelato.primo quia iudex qui cognoscit de a possessione,debet cognoscere de proprietate: a de causa pos.et proprie.c.j.et dicit tex.quod illa audiatia nega da est qui continentiam cause nititur diuidere vt coram vno agat de possessione:et coram alio de proprietate. C.de iudi.l.nulli. Item causa reconuentionis et conuentionis coram eodem fieri debet.iij.q.viij.cui.sed agens nunc petitorio videtur reconuenire etc. Et fortius debet hoc ca su locum habere cum hoc videatur quasi idem negotium. b Sol.glo.in solutione instat.et eius mens b in breui est hec quod causa possessionis et proprietatis debet tractari coram eodem iudice.s.vt impetrando qs non debeat diuer sos iudices obtinere sup possessione et alium sup pro prietate:vt i.c.j.de causa pos.et pro.et quod sicut comitti tur simpliciter causa vel commissa sup vtroque:vt in.c.j.de seq. pos.et fru. Idem coram ordinario quando actor et reus sunt eiusdem fori:vt ille qui cognouit de vna causa cognoscat et de alia.sed quando sunt diuersi fori,secus vt hic:ex quo enim ille qui obtinuit in possessorio est alterius fori debet conueniri sup proprietate coram iudice suo et non coram iudice rei.Non ob.quod.§.dictum est de reconuentione:quia hic non cadit proprie reconuentio,cum reconuentio fiat eo dem durante iudicio:et hic causa possessoria erat iam fini ta,nec poterat petitorium inchoari per reum durante iudicio possessorio propter priuilegium tributum spo liato vt non teneatur spoliatus ante restitutionem rnde

re suo spoliatori:vt in.c.si.de or.cog.hoc intendit tota ista gl.et bene loquitur licet non perfecte explicet hunc articulum.d.Ant.hic nihil boni dicit:licet in hoc vi deatur instare Hosti.hic sup tex.vbi velle quod isti mo nachi tenebantur rndere sup proprietate in iudicio seculari vbi fuit actum possessorio si primo fuisset man data sententia lata super possessorio executioni.sed quia compellebantur rndere sup proprietate antequam electus per eos reciperetur per communitatem castri fuerunt grauati: ideo appellauerunt ad papam vel adiuerunt eum per viam querele,et papa prouidit:vt habetur in lra. Et iste in tellectus est proprie diuersus ab intellectu gl. Et secundum istum intellectum non probaret istud.c.id ad quod quo tidie inducitur:vt cum actor et reus sunt diuersi fori etc. vt in summario secundo. Sed pro intellectu gl.et contra hunc intellectum quem sentit Host.induco literam in eo quod ponderat in commissione quod potestas compellebat conuen tum ad rndendum in iudicio seculari.non enim se fun dat quod hec faciebat ante sententie executionem. Item si causa fuisset ibi ordinarie tractanda debuisset appellari ad superiorem istius potestatis et non ad papam:quia grada tim sunt faciende appellationes:vt.§.dixi.et sic re manet intellectus glo.quem sentit Jo.and.in addi Spe.in tit.de rescrip.presen.§.vlti.versi.item quod facit vbi dicit quod id quod hic dicitur de diuersitate fori procedit quod diuisim competit vtrique.s.vni possessorium,et alte ri petitorium:vt hic.secus si vni competit vtrunque:quia tunc coram eodem iudice sunt tractande cause iste.tamen dicit quod tunc pot impetrare sup altero tamen:vt de re sti.spo.per totum.nec tunc dicitur diuidere continentiam cause:quod no. Pro hoc etiam intellectu glo. facit quod no. Cy.in pal.l.nulli.vbi dicit quod finita vna causa co ram vno iudice pot agi sup alia coram alio etiam per eundem,quod est fortius.sed Bar.in hoc tenet ibi con trarium.ar.l.j.ff.de qbus re.ad eundem iudi.eatur. 15 ¶ † Sed vt omnium saluetur opinio c puto satis eque c posse in hac materia distingui quod aut qs simul et semel vult impetrare diuersos iudices in causa pos. et in causa proprietatis et non pot secundum omnes.et probatur i.c.j. de causa poss.et proprie.et.d.l.nulli.aut finita vna causa vult idem actor agere super alia coram alio iu dice et non pot:quia ex quo potest sine violatione ali cuius regule causam agitare coram eodem debet hoc fa cere:quia ille est melius informatus in causa:vnde quia est melius instructus et ratione identitatis eiusdem subiecti quia super eodem subiecto vtraque causa versatur, de bet ille idem iudex adiri super proprietate. arg.l.j.ff. de quibus re.ad eundem iudicem.quod puto procedere etiam si vellet actor agere coram alio ordinario eiusdem rei. non enim audiendus est ne continentia cause diui datur.Si autem reus in vna causa nunc vult agere con tra actorem sup proprietate:et tunc si est eiusdem fori de bet fieri coram eodem iudice,etiam si reus qui primo fuit actor habeat priuilegium sibi eligendi iudicem,iuxta aut.habita.ne fil.pro patre. Aut sunt penitus di uersi fori:et tunc non tenetur actor rndere in prima causa coram iudice in alia causa.et de hoc videtur casus hic: quia non debet violari regula communis generalis et natu ralis quod actor sequatur forum rei propter illam regulam accidentalem et non multum necessariam ne cause continen tia diuidatur cum alius iudex.s.proprius et naturalis ipsius rei de facili poterit instrui et maxime eo at tento quod nihil commune habet proprietas cum possessione l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acqr.pos. Et causa naturalis vincit accidentalem:vt.l.qui habet.ff.de tutel.et per hoc habes intellectum huius.c.et.c.j. de causa pos.et proprie.et.l.nulli.et opiniones in hoc con 16 trarie possunt reduci ad concordiam. ¶ † Venio ad glos.si.pro cuius expeditione opponitur et videtur quod legitima erat exceptio communitatis de tempore feriato propter vindemias:vt in.l.j.ff.de fer.vbi patet quod sententia lata tali tempore non tenet.in.c.si.§.de fer. Sol.dicit glos.hoc regulare est vt tali tempore non procedatur.Fallit si partes consenserunt quod est re stringendum ad ferias introductas in fauorem ho minum.Nam in introductis ad reuerentiam sancto d rum d consensus partium nihil operatur vt in preallegato c.si.item fallit secundum glo.in actu porrectionis libelli item quando res est peritura vt erat hic:quia inutiliter la bebatur tempus huius electi. Item quando expirat

de fer.in.§.sed in ferijs.et per spec.in ti.de fer.in.§.si.et conclusio est quod ferijs repentinis quas pot iudice re ciuitas ex ali qua causa vel propter aduentum princi pis,vel propter ali quam publicam le titiam non pote rat renuntiari:imo renuntiatio feria rum non se exten deret ad istas fe rias repentinas de quibus verosimili ter cogitari non poterat. Adde tamen quod si renuntians se rijs diceret in in strumento quod renuntiat ferijs,et an factis vel faciendis, vel tam inductis quam in ducendis in tali re nuntiatione compre henderentur etiam ferie repentine:vt no.voluit Bald. in.l.j.ff.de fer. Et adde quod pro ferijs repentinis de iu ris rigore non da tur restitutio,sed de equitate dare tur ex clausula ge nerali si qua mi hi iusta causa etc. secundum Guil.de cu.et bal. in.l.a procedente C.de dila.et tene menti quod in causis alimentorum,et in alijs in quibus agi tur de eo sine quo vita hois non su stentatur potest agi quocunque die fe riato.l.publicas. C.de fer.et.l.eadem. ff.eodem.

a ✝Sebastia.Sapia. ¶ Actis iudicij. Uidetur tñ in hoc posse dici ꝙ in citatione quatenꝰ iudici offeret pôt fieri die firiata. voluit Bar. in extraua. ad reprimendum. in verbo, de plano. sentit idẽ in ru. C. de in ius voc. lꝫ ꝯtrariũ sentiat Bal. in. l. fi. C. de fer. ⁊ rõ est: qꝛ talis oblatio que fit iudici nõ est de ꝓcessu vt ꝓbat in. l. libertꝰ. j. ff. de in ius voc. Quatenus aũt citatio notificat pti vr ẽt qd possit fieri die feriato vt sẽtit bal. in. l. iij. C. de epi. ⁊ cle. Quatenꝰ vero fit relatio ꝑ nũtiũ nõ pôt fieri die feriata vt no. Ang. j. l. fi. C. de ferijs. ⁊ bar. in. c. j. j. eo. ti. de ferijs, vide do. Geor. natã in repe. cle. sepe. §. que oĩa. col. xxij. de ṽ. sig. ⁊ ibi plura circa hanc materiã q̃ pñt fieri die feriata. ⁊ mod. post Bar. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de oper. no. nuntia. iurisdictio huius delegati. argu. c. consuluit. ⁊ hoc

17 voluit gl. in effectu. ¶ †Examinemꝰ nũc eã: ⁊ primo inq̃tũ dicit ꝙ tpe feriato pôt libellꝰ offerri dicit do. Ant. hoc ꝓcedere in oblatione q̃ fit iudici: secus in oblatione q̃ fit parti: qꝛ nõ dꝫ offerri i die feriato. Aduerte ad hũc articulũ latius. nã Spec. in ti. de lib. cõcep. §. nũc videamꝰ. in prin. dicit ꝙ iudici pôt offerri: sꝫ pars ad hoc citari nõ pôt idem vr tenere Bar. in. l. miles. ij. sexaginta. ff. de adul. vbi dicit ꝙ nedũ in casu huiꝰ. §. pôt libellꝰ offerri: sꝫ etiã in qualibet cã ciuili: ideo dicit se obtinuisse in quadã cã vbi fuit ꝓcessum die feriata ꝙ tñ fuit retractatꝰ ꝓcessus vsqꝫ ad oblationẽ libelli: quasi oblatio libelli potuerit fieri die feriata. ⁊ dicit qd sicut pôt tali die offerri libellꝰ per actorem: ita exceptiones fieri pro parte rei qd no. in practica. Sꝫ Jo. an. in addi. spe. in loco pal. tenet ꝯtrariũ regulariter. sꝫ fallit vbi res est tempore peritura seu actio vel priuilegiũ. ⁊ ita intelligit illũ. §. sexaginta. naꝫ vbi loquitur de marito volẽte accusare iure mariti q hꝫ certũ tp̃s ad accusandum iure mariti. ⁊ ꝓ hac opi. Jo. an. facit gl. in pal. §. sexaginta. vbi dicit ꝙ istud est spãle. sed Jo. an. ibi dicit ꝙ illa specialitas est gñalis mõ p̃dicto. ⁊ ꝑ hoc dicit dictuꝫ Joã. an. nõ ꝓcedere in. c. placita. xv. q. iiij. vbi dicit ꝙ lꝫ die feriata nõ possit qs citari vt rñdeat: pôt tñ citari vt ei det libellus: nã etiã ibi tex. vr cõtradicere. vt. s̃. ptꝫ nedũ parti: sꝫ nec etiã iudici regulariter dari pôt. dicit tñ ꝙ ꝑ talẽ libelli oblationeꝫ factã iudici nõ ꝑpetuat iurisdictio tñ qꝛ talis oblatio est nulla ⁊ actꝰ nullus nõ ꝑpetuat iurisdictionem: de quo vide bo. gl. in. c. cũ plures. de offic. de leg. li. vj. tñ qꝛ talis oblatio non hꝫ vim citationis que requiritur ad ꝑpetuãdã iurisdictionẽ. j. de fo. cõpe. c. ꝓposuisti. ⁊ hãc opi. Jo. an. tꝫ. d. Ant. in. c. j. de libel. ob. lꝫ hic aliud senserit: nihil tñ adducit. ¶ Sed ego adduco tex. in. c. qm̃ ꝯtra. de ꝓba. vbi ptꝫ ꝙ petitio dꝫ eẽ de actis iudicij[a] ⁊ acta iudicialia nõ debẽt fieri istis diebus. Jtẽ ipsa petitio seu oblatio est de actis. ad hoc qd no. Jnn. in. c. cuꝫ in iure. in fi. de offi. dele. ergo nõ pôt fieri tali die. itẽ petitio dꝫ fieri in iure, vt in. c. vno. de lit. cõtest. sed ius illo tpe nõ reddit: ergo si ꝓducit extraiudicialiter nullũ effectũ talis ꝓductio hꝫ: ergo dꝫ iterũ ꝓduci. facit qd no. d. Ant. in. c. ij. de dila. vbi dicit ꝙ super copia libelli missa pti in citatorio nõ pôt fieri ꝯtestatio: sed opꝰ est vt fiat iterũ ꝓductio in iudicio qd no. ⁊ hoc quo ad primam exceptionẽ gl. ¶ Scđo dicit gl. regulaꝫ fallere qñ res de qua agit est tẽpore peritura. ⁊ sic dicit debere intelligi istũ tex. nã hoc tp̃s inutiliter currebat electo. Ex hoc habes vnũ intellectũ ad istud. c. ⁊ hoc puto ꝓcedere nedũ inferijs introductis in fauorẽ hoĩm: sꝫ ẽt in honorem dei: vt. j. de fer. c. lꝫ. ⁊ in. c. fi. in fi. ⁊ qd dicam. ⁊ vide Fed.[b] de sen. cõsi. cxxxix. ⁊ hec lec. est satis bona. Dat ⁊ alia lec. ẽm Guil. q dicit se fuisse aduocatũ in hac causa. Et ꝙ id̃ isti fuerũt compulsi qꝛ tota cõitas circa videmias nõ poterat occupari ⁊ qꝛ ꝑ vnũ syndicũ litigabat. ff. qd cu. vni. l. j. sꝫ Jo. an. nõ vr placere. dicit eñ ꝙ huiꝰ ꝯtrariũ no. Jnno. in. c. fi. j. de fer. ⁊ ꝓ hoc qꝛ lꝫ vniuersitas nõ sit in istis occupata: tñ occupat syndicatus vel ꝓcurator. Jtẽ aduocati testes ⁊ similes ꝑsone que sunt necessarie in iudicio, ⁊ hoc vr ẽt tenere Spe. in ti. de fer. §. j. ṽ. sꝫ pone. vbi dicit ferias indulgeri nedũ rusticis: sꝫ etiã militibꝰ, clericis ⁊ burgẽsibus qꝛ ⁊ si ꝑ se nõ occupent: occupant tñ ꝑ alios puta ꝑ ꝓcuratorẽ aduocatũ ⁊c. q̃ rõ militat etiã in

18 vniuersitate. ¶ †Hoc tñ dictũ limito ꝑ ea q̃ not. Jnn. in. c. fi. de fer. vbi dicit papã determinasse qd si aliqui de remotis partibꝰ essent in curia ꝑ se vel ꝑ ꝓcuratorẽ ⁊c. ⁊ dũ ageretur cã ipsorũ occurrerẽt ferie si nullatenus lederent debẽt cogi litigare: qꝛ malitijs hoĩm non est indulgẽdũ. vt. ff. de rei ven. l. in fundo. ⁊ hoc intellige qñ nõ impediunt etia in alijs: qd satis sentit

19 Jnn. dũ dicit alios compelli si nullatenꝰ lederent ⁊c. ¶ †Tertia lec. hic dat ꝑ Jnn. dicit eñ ꝙ id̃ isti tenebant hoc tpe rñdere: qꝛ agebat de regimine reipublice: ⁊ in istis ferijs cause publice tractant. C. de fer. l. publicas. vnde sicut cause fiscales ⁊ publice tunc agunt sic ⁊ cause ecclesiarũ. ⁊ hoc limitat Hosti. j. de fe. c. fi. ⁊ Jo. an. hic, qñ eccl'ia hñs cãm ꝯ laicũ ad hoc instat vt ꝓcedat: secꝰ si laicꝰ ꝯ eccl'iam. C. de legi. l. qd fauore. ne ꝙ statutũ eẽt in fauorẽ tẽderet in lesionẽ. fatet tñ hoc nõ seruari. s. ꝙ cause eccl'iarũ ẽt ꝯ laicũ tractent tali tpe. nec h̃ dictũ plꝫ. d. Ant. h̃ ꝙ in singulis causis eccl'iarũ possit ꝓcedi tpe messiũ: als iura canonica induxissent frustra has ferias ꝯ. c. fi. de fer. sed hec rõ mihi nõ vr bona: quia pñt ferie seruari in foro eccl'iastico inter clericos in eorũ ꝓprijs causis. Jtẽ inter clericũ ⁊ laicũ ⁊ inter laicũ ⁊ laicũ qñ litigant in spectantibus ad forũ eccl'iasticũ: itẽ inter eccl'iam ⁊ eccl'iã: qꝛ ꝓuilegiatꝰ nõ dꝫ vti priuilegio ꝯ priuilegiatũ pariter. vt no. in. c. in p̃ntia. de ꝓba. ⁊ ꝑ Bart. in aut. quas actiões. C. de sac. san. ec. sꝫ qñ eccl'ia agit ꝯ laicũ tã in foro ecclesiastico q̃ in ciuili nõ apparet rõ quare nõ dꝫ seruari priuilegium tributũ ab impatore publicis causis. nõ cause eccl'iarũ publice sunt. j. dist. ius publicũ. ⁊ multa in fauorẽ eccl'iarũ ꝯ iuris rigorẽ statuta sunt. ar. in. c. j. de do. ⁊ ꝯtu. ⁊ in. c. cõtingit. eo. ti. ¶ Quarta lec. est ẽm Gof. sicut tutores dant tpe feriato. ff. e. l. ij. sic ⁊ rectores vt hic. Hec lec. mihi nõ plꝫ. fateor eñ ꝙ tutores pñt dari die feriato sicut rectores nõ tñ sequitur ꝙ cause sup ptãte eligendi rectorẽ pñt tractari tali die: qꝛ p̃mo casu tractatur de fauore publico ne res publica stet sine administratiõe, sed secũdo casu cessat: qꝛ credẽdũ est qd hec cõitas habebat administratorẽ deputatũ ꝑ cõitatẽ. ¶ Quinta lect. est ꝙ in hoc castro nõ erãt vinee: ideo hec exceptio fuit expulsa ẽm Pe. ⁊ Egi. sed hoc nõ iuuat ẽm Jo. an. si tũc aliunde parãt sibi vina vt not. in. c. fi. de ferijs. ¶ Sexta lectu. est ꝙ tp̃s erat feriarũ Bononie: sed nõ tuscie vbi tardiꝰ colligũt vina. sed veritas huius solutiõis ⁊ lecture depẽdet ab alia qõne q̃ ferie debent attẽdi an litigantiũ an loci vbi exercet iudiciũ. de qua questione no. in preall. c. fi.

20 ¶ †Septima lec. est ẽm Uin. ⁊ Phi. ꝙ h̃ agebat de executiõe sñie: vñ nõ obstãtibꝰ ferijs vindemiarũ[c] mandat sñia executioni. Ad hoc depe. di. j. adã. ij. q. j. sicut. Et hãc lec. ad istũ tex. reperio sentire Bar. in. l. ait ꝓtor. §. si debitorẽ. ff. de his q̃ in frau. cre. Archi. in preal. c. sicut. ⁊ exp̃ssius Fed. de senis. ꝯsi. cxxxix. als. ciij. vbi vr hoc dictum Uin. limitare qñ sit executio in bonis sup q̃bus est specifice iudicatũ: qꝛ tunc in executione nõ exigit cause cognitio. vt no. Jnn. in. c. cũ sup. de re iud. in fi. ⁊ ideo cessat ꝓhibitio. l. j. ⁊. ij. ff. de fe. c. fi. e. ti. cũ cessat ibi iudicialis strepitus: secus sentit si peteret executio in alijs rebꝰ q̃ adiudicatis: qꝛ tũc exigitur cause cognitio, vt in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. ⁊ no. in pal. c. cum super. q̃ istis diebus cessare debet. ⁊ sic limita istũ tex. hãc eandẽ lect. sentit Jo. an. in addi. spe. in tit. de libel. cõcep. §. nũc dicendum. ver. xxx. als. xxxv. vbi late hũc articulũ ꝓsequit recitãdo distinctionẽ quã quasi per ꝓpria verba submitto cũ sit pulchra ⁊ quotidiana. Aut eñ q̃rit nunq̃d possit fieri ꝑ iudicẽ mãdatũ de exequẽdo: aut nunq̃d possit fieri ipsa nuda facti executio vigore talis mãdati. primũ regul'r fieri nõ pôt per iura que ferias seruari p̃cipiũt. xv. q. iiij. placita. ⁊ in palle. c. vl. ⁊. C. de fer. l. oẽs ⁊ l. fi. maxime qꝛ executio req̃rit cause cognitionẽ. C. si ꝯtra ius vel vti. publi. ⁊ si non cognitio. canonizata. xxv. q. ij. de re iudi. de cetero. ⁊ regulariter dicit ꝓpter casus exceptos de quibus in. c. fi. pal. Scđo casu distinctiõis subdistinguit inter nudã actualẽ executionẽ facti q̃ in ciuilibus fit ꝑ executorẽ, ⁊ illã q̃ fit in criminalibꝰ. p̃mã inferijs in fauorẽ hominũ inductis vel repẽtinis dicit fieri posse cũ sit nudus minister. allegat de appel. nouit. secus in ferijs solẽnibꝰ ad honorem dei: nisi res esset subito peritura: vel immineret aĩarũ piculũ. vt palle. c. fi. Jn criminalibꝰ vero dicit executionẽ fieri posse in ferijs repẽtinis vel fauore hoĩm introductis. ꝑ. c. sicut. ij. q. j. ⁊ in pal. c. adã. secꝰ in diebꝰ solẽnibꝰ ad honorẽ dei ⁊ sctorũ inductis. ꝑ. c. placita. ⁊. ꝑ. d. c. fi. ⁊. ꝑ. l. fi. C. e. nisi esset publicꝰ latro vel nocturnus depopulator agrorũ. Et idem quo ad hoc vltimã tenet Bar. in. l. oẽs. C. de fer. vbi facit p̃dictã differẽtiã inter ferias introductas qd in honorẽ dei ⁊ in fauorẽ hoĩm: vt in primis nõ fiat executio qꝛ i illis nihil fit vt hoĩes etiã capi nõ possint: in scđis sic. ⁊ idẽ sentit i. d. §. si debitorẽ. Aduerte qꝛ hoc discrepat a dicto Fede. in duobus. primo sentit Jo. an. ꝙ indistincte nõ pôt fieri mãdatũ de exequẽdo die feriata in fauorẽ hoĩm etiã si nõ req̃rat cause cognitioneꝫ. ⁊ hoc sentit ꝑ hoc verbũ maxime supra positũ: qd nõ puto verũ imo videt hic text. in oppositũ vbi fuerũt iudices dati sup executione ⁊ ipsam mãdauit fieri nõ obstãte tpe feriato. vñ dic: vt. s̃. dixi ꝙ qñ nõ exigit cause cognitio: vt qꝛ fit in rebꝰ sup q̃bus est sñiatum pôt fieri tale p̃ceptũ de exequẽ. facit ꝙ no. in. c. lꝫ eps. ⁊ in. c. q̃uis. de p̃bẽ. lib. vj. in nouel. Et vide Jnno. in. c. ex rõne. de ap. vbi dicit ꝙ hoc casu nõ requirit etiã citatio in executionis actu. scđo discrepat a dicto Fed. qꝛ sentit Fed. in ꝯsil. palle. ꝙ nuda executio pôt fieri etiã in ferijs introductis in honorẽ dei cũ nõ exigat cause cognitio.

21 ¶ †Et ꝓ Fed. ⁊ ꝯ Jo. an. facit gl. in cle. j. de offi. deleg. que vult testes posse recipi tali die feriato[d] qñ nõ versat aliq̃ cause cognitio, quod etiam tenet Spe. in ti. de ferijs. §. ij. ver. sed quid si tunc. ⁊ Jo. an. in. c. j. eo. tit. ego puto posse dici ꝙ executio tali die feriato fieri non debet. alleg. bo. tex. in arg. in. c. j. eo. ti. vbi patet ꝙ talibꝰ ferijs nõ debet quis adiudicari ad mortẽ nec ad penam: nec debent recipi sacramenta nec fieri

b ¶ Fede. de se. adde ꝙ illũ sequitur Alex. consi. xliiij. Zacharias.

c ¶ Uindemiaruꝫ. Adde ꝙ posui in apostil. ad istuꝫ. s̃. isto. c. in. j. aposti. in ver. executioni post Aeneã falc. Zacharias.

d ¶ Tali die feriato. aut loq̃t de die feriato in honorẽ dei vl' sctorũ. ⁊ ego dicerẽ indistincte ꝯtrariũ ꝑ ea q̃ no. Fe li. in. c. si diligẽti. co. vj. ṽ. quartum correlariũ. j. d fo. cõpe. ⁊ lãfr. de ori. in. c. qm̃ ꝯ falsam. §. testiũ depositiones. nu. 8. ⁊ ibi in apo. celsi remissiue. j. de fi. instr. eũdẽ in cle. sepe. ⁊ ibi iterũ in apo. eiusdẽ celsi in verb. de plano. de ver. sig. i ferijs aũt i hoĩm cõmodũ introductus forte putarẽ hoc ꝓcedere. Limitabis tñ meuꝫ primũ dictũ ꝑ ea q̃ ponã in prima mea apost. in ver. instantiã iudicuꝫ, isto eodem capi.

nec fieri mercatio &c. sic a multis licite abstinetur vt liberius possint homines vacare diuinis. & quia omnis vox pconis debet cessare tali tempore: vt. l. dies festos. C. eod. ¶ † Sed si executio fieret de facto teneret 22 lʒ cõmitteret peccatũ: qꝛ nõ est actus iudicialis. & sic cõcordo hec dicta lʒ cõmitteret peccatũ: qꝛ nõ est actus iudicialis. & sic cõcordo hec dicta: & sic etiã dico i receptiõe testiũ vt nõ debeat fieri, facta tñ valet: vt dico in preall. c. j. & inquantũ dixi peccatum cõmitti si fieret executio tali tpe dic hoc verũ nisi immineret aliquod periculũ, puta fuge. nã poterit ex hac cã qs tũc capi & teneri & carcerari: vt not. Bar. in pal. §. si debitorẽ. et hoc not. qꝛ non discutitur alibi ita clare & late iste articulus sicut hic. ¶ Ultimo dicit glos. in fi. ꝙ fallit regula vt nõ procedat tẽpore feriato qñ finitur iurisdictio iudicis, ne iudicialis instãtia euanescat. & alle. c. cõsuluit. de offi. dele. sed illud. c. potius facit contra in eo qđ debet ibi pronuntiari qñ expirat iurisdictio nec põt parcere cõtumaci expectãdo in diẽ sequentẽ. & cõtra hanc gl. est gl. in. c. placita. xv. q. iiij. qꝛ lʒ expirẽt lite, non tñ perit causa. & ideo nõ debet ppter hoc pcedi tpe feriato. et videt hic idẽ sentire Inn. in. c. de causis. de offi. dele. & d. Ant. hic. & hoc videtur verius: qꝛ cum hoc nõ sit iure cautum ne immineat necessitas magna non debemus violare regulam iuris maxime tendentem in fauorem dei & bonum publicum.

23 **Additio.** ¶ † Puto tñ ꝙ si expiraret istãtia iudicij[a] posset snĩa in his ferijs pferri: tũ ppter rẽ tpe piturã arg. hic & in. l. oẽs. C. de ferijs. & j. de ferijs. c. lʒ. & c. fi. tũ qꝛ versatur fauor publicus vt instãtia nõ pereat. hinc dicit Bar. no. in. l. seius & augerius. in fi. ff. ad leg. fal. ꝙ si iudex viderit instantiã perire ex defectu termini debet ex officio suo snĩam ferre. qđ intelligo partibus citatis. arg. de offi. 24 dele. cõsuluit. l. de vnoquoqʒ. ff. de re iu. ¶ † Extra gl. addũt doc. casum desiderantẽ facti celeritatẽ vt vbi mora periculuʒ inducit. ff. de dã. infe. l. j. ponit Hosti. aliud exemplũ. magister iuxta scholas alteri⁹ magistri b scholas cõduxit, & voces adinuicẽ cõfundunt, primus depellit vltimũ[b] C. de stu. li. vr. ro. lib. xj. l. vna. & cã tractari poterit his diebus. Idem dico consimili rõne qñ faber cõduxit hospitiũ iuxta scholas vel iuxta domũ doctoris vel scholaris & eũ impedit malleando: nunqd aũt faber teneat cedere doctori vel scholari, vide bo. gl. in pall. l. vna. & in. l. j. ff. solu. ma. & plene p Bar. vbi cõcludit sm quosdã ꝙ si primo faber cõduxit nõ tenet cedere: al's secus, nisi sit necessitas: vt qꝛ alibi schole nõ pñt cõmode situari: nã tunc vtilitas publica q̃ versat in doctorib⁹ & scholaribus qui replẽt terrã sapientibus debet pferri priuate vtilitati. argu. i preal. l. j. Alij vero indistincte tenet ꝙ teneat faber cedere ppter publicã vtilitatem. Bar. ibi concludit hoc dependere ex iudicis officio considerata in fauorẽ doctorũ & scholariũ propter publicã vtilitatẽ. & no. ibi Bar. ꝙ causa dotis & doc. & scholariũ concurrunt in priuilegijs. vt ibi no. & hec potior videt causa doc. & scholarium: qꝛ in eis versat publicus fauor in communi qui replent terram sapiẽtibus. & etiam in particulari cũ quilibet possit eos audire & addiscere: quod non est in dote.

¶ De foro competenti. Rubrica.

1 ☞ Forum quid sit, & quid veniat eius appellatione.

¶ Quia rei ad iudicia frequẽter vocati excipiũt de foro & solet plerũqʒ dubitari qđ forũ sit excipiẽs sequi debeat. iõ post titulũ pcedẽtẽ subijcitur iste sm Gof. ego cõtinuo sic ad pcedentia. Tractaturus author de singulis actibus & partib⁹ iudicij, qꝛ ante aliũ actũ iudicialẽ debet discuti de cõpetentia fori, iuxta not. in. c. inter manosteriũ. de re iudi. & i. c. pe. de excep. ideo pmittit istã rubr. qꝛ posito fundamẽto ponit edificiũ. j. q. j. cũ paul⁹. materia habet in decretis. xcvj. di. iij. q. vj. & v. qõ. iij. & iiij. 2 xj. q. j. xxj. q. v. p totũ. repetit in. vj. & cle. ¶ † Quero p declaratiõe rubrice qd sit forũ, seu qd cõprehendat appellatiõe fori. Sol. di. Hosti. ꝙ forũ in neutro ponit p territorio cuiusqʒ iudicis: infra qđ põt in facinorosos aiaduertere. ff. de ver. sig. l. pupillus. §. territorum. vñ tota dioce. dicit territoriũ epi. xvj. q. vij. oẽs basilice. extra qđ territoriũ ipune nõ pateret. de cõsti. c. ij. li. vj. for⁹ vero in masculino genere est loc⁹ vbi ius redđit. j. de verbo. sig. forus. & dic ꝙ altero istorũ modorũ capit hic. põt enĩ intelligi de foro cõpe. i. de territorio cõpetẽti, infra qđ territoriũ sit causa cõpetens vt qs ibi cõueniri possit. posset etiam intelligi de loco iudicij. s. in quo loco iudicij qs debeat cõueniri. sʒ prime modus accipiendi verior est & magis cõsentane⁹ nigro, cũ in sequẽtibus capi. nõ tractetur cõpetentia fori respectu loci vbi exercet, sʒ de cõpetẽtia ius dicẽdi. reperiunt tñ ista vocabula in alia significatione: nõ tñ quantũ ad ppositum nostrũ. nã forũ aliquãdo capitur pro loco in quo fiunt nũdine. vñ Ouidius: Ad fora cõueniũt qs nunqʒ credet amori. Itẽ dicit for⁹ locus vbi calcant vue. s. calcatoriũ. Item spatia plana in nauibus. vñ Uir. Laxabatqʒ foros. & dicitur tunc a ferendo pro eo qđ hoies fert. Item dicitur foramẽ in naui, per qđ remus emittit a pforando qꝛ perforat. vñ & forulus dꝛ bursa seu scriptoriũ eo qđ crebro sit perforatũ ad pẽnas & cornua mittẽda. appellatione tñ fori cum subiecta materia patit cõprehendũ c tur iurisdictiõ alia[c] nõ ea que sunt ordinis. de offi. ordi. cũ eps. li. vj. ideo si committuntur seu concedunt inferiori ea que pertinent ad forum ecclesiasticum, de talibus tantum debet intelli. ar. pdicti. c. cum episcop⁹. pus. l. pupillus. §. territorium. ff. de ver. signi.

1 ☞ Clerici sunt conueniendi coram eorum episcopo, & non possunt in alium consentire. 2

3 Clericus remouens cãm a suo episcopo, & transferens in alium iudicem: quomodo puniatur.

4 Iudex an possit dari altera pte absente vl inuita.

Causa potest committi etiam per delegatũ absqʒ eo quod requiratur consensus partium.

5 Archiepiscopus cogit suffraganeum ad administrandum iustitiam, si est negligens: non tamen ad ipsum per hoc causa deuoluitur.

6 Episcopus proprius quis dicatur.

Domicilium quis sortitur ratiõe rei contractus & delicti. vide. j. eo. c. sane.

7 Subditus quis proprie nõ dicitur ratione rei cõtractus vel delicti.

Si quis clericus.

† Clericus corã suo epo cõueniri dʒ. h. d. ¶ Casus literalis. Statuit cõciliũ Calcedo. ꝙ si vn⁹ clericus cãm habeat aduersus alium clericũ non deserat epm ppriũ, sed pri⁹ apud epm actio ventilet vel consilio eiusdem apud aliquos ecclesiasticos quos vtraqʒ pars voluerit iudiciuʒ obtinebũt. B. ¶ Not. clericũ cõueniendũ coram suo epo. Ex quo infertur ꝙ solus eps habet iurisdictionẽ in clericos in foro cõtentioso. sed de hoc dic vt no. in. c. quãto. & in. c. cũ ab ecclesiarum. de offi. ordi. & xj. qõ. j. de persona. dico plenissime in repe 2 titiõe. c. si qs cõtra clericũ. j. co. ¶ † Not. ij. clericũ nõ posse cõsentire in aliũ iudicẽ sine licẽtia sui epi: d de quo hic cum gloss.[d] & in. c. significasti. j. eodem. 3 ¶ Quero cum gl. j. quid † si actor deserat[e] ppriuʒ e epm rei, & cõueniat eũ corã alio iudice. glos. rñdet ꝙ debet puniri prout trãdit in. c. inolita. & c. placuit. xj. q. j. & c. si diligenti. j. eo. dic tu hoc verũ qñ traheret eũ ad iudiciũ seculare: quo casu loquuntur iura in gl. alle. sed si traheret eũ coram iudice ecclesiastico: lʒ tũc sit puniẽdus, qꝛ cõtẽpserit proprium epm, nõ tñ ita grauiter sicut si corã seculari. & pro hoc vide bo. gl. in. c. significasti. j. e. & quod super ea dicã. ¶ Glos. ij. opp. de. c. dilecti. s. titu. proxi. vbi sm canones nõ pponit actio metu con f trarij. Exponit glos. actio, id est petitio.[f] ego dico ꝙ tex. stat pprie. nõ enĩ dicit tex. & ꝙ ppont actio sed quod ventiletur actio. i. ipsum ius competẽs. nam actio est ius competens prosequẽdi &c. insti. de acti. in pn. et not. in prealle. c. dilecti. sine enim actione nemo experit, nisi sibi competat actio vel aliquid qđ habet loco actionis vt iudicis officiũ. vt. ff. de nego. gest. l. si pupilli. §. si. & s. de off. iud. c. ij. et facit iste. tex. ad illđ qđ dixi supra in. c. dilecti. ¶ Quero nunquid sine licentia possit consentire in aliũ iudicẽ. glo. iij. ꝙ non: et est clara. No. ex gl. g inquãtũ intelligit hic cap. consilium pro licẽtia[g] quod qñqʒ cõsiliũ capitur pro consensu et hoc est propter subiectã materiã, pprie tñ differũt consiliũ & cõsensus. no. in. c. cũ olim. de arbi. et de elect. 4 cum in veteri. ¶ † Opp. cum gl. fin. de. c. cum R. de offi. dele. vbi dat iudex ad voluntatẽ vni⁹ partis: & hic exigitur consensus vtriusqʒ. Solu. illud loquit qñ altera pars est absens vel reus nõ vult cõcordare: al's secus vt hic. De intellectu huius c. dic melius vt ibi not. Et generaliter dic qđ sm cõsuetudinẽ curie si vtraqʒ pars est presens & concordãt dat iudex de cõi cõsensu: si discordãt quelibet pars eligit vnũ & curia dat tertium. Si altera pars est absens obtinet presens iudices ad voluntatem suam: saluo tñ iure recusandi. de off. de leg. per totũ. & vide qđ no. in. l. obseruandum. ff. de iudi. licet sit equum facere nõ tñ est necessariũ: qꝛ põt superior etiã delegat⁹ cãm committere absqʒ quod requirat cõsensum partiũ sm Jo. an. & bene in. c. sup questionũ. §. si vero. & §. fi. de offi. dele. sed cõsilium est vt detur de consensu partium ne postea possit recusari vt ibi. Et quo ad casum huius. c. dic vt sentit glo. in verbo alios, qđ põt hoc. c. intelligi ꝙ si eps pprius cõmittat cãm alij tunc necessario nõ requirit consensus partium & procedit opinio Jo. an. & potest secundo intelligi qđ

Zacharias.

a ¶ Instãtia iudicij. ita no. Spe. in ti. de dila. §. j. ver. sed pone iudex. & seq. & §. fi. in fin. et in ti. đ ferijs. §. sequit. vsi. pe. & ibi Jo. an. in aposti. ad ipum. & Bar. i l. more. ff. eodẽ. et Pau. de cast. in. l. eadẽ. ibidẽ. et ibi per eos ꝙ si instãtia iudicij expiraret posset iudex iusiurandum recipere a teste die feriata.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ultimũ. Hoc exẽplũ ponit Specu. in tit. de iudic. §. sequit. vsi. qd, si magister cõduxit scholas. & in. §. generaliter. ponit exẽplũ de duob⁹ scholarib⁹ habẽtib⁹ cameras cõtiguas & vn⁹ impedit aliuʒ studere. qđ etiam refert Jas. in. l. j. §. sʒ excipiunt. in pn. ff. de ferijs. et ibi co. pe. multa ponit i hac materia que possint fieri tempere feriato.

c ¶ Iurisdictionalia. Addõ Ant. de but. cõsi. xix. & ibi vide vnde dictus sit forus.

d ¶ Cũ gl. imo iste tex. probat ꝙ per prius dʒ adiri iudex maior qui est eps q̃ iudex inferior. qđ est con. c. sicut de simo. et c. cum in eccle. de maio. & obedien. Andra. Barba.

e ¶ Deserat. Adde vidẽdum Ro. consi. cclxix. vbi ponit quinqʒ practicas in mõ puniendi trahẽtem reũ in vetito examine.

f ¶ Petitio. alit exponit Gof. vt hic per do: Card. Andre. Barba.

g ¶ Pro licentia. no. ꝙ cõsilium capit pro licentiẽ: & sic sequitur ꝙ nõ bene dicit. d. pet. ꝙ eps põt ratificare sententiã ex quo requirit licentia q̃ debet precedere actũ. itẽ pondera qꝛ scđm hoc videtur hic casus

ꝙ nõ sufficit tacitus cõsensus episcopi qḋ est cõtra do. Ab. in. c. significasti. j. eo. And. Barba.

a ¶ Metropolitanũ. Tu põdera q2 si a negligẽtia iudicis appellat᷑ vt ptz in. c. ex cõquestione ḋ rest. spo. li. sequit᷑ ꝙ ꝑpter negligẽtiã ꝑt adiri metropolitan⁹ Andre. Barba. Sebasti. Sapia.

b ¶ Est gñalis. Et nũꝗ̃ amittit᷑ vide Feli. i. c. fi. col. xiij. ver. circa forũ. j. ḃ ti. ꝛ an qs sortiat᷑ domiciliũ ex assidua ꝯuersatione. an vero reqrat᷑ ꝙ qs habeat in loco cõuersatiõis maiorẽ partẽ bonoꝝ suoꝝ vide Fel. i. c. dilect⁹. ij. co. xi. v. ad domiciliũ sortiẽdũ. de rescri. et nũqd ḃ ꝓcedat i clericis. vide eũdẽ Feli. in. c. postulasti. i ꝓn. j. e. vbi dicit ꝙ domicilium bñficij semꝑ ẽ ꝓncipale in clericis.

c ¶ Bñficij qḋ obtinet. Addẽ qḋ voluit ro. ꝯs. ccclxxvi. Ang. ꝯs. xliiij. et vide qḋ voluit Cal. cõsi. xiij. hoc eo. titu.

d ¶ Rei vł delicti. Adde qḋ voluit Fed. consi. xxxiij.

prorogẽt illi iurisdictionẽ alterius de licẽtia epi. ꝛ tunc necessario intelligit᷑ ꝙ debeat interuenire cõsensus vtriusq3 partis. vt in. d. c. significasti. ꝛ in c. P. ꝛ. G. ꝛ in. c. de causis. de offi. deleg. ꝛ in. l. ij. ff. de iudi. ꝛ. l. si quis ꝑ errorẽ. ff. de iuris. om. iudi. Nõ obstat ꝑdictum. c. iudices. xj. q. j. q2 ꝓm glo. loquit᷑ in criminali: ꝛ hodie non tenet. Host. dicit ꝙ imo tenet s3 loquitur in cã criminali epi presbyteri vel diaconi. xv. qõ. vij. si aũt. vt. s. tũc re⁹ eligat iudices qui de causa habeant cognoscere. dic vt ibi nota.

5 ¶ † Quero extra gl. quare tex. dicit prius ꝛc. per hoc eñ verbum sentit ꝙ postea põt conueniri coraz nõ suo iudice. So. hoc dicit q2 postea in cã appellationis causa agitat᷑ corã metropolitano ꝓm Hostien. ꝛ ad hoc. c. pastoralis. de offi. or. Vel ꝓm Pet. hoc dicit ꝑpter epi proprij negligentiã: ꝛ ex hoc sentit ꝙ epo negligẽte deuoluit᷑ cã ad metropolitanũ[a]. de quo no. in preal. c. pastoralis. ꝛ in. c. j. de sup. neg. ꝓla. lib. vj. sed ego semꝑ tenui ꝯ̃riũ vt in casu negligentie semꝑ regulariter nõ deuoluatur iurisdictio ad archiepm̃ l3 possit cõpellere episcopũ ad iustitiã ministrãdã. pro hoc qḋ dico in. c. null⁹. de iurepa. ꝛ dicã in. d. c. pastoralis. ꝛ plene tetigi in repetitione. c. si qs ꝯ̃ clericũ. j. e.

6 ¶ † Ultra hoc q̃ro quis dicat᷑ eps ꝑprius apud quẽ iste possit conueniri. rñdeo ꝙ põt dici ꝑprius eps domicilij. forus etiam domicilij est generalis[b] ꝛ vniuersalior omnibus alijs, vt no. in. c. fi. j. eo. ꝛ est expssum in. c. dilecti. j. eo. Itẽ dr̃ proprius vt ibi possit cõueniri ratione beneficij[c] quod obtinet in loco l3 sit alterius dioce. quod intellige qñ agit᷑ de illo bñficio tm̃ si nõ requirit residẽtiaz. ar. in. c. sane. j. e. ꝛ in. l. fi. C. vbi in rẽ ac. ꝛ in. c. dilect⁹ fili⁹. s. de rescrip. Si vero exigit residentiam: tũc cũ ibi cõtrahat domiciliũ. iuxta no. ꝑ Inn. c. ex ore. de priuile. idẽ dicẽdũ qḋ. s. dixi de iudice domicilij: vt possit ibi cõueniri etiã de alibi gestis iuxta no. in. c. fi. j. eo. Itẽ dicit᷑ propri⁹ ratione originis proprie l3 alibi habeat domicilium. ar. optimum in. c. iij. de temp. or. lib. vj. ꝛ. ff. ad muni. l. assumptio. ꝛ qḋ ibi no. C. de municip. ꝛ origi. l. j. ꝛ. l. origine. lib. x. Qḋ intelligo vt ibi possit cõueniri: si tamẽ ibi reperiatur: ꝛ nõ aliter: iuxta no. per Bartol. in. d. l. assumptio. Item potest dici ꝑprius ratiõe ordinis ab eo recepti. ꝓ hoc est gl. singu. in. l. heres absens. ff. de iudi. ꝛ illam gl. dico procedere quando eũ ordinauit noĩe ꝑprio tãꝗ̃ suũ subditũ: vt q2 habebat domiciliuz in sua diocesi: secus si ex commissione alteri⁹ episcopi q2 ille tũc dicitur facere. arg. in. c. si eps. de preben. li. vj. Item q̃tum ad casus hui⁹ c. vt ibi possit cõueniri põt dici proprius eps ratione cõtractus rei vel delicti[d]. j. eo. c. fi. Aduerte tamen q2 ratione rei contractus vel delicti non dicitur qs ꝑprie subditus: l3 sortiatur forum vt ibi conueniri possit: vt dicit gl. in cle. j. de foro competen. que est notabilis in verbo subditos. ꝛ de sententia excom. c. nuper. in gl. v.

1 Iudex secularis condemnans clericum sua autoritate excommunicatur.
2 Clerici etiam coniugati gaudent beneficio fori. 7.
3 Excommunicatus potest iterum excõmunicari.
4 Iudex in dubio an itelligatur de ecclesiastico an seculari.
5 Seruientes ecclesijs an habeant priuilegium ne conueniantur a iudice seculari.
6 Famuli clericorum non gaudent priuilegio fori familia episcopi sic.
Factores ecclesiarũ corã quo iudice conueniũtur.
Persone que gaudent priuilegio fori. 5.
8 Conuersi ecclesiarum gaudent priuilegio fori.
9 Clerici coniugati olim q fuerũt ꝑmoti ad sacros ordines possunt alere olim eorum vxores de fructibus beneficij que gaudent priuilegio fori.
10 Eremite vtrum sint persone ecclesiastice: ꝛ gaudeant priuilegio fori.
11 Rectores hospitaliũ q̃ casu gaudẽt ꝑuilegio fori.
12 Clericus an possit per iudicem secularem cõdemnari ex consensu episcopi.
13 Verbum sit excommunicatus: an importet ipso iure vel per sententiam.

1 Nullus. ¶ † Iudex secularis s̄ clericũ per se distinguit ꝛ cõdemnat excõicari debet. h. d. duo facit: primo prohibet, secũdo adijcit penam. ibi, qḋ si.

2 ¶ † No. primo ibi, clericũ vllũ ꝛc. ꝙ quisq3 clericus in quocunq3 ordine ꝯstitutus gaudet ꝑuilegio fori vt non possit distringi vel condemnari per iudicem secularem: concor. c. cum nõ ab homine. s. ti. proxi. ꝛ cum hoc prohibeatur indistincte facultas distringẽdi vel cõdẽnãdi, infertur ꝙ etiã per viam reconuentionis hoc fieri non potest: de quo plene dixi in. c. at si clerici. tit. pxi. Item cum indistincte prohibeat de quocũq3 clerico infertur idem esse in clericis cõiugatis: in eis tñ dic vt leg. in. c. vno. de cleri. cõiug. li. vj. ¶ Not. secundo ꝙ iniuria facta clericis videtur facta ecclesie dei: fungunt᷑ eñ clerici legatione dei. ij. q. vij. accusatio. in fin. vbi dicit tex. ꝙ iniuria eorum ad christum pertinet, cuius legatione funguntur. de hoc tñ dic vt dixi in. c. cum venissent. de iudicijs. ¶ No. excõmunicatũ dici ab ecclesia sequestratũ: ꝛ hoc ideo q2 ab ecclesia separatus est. xxiiij. q. iij. certum. ex quo infertur excommunicatum ab ecclesia posse ꝛ debere repelli. ad hoc. xxi. di. cleros. in verbo, infideles. ꝛ. xxv. dist. perlectis. facit. c. responso. de senten. excommu. per locum a speciali.

3 ¶ † Ultimo not. inquantum dicit de distringente, ꝙ excommunicatus potest iterum excommunicari[e]. nam ex districtione clerici inducit᷑ excommunicatio. xvij. q. iiij. si quis suadente. ꝛ nihilominus mãdatur excommunicari ab homine. de quo vide bo. gl. in. c. ita quorundam. de iudeis. vbi no. quid aperatur secũda excommunicatio: sed quatenus tex. loquitur hic de cõdem. non puto ꝙ ex hoc sit excommunicatus ipso iure: ex quo nullaz violẽtiam intulit ipsi persone nisi in casu cap. qm̃ de immu. eccle. lib. vj.

4 ¶ † Uenio ad apparatum ꝛ opp. contra tex. in eo quod dicit nullũ iudicum debere cõdemnare ꝛc. ex hoc enim crimina remanebunt impunita contra. c. vt fame. de senten. excommu. Solu. prima glo. metu contrarij supplet ad tex. s. secularium: ecclesiastici enim non prohibentur. Ex hoc no. ꝙ verbum iudicum: simpliciter prolatum refertur ad seculares ꝛ non ad ecclesiasticos: ꝛ forte ideo quia iudices ecclesiastici cõmuniter sunt prelati, ꝛ denominantur a prelatura ꝛ dignitate quam habent: vt archiepiscopi, episcopi, ꝛ abbates ꝛc. Cõtra hoc tñ facit tex. in. c. cũ speciali. de appel. vbi tm̃ cõprehendit᷑ iudex ecclesiastic⁹ ꝛ nõ secularis appellatiõe iudicis; qḋ probatur ex illo. c. iuncta. l. cũ specialis. ꝛ. l. apertissimi. C. de iudi. ad idẽ. c. si iudex laicus. de sen. excõ. lib. vj. Nam si tm̃ ꝯprehenderet᷑ secularis, frustra fuisset additũ verbũ, laic⁹: dico hoc debere intelligi ꝓm subiectã materiã. nã in dispositionibus ecclesiasticis comprehenduntur clerici nisi subiecta materia aliud suadeat: vt hic. In secularibus vero dispositionibus tm̃ cõprehẽdentur seculares. arg. c. ij. de consti. libr. vj. ꝛ in. c. a nobis. de sen. excõ. Si materia pariter est proportiõabilis istis ꝛ illis, ꝛ lex promulgatur ab habẽte potestatem super vtrisq3, satis puto ꝙ comprehẽdat omnes iudices. ar. in. c. canonũ. de cõsti. ꝛ hoc no. ꝑpter statuta facientia mẽtionem de iudicib⁹ simpliciter.

5 ¶ † Scḋa glo. querit q cõprehendant᷑ hic appellatione minorũ q nõ possunt distringi a iudice seculari. Rñdet ꝙ pñt cõprehẽdi scholares siue ecclesie deseruientes deputati ad eius obsequiũ ꝛc. In quãtũ dixit de scholarib⁹ habuit forte respectũ ad quasdã ecclesias, maxime in alemania vbi sunt scholares seruiẽtes eccl̃ie ꝛ addiscẽtes vt clerici: in. c. j. de ce. mis. Uin. vł intelligere de ianitorib⁹ eccl̃iarũ seu ḋ illis minorib⁹ q sunt deputati obsequio eccl̃ie vt adueniẽte etate ꝑmoueant᷑ ad ordines: ꝛ hoc vł velle allegãdo. c. oĩs etas. xii. q. j. Fed. de se. in ꝯsilijs suis ĩtelligit istũ tex. de deputatis ꝛ astrictis eccl̃ie seruitio. sec⁹ ꝓm eũ si nõ eẽt sic astrictus: q2 tũc l3 incedat in habitu ꝛ tõsura, ꝛ viuat inter clericos ꝛ intersit celebratiõi diuinoꝝ nõ gaudet ꝑuilegio eccl̃ie ẽt respectu ĩmunitatis

e ¶ Excõmunicari. Idẽ vult Bar. in. l. de pupillo. §. si pluribus. ver. vlteri⁹. ff. ḋ no. ope. nuu. ꝛ ẽ cõis opi. ꝓm. d. Alex. in. l. q bis idẽ. in. ij. no. ꝛ ibi Ias. pulchre i iij. no. quẽ etiã vide i. d. §. si plurib⁹ in. ij. col. ver. q̃rit Bar. ff. de v. ob. ꝛ an reqrat᷑ plures absolutiões. vide bar. vbi. s. vbi ponit an bãnit⁹ diuersis bãnis possit rebanniri vna absolutione, an pluribus. Aeneas falco. Anto. Francis.

¶ In hoc passu an excõicat⁹ plurib⁹ sentẽtijs debeat hr̃e plures absolutiones, vel sufficiat vna ꝓ oĩbus vltra hic allega. vide ẽt Bart. idẽ ponẽtẽ i. l. si separatim. ff. de appella. ꝛ vide gl. et doc. i. c. cũ ꝓ cã. de sen. excõ. ꝛ vide q̃ habent᷑ i. c. engeltrudam. iij. q. iiij. ꝛ habet᷑ ꝑ gl. i. c. inter quorũdã. de iude. ꝛ ꝑ Bal. in. l. fi. C. de nup. q alle. i j. in. §. si plura. ff. ad turpi. lea.

a ¶ Perpetuo: Adde videndum quoddam consilium in cōsilio. Abba. consil. xv. ⁊ vide Calde. consi. pe. de reg.

b ¶ Velit indistincte. Tu pōdera qꝛ illa glo. vr̄ verior: ⁊ pbaꝛ ex. l. j. ⁊. ij. C. de epi. ⁊ cle. Bal. tꝫ in. d. l. j. scđo pbaꝛ p̄uilegiū datū clerico: ideo datur famulo: quia seruit clerico. sed ista rō hꝫ locū siue seruiat ad tp̄s siue seruiat perpetuo vide Bald. in. l. si nō plures. C. de sacrosan. ecc. vbi dicit qđ priuilegiū datum clerico vr̄ datū ecclesie: ita priuilegiū datuꝫ filio respectu patris videtur datū patri: ideo dicit si reuocantur oīa priuilegia titij vr̄ reuocatum priuilegium filiorū, vide ibi. Itē hoc ꝑbatur in. c. fin. de offi. archi. negaꝛ ꝙ sit casus specialis fauore episcopi. Jo an. de imo. sequitur glo. Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Familia clericorum. Generaliter hoc ꝓcedit ꝙ priuilegiū concessum persone extē ditur ad familiares: vt not. in authē. habita. C. ne fil. pro pat. Abb. in. c. quāto. in. ij. not. de censi. Alexā. in. l. si finita. §. si de vectigalib⁹. col. iij. versic. circa scđm. ff. de dā. infect. Circa vero familiā clerici vide Bal. i. l. j. C. de vxo. mili. vbi dicit ꝙ gaudent famuli necessarij: secus in nō necessarijs. ⁊ sec⁹ etiā in familiari licentiato. vide etiā Maria. soci. in. c. j. col. x. in. xviij. decla. s. eod. vbi ponit quid de famulis cōductitijs ⁊ nō perpetuis.

d ¶ Uxore cle. adde Pet. de anch. consi. cxcvij.

persone: ⁊ pondera glo. istā in eo qđ dicit deputatos ⁊c. facit tex. in. c. per exceptionē. de priui. li. vj. in v̄bo ꝑpetuo^a oblati. ⁊ hoc placet. nō eñ videꝛ tales persone gaudere priuilegio: maxime fori nisi sint perpetuo ⁊ efficaciter oblati. arg. in cle. j. de deci. in fi. 6 ¶ † Licet gloss. in. c. clericuꝫ. xj. q. j. velit indistincte^b ꝙ familia clericorum^c gaudet priuilegio fori. Sed vt ibi not. Archid. post alios. ⁊ in. c. ecclesiarū seruos. xij. q. ij. non videtur hoc habere locū in cōductitijs seruitorib⁹: id est q seruiūt precio: hoc enim non reperiꝛ iure cautū. facit qđ no. Inn. in. c. significātibus. de offi. deleg. ⁊ in. c. ij. de maio. ⁊ obe. vbi dicit ꝙ clerici sunt exēpti a iurisdictiōe impatoris: quia sunt res sp̄uales ⁊ ex toto corpus ⁊ animā deputauerūt ⁊ dederūt se in seruitiū ⁊ sortē Christi. xij. q. j. cui portio. que rō cessat in istis q taliter se non mācipauerunt obsequio Christi. In familia vero epi vr̄ hoc sp̄ale vt gaudeat priuilegio fori: vt in. c. fi. de offic. archi. ⁊ hoc cōmuniter tenēt ibi doc. Quid autē de rustico ecclesie, vide gl. in. c. indicatū. lxxxix. dist. vbi Jo. tꝫ ꝙ gn̄aliter cōueniunꝛ corā seculari. fallit in duobus casib⁹ qñ ecc̄lia in hoc hꝫ priuilegiū ab impatore ⁊ qñ habēt generalē administrationē: vt rōne administratiōis cōueniant in foro ecc̄iastico. ⁊ pro hoc facit. c. si clericus laicū. j. eo. Specu. addit aliū casum qñ cōueniꝛ sup re quā tenet ab ecclesia de quo in Spe. de ꝯpet. iu. adi. §. i. ver. xxvij. Et facit. d. c. si clericus laicum. ⁊ qđ ibi no. Inno. Quid de vxore clerici^d an gaudeat p̄uilegio fori: ⁊ glo. dicit ꝙ sic. in. c. eps. xxxij. dis. ⁊ in. c. ij. xi. q. j. Joā. an. tꝫ contra: vt in. c. vnico. de cle. cōiu. li. vj. ⁊ mouetur qꝛ nūꝙ hoc fuit receptū vt in criminalibus vxor clerici ꝯueniret corā iudice ecclesiastico. itē videreꝛ absurdū vt in ciuilib⁹ conueniret corā iudice seculari: in criminalibus vero corā ecclesiastico. nō ob. ſm eñ si dicatur idē cōtingere in ꝑsonam clerici: quia hoc operaꝛ character qui personam clerici non egreditur. 7 ¶ † Puto ꝙ cōtraria opi.^e possit sustineri: ⁊ ꝯsidero qđ hec questio pōt dupliciter intelligi: primo in vxore cōiugati clerici. scđo in vxore diuisa a clerico ꝓmoto ad sacros que vouit cōtinentiā: de qua in. c. cū sis. ⁊ ca. sane. de cōuer. cōiug. Primo casu aut clericus cōiugatus nō incedit in habitu ⁊ tōsura: ⁊ indubie eius vxor nullo gaudet priuilegio^f ecclesiastico: qꝛ hoc casu nec clericus ipse gaudet: vt in preall. c. vno. si vero incedit in habitu ⁊ tonsura: tūc dico ꝙ sicut ipse cleric⁹ gaudet in criminalibus priuilegio persone, ita ⁊ vxor eius: quia gn̄aliter tradiꝛ vxorē debere sortiri forū ex persona mariti: vt. l. cū quedaꝫ puella. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ alibi dicit imperator, mulieres honore maritorū erigimus: ⁊ genere nobilitamus: ⁊ forum ex eoꝝ ꝑsona statuimus. l. fi. C. de incolis. lib. x. facit. l. femine. ff. de sena. Ad idem. l. ij. C. de epis. ⁊ cle. vbi coniuges clericorū in multis alijs priuilegianꝛ respectu ipsorū clericorum in qb⁹ nō priuilegianꝛ vxores non clericorū. ⁊ lꝫ loquaꝛ ibi text. de ꝯhētib⁹ añ clericatū vt no. ibi glo. idē intelligā de ꝯhentibus post clericatū: dūtaxat quo ad priuilegiū in criminalib⁹: ex quo licite ꝯhunꝛ in minoribus vt saltē gaudeāt priuilegio cōi quo gaudēt cetere ꝯiugate respectu maritoꝝ: ⁊ facit qđ coniugiū nō repugnat substātie ordinis sed solū ꝓhibet cōiugiū in alijs ex ꝓhibitiōe ecc̄ie: vt not. in. c. cū olim. de cle. ꝯiug. ⁊. xxv. q. j. que ad perpetuā. ⁊ per Inn. in. c. plꝫ. de ꝯuer. cōiu. Nō ob. qđ dicit Jo. an. absurdū esse vt in criminali rñdeat corā vno: i ciuili v̄o corā alio: quia imo nō est absurdū. ar. i. l. fi. C. de iur. om. iud. ⁊ eoꝝ q̄ no. in. c. quāto. de offi. or. ⁊ Inn. in. c. cū ab ecclesiarū. eo. ti. Itē idē videm⁹ in ꝑsonā ipsi⁹ clerici ⁊ ea dꝫ esse ratio de specie ad sp̄cm, q̄ est de gn̄e ad gen⁹: vt in. c. pastoralis. §. itē cū totū. de offi. dele. sicut eñ qñ marit⁹ gaudet ex toto priuilegio fori idē reperiꝛ in vxore: ita si ꝑ ꝑte gaudet marit⁹ dꝫ ⁊ ꝑ parte gaudere vxor. nō ob. qđ dicit de charactere nā ⁊ multi gaudēt p̄uilegio fori qb⁹ character impressus nō est vt est videre in monialibus. 8 ¶ † Et in ꝯuersis ecclesiarū. j. de sent. excō. i. c. de monialib⁹. ⁊. c. nō dubiū. ⁊. xij. q. j. duo sūt gn̄a. itē in familia epi ⁊ similib⁹: de quibus infra subijciā. 9 ¶ † Scđo casu ꝑncipali i vxore ꝓmoti ad sacros simpliciter puto qđ in oībus gaudet p̄uilegio fori^g ex ꝑsona mariti sicut ipe marit⁹ ꝑpter iura superius allegata. ⁊ maxime si vouit cōtinentiā. nā ⁊ harū cura nō est abijciēda: imo clericus pōt de fructib⁹ sui bñficij alere ipsam sicut faciebāt ap̄li. vt in. c. oīno. xxxj. dist. ⁊ vide ibi bo. glo. ⁊ ap̄li ducebant secū vxores suas. vt ibi not. ¶ Quero qd de penitētialib⁹^h an sint de foro ecc̄ie. do. Ant. ꝙ sic ꝑ. c. aliud.^i xi. q. i. ego dico qđ illđ. c. solū ꝓbat vt penitētes alios possint cōuenire in iudicio ecclesiastico: nō eñ dicit qđ necessario sint cōueniēdi i foro ecc̄ie: ⁊ hoc expresse vr̄ velle Inn. in. c. significantib⁹. de offi. dele. vbi dicit ꝙ penitētes et alie miserabiles ꝑsone sunt sub protectione ecc̄ie vt super iurib⁹ suis possint adire ecclesiasticū ne ab alijs ingetenꝛ. lxxxvij. disti. ꝑ totū: sed si aliqs vellet tales conuenire corā seculari iudice nō pñt excipere qđ debēt corā ecclesiastico cōueniri: sꝫ si grauenꝛ corā seculari: tunc bene possunt habere refugiū ad ecclesiasticum: qđ no. nō enim interuenit aliquis actus qui habuit istos eximere a iurisdictiōe imperatoris: al's de facili euacuareꝛ iurisdictio imperatoris. ⁊ facit dictum Inn. in preal. c. ij. de ma. ⁊ obe. 10 ¶ † Et ex hoc inferꝛ quid dicēdum in eremitis^k. glos. in. c. nulla. xciij. dist. ⁊ in. c. q vere. xvj. q. j. tꝫ ꝙ sunt sub epo in cui⁹ territorio sunt. idē videꝛ velle Inn. in. c. cum monasterium. de ele. et dicit eremitā^l esse personā ecclesiasticam. ⁊ Archid. in. c. vno. de excēs. prela. lib. vj. vbi dicit

e Sebasti. Sapia. ¶ Contraria opiñ. Vide domi. Maria. soci. in. c. j. col. x. in. xvij. decla. s. hoc titu.

f ¶ Nullo gaudet priuilegio. Quo ad vxorē clerici Jo. de imo. hic sequitur gl. lꝫ. d. Ant. hic trāseat cū Joā. and. ⁊ pōdera quia ista distinctio. d. Abb. nō videtur militare quādo vir est assumptus ad sacros: quia tunc vxor nō cohabitat secū in quo releuatur vir ꝑpter vxorē qꝛ ex persona mariti gaudet illo priuilegio, ⁊ iura que hic alleg. d. Abba. ꝓcedunt in muliere cohabitāte: cū marito non procedit in casu isto. And. Barba.

Zacharias. ¶ Adde quid in concubina clerici an gaudeat priuilegio fori. Tu dic post Ro. singu. suo. dclxij. in tip. licet vxor. qđ sic. alleg. duas glo. no. alteram in xxxij. dist. in. c. eos qui. ⁊ secundam. xj. q. j. in. c. clericum. dat rationem de qua hic. s. que cum sit de familia clerici sequitur forum eius: lxxxix. distin. c. indicatum, legiste habent text. in. l. ij. C. de episc. ⁊ clericis. ⁊ in proe. ffoꝝ. quod facit ad apost. do. And. Barb. in ver. velit indistincte. s. prox. de quo per doct. ⁊ maxime Moder. in. l. cum quedam puella. ff. de iurisdi. om. iudi.

Anto. Francis. ¶ Ad ea que hic dicuntur de vxore ⁊ cōcubina clerici, an gaudeāt priuilegio clerici. primo de vxore: dicas ꝙ si clericus est talis ꝙ ipse nō obstāte ꝙ si clericus gaudet priuilegio clericali iuxta text. in. c. vnico. de cle. coniuga. lib. vi. ipsa vxor etiam gaudebit tali priuilegio: alias autē nō posset dici vxor iuxta materiā tit. de cleri. cōiuga. ⁊ maxime in. c. diuersis fallacijs. ¶ De concubina aūt dicas vt ple. tra. in. l. cum quedā puella. hic alle. ꝯcubina autē laici non sequiꝛ forū concubinarij: vt in. l. de iure. i si. ff. ad muni. ⁊ habeꝛ ꝑ Spe. in tit. de cōpe. iu. adi. in. §. j. in ver. xliij. ¶ Et adde ꝙ cleric⁹ concubinam retinere nō pōt. l. eū qui. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in aut. de mona. i. §. his vero. ⁊ habeꝛ per Bar. in. l. ⁊ si ꝯ. C. de nup. ⁊ vid tex. in. c. nullus. xxiij. di. ⁊ in. c. ꝑter. ea. di. ⁊ i. c. vestra. de coha. cleri. ⁊ mu. imo si publice retinet dꝫ p̄uari beneficijs. ⁊ eodem mō si occulte vt i c. a multis. d eta. ⁊ q̄li. ⁊ p. d. Abb. in. c. ex ꝑte. de testi. qđ dicit Bar. ꝓcedere ēt i clericis in minoribus ꝯstitutis vt dixit ipse i. l. in cōcubinatu. circa mediū ff. de concu. nunquid aūt ꝯcubinatus sit permissus de iure ciuili, no. in. l. i. ⁊ ibi per glo. C. de ꝯcub. et in. l. in cōcubinatu. preallé. vbi ꝑ Bar. in. i. q. ⁊ concluditur ꝙ sic. et ideo dixit Bal. i l. si eū. C. de cōdi. inser. qđ morari cū cōcubina non est turpe dū tñ interueniāt ea que reqrūtur ad hoc vt cōcubinat⁹ dicatur esse permissus etiam de iure ciuili: vt per Bal. in. l. j. ff. de concu. ⁊ per eundem in addi. Specu. in ti. de suc. ab intest. in ver. naturalis filius.

g Sebasti. Sapia. ¶ Priuilegio fori. De hoc tamen posset dubitari: quia priuilegiū fori qđ sequiꝛ vxor ex persona mariti est ratio vnionis matrimonialis. l. cum quedam. in prin. ff. de iuris. om. iud. c. hec imago. xxxiij. q. v. nisi dixeris ꝙ licet separetur thorus: tamen cōsistit matrimonium: vt no. Abb. in. c. pe. in. ij. no. j. de conuer. coniu. ⁊ communicantur actiones ⁊ possessiones. c. martinus. vbi Abb. de cogna. spiri.

h ¶ Penitentialibus. Adde Cal. consi. vij. de iudi.

i ¶ Per. c. aliud. Tu pondera quia. c. aliud dicit petat iudiciū ecclesiasticum. modo si violatur regula vt actor sequatur forū rei: vt ibi: ideo illud est quia penitens est sub protectione ecclesie propter hoc conueniet laicum corā ecclesiastico. ergo multo fortius cōuenietur ipse coram ecclesiastico. argu. auꝛ. multomagis. C. de sac. san. eccle. Andre. Barba.

k ¶ In eremitis. Qđ hic diciꝛ de eremitis pondera qꝛ habēt certum habitum vt videmus ⁊ adherent religioni licet nō sint religiosi ⁊ honeste viuūt. facit. c. j. de post. prela. vbi veniunt adherentes. Andre. Barba.

l ¶ Eremitam. Adde videndum Anto. de bu. consi. xj. And. Barba.

qđ est religiosa ꝑsona. Cõtrarium tenet Laurẽ. ⁊ Jo. de lig. in cle. per literas. de prehen. sicut eñ tales ex vtero matris ꝓcesserũt laici: ita ⁊ in eodẽ statu cẽsendi sunt ex quo nõ interuenit aliusactus eos eripiens a iurisdictiõe imꝑatoris: que est duplex vʒ receptio ordinis: ⁊ ꝯuersio ad aliquã ꝺ religionibꝰ approbatis: vt in. c. fi. de reli. do. ⁊. xvij. q. iiij. si quis suadente. de sentẽ. excõmu. c. nõ dubium. cũ simi. ⁊ hoc dictũ verius vr̃ de iure licet primum equius. isti enim eremite non habẽt certam regulam: nec sunt obligati ad standũ ibi: sed sola volũtate tenent: ⁊ sunt sicut locuste que non hebẽt regẽ. vt dicit gl. in ꝓalle. c. qui vere. vnde absurdũ videret vt sola volũtate possint se eximere a iurisdictione imꝑatoris ⁊ redire quãdo volũt. ⁊ ꝑ hoc optime. xij. q. j. duo sunt genera. ⁊ satis est ꝙ hoc iure nõ ꝓbat. ¶ † Et ex his infert etiã ad aliã q̃stionẽ quid de rectoribus hospitaliũ[a] qui vtũtur cõiugio[b] ⁊ habẽt propriũ: licet aliq̃ portẽt aliqđ signũ in veste: puta crucẽ vel qđ simile. Joã. de li. ⁊ Lau. in ꝓalle. cle. ꝑ literas. tenent ꝙ non gaudent ꝓuilegio ecclesiastico; nec in personis eorum nec in ꝓprijs bonis rationibꝰ ante dictis: qa non sunt clerici vel cõuersi. Host. in summa de reg. §. j. vñ. qđ de rusticis. videt distinguere ꝙ aut isti edificauerũt hospitalia ꝓpria authoritate ⁊ nõ gaudent aliquo ꝓuilegio: aut cũ authoritate episcopi, tunc secus: qa tunc videntur religiose persone. sed videtur in fi. hoc dictum restringere quando promiserunt in manibus episcopi caste viuere et vxore mortua aliã non ducere: ac proprijs renunciauerunt: tũc eñ satis põt teneri hec opi. Hosti. quasi videantur cõuersi: al's istis nõ interuenientibus sequor primum dictũ. hec etiam faciũt pro fratribus ⁊ sororibus tertij ordinis[c] q dicũt fratres de penitẽtia. itẽ pro istis fratribus q dicuntur milites sancte Marie[d] seu fratres gaudẽtes. Nã tenet Bar. in duobus locis ꝙ gaudent ꝓuilegio fori: ⁊ ꝙ super hoc vidit aliqua cõsilia: vt ipse not. in. l. j. ad fi. ff. de pe. ⁊ melius in. l. semp. §. fi. de iure immu. ⁊ seqtur hic do. Ant. ⁊ ẽt Pau. in cle. cũ ex eo. de sen. excom. ⁊ dicit ibi Jo. de lig. ꝑ hac parte extẽse cõsuluisse. Cõtrariũ tenet ibi Lau. et eius dictum sequẽdo consuluit Fede. de se. consi. cxl. mouetur qa lʒ isti habeãt quendã modum viuendi a papa approbatũ nõ tamen sunt veri religiosi[e] vt not. in. d. cle. cũ ex eo. ⁊ in cle. j. de reli. do. cum nõ profiteantur tria substantialia regule nec dimittãt vxores nec sint clerici: de quo aliquid in Spe. de statu mo. §. j. ver. xxxvj. Et hec opi. videt mihi verior: licet precedẽs sit equior ⁊ tutior: nã si status eorum cõsyderet plus videt accedere ad vitam laicalẽ q̃ ecclesiasticã: cum enim sint tria substantialia cuiuslibet religionis. s. paupertas, castitas, ⁊ obediẽtia. de sta. reg. cum ad monasterium. isti non seruant primo omnino castitatẽ seu continentiã cũ habeant vxores: nec paupertatẽ cũ habeant ꝓpriũ: nec omnino seruare possunt obediẽtiam qui cũ habẽt vxores nõ habẽt oĩno potestatẽ sui corporis. de cõsan. ⁊ affi. nõ debet. Vnde in eis cithara cũ psalterio. i. vita actiua cũ contẽplatiua male cõcordãt vt dicit text. in. c. diuersis fallacijs. de cle. coniu. ergo cũ accedãt potius ad statũ laicale q̃ ecclesiasticũ debẽt censeri laici: cũ mixtũ attribuat simplici vbi magis incalescit. ff. de stat. ho. l. q̃rit. ⁊. iij. q. iij. hermaphroditus. ⁊ optime facit tex. in. c. duo sunt genera. xij. q. j. vbi dicit duo esse genera christianoꝝ: vnũ qđ est mancipatũ diuino officio: ⁊ deditũ cõtẽplationi ⁊ orationi: ⁊ ab omni strepitu temporaliũ rerũ cessare cõuenit: vt sunt clerici ⁊ deo deuoti. s. conuersi ⁊c. sed isti nõ possunt dici clerici ex quo nõ habẽt ordines nec plene conuersi sicut requirit illa litera cum non sint dediti contẽplationi ⁊ orationi: sed inuoluũtur negotijs secularibus magis q̃ ecclesiasticis. Ex his cõcludo quid dicendum de istis fratribus[f] q appellantur iesuati[g] qui incedũt discalciati ⁊ portant caputiũ album ⁊ cõformant se in vestimentis: non eñ debẽt gaudere tali ꝓuilegio fori quia nõ sunt clerici cum nõ recipiant ordines nec sunt veri religiosi cum non profiteãtur illa tria substantialia: imo nullum substãtiale promittunt. Et si hodie inde aliqs exiret: posset contrahere matrimoniũ ⁊ habere ꝓpriũ ⁊ quia cum sint nati laici nec interuenit aliqs actus eos eximens a iurisdictione imperatoris: vt ordo vt plena cõuersio: debẽt adhuc laici reputari vt. s̃. dixi. Alias esset in optiõe cuiusq; se eximere a iurisdictione sui iudicis ⁊ redire q̃n vellet; imo nescio si dicã ipsos peccare mortaliter cum veniant cõtra ꝓhibitionẽ. c. fi. de reli. do. ⁊. c. vnici. eo. ti. li. vj. vbi distincte precipitur ne quis nouã religionẽ inueniat: sed quicũq; ad religionem conuerti voluerit vnã de approbatis assumat. Vnde isti transgrediendo ꝓhibitionẽ sic solẽniter ⁊ ex causa factam incurrũt non modicũ peccatũ. arg. in. c. ij. de maio. ⁊ obe. ⁊. xiiij. q. j. qđ precipitur. ⁊ qđ no. in. c. generali. de elec. lib. vj. Et sic nõ video qũo ex eodẽ facto mereant penã ratione transgressionis ⁊ priuilegiũ fori: cũ ꝓpter peccatũ fortius perdat priuilegiũ iam questũ. ne cle. vel mona. c. ij. ⁊. xj. q. iij. priuilegiũ. ⁊ de do. post diuor. resti. ca. ⁊ si necesse. ⁊ hoc credo verum, licet do. Anto. teneat oppositum quẽ quãdoq; in transcur. lectionũ fui secutꝰ. ⁊ mouet qꝛ tales se constringunt multis disciplinis. Jtẽ eo qꝛ ambulabãt discalciati possunt dici in statu penitẽtiũ q sunt sub ecclesia. xj. q. j. aliud. Ad hoc enim rñdeo, primo ꝙ penitẽtes nõ gaudent priuilegio fori. vt. s̃. dixi. Jtem ⁊ fortius isti non stant simpliciter in statu penitentie: imo sub vmbra quadã religionis. vñ appellant se fratres ⁊ in habitu ⁊ i dormitorio ⁊ in refectorio ⁊ in alijs ꝓcedunt tanq̃ religiosi. Et iste ordo cũ nõ sit approbatus ⁊ expresse ꝓhibitus inducit confusionẽ quandam ex nimia varietate religionũ. ⁊ pro hoc videbo tex. in. c. pernitiosam. xviij. q. ij. ⁊ gl. in ca. fi. xij. qđ. vlt. ⁊ ꝺ hoc vide hodie extraua. Jo. xxij. q̃ incipit sancta romana. que ꝓfert excõicatiõis sñiam contra assumẽtes noue religionis habitũ ⁊ cõstruẽtes sibi loca noue congregationis seu iã cõstructa recipientes: ⁊ eadẽ sñia afficit prelatos qui ꝑter sedis apostolice autoritatẽ talem viuẽdi ritum cõcedũt. Et vide de istis iesuatis qđ plene dixi in opere consiliorum consil. lv. Vidi nuperrime ꝙ papa Martinus qntus cõcessit eis vt vsq; ad beneplacitum sedis apostolice possint licite in suo statu ꝑmanere de quo satis letꝰ fui cum sint hoĩes bone vite: ⁊ ꝑ ꝓdicta possunt decidi multe alie qõnes similes: vt de disciplinatis[h] ⁊ similibꝰ.

12 ¶ † Glo. iij. opponit ꝙ etiam cũ permissione epi nõ possit secularis distinguere ⁊ condemnare clericũ vt in. c. significasti. j. eo. Sol. hoc arg. vacat a cõtrario sensu quia reperit cõtrarium in iure. vel solue aliter ꝺm doc. ⁊ ꝑmo ꝙ potest hoc intelligi de pontifice. s. papa. nam cũ eius permissione posset: vt in. c. menam. ij. q. v. ⁊. xij. q. ij. cum deuotissimam. ⁊ qđ dixi in. c. ij. s̃. titu. pxi. Vel. iij. arg. hic a cõtrario refertur ad minores ecclesie ⁊ nõ ad clericos: vl' quarto intellige ꝙ pñt ꝯdẽnare de ꝯsensu epi. i. ad cõdẽnandũ adducere. j. de sen. excõ. vt fame. vel quinto poterũt ex delegatiõe epi condẽnare in cã mere ciuili, iuxta no. in ca. ij. s̃. tit. prox. ¶ Opp. ꝙ imo clericus possit ꝑ secularẽ condemnari. ar. eorũ que no. in. c. at si clerici. s̃. tit. proxi. ⁊. iij. q. viij. cuius in agẽdo. glo. iiij. respõdet ꝙ illud procedat in causa recõuẽtionis. Tu dic vt plene dixi in ꝓalleg. c. at si clerici. itẽ fallit ꝺm doct. in cã feudali vt in. c. verũ. j. eo. sed intellige vt dixi in. c. ceterũ. s̃. eo. ⁊ de materia dic vt no. in. c. cũ non ab hoĩe. s̃. de iudi. vt not. xxiij. q. v. princeps. ⁊. xj. q. j. in sum. ⁊. c. clericũ nullus. ea. cã ⁊. q. ¶ † Vltimo

13 q̃ro[i] an isti sint excõicati ipso iure an per sententiam gl. vlt. dicit ꝙ per sñiam: ⁊ allegat concor. in qbus patet ꝙ per hoc verbũ sit,[k] nõ infertur sententia ipso facto: sed canon ferende sentẽtie. ⁊ in hoc no. istũ tex. iuncta gl. ⁊ licet doc. hic trãseant cum ista glo. tamen glo. est in cõtrarium in. c. quicũq;. de here. li. vj. q̃ vult ꝙ per ista verba sit excõmunicatus fertur excõmunicatio ipso facto. ⁊ solet illa gl. cõiter teneri ⁊ ad istam gl. dic ꝙ ꝓcedit quando.

Zacharias.

a ¶ De rectoribꝰ hospitaliũ. adde an dicãt ꝑsone ecclesiastice, ꝑ bald. in addi. ad spe. in titu. de sta. mo. an rusticus. ⁊ in spe. in. §. ij. vs. xxxvj. Cardi. in cle. ij. q. xj. de ꝓbẽ. gl. in. c. qlqs xvij. q. iiij. ⁊ alex. plenius q̃ ꝑ aliquem in. l. fi. ff. de iure immu.
Anto. Franc.

¶ De huiusmõi hospitalarijs an gaudeant ꝓuilegio clericali. Dicas ꝑmo ꝙ hospitalia subsunt epo vt in. c. inter dilectos. de don. ⁊ in c. ad hec. de reli. do. ⁊ cle. qa cõtingit. eo. tit. ⁊ adde qđ prior hospitalis exẽpti est exẽptus ⁊ si sit laicꝰ: vt ꝑ Bar. in. l. qđ cõstitutũ. de test. mil. qđ dicit esse notãdũ ꝺ quo tñ an hospitalarij ⁊ tẽplarij sint exẽpti hr̃ ꝑ gl. ⁊ doc. in. c. recepimꝰ. de ꝓui. ⁊ ibi Jnn. tʒ ꝙ sic i gl. ma. ⁊ vide q̃ habẽtur l. c. ad abolẽdam. de hereti et an tales hospitalarij gaudeant priuilegio clericali, vide oĩno ꝑ. d. Car. i cle. ꝑ lr̃as. de prebẽ. ⁊ tenementi qđ tales hospitalarij dicũt deo deuoti vt in. c. si qs. vt ibi per glo. xxiij. dist.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Vtũt cõiugio. An statuto laicorũ ligent hospitalia, vide Abba. in cõs. xxvj. incivr̃ ꝙ sit. i. j. vol. Ant. ꝺ bu. in cõsi. xl. inci. nulla est dubitatio. Alex. in cõsil. ccviij. incip. statutis accurate perspectis. iij. ij. vol.

c ¶ Tertij ordis. vide in ista materia q̃ late scripsi i. c. cãm q̃ in nu. 2. s̃. tit. j. Aene. fal.

d ¶ Milites scte marie. adde abb. consil. cv. s̃. alleg.

e ¶ Veri religiosi. Vide Joã. cal. in eiꝰ cõsilijs vbi cõsuluit nõ esse sub foro ecclesiastico. idẽ 13. d. Pet. de anch. in. d. cle. eo. vide q̃ ꝺ dixit i recollectis. sed pondera ca. duo sunt gñã. xij. q. j. vbi dr̃ qđ dediti ꝯtẽplationi ⁊ orationi ⁊ diuino offic. sunt sub foro eccl'iastico: sed substituti huiꝰ gaudẽt isto foro, ergo.
Andre. Barba.
Sebasti. Sapia.

f ¶ Fratribꝰ. De istis iesuatis an eorum religio sit approbata, vide Abb. in ꝯsi. lv. incip. in qõne q̃ vtitur inter fratres scti Francisci. co. xiiij. vbi tenet esse approbatã eorũ vitam non vt religiosorum sʒ vt viuẽtiũ laudabilr̃. ⁊ ad hoc vide q̃ alleg. Fel. in. c. ecclesia sctẽ Marie. col. j. s̃. de cõstitu. vbi declarat nun qđ hmõi persone dicant religiose.

g ¶ Jesuati. Addꝺ Anto. de but. ꝯsi. alleg. xix.
Antoniꝰ Frãcis.
¶ Circa istos iesuatos, dicas qđ nõ sunt religiosi neq; gaudẽt ꝓuilegijs eccl'iasticis vt. p. d. Abba. i. c. nullus. de fo. ꝯpe. quod tñ nõ puto trãsire sine dubio propter multa ꝓuilegia q̃ habent ex qbꝰ vident haberi pro ꝑsonis ecclesiasticis. de q̃ plenius dicetur in. d. c. nullus.

h ¶ Disciplinatis. Adde eundem consil. xxxj.

i ¶ Vltimo quero. Vide glos. in. c. si qs ex clericis. de vi. ⁊ ho. cle. qui dicit per sententiã. vide ibi doc. contra istã gl. in text. in. l. j. C. de secun. nup. vide ibi bar.
Andre. Barba.
Sebasti. Sapia.

k ¶ Verbũ sit. Vide Bald. in. l. j. C. de sec. nup. vbi dicit ꝙ ista verba infamis sit, sunt late sñie. ⁊ illud dictũ ad propositũ alleg. Feli. in ca. rodulphus. colũ. xxj. versi. sit excõmunicatus. s̃. de rescript. vbi dicit

qđ ista vba excõmunicat⁹ sit, importāt ipso facto limitat tñ vt hic per Abb. nisi pferātur in materia que per alia iura inducat excõmunicationē per sententiam. ꝛ ad hoc dicit glos. hic singularem.

quando per alia iura patet qđ nõ auferatur ipso iure. nã excõmunicatio infert ex districtione persone in ca. nuper. j. de sen. excõ. nõ autē ex actu iudicandi: vnde intelligunt verba ſm subiectã materiam. ꝛ dicã aliquid de materia. j. eo. ſi diligenti.

1 ☞ Forũ quis sortitur ratione rei vbi sita est. 4.
2 Delegatus principis potest subdelegare.
3 Cause quo casu possunt delegari vltra duas dietas a prouincia delegantis.
5 Ratione delicti quis sortitur forum.
6 Archiepiscopus nõ habet iurisdictionē in personas neqꝫ ĩ res existētes in diocesi sui suffraganei.
7 Judices si litigāt super limitibus prouinciarum quid fiet.

1 SAne. †Ratione rei de qua agitur sortit quis forũ. ita cõmuniter summaꝛ. vel sic magis specifice: epus rõne rei ꝯuenit corã archiepõ in cuius prouincia res sita est. ❡ Casus literalis. Querebaꝛ a cño pa. Si duo epi diuersarũ ꝓuinciarũ super aliqua possessiõe vel loco adinuicem cõtendant quis sit eorũ iudex: ꝛ respondeꝛ ꝙ ille primas vel patriarcha vel archieps in cuius iurisdictione est locus de quo cõtendũt cognoscat vel det iudices q cãm dirimāt. Ber. ❡ No. primo ꝙ appellatione primatis venit aliqñ archiepiscopus: vt hic. tñ proprie venit patriarcha vt in. c. j. ꝛ. ij. xcix. dis. ꝛ de hoc aliqd infra. ❡ †No. ij. habētem potestatē cognoscēdi habere potestatē delegandi. ad hoc. c. vt litigātes. de offi. or. lib. vj. et in l. vna. C. q ꝑ sua iurisdi. ꝛ hoc in ordinario ꝛ delegato a principe[a]. Quid autē in delegato inferioris a principe, vide glo. in. c. is cui. de offi. delega. li. vj. ❡ †Opp. ꝛ videtur primatem nõ arctari ad delegandũ nisi per se cognoscere põt ex quo res est in sua ꝓuincia vt in. c. dilecti. ꝛ in. c. fi. j. eo. ꝛ. l. fi. C. vbi in rē act. Sol. gl. pma intelligit qđ debet delegare quãdo nõ põt vel nõ vult per se cognoscere. Vel ſm Vin. intellige quãdo primas est remotus a partibus vltra duas dietas tunc dabit iudices ꝓpinquiores: nisi impediatur ex iusta cã: puta quia subditi suffraganeoꝝ nolunt recipere. s. de offi. ordina. pastoralis. ꝛ hoc dicit do. Anto. notandũ. extendit eñi iura loquētia de dietis ad inferiorē delegantē a pa. ego hoc dictũ Vinc. non puto verũ[b] quia qñ iudex vult cognoscere ratiõe rei site in eius territorio nõ habetur respectus ad numerũ dietarũ. sicut eñi ratiõe ꝯtus potest conueniri in loco cõtractus quantũcũqꝫ distet a domicilio partiũ: vt in. c. dilecti. j. eo. ꝛ arg. in. l. contraxisse. ff. de act. ꝛ obli. ita rõne rei site cũ ista equiparãtur. j. eo. c. fi. Ad hoc tex. in preall. l. fi. C. vbi in rem act. que loquit indistincte. ꝛ qđ not. in. c. dilecti. j. eo. ꝛ allego ad hoc text. expressum maxime iuncta glo. in verbo, eadē. ꝛ qđ ibi no. doct. in. c. ex parte. j. eodē. ꝛ idē dico in iudice domicilij vt non possit causas delegare extra suã dioce. vt in ca. vt litigātes. de offi. ordi. lib. vj. nisi interueniat cõsensus partium: vt ibi. Et sic constitutio de duabus dietis nõ potest sibi locũ vendicare in inferiorib⁹ cum nõ potuisset inuitis partibus causam delegare extra eoꝝ dio. ꝛ si esset iudex rõne rei ꝛ vult cognoscere per se tunc vt. s. dixi nõ fit cõputatio dietarũ. si vero vult cõmittere: tunc secus si ꝓsupponimus litigantē multum distare a loco rei site: cũ hoc tēperio intellige qđ dixi in. c. fi. s. tit. proxi.

4 ❡ †Glo. ij. colligit ex tex. ꝙ sub illo iudice agere debet actor in cuius dio. sita est res. Goffre. intelligit ꝙ sit in optione actoris, an velit reum conuenire corã iudice rei site: an coram iudice domicilij. vnde supplet tex. vel in cuius dio. qs habet domiciliũ: vt no. in ꝑal. l. fi. C. vbi in rem act. Host. tꝫ contrariũ. nam ſm eũ facile erat hic inferre si hoc intellexisset. de deci. c. ad audientiã. vnde per hoc videtur semper agēdũ coram iudice sub quo sita est res[c]. Inno. in. c. dilectus filius. s. de rescrip. sequitur opi. Goffre. ꝛ idē Joã. calde. hic. ꝛ est communis opi. vt no. in preall. l. fi. ꝛ no. j. eo c. vltimo.

Additio. ❡ Et in. c. dilecti. j. e. ꝛ in his trib⁹ iuribus prime allegatis est gl. ordinaria de hoc. nam alꝛs forũ domicilij superflueret si ratione rei quis esset conueniendus necessario vbi res sita est. nam idem esset ratione cõtractus ꝛ rõne delicti: cũ ista parificētur. j. eo. dilecti. ꝛ simi. Ad istũ text. põt dici ꝙ habuit respectũ ad id qđ coiter fieri solet. solet enim reus cõueniri vbi res sita est. Sꝫ circa hoc quero quid si ista res sita esset in diocesi alterius episcopi a litigantibus nunquid cõuenietur corã epo rei site: an vero tñ corã archiepõ in cui⁹ ꝓuincia sita est res. do. Anto. videt hic intelligere in quodã notabili qđ tñ coram archiepõ.[d] colligũt enim ex text. ꝙ ratione rei site non subijcit quis iudici inferioris grad⁹: ꝛ sic eps non subijcit epo: sed archiepõ tñ. sed hoc dictum oino puto falsum: quia eps in dioce. alteri⁹ reputat priuat⁹. vt in. l. iij. ff. de offic. presi. ❡ †Unde si ibi deliquit põt per epm illius dioce. puniri[e] vt no. c. j. de rap. ꝛ in. c. ij. de cõsti. li. vj. ꝛ. iij. q. vj. in summa. ꝛ. c. j. ꝛ licet ibi dicat gl. ꝙ fallit ratione possessionis: hoc tñ non est verũ per supradicta: qa si põt cõueniri per epm delicti fortius poterit super re in eius dioce. sita iudicare. Vel saluando gl. predictã. iij. q. v. in sum. dic ꝙ habuit respectũ ad primũ in eo qđ supra dixerat ꝙ reus dꝫ cõueniri corã iudice suo alꝛs actor trahēs punit. Fallit scꝫ vt nõ puniaꝛ si rõne possessionis vel ꝯtus vel delicti trahit eũ ad aliũ iudicē. s. ad iudicē rei ꝛc. quasi innuat ꝙ iste nõ est ꝓprius iudex: non tñ per hoc sentit quin corã iudice domicilij possit cõueniri: vel ꝙ non possit conueniri coram archiepõ in cuius dioces. sita est res rõne rei site. Unde itellige text. dupliciter. pmo ꝙ res erat sita ĩ dio. archiepi vel pmatis. scđo ꝙ appellatiõe primatis venit hic largo modo sumpto vocabulo quilibet ordinari⁹ ecclesiasticus hñs territoriũ: dr eñi primas inquantũ ibi primus presidet: nã ꝛ archieps nõ põt dici ꝓprie primas. ꝛ tũc hec decretalis est clara: sed verbũ prouincia, positũ in text. facit vt meli⁹ referaꝛ ad archiepm. Vel intellige tex. ꝛ tertio qñ cõtendũt de re quã quilꝫ eoꝝ dicit esse in sua dio. argũ. in. c. j. de relig. domi. certumqꝫ est ꝙ si sita sit in prouincia vnius archiepi: tunc ille archiepiscopus esset iudex licet cõtendētes sint diuersarꝫ prouinciarum: ꝛ quia forte nemo possidebat rem illã: vl quilibet dicebat se possidere: ꝛ sic nõ apparebat quis esset actor vel reus ideo non fecit mētionē de iudice domicilij sed de archiepiscopo in cuius prouincia erãt res vt ipse de cuius iurisdictiõe non dubitabaꝛ ratiõe rei deberet occurrere ꝛ lites per se vel per aliũ diffinire. arg. in. l. equissimum. ff. de vsufru. ꝛ facit hoc ad supradicta. ❡ Sed dubium est quid si reseat in dio. alterius litigantiũ. doc. nõ tangunt. sed aduerte: quia aut est in dioce. rei: ꝛ tunc res est sine dubio: quia cõuenitur corã archiepõ prouincie: quia est iudex episcopi rei ad minus ratione metropolitica. de offic. ordi. pastoralis. Si vero est in dioce. actoris: tunc magis est dubiũ nũqd possit trahere reũ ad litigandũ corã iudice ꝛ metropolitano suo rõne rei posite in ꝓuincia sua: ꝛ puto ꝙ nõ possit.

6 ❡ †Sicut eñi archieps nõ hꝫ regulariter iurisdictionem in personis existentibus in diocesi suffraganei: vt in. c. pastoralis. ita nec in rebus. nisi dicamus quod hoc speciale inducat hoc ca. qđ nõ videtur verũ: qa nõ video sufficiētem specialitatis rõnem: sed cũ hoc casu deficiat iudex rei site: quia non in propria causa debet esse iudex, recurrat ad iudicē domicilij ipsius rei quod potest: vt. s. dixi.

7 ❡ †Quero dicit primatē rei licite debere iudicē dare. quid si dubitatur de limitibus prouinciarũ videt ſm Host. ꝙ vterqꝫ causam audire aut committere debeat. arg. j. de sen. excom. cum illorum. §. si vero claustralis. vel recurritur ad papam. de offi. dele. sane. ne ſm Jo. an. sint iudices in causa ꝓpria. Tu dic melius ꝙ imo nõ essent iudices in causa ꝓpria: sed incidenter quilibet cognosceret: cũ parte ꝯtradicente an locus vel res sit in ꝓuincia vel territorio: seu quia hec sentētia nõ preiudicaret respectu proprietatis alteri prelato qui non fuit in cã: de quo dic vt plene no. Inno. in. c. super

Zacharias.

a ❡ Et delegato a ꝑncipe. Ego amplio idē posse delegatum procon sulis vel ad vniuersitatem causarum: vt no. Bar. in. l. legatus. ff. de offi. procon. ꝛ lega. ꝛ i. l. more. col. iiij. ꝛ in. l. solet. de iurisdi. om. iudi. idē in. l. fin. ff. de offi. eius cui [illegible] est iurisd. Bal. in. l. a iudice. ꝛ ibi Gui. de cu. et remis. in apost. celsi ad eũ ibi. C. de iud. doc. post glo. in. c. cum cãm. j. de app. posui aliqd in apostil. ad istũ in. c. q̃renti. in fi. in apostil. in vsi. credo ꝙ habeat. s. de offi. ꝛ po. iudi. de leg.

b ❡ Puto verum. Vide que dixi in c. dilectus. el. ij. de rescri. vbi sequor do. Vin. ꝯtra do. Abb. ꝛ dico quõ loquũtur iura allegata hic per. d. Abb. ꝛ ad glo. in c. ex parte B. rñ. ꝙ non fuit oppositũ. ꝛ dico qđ ꝓ dicto Vin. est casus in. l. cum post sentētiã. C. de appel. vide do. Pe. in. c. nõnulli. de rescrip. in pn. ꝛ in. c. cũ te. de re iudi. ꝛ in. c. finem litibus. de dolo ꝛ ꝯtuma. Andre. Barba.

c ❡ Sita est res. Adde pro hoc ꝙ voluit Rom. consil. ccl.

d ❡ Archiepõ. tñ vide qđ habeꝛ in c. cũ te. de offi. deleg. c. ij. de calũ. c. pe. de collu. detegen. vide que remisi ad Bal. i authen. cleric⁹ quqꝫ. C. de episc. ꝛ cle. ꝛ sic videt vtior doctrina. d. Ant. faciat in simili glo. in. l. j. §. veteres. ff. de acquirē. pos. Andre. Barba.
Sebasti. Sapia.

e ❡ Puniri. Vide ad hoc que scribit Fel. in. c. a nobis. col. j. ꝛ. ij. vsi. ad tertiã qõnem. de senten. excom. vbi tangit an delinquēs extra territoriũ possit puniri a suo episcopo.

a ¶ Episcopo suo Et pondera vñ. adeat. hic positū q̄ pbat formal'r qḋ non dꝫ adiri p lit. cōtest. quia p actū citeriorem. Andre. Barba.
b ¶ Sequi forum rei. Adde de hac reg. cum suis fal. Maria. soci. cōsi. xviij. incip. prosequendo. versi. primum q̄ volu. j. et Bart. fori. in suo tracta. fallen. reg. x. vbi ponit. viij. singularissimas fallentias.
c ¶ Aliqua exceptiōe. Addō Ro. consil. ccccxij.
d ¶ Aliā gl. Uide que dixi in. c. sin autem. de rescri. pro illis gl. And. Barba.
e ¶ Officium iudicis. Adde ro. cōsi. xc. ⁊ consi. ccccxij. s̄. allega. Sebasti. Sapia.
f ¶ Molestari. ex hoc colligit singularis cautela quā pōit Bal. in aut. sed ⁊ si quis. colū. iij. vbi etiam Sali. C. de testi. ꝙ si quis timet ne molestetur ab aliquo sup aliqb⁹ bonis faciat ꝙ aliqua interposita psona vociferet se velle mouere litē cōtra eū: quo casu poterit facere citari eū a quo timet litē moueri qḋ cōpareāt iuxta formā dicte. l. diffamari. quā cautelā refert et sequit̄ dñs Geor. nata. in repet. cle. sepe. in prin. colū. xliij. de verb. signi. vbi pōit multa ad declaratioē. d. l. diffamari.
g ¶ Judice suo. Adde Cald. cōsil. vj. de iureiur.

literis. de rescrip. vbi dicam per Barto. in. l. ij. ff. si quis in ius voca. ¶ Quero an iudex ratione rei site possit excōmunicare contumacem. Inn. videtur velle ꝙ non sed tu dic tu melius vt le. ⁊ no. in. c. romana. §. contrahentes. e. ti. li. vj. ⁊ in cle. pastoralis. j. de re iudi. plene examinabo materiam in c. fin. j. eo. ideo hic omitto.

1 ☞ Episcopus si recusatur suspectus a reo potest causam alteri nō suspecto delegare. 18. ⁊ eius sententiam executioni mandare. 10. ⁊. 11.
2 Actor sequitur forum rei. limita vt hic dicitur.
Exceptiones possunt opponi a reo anteꝙ conueniatur.
3 Testes examinandi ad perpetuā rei memoriam coram iudice rei conueniendi examinantur.
4 Delegatus a sede aposto. est ordinarius in loco.
5 Delegatus dicitur executor ⁊ econtra. sed nō in statutis.
6 Judex ordinarius potest vt suspect⁹ recusari de iure cano. 10. ⁊ deputabitur alius iudex. 8.
7 Archiepiscopus nō succedit suffraganeo recusato vt suspectus: idē si suffraganeus est negligēs.
9 Judex electus ex cōsensu partium non potest recusari sine legitima causa.
11 Executor non potest vt suspectus recusari.
Judex potest suam iniuriam vindicare. 17.
12 Judex recusatus vt suspectus an indistincte det in causa delegatum ⁊ an in tali delegatiōe requiratur cōsensus partis ⁊ an remittant causam ad superiorem. 13. 14. ⁊. 18.
15 Negatiua preposita verbo potest, importat necessitatem.
16 Sententia lata a delegato suspecto retractatur si postea apparet ⁊ detegitur suspicio.
20 Appellatio a subrogato in locū recusati coram quo ventilabitur.
21 Appellatio a delegato vadit ad appellantem.
22 Appellari quo casu licet tertio.
Judex committēs causam alteri: an videatur suspectus.
23 Sententia nō parit naturalem obligationem illi pro quo est lata: licet cōdemnatus non appellet.
24 Delegans vnum articulum cause an cognoscat de appellatione facta ab illo articulo.
Renuntians iuri suo super vno articu. cause non videtur in aliis renuntiare.
25 Appellatio facta a delegato episcopi vtrū possit coram eius vicario ventilari.
26 Appellari non potest a sententia vicarij ad eius episcopum. 31.
27 Executio sententie late a delegato an fiat ab ipso vel ab ordinario. 29. ⁊. 32.
28 Delegatus etiā ab inferiore a principe pōt mittere in possessionē ex primo ⁊ secūdo decreto. 32.
30 Excommunicatio est mixti imperij.
Uicarius episcopi an habeat iurisdictionem ordinariam.
33 Executio sententie est meri ⁊ mixti imperij.
34 Cause meri ⁊ mixti imperij de iure cano. delegantur: ⁊ quid sit de iure ciuili.

Si quis contra. Hoc c. solēniter commentaui primo expediendo materiam intrinsecam. c. que scdm qḋ infra apparebit versatur circa tria: videlicet circa modum ⁊ effectum recusationis proponende: tam contra ordinarium ꝙ contra delegatū. scdo erga appellationem recusati delegato interponendam. tertio circa executionem sententie late a delegato inferioris á principe. Secūdo principaliter examinaui secundam materiam extrinsecā que tendit ad declarationem principij huius ca. cum tex. c. generaliter dicat clericum debere conueniri corā episcopo suo[g] tamē in multis casibus clericus potest conueniri coram inferiori: vt not. in. c. quanto. ⁊. c. cum ab ecclesiarū. de offi. ordi. vt coram prelato ecclesie collegiate: corā suo abbate monachus ⁊c. Unde inter serui potestatē istorū prelatorū inferiorum: tam circa personas clericorum ꝙ circa beneficia: ⁊ maxime tangēdo materiam monachorū coram quo sint conueniendi siue agatur ciuiliter siue criminaliter: ⁊ de processu contra eos fiendo in inquisitionis via: et de loco in quo ius reddere debent: ⁊ hec materia nō tractat̄ hic per docto. nec alibi in vno ⁊ eodem loco: sed in diuersis locis sparsa difficultatem non modicam ingerit iuxta illud qḋ. s̄. in proemio habetur: sed si hanc materiā nō explicabo sed in. c. cū cōtingat. j. eod. vbi melius cadit. ⁊ hic
1 tantū dicam que faciūt ad intellectū tex. ⁊ gl. ¶ † Et solet hoc. c. cōiter sic summari: Coram suo epo cōueniēdus est clericus qui si recusat̄ dabit delegatum partibus non suspectum. h. d. Ego vero summo aliter considerata potius mēte legis ꝙ cortice. Episcopus si recusationē ꝯtra eum pposita ad arbitros venire non vult: potest etiam partiū non requisito consensu cām principalē alicui nō suspecto cōmittere cuius sententiam executioni mādabit. Uel aliter ⁊ scdo ꝑm alium intellectum: Eps vt suspectus recusatus de cuius suspicione notorie ꝯstat pōt dare delegatū partibus non suspectū: cuius sententiam poterit per se executioni mādare. Et potest dupliciter diuidi ꝑm varios intellectus nā primo ꝓuidet reo. scdo ibi: aut si. ꝓuidet actori: ⁊ hoc dupliciter. primo circa delegationē. scdo circa executionē. ibi: a quibus. Uel ꝑm alium intellectum meliorē. pmo ꝓuidet vt suspectus recusetur a reo. secūdo qn̄ delegatus in locū recusati recusetur ab actore. ibi: aut si. tertio ꝓuidet circa executionē. ibi: a quibus. ¶ Casus literalis. Aliquis habēs cām contra clericum postulabāt a dño Papa coram quo idem clericus conueniri dꝫ: ⁊ rñdetur ꝙ coram epo suo eum cōueniat: ⁊ si eps tanꝙ suspectus fuerit recusatus cōmittat alij cām ipsam: sed si actor recusauerit illum cui eps causam cōmisit eps det aliquem qui partes cōpellat vt concorditer iudices eligant ne possit postea recusari ⁊ idem esset si reus recusaret illū executorē: ⁊ quicquid per illos fuerit diffinitū per epm executioni man
2 datur lege seruata. Ber. ¶ † Not. primo illam regulam vulgatā: actorē
b debere sequi forum rei[b]. j. eod. cum sit generale. ⁊. c. si clericus. cum suis concor. ibi allega. Hanc regulam limito quando de aliqua re principali
c ter contenditur: secus si agatur super aliqua exceptione[c] vt quia reus originarius anteꝙ conueniatur vult super exceptione agere: qḋ aliqn̄ potest: vt leg. ⁊ no. in. l. si contendat. ff. de fideius. facit. c. j. de iureiu. Hoc enim casu agendū est coram iudice corā quo ageretur si ipse reus conueniret: quia attendi debet cause naturalis origo: non quod accidentaliter contingit. Causa naturalis enim vincit accidētalem: vt. l. qui habet. ff. de tu. vnde licet fideiussor habeat exceptionem vt non conueniatur in totum: sed vt fiat diuisio inter alios fideiussores vt quilibet teneatur pro parte sua si sunt omnes soluendo. institu. de fideiussor. §. si plures. tamen vnus ex fideiussoribus si vult potest anteꝙ conueniatur implorare iudicis officiū vt fiat illa diuisio ⁊ pro reliqua parte imponatur silen
d tium creditori. Ad idē allego aliā gl.[d] vltra glo. istam in. l. si contendat. que est magis clara vꝫ in. l. aureli⁹. §. centum. ff. de libe. leg. que aperte sentit ꝙ tutus exceptione potest agere anteꝙ cōueniat̄ implorādo iu
e dicis officium[e] vt silentium imponat̄ actori: sicut in negatoria que dat̄ possessori: vt. l. ⁊ si forte. ff. si ser. vē. ⁊ not. in. c. examinata. s̄. tit. proximo. Et hoc puto procedere quando molestatur de facto vel timet verisimi
f liter molestari.[f] arg. in. l. diffamari. C. de inge. ma. ⁊ in. c. conquerente. de offi. ordina. iuncto tit. C. vt nemo inuitus agere cogatur. ⁊ vide de hac materia per Bart. in. l. si finita. §. eleganter. ff. de dā. infec. Et ad hoc reduci debent no. per glos. in. c. si autem. de rescrip. ⁊ per Inno. in. c. cū dilectus. in. c. dudum. ij. de elec. vide Barto. in. l. societatem. §. arbitrorum.
3 ff. pro soc. ¶ † Idē qḋ. s̄. voluit Fede. de senis consil. ccxxi. in examinatione testium super exceptione quādo recipiuntur ad perpetuā rei memoriam vt in terminis. c. albericus. ⁊. c. significauit. de testib. ⁊ hec examinatio fiat coram iudice ipsius rei coram quo questio principalis ventilaretur. Hic enim notanter dicit Lap. in allega. x. reum qui iurauit sol
g uere vsuras extraneo posse petere a iudice suo[g] absolutionem a iuramēto: tum quia nihil petit ab aduersario: tum quia originaliter est reus. ⁊ hec puto vera in exceptione ꝓprie dicta que tantum cōpetit stimulato seu stimulando stimulo actionis. Secus puto in exceptione improprie dicta que competit etiā nō stimulato: ⁊ hoc ratione publici interesse: vt est videre in exceptione que opponit̄ contra electum cōfirmandum vel cōtra electum confirmatum consecrandū: hec enim exceptio improprie dicta competit anteꝙ in iudicio agatur seu aliquid petatur ⁊ ei cōtra quem nō dirigitur stimulus actionis: ⁊ satis est ꝙ actio sit in potentia vt deduci possit: ⁊ appellat̄ hec exceptio intentionis: quia licet electus non petat cōfirmationem vel consecrationem, habet tamen intētionem vel habere debet ipsam petēdi: vt not. Inno. in. c. cum dilect⁹. de ele. ⁊. j. de do. ⁊ ꝯtu. c. cum dilecti. Et hec exceptio habet in multis vim ⁊ naturam actionis: vt no. Inno. in prealle. c. cum dilect⁹. ⁊. c. super eo. ⁊. c. dudum. eo. tit. Hec enim exceptio improprie dicta nō discutiet̄ corā iudice rei. i. excipiētis: quia coram suo iudice nō est discutienda aliqua questio principalis, sed potius corā iudice ipsius electi: quia ista est questio principalis de per se: nec spectat ad aliud iudicium. ad hoc. c. si. de elec. lib. vj. ⁊ hoc not. quia habes multipliciter limitatam hanc regulā vulgarē, actor debet sequi forum rei. ¶ No. scdo ar. solum epm esse ordinarium generalē totius diocesis respectu clericorum: ⁊ ad eum solū recurrendum est. de hoc tamen plene dic vt hic dico. in repetitiōe: ⁊ vt dicam
4 in. c. cum ab ecclesiarū. ⁊. c. quāto. de offi. ordi. ¶ † Aduerte tamen quia etiam

ininstã seu denũtiare nullã in hoc p̃iudicat parti aduerse ⁊ tacite pnũtiat excõicatorẽ male pcessisse qḋ nõ dʒ posse facere: nisi pri⁹ de meritis appellatiõis cognouerit. ⁊ p' hoc habes clarissime intellectũ huius. c. ⁊ multorũ iuriũ. s̃. allegatorũ. Unũ tñ no. ꝙ do. Anto. hic aperte videtur reuocare id qḋ dixi post eũ in. c. qñ̃is. s̃. e. dicit eñ primo ꝙ iudex a quo põt absoluere per viã reuocationis. postea dicit hoc sibi nõ placere: qꝛ per hoc cessaret appellatio reuocãdo grauamẽ ⁊ sic nulla remaneret dubietas: qꝛ non põt ampli⁹ dici iudex a quo cũ cessat appellatio. ad hoc. c. si a iudice. e. ti. lib. vj.

6 ¶ † Supra visum est an et quando iudex a quo vl' ad quẽ absoluere possit ab excõicatione: nunc quero de. q. quotidiana nunquid iudex teneaẽ citare[a] partẽ aduersam ad actũ absolutionis. Doc. cõiter tenent ꝙ sic: cũ possit pretẽdere interesse: forte eñ expẽsas quas fecit ꝯsequi debet ante absolutionẽ. de sen. excõ. c. cũ venerabilib⁹. §. idẽ. li. vj. vel forte possit p̃tendere offensam manifestam ita ꝙ ante absolutionẽ[b] deberet aduersari⁹ satisfacere: rõne ergo sui interesse vocari debet. arg. c. inter quattuor. de maio. ⁊ obe. iij. q. ix. c. oĩa. Simile cũ reuocaẽ missio in possessionem. vt no. in. c. qm̃ frequẽter. §. in alijs. vt lit. non ꝯtest. Dicũt tñ doc. cõiter hic. ⁊ in. c. j. de iudi. qḋ si de facto fiet absolutio parte nõ vocata: tenet. ⁊ idẽ tenet Spe. in ti. de cõtu. §. fi. versi. sed pone excõicatus. vide etiã gloss. in. c. excõicatos. xj. q. iij. q̃ videẽ limitare dicta doctorũ hic. Ut pars sit vocanda ad actum absolutionis qñ iudex excõicauit ad instantiaʒ partis. secus si excõicauit ex suo mero officio. ⁊ hoc dictũ satis mihi placet. facit quod in simili no. Barto. in. l. ij. ff. de eo qui in ius voca.

7 ¶ † Sed contra predicta adduco tex. notabilem in. c. romano. §. sententias. eod. tit. li. vj. vbi diciẽ ꝙ sententia excõicationis vel interdicti nullatenus est reuocãda parte nõ reuocata. Et p illũ tex. arg. Jo. an. contra opi. predictã vt nõ teneat absolutio parte nõ vocata: licet hic nullã mẽtionem faciat de illo. §. nec etiã do. Ant. sʒ simpliciter trãseũt cũ predictis. Sed reducẽdo ad concordiã multa iura distinguo qḋ aut absolutio fit ab ipso excõicatore sine superiore concurrente cum eo ad actum iurisditionis circa excõicatũ. ⁊ tũc tenet absolutio parte nõ vocata. text. est maxime iuncta gl. in fi. c. cũ ab ecclesiarũ. de off. ordi. Ratio huius est qꝛ ista absolutio est act⁹ penitentialis: ideo ad sui essentiã non exigit citationẽ. Secunda ratio ꝙ sicut excõicatio sine citatione l[illegible]a tenet. vt in. c. sacro. de senten. excõi. ⁊ no. xj. q. iij. in sum. ita ⁊ absolutio tenere debet ⁊ fortius cũ sit actus magis fauorabilis. vide tex. cũ glo. in. c. venerabilibus. §. vbi aũt. de sen. excõ. lib. vj. vbi traditur regula generalis ꝙ absolutio facta a iudice suo quãtũcũqꝫ iniusta tʒ: ⁊ nõ tradas oblinioni illũ tex. ⁊ in hoc casu intellige dicta docto. hic et in. c. j. Quãdoqꝫ absolutio fit a iudice ad quẽ deuoluiẽ iurisditio solũ via appellatiõis. exẽplũ in archiepo q nõ hʒ iurisditionẽ regulr̃ in subditos suffraganei nisi per appellationẽ. vt in. c. pastoralis. de offi. ordi. ⁊ hoc casu dic ꝙ si non est appellatũ ad eũ nõ valet absolutio nisi recipiat appellationẽ ex probabili causa emissam: tũc enim absolutio facta ab eo tenet etiã parte nõ vocata lʒ sit iniusta: qꝛ hoc casu iudex est ⁊ per ꝯñs procedũt rõnes alle. in excõicatore. ad hoc. c. p tuas. et qḋ ibi no. de sent. excõi. ⁊. d. §. vbi autẽ. qui ppɼie loquiẽ de iudice ad quẽ. Aut vult sentẽtiã excõicationis reuocare tanq̃ iniustã vel eã denũtiare nullã: ⁊ nõ põt nisi partib⁹ vocatis: ⁊ si aliter faceret reuocatio vel declaratio nõ teneret. ⁊ hoc casu intelligo dc̃m. §. sñias. ⁊ Jo. an. ibi rõ est: qꝛ hʒ casu est quasi diffinitiue pnũtiare sup ipsa excõicatione ⁊ est actus iudicialis: nec cõpetit sibi potestas nisi prius examinauit causam.

8 ¶ † Et hec faciũt ad questionẽ quotidianã. nũquid absolutio a iuramẽto[c] prestito super aliquo cõtractu facto ab epõ parte non vocata valeat in casibus in quibus pars debeat vocari. d. Anto. in. c. debitores de iureiurando. tenet ꝙ sic arguendo p simile de absolutione facta ab excõicatione parte non vocata. Sʒ p predicta ego distinguerẽ: ꝙ aut certũ est iuramentũ esse illicitum ex parte recipientis ⁊ pcedit dictũ suũ: qꝛ hoc casu clarũ est epm esse iudicẽ suum in absoluendo: p id qḋ no. Inn. in. c. debitores. sed vbi contractus super quo iuramentũ fuit prestitũ in sui serie nullam iniquitatem cõtinet: lʒ iniquitas allegareẽ per partẽ puto qḋ nõ teneat absolutio parte nõ vocata.

9 ¶ † Quia[c] regulariter eps nec etiã papa põt absoluere a licito iuramento alteri prestito. vt no. Inn. in. c. cũ inter. p. de renun. ⁊ est glo. or. in. c. quanto de iureiurã. ⁊ ibi plene dixi. ergo non est iudex in omnem euentũ: ⁊ sic anteq̃ cõstet iuramentũ esse illicitũ[c] non põt absoluere: ⁊ cõstare non potest nisi parte vocata vt in. c. cũ ex literis. de in integrum resti. ⁊ in. l. fi. C. si per vim vel alio modo. vnde presupposito ꝙ iuramentũ illicitũ esset ⁊ receptum ex quo tñ non constat nõ tenet quicquid facit qꝛ ignorat id qḋ est fundamentum sue iurisditionis. ad hoc. l. quero. ff. de eo qui pro tuto. vide notabilẽ theoricã. Bart. in. l. multum interest. ff. de condi. ⁊ demon. l. si finita. §. iulianus. ff. de dã. infec. hoc not.

10 ¶ † Opp. cõtra tex. in. §. sane. vbi dicitur seu presupponitur quem posse excõicari pro cõtumacia vel alia causa: hoc eñ videẽ falsum cũ ab homine nũq̃ sit ferẽda excõicatio nisi ppter contumaciã. glo. est no. xj. q. iij. nemo. vbi dicitur qḋ nunq̃ debet quis excõicari nisi qñ aliter corrigi nõ potest. Sol. doc. aliqd tangunt hic sed nõ clare: vide Inno. in. c. ex parte. el. ij. de verb. signi. in vlti. col.[d] Dic ad hoc clarius ꝙ eo qḋ semper cõtumacia dʒ esse immediata causa excõicatiõis siue precesserit delictum siue non: debet primus semp moueri vt satisfaciat de hac contumacia immediata: intellige ꝯtraria qñ offensa seu delictũ est causa excõmunicationis sʒ nõ immediata. Et de hac immediata intellige istum tex. ⁊ consimiles. Et adde vnum not. dictum Inno. in. c. ex parte. qḋ vbi precessit cõtumacia etiam extraiudicialis põt sequi excõmunicatio sine alia admonitione. per. c. certum. xj. qõne. iij. ⁊ vide latius in. d. c. ex parte.

11 ¶ † Opp. contra tex. ibi si maluerit aduersarius. videtur enim ꝙ non ad appellatum sicut hic innuit pertinet facultas eligendi iudicẽ coram quo causa tractetur sed ad appellãtem. ij. q. vj. ad romanam. So. doct. vario modo soluunt hoc sʒ tu dic vt no. in. c. cordi. e. ti. li. vj. in gl. in ver. petierit.

¶ Item oppo. quod. §. de his. videtur esse superfluus: quia idem dicit cum priori dic qḋ primus §. loquitur cũ appellat aduersarius iste cum appellat excõmunicator.

12 ¶ † In glossa. j. in fin. per hoc Hostiẽ. infert quod si priuilegiatus excedat potest sibi iustitia denegari. adducitur. c. nuper. §. fin. j. de decisio. sed non excedat secus. in. c. iiij. de priuile. in fi. decre. et videtur hoc mirabile dictũ. sed intelligo hoc modo quãdo priuilegiatus delinquit contra subditũ alicuius iudicis etiã non vult satisfacere vt postea sibi petenti iustitiam de alio subdito vel de eodẽ possit iustitia denegari per iudicem nisi primo satisfaciat ⁊ esset exquisitus modus procedendi cõtra exemptos. sed non credo procedere quando delictũ ipsius non esset liquidum.

13 ¶ † In glo. ij. in fine. dic quod contraria procedunt in iudicijs secularibus. vt in. c. decet. prealleg. sʒ iudicia ecclesiastica possunt in ecclesia exerceri. vt in. c. preceptũ. alleg. in gloss. ⁊c.

14 ¶ † In gloss. in ver. contra debitum: sine cõsilio et consensu capituli: in eo quod gloss. exigit consensum capituli in cõfirmationib⁹ electionũ communiter damnantur a doctoribus. quia iura all. in glo. solum exigunt consilium ⁊ non consensum et maxima est diuersitas inter consilium et consensum. vt in. c. j. ne sede vacan. libr. vj. ⁊ in. c. cum in veteri: de elec. vbi dixit hodie qualis exigatur cause cognitio in confirmationibus[d] electionum dic vt est hodie textus in. c. fin. de electio. libro. vj.

¶ In gloss. in ver. decedat. Not. ex hac gloss. tres rationes decidẽdi ad tex. quare absolutio potest fieri

---

a ¶ Adde hic archidi. in. c. qui iubẽte. xj. qõ. iij. vbi dicit qḋ satisfactio nunq̃ denegaẽ excõicato: vt hic. sed venia interdũ hñ differẽ vt ibi ⁊ in. c. si qs sũt. xviij. dis. Itẽ addḋ ꝙ excõicat⁹ petẽs se absolui etiã ĩ nõ adiecta causa audiẽ: fm d. de Ro. in antiquio. deci. lxxxv. Sebast. Sapia.

a ¶ Citare. Uide Gemi. i. c. romana. §. sentẽtias. d̓ senten. excõ. li. vj. Calde. in ꝯsi. vij. inci. an eps. in tit. de iureiurã. ⁊ in ꝯsi. j. in tit. de ferijs. ⁊ Pe. de ancha. in ꝯsil. cxcix. inci. p̃dictʒ. Lau. de rodul. in trac. de vsu. q. cxxv.

b ¶ An in absolutiõe a sñia excõicatiõis aduersarius sit citãdus. ⁊ adde qḋ no. do. de ro. decisio. sua ij. ⁊ Rom. in suis sing. in lra. C. notabili quod inci. sine citatiõe. ⁊ ꝙ no. do. An. in. c. cũ cessante. j. eod. in. vij. co. ⁊ d̓ hoc p Inno. in. c. prudentiã circa fi. de offi. deleg. in glo. sua q̃ est sup ver. a iudice. ⁊. d. ant. in. c. dilectus. el. j. in versi. ad scdm d̓ rescri. ⁊ ad hoc qḋ de absolutione a iuramento no. ipse do. Abb. pa. post Inno. et d. Anto. in. c. debitores. de iureiur. Et qñ qs petit a iudice vt declaret quem incidisse in canonem si qs suadẽte. an debeat pars citari. vid do. de rot. deci. lij. fm ordinẽ meũ nouissi. ⁊ qḋ absolutio ab excõi. possit fieri parte non citata est tex. in. c. olim. de rescri. quẽ põderat ibi. d. An. in prin. ij. co. ver. no. hoc apertuʒ. Sed de hoc vide per Bald. in. l. si pacto quo penã circa princi. C. de pac. vbi alle. glo.

in. d. c. excõmunicatos. xj. q. iij. ⁊ p d. Abb. Panor. in. c. p tuas. circa fi. versi. conclude post doct. de sen. excõi. ⁊ per Bal. in. c. j. in pe. col. j. cõmẽto. de iudi.

c ¶ Absolutio a iuramẽto. Addḋ Oldr. cõsi. cxx. et clxxxvj. Sebast. Sapia.

c ¶ Iuramẽto. vide Rom. in sing. cccclxxxiij. inci. tu habes regulã ⁊ late p Ias. in. l. nec quicq̃. §. vbi decretum. col. ix. ff. de offi. pcõsul. ⁊ leg. ⁊ p ro. in ꝯs. cccclxxxvij. inci. circa propositã ⁊ And. sicu. in cõs. lxxxv. in. iij. vol. ⁊ d. Franc. curtiuʒ in ꝯsi. xliij. incipi. sup ꝯtigẽtia. col. penul. vbi plene.

d ¶ In confirmationibus electionuʒ an requiraẽ ꝯsensus sui capituli. ⁊ de hoc per glo. in. c. epm non opʒ. lxj. dist. ⁊ per doct. in. c. fi. in. iij. co. de elect. in. vj. sʒ tu limita. ⁊ declara hic multũ eleganter: vt per do. Ant. post docto. in. c. cũ inter. §. j. in. ij. col. de re iudica. ⁊ vide qḋ de hoc plene scripsit do. Bart. de bel. in. c. nouit. in vj. qḋ. de his que fi. a prelatis.

fieri a iudice a quo. Prima rõ q꞉ specialẽ est in sentẽtia exc. q꞉ propter periculũ timetur ne decedat in excõmunicatiõe: q꞉ peccatũ quoq꞉ est causa accelerãdi terminos vite: sic etiã ꝛ bonitas: ꝛ hoc ne mutetur intellect⁹ bonorũ. intellige tñ nõ semper hoc cõtingere sed quãq꞉ nã si dictũ gl. generalit'r esset verũ null⁹ hõ fere remaneret in mundo: ꝛ vide ad intellectũ glo. pulchrũ text. in c. si ex bono. alle. hic in glo. ¶ †Secũda ratio decidendi q꞉ in his q̃ nõ capiũt dilationẽ nõ admittit appel. vt puta q꞉ res est tempore peritura. multa exẽpla patent in l. fi. ff. de ap. reci. no. tu canoni. istam gl. Tertia ratio ponit hic in versi. ꝑterea que est magis generalis ꝙ iõ põt iudex a quo q꞉ nil deperit aduersario per hãc absolutionẽ cũ sibi cautũ sit per recept. cautionis ꝛ excõicato ꝓdest ne interim vitet vel moriat. ¶ †Ex hac tertia rõne no. ꝙ iudex a quo põt omne id qđ tẽdit in fauorẽ exitũ cause appellatiõis. Et vide qđ plene dixi in c. cũ teneamur. s. eo sed tenementi hanc particulã gl. iũcto tex. ¶ †In gl. in ver. cautiõe. in fi. No. istã gl. semper ex qua habes regulã ꝛ vnũ casum exceptum a regula. Et hec est regula qđ absolutio a qualibet excõicatione fiat cũ cautione iuratoria: id est ꝙ absolued⁹ iuret stare mãdatis ecclesie super illa excõmunicatiõe. Casus exceptus est ille cui fuit excõicatus: q꞉ noluit parere iuri id est cũ excõicatio fuit lata ꝓ cõtumacia iudiciali. Et licet doc. hic simpliciter trãseant: tũ plenius distinguũt hãc materiã in c. ex parte. i. j. de ver. sig. vbi vide. Sed quo ad casuz nõ exceptũ puto glo. optime loqui. Primo cũ hic versetur interesse partis ꝛ habeat vim cuiusdã missiõis: vt in c. qm̃ frequẽter. in fi. vt lit. nõ cõte. sicut missio nõ reuocatur nisi ꝑstita cautione fideiussori vel pignoratitia: vt in autẽ. et qui iurat. C. de bo. auto. iud. pos. ꝛ in c. j. de sequestra. Ita nec excõicatio debet relaxari nisi tali cautiõe prestita. Itẽ cautio de iudicio sisti est ꝑtoria. l. j. ff. de ꝑto. stipula. Et regulariter oẽs cautiões pretorie debẽt esse sufficientes. vt in d. l. j. ¶ †Respectu regule no. dictũ pulchrũ ꝙ vbicũq꞉ timetur ne absoluẽdus veniat contra iuramentũ nõ sufficit iuratoria cautio. ita cõmuniter no. doc. in c. fi. de resti. spo. ꝛ in c. ad reprimendã. de offi. ordi. Adde ad predicta c. j. de do. ꝛ ꝯtu. lib. vj. ꝛ facit glo. in c. questioni. ꝛ qđ ibi dixi. s. eod.

¶ Excõicatio siue suspensio non debent ferri nisi prius monitione premissa. 2. 3. 4.

Appellans si in termino sibi prefixo non prosequit appellationem: iudex a quo reassumit iurisditionem.

Appellãs si neglexerit prosequi appellationẽ ꝛ ipse appellat⁹ prosequit, cõdemnat in expẽsis ipsi prosequẽti. 10. vide infra. nu. 14. vbi quis iudex facit istam condemnationẽ.

2 Excõicatio non fertur ab homine nisi per contumaciam in non parendo in iudicio vel in non satisfaciendo.

3 Suspensio anteq̃ ferat requirit monitionẽ: qñ quis suspenditur ob contumaciam: secus si propter delictum. 4.

5 Clericus potest suspendi ab officijs diuinis ꝑpter delictuz.

6 Excõicatio põt ferri ab hoĩe nulla monitiõe premissa quãdo ius fulminat ipsam ipso facto propter aliqđ delictũ. 7.

8 Excõicatus a iure põt pro eodem delicto ab homine ꝓnuntiari excõicatus citra aliam contumaciam: ꝛ quare.

Pena certo modo terminata a iure põt minui vel augeri per ipsum iudicem pro aliquo delicto.

9 Appellari non potest contra statuta ecclesiastica: nec a pena imponenda ꝫm aliquam regulam vel statuta.

11 Abbas potest punire monachos suos sine consensu capituli q꞉ ipse solus habet potestatẽ insolidum in monachos.

12 In notorijs que forme citandi obseruant. vide remissiue.

13 Excõicatio lata sine monitione tenet. fallit vt hic.

15 Debitor egenus tũc luit in corpore qñ respectu sui id qđ venit soluendum est pena: sed respectu creditoris est interesse.

16 Clerici beneficiati non habentes aliquid in patrimonio: an dicantur habere propriũ.

Propriũ q dicant nõ habere ad vitãdã penã de qua ĩ text.

17 Clerici an faciant suos fructus beneficiorum suorum. 18.

19 Tutor prelatus ꝛ quilibet alius administrator si mouerũt litem iniustam ꝛ ob hoc condemnentur in expẽsis debent illas soluere de suo. 22.

20 Clericus litigans si condemnetur in expensis: an soluet illas de redditibus sui beneficij an de suo patrimonio.

21 Delictum prelati communicato consi. cum capitulo: nocet ecclesie presertim in iudicio.

1 **Reprehensibilis.** ¶ †Prelatus subditũ suspẽdere vel excõmunicare non debet nisi monitiõe premissa: nec subditus contra disciplinã ecclesiasticã appellare maxime si est religiosus. hoc primo. Iudex a quo prefigit terminũ appellanti ad appellationẽ ꝓsequendam intra quẽ si non prosequitur iudex a quo reassumit iurisditionẽ. hoc secũdo. Appellans vero non prosequẽs appellationem suã condẽnatur in expẽsis appellato prosequẽti. hoc tertio. Et quinq꞉ sunt dicta tex. scđm ibi: nec subiecti. tertiũ ibi: si vero. quartũ ibi: si autẽ. quintum ibi: precipue. ¶ Casus literalis. Quia prelati nimiũ prõpti erant ꝛ faciles ad excõicandũ: ꝛ subditi promptiores ad appellandum volens lateranense concilium prouidere super his tã subditis q̃ prelatis statuit ꝙ prelati suspẽsionis vel excõicationis sententiam nullatenus proferant in subditos nisi canonica monitiõe premissa: nisi forte talis sit culpa que ipso facto suspensionẽ vel excõmunicationem inducat: nec subiecti contra disciplinã ecclesiasticã appellare p̃sumãt sed si qs pro sua necessitate appellauerit cõpetẽs sibi terminus prefigat ad prosequendã appel. ꝙ si intra terminũ nõ fuerit prosecut⁹ extunc episcopus autoritate sua vtatur. Si aũt aliquis appellauerit: ꝛ ille cõtra quẽ fuerit appellatum venire neglexerit si ꝓpriũ habuerit in expẽsis alteri condẽnetur vt hoc saltẽ timore pterrit⁹ nõ facile qs appellet. In fi. dicit ꝙ religiosi cũ fuerint pro suis excessib⁹ corrigẽdi contra regularem disciplinam nõ appellent. Ber. ¶ †No. j. vnam regulã generalẽ ꝙ sentẽtia excõicationis vel suspẽsionis nunq̃ est ferẽda ab homine nisi canonica monitiõe ꝑmissa. ꝛ sic elicitur illud quod excõicatio nũq̃ est ferẽda ab hoĩe nisi pro cõtumacia siue in non parendo in iudicio siue in nõ satisfaciẽdo. xj. q. iij. epi. ꝛ ibi glossa. Hodie adde qđ habet in c. j. de sen. excõ. li. vj. vbi idẽ dispo nit de interdicto ecclesiastico ꝛ debet in scriptis ferri vt ibi. ¶ †Sed limita predicta ꝛ tex. ꝫm vnum peregrinũ dictum Inn. qđ nõ solet cõiter allegari in c. j. de exces. prela[b]. vt respectu suspensionis ꝓcedat iste tex. requirẽs monitionẽ qñ susp̃ẽsio fert propter contumaciã secus si in penã delicti: q꞉ tũc frustra fieret monitio cũ op꞉ eũ luere penam delicti commissi. nã susp̃ẽsio fere fit propter delictũ. vt in c. tam literis. s. de testi. v. q. iij. in loco. secus in excõicatione q꞉ illa nũquã fert ab hoĩe ꝑpter delictũ: ꝛ q̃ cito vult satisfacere illico de relaxari. xj. q. iij. nemo. ꝛ c. illud. ¶ †Et idẽ ꝙ nõ requirat hoc casu monitio tenuit Inn. in c. ad hec. qñ. j. eo. vbi dicit ꝙ excõicatio interdictũ ꝛ suspẽsio equiparant in multis: ꝛ presertim in hoc vt debeat procedere monitio nisi quãdo suspensio fieret in penã delicti. Host. tamẽ ibi hoc approbat respectu suspẽsionis fiende a canone secus si a iudice: quia tũc requiritur monitio ꝫm eũ. alle. c. sicut. de coha. cle. ꝛ mu. Mibi placet indistincte dictum Inn. ꝛ p eo vr tex. in d. c. tã literis. de testi. vbi papa sine monitiõe imposuit penã suspẽsiõis. ergo ꝛ alij hoc facere possunt. de re iud. in causis. Ad idẽ allego. c. romana. ꝫ. sed nec in specie. de sen. excõmunica. li. vj. vbi licet prius dixisset de suspẽsione excõicatione ꝛ interdicto postea tũ dum tractauit de offensis seu culpis preteritis vel presentibus solũ ꝓhibet excõicationem ferri sine monitione quasi secus senserit de interdicto vel suspensiõe. quod no. ꝛ ꝙ respectu monitionis premittẽde equiparẽtur iste suie regul': vide ho. tex. in c. statutũ. de sent. excõ. lib. vj.

5 **Additio.** ¶ †Et no. ex illo. d. Inn. iudicem posse in penã ob delictũ suspẽdere clericũ ab officijs diuinis. ¶ †Scđo no. ꝑncipaliter ꝙ vbicũq꞉ ius fulminat excõicationẽ propter delictũ tũc iudex põt delinquẽtem excõicare sine alia admonitione. ꝛ est ter . apertus ꝫm lec. abbatis quã nescio alibi. ꝛ ꝑpter hoc dicit se excusasse quendã abbatẽ qui excõicauerat monachũ suum sine monitione qui exiuerat claustrũ sine licentia: ꝛ repertũ fuit statutũ ĩ monasterio ꝙ ob hanc causam fulminabat excõmunicationẽ ipso facto[c]. ¶ †Ex hac lec. no. vnum singulare in quo habes excõicationẽ posse ferri sine aliqua admonitiõe qñ ius excõmunicat[d] propter illud delictum quasi nil noui videatur facere iste iudex. ¶ †Sed ex hoc no. alind mirabilius ꝙ excõmunicatũ a iure pro certo delicto potest superior iterũ excõicare ꝓ eodẽ delicto aliter nõ iterato nec ꝯtumacia aliter de nouo cõtracta. vt hic clare colligit intelligẽdo illã dictionẽ nisi positã in tex. ꝑprie facit. iste tex. qđ iudex potest alterare ꝛ augere penã a iure determinatã pro certo delicto. ꝛ videtur tex. in l. quid ergo. ꝫ. pena grauior. ff. de his qui no. infa. vbi Barto. hoc tenet expresse ex certa causa. facit. l. aut facta. ꝫ. fi. ff. de penis. ꝛ per hec dicta iuris ciuilis de feudo. hãc lec. Abb. Hosti. intellexerit istũ tex. qñ iudex vult denũtiare excõicatũ a iure vt non requiratur monitio si factũ est notorium. ¶ No. bene suã lect. que est vera in se: dixi latius in c. peruenit. s. eo. lectu. Abb. magis conuenit litere. Quid aũt operetur tũc scđa excõicatio. vide ho. gl. in c. ita

Zacharias. ¶ Cum cautiõe iuratoria. Adde an fieri possit pte nõ citata si pars offerat cautionẽ de stando iuri vl' de satisfaciendo pti. vide Spec. in ti. de ꝯtu. ꝫ. nunc dicamus. ver. sed pone. ꝛ ver. seq. ꝛ ibi qđ si qs se absentet vt absolutionẽ differat. et qliter tũc fiat absolutio ibi dicit ꝛ p Inno. in c. prudentiã. in pe. col. in gl. in ver. malitiã. s. de off. dele.

[b] Sebast. Sapia. ¶ In ca. j. de excel. pla. Aiõ ibi Abb. idẽ tenentẽ ꝛ Abb. in c. ij. in prin. j. de cle. exc. minist. ꝛ qño pcedat tex. iste declarat Ro. ꝯsi. cccclxxxij. incip. in casu premisso. col. fi. v. tertio dico.

[c] Sebast. Sapia. ¶ Ipso facto. Quid importẽt illa verba ipo facto tradit Fel. in c. rodulphus. co. xxij. ver. mox ipo iure ipo facto. s. de rescrip. vbi dicit ꝙ pdicta verba sunt late sniẽ.

[d] ¶ Ius excõicat. Adđ Lap. alle. lxxij. et an religiosus excõicãs subiectum monitiõe nõ ꝑmissa incurrat irregularitatẽ. vide p eũdẽ alle. xij.

9 quorūdam. de iude. ¶ † No. iij. ꝙ appellatio interposita cō tra disciplinā ecclesiasticā. i. cōtra statuta ecclesiastica non valet. Itē si religiosus appellat a pena infligēda ꝑm regulā suam: vel ꝑm statuta hominis. nā illa sunt eis leges ad hoc
10 ca. ad nostram. s. e. ¶ Quarto not. ar. op. ꝙ nō prosequens appellationē suā licet fuerit frustratoria non punitur pena extrinseca de iure canonico: sed fit ꝯdēnatio expēsarū. vide
11 qđ dixi in. c. ij. s. eo. ꝛ in. c. cū parati. ¶ † Ultimo not. hic ar. ꝙ abbas nō punit subditū sine cōsensu capituli sui. hoc tñ cōiter probatur qꝛ solus abbas habet potestatē insolidum circa monachos. vt in. c. ad nostrā. s. eo. plene not. Jo. an. in c. Joānes. de regu. vide bo. tex. in. c. nullū. xviij. q. ij. Ad istū tex. respōdetur ꝙ non loquitur de pena inferēda a prelato ꝛ capitulo sed de pena in ferenda a prelato statuta per prelatum ꝛ capitulum: qꝛ sepe vltra regulam religiosi faciūt sibi statuta vt in. c. ad nostrā. s. eo. Not. ꝑm hanc solutionem ꝙ etiam illam penā statutā cōi consensu solus abbas infligit. ¶ Reperio aliū intellectū ad istū tex. in loco extraneo vꝫ in. c. j. de sen. excō. li. vj. per Joā. an. post alios vt ꝓcedat ista
a litera qñ prelatus est nimis seuerus in corrigēdo[a]: ꝛ tūc adhibeat capituli cōsensum: sed certe hoc est diuinare ad istū tex. licet sit equū nullibi tñ de iure probatur. nā promptuꝫ est remediū cōtra prelatos seueros scꝫ ꝑ appellationeꝫ. nā hic solū tollit appellationē cōtra regule disciplinā. secus aūt si punit prelatus religiosum iniuste ꝛ cōtra regulā: qꝛ tunc bene potest ab eo appellari ad superiorem. vt in. c. ad
12 nostrā. ꝛ ibi dixi. s. eo. ꝛ satis ꝓbaṫ hic a cōtrario. ¶ † In gl. j. ibi: trina vel vna peremptoria pro oībus vide practicam in. c. constitutionē. de sen. excō. lib. vj. in fi. vbi poniṫ proprie qualis dꝫ esse monitio que debet precedere. ꝛ vide bo. gloss. que ponit diuersas formas citādi notorio vbi res apta esset presens: sufficit vna monitio. vide ꝑ Arch. xxiiij. qō. iij. de illicita. per doc. in. c. dilecto. de senten. excō. lib. vj. ¶ In ead. ibi de canonica admonitiōe: melius dixisset glo. de euāgelica monitiōe. nā. c. nouit. alle. in gl. nō tractauit de canonica
13 admonitione sed de euāgelica. ¶ † In gl. ij. ibi tenet tamē
b no. gl. ex qua habes ꝙ excōicatio[b] sine admonitiōe lata tenet. ꝛ idem not. gl. xj. q. iij. in sum. ij. q. j. in sum. probaṫ in. c. sacro. de sen. excō. qđ procedit etiā in delegato: vt not. Inn. in c. illud. de cle. excō. mi. ꝛ in. c. prudentiā. de offi. dele. vide glo. in. c. sacro. prealle. Et inquantum gl. excipit hic duos casus: dic ꝙ illi casus nō recte excipiunṫ a regula: qꝛ nō loquiṫ qñ monitio ꝓcessit: sꝫ vide vnū casum vere exceptū in. c. ita statuim⁹. de sen. excō. lib. vj. vbi nō tenet excōicatio lata in participātes cū excōicato monitiōe nō premissa. ꝛ ille tex. optime probat sententiā tenere in alijs casib⁹: arguendo ꝑ locū a speciali. ꝛ illud. c. statuim⁹. est restringendū ꝑut ibi not. per Abb. ꝛ Jo. an. sic intellige gl. in. d. c. sacro. que videṫ sibi cōtrariari. sed optime loquitur distinguendo scđm predicta.
14 ¶ † In gl. in versi. si quid propriū ibi. j. e. nicolao. vbi hoc expediaṫ latius. ꝛ in. c. sepe. j. eo. titu. Sed circa hoc ꝛ circa tex. oriṫ dubiū quis faciet istam condemnationē expēsarū. vide Fede. cōsi. cxxxj. ꝛ vera conclusio est ꝙ si iudex ad quē pronuntiabit male appellatū: indubie faciet cōdemnationē expensarū. c. vt debitus. j. eo. Si vero plene nō cognouit sed ꝓnūtiauit appellationē esse desertā ꝛ se nō esse iudicem cōpetētē idē est dicendū: qꝛ ex quo fuit iudex in cognoscēdo an sua esset iurisditio: est etiā iudex in accessorio vt ꝯdēnet temere litigātē in expēsis. vide tex. no. in cle. j. de rescrip. vide bonā gl. in. c. vlt. eo. tit. Si vero iudex ad quem nunꝙ fuit adit⁹: sed iudex a quo reassumpsit iurisditionē deserta appellatione tūc ipse faciet hanc condemnatoriā: ꝛ agetur ad istas expēsas nō solū officio iudicis sed cōditiōe huius de
15 cre. ꝛ hoc vltimū videṫ ꝓbare iste tex. ¶ † In fi. glo. not. glo. ex qua habes ꝙ ibi id qđ est soluendū est pena respectu ei⁹ q debet soluere: sed respectu illi⁹ cui dꝫ solui est iteresse: tūc propter inopiā debentis soluere fit cōdēnatio in penā corporalē: vt hic iūcta gl. probaṫ in. c. fi. s. de dolo ꝛ cōtu. vide
16 Hostiē. in. c. fi. de rescrip. ¶ † Sꝫ circa ꝑdicta ꝛ tex. dubitatur quis dicaṫ nō habere ꝓpriū vt sic euitet cōdēnationem expensarū. doc. ponūt exēplū in religiosis. xij. q. j. nō dicatis. Item in illis qui ex toto sunt impotentes ad soluendum.
17 ¶ † Secus dicūt in clerico habente beneficiū licet non habeat patrimoniū: dicūt eñ hoc casu ꝛ principaliter Hosti. ꝙ cōdēnabitur ꝛ satisfaciet de redditibus beneficij dūmodo ecclesia enormiter non ledatur. alle. cap. peruenit. de fide iusso. nec debet ꝑm eum haberi ratio confusionis et inopie ipsius delinquentis quasi velit dicere qđ nō dimittetur sibi vnde viuat: sed simpliciter debet satisfieri prout hic dicitur alleg. sicut in episcopo vasallo ꝯmittēte feloniam: id est deli-
c ctum contra dñm feudi. Nam priuaṫ in vita sua[c] illo feudo qđ est de mente ipsius. vt in. c. si cleric⁹ vel eps. de ca. con. in li. feu. hanc opi. sequiṫ do. Ant. qcquid senserit Archi. in. c. statutū. de rescrip. lib. vj. ꝛ videtur sequi do. Ant. distinctionem gl. in. c. presenti. de offic. ordi. lib. vj. vbi gloss. distinguit an ꝛ quādo clerici faciant fructus suos quasi de illis quos facit suos teneatur satisfacere prout hic dicitur. sec⁹ de his quos nō facit suos. ꝛ in veritate voluit Hosti. licet hoc nō
18 declaret latius ponit. d. c. peruenit. ¶ † Aduerte quia veritas huius questionis dependet ab alia. Nūquid clerici faciant fructus beneficiorū suos vt possint disponere ad libi-
d tū ꝛ testari.[d] Ego semp tenui contrariū sentētiam sequēdo Archi. in loco prealle. ꝛ Joā. de lig. in cle. gratie. de rescri. et
19 dicam in. d. c. peruenit. ¶ † Uide bo. tex. iuncta glo. in. l. non est ignotū. C. de admi. tuto. vbi si tutor instituit litem calumniosam tenetur soluere expensas de suo ꝛ non de bonis pupilli: licet egerit nomine pupilli. Item dicit gl. singu. in ꝑlato quam tenebis semper menti: quia saltē nemo poterit illam negare qñ est talis prelatus qui non facit fructus suos vt episcopus vel alius prelat⁹ religiosus ꝛ similes. Aduerte tamen qꝛ plus vult illa glossa. vt non solum cōdemnetur etiam quando instruit litem calumniosam nomine proprio
20 sed etiam nomine ecclesie sue. ¶ † Et cōclude lati⁹ ꝛ clari⁹ predicta sic: ꝙ aut clerici condemnentur in expēsis in causa propria aut in causa quā agitaret nomine ecclesie. Primo casu indubie mandatur executioni in bonis patrimoniab⁹ si qua habent vt hic ꝛ facit. c. de multa. de prebē. iūcta gl. in ver. de suis. si vō nō hñt bona ꝑimonialia sꝫ bñficia sic tūc respectu eorū redditnū q debēt ꝯuerti in vtilitatē ecclie nō dꝫ executio fieri ꝑ regulā delictū ꝑsone. de reg. iu. li. vj. ꝛ sentit Host. hic. Sꝫ respectu illorū reddituū q dñt ꝯuerti i vtilitatē ꝑsone ipsorū clericorū est dubiū. ꝛ tenēdo opi. quā. s. tenui: credo etiā ꝙ ad tales reddit⁹ nō debent man⁹ extēdi. ꝛ rō qꝛ ecclesia teneṫ clericos alere ad sui decorē nec tenetur suas cōdēnatiōes soluere. Uñ si cleric⁹ nō venit alend⁹ nō tenetur ecclesia in aliquo cōtribuere. Debet eñ cleric⁹ participare de bonis ecclesie quaten⁹ indiget ad necessitatē sui vict⁹ ꝛ nō aliter. vt in. c. eps. x. q. ij. ꝛ. xij. q. j. §. fi. cū. c. sequen. et vide de hoc qđ dixi in. c. olim. ij. de rest. spo. ꝛ in. d. c. ꝑuenit. de fideius. sed attenta consuetudine generali ꝑm quā cleri-
e ci personaliter beneficiati[e] faciūt fructus suos iuxta distinctionem glo. d. c. presenti. posset admitti opin. Hostien. dūmodo clerici nō mēdicarēt: quia hoc redundaret in opprobrium ecclesie. xciij. distinc. diaconi. ꝛ sic indirecte puniretur ecclesia quod fieri nō debet. argu. regule delictum prealleg.
21 ¶ † Aut clerici litigarūt nomine ecclesie[f]: ꝛ tunc aut colle-
f gialiter ꝛ mandatur executioni in bonis ecclesie: quia delictū prelati cōmunicato consilio capituli nocet ecclesie: presertim in iudicio saltem in hac condēnatione. pro quo allego casum in. c. j. de do. ꝛ contu. vbi hoc probaṫ etiā in religiosis. facit qđ leg. ꝛ no. in. c. ij. de ordin. cog. ꝛ in dicta regu-
22 la delictū. ¶ † Aut litigauit solus prelat⁹ ꝛ tūc ipse condēnari debet in expensis de suo: vt tex. iuncta glo. in. d. l. non est ignotum. C. de admi. tuto. Non enim videtur sibi mandatū vt causam iniustam promoueat. vt. l. si procura. ff. de condi. inde. Et idem est in omni administratore generali agitante seu litigante sine iusta causa vt ibi no. dicit Bartol. si vero prelatus non habet vnde de suo soluat satis potest dici qđ dixi in primo membro.

Additio secunda. Et hec sufficiant ad hunc articulum que no. diligenter ꝛ tene semp menti quia sunt vtilia dicta.

1 ☞ Iudex a quo cognoscit de causa: si appellans non prosecutus est in termino suam appellationem.
2 Terminus ad appellationem prosequendam non pōt dari a iudice a quo. ꝛ est in arbitrio suo dare vel non ꝛ si dat vel non dat non grauat partes.
3 Iudex recusatus potest causam alteri committere.

1 **AD hec.** ¶ † Iudex a quo non obstāte appellatione cognoscit de causa si appellans non ꝓsequitur. hoc primo. Iudex vt suspectus recusatus pōt alteri causam cōmittere hoc secundo ꝑm vnum intellectum. de hoc tamē vltimo dic vt plene dicam in. c. cum speciali. j. eodē. dico plenissime in repe. c. si quis cōtra clericū. de foro cōpe. duo sunt dicta. Secundum ibi: aut si. ¶ Casus literalis. Uertēte causa inter aliquos coram iudice ordinario vna partium appellauit nec appellationem prosequebatur. Iudex consuluit papā quid agendū esset. Rñ. pa. ꝙ debet appellantē appellatione remota compellere appellationē suam prosequatur intra

a ¶ In corrigēdo. Facit qđ qñ iudex est nimis seuerus in corrigēdo pōt ꝓpter nimiā seueritatē et seuitiā repelli ab officio. ita singu. Bar. in. l. j. in vltimis verbis. ff. de iure patr. sequiṫ do. Jas. in addi. ad Chri. por. isti. de his q̄ sunt sui vel alie. iu. in. iij. addi. qđ est not. Aeneas ꝺ falco.
Sebast. Sapia.
b ¶ Excōicatio. vide Rotā deci. x. sub ti. de sen. exc. incip. no. ꝙ excōicatio in antiqs ꝛ in nouis. deci. ij. incip. itē si cōmittatur. ver. sed pone Imol. in. c. fin. col. pe. j. de ꝓben.
c ¶ In vita sua. Adde Ro. cōsi. cclxxxiij. Oldra.
d ¶ Et testari. adde Bal. cōsil. ccclxxiij. lib. ij.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Bñficiati. An clericus teneatur de redditibus beneficij vtraqꝫ facere pōt late tangit. d. Alexā. in. l. cēturio. ff. ꝺ vulga. ꝛ pupil. Mo der. in. l. miles. ff. de re iudi. Abb. in. c. odoard⁹. s. de solutio.
f ¶ Noie. ecclesie. Adde Ro. cōsi. cclxix.

Sebast. Sapia.
¶ Est ergo. vide ad hec q̃ copiose no. do. Feli. in ca. exceptionē. co. iij. §. ꝺ exceptio. vbi ponit q̃uo cognoscatur que sint in mero arbitrio iudicis & que non.
¶ Item ꝙ in appellatione interlocutoria habente vim diffinitiue non sit exprimenda cā. tenet Bal. in. l. in minorib⁹. C. de his quibus vt indig. cir. medū. & Bal. i. l. j. C. q̃ñ puo. nō ē nec. & idem sentit do. Anto. in. c. cū cessante. in. viij. col. ver. ex his decidit̃ur. j. eo. dū dicit cle. appellāti nō habere locum in s̄nia appellatiōis deserte & p horū limitatione. vide Feder. in consilio clxxxij. quem refert. d. Abb. in. c. tuā. vltra med. ꝺ or. cog. & vide ibi do. Anto. in. vij. co. & adde hic eūdē i. d. c. cū cessante. in. v. co. vbi dicit qꝺ de interlocutoria hñte vim diffinitiue idē indicādū ē ꝙ ꝺ diffinitiua. ad h̃ vide qꝺ no. d. Abbas post cal. in. c. ad dissoluendū circa princ. de de spō. ipu. Itē adde hic Imo. post Ang. in. l. si sic. in prin. ff. de legat. j. vbi dicit ꝙ statutum loquens de mera diffinitiua hz locū in iterlocutoria habente vim diffinitiue. ꝺ quo etiā dicit haberi p Ang. in. l. stipulationū alie. ff. de ver. obli. Et q̄ iterlocutoria habens vim diffinitiue nō reguletur vt mera interlocutoria: sz poti⁹ vt diffinitiua tenet Imol. in. l. stipulationū alie. ī princi. & alle. Jo. and. in hoc. c. pro quo vide gl. ī ꝟ. ad nos reputatā sing. in. c. j. de ele. in. vj. & oino do. super eo. & cū hac opi. cōcor. do. de Rot. deci. lxxxij.

intra terminum sibi prefixum: vel vt stet iuri coram ipso hoc est corā suo iudice. In fi. dicit si aliqua partiū iudicē habet suspectū te insistente iudicē eligat q causam dirimat. Ber. ¶ †Not. j. ibi fas tibi sit. ꝙ iudici a quo: non imponitur necessitas prefigēdi terminū ad appellandū. Est ergo[a] in facultate sua vtrū velit prefigere terminū vel eū relinquere dispositioni iuris cōis hoc probat illud verbū fas. nō eñ importat necessitatē sicut nec verbū pōt. l. sepe. & l. generaliter. ff. de offi. psi. & c. cōsuluit. de offi. dele. & hoc tenet Host. hic & in hoc tene menti istum tex. Non ergo iudex grauat partē prefigēdo vel non prefigēdo cū sit in mera facultate sua. puto tamē ꝙ vbi esset suspicio appellationis frustratorie ꝙ iudex peccaret nō pfigēdo terminū q2 debet obuiare malitijs hominū qui q̃nq3 appellāt vt differāt litē per annū vł biēniū. alleg. tex. j. c. pri. in ver. mādam⁹. facit. c. peruenit. s. e. ¶ †Secūdo no. in ver. aut si. ꝙ si iudex excusat⁹ nō vult cōtendere de iustitia recusationis nō deueniť ad electionē arbitrorū. sed potest ipse partes cōpellere vt iudicē eligāt cui ipse cōmittit vices suas. & iste est vnus intellect⁹ huius litere. potest scdo intelligi ꝙ debent partes eligere iudicem id est arbitrū qui dirimat questionem suspitionis. sed de hoc dicendū est vt dicam in. d. c. cum speciali. j. eo. tit.

☞ Canonicus potest cogi vt faciat residentiā in ecclesia vbi habet prebēdam: potest tñ cleric⁹ a tali coactione aliquo casu appellare. 6. 10.
1. Canonicus de iure cōi teneť personaliter residere vbi habet prebendam an autem valeat cōsuetudo vt possit per alium seruire. vide remissiue.
2. Clericus nō faciens residētiam in suo beneficio sufficit ꝙ extraiudicialiter moueať & posteā potest de facto spoliari beneficio.
3. Appellari potest a precepto seu monitiōe extraiudiciali.
4. Iudex a quo potest statuere terminū appellanti quando contra eum est presumptio qꝺ calūniose appellauerit.
5. In appellatione ab interlocutoria habente vim diffinitiue: an sit opus inserere causam. 6.
7. Interlocutoria habēs vim diffinitiue: an reguletur ꝭm naturam diffinitiue. Quedam exempla circa interlocutoriā habentē vim diffinitiue. 9.
8. Appellatio ab interlocutoria quare reqrit cause expressionem.
9. Appellať de iure ciuili ab interlocutoria quādo post ipsam non expectatur alia diffinitiua.

DEruenit. Si canonicus ad residentiā monit⁹ appellat: statuitur sibi termin⁹ ad appellationē psequēdam: & interim deseruitur beneficio per vicariū de fructib⁹ beneficij sustentādū. & si appellationē non prosequitur vel residentiā nō facit priuať prebēda. In primo poniť decisa cōsultatio. scdo respōsio ibi: cū aūt. que tria facit que p se patēt. ¶ Casus literalis. Eps salisburgeñ. monuit Guil. canonicū suū vt in ecclia sua residentiā faceret. ille appellauit q̃siuit eps a papa quid super hoc faceret. Mandauit papa epo quatenus illū moneat vt in ecclesia residentiā faciat vel intra terminū cōpetētē iter arripiat eā prosequendi. interim vero vices ei⁹ in predicta ecclesia cōmittat alicui honeste psone & de beneficio illi⁹ & prouideat: ꝙ si alterū istorū non fecerit prebēda ipsa priuet eūdem & eam alij cōferat qui ibidē seruiat. Ber. ¶ †No. j. canonicū posse compelli ad residentiā faciendā in ecclesia & ad deseruiendū personaliter ecclesie, vbi habet prebēdā. ¶ †Et ex hoc & ex tex. infero qꝺ de iure cōi nō potest etiā canonicus per aliū deseruire. ad hoc. c. cōquerente. j. de cleri. nō resi. nunquid valeat cōsuetudo in oppositū. dic vt plene not. in c. cū oēs. s. de constit. & maxime vertitur dubium. nunquid valeat consuetudo vt etiam per aliū nō teneatur deseruire. plene dico in repe. §. qui vo. in c. extirpande. de preben. ¶ †Secūdo no. ꝙ ad faciendā residētiam in beneficio non requiritur necessario citatio iudicialis sed sufficit monitio extraiudicialis nec etiā requiritur sentētia priuat cōtra nolentē residere sed sufficit spoliatio facti. facit tex. vt in. c. ex tue. de cle. nō resi. & ita cōsuluit Oldr. per multa iura dicam latius in. d. c. ex tue. ¶ †Tertio not. ꝙ a precepto seu a monitiōe extraiudiciali pōt appellari si ex tali precepto pars leditur. ¶ †Item no. ibi: mandamus ꝙ si psūmptio malitie est cōtra appellantē debet iudex sibi prefigere terminum ad appellationē prosequendā. ad hoc allegaui istum tex. s. c. pri. ¶ Ultimo no. casum in quo in beneficio. ponit vicarius tēporalis. vtrū autem licitum sit clerico constituere talem vicarium temporalē sine autoritate superioris. vide tex. in. c. cū ex eo. de elec. lib. vj. et ibi per Ioā. and. ¶ †Potest etiam colligi ex tex. ꝙ valet appellatio interposita per clericū ne personaliter teneatur residere in beneficio suo: qꝺ intellige si pretendit iustam causam non residēdi. & sic potest solui contrarium. d. c. relatum. j. de cleri. non residen. vbi talis appellatio mea admittitur. nam ibi beneficium erat curatum & promiserat residere & nulla causa legitima allegabatur in contrarium. ¶ In glossa. ij. ibi: admittitur hic frustratoria appellatio. Gloss. sentit qꝺ admittebatur olim frustratoria appellatio quod pfecto non est verum si constabat eam esse frustratoriā. vt in. c. ad nostram. & in. c. suggestum. s. eodem. et in. c. consuluit. j. eo. sed bene admittebatur olim appellatio ante sententiā non expressa causa que per seipsam erat frustratoria. Nec obst. iste tex. q2 hic nō presupponitur quod illa appellatio esset frustratoria: sed presumebatur. & hoc ideo q2 prima fronte erat cōtra dispositionem iuris cum de iure communi teneretur residere in beneficio: sed quia illud ius commune habet multas exceptiones. vt in gloss. j. ideo olim admittebatur ista appellatio causa nō expressa: quia poterat verificari in casib⁹ exceptis. Hodie autem necesse est exprimere causam rationabilē. vt in. d. c. vt debit⁹. allegato in glo. ¶ †Abbas tamen nititur saluare hoc. c. etiam ꝭm iura hodierna quia cum istud preceptum de residendo haberet vim diffinitiue non erat opus exprimere causam in appellatione[b] nec in mera diffinitiua. vt in. l. ij. ff. eodem. ¶ †Not. bene hoc dictū Abb. sentit enim qꝺ interlocutoria[c] hōis habens vim diffinitiue regulatur ꝭm naturam diffinitiue. Idem sentit Spe. eo. ti. §. in quibus. ver. sed nūquid. Jo. an. videť velle distinguere vtrū talis interlocutoriā preferatur lit. cōte. vel ante p not. in. c. dudū. el. ij. s. de electio. quasi velit dicere ꝙ si ferť lit. cōte. regulať ꝭm naturā diffinitiue. si ante ꝭm naturā interlocutorie forte fuit ipse motus hac rōne q2 a ñ lit. cōtest. nō pōt ferri diffinitiua quātūcūq3 per cōfessionez liqueat de causa: sz fit quoddā pceptū de soluendo nec dať tantū tps ad soluendū sicut dať condēnatis p s̄niam. no. in. d. c. dudū. ij. qꝺ. j. nos in quenq̃. Bal. i. l. nō fateť. ff. de cōfes. videť velle ꝙ vbicūq3 fit preceptū causa plene nō cognita nūq̃ hz vim diffinitiue. vide glo. no. q̃ hoc sentit iūcto tex. in. c. ex parte. el. j. j. de verb. sig. d. de Ro. decisi. lxxxj. videnť distinguere vt quo ad effectū reuocandi sortiatur naturā interlocutorie: vñ dicūt qꝺ si iudex pronūtiauit appellationē esse desertam post illā sententiā interlocutoriā reuocare lz habeat vim diffinitiue: sentiūt tñ hoc pcedere si fuerit appellatū: sz quo ad effectū cle. appellāti. e. ti. & c. vt debitus. j. eo. dicūt ꝙ hz vim diffinitiue. & sic in hoc sentiūt cū abbate. vide p Arch. & Jo. mo. in. c. cupiētes. de elec. lib. vj. vbi sentiūt eam habere vim interlocutorie: et in hoc multe sunt diuersitates. vide Bart. in. l. qꝺ iussit. ff. de regul. in fin. & in. l. titia. ff. de accu. Ego in hoc articulo ad has opi. cōcordandas ponerē hanc conclusionē qꝺ interlocutoria hominis habēs vim diffinitiue non regulať ex toto vt diffinitiua nec vt interlocutoria: sz trahitur q̃nq3 ad naturam interlocutorie: q̃nq3 ad naturam diffinitiue ꝭm qꝺ magis participat de diffinitiua vel interlocutoria. Hec interlocu-

incip. itē a s̄nia q̃ super attētatis & Spec. in ti. ꝺ ap. §. in quib⁹. ver. sz nūquid hic. & Fede. in cōsil. cxcviij. incip. casus est talis lata fuit s̄nia. Sed in cōtrariū qꝺ imo reguletur talis s̄nia vt mera iterlocutoria viꝺ Bar. in. l. titia. ꝟ. nūc pro declaratione. ff. de accus. cum quo concor. Bal. & Imo. in. l. iuste. ff. de acqrē. pos. sz de hoc vide. p. d. Ant. in. c. sua nobis. in fi. j. eo. & p Bal. in. l. cōsentaneū. in. ij. colū. C. q̃uo et q̃ñ. itē vide qꝺ de ista interlocutoria habente vim diffinitiue no. gl. in. l. cum a repulsione. ff. de appel. & d. Ant. in rubr. de re iud. itē vide Archi. xx. dist. in sum. circa me. vbi dicit ꝙ appellās a s̄nia lata sup exceptiōe peremptoria nō pōt psequi aliam cām q̃ expressam cū sit interlocutoria & ita dicit pbari in. c. dilecto. de appel. Sebast. Sapie.
¶ Interlocutoria. Uide Card. in cōsi. lxxiij. icip. titius nunc sunt. ver. ad quintum. Fede. de se. in cōs. cxcviij. incip. casus talis est lata fuit s̄nia. Roma. in cōsil. xlj. in pnc. cū multis allegatis p Feli. in rubr. s. de re iudic. co. iij. circa interlocutoriā habentē vim diffinitiue.

toria hominis habẽs vim diffinitiue est quoddã mediũ inter pure diffinitiuã ⁊ pure interlocutoriam. nõ enĩ est pure diffinitiua: q2 nõ imponit finem toti cause. non est pure interlocutoria: q2 nõ spectat aliam sñiam diffinitiuã post se: exemplũ: q2 iudex pronũtiat se nõ iudicẽ cõpetentẽ: vel nõ esse respondendum libello tanq̃ inepto. vide gl. in clem. j. de sequest. si ergo hec sñia tenet quoddã mediũ debet trahi ad naturã alterius extremorũ sm q̃ magis participat cũ illo extremo. Simil'r in hermaphrodito. iiij. q̃. iij. hermophroditus. l. querit. ff. de sta. ho. Simile etiã de tacente qui tenet medium inter contradicere ⁊ consentire. vnde q̃nq3 habet pro cõsentiente q̃nq3 pro cõtradicẽte sm q̃ magis participat cum natura alterius extremorũ. vt plene no. maxime per Dyn. in reg'a is q tacet. de re. iur. li. vj. dixi in. c. nonne. de psum. Et ideo bonus iudex habebit discurrere p singulos actus. ⁊ causa excpli vt intelligant precedentia discurramus per tres act⁹. nam aliter appellatur a diffinitiua aliter ab interlocutoria: cum alia solennitate fertur diffinitiua: cum alia interlocutoria. Interlocutoria põt per iudicem reuocari: diffinitiua non. Nũc est dubium qualiter regulabitur interlocutoria habens vim diffinitiue.

9 ¶ † Dico enĩ sm cõclusionẽ premissam attingẽ-
a do primũ actũ q̃ si interlocutoria[a] est talis que finit iurisditionẽ iudicis siue officiũ suũ in illa causa d3 appellari tãq̃ a diffinitiua: puta si pronunciauit se iudicẽ nõ cõpetentẽ iuxta. no. in. c. significãtib⁹. de offi. deleg. ⁊ in aut. habita. C. ne fi. p pa. vbi per glo. Nam hoc casu cessat ratio quare ius voluit causam exprimi in appellatione ab interlocutoria vt sc3 debit⁹ honor deferat iudici. Nã ex quo põt ɔsequi iustitiã corã iudice nõ d3 ab eo recedere p appellationẽ nisi expssa rõnabili causa. vt in. d. c. vt debit⁹. Sed sm exẽplũ premissum nulla iniuria fit iudici cũ pnũtiauit se nõ iudicẽ. ergo d3 trahi ad naturã diffinitiue: sed si est talis interlocutoria que nõ finit officiũ iudicis: ita q̃ possem ab eo iustitiã ɔsequi tũc d3 regulari tãq̃ interlocutoria: q2 magis trahit ad naturã interlocutorie rõne predicta. Exẽplũ si iudex pronuntiauit non esse respondendũ libello tanq̃ inepto. nam exprimendo causam rationabilẽ corã eo potest ipse mutare sentẽtiã suã. vt in. d. c. cũ cessante. idem per oĩa dic quo ad secundũ actũ. nam si ista quasi diffinitiua habet omnem effectũ diffinitiue seruabitur solennitas q̃ in diffinitiua seruanda est: al's secus. ¶ Quo ad tertium actũ. s. reuocationis dicã plene in. c. cũ cessante. j. eo. ibi melius cadit. ⁊ per hec opiniones cõtrarie possunt ad cõ-

10 cordiã reduci. ¶ † In glo. in versi. assignes. in fin. Ex hac glo. collige duas rationes quare pendente appellatione fit hic illa innouatio. Prima est specialis. s. in fauorẽ ecc'ie ⁊ cultus diuini. Secũda est magis generalis ⁊ notabilis videl3 ppter presumptionẽ que erat cõtra iustitiã appellationis. nã presumebat frustratoria ⁊ doct. circa hoc multũ insistũt. Sed vt clare habeas materiam considera duos casus. Primus si iste canonicus pretendebat nõ debere residere personaliter: non tñ negabat quin per substitutũ. Scd's casus q̃n pretendebat nullo modo teneri ad residentiã nec per substitutũ forte ex priuilegio vel consuetudine. ¶ Primo casu nullus fauor hic cõcurrit nec presumptio appellationis iniuste: sed mera iustitia exercet: q2 cũ negaret quin saltem per substitutum deberet deseruire frustra expectaretur euentus cuius nullus esset effectus. vt in. c. cum contingat. de offic. deleg. Nec fit hoc casu innouatio contra appellationem. facit ca. nobis. de electio. Secũdo casu militat cõtrarium gl. ⁊ tunc potes cõiungere illas duas rõnes gl. q̃ hic fit ista innouatio: tũ propter fauorem cultus diuini vt ne appellatiõe existẽte friuole priuet interim ecclesia suffragio istius: tum propter presumptionem friuole appellationis. Ex his habes casum notabilem in quo aliquid innouatur cõtra appellationẽ que recipit a iudice. simile in. c. si. de eo qui mit.

↝ Sebast. Sapia.
a ¶ Si interlocutoria. Ex his sentit Abb. q̃d quaten⁹ sententia interlocutoria habet vim diffinitiue nõ h3 locũ dispositio ca. vt debit⁹ q̃d etiam firmat ex pluribus Alexã. in. l. in minoribus. col. ij. C. de his quibus vt indi. ⁊ Are. in ɔs. xx. incip. in q̃stione col. iij. ⁊ in cõs. cxix. incip. in presenti cõsultatiõe. Ang. de are. in. l. eius qui. co. vj. ff. de appel. reci.
b ¶ Circa infideles. Adde Oldr. cõsi. xcj. ⁊. cclxiiij.
Zacharias.
¶ Adde Ge. in c. mulier. §. iij. et ibi Celsu3 remissi. in apo. ad ipm. ij. q. j. Feli. in. c. iudei. el. ij. co. ij. v. ⁊ de hac materia. j. de iudeis. ⁊ dixi in apo. ad istũ. in c. q̃ in ecclesiarũ. in apo. in ver. circa infideles. post alios. nume. v. s. de consti.
↝ Sebast. Sapia.
c ¶ Appellari. vide Feli. in. c. q̃ in ecclesiarum. col. xviij. ⁊ i. c. cũ oẽs. col. iij. s. de cõstit. Jo. de ana. i ɔsil. lxxxj. ⁊ And. sic. in. c. nã cõcupiscẽtiam. col. v. C. de cõstitutio. ⁊ in cõsi. clxxxiij. col. iij. volu. ij. ⁊ in consi. cviij. co. iij. in. iiij. volu.
d ¶ Unã personã. Adde Ang. consilio. cxlix.

in pos. ⁊ q̃d ibi dixit. ⁊. c. cũ persone. in fi. de priui. lib. vj. Respectu vero facultatis appellãdi de iure ciuili dic q̃ trahit ad naturã diffinitiue: q2 non potest ampli⁹ reuocari grauamẽ nisi nũc appellet iuxta ea que

11 dixi. s. eo. sup eo. ¶ † Et vide ad materiã q̃d no. Cal. in. c. ad dissoluendũ. de despon. impu. ⁊ Fede. cõsi. cxij. ⁊ Bart. in. l. titia. ff. de accusa. vbi tenet q̃d. s. dixi q̃ de iure ciuili potest appellari ex quo non expectatur alia diffinitiua. ideo in hoc excedit naturã diffinitiue. sed respectu solennitatis pronũtiandi h3 vim interlocutorie: q2 nõ est necesse q̃ cõseruetur solennitas de qua in. c. fi. de re iudi. li. vj. Et forte hec opinio verior: q2 cũ non decidit totã causam principalẽ nõ est seruanda tãta solennitas cum non agatur de tanto preiudicio.

1 ☞ Appellatio que est manifeste contra ius non est regulariter admittenda: nisi exprimatur aliqua rationabilis causa.
2 Papa exercet iurisdictionem in laicos etiam infideles: in concernentibus decorem christiane religionis etiam peccato cessante. 3.
4 An a dispositione statuti possit appellari.
5 Statuta iniqua q̃n fiunt potest vnusquisq3 contradicere vel appellare siue pretendat interesse siue non.
Tacens in his que tenetur contradicere ⁊ non contradicit: habetur pro consentiente.
6 Officialis an teneatur dimittere officium: si nõ potest alicui iniuste resobuiare: vide remissiue.

Consuluit. Appellatio cõtra canones non admittitur. vel latius sic. A iudice iuris dispositionẽ exequente nõ appellat. Scd'a ibi: non conuenit. Et intellige hãc literam duobus modis. Primo q̃ cũ ep̃s cõpelleret iudeos vt dimitterẽt mancipia christiana in sua libertate cũ nõ sit licitũ eis sm iuris dispositionem. habere seruos christianos: appellabat ab eo per regẽ Francorũ qui interponebat appellationẽ in fauorẽ iudeorũ a quib⁹ forte multa cõmoda percipiebat. Secundo mõ põt intelligi q̃ non appellabat hic Rex: sed appellabatur ab eo q tanq̃ minister ecclesie cõpellebat iudeos vt dimitterẽt seruos christianos: ⁊ vtraq3 lect. potest adaptari litere nec mutatur iuris dispositio. nam vtroq3 casu appellatio erat contra dispositionẽ iuris merito non erat admittenda. ¶ † No. q̃ vbi appellatio manifeste est cõtra ius non tenetur iudex supersedere. imo debet pcedere ad executionẽ iuris. hoc intellige nisi allegetur aliqua rationabilis causa in qua forte illud ius generale fallit. vt probat. s. ca. prox. ad idem. c. romana. eo. ti. lib. vj. hoc tñ est verũ q̃ vbicũq3 general'r a iure interdicit appellatio non tenet iudex supersedere executioni. nisi exprimat aliqua rõnabilis causa iuri conformis. de quo per Inno. in. c. pastoralis. §. pre-

2 terea. de offi. delega. ¶ Secũdo no. text. iunctis iurib⁹ alleg. in glo. q̃d papa in concernẽtib⁹ decorẽ christiane religionis etiã peccato cessante põt statuere inter laicos ⁊ infideles. nã nullũ peccatũ inest vt iudeus habeat seruũ christianũ: sed dedecorat ⁊ degenerat christianam religionem: ⁊ sic habes vnũ casum notabilẽ ⁊ generalẽ in quo papa exercet iurisdictionẽ inter laicos etiã infideles ⁊ gñaliter quã potestatẽ h3

b papa circa infideles[b]. vide no. per Inn. in. c. sup his. j. de vo. vbi dicet.

3 ¶ † Ultimo no. regẽ secularẽ etiã superiorẽ nõ recognoscẽtẽ nõ posse in regno suo statuere vt iudei habeant seruos christianos. hoc ideo q2 principes seculares subsunt pape in concernentib⁹ salutẽ anime vel decorẽ christiane religiõis. xcvj. di. in. c. duo. vide tex. in. c. j. de ho. li. vj. ¶ In gl. fi. Et ratio specialitatis est: q2 ius neminem grauat: ita nec ius exequẽs. xxiij. q. iiij. qui peccat. l. gracch⁹. C. de adul. ergo nõ potest appellari cũ immediata cã appellatiõis sit grauamen iniustũ: vt in. c.

4 suggestũ. in fi. s. eo. ¶ † Et hec faciũt ad questionẽ nũquid a statuto lo-
c ci possit appellari[c] Barto. ponit in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. in rep. in vlti. q. v. prin. ⁊ in. l. fin. de appel. reci. in effectu facit tria mẽbra q̃d si statutũ est generale effectu ⁊ v̇bis: sic nõ põt appellari: sic nec a lege cõmuni. vt in. l. si qua pena. ff. de ver. sig. vide tex. de iure canonico in. c. q2 nos. j. eo. sm verũ intellectũ. Si v̇o statutũ ex verbis ⁊ re est personale:

d vt q2 cõcernit vnã personã[d] tñ: tũc talis persona põt appellare. arg. in l. j. §. solent. ff. q̃n ap. sit. facit optime tex. in. c. cũ oẽs. s. de constit. cum ibi not. ⁊ ratio huius dicti potest esse duplex. Prima q2 statutũ debet esse generale cum sit quedam lex. iiij. dist. erit autem lex. ergo non debet fieri statutum in odium illius persone tantum. Item tale statutũ potest dici quoddã preceptum ⁊ non lex. sed a precepto iniusto potest appellari. vt. s. c. proxi. Tertiũ membrũ q̃n lex vel statutũ est generale quo ad verba sed in effectu est personale ⁊ idem q̃d in proximo casu eisde3 rationibus. nam non verba sed mens legis consideranda est regula fi. de reg. iur. lib. vj. l. non dubium. C. de legi. op. facit. l. j. in fi. ff. de doli excep. Et hec verba sunt notanda. aliquid per Cy. in. l. ij. C. que sit lõga consue. tamen generaliter dicerem q̃d non sit fienda differentia an statutum sit generale vel personale. sed solum an contineat in se aliqua3 iniquitatem: ⁊ tũc posset appellari ⁊ vnus solus potest resistere omnibus statutarijs: vt in. c. j. de his que fiũt a maio. pa. ca. lxv. distinct. c. j.

5 ¶ † Uide pulchrum dictum Inno. in. c. j. preallega. vbi dicit q̃d quandocunq3 statutum iniquum editur vel aliquid iniquum fit in vniuersitate quilibet pretendens interesse potest contradicere ⁊ appellare: et si non pretendit interesse tenetur contradicere propter iniustitiam nec

sufficit

sufficit tacere:alꝰs inuolueret pena ꝛ peccato cū alijs consentientibus:qꝛ ex quo est in vniuersitate tenetur malefactis ꝯtradicere. ¶ †Quid aūt si est officialis an teneatur dimittere officiū si non potest aliter obuiare.[a] vide doc.in c.aduersus.de immu.eccle.vbi dicetur.

☞ Judex delegatus non pōt se intromittere in causa si pars aduersa ante notitiam commissionis miserit super dicta causa nuncium ad superiorem.

AD hec. Idem dicit qđ.c.nemini.ꝛ.c.suggestū.s.eo.Uel spālius sic. Qui añ citationē vl' notitiā literarū misit nūciū ad papā appellare pōt ne delegatꝰ ꝓcedat:secus si post.Et vtrū hodie missio nuncij aliqd operet.dicā plene in.c.vt debitus.j.e. Per hanc remissionē.c.istud est expeditū. ¶ Casus literalis. Aliqua cā commissa est alicui app.re.ille contra quē cōmissio facta est app.dicēs se pro eadē causa nunciū suū ad se.apo.destinasse:qrit an tali appellationi sit deferendum. Rñdet pa.qꝛ si ꝯstiterit iudici appellantē nūciū ad se.apo.destinasse anteq̄ꝫ partes essent citate vel anteq̄ꝫ delegatio cause ꝑuenisset ad ipm dꝫ appellationi deferre:si vero post citationē fuit nūcius destinatus nō tenet appellatiōi deferre.hoc itellige ꝺm illā.j.e.vt debitus.Ber. ¶ †No.j.ꝙ sicut arreptio itineris ꝑsonaliter facta ad sedē apo.defendit itinerantē:vt interim nō ꝓcedatur contra eū ex quo sine dolo itinerauit ad papam vt in.c.meminimus.ꝛ ꝙ ibi dixi.s.e.sic ꝛ nūcij missio defendebat mittentem super cā in qua nunciū miserat vt interim non teneatur rñdere corā delegato impetrato per aduersam partem ex quo ante notitiam literarum nunciū miserat.sed vtrum hodie sufficiat ista allegatio.s.remiñ ad.c.vt debitus.

☞ A nimia rigorositate supioris licitū est appellare.3.
Subditorum interest habere bonum prelatum.
2 Appellatio iusta si non admittatur iudex peccat ꝛ venit puniendus.7.Idem si iniustam admittat.
4 Prelato etiam notorie criminoso obediendum est subditis:nisi in quibusdam casibus specialibus.5.
5 Contra ordinarium non admittitur aliqua exceptio donec toleratur in officio.
6 Appellari potest a correctione superioris corrigentis non ex iustitia sed ex odio.
7 Judex a quo qui non admisit appellationē iustam qua pena puniatur tam de iure ciuili quam canonico.

DE priore. Qui nō detulit appellationi interposite ad papā mittitur cum lr̄is ordinarij ad curiam puniēdus. ¶ Casus literalis. Quidā canonicus regularis appellauit a suo priore q modū excedebat i correctione q fecit eū vestibꝰ vsq; ad camisiā spoliari.prior nō obs.ap.ꝓcessit enormiter ꝯ illū canonicū.vñ ꝯquestus fuit do.pape.vnde mādat cuidā iudici vt si p̄fatus canonicus appellauit ꝑpter enormitates sui prioris manifestas q̄ reddunt ipsum notabilē ꝛ ipse nō detulit appellationi compellat ipsum ad apo.se.cū lr̄is veritatē cōtinētibꝰ venire
1 satisfacturū de tāto excessu.Ber. ¶ †No.j.ꝺm vnū itellectū subditū posse supiorē suū ꝑpter excessus manifestos appellare ad superiorē,ꝛ ista appellatio est q̄dā ꝓuocatio ad cām:vt in.c.cū sit romana.s.e.nec sit tibi mirandū.nam sicut subditus pōt accusare prelatū ꝛ crimen suū denūciare superioribꝰ.c.lꝫ heli.de simo.ꝛ in.c.ex parte.c.olim.ꝛ.c.veniēs.de accu.cū si.ita ꝛ cū ꝓcurare pōt ad cām. interest eñ cuiuslibet subditi habere bonū p̄latū.viij.q.j.audacter
2 ꝛ.c.qualis. ¶ Scđo no.ꝙ nō deferēs appellationi etiā extraiudiciali puniēdus est ꝑ superiorē:ita crederē indifferēter appellatiōi friuole ꝛ iniuste vide tex.iuncta gl.in.c.cū appellatiōibꝰ.e.ti.li.vj.vbi gl.appellat hāc delationem iniustā reatū.ꝛ est rō:qꝛ delatio est q̄dā iterlocutoria q̄ dꝫ esse iusta:si ergo appellatio est manifeste friuola peccat iudex eā admittēdo.facit.c.j.de re iu.li.vj.sicut peccat nō deferēdo appellatiōi iuste vt hic.nā ꝯtriorū eadē dꝫ esse disciplina.xxxij.dist.hospitiolū.ꝛ.c.intellecto.de iureiuran. ¶ Tertio no.ibi notabilē reddūt.ꝙ delicta ꝛ mali mores reddūt quē notabilē.i.infamē.ꝛ nota infamie dignū:sicut eñ fama pōt se habere ad bonū ꝛ ad malū.l.capitaliū.§.famosos.ff.de pe.ꝑ Bar.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de qō.ita ꝛ hoc v̄bū notabilis adaptat ad viros moribꝰ et origine generosos ꝛ crimine infectos qꝛ iste se reddit notum alijs ex bonis opibꝰ.alter v̄o ex moribꝰ malis.c.ex parte ade.de testi. ¶ In gl.j.ibi:modū excedit in corrigēdo ꝛc.pōdera gl.qꝛ sentit vnā lec.ad tex.vt itelligat ꝙ iste prior corrigebat istū canonicū.ꝛ in corrigēdo excessit modū affligēdo eū ꝯ iuris debitū ꝛ ꝑpter hoc iste canonicus appellauit ad papā. Hec lec.male pōt ad tex.adaptari:qꝛ hic nō dꝛ qđ appellauit a priore ad papā ꝛ sic eū ꝓuoca-
3 bat ad superiorē ꝑpter delicta sua. ¶ †Sed si tu vis tenere hāc lec.q̄ est vera in se expone tex.ibi:ꝑpter suas enormitates.s.cōmissas in affligēdo ꝛ corrigēdo hūc canonicū ꝯ regulā ꝛ iuris dispositionē ꝛ disciplinā:ꝛ tūc not.ex tex.ꝙ subditus quātūcūq; religiosus iniuste afflictus et correctus a superiore pōt appellare ad superiorē superioris:ꝛ suus superior tenet appellatiōi deferre alꝰs punit:vt hic.Scđa lec.pt colligi ex dictis doc.intelligēdo qđ iste prior cōpellebat istū canonicū ad cōsentiendū alienatiōibus quas illicite faciebat de rebus eccl'ie ꝯsanguineis et amicis suis.Itē ad tegendū vitia sua eū vrgebat ad iurandum.vñ iste sentiēs se illis grauari appellauit ad superio[a]rem.prouocatus prior istū incarcerauit ꝛ coegit eū renūtiare sue appellatiōi ꝑpter ꝙ venit puniēdus vt i tex.Tertius intellectus etiā colligit ex dictis doc.intelligēdo qđ hic nō ꝓcesserat grauamē sed iste canicus ꝑpter cās p̄dictas seu ꝑpter delicta alia istius prioris appellauit eū ad sedē apostolicam ꝛ fuit hec appellatio extraiudicialis.ꝛ multū hec lec.cōsonat litere:vt.s.dixi.ꝛ q̄ꝫ superior appellatus nō teneat ire ad superiorē ꝑ hāc appellationē,extraiudicialē vt dixi in.c.cū sit.s.e.nō tñ dꝫ supior appellantē opprimere seu eū a ꝓsecutiōe appellatiōis aliter ipedire ꝙ si fecerit dꝫ puniri vt hic.Quartā lec.vltra doc.colligo ex no.ꝑ Hos.ꝛ Jo.an.i.c.j.de cēsi.li.vj.vbi dicūt ꝙ p̄latus etiā religiosus i mortali ꝯstitutꝰ notorius vel infamatus si sit incorrigibilis pōt per subditū appellari:ꝛ si defert appellatiōi bñ quidem:sin aūt puniet vt hic ꝛ reddit Hos.mirabilem cām qđ correctio iudicialis nō cadit in talem p̄latū.ij.q.vij.iudicet.Et ex rōne ista Host.colligo lec.istā in eo ꝙ allegat istū tex.ꝙ prior volebat istum corrigere:iste vero appellauit dicendo eum esse criminosum notoriū vel famosum ita ꝙ non pōt alios corrigere.
4 ꝛ hanc lec.†clarius sentit Hos.in.c.licet in corrigēdis.de offi.or.vbi đt ꝙ si p̄latus corrigēs subditū eodē peccato equali vel maiori notorie detinet p̄t ab eo appellari.ꝛ ita dicit intelligēdū istū tex.ꝛ ita recitādo trāsit Jo.and.ibi.

5 **Additio.** ¶ †Si hec lec.esset vera multū esset notabilis sꝫ ꝑfecto nō est vera indistincte qꝛ anteq̄ꝫ prelatus priuetur prelatura potest iurisditionē in subditos exercere:nec lꝫ subditos recedere a p̄lato quātūcūq; notorie criminoso ante priuationē nisi in qbusdam casibꝰ spālibus.viij.q.iiij.nōne.ij.q.vij.sacerdotes.vide gl.cū multis iuribus in ea allegatis.in.c.cū non liceat.de p̄scrip.ꝛ ibi dixi.Et ad.c.iudicet.rñde ꝙ non loquit de ꝑtāte iudiciali exercēda sed quo ad meritū vite ꝛ damnationē suā qꝛ prelatus magis delinquit corrigendo aliū et nō se sed nihilominus corrigere potest.vide Inno.in.c.cū nostris de cōces.p̄bē.ꝛ melius in.c.cū venerabilis.de exce.vbi voluit ꝙ etiā cōtra delegatū non possum excipere de crimine qꝛ criminosus nō pōt esse iudex.sꝫ de infamia bñ possum excipere ꝛ plus voluit in.c.sciscitatus.de rescrip.
6 ¶ †Ubi dicit ꝙ contra ordinariū non dꝫ aliqua exceptio admitti quandiu toleratur in officio.ꝛ vide ꝙ ibi dixi.dictu ꝙ vbi superior corrigeret non ex dilectiōe seu iustitia:sꝫ ex odio pōt appellari.ita notanter voluit Jo.and.post Host.in.c.licet de offi.or.alleg.c.ita plane.xxiij.q.iiij.Itē facit qꝛ sñia dicitur iusta ex animo.xj.qō.iij.§.si ergo.vide gl.eadem causa ꝛ.q.in summa.

7 **Additio.** ¶ †In gl.fi.in fi.ꝛ gñaliter cū querit de pena[b] infligenda iudici non deferē[b]ti appellationi legitime.conclude capiendo aliqua dicta doc.hic.Arch.in.c.decreto.ij.q.vj.ꝙ aut querit de iure canonico aut de iure ciuili. Primo casu si cā est criminalis debet deponi:vt in.c.de decreto preallé.Si vero causa est ciuilis punitur vt hic nam dꝫ remitti ad superiorē puniē[b]dus:ꝛ credo qđ pena erit arbitraria.arg.c.de causis.s.de offi.dele.Si q̄ritur de iure ciuili:aut est cā ciuilis ꝛ habet locū pena posita in gl.vt puniat in.xxx.pondo auri ꝛ accipit pondo pro libra.vt.ff.de aur.ꝛ argē.leg.l.inter vestē.ꝛ ita debet intelligi.l.qm̄.prealleg.in glo.Si vero est cā criminalis tunc dꝫ iusto supplicio puniri:vt in.l.a procōsulibus.C.eo.ꝛ sic pena erit arbitraria.vnde poterit arbitrari penam corporis afflictiuam que est maior quātuncūq; minor sit qualibet pecuniaria in persona honesta vt in.l.in seruorum.ff.de pe.ꝛ qđ no.in.l.j.eo.tit.

1 ☞ Infamia notoria punitur citra aliam probationem:

[a] ¶ Obuiare.adđ Ro.sin.suis.fo.xxiij.vbi an ep̄s teneatur renūciare ep̄atui si videt sui causa scandalum imminere. Anto.Francis.

¶ An ep̄s dēat renūciare ep̄atui si videt ex sua ꝑsona scādalū iminere dicā ꝙ ep̄s non solū sit ex dignitate p̄latiōis sꝫ ex bona ꝛ sctā vita vt i.c.ñ oēs.ij.q.vij.nā q malā vitā ducit magis dicēdus ē canis ipudicus q̄ꝫ ep̄s.ij.q.vij.c.qui nec.ꝛ.c.qbꝰ v̄o.ꝛ c.q̄ꝫ.dicas tñ ꝙ ep̄s q renūciauit ep̄atui dꝫ habere sumptꝰ vite ab ecclesia cui ꝑerat vt in.c.q̄uis.vij.q.j.raro sedes ep̄alis p̄t ex cā necessitatis mutari ēt ad alia loca vt in c.ep̄s.vij.q.j.ꝛ in c.j.de ꝑuil.ꝛ adđ ꝙ ep̄s ꝑ superiorē.cōpelli.p̄t ad ep̄atū suscipiēdū vt est tex.ꝛ gl.i.c.añ oia.xl.di.ꝛ gl.i.c.scriptitiꝰ.viij.q.j.ꝛ i.c.q̄r.đ ele.ꝛ est gl.i.c.oēs.q.vij.q.j.ꝛ.in.c.ep̄s ead.cau.ꝛ.q.ꝛ iō queadmodū ꝑꝑ bonū publicū p̄t cōpelli ad suscipiendū ep̄atū ita rōne scandali potest cōpelli illum dimittere.
Sebastia.Sapi.

[b] ¶ De pena.viđ Ang.bal.ꝛ Sal.i.l.qm̄ iudices.C.de ap.bal.i.l.iudicibꝰ.eo.ti.vbi late de hac materia ꝛ de offāli non resistente an puniat tradit alex.i.l.diē functo.colū.ij.ff.de offi.asses.

secus si non est notoria: nam tunc requirit probationem duorum testium.

2 Prelatus non est remouendus etiam ob notoriam infamiam si paratus est ipsam purgare. 3.

Infamia purgatur per iuramentum infamati ⁊ aliorum de credulitate deponentium.

4 Infamia an sit sufficiens ad suspēsionem episcopi donec veritas discutiatur: vide remissiue.

5 Prelatus siue alius superior non tenetur ob aliqđ delictum deponere prelaturā in manibus aliquorum nisi superioris nisi consuetudo sit in contrarium. 6.

Etiā nos. A pena legis etiā particulariter nō appellaẗ. vel spālius sic. Cōtra cōstitutiones regulares appellatio religiosuꝫ nō ōfendit. ¶ Casus lr̄alis. Cōmonitiōe facta cuidā abbati de īfamia ꝯ eū orta appellationē interposuit, q̄ritur qd fiēdū. R̄n̄det pa. ꝙ abbates q publica īfamia sunt respersi aut ꝯuicti si cōmoniti in cōi capitulo renūciare noluerint vocē nō habeāt appellandi. Ber.

1 ¶ † No. ꝙ q̄n̄qꝫ infamia ita est sparsa ⁊ clamosa vt nō exigaẗ de ea altera ꝓbatio sicut dicimus de notorio facti ꝑmanētis. vt in. c. euidētia. de accu. ij. q. j. manifestā. Si aūt īfamia nō est sic sparsa ⁊ clamosa opꝫ ꝙ ꝓbeẗ p testes ⁊ sic intellige illā alternatiuā aut ꝯuicti. ⁊ p̄t infamia ꝓbari p duos testes[a] sicut ⁊ notoriū: not. gl. ij. q. j. §. fi. ⁊ in. §. itē sepe. iiij. q. iij. ⁊ gl. iuris ciuilis in. l. ij. §. q̄ argumēta. ff. de testi. p Bar. in. l. de minore. §. tormēta. ff. de q̄ō. facit tex. in c. iij. s. ō p̄sum. vbi dixi. ¶ Scđo no. ꝙ appellatio ꝯ dispositionē ꝯsuetudinis seu statuti particularis nō est admittēda: ⁊ sic est hic casꝰ, ꝓ his q̄ dixi post Bar. i. c. ꝯsuluit. s. eo. Nā hic erat ꝯsuetudo seu statutū aretās ad sedendū ꝓpter infamiā. vt. j. dicā. In gl. ij. ibi de qua purgare se nequeūt pōdera istā gl. q2 ex ea habeẗ vnus intellectus ad. c. s̄m quē multa ꝯria silent vt intelligaẗ q̄n isti abbates publice infamati de delictis nō poterāt se purgare: si aūt potuissent se purgare nō fuissent ꝯstricti ad cedēdū. sꝫ hoc nullū spāle poneret ista decre. in religiosis. Idē est in secularibꝰ q2 si deficiēte accusatore supior indicit purgationē infamato ⁊ ille se purgare nequit habeẗ ꝓ cōuicto de illo delicto. vt in. c. accedēs. j. de accu. vbi plene dixi. ⁊ ī iuribꝰ hic alle. in gl. merito hoc casu nō admittiẗ appellatio q2 esset ꝯ iuris dispositionē. vt in. c. ꝯsuluit. s. eo.

2 ¶ † Ex hac gl. no. aliud ꝙ est semꝑ mēti tenēdū: ꝙ ꝓpter solā īfamiā[b] q̄tūcūqꝫ publicā. ⁊ famosaꝫ nō dꝫ p̄latus ēt religiosus remoueri a p̄latura dūmodo de illa se purgare possit p suū iuramētū ⁊ aliorꝫ de credulitate iurantiū ꝓut tradiẗ forma purgatiōis in. c. quoties. j. de purga. ca.

3 ¶ † Sed Inn. vr̄ sentire aliā lec. vt sit spāle ī p̄latis religiosis vt ex sola infamia possint remoueri a suis dignitatibꝰ. ar. in. c. qualiter ⁊ q̄n. ij. i. fi. j. de accu. sed hec lec. nō ꝓbaẗ aliquo iure. illud. c. qualiter ⁊ q̄n credo ꝙ faciat in oppositū q2 ibi daẗ forma inquirēdi ꝓpter infamiā. ⁊ dr̄ ibi ꝙ in religiosis nō est iste ordo vsquequaqꝫ seruādus. p̄supponit ergo ꝙ infamia ꝯ religiosuꝫ p̄latū dat facultatē inquirēdi de veritate ⁊ inquisitiōe veritatis nō est ordo iuris vsqꝫ ad vnguē seruādus. Nec obst. ibi litera dum dicit ꝙ facilius ⁊ liberius possint remoueri ⁊c. q2 fatendū est ꝙ ꝓ facilioribꝰ causis possunt remoueri ⁊c. tā regiosi q̄ seculares vt ibi: nō tn̄ sufficit sola īfamia ꝓ hoc est tex. opti. in. c. lꝫ heli. de simo. ⁊ in. c. ꝑtnas. el. j. eo. tit. vbi quasi vr̄ hoc expressum.

4 ¶ † An aūt infamia sit sufficiēs ad suspensionē etiam epi donec discutiaẗ veritas: vide Io. and. in. c. j. de accu. lib. vj.

5 **Additio.** ¶ † Tertia lectu. colligitur ex dictis Host. dicētis hūc tex. ꝓcedere sꝫ cōsuetudinē quorūdā religiosorꝫ s̄m quā p̄latus īfamia respersus admonitꝰ in capitulo teneẗ cedere administratiōi ⁊ dicit hoc esse de ꝯsuetudine fratrū p̄dicatorꝫ cartusien. respectu gn̄alis ipsorꝫ. sicut enim gn̄alis ex sola electiōe absqꝫ ꝯfirmatiōe administrat: ita ex sola infamia teneẗ cedere si hoc plꝫ oibꝰ p̄sidētibꝰ seu diffinitoribꝰ capituli vl̄ maiori parti ipsorꝫ: ⁊ s̄m hoc intellige summariū ꝙ hic erat pena legis particularis. seu dispositiōis particularis a qua nō appellaẗ sicut nec a pena legis gn̄alis. Et hāc lectu. tꝫ Gof. ⁊ lec. hec vr̄ magis ꝯsentanea litere. nō cessante ꝯsue. seu statuto approbato p supiorē nō p̄t abbas etiā in cōi capitulo cedere p̄lature sed dꝫ cedere in manibꝰ superioris: vt in. c. cū venerabilis. s. de cōsue. nec pōt p capitulū gn̄ale ipsorꝫ religiosorꝫ priuari: vt in. c. in singulis. j. de sta. reg. ⁊ s̄m hāc lec. oia cōtraria silent que possunt formari ꝯ istū text.

6 ¶ † Sed oppo. de. c. admonent. q. c. q̄ō in dubijs. de renun. vbi patet ꝙ quis non pōt cedere p̄lature nisi in manibus superioris. dicit Host. ꝙ hoc. c. ꝓcedit in religiosis. ⁊ vbi est consuetudo: ꝯrium ꝓcedit in secularibus ⁊ vbi nō. est consuetudo.[c] Sed cōtra hoc dictū Host. facit tex. in. c. cū venerabilis. prealle. vbi damnaẗ talis cōsuetudo etiā in religioso. Credo posse dici ꝙ illud. c. loqẗ q̄n sine cā legitima ꝓpria autoritate vult dimittere p̄laturam. Iste tex. procedit q̄n subest causa infamie: ⁊ q̄n sedebat in cōi capitulo. Nam ⁊ sic cōe capitulū non habeat totalem iurisditionem in particulares prelatos habet tn̄ in aliquibus. vt in. d. c. in singulis. ¶ In gl. fi. ibi. de triennio in triennium: sentit glo. ꝙ hoc. c. loquitur de illo generali capitulo. de quo. c. in singulis prealle. q̄ō nō placet doc. q2 illud. c. fuit edictū ab Inn. iij. istud ab Alexādro. iij. q multo tp̄e precessit Inn. ideo s̄m Host. loquiẗ de ꝯsue. quorūdam religiosorū: vt. s. dixi. Credo tn̄ q̄ō tex. debet intelligi nō de capitulo particulari sed cōi: vt q2 cōuenit religiosis multorū monasteriorū. sicut hodie videmus in predicatoribus ⁊ cartusiēsibus ⁊ similibus. Demum gl. querit quid si noluerit cedere: respondet vide eam.

1 ☞ Iudex a quo etiam ꝙ si delegatus potest prefigere terminum ad prosequendam appellationem: quo elapso reassumit iurisditionem ⁊ ꝙ appellationi detulerit.

1 **Ad aures.** ¶ † Iudex a quo pōt prefigere terminū appellanti ad ꝓsequendam appellationē quo lapso reassumit iudex iurisditionē. Et aduerte q2 istud ca. non est ex toto superfluū. nā loquiẗ in delegato de quo non habemus tex. ita apertū. Et ex hoc ⁊ ex tex. not. ꝙ nō solū ordinarius sed etiā delegatus pōt prefigere terminū appellanti restringendo terminū iuris s̄m dispositionē. c. cū sit romana. s. e. Sed circa hoc moueo notabile dubiuꝫ pone ꝙ delegatus detulit appellationi ⁊ p̄fixit terminuꝫ appellāti nūquid appellatore nō prosequente possit delegatus reassumere iurisditionem ⁊ sic habet locū iste tex. etiā vbi delegatus detulit appellatiōi dubium facit. c. cū appellationibus. e. ti. li. vj. vbi dicit ꝙ per delationē abdicata est iurisditio a iudice deferēte. Sed vide gl. no. in. d. c. cum appellationibus. que determinat contrarium: ⁊ vide plenius per do. de Ro. deci. cccl.

1 ☞ Appellatio pōt interponi per alia verba q̄ appello: puta si dixerit submitto me protectioni talis dummodo seruentur illa que requiruntur in appellatione. 3. 5. 6.

2 Solennitas verborum si non requiritur in aliquo actu sufficit q̄ō exprimatur effectus rei.

4 Attentata post ⁊ cōtra appellationem extraiudicialem sunt ipso iure nulla.

7 Prelatus an possit esse iudex inter ipsum ⁊ subditū dum agitur de causa subiectionis. an causa vero ecclesie sue potest esse iudex. 8.

8 Iudex an aliquis possit esse in causa quando eius cōmodum saltē in cōsequentiā venit applicandū ipsi iudici. 10.

9 Suspitio iudicis si non allegetur procedit iudicium coram eo factum.

10 Iudex q̄n possit cognoscere an sua sit iurisditio.

11 Iudex a quo potest cognoscere de iustitia appellationis ad hoc vt sciat an debeat deferre vel non.

12 Sententia lata sine cause cognitione: est ipso iure nulla. Excommunicatio debet ferri cum cause cognitione: tamen lata sine tenet.

1 **Ad audientiam.** ¶ † Qui se ⁊ sua ꝓtectioni pape submittit licet verbū appello[d] non exprimat itelligiẗ appellasse. Uel summa meliꝰ sic. Si ꝓcedēte grauamine qs submittit se protectioni superioris habeẗ ꝓ appellāte dūmodū seruauerit ea q̄ in appellatiōe sunt necessaria. ita limita. Primo narrat factuꝫ. Scđo dat iudicē ibi: lꝫ aūt. ¶ Casus lr̄alis. Ecclesia sancti Jacobi zamoreñ. subest ecclesie ꝯpostellane. ep̄s zamoreñ. multipliciter molestabat. G. p̄sbyterū dicte eccl̄ie sancti Jacobi. zamoreñ. ꝓpter q̄ō idē p̄sbyter se ⁊ ecclesiam suā sub ꝓtectiōe do. pa. supposuit. sꝫ p̄fatꝰ ep̄s nihilominus post inuocatū se. apost. patrociniū q2 forte verbū appellatiōis nō expressit dictū presbyterū excōicanit propter ꝙ idē presbyter do. pa. fuit conquestus. Respondit pa. lꝫ p̄dictꝰ p̄sbyter ex simplicitate v̄borū appellationis nō exp̄ssit tn̄ ex quo se ⁊ sua sub ꝓtectiōe apostolica subiecerat sine cāe cognitiōe nō debuit aliqua sn̄ia ꝯdēnari: vn̄ mandat quatenus si cōstiterit ita esse sn̄iam quā p̄dictus ep̄s tulit in eundē p̄sbyterū denunciat nullam esse. Bern.

---

[a] ¶ Per duos testes. adđ q̄lr̄ ꝓbetur infamia: ale. cōsi. lxiiij. ij. libr. zacharias.

[b] ¶ Propter solā infamiā. adde ro. sing. suo. cccccvj. ici. fuit a me q̄sitū an infamia ꝑuet. Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Infamiā. An infamia ꝑuet aliquē bn̄ficio acq̄sito. Item an ꝑuet honoribꝰ ⁊ dignitatibꝰ. vide Feli. post abb. in. c. q̄relam. co. ij. s. de iureiuran.

[c] ¶ Consuetudo. adde ꝙ Fed. ꝯsi. cv. dicit ꝙ valet ꝯsuetudo ꝙ sine iuris ordine ex leuibus causis religiosi viri ex suis locis de administrationibus admoueantur. zacharias.

[d] ¶ Uerbū appello. Adde Lanfr. de oria. i. c. q̄m. ꝯ. §. iterlocutorie ⁊ appellatiōes. nu. 41. ver. sequiẗ aliqua videre. ⁊ ibi in apo. Bene. vadi. s. de proba.

¶ † No.j.ꝙ vbi ad certū actumᵃ explicandū non est ꝓfixa solennitas
verboꝝ sufficit exprimere cōceptū ꝛ effectū rei:licet nō exprimāt ꝓ
pria verba illi actui cōformia.pro hoc qꝛ verba deseruiūt intētioni ꝛ
non econtra.vide bo.tex.in simili.in.c.in his.j.de ver.sig.secus vbi so
lennitas verborum requiritur.l.j.ff.de verb.ob.facit.c.pe.ꝛ qđ ibi dixi
de iureiur. ¶ † Scđo no.ꝙ submissioᵇ ꝓtectionis ꝛ appellationis pa
ri passu ambulant.qđ intellige qñ in submissione exprimuntur ea que
requiruntur in appellatione.vt.j.latius dicā. ¶ † Ultimo no.ꝙ atten
tatum post ꝛ contra appellationē extraiudicialē est ipso iure nullū.de
quo plenius dixi in.c.consuluit.s.e. ¶ In gl.in ver.nostre protectioni
ibi de generali protectione ꝛc.Uel dic melius post Hostié.ꝙ ꝫrium
loquit cū papaᶜ per suas lr̄as recepit aliquos sub ꝓtectione sua quo
casu nō intendit eos eximere.c.recepimus.j.de priuile.hic loquit qñ
quis in certa causa submittit se ꝓtectioni apostolice ꝛ postea arripuit
iter ad sedē apostolicā.tūc eñ hꝫ vim appellatiōis:vt hic. ¶ † Et quā
uis Inn.multū inuolute in hoc insistat an ꝛ qñ submissio ꝓtectionis
hꝫ vim appellationis:tñ ꝓm mentem doc.facio istam cōclusionem ꝙ
vbicunqꝫ in submissione protectionis seruant̄ ea que seruari debēt in
appellatione:tūc talis submissio hꝫ vim appellationis:qꝛ nō est fien
da vis in verbis ex quo cōstat de intētione:vt hic ꝛ in.c.petitio.de ꝓ
cu.ꝛ ideo si quis appellare vult ante sententiam in iudicio dꝫ causas
exprimere.vt in.c.vt debitus.j.eo.apostolos petere.vt in.c.j.eo.tit.lib.
vj.si hec ꝛ similia seruat non est vis an dicat appello vel submitto me
protectiōi apostolice.Et idē dic qñ appellatur extraiudiciū vel post
sententiam vt semper seruentur ea que sunt necessaria ad illam appel
lationem. ¶ † Sed circa hoc ꝛ ex tex.dubitatur nunquid idem sit in
eo qui submisit se ꝓtectioni alterius citra papā.Host.ꝛ cōiter doc.ꝙ
sic ex quo ille est iudex appellationis qđ satis mihi placet:qꝛ est eadē
ratio in alio iudice ad quē est in papa pro hoc facit gl.in.c.j.e.tit.li.vj.
¶ In gl.pe.pro intellectu gl.oppo.videtur eñ ꝙ etiam cum cause co
gnitione non potuisset iste eṕs procedere contra appellationem:qꝛ
suspensa est eius iurisditio:vt in.c.non solum.eo.tit.lib.vj.Sol.glo.vt
arbitror metu contrarij supplet cum cause cognitione delegata a pa
pa quasi per se non potuisset cognoscere an appellatio fuit iusta vel
iniusta.Sed certe hec opiñ.gl.licet sit vera in se non tñ est verisimilis
qꝛ papa non remitteret causam appellationis ad iudicem a quo per
eum cognoscendam:vt.s.c.proxi.ideo extra gl.alij.supplent ad text.
maxime. ¶ Uel tertio dic ꝙ papa posuit hoc verbum ad magis ag
grauandum negotium.Item narrauit prout in facto cōtingit.Faten
dum est ergo ꝙ etiam cum cause cognitione non potuisset cognosce
re de iustitia appellationis nec de principali pendēte articulo appella
tionis:vt in.d.c.si a iudice.sed certe hec gl.ponit etiā aliam rationem
dicens ꝙ iste non potuisset cognoscere etiam alio respectu:qꝛ non po
terat sibi dicere ius.C.ne quis in sua cā.l.vna sed Io.and.multū breui
ter ꝛ obscure videt̄ approbare hāc vltimā lec.dicens hanc rōnem esse
falsam nisi referat̄ ad ꝓrimum dictū gl.quasi sentiat iudicem nō pos
se cognoscere an sua sit iurisditio qñ fuit ab eo appellatum:vt dicitur
in prin.gl.qꝛ ista cognitio spectat ad iudicē ad quem:vt habet̄ in.c.di
lectus.de rescri.quasi dicat secꝰ si nō fuisset appellatū.ꝛ tunc possit iste
eṕs cognoscere an sua iurisditio per iura generalia.sed.d.Ant.intel
ligit rōnem gl.generaliter etiā vbi nō fuisset appellatū:qꝛ hic conten
debatur non de nudo exercitio iurisditionis:sed de proprietate iuris
an iste ꝓsbyter eēt subiectus eṕo.ꝛ sic cōmodū cōsecutiue venit appli
7 candū iudici. ¶ † Ex hoc dicto do.Ant.nota duo primo ꝙ vbi est cō
tentio inter ꝓlatū ꝛ subditū super iure subiectiōis nō pōt ꝓlatus esse
iudex:qꝛ suspectus est cū multa veniant sibi cōmoda applicāda rōne
8 subiectionis. ¶ † Scđo not.gñaliter ꝙ vbi aliquod cōmodū saltē in
consequentiā venit applicandū iudici non potest in dubio cognoscere
an sua sit iurisditio.vide Inn.qui videt̄ primū dictū voluisse in.c.ve
nerabili.de censi.ꝛ in.c.ex parte.de ver.sig.ꝛ sic transit do.Anto.hic.et
ibi attingit istā materiā ꝛ maxime in.c.super literis.de rescrip.Sed
cōtra hoc dictū multū vrget tex.in.c.cū ꝓsona.de priuil.li.vj.vbi spe
cifice disponitur ꝙ subditus allegās exceptionē dꝫ eam ꝓbare corā
eṕo.ꝛ gl.ibi apertissime est contra hanc opinionem do.Anto.dicen
do ꝙ eṕs est ibi iudex:tum qꝛ ista cā nō est ꝓpria sed ecclesie.ꝛ in cau
sa ecclesie prelatus pōt esse iudex.j.q.v.si quis erga.tñ qꝛ ibi dubitat̄
de iurisditiōe:ergo cognoscet an sua sit iurisditio. Ad soluendū has
opi.primo dicerē in.c.cū persone.ꝙ ibi sit probatio corā eṕo de exce
ptione nō vt iudicet super ea:sed ad instructionē suā vt cognoscat an
interim debeat ꝓcedere cōtra subditū:ꝛ sic saluabitur dictum huius
9 gl.do.Ant.ꝛ Inn.sed hoc est cōtra gl.illius.c. ¶ † Scđo potest dici
vt intelligatur ꝙ posset esse iudex salua tñ recusatiōe sicut dicimus in
patre qui potest esse iudex in cā filij.iij.qđ.vij.§.tria.l.in priuatis.ff.de
iud.ꝛ tñ pōt recusari vt suspectus.ꝛ vt no.in.c.cū cōtingat.de fo.ꝯpe.
ita in ꝓlato i cā ecclesie.vt dicā.j.in.c.postremo.Tertio pōt dici ꝛ me
lius ꝙ superiꝰ posset esse iudex in cā exceptiōis qm̄ cā est ecclesie.non
10 eñ habet dñium iure ꝓprio. ¶ † Sed vtrū poterit recusari puto at
tendēdā ꝗtitatē.ꝛ numerū sibi ꝯsecutiue applicādoꝝ ꝑ illū subditū
ꝛ qualitatē ꝓsone iudicis:non eñ est verisimile ꝙ vnus eṕs daret sen
tentiā iniustā si recepturus est tm̄ a subdito quid modicum.secus vbi
esset magna quātitas vel maximus honor immi
neret sibi.ad hoc.c.ꝛ si qōnes.de simo.ꝛ sic cōclu
dere in quolibet iudice cui cōmodū sportularūᵈ
esset applicandū vt ꝓm quātitatem ꝛ qualitatē
ꝓsone iudicet̄ suspectus vel non suspectus in co
gnoscēdo an sua sit iurisditio.ꝓm hanc diffinitio
nem intelligerē gl.ꝛ doc.in.l.de iure.ad muni.ff.ꝛ
in.l.ij.ff.si qs in ius vo.per Bar.ꝛ per canonistas
in.d.c.sup literis.Nam gl.ꝛ Bar.indistincte vo
luerūt vt iudicet̄ suspectus ꝓpter cōmodū spor
tularū.sed ꝓmissa distinctio est equior. ¶ † Ulti
mo scias iudicē a quo posse cognoscere de iusti
tia appellationis ad instructionē suā vt sciat an
debeat deferre vel ne.no.Inno.in.c.pastoralis.§.
ꝓterea.de offi.deleg.sed cōditionaliter nō potest
cognoscere in preiudiciū appellationis:qꝛ hoc
spectat ad iudicē ad quē vt dixi.ꝛ sic itellige pri
12 mum dictū gl. ¶ † Ultimo opp.contra tex.in eo
ꝙ papa mandat inquiri de appellatione ad effe
ctum denūtiandū sniam esse nullam.videtur eñ
qđ sine qualibet appellatione ista snia erat nulla
tanꝗ lata sine cause cognitione:vt in.c.ecclesia
sancte marie.ꝛ ibi gl.de ꝯsti.ꝛ in.c.tum ex literis
de in integ.resti.ꝛ ꝑ Bar.in.l.prolatam.C.de sen.
So.dic ꝙ iste presbyter prosequebat̄ illud attē
tatum per viam appellationis.ideo debebat ꝓ
bare id ꝙ erat cā sue intentionis scꝫ appellatio
nis non tñ sequitur quin attentatum sit nullū.vñ
eo succumbente in causa appellatiōis posset iste
ꝓsequi per viam nullitatis vt dixi.in.c.j.s.eo.Fa
cit iste tex.ad vnum intellectū quē ibi dedi.facit
c.exhibita.de in.ꝛ ꝙ no.in.c.ex parte ade.de testi.
vel dic ꝙ procedit hoc.c.in sententia.f.excom
municationis que licet sit ferenda cum cause co
gnitione.vt in.c.nemo.ij.q.j.lata tamen sine ea te
net vt ibi.ꝛ in.c.sacro.j.de sen.excom.

1 ☞ Iudex ordinarius vel appellationis non po
test a se abdicare onus iudicandi.
2 Appellationi potest renuntiari ꝛ ad iudicem a
quo reuerti ex consensu vtriusqꝫ partis:non aūt
vnius.
3 Pluralitas quo casu resoluat̄ in singularitatē.
4 Renuntiari non potest appellationi a diffiniti
ua.sine consensu appellati:secus ab interlocuto
ria:ratio ponitur hic.
Appellatus potest prosequi appellationem in
uito appellante a diffinitiua,secus ab interlo
cutoria.

ACcepta. Causa nō est ad iu
dicē a quo remitten
da appellatione adhuc non iustifica
ta nisi de partiū consensu:scđa pars
ibi:nō dꝫ. ¶ Primo not.vnā regulam ad quam
quotidie iste tex.alle.ꝙ appellās nō tenetur redi
re ad iudicē a quo licet iudex ad quem hoc pre
cipiat nisi cōstaret de iustitia appellatiōis vt in
c.vt debitus.j.eo.ᵉ ¶ † Scđo no.ꝙ non est in fa
cultate iudicis ad quē recipere appellationem
vel ipsam renuere.sed si est iusta tenet̄ eā admit
re:ratio qꝛ iudicare est munus publicū cui renun
ciari non pōt.l.munera.§.iudicandi.ff.de mun.ꝛ
ho.nec pōt iudex.quantūcunqꝫ ordinarius a se
abdicare onus iudicādi.l.legatus.ff.de off.presi.
2 ¶ † Ultimo no.ꝙ partes cōi cōsensu possunt re
nunciare appellationiᶠ ꝛ redire ad iudicē a quo.
Nunquid hoc procedat si iudex detulit appella
tioni.vide qđ no.eo.tit.li.vj.cū appellationibus.
¶ In gl.ij.in fi.hāc opi.sequitur Io.an.ꝛ cōiter
doc.qꝛ de hoc videtur tex.in.d.c.interposita al
leg.in gl.vnde ponitur hic ꝑ singulari ꝓm Ioā.
3 and.Simile in.c.vt priuilegio.de priuile. ¶ † Et
no.pro statutis vt pluraleᵍ resoluatur in singula
re qñ ex pluralitate sequit̄ absonus intellectus
vel iuri cōtrarius.Sed saluando tex.puto posse
dici ꝙ partium cōsensus requiritur ad hoc vt li
bere stat remissio ad iudicem a quo sine alia con
dēnatione expensarum qñ adest cōsensus appel
lantis tm̄ fit condemnatio expensarū.ꝛ hoc casu
loquitur.c.iterposita.§.ille.ꝛ dic plenius de hoc
articulo.vt.j.dicetur.

Sebastia.Sapi.
¶ Certū actū.v.
de Bal.in.l.ij.C.
ꝯmoda.ꝛ in rub.
C.d iure emphy.
vbi tradit qđ in
quolibet actu cō
siderat̄ effectus ꝛ
ꝙ dispositio po
tius ab effectu ꝗ
ex verbis ꝓlatis
iudicatur.

¶ Uide h̄ ꝑ do.
Phi.de peru.et
do.i.c.cordi.i ꝓn.
in.iij.colū.ver.qd
si subditꝰ.e.tit.in
vj.ꝛ idem est si di
cat ꝯmitto me iu
risditiōi superio
ris ꝓꝫ Bal.i aut.
si qs litigātiū.cir
ca ꝓn.d epi.audi.
¶ Adde eundē
Bal.cōsi.cccviij.
iij.li.vbi cōsuluit
in facto.

Sebasti.Sapia.
¶ Cuꝫ papa.qd
iportēt ista vba
recipere aliqueꝫ
sub ꝓtectiōe d cla
rat.d.And.sicu.i
ꝯsi.j.in.iiij.volu.
Ange.in.l.j.C.de
excusa.mu.lib.x.
Bar.in ꝑe.ffoꝝ.i
ꝓn.col.iiij.versic.
Itē dr hic.And.
sicu.late.in consi.
lxij.vo.iiij.ꝛ in cō
si.xj.col.vij.in.ij.
vol.Are.in cōsi.
clxv.col.iiij.soc.
pulchre i ꝯsi.lxx
iiij.col.vij.ꝛ Fel.i
c.postulasti.colū.
iiij.s.de fo.cōpe.

¶ Sportularū.
Adde Fran.are.
consi.cvij.

¶ Iunge hic id
ꝙ dt in hoc i.c.fi.
in ver.vlti.opi.ꝛ
habebis reg.cuꝫ
duabꝰ limitatiōi
bus.ꝛ vide hic.d.
Phi.de peru.

¶ Appellatiōi.
Adde quod no.
Ro.cōsil.cccccj.

Sebasti.Sapia.
¶ Ut plurale.vi
de ad hoc multa
per alexā.in.l.qui
ꝗrtā.§.j.ff.d.le.j.
ꝛ in.l.si seruꝰ.§.si
pluriuꝫ.ff.si quis
cautio.ꝛ latius ꝑ
Feli.in.c.oēs le
ges.in princ.j.di
stinc.ꝛ Geor.nat
tā.in repe.c.quā
uis.colū.xlvj.in
iiij.qđ.de pactis
libro.vj.

Additio. Uel dic dando aliū nouū intellectum ꝙ iste potest intelligi in appellatione a diffinitiua a qua nō pōt appellans resilire sine consensu appellati cū sua interſit: vt patet in seq.q.

Additio. ¶ †Sed cōtra hunc intellectū cōem op. vr̄ em̄ qđ sufficiat cōsensus appellātis tñ: qr sicut actore nō pſequēte in pma instātia pōt reus pſequi eo inuito. vt in.c.cām. de do. ꝛ contu. ꝛ in aut. q semel. C. quō ꝛ qñ iu. Ergo idē dicēdū in casu nr̄o vt inuito appellatore possit appellat⁹ pſequi maxime cū videat idē esse in appellatiōe a diffinitiua: vt ptʒ.ij.q.vj. appellatione, cessante. ꝛ in aut. ei q. C. de tē. ap. Sol. pōt dici aliud esse in appellatione ab interlocutoria aliud in appellatione a diffinitiua vel a pſecutiōe prioris instātie: qm̄ in appellatiōe a diffinitiua pōt appellatus pcēdere inter esse: forte em̄ vult repetere reformationē ipsius snīe iuxta ea q̄ dixi. ʒ. sup rub. vel habere cōfirmationē ipsius snīe ad maiorē autoritatē. Idē est in processu prioris instātie. Nā interest rei cām semel decidi ne sepius possit verari. arg. l. diffamari. C. de inge. ma. ꝛ c. cōquerente. de offi. or. sed in appellatiōe ab interlocutoria nullū interesse potest pretendere appellatus si appellans non vult prosequi cū cā redeat ad priorē iudicem quē ipe suspectū nō habet ꝛ lis citius decidetur. ¶ Ultimo. op. cōtra ter. de. c. ad reprimēdā. de offi. or di. vbi excōicatus appellās remittitur absoluendus ad iudicē a quo. ꝙ dicunt doct. ꝛ bene ibi loquitur in absolutiōe fienda in qua appellās grauari non pōt a iudice a quo. sed hic prohibet remissio cognitionis cause in qua posset grauari per iudicē a quo cū semel eū grauauerit. arg. in regula semel malus. de reg. iur. lib. vj.

☞ Clausula appellatione remota posita in cōmissione cause: non tollit quin iudex possit ex aliqua iusta causa recusari.
Iudex tam delegatus ꝙ̄ ordinarius quibus casibus recusari possit. 3.
Consanguinitas ꝛ affinitas vsq3 ad quem gradum faciat iudicem suspectum.
Suspicio iudicis non pōt allegari qñ est vtriq3 parti in pari gradu coniunctus.
Iudex an possit allegari suspectus si est consanguineus impetrantis: tamen causa non est impetrantis sed alterius.
Prelatus licet possit esse iudex in causa ecclesie sue tamen potest allegari vt suspectus.
Suspicionis causa si fuit allegata corā indice: q̄ corā arbitro non potest probari: non potest amplius allegari.
Causa appellationis si fuit vna allegata et alia probata non excludit appellantem.
Affines ꝛ consanguinei an indistincte possint recusari tanꝙ̄ suspecti.

Postremo. Delegatus etiā cū clausula appellatiōe remota recusari pōt si est cōsanguineus impetrātis vel si fuit aduocatus eius in illa causa. nō dnidit. ¶ Casus literalis. Dicit hic ꝙ si iudex delegat⁹ sit cōsanguineus ipetrātis vel fuerit aduocatus in eadē cā vel alia iusta causa suspectus pōt legitime recusari lʒ sit ei cā cōmissa appellatiōe remota. B.

¶ †No. s. dictū notabile ꝛ menti cōmendanduʒ ꝙ remotio appellationis in certa cā fctā nō tollit facultatē recusandi iudicē ex iusta cā. Ex quo infertur ꝙ appellatio ꝛ recusatio nō per oia equiparantur ad remotionē ergo appellationis non sequitur remotio recusationis ex iusta causa qđ procedit etiā de iure ciuili ſm Jo. an. hic ꝛ bene alleg. l. vnicā. C. ne in vna eadēq3 causa. canoniza ta.ij.q.vj. si quis in quacūq3. Ego ad hoc dictum alleg. gl. ꝛ Bar. in. l. j. ff. a qui. ap. non lʒ ꝛ vide qđ dixi in.c. super eo.ij. ʒ. eo. faciunt rationes ibi allegate. vbi vide. ¶ †Scđo no. ꝙ consanguinitas est sufficiēs causa recusandi iudicem delegatū vt suspectum. tene menti hoc quia idem puto in ordinario consimili rōne. Idem dic de affinitate vt si iudex est affinis alterius ptis. vt no. Spe. in tit. j. §. superest. ver. qđ si non est. Facit. l. aut affinitate. ff. de pcur. vbi potest remoueri si cōtraxit affinitatem cū aduersa parte. Tradit Tancre. nota bilem regulā ꝙ omnis causa sufficiēs ad remouendū pcuratorem seu arbitrum est sufficiēs ad recusanduʒ iudicē. Pro hoc dicto facit qr ex facili causa potest recusari iudex. vt no. gl. in. c. cum R. de offi. deleg. ꝛ. l. aptissimi. ꝛ. l. cuʒ speciali. C. de iudi. dicam plene in. c. cū spāli. j. eo. ¶ †Scđo e is qui fuit aduocatus in causa potest recusari si datur iudex in eadem: nec mirum qr iam manifestauit animū suū. Itē est affectus ad illā causam rōne aduocationis suscepte. nam is qui in causa consuluit potest recusari vt suspectus si deputatur iudex. pro hoc ter. in. l. ptor. ff. de iurisd. om. iu. Uide Inn. in. c. irrefragabili. de offi. or. ꝛ pondera ter. dum dicit in eodem negotio secus in alio negotio ſm doc. ꝛ bene. Ex quo infero ꝙ eum q fuit aduocatus vel pcurator meus in vna causa possum impetrare in iudicem in alia cā sine metu recusatiōis. ¶ †In gl. j. ibi, ꝛ succederet et videt gl. cōcludere ꝙ vsq3 ad illū gradū possit iudex recusari vsq3 ad quē admittitur successio abintestato. Sed inquātū gl. dicit ꝙ vsq3 ad septimū admittitur successio: licet doc. simpliciter trāseant nō credo glo. verū dicere qr admittitur successio vsq3 ad decimū tam iter agnatos ꝙ̄ cognatos. ter. est cum gl. insti. de succes. cog. in fine. Sʒ quo ad principale dictū gl. dicit Jo. an. considerādū vtrū sit de eadē domo seu stirpe masculina ꝛ ſm hoc iudicabitur suspectus vel ne. Uidemus em̄ in tuscia ſm eum ꝙ offense vindicātur in oibus qui sunt de eadē domo seu stirpe masculina lʒ excedant septimū gradum. ꝛ satis vr̄ dicendū ꝙ in hoc cōsiderer cōsuetudo regionis. nam in aliqb⁹ f locis affectio cōsanguinitatis ꝛ affinitatis extenditur q̄si in infinitū: in aliqb⁹ vsq3 ad certū gradū tm̄: cum ergo rōne affectionis duntaxat cōsanguineus repellat debemus cōsiderare an duret affectio in cessante cōsuetudine multū plʒ dictū glo. iuncto dicto Jo. an. vt inter agnatos ꝛ cognatos extendatur qđ hic dr̄ vsq3 ad septimū gradū in quo admittit successio abintestato. lʒ in his qui g sunt de stirpe masculina admittit recusatio indifferēter. Nam videmus ꝙ sola origo eiusdē loci qñq3 pstat iustā cām recusandi iudicē vt i.c. accedens. el. ij. ʒ. vt lit. nō cōte. fortius idē dicendū in his q sunt de eadē stirpe masculina nā pꝑter idē cognomē semp durat affectio inter eos. ¶ †Et p pdicta puto sane intelligēdū ꝙ sequit i seqē ti. q. gl. in eo qđ dicit cōsanguineū equaliter non vt suspectuʒ recusari: qr par affectionis cā suspicionē remouet ꝛc. dʒ em̄ intelligi ꝙ vtriq3 parti e eodē seu pari gradu attinet: tūc enim est par affectio. ꝛ hoc clare sentit gl. in rōne sui ꝛ per illud verbū equaliter ꝛc. secus puto vbi vni attineret in primo gradu puta quia frater: alteri in quarto vel vlteriori gradu tunc enim non est par affectio circa fratrem ꝙ̄ circa aliū remotiorē. arg. in c. literas. de pſumptio. ꝛ c. accedēs. el. j. in prin. vt li. nō cōtest. Nam omnes hoies sunt cōsanguinei cū descēderint ab adam. vt le. ꝛ not. in. l. vim. ff. de iusti. ꝛ iu. sed ratione proximitatis presumitur maior affectio vt hic.

Additio. In ea. gl. ibi: in fi. vide multos casus iuste recusandi iudicē per Jo. an. c. legitima. eo. tit. li. vj. dicā plene in. c. cū spāli. j. e. ¶ †Extra gl. q̄ro qđ si iudex est cōsanguineus ipetrātis. cā tñ nō est pꝑrie impetrantis sed ecclesie sue: nunqđ possit recusari vt suspectus p aduersam ptē. Egi. ꝛ Spe. ꝙ nō. vt no. in. Spe. e. tit. in. §. superest. ver. qđ si prelatus Jo. an. tʒ cōtrium p. c. insinuante. de. offi. dele. ꝛ illū ter. semp reputaui singularem. in hac materia ꝛ optime facit in simili. c. accedens. ij. ꝛ qđ ibi dixi. ʒ. vt lit. nō cōtest. ꝛ illud. c. insinuāte. soleo allegare ad aliud dictū multū notandū ꝙ lʒ platus possit esse iudex in cā. ecclesie sue. ij. qđ. vij. §. si quis

ergo. ꝛ

¶ Consanguinitas. Qualis aūt re grat ꝛ vsq3 ad quotū gradū vid̄ hyp o. de marsi. sin. cxxxiij. inci. affinitas repellēs. dixi i apo. ad istū n. c. in lris. nu. 5. nver. familiares ʒ. de testi. Anto. Francis.

¶ Et que sint ille c ause ex qbus iudex pōt recusari. vid̄ p Jo. an. in. c. legitima. d ap. li. vj. ꝛ in. c. ij. requiris. ꝛ i. c. cū spāli. de ap. ꝛ q̄ sint ille cause ex qb⁹ pt remoueri procurator post lit. cōtestatā. hr̄ i. l. post litē ꝛ in. l. an̄ litē. ff. de pcu. ꝛ in. c. j. de pcur. li. vj. ꝛ no. docto. i. c. postremo. de ap. ꝛ an iudex possit post cōclusionē in cā recusari. vt suspect⁹. vide Lap. tenētē ꝙ non in. c. iudex. de offi. leg. li. vj. ꝛ d. Ant. in. c. cū dilectus. de cau. pos. ꝛ proprie.

¶ Adde an iudex affinis possit vt suspect⁹ recusari. ro. cōs. lxviij. ꝛ vide Cal. cōsil. vij. eo. tit.
Sebasti. Sapia.

¶ Ois cā. Uide Pe. de anc. in cō si. cclxxiij. inci. sub tiliter ꝛ ad plenū ꝛ aler. in cōs. ciiij. inci. circa primū. col. j. in. v. vol. ꝛ ꝙ ille qui fuit aduocatus in cā posse recusari tradit. Areti. in cōsi. xx. inci. in qōne. in fi. zacharias.

¶ Aduocat⁹. ad de Lāfr. de oria. in. c. qm̄ ʒ. §. recusatiōes. nu. 1. ver. itē pōt ordinari⁹ ꝛ ibi in apo. cel. in ver. pcedentis ad uocationis. ꝛ ibi alie cause p quas iudex recusatur. ʒ. de proba.

¶ Uide ꝙ i fi. dicūt doc. in. l. q iurisditiōi. ff. de iurisdi. om. iu. ꝛ dr̄ hic. d. bar. de bel. aduertēdū eē qr forte posset dici ꝙ recusatio nō pcedat nisi vsq3 ad q̄rtum gradū qr a successio nō vr̄ pce dere iure cano nico nisi vsq3 ad il gradū. gl. i. c. reg sisti. de test. ꝛ ē gl. i. c. j. ꝛ. ij. q. iij. ꝛ dr̄ ꝙ pꝓhibitio. d. l. q iurisditiōi. nō ex tēdit nisi vsq3 ad quartū gradum scđm doc. ibi.

¶ Facit ꝙ in fili signāter dr̄ bart. i. l. q testē. §. ꝙ at ff. de test. i pe. col. ꝙ lʒ fr̄ nō possit eē testis p frē sal tē i cā criali fallit nisi esset iter ipos frēs: facit ēt qđ no. i. l. p doc. i. l. q iurisditioni. ff. de iurisd. om. iud. vbi lʒ iudex nō possit dicere ius i cā suo rū fallit qñ eēt iudex iter duos pariter cōiunctos q3 par affectio oēm suspitioneʒ tollit l. nō solū. §. dyno ꝛ ibi no. bar. ff. de ritu nupt. gl. ij. q. j. bar. i. l. extraneo ff. de. q. p illū ter. quē legit sub. l. re peti. ff. de q̄stio.

¶ Uel qr cū alte ro eēt ēt cōiunct⁹ maiori conuersatiōe qr tūc nō excluderet suspicio vt in fi. dicit bal. in. l. parentes. C. de testi.

¶ An cōsanguineus in cā ecclie cōsanguinei possit recusari. adde h ter. ꝛ gl. in. x. ꝛ iudicē. in. §. tria cir. si. iij. q. vij. ꝛ ꝙ no. doc. i. c. cū cōtingat sup vl. gl. de fo. cōp. it. in vj de de hoc p do. Ant. i. c. insinuāte. de offi. dele. Et p Domi. i. c. iudex in. j. col. de offi. de leg. in. vj.

An teneat recusatio ex vna causa alia tñ corā arbitro pbata. z ad hoc bene facit.c.abbate sane.circa fi.de re iud.in.vj.z qd not.do. Ant. in.c.cū cōtingat.in vlt.col.de offi.dele.z optime tex.in cle.appellanti. de appe.in fi.vbi recusari pōt iudex.ptextu ingratitudinis.ad hoc facit q no.do. Ant.in.c.accedens.el.j.in.iiij.col.vt lit.non contesta.

ergo.z qd no.in.c.cū persone.de priui.li.vj.tñ recusari poterit vt suspectus.nam si cōsanguineus psumit habere affectionē ad cāz rōne sanguinis fortius ipse plat' vr habere maiorē affectionē: tū qr est sponsus vel filius ecclesie:tum qr honor aut emolumentū ɔsecutiue ipm attingit.de hoc pleni' dico i.c.cū venissent.de iudi. vbi vid. facit ista lrã q indistincte loquit. †Ultimo qro qd si allegaui vnā cām suspitiōis dūtaxat corā iudice sed corā arbitro electo nō pbaui illā sed aliā an sufficiat cā probata. Quidā tenuerunt qd sic: moti ex.l.scio.ff.de app.vbi dicitur q si in appellatione diffinitiua expressi vnā cām possum reliquā psequi corā iudice ad quē lz secus sit in appellatione ab interlocutoria: vt in cle. appellāti. e.tit. Sed cōiter tenet ɔtrariū.qr ista nō est appellatio a diffinitiua sz poti' ti abit ad naturā interlocutorie. Itē iura mandant cām recusatiōis corā iudice recusato.vt in.c.scdo requiris.z.c.cū spāli ĵ.eo.ergo nō sufficit allegare cām allegatā.idem tenet Spe.z latius psequitur de recusatione.§. fi.ver.sed quid si vnum.z hoc no.Nec.ob.si dicat de quo seruiūt iura dicētia prelatum posse esse iudicem in cā ecclesie sue si pōt recusari.Rñdeo p sunt in hoc:qr non data recusatione valebit snia. ita intelligit tex.istū in consanguineo qr pōt esse iudex si nō recusat.vide silr in patre q scdm ius potest esse iudex in causa filij:vt in.l.priuatis.de iud.iij.q.vij.tria.tñ potest recusari vt suspectus: vt in.l.qui iurisditioni.ff.de iuris.om.iu.dixi plene in.c.cū cōtingat.de fo.cōp. †An aūt cōsanguine' seu affines possint idistincte recusari.Sol. dicit hic Um.q non:sed dz considerari persona consanguinei que talis posset esse q cessaret suspicio vt si esset cisterciensis de quo in Spe.ti.j. §.superest.ver.qd si nō est.vbi idē tz qd satis placet. Quid aūt si expresse remouetur facultas recusandi vide quod dixi in.c.cum inter.de exceptionibus.z.c.ad hec.de rescriptis.z quod no.ĵ. eo.c.pastoralis.

☞ Excommunicatio iam lata non suspēditur per appellationem.
Appellatio nō suspendit id quod ɔcernit aīam.
Preceptū factum de nō intrando aliquā possessionem suspenditur per appellationem.
Appellatio regulariter suspendit sniam latam etiam si sit talis que trahat secū executionem.
Excommunicatio z interdictum in quibus conueniant z in quibus differant.

Anto. Francisc.
Circa hoc an pposita vna causa suspiciōis z illa deducta corā arbitro possit iudex recusari ex alia cā pbata vel deducta corā ipso arbitro. dicas q sup exceptiōe recusatiōis pposita dz de necessitate p arbitros cognoscētes de ipa cā suspiciōis pnūciari als nō valeret snia.vt voluit Pet.de anc.in.c. iudex.de of. dele. libr.vj.vbi etiam dicit Arch.q talis pnūciatio est interlocutoria q alleg.c. significātib'.de appel.dicit tñ q talis pronunciatio aliquo respectu pōt dici diffinitiua: quia post eam alia nō expectatur. alle. no.in.d.aut.habita.C.ne fil. p pat. z faciunt que habētur in.c. vt ōbi tus.z in.c. interposita.de appel. vbi tractat materia pronunciationis interlocutorie.
Et sequit simpliciter.d. Alex. de imo.i.l.qui iurisditioni.ff.ō iurisd.om.iud. in.j. colū.vj.fallentia. idē fm.do. Ant. de bu.hic si ɔsanguineus seu coniunctus esset homo magne sanctimonie non poterit recusari vt suspectus:qr nō est presumptio q propter coniunctionem sanguinis iniuste iudicet:facit q singulariter vult Hos.in.c.finē litibus.in pe.col.de do.z ɔtu.q si litigās est magne z approbate fidei p ciuitatē z succūbat in lite nō pt in expēsis ɔdēnari.qr non est psumptio q tantus vir pcessisset ad litigādū sine aliqua rōnabili cā.idē tz Jo.an.z Pe.de ancha.ibi z.d.Ant.in.viij.col.in prin.z alij cano.do.Alex.imo.in.l.pperandū.in.§.sin aūt alterutra.in.iiij.col.C.de iudi.z pro hoc bona gl. in c.expedit.xij.q.ij.Itē facit q sing.inquit Jo.de imo.in.c.cuz.R. canonicus.in.ij.col.de offi.dele.q si esset religiosus ordinis cartusiēsium vel montis oliueti bononie:vel esset laicus note z approbate fidei dato q esset frater vel cōsanguineus illius pro quo deponit nihil diminueretur sibi de fide:lz alias cōsanguinei vel affines sint multū suspecti.z eis multū diminuit de fide fm Spe.in tit.de teste.§.j.in versi.sed nunqd frater.faciet etiā q sing.vult Inn.in.c.nup.de test.quem refert Bar.in bona lec.in.l.solā circa prin.C.de test.q persone religiose z bone vite deponenti sine iuramēto creditur quantū ad faciēdū bo.z magnā presumptionē.accedat q singulariter vult Spe.in ti.de instr.edi. §.fi. ver.sed qd si debitor.q iudex nō obstāte renunciatiōe partis facte in iudicio pductiōi testiū pt recipere testes si sunt legalissimi z multū spectate fidei.z ibi sequit Jo.an.in addi.de quo vide do.Frā.de are.in c.ij.in.v.col.de pba. Accedat ēt q pulchre multū dicit Bal.in.c.pterea.de testi.cog.z in.c.iurauit.i.iij.col.de pba.q ille q est bone z spectate fidei pōt post aperta.z didicita testificata nouos testes pducere: qr in eo cessat suspitio subornationis testium. Item potest corrigere dictum suum multū not.ad limita.clemen.j.de testi.cū simi. Et ad hanc materiā q excellētia persone multū operet.vide tex.no.in.l. si a bone fidei.z q ibi no. Ang.ff.de rei ven.cū cōcordan.quas late prosequor in repe.mea in ver.excellentia. Aeneas falco.

4 Eps non pōt concedere:q in ecclesia interdicta celebretur distingue tamen vt sequitur.
6 Eps non potest suspendere interdictum:qñ persona ob suum delictum est interdicta:secus si nō ob delictum alterius.

Ad hec. Snia interdicti nō suspenditur per appellationem sequētē. Cōis diuisio.scda ibi noueris. Casus lralis. Aliqui clerici sunt interdicti z appellāt, de appellatiōe cōfisi non seruant interdictū queritur qd iuris sit. Rñdet papa sicut post appellationē legitimā nemo pt excōicari sic clerici nō pñt declinare iterdictum cui ante appellationē suppositi fuerant. Ber. †Primo no.vnū casum in quo equiparant excōicatio z interdictū:sicut eñi appellatio nō suspēdit excōicationē iam latam.vt i.c.pastoralis.ĵ.e.vbi dicā rōnem:ita nec interdictū suspēditur per appellationē sequentē: z interdicto a diuinis officijs:z sic a spūalib':secus interdicto rōne tēporaliū. Nam si iudex interdiceret mihi ingressum alicuius possessiōis appellādo ab eo suspendendo effectū snie.ar.in.l.non tantū. ff.eo. Idē dic in suspensione a bñficio:licet Inn.i hoc multū instet.sed vide gl.no. quā tenebis mēti in c.is cui.de sen.exc.li.vj. Ex qua cōclude q dispositio huius.c.vēdicat sibi locū in oibus sentētijs censure que cōcernūt ipsam animā.z iste sentētie sunt tres.excōicatio:interdictū:z suspēsio.vt i.c. is cui.prealle.z rōnem istarū sniarum dicam in d.c.pastoralis. Ex his infertur q suspēsus a pōtificalibus:vel ab vsu pallij appellādo suspēdit sniam qd sentit Host.hoc facit.qd no. Inn.in.c. j.de senten.excom.lib.vj. In gl.ibi:ita z interdictum emissum.gl.simpliciter recitat similitudinem litere que in veritate non concludit: cum aliud sit quem nō posse excōicare post sniam et aliud q appellatio nō suspendit sniam. nam videmus q appellatio legitima non suspēdit totaliter sniam futuram qr suspendit iurisditionem iudicis:vt patet in.c.si a iudice.e.tit.li.vj. †Et tamen appellatio sequēs suspendit regulariter quamlibet sniam latam:z si talis que trahat secum executionem.vt in.l.furti.ff.de his qui not. infa.no.gl.in.c.pastoralis.ĵ.e.sed ex separatis nō fit bona illatio.vt in.c.scdo.de transla.prelato.
†Unde rectius legitur litera cum suppletione vt dicamus sic sicut quis excōicari non potest post appellationē supple nec excōmunicatus p

Adde q dicit Frā.are.de paupere legali cōsil. xiij.z eo.cōsi.ccclxxxij.z an tabelliones ɔsultores z alij qui assistūt cause possint vt suspecti recusari. vide Archi.ɔsi. cclxiiij.vbi dt qd causa recusatiōis relinquitur arbitrio iudicis.
Anto. Francisc.
Circa hoc an ille qui est excellētis z pbate fidei possit post didicita testificata pducere alios testes sup eisdem iuxta materiā.c. senes. z.c.fraternitatis. tanq in tali psona cesset suspitio fraudis vr eē satis dubiū ex quo psupponit q testificata didicerit z ispexerit z credo q hoc dictum sic intellectū nō pcederet de iure sed illō forsan pcederet qñ simpliciter essent publicate attestatiōes z essemus incerti an didicerit testificata vel non qr tūc ratione pbate fidei si ipse diceret se ñ didicisse testificata posset procedere q nō psumat didicisse sed qñ appareret eū didicisse testificata tunc essemus in casu certo: et ideo non esset opus ex qualitate fidei cōiecturari an didicerit testificata:qr in incertis nō certis opus est coniecturis.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de leg.iij.l.communius.§.cum ita.ff.de ver.ob.z ideo non puto hoc dictum esse simpliciter verum.

Sebasti. Sapia. Cisterciensis. Uide que no.d.Jas.in aut.iubemus.col.iij.C.de iudi.z in repe.l.admonēdi.char.xvij.col.iij.ver.limitat multum singulariter.ff.de iureiuran. Feli.in.c.cum contingat.col. iij.s.de rescrip.

Sebasti.Sapi. Unū casuz. Quo ɔueniāt z differāt excōicatio z interdictū.tradit Jo.de ana.in rub.de cleri.exc.vel interdi.ministrā. col.peñ.cum seq. Gemi.in.c.j.ver.hec.de senten.excom.in.vj.

Unde rectius. Tu pondera:qr imo effectus est separabilis ab executiōe.vt pbat in.l.qui vltimo.ff.de pe.z.l.si quis filio exheredato.§. hi aūt oēs.ff.de iniusto rup.tes.voluit gl.in.l.fi.C.si a non compe.iudi. ergo nō pōt eps suspēdere:ergo nō videt mihi ista ratio quare appellatio nō suspendat.sed ratio qr alie snie dantur ad penā:ideo de facili suspenditur pena.sed iste due snie dantur ad medicinā. vt.c.j. de sent. excō.li.vj.ergo appellatio non operat suū effectū. Itē iste snie fiunt ppter bona obedientie:ideo tollitur ius obedientie. vt in. c. cū nō liceat.de prescrip.ergo nec suspenditur. Item pondera aliud appellatio ab interdicto vel excommunicatione non est pprie appellatio a sentētia quia appellatio est presidium innocentie.vt in.c.cū speciali.§. porro.ĵ.eo. Item qr potest peti absolutio ad cautelam. Item pondera.l. titius.ff.de execu.tuto.quia loquitur in casu fauorabili. And. barba.

etiā delegati deputati per sedem apostolicā habent ordinariam in loco vt in.c.ij.de offi.leg.li.vj.sed ipsorū potestas est extraordinaria ⁊ superinducta:⁊ tanꝗ preiudicās iurisdictiōi episcoporū est restringēda. Iurisdictio vero epōrum vt naturalis ⁊ fauorabilis est ampliāda:⁊ de hoc est tex.cū gl.no.in.cle.ij.de offi.or. Caue tamē ne decipiaris:nā inquātū illa gl.dicit ꝙ legatorum potestas est extraordinaria debet exponi.i.extraordinario modo inducta:nā potestas eorū in veritate est ordinaria: 5 vt in prealle.c.ij. ¶ † No.tertio ꝙ appellatione executoris[a] cōprehenditur delegatus[b].cōcor.c.sciscitatus.de rescriptis enim principaliter cognitor.secūdo executor inquātum exequitur ad finē ius agēdi ⁊ tradēdi vnicuiqꝫ qđ suum est. Unde ⁊ executor datus ad beneficia est delegatus:vt no.in.c.tibi qui.de rescri.lib.vj.⁊ in.c.si sup gratia.de officio dele.ga.eo.lib.sic dicimus qđ ius est executio iustitie:vt not.glos.in.l.iustitia.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ instit.eod.§.iuris prudentia. Proprie tamen executor dicitur ille qui habet exequi sentētiam iam ab alio latā:vt est tex.no.in.l.executorem.C.de execu.rei indi.⁊ facit.c.pastoralis.§.preterea.de officio dele.⁊ de re iudi.decetero.⁊.xxv.qđ.ij.⁊ si nō cognitio. Ideo puto ꝙ in statutis vbi verba stricte intelliguntur:vt in ca.in nostra.de iniur.appellatione executoris non venit delegatus nec alius iudex vel qui habet aliquid eligere vel delegare:hinc notāter dicit Bar.in.l.cum quidā.ff.de leg.ij.qđ cōstitutio episcopi qua cauetur vt executore testamenti non exequente intra annum deuoluatur ipso facto potestas ad ipsum episcopum:non refertur ad eum qui habet eligere seu delegare pauperes: quia iste non est proprie executor[c] sicut nec iudex.l.sicut.§.sed si queratur.ff.si ser.vendi. ¶ † Not.quarto qđ de iure canonico 6 iudex ordinarius quantacunqꝫ prefulgeat dignitate potest vt suspectus recusari,[d] ⁊ in totum potest ab exercitio iudicādi in illa causa repelli[e]. ¶ † Nota.quinto ꝙ episcopo recusato archiepiscopus in iurisdictione 7 sua non succedit:sed ipse recusatus dat delegatum vel seruabitur quod habetur in.c.cum speciali.de appella. An autem epō negligēte iurisdictionē exercere succedat archiepiscopus,[f] no.in.c.pastoralis.de offi.ord.⁊.ix.q.iij.in summa.⁊.c.nullus.de iure pat.⁊ in.c.j.de supplen.negli.prela.lib.vj.⁊ hoc in repetitione plene examino ⁊ concludo qđ non reperi- 8 tur hoc generaliter iure cautum:⁊ sic stat.c.pastoralis. ¶ † Nota sexto iuxta glo.iij.duplicem practicam quando recusatur ordinarius.prima est quia si recusatur a reo ipē dat delegatum:sed ab actore datur iudex qui compellat partes mutuo consensu iudicem sibi eligere cui episcopus delegabit vices suas. Sed hic intellectus non placet ne inter actorem ⁊ reum notetur diuersitas:contra regulam,non licet actori.de reg.iuris.lib.vj.⁊ de mu.peti.ca.ij. Secunda practica que plus placet est illa qđ quādo iudex ordinarius recusatus a reo datur delegatus,⁊ idem dico si recusatur ab actore:sed si iste delegatus surrogatus in locum recusati recusetur ab actore tunc ne in infinitū cōtingat recusationē fieri compelluntur partes mutuo consensu sibi iudicem eligere cui ordinarius ipse delegabit causam:vt.s. Et idem dico si recusetur a reo.vñ sensus litere est ꝙ iudice vt suspecto recusato dabitur delegatus:sed si iste delegatus iterū recusetur ne in infinitum contingat recusationem fieri partes compellūtur iudicē sibi eligere. Posset a principio tamen si iudex vellet de partium cōsensu cōmuni delegatū deputare:vt in.c.super questionū.§.nos autē.de offi.delega. Et ex hoc ⁊ ex tex.no.iudicē posse recusari nedū a reo:sed etiā ab actore legitima recusandi causa subsistēte:sed intelligo ꝙ actor recusat iudicē adeūdum nō aditū:nisi ex causa superueniente.de offi.delega.c.insinuante.⁊.l.apertissimi.C.de iu.vide bo.glos.in.c.statutum.§.cum autem.de rescript.lib.vj.in verbo recuset. 9 ¶ † No.bonam practicam ⁊ cautelam ad excludendam facultatē recusandi:vt detur iudex de communi partium consensu:non enim possunt partes eū recusare in quē cōsenserūt nisi legitima causa superueniente: vt in.c.inter monasteriū.de re iudica.⁊ in auc.offeratur.C.de lit.contesta.canonizata.iij.q.iij.⁊ in prealle.c.super questionū. Unde intelligo ꝙ hec prouisio videlicet vt compellantur partes sibi iudicē eligere sit ad cautelam:non autem de necessitate:quia sicut primo delegat sine consensu partium:ita ⁊ secūdo ⁊ vlterius reseruata tamen facultate re- 10 cusandi.argu.eorū que not.in prealle.c.super questionum. ¶ † No.ordinarium ⁊ vt suspectum a cause cognitione remotum debere exequi sententiā sui delegati.⁊ ex hoc colligūt quidā ar.ꝙ delegatus inferioris a principe suā sententiā exequi nō potest:sed pro eius executione aditur 11 iudex ordinarius.de quo.j.latiꝰ dicā. ¶ † Et ex hoc ⁊ ex tex.no.ꝙ quātūcunqꝫ ordinarius sit suspectus non vꝫ pretextu suspicionis repelli ab executiōis actu:hinc est ꝙ executor nō valet vt suspectus recusari.j.de ap.nonit.⁊.c.proposuit.eo.ti. Et faciunt pro notabili opi. Inno.in.c.ex parte.de ver.sig.vbi singulariter dicit,iudicē posse vindicare ꝓpriā iniuriā notorie sibi illatā cū hoc casu sit potius executor ꝙ iudex:qa exequitur penā a iure impositā:⁊ ideo nō valet vt suspectus recusari:quod 12 tamē limita ſm ea que dixi in.c.cū venissent.s.de iudi. ¶ † Uenio nūc ad apparatū ⁊ oppo.cōtra tex.de.c.cū speciali.de appel.vbi ꝓposita recusatione coram iudice debent eligi arbitri vt decernant de iustitia vel iniustitia recusationis.hic absolute dicitur ꝙ episcopus recusatus dat delegatū. Sol.gloss.j.hic sentit contrariū:⁊ tacite respōdet ꝙ illi decretali standū est que istā interpretatur:aliter glos.nō declarat:⁊ sic hoc videt sentire ꝙ hic nihil noui inducat:vel ꝙ sit sublata per illā. Gof.dicit ⁊ melius vtrāqꝫ habere locū in casu suo.qñqꝫ enī nō refricat in dubiū an sit suspectus:sed quelibet partium hoc fatetur:vt qa suspicionis causa notoria est:⁊ tunc locū habēt ista decretalis.vñ epūs statim delegabit absqꝫ arbitrorū electione: qñqꝫ refricatur in dubiū de suspicione:⁊ ꝓcedit decretalis,cū speciali. Posset dici etiā hoc.c.procedere qñ epūs execrās litē malit potius cōmittere ꝙ ad electionē arbitrorū venire. Uel tertio potest intelligi ſm illā,cū speciali,vt epūs cōmittat post ꝓnunciationē arbitrorū:cū hic dicat tex.si fuerit vt suspectus recusatus ⁊c.verba enim debent intelligi cū effectu.de cle.nō resi.c.relatum.de pe.di.j.hec autē verba.⁊.ff.qđ qsqꝫ iur.l.j.§.hec autē.⁊ forte hūc intellectū habuit gl.ista.ex his colligo vnam differētiā inter ius cano.⁊ ciui.nā de iure ciui.nō est necesse ad electionē arbitrorꝫ venire nec aliter est necesse ꝓbare causam suspiciōis:sꝫ hec sola volūtate recuset tā ordinarius ꝙ delegatus:⁊ sufficit ꝙ iuret ꝙ nō calūniose recuset:vt in.l.apertissimi.⁊ qđ ibi no.glo.⁊.l.cū speciali. C.de iudi.⁊ in authē.si vero cōtigerit.eo.ti.vnde etiam exprimere causam de iure ciui.non est necesse.vt not.gl.in l.quia poterāt.ff.ad treb.⁊.l.item si suspectus.ff.de ꝓcura.⁊ no.Bar.in prealleg.l.apertissimi.sentit gl.in.c.scđo requis.de appel.releuatur tñ ordinarius de iure ciuili in alio:quia non in totum remouet ex suspiciōis causa:sed dat sibi adiūctus: vt no.in iuribꝰ preall. Sed de iure canonico secꝰ: vt hic.⁊ in ꝓalleg.c.cū speciali.⁊ hec est cōis opi.de iure ciuili vt ordinarius nō remoueat in totū: sed datur sibi adiunctus:vt no.in prealleg.aut.si vero cōtigerit.⁊ gloss.⁊ Bar.in.d.l.apertissimi.et gloss.in.l.vna.C.si quacunqꝫ predi.po.licet quidā cōtra:vt no.in.d.l.apertissimi.⁊ ex his habes aliā 13 differentiam inter ius cano.⁊ ciuile. ¶ † Sed oppo.⁊ aliter de.c.cū speciali.prealle.cū dicit ꝙ iudex recusatus dꝫ de recusatoris assensu persone idonee cōmittere negotiū:vel ad superiorem causam trāsmittere:hic vero dicitur simpliciter epm posse delegare. Sol glos.in.d.c.scđo requis.apertius in.c.cū speciali.simpliciter stat contrario.dicunt enim recusatū posse cōmittere:accedente tamen consensu partiū.sed si malit negotiū remittere ad superiorē hoc poterit etiā partibus inuitis scꝫ.⁊ sic clausula illa de recusatoris assensu,posita in.d.c.cū speciali.determinat dūtaxat primā partē disiuncte.ne scilꝫ in cōmissione requiratur partiū cōsensus,non autē in remissiōe ad superiorem.sentit tamen glos.in predicto.c.cū speciali.ꝙ consensus partium non requirit in persona cui fienda est cōmissio:sed refertur ad verbū cōmittat,qđ apertius declarat:⁊ sentit ibi Ioan.andr. nihil aliud ibidem de hoc dicens:hōc etiam dubium tetigit glo.in.c.peruenit.xj.q.j.⁊ non apparet quid velit. ¶ Innoc.videt hic sentire id qđ.s. dixi,[g] dicit enim hoc ca.fore correctū per.c.cū speciali.⁊.c.licet.j.eo.titu.vbi dicitur ſm eum ꝙ si iudex de recusatoris assensu non poterit causam delegare:tunc ad superiorem remittet.⁊ hanc sentētiam sequit do.Uin.valētissimus canonista:⁊ cōfirmat hoc per ca.iudex.de offi.delega.lib.vj.vbi patet scđm eū delegatum equiparari ordinario quo ad cōmissionē ante pronuntiationē arbitrorum:⁊ tamen non potest committere sine assensu partium:item delegare est pars iurisdictionis:vt l.ij.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ not.gloss.in.c.si a subdelegato.de officio delega.lib.vj. Sed postꝙ est pronuntiatū iudicem ordinarium esse suspectum perdit omne exercitium cause nisi partes consentiant:ergo ⁊c. Preterea ita potest ledere recusantem dando alium adhuc magis suspectum licet causam suspicionis probare non possit.ad hāc decreta.respondēt vt.s.ꝙ est correcta,vel qđ loquit quando partes bñ cōsentiunt ꝙ deleget:secus si hoc nollēt partes vel altera ipsarū.hanc opi.communē vt necessario in cōmissione exigatur cōsensus partium.sequitur Spe.in ti.de recu.§.fi.vers.ordinarius autē.loquit tñ aliquātulum intricate ⁊ maxime ī delegato:nec ex toto explicat veritatē

a ¶ Executoris. Adde eūdem cōsil.xxxiij.
Sebasti.Sapia.

b ¶ Delegatꝰ. An executor possit dici delegatus,vid Feli.i.c.sup qstionum.l.iij.col.ver,capio glo.in verbo executorē.s.de offi.delega.

c ¶ Executor.adđ videndum Ang.consi.lxiij.

d ¶ Recusari.adđ Alexan. consilio clxxxiij.ij.lib.
Zacharias.

¶ Adde qđ in hoc articulo ius canonicum discrepat a iure ciuili:quia ius ciuile permittit iudicē ordinariū sine causa posse recusari.vt no. Bar.in.l.apertissimi.v.putant.C.de iudi.⁊ ibi glo.ī ver.recusare. de iure autem canonico requirit causa.de quo plene p Pau.de cast.consil.xlij.incipi.pro pleniore.colum.j.
Sebasti.Sapia.

e ¶ Repelli. Hoc etiā ꝓcedit in delegatis vt si episcopo fuerit causa dlegata pōt recusari:vt p Felin. post Abba.i.c.accedens.j.col.s.vt lite nō cōtest.vbi dicit:epūs pōt recusari quādo causa subditi fuit delegata cōtra non subditū:quia presumit habere affectionē ad cām subditi etiā ꝙ sit in dignitate constitutus.

f ¶ Archiepiscopus. Adde Fede.consil.cclvij.

g ¶ Supra dixi. Pondera qr gl. hic sentit dum dicit ꝙ istud.c.reprehenditur ſm d.c.cum speciali.

a ❡ In q̄bus cōueniant ⁊ disconueniant excōicatio ⁊ interdictū. ⁊ vide istos cas⁹ enumeratos per do. Anto. hic. ⁊ per do. i. c. cum medicinalis. §. peñ. de sen. exc. in. vj. ⁊ p Cald. in suo tra. de ecc. īterdi. in. j. effectu. i. ij. ⁊. iij. q. ❡ Adde Do. de rot. deci. lxvij. in antiquis. de sen. excom.

Sebasti. Sapia.
b ❡ Inno. opi. Inno. sequitur Bal. in. l. cum alijs. C. de curato. furio. ⁊ in. l. fi. co. ij. ver. ⁊ circa hoc fuit dubiū. C. si a non competen. iudi. ⁊ Ang. in. l. si vn⁹. §. si cum reo. ff. de pac. ⁊ i. l. puto. ff. de postulan.

c ❡ Suspensione. Adde videnduz Fede. ɔsi. ccviij. ⁊ do. d rot. decisio. ccccxxxiij. in nouis. de sen. excō.

appellationē suspendere pōt sniam iam latam: ita subditus interdictus nō p̄t per appellationē suspēdere interdictū vñ litera ista nō aliud vult nisi equiparare excōicationē ⁊ iterdictū: ⁊ clari⁹ equiparat tex. in. d. c. is cui. habēt istas ⁊ multas a al's ɔformitates^a. Prima est ista quā dixi. Scōa q̄ vtraqꝫ requirit monitionem precedentem. vt in. c. reprehēsibilis. s. eo. ⁊ dic vt ibi dixi. Tertia q̄ constitutus in aliqua illarū incurrit irregularitatē celebrādo. vt in. d. c. is cui. Quarta q̄ absolutio ī vtraqꝫ snia fit recepto iuramēto de parēdo mādatis ecclesie. vt in. c. venerabili. de sen. exc. Quinta q̄ vtraqꝫ snia relaxari p̄t ad cautelā vt. d. c. venerabili. Sexta q̄ vtraqꝫ ligat lꝫ iniusta. xj. q. iij. snia. ⁊. c. si quis eps. ⁊ idē dic de sentē. suspēsionis a diuino officio. Nā oēs iste tres snie dicunt snie censure: ⁊ cōcernit ipsam animam. vt in. c. is cui. ⁊. c. querēti. de verb. sig. In aliquibus tñ differunt q̄ excōicatio fertur in personā non in locū vt in. c. romana. §. in vniuersitatē. de sent. excō. li. vj. Sed interdictū pōt ferri nedū in psonam sed in locum. vt in. c. nō est. j. de spō. ⁊. c. fi. de sen. excō. lib. vj. Item excōicatio regulariter non suspenditur per inferiorē a papa. vt. j. dicam. sed iterdictū sic ꝓm multos. j. dicā. ⁊ sub ista possunt 4 reperiri ⁊ alie differētie. ❡ † In eadē gl. in. fi. nō apparet clare quid gl. sentiāt. nā aliud est q̄rere vtrū eps possit dare p̄uilegiū. vt celebretur in ecclesia iterdicta: aliō vtrū possit suspendere effectū iterdicti ꝓm oēs: p̄mū nō pōt facere: q̄ est ɔ iuris dispositionē sꝫ clarius gl. posuit opi. suā. j. c. dilectis. ⁊ ibi tandē vr̄ ɔcludere ꝙ tenet Io. and. hic. ⁊ statim patebit. Circa scōm sunt opi. ⁊ considera ꝙ hic sunt due q̄ones eque principales. Prima nunquid eps pōt durante snia interdicti suspēdere effectū interdicti: vt sic possit celebrari sine peccato. ⁊ itellige qñ iterdictū est latū a se. nam si eēt a superiore latū nō esset dubiū ꝙ non pōt arg. c. pastoralis. §. p̄terea. de offi. ord. Scōa q̄ est nō minus subtilis. vtrū suspēsione facta presupposito ꝙ possit suspēdere suspēdat effectus ipsius p appellationē medio tpe iteriectam contra voluntatē ipsius suspendentis vt sic duret suspēsio vsqꝫ ad finē cause sicut si a principio fuisset lata cum conditione. Io. and. hic concludit in effectu tria. dicit eñ ipsum posse suum interdictū suspendere: quid sicut pōt in totū tollere. arg. l. iudiciū soluit. ff. de iu. ita ⁊ fortius pōt illud ad tps suspendere. Scōo concludit ad secūdam q̄onem q̄ appellatio facta post suspēsionē tenebit ipsam sniam in suspenso sicut si fuisset lata sub conditione. arg. c. preterea. j. eod. Tertio dicit ꝙ excommunicatio suspendi non pōt quin tollatur ex toto: q̄ communicare non debemus excōicato ante absolutionem factam in forma ecclesie. vt in. c. cum desideres. de sen. excō. In effectu hoc idē videt velle do. Ant. sꝫ aliqui moderni multū insistūt circa istas q̄ones. Cal. tñ tenuit contra Io. and. in. ij. q. dicit eñ ꝙ cum ista nō sit noua snia appellatio nō operabitur suspēsionē. ❡ † Io. de lig. in quadā disputatione tenuit q̄ interdictū non pōt suspēdi per epm. Mouet q̄ in istis sentētijs censure primus actus non est separatus a scōo: vult dicere ꝙ substantia snie censure que est primus actus non est separabilis ab effectu ipsius snie: qui effectus est secūdus actus quasi iste snie censure trahāt secum executionē ⁊ sic executio effectus nō ē separabilis a substātia sentētie: vt in. d. c. is cui. ⁊ per ɔñs non pōt remouere effectū remanente substātia. alle. in simili. l. titius. ff. de excu. tuto. Car. tandem sequitur illā opi. cōmunem vt possit suspēdi. p qua facit. d. c. dilectis. C. q̄ vero hec opinio esset ī practica seruanda: maxime post factum: sed ante factuꝫ alia opi. ɔ̄ria esset cōsulēda: ⁊ credo de subtilitate iuris illam veriorē. ⁊ moueor hac rōne inter cetera: maior est vis ⁊ ptās appellationis in suspendendo effectum sententie ꝙ̄ potestas iudicantis post latam sniam probatur q̄ cōdemnatum de furto nō potest facere iudex quin sequatur infamia. l. non potest. ff. de fur. ⁊ tñ appellatio suspendit infamiā iam illatam p sniam. vt. d. l. furti. sed appellatio non pōt suspendere effectum snie censure: ergo minus ipse iudex. hoc enim non dependet a ptāte sua: sed ex dispositione iuris. Nec valet arg. Io. an. potest tollere in totum: ergo suspendere: qm̄ tollēdo in totum agit ꝓm naturā actus nec ius repugnat: sed suspēdere effectum vt nō habeat secum executionē est agere cōtra naturā ipsius actus ɔtra iuris dispositionem: cum ꝓm iura trahant secum executionē non suspendibilē etiam p appellationem vt in. d. c. pastoralis. ⁊ do. An. in. c. dilectis. dic vt ibi dicet. ⁊ p̄supposito ꝙ possit suspendi ꝓm cōem opi. Cal. ⁊ appellatio sequens nō prosit vt teneat sententia in suspenso: q̄ non est noua snia ꝙ tenet etiā b Inn.^b in. c. cū inter. de consue. ⁊ q̄ꝙ hec opi. videatur multū probabilis tñ in ɔ̄riam opi. quā tꝫ Io. an. multū me vrget. c. dilectis. prealleg. vbi aperte innuit ꝙ snia interdicti in locū lata potest suspendi p ipm c promulgantem ⁊ durāte supensione^c potest appellare ad effectū tenēdi illam in suspensione. est verū ꝙ quidā dixerūt. s. ꝙ ille tex. loquatur in cessatione a diuinis non in interdicto q̄ tex. ibi approbat cōtrariuꝫ vt ibi patet non potuit ferri snia interdicti. Item diceret ibi text. sententiam decernimus irritam ⁊ inanem ⁊c. cum cessatio sit quid facti. vt in. c. si canonici. de officio ordi. libr. vj. sed potius dixisset eā irrationabilem fuisse. ⁊ hanc opi. tenet ibi Io. de lig. ⁊ Inn. in. c. vt priuilegia. j. de priuile. ⁊ ꝙ suspēdatur per appellationē facit: q̄ sicut tenetur in suspenso qñ a principio fuit effectus suspensus. j. e. preterea ita. ⁊ si ex postfacto suspendatur: ⁊ quo ad primum dictū facit: hec sententia censure ligat ⁊ durat ad placitū pferentis merito cū dependeat ab eius ptāte poterit etiam effectus suspendi: secus si non dependeret a ptāte 6 sua quo casu locū habet. arg. ꝙ supra feci de. l. non pōt. ❡ † Circa interdictum vero latum in personam cōiter tenetur non posse suspēdi ratio diuersitatis q̄ locus interdictus non peccauit merito nulla ratio repugnat si suspenditur secundū illam opi. sed quando interdicta est persona tunc cū persona deliquerit ⁊ non sit emandata non potest esse in ecclesia ⁊ extra ecclesiam. secus dic vbi persona esset interdicta propter delictum alterius: quia tunc sicut potest suspendi interdictū latum in locum ita personam. dictum est notabile Innocē. in. c. vt priuilegia.

1 ☞ Iudex appellationis videns appellationem friuolam ⁊ iniustam debet appellantem remittere ad iudicem a quo.
2 Archiepiscopus non se intromittit in subditos sui suffraganei nisi p viam appellationis.
3 Appellatione friuola apparente iudex a quo reassumit iurisditionē etiam respectu executionis sententie late.
4 Legati nati dicuntur illi qui habent legationis officium vigore dignitatis cui legationis officiū indultum est ex priuilegio apostolico.
5 Iudicium ceptum coram vno iudice non potest finiri coram alio etiā si sit legatus.
Inter ordinarium loci ⁊ legatum locus est preuentioni.
6 In appellatione a diffinitiua non requiritur expressio cause: sed in appellatione ab interlocutoria sic.
7 Appellatio ab interlocutoria an sit ferenda in scriptis.
Scriptura continens appellationem sufficit ꝙ presentet iudici absqꝫ eo ꝙ legatur.
8 Sententia a qua fuit appellatū si confirmetur per iudicem ad quē potest ab vtroqꝫ executioni mandari. limita tamen vt hic dicitur.

1 **Cum in ecclesia.** ❡ † Iudex appellatiōis remittit appellantē ⁊ cāꝫ ad priorē iudicē: nisi sibi cōstiterit a grauamine vel iniusta snia fuisse appellatum. primo narrat factum. scōo puidet ibi prudentie. ❡ Casus literalis. Quidā clerici de vallia Lincomēsis episcopi volentes ipsius iudicium declinare vt sub archiepiscopo litigarent sine rationabili cā euitabant epm suum appellando ad archiepm significatum fuit hoc do. pape vnde mādauit ipsi archiepo quatenus si aliqñ contigerit aliquem de clericis a predicto epo appellare ad ipsum vt non prius eorum appellationem admittat ꝙ̄ ei constiterit eam interpositā fuisse vel ab iniusto grauamine vel ab iniusta cōdē 2 natiōe. alioquin remittet illos ad epꝫ suū. Ber. ❡ † Primo no. ex isto tex. archiepm nō debere se intromittere de causis subditoꝝ sui suffraganei nisi p appellationē deuoluat ad cū concordat. c. pastoralis. s. de offi. ordi. ❡ Secūdo not. ꝙ etiam ꝓm illa tempora nō debebat iudex ad quē admittere appellationē frustratoriā vbi appareret manifeste 3 frustratoria ꝓm Gof. de quo in. c. vt debitus. j. eo. ❡ † Ultimo no. bo. arg. ex text. iuncta glo. antepe. ꝙ appellatione existēte friuola iudex a quo reassumit iurisditionē etiam respectu executiōis snie late. de quo 4 in. c. pastoralis. §. q̄ vero. de offi. deleg. ❡ † In gl. j. in fi. sed cōtra finē gl. ⁊ tex. oppo. Nam archieps Cantuariensis est legatus natus qm̄ officiuꝫ legationis est indultū illi dignitati ex priuilegio apostolico vt quicunqꝫ sit archieps Cantuariensis sit etiam legatus. vt in. c. j. de offi. leg. sed legatus potest adiri p viā querele citra appellationē. ergo poterat iste adiri iuxta no. in. d. c. j. de of. legati. Solu. Ioan. and. quod licet possit adiri legatus per viam querele non tamē per viam appellationis frustratorie: quia appellatio frustratoria: non deuoluit cām.

in. c. cum

in.c.cũ appellationibus.eo.tit.li.vj.Simile in papa qui aditur ꝑ viá querele ⁊ per frustratoriaꝫ appellationẽ.¶ †Uel solue melius quod etiá per via querele non poterat legatus hic adiri cum cá esset cepta corá ordinario loci.Nam vbi ceptũ [a] est iudiciũ ibi dꝫ finẽ accipere.l.vbi ceptũ.ff.de iudi.Itẽ qꝛ inter legatũ ⁊ ordinariũ loci locus est preuentioni.vt in.c.sede.de preben.li.vj.⁊ de materia hmõi dicetur in.c.vlt.j.de confir.vti.¶ In gl.ij.fi.contra gl.facitqꝛ tpe huius.c.nondũ emanauerat.c.vt debitus.vbi specifice disponitur de nouo vt non valeat appellatio ab interlocutoria causa non expressa.Dicit hic Inn. ꝙ ista decretalis presagiuit ius nouum sed hoc non est soluere ꝫriuꝫ. vnde dicit ꝙ hic nõ dr ꝙ cá nõ debeat exprimi in appellatione sꝫ qd iudex ad quem non debeat admittere appellationẽ cum effectu prius constaret eam fuisse interpositam a grauamine.Possum enim dicere coram iudice ad quem me fuisse grauatum per iudicẽ a quo lꝫ illud grauamen nõ expresserim coram eo.Hec ergo litera solũ instruit iudicem ad quem.¶ †In gl.in.ver.iniusta.No.hanc gl. cum preced.ex qua habes vná diuersitatẽ [b] inter appellationẽ a diffinitiua ⁊ ab interlocutoria vt in diffinitiua nõ sit necesse exprimere cám:secus si appellatur ab interlocutoria. ratio diuersitatis colligitur ex his q̃ no.in.c.c.vt debitus.j.e.pro dicto huius gloss.videtur tex.in.l.ij.ff.e.¶ †An aũt sit necesse vt appellet in scriptis [c] maxime ab iterlocutoria vid tex.⁊ gl.in.c.j.e.ti.lib.vj.Et ꝑsupposito ꝙ sit necesse appellari in scriptis satis est porrigere iudici scripturá appellationẽ cõtinentem absqꝫ eo ꝙ legatur in presentia sua.vide tex.bonum ⁊ notabilem facientem ad multa in.c.appellatio.eo.tit.lib.vj.¶ †In gl.in ver.alioquin.in fi.no. istam gl.iuncto tex.qꝛ optime facit ꝑ illa opi.vt iudex a quo exequat sniam confirmatá:sed sustinendo illam opi. quasi cõem que habet vt vterqꝫ possit.iuxta no.in.c.preterea.hic alleg.põt.dici tex. istum procedere qñ appellatio nõ admittit per iudicem ad quẽ tãq̃ manifeste frustratoria.ꝑ hoc tex.ibi nõ ante appellationẽ admittas.⁊ sic loquit qñ non cõfirmauit sniam:si aũt admisisset appellationẽ ⁊ cõfirmasset eandem sniam posset habere locũ opi.cõis:⁊ est bona limitatio ad illam materiam.vel dic ꝙ iste tex.optime facit pro opi.que hꝫ ꝙ iudex a quo exequitur si nihil fuit additũ icá appellatiõis sed pure ex prioribus actis fuit confirmata:qꝛ tũc constat ꝙ non fuit appellatum ab iniusta prouocatione quo casu remittitur executio ad priorem iudicẽ vt hic clare probatur ꝙ est bene notandum. Et de hac materia vide plene in.d.§.qꝛ vero.⁊ per Bar.in.l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff. de pac.⁊ in.l.a diuo pio.ff.de re iudi.

☞ Appellatio si sit deserta non impedit quin possit iterũ appellare pars si grauetur.2.vide.j.nu.4.⁊.6.vbi ponũtur quidam casus in materia in simili.

3 Per appellationem legitimam eximitur appellãs a iurisditione iudicis a quo:quo ad illam causam tantum.

5 Dictio presertim:⁊ maxime:important idem esse in casu contrario.

7 Appellans si deserat appellationẽ vel ei renunciet an ⁊ quo casu debeat a iudice a quo amplius citari.

8 Appellare nõ licet tertio sup eodẽ articulo:siue a diffinitiua siue ab interlocutoria.secus a diuersis articulis:licet in eadem causa vbi quotiescunqꝫ grauatur toties potest appellari.9.

1 Directe. ¶ †Si appellãs q nõ ꝓsequit reddit ad iudicem a quo:⁊ interim grauatur:nõ obstante prima desertione potest iterũ appellare ⁊ est casus notabilis.Communis diuisio.scda ibi rñdemus.Casus literalis.Quedam causa matrimonialis tractabatur coram ordinario in qua vir impedimẽtũ ꝯsanguinitatis opposuit:mulier ad sedẽ apostolicá appellauit iudex statuit terminũ appellãti:mulier illa non fuit ꝓsecuta appellationem in termino ⁊ ea renunciante appellationi iudex in causa ꝓcedens recepit testes de consanguinitate:tandem mulier iterũ appellauit:petijt iudex vtrũ debeat ad sniam ꝓcedere.Rñdet papa.lꝫ in concilio lateranñ.sit statutũ vt cũ aliqs appellat ⁊ intra terminum sibi prefixum appellationẽ suá nõ fuerit prosecutus iudex autoritate sua libere possit vti:tñ qꝛ iterum appellauit:ꝙ sibi licuit in eadem causa a iurisditione illius fuit exempta:presertim cũ hic ageretur ad separationem matrimonij qd est res fauorabilis. Bernard.

2 ¶ †Nota primo quod si appellans deserit appellationem suam ⁊ incipit prosequĩ coram iudice a quo videtur adeo omnem primá contumaciam si qua erat purgasse vt si iterum grauetur iterum audiatur appellans.non enim potest excludi pretextu contumacie cum eam purgauerit comparendo coram iudice.¶ Secundo no. ꝙ quis qñqꝫ renunciat ei ꝙ non habet.nam ista mulier post desertionem appellationis illi renunciauit.dic tñ qd ista non est vera renunciatio:qꝛ priuatio presupponit habitum.c.ad dissoluẽdũ.de despõ.impube.l.decẽ.ff.de ver.ob.j.q.vij.daibertũ.sed ista renunciauit vt clarificaret iudicem de purgatione contumacie seu quod volebat amplius instare in prima appellatione.vel dic vt sentit gl.prima qd renunciauit appellationi prosequendo causam coram iudice a quo.⁊ sic loquitur de tacita renũciatione.s.de offi.deleg.c.gratum.¶ Item nota ibi:libere possis vti. ꝙ potestas [d] libere data alicui ad certum actum restringitur ad terminos iuris vt per hoc non faciat alicui iniustitiam.¶ †Nota bonum

3 tex.ibi:exemptá.ꝙ per appellationẽ legitimam appellans eximitur a ptãte ⁊ iurisditiõe iudicis a quo.intellige quo ad illá cám.s.eo proposuit ⁊.c.ad hec.Ad idem quo ad primũ:facit.c.si a iudice.e.tit.lib.vj.⁊.c.super qõnum.in fi.de offi.deleg.¶ Ultimo no.fauendum ei qui stat pro causa fauorabili.facit.c.fi.de re iud.¶ †Contra tex.

4 oppo.de.c.persona.s.eo.vbi dicitur ꝙ non prosequens appellationem suam compellitur parere iudicio iudicis a quo appellatiõe remota : sic videtur ꝙ amplius non auditur appellãs.Sol. aliqui dicũt hunc tex. procedere fauore matrimonij vt in fi.litere:sed hec solu.non est bona:qꝛ papa fundat se non super matrimonio sed super alijs iuribus dicẽtibꝰ ꝙ licet iterum appellare: vt patet ibi cum ẜm iura ⁊c.Illa ergo est cá finalis decidendi : id aũt qd dicitur de matrimonio

5 fuit causa impulsiua ⁊ coadiutiua.¶ †Hoc etiá colligitur ex dictione presertim que ẜm propriũ significatum importat idem in casu contrario sicut illa dictio maxime:vt no.in.c.auditis de ele. ⁊.c.per tuas.de simo.cũ simi.Scdo vero soluunt alij ꝙ.c.personas.loquitur qñ deserens appellationem vult recusare illam eandem. de hoc cap. procedit qñ ex nouo grauamine de nouo appellat.Hec solu.est vera in se:sed est indubitata ⁊ nõ multum cõgruit.c.personas.cum generaliter dicatur ibi appellatione remota ⁊c.Tertia est notabilis solu.Io.and.⁊ quorundá antiquorũ dicentium ꝙ aut deserens appellationem perseuerat in cõtumacia sua:⁊ non auditur amplius appellans:qꝛ contumax non appellat.ij.qõ.vj. sunt quorum.aut deserta appellatiõe reassumit cãm coram iudice a quo:⁊ si iterum grauatur potest denuo appellare qꝛ nihil est hoc casu appellationem impediens.Io.ca.dicit ꝙ sine reassumpserit causam non semper debet appellans scdo audiri, nisi prima appellatio sit friuola manifeste. hoc dicit probari in cle.vno,de dolo ⁊ contu.plene illam legendo:sed certe opi.Io.an.⁊ aliorum videtur verior.non enim excluditur a secũda appellatione pretextu prime.sed propter contumaciam,nouiter commissam post desertioneꝫ prime appellationis.⁊ in cle.vna.preallega.debet intelligi qñ grauamen vel iniustitia contigit pendẽte prima appellatione.Nam tunc nisi prima appellatio sit friuola manifeste potest iterum appellare licet reassumpserit cãm coram iudice a quo. qꝛ pendentia appellationis excusat eum a contumacia:sꝫ qñ prima appellatio fuit manifeste friuola non excusat a cõtumacia:ita ꝙ vere ponderando rõnem illius cle.facit potius pro ꝑte ista

6 licet ad corticẽ faciat pro calderino.¶ †Ex ꝑdictis habes duos casus decisos. Unus est ꝙ si pẽdente appellatione ꝯtingit grauamen ẜm:ꝑt denuo appellare licet cãm reassumpserit:⁊ quid operet tunc scda appellatio.dic vt ibi no.Scds casus qñ deserta appellatiõe cõtingit grauamẽ. ⁊ distingue prout.s.dixi ẜm Io.an.Tertius casus est magis dubius qñ grauamen ẜm cõtingit pendente prima appellatiõe sed ea deserta appellauit a scdo grauamine existens tñ intra tp̃s appellandi.do.Ant.dicit se credere appellationem istam non admittendá quasi tũc detegatur cõtumacia ipsius:puto dictũ suum procedere qñ iudex a quo fecisset aliquẽ actum post desertam appellationẽ isto absente ⁊ in cõtumacia perseuerãte:sꝫ vbi post desertionẽ iudex nõ ꝓcessit in cá non video rõnem quare non possit appellari a grauamine inflicto pẽdẽte appellatione cũ tunc defenderet a cõtumacia virtute appellatiõis nec sequit non fuit ꝓsecutus ergo fuit ꝯtumax qꝛ sepe homines deserunt multis ex causis appellationẽ legitimá.Hinc est ꝙ text.in cle.vna defendit appellantẽ a cõtumacia nisi manifeste appel

7 latio fuerit friuola.¶ †Not.ex oibus predictis ꝙ iudex a quo tenetur citare appellantẽ ab eo ẽt post desertionem appellationis . ꝙ etiam tenet Io.an.in.c.ij.de dolo ⁊ contu.lib.vj. Optime videt probari ꝑ illũ text.vbi dicitur ꝙ nisi sponte

Sebasti.Sapia.

a ¶ Ubi ceptum. hoc qualr procedat declarat plenissime Feli.in.c. ex tenore.col.vij. cõsi.l. vbi ceptuꝫ. ff.de iudi.

zacharias.

b ¶ Uná diuersitatem. Adde Lanfran.i sepe alle.c. qm̃.§.interlocutorie ⁊ appellationes.nu. 61.X. q̃ro vtrũ aliq̃ differẽtia.⁊ ibi in apo.Celsi.in X.cã vbi qd dꝫ specificare nõ asit in genere allegare.s. de proba.

c ¶ In scriptis.ad de q̃ requirantur in appellatiõe interlocutorie plene ꝑ Ro.consil. ccccj.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Potestas.vid multa allegata ꝑ Feli.i.c.j.co.xvij. ver.fallit octauo s.de ꝯst.⁊ d X vbo libere.vid.d.Ias. in.l.j.C.de sa. san. ecc.⁊ Deci.in.c. que in ecclesiarũ. col.j.s.de cõsti.⁊ in.c.qõni.s.eo.

a ¶ Et adde quod dicit do.Ant.in.c.j.in prin.in.iij.col.de rescri.vbi dicit q̄ habens priuilegium vt possit libere appellare poterit tertio appellare ad hoc vt priuilegium aliquid operetur vltra ius commune sed non poterit appellare quarto.

¶ Adde qualiter intelligatur eundem Abb.consi.lij.
Anto.Francis.

¶ Circa h' an q hʒ p̄uilegiū vt libere possit appellare: possit appellare vltra tertiaʒ vicē: ꝛ sic quarto mihi placet decisio hic fctā: q꞉ satis est q̄ per hoc p̄uilegiū sit ꝯcessa tm̄ tertia p̄uocatio ꝛ n̄ vltra vt p̄uilegiū aliquid operetur: q꞉ non licet de iure cōi tertio p̄uocare: vt in ti.C.ne lice. a tertio p̄uo.ꝛ sic p h' p̄uilegiū conceditur sibi libera appel.satis operabitur hoc p̄uilegiū vltra ius cōe.l.si qñ.ff.de leg.j.c.si papa.de priuile. b li.vj. verbum enī libere excludit: omnem dispensationem.vt est gl. ꝛ ibi do.Car.illā no.in cle.si.de etate.ꝛ quali. intelligitur enim libere.i.sine contradictiōe ꝛ aliquo iuris impedimēto vt per glo.in cle. j duaꝝ.de sepul. et in.c.j.de sup.neg. p̄la.in.vj.ꝛ no.archi.in.c.j.de reg. eo.lib.ꝛ in.c.cum archieps.de offi. ord.in.vj. intelligitur etiā q̄ possit appellare sine superioris autoritate.vt est gl.in cle.ij.in.§.penul.ꝛ ibi etiam per do. Car.de iure patro.hoc enim operabitur hoc priuilegium contra dispositionem iuris cōis.vt si non alicuius contradictione sine iuris impedimento sine autoritate superioris possit tertio appellare: q̄ alias de iure cōi non posset.de quo etiam per Alex.in.l.si mihi ꝛ titio.ff.de verbo.oblig.

renunciauerit appellationi non tenetur eū iudex amplius citare: quasi videaṫ semper perdurare in p̄posito suo non ꝯparēdi corā iudice a quo: ꝛ vide in hoc q̄ plenius dixi post glo.in.c.cū cām de re iudi. Ex his sume bonā cautelā vt non prosequens appellationē in termino vadat ad iudicem a quo.ꝛ de facto renunciet appellatiōi ꝛ dicat se velle prosequi coram eo tunc enim tenebiṫ eum ad actus vlteriores citare: s̄m predicta intellige gl.si.c.personas.s̄.e.que minus bn̄ loquitur. 8 ¶ † In gl.in verbo appellare. Nota bene gl. ex qua collige q̄ super eodē articulo pōt bis appellari: nō aūt tertio siue sit appellatū a diffinitiua siue ab interlocutoria.ꝛ no.in eo quod dicit de interlocutoria vt sequatur in hoc naturā diffinitiue. ¶ Scdō no.q̄ iura dicentia non licere tertio[a] appellare procedūt qñ quis vult tertio prouocare sup eodē articulo.secus in articulis diuersis.vnde si milies qs grauaṫ in cā super diuersis articulis milies posset appellare: ꝛ duas appellationes successiue facere sup quolibet articulo ꝛ q̄ dictū est q̄ nō licet in eodē tertio appellare intellige s̄m Jo.an.ꝛ bene in eadē persona: q꞉ ex quo quis bis appellauit ꝛ semp succubuit est presumptio ꝯ eum ideo nō auditur tertio[b] appellās sed alteri parti bene licet alias duas appellationes facere: ꝛ sic erūt quatuor appellationes. Exemplū: bis appellaui a snīa lata contra me vlterius iudex reprobauit snīam pōt altera pars semel ꝛ etiam scdō appellare: q꞉ cōtra eum q semper obtinuit non est orta presumptio iniustitie: hoc satis placet.facit in simili.s̄.de testi.c.licet dilectus.vbi tractatur de reprobatione testiū vide ad predicta plene per Specu.eo.titu.§.quoties per totum.ꝛ quod habetur in cle.vna.de sententia ꝛ re iudi.

☞ Sententia excōicationis sub conditione lata suspenditur si ante aduentum conditionis fuerit ab ipsa appellatum.3.

2 Sententia excōicationis potest ferri sub cōditione: sed an pro delictis futuris.vide hic tactum.

4 Excōicatio lata contra debitorem si non soluerit intra mensem ꝛ creditor prorogauerit ad alium mensem: intra quē non fuit sibi satisfactum an dicta excommunicatio liget.

5 Sententia excōicationis conditionabilis valet ꝛ tenet licet eius effectus suspendatur.

6 Obligatio bonorum si fit facta primo vni sub conditione ꝛ postea alteri pure veniente conditione prefertur prima.

7 Retrotractio quo tempore ꝛ ad quod tempus fieri possit.

8 A sententijs latis sub conditione an appelletur añ.x.dies a die promulgationis: an a die euenientis conditionis.

9 Verba generalia restituuntur ꝛ reducuntur ad terminos iuris communis.

10 Sentētia siue interlocutoria siue diffinitiua an ꝛ quo casu possit ferri sub conditione.

11 Excōicatio lata hoc modo excommunico te ex nunc si intra talem terminum hoc nō feceris: suspenditur per appellationem.

12 Excōicatio potest ferri in absentem hoc modo si nō satisfeceris intra mensem cognoscas te esse excommunicatum.

13 Excommunicatio magis regulatur a mente proferentis q̄ a conceptione verborum.

14 Sententia excommunicationis potius sapit naturam interlocutorie q̄ diffinitiue.

15 Excommunicatio lata hoc modo. excommunico te si hoc facies an liget postfactum vel quando vult facere.

c 1 Preterea. ¶ † Subtilis decisio ꝛ multū allegabilis.h.d. Snīa excōicatiōis suspēsionis vel interdicti lata sub cōdictione suspenditur si ante cōditionis euentum fuerit appellatū.hoc dicit: inhereo verbis litere vt sic satisfiat cuilibet lectu. Primo cōsultatio. Scdō o rūsio: ibi vr̄ aūt. ¶ Casus lr̄alis. Judex ita ptulit snīaʒ.nisi itra.xx.dies satisfeceris titio cognoscas te suspensum vel interdictū vel excōicatū: ille ꝯ queʒ snīa lata est medio tp̄e appellauit nec ad diem prefixum satisfecit: queritur vtrum ille sit excōicatus an non propter appellationē ante terminum interpositam. Rn̄dit papa q̄ appellatio huiusmodi snīaʒ impēdit ꝛ suspēdit. Ber.

2 d ¶ † Nota snīam excōicationis ferri posse conditione suspensiua ꝛ non solū pro delicto seu cōtumacia iudiciali sed etiā pro interesse primi.vt

a ⁓ Sebasti. Sapia. ¶ Tertio. Quomodo illud intelligatur.declarat Alex.in consi.lxx.incip.in causa ꝛ lite.in.ij.volu.ꝛ Deci.in consi.xlix. incip.prestantissime.col.j.

b ¶ Et idem dicit Bar.in.l.j.C.ne li.tertio prouo.est verum nisi per tertiam sententiam inferretur nouum grauamen.

c ¶ In materia huius decr.vide omnino q̄ plurimas qōnes quas ponit Bal.in repe.c.commissa.circa fi.de elect.in.vj. Item pro intellectu huius decre.vide oīno q̄ elegāter scribit do.Ant.in.c.licet.in pe.col. ver.ij.per istā decr.de voto. Item adde q̄ in causa ciuili iudex in snīa posset apponere penā si nō fuerit satisfactū iudicatis itra terminū.qō est vtilis ꝛ quotidiana.de qua p Spe.in tit.de sen.§.j.ver.sed nunqd iudex q p̄cepit ꝛ per Jo.an.in.c.raynaldus.ad fi. Jnn.de test. ad quos in hac.q.remittit Ang.in.l.debitoribus.in fi.de re iudi. ꝛ de dictione nisi: posita hic in ter.vide hic per do.Ant.in.iij.col.ꝛ Bal.in sua marga.Jnn.in litera.n: in verbo snīa.q.xxv.ꝛ per do.in.c.j.circa princip.de reg.iu.ꝛ per gl.in.c.j.lxiij.dist.ꝛ late p Jo.an.in addi.Spe.de spon.§.j.in addi.magna.ꝛ per gl.in.l.ij.C.qui accu.nō pos.ꝛ ibi Sali.in vlt.col. ꝛ per eundē post gl.in.l.nō ignorat in.j.col.C.ij.qui accu.ꝛ per do.in.c.statutū.§.cū vero in.viij.col.de rescri.in.vj.ꝛ in.c.ad decimas.in.v.no.de restit.spo.in.vj.ꝛ per Do.in.c.non licet.xxiij.dist.ꝛ in.c.cōstitutio.circa prin.de elec.in.vj.ꝛ per gl.in versi.attulerit.in.l.ij.§.in diē.ff.de p emp.ꝛ p Do.in.c.j.xxviij.dist.ꝛ in.c.ꝯsiliū eadē dis.in.c.si laicus.in.ij. no.xxxj.dist.ꝛ in.c.nemo in.iij.no.xliiij.di.ꝛ in.c.bonorū.in.j.nota.xlvij. dist. Item de ista dictione nisi.vide etiā p Arch.in.c.j.de consti.in.vj.ꝛ plene per Dy.in reg.peccatum.in.vj.ꝛ plenissime per Pet.de anch. in repe.regule peccati venia.li.vj.circa prin.ꝛ p do.Ant.ꝛ do. Abba. Panor.in.c.ex parte.in vlt.col.de spon.ꝛ in.c.cōsultationibus.de offi. deleg.sup gl.fi.ꝛ vide per gl.ꝛ ibi plenissime p bar. in.l.si eum.§.qui iniuriarū.ff.si qs cau.ꝛ p Bal.in.l. actiōe.C.de trās.ꝛ vide Archi.in c.placuit.xiij.qō.ij.vbi dicit q̄ dictio nisi.proprie sumpta.poniṫ exceptiue: sed aliqñ ponitur causa exempli: vt in illo.c.ꝛ vide late p archi.in.c.non est pmissum.xv.qō.iij.vbi distinguit an adiūgaṫ orationi affirmatiue ꝛ tunc negat an negatiue ꝛ tūc affirmat. et ponit q̄ plura signi ficata illi' dictionis.ꝛ vide etiam p do.Phi.de peru.hic in.iij.nota. Item no.ex text. ibi videtur auteʒ nobis p hoc verbum videṫ respōdetur de iure.concordat.c.j.s̄.de iudi.l.seruus.in fin. ff.de verb.signifi. Hinc sumpta occasione do.Ant. hic no.plura verba quibus papa decidit.consultationes.ꝛ adde q̄ condit papa ius p̄ceptiuū p v̄bū sufficit.text.est in c.cōsuluisti.de celē.mis.ꝛ etiā p verbū cēsemus.tex.est in cle.j.de ꝯcess.p̄ben. Et p verbū cōuenit.vt est tex.in.c.iurgantium.de re iudi.qñqꝫ per verbum consultius esse credimus.tex.est.c.tertio loco.de p̄ben.ꝛ adde hic do. Ant. in.c.ostus de elec.vbi dicit q̄ iudex vel consultor rn̄dens per verbum arbitror: videtur respondere de iure.ꝛ idem dicit domi.in.c.j.in.j.col. vel q̄ per verbū videtur.x.dist.ꝛ q̄ valeat snīa per verbum videṫ est casus in.l.quid tn̄.§.si arbiter.ff.de arbitris.ꝛ in.l.diui fratres.§.peū. ff.de lib.cā.ꝛ de verbo videtur: posito hic per do.Ant.est text.in.c.de cetero.de homi.ꝛ in dicto.§.si arbiter.ꝛ eodē modo consulens pōt determinare consiliū per verbum videtur mihi.tenet etiā Dn̄i.in.c.j.in iiij.no.xxxj.distinctiōe. Similiter doctor consulēs vel legens pōt rn̄dere de iure p verbū teneo.s̄m do.in cap.tenēt.in.j.no.xxx.dist.ꝛ in.c.si.in.ij.no.xlv.dist.ꝛ de ver.credimus vide do.in.c.q̄ ad nos.in.iij.nota. xlvij.dist.ꝛ in.c.quia tua.in penul.col.j.distin.

¶ Adde de hac dictione nisi videndum Alex.consi.lxxxiij.lib.j.
Anto.Fran. ¶ De hac dictiōe nisi: ꝛ eius natura dicas q̄ si dictionē nisi p̄cedit oratio negatiua semp priuat siue negat.ita Bar.ꝛ Bal.i.l. actiōe.C.de trans.ꝛ no.d.Car.in cle.j.in.iij.no.de vsu.ꝛ est tex.in regula peccati.de reg.iur.li.vj.ꝛ hr̄ p Alex.in.l.j.de offi.eius.in.vj.col.ꝛ plenius p eū in.l.si eū.in.§.si.ff.si quis cau.ꝛ in.l.fideicōmissa.in.§.si fideicommissum.ff.de leg.iij.ꝛ p eūdē Alex.in cōsi.lxxxvij.in.j.parte qñqꝫ tn̄ facit conditionem qñ nō postponitur orationi negatiue: vt p Bar. in.l.diuus.ff.de pe.here.quādoqꝫ etiam stat exceptiue.vt p Bal.in.l.q se patris.in.j.col.C.vnde lib.aliquando etiam ponitur pro quamuis: vt in.c.a nobis.in fi.iuncta glo.de testi.

d ⁓ Sebastian' Sapia. ¶ Sententiam. Vide Lapum declarantem hunc textum.circa hoc propositum in allegatio.lxxij.incipien.prelatus regularis.

quia non

qꝛ non vult satisfacere illi vt tenet. hodie aũt vt hec sñia excõicationis conditionalis sit iusta dꝫ precedere mera culpa aut offensa. vt in c. romana. §. caueãt. de sen. excõi. li. vj. lꝫ secus sit in statuto vt ibi nota.

¶ †Scdo not. ꝙ lꝫ excõicatio seu sñia censure pure lata nõ suspendatur per appellationẽ sequentem. vt in. c. pastoralis. ĩ. eod. ꝛ in. c. is qui. de sen. exco. li. vj. secus tñ in excõicatione seu sñia censure lata sub conditione suspensiua: qꝛ illa bene suspendit per appellationẽ sequẽtem vt hic. Ratio qꝛ ante ꝯditiõis euentũ hec sñia non iniecit vires suas.

¶ Tertio no. ꝙ euẽtus conditionis non trahitur retro in sñia excõicationis ad diem prolationis ipsius: de quo. ĩ. dicetur. ¶ In gl. j. in fi. Et dicitur quis satisfacere creditori qualitercũqꝫ voluntati illius satisfit: vnde licet nõ soluat debitũ: sed dat sibi pignora vel fideiussores ex quo creditor contentatur dꝛ sibi satisfactũ esse. vt in. d. §. omnis. alle. in gl. Et no. ꝙ hoc etiam hꝫ locum in preceptis iudicum de quo per Arch. in. c. ij. de vsur. li. vj. ¶ †Et cadit hic vna notabilis ꝛ quotidiana questio: quam ponunt doc. super tex. Iudex tulit excõicationem[a] in certum debitorẽ si non satisfaceret creditori suo intra mensem demum creditor prorogauit illum terminum debitori: ꝛ sic nõ satisfacit sibi aliter intra mensem: dubitaꝛ nunquid inciderit in excõicationem: Inn. ponit duas opi. vna vt non sit excõicatus: qꝛ creditor põt terminum debitori suo prorogare. l. j. ff. si quis cau. facit. c. cũ dilecti. de do. ꝛ contu. ꝛ. c. de causis. de offi. del. videtur ergo prorogatio facta in oĩbꝰ appenditijs ꝛ accessorijs suis: ꝛ sic non incurrit interim excõicationẽ ar. in reg. accessoriũ. de reg. iu. libr. vj. Sed si in termino prorogato nõ soluit creditori tunc incidit in excõicationẽ. arg. in. l. sed si manente. ff. de preca. Inno. ipse videtur inherere opi. contrarie. ꝛ idem Hosti. qꝛ hoc nõ dependet a facultate partis: licet eñ possit prorogare terminum respectu solutionis: non tñ respectu excõicationis: cũ ergo hic versetur factũ alteriꝰ: scꝫ iudicis dꝫ illius ꝯsensus interuenire. vt in. l. labeo. in fi. ff. de arbi. l. item queritur. §. qui implet o. ff. loca. do. Anto. ante factum dicit tenendam istam secundã opi. qꝛ tutior est: sꝫ post factum prima opi. videꝛ verior: qꝛ iudex vr̃ fulminasse sñiam in fauorẽ partis ꝛ sic dato partis consensu excludiꝛ cõtumacia. hãc opi. primã puto verissimam adduco optimum simile: iuramentũ parti prestituꝫ principaliter dirigitur in deum: ita ꝙ deus recipit principaliter obligationem. vt in. c. debitores. de iureiur. ꝛ tñ pars põt illud iuramentũ remittere vel obligationẽ differre. vt est text. in. c. j. de iureiur. ꝛ in. c. ij. de sponsa. ꝛ ibi per doc. Et est ratio. qꝛ cum deus recipiat obligationem in fauorem partis remittente parte remittit ꝛ deus. Ita in ꝓposito iudex excommunicat in fauorem partis si pars vult differre terminum: etiam iudex videtur differre velle: cum nil aliud agat iudex nisi vt partes ad cõcordiã reducat. l. j. ff. de no. oper. nun. facit ꝙ. s. dixi

5 post gl. ¶ †In gl. ij. ibi: suspendatur sñia que nondũ tenet. dic ꝙ imo tenet lꝫ effectus sententie sit suspẽsus in euentum conditionis. nam si non teneret non reconualesceret cõditiõe aduenıẽte per reg. nõ firmatur. de reg. iur. lib. vj. vide in cõtractu conditionali simile: nam ibi spes est in obligatione ita ꝙ transmittiꝛ etiam in heredẽ. licet adhuc non extiterit cõditio. insti. de ver. ob. §. ex conditionali. ita dicendũ in iudi

6 cio cũ ibi quasi cõtrahitur. l. iij. ff. de pecu. ¶ †In ea. glo. ibi. l. potior.

b Illa. l. põtꝰ induci in contrariũ hoc modo: ibi enim dꝛ ꝙ si obligo tibi omnia bona mea sub cõditione: demum ante conditionis euentum obligo alteri pure: si postmodum extat cõditio primus creditor est potior: qꝛ euentus ꝯditionis trahitur retro ad diem ꝯtus: ꝛ perinde est ac si tũ pure tibi obligassem bona mea. Ita videtur dicendum in ꝓposito qꝺ adueniente cõditione: scꝫ solutione nõ facta intra terminum debeat trahi retro ꝛ perinde sit iudicandũ ac si excõicatio fuisset tunc pure lata: ꝛ sic appellatio medio tpe non debet impedire vires sententie. arg. c. pastoralis. ĩ. eo. sicut secunda obligatio pure facta nõ impedit vires prime adueniẽte cõditione. d. l. potior. cuius cõtrariuꝫ innuit ista litera. Io. an. post Host. soluit hoc modo qꝺ ꝯtrium loquiꝛ in obligatione ꝯditionali iudiciali que quidẽ obligatio est necessaria cum iudiciũ reddatur in inuitũ: in. c. intelleximus. de iudi. l. inter stipulantẽ. §. j. ff. de ver. ob. Et pondera ꝙ per hanc rõnem sentiunt ipsi qꝺ regulariter in sentẽtijs tp̃s conditionis extantis non trahiꝛ ad diem promulgate sententie. cuius ꝯtrium sentiunt in. qꝺ. proxi. vbi dicetur.

7 Sed clare soluẽdo ꝯtrium possumus dicere† ꝙ retrotractus fit qñ reperitur id ad qꝺ dꝫ fieri retrotractio. sed hoc non reperitur cum ipsa sñia sit suspensa per appellationis interiectionẽ ꝛ quasi extincta. l. j. ff. ad turpil. c. venientes. de iureiur. cum simi. vide bonũ simile in. c. ꝗuis de rescri. li. vj. secus aũt est in. l. potior. qꝛ ibi secunda obligatio nõ potuit suspendere primam ex mera voluntate illius ꝓcedentem nec spei obligationis preiudicare. vt in. d. §. ex cõditionali. ꝛ hic vide qꝺ nota. Bar. in. l. si quis pro emptore. ff. de vsuca. vbi dicit ꝙ ad hoc vt fiat ꝑ successorem retractatio: vt scꝫ actus fingatur gestus priori tempore oportet ꝙ cõcurrãt duo extrema habilia: scꝫ extremũ a quo ꝛ extremum ad quod. Extremũ a quo appellaꝛ etiã illud tẽpus in quo extat conditio. Extremum ad quod est illud tempus in quo sñia lata fuit sub conditione. ꝛ dꝛ ad qꝺ qꝛ per illud tempus fit relatio perfectior: qꝛ de primo tempore ꝙ debet esse habile: hoc habes. in. l. bonorũ. ff. rem ratam habe. vbi patet ꝙ ratihabitio debet fieri eo tempore quo quis potuisset actuꝫ per se gerere ad quod vide bonam gl. in. c. quam sit de elec. li. vj. De scdo tpe vide in. l. necessario. §. ꝙ si pendente. ff. de pericu. ꝛ commo. rei ven. vbi patet ꝙ venditione facta sub conditione non trahitur a tpe extantis conditionis ad tempus venditionis si interim anteꝙ̃ extaret conditio res vendita est reperta: qꝛ deficit extremum ad quod. Ita dicendum in proposito hic tñ deficit extremum a quo: qꝛ tunc tẽpore extantis conditionis nõ potuisset iudex ferre excommunicationem obstante appellatione. et sic obst. d. l. bonorum. Item deficit extremum ad quod cum sit extinctum vel suspensum per appellationem. vt in. d. l. necessario. ꝛ sic non potest habere locum illa fictio: sed in casu. l. potior. extrema sunt habilia: nec potuit ille alteri pure obligare bona sua cum prima obligatio esset in pendenti.

8 **Additio.** †In ea. gl. ibi: appellãdum est ante diẽ cõditionis. pondera bene istam practicã gl. vult enim denotare diuersitatem inter sentẽtiã excommunicationis a conditionalem: ꝛ alias sententias conditionales vt in excommunicatione licitum sit appellare vsqꝫ ad aduentum conditionis quanꝙ̃ lapsum sit decẽdium a tempore promulgationis: sed in alijs sententijs currit tempus decendij incontinenti a tempore promulgationis. Et aduerte qꝛ istud argumentum est multum subtile: ꝛ doc. diuiserunt se in tres sententias. Prima est sententia Gof. ꝛ Roffre. vt nulla sit differentia inter has sententias: ꝛ ꝙ tempus ad appellandũ currit ab euentu conditionis: qꝛ ante sñiam nõ ligat ꝛ sic tunc incipit pars grauari: ideo satis est appellare intra decendium a tpe euentus conditionis. Nec obst. l. vna. §. biduum. ff. qñ app. sit canonizata. ij. q. vj. biduum. qꝛ ibi non dicitur ꝙ sit necessarium appellare a tpe sentẽtie: sed quod est vtile. ¶ Secunda fuit opinio Bar. brixiẽ. in quadam questione. ꝛ Egi. ꝛ Tancre. ꝛ Uincen. dicentium ꝙ tempus decendij ad appellãdum etiam in excommunicationis sententia currit a tempore promulgationis ꝛ non a tempore cõditionis extantis. dicunt hoc expressum in. c. ꝙ ad consultationem. de re iudi. ꝛ est opi. directe prime contraria. adducunt etiam istum tex. dum dicit quod medio tempore fuerit appellatum: ꝛ tp̃s fuit viginti dierum: ꝛ sic appellabat ante decendiũ: vel in decendio quod est medium tẽpus. Tertia fuit opi. Inno. Host. ꝛ Io. and. glossatoris nostri et Ioan. mona. in. c. quecunqꝫ. de sen. excommunica. libr. vj. ꝛ fere omnium sequentium qui distinguũt inter sententiam excommunicationis et alias sententias conditionales: vt in sententia excommunicationis licitum sit appellare quandocunqꝫ ante euentum conditionis postea non licet quo ad effectum suspendendi: licet possit intra decendium quo ad deuoluẽdum negotium ad superiorẽ: iuxta no. per gl. in. c. ad reprimendum. de offi. or. In alijs vero sententijs conditionalibus currit tempus a die promulgationis: ita ꝙ intra decendium semper poterit appellari etiam si extiterit conditio. Reddunt hanc rationem diuersitatis. ꝛ principaliter Inn. ꝛ multum instat Io. and eam approbando in sententia excommunicationis euentus conditionis nõ trahitur retro ad diem promulgatiõis: alias sequeretur quod interim deberet vitari: ꝛ quod esset excommunicatus si postmodum extaret cõditio merito cum ipsa sententia trahatur ad diem cõditionis extãtis ex tunc incipit ligare: ꝛ potest vsqꝫ ad illud tẽpus appellari quasi vsqꝫ ad illud tempus non videtur lata sententia: sed in alijs sentẽtijs euentus conditionis trahitur retro: ꝛ sic videtur condemnatus tunc: ideo currit tẽpus a die promulgationis. Hinc etiam videmus ꝙ in alijs sentẽtijs potest appellare post conditionis euẽtum si est intra decendium quo ad effectum deuoluendi ꝛ suspendendi: sed in sententia excommunicationis non potest appellari post conditionis

a ¶ Excõicationẽ Utrũ excõicatꝰ si nõ soluerit intra mẽseꝫ icurrat excõicationẽ si non soluerit: qꝛ aduersarius sibi terminũ prorogauit. et adde hic do. Anto. in. v. co. X. lata sñia ꝛc. ꝛ qꝺ not. idẽ do. Ant. in. c. quãto. ĩ fi. de iureiur. ꝛ de ista qõne vide oĩno Bal. in repe. c. cõmissa. in ver. circa hãc materiã. ꝺ elec. in. vj. Sebasti. Sapia.

b ¶ Excõicationẽ Uide Bal. Imo. ꝛ Moder. i. l. j. §. ꝛ post opis. ff. de ope. no. nũ. Car. i cle. j. §. nos itaqꝫ. col. fi. ver. sexto. quero. de iureiur. Sebasti. Sapia.

¶ Illa lex põt. Circa intellectũ illius. l. potior. vide Bar. in. l. quoties. in princi. ff. de noua. Ias. in. l. si is q pro emptore charta. xj. col. j. ff. de vsuc.

euentū q̄ ad suspēdendū:vt.s̄.dixi.ꝛ pro hac op. tertia adducit Jo.an.istā lr̄am reuoluendo eam ꝯ scđam op.nā hic dr̄ ꝙ medio tpe fuit appellatū.Sȝ qualitercūq̄ ꝯputet illud tp̄s.xx.dierȝ. semp mediū tp̄s reperit post decēdiū:nā mediū dr̄ ꝙ eq̄liter distat ab extremis diuidēdo tp̄s.xx. dierū in tres partes scđa pars dicet medium tp̄s ꝛ sic in tota scđa parte potest appellari qđ etiaȝ erit post decēdiū:siue dicam⁹ mediū omne id qđ est inter p̄mū ꝛ vltimū diē:tūc etiā post decēdiū appellatio iterponat.Et q̄uis hec opi.cōis multū sit colorata disputatiue crederē scđam opi. veriorē;moueor q2 incontinenti cū iudex pfert talē sñiaȝ me grauat si nō teneor soluere:vel si nō debeo excōicari:ergo possuȝ ꝛ debeo incōtinēti appellare intra decendiū.p hoc est iste tex.q appellat illā sñiaȝ:lȝ adhuc nō ligauit.Ad idē.c.romana.§.caueāt p̄alle.vbi phibetur talis excōicatio ferri sub conditione nisi pcedēte mora culpa vel offensa:ergo talis sñia grauat añ euentū ꝯditionis:al's frustra phibet ibi.tertio moueor: q2 aut talis sñia in iudicio lata grauat:aut non. Si non grauat ante euētū ꝯditiōis ergo nō dȝ posse appellari:p.c.vt debitus.j.e.cuius ꝯtriū aperte vult ista lr̄a si grauat ergo dȝ appellari intra decendiū a tpe grauaminis:vt in.d.c.qđ ad cōsultationē.Nec ob.motiua Jo.and.de his verbis medio tpe ꝛc.tum q2 ista v̄ba nō ponunt dispositiue h̄ sȝ narratiue. † Item q2 cum sint verba gn̄alia debēt restringi vt reducantur ad terminos iuris cōis.ar.c.cū dilectus.de ꝯsu.ꝛ.c.cā m.de rescri.et sic dȝ intelligi medio tpe:ita tñ ꝙ decendiū non sit elapsum:vel medio tpe.i.in medietate tpis:et sic decima die.Ex p̄dictis oībus conclude qđ a qualibȝ sñia quātuncunq̄ cōditionali currit tp̄s decēdij ad appellādū a tpe pmulgatiōis.ꝛ ad.d.§.biduū dicentē hoc esse vtile dic ꝙ poti⁹ facit p ista op.q2 si non esset opus appellare nisi post euentū cōditionis nō esset vtile appellare prius: imo dispēdiosum cū forte ꝯditio nō sit extitura. sed iđ dixi vtile:q2 possibile est ꝙ cōditio non extabit:ꝛ sic appellatio nō erit necessaria possibile est ꝙ extabit ꝛ ideo vtile est appellare a tpe sñie. Intellige hoc vltimū in cōditione casuali q2 illa pōt extare ꝛ non extare puta si nauis venerit ex Asia te cōdēno in ꝯditione aūt ptātiua sicut ista de qua in tex.oīno est vtile ꝛ necessariū appellare intra decendiū cū oīno sit extitura eo volente satisfacere. † Sed ꝯ p̄dicta ꝛ tex.facit q2 sñia nō dȝ ferri sub ꝯditiōe in.d.§.biduū.Sol.distinguēdū est aut loq̄mur in iterlocutoria aut in diffinitiua.Interlocutoria licite p̄t ferri sub conditiōe.l.a diuo pio.§.in venditiōe.vbi no.ff.de re indi.In diffinitiua vero aut est ꝯditio intrinseca ꝛ coherēs negocio de quo agit:ꝛ p̄t licite ferri sub ꝯditiōe puta cōdēno ad.x.si actor errauerit.l.cuȝ iudex.ꝛ ibi no.C.de sent.l.generaliter.C.de iureiurā.ꝛ hoc casu itellige istū text.Nā hec cōditio erat intrinseca ꝛ necessaria ad actū excōicatiōis scȝ nisi satisfaceret ꝛc.Si v̄o est ꝯditio extrinseca:puta q2 nullā ꝯformitatē hȝ cū subiecta materia:ꝛ illa non dȝ poni in sñia. sic intellige.d.§.biduū si tñ fertur tenet ꝛ opus ē appellatiōe: vt ibi:q2 est ꝯ ius partis. In fi.glos.fi. No.hanc vlt.opi.gl.cui⁹ ꝯtriū tenet Archi.in.c.ij.de cōsti.li.vj.Sed vide plenissime de hac.q.per Jo.and.in reg.cum sunt.de reg.iu.lib.vj.in mercu. vbi vr̄ cōcludere cum ista gl.Et no.q2 facit hec decisio pro his que dixi.s̄.defendēdo primā opi.Nam si hec conditionalis sñia nō iniecisset hoc vinculum tolleret ex toto ꝛ impediret ei⁹ effectus per trāslationē dominij. 11 Extra gl.q̄ro † quid si iudex dixisset in sñia si nō satisfeceris intra talē terminū te ex nūc excōico:nunq̄d per appellationē suspēdat hec sñia? Quidā ꝙ ñ.ꝛ sic restrigūt illā literā Inn.ꝛ cōiter doc.tenēt ꝯtriū.ꝛ bñ. vt nō sit differētia an dicat:excōico te exnūc prout extūc: seu dicat te excōico extūc.semp eñi idē resultat: effectus eñi nunq̄ ligat nisi in euentū cōditiōis. hoc vr̄ ibi gl.in ver.exnunc.Nam sñia horuȝ verboꝝ hec est:excōico te exnunc:id est exnunc decerno ꝙ si non satisfeceris in termino sis tunc excōicatus.ꝛ hoc no. 12 Ulteri⁹ q̄rit † nunq̄d feratur excōicatio ipso facto si iudex scribat lr̄as absenti sub ista forma:si Titio non satisfeceris intra mensem cognoscas te esse excōicatū? Egi.tenet ꝙ nō.ꝛ idē tenet Guil.naso.qui tenuit ꝙ oportet vt ore suo iudex pferat sñiam:alias non erit excōicat⁹: sicut ꝛ alie sñie non ligant nisi iudex eas pferat ore suo.vt in.c.fi.de re iudi.li.vj.C.de sen.ex peri.reci.e.l.j.Item ex alio capite dt Gof. illā nō esse excōicatiōis sñiam:q2 sunt v̄ba narratiua.Nec obst.iste tex.ibi:cognoscēs.ꝛc.Intelligit eñi ipse cū suppletione.vt q2 dixit te excōico ꝛ excōicatum te esse cognoscas pfecto hec est extorsio.Egi v̄o pro primo inducebat text. ibi: protuleris sñiam ꝛc.secus ergō si in scriptis illa verba tñ protulit ꝛ lr̄as aduersario destinauit:ꝛ cōiter tenet oppositū.Pro primo vr̄ ho.tex.quē tenebis menti.ij.q.iiij.nullus.vbi innuit superiorem posse excōicare per literas suas absq̄ eo qđ ore suo sñiam pferat.facit.c.quāto.ij.q.v.iuncta gl.vbi absolutio fit per lr̄as.multū tñ obstare vr̄ tex.nō allegatus p do.in.c.j.de sen.excō.li.vj. vbi phibet p̄latus ferre excōicatiōis sñiam nisi i scriptis pferat.ꝛ pōdero v̄bū pferat. Sȝ saluādo opi.pcedentē s̄m practicā hodiernā possumus dicere ꝙ satis profert in scriptis in redigēdo eā in lr̄is suis ꝛ omittēdo eas ad aduersarium. ar. in.c.appellatio.eo.ti.li.vj.ꝛ respectu secundi vcȝ ꝙ illa sunt verba narratiua seu enuntiatiua te excōmunicatū cognoscas ꝛc. dic ꝙ satis apparet de mēte proferētis ꝙ volebat eum excōicare ex quo assumpsit materiā excōmunicatione dignā.

a ✠ Sebastia. Sapia. Medium tp̄s: Q̄uo medium capiat:declarat Bal.in.l.q sellā.§.fi.in.fi.ff.de ser.rusti.p̄dio.Bar.in.l.iij.in princi.ff.de fur.Areti.in.l.iij.inter medias.ff.de libe.ꝛ posthu.

b In tota.§.Uide.sup hoc oīno Bal.in sua marga.Inn.in vlt.§.ver.sñia.q.xxv.Itē adde aliū casum in quo vltra.x.dies a tpe sñie vel scientie appellat quē ponit do.Ant.in c.cū super.in.xix.col.ver.ij.qñ non appellatur.s̄.de re iudi.

c Secundā opi. Et ideȝ dicit do. Ant. hic.ꝛ Bal. i.c.ꝯmis.circa fi.ver.sȝ pōe ab excōicatiōe.đ ele.in vj.ꝛ h̄ limitat eē verū qñ executio siue pena p̄cepti est sub alia re q̄ sit lata sñia: put erat hic: q2 sñia erat sup pecunia: ꝛ pena erat excōicatio:secus eēt si eēt de eadē re:puta si non solueris x.intra mēsem te cōdēno in qnquaginta q2 ab isto p̄cepto non possit appellari nisi īfra x.dies:q̄ ē sing. limitatio si ē vera.

d Sub ꝯditione An ꝛ qñ sñia possit ferri sub cōditiōe: vide oīno p Bar.post gl. in.l.cū iudex.C.đ sen. vbi dicit qđ sic.si fuerit lata sub cōditiōe extrinseca vt puta si nauis ex Asia venerit. sed si fuerit lata sub ꝯditiōe itrinseca: vt puta condēno te si actor pbabit ē ipso iure nulla:nisi cōditio veniret statim implēda.Sȝ ꝯ h̄ vr̄ cas⁹ in.c.oliȝ.el.j.i fi.de resti.spo.sȝ d h̄ vlt.dictū Bar.de ꝯditiōe intrinseca limita: nisi iudex faceret hoc ex cā: vt q2 periret istātia.q2 tūc idistincte valeret sñia:sȝ Bal.sing.in.l.j.in pe.co.in p̄n.C.qui accu.nō pos.Et de isto arg.qñ valet sñia sub ꝯditiōe lata:vide etiā p Bar.in.l.ꝛ si ꝯditionalis.ff.de auto.tut.Bar.ꝛ alios in.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iu.ꝛ de hoc an valeat sñia lata sub ista cōditione si actor vel reus pbauerit vel iurauerit:vide p Bar.ꝛ Bal.in.d.l.cū iudex.ꝛ no.Bar.ꝛ alij in.l.ait p̄tor.§.si iudex. vbi aliquas q̄ōnes ponunt ad hoc.ff.de re iud.late p Bal.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.Spe.plene in ti.de sen.§.species in versic.quid si iudex.ꝛ ibidem Jo.and.in addi.in.c.habeo q̄ōnem solemniter disputatā ꝛc.et in eo.tit.§.inserta.in ver.ecce iudex.Anto.ꝛ Imo.in.l.qui rome.§.augerius.ff.de ver.ob.ꝛ Pau.de ca.in.l.continuus.in prin.e.tit.d. Ant. in.c.cū venerabilis.de excep.ꝛ in.c.cōstitutus.ꝛ in.c.qđ venerabilis de reli.do.ꝛ in.c.j.de re iudic. Item an valeat sub conditione resolutiua vt condemno te.nisi feceris? vide per Jo.and.in addi. Spec.d.§.species.cuius dicta refert Imo.in.l.iudex postq̄.ff.de re iudi.put all'.hic do.Fran.de are.ꝛ do.Bar.de bellenzi.quibus addo ipsum Panor.in c.literis circa medium.dicentē ꝙ non.s̄.de off.dele.ꝛ ꝙ valeat sub cōditiōe iuramenti:id est si iuratus fuerit.est tex.in.l.generaliter.§.j.C.de rebus credi.Itē adde gl.ꝛ Bar.in.l.obligationū fere.§.cōditio.ff.de act.ꝛ oblig. Adde qñ valeat sñia lata sub conditione:Alex.consil.clxvij.Pau.de cast.consi.cccxv.in primo impressis.

Ant.Frā. An sñia lata sub cōditione valeat:dicas p̄mo ꝙ lata sub ꝯditiōe īpossibili nō vȝ.viđ p alex.i.l.īpossibilis.ff.de v̄.ob.ꝛ p eūdē post Ang.i.l.q rome.in.§.augeri⁹.ff.e.ti.vbi pōit qđ đ sñia:absoluo si iuraueris:vl ꝯdēno si pbaueris.ꝛ viđ eūdē An.i.l.queadmodū.ff.đ iu.ꝛ viđ Inn.i.c.i p̄ntia.đ renū.et qđ đ sñia lata sub ꝯditiōe đ p̄terito vide gl.ꝛ bar.i.l.a diuo pio.§.i vēditiōe.ff.de re iu.ꝛ p Alex.i.d.l.ij.in.§.biduū.p̄al.ꝛ an sñia corpalis possit ferri sub cōdi.ꝯ absentē.viđ car.i cle.ij.i.j.op.đ re iu.ꝛ qđ đ sñia lata sub cōditiōe ītrīseca vl extrīseca: vltra h̄ dicta dicas ꝙ vȝ sub cōditiōe itrīseca:nisi tal ꝯditio ītrīseca sit de futuro q̄ incōtinēti ñ possit ipleri q2 tūc ñ vȝ:vide Inn.i.c.G.ppetu⁹.đ fi.istru.vbi pōit exēplū de h̄.ꝛ viđ p Bal.i.l.ij.C.vt li.pen.vbi refert in no.i loco p̄al.ꝛ vi de pau.đ ca.i cōsi.xv.ici.p clariori examinatione. Et adde ꝙ qñ sñia fert sub cōditiōe.si pbatū ē dȝ itelligi si ē plene pbatū:nō si est semiplene.ita Bal.in.l.pe.in.ij.col.in ver.q̄ro de q̄ pbatiōe.C.de sen.q̄ sine cer.qnāti.ꝛ vide Bar.in.l.ait p̄tor.§.cū iudex.in vlt.co.ff.đ re iud.ꝛ Bal.in.c.qđ ad ꝯsultationē.in.ij.ꝛ.iij.col.de re iu.ꝛ vide omnino Alex.in.d.§.cū iudex in vlti.col.cum multis concordantijs ibi signatis per eum.

d ✠ Seb. Sap. Cōditiōe.viđ Fel.i.c.cū ꝯtingat.co.iij.v̄.qđ đ sñia absoluo te.s̄.đ of.đle.vbi tāgit an valeat sñia lata sub ꝯdi.si iuraueris.

e No.hanc.Et circa hoc vide gl.in.c.salonitate.lxiij.dist.ꝛ in.c.a nobis.de sen.excō.de q̄ōne huius gl.in terminis vide p Bal.in repe.c.cōmissa.ver.x.q̄rit.de elec.in.vj.in vl.col.ꝛ de hac.q.in terminis cū Bar.brixi.vr̄ cōcludere Arch.in.c.si quis de prouincia.xiij.q.ij.sed postea subiungit ꝙ expresse videt cōtradicere.c.vt animarū.§.j.de consti.in vj.sed de.q.in terminis vide per Lap.all'.cxxix.in pe.col.vbi cōcludit ꝙ non ligat.sed Fed.in consi.suo inci.qm̄ vbi fundamentū nō est.vltra mediū:ꝙ est.xcij.in ordine meo cōcludit cū opi.hui⁹ gl.Itē de q̄stione huius gl.vide Lap.all'.xliij.in.ij.col. Adde Fede.con.cxcvij.

f ✠ Sebasti.Sapia. Nunquid.Nūquid aūt excōicatus ꝛ absolutus sub conditione vel ad tempus elapso tpe:reincidat in excōicationem.ponit Fel.in.in.c.ad reprimendam.col.ij.s̄.de offi.ordi.

Et excōicatio

13 †Et excõicatio magis regulatur a mente pferẽtis ꝙ̃ a cõceptione ꝟboꝝ.in.c.j.de iudi. ꝛ qđ ibi no.de hoc tex.in.c.pe.j.de sen.excõ.in ordine primo.Non ergo refert ꝑm doc.an iudex dicat precipio tibi sub pena excõicatiõis quam incurras ipso facto.vel dicat:si nõ satisfeceris excõico te: 14 vel te excõicatum cognoscas ꝛc. † Nec ob. p̃dictis qđ dixi de snĩa diffinitiua:q꞉ excõicatio non est proprie sententia. vt no.in.c.ij.de cõsti.lib.vj.ꝛ potius trahiꝫ ad naturam interlocutorie ꝙ̃ diffinitiue vt no.in.c.per tuas.de sen.excõ.ꝛ in.c.ve- 15 nerabilibus.e.tit.li.vj.¶ † Quero.quid si iudex[a] dicat excõico te si appellas:an statim cum appellat sit excõicatus vt sic videaꝫ excõmunciatio p̃cessisse appellationẽ:an ecõtra sc꞉ appellatio videatur p̃cedere excõicationem.ꝛ idem põt queri ĩ similibus terminis:puta si iudex dicat excõico te si elegeris[b]:an sit excõicatus post electionẽ:et sic electio non videaꝫ facta ab excõicato:aut ecõtra.ꝰ Sol.Inn.hic multũ instat referendo varias opi.Quidã dixerũt excõicationẽ non ligare nisi post actum consummatum:q꞉ hoc est de natura dispositionis conditionalis.l.hec conditio.ff.de condi.ꝛ demon.Itẽ aliter dicẽdo videtur excõicatio lata sine aliquo facto p̃cedẽte. Alij distinxerũt modum ꝛ cõceptionẽ verborum. Aut em̃ iudex dicit excõico te si appellas vel si eligas. et intelligiꝫ excõicatus statim cũ parat se ad appellandũ seu eligendũ:ita ꝙ statim cũ incipit eligere vel appellare incidit in excõicationem. Aut iudex dicit:excõico te si elegeris vel appellaueris:ꝛ tunc non ligatur nisi post actum perfectu꞉ q꞉ hec verba ex ꝓprio significatu requirunt actũ cõsummatũ.vt est pulcher tex.in.l.si quis stipulatus sit.§.stichum.ff.de ver.ob.Aut dicit excõico te si appellas:si eligas:ꝛ tunc secus.sed Inn.dicit sequendam intentionem excõicatoris in his. si enim intendebat statim excõicare erit añ actu꞉ cõsummatum excõicatus:secus si hoc non intendebat.In dubio ꝟo tenet ꝙ statim sit in ipsa platione verboꝝ excõicatus:statim enim fuit contumax ꝛ inobediens:ꝛ gladius dñi: sc꞉ excõicatio est penetrabilior ꝙ̃ hominis factum:quasi dicat vtrũq꞉ cõcurrere in tpe.sed excõicatio tanꝙ̃ penetrabilior ꝑcedit.ꝛ latius ipse hoc prosequiꝫ. Sed ꝯ̃riuni tenet Host.in sum.de re iudi.§.qualis.ꝛ sub.§.pura.ꝛ do. Ant. hic.q꞉ ille qui parat se ad eligendũ vel appellãdũ nõ eligit nec appellat:sed vult eligere vel appellare.Itẽ q꞉ oportet vt purificeꝫ dispositio cõditionalis.l.ij.ff.de condi.ꝛ demon.Ego puto hoc vltimũ ꝑcedere attenta propria significatione verboꝝ:non enim dr̃ qs eligere vel appellare nisi post actũ pfectũ. d.l.si quis stipulatus.nisi quo ad penam incurrẽdam.vt in.c.cum in cunctis.de elect.iuncto.c.perpetue.e.tit.lib.vj.ꝛ facit qđ no.Ioã.and.in reg.in penis.de regu.iur.lib.vj.in mercu. Sed propter presumptã mentẽ excõicatoris:puto in casu nr̃o sequendam opi.Inn.moueor:q꞉ quilibet p̃sumitur gerere actũ meliori modo quo põt vt valeat l.iij.ff.de mili.test.sed si p̃sumeremus excõicationem debere sequi actum appellationis non valeret excõicatio:q꞉ per appellationem suspenderetur iusditio.vt in.c.per tuas.de sen.excõ. ꝛ hic ergo in dubio presumendũ est ꝙ iudex voluit ligare ante actũ perfectũ:ꝰ sc꞉ statim cum incipit contra facere:sicut enim statim propter inobediẽtiam cadit a ꝯspectu dei:ita statim incidit in excõicationẽ que est separatio a gratia diuina.Idẽ videꝫ in alio actu dicendũ:puta intellectione cũ enim iudex excõicet in odium actus:ergo in dubio debemꝰ p̃sumere ꝙ voluerit ligare stati꞉:vt sic meliori mõ quo fieri p̃t actus inualideꝫ. ꝛ he rationes videntur mihi efficacissime ꝑ ista opi.

1 ☞ Clausula appellatiõe remota: posita in vno articulo ex pluribus in eodẽ rescripto delegatis concernit omnes articulos.ꝛ nu.4.ꝛ.10.
Causa suspitionis est ꝓponenda corã iudice qui allegatur suspectus:sed est probanda corã illis qui de tali suspitione habent cognoscere.
2 Verba alicuius dispositionis sunt ãplianda vel restringenda ꝑm mentẽ ipsius:que mẽs est ꝯsideranda ex rõne expressa vel q̃ cõiecturari potest.
3 Clausula appellatiõe remota inducta fuit ne ꝑ frustratorias appellationes iustitia violetur.
4 Clausa posita in vna dispositione concernit totam illam dispositionem quando subest ratio: vide plene.j.nu.10.
Iura licite deducuntur in argumentũ ꝛ hoc qñ aperte non probat intentum allegantis.
5 Processus factus corã iudice recusato nõ valet anteꝙ̃ discutiaꝫ super exceptione recusationis.
6 Causa suspitionis si non fuit corã iudice opposita non poterunt arbitri super ea cognoscere.
7 Arbitri qui habent cognoscere de suspitione iudicis debent eligi ꝙ non sint de loco iudicis:nec multum remoti:ꝛ sufficit vnus.ꝛ nu.12.
8 Rõ naturalis p̃t allegari ad decisiões causarũ.
9 Princeps nõ p̃t tollere qn possit iudex recusari.
11 Clausula posita in vno articulo non refertur ad alios habentes speciales clausulas.
13 Iudex an ꝛ qñ possit cognoscere de exceptione opposita contra eius personam.
14 Arbitri q cognoscũt sup cã suspicionis ipsius iudicis nõ p̃nt sup cã principali cognoscere.
15 Iudex si fuerit remotus tãꝙ̃ suspectꝰ qs cognoscet de causa in qua ipse a principio erat iudex.
16 Suspicio iudicis ꝛ eius causa si non põt sine magno scãdalo allegari:statur iuramẽto partis allegantis ipsum suspectum attenta prius qualitate persone que habet hoc iurare.
17 A sententia arbitrorum pronuntiantium super suspicione an possit appellari.

Ecũdo requiris.

1 †Si per rescriptũ ꝯmittãtur plures articuli cõnexi:ꝛ in vno remoueaꝫ appellatio:intelligiꝫ remota etiam in alijs.hoc primo. Causa suspicionis proponẽda est corã iudice qui recusat ꝛ ꝓbanda corã arbitris: hoc scdo. Diuidiꝫ p̃ncipaliter in duas partes: sicut duo sunt dicta.Scõm ibi tertio. ¶ Casus literalis. In vna cõmissione.plures articuli continenꝫ in vno tñ articulo appellatio inhibeꝫ:appellaꝫ super alijs articulis.queriꝫ an teneat appellatio:ꝰ rñdit papa ꝙ ꝑm beatũ Gregoriũ:verba deseruiunt intẽtioni:ꝛ hec est intẽtio pape vt in omnibus que in cõmissione ponunꝫ iustitia fiat:ꝛ ideo appellatio in oĩbus intelligiꝫ interdicta: non refert an appellatio inhibeaꝫ a p̃ncipio medio vel fine q꞉ vtriusq꞉ iuris argumẽta docẽt ea que ponuntur in principio ad mediũ ꝛ finem:ꝛ q̃ in medio ad finem atq꞉ principium sepe referuntur. Tãdem ponit aliã qõnem.aliquis ꝓponit se habere iudicẽ suspectũ:queriꝫ an cãm suspicionis allegare teneaꝫ ꝛ ꝓbare:ꝰ rñdit papa ꝙ cã꞉ suspicionis allegare teneꝫ:ꝛ partes eligere debent arbitros non multũ remotos qui de suspicione cognoscãt:ꝙ si nõ fecerint iudex partes ad hoc cõpellat:ꝛ si intra terminũ cõpetentẽ a iudice assignandũ probata non fuerit iudex ex tunc in cã ꝑcedat:sed si suspicio fuerit ꝓbata iudex in causa non procedat:q꞉ suspecti inimici iudices esse nõ 2 debent. Ber. ¶ † No.j.ꝙ verba [c] cuiuscunq꞉ dispositionis sunt amplianda vel restringenda ꝑm mentẽ disponẽtis q̃ quidem mens colligiꝫ ex ratione expressa in dispositiõe.ad hoc quod no. in reg.ff.de reg.iur.li.vj.Idẽ si non sit exp̃ssa dummodo possit rõnabiliter coniecturari ꝛ indubitãter que potuit mouere disponentẽ.vt hic in fin.ꝛ fecit ꝙ not.in.l.tale pactũ.ff.de pac.ꝛ ꝙ no. Cy. in.l.non dubiũ.C.de legi.ꝛ Bal.in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.

Additio. Siue ergo dictũ sit generale:siue spãle semper restringitur vel ampliatur ꝑm intentionem disponentis: vt hic plene probatur. Ad idem [d] bonus text.in c.intelligentia.j.de verbo.signi.ꝛ in.l.cum pater. §.dulcissimis.ꝛ ibi per Bartolũ.ff.de legatis secundo.ꝛ in.l.pater.§.fundum.ff.de legatis tertio.

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Si iudex. Vidđ ad hanc. q. Bal. in.l. arethusa.i.j. col.ver.itẽ no.ar. ff.de sta.homi.et ibi Alb. de rosa. ponit plures questiones vide etiã Pau.de cas.in.l. filiusfami.§.diui. ij.col.iij.v.itẽ oppoiꝫ.ff.de leg.j.
[b] ¶ Si elegeris.Et de hoc aliqđ per Bal.i.c. cõmissa. circa fi.versi.vlti. qriꝫ.de elec.in.vj. ꝛ vide do.Anto. post doc. in.c.ex ore sedentis.viij. ꝛ.ix.col.de his q̃ fi.a ma.par. ca.et qđ sit excõicatus tenet Bal.i.l.arethusa.in.ij.col.ff. de sta.hoim.ꝛ al. Inn.hic:ꝛ de ista qõne vide ĩ terminis per Imo.l.si post mortẽ.in p̃n. ff.đ leg.j. vbi alleꝫ. Inn.hic.s꞉ nõ firmat.s꞉ tu de ista. q.in terminis viđ ꝑ Arch.in.§.si ergo.i.viij.cđl.xvij. q.j.vbi firmat ꝙ erit excõicatꝰ statı꞉ cũ parat se ad eligendũ: ꝛ tunc electio erit nulla ꝛ secꝰ dicit esse in actibꝰ tpalibꝰ.et alleꝫ etiã doctrinã Inn.hic.itẽ vide Bal.i.l.j.in.vj.co. C.si re.ꝑuin.item ad hoc vide opti. q.đ capitaneo. ꝙ̃ ponit Bart. post Iac.but.in.l.si qs id qđ.ante me. ff. de iuris.om. iudi. cũ cuius dicto cõcor.Iac. but.in.l. traditionibus.C. de pac.de qua ẽt ponit Bart. in .l. post mortẽ.ꝛ .i.l. filiusfa.§.diui.el. j.circa vlt.col.de leg.j.per Ang. ꝛ Imol. in. l. inter stipulan. §. sacram. de ver. ob. Sebastia. Sapi.
[c] ¶ Verba. vide Alex.in.l.iij.vbi Moder.C.de li. prete.ꝛ Geor.natam in repe.cle.sepe.in prin.in.j.nota.de verbo.sig.ꝛ plura per domi. Franc.cur. in cõsi.ix.inci. ticmenti statuto. col. vj.

[d] ¶ Ad idẽ.ꝛ alibi egregie dicit tex. in. c. sedulo.xxxviij.dist.ita est p̃ponẽda snĩa verbis vt ꝑponiꝫ animꝰ corpi.ꝛ alibi Bal. multũ egregie in .c. mãdatũ in.j.col.de rescri. dicit ꝙ mẽs ẽ radix ꝟboꝝ ꝛ eius substãtia ꝑma et cor ẽ impator linguae:ꝛ h꞉ eã sicut mãcipiũ sub sua iurisditiõe: ꝛ qđ lingua cedit cordi et ꝙ sub iugo mẽtis ꝟba ꝯsistũt tanꝙ̃ sub suo proprio originali ꝛc. q̃ ꝟba sunt valde pulchra ꝛ in cõsilijs allegabilia. Anto.Francis.
¶ An ꝛ qñ ꝟba sint potiꝰ attẽdẽda ꝙ̃ mẽs: viđ q̃ habeꝫ.in.l.nõ aliter.ff.đ le.iij. ꝛ vide Spe.in ti. đ instru.edi.i.§.restat videre.in ver. qd si in aliquo.dicas tñ ꝙ ex verbis cõ ꝑhẽdimꝰ mẽtẽ q꞉ sunt eaꝝ q̃s in mẽte gerimꝰ passionũ note.l.labeo.ꝛ ita Bal.not.ff. de supel. leg.ꝑ ꝟba em̃ declaraꝫ animus ꝛ cõsensus vt i.c.tue.de spõ qñ aũt ꝟba ẽẽnt dubia:ꝛ essemꝰ ĩ ꝯctibꝰ eẽt facienda interp̃tatio ꝑferentẽ.l.veteribus.ff.de pac.dicas tñ ꝙ ꝟba cõtrahentiũ debẽt iterpretari semp vt actꝰ valeat.l.si insulã.de p̃scrip. ꝟ.l.si vno.in p̃n.ꝛ in.l.si olei.ff.loca. ꝛ habeꝫ in.c.cõstitutus.de reli.do. ꝛ vide ꝑ alex.plene in consi.xlij. in iiij. parte consil.

✠ Sebasti.Sapia.
a ¶Ubi vna. Uid do.Jaso.post alios in.l.j.co.j.cũ seq.C.de li.prete.ꝛ in.l.fi.idẽ cũ eodẽ.§.fin.de iuris.oĩm iud.ꝛ Alex.in cõsi.ccxiij.inci.visis ꝛ oportune digestis.in.ij.vo.ꝛ in cõsi.xlviij.incip.sup citatiõe.in.j.volu.

b ¶Utrũq3.Et vide.c.j.ꝛ.c.autoritate.de ↄces.pbẽ.lib.vj.vbi etiã in causis beneficialibus est licitũ allegare leges si non reperitur ↄtrꝰ3 p canones.

c ¶Rõ naturalis.Facit ẽt.c.fi.C.de trãsac.vbi ẽ text.ꝙ in his in qbus ius nõ inuenit̃ expssum ꝑmeqtatẽ ꝛ rõnem naturalẽ decidẽdũ ẽ.ꝛ vid ad hoc ipm Ab.Panor.ꝛ que ibi addidi.in.c.suggestũ.in pn.s.eo.

✠ Sebasti.Sapia.
a ¶Rõ naturalis.Uid Fel.in.c.tua nos.col.ij.cũ seq.s.d iureiu.ꝛ Jas.in.l.quoties.col.vj.C.de rei vẽdi.vbi dicit ꝙ iudex ita debet moueri ex rõne naturali sicut ex lege.vide eundẽ in.l.illam.C.de colla.

d ¶Suspicionis.Not.bene hãc gl.q̃ docet modũ et practicã ne iudex recuset̃ suspectꝰ.

e ¶No.glo.Pro quo alt̃.casum in terminis in.l.cũ specialis.C.de iudi.duz dicit arbitrũ vel arbitros.ꝛ ita sequunt̃ hic doc.ꝛ facit.c.ad hec.s.eo.

¶Secundo no.ꝙ verba data sunt ad exprimẽdam intentionẽ:ideo dicitur qd verba sunt note passionũ anime,i.signa intentionũ anime.p hoc c.is aũt.xxij.q.ij. ¶3 †Not.iij.intentionem apponentis clausulam appellatiõe remota seu remotis appellationibus in aliqua causa:nõ eñ intendit defensionem tollere:sed potius iustitiã conseruare que sepe violatur per appellationes frustratorias.ꝛ qd operetur hodie hec clausula dicam in.c.pastoralis.j.eo. ¶4 †Itẽ no.ꝛ tene mẽti ꝙ vbi vna[a] dispositione cõtinente plures articulos adijcitur aliqua clausula illa referenda est ad totam dispositionẽ:si non subest ratio quare magis debeat concernere vnum articulũ q̃ aliuz in quacunq3 parte clausula illa ponatur.de hoc tñ latius dicam cũ gl.ij. ¶No.vlt.ibi:vtriusq3 iuris argumẽta ꝛc.q2 licitum est in eodẽ facto allegare positionẽ vtriusq3 iuris.licet ergo ius canonicũ prouideat nihilominus si ius ciuile cum eo cõcurrit licite vtrũq3[b] ius allegatur sic tẽpera.x.dist.si in adiutoriũ. ¶Itẽ ex eo.verũ.no.ꝙ licite iura deducunt̃ in argumentũ:vnde quotidie allegamus argumentũ ex tali capitulo vel lege:ꝛ d3 sic allegari q2 illud ius aperte non pbat intentu3 allegãtis:vbi vero aperte pbaret nõ deberemus dicere argumẽtũ:sed prout habetur in tali lege vel capitulo.nam d2 argumentum quasi argute ꝛ subtiliter inuentũ:cessat enim subtilitas vbi casus est expressus ad hoc.c.forus.de ver.sig.ꝛ qd no.Jo.an.in.c.j.s.de pac. ¶5 †No.ibi.tũc denum ꝛc.argu.opti.ꝙ processus iudicis non valet sup principali non discussa prius exceptione recusationis ↄ eũ proposita ante eñ nõ põt iurisditiõe vti:vt hic.qd facit pro gl.que hoc tenuit.ij.q.vj.quoties.ꝛ cõtra Inn.in.c.cum spãli.j.e.sed dic vt ibi dicetur.in.§.iij.no.modũ procedẽdi cũ iudex recusat̃:nam d3 suspicionis cã corã eo allegari ꝛ arbitri ꝛ per partes eligi corã quibus est pbanda causa suspicionis.Et ex hoc no.vnam differẽtiam iter ius canonicũ ꝛ ciuile.nam de iure ciuili non eligũtur arbitri cũ recusat̃ delegatus:nec est necesse pbare suspiconis causam.vt in.l.cũ spãlis.ꝛ.l.apertissimi.C.de iu.secꝰ de iu.canonico:vt hic.ꝛ in.c.iudex.de off.dele.li.vj.alia differentia patebit cũ gl.fi.j.e. ¶6 †Item pondera illud verbum coram eodem qd verbum reperit̃ in.c.cum spãli.j.rñso.j.eo.ex quo infert̃ ꝙ non sufficit probare corã arbitris causam suspicionis corã iudice non propositam.qd tenet Jo.an.s.eo.postremo.ꝛ Spe.in tit.de recu.§.fi.ver.qd si vnam simile in cle.appellati.eo.titu.

7 **Additio.** †Item not.ibi aliquos non valde remotos,qd recusans iudicem vt suspectũ nõ tenetur arbitros eligere in eodẽ loco:sed põt nominare alibi existentes dũmodo non sint valde remoti.ꝛ dicuntur valde remoti ꝑm doc.q distant vltra duas dietas.arg.c.nõnulli.de rescri.vel hodie vltra vnam dietã.arg.c.statutũ.eo.tit.li.vj.ꝛ hoc tene menti.Nam sepe iudex est ita potẽs in loco:maxime si est prelatus loci:ꝙ recusans non h3 idoneos arbitros in loco. ¶8 †Ult.no.ibi ipsa nãq3 ratio dictat ꝛc.ꝙ licite in decisionibus causarũ allegat̃ rõ naturalis[c].vide glo.j.dist.consuetudo.ꝛ opti.tex.in.l.scire.§.sufficit.ff.de excu.tut.vbi allegat̃ naturalis iustitia,facit ista litera per dicta Cy.ꝛ aliorũ in.l.non dubiũ.C.de legi.ꝛ cõsideratio naturalis que potuit mouere iurislatorẽ. ¶9 †Et facit opt.tex.iste vt remedium recusationis nõ possit in rescripto tolli etiã per pncipẽ.de quo vide ꝙ not.gl.in.c.si quis quacunq3.ij.q.vj.Et ꝙ dixi.s.eod.sup eo.ꝛ.c.cũ inter.de excep.ꝛ.c.ad hoc.de rescri.

10 ¶†In gl.ij.ibi sed plures articulos cõtinet ꝛc.No.ex hac sol.ꝙ clausula qualificatiua apposita inter diuersa negotia nõ qualificat oĩa:sed tñ refert̃ ad precedẽtia:ꝛ in hac materia possunt examinari due qõnes difficiles.Prima nunquid clausula apposita in aliqua dispositiõe cõcernat omnia tam p̃cedentia q̃ sequẽtia.Secunda quid de aliqua q̃litate apposita in aliqua dispositiõe nunquid cõcernat oĩa.de hac.q.vide plene p Bar.in.l.pretor.ff.vi bono.rap.de p̃cedẽti per eundẽ in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.vide Spe.in tit.de instru.edi.§.nunc aliqua.versi.item excipe.ꝛ in tit.de dispu.ꝛ alleg.§.post hoc.in princ.ꝛ concludendo aliqua de clausula inquantũ attingit propositũ nostrũ dicẽdũ vt colligit̃ ex predictis qd aut sunt diuersa negotia in eadem dispositione cõtenta:tunc clausula cõcernit duntaxat precedentia:maxime qñ est odiosa:sicut ista clausula appellatione remota:vt probatur in.c.inquisitioni.j.eo.Aut vnicum est negotium habẽs plures articulos:ꝛ tũc si clausula apponit̃ in contextu alicuius articuli:tunc concernit aliũ articulũ tñ:q2 tunc est pars articuli.vt probat̃ in.l.iij.§.filius.ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ d2 poni in contextu qñ non ponitur in prin.vel in fine articuli:sed intra illũ articulũ:puta committo tibi causam inter Titium ꝛ Sempronium super tali re.et primo videas de spoliatione ꝛ facias appellatione remota restitutione3 fieri.Scdo des administratorẽ ꝛc.illa enim clausula est põsita in contextu illius articuli:ꝛ sic est pars illius:non ergo debet cõcernere alios articulos. 11 †Si vero clausula ponit̃ in principio vel in fine articuli:tunc si alij articuli habent suas clausulas ꝛ determinatiões tũc illa nõ extẽditur ad alios.iste est proprius casus.c.cũ dilecti.de dona.ꝛ opti.facit tex.in.l.si qs legata.ff.de condi.ꝛ demon.vbi dicit̃ qd quidam fecit multa legata pure,demũ dixit ꝙ volebat illa solui annua bima trima die.i.vna pars solueret̃ in primo anno:scda pars in scdo:tertia in tertio anno.in fine fecit legatũ impuberi cui vult prestari cũ peruenerit ad pubertatẽ querebat̃ nunquid ei effecto puberi esset soluendum legatũ in tres partes sicut ꝛ alia premissa:ↄcludit̃ ibi ꝙ non:q2 istud legatũ factũ ipuberi habebat suã determinationẽ:vc3 cũ peruenerit ad pubertatẽ.Illa ergo clausula ꝙ soluerent̃ oĩa non refert̃ ad illud legatũ habens determinationẽ suam:qd no.Si vero articuli nõ habẽt suas determinationes:tũc si ex relatiõe ad alios articulos surgit absurditas:tunc non d3 fieri relatio ad hoc cle.ne in agro.§.ceterũ hic iuncta gl.de statu reg.Si vero nulla surgit absurditas tũc d3 concernere omnia si oĩno non põt reddi ratio quare magis debeat concernere vnum articulu3 q̃ alios.de hoc est casus hic vbi papa fundat se sup identitate rationis vt fiat ista relatio ad cetera.ad materiã vide bonũ tex.cum gl.in.c.apostolus.xxxij.q.vij. ¶In ea.gl.in fi.Aduerte q2 videtur velle hec gl.in fi.ꝙ hec clausula app.remo.hodie nil operatur:ꝛ idẽ tenetur a multis.S3 tu dic ꝛ melius ꝙ etiã hodie operat̃ multos effectꝰ:q no.in.c.pastoralis.ꝛ.c.vt debitus.j.e.vbi dicet̃. ¶In gl.in verbo:suspicionis[d].ibi:danda est in scriptis.Gl.verum dicit:sed probatur per iura que allegat vt dico in illo.c.quoniam contra.s3 probatur in.l.apertissimi.C.de iudi.vide ibi gl.que ponit practicam in cõfectione libelli recusatorij. ¶In ea.ibi:ꝑm leges potest proponi vsq3 ad viginti dies ꝛc.Non credo in hoc esse diuersitatẽ inter ius canonicũ ꝛ ciuile.sed iõ aut̃.offeratur.facit mentionẽ de viginti diebꝰ:q2 viginti dies dant̃ ad deliberandũ ꝛ rñdendũ libello:vñ intra illos viginti dies debet iudicẽ recusare:quasi postea non liceat cum facta sit contestatio per responsionem ad libellum.Sed dubium est nunquid per aliquem actũ positum citra litis contest.sit preclusa via recusandi iudicem.de quo per Bar.in.l.quidam ↄsulebat.ff.de re iudi.per glo.ꝛ doc.in.c.inter monasterium.s.de re iudi.vbi dixi. ¶In fi.gl.Ex fi.huius gl.potes colligere rationem quare hec gl.in princi.dicit istam decre.loqui in delegato cũ speciale sit in ordinario:nam ꝑm opi.gl.delegatus recusatus non committit:vt hic in fi.sed ordinarius põt alteri causam committere vel eam ad superiorem remittere. ¶No.ꝙ gl.dicit ordinarium posse etiam partibus inuitis.an antẽ hoc indistincte sit verum dicam plene in.d.c.cum speciali.aliquid attingam.j.in glo. 12 penul.ꝛ in delegato hodie serua tex.c.iudex de offi.deleg.li.vj. ¶†In gl.in ver.in aliquos ibi:in arbitriũ vel arbitros ꝛc.No.glo.[e] que dicit arbitrum in singulari vt non sit de substantia vt arbitri eligendi sup suspitione sint plures:vide Spe.in tit.de recusa.§.effectus.ver.s3 nunquid vna pars.vbi dicit ꝙ vbi partes non possunt conuenire in vnum tunc eligẽdi sunt plures:al̃s sufficit vnus.quod satis placet.q2 satis est iudici qd partes ad concordiam reducantur.vt in.l.j.ff.de no.oper.nuntia. 13 ¶In gl.in ver.debet cogi.in fi.Hec glo.diuersificat casus:sed non ponit veram rationem diuersitatis.Jo.an.dicit qd iudex magis afficitur in hac exceptione q̃ vbi proponitur defectus iurisditionis:s3 non reddit rationem quare vera ratio est:q2 ita timetur in incidenti sicuti in principali:nam quemadmodum timeo ne iudex inimicus grauet me in principali:ita possum timere super exceptiõe recusationis:nam de facili pronuntiaret se iudicẽ vt posset mihi nocere.ar.c.q2 suspecti.iij.q.v.ꝛ hanc rõnem sentit Inn.in.c.prudentiã.de offic.delega.Item adde aliam rationem q2 iudex cõiter ex reuocatione solet puocari.arg.c.vt debitꝰ.j.e.ꝛ.l.litigatores.ff.de arbi.vñ timetur ne prouocatus noceat.d.c.q2 suspecti.in alijs casibꝰ qñ rescriptũ esset surreptitium vel dico me non contraxisse in loco nõ est eadem ratio.Sed gñaliter an ꝛ qñ possit iudex cognoscere de exceptione proposita contra eum:dic vt in.c.cum super abbatia de offic.dele.ꝛ in.c.super literis.de rescrip.per Legistas maxime per.Bar.in.l.ij.si qs in ius vocatus.in.l.quidam cõsulebat.ff.de re iudi. ¶In gl.in ver.terminũ.in fi.Uidetur hic gl.velle ꝙ.c.suspitionis.hodie corrigat̃ per.c.legitima.eo.ti.li.vj.

ꝗ qd cõiter

⁊ ꝙ cōiter nō admittit̄:loquit̄ enim in diuersis casibus.c.suspicionis. loquutur in termino p̄figēdo partibus ad suspitionem ꝓbandā q sta/tuendus est p arbitros.c.legitima.loqtur in termino prefigēdo arbi/tris ad causam decidēdā qui prefigi potest a iudice recusato cū arbi/ter nō possit sibyp̄si prefigere terminū hoc casu ⁊ no.in.d.c.legitima. 14 ¶ † In gl.pe.in fi.No.ex ista gl.ꝙ de iure ciuili[a] non est necesse ꝓbare causam suspitionis in delegato.Sed hic potest dubitari nunquid isti arbitri possint postmodū cognoscere de causa p̄ncipali:dicit Host. ꝙ sic nititur adducere.l.apertissimi.preal.Fatet̄ tñ ꝙ hec sua opi.nō recipit̄ cōiter:nec approbat̄ per curiā.doc.hic cōiter hoc dictū Hos. non admittunt.Item gl.⁊ Archi.ij.q.vij.si quis in quacunq̄.nam isti arbitri solū eliguntur super causa suspicionis:⁊ per ꝓnuntiationē fun 15 cti sunt officio eoꝝ.† Sed aduerte quia potest de alio dubitari:nunqd suspitione probata debēt eligi alij arbitri ad causam decidendā sicut fit de iure ciuili in.l.cū speciali.vbi recusatus non delegat sed cōpellit partes vt arbitros eligāt qui dicunt̄ arbitri iuris ⁊ ab eis appellatur vt ibi.Credo hoc non habere locum.Primo per tex.dum dicit super sedeat.⁊ sic non cōpellit partes ad electionē arbitrorum.Scdo p tex. c.iudex.preal.vbi dr̄ ꝙ desinit esse iudex post pronuntiationem super recusatione:⁊ sic non posset seruari de iure canonico tenor.l.cum spe/cialis.cū ibi ex toto nō desinat esse iudex:imo habet exequi sn̄iam ar/bitroꝝ.An aūt ⁊ qñ delegatus recusatus possit cōmittere de iure ca/nonico:habet̄ in.c.iudex preal.In ordinario quid fiendū est post pro/ 16 nuntiationē:dicā in.d.c.cum speciali.¶ Extra gl.querit̄ † quid si ha/bens iudicē suspectum non potest causam suspitionis exprimere sine scādalo:puta q2 pars recusans est riualis iudicis:dicūt aliqui ꝙ nō te/netur exprimere cām:sed stādum est iuramēto sup legitimitate cause. Doc.cōiter hoc non admittūt.nam videmus qd volēs agere iniuria/rum tenetur specificare causam q̄ tūcunq̄ sit turpis.l.p̄tor edixit.ff. de iniurijs.sed illa.l.loquit̄ qñ agit̄ de graui p̄iudicio partis.s3 hic de modico p̄iudicio ⁊ quasi de nullo.p̄sertim eo ꝯsiderato ꝙ de iure ciui/li admittit̄ recusatio cā nō probata nec specifice allegata:vnde valde equū putarem vt stet̄ iuramēto suo habito respectu ad qualitatē ꝑso/ne.per id qd in simili no.in.c.nicolao.j.eo.l3 hoc iure non probet̄.s3 ra/tio naturalis dictat.⁊ opti.facit in arg.c.statutū.§.cū xo.de rescri.li. 17 vj.† Nunquid aūt arbitri habeāt ꝓnunciare super suspicione:⁊ vtru3 b possit ab eis appellari[b].dic vt in.d.c.legitima.⁊ in.c.ab arbitris.de of/fi.deleg.lib.vj.Quis proprie dicatur riualis vel improprie:vide tex. iuncta gl.in.c.horrendus.xxxij.q.v.

☞ Appellatio illius non admittitur qui appellationē aduersarij nō 1 admisit.⁊ nu.2.⁊.3.vbi plene.
2 Auxiliū legis frustra inuocat qui in legē ꝯmittit.intellige vt.j.nu.5.
4 Iniuriantes se adinuicem non cōpensant:immo alter alterū accusat.
6 Obligatio si nō fuit per vnam ex partibus adimpleat altera nō tenet̄ etiam adimplere:intellige qñ vna istarum obligationum est respecti/ua ad alteram:alias si sunt separate secus.
7 Exceptio spoliationis excludit appellātem secus exceptio attētati. Excommunicatus appellat iudicialiter sed extraiudicialiter non.
8 Dictiones incōtinēti:statim:mox:⁊ similes:vbi non habēt determi/nationē temporis a iure cōi:recipiūt interuallum arbitrio iudicis.

1 An sit deferendum.

† Habet duos itel/lectus.s̄m primū p̄t summari dupliciter.primo sic.Appellatiōi sue renūtiat q post eam aliquid in ipsius p̄iudicium innouauit.vel sic.Nō tenetur iudex vel aduersarius deferre appellatiōi cui nō detulit appel/lans.Scd̄m alium intellectum nō est deferendū appellationi illius q appellationi aduersarij nō detulit.Secunda pars ibi:respondemus. ¶ Casus literalis.Aliquis paratus erat spoliare aliquē3 re sua:ille appellauit ne aliquā sibi iniuriā faceret vel grauamē:nō obstāte illa appellatione spoliauit illum spoliatus traxit suum spoliatorē in cām paratus ꝓbare incōtinenti suā spoliationē:ille spoliator appellauit: querit̄ an ei⁹ appellationi sit deferēdum:rn̄dit papa ꝙ cū in eo sit pu/niendus in quo peccauit:appellationi illius nō est deferēdū q2 appel/ 2 latiōi deferre neglexit.Ber.¶ † No.s̄m vtrūq̄ intellectū duos casus c in quibus tollit̄ appellatio.Primus si appellās[c] non detulit appella/tioni proprie:sed aliqd innouauit in preiudiciū aduersarij. Secūdus casus qñ non detulit appellationi aduersarij:tunc eñ sua appellatio tollitur:an tollatur indistincte:an possit reduci ad pristinū statu3 resti/tuto attentato.j.dicam.Ex quo infertur qd peccans contra vnā legē non potest consequi beneficiū illius legis q2 frustra legis auxilium in/uocat ⁊c.j.de vsur.q2 frustra.¶ Itē no.ex si.ꝙ appellatio dicitur bn̄fi/cium.ex quo infertur ꝙ clausula appella.remo.est onerosa:⁊ sic meri/to restringenda:facit.j.eo.tit.inquisitioni.¶ Quero de intellectu lite/re:nūquid appellatio indistincte tollatur per innouationē factā post ipsam appellationē.So.vt dixi hoc.c.h3 duos intellectus.Primus est ꝙ vnica appellatio hic intercessit:sc3 illius qui spoliauit aduersa/riū post appellationem suam.⁊ iste itellectus in se est planus.⁊ potest s̄m doc.practicari in iudicio ⁊ extra iudiciū:q2 non deferendo appel/ 3 lationi sue iudex vel aduersarius non tenetur deferre.¶ † Sed circa hunc intellectum oritur dubiū:nunquid ista appellatio prorsus tolla/tur per innouationē appellātis:an vero sufficiat restituere attentatū ⁊ demum ꝓsequi ipsam ap/pellationem.d.Ant.putat quod indistincte non tollatur:sed ꝙ facit sibi preiudicium ante restitu/tionem attētati.Ego putarem oppositum per istam literā dum dicit puniendum istum in eo in quo deliquit:non enim esset pena si sufficeret re/stituere attētatum:cum ad illius restitutionem multis remedijs iuris compelli possit.Secūdo a obst.litera in fi.ibi si reddidit beneficio appella/tionis indignum:non enim dicit ꝙ reddit se indi/gnū prosecutiōe:sed appellatione:ergo appella/tio prorsus est sublata:vr̄ enim innouādo reces/sisse ab appellatione ⁊ contempsisse beneficium iuris sibi autoritate propria prouidendo.argu. in.l.fi.C.de pac.cōuen.super dot.⁊c.⁊ eorum que no.gl.in.c.non solum.eo.ti.li.vj.melius facit tex. in simili in.c.eum qui.de do.⁊ contuma.libro.vj. ¶ Secundus intellectus principalis est qd hic intercesserunt due appellationes.Primo appel/lauit reus ⁊ postmodū actor eum spoliauit ⁊ tūc expone literam ibi: post appellationē legitime interpositā: sc3 per ipsum reum spoliatum pro hoc facit q2 non est verisimile qd reus narrās ap/ b pellationem aduersarij dixisset eam legitime in/terpositam.Iste intellectus h3 multas difficul/tates.nam dicit Inn.⁊ post eum Hosti.qd in iu/dicio practicari nō potest:sed procedit in appel/latione extraiudiciali.d.Ant.dixit se non videre causam restringendi hoc ad extraiudicialia tm̄: c vnde practicari poterit etiam in iudicio.Sed ad/uerte q2 difficile est nūc perscrutari vtrū appel/latio istius innouantis indistincte tollatur tam in eadem q̄ in alia causa.do.Anto.dicit ꝙ si iste spoliatus deducit attentatū per viā exceptionis tūc excludit aduersariū ab oī appellatione tam in eadē causa q̄ in alia quēadmodū exceptio spo/liatiōis obstat agēti in quacūq̄ causa.in.c.fi.de ord.cog.ita ⁊ hec exceptio attētati post appella/tionē:sed nō attētatū nō deducit̄ p viā exceptio/nis sed per viā agendi vt ille puniat̄ propter illā d nouitatē:tunc tenet ꝙ tollatur prima appella/tio etiam legitima in eadem causa:secus in alia causa.Hoc vlti.sensit Io.an.super glo.fi.Iste in/tellectus mihi non placet q2 delictū vnius par/tis non d3 ꝑstare impunitatē delicto alteri⁹ par/tis.nam s̄m hunc intellectum sequeret̄ ꝙ iudex vel pars posset me grauare ī alio articulo:⁊ esse mihi preclusa via appellādi:⁊ sic multa scādala orirent̄ qd nō est dicendū.argu.l.equissimū.ff.de 4 vsufru.† Ad hoc qd no.Spe.in titu.de accu.§.j. ver.quid si te vocaui.vbi dicit ꝙ si dixi ibi cōui/ d tium:⁊ tu mihi:non fit cōpensatio[d]:sed quilibet de iniuria sibi illata agere pōt.idem Inn.in.c.in/tellex imus.j.de adult.vbi plene per eum.placet ergo mihi intellectus Spe.eo.tit.§.fin.versi.itē ꝙ appellās.vbi dicit ꝙ istud.c.⁊.c.cōstitutus.s. eo.⁊.c.bone.de elec.cū si.habēt locū qñ scd̄a ap/pellatio venit ad defendēdū attētatū post appel/lationē aduersarij:vt puta spoliaui te post ap/pellationē tuā.⁊ interpono appellationem ne ali/quid innouetur certe non obstante hac appella/tione potest iudex procedere contra istum super huiusmodi innouato.Procedunt ergo ista iura quādo iste due appellationes reflectuntur circa idem secus si circa diuersa:tunc cū puniatur iste inquantum non detulit appellationi aduersarij: 5 ⁊ sua appellatio alias legitima admittat̄ † Ad hoc facit dictum Inn.in.c.intelleximus.de adul. vbi dicit ꝙ illa regula frustra legis auxilium in/uocat ⁊c.habet locum quando circa idem in le/gem commisit.dicto.c.intelleximus.Et p hoc intellectu ego allego tertū apertū ⁊ notabilem. j.eodem dilectus.vbi probatur ꝙ licet decanus non detulisset appellationi episcopi licet legiti/me: episcopus tamen debuit deferre appella/tiōi decani super alio articulo interposite: adeo quod excommunicatio lata post appellationem decani per episcopum non tenuit: quod ibi di/cam latius.

a ¶ De iure ciuili. Not.differentias inter ius canoni/cū ⁊ ciuile.de qb⁹ vide Io.an.in.c. legitima.de app. in.vj.in nouel.et idē tenēt doct.in l.apertissimi. zacharias.
¶ Adde Lāfrā. de oria.i.c.qm̄ s. nu.2.⁊.3.ver.est ⁊ sn̄ia cōis legista/rum.s.de proba.
b ¶ Appellari.ad de tex.valde not. ꝙ sic:s3 Bar.ibi i.l.si.C.de iu.⁊ ibi Moder.etiā no. Sebasti. Sapia.
c ¶ Si appellans Vide d isto casu Matesill.in not. xxviij.incip.nota ꝙ actor.⁊ Bal.in c.ex p̄te ade.col. vi.ver.itē scias ꝙ ille q nō d̄fert.s. de testi.Ang.i.l. fi.C.de tēp.appe. zacharias.
d ¶ Compēsatio. Adde istū i.c.di/lecti filij.circa fi. s.de excep.⁊ in.c. olim.ver.hoc di/cit spe.col.ij.s.d rescri.de quo ple/ne per Felinu3 in p̄alt.c.dilecti.vbi cōcordāt doct.in v.col.versi.ꝓuo/catus delinquēs.

a ¶ Incõtinenti. De significatiõe istius dictionis incõtinẽti: mox: illico: ⁊ similiũ: vide etiam per gl. in. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi ⁊ vi arma. p Bal. in. l. petẽs. ⁊ in. l. bone fidei. C. de pac. ⁊ tex. in. l. fi. C. de iudi. quẽ Bald. Sali. ⁊ alij no. ꝙ illud dr̃ illico fieri ꝙ fit intra triduũ. simile in ver. incontinenti. qḋ etiam triduũ importat. l. fi. C. de erro. aduo. ⁊ diuersimode fm̃ diuersas materias 6 accipi debẽt. ⁊ vide per do. Alex. Imo. in. l. hi qui. de conue. fis. deb. libr. x. in; addi. ad Bar. glo. Bar. et doc. in. l. j. ff. si cer. 7 pet. ḋ natura aũt istiꝰ dictiõis ⁊ similiũ ẽ ꝓprie importare cãm immediatã. hinc dixit gl. sing. quam sequunť ibi Bal. ⁊ Ang. in auť. de ice. nup. in pn̄. qñ ꝙ lex imponit penã p istã dictionẽ mox: cẽseť pena iposita ipo iure: 8 ⁊ ñ expectať sñia vide do. Abb. et qḋ ibi dixi in. c. j. a in versi. ⁊ no. hãc gl. de mu. pet.

Aeneas falco. b

¶ Adde de p̃dictis dictionibus: Alex. ɔsi. lxxvij. ij. lib. Cald. cõsi. v. de ver. sig.

Anto. Francisc.

¶ De dictiõe incontinẽti ⁊ similibus: ḋ qbꝰ hic fit mẽtio: viḋ Spe. in tit. de appel. in §. xj. circa prin. ⁊ Bald. in. l. ij. C. de edi. diui adri. tol. vbi dicit ꝙ aliqñ ponit̃ p qnq̃ diebus: aliqñ p dcẽ aliqñ p tribus aliqñ p duobꝰ mẽsibus fm̃ subiectã materiã. Alex. in l. iij. in. §. cũ igiť. ff. ḋ vi ⁊ vi arma. vbi dicit hoc esse relinquẽdũ arbitrio iudicis. ⁊ vide 1 de Bar. in. l. si ita in. §. j. ff. de noua. 2 j. §. ɔ. j. ff. de sol. et Bald. in. l. j. C. de 3 ope. li. vbi dicũt ꝙ itelligiť p tp̃s 4 parũ añ vel parũ 5 post. ⁊ viḋ etiã q̃ habenť in. l. lecta. 6 in ver. discedã. ff. 7 si cer. peta.

¶ Et adde ꝙ in 8 telligiť etiã illud fieri icõtinẽti an 9 teq̃ partes diuertãt. ad actꝰ extraneos. l. ꝙ ait. i. §. ait. ff. de adul. l. cũ antiqtas. ⁊ ibi p Bal. C. ḋ test. ⁊ di 10 cebat Bal. in. l. pe tens. in ante pe. colũ. C. de pac. qḋ ille actus dicitur factus incontinenti qñ fit eodẽ loco ⁊ coram eisdem testibus. qḋ etiã voluit ipse Bal. in. l. penul. in. §. mulier. circa fi. ff. sol. mat. ⁊ vide omnino Ang. in. l. si ventri in. §. fi. ff. de priui. credi. ⁊ Ro in. l. j. §. j. ff. de ver. ob. vbi dicunt qḋ pactum de retrouendendo dr̃ esse appositũ incontinẽti put arbitrabiť iudex. ꝙ est not. ad materiam. c. illo vos ⁊. c. ad nr̃az. de emp. ⁊ vendi.

Sebasti. Sapia.

Additio. Sic distinguimus † in simili qñ cõcurrunt due obligationes vt si vna obligatio respectiuať ad aliam vno nõ seruãte alius seruare nõ teneť: secus vbi obligatiões essent prorsus separate. vt plene no. in. c. cõstitutus. j. de pe. ⁊ in. c. puenit de iureiu. p Cy. i l. cum pponas. C. de pac. ⁊. l. ij. C. q̃ sit lon. consue. Nec placet illa similitudo do. Anto. vt exceptio attẽtati excludat appellantẽ in omni causa: sicut excludit exceptio spoliationis: qm̃ exceptio spoliationis nõ obstat pro sequenti appellatione: qr potiꝰ iste dr̃ se defendere q̃ agere: vt expsse tenet Inn. in. c. ij. de ordi. cog. preall. pro hoc qr prosequens appellationẽ non excludiť per exceptionẽ excõicationis qḋ plus est. vt in. c. cũ inter. ⁊ i. c. fi. de excep. nisi esset appellatio mere extraiudicialis. iuxta no. per Io. and. in. c. pia. de excep. lib. vj. qr talis appellatio est ad causam puocatio: s; secus vbi appellatio nõ est talis: qr tunc est defensio aduersus stimulum sñie vel grauaminis illati. ⁊ p hoc habes clare itellectũ huiꝰ. c. ¶ † Glo. in ver. incõtinẽti. ibi potest committi arbitrio iudicis. No. bene hoc dictũ pro significato istiꝰ dictionis incõtinẽti[a]: ⁊ aliarũ similiũ. vt mox illico ⁊ vbi eni͂ non habent certã determinationẽ a iure recipiunt interuallũ fm̃ arbitrium boni iudicis[b]: facit. c. de causis. de offi. dele. tenet. Bart. i. l. j. ff. de ver. ob. vide gl. in. c. qr ꝓpter. ʒ. de ele. ⁊. xx. q. ij. c. si in quanlibet. Sed quo ad casum nostruz gl. recedit ab opi. Alc. dicẽtis idẽ esse si incõtinẽti hec exceptio non pbeť qr nulla ratio vrget arctandi facultatẽ probãdi. Hos. dicit ꝙ intra. xv. dies h̃ habebit pbare. ar. c. frequẽs. de restit. spo. li. vj. vbi dať terminus. xv. dierũ ad pbandũ exceptionẽ spoliatiõis. Hoc nõ placet Io. an. qr ibi excipiť de spoliatione ⁊ in vim dilatorie: hic aũt agitur sup ipso attẽtato. ⁊ sic sumus extra casũ illius. c. vr̃ ergo approbare opi. gl. Dñs Anto. distinguit ꝙ si attentatũ deduciť dilatorie ad effectũ repellẽdi appellantẽ nisi prius restituatur attentatũ: tũc pcedit opi. Hos. Si vero deduciť peremptorie vt priueť iste bñficio appellãdi: tũc pcedat opi. gl. putat tñ ipse ꝙ nunq̃ ex toto tollitur appellatio: vt. ʒ. dixi. Mihi placet opi. gl. ꝙ vt. ʒ. dixi semp tolliť hec appellatio. Et ad text. dum dicit incõtinẽti ⁊c. dic ꝙ narrat factum qr aduersarius sic dicebat: nõ aũt ponit iuris ministeriũ. ¶ In glo. fi. ibi; quo semel punitus est. Io. and. hic post doc. antiquos dicit ꝙ per iura que hic alleganť in gl. puniet tm̃ in vna appellatiõe, in eadẽ causa: vnde si scḋo grauatur in eadẽ poterit appellare. sed dic clarius vt. ʒ. dixi.

1 Executor non recusaťnec ab eo appellatur nisi modum excesserit in exequendo.
2 A iudice suspectõ nõ põt recedi p appellationẽ nisi acceptauerit recusationem quam fecit de eo.
3 Clausula appel. remo. non excludit quin iudex possit remoueri ex legitima causa.
4 Cardinalis si fuit deputatꝰ iudex nõ p̃t recusari.
5 Papa mandans aliquam sententiam ferri: an censeatur ipse ferre.
6 Executor an ⁊ quando possit recusari.
7 Executor deputatus per papam in beneficialibus añ ⁊ quo casu possit recusari.
8 Exceptio spoliationis an retractet executionẽ sententie.
9 Spoliatus non potest eum effectu ad iudicium vocari nisi primo restituatur.
Exceptio spoliationis obstat petenti vel imploranti officium iudicis contra tertium.
Excõicatus non potest petere executionẽ sñie: ⁊ si petat obstat sibi exceptio spoliationis.
10 Exceptio nullitatis que incontinenti potest probari obstat executioni sententie.

1 **Nouit ille qui.** † Habet duos intellectꝰ fm̃ p̄mũ hoc itẽdit. Merus executor nõ recusať. nec ab eo appellať nisi modũ excedat: maxime si est datus cum b clausula appel. remo. h. d. fm̃ aliũ intellectũ hoc intẽdit. A iudice suspecto nõ recediť p appellationẽ nisi modũ excedat. Scḋa ps. ibi: de suspicionis. Pro itellectu p̄mitte ꝙ ꝓpter discordiã olim vertẽtẽ iter regẽ Frãcie ⁊ regẽ Anglie papa mãdauit cuidã legato q erat in partibꝰ Frãcie: vt totã terrã regis supponeret iterdicto ɔ interdictũ postea pmulgatũ rex Frãcie allegabat tria: Primo ꝙ ille legatꝰ tp̃e publicatiõis erat extra legationẽ suã. ad hoc r̃ndetur in. c. nouit. de offi. del. Scḋo opponebat ꝙ is ab ipso legato appellauerat. Tertio ꝙ ipsum habebat suspectum ad ista duo r̃ndeť hic. ¶ No. p̃ncipiũ ex quo ha c bes deo nihil esse occultũ. qd de demone[c]: viḋ de natura demonũ pulchrum tex. Ang. xxvj. q. iiij. sciẽdũ. ¶ Scḋo no. differẽtiã esse iter edere ⁊ publicare: ⁊ dictare seu exequi. Nã ꝓprie ille dr̃ edere cõstitutionẽ vel sñiam qui fuit autor. Publicare dr̃ ille q publicat sñiaz ab alio editã. ⁊ sic no. ꝙ iste. qui publicat seu declarat nõ dr̃ aliqd noui facere. ad hoc. l. heredes palã. ff. de testa. hinc dr̃ d ꝙ ɔstitutio antiq iuris declaratoria[d] extẽdiť ad p̃terita: vt no. in. c. cũ tu. de vsur. ⁊ plene in. c. fi. de cõsti. Dictare dr̃ ille q dictat dispositionẽ ponẽdo ꝟba cõformia ⁊ aperta: nõ tñ est autor dispositionis. vt in. l. dictantibꝰ. C. de test. Executor est ille qui pure exequiť factũ ab alio gestũ. l. executorẽ. C. de exe. rei iudi. ⁊ hoc no. ꝓpter statuta facientia mẽtionẽ de his vocabulis. ¶ † No. vl. ꝙ a 2 iudice suspecto nõ p̃t recedi p appellationẽ. Rõ qr immediata cã appellãdi est ipsum grauamẽ. vt in. c. vt debitus. j. e. sed is q est mihi suspectus me nõ grauat: debeo ergo eũ recusare: ⁊ si recusationẽ nõ acceptãt tũc possũ ab eo appellare qm̃ grauat me in nõ recipiẽdo recusationẽ legitimã: pbať in. c. super q̃onum. in fi. ʒ. de off. dele. ¶ Itẽ 3 no. subtiliter † ꝙ iudex datus cũ clausula app. remo. põt ex legitima cã recusari. ɔcor. c. postremo ⁊ ꝙ ibi dixi. ʒ. e. ⁊ plenius tetigi in. c. sup eo. ij. ʒ. eo. ⁊ vide bo. gl. in. c. si quis in quacunq̃. ij. q. vij. 4 ¶ † Ult. doc. colligũt arg. ꝙ cardinalis deputatus iudex nõ põt recusari. s; non video qũo hoc e colligať ex tex. imo potiꝰ colligiť[e] ɔtriũ dũ dicit ꝙ si iste fuit suspectꝰ nõ debebat ab eo recedi ap 5 pellatiõis via. ¶ † In. l. j. in fi. Host. dicit ꝙ cardinalis legatꝰ sñiam pmulgauit ex mãdato pape. vt in. c. nouit. de offi. leg. papa dicit hoc credidisse ex quadã iuris iterp̃tatiõe: qr ipe vr̃ facere ex quo mãdauit hoc faciẽdũ. tex. bo. i. c. mulieres de sen. exc. Io. an. dicit in hoc nõ instãdũ: qr papa edidit: vt hic dr̃. Et ad. c. nouit. p̃alle. r̃ndet ꝙ illa sunt ꝟba regis nõ pape. Sed in ɔtriũ alľ. c. j. de postu. p̃la. vbi eadẽ materia poniť: ⁊ papa videť asserere cardinalẽ sñiaz pmulgasse. Põt dici ꝙ etiã. opi. Host. est in se vera. nã respectu appellatiõis vel recusatiõis nõ dr̃ qs facere si exeqť mãdatũ suporis: vide text. cũ gl. i. c. cũ aliquibus. de rescri. li. vj. no. Inn. in. c. ex parte. de ꝟb. sig. ¶ In gl. fi. in fi. Ex ista gl. colligũtur isti duo itellectus de quibus p̄misi. Primus est ꝙ iste legatus tãq̃ merus executor nõ p̃t recusari: sicut nec ab eo poterat appellari hũc intellectũ bene not. ⁊ facit p eo tex. in fi. dum ponderat ꝙ non ꝓprio motu pcessit iste legatus s; p̄cepto apostolico. Secũdꝰ intellectus est ꝙ rex Frãcie non fuit auditus ꝓpter ineptum modum procedendi: qr si habebat legatum suspectum nõ debebat illico appellare sed recusationẽ coram eo proponere ⁊ ea nõ admissa appellare. p h̃ facit tex. ibi ꝓpter appellationem

¶ Boni iudicis. Uiḋ late p Ale. in. l. j. §. q presens ff. de ver. ob; ⁊ q̃t modis sumatur dictio incõtinẽti tradit Fel. in. c. p̃terea. co. pe. ver. i gl. fi. i fi. ʒ. de test. cog. post abb. ibi. col. vlti. vbi dicit ꝙ relinquiť arbitrio iudicis: vt h.

Sebasti. Sapia.

¶ De demone. vide ad hoc multa ɔgesta p Deci. i. c. nouit. i. j. co. in. j. no. ʒ. de iudi.

¶ Declaratoria. De h̃ est tex. op. ⁊ ibi gl. ordi. i. §. fi. in auť. de fi. ante. do. instru. na. q̃ allc. Bal. in. l. non dubiũ. vbi etiã de hoc est tex. no. C. de leg. vnde dicit Io. and. in. c. fi. de ver. sig. in. vj. i nouel. ꝙ declaratio se h; i plus q̃ cõstitutio: qr declaratio respicit p̃terita ⁊ futura cõstitutio solũ futura adde Bal. in. l. leges ⁊ cõstitutiones. in. j. ⁊ vlt. co. C. de leg. Barto. plene alleg. multos tex. ad hoc in l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. ij. q. v. q. prin. ij. col. illius. ij. q.

¶ Colligiť. Sequiť do. Phili. ḋ peru. hic remittẽdo se de hoc articulo ad nota. per ipsuz in. c. postremo. ʒ. eo.

tionem interpositā ⁊c.quasi dicat ꝙ appellatio hic non fuit legitima primus intellectus magis videtur cōuenire huic litere ꝑpter finez.c.
5 ¶ † Sed nunquid[a] hoc sit verum indistincte vt executor nō possit recusari? Distingue qȯ aut est executor mistus:id est habēs iurisditionem.⁊ tunc recusari potest cū possit grauare.sic pōt intelligi.c.super questionum.§.cum aūt.de offi.deleg.ſm vnum intellectū.Aut est executor merus:nullam scȝ habens in actu iurisditionem: ⁊ tunc aut est deputatus ad certū articulū:ita qȯ non potest excedere quin notorie constet.⁊ non potest recusari.⁊ sic intellige istum tex.ad hoc qȯ nota.Inno.in.c.ex parte.de ver.sig.vbi dicit:iudicem posse vlcisci notoriā iniuriam sibi illatā:q: potius est executor iuris ꝙ̄ iudex. Aut est executor datus ⁊ deputatus ad certum actuȝ in quo potest occulte grauare partem:puta vt recipiat dicta testium: vel vt audiat aliquid ⁊ referat.⁊ potest recusari:q: posset garuare partem occulte inferendo: vt no.Jo.and.post Host.in.c.pastoralis.§.ꝓterea.de offi.deleg. In casu enim nostro nō poterat legatus grauare partē qñ notorie constaret ꝙ haberet certum mandatū ⁊ limitatū:nec haberet procedere iudicialiter:sed tantum subijcere terram regis interdicto merito recusari nō
7 poterat arg.opti.in.c.proposuit.§.eo.¶ † Hec faciunt ad questionē quotidianam:nunquid executor deputatus per papam in beneficialibus possit tanꝙ̄ suspectus recusari ab alia parte? Archi.ij.q.vj.sunt quorum.ver.ab executione tenet ꝙ nō. Do. Anto. distinguit qȯ aut assumpsit partes iudicis:⁊ potest recusari.nec credo contrarium sensisse Archi.ad hoc quod no.in.d.§.preterea.Aut fuit deputatus ad dandam possessionē beneficij:⁊ tūc non potest recusari ſm eum: secus si ad alium articulum.Aduerte ꝙ ex verbis istis non haberes aliquā perfectam doctrinam.ideo dic plenius vt.§.dixi.nec videtur verum indistincte ꝙ si deputat ad dandū possessionē qȯ non possit recusari: q: non potest executor possessionē dare aduersario possessore nō citato.vt no.idem Inn.in.c.cum olim.de priuile.⁊ in.c.j.de cōces.preben.li.vj.facit licet ep̄s de preben.eo.li.⁊.l.fi.C.si per vim vel alio modo cū ergo possit grauare circa exceptiones proponendas per possessorē: merito poterit tanꝙ̄ suspectus recusari.Cōclude ergo vt predixi ꝙ qñ deputatur ad certum ministerium in quo non pōt grauare quin cla
8 re constet:tunc non poterit recusari:al's secus.¶ † Scias vlti.ꝙ Inn. valde impertinēter tractauit hic:an per exceptionem spoliationis debebat tractari executio sñie.⁊ dicit se credere ꝙ non.sed Hostiē.dicit hanc exceptionem obstare in spoliato qui non est soluendo:p.c.olim ij.de resti.spo.sed Jo.an.dicit illud prouenire ex inopia que sufficit sine spoliatione.sed tu vide qȯ dixi in.d.c.olim.ij.sed quo ad casuȝ nostrum credo exceptionem spoliationis facte a petente executionē ob
9 stare.† Moueor[b] primo:q: spoliatus non potest ad iudicium cū effe
b ctu vocari obstante spoliationis exceptione nisi plene prius restituat vt in.c.nullus.ij.q.ij.⁊.iij.q.j.c.ij.Secundo facit dictum Innoc. in.c.ij. de.or.cog.vbi dicit ꝙ contra petētem seu implorantē iudicis officiū contra tertium obstat spoliationis exceptio Tertio facit quod sicut excōicationis exceptio obstat petenti executionē sententie.vt in.c.pia. de excep.li.vj.ita debet obstare exceptio spoliationis cū hec exceptio
10 sit multū fauorabilis.vt in.c.fi.de or.cog.† Quarto adduco theoricā Jo.de lig.in cle.j.de re iud.in illa.q.an exceptio nullitatis obstat petēti executionem.⁊ concludit qȯ aut incontinenti potest probari ⁊ differtur executio.ad hoc.l.iudicati.C.si ex fal.instr.Aut non pōt incontinenti probari ⁊ exigit lōg orē tractatū ad suam liquidationē quam exigat summaria cognitio executionis. ⁊ tūc nō obstat ad hoc qȯ in simili habetur in.l.fi.C.de or.cog.sed hodie est prouisum vt intra breue tempus:scȝ intra quindecim dies debeat probari spoliationis exceptio.vt in.c.frequens de resti.spo.libr.vj.ergo fortius debet in casu nostro in odium spoliationis ⁊ in fauorē spoliati admitti hec exceptio.arg.cle.j.de cau.posses.⁊ proprie.

1 ☞ Terminus datus ad prosequendam appellationem que per iudicem fuit admissa vel a parte recepta:obtinet vim perēptorij:adeo vt etiā in appellatum vel appellantem absentem procedatur ac si esset peremptorie citatus.⁊ nu.6.⁊.9.
2 Contumacia procuratoris ante litem contestatam nocet domino:q: ipse debet reficere expensas post litem vero contestatam nocet ipsi. Procurator debet citari post litem contestatam ⁊ non dominus.
3 Positionibus iuris scripti non est respondendū secus iuris non scripti vt est consuetudo.
4 Contumax vel in citatione hominis:vel in citatione iuris : potest se excusare ex aliqua legitima causa.
5 Lis,istud nomen qñ ponitur in aliqua dispositione potest verificari non solum in contentione iudiciali:sed etiam extraiudiciali.
7 Citari debet pars etiam vbi vertitur questio iuris.
8 Facilis probatio dicitur illa que fit per instrumentum vel testes presentes vel confessionem partis.
9 Appellatus debet citari coram iudice ad quē si appellatio non fuit admissa a iudice a quo vel approbata a parte:alias secus. ⁊ nu.1.⁊.6. intellige qȯ non debet citari quando fuit approbata a parte:secus si fuit admissa a iudice.⁊ nu.12.
10 Appellatio si est deserta tam per appellatuȝ ꝙ̄ per appellantē iudex ad quem non pōt amplius se impedire : secus si per appellantem tm̄ appellato volente ꝓsequi. Renunciari non potest quin sentētia transeat in rem iudicatam.
11 Appellat⁹ si impetrauit literas in termino ⁊ velit appellationē prosequi potest etiam appellās dicere ego volo ꝓsequi:nisi appellat⁹ velit renūtiare illis literis ⁊ appellationem nō prosequi.
13 Terminus datus a iudice ad appellationē ꝓsequendam habet vim peremptorij neutro prosequēte appellationem:qua deserta poterit iudex procedere etiam sine citatione.
14 Appellatio si precessit sñiaȝ etiā excōicationis si postea deseratur non confirmat ipsam sententiam:secus si appellatio sequatur sententiam.
15 Per appellationem non suspenditur sñia censure:sed sententia depositionis sic.
16 Appellatio suspendit sententiam suspensionis quando est lata in penam alicuius.
17 Iudex tenetur in syndicatu de peritia etiam ꝙ pars appellauerit ⁊ deseruerit.
18 Terminus hominis succedit loco termini iuris non autem computatur in termino iuris.
19 Iudex appellationis an pronuntiabit super expensis:⁊ quando.
20 Appellatio si malitiose non admittatur vel approbetur a iudice vel parte nihilominus habet vigorē suum:tm̄ oportet ꝙ appellatus citetur.
21 Terminus anni datus a iure ad prosequendā appellationē non est peremptorius etiam qȯ appellatio approbatur a parte.
22 Iudex a quo prefigendo terminum ad appellationem prosequendam non censetur per hoc deferre appellationi.
23 Iudex appellationis potest condēnare in expensis factis nō solum in secundo iudicio:sed in primo.item pōt reuocare condemnationem expensarum factam a primo iudice:addere ⁊ detrahere sententie prime.
24 Iudex potest ex suo officio cōdemnare partem in expensis factis non solum post:sed etiam ante litem contestatam.
25 Condēnatio expēsarū etiam respectu vnius articuli potest reseruari in fine cause.⁊ nu.26. A condēnatione expēsarū non pōt appellari qñ pars non appellauit ab illa pronuncia super qua vel ob quam sit talis condemnatio expensarum nisi iudex excederet modum in taxando.
26 Condēnatio expensarū post diffinitiuam nō pōt fieri nisi per totam illam diem:sed post interlocutoriam potest reseruari vsq; ad finem cause.

1 **SEpe contingit.** † Si appellatio recipit a iudice.vel approbatur a parte terminus ad eam prosequēdam prefixus obtinet vicem peremptorij vt in absentem ꝓcedatur ac si peremptorie fuisset citatus:nec talis terminus preueniri poterit ab aliqua partium. h.d. Diuiditur. Primo ponit constitutionis causam. Secundo statuit.ibi: presenti in qua sex facit. Primo statuitur vt appellatione recepta terminus habeat vicem peremptorij. Secundo ibi: ꝙ forsan.quid si interposita prouocatio non fuerit recepta. Tertio ibi:saluis saluat questiones disponētes super desertione appellationis. Quarto ibi:quicquid declarat primum dictum huius constitutionis. Quinto ibi:si quis.punit preuenientem terminum hominis. Sexto ibi:hoc autem:constitutionem determinat. ¶ Casus literalis. Aliqui appellant ad sedem apostolicaȝ.sed propter defectū alterius partis non prosequētis appellationem interpositam:nec per se:nec per aliū: vt forte ex malitia procuratoriū mandatum occultātis lites que de facili possunt terminari remanent indecise:q: si sit q̄stio iuris illa possit citius experiri cū probationes ibi non sunt necessarie.⁊ si esset q̄stio facti de leui possit partibus ꝓ̄sentibus cōprobari vnde lȝ super hoc olim statutū fuit in Lateranē. cōcilio:vt i quocūq; negotio qs appellauerit ⁊ ille

Sebasti. Sapia.
a ¶ Sed nunquid. De hac materia vide feli. in. c. de cetero.§.de re iu. ⁊ in.c.fi.§.de presump.⁊ in.c.quo ad cōsultationē. co.xiij.§.de re iudi. vbi tangit qñ ab executore possit appellari.
b ¶ Moueor. Et idem tenet Inn. hoc intelligēs verum:qñ spoliatio īteruenit post sententiam:q: secus si ante cum sit exceptio dilatoria vnde imputatur spoliato si nō opposuit āte litem cōtesta.⁊ idē etiā tenet h̄ do. Philip.de peru.

✚ Zebasti. Sapia.
a ¶ Inuitis. Cōsi dera tū q si ordi- narius pōt dele- gare causam par tib⁹ inuitis videt illudere partes: qr si delegat⁹ co- gnoscet ab ei⁹ sen tētia appellabit ad ipm: et si iterū delegabit cām ap pellationis prout fieri potest. l. cum post sniam. C. de appel. iterum ap pellabit ad ipsū ꝛ sic oīno ipse co- gnoscet. vide bar tho. Veroneñ. in caute. xxvj. inci- piē. cautela p ali qua cā. sed vide Pau. j. per Abb. hic ad quē ꝺbeat appellari quādo est suspectus epi scopus.

b ¶ Non exigitur. Pondera hoc q ad cautelā mihi nō vr̄ bene dictū ad gl. c. cum dile- cta. ꝛ rñde q loq- mur in papa qui non cōpellitur cō mittere ꝛ qui pōt p se iudicare non mirū si per se pōt ꝯmittere. ꝛ in cō- trarium est text. i d. c. cū speciali. in versi. statuim⁹. vbi text. loquitur per verbum noui iu- ris itroductoriū: ex quo infero q sunt diuinatiōes omnes iecture ad istum textū dum dicunt q hic erat notoria recusatio vel erat probata recusatio. ꝛ ita de aliꝭs lecturis ga si. d. cap. cum spe- ciali. introduxit hoc de nouo er- go ante illud nō erat talis disposi tio ergo non po- test intelligi iste tex. de notoria su spicione aut de p bata suspiciōe. be ne tamen in se ve ra non ad istum tex. ꝛ pondera qr tex. in. d. c. cū spe- ciali. in prelatiōe apponit causam ne valeat recusa- re: ideo illa cā fa- cit q importetur notorietas: quia dictū ampliatur a causa vt voluit gloss. sing. in cle. j. de ele. item pon- dera quia tex. ibi

Domi. Anto. in hoc puncto videtur sibi contra rius ꝛ loquitur in parte contra text. d. c. iudex. vt aperte colligitur ex dictis suis in. c. secundo reg- ris. ꝛ. c. cum speciali. ꝛ forte videtur ex lapsu lin- guē vel quia de recenti non viderat illa iura. Nā in pdicto. c. scdo requiris. distinguit qd aut recu- satione proposita ꝛ probata ante pronuntiationē super ea iudex vult cōmittere ꝛ potest etiam par- tibus inuitis. Item etiam ea proposita ꝛ nō pro- bata ante pronuntiationem. Sed huiusmodi cō trarium tenet in. c. cum speciali. scꝫ qd post recusa tionem non probatam non potest committere in uitis partibus etiam ante pronūtiationem. dicit etiam ibi delegatum posse cōmittere etiam inui- tis partibus ante recusationem probatam: qd est contra. c. iudex. ¶ Host. in. c. cum speciali. dicit q vna pars illius disiunctiue referꝫ ad ordinarium vt ille cōmittat alicui in quē partes consentiunt. alia vero pars de remissione ad superiorē proce- dat in delegato dicens nō seruari in ordinario vt causa remittatur ad superiorem. Sed ipse idem Hosti. videꝫ sentire contrariū in. c. lꝫ ex suscepto. j. eo. vbi dicit quod speciale est in episcopo ppter dignitatis excellentiam in fauorem episcopalis iurisdictionis vt possit cōmittere causam recusa- tus. Aliꝭ vero inferiores remittunt causam ad su periorem: ꝛ sic intelligit vno modo illud. ca. licet. vbi habetur propter suspicionem recursus ad su- periorem sed neutrum placet: vt. j. subꝭciam. hec sunt que in materia in varꝭs locis scripta reperio per que non enucleatur intellectus huius. c. imo etiam remanet inutile ꝛ incorrectum vel modici ꝛ quasi nullius effectus nec explicatur perfecte in tellectus illius. c. cum speciali. vnde expediā pri- mo materiam in delegato. secundo in ordinario.

14 ¶ † In delegato videtur hodie expeditum per d. c. iudex. quo ad facultatem cōmittendi: aut eñ vult committere anteq̄ contra eum proponatur recusatio aut post. Primo casu si commisit in to- tum vlterius recusari vel facta per eum cōmissio impugnari nō potest: secus si aliquid iurisdictio nis sibi reseruauit tunc enim dicendum est vt in secundo membro. Si vero vult cōmittere post re- cusationem propositam: aut fuit super eo pronun tiatum ꝛ non potest etiam de partium consensu ex quo tūc omnino desꝭt esse iudex. aut ante. pro nuntiationem ꝛ potest de partium consensu: si- ue recusatio sit tantum proposita siue sit propo- sita ꝛ probata: sed sine partium consensu non po- test. ꝛ hec omnino probantur in. d. c. iudex. ¶ In ordinario magis est dubiū vt patet ex predictis. Cōmunis tamen opiñ. videꝫ vt sit in optione sua an cōmittat an remittat causam ad superiorem. si tamē eligit committere exigitur partium cōsen sus. non in persona cui fienda est cōmissio: sed in cōmissione fienda. Ego vero puto sic distinguen- dum, q aut pposita recusatione iudex tāq̄ litem execrans ad arbitrorum electionem deuenire nō vult ꝛ pōt causam cōmittere etiā partibus inui- tis,[a] dummodo cōmittat persone neutri parti su specte: ꝛ cōsultius tamē agit si partium cōsensum in commissione requirat vt recusandi facultatem excludat. ꝛ de hoc dico fore casum hic ꝯm vnū in tellectum qui bene congruit litere. ꝛ in. c. ad hec. j. de appella. Hic eñ in principio absolute dicitur q ab ipso recusato deputādus est delegatus nec vlla agitur mētio de partium consensu. quod cla- rius liquet ex subsequentibus vbi exigitur consen sus quādo delegatus surrogatus in locū ordina- rꝭ recusatur. Primo ergo casu non exigitur[b]: nec etiam scdo casu de necessitate. sed ad cautelam ne in infinitum contingat recusatio: vt. s. dixi. ꝛ pro hoc preallega. c. super questionū. de offi. deleg. nō apparet quare de necessitate magis exigiꝫ secun- do casu q̄ primo. Et ex hoc aperte patet differen tia inter delegatū ꝛ ordinariū etiā anteq̄ pronun tietur super recusatione: quoniam delegatus re- cusatione proposita non potest causam principa lem cōmittere nisi partium consensus accedat: vt in. c. iudex. Ordinarius vero potest etiam ipsis

inuitis: qd patet ex eo quia solum vt euitetur infi nitas recusandi cōpellit partes ad eligendum iu dices. facit quia de iure ciuili non obst. recusatiōe cognoscit licet detur adiutor: vt in prealle. auꝫ. si vero contigerit ꝛc. multo ergo fortius de iure ca- nonico poterit committere: vt statim vberius p- babo. Si eñ exercitiū cōmittendi esset sibi inter- dictum sine partium consensu non posset deputa re alium ad cōpellendum partes ad electionē iu- dicum. ꝛ ex hoc tollitur dictū Ant. in eo q̄d dice- bat partium ꝯsensum hic intercessisse. facit etiam preallega. c. ad hec. Aut fuit pronūtiatum super recusatione, ꝛ tunc dubium est magis arduū pro pter illam clausulam de recusatoris cōsensu, posi- tam in. d. c. cum spāli. Sed nihilominus cōmuni opin. nō obstante puto idem dicēdū: videlicet q posꝫ cōmittere etiam inuitis partibus, salua ta mē facultate recusandi. Et p hoc fore casum hic ꝯm aliā lect. que etiā optime adaptaꝫ litere: vt in
c telligaꝫ qñ suspicionis causa erat notoria[c]. noto- rietas enim facti operaꝫ id qd notorietas iuris q̄ ex sententia oritur: vt in. c. fi. de coha. cleric. ꝛ mu- lie. facit qd no. Inn. in. c. ꝭ. de dila. ꝛ in. c. ex parte. de vb. signifi. facit clemē. pastoralis. §. pisana. ꝛ qd ibi no. per gl. de re iudi. Imo aliquādo plus ope-
d ratur notorietas facti q̄ iuris[d] vt est glo. singu. in clemen. j. de sepulc. Itē videtur casus ꝯm tertium intellectum q intelligaꝫ quādo prius pronuntia tur sup recusatione: quia vt. s. dixi verba debent intelligi cum effectu. nam aliter non diceretꝫ hic p verba imperatiua qd iste recusatus dꝫ delegare: vt patet ibi: executor ab ipso deputeꝫ ꝛc. Nō ob. c. cū speciali. de quo doc. faciunt fundamētū quia dico q illa clausula, de recusatoris assensu, nō po nit ibi necessitatē: sed potius instructiue ꝛ consul- tiue vt euitetur iudicis recusandi facultas: vt sit sensus q iudex recusatus dꝫ committere causam siue cōtingat recusationem fieri congruum est vt requirat partium consensum: ad hoc allego text. opti. in simili in. c. sup questionum. §. cum autem. de offi. delega. vbi dicit tex. ne auditor dat⁹ super medꝭs cause valeat recusari, statuim⁹ vt de par- tium volūtate deꝫ vel recipiaꝫ ꝛc. ꝛ dicit statuim⁹ vt dicit ibi gl. nō statuendo: sed potius consulen- do ꝛ qr sine partiū assensu pōt delegatus commis sionem facere vt in palleg. c. super questionum. §. quem vero. Si ergo verbum statuimus, ponꝫ ibi consultiue ꝛ non necessatiue: quia materia subie- cta nō necessitat: multo fortius in casu. c. cum spe ciali. verba necessitare non debēt. ꝛ p hoc iste tex. vbi in prima cōmissione nihil dicit de partiū cō- sensu sed postmodum vt euitetur infinitas recu- sandi consultiue requiriꝫ. Item illa verba de recu satoris assensu, non possunt intelligi proprie vt iacēt. primo quia sequeretur absurditas quod in optione esset recusatoris trahere reū ad remotū iudicem sine eius culpa. Itē iudiciū claudicaret: quia tantum expectaretur cōsensus partis recu- santis ꝛ non alterius, contra regulam non licet. de regu. iuris lib. vj. ꝛ de mutu. peti. c. j. ꝛ. ꝭ. ꝛ. l. si cum dies. §. si arbiter. ff. de arbi. Vide glo. ꝛ doc. tenen tes contrariam sententiam impropriant illa ver- ba: ꝛ addunt dicētes q etiam requiritur consen- sus alterius partis. sed si ibi loquereꝫ tex. necessita tiue fecisset absq̄ dubio mentionem de consensu vtriusq̄ partis: bene enim sciuisset dicere si vo- luisset. de deci. ad audiētiam. sed quia loquiꝫ con- sultiue ꝛ instructiue egit de recusatione duntaxat mentionem: quia erat presumptio contra eum ne iterum recusaret. argu. hic, ꝛ in regula, semel ma- lus ꝛc. de regu. iur. li. vj. licet secus sit in delegato: vt probatur in prealle. c. iudex. nam in cōmissione per eū fienda necessario exigitur partiū cōsensus.

15 ¶ † Quia negatio preponitur ibi verbo pōt: quo
e casu illud verbum importat necessitatem[e] vt dicit glo. singu. in regula. j. de regu. iur. lib. vj. ꝛ poterat esse diuersitatis ratio inter delegatum ꝛ ordina- rium quia delegatus nihil habet iure proprio. sed iure delegantis: vt leg. ꝛ not. in. c. P. ꝛ. G. ꝛ in. c. sane. de offi. delega. ꝛ in. l. j. ff. de offi. ei⁹ cui māda. est iurisd.

loquitur imperatiue. xiiꝭ. qō. j. ca. quod precipitur. Andre. Barba.

c ¶ Notoria. Adde Lapum alle. j.

Zacharias.
d ¶ Facti q̄ iuris. Adde Bart. in. l. ictus fustiū. ff. de infa. ꝛ i. l. emptor. ff. de act. empti. ꝛ Specu. in titu. de pe. ꝛ poss. in. §. ꝭ. versicu. j.

e ¶ Necessitatem. Adde Alex. ꝯsi. lxxvꝭ. ꝭ. lib.

a ¶ Materia. Et vide omnino Bal. in aut. hodie in.ij.col.C.eo.

b ¶ Unde non. Quis sit effectus ꝙ cā dicat esse in curia. vide hic do. Ant.in.xij.col.v.effect⁹ aūt.ꝛ do.Ant.in.c.veniēs.in pe.col.de renū.

c ¶ Impetrādū. Et intellige hoc in omni cā appellatiōis etiam si cā nō sit bñficialis: nā cause bñficiales de sui natura sūt tractāde i curia. vt i cle.cāz.ð ele. ꝛ i.c.j.e.ti.de elec. li.vj. itē intellige istū tex.de pte appellata ſm Inn. hic qꝛ approbatio ptis appellātis non sufficeret qꝛ nō dꝫ esse in facultate appellantis ꝙ ea deuoluatur ad curiā. ꝛ p q̄ vba seu ꝙ dicatur iudex deferre appellatiōi: vid hic Imol.ꝛ vide sing. determinationē Bal.i repe. l.edita.C.de edē. in penul.char. in pn.vbi dicit ꝙ si iudex dicat admitto: vl' defero: si ꝛ inquātum de iure teneor: ꝛ non al'r ꝙ tunc iudex cēset detulisse sicut de iure erat: vl' nō erat deferēdū: p q̄ determinatiōe ꝯsuluit et Ang.ꝯs.clxxxiij. lci. i cā accusationis.col.iiij.ꝙ no. In alijs vbo terminis ð virtute p dicte cl'e si ꝛ iquātū de iure teneor vide p doc.in.l.si quādo. de lega.j. Anto. Francisc. ¶ Si iudex admittit nō admittēda etiā adiecta ista clausula si et inquātū talis admissio nihil operatur: ꝛ habet p nō facta. ita Bar.in d l.si qñ.in fi.pn. et ibi Jo.de imo. ff. de legat.j. ꝛ vide Bar.i.l. ambitiosa.in versi.q̄ro qd si in reformatiōe ff.de dcre.ab or. faciē. ꝛ in.l.ille a quo in.§.si de testamēto.in versi. quero quid operet.ff.ad trebel.ꝛ vide Ro.in cōsi.lvj.ꝛ no.doc.in.c.cōstitutus.de app.ꝛ vide Bal.in.l.generaliter.in.§.sed ꝛ iuramento.in.j. col,C.de re.credi.ibi dicit ꝙ ista clausula facit ꝙ ea que fuerunt admissa si ꝛ inquātum dicātur esse de actis.ꝛ habetur in.c.presentium.de testi.ꝛ de huiusmodi clausula vide Bald.in.l.j.in vlt.col.C.qūo ꝛ qñ iu. vbi dicit ꝙ debet exponi de iure ꝛ non de facto.

qui appellauerit, ꝛ ille qui appellatus fuit venit appellante minime comparēte appellans debet appellato condemnari in expensis: sed qꝛ ppter hoc lites nihilominus prorogabātur statuit Innocentius.iiij.vt si huiusmodi appellatio vel a iudice recepta vel a parte fuerit approbata: iudex terminū statuat appellāti: ita vt si itra terminū appellationē nō fuerit psecutus eo lapso peremptorij edicti vires obtineat terminus assignatus vt ex tunc in absentē perinde procedat ac si peremptorie vocat⁹ fuisset ad iudiciū: ꝙ si appellatio interposita malitiose recepta vel approbata non fuerit nihilominus vigorem suum obtineat cum apparuerit legitime puocatū saluis ꝯstitutiōibus pmulgatis de appellationibus post sententiam: qꝛ tunc illis non prosequētibus appellationes suas post terminū appellationi psequēde prefixū rata manet sñia que fuit appellatione suspensa. verū tñ quicqd possit proponi contra citationem peremptoriā ab absente ad sui defensionem ꝛ illud idem proponi possit aduersus huiusmodi appellationē. in fine dicit si quis preuenerit terminum appellationis ꝛ veritate tacita literas impetrauit careat impetratis ꝛ in expensis parti alteri condēnabitur. Ber. ¶ 2 †No.j. ibi ex malitia responsalis ꝛc. qꝛ si citatur dominus ꝛ ipse mittit pcuratorē qui non cōpareat seu occultat mandatum condēnatur dñs in expensis tanꝙ cōtumax: secus dic si pcurator fuisset cōtumax p ost litis cōtestationē quia tunc ipse condēnatur. vt in.l.vnica.ff.si quis ius dicēd.non obtē. §.procurator.ꝛ hoc intellige si fuit citatus pcurator qui fuit.li.contest.secus si fuit citatus dñs: quia tunc nemo erit condēnandus: qꝛ debuit citari procurator qui fuerat in iudicio: de quo vid qð no.Bar.in.l.j.C.de sen.ꝛ interlo.ꝛ in.l.mutari. in fi.ff.de procu.ꝛ de hac materia dic vt plene no. in.c.j.vt li.nō cōte.ꝛ premissa voluit Innoc. hic. ¶ Secundo no.ꝙ si appellatio recipiatur a iudice vel approbatur a parte tunc causa appellationis est in curia: vnde nonᵇ sufficit tunc mittere pcuratorē ad impetrandūᶜ literas: sed oportet ꝙ sit procurator ad totā causam appellationis ptractandam. ¶ Tertio no, qð delatio iudicis vel reprobatio partis non impedit vires appellationis: sed tunc causa nō dicitur in curia. ꝛ intellige ver.qð fi.ꝛ de hoc.j.plenius. ¶ 3 †Itē no.qð questio iurisᵈ nō indiget pbatione.ꝛ per hoc infert ꝙ positioni iurisᵉ non est rñdendum: qꝛ qð non est probabile non est punibile. de quo vide gl. in c.fi.de confes.lib.vj.per gl.ꝛ doc.in.l.ij.de iura.calum. Hoc tamen intellige quādo ius est scriptū secus si non esset scriptum vel esset consuetudo de quo dicendum vt plene no.Bar.in.d.l.ij.ꝛ de materia in Spe.in ti.deposi.§.postremo.versi.ij. ¶ Itē no.in ver.saluis.ꝙ lꝫ possit pcedi contra appellantē non cōparētem in termino: nihilominus si appellatus nō vult prosequi appellatio est 4 deserta.ꝛ declara vt.j.latius dicet. ¶ †No.i v. quicqd.qð id qð allegari pōt ad excusandū contumaciā respectu citationis hoīs: allegari pōt respectu citatiōis iuris. ¶ No.in v.si qs. ꝙ terminus pfixus a iudice a quo ad appellationē psequendam impedit etiā appellātē vt ante lapsuz terminū psequi nō possit. ¶ Ulti.no.ꝙ ista constitutio hꝫ locum tam in appellationibus iudicialib⁹ ꝙ̄ extraiudicialibus.ꝛ expone literam in fi.ibi: in litib⁹.i.in appellatiōibus interpositis extra iudiciū.ꝛ ibi: iudicis.i.appellationibus inter 5 positis in iudicio. ¶ Ex quo infert †qð verbū litis verificat etiā in cōtentiōe extraiudiciali pbatur in.c.forus.j.de ver.sig. Et hec not.ppter statuta facientia mentionē de litigantib⁹ seu de litibus. ¶ In gl.j.in fi. Idem dicit Inn. in appellato.ꝛ dic ꝙ ideo forte gl.exposuit de app.qꝛ hec cōstitutio in prin.refert se ad.c.reprehēsibilis.š. eo.vbi tm̄ disponitur de appellāte ꝛ non cōparēte. Sed dic ꝙ vbi appellans non cōparens puniebatur in expensis: qꝛ vexauit appellatū in veniendo sed appellatus non puniebatur vigore illius cōstitutionis nisi prius fuisset citatus: nā appellatio nō erat in curia ante istam constitutionem. 6 †Hodie aūt si appellatio recipit a iudice vl' approbatur a parte tunc cōtra appellatū absentem pcedit vnde effectus huius cōstitutionis habet locū in vtroqꝫ. hoc apertissime voluit gl. in ver. absentē. licet gl. in ver. q appellauerit. aliud dixerit in appellato ꝛ minus bene: vt ibi diceretur. 7 ¶ †In gl. in ver. iuris questio. in fi. Ex hac glos. iuncto text. qð etiā vbi est questio iuris dꝫ pars citariᶠ.ꝛ ratio est: qꝛ forte absenti ꝯpetit aliqua defensio tendens ad offuscationem illius iuris vel forte allegabat cōsuetudinē in oppositū: vel quid simile: vide in simili bonā gl. in.c.j.de offic. dele.li.vj.ꝛ ꝙ dixi in.c.cū sit romana.š.eo.ꝛ credo tex.procedere etiam in alio iudice, inferiore citra papā: qꝛ lꝫ nō p̄sumat omnia habere in scrinio pectoris sui tñ id qð est iuris non subijcitur probationi facti. sed ideo tex. dicit apud nos ꝛc. quia sepe sup intellectu alicuius iuris sunt opi. de qbus inferior potest multū dubitare. vt in.c. literas.š.de resti.spo.ꝛ in.c. capellanus.de fer.sꝫ hec omnia cessant in principe cum de nouo possit legem condere ꝛ antiqua sunt clarissima a-8 pud eum. ¶ †In gl. in ver. facti ꝯōne. in fi. Nota. gl. iuncto tex. pro statutis disponentibus sup facili pbatione habēda. nam facilis est pbatio que fit per instrumenta: vel per testes presentes: vel per cōfessionem partium.ꝛ vide qð no.in.c.cū ad 9 sedem.de resti.spo. ¶ †In gl. in ver. qui appellauit. ibi: secus est ð appellato ꝛc. Hec gl. videtur sentire primo ꝙ dispositio huius.c.non hꝫ locū in appellato: ꝛ ꝙ appellat⁹ debeat citari, vt sentit ibi: prius citato ꝛc. sed ꝯtriū est verū: quia hec

d ~Sebasti. Sapi. ¶ Questio iuris. Uide Bar.ꝛ Moder.i.l. prescriptione.C.si contra ius vel vtili.pu.vbi dicit ꝙ positioni iuris non est rñdendum qñ est ius scriptum: secus si est ius cōsuetudinariū: de quo vide Lanfran.de oria.in.c.qm̄ contra falsam.in ver.rñsiones.in.ij.col. š.de proba.ꝛ do.Fran.cur.in trac.positionum.in.xiij.breuiloquio.

e ¶ Positioni iuris. Et ꝙ non debeat fieri positio iuris: tenet gl.in.l. non fatetur.ff.de cōfes.imo plus ibi dicit Bar.circa fi.illius.l.ꝙ si fiat positio iuris ꝯ ius ꝛ aduersarius respondeat cōfitendo: illa ꝯfessio ei nō preiudicat. Item adde oīno hic quod sing. dicit Ang.in.d.l. nō fatetur.i fi.vbi dicit ꝙ bene potest fieri positio equitatis seu iuris equi. ꝛ hoc dicit esse de mente.l.ij.ff.de iu.ꝛ fa.igno.ꝛ est no.ad deducēdum in practica in materia spāli vel coram arbitratoribus cū quib⁹ seruat equitas vt fiat positio equitatis contra rigorē iuris scripti. Et ꝙ nō sit respondendū positioni iuris: tenet etiam Ang.in.l.j.in fi.j.colū.C. de confes.idē tenet Domini.xix.dist.in sum.circa.fi.ꝛ ad hoc alle.glo. in.c.j.in fi.in.vj.de quo vide late i.l. ornamētor.ff.de au.ꝛ ar.le.ꝛ Ol. in cōsi.ccxliij.ꝛ p do.Phi.ð peru. hic in.ij.co.ꝛ late hic per do.Ant. in.ij.col.cum seq. Anto. Fran. ¶ Circa istā materiam positionū vide p Spe.i tit. de teste.in.§.nūc videndū.i ver.sꝫ pone ago.ꝛ ibi p Bal.in addi.ꝛ p eundē Spe.in ti. depos.i.§.iij.i.v. fiūt quoqꝫ.vbi dicit ꝙ possunt fieri tā ab actore ꝙ̄ a reo. sꝫ pri⁹ dnt fieri ab actore nisi iudex ex cā statuat vtriqꝫ parti terminū ad parēdū ꝛ pbādū ꝙ ēt voluit Spe.i eo. ti.deposi.i.§.iiij. ver.hoc quoqꝫ.ꝛ habet p Alex.in l.si nō fuerit.ff.ð iureiu. ¶ Et addo qð positiōi iuris regul'r nō est rñdēdū.ita Bal. in.l.ij.qð obseruari.C.de iu.calū.in vij.col.ꝛ no.Bar. in.l.nō fatetur. in fi.col.ff.de cōfes. ꝛ vide gl.ꝛ Bar. in.l.j.in.ij.col.ad fi.C.de cōfes. vbi dixit ꝙ si tali positioni rñderetur rñsio non releuaret ponētē: ꝛ vid Ol.in ꝯsi.ccxliij. ꝛ istud itellige verū qñ positio eēt de iure scripto: secus si eēt de iure nō scripto: puta de ꝯsuetudine: qꝛ tūc tali positioni esset rñdēdū. ita Bald.in rubri.C. que sit lon.consue.ad fi.ꝛ Bar.idē voluit in.d.l.non fatet.de cōfes. vbi etiam dixit: ꝙ positioni iuris municipalis: vel extrauagātis dꝫ rñderi: ꝛ debet pbari si neget. ita Bart.in.l.p̄scriptione.C. si contra ius vel vti.pub.in vlt.col.ꝛ in.l.de qbus.ff.de legi.ꝛ q̄ dicat esse positio iuris: vide Bal.in.d.§.qð obseruari.in vlt.col.ꝛ in addi.Spe.in tit.deposit. in ver.vbi positio.ꝛ vide Pau.de cast.in.l.eum quem temere.in.§.j.ff. de iudi.ꝛ vide gl.in.c.ij.de cōfes.in.vj.ꝛ vide omnino Bal.in.l.eū virū. in.j.no.de fideic.vbi dixit ꝙ positioni de presumptione iuris dꝫ rñderi.ꝛ vide do.de Rota.in deci.cviij.in nouis.vbi dicūt ꝙ si fiat positio iuris: ꝛ illa admittat: vel super illa recipiant testes: valet talis testiuz depositio.qð est no. ¶ Uide omnino hic do. Philip. de peru.in.iiij. col.vbi in casu isto tenet contra glo.ꝛ Panor.

f ~Sebasti. Sapia. ¶ Pars citari. Contrariū sentit Bal.in.l.postꝙ̄ liti.col.iij.C.de pac.ꝛ in.c.cum inter.vos.š.de cōsue.ꝛ in.l.imperator. col.j.in fi.ver.item posito.ff.de statu homi. Pet.de anch.in consi.clxij. incipien.visis,col.ij.

constitutio prouidit tam cōtra appellantē ꝙ contra appellatū vt patet ibi:in absentē procedatur. Et hoc apertissime voluit gl.in ver.absentē.⁊ hoc idē ꝓbaꝛ in v̄.si quis aūt.vbi generaliter disponit.sꝫ dictū gl.potest ꝓcedere si appellatio nō eēt recepta a iudice nec approbata a parte tūc enim appellatus nō tenetur ire nisi citetur. ¶ In ea gl. ibi ⁊ no.ꝙ ꝗ appellat hec gl.vsqꝫ ad fi.ponit tenorē illius.c.j.eo. tit.lib.vj. Sed aduerte quia illud.c.j.solū requirit cōsensum appellati vt causa sit in curia. Sꝫ text.hic videꝛ velle vt sufficiat dilatio iudicis:sꝫ cōclude sic.ꝙ quādiu ad deuoluendū articulū appellationis sufficit delatio iudicis vel probatio partis per istū tex.qui loquitur alternatiue. sed quo ad hoc vt appellās teneatur deferre omnia munimēta cause vt omisso articulo appellationis possit procedi in principali non sufficit delatio iudicis sed requiriꝛ cōsensus appellati. Et an requiraꝛ consensus appellantis vt ꝓcedaꝛ omisso articulo appellatiōis dic vt no. ibi Jo.and.post Inn.vbi cōcludit ꝙ non. De hac materia vide dños de Rota decisio.xcviij.alˀas.ccix.vbi in effectu volūt qđ p̄misi:⁊ allegant Inno.in.c.interposita.j.eo. ¶ †In gloss.in verbo.obtineat in fi. sed contra hanc gl.⁊ contra tex.fortiter sic opponitur. si appellās non fuit prosecutꝰ in termino ergo appellatio fuit deserta siue sit appellatum a diffinitiua siue ab interlocutoria:vt in.c.personas.⁊.c.cū sit romana.s̄.eod.ergo iudex ad quem nō potest amplius se impedire vt in dictis iuribus cuius contrariū innuit ista litera. Solu. multa possent dici breuiter concludendo dic qđ si appellans ⁊ appellatus non prosequuntur in termino habent locum contraria adeo ꝙ si post terminum vellent prosequi appellationē nō minus censebiꝛ sniam transiuisse in rem iudicatā:quia partes nō possunt huic trāsitui in rem iudicatā renuntiare.vide tex.in cle.si appellationē.eo.ti.⁊ ibi gl.ij. Si autē appellans nō prosequeretur in termino appellato ꝓsequēte tūc quo ad appellantē deserta est appellatio ⁊ appellatus hꝫ facultatē approbādi desertionē vel petēdi vt ꝓcedatur in cā appellationis:vt qꝛ vult petere cōfirmationē seu reformationē sentētie ⁊ condēnationē expēsarū.⁊ in hoc casu ꝓprie loquiꝛ tex.iste maxime dū refert se ad.c.reꝑhēsibilis. s̄.eo.qđ loquitur de appellato ꝓsequente. Et aduerte qꝛ si est appellatum ab interlocutoria satis dicitur appellatus prosequi si comparuit in termino maxime si literas in termino impetrauit qđ voluit Federi. consi.cxxx.de hoc dico casum hic. Nam hic solum cōparuit appellatꝰ in termino:⁊ nihilominus dicitur ꝙ post terminū potest procedi cōtra absentē.⁊ idē dico si fuit a diffinitiua appellatū ex quo comparuit in termino hominis.vt hic:poterit enim postea finire appellationē in termino iuris non tū reputo vtile appellato ꝓcedere ⁊ ꝓsequi appellationem:sed melius est approbare desertionē ne exponat se periculo cōtrarie sentētie quā posset reportare in cā appellationis ⁊ expensas poterit cōsequi corā iudice a quo vt dixi in.c.reꝑhēsibilis prius allegato.

11 ¶ †Et vide no.dictum Specu.eo.tit.§.nūc vidēdum. versic.sed pone.vbi dicit ꝙ si appellatꝰ impetrauit literas in termino ⁊ appellās postea cōparēs velit appellationē ꝓsequi:pōt appellatus cōtradicere ⁊ renuntiare literis suis:quia quo ad appellantem appellatio fuit deserta.si tū vellet absolutus ꝓsequi audieꝛ etiam appellās. arg. l.petende.C.de temp.ap.in integ.resti.⁊ eorum que dixi.s̄.eo.tit.in rub. Si autē appellans cōparet in termino ⁊ appellatus nō:tunc casus est clarus:poterit enim appellās petere vt ꝓcedatur in causa appellationis contra appellatū ac si peremptorie fuisset citatus vt hic.sꝫ difficilius est si iudex ꝓnūtiat bene appellatum nunquid poterit ꝓcedere in principali sine alia citatione:de hoc dicā.j.sup gl.in ver.ac si perēptorie.⁊ vide ad materiā dños de ro.deci.lxij. ¶ In gl.in ver.ac si peremptorie ibi:vt si lis est cōtesta.⁊c. Aduerte qꝛ vt dicit Jo.an.⁊ bene quo ad decidendum articulum appellationis nō est necesse considerare an sit lis cōtest.vel non qꝛ sine noua contestatione potest decidi articulus appel.siue sit appellatū ab interlocutoria:vt in.c.interposita.j.eo.siue a diffinitiua.vt.j.eo.ꝑ tuas.sed consideratio gl.hꝫ locū in ꝓcessu sup negotio principali:vt si iudex prius ꝓnūtiauit qn̄ appellatū postmodū ꝯ absentē ꝓcederet put diciꝛ in prin.gl. Sꝫ dicit Jo.and.⁊ credo ꝙ bene:nouā citationē requiri ad hoc vt possit ꝓcedi super princ.nisi in casu.c.j.de elec.li.vj.⁊.c.cordi.eo.ti.li.vj.⁊ tota vis questionis depēdet ab intellectu illorum verborū ibi:ac si peremptorie vocatus ⁊c.nam si prefixio termini habet vim perēptorij quo ad articulum appellationis ⁊ cām principalem tūc bene diceret gl.sed certe de mente litere nō est nisi citare respectu articuli appellationis cū tantum hic loquiꝛ de articulo appellationis. Hoc videtur etiā ꝓbari in.d.c.cordi. arguendo ꝑ locū a speciali. An aūt in casu illius.c.requiraꝛ citatio sup principali. Jo.and.sentit hic ꝙ nō:sꝫ dic vt plene no.ꝑ do.de ro.deci.cxix. ⁊ vt no.in.d.c.cordi.qđ hic omitto.quia esset legere illud.c. ¶ In ea gl.ibi iudex pōt facere gratiā ⁊c. Nota bene istam glo.pro limitatione notabili ad.c.consuluit.de offi.dele ga.vt iudex possit facere gratiā cōtumaci ⁊ expectare in sequentem diem nisi ius sit acquisitū parti:puta quia ꝑ nō cōparitionē in termino deserta est appellatio qđ bene notabis. ¶ In gloss.in verbo saluis in fi.pondera bene hanc gloss.nam videtur velle ponere differentiā respectu desertionis inter appellationē interpositam a diffinitiua ⁊ ab interlocutoria:sed non instādo verbis dic nullam in hoc esse differentiam. Nam si neuter ꝓsequitur appellationem in termino hominis vbi prefixus est:vel in termino iuris vbi terminus hoīs nō fuit prefixus.quelibet appellatio est deserta:vt ꝓbaꝛ in.c. ꝑsonas.⁊.c.cū sit romana.s̄.e.sed altero in termino prosequēte nō est deserta appellatio etiā post terminū.vt.s̄.dixi.sed forte gl.sentit ꝙ hec constitutio nō habet locū in appellatione interposita a diffinitiua.d.Ant.dicit ꝙ nō videt cām restringendi cum tex.loquiꝛ indistincte.⁊ no.bene hoc dictū do.An.

12 ¶ †Sed vide Spe.eod.ti.§.qualiter v̄.si.porro.vbi latius attingit hūc articulū. Et vꝛ tādē ꝯcludere ꝙ delatio iudicis nihil operaꝛ in appellatiōe a diffinitiua:qꝛ nō pōt iudex nō deferre ꝑ.c.nō solū.e.ti.li.vj. sꝫ si appellatio approbaꝛ a pte tūc sentit ꝙ p̄fixio termini hꝫ vim perēptorij.⁊ hoc dictū est valde no.⁊ equū. sꝫ difficultas est quare hic pa.tm̄ saluauit cōstitutiones loquētes de appellationibꝰ interpositis a diffinitiua cū eadē sit rō in appellatiōibꝰ interpositis ab interlocutoria vt inducaꝛ desertio ex nō ꝓsecutione. Credo ꝙ ver.saluis ꝓprie habuit respectum ad processum qui omnino est futurus sup principali.sed in appellatione a diffinitiua non est necesse vt ꝓcedatur ad vlteriora si appellatꝰ vult cōtentari desertione appellationis.

13 ¶ †Nunquid aūt iste terminus habet vicē perēptorij respectu iudicis a quo neutro ꝓsequente appellationem glo.fi.in.c.in personas.s̄.eo.tit.sentit ꝙ sic. ⁊ etiā Host.sed nō puto hoc esse de mēte litere ꝑ principiū huius ca.vbi fit prouisio respectu iudicis ad quē.fateor tamen ꝙ iudex a quo poterit ꝓcedere appellatione deserta etiā sine noua citatione nō ꝑ hoc.c.sed ꝑ alia iura:vt in.c.directe.⁊ qđ ibi dixi.s̄.eo.⁊ ꝑ id qđ leg.⁊ no.in.c.eum qui. de do.et contu.lib.vj.dixi plene in.c.cum causa.de re iudi. vbi vide.

14 ¶ †In glo.in v̄.rata remanet.ibi:aliud in sen.excō.⁊c.dicit Jo.an.hoc procedere quādo appellatio sequiꝛ sententiā tunc bene est diuersitas inter sententiā excōicationis ⁊ alias snias:qꝛ effectus aliarū sniarū bene suspēditur ꝑ appellationem.vt in.l.furti.hic alleg.⁊ hic in text.nostro sed effectus excōicatiōis nō suspendiꝛ vt in.c. pastoralis.j.eo.sed vbi appellatio p̄cessit sniam nō est differentia inter excōicationē ⁊ alias snias q̄si velit dicere ꝙ snia que sequiꝛ appellationē legitimā non cōualescit ꝑ desertionē appellationis: vide tex.not.in.c.licet.[a] de sen.excō.li.vj.⁊ quāuis ille tex.loquaꝛ in excōicatione:idē tū est in alijs sentētijs:vt habes ibi glo.ordi.quā semper tenebis mēti.probaꝛ rōne.si appellatio fuit legitima habuit suspēdere iurisditionē iudicis vt in.c.si a iudice.eo.ti.lib.vj.adeo ꝙ appellās diciꝛ facere se exemptū quo ad illam cām a iurisditione iudicis a quo vt dicit tex.no.in.c.directe.s̄.e.ergo sententia vel alius actꝰ sequens appellationē legitimā est nullꝰ.ad hoc.c.nō solū.eo.tit.lib.vj. ergo ꝑ desertionē appellationis nō conualescit vt regula non firmatur de regu.iuris.li.vj. Potest ergo deserens appellationē allegare nullitatem actꝰ ad cuius ꝓbationem poterit doceri de pendētia appellationis. Et idē dicendū si appellans renūtiat appellationi sue vt actus gestus pendēte appellatione legitima sit nullus. Idem volunt dñi de ro.decisio.cxxvj.⁊ vide Archidia.viij.q.iiij.in summa.vbi autem appellatio sequiꝛ sententiam merito ꝑ desertionem trahitur retro effectus sententie:quia sententia a principio fuit valida ⁊ tū eius effectus fuit suspensus ꝑ appellationem:deserta ergo appellatiōe quia cessauit causa suspēdens remanet sentētia in priori statu. ¶ In eadē gloss.ibi:sed pone aliquem episcopū depositū ⁊c. Nota istam glo.vsqꝫ ad finē ⁊ idē in effectu tenet glo.viij.q.iiij.in summa ⁊ communiter approbaꝛ a doc.

15 ¶ †Ex quibus glo.no.primo ꝙ sententia depositionis suspendiꝛ per appellationē sequentem.⁊ aduerte licet nemo ponderet:nā videretur dicendum contrariū cū depositio ab ordine contineat in se suspensionem qꝛ depositio est ꝑpetua remotio ab altaris ministerio:suspensio ad tpˀs vt in.c.at si clerici.de iud.sed suspēsionis sentētia

a ¶ Nota ad ampliationē.c.lꝫ.de sentē.excō. ꝙ nō solū sentētia censure sꝫ et alia iudicialis lata post appellationē est nulla:ideo nō ratificatur:licet appellatio sit deserta.⁊ idē dicit do. Anto.hic ⁊ in.c. cū venissent.i.vij. col.de eo q mit. i pos.⁊ vide Bal. in.c.cum olim.in f.col.de do.⁊ contum.vbi dicit ꝙ post lapsa fatalia appellādi nō pōt quis ꝓsequi nullitatē attentatorū.⁊ alleg.Archi.viij.qđ.iiij.§. qđ autē.quē etiā alleg.hic iste.do. đ ro.dcis.cclvij. i ordine meo nouissimo.

nõ suspẽdit̃ p appellationẽ sequẽtẽ vt in.c.is cui. de sen.excõ.li.vj.ergo fortius idẽ dicendũ in s̃nia depositionis. Sed saluãdo istas gl.possumus sic dicere ꝙ speciale est in trib⁹ sentẽtijs cẽsure vt nõ suspendãt̃ p appellationẽ sequentẽ:vt in.c.is cui. p̃al.facit.c.q̃rẽti.de v̑.sig.hoc ideo:q2 s̃nie censure sunt medicinales ⁊ veniũt principaliter ad corri/gẽdũ aliquẽ:vt i.c.j.de sen.excõ.li.vj.vñ ne p̃textu friuole appellatiõis ipediret̃ correctio fuit indu/cta illa sp̃alitas in eis s3 s̃nia depõnis nõ est s̃nia censure:vt patet in.d. c.q̃rẽti.nã ibi iponit̃ in pe/nã maximã:vt in.c.tue.de penis.vnde cum sit res grauissimi p̃iudicij ⁊ cessat rõ p̃alle.d3 suspẽdi p

16 appellationẽ sicut certe s̃nie. ¶ †Ex quo posset attentari vnũ nouũ dictũ ꝙ si suspensio infligitur alicui in penã qḋ fieri põt iuxta not.p Inn.in.c.j. de exces.p̃la.in.c.ad hec qm̃.s̃.eo.dixi in.c.rep̃hen sibilis.ꝙ tũc talis s̃nia suspẽsionis suspẽdat̃ p ap pellationẽ sequentẽ.nõ em̃ põt tũc dici medicina. vide simile qm̃ iura cõiter disponunt vt suspensio ab officio nõ fiat sine monitiõe p̃cedẽte:vt i.c.j.de sen.excõ.li.vj.⁊ in p̃al.c.rep̃hẽsibilis.⁊ tñ vbi infli/git̃ in penã nõ est necessaria monitio.vt no.Inno. in locis p̃alleg.⁊ sic posset limitari dictũ.c.is cui. ¶ Scḋo p̃ncipaliter no.bonã limitationẽ ad.l. furti.ff.de his qui no.infa.ꝙ l3 appellationẽ non p̃sequẽs retro efficiat̃ infamis si s̃nia ifamabat: actus tñ gesti medio tpe rõne publici officij non retractãtur.facit.l.barbarius.cũ materia sua.de

17 offi.p̃tor. ¶ †Extra[a] gl.quero nũqd nõ p̃sequẽs appellationẽ[b] possit agere cõtra iudicẽ ꝙ inique siue per imperitiã cõdẽnauit eũ.videtur ꝙ nõ q2 nõ prosequẽdo renũtiauit appellationi:⁊ p cõse/quẽs videt̃ purgasse oẽ vitiũ s̃nie ⁊ renũtiasse ap pellationi cum accessorijs.arg.c.solitudinẽ.j.eo. Cõtrariũ tenẽt hic cõiter doc.q2 ex quo habeat duas vias:vnã p appellationẽ aliã agẽdi cõtra iudicẽ.insti.de obli.que ex qua.delic.nascũ.in p̃n. renuntiando vni nõ videtur renũtiasse alteri alle gant.l.contra maiores.C.de inoffi.testa .vide ho. ter.in simili.in.c.ex tuarũ.de auto.⁊ vsu pallij.⁊.l. domus.ff.de ser.v2.p̃d.vid Inn.⁊ Joan.an.in. c. sacro.de sen.excõ.vbi idẽ volunt ꝙ si fuit appel/latũ bis nõ licuit tertio appellare:vt no.glo.in.c. pastoralis.§.q2 vero.s̃.de offi.dele. Ista enim est alia via agẽdi ideo nõ ob.exceptio.l.cũ q̃rit̃.ff.de excep.rei iudi. Idẽ dicit Bar.in.l.j.ff.de appel. ⁊ in.l.fi.de extraor.cog.vbi etiã tractat quid de ar/bitratore cõsiliario ⁊ similibus. ⁊ de hic vltimis vide qḋ dixi in.c.q2 iudicante.de p̃scri.⁊ in Spec. de requisi.consilij.§.j.ver.consiliarij ⁊c. Idẽ dicit Jo.and.hic si vult agere ad penã quia iudex non detulit appellationi legitime iuxta nõ.i.c.de pro re.s̃.eo.nõ poterit agere nõ obstãte desertiõe ap/

18 pellationis. ¶ †In gl.in v̑ sic.careat in fi.Jo.an. ⁊ cõiter doc.sequẽtes reprobãt gl.dicẽtes ⁊ bene istũ terminũ hominis computandum in termino anni qui indulget̃ a iure:nã terminus hoĩs succe dit in loco termini iuris. Hinc est ꝙ lapso homi nis termino deserta est appellatio nec expectat̃ lapsus termini iuris vt in.c. persona.s̃.eod. Sed aduerte:quia contra hanc gl.puto casu3 exp̃ssu3 in.c.cũ sit romana.s̃.eod.vbi dicit tex.ꝙ iudex ex causa potest abbreuiare terminũ iuris:ergo com putat̃ in anno al's non esset abbreuiatio sed elon gatio. Item quia terminus prefigitur in odiũ ap/pellatoris:vt in.c.peruenit.s̃.eod. Sed si cõputa/retur in anno cederet sibi ad cõmodum cõtra.c.⁊

19 si necesse.j.de dote post diuor.resti. ¶ †In gl.fin. ibi ponit̃ in expẽsis.vide Fede.cõsi.clvij.vbi dicit ꝙ pena cõtumacie in hoc casu est duplex.nã p̃ce det cõtra absentẽ vt hic in ver.p̃senti.⁊ etiam con demnabitur in expẽsis tanq̃ cõtumax. Aduerte ex hoc qḋ sentit ꝙ vbicũq3 põt procedi cõtra ab sentẽ contumacẽ potest fieri etiã cõdemnatio ex/pensarũ:qḋ nõ v̑r verũ indistincte:quia cõdẽna/tio[c] expensarum fit rõne interesse partis.l. sanci/mus.C.de iudic.sed nullũ interesse põt pars pre/sens p̃tendere si p̃cedat̃ cõtra absentẽ.ergo nõ d3 habere locũ condemnatio expensarũ:sed poterit fieri cõdemnatio expẽsarũ in fine cause.q2 victus victori ⁊c. Uide pro hac materia glo.no.in.c.j. de elec.lib.vj.in fi.ibi per Joan.in nouel. dicã plene in.c.fi.de dolo ⁊ contu.ideo reuertẽdo ad text.no/strũ dicerẽ ꝙ si presens facit procedi in causa cõ/tra absentẽ nõ habebit locũ cõdemnatio expẽsa/rum nisi in fine cause si obtinebit in causa appel/

20 lationis. ¶ †Extra glo. querit̃ pro declaratiõe tex.qd intẽdit litera in v̑.ꝙ si.vbi dicit̃ ꝙ si p̃uo catio malitiose non sit recepta vel reprobata ni/hilominus d3 habere vigorẽ. Sol. quidã intelli/gunt qḋ habuit vigorẽ ac si fuisset recepta vel re probata ne malitia iudicis vel ptis noceat appel lanti sed hec opi.cõiter nõ tenet̃.cõis intellect⁹ ⁊ etiã verus est ꝙ si appellatio recipit̃ a iudice vel approbat̃ a pte p̃fixio termini h3 vicẽ p̃ẽptorij. vt in v̑.p̃senti. Si vero malitiose non recipit̃ a iu dice vel a parte habebit nihilomin⁹ vigorẽ quo ad retractationẽ attentator2:quoniã appellatio legitima suspẽdit iurisditionẽ iudicis:retractabi tur ergo quicqd gesserit post appellationẽ si rece perit vel nõ:vt in.c.nõ solũ.eod.ti.li.vj. Sed non habet vigorẽ vt termini p̃fixio habeat vicẽ perẽ/p̃torij:vnde nõ tenet̃ appellatus cõparere nisi ci

21 tetur.p hoc.c.p tuas.j.e. ¶ †Scḋo queritur nun/quid si terminus ab homine nõ fuit prefixus ha/beat locũ iste text.in termino iuris.vt sic termin⁹ anni habeat vicẽ p̃emptorij.quidã ꝙ non. Host. tenet istũ tex.p̃cedere indistincte cũ indistincte lo quatur Jo.an.sequit̃ primã opi.mouet̃:quia ter minus hominis p̃figit̃ ad appellationẽ inchoan dã merito h3 vicẽ p̃emptorij:vt p̃cedatur in cau/sa terminus iuris.s.anni p̃figitur ad appellatio/nẽ p̃sequendã ⁊ finiẽdã:vt in cle.sicut.eod.ti. ideo nõ potest habere vicem p̃emptorij:quasi sentiat qḋ post lapsum illius termini iuris non est locus p̃secutioni cũ rata maneat sentẽtia.d.Ant.dicit ꝙ põt habere locũ in termino iuris in casibus in quibus potest p̃cedi post terminũ iuris.⁊ obscure loquitur sed vult dicere ꝙ si altera pars compa/ruit in termino iuris q2 tũc potest p̃sequi post ter minum habebit ille terminus vicẽ p̃emptorij:s3 nõ credo hoc p̃cedere.q2 iste tex. vult ꝙ p̃cedat post terminũ ergo sequeret̃ ꝙ appellans vel ap/pellatus possit differre causam vsq3 ad vltimu3 diẽ anni:qḋ est falsum,nã si est appellat⁹ d3 p̃seq tali tẽpore ꝙ possit finire intra annũ.vt in.d.cle. sicut.⁊ in.d.aut.ei qui.si antẽ est appellat⁹ opor/tet ꝙ cõpareat saltem p mensem ante finem anni vt in.d.aut.ei qui.⁊.ij.q.vj.appellatore. ergo iste text.non habet locum in termino iuris. Ad idem adduco tex.hic expressum in ver.si quis autẽ. vbi dicit̃ ꝙ neutra partiũ põt p̃uenire istum terminũ. ergo loquitur de termino hominis:quia in ter/mino iuris põt appellans prosequi quando vult.

22 vt in.c.oblate.j.e.⁊ in.d.aut.ei qui. ¶ †An iudex prefigendo terminum ad appellationem p̃sequẽ[c]da3 videatur appellatiõi deferre:vt sic p̃fixio ta lis termini habeat vicẽ p̃emptorij put hic dicit̃: vt sic nõ exigat̃ alia receptio appellatiõis.dic ꝙ non.vt p̃batur in.c.oblate.vbi dilatio ⁊ termini p̃fixio ponunt̃ vt diuersa:ad idẽ bñ facit tex.vbi de vtroq3 fit mẽtio principaliter.⁊ sic sola p̃fixio termini nõ opatur dilationẽ.⁊ hoc t3 gloss.ord.in c.cũ appellationibus.j.eod.ti.lib.vj.vbi etiam p doc.⁊ ar.ij.q.vj.appellatore.⁊.d.de ro.deci.xcix.

23 al's.ccix. ¶ †Tertio hic q̃rit̃ de qb⁹ expẽsis põt iudex ad quẽ condẽnationẽ facere vide plene hic per Inno. Cõclusio sua est hec:ꝙ nedum potest cõdemnare in expensis factis post appellationẽ: sed etiã in expẽsis factis post sententiam ⁊ etiam ante sententiã in causa principali:ratio:quia iu/dex ad quẽ succedit loco iudicis a quo. ergo sicut potest addere ⁊ detrahere prime sentẽtie:vt in.c. raynutius.⁊.c.raynaldus.de testa.eodem modo potest condemnare in omnib⁹ expensis si iudex a quo minus bene pretermisit. Item si potest reuo/care cõdemnationẽ expensarũ factã per iudicem a quo ⁊ ita supplere vbi ille minus bñ p̃termisit. Et no.bene hoc dictum in alio:vt officiũ iudicis

ad quem

Sebast. Sapia.

a ¶ Extra. vide al leg p Alexã.in.l. iiij.§.fin.ff.de dã. infec.⁊ p Andre. sicu.in.c.pastora lis.§.q2 vero.s̃.d offi.dele. ⁊ in cõsi. xij.in quarto vo/lumi.vbi plura.

b ¶ Appellationẽ. Deserẽs appel/lationẽ nihilomi nus põt agere cõ iudicẽ vt puniat̃. q2 fecit litẽ suã vt q2 detulit appel/latiõi:idẽ esset si nõ appellasset et sic s̃nia trãsisset i rem iud.q2 pote/rit agere cõ iudi/cẽ s̃m glo.quã sic ibi itelligũt doc.i c.pastoralis.§.q2 v̑o.in fi. gl. mag. de offi.dle.⁊ adḋ a qḋ de ista doctri b na Jo.an.memi/nit Pe.de anch. in.c.j.i fi.de re iu/di.in.vj.⁊ idẽ qḋ hic dicit.t3 Bal. i.l.fi.C.de re iud. i v̑s.q̃ro si fuerũt. ⁊ alle.gl.i.d.c.pa storalis,⁊ idẽ di/cit Inno.in.c.sa/cro.in gl.sua.q̃ ẽ sup v̑.reuoca.de sentẽ.excõ.⁊ vide Bar.in disputa. sua inci.a s̃nia iu dicij q p iperitiã iudicauit.⁊ aliõ ꝙ ẽt qñ s̃nia trãsi uit in rem iu. ita ꝙ non põt appel lari tñ ille cõ quẽ ẽ lata poterit pe/tere restõnẽ i ite. ex clausula gñali si q̃ mihi ⁊c.istud fuit dictu3 Host. quẽ sequũtur ibi cõiter doct. exce/pto do.Abb.i.c. significantib⁹.de purg.vul.⁊ adde ꝙ istõ idẽ qḋ hic d̃t tenet Ang.in l.iiij.§.in eũ.ff. de dam.infec.⁊ alle. Inno.in.c.sepe.⁊ idem Bar.in sua dispu.q̃ incipit a s̃nia iudicis q p imperitiã iudica uit.⁊ bal.in.l.ob/seruare.§.profici sci.i.xxviij.q.ff.d off.procõ.⁊ Bal. i.c.j.de pace iur. c fir.⁊ sequit̃ Ro. p̃dictas oẽs quo tas allegãdo.i.d. l.iiij.§.in eũ.in v̑. ꝙ l3 pars nõ ap pellauerit a s̃nia iudicis.ita dicit Bald.in.l.item si res.in fi.prin.ff. d app.⁊ i.l.fi.in p̃n. in vlti.colũ. ff.qḋ q̃sq3 iur. ⁊ Ang. in.l.si filiusfa.ff.d iudi.⁊ Imo.in.c. fi.de emp.⁊ ven. ⁊ Bal.⁊ Ang.in d.l.j.in prin.ff.qḋ quisq3 iur. Item de qõne hic posi/ta p.d.Ant.vide p Bal.in.c.fi.i v̑s. scias.tamen.ti.q̃ tẽp.vide etiam p Ange.in cõsi.suo clxxxvj.qḋ icipit nũc videndũ. in vlti.col.⁊ ad p̃di/cta bene facit qḋ no.Bar.post gl.i l.j.in princi.in. ij. colũ.vers.q̃ro an iputet̃.ff.qḋ q̃sq3 iur.vbi dicit ꝙ l3 pars nõ appella uerit a s̃nia i qua iudex statuit ius iniquũ p hoc nõ cessat quin iudex teneat̃ hoc eodẽ iure iniquo vti cõ se. Item adde qḋ qñ dicit disposi/tio ꝙ omnino de beat stari senten/tie alicu⁹ siue sit equa siue iniqua tamẽ si iudex ini/que p dolum p̃/nuntiat cõtra eũ potest agi de do/lo.⁊ ad hoc ẽ tex. cum gl.sua.in.l.si p̃pter iudicium. §.plane.ff.si men. fal.mo.di.⁊ vide ad idẽ Bal.in.l. cũ duobus.§.fin. ff.p socio.

Sebast. Sapia.

c ¶ Cõdemnatio. Qḋ peti possint expẽse i hoc casu nõ rõne interesse sed in penã cõtu/macie tenet bal. in.d.l. sancimus. i.iiij.q.post Spe. in tit.de expẽ.§.si ante litẽ contesta tam.versi.quid si talis,

a ☞ Sebasti.Sap. ¶ Utrū iudex. Uide Abb.ꝛ Pe.de anc.in.c.finē litibus.s.de dolo.ꝛ cōtu.Bal.post Bar.in.l.fi.C.qñ ꝓuo.non est necess.
b ¶ Ná gl. Cū q tʒ.d.Ant.ibi ꝛ ibi Bart.i.l.iiij.§.hoc aūt iudiciū.i.v.q.ff.de dā.infec.Spe.in ti.de offi.iu.§.de serui.in v̇.post.litē.cū v̇.seq.ꝛ late defendit.d.Alexā.imo.in.l.ꝑperādū.§.finautē alterutra.C.de iudi.

c ¶ Ueniunt iure. Quo iure petāt expēse.vid hic.d.An.in.iiij.co.v̇s.fi.ꝛ i.c.ex pte.in fi.v̇.no.ꝙ cā de rescri.ꝛ vide Jnn.i c.calūniā.in fi.de pe.vbi dicit ꝙ expēse petūt actiōe i fcīū. Ex quo iure petūt expēse ʒ calūniosum accusatorē.vid p sal.i l.qui crimē.in.vj.co.v̇.nūc aliqua.C.q acc.Et ꝙ expense nō possint peti iure actiōis vt firmare.d.an.in.c.vnico.in vlt.col.de plus peti. Antoñ.Francis.
¶ Quo iure petūt expēse ꝛ qua actiōe.Dicas ꝙ qñq petunt ꝯditione ex.l.eū quē temere.ff.d iudi.vel cōditiōe ex.l.nō ignorat.C.de fr.ꝛ lit.expē.qñq actione in factū descēdēte ex edi.ꝑtoris.de bo.auto.iud.pos.vel d eo q mit.i pos.cā rei ser.qñq etiaʒ officio iudicis.de quo vid Spec.in tit.de dolo.i.§.fi.i v̇.verū.ꝛ in tit.de offi.iudi.in.§.vij.circa finem.
¶ Et adde ꝙ qñ ꝑ statutū vict⁹ victori cōdēnaret i expensis possent etiā peti ꝯditiōe ex statuto: vt per Bart.in.l.non solū.ff.de rei vend.
d ¶ Idē tʒ Sal.in l.ꝑperandū.§.fin aūt alterutra.C.de iud.q dicit esse tex.valde pegrinū.i aut.d execu.i pn.vbi dat legitimū modum iudici ꝓuidēdi circa expēsas q̄ añ li.ꝯt.precesserūt.tñ tu aduerte qd i illo tex.nō potest fieri fundamētū: qꝛ ille tex.ibi in spē nō declarat ꝙ iudex ꝓcedat si expense petite non sint.istā opi.tʒ et Cy.in.l.sancim⁹.in.viii.q.ꝛ ibidē bal.p illū tex.C.d iu.ꝛ late Jmo,

ad quē non versetur simpliciter in pronuntiando male vel bene appellatū:ʒ potest distinguere et reformare sententiā in aliquibus addēdo vel minuendo.vide qd dixi super rubrica. ¶ †Ultimo 24 querit Jnno.vtrū iudex[a] ex officio suo possit condemnare.etiam in expensis factis ante lit.contesta.concludit qd sic.vnde quemadmodum potest ex officio suo mulctare partē ante lit.ꝯtest.l.vna.ff.si quis ius dicē.eodē modo.pōt ex officio cōdēnare in expēsis factis ante lit.cōtest.ʒ nō fuerint petite p partē ꝛ notabis semp hoc dictū.nā glo.[b] tenuit contrariū in.c.fi.de do.ꝛ cōtu.dicendo qd expēse facte añ lit.cōte.veniūt iure[c] actionis ꝛ non officio iudicis:qꝛ ea q̄ fiunt ante lit.cōte.non pertinent ad officiū iudicis ideo cōcludit ꝙ nisi nominatim petant in libello nō potest iudex condēnationē facere per.l.ediles.§.itē sciendum.ff.de edi.edic.Sed tene primum dictum Jnnoc.[d] quia ea q̄ fiunt post lit.cōtest.per maxime pertinent ad officiū iudicis ita intellige.§.itē sciendum.non tamē sequit quin ꝛ ea que ante fiunt pertineant ad officium iudicis.nā vt.s.dixi ex officio suo mulctat cōtumacē ꝛ mulcta indicitur ex mero officio iudicis:vt no.Bart.in.l.ij.ff.si qs in ius voc.ꝛ multa alia explicat ex officio ante lit.cōte. ¶ †Ultimo 25 queritur pone ꝙ iudex pronūtiauit super aliqua exceptione ꝛ non condemnauit partē in expēsis: nūquid possit postmodū vsq ad finem cōdemnare in illis expensis.Jnnocē.[e] dicit hic notabiliter qd sic.quia semper durat officiū iudicis etiā per totū diē late sñie diffinitiue:vt in.c.cum appellationibus.eod.ti.lib.vj.imo plus dicit Jnno.qd si pars non appellauit[f] a pronunciatione super exceptione,non poterit post decendium appellare ab illa condemnatione expensarū.qꝛ cōdēnatio ista est executio illius pronūciationis.vnde nō appellando videtur acquieuisse illi interlocutorie nisi iudex excederet modū in taxatione:vel nisi pars posset ꝓbare qd ꝓbabiliter illā exceptionē proposuit.arg.l.qui solidum.§.etiā.ff.de leg.ij.et in c.j.in fi.de elec.lib.vj. ¶ †No.semper hoc dictuʒ 26 ex quo habes vnā bonā limitationem ad.l.terminato.C.de fru.ꝛ lit.expē.ꝛ aut.de iudi.§.oportet.ꝛ ad no.in.c.j.vt lite nō cōtesta.per do.Ant.in fi.vt post sententiā diffinitiuā nō possit iudex cōdēnare in expensis nisi per illam diem.secus in interlocutoria.tunc pōt vsq ad finē cause. Ratio diuersitatis est:quia per diffinitiuā expirat officiuʒ iudicis.merito non potest postmodū habere rationē de accessorijs:sed per interlocutoriā non expirat officium suum.ideo ꝛc.vide simile in.c.querenti.de off.deleg.

☞ Appellatione deserta ex negligētia partis iudex aliquo casu pōt ex suo officio inqrere de meritis propter que fuerat appellatū: et hoc qñ iudicis officiū exuberat:secus si concerneret merum commodum priuatum.3.

2 Accusator si cessauerit ab accu. potest iudex ex suo officio inquirere.

4 Facilitas que consideratur in vno casu presumitur in alio simili nisi probetur contrarium.

5 Argumentum a simili procedit licet nō in omnibus detur similitudo.

6 Compromissum quod fit in aliquē de eligendo: debent omnes de collegio approbare ꝛ in ipsum consentire.

7 Collegiati nō possunt cōmittere votū suū alicui nisi sit de collegio qñ alij opponūt:qꝛ interest collegij ne eius secreta pateāt forinsecus.al's si alij non opponūt potest votum extraneo committi.

8 Uniuersitas vel collegium potest regulariter statuere vt non valeat actus nisi habeatur omnium consensus item ꝙ valeat actus gerendus a pluribus de vniuersitate.

in.l.fi.i pe.co.ff.de re iud.Jo.an.ꝛ Jmo.in.c.auditis.de ꝑen.nūqd aūt iudex q pōt ex offō cōdēnare in expēsis nō petitis si nō cōdēnet teneat parti.dic ꝙ nō ita tenēt Cyn.ꝛ Bar.in.d.l.ꝑperandū.§.finautē alterutra.C.de iu.qꝛ dato ꝙ possit tñ nō tenet impartiri officiū si nō petatur p reg.l.iiij.§.hoc aūt.ff.de dā.infe.ꝛ ideo cautela est ꝙ petat ꝺm formā ibi p eos traditā et cum eis tenēt ang.ꝛ magis cōiter alij Joā.an.i addi.Spe.i ti.de expē.§.finautem.sup v̇ñ.j.ꝛ Dy.ꝛ Bart.in.d.§.hoc autē iudiciū.ꝛ gl.fi.in.c.fi.de rescri.ꝛ tenēdo hāc ptē add illd qd dicit Bal.in.d.§.finautē alterutra ꝙ suf ficeret petitio implicita vl' gñalis: puta peto sñiam p me ferri qꝛ tūc video petijsse ꝙ ferat sñiam tā super pn.ꝙ sup accessorijs ꝛ sic sup expēsis.ar.l.fi.C.de an.exce.qd dictū seqt ꝛ reputat tenēdū menti Pan.de ca.ꝛ ibi seqt simplicit.d.Alexan.de imo.
¶ Jnn.ꝛ ipm refert ꝛ simplr seqt pau.de ca.i.l.sancimus.C.de iudi.
☞ Sebasti. Sapi.
¶ Jnnocē.Uide Bar.referentem Jnno.in.l.terminato.i.ij.col.C.de fruc.ꝛ lit.expen.refert Jas.in.l.ꝑperādū.§.finautē alterutra.col.ix.v̇.scdo q̄ro.C.de iudi.vbi limitat vt per eum.
¶ Appellauit. Si lata fuit iterlocutoria a q̄ nō fuit appellatū tēpore debito post ea lapsis.x.dieb⁹ ferat sñia super expēsis illius interlocutorie non poterit appellari nisi mod⁹ excedat.Et adde qd istud dictū Jnn.alle.ꝛ sequit ro.in suis singu.ꝛ dicit ꝙ q nesciret istud dictū in curia romana reputaretur grossus.ꝛ p hoc optime facit qd no.do.Ant.in.c.quintauallis.in prin.in iiij.co.de iureiu.ꝛ in.c.pastoralis.in.iiij.col.j.co.

9 Judex ad euitandum scandalum potest se intromittere vbi non habet iurisditionem.

10 Judex a quo potest se intromittere ad faciliorē exitum appellationis:ex officio tamē suo.vcʒ vt hoc ab eo gestū teneat:nō autem ꝙ pars teneat sue citationi parere:ita collegi ex hoc.11.

12 Cardinali etiā legato non credit in ꝑiudiciū partiū de iure cōi:nisi sit consuetudo in contrarium.

13 Electus an ꝛ quando ꝛ in cuius manibus possit renuntiare iuri suo.14.

15 Electio secunda an ꝛ qñ valeat prima nō cassata.

CONstitutus. Si appellans in cā electionis intra tp̄s legitimū non prosequitur nō per hoc ꝑiudicat cognitioni faciende officio iudicis super impedimētis electi.vel summa generalius ꝛ notabili⁹ sic. Appellatione deserta p negligentiā appellātis pōt iudex ex officio procedere in casib⁹ in quib⁹ eius officiū exuberat ꝛ est casus valde not. Diuidit: primo ponit partis narratio.ibi:intellecto. Secundo pape motiuū ꝛ iudicū datio. ¶ Casus literalis. Uacāte decanatu claromon.quidā canonici cōtulerūt potestatē eligendi in epm ꝛ quidā non hoc acto in illa translatione ꝙ eps nō procederet ad electionē sine alijs:dū essent in tractatu electionis.xj.canonici appellauerūt ne aliqs eligeret in decanū sine assensu oīm:eps cū quibusdā alijs contulit decanatū archidiacono eiusdē ecclesie:ꝛ pars alia aliū elegit. Quidam cardinalis le.aposto.sedis p partes illas iter faciēs examinationē electionis illius cōmisit duob⁹ abbatibus vt causam instructā ad sedē apost.remitteret nō vt appellatiōi interposite derogaret.facta examinatiōe cardi.trāsmisit illam ad sedē apo.partibus postmodū in presentia pa.constitutis. Archi.predictus ꝑdicta omnia allegauit petēs electionē de se factā cōfirmari. Ex parte aduersa responsum fuit:qd nō erat cōfirmāda sed infirmanda:quia facta fuit post appellationē ꝛ ꝯtra formā epo traditā.ꝛ qd Archi. sponte renuntiarat facto epi.ad hoc fuit pro Archi.allegatū qd illi nō erant vlterius audiendi cum appellationē suā.j.annū nō fuerūt prosecuti: Dñs pa.his ꝛ alijs auditis intellexit p assertionē Card.predicti ꝙ sub ea forma fuerat appellatū ne sine assensu omniū procederet in electione decani ꝛ ꝙ appellationē intra annū nō fuerāt prosecuti.nec allegauerūt causam propter quā esset eis biēnium cōcedendū:quia sicut intra annū miserūt bis nuntiū ita potuerūt mittere procuratorē: verū tamen ne videat do.pa.peremptorias exceptiones ex eorū parte propositas sub silentio ꝑterire mādat iudicibus quatenus si cōstiterit Archi.sponte renuntiasse facto epi ex quo facto nititur:vel si constiterit ipsum epm ꝓcessisse ad electionē ipsius archi.cōtemptis ꝑdictis canonicis sine quibus ad electionē procedere non valebat ꝺm sibi traditā potestatē:eidē archi.super decanatu silentiū imponat.alioquin nominationē siue electionē de alio factā ꝛ quicquid fuerit secutum ex ipsa denuntiet irritum ꝛ inane. Ber. ¶ †Primo no.ꝛ tene menti 1 qd dixi in scdo summario qd deserta appellatione ex negligentia appellantis nō cessat officiū iudicis quominus possit ꝓcedere ꝛ inquirere de meritis eorū ꝓpter que fuerat appellatū:ʒ hoc intellige vbi iudex ex officio suo potuisset aliter procedere sicut ex causa electionis.nā negligētia partis nō debet nocere officio iudicis.ex quo eñ duo sunt modi ꝓcedēdi vno sublato remanet reliquus.pro hoc.c.ex tuarū.de auto.ꝛ vsu pal.ꝛ c.accedens.j.de accusa. ¶ †Sic videmus in simili 2 in instantia principali qd deficiēte accusatore iudex procedit ex officio ad vtilitatem reipublice.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Oino simile. vi de Abb. et alios i. c. trāslato. s. de cōstitu. ⁊ nūquid allegāti simile d'beat ꝓbare similitudinē i eo in q̊ res cōueniūt: an v̄o aduersario incūbat onus ꝓbādi dissimilitudinē vt tollat fūdamētū a simi. non repio ab aliquo tactū. ego tetigi in repe. l. qd̄ nerua. in. j. not. ff. de posi. cōsiderādo an ea q̄ allegant̄ pro similibus habeant plures differētias. an vero plures conueniētias. qꝛ p̄rio casu incūbet on⁹ probandi similitudinē. i scd̄o casu incūbit neganti. vt ibi late probant. Zacharias.

b ¶ Nemo dissentiat. Solus em̄ cōtradicēs impediret illud vt dixi in apo. ad istū in. c. in causis. nu. z. in versi. oib⁹. s. de elec. ⁊ no. Cardi. manda. in suo tracta. de elec. pte ij. c. lix. fol. viij. et ibi in apost. in v̄. specialiter.

c ¶ Scandalum. Si iste intellect⁹ esset ver⁹ redderet istā d̄cre. mulltum singu. sed diuinat ideo itellectus quem ponit do. Anto. hic est amicus lr̄e sz. d. Bar. de bel. hic i addi. ad. d. Ant.

d ¶ In legato. vid̄ d̄ ho c. d. Ant. hic in. ij colū. ver. op. ꝙ nō stetur ⁊c. q dicit ꝙ nō statur assertioni cardinalis legati: licet aliter de cōsuetudine obseruet̄: sz de hoc vide p eūdem ⁊ ꝙ ibi post istū addidi in ca. qm̄ s. in. xxviij. co. de probatio.

vt in. c. crimina. j. de collu. facit optime. l. q̄uis. C. de adul. vide aliud simile in. c. si forte iūcta glo. de elec. li. vj. ⁊ bonū tex. in. c. cū nobis. ⁊. c. cū dilecti. de elec. ¶ † Sec⁹ dic vbi esset talis causa i qua nō exuperaret officiū iudicis vtputa concernens merū cōmodū puatū qd̄ tūc iudex non debet se impedire actore vel appellatore cessante iuxta notata in. c. ad nostrā. el. ij. de iureiur. vide bo. tex. cū ibi no. in. l. iiij. in. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infe. ⁊. l. ad peremptoriū. ⁊ qd̄ ibi p Barto. not. ff. de iudi. ¶ Scd̄o not. ⁊ tene menti istū tex. ꝙ lz legatus etiam cardinalis nō possit se intromittere de appellatione interposita ad papam in ipsius appellantis preiudiciū: pōt tn̄ se ingerere extraiudicialiter vt cām istructā remittat ad papā. de hoc j. plenius. ¶ † Tertio no. ⁊ est tex. iste bene notandus in alio qd̄ vbi duo sunt paria expedibilia si probatur vnū fuisse gestū presumit̄ potentia expediendi aliud: licet illa non sint omnino similia. Nā papa arguit̄ hic de missione nuncij ad missionē ꝓcuratoris vt quēadmodū potuerūt isti mittere nunciū ita presumit̄ potuisse mittere procuratorē: tn̄ vt dicit Jo. and. ⁊ bene: qꝛ facilius reperit̄ nūtius q̄ ꝓcurator: ⁊ qꝛ per talia loca transit nūcius per que nō posset transire ꝓcurator sz prima fronte stat prima p̄sumptio. ⁊ idē probat̄ in. c. cū dilecti. de do. ⁊ cōtu. ¶ † Ex hoc infert̄ ad vnū dictū notabilissimū ꝙ procedit argu. a simili lz illud nō sit oīno simile.[a] facit qd̄ not. Jo. and. in. c. nō pōt. de p̄ben. li. vj. in nouel. facit tex. in. c. cū dilecta. de confir. vti. Sed modus destruēdi hoc argumētū est probare dissimilitudinem in illo actu ad quē fit collatio: vnde si isti ꝓbassent iter fuisse tutū nuncio ⁊ non procuratori ꝓculdubio cessasset ista presumptio. ad hoc ꝙ no. in. c. trāslato: de cōsti. ⁊ in. l. non possunt. ff. de legi. ¶ Not. quarto vnā partē capituli posse vota sua in aliū etiā forinsecū a collegio cōpromittere. ¶ † Sed contra hoc op. de. c. qꝛ propter. de ele. vbi leg. ⁊ not. ꝙ ad hoc vt valeat cōpromissum sup electiōe oportet vt nemo dissentiat[b] in. c. cām que. de elec. Itē non pōt quis cōmittere votū suū nisi sit impedit⁹ nec tūc nisi ei q est de collegio. vt. d. c. qꝛ ppter Sol. dicit Inn. lz specifice nō attingat hec cōtraria quia cōtrariū procedit hodie: sz olim poterat fieri qd̄ hic dicit̄ ⁊ sic sentit ꝙ in hoc istud. c. sit correctū. Pet. aliter dicit ꝙ cōtrariū ꝓcedit in his electionibus in quibus est seruanda illa forma illi⁹. c. qꝛ ppter. s. qñ per mortē prelati ecclesia remanet viduata. do. Ant. distinguit ꝙ aut minor pars seu maior vult facere cōpromissum etiam in preiudiciū nō consentientium ⁊ nō possunt: vt in. d. cap. quia propter. ⁊ no. in. d. c. scriptū. eod. ti. Aut vult cōstituere procuratorem ⁊ sic non tāgēdo aliorū preiudicium: ⁊ tūc ibi est seruanda forma. c. quia propter. non potest nisi prout ibi dicitur. Sed si non est seruanda forma illius. c. potest procedere dictū Petr. ⁊ qd̄ ibi dicit̄. Aduerte latius. nā respectu compromissi arctantis alios non consentientes verū est vt omnes debent cōsentire qꝛ tractatur hoc casu de preiudicio iuris singulorū vt priuent̄ facultate vocis dāde: ideo nō sufficit maior pars. hoc puto verū nedum in actu electionis sed in oībus actib⁹ vniuersitatis per rationē predictam. ⁊ per ea que not. in. c. quia propter. et in. c. scriptū. ⁊ ita pluries in varijs actibus allegaui in consilio senensi generali. sed quo ad facultatē cōstituēdi procuratorē credo spāle sit in qualibet electione vt nō impeditus nequeat cōmittere alteri vices suas alijs maxime cōtradicētibus p. c. qꝛ propter. §. illud p̄alleg. ⁊ facit ratio. c. as cui. de offi. de leg. lib. vj. c. cū in ecclesijs. de preben. eo. li. Sed in alijs actibus poterit nō impedit⁹ cōmittere qꝛ hoc non reperitur prohibitū. ¶ † Nunquid autē possit cōmittere extraneo vt forinseco a collegio. credo ꝙ nō possit contradicente vniuersitate qualiscunqꝫ sit actus gerendus: qꝛ interest vniuersitatis ne eius secreta pateant forinsecus: ⁊ qd̄ sentit Joan. and. in regula qd̄ alicui. de regu. iur. lib. vj. in mer. ⁊ sic intellige text. c. pen. de ele. eo. li.

¶ In glo. in verbo omniū. ibi non valuisset appellatio. dic s̄m doct. qd̄ imo valuisset si in cōpromisso fuit actū vt eps nō eligeret nisi habito oim̄ consensu ⁊ hoc iudicio meo videtur probare tex. iste ppe finē. in ver. vel predictū epm ⁊c. ¶ † Ex quo notabis bene ꝙ isti de vniuersitate possunt statuere vt nō valeat actus nisi habeat̄ omniū consensus nec est cōtra ius cōe: ex quo a principio hoc voluerūt oēs: hoc ꝓcedit nisi in actu esset a iure ꝓdita certa forma vt valeat actus a maiori pte ⁊c. vt in. c. qꝛ ppter. de elec. vel nisi ppter istā reformationē impediret̄ vtilitas ecclesie. Quid em̄ si nūq̄ possent oēs esse cōcordes ⁊ instat necessitas vel vtilitas ecclesie, certe tunc putarē actū valere a maiori parte. arg. c. j. de his que fiūt a maio. parte capi. facit qd̄ leg. ⁊ not. in. c. cū oēs. de consti. sic ecōtra potest vniuersitas statuere vt valeat actus gerendus a pluribus de vniuersitate; licet nō faciāt maiorem partem totius vniuersitatis: sed sint plures partiū cōparatione minoris. vide glo. no. quā semper tenebis menti. in. c. si eū. de elec. lib. vj. alias autem non valet quicqd faciunt plures de vniuersitate nisi cōstituāt maiorē partē totius vniuersitatis. ⁊ est tex. no. in. c. cum ecclesia. el. j. s. de elect. hoc ideo quia non reperitur hic vniuersitas ex quo nō est maior pars toti⁹ vniuersitatis. l. ꝙ maior. ff. ad muni. ⁊ in. c. j. de his que fi. a maio. parte capi. ¶ In gl. in ver. delegauit in fi. dantur ⁊ alie plures sol. per doct. inter cetera dicit Inno. ꝙ vbi negatur fuisse appellatum vel appellationē deuoluisse negotium potest inferior de hoc cognoscere. Sz hec sol. licet sit vera in se ⁊ notabilis. facit qd̄ ipse no. in. c. pastoralis. §. preterea. de offic. delega. nō tn̄ cōgruit huic litere qꝛ hic inferior cognoscebat vt causam magis instructā remitteret: nō aūt vt videret an sua esset iurisditio. ¶ † Hosti. dicit ꝙ hic imminebat scandalum,[c] ideo potuit legatus se intromittere. argu. equissimum. ff. de vsufru. ¶ Not. hāc sol. in practica: sed non cōgruit litere quia non allegat causam scādali sed facilioris instructionis. ¶ † Do. Ant. dicit inferiorem se posse intromittere ad effectum: de quo hic cum hoc tendat ad faciliorem exitū cause appellationis. per ea q̄ no. in. c. ij. de matri. cō. cōtra inter. eccle. allegat Spe. de offi. lega. §. nūc ostendēdum. ver. xxxiij. Non credo hoc procedere in quolibet inferiore maxime a iudice a quo fuerit appellatū: per tex. apertū in. c. si a iudice. eod. ti. li. vj. vbi dicitur ꝙ appellans nō tenetur cōparere ad citationē iudicis a quo nisi solum ad audiendam reuocationē grauaminis: ergo non tenetur cōparere si citat vt causam magis instructā remittat ad superiorē. sed hoc puto eē speciale in legato de latere: vt dicit hic Gof. tū quia legatus representat personā pape: tū qꝛ ex quo est cardinalis ⁊ sit de collegio ipsius pape potest se intromittere ad hunc finē vt cām magis instructam remittat ad papā. ita proprie loquit̄ Spec. vbi. s. licet. d. Anto. eū alleget generaliter. vide circa hoc multa tacta p Spe. ibi: ⁊ hec notabis. ¶ † Nec obst. motiuū do. Anto. fateor em̄ ꝙ inferior pōt se impedire de cōcernentibus faciliorem exitum cause appellationis qñ vult prohibere de nouo attentanda: vt in. c. cū teneamus. s. eo. ⁊ in. c. ij. qd̄ ipse allegat. vl̄ qñ partes nō cōtradicūt secus aūt vbi appellās cōtradiceret. ⁊ nihil de nouo attentat. vt in. d. c. si a iudice. ¶ † Sed extra gl. opp. cōtra tex. alio modo videt̄ enim ꝙ assertioni istius legati nō erat stādū in preiudiciū partiū: vt in. c. cū a nobis de test. Host. hic primo soluit ꝙ partes acquieuerint relatiōi legati vel hoc est speciale in legato[d] de latere ex cōsuetudine generali vt credat̄ relationi illius. sed de iure cōi sec⁹. est vt ꝓnuntiauit papa Clemēs: vt refert Spe. in ti. de teste. in. §. j. ver. sed nūquid aduocat⁹. Ego allego gl. no. in. c. sicut. j. de sen. excō. q vult qd̄ de iure nō creditur legato etiā cardinali in preiudiciū partiū. cessante ergo consuetudine tene primā sol. ⁊ no. hoc cōe dictum doct. in illa gl. ¶ † In gl. in verbo renūtiasse ibi: qd̄ ei licuit. s. hoc oppo. de. c. admonet. ⁊. c. qd̄ in dubijs. de renū. vbi nō renūtiat quis beneficio nisi in manibus superioris. Sol. Host. ꝙ electus in discordia etiā si consenserit ⁊ sit appellatus ad superiorē pōt renūtiare iuri ex quo non habet ius pacificū: secus vbi cōsensisset ⁊ nulla discordia subesset. ¶ † No. ꝑmū dictū sed intelligerē s̄m no. per gl. in. d. c. qd̄ in dubijs. aliqd in clemen. gratie. de rescri. ⁊ gl. in. c. si electio. de ele. lib. vj. que est multū notabilis ⁊ generaliter tractat an ⁊ qñ possit electus renunciare iuri suo. vt ibi. ¶ † In gl. fi. in fi. de hac materia an ⁊ qñ valet secūda electio prima nō cassata, dic vt no. in. c. considerauim⁹. ⁊ in. c. auditis. de elect. An minor pars cōtempta in electione prima possit procedere ad scd̄am sicut fecerunt isti. dic vt plene no. in. c. bone. ⁊. in. c. qꝛ propter. de elect.

1 Prelatus timens ne patronus presentet aliquem non idoneū ecclesie ad preces forte aliquorum potest ipsum adiuuare vt bonū ⁊ vtilem presentet.

2 Conscientia debet esse informata iudicio rationis ⁊ secundum deum al's non excusaret.

3 Eps ⁊ quilibet administrator nō solum debet esse idoneus sed vtilis.

4 Scholaris notorie peritus transit sine examinatione vel saltem modica pro forma.

Notus potest promoueri sine examinatione.

5 Possessio in beneficialibus transfertur per inuestituram factam post electionem ⁊ confirmationem.

6 Electus ⁊ confirmatus debet consequi possessionē nō obstante appellatione vel electione de alio extraiudicialiter facta.

7 Electores qui eligunt idoneū:an vulnerēt cōsciētiam eorum si possunt idoneiorem eligere.
Peccatum non incurrit qui operatur bonū ꝛ potuit optimum operari.
8 Habens duas voces:vnā iure proprio:aliā tāq̄ procurator non potest vnam vni dare:ꝛ aliā alteri ꝛ si secus fecerit non tenet.
9 Prelatus impeditus administrare propter senectutem remouetur:ꝛ ei datur coadiutor.
10 An ꝛ qñ sit eligēdus potius in platurā doctus diues an potens:ꝛ qñ electio facta de aliquo istorū cassetur tanq̄ non expediens ecclesie.11.
12 Diuitie an ꝛ qñ possunt possideri sine peccato.
13 Causa si exprimatur vna ex multis que sit friuola alie etiam presumuntur friuole.
14 Confirmatio electionis an ꝛ quādo habeat vim diffinitiue sententie.
15 Agenti possessorio adipiscende in beneficia lib^o obstat exceptio defectus proprietatis si incontinēti potest probari.ꝛ alie de quibus hic.

COnstitutis. ¶ Appellatio frustratoria possessionē cōfirmati non impedit.ita cōiter summat. Sꝫ ꝫ hāc summationē hec decretalis esset de idubio ideo summo sic. Cōtra electū vel ꝯfirmatū nullū aliud ius spectantē nō admittitur regulariter exceptio vel appellatio maxime frustratoria ad impediendū electionis ꝛ cōfirmationis effectū.sed possessione habita poterit accusari vel denūtiari.ꝛ ꝑm hoc est casus notabilis.Diuidit:primo narrat factū.scdo diffinit:ibi nos ergo.tertio ꝓtestatur.ibi: si quid.¶ Casus literalis.Uacāte ꝑpositura sancti Saluatoris die statuta ad celebrandū electionem:eps metensis abiurauit canonicos illos per patrē ꝛ filiū ꝛ spūsanctū:vt ꝑm deū vnū eligerēt de duobus in quos partes videbantur cōuenisse quem magis vtilē ꝛ idoneū ecclesie reputarent post hoc decanus cū qbusdā nominauit ꝑpositū cantorē metēsem.cātor scti Saluatoris cū qbusdam alijs cōcorditer cancellariū metēsem elegerūt in ꝑpositū.eius electionē tanq̄ a maiori ꝛ saniori parte capituli metēsis eps cōfirmauit.ꝛ cum vellet ei dare inuestiturā:decanus appellauit ad sedē apo.ꝯ ipsum impotentiā allegādo dicēs illū cācellariū impotētē in partib^o illis in qbus bona ꝑpositure cōsistūt:addens q̄ alia sibi opponeret in ꝑsentia pape q̄ in ꝑsentia iudicis suspecti noluit explicare.demū causa ista ad sedē apo.est delata.decanus ꝑ parte sua in presentia pape hec ꝛ alia ꝓposuit do.pa.examinato negotio et cōstitit euidēter app.cām corā epō expressam rōnabilem nō fuisse ꝛ aliā nō exꝑssit q̄uis dixerit qd exprimeret corā papa:vnde ipse statuit vt p ea q̄ dicta fuerūt cōfirmatiōis effectus nō debeat impediri.postq̄ vero pacificā possessionē ipsius ꝑposituræ habuerit si cōtra ipsum aliquid proponere voluerit:nō in modum exceptionis sed in modū denuntiationis vel accusationis licētiā habeat ꝓponēdi.Ber.¶ No.primo superiorē posse per abiurationem astringere electores vt eligant ꝑm deū ꝛ conscientiā magis idoneū ꝛ vtilē ecclesie et hec abiuratio^a est loco iuramenti:vt in gl. ij. quā tene menti.ꝛ idē Archidi.ij.q.v.si quis. ¶ †Ex hoc infero ad vnā notabilē theoricam q̄ ibi episcopus timet q̄ patroni nō presentēt vtiliorem: ecclesie propter preces aliorū ꝑ dilationē carnalem q̄ possit eos ꝯstringere iuramēto vel ab hac abiuratione vt presentēt magis idoneū ꝛ vtilem ex quo eū de iure ad hoc tenet.vt.ꝭ. dicam ergo pōt superior interponere partes suas.¶ †Scdo no.q̄ quis debet eligere ꝑm deum ꝛ iustā cōscientiam:ergo non sufficit sequi puram conscientiam nisi illa sit informata ꝑm deū.Ūn alibi dicit text. not.quē tene menti:non debet puritati cōscientie deesse iudiciū rōnis.vnde peccat ille,q sequit cōscientiā suā nō informatā ꝑm deū lꝫ credat bn̄ facere.vt in c.nō solū.vbi ter.de reg.lib.vj. Ná peccat iste p ignorātiā ꝛ sic nō excusat maxime circa ea q̄ sunt dei.xxxviij.di.q eo.de pe.di.ij.q sciendū.

3 ¶ †Tertio no.q̄ eligēdus in prelatū non solum dꝫ esse in se idoneus:sed etiā vtilis ecclesie.Et idō alibi dicitur q̄ eps nō debet esse custos chartaꝝ nec solum attendere studio literarū sed etiā alijs exterioribus:vt in.c.canonib^o.xvj.q.j.facit.xxxix. di.c.petrus.vbi simplicitas repellit a ꝓmotione. ¶ Itē no.q̄ canonici tenētur eligere magis idoneū non ergo satis est q̄ sit idoneus dūmodo reperiatur idoneior.qd an sit verū idistīcte dicā in
4 glo.iij.¶ †Itē no.q̄ notus pōt ꝓmoueri sine examinatione:habet enim testimoniū totius populi vide bo.ter.in.c.nullus.xxiij.di.facit iste text. vt scholaris notorie peritus transeat sine examina-
5 tione vel saltē modica pro forma.¶ †Itē no.q̄ ꝑ inuestiturā factā post electionē ꝛ cōfirmationem trāsfertur possessio.de hoc plene no.in.c. trāsmis-
6 sam.de electione.ꝛ in.c.ij.de cōsuetu.¶ †Ultimo no.q̄ electus ꝛ cōfirmatus nō obstante electione vel appellatione extraiudiciali debet ꝯsequi possessionē nā exceptio nō est hoc casu ꝓportionabilis,petitioni possessionis:q: petens possessionem petit qd facti.sed exceptio opponit iuri.qd dicā latius.ꝭ.cum glo.f.Alia nō colligo q: examinabunt.ꝭ.in glo.iij.no.gl.ex qua habes duas conclusiones.Prima q̄ doctior ꝛ scientior est eligēdus. Scda q̄ licet nō eligat doctior ꝛ scientior tenet electio dūmodo sit facta de idoneo.ꝛ de hoc vide
7 plene gl.viij.q.j.in.c.licet ergo. ¶ †Sed dubitat
b nunqd eligētes^b vulnerēt cōscientiā suam eligendo idoneū ex quo potuerūt eligere idoneiorēꝫ. d. Anto.hic in quodā notabili q̄ sic:nihil tamē allegat preter istū ter.Tu vide gl.hoc disputātem in.d.c.licet ergo.q̄ refert varias opi.Finaliter concludit contrariū sicut enim agens bonū nō peccat si pōt facere magis bonū:ita eligētes idoneū nō peccāt si potuerūt eligere idoneiorē. Alij contra vt ibi no. Arch.vbi dicit q̄ in voluntarijs proce dit illa opi.gl.sed in necessarijs opꝫ eligere meliorē.vt in.d.c.licet ergo. Hoc idē reperio sensisse Fede.cōsi.xc.vbi dicit q̄ eligentes non saluāt cōscientiam suā si potuerāt eligere meliorē.In hac materia sic distinguerē comprehendendo vtrāqꝫ cōclusionē gl.q̄ aut a principio fuit appellatum ni fieret electio de idoneiori:tūc ꝛ puto q̄ si in eodē collegio repitur idoneior nō valet electio fctā de idoneo cū de iure teneatur eligere idoneiorē: vt in.d.c.licet ergo ꝛ in.c.dilecti.de cle.ꝛ iusta fuit causa appellādi vel saltē talis electio retractabitur per superiorē in cā appellatiōis qd sentit gl. in.d.c.lꝫ ergo.Aut nō fuit appellatū: ꝛ tūc tenet electio facta de idoneo ar.in.c.cū nobis.ꝛ.c. cum dilecti.de elec.facit ter.cū gl.i.c.cū terra.e.ti.Sed eligētes peccāt nō eligēdo idoneiorē ꝑ iura superius allegata ꝛ q: tenētur ecclesie cōsulere melio-
8 ri mō q̄ possunt.¶ †Pro hoc optime facit text. iūcta gl.i vbo nihil.in.c.pe.de ele.li.vj. vbi dr qd q habet duas voces:vnā iure ꝑprio aliā tāq̄ procurator nō pōt vnā vocē dare vni:aliā alteri ꝛ si aliter facit nihil valet:ꝛ est ratio q: eadē cōscientia qua tenet eligere meliorē etiam iure ꝑprio dꝫ eligere tanq̄ procurator.si ergo satis esset eligere idoneū posset ꝛ qs diuidere illas voces in duos idoneos:sed quia habet eligere idoneiorē ille voces nō sunt separabiles.no.hoc q: habes veram rationem decidendi ad illum ter.quia ibi nō redditur.Et intellige predicta qñ in eodē collegio reperitur idoneior:alias aūt non teneretur eligere idoneiorē de alio collegio q: honestius est vt idoneus eligat de eodem collegio q̄ qd fiat trāsitus ad idoneiorē alterius collegij.pro hoc facit tert. in.c.nullus eps.lxj.di.ꝛ qd leg.ꝛ not.in.c.inter canonicos.ꝑ ealle.ꝭ.de elec.ꝛ cū predictorū limitatione puto intelligēdas gl.ꝛ Bar.in.l.cū quidam. ff.de leg.ij.vbi concludit q̄ habēs electionē tanq̄ bon^o vir satis est vt eligat idoneū licet possit eligere idoneiorem.Dico enim hoc procedere quo
c ad validitatem electionis.conscientia^c tamē non saluatur cū semper in saluāda cōscietia ꝛ in eleemosyna impēdenda debet eligere iustiorem ceteris paribus.de quo vide bo.text.in.c.non satis.

a ¶ Abiuratio.vide ter.in.c.fraternitatis.ꝭ.de frig. ibi in piculo aiarum ꝛc.quem ibi pōderat.d.Ant. Itē adde hic ar chi.xxij.qō.v.vbi dicit q̄ verū iuramentū est si qs se asserit dicere veritatē in piculo aie sue.vt in cap. fraternitatis.ita dicit tenere Inn. ꝛ Hostien.in.c. si christ^o.de iureiu. Sebasti. Sapi.

b ¶ Eligētes.vide Abb.in.c.iij. vbi gl.in vbo maiorib^o.ꝭ.de iure patro.cū plurib^o allegatis p Andr. siculū in cōsi.xx. incipiē.illud afferam in medium. col.xij.in.j. volu.

c ¶ Cōsciētia.vide tu hic Imo.et.d. Philip.de peru. in.ij.col.vbi probat p.j.col. q̄ electio facta de idoneo sit valida in foro iudiciali:lꝫ ali^o idoneior potuisset eligi dum modo sit electus a maiori parte ꝛ appellatio i ꝯtrariū nō videt legitima ꝛ ius canonicū inquātū dispo nit i foro iudiciali semp tēdit i salutē aie.vt patet in.c.cū cōtingat de iureiu.vñ i fertur q̄ si electio facta de idoneo est valida in foro iudiciali lꝫ potuisset eligi ali^o idoneior.eodē ꝛ simili modo dicendū in foro cōscientie a q: ius canonicū nunq̄ iniçit alicui laqueū.xxvij. q.ij.ꝺ viduis nec scienter defendit aliquē in peccato.c.lras.ꝺ ꝯsti. spo.si enim elige ret idoneū induceret pctm̄ ius canonicū nō validaret tūc electionē sicut facit.c.q: propter.ꝛ.c.cū in cunctis.de elec.ꝛ hic ter.ergo eligētes nō peccant.l. gracchus.C. de adul.ꝛ ex his facit vnā conclusionē q̄ ꝺ iure canonico qñ factū est certū ꝛ de eo constat oē id qd est licitū ꝛ pmissum in foro iudiciali censet licitū et pmissuꝫ in foro cōsciētie:alias ius canonicuꝫ iniçeret laqueū ꝛ peccarent exercētes actuꝫ autoritate canonis quod nō est dicendū vt ibi latius per eum. Anto.Francis.

¶ Circa hoc an sufficiat eligere idoneū etiā si reperiatur magis idone^o, credo verū esse qd iste dicit.Et adō q̄ idoneus ad bñficiuꝫ ꝺ quilibet q scit bene legere: bene cōstruere.ꝛ bene cātare.vt est glo. quā do. Car.ibi no.in cle.ꝭ.de cons. ꝑben.ꝛ adde qd idone^o dicit eē ille quē papa eligit ꝑ idoneo. vt p Car.vbi. ꝭ. vbi dicit q̄ reputare nō idoneum quē papa reputauit idoneū eēt sacrilegiū. xvij. q.iiij.in.ꝭ. qui autem.ꝛ dixit Bal. in.l. precibus.in viij.co.C.de ipu.ꝛ alijs substitut. q̄ ille dicitur idoneus quē virtus probat.ꝛ alibi dixit ter.in.l. qui satisda in.ꝭ.fi.ff.de fideiuss.q̄ ille dicit idoneus quē approbat is cuius interest.

lxxxvj.di.⁊ gl.optimā.xlij.di.quiescamus.⁊ predicta conclusio vī de mente Dy.in.d.l.cum quidā.
9 qđ not. ¶ †In glo.in ver.potētia.ibi prouemens ex senectute. no.glo.⁊ est tex.in.c.archidiaconum al's florētinum.lxxxv.dist. ꝙ senectus impediens administrationē repellit quē a promotione. Nū quid aūt repellat promotū de seculari.nō est dubiū qđ non repellit:sed debet sibi dari coadiutor pro hoc.j.de cle.egro.ꝑ totū.sed in ꝓlato religioso est magis dubium.de quo vide per Jo.and.in c.fi.de supplen.neg.prela.in nouel.vbi tenet idem
10 in religioso licet quidam contra. ¶ In eadē glo. ibi:sed nunquid est habēda ratio ⁊c.No.gl. vsq₃ ad fi.maxime in eo ꝙ dicit ꝙ data in reliquis paritate inter eligēdos ꝓferendus est ditior seu potentior vt melius cōsulatur ecclesie per potentiā seu diuitias istius.Non enī dat̄ sibi beneficiū seu prelatura vt ide viuat s₃ vt bñ regat ⁊ bene dispēset:vnde alibi dicit̄: qui ep̄atū desiderat bonum opus desiderat.nota qđ dicit opus:idē est ꝙ appetere solicitudines ⁊ labores. vñ principaliter vbi versat̄ onus ibi in cōsequentiam est honor et participat de fructibus in cōsequētiā cū indiget
11 x.q.ij.ep̄s. ¶ †Ex quo ad.q.gl.dicit Host. considerādā qualitatē ⁊ sitū ecclesie:vt si ecclesia indiget potentia vel diuitijs tūc potētia prefert̄ sciētie arg.bonū in.c.officiū.de elec.vbi vero nō indi
a get potētia:sciētia [a] ꝓfert̄.potētie arg.c.cū cās. de elec.Si vō indiget diuitijs:vt q₂ est onerata debitis tūc diuitie ꝓferent̄ potentie ⁊ sciētie.ar.x.q.ij.c.hoc ius porrectū.cessantibus aūt ꝓdictis considerationibus:vtputa q₂ ecclesia nō indiget potētia vel diuitijs tūc l₃ ꝓdicta gradū adijciāt non tñ ꝑpter hoc reprobabit̄ electio facta de eo q nō est diues vel potens ex quo alias est idone⁹.⁊ pōdera bene hoc dictū Hosti.q₂ tacite sentit ꝙ vbi ecclesia indiget viro potenti:vtputa q₂ h₃ possessiones circa inimicos vel indiget diuitijs tūc electio facti de non potenti vel non diuite est retractāda:qđ satis mihi placet:q₂ l₃ in se iste sit idoneus nō est vtilis ecclesie.⁊ prelatus non solū d₃ esse idone⁹ in se s₃ etiā vtilis ecclesie.vt hic in tex. quod not.nunquid aūt presumatur pro potētia seu nobilitate.vide gl.in.c.illud.xl.di.vide aliam gl.i ꝯtrū i.c.qm̄ vet⁹.xxiij. q.j. q̄ narrat ꝙ cū duo eligerēt fuit oppositū ꝑ alterā partē de ipotētia alterius replicatū extitit qđ Petro piscatori fabri filio successorē querim⁹ non augusto.i.cū ipse debeat succedere nō imperatori:vbi considerat̄ splendor dom⁹:sed in administratione ecclesiastica in qua prefuit Petrus q fuit piscator ⁊ filius fabri nō est curādū de nobilitate.ꝑ hoc.c.venerabili.j.de ꝓbē.vbi bonus tex.S₃ intellige ſm ꝓdi
12 cta nisi ecclesia indigeat potētia. ¶ †Et pro diuitibus an ⁊ qñ possint diuitias possidere sine peccato.vide bonū text.in.c.hec scripsimus.xxx. dist. ⁊ bonā gl.in.c.cleric⁹.xxij.q.j. ¶ In glo.in verbo rationabile.ibi.nō fuit iusta cā appellādi. limita istā gl.ſm ea q̄ dixi in ꝓce.gl. ¶ In glo.in ver.ꝙ alia.Ex gl.ista colligunt̄ tres solutiones. Prīa ꝙ spāle est i electiōe vt appellās i ea possit ꝓseq cām in appellatiōe nō expressam. s₃ certe ista sol. nō ꝓcedit maxime hodie ꝑ.c.vt circa.de ele.li.vj. ⁊ cle.constōnē.eo.ti.nec ob.iura allegata in gl. q₂ vt dicit Hostien.licet possit iudex ex officio procedere nō tñ d₃ pars audiri:vt appellās.pro hoc tex.i illi.i.c.ꝓced.⁊.c.cū dilecti.s.de ele.in fi. Scđa sol.est. isti ꝯria vt nō admittat̄ volēdo alia ꝓseq ꝑ istū tex.⁊ ista sol.est vera:⁊ ꝓbat̄ in text. vñ ponderat ꝙ tūc aliam nō expressit.Tertia sol. ꝙ iste repellit̄ propter presumptionē ortā contra eū:q₂
13 causa expressa erat irrationabilis. ¶ †Not.bene hāc vltimā sol.ad aliū effectū ꝙ vbi qs i sñia vel appellatiōe exprimit vnā cām ⁊ subijcit qđ est ex multis alijs causis ⁊c.ꝙ si expressa cā est irrationabilis ꝓsumit̄ etiā ꝙ nō expresse cōprehēse sub clausula generali sint etiā irrationabiles. facit in arg.c.si forte de ele.lib.vj.⁊ respectu sñie vide qđ
14 plene dixi in.c.sicut.de re indi. ¶ †S₃ cōtra ꝓdicta op.ꝯfirmatio electiōis h₃ vi₃ diffinitiue sñie.

ergo sicut in diffinitiua nō teneor exprimere oēs causas in appellatione.l.seio.ff.eo.vide gl.in.c.cū causa.j.eo.ita ⁊ in appellatione a cōfirmatione:ergo poterat iste prosequi cām nō exꝓssam. Sol.dicit Inno.ꝯtrū procedere qñ cōfirmatio fit oblato libello lit.ꝯtest.⁊ alio iudiciario ordine obseruato.secus.aūt qñ fit cū summaria cause cognitiōe:q₂ tunc nō h₃ vim diffinitiue. Jo.and.dicit posse dici ꝙ cū hodie sit seruanda in cōfirmatione solēnitas.c.fi.de elec.li.vj.semꝑ cōfirmatio h₃ vim diffinitiue. Certe nō bñ loquitur ⁊ ipsemet aliud sentit in.c.auaritie.de el.lib.vj.in nouel.Nā distinguēdū est. Aut enī nō seruat̄ solēnitas illius.c.fi.⁊ nō valet cōfirmatio.aut seruat̄ ⁊ tūc si cōfirmatio fit cōparēte cōtradictore in iudicio ⁊ iudice iudicialiter cōfirmāte tūc est diffinitiua. Si aūt nullus ꝯdictor apparet.⁊ supior cōfirmat cū summaria cognitione tūc illius cōfirmatio nō h₃ vim diffinitiue q₂ est actus extraiudicialis hec no.q₂ nō valent ad multa nec solēt recitari hic. ¶ In gl. fi. gl.multa ꝯria simul inculcat ⁊ formaliter nō soluit. Et ꝑ intellectu gl. formo quatuor cōtraria q̄ eliciūtur ex ea. Primo obstat regl'a cui damus actionē forti⁹ exceptionē:vt in.l.inuitus.§.cui dam⁹.hic alleg.et in regula quid agendū.de reg.iur.li.vj.sed ꝯ istū electū ⁊ cōfirmatū pōt agi:ergo fortius excipi. Scđo ob.c.tantis daniel.lxxxj.dis.⁊.c.oipotēs j.de accu.vbi patet ꝙ pēdēte accusatiōe alicu⁹ nō d₃ ꝓmoueri ad bñficiū:sed hic pēdebat cōtrouersia.ergo ⁊c. Tertio obst.c.sup his. j.de accu.vbi excipit̄ ꝯ electū ⁊ ꝯfirmatū. Quarto pōt adduci pro ⁊ cōtra c.accedēs.eo.ti.vbi excipit̄ cōtra ꝓuisum de crimine famoso.⁊ sic exceptio est proportionabilis petitiōi possessionis. Sed in cōtrariu₃ facit iste tex.in eo ꝙ regulariter nō admittitur exceptio. Ad primū arg. gl. in prin.rñdet ꝙ hic ponit̄ speciale ꝑpter presumptionē ortā cōtra istū. Sed in fi.gl.rñdet formalius ꝙ iste elect⁹ ⁊ cōfirmatus postq̄ habuit possessionē corporalē quā papa sibi mādat tradi cōsecutus fuit plenū ius ⁊ sic nihil restabat petere merito nō d₃ admitti exceptio q̄ est actionis exclusio.sed in.c.sup his.restabat ꝯsecratio vel benedictio ⁊ sic respectu illius iuris de futuro poterit excipi. Sed aduerte q₂ l₃ doc.non pōderēt:tñ gl.nō recte loquit̄.Nā illud de quo q̄rit̄ est quare papa voluit exceptionē admitti anteq̄ traderet̄ sibi posses.s₃ voluit vt añ oīa iste cōsequeret̄ effectū cōfirmationis. Inn.hic dicit quē cōiter sequunt̄ doc.ꝙ cū excep.fit act.vel intētionis exclusio:⁊ ipse iā per confirmationē cōsecutus erat suā intentionē ꝙ habebat plenū ius:ideo nō obstitit sibi exce.q₂ nō supest aliqd cui opponat̄.⁊ si diceres ꝙ hic pēdebat appellatio ⁊ sic petebat istē confirmationē sue electionis:⁊ sic petebat aliquid iuris. Respōdet ipse ꝙ si iste fuisset admissus ad excipiēdū renuntiasset appellationi:nec simul poterat admitti ad appellandum:⁊ excipiēdū.sed hec solu.mihi nō satisfacit:quia papa prius pronūtiauit super illegitimate appellatiōis ⁊ postmodum dixit exceptionem nō admittendam:sed ꝙ ante omnia cōsequeretur possessionē. Et circa hoc Inn.instat.sed nō recte iudicio meo soluit cōtrariu₃ ⁊ maxime in eo qđ sentit ꝙ possessio venit cōsecutiue ad ius obtentū de preterito nouissime consideraui ꝙ cōmune dictū doct. non procedit quoniam licet electus ⁊ cōfirmatus sit plenū ius consecutus in beneficio quādo nō restat aliquid iuris tamen ad petendā possessionē quam nunq̄ habuit cōpetit actio sine qua nemo experitur:vt.l.si pupilli.§.vlt.ff.de nego.gest.⁊ actio est ius prosequendi in iudicio qđ sibi debetur.vt institu. de acti.in prin.⁊ no.in.c.dilecti.de iudi.ergo contra hāc actionem proportionabilis est exceptio.nam secundū theoricā per doc.notatā in.c. accedēs.de accusa.agens pro possessione beneficij adipiscēdi intentat interdictum adipiscēde possessionis sicut intentat heres vel bonoru₃ possessor qui est effectus domin⁹ rerū hereditariarū ⁊ agitur pro pos
15 sessione adipiscenda vt no.in.c.pastoralis.de cau.pos.⁊ ꝓprie. ¶ †S₃ certū est ꝙ contra intentantē hoc interdictum etiam in beneficialibus multe exceptiones admittunt̄.nam admittitur exceptio defectus proprietatis si incōtinenti offert̄ probatio:vt no.gl.in.c.j.⁊ in.c.literas. de restit.spo.facit tex.in.l.iij.§.idem.ff.ad exhiben. Itē obstat exceptio criminis cum infamia:vt in.c.accedēs. Itē obstat si negatur fundamentū iuris pretensi vt quia dicitur collatores vel electores non habuisse ius eligendi vel conferēdi:vt le.⁊ no.in.c. cū olim.de cau. pos.⁊ proprie. et in.c.cū olim.de dolo ⁊ contuma.ergo non est verū ꝙ hic repellatur exceptio q₂ non est aliquid cui opponat̄:quare puto ꝙ vera ratio decidēdi fuit ista. Agens pro possessione adipiscenda intentat interdictum possessorium.vnde regulariter non admittit̄ exceptio concernens defectū ꝓprietatis nisi in casib⁹ superius exceptis. Regulariter ergo prohibetur exceptio ante adeptā possessionē:q₂ nō instat pro iure prosequēdo:sed papa hic nullā exceptionē fecit:q₂ erat presumptio ꝯ istum friuole appellantē ꝙ exciperet malitiose causa differendi possessionē illius arg.bo.in.c.si forte de elec.lib.vj.⁊ sic possunt saluari alie solutiones tradite in glo.⁊ habes intellectū ad.c.accedēs. Itē dic qđ ideo papa generaliter exclusit istū.quia non expressit aliquā de exceptionib⁹ priuilegiatis q̄ possunt opponi ꝯ electū cōfirmatū. Restat soluere cōtrariū de.c.tātis.ad qđ dicēdum ꝙ ibi ante promotionē fuit accusatus:sed iste fuerat promotus ante oēm accusationē:⁊ appellationē. Et generaliter cum queritur que possint opponi cōtra electum.⁊ confirmatum cum solum petit possessionem.vide qđ dixi.in.c.accedēs de accu.⁊ in.c.cum olim.de cau.pos.⁊ proprieta.

Clausula

Sebasti. Sapia.
a ¶ Sciētia. adde dictum Joā. monachi in.c. cū ex eo.de ele.in.vj.ꝙ ecclesia maxime indiget viris literatis non asinis. ferratis refert Felī.in.c.si quando. col.v.versi.de inferioribus.s. de rescript.

a ¶ Ex parte tua. Pro intellectu huius decre. vide q̄ scribit Bar. eleganter in l. si ante sententiam. ante mediū. versi. secundo principaliter quero. ff. de appel. re. ⁊ do. Philip. de peru. hic.

b Sebasti. Sapia. ¶ Qđ locus. Uide qđ ex hoc no. Ange. ⁊ Alex. in l. cū res. in. j. col. ff. de lega. j. vbi dicūt ꝙ qui promisit ꝙ possit conueniri vbicūq̧ inuētus fuerit. nō tñ poterit ꝯueniri i loco non tuto. vide in simili qđ scribit Ro. in ꝯsi. ccclij. inci. q̄rit primo. 4 col. penul.

c ¶ Dilect⁹ fili⁹. Et vide etiā bal. in l. peremptorias. in. iiij. colū. vbi refert Archi. aij. q. ix. c. hortamur. ⁊ vide no. Bald. in l. cū fratrē. in fin. ff. de his quibus. vt indig.

d ¶ In glo. j. Et in quātū glo. j. in fi. vult ꝙ ad locū nō tutū nō teneatur quis cōparere etiā si sibi mittant l̄re de saluo conductu. an iudex possit dare saluū conductū citato. vide bart. qđ sic. i. l. is q re⁹. ff. de publi. iudic. ⁊ no. in c. venientes. ꝟ. de iureiur. vide oīno de hoc p do. Philip. de peru. in fi. Anto. Francisc. ¶ Ad h ꝙ hic dr̄ de saluo cōductu. dicas qđ saluuscōductus nō sufficit vbi est iustus timor ꝑsone: ꝺ imo dr̄ stultus eē q tali saluo cōductui fidit. c. accedēs. el. ij. vt lit. nō cōtesta. ⁊ ibi hoc etiam tz. d. Abb. vbi dicit ꝙ salu⁹ cōductus non arctat citatū ad cōparendū ad locū non tutum. ¶ Et adde qđ saluuscōductus pōt fieri solum a principe: vel a representante principē prout esset impator siue capitane⁹ belli: vt no. Bar. ⁊ Bal. i l. conuentionū. in ij. opp. ⁊ de pact. ⁊ ibi p Alex. in. j. col. vbi alle. plures concor. ⁊ vid ad hoc ēt Bal. i ti. de pace ꝯstā. in §. imperialis. i. j. col. i fi. in vsi. feu. ¶ Et adđ ꝙ saluuscōductus de eundo libere ⁊ se

Clausula app. re. non excludit quin citatus possit appellare. si locus nō esset tutus tam sibi q̄ illis quos ducit secū vt procuratores ⁊ fides. 2. J. 1

Citatus ad locū non tutū semper pōt appellare lz in prima vel scđa citatione nō appellauerit. 8. 3

Licet a principio grauatus nō appellauerit tñ si illud grauamē reiterat̄ semp poterit appellare. 4

Locus citationis debet esse tutus nō solum principali sed etiam procuratori. 5

Appellans ab aliquo grauamine puta quia nō est citatus ad locum non tutum vel ab alio simili an possit incōtinenti hoc facere: vel prius probare exceptionem ⁊ postea appellare. 6

Citatus allegās locū nō tutū debet hoc probare. nisi notorie talis locus non sit tutus. 7

Ex parte tua. a ¶ † Appellari pōt si locus nō tutus partibus assignatur etiā si sit scriptū appellatiōe remota. 1

decisa consultatio ⁊ rñsio ibi presenti. ¶ Casus Italis loco. Si iudex citet aliquē ad locū ad quē nō potest ire secure: ꝓposita exceptiōe de loco suspecto libere poterit appellare lz appellatio in literis sit inhibita: nisi iudex locū securū ei durerit assignādū. Ber. ¶ No. vnū casuz in quo licite appellat̄ non obstante illa clausula generali appellatiōe remota. facit ad ea q̄ habent̄ in c. pastoralis. in prin. ꝟ. eo. ¶ † No. ibi citat⁹ tu vel tui ⁊c. 2 ꝙ locus b iudicij exercēdi non solum dz esse tutus dño sed etiam his qui interueniūt pro eo vt sunt procuratores aduocati ⁊ similes. de hoc. ꝟ. lati⁹. ¶ † Itē no. ibi quoties ⁊c. ꝙ quoties quis citat̄ ad locū nō tutū semper potest appellare: licet in prima vel scđa vice nō appellauerit. ⁊ ratio est q2 grauamē toties iteratur quoties citatur ad locū nō tutum: ideo semper a nouo grauamine potest appellari. Uide no. per doc. in simili in c. dilectus filius c. ꝟ. de rescrip. ¶ † Ex hoc no. ꝙ licet a principio grauatus nō appellauerit tamē si illud idē grauamē iteratur poterit appellare. facit qđ not. gl. in c. sepe. de verb. signi. in fi. ¶ † In glo. j. d ibi: roēs sui ⁊c. No. bene gl. ⁊ tene menti ꝙ locus iudicij exercendi debet esse securus oībus qui sunt venturi ad iudiciū in fauorē partiū. vide ho. text. cū gl. i c. siue. de cōiū. alle. in gl. ⁊ p hoc puto solui vnam qōnem doctorum. hic: nunquid sufficiat locum esse tutū ꝓcuratori lz nō sit tutus dño. Inn. vr̄ velle ꝙ sic. q2 potest mittere ꝓcuratorē. Host. tenet oppositū concludens non sufficere locū esse tutum ipsi dño nisi etiā sit tutus procuratori: nec ecōtra si est tutus ꝓcuratori ⁊ nō dño. Ratio ꝭm eū. nam si ibi ⁊ nō procuratori est tutus priuabit̄ iste facultate sibi cōcessa a iure vt possit in causa procuratorē cōstituere. l. j. ff. de procu. experimur enim esse ad maximū cōmodū per procuratorem maxime instructū causam ꝓmouere: itē ecōtra si est tutus procuratori ⁊ nō sibi sequeretur ꝙ in cā ardua cōpellerentur cōstituere procuratorē ꝯtra c. querelam. ꝟ. de proc. Et hec opi. mihi placet. et cōiter approbatur. ⁊ satis iudicio meo est tex. hic cū glo. ⁊ in. d. c. siue. de coniug. ¶ † Sed extra glo. 6 queritur de subtili qōne nūquid citatus e ad locuz nō tutū possit incōtinenti appellare an teneatur proponere corā iudice exceptionē loci non tuti. et nūquid si sit ꝓponenda exceptio debeat ibi ꝓbari veritas corā iudice. Et attende q2 hec questio nō solū practicat̄ in terminis. c. nostri sed generaliter in omni grauamine. Nam posset queri generaliter vt habeat maiorē vtilitatē. nūquid se grauatum sentiēs in iudicio possit immediate appellare an vero teneatur prius ꝓponere exceptionez cōtra grauamen puta dicendo nō teneor comparere: q2 loc⁹ nō est mihi tutus. In hoc parte sunt opin. ex dictis antiquorū ⁊ modernorū multa re-

c cure intelligitur etiā de mittēdo nuntiū suum. ita etiam voluit Bar. in fi. ⁊ Bal. in. ij. no. in aut. habita. C. ne fil. pro pa. vbi etiā dicūt ꝙ habēs saluum cōductū de eūdo intelligitur etiā habere pro redeūdo. ⁊ vide Alex. ad hoc in cōsi. xlvj. in. ij. parte consil. ⁊ tenet do. Abb. in c. diuersitatem. de cōces. ꝑbēd. tñ gl. de hoc videtur dubitasse. in aut. de man. prin. in §. neq̧. de quo ēt habet̄ i. c. iter alia. de imu. ec. ⁊ p Bart. i. l. j. i §. non fuit. de do. ¶ Et adde ēt qđ saluuscōduct⁹ nō debet seruari delinquentib⁹ in loco saluicōductus. vt est glo. in aut. de mā. ꝑn. in j. glo. in §. neq̧. ⁊ vide Bart. in l. illicitas. i. §. ne potentiores in fi. ff. de offi. ꝑsi. ⁊ idē voluit Bal. in. §. itē sacramēta. in vlt. col. de pa. iu. fir. vbi dicit qđ si concedens saluū cōductum etiam iurasset illud obseruare: nō tenet̄ illi delinquēti. de nouo ꝑiurare: ⁊ ita al's vidi seruatū in ista ciuitate padue in quodā bānito cui fuerat factus saluuscōductus ⁊ cum venisset ad istā ciuitatē de nouo deliquit expendēdo falsas monetas ⁊ nō seruato sibi saluocōduc. fuit suspensus.

uoluēdo collegi. viij. opiniones. Prima est opin. Inno. qui tenuit exceptionē nō esse necessariam. dicit eñ ꝙ pars nō tenetur petere assignationem loci tuti. sz potest appellare nisi iudex vltro assignat locū tutū. Scđa fuit opi. Host. qui tenuit exceptionē prius ꝓponendā ⁊ iudice nolēte admittere. tunc fore appellandū. adducit stylū curie ꝭz quē dicit̄ in literis appellatiōis: quia talis iudex diligenter ⁊ humiliter requisitus noluit locum tutum assignare ⁊c. ideo appellauit ⁊c. ⁊ hanc opi. tenuit Arch. in c. venerabilib⁹. in. §. ⁊ hoc ipsum. de senten. excōmu. li. vj. ⁊ dicit esse casum. sed Io. mon. in c. concertationi. eo. ti. l. de appella. lib. vj. tenet cū Inno. Tertia fuit opi. quorūdā. vt refert hic Boatinus distinguentiū ꝙ aut iudex intēdebat grauare vel verisimiliter scire debebat ⁊ pōt incōtinecti appellare. aut ꝓbabiliter ignorabat. ⁊ est opus proponere exceptionē: ⁊ sic reducebant ista ad concordiā Inn. ⁊ Host. Quarta fuit opi. Io. an. qui videt̄ probare precedētem distinctionem quoniā ꝭm eum grauamen potest cōtingere duobus modis: re ipsa tantū: item re ⁊ mente: vt q2 iudex intendebat etiā grauare. sed ad iustificādam appellationem sufficit probare grauamen re ipsa licet iudex nō intēderet grauare. alle. c. cū in causa. ꝟ. eo. ⁊ c. dilecto. de testi. c. iij. de no. oper. num. cū fi. Et idem voluit Io. an. in c. ad hec. el. j. ꝟ. eo. ⁊ lz hic doc. ⁊ in. d. c. ad hec transeūt cū Ioā. an. in hoc ꝑambulo vt sufficiat iustificare appellationē ex grauamine re ipsa cessante mente iudicis. tñ reperio Cal. hic multū breuiter hoc elegāter limitasse qñ iudex credebat nō grauare ex iuris ignorātia ita ꝙ illa credulitas sua erat iprobabilis. ⁊ sic loquunt̄ oīa iura allegata p Io. an. secus autem vbi iudex probabiliter nō credebat grauare tunc eñ nō sufficit ꝓbare grauamen ad iustificandū appellationē. qđ mihi multū placet. Et licet nihil alleget ego allego duas ratiōes p hoc dicto. Primo in appellatione a grauamine disputat̄ de iniqtate iudicis: vt dicit text. in. c. interposita. in. §. fi. ꝟ. eo. ⁊ sic ex iniqtate ipsi⁹ appellatio iustificabit̄. sed nō potest dici iniquus si probabiliter nō credebat grauari: q2 tūc non facit iniustitiā: vt in. c. forus. de verb. sig. sed imputandū est parti que nō informauit iudicē. Scđo adduco c. vt debitus. vbi dr̄ qđ vt debitus honor deferat̄ iudici non dz ab eo recedi absq̧ causa rationabili expssa corā eo: sed certe honor nō defert̄ iudici si recedit̄ ab eo p appellationē sine aliqua culpa sua ⁊ hoc bene notabis sic incidenter dictū. Sed in principali qōne dicit Io. an. sequēdo ꝑmissam rōnem suā opi. Hos. verā de eqtate. sed opi. Inn. est verior ispecto mero iure quasi velit dicere qđ ex quo grauat̄ saltē re ipsa potest incōtinenti appellare. ¶ † Sed ab hac opin. vr̄ postmodū recedere: quia iudex non tenet̄ credere alleganti locū nō tutū ⁊ si ille hoc probet. ⁊ si valeret appellatio abdicaretur ab eo iurisditio sua sine causa rōnabili. Unde ꝯcludit in hac scđa opi. sua ꝙ oportet excipere corā iudice nisi locus sit sibi adeo periculosus vt neq̧ p se neq̧ per aliū possit tute ire ad exceptionē proponendā: tūc enim posset procedere opi. Inno. q̄ꝙ in veritate Inn. expresse non dicat illum nō teneri ad excipiendū ⁊ probandum locū. s. non tutū: sed solum dicit ꝙ nō tenetur petere locū tutum: vel nisi ꝭm Io. an. locus esset notorie nō tutus: nam tunc etiā nō tenetur excipere vt i cle. pastoralis. §. pisana. ꝺ re iudica. Quinta fuit opi. Gof. distinguētis ꝙ si grauamē nō ꝯcernit pricipaliter ꝑsonā iudicis dz corā eo excipi ⁊ ēt ꝓbari: si aūt cōcernit ꝑsonā iudicis tūc dz corā eo excipi sed nō ꝓbari: quia satis est si ipse est certus de facto suo. ⁊ hanc opi. tenuit Archi. in. d. c. siue. de cōiugi. Sextā opi. ponit do. Anto. vt co-

e Sebast. Sapia. ¶ Nunquid citatus. Uide de hac qđ. Cardi. in cle. j. in prin. q. xxxiij. de foro cōpe. bal. in l. ij. versi. scđo querit̄. C. de epis. audiē. rotā sub titu. de resti. spol. decisi. iiij. in c. no. ꝙ vbi dicit in antiquis. Paul. de ca. in cōsil. xxv. in opi. sup primo. i iij. co. ꝭz antiquā impressionē. Alexan. post Imo. in l. de etate. ff. ad trebel.

ram iudice a quo nō sit necesse probare grauamē nisi ipse esset paratus recipere ꝓbationes qꝛ tūc effectualiter nō grauat anteꝙ̄ probationes sper nat. Sed in alia parte hic dī qđ citatus ad locuꝫ nō tutum potest incontinenti appellare qꝛ imme diate grauatur: ⁊ hoc vr̄ cōtra precedens dictuꝫ suū. Sed forte voluit intelligere precedens dictū in alio grauamine cōtingēte in ꝓcessu: secus autē in grauamine illato in ipsa citatiōe ⁊ qn̄ tute non potest ad iudicem accedere: sed tunc hec opi. rein cidit in scđam opi. Jo. an. Septimam opi. ponit Cal. in addi. dicēs ꝙ si grauamē procedit ex me ro facto iudicis. tunc potest incōtinēti appellare vt in. d. c. j. de dila. Secus aūt vbi ꝯtingit aliūde. puta qꝛ criminosus ꝑducit̄ in testē. tunc eñ opus est excipere ꝑ hoc pōt allegari. c. ex parte. de test. ⁊ in casu nostro sentit ꝙ imediate pōt appellari qꝛ incōtinēti grauat̄ ⁊ grauamē ꝑcedit ex fctō iu dicis: qꝛ ex sua citatiōe. hoc vltimū non vr̄ verū. ⁊ est cōtra ea que. s. dixi sm̄ eū. nā iudex pōt hoc casu probabiliter ignorare grauamē. ergo nō iu stificatur appellationū ꝑponatur exceptio si tute proponi potest. Octauā opi. posuit. d. Card. vt si factū est dubiū debeat excipi ante appellationē: secus si grauamen est manifestum. vt in. d. §. pisa na. Et adde ad materiam not. per Pau. in cle. qꝛ contingit. de re. do. Hec sunt que satis ordinate collegi ex varijs dictis doctorū. Sed per hoc nō habemus aliquā firmā theoricā. quare puto ꝑ opinionū concordātia sic posse distingui. aut gra uamen procedit ex mero facto iudicis. ita qđ ipse scit vel scire debet grauamē intulisse: ⁊ tūc imme diate potest appellari[a] absqꝫ alia exceptione vel petitione reuocationis grauaminis pro hoc tex. in. c. j. de dila. ⁊ ibi per Calde. facit. c. si a iudice. j. eo. ti. lib. vj. reprobat̄ ratiōe immediate causa ap pellationis est grauamē. in. c. vt debit⁹. j. eo. ergo satis est grauamē precessisse. Aut nō ꝑcessit gra uamen ex mero facto iudicis: ita qđ probabiliter ignorare potest grauamen inflictū ⁊ tunc si tute potest corā eo excipi ⁊ grauamē probari tenetur pars hoc facere ante appellationem: qꝛ iudex nō tenetur sibi credere in preiudiciū alterius partis vel iurisditionis sue: vt in. c. ex parte ade. preallе. exemplū si ꝑducit̄ falsum instrumentū vel crimi nosos testes: nā iudex hoc ꝑbabiliter ignorat nec tenet̄ credere excipienti nisi ꝑbet exceptionē. d. c. ex parte ade. l. lucius. ff. de his qui no. infa. Aut nō potest secure ꝑponere hāc exceptionē seu pro bationē facere ⁊ tūc potest immediate appellare excusat̄ enim propter iustū timorē a propositiōe exceptionis ⁊ ipsius ꝑbatione. ar. c. si. j. eo. de hoc puto tex. hic. Nam hic dicit̄ ꝙ vocatus ad locuꝫ nō tutum potest libere appellare. nō enim habet libertatē appellādi si teneretur ire ad locū nō tu tum ad excipiēdum ⁊ probandum ipsum graua men. pro hoc qđ no. in v̄b. libere. in. c. licet ep̄s. de prebē. li. vj. in nouel. ⁊ in. c. de multa. de ꝑben. ⁊ sic intellige tex. in. c. venerabilibus. §. ⁊ hoc ipsum. cū seq. de sentē. excō. li. vj. nā ibi excusatur ille qui non probauit locū nō tutum coram iudice a quo quia secure accedere nō potest: vt dicit text. et sic bene ponderando illum textum. elegāter probat vtrunqꝫ[b] membrum mee distinctionis vt si secure potest probare grauamen quod probabiliter iu dex ignorat dꝫ corā eo ꝑbare ante appellationē. secus vbi tute probare non potest propter pericu lum imminens in mora trahenda. ¶ Unum ta men pre ceteris tenebis menti ꝙ vbicunqꝫ noto rium[c] est locū non esse tutū nedum potest inconti nenti appellari: sed etiā potest pars citata appel lationē omittere ⁊ de citatione nihil curare: qꝛ ex quo citatio est notorie iniusta nō arctat citatū: vt eleganter probatur. in. d. §. pisana. iuncta glo. Et adde pulchrū dictū Inno.[d] in. c. ij. de dila. vbi di cit qđ quoties citatio continet in se notoriā iniu stitiam: puta vt veniat ad respondendum seruo vel al's est notorie iniusta licet iniustitia non sit de scripta in citatione: talis citatio non arctat cita tum. pro hoc dicto allego bonum text. in. c. bone

el. ij. s. de electio. maxime iuncta glos. fi. ibi: ⁊ hoc casu notorietas excusat etiā ab onere proponen di: qꝛ ex quo nō tenet̄ venire ergo nec proponere: secus vbi pars esset presens in iudicio ⁊ grauat̄ notorie in processu: qꝛ tūc non excusatur quomi nus ꝑponat grauamen saltem in appellatione et sic intellige notata in cle. appellanti. eo. ti.

1 ☞ Appellare licitum est parti asserenti ꝑcura torem aduersarij non habere mandatum si talis sua exceptio admittitur.

2 Procurator potest cōstitui per literas priuatas autentico sigillo constituentis sigillatas.

3 Sigillum alicuius dicitur autenticum saltem in pertinentibus ad factum illius cuius est.

4 Plurib⁹ sigillis pōt quis vti ad diuersos act⁹. Sigillare quis potest cum alieno sigillo etiam in rebus ecclesiasticis.

5 Appellans ex pluribus causis copulatiue dedu ctis nō grauatur onere probandi oēs nisi vna ve niat vt qualitas ad reliquam.

6 Causa ob quam appellatur debet esse iusta ⁊ qđ vera probetur.

7 Citare non potest iudex quē per nuntiū priuatuꝫ sine literis dando sibi aliquod signum suum.

8 Capitulum potest agere contra prelatum absqꝫ eo ꝙ sibi detur actor.

Capitulū equiparatur minori quo ad restitutio nem in integrum.

Restitutio in integrum datur prelato ⁊ capitulo nisi in contrahendo fuerint decepti.

1 Significauit. ¶ †Licite appel lat reus si nō auditur excipiēs procu[e] ratorem actoris non habere sufficiens mandatum: vel se prius conuentū per alias lite ras de quibus non fit mentio in secundis. h. d. quo ad vltimū. Prima pars ponit querelā appellan tis. Secūda dat iudices. ibi: quocirca. ¶ Casus literalis. Defuncto magistro hospitalis ebora censis fratres ipsius hospitalis elegerūt. B. pre sbyterum in rectorem siue magistrum ipsius ho spitalis ille ad quē confirmatio pertinebat dictū B. electum prefecit ibidem postmodū vero deca nus ⁊ capitulū eboraceñ. dicētes ꝙ ad ipsos ho spitalis ordinatio pertinebat impetrauerūt lite ras super hoc ad quosdā iudices citauerunt tam archiep̄m ꝙ̄ dictū magistrum. in quorum presen tia cōparuit procurator capituli cū literis ꝑcu rationis sigillatis sigillo capituli in quo contine batur sigillū capituli ac citationes tantum cū ca pitulum illud habere noscatur: magister hospi talis excipiēdo proposuit ꝙ occasione illarū lite rarū ꝑcurator taliter cōstitutus non debebat ad causam admitti ⁊ insuper adiūxit qđ autoritate quarūdam literarū ad alios obtentarum prius cōuentus fuit super eodē negotio de quibus sub posteriorib⁹ literis mentio nō fiebat: quare corā eis nō debebat nec poterat per illas literas ꝯue niri iudices hmōi exceptiones admittere nolue runt. quare ad sedē apo. appellauit. vnde mādat papa si cōstiterit propter predictas exceptiones vel alteram earū fuisse ad se appellatū quicquid factū fuit post appellationē huiusmodi debeat in irritū reuocari ⁊ postmodū iudices in causaꝫ

2 procedāt. Ber. ¶ †No. j. quē posse constitui ꝑcu ratorē per literas priuatas cōstituentis dūmodo habeat sigillū constituentis autenticū. et pro hoc vide bo. tex. in cle. j. de procu. ⁊ ꝙ hoc itelligat̄ de literis priuatis ꝑbatur ex eo: qꝛ si litere fuissent publicate fecissent ꝑ se fidē de syndicatu lꝫ sigillū nō esset autenticū. vel esset fractū seu deperditum vt notabiliter dicit Inn. in. c. inter dilectos. de fi.

3 instrumentorū. ¶ †Secūdo not. ꝙ sigillū capitu li dicitur autenticū saltē in pertinētib⁹ ad factuꝫ capituli.[e] de quo no. Inno. in. c. j. ⁊. ij. de fide instru. ⁊ aliquid notat̄ in. c. possessionē. de ꝑbationib⁹.

4 ¶ †Tertio no. quem posse habere plura sigilla destinata ad diuersos actus. ⁊ ꝙ sigillum destina tum ad certum vsum seu actum non factum non facit fidē in alio actu. vt hic notabiliter probat̄

quia vtendum

a ¶ Potest appe lari. Et ita Joā. and. hic. ⁊ in hoc oēs concordant. imo videret̄ qđ tūc processus sit null⁹ ipso iure ex quo iudex non i gnorauit impedi mētū vt. c. si duo bus. s. eo. ⁊. l. ꝗsi tū. ⁊ ibi Bart. ff. de reiudi.

b ¶ Utrūqꝫ. Et se quit̄ Imo. i. l. de ꝗtate. ff. ad trebel. distinguendo an causa sit leuis vl̄ grauis ita qđ de buerit mittere ꝑ curatorē vel nō. ⁊ in hoc residet an ge. in sua disput. incip. bonoñ. sue ciuitatis bānit⁹ in. iij. dubio vt ibi latius per eum ⁊ ꝑ do. Philip. de pu. hic in. vj. col.

Sebasti. Sapi.

c ¶ Notoriū. Nū quid aūt citatus ad locū nō tutuꝫ teneat̄ mittere ꝑ curatorē late tra dit do. Fel. i. c. ac cedēs. ij. colū. iiij. versi. tertia ꝯclu sio. vt lite nō con test. ⁊ ad hāc ma teriam. vide etiā per Fel. i. c. cō. ij. in. j. col. s. de offi. delega.

d ¶ Innocē. Et se quuntur ibi do. Ant. ⁊ Imol. hic Et ex h ⁊ ex text. no. ꝑ Joā. and. ⁊ alios doc. in. d. c. ij. habes notabi lem differentiam inter suspitioneꝫ rōne loci et rōne iudicis qꝛ ꝙ̄tum cūqꝫ iudex sit no torie suspect⁹ tñ notorium nō rele uat ab onere pro ponēdi sed tenet̄ comparere ⁊ alle gare de suspicio ne iudicis ⁊ noto rie suspecti scđm doc. in. d. c. ij. et lꝫ Pau. in cle. pa storalis. ⁊ i cle. qꝛ contingit de reli. do. licet gl. ⁊ Ar chi. velit ꝯtrariū i. nō. vi. quoties. el. j. ꝙ statim pos sit recedere ap pellās ⁊ male. ⁊ hꝫ differentie est: qꝛ eo ipso ꝙ quis ci tatur ad locū nō tutuꝫ grauatur: sec⁹ si citatur co ram iudice noto rie suspecto quia posset facere iu stitiā. hinc est ꝙ filius posset esse iudex in cā pr̄is nisi recusetur: vt no. i. c. postremo. s. eo. ⁊ ita etiā te net hic Imol. i fi. qđ no. ex his col lige aliā differen tiā quia litigādo sciēter corā iudi ce suspecto cēset̄ quis renuntiare exceptioni suspi cionis ex illa vt in. c. insinuāte. de offi. deleg. non sic in comparēdo et litigando in loco non tuto vt hic ⁊ dictum est. s.

Sebast. Sapia.

e ¶ Ad factū capi tuli. De hac ma teria vide late ꝑ Deciū in. c. post cessionē. s. de pro ba. per Feli. in. c. ij. s. de fide instru mentorū. in. c. qđ super his. col. ij. eo. titu.

q: vtendum est qualibet re ad vsum seu actū destinatū: vt in cle.q: cōtingit.de reli.domi.⁊ in.c.ad nostrā.⁊ in.c.suggestū.š.eo.hoc puto procedere nisi dicatur ꝙ sigillū solitum non habetur pre manibus iō fuit sigillatum alio sigillo.ᵃ Nā tunc putarē hoc sigillū facere fidē ad aliū actū sicut potest sigillari cum alieno sigillo: vt in.l.si vnus.C.de test.facit.c.cum inter.š.de re iudi.vbi ex cā quis subscribit se instrumēto per alium ⁊ hoc vltimum dicūt doct.etiā ꝓcedere in reb⁹ ecclesiasticis vt ex causa possit etiā sigillari cū alieno sigillo: sicut fit de iure ciuili: qđ no.facit in ar.c.cum inter. ¶ Item not. ꝙ cōstitutus ad procurādum facta vniuersitatis pōt appellari actor: qñq3 appellat syndicus quandoq3 economus: vide gl.in.l.ij.ff.quod cuiusq3. No.etiam glo.ij.q.vij. si erga.appellatur qñq3 procurator q: non est vis in noie: vt in.c.petitio vbi casus de procur. ¶ †Ultimo not. ꝙ appellans ex plurib⁹ causis copulatiue deductis non grauat onere ꝓbandi oēs causas sed sufficit probare alterā pro se sufficientem nisi vna veniat vt qualitas ad reliquam qđ declara vt dixi in.c.licet.de proba.⁊ per Bar.in.l.diu⁹.ff.de re iudi. ¶ †Sȝ opp.ꝯ tex.in fi.videt ꝙ nō sufficiat ꝓbare appellatū fuisse ex cā iusta nisi ꝓbet ipsius cause veritas: vt in.c.interposita.j.eo.Sol.sm Inn.supplendū est ad literā ibi fuisse appellatum ⁊ etiam subsit veritas causarū allegatarū.⁊ qualiter debeat ꝓbari veritas dicetur in.d.c.interposita. ¶ †In glo.j.in fi.no.singulr finem glos.ex quo infertur ꝙ iudex pōt citare quē per nuntiū priuatū sine literis dando sibi aliquod signū suum vt sic viso signo adhibeatur fides nuntio: quēadmodum hic mittebat sigillū capituli cum nuntio priuato vt crederetur ipsum esse missum per capl̄m: ⁊ hoc sm intellectum vltimū hui⁹ glo.Ex hoc intellectu infert do.Ant.ad id qđ fit quotidie.nam mittit nunti⁹ᵇ cū aliquo signo mittētis: puta annulo vel cultello ad aliquid recipiendum de domo vel amico: vt sic viso signo fides adhibeat nuntio in referēdo: satis enim excusat is qui vigore illius signi aliquid tradidit nuntio: hoc tñ limitat nisi persona que portat signū verisimilr potuerit illđ subtrahere: ar.eorū q̄ no.in.l.vna.C.de la.li.tol.in.c.ecclesia.el.ij.š.vt lite pen. Itē limitat qñ mittens erat solitus talia signa mittere: nihil allegando. Sed primū dictum bene facit tex.in.l.si quis vxori.in.§.apud labeonē.ff.de furt.⁊ expressius ibi Bart.dicēs ꝙ si bidell⁹ tradidit librū portāti signū scholaris cui verisimiliter debuit credere excusatur: lȝ nūtius infideliter egerit: sed limitarē hoc in his q̄ sunt leuis preiudicij.nā in grauibus non crederem illum excusandū.arg.in.c.literas.de presump.⁊ eorū que not. Inno.in.c.q: verisimile.e.ti.Et hoc idem dicitur sentire Barto.in.d.§.item apud labeonē.dicit em̄ bidellum excusari si verisilr debuit ille credere. Ad idē vide ꝙ in simili in deferente lr̄as credentie voluit Bar.in.l.lucius titius.ff.de fideiuſ. qđ dixi in.c.fraternitati.de cle.non resi. Item credo sufficere ꝙ hec sit consuetudo in loco licet non probetur mittētem consueuisse signa mittere: ⁊ ꝙ in his debet attendi consuetudo loci ⁊ non vnius tantū ex quo nō cōstat de contraria consuetudine istius.ar.in.l.ꝙ si nolit.§.q: assidua.ff.de edi.edic.⁊ eorū q̄ no.Bar.in.l.nemo.ff.de duo.rei.⁊ hec no. Predicta limita qñ quis tradit rem ipsius cuius noie fuit petita: sec⁹ aūt si tradēs erat obligat⁹ in genere.nā tūc si recipiēs infideliter egerit cū nō esset missus a creditore non liberat ipse debitor tradēs: sȝ dȝ agere contra illū qui infideliter egit: vt est tex.no.in.d.§.apud labeonē.quātūcunq3 dederit signum.vt ibi.⁊ est ratio q: res perit dño: vt.l.argentum.ff.commo. ¶ †In gl.ij.in fi.de hac materia vtrum prelatus possit agere vel cōueniri sine autoritate capituli vel econtra: dic vt plene no.in.c.edoceri.de rescrip.sed nō placet mihi dictū gl.ᶜ ꝙ capitulo volenti agere contra prelatum debet necessario dari actor autoritate iudicis q: hoc nullibi probatur regulariter quelibet vniuersitas potest constituere actorē seu syndicū.l.j.ff.qđ cuiusq3 vni.nec valet argumē.glo.ꝙ capl̄m equiparet minori.nam lȝ equiparetur vt subueniat contra lesionē nō tñ quo ad hoc qn possit libere super iurib⁹ cōtra prelatū esse in iudicio ꝓ hoc iste tex.in.c.cū ecclesia vulterana.š.de elec.tolle instantiā cōtra arg.gl.nā prelatus ⁊ capl̄m ꝯhēdo possunt petere restitutionē sicut minor: vt in.c.j.⁊.ij.de in integ.restitu.lib.vj.⁊ tamē nemo negat quin p̄latus ⁊ capitulum possint agere sine actore dādo a iudice. Et hanc contrariam opinionem tenuit Ioā.gl.v.q.iij.in.c.fi.lȝ referat Alanū cuius opi.fuit ista glo.tenuisse contrarium.sed Io.sequit sibi Archid.⁊ Compo.⁊ multi alij in.d.c.edoceri.de rescriptis.vbi plenius dixi: licet glo.ibi: ⁊ quidam alij teneant id quod glos.hic. Sed pro opin.quam tenuit facit textus.in.c.dilectorū.de test.cog.⁊.c.cum olim.de cau.pos.⁊ proprie.⁊.c.cum super abbatia.in p̄n.de off.delega.⁊.d.c.cum ecclesia vulterana.⁊.c.dilecti.j.eodē. In quibus patet capitulū litigasse contra proprium prelatum et non legitur fuisse datū curatorem capitulo. ¶ In gl.penulti.in fine. De materia dic vt plene nota.per glo.et docto.in.c.ij.de rescriptis.⁊ aliquid dixi in capitulo licet.de probatio. ¶ In gloss.final.in fine hoc dictum gloss.procedit respectu prime exceptionis: quia si probatur prima exceptio dumtaxat causa abdicatur primis iudicibus ⁊ consolidatur in istis secūdis: vt in.c.vt debitus.j.eodem.sed si secūda exceptio fuisset ꝓbata: videlicet ꝙ causa erat mota coram prioribus iudicibus: tunc iustificata appellatiōe debēt isti tertij iudices remittere causam ad priores ad hoc quod no.š.de excep.in.c.significauerunt.

a Anto.Fran. ¶ An liceat sigillare alieno sigillo.vide tex.in.§.possunt.insti.de testa.⁊ per Bart.in.l.si procuratorem.in ver.ij.pōt approbari.ff.de procur.et ꝑ Pet.de peru.in trac.socie.in.xj.parte.in.xxviij.col.et vide Bal.in.l.fi.in fi.C.de iure delibe.vbi concludunt oēs posse alieno sigillo sigillare ex qua sigillatione inducitur approbatio act⁹: ⁊ predicta vera intellige prout etiā hic dr̄ si cōmittat.alias nō ad quod etiā vid Bal.in.l.j.in j.col.ad fi.C.pro so.qđ etiā procedit in rebus ecclesiasticis.arg.tex.in.c.cum inter.de re iud.⁊ predicta itellige vā si sigillans non hbaeat ꝓpriū sigillū: vt plene ꝑ Spec.in tit.de instru.edi.in.§.restat.in ver.illud.⁊ in tit.de ꝓba.in.§.vidēdū.in ver.⁊ no.⁊ habet per Inno.in.c.ij.de fi.instr.⁊ in.d.vsi.⁊ not.dicit et Spec.idē qđ hic dr: ⁊ quod voluit Bar.i.l.ad testiū hic alle.qđ debet fieri expressa mētio đ sigillāte qđ sigillat alieno sigillo.de quo etiā ꝑ Io.andr.in.c.ij.de fi.instru.

1 Actor si non declarat rem petitam in libello licite ab hoc grauamine appellatur.

Significantibus.

1 †Licite appellat re⁹ si nō audit petēs declarari rē petitā in libello. Secūda pars ibi: quo circa. ¶ Hoc.c.est de verbo ad vbū in tit.de libel.obla. Nec obstat arg.de supfluitate.quia ponitur hic ad alium effectū ꝙ ibi: ponitur enim ibi ad ostendendum ꝙ res petēda debet taliter in libello declarari vt ois ambiguitas cesset: hic vero replicatur ad ostendendū ꝙ si iudex non facit libellum declarari licite ab eo appellatur. ¶ Nota ex hoc modum bonum ad excusandum doctorē de superfluitate vt si idem replicat ad varios effectus: ⁊ legeᵈ istud.c.prout legitur in.d.c.significantibus.de libelli oblatione.

1 Iudex a quo nō potest statuere terminum ad finiendam appellationem: ⁊ si statuerit intelligetur de prosequenda.2.4.

3 Terminus non currit propter impedimētum prouenieus ex facto principis.

5 Notorium inducitur etiam per inspectionē actorum.

6 Iudex potest procedere parte absente quādo certum est parti non competere aliud ius nisi illud quod iudex habet in manibus.

Ex insinuatiōe.

1 †Iudex a q̄ non potest statuere terminū ad finiendam appellationem: quod si fecerit intelligitur statuisse ad se presentandum ᵉ hoc dicit scđm intellectum.gl.qui communiter tenetur. vel summa sic. Si iudex a quo prefigit terminum ad prosequendā appellationem ⁊ ad redeundum a ꝓsecutione nō valet terminus respectu redeundi sȝ bene valet respectu ꝓsecutionis adeo quod a neutra partium preueniri potest. Ponit querelam appellantis. Secundo dat iudicē.ibi: quia. ¶ Casus literalis. Inter priorē ⁊ canonicos sancte Barbare ex vna parte: et. U. camerarium de tangar ex altera super quodam manerio coram ordinario questio vertebatur dict⁹. U. ad sedem apostolicam appellauit: iudex qui cām eius videbatur fouere pro eo qđ quidā clericus commensalis suus dicti camerarij fuerat aduocatus talem terminum sibi statuit: vt vsq3 a festū purificationis beate Marie virginis vtraq3 pars ab appellationis prosecutione esset reuersa interim vero dictus camerarius preueniens nuntiū prioris nec expectauit vsq3 ad legitimum terminum impetrauit literas ⁊ recessit: prior hoc intelligens significauit hoc domino pape super hoc scribit papa dicens ꝙ ille iudex non potuit ei legem imponere scilicet vt teneretur causam intra predictum tp̄s expedire: imo absq3 damno more intactā permaneat quousq3 cām faciat expedire: q: fraus et dolus alicui patrocinari non debent mandat papa quatenus si est ita partibus cōuocatis audiat causam. Ber. ¶ †No.pmo ꝙ iudex a quo potest 2 prefigere terminum appellanti ad prosequendā appellationem: licet ipse appellans nullum terminum sibi prefixerit: non tamen prefigit terminum ad finiendam appellationem: quia esset imponere legem superiori. Nunquid autem hoc possit facere iudex ad quem: dicam in capitu.obla.j.eod.

Sebasti.Sapia.
b ¶ Mittit nūti⁹. Uide Bal.in.l.si is cui.ver.quero nunqd.C.de furt. Ange.in.l.j.ff.de eo ꝑ quē fac.erit.
c ¶ Dicit hic do. Bart.de bellē.ꝙ hoc dictū gl.ꝓcedit de iure ciuili. de iure aūt canonico dicit ꝙ quilibet de ꝑ se constituet procuratorē ad hoc alle.etiā gl.quā alle.histe v.qđ.iij.in.c.fi.in glo.magna circa medi.dicit etiam ꝙ practicā hui⁹ gl.cōmē.d.Ant.in ca.edoceri.de rescript.tñ dicit d.Ant.sine ea recte fieri posse siue agāt noie ꝓprio siue eccl̄ie: q: tūc solum capl̄m censet habere admi nistrationem.
d ¶ Et hic ꝑ do. Phil.de peru.
Sebasti.Sapia.
e ¶ Et lege. Quibus modis excusetur superfluitas: tradit Feli.in.c.solite.col.fi.š.de ma.⁊ obe.⁊ in proe.Gregoria.col.fi.⁊.d.Fran.cur.in ꝯsi.lxxviij.inci.dña francisca.col.vij. ¶ Adde ꝙ vbicunq3 lex vel statutum precipit aliquem actū successiuum fieri intra certum terminum intelligitur terminus datus ad inchoandum ad non finiēdum.ita determinat do.per illum textum.in.c.propter.el.j.in princ.xviij.distinct.

est iurisdi.delegans vo nõ intendit cõmittere causam perso-nis suspectis:vt in.c.cum inter.de except.Ideo si delegatus est suspectus non potest cõmittere causam sine partium con-sensu:quia non habet iurisdictionem efficacem sed elidibilẽ.
16 ¶ † Imo plus dicit ibi glo.not.ꝙ si sñia est lata a iudice su-specto possit retractari si post ꝓlationẽ ipsi⁹ detegeretur su-
a spicio:quia papa nõ intẽdebat sibi causam committere.[a] Et
b idẽ dicit glo.in.c.qđ suspecti[b].iij.q.v.⁊ facit ibi text.in.c.acce dens.el.j.vt lit.nõ contest.facit qđ not.in simili glo.in.§.exce ptio.iij.q.vi.⁊ Joan.cal.in.c.ij.de or.cog.⁊ quod not.in.c.insi nuante.de offic.deleg.ordinarius vero habet iurisdictionem generalem.⁊ licet ꝑpter suspicionẽ non habeat exercitium vt in causa pncipali:habet tamen iurisdictionẽ ⁊ poterit cau-sam delegare respectu ordinarie et generalis iurisdictionis quã habet:quia in cõmittendo persone neutri parti suspecte maxime de cõsensu partiũ nulla potest ↄtra eũ oriri suspicio.
17 ¶ † Facit qđ.s.dixi ſm Inno.in ꝑalle.c.ex parte.vbi potest iudex ꝓpriã iniuriã vlcisci quando cessat suspicionis cã.facit c.proposuit.de appel.vbi patet qđ al's suspect⁹ põt suspiciõe nõ obstante in facto notorio ꝓcedere:⁊ tñ potest iudex in exe quẽdo modũ excedere:vt in.c.qđ ad cõsultationẽ.de re iudi. de quo iura nõ curãt:quia promptũ est remediũ appellandi. ita ad propositũ,licet alias sit suspectus in cognoscẽdo nõ tñ in delegãdo.⁊ si cõmittit persone suspecte promptũ est reme diũ recusandi:vt hic.⁊ appellãdi si nõ admittaẏ recusationis
18 exceptio:vt in.c.sup qõnum.in fi.de offi.deleg. ¶ † Et ꝑ hoc tollit alia obiectio quã faciebat do.Vin.vcȝ qđ non hȝ posse cõmittere:qa in cõmittendo vtereẏ iurisdictione:quia lȝ vta-tur non tñ in pncipali:sed in articulo in quo cessat suspicio. simile in.c.cũ teneamur.⁊ qđ ibi not.de appel.⁊ in.c.ij.de ma. cõtra.cõtra interdi.ec.vbi iudex a quo se intromittit de inno uatis post appellation: que tendunt ad faciliorẽ exitum cau se appellationis ex quo non tangunt articulum appellatio-nis.Item cessat illa obiectio.d.Vin.de.c.iudex.quia ꝓcedit tantũ in delegato ratione ꝓdicta.hinc est quod de iure ciuili delegatus recusatur sola voluntate sine cause cognitione vel probationẽ dũmodo cesset calũnia:vt.s.dixi.sed ordinarius nõ.ad predicta optime facit.l.ꝑtor.ff.de iurisdi.om.iudi.vbi pretor potest cõmittere causam sine partium cõsensu in qua
c primo officium aduocationis[c] exercuerat seu consuluerat vt no.Inno.in.c.irrefragabili.de offi.ordi.⁊ Archi.⁊ Joã.and. in.c.si cõtra vnum.de offic.delega.li.vj.facit.c.statuendũ.ij.q. vj.Itẽ papa causam propriã alijs cõmittit vt euitetur suspi-cio:vt no.gl.in.c.cũ dilecta.de confir.vti.vel inuti.⁊ in.c.cum venissent.de iudi.⁊ Inno.in.c.ex parte.de verbo.signi.Pre-terea si iudex a quo efficiẏ iudex ad quẽ:lȝ non possit de cau sa cognoscere ratione suspicionis,potest tñ delegare:vt not. glo.in.c.querelã.de elec.⁊.iij.q.vij.tria.ver.sed cõtra patrem. ⁊.C.de appel.l.eos.⁊ Specu.in ti.de appel.§.nũc tractemus. ex quibus omnibus probatur ꝙ legitime ⁊ notorie suspect⁹ in causa principali:per hoc non redditur suspectus in causa
d cõmissionis[d].cum in cõmittendo sit simplex executor ⁊ cuili
19 bet partiũ reseruatur facultas recusandi. ¶ † Itẽ inquãtum ius canonicum in hoc deuiat a dispositione iuris ciuilis de-bet stricte intelligi.cum eñ de iure ciuili ordinarius ex toto recusari nõ possit ⁊ de iure canonico sic:nõ dȝ restringi facul-tas cõmittendi:⁊ per hoc tollũtur motiua doctorum,⁊ gloss. ⁊ hoc.c.remanet incorrectum.⁊ partim interpretatur illud.c. cũ speciali.Absurdũ eñ est dicere ꝙ hoc.ca.sit correctum vel superfluum cõtra id qđ habetur.s.in ꝓemio.⁊ ex his eliciun tur tres principales intellect⁹ ad istũ tex.Primus vt intelli-gatur qñ iudex litem execrans ad electionem arbitroꝝ veni-re nõ vult:sed sponte eligit cõmittere vt euitet suspicionem. Scđs intellectus qñ suspiciõis cã est notoria.Terti⁹ qñ est ꝓ nuntiatũ vel aliter cõstat de suspicione per ꝓbationes:nõ eñ arctaret iste tex.ad cõmissionem faciẽdam nisi de suspicione aliqua cõstaret.⁊ quilibet horũ sustentabilis est ⁊ verus in se. Nec ob.c.licet.el.j.j.eo.vbi habeẏ recursus ad superiorem exi stente suspicionis cã:qꝛ vt ibi not.multipliciter intelligitur il-le text.primo ꝙ hoc habeat consuetudo:vt ibi no.glo.⁊ satis innuit ille tex.secũdo qꝛ ibi fuit appellatũ propter recusatio-nem nõ admissam.ideo appellationis via deuoluta fuit cau sa ad superiorem:vel intellige ſm dispositionẽ istius.c.⁊.c.cũ speciali.Ex ꝓdictis euidenter cõfunditur opi.Host.in ꝑreal-leg.c.licet.dum dicit ꝙ speciale est in epõ vt possit cõmittere causam:tum quia ipsemet sentit contrarium in.c.cũ speciali. tum quia eadem est ratio in omnibus ordinarijs predictis rationibus:nec etiam procedit quod ipse no.in.c.cum specia li.vt vna pars alternatiue intelligaẏ in ordinario,alia in dele gato:quia hoc est separare caudam a capite:⁊ cuiuslibet au-toritatis vnicus debet esse sensus:vt in.c.maiores.de bap.et qđ ibi not.in glo.Item aduertendũ ꝙ sicut nõ est diuersitas inter ordinariũ ⁊ delegatũ in recusatiõis effectu,ita ⁊ in mo do ipsam recusationem proponendi:quod plene ꝑsequor hic in repetitione. ¶ Nũc descendo ad gloss.ij.q̃ tria facit.primo oppo.⁊ soluit.scđo format vnã questionẽ ⁊ soluit.tertio opp. ⁊ non soluit.scđa ibi:sed si.tertia ibi:arg.cõtra. ¶ Opp.ergo cõtra text.in eo ꝙ dicit executorẽ debere deputari epõ recusa to nam executor deputatur post sententiam vt in.c.de cetero j.de re iud.⁊ in.l.executorem.C.de execu.rei iudi.ante nõ da-tur.Glo.metu contrarij exponit executor,id est delegatus.⁊
20 dic vt dixi.s.in notabilibus. ¶ † Scđo querit supra dictum est recusatum debere cãm committere:quid si contingit a tali delegato subrogato in locum recusati appellari,ad quem ap pellabitur?glo.ponit duas opi.primo dicit appellandum ad papam:quia ad ordinariũ recusatum obstante suspicione ap pellandum nõ est:nec ad metropolitanũ.quia omisso medio non lȝ appellare.de appel.c.dilecti.Secũdo dicit gl.satis di-ci posse ad epm̃ recusatum appellandum nõ vt ipse per se de causa cognoscat:sed vt alteri persone non suspecte commit-tat.Tertio op.de.c.placuit.ij.q.vj.vbi nõ appellatur de iudi cibus datis in locum epi ad epm̃,sed ad concilium:et ad hoc contrarium glo.non respondet Vinc.Hosti.⁊ Guil.in Spe-cu.de appel.§.nunc tractemus.in fi.prime colũ.dicunt ad ar-chiepm̃ appellandum:quia cum epõs sit recusatus remotũ est medium:⁊ sic non ob.c.dilecti.de appel.⁊ ad hoc allegant de offi.delega.c.si is cui.li.vj.⁊.c.si a delegato.eo.tit.⁊ lib.⁊ idem Tan.⁊ Phi.qui dicunt appellãdum ad superiorẽ nõ ad epi scopum qui eũ delegauit.⁊ idẽ videtur sentire hic Joan.and. qui redarguit glo.dicens ad epm̃ non debere appellari etiam vt cõmittat qa posset cõmittere magis suspecto quã primo: ⁊ nõ liceret tertio appellare.Item si cõmitteret duobus qui ferrẽt cõtrarias sentẽtias in optiõe epi esset alterã approba-re.de re iudi:c.si.ex quo maximũ preiudiciũ generaret ipsi re-cusanti Alij vt vltramon.ſm Joã.de lign distingunt ꝙ aut recusato ordinario ꝓnuntiatur super recusatiõe:⁊ qa ex hoc finita est iurisdictio nõ poterit ad eum amplius appellari sed ad superiorẽ appellabitur:qꝛ nõ facit gradũ.argu.de offi.de-leg.c.iudex.lib.vj.si nõ est pronũtiatum:sed proposita recusa tiõe statim delegauit:qa adhuc remanet iudex saltem vt de-leget poterit appellari.Hec opinio non placet Joã.de lig.qꝛ licet ꝓnũtiatio super recusatiõe extinguat in delegato iuris-dictionez ipso iure:nõ tñ in ipso ordinario:imo ipsa vt firma remanet post pronuntiationẽ.Itẽ satis pronuntiare videtur eo qđ delegat ꝑpter recusationem qꝛ tacite videtur dicere se suspectum.Remanet ergo Joã.de lig.cum glo.quia quãuis ordinarius recusetur non tñ desinit esse iudex.Opinio vltra-mon.placet dño Anto.⁊ dicit eã placuisse sibi:licet vltramõ-tanos non vidisset.⁊ ad motiua Joan.de li.respõdet ꝙ licet pronũtiatio iurisdictionẽ ordinarij non extinguat illã tamẽ inutilem reddit quo ad illũ articulũ vnde sit inutilis quo ad cognitionem ⁊ quo ad factũ delegandi:⁊ illa inutilis non fa-cit gradũ:sed qñ nondũ pronuntiauit sed tñ proposita recu satione delegauit nondũ detecta est inutilitas iurisdictionis ⁊ cõsequenter remanet adhuc iudex ergo appellari debet ad eũ:forte eñ nunc vellet discutere hoc an sit suspectus qđ ante discutere non curauit.sed incõtinenti actum delegationis eli git:ideo ꝑpter hoc qꝛ dubiũ saltẽ est an sit cõpetẽs iudex de-bet adiri.Nec ob.qđ delegãdo tacite videẏ pronuntiare se su spectum:qꝛ hoc est falsum.potuit eñ hoc velle litẽ execrans super hoc an sit suspectus.Do.Cardi.sequit hic glo.⁊ Joan. de lig.⁊ Joã.calde.hic distinguit qđ aut ꝓposita recusatiõe ⁊ nõ ꝓbata iudex incõtinenti delegauit:⁊ sit vera opi.glo.et seq.aut post ꝓbatã recusationẽ delegauit:⁊ tunc sit vera opi. Host.⁊ aliorũ.Nec ob.si opponat de.c.iudex.de offic.delega. lib.vj.vbi ptȝ qđ etiã post probatã recusationẽ iudex delegat de partiũ cõsensu:ergo patet medium nõ esse sublatuȝ:quia dicit ipse fatendum quod per probationẽ nõ est sublatũ me-dium:sed tamẽ per probationẽ notorie cõstat eum esse suspe-ctum.de verb.sig.c.cũ olim.qꝛ equũ est ⁊ iustũ vt ad eũ appel letur.iij.q.v.ꝙ suspecti.Ego absolute teneo opiñ.gloss.vt ap pelletur ad epm̃ recusatũ vt alij cãm deleget:ꝑ ea que super prima gl.plenissime dixi.nã sicut respectu cõmissionis fiende in prima instantia non euanescit iurisdictio recusati:nec red ditur inutilis:adeo quod eo ꝑtermisso nequeũt partes adire superiorẽ vt hic aperte ꝓbatur ⁊ in multis alijs supra dedu ctis in prima glo.eodẽ modo non debent posse ipsum omit-tere in causa appellationis.nam sicut actor habẽs ordinariũ legitime suspectum ipsum adit nõ vt per se cognoscat:sed vt alteri causam deleget:ita ⁊ appellãs debet ad eum appellare

a ¶ Cãm cõmittere.Adde Are.cõ silio.xxxvij. Zacharias.
¶ Adde Anto. corse.singula.suo ccxi.in vñ.potest vbi all.hãc ipsam gl.hic per istã allega.⁊ istũ hic eã ad hoc alleg.quã iterũ ad hoc iste alle.in.c.j.j.de cã pos.⁊ ꝓprie.⁊ ibi post eũ in aposti. do.Andr.Barb. ⁊ in col.j.j.de fide instru. Sebasti.Sapia.

b ¶ C.qđ suspecti. Vide Feli.i.c.insi nuante.col.fi.vñ. no.modo vnũ ca sum de off.deleg. vbi ponit qđ iu-dex suspect⁹ põt recusari qñ suspi-cio supuenit post ↄclusum in cã re-probando Gemi. q tenet contrariũ in.c.iudex.de off. delega.in.vj.

c ¶ Officiũ aduo-cationis.Põdera quia non tãta malignitas cau-satur qñ fuit quis aduocatus ꝙ̃ qñ recusaẏ vt suspe-ctus.item per re-cusationẽ perdit iurisdictionẽ.l.ij. C.si qua pre.po. ergo ⁊ per conse-quens sicut est su spectus in causa principali:ita ⁊ vi detur suspect⁹ in delegatiõe.And. Barba.

d ¶ Cã commissio nis.Adde viden dum Roma.cõsi. ccxxix.vbi ponit v.opi.an valeant processus iudicis recusati.

a ¶ De hoc vide per Imo. ꝛ plene per doc. in c. postremo. s. eo.

b ¶ Et Bal. in d. aut. ad hec. C. de vsu. col. iiij. vbi pro hoc dicto alle. et tex. in l. que sniam. C. de pe. no. etiã ex hoc dicto Inno. hic ꝙ in tãtũ ex actis iudicij resultat notorium iuris qđ iudex põt ex his q̃ sibi cõstãt ex actis ex suo officio supplere ad vtilitatẽ partis: ꝛ ita etiã dixit Inn. in c. ꝑ tuas. i. fi. s. de testi. sequitur Ang. alleg. Inn. hic in l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. ff. de pac. circa fi. et facit gl. in c. bone. s. de postu. p̄la. ꝛ i. c. euidẽtia. j. de acc. Et scias ꝙ quantũ ad decisionẽ cause nun q̃ ex actis ꝛ ꝓbationibus resultat notoriũ iuris nec dr̃ liquere de causa nisi qñ esset in ipsa cã cõclusũ vt est glo. sing. in versi. liquere. vbi ipsemet Ab. Panor. ꝛ Imo. ita tenent in c. significauerũt. s. de testibus. Anto. Frãc. ¶ Dicas circa hũc cõclusionẽ eẽ verã ꝙ nõ dr̃ liq̃re de causa nisi post q̃ est in cã cõclusum ꝑ glo. in c. significauerunt. de testi. ꝛ vide alex. de imo. ple. d hoc loquẽtẽ vltra hic alle. i. l. j. ff. de no. ope. nũ. in apost. ¶ Et adde quod vbi agiẗ de liquidatiõe instrumẽtorum illa debet fieri parte citata vt ꝑ Bal. in l. iij. C. de exec. rei iu. ꝛ per Bar. in l. iij. ꝛ iiij. q. p̄n. C. d pig. ꝛ adde etiã ꝙ liqdatio cause vł alicui⁹ actus potest fieri per cõiũctionem duorũ instrumentorũ: vt in l. fin. ꝛ ibi per Bal. C. d fal. cau. adie. lega.

⁓ Sebasti. Sapia.

b ¶ Acta. vide Feli. in c. cũ olim. s. de re iudic. ꝛ in c. accedẽs. j. co. iiij. ver. et inquantũ dicuntur. s. vt li. nõ contest. ꝛ in c. afferte. col. iij. v. secũdus casus. s. de p̄sum. ꝛ multa allegata ꝑ an. sicul. in cõsil. xxxviij. incip. preclare scripsit in ij. volu. Ro. in consil. ccxxvij. incip. specialis.

3 ¶ † Scđo no. ꝙ impedimentum surgẽs ex facto principis icipit cursum termini p̄fixi ad appellationem finiendam: vnde datur scđs annus sʒ impediẗ cursus tpis vt ꝓbaẗ ibi: intacta ꝑmaneat ꝛc. ꝛ ibi absq3 damno more: quid de alio iudice dixi plene in c. ex rõne. s. e. per quẽ decido aliqua tacta hic per doc. 4 ¶ † Not. ſm cõmunem intellectum qđ termin⁹ prefixus ad appellationẽ finiendã habeẗ ꝓ termino p̄fixo ad appellationẽ prosequendã: ꝛ est ratio qꝛ termin⁹ prefixus ad finiendam appellationẽ includit in se terminũ ad prosequendũ: vt in cle. j. eo. ti. Unde si nõ valet respectu finis valet respectu ꝓsecutionis. ar. opti. in c. vnico. de despõ. impu. lib. vj. vbi dr̃ ꝙ si inhabiles etate ad ꝯhendum matrimoniũ exprimunt verba apta ad ꝯhendum matrimoniũ iuris interpretatione sunt spõsalia de futuro ex quo sunt habiles ad ꝯhendum ipsa sponsalia: ꝛ ista est verã ratio decidẽdi ſm lec. gl. ¶ In gl. j. in fi. primã opinio. tenuit glo. iij. q. v. accusatores. Inn. hic tenet opi. glo. vt nõ sit sufficiens cã ad recusandũ [a] iudicem ꝛ hoc placet: ꝛ videtur probari in illo. c. j. de offi. iudi. non ob. iste text. quoniam hic iudex fuit recusatus. Item hic de facto fauebat nimiũ alteri parti: et hoc respectu posset recusari secus vbi iudex incidit per rectam viam: non enim est verisimile ꝙ vellit moueri ꝑ cõmẽsalẽ suum ex quo nullum interesse pretẽdit nisi qꝛ est aduocat⁹. ¶ In glo. pe. in fi. Ex ista glo. habes duos intellect⁹ ad tex. Prim⁹ vt intelligatur litera in termino prefixo a lege: scʒ anno: sed iste intellectus nõ placet glos. qꝛ non teneẗ nec debet quis expectare finem termini anni: qꝛ per lapsum illius termini appellatio est deserta. ¶ Unde glo. trãseũdo ad secundam lectu. dicit ꝙ debet intelligi de termino prefixo a iudice ad appellationẽ ꝓsequẽdã quẽ terminũ neutra pars preuenire potest: vt ix ca. sepe. in fi. s. eo. ꝛ c. oblate. j. eod. ꝛ lʒ alia fuerit iudicis intentio tamen per illam regulam si nõ valet qđ ago ꝛc. valet p̄fixio termini respectu ꝓsecutionis huius cuius respectu poterat valere: ꝛ non respectu finiendi qꝛ esset impõnere legem superiori ad quẽ appellatur qđ fieri non potest: vt hic in text. sed Innoc. sequendo primũ intellectũ dicit ꝙ terminus prefixus a iudice habetur acsi non fuisset p̄fixus: qꝛ non poterat terminum ad finiendũ statuere: ꝛ sic partes fuerũt relicte in termino iuris et dicitur hic camerarius preuenisse nuntium aduerse partis nec expectasse ad terminum legitimum quoniã debuit differre vsq3 ad vltimum mensem anni: quod qꝛ non fecit litere annullanẗ. Jo. and. dicit hoc dictũ procedere si iste camerari⁹ fuisset appellatus: sed ipse erat appellans: ꝛ sic poterat intra terminum iuris prosequi qñcunq3: ꝛ hec est bona impugnatio. nã appellãti prefigitur terminus anni a lege ad ꝓsequendum ꝛ finiendum: vt in cle. sicut eod. ti. ꝛ ideo potest prosequi qñcunq3 non sic est in appellato: cũ ipse nõ impugnet sententiam suam: non potest presequi qñcunq3 intra terminũ iuris: sʒ dũtaxat in vltimo mẽse anni appellatore non prosequente. ij. q. vj. appellatore cessante ꝛ auẗ. et qui. C. de temp. appel. Uel dic ꝙ ex alio hec lec. Inn. non procedit qꝛ etiam appellatus potest prosequi qñcũq3 intra terminum iuris dũmodo in prosecutiõis actu faciat citari appellantem sec⁹ auẗ si vellet procedere sine citatione sed solum vt perquiratur si appellãs est in curia vt voluit bar. in auẗ. ei qui appellat. C. de tẽpo. appel. ꝑ l. fi. §. illud. eo. ti. ergo potuisset iste camerarius etiam si fuisset appellat⁹ impetrare intra terminum iuris qñcũq3 dummodo postea in processu faceret citari aduersarium: videẗ etiaʒ probari in c. bone. j. de confir. vtil. nã ibi litere impetrate per appellatũ preueniendo appellantẽ dicuntur surreptitie qꝛ non fecerunt mentionem de appellatione: et vide quod dicam ibi: oportet necessario intelligere literam istã de termino hominis qui preueniri non põt etiã ab appellante ꝛ corrobora hunc intellectum: prout. s. dixi in no. ꝛ est satis ver⁹ in se. ¶ Sed do alium intellectum inherendo secundo summario ꝙ termin⁹ hic prefixus ad prosequendã appellationem: scʒ respectu impetrationis literarũ ad redeũdum a prosecutione: sed non valuit termin⁹ quatenus arctabat ad redeundum qꝛ est imponere legem superiori vt det literas intra terminum prefixum a iudice a quo vel cãm finiat: sʒ valuit respectu ꝓsecutionis finiẽde: nam vbi vtile est separabile ab inutili vtile nõ vitiaẗ propter inutile: vt in regula vtile. lib. vj. Remansit ergo hic terminus respectu prosecutionis: ꝛ ideo non potuit appellãs impetrare literas hunc terminũ preueniendo: ꝛ hoc voluit litera dum dicit a prosecutione appellationis ꝛc. Patet etiã ex alio qꝛ si p̄fixisset terminũ ad finiẽdũ in curia non impetrassent partes literas extra curiã: cũ tamẽ quelibet earũ hoc fecerit: hic intellectus est clarus et nullũ patitur scrupulum ꝛ habes dictum nouũ: qꝛ licet iudex a quo possit prefigere terminum ad prosequendum non tñ ad redeundũ cum literis impetratis qꝛ esset imponere legem superiori. ¶ Sed dices extra glos. ex quo iudex iste videbatur fauore camerario quare appellauit ab eo. Item quare iudex ipse p̄fixerit terminũ ita arctũ. Sol. dicit Host. hoc fuisse fraudulenter confectũ vt haberet iste materiam impetrandi literas ad iudices remotiores vt sic ps aduersa tedio affecta cõpelleret cedere. Itẽ iudex minabatur qđ nisi vtraq3 pars esset reuersa in termino se nõ auditurum ipsas amplius partes: ꝛ hoc faciebat vt iste camerarius qui erat reus remaneret in possessione sua: possent presumi ꝛ alie cause in quibus non est standum. ¶ In gl. fi. in fin. Sed contra hoc opponitur videẗ quod iudices priores habeãt cognoscere de surreptione primarũ literarũ: vt in c. super literis de rescriptis. Solu. dicit Innocen. hec 5 processisse ex gratia. ¶ † Uel scđm cũ notoriũ erat ex inspectiõe actorum quia iste camerarius preuenerat terminũ et sic ꝙ lr̃e nõ valebant ideo potuit papa absente ipsa parte dare scđas lr̃as. ¶ Nota hoc dictum quod non solum sententia sed etiam acta [b] iudicij inducunt notorium: quod limita vt dixi in c. cum olim. j. de ver. sign. vbi ho. text. ꝑ 6 hoc dicto Innoc. ¶ † Itẽ no. qđ vbi totum ius partium est redactum in scriptis potest iudex procedere etiam absente parte tanq̃ super notorio: qđ semper no. qđ iđ procedit, qꝛ certũ est hoc casu absenti aliud ius non competere: pro hoc bonus tex. in l. ij. ff. de admini. rerum ad ciui. pertinen. ꝛ qui sic debent intelligi: ꝛ bonus text. in ca. cum olim de re iudi. ꝛ quod ibi dixi: iste tamen intellectus nõ congruit huic litere que mandat sub conditione si ita est ꝛc. Nam si fuisset notorium dixisse: qꝛ liquide cõstat ꝛc. prout facit in dicto capitulo cum olim. ꝛ plenissime de materia. c. quotuplex sit terminus qui potest p̄figi a iudice plene dixi. in c. personas. s. eo. vbi vide.

1 ¶ Appellans extraiudicialiter ne molesteẗ in possessiõe sua si postea fuerit spoliatus restituitur in statum in quo erat tempore appellationis emisse.

2 Patronus alicuius ecclesie ipsa vacante põt percipere oẽs fruct⁹: et ipsos vel successori reseruare: vel in vtilitatem ecclesie conuertere.

3 Abbas potest acquirere possessionem per monachum.

4. Appellare põt quis pluries super eodeʒ articulo vel grauamine. 23.

5 Appellatio extraiudicialis ex probabilib⁹ causis facta adeo deuoluit cãm ad superiorẽ vt oia postea cõtra eã attentata reuocentur. 22.

6 Remedium attentati non solum datur contra spoliantem: sed etiã cõtra illum qui successerit spolianti. 18.

7 Differentie inter appellationem extraiudicialem ꝛ iudicialem.

8. Appellatio non continet in se appellationẽ extraiudicialẽ in odiosis.

9. Apostoli qui sint tam dimissorij: refutatorij q̃ reuerentiales.

10 Excommunicatus an appellabit extraiudicialiter.

11 Custodia ecclesie vacantis ad quem spectat de iure communi.

12 Capitulum succedit sede vacante.

13 Sede vacante si collatio pertinet ad prelatum: potest capitulũ ecclesiam alicui commendare donec ei prouideatur de rectore. 14.

15 Possessio an probetur per solutionem pensionis vel sensus.

16 Officiũ iudicis daẗ contra quẽlibet possessorem ex naturali equitate.

17 Interdictum vnde vi: ꝛ via attentati differunt in multis: vt hic.
Interdicto vnde vi seruatur ordo iudiciarius etiam contra cõtumacem secus si agitur via attentati.

19 In interdicto vnde vi debet probari spoliatio ꝛ possessio.
Quando agiẗ via attentati satis est ꝙ probetur possessio tẽpore appellationis.

20 Agenti interdicto vnde vi obstat exceptio alterius spoliationis.
Contra remedium attẽtati non obstat exceptio spoliationis: qꝛ talis reuocatio fit ex mero iudicis officio.

21 Quando agitur interdicto vnde vi in beneficialib⁹ oportet colorare ꝛ iustificare possessionem.
Quando agitur remedio attentati etiam in beneficialib⁹ nõ oportet iustificare possessionem.

22 Appellans ne quis molestetur in possessiõe sua: ꝛ postea fuerit spoliatus ab ea an ꝛ quando reuocet attentata post ipsam appellationem.

Bone memorie

Bone memorie.[a] Potest intelligi pluribus modis vt .i. patebit: sed inherēdo v̄bis lr̄e ⁊ vt mos gerat̄ cuiq; lecture summat̄ ḡnali⁹ sic. ¶ †Qui extra iudiciū appellat ex verisimilib⁹ ⁊ ꝓbabilibus causis ne i possessiōe molestet̄ si postea spoliat̄ restituit̄ ante oīa in statum in q̄ erat tp̄e appellatiōis emisse. h. d. Prima pars ponit allegatiōes appellātis. Scd̄a appellatio. In tertia ꝓnuntiat ibi: ꝓmissis. ¶ Casus lr̄alis. Mortuo. O. de camera rectoris eccl̄ie de fan. abb. sancti augustini cātuarieñ. primo per quosdā monachos postmodū per ipsuȝ possessionē ipsius ecclesie molestabat: ⁊ cū postmodū predictā ecclesiā pacifice possedisset quidā laici ip̄m abbatē ⁊ monachos ꝑ violentiā de possessione eiecerūt: quā ecclesiā archidiacon⁹ cātuarieñ. cepit postmodū possidere: vñ abbas ⁊ monachi dictā possessionem petierūt sibi restitui cum fructibus inde perceptis li. conte. inter monachos ⁊ archidia. testes fuerūt hinc inde ꝓducti: demū causa delata est ad papā corā quo predicta ex parte abbatis fuerūt ꝓposita: ꝓcurator archi. ꝓposuit ex aduerso ꝙ defuncta ꝑsona illius ecclesie archi. tantum datur eius custodia: imo archid. qui ꝑ tp̄e fuerunt tam de iure cōi q̄ꝫ cōsuetudine ḡnali tā in illa ecclesia q̄ꝫ in alijs eiusdē diocesis illo iure semꝑ vsi fuerūt. ⁊ ille. O. noīe ipsius archidia. eandē ecclesiā possidebat qui ei ꝓcurationē vnā: et quinq; solidos annis singulis exhibebat. His ⁊ alijs diligēter auditis. d. pa. ꝑdictos abbatē ⁊ monachos in eū statum reducendos decernit in quo erāt tp̄e appellatiōis facte ex verisimilib⁹ ⁊ ꝓbabilib⁹ causis saluo iure ꝓprietatꝭ vtriusq; ꝑtis cū fructibus medij tēporis assignādis eisdē. Ber.

2 ¶ Primo not. ex isto tex. s̄ȝ vnū intellectū †ꝙ patronus ecclesiasticus alicuius ecclesie debet habere custodiā ipsius ecclesie vacātis ꝑcipiendo oēs fructus reseruādos successori seu ꝯuertēdos in vtilitatē ecclesie: ad hoc alleg. istū tex. Inn. in. c. vnico. i. vt ecc. bñfi. ⁊ sentiūt doc. hic. ⁊. i. lati⁹ dicā.
3 ¶ †Scd̄o no. abbatē posse possessionē aliquā acquirere per mōachos quēadmodū dñs acq̄rit possessionē ꝑ seruū. l. j. ff.
4 de acq. pos. ¶ †Tertio no. vbi pluries vocem appellatiōis emisit ⁊c. ꝙ sup eodē articulo pōt q̄s geminare pluries appellationeȝ nunq̄d aūt aliquid operet̄ scd̄a vel tertia dic vt
5 i. dicā. ¶ †Ulterius not. ꝙ lȝ appellatio extra iudicium sit quedā ꝓuocatio ad cām: vt in. c. cum sit romana. s. eo. tamē si interponat̄ ex vere similibus ⁊ ꝓbabilib⁹ causis adeo deuoluit negotiū ad superiorē vt oīa postmodū attētata ꝯtra eam reuocētur ꝑ viā attētati: nec admittuntur exceptiones
6 cōcernentes defectū ꝓprietatis: vt. i. latius dicam. ¶ †Not.
b ꝙ via attētati[b] non solum competit ꝯ primū attētantem sed etiā ꝯ tertiū qui successit in re attentata. nā archidia. hic nō spoliauit ⁊ tñ cōuenit̄ ꝑtextu appellatiōis: de quo. i. latius
7 dicā. ¶ †Ultimo no. ꝙ appellatio extraiudicialis iustificatur ex verisimilibus ⁊ ꝓbabilibus causis: lȝ sec⁹ sit in appel-
c latione iudiciali vñ scire debes ꝙ multe differentie[c] notant̄ hic inter appellationem extraiudicialem ⁊ iudicialem per quas aperitur multū natura appellatiōis extraiudicialis.
d ¶ Prima differētia[d] est quā ꝑmisi. Nā in iudicio cā appellādi debet esse vera: vt in. c. vt debitus. ⁊. c. interposita. i. e. sed extra iudiciū satis est ꝙ cā sit verisilis ⁊ probabilis: vt puta verisilr̄ timui grauari in possessione alicui⁹ rei licet adhuc nō sim grauat⁹ nihilominus extra iudiciū possum appellare vt hic: ⁊ in cle. sicut. eodē. tit. Hanc credo rōnem diuersitatis: q̄r iniuria fit iudici si recedit̄ ab eo in iudicio sine vera cā vt in. c. vt debit⁹. ꝑalle. sed extra iudiciū nulli fit iniuria imo interponit̄ ad defensionē iuris proprij: satis ergo est eū ha-
8 bere verisimilem cām appellandi. ¶ †Scd̄a differētia est in
e noīe.[e] nā appellatio ꝓprie dr̄ i iudicio: ꝓuocatio dr̄ extra iudiciū: vt in. c. cū sit. s. e. ⁊ hec bñ no. vt in dispositionib⁹ odiosis nō cōprehendat̄ appellatio extraiudicialis sub nomine appellationis. ¶ Tertia dr̄ia: oblatio ꝓbationis exceptionis obiecte iustificat appellationē iudicialē: lȝ nō probetur veritas exceptionis: vt est tex. no. in. c. interposita. i. e. nō aūt iustificat appellationē extraiudicialē: q̄r nō est ibi iudex qui recipiat ꝓbatiōes tuas: vñ pōt dicere ps ego nolo ꝓbationes tuas recipe sed volo vti iure meo. Idem no. Inno. ⁊ alij doc. in. c. cū inter canonicos. ⁊. c. quia propter. de elec. ⁊ in cap. ad dissoluēdum. de spō. impu. ꝙ ꝓcedit etiam si interponat a iudice procedente in iuribus suis tanq̄ꝫ pars: vt no. in iuribus ꝑalleg. ¶ Quarta differētia est in traditione aplōrum nā in iudicio oīno apostoli sunt tradēdi: sed extra iudicium non sic tradunt̄ indistincte: q̄r sepe nō est qui illos tradat de
9 quo dic vt per glo. no. in. c. j. eo. tit. lib. vj. ¶ †Quinta differētia est in q̄litate ipsorū aplōꝝ. nā in iudicio dicunt̄ apostoli dimissorij seu refutatorij vel reuerētiales: ⁊ dicunt̄ apl̄i litere in quib⁹ iudex a quo narrat q̄re detulit vel quare nō detulit appellationi: ⁊ si detulit dicūtur apl̄i dimissorij q̄r cū illis literis mittit partē ad superiorē: si nō detulit dicunt̄ refutatorij: q̄ñq; defert ꝓpter reuerentiā superioris ⁊ tūc appellantur reuerētiales: si aūt dātur extra iudiciū puta a iudice a quo appellat̄ vel a parte tunc dicunt̄ simpl̄r extraiudiciales vel ꝯuentionales seu testimoniales. ¶ Sexta differētia q̄r extra iudiciū addmittit̄ appellatio ḡnalis ⁊ incerta respectu ꝑsonarū seu grauaminis vt hic sed in iudicio debet esse certa ⁊ sp̄alis: vt in. c. vt debitus. i. eo. ⁊ dic vt dixi. in. c. consuluit. s. eo. ¶ Septima dr̄ia est s̄m aliquos ꝙ iter arreptum ad superiorē habet̄ ꝓ appellatione extra iudiciū nō sic in iu-
10 dicio s̄m aliq̄s: dic vt plene dicet̄. i. c. ꝓxi. ¶ †Octaua differentia ꝙ excōicatus appellauit in iudicio in. c. cū inter. s. de excep. sed nō extra iudiciū: q̄r esset impugnare aduersariū ꝙ nō lȝ excōicato. d. c. cū inter. Host. hoc impugnat: q̄m vt hic patet interponit̄ q̄ñq; ad defensionē ne molestet̄ in possessione sua: ⁊ in hoc fuit Inno. sibi ꝯtrius. vtrū excōicatus possit appellare extra iudiciū. Tu cōcorda vt no. Io. and. in. c. pia. de excep. lib. vj. in nouella. ¶ Nona differētia. nā appellatio extra iudiciū interponitur rōne cause de futuro: q̄r tūc timet
b grauari: sed in iudicio rōne ꝑterite cause: vt in. c. vt debitus. i. eo. ¶ Decima differentia quod in appellatione iudiciali termin⁹ anni currit a die illati grauaminis: vt in cle. sicut eo. tit. Undecima differētia respectu suspēsionis. nā appellatio iudicialis suspēdit iurisditionē iudicis in totum quo ad illā cām: vt plene diximus in. c. super eo. s. e. sed extra iudicium nō suspendi factū de preterito: nec etiā id qd̄ est omnino cōsecutiuū ad ius explicitū de preterito. vt in. c. cōstitu-
f tus. s. eo. ⁊ hoc no. ¶ Duodecima differētia respectu reuocationis attētatorū.[f] nā in iudicio reuocant̄ oīa attētata vt in. c. nō solū. e. ti. lib. vj. sed extra iudiciū nō reuocant̄ nisi ea que gesta sunt ꝯ appellationē vt in. c. cū nobis. ⁊ qd̄ ibi no. s. de elec. ¶ Tertiadecima differētia respectu tp̄is prefixi ad
c appellādum. Nam in iudicio appellandū est intra decēdiū vt. c. qd̄ consultationē. de re iudi. sed extra iudiciū etiā post decēdiū appellari potest: hoc tñ est falsum per. c. cōcertatiōni. eo. ti. lib. vj. dic vt ibi licet enim audiatur post decendiū ꝑ viam querele: vt in. c. ꝯcertationi. q̄r extraiudicialia nō trāseunt in rem iudicatam: nō tamē audiatur per viam appellationis vt ibi. ¶ Potest addi. xiiij. differētia quam ponit gl. in. c. non solū prealle. vcȝ vt attentata post appellationē iudicialem reuocentur indistincte ꝑ viā attētati idest nullitatis. Sed attentata post appellationem extraiudicialem pendent ex futuro euentu: ad hoc cōsideramus. ⁊. c. cum inter canonicos. de elec. ita loquitur illa gl. sed forte vult dicere ꝙ in appellatione extraiudiciali est necesse ꝓbari prius veritatem cause anteq̄ꝫ reuocet̄ attētatum: ⁊ iste est pulcher passus: latius enim expediā ipsum cū glo. fi. ¶ Conueniūt aūt appellatio iudicialis ⁊ extraiudicialis ḡnaliter in duobus nā quilibet debet fieri in scriptis: ⁊ prout le. ⁊ not. in. c. j. eo. ti. li. vj. scd̄o. vt quēadmodū innouata ꝯ appellationē iudicialē reuocantur: ita innouata ꝯ appellationē extraiudi-
d cialē: vt hic: ⁊ hoc no. ¶ In gl. hic in fi. Ex ista gl. potes colligere duas rōnes quare iste abbas intrauit possessionē isti⁹ ecclesie vacantis: sed iste solutiones glo. diuināt: sȝ ꝑsupposito ꝙ sint vere debuit abbas eas exprimere in appellatiōe alias nō diceretur appellatio eius verisimilis. Extra gl. po-
e tes intelligere istū tex. plenius intelligendo ꝙ iste abbas dicebat se esse patronum istius ecclesie. ⁊ sic ꝙ ad eū ꝑtinebat custodia ecclesie vacantis: qd̄ an⁹ si verū dicā in sequēti glo.
11 ¶ †In gl. ij. No. hanc gl. cōcludit enim ꝙ custodia ecclesie vacantis nō spectat de iure cōi ad archid. sed ad quemlibet ep̄m in diocesi sua. Unde intelligo glo. ꝙ spectat ad archi. nō tāq̄ꝫ ad metropolitanū: sed tāq̄ꝫ ad diocesanū. s. respectu
f diocesis sue vt habeas plene hanc materiā in vno loco expeditā distinguo vltra alios sic. Aut querit̄ de custodia ecclesie cathedralis: aut ecclesie inferioris. Primo casu hȝ ecclesia economum generalē ipse habebit custodiā. xij. q. ij. illud not. in. c. cū vos. de offi. ord. si nō habet economū tūc capitulum ipsius ecclesie habebit custodiā. xij. q. ij. non licet alicui si nō habet canonicos de facto vel sint negligētes succedit archiep̄s: vt in. c. fi. de sup. neg. prela. lib. vj. Secūdo casu cū queritur de ecclesia inferiori. dic ꝙ aut est collegiata aut nō primo casu collegiū succedit in administratione: vt no. Io. de lig. post alios in cle. ne in agro. de sta. reg. ⁊ Innoc. in. d. c. vno. vt eccle. benefi. sed in ꝯtrariū videtur tex. in. c. ea que. i. de sta. reg. vbi dr̄ ꝙ remoto abbate dandus est monasterio administrator idoneus. ⁊ dicunt ibi docto. ꝙ deputabitur per

¶ Ex fin. huius decre. not. ꝙ sicut in possessorio recuperāde veniūt fructus medio tēpore percepti c. a. grauis. s. de rest. spol. ita veniunt fructus quando innouata et attētata reuocantur. vt hic in fine. ibi: assignādos. ⁊ sic s̄m Bal. hic. portādos ad domū spoliati expensis ipsius spoliātis ⁊ innouantis qd̄ not.

Sebasti. Sapia.
¶ Uia attētati. de remedio attentati in quib⁹ ꝓuideat late tangit Old. in ꝯsi. cxcix. inci. ꝓ fundamento. in ꝑnc. ⁊ Car. in consil. x. inci. in themate premisso. ⁊ Rot. in ti. de resti. spolia. deci. ij. incip. item fuit dubitatum.

¶ Not. differentias inter appellationē iudicialē ⁊ extraiudicialē ⁊ de his per Pe. de ancha. in. c. cōcertationi. de ap. in. vj. Item vide d. Anto. post Inno. ⁊ doct. in. c. cū sit romana. in. ij. col. ver. q̄ñ appellatiōes. s. eo. titu. vbi dicūt qd̄ appellationes iudiciales ⁊ extraiudiciales fere omnibus conueniūt.

Sebasti. Sapia.
¶ Prima differentia. de hac prima differentia vide Feli. in. c. j. col. j. s. eo. vbi plura.

Sebast. Sapia.
¶ In noīe vide Cardi. cle. sicut. in princ. de appella. Lapuȝ. alleg. xxxix. inci. an valeat. col. j.

Sebast. Sapia.
¶ Attentatorū. Circa hanc differentiam vide do. Barthol. soci. in consi. xlv. colū. ij. ver. circa. hanc. ⁊ col. v. ver. viij. dubitatio.

episcopum.⁊ idē Jo.an.in.c.ij.de test.li.vj.sed in cōtrariū
pro prima opi.adduco bo.tex.in.d.cle.ne in agro.§.abbate.
sed reduci pūt ad concordiā ꝓut dico in.d.c.ea q̄ ꝙ aut ꝑla‑
tus ecclesie collegiate est remotus ꝓpter malā administra‑
tionem capitulo tacente:⁊ tunc non succedit capl'm:quia est
mala presumptio ꝯ eos:⁊ ita ꝓprie loquit̃ tex.in.d.c.ea que.
ad qđ vide glo.no.in.l.qm̄.ij.C.de app.que ꝑ illū tex. arguit
ꝙ subditi debent resistere prelato male agenti.facit.ij.q.vij.
paulus.Aut vacat alio modo:⁊ tunc procedit alia opinio.
12 ¶ †Notabis bñ duo ex predictis.Primo ꝙ sicut capitulū
ecclesie cathedralis succedit ꝑlato suo vacāte sede:ita ⁊ ca‑
pitulū ecclesie inferioris;vt in.d.c.abbate.cū si.⁊ vide in hoc
qđ no.Inno.in.c.cū dilectus.de cōsue.Scđo notabis illum
casum exceptū.Si vero ecclesia nō est collegiata sed habet
solū patronū rectorem:⁊ tunc si habet patronū ecclesiasticū
ipse habebit custodiam.ar.hic ẜm premissum intellectū ⁊ te
net Inno.vbi.s̃.bene facit.c.cū ⁊ plātare.j.de priui.Nam pa
tronus ecclesiasticus petit rōnem administrationis de tem
poralibꝰ:vt ibi:fortius ergo ipse custodire habet tēpore va
cationis.Si vero nō habet patronū saltē ecclesiasticū :tunc
gl.hic dicit ꝙ spectat ad diocesanū.idem sentit Inn.in.d.c.
vno.⁊ rñdet ad.c.si in plebibꝰ.hic allegatū ꝑ ꝯrio qđ loqui
tur de iure speciali:licet aliud sentiat hic.Tu dic melius vt
habes glo.sing.quam cōiter sequūtur ibi doc.qđ is hꝫ cu‑
stodiā ecclesie vacantis qui habet institutionem illius eccle
sie:ita not.gl.in.c.cū vos.de offi.ordi.et est satis rationabile
vt ex quo habet conferre titulum habeat custodire ecclesiā
13 vacantē.notabis hec ꝑpetuo.¶ †Vacāte vero sede vbi col
latio ꝑtinet ad ꝑlatū poterit capitulū illā ecclesiā cōmēda‑
re alicui donec fuerit sibi ꝓuisum de rectore.ita singu.no. in
14 c.vno ne sede vac.lib.vj.in nouella.¶ †Notabis semꝑ hoc
dictum ex quo habes qđ lꝫ capl'm non succedat in collatio
ne beneficiorum[a] spectātium ad prelatū:vt in.d.c.vnico.pōt
tamen illas ecclesias commodare ⁊ economū ponere donec
per superiorē fuerit prouisum et per hoc habes plenissime
hunc articulum expeditū.¶ In gl.in verbo.noīe archidia‑
coni.in fi.sed cōtra tex.ꝑsupposita opi.gl.ꝓ vera opi. Nam
si iste archidiaconus possidebat non poterat iste abbas ꝑ‑
tendere se expoliatū:qꝛ vim vi repellere licet.ī.c.olim.el.j.de
resti.spo.nec videt̃ tūc ꝙ appellatio abbatis fuerit probabi
lis.Solu.intellige ꝙ ista probatio non fuit probata. nam si
constitisset quod archidia.tunc possideret nō habuisset locū
decisio huius.c.per supradicta sic potest solui aliud contra
rium in eo qđ Archidi.allegabat hic consuetudinē eā em̄
nō ꝓbabat:⁊ ꝑsupposito ꝙ ꝓbasset illā cōcernit ꝓprietatē
⁊ nō possessionē:vñ satis erat ꝙ abbas incūbebat possessio
ni tēpore appellationis emisse:de quo plenius dicetur sup
15 glo.fin.¶ †In glo.super ver.vnā ꝓcurationē.in fi. sed gl.nō
rñdet ad.c.cum venissent.s̃.de resti.spo.vbi ꝓbatur quod si
percipio pensionē ex aliqua re videor illā possidere.¶ Itē
not.in.l.q̄uis.alleg.in gl.dic de hoc vt plene dixi in . d.c.cū
venissent.ille tex.intelligit̃ qñ precedēte titulo legitimo ad
transferendum dñium soluit pensio de consensu superioris:
tunc enim interuenit quedā ficta traditio:secus vbi simplici
ter ꝓbat̃ solutio pensionis seu cēsus :qꝛ cū multis ex causis
possit solui pensio seu cēsus:talis solutio indeterminata nō
improbat possessionem rei nec subiectionem:ꝓ hoc ca.acce
pimus de priuil.cap.quāto.de cēsi.Nā probatio dubia ⁊ ge
neralis non cōcludit quid determinatum.vt in.c.in pñtia.de
proba.qđ est contra Bal.in.l.solent.ff.de offi.procon.vbi di
cit ꝙ si vna ecclesia soluerit censum pro magno tpe presumi
tur illi subiecta,hoc em̄ ꝓcedit vt predixi:⁊ vide qđ dixi ca.
fi.de cā pos.⁊ proprie.¶ In gl.in ver.in eū statū.in fi.pōdera
bene gl.que sentit duos intellectꝰ ad istū text.¶ Primo qđ
hic fuit actū cōtra archidiaconū interdicto vnde vi :qđ for‑
te spoliari mādauerat vel spoliationē illorum laicorū ratā
habuerat.¶ Scđs intellectus ꝙ agebat̃ officio iudicis vir
tute appellationis:⁊ ideo potuit agi cōtra tertium.s.archi‑
diaconum:licet non spoliauerit vel spoliationem ratam ha
buerit.¶ Sed contra vtrūqꝫ intellectū opponitur fortiter
sic.nam primus intellectus diuinat nec fuit probatuꝫ quod
archidiac.mandasset spoliari ⁊c. Itē nō congruit isti litere
in qua papa fundat se super appellatione emissa ex ꝓbabili
⁊ verisimili cā.¶ Cōtra scđm intellectū facit ꝙ appellatio
fuit interposita nec molestaret eū in possessiōe:sed iste archi
diaconus non molestauit eum in possessiōe : sed per laicos
facta fuit spoliatio:ergo virtute appellationis nō poterat
agi cōtra istum tertiū.Sol.Inn.hic dicit ꝙ sicut oīa q̄ dolo
vel male fiunt a partibꝰ lite pendente debēt officio iudicis
reuocari in statū pristinū.s̃.vt lit.pen.per totū,⁊ vide bo.gl

Zacharias.
[a] ¶ In collatione beneficiorū.Ad‑de istuꝫ in.c . cum vos nu.ij.⁊ quod ibi posui i apost. ad ipsum in ver. conferende.s̃ . de offi.ordi.⁊ ī.c.verum.nu.xj.in ver. ꝑtinentia ad episcopum.s̃ , de fo. compe.

Sebasti.Sapia.
[a] ¶ Beneficioruꝫ. vide Gemi.in.c. j.in.xv.q.de mai. et obedi.lib.vj.et Feder.in tracta. permuta . benefi, q.xxxviij.

de mō reuocādi in cle.ij.eo.ti.ita dicit ipse innouata appel‑
latione pendente ꝑtinent ad officiū iudicis vt reducātur in
statum pristinū.ff.nil.inn.app.pendē.ꝑ totum.j.eo. dilectus.
Ad idē.l.ediles.§.idē sciēdum.ff.de edil.edic.⁊ in quadam
alia glo.rectius soluit cōtrariū ꝙ nō solum facit ꝯ appella
tionē ille q spoliat:sed etiā ille qui tenet rē spoliatā ꝯ volū
16 tatē appellantis qđ no.¶ †Hūc intellectū videt̃ etiā senti
re Hosti.hic dicēs ꝙ officio iudicis pōt agi ꝯ quēlibet pos
sessorem ex naturali eqtate:vt.ij.q.j.in primis.Hinc est ꝙ si
res mea ꝑuenit ad te quoquo mō possum agere iudicis offi
cio vt illā rē mihi restituas:vt in.l.si me et titium.ff.si cer.pe.
maxime hoc ꝓcedit de equitate canonica ẜm eū.ar.c.dilecti
de iudi.Ad materiam vide no.per.Joā.mo.ī.c.cupiētes.de
elec.lib.vj.vide bo.gl.in.c.nō solū.de ap.eo.tit. ⁊ ꝯclude bre‑
uiter ⁊ clare hanc materiā.Aut em̄ ꝑcessit appellatio gene
ralis respectu ꝑsonarū vt hic:⁊ tunc potest agi ꝯ quemlibet
possessorem:qꝛ quisqꝫ tenēdo rem inuasam in ꝑiudiciū ap‑
pellātis,dꝛ cōmittere ꝯ appellationē vt hic no. ꝓbat̃. Aut
appellatio fuit generalis sꝫ spālis respectu.s.certe ꝑsone ⁊
tunc si tertius aliquid innouat cum parte appellata agitur
etiam contra tertiū per viā attētati.ar.in.c.cum.M.in fi.de
cōsti.⁊ in.l.chirographis.⁊ qđ ibi not.ff.de admini.tut.Aut
tertius innouat per se ⁊ non cū parte appellata :⁊ tūc debet
agi cōtra istum ⁊ nō per viā attentati sed ordine iudiciario
fatendum est tamē ꝙ poterit agi officio iudicis prout dicit
Hosti.sed non per viā attētati.Ita salua ⁊ concorda dictū
Hosti.hic ⁊ glo.in.c.non solū.eo.ti.lib.vj.que videt̃ velle cō
trariū et magna est differentia vtrū agatur ꝑ viam attētati
an debeat agi ordine iudicario.Primo casu nō seruat̃ or‑
do iuris:vñ non est necesse libellum offerre vel litē cōtestari
seu aliū iudiciariū ordinē seruare:sed sicut de facto proces‑
sit innouatio:ita de facto iudex faceret reuocationeꝫ :vt no.
glo.in.d.clem̄.ij.secꝰ vbi debet procedere ordine iudicario.
vñ contra tertiū qui nihil egit cū parte appellata nō potest
agi per viā attentati:sed sicut ꝯtra quēlibet spoliatorem cō
tra quē agitur ẜm iuris ordinē:vt in.c.consultationibus.de
offi.deleg.qꝛ ex quo nō fuit ꝯ eū appellatū nō pōt dici ꝙ ali
qd attentauerit lite vel appellatiōe pendēte. Ex his habes
17 verū intellectū.c.¶ †Alius autē intellectus ꝙ ageretur in‑
terdicto vñ vi nō ꝓcedit quo ad tex.nostrū .fatēdū tamē est
ꝙ abbas potuisset experiri īterdicto vnde vi:ex quo fuerat
spoliatꝰ presupposito qđ arch.spoliasset ⁊c.sꝫ nō est multū
vtile:multe enim sunt differentie an agatur via attentati an
per interdictū vnde vi.Nā si agitur interdicto vnde vi:opor
tet seruare ordinē iudiciariū etiā ꝯ contumacē : vt in.c.acce
dens.el.j.vt lite non cōte.⁊ in.c. consultatiōibus . prealleg.
18 secus si agitur via attentati:vt in.d.cle.ij.no.¶ †Alia diffe
rentia qđ per interdictū vnde vi:nō pōt agi ꝯ tertiū:vt in.c.
cū ad sedē.de resti.spo.sed virtute appellationis agit̃ cōtra
19 tertiū distinguēdo tñ vt predixi. ¶ †Tertia differētia in in
terdicto debeo ꝓbare spoliationē ⁊ possessionē:vt in.d. c.cō
sultationibus.sed per viā attētati satis est ꝓbare possessio‑
nem tpe appellationis:⁊ ꝙ tunc possessio est penes se vt hic.
20 ¶ †Quarta differentia est qꝛ agenti interdicto obstet exce
ptio alterius spoliationis:vt in.c.fi.⁊.c.ij.de or. co.Sed con
tra remediū attētati nō obstat exceptio spoliatiōis:qꝛ illa
reuocatio fit ex mero iudicis officio:vt no.gl.in cle.ij.ꝑalle.
21 no.etiā Inn.in.c.ij.de or.cog.¶ †Quita differētia est:nā in
interdicto ẜm cōeꝫ opi.oportet iustificare ⁊ colorare posses
sionem in beneficialibus:vt no.gl.in cle.vna,⁊ dic vt ibi no.
de cau.pos.⁊ ꝓpriet.⁊ dixi plene ī.c.in lr̄is.de resti.spo.vbi tñ
teneo cōtrariū cōis opi.habet ꝙ predixi.sed in reuocatione
via attentati nō oportet colorare possessionē:ita solēniter
dicūt do.de Ro.deci.xiiij.a's.xix. Ratio:qꝛ plus fuit exces‑
sum hic:em̄ attentans in preiudiciū litis seu appellationis
lesit iudicē partē ⁊ ius.Itē qꝛ fit reuocatio ex mero iudicis
officio.Ex his attentatis cōcurrentibus istis duabus vijs
tutius est intentare remediū appellationis q̄ agere interdi
cto prout facit iste abbas;ideo vtilius est cū quis timet spo
liari appellationem remittere vt sic habeat postea istud fa
22 cile remediū attentati.¶ †In gloss.fin.ibi ꝙ nō sit vera vel
necessaria.No.bñ gl.⁊ intellige vt.s̃.dixi.qm̄ dixi hoc proce
dere in appellatione extra iudiciali:⁊ dicunt quidā ꝙ licet
sufficiat ꝙ a principio fuerit verisimilis:tamē postea quādo
agitur ad reuocationem attētatorū debet ꝓbari ꝙ sit vera.
ad hoc.c.cuꝫ inter canonicos.in si.de elec.vide quod no.do.
de Ro.decisio.ccclxiiij.⁊ Jo.mo.in.c.cupiētes.prealle.et te‑
net do.Ant.hic cōtra hoc tamē multum facit iste tex.qꝛ iste
abbas non probauit illā causam tūc verisimilem esse verā.
Debes em̄ scire ꝙ duo sunt intellectꝰ ad istud verbū propo
situm

situm in tex. verisimilibus et probabilib⁹ causis. Inn. ponit cām verisimilē que a iure approbat̄ q̄ sic est de iure. Exemplum dico me esse patronum ecclesiasticū: et sic ad me spectare custodiam ecclesie ec. pbabilem cām dicit illā que est in se iusta: vt puta appello ne qs molestet me i possessione mea. Hosti. aūt videt̄ intelligere illam cām esse verisimilē que verisimiliter et certis indicijs timebat̄: puta Arch. fuit minat⁹ abbati de spoliando eum. hec eñ est verisimilis cā appellādi: probabilem cām appellat rōnabilem: vnde nūc ad ppositum cum papa hic solū se fundat super cā verisimili et non super vera etiam respectu reuocationis attētatorū nō videtur illud dictū verū q̄ debeat pbari veritas cause: sz i ɔtrariū facit. d. c. cum inter. Item sequeret̄ q̄ si appello ne vēdas rē meā q̄ non valeat vēditio contra appellationem. cōtra. l. si fundum. C. de rei vend. et multa in hoc possunt dici. Sz colligendo dicta Inn. cuius dicta etiā videt̄ sequi do. Ant. dicendū est q̄ qñq3 quis appellat ex verisimili cā tantū: quandoq3 ex verisimili et pbabili: qñq3 ex probabili causa tantū Si appellatio interponit̄ extra iudiciū ex verisimili causa tantum. i. que a iure approbat̄ et tūc talis appellatio nō habet impedire possessionē alterius: vnde si archi. hic fuisset in possessione nō valuisset appellatio abbatis ingredictis possessionē de facto: dicēdo q̄ esset patronus. ar. i. d. l. si fundum. si vero appellatur ex verisimili et probabili causa tūc ante oīa debet fieri reuocatio attentatorū nec admittuntur exceptiones super defectu proprietatis anteq̄ fiat restitutio vt hic notabiliter pbat̄: et puto q̄ sufficit probare causam[a] probabilē esse verā. s. q̄ erat in possessione tpe appellatiōis licet non probat illā causam verisimiliter esse veram: vnde ille abbas non probauit hic se esse patronū. Et ad. c. cum inter canonicos: et similia potest rñderi q̄ ibi non pbatur seu non cōstabat q̄ illa cā allegata esset vera: sed hec erat vera q̄r erat in possessione. Tertio casu qñ fuit appellatū ex pbabili cā tantum. Exemplum appello ne quis me molestet in possessione in qua sum. ec. Nā nullā cām verisimilem. i. a iure approbatam allego sed rōnabilem cām tātū. hoc casu si ius cōe fundat intentionem innouātis nō fit reuocatio nisi prius iustificet̄ possessio ex titulo fm Inno. qđ no. et pro hoc facit q̄r idē videmus in interdicto vnde vi: ex quo ius cōmune est ɔ appellātem et fundat intentionē appellati: vt est text. in. c. ad decimas. de resti. spo. li. vj. Itē dicūt do. de Ro. decis. p̄alleg. si ius commune est cōtra appellantē licet nō fundet intentionē appellanti q̄r non debet via partibus aperiri vt fiat restitutio cōtra ius cōe. Lapus in. d. c. ad decimas. tenet contrarium: dicit enim q̄ in hac via attentati nō debemus habere respectū an ius cōe sit cōtra appellātē q̄r reuocatio debet fieri ex puro iudicis officio: vt. s. dixi. Et est bonū motiuū et bona limitatio ad. d. c. ad decimas. et hoc dictū Lapi placet do. Anto. si iudex ex officio vult restituere: quasi sec⁹ sit ad petitionē partis appellātis. Sed multū mihi placet dictum Lapi indistincte ex quo non solum pars est lesa sed reuerentia iudicis ad quem fuit appellatū ante omnia fiat sibi restitutio ex quo notorie nō constat de defectu iuris appellātis. Nam possibile est quod habebat aliquam cām iustā possidendi contra ius commune. ad hoc. c. licet eps. de p̄bē. lib. vj. et qđ dixi in. c. in literis. p̄alleg. Et not. q̄r in hoc vltimo mēbro sufficit probare cām probabilem ad effectū reuocandi attētata: nō est ergo necesse probare q̄ illa cā sit a iure approbata: licet eam expresserit: quod facit a predicta. Et ex his habes in summa qualiter sit procedendum ad reuocationem eorum que attētantur post appellationem extraiudicialē. ¶ †Vltimo, oppo. contra tex. in eo iste pluries

23 b

voces appellationis emisit[b] videtur enim q̄ secunda fuerit superflua cum per primam sit consultū appellanti. argum. in. l. qui bis. ff. de ver. ob. Sol. Hostien. et Goff. videtur intelligere q̄ vnica fuit appellatio sz iterato fit verbo ad maiorem exaggerationem: sicut in simili habetur. xxxj. questio. ij. lotharius. Abbas vero videtur intelligere tex. in geminata appellatione: et dicit q̄ secūda potest esse vtilis pp̄ter tempus appellatiōis prosequēde: quod licet lapsum esset respectu prime posset durare respectu secunde: vel si non fuit debito modo facta prima poterit se iuuare ex secunda legitimo modo interposita: et videtur hoc placere Ioā. andr. qui per hoc dicit q̄ geminatio appellationis nō inducit recessū a prima: vt not. j. eo dilecto. Tu concordādo dic quod aut qs geminat verbum appello pluries eodē tēpore et procedat primum dictum. aut diuerso tempore in casu appellādi: vel eodem tempore tamen solenniter repetijt appellationem: et tunc pcedit scđm dictum. Et ad materiam vide quod legi. et not. in cle. vna. de po. et cōtu. et. j. d. c. dilecto. vbi oīno vide.

1 ¶ Arripere iter ad pncipē habet vim appellationis si seruātur ea que seruari debent in appellatione. 5. 6.

2 Actus gestus a iudice post appellationem extraiudicialem est ipso iure nullus.

Excommunicatio post appellationem iudicialem vel extraiudicialem est ipso iure nulla.

3 Capitulum litigando cum suo prelato non tenetur constituere actorem seu syndicum.

4 Ad substantiam appellationis non est necesse exprimere verbum appello: sed sufficit equipollens.

Plus est aliquid explicare facto q̄ verbo.

7 Appellatio extraiudicialis non potest fieri nisi ad illum superiorem qui potest adiri per viam querele

1 **Dilecti filij.** ¶ † Si cōtra superiorē suū qs itinerat ad papā habet̄ p appellāte: ita q̄ excōicatio postea in eum lata non tenet: vel aliter et sic. Itineris arreptio habet vim appellationis si seruātur ea que seruari debent in appellatione. h. d. secundū vnū intrinsecū intellectū. c. Prima pars ponit querelam. Scđa dat iudices ibi: cum autē. ¶ Casus literalis. Inter archiep̄z cātuarieñ. et monachos cantuarieñ. ecclesie super capella de lamede cōtrouersia vertebatur, monachi pro cā illa miserunt ad sedē apost. duos monachos. I. et. H. q̄s duos dict⁹ archiep̄s post iter arreptum excōmunicauit: illi conquesti fuerāt domino pape: cum autem plus sit ad se. apo. facto appellare q̄ verbo. et illi ad sed. apost. p̄ter causam illā venientes intelligātur pūocasse ad eā. Mandat papa quibusdam quatenus si est ita dictos. I. et. H. denūtient excommunicationis vinculo

2 non teneri. Ber. ¶ † Not. j. ex isto tex. casum apertū quem tenebis menti quod actus gestus a iudice post appellationē extraiudicialem ab eo interpositam ipso iure est null⁹. Ex quo not. quod sicut non tenet excommunicatio lata post appellationem iudicialem: ita neq3 post appellationē extraiudicialem vt hic: timens ergo iniuste excommunicari a superiore hz promptū remediū ex hoc capitulo vt appellet etiā extra iudiciū et suspendit iurisditionē iudicis: et vide qđ dixi

3 in. c. consuluit. s. eo. ¶ † Scđo no. hic bonū arg. pro his que dixi, contra glo. in. c. significauit. s. eo. q̄ capitulū agens contra epm̄ p iuribus capituli nō tenet̄ petere actorē seu syndicum: sed potest a se actorē seu syndicū ɔstituere et cū p̄lato litigare. Nam iste prior et monachi constituūt capitulum illius ecclesie cantuarieñ. cathedralis que est monachorū: et archiep̄s est ibi loco archiepi et abbatis. de q̄ plene dixi in

4 c. causam de iud. ¶ † Tertio no. q̄ plus est aliqd explicare facto q̄ verbo: et q̄ ad substātiā appellationis nō est necesse exprimere verbum appello[c]: sed satis est dicere vel facere aliquid equipollens huic verbo appello: quod nota. facit qđ dixi. s. eodē ad audientiā. ¶ Hic vnica est glo. et no. bene eam: q̄r tria facit glo. primo allegat iura que pbant q̄ plus sit aliqd facto facere q̄ verbo: et sic allegat concordātis ad tex. nostrum vsq3 ad ver. sed nō est ita. Abinde vsq3 ad finē format duas. q. licet eas immisceat. prima questio nō seruādo ordinē glo. sit ista. Nunquid indistincte arreptio itineris ad superiorē habeat vim appellationis. Scđa nūquid dispositio huius. c. habeat locum si iter arripitur ad aliū superiorem citra papā. ¶ † Quo ad primā. qō. glo. allegat multa contraria sed pfecte non soluit. docto. etiam instant et credo eos habuisse bonum intellectum sed non clare explicāt. Conclude breuiter q̄ arreptio itineris ad superiorē habet vim appellationis si seruantur ea que seruari debent in appellatione: et ideo sicut appellans extra iudicium vel in iudicio ante sententiam tenetur exprimere causas in scriptis et petere apostolos: ita et iste qui vult arripere iter debet omnia hec seruare: vt puta dicet superiori, Domine episcope vos grauastis me in tali articulo et in tali, nolo litigare amplius corā vobis sed volo ire ad papā et peto apostolos: tūc eñ licet nō exprimat verbū appello itinerādo ad papā habetur pro appellante: quia nō refert quid ex equipollētibus fiat vt in. c. licet ex quadam. s. de testi. Item dicit quādo appellatur a diffinitiua vel extra iudicium vt seruet ea que iura in talibus mandāt obseruari sicut dixi in submissione protectionis: vt in. c. ad audientiam. s. eod. alias autē nō habebitur p appellante: et credo q̄ capitulum plane pcedebat olim scđm antiqua iura scđm que nō erat necesse exprimere causam appellādi: sed sufficiebat dicere appello. ita sufficiebat dicere iudici q̄ volebat iter arripere ad superiorē. Si aūt talia nō seruat poterit alio remedio defendi: sz per tit. de peregri. vt dixi. in. c. meminimus. s. eo. ¶ Sed contra hunc intellectum et tex. oppo. Isti nuntij non appellauerunt

Sebasti. Sapia.

a ¶ Probare causam. vide Feli. late in. c. j. col. j. ver. dum dicit signanter. s. eo. vbi dicit q̄ in appellatiōe iudiciali: sola oblatio pbationis cāe iustificat appellationē: sed in extraiudiciali: oportet qđ sit causa vera: et ibi nūqd sufficiat pbare cām pbabilem ad reuocādū attētata.

Sebast. Sapia.

b ¶ Emisit. de borum veritate. vide Roma. in ɔsi. xlj. inci. in p̄senti consultatione late p Alexā. in. l. si pcurator. §. si dominus. ff. de ope. no. nun. vbi Moderū.

Sebast. Sapia.

c ¶ Appello. vide Abba. in cōsi. cc. xxiij. inci. illud de iure queritur. col. penulti. vbi dicit qđ facta sunt fortiora ad declarādum voluntatē q̄ verba q̄ sepe pferuntur contra mentem, pferentis refert do. Ias. in. l. de quibus colū. viij. in. iij. not. ff. de legi. vide ēt Ias. in. l. rephendenda. C. de insti. et substi. sub cōdi. factis.

zacharias.

¶ Verbum appello. Adde qđ nota. in apost. ad istum in. c. ad audientiam. nuñ. j. in apost. v. verbū appello. s. colū. j.

a ¶ Limita singu. istū text. vt p do. Ant. post Inno. in. c. pastoralē. §. fi. de offi. dele. et vide omnino q no. do. post La. in. c. romana. §. si autē. i fi. de ap. li. vj. et vide plura q̄ ō ista clā. app. rescribit Bal. in. l. iij. C. de ap. et iste. s. i rub. et qō plene scribit do. Ant. in. c. vt debitus. j. eo. et Sebasti. Sapia.

b ¶ Odiosa. vide Bal. in rub. s. de rescrip. co. ij. et ad hāc regulā q verba debēt aliquid opari. vide Ias. i l. si. in. iij. not. ff. si certum pe. et quō pcedat vide Alexā. in consi. xxxiij. inci. viso themate in. j. vol. et Fel. in. c. solite. co. iij. i s. de mai. et obe. et Are. in. l. si qs cū aliter in vlti. col. in pn. ff. de v. obl. et Ias. i. l. iustitia. col. ij. ff. de iusti. et iu. et pulchre per Rimunal. Ferrariē. in. l. j. col. xvj. ff. de offi. eius cui mand. est iurisdi.

c ¶ Et idē dicit in c. j. de rescri. et Sali. in. l. fin. C. de in. om. iu. vbi ēt idē dicit de cardinali. et ad hec facit tex. in. l. j. ff. a qui. app. non li. et do. Ant. hic in. v. co. et istud. idez dicit Bal. in. l. ij. v. sed nūquid. C. de ap. nisi in priuilegio pa. hoc expsse cōtinereť imo plus dicit q etiaz si in priuilegio suo cōtinereť qō a suis sententijs nō possit appellari non poterit alij committere cāz app. a qr in priulegio vi detur electa industria psone. Facit quod ponit Lanfrā. in repe. clem. sepe. de ver. sig. in iij. euidētia li. vbi dicit qō lz legat⁹ de latere non rescribat cum clausula simplr et de plano tñ sec⁹ est qñ specialr fuerit sibi concessum. Aene. de falco.

verbo aut facto cū cā esset inter archiepm et capitulum: ergo debuit tenere snīa cōtra illos lata, cū in eis cessat rō litere. Sol. credo qō gl. metu. 3 iij hic incidēter dixit q isti nuntij erant de monachis illius ecclesie et sic erant de appellātibus. Si aūt vis tenere q non erant de monachis: dic qō ex quo iuerunt pro appellantibus erant sub protectione pape vt in. c. j. de peregri. Et ad hunc effectū alle. Inno illud ca. j. eo. vt debitus, dicēs q nō solū veniētes personaliter ad papā sunt sub ptectione pape: sed ēt nūtij venientes pro alijs gaudent hac immunitate. Et hunc intellectum no. fin. vt excōmunicatio etiam sit nulla contra itinerantes ex iusta cā ad papā lata: et tunc dic q appellatio monachorū pōderať hic ad referendū q ex iusta cā isti accesserunt ad papam.

6 ¶ † Et ex his infero ad solutionē scōe qōnis i qua Hostiē. et doc. sequētes vidētur velle si auditur superior qui poterat adiri per viam querele tunc itineris arreptio ad eū habet vim appellationis: secus si non poterat adire per viaz querele: vt est archiepūs respectu subditor sui suffraganei. de of. ordi. c. pastoralis. Hoc dictū intelligo verū in appellatione extraiudiciali: qr illa est qdam puocatio ad cām: vt in. c. cū sit. s. eodem merito oportet q sit talis iudex q possit adiri p viam querele nō puto hoc dictum pcedere quādo iter arripiť a iudice pcedēte iudicialr: quia cū tūc arreptio itineris sit idem qō appellatio: vt. s. dixi habebit deuoluere cām ad superiorē sicut appellatio vocalis iudicialis.

7 ¶ † Ex pdictis not. vnum semper q extra iudicium nō possum appellare nisi ad illū superiorē quē possum adire p viā querele citra communē appella. quoniā vt dixi illa appellatio extra iudicialis est quedā querimonia et prouocatio ad causam.

¶ Clausula appel. remota tollit omnem appellationem que a iure expresse non indulgetur. 3.

2 Clausula q̄tūcūqz odiosa posita i rescripto dz aliqd opari.
Statuta q̄tūcunqz odiosa sunt interpretāda vt aliqd operentur vltra ius commune.
4 Clausula appel. remota potest apponi a papa vel ab imperatore et aliquando a iudice inferiore: et omnes qui de iure vel de facto non recognoscunt superiorem. 5.
6 Statutū tollēs appellationē a snīa: de qua snīa intelligať
7 Legatus de latere non potest tollere appellationē.
8 Clausula app. remota etiā hodie operať effectus multos.
9 Clausula appel. remota operať hunc effectum q p appellationem interpositam non suspenditur iurisditio iudicis a quo. 12. nisi forte iudex ad quem inhibuerit. 6.
Excommunicatio tenet lata post appellationem quando causa est appellatione remota.
10 Iudex a quo non deferens appellationi licet alias puniať tamen qñ cā est commissa appel. remota non punietur. 13.
11 Attētata post appellationē qñ cā erat cōmissa app. remo. non sunt nulla licet possint reuocari per viam querele. 15.
12 Appellatio si fuerit sublata vel p statutū vel ex conuentiōe partis vel qūocunqz citra tñ rescriptū an operetur q etiam tollatur q nō possint attentata reuocari per viam querele.
13 In his que relinquūtur cōsciētie alicuius nō pōt appellari: tamen iniuste grauatus poterit recurrere ad principem.
14 Appellatio q̄ dicať illa q̄ diciť expresse a iure approbata
Clausula appel. remo. non tollit quin notorie grauat⁹ possit appellare.
16 Causa quando committitur appel. remo. poterit qlibet superior adiri per viā querele qui teneť ex debito iustitie grauamen reuocare. alias ab eo appellabitur. 17.
17 Dispensationem cogitur iudex concedere si subest causa legitima concedendi.

Pastoralis. a ¶ † Per clausulā app. remotā inhibetur omnis appellatio que a iure nō indulgeť expresse. hoc intendit vsqz ad. §. verū. Primo ponitur cōsultatia. Scdo rñsio ibi: rñderaus. ¶ Casus literalis. Papa mādat alicui ne procedat cā remota appellatiōe: querebatur vtrum appellatio frustratoria tantum intelligatur inhibita. papa cōsiderans q per appel. frustratoriā negotiū impediri nō debeat etiā si nō fuit ihibita. rñ. q qulibet puocatio intelligitur remoueri que expresse nō indulgetur a iure: sed si appellans fuerit grauatus iniuste grauamen p superiorē poterit emendari. Ber. ¶ No. j. q etiam fm antiqua tempora appel. patenter frustratoria non impediat negotij diffinitionem: de quo. j. latius dicetur. vt in. c. vt debitus. j. eodem.

2 ¶ † Secundo not. q clausula odiosa b in rescripto apposita ita debet intelligi vt aliquid opereť: licet gñaliter intelligēdo possit reduci ad terminos iuris cōmunis: sed vt vba aliquid operentur non debent ita late intelligi vt nil operētur. Hec eniz clausula ap. remo. i se est odiosa et posset intelligi de appellatione frustratoria: sed quia fm hūc intellectum hec clausula nihil operareť: debet etiā intelligi de app. alīs probabili: et hec no. semper. Nam facit q si statutū municipale late intelligendo nihil operaretur nō debet assumi ille latus intellectus: sed ita intelligi nō violando verba vt aliqd operetur vltra terminos iuris communis. facit quod notat Bart. in. l. iij. §. pretor ait. ff. de dam. infec. et quod dixi in ca. cām. de dolo. et contu. Et adde ad predicta vnam solēnē limitationem q vbi dispositio esset prorsus inutilis intelligēdo verba vt iacent debent verba impropriari vt dispositio teneat etiā si sit odiosa et penalis vt singulariter pbat tex. in cap. si sentētiam. in fin. de sen. excō. li. vj. facit. l. si stipulatus fuero p te. ff. de verbo. obl. vbi extēditur stipulatio ne effectu careat. Ad idē vide bo. tex. in. l. stipulatio ista. §. sed si seru⁹ et. l. possidere eodē tit. et Bal. in. c. j. de capi. q cu. ven. col. x. et Archidiac. xxiij. q. j.

3 ¶ † Tertio no. q remotio appellationis nō tollit prorsus facultatē appellandi: vnde poterit superior illā appellationē recipere et grauamē emēdare: pro hoc intellectu facit tex. ibi sed si appellās etc. Alij dicūt qō grauamen reuocabitur per viam querele: sed primus intellectus magis congruit litere: vt. j. latius subijciā.

4 ¶ † Sed anteq̄ attingam⁹ materiā ca. primo queritur quis possit in rescripto appellationem tollere. doc. hic communiter dicūt q solus pa. quia inferior non potest tollere ius alterius ad hoc. c. sup questionū. de. off. delega. Intellige hec dicta do. quo ad ea que suspectant ad iurisditionem ecclesiasticā nā in temporalibus imperator potest appellationē tollere: vt in. l. j. ff. a quib⁹ app. non licet. et vide ad predicta vnaz mirabilem limitationem quam ponit glo. in. l. fi. C. de sent. et inter. om. iud. vt solus princeps possit remouere appellationē a diffinitiua: licet respectu interlocutorie hoc poterit facere iudex inferior cōmittendo alteri causam mouetur illa gl. p tex. illius. l. quam gl. sequitur Bar. et ibi facit de ea magnuz festum sed ipse Bar. in. l. j. prealleg. glo. illā restringit ad appellationem frustratoriā concludens q inferior non potest appellationem legitimam etiam ab interlocutoria tollere: qr hoc esset tollere ius superioris ad quē appellatur qō nō potest inferior facere: pro hoc bo. tex. in. c. veniēs. de iureiur. Adde aliam rationem. nā cum ipse iudex cognoscēdo per se non posset deferre appellatiōi legitime et punitur non deferens appellationi legitime: vt dixi in. c. de priore. s. eod. ergo nec alij causam committendo remoueri eā. Sz quia fm hunc intellectum nihil operaretur dispositio illius. l. fi. que tamen edita videtur cum magna solēnitate dicerē q videatur remota ois appellatio cui iste causam committēs poterat non deferre: vt puta in casu dubij vel quādo a iure inhibetur aliqua appellatio: sz allegať aliqua causa obfuscās illā dispositionem iuris. Item vbi remouetur appellatio et tamen per se probabilis: licet iudex non teneatur deferre potest tamen si vult vt hic sing. no. Abb. quem sequuntur. doc. quod no. perpetuo. In his ergo et similib⁹ casibus tā ratiōe interlocutorie q̄ ratione diffinitiue poterit ista remotio appellationis facta per inferiorem aliquid operari: et sic pōt intelligi illa. l. fin. generaliter prout loquiť et credo attigisse veritatem.

5 ¶ † Item limita predicta quod inferior a principe nō potest appellationē tollere nisi sit talis q de facto nō recognoscat superiorem: vt rex francie et alij pleriqz et quedam ciuitates italie. Nam vtuntur iuribus principis restituendo fame in legitimando et similib⁹. Hoc voluit Bar. et bene in. d. l. j. facit quod no. Innocē. in. c. cū te. de re iudica. et in. c. cum. p. tabellio. de fide instru. Nā vtrobiqz vult q isti inferiores ab imperatore recognoscentes eū i superiorē vtūtur iuribus principis.

6 ¶ † Item adde aliam limitationem q vbicunqz per statutum remouetur appellatio a sentētia alicuius officialis puta potestatis intelligitur solū remota appella. a diffinitiua: non autem ab interlocutoria: quia appellatione snīe intelligiť de diffinitiua. vt no. gl. in. c. cū oliz. de test. facit text. in. c. venientes. preallega. sed statutū debet intelligi stricto modo in ca. in nostra. de iniur. l. iij. ff. de nego. gest. ergo debet itelligi in strictiori significato suo et optime probatur in simili in. c. cū dilectus. de consue. facit. l. y. C. de nova. sec⁹ aūt vbi simplr caueretur statuto vt a potestate nō possit appellari nā tūc intelligiť de qualibet snīa seu precepto. ar. in. l. j. C. de offi. pfect. pto. ita cōsuluit Bal. et puto hoc idem pcedere i quacūqz dispōne remoueať appellatio quoniam quatenus remouet appellationē est odiosa: et per cōñs restringenda vt in capitu. j. et ij. de filijs presbyterorū. lib. vj.

7 ¶ † Nūqd autē legat⁹ de latere possit tollere appellationē c dic q non: c nec etiā aliam clausulam apponere cōtra dispositionem

a Sebasti.Sapia. ¶ In detrimẽtum partis. vide late per Federi.de se.cõsi.cc.incip.q̃ pmutatio.z per Roma.in cõsi.xxvij.inc.viso pũcto. Pau.de ca.in cõsi.ccxxv.inci.sup primo dubio circa fi. Et q̃ legat⁹ nõ possit aliqd facere contra ius cõmune tenet Jas.in.l.oẽs populi. col. iij.in reper.versi.non tamen.diligenter.ff.de iusti.z iure.

¶ Et vtrũ p statutũ possit inhiberi ap. vide hic per.d.Ant.i.iij. col.z p bal.i.l.fin. C.de sen.et inter. om.iu.cir.fi.z i.l.si appellationez. C.e.p bart.in.l.ex hoc iure.z i.l.oẽs pplĩ.ff.de insti.et iur.z vide per.d. Ant.z istũ i.c.veniens et ibi not. Bal.in.ij.col. de iureiur.z p Alb. i.ij.pte statutorũ. q.cxcij.et Bal.in l.pe.ff.de aq̃ plu. arcen.z p Bal.in l.cũ de cõsuc.ff.de leg.z i repe.§.ius aũt ciuile.insti.de iur.nat.gẽ.z ciui. in.viij.col.z adde hic bal.in.l.pscri ptiõe.in.viij. col. C.si cõ ius vel vtili.pu.ver.nũc venio ad exempla. vbi dicit q̃ lz statutũ nõ possit tollere appellationẽ potest modificare z q̃ nõ valeat statutum vt non possit appellari tz bal.in.l.cũ anterioribus.§.illõ C.de tẽ.ap.z vtrũ de iure canonico valeat stat.vt nõ possit appellari ab iterlocutoria plene dispu. Jo. and.in.c.fi.de ap. lib.vj.z de statuto disponente qõ nõ possit appellari ab interlocutoria: vide plene p Pet.de anch.in rep.c.canonũ statuta.de cõstit.i.iij. c pnci.q̃sito.in.xiij. colũ.illius q̃siti.z Bal.in sua margarita Jnn.in v. legatus.in. iij.q. vbi et iã ponit an valeat statutũ legati q̃ ab interlocutoria possit appellari i voce .de quo p Bald.in.l. pgrãma.in fin.C. commi.vel epist. Anto.Fran.

¶ Utrũ appellatio possit tolli p statutũ vltra hic alle.vide Bar.in l.is cui⁹.ff.de aq̃ plu.ar.z Alex. d imo.in.l.oẽs.populi.hic all'.in.v.col.z in.l.ambitiosa.in.x.co.ff.de decr.ab or.fa. z vide Ang.in.l.fi.in.§.illud circa.fi.C.de tẽp.ap.z bal.in.l.ij.in.j.col.in fi.C.q̃ sit lon.cõsue.z an possit tolli p cõsuetudinẽ.vide Jo.an.in addi.Spec. in tit.de app.in.§.nunc tractemus in addi.que inci.martinus de fano. z vide Ro.in rub.de arbi.in.xxvij.col.z Bald.in.l.necessarium. de ori. iuris vbi dicit valere statutum cõcedẽs arbitrium appellatione vel reductione remota.

sitionẽ iuris cõis maxime in detrimentũ partis:[a] vide glo.not.in.c.fi.de here.lib.vj.vide tñ qõ dixi in.c.fi.de transact.nec valeret statutũ[b] inferioris a papa vt a sentẽtia etiam interlocutoria nõ possit appellari:iuxta no.per Joan.and.in.c.eo.tit.lib. vj. Putarem tamen q̃ committendo alteri posit remouere appellationem:prout.s.dixi de iure ciuili respectu inferioris a principe. ¶ In gl.j.in fi. Super hoc principio sunt due gl.dũtaxat. Sz expediendo glo.z doc.formo quinq̃ questiones. Prima questionũ:quid clausula appellatione remota hodie aliquid operetur. Secũda q̃stio presupposito q̃ operetur respectu appellationis a iure non recepte:queritur que appellatio a iure expresse indulgetur z sic scias qñ possit appellari non ob.illa clausula. Tertia questio hic dicit qõ licet sit remota ap.tamen grauamen illatũ poterit per superiorẽ emendari:qualiter emendabit vtrũ per viã q̃rele an p viã appellatiõis. Quarta vtrũ hoc qõ.s.dixi pcedat i quolibet superiore citra papam vt possit emendare grauamẽ nõ ob.remotione appellatiõis. ¶ Quinta q̃stio est qr tex.in fi.dicit q̃ grauamẽ poterit emẽdari per superiorẽ nũqd superior ad hoc teneat an vero sit in libera dispositione sua. 8 ¶ † Quo ad primã q.glo.hic z sequens.in.d.c.vt debitus.z cõmuniter vbi attingit hunc articulũ sentit q̃ hodie nihil operatur remotio appellationis per.c.vt debitus.j.eo.vbi omnis appellatio a iure recipitur si appelletur ex causa probabili. Hãc opi.multi seruant:z vide ad materiã.Spe.eo.ti.§.in qbus. ver.ego dico. Sed Hosti.Jo.and.z cõiter mod. sequentes tenent cõtrium z melius. Et inter cetera vide tres rationes optimas. Prima.c.vt debit⁹ loquitur de appellatiõe ab interlocutoria.z hoc c.loquitur indistincte.nõ est ergo verisimile qõ ex toto corrigeret hunc text. Secunda ratio melior illud.c.non loquit in iudice procedẽte cũ clausula appellatiõe remota sed gñaliter istud vero.c. specialiter disponit qñ remouet appellatio:vñ potius illud.c.est limitandũ per istud q̃ econtra qr generi p speciẽ derogat z nõ ecõtra vt in regu. generi.de reg.iur.lib.vj. Tertia consideratio colligitur ex.c.inquisitioni.j.eo.nã illud.c.emanauit post.c.vt debitus.z decidit casum dubiũ quando remota est appellatio in rescripto qõ non fecisset nec emanasset si p illud.c.vt debit⁹ hec clausula esset frustratoria. Concludẽdũ ergo est q̃ hoc.c. pcedit etiã hodie in terminis suis z multi effect⁹ huius clausule no.in.d.c.vt debit⁹. Tres võ effectus notabiles possunt hic colligi ex dictis doct. 9 ¶ † Primus[c] q̃ vbi procedit ap.remota non tenetur iudex a quo appellatur appellationi deferre:vnde talis appellatio non suspendit iurisditionem iudicis a quo appellatur:potest ergo anteq̃ appellatio recipietur a superiore suã sñiam mãdare executiõi.vt colligitur in.c.pastoralis. in. §. preterea.de offi.delega. Et per istum tex.tollitur opin.Barto.in.l.j.prealleg.vbi dicit q̃ quãdo in rescripto simpliciter remouetur appellatio intelligitur de frustratoria:secus si remoueret a diffinitiua.nã in.d.§.pterea.dicta clausula operatur effectũ suũ etiã respectu appellationis a diffinitiua quantuncunq̃ sit probabilis:nisi superior ex certa scientia illam appellationẽ recipiat:vt ibi habetur:z adeo pdicta procedũt:vt no.dicit hic Abb.quẽ sequunt doc.q̃ iudex datus cũ clausula appellatione remota:potest excõicare pbabiliter appellantem ab eo,ex quo illa appellatio expresse a iure non approbatur:qr nõ habuit suspẽdere iurisditionẽ iudicis vt hic:z ex hoc notabis vnum casuz valde specialez in quo tenet excõicatio lata post appellationem pbabilez. 10 ¶ † Scõs effectus huius clausule est:iudex nõ deferẽs huic appellationi q̃tuncũq̃ probabili nõ punietur ex quo a iure nõ indulget expresse:qr hoc fecit autoritate iuris:ergo non peccauit.xciij.q.iij.qui peccat.z.c.gracchus.C.de adul. 11 ¶ † Terti⁹ effectus respectu reuocationis attẽtatorũ post appellationem:nã taliter attentata nõ reuocabũtur per viã attẽtati idest nullitatis.qñ ex quo non erit suspẽsa iurisditio iudicis p talẽ appellationẽ tenuerũt gesta:lz p supiorẽ possint reuocari poti⁹ p viã q̃rele q̃ p viã nullitatis. Sz dubiũ est circa deuolutionẽ negotij nũqd deuoluat negotiũ ad superiorem p appellationẽ.de quo.j.dicam in.iij.dubio. 12 ¶ † Et aduerte qr do. Ant. vr limitare istũ tex.z õia pdicta qñ appellatio est remota in rescripto. Si aũt remouet appellatio priuilegio psone vel statuto vbi statuẽtes[d] potuerũt hoc facere vel ex cõuentione[e] partiũ vel ex cõtumacia nõ cõparentis:vel qr deserta est app.tũc sm eum remota est appellatio quo ad oẽz effectũ[f] quasi sentiat q̃ tũc grauamẽ nõ reuocabit p superiorẽ:sz oĩno appellatio interdicit.alle.iura gñalia. Sz respectu statuti vel respectu psone priuilegiate nõ video rationẽ differẽtie. Sicut eñ audit appellãs saltem p viã q̃rele vt remoueat iniustũ grauamẽ nõ apparet rõ quare nõ it idem cũ statutũ phibet appellationẽ. Nam intentio remouẽtis appellationem non est alia nisi vt iustitia consequat effectũ: vt in.c.ij.requiris.s.eo.z qñ princeps priuilegiat psonã vt ab ea nõ possit appellari:hoc facit qr psumit de virtutib⁹ illius persone priuilegiate vt nõ sit aliter pcessura q̃ sm qõ iura pmittũt: vt dicit tex.no.in.l.j.C.de sen.pfec.ptor.si ergo illa psona priuilegiata alr pcedit q̃ debeat nulla rõ suadet q̃ superior non debeat grauamen reuocare. 13 ¶ † Pro hoc vide glo.no.in cle.j.de iure pa.in v. oneram⁹.q̃ dicit q̃ in his q̃ relinquunt cõsciẽtie iudicis non põt appellari:vt etiã no. in.c.statutũ. §.assessorẽ.de rescrip.lib.vj.tñ iniuste grauat⁹ poterit appellare ad supiorẽ:nõ aũt q̃ iudex a quo teneat deferre:sz quo ad hoc vt supior possit examinare appellationẽ z reuocare grauamẽ quod no.ppetuo.z ita debet iste text.intelligi: vt.j. dicã 14 in tertio dubio. ¶ † Ad scdam qõnẽ q̃ appe.dr expresse a iure approbata. Solu.glo.intelligit qñ ius expresse indulget appellationẽ eo casu quo remota est appellatio z nimis restringit istũ tex. sed Host.cũ quo transeunt cõiter doc.dicit q̃ oĩs appellatio expsse a iure approbata videt pmissa:licet iura nõ loquãt qñ appellatio est remota. Exẽplũ in.c.significauit.z.c.rodulphus de rescri.cũ si. z hoc dictũ satis placet: qr ex quo iura pmittunt appellare grauamẽ videt notoriũ:z p cõs nihil debet opari remotio appellationis.ar.c.scdo req ris.s.eo.z p hoc vide glo.no.iũcto tex.quẽ semper tenebis mẽti in.c.ex conquestione. de rest.spo.que dicit q̃ grauatus notorie põt appellare:licet in re 15 scripto remota sit appellatio. ¶ † In.iij.q.vtruz grauamẽ in casu hui⁹.c. reuocetur p superiorẽ p viã querele an per viã appellatiõis. hic sunt opi. sed opinio magis cõis vr q̃ p viã appellationis:[f] z p hoc tex.hic dũ dicit sed si appellãs fuerit grauatus.z sic clare psupponit q̃ p viã app.audiet. Sed dices tu qd opabit ergo clausula si pp grauamẽ põt appellari.rñdeo q̃ hec appellatio non opabit respectu iudicis a quo:sz respectu iudicis ad quẽ:vt sic deuoluat negotiũ ad eũ: z ita sentit illa gl.no.in.d.cle.vnica.z intellige de grauamine pter qõ fuit appellatũ.nã alia attẽtata postmodum iuridice non reuocabuntur p viã attẽtati vt dixi:sed p viam querele cũ iudicis iurisditio non esset suspensa. Et no.hunc intellectũ: qr idem dicerem quando statutum remouet appellationem 16 vt predixi. ¶ † Ad quartã questionem nunquid habeat locũ in quolibet supiore circa papã sunt

Sebasti.Sapia.
c ¶ Prim⁹. vide per.d. Uitalẽ de gabinis in tract. clausularũ.colũ. xv.versi.clausula appellatione remota.

Sebasti.Sapia.
d ¶ Ubi statuẽtes. vide de isto casu per Decium. in consi.xlix. in vlti. col. z que scribit Pau. de ca.in.l. fin.C.de edi.diui. adri. toll. z in.l.si quis.C. de precibus impe.offer.

e ¶ Qñ ex cõuentione partium est apposita clausula app.re.ex nulla cã poterit appellari :licet alr qñ iudex esset datus de consensu ptiũ absq̃ dicta clausula possunt partes appellare l.ex cõsensu.ff.eo. z hoc fuit not.dictum Bal.in.l.ij. ad fi. C.eo. qõ tene mẽti. z de hoc art.vdie p eundẽ Bal.in.c. vt debitus.j.e.co.ij.limitantem nisi iudex eẽt in dolo vel lata culpa: qr tunc poterit appellare nõ ob. q̃ clausula ap. re. fuerit de consensu partium opposita alias secus Jo. de imo.tamẽ impugnat h dictuz do. Anto.Pañ. z Bal.in.l.j.§.interdum.ff.a quib. appel.non li. in xxiij.col.

f ¶ Facit qõ vol. Angel. in.l. eos. C.eodẽ.dicens q̃ quãdo statutum prohibet app. vr recursum intelligitur sublat⁹ omnis modus z omnis regressus contra sententiã.

opinio. sed Jo. an. videt velle vt idem sit qñ inferior ꝓcedebat appella. remota virtute iuris cōis exemplum in cā heresis quilibet ordinarius ꝓcedit appel. remota. vt in. c. inquisitionis. de here. li. vj. Condēnatus de heresi ꝓtendēs sniam iniustā poterit appellare de epō condemnante ad archiepm vt archieps examinet negotiū vtruʒ iniuste fuerit cōdēnatus de heresi: hec tamē appellatio non suspendit iurisditionem iudicis a quo nisi a tpe a quo superior recepit appellationē ⁊ miserit inhibitoriā iudici a quo ꝑ hoc vide bo. tex. cū gl. in. c. romana. §. si aūt. eo. ti. lib. vj. Superior autē habebit examinare vtrū iste appellauerit in casu a iure cōcesso vel ne an fuerit grauatus ⁊c. ⁊ hoc
17 semp no. ¶ † Ad vlti. dubiū vtrū superior teneatur grauamen reuocare an sit in sua facultate tm̄ quidam qd̄ tenet q: alias non est bon⁹ iudex nisi faciat iustitiā: vt in. c. forus de verbo. sig. ⁊ sic supplet tex. ⁊ exponit ibi: poterit. i. debebit. Alij contra: cōiter tenet vt superior ad hoc teneat: etiā si nō admittit pōt ab eo appellari: qd̄ mihi sat3 placet. Nā video ꝙ etiā in dispēsatione fienda cogit iudex per superiorē si subest cā legitima dispēsandi. vt no. in. c. vt constitueret. ⁊. c. dño sancto. l. dist. fortius in casu nostro vbi agitur de iustitia ministranda. Nam vt dixi intentio apponentis clausulam fuit principaliter motus vt iustitia ꝯsequatur effectū: sed si iniuste grauat cessat rō ⁊ mentis apponentis clausulā: ⁊ maxime q: defensio est de iure naturali. vt in cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ per hoc habes expeditum istud principium.

☞ Excōicat⁹ licet appellauerit: nihilominus potest denuntiari ⁊ bñficij redditibus spoliari. 6. vide late. j. nume. 17.

1 [sic: marginal]
2 Appellatio legitima eximit appellantē quo ad illam causam a iurisditione iudicis a quo.
Appellatio non suspēdit iurisditionem iudicis a quo circa futura que dependent a preteritis.
Lex noua vel statutum quando concernat futura ⁊ quando non.
3 Excōicatus etiam non denuntiatus est vitandus ab illis qui sciunt ipsum excommunicatum.
4 Constitutio antiqui iuris declaratoria extendit ad preterita.
5 Denuntiatio excōicationis necessario non ꝓbat denuntiatum esse excommunicatum.
7 Excōicatio quare nō suspēdit per appellationē.
8 Supplicatio habet eundem effectū quem habet appellatio.
9 Appellatio suspendit sententiā: licet trahat secū executionem.
10 A sententia vltimi supplicij: an appelletur ⁊ ad quem effectum.
11 Appellatio legitima suspendit etiam sententiam interlocutoriam.
Snia suspensionis bñficij dependet ex futuro euētu ⁊ sapit naturā interlocutorie.
12 Peccatum est cā ꝙ quis separetur a gratia dei.
Ad peccatum vel periculum aīe vitandū tutior via eligenda est: licet videatur durior.
13 Appellatione pendente non presumit pro sententia etiam ꝙ sit sententia excommunicationis.
14 Excōicatio lata post appellationem an sit in suspenso in euentum appellationis.
Appellatio friuola nō suspendit iurisditionem iudicis.
Quicquid est certum natura est certum legi.
15 Gesta per excōicatū medio tempore quo appellauit: ⁊ sic dū est in suspenso an valeat excōicatio vel non an teneant.
Nō est differētia inter publicū excōicatū ⁊ occultum nisi in his que geruntur rōne publici officij.
Collatio beneficij facta excōicato qui putabat absolutus non valet.
16 Excōicato nō debet ꝓuideri de necessitatib⁹ nec ei fieri eleemosyna: nisi fame periret.
Clericus depositus etiā emendatus non recuperat primum statum: sibi tamen prouidetur de quibus temporalibus per ecclesiam ne mendicet.
18 Excōicatis interdicitur potestas administrandi etiam in temporalibus.
19 Excōicati non equiparātur in omnibus nec deportatis nec relegatis. sed est potius quedam species de per se.
Excōicatus in vno loco censetur excommunicatus in omnibus locis.
20 Constitutio penalis non concernens exercitium persone vel bona: nō extenditur extra territorium.
21 Suspensus a beneficio in vno loco an possit extra illud territoriū obtinere beneficium.
22 Excōicatus priuat⁹ fructib⁹ sui beneficij nō recuperabit illos si fuerit absolutus: sed conuertetur in vtilitatem ecclesie.
23 Denuntiare aliquem fore excōicatum: an quilibet iudex possit.

↳ Sebasti. Sapia.
a ¶ Verū q: vide ꝙ per istum tex. determinat Roma. in consi. cccclxxxij. incip. in casu premisso in secundo dubio.

↳ Sebasti. Sapia.
b ¶ Ille qui denūtiat. Ad declarationez ⁊ exornationem huius re. vide Feli. in. c. super questionū in prin. š. de offi. de leg. ⁊ in. c. l3 cām. col. xij. š. de ꝓba. ⁊ Mod. l. ⁊ q: ff. de iuris. om. iudi. ⁊ late And. sicu. in consil. xviij. incip. clemētissimi. col. x. in. j. vol.
Zacharias.
c ¶ Habet eundē effectum. Adde Specu. in titu. de supel. §. iiij. te. v. quod indistincte non est verum vt per glo. ⁊ doct. in c. ex literis. in gl. in ver. supplicat et maxime ꝑ Innocē. š. de resti. in integ. Jac. but. in aut. que supplicatio. et ibi ēt Bal. C. de preci. impe. offer. ⁊ in. c. anterioris. ij. q. vj.

a
1 **Verum quia.** ¶ † Licet excōicatus ab excōicatione appellet nihilominus denūtiare pōt ac beneficij redditib⁹ spoliari. primo cōsultatio. scd̄o rñsio. ibi: nos itaq3. ¶ Casus literalis. Aliqs appellauit a iudice suo sup aliq̄ certo articulo. ⁊ sic ad tps exemptus a iudice suo per appel. quantū ad cām illā super hoc ponitur talis questio. Judex excōicauit aliquem ille appellauit ab ea tanꝙ iniusta: et in eo casu appellauit in quo valuisset appel. si añ excōicationē facta fuisset. querit vtrū iudex possit ipsum denūtiare excōicatū nō ob. illa ap. ⁊ videt ꝙ nō possit eo ꝙ ꝑ ap. interpositā videat excōicatoris iurisditio dormitasse: ⁊ sic exēptus ab eo q̄tū ad causam illaʒ. Itē querit vtrū excōicatis possint ad tps subtrahi ecclesiastica bñficia. Ad primā qōnem rñdet papa ꝙ excōicatio trahit secū suā executionē et excōicatus ampli⁹ nō ligat ꝑ denuntiationē: ⁊ iō pōt iudex ipsum excōicatū denūtiare vt ab alijs euitet. Ad scd̄m rñdit qd̄ ꝓuent⁹ ecclesiastici illi merito subtrahunt cui cōio ecclesie denegatur.
2 Ber. ¶ † No. j. ex isto tex. vnū effectū app. legitime eximit eñ appellantem quo ad illam cām a ptāte iudicis a quo. ad hoc. c. si a iudice. ⁊. c. nō solū. eo. ti. lib. vj. ⁊ iste est effectus iurisditionis suspensionis. Iste tamē effectus nō vsquequaq3 ꝓcedit cū appellatur ab excōicationis snia nō eñ operat plenā suspēsionē: l3 eñ suspēdat iurisditionē iudicis respectu act⁹ oino futuri: nō tñ suspēdit ipsam sniam nec actū futurū oino accessoriū ad ipsam sniam. Et ex hoc ⁊ ex tex. no. vnū solēne dictum ꝙ vbicūq3 appellatio non suspendit actū iam gestū de preterito silr non suspēdit actū gerendum si oino ille actus est accessorius ⁊ cōsecutori⁹ ad actū gestū nō suspensum per app. Ratio: q: rōne connexitatis attribuitur potius ꝑteritis q̄ futuris. Et ex hoc infert ad aliud notabile dictū ⁊ quotidianū ꝙ l3 lex noua nō ꝯcernat ꝑterita s3 futura dūtaxat: vt in. c. si. de ꝯsti. nō tñ concernit illa futura q̄ habēt oimodā depēdentiā a preteritis. pro hoc vide tex. iuncta gl. in cle. vt hi qui de eta. et qua. ⁊ in cle. j. de testa. secus aūt vbi actus futur⁹ nō est ita accesorius ad actū de preterito: l3 habeat cū eo aliquā ꝯformitatē: ⁊ iste est verus
3 intellectus. c. cū tu. j. de vsur. ¶ † Ulterius not. qd̄ excōicat⁹ d3 denuntiari in publico vt ab alijs euitet. An aūt debeo euitare excōicatū nō denuntiatū dicēdū est ꝙ sic: ex quo non est occultus excōicatus: probo primo per ar. huius tex. nam excōicatio trahit secū executionem nec ꝑ denūtiationē amplius ligatur: cū ergo iam iniecit plenū vinculū citra denūtiationē nō debeo spectare denūtiationē q: illa fit propter ignorātes. vide bo. text. cū gloss. in. c. cū non ab hoie. j. de sen. excō. ⁊ qd̄ ibi dixi.
4 ¶ † No. quod ille qui denuntiat b vel declarat nō d3 aliquid de nouo
b disponere ad hoc. l. heredes palā. ff. de test. ex quo infertur ꝙ ꝯstitutio antiqui iuris declaratoria extenditur ad preterita. vt no. in. d. c. cū tu. ⁊
5 plene in. c. fi. ¶ † Ulteri⁹ no. ⁊ tene menti bo. arg. ex isto tex. qd̄ denūtiatio excōicationis necessario non probat denūtiatū esse excōicatū: q: ꝑ denūtiationem quis nō ligat ⁊ denūtiatio potest esse iniusta. vide bo.
6 tex. cū glo. in. c. licet. de sen. excō. lib. vj. ¶ † Ultimo not. ⁊ tene menti q: non est alibi ita expressus tex. ꝙ excōicato debent subtrahi reddit⁹ sui beneficij etiam si dicat excōicatio iniusta: debet eñ spectari euēt⁹ cause ex quo eñ interiʒ denegat sibi cōmunio ecclesie denegāda est ois cō
7 moditas ꝓueniens ab ecclesia. de hoc. j. latius cū gl. fin. ¶ † In glo. in ver. executionē. no. bñ hāc glo. vsq3 ad fin. ad quā quotidie fit remissio cū querit quare appellatio nō suspendit excōicationem. Ex hac gl. colligunt quatuor rōnes. ¶ Prima fuit Petri hyspani gl. antiqui asserentis ꝙ cum ista excōicatio sit snia summi pontificis: q: de⁹ in veritate ligat et non hō. xj. q. iij. nemo. quēadmodū non appellat a snia prin-
8 cipis maxime ad effectū suspēdendi ita nec ab excōicatione. ¶ † Hāc rōnem impugnat. Hosti. q: ⁊ si nō appellat tñ supplicat ⁊ supplicatio
c habet eūdem effectū iuxta no. in. c. tū ex literis. ⁊. c. scisci tata. ⁊. c. ex literis. de resti. in integ. facit. l. vna. C. de sen. prefe. preto. iūcta aut. q̄ supplicatio. C. de preci. impe. offe. Adde ⁊ aliā rationē meliorē ad impugnādum: nam ratio Petri hyspani non concludit in excōicationē iniustā: q: ibi de⁹ non ligat. vt in. c. cū eterni. de re iudi. lib. vj. ⁊ in. c. a nobis. j. e. ti. ⁊ tamē iste loquit qñ excōicatio d3 minus rōnabilr promulgata. ¶ Secunda ratio seu sol. fuit Lau. etiam antiqui gl. vt homo crescat per meritū parendo snie censure etiā inique: ⁊ vt magis timeatur disciplina ecclesiastica. hec rō vera est s3 nō probat iure. ¶ Tertia fuit sol. Joā. ⁊ hoc ꝓcedat ex constitutione ecclesie non ex natura excōicatiōis ⁊ emanauit constitutio vt magis timeat censura ecclesiastica. Ista sol. incidit cū precedenti. nā idem vult in effectu qd̄ precedēs ⁊ eadē impugnatione repellitur: ⁊ tamen tenēdo eam cessat omne cōtrariū: nam in

multis

multis casib⁹ appellatio est a iure interdicta. ¶ Quarta sol.est Ber.dicentis nullā differentiā esse in effectu inter excōicationē ⁊ alias sn̄ias:nam sn̄ia qualiscunqꝫ sit nō suspendit per app.sed tm̄ ipsius effectus ⁊ executio q̄ est de futuro:sed excōicatio incōtinenti habet vires suas ⁊ nullam aliā executionē expectat:merito nō suspēdit. ¶ †Sꝫ
p certe hec sol.nō est bona nam sn̄ia lata super furto trahit secū incontinēti ⁊ immediate executionē respectu īfamie ita ꝙ nulla alia executio expectat respectu infamie: ⁊ tm̄ suspēdit ꝑ ap.sequentē:vt ꝓbat in.l.furti.ff.de his qui no. infa.Idem videtur in qualibet sn̄ia absolutoria q̄ nullam executionē expectat.Itē cōtra gl.facit text.apertissimus in.l.ij.ff.de pe.vbi dr ꝙ appellās nondū videt condemnatus:vr ergo ꝙ appellatio nedum extinguat seu suspēdat ipsum ꝓnūtiatū:sed etiā executionē ipsius.Extra gl.dantur ⁊ alie sol. ¶ Quinta est qꝛ sn̄ia excōicationis est medicina,fert em̄ vt homo damnet:sed vt corrigat:vt in.c.j. de sen.exc.li.vj.Sed in medicinalib⁹ attēdēda est volūtas medici nō aūt infirmi:vt in.c.⁊ qui emendat.xlv.dis. Debemus ergo attēdere ad voluntatē iudicis nō ad voluntatem appellantis:hanc rōnem impugnat Host.non em̄ ꝓcedit cū medicus est imperitus:vt in.c.ad aures.de eta.⁊ qualit.facit.l.illicitas.§.sicuti.ff.de offi.p̄si.vn̄ hec rō non ꝓcedit in sn̄ia iusta. ¶ Sexta fuit opi.Host.ꝙ alie sententie ligāt sensibilia seu insensibilia irrationabilia:sed excōicatio ligat animā:vt in.c.si qs presbyterorū.de reb.ec.nō alie.vnde sicut anima interius latius videt ⁊ contēplatur longe absentiā:ita facilius ipsa anima apprehenditur per sn̄iam:sed hec ratio nō concludit quare nō suspēdat per app.vnde cōcludere vr ꝙ cito dꝫ comprehēdere ⁊ habere effectū suū. ¶ Ponit Host.⁊ septimā sol.Excōicatio ligat aiaꝫ ⁊ fertur ꝓ peccato mortali.xj.q.iij.null⁹.appellatio vero nō pōt suspendere effectū iam inductū per peccatū istius.q.d.ꝙ ex quo iste iam separat⁹ est a gratia dei nō pōt ap.sua ipsum restituere al's esset defensio iniquitatis:hec rō non est bona nos loquimur in app.iniusta: ⁊ qn̄ pretendit iniusta cā excōicādi quo casu iste negat se excōicatū seu separatū a gratia dei:⁊ tm̄ pretendit vinculū hominis debet posse suspēdere:nam appellatio fuit introducta propter imperitiā ⁊ iniustitiā iudicis coercendā:vt in l.j.in fi.ff.eo.⁊ facit.c.suggestū.ꝫ.e.cū ergo iste appellans pretēdat imperitiam vel iniustitiā iudicis excōicantis:ergo dꝫ suspendere illam sententiam ⁊ vinculum hominis. ¶ Octaua so.ponit hic do.Ant.ꝙ ratio spālitatis in excōicatione est:qꝛ depēdet a ꝑtāte clauium ⁊ in eam tollendo requirit certa forma:vt in.c.a nobis.de sen.exc.Cū ergo appellās nō habeat hāc clauiū ꝑtātē nō valet suspendere eā ꝑ ap.suā sed alie sn̄ie transcurrunt per actus ꝑuatos ⁊ cōcernūt ista alia que non dependent a ꝑtāte clauiū. Hec so.fuit mihi visa qn̄qꝫ vera:sed postmodū ꝯsideraui ꝙ in veritate non hꝫ bonā ⁊ sufficientem rōnem specialitatis:ꝙ probo apertissime:nā infamia que imprimitur ex sn̄ia lata super furto non dependet a ꝑtāte priuati: sed solus princeps eam abolere potest.l.j.§.de qua.ff.de postu. no.in.c.cū.I.⁊.A.ꝫ.de re iud.⁊ tm̄ priuata persona appellando ab ista sn̄ia cōdemnatoria suspendit infamiam iam ad esse productā vt in.d.l.furti.hoc ideo qꝛ nō est ipse appellans qui hoc facit sed princeps qui dedit robur appellationi:ita in casu nostro quēadmodū papa pōt in totum ⁊ ad tp̄s tollere excōicationē:ita poterat dare robur app. ꝓ hoc vide tex.iūcta gl.no.in cle.vna de imm.ec.⁊ ibi sine q̄libet ap.papa tollit excōicationē.ad idē cle.si summ⁹.de
10 sen.exc. ¶ †Nona so.colligit ex gl.in.l.fi.C.si a nō cōp.iu.q̄ dicit ꝙ quēadmodū a sn̄ia vltimi supplicij potest app.vt in.l.qui vltimo.ff.de pe.ita ⁊ a sn̄ia excōicationis.Sed illud dictū est ꝯ tex.⁊.c.is cui.de sen.exc.li.vj.nisi forte gl.illa intellexerit ꝙ possit appellari ad effectū deuoluendi illā cām ad superiorē nō aūt ad effectū suspendēdi: nam quo ad ꝑmū effectū appellari pt vt habes hic tex.⁊ vid bo.gl. circa hoc in.c.ad reprimēdā.de offi.or.sed tūc nō est bona eqparatio quā facit de sn̄ia vltimi supplicij:qꝛ illa suspēdit. ¶ Decima sol.ponit ꝑ dn̄m meū do.Car.dicentē ꝙ excōicatio poti⁹ trahit ad naturā iterlocutorie q̄ diffinitiue:vt no.doc.i.c.ꝑ tuas.de sen.exc.⁊.c.venerabilib⁹.e.tit. li.vj.Sꝫ interlocutoria nō suspēdit ꝑ appellationē sequē
11 tem:sꝫ pēdet ex futuro euētu:vt i.d.c.nō solū. ¶ †Hec so
a lu.cū reuerētia nō ꝓcedit:qꝛ si appellatio est legitima immediate suspendit lꝫ quo ad nos dependet ex futuro euentu:vt in.c.si a iudice.e.ti.li.vj.Hinc dicit glo.in.c.is cui.de sen.exc.li.vj.ꝙ sn̄ia suspēsionis a bn̄ficio suspendit per appellationē sequentē:⁊ tm̄ illa interlocutoria est vel trahit ad naturā iterlocutorie. ¶ Undecimā etiā so.possumus colligere ex dictis Bar.in.d.l.q vltimo.dicētis ꝙ ex natura excōicatiōis hoc procedit qꝛ est medicinalis.sed aliter non declarat ⁊ est hoc contra scdām ⁊ tertiam sol.nā ille solutiones volūt ꝙ si ex cōstitutione ecclesie nō ex natura excōicationis. ¶ Cogitaui posse dari duodecimā rōnem satis persuasiuā ⁊ minores patitur calūnias vt dicat hoc ꝓcedere ex natura ipsius excōicationis.Itē in qualibet sn̄ia censure:vt in.d.c.is cui.Ratio:nā excōicatio iusta nō pōt quoquomodo per appellationē suspendi:qꝛ illa infligitur ꝑpter peccatū qd ligat animā indissolubiliter nisi subsequat cōpetēs satisfactio:nā peccatū nō dimittitur nisi correcto:vt in regula peccati venia:⁊ i regula peccatū
12 de reg.iur.li.vj.⁊ in.c.cū tu.de vsur. ¶ †Nā cū ꝑ peccatuꝫ sit separatus a gratia dei.xj.q.iij.audi deniqꝫ.non pōt iste per actū positiuū seu a iure positiuo inductū restituere se gratie dei nisi aliter se corrigat ⁊ emendet ⁊ in dubio debemus p̄sumere excommunicationem iustam qꝛ vbi vertitur periculū anime tutior via est amplectēda licet videat durior:vt i.c.iuuenis.de spō.no.gl.in.c.vnico de scrutinio. Tutius est ergo excōicationem tenere iustam esse ⁊ non suspendi:qꝛ nullum periculū est hoc casu cum possit sibi ꝓuidere petendo absolutionem ⁊ prestando cautioneꝫ de parēdo iuri:vt in.c.ꝑ tuas.de sen.exc.in alio casu esset periculū qꝛ posset se immiscere iniuste ⁊ dānabiliter sacramentis ecclesie ⁊ cōmunioni hominū pretendēdo eam in
13 iustam vbi in veritate esset iusta.†Et licet fortiter posset opponi contra hāc meā solutionē de notabili dicto Inn. in.c.bone.de elec.⁊ in.c.cū super.de offi.dele.vbi singulariter dicit ꝙ si quis appellat.j.decendiū a sententia excommunicatiōis nō presumitur ꝓ excōicatione:sicut nec pro alijs sentētijs:sed statim pro ea incūbit onus ꝓbādi eius iustitiā ergo nō debet presumi iusta si intra decendiū appellatur qꝛ videtur contra rationē meā.Ad hoc respondeo qd in hoc casu vt onus ꝓbandi incumbat aduersario nullū periculū imminet excōicato:ex quo gerit se interim pro excōmunicato.ideo trahitur ad naturā aliarū sententiarum sed in articulo nostro periculū immineret:qꝛ posset pretendere sententiā iniustā:vbi alias esset iusta: ⁊ sic dānabiliter se immisceret sacramētis ecclesie:ꝑ hoc facit dictū.c.per tuas.vbi dicitur ꝙ ante omnia ne videat contēnere cēsurā ecclesiasticā debet petere absolutionē.Cogitaui nūc posse dari ⁊ aliā solutionē seu rationē.Appellatio veritate inspecta nō extinguit sententiā sed eā suspēdit.vt in.c.veniētes.de iureiur.⁊.c.pastoralis.§.p̄terea.de offi.deleg.adeo vt eā nō suspendat quo ad oēs effect⁹ excōicationis vt dixi in.c.fi.ꝫ.de eo qui mit.in pos.sꝫ effect⁹ excōicationis nō est separabilis ab ipsa sententia: nō em̄ potest dari ipsa excōmunicatio quin demus effect⁹ ipsius: sicut ergo appellatio non suspendit seu extinguit ipsum primū actum seu ipsam sentētiā:ita nec suspendere potest effectū ipsius cū non sit separabilis a primo actu: ⁊ predicta not. ¶ †In gl.in verbo secum trahat in fi.hec gl.duo tangit.Primo nūquid excōicatio lata post appellationē sit in suspēso in euentū appellationis.Secundo nunquid
14 gesta per istū excōicatum medio tēpore teneāt. ¶ †Quo ad primū cōclude post Host.aliqua addēdo quia gl.formaliter nō soluit qd aut notoriū est ap.non tenere:tūc certissimū est excōicationē incontinēti ligare:qꝛ appellatio friuola nō suspēdit iurisditionē iudicis:vt in.c.cū app.⁊ in.c.nō solū.eo.ti.lib.vj.Aut certū est appellationē eē validā:⁊ tūc certū est excōicationē non ligare:vt i.c.dilecti. ꝫ.e.aut dubitat:⁊ tūc quo ad nos depēdet a futuro euentu,qꝛ si cōstabit ap.fuisse legitimā ēt cōstabit excōicationē nō tenere:sꝫ veritate inspecta excōicatio semp ⁊ statiꝫ tenuit vel fuit nulla:qꝛ certū est nature:vtrū appellatio sit legitima vl' nō:⁊ id qꝛ est certū est nature,est certū legi.vt in.l.si pr̄.ff.de sol.⁊ sic nūq̄ excōicatio vel ei⁹ effect⁹ stabit in suspēso:licet nos possumus dubitare de validitate an exitū appellationis:⁊ vide ad p̄dicta bo.tex.in.c.lꝫ de sen.
15 exc.li.vj. ¶ †Aduerte secūdū dubiū nūqd valeāt gesta in medio tp̄e.Cōclude ꝑ tria mēbra.Quedā geri possunt ꝑ excōicatū ratione publici officij ⁊ ista tenēt:ex quo putabatur non excōicatus vigore ap.precedentis:licet veritas se haberet in cōtrariū:vt in.c.ad probandū.de iud.⁊ arg.in l.barbarius.ff.de offi.preto.Quedā geri possunt cū excōicato seu per eū nō ratione publici officij:sed cōcernūt vtilitatē ipsi⁹ vel alterius:⁊ si tūc est talis actus qui in se est interdict⁹ excōicato nō valebit:lꝫ putaret nō excōicat⁹.

zacharias.
a ¶ Nō Procedit. no.Barto.in.l.si minoris.col.ij.v. sꝫ ista oppositio ff.de admi.tuto. Idē in.l.eos.§. nec temere.et ibi Bal.colū.j.C.de appella.

ad hoc.c.cum dilectus.de consue.vbi Inn. ponit vnū dictū
semper menti tenendū qđ non est differētia inter publicū ex-
communicatū ꝛ occultū nisi in his que geruntur ratione pu
blici officij. Idē Jo.an.in.c.j.de rescrip.li.vj. Ex quo infero
cōtra gl.hic ꝙ collatio beneficij facta excōicato qui putaba
tur absolutus nō valet: ꝛ vide in terminis nostris gl.fi.in.c.
solet.de sen.excō.li.vj.quā limita fm p̄dicta. Quedā sunt q̄
cōcernūt penā cōtēptus: vt est irregularitas: ꝛ ista non affi-
ciunt excōicatū: q2 nō contēpsit: ꝛ per cōsequēs nō est puniē
dus pena contēptus.in.c.ad apostolice.j.de cleri.exc.mi.fa-
cit.c.vt animarū.de cōsti.lib.vj.ꝛ per hoc habes gl.clare ex-
16 peditā. ¶ † In glo.fin.ibi publica egestate debet laborare[b].
Adđ hic fin.gl.in v̄.ego credo.vbi gl.soluēdo istā questionē
concludit nō esse prouidendū excōicato in aliquo nisi fame
periret ꝛ no.bene glo.quā videt̄ sequi Jo.and. reddēdo cau
tionē diuersitatis iter excōicatū ꝛ depositū q2 excōicat⁹ pōt
sibi prouidere scilicet petēdo absolutionē sed depositus nō
habet ita remediū: q2 cū fuerit depositus ꝑpter crimē quan
tumcūqꝫ sit emendatus nō recuperat primū statū merito si-
bi dispensatiue prouidet ecclesia de aliquib⁹ temporalibus
ne cogatur mēdicare in opprobriū cleri.vide bo.tex.cū glo.
in.c.studeat.l.dis.ꝛ pro cōclusione gl.vide gl.in.c.q2 sepe.de
ele.li.xj.ꝛ in.c.episcopus.vij.q.j.ꝛ.j.q.ij.quā pio.ꝛ satis pla-
cet hec opi.glo. Et per rationē supradictā puto limitandā
glo.no.q̄ dicit prouidendū suspenso a beneficio ne cogatur
mendicare: vt not.in.c.cū vintoniensis.de elect.intelligo em̄
glo.quando suspensio est facta ꝑpter crimē: sed si ꝑpter cō-
tumaciā nō puto sibi in aliquo subueniēdū cū possit sibi ꝓ-
uidere satisfaciēdo: nā sepe homines de cibo securi iustitiā
negligūt.v.q.non omnis. Ex his potest inferri ad decisionē
questionis. Nunquid excōicato sit fiēda eleemosyna[c]: nam
si fame periret tunc subueniēdū est sibi per illud quod habe
tur hic: in fi.gl.xj.q.iij.q̄m multos.secus vbi nō est tanta ne-
17 cessitas. ¶ In ea.glo.ibi nisi in sententia hoc exprimatur.
No.bene glo.que sentit ꝙ excōicato⁹ non subtrahunt̄ reddi-
tus beneficij nisi hoc sit expressum in sentētia sicut dicimus
in relegato: potest tamen iudex hoc exprimere si vult ꝛ cum
hac opi.trāseunt do.vsqꝫ ad tēpus Jo.an. inclusiue scilicet
in isto.c.nā nihil scribūt sed pretereunt: ita ꝙ licet gloss.non
impugnet eā, tamē nō cōfirmāt: vnde alibi aliud sentiūt. vt
j.dicā.d.Anto.tenet hic contra glo.vcꝫ ꝙ licet in sentētia iu
dex nō expresserit nihilominus subtrahendi sunt excōmuni
cato redditus beneficij: q2 priuat̄ cōmunione ecclesie Itē si
hic fuisset lata sentētia respectu subtractionis fructuū illa
fuisset suspensa per appellationē sequentē cuius contrariū
innuit hic nullā tamē autoritatē adducit: sꝫ ego allego plu
rimas.vide tex.iuncta gl.xxxij.di.preter.ꝛ Inn.in.c.qualiter
ꝛ quando.el.ij.de accu.prope finē.ꝛ Spec.in ti.de suspē.ꝛ in
ter.in fi.vbi recitat idē tenuisse Vinc.in.c.quoties.de simo.et
Host.in sum.de sen.excō.§.qd eius effectus.in ver.itē ꝙ nul
lum. Et miror de ista opi.gl.cū ipsamet sentiat cōtrariū in
prin.dū dicit ꝙ q extra ecclesiā est: nihil debet possidere no
mine ecclesie: hec ratio militat etiā si in sentētia nihil fuerit
dictū: hoc etiā apertissime probat̄ hic nō impropriādo lite-
ram. Nā solū hic fuit appellatū a sentētia excōicationis; et
dicitur ꝙ ex quo non suspenditur per appellationē nō de-
bet suspēdi actus omnino accessorius ad ipsam excōicatio
nem vt est diminutio et subtractio reddituū: si enim subtra-
ctio reddituū nō sequeret̄ necessario ex sententia excōicatio
nis: sed oporteret exprimere in sententia tūc per appellatio
nem sequentē susp̄ēderet̄: q2 tūc tot essent sentētie quot sunt
articuli.l.etiā.ff.de mino. Quanꝗ̄ ergo appellatio nō suspē
dat excōicationē propter naturā suā suspēdet tamē senten-
tiam respectu subtractiōis fructuū vt habes bonā gl.i.c.is
cui.de sen.exc.lib.vj.sed ꝙ subtractio fructuū oīno sequitur
excōmunicationē: ideo nō suspēditur per appellationē vt
18 hic. ¶ † Ad vnū tamē aduerte q2 sentit hic do. Ant.ꝙ ad
ministratio tēporaliū nō subtrahitur excōicato licet nullā
cōmoditatē debeat habere ꝛ cōseq nihil allegat hoc mihi
nō placet, q2 cū excōicato interdicat̄ cōmunio interdicitur
sibi potestas administrādi etiā tēporaliter: ꝓ hoc vide text.
in.c.veritatis.in fi.de dolo ꝛ cōtu. Itē excōicatus est suspen
sus ab officio et per consequēs a beneficio: sed suspensus a
beneficio non debet se ingerere administrationi ipsius: vt in
c.j.de elec.li.vj.ergo ꝛc.quare puto ꝙ beneficio excōicati de
putabitur economus per superiorē aut vicarius tēporalis:
iuxta ea que habentur in simili in.c.peruenit.§.eo.ꝛ in.c.cū
19 ex eo.de ele.lib.vj.ꝛ in.c.fi.j.de sta.reg. ¶ † Et inquantū glo.
dicit ꝙ excōicatus equiparat̄ relegato: no.tamē ꝛ alibi dicit
glo.iuris ciuilis.inst.de capi.dimi.§.media. ꝙ equiparatur
e deportato[e]. Sed dic ꝙ licet similitudo ꝓcedat in aliquibus
non tamen omnibus. Nā proprie nō equiparatur relegato
nec deportato: q2 pōt quis relegari respectu certi loci vt.ff.
de inter.ꝛ rele.l.relegatorū. Sed excōicatus respectu vnius
ecclesie est necessario excōicat⁹ quo ad om̄es ecclesias: vt in
c.cure.xj.q.iij. Itē relegato nō denegat̄ cōmunio hominum
nec sacramentorū: secus in excōicato: q2 nō equiparatur ꝓ-
prie deportato q2 deportat⁹ perdit ciuilem libertatē ꝛ om-
nia que sunt iuris ciuilis: vt.l.quidā.ff.de penis. sꝫ excōica-
tus ista nō perdit omnino: imo potest donare fm communē
opi.ꝛ testari de bonis suis vt no.per glo.ꝛ Jo.an.in.c.decer-
nim⁹.de sen.exc.lib.vj.ꝛ vide ꝙ no.in.c.veritatis.p̄alle.et vi-
de plene per Ang.de peru.in quadā sua disputatiōe q̄ inci
pit duo adinuicem litigantes.in prin.vbi cōcludit: ꝙ excō-
municati sunt species hominū damnatorū per sexta ꝙ pro
prie non equiparātur relegatis nec deportatis: sed in his in
quibus habet conformitatē cū relegatis cēsebitur iure rele
gatorū: in his v̄o in qb⁹ habet cōformitatē: est cū deporta-
tis censebit̄ iure deportatorū: ꝛ vide plene ibi de materia ꝑ
Ang.ꝛ per Bald.in.l.j.C.de here.instit.ꝛ vtrobiqꝫ plene de
istis bannis ꝛ eorū effectu aliquid per Bart.in.l.amissione.
20 ff.de capi.dimi. ¶ † In ea.glo.ibi sed pri⁹ dictū preualet.scꝫ
ꝙ iste sit suspensus ab officio ex cā irrogante infamiā siue
non semper erit suspensus quo ad omnes alios etiam extra
territoriū suspendētis: hanc opi.sequitur Jo.an.reddēs ra-
tionem diuersitatis inter hunc casum ꝛ.l.ex ea.allegatā in
gl.pro contrario: q2 suspensio ab officio cōtingit propter or-
dinem: vnde ex quo ordo est suspensus nō potest alicubi mi-
nistrare diuina. sꝫ in.l.ex ea.ibi fit interdictū vt nō possit qs
postulare: nec tale interdictū cōcernit causam cōcernētē alie
num territoriū: nā ex peritia procedit postulatio que non in
terdicitur in alieno territorio: ꝛ est ille textus valde notabi
lis ad multa alia: ꝛ dispositio penalis cōcernēs exercitiū ꝑ
sone vel bona non extendit vires suas extra territorium ius
21 dicentis. ¶ † Not.gl.quatenus: dicit aliud esse in suspēso a
beneficio vt possit alibi obtinere beneficiū. In hoc tamē ar
ticulo.d.Ant.distinguit ꝙ aut hec suspensio scilicet a bñfi-
cio fit ab homine aut a iure. Primo casu si iudex int̄ debat
inhabilitare istū ad omnia bñficia ꝛ sententia porrigit effe
ctum suū etiā extra territoriū iudicis: licet executio debeat
fieri per iudicē territorij: per ea que habētur in.c.postulasti.
§.de fo.cōpe. Si vero simpliciter intendebat suspēdere a be
neficijs que habebat in suo territorio tūc procedit gl.arg.in
d.l.ex ea.ꝛ in.c.fi.in fi.de cōsti.lib.vj. Secūdo casu cū suspen-
sio fert̄ a iure aut fit ex causa concernente certā ecclesiā ꝛ tūc
suspensio operat̄ solū respectu beneficiorū ecclesie.hoc pro-
batur in.c.cū in cunctis.in fi.de elec.iuncto.c. si cōpromissa-
rius.e.ti.li.vj. Aut fit simpliciter ex causa generali: ꝛ tūc hꝫ
locū respectu omniū beneficiorū ꝛ hoc satis placet ꝛ ꝓbat̄
per rationes.d.c.si cōpromissarius. ¶ In ea.gl.ibi: an iuste
vel iniuste fuit excōicatus. ¶ No.solutionē gl.q2 satis vera
est.ꝛ idē gl.in.c.clericus victū.xcj.di.vide quod no.gl. in cle.
22 vt hi qui.de eta.ꝛ quali. ¶ † Quid autē fiet de illis redditi
bus si iuste fuit excōicatus dic quod debēt cōuerti in vtilita
tem ecclesie: non autē dabunt̄ huic excōicato: licet sit absolu
tus: vt no.in iuribus preal.facit in fi.c.p̄senti.de off.or.lib.vj.
23 ¶ † Extra gloss.quero an quilibet iudex possit denuntiare
istū excōicatū appellatione nō obstante. Sol. Inno.hic con
cludit ꝙ ordinarius istius excōicati pōt etiā si nō fuit ipse q
sentētiam tulit.ar.xj.q.iij.cure.ꝛ in.c.j. de treu.ꝛ pa.secus di
cit in delegato si appellatio ab eo interposita est a superiore
recepta.ar.in.c.pastoralis.§.p̄terea.de offi.dele. No.hoc di-
ctū: sꝫ hūc vltimū articulū expedias lati⁹ ꝛ clarius sic. Aut
ante denuntiationē fuit appellatū ab isto delegato cui ap-
pellationi ipse detulit ꝛ nō poterit eum denūtiare.tum quia
nō remāsit iudex per dilationē: vt in.c.cū appellationibus:
eo.ti.lib.vj.tm̄ q2 sua nō interest vt iste vitetur cū nō sit iudex
suus. Aut nō detulit appellationi ꝛ tūc aut fuit appellatio
recepta a superiore ꝛ nō potest denūtiare: q2 per hanc rece-
ptionē reuocatur prorsus iurisditio ab eo.vt in.d.§.p̄terea.
Aut nōdū fuit recepta: ꝛ credo ꝙ possit: q2 sua interest istū
euitare vt citi⁹ resipiscat ꝛ sibi obediat ꝛ vt mulcta sua ha-
beat effectū.ar.c.ad aures.§.e.vbi delegatus p̄figit terminū
appellāti ad appellationē prosequēdam vt citi⁹ reassumat
iurisditionē. Sed respectu ordinarij querit̄ quid si ante de-
nuntiationē iudex ad quē precepit vt illū denūtiet: dicit In
no.ꝙ sibi est obtemperādū nec audiet̄ pars cōtraria appel
lans: q2 sua nō interest cū ante exitū appellationis nō tenea-
tur illi satisfacere: nisi dicas ꝙ fuit excōicat⁹ pro manifesta
offensa: nā tūc sua interest appellare: q2 in manifesta offen-

sa appella-

a ¶ Adde h̄ Imo. ꝛ do. Phi.de peru.in.iij.col.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Laborare vid q̄uo hoc ꝓcedat a Car. declarātē i cle.ꝛ hi q.§.j.i.xx.q.d eta.ꝛ gl.ꝛ ad hoc qđ Abb.hic dicit de eo q est i necessitate faciūt no.per Ale.in.l. b q̄uis.ff.solu.ma.

c ¶ De suspēso vide glos.ꝛ do.in.c.ap̄lice.§.de exce.

d ¶ Utrum excōicatus sit i p̄o iure priuat⁹ redditib⁹ bñficiorꝫ vel bñficij.vide p.d. An.i.x.co.v̄.op.ꝙ nō subtrahāt̄ redditus.ꝛc.ꝛ adde qđ no.bal.§.finit.in fi.insti.de vsufru.vbi dicit qđ p excōicationeꝫ finit̄ vsusfruct⁹: ꝛ vide que super hoc late scribit.d.Car. in repe.i.c.ꝑpēdimus vltra me.v̄.nunqd excōicat⁹ sit priuat⁹.d sen.exc.ꝛ ꝙ elegātissime ꝛ satꝫ succicte tradit do.i.c.p̄terea.i.ij.co.xxiij.di. Anto. Francisc.

¶ Adđ ꝙ excōicatus ip̄o fcō remouetur a canonia vt no.do.In.j.c.nup đ sen.exc.ꝛ adđ ēt ꝙ excōicat⁹ nō pōt impetrare bñficiū ecclesiasticū: vt i.c. postulasti.de cle.ex.mi.ꝛ hr̄.p do.Car.in cle.j.i.§.j.de rel.do.ꝛ p do.de ro.i deci.cxlix.inci.no.ꝙ admittit̄.i antiqs qđ dicūt eē verū i excōicato a.l.nō ab homine.ꝛ vide ēt de ci.clxxiij.vbi dīt ꝙ excōicat⁹ nō pt optare p no.in.c.referēte.de pb.ꝛ q̄ sint p̄missa excōicato vel ꝓhibita: vide bñr.ꝛ no.i.c. itellexim⁹.de iur.
Sebast. Sapia.

e ¶ Deportato.vide Bal.in.c.j.iij.col.in p̄mo cōmēto.§.de iudic.vbi reputat gl.i.d.§.media eē singlare.de q̄ vide alex.i.l.gall⁹.§.ꝛ quid si tm̄ co.iij.in glo.in.v̄.ꝛ in his ff.de libe.ꝛ posthu.

ſa appellatio non tenuit. ſ. e. conſuluit. ⁊ c. ad hoc. ⁊ c. cum ſit romana. ⁊ q: pẽdente q̃ſtiõe iuriſditiõis. l. q: dicit̃ ap‑pellationẽ nõ tenere nõ põt iudex ad quẽ ſe intromittere de principali qđ placet ⁊ vide. j. eo. c. romana. lib. vj.

1 ☞ Iudex a quo fuit appellatũ poteſt cõtumacem excõ‑municare non obſtante eius friuola appellatione.

2 Poſt appellationem reuocantur illa tantũ que fuerũt in‑nouata in preiudicium appellantis.

3 Archiepiſcopus poteſt ſe impedire in factis notorijs in‑ter ſubditos ſuffraganei.

4 Appellationi renuntiatur ſi appellãs poſtea cõparuerit corã iudice a quo vel corã alio iudice ad quẽ non fuit ap‑pellatũ qui eſt ſuperior iudice a quo niſi ꝓteſtetur quod non intendit appellationi renuntiare: ſed quid ſi non fece‑rit hanc proteſtationem. vide nu. 9.

5 Proteſtatio an ⁊ qñ tollatur per contrarium actum. 8.

6 Archiepiſcopus non cognoſcit inter ſubditos ſuffraga‑nei niſi per viam appellationis.

7 Iudex non poteſt cognoſcere an ſua ſit iuriſditio qñ pro‑pter hoc poſſet iudicari ſuſpectus.

10 Appellationi an ⁊ qñ cenſeatur quis renuntiare ex eo ꝙ poſt illatum grauamen pars grauata aliquid fecit corã iudice puta producendo teſtes ⁊ ſimilia.

Solicitudinem. ¶ Si excõi‑catus ab epõ poſtꝗ̃ appellauit ad papã hãc cãm defert ſim‑pliciter ad metropolitanũ: appellatiõi renun‑tiat ⁊ archieps cãm audiet: ſʒ ſi ꝓteſtet̃ ʒtrariũ archieps nõ cognoſcet qđ ſi fecerit nõ põt eps appellare niſi noto‑riũ ſit excõicationẽ nõ tenere. Vel ſumma ſic. Si appel‑lãs ad ſuperiorẽ cõparet corã iudice inferiori ſup concer‑nẽtibꝰ ipſam appellationẽ ipſi appellatiõi renũtiare vi‑det̃. Si aũt ꝓteſtet̃ ꝙ ꝑ hoc nõ intẽdit renũtiare appella‑tiõi tanꝗ̃ cõtraria allegãs nõ eſt audiendꝰ niſi notoriũ ſit actũ illũ eſſe iniuſtũ ſuper cuius emẽdatiõe adiuit inferio‑rẽ: ⁊ eſt bonꝰ caſus. Cõmunis diuiſio. ſcđa ibi, nos igit̃.

¶ Caſus literalis. Duo litigabãt corã epõ ſuo: alter eo‑rũ appellauit ad ſe. apo. eps appellãtẽ reputãs cõtuma‑cẽ excõicauit eũdẽ, ille corã metropolitano ſuo petijt ſibi iuſtitiã fieri de epõ q poſt appellationẽ legitimã excõica‑uit eũdẽ ⁊ petijt ſe reſtitui in priſtinũ ſtatum in quo fuerat tpe appellatiõis denũtiari videlicet abſolutũ proteſtans ꝙ appellatiõi nõ renũtiabat: ſed ꝓſequi volebat eãdem. Primo loquit̃ vtrũ metropolitanꝰ cognoſcere valeat đ huiuſmodi queſtione ⁊ ſi archieps illũ appellaſſe legiti‑me inuenerit. Iterũ querit̃ vtrũ ipſum denũtiare valeat abſolutũ. Tertio q̃ſitũ fuit vtrũ ſi eps appellauerit ab ar‑chiepõ ne illũ abſoluat appellatiõi ſit hmõi deferendũ. Ad hoc rñdet papa ꝙ ſicut metropolitanus nõ valet o‑mnino cognoſcere de appellatione facta ad papã ita non põt cognoſcere de his q̃ poſt appellationẽ fuerũt inoua‑ta dũmõ nõ poſſit cognoſci de illis niſi de appellatiõe pa‑riter cognoſcat̃ vel de his q̃ cauſam appellatiõis cõtin‑gũt, ⁊ tũc ſi metropolitanꝰ vellet de his q̃ cauſam cõtin‑gũt cognoſcere eps poſſet appellare, ⁊ ſic ſoluit̃ tertia q̃‑ſtio: q: ad officiũ illiꝰ qui de appellatiõe cognoſcit ꝑti‑net corrigere q̃ poſt appellationẽ fuerũt innouata. Sol‑uit poſtmodũ ſecundũ articulũ. Si ergo notoriũ eſſet ꝙ mãdatũ epi fuit iniuſtũ cui nõ tenebat̃ ſubditus obedire: ⁊ ita per cõſequẽtiã appareat iſtũ iuſte appellaſſe: poteſt archieps autoritate metropolitani declarare ſubditũ ir‑rationabiliter fuiſſe excõicatũ. Vltimo verã dat ſolutio‑nẽ ad primã q̃ſtionẽ dicẽs. Cũ aũt excõicatꝰ q appellaue‑rit iuxta ꝑſcriptã formã corã archiepõ cõtra epm depo‑nit queſtionẽ metropolitanus põt cognoſcere de hmõi queſtione cũ ipſe per hoc tacite renuntiare appellationi videat̃ ſed ſi verbo vel facto proteſtat̃ ſe velle ꝓſequi ap‑pellationẽ tanꝗ̃ aduerſa petẽs ⁊ ſibi cõtrarius nõ eſt au‑diendus. Ber.

1 ¶ † Not. j. iudicẽ a quo appellat̃ reſpectu grauaminis poſſe excõicare appellãtẽ tãꝗ̃ cõtumacẽ ſi ꝑtendit appellationẽ fuiſſe friuolã: rõ q: appellatio friuo‑la nõ tuet̃ appellantẽ vt in. c. cũ appellationibꝰ. e. ti. lib. vj. ergo põt reputari cõtumax ⁊ validitas excõicatiõis quo ad nos pẽdet ex futuro euẽtu. ꝓ hoc qđ dixi in. c. prece. vi‑de tex. in ſimili. in. c. ij. de dolo ⁊ contu. li. vj. Et ex illo tex. etiã ⁊ ex nr̃o collige duas practicas ꝓcedẽdi ʒtra appel‑lantẽ ab interlocutoria fruſtratorie: nã põt iudex illũ ʒtu‑macẽ mulctare vt hic. Itẽ põt ad vlteriora ꝓcedere ſi cã ſtatus patitur: vt in. d. c. ij. ¶ Secundo principaliter not. ꝙ quẽadmodũ põt quis denuntiari excõicatꝰ vt euitet̃.

a ſ. c. proxi. ita põt denũtiari abſolutus[a] ⁊ nõ ligatꝰ vt non euitet̃: ⁊ hoc eſt bonũ remediũ quãdo quis iniuſte repu‑tatur excõicatꝰ vel criminoſus vt denũtiet̃ ꝑ iudicẽ mo‑do ꝑdicto. ¶ Tertio no. vnã bonã regulã hic ꝙ inferior

b a iudice[b] ad quẽ eſt appellatũ nõ põt cognoſcere nec đ ap‑pellatiõe nec de innouatis poſt appellationẽ ſi cõtingunt articulũ appellatiõis etiã ad petitionẽ appellãtis niſi ve‑lit renũtiare appellatiõi ſue: vel niſi attentatũ notorie ſit iniuſtũ ar. in. c. cũ teneamur. ſ. e. ⁊ ſic põt intelligi verſ. iſte

2 ſi vero. ¶ † No. ibi corrigere q̃ cõtra ipſam ⁊c. qđ non oĩa innouata poſt appellationẽ ſunt reuocãda per iudicẽ ad quẽ ſed dũtaxat ea q̃ cõcernũt ꝑiudiciũ ipſius appellan‑

3 tis. ¶ † No. in ver. ſi vero notoriũ ꝙ in facto notorio ar‑chieps põt ſe impedire inter ſubditos ſui ſuffraganei: vi‑

4 de bo. text. in. c. romana. §. notoria. de cẽſi. lib. vj. ¶ † Vlt. no. vnã regulã ſatis bonã ⁊ notãdã ꝙ ſicut renuntiat̃ ap‑

c pellatiõi[c] ꝑ cõparitionẽ corã iudice a quo: vt in. c. gratũ. đ offi. dele. ita ꝑ cõparitionẽ corã alio iudice ad quẽ nõ fuit appellatũ qui eſt ſuperior iudice a quo niſi ʒtrariũ prote‑ſtatur. ¶ Vlti. no. vna bonã limitationẽ ad aliud vulgatũ proteſtatio tollit̃ per cõtrariũ factũ. Id eñ procedit qñ cõtrariũ factũ explicat̃ ita qđ nõ eſt qui a principio repel‑lat proteſtantẽ ſi aũt vult aliquid attentare contrariũ ꝓ‑teſtationi dʒ ſuperior illũ nõ admittere tanꝗ̃ ſibi contra‑

d rium. Et no. ex hoc ⁊ ex tex. qđ allegãs[d] cõtraria nõ eſt au‑

5 diẽdus. l. vbi repugnãtia. ff. de reg. iur. ¶ † Sʒ cõtra pre‑dicta ⁊ cõtra tex. op. videt̃ eñ ꝙ ſi iſte appellãs renuntia‑ret appellatiõi nõ per hoc poſſet archieps cognoſcere cũ hic eſſet cõtentio inter ſubditos ſuffraganei inter quos citra remediũ appellatiõis nõ põt archieps regulariter aliquid diffinire: vt in. c. paſtoralis. de offi. ord. Nec ob. ſi dicatur ꝙ hic ſolũ petebat̃ vt ꝓnuntiaret excõicationem nõ tenere: q: etiã hoc nõ poteſt facere ex quo fuit lata ab epõ agẽte: et ꝓbat̃ in. c. venerabilibꝰ. poſt prin. de ſen. exc. li. vj. Sol. contrariũ eſt difficile ſed põt dici ꝙ deferendo hãc cãm ſimpliciter ad archiepm videt̃ renũtiare appel‑lationi interiecte ad papã ⁊ eã deferre ad archiepiſcopa‑tũ ita qđ archieps cognoſceret ꝑ viã appellationis ⁊ nõ ꝑ viã q̃rele: ⁊ ſic res valeat meliori mõ quo valere ⁊c. ar. ſ. e. ex inſinuatiõe. ⁊ no. hoc dictũ. ¶ In gl. j. Et ꝓ intelle‑ctu gl. op. nã videt̃ iſta litera diuerſa ⁊ ſibi ʒtraria: nã cũ fuiſſet q̃ſitũ vtrũ archieps poſſet denũtiare iſtũ appellã‑tem non ligatũ papa vario modo rñdet. Primo dicit ꝙ metropolitanꝰ non poteſt cognoſcere de appellatiõe in‑terpoſita ad papã. Secũdo dicit ꝙ eps excõicator poteſt appellare. Tertio in ver. ſi vero. dicit ꝙ metropolitanus põt denũtiare illũ nõ ligatũ: ⁊ aliud videt̃ dicere in verſ. cũ aũt. Sol. metu cõtrarij gloſſator intellexit ꝙ hic fue‑rũt tres q̃ões. Prima q̃ſtio vtrũ archieps poſſit cogno‑ſcere de appellatiõe interpoſita ad papam. Scđa q̃ſtio vtrũ archieps poſſit ſaltẽ denũtiare appellãtẽ nõ ligatũ hoc voluit gl. in ver. notoriũ. Tertia queſtio vtrũ eps ex‑cõmunicator poſſit appellare ſi metropolitanꝰ de appel‑latiõe interpoſita ad papã vult cognoſcere: ⁊ hoc voluit gl. in verbo in quo. Vltimo i ver. eſt aũt. papa reduxit oĩa in vnũ ⁊ dicit qđ iuris: ⁊ hoc voluit glo. in ver. cũ aũt. ita qđ iſte quatuor gl. ſunt ſimul expediẽde. d. Anto. dicit ꝙ due fuerũt q̃ões. Ego puto ꝙ tñ vna fuit cõſultatio vt clare colligit̃ ex prin. c. vʒ vtrũ archieps poſſit denũtia‑re iſtũ excõicatũ poſt appellationẽ nõ eſſe ligatũ. Sʒ ad euidentiã ſolutionis papa permittit oĩa q̃ ſunt in tex. ⁊ ſic plana eſt litera. ¶ In gl. ij. in fi. hoc contrarium non venit cõtra precedẽtia ſed contra tex. nã quẽadmodũ appella‑tione nõ obſtante potuit in. c. precedẽti ꝓnuntiare ſupior illũ ligatũ ita debet hoc poſſe facere hic appellatiõe non obſtãte maxime cũ ageret̃ hic de re magis fauorabili ſcʒ vt denũtietur hic non ligatus. Gl. non ſoluit ſʒ vera ſol. eſt qđ hic nõ poterit archieps decernere de validitate vł inualiditate vinculi niſi pariter cognouiſſet de iuſtitia ap‑pellatiõis interpoſite ad papã. Vñ cũ nõ poſſet ꝑncipale nec acceſſoriũ. in. c. ex ꝓcedẽti: ex ſimplici denũtiatiõe nõ cognoſcebat de iuſtitia appellatiõis cauſe ſed tñ facie‑bat actũ cõſecutiuũ ad excõicationẽ iam latã nihil de no‑

6 uo attẽtando. ¶ † In glo. in verbo eps poſſe ibi: q: ſi ap‑pellatio eſt aliqua ⁊c. glo. nõ ſoluit formaliter cõtrariũ. Io. and. melius ſoluit dicẽs ꝙ lʒ excipiat cauſe cognitio‑nem ſpectare ad ſuperiorẽ ad quem fuit appellatũ non ta‑men fatetur per hoc appellationẽ legitimã eſſe. Item et ſecũdo eps erat hic reꝰ merito auditur cõtraria allegãs vt no. in regula nullus pluribꝰ. de reg. iur. li. vj. prima ſol.

Sebaſti. Sapia.

a ¶ Abſolutꝰ. vi‑de q̃ ſcribit Ale. in. l. ſi finita. §. ele‑gãter. ff. de dã. in‑fec. Ro. in conſi. ccccxij. in. c. ꝓ ha‑benda iuſtitia.

b ¶ Circa hoc no. viđ hic. d. Phi. de peru. etiam in ij. nota.

c ¶ Hãc regulã: ꝙ appellãs adeun‑do iudicẽ a quo cẽſet̃ renuntiare appellatiõi limi‑ta ſex not. modis quos vide hic la‑te per do. Phil. de peruſi.

Sebaſti. Sapia.

c ¶ Appellationi. vide late ꝑ Feli. in. c. cũ. M. ferra‑rieñ. co. xxv. ver. ſcias tñ vnum. ſ. de ʒſti. ⁊ Mod. in. l. nõ ſolum. §. morte. ff. de ope. no. nuntia.

d ¶ Allegãs con‑traria nõ eſt au‑diendus concor‑dat. l. j. C. de fur. ⁊ ibi per doc.

nõ vt cognoscat:sed vt alteri appellationis causam commit-
21 tat. ¶ † Et scdm hāc opinionem nõ violatur regula que ha
bet a delegato appellandū ad ipsum delegātem:vt in preal.
c.super qõnum.de offi.delega:que aperte lederet tenẽdo sen
tentiam cõtrariā. Et ad hoc optime facit iste tex.in eo quod
si recusatus delegatus surrogatus in locum recusati aditur
eps recusatus ꝛ nõ superior:ꝛ si ille est legitime suspectus de
putet aliū:multo fortius si appellatur a tali delegato debet
appellari ad epm delegātem cum hoc casu agatur de iniqui-
tate iudicis delega.vel quia forte pars appellans deducere
intẽdit quod in principali causa pretermisit:iuxta.c.cū Joā.
de fide instru.ꝛ.l.per hanc.C.de temp.appel.ꝛ in priori casu
a forte episcopus malitiose illum deputauit[a] et nihilominus
aditur vt alium deputet.ꝛ sic appellabitur vt alium deputet.
nam recusatio et appellatio in multis equiparantur vt in.c.
super eo.de appella. Itē facit iste tex.ĩ alio ex eo videlicet vt
deputet delegatum ad compellandum partes vt in aliquem
consentiant.mandat insuper sententiā talis delegati execu-
tioni.ꝛ sic in vtroq; cessat suspitio debet ipse adiri vt aliū de
putet. Ad.c. placuit.de quo gloss.opposuit potest respõderi
dupliciter.primo ꝙ illi non erant delegati epi sed a iure da-
bantur in locum episcopi. vel secundo et melius ibi adeun-
tur vicini episcopi per viā appellationis:quia forte non erat
ibi metropolitanus:vt dicit ibi glo.vnde de ipsis non appel
lat ad epm:quia ipsius superiores sunt quo ad articulum ap
pellationis.ꝛ per hoc facit principium illius.c.ibi:si de iudi-
cijs suorū epoꝝ questi fuerunt ꝛc.ꝛ sic non loquit in causa
recusationis.nõ obst.ibi text.in eo qd requirit cõsensum epi
in electione illorū episcoporum:quia supplendū est maxime:
vt supplet ibi glo. Vel forte requiritur cõsensus:quia illi non
sunt pprie iudices appellatiõis:vnde voluit papa qd in defe
ctum metropolitani assumerẽtur vicini de partium cõsensu.
Et ex pdictis potest de facili responderi ad motiua aliorū:et
primo ad motiuū Hosti.et aliorum quod mediū sit sublatū
per recusationẽ.quia vt patet hic.ꝛ in.c.ad hec.ꝛ in.c.cū spe-
ciali.nõ est sublatum nisi quo ad cognoscẽdi facultātem non
quo ad facultatẽ committendi ex generali ꝛ ordinaria iuris-
dictione quam habet.vnde sicut in instātia principali hz po-
testatẽ cõmittendi,ꝛ facit mediū:ita in instantia appellatio-
nis:ꝛ multo fortius cum ipse cām delegauerit,ꝛ succedit alia
regula disponens appellandū esse ad delegātẽ. et per hoc est
respõsum ad.c.si is cui.ꝛ.c.si a subdelegato.ibi enī mediū di-
cebatur sublatū ꝛ totū est respectu cognoscẽdi.nam in.c.si is
qui delegatus erat mortu⁹ vel excõmunicatus.ideo ex toto
mediū erat sublatū:vt in.c.pia.de excep.lib.vj.nam delegare
est iurisdictione vti.vt.l.iij.ff.de iurisdi.om.iudic.quod non
põt facere excõmunicatus.de re iudi.ad probandum.cum et
actus legitimus sit sibi interdictus:vt in palleg.c.pia.ꝛ in.c.
si a subdelegato.dicebat iurisdictionẽ sudelegati expirasse p
mortẽ primi delegātis.vnde non debebat ad eum appellari
nec vt cognosceret nec vt cõmitteret.sed secus est in casu no-
22 stro cū tñ sit exclusus respectu cognoscendi. ¶ † Nec ob.mo
tiua Jo.and.ꝛ primo cū dicit ꝙ potest committere magis su
specto ꝙ primo ꝛ non licet tertio appellare:vt ĩ.c.sua.de ap
pella.ꝛ.C.ne lice.tertio appel.in rubro ꝛ nigro. Aut enim in
telligit ꝙ nõ possit appellari a commissione si cõtingeret qd
super ppria appellatiõe cõmitteret.ꝛ nõ pcedit:qr si cõmitte
ret suspecto ꝛ non admitteret exceptio posset appellari:vt ĩ
d.c.sup qõnum.in fi. Nec hoc casu pcedit illud qd non lz ter-
b tio appellare.[b] illud enī locū habet respectu eiusdem articuli
nõ respectu diuersorum:vt no.in.c.directe.de appella.et in.c.
ex parte.ꝛ in cle.j.de sen.ꝛ re iudi. Est autẽ hic articulus recu
sationis diuersus a precedẽtibus. Itẽ hec rõ ꝙ posset cõmit
tere suspecto,militat in prima ĩstātia:ꝛ tñ hoc nõ obstāte cõ-
mittit.ꝛ si ille recusatur adhuc admittit vt ipse aliū deputet.
Preterea hec rõ Jo.an.funditus cessabit si cõmittit de con
sensu partiū sicut ad cautelā seruatur hoc cū recusat delega-
tus surrogatus in locū recusati.aut intelligit Joan.and. qd
non possit appellari a snīa lata super principali:ꝛ forte habe
ret snīam iniquam a iudice suspecto nec a principio posset su
spicionẽ probare:qr forte occulta:ꝛ sic puto intellexisse Joā,
and.ꝛ rñdendo ꝙ hoc ius nõ psumit sicut nec istud presumit
in instātia pricipali:qd patet ex eo:quia nõ admittit suspico
nem nisi legitime pbetur:vt in.c.cū spāli.ꝛ ĩ.c.scdo requiris.
Et p hoc ad scdam rõnẽ eius rñdetur ꝙ nõ esset in potestate
recusati approbare quā sentẽtiam vellet cū nõ habeat iuris-
dictionis exercitium super principali:sed hanc approbatio-
nem committit alteri sicut facit in causa appellationis.

Additio. An autẽ committendo alteri causam re
cusationis articulo aliter nõ discusso vi
deatur delegans pnuntiare se suspectum siue sit ordinarius
siue delegatus,vidistis supra qd senserūt doct.nā Jo.de lig.
sensit ꝙ sic:sed do. Anto.tenet contrarium ꝛ nil allegat. Ego
p hac vltima opi.allego casum iudicio meo quasi expressum
in.c.iudex.de offi.deleg.li.vj.nam ibi dicit ꝙ delegatus post
propositam recusationẽ:ꝛ etiā probatā potest cõmittere de
cõsensu partium:sed posq; fuerit sup suspicione pronuntia-
tum nõ põt quātumcunq; partes cõsentiūt:quia desinit esse
iudex per pnuntiationẽ. Si ergo cõmittẽdo post propositā
recusationẽ videretur se pronūtiare suspectum nõ posset cõ-
mittere:quia sic tacite pronūtiādo desineret esse iudex:et sic
nõ valet cõmissio cum non sit futurus iudex:vt in.l.eum qui.
in fi.ff.de iuris.om.iudi. Scdo principaliter probatur p.l.itez
si res.§.fi.ff.de ali.iu.mu.cau.fa.iūctis notatis p Bar.in.l.ab
eo.C.quō ꝛ qñ iudex.post eū in.d.l.itẽ si quia sepe qs non re-
petit suū ius:sed patitur illud delabi:quia forte execatur li
23 tes qd nõ dānat iurisconsultus. ¶ † Et per illā.l.dixit Bart.
in.d.l.ab eo.ꝙ ex snīa nõ oritur obligatio naturalis:licet cõ
dẽnatus non appellauerit:qr potuit nõ appellasse nõ eo ani
mo vt cõsentiret sententie:sed vt effugeret litem.facit qd le.
ꝛ no.in.l.iulianus.de cõdi.inde.ꝛ per glo.in.c.pastoralis.§.si
vero.de offi.dele.ꝛ p Jnn.in.c.sacro.de sen.excõ. Tertio ad-
duco aliā cõsiderationẽ: nõ probat hoc esse qd ab eo contin-
git abesse.l.neq; natales.C.de probat.e.ĩ.c.ij.de trāsla.prela,
sed iudex ordinarius vel delegatus a principe potest cõmit-
tere cessante omni recusatione:vt.l.vna.C.de man.princ.ꝛ.c.
vt litigantes.de offi.or.lib.vj.ꝛ.c.pastoralis.p alleg.ergo sim
pliciter cõmittendo non videt se pnuntiare suspectum.ꝛ hec
24 notabilis. ¶ † Sed circa predicta oritur dubium p doc.non
tactum:certum est enim ꝙ sine cõsensu partium nequit dele-
c gatus causam cõmittere recusatione contra eū proposita[c]
vt in.d.c.iudex. Pone qd delegatus de partiū consensu cõmi
sit nõ in totū:nunquid debeat appellari ad ipsum:an ad pri-
mum delegantẽ:dubiū facit qd no.in cle.sepe.de verbo.signi.
ppe fi.in glo.in vbo partibus:q est no.ꝛ qd no.in.c.nõnulli.
de rescri. Ista enī est noua cõmissio vnde licet cõsenserint re-
spectu cõmissionis prime,nõ tñ sequit ꝙ teneatur cõsentire
respectu alterius:renuntians enī iuri suo respectu vnius ar
ticuli iudicialis:nõ videtur renuntiare respectu alterius.vt
no.in iuribus palle. Sed hoc nõ ob.puto cõtrarium:quia nõ
est adhuc directa inutilis iurisdictio per solā propositionem
cū debeat cā legitima pbari.vnde lz fatear ꝙ nõ possit com-
mittere si partes volūt nūc prediscutere articulū recusatiõis
tñ anteq; pdiscutiat nõ lz appellare omisso medio.quia me-
diū non est prorsus sublatū:quare appellabit ad eum saltem
ad illū effectum vt impediat executio snīe ꝛ transitus in rem
iudicatā:ꝛ vt cā vertat ad superiorẽ si constiterit recusatiõis
25 cām esse legitimā. ¶ † Sed circa predicta posset dubitari de
alio dubio hic nõ tacto p solennes ac famosos iuris vtriusq;
doct.an a delegato epi recusati vel non recusati possit appel
d lari ad eius vicariū[d] nõ tenendo opinionem qd possit appel
lari ad epm. Et primo vr ꝙ nõ p.c.studuisti.de offi.lega.,vbi
patet ꝙ de cā alicui specialiter cõmissa p papā legatus gene-
ralis se impedire non põt:imo quātū ad illam causam dele-
gatus censetur maior legato:vt ibi.ꝛ hoc per.c.pastoralis.§.
pterea.de offi.or.vbi patet ꝙ excõicat⁹ p delegatū:eo etiam
defuncto p aliū ꝙ per romanū pontificẽ absolui non potest.
Ad idẽ facit quia vicarius põt in totū p epm etiā sine causa
reuocari:vt no.per glos.in cle.ꝛ si principalis.de rescrip.facit
qd not.in cle.fi.de pcu.vnde fortius põt quo ad vnā cām im
pediri.hinc dicit Jnno.in.c.romana.ĩ.eo.ti.lib.vj.epm posse
phibere suo officiali ne iudicet p.l.iudiciū.ff.de iu.sed cõmit
tendo cām vni in specie videt derogari iurisdictioni vicarij
quo ad illam speciẽ.ar.c.cū M.ꝛ quod ibi no.de consti.ꝛ.d.c.
studuisti.ꝛ de accu.ad petitionem. In contrarium facit quia
eps ꝛ vicarius faciunt idẽ cõsistoriū:vt in.c.ij.de consue.li.vi.
ꝛ in eū trāsfert causarū cognitio:vt in.c.lz.de offic.vica.eo.li.
Unde licet videat sublata sibi ptās respectu instantie princi
palis,nõ tñ respectu instantie appellationis:qa talẽ potesta
tem non transtulit in aliū nec specifice sibi retinuit. Nec ob.c.
studuisti.nec ca.pastoralis.qr legatus ꝛ papa non constituūt
idem tribunal.vnde merito de appellatione interposita ad
papam nõ põt se intromittere legat⁹. Et pro hac parte opti
me facit.l.si hominẽ.ff.mand.vbi ex cā procurator generalis
prohibet procuratori speciali ne attẽtet specialiter negotiū
sibi commissum. In hoc dubio puto satis posse probabiliter
distingui quod aut eps est presens:ꝛ tunc debet ad eum ap
pellari.ꝛ nõ ad vicariū:ꝛ dicit presens qñ est in dioce. vel in
loquo ppinquo.ꝛ ad hoc adduco bo.text.in c.si contra vnū.
de offi.delega.lib.vj.vbi dicit ꝙ si recusatur epi delegatus dz
recusa

Zacharias.

a ¶ Malitiose illum deputauit. Ad de quis hoc casu cognoscet de causa suspicionis p bal. in.l.fi.ꝛ ibi Pau, de o..C.vbi ꝛ apō quem.ꝛ Sal..ibi dē qrincli⁹ alijs locutus est,quem secutus est Alexād. in.l.solet. ff. de iuris.om.iudi.

b ¶ Tertio appellare. Jn materia vide omnino do. Alex.in cõsi.lxxvij.p totū i.ij. vo. qd est pz ordinem o.in cõsi.ccxix.incipi.in causa alite vertente ꝛc.vbi late ponit istā materiam. Aeneas de falco.

Zacharias.

c ¶ Contra eū proposita. Specu. in ti.de leg.§.vj.vsi. item p recusationem tenuit Jnnꝰ ꝛ male. vt no.ĩ.c. iudex. d offi.dele, lib.vj. secus autẽ in ordinario recusato:quia subdelegat vt not. Alexan. in.l. ptor. cū cõcordan. ibi per cū signatis. ff. de iurisdi.om.iudi.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Ad eius vicarium. An possit appellari ad vicariū episcopi, vide Abb.in.c.dilecti. ij.col.ij.ĩ.de ap.et Ludo.ro. in sing. cccclxx.incipi. tu habes titulum legitarū. ꝛ nūqd vicari⁹ epi possit esse iudex ĩ cā sui epi,vide Fel.in.c. cū venissent.col.fi.ver. ꝛ vide bal. S.de iudi.ꝛ si eps est suspectus etiā vicari⁹ potest recusari.vide Feli. in. c. insinuāte. in prin.de offi. dele ga.vbi concludit posse recusari.

7 plus placet. ¶ †Et in fi. gl. hec glo. iudicio meo nõ reddit sufficientẽ rõnẽ diuersitatis: nã idẽ est cũ excipit corã iu- dice stãte veritate exceptiõis: puta si dico q nõ cõtradi- xi in territorio tuo: nã veritate psupposita tu nõ es iudex meus tñ in dubio potes de hoc cognoscere. Jo. and. dt q si iudex a quo cognosceret nullũ esset officiũ iudicis ad quẽ: et hoc quasi in effectu voluit. d. Ant. dicẽs iudicẽ pos se cognoscere an sua sit iurisditio[a] nisi ius trãsferat iuris- ditionẽ cognoscẽdi in aliũ sicut facit in cã appellationis. Sz iste solutiões nõ satisfaciũt qsito sz repetũt ipsum: quare de hoc cõquerimꝰ quare ius trãstulit illã ptãtẽ co gnoscẽdi in aliũ. et sic nõ fecit in alijs casibus in quibꝰ du- bitatur de iurisditiõe: ego puto hãc esse verã solutionem scz qr in cã appellationis agit de iniquitate iudicis coer- cẽda vel imperitia emẽdãda vt in. c. interposita. j. e. et in. l. j. ff. de app. vñ suspectꝰ est iudex in cognoscẽdo qr nũq iu dicaret se iniquũ vel imperitũ merito tanq suspectꝰ repel litur a ptãte cognoscẽdi. facit. iij. q. v. qr suspecti. et gl. no. in. c. statutũ. in prin. de rescri. li. vj. q singulariter dicit qd si iudex assumit defensionẽ et disputationẽ cũ parte sup iu- risditiõe sua reddit se suspectũ. ar. in. l. qui oĩa. ff. de pcur. et sic nõ poterit cognoscere an sua iurisditio sit: intelligo gl. illã: qñ iudex audit causam inter partes qr tunc dz di- mittere disputationẽ partibꝰ et dz iudicare an sua sit iu- risditio. no. bñ hãc practicã. Sz si iudex pcederet p inqui sitionẽ tũc posset dubitari vtrũ posset cognoscere an sua sit iurisditio cũ tũc sit loco partis et iudicis: et credo qd possit ex quo nõ agit de aliquo eiꝰ cõmodo: neqz põt dici suspectꝰ si defendat iurisditionẽ suã: cũ ad hoc teneat ex quo tz locũ partis: lz aliud teneat. d. Ant. sub dubio tamẽ forte. in. c. sup literis. de rescript. sed qd dixi verius puto. Et ad pdicta contra illã opinionẽ quã videtur tenere do. Ant. iudicio meo videt iuncta gl. quã semp tenebis mẽti in. c. cũ persone. de priui. li. vj. vbi eps pcedebat ex officio suo et parte negante asserebat se iudicẽ et nihilominꝰ co- gnoscit an sua sit iurisditio vt ibi gl. hoc aptissime tenet sequẽdo intellectũ suũ et de intellectu illius. c. vt dixi in. c. ad audiẽtiã. s. e. In gl. in verbo declarare. ibi sz nõ credo. Aduerte qr hec gl. vr cõtra tex. nã si in casu notorij[b] ar- chieps põt pnuntiare subditũ irrationabiliter fuisse ex- cõicatũ: et per cõsequẽs pnunciat sententiã epi iniustam fuisse et appellationẽ fuisse legitimã. Et ideo dicit Host. et bene quod dictũ gl. pcedit vbi factũ nõ esset notorium sed data notorietate põt fieri hec denũtiatio: non enim p hoc preiudicatur appellationi: quia nõ pnũtiauit vt co- gnitor sed extra iudiciũ tanq simplex denũtiator et sic nõ obst. cõtrariũ gl. ¶ In gl. fi. ibi. j. de reg. fe d' glo. nõ soluit nec hoc contrariũ nec sequẽtia: sed tu vide bo. gl. in regu- la nullus pluribꝰ. de reg. iur. lib. vj. et in. c. disciplina. xlv. di.

8 vbi no. an et qñ qs possit pponere cõtraria. ¶ †In ea. glo. ibi facta est litis cõtestatio et c. hoc idẽ argumentum Uin. Hosti. et Phil. sz vt dicit Jo. an. et bñ: potius litera pbat contrariũ. Nũc si hic nõ intercessisset ptestatio fuisset re- nũtiatũ appellatiõi: sed ptestatio eã saluabit: et sic valuit hic ptestatio cõtraria facto. Sz tu dic[c] vt dixi. s. in notabi libus q vbi factũ contra ptestationẽ explicatur tunc tol- litur ptestatio p contrariũ factũ: secus si factũ contrariũ a principio nõ admittit qr tũc ex solo attẽtatu non tollit protestatio: et superior ab initio nõ debet repellere volẽtẽ agere actũ contrariũ protestationi sue: vt hic est casus no. in fi. licet alij aliter intelligant et minus bene. De materia ptestationis vide plene per doc. in. c. cũ M. de consti. et p Jo. mo. cuius dicta refert Jo. an. in regula in generali. de reg. iur. li. vj. in mercu. et aliquid in. c. cumana. de ele. p bart. in. l. nõ solũ. §. morte. ff. de no. ope. nũ. de questiõe glo. an sit facta litis contestatio dic vt plene[d] dixi in. c. vnico. de li. cõtest. et in. c. cũ M. de cõstit.

9 ¶ †Extra glo. qrit vtrum p cõparitionẽ corã archiepõ cessante protestatione renun tiet iste appellationi etiã respectu aduersarij: Inn. hic q nõ: sed tñ respectu iudicis: ex quo principaliter non dedu cebat causam appellatiõis corã isto archiepõ. pro hoc fa cit fm Host. qr cũ psone sint diuerse: renuntiatio quo ad vnã personã nõ operat quo ad aliã. ar. in. l. si vnꝰ. §. añ oĩa. ff. de pac. et l. cũ querit. cum duabus seq. ff. de excep. rei iu. Sz ipse Host. tenet cõtrariũ vt pter cõnexitatẽ videat renũtiasse appellatiõi etiã quo ad aduersariũ. d. ant. nitit saluare dictũ Inno. quia articulus attẽtati est separabilis a causa principali. Sed ego puto dictũ Host. esse verius. moueor qr vnica fuit hic appellatio: et potius cernebat partẽ q iudicẽ ex q litigiũ erat inter partes nec videt iu- dex appellare sed pars aduersa: ideo iudex necessario nõ citatur in cã appellationis vt est text. in. c. venerabilibus. post prin. de sen. exc. li. vj. vñ cũ tex. hic in fi. dicat q videt appellationi renuntiare dz intelligi de appellatione etiã respectu partis. Item si articulus attẽtati esset hic sepa- rabilis ab appellatiõe cõtra partẽ nõ pposuisset iste cõtra ria si fuisset hic auditꝰ vt hec ptestatio operet respectu partis: petitio do quã faciebat respectu iudicis. ad h tex. no. in. c. venerabilibꝰ. §. sz si excõicatꝰ. post prin. d sen. exc. li. vj. sed hoc est falsum vt patet in fine litere. Itẽ hoc ex- presse colligit in ver. nos igit. vbi dicit tex. q sicut iferior nõ põt cognoscere de appellatiõe interposita ad papam

10 ita nec de innouatis post appellationẽ. ¶ †Ulteriꝰ ad- uerte ad vnũ singulare dictũ q ponit Inn. dicẽs q si post indictũ grauamẽ[e] pars grauata aliqd agat coram iudice puta pducẽdo testes põt nihilominꝰ itra decẽdiũ a tpe il lati grauaminis appellare qr ius dat grauato decẽdium vt intra illud tps deliberare valeat vtrũ sibi expediat ap pellare: ideo ea q agit medio tpe cũ iudice nõ piudicabãt appellatiõi interponẽde: sz tu vide gl. Jo. an. in. c. fi. e. titu. lib. vj. do. de Ro. deci. ij. alle. cclxxviij. Conclude sic q pars grauata spõte actũ facit corã iudice et videt renũtia re facultati appellãdi. ar. eorũ q habent in. c. insinuãte. de offi. dele. maxime qñ id qd facit est executiuũ grauaminis pcedẽtis vt in. l. ad solutionẽ. C. de re iudi. et in. c. qd ad cõ- sultationẽ. e. ti. Aut spõte nõ egit sz iudex pfixit sibi ter- minũ ad certũ qd faciendũ: tũc lz illud faciat nõ p hoc re nũtiat facultati appellãdi rõne grauaminis pteriti: qr ex quo nõ appellauit tenet interim parere iudici nõ tñ dz fa- cere actũ executiuũ grauaminis pteriti vt in. d. c. qd ad cõ sultationem. pro vtroqz mẽbro distinctionis facit. c. ab ar bitris de offic. deleg. lib. vj. vbi subuenitur ei qui necessita- te ductus aliqd facit. Et vide ad hunc articulum quod plene dixi. in. c. quod ad consultationem. s. ti. proxi.

1 Per appellationem legitime interpositam tota cau- sa deuoluitur ad iudicem ad quem.

2 Clericus potest donec satisfecerit de delicto teneri in vin culis per suum superiorem: et si opus est potest torqueri.

3 Prelatus inferior citra episcopum potest habere iuris- ditionem in clericos etiam proprio episcopo excluso.

4 Subditus ab alio iniuste detentus põt a domino repeti. Creditor nõ potest repetere debitorẽ suũ ab alio detẽtũ.

5 Dominus an possit agere pro iniuria furto vel turbatio ne illatis subditis vel colonis vide remissiue.

9 Appellare non potest vnus pro alio in ciuilibus regula- riter nisi eius intersit.

7 Appellans et appellatus si habẽt iudices diuersos supe riores ad quem appellabitur. 9. tam in appellatiõe extra iudiciali q iudiciali.

8 Archiepiscopus efficit iudex subditorũ suffraganei p ap pellationẽ scz qñ appellatur ab ipso epõ: nõ aũt ab alio.

10 Excõicatus nõ desinit esse excõicatꝰ nisi fuerit absolutus.

11 Appellatꝰ si nõ detulerit appellatiõi aduersarij: et ipe in alio articulo licet in eadẽ causa appellauerit talis appel- latio defendit appellantem etiam respectu aduersarij.

12 Iudex a quo si semel detulit appellationi nõ põt vlterius cãz reassumere in se qr iurisditio est trãsfusa in superiorẽ.

13 Attentata contra appellationem legitime interpositã re uocantur ante omnia non solum si fuerit appellatum a iu- dice: sed etiam ab aduersario extraiudicialiter. 14.

15 Excommunicatus iniuste non est vitandus. 6.

16 Sola denunciatio excõicatiõis nõ pbat quẽ eẽ excõicatũ.

17 Interdici põt citans p platũ inferiorẽ epõ ex cõsuetudine. Ea q sunt meri imperij: et supreme potestatis possunt p- scribi per inferiorem.

18 Inter cessationẽ a diuinis et sniam iterdicti magna ẽ dria. Irregularitatẽ incurrit sacerdos etiã forẽsis si celebrat in loco interdicto.

19 Irregularitatem non incurrit ille qui celebrat in ciuitate vbi cessatur a diuinis.

20 Irregularitatem nunq quis incurrit nisi in casibus a iure expressis.

21 Illa que consistunt in facto non suspenduntur p appella- tionem sed opus est contrario facto.

22 Sententia interdicti potest suspendi ab ipso interdicẽte.

23 Sententia excõicationis nõ suspendit nisi p solũ papã. Excõicatio nõ plus ligat q ipm peccatũ pter qd fulmi natur quo ad ecclesiã triumphantem: sed militantem sic.

24 Appellatio minus legitima non suspendit iurisditionẽ iudicis: nisi ei detulerit.

Dilectis

. zacharias.

a ¶ An sua sit iu- risditio. Add nõ minus abũde q eleganter Ant. corset. sing. suo: i versi. cxlix. i ver. iurisditio. et ibi an et qñ cogno- scat iudex: an sua sit iurisditio.

b ¶ Et tũc dr mã datũ epi cõtinere notoriã iiustitiã qñ nõ posset im- pleri absqz pctõ vel piculo psone aut qñ mãdaret aliqd qd notorie nõ ptinet ad eiꝰ offiñ: de q i. c. ad aures. s. de tẽpo. or. et ibi no. quibꝰ mãdatis sit obe- diẽdũ et qbꝰ nõ. ¶ Et idẽ tz do. An. et Imol. hic sz do. Phi. d pe- ru. hic in vlt. col. dicit hũc tex. pro bare cõtriũ fm in- tellectũ Jo. and. veriorẽ, scz q p- testatio hec non reijciat nisi iudex appellet vñ si nõ repellit ptesta- tio iuuat ptestan tem: licet sit con- traria fctõ: et qd hic tex. pcedit in iudicialibus hoc singulariter pro bãs qd vz prote statio cõtraria fa cto et iuuat prote stãtem quousqz reijciatur all. p hac parte. not. p Jo. an. in. c. fi. eo. titu. lib. vj. multa alia vt hic p eũ.

d ¶ Et adde q ad dit hic do. Phi. de pu. in pe. co. Sebasti. Sapia.

e ¶ Inflictum gra uamẽ. Quãdo tẽ pus decẽ dierum qui dãtur ad ap- pellandũ nõ cur- rat tãgit late Fe. in. c. quod ad con sultationem. col. xv. ver. postremo cir. cursum. s. de re iudic.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Si opus esset. Qñ cleric⁹ possit torqri tradit Abb. in c. cum in qõne. j. de reg iu. Jo. de ana. in c. j. col. v. de cler. per cusso. And. sic in c. si cõstiterit. co. iij. j. de accu. Fel. in c. veniẽs. co. ij. de test. τ in c. vni uersitatis. j. õ sen. excõ. ꝛ Marsi. bo noni. in singu. lv. inci. aduertas ad vnum. Alex. in l. multis. in apost. ff. de questio.

b ¶ Idẽ no. Bal. τ d. Phil. d. peru. hic i primo no. τ ex h τ exter. not. ꝙ si aliquis sit in carcere: tñ põt ꝫ eum pcedi τ excõicari p q̃. l. ij. ff. ex q. cau. ma. vbi est gl. fin. qõ ille q detinet in carcere põt tñ citari ad domũ solite habitatiõis: τ valet pcessus ꝫ eũ ꝫ bal. ibi τ h. ꝫ sibi subueniat τ restituat cũ pa rere nõ potuit vt ibi õ non tñ dimittit reus a carcere pẽdẽte app. text. est hic scõm Bal. τ ad intelligentiã pdictorũ vide Bar. τ Angel. in l. j. ff. de in ius vo. τ facit ꝫ d. Phi. de peru. hic in. j. co. qꝛ carcerat⁹ nõ liberat a debito τ põt ꝫ eũ pcedi per alia iuris remedia et eius bona capi. τ vẽdi. τ p Bar. in l. cõsentaneuꝫ. C. qño τ qñ iud. co. vl. τ p Bar. in. l. legati. C. vt i pos ses. leg. qño ergo posset expediri pcessus ꝫ carceratũ si citatio de eo fctã foret nulla vt hic lati⁹ p ipm. d. Phi. hoc vltimũ diligẽter a nota ad practicã qõ si pars intẽta uerit vnũ remediũ executiuum põt adbuc aliud τ aliud intẽtare: donec actualiter satisfiat: ita voluit bar. τ bal. vbi ꝫ. τ bal. τ. d. phi. hic τ bal. in aut.

Dilectis. ¶ † Per appellationẽ legitime interpositã principale cũ accessorijs ad iudicẽ appellatiõis defert τ sentẽtie excõicationis τ interdicti post appellationẽ late nõ tenent. h. d. Primo ponit partis narratio. Scdo diffinitio ibi: qꝛ vero. ¶ Casus literalis. Episcopus altisiodorensis quedã psbyterũ dom⁹ dei in qua dispẽsatione plenariã obtinere dignoscitur detineri faciebat in vinculis pro eo ꝙ bona quedã ipsius ecclesie que furtiue subtraxerat restitnere denegabat: ꝑpter quod etiã fuerat ab eodẽ epo excõicationis vinculo innodatus Decan⁹ altisiodorẽsis dicẽs ecclesiã ipsam τ dictũ presbyterũ ad suã iurisditionẽ spectare monuit epm vt ei dictũ psbyterũ restitueret. episcopus timẽs ne decan⁹ aliquid in sui preiudiciũ attẽtaret ad metropolitanã sedem appellauit. Sed decanus appellationi nõ deferẽs protulit interdictum: vt epo in ciuitate presente a diuinis in ecclesia altisiodorẽsi cessaret. Post hoc in termino appellationi prefixo partes cõparuerunt in presentia officialis archiepiscopi senonẽ. decanus allegauit qõ appellationi epi ideo nõ duxerat deferendũ: qꝛ presbyter adhuc in vinculis tenebat ad se. apo. appellauit. officialis non obstante appellatione irritũ nũciauit interdictum post appellationẽ episcopi a decano ꝓmulgatũ. Post hoc qꝛ decan⁹ impediebat diuinũ officiũ in ecclesia celebrari eps ipsum excõicauit et per archiepiscopũ suũ fecit excõicatũ nũtiari ꝫ canonici senoñ. decanũ nõ vitabãt. Sup his orta questiõe inter episcopũ τ decanũ ꝓcuratores vtrinsqꝫ partis ad se. apo. accesserunt hec τ alia corã dño pa. ꝓposita fuerũt. Papa examinato negotio intellexit ꝙ eps diuersos modos expressit ꝫm quos paratus fuit iustitiam exhibere decano super captione presbyteri appellans ad metropolitanũ decanus postea nõ potuit ferre sententiã interdicti: τ ideo Papa sententiã illã decernit irritã τ inanẽ post appellationẽ legitime ꝓmulgatã eo nõ obstãte ꝙ decan⁹ ad excusationẽ suã quasi variãdo ꝓposuit qõ anteꝙ eps appellasset tulit sentẽtiã interdicti cui⁹ effectũ ad tps duxerat suspendendũ: cũ interim si hoc verũ fuisset appellatiõe interposita pcedere nõ debuit ad sñiam exequẽdã: pcessum officialis ꝓnũtiauit temerariũ qui post appellationem a decano interpositã decreuit sententiã interdicti irritã τ inanẽ: qꝛ ap. ad se. apo. interposita nihil debuit innouari. Preterea licet sententia excõicationis epi ꝓmulgata in decanũ prima facie videbat recte lata cũ per officialẽ prohibitum esset ne seruaret in ecclesia interdictũ: τ decanus diuinũ officiũ impediebat scilicet ꝓhibendo ne celebraret in ecclesia: tamẽ qꝛ per appellationẽ a decano interpositã ad papã cui officialis duxerat deferẽdũ apostolos cõcedẽdo: nõ solũ pncipale negotiũ sed etiã accessoria deferebant ad se. apo. sñiam epi latã post appellationẽ decernit papa irritã τ inanẽ. In fine licet archieps decanũ denuntiauerat euitandũ tñ canonicos senoneñ. qui saniori ducti cõsilio cõmunicauerũt eidẽ inculpabiles iudicauit: qui potius voluerunt deferre appellationi facte ad papã ꝙ denuntiationi facte ab archiepo. Ber. ¶ † No. j. clericũ posse detineri in vinculis per superiorẽ suũ donec satisfaciat de dlicto licet actũ sit ciuiliter: τ etiã si opus esset[a] posset ob hanc causam torqueri[b] τ vtrũqꝫ ꝓbatur in c. j. de depo. facit. c. si clericos. j. de sen. excõ. lib. vj. Quid aũt si ageret ciuiliter nũquid pro debito possit detineri. no. in c. ij. j. de pig. τ ibi dicã. ¶ † Not. ij. ꝙ plat⁹ inferior citra epm põt de iure speciali habere iurisditionẽ et in criminalib⁹ in clericos diocesis etiã epo excluso ita vt nõ sit locus preuẽtiõi. Pro hoc facit. c. irrefragabili. §. excessus. ꝫ. de offi. ord. nam eps hic puenerat istũ decanũ in captura psbyteri: τ nihilominus decanus illũ repetebat tanꝙ spectãtẽ ad iurisditionẽ suã an hoc possit iduci respectu certe partis diocesis vt excluso epo habeat inferior iurisditionẽ plenariã: est q̃stio notabilis τ plene eã tãgo in. c. cũ cõtingat. de fo. ꝯpe. vbi vide: τ vide Jo. an. in. c. si eps. de offi. ord. lib. vj. in nouella. ¶ † Tertio no. τ tene menti ꝙ iudex ecclesiastic⁹ põt repetere subditũ suũ ab alio iniuste detentũ interest eñ sua ne violet eius iurisditio vt possit subdit⁹ sibi τ ecclesie sue debita seruitia impẽdere: sic τ ptãs repetit subditum suum vt possit munera psonalia subire. l. de iure. ff. ad munici. τ vide tex. cũ gl. in. l. j. §. p hanc. ff. de rei ven. sic domin⁹ repetit ascriptitiũ suum vt in. c. ij. j. de iude. creditor vero non põt repetere debitorẽ suũ ab alio detentũ ꝫm Jnno. τ bene qꝛ creditor nõ habet ius in psonã debitoris. sec⁹ in superiorib⁹ dicẽdũ est: de quo vide glo. op. in c. autoritate. de priui. li. vj. τ quedã pulchra tangunt hic p Jnn. gl. tñ in. d. c. autoritate posuit cõclusiue dicta Jnn. hic ideo illa omitto. ¶ † Tractat eñ an dñs possit agere pro iniuria vel furto facto subditis vel colonis: τ quid si turbat τ an possit intẽtare alias actiões eis competentes: τ vide de hoc Jo. an. τ Archi. in. c. ad apostolice. de re iudi. li. vj. p Arch. ij. q. j. in primis. vide bo. tex. in. c. ꝫ. maxime in fi. de prob. τ Guil. τ cense. in cle. si dñm. de reli. τ vene. san. τ do. de Ro. deci. cccl xxxv. τ vident pdicti cõmuniter cõfirmare dicta Jnn. hic. ¶ † No. iiij. dictũ satis notãdũ superiorẽ posse appellare nedũ p se sed etiã p subditis suis: vt patet ibi: se ac suos τc. quod pcedit ꝫm Jnn. quãdo superior põt pretẽdere aliquod interesse respectu subditorũ: interest eñ hic epi interdictũ nõ poni etiã respectu subditorum: qꝛ curare debet vt populus nõ patiat defectum in diuinis τ vt corroboretur in fide: ne sanguis subditorũ de suis manib⁹ requiratur. ꝫ. de offi. or. irrefragabili. τ in. c. iter cetera. x. q. j. legenda. alias regulariter non appellat quis pro alio in ciuilibus. Nã regula in appellatione est vt nõ audiatur is cuius nõ interest. ij. q. vj. nõ solet. τ in c. cũ inter. R. ꝫ. de elec. ¶ † Quinto no. aliud pulchrum τ singulare dictũ nec memini ꝙ alibi ꝓbetur τ solet ad hoc adduci iste tex. videlicet ꝙ si appellãs extra iudiciũ τ appellat⁹ habent diuersos iudices põt appellãs se subijcere ꝓtectioni sui iudicis τ ad illũ appellare τ talis appellatio tuebitur ipsum appellãtẽ vt hic. Hic eñ eps habebat archiepm iudicẽ ordinariũ: ꝫ archieps non erat iudex decani: qꝛ metropolitanus non est iudex subditorũ sui suffraganei. ꝫ si eps vult conuenire subditũ sunt assumendi arbitri. xi. q. õ. j. si clericus. no. in. d. c. irrefragabili. ¶ † Et si diceres per appellationẽ archiepiscopus efficitur iudex subditorũ episcopi. vt in. d. c. pastoralis. dico illud pcedere qñ appellatur ab ipso epo: qꝛ tunc archiepiscopus tanꝙ superior habet corrigere factum epi: sed hic nõ appellat ab epo: ꝫ ipse eps appellabat subditũ suũ ad archiepm: τ appellatio extraiudicialis est quedam prouocatio seu conuentio: vt in. c. cum sit. ꝫ. e. ¶ † Op. cõtra tex. τ no. hic collecta de. c. si clericos. de sent. excõ. lib. vj. videtur eñ ꝙ nõ potuit eps appellare decanũ ad archiepiscopum ratione predicta. Sol. cõtrarium est difficile. sed potest sic respõderi qõ aut eps vel alius appellans extra iudicium vult trahere appellatũ ad iudicẽ propriũ appellantis vt faciat iustitiam de appellato et non potest: sed debet tunc appellare ad iudicem appellati cum sit quedã conuentio: vt supra dixi. τ debet actor sequi forũ rei. de fo. cõpe. cum sit τ hoc casu habet locũ cõtrariũ. Aut appellans appellat ne turbet in iure suo ita qõ in veritate est reus. τ tũc potest se submittere protectiõi sui iudicis: τ ad eũ appellare extra iudicium: vt hic est casus valde notabilis. Ratio est qꝛ cũ sit re⁹ originaliter τ re ipsa potest illam causam deducere ad iudicẽ suum sicut facit reus qñ vult conuenire actorem super exceptione sibi competẽti. Nã trahit actorẽ ad iudicem suũ vt potius inspiciatur natura cause ꝙ actus ꝓuocatiõis ad q̃ supplicatio. C. de pci. imp. offer. τ in. l. fi. §. ꝫ si cũ scio. ff. si cer. pe. τ in. l. ignorare. i fi. C. de re mil. τ. l. j. in vlt. co. post gl. ibi. C. de pꝛi. seq. τ ibidẽ dicit ꝙ ꝫ cõtumaces põt qs vti missiõe i possessionẽ: τ seqstratione rerũ τ alijs remedijs simul donec satisfiat: τ idẽ tꝫ Ang. in. l. nemo carcerẽ. in pn. C. de exac. tri. li. x. τ no. ang. in. l. q restituere. ff. de rei vend.

Anto. Francisc.

¶ An carcerat⁹ possit citari. Dicas ꝙ qñ citat dꝫ esse cautus vt mittat nũtiũ ad iudicẽ q nunciet iudici carceratio nẽ suã qꝛ tũc processus postea factus erit null⁹. vt p Pau. õ ca. post bar. i. l. ij. §. ij. ff. si qs cau. τ ibi etiã p Alex. in vl. co. in ver. qd õ carcerato. τ vide bar. in. l. is qui re⁹. in vlt. co. ff. de pub. iud. τ vide alex. in. l. ij. i. ij. col. vbi alle. m̃tas ꝯcordãtias. ff. de i ius vo. τ vid ẽt pau. de cast. in. l. q̃situ. in. ij. colũ. ff. de re iudi. τ de hoc an possit citari ad domũ solite habitatiõis τ valeat pcessus ꝫ eũ sic citatũ. vid. gl. τ bal. i. l. ij. C. ex q. cau. ma. vbi dicit qõ si citet ad carcerẽ nõ arctat venire: tñ valet pcessus ꝫm eũ factus ꝫ ipm carceratũ ꝫ ꝯcedat sibi restitutio et iõ bona est cautela de q̃ supra dixi: τ an carcerat⁹ citatus vt psonaliter cõpareat possit mittere pcuratorẽ. dicas qõ sic si põt eũ facile recipere. vide Bart. in. d. l. is q reus. τ Pau. de cas. in. l. ij. ff. de in ius vo. τ Alex. in. d. l. q̃stium. ff. de re iudi. τ in. l. q i carcerẽ. ff. qõ me. cau.

iudiciũ: vt plene dico in.c.si quis cõtra clericum. de fo.cõpe. allegãdo p hoc vltimo multas concordãtias. Ex his habes nouã instructionez ad quẽ sit appellandũ extra iudiciũ qñ actor ꝛ reus sunt diuersi fori: nec al's inuestigaui. In iudicio vero semp est appellandũ ad superiorẽ tribunalis a quo appellat. vt in.c.romana.§.debet. et ꝙ
10 ibi no.e.ti.li.vj. ¶ †Sexto not. ꝙ interdictũ põt ferri sub certo modo ita vt eo existẽte habeat interdictũ vires suas: nõ vero cessante cessat effectus interdicti: vñ decanus hic subiecit ecclesiã interdicto ꝙdiu eps esset presens in ciuitate et sic episcopo presente habebit effectum: eo absente suspenditur effectus: secus videtur in excõmunicatiõe: qꝛ semel excõicat⁹ nũꝗ desinit esse excõicat⁹ etiã deficiẽte modo seu cõditione nisi prius absoluatur: ꝛ id quod dixi de interdicto habet locum in suspẽsione: vide ad vtrunqꝫ bo. tex. cũ gl. no. in cle.j. de decimis. ꝛ Inno. in.c. cum
11 bone. de eta. ꝛ quali. ¶ †No. septimo vnũ aliud dictũ quod nõ credo alibi ita bene probari neqꝫ audiui al's ad hoc istũ tex. allegari: ꝙ ꝗuis non detulerit qs appellatiõi aduersarij nihilomin⁹ si iste postmodũ appellat in alio articulo etiã in eadẽ cã talis appellatio defendit appellantem etiã respectu aduersarij cui⁹ appellatiõi noluit isti deferre. ꝛ singulariter iste tex. pbat opinionẽ quã tenui in.c. an sit deferendũ.§.e. cõtra opi. Jo. an. ꝛ do. Ant. nec allegaui ibi tex. istũ hic em̃ vt aperte colligit ex tex. decanus nõ detulit legitime appellationi epi ꝛ tñ appellatio sua postmodũ interposita in alio articulo euisdẽ cause nedũ defendit ipm appellãtẽ respectu officialis a quo appellat: ꝛ qui detulit appellatiõi sue: sed respectu epi q appellationẽ suã nõ approbauit: ꝛ intãtũ valuit appellatio decani vt impediret validitatẽ excõicatiõis late per epm: ꝛ sic eps tenebit hoc deferre app. decani interposite in alio articulo eiusdẽ cãe lꝫ decan⁹ nõ detulisset prius appellatiõi epi: ꝛ hoc semp no. qꝛ facio de hoc dicto maximũ festũ. ¶ Octauo no. qd̃ snĩa interdicti põt suspẽdi p iudicẽ interdicẽtẽ ꝛ ꝙ appellatio tpe suspẽsiõis interposita opatur dilationez suspẽsiõis in euẽtũ appellatiõis: ꝛ videt hic casus expssus in ver. nõ obstãte. p opi. Jo. and. in.c.
12 ad hoc.§.e.ti. ꝛ.j. aliqd dicã. ¶ †Not. in ꝟsi. officialis ꝙ iudex^a semel deferẽs appellatiõi nõ põt amplius penitere ꝛ reassumere in se cãm qꝛ iurisditio est trãsfusa in supiorẽ. vt in.c. cũ appellationib⁹.e.ti.li.vj. vnde nõ valet pcessus etiam al's legitime fact⁹ p istũ iudicẽ q detulit appellationi. ¶ Not. cõsequẽter ꝙ turbãs diuinum offi-
13 ciũ põt excõicari. ¶ †Itẽ no. ꝙ vbi appellatio extraiudicialis interponit ex pbabili ꝛ verisimili cã scꝫ a iure approbata reuocant oĩa in cõtrariũ postmodũ attẽtata: lꝫ alias non probetur veritas cause vt hic est tex. notabilis ꝛ plene examinat Inn. Na papa nõ mãdauit pri⁹ iqri vtrũ iste psbyter spectaret ad iurisditionem decani vel epi sed immediate pnũtiauit interdictũ nullum tanꝗ interpositũ post appellationẽ legiti-
14 mã: ꝙ bene not. ¶ †Itẽ no. aliud pulcherrimũ dictũ ꝙ attẽtatũ post appellationẽ extraiudicialẽ est nullũ non solũ qñ appellat extra iudiciũ ab aliquo vt a iudice sed etiã qñ appellatur ab aliquo vt a parte que possit attẽtare aliquid in iniuriã appellantis: qd̃ de directo est contra no. p do. Ant. in.c. cõsuluit.§.e. ꝛ ibi dixi. nã hic eps appellauit a decano nõ tãꝗ a iudice suo cũ esset sibi subdit⁹ sed appellauit ab eo ne ptextu cõsuetudinis iniuste subijceret ecclesiã interdicto et vigore appellatiõis interdictũ iudicat hic irri-
15 tum. ¶ †Ultimo no. ex fine litere ꝙ denũtiationi supioris denũtiãtis aliquẽ excõicatũ ꝛ vitandum nõ est obtemperandũ si pbabiliter constat veritatẽ esse in cõtrariũ: vt puta qꝛ fuit excõica-
16 tus post appellationẽ legitimã. ¶ †Ex quo no. duo. primo ꝙ sola denuntiatio excõicationis nõ pbat quẽ esse excõicatũ vt hic, ꝛ qd̃ nõ tenentur subditi obtẽperare plato denuntiãti excommu-

a ¶ Quod iudex. Quãdo hoc pcedat. vid̃ Alex. in.l. qd̃ iussit. col. pe. ff. de re. iud. et in consil. lxx. inci. videt prima facie. co. iij. i. iij. vo. Fel. in.c. qualiter ꝛ quando.j. colũ. vij. ver. fallit. iiij. j. de accu.

nicatũ post appellationẽ vitandũ. vide dominos de Ro. deci. cclvj.
17 hodie vide qd̃ habet in.c. solet. in fi. de sen. exc. li.vj. ¶ †In gl.ij. ibi ciuitatẽ vel ecclesiã ꝛc. Not. bñ hanc glossam ex qua habes ꝙ inferiori plato citra epm põt ex cõsuetudine cõpetere ptãs interdicẽdi. nedũ ecclesiã maiorẽ sed totã ciuitatẽ. Host. tenet hic cõtrarium respectu ciuitatis adducit no. in.c. cũ cõtingat. de fo. cõpe. vbi tractauit: nũquid ea q̃ sunt meri imperij ꝛ supreme potestatis possint pscribi p inferiorẽ. ꝛ qꝛ Host. ibi tenuit qd̃ nõ ideo hic ponit opi. istã cõtrariã: sed qꝛ vt ibi dico cõmunis opi. legistarum ꝛ canonistarũ est in contrariũ. fa-
18 cit qd̃ no. Jo. an. in. d.c. si eps. ꝛ mihi hoc dictũ gl. placet. ¶ †Alij intelligũt hũc tex. vt loquat in cessatiõe a diuinis. Nã differẽtia est inter cessationẽ a diuinis ꝛ snĩam interdicti. Nam cessatio a diuinis est qd facti: nõ em̃ aliud est ꝙ suspẽdere organa ministrorũ vt ibi non celebrent. Sentẽtia vero interdicti est quid iuris: vnde supponitur ille locus interdicto. ita qd̃ ibi celebrãs ꝗtũcũqꝫ forẽsis incurret irregularitatẽ: qꝛ celebrat in loco interdicto: vt in.c. is qui. de sen. exc. lib.vj. secus aũt qñ clerici deliberãt inducere cessationẽ qꝛ tũc celebrãs ibi nõ efficit irregularis tanꝗ nõ celebrãs in loco interdicto. hoc notan-
19 ter voluerũt doc. in.c. irrefragabili. preal. ꝛ hic. ¶ †Dubiũ tñ remanet qd si cessatio a diuinis est generalis puta respectu toti⁹ ciuitatis nunqd ibi celebrãs efficiat irregularis. Jo. an. tangẽs in.c. si canonici de offi. or. li.vj. cõcludit ꝙ sic qꝛ talis cessatio generalis equiparat interdicto. p cle.j. de sen. exc. sed do. Ant. dicit hic sub dubio forte ꝙ ex toto nõ pcedit illa eqparatio: ꝛ hoc ego veri⁹ putarẽ qd̃ celebrans in
20 cessatiõe gñali nõ efficiat irregularis. ¶ †Regla est vt nũꝗ qs incurrat irregularitatẽ nisi in casibus iure expressis. vt in. d.c. is q. sed iure nõ cauet nisi de celebratione in loco interdicto. Nec obst. illa cle.j. que facit equiparationẽ tm̃ in illo casu: ꝛ pene nõ debent extẽdi vt in regula odia. ꝛ regula in penis. de reg. iu. lib.vj. Mihi tamẽ plus placet vt hoc.c. loquat in vero interdicto per tex. in ver. qꝛ vero. vbi interponuntur verba pape ꝛ semp papa appellauit sententiã interdicti. Itẽ cessatio a diuinis est quid facti ideo nõ cadit illud verbũ irritã positũ: et illud verbũ manẽ ꝛc. Itẽ appellatio hic habuit suspẽdere interdictuz
21 quod nõ faceret in cessatione cũ illa sit quid facti. ¶ †Ea em̃ que consistunt in facto nõ suspendũtur p appellationẽ: sed opus est contrario facto. arg. in regula.j. de reg. iur. ꝛ in.l. nihil tam naturale. ff. de re. iur. ¶ In gl.iij. in fi. aduerte ꝙ hoc dictũ est cõtra decisionẽ.c. nã si verũ esset dictũ gl. appellatio epi nõ fuisset legitima: cui⁹ cõtrariũ hic dicitur. Sed dic ꝙ glo. voluit ponere rationẽ que potuit mouere istum decanũ ad nõ deferẽdũ appellatiõi epi: qꝛ adhuc tenebat psbyterum in vinculis. Ratio decidendi in contrariũ sumit. ex gl. in verbo diuersos. nã lꝫ eẽt notoriũ epm detinere psbyterũ nõ tñ erat notoriũ qd̃ in
22 iuste detineret: iõ habebat ius cõe pro se. ¶ †In gl. in verbo suspendendũ. in fi. Hec gl. multũ intricate pcedit: ꝛ ideo dubitauit de decisione questionis ꝛ nõ fuit ausa firmare pedes: ꝛ idẽ fecit in.c. ad hoc.§.eo. Et de materia dic vt plene dictũ fuit: tñ iste tex. vt.§. dixi multũ viget me ad tenẽdũ opi. Jo. an. in. d.c. ad hec. vbi dixi qd̃ sentẽtia interdicti põt suspẽdi ab ipso interdicẽte ꝛ ꝙ appellatio medio tpe interposita differt suspensionẽ in euẽtu appellatiõis. Et ꝗꝗ Jo. cal. ibi teneat cõtrariũ in hoc vltimo ꝛ placebat mihi sua opi. ibi: tñ iste text. vt dixi multũ viget in ꝯtriũ in ꝟ. nõ obstãte. illa em̃ sunt verba pape: ꝛ cõfundit decanũ allegantẽ suspẽsionẽ ꝛ executionẽ suã: ꝛ dicit Jo. de lig. hic esse casum nec loquit de cessatione a diuinis vt qdã voluit: sed
23 de vero interdicto vt colligit ex ver. qꝛ vero. ¶ †No. tñ glo. in fin. ꝙ inferior citra papã nõ põt suspẽdere snĩam excõicatiõis: sꝫ papa sic intelligo pcedere in papa respectu eorũ que insunt snĩe excõicationis de iure positiuo quo ad ea videlicet q̃ cõcernũt illã ecclesiã militantẽ nõ aũt ad ea q̃ cõcernunt ecclesiã triumphantem ad hoc.c. a nobis. de sen. exc. ꝛ vide gl. sing. in.c. quodcũqꝫ. xxiiij. q.j. que dicit iudicẽ ecclesiasticũ nullã vim potestatis exercere ferendo sentẽtiã cẽsure quo ad ecclesiã triũphãtẽ: qꝛ si qs deliquit immediate excõicatus est quo ad deum. si nõ deliquit nõ põt separari a gratia dei per sentẽtiã iudicis. vt in.c. cũ eterni. de re iud. li.vj. ¶ In glo. in ver. deferendum. in fi. gl. male refert factum: nam si officialis prius nuntiasset interdictũ nullũ valuisset processus: sed prius detulit appellationi ꝛ postea pnuntiauit quod facere non potuit cum per dilationem esset ab eo abdicata
24 iurisditio. vt in. d.c. cum appellationibus. ¶ †In gl. penult. in fi. Jo. and. ꝛ cõmuniter doc. sequentes dicunt ꝙ licet appellatio decani fuisset minus legitima tamen ex quo iudex detulit illi non debuit pcedi contra ipsum per. d.c. cum appellationibus. Hec ratio mihi non placet: quoniam licet delatio iudicis minus legitima habeat ligare manus ipsius iudicis deferentis nõ tñ potuit ligare manus epi qui non detulit. Si ergo appellatio decani fuisset minus legitima valuisset excommunicatio lata per episcopum. vt in.c. licet. de sententia excõmunicationis libro sexto. Ideo placet mihi dictũ gl. qd̃ appellatio decani fuit alias legitima. nam fm ista tempora quelibet appellatio deferebat causam ad superiorem ex quo non erat manifeste friuola. vt no. in.c. pastoralis.§.eo. ¶ Glo. fi. fuit declarata in vno notabili.

1 ☞ Per reuocationem alicuius negotij ad sedem apostolicã ligant manus iudicis inferioris: adeo ad postea nil valide corã eo attẽtat.

Causam

¶ Pro intellectu huius decre. vide Archi.in.c.multum stupra.iij.q.vj.vbi alle.Inno.hic z vide hic Bal.qui no.ex tex.arg.q si tabellioni auferatur vsus signi quo vtit in instrumētis non posset decetero vti tabellionatus officio potest enim auferri per superiorē vsus sigilli z signi: vt hoc tex.z de sigillo vide no.in.c.significasti.s.e. Itē no.ex tex. ibi irritam z inanem.q postq̄ papa aliquam causam ad se reuocauit quicqd postea fit est ipso iure nullum: z ita decerni z declarari debet z hoc propter virtutē geminatiōis horuz verborū irritā et inanē put in simili dicit solus bar. in.l.non dubium. in.ij.col.in.vj.no. C.de le. quod iste dictiones cassuz z inutile simul iuncte significāt quod ipso iure z hoc propter virtutez geminatiōnis. vide tex.iuncta gl.j.parua in aut. cassa z irrita.C.de sa.san.ec. fortius z singularius voluit Bal. in ti.de pact.cō.in xij.co.z in ver.in irritū deducātur q licet regula sit q quādo lex vtitur verbo futuri tēporis nunq̄ intelligat ipo iure sz requirit sentētia.glo.est in.l.in crimiali.C.de iu.om.iu.z in.l.iubemus nulli.§.sane.el.ij.vbi Barto. z aliij.C.d sa.san.eccle.tñ qñ.ll.geminate vterētur vbo futuri tēporis: vt qz diceret vt illo textu annullētur z in irritum deducantur certe intelligerētur ipo iure z nō p sententiā istud dicit Bal.probari ibi: vbi non requirit aliqua sententia qd multū diligēter no. Itē no.limitationem ad.l.in bello.§.facte.ff.d cap.cū si. q licet que facta sunt non possunt tolli q nō sint facta: qz h solū pua tur deus tñ pōt induci quo ad effectum iuris q facta habeantur p infectis facit.l.nō dubiū.C.de leg.cle.j.in ver.ipso iure.de hereti.z ad idē gl.fin.in ver.pro infectis.in cle.j.de immu.ec.nā potest fieri reuocatio actus gesti: vt sic ex tūc habeat pro infecto etiam quo ad effectus retro causatos intantū q excōmunicatus etiam absolutione non egeat.

Anto.Francis. ¶ An facta possint haberi p infectis saltē quo ad effectum iuris. Dicas q illud est ex iuris fictiōe vt ius fingat illud nō esse factū quod est factū: sz sm veritatē q nō sit factū illud est impossibile etiā respectu dei q priuat tali potestate etiā si ipse Deus vellet vt optime declarat Bal.in.l.fi.C.de legi.z vide do.Car.optime declarantē in cle.j.de immu.ecc.vbi dicit q deus nō pōt facere preterita nō fuisse facta quo ad veritatem.z vide bea.Tho.in.j.parte summe.qō.xxv.arti.iij.et articu.iiij.

1 Causam seu negotium an z quando videatur superior ad se reuocare.

2 Episcopus potest ad se reuocare causas vertentes coram eius vicario.

3 Jurisditio iudicis magis suspendit p reuocationem cause quā facit superior q̄ p appellationē.

4 Appellatio non annullat actū de futuro omnino accessorium ad preteritum.

5 Papa si reseruauit sibi prouisionez alicuius abbatie: z ante talem reseruationē aliquis erat electus z confirmatus: non censetur velle derogare iuri istius electi.

Ut nostrum. *Doc.c.legit varijs modis z vt cuilibet lecture satisfiat ita gnaliter summat. Postq̄ papa aliquā cām ad se reuocat nō vz pcessus postea p minorē iudicē fact⁹ sicut nō valeret si fuisset ab eo legitime appellatū. Prio ponit dictū. Scdo rationē dicti.ibi cū plus. ¶ †Not.j.q per reuocationē alicui⁹ negotij ad sedē apo.ligat man⁹ iudicis inferioris vt nihil valide in eadez causa attētare possit. Et idē est sm doc.in alio superiore[b] citra papā dūmodo habeat potestatē ad se reuocādi tale negotiū. Pro hoc.l.iudiciū soluit ff.de iud.z.c.sup questionū.de offi.dele. ¶ †An aūt superior videat ad se negotiū reuocare si super illo assumit cognitionē inter partes vel ex offō vid qd no.Inn.in.c.cū.M.de cōsti. Et ex h infero q si eps ad se reuocat aliqd negotiū attētatū corā vicario suo nō valet postmodū qcqd facit vicarius in illa causa.pōt eñi eps interdicere vicario suo ne de aliquo negotio suo se intromittat vt no.Inn.in.c.romana.j.e.ti.li.vj. Nā cū episcopus possit ex toto reuocare vicariū ad libitum.iuxta.no.in cle.z si principalis.de rescrip. forti⁹ poterit interdicere cognitionē certi negotij.ar.c.pastoralis.§.itē cū totū.de offi.dele.z in l.q de tota.ff.d rei vēd.z hoc no.qz sepe accidit. ¶ †Scdo no.q reuocatio negotij per superiorē facta magis opatur in inficiēdo z suspēdēdo iurisditionē iudicis inferioris q̄ facit appellatio. Ratio est.qz appellatio cōsistit in iure. Uñ nisi sit legitima nō suspēdit iurisditionē iudicis vt i c.cū appellatiōib⁹.eo.ti.in.vj.sed reuocatio cōsistit in facto z iusta sit siue iniusta ex quo fit p superiorē suspēdit iurisditio inferioris vt in.d.l.iudiciū soluit. ¶ †Op.ɔtra tex.vt habeat verus intellect⁹.c.videt eñi q nō obstāte illa reuocatione valuerit traditio sigilli illi clerico facta: qñ ex quo pcesserat collatio dignitatis vel officij iuxta ea q notant in.c.vt nostrum.j.vt eccle.bñfi. Hec traditio sigilli fuit quedā executio collatiōis iā facte.vñ queadmodū appellatio non suspendit actū iā factū ita futurū oino accessoriū z executiuū ad actū de pterito per appellationē nō suspensum.vt in.c.constitutus.z.c.pastoralis.s.e.ita per hanc reuocationē nō debuit impediri traditio sigilli ex quo veniebat accessorie ad collationē prius factā: que non suspenditur per hāc reuocationē negotij ad curiā. So.cōtrariū est difficile z vario modo soluit maxime p Inn. Sz recitabo tres intellect⁹ seu solutiōes que videntur veriores mihi. Prima so.q in cōtrarijs constabat de electiōe z cōfirmatione seu de executiōe ideo per appellationē sequentē nō suspēditur actus omnino accessorius ad actū iam explicatū: sed in casu nostro nō constabat de collatiōe facta pri⁹ licet allegaret per aduersam partē vt colligit ex.d.c.nostrū.z hec solutio multuz mihi placet z optime facit in ar.c.puenit.s.e.vbi patet q qz non constat de excōicatiōe suspenditur ipsius executio per appellationē z q̄tūcūq etiā excōicatio per aduersam partē alleget. Ex quo eñi nō cōstat de principali nō pōt dici valere accessoriū attentatū in piudiciū reuocatiōis. cū hoc accessoriū nō habeat per se subsistentiam sine principali ideo nō debuit attētari post reuocationē negocij. Ex hoc habes vnā bonā limitationē ad ɔtraria superius allegata. ¶ Secūda so.q traditio sigilli hic habebat aliqd iuris annexū.nā per hāc traditionem transferebat potestās cācellario exercēdi officiū iudicis: sed in cōtrarijs illud cōsecutiuū erat puri facti.hec so.indistincte mihi nō placet: qz si papa aduocat ad se aliqd negotiū ignorās illud prius inchoatuz per inferiorē nō videt velle impedire actū cōsecutiuū etiā si habeat ius annexū. †iuxta no.p gl. no.quā tene mēti in.c.si eo tempore.de elec.li.vj. que multū notanter dicit q si papa reseruat sibi prouisionē alicuius abbatie z ante reseruationē aliquis fuerat elect⁹ z cōfirmat⁹ nō videt velle papa impedire z reseruare sibi bñdictionē abbatis cū veniat accessorie ad actū nō expletū p inferiorē ante reseruationē pape: nisi ex ɔiecturis aliud cōstaret de intētiōe pape. Etiā posset dici q hic ex cōiecturis satis cōstabat papā voluisse negociū omnimode ad se reuocare pp̄ter suspicionē quā cōceperat cōtra inferiorē ex collatiōe clandestine facta ex varia respōsione inferioris vt colligit in.d.c.vt nostrū.vbi inuenies per gl. casum extēsum in ista decr. No.bene istā glo.que nō solet hic allegari z multū limitat materiam hui⁹.c. ¶ Tertia sol.etiā est Inno.z dicit q speciale est in reuocatiōe facta per papam ex certa scientia ex quo ad se aduocat certū negotiū videlicet quicquid postmodū attentatur per inferiorem respectu act⁹ cōsecutiui ad actū de pterito: z ideo litera hic dicit quod plus operatur aduocatio apostolica q̄ appellatio.z not.hanc so.qz multū limitat ɔria.s.allegata.sed ego intelligerem sm ea que dixi in precedenti solutiōe: z per hec habes tres intellectus ad istū tex. Primus placet mihi plus ceteris: z iste no.gl.sūt faciles.

1 Nomen iudicis quo fuit appellatū non est necesse apponere in literis que impetrantur in causa appellationis.

2 Non videtur delatum appellatiōi ex eo q index a quo prefixit terminum.

3 Appellatio si fuit benigne recepta z hoc constat in actis: censetur eidem fuisse delatum.

4 Appellans potest literas impetrare: licet ipse in aliquo non appellauerit z debet facere mētionem de appellatione aduerse partis.

5 Appellans vel appellatus quibus non fuit terminus statut⁹ an possint quandoq intra terminum iuris prosequi appellationem: z qñ requiratur partis citatio.1 o.

6 Judex a quo pōt restringere terminū ad prosecutionē appellationis: sed iudex ad quem non.

7 Terminus iuris ad prosequendā appellationē non potest restringi per appellatum: sed per ap-

¶ Et d vbis geminatis de qbus hic fit mētio plura essent dicenda sz hec pauca sufficiāt scz q geminatio cōfessionis etiā extraiudicialis probat cōtra confitentē.l.cum scimus.z ibi per bart.C.de agri.z censi.lib.xj.z per Alex.ple.in.l.publia.ff.d posi.z vide Pau.de ca.in consi.clxxij.vbi ponit de hmōi vbis geminatis. et ideo dicimus q geminatio pacti nudi etiam de iure ciuili ponit actionez.l.j.§.pe.ff.de constit.pec. et habetur in.§.de cōstituta.inst.de actio.z p bal. z Ang.in.l.fi.C.ad.l.fal.z per do.in.c.per tuas.de arbi.z per do.anto.de but.in.c.cū contingat.de iureiu.z ponit alex.in.l.iurisgentium in.§.sed cūm nulla.ff.de pac.z de geminatione appellatiōis.d qua hic fit mētio.vide etiā per Bar. z Alex.in.l.cum pcurator.in.§.j.in fin.ff.de oper.no.nunti.z adde q geminatum rescriptum principis emanatū circa idē tātum valet quantum si esset apposita clausula mot⁹ ppriij. ita Bal.not.in.l.nec damnosa.C.de preci.impera.offe.z adde etiā q geminatio vborum enūtiatiuorū inducit dispositionē.vt plene per Alexand. i.l.ex hac scriptura.ff.de donatio. z vltra adde qd geminata conditio adiecta legato quod quis sibi ascribit propria manu in testamēto alicuius excusat scribentem a pena.l.diuus.in.§.fi.z ibi per Barto.ff.de fal.quod est no.ad limitationem eorum que habētur in ti.C.de his qui sibi in testa.ascri.

b *Sebasti. Sapia. ¶ In alio superiore.vide Bal.in.c.j.§.ad hec.vs.ex premissis.de pace iura.firm.vbi dicit hūc tex.ad hoc sing.ad quod etiam vide Ro.in cōsi.cccxxxv.inci.circa primū col.ij.ver.ceterum.

pellantem vel iudicem a quo sic.

8 Litere scđe nõ faciẽtes mentionẽ de priorib⁹ nõ legitime impetratis valẽt: ꝛ idẽ est in rescripto. Argumẽtũ a ꝯtrario sensu fortissimũ est i iure.

9 Prorogari tũc aliquid dicitur quando tempus quod est prorogandũ non est finitũ al's dicit᷑ noua concessio non autem prorogatio.

10 Appellatus an ꝛ qñ possit prosequi appellationem appellante negligente.

11 Appellans si habet probatiões remotis partibus põt petere dilationes que sunt concedẽde.

12 An terminum hominis siue iuris possit appellatus vel appellans preuenire.

Terminus hominis datur ad prosequendã appellationem: sed terminus iuris datur ꝛ ad prosequendam ꝛ ad finiendam.

OBlate. Si terminũ appellationis ꝓsequende statutũ ab hoĩe altera pars ꝓuenit hoc tacito literas impetrãdo litere nõ valẽt: sed terminũ iuris etiã appellatus preuenire põt dũmodo nimiũ non precurrat: ꝛ vbi ex dilatiõe imminet periculũ etiam neutra parte prosequente potest iudex ad quẽ supplere partes cõpellẽdo ad prosecutionẽ. h. d. Cõmunis diuisio secũda ibi: licet igitur. que distinguit ꝛ pmi membrum distinctiõis prosequit᷑ ibi: si vero. In tertia instruit iudicẽ ibi: superior. In quarta ibi: ex his cõcludit ad casum ꝓpositum. ¶ Casus literalis. Inter ecclesiã de sambro ex vna pte ꝛ ecclesiã de riuo cornelario ex alia corã delegatis iudicib⁹ q̃stio vertebat᷑. lata fuit sentẽtia ꝓ ecclesia de sambro, a sentẽtia fuit ad se. apo. appellatũ ex pte ecclesie de riuo cornelario: nec ad ꝓsecutionẽ appellationis fuit terminus assignatus pleban⁹ de sambro. sup obseruãda sñia sicut rationabiliter lata erat literas a sede apo. impetrauit. pars altera postmodũ sup sentẽtia infirmãda ad alios iudices literas impetrauit. nulla de prioribus in posteriorib⁹ literis habita mẽtiõe. dubitabat᷑ vtrũ priores iudices vel posteriores de q̃stione illa cognoscere debeãt. Cõsultus papa rñdet. q̃uis appellãti legitime a sñia indulgeat᷑ annus a lege ꝛ ex iusta causa biẽniũ: tñ huiusmodi terminus põt restringi non solũ a iudice a quo appellatur verũetiã ab appellante cũ ideo cõstitutũ sit nõ vt termin⁹ ipse ꝓueniri nõ possit. sed ne valeat ꝓrogari. distinguit papa in quo casu *litere impetrent᷑*. Et quidẽ si certus terminus ꝑfigitur ab appellante vel a iudice appellationis ꝓsequende: si appellans tacite de illo termino literas impetrauit huiusmodi litere tanq̃ veritate tacita impetrate non valẽt. si vero non sit aliquis terminus ab appellante vel iudice ꝑfixus pars appellata intra terminũ constitutũ a lege poterit cõmissionis literas impetrare: dũmodo nimiũ nõ festinet vt appellãtem in cõmissione supplãtet ꝛ earum autoritate poterit iudex in appellationis causa ꝓcedere: ita vt si appellãs voluerit in causa appellationis procedere oportebit eũ agere sub iudice sic obtẽto nisi possit eũ legitime recusare. ꝙ si appellãs agere noluerit: appellatus nihilominus poterit ꝓsequi causam ipsam maxime si sentiat sibi ex dilatiõe imminere grauamẽ ꝛ si iudex appellationis viderit ex dilatione periculũ imminere poterit et dꝫ de cã cognoscere neutro etiã ꝓsequẽte ap. vt periculũ euitetur puta si appelletur a sentẽtia super cõfirmatiõe alicui⁹ electiõis: et vtraqꝫ pars velit etiã ad annũ differre ꝓsecutionẽ appellatiõis potest vtiqꝫ imo debet tũc superior iudex ad quẽ fuerat appellatum prouide terminũ moderari: ne gregi dñico diu desit cura pastoris. his ergo cõsideratis respõsum est questiõi istorũ iudicũ vꝫ ꝙ per posteriores nõ derogat᷑ prioribus literis legitime impetratis ꝑ quãs poterũt primi iudices ꝓcedere ad infirmandam sententiam prima ratione. B. ¶ † No. j. ibi: cũ quidam iudices ꝛc. ꝙ in impetratiõe literarũ in causa appel. non est necesse facere mentionem de nominibus iudicum a quibus fuit appellatum: sed satis est dicere in genere ꝙ iudices quib⁹ fuit causa cõmissa tulerunt sententiã. Hanc opin. tenuit. Uber. antiquus doctor: vt hic recitat Jo. an. qđ not. in practica

2 ¶ † Secundo no. arg. bonum ꝙ ex prefectione termini facta ꝑ iudicẽ a quo nõ videtur delatũ appellationi. nam ista ponuntur hic vt diuersa. dicit᷑ enim in tex. ꝙ non fuit terminus ꝑfixus nec appellationi delatum. Pro hoc vide quod no. in. c. cũ appellationibus. eo. ti. lib. vj. ꝛ in

3 c. sepe. s. e. ꝛ ibi dixi. ¶ † Quid aũt si in actis dicitur ꝙ iudex benigne

a recipit[a] appellationem: an ꝑ hoc ꝓbetur delatio. vide in Specu. e. tit. §. nũc dicamus in fi. ꝛ cõcludit ꝙ nõ videt᷑ detulisse. tñ dicit ꝙ clemẽti placebat cõtrariũ: satis etiã mihi placet per. c. sepe. s. eo. sit ergo iu-

4 dex cautus in respondendo. ¶ † Tertio no. appellatum posse literas impetrare in causa ap. lꝫ ipse in aliquo nõ appellauerit. Et no. practicam literas impetrãdi ꝑ appellatũ. Nã dꝫ impetrare super confirmatione sue sentẽtie: debet tñ facere mentionem de appellatiõe aduerse partis: al's litere essent surreptitie vt no. in gl. Appellans vero dꝫ literas impetrare sup reuocatione sñie vt colligit᷑ hic ex tex. ¶ Quarto no. plures regulas in materia appellatiõis. Prima ꝙ si termin⁹ fuit ꝑfixus a iudice a quo vel ab appellante. neutra pars potest ꝓueni-

b re hunc terminũ hoc tacito literas impetrãdo.[b] ¶ † Scđa regula ꝙ

5 vbi terminus non fuit ꝑfixus potest appellans qñcũqꝫ appellationem ꝓsequi. ꝛ literas impetrare: dũmodo sit intra terminũ iuris nec fuerit legitime ꝓuentus per appellatum vt hic. appellatus vero non potest qñcũqꝫ ꝓsequi sed opꝫ ꝙ nimiũ non ꝑcurrat. facit iste tex. multũ cõtra opi. Bar. in aut. ei qui. C. de tẽp. ap. vbi dicit ꝙ appellat⁹ potest quãdoqꝫ ꝓsequi dũmodo faciat citare appellantẽ. ar. l. fi. C. de temp. ap. secus dicit qñ vult ꝓsequi sine alia citatione. q: tunc debet differre vsqꝫ ad vltimum mensem. ꝛ ita intelligit aliam aut. ei qui canonizatam quo ad ꝓpositum. ij. q. vj. appellatore. nam hic in tex. nostro appellatus non solum impetrauit literas intra terminũ iuris nec aliter ꝓsequebatur. ꝛ dicitur ꝙ non debet nimium ꝑcurrere in impetrãdo. de hoc aliquid. j. Tertia regula ꝙ appellans potest ꝓsequi appellationem suam coram iudicibus impetratis ꝑ appellatum sup confirmatione sententie. De quo infertur quod litere impetrate sup confirmatione extenduntur etiam ad infirmationem sententie si iudex viderit illam infirmandam. Quarta regula quod appellante non ꝓsequẽte, potest appellatus appellationem ꝓsequi. concordat. d. aut. ei qui.

6 ¶ † Quinta ꝛ vltima regula ꝙ iudex ad quem potest moderari iuris terminum ꝛ sic compellere partes ad ꝓsecutionem appellationis: si ex dilatione imminet ꝑiculum reipublice. A contrario no. ꝙ vbi tñ versatur vtilitas priuata non potest iudex ad quem moderari terminum ꝛ sic compellere partes ad ꝓsecutionem appellationis: secus est in iudice a quo: quia semꝑ ipse potest restringere terminum iuris respectu ꝓsecutionis appellationis vt hic: vt in. c. ꝑsonas. ꝛ. c. cum sit. s. e. ꝛ puto hanc esse rationem diuersitatis. quia iudici a quo fit ꝑiudicium ꝑ appellationem. Nam sepe appellatur frustratorie causa differendi negociũ merito potest appellationi terminum ꝑfigere vt fraudibus obuietur vt no. gl. in. d. c. cum sit. sed iudici ad quem nullum fit ꝑiudicium ideo nisi cõmodum publicum exposcat non potest terminum iuris restringere. argu. regule indultum a iure. de reg. iur. lib. vj.

7 ¶ † No. ibi: a ꝓuocante verũetiam a iudice ecclesiastico. ho. tex. ꝙ terminus iuris non potest restringi ꝑ appellatum sed duntaxat per appellantem vel per iudicem. Et ad hoc doc. ponderãt istum text. vide quod no. Spe. eod. ti. §. qualiter. circa fi. ꝛ tenẽt do. de Ro. deci. cxcix.

8 ¶ † Ultimo no. in fi. c. ibi: legitime impetratis. bonum argu. a contrario sensu ꝙ secunde litere, valent non facientes mentionem de prioribus: dummodo priores sint nõ legitime impetrate de literis ergo surreptitijs non est necesse in secundis facere mentionem. quod not. ꝛ vide glo. expressam in. c. ex tenore. de rescri. ꝛ in. c. cum nostris. de cõces. preben. ꝛ in. c. suggestum. de iurepa. quod ꝓcedit etiam in beneficialibus. vt not. in ꝑalleg. gloss. ꝛ hoc bene notabis in practica ꝛ multum eleganter facit iste tex. vt dixi. Innuit enim ꝑ illud verbum legitime referendo ibi ad id quod. s. dixerat dũmodo nimium non ꝑcurrat ꝛc. ꝙ si appellatus nimium ꝑcurrisset impetrando literas priores valerent litere posteriores impetrate ꝑ appellantẽ licet non faciant mentionem de prioribus. quia non fuerũt legitime impetrate. ꝛ argumẽtum a contrario sensu est fortissimum in iure. vt in. c. cum apostolica. j. de his que fiunt a ꝑla. ꝛ in. l. cum ꝑtor. ff. de iudi. xxv. distinc. qualis.

9 ¶ † In glos. in verbo: prorogari. ibi: nisi ex iusta causa. Dicit Jo. an. ꝙ. c. ex ratione. allegatum in glo. non ꝓbat ꝙ ex iusta causa ꝓrogetur terminus iuris. ibi enim parcitur ei qui intra tempus legitimum non potuit appellationem prosequi. Dic clarius quod ibi ex noua cõcessione datur secundus annus non autem fit prorogatio primi anni: nã ꝓrogare idem est ꝙ extendere. vt in. c. p. ꝛ. g. de off. dele. sed ꝑ lapsum primi anni nihil remanet. ergo nõ ꝓrogatur primus annus: sed propter impedimentum cõceditur de nouo secundus annus. Et vide circa hoc qđ plene dixi in. d. c. ex ratiõe. ¶ In glo. in vbo. pars appellata. ibi: cum in eius fauorem annus conceditur ꝛc. not. bene hanc gloss.

d iũcto tex. ꝙ põt appellans[d] quãdocunqꝫ appellationem ꝓsequi etiã literas ĩpetrãdo. appellat⁹ vo nõ põt nimiũ ꝑcurrẽdo: ꝛ sic vr̃ ꝙ nõ

est in

---

a ¶ Quid autem si iudex dixerit reuerenter recipio appellationem an videatur differre appellationi. vide late per do. in. c. cordi. §. j. de appella. lib. vj.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Impetrando. Nunquid impetratio literarum obtẽta finito termino valeat. ponit Federi. de se. in cõsi. xxviij. inci. pũctus q̃stionis circa finem.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Secũde litere an de literis nullis sit faciẽda mẽtio late ponit Feli. in cap. ex tenore. co. ij. vsi. de rescripto nullo vel elidibili. s. de rescrip. Ro. in cõs. cccclxxxiij. incip. dubitatur. co. pe. ꝛ Calderi. in tit. d rescri. ꝯsil. xiiij.

Sebastia. Sapi.

d ¶ Appellans. ad hãc gl. vide Jas. in. l. vbi pactũ. col. vlti. C. de trãsactio. ꝛ Bal. in cõsil. cxvj. in. ij. col. i iiij. pte. vbi dicit esse singularem.

eſt in optiõe appellati ꝓſequi appellationẽ qñcunqꝫ:non ergo dꝫ nimiũ ꝑcurrere. ¶ † Sꝫ circa hoc dubitaꝛ qñ dicitur appellatus nimiũ ꝑcurrere. Sol. in hoc ſunt tres opi. Prima opin. hoc ꝙ ſit arbitrariũ cũ nõ reperiaꝛ iure deciſum. ṡ. de offi. deleg. de cauſis. Scd̃a opinio vt intelligaꝛ qñ nõ expectat appellatꝰ vſqꝫ ad vltimũ mẽſem anni quaſi velit iſti hũc terminũ determinãdũ ꝑ aut. ei qui. C. de temp. app. canonizatã. ij. q. vj. appellatore. vbi dr̃ qđ appellatore nõ ꝓſequẽte põt appellatꝰ ſe offerre ĩ vltimo mẽſe anni ⁊ ap. ꝓſequi:ius eñ vr̃ arbitrari: vt ex ꝑte appellati qđ nihil de nouo ꝓductꝰ eſt quis cãm expedire intra mẽſem. Tertia. opi. ꝙ reſpectu ꝓſecutiõis habeat locũ illa aut. ſꝫ reſpectu ĩpetratiõis literarũ ſit arbitrariũ cũ litere ſint impetrãde añ vltimũ mẽſem:⁊ ſic intelligiꝛ iſte tex. reſpectu impetratiõis literarũ. Jo. an. cũ q̊ videnꝛ trãſire doc. ſequẽtes tenet ſimplr̃ primã opinionẽ ꝙ ſit arbitrariũ ⁊ ꝯſiderãda ſunt in arbitratu ꝯditio ꝑſone: q̃litas cãe:⁊ loci diſtãtia. ar. in. c. cũ ſit. ṡ. e. ¶ Sꝫ aduerte q2 vt. ṡ. dixi. bar. ĩ. d. auꝛ. ei q. vr̃ tenere nouã opi. ĩ hac materia:dicit eñ vt. ṡ. dixi ꝙ appellatꝰ põt qñcũqꝫ ꝓſeq faciẽdo ad cãm citari appellãtẽ. Ad hoc adducit. l. fi. §. illud. C. de tẽp. app. ſꝫ ſi vult ꝓſeq ſine alia citatione tũc dꝫ differre vſqꝫ ad vltimũ mẽſem anni:q2 vr̃ appellãs cãm habere ꝑ derelicta ⁊ ſic ĩtelligit. d. auꝛ. ei q. Sꝫ ꝑfecto. vt ṡ. dixi huic opi. fortiter obuiat iſte tex. hic eñ appellatus volebat ꝓſeq ſine noua citatiõe:ſꝫ priꝰ literas ĩpetrauit ⁊ tandẽ dr̃ qđ etiã literas impetrare non põt nimiũ ꝑcurrẽdo:q2 vr̃ velle ſupplãtare appellantẽ cui a iure datꝰ eſt annus. Itẽ ſi ceſſarẽt iura ĩſtat iudicio meo rõ naturalis. nã cũ appellãs tẽdat ad infirmationẽ ſñie:⁊ poſſit multa de nouo ꝓbare:vt in. c. cũ Joãnes. de fide inſt. ⁊ in. l. ꝑ hãc. C. de tẽp. app. ⁊ forte hꝫ ad lõginquas partes ꝓficiſci pro munimẽtis cauſe. durũ eſt dicere appellatũ poſſe eũ compellere qñcũqꝫ ad ꝓſecutionẽ appellatiõis. Nã vt dicitur hic in glo. iſte annus principaliter daꝛ appellãti. q2 ipſe agit ⁊ appellatꝰ ſe defendit:ergo nõ dꝫ poſſe appellatus iuris beneficiũ decurtare. Pro hoc qđ. ṡ. dixi. lꝫ eñ appellans poſſet abbreuiare terminũ iuris reſpectu ꝓſecutiõis non tñ hoc põt appellatus q2 nõ tractaꝛ de fauore ſuo ⁊ hec eſt bona rõ. Concludas ergo ꝙ reſpectu impetrationis literarũ ſit arbitrariũ qñ dicitur appellatus nimiũ ꝑcurrere. nã forte habet portare lr̃as ad lõginquas partes. qñqꝫ ad propinquas:ideo ſuccedit boni iudicis arbitriũ. ⁊ in hoc inhereo prime oipnioni quã ſequiꝛ Jo. an. ſed reſpectu ꝓſecutiõis poſtmodũ fiẽde corã iudicibꝰ nõ plꝫ illa opi. vt ſit arbitrariũ ſꝫ expectabit vſqꝫ ad vltimum mẽſem:q2 ius arbitraꝛ quãlibet cãm appellatiõis quãtũcũqꝫ arduã poſſe decidi intra mẽſem ex parte appellati cum ipſe nõ expectet aliud niſi cõfirmationẽ ſñie. vt in. d. auꝛ. ei qui. Uel dic ⁊ melius ſaluãdo dictũ bar. ꝙ appellatꝰ nõ põt nimiũ ꝑueniẽdo lr̃as impetrare q2 vt dr̃ in litera videꝛ feciſſe cã ſupplãtandi aduerſariũ vt ſic habeat iudicẽ ſibi gratũ qđ eẽ nõ dꝫ cũ iudex nõ ſit deputandꝰ ad inſtãtiã vniꝰ ꝑtis tñ ſꝫ vtriuſqꝫ vt. l. obſeruandũ. ff. de iudi. ⁊ no. in. c. cũ. R. de offi. deleg. ¶ † Sꝫ in proſecutiõe appel. nulla eſt ſupplãtatio cũ ſi habeat ꝓbationes in remotis partibꝰ poſſit ad hoc petere dilationes ⁊ ꝓ hoc põt adduci hec litera hoc mõ. nã hic diciꝛ qđ hic impetrauit literas nimiũ ꝑcurrẽdo: ergo nõ ꝑcurrendo põt quãtuncũqꝫ app. ꝓſequi. ergo non tenetur expectare ad vltimũ mẽſem:bene eñ iſte text. ſciuiſſet hoc dicere ſi hoc voluiſſet. ſcd̃o facit hec litera ꝑ locũ a ſpeciali: ſi eñ denegaꝛ ſola impetratio iudicis nimiũ ꝑueniẽdo: ſecꝰ videꝛ ſi vult ꝓſequi corã iudice ad quẽ:quẽ ipe appellãs elegit. Tertio facit litera ibi maxime ſi ex dilatiõe ⁊ c. q̃ apte ſentit qđ nõ teneꝛ expectare vſqꝫ ad vltimũ mẽſem anni.

¶ † Ultimo queriꝛ que eſt rõ diuerſitatis inter terminuꝫ hoĩs ⁊ terminũ iuris:vt terminꝰ hoĩs ꝑueniri non poſſit etiã ꝑ appellãtẽ ⁊ terminꝰ iuris ſic. varie reddũꝛ rõnes. plus placet mihi opi. Jo. an. dicẽtis ꝙ terminꝰ hoĩs daꝛ ad ꝓſequẽdã appellationẽ. vt in. c. cũ ſit. ṡ. e. terminus iuris datur ad ꝓſequẽdã ⁊ finiendã vt in cle. ſicut eo. ti. Nõ ergo dꝫ differri iſto caſu ꝓſecutio vſqꝫ ad finẽ termini iuris:q2 tũc nõ poſſet finis haberi intrã terminũ iuris ſꝫ q2 primus terminus datur ad ꝓſequẽdũ tñ vtraqꝫ pars debet expectare terminũ al̃s videreꝛ quedam ſupplãtatio. ¶ Quero q2 litera tñ exẽplificat in cã electiõis vt iudex ad quẽ poſſit terminũ reſtringere qđ in alijs cauſis. Solu. dic ea que dicũtur cauſa exẽpli nõ habẽt diſpoſitionẽ reſtringere. vñ pondera ꝙ hoc dictũ eſt generale vcꝫ ꝙ vbicunqꝫ viderit ex dilatiõe periculũ imminere ⁊ ideo dicit Jo. an. hunc tex. ꝓcedere vbicũqꝫ de republica litigaꝛ vl̃ de ꝓuiſiõe eccleſiarũ vel de ſalute anime. ar. ṡ. de elec. cum nobis olim. Idẽ dicit Gof. ſi agitur de matrimonio carnali. ⁊ in alijs que cauſe celeritatẽ deſiderãt. ff. de dã. infe. l. j. ⁊. C. de fer. l. j. Et not. hoc vltimũ q2 ſatis mihi placet arg. op. in. l. licet de fer. ⁊. c. fi. de iudi. ⁊ quod ibi not.

1 In cã appellationis nõ poſſunt opponi exceptiones que erant opponende in prima inſtantia ante lit. conteſt.
2 Litis conteſtatio fit etiã in cã appellationis. de quo vide plene. ĩ. nu. ſeq. 3. vbi ponitur an requiratur libellus.
4 Contra contumacem q̃uo proceditur. vide remiſſiue.
5 Exceptiones quando producuntur non requiritur quod lis conteſtetur.
6 In cauſa appellationis quis habet ꝓbare appellans an appellatus.
7 Actore non ꝓbante reus abſoluitur qñ. ſ. actor habuit dilationes ad ꝓbandum. alias ſecus.
8 Judex quotieſcunqꝫ ꝓcedit contra abſentẽ debet pro ipo ex officio ſupplere.
9 Conteſtatio litis an requiratur quando agitur ſuꝑ nullitate ſententie vel an requiratur libellus.
10 In notorijs non requiritur litis conteſtatio.
10 Litis conteſtatio requiritur quando aliquis petit reſtitutionem in integrum.
Ubi nõ eſt neceſſaria litis conteſtatio nõ requiriꝛ libellꝰ.

PEr tuas. Altera parte cõtumaciter abſente põt iudex appellatiõis etiã principale negotiũ diffinire ſi poſt litẽ conteſt. fuerit appellatũ. Diuiſio cõmunis. ſcd̃a ibi:nos igiꝛ. ¶ Caſus literalis. Appellatũ eſt a ſentẽtia diffinitiua vel ſaltẽ poſt publicationẽ teſtiũ:q̃riꝛ an illi q de appellatiõe cognoſcũt pñt cãm ſibi cõmiſſaꝫ terminare ſi altera partiũ eorũ ſe cõſpectui noluerit ꝑſentare. ¶ Rñdet papa ꝙ cũ lis fuerit corã primis iudicibus cõteſtata potuerũt iudices ᵭlegati cũ eis de meritis cãe cõſtiterit negotiũ terminare ſi altera pars citata ꝑ cõtumaciã ſe abſentet. Ber. ¶ † Not. j. bonũ ar. ex iſto text. ꝙ ꝑ ſñiam diffinitiuã tolliꝛ effectꝰ litis facte in prima inſtãtia añ lit. cõteſt. ⁊ hoc facit text. in. l. ita demũ. C. de procu. vbi tex. ſatis notabilis vr̃ innuere ꝙ in cã appellatiõis nõ põt opponi exceptio dilatoria cõtra perſonã ꝓcuratoris ex quo nõ fuit oppoſita in prima inſtantia ante lit. conte. Ex quo etiã inferꝛ qđ dixi ꝙ ſñia diffinitiua nõ tollit effectũ ꝓductũ ꝑ cõteſtationẽ litis:⁊ in hoc tene mẽti gñaliter iſtũ tex. ⁊ illũ q2 faciũt ad multa. ¶ Scd̃o not. ibi: corã primis iudicibꝰ. nã ex hac rõne litere eſt inferẽdũ vt diſpoſitio huiꝰ. c. vẽdicet ſibi locũ quantuncũqꝫ fuerit appellatũ poſt cõteſtationẽ litis. vñ nõ ſolũ ꝓcedit qñ appellatur poſt depoſitiões teſtiũ publicatas:ſꝫ etiã qñcunqꝫ ex quo lis erat cõteſtata corã primis iudicibꝰ. nã rõ legis nõ reſtringitur ꝑ exẽplũ poſitũ in lege:imo ampliat legẽ ad oẽm caſum in quo hꝫ locũ ratio legis. l. cũ pater. §. dulciſſimis. ff. de leg. ij. facit. c. j. ĩ. ne cle. vel mona. ⁊ regula. fi. de reg. iur. lib. vj. ¶ † Tertio no. ibi: ſe ꝑ cõtumaciã abſentẽ. arg. a cõtrario ſenſu. ꝙ ſi vtraqꝫ pars[a] eſt ꝑſens[b] dꝫ fieri lit. conteſt. in cã appellatiõis. ꝑ hoc adduco tex. apertũ in. c. raynaldꝰ. verſ. dilectus. vbi bo. glo. ĩ. de teſta. vbi fuit facta lit. cõte. in appellatiõe interpoſita a diffinitiua. ⁊. ĩ. dicã latiꝰ. ¶ † In gl. ibi: ſi iudici nõ liquet de cã ⁊ c. Aduerte q2 gl. obſcure ꝓcedit immiſcẽdo ꝓceſſum fiẽdũ tã ſuꝑ appellatiõe ꝙ ſuꝑ pricipali appellatiõe iuſtificata. Ideo vt clariſſime habeas mentẽ gl. ⁊ materiã diſtingue ꝙ aut fuit appellatũ ab iterlocutoria aut a diffinitiua. Primo caſu quo ad diffiniendũ articulũ appellationis an iuſte vl̃ iniuſte fuerit appellatũ non eſt neceſſaria lit. cõteſt. etiã ſi in prima inſtãtia nõ fuerit lis cõte. q2 agiꝛ hoc caſu de iniquitate iudicis. tex. eſt in. c. interpoſita. §. ſane. ĩ. e. Nec eſt neceſſe qđ liqueat vel liqueat de meritis cauſe principalis nec daꝛ hoc caſu poſſeſſio ꝑſenti cõtra abſentẽ cũ ad hoc nõ ſit fundata iuriſditio iudicis ad quẽ ſuꝑ caſu ꝑnci pali. Abſentia ergo vniꝰ partis nõ impedit diffinitionez articuli appella. ab interlocutoria ſiue fuerit lis cõteſt. ſiue nõ:ſꝫ ſi iudex ad quẽ ꝓnũciauerit appellationẽ eſſe legitimã tũc cũ ſuccedat loco iudicis a quo ſuꝑ principali diffiniẽdo. vt in. c. ſe. ĩ fi. ꝓcedit ꝯ abſentẽ cõtumaciter ſuꝑ principali ſecũdum qđ diſtinguiꝛ hic in gl. in prin. ⁊ ĩ hoc caſu intellige ꝑncipiũ huius glo. ¶ † Et vide gl. plениorẽ de modo ꝓcedẽdi cõtra abſentẽ in. c. put. de do. ⁊ cõtu. ⁊ ĩ l. conſentaneum. C. q̃uo ⁊ qñ iudex. Si vero fuit appellatũ

[Margin notes:]
Sebaſti. Sapia.
[a] ¶ Utraqꝫ pars. vide regulã quã ponit Bal. ĩ auꝛ. qua in pronũcia. col. j. verſ. ex predictis infero. C. vbi de crimi. agi op. ⁊ in. l. incerti. col. pe. C. de interdic. ⁊ in. l. ſi quis in prin. C. fini. regundo.
Zacharias.
[b] ¶ Si vtraqꝫ ꝑs eſt ꝑſens. Adde Ang. in. l. fi. §. illud. C. de tẽp. appel. Math. math. ſingu. lxvj. inci. no. qđ in cauſa appellatiõis. Et lanfran. de ori. in c. qm̃ ꝯtra. nume. lxxiiij. ver. queritur vtrũ in ap. et ibi in apo. Celſi. in ver. vtraqꝫ ꝑs eſt preſens. ṡ. de proba.

a diffinitiua ꝛ tũc dicit gl.hic simpl'r iudicē debere ꝓcede
re ad cõfirmãdã vel infirmãdã sniam:ſʒ nõ aperit vtrum
cõtestatio sit fiēda.Ideo cõclude ꝙ aut.vtraqꝫ pars ē ꝓ
sens:ꝛ dʒ fieri cõtest.litis.vt hic a ꝯrio.ꝛ.d.c.raynaldus.
Si vero altera pars est absens p cõtumaciã põt procedi
ad diffinitiuã sine lit.cõte.ex quo contestatio fuit facta in
prima instãtia vt hic.ꝛ idē volũt dñi de ro.dci.ix.al's.x.et
ibi plene ꝑ eos.Idē etiã sentit Spe.in ti.de lit.cõte.§.nũc
dicēdũ.vbi dt ꝙ cũ appellaꝛ ab interlocutoria nõ est ne
cesse ꝓducere libellũ ꝛ sic ꝑ ꝯñs litē cõtestari.secus dicit
cũ appellaꝛ a diffinitiua:ꝛ ita dicit curiã practicare.Sed
Io.an.in.d.c.raynald⁹.voluit totũ oppositũ:vt in appel
latiõe ab interlocutoria sit necesse vtraqꝫ parte p̄sente li
bellũ offerre.ꝛ litē cõtestari.sec⁹ dicit in appellatiõe a dif
finitiua.ꝛ sic sentit ꝙ argumētũ hic a cõtrario nõ ꝓcedit.
Reddit rõnē diuersitatis:qꝛ appellatio ab interlocuto
ria est nou⁹ articul⁹:ſʒ appellatio a diffinitiua tñ repli
cat id qꝺ gestũ est.Sed certe hoc dictũ Io.an.vꝛ ꝯ.d.c.di
lect⁹.vbi fuit facta cõtestatio in appellatiõe a diffinitiua.
Itē rõ sua nõ ꝓcedit:qꝛ lʒ appellatio ab ĩterlocutoria sit
nouus articul⁹:tñ cēsetur quoddã incidēs vel emergens.

5 ¶ †Sʒ i exceptiõe nõ fit cõtestatio litis.vt in.c.prudētiã.
§.vj.vbi no.de offi.dele.ſʒ in appellatiõe a diffinitiua non
pure replicaꝛ qꝺ actũ fuit.qꝛ in prima instãtia petebatur
res vel qꝺ ꝑsona cõdēnareꝛ:ſʒ in cã appellatiõis dispu
taꝛ de validitate sñie.itē de his q̄ nouiter possunt addi.
vt i.c.cũ Ioãnes.de fide instr.merito data p̄sentia vtrius
que partis dʒ libell⁹ offerri ꝛ lis contestari.ſʒ vbi altera
pars ꝯtumaciter est absens p̄t ꝓcedi sine lit.cõte.vt hic:
qꝛ largo mõ cõtestatio prius facta põt referri ad articu
lũ.de q̄ nũc agiꝛ.ꝛ ꝑ hoc habes nũqd in appellatiõe inter
posita ab interlocutoria vel diffinitiua sit necesse libelluʒ

6 offerre ꝛ litē cõtestari. ¶ †Cui aũt incũbit onus ꝓbãdi in
appellatiõis cã.ꝛ vide ꝑ Io.an.in.c.in p̄ñtia.de renũ.cla
rius ꝑ bar.in.l.hi q ad ciuilia.C.eo.vbi distiguit qꝺ aut al
tera tñ pars ꝓsequiꝛ alia parte cõtumace.aut vtraqꝫ ꝑs
est p̄sens.Primo casu ille q ꝓsequiꝛ hʒ ꝓbare iustitiam
vel iniustitiã sñie.vt.l.ampliorē.C.e.ti.ꝛ in auꝛ.de his q in
gre.ad app.§.illud quoqꝫ dicit tñ ꝙ ꝓbat actor reo abso
luto aliqd fuisse ꝓbatũ ꝓpter qꝺ debuit iudex condēnare
ꝛ nõ absoluere.reus vero cõdēnatus ꝓbat iniustitiã sñie
ex actis.vt i.c.cũ ad sedē.de resti.spo.no.Io.an.i loco p̄alle.
poterit etiã fieri ꝓbatio de nouo iuxta no.in.c.cũ Io.de fi
de instru.Si ꝟo vtraqꝫ pars est p̄ñs tũc q̄dã est ꝓbatio q̄
fit ꝑ modũ negatiõis:vt qꝛ dicit re⁹ se nõ fuisse citatũ vel
sñiam fuisse latã sine cãe cognitiõe:vt qꝛ nõ fuit statutus
termin⁹ ad ꝓbãdũ tũc q appellat hʒ ꝓbare vt ꝓbaꝛ indi
recte ꝑ inspectionē actorũ.iudex eñ inspeciet acta:vt.l.is
apud quē.C.de edē.Aut q̄riꝛ de ꝓbatiõe q̄ fit directe ꝑ te
stes vꝛ instra ꝛ tũc ꝓbabit ille q habebat ꝓbare in p̄ria cã:
nã ꝑ appellationē oĩa remanēt i priori statu vt in.d.l.hi q
ad ciuilia.ꝛ sic limita dicta Io.an.i.d.c.in p̄ñtia.ꝛ ꝓbatur
mõ p̄dicto:aut inducēdo ꝓbatiões de nouo aut ꝓducēdo
acta p̄me cãe si putat ꝑ illã sufficiēter ꝓbatũ. ¶ In eadē
gl.ibi:illa regl'a locũ hʒ cũ ambo sunt p̄ñtes ꝛc.Idē no.i
c.put.de dolo ꝛ cõtu.ꝛ in.c.decernim⁹.iij.q.ix.Dic meli⁹

7 ꝙ †aut actor recipit oēs dilatiões legitimas ꝛ nihil ꝓba
uit tũc hʒ locũ illa regl'a actore nõ ꝓbãte:qꝛ vꝛ defecisse
i ꝓbatiõib⁹.aut nõ habuit oēs dilatiões:qꝛ fecit a p̄nci
pio ꝯtumacē ꝛ tũc nõ hʒ locũ illa regl'a qꝛ nõ dꝛ fecisse:ſʒ
ꝓbare noluisse.ita no.bar.i.l.ꝑperãdũ.§.ꝛ si qdē.C.de iud.

8 dico pleni⁹.i.d.c.put. ¶ †In fi.gl.tene hãc vlt.opi.q̄ ma
gis ē cõis.Nã ex q iudex ꝓcedit ꝯ absentē suppletdefectũ
illi⁹:iura illi⁹ ingrēdo:vt i.c.ij.de arbi.li.vj.Ideo si repit
sñiaʒ iniustã dʒ eã infirmare.ꝛ vide tex.ꝛ bar.in.l.amplio
rē.C.e.ti.ꝛ in.l.ꝑperãdũ.§.fin aũt reus.C.de iudi.ꝛ posuit
bar.regulã in.d.l.ampliorē.qꝺ nedũ i cã appellatiõis sed
vbicũqꝫ iudex ꝓcedit ꝯ absentē supplet ꝑ illo ex officio.
Idē ēt lati⁹ firmauit i.l.iij.§.h aũt iudiciũ.ff.de dã.infec.
ſʒ tu vide id qꝺ dixi in.c.bone.d postu.p̄la.s.respectu ꝯdē
natiõis expēsarũ.respectu absentis dic vt plene no.i.c.ca
lũniã.j.de penis.ꝛ iõ nõ est multũ tutũ appellato ꝓsequi
appellationē appellatore nõ ꝓsequēte ꝛ ne retracteꝛ sñia
sua q̄ transisset in rē iudicatã ꝑ desertionē appellationis.

9 ¶ †Ultio extra gl.q̄ro an i cã nullitatis[a] sñie si lis ꝯtestã
da.d.ant.i recollectis notatis ꝑ bar.i.l.cũ q̄rebaꝛ.ff.d re iu.
ꝛ Spe.i ti.de li.ꝯte.§.qñ aũt.ꝟ.qd de cã ꝑ do.de ro.deci.
cccxxxiij.cõcludit i effectu ꝑ tria mēbra.Aut eñ deduciꝛ
nullitas ꝑ viã exceptiõis ꝛ nõ ē necessaria cõtestatio:imo
sufficit qꝺ summarie ꝓcedaꝛ facit.l.iij.§.ibidē.ff.ad exhi.

ego allego qꝺ no.in.c.prudētiã.§.sexta.de offi.dele.Aut
deduciꝛ i cã appellatiõis qꝺ fieri p̄t.vt.l.carmelia.ff.de iu
repa.ꝛ.j.c.dilecto.ꝛ distinguēdũ est ꝓut distinguiꝛ i cã ap
pellatiõis.Aut d̄duciꝛ p̄ncipaliter ꝑ viã actiõis seu iudi

10 cis offm̃ iplorãdo. ¶ †Et tũc si nullitas ē notoria nõ exi
giꝛ cõtestatio.ar.i.c.qm̃.de fi.p̄sby.Aut nõ ē notoria ꝛ tũc
exigiꝛ cõtestatio ꝑ no.de offic.iud.c.ij.ꝛ suscitata.de i inte.
rest.ꝛ ꝑ Io.an.in.c.fi.de app.ꝛ ꝑ gl.in cle.cũ a repulsione.
eo.ti.hʒ eñ illa cõtestatio litis vim diffinitiue.sed ipse.d.
anto.hoc limitat qñ petiꝛ ꝑte p̄sente absente aũt ꝑte dicit
se credere restitutionē nõ exigi:ex quo nihil petiꝛ a ꝑte ſʒ
iudice ꝑ.c.qm̃.§.sunt ꝛ aliȷ.vt lit.nõ ꝯtest.ꝛ auꝛ.si oēs.C.si
vt se ab here.absti.ſʒ ego sequor p̄mũ dictũ indistincte qꝛ
ex quo p̄iudiciũ cõcernit certã ꝑsonã est fiēda cõtestatio.

11 ¶ †Sicut obseruaꝛ i petitiõe restõnis in integrũ que ex
plicaꝛ ex iudicis offõ vt leg.ꝛ not.in.d.c.ij.d offi.iud.secus
si offm̃ iud.nõ iplorareꝛ ꝯ certã ꝑsonã quo casu ꝓcedit.d.
auꝛ.si oēs.ꝛ facit qꝺ ipsemet do.ant.notauit in.c.tue.vt lit.
nõ ꝯtest.vbi vide.Et ex p̄dictis potes istrui an in hac cã
nullitatis requiraꝛ libell⁹.de quo vide ꝑ Spe.i tit.d libe.
cõcep.§.nũc dicēdũ.in fi.ꝟ.qd si sñia.ꝛ ꝯclude ꝙ vbi nõ ē

b necessaria lit.ꝯtest.nõ reqriꝛ libell⁹[b].dicit tñ do.ant.h ꝙ
vbi petiꝛ nullitas corã eodē iudice qui tulit sñiam nõ exi
giꝛ sñia nec litis cõte.lʒ agaꝛ directe sup nullitate.ꝛ dicit
hoc tenere Spe.in tit.de sen.p̄la.§.iuxta ꝟs.quid ergo si
appellãs.ſʒ certe iudicio meo hoc nõ dicit Spe,ſʒ soluʒ
voluit qꝺ si sñia est nulla põt ordinari⁹ absqꝫ alia cõtesta
tiõe ꝛ libello aliã sñiam ferre:ꝛ hoc iõ qꝛ vitiũ nullitatis
solũ ꝯcernebat sñiam:sec⁹ dic qñ p̄ncipaliter vult d̄cerne
re sñiam nullã qꝛ in ista cã nõ ꝓcessit tela iudiciȷ.ideo ꝛc.

1 ☞ Appellans ante sñiam debet exprimere causam rõ
nabilem ꝛ eandem probare:etiam si sit notoria.
Notoria licet excusent ab onere probandi tñ non releuãt
ab onere proponendi.
2 In appellatione a diffinitiua non requiriꝛ expressio cau
se:ꝛ si fuit vna expressa potest alia ꝓbari:secus in vtroqꝫ
casu in diffinitiua.
3 De iure canonico semꝑ põt appellari:secus de iure ciuili.
4 Jurisditio delegata põt preuenire per ordinariũ anteꝙ̃
litere delegationis presententur.
5 Causa quare appellatur ab interlocutoria est ꝓponenda
coram iudice a quo sed iustificanda coram iudice ad quē:
vt colligitur.j.nu.6.8.
6 Appellãs friuole cõdēnatur in expēsis per iudicē ad quē
Judex impetrans per rescriptũ surreptitiũ cognoscet su
per validitate rescripti:ꝙ si inueniet surreptitium cõdē
nabit impetrantem in expensis.
7 Sententia qua cõdemnauit iudex ad quem friuole appel
lantem mandatur executioni a iudice a quo.
Judex ad quē succedit in loco iudicis a quo iustificata cã
appellationis:ꝛ procedet super causa principali sicut fuis
set processurus iudex a quo.
9 Cause maiores de quibus vide remissiue sunt deferende
ad decisionem sedis apostolice.2.7.
In causis maioribus valet appellatio ad papã interposi
ta sine expressione cause.
10 Prescriptio an ꝛ qñ interrũpatur ꝑ litis cõtestationeʒ.
11 In mala fide nõ cõstituiꝛ prescribēs ꝑ interpellationē ex
traiudicialem vel per actum in iudicio nullo gestum.
12 Partes possunt prorogare iurisditionē alicuius iudicis
ex sola litis contestatione:ꝛ sic ex tacito consensu nec req
ritur expressus.
13 Clausula appellatione remota operaꝛ hodie sicut olim
nec contra eam reperitur aliquid innouatum.
14 Clausula appellatiõe remota quos effectus operetur.
15 Litere scđe nũꝙ̃ reuocãt primas nisi in secũdis fiat exp̄s
sa mētio de oĩ notabili clausula posita in primis literis.
16 Casus in quo appellatio a iure recipitur.
17 Attentata post appellationem reuocantur per remediuʒ
attentati:nisi causa esset commissa ap.remo.
18 Nuncius si fuerit iussus ad superiorē an operet aliquos
effectus.
19 Accedens ad papam an sit tutus ꝙ interim causa nõ mo
ueatur in partibus contra eum.
Missio ex primo decreto põt fieri contra absentē etiam
causa reipublice si non sit qui eum defendat.
20 Rescriptũ delegatoriũ ē surreptitiũ si i eo nõ fit mētio
ꝙ cã erat cepta corã ordinario etiã per solã citationem.
22 In rescriptis ad lites an attendatur tempus date an tem
pus presentationis.

In pluribus

Sebasti. Sapia.
a ¶ In causa nulli
tatis. Uide bal.
in.l.tale pactũ.in
§.qui ꝓuocauit.
q.xiiȷ.ff.de pact.
i.l.j.in fi.C.d ord.
iudi.ꝛ Rot.i ti.
de lit.cõtest.deci.
v.in nouis.phili.
de pusi.in.c.dile
cto.in.xij.q.j.eo.
b ¶ Sʒ tu de hoc
vide opi.gl.in.c.
si qs in quacũqꝫ.
in ver.cõtestatio
nem.ij.q.vj.ꝛ per
Bar.in.l.j.§.fin.
circa p̄n.ff.de ap.
vbi cõcludit qꝺ
nõ est necessari⁹
nouus libellus.ꝛ
idē dicit Ang.i
l.eos.§.si naũt.C.
de ap.dicit tamē
ꝙ cõiter ad cau
telã obseruaꝛ cõ
trariũ.Qualiter
autē formari de
beat libellus sup
attentatis appel
latiõe pendente.
vid do.An.post
doc.in.c.ꝯsuluit.
el.ij.in.ij.co.ꝯ.e.ti
tu.ꝛ omnino qꝺ
ibi notatur.

a ¶ Hãc decre. solẽniter cõmentauit Pau. de lea. ꝛ do. Phil. de peru. ꝛ adde ꝙ hec dictio vt: ponit hic causatiue: lꝫ scdm eius ꝓpriã signi ficationẽ accipiaƚ modaliṙ ꝛ modũ importet: vt est glo. ord. in. c. verũ. de cõdi. ap. in gl. ij. in fi. de qua dictiõe. vide in. l. cũ tale. §. titius. ff. de condi. ꝛ demõ. ꝛ per Bart. ꝛ plene in. l. qui absenti. §. j. ff. de acqui. pos. eodẽ mõ hec dictio put: aliquã do ponitur cãtiue de cuiꝰ signifi catiõe vide bart. in vb. put i extra uag. ad reprimẽ. Ant. Francisc. ¶ De hac dictio ne vt ꝛ put. vide Spe. in titu. de di spu. ꝛ alleg. in. §. fi. in v. sꝫ nnugd iudex. vbi dt qd hec dictio appo sita i rescripto i portat necessita tẽ: ꝛ an sit dictio modalis: vltra dicta bart. i. l. j. in vij. co. ff. de cõdi. ꝛ demõ. vid etiã bar. i. l. qbꝰ diebꝰ in. §. termiliꝰ. eo. titu. ꝛ Bal. in au ten. cui relictum in vlti. co. C. de in dic. vi. vbi ponũt an sit dictio modalis. ꝛ vide etiã bal. i rub. C. d his q̃ sub modo. ꝛ ad de qd q̃nq3 ponit pro sicut: ꝛ q̃nq3 pro ꝙ: vt p bart. in. l. fin. in. j. col. ff. de eo ꝙ cer. loco. ꝛ vide do. Card. in cle. ij. de eta. et qualit. vbi dr qd q̃nq3 ponit i vim cause. ꝛ vide que habent in. c. put. de do. ꝛ contu. ☞ Sebasti. Sapia.

b ¶ Iũcta gl. Illã gl. in. d. cle. appellãti exornat ampliãdo ꝛ limitãdo feli. in. c. cũ ordinẽ. co. vij. versi. ad glo. in cle. appellanti.

c ¶ Quãdo appellaƚ a diffinitiua nõ est necesse exprimere cãm: ad de glo. fi. in. c. cũ cãm. j. e. ꝛ excipe casum sing. vbi ferƚ diffinitiua sup electiõe epi. vid ter. i. c. ꝙuis. iũcta gl. i v. pbabili. de elect. i. vj. vbi est ter. singu. iũcta glo. in ver. in scri. qd a s̃nia diffini. statim est appellãdũ in scriptis. quã gl. alle. d. Ant. hic in vlt. col. lꝫ ꝯriũ ꝓcedat reguľr: vt no. gl. in. c. cordi. eo. titu. l. vi. Aliũ casuꝫ excipe vbi appellaƚ a diffinitiua lata sup notorio crimine p ꝯfessionẽ: q̃m tũc cã ẽ exprimẽda. vid gl. fin. in. c. romana. §. si aũt. v. mãdeƚ. j. co. ti. in. vj. quã gl. alle. ꝛ ꝯmẽdat Ang. in. l. ij. circa pn. C. quo. ap. faciũt no. in. c. cũ spẽli. §. porro. j. e. tertius casus est q̃n causa est ꝯmissa appellatiõe remota q̃m tũc poterit appellari dũmõ exprimat cã appellatiõis dicit hic. d. an. i. ix. effectu cl'e app. remota. ꝛ Pe. de ancha. in. d. c. romana. in. v. col. in duobꝰ locis illiꝰ col. de ap. in. vj. Quartus casus in q̃ in appellatiõe a diffinitiua exprimẽda cã est q̃n tertius cõparẽs ꝓ suo interesse appellat a diffinitiua s̃nia. ita dicit no. Bar. in. l. a s̃nia. p illũ tex. ff. eo. ꝛ idẽ Inn. in. c. cũ sup. de re iud. vbi bo. tex. Et vtrũ in appellatiõe ab interlocutoria habẽt vim diffinitiue sit exprimẽda cã vide per do. Ant. ꝛ istũ in. c. puenit. j. e. ꝛ p Bal. in. l. minoribꝰ. C. d his q. vt indig. et ibi oĩno vide q̃ late de ista cã i appellatiõe exprimenda scribit idẽ bal dus i. c. fi. de ope. no. nun. Itẽ adde qd q̃n appellaƚ ab executiõe s̃nie dꝫ exprimi ꝛ specificari cã in ap. scdm bal. in. l. ab executiõe. i. ij. colũ. C. q̃rũ appel. Itẽ add oĩno qd dicit do. An. in. c. qd ad cõsultatiõnẽ. in. §. col. de re iud. Itẽ adde ꝙ etiã in ꝓcepto iudicis qd facit extra iudiciũ in spectãtibꝰ ad officiũ suũ est necesse exprimere cãm ita firmat do. ant. in c. ad aures. de tẽpo. or. Itẽ ex doctrina bart. in. d. l. a s̃nia. in pn. ꝛ ex dictis do. Ant. ꝛ doct. i. d. c. qd ad consultationẽ. in vij. col. de re iud. inferebat. d. Frã. de are. in voce legẽs singularẽ doctrinã ꝛ cõclusionem qd vbicunq3 ꝑmittitur appellatio exorbitans ꝛ cõtra regulas iuris cõis ibi dꝫ exꝑmi cã i appellatiõe a diffinitiua. Itẽ adde qd q̃n appellaƚ ab iterlocutoria non sufficit appellare vna die ꝛ exꝑmere cãꝫ alio die sꝫ dꝫ oĩa fieri vno ꝯtextu. ita determinat bal. in. l. ij. circa finẽ. C. d epi scop. audiẽ. ꝛ ad hoc alleg. Inno. Io. an. in. c. vt circa. de ele. i. vj. Itẽ add qd si appel. ab iterlocutoria copulatiue exprimit duas causas in appellatione quarũ quelibet per se sufficit appellanti ad victoriã cause sufficit alterã probare. Ad hoc est tex. elegantissimus in. c. significãte. j. e. pro quo bene facit qꝛ traditur in. c. ij. de rescript. Et causam quare in appellatione ab interlocutoria est exprimenda causa in appella. a diffini. non: vide per do. Ant. in. c. ex parte ade. in. j. col. de test. Item adde ꝙ valet priuilegiũ vt possit libere appellare ab interlocuto. sine causa ꝛ sine scriptis ita notan. dicit domi. Anto. in. c. j. in prin. ij. col. de rescriptis.

In pluribus ordinarijs locus est preuentioni: q̃ inducitur per solam citationem.

23 Rescripta principis sunt perpetua: ꝛ non tollũtur nisi per aliud rescriptum.

24 Idoneus non dicitur ille qui aliqua exceptione submoueri potest.

25 Constitutio generalis non extẽditur ad ea ad q̃ specialiter est prouisum. 13.

26 Clausula non obstante: an deroget alicui constitutioni speciali.

27 Iudex a quo non deferens appellationi vel deferens appellationi friuole venit puniendus.

28 Consilium peritorum an teneatur iudex perquirere in decidendis causis.

Iudex potest leges interpretari quo ad causas per eum decidendas.

29 Iudex põt iudicare cõtra cõem opinionem si viderit illam notorie falsam vel posse cõuinci pluribus rationibus.

30 Iudex a quo debet deferre appellationi q̃n dubitat an causa appellandi sit legitima vel non.

31 Appellatio ad quẽcunq3 superiorem debet portari in scriptis.

32 Iudex põt allegari suspectus etiã ꝙ suspicio ꝓuenerit culpa illius q allegat ipsum suspectũ.

Iudex a quo nõ põt allegari suspectꝰ p appellãtẽ nisi posset ꝓbare iudicẽ fuisse sibi cõminatũ.

Metus excusat aliquẽ licet ꝓuenerit culpa sua.

33 Temere appellãs condẽnatur in expensis.

Pene iuris ciuilis an habeant locũ de iure canonico qd in simili casu statuit alias penas.

34 Iudex cui est cõmissa cã appellationis in vno articulo: illo finito potest cognoscere de causa principali: limita vt hic per apostil.

35 Iudex ad quẽ põt de consensu partiũ vel solius appellati cognoscere prius de negotio principali q̃ de articulo super quo fuit appellatum.

36 Per rationem naturalem solam possunt iura limitari ꝛ etiam regule.

38 Causa appellationis ab interlocutoria debet exprimi in specie ꝛ non sufficit in genere.

An sufficiat in appel. ab interlocutoria exprimere vnã cãm in specie ꝛ ałs i gñe. vide remissiue.

39 An teneat appellatio dicendo simpliciter appello ꝛ non dixit ad quem.

Ut debitus. [a] Notabile ꝛ famosum. ca. habens multa noua dicta vtrũq3 ius limitãtia. ꝛ. h. d. in summa. Appellãs ante s̃niam teneƚ exprimere cãm rationabilẽ corã ipo iudice a quo nec admittiƚ exceptio ꝙ priꝰ miserat nunciũ ad sedẽ apostolicã vel ꝙ literas impetrauerat que nõduꝫ sunt iudici presentate. h. d. simpliciter inherendo verbis litere. Nã hec verba vario mõ intelliguntƚ: vt. j. dicetur. Diuiditur principaliter in tres partes. In pma poniƚ duplex cõstitutiõis causa. In scda cõstitutio ibi: statuimus. In tertia quedã ꝓtestatio ibi: saluis. ¶ Casus literalis. Quia frequenter malitiose appellabaƚ ꝛ in grauamẽ alterius partis ꝛ in derogationẽ iudicis voluit cõciliũ vt iudicibꝰ honor debitꝰ deferaƚ ꝛ cõsulaƚ litigatoribꝰ sup laboribꝰ ꝛ expẽsis statuit ergo papa vt si qs corã idoneo iudice cõuenit aduersariũ suũ: ille ad superiorẽ añ s̃niam nõ appellet absq3 cã rõnabili allegata corã iudice a quo appellare intẽdit: sed coram illo iustitiam suã ꝓsequatur non obstãte si dixerit ꝙ ad superiorẽ ꝓ causa illa nunciũ destinauerit aut literas impetrauerit ab eodẽ q̃ nõdum fuerũt iudici delegato assignate: si vero putauerit appellatũ ex causa rationabili corã eodem iudice illã exponat talẽ videlicet q̃ si forte ꝓbata legitima reputareƚ: postmodũ supior de appellatiõe cognoscat: ꝛ si ꝯstiterit minꝰ rõnabiliter appellatũ eũ remittat ad illũ iudicẽ a quo appellauit ꝛ in expẽsis alteri parti condẽnet eũdẽ: si vero appellatio legitima fuerit in cã procedat saluis constitutionibus de maioribꝰ causis ad sedẽ apostolicã deferẽdis. Ber. ¶ No. ex pncipio ꝙ honor debitꝰ est iudicibꝰ deferẽdꝰ. Ex quo infertur qd iudicare est honor. Ad idẽ tex. notabilis in. l. cui muneris. ff. de muñ. ꝛ hono. vbi dicitur qd si alicui cõcediƚ muneris publici vacatio nõ videtur cõcessum ne fiat magistratꝰ: qꝛ pertinet potiꝰ ad honorẽ q̃ ad munera publica. Alibi diciƚ ꝙ est onus vt in. c. pastoralis. in pn. ꝫ. de offi. delega. ibi exoneretur: sed vide gl. in. c. si cõtra vnum. de offi. deleg. li. vj. que dicit qd est honor ꝛ onꝰ. facit. l. munerũ. §. iudicãdi. ff. de mu. ꝛ ho. credo ꝙ in qualibet dignitate pncipaliter versetur onus ad explẽdum onus ꝛ munus publicũ defertur dignitas. vt in. d. §. iudicãdi. ꝛ in. c. qui episcopatũ. viij. q. j. sed ratione eorũ q̃ ministrat debetur sibi honor. Et ita intelligo istum tex. ꝛ alia iura q̃ videnƚ innuere honorẽ esse habere ꝑlaturam vel officiũ iudicãdi. ꝛ vide Archi. qui hoc sentit in. d. c. qui epãtum. ¶ No. scdo superiorẽ debere consulere partibꝰ in officio super laboribꝰ ꝛ expẽsis vitãdis. ¶ † Tertio no. [1] vnam regulam notabilem ꝛ nouã in materia appellatiõis vt non valeat appellatio interposita ante sentẽtiã nisi expressa causa rationabili que si esset ꝓbata deberet legitima reputari. hoc ꝓcedit etiã si causa esset notoria: quia licet notorietas excuset seu releuet ab onere ꝓbãdi: nõ tamẽ releuat ab onere ꝓponẽdi: vt est hodie pulcher tex. in cle. appellanti. iuncta gl. [b] j. eo. ¶ † Ex hoc [2] collige vnã diuersitatem in appellatiõe interponenda ab interlocutoria ꝛ ã diffinitiua nã in appellatiõe interponẽda a diffinitiua nõ est necesse exprimere causam rationabilẽ. vt in. l. scio. ff. eo. [c] ti. ꝛ si exprimit vnã cãm põt postea ꝓsequi aliaꝫ vt ibi ꝓbatur. secus in ap. interponẽda añ s̃niam nã necesse est exprimere cãm nec põt postea prosequi aliã, tũc nõ expssam. vt in. d. cle. appellãti. ¶ † Quarto no. vnã aliã regulã de iure canonico [3] ꝙ ante s̃niam semp põt appellari cã rõnabili exposcente: secus de iure ciuili. vt in. c. sup eo. ꝫ. eo. ꝛ ibi dixi. ¶ † No. vlterius ſm cõem intelle [4] ctũ ꝙ iurisditio delegata põt ꝓueniri p ordinariũ dũmodo litere delegatorie nõdum sint presentate: ex quo habes qd citatus corã ordinario nõ põt dicere ꝙ papa cõmisit cãm illã alteri. imputeƚ em̃ sibi prius literas non ꝓsentauit: ꝛ hoc ꝓcedit ſm doc. etiã si fuerit impeditus in ꝓñtãdo qꝛ litera ista loquiƚ indistincte ꝛ potuit emanare i fauorẽ ordinarie iurisditiõis nisi fuerit impeditꝰ per aduersariũ q postmodũ ipm ꝓuenit corã ordinario ſm Vinc. quẽ sequũƚ cõiter doc. ¶ † Alteriꝰ no. ꝙ cã appel. debet exprimi corã [5]

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Qđ iudex. Vide late per do. And. sicu. in consi. l. incip. illud afferam in medium. col. iiij. in .j. volu.

b ¶ Et hoc per do. Philip. de peru. in vj. colum. facientem in hac materia quatuor conclusiones.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ In mala fide. Vide Abb. i ꝯsi. xix. ver. ad huiꝰ casus. circa si. i. ij. vo. vbi idē firmat

d ¶ Not. plures effectꝰ clausule appel. remo. ⁊ aliuz effectū huiꝰ c̄le vide ꝑ do. ant. in c. ij. j. col. de his q̄ fi. a ma. par. capi. vbi dicit ꝙ qñ in rescri. est apposita c̄la app. remota appellatio nō iustificaꝛ ꝑ oblatione iuxta. c. interpositā. ī. e. aliū effectū vid̄ ꝑ baldū i. l. ij. post pn̄ci. C. de appel. qꝛ si dicta c̄la apponiꝛ i iudicio possessorio: ⁊ tūc opaꝛ vt nullatenꝰ appelletur ēt vbi al's appellareꝛ i aliq̄ casu speciali ampliat eīꝭ natu rā possessorij et remouet obstaculū vt sic aliqd opeꝛ. aliū effectū operaꝛ ƀm eūdē Bal. in ti. ð ꝯsue. recti feud. l. §. quibusdā. qđ ille q ipetrauit cū dctā c̄la nō pōt iuito aduersario renūciare dicte c̄le et velle qđ possit appellari. Idem adde ð hac clau. app. remo. vbi not. bal. i. l. j. ff. de offi. prefec. pret. ⁊ bar. i. l. oēs populi. ff. de insti. et iur. in vlti. q. i. vj. q. pnc. ⁊ do. alex. de imol. in addi. bart. in. l. j. in. §. interdū. ff. qb. ap. pel. non lz. ⁊ do. Phi. de peru. in c. pastoralis. ē. e. vbi poit. x. ⁊. vij. effectꝰ quos operaꝛ ista clau. app. remo. de iure canonico: ⁊ postea qd de iure ciuili. ⁊ vid̄ Ang. i. l. fi. C. de sen. ⁊ inter. om. iudi. in fine.

✠ Sebastia. Sapi.

d ¶ Effectꝰ. Effectus c̄le appellatione remota ēt ponit do. vitalis de gābanis i tracta. clausularū. colū. xv. versi. clausula appellatiōe remota.

iudice a quo ⁊ sic appellatio est interponēda corā ipso iudice. Quid aūt si nō pōt ipliꝰ pn̄tia haberi. doc. dicūt appellādū corā idoneis ꝑsonis. ar. c. fi. ī. e. Sz tu dic melius ⁊ pleniꝰ: vt dixi in. c. suggestū. ē. e.

6 ¶ † Itē no. ꝙ iudex ad quē habet potestatē ꝯdēnādi appellātē irrationabiliter in expēsis: lz ergo appel. minꝰ legitima nō oferat iudici iurisditionē sup principali: defert tñ sup ipso incidēti vt ꝓnunciet sup articulo appellationis ⁊ condēnet in expēsis sicut in simili iudex impetratus ꝑ surreptionē ꝓnunciat super validitate rescripti: ⁊ condēnat impetrātē in expēsis: ⁊ est bo. tex. in cle. j. de rescri.

7 ¶ † Quis autē habebit exequi istā sn̄iam cōdēnatiōis expēsarū dicit Spe. qđ iudex a quo cū ad eū fiat remissio: vt no. in ti. de sen. exc. §. ij. v. qd ergo. Et si iudex appel. omisit hāc cōdēnationē expēsarū iudex a quo reseruabit eā in fine litis: ⁊ istū succumbētē cōdēnabit in oībꝰ expēsis. vt no. Spec. in tit. de expē. §. nūc vidēdū. ver. lz qd si iudex.

8 ¶ † No. ꝙ iustificata appellatiōe ab interlocutoria iudex ad quē succedit loco iudicis a quo: ⁊ ꝓcedit i cā principali sicut fuisset ꝓcessurus iudex a quo. ex iustificaꝛ appellatio si ꝓbaꝛ veritas exceptionis ꝓbabilis corā iudice a quo ꝓposita: vt in. c. interposita. ī. eo. vbi plene diceꝛ de hoc.

9 ¶ † Vltimo no. in ver. saluis. ꝙ in maiorībꝰ causis nō ꝯpelliꝛ quis litigare corā iudice inferiori: qꝛ ille ex natura ipsarū sunt deferēde ad sedē apost. ⁊ q̄ dicant maiores cause. vide qđ leg. ⁊ no. i. c. maiores. ī. ð baptis. ⁊ hoc notabile colligiꝛ ƀm vnum intellectū referendo versi. saluis. ad id qđ fuerat dictū in ꝑncipio vt corā iudice inferiori ꝓsequaꝛ quis cām vsq̧ ad finem. Sed ƀm alium intellectū ƀm quē ille ver. saluis. refertur ad id qđ. ē. fuit dictū vt absq̧ cā rationabili expressa non ꝯpellaꝛ ⁊c. Not. ꝙ in causis maioribꝰ vz ap. ad papā lz non exprimaꝛ cā: nā ipa maioritas cāe est cā sufficiēs ad ipam deferēdā ad supiorē: ⁊ vterq̧ intellectꝰ est bonus in se: sed primꝰ melior.

10 ¶ † In glo. ij. in fi. Item no. gl. in. d. l. si pater. ⁊ in. c. ex tuarum. de purg. ca. in. c. illud. de ꝑscri. vt scz interruptio ꝑscriptionis nō inducaꝛ ꝑ contestationem litis corā non suo iudice habitā. ⁊ cū hac opi. transit Io. an. sz do. Ant. distinguit ꝙ aut est talis prescriptio que solū interrūpitur per lit. cōtest. ⁊ nō ꝑ actū citeriorē tunc ꝓcedit conclusio gl. aut est talis ꝑscriptio que interrumpitur ꝑ aduentum malefidei: ⁊ tunc aut ex tali actu ꝯstituitur in malafide ⁊ interrūpitur prescriptio alias secus: qꝛ hic consideratur potius factū q̄ iuris effectus.

11 ¶ † Aduerte hic opi. do. Anto. posse ꝓcedere vbi supueniſſet malafides: sed ꝑ actum cōtestātis ꝓsumitur malafides que quidem ꝓsumptio surgit ex actu iudiciali: sed cū hic nō tenuerit huiusmodi actus cessat iuris ꝓsumptio: qꝛ cessante cā cessat effectus: vt in. c. pri. nō eñ debet plꝰ operari actus gestus corā iudice nō suo cuiꝰ iurisditio ꝓrogari nō potest q̄ actus extraiudicialis iuxta plene no. in. c. at si clerici. de iudi. Sz denūciatio extraiudicialis nō cōstituit quē in mala fide: vt in. l. si fundū. C. de rei ven. ⁊ parch. xvij. q. iij. pōt. ⁊ no. in. c. si diligenter. de ꝑscri. ergo nec ꝑ istū actum in iudicio nullo gestū. Et ad materiam prescri. interrumpende ꝑ contestationē vel citationem dic vt plenius b no. in. c. illud. de ꝑscri. ⁊ per Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsuc. vel dic saluando opi. d. Ant. ꝙ aut tale quid expssit coraz iudice incōpetēti qđ informare debuit cōsciētiā aduersarij: ⁊ tūc induciꝛ interruptio nō artificio iuris vel virtute cōtestationis cū sit nulla: sed ꝑ supueniētiam malefidei que cōsistit in facto. ar. l. qđ te. in fi. ff. si cer. pet. ⁊ in. c. inqsitioni. de sen. exc. Nā ⁊ informatio extraiudicialis sufficit ad malam fidē imprimenda: ad hoc quod no. Bar. in extrauag. ad reprimen. in ver. ad nunciationē. in fi. ⁊ in. l. accusatus. ff. de adul. ⁊ per dicta sua ibi limita glo. istā in alijs. secus aūt si tantū fieret petitio extraiudicialiter vel corā iudice ita ⁊ taliter ꝙ verisilr nō habuiſſet causare malā fidē: quo casu ꝓcedit illa opi. ⁊ hoc credo voluiſſe do. An. in eo

c qđ dixit interrūpit ꝑscriptionē si ex illo actu cōstitueret in mala fide c alias secus debet eñ distingui vt ꝓdixi ⁊ vid̄ ad materiā qđ dixi in. c. illud. de ꝑscri.

12 ¶ † Et intelligo qñ litis cōtestatio fuit facta corā iudice nō suo ignorāter: vel qñ erat talis iudex cuius iurisditio nō poterat ꝓrogari per consensum partiū. alias cōtestando litē videnꝛ partes prorogare iurisditionē ⁊ valet contestatio: qꝛ ƀm verā opi. ad ꝓrogandū iurisditionē nō requiriꝛ expressus consensus partiū sz sufficit tacitus: vt no. ꝑ Inno. in. c. ad petitionem. ī. de accu. ⁊ ꝑ Bart. in. l. j. ⁊. ij. ff. de iudi. ⁊ dixi plene in. c. significasti. ē. de foro cōpetē. vbi vide.

13 ¶ † In gl. in ver. añ sn̄iam. ibi de appel. post sn̄iam nihil statuit ⁊c. pōdera hoc dictū gl. concludit enim hanc constitutionē nihil de nouo inducere respectu appellatiōis interponēde a diffinitiua: ⁊ hoc facit contra opi. suā in vlti. q. huius glo. in qua tractat vtrū hodie remotio appellationis in iure vel in rescripto posita aliquid opetur. gl. reprobādo opi. Io. and. concludit ꝙ non qꝛ ꝑ istā cōstitutionē semꝑ potest appellari: vbi qs grauaꝛ: sed si nō grauaꝛ nō pōt appellari: hanc opi. glo. tenuerūt antiqui adeo vt curia vt audio sequaꝛ hanc opin. glo. vt no. Hosti. in sum. eo. §. quid sit eius officiū. Sz ipe Host. Io. an. ⁊ cōiter oēs moderniores sequētes tenent ꝯriā sententiā q̄ ꝑfecto videtur mihi verissima vt ꝑ istam constitutionem nihil innoueꝛ virtute illius clausule appellatione remota. Primo ꝑ rationē huius glo. dū dicit quod nihil disposuit hec cōstitutio de appellatiōe interponēda a diffinitiua. ⁊ tūc clarissimū est ꝙ ƀm iura antiqua hec clausula appellatiōe remota operabiꝛ aliqd respectu appellatiōis a diffinitiua vt ꝓbatur in. c. pastoralis. §. ꝓterea. de offi. deleg. Itē scđo cōfundiꝛ opin. glo. ꝑ aliā rationē quā ipsemet allegat in medio sui dum dicit qđ lex noua nō est referenda ad eas species in quibus specialiter ꝓuisum est ꝑ iura antiqua: vt in. l. sanctio legū. ff. de pe. Sed in casu. c. pastoralis. ē. e. ꝓuisum est specialiter circa virtutē illius clausule: ergo hec cōstitutio noua loquens generaliter non faciens mentionem de illa clausula nō debet referri ad eas causas in quibus specifice remota est appellatio: ꝓsertim vt euitetur iuriū correctio ob quā causam iura relaxanda nō sunt imo restringenda neq̧ debent verba iuris capere illum largū intellectū quē alias posset habere si induceretur iurium correctio. Pro hoc bo. tex. in. c. cū dilectus. de consue. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de fil. presby. li. vj. ⁊ qđ no. in. l. non est nouū. ⁊. l. nam ⁊ posteriores. ff. de leg. Nā promptum est iura iuribus cōcordare: vt in. c. cū expediat. de ele. libr. vj. Item ⁊ tertio vbi vna constitutio loquitur in specie alia in genere speciei ꝑ genus non derogaꝛ sed potius econtra siue species sequatur siue ꝓcedat: vt leg. ⁊ nota. in. l. regula generi. de reg. iur. lib. vj. Sed ista constitutio loquitur in genere non faciendo mentionem quādo specifice est remota appellatio. ⁊. c. pastoralis. loquitur solum in ea specie qñ est remota appellatio: ergo hoc. c. nō debet derogare illi: sed potius ecōtra maxime qꝛ absq̧ derogatione iuriū antiquorū hoc. c. operatur maximū effectum quo ad vtrunq̧ ius vt nunquam admittatur appellatio ante sententiam nisi expssa causa rationabili vbi alias poterat appellare absq̧ expressiōe cause: iuxta nota. in. c. pastoralis. ꝓal lega. ⁊. ij. questione. vj. ad romanam. Item tenendo opinio. glo. multa iura de appellationis remotiōe loquētia corrigerētur vt in. c. ij. requiris. ē. e. ⁊. c. j. ē. de rescrip. ⁊. d. §. ꝓterea. ⁊. c. inquisitioni. ī. cum multis similibus. Et multū viget ꝓ ista parte illud. c. inquisitioni. cū emanauerit post hanc cōstitutionē: vnde frustra emanaſſet si virtus huius clausule prorsus fuiſſet sublata ꝑ illud. c. Item nō fuiſſet positum illud. c. in hac cōpilatione: quia resecatis supfluis ⁊c. vt dicitur in proemio. Cōclude ergo quod sicut olim illa clausula opabatur ita ⁊ hodie nō obstāte in aliquo ista constitutione: multum facit ꝑ hac parte theorica Bar. in extrauagan. ad reprimendum. circa concordiam iuris specialis cum generali cum semꝑ vnum ius suppleatur ꝑ aliud. argum. eorum que no. in auē. offeraꝛ. C. de lit. contest. ⁊. l. sciendum. ff. qui satisda. cog. Concludit ꝙ auē. offeraꝛ. generaliter loquens sup satisdatione ꝓstanda limitatur ꝑ dictā. l. sciēdū. licet gl. ibi dubitet.

14 ¶ † Quos aūt effectus operetur ista remotio appellationis aliquid tetigi in. c. pastoralis. ꝓalleg. vbi remisi ad plenius notanda hic: vbi docto. multos effectus enumerant. Et quia materia est quotidiana ꝓsequar oēs

d effectus d. ¶ Primus est: vt non admittatur appellatio nisi in casibꝰ a iure approbatis quod declara. vt dixi in. c. pastoralis. ¶ Secūdus effectus colligitur extra. c. sup questionū. §. si vero. de officio delega.

15 ¶ † Tertius effectus est vt secunde litere non reuocent priores etiā facientes mentionē de illis nisi faciant mentionem de clausula appellatiōe remota in prioribus posita. Ad hoc quod legi. ⁊ no. in. c. ex cōquestiōe. ē. de restitu. spoliato. No. bene hunc effectū. nā ex hoc possumus arguere generaliter quod nunquā secunde litere reuocant priores nisi faciant specificam mentionem non solum de literis prioribꝰ: sed de qualibet notabili clausula apposita in prioribus argumē. in. c. ij. de dolo ⁊ contuma. in. c. postulasti. de rescript. ⁊ in. d. c. ex cōquestiōe.

Quartus

¶ Quartus effectus ⁊ notabilis vt iudex a quo nõ obstãte appella-
tiõe possit suã sniam mãdare executiõi nisi prius appellatio ex certa
sciẽtia recipiat a pncipe vt i.d.§.si vo.al's cessante clausula nõ põt iu
dex suã sniã3 diffinitiuã executiõi mãdare post appellationẽ: vt in.d.
c.nõ solũ.e.ti.li.vj. ¶ Quintꝰ effectꝰ ꝙ vbi iudex nõ deferẽs appella-
tiõi ꝓbabili venit puniẽdus.ij.q.vj.dcreto dixi plene in.c.de pore.s.e.
virtute huiꝰ clausule iudex nõ deferẽs minime punietur: qꝛ nõ peccat
qui autoritate legis seu principis peccat.l.gracchꝰ.C.de adul.⁊.xxiij.
15 q.iiij.qui peccat. ¶ †Sextus effectus colligit ex.c.j.de rescri. ¶ Se-
ptimꝰ habet in.c.ij.de mu.petitio. ¶ Octauꝰ colligit ex.c.super que-
stionũ.§.porro.de offi.deleg. Illũ tñ effectũ nõ operat ꝓprie clausu
16 la appellatione remota: ⁊ dic vt plene ibi nota. ¶ †Nonus effectꝰ qđ
vbi alias appellatio operatur suspensionẽ iurisditiõis iudicis a quo:
virtute huius clausule perdit appellatio istũ effectũ: vt in.d.§.si vero.
dicit tñ hic do.Ant.ꝙ si appellãs a diffinitiua dicit se appellare: qꝛ
vult ꝓbare nõ ꝓbatũ ꝙ admittat ista appellatio: clausula non obstã-
te: qꝛ iste casus est a iure approbatus: vt in.c.cũ Joãnes.de fide instru.
C.de tẽp.ap.l.ꝑ hãc.⁊ sic põt reduci ad terminos.c.pastoralis.s.e.du-
bito an hoc dictũ sit verũ: nã ẜm hoc posset inferri ꝙ ex qualibet pro
babili cã posset appellari añ sniam: qꝛ istud.c.admittit quãlibet appel
lationẽ ex ꝓbabili cã añ sniam: qđ tñ nõ est verũ vt predixi: qꝛ loqui-
tur qñ in cã nõ est remota appellatio. Idẽ dicerẽ ad.l.per hãc.⁊ ad.c.
cum Joannes. Nam parum operatur hec clausula respectu diffiniti-
ue: qꝛ quisqꝫ appellans diceret se velle ꝓbare nõ probatũ qđ videtur
17 esse cõtra mentem dicti.§.si vero.qui loquit indistincte. ¶ †Decimꝰ
effectus notabilis põt colligi ex his que dixi post Host.in.d.c.pasto-
ralis.qđ vbi al's attentata post appellationẽ a diffinitiua reuocantur
ante omnia per viã attẽtati: id est nullitatis ea que attentabũtur pen-
dente ista clausula nõ reuocabuntur per viam attentati: qꝛ tenuerunt
mero iure ex quo iurisditio nõ erat suspẽsa per appellationẽ sed reuo
cabunt per viã querele ex officio iudicis: de quo plenius dixi in.d.c.
18 pastoralis. ¶ Ex his habes plene materiã huiꝰ clausule. ¶ †In gl.
in versi.si dicat.ibi: ⁊ sic correcta sunt illa iura: vult ergo gl. quod iu-
ra loquẽtia de missiõe nũcij sint hodie correcta ⁊ in hoc multũ instãt
docto.maxime Inn.cõclude ꝙ olim missio nũcij poterat habere tres
effectus. Primus in suspẽdẽdo iurisditionem iudicis vt nõ inchoa-
ret ꝓcessum cõtra eũ qui nũcium misit ad principẽ donec rediret nun
cius informaturꝰ iudicẽ de voluntate principis: ⁊ in hoc ista iura an
tiqua sunt correcta ꝑ istũ tex.⁊ in hoc casu ꝓcedit opin.gl. ¶ Secun
dus effectus: qꝛ missio nũcij operabatur qñqꝫ appellationẽ.vt in.c.di
lectus.s.eo.tit.⁊ hodie ille effectus nõ est correctus: non eñ intendit
hoc.c.tollere appellationẽ legitimã. Quãdo aũt missio nuncij habet
vim appellationis: instat hic Inn.clare tetigi in.c.dilecti.⁊ dic vt ibi.
19 ¶ †Tertius effectus colligit ex.c.vnico.j.de peregr.nã accedẽs ad
pa.ex ꝓbabili cã est sub eius ꝓtectione vt interim cã non moueat in
partibus contra eũ ⁊ hoc ꝓcedit ẜm Inno.hic ⁊ bene quãdo quis ar
ripit iter in ꝓpria persona: secus autem si mittit nuncium: tunc eñ li-
cet nuncius sit sub protectiõe apostolica non tamẽ eum trãsmittẽs.
Sed multũ dubito de hoc generali dicto Inno.vtrũ accedẽs ad pa-
pã sit interim sub ꝓtectiõe sua vt silere debeat oĩs processus inchoa
tus contra eũ in partibus rationem dubitãdi mihi pstat tex.no.in.l.
ignorare.C.de resti.mino.vbi patet ꝙ etiã cõtra absentẽ cã reipubl.ꝓ-
ceditur saltẽ ad missionẽ in possessionẽ si non est qui defendat eũdem
ergo fortiꝰ põt ꝓcedi cõtra istũ qui ex priuata cã iuit ad principẽ non
dimittẽdo ꝓcuratorẽ in partibꝰ: vnde satis crederẽ ꝙ iste ꝓcessus pa
rum preiudicaturus nõ debebat silere rõne huius arreptiõis itineris
ad principẽ sed alius ꝓcessus ꝓiudicialis dꝫ silere: ⁊ fortius si de fa-
cto spoliaretur vt obtineat restitutionẽ cõditione illius.c.vnici.⁊ po-
terit esse maxima differẽtia vtrũ intẽtet cõditionẽ illiꝰ.c.an interdi-
ctũ vnde vi: sicut in simili dixi in.c.bone.s.eod. Et iste tertius effectus
20 hodie non est prorsus sublatus sed distinguendũ est: vt.s. ¶ †In ea-
dem glo.ibi: sed iurisditio ordinaria iam cepta ⁊c.no.bene glos.istam
a qꝛ est valde notabilis. Ex qua habes ꝙ rescriptũ delegatorũ non fa
ciens mentionẽ de causa prius cepta corã ordinario etiã per solã ci-
tationem est surreptitium.⁊ ꝓ hoc adduco bo.tex.in simili.in.c.inter
monasteriũ.s.ti.pri.vbi ptꝫ ꝙ secũde litere nõ solũ debẽt facere mẽ-
tionẽ de prioribus: sed etiã de ꝓcessu gesto corã prioribus iudicibus.
Idẽ ⁊ fortius dicendũ est ꝙ facere debẽt mẽtionẽ de ꝓcessu inchoa-
to corã ordinario.ar.in.l.vbi ceptũ.ff.de iudi.nõ eñ est verisimile ꝙ
21 ꝓnceps velit in dubio illi legi ꝓiudicare. ¶ †Et in fi.hec gl.cõcludit
in effectu hoc.c.habere locũ tam in ordinario ꝙ̃ in delegato vel ꝙ de
legata iurisditio possit ꝓueniri ꝑ ordinariũ ante ꝓsentationem litera
rum. Item per aliud rescriptũ delegatorũ secũdo loco impetratũ.
22 ¶ †Unde concludit gl.quod iura antiqua disponentia vt in rescrip.
ad lites stetur date sint hodie correcta ꝑ istũ tex.⁊ quod litere modo
ꝓsentate ꝓualere debẽt.sꝫ gl.j.in verbo assignate.hoc magis restrin-
git vt nõ sufficiant primo ꝓsentate: sed ille preualebunt si sint prime
vel secũde ꝑ quas primo deuẽtum est ad citationem ⁊ ad tex.qui fun-
dat se sup assignatione gl.supplet maxime: ⁊ mouetur ad hoc dicen
dum ꝑ id quod iura disponunt in iuribus ordinarijs.ita qđ inter eos
sit locus ꝓuẽtioni per citationem dũtaxat.s.de
foro cõpe.c.pe.⁊ ꝙ̃uis opi.gl.fuerit cõis tpe suo
⁊ multũ inualuerit vt audio in romana curia: tñ
inspecta veritate hec opi.est euidẽter falsa.nã ꝑ
suppletionẽ nõ debemꝰ inducere iuriũ correctio
nẽ sed potius euitare: vt in gl.c.cupiẽtes.§.qđ si
ꝑ viginti.de elect.li.vj.nec etiã ꝑ similitudinem
rõnis: vt no.Bar.in aut.quas actiones.C.de sa-
crosan.eccl.cũ ergo iura specifice disponãt in iu-
dicibꝰ delegatis vt stemus date literarũ non de
bemus ꝑ idẽtitatẽ rationis seu ꝑ similitudinem
ordinariorũ illa iura corrigere. Itẽ vide rõnem
apertissimã in oppositũ.nã in ordinarijs ideo ex
pectat ꝓuentio per citationẽ qꝛ sunt pares in iu
risditiõe merito locus dꝫ esse ꝓuentioni: vt in.c.
pe.de rescript.li.vj.sed in pluribꝰ delegatis di-
uerso tpe ĩpetratis nõ est eadẽ rõ: qñ litere sunt
surreptitie qꝛ si papa sciuisset de prioribꝰ nõ cõ
cessisset scdas: vt in.c.ceterũ.de rescri.ideo cũ iu
ra vtriusqꝫ partis nõ sint paria nõ dꝫ esse locus
ꝓuẽtioni.vide simile in rescriptis impetratis ad
bñficia: vr in.c.tibi qui.de rescr.li.vj.⁊ faciũt alie
rationes quas.j.allegabo. ¶ Extra gl.reperiun
tur tres opi.nã Host.Uinc.intellexerũt hũc tex.
in ordinario ⁊ nõ in delegato vt cõuentꝰ coram
ordinario nõ possit excipere de literis priꝰ impe
tratis: secus aũt in cõuentu corã scdo delegato
ꝑ iura antiqua: alias si diceremus oppositũ se-
queretur absurdũ ꝙ primꝰ impetrans q forte ĩ
nulla culpa deꝓhẽditur priuaret iure suo ⁊ fru-
straret laboribus ⁊ expẽsis sine cã cõtra.c.satis
peruersum.lvj.dist.⁊ regulã sine culpa.de regu.
iur.lib.vj.licet aliud dicatur in ordinario fauore
ordinarie iurisditionis: pro hoc adducunt fi.lite
re in ver.saluis.nã nulla cã est ita grauis que non
a posset tractari corã delegato pape: ergo ille ver
si.nõ ꝓcedit nisi in ordinarijs. ¶ Scda opi.eorũ
est vt intelligat litera ẽt in delegato sed dꝫ redu
ci ad terminos iuris antiq.s.qñ primꝰ impetrãs
dolo vel negligẽtia vti postposuit literis suis
intra annũ: tũc eñ nõ põt excipere ꝯ ẜm ipetran
tẽ vt in.c.plerũqꝫ.⁊ in.c.si aũt.de rescri.sꝫ certe h
casu q̊ ad hoc nihil noui inducit iste tex. ¶ Ter-
tiũ intellectũ posuit Gof.multũ põderãdo ver
ba litere.dicit eñ hãc lrãm ꝓcedere qñ hñs ꝓo-
b res lras excipit corã delegato vel ordiario de
scdis lris quas tñ adhuc nõ ꝓsentauit iudici de-
legato: secus aũt si priꝰ pñtaret ⁊ postmodũ iret
ad excipiẽdũ: tũc eñ audiret sua exceptio: ⁊ ꝑ
b hoc intellectu bñ facit iste text.in vbo priusꝙ̃ b
fuerũt delegato assignate.dicit tñ se esse solũ in
hac opi. Sꝫ do.Ant.hãc opi.multũ amplectit
lꝫ nihil inducat de nouo. Jo.and.simpl'r recitat.
Sꝫ rñdẽdo ad opi.Host.inꝙ̃tũ inducebat vs.
saluis.vr impugnare opi.Host.dicit eñ ꝙ pon
deratio sua ꝓcederet si diceret hoc.c.loq tm̃ ĩ de
legato: quasi velit dicere ꝙ cũ loquat in ordina
rio ⁊ in delegato põt ꝓcedere illa ꝓtestatio ĩ v.
saluis.respectu ordinarij ⁊ ĩ recitãdo opi. Gof.
vltimo loco vr trãsire cũ opi.sua ⁊ ẜm hũc itel-
lectũ Gof.posset ꝓcedere.ad petitionẽ.d accu.
ꝙ litere fuerãt ibi priꝰ ꝓsentate ꝙ̃ ordinariꝰ in-
choasset ꝓcessum ꝯtra impetrãtẽ: vel dic ꝙ lo-
quitur in cã criminali q̃ principaliter cõmittitur
in fauorẽ publicũ: vnde taciturnitas partis non
põt preiudicare cõmissioni prius facte ꝑ princi
pẽ in fauorẽ publicũ.ar.in.c.studuisti.s.de off.de
le. Itẽ eo ipso ꝙ princeps ex certa scientia com-
mittit cãꝫ certis iudicibꝰ videt eã eripere a ma
nibus ordinarij.arg.c.vt nostrũ.s.e.⁊ eorũ q̃ no.
Inn.in.c.cũ.M.de cõsti.hec opi.multum placet
mihi in ordinario vt etiã ꝑ ordinariũ nõ possit
ꝓueniri impetrãs si ante exceptionẽ suas literas
ꝓsentat iudici delegato.⁊ reddit se paratum re
23 spõdere corã eo: moueor † qꝛ rescripta principis
sunt ꝑpetua ⁊ nũꝙ̃ tollunt durãte actione nisi ꝑ
aliud rescriptũ vt est tex.in.l.falso.C.de diuer.re.
ergo istud.c.inquantũ tollit rescriptũ impetra-
tum scdo dꝫ intelligi stricte vꝫ qñ non vult re-
spõdere corã ordinario nec suas literas ꝓsentare

Sebasti. Sapia.
a ¶ Rescriptũ.vi
de Pau.de ca.in
l.si.C.vt li.pẽdẽ.
⁊ Jaso.in.l.ij.co.
ij.eo.tit.⁊ Feli.in
c.sup lris.col.ix.
v.sexta reg.dpẽ
dentia litis.s.de
rescriptis.
b ¶ Et hũc intelle
ctũ ad istum tex.
credit verissimũ
d.bar.de belč.h
in addi.do.Ant.
mouet ex istis v
bis ĩ tex.positis
priusquã ⁊c.que
videnť velle qđ
postquã fuerint
ꝓsentate poterit
opponi ꝯ scdas
lꝫ scde iam prius
fuissent ꝓsentate.
Itẽ adde hoc qđ
no.do.Ant.in.c.
sane.el.j.in fi.pe.
col.de offic.dele.
vbi dt ꝙ ista de-
cre.ẽt hꝫ locũ in
lris paribꝰ in da
ta.⁊ hunc intelle
ctũ ponit hic ẽt
do.Anto.in.xvj.
co.v.si aũt oppo
suerit ⁊c.quẽ dt
fuisse Gof.ih.c.
⁊ nota vba ipsiꝰ
do.ant.ꝯ canõ.q
quotidie allegã-
tes istũ tex.dicũt
qđ in rescri.ad li
tem attẽdatur in
distincte tempus
presentationis.

recusatio pbari corã epo ipso:nõ enĩz põt negari quin notet
quedã superioritas in cognitione cause appellationis:cum
sit de minore iudice ad maiorẽ ꝓuocatio.vt no.in.c.ij.de con
26 suetu.li.vj.ℭ†Hinc est qꝺ de vicario epi non appellatur ad
epm.vñ cũ vicari⁹ quo ad illam causam non sit maior delega
to non potest ad eum appellari:aut episcopus est absens:et
tunc poterit appellari ad vicarium.argu.l.ꝑallega.si hoiem.
et eorum que no.Jo.and.in.d.c.contra vnum.vbi dicit quod
hoc casu absente põt probari cã recusationis delegati coram
vicario.idem ergo in cã appellationis cum in multis equipa
rentur.vt not.in.c.sup eo.de appel.Non obs.primo membro
qꝺ epi et vicarij est idem tribunal:quia hoc procedit in his in
quibus vicarius hꝫ iurisdictionẽ:non aũt in omnibus vt ptꝫ
ex his que leg.ꝛ not.in.c.lꝫ.ꝑalle.Et hec cõclusio mihi videt
verissima,lꝫ Archi.in.c.ij.de consul.lib.vj.teneat indistincte
appellari posse ad vicarium:ꝛ allegat iura q̃ hoc non ꝓbant:
et per hoc est expedita glo.ij.cũ sua materia.Tertia glo.fuit
expedita cum notabilibus ꝛ cũ his que tetigit in prima glo.
27 ℭ†Oppo.expediẽdo gl.iiij.cõtra tex.in eo qꝺ dicit,sentẽtiã
latã a delegato epi mandandam executioni p ipsum epm:vi-
detur enĩz ꝙ non sit necesse vt pro actu executionis adeatur
ipse eps:qꝛ idem delegatus debet hoc posse:quia ex commis-
siõe cause absolute facta omnia ad cãm cõsecutiuã videntur
esse commissa.de offi. delegati ꝓterea.et.c.ex lrĩs.cum simi.
Glos.ponit.iij.opinio.Quidã enim dicunt p hanc decre.ꝛ per.l.
a diuo pio.ff.de re iudi.delegatum inferioris a principe non
posse suam sniam mandare executioni.seuncdo ponit suam
sniam posse mandare executioni.tertio ponit opi.suam inhe
rendo contrario per iura ibidem allegata.Nec ob.hec decre.
et.l.a diuo pio.quia licet dicant ordinarium exequi:ex hoc
non negant quin possit adhuc delegatus:et hoc dicit Jo.te-
nere.ij.q.vj.quisquis.Tertiã opi.ponit glos.vt distinguatur
an sit presens eps ordinarius ꝛ exequatur ipse nõ delegatus
an sit ordinarius absens:ꝛ tunc exequitur delegatus. Idem
dicit de officiali eius:alias perniciosuꝫ esset hoc obseruare ĩ
distincte qꝺ delegatus non exequatur. Primam opi.qꝺ de-
legatus non exequatur:tenet Innoc.in.c.innotuit.de arbi-
tris.ꝛ multi sequuntur hoc.inter quos est Host.per.l.a diuo.
pio.ꝛ idem sentit Bar.ibi:ꝛ Specu.in titu.j.in fin.et de sen-
ten. excom.§.ij.in fi.

Additio. ℭEt clarius post gl.i.l.ij.ff.de iu.om.
iudi.vbi etiã tenet qꝺ delegat⁹ inferio
ris nõ põt citare realiter[a] neqꝫ torquere testes vel partem[b]
per aut.de testi.§.si vo ignoti.ꝛ cõcludit ꝙ iste delegat⁹ hꝫ
coercitionem verbalem dũtaxat.sic intelligit.l.fi.ff.eod.Non
aũt realẽ vel personalẽ:sed dꝫ pro his recurrrere admaiorem
iudicem:per hec iura que infra allegabo.et videtur tenere
Cy.in aut.q semel.C.quõ ꝛ qñ iudex.Sed Inno.in.c.cum ab
eccliarũ.de offi.ordi.habuit a Jo.xj.q.j.ꝑuenit.dicit qꝺ dele-
gatus exeqtur suã sententiã p iurisdictionẽ quã hꝫ.ideo cuꝫ
delegatus habeat ab ordinario potestatẽ excõicandi ꝛ inter
dicendi ꝛ similia exercendi.C.de iud.l.properandũ.§.sin autẽ
reus.de offi.dele.ex literis.poterit sic ꝓcedẽdo exequi.sꝫ ad
illa iura dici põt ẜm Inn.ibidẽ ꝙ illã potestatẽ ꝛ iurisdictio
nẽ habet ad tuendã iurisdictionẽ nõ ad exequendũ. Ipe ve-
ro Inno.tenet ibi qꝺ ꝓdixi vt possit exequi p iurisdictionem
quã habet:ꝑ iurisdictionẽ quã nõ hꝫ non potest:qꝛ nõ potest
actualiter mittere in possessionẽ.vt.ff.ad muni.l.ea q̃.ꝛ de iu
risd.om.iud.l.iubere cauere.ꝛ hãc opi.recitat Spe.in tit.de
28 sen.ex.§.nũc dicendũ.in prin.ℭ† Inn.alibi vꝫ in.c.dilecto.
j.de verb.sig.sentit qꝺ possit exeq etiã mittẽdo ĩ possissionẽ
cum non solũ delegatus principis:sed etiã inferioris a prin-
cipe possit in possessionẽ mittere ex primo ꝛ secũdo decreto
alleg.c.ij.de do.ꝛ cõtu.ꝛ.c.cũ venissent.de eo q mit.in posses.
ꝛ hãc opi.recitat Spe.in.d.§.nũc dicendũ.in prin.Joã.an.et
Gaspar.de Cal.tenet glos.istam qꝺ exequat maxime qñ infe
rior delegatus est tpalis vel legatus vel delegat⁹:als finita
legatiene vel delegatione oportet papã adiri. ℭJoan de li.
tenet gl.cũ tẽperio Inno.Do.Anto.distinguit qꝺ aut q̃ri-
tur an inferior delegatus possit pronũtiare de exequendo et
mittẽdo:ꝛ dicendũ est ꝙ sic.est enĩ dictũ Spec.in prealleg.§.
nũc dicẽdũ.ꝛ qꝺ no.in.l.inf.in prin.ff.de dã.infec.ꝛ de hoc di
co casum esse hic ẜm vnam lect.idẽ tenet glos.fi.in vlti.ff.de
offi.eius cui manda.est iurisdi.Si queritur an possit exequi
actualiter dicit qꝺ potest per iurisdictionem quã habet:ideo
poterit exequi excommunicando vel interdicendo maxime
in absentia iudicis ordinarij:ad hoc alleg.quod not. Inno-
cen.in.d.c.finali.de offi.delega.et in hoc sequitur opi.Inno-
cen.in.d.c.cum ab ecclesiarum.aut queritur nunquid pos-
sit exequi actualiter mittendo:ꝛ distinguit quod si expresse

ẽ delegata executio poterit acturaliter mittere:ꝛ hoc sentit
Specu.in loco ꝑalleg.vbi cõsuluit ꝙ actualiter ꝛ expresse cõ
mittat sic.Cõmitto tibi cãm ꝛ executionẽ eius:si nõ est spe-
cifice cõmissa executio non poterit exequi.qꝛ non hꝫ hãc po-
testatẽ:qꝛ in gñali comissione non veniunt ea que sunt mixti
imperij:vt dicit Spe.in loco ꝑalle. Do. Card.dicit quod cũ
opi.gl.cõmuniter trãseũt canõiste:sed aliã opi.dicit meliorẽ:
ꝛ melius videt fulciri,per.d.l.a diuo pio.ꝛ hanc decre.ꝛ hec
29 sunt que in hac materia scripta reperio. ℭ†Ego vero lati⁹
expediendo plene materiã sic distinguo:qꝺ aut queritur nũ-
quid vicarius epi possit suã sententiam mãdare executioni:
aut de inferioribus hñtibus iurisdictionẽ ex lege vel ꝯsuetu
dine:aut de delegato ꝓncipis.aut de delegato ĩferioris.Pri
mo casu dico ꝙ põt:quicquid glo.sentiat hic dubitando:qm̃
c vicarius habet ordinẽ[c] et ea que sunt mixti imperij:vt cõ
muniter no.primpaliter p Inn.in.c.suã de offi. vica.ꝛ in.c.
licet.eo.titu.lib.vj.ꝛ in.c.perlectis.xxv.dist.ꝛ ĩ.c.romana.de
offic.ordi.lib.vj.et facit tex.vbi ptꝫ qꝺ de iure vicarius ne-
dũ alios subditos sed etiã ipsos suffraganeos excommuni
care põt:lꝫ ꝓpter honestatẽ sit sibi iterdicta potestas respe
ctu suffraganeorũ:vt ibi no.ĩ gl.ℭ† Et excõicatione est mi
30 xti imperij:vt no.Inn.in.c.transmissam.de elec.ꝛ hoc qꝺ vi-
carius possit:tenet etiã.Jo.and.hic:ꝛ dicit de isto non negã
dum,quin possit:ꝛ hoc intelligo in vicario epi principali qui
facit idem cõsistorium cũ epo:talis enim habet ordinariam:
foranei vero non habent ordinariã sed delegatã:nec faciunt
idem cõsistoriũ cũ episcopo.ℭ† Unde ab ipsis appellatur
31 ad epm:vt no.in cle.ꝛ si principalis.de rescrip.ꝛ per Innoc.
in.c.romana.de his est dicendũ, vt in delegatis:lꝫ posset di-
ci qꝺ cũ sint deputati ad vniuersitatem causarũ cẽseant q̃si
ordinarij:vt.l.cum ꝓtor.ff. de iudi. ꝛ not.gl. in.c.cũ causam.
de appellati.Scdo casu principali.s.de inferioribus prelatis
siue iudicibus.Host.in.c.cũ contingat.j.eo.dicit qꝺ per fide
iussores ꝛ pignora poterit coercere contra quẽ lata est sentẽ
tia iustit. de satisda.tut.§.ij.ff.de da.infe.l.ng.ff.de ven.insp.
l.j.§.quid ergo.vel ordinarius loci hoc exequit.l.a diuo pio.
ff.de re iudica. sicut exequitur sniam arbitri.ff. de arbitris.l.
iij.§.j.ꝛ de re iudica.l.ait ꝓtor.in princ.ꝛ no.s.de arbitris.ca.
per tuas.Sꝫ est aduertendũ:latius enim debemus conside
rare iurisdictionẽ quã habẽt tales. ℭ Quidã enim sunt ven
dicantes sibi nudã coercitionẽ absqꝫ iurisdictione:vt paren-
tes ꝛ dñi:ꝛ maritus erga familiã ꝛ vxorem:ꝛ de talibus non
est tractandũ : quoniã tales agunt de facto nec oportet eos
exequi sententias cum eas ferre nõ possunt.quidã sunt ven-
dicãtes sibi iurisdictionem fori penitẽtiales:vt curati ꝛ tales
nihil exequũtur:sed interdicte compellunt ad satisfactionẽ
non reuocando sententias generales quas tulerũt nisi ꝓus
satisfaciant.de offi.ordina.si sacerdos ẜm vnam lecturã.Alij
vẽdicãt sibi iurisdictiõem simplicẽ:ꝛ teles possunt proprias
sententias exequi ea potestate iurisdictiõe quam habẽt:po
testate vero quã non hñt.nõ:vnde peterunt indirecte exequi
proprias sententias subtrahẽdo redditus vel distributiões.
non enim possunt exequi actu mittẽdo in possessionẽ vel ma
nu militari auferendo:qꝛ talia sunt mixti imperij que infe
rioribus non competunt:vt.l.imperiũ.ꝛ.l.iubere cauere. ff.
de iurisdi.omnium iudicũ.pignorare etiam possunt vel fi-
deiussores compellere ad hoc quod not. Inno. ĩ prealleg.c.
cum ab ecclesiarum.de quo in spec.de senten.excommuni.§.
nunc dicendum.in prin.Item priuãdo ab vniuersitate:ꝛ in
similibus:vt in.c.ex literis.de ꝯstitu.vbi text.vel inuocabũt
auxiliũ potestatis seu alterius iudicis.arg.ĩ.l.episcopale.C.
de epi.audien.ꝛ qꝺ ibi not.de offi.ordi.c.j.ꝛ no. Bar.ĩ.d.l.a
diuino pio possunt ergo isti inferiores leuem mulctã ĩdicere
cogere cũ pignoribus ꝛc.nõ autẽ actualiter mittere. Et hec
faciunt ad questionem nunquid rector scholariũ possit suã
sentẽ tiam mãdare excutioni.Spe.in tit.de sen.excõ.§. nunc
videndum.ver.qd de sen.Doc.tenent ꝙ ordinarius illã exe
quitur.alleg. auť . si qs litigantium.C.de epis.audiẽ.Jo.an.
recitat ibi aliquos doc.legũ tenere magistrum vel doctorem
sententiam posse exeq si hꝫ scolaris bona.Si vero nõ hꝫ bo
na vel nõ sufficentia ad requisitionem magistri exequitur is
in cuius territorio hꝫ bona:vt ĩ.d.l.a diuo pio.postea Bar.
ibi dicit ꝙ rector potest exequi sententiã suã denegãdo suã
iurisdictionẽ vel priuãdo ab vniuersitate vel similibus: vel
inuocãdo auxilium alterius iudicis:ꝛ idem dicit de docto-
re ꝛ alijs non habentibus familiam.Ego puto.qꝺ inspecto
iure communi ẜm qꝺ habẽt doc.seu rectores merũ ꝛ mixtũ
imperium ꝙ cognoscere possint de causis criminalibus.vt
in authen.habita.C.ne filius pro patre.vbi etiã per glo.re-
ctor potest.actualiter mittere in possessionẽ seu actualiter

Zacharias.
a ℭCitare realiť. Adde ꝙ Sali.in l.ij. ff.de iu.oim i tenuit qꝺ etiaꝫ. nec delegat⁹ prin cipis ꝛ male ẜm do.Alex.ibi p iu ra ꝛ rõnes p eum signatas no.car. in cle.j.q.ij.de iu-diciis.ꝛ in q̃stum. dicit iste talẽ de-legatũ inferioris legatũ inferioris a principe nõ pos se torq̃re aut com pellere testes vel partẽ,dic hoc esse verũ nisi habeat spãlem cõmissio-nem:vt not.Car-din.in cle.j.in.iiij. q.de offi. delega.
Sebasti. Sapia.
b ℭUel partẽ.Li-mitať tñ singula riter qñ fieret ꝑ sonalis coercitio: suspecto de fuga put declarat Fe-li.in.c.ij.j.de ho-mici. Sed ꝯtrium tꝫ.do.Frã.curti⁹ senior in trac.se-questrorũ.i.xvij. q.ꝛ Decius ĩ ꝯsi. lxxv.col.iij.
Sebasti. Sapia.
c ℭ Ordinariam. Uid.Bar.ꝛ An-ge.in.l.ꝓcipim⁹. in ꝑn. C.de app. cũ allegatis p.d. Jas.in rub.ff.de offi.eius cui mã. est iurisdic.col.ij. Uñ.tu autẽ vltra oẽs cononistas.

a ¶ Et ad istã gl.
vide etiã.d.ant. ĩ
c.j.de ꝯsti.in.viij.
col.ꝛ Ang.in ꝯs.
clxxxj. ꝯcludētē
ꝯ ipsum do. ant.
ꝛ Sebasti. Sapia.

b ¶ Judicē. Vide
Joã.de ana.in. c.
tua.in.v.col.j. de
vsuris.vbi dt qd
opi.vni⁹ prefert
opinioi cõmuni
qñ fulcit opinio
nib⁹ rõnabilib⁹.
vid dci.ĩ ꝯs.xxiij.
co.vl.vsi. nõ ob
stat si dicat.ꝛ Ja
so.i.l.vt vim.col.
pe.ff.d insti.ꝛ iu
re.ꝛ Fel.i.c.j. col.
pen.s.de constit.

c ¶ Add qd illud
qd dicit h gl.iudi
cē appellationis
ab iterlocutoria
cognoscere d to
to negotio pnci
pali nõ pnuntiat
bñ appellatũ est
verum nisi iudex
ad quē male pro
nũciasset in casu
vald dubio p pa
pã nõ deciso: qꝛ
tunc lꝫ iudex ad
quē pnunciet bñ
appellatũ nõ de
uoluit ad eũ co
gnitio sup nego
tio pncipali, hoc
fuit sĩn dictũ abb.
antiq i.c.dilecto.
d test, quē refert
ꝛ seqt ibi.d.ant. ĩ
ij.co. qd ppetuo
tene mēti qꝛ val
de singu. limita
hãc materiã. Se
cũdo limita etiã
alit.vt p.d. ant. ĩ
d.c.dilecto.in. ij.
col. tertio limita
vt sin.p.d.ant.i.d.
c.dilecto.vbi oi
no vid.d.bart.de
bel.qrto limita h
verũ qñ appellat
a iudice ordina
rio sꝫ si ꝯ sniam
arbitri peteret
restit. ĩ iteg.corã
ordinario lꝫ ꝯce
deret restitutio
nē in integrũ. tñ
sup pncipali ne
gotio qd vētilat
corã arbitro nõ
poterit iudicare
si alid dductũ fue
rit ita eleganter
dterminat.d.ant.
in.c.cã.i.iij.co. de
rest.i inte. Quin
to limita h nõ p
cedere qñ appel
lat rõne certe ex
ceptiõis sup icõ
petentia iurisdi
ctiõis qꝛ tũc lꝫ iu

ꝛ per istũ text.limita illã.l.falso.sed respectu iu
dicis delegati credere ꝙ iura antiqua non sunt
24 immutata moueor multis rõnib⁹. ¶ † Primo
qꝛ tex.in principio loquit de cõuēto corã iudice
idoneo si iudex impetrat⁹ p scdas lrãs surrepti
tias.nõ põt dici idone⁹: nã ille est idoneus q nul
la exceptione repelli põt: vt est tex.iũcta gl. in.c.
j.de testi.facit qd no.in.c.j.de consang.ꝛ affi. ad
duco tex.no.in simili in.l.si dari stipulor.ff.d ver.
obli.vbi dicit ꝙ id qd exceptiõe repelli põt ha
25 bet quasi pro nullo. ¶ † Scdo moueor qꝛ cõsti
tutio gñalis non dꝫ referri ad illa negotia qbus
specialiter p alias leges puisum est: vt in. l. san
ctio legũ.ff.de pe.sꝫ multa iura specifice puidēt
sup validitate primi rescripti cõtra secũdũ: vt ĩ
d.c.ceterũ.cũ multis similib⁹.ergo hec ꝯstitutio
gñaliter loquēs non dꝫ extēdi ad scdm delegatũ
impetratũ per surreptionē: maxime cum corre
26 ctiõe tãtorũ iuriũ. ¶ † Pro hoc facit optimũ
dictũ Bar.s.in extrauag.ad reprimendũ in ver.
legibus.vbi plus dicit qd si in scda lege genera
liter apponit clausula nõ obstãte quacunqꝫ lege
nihilomin⁹ nõ corrigit legē specialē: sed dꝫ limi
tari fm illã ꝛ puidebit lex noua in specieb⁹ non
puisis nisi diceretur in lege generali nõ obstãte
quacũqꝫ lege que in totũ vel in partē huic legi
possit esse ꝯria: qd singulariter notabis propter
statuta ꝛ pprie in statuto loquit ibi Bart.ꝛ ad
ducit.d.l.sciendũ.cũ aut.offerat.cũ ergo istud.c.
nõ facit specifice mentionē de legato impetra
to p literas surreptitias: sed loquat generaliter
intelligatur de omni iudice tã ordinario q̃ dele
gato ita tñ non tollantur iura specifice disponē
tia de secũdo delegato obtēto per surreptionē.
Tertio facit id qd dixi in precedēti articulo vt
iura restringant ne inducat iuriũ correctio legi
tima cã restringēdi legē ꝛ statuta est qñ quis pu
niret seu priuaret iure suo sine legitima causa et
alius caperet lucrũ sine iusta cã: vt pbatur in. l.
vt gradatim.ff.de mune.ꝛ hono.ꝛ in.l.ij.C.de no
xa.ꝛ est theorica Bart.in.l.oēs populi.ff.de iust.
ꝛ iure. Sed in casu nro si litera intelligeret de se
cũdo delegato impetrato p literas surreptitias
priuaretur primus impetrãs sine cã legitima: ꝛ
secũdus impetrãs ex improbitate sua ꝛ p surre
ptionē cõsequeret cõmodũ qd non est dicendũ.
¶ Ultimo adduco istũ ver.saluis.scdꝫ qd addu
xit Hosti. Nec ob.rñsio Jo.an.qꝛ fm illã ista ex
ceptio posita ĩ versi.saluis: nõ pprie fieret a pce
dētib⁹: ergo p improprietatē nõ debemus indu
cere correctionē iuriũ vt.s.dixi. Conclude ergo
tex.pcedere in omni iudice ordinario ꝛ delegato
dũmodo sit als idone⁹ vt nõ corrigant iura an
tiqua inquãtũ fieri põt. ¶ Jn gl.in ver. ex rõna
bili cã ibi sentētiabit iudex fm qd sibi videt ꝛc.
gl.non declarat in quo iudice hoc pcedat. Ad
uerte lati⁹ ꝙ in cã appellatiõis cõcurrũt q̃tuor
persone.s.appellãs: appellat⁹: iudex a quo ꝛ iu
dex ad quē.ꝛ quisqꝫ illorũ fm qd tãgit eũ hꝫ iu
dicare ꝛ discernere an cã appellatiõis sit pbabi
lis. Appellãs eñ hꝫ hoc infra se discutere ne te
mere appellet. Appellat⁹ discutiet an appella
tionē debeat recipere vt in.c.interposita.j.e.ꝛ.c.
27 sepe.s.e. ¶ † Judex a quo: quo ad effectũ deferē
di: nã si nõ defert legitime appellatiõi venit pu
niēdus: vt in.c.de priore.s.e.ꝛ in.l.qm iudices.C.
eo.si defert appellationi friuole etiã puniri dꝫ.
ij.q.vj.sunt quorũ.versi.sed si quis.vide gl. in.c.
cũ appellationibus.eo.ti.lib.vj.que dicit talē iu
dicē cõmittere ratũ ꝛ hoc tñ quicquid senserit
do.Ant.iudex ad quē habet finaliter iudiciali
ter discernere ꝛ sentētiare an appellatio legiti
ma ꝛ si min⁹ bñ pnũciauit poterit ab eo scdo ap
pellari: vt in.c.snia.j.e.ꝛ de hoc vide Spe.e. ti.§.
28 nũc dicam⁹.vsi.j. ¶ † Jn ea.gl.ibi: habita tñ col
a latiõe sapiētũ. No.gl.ª ꝙ iudex in dubio dꝫ con
ferre cũ peritis iuris. Sed nunquid teneat vide
Spec.in locis palle.qui dicit qd si iudex nõ vult
deferre appellatiõi põt appellãs sibi supplica
re vt habeat consiliũ cũ peritis ꝛ si denegauerit

põt legitime appellare: qꝛ videt eũ in hoc gra
uare: ꝛ hãc opi.sequit do. Anto.hic. Sꝫ aduerte
qꝛ Spec.ibi refert opi. Vin. ꝯriã vt iudex possit
sequi simpliciter iudiciũ suũ: ꝛ illa opi.pl⁹ mihi
placet qꝛ nõ repio iure mihi cautũ ne iudex ad
hoc astringatur, imo potius iura innuunt cõtra
riũ: vt in.l.qualē.ff.de arbit.ꝛ in. c. ad nostrã. de
consue.facit qd no. Jnn.in.c.cũ speciali.j.eo. vbi
notãter dicit quēlibet iudicē posse leges inter
pretari quo ad causam p eũ decidendã. Ad idē
l.vnica.C.de pfe.qui in vrbe constantino.libr.xij.
29 ¶ † Et adde singulare dictũ Joã.an.semp mēti
tenendũ in.c.j.de constitu.s.in fin.vbi dicit iudi
b cem^b posse iudicare ꝯtra opi.cõmunem doc.dũ
modo illa cõmunis opi.sit notorie falsa vel pos
sit conuinci pluribus rationibus qd iudex boni
30 ingenij poterit arbitrari. ¶ † Jn eadem glo.ibi:
in tali dubio deferat appellationi. No.glo.quod
vbi dubitat de legitimitate cause appellãdi iu
dex ppter reuerētiã superioris dꝫ appellationi
deferre.ꝛ idē no. Jo.an.in.c.si a iudice.e.ti.li.vj.ꝛ
vide Jnno.in.c.pastoralis.§.pterea.de offi.dele.
31 ¶ † Jn fi.gl.no.glo.nam relata ad text. videtur
velle ꝙ appellãs ante sentētiam ad quēcunqꝫ su
periorem etiã citra papã tenetur hodie appella
re in scriptis per.c.j.eo.tit.lib.vj.ꝛ sic sentit illud
ca.nõ inducere in hoc specialitatē in papa d quo
32 vt ibi notatur. ¶ † Jn gl.in verb.si minus ibi: ex
culpa ppria processit. No.bene hanc gl.que sen
tit quod si iudex est suspectus parti ex ppria cul
pa partis non põt recusari vt suspect⁹ ꝛ hoc vi
detur sentire Jo.an.dum alleg.l.itaqꝫ fullo.ff.de
fur.vbi dr ꝙ ex improbitate sua nemo dꝫ actio
nē cõseq.sꝫ do. Ant.hoc dictũ impugnat qꝛ non
est curandũ vñ pcessit suspicio: dũmõ als legiti
me sit pti suspect⁹: ꝛ hoc veri⁹ credo: nec credo
ꝙ gl.ꝛ Jo.an.senserũt ꝯriũ: sꝫ pcedũt dicta eoꝝ
habito respectu ad casum, ca.qñ solũ allegat su
spicionē qꝛ irrationabiliter appellauit ab eo: et
p hoc facit qd dixi in.c.scdo reqris.s.e.vbi post
oēs doc.dixi partē posse recusare iudicē si hꝫ eũ
suspectũ: qꝛ est corriualis iudicis ꝛ sic suspicio
orta est ex facto partis ꝛ ex illicita cã. Ad idē in
simili.l.nec timorē.ff.qd me.cau.vbi patet ꝙ ex
cusat qs ab his q̃ gessit p metũ: lꝫ culpa sua de
derit cãm metui.facit qd no.in.c.veniēs.ĩ.de spõ
sa. Cõclude ergo ꝙ ista sola cã de qua in text.nõ
est sufficiēs cã ad recusandũ iudicē: qꝛ iudex di
scretus non puocat ex appellatiõe sed si posset
pbare iudicē fuisse cõminatũ appellãti tunc sa
33 tis poterit recusari.ar.in.c.seq.ꝛ hoc no. ¶ † Jn
gl.in ver.expēsis.in fi.dicit Jo.an.post doc.anti
quos ꝙ calũniose appellãs vltra cõdēnationez
expēsarũ cõdēnabit in quinquaginta libris au
ri: vt in.l.ab executiõe.C.quo.ap.nõ re.ꝛ in crimi
nali cũ perdita lite notat infamia vt in.l.a pcon
sulibus.C.eo.ꝛ ita trãseũt moderniores recitan
do. Aduerte bñ practicã.nã ex hoc sentiũt doc.
ꝙ de iure canonico habēt locum ipse pene lega
d les ꝛ facit qꝛ nõ reperit cõtrarium dispositũ de
iure canonico sꝫ ꝯtrariũ tenui in.c.ij.s.eo.vbi pa
pa tñ redarguit illũ temere appellãtem. Jtem
facit.c.rephēsibilis.ꝛ istud.c.vbi simpliciter pa
pa mãdat appellantē temere ꝯdēnari in expēsis:
limita tñ scdm ea q̃ dixi in.c.cũ parati.s.e. Hanc
opi.vcꝫ ꝙ nõ pcedãt ille pene canonice reperio
tenuisse gl.iuris ciuilis.in.l.j.ff.a quib.app.nõ lꝫ.
sentit Cy.in.l.eos.C.e.ti.nouissime reperi Spe.
hoc idē apte sentire in.d.§.nũc dicamus.v.j.qd
bene no. Et vide in simili ho.gl.in.c.j.ꝛ ibi p Jn.
de reb⁹ eccle.non alie.lib.vj.nam iura ciuilia va
rio modo disponũt super alienatiõe rei ecclesia
stice: vt in.l.iubemus.ꝛ in aut.hoc ius porrectũ.
C.de sacrosan.eccle.sꝫ qꝛ iure canonico introdu
xerũt certã formã nõ ita difficilem sicut ius ciui
le: vt.xij.q.ij.sine exceptione.stam⁹ iuri canonico
ꝛ non ciuili: nec suppletur ius canonicũ per ciui
34 le: ita in proposito. ¶ † Jn glo.ᶜpen.in fin. Sed
c queritur nunquid idē sit in delegato ad causam
d appellationis vt finito articulo appellatiõis ab
interlocutoria

der appellatiõis
pnuntiet bñ ap
pellatũ nõ deuol
uit ad eũ cogni
tio negotij pnci
palis qꝛ si appel
lãs ꝯseqret dãnũ
qd est ꝯ intentũ
suũ ad h ē casus
sing.ꝛ nou⁹ in. c.
olim.ĩ fi.maxime
iũcta ibi gl.in fi.
de excep.qd tene
menti ꝛ hec apte
ꝛ clarissime fir
mat.d.Ant.post
Pet.ꝛ Abb.an
tiquũ i.d.c.olim.
in vl.col. An aũt
iudex appellatio
nis ab iterlocuto
ria possit cogno
scere d cã princi
pali ex progatio
ne partiũ anteq̃
pnũciet bñ appel
latũ. Dic ꝙ nõ.
ita firmat domi.
An.ĩ.c.pe.in. xij.
col.d off.delega.
Jtē add ꝙ in bñ
ficialib⁹ quelibet
appel.siue a diffi
nitiua siue ab in
terlocutoria de
uoluit icõtinenti
negotiũ pncipa
le.qd nõ ē ĩ alijs
causis ita firmat
Jmo.post gl. fi.ĩ
c.j.in vlt.colũ.de
appel. qd tamen
intellige verũ qñ
appellat ad pa
pã fm formã. c.
cordi.d app.ĩ.vj.
ꝛ qd not.do.in. c.
cupiētes.§.j.in.j.
co.de ele.in.vj.et
an dispositio ista
ēt habeat locũ d
iure ciuili: vid la
te p bar.in.l.eius
q.in.vj. qd. ff. de
app. reci. vbi vi
det ꝯcludere qd
sic.itē adde oĩno
gl.ij.q.vj.§.si.

d ¶ Et vide pau.
de lea.hic ad fi. ꝛ
p Jmo.i.l. iudex
posteaq̃.ff.de re
iu.cũ ꝯcor. ꝛ do.
ĩ.c.cordi.§.post h
circa prin.de ap
pel.li.vj.ꝛ gl.ĩ.c.
scdo requiris.§.
j.s.eo.ti. ꝛ de ista
q̃stiõe.vide opt.
tex.ĩ.c.olim.in fi.
de excep.vbi tex.
videt pbare qd
nõ.sed in ꝯriũ vi
detur tex.in.c.ex
parte.el.ij.in fi.ꝛ
in.c.significãtib⁹
in fi.s.eo.sed ista
ꝯtrarietas soluit
ex distictiõe do.
Anto.hic.

Sebast. Sapia.

a ¶ Rationē naturalem. vide Jas. i. l. quoties. in. vij. limita. C. d rei vēdi. vbi dicit ꝙ, dictū naturale ita debet mouere iudicē sicut lex. ꝛ vide abba. in. c. suggestum. ꝛ que ibi scripta sunt. s̄. eo. ꝛ Abb. i. c. ppo= suit. col. ij. s̄. eod.

b ¶ Cū appellaꝫ ab iterlocutoria dꝫ specifice exprimi cā appellationis lꝫ cā causenō sit exprimēda vt hic per do. Ant. i v. colū. ꝛ per eūdē in. c. ex parte. i pe. col. s̄. e. ꝛ p Ang. in. l. j. ff. de liber. ꝛ post. bal. i. l. minoribꝰ. C. de his qb. vt indi. q: vbicūqꝫ est aliqd exprimēdum ex forma nō sufficit ꝙ exprimatur p relationem. vt dicit do. Ant. in ca. ab excōicato. in. vj. col. de rescri. per text. sing. in. c. clericus. de iureiur. ꝛ idem etiam. d. Ant. in c. accedēs. j. in. iiij. colum. vt lite nō contesta.

Sebasti. Sapia

b ¶ Nomiatim. an sufficiat exprimere cām grauaminis gnāliter ꝛ p relationēꝫ ad acta late tradit decius in. c. cōsuluit. col. j. ꝛ ij. s̄. eo.

c ¶ Adde harchi. in. §. anteriorū. versic. illo. vcꝫ. ij. q. vj. vbi dicit quod si qs dicas simpliciter appello itelligiꝫ appellasse ad proximū superiorem nō ad papā: ꝛ ita dicit sentire Bar. bur. in suis questionibꝰ. q. incip. item esto quod aliqs ꝛc. et qō valeat appella. cū diciꝫ appello ad iudicē competentē tenet bal. in. l. cum proponas. circa finem. C. d bo. auto. iud. poss. ad hoc quod no. ibi glos. super quo vide arch. in c. si delegatus. ad fi. apparatꝰ d offic. delega. in. vj. ꝛ vid h. d. ant. i. xix. col. circa prin. qō

interlocutoria possit cognoscere de cā principali specialiter sibi non delegata. gl. ij. q. vj. in fi. tenet quod sic. Et idem Host. ꝛ Inn. hic alleg. c. raynutius. j. de test. Uin. tenet cōtrarium nisi aliud habeat forma rescripti. Jo. an. dicit aduertenda verba rescripti. Fede. cōsi. lxxij. sequitur opi. Uin. do. Ant. sequitur primam. ar. c. prudentiam. in fi. de offi. deleg. ꝛ hec opi. videtur communis ꝛ verior nam causa principalis venit accusatorie ad cām appellatiōis. arg. hic cōmisso ergo principali vr̄ commissum omne consecutiuum maxime ne partes habeant ire per diuersos iudices: ꝛ bene facit tex. in. d. c. prudentiam.

35 ¶ † Extra gl. quero de q̄stione notabili nunquid indistincte iudex ad quē habeat cognoscere prius de articulo appellationis. Inn. hic ꝛ communiter doc. sequentes dicunt ꝙ nō: sed potest appellatus petere vt omisso articulo appellationis cognoscatur de p̄ncipali p iudicem ad quem per. c. cordi. eo. tit. lib. vj. Et q̄ q̄ illud cap. videatur loqui in appellatione interposita ad papam. idem tamen dicunt doct. eadē ratione in appellatione interposita ad quencūqꝫ superiorem: dummodo possit adiri per viā querele: vt est legatus pape: vt in. c. j. de offic. dele. Sed in alijs superioribus qui nō possunt adiri per viā querele vt in archiepiscopo respectu subditorū epī non habet locū illud dictum ad hoc. c. romana. eo. ti. lib. vj. nisi iudex a quo detulerit appellationi: q: tunc hoc procedit in quolibet superiore: nam per dilationē fuit transfusa iurisditio in superiorem. in. d. c. cū appellatiōibus. Nec obst. text. in. d. c. cordi. in eo ꝙ dicit de cōsensu partium ꝛc. debet em̄ suppleri id est de cōsensu appellantiū. imo plus dicit Cōpo. in. c. j. de elec. vt etiā inuito appellatore possit appellatus hoc petere: q: in hoc versaꝫ tm̄ fauor appellantis vt prius cognoscaꝫ de articulo appellatiōis nec habet appellās de quo cōqueraꝫ cū per appellationem expectat iudicium iudicis ad quem ita ꝙ pōt sibi dici qō queris intus habes: vt no. in. c. sup qōnum. §. porro. de offic. deleg. item sentit gl. in. d. c. cordi. vt habeat locū in quolibet superiore qui potest adiri p viam querele. d. Car. tenet oppositum vt solum habeat locū in papa q: licet legatꝰ potuisset adiri in principio per viam querele tm̄ ex quo cā est cepta coram iudice inferiori non debet ab eo causa euelli nisi prius appareat appellationem esse illegitimam arg. in. l. vbi ceptum. ff. de iudi. Sed prima opi. plus mihi placet: nam. l. vbi ceptū. habet locum parte resistēte: nam si partes nolūt ꝓsequi coram illo iudice nō possunt per iudicem cōpelli: ex quo est cā priuata. arg. in cle. q̄ diu. eo. titu. in. c. oblate. s̄. e. ꝛ in. l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dam. infecto. solum em̄ debet iudex intēdere vt partes concordentur. l. j. ff. de no. ope. nun. nō ergo potest excipere ꝙ cā fuit prius cepta corā eo.

36 ¶ † Et ex
a his no. ꝙ per rationē naturalē[a] possumus restringere verba legis: nam illud. c. cordi loquiꝫ de consensu partium ꝛ tamen restringitur ad consensuꝫ appellati tm̄: q: appellans non habet de quo cōqueratur dūmodo prius reuocetur grauamē propter ꝙ fuit appellatum ꝛ hoc bene notabis: facit qō no. idem Jo. an. in. d. c. j. ꝛ vide bon. gl. in simili in auꝫ. vt mā. debi. que dicit ineptū esse nō fallere regulā per rationē naturalem ad idē optime facit. l. scire oportet. §. sufficit. de excu. tut. vbi allegatur iustitia naturalis: ad limitationē iuriū precedentiū: ꝛ etiā est tex. in. c. scđo requiris. in fi. s̄. eo.

37 ¶ † Glo. fin. dicit ꝙ que sunt cause que ad sedem apostolicaꝫ sunt referēde dic vt no. in. c. maiores. de bap. ꝛ dicitur in. c. qō translationē. s̄. de offic. le. vbi vide per doct. et ibi plenissime dixi.

38 ¶ † Ulterius extra gloss. queriꝫ an sufficiat exprimere causam in genere videlꝫ appello q: modo grauastis. Sol. dic ꝙ nō: sed dꝫ exprimere causas grauaminis noiatim[b] ꝛ specialiter: vt satis ꝓbatur hic ex mēte litere: ꝛ clarius hodie in cle. appellāti. eo. tit. An aūt sufficiat exprimere vnā causam ꝛ generaliter alias causas que colligūtur ex actis vide p Pau. in. d. cle. appellāti. ꝛ per do. de Ro. deci. vij. ¶ Que aūt requirātur in appellatione aū sniam vide per Arc. ij. q. vj. nō ita. vbi multa enumerat. vide latius per Jo. and. post Host. j. e. dilecto.

39 ¶ † Ultimo quero qd si appellans [c] dicit simplr
c appello, ꝛ nō dicit ad quē: dicit Jo. an. ꝙ dꝫ intelligi de primo. Et idē dicit si dixit appello ad maiorē ꝛ remittit ad Spec. de app. nunc tractemus. ver. quid si quis. ꝛ se. Hec in dubio puto vera de iure ciuili f̄m ꝙ appellari nō pōt etiā ad imperatorem omisso medio. l. imperatores. ff. eo. sed de iure canonico f̄m ꝙ potest appellari ad papam ꝛ ad legatum omisso medio pōt satis probabiliter dubitari cum talis generalitas pariat obscuritatem: vide quod dixi in. c. ij. s̄. eo.

1 Judex a quo est appellatum si reuocauit grauamen: pōt super causa principali procedere: nisi dtulerit appellatiōi quo casu nō p̄t reuocare. 15.
2 Causa cessante an ꝛ quando cesset effectus.
3 Interlocutoria potest reuocari per illum qui dedit tam si est ordinarius q̄ delegatus: etiam si ab ea fuerit appellatum. 4.
5 A grauamine verbali ꝙ in futurum posset preiudicare potest appellari. vide. j. nu. 8.
6 Consilium siue propositum mutare in melius: sapientem decet.
7 Libere: ista dictio denotat quod non exigatur alterius consensus.
8 Judex an possit recusari suspectus ex aliquo verbo quod protulit minatorie.
Inimicus presumitur aliquis si aliquando non salutat.
9 Interlocutoria: an transeat in rem iudicatā tam respectu partis q̄ respectu iudicis. 17.
10 Interlocutoria pōt per iudicem qui tulit reuocari: regulariter fallit in casibus de quibus hic.
11 Interlocutoria habens vim diffinitiue nō potest amplius reuocari: vel si per eam finiatur officiuꝫ iudicis. 12. intellige vt ibi.
13 Interlocutoria non pōt amplius reuocari si fuerit ab ea bis appellatū ꝛ semp fuerit confirmata.
14 Interlocutoria non reuocatur si est lata ex cōsensu partium.
15 Interlocutoria non reuocatur si iudex qui tulit detulit appellationi.
16 Interlocutoria an reuocetur si ab ea fuit appellatum ꝛ iudici qui tulit fuit inhibitum.
17 Interlocutoria potest per iudicem reuocari vsqꝫ ad diffinitiuam ex officio suo: sed ad petitionem partis vsqꝫ a decem dies.
18 In reuocatione interlocutorie an debeatꝰ iudex q tulit adhibere cause cognitionem vel partis consensum.
19 Judex nō potest accusari suspectus si grauamen quod intulit postea reuocauit.
20 Mentiri est peccatum mortale.

1 **Cum cessante.** ¶ † Si iudex a q̊ est appellatū a grauamine illud reuocat pōt in principali cā procedere. h. d. Diuiditur nam principiū ꝛ finis ponūt publicā cōstitutionis causam mediū ponit cōstitutionem ibi: statuimus. ¶ Casus literalis. Si iudex delegatus an ēt ordinarius aliqd cōminādo vel etiā interloquendo protulerit quo executioni mādato alter litigantiū grauareꝫ si a tali cōminatiōe vel interlocutiōe fuerit appellatū ꝛ iudex sano vsus consilio illud reuocauerit libere in cā procedat: non obstante appellatiōe a tali cōminatione vel interlocutione: dummodo, nō sit ex alia legitima cā suspectus: ne friuolis occasionibꝰ negotiū retardetur: q: cessante causa cessare debet effectus

2 Ber. ¶ † Nota primo quod quotidie allegatur quod grauamen est causa immediata appellationis: vt in. c. vt debitus. s̄. eod. cessante ergo grauamine per reuocationem debet ipsius effectus: sci=
d licet appellatio cessare[d]. et intellige principium
e quando cessatꝰ[e] causa finalis: secus si cessat causa impulsiua: vt in. c. ex parte. de conuersi. coniugat. vide bon. glo. in. c. post translationem. s̄. de renun cia. Item intellige quando causa finalis est vnica

appellatione superioris in dubio intelligitur de primo et de hoc p Pet. de anch. in c. romana. i. x. colum. de appel. li. vj. ꝛ glo. fi. quam ibi. no. ꝛ sequitur Bald. in. d. l. cum proponas. d quo per Bar. in. l. j. §. si quis i appel. ff. eo. ꝛ an sit necesse exprimere ꝑsonā iudicis ad quē appellaꝫ vel sufficit exprimere nomē tribunalis. vid p do. in. c. neqꝫ illū. xvij. distin.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Cessare. Quādo valeat argumētū a cessante rōne vid remissiue. p Alerā. in. l. j. in ij. col. ff. sol. mat. ꝛ vide Feli. in. c. q̄ in eccliaꝝ. col. xj. ver. scđa declaratio. s̄. de constit.

e ¶ Cessante cā cessat effectus. cōcordat. c. magne. j. e. d voto. ꝛ. l. generaliter. C. d epi. ꝛ cleri. ꝛ d hoc vide i. §. affinitatis. institu. de nup. et gl. in versicu. adunantur. institu. de mil. test. ꝛ gl. ꝛ do cto. in. l. si mulier. C. de iure dot. ꝛ in l. ij. ff. de donatio. ꝛ ibi p Bar. glos. iij. i. l. athlete. ff. d excu. tut. gl. in. l. j. circa princi. C. de la. liber. tol. i ver. imaginē. ꝛ gl. iij. i c. gnāliter. xvj. q. j. glos. iij. in. c. due sunt. xiij. qō. ꝛ gl. fi. in. c. abbate. de ver. sig. Que aūt dicaꝫ cā impulsiua ꝛ q̄ finalꝭ vid p Bar. i. extrauagā. ad repri. i ver. ne eorum in prin. ꝛ glos. fi. in. d. l. secunda. ff. de donatio. que vult ꝙ in cōtractibus

ꝛ sic qñ causa inseritur ab hoīe in dubio nunq̄ p̄sumitur finalis sꝫ potius impulsiua facit ꝙ hꝫ in.l.cū te.C.de pac.inter emptorē. Si vero cā apponat in iure vel statuto in narratiōe vel in proemio legis tunc in dubio oīs cā apposita i.l.presumit finalis vel impulsiua: ita voluit alia gl.ordi.ꝛ sing.in.l.cū tale.§.falsam cām.ff.de ꝯdi.ꝛ demon.sequit bal.ibi hoc tamē vltimū limita vt sing.p Joā.an.in c.pe.ꝺ immu.ecc.in.vj. ꝛ sequit ibi Gemi. nisi cōstitutio largius postea loquatur in dispositiōe quā i narratiōe seu ꝙ fuerit cā in narratiōe expressa: tūc eñ cā apposita in narratiōe legis p̄sumit potius impulsiua quā finalis ex quo largi⁹ postea ipsa cōstitutio disposuit ꝙ tene menti.

[a] ¶ Jmo ēt arbiter pōt suā interlocutoriā reuocare.l.dicere.§.si.cū ꝺ le.se.ff.de arbi. Anto. Francisc.

¶ Dicas circū hꝰ an arbiter possit interlocutoriā reuocare ꝙ absq̧ dubio dicēdū est quod sic qꝛ cum arbitria sint redacta ad instar iudicioꝝ vt in.l.j.ff.ꝺ arbi. absq̧ dubio sicut iudex pōt reuocare.vt in.l.qꝺ iussit.ff.de re iud. ita etiā ꝛ arbiter poterit reuocare.

Sebastia. Sapi.

[b] ¶ Sanū cōsiliū. Uide tex.ꝛ quod ibi.no.do.Ant.ꝛ ꝛ Jmo.in.c.ab excōmunicato.s̄.de rescri. cū multis allegatis per Feli.in.c.qualiter ꝛ qñ.col.iij.versic. tertio nota. j̄.de accusa.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Regulā. Hāc materiā plenissime explicat fel. i c.qualiter ꝛ qñ.j.col.iij.in glo.j.j̄.accu. Mod.in.ꝺ.l.qꝺ iussit.ff.de re iudica.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Plurib⁹ casibus. Uide Are.i cōsi.xx.inci.in qꝺne.ꝛ in cōsi.cvj.inci.in presenti dubitatiōe.ꝛ in ꝯsil. cxix.inci.in p̄senti dubitatione.

[e] ¶ Et iꝺ dicit cardi.in.l.titia.in fi.ff.de acc.ꝙ interlocutoria postq̄ nō separatur alia diffinitiuā transit in rem iudic.licet nō alia interlocutoria: ꝛ vide de hoc do .in.c.fi.in.ix.col.de elec.in.vj.post glo.ibi: in verbo inanes.

si aūt due sunt cause finales alicuius effectus seu cōstitutionis quarum quelibet per se sufficit ad illū effectū producendum licet tūc cesset vna cā non tñ per hoc cessat effectus vt est tex.instit.de nup.§.affinitatis, secus dic vbi quelibet cā distributiue nō sufficit ad effectū illū producendū sed simul cōsiderate: tūc eñi si cessat vna cā dꝫ cessare effectus.ad hoc adduco bo.tex.in.c.qm̄ frequēter.§.porro.iuncto.§.si aūt.s̄.vt lit.nō cōtest.nam in.§.porro.proceditur contra absentē lit.nō contest.duabus de causis. Prima in fauorē cōiugis expectātis de cuius fornicatione timetur. Scꝺa ꝑ odiū cōtumacis: ꝛ sic cessat altera cā puta odiū cōtumacie cessat dispositio: vt in.ꝺ.§.si aūt hoc no.quia limitant illum.§.affinitatis.ꝛ istum tex. ¶ †Scꝺo no.ꝙ tam ordinarius q̄ delegatus [a] pōt suā interlocutoriā reuocare ꝙ no.pro extensione.l.qꝺ iussit.ff.de re iudi.illa enim lex loquit in ordinario: hec constitutio procedit ꝛ disponit etiam in delegato. ¶ †Tertio no.aliam extēsionem ad illam.l.quod iussit.vt possit iudex suam interlocutoriam reuocare etiam si fuit ab ea appellatum: ꝛ pendeat appellatio. ¶ †Jtem no.ꝛ aliud notabile dictum ꝙ alibi non ita bene probatur ꝙ non solū a grauamine iam inflicto pōt in iudicio appellari sed etiam a comminatione facta iniuste per iudicē, licet cōminatio de presenti non intulerit grauamē: sed in executione timetur grauamē. Ex quo habes ꝙ a verbali grauamine de presenti ꝛ reali de futuro pōt in iudicio appellari: secus vbi grauamen ꝛ re ꝛ spe eēt de futuro; qꝛ tunc nō posset in iudicio appellari sed extra iudicium sic: vide no.in cle.sicut.eo.tit. et in c.dilecto.j̄.e.ꝛ in.c.bone.s̄.eo.de hoc.j̄.latius sup gl. ¶ †No.ibi: sano vsus consilio ꝛc. quod dicitur sanum consilium [b] si quis reuocat quod male fecit: non enim debet notari de inconstātia sꝫ potius commēdandus est de sapientia: vnde alibi dicit tex. Magne sapiētie est hominē reuocare ꝙ male locutus est.xxij.q.iiij.c.magne.ꝛ in.c.qualiter ꝛ qñ.el.j.j̄.de accu. ¶ Nota ibi: libere ꝛc. qꝺ in reuocatione interlocutorie ꝛ cause reassumptione nō exigitur consensus partium: nam hoc verbum libere de sui natura non exigit alterius consensum iuxta no.in.c.de multa.j̄.de p̄ben.ꝛ.c.licet episcopus.eo.ti.lib.vj.ꝛ facit hec notabilis consideratio ad.j̄.dicenda. ¶ †Jn glo.ibi: quod tñ nō est verum. Aduerte quod hec decisio videtur contra tex.qui presupponit appellationeꝫ interpositā ꝛ comminatione adeo iudicis iurisditionē suspendisse vt non valeat iudex iuridice in cā procedere nisi prius desistat seu grauamen reuocet. Jnno.hic ponit duas.opi. Prima vt tex. intelligat in cōminatiōe executiua grauaminis iam illati. Exemplū: p̄cepit iudex sub pena excōmunicationis vt certū qꝺ faceret pars: tunc eñi pōt appellari propter grauamen iam inflictum ꝛ propter executionem comminationis: secus aūt vbi iudex simpliciter comminatur se parteꝫ lesurum.qꝛ talis metus vanus est ꝛ nō iustus: cū sit instās de p̄senti.in.l.j.ꝛ.l.metum.§.j.ꝛ.l.ij.ff.ꝙ metus causa. Postmodum ponit secundā opin. recedendo a priori ꝙ etiam a simplici comminatione possit appellari si iudex cōminatur in his ꝛ de his que spectāt ad iurisditionē suam ꝛ contrarium intelligit in his potentibus qui nullam iurisditionem obtinēt. Hos.tenet hanc primam opi.latius tamen distinguit. Aut enim secūdum eū iudex ledit partem seu metum illi infert extra iudicium ꝛ est locus recusationi: quia ista solent causare inimicitiam ꝛ suspectus potest recusari: vt.iij.q.v.qꝛ suspecti.ꝛ pro hoc vide gl.in.c.cum super abbatia.de offic.dele.ꝛ probatur ibi in parte decisa.vide etiā gl.in.c.cum adrianus.lxiij.dist.que dicit qꝺ si quis nō salutat aliū p̄sumit eius inimicus ꝛ sic pōt recusari vt suspectus: fortius ergo dicendum est vbi fuit comminatus de ledendo. Si vero partem lesit in iudicio vel cōminatus est iniuste tunc appellari potest vt hic secus si iuridice comminatus fuit: ꝛ ita intellige ꝯtria hic allegata.in gl.nam in.l.in peremptorio.ꝛ in.c.tum ex literis.iudex fuit comminatus de procedēdo ad vlteriora si pars nō comparuerit. Ex his colligitur id ꝙ.s̄.dixi in notabilibus: nam ex comminatione grauamen est de presenti respectu speciei vnde non potest dici ꝙ hoc grauamen sit omnino futuruꝫ.hoc etiam vult Pau.in.ꝺ.clemē.sicut. ¶ Jn eadem gl.ibi: sed certe eodē modo quo appellans ꝛc. Aduerte qꝛ gl.formaliter non r̄ndet ad contrarium: nam multiplicare incōueniens non est soluere. Potest ergo ad cōtrarium responderi dupliciter. Primo ꝙ hoc facit iudex bñficio huius ꝯstitutiōis: ꝛ huius p̄uisionis due sunt cause quarum vna est in prin.c.alia.in fi. Secundo pōt dici ꝙ non tractatur hic de preiudicio appellantis cum habeat in cōtentionem suam per reuocationem grauaminis. ¶ †Jn eadem glo.ibi: non tamen quo ad iudicem. Not.bene istam gl.nam quotidie allegatur ꝙ interlocutoria non transit in rem iudicatam quo ad iudicē ꝑ lapsum.x.dierū. Et videtur gl.velle iudicem quantuncunq̧ posse suā interlocutoriam reuocare: sed petitionē partis non pōt nisi vsq̧ ad decendiū. An hoc sit verum indistincte vt post decendiū pars non audiatur: vide omnino per Spe.in ti.eo.§.restat.ver.etiā no.ꝛ circa hec multa hic scribuntur.ꝛ per gl.ꝛ doc.in.ꝺ.l.ꝙ iussit.quorū effectū cōpendiose reduco ad tria membra. Primum nūqꝺ iudex possit indifferenter suam interlocutoriam reuocare. Scꝺo vsq̧ ad quod tempus p̄supposito ꝙ possit. Tertio nūqꝺ debeat adhibere cause cognitionē; vel partis ꝯsensum ad hoc vt possit reuocare. ¶ †Quo ad primū fac regulā [c] affirmatiuam vt iudex possit suam interlocutoriam reuocare siue cōcernat ordinatoria iudicij: vt in.l.diē proferre.ff.de arbit. siue cōcernat decisionem.ar.hic ꝛ in.ꝺ.l.qꝺ iussit.facit.c.fi.j̄.eo.ti.li.vj. nam iudex ad quem potest vt ibi ꝛ hic tanq̄ surrogatus in locū primi iudicis: ergo fortius pōt iste durante iurisditiōe sua. Aliud est in diffinitiua: nā regulariter illam nō reuocat etiam ante lapsum decendij vt in.l.iudex.ff.de re iudi.ꝛ in.c.in literis.s̄.de offi.dele.ꝛ huius diuersitatis duplex est rō.prima qꝛ per diffinitiuā functus est iudex officio suo: ideo nō pōt se amplius impedire in illa cā vt in dictis iuribus: secus in interlocutoria: vt in.c.querēti.de offi.dele. Scꝺa ratio diffinitiua fertur cum maiori maturitate q̄ interlocutoria: ideo difficilius reuocatur. ¶ †Hec regula fallit in pluribus casibus [d]. ¶ Primo qñ interlocutoria habet vim diffinitiue.tunc enim secundum omnes non reuocatur [e] per iudicem. ¶ †Secundo qñ finitur iurisditio iudicis: vt no.in.c.significantibus.de offic.deleg.exemplum: si p̄nunciauit se non iudicem ꝛ ratio horum duoꝝ casuū est ea quam dixi de diffinitiua: qꝛ functus est officio suo ex quo non expectat alia sn̄ia: hoc tñ limita nisi fuerit appellatū: nā tunc cum ꝑ appellationē sit suspensa interlocutoria ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō potest dici ꝙ sit finita iurisditio sua pōt illaꝫ reuocare sic not.dñi de Ro.deci.lxxxiij.vide per Jo.moñ.in regula in gn̄ali.de reg.iur.in.vj. ¶ †Tertius cas⁹ si ab interlocutoria fuerit bis appellatum ꝛ semꝑ confirmata: sic notabiliter dicit glo.in cle.si.j̄.eo.tit.ꝛ ibi Pau.idem: licet bar.contra sed prima opi.videtur probabilior qꝛ reuocatio haberet in se notoriā iniustitiam que reddit sn̄iam nullam vt dixi in.ꝺ.c.inter cetera.de re iudi ¶ †Quartus casus si fuit lata de cōsensu partium tunc non sufficit alterius consensus.arg.c. significante. j̄.eo.tit. ¶ †Quintus casus si iudex detulit appellationi: quia tunc iurisditio est transfusa in superiorem: vt in.c.cum appellationibus.eod.tit.li.vj. ¶ Sextus casus si aliter finita iurisdictione deuoluit in aliū iudicem: vt si nolit iudex tradere apostolos intra tp̄s legitimū: vt in c.vt super.ꝛ.c.ab eo.eo.ti.lib.vj.ꝛ isti casus satis possunt teneri ꝛ practicari: sꝫ excipiunt alij casus satis dubitabiles. ¶ †Septimus in ordine: si iudex ad quē recepta appellatione inhibuit iudici a quo ne ꝓcederet in causa hoc voluit Hosti.hic allegat.c.romana.§.si vero.eo.tit.lib.vj.de hoc satis dubito quia licet iudex stante inhibitione non possit ꝓcedere in principali: non tamen sequitur quin possit reuocare grauamen illatum: nā inhibitio principaliter tendit ad tuendum appellantē ne grauetur non autem vt a grauamine non possit releuari, vide simile: appellatio legitima suspendit iurisditionē iudicis in principali non tñ suspendit respectu reuocationis a grauamine: vt in ca.si a iudice.eo.titu.lib.vj.nisi velis dicere saluando Host.hoc procedere ne iudici ad quem illudatur sicut in simili dicimus in postulantib⁹ vt non reuocent postulationem post presentationem factam superiori ne sibi illudatur: vt in.c.bone.el.secundo.s̄.de postulatione prelatorum. ¶ Octauus casus si iudex ad quem commisit causam appellationis ponit Speculator in titu.de exceptionibus.§.visus.versiculo.sed pone. Et ibi addit nouū casum quando facta est citatio in causa appellationis vt tunc non possit iudex grauamen reuocare cum iurisditio sit ab eo abdicata ꝛ transfusa in superiorem: sed dubito de his casibus rationibus predictis: nam iura aperte non probantur.ꝛ hoc capitu.

loquitur

loquitur indistincte.⁊ militant his casib⁹ rationes posite hic in prin.
⁊ in fi.c.nisi velis dicere vt prediri ne illudatur superior.maxima tamē
est autoritas Specu.Ex his habes declaratū primū mēbrū huius re
gule ⁊ casum exceptorū.❡†Uenio ad secundū vsq̄ ad qd tps [a] possit
iudex reuocare in casibus in quib⁹ sibi permittit reuocatio.Conclude
breuiter ꝙ ad petitionē partis lese nō pōt nisi intra decēdiū vt hic in
gl.⁊ ꝓbat in.c.cum dilectis.§.de ele.⁊.c.significauerūt.de test.sed iudex
ex officio suo pōt reuocare vsq̄ ad sententiā diffinitiuā.q: tāto tempo
re durat eius iurisditio in principali.⁊ hoc voluit glo in effectu hic. et
Bar.in.d.l.qd iussit.⁊ facit in ar.c.si preal.§.eo.lib.vj.inducendo:vt.§.
8 induxi.❡†In vltimo mēbro sunt varie snie sʒ breuiter instat Inno.
hic quē etiā sequit Abbas ⁊ tenet ꝙ añ lapsum decēdij nō exigit con
sensus partis:sed post lapsum decendij sic:cū transiuerit in rē iudi.in
fauorē ipsius nisi fuerit appellatū.Sed cōtrariū sentit Innoc.in.c.sa
cro.de sen.excō.sed cōcorda vt valeat reuocatio nisi appellet:et sic in
tellige dictū hic ꝙ nō pōt reuocari post decendiū quominus possit ap
pellari Jo.an.tenet ꝙ ex cā possit semꝑ reuocari:sine causa vero nō:
valebit tñ reuocatio nisi appelletur.sed in addi.Spe.in ti.de sen. ꝑla.
b §.species.ver.est quoq̄.melius conclusit dicēs ꝙ si interlocutoria [b] fuit
lata sine cause cognitione poterit eodē modo reuocari.arg.in regula.
§.j.de re.iur.sed si cū cause cognitione tūc in reuocatione dʒ pars voca
ri ⁊ causa cognita reuocari.⁊ hoc voluit Innoc.in.c.querelam.de ele.
⁊ est de mēte Bar.in.d.l.qd iussit.⁊ intellige quando ad validitatē sui
exigebat cause cognitionē.Conclude ergo ꝙ sine causa nō pōt reuo
cari citra appellationis timorē.sed si subest cā dʒ adhiberi cause co
gnitio parte vocata si illa interlocutoria fuit lata cū cause cognitiōe
ar.in regula.§.de re.iur.Addit tñ Bar.in.d.l.qd iussit.ꝙ vbi snia inter
locutoria est executioni mādāda non pōt reuocari nisi partibus con
sentiētibus vel causa cognita ⁊ hoc est qd voluit gl.hic in ver.sʒ verū
est.que dicit ꝙ re integra pōt reuocari quasi secus si nō est integra:q:
est executiōi mādata.Et per hoc habes hāc materiā in se difficilē cō
19 pendiose declaratā.❡†In eadē glos.ibi:⁊ sic canon nō posset sibi ⁊c.
hoc dictū gl.impugnat Jo.an.nō tamē apparet rō quare canon non
posset isti jurisditionē restituere.Uñ cōcludit ꝙ lʒ iudex fateat se er
rasse vel male fuisse īterlocutū nihilomin⁹ reuocādo grauamē reassu
mit bñficio hui⁹ cōstitutionis iurisditionē.No.bñ hoc dictū.Jo.and.
ex quo potest inferri ꝙ lʒ iudex fateatur grauasse ex quo tamē graua
20 mē reuocat nō pō ab eo ob hanc cām appellari nec recusari.❡†In
ea.gl.ibi:nō credo te grauasse:hec glo.docet mētiri.nā si iudex in veri
tate grauauit ⁊ grauare credebat non dʒ in reuocatione dicere quod
nō credebat ipm grauare:q: mētiēdo peccat:vt in.c.sup eo.§.de vsur.
xxij.q.v.iuramenti.Poterit ergo iudex vti alijs verbis duplicib⁹ ad
saluandū decorē suū iuxta no.in.c.qualiter ⁊ qñ.el.j.§.de ac.Et in fin.
glo.hoc ar.nō colligit ex tex.ꝙ per appellationem non extinguit iu
risditio sed tantum suspenditur.vt in.c.veniens.de iureiur.cum si.

1 ☞ Iudex delegatus qui recusatur vtetur sua iurisditiōe si causa re
cusationis nō est legitima:de qua cognoscent arbitri ad hoc eligendi
si vero fuerit pronuntiata legitima:remittet causaʒ ad superiorem.4.
vide.§.nume.11.⁊.13.vbi habetur an debeat alteri committere de con
sensu recusatoris.

2 Iudex non potest recusari de iure canonico nisi ex causa allegata et ꝓ
bata:secus de iure ciuili.

3 Arbitri iuris regulariter nō eliguntur nisi in casibus a iure expressis.

5 Archiepiscopus cognoscit inter subditos sui suffraganei quando est
recusatus a partibus.

6 Suspicio iudicis non allegatur per viam appellationis:sed per viā
recusationis.

7 Iudex pōt allegari suspectus ex multis causis q̄ iure nō exprimuntur
que arbitrio iudicis de hoc cognoscentis relinquuntur.

Interpretatio iudicis aliquorum iurium facit quo ad causaʒ coram
eo vertētē:sed interpretatio imperatoris facit ius quo ad omnes.

8 Interpretatio alicuius iuris dubij debet fieri per ipsum principem.

9 Sententia qñ dicat contra ius litigatoris vel contra ius scriptum.

10 Sententia lata contra ius scriptum est ipso iure nulla scilicet quādo
ius est clarum:secus si dubium.

12 Processus initus per iudicem recusatum an teneat citra aliquam ap
pellationem.

14 Citatio non arctat citatum quando iudex potuit scire, ꝙ cōpetebat
sibi exceptio legitima non comparendi.

Causa recusationis iudicis debet corā eo allegari:sed ꝓbari corā ar
bitris:sed si causa est euidenter frustratoria iudex debet spernere,⁊ ad
vlteriora procedere.idem si est notorie iusta ꝙ non debet amplius re
mitti cognitioni arbitrorum.

Cum speciali. Prouidet conciliū cōtra fru
stratorias appellatiōes et re
cusationes in vtrisq̄ tradens formā qualiter iuste fiant et
quō in eis procedēdum sit ⁊ est.c.multū allegabile ⁊ quoti
1 dianū.pōt speciali⁹ hoc prin.sic summari.❡†Uolēs iudicē recusare
debet corā eodē suspitionis cām probabilē ꝓponere:⁊ eā coram arbi
tris cōiter eligendis ꝓbare:quia non probata sua iurisditione iudex
vtitur in principali:ea vero probata remittit ne
gotiū ad superiorē:vel causam cōmittit de recu
satoris ꝯsensu.h.d.Primo recitat ātiquā cōstitu
tionē.Scdo ꝓmulgat nouā:ibi statuim⁹.ibi:pri
mo ponitur vna constitutio.scdo alia ibi porro.
Tertio protestat:ibi ceterū.❡ Casus literalis.
Per illā cōstitutionē sacro approbāte cōcilio.§.
de sen.exc.prouisum fuit ne prelati aliquē excōi
carēt nisi cōpetēti monitione premissa:ꝑ quā con
stitutionē ꝓuidit cōciliū subditis ꝑ istā vult pro
uidere prelatis ne subditus cōmonitus frustra
torio recusatiōis vel appellationis obtētu decli
nare possit monētis examē:statuit vt si qs allega
uerit se iudicē hr̄e suspectū corā illo cām iuste re
cusationis assignet ⁊ ipe cū aduersario vel si ad
uersari⁹ nō habeat cū iudice arbitros cōiter eli
gat aut si nō poterunt ꝯcordare vterq̄ suū arbi
trū eligat q de suspitiōis cā cognoscat:⁊ si cōcor
dare nequerint aduocēt tertiū:vt qd duo decer
nunt obtineat firmitatē ⁊ autoritatē hui⁹ decreti
sciat se ad hoc teneri in v̄tute obediētie sub ob
testatione diuini iudicij cā vero suspitionis legiti
ma coram ipsis intra terminū a iudice ꝑfigendū
nō ꝓbata iudex in cā ꝓcedat:sed si cā suspitionis
ꝓbet iudex recusatus negotiū cōmittat persone
idonee de assensu recusatoris ne illū valeat post
ea recusare:vel si magis viderit expedire ad su
2 periorē negotiū remittat.❡†No.j.ex isto text.iu
dicem nō posse de iure canonico sine iusta cā assi
gnata ⁊ ꝓbata recusari.opʒ em̄ vt cā iuste suspi
tionis assignet corā iudice recusato ⁊ postmodū
ꝓbet corā arbitris eligēdis:vt hic.⁊ in.c.ij.requi
ris.§.eo.secus est de iure ciuili.nō est necesse cām
probare vt leg.⁊ no.in.l.cū speciali.⁊.l.apertissi
me.C.de iudi.no.glo.in.l.⁊ q: poterat.ff.ad treb.⁊
⁊ in.l.itē suspectus.ff.de ꝓcu.Est ⁊ alia differētia
inter ius canonicū ⁊ ciuile.q: s̄m ius canonicum
pōt iudex ordinarius in totū recusari etiam si sit
eps.vt in.c.si quis contra clericū.de fo.cōpe.secus
b de iure ciuili:q: ex toto nō recusat,sed datur sibi
adiunctus vt in autē.si vero contigerit.C.de iud.
no.in.d.l.apertissimi.nisi in casu.l.vnice.C.si qua
cūq̄ ꝑdi.po.vide tñ circa hoc singularem limita
tionē quā posuit Bart.in.l.vna.ff.apud eū a quo
appel.quam limita ⁊ declara prout dixi in.c.ad
hec.§.eo.❡ Secundo no.ꝙ cā suspitionis ꝓbat
corā arbitris.hoc limita s̄m ea q̄ habētur in.c.si
3 cōtra vnū.de offi.dele.li.vj.❡†Et no.vnū casum
in quo eligunt arbitri iuris:regulariter vero non
eligunt ex necessitate nisi in casib⁹ a iure exꝑssis
vt no.doc.in.c.pia.de excep.li.vj.Itē puto in casi
bus similibus expressis vt colligit ex glo.in.c.sta
4 tutū.de rescr.li.vj.post prin.❡†Tertio no.ꝙ pro
bata suspitione arbitri nō cognoscūt de cā prin
cipali:sed iudex recusatus negotiū transmittit ad
superiorē vel cōmittit alteri cū cōsensu recusato
ris:⁊ respectu cōmissionis quo ad delegatum re
stringe seu limita s̄m qd habet in.c.iudex.de offi.
dele.li.vj.⁊ hoc est contra Host.in.c.ij.regris.§.e.
5 ❡†Ultimo no.vnū casum in quo archieps pōt
cognoscere inter subditos suffraganei sui citra re
medium appellationis.s.qñ eps iuste recusat⁹ re
mittit ad eū negotiū.nā ꝑ iustā recusationē tolli
tur istud remediū.sicut in simili habetur in cap.si
6 is cui.de offi.dele.lib.vj.❡†Quero an a iudice
suspecto ordinario vel delegato possit recedi per
appellationē.Sol.dicit Inno.se credere ꝙ nō.cū
habeat suspitio suū remediū.s.recusationis.Itē
q: lʒ sit suspect⁹ nō tñ sequit ꝙ grauat ergo non
pōt appellari.cū grauamen sit immediata causa
appellationis.§.eo.vt debitus.⁊ ego hoc habeo
pro indubitato per.c.proposuit.⁊.c.ad hoc.§.eo.
Nec ob.iste tex.in eo qd innuit ꝯmonitum habere
vtrūq̄ remediū:q: hoc nō intelligit ex eadē cau
sa sed ex diuersis.s.vt recuset ꝓpter suspitionē:et
appellet ꝓpter grauamē.⁊ eodem modo debet in
telligi tex.in.c.quoties epi.ij.q.vj.licet gloss.aliter
ibi sentiat.Si tamen iudex non vult admittere le
gitimā recusationē pōt ab eo appellari:vt in.c.
7 super questionū.in fi.de offi.dele.❡†In gloss.in

Zacharias.
a ❡ Usq̄ ad quod tps.Cōclude vt hic.⁊ per Ange.in.l.j.C.sen.resc.non pos.Sali.in l.bonefidei.C.de reb.cre.⁊ Innoc.in.c.ad consultationem de re iudi.⁊ ratio diuersitatis pōt esse q: ex quo ꝑtes non petūt illā reuocari.§.decendiū vident illā approbare.quo ad iudicē vero secus:q: nūq̄ transit in rē iudicatā quo ad eum vt plene no.Alex.in.l.ab arbitro.ff.q satisda.cog.qd est verū nisi fuerit bis cōfirmatum.vt not.Bart.in alle.l.ab arbitrio.

Sebasti.Sapia.
b ❡ Interlocutoria.Uide Alex.in.l.si pacto quo penā post Bald.ibi in princ.C.de pac.⁊ alex.in.l.j.§.nuntiatio.ff.de oper.no.nūtia.et Ro.in cōsi.ccxx.inci.circa primū.in principio nunquid aūt interlocutoria mādata executiōi possit reuocari sine cause cognitione vide Jas.in.l.si op⁹.col.ij.ff.de op.no.nun.Feli.in rub.§.de re iudi.col.ix.ver.nō obstat glo.

+Sebast. Sapia.

a ¶ Dici lata. Vide Feli. in. c. j. col. j. §. de re iudi. vbi tãgit an sñia lata ꝯ rationẽ legꝭ sit nulla vbi tenet quod sit nulla nũ qd autẽ valeat ꝯ simile legis vide Bald. tenentẽ ꝙ sic in. l. ij. col. ij. C. qñ ꝓuoca. nõ est necesse. ⁊ Ab. in d. c. j. ver. qd autẽ si est lata contra simile.

b ¶ Vide etiã gl. not. in. c. cũ super abbatia de offic. dele. q̃ dicit ꝙ est iusta causa recusandi iudicẽ si in alia cã mecũ litigat. ⁊ idẽ do. ant. in. c. accedẽs. ⁊ in c. causam. de off. dele. vide etiã gl. plenã in. c. postremo. §. e. ⁊ gl. in. c. accedens. el. ij. et ibi cañ. vt lit. nõ ꝯte. ⁊ multas causas enũerat spe. in tit. de offi. dele. in. §. superest. ⁊ vide ꝑ totũ illum. §. cũ alijs ꝯcor. all. per. d. Alexã. l. qꝛ poterat. ff. ad trebel. ⁊ in locis pre all. magis cõiter concludit qȯ ille sunt iuste cãe que reperiunt a iure posite ⁊ h̄ hꝫ expeditũ tractatũ. alie relinquũtur arbitrio iudicis: an sint iuste cause vt hic ꝑ gl. ⁊ ꝑ istũ text. ⁊ in. d. c. postremo. in pñe. §. eo. Et aduerte ad aliquas causas q̃ nõ ponunt in cõib⁹ locis prout est illa quã ponit Bald. in loco peregrino in. l. fi. C. de here. insti. in vj. col. in fi. in. xvj. q. vbi singulꝛ inqt ꝙ si causa est subtilis in iure et ꝯmittat doctori grosso ē iusta cã ꝓpter quã põt recusari vt suspect⁹ aliã ponit ẽt ipse Bal. in. l. j. ꝑ illũ text. ff. de his q sunt sui. vcꝫ si aliqd est nimiuꝫ seuer⁹. Aliã posuit etiã ipse bal. nec habeo alium concor. in. d. c. de causis. de offi. dele. in. viij. col. Si

verbo iuste suspitionis ibi: qꝛ nõ est iure expressa No. gl. ex qua collige iudicẽ posse recusari ex causa in iure nõ expressa. nam cause iuste suspitionis nõ sunt oẽs in iure exp̃sse: qꝛ nõ possunt de facili oẽs exprimi. ar. in. l. nõ possunt. ff. de leg. sed arbiter seu iudex arbitrabit eã iustã vel iniustam ꝺm alias causas in iure exp̃ssas: vt puta si cã nũc proposita est efficacior vel similis cãe in iure exp̃sse. Nã de similibus ad similia procedendũ est: vt in d. l. nõ possunt. ⁊ in. c. cũ dilecta. ꝫ. tit. pri. Nec ob. si dicatur solum principẽ habere ptãtẽ iura interpretandi: vt in. c. inter. de senten. excõ. ⁊ in. l. fi. C. de legi. qꝛ illud ꝓcedit ꝺm Innoc. ⁊ bene in generali interpretatiõe que facit ius quo ad omnes secus in speciali. nã iudex quo ad causam corã eo vertẽtem potest iura interpretari nõ tñ sua interpretatio facit ius quo ad alias causas quod no. idem no. d. Ant. in. c. cũ venissent. de iudi. in prin. Et per hoc potest allegari tex. in. l. vnica. C. de pfes. q in vrbe con. li. xij. vbi datur doctorib⁹ potestas iura interpretandi: vt in aut. iusiurandũ quod presta. ab his vbi iudex iurat scdm equitatem iudicare scdm ꝙ sibi visum fuerit iustũ de quo per Inno. in. c. j. de cõsti. ⁊ ꝑ glo. iij. q. vij. iudicet. q̃ dicit iudicem posse iudicare ꝺm opi. suã ⁊ nõ ꝺm volũtatẽ. vide de hac interpretatione. in. c. j. in glo. de post. pla. 8 ¶ † Posset etiã dici ꝙ vbi dubitatio est maxima de facili nõ decidibilis per idẽtitatẽ rõnis ꝙ tunc soli principi quo ad illaꝫ cãm interpretatio reseruetur. ad hoc dictũ. c. inter. ⁊ qȯ legi. ⁊ no. 9 in. c. cũ venissent. §. de iudi. ¶ † Et si iudex ꝓnunciat cãm nõ iustã vbi est iusta tenet sñia ꝺm Inn. vnde opus est appellatione qꝛ est ꝯtra ius litigatoris ⁊ non contra ius scriptum ex quo illa causa nõ est specifice in iure expressa: licet sit iusta ex idẽ 10 titate rationis. ¶ † Et no. bene hoc dictũ Inno. ex quo habes bonã limitationẽ ad iura dicentia sñiam latã ꝯ ius exp̃ssum esse nullã: vt in. c. j. cum ibi. not. de re iu. ꝓcedũt em̄ iura illa qñ ius illud est clarũ ⁊ exp̃ssum. sec⁹ si sñia posset dici lata ꝯ ius idẽtitate rõnis: qꝛ tũc dꝛ potius lata ꝯ ius litigatoris. ⁊ pone exemplũ qñ cã suspitiõis potest esse dubia: vt qꝛ allegat iudicẽ esse cõpatrẽ alterius partis vel partiũ: nã posset dubitari ar. c. postremo. §. e. sed in his arbitrabitrabitur iudex ꝺm morẽ regionis. nã in quibusdã locis hec cognatio spiritualis causat maximã amicitiã: in aliqb⁹ nõ tãtã. facit ꝙ in simili dixi in cõiũctis cognatione. carnali. in. d. c. postremo. ⁊ hoc voluit Joã. an. hic Idẽ dicẽdũ in similib⁹. Et. xij. legitimas causas recusandi iudicẽ: vide ꝑ Jo. an. in. c. legitima. eo. tit. lib. vj. in nouel. vide b glo. in. c. cãm. ⁊. c. cũ super. de offi. dele. ¶ In gl. in. v̇. cũ iudex. ibi in ordinario: vꝫ gl. hic: ⁊. j. in v̇bo recusatoꝛũ. velle hãc constitutionẽ restringere ad ordinariũ. sed certe apparet cã restringẽdi nec vꝫ ista cõsideratio gl. cum iudex delegat⁹ possit vigore cõmissionis sibi facte ex officio ꝓcedere: vt in. c. fi. de offi. dele. ⁊ tunc si recusatur suspectus. poterit cũ recusatore arbitros eligere: vt hic dꝛ. ¶ In gloss. in verbo aduocẽt tertiũ ibi ꝑtor cogere dꝫ ⁊c. No. bñ ex ista glo. sequẽti ꝙ dispositũ in arbitris volũtarijs ꝓcedit in arbitris iuris respectu cõpulsionis fiende per ordinariũ loci vt ꝯcordẽt vnã sñiam vel tertium aduocẽt. Ex quo infert ꝙ si ex forma statuti ꝯsanguinei cõpellunt cõpromittere ⁊ ipsi cõpromiserũt in duos q nõ cõcordãt poterũt ꝯpelli ꝑ ptãtẽ loci ad concordandũ vel ad vocãdũ tertiũ. bene facit hoc. c. vbi eis iniungit sub virtute obedientie vt hoc faciãt. ¶ In gl. in v̇. terminũ. ibi q̃ corrigit decre. illã suspitionis. hec gl. semp errauit in articulo ideo ab oib⁹ reprehẽditur cõiter: nã. c. suspitionis. nõ corrigit. ꝑ. c. legitima. sed limitat qꝛ loquitur in alio casu vcꝫ in termino ꝑfigẽdo recusatori a recusationẽ ꝓbãdã: hũc terminũ habẽt ꝑfigere arbitri: vt in. d. c. suspitionis. sed. c. legitima. loquit de termino prefigẽdo arbitris ad cãm suspitionis decidendã: ⁊ hũc terminũ prefiget iudex recusat⁹ vt hic. ¶ In gl. in ver. de recusatoris. ibi: qȯ nõ potest facere delegatus. dic qȯ

imo delegatus põt cõmittere causam de consensu recusatoris ante sentẽtiã latã sup recusatione vt ꝓbat in. c. iudex preall. ⁊ sic iste tex. põt procede 11 re etiã in delegato: vt. §. dixi. ¶ † Et in fi. glos. hec gl. cõcludit: vt in optione iudicis recusati sit causam remittere ad superiorẽ: sed si vult alteri delegare dꝫ habere ꝯsensum recusatoris et etiã actoris ꝺm glo. Jo. an. videt sequi hũc vltimũ intellectum ⁊ intelligit vt illa clausula referat ad commissionẽ fiendã nõ aũt ad personã cui fienda est cõmissio: quasi velit dicere ꝙ consensus recusatoris non est necessarius respectu ꝑsone cui fiẽda est commissio sed sufficit ꝙ cõsentiat commissioni fiende. ⁊ forte hoc dixit vt restringat illã absurditatem que sequeret ꝺm opi. gl. Aduerte in delegato hodie clarũ est qd tenendũ ꝑ. c. iudex. ꝑall. sed tota vis an in ordinario. ⁊ videt velle hic. d. Anto. ꝙ ante pronuntiationẽ possit committere causam etiã inuito recusatore. sed post ꝓnuntiationẽ non qꝛ pronũtiatio inficit iurisdĩtionẽ iudicis. Sed certe iste intellectus nõ põt adaptari ad istũ tex. q loquit cũ ꝓbata est suspitionis recusatio ⁊ requirit cõsensum recusatoris in cõmissiõe fienda ⁊ clarissime in delegato. Hec opi. d. Ant. nõ sic ꝓcedit: vt in. c. iudex. pall. Ego hunc articulum plenissime examino in. c. si qs contra clericũ. de fo. compe. dic vt ibi plene dixi. vbi pono intellectũ ꝙ ista clausula de recusatoris cõsensu quatenus refert ad ordinariũ stat potius cõsultiue vt euitetur infinitas recusandi causas q̃ necessitatiue: qm̄ nullibi ꝓbat quin ordinari⁹ suspect⁹ nõ possit cõmittere causam alteri non suspecto etiã inuitis partibus: imo potius probat cõtra. vt in l. pretor. ff. de iuris. om. iud. videt casus ad literã. in. c. si quis cõtra clericũ. nũc preall. nã ꝺm subiectam materiã verba que ex sui natura sunt preceptiua exponuntur cõsultiue: vt est tex. in materia nostra iuncta glo. in. c. super questionũ. §. cum autẽ. de offi. dele. ⁊ prosequere plenissime hunc intellectum vt dico in. d. c. si quis cõtra clericũ. Sed si vis tenere cõem intellectum doct. vt dicta clausula stet hic necessitatiue ⁊ qȯ limitet omnia iura de hac materia loquẽtia: dicerẽ ꝙ proposita recusatione nõ possit etiã ordinari⁹ cõmittere alteri causaꝫ sine cõsensu recusatoris: quoniã ex quo iudex est parti suspect⁹ respectu cognoscẽdi potest pretendi suspectus respectu etiã delegandi: qꝛ posset delegare alicui magis suspecto qui tamen non posset probari suspectus vt experientia sepe docet: ideo ius istud requisiuit cõsensum recusatoris nec intelligo ꝙ iudex necessitet ad committendum ad libitũ recusatoris: sꝫ vt nõ possit cõmittere sine consensu recusatoris sicut dicitur c in delegato in. d. c. iudex. nec exigo cõsensum alterius partis prout exigit glo. quia nõ video quod in delegatione sit necessarius cõsensus partis: cũ quilibet ordinarius habeat a iure facultatẽ causam delegandi: vt in. l. vnica. C. qui pro sua iurisditione. ⁊ in. c. vt litigantes. de offi. ord. lib. vj. sed cõsensus recusatoris exigitur propter suspitionẽ. de qua. §. dixi. hinc est quod text. in. d. c. iudex fecit mentionem duntaxat de solo recusatoris consensu. ⁊ scdm hoc potest hec clausula referri etiã ad personam cui fienda est commissio: nec sequitur aliqua absurditas cum iudex ad hoc teneatur: vt. §. dixi. ⁊ hec est opin. equa: quia valde periculosum est coram suspecto iudice litigare. iij. q. v. quia suspecti. et ex facili causa iudex recusatur: 12 vt leg. et not. in cap. cum I. de offi. dele. ¶ † Extra glo. quero de notabili questione nunquid processus c initus per iudicem recusatũ citra aliquam appellationem teneat. Inno. hic multum instat tandẽ concludit quod non meminit legisse quominus processus nõ teneat nisi fuerit appellatũ. ad hoc. c. super questionũ. in fin. de offici. delega. Ex quo sentit qȯ volẽs infringere processum iudicis suspecti debet ab eo appellari si nõ admittit exceptionem iuste recusatiõis. Hosti. dicit qȯ meminit se audiuisse contrariũ ab eodẽ Innocẽ. sed forte audiuit voce viua. nã in lectura sua non reperitur

factiões seu partialitates vigeãt in ciuitate vel loco si cã cõmittat vni qui sit de vna parte ⁊ pars sit de alia est iusta cã recusandi. an autẽ doc. censeat suspectus in causa sui scholaris ꝓpter hoc solum qȯ eũ audiat de terminat. singulꝛ idẽ Bal. ꝙ nõ. in aut. habita. in. ix. col. C. ne fili⁹ pro patre. imo de iure cõi. doctor est iudex ordinarius suorũ scholariũ: vt est tex. i. d. aut. idẽ tenet ipe ab. Pa. i. c. cũ R. canonic⁹. §. de offi. deleg. ⁊ ibi vide Imo. et. d. An. barb. in. v. colũ. ⁊ nũquid cõpaternitas sit iusta cã suspitionis: vide oĩno multũ no. ꝑ d. Ant. in ca. pastoralis. §. eo. Itẽ adde ꝙ quando est homo ingrat⁹ ⁊ immemor bñficiorum est iusta causa recusandi probat hic text. no. in. §. sancim⁹ in aut. d̄ exhibẽ. reis. Cano. in. d. c. postremo. §. eo. qȯ est no. ꝑ notabili ⁊ singlꝛari effectu obligationis antidoralis: ⁊ si ad materiam l. ex hoc iure. ff. de insti. ⁊ iure.

+Sebasti. Sapia.

c ¶ Nũquid ꝓcessus. Vide Gem. in. c. iudex. de offic. delega. in. vj. Alexã. in. l. quia poterat. ff. ad trebel. practi. pap. in forma. declin. iuris. in ver. iudicem suspectum. Alex. in ꝯsi. xcix. inci. diligẽter cõsideratis. in. j. vo.

Et p ista opi. [illegible] p Barto. vr [illegible] fz in [illegible] Barto. [illegible] Jn [illegible] te [illegible] quido [illegible] dic fz vid bar. z bal. in. l. j. C. si qua pre. po. z Jnno. late i l. qdã cõsulebat. ff. de re iudi. z per Spe. i ti. de recu. iudi. §. qd aũt. in fi. vbi tz cũ Jnn. hic z cũ opi. bar. q non teneat p̱cessus videt tenere Pe. de anch. post Joã. and. et Hosti. in. c. legitima. de ap. in. vj. i ij. co. vbi dt q appellatio z recusatio fraternizant z sicut nõ dz aliqd innouari pendẽ. ap. sic nec pendẽte recusatiõe. et sicut nõ tz excõicatio lata post appellationẽ sic nõ tz lata post recusationẽ p q̃ opin. facit etiã qd not. do. Anto. in ru. huius tit. vbi dicit q appellatio et recusatio eqparãt quo ad iurisditionem in superiorẽ trãferendã, z ab inferiori auferendã. fz p̱cessus fact9 post appellationẽ ẽ nullus ergo zc. Jtẽ adde glo. in. c. qm̃ ꝯ falsaz. in. v. recusationes. s. de p̱ba. quã dicit ibi d. ant. esse not. p dicto Jnn. hic et eã ẽt ad h ibi no. d. Abb. pa. z vide de h. d. Anto. in. c. accedẽs. el. j. in pe. notabili. et in eo. c. iij. i. iiij. co. vt lit. nõ cõte. vbi dicit illũ text. esse argumẽtũ qd valet p̱cessus iudicis fact9 post recusationẽ si non appellatur. z all. Jnno. hic adde Old. ꝯsi. clxvij. et vide ad istam. q. optimũ text. in. l. nõ distinguem9. §. cũ quidã. ff. de arbi. z Ant. i cõs. cxvij. z vide q̃ late scribit. d. Ant. in. c. pastoralis. in prin. in. v. colũ. v. p hoc iferk quar-

reperitur nisi per idẽtitatem rationis: vt colligitur ex dictis suis in. c. ceterũ de rescri. do. Anto. videt hic simplr trãsire cũ dicto Jnno. vt p̱cessus teneat. Ego als hũc articulũ disputaui. et incipit disputatio. Duo clericali ordine zc. z ibi collige varias opiniones sparsas in diuersis locis. nã quidã tenuerũt cum Jnno. z d. ant. z d. Card. hic. z ant. de peru. in. l. quia poterat. ff. ad treb. Sz cõtrariã opi. q processus nõ teneat: tenet gloss. ij. q. vj. quoties. z in. d. c. qz suspecti. z Bar.[a] in. d. l. qz poterat. per. l. vnicam. C. si qua pre. po. Petr. de anch. in. d. c. iudex. de offi. dele. z Hosti. hic. z in. d. c. legitima. Tertia principalis fuit opinio. Lapi. in. d. c. iudex. qui dicit validitatem processus pendere ex futuro euentu z si pronuntiabitur in recusatiõe cõtra recusatorẽ apparebit processum valuisse: si pronuntiabitur cõtra iudicem processus erit nullus: sicut in simili dicimus in attentatis p iudicem a quo post appellationem ab interlocutoria: vt in. c. non solũ. lib. vj. de app. Quarta fuit opi. quorundam modernorum distinguentiũ inter ius canonicũ[b] z ciuile: vt fm ius canonicum procedat opi. Jnno. z sequaciũ. sed fm ius ciuile procedat opi. glo. z Bart. z alioꝝ. ratio diuersitatis: qz fm ius canonicum nõ sufficit proponere recusationem sed opz q probetur ideo ante probationem saltẽ debet validitas processus ex futuro euentu pendere scdm illã op. Lapi: sed qz de iure ciuili sufficit proponere: vt in. d. l. aptissimi. inficitur adeo iurisditio vt nullo modo processus debeat tenere: vt. in. d. l. apertissimi. z. l. cum speciali. multa argumenta possunt allegari pro et contra: que plene videre poteris in disputatione que causa breuitatis omitto: sed in decisiõe teneo hãc opi. vcz vt distinguamus vtrum recusator non cõparuit amplius coram iudice recusato licet citatus fuerit super principali: an vero comparuit et fuerit presens in processu: vt primo membro processus sit nullus. secũdo vero teneat mero iure se-

13 cundũ etiã ius ciuile. ¶ † Ratio primi mẽbri est: qz ex sola propositione recusationis inficitur adeo iudicis iurisditio vt etiam committere non possit sine consensu recusatoris: nec procedere in principali nisi prius discutiatur articulus recusationis vt probatur hic z in. d. c. iudex. z. d. c. legitima. z. c. suspitionis. s. eo. secundo requiris.

14 ¶ Hoc ob. citatio qz illa tanq̃ temeraria nõ habuit arctare citatũ: qm̃ vbicunqz iudici notũ est absenti exceptionem competere sua citatio non tenet: nec videt absens frustratorie abesse: vt probatur in. l. non videtur. ff. de iud. vide Jnnocen. in c. ij. de dila. facit. c. si duobus. s. eod. titu. Jtẽ talis processus est attentatus contra iuris ordinẽ cum prius debuisset pronuntiare super recusatiõe: ergo non tenet. vt in. l. prolatam. C. de sen. Sed in secundo membro p̱cessus tenet: qz videt pars patiendo iudicem procedere ad vlteriora renuntiare exceptionis recusationi: vt in simili probatur in c. ex parte. j. eo. z per Bar. in. l. a procedente. C. de dila. plenius prosequere vt dico in dicta dispu-

15 tatione. ¶ † Quero[c] quid habet facere volens iudicem recusare. dic fm Jnno. sufficere vt corã eo proponat p̱babilem suspitionis causam: nõ aũt tenet offerre probationes corã eo cum probatio sit fienda coram arbitris: nec tenetur petere vt arbitri eligantur. sed istud est officium iudicis: vt probat in. c. secundo requiris. s. eod. Dicunt tamen doct. qd si causa recusationis est frustratoria euidenter non tenetur iudex venire ad electionem arbitrorũ: sed debet hanc exceptionem spernere. ar. s. de offi. in. c. j. z sic et in casu conuerso non est necesse arbitros eligere quando causa rationabilis est in iure et in facto notorio. argu. in ca. accedens: vt lit. nõ contesta. quod no. An autẽ in delicto notorio sit locus recusationi. vide qd dixi in c. proposuit. s. e. p que decido tacta hic per docto.

¶ Jn notorijs non admittitur appellatio.

Causa allegata ad reprobãdũ iudicẽ vel ad appellandũ ab eo si non fuit p̱bata vel si eam pars non p̱sequat, potest iudex ad vlteriora p̱cedere.

1 Judex a quo potest p̱figere terminum ad appellationem prosequendã siue ex officio siue ad partis instantiam.

A dilationibus breuib9 potest pars appellare.

3 A correctione superiorum vt prelatorum et similium non potest appellari: nisi excesserint modũ in corrigendo.

4 Notoriũ causatur ex attestationibus factis si contra eas nil oppositum sit.

5 Confesus tam in criminalibus q̃ ciuilibus: an possit appellare.

6 Jn appellatione ꝯ ius requirit expressio cause.

7 Heres an possit appellare si fuit actum cõtra eũ ex confessione defuncti.

Cõfessio defuncti q extorserat certam summaz preiudicat heredi: adeo p̱bata rapina z q̃titate heres coget soluere absqz alio ordine iudiciario.

8 Judex a quo q p̱cedit ex officio z ab eo fuit appellatum: debet citari per iudicẽ ad quẽ: als processus esset nullus: sed an idem sit quando processit ad instantiam partis vide hic.

9 Pro sententia iudicis a qua fuit appellatum an presumatur.

1 **Porro.** ¶ † Sũma vt in principio. vel sic. Jn notorijs non admittitur appellatio in dubijs causa probabilis corã iudice est exprimẽda q̃ debeat legitima reputari: quã si non prosequitur iudex a quo in causa procedat idẽ si p̱sequitur z non probat. hec aũt constitutio non extenditur ad regulares. primo dicit quid in notorijs. secundo qd in dubijs. ibi excessu quoqz tertio protestatur in fi. ibi ceterum. ¶ Casus literalis. Si vero subditus cõmonitus a prelato appellauerit: si eius excessus euidentia rei vel ipsi9 confessione vel alio modo legitimo fuerit manifestus appellationi non deferatur: cum appellationis remedio non fuerit institutũ ad defensionẽ iniquitatis: sed ad presidiũ innocentie. si vero [b] dubius sit excessus appellans cãm p̱babilẽ appellationis coram iudice p̱ponat talẽ que si esset p̱bata legitima foret: z tũc si appellãs habuerit aduersarium intra terminũ a iudice moderandũ scdm locorũ distantiã z tẽporis qualitatẽ z naturã negotij appellationis causam prosequat. quã si nõ fuerit p̱sequutus extunc non obstãte appellatione iudex in causa p̱cedat si vero nullum habuerit aduersariũ tunc iudex ex officio suo procedat superior appellatiõis cã corã eo p̱bata suũ officiũ exequatur. sed si appellãs in p̱batione appellationis defecerit ad eum a quo appellauit remittatur. Hãc cõstitutionẽ z illã sacro approbãte: non vult conciliũ ad regulares extendi contra suas obseruantias speciales. ber. ¶ No. j. q sola confessio impedit appellationis interpositionem quo ad hoc vt iudex a quo non teneat illi deferre hoc probat alternatiua vel posita in tex. z est con similis tex. in. c. romana. §. si aũt. eo. tit. in. vj. z hoc infra latius cũ gl. ¶ Scdo not. q sola cõfessio[d] inducit notorium. ad hoc. c. si. j. de coha. cle. z mulie. q intellige nisi probabiliter excusetur: vt legi. [e] z no. in. c. cuz dilecti. j. de accu. facit. l. cum fideicõ-

2 missum. ff. de cõfes. ¶ No. ij. ibi si habuerit aduersarium zc. ar. q iudex ex officio procedẽs non potest prefigere terminum ad appellationem prosequendam. qm̃ tex. videtur hoc permittere cũ p̱cedit ad instantiam. Contrarium tñ cõiter tenent doct. probatur in. c. peruenit. s. eo. Jdeo quãtum ad hoc non est fienda diuersitas vtrum procedat [d] ex officio vel ad instantiã. nã semp militat ratio q̃ no. in. c. cum sit romana. s. e. Et si iudex statuit terminum nimis breuem dicit notabiliter. Host. qd ab isto nouo grauamine poterit scdo appellare.

3 qz placet. ar. cle. vnice. de do. z cõtu. ¶ † Vltimo no. q regulares q corriguntur per superiores fm institutiones ordinis seu regule nõ possunt superiorem recusare vt suspectum. nec etiam ab eo appellare: qz hec correctio fit ad ipsius salutem z de plano sine iudiciorum strepitu. dicit tamen Jnnocen. quod si prelatus excederet modum in corrigẽdo qd possit subditus appellare: qd satis placet

to. de rescrip. Et p̱pte q p̱cessus sit nullus. vide text. in. d. l. j. C. si qua pre. po. z ibi Bal. hũc passum plene z elegãter examinãtẽ in. ij. col. z q p̱cessus sit null9 tz Bald. in. c. olim. i. ij. col. de exc. z facit tex. in. c. sup qõnũ. §. fi. de off. dele. quã op. tenet hic do. Car. ang. et imo. i. l. qz poterat. ff. ad treb. et Ang. in. l. aptissimi. C. de iudi. de qua. q. vide oĩno bal. hic z i. c. suspitionis. in. ij. col. vsic. q̃ro nũqd op. de offic. delega. Anto. Francis.

¶ De hoc an p̱cess9 fact9 a iudice recusato: post appellatonez ab eo iterpositã valeat. vide p Ale. ple. in. l. quia poterat. ff. ad treb. vbi alle. multas cõcor. z ibi ẽt plenissime scripsi.

¶ Jta tz Jmo. in. l. quidaz. ff. de re iu. z Ro. in. l. qz poterat. ff. ad trebel. et in quodã ꝯsil. suo. inci. cir. primũ consultationis arti. v. quo ad scdm. et istam dicit fuisse dist. d. Mart. de ma. in. c. insinuante. de offi. dele. fz q p̱cessus sit nullus idistincte firmat Sali. p illũ ter. in auf. offeratur. C. vt lit. cõte. de quo vide etiã per do. in. c. quoties. ij. q. vj.

Sebasti. Saria.

¶ Quero. Nũqd aũt teneat iurare de calũnia tradit Feli. i. c. ij. col. ij. ver. itẽ p istum ter. dicit Bal. s. de probatio.

Sebasti. Sapia.

¶ Sola ꝯfessio. Vide Ang. i ꝯs. x. incip. in cã predicta. col. iij. vbi dicit q notoriuz ex confessione iudiciali dicit notorium iuris z q ex cõfessiõe resultet notoriũ tenet Bal. in. l. properandũ. in princi. cir. fin. C. de iudi.

¶ Et Bal.in.l.cōstitutiones.ff.eo.de ap.⁊ Bal.in.l.in minoribus.cir. prin.C.de his quibus vt indig.vbi dicit ꝙ qñ appellat a cōfessione dz exprimi cā in appellatione.⁊ vide melius ꝙ͠ alibi ꝑ do.Ant.in repe.c. vestra.de coha.cle.⁊ ibidē dicit ꝙ ficte confessus ab illa sua ficta confessione pōt appellare:vt etiā dicit Cyn.in.l.ij.§.qd̄ si actor.C.de iura. cal.quē refert.et sequit.pet.de ancha.in.c.ij.in.iiij.col.de cōfes.li.vj. Itē adde hic archi.in.c.quicūqz ij.qd̄.vj.vbi dicit qd̄ Jaco.bal.dicebāt qd̄ ꝯfessus nō pōt appellare:quia indignū est qd̄ qs sua voce ⁊c.vt in.c.per tuas.de ꝓba.in le.generalr.C.de non nu.pe.sed remittit ad hic no. ⁊ in.d.c.romana §.si aūt. Itē limita ꝑdicta ex his.que not.d.ant.in c.proposuit.in fi. s.eo.post Arch. ij.qd̄.v.in.c.qr suspecti. Itez vide de hocquod late scribit dom̄.in.d. §.si autē.⁊ an confessus in cā criminali possit petere sibi assignari terminum ad faciēdum suam defensam ita qd̄ iudex ei petenti teneat illud assignare. Bal.no.dicit qd̄ non.in.l.a procedente.in fin.C.de dila.Sed dictū bal.nō obseruat in practica ꝺm.d. Bar.de bellenzinis hic in addi. Et an ꝯfessus in criminalib⁹ possit appellare:vid̄ Bal.in.l.ij.in v̄s. itē no.C.quo.appell.nō reci. Aene.falco. Anto.Francis. ¶ Utrū confessus possit appellare.dicas ꝙ confessus delictū notoriū non audit appellās.l.obseruare.in.§.profici sci.vbi per Bal. in.xij.q.ff.de offi. procō.⁊ le.⁊ in.l. addictos.i.j.col. C.de epis.audiē. ⁊ habet per gl.⁊ Bar.in.l.nō tantum.ff.de appel. ⁊ vide bald.in.l.j. in fi.C.de lit.ꝯte. ¶ Et adde etiā ꝙ cōfessus ꝯtra quē sunt indicia nō appellat.vt ꝑ Bal.in.l.fi.§.necessitatē.C.ꝺ bo.

vt in.c.reꝑhēsibilis.s.e.plene tetigit in.c.iij.s.eod. Host.distinguit inter ꝓcessum iudicialē ⁊ regularem vt si superior ꝓcedit iudicialiter ꝯ religiosum possit religiosus recusare ⁊ appellare ex iusta cā lz causa ita plene nō examinet sicut si esset secularis.Sed tu pōdera hāc literā in fi.ꝙ solū ꝓhibet has cōstitutiones extēdi ad regulares qñ ꝑ extensionem seu obseruationē fieret contra spāles obseruātias istoꝝ religiosorū:⁊ sic qñ procedit contra oēs ꝺm regulā.Si ergo superior exced at fines regule non prohiberet iste tex.hāc cōstitutionem obseruandā etiā in religiosis.vide tñ quod dixi in d.c.iij. ¶ 4 † In gl.in verbo confessione ibi puta ꝑ sententiam.Idem dicit Host.per testes ꝓductos contra quos nihil opponitur.ꝙ satis placet:ex quo habes qd̄ attestationes inducunt notorium si contra eas nihil opponitur,vide tex.⁊ quod ibi dixi in.c.cum olim.j.de ver.sig. ¶ 5 † Et in fi.glos. hec gl.videtur velle vt in criminalibus confessus possit appellare,ad istū tex.respondet ꝙ agebat ad correctionē ⁊ extra ordinē.sed ꝑfecto hoc non colligit ex litera cum interpositio appellationis exigat alias iuris obseruantias.Itē quicquid sit de isto tex.habemus aliū text.generaliter idem disponentem.s.vt sola cōfessio impediat vt in ꝑall. c.romana.§.si aūt.⁊ de materia vide in Spe.eod. ti.§.in quib⁹ circa prin.⁊ per Jo.an.in ver.sz nunquid.⁊ vide bo.glo.in.d.§.si autem.d.Ant.hic distinguit ꝙ si est cōuictus ⁊ cōfessus nō audit appellans neqz in criminali neqz in ciuili vt legi.et no.in.l.ij.⁊ in.l.abstinēdū.C.quorū app.non reci. ⁊ ꝑ gl.⁊ Bar.[a] in.l.creditor.§.iussus.ff.de appell. Si vero est tantū cōfessus[b] tūc dicit qd̄ de iure ciuili auditur appellās qd̄ sentiūt glos.⁊ Barto.in d.§.iussus.sed de iure canonico iudex a quo non tenet deferre nisi excusetur confessione vt hic.Judex tamē ad quē poterit recipere illā appellationē ⁊ examinare vtrū fuerit legitima causa appellandi.Sed aduerte.qr iste text.non loquit in ciuili:sed in criminali.nec puto qd̄ in hoc sit diuersitas inter ius canonicū ⁊ ciuile.Uñ dicerem sic:ꝙ vbi cōcurrunt tria de quib⁹ in.d.l.ij.canonizata. ij.q.vj.sunt quorū.scz ꝙ fuerit propria voce confessus ⁊ sic nō per ꝓcuratorē[c] nec formidine tormētorum:itē ꝙ fuerit testibus cōuictus ⁊ argumentis superatus ex toto excludit appellatio.ita vt etiā iudex ad quē nō debeat eā admittere:qr videtur interposita causa subterfugij.⁊ sic potest intelligi tex.in.d.l.ij.dū requirit oīa illa tria.Si vero fuit tantū cōfessus.⁊ tūc si nullā causam exprimit in appellatione confessionis facte obfuscatiuā credo qd̄ neutro iure iudex a quo tenetur appellationi deferre:tū qr cōfessio aliter non excusata inducit notoriū:vt.s.dixi.⁊ in notorijs non admittit appellatio:tū qr generaliter ex dispositione vtriusqz iuris nō auditur quis cōtra id quod dilucide confessus est:vt in.l.generaliter.C.de nō nu.pecu.⁊ in.c.per tuas.de proba.⁊ iste rationes militāt tam i causa ciuili ꝙ͠ criminali et tam de iure canonico ꝙ͠ ciuili.tex.videtur expessus in.d. §.si autē. ¶ 6 † Et si diceres quod in appellatione a diffinitiua non est necesse causam exprimere.vt no.in.d.c.qd̄ ad consultationē.s.de re iudica.et s.eo.cum in ecclesia.dico illud procedere quando appellatio non est contra ius.nam tūc nō admittitur nisi exprimat causa rationabilis:vt no. Inno.in.c.pastoralis.§.propterea.s.de offi.dele ga.⁊ in Spe.in titu.de excu.len.§.nūc dicendum. ver.sed nunquid iudex tñ iudex ad quē poterit appellationem recipere ⁊ examinare vtrum habuerit legitimam causam appellandi ⁊ impedire executionem a tempore a quo inceperit cognoscere vtrum appellatio sit admittenda vt videt velle tex.in.d.§.si autem appellans.allegat ꝓbabilem causam excusando cōfessionem propriam: etiā iudex a quo debet appellationi deferre.arg. in.c.cū dilecti.prealle.facit optime.l.fi.C.de erro. aduo.que sic pōt intelligi ⁊ secūdū hoc intelligerē ⁊ reducerem ad concordiam vtrunqz ius:⁊ satis fuit de mente glo.in.d.§.si aūt. ¶ 7 † Sed quero an heres[d] poterit appellare si fuit actum contra eum ex confessione defuncti.dic ꝙ non:nisi pretendat iustam causam grauaminis de quo vide notabilem questionem quam ponit Joā.and.post Nico. de matarel.in tit.de appel.§.in quib⁹.ver.sed nunquid.de eo qui veniens ad mortem confessus fuit ordinario se habuisse mille per rapinā:⁊ promisit restituere illa his quibus debētur ad mādatum ordinarij.demū eo defuncto comparuit quidam petens centum occasione rapine per defunctum facte.ordinarius autem receptis indicijs ⁊ argumentis ⁊ delato iuramēto petitori declarauit centum sibi deberi ⁊ mandauit heredi vt solueret.heres vero appellauit:qr sine libello ⁊ lit.contest.et plena probatione processit.Cōcludit soluēdo ꝙ non est admittenda appellatio:qr non requirebatur ordo iuris ex quo cōstabat de certa quantitate per confessionem defuncti:vnde solū exigitur declaratio creditoris ⁊ quātitatis.Et no.qd̄ in hoc non exigitur plena probatio.facit qd̄ legit.⁊ no.in c.cū in diocesi.de vsu.⁊ vide ꝑ Fede.cōsil.cj.⁊ hoc c. not.bene. ¶ 8 † In gl.in verbo corā superiore in fi. not.bene gl.⁊ quasi pro hac glo.induco tex.apertū si bene ponderet in.c.venerabilibus.post prin. de sen.exc.li.vj.Et de hac materia plene ꝑ Inno. hic ⁊ in.c.decetero.de transact.⁊ in.c.in nostra.de procu.⁊ per gloss.in capi.sacro.de senten.excom.⁊ per Host.hic qui in effectu vult idem qd̄ glo.hic nisi agatur ad penam iudici imponendā.tunc eñ semper vocādus est iudex siue ꝓcesserit ad instantiam siue ex officio cū agatur de suo preiudicio ⁊ in preiudiciū absentis nihil est innouandum.de cau.poss.⁊ proprie.c.j.⁊.c.inter quatuor.de ma.et obe.iij.q.ix.c.caueāt.⁊.c.oīa ⁊ expressius.in.d.c.venerabilib⁹.in prin.in ver.sed ⁊ si excōmunicatus. Item vbi processit ad instantiam nec agitur ad puniendum iudicē potest iudex assistere in processu[d] licet necessario non sit vocādus:quia quedam presumptio oritur contra eum extra retractationem sue sententie.facit.l.si suspecta.ff.de inoffi.testa.⁊.l.a sententia.ff.de appel.⁊ qd̄ legi.⁊ not.in.d. c.venerabilibus.per text.d.l.a sententia.⁊ per ea que dixi.in.c.cū super.de re iudicata dico ꝙ hoc casu poterit etiam iudex appellare a retractatione sententie.⁊ qd̄ iudex possit hoc casu assistere tenet etiā hic do.Anto.Et adde ad predicta vnum dictum Feder.consil.ccliiij.vbi tenet processum[e] esse nullum si iudex qui processit ex officio nō fuit citatus per iudicem ad quem allegat Inno.in.c. pe.de re iudi.quod satis placet:quia est loco aduersarij.Ad hoc tex.s.in prin.c.vbi in recusationis actu elegit arbitros cum recusatore si non habet alium aduersarium. ¶ 9 † In gl.in verbo defecerit in fin.de hac materia an presumat pro sententia iudicis:dic vt plene not.in.c.quoniam.alleg. in gloss.⁊ in.c.in presentia.de renun.ad istum text. dic ꝙ loquitur de appellante ab interlocutoria qui probare debet causam esse legitimam ⁊ veram.vt in.c.interposita.j.eod.c.vt debitus.s.eod. ⁊ si deficit in hoc probando debet remitti ad iudicem a quo vt hic ⁊ in iuribus prealle.In glo.peñ. ibi:⁊ illā.j.de sen.excō.sacro pondera bene gloss. vult eñ ꝙ dispositio.c.sacro.nō est necessario seruanda in religiosis cōtra suas obseruātias speciales:⁊ videt gl.intelligere text.in.§.ceterum.vt loquatur de ista constitutione.c.sacro.Et forte gl. ideo facit mētionem de.c.sacro.quia tex.in principio ca.hic dum recitat ius antiquum tacite facit mentionem

que lib.in.v.col.vbi ad hoc alle.c.romana.§.autem.de appel.lib.vj. ¶ Et adde etiā ꝙ cōfessus ⁊ cōuict⁹ de crimine nō appellat.l.ij.⁊ ibi ꝑ Bal.in.ij.col.C.quorū ap.nō reci.qd̄ intellige verū etiā si crimen non sit cōsummatū:sz solū attētatū ꝺm Bald.⁊ doc.⁊ ibi.qd̄ ꝓcedit nisi sit cōfessus ꝑ ꝓcuratorē:vt ibi etiā ꝑ.d.Pau.de ca.post Bal.vel nisi esset cōfessus post sententiā ꝺm glos.in verbo propria.in fi.⁊ ibi ꝑ Bart.in l.constitutiones. in.iiij.q.ff.de ap. ⁊ vide etiā Bar. in.l.creditor.in.§. iussus.in.ij.q.ff. de app.reci. Sebast.Sapia. ¶ Cōfessus.Uide tñ Arc.in ꝯsi. cxlvij.incip.visa cōsultatione.co. ij.⁊.iij.vbi late qñ cōfessio etiā ficta possit reuocari de quo etiam per Car.in cōsi.cj.incip.in causa appellationis.⁊ rapha.comē.in ꝯsi. cv.incip.casus talis est circa me.et Moder.i.l.y.C. qui testa.fa.pos. ¶ Per ꝓcuratorē.sentit.do.abb. h ꝙ igsit⁹ i cā criminali possit ꝯfiteri delictū ꝑ ꝓcuratorē qd̄ nō ꝓcedit idistincte qr i causis capitalib⁹ regrit cōfessio ꝑ pria ipsi⁹ ingsiti. tex.est in.l.ij.C.quorū app.nō re.quē ad h ibi no.Bal. apud fi.⁊ ibi do. Andr.Barba. Aeneas de falc. ¶ A ꝯfessiōe defuncti heres appellare nō pōt.ꝺ hoc ꝑ Bal.in.l.j. C.ne ex deli.defun.in.vij.co.v̄.interdū.⁊ add̄ hic illud qd̄ ꝺ qd̄ confessio defuncti ꝑiudicat hr̄di hz locū i ꝯfessiōe vera nō ficta vt dicit Bart.in.l.eius q delatorē.ff.ꝺ iure fis.⁊ eadē q.vide hic ꝑ.d.ant.in co.ij.⁊ i terminis ꝑ eūdē in repet.c. vr̄a.in pe.charta ꝺ coha.cle.⁊ mu. Sebasti.Sapia. ¶ Processum.vide ro.in ꝯsil.cccxliij.inci.ex proposito themate i ij.dubio.bal.in.l. sancim⁹.in.xij.q̄stiōe.in fi.C.ꝺ iudi.⁊ i.c.j.co.iiij.v̄. ꝺ iudice ꝺ mil.vasal.q ꝯtumax est in.vsi.feudorum.

mētionem de illo.c.sacro.hoc bñ notabis. Et credo dictum procedere vbi regula seu institutio religiosorū daret certū modum seu ordinē in excōicādo religiosum vt satis sit seruare illū ordinē regule seu cōstitutiones ipsorū religiosorū qd multū bene notabis. Inno.vero ponit aliū intellectū ad finē huius litere: vt intelligatur de his duabus cōstitutionibus hic contētis. Nā in effectu due constitutiones hic continentur. vna versat circa modū recusandi iudicē. alia circa modum appellationem interponendi. Secūda incipit in hoc.§.porro. ꝛ iste intellectus magis videt litere ꝯsentane⁹ per illa verba: has duas constitutiones ꝛc. debet enim fieri relatio ad proxima.

1 ☞ Litis contestatio non requirit solēnem interrogationem aut responsionem: imo pōt contestari per respōsionem aduocati si reus ipsam approbat.
2 Confessio aduocati preiudicat clientulo nisi illam reuocet. Confessio aduocati pōt reuocari per clientē etiā non probato errore: sed ꝯfessio propria vel procuratoris non potest reuocari nisi probato errore.
3 Confessio erronea que preiudicat nō solū circa merita cause: sed circa pcessum pōt reuocari pono exēplū infra.nu. 6.
4 Delegatus principis pōt alteri subdelegare vices suas: q nō poterit in alium subdelegare ad vitandam infinitatem. Delegatus inferioris an possit subdelegare.
5 Appellare licitum est a grauamine licet iudex non intenderet grauare.
7 Confessio aduocati potest reuocari intra tres dies per clientem suum ꝛ quando.
8 Confessionē erroreā tam propriam q̄ aduocati an et quando quis possit reuocare docto vel non docto de errore: vel vsq; ad quod tempus.
9 Litis contestatio non inducitur per obiectionem solam exceptionum peremptoriarum.
10 Iudex an possit delegare causam post litem contestatam. Procurator potest substituere alium procuratorem post litem contestatam. Receptio testium an sit articulus iurisditionalis an vero nudum ministerium.
11 Excōicatio quō intelligit q nō trāsit in tertiam personam. Participans cū excōicato incurrit in minorē tantum per quam solum priuatur a perceptione sacramentorum. Participans cū illo qui participauit cum excōmunicato nullam incurrit excommunicationem.
12 Delegatus inferioris a principe ad vniuersitatem causarum potest subdelegare.
13 Delegati ad vniuersitatem causarum potest vnus sine alio causam incboare ꝛ finire.
14 Causa expressa in appellatione a grauamine: illa tantum debet probari ꝛ non alia.
15 Appellans a certo grauamine subijciendo ꝛ ab omni alio grauamine vel appellans ab omnibus grauaminibus ꝛc. non obtinebit: quia debet specialiter exprimere.
16 Ex pluribus cāsis copulatiue expressis in appellatiōe sufficit vnam probare.

Cum causam. Si iudex cōfessionē aduocati eadē die reuocatā pro litis contestatione velit habere vel pcessum a subdelegato subdelati factum ratificat licite appellat. In prima ponit narratio appellantis. In scda iudicis datio. ibi: mādamus. ℭ Casus litteralis. Inter abbatē ꝛ cōuētū de valle sancti Io. ex parte vna ꝛ priorē ꝛ cōuētū de nouo loco ex altera: sup quadā ecclesia de holiseth questio vertebat: q̄ cōmissa fuit iudicibus delegatis: iudices vices suas quibusdā iudicibus cōmiserunt: sed cum corā istis subdelegatis petijt pcurator prioris ꝛ canonicorū inducias ad proponēdas exceptiones dilatorias aduocat⁹ ipsius ductus errore interrogatus respondet qd ecclesia de nouo loco ecclesiam de qua questio erat.xl.annis possederat pacifice ꝛ amplius: sed procurator confessionem aduocati reuocauit eadē die: cū ipsius ꝯfessio sue petitioni cōtraria videbat: ne p illā ꝯfessionē aliqd sibi possit p̄iudicium generari pro eo q exceptiones dilatorie ante li.conte. sunt proponende. iudices delegati credētes per hāc ꝯfessionē lit.conte. fuisse testes quosdā partis alterius receperunt: quibus receptis examinationē quorūdā testiū cōmiserunt alijs qui receperunt quosdā testes monachorū: iudices delegati talē receptionē nō approbauerūt: cū de iure non valeret pp̄ter q̄ grauamina pcurator canonicorū ad sedē apo. appellauit. causa fuit delata partibus ꝛ datus auditor: coram quo procurator canonicorū p̄dicta oia proposuit petens processum predictorū iudicum irritum nuntiari. pars altera instanter petebat pcessum predictorū iudicū approbari ꝛ causam ipsam que multo tpe durauerat terminari. Papa his ꝛ alijs intellectis: q̄ sibi nō constitit de predictis mādat quibusdā iudicibus quatenus si dicti prior et canonici legitime probauerint q per procuratorē ipsorū aduocati rñsio eadē die extitit reuocata: q̄ sic per cōsequens apparet q lis cōte. non fuit: vel si cōstiterit q iudices delegati approbauerint testes receptos a subdelegatis subdelegatorū suorū: cū delegatus ab alio q̄ a principe causam alij delegare nō possit ꝛ quicqd factū est post app. predictā denuntiet irritū ꝛ inane, dūmodo hec in appellationis causa non fuerint expressa. Ber.

1 ℭ † No. j. ar. ex isto tex. q ad lit. conte. non reqrit solēnis interrogatio iudicis aut actoris. sed sufficit sola respōsio ad libellū etiā si facta sit per aduocatū reo approbante. facit ad ea q̄ dixi in.c.vnico.de lit.conte. cōtra cōem opi.legistarū. Nā aduocatus hic pprie rñdit ad libellū. Nam iudex non interrogasset aduocatū aio lit.contesta. ꝛ vide plenius qd dixi in.c.vnico.p̄dicto.
2 ℭ † Scdo not. qd (a) cōfessio aduocati preiudicat cliētulo nisi illam tanq̄ erroneā reuocet. Et no. bene. qd in reuocatione huius confessionis aduocati nō est necesse pbare aliter errorē (b) secus in reuocatione cōfessionis proprie vel procura. q̄ tūc est necesse probare errorem: vt in.c.fi.§.de confes.l.error.C.de iu. ꝛ facti igno. ꝛ est ratio q̄ aduocatus non habet mādatum ad confitēdum ideo sufficit nuda reuocatio ptis. ꝛ hoc tenuit Hostiē. hic ꝛ satis pbatur per istū tex. qd semp not.
3 ℭ † No. vlterius (c) q cōfessio pōt pretextu erroris (c) reuocari nō solū qñ p̄iudicat ad merita cause sed etiā qñ obest pcessui: vt q̄ non pōt obstāte confessione exceptiones dilatorias amplius proponere.
4 ℭ † Itē not. q solus delegatus principis pōt alteri causam delegare. Delegatus autem inferioris a principe non pōt vices suas alteri delegare: q̄ posset esse processus infinitus ꝛ quisq; recusaret onus iudicandi. Aliqd autē delegatus inferioris possit subdelegare si hoc sibi fuit indultū in cōmissione: (d) vide gl no. in.c. is cui. de offi.dele.li.vj. vbi per Io.an. ꝛ limita hunc tex. per illā glo.
5 ℭ † Itē no. ibi: credētes ꝛc. q a grauamine a iudice inflicto appellari potest lz iudex aggrauare non intenderet. ꝛ intellige qñ iudex errabat in iure. ꝛ probat iste tex. opin. de qua in.c.ex parte. ꝛ.c.ad hec.§.e. q grauamen re ipsa licet ex mēte nō processerit p̄bet iustam appellandi causam ꝛ in hoc tene menti istū text. plenius dixi in.d.c.ex parte.
6 ℭ † Oppo. contra text. videtur enim q reuocatio cōfessionis fuerit ecclesie nociua cum per confessionem dicebatur ecclesiā prescripsisse spatio.xl. annorum. Solu. dicūt q cōfessio non reuocabatur hic pretextu taliter confessati sed quatenus preiudicabat ad processum. Nam data illius validitate excludebatur prior a facultate proponēdi dilatorias. Unde hec confessio fuit erronea: vel quia aduocatus errauit in iure putando dilatorias posse proponi etiam post litem contestat. vel in facto errauit credens forte priori nō competere exceptiones dilatorias. vnde pretextu huius erroris et preiudicij predicti prior hanc confessionem aduocati reuocauit: qm̄ erat contraria intentioni ꝛ petitioni sue: contraria enim sunt: litē contesta. et terminum ad dilatorias proponēdas petere.
7 ℭ † In gloss. in verbo eodem die. ibi: in casu isto videtur. No. bene gl. istam vsq; ad finem: licet non reddat rationem specialitatis tñ recte loquitur ꝛ ex ea habes optimam limitationem ad.l.fi.C. de errore aduo. vt confessio aduocati possit reuocari vsque ad triduum sicut ibi dicitur quādo scilicet cōfessio p̄iudicat ad merita cause: sed vbi confessio aduocati preiudicat ad processum: vt quia inducit contestationem litis ꝛ sic precludit viam dilatorijs proponendis oportet qd pars reuocet illam confessionē anteq̄ faciet aliquid quod soleat fieri post litem contest. vnde si eadē die certificatus de cōfessione aduocati pducit testes vel aliquid aliud quod solitum est fieri post litē contestatam videt ipso facto cōfessionē aduocati approbasse cū plus sit facto aliquid approbare quā verbo: vt in.c.dilecti.§.eo.
8 ℭ † Et gñaliter cōprehendendo oia iura posita in glo. recitādo mentē doctorū distingue sic: quod aut qs vult reuocare confessionē propriā pretextu erroris ꝛ oportet q probet errorē: ꝛ licitū est reuocare vsq; ad sententiā. ꝛ sic loquit capitulū finale. ꝛ l. error. alle. in glo. hoc intellige quādo vult reuocare ex interuallo. si eñ incōtinēti nō est necesse pbare errorē. (e) ad hoc.c. pterea. de test.cog. et gloss. no. in.c.fi. de confes. ꝛ.xxxij.q. j. apud. ꝛ per do. de Rot. deci. lvij. ꝛ vide qd plene dixi in.d.c.fin. de confes. et dic vt ibi. aut vult reuocare confessionē aduocati. ꝛ sic preiudicat ad processum. dic vt statim dixi. Si vero p̄iudicat ad merita cause dz

(a) ℭ Et de hoc vide q̄ plurima p bal. in.c.fi. de cōfes. ꝛ vide etiam Bart. hic. et do. Phili. de per. in iiij. not.
Sebast. Sapia.

(b) ℭ Errorē. Vide Ias. in.d.l. error v̄sic. quarto limita. ꝛ And. siculū in cōsi.vj.co.x. in j. volu.
Zacharias

(c) ℭ Pretextu erroris. Adde Lanfrā. de oria. in.c. qm̄ contra. in p̄n. nu.xviij. versi. capio glo. in ver. cōfessiones. et in.§. confessiones. in prin. et vtrobiq; in apostil. Cel. et Benedi. va.§. de probatio.
Zacharias.

(d) ℭ In cōmissione. Adde qd no. in apostil. ad istū in.c. sup questionū. nu.ix. in apostil. in ver. subdelegare. vbi enūero alios qui quāuis ab inferiore a p̄ncipe delegētur subdelegare tñ possunt. §. de offi.dele. ꝛ p primo mēbro. s. qd tales subdelegati subdelegare nō possint: vide qd not. etiā in apost. ad eū i.c.si vero. nu.xvj. in ver. potestatem subdelegādi. eo. titu.
Sebasti. Sapia.

(e) ℭ Probare errorē. Vide Ro. in l. si vero.§. de viro. ff. solu. matri. Bald. in.l. edita. char vltima. versicu. sepe accidit. C. de edē. et in.l. j. colum. pe. C. de furtis.

a cũ reuocare intra triduũ, [a] vt in.d.l.iij. post triduũ vero non potest nisi velit docere de errore. Nã sicut docẽdo de errore potest reuocare confessionẽ propriã vsq3 ad sñiam: fortius hoc poterit in ꝯfessione aduocati. ⁊ sic potest intelligi gloss. xxxv.q.ix.§.is ita. que vult confessionẽ aduocati posse reuocari vsq3 ad sñiam: intelligũt doctores de errore alias vsq3 ad triduũ forte ratio diuersitatis est: q2 confessio aduocati cũ in hoc nõ habeat mandatũ nõ d3 preiudicare clientulo, nisi illã approbet. ⁊ iura presupponũt cliẽtulũ approbare si eã scit ⁊ nõ reuocat intra triduũ. Si aũt cliẽtulus expresse approbaret cõfessionẽ aduocati idẽ dicẽdũ in ea qd in cõfessione propria: q2 oĩa nostra facim⁹ ⁊c. vt in.c. si aplice. de prebẽ. li. vj. vide p Spe. in ti. de ꝯfessis. §. postremo. ver. idẽ
9 si fit p aduocatũ. ¶ † In gloss. in ver. lite cõtest. in fi. de hoc vt plene le. ⁊ no. in.c.ij. de lit. ꝯte. lib. vj. ad istũ text. vt cesset oĩs obiectio põt suppleri q aduocat⁹ dixerat petita p aduersam partẽ fieri nõ debere: q2 prior possederat illã eccl'iã
b p.xl. annos ⁊c. alias aũt p obiectũ exceptionis pemptorie [b] aliter respõdendo ad libellũ nõ inducit litis cõtestatio. vt
10 in.d.c.ij. ¶ † In gloss. in vbo delegat⁹ ibi distinguẽdo ante litẽ contestatã vel post ⁊c. imo plus dico q ex text. iste aptissime dãnat illã opi. Nã receptio testium fit post litẽ cõtestatam: vt in.c. qm̃. §. vt lite nõ cõte. ⁊ sic subdelegatio fuit hic facta post contestationẽ litis ⁊ nihilominus papa mandat ex hoc solo capite processum denuntiari irritũ. Nã loquit hic papa alternatiue ad cujus veritatẽ sufficit alterã partẽ esse verã: vt in.c. inter ceteras. de rescri. Nec ob. ratio gloss. de procuratore substituente post litẽ ꝯtest. q2 vt dicunt doctores fortius opat litis cõtest. in procuratore q̃ in iudice: q2 pcurator cõtestando videt quasi cõtrahere. l.iij. ff. de peculio. ideo efficit dñs instantie: sed cũ iudice nõ ꝯtrahit h3 eñi se iudex in cõtestatiõe vt patiẽs: pcurator aũt vt agẽs. Ad.c. cũ bertholdus. rñdet hic Jo. and. ⁊ originaliter est dictũ Inno. in.c. illo. q articulũ nõ iurisditionalẽ potest delegatus inferioris subdelegare puta si approbauit testẽ pducendũ ⁊ examinauit capitula sup qb⁹ d3 interrogari: tunc hãc receptionẽ alteri ꝯmittere põt. ita loquit iste tex. qd bñ notabis. Idẽ sentit glo. pe. in aut. vt defun. fune. Articulum vero iurisditionalẽ nõ potest delegare vt est exceptio testiũ non approbatis prius ipsis testibus seu capitulis nõ excõicatis. pro hoc qd legi. ⁊ not. in cle. vnica. de offi. dele. ⁊ ex his habes an ⁊ qñ articulus receptionis testiũ dicat iurisditionalis vel nudũ ministeriũ. ⁊ hunc articulũ plenius examina
11 ui in.d.c. cũ bertholdus. ¶ † In eadẽ glo. ibi: que nõ transit in tertiã personã ⁊c. Pro intellectu horũ verborũ Joã. an. remittit ad.c. pe. xix. di. vbi glo. dicit excõicationẽ nõ trãsire in tertiã personã: q2 cõicãs excõicato nõ incidit in excõmunicationẽ eandẽ: sed tãtũ in minorẽ iuxta no. in.c. si celebret. de cle. excõ. min. nisi cõicauerit excõicato in crimine pro quo fuit excõicatus: vt in.c. si cõcubine. de sen. excõ. ⁊ sic appellatur tertia psona quelibet psona ab excõicato. ego darẽ aliũ intellectũ qui clare colligit ex.c. qm̃ multos. xj.q.iij. qd ideo dr excõicatio nõ trãsire in tertiã personã q2 cõicãs ei q communicat excõicato in nullã excõicationẽ incidit: q2 ille non est priuatus cõmunione hominũ sed participatione sacramentorũ tm̃: vt in.d.c. si celebrat. vnde recte appellat tertia persona respectu scđe que cõicauit excõicato. ⁊ no. glo. istam
12 sic dupliciter intellectã. ¶ † Et in fi. glo. no. gloss. ppetuo ex qua habes singularẽ limitationẽ ad iura dicentia delegatũ inferioris a principe nõ posse subdelegare. non eñi pcedunt illa iura in delegato ad vniuersitatẽ causaꝝ. Et pone exemplũ in officiali foraneo epi q cõstituit in certa parte diocesis. Nã ille h3 delegatã nõ ordinariã: vt no. gl. in cle. ⁊ si pncipalis de resc. ⁊ in.c. romana. j. e. ti. li. vj. Et h3 iste vniuersitatẽ causarũ delegatã: q2 delegant sibi oẽs cause q̃ possent oriri in illo loco. Quidã tñ tenuerũt oppositũ arg. in.l. ⁊ q2 ff. de iurisdi. om. iudi. vbi dr q habẽs iurisditionẽ non iure proprio subdelegare nõ potest. Sed dictũ huius gl. cõiter
13 approbat ⁊ est satis equũ. ¶ † Et vide Bar. in.l. põpo. scribit. als si vni. ff. de re iudi. vbi ponit aliã singularem limitationẽ in istis delegatis ad vniuersitatẽ causarum: vt si sint plures possit vnus absente alio cãm inchoare ⁊ finire. sicut dicimus in plurib⁹ ordinarijs. l. vnica. ff. de offi. pcon. dic vt plene leg. ⁊ no. in.c. prudentia. de offi. dele. vbi dixi diffuse et
14 ibi remitto. ¶ † In glo. [c] fi. ibi: sup h ita indistincte not. glo.
c vsq3 ad fi. q̃ q̃tidie allegat ⁊ in quantũ dicit q appellans a grauamine nõ potest aliã cãm q̃ expssam psequi: est hodie
15 tex. magis clarus in cle. appellãti. eo. tit. ¶ † Circa istũ tex. ⁊ istã gl. format notabilis qd. Quid si appellãs dixit seu expressit certũ grauamẽ subyciẽdo clausulã gñalẽ: vc3 et ab omni alio grauamine qd colligi põt ex actis. Vel qd si nullam cãm expressit s3 gñalr dixit appello ab oĩb⁹ grauaminibus mihi illatis q̃ ex actis colligi possunt: nunqd valeat talis appellatio vt possit appellationẽ iustificare etiã ex cã expresse nõ deducta. Quidã q3 sic. in.d. cle. appellanti. facit in argumentũ.c. q ad agendũ. de pcu. li. vj. do. de Ro. deci. viij. plene psequunt ⁊ finalr tenẽt oppositũ: vt non liceat sic vagari cũ iactura aduersarij. Hec opi. plus placet mihi facit.d. cle. appellanti. in verbo noĩatim. ⁊.l. pretor edixit. de iniur. ⁊ dic vt plene no. in loco p̃all. Et dicit hic. Joã. an. quod ex pluribus causis in appellatiõe expssis curia nõ exprimit hodie nisi vnã: qd dicit Jo. an. rõnabile qñ cãe se nõ compatiũtur. als secus vt hic. ⁊. §. eod. significauit. cũ si. de quo vide in Spe. de appellatione. §. de officio. in prin. pe. col. ⁊ versi. si aũt. ⁊ dicit hic Boati. q expresso vno solo grauamine ex his propter q̃ appellaui nõ potero iustificare appellationez meã etiã ex alijs ppter q̃ appellaui. dicit tñ q sup quolibet grauamine curia bñ daret rescriptũ singulare ad eosdẽ tamẽ iudices. Sint ergo appellantes prouisi vt nullã falsam causam exprimãt vel quã pbare nõ possunt ne forte illa so
16 la exprimat in rescripto cõmissiõis. ¶ † Nam ad hec vitia cõprimenda emanauit predicta cõsuetudo seu stylus curie. de iure non procedit qd hic dr quinimo pluribus causis expressis copulatiue in appellatione sufficit pbare vnã: vt in c. exhibita. de iudi. ⁊ in.c. cum iamdudum. de preben.

Zacharias.

a ¶ Intra triduũ. Adde Bal. i addi. ad Spe. in tit. de cõfes. col. iij. v. ꝯfessio aduocati. ⁊ Pau. de ca. ꝯsi. xxxix. per.l.j.C. de errore aduo. Qd est verum si sit facta noĩe sui clientuli: vt not. iste. in c. olim. j. de censi.

b ¶ Et ita dicit gl. in.d.c.ij. Bal. vero hic aliter dicit q per obiectũ exceptionis peremptorie non inducitur lit. ꝯtest.d.c.ij. est verũ nisi vltra processerit puta si offerret se pbaturum vel testes producẽdo: q2 tunc induceret lit. ꝯte. ita sit text. hic q ꝯm ipm alibi non reperitur.

c ¶ Ista gloss. est menti tenẽda. q2 est melior que sit in iure qd in appellatione a diffinitiua nõ est necessario inserẽda cã grauaminis i appellatione sed in appellatiõe ab iterlocutoria sic: ⁊ est tunc necesse quod iustificetur ex causis in appellatione insertis: vt in.c. vt debitus. §. eo. ꝯm.d. Phil. de peru. ⁊ adde hic que addidi. in.d.c. vt debitus. in princip. que etiam bene hic caderent.

1 ☞ Appellãs debet exprimere coram iudice ad quẽ: quod propter tale grauamen appellauit.
2 Appellari a futuro grauamine nõn potest.
3 Executor ad bñficia si nõ admittit exceptiones legitimas licite ab eo appellat: siue assumpserit partes iudicis siue nõ.
4 Appellatio potest iustificari ex confessione appellati.
5 Surreptio vitiat rescriptũ ad bñficia vel literas ipso iure.
6 Appellans a sñia nulla non obtinebit pbando simpliciter nullitatem nisi iustificet appellationem probando eã legitime interpositã: poterit tñ psequi nullitatẽ corã iudice suo.
7 Appellans an possit insimul prosequi nullitatem sententie et eius iniustitiam.
8 A sententia nulla potest appellari.
Arbitramentũ si petatur corrigi vel reduci ad arbitrium boni viri: poterit ille bonus vir pronuntiare ipsum nullum si reperiet nullum licet hoc non sit petitum.
9 Succumbens in appellatione an possit postea agere de nullitate.
10 Ea que incidenter veniunt si plene nõ expediunt: nõ obstat cum postea agitur principaliter.
11 Si exceptiones nõ admittũt tacite vel expsse põt appellari.
Exceptiões cẽsent reprobate si iudex pcesserit ad vlteriora.
12 Appellans secunda vel tertia vice an cẽseatur a priori appellatione recedere.
Dicens pluries appello: an cẽseatur semel vel pluries appellare.
13 Appellans viua voce saluo beneficio appellãdi in scriptis an currat tps a die appellationis viua voce vel in scriptis.

1 DIlecto. ¶ † Nõ sufficit appellãti docere q exceptionẽ legitimã ⁊ verã opposuit ⁊ appellauit: nisi doceat propter exceptionẽ nõ admissam appellasse: ⁊ est casus notabilis ⁊ quotidianus. Prima pars ponit factũ coram auditore narratum. Scđa cõmittit cãm ⁊ premittit quare. ibi: qm̃. ¶ Casus lr̃alis. D. psbyter obtinuit literas a dño papa sup receptione sua in salamãtina ecclesia ad quosdam executores: corã quib⁹ fuit ex pte capl'i salamãtini propositũ q cũ in salamãtina eccl'ia cert⁹ esset canonicorũ nũerus iuramẽto firmat⁹: de quo in literis directis ad eos mentio nõ fiebat: nõ debebãt per eas pcedere ꝯ capl'm salamãtinũ ne sec⁹ facerẽt: ad sedẽ apostolicã appellauit. Sed executores huius appellatione cõtẽpta tulerũt excõicationis sentẽtiã in epm ⁊ salamãtinũ capl'm. vnde tã pcurator capituli q̃ dictus sacerdos ad sedẽ aplicã accesserunt corã auditorẽ cõcesso: pdicta oĩa ex pte capituli allegata fuerunt: vñ petebat pcurator capituli pdictam sñiam irritã nũtiari: ⁊ cõpesci psbyterũ a molestatione: sacerdos corã auditore confessus fuit q in ecclesia salamãtina certus erat canonicorũ numerus institutus: sed q2 l3 p ꝯfessionẽ psbyteri ꝯstiterit salamãtinã ecclesiã certũ canonicoꝝ numerũ habuisse iuramẽto firmatũ ⁊ hmõi exceptionẽ corã executorib⁹ fuisse propositã ⁊ q appellatũ extitit ab eisdẽ: tñ q2 nõ constitit pape q propter hmõi exceptionẽ nõ admissã vel aliã legitimã fuerit appellatũ mãdat papa qbusdã iudicib⁹ quaten⁹ si cõstiterit exceptionẽ prefatã de certo canonicorũ numero iura-

a ✝Sebasti.Sapia. ¶ In iudicio. Q̃ñ a futuro grauamine appellari possit tangit Feli.in.c.significauerunt.in.iij.col.s.de test.ver.sed cõtra ista.Perusi.in.c.vt debitus.in.ij.char.ver.scđo queritur.s.eod.

b ¶ De hoc pulchre per Lap.alleg.xcviij.

b ✝Sebasti.Sapia. Appellans.vide in hac materia singulare dictũ Salic.in.l.vnica.C.si de momen.possess.fue.ap.vbi dicit ꝙ in omnibus causis in quibus nõ põt appellari ſ3 dici de nullitate ꝺ p se si qs simul iungẽs dicat dico sniã3 nullã.ꝛ si qua est appello nihil facit qđ dictũ reputat mirabile.d.Jas. 2 i.l.j.co.iiij.i pñ.s. a iste due regle.ff.de iusti.et iu.tñ illud dictũ repro 3 batibi.vt p eum.

c ¶ De hoc p Lapum alleg.cvij.et vide tres effect᷒ appellationis a sententia quos po 4 nunt do.de ro.de ci.ccclvij.in ordine meo nouissimo.

d ¶ Utrum iudex appellationis q reperit sniã3 nullã 5 possit eam retractare ex capite nullitatis.vid p Jmo.in cle.j.de re iudi.in.ij.colũ.ver.q̃ro tertio.et vide p do.Ant.ꝛ istũ in.c.exhibita.de iudi.et per Pe.de ancha.in c.cordi.in pe.col.ver.circa istã appellationẽ.eo.tit.lib.vj.ꝛ p Ang.qui tenet ꝙ sic in l.eos.in prin.et in 6 l.noiationes.C.eo.qui aũt econtra an iudex aditus sup nullitate possit pronũtiare super iniustitia.vide do.ant.post Jnnoc.in.c.cum contingat.ꝛ qđ ibi no.de offi.deleg.Jtẽ adde hic casum i quo ppetuo dici potest de nullitate sentẽtie per secũdam cõfirmatio nez ẽm domi.de Ro.in antiquis deci.cxliij.Jtem adde ꝙ iudex appellationis cognoscit de nullitate ẽm do.de Ro.in antiquis deci.cxv.vide Bald.in c.j.an.ij.co.de re iudi.Jtẽ an expressa vna cã sufficiat probare aliam p do.Ant.in.d.c.cum cõtingat.in vlti.col.de offi.deleg.Jtem an ordo ꝛ solẽnitas iudicialis obseruari debeat in causa nullitatis.vide late p istũ in.c.inter ceteras.de re iudi.Adde etiã ꝙ iudex aditus super nullitate põt pronũtiare super resti.in integ.casus est nouus quem ad hoc legendo sing.in voce ponderabat do.Frã.de are.in.c.cũ bertholdus.s.

mẽto firmato vel alias exceptiões legitimas fuisse ppositas coram executoribus predictis nec admissas:ꝛ iõ partẽ capituli appellasse pcessum ipsorũ executorum denuntiet irritũ ꝛ inanem.Ber.¶ No.j.ibi cõtra ipsos pcedere ꝛc.ꝙ in bñficialibus põt exceptio perẽptoria opponi ad pcessum qñ est talis exceptio q̃ pariter concernit gratiã et literas gratiosas:ꝛ est ratio q: quatenus ɔcernit literas põt dici dilatoria q: negat iurisditionem tributã p illas literas.ꝛ per ɔ̃ñs põt de hoc opponi:añ lit.contest.sicut ꝺ in qualibet declinatoria.de quo dic vt plene no.in.c.constitutus.de rescri.¶ †No.ij.ꝙ in iudicio non põt app.a grauamine futuro etiã sub ɔditiõe vt.si me grauaueris appello:oꝫ eñ prius expectari grauamẽ et postmodũ appellari:vt hic clari᷒ p Jnn.ꝛ in.c.significauerũt.s.de test.¶ †Not.iij.ꝙ si executor deputatus ad bñficia non admittit excep.legitimã licite ab eo appellat̃ siue executor assumpserit ptes in dicis siue non optime ad hoc facit iste text.ꝛ.c.accepimus.de eta.ꝛ quali.ꝛ de materia dic vt plene not.in.c.fin.de presum.ꝛ in cle.vnica.de offi.dele.¶ †Jtẽ no.ꝙ p cõfessionẽ presbyteri ꝛc.ꝙ veritas cause appellationis põt pbari p cõfessionem appellati dũtaxat.¶ Oppo.contra fi.c.videt̃ eñ qđ si etiã non probet̃ appellatũ fuisse obexceptionẽ repulsam ꝙ nihilominus pcessus executoris debeat denũtiari irritus.qm̃.ex quo iste presbyter fatebatur literas suas fuisse surreptitias processus executorũ fuit nullus.¶ †Oꝫ litere surreptitie ad bñficia sunt ipso iure nulle:vt communiter tenet̃ in.c.ad audientiã el.ij.de rescrip.probatur in.c.j.ꝛ.ij.de fi.presby.lib.vj.ergo cum in his bñficialibus exuberat multũ officiũ iudicis debebat papa pronũtiare pcessum irritũ etiam si appellatio formaliter nõ fuisset interposita:vt in.c.cũ dilecti.de elec.Hostiẽ.ponit tres solutiones.Prima qđ hic vacat argumentũ a cõtrario sensu.Secũda ꝙ pcurator capituli se obligauit ad probandũ formalitatẽ appellationis.vnde mos ei gerẽdus fuit id est satisfaciendum fuit desiderio suo.l.circa.ff.de proba.ꝛ in.c.j.de resti.spo.Tertia solutio ꝙ hic processit ex prouisione pape.arg.in.c.cum pridem.de pac.Jste solutiones diuinãt:ꝛ prima inepte negat argumentum a contrario sensu.¶ †Jdeo Joã.an.ponit bonã solutionem dicens ꝙ ex quo appellationem prosequebatur debuit eam iustificare probãdo ipsius formalitatẽ ideo non obtinebit in causa appellationis probando nullitatem.quod semp notabis:facit ca.exhibita.ꝛ quod ibi dixi.s.de iudi.Habes enim semp notare qđ appellans a sententia nulla non obtinet in causa appellationis probando nullitatem sententie:nisi iustificet appellationem probando eã legitime fuisse interpositam.Fatendum est tamẽ vt infra dicam latius quod succumbens in causa appellationis ex defectu ipsius appellatiõis poterit postea corã iudice suo prosequi nullitatem ter.est cũ glo.in.c.licet.de senten.excommu.lib.vj.vt dixi in.c.sepe.s.eod.ꝛ confirmat Joan.and.in addi.Spe.in tit.de senten.prola.s.iuxta.versi.l3 nunquid libellus.ꝛ ibi etiam dicit ꝙ de nullitate debet agi coram iudice competenti ꝛ non coram iudice appellationis.Et idẽ videtur sentire dom.Anto.hic.ꝛ Pau.in.cle.si appellationem eodem titu.Sed Joan.de lig.ibi prope finem in vltI.col.

de re iudi.qđ ecõtra.Uide bar.in.l.carmelia pia.de iure pa.Jtem an in causa nullitatis procedi possit lit.nõ cõte.vide p Old.in cõn.xy.ꝛ per do.Ant.in.c.p tuas.de app.Jtẽ an iudex ordinarius qui tulit sententiam nullã si vult iterũ iudicare an debeat prius pronũtiare sup nullitate prioris sñie.vide p Bar.in.l.cũ querebatur.ff.de re iudi.ꝛ in.l.si vt proponis.C.quo ꝛ qñ iud.et.l.fin.C.de sen.que si.cer.quã.

vbi latius tractat hanc materiam videtur aliter sentire.ꝛ expressius Barto.in.l.si expressim.ff.eod.vbi firmat ꝙ si agitur vt iudex iterum pronuntiet propter nullitatem sententie debet agere coram primo iudice.argu.l.iij.C.de accusa.quia causa nullitatis tunc venit incidenter.Aut volo principaliter instare super nullitate vt quia peto eam pronuntiari nullam et tunc possum agere coram primo iudice ꝛ coram superiore.per.l.absentem.C.de accu.et quẽadmodum causa appellationis deuoluit totam causam vt possit superior sententiã reformare:vt in.c.raynutius.de testa.ita ꝛ causa nullitatis scđm eum.qđ dicit bene notandum ꝛ alleg.Jnnocẽ.in.c.cum contingat.de offi.dele.ꝛ hoc satis mihi placet.Nam hec causa nullitatis est species cuiusdam prouocationis.argu.in l.non distinguemus.s.cum quidam.ff.de arbi.nec iniuria fit primo iudici ex quo causa fuit iam a- 7 gitata coram eo.¶ †Et hec faciunt ad questionẽ b quotidianam nunquid possit appellans simul p sequi nullitatem sententie ꝛ eius iniustitiam:vel prosequi tantum super appellatione nullitatem sententie vel processus.Jnn.qui semper ad hanc materiam allegatur per canonistas et legistas ponit duas opin.Q̃uidam dixerunt quod super appellatione nunꝙ possit appellãs prosequi nullitatẽ qm̃ ex quo innuit appellationi debet probare sententiam iniustam non autem nullã:quia si appellatio non operetur respectu sententie nulle:q: non repetit qđ suspendat.Alij contra ꝛ hec opi.sibi plus placet.et non instando in verbis Jnno.ꝛ doc.hic que poteris videre maxime ad materiam.vide Barto.in.l.si expressim.ff.eo.vbi plenissime prosequitur hanc materiam.ꝛ in.l.j.C.qñ prouo.non est neces.concludendo cõmunem sententiam doc.ꝛ veram distingue sic.ꝙ aut fuit appellatũ ante sententiã ꝛ nõ sufficit probare nullitatẽ actus p causam in appellatiõe nõ expressam q: appellans ante sententiã habet iustificare appellationẽ suã ex causa duntaxat expressa.vt in cle.appellanti.eo.tit.dixi.s.c.prori.Aut fuit appellatum post sententiam simpliciter non faciendo mentionem de nullitate sententie:ꝛ tunc si pbat nullitatem ex quacunꝙ causa etiam non expressa oꝫ obtinere dũmodo formaliter appellauerit secus si appellatio deficit in forma:quia tunc non obtineret pronuntiationẽ sup nullitate:vt est hic ter.apertius ẽm lec.Jo.and.de qua.s.Ratio predictorum est:quia appellatio habet plures effectus.nam suspendit iurisditionem iudicis ꝛ pnuntiatum:vt in.c.venientes.de iureiuran.l.j.ad turpi.Jtem deuoluit causam ad superiorez:vt in c.si a iudice.eo.titu.lib.vj.vnde licet possit appellari a sentẽtia nulla preterta priorum duoꝝ effectuũ:q: qđ non est suspẽdi nõ potest vt in.c.ad dissoluendũ.de despõ.impub.operatur tñ respectu c vltimi effectus.s.deuolutionis cause ad superio- 8 rẽ.¶ †Jdeo cũ recte appelletur a sententia nul- d la si iudex reperit eã nullã potest super nullitate pronuntiare ꝛ ꝙ possit a tali sententia appellari facit iste text.ꝛ.l.si expressum.preallé.ꝛ.l.quedam ff.fami.hercifcun.ꝛ in.l.carmelia pia.ff.de iure pa.ꝛ vide ad hoc notabile dictum Arch.in ca.a iudicibus.ij.q.vj.vbi dicit ꝙ si petijt corrigi arbitramentum ꝛ reduci ad arbitrium boni viri si iudex reperit nullum puta quia latum a seruo vel

Jtẽ an excõicatus possit psequi nullitatẽ vide p do.Ant.in ca.significauerũt.in pe.colũ.de excep.Jtez adde ꝙ snia est ꝙ nĩla põt ꝺclarari nulla parte absente hoc est dictũ do.Abb.antiqui in ca.cãm.de rescri.quẽ refert et commendat ibi.d.anto.in ver.not.hic Abb.Jtez adde ꝙ licet sit remota appellatio nõ poterit dici ꝺ nĩlitate.ita no.do.ant.ꝛ doc.in.c.inter ceteras.circa prin.de re iud.p quib᷒ est casus i c.l3.in fin.de sent.excom.lib.vj.¶ Adde hic qđ l3 appellare a sententia nulla.Et materiã nullitatis ꝙ hic examinat.d.Ant.vide late p bart.in.l.si expssim.ff.eo.vbi multa ꝺt in hac materia.et in.l.j.in pñ.vl.co.C.qñ puo.nõ est ne.per d.anto.in.d.c.exhibita.s.de iud.Anto.Francis.¶ Circa hoc an nullitas sentẽtie possit pponi simul cũ appellatione:ꝛ ecõtra.et possint simul in eodẽ libello accumulari.vide bal.in.l.edita.in.xxx.co.C.de edẽ.ꝛ vide dino car.i cle.j.in.x.q.de re iu.ꝛ eodem modo nũ qđ nullitas et in integrũ restitutio possit accumulari.vide bal.in loco preal.ꝛ do.de Ro.i deci.cxix.in cip.l3 in no.et an nĩlitas tacite veniat i appellatione vide Bald.in

addi.Spe.in ti.de ap.in ver.dies.ꝛ in ver.statutũ.dicit ꝙ snia.ꝛ habetur p Bar.in.l.si.ff.de iure pa.ꝛ in.l.quedã.ff.fa.her.ꝛ per eundẽ Bart.in.l.j.C.qñ puo.nõ est ne.vbi dicit hoc esse verũ incidẽter.ꝛ ideo potest iudex ap.p parte cõfirmare sniam ꝛ p parte declarare illam nullã:vt plene decla.Bar.in.d.l.quedã.ꝛ vide Alexã.in.l.j.ff.de fer.vbi dicit ꝙ nullitas snie pposita in libello in quo petitur snia reformari põt prosequi per iudicem.de quo etiã per Alex.in.l.si expressim.ff.de appella.

exequi:sed qꝛ in plerisq; locis iure cōsuetudinario hāc pote-
statē nō obtinēt:vt not.glo.in ꝑalleg.aut.habita.pōt dici qꝺ
exequētur rectores per iurisdictionē quā habēt ꝑ ea ꝺo quā
nō habent debēt recurrere ad superiorē:ꝛ sic possunt intelli-
gi ꝛ reduci ad cōcordiā op.ꝯtrarie.vñ cū hodie cōiter recto-
res nō habeant familiā armatā nec iurisdictionē in criminali
bus satis saluabiꝰ opi.Bart.quā.ṡ.recitaui.Concludo ergo
ꝙ in istis iudicibus inferiorib⁹ inspicienda est potestas quā
habēt vt eaipsa vtātur in executione:si vero volunt aliter exe
qui recurrant ad superiorē:ꝛ ad alios iudices mittant illius
loci:qꝺ etiā satis est de mēte Bart.in ꝑalle.l.a diuo pio.vbi
etiam tractat qd si isti inferiores iudices nolunt recurrere ad
maiorē iudicē vel maior iudex non vult exequi. ¶ In tertio
casu principali:scʒ in delegato principis dico de iure canoni-
co fore clarum qꝺ possit exequi ꝑ se:ꝛ etiā precipere ordinario
vt exequaꝰ,vt ꝑbatur in.c.in lr̃is.ꝛ.c.pastoralis.ꝛ.c.querenti.
de offi.dele.ꝛ in.c.pastoralis.§.ꝑterea.ꝛ.c.ex lr̃is.eo.titu.Sed
de iure ciuili gl.videꝰ dubitare in.l.a diuo pio.dicit tamen ꝙ
a de iure canonico[a] potest:sed ꝙ idem sit de iure ciuili tenet ibi
b Bar.ꝛ dicit expꝛssum in.l.fi.[b] C.de iudi.ꝛ in aut.de exhi.reis.
§.si vero ꝭm vnū intellectū.Nunquid autem possit delegatus
principis inuocare auxilium brachꝫ secularis pro executiōe
sñie:vide Innoc.in.c.ꝑalle.ꝛ.c.significasti.vbi ꝯcludit ꝙ sic.et
satis sentit Bar.in ꝑalle.l.a diuo pio.vbi vult qꝺ potest man
dare ordinario sub grauissimis penis vt exequaꝰ.argu.in.c.si
gnificasti.ꝛ hoc plus placet ꝙ qꝺ no.Archi.in.c.vt officium.
de here.lib.vj.vbi dicit delegatū nō posse inuocare auxilium
brachꝫ secularis:nisi spāliter sit sibi concessum:ꝛ dicit sic cu-
riam tenere.ꝛ ꝙ teneat curia nescio sed primū vꝭ de iure pro-
32 cedere. ¶ †Ultimo casu scilicet in delegato inferiori varias
c opi.retuli supra[c].Ego puto eum indistincte de iure canonico
posse si delegans vel mādans habebat hāc potestatē exequē
di etiā si non cōmittatur ꝑncipaliter ꝛ expꝛsse:ꝛ moueor mul-
tis rōnibus ꝛ iuribus,primo per.c.lr̃is.de offi.delega.qui vi-
detur text.no.in hac materia vbi expꝛsse dꝛ delegatū posse iu-
risdictionē quā hʒ alteri demādare in executione sñie:et pro-
bat not.iste tex.vt etiā colligitur ex casus positione quam fa-
cit ibi gl.qꝛ accessorie videꝰ ꝯcedi merū seu mixtum imperiū
ꝑ executione sñie.Itē optime facit.c.ꝭ.de eo qui mit.in pos.
vbi delegatus inferioris dedit in possessionē ex ꝑmo decreto.
33 ¶ †Itē executio est meri vel mixti imperꝫ:vt no.Innocē.in
c.trāsmissam.de elect.ꝛ nihilomin⁹ transit in gñali cōmissiōe
vt in ꝑalleg.c.ex literis.ꝛ ꝑ hoc dico opi.do.Ant.minime ve-
ritate fulciri:dū distinguit inter expꝛssē cōmissum et tacite vt
primo casu veniat executio:scꝺo non:qꝛ in gñali commissio-
ne non veniunt ea que sunt meri seu mixti imperꝫ.Nam hec
ratio militat etiā in cōmissione facta per principē:ꝛ tñ certuꝫ
est ꝙ cōmissa sibi cā simpliciter videꝰ etiam cōmissa executio
vt probatur in iuribus superius allegatis.ꝛ in.c.de pruden-
tia.de do.inter vir.ꝛ vxo.ꝛ dote post diuoꝛ.resti.vbi ꝑ viā ac-
cessorꝫ venit nedū executio cause ꝑncipaliter ꝯmisse:sed etiā
executio cause q̄ venit accessorie:vñ cū sit eadē rō in delega-
to inferioris vt delegato ꝑncipali veniat accessoriū,dꝫ esse ea-
dē iuris obseruātia:de ꝯsti.c.trāslato.cū similib⁹.ꝛ sic cuꝫ exe-
cutio veniat accessorie ad casum ꝑncipalē:vt bñ ꝑbaꝰ i iurib⁹
34 preallegatis. ¶ †Certum est ꝙ de iure canonico ea que sunt
meri vel mixti imperꝫ possunt delegari:vt not.in.c.qꝺ sedem.
de offi.ordi.ꝛ bñ probaꝰ in cle.j.de here.ꝛ.c.licet.de offic.vica.
li.vj.trāsibit executio facta delegatis principalis cause:ꝛ idē
forte posset dici de iure ciuili:ꝛ lʒ ea q̄ sunt meri vel mixti im-
perꝫ non sunt principaliter delegabilia:tñ accessorie transeūt
arg.l.quoties.C.de iud.Et ad.l.a diuo pio.pōt rñderi vt di-
cit hic gl.non enim negat ille text.quin etiā ipsi delegati hoc
possint:sed solū dicit ꝙ ordinarꝫ delegantes debēt mandare
sñiam suorū delegatorū executioni:forte eñi non possunt ipsi
delegati de facto vt sepe cōtingit suas sñias propter impotē
tiam exequi.sic pōt rñderi ad hoc.c.aliter etiā infra rñdebo.
vide in simili in.c.significasti.de offi.deleg.vbi ordinarius dꝫ
mādare sñiam delegati principis executioni:ꝛ tꝫ ipse delega
tus per se potest:vt vbi ꝛ alꝫs iuribus superius allegatis.si-
mile in.c.cū ab ecclesiarum.de offi.ord.Sed ad tenendum qꝺ
d aliud sit de iure ciuili[d]:multum me cōpellit primo aut.ꝛ qui
iurat.C.de bo.autho.iudi.possi.vbi aperte videꝰ innuere tex.
delegatū inferioris non posse ꝑpter contumaciā dare posses-
sionē ex primo decreto:qꝺ aptius ibi tꝫ glo.ad idē gl.in aut.
de exhib.ꝛ intro.reis.si vero sup verbo,omne:cuius cōtrariū
de iure canonico apte innuit.c.cū venissent.de eo qui mit.in
posses.ꝛ facit ꝑallega.c.ex lr̃is.Scꝺo multū vrget qꝺ aliud sit
de iure ciuili.l.properandū.C.de iudic.§.autem reus.ibi:siue
ipse iudex ex sua iurisdictione hoc facere pōt siue per relatio
nem ad maiorē iudicē ꝛc.facit etiam aut.qui semel.C.q̄uo et
q̄n iudex.vbi delegato a principe daꝰ tātum potestas citandi
per edicta:delegatis autē inferioribus denegaꝰ vt ibi a con-
trario:ꝛ in predicta authē.ꝛ qui iurat.multo ergo fortius eis
interdiciꝰ executio:ꝛ optime facit tex.iuncta gl.l.fi.ff.de offi.
eius cui man.est iurisdic.vbi ꝑtꝫ qꝺ simplr̃ mandata iurisdi-
ctione non veniūt ea que sunt meri vel mixti imperꝫ:qꝛ talia
etiam expꝛsse delegabilia nō sunt.Et ex ꝑdictis ꝑtꝫ qꝺ de isto
delegato inferioris aliud sit de iure ciuili ꝙ canonico.Et pro
diuersitatis rōne sufficit illa ratio:qꝛ de iure canonico ea que
sunt meri imperꝫ sunt delegabilia,non autem de iure ciuili
ꝭm cōem opinionem:ꝛ satis dicā in.d.c.qꝺ sedem.Non obst.
hoc.c.qꝺ videꝰ innuere idē esse de iure canonico vt iste dele-
gatus inferioris nō possit:qꝛ hoc.c.expꝛsse non negat vt.ṡ.dixi
Uel pōt dici ꝛ notabilib⁹ quod loquitur in delegato dato ab
ordinario ꝑpter suspicionis cām:vñ cum in exequendo nulla
sit suspicio:de appel.nouit.videtur delegatus dūtaxat respe
ctu cognitionis ꝛ diffinitionis vbi cadere pōt suspicio:vt sic
limitetur delegatio ad mensuras cause delegationis:ꝛ hec
sufficiant quo ad istam.gl.ꝛ materiā suā.Et quāto tēpore du
rat potestas ad exequēdum:dic vt.in.c.querēti.de offi.deleg.
¶ Ultimo queriꝰ qd intendit lr̃a dum dicit sñiam mandan-
dam executioni seruata.l.ꝛc.Solu.dicit glo.vltima quod in-
telligitur.de.l.loquente de materia ꝛ tēpore executionis fien
de,ꝛ est clara:et dic vt plene nota.in.c.quod ad consultationē
de re iud.ꝛ per glo.in.d.c.dudum.ꝭ.de elec.in verbo in iure ꝑ
positam.ꝛ.ꝭ.q.j.nos in quenquam. Abbas

¶ Solennis repetitio per do.Nicolaum Panoꝛ.edita.

¶ Addita nouiter.

1 ☞ Episcopus si recusatur suspectus a reo,potest causam alteri non suspecto delegare.8.25.ꝛ eius sententiam executioni mandare.10.11.
2 Actor sequitur forum rei.limita hic.
Exceptiōes possunt opponi a reo anteꝙ ꝯueniaꝰ,ꝛ quādo.
3 Testes examinandi ad perpetuam rei memoriam,coram iudice rei conueniendi examinantur.
4 Legatus per sedē apl̃icam deputatus est ordinarius in loco.
5 Delegatus dicitur executor ꝛ econtra sed non in statutis.
6 Iudex ordinarius potest vt suspectus recusari de iure canonico.19.ꝛ deputabitur alius iudex.8.
7 Archiepiscopus non succedit suffraganeo recusato vt suspectus:idem si suffraganeus est negligens.
9 Iudex electus ex consensu partium non potest recusari sine legitima causa.
11 Executor non potest vt suspectus recusari.
Iudex potest suam iniuriam vindicare.17.
12 Iudex recusatus vt suspect⁹ an indistincte det in causa delegatum ꝛ an in tali delegatione requiratur consensus partis ꝛ an remittant causam ad superiorem.13.14.18.
14 Negatiua preposita verbo potest,importat necessitatem.
16 Sententia lata a delegato suspecto retractatuꝰ si postea apparet ꝛ detegitur suspicio.
20 Conciliū generale recusari nō potest q̄n papa tali cōcilio preest.Et quid in prouinciali vel alio inferiori.
Papa vel alius princeps superiorem non recognoscens pretextu suspicionis accusari non potest.ꝛ.21.
21 Papa potest cognoscere de causa propria etiam si criminaliter agatur,ꝛ quando ab alio iudicari possit.
Arbitri quando sint eligendi in causa recusationis ꝛ coram quo proponi ꝛ probari debeat recusatio.
22 Delegatus specialis pape in illa cā est maior legato gñali.
23 Eṕs ex euidēti ꝛ necessaria cā potest statuere cōtra ius cōe.
Eṕs ex causa potest diminuere penitētiam iniunctā a papa.
24 Recusationis cause legitime que sint,vide remissiue.
Iudex delegatus de iure ciuili sine causa recusatur:secus iure canonico.
25 Arbitri iuris regulariter non eliguntur ex necessitate nisi in casibus a iure expressis.Idem in casibus similibus expressis.
26 Appellatio a subrogato in locū recusati corā quo ventilabiꝰ.
27 Appellatio a delegato vadit ad delegantem.
28 Appellari quo casu licet tertio.
29 Delegans vnum articulum cause an cognoscat de appellatione facta ab illo articulo.
Renuntians iuri suo super vno articulo cause non videtur in alꝫs renuntiare.
30 Appellatio facta a delegato episcopi an possit coram eius vicario ventilari.

Appel.

Sebasti.Sapia.
a ¶ Iure canonico.Hāc ēt opi.de iure ciuili tenent cōiter scribētes i l.ꝭ.ff.de iuris.om.iu.vide Alex.ī ru brī.ff.de of.ei⁹ cui man.est iuris.
b ¶ In.l.fi.tu pondera qꝛ text.d.l.fi.nō ꝑbat dictum Bar.vide que remisi ad Bar.in.d.l.a diuo pio.
And.Barb.
c ¶ Retuli.ṡ.vide q̄ dixi in c.de.audi tor.de rescrip.
Zacharias.
¶ Adde Spe.in tit.de exec.sent.§.ꝭ.in princi.ꝛ.§.vj.vsic.v.Bart.in.l.fi.C.de iudi.ꝛ alexan.in.l.ꝭ.col.iꝫ.ff.de iurisdic.om.iudi.ꝛ in rubri.de offi.eius.

Sebasti.Sapia.
d ¶ Iure ciuili.vide de hac materia late per Modernos in.l.iubere cauere.ff.de iurisdic.om.iudicū.in.l.cognitio.§.vt possessio bonorū ff.de offi.eius cui man.est iurisdic.

a ¶ An procedat talis appellatio dico sniam nullã ꝛ si qua est appello ꝛ ꝙ procedat vt sit vtilis cautela tenet Arch.in.c.statutis.in fi.ij.q.j.ꝛ ita dicit tenere Bart.bri.in sua.q.bene.inci.quero si appellat a snia. de qua vide oino pulchre per Lap.alleg.cviij. Alia tamen circa hoc datur cautela quã tradit.d.ant.post Jo.an.in.c.j.ꝛ ibi not.de iud. ꝛ qđ valeat appellatio đ q̃ hic tꝫ etiã bar.i.l.j.§.libellũ ff.eod.circa mediũ.ꝛ Jmol.post d.Ant.in cle.j.in iij.col.ff.de excu.tutor.vbi dt etiã a econuerso fin.qđ procedit talis appellatio:dico sententiam nullã iniustã ꝛ si aliquo casu appareret iniusta ex causa:dico eam nullã ex peruersione ordinis iudicij.ꝛ ibi ponit quamplures alias similes qđ. ad materiam q̃s oino vide.ꝛ de.q. posita etiã hic p Ant.vide in terminis p Bald.in c.causam.in vlti.col.de rescrip.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Succumbẽs. Vide Raph.comen.in ꝯsil.xliiij.inci.ab arbitrali sententia colũ.ij.

Sebast.Sapia.

c ¶ Nullitas. Nunqd nllitas veniat icidẽter vid Jas.in.d.l.j.in pn.col.iiij.ff.de iust.et iure.ꝛ Alex.in ꝯsil.ij.incip.cõsiderãtis his.col.pe.in iij.vo.ꝛ Rapha.cõmẽ.in ꝯsil.xxxvj.inci.pponitur.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Vel tertia. Vide Alexãd.in.l.si pcurator.§.si dominus.ff.de ope.no.nuntia.ꝛ vide Cautelaꝫ ad impediẽdum ne qs appellet nisi semel per do.Bartho.vero.in cau.cxciiij.incip.vbi quis potest.

e ¶ Et ibi vide plene per ange.ꝛ qđ non videatur recessum a prima p secũdam appellationem dicit.d.Bart.de bel.sibi videri esse casuꝫ in clem.j.in secũdo rescript.de re iudi.ꝛ qđ hic tenet Archid.in.§.biduum.versic.si aduersarius.ij.q̃stione.vj.

f ¶ Vide hic bal.q not.ex hoc text.

excõicato potest pnuntiare illud nullũ qđ no.ꝛ sequitur hic do.Anto.recitando. Qñqꝫ appellans vult psequi vtrãqꝫ viã simul vt qꝛ dicit:dico sententiã nullã ꝛ si qua est ab ea appello:tunc dubitat vtrũ possit hãc appellationẽ psequi ppter incertitudinẽ ꝛ cõtrarietatẽ.cõiter tenetur per canonistas ꝛ legistas qđ talis appellatio [a] interponi possit.vt not.Ho.hic ꝛ cõiter sequentes.ꝛ glos.et Bar.in locis pall.nõ enĩ iste vie sunt ꝯrie respectu vltimi effectus appellatiõis qꝛ respectu nullitatis ꝛ respectu iniustitie potest causa ad superiorem deduci.vnde licet respectu primi effectus seu secũdi possunt concurrere qꝛ si sentẽtia nõ est nulla suspẽditur p appellationẽ:si est nulla nõ põt suspendi.respectu tñ effectus deuolutionis possunt. dꝫ tñ appellans alternatiue pponere psequi:vt.s.dixi.ꝛ est vtile sic appellare saltẽ vt vitentur opiniones q̃ versant vtrũ a snia nulla possit simpliciter appellari:ꝛ si ꝯstiterit de nullitate iudex pronuntiabit sup ea dũtaxat ꝛ nõ super appellatione:qꝛ appellatio fuit interposita conditionaliter scꝫ si snia esset aliqua poterit tñ iudex si voluerit pnũtiare appellationẽ frustra interpositã fuisse. Si vero iudex reperit eam aliquã sed iniquã pnũtiabit sicut in causa appellationis simpliciter interposite. 9 ¶ † Sed circa pdicta dubitat nunquid succũbens [b] in appellatione possit postmodũ agere de nullitate sententie seu processus in hoc glo.ꝛ doct.sunt contrarij.ꝛ not.maxime.in.d.l.si expssim.ꝛ.d.l.j. Sed distingue post Bart.in vtroqꝫ loco qđ aut nullitas fuit deducta principaliter in causa appellatiõis puta qꝛ fuit appellatũ modo predicto vel appellãs in cã appellatiõis simpliciter interposite prosecutus est nullitatẽ principaliter ꝛ non poterit amplius de nullitate agere ex quo in causa appellationis succubuit.ar.in.l.ij.C.si ex fal.instr.ꝛ eorũ q̃ no.gl.in.c.lꝫ de pba. Aut non fuit deducta nullitas in causa appellationis modo pdicto tũc licet fuerit pnũtiatum male appellatũ poterit succũbens postmodum coram iudice competẽti agere de nullitate.ꝛ est bonus tex.in cle.j.de re iudi. Nec obst.si dicatur ꝙ nullitas [c] venit incidenter in causa appellationis:vt.s.dixi in prin. 10 ¶ † Quia vt dicit Bar.ꝛ bene ea que incidenter veniunt ꝛ plene non expediuntur non obstant cum post agitur principaliter pro hoc.c.veniens.s.de testi.el.ij.ꝛ quod not.in.c.fi.ꝛ.c.ij.de ordi.cog.hoc intellige nisi fuisset pronuntiatũ male appellatum:ꝛ bene iudicatum.nã tũc opꝰ esset ab ista sententia appellare:vt no.Jo.de lig.in.d.cle.si appellationẽ in vlti.co.facit qđ not.Inn.in c.sup literis.de rescri. 11 ¶ † Opp.videt enĩ ꝙ lꝫ iudex non repellat exceptionẽ ex quo tamen est legitima ꝛ eam nõ admittit appellari potest:vt.j.c.ex parte. Sol.considera tres casus. Primus quãdo iudex expsse repellit exceptionem legitimã:et tũc indubie appellari potest vt hic.ꝛ.s.de test.ex parte ade.cũ si. Secũdus casus cum expsse non repellit sed tacite pcedendo ad vlteriora:ꝛ tunc idem quia tacite repellit:vt in.d.c.ex parte.et not.Barto.in.l.ad pcedente.C.de dila.ꝛ Joan.an.hic ꝛ.j.eo.ex parte. Tertius casus qñ nec expsse repellit nec tacite pcedendo ad vlteriora:tunc si illico appellatur nõ valeat appellatio cum iudex adhuc non grauauerit vt hic psertim cum pponit exceptionem ꝛ appellat si fuerit cõtra factum. Nam videtur tunc a futuro grauamine appellatũ qđ non licet in iudicio:vt in.c.vt debitus.s.eod. Sed si iudex malitiose supersedet causa vexandi excipientem tunc remedium est vt excipiens tertio requirat humiliter iudicem vt exceptionẽ recipiat quod si non fecerit poterit apellare:quia satis tũc grauatur:vt in.c.j.de sup.negli.prela. Et hoc expresse tenet Joã.and.hic ꝛ Hostiẽ.j.eod.interposita. 12 ¶ † Vltimo Innoc.hic querit a appellans in iudicio vel extra iudicium secunda vice vel tertia [d] videatur recedere ab appellatione ꝛ priorẽ sententiam cõfirmare.ꝛ cõcludit finaliter ꝙ nõ qꝛ semper instat vt per appellationẽ defendatur. Sed an valeat secũda appellatio:vide qđ scripsi in.c.bone.s.eo.in additione.ꝛ cõclude sic.qđ aut appellauit secundo a nouo grauamine.ꝛ valet vtraqꝫ appellatio casus est in cle.vnica.de do.ꝛ contu.ꝛ dic vt ibi no.in glos. Aut appellauit pluries ab eodẽ grauamine ꝛ tunc si pluries in eodẽ instãti expressit verbũ appello,vnica est appellatio pluries vociferata.sic potest intelligi.s.eo.bone.ꝛ.xxxj.qđ.ij.lotharius. Aut ex interuallo ꝛ tunc aut appellauit simpliciter aut sub conditione. Primo casu sunt opi. Nã Bar.in.l.cũ procurator.ff.de ope.no.nun.tenet qđ scda appellatio nihil operatur:qꝛ p primã fuit iam suspensa sniã ꝛ iudicis iurisditio.contrariũ sentit Jo.an.post Abb.in.d.c.bone.ꝛ Gas.in.d.c.directe.s.eo.sed do.Anto.non bene firmat pedes.sed satis mihi placet dictum Barto.si prima appellatio tenuit qꝛ p primã fuit causa deuoluta ad superiorem hinc est qđ immediate currit tẽpus psequẽdi ꝛ finiendi appellationẽ:vt in cle.sicut.j.eo.titu.ꝛ suspensa fuit iudicis iurisditio:vt in.c.si a iudice.et ca.nõ solũ.eo.ti.lib.vj.vnde nõ video sup quo interesse fundet ista secunda appellatio.ar.in.l.qui bis.ff.de ver.obli. Nec obstat si dicat qđ dixit abbas qđ est vtile ꝙ ꝯputet tẽpus a scda appel.qꝛ nõ video quõ appellans possit hoc facere non geminato grauamine. Nã si vult renuntiare prime appellationi transibit sententia in rem iudi. Si autem non renuntiat secunda nihil potest operari:qꝛ non est ad quid referatur.ar.in.c.ad dissoluendum.de despon.impube.ꝛ.l.decem.ff.de verbo.obli. Predicta intellige nisi velit ad alium appellare.nam tunc secunda appellatio potest operari effectum cause translatiuũ.ad hoc alle.tex.cum glo.ꝛ Bar.in.l.si quis libellos. [e] C.eo. 13 ¶ † Secundo casu cum fuit appellatum sub conditiõe puta appello viua voce saluo iure appellandi in scriptis:ꝛ tunc Bart.in dicta.l.cũ procurator.dicit qđ ista verba habere possunt duplicem sensum. Primo qđ vult ita valere nisi appellauerit in scriptis:ꝛ tunc si appellat in scriptis vnica est appellatio ista que nũc interponitur in scriptis:qꝛ prima fuit interposita sub conditione secunde. Secundo potest intelligi.id est saluo iure redigendi istam in scriptis.ꝛ tunc fingitur prima appellatio nunc in scriptis redacta.ꝛ videtur iste vltimus intellectus magis placere Bar.domi.Anto.sentit quod in hoc dubio quid iste intenderit debemus habere respectum ad scripturam.nam si reperit in secunda scriptura diem prime censetur prima appellatio nũc redacta in scriptis. Si habet diẽ secundum tempus noue scripture oritur noua appellatio et videtur bona consideratio,vt in hoc dubio recurramus ad coniecturas.arg.in.l.nesennius.ff.de neg.gest.

1 ☞ Primo nominatus presumitur magis dilectus.
Milites celestis militie sunt dignores militibus seculi.

2 Appellatio si est deuoluta in curiam est ibi prosequenda nec sufficit appellanti vel appellato mittere procuratorem vt petat dari iudices partibus.s.
Appellatio dicit deuoluta in curiã qñ est acceptata a parte ꝛ approbata a iudice.s.vide latius.j.nu.6.

3 Monasterium condemnatur in expensis ex contumacia abbatis ꝛ capituli.
Delictum prelati nocet ecclesie quo ad condemnationem expensarũ secus delictum tutoris.
Monachus prosequendo causam propriam ꝛ contumax non condẽnatur in expensis:quia nihil habet sed cõsidera quomodo monachus potest prosequi causam propriam.

4 Appellans potest prosequi appellationẽ appellatore non prosequente qui condemnabitur in expensis ipsi appellato.

6 Appellatio an ꝛ quando sit tractanda in curia.

7 Prefixio termini ad appellationem prosequendam operatur effectꝰ de quibus hic.

8 Contumax non condemnatur in expensis ex contumacia quando fuit processum contra eum absentem.

9 Causa appellationis si in curia dubitatur ibi sit decidenda vel non procurator partis missis ad impetrandum literas vt decidatur in partibus censetur habere mandatum ad defendendum quod est in partibus decidenda.

f NIcolao. [f] Appellãs qui terminum appellationi prefigit si mittit procuratorem ad impetrandum ꝛ contradicendum tantum:ꝛ appellatio fuit recepta a iudice vel approbata a parte:aduersario legitime prosequenti condemnatur in expensis.hoc dicit scdm cõmunẽ intellectum licet glo.aliud senserit. Diuiditur. Primo ponit dationẽ auditoris ꝛ petitionem appellantis. Secundo dat iudices.ibi:mãdamus.

¶ Casus literalis Abbas ꝛ conuentꝰ monasterij sancte marie litigabant cũ Nicolao milite sup quibusdã questionibꝰ:monachi appellauerunt ad sedẽ apostolicam ꝛ appellationi sue terminum prefixerunt propter quod tam miles quam procurator monachorum ad curiam accesserunt datus fuit eius auditor in cuius presentia proposuit idem miles quod cum procurator monachorũ non nisi ad impetrandum et

contradicendũ

ꝙ ꝓcurator debet habere sufficiēs mandatū ad cām alias dñs q mit-tit ꝓcu.cum minus sufficienti mandato eoipso censetur contumax. et ita ad hoc allegaẜ iste tex.paria enī sunt non cōparere vel comparere per procuratorem minus sufficiētem.⁊ ideo dixit no. Bald.in.l.fi.C.de edi.act.in.iiij.col.ꝙ si statutū diceret ꝙ non valeat ꝓcessus nisi produ-cto instrumento mandati ꝓcura-tiōis intelligitur de mādato suffi-cienti.
Anto.Francis.

¶ An procura-tor debeat habe re sufficiens ad hoc vt dñs excu-seẜ a cōtumacia. Dicas ꝙ non dr̄ i quis procurator ante ꝑsentationē mandati.c.his q de procur.li.vj.⁊ a est ordinaria gl. in cle.j.eod.titu.⁊ b vide Spe.in ti.de procu.in.§.j.in v̄. iȝ quid.el.ij.⁊ ad-de ꝙ appellatio ne procuratoris venit procur.legi timus ⁊ legitime constitutus.l. edi les.§.procurato-ris.ff.de edil.edi. ⁊ vide Bal.in.l. fi.C.de edil.edic. in.v.col.⁊ gloss.⁊ Bal.in.l.j.C.etiā per procura.cau. agi po.l.j.opp.et ideo si qs mittit procuratorē non legitimum non euitat contuma-ciam qꝛ paria sūt aliquid non face re vel minus legi time facere.l.quo ties .ff. qui satis-da.cog.

a ¶ Habes glo.et plene in.c.māda-to.de preben.lib. vj.⁊ per Bart.in l.nec ordo .ff. de solu.vide ho.tex. ⁊ ibi glos.⁊ Bal. in.l.quoties.ff.de vsufruct.et vide gl.ij.in.c.sedes.d rescrip.⁊ glo.fi.in c.dilect⁹.de cau-sa poss.⁊ proprie. tex.⁊ glo.insti.de iure natu.gen.et ciui.in fi.Et resul tat ex hoc no.effe ctus quod si testa tor reliquerit ti-tio ⁊ seio duos equos qd electio est titij qꝛ presu-mitur magis dile ctus.Bart.in l.q duos.ff.de leg.j. vide text.in.l.pu blius.§.titia.vbi Bar.ff de condi. ⁊ demonstra.⁊ ad hoc vide.d. Cur tiū in consil.lxxv.

contradicendū fuerit cōstitutus sufficientem ad causam tractandam nō miserant eo ipsam perso naliter prosequente vnde petebat eos sibi condē-nari in expensis tanꝙ cōtumaces.vnde mandat pa.quibusdam quatenus si constiterit abbatem ⁊ monachos appellationi sue terminum prefixisse. qꝛ sufficientem procuratorem ad prosequendam causam eādem non miserint ipso milite eā perso naliter prosequēte monachos condēnent ad resti tuendas expensas a tempore appel.factas militi memorato.Ber. ¶ † No.j.militē preferendum in honoribus monacho.hoc videẜ colligi ex ordine litere.nā hic miles in prolatione verborū premit-titur monacho.valet enī hoc arg.ex ordine litere: vt habes gl.[a] satis no.in.c.quorundam.de ele.lib. vj.in verbo predicatorum.que dicit qd vbicunqȝ fit mentio de fratribus predicatoribus[b] ⁊ minori bus semper ex ordine litere premittunẜ predicato res:qꝛ eorum ordo fuit antiquior: vide text.xvij. di.c.pe.⁊ seq.⁊ forte hoc processit eo tempore quo monachi non erāt clerici.xvj.q.j.generaliter.nam puto sacerdotē preferendum militi in honoribus qui est miles celestis patrie ⁊ dei.xj.q.j.⁊ in.c.chri-stianus.xxiij.q.viij.reprehensibile.ille vero est mi-les seculi:spiritualia autem sunt digniora tēpo-ralibus:vt in.c.solite.de ma.⁊ obed.⁊ sacerdotes propter excellētiam dignitatis ⁊ officij in deorum numero computantur.vnde scribitur in antiqua lege.Dijs nō detrahes.id est sacerdotibus.⁊ ali bi.Nolite tangere christos meos.vide ho.tex.in.c. cum ex iniuncto.j.de here.xcvj.dist.duo sunt.

2 ¶ † Scdo no.ꝙ vbicunqȝ causa ex sui natura est in curia romana ꝑ appellationem legitimam nō sufficit appellāti seu appellato mittere procura-torem ad impetrādum iudicem in partibus. sed oportet mittere ꝓcuratorem ad appellationē ibi prosequendam . Et dicitur causa esse in curia si appellatio est recepta a parte vel approbata a 3 iudice:vt.j.latius dicā. ¶ † Item no.⁊ tene menti ꝙ ex contumacia abbatis ⁊ conuentus condem-natur monasterium in expēsis.Nam cuȝ ipsi nihil ꝓprij habeant oportet hanc cōdemnationem ex-pensarū exequi in bonis monasterij.Ex quo infe-ro qd.c.reprehensibilis.s̄.eod. quod videtur non velle condēnari in expensis.proprium non haben tem dȝ intelligi qn̄ prosequitur causam suam,ita ꝙ nō agit noie monasterij.al's fit cōdemnatio:vt hic probaẜ.Ex quo etiā infero ꝙ delictū prelati preiudicat ecclesie quo ad condēnationem expen sarum:licet sec⁹ videatur in tutore:vt in.l.non est. C.de admi.tut.Et forte idem esset in prelato secu-lari habēte vnde soluere.arg.eo.que no.gl.in.c.de 4 multa.de preben.⁊ in.d.l.non est. ¶ † Ultimo no. ꝙ appellatore non prosequente legitime appel-lationem pōt appellatus ꝓsequi ⁊ obtinere a iu-dice ad quē condemnationē expensarū factarum a tpe appellatiōis emisse. Et sic habes qd iudex ad quē condēnat in expēsis etiā appellatore non 5 cōparente. ¶ † In gl.j.in fi.hec glo.in effectu hoc intēdit ꝙ si ꝑfixus fuit termin⁹ ad appellationeȝ prosequendā a iudice vel ab appellāte:cā appel lationis ex hoc solo est in curia romana tractan-da adeo vt nō sufficiat appellatori mittere ꝓcu-ratorem ad impetrandum iudicem in partibus si appellatus vult prosequi in curia.⁊ pro hoc intel lectu videtur tex.quo ad corticem hic.⁊ hunc in-tellectū sequutus fuit abbas.hic.Sed Hos.Uin. ⁊ Jo.an.⁊ cōiter doc.sequentes dicunt solam pre fixionem termini nō sufficere vt causa dicatur esse in curia:sed oportet vt appellatio sit recepta a iu dice vel approbata a parte.sic loqiẜ tex.in.c.inter posita.j.e.§.j.⁊ in.c.sepe.s̄.eo.hunc tex. intelligunt quando app.fuit recepta a iudice vel approbata a parte:⁊ iste intellectus plus mihi placet. Nam ex prosecutione personali facta per militē appel latum presumēdum est illum militē recepisse seu approbasse appellationē ipsius abbatis Item adduco tex.in.c.oblate.⁊ in.c.ex insinuatione.s̄.e. vbi patet quod non obstante prefixione termini satis est mittere procuratorem ad literas impe-trandū nec apparet aliqua ratio vrgens quare sola prefixio termini habeat causam deuoluere ad curiam.Ista enim prefixio termini ab hoīe fa cta succedit loco termini iuris.vt in.c. cum sit ro-mana supra eo.⁊ dixi in.c.ex ratione. Sicut ergo sola prefixio termini iuris non deuoluit causam ipso facto ad curiā ita nec prefixio termini hoīs cum surrogatum debeat sapere naturam illius in cuius locum surrogatur:vt in.c.ecclesia. s̄. vt lite 6 pendē. ¶ † Et vt plene habeaẜ in materia istius. c.clare liqueat quando causa appellationis sit tractanda in curia distinguo sic post Cald.quod aut fuit appellatum ante sñiam aut post.Primo casu si appellatio fuit recepta a iudice vel appro bata a parte ⁊ terminus fuit prefixus ad appel-lationem prosequendam:⁊ tunc indubie cā appel lationis est in curia:ita vt teneatur appellans ibi prosequi appellato volente:vt in.c.interposita.j. eo.⁊ hic.in.d.c.sepe.⁊ si appellatus voluerit ⁊ pe-tierit debet appellans comparere in omnib⁹ mu nimentis ad causam principalem spectantibus de quo dicendum vt in.c.j.j.eo.li.vj.⁊ facit qd dixi in.c.vt debitus.s̄.eod.si vero appellatio fuit rece pta a iudice vel approbata a parte sed terminus nō fuit prefixus tunc est maius dubium nunquid cā sit in curia.vt videtur ꝙ non per istum text.⁊ ꝑ d.c.sepe.sed satis teneri potest quod sit in curia ꝑ d.c.interposita.a contrario vbi solum ponderaẜ an appellatio fuerit recepta ⁊ nihil de prefixione termini dicitur.hanc partem sentit Cal.Si vero appellatio non fuit recepta a iudice vel a parte nec ꝑfixus fuit terminus ad appellationem prose quendam indubie tamen causa nō diciẜ in curia: vnde sufficit appellatori mittere ꝓcuratorem ad literas impetrandū etiam inuito appellato:vt in d.c.interposita.Si vero terminus fuit prefixus et appellatio nō fuit recepta:tunc casus est dubius propter istum tex.⁊ dictam glos.Communis opi. habet vt causa ex hoc non dicatur esse in curia: ⁊ plenius hunc casum expediui.s̄.Ad vnū tamen aduerte ⁊ semper tene menti quod volunt do. de Rot.deci.xxxviij.Dicunt enim quod vbi causa non est de sua natura in curia tractanda si tamen appellans iurat se non credere quod habebit iu stitie complementum in partibus ex aliqua iusta causa tūc retractabitur in curia etiam inuito ap-pellato:arg.opti.in.c.statutum.in ver.ver.vel sal tem.de rescri.lib.vj.facit.c.vt circa.de elec.eo.lib. ⁊ hoc quo ad primum membrum.Si vero fuit ap pellatum a diffinitiua tunc vult Cardi.seu Cal. quod si appellatio fuit recepta a iudice vel appro bata a parte eodem modo est in curia sicut supra dixi in appellatione ab interlocutoria. Sed ego dubito quod ad probationem factam per iudi-cem : non enim videtur quod receptio appella-tionis a diffinitiua per iudicem facta habeat ali quid operari cum regulariter ipse non possit de-ferre:vt in.c.non solum.eo.titu.lib.vj.sed secus ab interlocutoria: vt ibi, ⁊ in.c.cum appellationi-bus.eodem titu. Sed approbatio facta per par-tem bene faciet causam esse in curia:⁊ ita videtur tenere Spec.eod.titu.§.qualiter.versi.porro.vbi vide.Si autem appellatio non est recepta seu ap probata sed terminus est tantum prefixus : vult gl.hic vt dicatur causa esse in curia:sed tene con 7 trarium per supradicta. ¶ † Et si diceres quid operatur prefixio termini. Respon.quod habet plures effectus citra istum:nam potest preueniri

ver.sed premissis nō ob.⁊ Ale.dn̄o in cōsi.cxij.in.v.vol.limita tñ non ꝓcedere qn̄ quis noiareẜ in opprobriū quo casu magis indignus pri-mo noiaẜ ꝫm Abb.in.c.auaritie.in vlt.no.de ꝑb.vide multas ꝯcordā-tias quas posui in meo repertorio in v̄bo primo noiatus.Bene.falco. Ant.Frā. ¶ Utrum ex priori nominatione ꝑsumatur maior dilectio noiati.Dicas ꝙ primo noiatur in electione et alijs actib⁹ dȝ preferri in.l.si qs heres.ff. ex qb.cau.maio. l.si nō lex.in.§.j.⁊ ibi.p Bal.ff.d he re.istit.l.quoties. ff.de vsufru.⁊ ha beẜ p Bal.i.l.pe. ff.de ver.sig.⁊ in.l. j.i.xij.q.C.de her. instit.⁊ in.l.j.C.de edic.diui adria. tol.⁊ vide tex.i.c. in xp̄o pater.de cōse.di.ij.q dicit ꝙ ꝑmo nomina-tus ꝑsumiẜ ma-ior.⁊ dixit Bal.i rub.C.si qs omis. cā test.ꝙ primo noiatus ꝑsumiẜ magis dilect⁹.et alibi dixit Bal.i auẜ.hoc āplius.i pe.col.C.de fidei cō.ꝙ ꝑmo nomi-natus dȝ magis honorari.⁊ vide bar.post gl.i.l.cū ita.§.fideicōmis-sum.de le.ij.⁊ i.l. si cognatis.de re. du.ꝙ prius nomi natus dȝ admitti ad legatum.
¶ Et add ꝙ qn̄ duo nominanẜ in ꝯctu primo noia tus censeẜ vt ꝑnci palis ⁊ alter vt fi deiussor nisi ꝯtra ctus fieret sup re vnius tantū.vide Bald.in.d.auẜ. hoc amplius.C. de fideicom.
Sebasti.Sapi.
b ¶ Predicatori-bus.Qui dignio res sint an fratres ꝑdicatores an mi nores tradit late feli.i rub.s̄.d ma-io.⁊ obe.col.iij.et ibi etiaȝ de militi bus qualiter de-beant precedere et qūo ex ordine quis probeẜ di-gnior tangit late Feli.in.c.cum di-lecta.col.ij.v̄.or-do scripture.s̄. de rescrip.

a ¶ Preparatoria. Adde hic do. Phil. de peru. in. iiii. col. ⁊. iiij. q. vbi subdit hoc esse notan. iũ ad statuta de cõpromissis: q: licet ad compromittendum requiratur speciale mandatũ. c. per tuas. ṡ. de arbi. tamen simplex procurator ad lites si reuocaret in dubiũ, an causa sit cõpromittenda: vel non poterit hunc articulum defendere.

b ¶ Tua nobis. vide qđ p istũ text. determiat do. xx. di. in sum. cir. pn.
✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Tutoris. vide Bal. ⁊ Alex. in. l. si ex legati cã. ff. ð ver. ob. ⁊ ibi quid seruetur de consuetudine.

d ¶ Papa. Utrũ laicus possit esse delegatus pape inter laicos in cã mere ciuili. vide tu de hoc etiã p Jo. and. in. c. statutũ. §. j. in nouel. de rescrip. in. vj. Anto. Francisc. ¶ An laic⁹ possit eẽ delegatus ẽt cũ clerico in cã spũali. viđ Hos. in sum. de of. đle. in. §. ij. in ṽ. sed qd si delegatus. vbi dicit ꝙ nõ. ⁊ vide d. Ant. in. c. decernimus. de iud. tñ hoc nõ credo verũ qñ papa delegaret cãm ex certa scia q: laic⁹ ex ꝑuilegio pape pt ẽt bñficia ɔferre: vt i. c. adrian⁹. et in. c. seq. lxiij. disti. ⁊ adde ꝙ laic⁹ in casu necessitatis põt ẽt iniungere pniam vt est gl. i c. j. xvj. qđ. i. p. c. ij. de ɔse. dist. iiij. et adde ꝙ laic⁹ non põt cognoscere ð causis spũalibus ꝑncipaliter vel icidẽter. vt plene p Spe. in tit. de re conuen. in. §. j. ij. ⁊ iij. ⁊ in ti. de sen. in §. nũ. ver. pe.
✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Dubitari. de hac qđ. vide plura p Alle. in cõsil. lxxvj. inci. in cau sa ⁊ lite. col. iij. in ij. volu.

f ¶ Iterari. Ad hoc facit. l. fideicõmissa. ij. si quis decẽ. ff. de leg. iij. Et hec faciũt ad q. q̃ sepe de facto euenit qñ arbitro datur ptãs prorogãdi cõpromissum semel ⁊ iterũ non eñ intelligit in infinitum: sed p duab⁹ vicibus tñ ẽm Bald. hic

per alterã partiũ: vt in. c. oblate. ṡ. eo. Item excludit ꝑsumptionẽ malitie q̃ est contra appellantẽ. no. gl. in. c. cũ sit. ṡ. e. Itẽ facit vt possit appellator condemnari in expensis sine alia citatione vt hic si nõ comparet. Et attende ꝙ hec cõdemnatio expensarum habet locũ qñ appellatus non instat vt ꝓcedatur ad vlteriora. Nam si ꝓceditur in curia eo instãte cõtra appellatorẽ absentẽ, iuxta ea q̃ habent in. c. sepe. ⁊. c. per tuas. ṡ. eod. nõ condẽnaretur appellator in expensis contumacie: ⁊ sentit Cal. ⁊ bene. Et not. bene hoc dictũ. ¶ † Ex quo habes ꝙ vbi procedit cõtra absentẽ contumacẽ nõ est contumax condẽnandus in expensis sed dʒ expectari finis iudicij nihil allegat Cald. tu vide Jo. and. in. c. j. de elec. li. vj. in nouel. vbi sic limitat gl. suam que videbat sibi ɔ͂riũ dicere. Primum dictum verius: nam non põt dici frustra fecisse expensas ex quo proceditur contra absentem: ⁊ hoc no. ⁊ habes clare materiam istam expeditam: alie gl. sunt faciles. ¶ † Ultimo hic querit: pone ꝙ in curia reuocet in dubiũ an cã appellationis sit ibidem retractãda ⁊ decidenda nũquid procurator partis qui venit solũ ad impetrãdũ ⁊ cõtradicendum cũ mãdato possit hũc articulum defendere. Spe. in ti. de pcđ. §. vt añt. ver. sed pone ecce. dicit ꝙ sic: ⁊ sic dicit fuisse obtentũ in curia ꝙ satis mihi placet: adduco ad hoc. l. ad legatũ. ⁊. l. ad rem mobilẽ. ff. de proc. in quibus ptʒ ꝙ mandatũ extẽditur ad ea que sunt preparatoria[a] mãdati: ⁊ vide bonam gl. in. c. cum olim. el. j. de offi. deleg. in. c. in causis. de elec.

☞ 1 Judiciũ qñ concipiatur in personam solius tutoris: ⁊ quando in personam pupilli.
2 Appellari potest ad papã a iudice seculari: qñ locus est etiam subiectus pape in temporalibus.
3 Snĩa lata super impotentia appellandi est interlocu. habens vim diffinitiue.
4 Papa an committat cãs temporales clericorũ vel laicorũ ipsis laicis: ⁊ sic an laicus possit esse delegatus pape.
5 Statutum loquens de actu iterato verificatur in geminatione actus.
6 Propria significatio verborum restringitur ẽm naturam subiecte materie.
7 Appellare licet milites a diuersis grauaminib⁹ etiam in eadem causa.
8 Appellans ⁊ appellatus si omnes obtinuerunt q: snĩa fuit ⁊ confirmata ⁊ infirmata: pro quo ipsa sententia mandabitur executioni.
9 Appellans proferendo verbum appello pluries sine interuallo censetur tantũ semel appellare: et erit vnica appellatio.
10 Appellans iterum intra tẽpus decendij an censeatur a prima appellatione recedere.
11 Excõicatus põt iterum excõicari: sed quid operabitur secunda excõicatio: vide remissiue.
12 Appellans viua voce saluo beneficio appellãdi in scriptis q postea intra. x. dies appellat in scriptis: an computabitur tempus a prima appellatione: an a secunda.

Tua nobis.[b] Ab eadem snĩa ab eodẽ tertio appellare nõ licet. Primo ponit querelam appellati. Secundo sententiam auditoris ibi: cunque. Tertio inhibitionem factam iudicibus appellationis. ibi nos.

¶ Casus literalis Inter. R. tutorẽ filiorũ quondã. B. ciuis tuscañ. ex vna parte. ⁊. F. pro se. ⁊. P. tutore quondã filij. B. ex altera sup quadam summa pecunie corã iudice tuscano qđ vertebat idẽ iudex pro eodẽ. R. diffinitiuã tulit sñiam a qua pars altera appellauit que bis p iudices delegatos fuit ɔfirmata. ⁊ iterũ tertio fuit appellatum ⁊ ɔfessio facta: tandẽ ad papã delata est qđ ac auditor sup hoc datus interlocut⁹ fuit partẽ alterã nõ potuisse tertio appellare. Mãdat papa tertio iudici appellatiõis ꝙ in cã illa vlterius non ꝓcedat. Ber. ¶ † No. i. iudiciũ posse cõcipi in persona solius tutoris[c] tutorio noĩe posset etiã concipi contra pupillũ maiorẽ tñ septẽnio cum autoritate tutoris. de quo distinguẽdum est vt leg. ⁊ not. in l. j. C. de admi. tut. ¶ † Scđo no. ꝙ a iudice seculari põt immediate ad papã appellari inter laicos qñ locus iudicis est de temporali iurisditione ecclesie: vt in. c. si duob⁹. in fi ṡ. e. ¶ † Tertio not. qđ snĩa lata sup impotẽtia appellandi đr interlocutoria: vt ptʒ ibi interlocutus fuerit ⁊c. Non enim dici potest diffinitiua q: non est lata sup meritis cause: hʒ tñ vim diffinitiue. vt no. do. de Ro. deci. lxxxij. et qd importet habere vim diffinitiue. viđ plene qđ dixi in. c. ꝑuenit. ṡ. eo. ¶ † Ulti. no ꝙ iter laicos põt causa committi p papã psonis laicis: vt ptʒ ibi: petro ⁊ eius college ⁊c. nihil eñ đr qđ fuerint clerici sicut cõiter obseruatur qñ cã eis cõmittitur. Et aduerte q: in ordinario iferiori citra papã hoc nõ hʒ dubiũ cũ possit etiã causas tales clericorũ laico committere. iuxta no. in. c. decernimus. ṡ. de iudi. ⁊. xj. q. j. te quidẽ. sed dubium maximum est in papa[d] nõ ꝑpter defectum ptãtis. sed voluntatis: per id ꝙ hodie habetur in. c. statutũ. de rescri. li. vj. vbi đr ꝙ p sedẽ apo. cã solũ committẽda est clericis habentibus dignitatẽ seu canonicatũ in ecclesijs cathedralibus ⁊c. vt ibi dicitur. Unde potest dubitari[e] nũquid dispositio illius. c. habeat locũ cum cã tpalis est inter laicos ⁊ dicit Jo. an. ꝙ vellet in hoc edoceri. Nam istud. c. facit qđ possit committere laicis. Item posset contingere ꝙ causa esset criminalis quã etiã papa specialiter cõmittere nõ põt: vt in. c. fi. ne cle. vel mo. li. vj. que tñ causa nõ põt clericis committi: vt in c. sñiam. ṡ. de cle. vel mo. ⁊ in. c. in archiepãtu. de rap. ergo. c. statutũ. nõ põt indistincte intelligi cũ hic causa criminalis nõ possit clericis committi. In contrarium facit generalis dispositio illius c. nulla exceptiõe facta. xix. dist. si romanorum. de maio. ⁊ obe. c. solite. Nec ob. istud. c. q: tpe ipsius nondũ emanauerat illud. c. statutum. Concludit Jo. and. tenendũ id qđ curia seruat. ⁊ sic dubitauit decidere de iure. d. An. dicit equius esse tenere hoc. c. in hoc non esse correctũ. Aduerte ratio. c. statutũ. militat etiã cum cã est inter laicos. Nam principalis rõ illius. c. est decor sedis apostolice. nam quedã ignominia est ⁊ dedecus quoddã priuatã personã maxime vilem tenere locũ pape: vt ibi in gl. ergo debet esse eadẽ iuris dispositio maxime cũ illud. c. gñaliter loquitur. Nec ob. ꝙ dicit de causis criminalibus: q: illud intelligitur exceptum ratione impotentie. nã lex debet esse possibilis ⁊ cõueniens personis ⁊c. iiij. di. erit autem lex. Sed ex alio respectu placet mihi ꝑma opin. quia clerici maxime in dignitate positi nõ debẽt occupari in causis tpalib⁹ maxime laicorum. ar. bo. in d. c. te quidem. ⁊ in. c. reprehensibilis. xxij. q. viij. et hoc no. ¶ † In gl. j. ibi: duas res. No. glo. pro statutis permittẽtib⁹ aliqd iterari[f] vel punientibus facientẽ aliqd iterũ habet eñ locũ statutũ in geminante actũ. Sed aduerte q: gl. in sequentibus videt innuere ɔ͂riũ ⁊ videt sibi cõtraria dum exponit iterum. i. quoties opus erit. saluãdo gl. dic ꝙ ꝓpriũ significatũ ist⁹ dictiõis est vt notet actũ geminatũ ʒ qñqʒ ex natura actus cui adijcit exponit prout sequit in gl. ⁊ ita loquitur. l. veluti. in gl. alleg. Nã editio instrumẽti põt ex cã iterũ peti ⁊ intelligitur quoties opus erit: quia hoc habet natura negotij vt pluries possit peti editio instrumẽti si opus est. nã verba impropriant ẽm naturã subiecte materie. xj. q. i. j. rogo. cũ gl. ⁊ text. cum gl. in proe. decre. ibi: oĩa q̃ vultis vt faciant vobis homines

in fi. qui subdit no. ꝙ arbiter nõ poterit ꝓrogare ad longum tps quasi hoc nõ videat p partes cogitatũ. arg. l. si finita. in pn. ff. de dam. infec. ⁊ idẽ Bal. in. l. j. C. vt in pos. le. dicẽs ꝙ arbiter nõ poterit ꝓrogare vltra tres meses. ʒ vide de hoc sin. doctrinã eiusdem Bal. in. c. fi. de ɔsue. vbi vult qđ prorogatio nõ debeat esse maior q̃ terminus ꝑmus ipsius cõpromissi. facit. c. ij. v. q. ij. vbi secundus terminus nõ debet esse maior primo. ⁊ qđ not. Jmol. in. c. nonnulli. ṡ. de rescri. in fi. prin. faciunt ẽt not. in. l. iij. ff. de eo qđ cer. lo. de illa clausula vbicunqʒ locorũ q̃ refertur ad similia expssis. Ad idẽ c. sedes. ṡ. de rescri. cũ ibi no. ⁊ p Bal. in. c. j. apud quem vel quos controuersia feu. vbi voluit ꝙ illa clausula semel bis ⁊ pluries debeat regulari ẽʒ similitudinẽ ꝓcedẽtium. ⁊ subdit ẽt Bald. in. d. c. fi. in. x. colũ. qđ illa clausula qđ arbiter possit ꝓrogare terminum toties quoties sibi videbitur semel bis decies pluries ne res tẽdat in infinitũ nõ potest prorogare vltra duas vices aut tres ad summũ. ⁊ idem dicit Bald. hic ⁊ in. c. presentata. in pe. col. de testi. ⁊ in. c. olim ex literis in ij. colũ. de rescri. de quo etiam viđ per eundẽ Bald. in. c. j. quib. mod. feu. amit. in quadã additiõe magna quã multi libri non habẽt. vide Ludo. rom. in rubri. de arbit. et in repeti. l. ij. ff. de re iudica. in pe nul. char. in versi. sed pro maiori declaratione. ⁊ in l. si finita. in prin. ff. de dam. infect. domi. Alexand. Jmol. in consilio ccxj. incipiẽ. viso cõsilio alias per me redato. in secunda columna. quod est bene notan. ad practicaʒ de quo etiaʒ per doctores. in. l. et si post tres. ff. si qs cauti. ⁊ per Bar. in. l. si gemina arbor. ff. arbor. furtim cesa. et ibi de

dictiõe pluries quot vices importat.ꝛ per Ang.in.l.j.§.pe.ff.de cu.reo. qñ aliquis promisit representare aliquem totiesquoties opus erit. de quo etiam per Jo.de imo.in.l.si finita.ff.de dam.infec.
Ant.Frã. ¶ Circa hoc qđ hic đr de verbo pluries ꝛ pluries. Dicas ꝙ verificaẗ in duobus:ꝛ si dicatur pluries ꝛ pluries geminate verifica tur in quatuor vi

hoies.i.debetis velle. ¶ † In gl.ij.ibi:sꝫ dic quo ties.i.scđo ꝛc. No.gl.ꝰm hunc intellectũ pro bis q̃ dixi in precedẽti gl.ꝙ ꝓpria significatio vbi est re stringẽda ꝰm naturã subiecte materie qꝛ prõptuꝫ est iura iuribus cõcordare:vt in.c.cum expediat. de elec.li.vj.ꝛ sic euãgeliste sepe reducunẗ ad con cordiam:vt leg.ꝛ no.in.c.nihil.j.de verb. signific.
¶ † Vel dicet aliter ꝙ illud.c. quoties.ĩtelligitur ꝓprie sed verificatur in diuersis grauaminibus. nam si millesies qs grauareẗ in eadẽ causa toties appellare põt:[a] vt in.c.dilecte.ꝛ qđ ibi no.š. eod. hoc.c.loquiẗ qñ sup eodẽ fuit bis appellatum per eandẽ partẽ ꝛ bis sñia fuit confirmata:tũc non lꝫ tertio appellare:tũ vt euitetur finitas:tum ꝓpter p̃sumptionẽ iniustitie q̃ orta est cõtra appellantẽ: ex quo toties succubuit.ꝛ hoc vt non liceat tertio appellare ab eodem articulo: procedit ẽt in sen tentijs q̃ non transeũt in rẽ iudicatã:lꝫ em̃ in illis possit de nouo cã inchoari:non tñ tertio appella ri gl.est singularis.in.c.fraternitatis.j.de frig.quã semp tene menti sicut in simili dicimus ꝙ nõ licet in istis causis appellare post decendiũ lꝫ possit p viam querele agi.vt in gl.no.in.c.ad reprimẽdam. de of.or. Itẽ intelligo tex.vt nõ liceat tertio appel lare respectu eiusdem partis.nam quelibet pars põt bis appellare:ꝛ sic pñt in cã super eodẽ arti culo interponi quatuor appellationes:vt no.Jo. an.in.c.directe.š.e.ꝛ Spe.e.ti.§.quoties.ꝛ Bar.in l.vna.C.vt nõ lice.in vna eadẽ cã tertio prouoca re.ꝙ intelligit siue interpolatim habuit ꝑ duas sñias ꝓ se siue contra se.exẽplum:appellaui a sen tentia lata ꝯ me:sñia fuit cõfirmata.iteruꝫ appel laui:sñia fuit infirmata.tu potes appellare : ꝛ sic tertio.ꝛ si sñia ferẗ ꝯ te poteris iterum appellare: nam hoc casu quisque nostrũ habuit successiue duas appellationes.qñq; hoc contingit interpo latim:vt qꝛ ego semel appellaui ꝛ obtinui sñiam pro me.tu iterũ appellasti ꝛ fuit sñia pro te lata. possum tertio appellare:ꝛ si fuerit ꝓ me lata po teris quarto appellare.vlterius nõ est licitũ cuiq; nr̃m appellare.qꝛ qsq; habuit duas appellatio nes. ¶ † Sed dubiũ est pro quo mãdabitur sñia executiõi ex quo bis appellauit ꝛ bis obtinuit et nõ lꝫ qnto appellare. Primo vr̃ ꝙ debeat obtine re is q habuit primã sñiam:qꝛ p̃sumptio est ꝓ eo ex quo bis fuit ꝯfirmata. In ꝯ͛riũ facit ꝙ alter vlti mo obtinuit. Spe.in.d.§.quoties.in pñ.relinquit hoc disputatiõi. Jo.an.in addi.dicit,hodie dicẽ dum vt habeẗ in cle.j.de re iu. Ex qua colligitur actorẽ debere obtinere q habuit tres sñias ꝓ se ꝛ dic vt ibi plene no. ¶ † Et in si.gl.no.gl.iuncto.d. c.lotharius.ꝙ geminatio appellationis seu mul tiplicatio sine interuallo facta hꝫ vim vnius ap pellatiõis ꝛ ꝙ nõ recedit a iure suo pluries emit tẽdo verbum appello.hoc em̃ vr̃ facere ex cordis abũdantia.ad hoc.c.bone.š.eo.vbi ẽt ꝓbaẗ. facit in fi.in cle.j.eo.ti. ¶ † Sed pulchrũ ꝛ difficile est dubiũ in geminante[b] appellationẽ ex interuallo intra tꝑs tñ decẽdij.nunqd ꝑ scđam appellatio nẽ videaẗ recessum a prima ꝛ sic nũqd possit ꝓse qui scđa:qꝛ forte expedit sibi eã magis ꝓseq.forte enim fatale prime appellatiõis est lapsum et est intra tꝑs scđe appellationis. Bar.in.l.cũ ꝓcura tor.ff.de no.ope.nũ.tꝫ scđam appellationem non valere:qꝛ ꝑ primã ꝓnuntiatũ est extinctum seu su spensum.l.j.ad turpil.c.vinientes.de iureiur. ergo

tur in quatuor vi cibꝰ vt decla.bar 7 to.in.l.si gemina arbor. ff.arb.fu. ce.ꝛ hẽ per Ant. are.in trac.male fi.in gl.in v̾.pluri bus.ꝛ p Alex.de imo.i.d.l.si gemi 8 na arbor.ꝛ per.d. Abb.post glo.in c.ad nostrã.de re a bus eccle.nõ alie.
¶ Et adđ ꝙ qñ q̃ verificaẗ in tribꝰ qñq; in q̃tuor ꝰm subiectam mate riã.l.cogi.§.item metianus.ff.ad tre.ꝛ vide bal.i.c. j.in.§.qđ aũt.de no.feu.ꝛ Ang.in §.ꝛ ꝙ sepe.i auẗ. de trien.ꝛ semi.ꝛ Archi.in.c.ij.de fil.presby.lib.vj.
¶ Et de verbo: vbicunq;.de quo hic fit mẽtio vide in.l.vbicũq;.ff.de interro. act.qđ ẽt intelligiẗ quoties opꝰ fuerit euitan do tñ infinitatem ꝛ vide Bal.in.l. luciꝰ.ff.de ser.ru sti.predi.
Sebasti.Sapia.
a ¶ Appellare põt Uide Ale.in ꝯsi. lxx.inci.in cã ꝛ li te.in.ij.vol.ꝛ De ci.in cõsi.xlix.in 8 ci. prestantissime doctor.in.j.col.ꝛ ibi declarat ꝙ si statuto caueret ꝙ nõ possit app. nisi semel:quõ il lud dꝫ intelligi.
Sebast.Sapia.
b ¶ Geminante. 9 vide.d.Bar. v̾o. in cau. cxciiij.in cip.vbi quis põt. vbi tradit caute lã ad impediẽdũ ne qs pluries ap 10 pellet.
¶ Dilecti. Iteꝫ adđ ꝙ vbi papa vel imperator cõ mittũt cãm sim pliciter vr̃ appel lationẽ admisis se non obstãte qđ tertio non possit alꝰs appellare ꝰm

do.Ant.de but.hic.ꝛ expressius Jo.de imo.ꝛ.d.Alex.in consi.ccxix.in ci.in cã ꝛ lite vertẽte corã reuerẽdo ꝛc.in.ij.col.ꝙ teneas cordi quia po test quotidie contingere.nam semp opponiẗ ꝙ rescriptũ est obreptitiũ ꝛ contra ius ideo non valet qꝛ de iure cõi non põt tertio appellari põt sustineri ꝙ imo valeret ꝑ hoc dictũ.d.Ant.ꝛ Imo.hic quia eo ipo qđ ꝓnceps cõcedit rescriptũ intelligiẗ dispẽsare ꝛ appellationẽ admisisse hñ facit qđ singulariter inquit Ang.in.l.libertus aduersus.per illum

tex.ff.de in ius voc.ꝙ princeps cõcedendo rescriptũ delegatoriuꝫ sup plicanti videtur supplicantẽ habilem facere ad agendum. bene facit tex.in.l.j.ꝛ qđ ibi Bal.C.de preci.impe.offe.
Ant.Fran. ¶ Circa hoc de principe concedente rescriptũ simpl̃r. an videaẗ habilitare inhabilẽ si impetrans forsan erat inhabilis ad im petrandũ dicas

scđa nihil põt opari. Cõtrarium sentiũt doc. nr̃i in.d.c.bone.ꝛ.d.Ant.in.c.dilecto.š.eo.ꝛ đt Gas. de cal.in.c.directe.š. eod.in qõne facti defendisse ꝯ͛riũ eius qđ tꝫ Bar.alle.gl.ij.q.vj.biduũ.ꝛ.d.c.di recte.sꝫ illud nihil facit qꝛ loquiẗ in diuersis gra uaminibus. Adduciẗ tñ rõ põt em̃ appellans re nuntiare appellationi sue alterã interponẽdo ex quo tendit in eius fauorem.facit.ij.q.vj.si quis li 11 bellos.ꝛ.C.e.l.si qs. ¶ † Nec obst.qđ đr suspẽsum non põt amplius suspendi qꝛ imo ꝯ͛riũ est verum: vt ꝑꝫ in excõicato:qꝛ põt iterum excõicari.ꝛ qd opareẗ scđa no.in.c.ita quorũdã.j.de iude.ꝛ vide de hoc in.c.capl̃m.iũcta gl.de rescri.puto qđ aut vult scđo appellare ad aliũ iudicẽ ꝛ vꝫ appella tio ꝛ censeẗ renũtiare prime de hoc videẗ mihi ca sus iuncta gl.in.d.l.si qs libellos canonizata. vbi š.ꝛ hec scđa operaẗ respectu trãsferende iurisdi tiõis de vno in aliũ:vñ lꝫ nõ opereẗ effectũ suspẽ siuũ opaẗ tñ translatiuũ quo ei lꝫ iuris autorita te ne iuste penitudinis humanitas denegetur. vt đt tex.in.d.l.si qs. Aut vult geminare appellatio nẽ ad eundem ꝛ tenerem opi.Bar.qꝛ nõ video qđ scđa appellatio possit opari nec effectum suspen siuũ nec deuolutiuũ seu translatiuum nã ex ꝑma appellatiõe ꝓnũtiatũ est suspensiuũ ꝛ cã est deuo luta ad superiorem iudicẽ.ergo scđa ad eũdẽ nõ vꝫ:maxime qꝛ tꝑe interpositiõis ipsiꝰ nõ põt ap pellãs ꝓtẽdere interesse. Jđ appellatio non vꝫ:qꝛ fundaẗ sup interesse.ij.q.vj.nõ solẽt.š.de elect.cũ 12 inter. ¶ † Quid autẽ si ꝑmo appellauit cum hac ꝓtestatione saluo iure in scriptis appellãdi.nũqd si scđo appellat in scriptis intra decendiũ cõputa bitur tꝑs a prima appellatiõe vel a scđa. et vide Bar.in.d.l.cũ ꝓcurator.ꝛ aliqd tetigit.d.Ant.in d.c.dilecto.ꝛ ibi examinaui nuperrime hanc ma teriam in additione.dic vt ibi dixi.

1 De appellationibus interpositis ad archi epm iure metropolitico:potest eius vicarius co gnoscere:quia idem est tribunal.
2 Libellus sup appellatione debet concludere sen tentias latas post ꝛ contra appellationem legiti mam declarari irritas ꝛ inanes.5.
3 In absentia delegati ab epo an possit appellari ad eius vicarium.
Jurisditio vicarij est suspensa:suspenso vel excõ municato episcopo.
4 Procurator gñalis põt inhibere ꝓcuratori spã li aliqd ex cã verisimili nõ cogitata ꝑ dominum.
6 Appellari non potest ꝰm vtrũq; ius omisso me dio regulariter.
7 Appellari põt omisso medio si priꝰ nõ opponat vel si ita est consuetudo.9.põt tñ pars opponere etiã post.x.dies quo casu sñia remanebit rata.8.
10 A subdelegato appellatur ad primum delegan tem nisi primus delegans fuerit papa : quo casu ad ipsum non appellatur.11.
11 Ad papam potest appellari omisso medio nisi appelletur a subdelegato legati pape: quo casu ad ipsum subdelegantem appellatur.
12 Ad legatum pape appellatur omissis medijs in eius legatione.19.
13 Ad archiepm appellaẗ ab epo:nisi archieps liti get coram epo cum subdito ipsius episcopi.
Archieps aliqñ litigat coram suo suffraganeo.
14 Eps conuenit subditos suos coram arbitris iu ris:a quibus appellatur ad papam.

ꝑmo ꝙ rescriptũ đr illud qđ ꝯcedi tur ꝰm ius cõe et si concedereẗ con tra ius cõe nõ di cereẗ rescriptum sed ꝓuilegiuꝫ.vt est gl.in v̾.noscaẗ in.c.j.de consti.li. vj.ꝛ quõ differãt rescriptũ ꝛ priui legiũ:vide Bar.i l.ꝓscriptione. C. si contra ius vel vti.pub.in.ij.co. ꝛ ꝑ eũdẽ Bart. in l.fi.in.j.colũ.ff.de cõsti.ꝓnci.ꝛ vide Spe.in tit.de re scri.p̃senta.in ꝓn. ꝛ in.§.j.
¶ Et adde ꝙ re scripti v̾ba etiaꝫ enuntiatiua ple ne ꝓbãt qñ cõcer nũt factũ ꝓpriuꝫ rescribẽtis ꝛ sup ipis verbis rescri bẽs se fundat vt i cle.j.ꝛ ibi ꝑ glo.et doc.đ ꝓba. ꝛ no. in.c.si papa.de ꝓ uile lib.vj.
¶ Et adde ꝙ re scriptũ accipit vi res ex ĩtellectu re scribentis. vt no. bal. sup marga. sup Inn.in ver.re scriptũ.in ver.fin.
¶ Adde etiã qđ rescriptuꝫ est cõe vtriq; parti vt ꝑ Spe.in tit. de re scri . presenta . in ꝓnc.ꝛ in.§.j.et de forma rescripti cõfirmatorij cuꝫ clausula ex cer ta sciẽtia:vide eũ dẽ Spec.in tit.de rescri . presenta.l §.rõne forme. in ver . sequi videre et vide eundem Spe.in ti. de inq si.in.§.j.in versic. qd si in litera vbi dicit ꝙ rescriptũ semp dꝫ ita inter pretari vt redu catur ad ius cõe inq̃tum fieri põt ꝛ ad id qđ diciẗ ꝙ ꝓnceps conce dendo rescriptuꝫ inhabili videtur

illum habilitare. Dicas illud esse verum quando ꝓnceps concedens rescriptũ haberet notitiam de inhabilitate impetrantis aut rescribe ret cũ clausula motus ꝓprij vel ex certa scientia : alias non videretur eum habilitare ꝑ ea que habentur in.l.scripta.C.de ꝓci.impe.offe.ꝛ in l.fi.C.si contra ius vel vti.pub.imo rescriptum aliter impetratum dice retur esse surreptitium ꝛ non iuuaret impetrantem per ea que habenẗ in.c.super literis.de rescrip.

a ⁓ Seb. Sap. ¶ Vicarij sui. Vid Ro. in fin. lxxv. ici. ɔcessuz est epo.
b ⁓ Seb. Sap. ¶ Ad vicariũ. Vide Rot. deci. vlti. in tit. de offi. vica. in nouis. Fel. in. c. si qs ꝯ clericũ post Alb. al. i. col. xj. Sed circa predicta ꝫ. de foro compe. ⁊ Rom. in sing. cccclviij. incip. tu habes titulum.
c ¶ Practicas. Qualr formari debeat libellus sup reuocatiõe attẽtatoꝝ appellatiõe pẽdẽte. ⁊ adde. d. Ant. hic i. ṽ. q̃ro p̃mo de practica libelli ⁊c. ⁊ i. c. cõsuluit. i. ij. co. ꝫ. e. ⁊ ꝙ ibi no. de h.
d ¶ Legitima. et istã formã tanq̃ tutiorẽ seruandã eẽ dicit archi. ij. q. vj. sunt q̃ꝝ. §. si. q icipit abeo aũt.
e ¶ Excipit. casus in qb⁹ põt appellari omisso medio et not. etiam Bar. in au. habita. C. ne fil. p pa. Itẽ ad patriarchas priuilegiatos appel. põt omisso medio. tex. est ẽm vnã lect. in c. antiq. de p̃ui. et gl. in. c. renouantes. xxij. dist. ⁊ ad hoc ꝙ ad p̃riarchã Cõstatinop. possit app. omisso medio est hõ. text. et ibi aperte Arch. i. c. si clericus. in fi. xj. q. j. ⁊ idem ẽt dicit Archi. i. §. anteriorũ ver. allo. ij. q. vj. vbi ẽt dt idem de p̃riarcha Alexãdriñ. ⁊ alle. no. in d. c. renouantes. ponit ẽt archi. in d. ṽ. si illo. vez q̃tuor ex illis casibus in qbus app. p̃t omisso medio quos etiã posuit hic. d. Ant. item formo tibi vnam regulam notabi. in ista materia ꝙ vbicũq3 a iudice seculari p̃t appe. ad iudicẽ ecclesiasticuz poterit ad eũ ap. omisso medio ad h allego casum singularẽ quem nouũ ad h pondero in. c. si duob⁹. in fi. ꝫ. eo. qd not. q2 est magna limitatio ad l. impatores. ff. eo. Sed forte posset rñderi ad text. in d. c. si duobus. qd ibi cõsuetudo nõ dictabat vt appellaretur ad papã tãq̃ ad supremã psonã. Itẽ limita i scholarib⁹ i quolibet grauamine omisso me

15 Appellat omisso medio qñ medium est inhabile: puta qui est in excõicatione vel heresi ⁊c.
16 Appellari nõ p̃t a vicario epi ad ip̃m ep̃m lz consuetudo sit in ɔtriũ q̃ nõ vz nisi vicari⁹ cognoscat tãq̃ delegat⁹ epi: q̃ casu a; pellat ad ip̃ʒ ep̃m. 18.
17 A snia lata per capitulum ⁊ ep̃m appellatur ad ipsum ep̃m qñ ep̃s fuit ibi non tanq̃ prelatus sed tanq̃ canonicus: secus si fuisset tanq̃ episcopus.
18 Episcopus põt delegare cãm suo vicario: quo casu potest ad ipsum appellari: sed si malitiose hoc facit ep̃s excommunicabit per superiorem.

Dilecti.

De subdito vel delegato epi ad archiep̃m appellare nõ lz, vel gñalius sic. Appellatio omisso medio a iudice interposita causam nõ deuoluit exceptione opposita. h. d. ẽm cõem intellectũ. Primo ponit querelã appellãtis: cui scdo dat iudicẽ. ibi: quo circa. ¶ Casus literalis inter ɔuẽtũ ⁊ priorẽ de lacu rubeo. et. F. litẽ coram magistro. A. ex delegatione ordinarij qd vertebat: idez miles ad Bituricen. archiep̃m appellauit tandẽ partes cõparuerunt in p̃sentia officialis archiepi Bituricen. corã quo ex parte prioris ⁊ conuentus fuit excipiẽdo propositũ: qd cuz omisso diocesis ẽpo fuisset ad archiep̃m appellatũ ad quẽ gradatim debuit appellari in cã procedere nõ debebat: sed q2 officialis hãc exceptionẽ admittere denegauit prior ad sedem apo. appellauit, s3 officialis nõ obst. app. tulit sniam suspẽsionis ⁊ interdicti in priorẽ ⁊ cõuentũ predictos. Mãdat papa quibusdã iudicibus quatenus snias illas post hmõi appellationẽ promulgatas denũtiẽt nullas esse. Ber. ¶ † Not. i. ꝙ de appellatiõib⁹ interpositis ad archiep̃m iure metropolitico põt ei⁹ officialis seu vicari⁹ cognoscere hoc q2 idẽ est tribunal archiepi ⁊ vicarijsui.ᵃ vt in. c. romana. ꝫ. e. lib. vj. Idẽ pbat. in. c. dilectus. ꝫ. e. ¶ † Scdo no. ex tex. practicam libellãdi in cã appellatiõis vt petat snias latas post ⁊ ꝯ appellationem legitimam denuntiari irritas ⁊ inanes. ¶ † Sed circa p̃mũ notabile q̃ro de questione hic non tacta p doc. nunqd a delegato epi possit appellari ad vicariũᵇ ipsius epi an vero sit necesse vt formaliter ad ipsum ep̃m appellet. ⁊ videt primo ꝙ nõ. arg. c. studuisti. de offi. leg. vbi ꝙ legatus gñalis pape non impedit se de cã alteri spãliter delegata: ergo idẽ dicendũ de vicario epi. nã ep̃s causam alteri delegãdo videt eã arripere a iurisditiõe sui vicarij: qd põt arg. in. l. iudiciũ soluitur. ff. de iudi. ⁊ per Inn. in. c. romana. p̃alle. vbi notanter dicit ep̃m posse inhibere vicario suo ne de certa causa cognoscat. Nam quemadmoduz põt ep̃s ex libito suũ vicariũ ex toto remouere: vt no. gl. in cle. ⁊ si principalis. de rescri. ⁊ no. in cle. fi. de p̃cu. ita ⁊ fortius põt cognitionẽ certe cause interdicere. ar. in. l. q̃ de tota. ff. de rei vẽ. ⁊ in. c. pastoralis. §. itẽ cũ. de offi. deleg. In ɔtrũ facit: q2 idem est epi ⁊ vicarij cõsistoriũ: vt in. c. ij. de consue. libr. vj. ⁊ in. d. c. romana. ⁊ vt pt3 hic cognoscit vicari⁹ de appellatione ad archiep̃m interposita: q2 ipse archiep̃s videt cognoscere ministerio vicarij sui: cũ iurisditio vicarij sui nõ sit separata a iurisditione epi s3 est pars iurisditionis epi. vnde suspẽso vel excõicato ẽpo suspensa est iurisditio vicarij: vt leg. ⁊ no. in. c. j. de offi. vica. lib. vj. Item licet p delegationẽ sit ab eo remota cognitio principalis cause: nõ tñ est remota cognitio cause appellationis: ⁊ ex separatis nõ fit illatio: vt in. c. ij. de transla. prela. ⁊ in. l. neq3 natales. C. de proba. In hoc puto sic dicendum ꝙ aut ep̃s est presens puta in diocesi vel loco propinquo tũc dz appellari ad ep̃m nõ ad vicariũ. Aut absens in loco remoto tũc poterit appellari ad ip̃m vicariũ. Ad hãc distinctionẽ adduco tex. ⁊ ibi no. p Jo. and. in. c. si

dio p̃nt app. ẽt de iure ciuili. aut. habita. C. ne fi. p pa. ⁊ ibi bal. in. iij. co. ⁊. d. ale. Imo. i. l. j. §. si qs. i p̃n. ff. e. ⁊ h idẽ dt ẽt. d. Abb. i. l. disputatione sua q̃ incipit gandulphus. in. xxviij. colũ. alleg. Bal. in. d. aut. habita:
f ¶ Oppositũ. Valeat ap. omisso medio si nõ opponat in casib⁹ in qb⁹ nõ põt app. omisso medio: ⁊ ita ẽt singlr colligit ex dictis Inn. in. c. cũ

ɔtra vnũ. de offi. deleg. lib. vj. vbi pt3 ꝙ si recusat delegat⁹ epi dz pbari suspicio corã ipso ẽpo ⁊ nõ corã vicario suo: nisi vt ibi dicit Jo. an. ep̃s sit in remotis. nam cũ in cã illa spãli delegatus sit maior vicario suo: vt in. d. c. studuisti. non est rõni cõsonũ vt iste vicarius corrigat errorẽ illius s3 ex cã
4 predicta hoc poterit. ¶ † Adduco scdo. l. valde notabilẽ. ff. mãdati. si hoiem. vbi dr gñalem pcuratorem posse ex cã verisimili nõ cogitata p dñm inhibere spãli pcuratori negotium an tenet: sec⁹ vbi est talis cã ⁊ p illam. l. nõ. solenniter limitatur c. studuisti. p̃alle. vt legatus pape in puincia possit ex causa nouiter orta seu verisimiliter nõ cõsiderata p papã tpe delegatiõis inhibere delegato speciali ne pcedat in causa sibi spãliter delegata ⁊ p̃allã. l. audio Bar. remisse posse ep̃m ex tali cã statutum seu dispositionẽ facere contra legem: ex quo talis cã subest quam si legislator cõsiderasset aut legẽ illam nõ condidisset aut facultatẽ disponendi ɔtrium p̃buisset. Et vide q̃ no. Bal. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ hoc est singlr notandum ad materiã. c. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. Et vide qd no. do. de Rot. deci. ciiij. ⁊ qd dico. in
5 d. §. de adulterijs. alias est in deci. cclv. ¶ † Scdo quero p declaratione secũdi notabilis nũquid in cã appellationis debeat sic pure libellus concipi vt snie late post appellationem reuocentur in irritum. Inn. hic multum instat ponẽdo varias pra-
c cticas.ᶜ Nam qñq3 petitur reuocari qcqd est gestũ post appellationẽ seu pcessus vt post appellationem denũttetur irritus: vt in. c. dilecto. ꝫ. e. qñq3 pe
d titur vt appellatio pnuntiet legitimaᵈ. ⁊ hoc solũ põt sufficere ẽm Inn. Nam reuocatio attentatoꝝ venit accessorie. nam si appellatio pnuntiet legitima pt3 p ɔsequẽs gesta post modũ esse irrita: vt in. c. si a iudice. ⁊ in. c. nõ solã. eo. tit. li. vj. Cautum tñ est ẽm Host. vt adijciatur ad maiorem expressionem vt denuntietur irritum quicqd gestuz fuit post ⁊ ꝯ appellationem. ⁊ hec est bona practica vt euitet cõflictũ opinionum vt sic nõ restringat se libellãs ad aliquid spãle sed gñaliter ad oĩa post-
6 modũ attentata ⁊c. ¶ † In gl. j. ibi dicas ꝙ gradatim est appellãdum ⁊c. Ex hac p̃ma pte gl. q̃ durat vsq3 ad ṽ. de appellationibus interponendis ⁊c. collige vnã regulaz ⁊ quatuor casus exceptos. regula ponit negatiue vt omissis medijs seu iudicibus immediatis non possit regulariter appellari ad superiorem mediatum tam de iure canonico vt hic ⁊ in. c. romana. p̃alle. q̃ de iure ciuili. ij. q. vj. anteriorum. ⁊ in. l. imperatores. ff. de appel.
7 ¶ † Excipiturᵉ p̃mo casus qñ nõ fuit oppositũᶠ
e p partem aduersam. ⁊ no. bene hunc casum: q2 de
f hoc non habetur alicubi tex. adeo qd Arch. in. c. si delegatus. de of. dele. li. vj. dixerit Inn. ⁊ Host. tenuisse contrariũ in. c. referẽte allegan gl. Sed vt dicit Jo. and. hic nõ colligitur ex dictis illorũ ibi ⁊ Host. hic ⁊ cõiter doc. sequũtur istã gl. vt quẽad
g modum tacitusᵍ consensus inducẽdo consuetudinem possit hoc operari vt dicam in casu sequẽti: ita ⁊ tacitus cõsensus in nõ excipiendo. Et p hoc q2 regulariter qd põt facere consuetudo p̃t opari pactũ tacitũ seu expssum licet nõ p oĩa iuxta not. p Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. Item facit iste tex. in ar. vbi papa fundat se sup appellatiõe: g
8 ⁊ sic fuit opus hic excipe ⁊ appellare. ¶ † Sed circa istum casuz ego formo oppositionem satis fortem de. l. j. ff. e. vbi dicitur ꝙ si p errorẽ fuit appellatum ad maiorẽ iudicẽ debitus error non nocet: secus si ad minorem videtur ergo velle ꝙ ex certa scientia non valet appellatio omisso medio. Ad hoc ɔtrium rñdeo sic ꝙ error non nocet. s. vt iurisditio sit deuoluta ad iudicem debitum ac si ad eum fuisset appellatum. vt ibi sentit Barto. non ergo negat quin parte non excipiente valeat
processus

bertold⁹. quẽ refert ⁊ seqt ibi. do. An. i. v. col. ⁊ ceteri scribẽtes de re iu. ⁊ est cas⁹ quem ibi ad hoc multũ ponderat iste in c. referẽte. de p̃bẽ. ⁊. d. An. hic in. ij. col. ⁊ glo. hic ⁊ qd ibi not. sed posset rñderi ꝙ ipsi scribẽtes loquunt in casu qñ appellat omisso medio ad aliũ q altas cõiter in alijs causis erat iudex litigãtiũ. ita refert hic d. Bar. de bellẽ. i addi. ad. d. An. et vide hic per do. phil. de pe. i. v. co. Anto. Francis.
¶ Coram q̃ ⁊ ad quẽ d̃beat appellari dicas qd appllo dz fieri de iferiore ad supiorẽ ⁊ illa dz iterponi coram iudice a q̃ si ei⁹ copia hri p̃t vl corã iudice ad quẽ si copia iudicis a quo nõ põt hri vl corã honestis p̃sonis vt per Arch. in. c. appellatio. de ap. li. vj. ⁊ p bal. in. l. apertissimi. C. de iudi. ⁊ in add. Spe. in ti. de ap. in. §. j. in ṽ. appellatio dz iterponi. ⁊ i cle. j. p̃n. de re iu. ⁊ per bar. i. l. j. in. §. si qs i. iij. col. ff. de ap. ⁊ p. d. Ale. i. l. j. i. §. dies. ff. qñ appel. sit. vbi ẽt dt app. posse ad se. apo. omisso medio. q2 papa dr eẽ ordiari⁹ tot⁹ orbis: vt in. c. cũcta p mundũ. ⁊ in. c. p p̃ncipalẽ. ix. q. iij. ⁊ id respectu appellationis q̃ interponitur ad pa. nõ videtur esse curandum de medio.
⁓ Sebasti. Sapia. ¶ Tacit⁹. Hãc rõnem etiam in terminis ita deducit Cal. in ɔsi. j. in ti. de app. vid Ro. deci. ccclxxvij. inci. itẽ si tres. ⁊ Abb. in. c. referente. j. de prebendis.

☙ Sebasti.Sapia.

a ¶ Consuetudo. vide Jo. de ana. in consi.ij. inci.in cā illorū de mōti culo.in fi. Abb. in rub.s.eod. vbi Deci.late.

a ¶ Consuetudo. An valeat consuetudo ꝙ possit appellari omisso medio: ⁊ vid hic d.Anto. in vlti. col.⁊ gl.ma.in.c. nō putamus.de ꝯsue.in.vj. Et ad de ꝙ non solū vꝫ cōsuetudo ꝙ appelletur a subditis ad superiorē omisso medio et ſm eū vꝫ ꝯsuetudo ꝙ appellet a non subditis ad superiorē omisso medio: casus est in.c.si duobus.in fi.s.eo.nec ob.qd ibi appellat ad papā q pōt adiri omisso medio qꝛ rñdeo ꝙ ibi appellabatur de iure ciuili quo iure non appellatur omisso medio ēt ad principē. vt.l. īperatores. ff. eo. zacharias.

b ¶ Omissis medijs. Dic tu qd hic casus non est de iure canonico singularis cuꝫ eodem iure possit omisso medio ab inferiore ad superiorem appellari vt est gl.no.in.c.si duobꝰ.isto tit.et no. plene Lāfrā. in.c.qm̄ contra.§. interlocutorie. et appellatiōes nu me. 70. versi.qro quo ordine sit appellandū.⁊ ibi in apo. Cel.in v.ad superiorem.s.de proba.

☙ Sebast.Sapia.

c ¶ Vicario. Nunqd aūt recusato vicario tanꝙ suspecto recusari ēt possit eps. vid d. Jas. tenētem ꝙ sic i.l. apertissimi.col.iij.C.d iudic.sed in contrariū videt tex.in.c. si cōtra vnum.s. de offi.deleg.

d ¶ Ex parte.M. Materiā huius decr. vide latissime ⁊ forte melius ꝙ alibi examinatā per Bal.in.§.

ꝓcessus corā iudice maiori. Et ex hoc infert qd si scienter appellauit omisso medio: ⁊ hec appellatio aduenit in notitiā appellati post decēdium: ꝙ eo excipiēte sñia remanet rata: qꝛ illa appellatio nō valet obstāte exceptiōe: secus aūt si sic appellasset iusto errore ductꝰ: qꝛ tūc appellatio deuoluit cām ad superiorē iudicē debitū. vel intellige de iure ciuili: quia ius ciuile magis abhorret appellationē gradatim nō factā ꝙ ius canonicum: vt pꝫ in.l.imperatores.vbi imperator nō vult ꝙ ad eū ēt appellet omisso medio.facit.ij.q.vj.ante 9 riorum. ¶ †Secundus casus exceptus si consuetudo fouet talē appellationē omisso medio interpositam ⁊ de hoc casu hodie est ho.text.in.d.c.ro 10 mana. ¶ †Tertiꝰ casus si legatus etiā ad vniuersitatem causarū subdelegauit vnā cām alteri in totū: nā tūc appellat ad primū delegantē. Et idē intellige in delegato ad vnā cām tm̄ eandeꝫ cām prorsus subdelegante: vt in.c.sup qōnum. §. porro.de offi.dele.⁊ in.l.j.ff.qs ⁊ a quo ap. Et not.hoc pro intellectu illius.l.⁊ maxime no.gl. inquantuꝫ loquit etiā in delegato ad vniuersitatem causarū vt non censeatur quasi ordinarius in appellatione interponenda a subdelegato: lꝫ censeat quasi ordinarius in eo ꝙ subdelegauit.no.glo.in.c.cum 11 cām.s.eo. ¶ †Quartus casus exceptus est in papa.ad eū em̄ appellari pōt omisso medio vel medijs.ij.q.vj.ad romanā. Fallit si appellet a subdelegato delegati pape q subdelegat non in totum qꝛ cū delegatꝰ pape repñsentet psonā ipsius pape nō dꝫ appellari ad ipm papā sed ad ipm delegan 12 tem.vt in.d.c.sup qōnū.§.porro. ¶ †Extra gl.excipe vnū casum in legato pape. Nā ſm cōem opiū. ad eū pōt appellari omissis medijsᵇ in eius legatiōe ar.c.j.de offi.leg.⁊ ita voluit Jo.an.in.c.quod translationē.de offi.leg.⁊ ibi dixi.tꝫ glo.in.c.ij. de 13 ꝯsue.lib.vj.⁊ vide gl.ij.q.vj.in.c.iij. ¶ †Sextus casus si archieps cōuenit subditū epi corā epo: tunc enim nō debet ad eum appellari ne sit iudex in cā 14 sua. ¶ †Septimus casus si eps litigauit corā arbitris cōtra subditū suū sicut fieri dꝫ.xj.q.j.si clericus.nā tūc appellat ad papā ab illis arbitris: vt no.gl.in.c.ab arbitris.de offi.dele.li.vj. ꝙuis posset dici hunc casum nō recte excipi: qꝛ illi sunt arbitri iuris: ⁊ sic superior immediate est papa: vt in d.c.ab arbitris.⁊ notabis hunc casum: qꝛ illa gl. non est alibi. ¶ Octauus casus notabilis est qñ cōcurrit iurisditio mediata ⁊ immediata. Exemplū si appellet a subdito epi nā subditus epi non facit gradū cū epo.sꝫ ambo cōcurrūt: ad hoc gl. notabilis in.c.cū ab ecclesiarū. ⁊ in. c. pastoralis. de of.ord.vnde hoc casu appellat ad illū superiorē ⁊ ad ipm epm ꝓut voluerit appellās ⁊ hoc vr velle Jo.an post Arch.in.c.romana.eo.ti.lib.vj. 15 in verbo omissis. ¶ Nonus casus gñalis vbi mediū est quoquo mō sublatū puta qꝛ iudex immediate est hereticus vel excōicatus vel suspēsus.ad hoc.c.si is cui.⁊ qd ibi no.de offi.dele.li. vj. limitatū ſm no.i.c.si qs ꝯ clericū.de foro cōp.s.respectu 16 iudicis recusati qui subdelegauit. ¶ †In ea.gl. ibi: ⁊ idē credo ⁊c. hec particula gl.hodie est reprobata in.c.ij.de consue.li.vj.vbi habet qd nō valet ꝯsuetudo vt a vicario epi appellet ad ipm epm. Et si diceres quare cōsuetudo valet vt possit appellari omisso medio. Pro solutiōe vide gl.in.d. c.ij.nam ꝙ appellat de vicario ad epm est ꝯ substantialia appellationis sed ꝙ appellet omisso medio nō est de substātialibus: sed de circunstantibus ⁊ dic vt ibi latius habet. Nec ob.iura glos. alle.in ꝯtrium.nā in.l.j.§.solēt.appellat ad presidē q nō interfuit in ordine tanꝙ iudex: vt no.Jnn.in 17 c.irrefragabili.de offi.ord. ¶ †Et hodie vide ho. tex.in.c.a collatiōe.j.e.tit.li.vj.vbi pꝫ ꝙ nō appellatur a capitulo ⁊ epo ad ipm epm si eps īterfuit capitulo vt prelatus: secus si interfuit in capitulo vt canonicus.⁊ sic potest appellari ab eodē ad eundem aliter consideratum.⁊ sic respondetur ad §.solet.⁊.c.multis.xvij.dist. sed episcopus respe 18 ctu vicarij sui semper est idem. ¶ †In ea. glo.ibi qui non erat de curia diocesis epi. Dicit Jo.and.

c ⁊ bene ꝙ frustra gl.hoc ponderat nā ⁊ si vicario ᶜ suo eps delegat vnā causam appellabitur ad ipꝫ ex quo nō cognouit vt vicarius. Et ex hoc habes e bonam practicā euitandi certo casu appellationem. Itē habes ꝙ eps vel alius ordinarius per cām delegare vicario suo ⁊ si in fraudem hoc fieret posset excōicari per superiorē. Et in hoc vide per Spe.eo.ti.§.nūc tractemus.ver.sed ſm pmissa.⁊ ꝙ no.in.c.sup qōnum.de offi.deleg. Et intellige ꝙ euitet appellationē interponēdā ad superiorem immediatum epi: nō aūt ad papā: cū ad eum omissis oībus medijs possit appellari: vt.s. dixi.

19 ¶ †Et solū hec regula reperit habere fallentiā in delegato pape subdelegante non in totum: vt in.d.c.super questionum.§.porro.⁊ tunc nō ad papam sed ad ipsum delegantem appelletur cuꝫ in eo presentetur persona pape: vt ibi no.que rō cessat in alijs delegantibus.vnde a delegato legati pōt appellari ad papā omisso legato delegante, vt in.c.cū bertoldus.de re iu.vt dixi. Itē a delegato epi poterit appellari ad legatum pape: qꝛ concurrit cum ipso: vt supra dixi.⁊ hoc no.

1 ☞ Tutor pōt conueniri finita tutela de casibus inchoatis durante tutela: nisi administratio sit translata in curatorem vel alium.

2 Exceptiones censetur iudex non admittere procedendo ad vlteriora.
Si iudex nō admittat tacite vel expresse exceptiones licite ab eo appellatur.

3 Judex non admittēdo vel respuēdo exceptiones ꝓpositas, an ⁊ quo casu possit ab ipso appellari.

4 Tutela quotuplex sit ⁊ eius exempla.

5 Mater non pōt esse tutrix filiorum nisi renuntiauerit secundis nuptijs ⁊ velleiano.

6 Tutor nō ꝯficiendo inuentariū reddit suspectus nisi sit consuetudo in ꝯtrium: vꝫ tm̄ administratio.

7 Inuentarij confectionem potest remittere iudex ex cā: puta si expediat pupillo ne secreta sui patrimonij reuelentur.

8 Persone religiose an possint esse tutores.

9 Mater relicta tutrix testamentaria dꝫ seruare solennitates: de quibus in aut.matri ⁊ auie.

10 Mater non solum pōt esse tutrix filiorū sed etiā curatrix: idem in auia.

d. Ex parte. M. ᵈSi is qui desijt eē tutor noīe pupilli ꝯuenitur ⁊ inuitus poterit appellare. In prima ponitur appellantis querela. In scda dat iudices ibi: ideo qꝫ mandamus. ¶ Casus literalis. Quedam mulier noīe filiorū suorū impetrauit literas cōtra quandam aliā mulierē. M.noīe filiorum einsdē super quibusdā terris ad quosdam iudices delegatos corā quibus dicta.M.excipiendo ꝓposuit ꝙ cū res de quibus in iudicio litigabat.⁊ predicti filij sub ptāte ac tutela ipsius nō essent cū iam ad secūda vota transisset sup his rñdere nullatenus tenebatur eidē noīe filiorum suorum quorum desierat esse tutrix: ⁊ qꝛ iudices hāc exceptionem non admittebāt sed rñdere compellebant eandem ipsa ad sedē apo.appellauit.vnde mādat papa quatenus si est ita reuocato in irritū qcqd post appellationem iudices inuenerint attētata audiant post modū hincinde proposita. Ber. ¶ No.j.ꝙ tutor alias mater pōt rōne tutele habere filios in ptāte ⁊ qd pupillus est sub potestate tutoris.pro hoc tex.ibi: sub potestate ac tutela ⁊c. hoc etiam probatur ex diffinitiōe tutele. Est enim vis ⁊ potestas in capite libero constituta ad tuendum eum qui propter etatem se defendere nequit iure ciuili inducta ac permissa.ita habet in.l.j.ff.de tutel. ⁊ in sti.eo.in princ. secus dic in curatore.nam curator datur bonis ⁊ non persone ⁊ ideo non hꝫ minorē in potestate: vt in.l.in copulandis.C.de nuptijs.

e ¶ Secundo no.ꝙ per transitumᵉ ad secūda vota extinguitur tutela materna ipso facto. ¶ Tertio 1 no.†eum qui desinit esse tutor nō posse conueniri amplius noīe pupilli.ꝙ intellige principiādo negotium de nouo secus in causis inchoatis. Nam licet expiret tutela per aduentum pubertatis mi

nos aūt.instit.de acti.tu.

¶ Per trāsituꝫ. vide. d. Ant. hic in.iiij.col.v.qro qd si trāsierit ⁊c. Et adde ꝙ idem est si scdo non nubat sꝫ turpē vitā ducat mr vt dicit Spe.sing.in titu. de tu.§.nūc dicendū.v.item excipit ꝯ matrē ⁊ ibi immediate ponit qd dicēdum si ipsa ꝯhit spōsalia de p̄senti absqꝫ copula. Et ꝓ primo de turpi vita. vide opt.tex.⁊ ibi bar. in.l.his solis.C.d reuo.do. Itē add hic ꝙ si mr q̄ amisit tutelā filiorꝫ pp trāsitū ad secūda vota desinat habere ſm maritū forte quia ille maritus moriat poterit mr recuperare tutelā filiorꝫ priꝰ amissaꝫ ita dt gl.not.in.l. adeo.in p̄n. in v. pristinam.ff.d ac q.re.do. Sꝫ i ꝯtrariū facit ꝙ no.glo.in c.j.de cle.ꝯiu.lib. vj.sꝫ ꝓ intellectu materie vid q̄ amplissime scribit. bal.i.§.nos aūt.insti.de atti.tu.vbi reperies īfinitas qōnes in hac materia.itē illud qd dixi de amissiōe tutele ob turpem vitā lꝫ nō trāseat ad scda vota tꝫ expsse Bar. post gl.i.l.si qs sub cōditiōe.in p̄n. viij. col.ff.d tes.tu.vbi ad hoc dt ibi tenere gl.i aut. hoc sacramētū.C. qñ mu.tu.off. Itē circa id qd dixi an mr ꝓ ꝯctū spōsaliorꝫ amittat tutelā: vide p Bal.in d. §.nos autē. in xiiij. col. Itē pro eo qd dixi de ducente turpē vitā facit qd no.ange. in.l.cū qdā puella.in p̄n.ff.d iur. om.iud.vbi dicit ꝙ vidua ducens vitā luxuriosam nō retinet domicilium mariti.

Sebast. Sapia.

a ¶ Si iudex vide Fel. late in.c. sub orta.ꝫ.de re iudi. ⁊ Rom. in consil. cccxx. incip. circa primũ. col. peñ. et qd̃ vbi iudex tertio requisitus nõ pronũtiat possit appellari tradit Fel. in.c. ex literis ꝫ. de cõsti. ⁊ Ro. in cõsil. ccccxxvij. inci. in proposito casu col. ij.

Sebasti. Sapi.

b ¶ Si mater que requirant̃ ad hoc qd̃ mater possit esse tutrix: et habere administrationẽ tradit Ange. in consi. l. inci. in themate in pñ.
Zacharias.

c ¶ Nunquid epi. Adde qd̃ de episcopo ego puto qd̃ possit esse tutor: sed nõ administrare qd̃ dicit̃ tutor honorari⁹ id est ob honorẽ pupilli dat⁹ quatenus in maiori reuerẽtia habeatur ita not. Bar. i l. iure nostro. §. j. ff. de test. tutel. ⁊ i l. ꝙ si forte. §. sunt quedã. in. j. q. ff. de sol. quem. §. legit in. l. vo procuratori. eo. tit.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Filio vide ad hoc pulchrã limitationẽ quã tradit Pau. de cas. in. l. claudius. in fi. ff. de acq. here. vbi ponit de matro, rustica que ignorabat se teneri ad petendum tutorem an excusetur.

e ¶ Ad tertul. ad idẽ vide text. in. l. omnẽ. §. fin. C. ad tertuli. ⁊ hoc credo verũ etiam si mulier nõ trãseat ad scd̃a vota sed ẽt si turpẽ vitã ducit nõ petito tutore filio suo p tex. i l. his solis. i fi. C. de reuo. do. adde tñ q̃ mater pdiga non priuatur successiõe filij propter tutorem non petitũ ſm Ang. in. l. fulcinius. §. adeo. ff. ex quib. cau. in pos. eatur ⁊ i. l. is cui bonis. ff. de ver. ob. Itẽ

hilominus tenet̃ tutor cãm principiatã prosequi nisi administratio sit translata in curatorez: vt in 2 l. vna. C. vt cau. post puber. tutor adsit. ¶ † No. ibi exceptio neglecta ⁊c. ꝙ si iudex procedit ad vlteriora exceptiõe neglecta lz expresse eã nõ repulerit põt ab eo appellari: ⁊ sic limita. c. dilecto. ꝫ. e. vbi dr̃ ꝙ appellandũ est demũ exceptione opposita reiecta: sufficit enim qd̃ ipso facto reijciatur. s. pcedẽdo ad vlteriora: ⁊ sic colligit̃ cõsiliũ Uber. Zrium qui consulebat iudici vt nõ pronuntiaret sup exceptione volẽdo euitare appellationem qd̃ nõ pcedit vt hic. Et idẽ tenet Jo. an. in. c. dilecto. preall. ⁊ Bar. in. l. a pcedẽte. C. de dila. quod not. 3 ¶ † Quid aũt si iudex[a] nõ pcedit ad vlteriora sz supersederet forte cã vexãdi excipientẽ quem sepe forte citat ad audiendã deliberationẽ suam: vide Jo. an. in. d. c. dilecto. vbi notãter cõcludit ꝙ si iudex tertio humiliter requisitus non pnũtiat sup ea poterit ex hoc grauamine appellari: ar. in. c. j. 4 de sup. neg. prela. ¶ † In gl. ibi prefert̃ omnibus tutorib⁹ legitimis ⁊ datiuis ⁊c. Pro itellectu huius gl. vt purus canonista intelligat sciendum est quo ad ppositũ nostrũ ꝙ quedã est tutela testamẽtaria vt illa q̃ defertur p patrẽ in testamẽto. Quedam est quasi testamẽtaria confirmata vtputa si pater in testamento dedit tutorẽ filio iam emãcipato seu nõ existenti in ptãte sua: puta q̃ erat filius naturalis tm̃. Ista enim dr̃ quasi testamẽtaria confirmata: q̃ tali filio in potestate nõ existẽti non põt pater tutorẽ dare sed datus per eũ confirmatur per superiorẽ: ⁊ ideo appellatur modo predicto de quo tñ plenius dicendũ est: vt not. in rũb. de cõfir. tuto. seu cura. ff. ⁊ C. Quedã tutela dr̃ legitima vt illa q̃ defertur proximiori: vt insti. de legi. agno. tu. §. j. ⁊ dr̃ legitima q̃ defert̃ a lege. Quedã est tutela datiua: q̃ sic nũcupat̃: q̃ datur a iudice in defectũ aliarũ tutelarũ: ⁊ iste tutele deferuntur successiue ſm ordinem suprascriptũ: nã testamẽtaria pfert̃ oĩbus alijs vt quãdiu spes est de testamẽtaria: puta q̃ pater dedit sub conditione non fit transitus ad legitimã: vt in. l. si quis sub cõditione. ff. de test. tute. ⁊ ibi plenissime examinat̃ p gl. ⁊ Bar. pro hac materia vide aut̃. matri ⁊ auie. alle. in gl. In defectũ vero testamẽtarie, succedit secũda. s. quasi testamentaria. Tertio in defectum vtriusqz succedit legitima in cuius defectũ succedit postmodũ datiua hoc probatur ex ordine rubrice iuris ciuilis. Primo eñ tractat de testamentaria. Scd̃o de confirmando tutore. Tertio de tutela legitima. Quarto de datiua: vt in rub. de tuto. ⁊ cura. datis ab his. Et ex hoc arguit̃ ꝙ valeat argumẽtũ ab ordine rub. ad hoc ꝙ not. in proe. ffor. ¶ His presuppositis sciendum est ꝙ mulier tpe ffor nõ poterat esse de iure cõi tutrix poterat tamen impetrari a iudice speciali beneficio. l. fin. ff. de cu. bo. dan. postmodum iure codicis fuit ampliata hec facultas vt habet̃ in gl. Nouissime de iure autẽticorũ fuit statutũ vt liceret matri ⁊ auie agnoscere tutelã filiorũ seu nepotũ: ita vt preferatur legitimus seu datiuus: vt in. d. aut̃. matri ⁊ auie. ⁊ ita tñ vt ante oĩa duo obseruarentur. Primo vt renũtiaret scd̃is nuptijs. Scd̃o vt renũtiaret bñficio velleiani: vt in. d. aut̃. matri et 5 auie. ⁊ in gl. ¶ † Dubitatur qd̃ si mater[b] administrauit tutelã absqz eo ꝙ renũtiaret secundis nuptijs ⁊ velleiano: hec materia tractat̃ per Bar. ⁊ alios in. d. aut̃. ⁊ fuerũt qdã in opinione ꝙ eorum omissio nõ vitiaret assumptionẽ tutele: q̃ omissio modice solennitas non vitiat actũ: vt in. l. ff. de vẽ. inspi. Bar. ibi tenet Zriam sñiam q̃ satis placet: nã regulariter omissio solẽnitatis vitiat actũ: vt in. c. q̃ ppter. de elec. ⁊ in. l. si vnus. C. de test. Sed solẽnitas renuatiationis pdicte nõ põt dici modica nã si mater hz cõsiliũ ⁊ opinionẽ nubẽdi consumeret de facili substãtiã filiorũ amore scd̃i mariti: vt in. l. lex q̃ tutores. C. de admi. tut. Sicut enim mulier maritata nõ est apta ad tutelam propter suspicionẽ: ita nec mulier nõ deponens affectionẽ nubendi: ita dicendum est respectu Uelleiani. Nã cum mulier habet priuilegium a velleiano inductum vt non obligetur effectualiter pro alienis debitis: si mulier non renuntiaret huic priuilegio posset se iuuare in preiudicium filiorum nã si non exclusit debitores pupillorũ obligat̃ ipsa ⁊ sic tenetur pro alienis debitis: vnde vt non possit se iuuare debet huic priuilegio renũtiare: ⁊ sic nõ põt dici ꝙ modicus sit effectus huius solennitatis.

6 ¶ † An aũt teneat administratio si non confecerit inuentarium. plene no. Bar. in. l. tutor qui repertorium. ff. de admi. tut. vbi post multa tenet qd̃ sic: lz tutor ex hoc possit tanq̃ suspectus remoueri. Unum tñ no. in practica ꝙ vbi ꝯsuetudo subest de non conficiendo inuentarium per tutorem valeret talis consuetudo. arg. in. l. de quibus. ff. de le 7 gi. tenet Bar. in. d. l. tutor. ¶ † Et inter cetera ponit aliũ casuz specialem ⁊ notabilẽ: vcz vt iudex possit ex cã remittere tutori confectionẽ inuentarij vt si expediat pupillo ne secreta patrimonij reuelent̃. ar. in. l. ij. C. de ali. pupil. prestã. ¶ Nunqd aũt hec tutela materna dicatur legitima an datiua disputatur in. d. aut̃. ⁊ placet opi. Bar. qd̃ sit legitima tñ voluntaria q̃ mater non cõpellatur si 8 nõ vult. vt. d. aut̃. matri ⁊ auie. ¶ † Nunqd epi[c] ⁊ c clerici inferiores ac religiosi possint esse tutores cum sit officiũ pium. vide tex. cũ gl. notabili quaz 9 tene menti in. c. peruenit. lxxxvj. dist. ¶ † Alterius dubitatur de q̃õne quotidiana. Nunquid mater possit dari nutrix in testõ paterno vel sola vel cũ alijs. Host. late prosequitur hic: q̃ qd̃ contingit sibi de facto: ⁊ per legistas ponitur in. d. aut̃. matri. ⁊ auie. ⁊ aliquid. in. d. l. si quis sub conditione. Et licet multe sint opiniones cõis tñ opi. canonistarum ⁊ legistarum est vt hodie deputari possit qñ olim non poterat: q̃ in legitima olim non poterat esse tutrix. vñ cũ hodie sit indultum matri ⁊ auie debet cessare illa prohibitio. nam si non põt esse legitima fortius nec testamentaria. Aduertẽdum tñ ꝙ non per oĩa sortitur naturam testamẽtarie. nam tutela in testamento sibi decreta est in suspẽso donec seruauerit solennitatẽ contentam in. d. aut̃. matri. ⁊ auie. nam solennitas debet precedere actum. ¶ In ea gl. ibi: soluta est tute. Aduertendum ꝙ si mater non petierit tutorem dari d filio[d] confestim intra annum cũ poterit priuatur iure succedẽdi ipsi pupillo si decesserit in pupillari etate: secus si decesserit factus pubes. Idem est in quolibet alio qui posset succedere impuberi ab intestato. vt in. l. ij. §. cõfestim. ff. ad tertu. ⁊ in. l. matres. C. eo. tit. ⁊ in. l. sciãt. C. de legi. here. vide boñ. e tex. insti. ad tertu.[e] in fi. ¶ † Quero nũquid qd̃ dr̃ 10 hic in tutela locũ habeat in cura[f] vt mater vel a f uia possit deputari curatrix filio. Spe. in ti. de cura. §. cum aũt. ver. sed nunquid. tenet ꝙ sic ⁊ idem gl. in preal. aut̃. matri ⁊ auie. ⁊ dicit ibi Bart. hoc cõiter teneri. idẽ gl. in. l. scire. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ¶ Extra gl. opponit̃ cõtra finẽ. c. in eo qd̃ papa mãdat istis iudicibus cause appellationis ꝙ causam audiant hincinde iustificata appellatione videtur enim ꝙ debuisset mandare vt prorsus desisterẽt a cognitione ex quo ista nobilis pbabat desijsse se esse tutricem. ar. c. cum olim. ꝫ. de excep. Solu. non intelligas tex. ꝙ iudices debeãt cognoscere inter istam quondam tutricem ⁊ aliã mulierem rescripti impetratricez sed inter pupillos ⁊ istam tutricem. nam ex quo causa fuit semel delegata voluit papa prouidere isti impetranti de iudicibus delegatis. Noluit aũt causam remittere. ad priores iudices vt nõ grauarent pupillos sicut grauarunt matrem: vnde erat suspicio contra eos orta.

1 ☞ Copia relationum vel cõsultationum quas mittit iudex ad superiorẽ est danda parti publicata vel aliter autentica: vide late quando sit danda talis copia in numero. 2.

3 Partes qñ non cõcordant in puncto mittẽdo vel ad decisionẽ superioris: vel ad consiliũ sapientis.

4 Iudex qñ hz mittere causam ad consiliũ sapientis nõ debet facere punctũ ex se q̃ tunc nulla adhibetur fides: sed dz interuenire consensus partium que si nolunt consentire serua vt. ꝫ. 3.

fallit qñ mr̃ eẽt minor. xxv. an. q̃ tũc nõ perdit successionẽ: tex. est in l. ij. C. si aduer. de li. ⁊ istud etiã habet locũ in tempore mortis mariti erat minor postea intra vel post annuz est effecta maior nunq̃ indistincte amittit successionem ⁊ est veritas ⁊ cõmunis sñia per glo. not. in. l. minorib⁹. C. de his q. vt indi. in gl. in ver. rñdetur ibi: sed qd. qd̃ bñ not. ⁊ ita etiaz tenet Bal. i aut̃. captiui. C. de epi. ⁊ cle. vbi dicit qd̃ ita cõsuluit post Spec. q idẽ tenet in loco p eũ ibi allegato. Idẽ etiã tz Bal. in. l. q contra. C. de incestu. nupt. ⁊ in. l. precibus. in. v. vj. ⁊. vij. col. C. de impu. et ali. substi. Bal. ⁊ Sali. l. ij. C. si aduer. deli. ⁊ idez tz Ful. ⁊ Alex. i. d. l. minorib⁹. ⁊ dicit ful. ꝙ ex facto cõsuluit ⁊ quotidianũ est. ⁊ ita cõsuluit lud. in consi. cclxxviij. ici. visa thematis narratione ⁊c. de quo ẽt vide Pau. de no. ale. in. l. sciendũ. §. si. p illũ tex. ff. q satis. cogan. ⁊ Fulg. in. l. j. C. ex qui. cau. in inte. resti. ⁊ ista est veritas. ⁊ ita practicatur quicqd teneat Pau. in. d. l. minoribus.

¶ Habeat locũ in cura. Ego dicerẽ ꝙ sic per rationem Bart. in aut̃. minorz. post gl. ver. venio ad se. glos. C. qui da. tu. pos.

Partes

5 ¶Partes si consentiunt relationibus ꝛ cōsultationibus que mittuntur ad principem: an aliquo casu possint appellare.

6 A sententia lata ſm consilium sapientis in quē partes consenserunt: potest appellari.

Testes licet approbentur a parte q̄ ipsos produ cit: tñ eorum dicta possunt per ipsam partē reprobari: qꝛ approbauit personas ꝛ non dicta.

Intimasti [a] Exemplum relationis dʒ partibus edi anteq̄ fiat relatio vł summa clarius sic. Si iudex de iure dubitans vult ꝯsulere superiorē dʒ cōsultationes corā partibꝰ edere: alˀs eiꝰ verbis cōsultatiōis fides nō adhibeť. facit hoc.c.ad tertiā partem rubrice. Et p intellectu premitte ꝙ lʒ ex multis causis papa impugnaret relationē factā p iudices iter alias adiecit istā cām: de qua in tex. ideo dicit tex. p̄terea ꝛc.

¶Casus literalis. Papa mādat. inquisitionez fieri ꝯ quosqʒ hospitalarios: facta inquisitiōe inq̄sitores ignorātibus hospitalarijs trāsmiserunt relationē ad do.pa. nulla eis facta copia de inquisitionis pcessu. dīt papa ꝙ nō recte pcesserūt cuʒ ſm leges quoties iudex dicit se velle referre negotiū ad superiorē statim tenetur dare litigatoribus apud acta exēplū cōsultationis. Ber. ¶Primo no. ex text. ꝙ ex iusta cā pōt iudex inferior decisionem negotij deferre ꝛ principē de iure consultare nec pōt de hoc pars cōqueri dūmodo malitiose nō fiat: qꝛ eiꝰ pprie est iura interpretari cuius est cōdere. in.c.inter.ꝯ.de sen excom. ꝛ in.l.fi.C.de leg. ¶Scdo no. ibi: legitimas sanctiones ꝛc. ꝙ ī materia relationis seu cōsultationis standum est dispositiōi iuris ciuilis ex quo canonibus nō ꝯdicitur. ꝛ idē est de alijs materijs: vt in.c.j.ꝛ.ij. de no. ope.nun. ¶†Ultimo ibi: cōsultationis exēplum. No. ꝙ copia cōsultationis fiende dʒ edi partibꝰ ꝛ fit ista editio vt partes possint ꝯdicere dubio formato per iudicē si veritatē occultaret vel mendacia insereret: ꝛ debet hec copia tradi ſm doc. publicata manu nota: vel duorū virorū seu roborata sigillo autētico vt nihil possit immutari. arg. c.qm̄ contra. de pba. ¶In gl. ibi si vero vult euitare onus iudicādi ꝛc. imo tūc iudex acriter punitur: nā efficiť infamis ꝛ puniť i.xxx.li.auri. de quo dicendū est vt habetur in.d.l.ij.C.de legi. dicit tñ Host. ꝙ illa pena nō seruabiť in foro canonico: vt in.c.j.de re iu.li.vj. ita trāseunt doc. Hec opiñ. tanq̄ equa seruāda esset in iudicijs. sed mero iure posset dici contrarium: qꝛ.c.j. non loquitur in materia relationis: sed gñaliter in faciēte aliquid cōtra iustitiā ꝛ cōtra conscientiā. vnde cū sit dispositio gñalis dʒ referri ad spēs non prouisas: vt in.l. sancimus.C.de pe. vel saltē concurret vtraqʒ pena. nā illa est specialis ꝛ de facili remouibilis. argu.in.l.quoties.ff.de ac.ꝛ ob. ¶†Et in fi.gl. vt hāc 2 materiam clare habeas: scire debes ꝙ multis ex causis iudex refert negotium superiori. quandoqʒ ex natura ipsiꝰ cause: qꝛ est reseruata superiori: vt in c.maiores. de bap. ꝛ in.c.vt debitus. ꝯ. eo. ꝛ in hac relatiōe nō hʒ locū dispositio huius tex. qꝛ causa relinquiť auditorio p̄ncipis. Qn̄qʒ fit relatio virtute delegationis iam facte: vt qꝛ princeps delegauit cām cognoscendā ꝛ instruēdā ꝛ instructam remittendā ad eū: vel simpliciter cōmisit vt intra certū tps cā remitteret instructa vel nō instructa ꝛ nō hʒ locū in hoc dispositio huiꝰ.c. qꝛ totus pcessus remittiť ad superiorē nec statur verbis iudicis nisi quatenus cōstat ex actis: vt.c.quoniā. ꝯ. de pba. Qn̄qʒ fit relatio superiori cā cōsulēdi eū de e aliquo dubio in iure: ꝛ hoc casu loquiť pprie iste tex. ꝛ materia.l.j.ij.ꝛ.iij.C.de rela. nā qꝛ hoc casu nō remittiť totus pcessus ad principē ne fatigeť sed solū elicitur ex actis pūctus dubius ꝛ qꝛ iudex posset punctū non bene formare nō statur relationi seu suis verbis consultatiuis nisi copiā dederit partibus vt si de cōsensu partiū punctus fuit formatus. Et in hoc considera ꝙ qn̄qʒ sit cōsultatio principis partibus consentiētibus seu saltē non b ꝯdicentibus qn̄qʒ altera parte contradicente ꝛ appellante: qn̄qʒ altera parte absente p contumaciā vel etiam sine contumacia. Primo casu ex quo partes nō ꝯdixerunt cōsultationi formate p iudicem nō possunt amplius contradicere: vt in.l.j.§. quesitū.ff.de ap. Et p illū tex. ponit Bart. ibi pulchrū dictū ꝙ si iudex aliqd dixerit pñte pte ꝛ non contradicente non pōt amplius contradicere. vř eū cōsentire. facit qȯ in simili no. Inn.in.c.ex parte decani. de rescri. ideo vtile est vt in actis semper scribať parte presente ꝛ nō contradicēte. Si vero c fuit facta relatio parte contradicente non facit fidem nisi aliter pbeť ex actis: vt in.d.l.j.ꝛ.ij. ar. hic f ꝛ in.l.j.§.quesitū.ff.eo. Idē dic qn̄ altera parte absente p contumaciā vel non fuit facta relatio: nā nō dʒ credi verbis iudicis nisi quatenus cōstat p 3 acta vt in.c.qm̄ ꝯtra. ¶†Qd ergo erit remediuz si partes nō concordāt in formatione puncti. Et d dicēdū est ꝙ iudexᵒ poterit ptes cōpellere ad concordiā ꝛ si noluerint poterit iterloq factū sic se habere put ipe format ꝛ nisi appelleť stabitur inter 4 locutorie sue: vt in.l.fi.C.de rela. ¶†Et hec sunt notāda in simili materia qn̄ iudex hʒ consulere iurisperitū ex necessitate statuti vt fides non adhibeať puncto formato p iudicē nisi interuenerit cōsensus partium modo predicto. vt no.in.d.l.j.

5 ¶†Sed est dubiū nunqd possit appellari p alterā partiū. Gl. vř velle hic in fi. ꝙ nō est locus appellationi ex quo ptes semel approbauerūt punctū formatū p iudicē. dic meliꝰ vt colligiť ex no. in d.§.q̄sitū ꝙ quatuor actus interuenire possunt in hac materia. Primus pnūtiatio iudicis de ꝯsultatione faciēda ꝛ ab ista nō appellať: qꝛ non grauat vt.ꝯ.dixi. Scds actus est ipsa formatio cōsultatiōis ꝛ ab isto actu a principio potest appellari si iudex verū non exprimit: vt in.d.l.j. Sʒ si partes ꝯsenserunt nō possunt ꝯdicere ante sñiam. Tertius actus est rñsio principis a qua nō appellať: qꝛ facit ius inter partes.l.j.ff.de ꝯsti.prin. ꝛ in.§.sʒ qȯ prin.instit.de iure nat.gen.ꝛ ciui. Quartus actus est ipsa sñia diffinitiua quā iudex pfert ſm rñsionē principis ꝛ ab ista pōt appellari p text. in d.§.quesitū. nā poterit pbari in cā appellatiōis ꝙ punctꝰ nō fuit bñ formatus ꝛ ꝙ p errorē cōsenserit. Itē poterit cām instruere ex nouis actis nam hʒ locum nō pbatū pbabo p.l.p hāc.C.de tēp.ap 6 pel. ꝛ in.c.cū ioannes. de fi.instru. ¶†Ex his not. e vnū pulchrū ꝛ quotidianū dictū ꝙ licet partes[e] ꝯsenserint vt iudex ferret sñiam ſm consiliū alicuius periti ꝛ ꝯsenserint pūcto formato p iudicē ni f hilominus a sñia lata ſm consiliū sapiētis[f] poterit appellari per rōnes supradictas. Item qꝛ non ꝯsenserūt in iurisperitū tanq̄ in arbitrū vel arbitratorē sed vt in virū sciētificū. In simili videmꝰ qȯ a iudice obtēto de cōsensu ptiū pōt appellari: vt in.c.cām. de re iudi. ꝛ i.l.ex cōsensu.ff.de appel. Ita in proposito sic etiā videmus in testibꝰ. nā licet producendo testem approbet ipsius personā. iiij.qȯ.iij. si quis testibus. nihilominus possunt reprobari ...

[a] ¶Intimasti. Adde in materia relationis gl.j. ꝛ ibi do. An. in.c.cām. el.ij. de testa. Et qd sit pprie relatio ponit gl. in.l.ij.C.de leg. ꝛ vid ēt qȯ no. in hac materia.d. de Rot. deci.lxxij. ſm ordinē meū nouis. ꝛ ꝙ plene scribit.d. Ant. post Inn. in.c.sup eo.el.ij. in antepe.col.ver. circa premissa.in.e.ti. Et dīt.d. An. hic in.v.col. ꝙ qn̄ cā est cōmissa intra certum tps iudex nō pōt referre intra illȯ tps ꝙ tūcūqʒ ipse sit impeditus cognoscere. ꝛ idem dīt Do.in.c.ꝯmissa.in pn̄. de ele. in vj. vbi oīno vide.

Sebasti. Sapi.

b ¶Contradicēti abus. Ex his colligit cautelā Bartho vero. in cau te.lxxxvij. inci. est dubiū ꝙ pars cōtra quā iudex aliquid dicit: debeat cōtradicere.

c ¶Cōtradicēte. Et vtrū iudex in relatiōe debebat dicere qn̄ partes cōtradixerūt. vide hic p.d.Ant.i ver.iij. quero an debeat iudex. et d.Ant.in.c.pastoralis. in princi. in pe.col. de rescrip. vbi dīt ꝙ relatio irreuocabilis dʒ fieri de consensu partium.

Sebast. Sapia.

d ¶Qd iudex. vide ad hoc plura p Feli. in rubri. ꝯ. de treuga ꝛ pace co.iij.ᵒ.fallit. vj.

d ¶Qd iudex. Et idē dīt hic.d.An. in.ij.colū. in fin. et Bart. ꝛ Bal.in.l. iusiurādum. ꝛ ad pecunias.§.si de q̄litate.ff.de iureiur. ꝛ vide etiam Bal.i.l.de die.ff. q satis.cog. ꝛ idē dicit Ang.in.l.in venditione.§.j.ff. de bo.au.iu.pos. vbi ēt vltra hoc dīt ꝙ si partes discordāt in eligendo cōsultores in causa electio spectat ad indicez et alle.spe.i tit. de req.cōsil ij.§.j.ver.si exigit ꝛ vno alio loco. ꝛ vtrūqʒ horō ēt dicit Bar. i d.l.i vēditiōe.§.j.

Anto. Francisc.

¶Circa istam materiā de ꝯsultore eligendo. dicas ꝙ dʒ eligi a ptibꝰ vel a iudice qn̄ partes discordāt in eligēdo vt p Dy.ray. ꝛ Bar. in.l.j.in.§.itē p̄tor quē Bar. legit in §.ex hoc rescripto.ff.de ven.inspi. ꝛ idē ēt voluit Bar. in.l.in vēditiōe. in.§.fi.ff.de bo.au.iu.pos. ꝛ spe.i ti.de req̄si.cōsi.in ver. scias igiť. ꝛ habeť per Bar. in.l.iusiurandi.§.si de qualitate.ff.de iureiuran. ꝛ in.l.di.o.ad fi.ff.de re iudi. ꝛ per Alex. de imo. in.l.de die. in prin.ff. qui satis. cog. ꝛ si partes essent diuersi fori iudex vtriusqʒ fori eligit vt p Bar. in.l.iurisperitos.in.§.j.in lec. Nico. de neap.ff.de excu.tut. ꝛ de materia cōsilij requirendi in cā ex forma statuti aut alio mō: vide p bar.in.l.j.in.§.si plures. ff.de exer. ꝛ p doc. cano. maxime nouissimos ꝛ modȯ. in.c.si pro debilitate. de offi. delega.

¶Partes. an a sñia lata ſm cōsiliū sapientis pōt appellari. ꝛ idem dīt Bar. in.l.ex cōsensu. in pn̄.ff.de app. ꝛ Bal.in.l.litigatoribꝰ.i fi.C. de ap. Ange. in.l. si ꝯuenerit. in fi.ff. de re iu. ꝛ p Ja. de are. in trac. suo d cōsilio sapientis ꝛ adde ꝙ etiā poterit dici nulla d quo vide oīno eū dē do. Abba. panor. ꝛ qȯ ibi addidi. in.c.cū venerabilis. in pen.colū. de excep.

Zacharias.

¶Sapiētia. ad de ad hoc ppositū ꝙ si ꝯsuetudine statuto vel ptiū cōsensu cōsiliū sapiētis ad referēdā sñiam requirať ꝙ iudici nō crediť dicēti se ptulisse illā scdm̄ eiꝰ consiliū nisi in sñia se subscripserint sapiētes qui consilium adhibuerūt entqʒ tūc nulla sñia defectu solennitatis non adhibite ita multum singulř no. Bart. in.l.j.C. ne li.tertio puoca. Qd dictū refert ꝛ illȯ multū extollēdo sequiť lāfrā. de oria.i.c. qm̄ ꝯ. sed non memini loci. cui adde pet. de anch. i.c.canonū statuta. ver. similē. qȯ. ponit. Joā. andr. ꝯ. de consti.

Anto. Francis.

¶Circa hoc an ꝯsultor teneať se subscribere sñie late d suo cōsilio qn̄ ē electꝰ i sapiētē ꝛ ꝯsultorē. dicas ꝙ ipe dʒ i cōsilio ꝯcludere aliquē eē ꝯdēnāduz vel absoluēdū: et iudex est ille q ex forma statuti vř ex ꝯsuetudine hʒ pnūtiare ſm cōsiliū sapientis et iō tūc nō dʒ ipe ꝯsultor ꝯdēnare vel absoluere. sʒ ē ipe iudex vt p bar.i.l.j. cir.me.C.si aduer.li. ꝛ h casu nō puto ꝙ ipe hēat necesse se subscribere qꝛ ipe nō iudicat sʒ ipe iudex ꝙ voluit idē bal. ibi iū. itē ē argm̄ d q ēt p bal. ꝛ ang.i.l.j.i.§.si qs ita. ꝛ ibi p ale.ff.de v.ob. vbi alle. infinitas cōcor.

a ☩ Sebast. Sapia. Molēdino: Uide Abb.in.c.abbati sancti Syluani.colū.ij.j.de verbo.signi.⁊ Jas.late in repe.l.quominus.colum.viij.ver.tertio principaliter.ff.de flumi. Bartho.vero in tract.serui.vrba.predio.sub rubrica de furno.in.ij.q.⁊ late per do.Jac.de sancto Georgio.in inuestitura sua feudali.in verbo cū molendinus.col.ij.

¶ No.gl. Not.ex gl.⁊ ex text. bonā regulā.ꝙ dilatione pēdente iudicis offm̄ conquiescit adeo ꝙ illud ꝙ fieret p iudicē dilatiōe pendente esset ipso iure nullū ſm bal.hic ⁊ i.l.siue,pars.C.de dila.⁊ i.l.pen.circ.fin.C.de arbi. intm̄ ꝙ gesta dilatiōe pēdēte nō possent de expsso ꝯsensu partiū ratificari lz ptes añ factū possent renuntiare dilatiōi.tn̄ post factū consensu partiū nihil operat ſm eundem Bal.in d.l.pen.limitat istā regulā glo.et idē bal.i.d.l.siue pars.nisi iudex primo reuocaret ipsam dilationē tūc pōt pcedere ad vlteriora non expectato termino.Itē limita ſz eundē bal.i.c.ij.de dil.nisi iudex velit exercere actū ad ipsi⁹ dilationis executionē: q̄r tūc cōquiescit offm̄ ipsius iudicis.tertio limita ſm imol. hic nisi iudex aliqd faciat i fauorē ei⁹ cui data fuit dilatio tunc nō conquiescit offm̄ ipsi⁹ iudicis alle.l.si qs instituat.ff.de here.insti.qd no.q̄rto limita ſz bar,⁊ doct.i.l.a filia.§.alumno.ff.ad treb.nisi sit finita causa dilationis tūc bñ valeret pcessus dilatione pendente.
Anto. Francis.
¶ Ad q̄ sunt facta pendente appellatiōe possūt ꝯsensu ptiū ratificari. Dicas qd regulr̄ pendente appellatione nihil pōt innouari vt i.l.siue ps. hic alle.qd intellige verū nisi det nova dilatio q̄ tn̄ dz assignari pēdente prima nisi forsan cā dilatiōis esset finita vt in.l.filia.in.§.alūno.ff.ad trebel.⁊ nisi et esset reuocata dilatio cōsensu ptiū,vt p gl.⁊ Bal.i.d.l.siue pars.⁊ als multas dilatiōes ⁊ declaratiōes ad.d.l.siue ps.vide p Jo.berta.de fir.in suo repertorio.in v.dilatio.in ver.dilatiōe pēdēte nihil est innouādū.

postea reprobari dicta: vt no.in.c.presentiā.§.de test.⁊ hāc cōclusionē firmat Bar.in.d.§.q̄situm.⁊ vide lati⁹ ad materiā circa ꝯsiliū sapiētis ꝙ ipse no.in.l.j.§.si plures.ff.de exer.⁊ qd dixi in.c.si pro debilitate.de off.dele.⁊ hec sufficiāt ad materiā.

1 ☞ Jus molendinorum furni ⁊ similium quō ⁊ qñ aliquibus competat.

2 Clerici non possunt esse tabernarij vel similes: sz bene possunt habere ius vt similia non exerceantur nisi in locis eorum.

3 Lite pendēte non debet reus spoliari vel prohiberi vti iure suo als a lege non improbato: licet illud ius sit contra intentionem actoris.

4 Dilatio data ex partium consensu non pōt altera parte inuita reuocari.7.

5 Ex pluribus causis copulatiue deductis in appellatione sufficit vnā probare.

6 Officiū iudicis an possit implorari ante lit.cōte.

7 Dilationes date an possint reuocari sine cause cognitione: vel quando.

Interlocutoria data ex ꝯsensu partiū nō pōt per ipsum iudicem qui tulit amplius reuocari.4.

8 Dispēsatio facta p epm̄ alicui scholari p sniam fauore studij non potest sine causa reuocari.

9 Dilatione vel termino pendente pōt iudex statuere aliū terminū vel dilationem ad aliū actum successiue explicandum eidem parti vel alteri: q̄r non tendit preiudicium prime dilationis.

10 An iudex possit eodem tempore dare diuersas dilationes ad diuersos actus.

11 Terminus alterius anni datur appellatori impedito etiam ex facto tertij: si non pōt agere contra tertium ad interesse.

Significāte. Si añ lit.cōte, circa pñcipale negotiū iudex aliquid innouat: vel diē assignatā sine causa preuenit licite appellat: si procurator datus ad impetrandū sup appellatione nō seruauit formā mandati audit appellans etiā post annū. Primo ponit appellātis narratio. In scda cause cōmissio ibi: ideoq̄z. ¶ Casus literalis. Decan⁹ ⁊ capitulum magduñ.impetrauerūt literas cōtra epm̄ aurelieñ.ad quosdā iudices sup eo vz q̄r dicebat capitulū carnifices nō debere vendere carnes alibi q̄ in statis decani ⁊ capituli magduñ.super quo iure eps molestabat capl'm predictū: partibus in presentia iudicis cōstitutis dat⁹ fuit terminus de assensu partiū ad litigādū sup ipso negotio: pendēte dilatiōe petebāt decan⁹ ⁊ capl'm implorando iudicis offm̄ vt cū eps post citationē carnes vēdi fecisset in stalis alijs qd p ipsum epm̄ factū erat in statū pristinū reuocarēt. Ex parte epi fuit propositū ꝙ cū lis nō fuerit contest. sup negotio principali locū iudicis imploratio nō habebat: adijciebat insup ꝙ cū de consensu partiū ad litigandū termin⁹ certus datus esset: ⁊ quantum ad diē illā solutū fuisset iudiciū eorundē iudices diē datū non poterāt preuenire nisi id fieret de consensu partiū: nec audire partē aduersam in tali imploratiōe. Et q̄r sup his nō audiebāt eūdē: ad se,apo.appellauit dict⁹ eps: intra annū nuntium suū ad appellationē prosequendā destinauit: qui tn̄ nuntius vt credit circumuētus contra inhibitionē ipsius epi sup hoc ad quosdā iudices sibi certa rōne suspectos literas impetrauit: sz dict⁹ eps noluit vti lr̄is sic obtētis: ⁊ sic annus elapsus fuit.vñ hec omnia significauit do.Pape petens ab ipso non obstante lapsu anni se ad prosecutionē appellationis admitti: vnde mandat papa iudicibus quatenus si de huiusmodi prohibitione ⁊ de appellatione ex causis pmissis vel altera earū constiterit: reuocatio in pristinū statū qcqd post hmōi appellationē fuerit attentatum: procedant in negotio iuxta priorū continentiā literarum. Ber.

1 ¶ † No.j.ex tex.ꝙ potest alicui in certo loco ius cōpetere, vt alibi q̄ in locis suis victualia nō vendant: ⁊ idē dic in furno, molēdino [a] ⁊ similibus: vt possit ex cōsuetudine vel priuilegio competere hoc ius in illo loco: ⁊ potuit induci cōsuetudo si alibi volebāt hoc exercere: ⁊ inhibiti acquieuerūt prohibitioni per tps legitimū ad prescriptionē cōplēdā ad hoc qd no.Cy.in.l.ij.als.j.C.q̄ sit lon.cōsue.facit.l.si qs diuturno.ff.si ser.vend. ¶ † No.ꝙ etiā in clericis ⁊ ecclesijs potest hoc ius cōpetere lz ipsi nō possunt per se exercere officiū carnificū vel tabernariorum: vt in cle.diocesani.de vi.⁊ hone.cle. ¶ Secūdo principaliter no.ꝙ lite pendente nō debet reus prohiberi vti iure suo nō improbato a lege: lz illud ius sit cōtra intentionē actoris seu iuris deducti in iudiciū.facit.c.j.§.vt lit.pē.⁊ quasi per totū. ¶ † Tertio no.ꝙ dilatio data de partiū consensu nō potest sine causa reuocari altera parte inuita. Et pbat iste tex.id qd dixi in.c.cū cessante.§.eo.vt interlocutoria lata de cōsensu partiū nō possit reuocari altera parte inuita: intellige nisi subsit causa. Ulterius no.ꝙ impedimentū pcuratoris cōtra mādatū prestitū prebet iustā cām appellatori cōsequēdi ſm annū. ¶ † Ultimo no.ꝙ appellās ex pluribus causis copulatiue deductis iustificat appellationem causarū alterā approbādo: ⁊ sic facit ꝙ deducens plura copulatiue in libello nō videat se obligare ad quālibet partē copulatiue pbandā: sz satis est probare id qd sufficit ad victoriā de quo vide qd dixi in.c.lz.de prob.⁊ per Bar.in.l.diuus.ff.de re iudi. In gl.j.in fin. ex hac gl.colligunt duo intellectus ad tex. Primus est ꝙ eps erat in ista possessione faciēdi vendi carnes in locis suis ⁊ sic habēdi ius macelli ⁊ forte cōcurrebat cū capitulo intra illā villā magduñ.sed capl'm dicebat hoc ius macelli pertinere duntaxat ad capitulū ⁊ super hoc iure agebat.⁊ hec lect.satis clara est. Nā rō decidēdi fuit q̄r lite pen.super hoc iure nō debebat eps prohiberi sua possessione vti: nā si potuisset in hoc iudicis offm̄ implorari fuisset prius executioni snia mandata q̄ lata. Sed ſm hūc intellectū verbū presertim positum in text. stat pprie: nā idē fuisset si lis fuisset cōtest.q̄m debebat expectari snia diffinitiua nō eñ dz reus aliqd innouare in pudiciū litis si vtit possessiōe sua imo sibi fieret innouatio si pbiberet ea vti: vt in.c.j.vt lit.pen.not.gl.in.c.nō solū.e.tit.li.vj. Et ideo gl.sequēs supplet ad tex.maxime sed certe alia suppletio nō ex toto necessaria p tex.q vtit verbo presertim: sz pōt dici ꝙ suppletio gl.pcedit respectu totius tpis pēdētie litis: q̄r nō dz aliqd innouari in pudiciū possessoris: ex hoc habes clarissime iuxta vnā lec.⁊ rōnem decidēdi: ⁊ quare licuit epo ob hāc cām appellare.

6 ¶ † Scdᵒs intellect⁹ est ꝙ capitulū erat hic quasi possessor in ista quasi possessiōe.⁊ agebat cōtra epm̄ forte inquietantē ⁊ agebat forte negatoria negādo hoc ius cōpetere epo: vel forte ꝯfessoria dicēdo hoc ius macelli soli capitulo cōpetere. Et rō decidēdi fuit ſm gl.q̄r non poterat implorari iudicis officiū lite non cōtest.⁊ tunc nō opz supplere ad tex.verbū maxime. Sed aduerte q̄r gl.nō aperit hic quare lite nō cōte.hoc offm̄ iudicis nō poterat implorari cōtra inquietantē ⁊ innouantē circa possessionē actoris, sz gl.j.sup verbo: sup his vr ponere duas rationes, Prima est ꝙ spāle est in delegatis cū adhuc possint recusari añ litē cōtest.non dz eis licere officiū impartiri circa principale cū adhuc non sit firmata ipsorū iurisditio. Scdo glo.dicit ꝙ officiū iudicis principaliter pōt implorari añ lit.cōte.q̄r succedit loco actiōis seu deseruit actiōi intētate: ideo dz prius lis cōtestari: secus vbi officiū iudicis incidēter imploraret: q̄r tūc nō est necessaria litis cōtest.⁊ sic rñdeo ad.c.ij.§.de offi,iudi. Multi reprobāt hunc intellectū ⁊ presertim do.Ant.nō placet dicēti ꝙ ex quo capl'm erat in hac possessione bñ poterat implorari iudicis offm̄ vt nil ibi innouaret in preiudiciū possessoris.ego vero credo ꝙ hec lec.secunda satis iuridice sustineri pōt intelligēdo prout si missime credo in facto cōtigisse ꝙ hic eps negabat capitulū esse in hac possessione ⁊ sibi hoc ius cōpetere.⁊ de hoc erat contentio,iō lite pen,sup his non debebat eps prohiberi vti hac facultate a iure nō improbata. Unde nō erat licitū iudicibus sup hoc aliqd interloqui lite nō cōte.arg.c.consultationib⁹.j.de offi.dele.⁊ hic vide tex.opti.iūcta gl.fi.in.c.ij.de in integ restitu.vltra medium.⁊ tunc non oportet supplere maxime ad literā.sed dicendum ꝙ lite non contest.non erat licitum iudicibus super hac possessione se interponere cū de ea esset cōtentio.sed post litem contest.ex quo agitur de possessione et proprietate pōt interloqui si prius constat de possessione.ad hoc.c.cū venissent.j.de insti.⁊ sic ex his habet clare secundus intellectus.fatendum tn̄ esset qd vbi constitisset de possessiōe actoris: nec de ea esset cōtentio ꝙ licite potest etiam delegatus suum officiū lite contesta.velle impartiri ⁊ reuocare oīa attētata in preiudicium actoris.pro quo vide text.cum gl.in cle.ij.vt lite pen.⁊ per hoc possunt decidi multa hic

7 confuse tacta per doc. ¶ † In glo.in ver.preuenire.in fi.No.glo. [b] iuncto tex.⁊ circa materiā istam doct.instant varia referendo sed concluderem sic clare materiā ꝙ aut dilatio fuit data sine cause cognitione ex iudicis officio: ⁊ potest eodem mō sine cause cognitione reuocari: vt in.l.

a ☙Sebast.Sap.¶ Statuit iudex. Uide Bart.hoc idē tenentē in.l.si quis heres.ij.ff.de acqui.her.in.l.liberto.§.fi.in fi.ff.de ann.leg.in.l.ij.in fi.ff.de re iud.qđ declara vt per Card.in cle.j.in.x.q.de vi.ꝛ hone.cler.
b ¶ Et Bar.ꝛ Bal.in.l.fi.C.q admit.ꝛ.d.Ant.in.c.ij.de dila.ꝛ sic habes vnam limitationē ad reg.ꝙ pēdēte dilatione iudicis offm̄ cōquiescit

est verū nisi super alio q̄ super quo fuit primo data dilatio: qꝛ sup alio articl'o nō cōquiescit. offm̄ iudicis: ꝛ sic pendēte illa dilatione valeret ꝓcessus: ita Bal.in.l.siue pars.in princip. C.de dila.

c ¶ Idē tȝ Imol. h.co.vj. qꝛ in his q de nouo emergūt potest iudex se itromittere ēt pēdēte dilatiōe. ꝛiō bal.post Cy. in.d.l.siue pars.limitat p̄dictā regu.hui⁹ gl.in ver. preuenire.nisi suspicio emerserit post datā dilatione.qꝛ tūc nō ꝯquescit officiū iudicꝫ ꝛiō pēdēte dilatiōe suspect⁹ de fuga poterit capi p q̄ est glo.fin. l.l. q̄situ.ff. d pig.

d ¶ Et idē Bal.in l.siue pars.C.de dilat.nec d̄r isto casu inouari appellatiōe pēdēte ex quo simul assignanꝭ plures successiue dilatiōes vt p Inn.in.l.cōsuluit.de offi.dele.ꝛ Bal.in.l.properādū.circa p̄n. de iud.ꝛ Bart.in l.ij.in fi.d re iudi. hinc dicit gl.not. l.l.j.C.de suc.edi. ꝙ intra tpa p̄mi q̄nq̄ȝ interroganꝭ sequētes.ꝛ dixit Bart.in.l.q̄din. ff.de acqr.hered. qđ infra tpa assignata vni q̄nq̄ȝ daꝭ dilatio alti.

e ¶ Uide ojno ad materia huius.c, in p̄n.qđno.Inn. ꝛ do.ant,in.c.cū inter canonicos. de elect.in.vj.ꝛ in c.ad dissoluendū. de despō.impub, ꝛ.d.abb.Panor. in.c.vlt.de p̄sum. Et adde hic glo. no.in ver.potuerit.in ca.olim.de exce.q̄ dicit qđ si iudex a quo esset certus de veritate exceptionis ꝓpter quam non admissam appel

vt in.l.diē ꝓferre.ff.de arbi.facit qđ dixit in.c.cum cessante.s.e.ꝛ qđ no.Bar.in.l.qđ iussit.ff.de re iu. ꝛ Inn.in.c.querelā.de elect.si vero fuit data cum cause cognitione: ꝛ tunc aut interuenit consensus partium: ꝛ tūc reuocari non pōt altera parte inuita causa legitima nō apparente.ꝛ de hoc est bonus tex.hic quē adduxi in.d.c.cum cessante.ad probandū ꝙ interlocutoria data de cōsensu partium nō potest reuocari altera parte inuita cā legitima nō apparente quam not.aut non interuenit consensus partium: sed iudex ex officio suo dilationem prefixit: ꝛ tūc si cessat causa dilationis potest illam reuocare ad hoc tex.not.in arg.in.l.a filia.ff.ad trebel. Exemplum, statuit iudex terminum.x.dierū parti absenti forte erat in villa ad comparendū: ipse reuersus est intra.v.dies: certe poterat illa dilatio.x.dierum reuocari: qꝛ cessat cā illius termini. Si vero cā nō cessat: ꝛ tunc nō debet iudex sine causa aliquid attentare in preiudicium dilationis.argu.in.l.siue pars.C.de dila.
8 ¶ † Et vide ad p̄dicta gl.no.in.c.cū ex eo.de elec. li.vj.in ver.ad septēniū.q̄ cōcludit qđ si ep̄s dispēsauit fauore studij cū aliquo ad septēnium nō potest sine causa euidenti dispensationem reuocare qđ no.ꝛ circa cessationē cause vide qđ no. Bar.i l.lucius.ff.de leg.ij.ꝛ.l.ij.C.de dila.ꝛ ea que dixi in d.c.cū cessante.
9 ¶ † Pōt tn̄ pendēte vna dilatiōe statuere terminū ad aliū actū successiue explicandum eidem parti vel alteri: qꝛ hic non est preiudicium dilationis: vt sentit hic Cal.ꝛ bene ꝛ Bar. b in.l.ij.ff.de re iud. Idē dic si aliqd innouetur.nam posset iudex occurrere dilatione non obstante: qꝛ non preiudicat dilationi: sed impartit officium suum circa alia pro hoc.c.qua fronte.s.e.ꝛ.c.cum
10 teneamur. ¶ † Nūquid autem possit iudex dare simul.duas dilationes ad diuersos actus vide per Spe.in tit.de dila.§.j.ver.deliberatorie.ꝛ seq.ho. glo.in cle.sepe in ver.post dationē.de ver.sig. Et dic ꝙ vbi scđs act⁹ depēdet a priori: ita ꝙ alterationē recipit ab effectu prioris actus nō pōt iudex ad diuersos actus duas dilationes p̄figere simul: secus vbi actus sunt omnino diuersi. Pone exemplum: vult iudex prefigere terminū parti ad positiones faciendas puta.x.dierū.ꝛ aliā dilationem decē dierū ex nūc p̄figit ad probandū intētionem suā.certe hoc nō dꝫ posse fieri.nā forte oēs positiones erunt confessate per partē aduersam ꝛ sic frustra dareꝭ secūda dilatio. Itē ꝛ forte oēs negabūtur ꝛ sic durior probatione afficieꝭ expectandus est ergo finis positionis: secus vt dixi: q̄n act⁹ sunt diuersi: vt puta prefigo tibi terminum.x.dierum ad ꝓducēdū testes: ꝛ ex tūc p̄figo.v.dies ad producendū instrumenta.nihil em̄ ꝓhibet hos terminos accumulare c simul.ꝛ hec not. ¶ In glo.in ver. sup his.in fi.declara hāc glo.quo ad ꝓpositū nostrū: per ea que dixi,s.in.gl.ij.alias.j,vbi eam expediui.ꝛ ḡnaliter ad materiā vide.c.ij.de offi.iud. ¶ In glo,fi.ibi: nō posset eos recusare ꝛc. No.glo. ꝛ idem no,glo.in.c.cū olim.s.de cau.pos.ꝛ ꝓprie.
11 ꝛ vide qđ ibi no. ¶ † In ea.glo.ibi forte nō erant soluendo ꝛc. Host.dicit ꝙ ex quo procurator excessit fines mandati in nullo habuit preiudicare dn̄o: ideo nō tenebaꝭ dn̄s prius agere cōtra procuratorē. Aduerte hoc dictū Host.ꝓcedit respectu effect⁹ impetrationis: illa em̄ tanq̄ attentata cōtra mādatū nō preiudicat dn̄o: vt in iurib⁹ allꝭ. in gl.sed hic agiꝭ de alio p̄iudicio: qꝛ appellator nō fuit ꝓsecutus intra annū.vn̄ quēadmodū quilibet tertius impediens preiudicat appelatori vt prius saltē agat cōtra impedientem ad interesse: iuxta no.in.c.ex rōne.s.eo.ita videꝭ dicendum in ꝓcuratore ꝯ ipedimentū stante ꝯtra formā mandati cū in hoc non sit ꝓcurator.et ideo forte dixit glo.ꝙ non erat soluēdo.ꝛ notabis hic glo.pro in

latum est non compelletur appellans corā iudice ad quem appellationis veritatem probare: licet corā iudice a quo se obtulerit probaturum quā ibi sequitur.d.An.quā tene mēti: qꝛ est fin.limitatio ad istum tex.facit in simili.c.si duob⁹.in fi.j.rn̄.s.e.ꝛ,vide oīno.ꝙ no.Ange.in.l.si appellatiōe.C.de ap.vbi alle.Inn.in.c.pastoralis.in gl.versi.non vide

tellectu iurium q̄ tribuūt ꝭm annū impedito: nā si impediꝭ facto tertij nō daꝭ scđs annus sed agiꝭ contra tertiū ad interesse si est soluēdo: alias restituiꝭ vt hic. Et sic potest saluari gl.vel dic ꝙ ꝯtrā gl.ꝓcedit q̄n tertius fuit in dolo: sꝫ ipse ꝓcurator credebaꝭ circūuentus qꝛ forte falso fuerunt date sibi litere reuocatorie illius inhibitiōis: ꝛ ex his habes materiā.c.intrinsecā expeditam. ¶ Extra gl.opp.contra tex.C.de mono.ꝑ totū: nā non licet conuenire vt certis personis liceat vēdere victualia: ꝛ ꝙ alios non instruāt vt ibi. Solue ꝭm Inn. causa fraudandi non est licitū sic conuenire: sed bene ex priuilegio seu consuetudine hoc potest licere vt hic vel contrariū procedit respectu personarum seu rerū secus respectu loci id est vt in certo loco vendatur.prima tn̄ solutio est securior vt licet impugnetur pactum tanq̄ captiosum: non tn̄ impugnatur priuilegium seu consuetudo.qđ no.

1 ☞ Causa propter quam fuit appellatum debet corā iudice ad quem iustificari.
2 Appellatio non iustificatur ex hoc ꝙ non admisit iudex a quo exceptionē: sed oportet qđ probet illam exceptionem esse verā.4.7.fallit.j.nume.5. vbi non semper oblatio probationis iustificat appellatio.
Iudex non amittendo exceptionē partis non dicitur illā grauare: forte qꝛ putabat illam falsam vnde debet expectari donec probetur veritas.
Exceptiones modici p̄iudicij possunt ex leui presumptione per iudicē repelli: si vero sunt magni preiudicij non debent repelli sine vehementi presumptione.
3 Exceptiones ꝛ earum probationes si non sint admisse per iudicem: prebent legitimā causam appellandi.4.
6 Notoria non debet iudex pati deduci in iudiciū.
d Capitulū d

Interposita +famosum et multū allegabile.ꝛ hoc dicit principiū vsq̄ ad.§.eidem. ¶ † Ad iustifican-
e dam e appellationem ex cā interpositā ꝓbare opꝫ cause veritatem corā iudice ad quem nisi fuerit corā iudice a quo oblata ꝓbatio ꝛ reiecta.h.d.singulariter. ¶ Casus literalis. Aliquis coram iudice constitutus cā ꝓbabili assignata ꝓpter quā non tenebatur rn̄dere: qꝛ iudex eā non admisit appellauit: queriꝭ vtrū corā iudice ap.sufficit hoc probare.s.cām ꝙ ꝓbabilē allegauit coram iudice a quo appellauit nec fuit admissus. Rn̄det papa ꝙ hoc non sufficit si cām illam suam non doceat esse verā nisi corā inferiore obtulit se ꝓbaturum ꝛ non fuisset admissus.ꝛ ꝓpter hoc appella-
2 uit.Ber. ¶ † Nota primo ꝙ ex reiectiōe exceptionis legitime non iustificatur appellatio nisi corā iudice ad quē probeꝭ illā exceptionem esse verā. Ex quo infero iudicē non grauare partē ex eo solo ꝙ exceptionē probabilē non admisit.nā potuit moueri putando forte illam esse falsam.ideo vt presumatur grauamen dꝫ expectari donec ꝓbeꝭ veritas ipsius. Et ex hoc infero ad aliud notabile dictum qđ in facultate iudicis est exceptiones dilatorias vel peremptorias admittere vel repellere nec ex sola admissione vel reiectione infertur grauamen appellationis iustificatiuum.ꝛ vid cir ca hoc Inno.in.c.post elec.de concel.prebē.prope finē vbi dat bonam theoricā iudici dicens ꝙ si exceptio est modici preiudicij potest eam ex leui presumptione repellere. Si vero est magni preiudicij vt puta exceptio de non petendo vel p̄scriptionis non debet moueri sine presumptione vehemē-
3 ti: qđ nota. ¶ † Ultimo f nota quod probationis f
f oblatio: ꝛ repulsio exceptionis proposite iustificat ipso facto appellationē a iudice interponendam: ita ꝙ sufficit corā iudice ad quem probare

ri.de offi.deleg.ꝛ no.i.d.c.cū olim. de excepti. Item an dispositio huius.c.in prin.habeat locū in appellatiōe extraiudiciali dic ꝙ nō ꝭm In.i.c.venerabili.circa fi.j.col.de cēsi.ꝛ ꝑ In.ꝛ do. an.in.d.c.cū inter canonicos.ꝛ idē dicit Inn.i.c.j.in ij.co.de his q̄ fi.a ma.p.ca.vbi idꝫ lati⁹ examinādo ꝯcludit.d.An.in p̄n.in.ix.col.et qđ ibi no.idē tripl'r limita istā dcre.i p̄n.ꝛ ꝑ.d.Ant.in c.j.in.j.co.ver.no. vlterius de his q̄ fi.a ma.p.ca.item ꝑ intellectu ꝛ ampliatione hui⁹ decre.video ino.do. Ant.in.c.i.infra.in p̄n.ij.co.v.no.qđ exceptiōes.d ꝑc. ꝛ adde ꝙ fin.scribit.d.post Inn.in c.post electionē.i xj.co.de ꝯces.ꝑb. Itē adde hoc qđ illud ꝙ dicit iste tex.i p̄n.ē vex nisi de exceptionis veritate q̄ ꝑ iudicē fuit reiecta cōstaret notorie ꝑ confessionē ꝑtis aduerse qꝛ tūc lꝫ cāꝫ ꝓponēs obtulerit se ꝓbaturū incontinēti tn̄ ex sola ꝓpositione diceꝭ iustificata appellatio adeo ꝙ non erit necesse ꝓbare corā iudice appellatiōis ad hoc ē gl.fin.i.d.c. olim.in verb.potuerit.circa fi.de exce.vt,s.dixi.
¶ Intellige istū tex.de ꝓbatiōe q̄ incontinēti offerꝭ ēt cū aliqua dilatione sꝫ nō lōgiori: qꝛ tunc satis diciꝭ incontinēti offerri: ita determinat.d.Ab.in.c.literas.d rest.spo. ꝑ illū tex.circa fi. quē ad h dicit in iuꝭ eē singularē.
☙Sebasti.Sapia. ¶ Ulti.vid Feli. in.c.i.col.j.s.e.dū ponit differētiā inter appellationē

31 Appellari non potest a snia vicarij ad eius episcopum.
32 Executio sententie late a delegato an fiat ab ipso vel ab ordinario.34.36.37.&.39.
33 Delegatus etiã ab inferiore a principe potest mittere in possessionem ex primo & secundo decreto.37.
35 Excommunicatio est mixti imperij.
Vicarius episcopi an habeat iurisdictionem ordinariam.
Rector scholarium mero iure inspecto suam sententiam etiã actualiter exequi potest.& nu.39.
Universitas scholariũ est approbata & põt habere rectorem.
38 Executio sententie est mixti imperij.
39 Cause meri & mixti imperij de iure canonico delegantur: et quid de iure civili.
40 Archiepiscopus an succedat in omnibus in quibus episcopus est negligens.& nu.41.
41 Primates vel patriarche nihil iuris pre ceteris debent habere nisi inquantum canones illis permittant & cõsuetudo illis contulit ab antiquo.
Episcopus est ordinarius totius diocesis.
42 Prelati inferiores an preferantur episcopo eiusdem loci in cognoscẽdo in causis subditorum & quam iurisdictionem habeant.49.&.50.
Abbas prefertur episcopo in spectantibus ad regulam.
43 Homicidiũ cõputatur inter graviora et horribilia peccata.
Et etiam furtum & rapina de maioribus & gravioribus sunt.
44 Monachus non potest iurare sine licentia abbatis.
Iuramentũ operatur vt qs cõveniatur corã iudice ecclesiastico.
45 Monachus qui est in studio potest monastriũ obligare vsq; ad probabilem summam.
46 Abbas si est negligens facit vt cognoscat episcopus causas inter monachos.
47 Abbas quam formam observabit in inquirendo contra monachos suos.
Simpliciter & de plano &c. quando causa cõmittitur isto modo tollitur appellatio & omnis ordo iudiciarius.
48 Defensiones nõ sunt auferende etiam diabolo si litigaret.
51 Excommunicatio non potest ferri per sacerdotẽ nisi habeat aliquam iurisdictionem.
52 Excõicatio est maior pena que possit reperiri in ecclesia dei.
53 Prelati inferiores hñtes iurisdictionem in psonas collegiatorum an habeant potestatẽ destituendi quem a bñficio suo.
54 Prelati inferiores quo loco debeant locari sedes suas cũ in figura iudicij cognoscunt.

Si quis cõtra clericũ.

Huic.c.de fo.cõpe.duplex põt annecti materia: vna intrinseca & alia extrinseca.& est vtraque difficilis. ¶ Prima circa tria dubia principaliter versatur. primo quo ad modum & effectum recusationis pro deponendo delegatũ. scdo circa appellationẽ a delegato recusato interponendam. tertio circa executionem snie late a delegato inferiore a principe. Et vlti. duo dubia tanguntur p glo.& doc. Sed sup trãseunt multum lẽte. Ego vero late explicare conabor materiã intrinsecã trãseũdo ad declarationẽ capli nři & cõtra aliorũ iuriũ multorum. ¶ Cũ hoc etiã gñaliter & absolute dicat clericũ cõveniẽdum esse solũ corã suo epõ qui inde in multis casibus tam in civili quam in criminali coram alio conveniri põt vt ex infra dicendis patebit.& hãc materiã doct. non prosequũtur hic nec alibi in iure & eodẽ loco simul sed in diversis locis sparsa maximam difficultatem ingerit vt in simili dicit text. in proemio Greg. ¶ Sed deo favente in hoc.c. vbi bñ cadit maxime habito respectu ad titulũ plene inferam tangando etiam materiã monachorũ corã quo sint conveniẽdi sive agatur civiliter sive criminaliter & pcessus cõtra eos fiendus inquisitionis via. aliqd etiã attingã de ptãte inferiorũ platorũ & de loco in quo ius debẽt reddere. ¶ Et brevitatis causa omissa rubrice continuatione aliisq; pfationibus & additionibus ad text. q̃ menti fastidiũ generarent & principaliter materiã discutiẽdam impedire solent descẽdo ad capituli examinationẽ. 1 † Et hoc.c. sic cõiter summatur. Corã epõ suo cõveniẽdus est clericus: si recusatur dabit delegatũ partibus nõ suspectum. Ego vero aliter summo considerata mente et primo sic. Eps si recusatione contra eum pposita ad arbitros venire nõ vult põt etiã partium nõ reqsito consensu cãm principalẽ alicui nõ suspecto cõmittere cuius sniam executioni mandabit: vel aliter sm alium intellectum: Eps vt suspectus de cuius suspicione notorie constat, põt dare delegatũ non suspectũ cuius sniam poterit per se executioni mandare.h.d. Abb.sicul. ¶ Põt dupliciter dividi sm varios intellectus: nam primo pvidet reo circa delegationẽ: secũdo circa executionẽ. ibi: a quibus. vel sm aliũ intellectum & melius. primo pvidet qñ iudex vt suspect[us] recusa[a]tur a reo. scdo qñ delegat[us] in locũ recusari ab actore. ibi: aut si hoc actor. ¶ Nunc ad collectionem notabiliũ condescendo.

2 † Primo no. illã regulã vulgarẽ. quod actor sequitur forũ rei. vt in.c.cũ sit generale.& in.c.si clericus. cum concor. ibi alleg.j.e. Hãc regulã limito qñ de aliqua re cõtendit: secus si agitur de exceptione: vt qr reus originarius anteq̃ cõveniatur vult sup exceptiõe agere quo casu põt.l.si cõtẽdat.ff.de fideius. facit.c.j.de iureiur. hoc enĩ casu agendum est corã iudice coram quo ageretur si ipse reus cõveniretur: qr attẽdi dz cause naturalis origo: non qd accidentaliter consurgit. Causa enim naturalis vnica absorbet materiam accidentalis.l.qui habet.ff.de tute. ¶ Nam gloss. iuncto text. in pealle.l.si contendat. sentit q fideiussor habeat exceptionẽ vt non cõveniat in totum: sz vt fiat divisio inter alios fideiussores.ff.de fideiusso.& institu. eo.§.si plures. not. in.c.ij.eo.tit. tñ vn[us] ex fideiussoribus si vult potest implorare officium iudicis: vt fiat illa divisio et pro reliqua parte imponatur silentium creditori. ¶ Ad idem alle. glo. in.l.aurelius.§.centũ.ff.de lib.leg. que aperte sentit quod tutus exceptione põt agere antequã conveniatur implorando officium iudicis vt silentium imponatur creditori actori sicut in negatoria q̃ datur possessori: vt.l.& si forte.ff.si servi.ven. & no. in.c.examinata.s.titu.j.de iudi.& in.c.cum ecclesia sutrina.de cã posses.& proprie. ¶ Et hoc puto procedere quando molestatur de facto vel qñ verisimiliter tenet molestari argu. l.diffamari.C.de ingenu.ma.& in capi. conquerente.de offic. ordi. iuncto tit.C.vt nemo invitus agere vel accu.cogat. et de hac materia p Bar. in.l.si finita.§.eleganter.ff.de dam.infect. & ad hoc reduci debet not. per gl. in.c.si autem.de rescri.& per Inno. in.c.cum dilectus.& in.c.dudum.el.ij.de elec.& hoc etiã voluit Bart. in.l.societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio. ¶ Et idẽ videt si agat cõdictione.l.diffamari.C.de ingeñ.ma. et in c.cõquerente.de offi.ordi. ¶ 3 † Idẽ voluit Fede. de sen. consil. ccxxi. in examinatione testium sup exceptione qñ recipiũtur ad perpetuam rei memoriam vt in terminis.c.significavit. et c.albericus.de testi.& examinatio hec fiat coram iudice ipsius rei coram quo qd ipsius ventilatur principalis. ¶ Dicit Lap. alleg.x. reum qui iuravit vsuras solvere extraneo posse petere a iudice suo absolutionem a iuramento: tum quia nil petit: tum qr originaliter est reus. Et hoc puto verum in exceptione proprie dicta que tñ cõvenit stimulando stimulo actiõis: secus puto in exceptione improprie dicta q̃ cõpetit etiam nõ stimulãdo & hoc ratione duplicis interesse: vt est videre in exceptione que opponit cõtra electum cõfirmãdũ vel cõtra cõfirmatum consecrandum: hec enim exceptio improprie dicta competit anteq̃ in iudicio agat & ei cõtra quẽ nõ dirigit stimulatio actionis: & satis est q actio sit in potentia & deduci possit & appellatur hec exceptio intentionis qr lz electus non petat cõfirmationem vel cõsecrationem, hz tñ intentionẽ vel habere dz ipam ptendi: vt no. Inno. in.c.cum dilectus.de elect. Scdo hz hec exceptio in multis vim & naturã actionis: vt no. Inn. in pal. c.cum dilectus.& in.c.sup eo.& c.dudũ.el.ij.eo.tit. hec enim exceptio improprie dicta non discutiet corã iudice rei qr coram eo est quorũ est qd principalis discutienda: sed potius corã iudice ipsius electi cõtra quẽ excipit. ¶ 4 † Not.ij. epm solum ordinariũ esse toti[us] diocesis sue cõcordat.c.j.de offi.ordi.& c.cũ eps. eo.tit. in.vj. de quo.j.latius. Advertendũ tñ q legati deputati per sedẽ apostolicã[a] hñt ordinariã in loco vt in.c.ij.de of.le. in.vj. Sed ipsorũ potestas extraordinaria est et supinducta & tanq̃ piudicialis iurisdictiõi epõrũ restringẽda: iurisdictio vero epõrũ naturalis favorabilis est ampliãda. ad hoc est tex. cũ gl. no. in cle.ij.de offi.ordi. glo. tñ ibidẽ dicit q potestas legatorum est extraordinaria, dz exponi.i. ad extraordinarium modũ inducta qr eorum potestas ordinaria est: vt in palle.c.ij. de offi.le.li.vj. ¶ 5 † No.iij. q appellatione executoris comprehenditur delegatus. cõcor.c.sciscitat[us].de rescri. Est enim pncipaliter cognitor executor inq̃tum exequit ad si. ius agendi & reddendi vnicuiq; q suũ est. vñ executor datus ad bñficia est delegatus. vt no. in.c.tibi qui.de rescri. in.vj.& in.c.si super grã de offi.deleg.eo.li. Sicut dr q ius est executor iustitie, vt not. glo. in.l.iustitia.ff.de iusti.& iure.& institu.eo.§.iuris prudentia. proprie tñ executor dr ille qui hz exequi sniam iã ab alio latã: vt est tex. not. in.l.executorẽ.C.de exec.rei iud.& facit ca. pastoralis.§.preterea.de offi.deleg.& c.decetero.de re iudica. xxv.qõ.ij.& si nõ cognitio. ideo puto q in statutis vbi verba stricte intelliguntur, de iniurijs. capitulo in nostra. appellatione executoris non veniet delegatus. ¶ 6 † Nota quarto iudicem ordinarium etiam si episcopali prefulgeat dignitate posse vt suspectum recusari et in totum ab exercitio illius

a ¶ Per sedẽ apostolicã. Et legat[us] ĩ pvincia cõcurrit cũ epõ et ĩ his q̃ ptinẽt ad dignitatẽ epalẽ. pa.ĩ.c.fi.ĩ primo nota.& ibi Prepo. mediolã. in.ij.not.de cõiu. servo. Adde qd legat[us] sedis apostolice vacãte imperio non succedit in iurisdictione sicut papa: vt voluit spe. in titu. de leg.§.nũc ostẽdendũ.v.decimo nono.& rõ est qr nemo dz ponere manũ autoritate gñalis cõmissiõis in his q̃ speciali pogativa pape cõpetunt: vt in.c. qd trãslationẽ.de offi.leg. sz hoc est pape cõcessum singulariter ĩ signũ peminentie singularis: ergo &c. ita singulariter dicit Ludo.ro. singul. ccccxij. inci. vacãte imperio.& lz legat[us] de latere dicatur princeps in pvincia sua & veniat appellatiõe principis: vt per Andre. sicu. cõsi. xliiij. inci. sapienter &c. mihi vr &c. col.pe.v.si. pterea faciã. in.ij.vol. p tex. quẽ dicit val de singularem in c.si abbatẽ.de electio.li.vj.& non tñ potest neduz simplex legatus rescribere cõtra ius cõmune: vt no. glos. cõiter singularis in.c.fi.de here.lib. vj.& est glo. filis q̃ eaz se remittit in cle. sepe. in pnc. in v.mãdam[us].de vbo.sig.& gl. in cle. ne romani. in pn. de elec.& ĩ cle.ij. in gl.fi.ĩ fi.de rescri. & in.c.indẽnitatibus. in vbo, sine strepitu.de elect. li.vj. p limitatione tñ pdict. gl. vis Ant. et Inno. in c.fi.de trãsac. vbi arg. illius text. dicũt valde singulariter q vbi subest evidẽs & necessaria cã põt legatus cõmittere cãz cognoscẽdã summarie & sic in hoc derogare iuri. et

iudicialē ⁊ extra-iudicialē: vide ēt Abb. in ꝯsi. lxiiij. inci: venio ad primū. co. pe. i. j. vo. Sebast. Sapia.

a ¶ Oblatio. vide Gemi. in. c. nō solum. §. illa vero. ver. q̄ro. quare attentata. de app. in. vj. Rot. in tit. de ap. deci. xliij. in nouis. Fel. in. d. c. j. col. j. s. eo.

b ¶ Oblatio. vtrū ad iustificādam appellationez p oblationē probatiōis sufficiat verbalis oblatio an vero requiratur realis. et de hoc p. d. Anto. in. c. ex pte ade. de testib. in. xxix. colū. quid autē in alijs casibus in qbus reqritur oblatio an sufficiat v̄balis: an vero requirat realis: vide multum late p Imo. in. l. si seru⁹ cōis. in prin. ff. de vul. ⁊ pup. gl. in. c. qm̄ frequenter. §. in alijs. vt lit. nō ꝯtes. in ver. neglexerit. gl. ⁊ Bar. in. l. acceptā. C. de vsu. ⁊ Bar. i. l. pe. ð dis. pig. ⁊ in. l. ptor. §. si qs paratus. de oper. no. nun. ⁊ latissime per Imo. post Ange. in. l. si mora. l. j. ⁊ . ij. col. ff. solu. ma. ⁊ vide tert. in. l. fundus lucij. ⁊ ibi Bart. ff. de rescin. ven. ⁊ Bart. in. l. cū seruus. ff. de cōdi. et demon. ⁊ vnam limitationē quā ponit Bal. i aut. dos data. C. de do. añ nup. ⁊ dic ꝙ vbi. l. exigit pbationē esse in cōtinenti paratam sufficit ꝙ fiat oblatio verbalis tm̄ dūmodo realis postea breui tpe sit exhibenda: ad hoc est ter. sing. ⁊ vnicus in iure canonico quem ad hoc ponderabat do. Frā. de are. in voce legēs in. c. literas. versu si. de resti. spolia. Anto. Francisc.

¶ Circa hoc qd̄ dr̄ de oblatione reali vel verbali dicas ꝙ oblatio:

exceptionē legitimā interpositā: ⁊ ipsius pbationem oblatam: ⁊ ꝙ iudex exceptionē ⁊ probationē repulerit. ¶ †Sed quero de ratione decidēdi ad vtrunqꝫ dictum istius principij vcꝫ quare solum exceptionis legitime repulso nō iustificat appellationem ⁊ probationis obligatio sic. dic colligēdo mentem gl. ⁊ doc. causa immediate appellationis est ipsum grauamen. vt in. c. vt debitus. s. eo. Sed ex sola reiectione exceptionis probabilis necessario nō infertur grauamen: q2 cū iudex habeat cōpescere malitias litigantium: vt in. c. finē. de dolo ⁊ cōtu. facit. l. quidā estimauerūt. ff. si cert. pet. potuit moueri ex iusta cā ad illā exceptionez repellendā. nam sepe exceptio in se est legitima et tñ est falsa: puta exceptio contra actorē ꝙ est excōicatus: ⁊ tñ in veritate nō est excōicatus: sed excipitur cā differendi iudicium ⁊ vexandi aduersarium: ideo ex sola reiectione necessario nō probatur grauamen: sed si corā iudice ad quem pbetur postmodū veritas ipsius exceptionis: tunc apparet iudicem grauasse ⁊ male motū fuisse ad reiectionem: sed qñ excipiens obtulit se probaturuz incontinenti non pōt iudex nō admittens aliquā excusationē habere ꝙ non grauauerit: q2 p̄sumpta malitia cōtra excipientē purgatur ex oblata pbatione incontinenti: nam in mora modici tpis nō est periculū. l. si debitori. ff. de iudic. vnde cū iudex reiecerit oblatā probationē ostendit ipso facto iniquitatē suam contra excipientē. ideo sufficit hoc solū probare ad iustificationē appellationis dato ꝙ nō pbetur veritas cause: q2 sine veritate grauamen illatū est. ¶ †Sed quero pro declaratione p̄dictoꝝ ⁊ ter. nunquid indifferenter pbatiōis oblatio habeat iustificare appellationē dic ꝙ non: sed regulariter hic procedit. ¶ Fallit primo in appellatione extraiudiciali que interponit a parte vel a iudice pcedente tanq̄ pars. ratio est: q2 nō tenet pars recipere pbationes alterius partis cū nō sit iudex. hoc sentit Inno hic. et in. c. cū inter canonicos. ⁊ in. c. q2 ppter. de ele. ⁊ in c. ad dissoluendum. de despon. impu. probat rōne nam oblatio probationis iustificat ex eo appellationem: q2 detegit iniquitatem iudicis in nolendo recipere iuxta officium suum pbationem exceptionis legitime. sed hec ratio cessat in parte cum nō habeat ad hoc officium: non enim potest esse iudex in causa propria. iiij. qō. iiij. c. j. ⁊. C. ne quis in sua cau. in rubro ⁊ nig. ¶ Scdo fallit vbi appellatur in absentia iudicis cū eius presentia haberi non pōt: iuxta ea q̄ dixi in. c. suggestum. s. eo. nam cū nō sit iudex qui recipit pbationē oblatā ridiculum esset dicere ꝙ talis oblatio iustificet appellationem. Itē hoc fuit inductum ex iniquitate iudicis probationē oblatam spernentis: que rō cessat cū iudex est absens ⁊ hoc senserunt doct. hic ⁊ biñ. ¶ †Tertio fallit ꝰm Ioā. and. ⁊ cōiter sequentes qñ offertur probatio contra rei euidentiam vt si volo probare Titium viuere de quo notorie constat in loco ꝙ est mortuus. facit. c. euidentia. j. de accu. Nam notoria nō dꝫ iudex pati ad iudicium deduci. vt in. c. qm̄. s. de fil. p̄sby. Hec enim euidentia rei confundit presumptionem pbationis oblate: ideo erit necesse ad iustificādam appellationem ꝙ probet veritas ipsius rei. ¶ Fallit ⁊ quarto qñ offertur probatio tempore quo iudex nō necessitatur ad eam recipiendam: ⁊ de hoc vltimo dic vt plene not. in. c. ex parte ade. de testi. Unum tamen tene menti ꝙ oblatio [a] probationis iustificat appellationem quo ad deuolutionem cause duntaxat: nō aūt vt exceptio habeat probata in preiudicium partis aduerse: q2 iniquitas iudicis nō debet nocere parti: nemo enim debet alterius odio pregrauari: vt in reg. nō dꝫ de reg. iur. li. vj. ⁊ hoc cōiter voluerunt doc. hic. ⁊ vide gloss. in. c. ex parte ade. preal. ⁊ plenius ibi dixi. ⁊ videt de hoc ibi casus ꝰm vnum intellectū. ¶ †Ultimo scias ꝙ in dubio vertitur qualis debeat esse ista oblatio [b] probationis ad iustificandam appellationē: ⁊ due reperiuntur opi. Una vt sufficiat verbalis: vt puta si dicat pars ego offero me probaturum

hanc exceptionem: iuxta id qd̄ habetur in. l. si is a quo. ff. vt in pos. le. hodie constat hodie agatur: vt ibi. ⁊ hāc opi. fouet Host. ⁊ pro eo facit hec litera dum simpliciter dicit se offerēs pbaturū ⁊c. Scda opi. est Io. an. exigit eñi ipse realē oblationem probationis: vt puta q2 secum habeat testes vel instrumēta ⁊ ea offerat iudici. Si eñi iudex tūc spernit ⁊ ob hoc appellatur iustificata est appellatio hoc solo probato. ⁊ istū ter. exponit offerēs se probaturum ⁊c. i. probationes offerens. mouet q2 ex cōtraria opi. sequitur absurditas. nā facile esset falso excipiēti probationē verbaliter offerre. Itē q2 verbalis oblatio nil noui inducit cū in qualibet exceptiōe tacite insit oblatio pbationis cuꝫ quilibet excipiēs teneat pbare suā exceptionē: vt in. l. j. ff. de excep. ⁊ in. l. in exceptionibus. ff. de pba. no. in cle. si. de rescri. do. Ant. hanc opi. nō sequit sed dicit sufficere vt excipiens se offerat pbaturū incontinenti: q2 per hoc satis purgatur malitia presumpta contra excipientem. ad hoc. c. literas. de resti. spo. ⁊ in. c. exhibita. de iudi. facit in argu. l. ꝙ dicimus. ⁊ in. l. ratum. ff. de solu. ⁊ hanc partem semper tenui. ⁊ dicitur velle probare incōtinēti ex quo nō exposcit dilationes longiores: sꝫ petit terminū breuissimū: vt probatur in. d. c. literas. et p hoc tollit motiuum Io. an. Nam regulariter excipiēs nō tenet probare incontinēti. nec etiā procedit aliud motiuū suum ꝙ falso possit offerri pbatio: q2 poterit timere condēnationem expensarum. vñ non est verisimile ꝙ offerret se incontinēti probaturū vel dato modico interuallo nisi crederet se veraciter posse pbare. ⁊ de hoc est tert. opti. in. d. c. literas. vbi purgatur p̄sumpta malitia excipiētis per talē oblationē probationis verbaliter factā: ⁊ tūc expone istum tert. ibi: nisi hoc se offerēs probaturū incōtinēti: sꝫ intra breuissimā dilationē. ¶ In gl. ij. ibi: cum causam. Solu. hoc contrariū vt ibi not. ⁊ per gl. in. c. olim. s. de excep. probatur eñi illa exceptio ex inspectiōe rescripti delegatorij. ad. c. vt debitus. dic ꝙ illud. c. nō pbat ꝯtrium. nā pbabilitas cause includit ibi veritatē ipsius cause. Itē declarat ille tert. per istū arg. in l. nō possunt. ⁊ in. l. nā ⁊ posteriores. ff. de legi. Et ad. c. dilecto. dic ꝙ ibi fuit probata veritas exceptionis per confessionem partis aduerse.

1 ☞ Appellatio dr̄ esse delata in curia si ipsam approbauit pars appellata aut iudex admiserit ⁊ ipsam in curia tenetur prosequi appellās. ⁊ nu. 3. licet terminus ad prosequendam non sit prefixus. ⁊ nu. 2.

4 Appellans an possit inuito appellato causam prosequi in curia.

Eidē quoqꝫ.

Si appellatio nō fuit recepta a iudice vel approbata a parte sufficit appellāti mittere procuratorē ad impetrandū ⁊ ꝯdicendum: licet pars appellata sit parata in curia p̄sequi. h. d. vsqꝫ ad §. ille deniqꝫ. ¶ Casus lr̄alis. Ecce aliqs appellauit legitime dr̄ hic ꝙ si appellatio non recipiat a iudice: nec ab aduersario approbet licitum est appellāti p̄seq cāꝫ per pcuratorē cōstitutū ad impetrandū ⁊ ꝯdicēduꝫ tñ. lꝫ pars aduersa p se vel pcuratorē idoneū apud sedem apostoli. iudiciuꝫ recipere sit parata. Ber. ¶ †No. j. ꝙ sola approbatio appellationis p iudicē vel partē appellatam facta facit cām esse in curia vt appellato p̄sequēte psonaliter: seu p procuratorem teneat appellator ipsaꝫ appellationē in curia p̄seq. ⁊ ex hoc duo infero. Primo †ꝙ sola approbatio facit cām esse in curia: vt ibi tractet: lꝫ terminus nō fuerit prefixus per iudicē seu partē ad appellationem prosequendam. ⁊ probat iste tex. ad ꝙ dixi in. c. nicolao. s. eo. ⁊ limitat. c. sepe. s. e. ¶ †Scdo no. ꝙ sola approbatio partis appellate sufficit vt causa tractetur in curia: licet iudex appellationem nō receperit. Est ergo in optiōe appellātis qualiter ⁊ ad quē velit appellare: sꝫ in optiōe appellati ē an velit cām tractare in curia. Et hodie adde casuꝫ in c. j. eo. tit. libr. vj. ⁊ aliquid tetigi in. c. vt debitus. s. eo. ¶ †Sed circa tex. dubitat nunquid possit appellator

verbalis sola nō sufficit ad consequendā actionez vt ēt si a te cōparauit ⁊ ibi p Bar. C. de peri. ⁊ ꝯmo. rei vē. Et adð qd̄ oblatio cū consignatiōe ēt ab extraneo facta liberat debitorē ipso iure. vt p Bar. i. l. solutionē. de sol. ⁊ in. l. q dec. ⁊ ibi p Ale. ff. de solu. Adde tñ ꝙ oblatio v̄balis impedit distractionez pignoꝝ. l. si prius C. de distr. pign. ⁊ oblatio cū ꝯsignatione debiti liberat debitorē ⁊ impedit cursum vsurarū dissoluit ius pignoꝝ ⁊ trāsfert periculū in creditorē. l. si creditori ⁊. l. ex p̄dio. C. de vsu. dicas tñ qd̄ oblatio rei debite ad hoc vt liberet a periculo et ab interitu dꝫ fieri cōgruo loco ⁊ tēpore. vt in. l. illud ⁊ ibi p gl. de peri. ⁊ cōmo. rei vē. l. fi. ⁊ ibi p Bal. C. de condi. infer. ⁊ per Ale. in. l. q rome. circa princi. ff. de ver. ob. ⁊ reliqua circa istā materiā videas plene p Bart. Bald. et doc. in. l. acceptato. hic alle. addas tñ vnum ꝙ puto valð notabile ꝙ oblatio legati facta p heredē legatario nō prodest heredi ad fruct⁹ lucrādos q2 oīno sunt restituēdi legatario ēt si legatari⁹ fuerit ī mora recipiēdi legatum. vt no. volut Bal. i. l. j. in. v. col. C. de vsu. ⁊ fru. le. ⁊ huius dicti puto rōnē esse q2 dominiū rei legate transit in legatariuꝫ a die mortis testatoris. l. a titio. ff. de fur.

pellator inuito appellato causam prosequi in curia Inno. videt sentire ꝙ sic: ⁊ hoc mihi plꝫ: nã iste tex. non dicit appellantem hoc non posse: sed dicit ꝙ permittit sibi impetrare literas si sua appellatio nõ fuerit recepta: potest ergo nõ vti hac permissione in fauorem suũ facta. arg. in. l. quicquid. ff. de iudi. ⁊ in. c. consuluit. de offi. deleg. Ex quo eñ appellatũ est ad papam nihil repugnat appellatorem prosequi cãm suã apud sedẽ apostol. nec appellatus põt contradicere qꝛ iudiciũ reddit in inuitũ: vt in. c. intelleximus. de iud. ⁊ in. l. inter stipulantẽ. §. si stichũ. ff. de ver. ob. Sed qñ appellator nõ vult in curia prosequi nõ põt appellatus nisi de seipso conqueri: quare si nolebat in curia prosequi nõ reciperet ⁊ prius appellationem. ⁊ hanc materiam huius. §. prosequere plenius vt dixi in. d. c. nicolao.

1 ☞ Appellans põt ante inchoatã appellationẽ remittere causam ad iudicem a quo inuito appellato cui tñ condẽnabitur in expẽsis factis in illa appellatiõe: secus post inchoatam appellationem. ⁊ nu. 2. ⁊. 3.

4 Appellans an ⁊ quando possit appellationi renuntiare inuito appellato.

5 Sententia si fuit lata pro me in qua victus non fuit cõdemnatus in expẽsis, ⁊ ipse appellauerit: nõ possum ego appellare rõne expensarum: sed super appellatiõe partis possum petere refectionem sententie quo ad expensas.

a 1 **Ille deniqꝫ.** [a] † Ante inchoatã prosecutionẽ appellationis appellãs potest si vult inuito appellato petere vt remittat ad iudicem a quo sed condẽnabit in expẽsis factis per partẽ aduersam in illa appellatiõe. ¶ Casus literalis. Aliquis appellauit ad superiorem corã illo ad quẽ appellauit petit remitti ad euꝫ a quo appellauit pars altera contradicit: querit an debeat remitti: ⁊ dicit ꝙ dꝫ remitti nõ obstãte cõtradictione alterius partis sed dꝫ cõdẽnari in expẽsis legitimis aduersario

2 quas eum propter hoc fecisse, constiterit. Ber. ¶ † Not. j. appellatorẽ posse re integra sue appellationi inuito appellato renuntiare: ad hoc. l. si qs libellos. C. eo. tit. canonizata. ij. q. vj. si quis. re vero integra nõ existente non põt in preiudicium appellati appellationi renuntiare: qꝛ appellatio hoc

3 casu est effecta cõis: ⁊ de hoc. j. latius. ¶ † Secundo not. ꝙ postꝙ appellatiõis cã est alteri per superiorẽ delegata non licet appellatori appellationi renuntiare inuito appellato.

4 ¶ † Sed contra hoc ⁊ contra tex. oppo. nam sola delegatio appellationis non facit rem desinere esse integram cum nil videat adhuc gestuꝫ cũ appellato: ergo dꝫ competere facultas illi renuntiandi: Jo. an. fatetur Juium: ⁊ ad istum tex. supplet maxime. vel ideo secundum eum fecit mentionẽ de delegatione: qꝛ tunc fieret remissio per iudicem delegatum: qꝛ corã eo debet fieri petitio remissionis ex quo causa est sibi delegata. sed idẽ Jo. an. in addi. Spe. eo. ti. §. in quibus. ver. xxxiij. refert Gui. de suza. in. l. ampliorẽ. C. eod. tenuisse appellatorẽ posse cã nondum cepta renuntiare appellationi sue. per. d. l. si quis libellos. sed ea excepta nõ põt in preiudicium appellati eo inuito. ⁊ facit tex. in. d. l. ampliorem. §. sancimus. legiste etiã tenent in. d. l. si qs libellos. ꝙ ad incõmodum appellati non põt appellator sue appellationi renuntiare: ⁊ circa hoc multa scribũtur. Sed vt clare habeas articulos distinguerem sic. ꝙ aut fuit appellatum ante sentẽtiã diffinitiuã: aut post. Primo casu si iudex a quo detulit appellationi non est amplius fas appellatori appellatiõi sue

b renuntiare[b]: qꝛ tota iurisditio quo ad illã cãm translata est per dilationẽ ad superiorẽ. vt in. c. cũ appellationibus. eod. ti. li. vj. vnde etiam cõi consensu nõ possunt appellans ⁊ appellatus redire ad priorem iudicem. ita nota. ⁊ plene prosequunt ⁊ cõcludunt do. de Rot. deci. cclv. lꝫ gl. de hoc vacillauerit in. d. c. cũ appellationibus. Si vero nõ fuit delatum appellationi: ⁊ tũc si res est integra põt appellator etiã appellato inuito renuntiare appellationi sue: vt hic. ⁊ in. d. l. si qs libellos. si vero res nõ est integra aut appellatus nunꝙ approbauit appellationẽ: puta ꝙ possit appellator renuntiare: qꝛ nõ põt appellatus se iuuare ex eo qδ semp ipugnauit vt in reg. ex eo. de reg. iur. li. vj. si vero appellatus recepit ⁊ res non est integra: tũc satis puto pcedere illam opi. Gui. qꝛ p inchoationẽ cause appellatiõis est effecta ipa appellatio cõis. ad hoc ꝙ no. in. c. ex conquestione. de resti. spo. facit d. c. nicolao. ⁊. d. §. sancimus. Uel dic ⁊ melius hoc posse pcedere in appellatione a diffinitiua. nam tunc potest ptendere interesse propter confirmationẽ snie quam vult habere: sꝫ in appellatione ab interlocutoria non video ꝙ interesse pt pretendere appellatus cum causa sit remittenda ad iudicẽ a quo vt in. c. debitus. s. e. ⁊ hoc consequitur nunc ex renuntiatione appellationis. Unde põt ei dici ꝙ queris intus habes. ⁊ facit quod not. glo. in ver. contradictione. Scdo membro principali cum fuit appellatum a sententia diffinitiua: distingue: aut res nõ est integra: ⁊ nõ potest inuito appellato renuntiare appellans appellationi p supradicta. Aut res est integra: ⁊ tũc si propter appellationem appellatoris fuit exclusus appellatus a facultate appellãdi non põt appellans renuntiare appellatiõi sue ad incommodũ appellati: nam iuris beneficio seu dispositiõe est appellatio hoc casu communis: ⁊ sic possunt intelligi dicta legistarũ in. d. l.

5 si qs libellos. ¶ † Pone exemplũ in. l. omnem honorem. C. qñ prouo. non est neces. ⁊ declaraui illã. l. post gl. in. c. significauerunt. s. de excep. nã si sententia fuit lata pro me non tñ fuisti mihi condemnatus in expensis ⁊ tu appellasti non possum ego appellare ex sola omissione condemnationis expẽsarum: sed super appellatione tua possum petere refectionẽ sententie quo ad expensas. vt in. d. l. omnem honorem. hoc enim casu si tu posses me inuito renuntiare appellationi: lex vt ita dixerim decepisset me: quia obtentu appellationis tue, subtraxit mihi facultatem appellãdi ne tot appellationes geminarentur ⁊ tibi daret facultatẽ renuntiãdi appellationi tue: quod esse non debet: sed si appellatio tua non subtraxit mihi facultatem appellãdi possum renuntiare re integra te inuito: qꝛ appellatio non est effecta cõis per aliquẽ actum gestũ in causa appellationis nõ potes tu principaliter psequi appellationem me volente renuntiare: vt in d. l. si quis libellos. facit in cle. si appellationem. e. tit. ⁊ vide quod not. Archi. ij. q. vj. si quis libellos. ⁊ Jo. and. post eum. in. c. j. eo. tit. lib. vj. plene per Host. in. c. fi. de crimi. fal. posset tamen appellatus impetrare literas super confirmatione sententie seu petere per superiorem sententiam pro se latam confirmari. vt in. c. oblate. c. per tuas. s. eod. ⁊ vide circa petitionem confirmationis sententie quod dixi in. c. ea que. s. de re iudicata.

1 ☞ Grauamen ob qδ fuit appellatum discutitur corã iudice ad quem etiam parte contumace ⁊ lite non contest. etiam in prima instantia. ⁊ nu. 2.

3 Appellans non debet citari quando fuit datus terminus ad prosequendum.

Appellans non debet citari per appellatum quia ipse vult prosequi appellationem in vltimo mense termini: sed satis est quod requiratur in curia.

4 Iudex a quo non est citandus in discussione appellationis.

1 **Sane.** † Articulus appellatiõis interposite a grauamine discutitur p iudicẽ ad quem parte absente per contumaciam etiã lite non contest. in appellatione vel principali. ¶ Casus literalis. Aliquis appellauit a grauamine corã iudice app. paratus est pbare grauamen ppter ꝙ duxerat appellandũ: pars aduersa citata contumaciter se absentat. querit qd sit iudici faciendum: rñdet papa ꝙ iudex pt sup hoc pcedere lit. non contest. sed litis cõ[b]test. nondũ facta fuerit in articulo appellationis: vel in ipo negotio pncipali: qꝛ cum in casu illo iniquitas prioris iudicis arguat pncipaliter non est rigor iuris requirẽdus ex quo

2 causa pplexitatis possit seq. Ber. ¶ † Not. j. ꝙ appellatio ab interlocutoria pt discuti ⁊ finiri sine contestatione litis ad

c uersario contumace.[c] quid autem de causa appellationis a diffinitiua. vide quod dixi in. c. p tuas. s. eo. ¶ No. ij. ꝙ lit. cõtest. requiritur ex iuris rigore: quiquidem rigor non debet hoc casu obseruari. ¶ Ulti. no. ꝙ in appellatione ab interlocutoria nil petitur a parte: sed tantum red arguitur iniquitas iudicis: agitur eñ de facto suo ⁊ vt iurisditio deuoluat

3 ab eo ad superiorem. ¶ † Sed p declaratione tex. queritur qualiter pars constituatur in contumacia in causa appellationis: vt sic sit locus pcessui lite non contest. put hic dicit. Sol. doc. intelligũt ⁊ bene ꝙ contumax est pars siue fuit citata ab hoie siue a lege. vt in. c. j. de elec. li. vj. siue ex pfixione termini ad appellationem psequendam: iuxta dispositionẽ c. sepe. s. eo. Et inter cetera ponit hic Host. bonum dictum ꝙ absente appellatore potuit appellatus in vltimo mense [c] anni psequi appellationem. iuxta id quod habetur. ij. q. vj. appellatore. ⁊ non erit necesse facere appellatorem citari in ptibus psonaliter: sꝫ satis est ꝙ requiratur in curia. nam si oporteret eũ citari psonaliter forte ppter viarum distantiã totus ille mensis laberetur; vnde iura dicunt solum appellatorẽ hoc casu requirendũ: non dicũt citandũ; ad hoc aũt. ei q C. de temp. ap. ⁊. d. c. appellatore. ⁊ hoc idem tenuit Bar. ibi

4 vide: quod dixi. s. c. oblate. ¶ † In glo. fi. in fin. Ex hac gloss. iuncto tex. no. quod vbi iudex tulit interlocutoriam sententiam in fauorem alterius ptis non est ipe iudex necessario

¶ Ille deniqꝫ. d. Abb. in. c. dilect⁹ ⁊. ij. de pb. intelligit istum tex. duꝫ loquitur de cõdẽnatione expẽsarum qñ appellãs remittitur ad põrẽ iudicem vt intelligatur qñ appellatio fuisset iniusta: secus dicit si fuisset iusta. adde hic Angel. in. l. si qs libellos. C. eo. vbi dicit ꝙ renũtiãs appellationi temp dꝫ cõdẽnari in expẽsis ⁊ alle. Innoc. in. c. ex pte. de rescri. ⁊ ad de qδ no. Bald. in. l. oẽm honorẽ. ver. mõ ergo nunquid. C. qñ puoc. non est ne. vbi ponit an appellans possit renuntiare appellatiõi inuito appellato. vide. d. Ant. in. d. c. ex pte. s. in vlt. cõ. ⁊ quod ibi not. de rescri. Adde qδ dispositio huius §. nõ habet locuꝫ qñ iudex a quo detulit appellatiõi si aľs nõ est iudex in ordinario pmanens. ita eleganter disputãdo, decidũt. d. de ro. decis. ccclviij. i. ij. co. in ordine meo nouissimo p text. in. c. cũ appellationib⁹ friuolis. de appel. in. vj. Sebasti. Sapia.

¶ Renuntiare. Qñ appellatiõi interposite vel interponẽde possit renũtiari: tradit Feli. in ca. ex pte. ij. co. ij. vsi. sed de isto articulo. s. δ rescri. Bald. in. l. postꝙ. liti. col. vj. ver. tertio querit. C. de pact. in. l. p hanc. C. de temp. ap. Ang. in consi. clxxxvij. in. c. A. ⁊ B. cõtradixerũt. ⁊ in consi. sequen. Deci. in consi. lx. col. j.

¶ Cõtumace. sꝫ si pars esset pñs deberet lis contestari ita pbatur hoc tex. a contrario sensu. ⁊ gl. j. in fi. ad quã aduertendum alle. §. vj. qꝛ ibi pbat contrarium. s. ꝙ in exceptionib⁹ dilato

rijs seu peremptorijs non sit necessario lis côtestanda. & ita doct. ibi: vñ in hoc gl. non videt bene loqui: licet Jo.and. hic aliud velit per no. in. d. §. sexta. sed ibi loquit qñ opponit exceptio in cã principali: sed hic loquit in causa appellationis in qua necessario dz ferri snia. c. vt debit⁹. š. c. vñ teneo q̃ sit necessaria litis contestatio partib⁹ p̃sentibus qd p̃cedit siue lis sit côtestata in causa principali siue non ẽm Joã. de imo. hic & adde qd cã appellationis regulatur ẽz naturam cause p̃ncipalis: vñ si in cã principali non erat necessario lis contestanda idẽ erit in cã appellatiõis: & si cã principalis erat summaria ita cẽsetur cã appellatiõis. ita sing. dicit Ange. in. l. j. ff. eũ q app. p istũ tex. bene facit glo. in. c. illud. xij. dist. q̃ no.

Sebasti. Sapia.
a ℭ Sequentia. vide q̃ late scribit. Jaso. & alij in. l. si idẽ cũ eodẽ. §. si. ff. de iurisdi. oim iu. & in. l. j. C. de libe. p̃te. & Pau. d castr. in. l. peñ. vbi do. Sozi. ff. de re. dub.

Sebasti. Sapia.
b ℭ Nec p̃dest. vide que scribit copiose do. Sozi. in ɔsil. cxxxij. inci. in signis doctor. in ij. col. in. j. parte.

citandus in discussione appellationis. Nã vt hic patet sufficit sola contumacia appellati vt p̃cedatur ad finiendũ articulum appellationis: pro hoc. c. venerabilibus. de sen. excõ. lib. vj. dixi plenius in. c. cum speciali. §. porro. in gloss. in ver. coram. š. eo.

1 ☞ Clausula appellatione remota: posita vel alia clausula in medio literarum refertur & ad p̃cedentia & ad sequentia. & nu. 3. 4. & 5.

2 Clausula appellatione remota operatur hodie effectum suum sicut & olim.

Inquisitioni.

† Clausula appellatiõe remota in medio literarum posita respicit premissa quibus annectitur non sequentia nisi repetatur in fine literarũ: & hoc si negotia sunt separata. non diuidit. ℭ Casus literalis loco. Cum plura negotia in vna cõmissione ponuntur minime se contingentia: & clausula illa appellatione remota ponitur in medio literarũ: respicit tm̃ p̃cedentia: nisi in fine commissiõis clausula illa reiteret. Ber. ℭ † No. j. qd clausula appellatiõe remota in rescripto p̃ncipis apposita etiam hodie opatur effectũ suum. nam cum istud. c. emanauit post. c. vt debitus. š. eo. non p̃t dici q̃ corrigat p illud. c. & sic falsa est opi. gl. ibi & sequacium volentium hanc clausulã hodie nil opari p illud. c. vt debitus. Adde alias rationes quas posui in. d. c. vt debitus. & in. c. pastoralis. eo. titu. Nec obst. si dicatur q̃ causa exempli fecit mẽtionem de ista clausula: q: non adduxisset nos p hoc ad istum errorem: cũ sine commemoratione ipsius sufficisset dicere quoties clausula in medio ponit etiam habuissemus dispositionem magis gñalem. Posuit ergo seriose exemplum in remotiõe appellatiõis vt haberemus maiorẽ claritatẽ tam respectu huius clausule q̃ respectu aliarum clausularũ. ℭ † Ex hoc & ex text. no. & tene mẽti q̃ vbicũq3 in eadẽ dispositione annectuntur plura negotia separata clausula in medio eorũ posita non concernit totam dispositionẽ sed dũtaxat p̃cedentia: qd vz ad statutũ & cõsimiles dispositiones. ℭ † Ulti. not. q̃ regulariter clausula seu qualitas in fine dispositiõis posita non restringitur ad immediate p̃cẽdentia: sed concernit omnia in dispositiõe cõtenta. & dic vt dicã cum gl. fi. ℭ † In glo. fi. Host. hic & Jo. an. post eũ: dicit q̃ non p̃t in hoc dari certa doctrina: sed ẽm diuersitatẽ casuum fiat diuersa relatio. Qñq3 id qd ponitur in prin. cõcernit oia sequentia. ᵃ & idem de eo qd ponitur in medio: vt in. c. secundo requiris. p̃alleg. Quãdoq3 clausula solũ cõcernit p̃cedentia: vt hic. Quandoq3 dictum in p̃ncipio intelligitur repetitũ in fine: vt in. c. pastoralis. hic alle. Tu vide q̃ clarius & plenius dixi in. d. c. scdo requiris. tam respectu effectus clausule q̃ alicuius qualitatis adiecte in aliqua dispositione an concernat oia p̃cedentia & sequentia. vide per Bar. in. l. p̃tor. & l. ij. ff. vi bo. rap. & in. l. talis scriptura. ff. de leg. j. & per Spe. in ti. de instr. edi. §. nunc autem videndum. versi. item excipe. & gl. in. c. caue xxvij. q. j. & in cle. ij. de here. & in. c. statutum. de rescri. lib. vj. Et pone exemplum in vno negotio concernente plures articulos: p id quod habetur in. c. cum dilectus. de rescri. In pluribus vero negotijs pone exemplum per. c. cum venissent. š. de testi.

1 ☞ Appellatio vnius prodest alteri si cõi iure iuuentur & sit eadem causa defensionis. & nu. 3. & seq.

2 Snia lata tam in causa principali q̃ appellationis an & qñ prosit vel noceat alteri.

3 Sententia lata super re indiuidua nocet vel p̃dest alterius indiuiduum habenti. & nu. 4.

5 Si vnus ex pluribus cõdemnatus appellet alijs sciẽtibus & tacentibus si ipse non prosequitur appellationem possunt reliqui prosequi.

Vna sententia.

† Breue est versum ma p alia v̄ba sic. Appellatio vnius p̃dest alteri si communi iure iuuentur: & idem sit negotium & eadẽ defensiõis cã & sint eadẽ snia condẽnati: al's secus. h. d. ℭ Casus literalis. Plures sup aliqua cã communi conuẽti sunt vnus illorum appellauit & obtinuit: querit an victoria ipsius ceteris p̃sit: r̃ñdet papa q̃ victoria illius iure communi ceteris p̃dest si communi iure iuuentur: & idem sit negotium & eadem sit cã defensionis. Ber. ℭ † No. j. ex tex. plura requisita ad hoc vt sententia lata in fauorem vnius p̃sit alteri. Primo enim requiritur q̃ vna sententia fuerint condẽnati: nam si non fuissent correi seu ambo in iudicio snia lata contra vnũ regulariter non p̃dest seu nocet alteri: licet eodẽ iure iuuentur. vt in. c. interrogatum. ij. q. v. & in. l. denuntiasse. ff. de adul. vide glos. in. c. dilecto. j. de p̃bẽ. Facit reg. res inter alios acta alijs nocere vel p̃desse non dz. vt in. c. inter dilectos. de fi. instr. C. res inter alios acta. p totum. Et qd dixi vnã sniam requiri: idẽ dic si plures fuerunt snie eadem tñ fuit p̃batio vt p̃batur in l. si qui separatim. ff. eo. & ibi p Bar. Secundo requiritur qd snia fuerit lata in causa appellationis: secus in snia lata in cã p̃ncipali: illa enim nõ nocet alteri regulariter nec p̃destᵇ p ea que superius dixi. plenius tamen vide huc articulum. s. q̃ causa p̃ncipali &c. p Joan. cald. in. c. dilectus. j. de simo. p Cyn. in. l. res. C. res inter alios acta. ℭ † Et est ratio diuersitatis inter causam p̃ncipalem & causam appellationis. nã in causa appellationis disputatur de validitate vel inualiditate sententie. que quidem snia debet esse indiuidua: & nõ p parte valere & pro parte non ex quo fuit lata cõtra plures eodem iure fungentes: vnde perinde iudicandum est quemadmodum in sententia lata sup indiuidua seu re indiuisibili: nam in tali re indiuisibili sententia lata in fauorem vnius p̃dest alteri eodẽ iure fungẽti: licet nõ fuerit in iudicio: vt in l. si cõem. ff. quemadmo. ser. amit. & melius quo ad sententiã. in. l. loci corpus. §. si fundus. ff. si serui. ven. que quidem ratio nõ militat in causa p̃ncipali vbi agitur de re diuisibili: q: tũc sententia habet suum effectum respectu illius contra quem lata fuit: vnde regulariter non extenditur ad alium. Tertio requiritur † q̃ cõi iure isti iuuentur nam si ille qui obtinuit iuuetur iure speciali: puta fauore etatis seu fauore ecclesie: victoria istius obtinentis de iure speciali non prodest alteri: licet concurrant omnia alia in hoc. c. contenta. Ratio: q: beneficium p̃sonale non communicat alteri: sequitur p̃sonã vt in reg. p̃uilegium p̃sonale. de reg. iur. lib. vj. p̃batur in. l. vnica. C. si in cõi cau. restit. in integ. postu. nisi ageretur de re indiuisibili: q: tunc fauor specialis porrigitur ad aliũ alias sibi non p̃dest. vt in. d. l. si cõem. hoc casu in multis beneficiũ etatis vnius extenditur ad alium habentem idem ius: vt plenius no. in. d. l. vnica. Quarto requiritur q̃ idem sit negotiũ: secus autem si negotium esset diuersum vt si fuerunt plures tutores condemnati ex diuersis negotijs: & vnus appellauit eius victoria nõ prodest alteri cessat enim ratio supradicta p̃pter diuersitatem non potest dici vnicam esse sententiam. arg. l. etiam. ff. de min. Quinto requiritur q̃ eadem sit defensionis causa pone exemplum vt in gl. fi. & aliud magis clarũ plures fuerunt fideiussores vnius non renuntiantes beneficio aut. de fideius. sed vt prius conueniatur p̃ncipalis: & fuerunt omnes condẽnati: vnus appellat & obtinuit vt prius haberetur recursus contra p̃ncipalem: & hec snia p̃derit alijs confideiussoribus: q: eadem est omnium defensionis cã: secus vbi etiam diuersa: vt in gl. fi. Hec quinq3 colliguntur ex isto tex. Extra tex. datur sextum requisitum. s. agatur sup re incorporali. & hoc voluit gl. j. & fuit hec opi. Azo. in. d. l. si qui. qui dicebat aliud esse in re corporali diuisibili motus: q: speciale est in re incorporali indiuisibili: vt sententia vni⁹ prosit alteri. l. loci corpus. §. si fundus. ff. si ser. ven. & in. d. l. si communem. Aliud ergo debet esse in re corporali diuisibili vt est vsusfructus. Nam cum cetere seruitutes sint indiuisibiles vsusfructus diuidi potest. vt in. l. j. ad. fi. ff. de leg. fal. Sz hoc dictuz communiter nõ recipit p doc. vt not. in. d. l. si qui. Nam si dispositio huius. c. habet locũ in re corporali diuisibili fortius in re corporali licet indiuisibili: maxime quia in vsufructu habet locum ius accrescendi. hoc ergo sextum necessario non requiritur. Septimo requiritur iuxta ordinẽ q̃ alter qui non appellauit tacuerit ita q̃ sententiam expsse non approbauerit. nam si approbauerit expresse sniam q̃tũ ad eum victoria appellantis nõ p̃dest sibi: q: q̃tum ad eum sententia fecit ius. ad hoc. c. cum super in ratione sui. š. tit. p xi. & in. l. non tantum. ff. eo. per locum a speciali. vt no. Bart. in. d. l. si qui. Octauo requiritur q̃ iste sciuerit contra reum appellasse: nam si ignorauerit & tacuerit videtur sentẽtiam approbasse q̃tum in eo est & sic transiuit in rem iudica. p lapsum decendij q̃tum ad eum. Ad hoc. c. cum super. de re iudi. p̃batur etiam ẽm vnũ intellectũ in. l. a ij. ff. eo. Si autẽ sciuerit contra reum appellasse videtur tunc approbasse illam appellationem quo ad se: nec p̃t dici q̃ tacite illã ratificauit: q: sciebat se tutũ appellatione alterius ex dispositione iuris. ℭ † Et hec faciunt ad q̃õnem pone q̃ vnus ex pluribus cõdẽnatis appellat alijs scientibus & tacentibus lapso decẽdio fecit cõpositionem cũ actore: nunquid alij q non appellauerunt poterunt p̃sequi hãc appellationem: nam illa cõpositio non p̃dest alijs: quia est quid p̃sonale. l. j. C. de transa. de hoc vide in Spe. e. tit. §. j. ver. sed quid si ille. vbi cõcludit q̃ alij poterunt prosequi: q: beneficio iuris appellatio vnius communicatur reliquis. argu. hic. vnde non potuit: in preiudicium

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Sit iust⁹. qualis metus esse dꝫ: declarat Ange. are. in. §. quadrupli. instit. de acti. Pau. de castr. et Jas. in. l. cum aliqs. C. de iu. deli. ⁊ in. l. interpositas. C. de trāsac. ⁊ ad ꝓpositū vide Felinū. in. c. ecclesia sancte marie. co. xxxv. versicu. xiij. q̄ro. s. de constit. vbi ꝙ si iudex cō sueuit male tractare consanguineos eorū q appellāt ab ip̄o iste erit iustus metus quo ad excusandum non appellantem.

b ¶ Cā metus. Licet al's dicamus ꝙ met⁹ cā non excusat qñ sui culpa qs incidit in metū. l. si mulier. §. j. ff. qđ me. cau. et reg. imputari. lib. vj. vbi de hoc vide p gl. no. ⁊ facit ad hoc an ille q dedit causam metui excuseturꝰ si postea nō audet appellare. quod no. glos. ⁊ ibi do. Ant. ⁊ d. Abb. in c. vt debitus. s. e. ⁊ qđ ibi not. post Abb.

c ¶ Et vtrū. adde ꝙ not. d. Ant. in c. pastoralis. §. p̄terea. in vlt. co. de offi. ordi. et dixit hoc no. Bal. non referre an isti boni viri sint laici vel clerici: p no. in l. in promittēdo. in. p̄n. ff. de iu. do.

✠ Sebast. Sapia.
d ¶ Probetur metus. Vide Alex. in. l. si cū dotē. §. eo aūt tpe. co. vj. ff. sol. mat. ⁊ in. l. ꝺ pupillo. §. si qs ipsi p̄etori. ff. de oper. no. nun. col. vij.

e ¶ Corā iudice. A quo: ⁊ si eius copia haberi nō pōt corā iudice ad quē si eius copia haberi potest alias appellatio aliter interposita eēt nulla: secūdū Jmo. hic. ⁊ Jnn. Pañ. in. d. c. suggestū. s. eo. qđ est not. qđ primo est appellandū corā

in preiudiciū alioꝝ appellationi renuntiare: sicut in simili dixi. in. c. interposita. §. ille deniq̃. s. e. ⁊ facit. c. cum sup. ⁊ qđ ibi plene dixi. s. de re iud. ⁊ per hoc habes succincte ⁊ clarissime expeditā totam materiam huius. c. ⁊ distincte gl. per supradicta.

1 ☞ Nō appellās ꝑpter metū habet̄ ꝓ appellāte si metus est iustus etiam ꝙ sua culpa prouenerit.
2 Non valēs appellare ꝑpter metū dꝫ ꝓtestari ad declarādū animū ipsius. videlicet ꝙ omisit appellare per metum non autem per negligentiam.
3 Appellans in presentia bonorum viroꝝ forte q̄ non potest habere copiam iudicis: sufficit ꝙ appellet coram bono viro in presentia tñ testium: nec sufficeret notarius cum testibus.
Practica appellandi coram bonis viris. ⁊ nu. 5.
4 Metus qualiter ꝓbetur ꝙ quis propter ipsum non possit appellare tam respectu iudicis q̄ aduersarij q̄ statuti.

Si iustus. Justus metus excusat adeo ꝙ non appellans habet̄ pro appellāte si fuerit protestatus ⁊ appellatiōis causas duxerit exprimēdas. Primo ponit̄ thema. Scđo decisio. ibi: ad appellationis. Tertio moderatio. ibi: dummodo. ¶ Casus lr̄alis. Aliqs condēnatus est p sniam diffinitiuā vel etiā interlocutoria ꝯ eū lata est ante sniam ille non audet appellare. querit̄ qd sit faciēdū: rn̄det papa si iustus metus excusat illū: ita ꝙ appellare nō possit hoc ip̄o appellationis beneficiū cōuolasse reputatur: dummodo intra decem dies exprimat causas appellationis corā iudice a quo appellare volebat vel si eius copiam habere non pōt in presentia bonoꝝ virorum idē faciat sup hoc protestatione premissa ꝙ iusto metu appellare non audet: ⁊ sic nō currunt tempora intra que debuit appellare. Ber.

1 ¶ † No. j. ꝙ vt metus excuset ab appellatione interponēda opꝫ ꝙ sit iustus.[a] id est non vanus sed ꝓbabilis. vt legi. ⁊ no. in simili in. c. pe. de in inte. resti. ⁊ in. l. j. ff. qđ me. cau. nō tñ requiritur ƀm Hos. vt sit iustus: idest ꝙ pars non dederit causam metui. nam idem si fuisset causa metus.[b] al't. l. isti qdē ff. qꝫ me. cau. sed al't. meliorē tex. in. l. nec timorem e. ti. ⁊ c. veniēs. ⁊ ꝙ ibi not. j. de spons. ⁊ hoc vlt. no.

2 ¶ † Scđo no. ꝙ non valens appellare ꝑpter metum dꝫ ꝓtestari: ⁊ sic ꝓtestatio est necessaria ad declarandū animū ipsius vt videat̄ omisisse ꝑpter metū ⁊ nō per negligentiā.

3 ¶ † No. iij. ꝙ in defectum iudicis dꝫ appellari in p̄sentia bonoꝝ virorū. ⁊ vtrū[c] sufficiat vnus vir: aut debeant esse plures: vide Lap. in all't. xl. ⁊ Spec. tit. de scđo decre. §. nunc de effectu. ver. sed nūquid. ⁊ in ti. de instru. edi. in. §. nunc vero. ver. itē pone. Et cōclusio est vt sufficiat vnus dūmodo fiat in p̄sentia testiuꝫ: non aūt notarius ⁊ testes sufficerēt. facit qđ not. gl. in c. vt circa. de elec. li. vj. ⁊ hec not. in practica. Et intelligunt aliqui vt do. Car. vt necesse sit appellationē cōficere: ac si esset interponēda corā iudice ⁊ prius protestari coram bono viro ꝙ libenter appellasset in presentia iudicis si potuisset habere commode ipsius copiam seu presentiam: sed q̄ non pōt appellar̄ corā eo ⁊ petit apostolos ⁊ dꝫ legere postmodū tenorē totius appellationis quaꝫ interposuisset corā iudice. Ego puto hanc practicam fore bonā: sed nō semper necessariā. Arbitror enim ꝓcedere eaꝫ qñ cessat metus: ⁊ nō potest haberi presentia iudicis: tunc eñ debet appellari in p̄sentia bonoꝝ virorū. arg. in. c. pastoralis. in fi. de offi. ord. dixi in. c. suggestum. s. e. sed qñ metus excusat non puto necessariū vt appellet̄. Nam iste tex. solum requirit vt ꝓtestet̄ ⁊ causas app. exprimat: ⁊ ex hoc reputat̄ appellasse: ergo non est necesse formaliter appellare pro hoc q̄ sufficit hoc ꝓtestari corā ipso iudice a quo non audet appellare: ergo nō dꝫ intelligi tex. vt ꝓtestatio formaliter non contineat appellationē: q̄ de nihilo seruiret iste tex. qñ fit in presentia iudicis.

4 ¶ † In glo. j. ibi: ⁊ nisi illud ꝓtestetur ⁊c. non tñ intelligas qđ sola ꝓtestatio probat metū. nam esset cōtra. l. metum. C. ꝙ me. cau. vbi dr̄ ꝙ non protestatione sꝫ facti atrocitate probatur metus. Qualiter autem ꝓbetur metus[d] aduertendū qñq̃ qs nō audet appellare propter metū iudicis: qñq̃ propter metū partis aduerse: qñq̃ ꝑpter. l. municipalem hoc ꝓhibentem. Primo casu ꝓbabitur metus si iudex expresse fuerit sibi minatus ꝙ pessime tractaret eū si ꝓcederet ad appellationē: et intellige si talis erat iudex de quo poterat timeri. facit ꝙ no. glo. in. c. cū sup abbatia. de offi. deleg. vel si iudex erat solitus male tractare appellātes ab eo: vt q̄ plures incarcerauerat ob hanc causam. Nunqd aūt sufficiat ꝓbare ꝙ semel male tractauit appellantes ab eo: dic qđ non: q̄ vnicus actus hominis nō ꝓbat consuetudinē: sed saltem exigitur binus actus: vt no. dicit Arch. xij. dist. illud. pro hoc. c. ita nos. xxv. q. ij. ⁊. l. iij. C. de episc. audi. facit. l. quis sit fugitiuus. ff. de edili. edi. vide p Bar. in. d. l. de pupillo. §. si quis ipsi p̄tori. ff. de no. oper. nun. Et in hoc aduerte: nā qñq̃ quis timet a iudice appellare nō tñ timet corā eo ꝓtestari ⁊ pōt seruari ordo huius litere[e] vt fiat protestatio coram iudice si ei⁹ p̄sentia commode haberi potest: nam qñq̃ iudex magis prouocatur ex ipsa appellatione cum per eam recedat̄ ab eo q̄ per ꝓtestationē: cū ea nō obstante nihilominus patet ipsi iudici: ⁊ maxime qñ ꝓtestās vtit̄ verbis gñalib⁹ dicendo grauastis me in tali ⁊ tali casu: libenter appellarem si auderem. Hec eñ simplex ꝓtestatio sufficit vt arbitror vt non videat̄ consensisse grauaminibus iudicis dūmodo postea tpe debito ꝓbet iustum metum. Si vero timet appellare ⁊ etiā ꝓtestari corā iudice: ⁊ tūc poterit ꝓtestari corā ꝑsonis idoneis et habebit locum scđa pars alternatiue huius litere: nam habeat copiam iudicis ꝑpter ipsius metum: ⁊ hoc satis sentit Jo. an. licet explicite nō loquatur. Scđo casu cū timet aduersariū poterit ꝓtestationē facere ƀm ordinē litere ⁊ ꝓbabit metuꝫ modis p̄dictis. Idē dicit in tertio casu qñ timet appellare ꝑpter legē municipalē. ¶ No. hoc vlt. ꝙ sepe nō audet qs trahere aduersariū corā iudice cōpetēti ꝑpter legē municipalē q̄ est in loco: ꝓcedet̄ eñ tūc prout dr̄ hic in gl. fi. Idē dicit Jnno. in appellatiōe interponēda vt illā non releuet si fiat in absentia[f] iudicis dūmodo ipsius copia possit haberi ⁊ vide ꝙ plene dixi. s. e. c. suggestū. in gl. fi. ī fi. ⁊ q̄libet istaꝝ solutionū pōt tolerari.

5 ¶ † No. vltimā rōnem in practica. ⁊ facit pro his que. s. dixi: vt nō teneatur appellationem formaliter interponere: sed satis est protestari ꝙ appellare nō audet propter metum: ⁊ facit. l. ij. C. de his qui p me. iudi. Uel sol. quarto extra glo. vt intelligatur tex. de causis: quare appellationem non interponit. ⁊ hoc voluit Barto. in. d. l. ij. alij aliter: sed predicta sufficiunt.

¶ De peregrinantibus. Rubrica.

¶ Rubrum siue rubrica est aliqñ generalior nigro ⁊ nō restringit̄ p nigrū. Continuat̄ hec rubri. ad p̄cedentem hoc ordine. nā. s. visum est de appellātibus: sꝫ q̄ peregrinātes in multis gaudent priuilegio appellantiū merito subijcit̄ hec rubr. de peregrinātibus. Et pondera q̄ in rub. soluꝫ fit mētio de peregrinātibus: sed ī nigro restringitur ad peregrinātes ad sedem aposto. ⁊ sic qñq̃ nigrū strictius prouidet q̄ rubrū: q̄ rubrum tñ loquit̄ de peregrinantibus. sed tex. cōiter intelligitur etiā in alijs accedentibus ad sedem aposto. alia cā q̄ peregrinationis duntaxat. vt. j. latius. dicam. ⁊ ex hoc no. ꝙ nigrū non debet semper restringi ad rubrum. simile no. per gl. rub. C. etiam ob chirogra. pecu. ⁊ probatur in rub. de offi. deleg. li. vj. iuncto c. si super gratia. ⁊. c. j. ⁊ fi. eo. titu. lib. vj. Nam ibi in rub. solum fit mētio de delegatis: ⁊ tñ nigrū tractat non solum de delegatis sed etiā de conseruatoribus ⁊ executoribus datis ad beneficia: et hoc quia illi in multis habent similitudinem cum ibi delegatis: vt ibi notatur.

1 ☞ Peregrinātes ad sedem apostolicam vel ad limina apostoloꝝ non possunt interim in parti-

iudice ad quē si eius copia haberi pōt ⁊ eēt p̄sens in loco q̄ in p̄sentia honestorū virorum. sꝫ Spe. e. tit. in. §. nūc dicamus. ad fi. voluit cōtrarium ꝙ appellatio non redditur nulla ex eo ꝙ non fit in p̄sentia iudic̄ ad quē appellat̄ si saltē iterposita fuit corā honestis viris ⁊ ita Bal. ī additio. Spe. e. ti. col. xij. in v̄. appellatio dꝫ interponi. ⁊ ita etiā fuit de mente eiusdem Bal. in. l. apertissimi. in p̄nci. C. de iud. dicētis verbū pōt: ꝙ nō importat oino necessitatē: et hec pars videtur equior: arg. l. quoties. ff. de ver. ob. de reb. dub. ⁊ de reg. iu. ⁊ c. abbate. j. de verbo. signifi.

f ¶ Absentia. de hoc an appellari possit ī absentia iudicis: vide hic do. Anto. colū. v. versicu. quero an in absentia iudicis ⁊c. ⁊ adde qđ not. Bald. in. l. apertissimi. C. de iudi. ⁊ vide glo. ⁊ Moder. in. c. appellatio. de app. in. vj. Et adde ꝙ ēt his casib⁹ qb⁹ pōt appellari in absentia iudicis si appellat̄ in absentia iudicis appellatio nō sola iustificat appellationem ƀm formā. c. iterposita. s. e. ita not. determinat Jnn. in. d. c. iterposita. Itē adde qđ quēadmodū in appellationib⁹ iudicialibus dꝫ appellari corā illis q grauarūt si fieri pōt: ita ēt in extraiudicialib⁹. ita no. Jmo. post gl. j. in cle. j. in. iiij. co. de app. ita dt̄ Jnn. in. c. cum olim. de do. ⁊ cōtu. prout ibi refert Bal. ꝙ corā iudice est appellādū si ei⁹ haberi pōt copia: dꝫ quo p. d. de Ro. deci. cccli. in ordine nouissimo.

bus in aliquo molestari.nu.3.intellige vt.j.nu.4.

3 Clerici gaudēt in multis priuilegio ecclesiastico in rebus patrimonialibus.

5 Nuntij accedentes pro alijs ad sedem apo.gaudent ne interim in partibus molestentur.

6 Peregrinantes ad sedem apostolicam quomodo gaudeant priuilegio ne interim molestentur in partibus:⁊ an contra ipsos possit fieri missio ex primo decreto.

7 Peregrinantes etiam ex causa voluntaria gaudent priuilegio istius capituli.

In interdicto vnde vi licet alias debeat pbari ꝙ spoliatus possidebat:⁊ ꝙ fuerit spoliatus: tñ qñ intentatur a peregrinantibus sufficit probare qđ tempore itineris arrepti ille possidebat: ⁊ quod nunc reperitur penes alium.

8 Peregrinātes siue nuntij accedentes ad se.apo. non possunt excōmunicari nec contra eos aliquo modo procedi:⁊ si secus agatur nullum erit.

9 Clerici an possunt peregrinari sine licentia suorum prelatorum:siue ob deuotionem:siue ad prosequendam appellationem.

Onquerente. Hoc dicit i summa.peregrinantes ad papam maxime clerici cū oībus rebus suis debent esse sub protectione apostolica securi.vel sic ⁊ melius comprehendo quemlibet intellectum. Contra peregrinantem seu proficiscentem ad sedem apostolicam non est aliquid innouandum. Primo ponitur querela. Scđo prouisio.ibi:licet. ¶ Casus literalis. Quidā p̄sbyter.J.nomine dum vellet ire ad curiam dñi pape causa peregrinationis res suas ⁊ ecclesie sue non posuit sub ptectiōe dñi pape.post iter arreptū quidā aduersarij res suas et ecclesie abstulerūt vnde ille cōquestus fuit dño pape:dicit papa lz ille p̄sbyter nō posuit res suas et ecclesie sub ptectiōe ipsius:tñ hi qui ad ipsum accedunt cū rebus suis sub apostolica ptectiōe debēt esse securi:vñ mādat qbusdā quatenus qcqd eidē presbytero post iter arreptum ad papā subtractū est vel ablatum faciant sibi restitui. Ber.

1 ¶ † No.j.ibi res suas ⁊ ecclesie sue ⁊c.ꝙ tpe etiā antiquo p̄sbyteri possidebant bona patrimonialia vltra res eccl'ie.⁊ plus pbat ista litera ꝙ nedū licite tenēt ista tpalia cum ecclesijs:sed etiā gaudēt in eis priuilegio tributo rebus eccl'iasticis saltē in multis.⁊ vide tex.in.c.si clericus laicū.de fo. cōpe.⁊.c.similiter.xvj.q.j.⁊ per totū tit.j.de censi.

2 ¶ † No.ij.ibi:qñ ad nos accessit ⁊c.ꝙ remedium huius.c.nō debet restringi ad peregrinātes cā visitandi limina apostolorum seu vrbem Romanam ppter sanctoꝝ merita:sed etiā habet locum in accedētibus ad ipsum summū pontificē:vt patet ex

3 illo ver.ad nos qđ.j.geminaꝛ. ¶ † Tertio not.qđ quemadmodum appellātes sunt sub protectione superioris ita ⁊ peregrinātes.⁊ latius puidet hoc remediū ꝙ remediū appellationis: qꝛ appellatio nō solū tuetur respectu articuli appellationis.vt in.c.pposui.⁊ in.c.ad hec.š.tit.pri.sed remedium huius.c.puidet in omni cā:⁊ quis sit eius effectus specificus:statim dicā cū gl.ij. ¶ In glo.ij.ibi: cā peregrinationis. Pondera hic vba gl.nā videnꝛ restringere tex.ad proficiscentes ad se.apost.cā peregrinationis duntaxat.qđ non videtur indistincte verum:vt.š.dixi. Et vt habeas totam materiā tit.duo sunt examinanda. Primo in quibus peregrinātibus habeat locū remediū huius tit. Secundo qs sit effectus huius tit.cum p alia iura satis sit prouisum ꝯ spoliantes seu rapientes bona aliorū. Nam pōt agi interdicto vnde vi.itē vi bonorū raptorum ⁊ alijs remedijs contentis.in.c.pa

4 storalis.de cau.pos.⁊ ppie. ¶ † Quo ad primum sunt opi.nā Abb.sentit cū opi.gl.vt solū habeat locū in his q publice assumunt signa peregrinationis vt baculū ⁊ perā ⁊ similia ⁊ stant tpe debito in peregrinatiōibus. Inn.intellerit magis large vt pcedat in quolibet accedente ad papam ex cā necessaria:vt puta p appellatione psequēda: vel vt releueꝛ ab alia oppressione vel ex alia consimili.ij.q.vj.si qs oppressus.cum tribus.c.seq.⁊ in.c.fi.de dila.⁊ de fo. cōp.c.vlti. Host.intellerit magis large vt pcedat in quolibet accedente ex quacūqꝫ cā ad sedē apostolicā.ita transeunt doc.hic cū istis opi.

5 ¶ † Aduerte quia Inn.magis prolixe tractauit intellectū hui9 titu.c.vt debitus.š.tit.pri.vbi sensit ꝙ accedentes ex quacūqꝫ causa probabili gaudēt priuilegio huius tit.⁊ adeo ꝙ etiam nuntij accedentes pro alijs gaudēt hoc priuilegio.pro hoc.c.dilecti.š.tit.proxi. puto ꝙ opi. Host.possit pcedere si ex remedio huius tit.puideatur tm̄ contra attētantem de facto vt ex quacunqꝫ causa accedens ad sedē aposto.possit recuperare de facto sibi ablata remedio hui9.c.p hoc facit litera ista que nō mandat inquiri de cā necessaria vel pbabili accedenti ad sedē aposto. Sed si tenemus aliā opi.vt prouideat iste tit.etiam contra factū iudicis possumus tenere opi. Inn.in.d.c.vt debitus.vt requiraꝛ probabilis causa itinerandi.nam non videtur equum vt accedens ex cau

5 sa prorsus volūtaria habeat suspēdere iurisditionē iudicis. ¶ † Quo ad fm:scꝫ quem effectum producat remedium huius tit.dic ꝙ etiam sunt opi.nā abbas videtur sentire vt prouideat solum contra attentata de facto.ea eñ que sunt attentata in iudicio non debēt reuocari remedio huius ti.arg.in.c.audita.de restit.spo.vel si de fructibus bñficij peregrinātis fuit puisum vicario qui seruit loco absentis.hoc eñ nō est reuocandū.arg.c.peruenit.el.ij.ti.pri.⁊ subdit vnum verbum notabile ꝙ cōtra istos peregrinantes pōt procedi in eorum absentia.prout no.in.cōsultationibus.de offi.dele.⁊ sic sentit ꝙ pōt procedi ad missionem in possessionē si non defendaꝛ in partibus.ꝙ no.⁊ ad hoc tenui aperte in.d.c.vt debitus.⁊ induxi.l.ignorare.C.de resti.mili.vbi fit missio cōtra absentē causa reipubli.si non defendaꝛ:debuit eñ dimittere pcuratorē in partibus fortius dꝫ procedi posse ad hunc actū missiōis ꝯ accedentes ad curiā:maxime ex cā voluntaria. Hostiē.enim magis large intelligit.dicit enim posse attentari:vt contra peregrinantem ad papā non procedatur p ordinariū iudicē vel delegatū nisi prius fuisset facta preuētio.arg.c.pe.de fo.cōp.vel fm Jo.an.puidet iste titu.vt ex faciliorbus pbatiōibus iste peregrinās audiaꝛ.⁊ sic transeunt doc.

7 cōiter. ¶ † Dicerem tñ ꝙ iste tex.procedit in quolibet accedente ad papam etiam ex causa voluntaria.prout sentit Host.⁊ per hoc non suspenditur iurisditio iudicis:qꝛ fuit in culpa non dimittendo procuratorem. Quid autem operabitur tunc iste text.dico ꝙ producit nouum remediū:nā vbi alias intentando interdictū vnde vi.in his habuisset probare spoliationē ab ipso nouo possessore factā intētando remediū huius ti.sufficit probare ꝙ tempore arrepti itineris possidebat talem rem que nunc reperiꝛ penes tertium:⁊ ex hoc capite obtinebit. Unde pōdera ꝙ verba huius.c.sunt cōposita impersonaliter:vt ptꝫ ibi:qcqd post iter arreptum ⁊c.⁊ sic non requiriꝛ ꝙ reus conuentus arripuerit:sꝫ satis est ꝙ peregrināti res illa fuit subtracta seu ablata. Si vero volumus tenere opi. Inn.vt pcedat in accedēte ad papā ex causa necessaria vel saltē probabili poterit teneri illa opi. Host.vt prouideat etiaꝫ aduersus iudicem inferiorē vt reuoceꝛ quicquid fecerit cōtra peregrinantē post iter arreptū saltem id qđ est grauis preiudicij.⁊ hoc aperte vult Inn.in.c.vt debitus.vbi dicit ꝙ contra accedētes ad sedem apostolicā ex causa probabili:etiā si sint nuntij aliorum non est proceden

8 dum. ¶ † Quid si fuerit pcessum:dicit ꝙ nō tenet pcessus.[a] al'.c.dile

a cti.el.j.š.ti.proxi.qđ satis hic probatur fm vnum intellectū quinimo pbaꝛ ꝙ etiam excōicatio contra tales proficiscentes non valeret:quod

9 no. ¶ † An aūt clerici possint peregrinari sine licentia suorum prela

b torū[b]. So.dicit Host.ꝙ aut volunt accedere causa mere peregrinationis vt propter deuotionē:⁊ nō lꝫ sine autoritate superioris.vt in.c.non oportet.de cōse.di.v.etiā si sint episcopi.vt in.c.magne.de voto. Aut nō

c causa peregrinationis:[c] sed pro appellatione prosequenda vel pro vitanda oppressione:⁊ tūc possunt ire ad papam nō ad alium superiorē etiā inuito prelato eorū.ij.q.vj.oēs oppressi.⁊ trib9.c.seq.de honestate tñ debent petere licētiam:ꝙ satis placet.arg.c.licet.de reg. Aut volūt accedere ⁊ peregrinari pro vtilitate eorum tantum sine causa necessaria:⁊ tunc tenet ꝙ sit opus habere autoritatem sui prelati vel domini pape.in aut.de sanc.epis.§.interdicimus.ꝙ not.⁊ per hoc habetur clare materia huius titu.

Zacharias.

a ¶ Processus. Nō lꝫ pcessus nisi forte essent p pcuratorē legitime defensi:al's sec9.cuꝫ p̄sumanꝛ absentes ēt ex iusta cā absentie.ita not. Spe.in.de rest.in inte.§.i.v.sꝫ qd d mercatore.bonus est tex.in.c.sup cōsultatiōib9.š.de of.dele.⁊ ibi doc.

b ¶ Prelatoꝝ.vide p.d.An.i.c.scripture.j.de voto. Sebasti.Sapia.

c ¶ Peregrinationis. Videꝛ tñ ꝙ idē eēt in casu superiori ꝙ in casu isto:qꝛ i isto casu est cā necessaria:in illo est cā probabilis:et cā pbabilis ⁊ necessaria equiparāꝛ.vt no.gl.i.l.filiusfa.§.fi.cū.l.se.ff.d pcu.no. Moder.in.l.j.in pn.in gl.i verb.pficiscaꝛ.ff.de off.ei9 cui mādata est iurisd.vbi dicunt ꝙ sicut lꝫ iudici delegare cās meri et mixti imperij ppter absentiā necessariā ita ⁊ ppter absentiam probabilē.

¶ De confirmatione vtili vel inutili. Rubrica.

¶ Hec rub.cōtinuaꝛ hoc ordine.š.visum est de suspēsione sñie seu iurisditionis iudicis q̄ fit remedio appellationis seu peregrinationis:sꝫ qꝛ sñia seu processus iudicialis qñqꝫ confirmatur per superiorē:⁊ posset dubitari de validitate ⁊ inualiditate confirmationis merito subijcitur hec rub.de confir.vti.vel inuti.

1 Confirmatio facta per papam super aliqua re non potest p inferiorem infirmari.⁊ nu.4.nisi fuerit surreptitia vel facta super re litigiosa.⁊ nume.2.⁊.8.

2 Pacifice non dicitur quis rem possidere super qua est mota sibi qđ.

5 Litigiosa nō efficitur proprietas si questio est sup possessione mota.

6 Confirmatio superioris an ⁊ quando tribuat ius confirmato.

Confirmatio in forma communi quomodo dicatur.

7 Clausula:supplentes de plenitudine potestatis omnem defectum faciat de

ciat de inualido validum.

8 Confirmatio pape an et qn̄ operetur qđ res confirmata non possit amplius infirmari.

9 Notorium đr illud ꝙ constat ex tenore bullarum pape.

10 Confirmatio facta alicui super aliqua re: operatur tantū vt non possit infirmari res illa respectu preteritorum: secus respectu eorum que de nouo possunt oriri: vide. j. eo. c. ad nostram. nu. 6. in fi.

11 Priuilegium non extenditur ad ius incogitatum.

12 Sententia nulla vel alij actus non possunt cōfirmari: maxime inuita aliqua partium.

13 Cōfirmatio alicuius rei: puta legitimationis: vel possessionis: non potest peti: nisi primo super his molestetur.

14 Princeps confirmando non potest supplere defectum consensus deficientis in re confirmata: nisi talis res penderet a mera facultate sua.

1 Si quis. Hoc dicit. † de re scienter cōfirmata per papam iferior iudex cognoscere non potest: nisi confirmatio non tenuerit vt qr surreptitia vel de re litigiosa. h. d. istud c. cū seq. Scđa pars ibi: sed si. ¶ Casus literalis. Aliquis mouet questionē cōtra aliquē super re aliqua reus lite pendente impetrauit a sede apostoli. cōfirmationē rei litigiose. quesitum fuit an per hoc iudex supersedere debeat cause cognitioni, rn̄detur ꝙ ea nō obstante cā cognoscere debeat et eā sine debito terminare. sed si rem pacifice possidebat qn̄ confirmationē obtinuit non licet iudici postea de qōne suborta cognoscere vel diffinire sine mādato apostolice sedis. et in. c. seq. đr de cōfirmationib⁹ apostolice sedis nō licet alicui iudicare nisi ad hoc habeat mādatū aut certū sit ꝙ sup

2 falsam suggestionē sint illicite. Ber. ¶ † No. j. ꝙ cōfirmatio facta de re litigiosa est ipso iure nulla: vnde ea nō obstante pōt ipse iudex inferior ꝓcedere ad vlteriora tam in cognoscēdo q̄ȝ in decidendo. Et intellige qn̄ in confirmatione non fuit facta mētio de litigiosis. nam si fuit facta mētio arripit

3 illa cā ab inferiori iudice: vt hic in fi. tex. ¶ † Scđo nota. ꝙ

a non đr quis rem pacifice possidere[a] si sup ea mouetur sibi q̄stio. facit ꝙ no. in. c. commissa. de elec. lib. vj. ¶ † No. iij. vnū

4 notabilem effectum confirmationis facte per Romanum pontificē: intellige ex certa scientia: nā precludit manus ordinarioꝝ vt amplius non possint cognoscere sup re confirmata: vel de validitate ipsius cōfirmationis. simile in. c. cū

5 venissent. de iudi. et de hoc. j. in gl. fi. latius dicā. ¶ † In glo. j. ibi: nō facit rem litigiosam. Hec gl. pōt habere duos intellectus. Primus ꝙ questio mota super possessiōe nō facit rem litigiosam. i. proprietatē ipsius rei. et tunc glo. bene loquit̄: ex quo enim non mouetur questio de proprietate nō potest dici ipsam effici litigiosam: et ideo poterit alienari proprietas ipsius rei sine vitio litigiosi. argu. in auč. litigiosa res est alr̄. in gl. Scđo potest gl. intelligi ꝙ ipsa possessio nō efficitur litigiosa ex quo non agitur de dn̄io: prout requirit auč. preallr̄. Contrariū huius tenet hic do. Ant. et credo ꝙ bene: qr licet non agatur de dn̄io rei agitur tn̄ de dominio possessionis: et ideo nō licet transferre possessionem in alium lite pen

b dente.[b] et notabis bene istam gl. cū predictis. ¶ † In gl. ij. in

6 fi. Pro declaratione gl. et materie debes scire ꝙ cōfirmatio qn̄qȝ tribuit multum noui iuris vt confirmatio electionis fa

c cta per superiorem. nam tribuit potestatem administrādi.[c] vt in. c. transmissam. et in. c. qualiter. de elec. Qn̄qȝ nullū ius tribuit vt est confirmatio cuiusqȝ rei facta per papam in forma communi: sed solet impetrari ad cautelam ne videatur sine scientia pape procedere vt magis timeatur. et dicitur facta in forma communi: quando fit conditionaliter. non cognito de causa vt confirmamus tibi possessiones quas iuste possides: vel per similia verba: seu per similem formam. et de hac confirmatione vide tex. cū gl. in. c. qr diuersitatem. j. de conces. preben. Quedam confirmatio vetus ius cōfirmat et consolidat: vt qn̄ fit confirmatio ex certa scientia. et dicitur ex certa scientia qn̄ totum negotium fuit pape reseruatum ipse postmodum confirmauit: maxime apponēdo clausulā ex certa sciētia: et hec cōfirmatio operat̄ plus vel minus ꝓm subiectū dispositum. nam si iuste possidebat operabitur vt inferior non possit amplius de illa re cognoscere: scȝ vtrum iuste possideat vel ne: vt in. c. seq. Item facit rem maioris au

7 toritatis. xj. di. quis nesciat. † Qn̄qȝ operatur maiorē effectū nam si iste iuste non possidebat incipit iuste possidere. vnde solet papa opponere clausulam supplētes de plenitudine ptātis oēm defectū. &c. et sic inualidū facit validū. vt in. c. j. de transac. iij. qō. vj. hec quippe. adde quod dicam in glos. seq.

8 ¶ † In gl. in ver. exorta. ibi: sed certe nō est verum. Hec impugnatio cōcernit primū mēbrū distinctiōis. Uin. et nō ꝓm, vt patet ex seq. Et vt habeas clare totam materiā gl. distingue sic. Aut cōfirmatio fuit facta in forma cōi, vt dixi in p̄cedenti gl. et tunc non precludet viā iudicibus ordinarijs cognoscendi de validitate iuris ꝯfirmati: seu de iure cōpetenti ei qui obtinuit cōfirmationem: qr talis cōfirmatio parum aut nihil operatur: vt. s. dixi. de tali confirmatione nō loqui

d tur iste tex. nec. c. sequēs. Aut confirmatio[d] fuit facta ex certa scientia: et tūc si est surreptitia: puta qr fuit obtenta super re litigiosa nō habita mentione de litigio: vel alio modo peccat in surreptione: et dicendū est idem non enim valet talis confirmatio: vt hic in. c. seq. et hoc intellige qn̄ notorie ꝯstat de vitio surreptionis: puta vt dicit Inn. in. c. seq. qr pars cōfitetur vel ꝯstat ex tenore bulle. ¶ † Et no. hoc dictum ꝙ id

9 ꝙ constat ex tenore literarū pape dicitur notoriū: et ita loq̄tur tex. in. c. seq. dum dicit: aut certū sit. &c. Si vero est ꝓbabilis dubitatio super surreptione nō pōt inferior sup hoc cognoscere quemadmodū nō pōt cognoscere gn̄aliter de priuilegijs pape: ex quo insurgit ꝓbabilis dubitatio: vt est tex. in. c. cū venissent. s. de iud. secus dic vbi dubiū esset leue: vt

10 ibi no. † Si vero cōfirmatio nō est surreptitia non pōt inferior cognoscere de validitate cōfirmati: vnde respectu preteritorū p̄clūsa est via inferioribus: sȝ respectu eorum q̄ de nouo orta sunt: vtputa si accusatur de crimine propter qđ priuari meretur iure confirmato nō est inferioribus iudicibus sublata ptās: vt no. dixit ista gl. quā tenebis menti, et ꝓ

11 batur rōne. Primo † qr confirmatio seu priuilegium nō extenditur ad ius nō cogitatum. ad hoc qđ in simili leg. et no. in. c. cum inter. P. de renun. et in. c. suggestum. de deci. Item si diceremus opp. sequeretur ꝙ confirmatio p̄staret exemptionem respectu ordinariorum: ꝙ non est dicēdū cum tn̄ papa velit sibi confirmare ius respectu iuris obtenti de preterito.

12 ¶ Sed extra gl. queritur nunquid possit peti confirmatio sn̄ie a qua intra decēdiū nō fuit appellatum: Inno. instat: et primo arguit ꝙ sic: qr si sn̄ia tenuit transiuit in rem iudicatā et fecit ius inter partes: lȝ fuisset iniusta: vt in. c. cū inter. de re iudi. et l. ingenuū. de statu homi. et sic frustra fieret confirmatio. Aut sn̄ia erat nulla: et idē dicendum est: qr qđ nullum est confirmari non potest: vt in. c. auditis. s. de ele. cum simi. Itē possessori, non est prodita actio vt in. c. examinata. s. de iudi. et insti. de ac. post prin. Sed his non obstantibus Inn. hic tenet oppositū dicens: ꝙ cōfirmatio multum poterit operari. nam si sn̄ia erat nulla et confirmatur postea iudicialiter cū cause cognitio efficitur valida: quia secunda sententia q̄ est cōtra ius partis transit in rem iudicatam si ab ea nō appel

e latur: nec poterit postmodum obijci exceptio nullitatis[e] si prima sn̄ia petitur mandari executioni. et cū hac conclusione Inn. transeunt doc. hic. Sed aduerte qr idem Inn. in. c. seq. assumit generaliter materiam qui actus possunt peti confirmari. et ibi concludit ꝙ actus iuris ciuilis et canonici possunt peti confirmari etiam contradicente parte citata. Exemplū de ciuilibus in. l. adop. et in. l. nam ita. ff. de adop. facit tex. in c. bone. j. e. Exemplum de canonicis qn̄ petitur electio confirmari: vel aliud ius canonicum: sed ad actus iurisgentiū vt sunt contractus: puta vēditio: locatio: et similes: non possunt peti confirmari inuita altera parte: nec cogitur altera pars in iudicio rn̄dere: qr isti actus dependent a mero cōsensu partiū: ideo iudex nō habet se impedire nisi velit cōfirmare partibus consentientibus. Host. dicit se nō capere hanc subtilitatem Inn. Nam licet ꝯtus a principio sint voluntarij: tn̄ ex postfacto necesse est eos obseruari vt in. l. sicut. C. de act. et oblig. et in reg. ꝙ semel placuit. de reg. iu. lib. vj. et ideo non videt̄ differētia ex postfacto inter actus ciuiles seu ca

13 nonicos et actus iurisgentiū. ¶ † Sed attendendum est qđ Inn. in. c. seq. dicit plus sibi placere ꝙ no. in. c. cām. j. qui filij sint legi. et vbi videt̄ tenere oppositum eoꝝ q̄ not. hic et in. c. seq. dicens: quem non posse petere pronuntiari se esse legitimum vel matrimonium validū: vel qd simile nisi de hoc moueatur questio sibi principaliter vel diffametur. iuxta. l. diffamari. C. de inge. manu. vel incidenter hoc petat in iudicio vt puta qr agit de hereditate et opponit̄ defectus nataliū: tunc ꝓpter contradictionē bene poterit petere se pronuntiari legitimū. Conclusio ergo est ꝙ ex quo quis est in possessione

f vel quasi alicuius iuris vel rei non pōt petere ꝯfirmationē[f] ab inferiori: sed a principe pōt. Et hanc opi. tene nisi in casibus. s. exceptis. et per hoc dico limitandū hoc dictū Inn. hic vt si lapsum sit decēdium: ita ꝙ nō est locus appellatiōi nō pōt peti confirmatio sn̄ie ab inferiori: sed a principe sic. facit quod legi. et no. in cle. si appellationem. de appel. hoc tamen intellige prout plene distinxi in. c. iiij. s. de re iudic. vbi vide

Sebasti. Sapia.

a ¶ Possidere. idē dicit Gemi. in. c. cōmissa. de el. li. vj. et in cōsi. lxviij. inci. formantur. col. iij. et idē not. d. Ant. de but. in c. cū inter. in. iiij. no. de renun. et in cle. gr̄e. in. xiij. qđ. de rescrip.

b ¶ Lite pendēte. Dicit̄ aūt pēdere et rē et actionem effectā eē litigiosam p solam citationē ita inductū fuit hoc iure per cle. ij. vt lit. pēdē.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Administrandi. Uide Bal. i. l. priuatorū. C. de iurisd. oīm iudi. et i auč. habita. col. xij. versi. dicto de scholarib⁹. C. ne fi. ꝓ pa. et i. l. caius ff. de excu. tuto. et Old. in cōsi. cxlvj. inci. factum tale est.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Confirmatio. Quid operet̄ cōfirmatio ex certa scia: tradit Fel. i c. ij. col. xviij. in v̄. leges inserte. s. de rescri. Ale. in ꝯsi. cxxv. inci. viso ti. col. fi. in. ij. vol.

e ¶ Nullitatis. et đt hic do. bar. de bel. i addi. ad. d. Ant. ꝙ h̄ dictū Inn. intelligi dȝ de confirmatiōe sn̄ie nulle alr̄ q̄ȝ p viā appellationis: sec⁹ qn̄ p̄ma sn̄ia nulla fuit cōfirmata p iudicē appellationis et qr tūc q̄ȝtūcūqȝ ñ appellet̄ a scđa poterit dici đ nullitate vtriusqȝ ad ipediendā executionē sn̄ie. text. est i cle. j. de re iud. et per illū textū iudicio suo non bn̄ đt. d. Ant. hic in fi. in v̄. hr̄ p valida ex q̄ nō repit̄ appellatum. &c.

f ¶ Confirmationē. et an ille q hȝ ius in beneficio si timet ꝯdictorem possit petere vt pnuntiet̄ se fuisse canonice institutum: vid hic p d. Ant. in. vlt. co. i p̄n. vbi đt qđ sic. et facit optime ad hoc glo. in. l. non

cōtendat. ff. de fi. deius. 7 qđ not. d. Ant. in. c. fin. aūt. cir. fi. de rescri. dʒ tñ facere ad hoc citari ptē aduersaʒ. put no. d. an. j. e. ti. venerabilibus. in pn. vlt. col.

¶ Plures lectu. Qñ. l. vel decre. siue text. pōt habere plures lec. illa est verior: 7 approbari dʒ q̄ magis cōuenit 7 adaptat rub. 7 sic ex rubri. pōt argui p elicienda veriori lect. et adde gl. ij. in. c. cū monasteriū. š. de ele. 7 ibi habetur marie p Jo. an. 7 gl. i v. repetit. l. fi. i pn. 7 ibi Bar. ff. de ɔdi. idebi. 7 gl. fi. cir. fi. in. l. ius emphiteotici. et ibi Bart. ad fi. ð fun. pa. li. xij. facit. l. iperatores. ff. de i diē adiec. accedit gl. valde no. in. l. j. C. ne li. ter. puo. i gl. iij. in v. puocare. q̄ no. vult ꝙ si vba ter. sunt dubia qđ declarent p rub. 7 fm illam intelligant. 7 illā gl. no. ibi bal. i. iij. col. 7 dicit eē valde no. p rub. statutoꝝ. idē ēt Bal. i l. fi. p illū ter. ff. de here. instit. 7 not. Angel. in aut. de incest. nup. in pnc.

Sebasti. Sapia
¶ Plures lect. Vide Alex. i. l. j. co. iij. vbi Mod. ff. si cer. pe. 7 i ɔsil. clxxxix. incip. mature digestis. co. ij. i. ij. vol. 7 in ɔsi. xiij. inci. circa primum. col. v. in. iij. volumine.

14 ¶ † Nunqd aūt pnceps in ɔfirmatiōe possit supplere defectū iuris naturalis: puta defectū cōsensus: sensit Inno. in. c. seq. ꝙ nō: nisi sit talis actus q pendeat a mera facultate pncipis: vtputa ɔctus super rebus eccliasticis. nā ɔ̄tucunqʒ sit nullus ex defectu cōsensus: puta qꝛ capitulū non cōsensit pōt papa confirmare, facit ad hoc. c. proposuit. de conces. preben. 7 qđ no. in. c. cōstitutus, de rescri. 7 in. c. venientes. de iurein. 7 in. c. cūcta per mundū. 7 in. c. p principalē. ix. q. iij. Ex hoc habes expeditā materiā huius. c. 7 seq. nam vt materia esset collecta: maxime qꝛ dicta hec limitant per no. in. c. seq. ideo voluit cōtexere hic tactā materiam vtriusqʒ. c. sed forte hac ratione. gl. nihil scripsit super. c. seq. ꝙ non accidit in aliquo alio. c. huius compilationis.

1 ☞ Confirmatio sñie, a qua fuit appellatum obtenta tacito de appellatione est surreptitia.

2 Litere secunde valent: lʒ non faciant mentionem de primis literis: si ille vel erant nulle: vel exceptione elidibiles.

3 Litere secunde non tollunt primas de quibus facta est generalis mentio: sed requiritur ꝙ fiat specialis.

4 Confirmatio in forma communi quomodo fiat.

5 Ubicunqʒ plures lecture possunt elici ex vno textu illa est amplectenda que magis conuenit rubrice vbi est positus ille textus.

BONE. 1 † Litere confirmationis super sñia a qua erat appellatū nō valent si appellatus malitiose puenit appellātem aꝛs pēdēt donec de appellatione cognoscat. Potest legi 7 alijs modis: vt patebit ex. j. dicēdis. sʒ nō insisto qꝛ non cotinet vtilitatē magnā. Et primo ponit consultatio. Scđo rñsio bimēbris. ibi rñdemus fm membrū ibi: verū. ¶ Casus literalis. Lata fuit sñia diffinitiua pro ecclesia cōtra aduersariū ecclesie. ille intra decē dies appellauit. iudices nihilominus mandauerūt sñiam executiōi. appellans lr̄as impetrauit de reuocāda sñia. ecclesia p qua lata erat sñia caute preueniēs appellantē literas cōfirmatiōis sñie pmulgate ipetrauit in qbus de appellatione facta nulla mētio habebat: iō quesitū fuit que litere pualerent: rñdet papa ꝙ litere posteriores debēt priorib⁹ preiudiciū generare: 7 iudices debēt cognoscere de appellatiōe non obstāte cōfirmatione obtenta veritate tacita sup re litigiosa. Sed si diceret in literis appellatiōis scđo impetratis veritati: 7 iustitie piudicantibus: vel ēt sub alia forma verboꝝ dūmodo de literis cōfirmationis nihil expsse diceret: rñdet papa ꝙ tūc tādiu litere cōfirmatiōis suū debēt habere vigorē donec de iniqua sñia plenius cognoscat p secūdas literas 7 in suspēso ɔfirmatio remanebit. Ber. 2 ¶ † No. j. ꝙ qñ priores lr̄e sunt nulle vel saltem exceptione elidibiles nō est necesse in secūdis facere mētionē de priorib⁹. valent eñ hic posteriores litere impetrate p appellantē nullā faciētes mentionē de priorib⁹ impetratis p appellatū: 7 hoc iō qꝛ prime sunt nulle vel saltem possunt annullari p exceptionē: vide ho. ter. cū gl. in. c. ex tenore de rescri. 7 in. c. suggestū. de iu. pat. 7 in. c. cū nostris. de cōces. pbē. 7 innuunt iste vlt. gl. idē esse in literis impetratis ad bñficia. qđ no. ¶ Scđo no. ꝙ appellans pōt literas impetrare qñcunqʒ vult nec pōt pueniri nimis p appellatū. de hoc dic vt le. 7 no. in. c. oblate. 7. c. sepe. š. de app. 7 qꝛ materia fuit i toto illo tit. satis discussa: iō non insisto hic in tāgentib⁹ materiā appellatiōis: sʒ qcqd hic dr est reducendū ad materiam ibi cōtentā. ¶ In gl. ij. in fi. Hec gl. sentit primū intellectum de quo. j. in gl. fi. 7 intellige istā gl. 7 seq. fm ea q̄ dicā in gl. fi. ¶ In gl. fi. in fi. Ex hac gl. colligunt doc. duas lect. ad istum tex. que videnť sibi cōtrariari iuncto prin. cū ver. veruʒ nam in prin. simpliciter innuit priores lr̄as impetratas p appellatū esse nullas. sed in ver. verū innuit eas esse in pendēti seu ꝙ debēt litere suū habere vigorē donec de iniqua sñia cognoscatur. prima lec. est vt principiū intelligat qñ appellatus impetrauit literas ad iudices delegatos super ɔfirmatione sue sñie: sed non voluerūt qꝛ nimis preuenit appellantem iuxta ea q̄ habent in. c. oblate. š. de app. ver. verū. intelligitur qñ impetrauit tempestiue: id est nimis non preueniēdo tunc eñ valent priores 7 iudices per eas dati debent cognoscere de validitate sñie non obstante ꝙ in secundis impetra 5 tis per appellantem sit facta mētio generalis de priorib⁹ †. Nam generalis mentio non tollit priores literas: sed oportet ꝙ fiat specialis. vt in. c. ij. de do. 7 contu. Et fm hūc intellectū adderet iste tex. ad. d. c. oblate. vt litere priores impetrate debito tpe per appellatū preualeant secūdis impetrandis per appellātem etiam in secundis fiat mentio generalis de prioribus: vtputa p illa verba nullis literis veritati 7 iustitie 7c. Fm hoc clarus est intellectus. c. sed non placet: qꝛ non conuenit rub. nam si vtreqʒ litere fuissent impetrate ad iudices facerent potius ad tit. de app. sed qꝛ hic tractatur de cōfirmatione debet tex. intelligi fm alium intellectum: vcʒ qđ primū rescriptum impetratum per appellatū fuit pure con 4 firmatorium sententie. † ita ꝙ papa cōfirmauit sententiam in forma communi: scʒ sicut iuste lata erat: nec mandabatur aliqua cognitio iudicibus: sʒ litere per appellantem impetrate erāt sole iudiciales: 7 dubitabať que preualerēt. nam videbatur ꝙ ex quo sententia erat confirmata per papā qđ nō poterant iudices impetrati per appellantem cognoscere de viribus sñie ex quo litere non faciebāt expressam mentionē de rescripto cōfirmatorio. Sed hoc non obstante papa decidit distinguendo ꝙ si primum rescriptū non faciebat mentionē de appellatione est nullum postmodū in ver. verū mutat casum scʒ qñ rescriptum faciebat mentionem de appellatione: sed secunde litere habebant illā clausulā gñalē non obstātibus literis 7c. Hec eñ mentio generalis non habuit euacuare confirmationem legitimo modo factā in modo cōi; nec confirmatio ex quo erat facta in forma cōi habebat precludere viam cognoscendi de iniquitate sententie: vt dixi, š. c. j. Ideo rescriptum confirmatorium in hoc casu habet interim suum vigorem: sed nihilominus per secundas literas pceditur super cognitione appellatiōis: 7 si sñia retractabitur rescriptum confirmatoriū remanet nullum: qꝛ fuit factum in forma communi: scilicet sicut iuste lata erat. si vo sñia confirmabiť habebit suum effectum. 7 ita declarando secundam lec. glo. videtur verissima. Nec insisto amplius in alijs lecturis que sunt modice vtilitatis. Nam vt dixi in. c. ij. confirmatio facta in forma communi de modico seruit. 5 ¶ † Notabis tñ semper istā gl. ad alium effectum ꝙ vbicunqʒ plures lecture[a] possunt elici ex vno tex. illa amplectenda est que cōuenit rubrice. 7 sic debemus semp interpretari textum vt conueniat titulo sub quo situatus est. No. vnū modū arguēdi a situatione rubrice: vide similem glo. in. c. tibi qui. de rescrip. li. vj. 7 in. c. super gratia, de offi. deleg. eo. lib. 7 in. c. vnico. š. tit. prox. in glo. ij.

1 ☞ Innouatio priuilegij operatur tantum conseruationē iuris si quod competebat.

2 Priuilegium vnum tantum habere est periculosum: 7 quare: 7 quod remedium.

3 Sigillum epoꝝum 7 abbatum est autenticum: de alijs vero aliorum inferiorum: vide remissiue.

4 Transumptio alicuius scripture potest delegari alicui qui fideliter 7 solennem transumptionem faciat.

5 In renouatiōe priuilegiorum potest pars cuius interest contradicere.

Priuilegia prescriptione vel alio modo sublata non debēt renouari: ne prestent materiam litigandi.

6 Ex identitate rationis extenditur non solum dispositio: sʒ etiam casus exceptus.

7 Absentes sunt vocādi ad capitulum: non solum in casibus exceptis: sed etiam in non exceptis in quibus militat eadem vel maior ratio.

8 Taxatiua dictio non excludit casus similes in materia fauorabili 7 pia.

9 Instrumēta siue priuilegia possunt scribi 7 publicari tam in charta pergameni q̄ bombacina.

10 Quasi: ista dictio de sui natura non est expressiua veritatis licet aliqñ sic propter subiectam materiam.

11 Contra exemptum 7 immediate subiectum pape prescribitur spatio quadraginta annorum: sed quatenus prescriptio posset preiudicare pape requiritur spatium centum annorum.

12 Prescriptio cētum annorū requiritur non solum aduersus res ipsius Romane ecclesie: sed etiā aduersus res quas facit liberas ipsa Romana ecclesia.

Usucapio triennalis non habet locum in rebus mobilibus Romane ecclesie: 7 an idem sit in inferioribus ecclesijs.

13 Prescriptio centenaria an possit per testes probari.

14 Libellus aut sententia quō formentur quādo prelatus vult vendicare aliquam ecclesiam.

15 Succumbēs in causa potest cogi ad lacerandū vel corrumpendum instrumenta super quibus se fundabat.

Si penes aliquē sunt aliqua instrumenta sibi inutilia: sed alteri preiudicialia: potest cogi ad illa laceranda.

16 Priuilegium ꝙ legi non potest propter vetustatem vel consumptionem non debet renouari. secus si legitur sed cum difficultate.

17 Mulier non potest regulariter esse procuratrix aut arbitrix aut iudex.

Mulier potest habere iurisditionem quando successit in aliquo regno, vel comitatu.

Mulier regulariter non est procuratrix ad iudicia sed ad negotia sic: de quo tamen vide remissiue.

18 Abbates, et alij religiosi an possint esse procuratores.

19 Papa et imperator possunt esse iudices in causa propria.

20 Litere commissarij in causa sibi commissa non plene probant: licet faciant adminiculum.

21 In causis summarijs et parui preiudicij non requiritur litis contestatio.

22 Exceptio nō requirēs altiorē indaginē impedit actum q de sui natura exigit celeritatē secus si reqrit altiorē indaginē. Et que dicatur requirere altiorem indaginem.

23 Litis contestatio non requiritur quādo agitur sub renouatione vel transumptione instrumenti.

24 Causa summaria que dicatur.

25 In renouatione priuilegij an debeat pars citari.

1 Cum dilecta. ¶ †Innouatio priuilegij nouum ius non tribuit nec antiquū confirmat, sed si qd compete bat cōseruat. Uel breui⁹. sic. Renocatio priuilegij nō inducit confirmationē iuris in eo cōtenti. Diuidit in septē ptes. Primo ponit sororū petitio et pape ₒmissio. In scda ibi: nos aūt. inquisitorū relatio et canonicorū obiectio In tertia ibi: vnde. iudiciū datio et ab ipsis appellatio. In quarta ibi: nup. sororū iterata petitio et etiā earum cōtradictio. In quinta ibi: nos igitur. pape interlocutio et priuilegij innouatio. In sexta ibi: qr vero. papa abbatissam cōstituit pcuratricē. In septima ibi: nolētes. cōmittit principale diffiniendum. ¶ Casus literalis. Abbatissa et moniales cuiusdam monasterij volebant priuilegia sua innouare. vn̄ cū ppter viarū discrimina non possent illa presentare dn̄o pape supplicauerunt eidē qu atenus aliquib⁹ psonis discretis mandaret vt eorū tenorē inspicerent diligenter, et ipsum sub sigillis suis ad sedē apo. destinarēt: vn̄ papa scripsit quibusdā epis et abbatibus vt illa priuilegia inspicerēt diligēter: et tenorē ipsorū sub sigillis suis sibi fideliter destinarent qd et factū fuit. Papa viso tenore priuilegiorū dn̄ vellet illa priuilegia facere innouari: quidā canonici pposuerunt id fieri non debere, cū bildesemēsis eccl'ia in possessiōe subiectionis ipsius monasterij per centum annos et amplius extitisset: vn̄ ipe tūc priuilegia noluit innouare: sed quibusdam mandat vt ad locū idoneū accedētes vocatis q fuerint euocādi inqrerēt veritatē: a quib⁹ pars bildesemēsis eccl'ie ad se. apo. appellauit vn̄ postmodū abbatissa pdicta petijt iterato dicta priuilegia innouari. Ex aduerso fuit petitum vt cām ipsam dn̄s papa cōmitteret aliquibus qui testes reciperent quos contra priuilegia monasterij et ad pbandū prescriptionē legitimam producere intendebant. Dominus papa considerans q iure ciuili cautum est vt qn̄ periculū testium timetur etiā lite nō conte. testes valetudinarij et alij de quibus ex aliqua ratiōabili causa timetur recipiantur: eadē equitate prouocat⁹ priuilegia illa quasi nimia vetustate ₒsumpta fecit innouari: ita tn̄ q per talem innouationem nullum ius monasterio acquiratur de nouo sed antiquū conseruetur. Sed quia predictum monasteriū ad ius et pprietatē eccl'ie romane per priuilegiū predecessorū suorū noscitur ptinere: abbatissam predictam nomine romane eccl'ie cōstituit pcuratricē: vt cū aduersus iura romane ecclesie tantū centenaria currat pscriptio sup his et alijs pcuret que i iudicio sunt procuranda. Ne ergo de statu monasterij diutius dubitetur mandat iudici quatenus recipiat testes quos bildesemēsis eccl'ia induxerit ad probandā pscriptionē vel ad interpositionem ostendendā cenobiū duxerit producēdos: et si prescriptio legitima probata fuerit adiudicet subiectionem ipsius monasterij epo predicto cum constet ipsum in sua diocesi cōstitutū corrūpēdo priuilegium innouatū: nisi ex aduerso probata fuerit interruptio: que si probata fuerit epo super hoc silentium imponatur et pronuntient monasteriū perpetua libertate gaudere priuilegio innouato resignādo eidem. ber.

2 ¶ †Nota primo ibi: ppter viarum: quod periculosum esset habenti vnū priuilegiū dūtaxat illud deferre ad loca remota, nam eo perdito vel consumpto perdit in effectu ius in eo contentum. s. de restit. spolia. sepe. adeo tutum est vt solenniter trāscribatur. ar. in l. vnū testm̄. ff. de test. et sic perdito originali vel cōsumpto possit fieri pbatio p trāsumptū. s. de fide

3 instru. c. pe. et vlti. ¶ †Scdo. no. ibi: sub sigillis suis: quod sigillū epo. et abbatū est autenticū. Quid de alijs prelatis inferioribus et capitulis ecclesiarū maxime cathedralium vide qd no. Inno. in c. ij. de fi. instru. facit qd no. in c. post cessiōnē. de pba. in c. si canonici. de offi. or. lib. vj. ¶ †Itē nota

4 qd inquisitio tenoris alicuius scripture seu indagatio veritatis et falsitatis est delegabilis. posset ergo eps vel alius superior cōmittere inquisitionē alicu⁹ scripture et ad rn̄sionē inquisitoris solennē transumptionē illius facere lz ipse originale non palpauerit quemadmodum hic papa fecit.

5 ¶ †Itē no. q per ₒdictionē illius cuius interest priuilegiū nō valeret ipedir ipsius priuilegij renouatio donec cā ₒdictiōis discussa fuerit. Ex quo infertur quē posse pretēdere interesse vt priuilegiū seu instrumētū alterius nō renouetur. et interesse pōt versari in eo q verari timet ex documētis non legitimis. Et ex hoc et ex ter. no. q priuilegia sublata p prescriptionē vel q̄ pn̄t elidi exceptione non debēt renouari: qr

6 in futurū possunt prestare materiā litigij. ¶ †Itē not. et tene semp mēti qd nedū dispositio simpler trahit ad aliū casum

a ex idētitate rōnis sed etiā casus except⁹ a regula. ᵇnā papa

b hic casum exceptū. in c. qm̄. vt lit. nō ₒte. vt testes recipi possint nō seruata iuris solēnitate trahit ex idētitate rōnis ad innouationē priuilegij. et sic est hic casus ₚnotatis per glo.

7 in l. j. C. de ₒdi. inde. ¶ †Et p hoc credo q lz in iure reperiātur tres casus excepti dūtaxat in quib⁹ absentes debent vocari ad capitulū de quib⁹ p gl. in c. ii. de test. lib. vj. q vocandi erūt in alijs casib⁹ cōsimilib⁹ vel arduiorib⁹. facit qd not. Inno. in c. ij. de noui ope. nun. et glo. in c. j. s. de his q̄ fi. a ma. par. c. et p hoc limita id qd dr exceptionē firmare regulam in nō exceptis: vt in c. dn̄s. xxxij. q. vij. et est ho. ter. in c. ij. in fi. s. de cōiu. lepro. pcedit enī vt restringat regula ad casus nō

8 consimiles exceptis. ¶ †Et vide ad pdicta notabile dictū Bar. post glo. in l. serui. ff. de vsu. vbi cōcludit qd si exceptio est facta p dictionē taratiuam: nihilominus extenditur ad alium casum si in alia pte iuris reperit exceptus: vt ibi no. et videt pbari in c. qm̄ in prin. iūcta gl. vt lit. nō ₒte. Si autē specifice alibi nō excipit: et tūc per idētitatē rōnis extēditur in materia fauorabili et pia. vt sentit glo. no. in l. illud. C. de sacrosan. eccle. in versi. alicuius: secus in materia restringi-

9 bili: vt no. in l. j. C. de patri. q si. di. et hoc not. ¶ †No. ibi non in pgameno &c. q priuilegiū pōt scribi nō solū in pgameno sed etiā in papyro. et vide no. per spe. in tit. de instr. edi. §. postremo. ver. itē qd est scriptū in papyro. vbi dicit q instrumentū pōt esse publicū in papyro. Et dicit Host. q licet hec materia sit periculosior est tn̄ tutior: qr nō pōt ita fieri abrasio seu alia falsitas in papyro sicut in pgameno. Hodie tn̄ de stylo curie rescripta fiunt in charta pecorina vt no. Spe. de rescri. pn̄ta. §. j. igit. ver. et qm̄. vbi dicit Io. an. q notanter dicit pecorina et nō pecudina: qr in plus se hz pecus pecoris q pecus pecudis. Nā pecus pecudis sumit pro istis animalib⁹ paruis q̄ sunt ad vsum hoīs. sed pecus pecoris pro animalibus magnis. vn̄ comprehendit boues equos et similia. Et hoc ad denotandū qd etiā in istis scribūtur qn̄q priuilegia et processus: quidā tn̄ dicit q priuilegiū nō erat hic in charta bōbacina scriptū sz in quadā materia ₒfecta ex quadā herba que vulgariter appellat pauera et ₒglutino quodā efficiebat apta ad recipiendū scripturā predictā: tamen de iure pcedūt. facit qd not. glo. et Bar. in l. cū tabulas. ff. de fur. hodie tn̄ notarij prestant iuramentū de publicādis instrumentis in charta pecorina seu in pgameno de quo di-

10 cendū vt no. in c. sicut. s. ne cle. vel mo. ¶ †No. ibi: quasi iam nimia vetustate &c. q dictio quasi non est veritas assertiua sed impropriatiua et denotat diminutionē quādam. Quandoq3 secundū subiectam materiā exprimit veritatē vt habetur in euangelio Ioā. quasi vnigeniti a patre &c. vide bo.

11 ter. cū gl. in c. prout. de do. et contu. ¶ †Nota in ver. quia vero optimū ar. qd contra exemptū et immediate pape subiectū potest prescribi spatio. xl. annorū quatenus preiudicat ipsi priuilegiatori: sed quaten⁹ preiudicat pape requirit spatiū centū annorum. si enim potuisset abbatissa deducere ius pape in iudiciū nō fuisset opus vt cōstitueretur procuratrix pape ad deducendū ius suū in iudiciū et tenebis in hoc menti istū ter. quia multū bn̄ facit salte in ar. et vide qd no. glo. in simili. in c. ij. de capel. mo. et in c. ad audientiā. de prescri. et in c. volumus. xvj. q. iij. vbi sunt tres bone gl. ad materiā. vi-

12 de tamen omnino que dixi. in d. c. ad audientiam. ¶ †Item nota ibi possessiones et iura &c. q ecclesia romana gaudet prescriptione centū annorū nō solū in rebus priuatis ipsius romane ecclesie: sed etiam in omnibus iuribus et possessio-

c nibus que cōpetunt rōne libertatis ᶜ date. Et sentiunt doct. hic ex ista generalitate verborū hoc procedere tā in rebus mobilibus q immobilib⁹ corporalibus et incorporalibus quod bene notabis. Ex hoc enim infert qd vsucapio triennalis in rebus mobilibus nō habet locum contra ecclesiam

¶ Nota diligenter qd iura limitatoria et ponentia fallētias extēdūtur ex identitate rationis et ad de hiceūdē Pa. nor. i. c. ad audiētiā. in j. not. j. de cle. nō resideā. pul chre loquētē hic et etiā notātē ad hoc hūc ter. in §. nos igit et sic habes hic ter. melio rē de iure p bart. in l. si cōstante. in ir. q. pr me partis prin. in j. col. ff. so lu. mat. vbi idem vult. qd in iurib⁹ limitatorijs fit licita extēsio ex idētitate rōnis lz. d. Alle. ibi in. vj. co. conet ostēdere q iste ter. i hoc vere nos igit nō pbet et male ponderet pistū. Et vid mul ta exēpla qd taratiua nō exclu dat casus similes que ponit aureus doct. d. Ja. in l. j. in pn. in pe. col. ff. de offi. ei⁹. vbi in ter alia qd nō excludit qn̄ induce ret legis vel statuti correctio. de quo p Alex. in l. j. C. de bono. pos sess. contra tabu. Aeneas de falc. Anto. Francisc.

¶ An ex idētitate rōis extendātur iura limitatoria. Dic as d hoc late videndū esse per Roma. post alios in l. si vero in §. de viro in re pe. vbi ponit ma teriā extēsionis. ff. solu. matri. et p Salu. do. Paul. de cast. in l. si serui. vestri. C. de no xali.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Aregta. Uid multa p Fel. in c. qm̄ frequēter. in prin. §. vt lit. non cōte. p And. sicu. in c. iurauit. colū. pe. s. de proba. et Alex. tenentē cōtra Abb. hic in l. si constāte. in pn̄cip. colum. vj. ff. solu. matri.

✠ Sebast. Sapia.

c ¶ Libertatis. multa circa hec accu mulat Feliū. in c.

ad audiētiā.col.a antep.circa finē vers.vltio facias regulā.s.de pre/scrip.⁊ Alexā.in cōsi.clxix.inci.viso themate.in.j.col.in.ij.volumi.

a ¶ Not.ad declarationē.aut.q̄s actiones.in fi.C.de sacrosan.eccl.

b ¶ Et tex.in.l.sed ⁊ si qs.§.pui.ff.de instit.et text in.l.deniq̄z.§.si cui mādauero versicu.si mater.ff.mand.⁊ in.l.iij.§.j.ff.de nego.gest.⁊ idē dicit Jo.and.in additio.Spe.in tit.de procu.§.j.circa prin.Et adde qđ etiā ad actū qui fit in iudicio dūmodo sit act⁹ voluntarie iurisditionis mulier pōt cōstitui procuratrix.text.est sing.in.l.j.§.fin.C.de manumis.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Aduētus.vide Alexā.in aut.si quis in aliquo C.de edē.Abba.in.c.ex parte.j.in.ij.not.j.de priui.⁊ Feli.in.d.c.albericus.in princ.s.de testi.

d ¶ Et vide.d.anto.in.c.j.s.tit.pri.in versi.q̄ro q̄lir.⁊ de h olo p Arch.in.c.cōtra morē.in.j.col.cj.disti.vbi dicit qđ si fiat innouatio priuilegij p illū q non cōcessit reqrit̄ citatio per solenne ⁊ gñale edictum sed si fieret p illū q cōcessit nō reqrit̄ citatio nisi dicat̄ suspectū vel de ipo referat̄ q̄stio.⁊ alle.Host.⁊ Jnnocē.in.d.c.alberic⁹.de testi.⁊ quod valeat innouatio puilegij facta etiā nō vocatis partib⁹ tenet do.anto.in.c.venerabilis.i pn.in vlt.col.j.e.sec⁹ dices esse in ꝯfirmatiōe ⁊ vide de hac.qđ.in terminis per do.Abba.in.c.ex parte el.prio.circa pn.j.de priuileg.

Anto.Francis.

¶ Circa innouationem priuilegij

romanā.[a] Nūquid aūt in ecclesijs inferioribus habeat̄ locū vsucapio predicta.plene not.in ca.j.de in inte.re. ¶ †Alterius not.ibi testes recipias ⁊c.text.apertum ꝙ prescriptio cētenaria[b] pōt pbari p testes cuius ꝯriū sentit gl.in.c.cū no/bis.s.de pscri.⁊ dic vt ibi dixi. ¶ †Itē not.ibi subiectionē iudicis ⁊c.modū seu practicā libellandi seu sententiandi cū eps vendicat aliquā ecclesiā vt subiectā. ¶ †Ultimo not.⁊ tene mēti ibi:corrūpēdo ⁊c.ꝙ postq̄ quis succubuit in cā debent oia priuilegia seu instrumenta decisioni cōtraria lacerari ⁊ corrūpi ne in futurū possint pstare materiā discordie.Ex quo etiā infert̄ qđ si penes te sint aliqua instrumenta tibi inutilia ⁊ iuri meo quo ad tenorē cōtraria possum petere vt corrūpātur ⁊ lacerentur.facit p hoc.c.accedens.el.j.vt lit.nō cōte.⁊ a simili seu a contrario.l.sicut.C.de lib.cau.et c.eccl'ia.s.vt lit.pen.⁊.l.dissolute.C.de cōdi.ex le. ¶ †In gl.j.ibi ideo nō poterāt videre ⁊c.sz hoc vr̄ ꝯ factū pape:cū papa hic distulerit innouationē ad ꝯdictionē partis aduerse ergo oporteret dicere ꝙ aliqđ interesse pretendere pōt pars aduersa.⁊ dic qđ satis sua interest qm̄ consumpto originali non timet sibi litē moueri in futurū.sec⁹ si fieret innouatio.Hinc est ꝙ pp̄ter hoc interesse in fine litere mādat̄ hoc priuilegiū corrūpi.ergo sua interest ne innouetur:q2 melius est ante tps occurrere ⁊c.l.fi.C.in qui.cau.⁊ qđ no.in.c.j.de in integ.rest.⁊ de iureiur.c.quēadmodum. ¶ †In glo.in verbo duximus.in fi.dic qđ contraria procedūt qñ non pñt legi pp̄ter vetustatē seu consumptionē aliter superuenientē,sed vbi legi pñt lz cū difficultate fit innouatio:put hic dicit̄. ¶ In gl.in verbo pcuratricē:ibi similiter ⁊ iudex.nō intelligas principiū glo.indistincte nā regula est in cōtrariū vt neq̄z procuratrix neq̄z arbitratrix seu arbiter neq̄z iudex pōt esse mulier ista enī sunt officia virilia:vt in.§.tria.allegato in glo.et no.plene in.c.sciscitatus.s.de rescri.sz iura q̄ allegat gl.ponūt casus speciales sc3 qñ mulier hz iurisditionē quia successit in aliqua dignitate:vt puta in comitatu vel regno.Et intellige qđ mulier nō pōt esse regl'ariter procuratrix ad iudicia.Nam ad negotia bñ pōt constitui vt no.in.l.ait pretor.ff.de neg.gest.Et casus in quibus pōt mulier esse procuratrix vide p Spe.in tit.de pcur.§.j.in prin.Et vlt.sol.glo.hic posita quātū ad tex.nostrū vr̄ verior. ¶ †De abbate vero et alijs religiosis nunquid possint esse procuratores:vide bonā gl.in.c.pñtiū.xj.q.j.p Jnno.in.c.cū.i.⁊.a.s.de re iudi.⁊ text.in c.ij.s.de postu.⁊ in cle.religiosus.de pcura.Et no.in fin.glo.tres modos procedēdi cū papa vult mouere q̄onem contra subditū.⁊ primi duo modi sunt honestiores. ¶ †Et in quantū glo.dicit papā posse iudicare in cā ecclesie:sentit ꝙ in cā patrimoniali non possit esse iudex:qđ tñ nō est verū.Nam ⁊ imperator iudicat in causa sua.ff.de his q̄ in test.delē.l.pri.⁊ in.l.⁊ hoc tiberius.de here.instit.vide in hoc qđ satis plene dixi in.c.cū venissent.s.de iud. ¶ †Extra glos.primo op.contra tex.vr̄ enī qđ literis istius legati nō erat fides adhibēda cū sibi cā fuisset cōmissa.Sol.doct.fatent̄ ꝯriū ⁊ dicūt ꝙ litere ipsi⁹ adminiculabant̄:nō aūt plene probabāt.Ex quo no.qđ litere legati in cā sibi cōmissa faciunt adminiculum:plene tñ nō probant in alterius preiudiciū.vide bo.glo.in.c.sicut.de senten.exc. ¶ †Secundo op.videt̄ enim qđ processus iste nō valuerit cū nō processerit lite cōtest.vt in.c.vnico.de li.contest.Solutio multiplex.quidā intelligūt hic litem non fuisse contestatam.Alij qđ speciale est cū agitur de libertate ecclesie.Alij vt not.Jnno.dicunt qđ cum agitur de innouatione priuilegij seu alterius scripture non est necessaria lit.conte.quod verbum no.Hostiē.tñ requirit cōtestationē lit.⁊ dicit qđ ob hāc causam fuit hic appellatum a prioribus iudicibus ⁊ petebatur vt viris discretis causa committeretur.do.Ant.simpliciter videt̄ tenere ꝙ cum hec causa sit summaria ⁊ modici preiudicij nō est necessaria lit.contest.⁊ sic videt̄ sequi opi.Jnn.q mihi satis placet arg.in aut.nisi breuiores.C.de sentē.ex peri.reci.⁊ eorum que no.in c.j.de libel.obla. ¶ †Dic etiam quod si contra petentem innouationem opponitur exceptio non requirens aliā indaginem prius discutietur exceptio quam fiat innouatio:vt satis colligitur ex principio capituli.Sz si exceptio requireret longum tractū tunc non impeditur innouatio:vt notanter etiā colligit̄ hic in versic.nos igitur.Nam hic patet quod si exceptio a primordio facilis pp̄ter appellationes vel aliā causam efficitur difficilis ⁊ longeua:ea nō obstante pcedi/tur ad innouationem.paria ergo sunt quod a principio exceptio exigat lōgum tractū vel ꝙ ex postfacto efficiat̄ difficilis propter disputationem seu appellationē. ¶ †Sed cōtra id quod est.s.dictū lit.contesta.non requiritur cū agitur sup reuocatione seu transumptiōe instrumēti.facit iste text.in versi.nos igitur.vbi videtur innui quod tunc non requiritur contestatio quādo imminet periculum su per consumptione sicut obseruatur in receptione testium.Sed hoc non obstante teneo primū.s.qđ hec cā si summaria. ¶ †Per regulam quam post Dy.ponit Bar.in extrauagā.ad reprimen.in ver.summarie.⁊ sequitur Jo.de lig.licet non alleg.Bar.in cle.sepe.de ver.signi.vbicunq̄z enim versatur causa super qua sententia lata nō infert magnum preiudiciū seu totaliter non decidit quin possit in alio iudicio grauamen reparari:illa dicit̄ summaria.ad hoc.l.iij.§.ibidē.⁊ qđ ibi not.ff.ad exhiben.⁊ vide latius in locis prealleg.Ad hunc text.respondeo quod pcedit similitudo hoc modo sicut enī testes qui non possunt aliter recipi lit.non contest.recipiuntur instāte necessitate.ita renouatio priuilegij que nō debet fieri nisi discutiat̄ prius exceptio illius cuius interest:vt innuitur hic in versic.nos autem cum se.potest fieri imminente periculo cum exceptionis discussio exigit longum cōtractum:vt hic.⁊ in.d.ver.nos igitur. ¶ †Sed quero an innouatio priuilegij parte absente ⁊ nō cōtumace facta valeat Jnn.videtur velle ꝙ sic:dūmodo nuncietur parti intra annū vel conueniatur.arg.in.c.quoniā.s.vt lit.nō cōte.Si aūt pars est presens debet citari q2 facilius ipsa indagabit et pcipiet falsitatem cuius interest q̄ iudex vel notarius.dicit tñ Host.quod si petitur innouatio in curia non est necesse ipsam partē absentē citare cum habeat transire p manus plurimū qui sunt in hoc bñ edocti.arg.in.l.oim̄.C.de te.dicit tamē qđ si pars est presens deberet citari vel si de primo speretur aduentus.[c] Ego de hoc remitto[d] ad plenius not.in.c.significauit.⁊ in.c.albericus.de test.vnde crederē quod nisi sit periculū in expectando partē citandā non debet procedi ad innouationem sine citatione.Et innouatio aliter facta nō valet nisi ille faceret qui de nouo posset concedere.pbatur.in c.significauit.iuncto.c.quoniam.post prin.vt lit.nō contest.Nam si in repetitione testium est hoc obseruandū:forti⁹ in innouatione priuilegij cum sit maius periculum.nā si originale erat vitiosum nulla defenso competit amplius parti aduerse:cū vitium non poterit perpēdi in trāsumpto:puta quia falsitas erat in bulla vel filo.vel quia charta prius fuerat rasa ⁊ postea rescripta:iuxta ea que habētur,in.c.licet.de cri.falsi.dixi plene in.d.c.albericus.

1 ☞ Religiosi non possunt administrare tpalia etiā ex confirmatione pape:q2 censet̄ aut surreptitia aut nulla:vide.j.nu.6.vbi si confirmatur ex certa sentētia pape:nō poterūt remoueri:in alijs vero remanet sub obedientia superioris vide in.c.proxi.nume.4.

2 Regulares quicquid acquirunt est monasterij ⁊ nil sibi appropriant.5.

3 Litere emanate de curia preter solitum stylum curie presumuntur surreptitie aut nulle.

4 Regularis lz possit esse canonicus ecclesie cathedralis.tamen canonicus ecclesie secularis esse non potest.

7 Papa si contulit alicui regulari prioratum in loco vbi abbas ponebat ⁊ remouebat ad nutum:an poterit ipse abbas ⁊ istum qui habet collationem a papa remouere.

8 Papa concurrit in collatione beneficiorum cum omnibus ordinarijs.

9 Abbas non potest constituere monachum in priorem alicuius loci.

10 Abbas non obligatur monacho etiam cum iuramento.

11 Abbas potest remouere priorem etiam ꝙ priores in illo loco fuerunt per preteritum perpetui.

Consuetudo non inducitur ex actibus mere facultatis.

12 Regularis remotus ab aliqua dignitate sine causa an habeat aliquod remedium:vide remissiue.

AD nostram audientiā.

1 ¶ †Non valet confirmatio quam religiosus impetrauit a papa super temporali administratione seu prioratu si tacuit regulam.si vero expressit rescriptum presumitur falsum:q2 papa non consueuit concedere.hoc dicit.cum se.Cōis diuisio.secūda ibi:q2 igitur. ¶ Casus literalis.Quidā canonici regulares nemāsensis ecclesie impetrabant literas confirmationis super administrationib⁹ suis tacito qđ essent regulares:significatum fuit hoc domino pape ex parte propositi illorū regulariū.Dicit papa ꝙ regularibus personis apostolica sedes aliqua nō cōsueuit confirmare:vnde mandat quibusdam quatenus confirmationes a predictis regularibus taliter impetratas denūtiēt irritas ⁊ inanes.Bernar. ¶ Not.primo quod regulares existentes in ecclesijs cathedralibus dicuntur canonici.cum

ista ecclesia

ista ecclesia nemãsensis est cathedralis ꝛ regularis. vt refert Jo. and. ꝛ satis colligit ex textu põt tñ intelligi qð erãt regulares canonici vt sunt isti de ordine sancti Augustini. Nã quidã reperiũtur mendicantes ꝛ non sunt canonici. Quidam vero non sunt mendicantes: ꝛ isti dicuntur canonici. Põt intelligi in monachis ecclesie cathedralis. Nã possunt appellari canonici. vt habes tex. iuncta glo. in. c. ij. lviij. dist. et vide circa hoc qð plene dixi. c. causam. š. de iudic. 2 ❡ † Secundo not. quod regularibus non est aliquid personaliter cõfirmandũ: quia non possunt sibi aliquid appropriare sed totum est monasterij quocunqꝫ se vertant: ꝛ qualitercunqꝫ acquirãt. xviij. q. j. c. vno. ea. causa ꝛ qð. ij. c. abbates. 3 ❡ † Tertio no. ibi: nõ cõsueuit ꝛc. quod litere emanantes de 4 curia preter solitum cursum ꝛ stylum[a] curie presumũtur surreptitie et quãdoqꝫ false: quando scilicet nihil supprimit sed fit concessio deuiãs ab omni honestate ꝛ stylo curie: vt in. c. seq. ꝛ ibi dicetur. 4 ❡ † Ultimo not. quod non solum regulares alicuius monasterij: sed etiã si sint canonici ecclesie cathedralis nõ possunt tenere administrationes perpetuo non tamen ex hoc intelligas qð regularis possit esse canonicus in ecclesia seculari: quia esset contra. c. super eo. de regula. ꝛ vide ho. glo. in. c. quorundã. xxiiij. dist. sed intellige quod est ibi canonicus quando ecclesia cathedralis est regularis modo predicto. ❡ In gl. ibi: licet tacita veritate ꝛc. aduerte licet dictũ principij huius glo. sit in se verum non tamen est bona expositio ad illud verbũ personaliter positum in tex. Nam sensus illius verbi est quod personaliter nõ consueuit sedes apostolica regularibus aliquid cõfirmare ita vt ipse persone singulares habeãt nomine pprio, sed realiter bene consueuit confirmare dando scꝫ priuilegiũ ipsi rei. s. monasterio vel collegio. 5 ❡ † Ratio diuersitatis est: quia collegiũ est capax in cõmuni: sed particulares persone non: quia a se abdicauerũt omnia ꝛ posuerũt priore supra caput ipsorum loco dei: vt in. c. si religiosus. de elec. lib. vj. xij. quest. j. non dicatis. 6 ❡ † Et vt habeas clare materiã huius. c. ꝛ sequentis est primo videndum que fuit ratio decidendi in isto text. Solu. potest colligi ex predictis ꝛ adhuc clarius dic. Aut enim isti administratores erant temporales: vt quia poterãt remoueri ad nutũ superioris. vt in. c. cũ ad monasterium. versic. nec alicui. j. de sta. regu. Aut erant perpetui iuxta id quod habetur in. c. ij. eo. tit. ꝛ vtroqꝫ casu dissoluebatur bonũ obedientie occasione huius confirmationis. Nam cum alias poterãt remoueri ad nutum abbatis vel saltem ex facili causa quando erãt perpetui vigore confirmationis non possent remoueri ad nutũ superioris et sic quodãmodo per hanc cõfirmationem erigebant se contra bonũ obedientie: ꝛ hoc ius tenẽdi appropriabãt sibi personaliter. Et ex his ꝛ ex notatis in. c. seq. no. quod si ex certa sciẽtia pape confirmetur religioso aliqua administratio que de se erat tẽporalis: quia poterat remoueri ad nutũ abbatis nõ poterit deinceps remoueri sine licentia pape vnde vbi primo erat obedientiarius abbatis: nunc vigore confirmationis efficitur obedientiarius pape. vide Inno. in. c. nisi. j. de preben. ꝛ do: in c. cum inter R. š. de elec. ꝛ in cle. qꝛ regulares. de sup. negli. prelat. non tamen intelligas qð per hanc cõfirmatiõnẽ eximatur regularis a iurisditione sui superioris. sed in omnibus ius cõpetens superiori remanet illesum preterꝗ̃ vt nõ possit cognoscere vel tollere ius confirmatũ vt in. c. j. ꝛ. ij. š. e. nisi ex nouo delicto. vt habet glo. no. in. d. c. j. vide Fede. de sen. consi. cclv. vnde potest iste in manibus superioris renũciare permutare ꝛ alia facere que ad superiorem pertinent hec procedũt in con 7 firmatione facta ex certa scientia. ❡ Sed dubitatur quid dicendũ in b collatione ꝛ est questio satis quotidiana. Pone ꝙ papa[b] cõtulit regulari aliquẽ prioratũ qui de se nõ erat ppetuus sed abbas ponebat ibi priorẽ ꝛ remanebat ad nutũ. iuxta ea q̃ habent in preal. c. cũ ad monasteriũ nunquid abbas põt istũ remouere ad nutũ sicut potuisset si ipsemet contulisset. Aduerte ad duos casus. Nã qñqꝫ papa contulit ex negligentia abbatis ꝛ tũc nõ alteratur natura beneficij. vnde sicut primo poterat remoueri ad nutũ ita ꝛ nunc interueniente collatione pape: qꝛ ex quo cõtulit iure deuoluto nõ videt voluisse alterare naturã beneficij de quo vide tex. cũ gl. not. in. d. cle. qꝛ regulares. vbi hoc tenẽt cõiter doc. Secũdus casus dubi⁹ est qñ papa cõtulit cessante omni negligentia supioris. ꝛ in hoc sunt opi. archi. vj. q. j. si monachus. sentit qð nõ ꝛ c idẽ. in. c. pñti.[c] de offi. or. lib. vj. Sed aliud sentit collectari⁹. in. c. p tuas. de ma. ꝛ ob. facit qð not. in. d. cle. qꝛ regulares. In hoc distinguerẽ qð aut illud papa cõtulit expresse vt quo ad vixerit debeat possidere tũc sine cã nõ potest remoueri p suũ superiorẽ. de hoc vĩ tex. in. d. c. cũ R. ꝛ sic intellige no. ibi p doc. Aut simpliciter cõtulit ꝛ puto qð possit remo 8 ueri sicut prius p superiorem. ❡ † Quia cũ papa concurrat in collatione beneficiorũ cũ omnib⁹ ordinarijs: vt in c. ij. de preben. lib. vj. non simpliciter cõferẽdo voluisse alterare naturã beneficij ꝛ regularẽ remouibilẽ facere perpetuũ. ar. hic ꝛ in. c. seq. ꝛ in dubio hoc debemus te 9 nere tanꝗ̃ congruẽs bono obedientie. ❡ † Sed qꝛ visum est. š. de viribus collationis facte per papã: nunc queritur quid si pprius superior puta abbas contulit regulari prioratũ seu aliã administrationẽ quousqꝫ vixerit possidendã. nũquid hoc nõ obstãte possit hũc regularẽ ad libitũ remouere. ꝛ sepe hec videbis in facto. Cõclude qð sic. nã si gerebat in animo qð eũ remouere nõ possit: illicita fuit cõcessio ꝛ ꝯtra ius vt in. d. c. cũ ad monasteriũ. in § nec alicui. Itẽ quemadmodũ dñs non põt obligari seruo: vt in. l. interpositas. C. de tran. 10 ❡ † Ita nec abbas suo monacho. Ad idem ca. manifestũ. xxxiij. q. v. vbi dr qð lꝫ vxor miserit votũ cũ consensu mariti: non tñ põt eo inuito illud personaliter psoluere. ꝛ vide ad pdicta. q. quam ponit Jo. an. in reg. nõ est obligatorium. de re. iur. lib. vj. in mercu. Ex cuius dictis posset inferri ex idẽtitate rationis ad questionẽ nostrã qð etiam si abbas iurasset nihilomin⁹ valebit remotio. Et hanc conclusionẽ reperi postmodum tenuisse Fede. de sen. consi. cxxxiiij. alias. xxxiij. Inn. in. c. insi 11 nuante. qui cle. vel vo. ❡ † Sed quero quid si non est memoria in contrarium qð nunꝗ̃ fuerit talis prior per superiorem remot⁹ nũquid ex hoc sit inducta consuetudo vt remoueri non possit ad nutũ abbatis puto ꝙ non: quia aut superior nunꝗ̃ remouit ꝛ non posset dici inducta consuetudo: qꝛ ex actibus mere facultatis nõ inducit cõsuetudo seu ex nõ vsu non habente in se actũ tacitum iuris dispositioni cõtrariũ: vt no. in. c. Joannes. de cleri. coniuga. ꝛ per Cy. in. l. ij. que sit longa con[a]suetu. Aut superior voluit illũ remouere seu predecessorẽ suum ꝛ propter potentiam illius nõ habuit effectum ꝛ non potest dici inducta consuetudo cum sit contra bonum obedientie. argu. c. cum non liceat. de prescri. ꝛ in. c. cum inter vos. de consuetu. Et hoc valet etiã pro istis preceptoribus sancti Antonij, qui regulares sunt: et per eorum abbatem preficiuntur eorũ preceptorijs: possunt enim de iure communi remoueri ad nutum abba 12 tis. ❡ † Nunquid autem possit iste regularis omni causa cessante remotus implorare officium superioris abbatis vt sine causa nõ remoueatur vide quod not. Joan. and. in. c. cũ singu. de preben. li. vj. in nouella. Inno. ꝛ alij post eum in. c. insinuante. j. qui cle. vel vo.

1 ☞ Monachus vel alter religiosus nõ põt per superiorem poni in aliqua administratione quo ad vixerit imo papa, nõ solet cõcedere: nisi hoc faciat ex certa scientia. 4. vide. j. c. pri. nume. 5.
2 Litere preter solitũ stylum curie impetrate presumuntur false nisi fuerit positum ex certa scientia[b] et portantes huiusmodi literas presumuntur falsarij. 4.
3 Crimen falsi solet puniri ex sola presumptione.
4 Limitatio ad istud. c.
5 Ex certa sciẽtia principis aliquid esse factũ quo modo probetur ꝛ cui incũbit onus probandi.

P Orrecta.

Sũma vt. š. c. p̃xi. cõmunis diuisio secũda ibi: cũ igit. ❡ Casus literalis. Quidã regulares qui prioratib⁹ presunt impetrabant literas confirmatiõis super prioratibus suis quoad vixerint possidẽdis: peruenit hoc ad papam, dicit papa quod non credit huiusmodi literas a sua cãcellaria emanasse: vn[c]de mãdat illos qui huiusmodi literas ostẽderint in quibus administrationes prioratuũ confirmãtur puniri tanquam falsarios. Si vero non fiat mentio de religione ipsorum illas denuntient nõ valere tãquam veritate tacita impetratas. Bernar. 1 ❡ † Not. primo ibi: quoad vixerit ꝛc. quod papa non solet nec intendit confirmare religiosis prioratus seu alias administrationes quoad vixerint possidendas nec dissoluatur bonũ obediẽtie si non possent remoueri ad nutum superioris. Ex hoc infero qð nec etiã abbas hoc debet face d re. ꝛ si fecerit non valet cõfessio quominus possit[d] 2 remoueri: vt latius dixi. š. c. proximo. ❡ † Nota secundo. quod vbi litere etiam gratiose emanãt a curia preter solitum cursum literarum nisi euidenter pateant quod ex certa scientia pape emanauerunt presumuntur false fabricate: nec est eis obtemperandũ. sed saltem expectanda est secunda iussio pape ꝛ vbi multum deuiarent ab honestate possunt puniri delatores, tanquam autores falsitatis. vt hic est text. no. ꝛ vide glos. not. iuncto tex. in. c. causam. j. š. de test. Puto tñ quod hodie multũ purgat hec presumptio falsitatis ex bulle papalis appositione. facit quod no. Innocẽ. in

[Marginal notes:]

an debeat pars citari ꝛ equaliter fieri debeat. vide q̃ habent in. c. inter dilectos. de fi. istr. ꝛ vide Spe. in tit. de offici. iu. in. §. v. in ver. sed qrit et in ver. illð aũt in fin. Et adde quod pendẽte appellatione vel etiã relatione nõ debet fieri innouatio vt specu. in titu. de regu. in. §. v. in prin. ꝛ in. §. appellatione pẽdẽte. in versi. xxij. Zacharias.

a ❡ Preter solitũ cursum ꝛ stylum adde istum. š. in de. grego. num. 1. ꝛ ibi posui i apo. post alios remissiue in apo. in v. de stylo. eũdẽ in c. cũ dilecta. nũe. 2. in apo. mea in versi. stylus curie š. de rescrip. Sebasti. Sapia.

a ❡ Et stilũ. Uide Ro. in consi. ccclxxxvij. in. c. questio est. ꝛ Feli. in c. ij. colũ. vj. versi. stylus curie. š. de rescript. Sebast. Sapia.

b ❡ Qð papa. Uide Card. in cle. j. col. j. ver. pmissa. de supplẽ. negli. prelato. Gemi. in c. presenti. colũ. ij. de offi. ordi. li. vj. Lapum allega. ix. inci. disputat col. j. ꝛ in allega. xvij. incipien. disputat bald. in. c. illud in fin. š. de ma. ꝛ obe.

c ❡ Et ibi latissime videt per doc to. in. ij. colum. ꝛ per dom de Ro. deci. ij. in antiqs.

d ❡ Et adde do. l c. pñti. de offi. ordi. in. vj. in. ij. col.

idē sentit alex.ↄſ. cclviij.ici.pſpectis his.co.iij.v.qnto ꝓbat i.ij.vo.⁊ latiꝰ p eūdē Alex.i l.ex duobꝰ.§.etiā ff.de vulg.⁊ pup. ſcdo,limita predictas gl.vtꝙ eūdē Alexā.cōſi.j.inci. pōderatis.c.viij. vſi.inſup dico.in ij.vol.⁊ p.d.Jaſ.i l.nemo pōt.in.ij. col.ff.de le.j.⁊ nō pōt legatꝰ d̄ latere ſe impedire de cauſis alōs ſpālīter cōmiſſis.text. eſt in.c. ſtuduiſti. ſ.de off.le.Et ibi Panoz.in primo no.dicit hoc eſſe verū niſi ex euidēti ⁊ noua cā faciat quā papa veriſiſr ignorauerit.ita ēt limitat panoz.in c.ſi.col.viij.ver.dicit tñ Bal.de conſuetu.Et qd ſi legatꝰ cui facta eſt cōmiſſio ſub nomine dignitatis ſi eſt mortuꝰ an eiꝰ ſucceſſoꝛ poſſit cognoſcere vide Felin.in.c.quoniam abbas.in.v.colū. verſic.vlterius q̄ro.de off.delega. Henri.Ferran.

7 cauſe remoueri de quo aliqd infra.❡†No.qnto ꝙ etiam epo recuſato archiepſ in iuriſdictione nō ſuccedit:ſʒ ipſe recuſatꝰ dat delegatū vel ſeruat qñ habet in.c.cū ſpāli.de app.❡An autē ipſo negligēte exercere iuriſdictionē ſuccedat immediate archiepſ in iuriſdictione no.in.c.paſtoralis.in prin.de off.ord.⁊ in.c.nullus.de iurepa.ix.q.iij.in ſumma.⁊ in.c.cū ſimus ea.cauſa ⁊.q.in.c.romana.§.notoria.de cenſi.lib.vj.Et pleniꝰ in.c.j.de ſup.negli.pla.e.lib.⁊ ita ſi ordinarius recuſatur a reo 8 ipſe delegat:vt.j.ſub ĳciā.❡†No.vj.iuncta gl.iij.duplicē practicā recuſandi qñ recuſat ordinarius prima eſt ꝙ ſi recuſatur a reo ipſe dat delegatū.Si ab actore dat iudex q cōpellat mutuo conſenſu aliquē ſibi eligere cui epſ delegabit vices ſuas. Sed hic intellectus nō placet ne inter actorē ⁊ reum notetur diuerſitas contra regulā.nō lʒ actori.de reg.iu.⁊ de mu.pe.c.j. ⁊.ij.Scda practica q̄ plus plʒ eſt qñ iudex ordinariꝰ recuſatur dare delegatū.Et idē dico ſi recuſet ab actore:ſʒ ſi iſte delegatus ſubrogatus in locū recuſati recuſet ab actore:tūc ne i infinitū ↄtingat recuſationē fieri cōpellunt partes mutuo cōſenſu iudicem ſibi eligere cui epſ ordinarius delegabit cauſaʒ vt ſupra.Et ideʒ dico ſi recuſetur a reo,vnde ſenſus eſt litere qd indice vt ſuſpecto recuſato dabit delegatus.Sed ſi iſte delegatus iterū recuſetur ne in infinitū contingat recuſatio compelluntur partes iudicem eligere.Poſſet tñ a princi.ſi iudex volet ⁊ de partium conſenſu cōi delegatum deputare.vt in.c. ſup qōnū.§.nos autē.de offi.dele.❡Et ex hoc ⁊ ex tex.no.iudicē ordinariū ⁊ delegatum ſubrogatū poſſe recuſari ab actore habente cām recuſandi ſubſiſtēteʒ.❡Et intellige ꝙ actor recuſet iudicē adeundū nō aditū niſi ex cā ſuperueniente.de offi.deleg.c.inſinuante.⁊ in.l.aptiſſimi.C.de iudi.ad hoc glo. not.in.c.ſtatutū.§.cū aūt.de reſcrip.in.vj.ſup verbo,recuſetur. 9 ❡†Not.viij.bonā cautelā ad excludendā facultatē recuſandi vt det iudex de cōi conſenſu partiū.nō em̄ pñt partes illum recuſare in quē ſemel conſenſerūt niſi legitima ſupueniēte cā: vt not.Inno.in.c.j.de re iud.⁊ in aut.offerat.C.de lit.conteſt. canonizata.iij.q.iij.⁊ in.l.aptiſſimi.de iudi.⁊ in ꝑalleg.c.ſuper qōnum.vñ dico ꝙ hic ꝓuiſio ne ↄpellantur iudiceʒ eligere fit ad cautelā non aūt de neceſſitate:qꝛ ſicut primo delegat ſine partium conſenſu:ita ⁊ ſecūdo ⁊ vlterius etiā ſeruata tñ facultate recuſandi.argu.eoꝝ que legūtur ⁊ no.in ꝑal.c.ſup qōnū. 10 de offi.deleg.❡†No.etiā ordinarium etiam ſuſpectū debere exequi ſñiam ſui delegati.❡Et ex hoc colligunt quidā argu. ꝙ delegatus ab inferiore a principe ſuā ſñiam exeq nō pōt ſʒ pro executione aditur ordinarius.de quo latius.j.ex hoc ⁊ ex 11 tex.❡†No.x.ꝙ quantumcunqꝫ ordinarius ſit ſuſpectus nō valet pretextu ſuſpicionis repelli ab actu executionis hoc eſt ꝙ executor non pōt vt ſuſpectus recuſari.j.de appella.nouit. facit ca.propoſuit.eodem.tit.❡Et faciunt hec pro notabili opi.Inno.in.c.ex parte.el.j.de verb.ſig.vbi ſimiliter dicit iudicem poſſe vindicare iniuriā ꝓpriā notorie ſibi illatā cū hoc caſu potius ſit executor ꝙ̄ iudex qꝛ exequit penam a iure impoſitam:⁊ ideo non valet vt ſuſpectus recuſari.❡Sed illud dictū potius dico reſtringendum qñ certa pena pro illo delicto impoſita eſt a iure:ſecus ſi pena eſſet arbitraria:qa tunc inquātū arbitraretur eſſet verus iudex ⁊ poſſet in arbitrādo modum excedere.❡Hinc eſt ꝙ a iudice penaʒ arbitrāte pōt appellari:vt dicit gloſſ.not.in.c.ſup his.de accu.lʒ a pena iuris appellari non poſſit.de appel.q nos.⁊ qd not.glo.in.c.cupientes.in ver.priuatos.de elec.lib.vj.Et hanc limitationem aliqualr ſentit Archi.in.c.ꝙ ſuſpecti.iij.q.v.❡Idem puto ſi ex tali delicto commiſſo in perſonam ordinarij dicat illum incidiſſe in certam penā vt niſi hoc notorie cōſtet non valeat ille declarare illum incidiſſe in penā illā qꝛ poſſet falſo declarare nec illa eſſet ſñia iuris ſʒ hoīs.ad hoc vide bo.gloſſ.in.c.cupientes.❡His notabilibus ſic collectis venio ad expeditionem intrinſece materie in qua expediā gl.⁊ tacta hic p doct. 12 ❡†Oppo.ↄ tex.de.c.cum ſpāli.j.de appel.ibi ꝓpoſita recuſatione coraʒ iudice dʒ eligi arbiter vt determinet de iuſtitia vel iniuſtitia recuſationis:hic abſolute dꝛ ꝙ epſ recuſatꝰ dat delegatum.Sed gloſſ.j.ſentit hoc contrarium ꝙ illi decretali ſtandū eſt que iſtā interpretat aliter.glo.non declarat.⁊ ſic videtur ſentire ꝙ hec decretalis nil noui hodie inducat vel qd ſit ſublata p illā.Gof.dicit ⁊ melius vtranqꝫ habere locum in caſu ſuo.qñqꝫ enim nō refert qd an ſit ſuſpectꝰ ſʒ q̄libet pars hoc fatet vt qꝛ ſuſpicionis cā notoria eſt ⁊ hʒ locū iſta decretalis.vñ epſ ſtatim delegabit cām abſqꝫ arbitroꝝ electione. qñqꝫ refricat in dubiū de ſuſpicione ⁊ procedit decretalis,cū ſpeciali.❡Poſſet etiam dici hoc.c.ꝓcedere ꝙ epſ execrans litem malit cōmittere ꝙ̄ ad arbitrorum electionem deuenire. ❡Vel ꝙ debeat intelligi ſm illā,cū ſpāli.cum epſ cōmittit poſt pronuntiationē arbitroꝝ.⁊ hoc dicat tex.ſ.cum vt ſuſpectus fuerit recuſatus ⁊c.verba em̄ intelligēda ſunt cū effectu. c.relatū.de cle.non reſi.de pe.di.j.§.hec aūt.⁊ forte hūc intellectum habuit gloſſ.❡Et ex his colligo vnā differētiā inter ius canonicū ⁊ ciuile.nā de iure canonico nō eſt neceſſe probare cām ſuſpitionis ſed ex ſola voluntate recuſat tam ordinarius ꝙ̄ delegatus ⁊ ſufficit ꝙ iuret ꝙ nō calumnioſe recuſet:vt in.l.aptiſſimi.⁊ qd ibi not.per glo.⁊ in.l.cum ſpeciali.C. de in.⁊ in aut.ſi vero cōtingit.C.e.vnde nō eſt neceſſe etiā exprimere cauſam de iure ciuili vt not.glo.in.l.quia poterat.ff. ad treb.⁊ in.l.itē ſi ſuſpectus.ff.de ꝓcurat.et in.l.apertiſſimi. C.de iudi.⁊ ſentit glo.in.c.ſcdo requiris.de app.in ſi.⁊.j.tangam.releuat tñ ordinarius de iure ciuili in alio qꝛ non in totum remouet ſuſpitionis ꝑtextu ſed dat ſibi adiūctus.ſed de iure canonico ſecus vt hic ⁊ in.d.c.cū ſpāli.❡Et ex hoc colligit ſcda differentia inter iura.⁊ hec opin.cōis eſt ꝙ de iure ciuili ordinarius regulr in totu nō reuocat ſed dat adiunctus vt in.d.aut.ſi vero.⁊ not.glo.⁊ Bar.poſt eā in.d.l.apertiſſimi. ⁊ gl.in.l.j.C.ſi quacūqꝫ ꝑdi.pote.lʒ aliq ↄ:vt in.d.l.apertiſſimi 13 ❡†Scdo oppo.ↄ text.⁊ ↄ predicta de.c.cū ſpāli.vbi dicitur ꝙ iudex recuſatus de recuſatoris aſſenſu perſone idonee committit negotiū vel ad ſuperiorē trāſmittit:hic vo ſimpliciter dꝛ ꝙ ab eo eſt delegatus deputādus.ſed gl.in.d.c.ſcdo requiris.⁊ apertius in.c.cū ſpāli.ſimpliciter ſtāt ↄrio.dicunt em̄ recuſatū poſſe cōmittere accedente tñ partiū ↄſenſu:ſed ſi maluit negotiū ad ſuperiorem remittere hoc poterit ⁊ partibus inuitis ⁊ ſic clauſula illa recuſantiū conſenſu:poſita in.c.cum ſpāli.determinat dūtaxat primā partem diſtinctionis:vt.ſ.in ↄmiſſione requiratur ↄſenſus partium.nō autē in remiſſione ad ſuperiorē.ſentit tñ in ꝑalleg.c.ꝙ ↄſenſus partium nō requiritur in pſona cui fienda eſt ↄmiſſio:ſʒ refertur ad verbū committat,qd apertius declarat ⁊ ſentit ibi Joan.andr.nil aliud ibidē dicens.gl.in.c.peruenit.xj.q.j.tranſit:⁊ non apparet qd velit.Inno.videtur ſentire id qd ſupra dictum eſt.dicit enim hoc.c.fore correctū per.d.c.cū ſpāli.⁊.c.lʒ.j.eo.titu.vbi dꝛ ſm eum ꝙ ſi iudex de recuſatoris cōſenſu non poterit remittere cām ſeu delegare ad ſuperiorem remittat.❡Et hāc ſñiam ſequitur do.Vinc.confirmat hoc p.c.iudex.ꝑalleg.vbi ptʒ ſm eū delegatū equiparari ordinario quo ad cōmiſſionem ante pronuntiationē arbitroꝝ ⁊ tñ nō pōt cōmittere ſine partiū cōſenſu.Itē delegare eſt pars iuriſdictionis.l.iij.in ſi.ff.de iuriſd.om.iudi.not.glo.in.c.ſi a ſubdelegato.de offi.delega.lib. vj.ſed poſtꝙ̄ eſt ꝓnunciatū iudicē ordinarium eſſe ſuſpectuʒ perdit omne exercitiū cauſe niſi partes cōſentiant.Preterea ita poſſet ledere recuſatum dādo aliū magis ſuſpectum licet adhuc cauſam ſuſpicionis ꝓbare nō poſſet.ad hanc decreta. reſpōdet vt.ſ.ꝙ eſt correcta vel loquitur qñ partes conſenſerunt ꝙ deleget:ſecus ſi hoc nollēt partes vel altera partium. ❡Hanc opi.cōem vt nō exigatur partiū conſenſus,ſequitur Specu.in tit.de recuſa.§.ſi.ver.ordinaria aūt.loquitur tñ aliquantulum intricate maxime in delega.nec ex toto exprimit veritatē.❡Dñs Anto.in hoc pūcto videtur ↄtrarius ⁊ loqtur aperte ↄtra tex.in.c.iudex.de offi.dele.lib.vj.vt aperte colligit ex dictis ſuis in.c.ſcdo regris.⁊ in.c.cū ſpāli.de appel.et forte lapſu lingue vel defectu ſcriptoꝝ vel de recenti nō viderat illa iura.nā ſup.d.c.ſcdo regris.dicit ꝙ aut recuſatione ꝓpoſita ante ꝓnuntiationē iudex vult cōmittere ⁊ poteſt etiā partibus inuitis.Itē ea ꝓpoſita ⁊ probata ante ꝓnuntiationem:ſed huius cōtrarium tenet in.c.cū ſpeciali.ſ.ꝙ poſt recuſationē probatā nō cōmittitur inuitis partibus ante recuſationem probatā qd eſt contra.c.iudex.ꝑalleg.Aut vult committere poſt ꝓnuntiationē ⁊ nō poteſt inuitis partibus:quia deſijt habere exercitiū iuriſdictionis ſm eū.⁊ Hoſt.in.d.c.cū ſpeciali.qꝛ prima pars diſiūctiue illius refertur ad ordinariū vt illam cōmittat alicui in quem partes conſenſerunt.Alia vero pars de remiſſione ad ſuperiorē ꝓcedit in delegato dicens nō ſeruari in ordinario ⁊ cauſa remittitur ad ſuperiorē.Sed ipſe idē Hoſti.videt ſenſiſſe cōtrarium in.c.licet.j.eo.vbi dicit ſpeciale eſt in epo ꝓpter dignitatis excellētiā in fauorē epalis iuriſdictionis vt poſſit cōmittere cām recuſatus.Alij vero inferiores cauſas remittūt ad ſuperiorē ſuū.neutrū mihi plʒ vt.j.ſub ĳciā.Hec ſunt q̄ in materia ꝑncipaliter ⁊ effectualiter ſcripta reperio per q̄ nō enucleat intellectus huiꝰ ca.nec illiꝰ c.cū ſpāli.Vñ primo expediā materiā in dele.ſcdo in ordina- 14 rio†.in delegato vr hodie expeditū quo ad facultatē cōmittēdi per ca.iudex.de offi.delega.lib.vj.Aut em̄ vult cōmittere anteꝙ̄ ↄtra eū ꝓponat recuſatio,aut poſt.Primo caſu ſi cōmiſit in totū vlteriꝰ recuſari vel facta ↄtra eū cōmiſſio impugnari nō poteſt.ſecus ſi aliquid iuriſdictionis ſibi reſeruauit: tūc em̄ dicendū eſt vt in ſequēti mēbro.ſi vero vult cōmittere poſt recuſationē ꝓpoſitā aut fuit ſup ea ꝓnuntiatū ⁊ nō pōt

etiam

Zacharias.

a ¶ Ex sola psumptione.qd est verũ nisi accusat⁹ de falso haberet etiã presumptio nẽ pro se:q: tunc nõ puniretur. vt not.Bald.ple.in l.fi.v.q.C.de edi. di.Adri.tol.

+Sebasti.Sapia.

a ¶ Presũptiõe. Vide Jo.de ana. in rub.de cri.fal. col.fin.⁊ Alerã. in consil.lxxvij.in cip.in cã accusationis.colũ.pe.in j.volumi.

b ¶ Geminatio rescripti habet vim clausule ex certa sciẽtia et facit cõstare ex certa sciẽtia. Et adde do. Ant.hic.in j.col. et do.Anto.in.c. que in ecclesiarũ in pe.col.de consti.⁊ de hac clausula ex certa sciẽtia.vide plene p Bald.in.l.imperatra.C.sen.rescin.nõ pos.et.d. abb.in cle.ij.de rescript.

Anto. Francis.

¶ An geminatio rescripti hẽat vim clausule ex certa sciẽtia. Dicas quod nõ solũ hz vim clausule ex certa sciẽtia sz habet etiã vim clausule mot⁹ p prij ⁊ tollit omnẽ subreptionẽm: vt no.voluit Bal.i l.nec dãnosa. C. de pci.ipe. offer. nec mirũ: q: etiã geminatio vborum enunciatiorũ que alias simplr prolata non disponũt: vt in.l. ex his verbis.C. de test.mili. inducunt dispositionem.l.ex hac scriptura.⁊ ibi p alexan.ff.de dona. sic etiã geminata interpellatio impedit purgatiões more: vt in.l. optimã.C.de ꝯ. ⁊ hẽ.⁊ cõmit.stipu. ⁊ not.ea not.in.c. potuit: de locat. Si etiã geminatũ pactũ nudum qd alias simplr factũ nõ producit actionẽ de iure ciui.l.iurisgentiũ.§.sed cũz nul

3 c.ex parte.de fi.instru. ¶ † Alti.not.hic casum in quo punit quis de cri.falsi ex sola presumptione.ᵃ ¶ Not.hic p his q̃ no.Inno.in.c.q: verisimile.§. de presum.⁊ ad ea q̃ dixi in.c.iij.loco.§.de proba. ¶ In glo.in ver.ꝯfirmant.ibi aliqñ ppetui sunt glo.ista vr dicere ꝯtrũ ibi: q: regulariter verũ est ⁊c.sed reducenda est ad concordiã p ea q̃ habentur in.c.ij.de sta.regu.iũcto.c.cũ ad monestarium. 4 §.nec alicui.eo.ti. ¶ † Et in fi.gl.no.bñ gl. Nam limitat multũ istũ ter.⁊ bñ vt psumant esse delatores literarũ falso eas fabricasse qñ nõ appareat clare de certa sciẽtia pape. Si aũt ꝯstaret de certa sciẽtia tũc vz confirmatio ⁊ operatur effectũ vt nõ possit remoueri p suũ abbatẽ sine spẽali mãdato apostolico. Intellige tñ glo.nisi ex superueniente delicto.vt est glo.notabilis.in.c.j.§.eo.per hãc eñ cõfirmationẽ nõ eripit iste a ptãte sui superioris: sed in omnib⁹ remanet sibi subiectus vt prius nisi in hoc vt non possit remoueri ad libitũ, ⁊ vt nullus citra papam possit cognoscere de iure cõfirmato seu de iuribus ipsius cõfirmationis vt in.c.j.preall.dic vt ibi dixi tetigi.§.c.proxi.et restringe dicta doc.hic dicentiũ qd per hãc cõfirmationẽ ex certa sciẽtia factã iste erit obedientiarius pape qui prius erat obedientiari⁹ abbatis nõ eñ intelligas qd nõ teneatur in alijs obedire suo abbati.fac.c.per tuas.⁊ qd ibi no.de maio.⁊ obe. 5 ¶ † Qualiter aũt constabit de certa sciẽtia dicit Jo.an.hic: quod si facit in literis mentionem de hac decretali satis vr ex certa sciẽtia ꝯfirmasse ar.in.c.vno.de exces.pla.li.vj.⁊ in.c.nõnulli.et qd b ibi no.§.de rescri.vel si emanat scđa iussio.ᵇar. in auẽ.de man.pñ.§.deinde. In dubio tñ onus probandi certã sciẽtiã incũbit impetrãti cũ presumptio sit contra eũ: fm Inn.facit.c.vt nostrũ.vt ecc̃le.benefi.⁊.l.fine.C.de probat.⁊ vide hanc materiam quod satis plene dixi in.c.precedenti.

1 ¶ Laudum latũ contra formam iuris vel cõpromissi etiam confirmatum per papaz in forma communi est nullum.

2 Sententia arbitri contra ius est nulla.

3 Cõfirmatio pape facta in forma cõi nil opatur.c.

4 Actus nullus vel sñia eo casu quo põt p partes confirmari: valebit tantum vt pactum.

5 Confirmatio pape quãdo presumatur facta ex certa sciẽtia.

6 Confirmare non presumitur papa ea que sunt cõ contra ius alio non expresso.

Examinata. ¶ † Sẽtẽtia seu laudũ cõtra formam iuris vel compromissi latum per arbitros licet per papã in forma cõi fuerit cõfirmatum: nõ tz. primo ponit causam decreti.scđo decernit ibi: vñ. ¶ Casus litera lis. Inter nobilẽ Mattheũ ⁊ quosdã alios milites de cãpania vertebat questio sup iurepatronatus ecclesie sancti angeli: de qua sub certa forma cõpromissũ fuit in vicedo.sabiñ.qui tulit arbitriũ sup.q.pdicta.qd ab vtraqz parte fuit approbatum ⁊ cõfirmatio obtẽta fuit in forma cõi a E.pa.tandẽ orta questiõe sup ipso arbitrio delata est cã ad do.pa.Inn.ipse diligenter examinato negotio inuenit arbitriũ promulgatum fuisse cõtra formã iuris ⁊ cõpromissi.vñ ipse arbitriũ illud decernit irritũ ⁊ inane non obst.cõfirmatione.E.pape.qui cõfirmauerat illud sicut pvide latum erat ⁊ ab vtraqz parte receptum.Bernar. 2 ¶ † No.j.arbitrum arctari ad sequendã formã iuris.vñ sicut non valet sñia ꝯ ius ita nec laudum arbitri: nam arbitria sunt redacta ad instar iudiciorũ.l.j.ff.de arbi. ¶ † Not.ij.qd ibi in confirmatiõe pape non inseritur tenor cõfirmate rei: sz apponitur illa clausula: sicut prouide factum est ⁊c. hec cõfirmatio dicitur facta in forma cõi: vñ nõ validat actũ in se nullũ: q: illa clausula stat cõditionaliter. ¶ † Itẽ no.ibi ab vtraqz pte receptum ⁊c.qd partes non possunt emologare seu approbare arbitrium nullũ.⁊ sic cõsensus partium nõ potest purgare vitium nullitatis.ex hoc posset argui qd lz sñia nulla recipiat ⁊ cõprobet p partes per hoc tamen nullitatis vitiũ non purgat etiam intercedente cõfirmatione pape in forma cõi.ita videtur probare ter.iste. Sed ego intelligo qñ tollere vitiũ nullitatis nõ depẽdet a cõsensu partiũ sicut hic potuit esse in iurepatronatus. Sz vbi vitium nullitatis cõcernit merũ fauorẽ partium dico q ptes scieter approbãdo tenent ad obseruatiõne saltẽ ex vi pacti: sed nõ ex vi suie seu laudi. ter.est no.iuncta.glos.⁊ dictis doct.in.l.ij.C.cõia vtriusqz iudi.sic intellige glo.⁊ doc.in.c.significa 5 sti.de fo.cõpe.⁊ hec not. ¶ Opp.ꝯ literã.nam vr qd inter laicos nõ poterat esse ꝯtẽtio sup ecc̃lia cum nõ possint illã licite possidere: vt in.c.cãm.§. de prescrip.⁊ in.c.ecclesia.de cõstitu.⁊ in.c.massana.de ele. Sol.dic q hic erat cõtẽtio sup ecc̃lia.i. sup iurepatrona.ipsius ecclesie.loquit eñ de facto.ca.examinata.§.de iudi. ¶ Not.ex hoc et ex e ter.laicos posse cõpromittere qstionẽ iurispatronatus.hic enim fuit cõpromissum in vicedominũ sabineñ. Et dr vicedominus sabineñ. vicari⁹ epi Sabineñ.nã eps sabineñsis est cardinalis sicut et Hosti.⁊ multi alij qui cũ habẽt assistere pape tenent in eorũ epatibus vicariũ in spũalibus ⁊ temporalibus: ⁊ vulgariter dr vicedomin⁹. ¶ In gl. fi.ibi: arg.cõtra.j.c.pri.in glo.nõ soluit cõtrarium Solu.colligit.j.c.pri.in glo.pe.qd illud.c.intelligit quãdo cõfirmatio fuit facta ex certa sciẽtia. tũc eñ dico qd dictio sicut: nõ stat conditionaliter sed causaliter.s.pro quia.reddit eñ rationem cõfirmationis: vt puta si enarrato tenore confirmationis subiũgit: cõfirmam⁹ predictã compositionem sicut pvide facta fuit: dz exponi sicut pro quia.nã ex quo princeps est plene informatus de facto nõ dz intelligi q velit cõditionaliter loqui: cũ habeat oĩa iura in scrinio pectoris sui: vt in.c. j.de consti.lib.vj.sed qñ simpliciter cõfirmat aliter nõ instructus de iure ꝯfirmato verba illa debent pprie intelligi.s.cõditionaliter: q: papa presumitur ignorare ea que in facto cõsistũt: vt in.d.c.j.de consti. Iungendo ergo not.in.c.seq.per Abbatẽ ⁊ Jo.and.conclude q aut papa cõfirmat simpliciter nulla clausula apposita nec tenore iuris cõfirmati expresso: ⁊ vr confirmare ex certa sciẽtia. Nã verbũ cõfirmo alio nõ expresso ex sui natura importat vt rem faciat firmã.ad hoc.c.cũ inter dilectos.de fin.instru. Hoc limitarẽ verũ qñ cõfir- 6 matio non est contra ius. ¶ † Nam in dubio non dz referri vt cõcedat ꝯ ius alio nõ expresso.argu. eorũ que not.in.c.nõnulli.de rescri.⁊ in.c.vnico.de exces.prela.li.vj. Si vero sit cõfirmatio apposita illa clausula ꝯsueta sicut sine prauitate ⁊c. aliter nõ expresso tenore cõfirmati illa cõfirmatio dr in forma cõi: q: illa verba stãt conditionaliter fm pprium significatum.⁊ de hoc est casus hic. Si vero exprimitur tenor rei confirmate vel papa diceret q ex certa sciẽtia ꝯfirmat: tunc dicit facta confirmatio ex certa sciẽtia: et verba illius clausule non stant cõditionaliter sed causaliter per rationem predictam.⁊ de hoc est casus hic.et ratio diuersitatis colligitur ex predictis.

1 ¶ Cõfirmatio ex certa sciẽtia quid operetur.

2 Princeps presumitur confirmare ex certa sciẽtia: quãdo inserit tenorem rei confirmate.

3 Confirmatio principis quãdo requiritur ex voluntate partis in aliquo actu: intelligitur de confirmatiõne ex certa sciẽtia: non autem de illa facta in forma communi.

4 Sicut: ista dictio aliquãdo stat causaliter et aliquando conditionaliter.

5 Papa sol⁹ potest componere super decimis minuendis.

1 Venerabilis. ¶ † In cõfirmatione ex certa sciẽtia dictio sicut ponit causatiue nec nocet si verbũ cõfirmatiõis precedit tenorem confirmati.h.d. Cõmunis diuisio.scđa ibi: mãdamus. ¶ Casus literalis. Inter archiepiscopũ Nicosieñ.⁊ suffraganeos eius ex vna parte: ⁊ regem ⁊ barones ⁊ alios nobiles regni cypri super qbusdã decimis questio orta fuit sed mediãte

la.ff.de pac.et in l.legẽ.C.eo.tit.tñ si sit geminatum pducit actionez. l.j.in.§.peñ.ff.de cõstit.pe.et in.§. de cõsti.instit.de act.et habetur p Bal.et Ange.in l.fi.C.ad.l.Falci. et no.do.Ant.de but.in.c.cũ cõtingat.de iureiur. et not.doct.in.c.per tuas.de arbi.

Zacharias.

c ¶ Formã iuris. Ego limitarẽ nisi in arbitro cui est credita ptãs vt possit arbitrari secundũ cõsciẽtiã ⁊ p Bal.in l.certũ.C.vñ co. ⁊ Lanfrã.in suo trac.de arbi.pte. vij.q.xliij.col.iij. ⁊ Ro.in rubri.ff. eo.titu.in.iij.col.

+Sebasti.Sapia.

d ¶ Sñia. Quid si arbiter ferat sententiã cõtra ius litigatoris an sit nulla tangit Fel. in.c.causam.col. iiij.v.obstat forti ter.§.de re iud.

+Sebasti.Sapia.

e ¶ Laicos.an debeat fieri cõpromissum in clericos: an vero possit fieri etiam in laicos,tãgit Bemi.in.c.j.§.in ceteris.col.j.de cleri. coniug.in.vj.et Mode.late.in.c. quãto.§.de iudi.

a ¶ Si in ɔfirmatione p papā sit insert⁹ tenor rei dr facta cōfirmatio ex certa sciētia etiā si in ea sit inserta clausula sicut sine ⁊c. ⁊ idē. d. anto. hic in vlti. co. ⁊ d. bar. de bel. in addi. multū exclamās ⁊ formaliter di-cēs tene mēti singl'r: qz est peregrinū. ⁊ no. ppetuo istud solēnissimū di-ctū p limitatione. c. qz diuersitatē. cū his q̄ ibi habenf de cōces. p̄bēd.

✠ Sebast. Sapia.

a ¶ Cōfirmate. vide ad hoc multa cōgesta p Feli. in c. cū inter. col. j. cū trib⁹ sequētibus ꝫ. de excep. ⁊ aliqua ponit, in ca. nōnulli. in p̄ncip. co. xiij. in quarta fallētia. ver. scdo ꝫ istā quartā fallētiā. ꝫ. de rescri. Zacharias.

b ¶ Dictio sicut, stat causaliter ad de qual'r ponaf ista dictio p istū. in. c. qz. v. nu. 6. et ibi posui in apo. meis. in v̄. dictio sicut. ꝫ. de iudic. Anto. Francisc.

¶ De hac dictiōe sicut, qñ et qualiter ponaf, vel causaliter, vl' similitudinarie. vide Bal. Sali. ⁊ do. Paul. in. l. edita. C. de eden. ⁊ vide p Bart. in cōsi. suo incip. testator legauit. et no. doct. in. c. put. de do. ⁊ contu.

c ¶ De materia hui⁹ gl. vide plenissime p Jo. ca. ⁊ do. Ant. in cōmē. c. post cessionē de pba. et aliqd p do. Ant. in c. ex insinuatione ꝫ. de rescri. ⁊ per gl. ⁊ doct. in. c. j. ꝫ. de fi. instr. ⁊ p gl. xix. distin. si romanorū. ⁊ in. c. vt veterū. ix. dist. ⁊ glo. in. c. cū in iure. de offi. dele. ⁊ idē ꝙ hec glo. dicit archi. in. c. p̄sentiū. circa p̄n. vij. q. j. et vide plene gl. i. c. ꝫ morē. c. dist. ⁊ in c. abbate. ꝫ. de v̄. sig. ⁊ do. Ant. c. j. de fi. instru. in pe. col. ver. ad scōm an adhibeatur. ⁊ ad hic elegās. d. Bal. ⁊ Ang. in. l. sciēdū de v̄. obli. vbi dicūt qd si petif executio istrumenti ꝫ fideiussorem nō pōt petere fideiussor qd pducatur instr'm principalis debiti dūmodo i hoc instrumēto clare contineaf qd ip-se fideiussit p tali debitore in tanta quātitate. ⁊ ita dicit. Anto. in auf. vt spō. lar. §. ⁊ hoc insuper. ⁊ Bal. in auf. si quis in aliquo. in. ij. colū. C. de edē. ⁊ Flo. in. l. ab ea parte. ff. de prob. ⁊ hn̄ facit. l. si donatio. ⁊ quod ibi no. Bal. C. de do. ⁊ qd no. idē Bal. in. l. in ciuile. ff. de leg. ꝙ tñ fallit nisi fideiussor in executione peteret sibi cedi actiones p creditorē ꝫ debitorē principalem: qz tunc cogitur producere instrumētū principalis debiti vt dicit sin. Bald. in. l. nomen. ff. de here. vel act. vē. Itē vide Do. in. c. j. i princ. iiij. col. v̄si. q̄ro an litera exemplata. de sen. excō. in. vj. itē de materia etiā vid p Bar. in. d. auf. si quis in aliquo in vlti. col. v̄si. venio ad aliā materiā et vide qd no. do. Ant. in. c. non nulli. in. §. j. in. ij. col. de rescri. vbi ponit singulare verbū. ⁊ qd not. gl. ⁊ Ange. in. d. l. si donatio.

d ¶ Adde hic archi. in. c. de ecclesiasticis. xxv. q. ij. vbi dicit qd licet legatus de latere possit cōferre ecclesias vacantes inuitis patronis clericis, ⁊ nō laicis non potest tñ in totū eximere ⁊ tollere iura aliorū: ⁊ ita dicit tenere Uincent. Gof. i hac dcre.

e ¶ Et glo. in v̄sic. mandam⁹. in cle. sepe. de verb. sig. Zacharias.

¶ Adde qd notaui in apost. ad istum, in. c. nisi in versi. ordinem iuris. num. 4. ꝫ. de offi. deleg. et in. c. offi. nu. 6. in v̄si. simpl'r. ꝫ. de ele.

✠ Sebast. Sapia.

f ¶ Legatum. hoc refert et sequitur do. Jas. in repe. l. oēs populi. colū. iij. vno. tñ diligēter. ff. de iusti. et iur. vbi refert. gl. in. d. c. fin. esse singularem secūdū Jmol. Sed allegat concordantē vt ibi per eum.

sed mediāte albano epō. tūc legato inter eos amicabilis compositio interuenit: hoc adiecto in cōpositiōe ꝙ q̄ cito p se. ap. fuit ɔfirmata statim debeat executioni mādari postmodū papa illam cōfirmauit ⁊ ad maiorē securitatē tenor ɔpositionis insertus fuit in ipsa cōfirmatione. ip̄i tñ nobiles ipsam cōpositionem seruare nolebant sumentes occasionē ex eo vcꝫ qd verbū ɔfirmationis secūdū stylū eccl'ie romane p̄cedit tenorē ɔpositionis. i. in l'ris ɔfirmatiōis p̄misit papa v̄ba illa cōpositionē factā p legatum cōfirmamus sicut sine prauitate puide facta est. ⁊ ex eo vcꝫ eam seruare nolebant qz clausula illa consueta sicut sine prauitate facta est in l'ris cōfirmationis cōtinef cū p hoc nō videbaf simpliciter ɔfirmata: sꝫ sub ɔditiōe vcꝫ si iuste lata esset: ppter qd archieps ⁊ suffraganei eius significauerūt hoc do. pa. vnde ipse mandat p̄dictis nobilibus q̄tenus si p̄dicta vera sunt compositionē illā adimplere pcurent. Ber.

2 ¶ † No. j. ꝙ vbi exprimif tenor rei ɔfirmate[a] alio
a nō expresso vf princeps cōfirmare ex certa sciētia etiā si in literis cōfirmatiōis sit apposita illa clausula sicut sine prauitate ⁊c.

3 ¶ † Scdo not: ꝙ vbi inter partes cōponētes exp̄sse fuit actum vt non valeat nō intercedēte ɔfirmatione p̄ncipis: debet intelligi de ɔfirmatione obtinēda ex certa sciētia: non aūt de ɔfirmatione obtinēda in forma cōi. et hec potuit esse ratio dubitādi hic. Nam forte dicebāt isti hoīes cy pu ꝙ nō erat adimpleta conditio p illam cōfirmationē factam cū illa clausula quasi illa clausula faceret cōfirmationē cōditionalē: sꝫ hoc nō habuit obstare qz tenor cōpositionis erat insertus in ɔfirmatione. ⁊ dic vt plene dixi. in. c. p̄cedenti. vbi declaratur materia huius. c.

4 ¶ † No. vlti. ibi p clausulā cōsuetā ⁊c. ꝙ illa clausula sicut sine prauitate de stylo curie ponitur in omnib⁹ ɔfirmationib⁹ siue ex certa sciētia siue in forma cōi factis. sꝫ vbi ɔfirmatio fit ex certa scien-
b tia: tūc dictio sicut stat causaliter[b] p qz: in forma cōmuni stat cōditionaliter. Rationē diuersitatis dixi. in. c. p̄cedenti. ¶ In glo. j. in fi. ⁊ intelligit Inno. ꝙ dispositio hic interuenit super tpe loco ⁊ psonis quibus decime essent soluende. non autem sup quantitate diminuēda ⁊ dicit Jo. an. ꝙ super quantitate diminuenda potuit interuenire compositio ideo expectabaf confirmatio pape. vñ si tenemus intellectū Inn. satis pcedit dictū Gof. hic qui dicit ꝙ si legatus voluisset cōfirmare satis cōualidasset illā compositionē. sed si tenemus precedentē intellectū: tunc legatus non potuisset, sed necessaria erat autoritas pape: iuxta not. in. c.

5 a nobis. de deci. ¶ † Not. bene hoc dictū quod nullus citra papā potest valide cōponere seu cōpositionē cōfirmare sup q̄titate decime diminuenda. ¶ In glo. ij. ibi sed nunquid necessariū ⁊c.

c Not. bene gloss.[c] vsq ad fi. ex qua limitatur auf. si quis in aliquo documēto. C. de eden. ⁊. c. j. de fi. instru. Et intelligūt doc. ꝙ facit fidē quo ad inserta ibi etiā si essent cōtra ius cōe: qz papa videtur dispensasse sic cōfirmādo ex certa scientia. Intelligūt tñ qñ confirmatio fuit facta partibus instantibus vel de consensu ipsarū. alias enī non faceret fidem de tenore cōpositionis, ergo limitarem secundū ea que legūtur ⁊ notan. in cle. j. de proba. ¶ In glo. penulti. in fi. declara istam gloss. prout dixi. in. c. precedenti.

1 ☞ Legatus etiam de latere non potest concedere ecclesiam alicui in preiudicium iurium que debentur diocesano loco.

Legatus etiam cardinalis non potest eximere aliquam ecclesiam a iurisditione sui ordinarij.

Princeps solus potest alterius iura tollere ⁊ diminuere.

Legat⁹ nō pōt ɔmittere cām cognoscendam simpliciter ⁊ de plano sine strepitu et figura iudicij.

2 Legatus de latere nō potest aliquid facere quod tendat ad violationem iuris communis.

3 Patriarcha est supra archiepiscopos in prouincijs sibi decretis.

4 Legatus de latere an possit autoritate sue legationis vnire ecclesias: vel vnam alteri cōcedere.

5 Legatus in legatione sua concurrit cū quolibet ordinario quicunq sit vel eps vel abbas ⁊c.

6 Legatus de latere non potest ecclesiā secularem facere religiosam.

7 Episcopus cum capitulo habet maiorem autoritatem in sua diocesi respectu alienationum rei ecclesiastice q̄ habeat legatus solus etiam cum episcopo sine capitulo.

Legatus non potest alienare rem spectantem ad romanum pontificem: nec supprimere aliquā dignitatem in ecclesia.

8 Legatus qui non est legatus de latere non habet collationem beneficiorū legatus vero de latere sic in aliquibus ecclesijs.

9 Certa scientia pape colligitur qñ ɔfirmat aliquā rem cuius tenorem inserit in confirmatione.

10 Papa an possit priuare aliquem episcopum suo episcopatu sine causa.

11 Papa non potest obligationem iure diuino contractam sine causa dissoluere.

12 Papa omnia potest claue non errante.

Papa non pōt sine causa epō inuito diocesim suam in duas diuidere: ⁊ duos ponere epos.

13 Papa non potest causa cessante transferre episcopum inuitum de vno episcopatu in alium, sed cum causa potest.

Eps debet priuari de epatu suo ex eo quod populus de hoc scandalizatur: sed debet ei papa puidere de bono cambio.

14 Princeps non potest priuare suum subditum re sua sine causa.

Tua nobis.

Collatio ecclesie alteri facta per legatum ⁊ per papā cōfirmata ius diocesani ledit. Cōis diuisio. secunda ibi: cum igitur. ¶ Casus literalis. Quidam cardinalis legatus apostolice sedis in partibus Constantinopolitanis contulit quedā monastria quibusdā alijs ecclesijs in temporalibus et spiritualibus super illis collationibus confirmatio apostolice sedis obtēta fuit in forma communi: isti prelati quorum ecclesie alijs collate fuerant sumentes occasionem ex collationibus predicti legati ⁊ confirmationibus apostolice sedis patriarche Constantinopolitano obedire recusant ⁊ eidem in patriarchalibus iuribus respondere. vnde patriarcha Constantinopolitan⁹ conquestus fuit dño pape: super hoc scribit papa vniuersis prelatis diocesis Constantinopolitane dicens quod ipse nō vult iura que diocesanis debentur per huiusmodi collationes seu etiam confirmationes minui siue ledi: vnde mandat prelatis predictis quatenus non obstante huiusmodi occasione friuola ipsi patriarche obedientiam et reuerentiam exhibere procurent: ⁊ ei de suis iusti-

1 tijs integre respondere. Ber. ¶ † Not. primo legatum etiam de latere non posse concedere eccle-
d sie: vel clerico aliquam ecclesiam[d] in preiudicium iurium: que debētur diocesano loci. Ex quo infero legatum etiam cardinalem non posse eximere aliquam ecclesiam a iurisditiōe sui ordinarij. Nā solius principis est alterius iura tollere ⁊ minuere: vt not. in ca. constitutus. ꝫ. de religio. do. et per Spec. in titu. de lega. §. nunc ostendendū. versicu.
e lvij. ⁊ vide gloss.[e] not. in. c. fin. de here. libro. vj. que
f dicit legatum[f] non posse committere causam cognoscendam simpliciter ⁊ de plano sine strepi-

a ¶ Unde legatus etiā de latere nō poterit remouere appellationē, a quo solus princeps potest cōmittere causam appellatione remota vt dicit idem abb. Panor. in c. sup qstionū. in. j. colū. s. de offi. deleg.

b ¶ Uide p Imo. in cle. ne in agro i. x. co. de sta. monachorum.

c ¶ Uñ si vna ecclesia vnit alteri poterit vna res vendi pro debito alteri⁹, et sic vna prouidere necessitatibus alterius ita dixit Bald. in aut. hoc ius porrectū. in vlti. col. C. de sac. san. eccle. alle. Inno. in ca. pastoralis. de priuil. qd̓ etiaʒ sequuntur Imo. et Mod. in. l. j. §. si coheredē. ff. ad. l. falcid.

d ¶ Siue abbas. Ego puto istud debere intelligi de legato de latere per ea que not. Bar. in. l. fin. ff. de offi. procon. et lega. ⁊ Innoc. in c. volētes. s. de offic. leg. et not. iste in c. sicut. s. de exces. prela.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Questio. de hac questio. vide p Fede. de senis in consil. cxcv. inci. reuerendus in christo pater et Imol. in cle. ne i agro. in gl. in verbo ordinarios. i fin. de stat. mona.

Sebast. Sapia.

f ¶ Sine causa. vide abb. in disputat. sua inci. eps et quidam rector in primo dubio. colū. x. ver. venio ad secundū Car. in consi. cxiij. incip. videtur dicēdū. Gemi. in ɔsil. liij. incip. gregorius duodecim⁹. colū. ij. in princip.

tu ⁊ figura iudicij: q2 non pōt ius violare maxime in aliorū preiudiciū. ¶ †2 Not. bene illam glo. non solū in casu quo loquitur sed vt ex ea sumas regulam a circa oīa que tendunt ad violationem iuris cōis ⁊ in preiudicium aliorum vt hec sint legato etiā de latere interdicta. ¶ †3 Nota ibi: diocesanis ⁊c. ꝙ patriarcha debet habere suam diocesim. ⁊ diocesanus appellatur sicut quilibet episcopus ratione sue diocesis. Nam diocesis idē est qd̓ partitio curie. sed dicitur postmodum habere prouincias sub se quātum ad iurisditionem patriarchatus. nam est supra archiepiscopos in prouincijs sibi decretis. de quo in c. antiqua. j. de priuileg. Et queadmodum se hʒ archiepiscopus ad episcopos suffraganeos suos: ita se habet patriarcha ad archiepiscopos subiectos. vid. c. j. xcix. dist. ¶ Not. iij. ex fin. litere. qd̓ subditi debent suo superiori reuerentiam. ⁊ obediētiam ac integre de iudicijs suis sibi respondere. vltra ergo reuerentiam, ⁊ obedientiam habent superiores quedam iura in subditos, vt sunt ea que numerantur in c. conquerente. s. de offi. ordi. ¶ †4 Sed circa intellectum ca. quero. s. de questione quotidiana: nunqd legatus pape maxime de latere possit vnire b ecclesias aliquas sue legationis autoritate seu vnā alteri concedere vel subijcere sicut episcopus: vt in capi. sicut vnire. j. de exces. prela. Questio ista est satis dubia et commouit spiritus fere omniū docto. Hosti. hic sentit quod non. ad hoc adducit istum text. Innocen. posuit duas opiniones. Prima ꝙ hoc non possit in preiudicium diocesani vnio tamen valebit in preiudicium ecclesie vnite poterit enim ecclesia cui facta est vnio seu cōcessio exigere rationem de temporalibus ecclesie c vnite illam quādoqʒ visitare non preiudicando iuri diocesani ⁊ ex causa iurisditionem exercere sed nihilominus diocesanus vtetur iure suo. ⁊ sic loquitur iste tex. Ponit secundam opinionem que sibi plus plʒ vt nullo modo possit legatus hoc concedere seu vnire. Nā si valuisset ista ɔcessio de qua in litera: verba cōcessionis importabant plenam exceptionem: quia contulit iste legatus in spiritualibus ⁊ temporalibus. ⁊ Spe. in tit. de lega. in d. §. nunc ostendendum. ver. v. tenet sub dubio tamen forte legatum posse vnire duas ecclesias: dū modo preiudiciū non inferatur iuribus diocesis prout intendebat hic iste legat⁹ ⁊ quasi sentit primam opinionem Inno. sed Io. and. ibi in addit. hoc tenet sine dubio forte dicens hunc legatum posse vnire ecclesiam spectantē ad collationē episcopi etiam mense episcopi seu ecclesie cathedrali hanc opinionem secuti sunt do. de Ro. deci. xj. alias. cxxiij. Ad istum text. rñdent ꝙ hec vnio seu collatio fuit facta exemptis: ⁊ sic magnū preiudiciū irrogabat diocesano loci. sec⁹ vbi vnio fieret ecclesie subiecte. ¶ †5 Pro hac opi. facit bonum dictum ⁊ no. Spec. in dicto. §. nunc ostendendum. versi. premisso. ⁊ sequen. vbi dicit legatum in legatione sua concurrere cum quolibet ordinario sue legationis siue ille sit archieps siue episcop⁹ siue abbas d siue quicunqʒ alius: ita ꝙ quicquid isti possunt in iurisditionibus tā de iure cōmuni ꝙ ex consuetudine poterit legatus: cōtra opinio. Fede. de se. consi. clxxv. vbi videtur cōcludere ꝙ nulla vel modica est potestas legati in alteratione status ecclesiarum. nō enim scd̓m eū potest ecclesiam vnire alteri in perpetuum preiudiciuʒ iuris ordinarij: vt hic. Si em̄ valeret vnio priuaretur ordinarius in perpetuū iure conferendi illam ecclesiam. ¶ †6 Nec etiā pōt scd̓m eū ecclesiā secularē facere religiosam scd̓m terminos. c. ad audientiam. de eccle. edi. nec pōt prestare autoritatem plebanis seu prelatis ecclesiarum collegiatarū seu inuitis canonicis illarū ecclesiarum seu illas ecclesias permutandi. ar. in c. pe. de offic. dele. lib. vj. Nec ob. scd̓m eū ꝙ eps hoc pōt. non em̄ sequit ergo legatus. ¶ †7 Nam eps alienat rem ecclesie. tamen cum cōsensu capituli: quod nō pōt facere legatus: sm̄ Arch. xij. q. ij. sine exceptione. nec potest episcopus alienationem facere cum autoritate legati sine consensu capituli sui per c. pastoralis. de his q̄ fi. a prela. ⁊ no. hec. Et adde dictum Spe. in d. §. nūc ostēdendum. in versicu. pe. ⁊ Bar. in. l. prohibere. in versi. plane. ff. quod vi aut cam. vbi dicunt legatum non posse alienare rem spectantem ad romanum pontificem. Idē videtur de temporalibus ecclesiarū. Pro hac vltima opi. facit aliud pulchrum dictū Spe. de offi. leg. §. nūc tractemus. versi. penul. vbi dicit legatum non posse supprimere aliquam dignitatem in ecclesia: q2 hoc est solius pape: vt in c. cū accessissent. ⁊ quod ibi not. de consti. nec etiam fructus dignitatis episcopo ad tempus cōcedere iuxta ea q̄ habentur, in c. si propter tua debita. de rescri. lib. vj. Primam opin. quod legatus possit sine preiudicio ordinarij: sequitur domi. Car. ⁊ dicit se vidisse consiliū collegij Papiensis illud conclusisse. do. Ant. simpliciter hic transit recitando ⁊ vltimo transit cum secunda opi. Innocen. et aliud videtur sentire, in d. c. sicut vnire. ¶ †8 Questio e vt dixi satis dubia est dicerem sic quod aut est legatus nō de latere ⁊ nō possit. cum em̄ non possit conferre beneficia, vt in c. primo de offi. deleg. lib. vj. ita nec vnire: cum maius preiudicium inferatur episcopo ex vnione quam ex vnica collatione. Si vero est legatus cardinalis: et tunc ecclesias collegiatas vnire vel subijcere non poterit per dictū. c. pen. de offi. leg. lib. vj. vbi generaliter interdicitur sibi potestas cōferendi vel aliter disponendi de huiusmodi ecclesijs. aut sunt ecclesie non collegiate: et tūc prima fronte videtur quod non possit: q2 legatus cardinalis habet collationem beneficiorum non iure legationis: q2 legatio ad hoc se non extendit: sed in quandam prerogatiuam ex speciali priuilegio: vt dicit tex. in d. c. primo hec ergo potestas tanquā extraordinaria et superinducta debet restringi. vt arguit glo. sing. in cle. ij. de offi. ordi. licet ergo possit cōferre iure speciali: non tamen debet posse vnire propter preiudicium qd̓ circa ius cōferēdi irrogatur in perpetuū diocesano. Sed pro alia opi. facit iste tex. in arg. nā papa hic damnat collationem factam ecclesijs: sed dicit qd̓ propter hāc collationē non debet diminui vel ledi ius diocesis videt̃ ergo gl. loqui iuxta terminos. c. ij. de reb. do. Nam ibi patet qd̓ si papa ecclesiam vnius diocesis vnit ecclesie alterius diocesis: non tamē propter hoc preiudicat̃ iuribus diocesis ecclēsie vnite: ita possumus dicere hic: licet enim collatio vel vnio fiat ecclesie exempte non debet per hoc minui ius primi diocesani respectu reuerentie ⁊c. nō valuit ergo ista collatio quo ad preiudiciū iuriū diocesani. Itē facit quia collatio est quedaʒ donatio seu liberalitas saltem cui donatur: vt in c. relatum. ⁊ quod ibi nō. j. de prebē. ⁊ in c. si. j. de offi. vica. in vj. sed vnio fit in merū fauorē ecclesiarū ⁊ aliquando est necessaria. x. q. iij. vnio in cle. ne in agro. de stat. re. cum ergo legatus habeat ordinariam iurisditionem in loco: vt in c. de offi. leg. lib. vj. videtur qd̓ possit prouidere necessitatibus ⁊ vtilitatibus ecclesiarum et hec ratio infert vt idem sit in legato non cardinali: tamen in eo magis dubitādum esset. Prima opi. videtur equior sed ista verior de iuris subtilitate: ⁊ predicta ita extense dixi vt ex his capias bonam doctrinam circa potestatem istorum legatorum. de qua iura prouident nimis generaliter. ¶ †9 In gloss. in fi. vult ergo gloss. ista quod iste text. intelligatur in confirmatione facta in forma communi. ita communiter transeunt doc. Contra hoc facit theorica tradita in c. examinata. s. eo. Nā ibi exprimitur tenor rei confirmate: ⁊ illa confirmatio dicitur ex certa scientia pape facta: hic papa confirmauit collationē factā ⁊c. ergo non debet dici in forma cōmuni. Itē hic papa non fundat se super hac allegatione, sed simpliciter dicit qd̓ per collationē ⁊ confirmationē non debent minui iura diocesani. vnde intelligerem quod cōfirmatio fuit hic ex certa scientia, sed non se extendebat ad preiudicādū iurib⁹ diocesis. sed ad cōfirmandas collatiōes respectu ipsarū ecclesiarū. Nam et si ipsemet papa vniret non intendit preiudicare iuribus diocesis ecclesie vnite: vt in c. ij. j. de reli. do. ita nec per cōfirmationē. habebit ergo validitatem ista collatio seu concessio in tēporalibus ⁊ in spiritualibus: sine tamē preiudicio diocesanorum. exemplum optimum, in d. c. ij. ¶ In gl. fi. ibi: imo remanet ius saluū ⁊c. pondera glos. sentit enim vltimā opi. s. recitatam vt valeat concessio facta per legatum sine tamen preiudicio iuriū epi. ¶ †10 In eadē glo. ibi: nec honorem meum reputo. hec glos. seu ratio decidendi facit ad questionē de qua solet esse contētio inter scholasticos. Utrū papa possit deponere vnū epm̄ sine causa f. Et videtur ꝙ sic: per glo. in c. p principalē. ix. qō. iij. que dicit qd̓ quemadmodū princeps potest priuare subditū re sua: vt in. l. bene a zenone. C. de quadri. prescri. ita ⁊ papa vnū epm̄. sed oēs episcopos non posset: q2 esset contra vniuersalē statū ecclesie: debet ergo intelligi: vt possit sine causa ꝑpter exceptionē quam facit. Itē papa habet plenā potestatem in ecclesia militante ⁊ oēs recipiunt dignitatem ab eo. xxij. dist. c. j. ⁊. ij. ⁊ maxime hoc videtur verum: quia epatus videtur de iure positiuo. nā olim tēpore Christi nō erāt ꝑprie epi sed propter schisma apl̄i cōgregato cōcilio p̄sbyterorum statuerūt vt ordinarētur epi qui essent sup alios. nā vnus volebat preferri reliquo dicens se esse meliorē: quia fuerat baptizatus a paulo: alius quia fuerat baptizat⁹ a Petro. ⁊ sic erat inter eos schisma. ad que sedanda statutū fuit inter apostolos ⁊ alios vt ex presbyteris eligerentur aliqui qui vocarent̃ episcopi quibus alij obedirēt. de quo vide ho. tert. in c. olim. xcv. dist. ⁊ qd̓ ibi no. arch. ergo videt̃ qd̓ papa possit epm̄ remouere. ar. in c. significasti.

a ¶ Facit qd sing. dicit Bald. p vnā glos. ibi: in. c. j. §. ad hoc. in. vj. col. de pa. iura. fir. q si papa contulit mihi aliquod beneficium deinde de plenitudine potestatis velit mihi auferre ꝛ concedere alteri q non potest nisi mihi prius prouideat de eque bono beneficio.
Zacharias. ¶ Adde in proprijs terminis huius qd. Lud. Rom. sing. dccclxxix. inci. an eps vbi alle. hn. Inno. hic alleg. ad vtrūq effectū s. quod cogat renūtiare epatui p papā et qd ei debebat equa cōpēsatio dari d. quo vide qd no. i apostil. ad istum in. c. cōsideranim in apostil. in v. scādalum. nu. 3. S. de ele. ꝛ in. c. j. nu. 9. in ver. suo. eo. tit. Anto. Francis. ¶ Circa hoc an papa possit mihi auferre beneficiū qd mihi contulit de plenitudine potestatis, nisi aliud eq̄ bonū tribuat. Dicas qd papa in spūalibus hz plenā potestatē non in temporalibus vt dixit bald. in. l. ij. i. vj. q. C. de ser. ꝛ aqua. imo dicitur habere plenissimā ptātē bñficiorum adeo vt possit etia sine cā auferre bñficiuz bñficiato. vt dixit. d. Car. i cle. j. vt lit. pē. p. c. pncipalē. ix. q. iij. et p ea q bñt in. c. j. x. di. ꝛ in. c. ois. xij. q. j. ꝛ tz Inn. in. c. nisi cū pridez. de pac. tñ nō dz auferre sine causa ius alicui lz possit si vellet. vt volnit etiam dom. Car. in cle. j. §. in cessationibus. de senten. excom. pro quo facit qd voluit Barto. in. l. fi. C. si contra ius vel vti. publi. vbi dixit quod nunq̄ potuit intrare caput suuz q deus dederit istam potestatem pape vel imperatori vt posset mihi auferre rem meam vel beneficium meum sine causa: tamen communis sententia Bal. Salic. do. Pau. ꝛ cōmuniter scriben. in. d. l. fin. est quod si aufert mihi ius meum vel rem meam ex certa scientia presumatur facere cū cā adeo quod nō pōt vlteri queri quare illd fecerit qꝛ non habet superiorem in hoc seculo. Dicūt tamen q si h faceret sine causa priuādo me re mea ꝛ iure meo qd erit obligat quā tum ad deum et in nouissimo iudicio erit redditurus rationem apud districtum iudicē. ꝛ hoc modo forsan potest intelligi qd voluit Bal. in loco hic alleg. Dicēs quod debet illi a quo bñficiū aufert puidere de alio beneficio.
Zacharias.

b ¶ Non potest. adde quod not. in apostil. ad istū in ca. admonet. nu. 13. in apostil. in versi. subsistente causa. S. de renuntia.

de elec. ꝛ in. c. ad honorē. de auto. ꝛ vsu pallij. Sz his non obstantibus conclude sic: q aut nulla prorsus cā subest in remouendo ita q nec vtilitas publica suadet ꝛ tunc non potest: quia quēadmodum in cōtrahendo cōiugio spūaliter requirit cōsensus pmouēdi: vt in. c. inter canonicos. de elec. in. c. fi. de trāsla. prela. ita ꝛ fortius in dissoluendo: qꝛ nihil tam naturale q̄ q vnūquoqz dissoluat eodē vinculo quo ligatū est: vt in. c. j. de re. iur. et in. l. nil tā naturale. ff. eod. optime facit. l. j. et. ij. C. qñ ab emp. lic. disce. Itē cōiugiū spūale facilius contrahitur q̄ dissoluatur: vt in. c. inter corporalia. de transla. prela. sed nō potest cōtrahi sine cōsensu pmouēdi: vt. S. dixi ergo nec dissolui. Item sicut deus reseruauit sibi dissolutionē cōiugij carnalis: ita presumēdū est qd reseruauit sibi dissolutionē coniugij spūalis cū illud sit dignius: ita dicit tex. in. d. c. inter corporalia. ꝛ qñ papa illud dissoluit deponēdo vel transferendo epm: hoc facit potius diuina ptāte q̄ humana: qꝛ quos de cōiūxit homo non separet: ita dicit text. in. d. c. inter corporalia. ¶ 11 † Sed papa non potest obligationē iure diuino ꝯtam sine cā dissoluere. xxv. qd. j. sunt quedā. ergo non pōt hoc cōiugiū sine causa dissoluere. Vide ꝛ aliā subtilem rationem quam puto verissimā. Christus non tribuit ptātem soli Petro sed ꝛ omnibus apostolis: sed Petro tan q̄ principi dū sibi specifice dixit, Pasce oues meas: vt pbatur in. c. in nouo. xxj. dist. ꝛ in. c. ita dñs. xix. dist. Omnibus enim apostolis dixit: Accipite spiritum sanctum: ꝛ quorum remiseritis peccata remittuntur eis ꝛc. vt in euangelio. sed Petrū constituit principez apostolorum dicendo vt predixi, Pasce oues meas. vnde si vellet epm remouere sine causa non diceretur pascere sed potius necare. Epi enim successerunt in loco apostolorū: vt not. in. d. c. in nouo. ꝛ. xij. qd. j. videntes. Unde quēadmodū nō potuisset Petrus sine cā aliquē remouere ab apostolatu suo: ita nec papa aliquē episcopum. ¶ 12 Manet enim potestas seu sententia Petri dum vere iudicat ꝛ clauis nō errat, in c. manet. xxiij. q. j. facit quod no. Inno. S. de voto, c. qd super his. Et vide ad predictam cōclusionē autoritatem glo. x. di. c. j. vbi glo. valde notabiliter dicit papā non posse sine causa episcopo inuito diocesim diuidere in duos epatus. allegat. ho. tex. in. c. multis. xv. q. j. ergo fortius non potest eū remouere sine causa. vide ad hoc autoritatē cuiusdā doc. disputantis. ꝛ Joā. an. cōfirmantis in regula qd ob gratiam. de regu. iur. lib. vj. in merc. vbi questio tractatur. ¶ 13 † Nunquid papa possit transferre epm inuitum de vno epatu ad alium seu ad aliam dignitatē. Conclusio est quod omni causa cessante non potest: qꝛ in dissolutione coniugij requiritur consensus sponsi. sed si subesset cā publicā vtilitatē cōcernens licet eps non esset in culpa. exēplū populus prosequitur episcopū sine cā iusta ꝛ magis indurescit cor hominū contra ecclesiā: tūc potest papa ꝛ vicarius dei vt totū corpus ecclesie sit sanū illud mēbrū precidere: a sed dz sibi dare bonum cābium[a] ex quo sine culpa sua fit remotio. vt no. dicit Innoc. in. c. nisi. de renū. Et ꝯm hanc limitationem intellige gl. in. d. c. p principalem. potest enim papa epm deponere sine causa. i. surgente excēto epi: secus si cessat omnis causa: ꝛ qd hoc fuerit de mente illius gl. vide ꝛ pondera similia que premittit. ¶ 14 † Dicit enim principem priuare posse subditum re sua. debet enim intelligi quando subest aliqua causa: puta propter fauorem reipubl. Nam sine causa nō potest[b]. no. Innocē. in. c. que in ecclesiarū. de consti. et docto. iuris ciuilis. C. si contra ius vel vti. publi. l. fi. nam propter bonum publicum conseruandū quisqz debet seipsum exponere maxime in fauorem animarum pro quibus saluandis deus aperia intellectum studentium in hac compilatione ad honorem ipsius. Amen.

¶ Finis Tertie partis Commentariorum Panormitani in Secundum Decretalium.

¶ Lugduni,

Excludebant Relicta Joānis Crispini.

1546.

¶ Index quaternionum.

a a a b b b c c c d d d e e e f f f g g g h h h i i i k k k l l l m m m n n n o o o p p p q q q r r r s s s. Sunt quaterni omnes.

Panormitani

etiã de partiũ ꝯsensu ex quo tũc oĩ mõ desĩt esse iudex aut ante pronun
tiationẽ,ꝛ põt de ꝯsensu partiũ siue recusatio sit in totũ ꝓposita ꝛ pro
bata sine ꝯsensu partiũ nõ põt vt hec oĩa ꝓbant in.d.c.iudex. In ordi
nario maius est dubiũ vt ꝑ3 ex p̃dictis.Cõis tamẽ opin.videt vt sit in
optione sua an cõmittat an remittat cãm ad superiorẽ si tñ eligit com
mittere exigit partiũ ꝯsensus nõ in persona cui fiẽda est cõmissio sed in
cõmissione fiẽda. ¶ Ego võ sic puto distinguendũ qñ aut ꝓposita re
cusatione iudex tanq̃ lites execrãs nõ vult deuenire ad arbitrorum ele
ctionẽ ꝛ põt causas cõmittere etiã partib⁹ inuitis dũmõ cõmittat ꝑso
ne neutri parti suspecte.Cõsultius tñ agit si partiũ ꝯsensum in commis
sione requirat ꝛ recusandi facultatẽ excludat.de hoc puto fore casum hic
ꝭm vnũ intellectũ qui nõ bñ ꝯgruit lr̃e.vt in.c.ad hoc.j.de appella. Hic
eñ in p̃n.absolute dr̃ ꝙ a recusato deputãdus est delegat⁹ nec vlla mẽ
tio agit de partiũ ꝯsensu qd clarius liquet ex sequẽtib⁹:nec exigit con
sensus qñ delegat⁹ subrogatus in locũ ordinarij,recusat qr vr̃ qd iudex
ordinarius possit iterũ cõmittere. Primo ergo casu nõ exigit:nec etia3
scdo casu de necessitate sed cũ cautela ne in infinitũ contingat recusatio
vt.s.dixi ꝛ pro hoc.c.super questionũ.de offi.delega.non enim apparet
quare de necessitate magis exigat scdo casu ꝙ primo.Et ex hoc aperte
apparet differẽtia inter delegatũ ꝛ ordinariũ etiã anteq̃ ꝓnuntiet sup
recusatione qñ delegat⁹ recusatione ꝓposita nõ põt cõmittere cãm p̃n
cipalẽ nisi ptiũ ꝯsensus accedat vt in.d.c.iudex ordinarius võ põt ipsis
inuitis qd ꝑ3 ex eo qr solum vt euitet infinitas recusandi cõpellit ptes
ad eligendũ iudices.facit ꝙ de iure ciuili nõ obstãte recusatiõe cogno
scit l3 det coadiũctus.vt in.d.aut.si qñ ꝯtigerit.C.de iud.multo ergo for
tius de iure canonico poterit cõmittere vt statĩ inferius ꝓbabo.Si eñ
exercitium committendi esset sibi interdictũ sine partiũ ꝯsensu nõ pos
set deputare aliquẽ nec ꝯpellere partes ad electionẽ iudicũ ꝛ ex hoc tol
lit dictũ do.Vin.in eo ꝙ dicebat partiũ ꝯsensum hic intercesse, facit.c.
ad hec ꝛc. ¶ Aut ꝓnũtiatũ fuit super recusatione ꝛ dubium tũc est ma
gis arduum propter illã clausulã de recusatoris assensu positã i.d.c.cu3
spãli.Sed nihilomin⁹ illa opi.non obstãte puto idẽ dicẽdum videl3 qd
possit cõmittere,inuitis partib⁹ salua tñ facultate recusandi et pro hoc
dico fore casum hic ꝭm aliã lec.q̃ etiã optime adaptat lr̃e vt intelligatur
qñ suspicionis cã erat notoria:notorietas eñ facti operat id qd noto
rietas iuris q̃ ex sñia orit vt in.c.fi.de coha.cle.ꝛ mu.facit qd no.Inno.
in.c.ex parte.el.j.de verb.sig.ꝛ in.c.p̃terea.de dila.facit etiã cle.pastora
lis in.§.pisana.ꝛ qd ibi no.ꝑ glo.de re iudi.imo aliqñ plus operatur no
torietas facti q̃ iuris.vt est glo.sing.in cle.j.de sepul. ¶ Itẽ vr̃ casus hic
ꝭm aliũ intellectũ ꝙ hic intellectũ qñ prius ꝓmittãt sup recusatione qr
verba vt dixi debẽt intelligi cũ effectu.ꝛ nec al'r per ṽba imperatiui mo
di dicerẽt ꝙ iste recusatus d3 delegare vt ꝑ3 ibi executor ab ipso depu
tet.ꝛ nõ ob.c.cũ spãli.de quo sumpserũt fundamentũ: qr dico ꝙ illa cl'a
de recusatorũ assensu nõ ponit ibi necessitatiue:sed poti⁹ instructiue et
consultiue vt euitet iudicis recusandi facultas vt sit sensus ꝙ iudex re
cusat⁹ d3 committere cãm s3 ne ꝯtingat recusationẽ fieri ꝯgruũ est ꝙ re
quirat partiũ cõsensus.ad hoc alle.text.in sili optimũ in.c.super qõnũ.
versi.cũ aũt.de offi.dele.vbi dicit tex.ne auditor dat⁹ sup medijs causis
valeat recusari statuimus.ꝛ ibi dicit gl.nõ statuẽdo qr ꝛ sine partiũ con
sensu põt delegat⁹ cõmissionẽ facere.vt in.d.c.sup.qõnum.v̄si.quẽ vero.
si ergo v̄bũ statuimus cõsultiue ibi ponit ꝛ nõ necessitatiue qr materia:
nõ necessitat multo fortius in casu.d.c.cũ spãli.v̄ba necessitatẽ nõ indu
cũt.ꝛ ꝑ hoc alleg.iste tex.vbi in p̃ma cõmissione nihil dr̃ de partiũ con
sensu sed postmodũ euitet infinitas recusandi cõsultiue reqrit.Itẽ illa
v̄ba de recusationis assensu nõ p̃nt intelligi ꝓprie qr sequeretur absurdi
tas.p̃mo qr in recusatoris optione esset reũ ꝛ remotum iudicẽ sine eius
culpa distrahere.Itẽ iudex deputaret ad volũtatem vni⁹ tñ ꝯ.l.obser
uãdum.ff.de iudi.ꝛ no.in.c.cũ.R.de offi.deleg.ꝛ sic iudiciũ claudicaret
qr liceret vni qd alteri nõ liceret ꝯ regulã.c.l3.de reg.iur.lib.vj.ꝛ in.c.j.et
ij.de mu.peti.ꝛ in.l.cũ dies.§.si arbiter.ff.de arbi.vñ ꝛ ego,ꝛ doct.tenen
tes cõtrariã sñiam impropriãt illa v̄ba ꝛ addũt dicẽtes ꝙ etiã requirit
cõsensus alterius partis:s3 si necessitatiue loqueret ille tex.absq3 dubio
fecisset mentionẽ de cõsensu vtriusq3 partis.facit.c.ad audiẽtiã.de deci.
s3 qr loquit instructiue fecit mẽtionẽ de recusatore qr erat p̃sumptio ꝯ
eũ ne iterũ recusaret vt hic in regula semel.de regu.iur.lib.vj.l3 secus in
delegato vt ꝓbat in.d.c.iudex.in cõmissione eñ fiẽda partium exigitur
15 diuo cõsensus † qr negatio p̃ponitur verbo põt.quo casu verbum impor
tat necessitatẽ.vt dicit gloss.singu.in regula bñficiũ.de regu.iur.lib.vj.
¶ Et põt esse diuersitatis rõ inter delegatũ ꝛ ordinarium qr delegatus
nil h3 iure ꝓprio:s3 iure delegãtis vt legit ꝛ no.in p̃alle.c.p.ꝛ.g.de offic.
delega.ꝛ in.c.sane.eo.ti.ꝛ in.l.j.in fi.de eo cui mã.est iuris.delegatus aũt
nõ intendens cõmittere cãm ꝑsonis suspectis nõ põt cõmittere cãm si
16 ne cõsensu partiũ qr nõ h3 iurisditionẽ efficaciter sed elidibilẽ † imo pl⁹
ibi dicit gloss.not.ꝙ sententia lata a iudice suspecto posset retractari si
post ꝓlationẽ ipsi⁹ detegit suspicio qr papa nõ intẽdebat cãm sibi com
mittere.ꝛ idem t3 gl.in.c.qr suspecti.iij.q.v.ꝛ bñ ibi facit tex.ꝛ in.c.acce
dens.el.i.s.vt lit.nõ cõtest.facit qd in sili not.gloss.in.c.exceptio.ij.q.vj.
ꝛ Io.cald.in.c.ij.de ordi.cog.ꝛ qd no.in.c.insinuãte.de offi.dele.Ordi
narius võ h3 iurisditionẽ gñalẽ ꝛ l3 ꝓpter suspicionẽ nõ habeat exerci
tiũ ĩ cã p̃ncipali tñ iurisditionẽ h3,vt poterit tñ delegare respectu ordia

rij:ꝛ gñalis ꝑtãtis quã h3 ĩ ꝯmittẽdo neutri pti su
specto maxie de ptiũ ꝯsensu,nulla poterit ꝯ eũ oriri
17 suspicio. ¶ † Facit ꝙ.s.dixi ꝭm Inn.i.d.c.ex pte.
de v̄.sig.vt iudex ꝓpriã iniuriã possit vlcisci qñ ces
sat cã suspitiõis.ꝛ facit.c.ꝓposuisti.j.de ap.vbi ꝑ3
ꝙ al's suspect⁹ põt suspicionẽ nõ obstãte ĩ fctõ no
torio ꝓcedere s3 tñ põt tũc ꝓcedere exequẽdo mo
dũ vt hic ꝛ in.c.qd ad cõsultationẽ.de re iudic.de
quo iura non curant qr promptũ est hoc casu reme
dium recusandi vt hic ꝛ appellãdi si nõ admittitur
18 recusatiõis exceptio.ꝛ.c.sup qõnũ de offi.dele. † ꝛ
ꝑ hoc tollit alia obiectio quã faciebat do.Vin.qd
non poterat cõmittere qr vteret iurisditione qr l3
vtat nõ tñ in principali s3 in articulo in quo cessat
suspicio sil'r in.c.cũ teneamur.ꝛ qd ibi not.de app.
ꝛ sil'r in.c.ij.de ma.cõ.ꝯ interdictũ ecclesie.vbi ex q̃
iudex se intromittit de reuocatione post appella
tionem de eisdẽ q̃ tenderẽt in faciliorẽ exitũ cause
appellationis ex q̃ nã tãgit articulũ appellatiõis.
¶ Itẽ cessat alia obiectio qua3 faciebat do.Vin.
d.c.iudex.qr procedit tñ in delegato rõne p̃dicta
hinc est ꝙ de iure ciuili delegatus recusat ex sola
voluntate sine cãe ꝓbatiõe dũmõ cesset calũnia vt
in.l.aptissimi.ꝛ.l.cũ spãli.C.de iud.s3 ordinari⁹ nõ
vt in aut.si võ ꝯtigerit.C.e.ti.ꝛ gl.no.in.d.l.aptis
simi.ad predicta facit.l.p̃tor.ff.de iurisdi.om.iudi.
vbi p̃tor cõmittit cãm sine partium ꝯsensu in qua
p̃mo aduocationis offĩ exercuerat ꝛ tñ p̃ncipal'r
in cã cognoscendo reddit suspect⁹ vt ibi not.ꝛ no.
Inn.in.c.irrefragabili.de offi.or.ꝛ Archi.ꝛ Ioan.
and.in.c.si ꝯ vnũ.de offi.dele.lib.vj.facit.c.statuen
dũ.ij.q.vj.ꝛ.c.fi.de testi.lib.vj. ¶ Itẽ papa cãm pro
priã cõmittit vt euitet suspicio vt no.gl.in.c.cũ di
lecta.de cõfir.vtil.vel inuti.ꝛ in.c.cum venissent.de
iudi. ¶ Preterea si iudex ad quẽ l3 non posset de
cã cognoscere rõne suspicionis põt tñ delegare vt
no.glo.in.c.q̃relã.de elec.ꝛ.ij.qd.viij.§.tua . versi.si
ꝯ patrem.ꝛ not.gl.in.c.eos.de appel.ꝛ Spe.in tit.
de appel.in.§.nunc tractem⁹. ¶ Ex qb⁹ oĩb⁹ ꝓbat
ꝙ legitime ꝛ notorie suspect⁹ in cã possit committ
tere ꝛ in cõmittẽdo sit simplex executor ꝛ cuilibet
19 partiũ etiã facultas intrinsece recusandi. ¶ † Ite3
inquãtũ ius canonicũ deuiat a dispositione iuris
ciuilis d3 stricte intelligi.cũ eñ de iure ciuili ordi
narius ex toto recusari non possit de iure canoni
co sic non d3 restringi facultas committẽdi. ¶ Et
per hoc tollũtur motiua doctorũ ꝛ glo.ij.in hoc.c.
remanet incorrectũ ꝛ etiã interp̃tat illud.c.cũ spe
ciali.absurdum eñ est hoc dicere ꝙ hoc.c.cũ spãli.
sit correctũ vel sup̃fluũ:esset enim ꝯ tex.in ꝓemio
vbi dicit resecans sup̃fluũ. ¶ Et ex his eliciuntur
tres principales intellectus ad istum tex. Primus
vt intelligat qñ iudex litẽ execrans non vult deue
nire ad electionẽ arbitrorũ tunc eñ cõmittere põt
Scds est qñ suspicionis cã est notoria. Tertius qñ
est pronunciatum vel aliter cõstat de suspicione ꝑ
ꝓbationes.nõ eñ arctaret iste tex.ad cõmissione3
faciendã nisi de suspicione cõstaret notorietate fa
cti vel iuris.vt in.c.cum speciali.de appel.ꝛ qlibet
horũ intellectuũ est sustẽtabilis ꝛ ver⁹ in se. ¶ Nec
p̃dictis obuiat.c.licet.de foro cõpetẽ.vbi recursus
habet ad superiorẽ existente suspicionis cã vt ibi
no.sed multipliciter soluit ille text.qr hoc ideo qr
talis erat consuetudo vt ibi no.in gl.ꝛ satis innuit
ibi tex.scdo qr ibi fuit appellatũ ꝓpter recusatio
nẽ nõ admissam ideo appellationis cã fuit deuo
luta ad sup̃iorẽ vel intelligit ꝭm dispositionẽ hui⁹
c.cũ spãli.Ex p̃dictis euidẽter cõfundit opi.host.
in.c.l3 dũ dicit spãle est in ep̃o vt possit cõmittere
tũ qr ipsemet ꝯtrã dicit in.c.cũ spãli.tũ qr eadem ra
tio in omnibus ordinarijs ex quo cessat suspicio ĩ
articulo commissionis nec procedit qd ipse not.in
preallega.c.cũ vna pas alternatiue intelligitur in
ordinario altera in deleg.quia hoc est separare cau
dam a capite.et vnius autoritatis siue orationis
vnus debet esse sensus vt in.ca.maiores.de bap.et
20 qd ibi no. ¶ † Itẽ aduertendũ ꝙ sicut in recusa
tiõis effectu no.diuersitas inter ordinariu3 ꝛ dele
gatũ ita et in modo ipsam recusationẽ ꝓponendi
vt patebit ex distinctione.j.ponẽda quã ex varijs

iuribus collegi. ¶ Aut eñ conat̃ qs recusare con-
cilium gñale cui p̃est papa vbi est aĩs legitime con
gregatũ ꝛ non põt. vij. q. iij. iũcta per mundũ. et. c.
§. per principalẽ. tota enim eccl̃ia recusari non po-
test. xxiiij. q. i. loquitur. ꝛ. c. pudẽda. ꝛ ꝙ ibi legit̃ et
no. in. c. maiores. de bap. ꝛ eius effectu. ꝛ sic debet in
telligi gl. in. c. j. de iudi. ¶ Aut vult recusare papã
ꝛ non potest imo etiam in cã ꝓpria patrimoniali
poterit absolute iudex esse argu. ff. de legi. l. prin-
ceps iudicat de causis fiscalibus que equiparãtur
patrimonialibꝰ. vt i. l. bene a zenone. C. de quadri.
prescrip. ꝛ not. glo. in. c. cũ venissent. de iudi. ꝛ vide
bo. gl. in. c. si quis pecuniã lxxviij. dist. honestius
tamen facit si committit vt no. in preallega. c. cum
dilectus. ꝛ in. c. cum venissent. de iudi. ꝛ in. c. ex par
21 te. el. j. de verbo. sig. ¶ † Itẽ si agitur ꝯ papã de cri
mine quoniam in cã ꝓpria delicti potest esse iudex
qꝛ in nullo iudicat̃ excepta cã heresis vel si crimen
eius sit notoriũ vel graue ita ꝙ scãdalizet̃ ecclesia[a]:
a ꝛ ideo incorrigibilis: nam tunc presumitur here-
ticus vt legi. ꝛ not. in. c. ꝛ si papa. xl. di. ꝛ. c. nemo. x.
q. iij. ꝛ per Archid. in. c. in fidei fauorẽ. in fi. de here
ti. lib. vj. secus autem vbi ista tria non concurrant
videlicet enormitas incorrigibilitas: tũc eñ papa
accusari nõ potest de simonia lꝫ largo modo dica-
tur heresis vt in. c. quoties. de simo. ꝛ. j. q. j. pbr̃. ꝛ. §.
q. iij. altare. de hoc est gloss. not. in. c. si quis. lxxviij.
distin. ¶ Et idẽ dicit in recognoscente superiorez
vt possit esse iudex in cã propria vt ipse nota. in. l. j.
C. vt nemo in sua cã. allegat. l. et hic tyberius. ff. de
heredi. insti. vbi imperator iudicat de institutione
facta de seruo suo allegat gloss. in. l. si alius. §. belli-
sime. ff. quod vi aut clam. ꝛ in. l. est receptuz. ff. de iu
risdic. om. iudicum. et sentit gloss. in. c. guilisarius.
xxiij. qõ. iiij. in ver. anathematizari. ꝛ formã senten
tie quã papa in cã delicti proprij facere debet po-
nit Archidia. in. d. c. nunc autem. Et sic in casibus
predictis nõ est opus ꝙ eligatur arbiter in articu
lo suspicionis cã non tamen necessitatur ad arbi-
trorum electionẽ. ¶ Aut recusatur synodus pro-
uincialis vel inferior qõ fieri potest. vt not. in. d. ca.
j. de iudic. per docto. ꝛ bonus tex. in. d. c. licet de fo
ro compe. ꝛ in clem. pastoralis. §. pisana. de re iudi.
ꝛ not. glos. in. c. in singulis. de sta. regu. ꝛ non dicũt
doct. in. d. c. j. de iudi. ꝙ in recusando concilio non
exigitur ꝙ omnes d concilio sint suspecti sed tota
synodus redditur suspecta eo ꝙ maiores de syno-
do sint suspecti vel etiã caput vt metropolitanus
iij. q. vj. quia suspecti. ꝛ in. c. filius. de procurato. et
hoc casu puto eligendos arbitros in recusationis
causa. argu. prealleg. c. cum speciali. ꝛ qõ no. glo. in
c. si contra vnum. de offi. delega. lib. vj. que dicit qõ
etiam cum recusantur epĩ eligantur arbitri. Item
tex. in dicto. c. cum spãli. loquitur absolute in quo-
libet ordinario. ¶ Aut recusat̃ archiepũs vel epũs ꝛ
idem per superius dicta. ¶ Idem si recusatur in-
ferior etiam si iurisditio competat sibi iure speciali
vt aperte sentit gloss. in. c. cum contingat. ꝭ. eo. tit.
¶ Aut recusatur delegatus et tũc si plures sint da
ti cuius virtute vno amoto iurisditio deuoluatur
ad alios ꝛ cã recusationis proponenda est coram
collega ad quẽ in hoc casu iuste suspiciõis deuoluit̃
iurisditio qui in hoc casu suus iudex est sicut alias
cognoscit an sua sit iurisditio. ꝛ sic hoc casu non eli
guntur arbitri. hec probantur per textum ꝛ glo. in
dicto. ca. si contra vnum. Aut sunt dati plures sine
clausula: ꝛ idem dicendum quod in vno vt statim
subijciam. Aut est vnicus ꝛ si est princeps eligan-
tur arbitri: difficile enim esset adire principem in
recusationis articulo vt in. c. ij. requiris. ꝛ quod ibi
no. de appel. Aut est delegatus inferioris siue de-
legati siue ordinarij ꝛ non eliguntur arbitri et re-
cusatio proponenda est ꝛ probãda corã delegante
vt probatur in dicto. c. super questionum. in. §. vero
de offi. deleg. lib. vj. ¶ Item quando recusatur vi-
carius episcopi probatio cause suspicionis fieri dꝫ
corã epõ. vt in dicto. c. si contra vnum. licet contra-
rium ꝛ male sentit gl. in. c. si clericus. xj. q. j. ¶ Et p̃
dicta vera qñ epũs seu inferior delegatus sunt pñ-
tes. si vero sunt absentes: tũc Inn. ꝛ Hosti. in di. c.

cum speciali. dicũt ꝙ recusatio proponet̃ corã delegato. ꝛ petat̃ ꝙ supse
deat donec adeatur epũs alias poterit appellari. Idem ad literam ponit
Archi. in dicto. c. cum speciali. sed Ioan. and. in. c. si contra vnum. dicit
hoc dictũ procedere posse quando epũs esset intra diocesim: secus si esset
in loco remoto tunc esset valde iniquũ ꝙ reus ꝓuocatus recusans offi-
cialem siue delegatum ipsius epĩ teneatur adire in loco notabiliter re-
moto. et idem dicendum in actore: non est enim equum vt teneatur ius
suum differre in tantum tempus. ꝛ ideo hoc casu dicẽdum ꝙ in recusa-
tione officialis epĩ eligantur arbitri. argumẽ. c. cũ speciali. cum ipse ordi
narius habeat potestatem. vt not. Innocen. in. c. sententia. de offi. vica. et
not. gl. in. c. licet. eodem titu. in. vj. ꝛ in. c. perlectis. ꝛ in recusatione dele-
gati epĩ vicarius. agumẽ. optimum in. l. si hominẽ. ff. man. vbi singulari-
ter probatur procuratorem generalem posse ex causa inhibere speciali
22 ne agat sibi iniunctum per dominuz qui mãdauit. ¶ † Et singulariter
poterit adduci illa bona lex ꝙ delegatus generalis in partibus potest
ex causa precipere delegato pape speciali ne ꝓcedat licet cã non existẽ-
te ille dicatur eo maior quo ad illã causam. vt in. c. studuisti. de offi. dele-
b ga. ꝛ est notabile[b]. facit quod no. glo. in. c. tempora aptitudinis. xxvj. q.
23 vij. ¶ † Et per illam dicit singulr̃ Bald. in. l. oẽs ppl̃i. ff. de iusti. et iure.
epũm posse ex euidenti cã statuere ꝯ ius cõe ꝛ glo. in p̃alleg. c. tpa. q̃ dicit
epũm ex cã posse minuere penitentiã p papã. arg. c. locatorẽ. xxxiij. q. ij. ꝛ
d. l. si hoĩem facit qõ not. dñi de Rota decisi. cclx. vbi dicunt epũm ex ma-
gna cã posse dispẽsare ꝯ cõcilium. ꝛ dicunt hoc tenere Io. de lig. in. c. at
24 si clerici. de iudi. ¶ Que aũt sint legitime cause recusationis[c] vide ple-
c ne p Inn. in. c. cũ spãli. ꝛ. c. postremo. de appel. ꝛ. c. cãm. el. j. de iudi. et. c.
accedẽs. el. ij. vt lit. nõ ꝯtest. ꝛ. c. cũ sup. de offi. deleg. vbi bo. glo. enume-
rat Io. and. in. c. legitima. de appel. li. vj. vnũ tñ aduertendũ qꝛ glo. in. l.
qꝛ poterat. ff. ad trebel. ꝛ in. l. itẽ si suspectus. ff. de ꝓcu. dicit ꝙ delegatꝰ
recusat̃ etiã sine cã ꝛ dicũt aliqui illas nõ esse veras qꝛ cã legitima est ꝓ-
bãda vt p iura predicta. ¶ Ego vero dico vt. ꝭ. illas ꝓcedere de iure ci-
uili. ꝛ hãc differentiã inter ius canonicũ ꝛ ciuile ponit glo. in. d. l. itẽ su-
spectus. ꝛ diuerso respectu vtraqꝫ consideratio bona fuit cum ius ciuile
forte ꝯsiderauit periculũ esse corã suspecto iudice litigare. l. apertissimi.
C. de iudi. Exprimere causas quãqꝫ nõ expedit ne incidat in maiores ini-
micitias vel propter eoꝝ turpitudines vel aliud. argu. l. qꝛ poterat. ꝛ iu
dicum p̃iudiciũ est ꝙ legatus remoueat̃ cũ ex facili cã hoc cõtingat vt
not. in. c. cũ si. de offi. deleg. Sed ius canonicũ cũ sepe fraudulenter et cã
dilatandi negotiũ talis recusatio fiat ꝛ vt debitꝰ honor iudici differatur
arg. dicti. c. cum spãli. ꝛ. c. vt debitus honor. e. ti. c. cũ si. ¶ Similis diuer
sitas inter ius canonicũ ꝛ ciuile diuersa consideratione p̃habita vt habe
tur. in. c. ij. de arbitris. in. vj. ꝛ tunc ibi est diuersa ratio ꝛ non est proprie
contrarietas inter ista duo iura nec proprie reperiri potest propter di-
uersitatẽ rationũ. de quo per Io. an. in regula pctĩ. de regu. iur. in. vj. in
25 mercu. ¶ † Illud tñ est in hac materia ꝙ ponit Io. an. in. c. pia. de exce.
lib. vj. vbi dicit ad arbitros nõ habendi recursum nisi in casibus expres
sis in iure. ideo si nõ opponat̃ alia exceptio corã iudice ꝙ̃ recusationis
nõ eligentur arbitri sed debet adiri iudex superior. ꝛ hoc dicendũ vel te
nendũ quicqd dixerit Inno. in. c. cũ super. de offi. deleg. nã cũ isti dican-
tur arbitri iuris: vt in. c. ab arbitris. de offi. dele. lib. vj. nõ debent assumi
nisi ipsum ius dans eis iurisdictionẽ exprimat. Aliud tñ videt̃ sentire
idẽ Io. an. in gl. sua in. c. statutũ. in prin. de rescrip. li. vj. vbi dixit ꝙ existẽ
te cõtentione inter iudicẽ ꝛ partẽ an locus vbi facta est cõmissio sit insi-
gnis an nõ vt ibi possit peritorũ copia haberi qui possunt esse arbitri: ꝛ
tñ ille casus non est in iure expressus ꝛ oĩno in similibus assumũtur ar-
bitri: vt. l. nõ possunt. ff. de leg. ꝛ. l. falsis. de cõsti. pe. ꝛ. c. cũ dilecta. de cõfir
ma. vti. vel inuti. ꝛ. c. trãslato. de cõstit. Et ex predictis possunt elici mul
te ꝯclusiones. Prima est ꝙ̃ ꝙ̃ principis delegãtis suspitionis post cau-
sam corã eo legitime propositã nequeat circa partiũ consensum causam
sibi delegatã alteri demãdare ordinarius potest: debet tñ causam cõmit
tere ꝑsone neutri parti suspecte. ¶ Ordinarius recusatus etiã partium
nõ reqsito cõsensu causam nõ suspecto cõmittere potest licet super recu
satione ꝓbata fuerit ꝓnuntiatũ. secus tñ in delegato: qui suprascripto
casu iurisdictionẽ etiã partiũ intercedente ꝯsensu demãdare nõ potest.
¶ Papa vel alius princeps superiorẽ nõ recognoscens pretextu suspi-
cionis recusari nõ potest. Idẽ in cõcilio generali secus in prouinciali vl̃
alio inferiori. ¶ Ex quo infero correlarium papam posse cognoscere de
causa ꝓpria etiã si criminaliter agat̃ nec ab alio inuitus iudicari valeat
nisi agat̃ de heresi vera nõ p̃sumpta. ¶ Licet in recusationis articulo ꝓ
posite ꝯtra epũm assumẽdi sint arbitri ꝫm iuris formã: secus tñ in ipsius
officialis recusatione epõ in loco notabiliter remoto nõ existẽte. Suspi
cionis cã ꝯtra epĩ delegatũ opposita corã ipso epõ ꝛ nõ corã eius vica-
rio est ꝓbanda nisi epũs in remotis existat. Et cũ hoc infero correlariuz.
Cuius in recusatione delegati inferioris a principe assumpto arbitrorũ
locus regulariter nõ existit in recusatiõe ꝓposita corã vno: in pluribus
delegatis arbitri nõ assumũtur sed corã colleg. est probãda si illo remo-
to ad eos deuoluitur iurisdictio. ꝛ per hoc sit expedita prima glos. cum
26 sua materia. ¶ Expediẽdo cõsequẽter secũdam glos. † Quero supra est
cõclusum episcopũ recusatũ alteri partibus inuitis causam principalez
committere: quid si contingat a tali delegato subrogato in locum re-
cusati appellare, ad quem appellabitur. gloss. ponit̃ duas opiniones:
tertio

a ¶ Scãdalizet̃ ec-
cl̃ia. Adde Lu. ro.
ꝯsi. dcxxiij. ici. qõ
discutiẽda vbi ple
nissime an aduer
sus papã notorie
criosam eccl̃iã scã
dalizãtẽ ꝛ icorrigi
bilẽ p sãctã syno-
dũ gñalẽ ad dpo
sitionẽ ꝓcedi põt
Hẽri. Ferrã.

b ¶ Et est notabi-
le. Adde eũdẽ pa.
j. c. si. i viij. co. v. ꝯt
tñ bal. d ꝯsue. ꝛ vi
de q̃ posui. s. i pri
ma apost. huiꝰ re
pe. Et adde lu. ro.
ꝯsi. dcxxviij. ici. in
terminis. col. fi. cir
ca fi. Hẽri. Ferrã.

c ¶ Cause recusa-
tiõis. Recusatio
iudicis qñ ꝛ qũo
fiat et an ĩpediat
cursũ fataliũ. vide
late p bal. ꝯ. xxvi.
ici. dñ lꝫ qõ. i. j. vo.
Et an stati ꝓposi
ta recusatione fit
suspẽs. iurisditio
iudicis. vide paul.
d ca. ꝯsi. cxxi. ici.
circa p nũ q̃ntum
v. ꝫ p̃suppo̅sito. i
ij. ꝑte ꝯsi. ꝛ ibi an
ista tria ponãt̃ et
iudicẽt̃ ad paria
s. appellatio recu
satio ꝛ relatio ꝛ an
papa ex certa scia
possit cõmittere
cãm recusatiõe re
mota vide late per
Fel. i. c. cũ iter. in
v. vtrũ papa. i. iiij.
col. ꝛ se. d excep. ꝛ
qd si qs procurat
cãz sibi ꝯmitti an
recusari possit vt
suspectꝰ dic ꝙ sic
ꝫm Arch. i. c. si ꝯ
vnũ d of dele. i. vj.
Fel. c. irrefragabi
li. i fi. d of. or. ꝛ i. c.
nõ dꝫ. de testi.
Henri. Ferrã.

tertio oppo.ꝛ non soluit.¶ Primo dicit gl. appellari ad papã quia ad ordinariũ recusatũ obstãte suspiciõe appellandũ nõ est ad metropolitanũ:qꝛ omisso medio appellãdũ nõ est de app.c.dilecti.¶ Scdo dicit gl. satis appellandum ad epm recusatũ non,vt ipse de p se de causa cognoscat sed alteri psone nõ suspecte cõmittat.¶ Tertio opponit de.c.placuit.ij.q.vj.vbi nõ appellat de iudicibus datis in locũ epi ad epm ꝫ ad conciliũ.ꝛ ad hoc ꝯtrariũ in gl.nõ respõdet.¶ Vincẽ.Hostiẽ.ꝛ Specu. in ti.de appel.§.nũc tractem⁹.an fi.j.col.vident dicere ad archiepm appellandum:qꝛ cum eps recusatus sit remotum est mediuꝫ ꝛ sic nõ obst.c. dilecti.ad allega.per doc.de offi.delega.lib.vj.ꝛ idẽ Tan.ꝛ Phi.qui dicũt appellandũ ad superiorem:non ad epm qui eam delegauit.ꝛ idẽ videt sentire hic Jo.an.qui redarguit gl.q̃ dicit ad epm appellari vt committat:qꝛ posset ꝯmittere magis suspecto q̃ primo ꝛ non liceret tertio appellare.¶ Idem si ꝯmitteret duobus qui ferrent ꝯtrarias sentẽtias in optiõe epi esset alterã pbare de re iudica.c.si.ex quo magnum preiudiciũ generat ipsi recusato.¶ Alij vt vltramõtani vt refert Joã.de lig. distinguũt q aut recusato ordinario pnuntiatur super recusatiõe.qꝛ ex hoc finita est iurisdictio non poterit amplius ad eum appellari sed ad superiorem:qꝛ nõ facit gradũ.vt.c.iudex.de offi.dele.li.vj.si nõ est pnuntiatũ sed proposita recusatione statim delegauit.qꝛ adhuc remanet iudex saltẽ vt deleget,poterit appellari.¶ Hec opi.nõ placet Joã.de lig. qꝛ,licet pronuntiatio sup recusatione extinguat in delegato ipso iure iurisdictionẽ nõ tamẽ in ordinario:imo ipsa vt firma remanet post pnuntiationẽ.¶ Itẽ satis pronuntiare vr ex quo delegat propter recusationem qꝛ tacite dicere se videt suspectum remanet ergo Jo.de lig.cum gl. qꝛ q̃uis ordinarius recuset non desinit esse iudex.¶ Opin.vltramont. placet do.Anto.ꝛ dicit eam sibi placuisse ꝫ vltramõtanos nõ vidisset ꝛ ad motiua Jo.de lig.sic respondet q ꝫ pronuntiatio iurisdictionem ordinarij nõ extinguat illã tñ inutilẽ reddit quo ad illum articulũ vnde fit inutilis quo ad cognitionẽ ꝛ quo ad factum delegandũ ꝛ illa inutilis non facit gradũ.Sed qñ nonduꝫ pronuntiauit sed proposita recusatione delegauit nondũ detecta est inutilitas iurisdictiõis adhuc remanet iudex iurisdictionis:appellare ergo ad eum debet.forte eñ nunc volet discutere an sit suspectus qd ante nõ voluit sed incontinenti delegationis actum eligit ideo propter hoc qꝛ dubium saltẽ est an sit competens iudex ꝛ debeat adiri.¶ Nec obst.sm eum qꝛ delegando tacite videtur pronuntiare se forte suspectũ qꝛ hoc est falsum:potuit eñ hoc velle committere litẽ execrans super hoc an sit suspectus.¶ Dñs Cardi.sequit cõclusionẽ Jo.de lig.qꝛ post pronuntiatam recusationẽ potest committere.¶ Et hanc opinionem,qd ad delegantem sit appellandum arbitror absolute fore veram per ea que super gl.plene dixi.Nam sicut respectu cõmissionis fiende in prima instantia non euanescit iurisdictio recusati adeo q eo pretermisso nequeant partes adire superiorem:vt hic aperte probatur ꝛ in multis alijs inductis super.j.glo.eo modo non dicunt ipsum posse omittere in causa appellationis.Nam sicut actor habens ordinarium legitime suspectum ipsum adit non vt ipse de p se cognoscat sed causam delegét:ita ꝛ appellans debet ad eũ appellare non vt cognoscat sed vt appellationis causam alteri deleget:sicut enim non iudicatur suspectus in ꝯmittendo cãꝫ in prima instantia ita non debet

27 iudicari suspectus in ꝯmissione cause appellationis ꝛ per hoc non violatur litera que habet a delegato appellari ad ipsum delegantem:vt in c.super questionũ.de offi.dele.que aperte violatur tenendo ꝯriam sentẽtiam.ꝛ pro hac opi.facit iste tex.in eo quod recusatur delegatus subrogatus in locum recusati adit ipse episcopus recusatus et non superior, ꝛ si ille,et illum suspectus deputet aliũ Multo forti⁹ si appellatrr a tali delegato:debet appellari ad ipsum delegantem cum hoc casu agat de iniquitate iudicis delegati,vel quia forte maliciose eps eum deputauit ꝛ nihilominus admittitur.Unde alium deputet.Et appellatio ꝛ recusatio in multis equiparantur.vt in.c.super.eo.j.de appel.Item facit iste text.ex alio in eo videlicet quod deputet delegatum ad compellendum partes vt eligãt sibi iudicẽ cuius sententiam executioni mandet ꝛ sic vbicunq cessat suspicio debet ipse adiri vt alium deputet.¶ Ad.c. placuit.de quo gl.opposuit,potest respõderi dupliciter primo q illi nõ erant delegati epi:sed a iure dant in locum epi:vel secundo ꝛ meli⁹ ibi adeuntur vicini epi per viam appellationis:qꝛ forte non erat ibi metropolitanus.vt ibi dicit gl.vnde ab ipsis non appellat ad epm quia ipsius superiores sunt quo ad articulum appellationis.et pro hoc facit parsil lius.c.ibi de iudi.suorum episcoporum questi sunt ꝛc.Et sic non loquit in causa recusationis.¶ Nõ obstat tex.ibi ex eo qd requirit consensum epi,in electione aliorum epõrum quia supplendũ est maxime:vt ibi supplet gl.vel forte requiritur ibi consensus episcopi quia ibi non sunt proprie iudices appellationis:vnde voluit papa q in defectum metropolitani assumerentur vicini de partium ꝯsensu.¶ Ex predictis faciliter potest responderi ad motiua in contrarium formata.Et primo ad opi. Hostiẽ.ꝛ sequacium q mediũ hic sit sublatum per recusationẽ:quia vt hic patet,ꝛ in.c.ad hec.ꝛ in.c.cum speciali.de appel.non est sublatus recusatus nisi quo ad cognoscendum non quo ad facultatem committendi ex generali ordinaria potestate:alr̃ iurisdictione quam habet. vnde sicut in instantia principali habet potestatem committendi:ꝛ facit medium in iur.preallę.ꝛ in.l.pretor.ff.de iurisf.om.iud.ꝛ alijs pluribus ductis.ꝫ.super glo.ꝛ sic in istãtia appellationis ꝛ multo fortius cũ ipse causam delegauit vt succedat.allegat regulam disponẽtem q appellandum est ad delegantẽ.Et per hoc responsum est ad.c.si is cui.q subdelegatus erat mortuus vel excõmunicatus ideo ex toto mediũ erat sublatum.in.c.pia.de excep.lib.vj.qꝛ delegatio est in iurisdictiõe.vt.l.iij.ff. de iurisf.om.iu.qd nõ potest facere excõicatus:vt in.c.ad pbandũ.de re iud.cũ tales actus legitimi sunt ipsis interdicti.d.c.pia.in.c.si a subdelegato.dicebat iurisdictionẽ subdelegati expirasse p mortẽ primi delegantis vnde non dicebat ad eũ appellare necvt cognosceret necvt cõmitteret.Sed secus in casu nostro cũ tm̃ sit exclusus respectu cognoscẽ

28 di.¶ †Nõ ob.motiua Jo.an.dũ dicit q postmodũ posset committere magis suspecto quam primo ꝛ non liceret tertio appellare vt in ca.sua de appel.ꝛ.C.ne liceat tertio appellare.in rubro ꝛ nigro.Aut eñ intelligit q nõ possit appellari a cõmissione si ꝯtingeret q super scda appellatione cõmittet ꝛ nõ procedit qꝛ si cõmitteret suspecto ꝛ non admittetur exceptio posset appellari capi.super questionum.§.verũ de offic. dele.nec pcedit illud qd non ꝫ tertio appellare:illud eñ habet locũ respectu eiusdẽ articuli nõ respectu diuersorũ.vt not.de app.directe.ꝛ i.c. ex parte.ꝛ in cle.j.de sen.ꝛ re iudi.est aũt hic articulus diuersus a precedentib⁹.Itẽ hec rõ q posset cõmittere magis suspecto militat in cõmissione super prima instantia.Et tñ ea nõ obstante cõmittit:ꝛ si ille recusat adit ipse vt alium deputet.preterea hec rõ Joan.an.fundit⁹ cessabit si ꝯmittat de ꝯsensu partiũ sicut ad cautelã,obseruat hoc cũ reseruatur. Aut intelligit Jo.an.q nõ possit appellari a sñia lata sup principali et forte haberet sentẽtiã iniquã a iudice suspecto ne ab initio posset suspicionẽ pbare qꝛ forte occulta.ꝛ sic puto voluisse Jo.an.Et ad hoc respõdeo q ius hoc nõ psumit sicut nec istud psumit in instantia principali. qd patet ex eo q nõ admittit suspicionẽ nisi legitime probetur.vt in.c. cum speciali.de app.ꝛ in.c.secũdo requiris.eo.ti.¶ Ad scdam rationẽ eius respõdet q nõ erit in potestate recusati approbare quã sentẽtiam volet cum nõ habeat iurisdictionis exercitiũ super principali:sed ha

29 beat pbationẽ alteri cõmittere sicut facit in cã appellatiõis.¶ †Sꝫ circa hoc oritur dubiũ per doc.non tactũ.Certũ est enim q sine partiũ cõsensu nequit delegatus cãm cõmittere super recusatione proposita: in.d.c.iudex.¶ Pone delegatus de partiũ cõsensu cõmisit non in totum nunqd debeat appellari ad ipsum seu ad primum delegantẽ pñsupposita veritate illius opinionis q delegato ordinarij appellet ad ipꝫ ordinariũ ꝛ nõ ad superiorẽ mediatũ.¶ Dubiũ facit qd not.in.d.cle. sepe.de verb.sig.ppe fi.in gl.in versi.partib⁹.que est notabilis.ꝛ qd no. doc.in.c.nonnulli.de rescrip.Ista eñ est noua ꝯmissio vnde licet cõsenserit respectu prime cõmissionis nõ tñ sequitur q teneat cõsentire respectu alterius.renuntians tñ iuri suo respectu vni⁹ articuli iudicialis non videt renũtiare respectu alterius.vt no.in iuribus palle. Sed hoc non obstante ꝯtrariũ puto verũ:quia adhuc nõ est detecta vtilitas iurisdictionis per solã ppositionẽ cũ debeat cã legitime probari vnde licet fateatur quod nõ posset cõmittere si partes volunt ante pdiscutere articulũ recusationis tñ anteq pdiscutiat nõ licet appellare omissio medio qꝛ mediũ nõ est adhuc prorsus sublatũ quare appellabit ad ipsum saltẽ ad istũ effectũ vt impediat executio sentẽtie ne trãseat in rem iudicatã, et vt causa remittatur ad superiorẽ si ꝯstiterit recusationis causam esse

30 legitimã.¶ †Sed circa pdicta posset dubitari an a delegato epi recusati possit appellari ad ipsum epm:ꝛ tunc etiã poterit appellare ad suum vicariũ:qꝛ ex persona ipsius epi vicarius reddit suspectus.vt in ca.insinuante.de offi.deleg.facit.c.accedens.el.ij.vt lit.nõ cõtesta.Sed tenẽdo opinionem contrariã q indistincte sit appellandũ ad epm delegantem remanet difficultas qñis que etiam viget qñ eps denegauit omni recusatione cessante:ꝛ qõnẽ hãc nõ tractãt doc.alibi q̃ hic.¶ Et primo videtur q nõ per.c.studuisti.de offi.leg.vbi patet q de causa specialiter delegato commissa per papam legatus generalis se impedire non potest inquãtum ad illã cãm delegatus cẽsetur maior ipso delegato vt ibi ꝛ per c.pastoralis §.pterea.de offi.ordi.vbi patet q excõicatus per delegatũ etiã eo defuncto per aliũ q̃ per romanũ pontificẽ absolui non potest.Ad idẽ facit q vicarius potest in totum per epm etiã sine causa reuocari:vt no.gl.in cle.ꝛ si principalis de rescrip.facit qd not.in cle.fin.de procur.vnde fortius põt quo ad vnã cãm reuocari.hinc dicit Inno.in c.romana.j.e ti.li.vj.epm posse prohibere suo officiali ne iudicet p.l.iudictũ.ff.de iud.sed pmittendo cãm vni in specie vr derogare iurisdictioni vicarij quo ad illã speciẽ.arg.c.cũ M.ꝛ qd ibi no.de ꝯsti.palleg.c.studuisti.ꝛ de accu.c.ad petitionẽ.¶ In ꝯtrariũ facit qd episcopus ꝛ vicarius idẽ faciũt ꝯsistorium:ꝛ in eum transfertur causarũ cognitio.vt in d c.romana.eo.ti.li.vj.ꝛ de offi.vi.c.ꝫ.eo.tit.vñ licet videatur sibi sublata potestas respectu instãtie principalis nõ tñ respectu instãtie appellationis quia talẽ potestatẽ nõ transtulit in aliũ:nec specifice sibi retinuit. ¶ Nec ob.c.studuisti.ꝛ.d.c.pastoralis.qꝛ delegatus pape cũ papa non cõstituunt idẽ tribunal vnde merito de appellatione interposita ad papam non potest se intromittere legatus.ꝛ pro hac parte optime facit.l. si hoiem.ff.mãdati.inducẽdo illã prout supra induxi. In hoc dubio puto pbabiliter posse satis eque distingui: qꝛ aut eps est psens:ꝛ tunc debet ad eũ appellari.ꝛ dicitur psens qñ est in diocesi vel loco propinquo ad hoc vide bonũ text.in.c.si cõtra vnum.de offi.deleg.lib.vj.ꝛ quod ibi

dicitur ꝙ si recusatur epi delegatus. debet recusa-
tio probari coraz ipso epo nõ tñ potest negari quin
vocet quedaz superioritas in cognitione appella-
tionis cũ sit a minori iudice ad maiorẽ ꝓuocandũ
31 vt in.c.ij.de appella.lib.vj.†Hinc est ꝙ a vica.epi
nõ appellat ad ipm epm vñ cũ vicarius quo ad il-
lam cãm nõ sit maior delegato nõ potest ab eo ad
illũ appellari. Aut eps est absens ꝛ tũc poterit ap
pellari ad ipsum vicariũ.arg.d.l.si hominẽ.ꝛ eoꝝ
q̃ not.Jo.an.in.d.c.si cõtra vnũ.nõ ob.primo mẽ-
bro ꝙ epi ꝛ vicarij idẽ est cõsistoriũ ꝛ tribunal:qa
hoc ꝓcedit in his in qbus vicarius habet iurisdi-
ctionẽ nõ aũt in oibus vt patet ex his q̃ legũtur et
no.in preal leg.c.licet.ꝛ hoc videt mihi verissimũ lꝫ
Arch.in.c.ij.de cõsuetudine.lib.vj.teneat indistin-
cte appellari posse ad vicariũ ꝑ illa iura q̃ hoc nõ
probant. ¶ Et ex ꝑdictis elicio duas cõclusiones
prima que est septima in ordine talis est. A delega
to iudicis ordinarij recusati appellat ad ipsum or
dinariũ recusatũ nõ vt causam discutiat sꝫ vt alte-
ri discutiendam ꝛ finiẽdam cõmittat. Itẽ in lega-
to recusato si non in totũ.i.de partiũ consensu cau
sam delegat. A delegato epi recusati ad ipsius epi
vicarium appellari non potest ipso presente:secus
si in remotis existat. Et ꝑ hec sunt expedite glo.cũ
materia sua. ¶ Primo pro expeditione glos.pen.
32 qm̃ tertiam expediuit in vltimo no.†Oppo.cõtra
text.i.in eo.ꝙ dicit sententiã latam a delegato epi
mandãdam executioni per epm: videt enim ꝙ non
sit necẽsse ad actuꝫ executionis adiri ordinarium:
sed ꝙ ipse delegatus valeat suam sniam exequi qm̃
ex cõmissione cause absolute facta oia q̃ ad causaꝫ
consequunt vident esse cõmissa.de offi.dele.preter
ea.c.suspicionis.ꝛ.c.prudentiam.ꝛ.c.ex literis.vbi
bonus tex. ¶ Hinc ponit gl.opi. Quidã enim di-
cũt per hanc decretalem ꝛ per.l.a diuo pio.ff.de re
iudi.delegatũ ab inferiore a principe nõ posse suã
sniam executioni mãdare. ¶ Scdo ponit suã sen-
tentiã posse mandare executioni. ¶ Tertio ponit
opi.suã inherẽdo contrario per iura ibidẽ allega-
ta.nec ob.d.decret.nec ꝑallega.l.a diuo pio.qꝛ licet
dicant ordinariũ exequi per hoc non negant quin
ꝛ hoc possit delegatus:ꝛ hoc dicit Jo.tenere.ij.q.
vj.qsquis. ¶ Secundam opin.ponit glos.ꝛ distin-
guit an sit presens eps ordinarius et exequat ipse
nõ delegatus,an sit absens:ꝛ tũc exequat delega-
tus.idẽ dicit de officiali,alias pnitiosum esset hoc
obseruare indistincte ꝙ delegatus non exequatur
tenuit Inno.in.c.innotuit.de arbi.ꝛ multi sequũ-
tur hoc inter quos est Hostiẽ.ꝑ.d.l.a diuo pio.vbi
dicit Bart.ꝙ interlocutoriã exequit sed diffiniti-
uam non. ¶ Primã opi.sequit Spec.in tit.j.in fi.
de sen.excõ.§.ij. ¶ Sed Inno.in.c.cũ ab eccłiarũ.
de offi.ordi.ꝛ hoc habuit a Jo.xi.q.i.ꝓuenit.dicit
ꝙ delegatus exequit suã sententiã per iurisdictio
nem quã habet per eã quam nõ habet nõ idẽ cum
habeat delegatus ab ordinario potestatem excõi-
candi ꝛ interdicẽdi.C.de iudi.l.ꝓperandum.§.fin-
gũt reus.de offi.dele.ex literis.c.significante.pote-
rit sic ꝓcedendo exequi. Sed ad illa iura potest di
ci ꝑm Inno.ibidem,ꝙ illã iurisdictionẽ ꝛ potesta
tem habuit ad tuendã iurisdictionẽ nõ ad exequẽ
dam:ipse tñ Inno.tenet ibi qð ꝑdixi vt possit exe
qui ꝑ iurisdictionẽ quã habet:ꝑ iurisdictionẽ quã
nõ habet põt actualiter mittere in possessionẽ.ff.
33 ad mu.l.ea q̃.ꝛ de iuris.om.iudi.iubere. ¶ †Hanc
recitat Spe.in ti.de sen.excõ.§.nunc dicendum.in
prin.idẽ Inno.in.c.dilecti.de ver.sig.ꝙ possit exe-
qui etiã mittendo in possessionẽ cum nõ solũ dele-
gatus principis sed inferioris etiã a principe pos-
sit in possessionẽ mittere ex primo decreto ꝛ etiam
ex scdo decre.allegat.c.ij.de dolo ꝛ contu.ꝛ.c.cũ ve
nissent.de eo qui mittit in posses.sed hanc opi.reci
tat Spe.in.d.§.nũc dicendũ.in princ. ¶ Joan.cal
de.tenet glo.hic qð exequitur maxime qñ inferior
delegatus est tẽporalis vel legatus:vel delegatus:
alias finita legatione,vel delegatione oportet pa-
ꝑtẽ adiri: ¶ Jo.de ligna.tenet gloss.cum tempe-
ramento Innocen. ¶ Bart.in dicta.l.a diuo pio.
vt.s.dixi.tenet qð non possit exequi diffinitiuam
qꝛ eius expirat potestas lata snia.de offic.deleg.c.
in literis.ꝛ.C.quomodo ꝛ qñ iudex.l.si vt ꝓponis.
hinc est ꝙ non potest cognoscere de nullitate sue
sentẽtie.vt ibi.d.Anto.distinguit,ꝙ aut q̃ritur an
inferior delegatus a principe possit pronũtiare exe
quendo ꝛ mittendo ꝛ dicendum est ꝙ sic:ꝛ hoc est
dictu.Spec.in.d.§.nũc dicẽdum.per hoc quod no.
in.l.iij.in princ.ff.de dã.infect.ꝛ de hoc dico casum
esse ꝑm vnã lectu.glo.fi.in.l.vlti.ff.de offic.eius cui
man.est iuris. ¶ Sed querit an possit exeq actua-
liter dicit ꝙ põt per iurisdictionẽ quã hꝫ ideo po-
terit exequi interdicendo:vel excõicando maxime
in absentia iudicis ordinarij.ad hoc allegat quod
no.Innocẽ.in.c.fi.de offi.delega.ꝛ in hoc sequitur
opi.Inno.in.d.c.cũ ab ecclesiarum. Aut queritur
nunquid possit exequi,actualiter mittẽdo ꝛ distin
guit vt si expresse est delegata executio et poterit
actualiter mittere.ꝛ hoc sentit Spec.in prealle.lo-
co vbi consuluit ꝙ actualiter expresse cõmittat sic
videlicet cõmitto talẽ causam ꝛ eius executioneꝫ.
Si vero nõ est specifice cõmissa executio non pote
rit exequi:quia nõ habet hãc potestatem:quia in
generali cõmissione non veniũt ea que sunt mixti
imperij:vt dicit Spec.in loco predicto.dñ. Cardi.
dicit ꝙ cum opi.glos.cõmuniter transeunt canoni
ste:sed aliam opi.dicit veriorẽ ꝛ melius iure fulci-
ri per dictam.l.a diuo pio.et hanc decret.hec sunt
que in materia principaliter scripta reperio.

34 ¶ †Ego vero latius distinguẽdo materiam sic di
stinguo. Aut queritur nunqd vicarius epi possit
suã sentẽtiam mãdare executioni:aut de inferiori-
bus habentibus iuridictionẽ a lege vel cõsuetudi
ne. Aut de delegato principis:aut de delegato in
ferioris.primo casu dico ꝙ potest qcquid hic gloss.
faciat dubitando:qm̃ vicarius habet ord.ad ea q̃
sunt mixti imperij:vt communiter no.ꝛ principa-
liter per Inno.in.c.sua.de offi.vica.ꝛ in.c.licet.eo.
titu.lib.vj.ꝛ in.c.perlectis.xxv.dist.ꝛ in.c.romana.
de offi.ordi.lib.vj.et facit etiam ibi text.vbi patet
ꝙ de iure vicarius neduꝫ alios subditos sed ipsos
suffraganeos excommunicare potest:licet propter
honestatẽ sit sibi interdicta regularite potestas re-
35 spectu suffraganeorum:vt ibi no.glo.†Et excom-
municatio est mixti imperij:vt not.Innocẽ.in ca.
trãsmissam.de electio.ꝛ hec in vicario principali q
a facit idem consistorium[a] cum episcopo.talis enim
habet ordinariam:foranei vero non habent ordi-
nariam sed delegatam:nec faciunt idẽ cõsistorium
cum episcopo.vnde ab ipsis appellatur ad episco-
pum:vt not.in clemen.ꝛ si principalis.de rescript.
et per Innocen.in.d.c.romana. Et de his est dicẽ
dum vt in delegatis. Secundo vero casu principa
li.s.de inferioribus prelatis seu iudicibus. Hostiẽ.
in.c.cum contingat.ĩ.eo.dicit qð per fideiussores.
et pignora talis contra quẽ lata est sententia po-
terit coerceri.instit.de satisda.tut.§.ij.ff.de damno
infecto.l.iij.ff.de ventre inspici.l.j.§.quid ergo.vel
ordinarius loci exequet.l.a diuo pio.ff.de re iudi.
sicut exequetur sententiam arbitri.ff.de arbit.l.iij.
§.j.latius tamen debemus cõsiderare iurisdictio-
nem quam tales habẽt. ¶ Quidam sunt sibi ven-
dicantes correctionẽ nudã absq3 iurisdictione vt
parentes ꝛ dñi erga familiam.ꝛ de talibus non est
tractandum:quoniam tales agũt de facto nec exe
qui debẽt sententias. ¶ Quidam sunt sibi vendi-
cantes iurisdictionẽ fori penitentialis:vt curati:ꝛ
tales nihil exequũtur:sed indirecte compellũt ad
satisfactionem non reuocãdo sentẽtias generales
quas protulerunt:nisi prius satisfaciant.de offici.
ordina.si sacerdos.ꝑm vnam lectu. ¶ Alij vendi-
cant sibi iurisdictionẽ simplicem et tales possunt
sententias proprias exequi ꝛ potestatẽ,et iurisdi-
ctionẽ quam habẽt:potestatẽ vero quam non ha-
bent nõ vendicarent.vnde poterunt indirecte exe
qui proprias sententias subtrahendo redditus
vel distributiones nõ tamen possunt exequi actu
in possessionem mittendo:aut manu militari au-
ferendo:quia talia sunt mixti imperij que inferio-
ribus non competunt.vt.l.imperium.ꝛ.l.iubere
cauere.ff.de iurisdict.omniũ iudicũ.pignorare ꝛc.
possunt

a ¶ Facit idẽ consi
storiũ. Adde etiã
limitãdo vt ꝑ fel.
in rubr.de offi.de
leg.i co.fi.v.vica-
rius etiam epi.et
ꝑ Soc.csi.xxxix.
inci.capio primũ
col.vj.vsi.ampli⁹
dico.in.iij.volu.
vbi ꝙ sicã delega
ta est epo lꝫ epi et
vicarij idẽ sit tri-
bunal tñ vicarius
nõ põt cognosce-
re ꝑ no.ꝑ Inn.in
c.trãsmissa.de re-
scrip.faciũt no.in
c.quoniã Abb.de
offi.dele. Et vide
d.Jaso.in.l.aptissi
mi.col.iij.ver.ad-
uerte tñ.C.d iudi.
vbi dicit ꝙ si vica

rius vel delegat⁹
epi recusat vt su-
spect⁹ dꝫ eius eps
adiri q cognoscat
de cã suspicionis
non autẽ tũc sunt
eligẽdi arbitri iu
ris vt est tex.in.c.
si ꝯ vnũ.ad fin.de
offi.dele.in.vj. Et
adde Bal.consil.
ccccl xxvi.incip.
ꝑmittendum est i
iiij.volu.vbi in.ij.
col.vers.notandũ
autẽ.dicit ꝙ licet
vicari⁹ epi nõ pos
sit ꝓpter crimen
quẽ a bñficijs suis
priuare tñ bñ po-
test declarare pos
sidẽtẽ bñficiũ nõ
habere iustũ titu
luꝫ in bñficio. Et
an vicari⁹ genera
lis epi vicariũ ge
neralẽ cõstituere
possit vide pleniſ
sime ꝑ do.de Ro
ta dci.cccl xxviij.
incip.fuit dubita
tum.in nouis.de
offi.vi.ꝛ ꝑ Guid.
pape in qõnibus
suis.qõ.ccclxxiij.
inci.ꝑmutatio.in
ij.col.v.sed an vi-
carius.vbi qð vi-
carius epi nõ po-
test aliũ vicarium
substituere nisi ex
cã necessaria vt qꝛ
vicarius est infir-
m⁹:vel vicarius
de licentia epi se
absentat pro mo
dico tpe tunc ad
modicuꝫ tps põt
alium substituere
alle. Jo.de lig.in
c.clericos.de offi.
vic.ꝛ an laic⁹ pos
sit esse vicari⁹ epi
dic ꝙ nõ ꝑm Pa
normi.in.c.decer
nimus.col.v.ver.
q̃ro nũquid.s.de
iudi.ꝑ tex.in.c.in
noua.xvi.q.vij.li-
mita tñ vt ibi per
eũ ꝛ ibi plenius ꝑ
Feli.in.iij.col.v.
laicus nõ põt. Et
an vicari⁹ epi vel
vicegerẽs dñi tẽ-
poralis possit ex-
ercere ea que sunt
volũtarie iurisdi-
ctiõis ipsis existẽ
tibus in remotis-
simis partibus vi
de singu.Ludo.
rom.sing.dcxcvj.
inci.ex longeua ꝛ
inueterata.et ibi
an consentire pos
sit collationi bñfi-
cij q̃ nõ potest fie
ri sine cõsilio epi.
Henri.Ferran.

possunt vel fideiussores cōpellere.ad hoc qđ no.Inn.in.c. cum ab ecclesiarum.de offi.ordi.de quo in Spe.de sen.excō.§.nūc videndum.possunt tamen exequi priuando ab vniuersitate.⁊ simul ad hoc tex.optim⁹ in.c. ex literis.de cōsti.vel inuocabūt potestatē vel alterius iudicis brachiū. arg.l.epale.C.de epis.aud.⁊ qđ ibi not.de offi.archi.c.j.de quo etiā in.l. a diuo pio.§.sententiā rome dictam.de re iudi.Ideo isti iudices inferiores potuerunt legitime mulctam indicere ⁊ cogere eū,in pignoribus:nō aūt potuerunt in possessionē mittere vel alia que sunt meri vł mixti imperij exercere nisi aliud det cōsuetudo.Et hec faciūt ad questionē nunquid rector scholariū possit suā sententiā mandare executiōi ⁊c.Spe.in ti.de sent.excō.§.nunc videndū.ver.quid de snia rectoris.tenet ꝙ ordinarius illā exequať.allegat.auť.si quis litigātium.C.de episc.aud.Joā.an.recitat doctores aliquos legis tenere magistrū vel rectorē posse suaꝫ sniam exequi si ibi habēt scholares bona:si vero nō habēt vel non sufficiēter exequeť ad requisitionē magistri in cuius territorio habēt bona. ff.de re iud.l.a diuo pio.Et hanc opi.puto veriorē inspecto iure cōmuni ſm qđ habent rectores merū ⁊ mixtum imperiū:qm̄ cognoscere possunt in causis criminalibus:vt in auť.habita.C.ne filius pro patre.vbi etiā in gl.Sed qꝛ iure cōsuetudinario in plerisꝗ locis hāc potestateꝫ nō obtinent vt not.gl.in.d.auť.habita que dicit ꝙ Bononie renuntiatum est illi priuilegio quo ad causas criminales pōt dici ꝙ exequētur rectores per iurisdictionē quā habēt:pro ea vero quā nō habēt recurrere debent ad superiorē.⁊ sic pōt intelligi opi.Spe.Et aduerte qꝛ licet auť.habita.nō faciat mentionē de rectore sed tm̄ de doctore ⁊ dn̄o loci ⁊ episcopo loci.vt in proemio ff.oꝝ.iuncta gl.⁊ sic not.ꝙ sunt tres iudices quos habēt.Dices scholares habere tres iudices epm̄,ptātem,⁊ doctorē:et sic ibi nihil diciť de rectore.illa tn̄ iura loquunť ſm sua tpa ſm que non legitur quod scholares facerent rectores:imo in.l.fi.de iur.om.iudi.dicitur ꝙ scholares nō possunt sibi eligere rectorē qꝛ nō exercent professionem sed sunt discipuli exercentiū.Contrariū tamen videtur verum:⁊ videtur probari in.c.qꝛ in causis.de procura.iuncta suprascripti.vbi patet ꝙ scholares faciunt vniuersitatem.qꝛ etiā tenet Bar.in.d.l.fin.C.de iur.om.iudi.vnde cū hodie faciunt sibi rectorem habebit rector iurisdictionem sicut alii:⁊ cōnumerabitur inter alios ex tacita mente concedētis verosimiliter cuius interest:qꝛ citi⁹ dedisset imperator optionē scholaribus vt cōuenirentur coram suo rectore ꝙ̄ coram doctore vel episcopo:vt in.d.l.fi.C.de iurisdi.om.iud.⁊ sic se habet cōsuetudo que est optima legum interpres.l.si de interpretatione.ff.de legi.⁊.s̄.de cōsuetu.c. cum dilectus.⁊ minime sunt mutanda que longā ⁊c.ff.de legi. Et facit ad predicta.c.ex parte.de deci.vbi cōcesso maiore cōcessum videť ⁊ minus.¶Conclude ergo ꝙ in istis iudicibus inferioribus inspicienda est potestas quā habent:vt ea ipsa vtātur in executione:si nō volunt aliter
36 exequi recurrāt ad superiorē in locis vt iuribus superius alleg.¶†In tertio principali casu veꝫ in delegato principis dicēdum simpliciter qđ potest.vt in.c.significasti.⁊ qđ ibi not.de offic.delegat.⁊.c.ex literis.⁊.c. querenti.⁊.c.pastoralis.§.preterea.eod.titu.⁊ not.glos.iur.ciuilis in.l.a diuo pio.in prin.ff.de re iud.Et hoc dicit procedere ſm merū ius canonicum sed de iure ciuili videtur dubitare.sed cum hoc sit clarum de iure canonico:vt in iuribus superius allegatis ⁊ de iure ciuili non reperiretur expresse cōtrarium.Standū est iuri canonico vt in iuribus superius allegatis:cum in dubio iuris ciuilis recurratur ad consuetudinem.l.si de interpretatiōe.⁊.l.minime.ff.de legi.multo fortius debet recurri ad ius canonicum cum sit maioris autoritatis:facit ad hoc qđ no.in.c.per venerabilem.qui filij sint legiti.⁊ in.c.Raynutius.⁊ in.c.Raynaldus.de testa.in.c.j.de no.ope.nun.⁊ qđ possit tenet Barto.in.d.l a diuo pio.et
37 dicit expressum in.l.j.⁊ fi.C.de iudi.¶†Ultimo casu si in delegato inferioris a principe multas ⁊ varias opiniones retuli.Ego tamen puto posse indistincte de iure canonico etiam si non committatur principaliter ⁊ expresse.Et moueor multis iuribus ⁊ rationibus per capi.ex literis.de offic.dele.⁊ videtur singulare in hac materia vbi expresse dicitur delegatum posse iurisdictionem quam habet alteri demandare in executione sententie ⁊ probat no iste tex.⁊ etiam colligiť ex casus positiōe quam facit ibi gl.quod accessorie videtur cōcedi merū seu mixtū imperium pro executione sententie.Item facit.c.iij.de eo qui mit.in possess. cau.rei ser.vbi delegat⁹ inferioris dedit possessionē ex primo decreto:
38 ⁊ papa approbat ibi certo casu illam missionem.¶†Item facit quia executio est meri imperij,vt no.Inno.in.c.transmissam.de ele.⁊ nihilo minus transit sub generali commissione.probatur in.d.capi.ex literis. ¶Et per hoc dico opi.do.Ant.veritate minime fulcitam dum distinguit inter expresse cōmissuꝫ ⁊ tacite:vt in primo casu veniat executio in secundo non:qꝛ in generali cōmissione non veniūt ea que sunt meri imperij:nam hec ratio militat in commissione facta per principem ⁊ tamē certum est quod commissa sibi causa simpliciter videtur etiam cōmissa executio:vt probať in iuribus prealle.vt.j.de dote post diuor.resti.c.de prudentia.vbi ꝑ viā accessorij venit nedū executio cause principalis cōmisse sed etiam executio cause que venit accessorie.vnde cum sit eadē ratio in delegato inferioris que in delegato principis videlicet vt veniat accessorum debet esse eadē iuris obseruātia.facit.c.translato.de cōsti.cū si.⁊ sic cum executio veniat accessorie ad causam principalē:vt probatur
39 in prealle.iuribus.†certum sit de iure canonico ea que sunt mixti ⁊ meri imperij posse delegare vt in.c.qđ sedē.de offic.ord.⁊ bene probatur in cle.j.de heret.⁊ in.c.j.de offi.vica.lib.vj.transibit executio facta delegatiōe cause principalis.Et ideꝫ forte potest dici in iure ciuili.¶Et licet principaliter nō sint delegabilia per inferiorē a principe ea que sunt meri ⁊ mixti imperij tamen accessorie transeunt.arg.l.quoties.C.de in.Et ad.d.l.a diuo pio.responderi potest vt gl.dicit.non enim negat ille tex. quin etiam ipsi delegati possunt.sed solum dicit.ꝙ ordinarij.delegātes dn̄t mādare snias suoꝝ delegatorū executioni.forte enim non pn̄t de facto:vt sepe contingit ipsos delegatus suas snias exequi.¶Sed etiam pōt responderi ad hoc.c.aliter,vt.j.respōdebo.vide ibi in simili.c.significasti.de offi.dele.vbi ordinarius debet mandare executioni sniam dele principis.⁊ etiā ipse delegatus potest vt ibi no.⁊ in.c.ex literis.⁊ in.c. querenti.eo.titu.Simile in.c.cum ab ecclesiarū.de ordi.Sed ad tenendum ꝙ aliud sit de iure ciuili multa me compellunt.⁊ primo auť.⁊ qui iurat.C.de bo.autho.iud.poss.vbi aperte videť innuere tex.delegatum inferioris nō posse propter cōtumaciā partis decernere possessionē ex primo decreto.qđ apertius ibi tenet gl.⁊ pro hoc est glo.in auť.de exhi. ⁊ intro.re.§.si vero.sup verbo omne.cuius cōtrariū de iure cano.aperte innuiť in.c.cū venissent.de eo qui mit.in pos.⁊ facit prealle.c.ex literis. ¶Secūdo multū vrget ꝙ aliud sit de iure ciuili.l.properandū.§.sin aūt reus.C.de iudi.ibi,siue iudex ipse ex sua iurisdictiōe hoc facere possit siue per relationē ad maiorē ⁊c.¶Facit etiam auť.qui semel.C.qn̄o ⁊ qn̄ iud.vbi delegato a principe dať tm̄ potestas citandi ꝑ edicta vt ab inferioribus denegetur vt ibi a cōtrario ⁊ in predicta auť.⁊ qui iurat multo ergo fortius ei interdiciť executio.¶Et optime facit tex.iuncta glo.fi. in.l.fi.ff.de offi.ei⁹ cui ma.est iuris.vbi ptꝫ ꝙ simpliciter mandata iurisdictione non veniunt ea que sunt meri ⁊ mixti imperij qꝛ talia etiam expresse nō sunt delegabilia.sec⁹ de iure cano.⁊ aliud de iure ciuili,ea que sunt mixti imperij non sunt delegabilia:secus de iure canonico,vt.s̄.dixi.¶Et hec opi.est communis de qua tamen dicendum vt plene nota. in pall.c.significasti.de off.dele.¶Nō ob.hoc.c.qđ videť innuere idē eē de iure canonico vt nō possit qꝛ expresse non negat,vt.s̄.dixi.vel pōt dici ⁊ notabilius ꝙ loquitur in delegato dato ab ordinario propter cām suspicionis.vnde cū in exequendo nulla sit suspicio ⁊ appel.nouit.videtur delegatus tm̄ ad cognitionem in qua est suspicio ⁊ non vltra.⁊ sic limiteť delegato ad mensuram cause dele.¶Ad rationē Bar.ꝙ expirat iurisdictio lata snia rn̄detur ꝑ gl.de offi.deleg.c.q̄rēti.ꝙ expirat quo ad actū cognoscēdi:nō quo ad actū exequēdi.⁊ hoc bene ꝓbať in.d.c.q̄renti.⁊ in.c.significasti.e.ti.⁊ in.c.ex literis.vbi clare probať.¶Ex ꝑdictis pōt elici cōclusio noua.Delegat⁹ inferioris a principe pōt ꝓpriā sententiam actualiter exequi ꝙ̄ꝙ̄ snie executio specifice ei commissa minime fuerit:lꝫ sec⁹ de iure ciuili videať.¶Rector scholariū mero iure inspecto suā sniam etiā actualiter executio.i mādare potest ⁊ idem vicarius epi ⁊ alterius ptātis est censendū.Ex quo inferi ꝙ habēs simplicem iurisdictionē valeat etiam exercēdo exequi:eis tn̄ actualis executio denegatur.Et per predicta dico materiā intrinsecā hui⁹.c.expeditā.Aggre-
40 ditor extrinsecam.¶†Quero primo qꝛ tex.absolute dicit epm̄ adeundum in actiōe mouenda ꝯ clericū,qđ eps aditus negligit iustitiā exercere,an in defectū succedat metropolitanus ⁊ possit adiri a subditis suffraganeoꝝ per viā querele.super quo dubio quotidiano duas reperio sententias principaliter.Prima fuit opi.glo.ix.q.iij.in summa que habet ꝙ sic.allegat.c.cum simus.ea.cā.⁊.q.eadem sniam secuta est glo.in.c. pastoralis.⁊ in cap.irrefragabili.de offi.ordin.⁊ gloss.in.c.j.de sup.neg. prela.lib.vj.⁊ Hostien.ibi ⁊ in summa de offi.ordin.§.quid pertinet.sub §.sunt autem.ver.debes presul.⁊ idem Jo.mo.in.d.c.j.Non obst.tex.in preal.c.j.de sup.ne.prela.vbi archieps non succedit in iurisdictione epo ob sua demerita excōicato qꝛ ſm eum aliud in negligētia ꝙ̄ in excōicatione qꝛ negligēs in iurisdictione,⁊ sic nimirum si ad proximū deuoluitur.⁊ inducit Host.literā prealle.c.que dicit ꝙ ex culpa episcopi non deuoluitur iurisdictio ad archiepiscopū:nō dicit negligētia.¶Unde concludit Host.in.d.c.j.ꝙ si eps tertio monitus non procedit vel prima vice denegauit exꝑsse metropolitanus cognoscet.allegat de off.ord.duo simul.de sup.neg.ꝑla.c.j.¶Consuluit tamē ꝙ archieps subditū remittat ad suffraganeū statuens sibi cōpetētem terminum quo subdito iustitiam faciat:quo elapso si id nō fecerit diffamať.allegat de offi ordi. quāto.in fi.⁊.c.ad reprimēdam.⁊.c.irrefragibili.§.excessus.Hanc eandem sniam visus est sentire Jo.calde.in.c.null⁹.de iure pat.alleg.c.cum simus.¶Contrariam sniam fouet Archi.in.d.c.j.de sup neg.prela.li. vj.qꝛ ꝙ archieps in negligētijs suppleat non est iure cautū.allegat.no. per Inno.in.c.qꝛ diuersitatē.de ꝯces.prebē.vbi dicit ꝙ hec pena deuolutionis de vno ad alium nō debet imponi nisi in casib⁹ in iure expressis.alleg.ix.q.iii.nullus.⁊.c.cōquestus.⁊ de offi.ord.duo simul.⁊ cap.pastoralis.ij.respōso.xxv.q.ij.amputato.⁊.c.sic decet.Idem Franc.vercel,nisi in casibus ſm eum.primus in absolutiōe ab excommunicatiōe. de off.ord.ad reprimēdam.in correctiōe criminum.de censi.romana.§. notoria.lib.vj.vtroꝗ enim casu mora affert periculū i illa sicut specialitas rationis.¶Hanc sententiam ꝙ nō succedat videť sentire Inno.in d.c.romana.⁊ si dicať ꝙ per hoc etiā remanebūt impunita crimina,qđ no.de sen.excō.vt fame.respōdetur ꝙ archieps coget eū vt procedat et ꝓnūtiet qđ potest ratiōe peccati neglig̃etie.lxxxiii.di.cū de quorūdā.

xij.di.de his.in fi.⁊ quod no.Inno.⁊ Host.de cle. nō resi.c.ex tue.nō ob.decret.vltima.de censi.lib. vj.q2 nō de correctione simplici sed de visitatione loquitur ꝭm eū.¶ Et hanc opi.recitādo videtur tenere idē Io.an.sed expresse nō declaret intētio nem suā sed clarius ⁊ expressius ipsaꝫ sentit in.c. nullus.de iurepat.⁊ in.d.c.pastoralis.de offi.ord. ⁊ in.d.c.nullus.¶ Sed contra hanc sentētiam videꝛ militare.d.c.duo simul.in fi.in ver.quādiu.sed dico ꝙ non obstat q2 ar.a ꝯrio ibi non sumiꝛ quia succedat archiepo̅ negligēte ſꝫ bene sumitur ꝙ clericus volēs respondere corā archiepo̅ patriarcha succedit archiepo̅ in iurisdictione qđ tn̄ falsum est q2 iudiciū in inuitum redditur ideo non sumiꝛ ibi ar.a contrario sensu vt ibi in gl.⁊ clarius Innoc. ¶ Secūdo vr̄ obstare.c.quāto.in fi.de offic.ordi. vbi pꝫ ꝙ abbate negligēte ep̄s succedit in correctione monachorū.sed contrariū videtur aliqualiter vigere.attamē dico ꝙ illud loquiꝛ in inferioribus epo̅.nā prelati inferiores habēt iurisdictionem a iure cōi inquātū sint vigiles ⁊ soliciti in iurisdictione exercenda al's iurisdictio ad ep̄m ptinet qui est ordinarius totius diocesis vt ꝓbaꝛ in d.c.quāto.⁊ de iu.c.ceterū.ibi no.idē in dn̄is feudorū erga vasallos vel quaten⁹ intelligiꝛ de archiepiscopo respectu ep̄i ꝓcedit in crimine notorio naꝫ illud delictū de quo ibi non poterant non est notoriū vt ibi no.Io.an.quo casu potest archiepiscopus procedere ad punitionē vt in preallega.§. notoria.¶ Non ob.c.j.de supplē.neg.prela.li.vj. q2 ibi disponiꝛ contra factū contingens.ibi enim ep̄s excōicat suos suffraganeos ⁊ postea facit edictum ꝙ oēs subditi suffraganeorū suoꝝ haberent recursum ad eū.quod quidē edictū pap.ibi reuocat q2 non deuoluiꝛ iurisdictio in metropolitanū etiā si proprijs culpis excōicatiōe tenerenꝛ suffraganei q2 hoc ideo reperiꝛ iure cautum.per hoc tn̄ nō videꝛ tex.sentire ibi vt pro negligētia fiat deuolutio imo potius innuit oppositū ex identitate rationis vt nunq̄ transferaꝛ nisi in casibus a iure expressis,⁊ sic ꝯcordat cū.d.c.pastoralis.¶ Itē cū hec deuolutio sit pena nō est infligenda.nisi in casibus in iure expressis.de pen.di.j.pene.⁊ no.in c.fi.de iur.pat.Et ideo posset non absurde in hac materia distingui vt negligēte capitulo,vel superiore nō succedit regulariter alius nisi papa.Sed negligēte inferiore succedit epo̅.primū ꝓbaꝛ in.c. pastoralis.de offi.ord.vbi dicit ꝙ licet episcopus sit subiect⁹ iure metropolitico archiepiscopo attamen in subditos ipsius episcopi nullā habet iurisdictionē exceptis quibusdā casibus vnde pondero verbū nullā ⁊c.¶ Et sic regula tradiꝛ negatiue.Nō est ergo ordinari⁹ diocesis ep̄i ſꝫ tm̄ ipsi⁹ episcopi nec in subditis vēdicat sibi iurisdictionē exceptis quibusdam casibus seu articulis iure expressis vt ibi.cum ergo iste articulus negligentie nullibi sit expressus siue a iure cōprehēnsus vt ibi

41 ipse succedat stabimus regule ibi tradite.† ⁊ hec regula confirmatur prealle.c.duo simul.vbi dicitur quod primates ⁊ patriarche nil iuris pre ceteris habēt nisi inquātū ⁊ sicut canones cōcedunt ⁊ ꝯsuetudo contulit ab antiquo.Ad idē.c.venerabilibus.de senten.excom.lib.vj.in prin.vbi cauetur quod etiam in sententia excommunicationis non deuoluitur causa subditorum episcopi ad archiepiscopū nisi per appellationē licet possit subditus ep̄i conqueri appellatione cessante.nec obstat predictis.c.romana.⁊.c.cū simus.q2 ponunt casus speciales vt in eos patet.Et idem in similibus est dicendum.Secus autem in inferioribus respectu episcoporū quia vt.s̄.dixi episcopus est ordinarius totius diocesis in.c.j.de offi.ordi.⁊.c. cum episcopus.eod.tit.lib.vj.Unde pinguiorem iurisdictionem habet archiep̄s respectu subditorum sui suffraganei:vt not.in.d.c.pastoralis.per glo.⁊ doct.in.c.cum ab ecclesiarum.eo.tit.in glo. vlti.que est notabilis in materia ⁊ qđ dicam in sequenti.¶ Et ex predictis elicitur.xj.conclusione. Episcopo ꝓ suis excessibus vt excōicato vel iurisdictionē exercere negligēte ei⁹ iurisdictio regulariter ad metropolitanū nō deuoluitur.q̄q̄ in casu negligētie ad iustā tiam ministrādam eundē cōpelli valeat.In prelatis.nō episcopo inferioribus quo ad ip̄m secus est cēsendū.⁊ ex hoc infero correlatiuum, pinguius ius habent ep̄i in subditis suorū subditorū q̄ archiepiscopi

42 in subditis suorū suffraganeorum.¶ † Secūdo principaliter quero,tex. hic simpliciter dicit ep̄m adeūdū in causa mouenda contra clericū ecclesie collegiate vel contra monachū alicuius monasterij non exempti an debeat adiri ep̄s seu prepositus vel abbas.gloss.in.c.quāto.de offi. ordi.refert tenere Hugo.ꝙ.si agaꝛ in figura iudicij sol⁹ ep̄s dꝫ cognoscere[a] de causa clerici:secus si agatur ꝭm regulā claustralem.⁊ loquitur de monachis.alleg.xj.q.j.de ꝑsona.⁊.C.de patri.po.l.iij.⁊ de emenda. propin.l.vna.Sed gl.ibi ⁊ in.c.cuꝫ ab ecclesiarū.vt in auꝛ.de defensoribus ciuita.§.ij.coll.iij.⁊.c.decernim⁹.de iudi.⁊.C.de iurisdi.om.iudi.l. fi.facit.c.cū in ecclesijs.de maio.⁊ obe.⁊ in.c.sicut.de simo.in quibus iuribus patet abbatē seu superiorē posse monachū excōicare.¶ Itē videtur tenere Lau.vin.tan.Gof.cum glo.in.c.de persona.⁊.c.experientie.xj.q.j.illud videꝛ sentire glo.in.c.j.xviij.q.ij.q̄ dicit ꝙ si ordine iuris agitur contra monachum corā epo̅ agendum est secus:si in for.ma.iuris.vt de appel.reprehensibilis Innocen.vero recitando.in prealleg.c. quāto.distinguit ꝙ in his que spectant ad regulā abbas precedit ep̄m cū in eis magis debeat monachus obedire abbati q̄ episcopo.Idem no.glos.in.c.qui resistit.xj.q.iij.⁊.viij.di.que contra.xxvij.q.j.denotan. ⁊ de pac.cle.fi.in glo.vide ꝭm Inno.⁊ Io.an.in.d.c.quanto.dicit quod si monachus peccauerit abbas ad reuocandū eum ⁊ puniendū intendat ꝭm regulam a superiore approbatam ⁊ si secūdum eā fuerit eijciendus eijciet eum q2 ex quo superior cōfirmauit regulam videtur abbati dedisse potestatē faciēdi ea que in regula continentur.Si vero accusaretur in iudicio tunc procedendū sub episcopo q2 minor episcopo cās criminales nō agit.xviij.q.ij.monasteria.Si vero agatur ciuiliter tunc questio non procedit in monacho cū nihil habeat.xij.q.j.nolo.⁊.c.non dicatis.sed si abbas haberet clericos seculares sub se ⁊ in alijs.monasterijs a suo monasterio diuisis tunc poterit causas eorum ciuiles audire cum sit ordinarias eorum ⁊ hoc si actor vult querimoniam apud abbatem deponere.nō enim cogitur quis eos conuenire sub abbete imo potest ipsos conuenire sub episcopo ⁊ alijs ordinarijs ideo poterunt excipere de foro.scilicet quod primo sint cōueniendi sub abbate sicut in alijs que eliguntur ab vniuersitatibus.Inn.in.c.cū ab ecclesiarum. ⁊ facit preal.l.fi.C.de iurisdi.om.iu.¶ Et idem quod.s̄.dictum est de abbatibus tenent in plebanis ⁊ alijs prelatis clericorum collegiarum ecclesiarū.¶ Collec.in.d.c.quāto.refert quosdam tenere abbatē posse punire ⁊ corrigere monachum suum etiam in figura iudicij dummodo non agat ad depositionē ordinis ⁊ hoc casu fi.scꝫ cum agitur ad depositionē ab ordine intelligūt iura allegata per Inn.mouētur ipsi per.c. nullā.xviij.q.ij.vbi dicit text.ꝙ tota dispositio monasterij spectat ad abbatem.ad idem.c.abbates.ea causa ⁊ qōne.vbi patet ꝙ abb.habet plenariā potestatē in monachos.¶ Item de iure ꝯmuni prelatus qui preficiꝛ per electionē habet iurisdictionē in quibus preficitur:vt in.d. c.cū ab ecclesiarū.¶ Sed ipse collectarius dicit tutius vt minus etiam sentire cum opinione Inno.quia infirmi iudices nō possunt cognoscere nisi de paruis ⁊ in duobus aureis punire.C.de eden.in.l.fin.ij.qō.vj. anteriorū.⁊ remittit ad plura no.in Spe.de iuris.om.iu.¶ Hanc questionem quo ad monachos respectu abbatis reperio plene tactam per Ioā.de ligna.in cle.ne in agro.de statu re.vbi format hec talia:monachus intra septa monasterij homicidium cōmisit ⁊ extra septa adulterium:modo suus abbas habita informatione vult īquirere ꝯtra eum, deinde procedere ad canonicā punitionem vel absolutionem per sententiam iuxta nocentiam vel innocentiā ipsius monachi.ab alia parte venit ep̄s in cuius dioceſi sitū est monasteriū volens idē facere ⁊ ꝓcedere asserēs predicta ad se pertinere non ad abbatē abbate cōtrariū asserente ⁊ dicente ad se ⁊ nō ad ep̄m pertinere.Queritur quid iuris ⁊ prosequitur ibi hanc questionem opinioneq̄ꝫ multū large ⁊ concludit q̄ꝫ ad abbatē spectet.allegat de appel.ad nostrā.de sta.mona.ea que.vbi dicitur ꝙ visitatores capituli generalis suos delinquentes per abbatē corrigi faciunt eisq̄ꝫ iniungi penitentiā salutarē.iuxta sancti benedicti regulam apostolica instituta de appel.c.reprehensibilis.in fi.xxiiij.q.iij. corripiātur.ad hoc quod no.Archi.in.c.vt animarū.de consti.lib.vj.⁊ in.c.vno.de maio.⁊ obe.vbi dicitur ꝙ isti inferiores prelati habēt iurisdictionē ordin.vnde excōicare possunt.¶ Item probat hoc Ioan.de lig.ꝑ casus speciales per quos patet expresse abbatē posse punire monachos suos.⁊ primo adducit.c.sicut ex literarū.de homi.vbi innuitur ꝙ prior ⁊ fratres Cartusiēses cognoscūt de homicdio ꝑ eorū fratrē cōmisso.¶ Scdo̅ adducit.c.moniales.de purg.cano.vbi moniales de libidine in suo capitulo corripiūtur.¶ Tertio inducit.c.significasti.el. ij.de homi.vbi abbas sancte trinitatis cū Laurētio suo regulari canonico requisito de homicidio per eum commisso querit a papa consiliū salutare nō enim secundum quod posset abbas significare ipsi vbi diligēter inquisiuisset de eo saltem cum eodem canonico in primis est requirendus.ij.q.j.in primis.Quarto inducit.c.suscepimus.de homici. vbi abbas sancti benedicti de suis duobus monachis inquirit qui cōmiserunt homicidium illorum ⁊ erāt monachi in magna culpa:quare

vt vterq̄ꝫ

a ¶ Ep̄s dꝫ cognoscere.Adde Bal. in.l.si filius.C.de patria pote.vide tn̄ Lu.Ro.in cōsil.ccclxxv.inci in proposita qō.vbi breuiter cōcludit ꝙ Abbas habet iurisdictioneꝫ in monachos etiā i criminalibus vbicunq̄ꝫ delinq̄rint. casus est in.c.ea que.de sta.mona. ⁊ in.c.abbates. xviij.q.ij.c.rephēsibilis.ad fi.de appel.nisi sit tale crimē ꝑ quo veniat imponenda pena depositiōis q̄ casu non abbas sed ep̄s cognoscere dꝫ ⁊ idē dt si Ab.foret neligēs in corrigēdo q̄m ēt tūc corrigit et punit ep̄s.c.quāto.đ of fi or.⁊ hec est cōis opi.ꝭm eū quē ēt tenet Io.de lig.i cle.i agro.de stat. regu.ēt no.i.c.de ꝑsona.xj.q.j.⁊ an religiosus portās habitū sub mātello excuseꝛ a pena excōicatiōis ⁊ apostasie vid Ol.ꝯsil. clxxviij.ici factuꝫ tale est.col.iiij.v. itē ꝯfessio.⁊ ꝯsil. seq.ici.pater sancte.col.pe.ver.tertio obijciꝛ.Et qd si abbas nō sufficiēter punit monachuꝫ an possit monachus ꝑ epꝫ vlteri⁹ puniri vid Lu.ro.i palle.ꝯs. De monacho delinquēte ad quē ꝑtineat correctio ⁊ punitio,vide plenissime ꝑ Gui.pape in qōnib⁹ suis. q.clix.inci.ad quē ꝑtineat.Dē.ferrā.

vt vterqꝫ de dictis monachis debeat expiare peccatum suum vel arbitriũ abbatis mandatur ibi per papam ꝛ abbas punit eos. si enim punitio ꝛimpositio penitentie ad episcopũ perti nerent remitterentur per papã ad episcopum nõ ad abbatẽ. argu. de deci.c.ad audientiam.ꝛ de transla.prela.c.inter cor poralia.versi.sed neqꝫ.ver.prestitimus.ꝛ sic videt ꝙ abbas po test inquirere cõtra monachuꝫ ex quo punit ꝛ inquirit de ho micidio.† quod inter graviora ꝛ horribilia cõputatur de tẽ po.ordi.quesitũ.de accu.c.inquisitiõis.in prin.ꝛ de peñ.di.mi ror. Itẽ monachi debent puniri ꝛ corrigi p abbatẽ qui debet eos corrigere iuxta beati benedicti regulã ꝛ apostolica insti tuta.ꝛ hec verba habẽtur in pallegato.c.ea que. de statu mo na.sic punit ẽm regulã quod probat per regulam cũ in regula beati benedicti caueatur ꝛ tractet de penitentia iniungenda pro grauioribus culpis vt in rubr.qualis debet esse abbas in secunda diuisione.c.videamus.cũ.xx.ca.de causis monachorũ vbi admonet decanos.ꝛ in.xxiij.de excõ.culparum.xxv.gra uioribus culpis.ꝛ.xxviij.de his qui seuius correcti emendare se noluerunt vbi ponit expulsionem a monasterio. Iteꝫ facit in rubr.de prepositis monasterij que punitio fit incorrigibili. de indicijs.c.cũ non ab homine. de his ꝛ similibus capitulis ꝛ regula beati benedicti facit mentionem Hostien.de regula ribus.c.fi.Inducit etiam Jo.de ligna.c.religiosi.§.quibus.et §.si qui vero.de priuile.in cle.vbi prelatus regularis punit in feriorem de grauioribus culpis ꝛ punit ibi de criminibus q̃ sapiũt furtũ vel rapinã vt patet ibi.ꝛ cõstat ꝙ furtũ ꝛ rapina de grauioribus ꝛ maioribus sunt. de iudic.cum non ab homi ne.ꝛ.xxv.distin.§.nunc autem. punit ergo abbas non solum minora crimina sed etiam maiora ẽm regulam. Sed cum defi cit regula in qua pena non tenetur de homicidio.ꝛ in multis alijs de quibus nõ facit mentionẽ: expresse habet eos punire ẽm apostolica instituta: vt in preal.c.ea que.ꝛ sic possunt ab bates imponere monachis suis pro criminibus penas iuris. Et a preceptis excipit vnũ casum in quo non punit abbas vi delicet cũ criminaliter agit cõtra monachũ de crimine degra dationem requirente qꝛ corã abbate non ageret sed corã epõ cum inferior episcopo degradare non possit siue sit verbalis siue actualis ipsa degradatio. de quo de penis. degradatio. li. vi. quod probatur, qui non potest ordinare nõ potest iudica re. de parochijs. nullus. nec debet cognoscere regulariter ex quo iudicare non potest: vt is cum super. de causa possess.et proprie.ꝛ.l.de qua re.ff.de iudi.ꝛ dicit regulariter ꝙ excipiũ tur casus nominati in prealle.c.cum super. Et qd de tali causa criminaliter mota non possit iudicare inferior episcopo in ducit notata per Host.ꝛ Inno.in.c.transmissam.de ele.ꝛ per dictum.c.cum super.de offi.ordi.quanto.in casu illo potest in telligi.c.monasteria.xviij.q.ij.allegatum pro cõtrario. ¶ Un de ex predictis cõcludit quod abbas debet cognoscere de cri mine sui monachi cum proceditur contra eum inquirendo et denuntiando: quod intelligit verum nisi esset talis casus in quo fieret degradatio etiam si ageretur per viam inquisitio nis vt est heresis de qua habetur in.c.ad abolendam. de here. quo casu pertinebit ad episcopum qualitercunqꝫ agatur etiã si sit exemptus. vt idem ibi credit in falsario literarum pape ꝛ in alijs casibus in quibus degradatur qualitercunqꝫ agatur vt ad solum episcopum spectet cognitio. ¶ Si vero agatur ciuiliter vel per querimoniam non habet locum questio scd̃m eum coram quo agi debeat cum monachus simplex claustra lis non possit ciuiliter conueniri cum proprium non habeat. xij.q.j.non dicatis.c.nolo.ꝛ.qd.xi.de persona.ꝛ not. Inno.et Hostien.in preallleg.c.quanto. Imputet ergo sibi qui cum eo contraxit.ꝛ putat hoc verũ etiam si interuenerit iuramentũ contractui p̃dicto† cum monachus iurare nõ possit sine licẽ tia abbatis.de iura.calum.c.j.in fi.ꝛ in regula beati benedicti vbi suadetur ei ꝙ non iuret in rub.que sunt instrumenta bo norum operum.nec etiam habet executorem proprie volun tatis.de ele.in.vj.c.quorundam.ꝛ.c.religiosus.de testamen.li bro sexto.ꝛ ita pro non iurato habeatur.x.distin.vides.ꝛ.C. de legi.non dubium.ꝛ cap.quod autẽ.de iurepatr. ¶ Nec ob stat.c.laicus.de foro competenti.libro.vj. vbi habetur quod ratione iuramenti conueniendus est quis coram iudice eccle siastico: cum abbas satis sit ecclesiasticus iudex qui excõicare potest.de offi.ord.cum ab ecclesiarũ.ꝛ.c.quanto.ꝛ de simo.si cut tuis.ꝛ de maio.ꝛ obe.c.cum in ecclesijs. Si autem conue niatur de facto ratione dicti contractus conueniretur coram abbate.allegat no.de offi.or.quãto.ꝛ de accusatiõi. ex parte. ¶ † Et hoc putat verũ ꝙ non possit agere contra monachũ claustralem nisi sit in studio[a] cum abbatis licẽtia qꝛ tunc põt agere ꝛ defendere ꝛ omnia sine quibus in studio bono modo esse non põt: vt no.de accusa.ex parte.ꝛ in.c.vt periculosa. ne

clerici vel mo.lib.vj.ꝛ põt vsqꝫ ad probabilẽ summã monaste rium obligare super mutuo: vt no.xij.q.j.nõ dicatis. ꝛ in pal capi.vt periculosa.per Archi. ꝛ tunc si agatur contra mona chum qꝛ potest agere ꝛ defendere, vt.s.dictum est.conueniatur corã abbate ẽm eum per iura superius allegata. Si autem cõueniat monasteriũ in quo casu potuit vt supra dictũ est mo nasteriũ obligare non corã epo agit cũ abbas habet monaste rium defendere.de rescrip.edoceri.cum ibi not.quia non po test esse abbas pars ꝛ iudex.iij.q.iij.nullus. Si autem mona chus prior vel administrator conuenitur nomine sui benefi cij super cõtractu aliquo cuꝫ eo inito qꝛ agere ꝛ defendere po test nomine sui beneficij.de iud.cũ deputati.no.doc.in ca.edo ceri.de rescrip.ꝛ de esti.spo.cum olim.el.j.credit Jo.de ligna. ꝙ conueniri debeat coram abbate per gl.in prealle.c.quanto cum generaliter de monacho contrahente loquatur ꝛ per als rationes.s.positas ꝛ nullus alius contrahit quã dictus admi nistrator. ¶ Et predicta oĩa de correctione criminũ facienda a per abbatem ꝛ conuentione fienda corã abbate in ciuilibus questionibus dicit vera esse etiam si monachus contrahit vel resideat in alia diocesi quam vbi est monasterium: qꝛ mona chus vbicunqꝫ fuerit semper est in iurisdictione abbatis quẽ vice dei super caput suum posuit.xix.q.iij.statuimus.de elec. si religiosus.li.vj.ꝛ monach⁹ fictione iuris semper est in clau stro: vt no. Inno.ꝛ Abb.de sen.excõ.cũ illorũ.ꝛ Archi.ne cle ri.vl mo.vt periculosa.vt pbaf in.d.decre.cũ illorũ.vbi si duo monachi diuersorum monasteriorũ se percusserint ptinet ad vtrunqꝫ abbatẽ absolutio.ꝛ ita daf iurisdictio extra claustrũ qꝛ non põt fieri ꝙ ambo monachi essent in proprijs monaste rijs.probatur etiã eo.ti.c.canonica.vbi prior hospitalariorũ absoluit fratres suos qui multa habent claustra.ꝛ ita extra claustrum vbicunqꝫ iurisdictionem habet abbas in suos mo nachos. Dicit tamẽ quod si locus in quo monachus residet ꝛ contraxit est remotus ab abbate: ita tamen ꝙ non commo de per actorem adiri possit ꝙ poterit conueniri corã episco po nec obstabit exceptio ꝙ primo conueniẽdus sit coram ab bate ꝛ sic probat.nam monialis propter absentiam abbatis se quia mortua est agit nomine proprio restitorio.s.de rescri. cum dilecta.in fi.qd non facit abbatissa, vt not.de sen.excom. parochianos.facit quod no.gl.in.c.non dicatis.xij.q.j.que di b cit monachum posse agere de iniuria sibi illata[b] si abbas est absens nec reliquit pcuratorem.ergo in casu nostro propter absentiam abbatis conueniatur monachus coram diocesa no. Itẽ filiusfa.agit ꝛ defendit absente patre.ff.de iudi. l. si lõ gius.§.si filiusfa.ꝛ no.in.d.decretali cum dilecta. Ita incom moditas mutat alicuius sepulturã.de sepul.c.is qui.li.vj.etiã religioso dat electionẽ sepulture cũ ad monasterium suũ com mode portari nõ potest: quis velle vel nolle non habeat in.c. religiosi a contrario.de sepul.lib.vj.ad hoc qd no.in.c.cum ex literis.de in integ.resti.in gl.pe.vbi ponunt ver.non facit er go parum distantia longa viarum. Prorogat inducias onus aufert impedimentũ. Cogit adire forũ cõseruat ius domino rum.ꝛ sic distantia cogit agit adire forum vbi alias nõ adiret. ꝛ sic allegat ibi.d.l.si longi⁹.vnde dicit ꝙ si p̃dictus monach⁹ distat ab abbate, vt.s.dictum est habebit electionem actor vt ipsum cõueniat coram abbate vel corã epo.ꝛ sic ẽm eũ ꝓ in telligi ꝛ saluari opinio Inn.ꝛ Hostiẽ.ꝛ alleg.not.in predicta decre.quanto.alias aũt si sit ppe debet recurrere ad abbatẽ. ar.de rescri. statutũ.li.vj. et per ratiões ꝛ iura superius alle. propter† vero abbatis negligẽtiã non est dubiũ cũ in ea ap paruerit ꝙ pertineat ad epm vt in decre.quãto.de offi. ordi. in fi.ꝛ in.c.graue.cum ibi not.ꝛ per no.per Archid.in.c.vno. de maio.et obed.lib.vi.in versi.hominis. ¶ Itẽ in notorijs idem est cum statim abbates nõ corrigũt.de censi.romana.§. notoria.quia possunt dici merito negligẽtes.qd intelligit in notorio facti permanentis vel interpellati.de coha.cleri.su per eo.de vsu.cum tu.non autem in notorio facti trãseuntis. ¶ Item vbi appellatur ad eum.de appel.romana.§.j.lib.vj. et ad.c.j.de piuile.li.vj. quod videt obstare in eo quod innuit quod etiam exempti delinquẽtes extra locuꝫ exemptum vide cõtrahentes possunt cõueniri corã epo loci. rñdet Joã.de li gna.ꝙ loquit qñ prelati inferiores sunt negligẽtes vel in no torijs vel vbi agitur accusando vel in casu vbi degradari nõ debent ꝛ superessent oĩa superiorũ p illud.c.correcta. vel ẽm eũ loquit ꝙ ratione exemptionis non defenderent quin pu nirentur per ordinariũ si delinquãt vel contrahant extra do micilium. Sed nõ negat quin possit defendi per anteriora in ra corã eo que papa reuocare nõ intẽdit.de cle. ecclesia. el ij. ¶ Uel melius ad illud.c.dici potest q loquitur de his exem ptis qui cessant exẽptione sunt immediate sub ordinario lo ci vt patet in principio illius textus ibi: suam in ipsis iurisdi

¶ Nisi sit in stu dio. Non tñ tenet monasterium ad mutuũ Ↄctum p pter excessiuã ex pensam studij: vt p Pan.in.c.q̃to. col.fi.de offi.or.ꝛ an monasteriũ te neat rõne debito rũ ante igressum monasterij p mo nachũ Ↄctorũ, vid Lu.ro.Ↄsi.cc[illegible].i ci.p habẽda. Et an abbas repetat solutum p mona chũ, vide bal.Ↄsi. cxxxi.inci.procu rator.i.iij.vol. Et adde ꝙ monach⁹ Ↄ suũ abbatẽ põt agere p alimẽtis in futuũ sibi pstã dis sꝫ nõ p subtra ctis: vt p.d.de ro. deci.cccv.inci.mo nachus in nouis. Henri.Ferran.

¶ Sibi illata.ad uerte tñ ꝙ abbas põt remittere in iuriã monacho fa ctã qꝛ monasterio q̃sita est actio in iuriarũ nõ sibi: et qꝛ qd fit p abbatẽ ꝛ capitulum vide tur fieri p dñz nec dicit hoc pactum ambitiosum vbi hr respect⁹ magis ad deũ q̃ ad libe ratũ: vt dt Bal.in l.pses.col.fi.in vl ti q.C.de trãsact. Et vid Pe.d an. i.c.parochianos. de sent.excõ.ꝛ ibi qd iuris si facta ẽ iniuria clerico se culari an actio in iuriarũ det eccle sie vel sibi. Henri.Ferran.

ctionem prout ius exigit exercere:⁊ sic loquitur de principalibus prelatis ecclesiarũ exemptarũ qui cessante exemptione cõuenirent ratione delicti ꝯtctus vel alia ratione corã ordinario loci.xvj.q.ij.abbates.⁊.xj.q.j.de persona.cum si.aut loquitur in monachis q omni suo priuilegio cessante discuti ⁊puniri debẽt per suũ abbatẽ.⁊.s.dictũ est,nec priuilegiũ debet eis

47 esse dãnosum.arg.de priui.in his.¶†Sed quã formã sequetur abbas vel cõmissarius suus inquirendo contra monachũ suũ de crimine.sequet̃ ne formam iuris,vt in.c.qualiter ⁊ qñ.§.debet.de accusa.⁊ vt vocet̃ ad vidẽdũ iurare testes.de testi.In noĩe dñi.vel procedet ſm statuta regularia vbi ꝓceditur simpliciter:⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij ſm quam formã nõ tradunt capitula de quibus in.d.§.debet.nec vocat̃ ad videndum iurare testes q̃ est de ordine iudiciario nec admittitur appellatio.de appel.c.ad nostrã.⁊.c.reprehensibilis.⁊.c.cũ speciali.§.fi.nec alia subtilitas iuris seruatur sed ꝓceditur ſm obseruantias regulares ⁊ diuersas obseruantias religiosorũ:⁊ de ista forma habet̃ p Car.⁊ Jo.de imo.de reli.domi.c.j.lib.vj.in fi.magne glo.quam ergo formã de istis sequet̃ abbas?Jo.de ligna.in prealle.loco dicit ꝙ potest sequi suam formaꝫ per decre.sepe.al's de statu regu.ea que.in principio. ¶Sed tutius est ei procedere ſm secundã:q̃ si iuxta primaꝫ ꝓcederet haberet dicto monacho ꝓuidere in expensis aduocatorũ ⁊ in alijs sumptibus cũ ꝓpriũ nõ habeat.de accusa.ex parte.⁊.c.pe.§.fi.quãuis in alio casu loquat̃ q̃ se ⁊ sua dedicauit.C.de sac.sanc.ec.aut.ingressi.⁊ aut.si qua.canonizata.xix.

48 q.vlti.si qua.⁊ de ꝓbat.in presentia.†⁊ nisi faceret sibi expensas priuaret eum defensione sua que excõicato ⁊ etiã diabolo si esset in iudicio denegari non debet.de excep.cũ inter.⁊.xj.q.iij.eorum.¶Quare tutius est ſm eum vt procedat̃ ſm secundam:⁊ si ꝓcedit ſm eam non ministrabit sibi expensas q̃ nec eas facturus est nec admittit̃ ad eas,arg.predictorũ.c.ad nostram.⁊.c.reprehẽsibilis.⁊.c.cũ speciali.¶Itẽ dicit ꝙ persona ecclesiastica p abbatẽ potest redire ad secundã procedẽdo ſm regularia instituta ⁊ lis ꝓprie inter abbatẽ ⁊ monachos esse non potest.ff.de iudi.l.lis nulla.⁊ de syndi.c.vno.⁊ qualitercunq̃ abbas de sui monachi salute querit ille debet humiliter obedire vt in prealle.decr.reprehensibilis.nam siue plectendo siue ignoscendo hoc solũ bene agit̃ vt vita hoĩs corrigatur.xxiij.q.v.prodest.ꝙ vna actiõe suspẽsa trãseat̃ ad aliaꝫ.de causa pos.⁊ proprie.pastoralis.de testi.significauerũt.not.hoc in Spe.in tit.de inquisi.§.vltra.ver.Itẽ pone.⁊ in ver.sed nunquid.Nec obst.de postu.prela.c.j.lib.vj.⁊ de elect.vt quis duas.⁊.c.ab eo.e.ti.⁊ libro.vbi vna via electa nõ põt reuocari nec redire ad aliã cum dãno alterius.hic sine dãno monachi:q̃ facilius procederet̃ p secũdã q̃ꝫ p primã,vt.s.ꝓbatũ est.tenet hoc Jo.de lig.in preal.cle.ne in agro.¶Et hec dicta primo examinabo reducendo ipsa ad aliquos articulos.nõ eniꝫ tangit̃ de alijs prelatis inferioribus vt preposito,plebano,et

49 similibus.†Inno.in.c.ad hec.de offi.or.⁊ Jo.an.⁊ Hostien.post eum cõcludunt tales p̃latos in subditos suos tantũ habere leuem iurisdictionẽ ⁊ non grauẽ.¶Et grauẽ vocãt depositiones clericorũ etiã in minorib⁹.allegãt no.de elec.transmissam.xv.qõ.vij.eps.¶Item de suspensione perpetua vel multũ diuturna allegant de excessi.p̃la.c.j.¶Idẽ de minore beneficio ⁊ diuisione eiusdem.c.sint nãq̃.⁊ vide bonã gl.in cle.ne in agro.de statu regu.ideꝫ de dispensatione.de eo qui fur.or.susce.c.ij.⁊ quod ibi no.Inno.⁊ de fil.presby.c.fi.¶Idem de autoritate interponẽda alienationi rei ecclesie.xij.qõ.ij.sine exceptione.⁊.c.abbatibus.⁊.c.placuit.⁊ generaliter omnia que expediunt prelati soli sine capitulo.de his que fi.a prela.nouit.⁊.c.quanto.Item iurisdictio in monasterio.de offi.archi.c.fi.¶Itẽ matrimonialis causa.de excessi.prelat.accedẽtibus.item datio dimissarium.de offi.arch.significasti.Item causẽ criminales graues.de procu.querelaꝫ.¶Item omnia que sunt episcopalis ordinis.de q̃bus de elec.ꝙ sicut.⁊.c.trãsmissam.lxviij.dist.quãuis.¶Itẽ dicũt ꝙ talis iurisdictio nõ extẽditur ad notabiles personas vbi vt in ipso nũtient.vnde Archi.solum habet iurisdictionẽ quo ad parochiales ecclesias ⁊ minores titulos.Item tales prelati inferiores nõ possunt ꝓpter non residentiã priuare clericos titulis suis:nec ꝓpter aliã causam:vt disputauit Jac.bononien.vt refert Joã.and.in.c.fi.de offi.archipresby.⁊ hec cõfirmat do.Anto.in.c.cum cõtingat.de foro cõpe.vbi plus dicit ꝙ vbicunq̃ agitur in figura iudicij nisi aliud det consuetudo isti prelati inferiores non habẽt potestatem.allegat.xj.q.j.de persona.⁊ de here.cũ ex iniuncto.⁊ hec fuit opi.Jac.bono.vt recitat Jo.an.in prealle.c.fi.de offi.archipresby.⁊ cum illa opi.trãsit ibi Jo.and.¶Dicit tamen do.Ant.in prealle.c.cũ contingat.istos prelatos inferiores habere iurisdictionẽ in illos q eos elegerunt:⁊ dirigitur tunc iurisdictio plus ad personas certas in loco:q̃ꝫ ad locũ,intantum ꝙ recipiũt isti potestatẽ excõicandi ⁊ habent iurisdictionẽ modicam ꝓprie cognitionalẽ:⁊ sic debet intelligi ſm eũ.de offi.ordi.cũ ab ecclesiarũ.⁊ qõ ibi not.putat etiã ꝙ subiectos inseruientes in ecclesia intitulos possent pro eoꝝ culpis ⁊ negligẽtijs nõ cõtentiose:sed correctionaliter priuare ad tẽpus emolumẽtis ecclesie in distributionibus ⁊ alijs.totaliter aũt ab ecclesia remouendo putat ꝙ non possent:vt.s.dictuꝫ est ſm Inno.Hosti.⁊ Joan.an.nisi forte ſm eum habeãt ptãtem instituendi de ꝯsuetudine:q̃ ⁊ consequenter habent ptãtem destituendi pro culpis ⁊ negligẽtijs si tamen non sunt supra curã instituti.de capel.mo.c.j.libr.vj.Quinimo etiam si sunt supra curã instituti.facit glo.ſm eum in preal.c.j.super verbo ipsis,a cõtrario sensu.ꝙ si isti superiores habent ecclesias pleno iure.⁊ si habeant potestatem instituendi de ꝯsuetudine quod possent tales destituere.nec obst.tex.in eo ꝙ dicit cõsuetudine vel statuto.quia posset intelligi ſm eũ qñ consuetudo vel statutũ disponit vt tales superiores possunt destituere hos presbyteros institutos ad curã cũ tamen illi superiores nec de cõnsuetudine nec aliter habẽt potestatem instituendi:⁊ hoc ſm eum videtur sentire glo.ibi in verbo consuetudine:relinquit tamen hoc sub dubio dicendo cogita hoc dictum mihi nõ placet:vt.j.subijciam.¶Pau.de leaza.in cle.ne in agro.in.§.ceterũ.de sta.reg.dicit prelatũ conuentualẽ habere iurisdictionẽ fori pniãlis rõne collegij ⁊ personarũ ipsi⁹.alle.de offi.ord.quãto.de maio.⁊ obe.cũ in ecclesijs.¶Itẽ dicit ꝙ talis prelat⁹ nõ hꝫ iurisdictionẽ fori ꝯtentiosi in parochianos:sed pniãlis tm̃.⁊ sic intelligit̃ qõ legit̃ ⁊ no.de offi.or.cũ ab ecclesiarũ.Do.me⁹ do.Car.in preal.c.cum ab ecclesiaꝝ:dicit ꝙ in loco nullius citra epm̃ hꝫ iurisdictionẽ ordidinariã de iure cõi.ipse eñ sol⁹ hꝫ iuris.ordin.de iure cõi in ciuitate ⁊ diocesi.de offi.or.c.j.isti vero p̃lati inferiores qui preficiunt̃ collegio habẽt ordinariã illoꝝ de collegio.C.de iuris.om.iud.l.fi.¶Ex his infert̃ ꝙ si p̃lat⁹ inferior epõ hꝫ ordinariã in sua parochia vel in certa ꝑte diocesis.hoc est de iure spãli.p hoc adducit no.per Arch.j.q.j.§.his autoritatibus.⁊ Pau.in.d.cle.ne in agro.⁊ hoc dicit ꝙ pleban⁹ in parochianos sui plebanatus nullã hꝫ iurisdictionẽ fori ꝯtentiosi.dꝫ illud intelligere de iure cõi.allegat.c.ij.cũ ibi not.de excess.p̃la.vnde nõ dr̃ habere territoriũ qõ sapiat iurisdictionẽ.ff.de iurisd.om.iu.l.fi.de ꝯstit.c.ij.libr.vj.sed parochiã:vt in prealleg.c.cum ab ecclesiarũ.¶Quod p̃ia fronte videt̃ obuiare predictis ꝙ si illud.c.intelligit̃ de iurisdictiõe fori ꝯtentiosi opꝫ illud intelligere quatenus de parochianis dicit de iure speciali ⁊ ratione consuetudinis.d.c.cũ cõtingat.¶Et predicta procedunt ſm eum de iurisdictiõe in loco:sed quo ad iurisdictionẽ in ꝑsonas,dicit ꝙ p̃latus collegij habet ordinariã fori cõtentiosi in illos de collegio:⁊ sic potest inter eos cognoscere de causis ciuilibus ⁊ lꝫ hoc non videat̃ in vsu est tñ de iure ſm eũ.argu.d.l.fi.C.de iu.om.iudi.¶Item põt in singulos de collegio ferre sñias censure.alleg.c.cum in ecclesijs.de ma.⁊ obe.cum ibi not.¶Et hec sunt que in hac materia scripta reperio ex q̃b⁹ nõ dilucidat̃ hec materia ⁊ magna ex varietate opinionũ videtur resultare ꝯtrarietas.¶Nã Inno.Hos.⁊ Joan.and.in prealle.c.quãto.dicũt ꝙ isti inferiores prelati nequeunt cognoscere de causis criminalibus.¶Itẽ ꝙ etiaꝫ in ciuilibus potius est in optione actoris.¶Joan.de ligna.tenet ꝙ etiã de crimine cognoscere possunt dũmodo depositionẽ non exposcãt.⁊ ꝙ data cõmoditate debeat primo conueniri coram suis prelatis etiam si de literis ⁊ ꝯtctibus al's ibi initis vel cõmissis loquitur tm̃ de abbatibus nõ autẽ de alijs prelatis secularibus.Alibi Inno.Hosti.⁊ Jo.an.vt.s.dixi dicũt hos inferiores habere iurisdictionẽ tm̃ in leuib⁹.¶Et hanc opi.videtur amplecti do.Anto.vt.s.dixi qui etiã addidit ꝙ iurisdictionẽ quã habent nequeũt cognitionaliter ⁊ sic in figura iudicij exercere sed correctionalr̃ tm̃.¶Do.Cardi.sentit ꝙ in trib⁹ hñt iurisd.etiã cognitionalr̃.¶Pau.sentit

50 ꝙ habẽt iurisd.fori pniãlis tm̃.†Quid ergo dicendũ in tãta varietate?Et p̃io ponã de iurisd.istoꝝ inferiorũ qõ mihi vr̃.scdo annectã circa ptãtem ipsorũ aliquas qõnes pulchras ⁊ quotidianas.Et p̃io distiguã assumẽdo aliq̃ dicta doctoꝝ in c.cũ cõtingat.de fo.cõp.ꝙ aut q̃rit̃ an isti p̃lati inferiores habeãt de iure territoriũ stricte:ita ꝙ habeant iurisd.in ibidem delinquẽtes vel ꝯhẽtes ⁊ residẽtes.⁊ dicẽdũ est ꝙ nõ sed sol⁹ eps̃ est ordinari⁹ in tota diocesi ita ꝙ diocesis est sibi territoriũ in spũalib⁹ vt pꝫ in.c.j.de offi.ord.⁊ meli⁹ in.c.cũ eps̃.eo.ti.li.vj.⁊ in.c.cũ ꝯtingat.j.eo.ti.⁊.c.si qs cũ clerico.⁊.c.de ꝑsona.xj.q.j.¶Et quid sit territoriũ ⁊ vnde dicat̃ dic vt in.l.pupillus.§.territoriũ.ff.de vbo.sig.⁊ vide gl.in.c.ij.de consti.lib.

a vj.de territorio ⁊ diocesi[a] vide text.cũ glo.in verbo diocesim, de elect.

a ¶De territorio ⁊ diocesi.i quo cõueniant ⁊ differãt territoriũ ⁊ diocesis ⁊ quid habeãt amplecti vid bal.ꝯsi.cccxxvj.incip.rex romanorũ.in iij.col.ver.descendo ad scdm.i.j.volu.⁊ ꝯs.ccccxix.inci.ad euidẽtia.in prin.e.vo.vbi qd sit territoriũ,districtus,⁊ comitat⁹ ⁊ qd differãt;et p Soci.ꝯs.clxxxj.inci.visis capitu.in iij.co.ver.ꝯfirmat̃ hoc.q̃ vbi qõ aliõ est habere dñium terrarũ aliud est hr̃e iurisdictionẽ ⁊ districtũ:⁊ sic de vno ad reliquũ nõ infert̃ ꝯcludẽs ꝓbatio.⁊ qd si p alluuionẽ territoriũ ẽ auctũ:an cẽseat̃ aucta iurisdictio,vid p phi.cor.ꝯs.cclxxxviij.ici.dñs Joachinus.in.ij.vo.⁊ an termini,territorium,⁊ fines sint idẽ vide eundem Phili.corñ.ꝯsi.clviij.ici.viso pũcto.in.ij.col.v̄.ex quib⁹.in.j.vol.et qd si creditoris vl̃ debitoris territoria sint separata:an creditor debeat ire ad domũ debitoris vl̃ ecõtra pro solutione faciẽda.vid eũdẽ Phi.cor.ꝯs.lxx.inci.in hac ꝯsultione.in.ij.col.v̄.itaq̃.in.ij.volu,Hen.Ferran.

de elec.in cle.ne romani. ¶ Aut querit nũquid isti inferio-
res habeant territoriũ fori penitẽtialis ita ꝙ habeant iuris-
dictionẽ pn̄ie in oẽs ibidem habitãtes: ⁊ dico ꝙ habent iuris
dictionem in personas illoꝝ de collegio, vt.s̄.dixi ſm Pau.
⁊ facit.c.cũ ab ecclesiarũ.de off.or.⁊.xvj.q.j.c.j.⁊.c.peñ.⁊ vlti.
de offi.archiepi.hꝫ etiã territoriũ ſi habẽt parochiã distinctã
⁊ vnã habent curã oim.de parochia: vt in.d.c.cũ ab ecclesiaꝝ.
xiij.q.j.c.j.tale eñ territoriũ nõ habẽt isti inferiores vt sepa
ratim ab ep̄o quasi faciãt caput imo cõcurrũt in exercitio cũ
ep̄o ⁊ habẽtur isti sub ep̄o ⁊ locus est preoccupatiõi: ⁊ ſi con-
currunt ad curã prefertur ep̄s vt superior, vt in.c.iij.de offic,
archipresby.⁊ qd̄ ibi no.⁊ de peni,c.ois.⁊ p glo.in.c.ij.e.ti.lib.
vj. ¶ Et aduertẽdũ ꝙ istud territoriũ fori pn̄ialis nõ per oĩa
cõparat territorio fori ꝯtentiosi: qm̄ forensis delinquẽs in lo
co seu territorio vni⁹ iudicis sortit forũ illius quo ad conten
tiosam iurisdictionẽ.vt.c.j.de rapto.⁊.iij.qd̄.vj.c.j.⁊.c.ſi.j.eo.
In pn̄iali vero non sortit quis forum alterius sacerdotis vt
no.glo.singu.in.c.j.xvj.q.j.⁊ notat de rap.c.j. ¶ Et est rõ ſm
Jo.de ligna.quare ratiõe ꝯtẽtiosi subijcit qꝛ offendit iudicẽ
⁊ bonũ publicũ ideo pena ꝯtentiosa que propter hũc finem
imponit punit. Sed puta imponit propter offensam dei et
anime ꝓprie: ergo illi soli subijcit quẽ hꝫ supra se scilicet iudi
cẽ loco dei ⁊ qui iudex est sue aĩe. ¶ Itẽ qꝛ iura parochialia
non ꝯcernunt principalr̄ locũ sed pſonas ꝓpter locũ: secus
in iurisdictione ꝯtentiosa.ad p̄dicta facit.c.super eo.de paro
chijs.⁊.l.pupillus.§.territoriũ.ff.de verb.sig. ¶ Hanc ratio-
nem Jo.de lig.dãnat Lapus de castel.in.c.j.de raptor.qꝛ ali-
quãdo iniungit peccatori penitẽtia manifesta.de peni.c.j. et
sic ad exemplũ alioꝝ delinquentiũ fuerat imponẽda in loco
delicti. ¶ Sed licet ipse dãnet hanc rationẽ: rõ tñ est bona qꝛ
principalis causa est purgatio anime. ¶ Itẽ quidã assignãt
aliã rationẽ ne ꝯtingat per partes ꝯfiteri. Nã de alibi cõmis
sis nõ possis cõfiteri in loco delicti: p partes ergo cõfiteretur
qd̄ nõ est dicendũ vt not.gl.in.c.v.de peniten.distin.j.de quo
per Hosti.de peni.⁊ remis.§.an peccata hec ratio indifferen-
ter non procedit qꝛ nõ in eo q alibi fuit ex toto ꝯfessus ⁊ nũc
in eadẽ delinqt. ¶ Hic Lapus assignat hãc rõnẽ qꝛ interest
sui iudicis vt peccata sui peccatoris cognoscat. ꝓuerb. xxvij.
c.⁊ notat de pe.⁊ re.ois.⁊.c.ij.eo.ti.lib.vj.⁊ he rationes sunt
bone ⁊ notande. ¶ Et licet.s̄.dixerim hic inferiores nec ma
iores nõ habere iurisdictionẽ forensiũ in eoꝝ parochia delin
quentiũ ſi sunt extranei.habẽt tñ iurisdictionẽ in ibidẽ ꝯmo
rãtes licet nõ habeãt ibi perpetuũ domiciliũ: vt sunt schola-
res, mercenarij ⁊ similes quoꝝ parochialis est ille in cuius
parochia inhabitant.vt est glo.fin.in clẽ.j.de priuile.in verbo
parochialis.facit qd̄ not.in.c.ois.de pe.⁊ re.ad hoc in simili
gl.sing.in.l.ij.C.vbi de cri.agi opꝫ.que dicit ibi quem posse cõ
ueniri vbi cõmorat ⁊ versat licet ibi domiciliũ non habeat.
facit.l.quisquis.C.ſi cert.pet.⁊.l.ij.vbi senatores vel cla.⁊ qd̄
no.Inno.in.c.ex parte.j.de fo.cõp.⁊.c.qd̄ clericis. ¶ Et qdã
sunt habentes territoriũ pn̄iale tm̄ ⁊ eoꝝ dignitas sonat in
nomen prelationis vt sunt isti inferiores p̄lati habẽtes certã
parochiã ⁊ tales in tota parochia habent curã. ¶ De abba
tibus vero ⁊ alijs religiosis p̄latis dicendũ erit vt legi.⁊ not.
in.c.j.de capel.mo.⁊.c.pe.e.tit.⁊ p gl.in cle.ne in agro.de sta.
re.vbi no.an p se possunt religiosi exercere curã ſi habẽt po-
pulũ.⁊ ibi etiã p doc.an valeat ꝯsuetudo ꝯ̄ p̄alle.c.j.disponẽs
⁊ tenui in.d.c.j.de capel.mo.ꝙ sic. ¶ Itẽ habẽt iurisdictionẽ
in illos q eos elegerũt ⁊ dirigit tunc iurisdictio prius ad pſo
nas certas in loco ꝙ̄ ad locũ.vñ nõ vendicãt sibi iurisdictio-
nẽ in ibidẽ delinquẽtes vel habitãtes vel ꝯ̄hẽtes: sed tm̄ in p
sonas illoꝝ de collegio. ¶ Et in istis ego distinguo inter ab
bates ⁊ alios p̄latos seculares vt p̄positos plebanos ⁊ siles
vt abbas habeat iurisdictionẽ sup suos monachos vbicunq̃
delinquant ꝯ̄hant vel resideant tam in ciuilib⁹ ꝙ̄ in crimina
libus tam correctionalr̄ ꝙ̄ in figura iudicij: dũmodo nõ agat
ad depositionẽ: ⁊ ꝙ primo cõueniendi sunt corã eoꝝ abbati
bus ꝙ̄ eoꝝ ep̄o: nec obstabit fori exceptio dũmodo cõmode
possint adiri ipsoꝝ abbates. ¶ Et p his faciũt.s̄.adducta
p Joã.de ligna.⁊ maxime.c.abbates.⁊.c.nullã.xviij.q.ij.⁊.c.
religiosus.de testa.in.vj.⁊.c.sicut.de simo.⁊.c.cũ in ecclesijs.
de maio.⁊ obed.⁊.c.in singulis.⁊.c.ea que.de sta.reg.⁊.c.ꝙ̄to.
de off.or.⁊.c.j.⁊.ij.viij.di.nã ſi habẽt iurisdictionẽ in mona-
chos, vt.s̄.ptꝫ in p̄allegatis iuribus ⁊ lati⁹ in ipsoꝝ regula
ad superiora q̃ approbata est nõ apparet rõ quare illam ne-
queãt exercere ꝉ figura iudicij seu ordo iudiciari⁹ sꝫ nõ vt am
pliet iurisdictionẽ sed potius fuit institutũ in fauorẽ publi-
cũ vt ne in aduertẽtia ex iudicis iniqtate ledat ⁊ opprimat.
de ꝓb.qm̄ cõtra. ¶ Et maxime ꝓbari vr̄ in p̄al.c.ea q̃.vbi dr̄
ꝙ debẽt puniri ſm statuta regularia ⁊ apostolica ⁊ ꝙ prio cõ
ueniẽdi sint corã abbatib⁹, facit p̄al.c.quãto.⁊.c.ſi religiosus.
vbi dr̄ ꝙ vice dei supra caput eoꝝ posuerũt monachi abbatẽ
⁊ eius imperio subijciunt in p̄alle.c.abbates.⁊.c.cognouim⁹
⁊.c.in singulis.de sta.reg.vbi primo habetur recursus ad ab-
batẽ pro correctione monachoꝝ.vnde velle ⁊ nolle monachi
dependent ex voluntate abbatis vt in iuribus superi⁹ alle-
gatis.p̄lati vero seculares hñt iurisdictionẽ in pſonas illoꝝ
q eos elegerũt.s.illos de collegio. ¶ Et hanc iurisdictionẽ
hñt tã in ciuilibus etiã in figura iudicij.ar.l.fi.C.de iur.om.
iud.⁊ eoꝝ que no.Inno.in.c.cũ ab ecclesiarũ.de offi.or.⁊ fa-
cit.c.j.xv.q.iiij.⁊ de iu.decernim⁹.⁊ in vsib⁹ secularibus puto
ꝓcedere dictũ Inno.in p̄alle.c.quanto.ꝙ ipsoꝝ subditi pñt
ꝯueniri corã ep̄o vel ipsoꝝ p̄lati immediate ita ꝙ sit opinio
ne actoris corã quo ipsos ꝯuenirẽ velit.ar.p̄al.l.fi.⁊ eoꝝ que
no.Inn.in p̄alle.c.cũ ab ecclesiarũ.nam sicut hi q sunt alicui-
ius ꝓfessionis licite ⁊ approbate faciũt collegiũ ⁊ pñt cõue-
niri in ciuilib⁹ corã ipsoꝝ rectore ⁊ corã ordinario loci ita et
hic clerici pñt ꝯueniri corã eoꝝ p̄lato ⁊ corã ep̄o. ¶ In crimi
nalibus tñ nõ poterũt ꝯueniri corã eoꝝ p̄lato.ar.d.l.fi.⁊.xj.
q.j.de pſona.c.cũ ꝯtingat.j.eo.cũ ſi. Et hoc verũ nisi aliud ha
beat ꝯsuetudo q̃ dat iurisdictionẽ.ix.q.iij.ꝯquestus.⁊ p̄al.c.
cũ ꝯtingat.de prescri.auditis.⁊.c.cũ olim.⁊ in illis intelligo
dictũ Inn.in p̄alleg.c.quãto. ¶ Et de his predictis colligit
vna differẽtia inter iurisdictionẽ ꝯpetẽtem abbatib⁹ ⁊ alijs
prelatis secularibus inferioribus.⁊ hãc arbitror.diuersitatis
rationem qꝛ magis sunt subiecti monachi abbatibus ꝙ̄ secu
lares clerici suis prelatis inferiorib⁹.monachi enim posue-
runt vice dei super eoꝝ caput principaliter abbatẽ ⁊ nõ ep̄m
vt in.c.ſi religiosus.de elec.lib.vj.cũ ſi.⁊ eoꝝ velle ⁊ nolle de-
scẽdit a voluñtate abbatis: vt in iuri.p̄al.vnde nõ sunt subiecti
abbatibus respectu nudi exercitij iurisdictionis sed clerici se
culares sunt subiecti principalr̄ ep̄o ⁊ recognoscunt ordines
⁊ beneficia loco dei soluenda ne carent anima ⁊ corpore.xij.
q.j.cum portio.⁊ qd̄ no.Inno.⁊ Jo.de ligna.in.c.ceterũ.s̄.de
iudi.⁊.c.significasti.j.eo.ti. ¶ Inferiorib⁹ vero prelatis sunt
subiecti respectu nudi exercitij iurisdictiõis ⁊ ideo dicunt cõi
ter iura clericos inquirendos p ipsoꝝ ep̄m.vt.xj.qd̄.j.quasi p
totũ.⁊ in.c.j.⁊.ij.s̄.eo.ti.c.postulasti.j.e.ti.c.cũ cõtingat.⁊.c.ſi
diligenti.⁊ de hereti.cũ ex iniuncto.in fi.xxxv.dist. perlectis.
¶ Et de monachis dicũt illos puniẽdos cõiter p abbatẽ: vt
in iuribus superius alle.facit qd̄ no.xj.q.iij.q resistit. ¶ Pu-
to tñ vt.s̄.recitaui ſꝫ doc.ꝙ isti p̄lati inferiores seculares po
terunt ꝯditionaliter pro negligentijs ⁊ culpis modice puni-
re ex quo hñt iurisdictionẽ in pſonas illoꝝ: ar.optimũ j.c.ex
literis.de ꝯsti.⁊ qd̄ no.in.c.cum accessissent.eo.ti. ¶ Quidã
prelati habẽtes sub se subiectos ratiõe seruitij tantũ ⁊ ꝯstat
eos nõ habere territoriũ ⁊ tales non hñt iurisdictionẽ etiã in
pſonas illoꝝ q ipsis seruiũt nisi aliter illã sibi vendicarẽt: ali
quo iure sp̄ali: vt ꝓbat in.c.cũ ꝯtingat.j.e.ti. ¶ Quidã sunt
hñtes territoriũ pn̄iale non ꝯtentiosum nec in aliqua prela
tione stricte sumpto vocabulo vt sunt curati.⁊ tales non ha
bent ptãtẽ in foro ꝯtẽtioso.vt.s̄.dixi.vñ nõ hñt ptãtẽ seu iu
51 risdictionẽ aliquã in ciuili vel crĩali. ¶ † An autem possit ex
cõicare multe sunt opi.nã Lau.vt refert Jo.an. in.c.ſi sacer-
dos.de of.or.dixit indistincte presbyteros excõicare nõ pos-
se. Host.ibi tꝫ ꝯ̄riũ intelligit tñ de curato ⁊ remittit ad sum-
mã.de sen.§.q possit excõicare.sub.§.nedũ aũt.in eo.§.ver.tu
teneas.⁊ videtur hoc limitare ⁊ restringere in notorijs.⁊ sic
intelligit.c.nemo.ij.q.j.⁊.xj.q.j.experiẽtie.⁊.c.sacerdotibus.
Abb.dicit eas opi.posse reduci ad ꝯcordiam.⁊ ſi hoc seruat
ꝯsue.pñt etiã cã cognita.allegat.c.duo.de offi.or.⁊ de arbit.
dilecti.al's hoc nõ poterũt sine cause cognitiõe sꝫ gñaliter sic
vt in p̄alle.c.ſi sacerdos. ¶ Vñ dicit ibi Pe.ꝙ nõ pñt excõi-
care pſonã certã. Arch.in.c.romana.de sen.excõ.lib.vj.⁊.c.ij.
de ꝯsti.eo.li.tenet sacerdotẽ curatũ posse excõicare.idẽ sentit
gl.in prealle.c.romana.⁊ in prealle.c.nemo. opinionẽ obser-
uat. ¶ Do.Ant.in.c.cum ꝯtingat.j.eo.sic dicit ꝙ isti curati
recipiũt quandã iurisdictionẽ in subiectos: q̃ pl⁹ attrahitur
in materiã fori pn̄ialis ꝙ̄ ꝯtentiosi: qꝛ pñt generalẽ promul-
gare excõicationem ad corrigendas animas subiectoꝝ.alle.
prealleg.c.ſi sacerdos. Do.Car.sequitur ibi primam opi. qꝛ
nemo potest excõicare nisi sit iudex ecclesiasticus. allegat de
senten.excom.c.j.li.vj.vbi ter repetit verbum iudex. Impro
prie tñ ſm euꝫ põt curat⁹ excõicare.s.a cõione remouẽdo nõ
per modũ p̄cepti sed ꝯsilij.⁊ sic põt ꝓcedere ꝙ dict⁹ Hosti.tꝫ
ibi.⁊ hãc opi.sequor qꝛ certũ est ꝙ excõicatio est pars iurisdi
ctionis.de ver.sig.querẽti.de offi.dele.ex literis.vbi bene ꝓ-
bat.ideo null⁹ põt excõicare nisi iurisdictionẽ habeat. ¶ Et
oia illa cõtraria allega.ſi bene ponderent loquunt de haben
te iurisdictionẽ.qd̄ probat litera in p̄all.c.ſi sacerdos.ibi nisi

iudiciario ordine. ⁊ ibi petierit iustitiã põt excõicare autorẽ. ⁊ sic ptz ꝙ loquit̃ ille tex. de curato al's habẽte iurisdictionẽ de iure speciali. ⁊ etiã loquit̃. c. cũ ab ecclesiarũ. eo. ti. vt ptz ex princ. ibi, ab ecclesiaꝝ p̃latis etiã. ⁊ sic non loquit̃ de simplici curato. ¶ Et hãc opi. sentit Spe. de offi. or. circa princ. ⁊ videtur casus pro hac opinione. de offi. arch. archidiaconis. de consue. cum dilectus. ⁊ l. de interpretatione. ff. de legi. ⁊ tenet Guil. de mõte lauduno in tractatu suo de sacris. ⁊ Jo. an. in c. neq3. j. q. j. ¶ Licet archi. remaneat ibi in priori sentẽtia s3 aliã opi. s. defensatã puto veriorẽ indistincte siue ferat̃ in specie siue in genere q2 excõicatio est fori cõtẽtiosi qualitercũq3 ferat̃ cũ penã inferat vt in pal. c. querẽti. de ver. sig. ⁊ c. pia. de 52 exce. lib. vj. † imo nulla pena videt̃ in ecclesia maior reperiri. xxiij. q. iij. corripiant̃. ⁊ facit. c. sacro. j. de sen. excom. pena nõ est imponenda nisi per iudicẽ, vt in. §. in hoc. xxxiij. q. ij. ⁊ no. in. c. porro. de diuor. ¶ Curati aũt non habẽt iurisdictionez fori ꝯtẽtiosi sed tm̃ pn̄ialis, ad hoc. c. oĩs vtriusq3. de peni. et remis. de offi. or. c. ij. ⁊ c. si ep̃s. eo. ti. lib. vj. sed alij habentes iurisdictionem ecclesiasticã siue ordinariã siue delegatã excõicare pñt. ¶ Pro hoc. c. si quẽ, de sen. excõ. vbi dicit de excõicato a iudice suo: nec distinguit qualis fuerit iudex ⁊ ideo sufficit ꝙ nulla iudici ecclesiastico est hoc interdictũ cũ sit iurisdictionis. per hoc. c. sicut. de simo. ⁊ c. cum in ecclesijs. de maio ⁊ obe. ⁊ c. cum ab ecclesiarũ. ⁊ c. si sacerdos. ⁊. ij. q. j. nemo. nec obstat p̃dictis. xvj. q. ij. visis. ⁊ xj. q. iij. debent. vbi videt̃ ꝓbari solũ ep̃m posse excõicare ⁊ ꝙ excõicatio est iurisdictio tẽporalis. ad idẽ. xxiij. q. iij. corripiant̃. nã quedã est excõicatio que fertur cũ solẽnitate, quedã sine. de scdã ꝓcedit qd̃. s. dicit̃ anathema ⁊ fertur cũ solennitate que exprimit̃ in. d. c. debẽt. ⁊ hanc solus ep̃s cũ numero. 12. sacerdotũ cum ecclesiastico cantu profert: vt ibi dicitur. ⁊ de hac intelligunt̃ iura in cõtrarium allegata. ¶ Et hoc tenet gl. in prealleg. c. cum ab ecclesiarum. ⁊ Hosti. in sum. eo. tit. §. qd̃ sunt species. in fi. ⁊ hodie cõiter non seruat̃ illa solẽnitas. ⁊ per hoc nõ oportet ꝙ maioris roboris sit illa excõicatio lata cum predicta solẽnitate q̃ illa que fertur absq3 tali solennitate nisi qd̃ magis videtur aggrauari excõmunicatus seruata predicta solennitate quo ad absolutionẽ obtinendam: q2 debet absolui cum eadẽ solennitate, vt in. c. cum aliquis. xj. q. iij. ⁊ quo ad opinionẽ hominum. ¶ Et ex predictis infertur quod abbas ⁊ alij prelati inferiores episcopo cum habeant iurisdictionem in illos de collegio, vt. s. dixi. possunt bene illos excommunicare, vt ꝓbatur in iuribus superius allegatis: ⁊ no. gl. in prealle. c. nemo. ⁊ in. c. cum ab ecclesiaꝝ. ⁊ facit qd̃ no. in. c. experientie. xi. q. j. c. significasti. j. eo. ¶ Quidam sunt qui appellantur archipresbyteri rurales, vt in. c. fi. de offi. archipresby. ⁊ isti in titulis suis qualem iurisdictionem habent prosequitur Jo. an. post Jac. bono. in prealle. c. fi. vbi dicit quod in figura iudicij nullus cognoscit nec potest corrigendo priuare quem titulis suis nec propter non residentiam sed omnia debent referre episcopo. ¶ De archidiacono vero ecclesie cathedralis qualem iurisdictionem habeat[a] dic ꝙ eius iurisdictio plus ex iure speciali quod iure communi dicitur. de iure vero communi solũ habet ea que habẽtur in. c. ad hec. §. in quadam. de offi. archi. vnde dicit ibi Jo. an. quod ea que dicuntur in illo. §. de iure communi. ad archidiaconum pertinere qd̃ nõ habet circa illa autoritatem aliquam probare: in alijs vero nisi intentionẽ suã fundet de consuetudine videtur aduersari⁹ absoluendus. arg. c. vt nostrũ. ⁊ c. fi. eo. tit. ¶ Et predictis expeditis restat subijcere aliquas questiones ad maiorem dilucidationem predictorum. 53 ¶ † Et primo quero an isti prelati inferiores habẽtes iurisdictionem in personas collegiatorũ ipsi habeant potestatem destituẽdi quem a beneficio suo do. mi. Ant. vt. s. recitaui tenet quod si ad eos spectat institutio etiam de consuetudine quod poterũt etiam destituere. quod non puto verũ vt statim subijciam. Joan. an. post Jaco. bononieñ. sentit contrarium in preallega. c. fina. de offi. archipresby. vbi dicit nullum citra episcopum posse priuare quez suo beneficio propter non residentiam. ¶ Ego hunc articulum disputaui publice in quandam questionem: duo clerici carentes insignis ⁊c. vbi late prosequor. sed quantum ad ꝓpositum sic distinguo. ꝙ aut ad istos non pertinet institutio ⁊ minime cõpetit destitutio, q2 cui competit institutio de iure communi regulariter cõpetit ⁊ destitutio. de here. cum ex iniuncto. in fi. ⁊ ibi etiam per doc. Aut ad ipsos pertinet institutio: ⁊ tunc aduertendum quo iure quali modo eis competat: aut enim eis competit de iure cõi ⁊ secundum illam opinionẽ beneficiorũ fundatorũ in ecclesijs collegiatis spectaret ad prelatum ⁊ suum collegium de quo no. in. c. ecclesia vulterana. de elec. ⁊ in. c. postulasti. de ꝯces. preben. ⁊ tũc puto ꝙ destitutio pertinebit ad eosdem: q2 cui cõpetit institutio de iure communi ⁊ destitutio faciẽda propter malã administrationem: secus si propter aliud crimen q2 de crimine clerici non cognoscunt aliqui citra episcopum: vt. s. plene dixi et facit. c. visis. in fi. xvj. q. ij. ⁊ quod not. Inno. in. c. in lateranensi. de preben. Aut competit de iure speciali ⁊ aut beneficium spectat ad eos pleno iure ⁊ poterunt etiam destituere. et sic intelligo argu. in contrarium de tex. in prealleg. c. vno de capel. monacho. lib. vj. ad hoc preallega. c. in lateranensi. ⁊ ca. cum ⁊ plantare. de priuile. et intellige quod poterunt remouere ex causa ⁊ cum cause cognitione s̃m Inno. in prealleg. c. in lateranen. vbi dicit ꝙ causam vel citationem criminalẽ huius sacerdotis nõ audiẽt isti inferiores licet forte propter malam administrationem liceat eis remouere. allegat in argu. d. capi. in lateranensi. et ibi dicitur, culpa sacerdotum per episcopum punitur: quod est notandum. Aut etiam spectat ad tales quia concessa est eis in proprios vsus vt solet concedi religiosis propter ipsam paupertatem: vt in. c. cõsultationibus. de dona. ⁊ c. pastoralis. de priuileg. cũ simi. ⁊ tunc plene distinguendum est vt not. Inno. in. d. cap. in lateranẽsi. et plenius per Jo. an. ⁊ alios docto. in cap. de monachis. eo. titu. Aut spectat institutio vel cõfirmatio ad illos alio iure: ⁊ tunc aut ex consuetudine vel prescriptione ⁊ nõ competit destitutio nec possunt consentire cessione ⁊ hoc quia prescriptio est odiosa. de prescrip. vigilanti. vnde prescriptio in vno non extenditur ad reliquum: vt in. c. cum contingat. ⁊ quod ibi not. de deci. ⁊ hoc vltimũ dictum ponit Paul. in cle. vna. de renun. ⁊ ponunt doct. in prealleg. c. cum ex iniuncto. Aut spectat ad eos ex priuilegio ⁊ aut fuit concessa institutio vel confirmatio cum dictione restrictiua vel taxatiua vel cum dictione tantum, vel similibus: et puto ꝙ non transeat destitutio: quia constat de mente concedentis. ⁊ ad hoc quod nota. glo. xvj. q. ij. in summa. ⁊ no. in. c. pastoralis. de dona. ⁊ nemo cogitur de suo beneficium facere. x. q. ij. precarie. nec est recedendum a verbis ex quo aliter non constat de mẽte. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. et. c. fin. de verbo. signi. ⁊ quod not. eo. ti. propterea. aut fuit concessa institutio ⁊ simpliciter. ⁊ tunc intelligitur concessa etiam destitutio: ⁊ per consequens etiam potestas recipiẽdi reassignationẽ. ⁊ hoc vltimum ponit Paul. in cle. j. de regu. facit. c. abbas. xviij. qõ. ij. ⁊ de here. cum ex iniuncto. in fin. quod est bene notandum. ⁊ bene facit. c. pastoralis. de dona. ⁊ gloss. ibi, et in. c. visis. xvj. qõ. ij. ⁊ videtur probari a contrario in. c. j. de. capel. mona. lib. vj. vbi tunc destitutio denegatur inferiori quando institutio est facta per ep̃m: ⁊ pro hoc quia institutio ⁊ destitutio quo ad dãnum sunt cõnexa: vt in. c. cũ ex iniuncto. ⁊ ibi per gl. vlti. ideo cõcessa confirmatione vel institutione simpliciter: videtur cõcessa etiam destitutio. arg. c. translato. de consti. ⁊ de deci. ex parte. ⁊. xvi. q. ij. visis. Quod tamen limito: vt. s. dixi post Inn. quãdo intendit per priuationẽ propter nõ residẽtiã secus si propter 54 crimen. ¶ † Vlterius queritur in quo loco tales inferiores prelati debent cum in figura iudicij cognoscunt locare sedes suas. ⁊ loquor in casibus in quib⁹ iudicialiter procedere valeant siue habeãt iurisdictionem iure communi siue speciali. Inno. in. c. cum ꝯtingat. j. eo. duas refert opiniones. quidã enim dicunt ꝙ vbicunq3 poterũt cognoscere sicut arbiter ⁊ diffinire causas eorũ qui sue iurisdictionis sunt sed non possunt eas mandare executioni. argu. C. de iurisd. om. iu. l. fin. ¶ Alij vero dicunt quod nõ possunt exercere iurisdictionẽ nisi in loco vbi consuetudo vel priuilegiũ eis dat iurisdictionem vel in locis vbi morantur. d. Ant. in. c. cum cõtingat distinguit ꝙ quidã sunt non habentes iurisdictionem sed solã coertionem vt sunt qui ratione potestatis domestice vendicant sibi coertionẽ de illis non est habenda consideratio loci sed ꝓcedit illud, vbi te inuenero ibi te iudicabo. l. ij. §. dies. ff. quis ord. in bo. pos. l. a procedente. C. de dila. bene facit. §. autem. xxxiij. q. ij. Quidã sunt habentes iurisdictionẽ in homines absq3 territorio. ⁊ isti deberent sedendo in loco vbi habitant ius dicere: ideo archidiacõi ⁊ similes in loco archidiaconatus. ¶ Quidam habent iurisdictionẽ cum territorio. ⁊ sic illa potestas episcopalis vbicunq3 poterit excommunicare. iuxta illud vbi te inuenero ibi te iudicabo. vñ puta sacerdotem curatum cõfessionem parochiani vbilibet audire posse si sapit naturam contentiose tunc illam exercet in loco p̃ncipali vbi datur iurisdictio. alleg. no. in. c. quãto. de offi. ord. in nouel. vbi hoc videntur tenere doc. ⁊ idem videtur sentire Host. in. c. ea que. de statu. regu. si tamẽ intra terminos territorij in quo habẽt iurisdictionẽ locarẽt sedẽ nõ peccarẽt s̃m eum. equius tamẽ est quod in loco specifico ⁊ preeminẽti vel vbi dat̃ iurisdictio locẽt sedẽ. ¶ Vbi autẽ prelati habẽt loca particu-

a ¶ Jurisdictionẽ habeat. Qualem iurisdictionẽ habeat archidiaconus ⁊ que spectẽt ad eius offm̃ vide Lu. ro. ꝯs. ccclxxj. incip. in ꝓposite. vel vltima rõ. ⁊ ꝑ d. de Ro. deci. ccclxviij. inci. si ep̃s. simonis. ⁊ ibi an archidiacon⁹ cũ cõmissa est ab ep̃o inductio in possessionem beneficij possit eam alteri subdelegare, ⁊ ꝑ Prepos. medio. in. c. rursus. col. xxij. v. nunquid autẽ archidiaconus. qui cle. vel vol. vbi qd̃ archidiacon⁹, archipresbyter, vel alius inferior prelatus non potest aliquem recipere ad professionẽ vt talis sit sub eorũ obedientia: vt voluit Inn. i. c. porrectum. de regu. quid si archidiaconus locat illud quod ꝯsueuit sibi dari in suo iocundo aduentu an illud veniat in locationem fructuuz archidiaconatus ⁊ sic cedat conductori, dic qd̃ non s̃m Oldra. consi. cxxix. inci. in questione qua queritur. Hen. Ferran.

particularia in diuersis diocesibus debent locare sedẽ in pri-
cipali prelatura non in loco particulari nisi hoc facerent de
consensu diocesani in loco cuius locant sedem. allegat nota.
per doct. in prealle. c. quãto. dicit vera nisi aliud consuetudo
vel priuilegiũ disponat qr tunc in loco vbi maiores consueue
rũt salua honestate. ff. de iusti. ⁊ iure. l. penult. hec sunt verba
do. Anto. in prealleg. c. cũ cõtingat. que ex toto non placent.
¶ Unde respectu ꝯtentiose iurisdictionis sic breuiter puto
distinguendum: ꝙ aut non habent territoriũ sed tantũmodo
iurisdictionez in partes vt abbates, prepositi, archidiaconi,
⁊ similes ⁊ puto ꝙ poterunt cognoscere vbi voluerint salua
tamẽ honestate ⁊ vbi maiorũ suorũ fuit mos cognoscere si-
cut dicim⁹ in arbitris, vt in. l. si cũ dies. §. si arbiter. ff. de arbi.
⁊ de dona. feud. respectu vasallorum: vt no. gl. in ꝑallegato li
bro feu. in ti. de prohibi. feu. alie. vt no. in. c. ceterum. de iudi.
nã ex quo eis cõceditur iurisdictio in territorio alterius per
subsequentiã cõceditur illius exercitiũ. arg. in iuribus ꝑalle-
gatis in. c. preterea. ⁊ in. c. prudentiam. de offic. delega. ⁊. l. ad
legatũ. ⁊. l. ad rem mobilem. ff. de procu. ⁊. l. cui iurisdictio cõ
cessa est. de iurisdi. om. iud. nec cognoscendo extra locum pre
lature dicuntur violare territorium episcopi cum ipsorũ lo-
ca monasteriũ prepositura ⁊ similia non sunt sibi territoriũ.
Imo territoriũ est epi ex quo non sunt exempti. ¶ Unde ex
quo possunt cognoscere in monasterio vel ecclesijs suis pote
runt cognoscere etiaz extra cũ cognoscendo ⁊ diffiniendo in
illis locis cognoscũt ⁊ determinãt in alterius territorio: cum
vt. s. dixi iurisdictio istorũ cõcernit ꝑsonas non loca. nec ap-
paret ratio vrgẽs quare magis possunt cognoscere in illis lo
cis ꝙ̃ extra. optime facit in. c. cũ illorũ. §. si vero claustralis de
sent. excom. ⁊ qđ ibi no. fateor tñ ꝙ honestius esset ꝙ cogno-
scerẽt in ꝓprijs locis ꝙ̃ extra. ¶ Si vero habẽt iurisdictionẽ
cum territorio aliquo iure speciali: ⁊ tunc debent cognoscere
intra territoriũ nec debent violare territoriũ alteri⁹. ⁊ hoc ca
su cessat rõ superius alleg. nisi locarẽt ibi sedẽ cũ cõsensu illi⁹
cuius est territoriũ. vt. c. nouit. de offi. lega. ⁊. c. vt litigantes.
de offi. or. lib. vj. ⁊. vj. q. iij. scriptũ. ⁊ puto qđ hoc casu possent
locare sedem in qualibet parte ꝓprij territorij: salua tamen
honestate ecclesiastica. vt prealleg. l. pe. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ vide
tur arg. in. c. cum episcopus. de offi. ordi. lib. vj. ¶ Respectu
vero iurisdictionis penitentialis: dico ꝙ aut loquimur de cõ
fessore perpetuo seu extraordinario quales sunt mendican-
tes de quibus in cle. dudum. de sepult. ⁊ hoc casu oĩa peccata
vbicũqꝫ ꝯmissa audiũt etiã si extra territoriũ cõmissa fuerũt
qr illa q̃ in foro anime exercẽtur volũtarie iurisdictiõis sunt
cõmissa nõ pñt absoluere exceptuata. vt ꝑalle. cle. dudũ. §. sta
tuimus. ver. extra ciuitates. ¶ Aut loquimur de cõfessore ꝓ
prio ⁊ ordinario ⁊ talis a quocũqꝫ peccato ad eũ spectãte cõ-
misso intra vel extra territorium absoluere potest etiã extra
territoriũ. ratio est qr q̃ sunt fori penitẽtialis exercent sub si
lẽtio. Unñ nullius territoriũ ledit. ad hoc qđ no. in. c. nouit. de
offi. leg. ⁊ optime facit. l. ij. ff. de offi. procõsul. vbi ptꝫ ꝙ ea q̃
sunt iurisdictionis voluntarie possunt exerceri extra territo
rium licet non sint fori penitẽtialis. multo ergo forti⁹ si sunt
fori penitentialis vbi cessat omnis strepitus. de pe. ⁊ re. c. oĩs
¶ Et hoc etiã voluit Ber. ⁊ Jo. de lig. post eũ in. d. cle. dudũ.
hic etiã annectit an exẽpti incidentes in excõicationis sniaz
a canõe latã possent absolui ab epo loci vel a suis prelatis in
ferioribus epo. quam quidem. q. expediui plene in qõne pre-
dicta quã alias disputaui. iõ vide ibi. ¶ Ex ꝑdictis possent
elici multe ꝯclusiones ⁊ principaliter octo. In ordine ꝑcedẽ-
tiũ occurrit tertiadecima que talis est: Prelati iferiores epo
etiã habẽtes collegiũ lꝫ in personas illorũ de collegio iuris-
dictionẽ de iure cõi sibi vẽdicent territoriũ tñ fori cõtentiosi
nõ habẽt sed tota diocesis est epi ⁊ territoriũ. Ex qua infert
correlariũ ꝙ delinquens vel cõtrahens in monasterio abba-
tis vel in ecclesia alterius ꝑlati ipsius prelati forũ nõ sortit:
sed dimittit epo loci etiã si alicuius seruitij ratione eidẽ ꝑla-
to subesse dicat. ¶ Quartadecima cõ. delinquẽs in alterius
parochia seu territorio quo ad forũ penitentie illi nõ subijci
tur etiã si delictũ cedat in notorium. ¶ Xv. ꝯclusio. abbas in
monachos ciuiliter sibi subiectos etiã in figura iudicij iuris-
dictionẽ exercere põt, adeo ꝙ loci incõmoditate nõ repugnã
te eo ꝑtermisso corã loci epo nõ sunt prius conueniendi nisi
sint talia crimina q̃ depositionẽ exposcãt. ¶ Xvj. ꝯclusio: se-
cularis ꝑlatus citra epm de criminib⁹ suorũ clericorũ etiaz si
depositiones nõ exposcãt cognoscere iudicialiter nõ valet si
ciuiliter etiã cognitionalr in eos iurisdictionẽ exercere pos-
sunt eis pretermissis corã loci ordinario cõueniri poterunt.
¶ Et ex duab⁹ his proximis ꝯclusionib⁹ infert correlariũ ꝙ
latiorẽ iurisdictionẽ vendicãt sibi abbates in ꝑsonis mona-
chorũ ꝙ̃ seculares ꝑlati in eorũ subditos: q̃ꝙ̃ delicti vel con
tractus rõne secularis clericus non sui iudicis sortiat forum
religiosus eñ corã suo abbate indifferenter conueniendus est
nisi nimis lõga distantia aliud suadeat: ergo cõcludo iurisdi-
ctionem fori penitẽtialis duntaxat obtinẽtes excõicationẽ
in parochianos suos ꝓferre nequeũt. In habentib⁹ vero cõ
tẽtiosam iurisdictionẽ etiam si epo inferiores existant aliud
est seruãdũ. ¶ Ex qua infert correlariũ excõicationẽ esse fo-
ri cõtẽtiosi, ⁊ etiã actiue competere alijs prelatis citra epm.
¶ Xvij. ꝯclusio: inferiores ꝑlati istitutionẽ bñficiorũ de iure
cõi vel ꝑuilegio speciali simplr indulto obtinẽtes clericos in
eisdem institutos propter frustram administrationẽ seu nõ
residẽtiã destituere queũt ac eorũ resignationẽ recipere. Sec⁹
si ex ꝑscriptionẽ seu ꝯsuetudine eis instituẽdi ius competat:
nisi beneficium pleno iure eidẽ sit subiectũ. ¶ Xviij. ꝯclusio.
iurisdictionẽ cõtentiosam dũtaxat in ꝑsonas obtinẽtes eam
in tota diocesi etiã extra loca ꝓpria exercere possunt. secus si
habent iurisdictionem territorio limitatam. Iurisdictionez
vero penitentialem etiam extra territorium dicere possunt.

¶ Finis repetitionis. c. si quis contra clericum.

1 ☞ Laicus conuenitur a clerico coram iudice laico: potest etiam conueniri coram ecclesiastico nisi sit suspectus.
2 Possidens res ecclesie presumitur in mala fide.
3 Clerici bonis patrimonialib⁹ gaudẽt priuilegio eccliastico.
4 Notorium non inficitur ex sola negotione. 16.
Iudex potest lacerare libellum si ineptitudo sit notoria licet non constet ex libello.
Notorium põt opponi a iudice licet nõ opponatur a parte.
5 Laicus ex consuetudine potest conueniri coram iudice ecclesiastico: licet non agatur de re gaudente priuilegio fori. 7.
6 Iurisdictio si datur alicui respectu certe qualitatis, euanescit pro tunc si negatur illa qualitas. 8. 9.
7 Laicus regulariter non conuenit laicum coram ecclesiastico nec de hoc papa concedit literas.
Papa indistincte concedit literas clericis vt trahant laicos ad forum ecclesiasticum etiam a iudice seculari non negligente nisi in causa feudi. vide. j. c. proxi. in si.
8 Iudex an possit cognoscere an sua sit iurisdictio.
10 Libellus debet interpretari vt conueniat persone iudicis et iuri actoris. 14.
11 Notorietas excusat quem ab onere probandi.
12 Iudex procedendo super certa qualitate: que si est vera, licet sibi non constet valet processus.
13 Procurator qui stipulat ex re domini: acquirit domino vtilem: si non ex re domini tenetur domino cedere.
15 Acta facta in iudicio summario non faciunt fidem in iudicio plenario.
17 Litis con estatio excludit omnes dilationes.

1 **SI clericus.** ¶ † Laicus quo clericus vel ecclesia rem vẽdicat debet coram suo iudice laico conueniri. sic communiter summat: sed ego summo sic. Super re ecclesie vel clerici põt laicus coram ecclesiastico iudice conueniri: sed si probabiliter negat rem esse clerici vel ecclesie ad iurisdictionem ecclesiasticam declinandam cõuenitur coram suo iudice. primo ponit dictũ. scđo rationẽ dicti ibi, cum actor. tertio localẽ cõtrariã consuetudinẽ ibi, licet. ¶ Casus literalis. Quidã clericus volens cõuenire laicũ ꝯsuluit papã corã quo iudice esset cõueniendus. Et rõ. ꝙ si clericus conueniat laicũ de rebus suis vel ecclesie ⁊ laicus res illas nõ ecclesie esse aut clerici: sꝫ suas ꝓprias asseruerit: debet de rigore iuris ad forẽ sem iudicẽ trahi: cum actor forũ rei sequit. licet de cõsuetudi-
2 ne in plerisqꝫ partibus aliter seruetur. Ber. ¶ † Not. primo vnum casum no. in quo laicus põt cõueniri corã iudice ecclesiastico: scꝫ qñ agit de re. ec. vel clerici: ⁊ hãc puto esse rationẽ qr ex mala detentione q̃ in dubio ꝑsumit ex quo res est ecclesie. argu. c. nulli. ⁊. c. qui abstulerit. xij. q. ij. ⁊ in. c. epi. de reb. ecclesie. non alienã. ⁊ qđ no. ibi Inn. ⁊ in. c. iniustũ. de rerũ permuta. cũ si. causat quoddã sacrilegiũ: ratione cui⁹ ecclesia etiã iurisdictionẽ sibi vẽdicat. j. e. c. cũ sit. ⁊ in. c. cõquestus. cũ si. Itez possunt tales dici malefactores ecclesiarũ ex iniusta detentatione istarũ rerũ: ideo est in optione rectoris corã quo iudice b
3 velit illos conuenire. vt in. c. cũ sit. j. e. ¶ † Et ex hoc, rex tex.
a no. scđo casum in quo bona clerici gaudẽt eodem priuilegio[a] cum bonis ecclesie: vt eorum detentores possint coraz iudice
b ecclesiastico ꝯueniri.[b] ⁊ hoc ideo qr quasi sacrilegi sunt cẽsendi. ad hoc qđ no. Inno. in. c. ceterum. de iudi. vbi dt qđ clericus spoliatus potest suũ spoliatorẽ coraz iudice ecclesiastico cõuenire: qr sacrilegiũ est quoddã crimen ecclesiasticum. xvj.

† Sebasti. Sapia.
a ¶ Eodem priuilegio. Qđ bona clericorũ respectu fori gaudeãt priuilegio fori, vide Old. in ꝯs. lxxxiij. inci. an eps. ⁊ Fel. i. c. ecclesia sancte Marie. colũ. v. s. de constitu.
Zacharias.
b ¶ Iudice ecclesiastico cõueniri. ita Bar. in aut. item nulla. C. de epis. ⁊ cle. in. c. ꝯquest⁹. ⁊ ibi do. j. e. ⁊ Bar. in. l. cũctos. q. viij. C. de summa tri.

ꝛ Sebasti. Sapia.

a ¶ Efficit dubia. Hoc declara vt ꝑ do. Jas. in. l. post rē iudi. ff. de trāsacti. qꝛ per negationem nō efficit res dubia qñ est euidenter calumniosa. ḋ quo latiꝰ per Feli. hic.
Zacharias.

b ¶ Posse lacerare. adḋ Lanfran. de Oria. in. c. qm̄ contra. §. petitiones. in prin. ·j· de proba. Jo. Pet. de ferra. ī ꝓprijs terminis in titu. forma respon. rei conuenti in fact. realis. ver. dentibus lacerādum.

ꝛ Sebasti. Sapia.

c ¶ Certas qualitas. Uide Bar. ꝛ ibi late mod. in. l. ij. ff. si qs ī ius vo. nō ie. Pau. ḋ ca. in. l. cū q̄dā puella. ff. ḋ iur. om. iu.

d ¶ Jurisdictio. in ista materia vide q̄ late scripsi post istū in. c. ceterum. in nu. 21. ·s· de iu.
Aeneas Falco.

ꝛ Sebasti. Sapia.

e ¶ Cū certa. vide Ang. in ꝯsi. vj. in ci. lata sententiaꝛ in cōsi. xxvij. inci. quidam victoꝛ.

f ¶ Sūmarie probare. adde videndū Lap. alle. lxix. vbi late hanc materiam ponit.

q. i. in canonibus: ꝛ etiam si dubiū sit de spoliatione: tamē cognoscet ecclesia ꝫm cum. xxiij. q iij. si quis de potentibꝰ. in casu tñ huius. c. quando nō agitur de impressione ꝛ violētia aliud seruat: in casu dubij: qꝛ debet trahi coram iudice suo: vt hic. Et ex hoc infero ꝙ in casu huius. c. nō conuenit corā iudice ecclesiastico ꝓcise ratione veri sacrilegij sed quasi sacrilegij ꝛ lesionis que infert ecclesie ex iniusta detentatione reruz ecclesiasticarum. qḋ not. pro intra dicēdis. Nam si conueniret precise ratione sacrilegij non sufficeret negatio ad excludendam iurisdictionē: vt ptz ex predictis. ꝛ. ·j·. subijciā. An autē in alijs gauderet clericus ī bonis ꝓprijs illis priuilegijs quibus gaudet in rebus ecclesie. dicā in. c. si diligēti. ·j·. de prescri.

4 ¶ † No. iij. ꝙ per negationem res efficit dubia[a]. l. iij. C. qui. ad li. procla. non licet. ꝛ in. c. pisanis. ꝛ quod ibi no. de restitut. spo. ꝛ in. c. super eo. de testi. cogen. quod intellige quando probabilis est ignorantia. si enim haberet notorietatem cōtra se non proficeret talis negatio quin teneatur respondere corā ecclesiastico: ex quo constat notorie rem esse ecclesie vel clerici: quod tenet hic do. Anto. in examinatione materie. Uñ dicit ꝙ si petatur possessio prebēde: qꝛ non potest esse non notorium in loco possessionis fore prebendales quando diutiꝰ possesse sunt licet negentur prebendales hoc nō sufficit. allega. no. per Inno. in simili in. c. venerabili. de cēsi. Ego allego no. per eundem Inno. in. c. tua. de cohabi. cleri. ꝛ mulie. ꝛ de iudi. nouit. in fi. ꝛ probatur in preall. c. super eo. vbi patet qḋ negatio sola inficit notorium: vt in. c. cuz dilectus. de pur. ca. ꝛ in. c. si de coha. cleri. ꝛ mulie. optime facit quod no. Inn. in c. i. de offi. vica. vbi dicit iudicē libellū actoris posse lacerare[b] ex quo notorie aliunde q̄ ex libello constat agēti ius non cōpetere. facit etiaz tex. iuncta gl. in. l. i. C. qui ꝛ apud quos. vbi patet quod iudex attendit factum notorium etiā si per partes non probetur. ꝛ vide etiam gl. iuncto tex. in. l. post rem iudicatam. ff. de transactio. ꝛ. l. qui sententiam. C. de pe. ¶ Nota quarto ibi, de rigore ꝛc. quod strictus ordo iuris dicitur rigor iuris: nam hic ꝫm Host. ponitur rigor pro stricto ordine iuris, simile in. c. in literis. ·j·. de restitu. spolia. ꝛ in. c. i. de do. ꝛ contuma. Quandoqꝫ tamen ponitur rigor pro ordine iuris: vt in. c. super literis, de rescriptis. ꝛ appellatur ibi rigor respectu specialis forme que citra ius commune continebatur ibi in rescriptis. Et dic quod reperitur rigor, ius, ꝛ dispensatio. rigor proprie est quidam excessus iuris, ꝛ quedam austeritas facta ad terrorem: ꝛ isto modo non capitur hic. quandoqꝫ sumitur pro subtilitate iuris seu stricto ordine iuris. ꝛ isto modo capitur hic: ꝛ in. c. in literis. preallega. nam de subtilitate iuris debet quis coram suo iudice conueniri. ꝛ de hoc rigore ꝛ alijs supradictis vide bo. gloss. in. c. vt constitueretur. l. distin.

5 ¶ † Not. quinto posse ex consuetudine induci vt laicus conueniatur coram iudice ecclesiastico per clericum etiam si non agatur de re ecclesiastica, vel patrimonialibus ipsius clerici: vel non ob. negatione ipsius laici. ꝛ pro hoc est tex. iuncta glo. in. c. si quis presbyter. ij. questio. v. facit. c. nouit. de iudi. ꝛ. c. cum contingat. ·j·. eod. ꝛ. ix. questio. iij. conquestus. cum similibus.

6 ¶ † Ultimo tene menti ex isto tex. quod quando certa qualitas[c] dat iurisdictionem iudici: non sufficit ad fundandum iurisdictionem iudicis, eam allegare in libello si ꝓbabiliter negetur imo quod plus est nō sufficit sola allegatio secuta negatione: etiam si illa qualitas veniat postea probāda ꝛ examinanda ad merita cause: vt hic clare probatur: nam ad merita cause venit hoc examinandum an res petita sit ecclesie vel clerici: ꝛ tunc hoc non sufficit ad fundādam iurisdictionem ecclesiastici si hoc negetur quod est contra Bartolum in. l. secunda. ff. si quis in ius voc. sed statim de hoc infra latius dicam. ¶ Uenio nūc iuxta ordinem ad expeditionez gloss. dicitur hic quod actor debet sequi forum rei. contra quod oppo. de. c. cum sit generale. ꝛ. c. licet. ꝛ. c. ex tenore. ·j·. eodem. Solutio. dicit gloss. quod hec regula fallit. ꝛ dic de ratione fallentie: vt ibi no. ꝛ limita hanc regulam prout plene dixi. ·s·. capi. proxi. in princi.

7 ¶ † Secundo quero dicitur hic in fi. quod de consuetudine in plerisqꝫ partibus laicus indistincte potest conueniri per clericum in iudicio ecclesiastico. vnde habuit ortum hec consuetudo. respon. glo. qḋ ex negligentia laicorum in exhibendo iustitiam clericis: dicit tamen vnum notabile verbū quod papa hodie de consuetudine generali concedit literas indistincte clerico agenti contra laicū siue iudices laici sint negligentes siue non: ꝛ not. bene hanc gloss. quod laico contra laicum papa non concedit literas nisi in casibus not. ·j·. eodem. c. licet. ꝛ. c. ex tenore. sed clerico contra laicum concedit indistincte ex quacunque causa ex generali stylo curie. ꝛ idem not. glo. in. c. proxi. ꝛ idem Arch. in. c. indicatum. lxxxix. distincti. vbi dicit se vidisse hoc de facto in quadam causa: ꝛ intantum dicit hoc verum quod si propter hanc exceptionem quod causa est prima tractāda in foro rei appellaretur non darētur litere in causa appellationis: vt dicit se expertum. ꝛ pro hac consuetudine facit. c. fin. de iudi. et idem tenet Specu. in titu. de competen. iudi. adi. §. regulariter. in princi. clarius in versi. xxx. ꝛ versicu. sequen. ꝛ dicit hoc intantum verum quod dato quod iudex secularis et laicus conuentus separatos offerrent ad exhibendam iustitiaz per hoc non impediretur iurisditio delegati pape: nec potest iudex secularis tunc inhibere laico ne respondeat coram ecclesiastico. vt ibi nota. ꝛ idem nota. Hostien. in summa huius titu. §. secundo versicul. ex premissis. hoc commune dictum limito quando questio inter clericum ꝛ laicū est non feudalis. Si autem est feudalis: tunc licet papa det literas: tamē delegatus nō exequitur nisi dominus feudi negligat facere iustitiam: vt probatur notabiliter in. c. proximo. iuncta glo. prima secundum vnam lecturam. Hec enim questio feudalis habet specificam materiam ꝛ iudicatur per leges speciales ꝛ nō per generales: vt. ·s·. de iud. c. ceterum. ꝛ probatur clare in. c. i. de feudi cognit. decima collatione. ꝛ quod ibi notatur facit quod notat Bartol. in. l. i. §. ꝛ post operis. ff. de noui operis nuntia. et in. l. ij. de iudicijs.

8 ¶ † Sed quia gloss. hic multum leuiter trāsiuit in lectura huius ca. nec tetigit difficultates: ideo extra glossam opponitur contra textum in eo quod innuit ex simplici negatione laici recurrendum fore ad iudicē secularem: vbicunque enim negatur causa vel qualitas iurisdictionem tribuens potest iudex ad fundandam suam iurisdictionem de causa illa vel qualitate cognoscere: vt videat an sua sit iurisdictio:[d] vt probatur in cap. super literis. de rescr. ꝛ in. c. cum persone. de priuilegijs. lib. sexto. ꝛ no. in. l. si quis ex aliena. ff. de iudicijs. ꝛ in. l. secunda. si quis in ius vocatus non ierit. Solu. Gofre. videtur hic tenere contrarium: dicit enim quod primo videtur examinandum an res sit ecclesiastica. ·j·. de testibus. c. veniens. secundo vt fiat hoc summarie, ꝛ sine preiudicio principalis questionis. argumen. ff. de liberis agnoscendis. l. si quis a liberis. §. si vel parens. et si appareat ecclesiastica coraz iudice ecclesiastico cognoscetur: alias ad secularem recurretur. Sed hoc dictum Gofre. non placet omnino Hostien. pro quo facit hoc. l. vbi simpliciter dicitur recurrendum ad secularem nisi ratione priuilegij vel consuetudinis aliud dicatur: ꝛ quod notat Joānes andre. in. c. cum sit. ·j·. eodem. Sed pro Gofre. facit quod not. Uin. infra eodē. ca. conquestus. vbi dicit ꝙ si laicus negat raptum vel inuasum iudex ecclesiasticus cognoscet quousque intelligat quod non est sua iurisdictio: ꝛ tunc condemnabit clericum in expensis: ꝛ remittit ad iudicem suum. de appel. c. vt debitus. et c. cum speciali. domi. Cardi. hic sequitur Gofre. ꝛ idem audiui tenuisse domi. Pe. de anchara. hanc sententiam sequitur etam hic collec. per id quod dixi. ·s·. in contrario. ꝛ aperte eaz approbat Archidi. in. c. romana. in versicu. inueniantur. eo. titu. libro sexto. domi. Anto. sequitur hoc dictum Hostien.

9 ¶ † Sed pro subtili ꝛ clariori decisione huius dubij videndum ꝛ examinandum est primo an cum certa[e] qualitas vel causa tribuit iurisdictionem sufficiat eam allegare in libello ad concludendam iurisdictionem: an etiam sit necesse summarie probare[f] eam si negetur: et an sola negatio qualitatis vel cause tribuentis iurisdictionem excludat prorsus iurisdictionem tam in principali quā in incidenti: ꝛ in hoc articulo ꝓcedit hic do. Ant. intricato ꝛ obscuro stylo: sed ego deo duce aperte ꝛ leui stylo procedam: vt patet ex precedentibus. Gofre. voluit quod sola negotio nō excludit funditus iurisdictionem, sed impedit processum super principali vt non teneatur respondere reus ad libellum: nisi primo summarie cognoscatur de illa qualitate tribuēte illam iurisdictionem vt puta in terminis. c. an res sit ecclesiastica. ꝛ pro Gofred. faciunt iura generaliter dicentia iudicem cuius iurisdictio negatur cognoscere posse an sua sit iurisdictio: que iura. ·s·. allegaui. facit dictum Inno. in ca. ceterum. ·s·. tit. proxi. vbi dicit ꝙ si negatur rez esse feudalē de hoc prius cognosci debet an sit feudalis. Item facit quod not. Inno. in. d. c. sup literis. ꝛ Jo. and. ꝛ Archid. in. c. romana. §. contrahentes. eo. tit. libr. vj. ꝛ Jo. calderi. in. c. i. de rapto. ꝛ Cyn. in. l. prescriptione. C. si contra ius vel vtili. publi. Dicunt enim quod si quis aliene iuridictionis citatus comparet, ꝛ dicit se non contraxisse vel non deliquisse in loco vel in territorio vbi citatur: debet ante omnia discuti summarie an ibi contraxerit vel deliquerit sine preiudicio principalis questionis: ꝛ si constiterit ipm ibidem contraxisse vel deliquisse proceditur postea in principali. Ad idem facit glossa in cap. primo. de officio delega. lib. vj. que dicit quod si coram conseruatore apostolice sedis

qui habe

qui habet tantũ cognoscere de iniurijs manifestis negatur iniuriam fore notoriam. de hoc primo cognoscet ad fundã dam iurisdictionẽ suam: et euẽtus huius summarie cognitionis dabit euentum vel negabit processum super pricipa li. idem voluit Archi. in. c. romana. §. notorio. de cẽs. libr. vj. ibi enĩ text. dicit archiepiscopum posse visitãdo prouinciam suam punire notoria crimina subditorum suorum suffraganeorum. Quid autẽ si crimina negantur notoria: dicit ibidẽ Archiepm posse de hoc cognoscere summarie ad fundandam iurisdictionem per iura generalia. s. allig. sic ergo dicendum est in proposito. ¶ Secunda opi. principalis est vt sufficiat sola allegatio [a] illius qualitatis seu cause deferentis iurisdictionẽ in libello: licet illa vera non sit dummodo de hoc non constet: quia id quod exprimitur in libello habet pro vero ad fundandã iurisdictionẽ. Pro hoc facit. l. cum quedã puella. ff. de iurisdi. om. iudi. vbi iurisdictio mensuratur ab eo quod petitur non ab eo quod in veritate debetur: et hec est aperta opi. Barto. in. l. ij. ff. si quis in ius voc. non ie. vbi tenet oppositum eius quod. s. dixit. dicit enĩ ꝙ si quis citatus in alieno territorio negat ibi contraxisse vel deliquisse: nõ per hoc excluditur iurisdictio iudicis: nec oportet ꝙ de hoc summarie cognoscatur: sufficit enim quãtum ad iurisdicionem iudicis ꝙ si id quod exprimitur esset verũ concluderetur iurisdictio iudicis: vt in preallег. l. cũ quedam. Adducit simile in seruo qui dicit se liberũ: nã eoipso ꝙ hoc dicit habet pro libero quantum ad suã personam legitimãdam: vt. ff. de li. cã. l. ordinata. ita dicit in proposito quod eoipso ꝙ aliquid dr in libello ꝙ sit, de iurisdictiõe iudicis quantũ ad iurisdictionem iudicis habet pro vero: facit pro ista opi. Bar. quod no. Inn. in. c. cum sit. j. eo. vbi dicit quod clericus agens contra laicum coram iudice ecclesiastico super oppressione vel fraude vel illicito contractu: in quibus casibus fundatur iurisdictio iudicis ecclesiastici vt ibi no. debet in petitione mentionẽ facere de oppressione vel fraude vel minus legitimo cõtractu: et sup illa clausula fundare suam intentionem: et si pars aduersa neget nihilominus proceditur in causa principali: et si non probauerit fraudem vel illicitum contractũ absolueretur reus ex illa causa: sed iterũ poterit agere ex alia. ff. de excep. rei iudic. l. et an eandem. Idem sentit idem Innocen. in. c. ceterum. s. titu. proxi. vt supra dixi. quando clericus dicit se spoliatum et laicus negat vt si est dubium cognoscat iudex etiã de principali: facit etiã quod supra dixi sm Vinc. et idem. Gui. de suza. in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. vbi dicit sufficere allegare commissum fuisse crimen in certo loco ad fundandam iurisdictionẽ iudicis loci absq; eo quod aliter pbetur vel cognoscatur. et si postea apparebit delictũ nõ ibi cõmissum in processu cause non valebit processus. C. si non a competẽ. iudi. per totũ. ¶ Tertia pricipalis opinio fuit Iac. de are. quã ponit Lap. sua alleg. lxj. ars. l. dicit enim sufficere quod causa allegetur et postea probet. Et si aduersarius negat qualitatem seu causam aggrauatur onerẽ probandi quia ex productione libelli fundata est intentio: vt. d. l. cum quedã puella. in fi. Aduerte quia secũda et tertia opi. videntur cõtra istum tex. vbi ex sola allegatione [b] qualitatis scilicet ꝙ res sit ecclesie vel clerici nõ fundatur iurisdictio iudicis ecclesiastici: nec negans aggrauatur onere probandi suam exceptionẽ qualitatis negatiuam: vnde iste opi. non placent hic do. Anto. Nam sic esset in potestate actoris allegãdo causam vel qualitatem concludentem iurisdictionem subijcere reum iurisdictioni alterius iudicis vel eum aggrauare onere probandi defectum qualitatis seu cause iurisdictionem concludentis: quod esse non debet. Nec ob. l. cum quedam puella. in fi. superius allegata: quia inspicitur ibi quod petit nõ quod debet. nam ad fundandam iurisdictionem iudicis quando sit verũ vel falsum quod petitur concluditur iurisdictio: tunc enĩ nõ habetur respectus ad veritatem debiti: sed hic et in exẽplis allegatis si sit falsa causa seu qualitas allegata non concluditur iurisdictio: et si sit vera concluditur: et sic oportet prius de illa qualitate seu cã constare: et hoc etiã reperio scripsisse Barto. in. l. prescriptione. C. si contra ius vel vtil. publ. videlicet vt prius de hac qualitate summarie cognoscatur: licet aliud sentiat in. d. l. ij. si qs in ius voc. do. Anto. multa verba inculcat: sed in effectu hoc vult ꝙ quandoq; allegatur in libello qualitas expresse: quandoq; tacite. primo casu principali quãdo allegatur et probatur: casus est planus. si nõ allegatur sed probat: et tũc si aliquo modo põt includi et adaptari ad verba libelli procedit iudiciũ. adducit no. per Innoc. in. c. ceterum. s. tit. proxi. vbi dicit ꝙ si agens coram dño feudi realiter dicit se dñm et probat feudum debet obtinere: quia potest includi i libello ius feudi vt intelligatur se dixisse dominum respectu talis dominij: hoc dictum intelligo verum quando a principio non fuit exceptum de nõ existentia qualitatis: alias vero nõ sufficeret sic generaliter allegare: vt ibi nota. facit. l. fina. C. de anna. exceptio. Si vero nõ potest illa qualitas probata aliquo modo includi in libello: tunc dicit probationem nõ sufficere nisi fuerit allegata i libello. ad hoc quod not. in preallег. c. ceterum. et. j. eo. c. conquestus. et in c. cum sit generale. et hoc dictum licet videatur cõmune: mihi tamẽ nõ placet indistincte. Unde puto ꝙ licet qualitas non fuerit allegata in libello tñ ex quo a principio non fuit exceptum: et nunc reperitur probata: vel est alias patẽs et notoria ꝙ valet iudiciũ: et potest sequi sentẽtia: et p hoc allego text. sing. iudicio meo in. l. ij. post princi. ff. de iudi. vbi dicitur ꝙ si partes conueniunt de prorogatione iurisdictionis alterius iudicis: licet iudex hoc ignoret [c] ex quo tamen putat iurisdictionem esse suam valet iudicium corã eo agitatũ. et sic plus probat ille text. ꝙ iudiciũ valet licet iudex ignoret qualitatem tribuentem sibi iurisdictionẽ. ex quo alias putabat suã iurisdictionẽ esse: fortius debet tenere in casu nostro quñ qualitas seu cã est patens vel est probata: licet non allegata et sic nullus est error. Itẽ adeundo iudicem videtur in dubio presumendum illum adiuisse respectu qualitatis tribuẽtis iurisdictionẽ. ¶ † Debet enĩ in dubio libellus interpretari vt [10] cõueniat persone iudicis et iuri actoris: vt not. Innoc. in. d. c. ceterum. facit quod no. Cyn. in. l. edita. C. de eden. et quod dixi in. d. c. dilectis. s. titu. proxi. et. l. si quis intẽtione ambigua. ff. de iudic. et debet fieri interpretatio vt res valeat. l. quoties. ff. de verbo. obligatio. et. in. c. abbate. de verborum significatio. facto enim exprimit illã qualitatem seu causam iurisdictionem concludentem eum adeundo sicut facto quandoq; quis appellat iter arripiendo. licet non exprimat: vt in. c. cũ olim. de dolo et contu. et in. c. ad audientiam. de app. cum similib9 et. xj. questione. iij. non solum. et capitu. sequẽti. ¶ † Item notorietas [11] [d] excusabat ab onere probandi excusationem et onere cõparitionis: vt clemen. pastoralis. §. pisana. et quod ibi notat glo. de re iud. et per Innocen. in. c. preterea. de dila. Et cõsideratio do. Anto. procederet quando illud quod petitur nõ posset includi aliquo modo sub libello. nã tunc nõ põt ferri sententia quia fatuus est iudex qui pronuntiat super nõ petitis: vt dicit tex. in. l. fin. C. de fideicommiss. liber. secus autẽ quando qualitas tribuens iurisdictionẽ non includitur sub libello: sed res sic. nam tunc sufficit ꝙ de qualitate alias constet vel quod probetur in processu: vel cũ dubitatur. exemplum si conuenirem clericum coram episcopo et nõ allego quod sit clericus: satis enim est ad valitudinem processus quod sit clericus. argu. in. l. ij. ff. de iudi. ¶ † Pro hoc singulare dictum Inno. [12] in. c. tua. in fi. de cohabi. cleri. et mul. vbi dicit ꝙ si iudex processit tantũ super notorio si in veritate factum erat notoriũ [b] non tamen iudici cõstabat: valet processus: satis enim est quod iudex non ignoret fundamentũ sue iurisditionis: licet ignoret qualitatem iurisdictionis: vt dicit Barto. in. l. multũ. ff. de conditio. et demonstratio. et in. d. l. ij. Cõclude ergo ꝙ si ex coniecturis potest apparere quod partes litigant respectu [c] ipsius cause seu qualitatis tribuentis iurisdictionẽ vel iudicium: licet non fuerit expressa causa: ex quo de ea constat per probationem vel alias est patẽs. et hoc nota, quia nemo tangit. Redeo ad dicta domi. Anto. si autẽ allegatur qualitas et non probatur: et tũc si negatur sufficit sola allegatio ad cõcludẽdam iurisdictionem: vt hic est casus notabilis. Et hoc casu procedit opin. dicentium sufficere solam allegationem. si vero allegat qualitas et denegatur: et tunc siue contingat negatio absq; principiali petito: siue surgata negatiõe principalis petiti: pone exemplum in primo: quñ quis negat rem esse feudalem negat enim tantũ qualitatem. exemplũ in secũdo quñ dicit et negat se deliquisse: et sic non solum negat deliquisse in territorio citantis: sed negat pricipaliter productum et fundamentum intentionis partis: vnde negãdo fundamentum intentionis: negat et per consequens qualitatem tribuentem iurisdictionem scilicet quod deliquerit in territorio: et in istis duobus casibus quos dicit pcedere pari passu facit tria mẽbra: aut enim fundatur iurisdictio super existentia qualitatis: aut sola dubietas fundat iurisdictionem aut fundatur super notoria existentia qualitatis. Primo casu quando fundatur super existentia qualitatis: et tunc ex quo qualitas allegata negatur excludit iurisdictio: nisi qui illam allegat offerat se probaturum ad fundãdam iurisdictionem, et iudex eexaminabit illam summarie vt videat an sua sit iurisdicio: et hoc verum nisi negatio haberet notorietatem contra se: et tunc sufficeret negatio vt supra dixi notabilibus. Et not. bñ hoc dictum pro his que. j. dicã

[a] ¶ Sola allegatio. pondera subtiliter istum text. quia hic ꝯcurrebãt duo videlicet possessio laici et assertio quod res eẽt sua ideo stat sue assertioni. hoc probat formalis text. in l. ordinata. ff. de lib. cã. iõ stamus assertioni ipsius rei: quia assertio recipiebat fomentũ a possessiõe. et põdera quia Bart. i. d. l. pscriptione. tenuit ꝯtrium eius quod tenuit in. d. l. ij. ff. si qs i ius vo. non ter. et reuera ppria opinio est illa que ponit in d. l. prescriptiõe. et not. in. d. l. ij. ex eo quia. d. l. prescriptiõe. possit materiam et recitat antiquos tenentes ꝙ materi9 et cũ maiori declaratione non autẽ sic fecit i. d. l. ij. iõ standũ est ꝙ maturius dixit. tex. est in. l. diu. ff. de iure patro. And. Barba.

[b] ¶ Sola allegatione. Adde Ro. cõsi. ccviij. et vide ꝙ ibi pulchre voluit.

[c] ¶ Ignoret. Tu pondera quia constare debet iudicij qualitas que si bi qualites que sibi tribuit iurisdi dictionẽ. l. hec autem. in versicu. cõstare liquere. ff. ex quibus causis in pos. ea. cum simi. Andre. Barba. Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Notorietas. vide Bartol. in. l. j. in vlti. colũ. ff. de app. et infinita cõgesta per Feli. in c. cum ordinẽ. colum. vij. versic. ad glos. in cle appellanti. de rescriptis vbi ex multis declarauit quñ notoria egeant allegatione.

Sebast. Sapia. a

a ¶ Rem esse ecclesie. Vide do. Ant. et Inn. in c. ceterū. col. iiij. §. de iudi. vbi dicūt qd̄ qñ dubitatur an iurisd. spectet ad iudicem ecclesiasticū vel ad secularem: prefert iudex ecclesiasticus: licet domin᷒ Abb. ibidem sentiat contrariū. vide etiā Angel. in l. quidā consulebat. ff. de re iud. vbi dicit ꝙ quādo aliquid opponit cuius cognitio respiciat aliquid spūale non potest iudex secularis cognoscere. quod etiā firmat do. Anto. de bu. in c. si diligēti. in iiij. col. de pscriptio.

nam ex hoc aperte sensit ꝙ si cōstat rem esse ecclesie:[a] licet nō allegetur alia qualitas vt fraudis seu expressiōis vel similis fundat iurisdictio ecclesiastici iudicis. et hoc etiam aperte voluit Inn. hic: sed Hos. hic sentit oppositū dicens qd̄ iste tex. cōtradicit nisi aliud dicat rōne priuilegij vel ꝯsuetudinis. sʒ primū dictū plus mihi placet: vt satis hic colligitur ex mēte litere et facit quod supra dixi in notabilibus. et quod. j. dicā. ¶ Secundo membro principali qñ nō exigitur ad fundandam iurisdictionem vere qualitatis existentia: sed sufficit sola dubietas: et tūc sufficit illā qualitatē allegare: licet negetur vt si allegatur sacrilegium: nam tunc quia istud crimen est ecclesiasticum: cognitio spectat ad ecclesiam: siue dubitet: siue non, et ita procedit dictū Inn. in preall. c. ceterum. et in c. cum sit generale. j. eo. et dictum Vin. in d. c. cōquestus. et idem dic de consimili qualitate qñ fundatur iurisdictio iudicis etiam in casu dubij. Exemplum si negetur res spiritualis vt in c. si iudex laicus. de sen. excō. lib. vj. vel contractū esse vsurariū in c. illo vos de pig. et c. ad nostrā. de emp. et ven. vel ꝯtractum matrimonij: vt in c. tuam. de ordi. cog. qui fil. sint legi. c. cām. et c. lator. xvj. q. j. in canonibus. cum si. non aūt sic est qñ dicit delictum commissum in territorio citantis: q2 non datur iurisdictio sine presupposita veritate: et ideo de hoc summario primo premittitur defensio vt videat an sua sit iurisdictio: vt dixi in precedenti membro. ¶ Tertio membro principali quādo fundatur iurisdictio sup notoria existētia qualitatis: tūc si qualitas nō alleget notoria et negatur excludit iurisdictio. ad hoc gl. in c. accusatus. de here. lib. vj. et in c. j. de offi. dele. eo. lib. ad hoc etiā istū text. adducit. nā sup re ecclesiastica excludit iurisdictio laici et spectat ad ecclesiasticum: qñ res est ecclesiastica: et hoc constat: vel nō negatur. q2 cōstare dicitur si non neget ex toto in principali: et in incidenti an sit iudex: q2 ex quo negat et sic notorie non constat rem esse ecclesiasticam non sufficeret summaria cognitio. Attende q2 ex hoc sensit do. Ant. qd̄ iurisdictio iudicis tunc cōcluditur ratione rei ecclesiastice qd̄ notorie constat rem esse ecclesiasticā: saltē ex eo q2 non negatur. sed certe hoc non intelligo ex litera vbi nulla sit mentio de notorietate: sed potius videt innuere oppositum vt sufficiat sola existētia huius qualitatis. s. ꝙ res sit ecclesie vel clerici. patet: quia reo laico nō excipiente procedat iudicium: et posset postea negare ad merita cause: sic firmaretur iurisdictio: et tñ qualitas qd̄ res sit ecclesiastica non esset notoria. item iurisdictio datur: quia ex detētatione rei ecclesiastice presumitur saltē presumptiue quoddaʒ sacrilegiū: vt supra dixi in notabilibus. et iō non requirit qd̄ notorie ꝯstet satis est qd̄ de hoc pōt fieri fides: vt statim plene subijciaʒ in seq. membro. Sed attende ad aliud in eo qd̄ do. Ant. alle. similē gl. in c. j. de offi. dele. lib. vj. et glo. in c. accusatus. de here. eod. lib. que tamen glo. prima fronte videtur contrarie et inuoluere intellectus iuuenum. Nam glo. in c. j. vult ꝙ si ad excludendam iurisdictionem cōseruatorū negatur iniuriā notoriam esse potest de hoc cognoscere conseruator summarie an sit notoria. Sed glo. in d. c. accusatus. dicit qd̄ nisi diuinationes sapiant heresim manifeste inquisitor heretice prauitatis nō pōt se intromittere: vñ in dubio cessat eius iurisdictio: lʒ al's iudex cognoscat an sua sit iurisdictio. Sed dic illas ꝯcordādo qd̄ aut negatur qualitatis notorietas siue ipsa iniuria et aduersarius dicit ipsam esse notoriam: et tūc iudex pōt cognoscere an iniuria sit notoria pro fundamēto sue iurisdictionis: nec procedit postea in principali nisi constet qd̄ sit notoria: q2 notorietas est illa que dat iurisdictionem ꝯseruatori et non sola existentia iniurie. et hoc casu loquitur gl. in d. c. j. et sic etiā loquunt in simili Inno. et Archi. in c. romana. §. notoria. d. censi. libr. vj. aut constat qualitatem notorietatis non subesse: vult tamen iudex inquirere an factū subsit sine illa qualitate et nō potest ex quo sola qualitas notorietatis concludit iurisdictionem. et iste est intellectus gl. d. c. accusatus. Nam inquisitor non pōt se intromittere de diuinationibus nisi sapiant heresim manifeste: si ergo non sapiunt manifeste non pōt inquirere an sapiant heresim: q2 sine notorietate qualitas non habet iurisdictionē. qd̄ etiā voluit glos. in d. ca. j. sed si inquisitor vellet inquirere an sapiant heresim manifeste bñ posset: vt in d. c. j. et in pal. c. §. notoria. et in aliis iuribus que dicunt quem posse cognoscere an sua sit iurisdictio. Hec procedūt qñ expresse qualitas allegatur in libello: si aūt nō allegatur qualitas expresse sed tacite: pōt cōprehēdi qd̄ fuit secundum membrum principale. Exemplū in terminis. c. ꝑm d. Anto. vt q2 agens rei vendi. contra laicū pro rebus ecclesie solum dicit rem esse ecclesie: nā qd̄ res sit ecclesie nō concluditur iurisdictio sed bene concludit ex detentatione rei ecclesiastice sacrilegium quoddam: ex quo concluditur iurisdi. ad eccle. pertinere: et tunc. q2 pōt deducere illam cām vt priuilegiatam et vt nō priuilegiatam: ex quo simpliciter dicit rem esse ecclesie: nec aliter allegat sacrilegiū: si res negatur ecclesie: q2 per ꝯñs iam negatur sacrilegium sola negatio excludit iurisdictionem: q2 specifice non tangitur dubiū sacrilegij: vt hic est tex. ꝑm eum. vnde ipsam vt priuilegiataʒ videtur deducere qñ hoc exprimit in libello: alias aūt nō cōcluditur sacrilegium: nec dubiū sacrilegij ex quo nō allegatur mala detentatio: q2 possibile est qd̄ reus habeat aliquod iustum initium possidendi et eo qd̄ possidet presumitur iuste possidere: ex quo non allegat possessionis iniustitia. Ex predictis videtur cōcludere ꝙ tunc demum ecclesiasticus iudex cognoscit super rebus ecclesie qñ allegatur sacrilegium expresse: vel quando concluditur tacite ex notoria detentatione rei ecclesiastice. Sed contra hunc intellectum aperte facit q2 si agendo rei vendi. allegaret tacite sacrilegium iam ex negatiōe nō excluderetur iurisdictio: sed res efficeretur dubia: et sic haberet iudex ecclesiasticus iurisdictionē: vt. §. ꝯclusum est tacita em̄ habentur pro expressis. ff. si cer. pe. l. cum quid. Itē intentio actoris nō debet pariari ex negatione vel assertiōe rei. Aut enim actor intentādo rei vendi. deducit sacrilegium tacite allegando detentionem rei ecclesiastice: et tunc ex negatione nō debet excludi iurisdictio: vt in ca. cum sit. j. eo. et. §. dictum est, aut nō deducit sacrilegiū: et ideo negatio vel assertio ꝗ est ecclesiastica nō habet mutare qualitatē cause et intentionem actoris et sic nō haberet iurisdictionē etiā si constaret rē esse ecclesie: ex quo nō deducitur sacrilegiū: rōne cuius tantū ꝑm istum intellectū habet ecclesia iurisdictionē in casu huius. c. et tñ iste tex. aperte innuit ꝯtrariū: vt si cōstat rem esse ecclesie vel isto non negante iudex procedere possit. Itē dico nō esse verū ꝙ agendo simpliciter rei ven. videatur deducere sacrilegium tacite. Ista em̄ est actio realis nec presupponit quem esse obligatū ad tradēdum vel criminosum. vt insti. de actio. §. j. ideo puto ꝙ hoc. c. velit dare priuilegiuʒ ecclesie vt cum agitur de rebus suis contra laicum possit adiri ecclesiastic᷒ qualitercūqʒ agatur de rebus suis vel clerici: etiā si agatur actione personali vt ex locato vt legato: et hoc videtur hoc voluisse Inn. dū dicit ꝙ si cōstat rē esse ecclesie: sed si laicus possideat corā iudice ecclesiastico agi debet: puta si agatur ex locato vel legato et similib᷒. Et sic nō solū habet locū hoc priuilegium qñ agatur rei ven. sed etiā si agatur alia actione personali occasione rei ecclesiastice: secus si ageretur actione personali et non de re ecclesiastica: q2 tunc secularis cognoscit: et sic pōt tūc intelligi Inn. in c. cum sit generale. j. eo. vbi videtur ꝯtrariari dicto suo hic. ¶ † Et pro hac differentia pōt adduci optimū simile in eo qd̄ dicimus procuratorem acquirere vtilem dño quādo stipulatur ex re dñi: secus quādo stipulatur ex re nō domini: q2 tunc nihil acquiritur domino: sed tenetur cedere actionē domino per actionem mādati. vt dicit gl. no. in c. ij. de vsur. lib. vj. Facit etiam quod in simili not. de interdicto vnde vi scripto in rem. in c. ex parte. j. eo. fundata est em̄ iurisdictio ecclesiastici: eo quia res cuius occasione agitur est ecclesiastica. vnde pōt iudicare de omnibus inde accidētibus. et hoc videtur probare ista litera in eo quod se non fundat super rei ven. sed videtur hoc priuilegium concedere qualitercunqʒ agatur de re ecclesiastica: et hoc priuilegium potuit cōcedi: vel quia laici plurimū sunt negligentes in exibendo clericis iustitiam. vt dicit textus. j. eodem. c. cum sit generale. vel quia ex detentatiōe rei ecclesiastice presumitur mala detentio. et si non stricte tamen large videtur quoddam sacrilegium seu detentatores vidētur malefactores ecclesiarum: non enim dicuntur stricte sacrilegi nec conueniuntur vt sacrilegi: quia tunc negatio non proficeret: vt. §. dictum est. Ex his concludo quod nō solum qualitas sacrilegij: sed etiam quia res est ecclesiastica vt clerici tribuant iurisdictionem ecclesiastico eoipso quod allegatur rem esse clerici vel ecclesie exprimitur et allegatur qualitas tribuens iurisdictionem et sic deducit illā cām vt priuilegiatam et verbo et facto: verbo em̄ allegat eoipso qd̄ dicit illā rem esse ecclesie: facto allegat eoipso: quia ꝯuenit eum coraʒ iudice ecclesiastico. ¶ † Nam ex qualitate iudicis corā quo agitur declaratur ius libello: et illa actio videtur intentata: ꝗ proportionatur iurisdictioni iudicis coram quo agitur: vt sentit Innocen. in dicto. c. ceterum. facit. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. et licet hoc casu qualitas tribuens iurisdictionem non sit separata a re principaliter petita: tamē ex ordine intellectus est separabilis sicut contingit in eo qui negat simul factum principale et qualitatē: vt q2 accusat᷒ de delicto cōmisso in territorio iudicis negat simpliciter delictuʒ commisisse: et ideo dico ꝙ si laicus conuentus negat rem esse ecclesie:

13

14

ecclesie:q2 videt etiã negare qualitatẽ tribuẽtem iurisdictionẽ poterit iudex de hoc summarie cognoscere in vim dilatorie:si actor clericus petierit hoc:& euẽtus istius incidentis q̃onis declarabit an possit esse iudex sup principali sicut fit regulariter qñ negat qualitas tribuens iurisdictionẽ:vt in iuribus superius allegatis. Nec ob.si dicat qd bis exeminabit idem cũ postea hoc veniat discutiẽdũ ad merita cause:q2 hoc nõ est nouũ:vt in.c. veniẽs.ij.de test. vbi dilatorie discutit id qd venit postea discutiẽdum ad merita cause. 15 ¶ † Nec pbationes recepte in iudicio summario faciũt fidem in plenario,[a] vt ibi:& multa alia exempla de iure ciuili potes vide p doct. in.d.l.pscriptione. Iste ergo tex.q videt innuere qd ex sola negatione dz remitti ad iudicẽ rei dz intelligi qñ actor instat vt discutiat q̃stio quo ad merita cause : vt q2 nõ vul assumere onus bis idẽ pbãdi dilatorie et quo ad merita, & plerĩq3 hũc laborẽ & circuitũ fugiũt:secus si offert sese pbaturũ hoc summarie & icidẽter q2 tũc audiri dz:nec iste text.Zdicit imo dz suppleri p alia iura:vt in.l.nõ pñt.ff.de legi.et in.c.cũ expediat.de elect.li.vj. alias inutilis foret hec puisio cũ qlibet de facili negaret. Itẽ qñ nõ negat rẽ esse ecclesie nõ ɔfessio sed res puilegiata tribuit iurisdictionẽ ɔ laicũ:si ergo negat q̃re nõ dz admitti ad pbãdũ rẽ esse ecclesie.Nec ob.si dicatur ꝙ qñ nõ negat ɔcludit sacrilegiũ:q2 hoc est falsum cũ posset tenere rẽ cum ti.puta in emphyteosim vel titulo locatiõis vel alio legitimo mõ. Itẽ opi.ɔria aperte cõfundit per istũ tex.si enim non posset couenire laicũ:eo q2 agit de reb9 ecclesie vel clerici q̃re papa permitteret hãc cõuentionẽ a principio et excludit tñ secutã negationẽ nõ dixisset ꝙ a pricipio dz eũ conuenire corã iudice suo:sed tñ dicit ꝙ secuta negatiõe dz trahi ad forensem iudicẽ : qñ tũc ex negatiõe res efficiat dubia an sit ecclesiastica vel clerici:secus ergo si constaret vel ɔstare põt. 16 ¶ † Facit ad pdicta ꝙ in simili no. Inno.in.c.nouit.de iud.in fi.vbi dicit ꝙ si laic9 denũtiat ecclesie etiã sup re pphana et negat peccatũ:nõ p hoc excludit iurisdictio si notorie cõstat de peccato : vel aduersarius denũtians vult pbare peccatũ:& facit qd no.Cy.in.l.ij. C. qñ fis.vel pri. & maxime hoc pcedit qñ vult pbare incõtinenti.arg.in.l.fi.C.de cõpẽ.& i.c. lras.de resti. spol.& p hoc habes istũ punctum latius & clarius hic q̃ alibi declaratũ. ¶ An autẽ subsint alie q̃litates vel cause tribuentes iurisdictionẽ ecclesie cõtra laicũ tractat hic.d.Ant.s3 ego ponã in.c.cũ sit.j.eo.vbi recte cadit & tangit p alios do. ¶ Sz q2 supra dictũ est ꝙ qñ negat q̃litas vel cã tribuẽs iurisdictionẽ dz vel põt de hoc summarie cognoscere in vim dilatorie:q̃ro q̃lis erit ista summaria cognitio.Sol.Bar.in.l.pscriptione.C.si ɔ ius vel vti.pob.distiguit ꝙ aut illud qd venit seu pponitur per modũ declinatorij iudicij tãgit negotiũ pricipale ita ꝙ venit examinãdũ añ li.ɔte. & post et tũc si venit pbãdũ ab eadẽ pte pcedit dictum Inno.in.c.sup lrs.vt sufficiat summaria pbatio añ lit.ɔte.& p hoc ego adduco bo.tex.cũ ibi no.i c.veniẽs.ij.de test.vbi p3 ꝙ nõ exigunt ista stricte pbationes sicut eũ postea discutit ad merita cause:sed post lit.ɔte.pbabit plene.Pone exẽplũ in terminis.c.nostri.si eñ negat rẽ esse ecclesiasticã vel clerici:sufficit hoc pbare summarie cum ipse postea teneat hoc idẽ pbare plenarie ad marita cause.Q̃ñq3 añ lit.ɔte.incũbit pbati vni:post li. conte.incũbit alteri pbatio:& tunc pfecte & plene examinatur & añ lit.cõte.& post.Exẽplũ in.l.pscriptione.&.c.sup lris.s.qñ opponit cõtra rescriptũ de subreptiõe.nã ille q opponit exceptionẽ mẽdaciorũ dz illã pbare:q2 ipse dicit hoc ad excludẽdũ iudiciũ:vñ cũ mendacia sint cã sue intentionis,ei incũbit onus pbãdi:vt in.l.ei q.ff.de pba.sed post lit.cõte.actor dz pbare veritatẽ:q2 illa assertio est cã sue intentionis:ergo et incũbit onus pbãdi:vt l.q accusare.C.de.ẽdẽ.vid Io.an.in.c.j.de lit.ɔte. li.vj.Dicit tñ ꝙ añ li.ɔte.pbabit plenarie in casu pdicto quo ad substantiã probatiõis:sed quo ad modũ pcedendi iudiciũ erit summariũ:[b] q2 nõ requirit lit.cõte.sicut nec in alijs exceptionibus dilatorijs:vt no.i.c.prudentiã.§.sexta.de offi. dele. & hoc tene:l3.do.Ant.dicat Bar.tenere in.d.l.pscriptione.ꝙ qñ idẽ grauat onere pbandi quo ad merita et quo ad dilatoriã sufficeret pbare summarie p iuramentũ:hoc eñ nõ dicit ibi Bart.nec hoc dictũ approbat hic.d.Ant.q2 hoc est aliquale piudicium vt no.in.l.thesaur9.ff.ad exhi.Ego allego palle.c.veniẽs.vbi idẽ grauat onere pbandi añ lit.conte.& post lite.et non sufficit iuramẽtũ graue eñ esse:dicere ꝙ solũ iuramẽtũ ptis subijciat aduersariũ iurisdictioni alterius iudicis vbi poterit saltẽ de facto grauari. ¶ Ultimo op.contra tex.& ɔ predicta:videtis eñ ꝙ laico negãte rẽ petitã fore ecclesie vel clerici fit lis cõtestata:& per ɔñs nõ possit ampli9 pponere declinatoriã iudicij. 17 † Cum lit.conte.sit terminus exclusiuus oĩm dilatoriarũ:vt i.c.cũ inter.de re iu.& i.l.exceptio. & qd ibi no.C.de pbatio.Solu.dicebat Io.an qd hec vba q̃ dicebat laic9 nõ dicebat ad iudicij ordinationẽ:& sic nõ aĩo litẽ ɔtestandi:sed ad fori exclusionẽ.i.ad declinãdũ iudiciũ.Et ex hac solutione no.ꝙ qñ negando petitũ negat simul iurisdict. nõ videt qs negare aĩo litẽ cõtestãdi:s3 iudicium declinãdi qd no.Uel scd'o sm Pe.& Abbatem ꝙ reus dicebat hec verba extra iudiciũ:& sic non inducit lit.cõte.Uel tertio sm eosdẽ:hoc dicebat in iudicio ptestando ꝙ nõ intendebat lit.cõte.& qualiter valeat hec ptestatio dic vt dicetur in.c.vno. de lit.conte.& quod no.in.c.cum M.de consti.

1 ☞ Questio feudi debet terminari per dñm a quo habetur feudũ etiã ꝙ sit inter clericos & domino negligente cognoscit iudex ecclesiasticus.
Feudalis iurisdictio non potest prorogari per vasallum sine consensu domini feudi.3.
4 Feudum põt dari ab vno vasallo alteri qui recognoscit primum vasallum immediate & eo negligente cognoscit primum dominum.
Uasallus potest alteri infeudare.
5 Papa põt committere causam iudici suspecto et precludere viam recusandi.
9 Feudum proueniens ab ecclesia in laicũ vel a laico in ecclesiam an dicat ecclesiasticũ vel seculare.
7 Negligentia vnius iudicis facit transire iurisdictionem in alium.

Extrãsmissa. ¶ † Questio feudi dz p dñm terminari:q si negligit ecclesiasticus iudex:alias superior eius hoc faciet,ita cõiter summat:vel summa sic sm lectu. glo.Si qd feudalis est inter clericũ & laicũ cognoscet dñs feudi:sed eo negligẽte cognoscet delegatus pape:etiã añ negligẽtiã datus.h.d.Et pcedit iste intellectus habito respectu ad gñalẽ cõsuetudinẽ:de qua p glo.hic,& in.c.pcedẽti.Uel summa sic sm aliũ intellectũ:Questio feudi dz terminari p dñm feudi imediatũ. & hec lectura ɔcidit cum pma:sed est magis clara & notabilis.Diuidit ista decre.nã in prima ponit partis qd:in scd'a partis prouisio.scd'a ibi:p dominũ. ¶ Casus literalis. Quidam nomine R.de casaucoille ɔam Treceñ. epo traxit in cãm B.& S.& U.milites cuiusdam epi sup quadã possessione:quidam nobilis vir de Campis eorũ dñs sub debito fidelitatis eis inhibuit ne de seculari feudo in iudicio ecclesiastico responderent cum paratus esset eidem R.iustitiam exhibere:episcopus Treceñ.eos reputans

a Zacharias. ¶ In plenario,adde tu.Spec.in ti.de instru.edi. §.ostẽso. ver.& scias.& ver.in quib9.qd est verũ inter easdẽ psonas & si specifice pducant:ita no.Alex.& mod.i.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acq. poss.& ibi sing.Bar.quẽ ad hoc alle.Mat.math.sing.clxj.inci. not .singularẽ doctrinã Bar.But.i.c.cũ dilectus.col.ij.& seq.j.de cau.pos.et ppri.vbi p hoc dicit ꝙ cauti aduocati & practici pducũt acta vni9 cause in alia ad hoc vt faciant fidẽ:p glos.multũ not.in.l.quoties. §.fin.in ver. heredem.ff.de pba.et hãc do.multũ magnifacit dñs alexan.consilio mihi lxxxij.incip.in cã vertente inter petrum Ioannẽ &c. col.p.c. fi.vol.j.& l l.ij.ad fi.C.de edẽ. Anto.Francis. ¶ In isto passu an probatiões in iudicio summariofacte pbẽt i iudicio ordiario:dicas qd regulr nõ pbant:vt in.l.j.& ibi gloss.C.quorũ bo.& hr p Bar.in l.q rome.i.§. duo fres.in versic.q̃ro vtrũ pbationes.l iiij.col.& in.v.op. ff.de ver.ob.& i.l. ij.in.§.hoc edicto in.iiij.colũ.ad fin. ff.vi bo.rap.& per Bal.& alex.l.l.iij. ff.iud.sol.& p bal. in.l.qd tpe.in vlti col.C.de rest.mil. et no.in.c.veniẽs. de testi.qd intelli ge verũ nisi sit facta p cõfessionem ptis vel nisi ptes ɔsentiãt:vt est gl. i.c.cũ dilectus.de ord.cog.&.ro.ple. examinat istã limitationẽ in.l.naturaliteri.§.nihil cõe.hic alle.in.ix. col.de acq.pos. et vide p Bart.in.l. iiij.i fi.prin. ff.de bo.pos.& habet p spe.i ti.de proba. in.§.iij.i vsi. hoc quoq3 scias.et in ti.de cõfe.l.§.nũc vidẽdũ.in vers.qd de cõfessiõe.ẽ i ti. de instr. edi. in.§. ostẽso.in versic. & scias.& in versi.in quib9. & adde qd sentẽtia corporalis vel afficiẽs corpus:vt de ĩfamia et piurio, & similibus pbat in alia instãtia etiã inter alias psonas : vt p do.Abb.in. c.j. de excep.& in.c.ex pte ade.de testi.& in.c.testimoniũ.eo.ti.vbi oĩno vide & tene mẽti ꝙ rñsio facta i vno iudicio cũ vno nocet in alio iudicio cũ alio qñ sunt talia iudicia qd acta facta in vno pbant in alio:vt p Alex.sing.in.l. pcurator. ff.de iter.act.& in.l.cũ lite mota.ff.iud.sol.& per Bald.in.l.ij.in.iiij.colũ.versi.vlterius querit.& in.v.col.ver.venio ad scd'am partẽ.C.de edẽ.& per eũdẽ Alex. in.l.eos.ff.de falc. & adde qd l3 acta facta in vna cã nõ probent i alia:tñ pbatiões et attestationes sic:vt p Alex.post Bart. in.d.l. eos qd est intelligẽdum qd sunt publicate attestatiões.de quo plene habet in.l. fin.C.de testi. vbi etiã habetur, an acta facta coram iudice pbẽt corã abitrio & ecõtra: de quo vide per spec.in tit.de proba.in.§.vidẽdum. in ver. hoc quoq3 et seq.et i titu. de istr. edi. §. ostẽso. in versi.& scias. et vide per.d.Abb. in.c.bone . de proba.& vide etiam p do.Alexan.in cõsilio lviij.in.ij.parte consiliorum. et per do. de rot. in decisi . ccccxiiij. q̃ icip.si post.i no.& adde qd pbationes sup exceptione non probãt super actione : vt p glo.& Innocẽ . in c.super spoliatione.in.j. colum.de ordi.cogni . & per Bart.in.l.ij.in.§. j.ff.vi bono.rapt. que oĩa sunt intelligenda quãdo pbationes sunt facte in iudicio valido:secus si in iudicio nullo : quia tũc nulle sunt : vt per do.Car.in clemen.constitutionem.in.§.fina.de elect.vbi dicit secus esse in confessione : faciunt ea que habẽtur in.c. at si clerici.§.eo. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Erit summarium.faciunt que no.glos.singu . in l.ij.C.de edict.di. adri.tollen.et ibi Moder . vbi voluit qd in iudicijs summarijs persone legitimatio debeat probari plenarie: licet iudicium sit summarium.de quo etiã per Alexan. & domi. Iaso. in.l.iudiciũ. C. de iudi.

contumaces tulit excōicationis sn̄iam in eosdez ꝓpter: qḋ milites cōquesti sunt dn̄o pape: vn̄ mādat ep̄o istorum militū qḋ ipse cām illā iubeat p dn̄m feudi terminari: ⁊ si ipse malitiose distulerit ep̄s idē causam ipsam terminare ꝓcuret. Bern.

2 ¶ † No. qḋ etiā laicus subiectus rōne feudi non pōt prorogare iurisdictionem alterius iudicis si ne cōsensu dn̄i feudi in his q̄ cōcernunt feudū: a ⁊ hoc q᷑ nō est subiectus rōne nudi exercitij iurisdictionis tantū: sed etiā rōne fidelitatis ⁊ feudi: secus in laico simpl'r subiecto rōne nudi exercitij iurisdictiōis de quo no. p Bart. in. l. j. §. ⁊ post opis. ff. de no. ope. nū. ⁊. l. ij. ff. de iu. ⁊ per Cy. in. l. si qui ex consensu. C. de epis. an plene tetigi in. c. ceterū. s. ti. pxi.

3 ¶ No. ij. dn̄m feudi posse p̄cipere vasallo ne in spectātibus ⁊ cōcernētibus feudū rn̄deat corā alio iudice. ¶ No. iij. qḋ sicut ep̄s pōt p̄cipere clerico in virtute obediētie: sic dn̄s vasallo sub debito fidelitatis quo ad ea que spectant ad feudum. simile. j. e. c. ex tenore. Pro hoc q᷑ fidelitas iurat: vt patet in. c. ego N. de iureiur. xxij. q. v. c. de forma vbi ponunt ea q̄ iurat vasallus obseruaret ⁊ sic ep̄s prohibet clericum litigare corā seculari: vt no. p Jo. an. in. c. si iudex laicus de sent. excō. li. vj. facit. c. si diligenti. j. eo.

4 ¶ † No. iiij. ꝙ vbi quis rōne feudi habet dn̄z mediatū ⁊ dn̄m immediatū tenet primo rn̄dere corā immediato: ⁊ illo negligente corā mediato: ⁊ sic non succedit ordinarius loci qn̄ reperit dn̄s mediatus alias secus, vt in. c. ceterū. ⁊ qḋ ibi dixi. s. ti. proxi. ⁊ sic vasallus alteri infeudando acquirit sibi vasallū immediatum et superiori dn̄o acquirit mediatū. Et an possit indistincte vasallus alteri infeudare: dic vt no. in. c. que in ecclesiarum. de cōsti. ¶ No. quinto ex tex. ibi de seculari feudo ⁊c. qḋ feudū originaliter ab ecclesia ꝓcedens in laicū per infeudationē alteri factā censet seculare: vn̄ trahit naturā ⁊ qualitatem respectu inferiorū vasallorum poti⁹ si ab immediato q̄ mediato dn̄o. ¶ Oppo. cōtra tex. in eo qḋ papa impedit se īter laicos ꝯ. c. nouit. s. ti. proxi. cum si. Solu. dicit gl. hic qḋ forte iste actor erat clericus. nam ex gn̄ali ꝯsuetudine papa dat clerico literas in quacūq; cā ꝯ laico: sed laico cōtra laicū nō vt no. s. c. pxi. cū si. Et hoc sentit glo. qḋ iste ep̄s treceñ. erat delegatus impetratus ab isto R. clerico. qḋ nō placet Hos. nec Jo. an. cum hoc non colligat ex lr̄a nec ex antiqua. vn̄ dicebat Hosti. qḋ treceñ. cognouerit vt ordinari⁹ gn̄alis militum ⁊ ẜm gn̄alem consuetudinē gallicanam ẜm quā in qualibet cā pōt laicus trahi corā iudice ecclesiastico. Sz isti milites exceperunt qḋ qḋ feudalis erat vt lr̄a dicit: tenebant eñ illā possessionem in feudum a dn̄o de campis: licet alias essent hoīes ecclesie: ⁊ q᷑ exceptio non admittebat fuit appellatū ad papā: ⁊ papa ab instātia militū cōmisit cāz ⁊ sic nō fuit cōmissa ad petitionē illi⁹ R. prout dicit glo. Uel pōt dici ẜm Hosti. ꝙ non fuit appellatū: tn̄ q᷑ tūc q᷑ forsan ep̄s excōicauit milites rn̄dere nolētes potuerūt ꝯqueri de iiusta excōicatione. de offi. dele. c. cū cōtingat. qḋ papa scribit vt habetur in litera. ¶ Sed ꝯ hoc ⁊ ꝯ tex. opp. qḋ papa nō debebat hāc cām cōmittere domino istorum militum vt cognosceret ⁊ decideret dn̄o negligēte: q᷑ legitime ēst suspect⁹ alteri pti: scz isti R. Inno. rn̄det ponēdo duos intellectus. ad istū tex. primo qḋ lz papa ex certa sciētia commiserit cām dn̄o istorū militum nihilominus pōt iste recusari: non eñ apparet cā quare papa velit auferre parti legitimā recusandi facultatem: nisi dicat nō obstāte exceptione recusationis: de quo dicendū est vt habet ⁊ no. in. c. ex pte. ij. de off. dele. Et qḋ illa sit legitima cā recusandi est exp̄ssum ẜm Host. in. c. cām que. de off. dele.

5 ¶ † Et no. bn̄ ex dicto Inn. qḋ pap. pōt ex certa sciā cōmittere cām suspecto ⁊ p̄cludere viā recusandi. b Idem tenuit Host. in. c. cū inter. de excep. lz gl. sensit ꝯriū in. c. ad hec. de rescri. dic vt dixi in. d. c. cum inter. c ¶ No. hanc solu. qḋ papa ꝯmittēdo etiā ex certa sciētia d cām pbabiliter alteri pti suspecto: nō videt in dubio illi tollere facultatē recusandi. facit c. accedens. j. j. vt lit. nō contest. Et habes ex his vnū modū intelligendi istā literā qḋ ep̄s treceñ. q primo de cā cognoscebat erat ordinarius in loco. Iste vero cui nunc scribit erat delegat⁹ pape et dic qḋ papa potuit cōmittere. Uel q᷑ iste R. erat clericus. vel q᷑ isti erant milites ecclesie: ⁊ sic subiecti ecclesie ⁊ sic de foro ecclesiastico. Scḋo soluit Inno. dando aliū intellectū qḋ ad hūc cui scribit pertinebat ordinarie cognoscere de hac cā tanq̄ ad superiorē a quo tenebat feudū: ⁊ ideo vel in defectū medij dn̄i: vel q᷑ appellatū erat ad papā: ad eum ⁊ non ad ordinariū cognitio pertinebat de quo in. d. c. ceterum. Et sic habet illā lecturam ꝙ iste non erat delegatus: sed poti⁹ excitabat iurisdictio sua cū esset dn̄s mediatus: vt q᷑ ab ecclesia istius cui scribit feudū fuerat ꝯcessum isti dn̄o de campis: ⁊ ipse ꝯcesserat alij.

6 ¶ † Iste intellect⁹ est notabilis ⁊ verus in se: sed nō videt multū cōgruere litere. vt patet ex his q̄ plene dixi. s. ti. proximo, c. ceterū. nā si milites isti dicerent homies istius ecclesie respectu huius feudi tantū: fortius iste dn̄s de Campis diceret homo ecclesie cū ipse esset immediate vasallus ecclesie: nec de isto aliqua mētio sit in litera ꝙ esset vasall⁹ ecclesie. Itē istud appellat feudum singulare: ⁊ tamen ꝓcesserat originaliter ab ecclesia. nam licet vt supra dixi in vno notabili possit appellari seculare ꝯsiderādo scḋam infeudationem: tamen verius videt qḋ debeat appellari ecclesiasticum. Poti⁹ enim dz attendi natura originaria rei q̄ accidens superueniens: quia naturalis causa vincit accidentalē: vt. l. qui habet. ff. de tute. ⁊ quod dixi in. c. si quis cōtra clericum. s. eo. Item si feudum conceditur episcopo seculari persona non desinit esse secularis. ad hoc. c. romana. §. debet. de appel. li. vj. ⁊ qḋ ibi notat gl. ita debet dici econuerso quando feudum primo processit ab ecclesia: ⁊ secūdo deriuauit in alium laicum. Tertio potest intelligi scḋm aliam lecturam que in quibusdaz libris habetur vt ibi: dum dicitur ecclesie tue scilicet treceñ. ⁊ erit sensus quod isti erant milites ecclesie treceñ. alio respectu quam occasione istius feudi: ⁊ quod iste cui scribitur est merus delegatus dominus istoꝝ militum: ⁊ sic cessat omnis suspicio ⁊ obiectio superius facta ⁊ ista lectura est melior ẜm Hostiē. quelibet tamē istarum lecturarum est vera in se.

7 ¶ † Ultimo glo. fina. colligit ex textu quod propter negligētiā iudicis secularis iurisdictio que pri⁹ erat inefficax apud delegatum mō efficitur efficax concor. j. eo. c. ex tenore. Hoc dictum glo. procedit ẜm intellectuz qui habet qḋ iste cui nūc scribitur erat delegatus. Do. Ant. videtur reprobare illam glo. ⁊ minus bene dicens qḋ dependet ab opi. damnata in. c. licet. ⁊. c. ex tenore. j. e. nam vbi causa delegat inter puros laicos iurisdictio nō est suspensa ad laici negligentiam: sed est ipso iure nulla ẜm eum. Sed tu dic meli⁹: qḋ licet hoc dictum sit verum in se tamen hec glo. nō meretur reprobari. primo enim saluauit intelligendo vt tex. habet qḋ isti erāt milites ecclesie id est subiecti ecclesie. ¶ Unde cum essent de iurisdictiōe ecclesiastica non dz dici cōmissio nulla: sed remanet in suspēso: ⁊ sic nō habet locū. c. licet. imo potius notabiliter limitatur per hoc. c. ij. Potest gl. saluari ẜm id qḋ habetur in gl. j. vcz. qḋ iste R. erat clericus: ⁊ ex gn̄ali ꝯsuetudine concedit papa literas inter clericū ⁊ laicum: licet laicus originaliter sit re⁹: sed q᷑ cā erat hic feudalis noluit papa preiudicare dn̄o feudi. Uel melius illa generalis cōsuetudo se nō extendit ad hāc cām vt dixi. s. c. primo. ⁊ est dictum notabile p limitatione eoꝝ que dixi in. c. precedēti. Et ex hoc habes aliā limitationem ad. c. licet. vt quādo questio feudalis est inter clericum ⁊ laicum litere concesse ante negligentiam domini nō sunt ipso iure nulle: sed sunt in suspenso vt effectū suum recipiant data negligentia domini ⁊ non aliter.

1 ☞ Feudi questio debet terminari per dominū feudi siue laicum siue ecclesiasticum: ⁊ si sunt plures vnus non potest sine alio. 4.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Cōcernūt feudum. Uide Feli. in. c. ceterum. col. iij. vers. ex his sequitur ꝙ dn̄o inuito. s. de iudic. vbi ponit ad hoc notabile plures limitationes: ⁊ ibi ēt tāgit qd sit in feudo frācho: an iurisdictio alteri⁹ iudicis possit prorogari.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Utram recusandi. Hanc opi. tenet glo. in. l. eos. C. de app. ⁊ in. l. apertissime. in v̄bo recusaret. C. d̄ iud. vt Mod. notant. vid̄ Peru. in rubr. j. de app. colū. x. ⁊ in. c. postremo. eo. tit. de ap. et hanc opin. ꝙ possit pap. cōmittere dicit esse communem Fel. in. c. cū inter. col. v. versi. limita secūdo. d̄ exceptio.

Zacharias.
c ¶ Dic vt dixi in d. c. cū inter. Non sequaris īdistincte eum ibi: quia videtur cōtrarium omnino cōmuni opi. sed distingue ⁊ cōclude vt ibi posui in apostil. ad ipsuz. in fi. ⁊ latius in apost. ad eundem in. c. ad hec. in fin. ⁊ in apo. in ver. cū inter. s. de rescrip. Et quid ī principe q nō recognoscit superiorē: dic vt dixi in apostil. in. c. j. nu. 50. in v̄. per solum principem. s. alle. ti.

Anto. Fran.
d ¶ Cōmittēdo ex certa scientia, circa hoc quod hic d̄r de clausula ex certa scientia addas ꝙ talis clausula facit valere delegationem factā nō habēti dignitatem aliquā ẜm dispositionē c. statutum. de rescri. in. vj. ⁊ videt vol. Bal. in. l. fin. C. sen. rescin. non pos. in fi. col. ⁊ habetur p Lanfrā. de ori. in. c. qm̄ ꝯ. in ver. sentētias. in. iij. col. de pba. ⁊ p. d. Pau. ī suo cōsi. cv. operatur enim talis clausula vt rescriptum ⁊ contenta in eo non possint in dubium reuocari: vt p bal. in. l. cōficiū tur. in princi. in. j. q. ff. de iur. codi. ⁊ per do. Paul. in preālle. consi. et facit p̄sumi causam in principe concedente gratiā etiā parte non citata vt p. d. Abb. in. c. cum olim. in. vij. col. de re iud. et p hoc quod hic d̄r quod ex tali clausula papa non videtur tollere recusationem facit q a talis clausula nō facit quin possit appellari a iudice dato ex certa sciētia vt est glo. in. c. si quis suadente. xvij. q. quarta.

2 Clericus recognoscit laicum in superiorem ratione feudi.13.
3 Ecclesia cathedralis quando vacat non debet contra eam aliquid preiudiciale intentari.7.
4 Nominatus in iudicio debet citari.
5 Dominus feudi habet iurisdictionem ordinariam in vasallos.17.
6 Verbum ad beneplacitum tuum, importat arbitrium boni viri.
8 Capitulum succedit sede vacante: sed non in iurisditione feudali: nec in collatione beneficiorũ: nec in his que habet episcopus iure accidentali.9.10.11.12.
13 Capitulũ sede vacãte quo casu possit cognoscere an sua sit iurisdictio.
14 Episcopus per confirmationem licet nõ sit cõsecratus acquirit ea que sunt iurisdictionis.
15 Arbitri iuris non eliguntur in ordinarijs iudicijs: sed tantum in casibus a iure expressis.
16 Negligentia iudicis ecclesiastici in non cognoscendo an transferat iurisdictionem in iudicem laicum.
Compromitti non potest res ecclesiastica in laicum.
17 Dominus feudi habet iurisdictionẽ ordinariam etiam in clericos nisi agat criminaliter: nã tunc absoluere et condẽnare pertinet ad prelatũ.
18 Clericus adductus in testem si contra eum fuerit oppositum de crimine poterit a laico cognosci.20.21.
19 Ecclesia non priuatur feudo propter delictum quod commisit cleric⁹ nisi in vita clerici.
22 Lex ciuilis non astringit clericos.
Generalis dispositio nõ extendit ad ea que spirituali nota sunt digna.
23 Laicus an habeat iurisdictionem in clericos ratione feudi: etiã in eos manus injiciendo.
24 Sententia an possit exequi per illum qui tulit.
25 Primus infeudator recognoscitur in superiorẽ in causa appellatiõis,
26 Donatio facta ecclesie sub conditione qua non seruata liceat donatori rem propria authoritate accipere an vitietur conditio.29.
Feudum concessum ecclesie potest a domino feudi propria authoritate tolli, non seruata conditione: secus fructus feudi.
27 Res aliena donata ecclesie ꝛ consecrata non potest amplius ad dominum reuerti: sed donans tenetur ad interesse.
28 Prelatus põt preiudicare ecclesie in acquirendis: secus in acquisitis.
29 Modus si non sit seruatus an resoluat rem ipso iure.
30 Vasallus recognoscendo nõ dominum in dominuz: an faciat aliquod preiudicium domino.
Subditi quo casu possunt priuare dominum suis iuribus.

1 VErum. ¶ † Dñs feudi siue sit ecclesiasticus: siue laicus secularis cãm feudalẽ cognoscit. ꝛ sic cõiter summatur. ego summo aliter ẽm lecturã magis notabilem et magis euacuando substantiaz.c. ꝛ sic: Per dñm feudi secularẽ siue ecclesiasticum q̃stio feudalis terminari debet etiã si vasalli (a) sunt clerici: [a] et si plures pretendant dñi non põt vnus cognoscere maxime alio absente an feudũ ad eũ ptineat. Primo ponit factũ. secũdo (b) statutũ. ibi: statuimus. et pone sic casum. [b] Vacante quadaz ecclesia cathedrali que dicebat habere quendam propositum in vasallum ratiõe feudi fuit ab alijs vasallis preposito mota questio: ꝛ isti mouentes questionem negabant forte hanc ecclesiam esse dominam hui⁹ feudi: vnde petebant questionẽ terminari per imperatorẽ quem forte dicebant dominũ feudi: prepositus vero dicebat se esse vasallũ ecclesie et illos similiter: et sic spectare decisionẽ ad ecclesiã: vñ fuit reuocatum in dubium quis deberet esse iudex in hac cã: ꝛ super hoc papa fuit aditus vt discerneret quid iuris. Demum statuit ꝙ cũ hic dubitaretur an dña esset ecclesia: ꝛ sic agitaretur questio ad preiudiciũ ecclesie: non poterat hec cã tractari vacante ecclesia: sed dz expectari donec ecclesia reciperet prelatum: quo habito deberet terminari per iudicẽ competẽtẽ quis esset dominus an imperator an ecclesia: ꝛ si apparebit ipsam ecclesiã esse dñam determinabit hec q̃stio per ipam: si vero apparebit iperatorẽ esse dñm (2) cognoscet imperator. ¶ † Not.j. ẽm vnũ intellectũ qȯ clericus põt esse vasallus nedũ ecclesie: sed etiã laici rõne feudi: facit.c. solite. de maio. et (3) obe. de quo.j. dicã. ¶ † No.ij. ꝙ vacante ecclesia cathedrali non dz tractari cã eius tangens p̃iudiciũ etiam si nõ cõcernat plenũ preiudicium sed tale quale vt hic qȯ est notandũ. facit.j. ne sede vac.c. si. et qȯ ibi not. (4) ¶ † Not.iij. qȯ in absentia eius qui p̃tẽdit dñs non dz discuti de dñio feudi: nã subditus quodammodo nominauit dñm in iudicio allegãdo debere se cõueniri coram illo ꝛ non corã alio pretenso dño per aduersarium: ideo debet ille sic noĩatus citari: ar. optimũ hic. ꝛ facit.c. qm̃.§. qȯ (5) si super. vt lit. nõ cõte. ꝛ.l.ij.C. vbi in rem act. ¶ † No. dñm feudi habere iurisdictionẽ ordinariam in vasallos siue dominus sit ecclesiasticus (6) siue secularis. Itẽ siue vasalli sint clerici siue laici. ¶ † No. vltimo quod (c) hec verba relinquo beneplacito [c] tuo ꝛc. non important liberã volunta(d)tem: sed potius referuntur ad arbitrium boni viri. [d] nã relinquitur hec causa beneplacito imperatoris si constiterit eũ esse dñm feudi: et tamẽ certum est qȯ sine causa non põt vasallũ priuare pro libito voluntatis contra.l. feudorum. vt in lib. feu de feu. sine cul. non amit.c.j. sed dz iudicare vt bonus vir: ad hoc vide quod no. Bart. in extrauagan. ad repri. Pro hoc qꝛ verbum placet, importat arbitriũ boni viri vt est bo. text.

(a) ¶ Sunt clerici. Vide Bal. in.l. accepta. in.ij. col.C. de vsur. vbi dicit qȯ clericus cogitur restituere depositũ per iudicẽ secularẽ. Andr. Barba.
(b) ¶ Casuz. Vide gl. in.c. trãsmissam. de ele. q̃ vult qȯ ex originali natura ep̃ali competunt iura feudalia q̃ cõpetũt rõne iurisdictionis. vide ĩ.d. glo. iuncto.d.c. cum olim. vbi exp̃sse pbaẽ per cõem opi. Andr. Barba.
Sebasti. Sapia.

in.l. thais.§. sorore.ff. de fideic. lib. fortius hic vbi additur aduerbium bene, componitur enĩ, ex hoc verbo bene ꝛ placeo: ꝛ hoc not. quia hec verba solent poni in arbitramentis ꝛ consilijs ꝛ cõsimilib⁹ dispositionibus. (7) ¶ † Quero cũ gl.j. quare hic differtur ista questio in tẽpus futuri episcopi: gl. reddit duplicem rationem. prima est quia vacãte sede non est qui de illa questione feudali possit cognoscere: scdã ne aliquid possit fieri in preiudiciũ ecclesie vacantis: ꝛ ideo prepositus iste non tenebatur interim respondere super illo feudo corã iudice alieno ꝛc. (8) ¶ † Not. ex prima ratione qȯ capitulũ non succedit cognoscendo de causa feudali sede vacã. Contra hoc facit.c. cũ olim. ꝛ.c. his q̃. de maio. ꝛ obe. vbi patet capitulũ succedere gn̄aliter in iurisdictiõe. So. dicit Jo. an qȯ licet generaliter succedat in iurisdictiõe: nõ tamen in feudali, ne ep̃s vasallum habeat quem habere non vellet sicut nec in beneficiorum collatione.j. ne sede va.c.ij. ꝛ idẽ Hosti. Nam ẽm Joã. and. cognoscere de feudis ꝛ bñficia conferre non proprie est ep̃ale vnde multi nõ episcopi faciunt ista: et aliqui episcopi neutrum horum habent: ꝛ hoc intelligit verum quãdo feudum est de mensa solius prelati. si enim feudum esset commune episcopo ꝛ capitulo putat ipse quod capituluz cognosceret sede vacã.j. ne sede vacã.c. vno. lib. vj. (9) ¶ Nota hoc dictum quia cõiter allegatur, et singulariter limitat iura generaliter dicentia capitulum succedere in iuris(e)dictiõibus: [e] procedũt eum in his omnibus que competunt episcopo de iure communi nõ aũt in copetẽtibus de iure speciali. Facit qȯ not. Inno. in.c. cũ in cunctis. de elec. vbi dicit quod in beneficijs competentibus episcopo ex quodam iure accidentali vt in deuolutis ad euz ex alterius negligentia vel delicto non supplet negligentiam episcopi capitulum: q: non est tãta communio inter episcopum ꝛ capituluz in his que spectãt de iure accidẽtali, et gratioso. sicut in his q̃ spectãt de iure communi: facit qȯ no. Jo. an. in.c. q̃pq̃. de elect. lib. vj. vbi sequitur dictum Inno. ꝛ quod not. gl. in cle.j. de here. in glo. super verbo capituli. Idem videtur velle Archidia. in.c.j. ne sede vacã. lib. vj. vbi dicit ꝙ capitulum succedit in his que sunt iuris: nõ ĩ his que sunt gratie. Et no. ex dictis Joã. an. quod etiam in his que competunt de iure speciali succedit capitulum quando illa spectant pariter ad capitulum ꝛ ad episcopum. Et ex hoc no. extenditur.c.j. ne sede vacante. vt non ponat speciale in collatione beneficiorum: sed idem sit etiaz in alijs spectantibus pariter ad vtrunq;: qȯ semper no. Et hec faciunt ad questionẽ: nũquid capitulum dispenset sede vacã. in casu in quo poterat episcopus dispensare: de quo plene dic vt dixi in c. at si clerici.§. de adulterijs.s. de iu. et demum in quo succedat capitulum: dic vt plene dicam in ca. (10) cum olim. de maio. ꝛ obediẽ. ¶ † Et hec faciũt ad questionem an sede vac. capitulũ succedat ĩ pote(f)state doctorandi [f] quam habet episcopus. ꝛ p predicta concludit do. Car. quod non: nisi in priuilegio principis concesso episcopo aliud cõtineatur. Ego dico hoc dictum verum presupponendo qȯ ex priuilegio vel alio iure spãli hec potestas competat episcopo: sed tenendo opi. Hostien. in sum. de magi. in prin. quam recitat glos. in cle.ij. de magi. qui dicit quod vbi aliud nõ apparet quod hoc spectat ad capitulum ꝛ ad episcopum: tunc dicerem quod mortuo episcopo potestas deuolueretur ad capitulum solum. per.c.j. ne sede vac. li. vj. Et ita forte esset dicendum quando solus episcopus faceret si pretenderet potestatem a iure communi. ar. in.c.ij. de insti. lib. vj. Illatũ opi. Hostiẽ. iure non probatur: ꝛ vt sentit glos. in p̃alleg. clem. (11) ¶ † Item inquantum supra dixi episcopum non

(c) ¶ Beneplacito. De v̾bo placuerit, ꝛ similibus an importent liberã volũtatẽ, an vero arbitriũ boni viri vide Feli. in.c.j. colũ.xxij. cum se. s. de ꝯsti. vbi etiã Decius in.ij. lec. colũ. pe. vers. et ex ista gl. et laicus p do. Geor. natã in repet. cle. sepe. in. prin. de verb. sig.
Zacharias.
(d) ¶ Ad arbitrium boni viri. ita not. bal. in.l. fi.§. sed et siquis. in.j. col. v̾s. item no. qȯ illud. C. cõmu. de lega. Anto. Francis.
¶ De h an ista verba bñplacito tuo ĩportent arbitriũ boni viri vel liberam facultatem, vide q̃ plene trac. per Alex. de imo. in.l.j.ff. de lega.ij. ꝛ i.l. si sic.ff. de lega.j. vbi ponit que sint verba ĩportantia arbitrium boni viri vel liberam facultatẽ: de quib⁹ verbis etiam habeẽ in.c. ne innitaris. de consti. vbi alias legendo illũ tex. plene dixi.
Sebasti. Sapia.
(e) ¶ In iurisdictionibus. Vide Feli. firmãtẽ hoc dictũ in.c. eã te. col. xviij: ver. in mandato facto.s. d re scri. et firmat idez copiose hic. vide eũdẽ in.c. cũ olim. col. iiij. ver. ad vndecimũ. de maio. et obe. ꝛ in.c. cum oẽs. col. v. ver. aduertẽdũ est tñ. de constitu. vbi dicit ꝙ capl̃m sede vacãte nõ põt facere statutũ in materia feudi: qa nõ succedit in iurisdictiõe spãli epi.
Sebasti. Sapia.
(f) ¶ Doctorandi. Vide Abb. in.c. tue. de cle. nõ ref. et Cardi. in cle.ij. de magi. vbi etiã Imo. et Gem. in c. vnico. de maio. ꝛ obe. lib. vj.

conferre bñficia vt epicopum[a] qꝛ hoc nõ est pro-
priẽ epale ꝯm Jo.an.multum facit in ꝯtrũ.c.oẽs.
ꝛ.c.null⁹.ꝛ.c.si quis deinceps.xvj.q.vij.ꝛ qđ not.
glo.in.c.q̄q̄.de elec.lib.vj.que dicit qđ de iure an
tiquo ꝛ ex dispõne ecclesie ptãs ꝯferendi epatus
ptinet ad papã:conferendi aũt inferiores eccl̃ias
ad epm:vñ melioꝛ põt reddi rõ quare capl̃m non
succedat in collatione beneficiorũ sede vacãte:qꝛ
collatio cũ sit quedã donatio computať inter fru
ctus ꝛ bona epalia q̃ non alienanť per capitulum
sede vacãte.ita dicit gl.no.in.d.c.cũ olim.de mat.
ꝛ obe.quã vide:ꝛ ad materiã vide qđ dicã in.c.cuȝ
12 dilectus de consue.¶ † Ex scđa rõne glo.not.qđ
licet capitulum succedat in iurisdictionibus:tñ si
versať aliqua qđ sup certo iure:non succedit capi
b tulum in examinatione[b] illius qõnis:ne forte suc
cũbat in cã,ꝛ p̄iudiciũ genereť ecclesie seu epo fu-
turo:qđ no.Et intelligo qñ nõ ꝯtendiť de nudo
exercitio iurisdictiõis:vt puta an talis delique-
rit in dio.vel ibi ꝯtraxerit vel non:de hoc eñ põt ca
pitulũ cognoscere summarie vt videat an sua sit
iurisdictio:qꝛ p hoc nullũ p̄iudiciũ sit ecclesie:vt
no.Jnn.in.c.sup lr̃is.de rescri.secus aũt si cõten-
dereť sup ppꝛietate an talis sit subiectus vel exẽ-
ptus:vel an loc⁹ sit de dio.an nõ.Hec eñ qđ nõ
debet agitari ecclesia vacãte:ar.hic ꝛ in.c.si.ne se-
de vacã.¶ Sed ꝯ tex.ꝛ gl.op.ꝛ aliter:videť enim
qđ nullo casu impatoꝛ poterat hic cognoscere cõ
tra ꝛ aduersus ppositũ cũ esset cleric⁹.ꝯ.e.c.ij.xj.
q.j.c.j.cũ si.Sol.dicit Gof.ꝙ iste pposit⁹ erat lai-
cus ꝛ nõ clericus:dicebať pposit⁹ qꝛ erat officia-
lis:quasi vellet dicere ꝙ erat nomẽ officij secula-
ris sicut florẽtie vbi presidẽtes ciuitatis vocãtur
prioꝛes:ꝛ tñ sunt laici.Hosti.vero intelligit ꝙ erat
ppositus eccl̃ie cathedralis,ꝛ sic clericus,primuȝ
tenet archi.in.c.vno.de cle.coniu.li.vj.ꝛ.xj.q.j.c.
j.sed ꝯm dictũ Ho.qđ erat cleric⁹,tenet Jnno.et
c cõiter teneť[c] in.c.ceterũ.ꝯ.i.px.gl.xj.q.j in sum.
13 ¶ † Et eñ spãle in cã feudi i qua põt cleric⁹ ꝯue
niri corã dño feudi lȝ laico:ꝛ p hoc adduco.c.soli
te.de maio.ꝛ obe.vbi dicit tex.qđ imperatoꝛ pcel
lit illosq ab eo recipiũt tpalia,ꝛ per illũ tex.dicit
ibi Jnn.qđ ab epo appellãdũ est ad imperatorẽ
in istis feudalib⁹ quia in istis cognoscit vt iudex
ciuilis:qđ intellige qñ recognoscit feudũ ab im-
peratoꝛe:ꝛ p hoc optĩe facit in.c.si eps metropo
litanus.al's incipit:si qs eps.xiij.di.ꝛ qđ ibi not.
in gl.ꝛ in.c.romana.§.debet.de ap.li.vj.iũcta gl.
ꝛ põt esse spãlitatis rõ quare in istis feudalib⁹ lai
cus etiã iudicet ꝯ clericuȝ:qꝛ lȝ per infeudationẽ
trãseat vtile dñiũ tantũ de quo disputat gl.in lib.
feu.de capitulis con.c.j.in gl.mag.Dñiũ tamen
directũ remanet penes dñm:hinc est qđ appellať
dñs feudi.vñ si cognoscit in cã feudali poti⁹ iudi
cat sup re sua ꝙ de clerico:cũ tãtum sit iudex re-
spectu causarũ q̃ oriunť occasione feudi vt in pal.
c.ceterũ.ex quo clericus recipit beneficiuȝ a laico
debet illũ rõne illi⁹ beneficij recognoscere in dñm
vt in pꝛealle.c.solite.ꝛ in.c.cum in officijs.de test.
14 ¶ † Op.ij.cũ gl.ij.videť eñ qđ non sit necesse ex
pectare ꝙ eps cõsecreť:qꝛ p ꝯfirmationẽ obtinet
ea que sunt iurisdictiõis:quale est cognoscere de
cã feudali de ele.transmissam.gl.fateť contrariũ:
ꝛ dicit ꝙ verbũ cõsecrať,põt hic poni large:dꝛ eñ
cõsecratus ecclesie cũ est deputatus ad eius obse
quiũ:sicut res inaĩata dꝛ cõsecrata deo qñ dať ec-
clesie.xij.q.ij.nulli liceat.ꝛ lr̃a tunc fiat ppꝛie.nec
oportet supplere maxime vt sentit gl.ꝛ doc.ꝛ idẽ
dic ꝯm Gof.Jnno.ꝛ Host.ꝙ tuncũq̇ habeat ad-
ministrationẽ añ cõfirmationẽ:pone exemplũ in
c.nihil est.de elec.¶ Glo.iij.loquiť multũ succin-
cte ꝛ obscure:vñ expedias p tale ꝯtrũ dꝛ ꝙ cogni-
tio spectat ad epm,ꝯ.ex quo dubitať hic ad queȝ
spectaret feudum nõ dȝ eps cognoscere:qꝛ nõ dȝ
esse iudex in causa propria.C.ne quis in cã sua.in
rub.ꝛ nig.ꝛ dictũ fuit in.c.ceterũ.ꝯ.tit.pxi.Sol.
gl.dicit ꝙ cognitio de feudo ecclesie spectabit ad
epm.q.d.cum constiterit feudũ spectare ad eccle-
siam:tunc cognoscet eps:non autẽ cognoscet ad
quem pertineat.ꝛ idem vult Jo.an.super tex.qui
dicit qđ in illa qõne:an feuduȝ sit ecclesie vel imperatoris actoꝛ sequiť
forum rei vel eligẽtur arbitri:ꝛ intellige de arbitris compꝛomissarijs si
15 partes conueniũt.¶ † Non aũt de arbitris iuris qꝛ in ordinarijs iudi
cijs nõ eliguntur arbitri iuris:vt no.Jnn.in.c.pastoralis.de rescrip.et
vide qđ ibi no.Si vero ptes nõ cõueniũt de arbitris dȝ adiri iudex rei:
ꝛ intelligo iudicem rei.s.ordinariũ in alijs causis vel iudicem ratiõe rei
site:vt.ꝯ.eo.c.sane.ꝛ si corã eo cõstabit feudũ spectare ad ecclesiã remit-
tentur partes ad epm vel ad imperatorẽ si de iure eius constabit:vt in
simili voluit Jnn.in pꝛeal.c.ceterũ nã arbitri iuris nõ eliguntur nisi in
casibus a iure expꝛessis:vt notãter dicit Jo.an.in.c.pia.de excep.li.vj.
16 ¶ † Quero cũ gl.pe.quid si eps est negligens procedere qñ cõpetit ad
eum feudũ:rñdet ponendo duas opi.prima est qđ secularis iudex pote
rit procedere sicut ecõuerso.ꝯ.prox.c.dixi.nã cognitio feudi ecclesiasti
ci nõ semp spectat ad iudiciũ ecclesie:vt no.in.c.ceterũ.ꝯ.ti.proxi.Con-
trariã opi.tenet gl.qđ hec negligentia sit supplẽda p ecclesiasticũ supe
rioꝛem etiã si isti vasalli sint laici.primã opi.tenet Tan.ꝛ Vin.ꝛ Host.
nec ob.ꝯm eos.c.qualiter ꝛ qñ.ꝯ.ti.pxi.qꝛ intelligiť in actionib⁹ pso-
nalibus nõ feudalibus:assignat simile sicut de re spũali compꝛomitti
nõ põt in laicũ:de re tpali sic:vt in.c.cõtingit.ꝛ.c.exposita.de arbi.Jo.
an.dicit qđ prima opi.gl.ꝯ.recitata est vera de iure spũali:vt no.de ap.
c.romana.§.debet.li.vj.scđa opi.glo.est vera de iure cõi ꝛ aliter nõ de-
clarat dictũ suũ.d.Anto.intelligit Jo.an.qđ secularis põt supplere de
iure spũali.i.de cõsuetudine:licet eñ ꝯsuetudo nõ det iurisdictionẽ in
clericũ:dat tñ in laicũ supplẽdo negligentiã clerici hic distinguit quod
si feudũ est ecclesiasticũ:nec habuit illud a laico:tunc secularis non sup
plet negligentiã ecclesiastici:sed alius ecclesiasticus superioꝛ supplebit
nisi aliud habeat cõsuetudo.Si vero feudũ est ecclesiasticum,ꝛ habuit
illud a dño laico:tũc laicus superioꝛ bene põt supplere:ꝛ sic põt intelli
gi hic ꝙ eccl̃ia fuerit infeudata ab imperatoꝛe:ꝛ postea eccl̃ia infeuda
uit prepositũ ꝯm eũ.Sed aduerte:qꝛ hãc puto fuisse intentionem Jo.
an.vt aperte colligitur ex illo.§.debet.quẽ allegat iuncta gl.nõ aũt in-
tellexit de cõsuetudine dũtaxat prout intellexit.d.Ant.Sed ego pꝛius
puto qđ nõ solũ possit supplere qñ laicus est superioꝛ dñs:vt probatur
ꝯ.c.pxi.ꝛ in pꝛealle.§.debet.sed etiã qñ feudũ tantũ processit ab eccle-
sia,dũmodo vasalli sint laici.moueoꝛ qꝛ iurisdictio intelligitur tributa
ecclesie vel vnicuiq̇ dño feudi in quantũ est vigil in administrando iu-
stitiam ꝛ non aliter:vt est tex.in pꝛealle.c.ceterũ.ꝯ.ti.pxi.Si vero eccle
sia est negligens remanẽt vasalli sub iudice ppꝛio ꝛ naturali:ꝛ per hoc
nõ dꝛ iudex secularis supplere negligentiã iudicis ecclesiastici:sed po-
tius vtitur iure suo in laicos sibi subiectos deficiẽte iurisdictione apđ
dñm.facit.l.si.C.de iurisd.om.iudi.res eñ de facili reuertitur ad natu-
ram suã.xxxv.di.ab exordio ꝛ in.l.si vnus.§.pactus ne peteret.in si.ff.
de pac.ꝛ hoc est notabile dictũ Jnno.in.c.solite.de maio.ꝛ obe.vbi di-
cit qđ in rebus feudalibus eps cognoscet vt ciuilis iudex quasi in illis
nõ cẽseatur eps:pro hoc qꝛ illã habet nõ principaliter a canonibus sed
a legibus feudorũ gñaliter iurisdictionem tribuẽtibus dño feudi vt in
li.feu.de phi.feu.alie.l.imperialẽ.ad fi.ꝛ qđ dixi i.c.ceterũ.facit hoc.c.
vbi nõ succedit capitulũ sede vacãte.Sed cõtra hãc determinationem
facit qꝛ ex quo agiť de re ecclesie:ecclesiasticus debet esse iudex etiaȝ in
supplendo.ar.ꝯ.eo.c.si clericus laicum.Sed rñde multipliciter.pꝛimo
qđ hic nõ agitur de re ecclesie principaliter cũ tãtum contentio sit in-
ter vasallos de vtili dñio qđ spectat ad eos.Item cõtrariũ procedit qñ
cõtentio est inter ecclesiam ꝛ laicum seu clericũ ꝛ laicum:hic vero loqui
tur qñ ꝯtentio est inter laicos:ꝛ plus est quãdo ecclesiasticus est negli-
17 gens.¶ † Sed quero[d] quã iurisdictionẽ habet dñs feudi.Solu.de hoc
d plene dictũ fuit in.c.ceterum.sed hic ne desint aliqua bona dicta Jnn.
per eum cõfuse recitata cõcludo sic ordinando dicta eius quod domi-
nus feudi habet ordinariã iurisdictionẽ in vasallos in concernentibus
ipm feudũ qualiscũq̇ sit dñs vilis siue rusticus per.l.Fed.imperialem.
superius allegatã:ꝛ hoc siue principat⁹ siue comitatus vel alia castella
nia que hmõi concedatur in feudũ:ꝛ hoc pcedit siue vasalli sint laici si
ue clerici siue ecclesie.Unde in casibus in quibus vasalli laici litigarent
coram dño feudi:idẽ facient clerici vel ecclesie qꝛ fauore dñorum hec iu
risdictio est eis seruata:vñ possunt dñi hmõi causas ad se reuocare etiã
inuitis litigãtibus.ꝯ.c.pxi.ꝛ idẽ no.in pꝛealle.l.imperialẽ.ꝛ plene dixi
in.d.c.ceterũ.Et procedũt hic respectu clericorum qñ agitur causa feu-
dalis mere ciuilis:sed si agitur contra clericum vasallũ ad amissionem
feudi.criminaliter vel ciuiliter de crimine:tunc ꝯm Jnn.nõ poterit de
hoc cognoscere dñs feudi sed remittenda est cognitio ad p̄latum suum
etiã si feudum sit paternũ.Et si per pꝛelatũ suum fuerit cõdẽnatus de
proditione vel alio crimine,propter qđ debeat perdere feudũ:tũc dñs
suus poterit p velle suo ei auferre feudũ.Et si a pꝛelato suo fuerit ab-
solutus:tũc vlterius nõ poterit auferre feudũ dñs ppter crimẽ.Et ra-
tio p̄dictorũ ꝯm Jnn.est qꝛ de crimine clericorũ nec directe nec indire
cte potest laicus cognoscere,sicut de legitimatione.ex.j.de or.cog.tuã.
18 ꝛ qui fi.sint le.latoꝛ.ꝛ de iu.c.at si clerici.¶ † Nec ob.si dicatur.qđ imo
incidẽter põt cognoscere qꝛ si contra clericum pductũ in testẽ corã lai-
co obijcitur crimẽ laicus de hoc cognoscit:qꝛ ꝯm Jnn.tunc nõ propꝛie
obijcitur crimẽ clerico vel cõtra clericum:sed cõtra laicũ qui eũ pduxit
quoniam ipse ex eius repulsione patitur penam ꝛ nõ clericus:qꝛ eius
testimo

Zacharias.
a ¶ Ut epz.ita no.
Cardi.cle.j.§.ij.q.
x.de here.ꝛ nota
ui plene in apo-
sti.ad istũ in.c.cũ
vos.nu.2.in ver.
cõferendi.ꝯ.de of
fi.ordi.
Sebasti.Sapia.
b ¶ Examinatiõe.
vide q̃ scribit Fe
li.in.c.j.in.vj.col.
versi.scđo q̃ro.de
iureiu.vbi ponit
in qbus succedit
capl̃m:ꝛ nũquid
possit absoluere
iurãtẽ a iuramẽ-
to sede vacante.
c ¶ Cõiter teneť.
tu pondera qꝛ for-
te non videť vera
decisio Jnnoc.et
doc.qđ iste ppositus esset clericus:
ꝛ videť qđ cleric⁹
non possit cõue-
niri corã laico ra
tiõe rei quam te-
net a laico.ꝛ pon
dera qꝛ licet Bal.
in.c.j.in ti.de cõ-
tro.apđ par.ter.
assignet rationeȝ
quare:vide ibi.
Sed videť quod
nõ possit:primo
per c.qualiter.de
iu.vbi dꝛ oĩo fie-
ri phibemus.se-
cundo per.c.si.de
iu ꝯm vnam lect.
tertio per.c.sane.
ꝯ.e.quarto p c.si
clericus laicũ.ꝯ.
eo.quinto per.c.
si diligenti.de fo
ro compe.vide p
glos.in.c.si impe-
ratoꝛ.xcvj.di per
id qđ voluit bal.
in.c.ij.ꝯ.de iud.ꝛ
in auť.cleric⁹.C.
de epis.ꝛ cler.ꝛ in
l.de his.C.e.ꝛ in
l.iubemus.C.de
sa.san.eccl.ꝛ col-
lecta.ꝛ do.Abb.
in.c.qualr.de iu.
ꝛ Archi.in.c.ita
nos.xxv.q.j.ꝛ ibi
damnauit opiñ.
Gui.de cu.ꝯ quo
vide ibi.
And.Barba.
d ¶ Sed quero.tu
pondera:vide ta
men Bal.in.c.j.
de contro.apud
part.ter.vbi po-
nit rationeȝ qua-
re clericus conue
niatur coram lai
co domino feudi.
Andr.Barba.
Zacharias.
¶ Addõ meli⁹ p
Spe.in.ti.ꝯ cõp.
iud.additi.v.viij.

19 testimonio nõ credit. ¶ † Et hec ꝓcedãt vt cleric⁹ priuetur feudo pro
a pter crimen qñ feudũ est paternũ[a]. si vero est ecclesie, secus erit scdm eũ
qꝛ propter delictũ ꝑsone non est ecclesia priuanda feudo. xvj. q. si epm.
Hoc vltimũ vt nõ priuet̃ ecclesia ꝓpter delictũ ꝑsone vel p̃lati limitãt
Hosti. ꝛ alij doc. vt non priuetur ecclesia perpetuo: sed inuita p̃lati aufe
retur feudũ ab ecclesia et eo mortuo reuertet̃ ad ecclesiã: vt in li. feu. de
cap. cor. c. si clericus vel eps. ꝛ hoc dictũ Hosti. putat verum. d. Anto. si
feudũ spectat ad mensam p̃lati: secus si ad cap̃lm nisi totũ capl̃m delin
queret. ad hoc qd̕ no. de or. cog. c. ij. ꝛ in. l. iubem⁹. C. de sac. san. ec. Idez
credo qñ pariter spectaret ad mensam epi ꝛ capituli: vel qñ feudũ esset
simpl'r ecclesie cõcessum ꝛ non mense p̃lati tantũ: qꝛ tunc cũ preiudiciũ
epi nõ sit separabile a preiudicio ecclesie eius delictũ nõ nocebit ecclesie
ad hoc qd̕ not. in. c. cũ venissent. de insti. Et in his casibus procedit indi
stincte dictũ Inn. ꝓcedit ergo solũ limitatio Hosti. ꝛ iura per eũ alleg.
qñ mense p̃lati ꝯcessum est feudũ: qꝛ tũc cũ in vita eius agat̃ de ipsius so
lius p̃iudicio aufert̃ sibi feudũ in vita sua: ꝛ post mortẽ suã redibit ad
20 ecclesiã ar. optimũ in simili in p̃realle. c. cũ venissent. ¶ † Et inquãtum
dixi s̃m Inn. qd̕ si crimẽ obijcit̃ clerico ꝓducto in testem corã laico po
b terit laicus cognoscere[b] ꝛc. dicit Hosti. qd̕ imo hec cognitio sit diocesa
no remittẽda. ar. ꝯ. c. nullus. de or. cog. tuã. non ob. l. nullũ. C. de test. vbi
dr̃ qd̕ si testis inferẽdo testimonio aures iudicis offenderit põt p eũ pu
niri nõ obstãte quocunqꝫ priuilegio: qa s̃m Hosti. illa lex non astringit
clericos testificantes corã laico. Glo. tñ in p̃realle. l. nullum. ꝛ Cy. tenẽt
ꝯtrium vt habeat locũ etiã in clericis: et facit dictũ Fede. cõsi. lxxxviij. qd̕
licet clericus corã seculari non possit accusari: agentẽ tñ corã eo vel ca
lũniose accusantẽ vel varie testificantẽ põt ex officio extraordinarie pu
nire: ita tñ qd̕ si executio talis pene sit fienda in personã reseruatur epo
in bonis aũt poterit facere secularis: vel distinguẽdo fideiussores cleri
21 ci allegãt p̃dictã. l. nullũ. ꝛ archi. v. q. vi. §. p̃sbyteri. ¶ † Do. Ant. sequi
tur dictũ Host. ad qd̕ no. in p̃alleg. c. vno. de cle. ꝯiu. ꝛ in. d. c. j. de mu. pe
ti. ꝛ vid̕ qd̕ plene dixi in. c. at si clerici. de iu. nã ibi ꝛ in. d. c. j. de mu peti.
tenet ibi Ioã. and. qd̕ de nullo crimine clerici laicus põt cognoscere nec
directe nec indirecte, siue agat̃ criminaliter siue ciuiliter. optime ꝓ ista
opi. facit text. cũ gl. xiij. q. ij. ꝙꝙ. vbi videt̃ ꝓbari ꝙ etiã in cã ciuili non
dꝫ clericus testificari corã laico, sed corã epo: vel corã quo eps cõmittet.
sed satis puto dicendũ ꝙ si eps cõsenserit qd̕ deponat corã laico potest
laicus de crimine obiecto cognoscere: qa nõ cognoscit vt puniat cleri
cũ nec ad hoc agit̃ sed cã dicit̃ tantũ agitari inter litigantes. ꝓ hoc ha
bes bo. tex. in. l. furti. in si. ff. de his qui no. infa. sed nullo mõ poterit lai
cus clericũ punire etiã si vacillat corã eo. ꝑ iura. ꝯ. alleg. ꝛ maxime facit
qd̕ no. glo. in p̃alleg. c. ꝙꝙ. et hoc puto voluisse Inn. hic. nec ob. l. nullũ.
22 † Tum quia lex ciuilis non distringit clericos: tum qꝛ cum gñaliter lo
quatur non vr̃ extendenda ad clericos qui habẽt specificũ priuilegiũ: ꝛ
sunt prorsus alterius iurisdictionis: vt in regula, generi. de regu. iur. li.
23 vj. hec ꝓcedunt respectu facultatis cognoscendi. ¶ † Nunc q̃ro de po
testate exequendi: dicit Inno. qd̕ cũ dñs feudi sit iudex ordinarius po
terit suam sñiam mandare executiõi: ꝛ hoc poterit etiã dñs laicus ꝯtra
vasallos etiã clericos. adeo quod nõ incidit in excõicationem si eos re
sistentes repellit, ar. de resti. spolia. olim. Ioã. an. dicit ꝙ hoc dictũ In
no. cõiter nõ approbatur ꝙ in personã iurisdictionem habeat priuat⁹
forte rusticus qui in causis feudalib⁹ iurisdictionẽ hꝫ vt sine pena excõi
cationis possit manus mittere cõtra canonẽ, si quis suadẽte. do. Ant.
dicit dictũ Inno. posse saluari intelligendo qd̕ possit repellere non tã
gendo ꝑsonã sed cõpellendo ex terrore armorum:[c] vel colonos tenẽtes
pro eis repellendo rõne feudi: qꝛ per hoc non venit ꝯ canonẽ, si qs sua
dente. qua velit qd̕ possint facere executionẽ realẽ non cogẽdo vel tan
gendo ꝑsonam. Sed licet iste intellectus sit ver⁹ in se: tñ nõ puto fuisse
de mente Inn. cũ videatur velle ponere hoc sp̃ale in dño feudi: maxime
inquantũ alleg. c. olim. hinc dicit do. Car. qd̕ põt mittere manus: nõ vt
iudex: sed vt pars defendẽdo iurisdictionem suam. ꝛ sic intelligit Inn.
Hoc nõ puto verum: qꝛ ex quo clericus post priuationẽ incumbit pos
sessioni de facto nõ diceretur laicus illum repellẽdo defendere iurisdi
ctionẽ suã: sed potius acquirere possessionẽ quã prius nõ habeat: secus
si prius habuisset possessionẽ: ꝛ clericus illum de nouo turbaret qꝛ tunc
24 proprie diceret̃ defendere iurisditionẽ ꝛ possessionẽ suã. ¶ † Facit qd̕
no. Inno. in. c. cum nostris. de cõces. p̃ben. in qõne, an qs possit propria
authoritate exeqni sñiam per se latã. ꝛ Bar. in. l. si finita. §. iulian⁹. ff. de
dam. infec. ꝛ per Inn. in simili in. c. sup hoc. de renun. vñ teneo opi. Io.
an tanꝙ tutiorẽ ꝛ veriorẽ vt non possit laicus exequi violentando per
sonã: sꝫ sicut cognitio de crimine fit ꝑ iudicẽ ecclesiasticũ ita ꝛ cõpulsio.
25 ¶ † Quero nũc de facultate appellandi. dicit Inn. qd̕ si principatus:
vel baronia: vel comitatus: vel alia res hmõi concedat̃ in feudũ: ꝛ inter
subditos camitatus vel principatus agit̃ questio etiã coram isto domi
no feudi: tunc a vasallo appellandũ est ad superiorem dñm qui concessit
feudum: etiã si ille sit laicus: si dñs vasalli sit clericus ꝛ non ad papam: ꝛ
hoc no. ꝛ optime loquit̃: qꝛ tũc cognoscit non tanꝙ eps vel clericus sed
tãꝙ dñs feudi. Ideo si habet alium superiorẽ a quo feudum emanauit
ipse appellandus est. ꝛ videt̃ tex. iuncta gl. in. c. romana. §. debet. de ap.
lib. vj. ꝛ dixi plene in. d. c. ceterũ. hec oĩa ꝓcedunt qñ ista cõcedunt̃ eccle
sijs in feudũ. Sed nũc q̃ro quid si baronie vel alie res nõ conceduntur in
feudũ: sꝫ simpliciter cõcedunt̃ ecclesijs: dicit Inn. qd̕ tunc in nullo tenẽtur donatori etiã in alijs mu
nerbus que prius subibat baronia. de dona. cum
dilecti. si autem retinuerit sibi aliqua munera illa
prestabunt̃ dũmodo sint honesta: vt not. ꝯ. de im
d mu. ec. nõ minus. idẽ no. Inn. i. c. solite[d]. de maio.
ꝛ obe. ꝛ facit qd̕ no. i. c. j. de cẽsi. ꝛ limito hoc vt ibi
no. Qñqꝫ aliqua ꝯferunt̃ ꝓ dote ecclesie an possit
apponi aliq̃d on⁹: ꝛ dic ꝙ qñ cõcessio est facta sim
pliciter tunc appellabit̃ ecclesiasticus: ꝛ ꝑ oĩa erit
cẽsenda iurisdictio eccl'iastica. ad hoc optime fa
cit ar. c. dilectus. el. iij. de p̃ben. ꝛ. c. j. ꝛ qd̕ ibi no. de
26 iure pa. li. vj. ¶ † Sed circa hoc quero qd si dẽtur
baronie vel quecũqꝫ alia bona sub cõditiõe vel eo
tenore qd̕ si eccl'ia nõ subierit onera imposita qd̕
licet laico donatori sua authoritate illa bona ca
pere an valeat. ꝛ Inn. refert quosdã tenere ꝙ tũc
liceat ꝓpria authoritate capere ꝛc. ar. ꝯ. de ꝯdi. ap
posi. verũ. ꝛ. C. de pigno. act. l. pignoris cã. sed ipse
Inno. tenet ꝯtrium maxime ea rõne: qꝛ eũ istarũ
rerum dñium sit ecclesie quesitũ est sanctũ sancto
e rum dño:[e] ꝛ ideo ꝑ nullum põt capi nisi authori
tate iudicis ecclesiastici: qꝛ sacrilegiũ in eis cõmit
titur. xij. qõ. ij. nulli liceat. ꝛ. c. seq. ꝛ. ꝯ. c. primo. nõ
sic est in reb⁹ feudalibus: qa earum dñium nõ est
sanctũ sanctorum dño cum illud remaneat penes
dñm: lꝫ fructus et alia vtilitas sint vasalli. ad hoc
faciũt. x. q. ij. c. hꝫ. ꝛ seq. Et vr̃ expremissis s̃m Inn.
qd̕ fructus rei feudalis postꝙ recepti sunt qd̕ do
minus nihil in eis possit cum iã sint sanctum san
ctorum dño. Hosti. dicit ꝙ in hac qõne primi me
lius sentiũt et pro ipsis dicit casum expressum. ꝯ.
de dona. c. cum dilecti. d. Anto. distinguit qd̕ si in
traditione rei aliq̃d ius reseruat sibi laicus pure
quia trãsfert rem aliquo iure retẽto ꝛ licito circa
rem. et tunc potest pro illo iure vtendo manũ in
ijcere ad rem illo iure vtẽdo ad limites suos: ꝛ sic
loquitur. c. cum dilecti. Aut in traditione rei ap
ponit aliquã cõditionẽ extrinsecus transferendo
sub cõditione si tale ius seruetur. Et tunc si talis
cõditio est turpis vt quia pro dote tradita impo
nitur aliqua impositio muneris nõ licita doti: de
quo de censi. c. j. ꝛ non licet pro tali manum appo
nere: qꝛ reiecta conditione vt turpi res est pure fa
cta sanctum sanctorum domino. ad hoc de censi.
c. j. ꝛ qd̕ ibi no. aut cõditio est honesta: si res est cõ
secrata vt est ecclesia vel cemiteriũ: et tunc ex quo
tradens patit̃ eam cõsecrari cõditio de manuum
impositione ad illã est impossibilis ꝛ reijciẽda: qꝛ
facta est sancta sanctorum domino: nec potest ad
vsus humanos reuerti: ꝛ hoc casu ꝓcedit dictum
Inno. ad hoc de relig. domi. ad hec. cum iam mu
tata si rei conditio. Et hoc tenet hic Ioã. de lig.
facit. xij. q. ij. nulli liceat. de consecr. distin. j. ligna.
27 ¶ † Sed melius facit. c. comperimus. xiiij. qõ. vj.
vbi patet qd̕ si res aliena consecret̃: non tñ debet
execrari vt restituat̃ dño: licet illi qui fecit eã con
secrari teneat̃ ad interesse. qd̕ tñ intellige vt not. i
d. c. frequens. ꝛ. c. ex antiquis. liiij. distin. ad idẽ vi
de bo. tex. in. c. questi. xvij. q. iiij. si vero res non est
consecrata, tunc si ante purificationẽ conditionis
res nõ est tradita ꝛ nõ impletur cõditio: ꝛ licitũ
est manum apponere: quia remanet in dominio
proprio. Si vero res est tradita sub cõditione vel
sub modo qui venit adimplendus post traditio
nem vel acquisitionem quo casu res est effecta ec
clesie: ꝛ tunc satis putat quod si modus nõ imple
tur negligẽtia prelati fit preiudicium ecclesie: vt
quia cõditio seu modus erat in faciendo ꝛ prela
tus delinquit in omittẽdo. ꝛ hoc quia delictũ pre
lati in omittendo preiudicat ecclesie vt not. in re
gula, delictũ persone. de reg. iu. lib. vj. et circa hoc
2 vide quod no. Doc. in. c. verum. de condi. appo. ꝛc
f per ibi not. ¶ † Dic melius quod in querẽdis[f]

a Zacharias. ¶ Qñ feudũ est paternũ. adde Alex. cõsi. xxx. vol. j. eundez cõsi. cxxxvj. post prin. eo. vo. ꝛ pau. de ca. cõsi. cl. ici. circa presentẽ casum.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Laicus cognoscere. Vide. Ang. in. l. si vacantia. in. xxvj. co. ver. sed tunc dubitatur. C. de bo. vacã. lib. x. Sali. in. l. nullum C. de testi. Io. de ana. in. c. j. in. j. col. de crimi. fal.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Terrore armorum. Hoc etiam tenet Cardi. i cle. j. in prin. in. vj. q. de penis. ꝛ sequit̃ feli. i. c. nuper. co. si. ver. et limita. ꝯ. de sen. exc. vbi dicit ꝙ clerico non põt vis inferri sine excõicatiõe: se cus si metus infe rat̃, etiã si eẽt metus armorum.

d ¶ C. solite. vide Fed. de sen. consil. clxxxviij. do. Car. in. c. cum dilecti. de dana. vide que ibi dixi. Andre. Barba.

✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Sanctorũ domino. Ad hanc q̃stionẽ vide Barto. in repe. l. credi tores. C. de pign. vbi tangit an va leat pactum de in grediendo res ec clesie propria au thoritate: de qua etiã ꝑ Bar. Bal. et Sali. in. l. si qs curialis. C. de epi scopis et clericis. Petr. de ancha ra. in consilio. cc xvij. incip. dubiũ. vide etiam ad hãc materiam Barto. in. l. fina. ff. vt in possessionez lẽ gatorum. vbi ponit de laico qd̕ do nat ecclesie cum pacto qd̕ si aliqd factum non fue rit liceat capere rẽ donatam propria authoritate. ꝛ vide etiam Alexan. in consil. cxviij. in cipien. in casu de quo queritur. co lum. penul. in. v. volumi.

f ¶ Querendis. Hic cadit questio super quo alias vi di dubitari: an p̃ lat⁹ possit sine cõ sensu capituli pre iudicare ecclesie in hoc scilicet an possit emphyteo tam priuatũ per canonem non so lutum solus rein tegrare. Imol. in c. potuit. per glo. magnã. de loca. ꝛ qd̕ sic. et sequitur do. Alexã. i. cõsi.

xxxix. incip. circa primum. i si. in. j. vol. Tamen 2rũ vult do. Alexan. i 2sil. v. inci. si vera sunt. in. v. col. ver. viij. in. v. volumi.
Aeneas de falc.
Antonius Frãc.
¶ Circa istũ passum an prelatus possit reitegrare emphyteotam q ppter canonem nõ solutũ cecidit a iure suo, dicas ꝙ si ipsa res est in corporata eccłie absqȝ dubio sol⁹ ꝑlatus nõ potest reintegrare emphyteotã sine cõsensu capituli et alijs etiã solẽnitatibus iuris nõ reseruatis: itelligit autem incorpata eccłie qñ post cessationẽ i solutione canonis ⁊ post ꝙ dñs declarauerit emphyteotã cecidisse a iure suo fuit tãta p annũ qꝛ tũc dicit esse effecta de mensa ⁊ ecclesie acqsita ⁊ icorporata vt no. Bar. in. l. si vacantia. C. de bon. vac. lib. x. et. d. car. idẽ tenet in. c. ij. de feu. ⁊ in. c. vt sup. de re. ecc. non ali. sed si nõ est incorporata eccłie tũc credo qõ prelat⁹ possit reintegrare dummodo nõ alteretur natura prioris concessio nisi iu cta materiã c. ex parte. de fer. ⁊ hoc modo puto posse concordari consil. alexan. hic allega. que videntur esse contraria ⁊ an in ista renouatione siue reintegratiõe emphyteosis requirãtur solẽnitates a iure regsite maxie quando res est incorporata habet per do. Paul. de ca. i cõsi. cxxxiiij. et in consil. cxl. et per nouiss. in. l. ij. C. de iure emphyteu.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Factum soli⁹ ꝑlati. Uide Jaso. in. l. si constãte. colum. iij. in prin. ff. solut. matrimo. ⁊ in. l. seruus. C. de pactis.

potest procedere hec opi. d. Ant. tunc eñ factũ solius ꝑlati [a] preiudicat ecclesie: vt si aliqd donat ecclesie si fecerit tale qd. ante eñ impletã 2ditionẽ res nõ est effecta ecclesie: ⁊ ideo si solus prelat⁹ negligit fit preiudiciũ ecceśie: secus si agit de acquisitis perdendis: ⁊ qꝛ res est donata ecclesie sub modo quo nõ seruato debeãt reuocari: tũc eñ factũ solius ꝑlati nõ ꝑiudicat: qꝛ ageꝛ de q̃sito perdẽdo. ad hoc vide gl. xvj. q. vj. §. fi. ⁊ Inno. in. c. ij. de do. ⁊ doc. in. c. breui. de iureiur, ⁊ in. d. c. verũ. de cõditio. appo. hoc ipsum. do. Ant. videꝛ sẽtire: sed an tunc valeat pactum de apponẽdo manum ꝑpa authoritate ad rem: ex quo trãslatũ dñium est nõ depẽdet ab eo an defectus modi resoluat ipso iu 29 re, an non. ¶ † Et veritas est ſm eum quod nõ resoluit ipso iure, licet possit agi ad resoluendũ: all. no. in. c. verum. de cõditio. appo. ⁊ facit quod not. Bar. in. l. j. §. fin. ff. de don. vbi dicit spãle in pacto l. commissorie et adiectionis in diem: vt ipso iure transferatur dñium, ergo in alijs secus: quicquid senserit Cy. i. l. j. C. de pac. ⁊ sic reseruatio manuũ seu apprehensionis ꝑpria authoritate non videꝛ possibilis ex quo dñium remanet penes ecclesiã: agatur ergo prius ad resoluẽdum ⁊ postea consequatur rẽ, ⁊ hoc sentiũt Do. de ro. deci. ccxxvj. sȝ Bar. tenet 2rium. in. l. iij. C. de pi. in rep. in. ij. col. ver. quero qd in rebus ⁊c. nisi sit effecta sacra: tũc enim nõ licet manũ apponere: ad hoc habes bo. tex. in. l. fi. ff. vt in pos. leg. vbi idẽ tenet Bar. ad ꝑdicta etiã facit. l. si qs. C. de epis. ⁊ cler. nã cõuẽtio legitima excusat a sacrilegio. ar. in. l. q̃q̃. ff. de aq̃ plu. ar. ⁊ hãc opi. Bar. seqtur hic. d. Ant, ⁊ ꝑ hac opi. bene facit prealleg. l. iij. C. de pi. vbi valet pactũ vt qs ꝑpria authoritate possit apprehẽdere pignus. facit regula sciẽti. de reg. iur. li. vj. ⁊ hanc opi. etiã tenet Jo. de lig. hic. hãc tñ opi. credo dupliciter limitandã. primo vt apprehẽsionẽ precedat iudicis declaratio: alr aũt posset inferri preiudicũ ecclesie pretextu modi non obseruati quia forte fuit obseruatus: ad hoc optime facit tex. in c. cum ſm leges. de here. lib. vj. Scdo limita vt liceat ꝑpria authoritate apprehendere qñ nõ inuenit resistentes de facto: nã tũc etiã pactũ non valet vt no. Bar. in ꝑalleg. l. iij. in lectura. in ver. mõ pro declaratione. facit. l. cõuenire. ff. de pac. dot. ⁊ l. non est singulis. ff. de regu. iu. ꝑstat eñ partib⁹ materiã deueniendi ad arma, qõ non est licitũ: vt 30 in dictis iurib⁹. ¶ † Ultimo queriꝛ an vasallus recognoscẽdo nõ dñm in dñm faciat aliqõ preiu b dicium dño. [b] Post. instat ⁊ breuiter concludit distinguendo qõ aut hoc facit mala fide ⁊ non facit preiudicium dño etiã respectu possessiõis alias esset in facultate vasalli subtrahere dñium qñ vellet cũ q̃nqȝ ex subtractiõe possessionis perdaꝛ dominium in effectu. in. c. sepe. de resti. spo. ⁊ in. l. fi. C. de rei vendic. ⁊ in. l. is qui. ff. eod. dicit tamẽ qõ in aliquibus regionibus statur soli cõfessioni vasalli: quo ad possessionẽ qõ est iniquũ ſm eũm. Si vero hoc facit bona fide: tunc parat preiudicium dño quo ad possessionẽ: nõ aũt quo ad ꝑprietatẽ. ar. ff. de liber. agno. l. j. §. iulianus. ⁊ de ꝑba. l. etiã. ff. de carbo. edic. l. qõ labeo. Et si dubitaꝛ an hoc fecerit malitiose tũc dixit hoc prius cõsiderãdũ ⁊ inquirẽdũ corã ordinario loci ⁊ multũ cõsideratur fama loci: ad hoc facit. l. si quis a liberis. ff. de lib. agno. ⁊ qõ not. de seruis non ordi. c. eo libẽti⁹ ⁊ hoc plȝ. d. An. q dicit qõ hoc vltimo casu fieret preiudicium dño respectu possessiõis qñ dñs sciuit ⁊ tacuit: nec ob. no. in. c. ij. de in integ. resti. ⁊ in c. olim. iij. de resti. spoli. Ego breuiter remitto ad ea q̃ dicã in. c. olim. ꝑalleg. vbi plene dico an ⁊ qñ dñs ꝑdat ista iura incorporalia seu quasi possessionem ex facto subditorũ dic vt in. c. olim. eo. tit.

1 ☞ Sacrilegium est crimen mixtum ⁊ potest cognosci in vtroqȝ foro. 16.
Punitus per iudicem secularem vel econtra an possit per iudicem ecclesiasticum: vel econtra iterum puniri.
2 Actor põt eligere vnũ ex iudicib⁹ quos hȝ reus.
3 Hospitalia hñt illa priuilegia que habet ecclesia.
4 Bona clericorũ gaudẽt priuilegijs. qbus ⁊ eccłia.
5 Judex negligẽs facit litem suam: dummodo fuerit interpellatus a parte ⁊ sic iudex in omittendo non incidit in penam nisi interpelletur.
6 Pauperes sunt sub protectiõe ecclesiastica. ⁊. 7.
8 Clericus emens rẽ de pecunia ecclesie, ⁊ facit scribi instrumentũ in persona amici: an sit in fraude.
9 Excommunicatio est iurisdictionis ecclesiastice: ⁊ non reperitur maior pena in ecclesia dei.
Excommunicatio debet ferri a iudice.
10 Ecclesia restituiꝛ in integrũ corã iudice ecclesiastico sed quid si petit reductionem ad bonũ virũ. 11.
11 Reductio ad bonũ viruȝ corã quo iudice petitur.
12 Clericus vł ecclesia cõuenit reũ in foro rei quãdo agit actione que nullo iure speciali iuuatur.
13 Clericus vel ecclesia pro violẽtia eis illata semper agunt coram ecclesiastico.
14 Judex cognoscit an sua sit iurisdictio: ⁊ 2stitutio qõ non sit sua cõdemnabit actorem in expensis ⁊ mittit ad suum iudicem.
15 Per non vsum non introducitur consuetudo.
17 Contractus an sit vsurarius cuius iudicis est cognitio secularis, an ecclesiastici.
18 Juramentũ vt seruet põt esse cognitio secularis.
19 Heresis crimen est mere ecclesiasticum: nec iudex laicus posset nouas penas introducere. 31.
20 Simonia est res que cognoscitur in foro ecclesiastico tantum.
21 Periurij cognitio an sit secularis vł ecclesiastica.
22 Uigore iuramenti positi in 2ctu põt principalis cõueniri in foro ecclesiastico: sed non eius heres.
Heres tenetur exonerare cõscientiam defuncti.
23 Adulterij cognitio: vtrũ ⁊ quo casu potest pertinere ad vtrunque forum.
24 Crimen falsi potest ⁊ per iudicem ecclesiasticum ⁊ secularem puniri.
25 Concubinatus est crimen mere ecclesiasticum.
26 Incantatores possunt puniri in vtroque foro.
Incãtatores an possint puniri per inquisitores heretice prauitatis.
27 Ecclesia non potest punire illum qui cõmisit delictum in ea: secus si aliquis rapuit bona ecclesie.
28 Pax si fuerit facta pertinet talis cognitio ad iudicem ecclesiasticum.
29 Ecclesia potest se impedire vbicunqȝ non reperitur alius iudex.
30 Crimina que sint ecclesiastica: ⁊ q̃ sint secularia.

Cum sit generale.

Malefactores ecclesiarũ in vtroqȝ foro 2ueniri possunt. h. d. Et primo ponit regulam. scdo casum exceptũ: ⁊ triplicẽ ipsius causam. prima est negligentia iudicũ secularium. secũda fauor ecclesie. tertia qualitas criminis. qꝛ sacrilegiũ. ¶ Casus literalis. Dubitaꝛ de eccłiarum malefactoribus coram quo iudice scilicet seculari vel ecclesiastico sint cõueniendi: ⁊ rñdet papa premittẽdo regulam gñalem scilicet qõ actor foruȝ rei sequatur quia iudices seculares remissi sunt ⁊ negligentes in reddenda iustitia personis ecclesiasticis: statutũ fuit in fauorem ecclesie vt rectores ecclesiarũ malefactores suos qui sacrilegi sunt censendi, possint conuenire sub quo iudice voluerint ecclesiastico vel seculãri. Ber. ¶ No. j. regulam gñalem qõ actor debet conuenire reum corã iudice ipsius rei limita hanc regulam prout 1 dixi in. c. si quis contra. s̃. eo. ¶ † Not. ij. quod crimen sacrilegij nõ est mere ecclesiasticum: si enim esset mere ecclesiasticum nõ posset de hoc cognoscere laicus vt in. c. vt inquisitiõis. §. prohibem⁹. de here. lib. vj. Est ergo crimen mixtum: qꝛ de eo c tam secularis q̃ ecclesiasticus [c] cognoscere potest. ⁊ pro hoc. xxiij. q. v. sunt quedam. ⁊ C. de episco. ⁊ cler. l. placet. ⁊ l. si quis in hoc genus. ⁊ in. c. fi. de penis. li. vj. vbi patet quod punitus de sacrilegio per iudicem ecclesiasticum potest puniri etiã per secularem: saltẽ in eo quod excedit. facit. d. l. placet. ⁊ quod no. Jo. and. in. c. j. de vsur. lib. vj. ⁊ gener aliter: an punitus vel absolutus per iudicem ecclesiasticum possit iterum puniri ⁊ discuti per indicem

Zacharias.
b ¶ Aliqõ preiudiciuȝ dño. vide flo. in. l. equissimũ. §. fructuari⁹. d̃ vsufruc. bal. plene in c. j. in. §. ex cõtrario. in ti. de inue. de re. alie. facta. Joã. an. ⁊ Phil. fran. in. c. ij. de iudi. lib. vj.
c ¶ Tam secularis q̃ ecclesiasticus. adde qõ lȝ. bal. in aut. clericus. in. ij. col. C. d̃ epi. ⁊ cle. dicat qõ pricipaliter ꝑtinet ad iudiciũ eccłie: Tamen Jo. an. i addi. ad spe. rub. de maio. ⁊ obe. dicit ꝙ ecclesiastic⁹ iudex laicũ purum de tali crĩe nõ punit. Ideo dȝ capi per iudicẽ secularem ad epi instãtiam: qui cognoscet ⁊ vltricẽ sentẽtiã proferet imponendo penam arbitrariaȝ. citra tñ morẽ sed ꝑ q̃litate ⁊ ꝑsone ⁊ rei imponet ſm gl. i c. si canonici. in. §. fi. in ver. vltrix. d̃ off. or. li. vj. vbi loquiꝛ de eo q cru. ꝑiecit in terram ꝑ cõtẽptũ ⁊ vituperationẽ: ita dicit ad lrãm Ang. de cast. filius do. Pau. de ca. in q̃dã suo 2si. incip. in xpi noĩe amẽ. venerabiles imagines xpi. Et anto. rosel. i suo 2s. incipi. iudeus ad fidẽ cõuersus. de quo no. i. c. nulli. ⁊. c. q. abstulerit. xij. q. ij. xvj. q. j. in canonibus.
Anto. Fran.
¶ In hac difficultate an iudex secularis possit ꝑncipalr punire laicũ sacrilegum. Dicas qõ in sacrilegio tam iudex ecclesiastic⁹ q̃ secularis põt esse iudex: vt in. c. cũ sit gñale. de fo. compet. ⁊ in. l. si qs in hoc genus. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ puto esse locũ ꝑuentioni iuxta materiã c. ꝑposuisti. d̃ fo. cõp. licet Bal. in aut. cleric⁹. in. ij. col. C. de episco. ⁊ cle. dicat ꝙ pricd

paliter ptinet ad iudicē ecclesiasticū tñ Jo.an.i.ad. Spec.in rubri. de maio.et obedi. vt iste refert dicit q iudex secularis capiet laicū sacrilegum ad instantiā iudicis ecclesiastici nihilominus credo verius esse qd dixi qr sacrilegiū est crimen mixtū et nō mere ecclesiasticū cū etiā p laicū puniat: vt dixit do. Abb.in.d.c.cū sit gnale. nisi forsan dicamus qd sacrilegiū sit principal crimen ecclesiasticū: lz qñq puniat p seculares qñ imponit pena corporalis: prout dicit Hosti. i.d.c.cū sit gnale. et hr in.c.in pmis. ij.q.j. et de pena sacrilegij tā de iure ciuili q de iure canonico hr in.l.sacrilegij. in prin.ff. ad.l.iul. pecula.et per glo.in.c.si canonici. hic alle.et hr in.l.j.C.ne lice. signū salua.et in.c. nōnullis.de iude. et adde qd sacrilegus est ipso iure excōicatus qñ deliquit in psonā ecclesiasticaꝫ, vel in ipsam ecclesiā frāgēdo illā. vt p.d. Abba.in.c.conquestus.de fo.cōpe.et ple.p.d. Card. in cle.j.de pe.et quot modis cōmittat sacrilegiū, vide p Inno.in.c.cā pro cā. de sen.excō.et vide tex.et gl.in.c. de viro.et in.c. indigne.xij.q.ij.et p Bal.in.l. si nōdū. C.de fur.et p Jo. an.et petr. de anc. in.c.felicis de pe. lib.vj.
✠Sebasti.Sapia.
¶ Loca pia. vide Abb.in.ꝯsil.xxvj. incip.videt qd sic. in.j.volumi. et do Anto. de butr.in ꝯsilio.xl.inci. nul. la est dubitatio. et Alexan. in ꝯsilio ccviij.incip. statutis accurate perspectis.vbi cōcludūt qd statuta laicorū nō ligant hospitalia.et nūquid hospitalia veniāt appellatiōe eccle-

iudicem secularē: et quid econtra: dic vt in preal.c. si.de penis.lib.vj.in.§.per hoc.in gl.in versi. adminus. ¶ †No.qd multiplicato foro vel reo habente plures iudices optio dat actori coram quo velit eum conuenire. Idē no.gl.in.c.dilecti.j.e.et in.l.fi.C vbi in rem actio.et in.c.statutū.§. cum vero.de rescrip.lib.vj.in verbo recuset, cum glossa. ¶ †No.q nō solum hꝫ locū dispositio huius capituli cū delinquitur in ecclesiam particularē: sed etiā cū delinquitur ꝯtra locū venerabilē vt cōtra hospitale.sunt eñ ista loca pia[a] sub ptectione et iurisdictione ecclesie.j. de reli. domi. ad hec et in.c.de xenodochijs.et in clemē.qr contingit. de relig.domi.et sic delinquit ꝯ ecclesiā vniuersalē: et facit tex.ibi venerabilium locorū &c. qd tꝫ Hosti. in.c.conquestus.j.eo. et sic eccłia et hospitale gaudēt in hoc eodē priuilegio. Idē in restitu.in integ.vt no. Jo.an.in.c.ij.de in integ.resti.lib.vj. qd nota. Et nimirū: nā pro oppressione pauperum se impedit ecclesia: vt in.c.si quis de potētibus. xxiij.q. iij.fortius quando opprimit locus pius. Et vide tex.notabilē in.l.omnia priuilegia.C.de epis.et cle. vbi generaliter pbat qd res hospitaliū gaudēt eisdē priuilegijs cū bonis ecclesie. ¶ Not.vltimo qd rectores ecclesiarū hñt potestatē psequendi iura et actiones cōpetentes ecclesie.ꝯcor.c. cuz deputati.ꝫ.titu.pxi.et.j.de dila.litere.cum si. Et pondero quia nihil dicitur in tex.qñ rapiunt bo na clerici: sed tñ quando rapiuntur bona eccłie. ¶ †Et hoc facit ad qōnem an habeat locum dispositio huius capituli qñ inuadunt bona clerici. Pe.arguit per istam literam q nō: quia fauore ecclesie est hoc introductū: vnde non debet extendi.vij.que.j.petisti.fatetur tamē qd de ꝯsuetudine seruat cōtrariū. et huius consuetudinis pōt esse ratio fm Abbatē: qr vidua pōt corā eccłiastico iudice agere possessorio.non ob.exceptiōe fori: ergo clericus hoc poterit. hoc etiā tenet Egidi. illa rōne: quia bona clericorū gaudent &c.de vita et honesta.cle.c.si. Idem tꝫ Innocē. sed mouetur alia rōne qr committitur sacrilegiū. ideo cognoscit ecclesiasticus etiā in casu dubij: et hoc ponit in.c.ceterū.ꝫ.de iud. Ego in dubio dico hanc dispositionē sibi vendicare locū in bonis clericorū non tñ ꝯsuetudine q̄tum ex iure scripto.et dico de hoc fore casum rotundum cum glo.in.c.similr. xvj.q.j.et in preal.c.si quis de potētibus. xxiij.q. iij. Nec ob.iste text. qui ponderat iniuriā ecclesie: qr spoliās clericū delinquit in ecclesiā: cum bona clericorū dicantur ecclesie quo ad tuitionē et ptectionē: et qr non sunt obligata ecclesie p mala administratione.no.gl.in pal.c.similiter. et in.c.ex literis.de pig.itē iniuria facta clerico dr facta deo vel christo cuius legatione fungit.ij.q.vij. accusatio. Itē dicitur facta ecclesie.c.ij.ꝫ.eo. Ad pdicta optime facit.c.si clericus.ꝫ.eo. vbi etiā nulla allegata oppressione ex quo ꝯstat rem esse clerici pōt ꝯuenire laicū corā ecclesiastico. multo ergo fortius vbi allegatur rapina vel violentia seu inuasio: nā tūc leditur persona ipsius clerici que est ꝯsecrata. Item non videt quod hoc.c. sit noui iuri pmulgatorium cū et ante satis erat prouisum ad hoc xvij.q.iiij.quasi per totū.et.xj.q.ij.nulli.et.c.quicūq militum.xvj.q.j.in canonibus.et similiter. vnde iste tex.nō dicit introducimus: sed dicit est introductum: et sic in preteritum. posset tamen dici qd si inuadunt bona clerici: violētia tñ nō infertur psone: qr lz ex hoc ꝯcludatur iurisdictio iudicis ecclesiastici: non tñ ꝯcludit sacrilegium.et hoc casu potest procedere quod not. Archi.post Hugo.in.c.similiter. ¶ †Quero cū gl.ij.quid si ecclesia ꝯuenit malefactorem coram iudice seculari et ille est negligens in faciendo iustitiam. rñdet gl. ponendo duplex remediū. primo qd potest excōicari: et sic p excommunicationē potest cōpelli. secundo qd negligēdo facit litē suā.xxiij.q.ij. dñs.et sic tenet ad estimationē litis.et intellige glos. put loquitur quando negligit interpellatus: si enim nō petitur a parte nō patit aliquam penā: qr non tenet exhibere officiū nisi interpellatus. vide bonā

glo.in.c.fi.de rescrip.et latius per Bart.in.l.iiij.§. hoc autem iudicium.de dam.infe. ¶ Scdo qrit gl.quid si iudex non negligit: sed iudicat p dolū, gratiā vel inimicitiā. rñdet qd dꝫ condemnari in veram litis estimationē.ff.de iud.l.si filius.sed tu de hoc vide plenius.C.de pena iudi.qui male iudica per totū.cū auē.sua. et qd nota.ij.q.vj.hoc ēt placuit.et in.c.cum eterni.de re iu.lib. vj. Quero cum gl.iij. qr hic accumulatur forū ꝯ malefactores ecclesiarū qui dicant hic malefactores glo.videtur intelligere qd dicatur hic malefactores, id est raptores et inuasores rerum ecclesiasticarū: nā illi qui sic capiūt bona tanq sacrilegi iudicant.et idem videtur sentire Inn.hic in prin. dicit enim qd idcirco hoc casu ptinet iurisdictio ad iudicem ecclesiasticū: qr isti raptores rerū ecclesie sunt sacrilegi.xvij.qō. iiij.c.ij.et.c.sicut.et in multis alijs capitulis eiusdē qōnis: et concluditur iurisdictio hoc casu fm eū ēt si dubiū sit: vt negetur rapina.[b] nam etiā in hoc dubio cognoscit ecclesia. xvj.q j. in canonibus.et idem voluit Inn.in.c. ceterū.ꝫ. de iudi.et dixi in.c.si clericus.ꝫ.eod.sed postea vr hic Inno. intelligere hoc magis late. dicit enim valde notanter qd nō solum de rapina cognoscit sed etiā de quacunq oppressione nō solū clericorum: †sed etiam oim pauperum. Idem dicit si de fraude[c] habita in ꝯctu ecclesie agatur[d] vel etiam sine fraude ꝯtract9 inuitus dicatur nullus. xij.q. ij.apostolicos.et.c.quicunq militū. Oportet tamē qd semper in petitiōe mentionē faciat de oppressione vel fraude vel minus legitimo ꝯtractu: et super cā illa fundat petitionē suā: et si pars aduersa neget nihilominus procedetur in causa pncipali:[e] et si tamē probanerit fraudē vel illicitū contractum absoluet reus ex illa causa: sed iterū poterit agere ex alia fm eum.ff.de except.rei iu.l.et an eandem. Secus dicit si velit pponere aliquid in libello qd nō pertineat ad fraudem vel oppressionem vel qd sit minus licitus ꝯctus: puta qd non interuenit presentia aliquorū canonicorū: tūc eñ non audıtur nisi in pñtia iudicis ordinarij ipsius rei.ꝫ.e.c.si clericus. Et intellige hoc qñ ex non presentia aliquoꝝ canonicorū ꝯctus venit irritandus non autem est irritus ipso facto. alias eñ Inno. esset sibi ꝯtrarius per supradicta, et per id qd postea ipsemet subijcit hic. Dicunt tñ quidam et non male fm eum: qd etiam si dicatur ꝯtractū tenere sed petitur restitutio in integrū pōt cōueniri laicus corā iudice eccłiastico: qr in hoc ecclesia iuuat spāli iure: secus si in agendo nullo spāli iure iuuatur: et si agit rei ven.vel depositi vel similibus. de talibus eñ cognoscit iudex secularis ꝯ laicum.et sic loquit.c.si clericus laicum.ꝫ.eo.fm eum. Et ex his dictis Innocē.habes plura notare. et primo infert ad notabilē intellectum huius capli vt nō restringatur ad rapinā tñ vt sentit hic gl. sed generaliter vbicunq ꝯcurrit aliqua de qualitatibus predictis. vt si allegat fraus vel dr ꝯctus nullus &c. Nam ꝯcurrente aliqua de predictis qualitatibus potest dici largo modo sacrilegium quasi sacrilegum: ideo eccłia vēdicat sibi iurisdictionem ꝯcurrit tñ fauor ecclesie: vt in tex. qr pprie et stricte non est sacrilegiū.ad hoc.xvij.q.iiij.§. sacrilegiū.et pro hoc q non dꝫ intelligi tñ in casu violētie vel rapine. facit qr hoc casu non videtur tātū adesse priuilegium ecclesie. ¶ †Imo hoc facit ex generali iure quo etiā defendit omnes oppressos xxiij.q.iij.si qs de potentibus.facit qd no. Jo.de lig.in palle.c.si clericus.et Lap. alleg.lxvj.et text. hic fundat se super fauore ecclesiarum: ergo prudet vltra casum violentie et rapine.et hec bene no. ¶ Scdo ex dictis Inno.no.q vbi allegat fraus tūc ecclesia vendicat sibi iurisdictionē ꝯtra laicū. ¶ †Ex hoc infert ad decisionē eius quod quotidie accidit. Quidā clericus de pecunia eccłie emit predium.et facit scribi instrumentū in personam amici[f] vel ꝯsanguinei: certe si allegat hec fraus[g] poterit ecclesia cognoscere: qr isti sic fraudantes ecclesiā possunt dici malefactores eccłie.qd etiam tenet Lap.alleg.pdicta.lxvj. et p hoc allego text.

siarum: et qua immunitate gaudeant: et quibus priuilegijs: ponit lete do.Feli.in.c.de quarta. colum.ij. vers.bona hospitaliū.cū pluribus sequen.de pcript.
¶ Neget rapina. nota quod prius opꝫ q cognoscat de rapina sic qlitas ex qua cōpetit iurisdictio. ita hic tenet Inn.ita allegat istud dictū p sing. Ang. in ꝯsi.lij. vide que dixi in ca. si clericus laicum.ꝫ. eo. Andre.Barba.
✠Sebasti.Sapia.
¶ De fraude.vide tex.cū no.ibi p Abba. in.c.j.j.de emp. et vēdi.et Lapum alleg.lx.vbi ponit q eccłia cognoscit de mente in fraudē noīe plati non expresso nomine ipsius.
¶ Agatur. Tu pōdera ista dicta Inno. qr iste tex. ea cōfundit. dicit eñ tex. si malefactores suos: si ecclesia est fraudata in ꝯctu nō ppē hoc dicit malefactor ecclesie: vel si ꝯctus est nullus. Andre.Barba.
¶ Cā principali. pōdera qr vr sibi ꝯtrarius Inn. qr primo dicit si neget rapina cognoscet eccłiasticus si neget procedatur in causa principali. Andre.Barba.
¶ Personā amici. pōdera qr licet nomē alterius ponatur in instrō tñ res empta acqrat eccłie.ita pbat in c.j.de testi. vide q̄ ibi dixi.et in.c.j.de pecu.cleri. et in.c. inquirendū.eo.ti. Andre.Barba.
✠Sebasti.Sapia.
¶ Hec fraus.hoc faciunt sepe plati vt non acqrāt ecclesijs fm bal.i.l. mancipia.C. si qs alte. vr sibi.fꝫ sub ijcit qd lex prouidit q acquirat ecclesie.qd ēt no.ab. in.c.in. iiij. nota. j.de testa.et Bal. l.cū pponas.col. iiij.de rei vendi.

in.c.inquirendum. de pecu.cle. Item tales fraudantes sic ecclesiā anathematizant. xij.q.ij. apostolicos.⁊.c. quicunqꝫ.ergo spectat iurisdictio ad ecclesiā: qꝛ excōmunicatio infligit ꝓpter cām ecclesie subiectā.xxx.disti.si qua.⁊.c.ɔcūqꝫ.⁊ ꝙ not. Jo.an.in regula ea q̄ fiunt a iudice.de reg.iu.lib. vj.in mercu.⁊ ita tꝫ Lap.vbi.s̄. ¶ 9 † Et no.hoc ꝑpetuo qđ vbi reperit iudicē ecclesiasticum posse excōicare cōcludit ex hoc iurisdictio sua i illo casu.⁊ hoc corroboro sic. ¶ Excōicatio est pena i.c. sacro.de sent.excō. qua nulla plena maior reperit in ecclia dei.xxiij.q.iij.corripiat.⁊ pena nō est alicui infligēda nisi per iudicē. xxxiij.q.ij.§.i hoc capitulo. Itē ferri nō dꝫ sine cause cognitione.ij.q.j.nemo.de senten.excō.c.j.lib. vj.⁊ per solū iudicē vt in.c.j.prealleg. vbi ter reperitur verbum iudex. facit.c.nouit.s̄.titu.pxi.vnde papa procedebat ɔ regē Frācie ad interdictū ⁊ excōicationē.et subiecit qđ per hoc non turbabat iurisdictionē alterꝰ nec mittebat falcē in messem alienā: qm̄ spectat ad eū iudicare đ peccato. si ergo nō spectasset ad eū tāq̄ iudicē turbasset iurisdictionē alterꝰ illuꝫ excōicando ex quibus verificat ɔclusio premissa. Sed ɔ hoc multū facit: qꝛ excōicatio qn̄qꝫ fertur a iudice non vt a iudice: sed vt parte.[a] vt in causa propria pro defensiōe iuris sui.vt est exp̄ssum in c.dilecto.de senten.excōmu.li.vj.⁊ not.Inn.in.c. venerabili.de cēsibꝰ.quo casu excōicatio talis est potiꝰ extraiudicialis q̄ iudicialis. cum nō possit esse iudex in facto ꝓprio.vt idem Lap. dicit ɔsil. xxxix.⁊ no.d.Ant.in.c.cum venissent.s̄.titu.pxi. ergo nō ɔcluditur iurisdictio in excōicatū vt possit exercere iudicialiter et cognitionaliter: sed fateor ꝙ talis excōicatio extraiudicialis nō possit exercere nisi in subditū: qꝛ alias nō ligaret: vt no. Jo.an.in ꝑalle.c.dilecto. nō tamen cognitionaliter ⁊ in iudicio: qꝛ nō potest esse iudex in facto ꝓprio.iiij.q.iiij.c.j.⁊.ff.de arbi.l.pe. Sic cōtingit in armis materialibꝰ qbꝰ qs pōt vti ad defensionē in facto ꝓprio: ex quibꝰ dico qđ p̄missum dictum Lapi nō est indistincte verū: sed dꝫ intelligi ⁊ restringi qn̄ excōicare ɔpetit alicui vt iudici et non vt parti. Item quod dixi ex qualitate fraudis cōcludi iurisdictionē ecclesie limitat Lap. qn̄ fraus aliquid circūfert ad substātiam eius de quo agit secus si non circunfert. nā dato qđ libellus diceret in rei vendicatione aduersariū dolo vel fraude nō restituere: nō sufficeret nisi allegaret iniusta occupatio vel detētio.⁊ hoc not. Lap.alle.lxj.⁊.lxvj.⁊.lxviij.vbi diffuse tractat hāc materiā.sequit do.Ant.in.c.si clericus.s̄.eo. Sꝫ de hoc ego dubito.[b] nā vꝫ qn̄ qualitercunqꝫ allegetur fraus dummodo postea ꝓbetur hoc sufficiat.qꝛ vt dixi ecclesia vendicat sibi iurisdictionē allegata fraude: qm̄ concludit mala detentio ⁊ largo modo sacrilegiū: ⁊ sic detētor đr malefactor ecclesie. nā nō multū intereit in effectu quo ad periculū aīe iniuste detinere vel inuadere alienū: vt dicit tex.i.c. sepe.de resti.spo. Sicut eñ cōcludit iurisdictio ex inuasione rei ecclesiastice: ita ex mala ⁊ fraudulosa detentione.⁊ ita etiā posset esse rō: qꝛ qn̄ allegatur nullitas ɔctus cōuenitur laicus coram ecclesiastico.nam ex hac detentione sint titulo vel titulo existēte nullo cōcludit lesio ecclesie.xij.q.ij.nulli licent.⁊.c.quicūqꝫ militū.đ deci.dudū.⁊.c. apostolicos.xij.qō.ij.Et hoc firmo licet Fide. videat dubitare de dicto Inno. et potius sentit oppositum ɔsil.cclxxviij.per.l.ij.C.vbi ⁊ apud quem.allegat etiā Spe.in tit.de resti.in integ.ij.parte.§.videndū.ver ⁊ tractabit. Sed Spe. loquit gn̄aliter nec habuit respectū ad fauorē ecclesie. ¶ 10 † Tertio nota ex dictis Inno.ecclesiā posse petere restitutionē in itegrū corā iudice ecclesiastico[c] etiā ɔ laicū.⁊ pro hoc allego.c.ad nostrā.[d] de reb.eccle. non alienā.⁊ reddit Inno.rationem: qꝛ ecclesia in hoc iuuat speciali iure seu priuilegio. Ex q̄ rōne ego fero qđ agens pro rebus ecclesie ɔ laicum cōdictione.c. reintegranda potest laicū ɔuenire corā ecclesiastico iudice.nā ille canō iducit spāle preuilegiū ecclesie: vt not.Cal.in.c.cū ad sedē.de rest. spolia.ad predicta allego glos. not.c. dilectus. qđ met.cā.⁊ est gl.pe.in fi. Ego adducerē aliā rōnem qđ ideo pōt peti restitutio in integ. corā iudice ecclesiastico:[e] qꝛ in petitione restitutionis a allegat dolus seu deceptio vel ex ꝓposito vł re ipsa ⁊ ista equiparant. vt in.l.si qs cum aliter.ff.de ver.ob. sicut ergo fundatur iurisdictio ecclesie qn̄ allegat dolus et deceptio ex ꝓposito,vt.s̄.dictū est ita et qn̄ interuenit re ipsa: ⁊ hoc not. ¶ 11 † Et ex his infertur ad questionem quid si petitur reductio ad arbitriū bōi viri sup re ecclesiastica corā quo agi debeat ɔ laicum.Fide.ɔsil.lxv. tenet ꝙ cum agat remedio cōi dꝫ cā agitari corā seculari. hoc limitat verū do.Anto.in.d.c.si clericus laicū.nisi allegetur fraus vel dolus arbitratoris verus et presumptus per supradicta.Sed idem puto si allegatur dolus re ipsa vt magna lesio.⁊ qđ possit recurri ad ecclesiasticū allegat tex.opt.in.c.exposita.s̄. de arbi.dic tn̄ de hoc vt ibi dicā. ⁊ plene tetigi in c.qntauallis.de iureiur.⁊ dic vt ibi.vbi plene tractatur an coram iudice rei vel actoris[f] vel arbitri debeat istā reductio circunscripta fraude peti.vide per Bart.in.l.societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio.⁊ oīno in.l.ij.C.vbi ⁊ apđ quē. ¶ 12 † Quarto not.ex dictis Inn. ꝙ si agat rei vendicatione vel depositi vel cōsimilibus actiōibus vbi nullo iure spāli iuuat ecclesia agendū est corā iudice rei: ⁊ videt hoc esse ɔ illud qđ Inn. no.io.d.c. si clericus. sed dic vt ibi dixi. ¶ 13 † Et ex his decidit alia qō, qd si clericus vel ecclia agit ɔ laicū vti possidetis: vt qꝛ dicit se turbari: nūquid tractabit hec cā corā ecclesiastico.Lap.alle.l.tꝫ ꝙ sic: qꝛ ex hoc inducitur iiuria violētia ⁊ molestia: ꝓ qbus qualitatibus pōt agi coram ecclesiastico.alle.no.hic. ⁊ hoc simplr̄ tꝫ lꝫ aliter voluerit limitare do.Ant.in.d.c.si clericus.⁊ ꝓ hoc est bonus tex.in.c.licet.de ꝓba.⁊.c.cōquestus.j.eo. ¶ 14 † Ultimo ex dictis Inno.no.practicā ꝓnuntiandi qn̄ iurisdictio fundatur sup aliqua qualitate q̄ postea nō probatur in processu.debet eñ iudex ꝟm hoc dictū Inn. diffinitiue ꝓnūtiare absoluēdo reū ex causa deducta. Hos.i.c.si clericus.s̄.e. dicit qđ primo dꝫ summarie cognosci de illa qualitate fundāte iurisdictionem sine preiudicio principalis qōnis.argu.ff.de libe.agno.l.quis a liberis.§.si vel parēs.et si constat de qualitate illa ꝓcedet quo ad merita.si xo non constet remittet illum reū ad iudicē suum: et sic non pronūtiabit diffinitiue.aliter sentit Uin. in.c.conquestus.j.eo.⁊ recitat Jo. an.in.c.si clericus.Dicit qđ si laicus negat raptum vel inuasum iudex ecclesiasticus cognoscet quousqꝫ intelligat ꝙ sua nō sit iurisdictio: ⁊ tūc cōdēnabit clericum in expēsis: ⁊ remittet causam ad iudicem suū. ar. de app.vt debitꝰ.⁊.c. cū speciali. et discrepat hoc dictū a dicto Inno.qꝛ Inn.vult ꝙ ꝓcedat in ꝑncipali: ⁊ si nō ɔstat de qualitate dꝫ diffinitiue pronuntiare contra actorē.Uin. vero nō vult qđ ꝓcedat in ꝑncipali: sed si nō cōstat de qualitate, non dꝫ ꝓnuntiare diffinitiue ſꝫ remittere causam ad iudicem suū: ⁊ sic habes tres opi. in hac materia. Concludo latius post do. Ant.in.d.c. si clericus. addendo aliqua qđ aut iurisdictio fundat sup vera existentia qualitatis: aut super dubietate qualitatis iuxta ea q̄ dixi in.d.c.si clericus. ꝑmo casu si negat qualitas a principio dꝫ ꝓcedi ꝟm theoricam Hos. et satis plene dixi in.d.c. si clericus. ad hoc qđ not.glo.in.c.j.de offi.dele.li.vj.Si vero iudex procedit ad vlteriora saluis exceptionibꝰ cōtra iurisdictionē: vel nō opposita exceptione ꝓcedit in causa non tamen habēt partes animū prorogandi iurisdictionē: ⁊ tunc quandocunqꝫ cōstiterit qualitatē tribuentē iurisdictionē non adesse cum cōstat eum non esse iudicem dꝫ absoluere ab instātia iudicij,⁊ condemnare actorē in expensis: qꝛ respectu cōdēnationis expensarum est iudex. ad hoc text.cum gl.in cle.j.de rescriptis.⁊ glo. in c.si.eo titulo. Si vero partes litigauerint sciēter animo prorogandi iurisdictionem tunc scientia erit diffinitiua ex quo erat iudex. Si vero iurisdictio fundat etiā sup dubio qualitatis vt qn̄ allegatur

[a] ¶ Aperte.tu dic qđ istud est cōis ꝙ qs excōicet vt iudex nō vt ꝑuatus illud est accipiendū et adduco ꝙ voluit Bal. in rub.C.de fi.instr. vbi dicit qđ in dubio notarius vł scripsisse chartam vt notarius et nō vt amicus. Andre.Barba.

Anto.Francis.

¶ Circa hoc an notarius faciens scripturaꝫ videat illam facere vt notarius vel vt amicus dicas ꝙ licet notariꝰ possit facere scripturā priuatā: vt in.c. scripturas. C.q pot. in pig. ha.⁊ in.l.si ex ꝑtio.C. si certū pet. tn̄ qn̄ non apparet notariū fuisse rogatum: cēset scripsisse vt rogatus. et iō dicebat Inno.in.c.j.de fi. instr.qđ scriptura notarij non vꝫ vt instrm̄ nisi notariꝰ asserat se fuisse rogatū. qđ etiā voluit Bart.in.l. heredes palam.§. in testamentis.de test. et here ꝑ do. car.in cle.j. in.§.i. đ iureiu.⁊ ꝑ bar.i l. domitiꝰ labeo. ff.de te. et ꝑ eūdē in.l. sciendū.ff.de v.ob. vbi dixit ꝙ nō ꝑsumat rogatus nisi appareat ꝑ ꝓtocollum aut probet ꝑ testes et iō dixit bal.i.l. fi. in vlti. colū.C. de edē. qđ si notariꝰ non recordat an fuerit rogatus de tali ɔctu vł de tali instro dꝫ ꝑquirere sua protocolla ⁊ si non reperit nō presumit rogatus nisi ꝓbat per testes.⁊ eo ꝓbato pōt ɔficere instrꝫ ꝟm dicta testium et facere mētionē quod fuit rogatꝰ ꝟm qđ testes deposuerunt.

[b] ¶ Ego dubito. ſꝫ vł qđ Lap. rectiꝰ loquat: quia illa fraus concludit iurisdictioneꝫ per quam quis đr malefactor ecclie per hunc text. Andre.Barba.

Sestasti.Sapia.

[c] ¶ Judice ecclesiastico. vide Ro. in sing.cxiij. inci. qd si ecclesia lesa. vide etiā in singu. cccxliij. inci.florētinꝰ.ex cuiꝰ xbis apparet ꝙ rōneꝫ cause que ꝑtinet ad iudicē ecclesiasticū limitat non procedere.l.ij. C. vbi ⁊ apud quem.

[d] ¶ C.ad nostram. tu pondera quia istđ dictū lꝫ sit in se veruꝫ ꝑ d.c.ad nostrā. ⁊ facit.c.j. de in integ. restinō tn̄ ꝑ hunc tex. Andr.Barba.

[e] ¶ Judice ecclesiastico. adde lap. alleg.lxv.

[f] ¶ Rei vel actoris.adde ro. consil.cclxv.

a b ❡ Quilibet. Adde Pet. de anc. consi. xiiij. Calde. consi. xj. eo. tit.
❡ Non vsum. hic dicūt canoniste in. d. c. ioānes. q p nō vsum legis vel statuti etiam per mille annos nō tollit lex vel statutū qn̄ hoies non vsi sunt qr casus non accidit. sec⁹ si fuit casus in facto: ⁊ aliter determinatum est. nā tunc tollit p ɔtrā ɔsuetudinē. l. de quibus. cum ibi traditis. ff. de le. facit illud in fili q hn̄s priuilegiū ⁊ illo non vtendo p. x. ānos tollit quando habuit facultatē vtēdi: al's secus. ita p plura determinat aure⁹ doctor ⁊ lumen nri tpis do. Jas. in. l. falso. C. de diuer. rescrip. Aene. falco.
Anto. fran.
❡ In hoc. An lex vel statutū tollat p desuetudinē siue nō vsum. Dicas verā esse ɔclusionē q non tollitur: sz bn̄ tollit p ɔtriam ɔsuetudinem. vt per Cy. et doct. in. l. fin. C. de iure do. ipe. et hr per glo. ⁊ scrip. in proe. isti. i. §. pen̄. ⁊ ple. trac. p glo. ⁊ Alex. post Bart. in. l. de quib⁹. hic alleg. ⁊ p Bart. in proe. ff. in. §. errantes. ⁊ p bal. i. l. receptitia. C. de constituta pecu. ⁊ ad illud qd̄ iste dicit de priuilegio an tollat p non vsuz p decēniū. vide p glos. ⁊ doct. in. l. j. ff. de nūdi. Et adde qd̄ vsus longe tuis est seruādus vt in. c. mos antiquus. lxv. disti. ⁊ i l. j. §. sed si q̄. C. de vete. iu. enucle. et in cle. sepe. in. §. et qr. et ibi p. d. Car. de verb. sig. qd̄ tn̄ intellige ſm ea q̄ habentur in. l. minime. ff. de leg.
✣ Sestasti. Sapia.
❡ Mere facultatis. Uide Ange. Aret. in. §. igit. in proe. insti. ⁊ in. l. si expſſum. i. v. co. ff. de app. Alexā. in ɔsi. cxxij. inci. visa facti narratione. co. pe. l. j. vo. et in ɔsi. cxxxvj. inc. viso testō. col. iiij. in. ij. volu.
d ❡ Usurarū. addē Lap. all'. lv. Pe. de anc. ɔs. xcvij. et ccxxxv. Calde. cōsi. iij. Pau. de ca. cōsi. cccxxxi. in pmo impressis. Alex. consi. ix. iiij. libro.
✣ Sebasti. Sapia. ❡ De substātia. Hanc opini. esse cōem attestatur Alexand. in. d. l. titia. ff. solu. matri. ⁊ in ɔsi. ix. volu. iiij. ⁊ in ɔsi. xcj. co. ij.

gatur: sacrilegiū vel fraus vel aliqua de qualitatibus predictis vel ɔsimilibus: ex quo in casu dubij est iudex pōt cognoscere exceptione nō obstāte: ⁊ cū ɔstiterit qualitatē non adesse pnuntiabit diffinitiue vt hic dixit Inno. facit. c. cum ad sedē. de resti. spo. Secundo psequendo gl. pncipaliter quero quō ɔpescuntur isti sacrilegi. rn̄det q possunt excōicari vsq ad condignam satisfactionem subijciēs qd̄ sacrilegiū qnq per iudicē secularem punitur. C. de epi. ⁊ cle. l. si quis in hoc genus. aliter se non declarat. Hostiē. videtur velle quod cū agit ad penā corporalē secularis est iudex. si vero ad spūalē vt ad penā excōicationis: tunc ecclesiastic⁹. Sz omittit tertiū membrū qn̄ agit ciuiliter ad restitutionē rei subtracte. Itē ⁊ quartum mēbrum qn̄ agit criminaliter non ad penā corporalem sed ad pecuniariam. iuxta. c. quisquis. xvij. q. iiij. vnde dico quod in istis duobus vltimis membris quilibet[a] tam ecclesiastic⁹ q̄ secularis potest esse iudex: et est in optione ecclīe corā q̄ velit agere: vt pbat hic. ⁊ in. c. felicis. in prin. iuncto. §. per hoc. de pe. lib. vj. vbi plene pbat. ⁊ in. c. ɔquestus. j. eodē. Et aduerte qr lz olim p crimine sacrilegij esset certa pena pecuniaria statuta vt in preal. ca. quisquis. 15 † Hodie tamen cum ecclesia non sit illo iure iandudū vsa: pdidit illud ius exigendi talem penā. ita dicit gl. not. in. c. cū multe. xv. qd̄. vlti. de hoc tamē dicto pōt dubitari: qr p non vsum[b] nō introducitur ɔsuetudo i his q̄ sunt mere facultatis[c] vt not. in. c. ioannes. de cleri. ɔiuga. ⁊ facit. l. altius. C. de ser. ⁊ qd̄ no. Cy. in. l. ij. C. que sit. lōga consuetu. vel saltem poterit puniri pena arbitraria arg. in. c. statuimus. xvj. q. j. ⁊ in preal. c. felicis.
16 ❡ † Et ex his cōcludo qd̄ crimē sacrilegij est mixtū respectu fori ecclīastici seu secularis. ❡ Tertio prosequendo eandē gl. q̄ro an circa alia crimina se impediat ecclesia ɔ laicos. respondet q sic ⁊ enumerat illa. ❡ Et primo se īpedit de crīe vsurarum: heresis: simonie: piurij: adulterij: ⁊ vbi de quocūq peccato agitur. s. de iu. nouit. 17 ❡ † Nunc discutiamus quemlibet casum de per se. Et pmo circa crimē vsurarū[d] querit an de hoc possit etiā cognoscere iudex laicus: circa hoc sunt due principales opiniones. Una qd̄ tantum cognoscat ecclesiasticus qualitercunq agat de vsuris: siue dubitetur an contractus sit vsurarius siue sit certuz vt qr reperiunt vsure solute. hanc opi. tenet gl. in cle. dispendiosam. de iudi. ⁊ vide ibi motiua. plenius eā tenet ⁊ psegt Lap. sua alle. lviij. et. lxx. et sic dicit de facto obtinuisse, et curiam romanā; sic seruare: qr quomodocunq disputet de vsura: vel qr reperit ex quo qd̄ est vsure: ⁊ vsure nō possunt tractari coram seculari: sed tm̄ corā ecclesiastico. alleg. gl. in pall. clemen. dispendiosam. ⁊ glo. in ca. ex literis. de iureiur. q̄ dicit qd̄ causa vsurarū est spūalis. ⁊ gl. hic que dicit qd̄ est crimē ecclīasticū vt in. c. j. de offi. ordi. ⁊. xj. q. j. in summa. ⁊ tex. i cle. dispendiosam. que enumerat hanc causam vsurariam inter causas spūales et ecclesiasticas. et cle. j. de vsu. §. ceterū. vbi cum cēsura ecclesiastica cōpellitur vsurari⁹ seu heres ad edendum libros: vt sic fiat restitutio vsurarū. ❡ Scda principalis opi. distinguit in modo agendi vcz qd̄ aut dubitat de substātia[e] contractus an sit vsurarius an non[f]. et solus ecclesiasticus cognoscit: qr hec est determinatio pcti et phibitio habuit ortū a iure diuino ⁊ canonico. de vsuris. c. sup eo. ⁊. c. cū tu. aut non dubitatur qd̄ ɔtus sit vsurarius. sz tm̄ imminet qd̄ facti. vt qr repetūt vsure solute ⁊ sic solū agit

volu. ij. est verū qd̄ Jo. de imo. in. c. tuam. de ordi. cogni. dicit ɔtrium. et subdit ita esse ɔsulendum. ⁊ idē dicit. d. Lanfrā. de oria. in cle. dispēdiosam. co. v. vsi. punctus qōnis. sed non est recedendū a cōi: quā ēt firmat Abb. in. c. post miserabilē. in. j. no. de vsu. ⁊ in. c. ad nrām. ij. de iureiu. et Jas. in. l. quoties. co. ij. C. de iudi.

de soluto: vel nō soluto: vel an interuenerit ɔct⁹: vel qr agitur de simulatione ɔctus: qr allegat qd̄ simulate fuit facta venditio cū esset ɔctus pignoratiti⁹. et clare hoc vult pbare p testes: ita quod non dubitatur de vsura et tunc vterq iudex pōt cognoscere. ❡ Hāc opinionē tenet Pau. de leaza. in cle. j. de vsuris. Bar. in. l. titia. ff. sol. matri. et in. l. ij. ff. d iurisd. om iu. ⁊ But. in. l. cū allegas. C. de vsu. sentit Archi. post alios in. c. quid dicam. xiiij. q. iiij. d. Ant. ⁊ do. Cardi. hic ⁊ multi alij, ita qd̄ hec opinio vr cōis. ad hoc qd̄ no. Jo. an. post Garsi. ⁊ Jo. mo. in. c. j. j. de vsur. lib. vj. Mouetur do. Ant. qr nō altero respectu pōt dici hec causa spūalis: nisi qr peccatū hz annexum. Res em̄ subiecta scz vsura soluta ɔctus ⁊ tota materia est tēporalis. Unde videm⁹ qd̄ curia secularis aditur pro turpiter quesitis etiam vbi nutritur seu dat ɔcursus pcti: dūmodo nō disputaret de peccato principaliter. vt ptz. ff. de ɔdi. inde. per totū. ⁊ de condi. ob turpē causam. ⁊ quod metus cau. et de fur. et vi bo. rap. cū si. Al's em̄ si in q̄libet tēporali quesito in quo verteretur pctm̄ adiret ecclesiasticus: iā pene ex toto euacuaretur for⁹ secularis, ɔ c. nouit. de iudi. ⁊ hoc etiā sunt de mente Bart. et aliorū hāc opi. sequētiū ⁊ asserētium. nā hec opi. 18. cōis mihi placet: ⁊ pro ea adduco. ❡ † Quia video in fili iudicē secularē posse ɔpellere ad obseruātiā iuramēti: ⁊ corā eo pōt obijci de iuramento, si nō vertit in dubium de validitate iuramēti. vt in. c. lz. de iureiuran. lib. vj. not. Jo. an. in. c. fin. de foro cōpe. eo. li. Item punit periuros ēt de cōsensu ecclesie: vt in. c. rex dz. xxiij. q. v. punit etiam sacrilegos: vt ptz hic ⁊ expssius in. c. sunt quedā. xxiij. q. v. ⁊ in. d. c. felicis. Ad hoc em̄ pncipes mūdi receperunt gladiū vt scelera vindicēt. vt in preal. c. sunt quedā. sz si dubitat de pctō: tūc recurrendū est ad ecclesiā: vt in. c. per venerabilē. q filij sint legi. ⁊ in cle. vna. de vsu. Nō enim video rōnē vrgētē quare ex quo ɔstat de vsura non possit secularis ad restitutionē compellere: maxime tenēdo opi. qd̄ repetatur tāq̄ indebite solutū. de quo per gl. i. c. michael. de vsu. ⁊. xvj. q. vj. si epm. et ius ciuile multū versat circa repe. huius: vt. ff. ⁊. C. de cōdi. inde. Nec est verū q ista cā sit spūalis stricte vn̄ lz gl. cōnumeret hanc cām inter spūales: vt in. c. si annum. de iudi. li. vj. glo. tn̄ in. c. ex literis. j. de iureiu. dicit q est quasi spūalis. vn̄ Joā. an. ibi in nouella dicit qd̄ est spūalis large. i. ecclesiastici fori: ⁊ sic ptz q ēt vbi agit de peccato ⁊ substātia ɔctus non pōt dici talis cā spūalis stricte: sicut est cā bn̄ficialis nam ecclesiasticus cognoscit vr quia adest pctm̄ vel qr est crimē ɔ naturā: qr vsurarius abutit natura rerū: vnde dei vicari⁹ cognoscit vt no. Joā. and. in prealle. c. j. de vsu. li. vj. et sic nullo modo pōt dici spūalis proprie. Forti⁹ nullo modo est spūalis qn̄ solū agit ad restitutionē nec dubitat de peccato. Nec ob. si dr q cū lex ciuilis indulgeat vsuras: vt ptz per totū ti. de vsu. C. ⁊ saltē non imponit penā exercēti vsurā nec mandat vsurā restituit: nō videt q possit repeti[g] coram iudice seculari. Ad hoc enim respondeo dupliciter. Primo tenendo cōem opi. gl. q vsure etiā hodie de iure ciuili sunt prohibite: vt no. gl. xxiiij. q. iiij. quid dicā. ⁊ in. c. qr in oībus. de vsu. ⁊ aut. ad hec. C. e. ⁊ in aut. de eccl. ti. in pn. Mouetur principaliter qr imperator mādat obseruari quatuor ɔcilia sicut leges. vt in preal. aut. de ec. ti. et inter illa est ɔciliū Nicenū qd̄ disposuit de vsura: vt in. c. qm̄. xlviij. dist. ergo etiam hodie a iure ciuili vsure

Zacharias.
❡ Contract⁹ an sit vsurarius an nō. Sequere hāc distinctionez nec ab ea te distrahas quam Fel. hic co. ij. v. j. respectu vsurarum. secutus est ⁊ Alex. in. l. si non sortē. in pnc. ff. de condi. inde. Car. zaba. i cle. sepe. §. ceterū. de vsur. q. xviij. ⁊ Lanfrā. in cle. sepe. de v. sig. ⁊ in clemen. dispēdiosam. per istum alle. de quo tu dic late vt per Celsuz in apostil. ad Lanfran. in. c. qm̄ ɔ. §. ɔfessiones. nu. 8. versi. querit. aliqs accusat corā iudice seculari. ⁊ i apostil. mag. in v. qr ista causa spectat ad ecclesiam. j. de probationibus.
g ❡ Possit repeti. tu pōdera istū tex. qr hic dr q fauore ecclīe et inductum qd̄ possit ɔueniri corā iudice ecclesiastico vel laico: quia sequitur quod si repeteret vsuras qd̄ possent peti corā laico p istū tex. et ita pōt cōcordari ɔrietas doctorū. secundo pondera: qr in. c. vt inquisitionis. §. phibemus. de here. lib. vj. dr qd̄ quando crimē est mere ecclesiasticū nō pōt quoq̄ mō cognoscere laicus: sz crimen vsurarū non est mere ecclesiasticū. hoc decidit gl. in. c. ex lr̄is. de iureiuran. vbi dicit qd̄ est q̄si spirituale. ergo laicus poterit cognoscere. Itez pondera istum tex. qr sicut fauore ecclesie est inductū vt possit conueniri coram ecclīastico vel laico: ita dicamus q odio extorquentis vsuras possit peti vt restituant tam coram laico quam coram ecclesiastico licet laicus sit qui repetat et hoc odio vsurarij. nam vsura est rapina. vide q̄ dixi in ca. post miserabilem. de vsuris. Andr. Barba.

¶ Nouas penas. tu pōdera q2 imo dictū do. Ant. vř veri⁹ ex eo q2 qs potest augere penam τ adiuuare ius commune quo ad non subditum. ar. eius quod voluit glo. in cle. ne romani. de elec. Andre. Barba.

b ¶ In crie simonie. s3 de vno admiror vehemēter: q2 i. d. l. si quēq̄. C. de epis. τ cle. ponit casus de simonia τ in toto tit. C. de here. vide hic q̄ lex ciuilis disponit ō here. Andr. barb.

¶ Adde et tolle illud de q̄ ita miratur. d. Anto. qō ideo in legib⁹ codicis tractatur de criminibus mere ecclesiasticis: quia tpe legū. C. ecclie et psone ecclesiastice erāt subiecte imperatorib⁹ et per ɔñs ipi cognoscebāt de reb⁹ ptinētib⁹ ecclesijs. ita dicunt Bal. Ful. et Pau. de castr. in. l. iubemus nullam. C. de sacrosanctis ecclesijs. Aeneas Falco.

¶ Intromittere. et pondera. l. potioris. C. de offic. rec. puin. vbi minor iudex punit fauore reipublic. pōdera etiā quia lex ciuilis loquēs in fauorē ecclie vř approbata a papa: vt voluit Hosti. in. c. fi. de simo. pōdera q2. d. Anto. recte loquitur ex eo: q2 de iure ciuili poterat laic⁹ punire hereticuz: vt in toto ti. C. de here. s3 p. d. c. vt inqsitiōis. §. phibemus. est phibit⁹ quoq̄ mō cognoscere et executorē impedire: ergo in pena nō est derogatum aliqd iuri ciuili. poterit ergo punire sua pena in ffi dicimus vt laicus poterit suā penā imponere. Andr. Barb.

¶ An papa. adō Ro. consil. xlj. t3 quod possunt. Sebastia. Sapia.

¶ Vel eps possit. Ro. circa hoc mirabile dictū pau. de ca. in cōs. ccxc. incip. visa supra scripta facti narratiōe. i. ij. parte. vbi dicit q̄ quotiescunq3 ius ciuile arctat ad iurandū τ iurarū fuit ab illo iuramēto papa non pōt habilitare q2 distincta est ptās ecclesiastica a ptāte seculari: vñ papa nō potest se intromittere in iuramento firmato per ius ciuile.

sunt phibite. S3 hec rō mihi nō placet: q2. c. qm̄. tantū lııquit de clericis τ nō laicis. Item ipsemet imperator in aut. de ec. tit. in. §. si aūt distulerint. mandat vsuras certo casu solui. Itē pmittit vsuras in alia aut. que sequitur illā: vez ī aut. de vsu. nau. vñ non est verisimile q̄ per illa verba generalia dum mandat quatuor consilia obseruari: et p ea q̄ habētur in. l. j. C. de sum. tri. voluerit vsuras prohibere. Nec ob. si dicatur q̄ ī illis autenticis ponūtur casus spāles vt in eis no. q2 si imperator habuisset respectū ad pctm̄ vsurarū nō pmisisset etiam in illis casibus: q2 nō apparet in eis aliqua spālitatis rō ppter quam euitet pctm̄. Cōcludo ergo q̄ de intētione imperatoris nunq̄ fuerit expresse phibere vsuras: τ sic rō premissa nō cōcludit vsuras posse repeti corā iudice seculari. Quare allego aliā rōnem q̄ imo pñt repeti coram seculari: q2 leges ciuiles sup vsuris pmulgate nullius sunt momēti: tum q2 sunt expsse ꝯ ius diuinū vt in. c. sup eo. de vsu. τ in psal. Dñe quis habitabit τc. vñ legislator potius ɔuincit errare q̄ legē statuere. xxv. q. j. sunt quidā. tñ q2 sunt ꝯ substātialia legis. lex em̄ debet esse iusta et sctā. iiij. di. erit autem lex. et talis dr̄ diuinitus pmulgata. viij. di stin. quo iure. Item statuit in materia peccati, qō ad eū nō ptinet: s3 ad ecclesiā. vt i. c. nouit, de iud. τ in. c. p venerabilē. q fi. sint legi. ergo talis lex est nulla. vt in. c. ij. de ɔsti. li. vj. τ in. l. fi. ff. de iuri. om. iudi. τ. c. a nobis. de sen. excom. talis em̄ lex habetur pro nō scripta. facit qō habet in gl. in regula, possessor. de reg. iur. lib. vj. Cum ergo lex dicat q̄ iura ciuilia non dedignātur sacros canones imitari. In aut. vt cleri. apud pro. ep. in prin. aut. de eccle. tit. τ. š. ti. proxi. clerici. et iura canonica stricte phibent vsuras τ eas restitui mandati: ergo et ius ciuile idē dz velle τ maxime q2 vbi cōcludit peccatū notoriū iudex secularis cōpellit obseruare ius canonicum. vt in. c. l3. de iureiuran. li. vj. Et quare ecclesia īpedit se de hoc crimīe de laicis. š. tetigi τ vide qō not. Joā. an. in palle. c. j. de vsu. li. vj. τ ex his habes istū text. declaratum.

19 ¶ † Ali⁹ est cas⁹ in crimine heresis. τ de hoc nō est dubitādū. Est em̄ crimē mere ecclesiasticū: ita q̄ iudex secularis nullo mō respectu cognitionis pōt se intromittere: s3 tantū respectu executionis ad petitionē ecclesie: vt est casus i. c. vt inqsitiōis. §. phibemus. de here. lib. vj. putat tñ hic do. Anto. sclarem posse nouas penas[a] addere laico et illas imponere: sed declaratio heresis ɔpetit soli ecclesiastico. τ de hoc dicto dubito: ex quo em̄ non pōt se intromittere τ est mere ecclesiasticum punitio nō spectat ad eū: τ p ɔñs non valebit statutum. arg. c. ij. de ɔstitu. lib. vj. τ in. l. fin. ff. de iurisdic. om. iu.

20 ¶ † Alius casus est in crimine simonie:[b] ad hoc alleg. Joā. an. j. de simo. per totū. An aūt hoc sit mere ecclesiasticū: putat. d. Anto. idē dicendū qō š. in crimīe vsure. credo q̄ sit mere ecclesiasticū. et sic secularis nō possit se intromittere[c] q2 simonia dicitur heresis. j. q. iij. c. altare. τ. j. de sim. quoties. Item hoc crimē habuit originē phibitionis ab ecclesia τ s̄m eius institutiōes regulatur. ad hoc qō no. j. q. j. in summa.

21 ¶ † Est et crimen periurij: de quo remittit Joā. an. not. p se in. c. cū. C. laic⁹. eo. tit. li. vj. Sed ɔcludo sic dicta eius τ do. Ant.

f Zacharias. ¶ Ad forū ecclesiasticū. Adde Bar. in. l. si liberti. co. fi. C. de ope. lib. τ in. l. i. co. vlt. C. de re. cre. τ in addi. ad Spe. in ti. de ɔpe. iudi. adi. v. iuramētū. τ Jo. an. i. c. fi. in sua nouel. in titu. de fo. cōpe. li. vj.

a ¶ Questione. v. rex. Adde quod voluit Calde. consi. ij. hoc eo. titu.

b ¶ Heredem. Adde quod voluit Fede. consi. lxxxj.

i Sebasti. Sapia. ¶ Est personale. Vide Pau. de ca. in ɔsi. xiij. incip. visis τ consideratis oibus. in. ij. parte. s̄m nouissimam impressionem. τ Ang. in consi. ccxxxij. inci. in themate τ actis. τ Corsetum in repe. rub. j. de iureiur. in. xxj. priuilegio. Mod. Taurineñ. in repe. l. si qs maior. in q. v. C. de transactio.

hic: aut agit de iuramēto respectu fori penitētialis τ nō impedit se secularis: q2 caret tali foro. j. ō peni. τ remis. c. ois. τ. c. noua. Aut agitur de remissione vinculi iuramentalis: τ idem. nō em̄ pōt laicus remittere iuramentū nisi principaliter cōcernat vtilitatem suā. vt in. c. j. de iureiu. τ qō legit et not. in. c. ij. de spō. imo dubitat an papa[d] vel epus possit:[e] τ de his est dicendū vt no. in. c. quāto. τ in. c. debitores. de iureiu. τ p Inn. in. c. cum inter. de renū. τ p gl. xv. q. vj. authoritatē. Aut dubitat an iuramentum sit licitū vel illicitū τ sic seruāndum aut nō seruandū et ecclesia sola cognoscit. vt in. c. venerabilē. de ele. τ in istis tribus casibus non est dubitādum q̄ iuramentum spectat tm̄ ad forum ecclesiasticū.[f] Qñq3 ɔstat q̄ iuramentū est licitū sed agit ad penā trāsgressionis et vterq3 pōt esse iudex. de ecclesia pt3 in. c. nouit. š. tit. pxi. de laico patet. xxiij. q. v. rex[g] d3. Aut agit vt iuramentum seruet vel de eo excipit: τ tunc si iuramentū est validum s̄m vtrunq3 ius τ datur actio τ exceptio et vterq3 est iudex τ accumulat forū foro. vt in palle. c. cum C. laicus. τ qō ibi not. facit. c. licet. de ireiurā. li. vj. Aut iuramētum de quo agit non pducit actionē de iure ciuili nec exceptionē. vt in casibus no. per Bar. in. l. si qs p eo. ff. de fideius. aliqd tangā in. c. fin. j. de iureiurā. τ in. c. cū venissent. de insti. τ tūc de ecclesiastico certū est q̄ est iudex cū agit ex sola naturali obligatione. iuxta not. in. c. j. de pac. τ maxime ex iuramēto. vt not. in palle. c. cum venissent. τ p Inn. de iudi. nouit. ¶ Sed an possit agi vel excipi in iudicio seculari est dubiū et videt q̄ nō per. d. l. si qs p eo. ff. de fideius. τ hoc verū attento rigore iuris ciuilis: sed ɔsiderato q̄ š. dixi in crimine vsurarū qō ius ciuile in concernētibus animā seqt dispositionē canonicam. et qō in hac materia non attēdit lex sed canon. vt. j. de pscrip. c. fi. satis pōt dici iudicē secularē ad hoc teneri τ posse p iudicē ecclesiasticū ad hoc ɔpelli argu. c. licet. de iureiurā. lib. vj. τ qō no. in palleg. c. cum. C. laicus. fateor qō hoc dictum de facto nō reciperet deberet tñ recipi. pdicta procedūt inq̄tū agit ꝯ iurantem.

22 ¶ † Quid aūt si agit ꝯ eius heredē nūquid rōne iuramēti si appositū est sup ɔctu possit cōueniri corā iudice ecclesiastico sicut posset cōueniri ipse defunctus. Joā. an. in. c. fi. de fur. quē seqt hic do. Ant. tenet q̄ nō. l3 em̄ obligatio transeat in eū: nō tñ ɔueniri pōt rōne iuramenti corā ecclesiastico: q2 iuramentū defuncti vt mere psonale non astingit heredē[h] ad pctm̄: quia est psonale[i] in ideo nō trāsit ad heredē iurātis ī. c. veritatis. j. de iureiu. Hoc dictum non puto[k] indistincte verū: sicut em̄ ecclia ɔpellit heredē satisfacere aīe defuncti. vt in. c. fin. de sepul. τ in. c. a nobis. de sen. excom. eadem ratione qō possit heres cōueniri rōe iuramēti corā iudice ecclesiastico vt satisfaciat aīe defuncti. Puto tñ pro cōcordātia satis eque posse distigui, qō aut qs vult agere directe ꝯ heredē actione psonali coram ecclesiastico et nō pōt: q2 cessat rō principalis tribuēs iurisdictionē: aut vult agere indirecte ꝯ heredem implorando iudicis ecclesiastici officiū vt ɔpellat heredes ad satisfaciendū τ exonerandū animā defuncti τ pōt. hoc em̄ spectat ad eius officiū: vt in iuribus superius allegatis. τ maxime interuenienti-

k ¶ Non puto. pōdera bñ hoc dictū d. Abb. sed mihi non videt verū p. d. c. fi. in ver. iuramentū a se prestitum. ergo excludit qñ est pstitum ab alio scdo ɔtriū tenet Bal. in. l. ij. C. de iureiuran. in aut. sacra. C. si aduersus ven. τ in. l. iij. C. plus vale. qō agitur. et in proe. feu. Bar. in. l. generalr. C. de epis. et cleri. vide q̄ dixi in. c. veritatis. de iureiu. sed certe ille tex. nō probat illud qō allegat per doct. ibi. Andre. Barba. Anto. Francis.

¶ Circa h̄ an iuramentū defuncti extēdatur ad heredē, dicas q̄ iuramētum est psonale ex parte iurātis: sed reale ex parte ei⁹ cui iuratur: vt p Inno. et Card. in. c. veritatis: hic alleg. et sic trāsit ad heredem recipiētis nō aūt ad heredē iurantis. ita Joā. an. in. c. fi. de foro cōpe. li. vj. in nouel. τ vide p. d. Car. in cle. j. in. §. nos antē. in iij. q. de iureiur. et in. §. fi. in. vj. τ. vij. q. in eadē clemen.

¶ Et adde q̄ iuramētū afficit heredē q̄ ad robur ɔct⁹ nō q̄ ad reatum piurij: vt per Angel. in aut. de iureiurā. a morie. psti. in. §. j. et per Bart. in. l. gñalr. C. de reb. cre. vbi dicit q̄ iuramentū est psonale: nec heres est piurijs si illud nō seruat. et idem t3 Bal. in aut. sacra pube. C. si aduer. vendi. vbi dicit qō non afficit heredē: afficit quo ad spūalia: nec quo ad forum epi sortiendū: s3 quo ad tēporalia sic: qō etiam voluit Bal. in. l. iij. C. plus vale. qō agit. τ vide. d. Pau. de ca. in cōsil. lxxv. et in ɔsi. cccvij. τ idem dicas in iuramēto ppl̄i qui semp est idē: τ tñ successores iurātium nō ligarent piurio. vt p do. Car. in. d. cle. j. de iureiu.

¶ Et adde q̄ iuramentū defuncti pstitū in extremo afficit heredē: τ facit illū esse de foro ecclesie. vt no. d. Ab. in. c. parochiano. de sepul. secus dicit si esset iuratum in ɔctu: q2 per hoc heres non efficit de foro ecclesie nisi iā ceptū esset iudiciū cū defuncto: vt plene per Jo. an. in. c. fi. de

bus his

foro cõpe.li.vj.ꝛ facit.l.cũ pater.in.§.filiꝰ matrẽ.ꝛ ibi Bal.no.de le.ij.

a ¶Crimen adulterij. Adde Pe.de anc.consi.cxcvij.

Zacharias. ¶Adde qd lȝ Jo.an.in.c.fi.in suo no.eo.tit.li.vj.tenuerit ꝙ iudex laicus non potest inter laicos cognoscere de adulterio nisi qñ agitur ad tori separationem:q̃ opi.cõiter reprobata doc.vt plene per Roma.singu.suo

causis vsurarũ:qd est ipsis valde gratũ:vt ipse dicit.Sed vide quõ hoc procedat per Fede.de señ.in consi.clvij.incip.alexander episcopus.

d ¶In ecclesia. Adde Oldr.consi.lxxxvj.

e ¶Pacis fracte.volo ponere hic vnũ pulchrũ casum per quẽ pax dicitur rupta vȝ:si tu habes pacẽ mecũ ꝛ offendis illum q associat intelligit rupta pax q̃

dclxx.incipi.nos sumus in materia adulterij.de quo plene p istũ in ca. tue.co.pe.de pcu. ꝛ in.c.j.co.ij.§.de offic.or.Archi.in c.rex.xxxiij.q.v.et in ca.postulastis. iij.q.vij.istum ad huc quẽ pene preterierá,in.c.gaudemus.et ibi deo duce materiá latius psequar.§.de duer.pin.vbi expresse dicit ꝙ ecclesia põt punire hoc crimẽ in alijs casibus q̃ ad tori separationem cõtra Jo.an.vbi.§. ꝛ Ang.in authẽ. sed hodie .C.de adulte.

Anto.Franc.

¶An ꝛ quando iudex eccłiasticꝰ vel secularis possit cognoscere de adulterio, dicas ꝙ lȝ Jo.an.i.c.fi. de fo.cõpe.dicat ꝙ ecclesiasticꝰ eo tm̃ casu possit cognoscere de adulterio quo agitur ad separationem tori: tñ cõiter reprobat eius opi. qꝛ multiplex pena põt imponi p adulterio: primo separatio tori: et p hac pt adiri ecclesiasticus: vt est casus in.c.tue.de pcu.est etiá pena detrusionis i monasterium. vt in auẽ.sed hodie.C. de adult.ꝛ p ista pena etiá põt adiri eccłiasticꝰ.vt in c.gaudemꝰ.de cõuer.cõiug.est etiá tertia pena vt ab sciudantur panni et vestes ꝛ capilli ante ꝛ retro: ꝛ p hac etiá penã põt adiri ecclesiasticꝰ,

bus his que dico in.c.fi.de sepul.Et p hoc faciũt no.in.c.cum cõtingat.de iureiu.ꝛ.§.eod.qd clericis. 23 ¶†Itẽ gl.enumerat crimẽ adulte.a Jo.an. hic ꝛ in.d.c.cum.C.laicus.dicit hoc verũ cũ propter adulteriuȝ agit ad separationẽ tori mrimonialis.de procur.tue.dic latius ꝙ aut agitur ad penam sanguinis:ꝛ secularis tantũ est iudex.ar. in.c.sniam..ne cleri.vel mona.ꝛ.l.Quis.C.de adu. de procu.tue.ꝛ sic intellige.c.rex debet.xxxij.q.v. Si vero agit ad aliam penam:puta detrusionis in monasterium,tunc certũ est ꝙ secularis est iudex cõpetens vt in authen.sed hodie.C.de adul. sed executio spectat ad ecclesiasticuȝ cũ secularis nõ habeat monasteriũ.ar.in simili.§.q.vj.biduũ. ver.si qdẽ.alˀs si quẽ.ꝛ.ff.de interdi.ꝛ releg.l.inter penas.De ecclesiastico est dubiũ ꝛ depẽdet ab intellectu.c.gaudemꝰ.de cõuer.cõiu.ꝛ dic vt ibi dico ꝛ puto ꝙ quatenus agit ad aliá penã citra sanguinem,ipse etiá fit cõpetens cõtra laicũ.ad hoc allego.c.j.de offi.or.xxxij.q.j.de benedicto.cuȝ gl. Itẽ ratio facit qꝛ per adulteriũ peccat cõtra matrimoniũ qd est vnũ de septẽ sacramẽtis eccłie ꝛ sic peccat cõtra ecclesiá.sicut in simili dicimꝰ in sacrilegio:simonia:piurio:ꝛ similibꝰ.facit etiá palle.l.Quis.de adul.in fi.vbi adulter appellat sacrilegus:ꝛ põt ecclesia imponere penã ignominiosam vt incidere capillos ꝛ pãnos ante ꝛ retro vt moris est in quibusdá locis:ꝛ vide boná glo.iuncto tex.in preallе.c.de benedicto facit.xxvj.q.v.c. 24 epi in prin. ¶†Ulterius dicit glo.ꝙ similia delicta spectát ad ecclesiá sed nõ explicat que dicant similia:nec doc.aliter declarát sed forte habuit respectũ ad crimẽ falsi qd cõmittit in literis apostolicis.§.de cri.fal.l.ad falsarioꝝ.sentiũt tñ hic doc. ꝛ bene qd etiam secularis põt se impedire quo ad penã ciuilẽ.ar.ff.ꝛ.C.de fal.ꝛ quod no.xix.dist.in 25 memoriá. ¶†Itẽ põt cõprehẽdi crimẽ cõcubinatus.est enĩ fm Hos.hoc crimẽ ecclesiasticũ:qꝛ fm leges nõ est crimẽ.ff.de cõcubi.l.in cõcubinatu.ꝛ sentit Hos.qd tm̃ de hoc cognoscit ecclesia.ꝛ ideȝ Fede.de sen.cõsi.clxij.qꝛ habuit originẽ ꝛ pbationẽ ab ecclesia.xxxij.q.iiij.nemo.Et maxime dixit hoc procedere qñ mulier hoc delictũ fornicationis commisit cũ clerico.ná rõne huius delicti efficitur de foro ecclesiastico:bꝰ ꝛ a solo eccłiastico puniri põt fm eũ.quod no.facit.xxxij.dist.eos. Jo. an.in regula,sine culpa.de reg.iur.lib.vj.in mercuria.in fi.refert Hosti.dicere concubinatũ prohibitũ ꝛ damnatuȝ etiá a lege ciuili.adducit auẽ. de lenoni.co.iij.ꝛ in auẽ.vt nõ lux.cõtra natu.co. vj.ꝛ qꝛ leges castitatis sunt amatrices.in auẽ.q. mo.na.effi.legi.§.illud.co.vj.ꝛ qꝛ in peccatis corrigendis lex sequit canonẽ:vt in auẽ.vt cle.apud p.epi.ꝛ in auẽ.de ec.ti.ꝛ de hoc per Hosti.qui filij sint legi.c.lator.hoc sequitur do.Anto.qꝛ hoc arguit manifestum peccatũ:ꝛ iõ lex cedit canoni. de pscrip.c.fi.Ego puto legẽ prohibere cõcubinatũ indirecte:sicut in simili.§.dixi de vsu.nõ autem directe.non enĩ apparet ꝙ per illa verba generalia voluerit lex corrigere multas alias leges loquentes de cõcubinatu:vt.ff.de cõcubi.p totũ

ff.de lega.iij.l.qui concubinam.cuȝ si.ꝛ iura sunt iuribus concordanda.c.cũ expediat.de ele.lib.vj. 26 ¶†Item ꝛ addo vltra doc.vnum alium casum vȝ sortilegos ꝛ diuinatores.vt est bo.tex.cũ glo. in.c.cõtra idolorum.xxvj.q.v.credo tamẽ ꝙ etiá secularis posset tales punire.C.de male.et ma.l. iij.facit.xxiij.q.v.rex dȝ.Inquisitor tamẽ heretice c prauitatis se de his intromittere nõ põtᶜ,nisi sapiát heresim manifestá.vt in.c.accusatus.§.sane de here.lib.vj.sed suis iudicibus hoc relinquitur vt episcopi ꝛ legati,vt not.ibi Jo.and.Addo et aliũ casum quando.s.delictum concernit statum totius christianitatis ꝛ cõprehẽdit iste casus multos alios casus sub se.ad hoc habes bo.tex.in.c. de ho.lib.vj.vbi papa statuit tá cõtra laicos quá contra clericos contra faciẽtes interfici per assasinos.ꝛ ratio est quam dixi in.c.nouit.§.tit.pxi. 27 ¶†Addo etiá aliũ casum fm vná aliam opi.cõprehendentem in se multos alios casus vȝ cum d crimẽ laici est commissum in ecclesiaᵈ.ꝛ hãc opi. tenet Cy.in.l.psenti.C.de his qui ad eccle.cõfu. Sed Bar.cõtra in.l.si cui.§.fi.ff.de accu.ꝛ hoc puto veriꝰ ar.in.c.fi.de immu.eccle.ꝛ.l.fi qs in hoc genus.C.de epis.ꝛ cle.Ecclesia enĩ nõ hȝ territorium nisi respectu clericorum:ideo nõ impedit se de delictis laicorum etiam in ecclesia commissis Nec ob.gl.in auẽ.itẽ nulla cõmunitas.C.de epi. ꝛ cle.que dicit qd ratiõe delicti laicus est de foro ecclesie,qꝛ intelligo qñ delinquit in ecclesia,puta ipsam collectádo vt ibi dicit.vel aliter bona ipiꝰ rapiẽdo:tũc enĩ punit rõne sacrilegij,vt ibi dicit. 28 ¶†Item addo aliũ casum ratiõe pacis fracteᵉ e in.c.j.de treug.ꝛ pace.no.Jo.an.in.c.fi.eo.ti.lib. vj.facit.c.nouit.§.ti.proxi.xc.di.c.placuit.vbi est 29 bonus tex.cũ gl. ¶†Item in defectũ superioris no.Jo.an.in.c.cum.C.laicus.alle.c.per venerabilem.qui filij sint legi.sȝ ego remitto ad ea que dixi in.c.cuȝ venissent.ꝛ capi.nouit.§.titulo proxi. ¶Redeo nũc ad gl.q̃ addit vnũ casum valde generalẽ dicẽs ꝙ de quolibet peccato põt ecclesia se impedire.vt in.d.c.nouit.Restringo glos.qñ ratione peccati agit indirecte ad penitẽtiam,vel p viá denũtiationis.iuxta not.in.d.c.nouit.alˀs gl. esset sibi cõtraria excipiẽdo casus ꝛ subijciẽdo in fi.secꝰ esset in malefactoribꝰ alioꝝ.Et ꝙ hoc fuerit de mẽte gl.patet in.c.ex tenore.§.eo.in gl.ij.in fi.vbi meliꝰ explicat intẽtionẽ suá quá hic.ꝛ hoc pbat iste tex.vbi ponit speciale priuilegiũ eccłie cõtra malefactores eius ꝛc.ergo secus in alijs de psump.nõne.xxv.di.qualis.Unde gl.hic in fi.dicit ꝙ de malefactoribus alioꝝ ecclesia se nõ impedit.vt in.c.pxi.§.ꝛ ibi no.ꝛ vide boná glo.cum ibi no.in.c.cum inter.de purgatio.cano.ꝛ intelexit Hosti.gl.in ipsius cauda nimis generaliter dicens gl.voluisse de predonibꝰ raptoribꝰ ꝛ inuasoribus aliorum locorum ecclesiam se nõ impedire,sed dicit quod de facto seruatur cõtrariũ: qꝛ a papa ꝛ a suis legatis cõtra oẽs raptores indistincte litere impetrant:qd fm eũ cõsonat iuri.§. ti.pxi.nouit.de treu.ꝛ pace.c.j.de rapto.p totũ. quod etiá placet hic.d.Ant.quia isti sunt pacis

est inter nos.fuit singulare et elegás dictũ Jo.an. in addi.Spe.i ti. de treu.ꝛ pac.§.j. ꝛ sequit do.Alexá.ꝛ Are.i.l.si stipulatus.ff.de vb. ob.ꝛ rõ põt eẽ vltra ipsos illa vȝ ꝙ q aggredit illũ q associat me,videt me aggredi: adeo qd possum ipm offedere,ita signanter voluit Hadi.in suo trac. sub rub.de defensionibus a reo facië.in.j.co.vs.sed qd si iterat ꝛc.qd not.qꝛ nõ omnes hoc sciunt,Aene. falco.

Anto.Francis.

¶Ad istd dictũ vtrũ teneat de pace rupta q offendit associanté me cuȝ cui fuit facta pax.puto dictum istius esse verũ:qꝛ offensa dicit qcqd aliũ ad iustá turbationem inducit fm Bar.in.l.qdá cũ filiũ.ff.de here. insti.ꝛ.l.cũ te.C. de inoffi.test.preterea offensa dȝ oẽ fctm̃ qd meret penã.l.in testõ.ff. de manu.test.no. Bart.in.l.licitatio.§.ꝙ illicite.ff. de publi.ꝛ idem Bal.i.l.j.ff.d his q.vt indig.et ple. p do.Pau.de ca. i suo 9sil.cxcij.nõ est autẽ dubiũ ꝙ ille q offendit associanté me rõne huiꝰ offense illa te i psoná associátis nõ solũ p tali offensa dȝ puniri sȝ etiaȝ prouocat aim meum Quis ipe non offendat psoná meá ꝛ ideo rõne istiꝰ prouocationis videt me cũ quo paceȝ fecerat offendere merito videtur rũpere pacẽ mecũ factá.ꝛ sic tenebit de pace rupta.ꝛ ad illud qd iste dicit ꝙ ille q aggredit associaté me,dicit me aggredi.Dicas ꝙ talis aggressus nõ dȝ esse offensio nisi cũ verisimilis ꝛ possibilis fuit offensio fm Bal. in.c.j.in.§.siꝛ.qui.mo.feu.amit.ꝛ vide Bar.in.l.j.in.§.cuȝ arietes.ff.si quadr.pau.fecis.di.vbi dicit ꝙ insultus assaltus ꝛ aggressus sunt ideȝ ꝛ talis insultatio nõ dȝ esse iniuria psonalis:nec in psoná nisi vltra processum sit:vt pulchre declarat Bar.in cõsi.suo inci.in xpi noĩe insultꝰ ꝛ adunatio.vñ si qs aggredit associantẽ me non põt dici me offendere in personá.ꝛ ideo si ille q fecit pacẽ mecũ pmisit nõ offendere me in psoná puto ꝙ offendẽdo associatẽ me vel aggrediẽdo associatẽ nõ possit dici ruptam esse pacem mecum isto casu sup quo cogitádum puto.

tex.in.c.de benedicto.xxxij.q.j.alia etiá est pena vxoris adultere.s.excõicatio:ꝛ p ista etiaȝ põt adiri ecclesiasticus:vt in.c.ij.ꝛ in.c.intellexiмus.de adul.est etiá aliena pena de qua in.l.j.ff.de adul.ꝛ qꝛ illa est pena sanguinis pro ea non adit iudex ecclesiasticꝰ ꝛ de istis penis nõ impedit regulariter ecclesia nisi fm ea que habentur in.c.j.de rapto.

b ✠Sebasti.Sapia. ¶Foro ecclesiastico. De cõcubina clerici an sit de foro ecclesiastico:vide do.Jaso.in.l.cũ quedá puella.in princ.col.pe.ff. de iurisd.om.iud.Ro.in sing.dclxj.incip.lȝ vxor.Abb.in.c.si concubine. de senté.excõ.vbi assignat rationem.vide etiá Feli.in.c.ecclesia sancte marie.in.xvj.q.§.de constitu.

c ✠Sebasti.Sapia. ¶Non potest. Uide tamen Bal.in.c.j.§.ad hec.de pace iura.fir.in vsi.feu.vbi dicit ꝙ inquisitores possunt cognoscere de

⊶Sestasti.Sapia.
a ¶Et que secularia. Uide Sali.in aut.clericus.C.de episco.⁊ cleri. vbi etiã declarat que dicantur crimina ecclesiastica.
Zacharias.
b ¶Mere ecclesiastica.adde Speculi ti.de compe.iudi. adi.§.j.v.ij. et ibi Bal.in aposti.v. §.eundem in sua marga.i v.papa. v.xxi. vbi dicit ꝙ illud dr̃ esse crimẽ mere ecclesiasticũ ꝙ est criimẽ apud ecclesiã, nõ apud gẽtiles vt cõcubinatus.de quo per glo.et Hosti.in.c. cũ inter.ij.de purga.cano.
Anto.Francis.
¶Qd̃ dicaꝛ esse crimen ecclesiasticũ videas ẽt archi.in c.p̃sbyteri.v.q.ñ. ẽt adde ꝙ crimen ecclesiasticũ põt etiam puniri in vtroqꝫ foro vt in c.felicis.d̃ pe.i.vj.
⊶Sebastia.Sapia.
c ¶Quasi domicilliũ. Uide.d.Feli. in.c.dilect⁹.ii.col. xi.vñ.ad domiciliũ sortiendũ.ʒ.de rescri. vbi tangit an sola commoratio sufficiat an vero requiraꝛ ꝙ habeat maiorẽ ptez bonorũ suorũ: et an scholaris sortiaꝛ foruz in loco studij ponit Semi.i.c.eos.in j.co. de tẽp.or.lib.vj.⁊ Bar.i.l.lex cornelia.§.domum vbi Alex. in apost.ff. de iniur.

turbatores. Et ideo cõtra eos ⁊ piratas papa in certis solennitatibus promulgat inias cẽsure. qd̃ dicit notãdum ꝫ istos raptores qui per modum societatis se congregant ad capiendũ rusticos et redimendas ciuitates. possunt eñ tales per ecclesiã cõpesci:⁊ maxime q2 eorũ delicta notoria sunt de quib⁹ agiꝛ corã ecclesia.vt no,de iudi.nouit.⁊ q2 per eos pax turbatur ⁊ quies christianoꝝ: pauperes multi opprimunꝛ et alie miserabile psone quarũ cause spectãt ad ecclesiam. Sed dic saluando gl.vt intelligaꝛ in inuasorib⁹ et malefactorib⁹ certarũ personarũ de quibus ecclesia se nõ impedit:nisi sint psone priuilegiate.xxiiij.q.iij. si quis de potentib⁹.lxxxvij.dist.per totũ.⁊ hoc p locum a speciali:ʒ de alijs raptoribus ⁊ inuasoribus generaliter ⁊ indistincte pcedit dictum Host.ꝯcernit eñ hoc statutũ quietem toti⁹ christianitatis. Ideo papa ex generali iurisdictiõe quam hꝫ põt se impedire vt est casus no. in simili in prealle.c.j. de homi.lib.j.⁊ qd̃ dixi in.d.c.nouit. Et hec pcedunt dum queriꝛ de quibus criminibus se impediat ecclesia ꝫ laicos. nam de alijs casib⁹ a criminibus dic vt.ʒ.dixi post Inno.⁊ vt no.j.eo.licet. et.c.ex tenore.⁊ vide bonam gl. xi.q.j. in summa.

30 ¶†Sed vt habeaꝛ circa p̃dicta gñalis doctrina quero que crimina sint generaliter ecclesiastica et que secularia.[a] Gof.hic dicit illud esse crimen ecclesiasticũ qd̃ ſm leges nõ est crimẽ: vt in crimine concubinatus ⁊ vsurarũ. sed vbi crimẽ puniꝛ per vtrunqꝫ ius:laici corã seculari:⁊ clerici corã ecclesiastico iudice cõueniũtur.sed hec regula Gof. nõ est vera.⁊ primo ptꝫ in crimine heresis qd̃ puniꝛ ſm vtrunqꝫ ius.vt ptꝫ.C.de here.⁊ ma.per totuz ⁊.j.de here.per totũ.

31 ¶†Et tamẽ etiã laicos nõ põt iudex secularis punire.vt in.c.vt inqsitionis §.phibemus.de here.li.vj.Item de vsuris potest secularis se intromittere per modũ superius recitatum:⁊ sic in multis alijs potest calũniari doctrina Gof.dñs Cardi.hic dicit ꝙ crimẽ potest dici ecclesiasticuz late ⁊ stricte:late qñ phibeꝛ p vtrunqꝫ ius:stricte qñ tantuz prohibeꝛ ab ecclesia:vt dicit Gof.sed hec doctrinã nõ satisfacit quesito.Unde dico plenius ⁊ sic qd̃ quedam sunt crimina mere ecclesiastica[b] ⁊ hec possunt dici mere ecclesiastica vel q2 tantuz ab ecclesia prohibentur:vel q2 laici de illis propter maximũ periculũ se impedire non possunt.Exemplũz in crimine vsurarũ qñ dubitatur de substantia vsure ⁊ in crimine heresis: vt in preallc.§.phibemus. Quedam sunt crimina ecclesiastica:sed non mere:vt q2 etiã iudices laici possunt de illis se intromittere:sed ecclesia rõne alicuius qualitatis põt etiam laicos punire. vt in sacrilegio ⁊ diuinationibus ⁊ similibus. Quedam sunt crimina mixta:q2 phibita per vtrũqꝫ ius:sed non subest aliqua qualitas tribuẽs iurisdictionẽ ecclesiastico:⁊ tunc laici puniunꝛ per iudicẽ suũ:⁊ clerici per ecclesiasticum.facit qd̃ no.gl.in regula.ij. de reg iur.lib.vj.⁊ in.c.causam.qui filij sint legi.Quedam sunt crimina mere secularia:vt q2 a iure ciuili tantum inuẽnta illa delicta que in se non sunt delicta:⁊ de illis se impedit tãtum secularis directe. Et circa p̃dicta do regulas quo ad facultatez puniendi. Iudex secularis põt oẽ delictum laicorum punire nisi vbi crimẽ reperiꝛ esse mere ecclesiasticum:vt probaꝛ p locum a speciali in p̃alle.§. prohibemus. Et hoc ideo quia largo modo delictum ſm canones est delictũ:seu esse debet scd̃m leges:quia in istis spũalibus ⁊ animã concernentib⁹ ius ciuile sequiꝛ canones:vt.ʒ.dixi. Ad hoc enim imperator recepit gladium vt puniret delicta ⁊ adiuuaret ecclesiã respectu executionis fiende.xxiij.qd̃.v.principes.⁊.c.administratores.⁊.c. rex debet.⁊.c.sunt quedã.Alie regula est qd̃ ecclesia põt se intromittere de criminibus laicoruz qñ crimina sunt adinuenta de iure canonico seu habent originariã prohibitionẽ a canonibus ⁊ non a legibus:vel vbi reperitur a canonibus imposita pena etiam secularibus.vt in p̃alle.c.ꝯtra idolorũ.xxvi.q.x.etiam si sit tantũ excõicatio:vt.ʒ.dixi: vel vbi certa qualitas est tribuẽs iurisdictionẽ ecclesie,vt supra dixi.Item indirecte ratione peccati potest se impedire contra laicum de omni crimine.de quo dicendum est vt not.in.c.nouit.de iudicijs.⁊ hec not.

1 ☞Cause clericorum non tractantur secundum consuetudines laicales.6.8.10.11.17.19.⁊.24. ⁊ quis de ipsorum dispositionibus.20.21.
2 Consuetudo laicorum non ligat clericos.
3 Clerici seculares in alieno territorio stantes subijciuntur iurisdictioni episcopi ⁊ non laicorum.
4 Domicilium vtrũ ꝯstatur rõne more vel habitationis quã quis facit in alieno territorio adeo qd̃ possit conueniri de ꝯctibus alibi gestis.5.
Uiatores ⁊ transeuntes non conueniuntur in loco vnde transeunt.
Scholares an contrahant domicilium in loco studij.
6 Clericus agẽs ꝫ laicũ an seruet ꝯsuetudines fori secularis.8.10.11.
Ordo iudiciarius quo ad forum laicorum non potest tolli a papa.
7 Feudum ecclesiasticum regulatur secundum consuetudinem feudi laicalis,non autem secundum iura canonica.15
9 Testamenti questio si vertitur in foro ecclesiastico sufficiunt solennitates iuris canonici:secus in foro seculari.
10 In preparatorijs iudiciorum attenditur forus vbi litigatur.
12 Debitum si vigore statuti non potest probari nisi per testes non habebit locum in clericis etiam litigantibus in foro seculari.31.32.
14 In reconuentionibus an seruetur consuetudo ⁊ iura fori vbi fit reconuentio an prioris fori.
16 Statuta requirentia solennitates in contractu nõ habẽt locũ in ꝯtractu ad pias causas celebrato.ʒ an in gestis per clericos.vide.23.26.29.
18 Statuta loquentia de instrumẽtis guarentigiatis executioni mandandis habent locum in vtroqꝫ foro ⁊ in personis ecclesiasticis.
22 Clericus delinquendo non sortitur forum secularem.
25 Prescriptio.x.⁊.xx.annorum est communis laicis ⁊ clericis.
27 Iudex debet attendere statuta ⁊ consuetudines litigantium.21.⁊.27.
28 Statutum prohibens quosdam contractus ligat etiam clericos cum laico contrahentes.30.
29 Solennitates testamentarie vel alie inducte a lege ciuili ligant etiam si persone ecclesiastice instituantur.
33 Primogenitus si ex forma statuti debet succedere: quo casu succedet bonis extra territorium statuti stantibus.
Statutum loquens de rebus non extenditur ad res clericorum nec forensium.34.
35 Statutum laicorum in modo procedendi in causis non ligat iudicem ecclesiasticum.etiam quando laicus litigat coram eo.32.
36 Clericus qui aliquid pro se allegat debet illud idem contra se adductũ recipere.
38 Statutum quod non ligat ecclesiam,minime in eius fauorem ligabit.
39 Statutum quod emanauit ante clericatum ligat clericos,quando ius agendi causatur ex facto clerici:vide hic exempla.13.
Primogenitus qui ex forma statuti excludit secundo genitum habet locum tñ qñ fuit factum anteqꝫ secundogenitus efficeretur clericus.
40 Statutum quod stantibus masculis femina non succedat:an habeat locum in femina ingressa monasterium.
Statutum ꝙ ingrediens religionem non succedat:non valet.
41 Collecte non possunt imponi rebus ecclesie quesitis:seu acquirendis.
42 Statum ꝙ stantibus masculis vsqꝫ ad talem gradum femina non succedat habet locum etiã si vltra illũ gradũ reperiatur masculus clericus.
Statutum laicorum in fauorem ecclesiarum an valeat.
43 Statutum ꝙ non petens debitum per tñ tempus nõ possit amplius petere:quomodo intelligatur:⁊ an liget clericos: ⁊ quid de statuto presumente simulationem contractus.44.
45 In locis temporalis iurisdictionis ecclesie an seruentur canones an leges vel statuta ciuilia in decisionibus causarum.
Ciuitas quo casu possit statuere.

1 **Quod clericis.** ¶†Cause clericorũ ſm iura ⁊ non ſm ꝯsuetudines laicorũ terminãtur:vel ſm gl. In loco tẽporalis iurisdictiõis ecclesie cause clericorum sunt ſm ius canonicum terminãde. h.d.non curo aliter summare.nam ⁊ vtrũqꝫ summarium recipit determinationem:vt.j.patebit. ¶Diuiditur:quia in prima ponitur decisa cõquestio.in secũda mãdatũ ibi:mandam⁹.Et pone sic casum ſm Ioã. an.Cõquesti sunt scholares Parisieñ.ꝙ qñ cõueniebãt vel cõueniebãꝛ nõ recipiebãtur canones allegati:ʒ ꝯsuetudo terre tñ.sup hoc puidetur eis:vt in lra ptꝫ.

2 ¶†No.primo ex tex.iuncta supradicta casus positione,qd̃ laicorum cõsuetudo ꝯtunctũqꝫ indeterminata ⁊ gñaliter loquens non comprehendit clericos in foro ecclesiastico litigãtes. ꝯcor. c.ecclesia sctẽ marie.de consti.qd̃ est ꝫ Bart.in.l.j.C. de sum.tri. de quo in.d.c.eccl̃ia.vbi plene dicã ⁊ aliqd.j.

3 ¶†No.ij.ꝙ clericus trahens moram extra locum sui domicilij, non subijciꝛ iurisdictioni laicorũ etiã in causis pecuniarijs:sed iurisdictioni epi etiã si sit ibi causa studij: vt hic ⁊ dicã i.c.si diligẽti.j.eo.an in eis habeat locũ aut.habita.C.ne fi. p pa.

4 ¶†Not.vl.arg.ꝙ ex solo commorari in loco qs ꝯhit saltẽ quasi domicilium[c] vt possit ibi ꝯueniri etiã si sit clericus.Contra hoc facit.c.romana.§.nec etiam.eod.titu.lib.vj.innuit ꝯtrũ.facit.c.fina.j.eod. vbi patet

quod

qd certis modis qui sortitur forum: inter quos non computat iste. facit. l. heres absens. ff. de iu. Sol. Host. instat ⁊ i effectu intelligit istam literã ꝙ cõmorantes in loco põt cõueniri super cõtractib⁹ vel quasi delictis vel quasi in loco more initis. Et ponderat litera moram seu dicit de commorãtibus: qꝛ de viatoribus ⁊ transeuntibus secus esset. nam si ibi contraherent non cogerentur rñdere ibi: vt in. l. heres absens. et in preal leg. c. romana. sed super cõtctibus in partibus suis initis non compelluntur rñdere. ⁊ est rõ sm eũ: qꝛ i partib⁹ suis se defendere coguntur ⁊ si ꝓcuratores nõ demiserũt imputatur eis. ff. ex q cau. mai. l. ergo. ⁊ l. prece. ⁊ ff. ex q. cau. i pos. ea. l. hec aũt. ⁊ no. s. de offi. deleg. cõsultationib⁹. ⁊ j. de do. ⁊ cõtu. c. cãm que. Unde iniquũ esset ꝙ se in duobus locis defendere cogerent. ar. s. de rescrip. c. si. de seque. c. j. C. de iud. l. nulli. item ꝗ causa studendi me trãsferã non tñ intelligor ibi habere domicilium: vt. ff. de iniur. j. l. cornelia. §. domũ. nisi post moram. x. annorum[a]. C. de inco. l. ij. li. x. Ideo si qs ibi taliter conueniatur nõ cogitur respondere sm eũ nisi promisisset se ibi soluturũ: qꝛ tunc quantuncunq; sit extraneus põt ibi cõueniri: qꝛ ibi vr cõtraxisse. vt in. c. delicti. j. e. ⁊ in. l. cõtraxisse. ff. de act. ⁊ obl. Duo pricipaliter collige ex dictis Host. pmo ꝙ ex mora in loco studij per decennium sortitur scolaris domicilium.[b] quidam contra: sed dic vt not. s. in ꝓemio. vbi latius prosequor. ¶ Secundo collige † quod ex solo commorari in certo loco quis non potest cõueniri de alibi gestis: sꝫ dũtaxat si ibi contraxerit vel deliquit. idem tenet Bart. in. l. heres absens. ff. de iudi. vbi dicit ꝙ scholaris non potest conueniri in loco studij de cõtractibus alibi gestis: sed idem bar. tenet contrarium in. l. ij. C. vbi se. vel cla. vbi per illam legem dicit ꝙ mercatores florẽtini qui cõuersantur in perusio põt ibi conueniri de antea gestis alibi: ⁊ hoc satis probatur in illa. l. ij. sm vnum intellectum quẽ sequitur Inn. in. c. ex parte B. j. eo. vbi tenet sufficere assidue conuersari seu commorari in loco vt ibi possit conueniri. ⁊ facit ibi tex. qui põderat assidue conuersari, tenet etiam Jo. an. in addi. Spe. in tit. de cõpe. iudi. adi. §. j. versi. qd vero ratione cõtractus. al's est dictũ Spec. in ver. quid si aliquis Seneñ. et. d. An. hic, ⁊ in. c. fin. j. eo. facit qd not. Archi. in. c. primatus. lxxi. dist. ⁊ hanc opi. sequor: qꝛ et si non contrahat domicilium: vt in. §. prealle. domũ contrahit saltem quasi domiciliũ vt ibi possit conueniri. Nam absurdum videtur ꝙ in loco moret ⁊ ibi nolit rñdere. ⁊ ꝓ hoc optime facit tex. in. d. l. ij.[c] C. vbi se. vel cla. ⁊ opt. i simili in. l. ij. C. vbi de cri. agi opor. vbi de crimine alibi commisso potest conueniri vbi degit. i. vbi conuersatur vt scholaris in loco studij sm gl. ibi. Item adduco text. optimum in. l. qsqs C. si cer. pe. ⁊ in prealle. c. ex pte B. Hec procedunt in contrahente. An aũt ⁊ qñ delinquens sortiatur forum tã cõtentiosum ꝙ penitentiale, plene dicam. j. eo. in. c. fi. vbi ꝓprie cadit materia: ⁊ ibi etiam latius attingam de cõtrahentibus vere vel ficte. ¶ † Nunc venio ad glo. ⁊ oppo. contra tex. in eo qd dicit qd siue clerici habeant causas contra aliquos: siue aliqui ꝯ eos, dꝫ obseruari ius canonicum. nam si clerici agunt contra laicos debent forum sequi laicorum: et sic agere coram iudice seculari qꝛ actor sequitur forũ rei in. c. cum sit generale. et. c. si clericus. s. e. et per cõsequens seruabitur ius ciuile ⁊ statutum seu consuetudo laicorum: nõ em̃ potest papa tollere ordinem iudiciarium quo ad forum laicorum. vt not. glos. in cle. dispendiosam. de iudic. et vbicunq; est diuersitas inter ius canonicum ⁊ ciuile cessance peccato lex seruatur in foro suo ⁊ canon in suo, vt no. in. c. ij. de arbi. li. vj. ⁊ in. c. filius, ⁊ in. c. cũ esses. de testa. per gloss. in regula. ij. de reg. iur. lib. vj. ¶ Gloss. hic respondet ꝙ est speciale parisijs vbi episcopus habet temporalem iurisdictionẽ. nã gerit ibi vices comitis: et bannum ibi nũtiatur per preconem nomine episcopi ⁊ regis. quasi velit dicere gl. ꝙ etiã laici conueniuntur ibi coram episcopo. Ideo siue clerici conueniunt siue conueniũtur seruabitur ius canonicum cũ omni casu qd ventiletur coram iudice ecclesiastico. alias aũt si forus esset diuersus laici cõuenirentur coram iudice suo: nec tractaretur ibi causa iure canonico sed ciuili vel iure municipali. Si vero causa agitaretur corã iudice ecclesiastico, tũc tractaretur iure canonico nõ obstante consuetudine ꝯria laicorũ. ⁊ dicit Joã. an. ꝙ aduocati ciuilis fori multum allegant hanc glo. ad probandas causas quas mouent clerici ꝯ laicos in foro ciuili, nõ solũ secũdum leges sed etiã sm statuta ⁊ ꝯsuetudines ipsius fori tractandas: et remittit ad no. per eũ in Spe. de cõstitu. §. j. super verbo, ⁊ no. in fi. Sed tu põdera gl. que dicit ꝙ in foro ciuili tractabitur causa mota per clericum iure ciuili seu municipali: non tñ dicit ꝙ debet decidi iure municipali seu ciuili sed tractari: ⁊ seruabit ius ciuile nõ respectu ordinationis litis sed

respectu decisionis. gloss. hic nihil dicit: sed text. loquitur hic de decisione vt seruet tunc ius canonicum; ⁊ sic certo casu dꝫ seruare ius canonicum: tex. indistincte loquitur etiam si causa ventiletur in foro secula. ⁊ forte hoc voluit Hosti. qui dicit ꝙ non facit vim in hac specialitate de qua in principio gl. et qd idem esset alibi. ¶ † Idem tamen Hosti. super text. dicit qd cause reales feudales[d] clericorũ nõ dicũtur sm ius canonicũ: sed sm consuetudinem terre et curie regis, qꝛ ipsius est cognitio ⁊ cuiuslibet dñi feudi. s. eo. c. ex transmissa. in fin. et c. verũ. arg. j. d eo. qui mit. in pos. c. iij. ⁊ facit tex. in. c. vnico de cogni. feud. col. x. et in. c. j. in fin. de capi. cor. al's incipit si clericus. ⁊ idem sm eũ si de temporali hereditate agatur, allegat qui fil. sint le. c. lator. ⁊. c. causam que. ij. vbi de hoc. ¶ † Ipse tamen Hosti. in summa in tit. de cõsue. §. fin. ver. sed pone. dicit ꝙ si consuetudo est in curia seculari vt in pecuniarijs causis offeratur libellus si clericus ibi litigat, nõ tenet libellum offerre: qꝛ consuetudo est in ꝯrium: sed si laicus conuenit clericum coram iudice ecclesiastico tenetur libellum offerre: qꝛ ibi nõ est talis cõsuetudo. ¶ Sed in alio loco. s. in summa de testamen. §. qualiter conficiantur. ver. verum. dicit ꝙ si cã super testamento est coram ecclesiastico iudice seruabit ius canonicũ. Si vero clericus ꝯuenit laicũ in foro seculari sup testõ seruabit lex humana: ⁊ sic requirunt in testõ oẽs solẽnitates iuris ciuilis: al's iudicabit ꝯ clericũ actorẽ. secus dicit i relictis ecclesie, ⁊ tunc in vtroq; foro seruabit ius canonicũ rõne pie cause. de test. relatũ. de hac materia q satis difficilis est, vide per Calde. in. q. sua q incipit: statuto cauetur. et gloss. in capi. illud. ⁊. c. illa. xij. dist. ⁊ ꝙ no. in. c. ecclesia. de ꝯstit. vbi tangam etiã. ¶ † Sed q̃tum ad ꝓpositum nostrũ tollendo primo casus min⁹ dubitabiles scias ꝙ aut q̃ritur d ordinãda lite aut decidenda. ¶ Primo casu cõis est oĩm sentẽtia vt seruẽtur consuetudines[e] et leges fori vbi agitatur cã siue sit qd inter duos laicos[f] eiusdem fori siue diuersi: siue inter clericum ⁊ laicum qꝛ hec statuta nõ ꝯcernũt personam sꝫ cãm q subijcitur illi foro. hoc satis voluit Cald. in prealleg. disputatiõe vbi dicit ꝙ si in foro ciuili perimitur instantia certo tpe: vel tenet dare actor fideiussorẽ cũ hec cõseruãt ordinationẽ litis: etiã clerici cã recipiet perẽptionẽ instãtie: ⁊ tenet ad cautionem. Idem dicit de libelli oblatione ⁊ similibus concernentibus ordinationẽ litis. hoc etiã voluit Inn. i. c. fi. de fer. i illa. q. an in ferijs obseruandis debeat attẽdi ꝯsuetudo litigãtium vel fori vbi agit cã. Idem voluit hec gl. ⁊ Bar. in. l. cũctos populos. C. de sum. trini. ⁊ est cõe dictum ⁊ facit illud notabile dictum Archid. in. c. non ita. ij. q. vj. ⁊ fuit dictum Laur. ⁊ sequitur Cal. in loco ꝑalle. qd si cleric⁹ litigat in foro ciuili nõ põt appellare ante sñiam nisi in casib⁹ in quib⁹ potest appellare laicus: sed laic⁹ litigans in foro ecclesiastico potest appellare a quolibet grauamine sicut põt appellare clericus: ⁊ sic seruatur in foro ecclesiastico. et facit. c. ex parte. de app. ⁊ l. iij. in fi. ff. de testi. ⁊ l. cũ clericis. in fi. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ l. ij. C. quẽadmo. test. aper. ⁊ l. j. C. de emanci. libe. ¶ † Scdo casu cum agit de lite decidenda dicit Cal. in loco ꝑalleg. ꝙ aut agit rõne cõtractus ⁊ consideratur ius loci ꝯtractus. vt. l. si fundus. ff. de eme. ⁊ ff. de vsur. l. j. facit. c. constitutus. de in integ. resti. et sic potest intelligi. c. cũ venissent. de eo q mit. in pos. Si vero agitur ratione delicti consideratur ius loci vbi delictũ ꝯmissum est. C. vbi de crimi. agi opor. aut. qua in prouincia. facit. ff. de extraordi. cri. l. sacculari os. §. sũt qdã. de sentẽ. excõ. a nobis. Si aũt ius respicit rem de qua litigat: tunc seruanda sunt loci iura vbi res sita est, de test. raynutius. C. de edi. priua. l. an in totũ. ff. de tut. ⁊ cura. da. ab his. l. pupillo. ⁊ ideo si tractat de onere rei respiciendus est locus vbi sita est res, C. de predijs nauicular. l. vlti. libr. xj. vnde si esset qd Rauenne vsq; ad quem locum posset edificari Bononie: seruari debent statuta Bonoñ. de hoc loquentia. de quo per Joã. and. super rub. de ꝯsue. ⁊ per Cy. in. l. j. C. de sum. trini. Si vero statutũ respicit ꝑsonam: ⁊ tũc nõ seruabitur quo ad ꝑsonã clerici sꝫ Card. ibi. sicut em̃ consideratur ius loci ꝯtctus delicti vel rei super qua est qõ: ita ⁊ persone qualitatẽ inspici oportet: cum de iure ꝑsonã principaliter tangente queritur: ⁊ sm illud ius iudicari opꝫ corã quocunq; iudice agat. facit. c. j. de iure patrona. lib. vj. de priuile. c. porro. sm vnã lec. ¶ † Et per hoc decidit qd si statuto laicorũ cauet solutionẽ debiti probari nõ posse per testes: clericus illo statuto non afficit: lꝫ litiget corã iudice seculari ꝯ laicum: sed remanet sibi saluũ ius ꝓbandi per testes: nam probatio ꝓprie ꝑsonam respicit que probationis onus habet subire. d. Ant. aliter hic distiguit cũ qd est inter laicum ⁊ clericum multa verba effundens et in effectu hoc i tendit dicere: si agitur cã ꝯ clericũ corã iudice ecclesiastico vbi cã spectat ad forũ ecclesiasticũ: ⁊ tũc debet iure canonico ter-

[a] ¶ Moram. x. annor. Adde Ang. consi. xxvij.

[b] ¶ Domicilium. pro hoc vide q remisi ad Barto. in le. ij. C. de incolis. Andre. Barba. Zacharias. ¶ Adde Jac. rebuf. pleniss. i. l. ij. in pri. ⁊ ibi remissiue i apostil. Cel. ad ipm. C. de incol. ⁊ in quo loco. lib. x. Nec omitto videre que posui in apost. ad istum post alios loco ꝑalle. s. i pe. decre.

[c] ¶ In. d. l. ij. tu vide gloss. in. c. dilectus. el. ij. d rescri. de intellectu. l. ij. copulatiue. et sic nõ probat dictũ Inn. ⁊ Bar. vide q dixi in. d. c. dilectus. põdera. c. ex pte. vbi ponũtur duo qꝛ hꝫ partem bonorũ ⁊ conuersat aliqñ ꝑ quẽ tex. vr posse dari concordia vt si hꝫ ptẽ bonorũ ⁊ aliqñ ꝯuersat, ꝓced. dictũ gl. i. d. c. dilect⁹. q si nõ hꝫ partem et ꝯuersat assidue põt cõueniri ꝑ illũ text. a ꝯrio sensu: et sic vr verior expositio Innoc. tene menti. And. Barba.

[d] ¶ Feudales. adde Ancha. ꝯs. clxxiij. Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Seruent cõsuetudines. vid Pe. de anch. in ꝯsi. xv. ⁊ in repeti. ca. j. in xxviij. char. i ver. accedat. de ꝯstitu. ⁊ latissi. ꝑ Cald. in disputatione sua incip. statuto ciuitatis cauet. ⁊ p. d. Anto. in dispu. incip. stãte statuto municipali. col. x. xxiij. et Petr. de anc. in regu. ea q. in vj. char. ⁊ in regu. possessor. in vltima co. de reg. iu. Gemi. i. c. pia. §. ij. de exce. li. vj. co. ij.

[f] ¶ Duos laicos. Adde Pe. de ancha. cõsilio. xv. iij.

a ¶ Uigore proro‑gatiōis tu pōde‑re qꝛ ſi ꝓrogat̃ iu‑riſdictio eccl'iaſtica:tūc nō ꝓcedit dictū .d. ant. qꝛ cēſet̃ eiuſdē q̃litatꝭ cū ꝓrogata. l. epiſcopale. C. de epi. aud. gl. i. c. hi q de pbē. li. vi. aut ꝓrogat̃ tpalis:⁊ tunc ꝓcedit dictū do. Ant. ſꝫ q̃ ꝓroget̃ dic tpalis. lꝫ tpa‑lis quā hꝫ iudex eccl'iaſtic⁹ i habi‑tu. facit. c. ſe. ↄ̄. d. Ant. tu vid. l. epa‑le. C. d̄ epi. aud. ↄ̄ do. Ant. vbi laici appellāt in foro ſuo:ſꝫ ſi ꝓrogat i delegatū epi. non appellāt. ergo at‑tendit̃ for⁹ accidē‑talis. ad h̄ vide q̃ ibi no. i tex. vide q̃ dixi in. c. cām q̃. de re iudi. vide q̃ dixit ang. i. l. j. ff. de iu. Jo. d̄ imol. in. c. p. ⁊. g. ⁊ ibi dixi de offi. delega. And. Barba. ✠ Sebaſti. Sapia.

b ¶ Querit̃ de iu‑rib⁹. Uide late p Feli. in. c. eccleſia ſancte marie. col. xxxiiij. vſ. quart⁹ caſus ē. vbi refert ⁊ ſequitur Abb. hic:⁊ pulchre de‑clarat qūo intelli‑gi debeat ꝙ dicit Ab. hic de ſolēni‑tate iſinuatiōis.

c ¶ Peteret lega‑tū. tu pondera qꝛ non vř bñ dicere ex eo qꝛ ꝓ re lega‑ta non competit actio i rē. vt q i. l. ij. C. cōia de leg. ⁊ pt peti in iudicio ec‑cleſiaſtico. argu. c. cū ſit gñrale. d̄ fo. cōpe. ⁊ facit ꝙ vo‑luit. d. car. i. c. exa‑minata. de iud. ergo videt̃ qd̄ deci‑det̃ ſꝫ ius canoni‑cū. pondera bñ h̄. And. Barba.

d ¶ Jus canoni‑cū. Adde eundez conſi. xix. ij. lib.

e. ¶ Cūctos popu‑los. ꝓ certo Bar. nō bñ dicit qꝛ ꝯfū‑dit̃ ſua doctrina p. c. eccl'ia. de ꝯſti. ⁊ vide que ibi dixi ple. ⁊ rñdi ad iura allēga. per Bart. And. Barba.

minari:vt eſt caſus hic. ⁊ ad hoc qd̄ no. de conſt. c. j. de appel. ſi duobus. fatet̃ tñ ꝙ multi in hoc ſentiūt ↄ̄rium. hoc primū membrum eſt nimis gñale. ¶ † Quid autē ſi ſtatutū iniecit vinculum ante clericatū certe etiam in foro eccleſiaſtico iudicabitur ſꝫm legē humanā. de in inte. reſt. c. ꝯſtitut⁹. ⁊. j. ſubij‑ciā. Jtē ſi ſtatutū dat ſolennitatē actui:iō dic vt. j. ſubijciam.
14 ¶ † Hoc dicit verū. d. Anto. vt ſeruet̃ ius canonicum coram iudice eccleſiaſtico qñ cā ibi vertit̃ vel qꝛ hꝫ tpalē iuriſdictionē in loco vel ex natura cauſe. ſec⁹ dicit ſi accidētaliter tractatur ibi cā vt vigore ꝓrogatiōis [a] vel recōuentionis:tūc ſeruabit̃ lex fori naturalis conuenti ⁊ reconuenti:qꝛ dꝫ attendi cā naturalis, ⁊ non accidētalis. ⁊ hoc in his que ꝯcernunt deci‑ſionem litis. argu. l. qui habet. ff. de tute. et alleg. Spe. in tit. de ꝯſti. §. j. vſ. ſi vo ſed certe Spe. ſentit ibi potius oppoſitū. allego. iij. q. viij. cuius in agendo. ⁊ reperio Hoſti. in ſumma apertiſſime tenere ↄ̄riū. de teſta. in loco preallē. vbi dicit ꝙ ſi laici litigāt coram eccleſiaſtico ⁊ ꝓrogata iuriſdictione iudicabit̃ ſꝫm ius canonicum:qꝛ perinde eſt ac ſi haberet iuriſdi‑ctionem ordinariā ſuper eos argu. ff. de iud. l. j. ⁊. ij. niſi fuerit dictum vt iudicet ſꝫm legem humanā. vt in. l. ſi ꝯuenerit. ff. de re iud. ad id idem adduco gl. in. c. deniqꝫ. xcvj. di. q̃ dicit ꝙ in cā reconuētionis clericus ſubijcit̃ diffinitionibus laicorū:et ſic nō attendit̃ forus naturalis rei:ſed de hoc nō multū curo:qꝛ iudex haberet iudicare ſꝫm ꝯſuetudinē litigātium nō ſꝫm ſuā. vt. j. dicā. Quandoqꝫ cā agit̃ corā ſeculari:⁊ ſi agatur
15 de ordinanda lite ſeruabit̃ ius fori. vt. ſ. plene dixi. ¶ † Sed ſi querit̃ de iuribus concernētibus deciſoria: [b] ſi cauſa eſt feudalis determinabit̃ ſꝫm ꝯſuetudinem feudi. vt. ſ. dixi. ſi vero de alia re:⁊ ſi eſt eccleſiaſtica tractanda eſt ſꝫm ius canonicuꝫ etiam in foro ſeculari. vt no. doct. in. c. j. de ꝯſti. ⁊ in. c. eccleſiā ſancte marie. eo. ti. ⁊ eſt caſus in aut. clericus. C. de epi. ⁊ cler. ⁊ ita voluit Hoſti. in ſumma in loco prealleg. hoc limitat ve‑rum do. Anto. qñ diſputat de re iam incorporata eccleſie:ſi aūt peteret rem nondū incorporatā ⁊ agit̃ actiōe perſonali: vt qꝛ peteret legatū [c] vel hereditatem ⁊ tūc eſt magis dubiū ſed nihilominus idē putat. ſ. qd̄ obſeruari dꝫ ius canonicum ⁊ credo ꝙ bene inq̄ptū ſtatutum diſcrepat a lege cōi ⁊ natu‑rali ꝙ in caſibus ad pias cauſas diſpoſitis iudicāda eſſet ec‑cleſia ſꝫm ius canonicum [d] vt eſt caſus in. c. relatum. ⁊ in. c. cū
16 eſſes de teſt. ¶ † Per que puto ꝙ ſtatuta loquentia de inſi‑nuationibus al's relicta annullat vel ſtatuta requirentia in teſtamentis certas ſolennitates:vel in ↄ̄ctibus non debeāt obſeruari etiā in foro ciuili in cā eccleſie:ſed tñ ſit iudicandū ſꝫm canonicā determinatiōē. ad hoc not. iura ſuperius alle. ⁊ c. bñ quidē. xcvj. di. ⁊ de rebus ec. non alie. c. ſi. ⁊ qd̄ not. Jnn. in. c. j. de no. ope. nū. ⁊ hoc vbi diſponit̃ in piā cāꝫ. Jn ↄ̄ctib⁹ vero in qbus nulla eſt liberalitas ex pte laici:ita qd̄ non pōt dici diſpoſitū fuiſſe in piā cauſam:tunc idem dicēdū quod in
17 ſequēti mēbro. ¶ † Quādoqꝫ agit̃ de re patrimoniali ipſius clerici ⁊ eius obligatione:⁊ tūc ſi obligatio vel ius agēdi ſur‑git ex facto clerici vel quaſi facto cum eo vel ex ↄ̄ctu vel qua‑ſi:⁊ tunc dicit qd̄ ſi lex vel ſtatutū ſpecifice loquatur de cleri‑cis non ligat eos:qꝛ diſponit in perſonā nō ſubiectā:⁊ ſic nō vꝫ. ⁊ hoc voluit Bar. in. l. cūctos ppl'os. C. de ſum. tri. ⁊ Jo. an. in addi predi. ſi lex ſpāliter nō loquitur de clerico:ſed ge‑neraliter diſponit ſup ↄ̄ctib⁹ vel quaſi:delictis vel quaſi:ſup alijs actib⁹ hoīm vel ſup litib⁹ ordinādis vel decidēdis:tunc Bart. in preal. l. cūctos ppl'os. [e] dicit ꝙ ſiue agat̃ ↄ̄ clericū in foro eccleſiaſtico ſiue in foro ciuili talis lex ligat clericos:et ſꝫm illas eſt iudicandum in vtroqꝫ foro:dūmodo nō nutriat pctm̄ nec ſit irrationabilis:nec ſit ↄ̄ libertatē eccleſie. allegat de re iudi. cū cā. de in inte. reſti. ꝯſtitutus. ⁊ in. c. iij. de eo qui
18 mit. in poſ. ¶ † Et ꝑ hoc infert bar. ꝙ ſtatuta diſponētia ꝙ inſtr̄a guarētigiata habeāt executionē paratā debēt obſer‑uari pro clerico ↄ̄ laicū ⁊ ecōtra in vtroqꝫ foro. Contrarium tenet Bar. in. l. cunctos popu. C. de ſum. trini. ⁊ illud verius vt. j. dicā. ⁊ plene tāgo in repe. c. eccleſia ſancte marie. de con‑ſti. vide tex. put ibi induco contra opi. Bar. ⁊ vide de inſtr̄o guarētigiato ꝙ non hꝫ locum contra clericū. bonā rationez Bal. in. d. l. cunctos pop. ⁊ qd̄ no. idē Bart. in. l. j. C. de ꝯfeſ.
19 ¶ † Dic etiā ꝙ ſtatutū qd̄ vult teſtm̄ inſinuari debet exten‑di ad clericos teſtātes inquantū non relinquant ad piā cām qꝛ hunc actū hñt ex priuilegio. ſed cōpetit eis de iure cōmu‑ni tanq̄ cuilibet alteri hoīm. ⁊ dicit ſeruari in vtroqꝫ foro. re‑licta opi. Hoſtiē. in ſumma de teſta. in loco preal. ⁊ dicit hoc debere ſeruari qñ agit̃ tm̄ in foro ſeculari. ſꝫm opin. Hoſt. vt diſtinguat̃ in quo foro agat̃ tꝫ Jo. an. in addi. predicta. ⁊ plꝫ hoc do. Ant. qꝛ ↄ̄hens vel ↄ̄hētes ſeu actū gerētes cum cle‑rico ⁊ clerici cū alijs ꝯtrahētes:tacite vident̃ ꝯſentire legib⁹ fori in quo cā agitāda eſt ibi tñ Joā. an. non bene firmat:ſed refert opi. Hoſti. adeo inſt̃ ſꝫm guarentigie habebit executio‑nem ↄ̄ clericū ⁊ ↄ̄ laicū in foro ſeculari:ſed non in foro eccleſiaſtico, qꝛ ſic videtur conſenſiſſe laicus cum clerico ↄ̄hendo.
20 ¶ † Jdem puto in teſtō clerici, qꝛ inquantū cā diſcutit in foro eccleſiaſtico iudicabit̃ ſꝫm ius canonicū:inquantū diſcutit̃ in foro ſeculari iudicabit̃ ſꝫm iura ciuilia:adeo ſi eccleſia agat pro legatis ↄ̄ eccleſiā inſtitutam a clerico iudicabitur ſꝫm ius canonicum. Si vero agat laicus ↄ̄ laicū inſtitutū a laico in foro ſeculari iudicabitur ſꝫm leges:ſic eñ videt̃ ꝯſenſiſſe in cle‑ricum teſtando vt eius teſtamētum ſubijciat̃ legibus fori vbi cā agitāda eſt. Et ſi dicat̃ qūo ſtatuta laicorum ligant actus clericorum:rñdet nō ligant actus clericorum quos faciunt vt clerici:ſed vt alij hoīes. put dicit Bar. in. d. l. cunctos popu‑los. vel non ligant actus clericorum immediate ſed ex legis diſpoſitione. ſ. canonica:que actū in executione ſubijciendo foro ſeculari ſubijcit etiam legibus fori ex tacito etiam ꝯſen‑ſu actum agentis. Jdem putat in teſtamento laici:vt inquā‑tū hꝫ executionem ⁊ agitur in foro eccleſiaſtico quod ſubijcia‑tur legibus eccleſiaſticis. Jdeo ſi laicus inſtituta eccleſia de‑cedat legatarius ex teſtamento cum duobus teſtibus ⁊ ſine inſinuatione poterit petere legata:maxime qꝛ teſtm̄ nō pote‑rit quo ad aliquid valere ⁊ quo ad aliquid nō. neqꝫ audiet̃ ec‑cleſia hanc allegans inſtantiam ꝙ teſtm̄ valeat inquātum eſt inſtituta ⁊ non inquātū legata relicta ſunt:qꝛ tale legatū ve‑nit petendū in foro eccleſiaſtico. hec putat vera inquantū te‑ſtm̄ ex toto ſubmittitur legi eccleſiaſtice:vt qꝛ principalis in‑ſtitutio eſt in piā cām. Si autem totū teſtm̄ ſubijceret̃ legi ſe‑culari quo ad laicū teſtantē ⁊ inſtituentem clericum nō rōne pie cauſe:tūc q̄pq̄ legatarij habeant petere legata in foro ec‑cleſiaſtico:tñ teſtm̄ illud nō iudicabit̃ ſꝫm ius canonicum quo ad legata ne diuerſo iure cenſeantur. hec dicta do. Ant. ex to‑to non placent:maxime quo ad ea que. ſ. dixi in ↄ̄hentib⁹ vt iudicetur ſꝫm leges fori:vbi agit̃ ⁊ cā ventilat̃. licet. Joā. an. ⁊
21 Cal. videantur hoc ſentire ⁊ etiaꝫ Hoſt. ¶ † Primo enim ex hoc dicto ſequit̃ maximum abſurdum qꝛ idem ↄ̄ctus in vno loco ſeu foro valebit, ⁊ in alio non. finge qd̄ ſtatuto caueatur ꝙ niſi emptor apprehenderit poſſeſſionem rei empte intra annū ſit cōtractus nullus ſeu ſimulat⁹ preſumet̃. nā ſꝫm theo‑ricam predictam ſi agit laicus lapſo anno cōtra clericum ad pretium in foro eccleſiaſtico non poterit allegare iſtud ſtatu‑tum:⁊ ſic contractus ibi erit validus. Si vero clericus prius agit contra laicum in foro ſeculari ad traditionē rei poterit illud ſtatutum allegare ⁊ ibi non tenebit contractus. ⁊ ſic iu‑dicabit̃ cōtra. l. ſi cum dies. §. pe. ⁊ quod ibi no. ff. de arbi. ⁊. C. de reſcin. ven. l. j. Jtem iudex habet iudicare ſꝫm conſuetudi‑nem litigantium ⁊ eoꝝ ſtatuta ⁊ non ſꝫm ſuam vt no. xij. diſt. illud. ⁊ per Jnno. ſuper ru. de cōſue. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de conſtit. pecu. ⁊ facit. c. iij. de eo qui mittē. in poſ. ⁊ non apparet ratio quare ſi ꝯtentio eſt inter clericū ⁊ laicū dꝫ iudex iudicare po‑tius ſꝫm conſuetudinē ⁊ iura laici q̄ ſꝫm ſtatuta clerici. nec eſt verum ꝙ in ꝯueniendo eū in foro ſeculari ſubiecerit actū ſta‑tutis illius fori:qꝛ hec ꝓcedunt in deciſorijs lꝫ ſic in ordina‑rijs. vt no. ſuper rub. de cōſue. adit eñ ſecularem vt faciat ſibi ius ſꝫm ius cōe ⁊ nō ſꝫm ius municipale qd̄ non hꝫ eū ligare.
22 ¶ † Secus eñ delinquendo non ſortit̃ forū ſeculare:ſed epi loci:ita ⁊ in cōtrahendo. j. e. c. dilecti. Jtem non procedit ex alio qd eñ ſi ſtatutū concernit ſolennitatē actus dicemus ne
23 qd̄ eccleſiaſticus dꝫ iudicare ſpreto iſto ſtatuto. ¶ † Cū laic⁹ pretermittendo ſolēnitatē reqſitā a lege ſui ſuperioris nihil egerit lꝫ ↄ̄xerit cum eccleſia. argu. in. l. cum lex. ff. de fideiuſſo. qd̄ no. Fede. de ſen. cōſil. lxviij. ⁊. j. dicam. Jtem quid ſi ſtatu‑tū concernit perſonam dicem⁹ ne cōprehendere clericum:lꝫ agat̃ in foro ſeculari:certe non. vt. ſ. dixi poſt Cal. ⁊. j. dicam.
24 ¶ † Do. Card. varie locutus eſt in diuerſis locis ſuper hac materia. ſꝫ nouiſſime in. c. iij. de eo qui mittitur in poſſeſſio. ꝑmiſſa prius diligēti ⁊ matura deliberatione ſic diſtinxit bre‑uiter quo ad hūc articulū ꝙ ſemper in deciſorijs tā in foro ſe‑culari q̄ eccl'iaſtico ſeruabit̃ ſtatutū ſeu cōſuetudo illius con‑tra quem inducit̃. Exemplum ponit ſi laicus rē petit a cleri‑co in iudicio eccleſiaſtico ⁊ ipſe excipit qd̄ ꝑſcripſit ſufficit ꝑ‑ſcriptio. x. vl. xx. an. ſi aūt cleric⁹ agit ↄ̄ laicū ⁊ laic⁹ excipit de preſcriptione non ſufficit ꝓbare preſcriptionem. x. vel. xx. an‑noꝝ, ſꝫ. xl. qꝛ tm̄. xl. currit cōtra eccleſiā. de preſcrip. c. de quar‑ta. ⁊ pro hoc qꝛ clerici nō ligant̃ ſtatutis laicorum nec ecōtra: ſed hec regula nō eſt ſufficiens. ¶ Quid eñ ſi ſtatutum con‑cernit rem ſubiectā laico dicemus ne qd̄ non poſſit allegari ↄ̄ clericū ad effectū concludendi ꝯtractū nullū. Jtem quid ſi cō‑
25 cernit ſolēnitatē act⁹ ⁊c. dic vt ſtatim ſubijciā. ¶ † Jtem iſtō exēpluꝫ poteſt etiā calumniari ꝙ preſcriptio. x. vel. xx. anno‑rum eſt communis tam clericis quam laicis. vt no. Jo. and.

in regula

in regula, qui ad agendum. de re. iur. li. vj. in mercu. sed in fauorē eccle est introductum ab vtroq; iure vt nō currat nisi prescriptio. xl. annorū cōtra eum: ⁊ sic nō reperitur in hoc disparitas iurium.

26 ¶ † Ego vero in hoc articulo sic puto distinguē dum, q̄ si statutū seu cōsuetudo concernit solennitatē actus adhibendā tempore contractus: et (a) tunc siue statutū sit clerici siue laici [a] non valebit (b) cōtractus nisi illa solēnitas fuerit obseruata: [b] et hoc ideo quia nō potuit subditus cōtrahere etiā cū subdito spreta lege sui superioris: imo peccauit. de ma. ⁊ obe. c. ij. ff. de le. j. l. nemo potest. ⁊ de testa. c. requisiti. ⁊ nulla contracta fuit obligatio (c) cum lex sibi resistat ⁊ inhabilitet cōsensum suū. [c] vt. l. cū lex. ff. de fideius. ⁊ qd̄ not. in. c. si diligēti. §. eo. ⁊ in. c. cū cōtingat. de iureiur. ⁊ sic contractus nō potuit ex vna parte cōsistere cū debeat esse vltro citroq; obligatorius. vt. l. labeo. ff. de verb. signi. facit. c. admonet. ⁊. c. quod in dubijs. de renō. sicut in simili videmus q̄ in donatione exigit insinuatio si excedit certā quantitatem a lege prefixam: certe licet fiat donatio non subdito si non est facta insinuatio nō valet. vt. l. sancimus. C. de dona. inficit enim potestatem donandi ex causa et ſm hoc statutū iudicabitur inter clericū et laicum in vtroq; foro quia si contractus non valuit

27 nō debet ex eo ius reddi. ¶ † Ad hoc qd̄ no. Cy. in. l. ij. C. de cōsti. pec. debet enim iudex attendere ad statuta et consuetudinem litigantium vt ibi. facit. c. iij. de eo qui mit. in pos. ⁊ qd̄ no. Inno. sup rub. de consue. nec per hoc statutū laicorum ligat clericos cū disponat circa subditos suos ad bonū finē: ⁊ clericus si vult illū obligare debet obseruare omnia sine quibus ille obligari non potest

28 ¶ † Facit qd̄ in simili, no. Fede. consil. lxxvij. vbi dicit qd̄ si statuto cauetur nobilē nō posse recipere cessionē actionū contra pupillarē. non valebit cessio facta nobili etiā per ecclesiam: q2 statutum disponit in casu licito et inter subditos ⁊ non in fraudem, nec alio modo restringendo libertatē

29 ecclesiasticā. ¶ † Et p̄ hoc infero q̄ laicus testando debet adhibere omnes solennitates legis sui: alr̄s testamentū non valebit quantūcūq; instituerit clericū nisi hoc fecerit pro anima sua. nam in dispositionibus ad pias causas sufficit seruare solēnitatē iurisgētium. vt in. c. relatum. de testa. ⁊ qd̄ not. l. j. C. de sa. san. eccle. ⁊ ius canonicū preualet tanq̄ in concernentibus animaz. vt in auc. vt cle.

30 apud propri. epi. in princ. ¶ † Quādoq; statutū concernerem. Exemplum q̄ res dotalis nō possit alienari: ⁊ tūc puto q̄ si clericus enim non va(d)let [d] alienatio [e]: quia mulier inhabilitatur ad alie(e)nādum: vnde etiam naturalis obligatio non oritur. vt. d. l. cū lex. ⁊. C. de legi. l. non dubium. et. c. ij. de ma. ⁊ obe. nec hoc statutū ligat clericos sed tantū subditum: ⁊ impedit obligationē oriri ex contractu ⁊ super re sua potest quis statuere. l. in re mandata. C. man. ⁊. c. verum. de cōdi. appo. ⁊ q̄ no. Bar. in. l. rescripto. de mu. ⁊ ho. et ſm hanc legem iudicabitur in vtroq; iure quia si non valet contractus non debet ex eo iudicari. vt. s. dixi in precedē. arti. et istis duobus casib⁹ potest practicari opi. Bar. in. d. l. cunctos populos. nec procedit opi. Host. Jo. and. do. Car. ⁊ do. Ant. et forte non considerauerūt istos casus: quia credo q̄ ali

31 ter dixissent. ¶ † Quādoq; statutū concernit p(f)sonā vt qd̄ aliquid debeat facere [f] post cōtractū perfectum vt apprehendere possessionem rei emp̄te intra certū tēpus vel probare per tot testes ⁊ tunc non ligabitur clericus etiam in foro seculari. Et idem dico in laico respectu statuti episcopalis. nō eñ pōt extraneus arctari ad aliquid explicandum sed subditum statuētis bene comprehendit vbicūq; litiget. Et hoc puto verum in primo exemplo quando aliquid venit explicandum per partem extra iudicium: quia debet iudex etiā ecclesiasticus iudicare litigantē ſm legē suam. facit ad hoc quod not. in. l. ij. C. de consti. pec. et statim dicam. secus puto in secundo exemplo ⁊ simili quando est aliquid explicandū per partem in iudicio. quia tunc non arctatur iudex ecclesiasticus iudicare ſm illā legē: quia nō potuit statutū dare modū probandi ⁊ procedendi in iudicio ec-

32 clesiastico. ¶ † Et ideo si statuto laicorum cauet q̄ probatio mutui nō possit fieri per testes. si laicus litigat cōtra clericum in foro ecclesiastico nō (g) astringitur laicus [g] illo statuto [h]. ad hoc qd̄ legi. et (h) not. in. c. ij. de arb. lib. vj. ⁊ per glos. in regula possessor. de regu. iur. lib. vj. Et cum hoc temperamēto potest p̄cedere opi. do. Card. Ad predicta faciunt no. p. Bart. in. l. cūctos populos. C. de sum. trini. vbi dicit q̄ statutum cōcernēs personā nō (i) extēditur ad forenses etiam si habeant bona [i] in loco statuti ⁊ etiam si statutum indirecte tangat

33 illa bona. ¶ † Exēplū dicit statutū q̄ p̄mogenitus succedat: certe ſm eum non extenditur ad forenses: licet habeant ibi bona: secus si principaliter concerneret bona: vt quia diceret statutū q̄ bona deferantur ad primogenitū. Ad hoc facit l. j. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ⁊ optime facit qd̄ disputata per. d. Lau. in istis terminis statuto cauet mutineñ. q̄ si aliqua res mobilis vel immobilis possessa ab aliquo euincat ab eo q̄ nō teneatur possessor illā rem restituere: nisi restituto sibi pretio quo ostenderet se emisse. nunc Bonoñ. litigāt mutine cōtra mutineñ. ⁊ obtinuit sententiā pro se. queritur nunquid Bonoñ. vigore statuti mutineñ. teneatur restituere pretium. predictus doc. determinauit qd̄ non. ⁊ hoc ideo q2 istud statutum non porrigit vires suas ad extraneos: li(k)cet ibi litigent [k]. ita dico in clerico cū sit ⁊ intelligatur extraneus respectu statuētis. Et predictā decisionem do. Lau. sequit do. Petr. de anch. in c. canonū. de consti. ⁊ Jo. an. in addi. Specu. in ti. de emp. ⁊ vē. §. vl. dicēdū. in. j. co. vbi refert Mar.

34 de fa. ⁊ do. Lau. ita disputando tenuisse. ¶ † Et ex hoc infero ad notabilē ⁊ quotidianā questionē, cōiter vbi sunt iudei vsurarij. Viget statutum vt non teneatur vsurarius restituere pignus rei qui se probauit dn̄m rei pignorate: nisi prius restituto debito p̄ quo res fuit impignorata. accidit q̄ res clerici vel laici extranei fuit impignorata dn̄o inscio nūquid teneatur restituere debitū ante restitutionem rei. ⁊ per predicta videtur dicendum q̄ nō: q2 illud statutū non potuit fieri in preiudicium nō subditorū maxime clericorum: nec pōt dici q̄ statutū cōcernēret rē. q̄ si res erit clerici non subijciūtur iurisdictiōi laicorū: vt in. c. si. de vi. ⁊ ho. cle. si laici extranei adhuc idē cū res fuerit delata ad locū furtiue et contra voluntatē dimitti sic nō pōt dici de iurisdictiōe statuentis sicut dicimus de re mobili q̄ non est permansura in loco: vt no. in. c. si. j. e. facit. l. heres absens. ff. de

35 iu. ⁊ hec no. quia faciūt ad multa. ¶ † Qūq; statutū dat modū decidēdi causam. ⁊ tunc si prefigit (l) legē iudici. Exemplum [l] iudex in iudicādo tenea(m)tur seq libros mercatorum: [m] ⁊ tunc in iudicio seculari facit fidē in preiudiciū subditi: sed in preiudicium clerici non: q2 cū nō preiudicet nō subdito non pōt porrigere virtutē suam ad non suppositum iurisdictioni. ad hoc qd̄ dixi in precedenti articulo. Etiā pro hoc ⁊ p̄ precedenti casu facit notabiliter iste tex. intelligendo generaliter ⁊ nō localiter parisijs: vt voluit glo. dicit eñ tex. causas clericorū decidēdas ſm ius canonicum etiā si clerici agant contra litigantes laicos: ⁊ sic etiā si in foro ciuili ventiletur q̄stio: q2 non debet allegari (n) lex cōtra nō subditū [n] fateor tñ q̄ si clericus vult recipere librū p̄ se vigore statuti teneret etiā recipere cōtra se ⁊c. ar. c. cū olim. de cēsi. ⁊ regu. ex eo. de reg. iur. li. vj. Sed in foro ecclesiastico iudex ecclesiasticus nō tenet sequi illud statutū etiā cōtra laicū ibidē litigantē: q2 nō potuit prefigere legē iudici nō subiecto. ⁊ hoc casu opi. d. Car. nō p̄cede-

36 deret. ¶ † Si vero statutū nō prefigit legē iudici sed loquit gn̄aliter vt q̄ fides adhibeatur libris mercatorū: tūc puto q̄ in vtroq; foro habebitur (o) ratio statuti cōtra laicū [o] subiectum: q2 lex ipsius pōt vbicūq; allegari cōtra eū: sed cōtra clericū nō ex quo nō est subditus: sed si recipit pro se: debet

---

a ¶ Clerici siue laici. Addō qd̄ Bal. cōsil. cccxxxv. iiij. lib. cōsuluit q̄ statute statuto assisij q̄ cauet q̄ cōtract⁹ mulierū non valeat nisi certa solennitate seruata q̄ soror tertij ordinis poterat cōtrahere illa solennitate nō seruata. et ibi refert Joā. an. de lig. cōsuluisse tales esse personas eccl̄iasticas.
✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Obseruata. Idē firmat Feli. in. c. j. col. xj. §. de spōsa. ⁊ in. d. c. ecclesia. col. viij. vᵉrs. quartus casus. et Paul. de castr. in cōsi. clix. incipi. in presenti cā visis. l si. ſm antiquā impressionē. Alexā. in cōsil. xciij. incipi. visis ⁊ pōderatis. in. ij. vol. Cardi. consil. cxliiij. incipiēte. statuit ciuitas viterbiēsis. Alex. consi. ccix. incipiē. statutis. in. ij. volu. Andr. sicu. in consi. lxv. incipien. referam in mediū. col. vij. in. iiij. volum. ⁊ in consi. xl. vj. incip. difficile. in fin. in iij. volu.

c ¶ Cōsensū suū. Tu pondera circa hoc: q2 videtur esse cōtra libertatem ecclesie: quia eoipso qd̄ clerico tollit illud quod sibi competit a iure cōi dr̄ cōtra libertatē ecclesie vt dixi late in rubr. de re. ec. nō ali. vt ergo cleric⁹ nō acquirat est cōtra ius cōe facit. c. si. d̄ im. ec. li. vj. sed p̄ isto dicto facit q̄ voluit Rich. in repeti. l. j. C. de sa. san. ecc. vbi vide oīno. vide. d. Car. i repe. c. perpēdim⁹. de sen. excō. pōdera q2 est bñficiū prouenies a statuto l. si quis curialis. C. de epi. ⁊ cle. vide do. Cardi. vbi sing. loquit in. d. c. perpendimus. in. v. char. refero in rub. de re. eccl. nō alie. vide Sali. in. d. aut. cassa. Andre. barba.

d ¶ Nō valet. Circa hoc pōt adduci qd̄ voluit Richar. de sali. in. l. j. C. de sa. san. ecc. in repeti. Andre. Barba.
✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Alienatio. vide Sal. in authē. cassa. C. de sacrosan. eccl̄. et Pau. de castr. in consil. clxv. incipient. in causa presenti. in vlti. colū. ſm antiquā impressionē.

f ¶ Debeat facere. Adde Angel. consi. clxj. et vide quod idē voluit consi. lxxiij.
✠ Sebasti. Sapia.

g ¶ Astringit laicus. Vide quod in simili cōsuluit Aretin. in consil. xlv. incipiē. visis articulis. vbi dicit q̄ qñ vertitur inter clericum et laicum sient statutum non obseruatur p̄ laico contra clericum: nec etiā debet obseruari p̄ clerico cōtra laicum.
Zacarias.

h ¶ Illo statuto. Adde qd̄ ecōtra ⁊ dic vt plene per Hippo. de marsi. sing. xxix. incipi. statuta laicorum.

i ¶ Forenses. addō Ro. consi. cccxcj.

k ¶ Litigent. adde qd̄ voluit Paul. de ca. cōsi. lxxxiij. in primo impssis.

l ¶ Exēplū. Tu pondera bene: q2 illud statutū nō videt valere. vide Bald. in. l. j. C. de cōfe. ⁊ in. l. j. C. de sum. tri. d. Abb. in. c. bone. d̄ post. prela. And. Bar.
✠ Sebasti. Sapia.

m ¶ Libros mercatorū. Vide de hoc articulo plenissime per Are. in p̄alle. cōsi. xlv. per totum.

n ¶ Nō subditū. Adde Anch. cōsi. xvij. s. allega.

o ¶ Cōtra laicum. Considera bene quare istud statutū de quo hic ligat laicum litigātem in foro ecclesiastico. ⁊ tñ statutum quod non pōt probari mutuū per testes nō

ligat laicū in foro a
eccl'iastico litigan
tem vt ptz.ŝ.pxi.
in nu.22.i vtroqʒ
eīn casu militat il
la rō q̄ statutū nō
pʒ dare iudici ec⸗
clesiastico moduʒ
pcedēdi in iudi⸗
cio. forte pōt esse
rō q̄.ŝ. nu.32. sta
tutū loquit̄ preci⸗
piēdo siue phibē
do in casu nr̄o se⸗
cus vt colligit̄ ex
his q̄ ponit iste.j.
in nūe,40. maxi⸗
me dn̄ alle. Lap.i
alle.c viij. Cogita
sup hoc q̄ nō pos
sum insistere occu
patus circa q̄dā.
Aeneas de fal.

a ¶ Cōtra se. illud
facit ɔtra illō qō
singl'r posui in ad
di.ad istū in.c. no
uit.in nu.22.i ad
di.in.c. nō teneri.
ŝ.de indi.vide oī
po ibi.ꝛ cogita be
ne q̄ turbabit te
ista contrarietas.
Aene.de falco.

✝Sebastia.Sapia.
b ¶ Clericus. vide
Pau.de castro in
cōsi.cccxxxix.inci.
ad primū.i.ij.du⸗
bio. ſm antiquaʒ
impressionē. Pe.
de ancha. in cōsil.
cviij.incip. in pau
cis xbis. Alex.in
ɔsil.ccxj.inci.visa.
col. pe.in.ij.volu.
vbi ponit qōnem
de primogenito ꝛ
de exclusiōe femi⸗
nax. ꝛ circa hm̄ōi
statuta excluden⸗
tia feminas i cōsi.
iiij.col. antepe.in
j.volu. Seueri.in
repe.l.j.C. de sum
ma tri.col.vlti.

c ¶ Religiosis. ad
de Paul. de cast.
late cōsi.cccxvij.in
primo impressis,
Pe.de ancha.cō⸗
sil.cviij.

recipere ɔtra se[a]. ¶ †Et per hoc dico glo.nō bn̄
37 dicere in.l.ij.in vlti.glos.C.de cōiti.pec.q̄ dicit q̄ si
hoīes alicuius pfessionis habent aliqō statutum
deuiās a iure cōi ſʒ illud iudicabit̄ si agāt coram
ipsorū iudice quem habere possint ſm dispositio
nem.l.fi.C.de iur.om.iu.ꝛ no.Inno.in.c.cū ab ec⸗
clesiax.de offi.or. Secus si agāt corā alio puta co
rā ptāte ciuitatis:q̄ ille hʒ iudicare ſm ius cōe et
nō ſm ius priuatū ipsox. nam certe illa glo.male
dixit:q̄ iudex hʒ iudicare ſm leges ꝛ statuta liti⸗
gantiū ꝛ nō ſm propriā. pro hoc habes ca.ex lite
ris.de cōsti.in.c.cū M.ferra.eo.ti.ꝛ.c.cōstitutus.
de rescri.ꝛ.c.dilecto.de p̄bē.ꝛ optime facit tex.in
c.cū oēs.de cōsti. vbi videt̄ casus cōtra illam glo.
facit.l.die sabbati.C. de iude.vbi princeps iudicā
do habet respectū ad cōsuetudinem ꝛ statuta liti
gantiū:vt in.d.c.iij.de eo q mitt.in pos.al's posset
de facili fraus inferri ɔtra.c.quāto.de diuor. ꝛ sic
reperi postmodū illam glos.reprobatā per Cy.in
pealle.l.ij.dicentē q̄ inter hoīes eiusdē professio
nis valet etiā corā cōi iudice toti⁹ ciuitatis:q̄ cō⸗
cernit decisoria.arg.ff.de euic.l.si fundus. ſʒ inter
alias psonas nō valeret q̄ est ius priuatū ipsorū
38 de vniuersitate. ¶ †Et forte per hāc vltimā rōnē
possent satis eque limitari oīa per me recitata su
perius: vt qn̄ q̄stio est inter clericū ꝛ laicū eo casu
quo statutū nō valeret ɔ̄ clericū nō valebit etiam
in eius fauorē. Cū statutū fuerit editū vt esset lex
cōis ipsius subditis litigātib⁹:nō autē vt nō sup⸗
posit⁹ iurisdictiōi possit vti eo in fauorē suū ɔ̄ sub
ditū:ꝛ nō in eius preiudiciū: q̄ hoc nunq̄ fuit de
mēte statuētis:cū lex debeat esse cōis.iiij.dist.erit
aūt lex. Nisi lex esset mere priuilegiata per ea q̄.j.
subijciā.ꝛ hoc multū mihi placet.facit.l. cunctos
populos.ꝛ qō ibi no.C.de sum.trini.ꝛ qō not.i.c.
que in eccl'iax.de cōsti.ꝛ per Inn.in.c.fi.vt li.pen.
in addi.ꝛ hec not.ꝛ hoc casu posset salutari gl.in
39 palle.l.ij. ¶ †Hec oīa pcedūt qn̄ ɔsuetudo vl' sta
tutū iniecit vinculū post clericatum ꝛ ius agendi
causat̄ ex facto clerici vel quasi: vt q̄ ɔ̄xit vel q̄si.
Si vero iniecit vinculū an̄ clericatū neqʒ ius agē⸗
di causat̄ ex facto clerici vel quasi:q̄ nō agit cleri⸗
b cus[b]:q̄ ante clericatū cū eo fuit ɔ̄ctū vel quasi: ꝛ
tūc statutū vel ɔsuetudo laicorū afficit clericū vt
ſm illud ius iudicet̄ etiā in foro eccl'iastico:vt no.
Joā.and.in regula sine culpa.de reg.iur.lib.vj. in
mer.ꝛ Jo.cal.in disputatione palle.ꝛ sic pn̄t intel
ligi.c.cōstitutus.de in integ.rest.ꝛ.c.cū venissent.
de eo q mit.in pos. Exēplū iā statutū cōditum est
an̄ clericatū scd̄o geniti qō primogenit⁹ succedat
in hereditate.certe lʒ scd̄ogenitus postea fiat cle⸗
ricus ligat̄ ista ɔsuetudine: q̄ ante clericatū scd̄o
geniti ius primogeniture erat effectū p primoge
nito:iō nō dʒ tolli p clericatū supuenientē: vt no.
Jo.an.in pal.loco. Et idē dic si ius agendi causa
retur ex facto clerici vl' quasi: vt q̄ cū eo fuerit cō
tractū vel quasi an̄ clericatū vt tūc ex quo ius agē
di est ortū ante clericatū iudicet̄ i vtroqʒ foro ſm
illud ius.ad hoc habes bo.tex.in palleg.c. cōstitu
tus. Si vero cōsuetudo vel statutū traxit originē
post clericatū:tūc nō extēdit̄ ad clericū. Ideo sta
tutū qō p̄mogeni⁹ succedat nō p̄iudicat scd̄oge⸗
nito q erat clericus an̄ statutū q̄ nō potuerūt lai
ci statuere i ipsi⁹ p̄iudiciū. ad hoc.c. eccl'ia sancte
marie.ꝛ.c.q̄ in eccl'iarū.de ɔsti.xcvj.di. bn̄ qdē. et
c.fi.de re.ec.nō alie.cū si.ꝛ qō not.Cal.in loco pal.
40 ꝛ Jo.an.i.d.regula sine culpa. ¶ †Et faciūt hec
ad.q.quotidianā statuto cauet̄ q̄ supstantib⁹ ma
sculis femine nō succedāt: nūqd h̄ statutū p̄iudi⸗
c cet feminis effectis religiosis[c] ꝛ ſm p̄dicta cōclu⸗
de qō si assumpserūt monachatū an̄ statutū nō p̄
iudicat eis:sec⁹ si post. Et ad hanc.q.vide qō not.
Bar.post Bu.in.l.deo nobis.C.de epi.ꝛ cle. vbi
q̄rit̄ qd si statuto cauet̄ q̄ extātib⁹ masculis filia
dotata vel religionē ingressa nō succedat. Et re⸗
spectu scd̄i casus dicebat Butr. si tpe statuti filia
erat religionē ingressa ad illa nō extēdit̄ statutū:
q̄ nō est iurisdictioni statuētiū supposita. Si aūt
nō fuerit religionē igressa:ſʒ postmodū ingredit̄,
noluit Butr.soluere: q̄ qō pēdebat de facto:sed

dicit se timere q̄ nō sint ɔ̄ libertatē ecclesiasticaʒ.
¶ Bal.ibi cōfirmat p̄mū casum:lʒ in scd̄o qn̄ nō
dū est ingressa subdistinguit q̄ aut statutū dispo⸗
nit in tp̄s in quo est religionē ingressa vt puta q̄
ingressa religionē nō succedat ꝛ nō vʒ.ar. ad h̄ al⸗
leg.i.l.j.ꝛ i.l.qō spōse.C.de do.an̄ nup. Aut dispo
nit in tp̄s an̄ igressum:vt puta igrediēs religionē
nō succedat extātib⁹ masculis: q̄re ex quo licituʒ
est disponere ad ɔseruationē familie ꝛ agnatiōis
vt.l.j.ff.de vē.inspi.ꝛ qō no.Cy.in.l.publico.C.de
adul.potuit statutū p̄iudicare filie femine ēt reli⸗
gionē intrāti q̄ hoc nō sit ɔ̄ libertatē eccl'ie.ꝛ vid̄
de hoc satis plene p Bar.in.l.fi.C.de pac. vbi idē
d tenuit ꝛ ēt ibi p Bal. Mihi nō placet hoc dictuʒ
vltimū q̄ cū tale statutū sit vite cōtēplatiue retra
ctiuū siue ipeditiuū nō vʒ.vt in aut.de san. epi.§.
sed ꝛ hoc pn̄ti.ꝛ qō i simili no.Bar.in aut.nisi ro⸗
gati.C.ad tre.ꝛ plene dico in.c.in pn̄tia.de proba.
vbi vide.sed si in oēm euentū filia femina veniret
excludēda extātib⁹ masculis,valeret statutū ante
ingressū factū vt si diceret extātib⁹ masculis filia
femina nō succedat etiā si ingredit̄ religionē: tunc
eīn nō impedit religiōis ingressuʒ:cū in oēm euē
tū sit excludēda. Et idē dic gn̄al'r de statutis iha⸗
bilitātibus quē ad successionē ex certa cā: vt not.
Lap.alle.c.ꝛ ita ɔsuluerūt d̄ facto.d.Ant.de but.
4 ꝛ do.Pe.de anc. ¶ †Et p hac distinctione addu
co theoricā Bar.in aut.itē nulla cōitas.C.de epi.
ꝛ cle.ꝛ meli⁹ in.l.rescriptio.ff.de mu.ꝛ ho. Archi.
in.c.j.de immu.eccl'.li.vj.dicūt enim q̄ rebus iam
trāslatis in ecclesiā nō pn̄t imponi collecte:sed an̄
trāsla.pn̄t res cōstitui tributarie ita q̄ postea trās
ferent̄ cū illo onere tributorū. Hec sunt vera ſm
Lap.quando statuta imprimūt dānū:sec⁹ si cōfe⸗
rūt cōmodū simpl'r:q̄ extēdūt̄ ad clericos ex quo
disponūt gn̄aliter ꝛ nō procedūt p̄cipiēdo vetan⸗
do vel phibendo:vel in agendis p eos formā tra⸗
dēdo. Pro hoc.c.dilecti.j.e.vbi p̄uilegiū anglicis
cōcessum extendit̄ ad clericos possunt tamen cle⸗
rici vti illo statuto vt quodā priuilegio.ꝛ certū est
posse laicos priuilegiare clericos.ar. de in. nouit.
ꝛ hāc opi.Lap.sequit̄ do.Ant.ꝛ reperio idem te⸗
nere Bal.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri. ꝛ sic
latissime consuluit Joā.de lig.vt ibi refert Lap.
in quadā qōne tangente Lapū abbatē de sancto
42 Minsato. ¶ †Et p supradicta cōclusit[d] q̄ statu⸗
d tum excludēs feminas a successione superstite ali
quo agnato vsqʒ ad certū gradū si extat clericus
vel monach⁹ intra illū gradū femine excludūtur.
et hanc opi.tene:lʒ do. Pe.d̄ anc. nixus est repro
bare illam opi.Bal.ꝛ nō recte in repetitione.c.ca
nonū.de cōsti.mot⁹ per.c. ecclesia sancte Marie.
eo.ti.vbi dicit̄ q̄ statutū laicorū etiā fauēs eccle
sijs nō valet nisi sit approbatū p ecclesiā. Sʒ ego
ad.c.illud, ecclesia sancte Marie. rn̄deo q̄ inq̄⸗
tum dicit nō valere illud statutū intelligitur quā
do specifice disponit̄ de clericis seu ecclesijs: tunc
eīn nō vʒ ne notet̄ superioritas respectu statuen⸗
tis. Et hoc aperte voluit ibi text. in scd̄a ratione
sui ibi:a q̄bus si qd motu proprio ꝛc.fateor tamē
q̄ prima rō ibi posita in p̄cipio procedit qn̄ sta⸗
tutum loquit̄ generaliter put disponebat in casu
illius.c.sed pcedit primū qn̄ statutū nō infert cō⸗
modū simpliciter:vt ibi patet:vel qn̄ loquit̄ preci
piēdo vetando vel phibēdo q̄bus casib⁹ nō extē
ditur ad clericos viderentur statuentes habere
ptātem in clericos vel ecclesias.et hoc voluit tex.
ibi in p̄ncipio tributa facultas.idest potestas ꝛc.
secus ergo si simpliciter inferunt cōmodū.qō etiā
dico in.d.c.ecclesia sancte Marie. Predicta pce⸗
dunt vt statutū extendat̄ ad clericū qō iniecit vin
culū ante clericatum qn̄ est rationabile:si vero est
irrationabile nō extēdit̄ etiā in fauorē ipsius cle⸗
43 rici. ¶ †Ideo dicit Jo.an.in.c.fi.de excep.lib. vi.
qō si statuto cauet̄ creditorem non debere audiri
certo tēpore elapso post debitū cōtractum laicus
factus clericus nō potest se ex illo statuto iuuare:
q̄ talis prescriptio cū mala fide nō debet iuuare
clericum in foro ecclesiastico.ar.in.c.fi.de prescrip.
e q̄nimo nō valet etiā in foro seculari[e] ꝛ iter puros
laicos

d ¶ Cōclusit. Vide
Ludo.ro. in suis
not. vbi ponit.q.
de Car. nouarie
sequit̄ istā parteʒ
et sequitur Ang.
cōsil.lxvij. qō fuit
consil. Bald.vide
ibi. Sed pro cer⸗
to mihi videt̄ q̄
nō sit vera doctri
na: q̄ sic ostendo:
Statutū pōt tol⸗
lere clerico bene⸗
ficiū pueniens ex
statuto. vt habet̄
in.l. si quis curia⸗
lis.C.de epi.ꝛ cle.
ergo si cōfert suū
beneficium agna⸗
tis videtur q̄ de⸗
bēt esse tales qua
les requirit statu
tum. Sed statutū
ideo sic disponit
vt propulsetur in
iuria que non po
test per clericum
c.j.§.notandū.qui
feu.da. poss. scd̄o
vt cōseruet̄ agna⸗
tio.q̄ non habent
locū in clerico.er⸗
go. And.Barba.
Zacharias.
¶ Addō q̄ iste.d.
Barba.voluit al⸗
legare Ro.singu.
ccccxliiij. incipiē.
habeo casuʒ in fa
cto. pro quo vide
Felin. plene in.c.
eccl'ia sancte Ma
rie.colum. xxviij.
in fi. ver. septimo
quero. ꝛ ibi istum
nume.25.ꝛ ibi no
taui ple.in apost.
post alios in x̄si.
quod mascul⁹. ŝ.
de constitu.

e ¶ Foro seculari.
Adde qō voluit
Pet.de anch.ɔsi.
cclix. et vide Ro.
consil.ij.

a ¶ Nō valerēt. Adde Bal. in c. cū oēs. de cōsti. ad fi. vbi refert Hosti. dicere q ppl's ecclesie nō pōt facere cōsuetudinē vel statutū. vide ibi per eū. ꝛ p certo vr tex. in d. l. oēs populi. in vbo qsq ppl's. an illa lex emanauit anteq ecclesia haberet tpalē iurisdictionē ergo iniecit vinculū et trāsiuit cū suo onere iuxta id qd voluit gl. in. l. in cola. ff. ad muni. Bar. in .l. placet. C. de sac. san. eccle. Joā. and. in. c. sine culpa. de reg. iu. i. vj. Andre. Barba.

b ¶ Contra canones. Adde qd voluit Cald. consil. xviij. de consti. Zacharias.

¶ Tu dic h esse verū quando tale statutū nō concernit preiudiciū certe persone: vt per Inn. in. c. venientes. in gl. sua i ver. exceptionem. j. de re iudi. nisi tn talis certa persona suis demeritis dederit cām statuto p. l. amissione. §. q deficiunt. ff. de ca. dimi. de quo ple. p Pet. de anc. in c. canonum statuta. xi. q. pri. versic. ego qro. s. de consti. vbi cōcludit q ciuitas nō potest facere statuta et sub verbis gnalibus que in effectu tenderēt in preiudiciū tertij. et hāc decisi. refert et sequit do. Jaso extollendo illā in. l. j. in. ij. col. ff. de legi. cū cōfirmationibus ibi per eū signatis. Antoni⁹ Franci.

¶ Circa istā materiam an ciuitas possit condere statuta p que ledat ius tertij vide que ple. habentur per Bar. et alios in. l. oēs ppli. ff. de iu. et iu. ꝛ adde q ciuitas nō pōt prestare immunitatē nec facere quē exēptum a publicis muneribus in piudiciū aliorū ciuium: vt Bald. in. l. si tribun⁹. ff. de excu. tuto.

¶ Et adde q si propter demerita certe persone fieret statutum p ciuitatē ad illi⁹ preiudiciū si demerita nō pcedunt statutū est nuliū ope tn exceptiōis: vt in. l. j. i fi. ff. de do. excep. ꝛ vide bar. in. l. toties. i. §. j. i prin. ff. de polli. ꝛ

laicos p. d. c. fi. sm eū: quē etiā sequit do. Anto. cōtra Bart. i. l. sequit. §. si viā. ff. de vsuca. qui tenuit c. fi. nō habere locū in prescribēdis actionibus: qr ibi nō est dare possessionē. Sz p dicto Bar. facit qd no. Inno. in. c. qr plerisq. de immuni. ecc. ꝛ Joā. an. in. c. cura. de iur. pa. Et pro cōcordia harū opi. ego putarem sic posse distingui q aut debitor tenebat offerre debitū creditori: ꝛ tūc qr fuit in culpa pscriptio ipsum nō iuuabit. fuit enim causata hec prescriptio quasi ex facto: ex negligentia sua. argu. in. c. fin. de pscri. aut debitor non tenebat ire ad domū creditoris: sz potius creditor ire ad domū suā: vt qr erant diuersi fori: et tūc pcedit opi. Bart. Quoniā in hoc casu debitor in nulla culpa reperit: sz pscriptio prorsus ꝛ totaliter fuit inducta ex sola negligentia nō petentis. Et an ꝛ qn teneat debitor ire ad domū creditoris vel econtra, vide tex. iūcta gl. in. l. itē illa. ff. de cōsti. pe. ꝛ dicam

44 in. c. significāte. de pig. ¶ † Quid aūt si statutū nō inducit simplr pscriptionē sed psumit simulationē post certū tps nunqd valeat cum indirecte ex hoc det via inducēdi pscriptionē cū mala fide. Distinguerē hoc casu an statutū habuerit iustā cām presumendi simulationē seu fraudē vel non: vt primo casu valeat: scdo non. sicut dixi in sili in quadā disputatione q inci. statuto in cōsimilibus statutis presumentibus simulationē et fraudē in piudiciū iuramēti: vt etiā no. in. c. cū cōtingat. de iureiu. ꝛ sic limitat Bar. in. l. oēs populi. iiij. q. pn. ff. de iusti. et iu. qui similiter dixit statutum valere qn presumit fictionē seu fraudē. Bart. est ibi contrarius: qr in allega. §. si viā. simpliciter tenuit statutū valere vt creditor excludat a petitiōe debiti post tps in statuto cōprehēsum: similiter i palle. l. oēs populi. in ea. q. tenuit non valere ppter peccatū nisi psumeret fraudem vel dolū: sed dic vt. s. dixi plenius circa hunc articulū pscriptionis cū mala fide in actionib⁹ psonalib⁹. in. c. fi. de pscrip.

45 vbi dixi. ¶ † Ultimo no. ex hac glo. sm do. Ant. q in loco tpalis iurisdictiōis ecclesie seruant canones in decisionibus causarū ꝛ nō leges ciuiles canonibus cōtrariantes: vel cōsuetudines ꝛ statuta particularia ciuitatis. Et de legib⁹ cōibus vr probari. j. de ap. c. si duobus. §. denique de cōsuetudinibus et statutis particularibus est magis dubium; sed nihilominus tenet q nō valerent[a] nisi sint a superiore cōfirmata: lz prima facie hoc videatur durū. Unde sm eū. l. oēs populi. ff. de iu. et iur. nō habet locū in terris ecclesie vt possit ibi populus absq superioris licentia sibi facere legē. Ego dico ista. q. pendere ex intellectu illius. l. oēs populi. nam si tenemus opi. et intellectū Bar. q illa. l. non hz locū in quolibet populo: sz tm in eo qui hz iurisdictionē a principe cōcessam vel pscriptione quesitā: tunc certū est q populus ecclesie subiectus poterit si habet ex pscriptione vel bnficio principis al's autē nō valebūt statuta: ꝛ sic casus erit clarissimus. Et p isto itellectu multū facit: qr si populus nō habet iurisdictionē imo tota est iurisdictio penes superiorē: nō apparet ratio quare possit facere statuta ad causarū decisionē cū hoc sit iurisdictionis. facit. l. j. ꝛ ij. ff. de iur. om. iu. ꝛ c. vt animarū. de cōsti. li. vj. ꝛ de sen. excō. c. a nobis. Sed iste itellectus mihi nō placet neq videt placuisse do. Ant. hic. et in. c. fi. d cōsue. licet de eo non faciat mentionem expressam. Nam illa lex loquitur indistincte: et melius pbat tex. insti. eo. §. omnes. vbi dicit q quelibet ciuitas pōt sibi facere statuta. ꝛ hac partē tenet Joā. an. in addi. Spe. de cōsti. in. iij. col. optime facit tex. j. di. ius ciuile. Et hec videtur habuisse ciuitates ex beneficio principis saltē ex tacito cōsensu: vt in palleg. l. oēs ppli. ꝛ hoc verū: qr ipsemet Bart. vult in pdicta. l. oēs populi. q ipsa ciuitas pōt tm statuere

in. l. dotalē. circa prin. ff. de testa. mili. ꝛ in. l. antiochēsiū. ff. de priui. cre. et vid Bal. in aut. habita. in ver. sz pone statuto. C. ne fil. p pa. vbi dicit q ppter insigne delictū pōt fieri statutū etiā in preiudiciū tertie psone et post delictū cōmissum p eo puniēdo. ꝛ alleg. d. §. q deficiūt. imo etiā ex cā vel publice vtilitatis, vel alia pōt fieri statutū et in piudiciū certe psone: vt. l. venditor. in. §. si cōstet. ꝛ ibi p Ang. ff. cō mu. predio. ꝛ hr p bal. in addi. Spe. in ti. de ap. in ver. inferiori tpe. ꝛ ad de q p inferiorem a pncipe in preiudicium alicui⁹ nō citati non pōt fieri statutum p ea q habent in. c. fi. de maio. ꝛ obe. qd tn intellige verū nisi ille cōtra quē fieret esset pns ꝛ nō cōtradiceret: vt p Inn. in. c. vestra. d coha. cle. ꝛ mu. et p archi. i. c. pronūtiādum. de cōsec. di. j. et per Jo. an. in. c. fi. de app. li. vj. in nouel. qd tn vltimū nō placet Ro. in consil. suis in fi. in versi. statutū. ꝛ i ver. inferior. p ea que habent in. l. q dotis. ff. solu. mat. qm ille qui est presens actui cui cōtradicere nō potest: seu cōtradicendo nō posset obuiare nū q tacēdo videtur actui cōsentire sm doctrinam Bar. ꝛ sequa. i. d. l. q dotis. ꝛ i. l. sepe. ff. de re iud. tn puto ver⁹ esse qd dixerūt Innoc. Archi. ꝛ Joā. an. vbi. s. qr qn ille tertius in cuius piudiciū fit statutū est presens pōt alleg. de iurib⁹ suis ita q statuētes possent retrahi a cōdendo tale statutum nō qr ipse posset contradicere seu obuiare cōtradicendo: sz quia forsan statuētes non facerent. s. d qn statutū fieret a principe: tūc absq dubio statutū etiam preiudiciale certe persone valeret ꝛ teneret: quia pōt princeps tollere ius tertij si vult p ea que habentur in. l. fi. C. si contra ius vel vtili. pub. l. quoties. C. de precibus impera. offeren.

vbi ius ciuile expresse nō resistit ꝛ i nō reseruatis principi vbi non agit cō bonos mores. ꝛ si statuit in alijs cōcernētib⁹ ipsos subditos: tūc potest: cū princeps nihil aliud intēdat nisi partes reducere ad cōcordiā. facit. l. j. §. ꝛ post. ff. de no. oper. nū. ꝛ. l. iurisgetiū. §. si paciscar. ff. de pac. Et sm istū itellectū satis eq pōt dici valere statuta: lz cō canones[b] exceptis tn casibus predictis. Qr ex quo d iure ciuili hoc cōpetit ex antiquissima cōsuetudine nec de iure canonico reperit cōtrariū satis pōt leges obseruari. Nec ob. canones dicentes nō valere statuta cō canones. de ma. ꝛ obe. qd sup his. xxv. q. ij. institutionis. cū simi. Loquūtur de statutis edēdis a clericis et in cōcernētibus statutū clericalē: sec⁹ vero in cōcernētib⁹ ipsos laicos ꝛ nō tāgentibus reseruata principi vel cō bonos mores: vel vbi canon expsse nō resistit. His em casibus nō valerēt statuta: vt. s. dixi sm bar. Et p hoc adduco opti. tex. in. c. veniētes. de iureiu. vbi ciuitas Tudertina q est supposita ecclesie fecit statuta ꝛ habebat cōsuetudines ppales: nec papa reprobat, nisi inqntum tāgunt ius ꝛ honorē ipsius pncipis. vt ibi satis colligit. Et hec not. p q habes expeditā vtilē et difficilē materiā huius. c. ꝛ aduerte qr vt habui a fidedignis psonis parisien. glos. hec nō explicat veritatē dū dicit q eps parisien. hz iurisdictionē in tpalibus qr nō hz nisi i certa parte ciuitatis et in maiori parte est sub iurisdictione regis solius. Et sic nō pbat ad id qd iducit do. Ant. qr ibi nō seruant statuta secularium: vn satis pōt intelligi litera indistincte: vt. s. dixi, q etiā si clerici cōueniant laicos in foro seculari dz cā decidi non dico tractari sm ius canonicū ꝛ non sm statuta laicorū. Quod intellige in casib⁹ in qbus. s. dixi statuta laicorū nō extendēda ad clericos. hoc est q ista litera loquitur indistincte nec restringit se qn causa ventilat tantū in foro ecclesiastico. et hoc not. qr nemo aperit, ꝛ facit ad predicta. Abbas.

1 ☞ Laicus nō pōt laicū cōueniri in foro ecclesiastico: nisi in defectum iustitie vel ex cōsuetudine.
2 Papa nō habet iurisdictionem temporalem in laicos ad libitū suum ꝛ non posset tollere iurisdictionem imperatori.
Uicarius potest ad libitum reuocari.
3 Papa in quibus casibus vtatur iurisdictione tēporali in laicos. 6.
4 Uniuersitas iudicum an possit recusari.
5 Rescriptum pape vt causa inter laicos cognoscatur ab ecclesiastico an sit ipso iure nullum.
7 Miserabiles persone que sint: que possunt adire iudicem ecclesiasticum immediate.
8 Papa an succedat vacātib⁹ regnis ꝛ pncipatib⁹.
6 Negligentia iudicis secularis an ꝛ quando transmutat cognitionem in iudicem ecclesiasticum.
Appellari an debeat immediate ad proximum superiorem: ꝛ sic gradatim.
10 Opiniones quādo sunt dubie in aliquo casu: an stetur determinationi ecclesiastice.
11 Presertim, ista dictio quomodo sumatur.
12 Causa si remittitur ad vnum tribunal intelligitur remissa secundum consuetudinis illius tribunalis ad quod sit remissio.
13 Appellari potest ad papam omisso medio in spiritualibus: secus in temporalibus. 15.
14 In preparatorijs iudiciorum attenditur consuetudo loci vbi litigatur.
16 Feudum pignoratum domino non cōputat fructus in sortem.
17 Judex secularis in terris ecclesie recusabitur secundum canones: secundum leges.

Licet ex suscepto.

1 ¶ † Licet laicum super re ciuili coram iudice ecclesiastico conuenire non

a ¶ Dūmodo. Tu pondera quia illa verba dūmodo debēt intelligi qđ semper presumūtur parati reddere ius quia ex quo presumitur pro iu dice. vt. l. ij. C. de offi. ci. iu. ꝛ pbatur ꝙ sunt parati eoipso ꝙ nō pbatus contrariū vt in simili dixit glo. in. l. j. C. de testa. mili. item iudex nō di citur negligēs nisi requiratur ꝛ interpelletur. vt est glos. in. c. si. de rescrip. et per. d. Car. s. e. ca. qđ clericis. ergo si nō apparet de interpellatiōe psumitur iudex paratꝰ reddere iusti tiā: ergo lr̄e sunt ipso iure nulle. Andre. Barba. Anto. Francis.

¶ Circa istū pas sum quādo iudex dicatur negligēs Dicas qđ nunq̄ iudex dicatur ne gligēs neq̄, i mo ra expediēdi cau sam nisi apud plu res sit facta instā tia p expeditiōe etiā post cōclusio nem in causa. vt in authē. si appel latione. et ibi per Bald. C. de tēpo. appel. ꝛ per eūdē in addi. Spec. in ti. de ap. in. §. j. in ver. mora. et per Joan. de imol. et Phili. in. c. ex ra tione. de appel. ꝛ vide omnino per ale xan. in. l. de pupil lo. in. §. si quis ipi pretori. ff. d̄ noui ope. nū. ꝛ iō dicit Bal. in. l. j. §. ma gistratibꝰ. de ma gist. que. ꝙ iudex nō dicit negligēs nisi reqsitꝰ a par te eām intra tēpꝰ nō expedierit. ꝛ vide eūdē Bal. in ca. iudices. de pa. iur. fir. et Bar. in l. damni. in. §. sabi nus. ff. de dam. in fec. ꝛ eundē Bal. in. l. mancipia. C. de seruis fugiti uis. vbi dicit qđ iudex qui non fa cit id quod ab eo petit per partes non allegata ra tione quare non facit: dicitur esse negligēs. de quo vide etiā per do. Abba. in. c. finem litibus. de dolo ꝛ contuma. Et ad de vnuz qđ dixit Bal. in. c. j. de mi li. vas. qui contu. est. qđ si iudex re quisitus de iusti tia cause vł de ex peditione si nihil respōdet dicit esse in mora ꝛ denegare iustitiā. quod etiam voluit Philip. in. d. c. ex ratione. in. ij. circa quintum impedimē tum: ꝛ ideo dicebat domi. Abb. in. c. dilecto. de appel. ꝛ Philip. in. c. ex parte. eod. ti. qđ isto casu poterit ab eo appellari ex capite denegate iu stitie. tamen Spe. in tit. de iudi. deleg. in. §. sequit. circa si. Alexā. in. l. de qua re. ff. de iudi. ꝛ in. d. §. si quis ipsi pretori. et in. §. celsus. in ea. l. tenēt cōtrariū ꝙ imo nō poterit appellari ex hac causa: sed bene si cā est ciui lis tenetur parti ad interesse: nō tū facit litem suam sicut qñ male iudi cat in. l. j. ꝛ ibi per Bart. plene. C. qñō ꝛ qñ iud. Judex autē negligēs in puniendis criminibus est puniendus. vt per Barto. ꝛ Bal. in. d. l. mā cipia. C. de seruis fugi. ꝛ in. l. j. C. de monopo. ꝛ in. l. j. C. de deserto. lib. xij. ꝛ no. etiā bart. in. l. j. C. de offic. prefe. vrb. imo di xit Bal. in. l. non solum. C. de com mer. et merca. qđ tali casu punitur iudex tanq̄ con scius criminis. et ꝫm Barto. ꝛ bal. in. l. j. C. de off. pre fe. vr. poterit iu dex ex tali negli gētia priuari offi cio. et vide etiam Bar. et bal. in. l. j. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. vbi di cūt quod iudices ita possunt syndi cari ex negligen tia sicut ex nimia seueritate.

potest nisi in defectū iustitie secularis: vel nisi cō suetudo id exposcat. Diuiditur quia pmo ponit dictū cū sua modificatione. Scđo ibi liceat. pro uidet cōtra grauamina consultū. Tertio ibi: si ve ro. prouidet circa recusationes ipsoꝝ. ¶ Casus li teralis. Quidā laici vercellēses super questionibꝰ que forum ecclesiasticum non contingunt literas impetrabāt sup alios laicos fatigantes eos labo ribus et expensis ꝛ iurisdictionē cōsulum vercel lensium per hoc eneruātes: cū ipsi parati essent iu stitiam exhibere cōquerentibus. Unde consules vercellenses significauerūt hoc dño pape: et ipse super hoc mādat epo vercellensi quatenus si ali quādo a laicis vercelleñ. sup rebus que forū secu lare ꝯtingūt a sede apostolica litere impetrarent illas decernat irritas ꝛ inanes: dūmodo ꝯsules ꝛ cōe vercelleñ. de cōquerētibꝰ iustitiā exhibeāt: et si aliqui corā cōsulibus fuerūt aggrauati ad ipm epm sicut hactenus seruatū est vel ad sedē aposto licā poterūt appellare. hoc presertim tpe quo im perio vacāte ad superiorē secularē nō possūt ha bere recursum. Si vero consules iustitie tanq̄ su specti fuerint recusati corā arbitris a partibꝰ ele ctis de causa suspicionis agatur: que si probata fuerit ad ipsum epm vel papā p iustitia recurra tur. Ber. ¶ † No. primo ꝙ licet ꝫm cōem canoni starum sententiam iurisdictio in temporalibꝰ sit penes papā in habitu. vt no. s. ti. proxi. c. nouit. ꝛ qui filij sint legi. c. cām que. tū ipsam iurisdictionē regulariter in laicos exercere nō pōt p libito vo lūtatis nec iurisdictionē imperatori cōcessam re uocare: nec ipsa etiā remanēte apud principē secu larē exercere. Et ex hoc infert ꝙ imperator nō po test dici simpliciter vicarius pape: cū vicariꝰ pos sit ad libitum reuocari. vt not. in cle. ꝛ si principa lis. de rescrip. ꝛ per Inno. in. c. romana. de appel. lib. vj. Itē no. ꝙ nec simpliciter habet imperator hanc iurisdictionē papa cum nō possit indistin cte reuocari: ꝛ sic nō habet locū. l. iudicium soluit. ff. de iudi. ꝛ de offi. delega. c. super qōnū. ¶ † No. scđo ꝙ ratiōe habitus iurisdictiōis quē papa ha bet in tēporalibus pōt se impedire et exercere iu risdictionē quando omnino deficit iustitia: vel qꝛ subest princeps ꝛ nō vult eam exercere: vel qꝛ va cat imperiū: et sic oīno nō est inutilis habitus iu risdictionis penes papam: ꝛ vide ea que supra di xi in. d. c. nouit. ꝛ vniuersaliter impedit se ratione consuetudinis. concor. j. de appel. si duobus. ꝛ. s. eo. c. si clericus. ꝛ qđ ibi not. ꝛ predicta intellige vt j. subijciā. ¶ Not. tertio ꝙ vniuersitas iudicum ex causa potest recusari. ꝛ pro hoc habes glo. in. c. in singulis. de statū regu. qđ est cōtra regulam gl. c. j. s. de iud. que tenet synodum recusari nō posse. sed potest illa gl. intelligi in synodo generali cui preest papa. arg. ix. q. iij. cuncta per mundum. se cus in alijs vt hic. ꝛ facit text. in cle. pastoralis. §. pisana. de re iudi. ꝛ vide que dixi in. d. c. j. ¶ Not. ꝙ suspicionis exceptione pbata coram arbitris nō defertur iurisdictio ipsis arbitris sed ad supe riorē put habet in. c. cū speciali. de ap. ꝛ hoc de iu re canonico. De iure ciuili dic vt dixi in. c. si qs cō tra clericū. s. eod. ꝛ put no. in. l. aptissimi. ꝛ. l. cum speciali. C. de iudi. alia colligo qꝛ indigent exami natiōe. vt. j. patebit. ¶ † Uenio ad materiā expe diendā vna cū glos. ꝛ quero nunqd lr̄e impetrare a papa iter puros laicos sint ipso iure nulle absq̄ alio euentu. glos. j. ex text. colligit qđ sunt in pen denti an valeant vsq̄ ad sniam. mouet per verbū

dummodo ꝛc. qꝛ videt literas emanare conditio naliter vc3 data sollicitudine in administrāda iu stitia. Si ergo consules sunt negligentes in pro cessu vsq̄ ad sniaz possunt isti delegati iurisdictio nem assumere: ꝛ iste videt intellectus gl. vt intelli gatur de sententia proferenda a iudice seculari: et sic etiam videt eam intelligere Jo. an. ꝛ eam sequi videtur lz referat Uin. tenuisse lz sub dubio forte literas expirare inchoato iudicio coram seculari. tunc enim pōt dici cōplemētum. Sed primum tē net Joā. and. ꝛ per hoc videtur velle ꝙ litere non sunt ipso iure nulle. ꝛ hunc intellectū videt sequi Hosti. ꝛ ad tex. qui dicit irritas ꝛ inanes ꝛc. dicit debere intelligi cum suppletione hoc modo, vide licet ꝙ per tales literas non potest procedi sicut procedi nō posset si constaret ipsas irritas ꝛc. als non bene exciperet versi. seq. dummodo ꝛc. quasi velit dicere ꝙ non secuta negligentia perinde est in effectu ac si essent irrite. Uel potest intelligi ꝫm eum ꝙ sunt irrite quādo expressit falsitatē: vt qꝛ impetrans suggessit in rescripto qđ consules ne gligentes erant cū tamē super hoc nō fuerant re quisiti. s. de rescrip. c. sup literis. ꝛ ꝫm hoc subau dit ad literā nec aliter debere impetrari vel ad iu dicē ecclesiasticū recursum haberi ibi, dūmodo ꝛc. Inn. tenet literas ipo iure esse nullas cū papa añ negligētiam non habeat iurisdictionē in eos. Et ad literam ibi dummodo[a] ꝛc. dicit ꝙ sensus est qđ data negligētia litere possunt impetrari. quasi ve lit dicere ꝙ lr̄e nō sunt semp nulle: qꝛ data negli gētia tpe impetrationis lr̄e valēt. ꝛ quo ad istud. c. idē tenet. d. Ant. hic. ꝛ Jo. cal. ꝛ. d. Car. j. c. proxi. Et qꝛ. c. pxi. videt huic cōtrarium: ego in hac ma teria distinguo pene assumendo dicta Calde. j. c. pxi. ꝛ Inno. in. c. significātibus. s. de offi. deleg. et doct. hic pleraq̄ addendo cum querit an ꝛ quan do papa possit adiri a puris laicis: ꝛ procedaz per enumerationē casuū cum iste modus procedendi 6 sit facilior ꝛ vtilior. ¶ † Primus casus est quādo b hoc hz consuetudo[b]: vt in. c. si duobus. de appel la. ꝛ in. c. si clericus. s. eo. cum similibus. ¶ Secun dus casus quādo sumus in terris subiectis eccle sie quo ad temporalem iurisdictionē: vt in preall. c. si duobus. ꝛ. s. eo. c. qđ clericis. ¶ Tertiꝰ casus si causa super qua agit spectat de iure ad iurisdi ctionē ecclesiasticā, vt in. c. tuā. de ordi. cog. ꝛ in. c. cum sit generale. s. eod. ꝛ qđ ibi dixi. ¶ Quartus quādo vacat imperiū ꝛ agit in cā spectāte ad im peratorem. vt hic. ¶ Quintus quando datur ne gligentia iudicis in iustitia administranda: vt hic 7 quod intellige vt infra dicam. ¶ † Sextus quā c do impetrant a persona miserabili[c]: ꝛ hoc casu di stingue qꝛ aut est miserabilis et oppressa: vt qꝛ est vidua et spoliata: ꝛ tunc immediate pōt adire ec clesiasticum: aliter nō nisi expectata negligentia sui iudicis. vt in. c. ex parte. b. j. eo. et. xxiiij. q. iij. si qs de potētibus. hz enim eccl̃ia istas psonas mi serabiles sub sua ꝓtectione. lxxxvij. ꝛ. lxxxvij. dist. per totum. et in. c. super quibusdā. de ver. sig. in si. ¶ Idē si sint pauperes. lz aliter non apparet de oppressione eorū. vt pro iustitia possint adire im mediate ecclesiasticū: quia satis opprimūtur pau pertate vt sentit Innoc. in. c. significātibus. s. de offi. delega. ꝛ optime facit ibi tex. vbi videt quasi hoc probari. ꝛ in prealleg. c. super quibusdā. in si. Si vō sunt alias miserabiles persone sed nō pau peres nec nō oppresse: vt qꝛ sunt vidue vel orpha ni vel infirmi diuites tū: et tunc pñt immediate narū cause sunt iudicande ꝫm canones etiam in foro seculari. ꝛ quādo possunt recurrere ad iudicem ecclesiasticum in defectū iustitie ibidem tradit in col. ij. ver. in glo. in verbo pauperē. Nunquid autem huiusmo di persone possint renuntiare priuilegio ecclesiastici fori ponit idē Fe li. in. c. si diligenti. col. v. versi. tertium correlarium. j. eod.

b ¶ Habet consue tudo. Pondera diligēter qꝛ vide tur ꝙ cōsuetudo non possit induci vt papa habeat temporalē iurisdi ctionem sup laicū qꝛ Christus phi buit exercitu: er go non pōt intro duci consuetudo. iuxta not. in. l. si. C. de test. mi. ꝛ in cle. hi q. de eta. et qua. ꝛ iuxta no. in c. si. de consue. ꝛ in clem. si vna. de re. ecc. nō alie. et in. l. dudū. C. de Zhen. emp. ꝛ ex hoc tol luntur oēs casus speciales in qbus recurrit ad papā. Andre. Barba.

c Sebasti. Sapia. ¶ Persona mise rabili. Que di cant miserabiles psone tradit bar to. in. l. j. C. quādo impera. inter pu pil. et vid. Lud. roma. in. l. si con stante. in princ. ff. solu. matrimo. et Feli. in. c. signifi cantibꝰ. versi. que dicantur misera biles psone. coll. pe. s. de offi. dele. ꝛ ibi etiam tradit ꝙ talium perso

adire ec

adiri ecclesiã[a] & cõtra laicos lr̃as impetrare: quia erũt in pẽdẽti in euẽtu negligẽtie iudicis secularis & iste est casus in.c.seq. & in hoc restringe glo. hic. Et hoc veruz nisi lr̃e sint surreptitie: vt q2 in eis fit mẽtio falsa de negligẽtia iudicis secularis: vel fuerũt impetrate inchoato p̱cessu corã iudice seculari de eo nulla mẽtiõe habita: tũc em̃ lr̃e sunt nulle saltẽ exceptiõe opposita. ar. de rescri. sup lr̃is. & in.c. inter monasteriũ. de re iudi. Si vero nõ sunt miserabiles p̱sone: & tũc regulr̃ sunt litere ip̃o iure nulle: & iste est casus hic. ¶ Que aũt est diuersitatis rõ inter hoc vltimũ & penultimũ mẽbrũ. Jo. de li. dicit q in nõ miserabili ecclĩastic⁹ nõ hz iurisdictionẽ nec habitu nec actu: in miserabili aũt habitu nõ actu: sz hoc est falsuz: q2 in nõ miserabili ẽt hz iurisdictionẽ habitu: vt no. in c. nouit. de iudi. tz ipsemet Jo. de lig. in cle. ad nostrã. de here. d. Ant. dicit q in miserabili hz exercitiũ lz ligatũ: in non miserabili hz exercitiũ licet interdictũ: sed hec rõ nõ satisfacit. vñ q2 si hz ligatũ nõ dz posse aliquatenus exercere durante vinculo seu ligamine. ar. in.c. romana. §. nec p̱ eo. de offi. or. li. vj. & in. l. obseruare. ff. de offi. procõ. Tñ hec diuersitas iure nõ p̱baẽ. Jnn. ĩ.c. proxi. dicit papã habere iurisdictiõis exercitiũ in p̱sona miserabili: sed eo nõ vtiẽ de gratia. Sz cõtra hoc dictũ Jnn. facit tex. ĩ.c. p̱xi. vbi aperte innuiẽ qõ faceret iniustitiã cõmittẽdo effectualr̃ ante negligẽtie euẽtũ. Si em̃ hoc posset de iure nõ diceret facere iniustitiã: q2 nemini facit iniuriã. de elec. cum eccl̃ia vulterana. & l. gracch⁹. C. de adult. xxiij. q. iiij. q peccat. Vñ reddo aliaz rõnẽ diuersitatis: q2 in p̱sonas miserabiles seu in eas delinquẽtes hz papa iurisdictionẽ[b] magis latã q̃ in alijs nõ miserabiles: nã miserabiles hz sub p̱tectione: vt. s̃. dixi. vñ cõmittendo vr̃ exercere offm̃ p̱tectionis quasi cõmineẽ seculari q si nõ p̱cesserit ip̃e p suũ delegatũ p̱cedet: sicut in simili dat conseruatorẽ añ iniuriã illatã. de offic. deleg. c. j. lib. vj. Jtẽ sicut facit iudex in cõminatione quã facit in citatione vel pemptoriũ: vt in.c. ad pemptoriũ. ff. de iu. & c. tũ ex lr̃is. de in inte. resti. sz alios laicos nõ hz sic sub p̱tectiõe. iõ nullo mõ cõmittit añ negligẽtie tp̃s: vt in p̃alle. §. nec p eo. l. obseruare. ff. de offic. p̱con. & le. & s̃. c. proxi. ¶ Septimus casus est cũ iudex secularis accusaẽ suspect⁹. & hũc casum ponũt doc. hic p hãc decre. & p auẽ. vt diffe. iudi. §. j. & ij. hũc etiã casum ponit gl. xi. q. j. in summa. Sz hunc casum intellige qñ recusaẽ iudex q est p̱uincie caput & immediate subest impatori: tũc enim adiẽ ecclesiasticus: & ita loquiẽ tex. in p̃alle. auẽ. vt diffe. iudi. §. si vero cõtigerit. secus si in eadẽ prouincia est superior: q2 tunc ille adiri debet. ita no. Host. & bene in.c. nouit. de iudi. & hoc sequiẽ do. Anto. hic. Nec ob. iste tex. q2 hic suberat consuetudo: vt in litera iacet: vel nõ erat alius superior. vt. ĩ. subijciã sup gl. fi. ¶ Octauus casus est in cã reconuentionis. iij. q. viij. cuius in agendo. & l. cũ papinianus. & auẽ. & consequenter. C. de senten. ¶ Nonus casus est fm̃ Hostiẽ. vt in causis mortuariorum & defunctis relictoruz. in auẽ. de ec. ti. §. si qs aũt p redẽptione. col. ix. ¶ Decimus casus est fm̃ Jnn. qñ imperator vel iudex secularis inuocat auxilliũ ecclesie. xxiij. q. v. administratores. xcvj. dist. cũ ad verũ. Vñ singulariter dicit hic Jnno.[c] q si imperator nõ est negligẽs sed subditi sunt sibi inobediẽtes q nõ põt facere iustitiam tũc debet papa eũ. s. imperatorẽ iuuare & donare rebellionẽ subditorũ. ar. in prealle. c. cũ ad verbũ. ¶ Undecimus rõne administratiõis assumpte a laicis: quod intellige vt leg. & no. in.c. indicatum. lxxxix. di. & vt. s̃. dixi in.c. ij. de iud. ¶ Duodecimus si ecclesiarũ serui vel hoĩes fatigenẽ indebite p laicos seu eccl̃ie indebite collectanẽ p seculares: vt in.c. ecclesiarũ seruos. xij. q. ij. & in auẽ. item nulla cõmunitas. C. de epi. & cle. ¶ Tertiusdecimus si loc⁹ caret iudice: vt q2 in p̱uincia nõ est aliqs superior laic⁹ tũc põt episcop⁹ adiri: vt est casus in. d. auẽ. vt dif. iud. §. si vero cõtigerit. & vide qõ no. Spe. in ti. de cõpe. iud. ad. §. regulariter. in

a ¶ Adire eccl̃iaz. Sz quare hoc. dic illud esse verũ qñ totũ ius transiuit in ecclesiam ita q nihil remãsit apõ imperatorẽ: vt est ecclesia dñi Marchionis: ita q nihil remãsit apud imperatorem isto casu procedit qõ diciẽ hic. Vide q̃ dixi in.c. veruz. s̃. eo. Bart. in. l. j. §. si quis. ff. de app. do. Pe. in. d.c. verum. ideo cogita. Andre. Barba.

b ¶ Jurisdictionẽ. tu põdera quia si regulariter est p̱hibitũ exercitium pape quodammõ potuit illud vsurpare nec p miserabilib⁹ p̱sonis: nec p similibus alijs hoc põt exercere q2 videẽ facere cõtra euangeliũ: pone gladiũ tuũ in vaginã. nã p̱hibetur exercitium iurisdictiõis tp̱alis. p̱bat tex. in.c. nouit. tit. j. pondera bñ. Andr. Barb.

+ Sestasti. Sapia.

c ¶ Dicit hic inn. De hoc Jnn. dicto vide Joan. de ana. post Abb. in c. excõicamus. §. catholici. ĩ. de here. abba. ĩ.c. qõ super his. ĩ. de voto & in ca. j. col. vlti. de offi. ordina.

prin. Et ad hunc casum põt reduci primus casus 8 except⁹ per gl. ij. ¶ † Sz tu cõsidera tres casus circa hoc. qñq3 enim vacat imperium & tũc succedit ecclesia[d]: vt hic. qñq3 in p̱uincia deest p̃ses: vt quia mortuus vel quid simile: tunc põt adiri ep̃s: vt. s̃. dixi: qñq3 vacat tot⁹ principat⁹ vel regnum & hoc casu Jnno. ponit tres opi. Et primo dicit deuolui iurisdictio ad p̱ximum superiorẽ nõ ad papã: nam licet ad eũ deuoluatur iurisdictio vacante imperio: nõ tñ vacante alio loco. Ratio diuersitatis est q2 maior est cõiunctio inter papã & imperatorẽ q̃ inter eum & aliuz principẽ. sicut in simili diciẽ de testa. requisisti. Quia papa imperatorẽ cõsecrat & examinat: & imperator est eius aduocat⁹ & iurat ei & ab eo tenet imperiũ. s̃. de elec. venerabilem. & lxiij. dist. tibi dño. vnde in iure qõ ab ecclesia romana tz succedat papa. ¶ Scdõ dicit q si est princeps nõ recognoscẽs supiorẽ succedit papa. ar. xv. q. vj. alius. & s̃. de elec. cuz inter vniuersas. in fi. sed hoc nõ facit quia ab eo tenet regimẽ: sed de plenitudine potestatis quã habet. q2 vicari⁹ Christi est: vt. s̃. tit. p̱xi. nouit. ver. non em̃. & ver. seq. Tertio dicit q vacãte regno & principatu papa nõ põt se intromittere nisi prout habetur in. d.c. nouit. Hosti. dicit q vacantibus regnis & principatibus quibuscũq3 & vbicũq3 papa succedit nõ solũ de plenitudine p̱tãtis sed etiã de iure & cõsuetudine. & dicit q hoc etiã sentit Jnn. in alia gl. do. Ant. sequiẽ hic secũdam opi. Jnno. s̃. positam ne p̱tingat perturbatio iurisdictiõis. Ego vero teneo vltimam opi. Jnno. s̃. positã indistincte siue talis superior cognoscat superiorem siue non papa nõ succedit: nec potest se impedire nisi p viã denũtiatiõis vel nisi occurreret aliquis ardu⁹ casus quo põt se impedire etiã regnis non vacantib⁹. ar. in.c. j. de homi. lib. vj. vt dixi in.c. nouit. Moueor principaliter q2 pape interdictũ est exercitiũ iurisdictionis secularis dicẽte dño: Petre mitte gladiũ tuũ in vaginã. et dixi plene in. d. c. nouit. aut imperator nõ recognoscit imperiũ a papa: aut sic primo casu dz succedere imperator q2 a deo potestatẽ obtinet in tp̱alib⁹ in toto orbe vt in.c. si imperator. xcvj. dist. & ĩ. l. bene a zenone. C. de q̃dri. p̱scrip. vnde si vacat locus dz ad ei⁹ iurisdictionẽ redire: q2 res de facili reuertiẽ ad naturã suã: vt. l. si vn⁹. §. pactus ne peteret. in fine. ff. de pac. & xxxv. dist. ab exordio. facit qõ not. Jnn. in.c. cumana. de ele. Aut impator recognoscit imperiũ a papa. & idẽ dicendũ consimili rõne. Et q2 eadẽ ratio dz esse in parte que est in toto. l. que de tota. ff. de rei vẽ. & de offi. deleg. c. pastoralis. sicut enim in tota iurisdictiõe tp̱ali. s. spectãte ad ecclesiã & plenitudinẽ p̱tãtis preest imperator: ita & in hac parte q̃ eode iure deuolui ad ecclesiam & nõ iure singulari. & p hoc habes declaratum primuz 9 casum exceptũ in gl. ij. ¶ † Excipit & scdm̃ casum qñ iudex secularis est negligẽs in iustitia administrãda & hũc casum. s̃. excepi. sz p ei⁹ declaratione q̃ro nũquid iste casus p̱cedat indistincte[e] vt data negligẽtia iudicis secularis recognoscẽtis alium superiorẽ secularẽ possit adiri ecclesia[f] p̃termisso suo superiore. Jnn. & Hosti. per oĩa videẽ sentire prout supra dixi in cã vocatiõis. do. Anto. distinguit. qñq3 negligẽs est iudex superiorẽ aliũ nõ recognoscẽs & põt adiri papa in casu negligẽtie vel appellatiõis. ad hoc q filij sint leg. p venerabilem. Exẽplũ in ciuitatibus liberis sicut multe sunt in Jtalia q̃ nõ recognoscũt superiorẽ saltẽ de facto vt florẽtini & sil̃es. Si iudicibus suis dãt iudices appellationũ adiri põt papa demũ negligẽtibus suis supiorib⁹. ar. eor q̃ no. hic Jnn. Jdẽ in iudice q caput est prouincie vbi difficilis est adit⁹ ad imperatorẽ: vt in auẽ. vt diffe. iu. §. si vo p̱tigerit & no. Hosti. s̃. de iud. nouit. Si vo recognoscat talis negligẽs superiorẽ si p̱sona est miserabilis pro iniustitia vel negligentia statim adiri põt papa[g] vt dixit Jnn. & Hosti. ĩ. eo. ex tenore. & qõ ibi no. de iud. cũ deputati. q2 satis dr̃ oppressa eo q2 negligiẽ iustitia vel opprimiẽ iniusta sñia. ad hoc. ĩ. eo. c. ex parte. b. Jdẽ putat si grauaẽ p̱sona eccle-

Zacharias.

d ¶ Succedit ecclesia. Add Ro. sin. suo. cccxiiij. inci. vacãte imperio & istũ in ca. nouit ille. nu. 16. & in apostil. mea in ver. deficiente imperio. s̃. de iudi.

e ¶ Jndistincte. Adde videndum Pet. de anc. consil. cxcvij.

f ¶ Adiri ecclesia. Adde ad declarationẽ eius qõ dicit Abb. hic q negligẽte superiore regere ciuitatẽ q̃ eum recognoscebat: põt ciuitas sibi regez eligere: vel se subijcere alteri ciuitati. ita singulr̃ dt Paul. de cast. in repeti. l. ex hoc iure. colũ. iiij. versicul. capio tertium verbum. ff. de iusti. & iure. quod tamẽ videtur dubitabile p not. in.c. grãdi. de supple. negli. prela. in. vj. vbi regine scienti regere datur coadiutor, nõ autẽ p̱uatur iurisdictione.

g ¶ Potest papa. Tu põdera quia omnes mouetur per istum text. vt recurratur ad papam: sed iste text. loquiẽ vacãte imperio: quia nõ est iudex secularis q succurrat oppressis a suis superioribus: ergo sequitur q negligente imperatore nõ loquitur iste text. nisi dicas vt voluit glo. sing. in cle. ne romani. de elect. vbi text. loquitur de morte pape: & tñ glo. dicit idem in papa deposito vide ibi dicta. Andre. Barba.

a Zacharias. ¶ Ipsius iudicis. Adde Feli. post glos. istū, Inno. ꝛ Ant. de but. in c. cū bertoldus. col. v. de re iu. ꝛ in c. super qōnum. §. porro. v. appellari nō potest. vbi plenis. s. de offi. dele. Barth. soci. in tracta. suo fallen. regula. xiij. ꝛ Lanfran. de oꝛia. in c. quoniam contra. §. appellationes. nu. 70. ver. secundo fallit. in fi. ꝛ ibi in apo. celsi. j. de proba.

b ¶ Fieri gradatim. Tu pōdera quia in contrarium est casus hic vbi appellat̄ ad epm vel ad papam: ergo appellatur imme diate ad papā qꝛ attenditur forus vbi causa deducitur .l. episcopale. C. de epis. au. et ꝫ domi. An. tꝫ Jo. de imol. in c. seq. Andre. Barba. Sebasti. Sapia.

c ¶ Procedit iudicial'r. Uide Feli. in c. significantibus. col. ij. in glos. in vbo pauperez. s. de offi. deleg.

d ¶ Gradatim. ad de p hac opin. qō voluit Ro. consi. cccxxxij. vbi aliq bus medijs concludit q nulla est cōfirmatio electi qui iuit ad sacruz cōciliū pro confir manda confirmatione quam impetrare debebat a p̄ximo superiore. Anto. Francis.

¶ Circa hoc an ꝯfirmatio debeat peti a supiore immediate: an vero omisso medio possit adiri superior non credo quod si adeat̄ papa omisso inferiore superiore quod confirmatio nō teneat: quia confirmatio pape appositam aliquo actu operatur multos effectus vt est optima glo. in cap. frater ꝛ coeps noster xvij. qō. iiij. q̄ dicit qō q validat actū inualidū facit rez ēe maioris authoritatis et reddit actum confirmatum irreuocabilem. quod tamen vltimum puto intelligēdum quando cōfirmatio fieret ex certa scientia. al's forte sec9 eēt de quo habet per Inno. ꝛ doct. in c. j. ꝛ ij. de confir. vtili. vel inutili. ꝛ vide que habentur in c. ex parte. de cōsti. ꝛ habetur per glo. in c. cū accessissent. eo. titu. ꝛ in c. qꝛ diuersitatē. de ꝯces. preben. ꝛ vide gl. in c. qꝛ igitur. lxiij. distin. ¶ Et adde q solus princeps potest cōfirmare sn̄iam inualidā: vt in c. ad petitionē. de acc. ꝛ vide Inn. in c. qō sicut. ꝛ in c. cū dilectus. de elec. vbi dixit q cōfirmatio electionis q̄ nulla est facta per papā tribuit potestatem administrādi ꝛqualiter procedere debeat iudex quando quis

siastica. de iudi. c. fi. ꝛ s. e. c. cū sit. Hoc limitat verū in casu negligētie: sed in cā appellatiōis putat hoc verū vt possit immediate appellari ad papā si cā est ecclesie: secus si cā est clerici: tūc em̄ appellandū est ad p̄ximū superiorē ipsius iudicis[a]: vt sentit Archi. in c. nō ita. ij. qō. vj. Hec dicta mihi nō placēt in duobus passibus. primo vbi dicit qō si nō recognoscit superiorē pōt adiri papa immediate in casu negligētie. dico enim imperatorem adeūdū: qꝛ isti inferiores prescribētes etiā iurisdictionē ꝫ ordinariū loci dicunt̄ habere eā inquantum sunt soliciti ꝛ vigiles in administranda iustitia: al's supior se impedit. tex. alleg. no. in c. irrefragabili. §. excessus. de offi. or. facit qō dixi in c. ceterum. s. ti. p̄xi. Fortius dꝫ hoc p̄cedere qn̄ iurisdictio nō est p̄scripta p inferiorē ꝯtra imperatorem sꝫ de facto nō recognoscit̄. sicut em̄ vt. s. dixi post Inno. hoc casu qn̄ subditi nolūt de facto obedire imperatori: papa nō succedit sed dꝫ adiuuare imperatorē: ita qn̄ negligit ille ꝛ fortius: qꝛ hoc casu non vult de facto obedire imperatori nec iustitiā debito modo ministrare. Scdō nō placet dictum do. Anto. inquātū indistincte vult q in cā miserabilis p̄sone vel ecclesiarū potest appellari immediate ad papā: nō aūt ad p̄ximū superiorē ipsi9 iudicis. Nam dico q etiā hoc casu appellatio dꝫ fieri gradatim[b] cū nō reperiatur in iure cōtrariū: ergo cōibus stabimus regulis. ij. q. vj. anterior. j. de appel. dilecti. ꝛ optime in c. si duobus. e. ti. vbi papa reseruat seu dicit ad se appellandū qn̄ locutus est de tpali iurisdictiōe ecclesie. nihil aūt dicit si p̄sona est miserabilis. Nō ergo per interp̄tationem debem9 recedere a regulis cōibus. arg. c. ad audiētiā. de deci. ꝛ in l. p̄cipim9. in fi. C. de ap. maxime hoc p̄cedit attēto q iudex nō dꝫ inferre violentiā seu opprimere qn̄ procedit iudicial'r[c]. et sic cessat ratio do. Ant. Ad hoc tex. cū glo. in c. p̄sentium. vij. q. j. ꝛ qō no. in c. ꝯquerēte. de rest. spol. facit qō no. Archi. in prealleg. c. nō ita. ꝛ hoc exp̄sse tenet Inn. in c. significātibus. de offi. dele. vbi dicit q lꝫ iudice ordiario negligēte possit miserabilis persona immediate adire ordinariū ecclesiasticum per. c. ex tenore. j. e. nō tn̄ pōt appellari de iudice seculari ad ecclesiasticū: sed ad p̄ximū superiorē: qꝛ gradatim[d] est appellādū. ij. q. vj. anteriorum. qō no. ¶ † Quartusdecim9 casus principalis est cū aliqd ambiguū fuerit et difficile: et inter iudices variat̄: vt in c. per venerabilē. qui fil. sint leg. ꝛ iste casus ponit̄ in gl. ij. ꝛ dicit hic Pet. q facit ad qōnē de duabus quartis. vt no. j. de testa. c. raynutius. vt sic in ambuguitate opinionum legistarū stetur interp̄tationi canonice. Cōtra hoc dictū gl. facit. l. j. C. d legi. vbi ptꝫ q interp̄tatio dubiorū legaliū spectat ad principē secularem. eius em̄ est interpretari cui9 est cōdere. l. cū de nouo. ꝛ l. fi. C. e. ꝛ. j. de sen. excō. inter. Quapropter quidaz restringūt hoc dictū glo. qn̄ agit̄ de fide: vel materia que spectat ad ecclesiam. ar. i. l. j. C. de sum. tri. ꝛ in p̄alle. c. p venerabilē. ideo do. Ant. hic dicit ꝛ bn̄ q p̄pter interpretationē dubiorū iuris ciuilis rectius ꝛ ordinarius recurrit̄ ad principē secularem: si tn̄ illud ab ecclesia reperitur determinatū: tūc illud est sequendū in foro seculari: qꝛ vnū ius supplet aliud: sicut vna p̄tās iuuat aliā. xcvj. dist. cum ad verū. Et p hoc ego induco: quia si stante dubio recurrit̄ ad cōsuetudinē que est optima le-

petit electionem cōfirmari vt canonicā ꝛ nō probat illā esse canonicā. vide Inno. in c. cum cōtingat. vbi etiā per alios. de offi. deleg. ꝛ in c. ex cōquestiōe. de resti. spo. ꝛ in c. ex insinuatiōe. de p̄cu. ꝛ tene mēti q ꝯfirmationis petitio nō dirigit̄ spāliter ꝫ aliquē sed iudicis officiū imploratur. ꝛ ideo si electio nō p̄bet̄ canonica: iudex ex officio ingret de virib9 electionis. vt per Inno. in c. cū dilectus. de or. cog. et in c. cū ecclesia sutrina. et causa pos. ꝛ proprie. Sebasti. Sapia.

e ¶ Ad matrimoniū. Uide Petr. de ancha. in cōsil. xvij. incip. pro solutione. Pau. de ca. in l. j. ff. sol. ma. Roma. ꝛ Alexā. in l. titia. ff. eo. tit. Bald. in l. ex contractib9. C. de nō nume. pecu. et ad istum casum q ratione connexitatis cognoscit ecclesia: vide famosum exemplū qō ponit Bald. in l. ordinariū. C. de rei vendi. vbi vult q ratione iuramēti index ecclesiasticus possit cognoscere de cā p̄ncipali. qō dictum cōiter tenetur. ꝛ not. Feli. i. c. cū sit gn̄ale. C. eo. Deci9 in rubri. s. d iudi. co. ij. in prima lectu.

f ¶ Est recurrendum. Tu pondera bn̄ quia papa successit in locum Moysi vt dicit gl. in c. translato. de cōsti. ꝛ i. c. causam que. qui fi. sint legi. item papa successit in locuz n̄ri saluatoris eaten9 quatenus ipse voluit: quia dixit, tu es Petrus et super hāc petrā edificabo ecclesiam meam: ꝛ sic Christus fuit qui cōstituit Petrū suum vicariū cuz dixit: pasce oues meas. sed Christus limitauit qꝛ p̄hibuit sibi exercitium iurisdictiōis tpalis: ergo nō successit ergo quomō papa assumit exercitiū iurisdictionis tpalis supra laicos subiectos imperio. itez omnis Christi actio n̄ra dꝫ esse instructio. c. significasti. de elec. sed Christū non legim9 exercuisse tpalē iurisdictionē. lꝫ em̄ eiecisset laicos de tēplo: tn̄ illud fuit delictū eccl'iasticū qꝛ tēplū dei faciebāt speluncam latronum: lꝫ em̄ recurrissent ad eū ꝫ illā deprehēsam in adulterio: tn̄ illud fecerūt tētantes eū. etiā Christus noluit illā cōdēnare. itē Christus dixit in euāgelio q̄ sunt cesaris reddite cesari: ꝛ q̄ sunt dei reddite deo: ꝛ noluit īpedire se circa iurisdictionē tpalē. Itē dixit i euāgelico: regnū meū nō est

gū interpres. vt in c. cū dilectus. de consue. ꝛ ff. de legi. l. si de interpretatione. multo forti9 dꝫ recurri ad ius canonicū qō est maioris authoritatis. in c. fi. de cōsue. ꝛ vide circa hoc qō no. in c. certificari. de sepul. ꝛ in c. j. de consti. Et hoc p̄cedit quando reperit̄ determinatio tm̄ per ecclesiā: si etiā reperiret̄ per ius ciuile: tunc quelibet dispositio seruabit̄ in foro suo: ex quo materia non tangit peccatum. vt notat̄ in regula, possessor. de reg. iur. li. vj. ꝛ in c. ij. de arbi. eo. lib. secus si materia tāgeret peccatū vel spectaret ad determinationē ecclesie: vt in crimine sacrilegij ꝛ cōsimili. ꝛ per hoc declarat̄ sequens casus qui excipitur in glo. vt. s. dixi. 11 ¶ † Quintusdecimus casus est qn̄ agit̄ per viam denuntiatiōis euāgelice. vt in c. nouit. s. titu. proxi. ꝛ vide qō not. in glos. in c. nos inter. de pur. ca. ¶ Sextusdecim9 casus est rōne cōnexitatis. pōt em̄ ecclesia cognoscere de cā p̄fana qn̄ est cōnexa sed ꝛ cōiuncta cū causa spectāte principaliter ad ecclesiā. Exēplū ponit glo. in dote q̄ venit accessorie ad matrimoniū[e]. vt. j. de dote post diuor. rest. c. de prudētia. ꝛ sic sentit gl. q si principaliter contēdat̄ de dote cognitio spectat ad secularē. tu dic vt not. in p̄alle. c. de prudētia. ꝛ dico in c. nō est. de spon. ꝛ per hoc habes primā ꝛ secundā gl. expeditas ꝛ suppletas. ¶ Sed contra predicta oppo. vr̄ enim q papa nō possit in casibus predictis se impedire de iurisdictiōe tpali inter laicos: nec videt̄ ei credendum cū hoc statuerit in fauorē suum. ar. ff. de interro. act. l. de etate. §. j. ꝛ. xiiij. q. ij. §. j. Sol. dicit Inn. q si hi qui hoc dicunt diligenter attendant nō euadūt culpā sacrilegij: ꝛ quod posset se papa de his casibus impedire p̄bat hoc modo: a principio creauit Deus celū ꝛ terrā ꝛ oīa que in eis sunt: angelicā ꝛ humanā naturā: spiritualia et tēporalia que per seip̄m rexit sicut factor suā rem gubernare solet: ꝛ homini quē fecit p̄cepta dedit ꝛ trāsgrediēti penā imposuit: vt Gen̄. ij. Ex omni ligno ꝛc. ipsis etiā peccantib9 penā imposuit per seipsum. Primo Ade ꝛ Eue. Gen̄. iij. mulieri vero dixit ꝛc. ꝛ ibi, Ade vo dixit ꝛc. qualiter etiā p seipsum Cain puniuit ꝛ Lamech, ꝛ quosdā alios in eo. lib. Gen̄. iiij. ꝛ. v. c. legit̄. ꝛ sic deus rexit mundum p seipsum vsq ad tp̄s Noe: ꝛ tpe Noe cepit deus creaturas suas regere per ministros quorū prim9 fuit Noe q fuit rector populi. Ex eo apparet q dn̄s dedit sibi gubernationē arche p quā ecclesia significatur Gen̄. v. ꝛ. vj. c. Itē ꝛ dn̄s Noe ꝛ filijs rectorium et legem dedit Genesis. ix. vbi etiā licet non legatur sacerdos fuisse, officium tamē exercuit sacerdotis statim post egressuz arche anteq̄ populo leges daret. Genesis. viij. Edificauit autē Noe ꝛc. quod officium sacerdotis simul Abel ꝛ Cain primo fecerant. In hac autem vicaria successerunt patriarche, iudices, reges, sacerdotes, et alij qui pro tempore prefuerunt in regimine populi iudeorū: et sic durauit vsq ad Christum qui fuit naturalis dominus ꝛ rex noster: de quo dixit Psalmista: Deus iudicium tuum regi da ꝛc. ꝛ Esaie. xxxiij. Domin9 iudex noster ꝛc. Dominus legifer noster. et ipse Jesus christus constituit vicarium suum Petrum ꝛ successores quando ei dedit claues regni celorum, et quando dixit, Pasce oues meas ꝛc. Et licet in multis distincta sint officia ꝛ regimina mundi, tamē quandocunq necesse est ad papam recurrendum[f] siue

de hoc mūdo. Item expresse phibuit Petro exercitiū iurisdictiōis tēporalis. nā et iudiciū Dei est iudiciū anime et iudicium spirituale: iuxta illud: nō intres in iudiciū cū seruo tuo. Ideo cū dixit Psalmista iudicium tuū regi da. intellexit de iudicio aīe. et facit illud Psalmiste, Iudicabit in natiōibus implebit ruinas. nā ruine angelorū implebuntur animabus iustorum. fuit em̄ sacerdos. iuxta illō tu es sacerdos i eternum. et adduci potest istud quod dixit Old. cōsil. lxix. de impatore. vbi dixit q de seipso loquit p iura sua. vide ibi iuxta illud qō dr in euangelio, tu de teipō loqueris. et ita dico gr̄a collatiōis et disputationis: tamē teneo illud qō tz Sacrosancta romana ecclesia. Nam Christ⁹ dedit imperiū tēporale imperatori vt illud regat: vt in auḱ. quomō opor. epis. in pnc. item fecit duo luminaria. c. solite. de ma. et obe. nec reperit lex expressa q vacāte imperio succedat popa nec reperiunt text. vete. aut noin testamenti ergo. And. Barba. Zacharias.

a ¶ Litera in verbo psertim. Quia ista dictio hic accipitur pro maxime: et sic includit vtrūq casum. gl. not. in. c. illud. in ver. non ita. et ibi gloss. ff. ad legem aquil. glos. in. l. qō si minor. §. restitutio. ff. de mino. et q capiatur p maxime, habes glos. in. c. j. in ver. continebantur. ſ. de desspon. impub. et in clem̄. j. et ibi Car. de prouile. et in clemen. ij. in princ. et ibi Cardi. de sen. excommu. Anto. Franc.

¶ De ista dictione psertim: q exponatur pro maxime. vide glo. in c. discretionem. in ver. presertim. de eo qui cog. cōsan. vxo. sue et in. c. significasti. de diuor. et vide Cardi. in clemen. j. in. iiij. opp. de iudic. vbi dicit qō ponitur quandoq pro tātum. et vide eūdē Cardi. in cle. j. de

sit necessitas iuris: q2 alius non sit iudex superior siue facti: puta quia de facto minores iudices nō possunt suas exequi sentētias vel nolūt vt debēt exercere iustitiam. ſ. qui filij sint legitimi. c. per venerabilē. Et pro his optime facit de homi. p humani. li. vj. et hec dicta placēt Hosti. et iunge ea cū his que dixi in. c. nouit. s. titu. pxi. et in. c. cum sit generale. et. c. si cleric⁹ laicū. s. eo. De iudeis autē saracenis, grecis, et schismaticis quomodo ad iurisdictionem pape pertineāt no. Innoc. i. c. quod super his. de voto. vide Inno. in. c. cum te. ſ. de re iudi. prope finē. vbi. sentit quod isti principes nō recognoscentes superiorem subsunt pape in duobus et grauibus articulis. allega. c. per venerabilem. qui filij sint legitimi. quasi sentiat q de leuibus seu mediocribus nō recognoscant etiam papam in temporalibus. qō nota. Sed an hoc sit verum vide qō dixi i. d. c. p venerabilē. ¶ Uenio ad glo. fi. et oppo. cōtra tex. de. c. cū speciali. de appel. et. c. si quis ɔtra clericū. s. eo. vbi ordinarius recusatus cōmittit et hoc casu debet haberi recursus ad superiorem. Sol. cōtraria ponūt ius cōmune istud vero est locale fm gl. vel aliter fm Gof. hoc casu potest intelligi quādo superior aditur p appellationē: puta quia consules recusati nihilominus pcedebāt et hoc pbat litera que dicit sicut superius et c. quasi p appellationez: nā de ea erat superius dictum: vel aliter fm eum pōt intelligi qō dicit recurrat nisi cōmittatur. Uel fm Uin. sufficit q iudex secularis non possit cām cognoscere ad hoc q fiat transitus ad ecclesiasticū. vix enim contingeret quin p alium cognoscere posset. s. de offi. deleg. c. corā. Hec solu. mihi nō placet, per. c. cū speciali. et p ea q plene dixi in. c. si quis ɔtra clericum. s. eo. titu. Host. dicit hoc pcedere de ɔsuetudine. vel fm eum posset dici cōtraria locum habere cum episcopus recusatur: hic tamen recusat minor episcopo: et hoc fauore epalis iurisdictiōis et excellētie dignitatis. Hec vltima solu. mihi nō placet quia multū restringit. c. cum spāli. quod loquit indistincte. et faciunt ea que dixi in. d. c. si qs contra clericū. et dic generaliter vt ibi dixi. Tene ergo vltimam solutionē glos. q hic erat specialis cōsuetudo: vel opi. Gof. q hic procedebat appellationis via. ¶ Extra glo. aliter oppo. et videtur q nō poterat hic appellari nec ad episcopum nec ad papam a iudicibus secularibus: vt in. c. si duobus. ſ. de appel. Inno. soluit q ad episcopum poterat appellari d iure speciali. habebat enim hoc ius in illa terra q ad eum posset appellari: sz ad papam iure imperij poterat appellari. quasi ve-

12 lit dicere q papa succedit vacāte impio. ¶ † Sz contra istam solutionē ob. litera in verbo presertim a que presupponit q poterit appellari ad papam etiā imperio nō vacāte: sed tenēdo hunc intellectū expone presertim. i. tm̄. xij. dist. illud cum suis cōcor. fm Uin. et Gof. et satis sentit In. Sed tūc op. et aliud. si em̄ papa poterat hic cognoscere tantū loco et iure imperatoris non deberet ad eū posse appellari omisso medio sicut nec ad ipsum imperatorē. s. q. vj. anteriorū. et. ff. de app. l. imperatores. qui em̄ succedit loco alterius eodem iure vti debet. vt in regula is qui in ius. de re. iur. li. vj. in mercu. et optime in cle. quia regulares. de sup. neg. pla. ergo debebat hic prius appellari ad episcopū vercelleñ. Sol. Uincen. et Io. istam literam intelligunt qñ episcopus non exhibet iustitiam timore consulum. Uel fm Uinc. nō omnes cause deferri poterāt ad epm per appellationem vt in causis grauiorib⁹: vt. ſ. de appel. vt debitus. Ioā. dicit eas deferendas ad se vel ad epm qui cognoscet quasi delegatus pa. de illis de quibus cognoscere nō poterat. do. Anto. dicit et aliter quia eo q iurisdictio defertur ad tribunal ecclesiasticum

re. permu. et in cle. j. de excep. et vide per Spec. in titu. de dispu. et alle. in §. post hoc. in versi. item maxime quandoq.

¶ Et adde etiam de hac dictione qō ponatur p maxime, vt implicet q habentur in. c. ex literis. de homi. el. §. et in. c. illud. de psum, et habetur per glo. in ver. psertim. i. l. et lex. ff. de li. ho. exhi. et per Joan. and. in add. Spec. in tit. de teste. in. §. j. in versi. item excipit q est impubes. vbi plene tradit de significatu huius dictionis presertim de qua etiam dictiōe habetur in. c. ij. de confes. et in c. per tuas. el. j. de simonia. et in. l. si. ff. de his que in testa. delē. et i. l. i am biguo. ff. de legi.

deferri censetur fm consuetudinem fori ad quem defertur, et fm illius cōditiōes vt sic possit appellari omisso medio. vnde tunc nō auditur papa vt surrogatus loco imperij. sed hoc operatur cōsuetudo deferens iurisdictionē ad tribunal episcopi que extendit autoritate iuris quo cauet ad papā appellari posse omisso medio: et tūc dic q dictio presertim, potest stare ppie maxime quia hec rō militat imperio nō vacante. Hec ratio mihi non placet: q2 si sola cōsuetudo deferebat iurisdictionem ad episcopūm nō debet posse ad papam appellari omisso ipso epō: quia fm hoc non seruare

b tur cōsuetudo, quia extēderetur prescriptio b contra naturam suam c. de deci. c. cum contingat vbi

c tex. optime facit qō no. Inno. in. c. fi. de offi. arch.

13 ¶ † Nec ob. iura q dicunt q ad papam potest appellari omisso medio: q2 loquuntur in iurisdictione ecclesiastica non autē in seculari, que iure speciali defertur ad episcopū per prius. et per hāc rationem tollo aliud dictū do. Ant. qui dicit q poterat appellari ante diffinitiuā a iudice seculari: quia dz attendi consuetudo tribunalis ad qō iurisdictio transfert: q2 dico quod iurisdictio vel cō

14 suetudo dz seruari in terminis suis. ¶ † Itē quo ad preparatoria et ordinatoria iudicij seruamus semp cōsuetudines et statutā loci vbi exercet iurisdictio vt plene not. s. tit. pxi. vnde cū facultas appellandi ante sñiam concernat ordinatoria iudicij sentit Archi. in. c. non ita. ij. q. vj. et dixi in. c. c prece. nō dz posse appellari ante sentētiā a iudice seculari: nisi in casibus a iure expressis de quibus in. c. sup eo. ſ. de appella. Et ad istū tex. respōdeo vel q habebat hōc cōsuetudo vt innuit litera. vel debet intelligi quando sentiunt se grauari in diffinitiua vel interlocutoria in casib⁹ in quib⁹ pōt

15 de iure appellari. ¶ † Et circa predicta comprehendendo etiam aliqua q cōfuse ponit hic Host. sentiendo aliam lec. ad istū tex. videlz q etiam de iure poterat appellari hic ad epm dicendo q episcopus vercelleñ. est dñs ciuitatis quam tenet ab

d imperatore in feudum. sic plene distingue: q aut ad episcopum appellat rōne feudi secularis et puto q nō poterat appellari ad papam nec omisso medio nec gradatim: sed dz appellari ad dominū feudi mediatū. s. eo. c. ex transmissa. et qō ibi not. in. c. ceterū. s. tit. pxi. aut rōne supioritatis q2 sibi pure fuit collata ciuitas in temporalibus. et poterit appellari ad papam etiaz omisso medio: quia idem in illa iurisdictiōe qō in alia ecclesiastica. ar. in. c. romana. §. dz. de appel. lib. vj. et in. c. dilectus. de preben. et in. c. vno. de iurepa. li. vj. facit qō not. Inn. i. c. solite. de maio. et obe. et tenuit hic Ioā. d lig. aut ratione cōsuetudinis tm̄: et tūc puto q de epō bn̄ poterit appellari ad papam: quia regulariter est appellandum ad superiore iudicis tribunalis. de appella. si duob⁹. Sed episcopo omisso puto q nō possit appellari ad papam rōne supra scripta. Aut vacat imperiū ita q de iure imperij deuoluit iurisdictio ad papam fm lec. Inn. et tūc sentiunt doc. vt supra dixi. et maxime Ioā. de lig. q est appellandū sicut appellaret ad imperatorē per iura superius allegata. Ego putarē posse attentari q in hoc poterit appellari fm cōstitutiones pape: q2 vacāte imperio papa non cognoscit loco impatoris: sed iure pprio. nam habet iurisdictionē habitu: vt no. i. d. c. nouit. s. tit. pxi. et tm̄ deest sibi exercitum. vacante vero impio assumit

d sibi iurisdictionē nō tanq surrogat⁹ d sz iure proprio ex habitu antiq iurisdictiōis. p hoc optime

16 facit i. c. j. de pig. fm vnā lec. ¶ † Unī si feudū impignoraret dño p vasallū non tenet cōputare fructus in sortē dū tñ abstineat a debitis seruitijs. et hoc ppter directū dñium qō est penes dominum res enim de facili reuertit ad naturam suā. xxxv.

b ¶ Extenderetur prescriptio. Tu pondera illa quē remisit ad Bar. in auḱ. qui rem. C. de sa. san. ecc. et videt q recte dicat do. Ant. ex eo q ista nō est extēsio sed est iuris dispositio vt probat in. l. epale. C. d epi. audi. Andr. Barba. Sebasti. Sapia.

c ¶ Naturā suam. Licet prescriptio nō extēdatur regulariter tamē extendit ad accessoria et emergentia. vt no. d. Ias. in. l. de qb⁹. co. vij. ver. nota tu diligēter. ff. de legi. Sebastia. Sapia.

d ¶ Surrogatus. Ex his fm Feli. hic colligit singularis limitatio ad regulā q surrogatū dz sapere naturā ei⁹ cui surrogatur: vt nō pcedat qñ surrogatū habebat in habitu ius illi⁹ cui surrogat. de qua regula tradit late per Roder. in. l. si em̄ §. q iniuriarū. ff. si qs cautio. i. §. fuerat. insti. de actio. per Bal. in. l. parabolani. C. d epi. et clericis.

a ¶ Ne litigent. Tu pōdera qꝛ hoc nō mādauit ambobus subditis ne litigarent corā iudice sed mādauit dūtaxat actori. ⁊ sic nō probatur hic istud notabile: quia non loquitur in prorogatiue: ideo si partes voluissent litigare corā iudice ecclesiastico potuissent nec vidētur posse prohiberi ex isto tex. nec vr̄ qd̄ fuit opus qd̄ dn̄s ꝓciperet: quia sufficiebat qd̄ reus nō cōsentiret qꝛ actor seq̃tur forū rei. Item istud ꝓceptū ideo emanauit vt videretur qd̄ dn̄s erat paratus exhibere iustitiam: pōdera bene qꝛ iste ꝯsiderationes sunt meliores q̄ ille quas facit Abb.
Andre. Barba.

b ¶ Data negligētia. Pondera bene qꝛ miserabilis persona est ī foro laici nisi sit oppressa ergo litere non data negligentia sunt nulle: vt probaꝫ in. c. ꝓce. et ad istū text. dn̄ dicit dūmodo: dico qd̄ nō procedūt iudices vigore prima rū literarū: sed ꝓcedit vigore huius secūdi mādati. allega. simile in ca. causam que. s. de rescrip.
Zacharias.

c ¶ Spectat ad ecclesiā. Adde spec. in titul. de instru. edi. §. xiiij. versic. iij. et ibi Bald. in additio. ad eū in versi. si eps. et Jo. and. in. c. qꝛ plerisq̃. j. de imu. eccle.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Preiudicio alterius. Aduerte tū ꝙ illa regula q̄ dicit ꝙ princeps nō intelligiꝫ ꝑiudicare iuri tertij, procedit etiam ꝙ tracteꝫ de modico preiudicio. vt not. do. Feli. in. c. cām q̄. in. ix. co. de rescri. ⁊ no. etiā ꝙ si apparet ꝙ princeps velit ꝑiudicare, intelligiꝫ in modico: vt no. d. Jas. in. l. j. col. ij. et in. l. fi. col. iiij. ver. item perpetuo attende. ff. de consti tu. princi.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Uidua. Que dicatur vidua: vide Feli. in. c. significantibus. col. pe. ver. illa vero dicitur vidua. s. de offi. delega.

dis. ab exordio. ¶ Ultimo p hoc solno aliud ꝯtrariū qd̄ pōt formari per literā. iudex em̄ secularis ordinarius nō potest pretextu suspicionis in totū remoueri a iudicando: sed datur sibi adiunctus: vt no. in. l. apertissimi. ⁊ in aut. si vero cōtigerit. C. de iud. dixi plene in. c. si qs contra. s. eo. do. Ant. hic in notabilibus dicit ꝙ cōsuetudo tribuens iurisdictionē in cā appellatiōis extendiꝫ ad cām recusationis. ad hoc. j. de ap. sup eo. qꝛ recusatio ⁊ appellatio regulariter parificanꝫ. Hoc mihi nō placet qꝛ vt supra dixi prescriptio tanq̄ odio nō dꝫ extendi. nec ob. parificatio predicta qꝛ hoc verū in quibusdā casibus nō in oībus. vt in tex. cū gl. in. c. si cōtra vnū. in fi. de offi. deleg. lib. vj. Itē etiā in paribus nō debet fieri extēsio circa prescriptionem: vt in prealle. c. cū cōtingat. Unde soluo ⁊ aliter ꝙ hic erat ꝯsuetudo vt etiā sentit gl. q̄ operabaꝫ nedū ꝙ possent illi ꝯsules recusari: sed etiā ꝙ nō possent cōmittere. vt. s. dixi. Ul' loquiꝫ qn̄ nolebant admittere recusationē aliquo mō ⁊ sic fuit appellatū. vt ī. l. fi. litere. vel ī loco subiecto ecclie 17 quo ad tpalē iurisdictionē ꝫm lect. Hosti. ¶ † Et ꝫm hoc collige ꝙ in terris ecclesie ꝓcediꝫ ad recusationē ordinarij secularis ꝫm canones ⁊ non ꝫm leges. facit. c. si duobꝰ. j. de appel. ⁊ per hoc habes clare expeditā materiā huiꝰ. c. ⁊. c. se. illa tū lectura qd̄ terra erat de tpali iurisdictiōe ecclesie ex toto non placet quia hic negligentia ponderatur ⁊c.

1 ☞ Uidua non recognoscit ecclesiasticum iudicem nisi in defectum iudicis secularis: quod intellige vt habetur in nume. 2.
3 Actori potest precipi a domino ne trahat reum ad iudicem incompetentem.
4 Iniustitia non debet alteri fieri pretextu miserabilis persone.
5 Rescriptū pape vt causa laicorū pauperū cognoscatur apud ecclesiasticū, an sit ipso iure nullum.
6 Dotis repetitio pōt ꝑtinere ad iudicē eccliasticū.
7 Executio testamēti quo casu potest pertinere ad ecclesiasticum.
8 Princeps nō dꝫ rescribere cū preiudicio alteriꝰ.
9 Uidua quibus modis sumatur.
Cōis vsus loquendi habet locū etiā in penalibꝰ.

1 Ex tenore. ¶ † Uidua laicū corā iudice ecclesiastico cōuenire non potest: nisi super causa ecclesiastica vl' in defectum iudicis secularis. Diuidiꝫ. nam in prima ponitur comitis cōquestio. In scda pape ꝓuisio. Scdo ibi: nos igiꝫ q̄ tria facit. reddit causam. supsederi mādat. duos casus excipit. Hoc expedim. s. c. proxi. vnde dic vt ibi. ¶ Casus literalis. Inter nobilē mulierē F. viduā, ⁊ J. de Mediolano sup hereditate ipsius q̄stio vertebaꝫ. causa super hoc fuit cōmissa archiepō ⁊ thesaurario turo. comes Brita. sub cuiꝰ iurisdictiōe pars vtraq̃ ꝯsistit mulieri ꝑdicte mādauit vt cām deferret ad ipm ꝓmittēs eidē qd̄ faceret ei iustitie plenitudinē exhiberi: ⁊ qꝛ iudices nihilominus procedebant in causa: comes hoc significauit dn̄o pape: ipse vero cōsiderans quia viduarum taliter debet iustitiā defensare qd̄ aliis nō debet iniustitiā facere. Mandat eisdē iudicibus qd̄ nisi sit talis causa q̄ ad forum eccliasticū spectet debeāt supersedere: dūmodo per iudicē secularē suum possit iustitiā obtinere: alioquin nō obstāte ꝯtradictione ipsius comitis causam ipsam preuia ratione terminare ꝓcu2 rent. Bern. ¶ † Pro cursu tamen lectiones nota primo qd̄ licet vidua sit sub protectione ecclesie. lxxxvij. dist. per totū. de verbo. signifi. c. super quibusdam. nō potest tū aliū cōuenire petitorio corā iudice eccliastico: aliter nō data negligētia iudicis secularis. ⁊ hoc intellige qn̄ est tātū vidua: secus si esset vidua ⁊ pauper; vel vidua ⁊ oppressa.

sic intellige preallega. c. super quibusdā. da officio deleg. significātibus.
3 ¶ † No. scdo qd̄ superior laicus pōt suis subditis precipere ne litigēt[a] a corā alio iudice: ⁊ sic pōt impedire ꝓrogationē iurisdictiōis p suos subditos fiendā. Quod limitat verū do. Ant. qn̄ aliter subiectus est quām ratiōe nude iurisdictiōis. ad hoc qd̄ no. Inno. in. c. ceterū. de iudicis. et Barto. in. l. ij. ff. de iudiciis. ⁊. l. j. §. ⁊ post operis. ff. de no. oper. nunt. sꝫ certe iste tex. non patiꝫ istā restrictionē: cum hic non apparet istum comitē habuisse aliā prerogatiuā: nisi ius feudi vltra nudū exercitium iurisdictionis: nec hic dicitur qd̄ impediebat prorogationē: qꝛ tm̄ vidua instabat vt iudiciū agitareꝫ corā ecclesiastico iudice: vnde mādatū fuit dūtaxat vidue. vt patet in tex. Et hoc videꝫ factum potius in fauorem cōuēti qui forte cōq̃rebaꝫ qd̄ traheꝫ coram iudice ecclesiastico. ex tex. ergo tm̄ colligiꝫ quod dn̄s ad instātiam rei potest precipi actori ne tra4 hat aduersariū corā iudice incōpetenti. ¶ † No. tertio qd̄ pretextu miserabilis ꝑsone non debet aliis iniustitia ministrari prout text. optime 5 dicit in. c. deniq̃. xiiij. q. v. ¶ † Not. quarto qd̄ delegatio facta per papam ad petitionē miserabilis persone nō oppresse nec pauperis cōtra b laicū nō habet incōtinenti effectū sed demū data negligētia[b] iudicis secularis: nec requiriꝫ necessario negligētiā precedere: sꝫ sufficit quod sequaꝫ. nec est necesse qd̄ recurraꝫ ad superiorem ipsius iudicis sed immediate potest delegatus procedere. qd̄ not. secus in delegatione facta ad petitionem nō miserabilis persone. illa enim incōtineti est nulla si nō precessit negligētia. vt in. c. s. proxi. qd̄ sic loquiꝫ. ⁊ dic vt ibi plene dixi 6 nec aliter insisto circa glo. qꝛ declarate sunt sicut dixi in ꝓce. c. ¶ † Sed oppo. cōtra tex. in eo qd̄ hic agebaꝫ super hereditate ⁊ papa mādat supersederi nisi cā sit talis q̄ ad ecclesiasticū iudicem pertineat. nam causa hereditaria nullo modo pōt spectare ad iudicē ecclesiasticum. j. qui fil. sint leg. causam. de or. cog. tuā. sol. pōt intelligi ꝫm Host. qd̄ agebaꝫ sup hereditate. i. super re hereditaria in dotē sibi cōcessa vel legata. Et ꝫm Hosti. potest agi corā ecclesiastico iudice. dos enim potest intelligi hereditas mulieris qꝛ suū patrimoniū appellaꝫ. ff. de mi. l. iij. sed vtrū. in fi. Et de dote pōt ecclia cognoscere. j. de do. īter vir. ⁊ vxo. de prudētia. de quo dic vt dicā in. c. nō est. de spō. ⁊ maxime hoc procedit quādo vidua repetit dotē. de do. īter vir. ⁊ vxo. c. nuper. Item poterat spectare 7 hec causa ad ecclesiā ratiōe testamēti. j. de testa. tua nobis. ¶ † Et nota etiam ex hoc dicto quod executio testamēti inter pauperes laicos spec ctat ad eccliam[c] de quo tū dic vt plene no. in. c. Joānes. j. de testa. regulariter ergo causa super hereditate spectat ad secularem. de quo in pre8 alleg. c. causam. ¶ † Scdo oppo. ⁊ videꝫ qd̄ princeps non potest conce d dere vni priuilegiū cū ꝑiudicio alterius.[d] vt. l. quoties. C. de ꝓci. impe. offe. ⁊ quod no. in. c. suggestū. j. de decimis. Doctores intelligūt qd̄ cū graui preiudicio hoc fieri nō posset: sed cum leui sic: vt in contrario. vide bonū tex. ⁊ gl. xxv. q. ij. rescripta. ⁊ intellige qd̄ in depēdētibꝰ a principe vt in spiritualibus posset cōcedi priuilegium etiam cum grauissimo preiudicio alterius si princeps omnino presumitur hoc velle cōcedere: vt notatur in preallega. c. suggestum. ⁊ de officio delegati. super 9 eo. ⁊. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. ¶ † Quero que dicatur vidua. dicit Philippus quod illa cuius maritus est mortuus. xxxiiij. distinctio. vidua. dic quod ex propria significatiōe vocabuli vel e secundum etymologiam potest dici vidua[e] quelibet mulier sine viro etiam si virum nunquam habuisset: quasi sine duitate. Et dicitur a vi quod est sine sicut dicitur vecors id est sine corde: et vesanus id est sine sanitate. ita dicit tex. ī. l. malum. §. vidua. ff. de verbo. significatio. Sed ex communi vsu loquendi potest procedere dictum Gra. in preallegato capitulo, vidua. vt dicatur illa vidua cuius maritus mortuus est. et intelligit si ab eo fuit cognita: alias secus: vt ibi. Nam et vsus loquendi etiam in penalibus attēdendus est: vt notatur in. c. ex literis. de spōsa. et dixi in. c. j. s. titu. proximo.

1 ☞ Clericus etiam cum iuramento non potest declinare forum ecclesiasticum: sed an possit tacite. 25.
2 Clericus in temporalibus ⁊ spiritualibus est conueniendus coram ecclesiastico.
3 Argumentum de pacto ad statutum an valeat.
4 Renuntiare an quis possit fauori publico principaliter secundario.
5 Excommunicatio non profertur per ista verba a cōmunione habeantur alieni: ⁊ quid importent ista verba. 21. ⁊. 22.
6 Pena trahentis clericum ad iudicem secularem que sit: et an inferatur ipso iure an per sententiam. 18. et quando cōmittatur ⁊ practica committendi. 19. ⁊. 20.
Iudex denegans iustitiam clericis qua pena venit puniendus.
Clericus coniugatus an gaudeat priuilegio fori.
7 Renuntiare an et quando quis possit fauori suo.
Renuntiari potest velleiano: secus macedoniano. 5. ⁊. 11.
8 Pactum de diuidenda societate non valet.
Debitor non potest se obligare ꝙ solutio non possit probari nisi per instrumentum.
9 Renūtiatio velleiani an valeat ēt ꝙ mulier sit certiorata d̄ tali fauore.
10 Iuramentum habet vim clausule si non valet quod ago vt ago ⁊c.
12 Restitutioni in integrum non potest renuntiari nisi a maiori facto et quid ab ecclesia. 13.

Laicus.

14 Laicus an quo casu potest prorogare iurisdictionem sui iudicis.
15 Iudex cuius iurisdictio est ꝓrogata poterit inquirere contra illum qui prorogauit etiam super illo casu super quo est iurisdictio prorogata.
16 Clericus an possit in laicum compromittere sine licentia episcopi.
17 Clericus quomodo cogatur inuitus litigare coram iudice non suo.23.
20 Iudex qui nõ potest cognoscere super principali aliq̃n cognoscit sup accessorio ꝙ procedit in casu hic posito:vide in fine.31.
22 Excõicatio minor põt etiam ferri ab homine,sed non est in vsu.
24 Prelatus cum capitulo potest preiudicare ecclesie.
25 Clerici seculares stantes in ciuitate propria an gaudeant priuilegio vt habeant tres iudices,an epm tm̃:et qd de scholaribus clericis alienis.
26 Imperator potest statuere in fauorem ecclesiarum.
27 Forum quis sortitur ratione delicti vel contractus.
28 Exceptio tu non es clericus a quo debet probari.
29 Causa criminalis clerici a solo episcopo cognoscitur.
30 Iurisdictio non põt ꝓrogari ad aliã iurisdictiõis spẽm oĩo separatam.
31 Processus factus a non competenti iudice an valeat.
32 Contumacia est delictum.
33 Iudex licet aliquis non sit dummodo possit esse,potest punire contumacem in suo tribunali.secus si non potest esse iudex.
34 Statutũ ꝙ declinãs iurisdictionẽ ptãtis puniat nõ ꝯprehẽdit clericos.

1 SI diligenti.[a] ¶ †Clericus non põt sibi constituere iudicẽ laicum:etiam si propriũ iuramẽtũ ꝛ aduersarĩ cõsensus accedat.h.d. Pars cuius.c. de ꝓscrip.si diligenti.ꝭm Host.diuidit in tres partes. In prima ponit falsa opi.archiepi pisani.in scõa ipsius impugnatio ibi immemor. In tertia cõclusio ibi:manifeste. ¶ Casus literalis. Quidã clericus pisanus contraxit cum alio promittẽs eidẽ ad certũ terminum soluere certã pecunie quãtitatem alioquin posset eũ cõuenire corã iudice seculari ꝛ sub eodem promisit ei rñdere iuramento interposito: Dubitatũ fuit an possit sic renuntiare iuri suo saltẽ in temporalibus et iudicem laicuꝫ sibi constituere ꝛ an iuramentum teneret. Super hoc consultus fuit archiepũs pisanus q̃ fuit doctor legum ꝛ ipse rñdit ꝙ vsqꝫ ad tempora illa tenuerat ꝙ licitum sit clerico renuntiare iuri suo saltẽ in temporalibus ꝛ sibi iudicẽ laicũ constituere:ꝛ iuramẽtum super hoc prestitum seruandum erat. Responsio ꝛ opi.archiepiscopi ꝑuenit ad dominum papã q̃ scribit eidem archiepõ referendo sibi opinionẽ suã:qualiter asseruit qd licitum erat clerico renuntiare saltẽ in temporalibus iuri suo ꝛ iudicem laicum sibi constituere:ꝛ ꝙ iuramẽtum sup hoc prestitũ erat seruãdum oblitus constitutionis illius q̃ dicit ꝙ pacto priuatorũ iuri publico non derogatur ꝙ non potuerit renuntiare ꝛ laicũ iudicẽ sibi cõstituere ostẽdit ꝑ concilium mileuitanẽ.ꝛ chartaginẽse. In mileuitanẽ continet ꝙ clerici nõ ꝑtrahant clericos ad iudicia publica relicto pontifice suo. qd si fecerint causam ꝑdant:ꝛ a cõmunione habeant extranei.ꝛ in.cõcilio chartagiñ.dr qd tam epi q̃ diaconi et quilibet clericus in criminali seu ciuili negotio si derelicto ecclesiastico iudicio voluerit se purgare publicis iudicijs:etiã si pro eis lata fuerit sententia locum suum amittant et hoc in criminali actione:in ciuili vero perdãt qd euicerint:si locũ suuꝫ obtinere voluerint.ex quibus concilijs manifeste apparet ꝙ clerici nec inuiti nec volentes possint pacisci vt secularia iudicia subeant:quia hoc non est beneficium personale cui renuntiare possint sed potius toti collegio ecclesiastico publice est cõcessum cui pacta priuatorũ derogare non põt ꝛ iuramentũ licite seruari non potuit quod cõtra statuta canonica illicitis pactionibus informatur. Bernar. ¶ Nota ibi tenuisse ꝛc. pro communi vsu loquendi dũ quotidie dicimus talis doctor tenet hãc opinionem:sed rectior modus loquendi esset vt hic sentit Petrus talis
2 est in tali opinione. ¶ †Nota secundo quod nedum in spiritualibus et ecclesiasticis sed etiam in temporalibus clericus conueniendus est coram iudice ecclesiastico:ꝛ nõ coram seculari.et dic in temporalibus.i.in causis in quibus de tẽporalibus litigatur ꝭm Pet.ꝛ Gof. Ex hoc infero text.procedere siue agatur actione personali siue reali.ꝙ notabiliter
3 ter facit pro his q̃ dixi in.c.qualiter.s.titu.prox.i. ¶ †Nota tertio ꝙ pactum priuatorũ non valet in preiudicium eorũ que in publicũ fauorẽ statuta sunt.secus si sit pactum circa ea que statuta sunt in fauorẽ priuatũ vt in.l.pacisci.ꝛ.l.iurisgentiũ.§.si paciscar.ff.de pac.ꝛ.j.de reg.ad apostolicam. Et ex hoc ꝛ ex text.infero cõtra glo.in rubri.C.de decre.decu.lib.x.ꝛ glos.in.c.ij.de constitu.lib.vj.q̃ dicit ꝙ illud quod potest fieri per pa
b ctum põt fieri per statutũ.[b] Nam per pactũ[c] non derogatur iuri publi
c co vt hic:sed per statutum sic nisi sit de reseruatis principi vel cõtra bonos mores:vt no.Bar.in.l.oẽs populi.in.ij.q.tertie.q.princip.ff.de iustitia ꝛ iure. ¶ Nota.iiij.qd priuati dicuntur singulares persone.sic em̃ capit hic:alr̃s enim dicitur priuat⁹ q non est in dignitate.xxiij.q.j.q contra eccl̃ie pacẽ.ꝭm doc.nã etiã in dignitate cõstitui nõ pñt pasciscí vt li
4 tigent coram seculari,vt hic. ¶ †No.ꝙ iuri principaliter introducto in fauorem publicum nõ põt priuata persona renuntiare:licet consequenter concernat vtilitatem ꝛ honorẽ priuatũ nec talis renũtiatio iuuatur iuramento.nã renuntiatio causat ad abdicandũ ius qd est in ipso renũtiante ꝛ non penes alium.argu.in.l.id qd nostrum.ff.de re.iur.ꝛ in.c.ab eo.de elect.lib.vj.secus qñ commodum concernit singulos singulariter. vt in.c.dilecti.j.eo. Quid autẽ si primarie concernit commodum priuatum ꝛ secundario publicũ.dic vt no.in.c.cum contingat.j.de iureiurã.et in.l.j.sol.matri. ¶ Nota qd iuramẽtum prestitum contra legem editam in fauorem publicum non obligat iurantem:et hoc iõ quia iuramentum non ligat ad illicita.in capitulo quanto.j.de iureiuran.ꝛ veniens contra legem peccat.in.c.ij.de maio.et obe. ¶ Nota quod iudicia secularia dicuntur publica.et dicuntur publica quia
5 sunt communia vt sentit hic Hostien. ¶ †Nota ꝙ per hec verba a cõmunione habeantur alieni.non promulgat excõmunicationis sententia:sed man
6 datur ferri. ¶ †Nota vltimo penam clerici trahen
d tis clericum coram iudice seculari.[d] nam in criminali debet deponi.in ciuili vero dꝫ perdere causaꝫ. Et hoc vltimum intelligo quando traxit aliũ contra clericum secus si episcopum proprium:qꝛ tunc debet perdere beneficia quantuncunqꝫ sit causa ciuilis.ad hoc.c.grauem.de exces.prelat. Vel dic melius quod actor debet perdere causam et a communione repelli:vt in.c.nolita.xj.q.j.quod allega.hic in principio.fallit in casu.c.grauem. Reus vero voluntarius deponitur in criminali:in ciuili vero debet perdere quod euincit si non vult deponi debet ergo haberi pro condemnato.argum.l.in criminali.C.de iurisdictio.omnium iudicum.ꝛ sentit gl.in c.nolita.et in.c.placuit.et quod dixi de reo probatur in.d.c.placuit.et hic vbi allegatur illud consiliũ et incipit ibi:causa episcopi ꝛc. Quid autem si laicus trahat clericum ad forũ seculare.dicunt docto.ꝙ etiam dꝫ perdere causam.et probat per aut. statuimus.C.de episcop.et cleri.cuius verba ponit hic Ioan.an.et sunt vtilia pro simplici canonista. et sunt hec. Statuimus vt nullus ecclesiasticam ꝑsonam in criminali causa vel ciuili trahere ad iudicium seculare presumat contra cõstitutiones imperiales ꝛ canonicas sanctiones.si fecerit hoc actor quippe de iure suo cadat iudicatum non teneat:ꝛ iudex sit extunc potestate iudicãdi priuatus. Sancimus etiã vt si qs clericis vel ecclesiasticis personis iustitiam denegare presumpserit tertio requisitus iurisdictionem amittat.ꝛ putat Guil.hanc penam locũ habere in eo qui trahit clericũ coniugatum gaudentem priuilegio:vt no.in Spe.de cõpe. iudi.adi.§.j.ver.sed nunquid.et ver.sequen. Et qñ hoc priuilegio fori gaudeat coniugatus est hodie
7 declaratum in.c.vno.de cle.cõiuga.lib.vj. ¶ †Venio ad gloss.j.que in principio sui tex.coadiuuat. secundo oppo.ꝛ videt ꝙ iuri publico quis posset
e renuntiare.[e] vt.l.pasciscí.ff.de pact.vbi patet qd licet iura dent facultatem agendi pro animali morboso:tamẽ partes possunt pacisci ne agant.ad idẽ l.pactũ inter heredes.eod.ti.ff.de ser.l.j.et.l.si iudex.ff.de mino.cum si.et gloss.soluit faciendo tria membra ꝙ quandoqꝫ ius est introductum in merum fauorem alicuius:et tunc ille in cuius fauoreꝫ agitur potest illi iuri renuntiare vt in prealleg.l.pacisci.ponit simile in velleiano.nam mulieribus concessum est vt nõ obligentur ex fideiussione.huic tamen iuri possunt renuntiare.ff.ad velle.l.vlti.§.penul. Quãdoqꝫ priuilegium est concessum in fauorem quorũdam pro publica vtilitate ipsorum:ꝛ in odium aliorũ:ꝛ tali priuilegio nemo potest renuntiare:ꝛ tale est istud de quo hic agitur:quia est introductũ non tam in fauorem clericorũ q̃ in odiũ laicorum:qui clericis sunt valde infesti.adducit simile in macedoniano:nam concessum est filijsfami.priuilegium vt non obligentur creditorib⁹ suis ratione mutui:et hoc in fauorem parentum:et in odium creditorum:quia sepe filij conuenti ꝑ creditores inducebantur ad necem parẽtum.huic pri-

a ¶ Si diligẽti. Vide Bal.in.l.ab administratiõe.C.de leg.And.Barb.
b ¶ Per statutum. Adde Ro.consi.cccxcviij. Zacharias. ¶ Ex quibus habes vnã limitationẽ ad alle.gl.i rub.de decre.decu.C.li.x.dũ dicit qd ar.de pacto ad statutũ valet de quo ꝑ Felin. ibi ꝛ oĩo per Alexã.in.l.oẽs populi.iij.q.post Bar.ff.de iusti.ꝛ iure. ¶ Adde Bar.et doc.in.l.fin.C.de pac.ꝛ istũ in.c.sacrosancta.i.ij nota.s.de electio. Aeneas de falco. Anto.Francis. ¶ An ꝛ quando valeat arg.de pacto ad statutũ,et econtra,habet ꝑ Flo.i.l.si heredes in princi.ff.de ser.vrb.pred.ꝛ vide ꝑ Alex.plene post bar.in.l.oẽs ppli.in.iij.qd.ff.de iusti.et iu.vbi vltra alios multa dicit ad propositum.ꝛ vide Baldũ.in.l.conuenticulaꝫ.C.de episco.et cleri.et in.l.non impossibile.ff.de pact. Et an valeat arg.de pacto ad ꝯsuetudinem ꝛ ecõtra et de pacto ad legẽ et de pacto ad stipulationem habetur i.l.itẽ qꝛ.ff.de pac. Sebasti. Sapia.
c ¶ Nã per pactũ. Quõ ꝓcedat hoc arg. Vide Cardi.alex.in.c.q̃ contra v.distin.ꝛ in.c.cõsuetudinis.x.distin.alexã.in.l.pactũ qd dotali.colũ.ij.C.de colla.et in ꝯsi.lix.col.ij.in iiij.vol.ꝛ in cõsi.l.in.v.vo.et Ias.in aut.ꝑterea.colũ.vij.C.vnde vir et vxor.ꝛ in.l.nõ impossibile.ff.de pactis.Feli.in rubr.de rescrip.col.vij.ver.fallit.ꝛ i.c.ecclesia sancte marie.col.xxxij.de cõstitu.et fran.curt.senior in tracta.sequestrorũ.q.xxij.in fi.
d ¶ Seculari. addo vi ꝑ Ro.ꝯsil.ccclxix.Fede.ꝯsi.xc.
e ¶ Quis posset renuntiare. Adde Barto.ple.in.l.si quis in conscribẽdo.post Guiliel.de cu.in.ij.colũ.in principi.versic.vt ista materia perfecta declaretur.ꝛ ibi per oẽs scribentes.C.de pact.vbi etiam habes an et quando renuntiatio sui iuris valet.et Specu.in titu.de recu.§.fin.ver.item nunquid.ꝛ in tit.de acto.ver.item quod cause.

a Sebasti. Sapia. ¶ Positiuũ. Vide Lu.ro.in cõsi.lxxxij.inci.quo ad id de quo querit.vbi vult ꝙ hoc etiã p statutũ nõ possit tolli.
b ¶ Immutabilia. Adde qđ voluit Ro.consi.lxxxij.
c ¶ Renuntiari. Adde ꝙ voluit Ro.consi.cccij.
d ¶ Utilitatem publicam. Adde qđ pulchre voluit Anch.ɔsi.ccclxxxvj.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Intercedere. Aduerte tñ qđ ɔ hoc vr casus expressus i.l.si quis in cõscribendo in verbo sacerdotij. C.d pac.vbi sacerdos poterat renũtiare ꝑuilegio ꝙ sibi cõpetebat rõne sacerdotij ⁊ tñ ēt de iure illo ꝓcedebat rõ quam ponit abb.hic ꝙ ale ꝑuilegiũ concerneret publicã vtilitatẽ.l.j.§.ius publicũ.ff.de iu⸗sti.⁊ iu.cogita.
f ¶ Nõ valet.adde ꝙ voluit Ro.cõsi.clxxxvij.
g ¶ Per instrumẽtum. Adde vidẽdum Bal.consil.xxxiij.ij.libro.et Jo.and.in addi.ad specu.in titul.de proba.§.nunc videndum.versi.sz pone,vbi dicit pactũ posse valere ⁊ nõ valere ex qualitate personarum.
Sebasti. Sapia.
h ¶ Mulierum.vide Bal.i.l.j.C.ad velleia.Bar.in.l.gñali.C.eo.Ang.are.in.§.item si in iudicio.in.vj.col.insti.de excep.vbi latissime de materia velleiani.Alexan.in.l.penulti.C.de pac.
i ¶ Pro marito. Adde videnduz pau.de ca.consil.ccxix.vbi late in ꝑmo impressis.
k ¶ Renuntiatio. Adde qđ bal.aliter loquit ɔsil.xl.et ibi miratur de Jo.an.li.v.
Sebasti. Sapia.
l ¶ L.sciendum.vide ibi Ro.col.x.vbi de ħ dicit esse casum rotunduz in.c.ex rescri.j.de iureiu.⁊ miratur illum tex.nõ fuisse a doctorib⁹ notatum.vide ibi p Feli.co.iiij.ver.in gl.pe.⁊ qđ per iuramẽtũ ꝑsumat deliberata voluntas vide allegata per Alexã.in consi.cxxxiij.incipien.super quesitis.col.pe.⁊ vlti.in.v.volu.⁊ qđ habeat vim clausule specificatiue ponit Andre.sicu.in consi.xxv.incip.scripsit sapientie.co.ix.in.j.volu.⁊ consi.xvj.incip.preclare scripsit.colũ.ij.in.ij.volu.⁊ do.Fran.cur.senior in consil.lxxvi.incipien.dominus Ludouicus.col.vj.Corsetus in repe.rubri.de iureiu.in.xiij.priuilegio.

uilegio filius renũtiare non potest.ff.ad macedo.l.sed ⁊ si pater.in fine. Ponit etiam gl.aliud simile in beneficio resti.in inte.quod est introductum taz in fauorem ꝙ in odium.alle.in contrarium.l.si iudex.ff.de mi. Tertium membrum potest colligi ex principio gl.quod iuri introducto in fauorem publicum priuatã persona renuntiare non potest licet consequenter tendat in eius fauorem:et iste est proprius casus.c.nostri,vt satis elicit ex text. Hoc enim priuilegium non est introductum in odium laicorum sed fauorem.ordinis clericalis:licet aliud posset dici in priuilegio canonis,si quis suadente.xvij.q.iiij.hoc casu posse procedere secundum mẽbrum supra positum per gl. Assignat tamen gloss.alias rationes quare clericus non potest consentire in alienum iudicem et est clara. Sed ad verificationem dictorum precedentium multa sunt videnda primo an ⁊ quando licet iuri publico seu iuri superioris renuntiare.de quo hic per docto.nostros satis confuse:per Bart.in.l.ius publicum.ff.de pact.⁊ plenius in.l.si quis in conscribendo.C.e.⁊ per gl.no.⁊ satis plenam que est melior qualibet alia in hac materia in aut.vt sine ꝓhibitione.§.qꝛ vero. Et sequendo magis Bart.qui videtur loqui clarius reliquis:dic quod aut est ius naturale aut positiuum[a].primo casu nõ potest renuntiari:vt.l.iura sanguinis.ff.de regu.iuris.⁊.ff.de pactis.l.ius agnationis.⁊ hoc qꝛ iura naturalia sunt immutabilia[b].v.distinctio.in princi. Idem dic de iure diuino de quo tamen distingue et prosequere vt legitur ⁊ not.distinctio.xj.c.in his.et in.c.fin.de consue. Potest tñ quis renuntiare iuri quesito per ius gentiuz qđ largo modo dicitur ius naturale quasi naturali ratione inductũ.nam potest quis renuntiare dominio rei sue:vt.l.si quis.§.differentia.ff.de acquiren.posses.⁊ in.c.super hoc.de renun.cum.ibi nota.⁊ sic hereditati paterne.C.de repu.hered.per totũ.que debetur filijs ex quodam nature instinctu.vt not.in regula:indultum.de regu.iu.lib.vi. Quod limita vt nota.in.c.ij.de pac.libro.vj.⁊ in l.fina.C.eod. Secundo casu principali quando est ius positiuum aut est ius qđ statuit certã formã in actibus hominũ introducẽdo:aut alio modo disponit.primo casu pone exemplũ.lex disponit qđ testamentum fiat cum certo numero testium vel ꝙ pactum ⁊ stipulationes certo modo fiant:et huic iuri non potest renuntiari.[c] vt.ff.de leg.j.nemo potest.⁊.ff.de pact.l.contra iuris.facit.c.cum esses.et qđ ibi no.de testa,⁊ in.c.qꝛ propter.de elec. Secundo casu qñ nõ cõcernit solennitatẽ:sed alio modo disponit aut est ius publicum:id est concernẽs vtilitatem publicam[d] et ei non potest quis renuntiare.l.ius publicũ.ff.de pac.⁊ hic in tex. Nam vt clerici sint attẽti omnes ad diuina ⁊ vt liberiores possint pro peccatis populorum intercedere[e] non dñt vocari coram iudice seculari. Aut est ius priuatum id est concernens vtilitatem priuatam:⁊ tunc quãdoqꝫ illud ius cõtinet vtilitatem priuatam renuntiantis ⁊ publicam simul:qñqꝫ continet vtilitatem renuntiantis ⁊ cuiusdam alterius priuati tertij.qñqꝫ continet vtilitatem renuntiantis tantum. Primo casu si vtilitas priuata potest separari a publica:valet renuntiatio quantum ad priuatam vtilitatem.quantum ad publicam non:vt no.in.l.iurisgen.§.si paciscar.ff.de pact.optime facit text.cum ibi no.in.c.cum venissent.de instit.si non potest separari renuntiatio non valet:vt.l.de die.ff.de pact.dot.iuncta.l.j.ff.sol.matri.⁊ quod no.in.d.c.cum venissent.⁊ in.c.sicut.de iureiu. Secũdo casu qñ cõtinet vtilitatem renuntiãtis ⁊ tertij priuati:⁊ tunc idem:vt in ꝑcedenti membro:qꝛ si quidem possunt separari valet quantum ad preiudiciũ ter.ij:vt.C.res inter alios acta.per totũ.⁊ in.c.ad apostolicam.de reg.⁊.l.j.C.de cõ.re.ali.sz si nõ potest separari non valet renũtiatio.ff.de libe.cau.l.j.ij.iij.⁊.iiij.facit qđ not.in.c.ij.de iureiur.⁊ in.c.cum venissent de insti. Tertio casu qñ continet vtilitatem priuatam tantum:tunc qñqꝫ illud ius est introductum principaliter in fauorem renuntiantis.qñqꝫ est introductum principaliter in odium alterius ⁊ secundario refundat in fauorem renuntiantis. ¶ Primo casu si quidem ille fauor est inductus propter renuntiantis imbecilitatem ⁊ tunc renuntiatio nõ vz[f] vt not.ff.de mino.l.si iudex circũuento.facit.l.si mulier.C.ad velleiñ.⁊.ff.de noua.l.doli.§.diuersum. Si vero est inductũ aliter ꝙ propter eius imbecilitatem tunc siquidem talis renuntiatio esset ɔ bonos mores vel inducit aliquem ad delinquendum:nõ vz:vt alia.§.eleganter.ff.solu.mat.⁊.ff.de pact.do.l.conuenire. Sz si non esset contra bonos mores vel non induceret quẽ ad delinquendum ⁊ tunc renũtiatio valet:vt in.c.ad apostolicam.de regu.⁊.l.si quis in conscribendo.C.de pac. Secundo casu qñ illud ius principaliter est inductum in odium alterius tunc siquidẽ renuntiatio est causa quare illud odium cessat:valebit renuntiatio:vt.l.fina.C.ad macedo.alias non valeret:vt.l.tamen si.ad maced. Et ex predictis possunt decidi quatuor casus quos hic excipit Calde.in quibus dicit quem non posse renũtiare iuri pro se introducto. Primus.C.de pac.pigno.l.vlti.⁊ est ratio ibi propter auaritiam creditorum. Secundus.ff.de transactio.l.cum hi.propter fauorem alimentorum in vltima voluntate. Tertius.ff.de preca.l.cum precario.⁊.j.de precarijs.c.vltimo.quia non valet pactum contra naturam contractus. Quartus.ff.communi diuidundo.l.in hoc iudicium.§.si conueniat. ¶ †8 Ratio:quia communio solet generare discordiam.l.cum pater.§.dulcissimis.ff.de legatis secundo.⁊ de senten.excommuni.c.ex tenore.ideo non valet pactum ne separetur societas. Per hoc etiam deciditur notabile dictum gloss.preal leg.authen.vt sine prohi.ma.quod dictum sequuntur etiam doctor.hic quod non valet pactum quod faciunt debitores creditoribus de solutione non probanda nisi per instrumentum[g] cum actus testificandi sit communis in aut.de testi.in principio.nec debet angustari:sed potius dilatari.C.de iureiur.l.generaliter.nec ad vnam speciem arctari.ff.de testi.l.ij. ¶ †9 Secundo tangit glo.an mulier possit renuntiare velleiano:⁊ cõcludit quod sic:quia illud priuilegium est introductum in merum fauorem mulierum[h],⁊ idem tenet gl.in.l.j.ff.eod.⁊ vide ibi bo.glo.⁊ in.l.generaliter.C.eo.vbi ponit casus speciales in quibus mulier potest se pro alienis debitis obligare. Sed Jac.de rauen.Pet.⁊ Cyn.tenent contrarium in.l.si quis in conscribendo.C.de episcopis ⁊ cleri.dicentes non valere hanc renuntiationem etiam si mulier fuerit de suo priuilegio certiorata:quia hoc priuilegium fuit concessum mulieri ob sui facilitatẽ. Unde eadem facilitate induceretur ad renuntiandum qua inducitur ad se obligandum.⁊ idem sentit Barto.vt patet ex dictis in precedenti dist. Sed in.l.generaliter.C.ad velleia.latius ⁊ specialius attingens hunc articulum distinguit quod aut mulier se obligat pro marito[i]:⁊ tunc ipso iure non tenetur:vt in aut.si qua mulier.C.ad velleia.vnde renuntiatio velleia.hoc casu nihil operatur.aut intercedit ꝓ alio:⁊ tũc aut sine scriptis ⁊ sine subscriptione trium testium:⁊ ipso iure non tenetur ⁊ renuntiatio velleia.nihil operatur:vt in.l.antique.§.fina.C.eodem. Si vero intercedit in rescriptis ⁊ cum solennitate de qua in.d.l.antique.tunc aut renuntiauit velleiano in casu in quo ipso iure necessario obligatur ⁊ valet renuntiatio:vt in authen.matri ⁊ aute.C.quando mulier tu offi.aut alias renuntiat.⁊ sic in causa non priuilegiata:⁊ tunc si hec renuntiatio fit in iudicio valet:vt in.l.fina.§.penul.ff.ad velle.aut fit extra iudicium et tunc siquidem post biennium ⁊ valet:vt.l.si mulier.C.eodem aut intra biennium:⁊ non valet:quia eadem fragilitate qua obligatur eadem fragilitate renuntiat velleiano:vt in preal leg.l.si mulier. Sicut in simili dicimus in renuntiatione beneficij restitutionis in integrum.vt not.C.de in integrum restit.l.si intra.⁊.l.si iudex circunuento.ff.de minoribus. Hoc intellige quando mulier fuit certiorata de priuilegio sibi competenti:alias renuntiatio non valet:quia non intelligitur renũtiare ei qđ ignorat:vt no.in.l.vlti.ad velle.⁊ per glo.⁊ Bart.in.l.sciendum.ff.de verbo.oblig.facit.l.tres fratres.ff.de pac.⁊.l.si soror.C.de colla.⁊.c.placuit.xxxviij.distin.⁊.c.gratia.de rescrip.lib.vi.nec presumitur certiorata:qꝛ ista solennitas extrinseca non presumitur:vt not.in iuribus preal leg.et per Innocẽ.in.c.innotuit.de eo qui fur.or.recep.facit.l.quecunqꝫ.ff.de pub.⁊ quod not.Archi.in.c.secundo.de pac.lib.vi.⁊ quod tenet domi.Anto.hic.⁊ sentit Jo.and.hic qui dicit consulendo ad has opiniones vitandas que sunt super validitate renuntiationis vt mulieres indicantur ad iurandum.j.de iureiuran.c.cum contingat.cum suis concordantijs.⁊ sic vigore iuramenti valebit hic renuntiatio[k] seu fideiussio. Imo plus dicit Barto.in preal leg.l.sciendum[l].ff.de verbo.obliga.quod iuramentum facit presumptionem ꝙ mulier venerit deliberata et certiorata ad renuntiationis actum:vnde quando interuenit iuramentum non exigitur alia certioratio.quod etiam tenet do.Anto.hic ⁊ Archi.in preal leg.c.ij.de pac.lib.vj. ¶ †10 Pro hoc quia iuramentũ habet vim

clausule

¶ Valeat. Idē vult Barto.in.l.i.§.si qs ita.ver.sʒ qd si sup tali ⁊c.ff.de verb.ob. Et postꝙ sumus in tali materia volo ponere hic vnū pulchꝛuʒ effectum iuramēti: vcʒ ꝓmisi soluere tibi centū aureos intra decē annos scʒ oi anno dādo decē: ⁊ ita iuraui. si p duos annos soluero ⁊ postea cessauero soluere vno vel duobus annis: cado ab oī dilatione: qꝛ piurꝰ. ita singlr dom. Joā. bap.ō cazalupis de lctō seuerino ī xxv.q.ꝙ no. quia paucis est notū ⁊ occurrit sepe ⁊ ita nō sunt octo dies ꝙ practicaui hoc perusij. bene facit quod voluit do. Alexan.in consil. cxxvj. incipi. non puto. in.j. volu. Aeneas de falco. Anto. Franc.

¶ Utrum si debitor obligauit soluere certā quantitatē in certis terminis pro rata si soluerit aliqs ratas ⁊ postmoduʒ cessat soluere per dat oē ꝯmodū dilationis dicas qꝺ iurans ex tali iuramēto illud non obseruādo semp est in mala fide lʒ non interpellet a creditore imo ꝺm do. abb. in.c. fi. in vi. colū. de ꝑscrip. semp dꝛ eē ī dolo ita vt nūꝙ ꝑscribat ⁊ alle. not. dictū Host. i sum. ꝺ ꝑscrip. i.§. q̄ res. lʒ em̄ iuramētū non sit modꝰ īducēde obligatiōis: vt in l. si qs p eo. in pn. ff. de fideiuſ. in.l. iusiurā. qꝺ ex conuētione. in pn. ff. de iureiu. tñ inducit obligationem obseruādē vt in.c. debitores. et in.c. cū ꝯtingat. de iureiurā. ⁊ iō si debitor iurās non obseruat soluere in termino vt ꝓmisit non tenet creditor ei obseruare dilationes ꝯcessas p ea q̄ habentur in.l. cū proponas. C. de pact. et in.l. qui fidē. ff. de transac.

a clausule si non valet qꝺ ago vt ago valeat[a] vt valere potest. vt.l. cum pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. ⁊.j. de iureiurā. venietes. ⁊.c. ad nostrā. ⁊ vide qꝺ no. Cy. in.l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊ Joan. andr. in.c. pe. de emp. ⁊ vendi.

11 ¶ † Tertio tangit gloss. ꝙ beneficio macedoniani nō potest renuntiari: qꝛ exceptio hec est fundata super odio tertij. dic vt colligitur ex preceden. distinctio. Et an possit hec renuntiatio iuramento firmari vide per Barto. in.l. si qs pro eo. in quarto membro. ff. de fideiussoribus tangam in.c. cum contingat.j. de iureiuran. ⁊ vide bonam glo. in.l. fi. C. ad macedonia. q̄ dicit filium non posse huic beneficio renuntiare: qꝛ non est introductum principaliter in fauorem filiorū ⁊ parentū: sʒ in odium creditoris. vt.l.j. ff. eo. Sed dicit illa glo. singulariter ꝙ potest ex postfacto etiā cū preiudicio filij illud mutuum pater ratificare: qꝛ principalius illud fuit introductum in fauore parētum. ⁊ illam gl. sequitur ibi Cy. Si autē a principio pater consensit res non habet dubium: qꝛ totū attribuitur patri. vt in.l. sed ⁊ si pater. §. non solū. ff. ad macedonianū.

12 ¶ † Quarto dicit gloss. ꝙ beneficio restitutionis in integrū[b] renuntiari nō pōt: quia taʒ in fauorem minoris q̄ in odium contrahentium secum est introductuʒ: puto meliorem rationem esse qꝛ hoc est introductū ꝓpter imbecillitatem ipsius minoris: ideo non potest renuntiare: qꝛ eadem imbecillitate induceret ad renuntiandū qua ad contrahendum: vt supra dixi in muliere: ⁊ facit qꝺ no. Cy. in.l. si quis in conscribendo. C. de episco. ⁊ cler. ⁊ de materia dic vt not. in.l. si intra. C. de in integr. restit. ⁊ in.l. si iudex. circumuento. ff. de mino. et per Specu. in titu. de resti. in integr. §. qualiter. ver. sed nunqd. ⁊ tangit aliqd Joā. an. hic: ⁊ cōmuniter tenetur ꝙ existēs minor non pōt renūtiare huic beneficio ratione predicta: sed factus maior potest vt in d.l. si intra. non obst.l. si iudex. quia vt dicit hic Jo. an. ibi renuntiat ipso facto nolendo vti beneficio sibi concesso: non autē potest tollere sibi potestatē petendi hanc restitutionem.

13 ¶ † Nunqd autem ecclesia possit renuntiare huic bn̄ficio. Spec. in d.§. qualiter. ver. sed nūquid ecclia. refert Vinc. tenere in.c. tum ex literis. de in integ. restit. qꝺ sic. ⁊ hoc etiā videt sequi Spec. Sed hoc non puto verꝫ maxime quando prelatus solus renuntiauit etiā si iurauit. ad hoc glo. not. in.c.j. de in integ. resti. lib. vj. in versi. cōtractum. ⁊ in.c. intellecto. ⁊.c. sicut nostris. de iureiurā.

14 ¶ † Glo. ij. principaliter in versi. laicus. querit an laici possit consentire in alienum iudicem: et rn̄det qꝺ sic in ciuili non in criminali. C. de iuris. om. iudi.l. in criminali. Inquantum glo. dicit in ciuili limita nisi sit subiectus laicus ratione feudi vel sit tributarius ita qꝺ sit subiectus alia ratione q̄ rōne nude[c] iurisdictionis. nam tunc non pōt sicut nec clericus: vt not. Barto. in.l.j.§. ⁊ post operis. ff. de noui oper. nun. et in.l.j. ff. de iudic. facit.c. ex transmissa. ꝫ. eod. et dixi in.c. ceterum. ꝫ. ti. proxi. Inquantū glo. dicit secus in criminali idem tʒ in.c. insolita. xi. qꝺ.j. sʒ Accurs. sub dubio forte. tʒ cōtrariū dūmodo iudex cuiꝰ iurisdictio prorogat habeat merum imperium vt nota. in.l.j. C. de iuris.

qꝺ sibi cōpeteret posset dici qꝺ valeret talis renuntiatio: sicut dicimus de muliere q̄ renūciat bn̄ficio velleiani sibi competenti per gl. in.l. quamuis. C. ad velle. et in.l. fi.§. pe. ff. eod. per Bar. in.l. repudianda. ff. de a. q. here. qꝛ omnis renūtiatio ꝺm eum ibi requirit certiorationē. de quo etiā per Jo. an. in.c. ij. de pac. in. vj. in nouel. ⁊ habet per Alexan. post Bar.

ōm. iudi. in gl. fi. ⁊ hoc per.l.j. C. vbi de cri. agi. opꝫ. et idē tenet Frā. vt refert hic Jo. an. in.c. significasti.j. eo. de hoc etiā no. in.l.j. ff. de iudic. ⁊ in Specu. de cōpe. iudi. adi.§.j. ver. sed nunqd. et per doct. in c. P. ⁊ G. de offi. deleg. et per Inn. in.c. de causis. eo. ti. vbi idē videt tenere. et idē glo. in.l. inter conuenientes. ff. ad munici. ⁊ idē ibi Bart. Non enim pōt fieri prorogatio ad spēm oino diuersam: vnde vt ipse ibi dixit de mixto ad merum non fit ꝓrogatio: sed de mero ad merū: et de mixto ad mixtum. Nam si iudex non habet ex se similem iurisdictionē non diceret prorogatio: sed potius noue iurisdictiōis collatio. nā prorogare est extēdere ⁊ qꝺ non est non pot extēdi. vt in.c. P. ⁊ G. de offi. delega. ⁊ in.l. priuatorum. C. de iuris. om. iudi. Et hoc cōiter tenet: vt no. Cy. in ꝓalleg.l.j. ⁊ Joā. an. in additio. Spe. in ꝓalle. loco. facit qꝺ not. in simili in.c.j.j. de mu. petitio.

15 ¶ † Et aduerte ad no. dictū Joan. an. in loco ꝓallega. post Gui. de suza in.l. si conuenerit. ff. de iuris. om. iudi. ꝙ lʒ pars ꝓroget iurisdictionē in criminali in casu ꝓdicto: nō tñ impedit suus iudex quin possit ex officio inquirere in casibꝰ in quibus permittit inqꝰitio qꝛ per factum partis nō dʒ impediri officiū iudicis. ar. de priui.c. ex parte. ij. ⁊ melius in.c.j. ⁊ in.c. crimina.j. de collu ⁊ pro hoc dicto optime facit qꝺ not. Bart. in.l. inter.§. recte. ff. de fur. vbi vide.

16 ¶ † Tertio glo. principaliter querit nunquid clericus saltē possit in laicū cōpromittere licet in eum tanꝙ in iudicē consentire non possit: ⁊ respondet ꝙ sic, etiam preter cōsensuʒ sui episcopi. hoc intellige in rebus proprijs:[d] et hoc quia arbiter non hʒ iurisdictionem: sed dicto suo statur metu pene. ꝫ. de arbi.c. dilecti. ⁊.c. p tuas. ⁊. C. eo. ti. l.j. An aūt sup rebꝰ ecclesie possit clericus compromittere vel transigere sine licētia epi: dic vt not. in c. contingit de transac. ⁊ in.c. ij. ⁊.c. cū tpe. de arbit.

17 ¶ † Quero cū glo. in verbo pertrahāt: qn̄ dꝛ clericus pertrahi ad iudiciū secularē. rn̄det qn̄ trahit inuitus: ⁊ ideo dicit Specu. in ti. de cōpe. iud. adi.§.j. versi. sed ⁊ quocꝫ. qꝺ vt appareat qꝺ inuitus sit tractus dʒ ꝓtestari se clericū non dʒ coram illo respondere: ⁊ si iudex ꝓcipit qꝺ rn̄deat tunc ꝓtestet se hoc facere viribus ꝓfecture. i. metu ipsius iudicis. hoc etiā vult hic Joā. an. Et puto hoc consilium vtile ad hoc vt ipse reus non puniatur: et vt possit habere commodum pene. nā quo ad hoc vt per iudicē infligatur pena litigatori non est vis an inuitus an sponte clericus ibi litiget: cū etiam spōte hoc non possit vt patet in litera. ⁊ p hoc ꝙ infra subijciā in gl. perdant.

18 ¶ † Glo. in verbo perdant format duas questiones: primo q̄rit an isti debeāt perdere cām ipso iure[e] an p sententiā: ⁊ remanet ꝙ per sentētiā: ⁊ hoc cōmuniter tenet. alleg. Jo. and. in arg. in.l.j. C. de asser. tol. et. C. de here.l. quicunqꝫ ante fi. et faciunt no. per glo. in regula in penis. de regu. iur. lib. vj. ⁊ in authen. habita. C. ne fil. p pa. et in.l. in criminali. C. de iurisdictio. om. iudi. et pro hoc qꝛ vbi pena imponit per verba in futurum sonātia nō infligit[f] ipso iure. vt no. gl. in.c. quisquis de elec. et in dicta regula in penis. Et qꝛ circa hanc materiaꝫ repeiuntur varie gloss. ideo breuiter di-

l. si duo patroni.§. idem iulianus. in.iij. col. ff. de iureiur. et ibi ꝓprie loquunt de minore ⁊ alle. ibi Alex. multas concor. et aduerte quia ꝺm Fede. de sen. i ꝯsi. cxcix. incipic. q̄ritur an d. margarita nō sufficeret certioratio notarij: sʒ requireretur certioratio iudicis de q̄ certioratione facta p iudicē bn̄ crederet dicto notarij: qꝛ notario nō credit ꝺ facto ꝓprio. ꝺm Fede. ibidem ⁊ vide do. Ant. in.c. qm̄ contra. in. xij. co. de pba. ⁊ per do. abb. in.c. cū causam. in. vij. col. de testi. ⁊ vide Ro. ⁊ alex. post eū in.l. sciendū. in. xꝺ. colū. in ver. sʒ qd sit in instrumento. vbi dicunt cōem practicam esse in Italia ⁊ alle. multos doct. tenētes ꝯtra Fede. et vide etiā d. abb. in.c. si diligēti. de fo. ꝯpe. in. v. col. et habet etiā per Bar. Ang. et Pau. de ca. in d. authē. sacramēta puberū. Adde tamen qꝺ si instrumētum renuntiatiōis ꝯtinet clausulam certiorationis facte a notario vel in muliere de beneficio velleiani vel in minore de beneficio restitutiōis in integrum: interrogatus a iudice quid sit tale beneficiuꝫ et rn̄derit se nescire non obstāte tali clausula renuntiationis poterit mulier vel minor nō obstāte tali renuntiatione vti beneficio sibi competente vt pulchre deter. Alb. de ros. per plura ibi alleg. per eū. vbi etiā per Alexā. in.l. pe. in.§. fi. ff. ad velleia. Et qui sint casus in qbus regulariter qs possit renuntiare bn̄ficijs sibi de iure cōpetētibus habet per glo. ⁊ doc. in pactū qꝺ dotali. C. de pact.

b ¶ In integrum. Adde ꝙ prelatus ecclie vt voluit Ang. consi. cxxxvij. Zacharias. ¶ Adde ꝓ dicto istiꝰ gl. ⁊ alex. post bar. in.l. doli. ff. de nouā. ⁊ alex. ꝯsi. xxvij. vo.j. ⁊ rō ē qꝛ renūtiādo bn̄fi. rest. in integ. ꝑsumit eadē facultate ledi q̄ in ꝯhēdo grauat. ita no. p bar. in.l. interdū. in versicu. B em̄ ipso. de resti. in integ. glo. in.l. si intra. C. eod. ti. nisi tñ interuenisset iusiurādum. p.l. iij.§. cum ergo. de ꝯtra. iud. tu. qꝺ tñ limito in minori doctore ⁊ aduocato in cā propria: vt no. bal. in.l.j. C. qui ⁊ aduersus quos. Anto. Fran. ¶ De hoc an qs possit renūtiare bn̄ficio resti. in integ. dicas ꝙ talis renūtiatio simplr facta ex rōne ꝓalleg. nō valeret: qꝛ q̄ rōne ⁊ facilitate inducit minor ad ꝯhēdū eadē facilitate īduceret ad renūtiādū forsan ēt cū iuramēto iuxta ea q̄ plene trac. in aut. sacra puberū. C. si aduer. ven. tñ si minor eēt certioratus p notariū de bn̄ficio restitutionis

c ¶ Nude iurisdictionis. eundem consi. iij. ij. lib.

d Proprijs. Adde eundem consi. xxiiij.

e ¶ Ipso iure. Adde qꝺ Ro. consi. cccxxv. dicit ꝙ pena ipso iure non incurritur nisi in casibus a iure expressis.

f ¶ Non infligitur. cōtra istam cōmunē sniam vide tex. in.l. improbū fenus. C. ex qui. cau. infa. irrog. in verbo irrogāda. vbi intelligit ipso iure. ⁊ dic qꝺ est ꝓpale ibi. vel dic ꝙ ideo ita intelligit: qꝛ ita est expressum per alia iura. vide simile qꝺ dꝛ in.c. si quis ex clericis. de vita ⁊ ho. cler. Scōo

stingue: post. d. Ant. q quāq[a] lex pmulgat p partici-piū pteriti tpis: et regulariter est late snie. de elec. cupiētes. §. ceterū, et ibi gl. i ver. suspēsos. in. vj. facit c. ij. de testi. cog vide gl. no. in. c. qcūq. de here. li. vj. q dicit q per ista verba sit nodatus: fert excōica-tio incontinēti. Idē sentit gl. iuris ciuilis in. l. i cri minali. C. de iurif. om. iud. circa ista vba sit mulcta tus: et hoc verū nisi alio iure appareat qd sunt ferē-de sententie: et sic intellige q no. in. c. ij. s. e. vbi dixi qnq vba nō pferūtur in preter tū: et tūc si sunt vba declaratoria est canon late snie: vt si dicat decer nimus viribus carere. pro hoc tex. et glo. in. c. nouit de his q fiunt a plato. Si vo sunt vba dispositiua, tunc si sonant in futurū et respiciūt actū iudicis vt priuet[b] excōicet, puniat, cā3 pdat et silia: et i dubio. est ferende snie: nisi addatur aliqd verbum per qd appareat q sit late snie vt ipso facto vel eoipo et c. vide bo. glo. in. d. regula, in penis. ad hoc text. cum gl. in. c. si religiosus, de elec. lib. vj. et in. d. c. quicūq. de here. lib. vj. et de hoc verbo subiaceat excōicatio ni: qd non requiratur alia sentētia: vide bo. gl. in. c. vno de iniurijs. lib. vj. in glo. fi. Non eni vr de sui na tura requirere alium actum iudicis licet sonet i fu-turum. ad idē in. c. si qs suadente. xvij. q. iiij. et sic li-mitat not. in. d. regula, in penis. Et idem dic vbicū q verba imponentia penā non respiciunt actū iu-dicialem vt cadat a suo iure, tunc eni non requirit aliqua sentētia: vt no. bal. in. l. ij. C. de iure emphy.

19 ¶ † Scdo gl. principalr qrit psupposito q hec pe na veniat per sniam imponēda qn cōmittit. glo. p diuersa iura primo arguit q cōmittit eoipo quod vocatur reus ad iudicium. Secūdo q sit loc⁹ peni tentie añ litis cōte.[c] Tertio q licitum sit penitere vsq ad sniam. tandē ponit opi. Hug. qd non sit lo cus penitentie. sed hoc dicit gl. procedere de rigo-re sed de equitate pōt penitere vsq ad lit. contest. saluo casu. c. grauē. de exces. prelat. vbi punit ex so lo tractu: et hoc qr delictū erat ibi grauius: qr con-tra epm pprīū cōmissum. Hosti. t3 cū Hug. Joan. an. dicit posse distingui inter eum qui assumpsit p pertinaciā cām: l3 nondū lis sit ztest. et eū q p perti naciā nō assumpsit quasi velit qd in pmo casu non expectatur lit. contest. scdo sic. et qn dr p pertinaciā assumere relinquit arbitrio boni viri. Simile not. in. c. de multa de preben. et q no. per glo. in aut. ha-bita. C. ne fi. pro pa. Et pro hac opi. Jo. an. facit di ctio: per posita in text. q auget. ad hoc. l. vrbana. §. pernoctare. ff. de ver. sig. et qd no. in. c. si constiterit. de accu. Idē q ista gl. t3 gl. et Arch. in. c. inolita. xj. q. i. Glo. in. l. in criminali. C. de iurif. om. iudic. tenet quod licitum est desistere vsq ad sniam. et idem vr disponere ille tex. q iste. loquit eni in terminis hu-ius. c. et idem t3 Bart ibi dicēs quod in istis penis legalibus licitū est desistere vsq ad sniam:[d] p. l. qui cū maior. §. accusasse. ff. de bo. lib. et per. l. in seruitu-tem. §. vet āsse. eo. tit. et idē t3 Butr. in. d. l. in crimi-nali. et hoc mihi pl3.[e] et optime vr pbari in dictis legibus vbi pena imposita ex accusatione vel pe-titione nō cōmittit nisi det pseuerātia vsq ad sen tentiā. secus dic qn hec verba proferunt ab homi-ne[f] et non a lege: vt si quis obligauit se sub certa pe na si accusaret vel si peteret vel si controuersiam vl qōnem moueret. de quibus taceo: qr non faciūt ad propositum: et materia est longa. Vide eleganter p Bar. in. l. hoc amplius. ff. rem ra. hab. Et intellige qd. s. dixi qd l3 desistere vsq ad sentētiā siue illa sit diffinitiua, siue habeat in hoc articulo vim diffi-nitiue vt puta opposita exceptione de incompetē tia fori iudex se pronuntiauit iudicem cōpetētem hec eni snia sufficit ad hanc penam cōmittendam alias esse absurdum: qr fecisset quantū in eo fuisset vt penam euaderet: nec est amplius locus peniten tie. facit qd not. gl. in aut. habita. C. ne fil. pro pa. et hoc etiā vult barto. in prealleg. l. in criminali. quod

20 nota. ¶ † S3 qr. s. cōclusum est qd per sniam debet perdere cām qro de modo practicandi. Solut. ex dictis glos. et Barto. in. d. l. in criminali. pōt colligi duplex practica[g]. Prima vt in eadem instātia pe tatur[h] vt mulctetur amissione cāe: nam l3 iudex nō habeat iurisdictionem super principali habet tñ super ista pena imponenda. ar. op. in cle. j. de rescri. et qd no. gl. in. c. fi. de rescrip. Secunda practica est q ichoet postea nouū iudicium et agat cōdictione ex istis iuribus. ar. in. l. vna. et qd ibi not. ff. de con-di. ex le. Et poterit agi ad penā etiam coraz iudice ecclesiastico: vt not. Specu. in ti. de zpet. iudi. adi. §. j. versicu. sed qn. Tertia practica pōt colligi ex di ctis Specu. in loco prallega. vt possit reus se defen dere per viam exceptionis: vt si actor agat postmo dum coram iudice competēti possit reus excipere tu me olim coraz iudice seculari traxisti: ideo causam amittere debes ideo peto te cōdemnari et me ab-solui sup hoc qd a me petis et tunc feretur senten-tia. Quarta practica pōt colligi ex dictis Federic. de senis cōsi. xlvij. vt stet i meris terminis exceptio nis dicendo nō teneor tibi rñdere super hac causa quia olim traxisti me ad examen vetitum propter qd debes perdere causam. et hoc etiā in simili sen-tit glo. pe. in. c. pastoralis. de causa poss. et proprie. et pōt sustentari per regulā cui damus actionez in. l. inuitus. ff. de reg. iur. et eo. ti. c. q ad agendū. li. vj. et vide pulchre per Inno. in simili in. c. inter dilectos de exces. prela. nā exceptio et actio hoc casu ad eun-dem effectū tendunt. et ideo si cōpetit actio ad fa-ciendū priuari: ergo et exceptio ad cōseruationem rei. vt not. ibi Inn. tutius tñ puto etiā petere priua

21 tionē. ¶ † Quero cum glos. in verbo a cōmunio-ne. quid importent illa verba a cōmunione habeā-tur extranei. respondeo dupliciter. primo qr in pe nam remouebūtur a sacris ad tps. secūdo pōt in-telligi q priuabūtur officio et beneficio: sed hec vlti ma solu. non placet glos. nec doct. qr est nimis rigi da. et videt ztra literam que in ciuili saluat benefi-cia si vult perdere quod euicit ideo tene primam.

22 ¶ † Ex qua not. qd etiā ab homie pōt ferri excom municatio minor licet non sit in vsu. nam priuare quem a sacramentis nō est aliud[i] q ferre excom-municationē minorem: vt in. c. a nobis. de excep. et in. c. si celebrat. de cleri. ex. mi. Uel intellige et tertio sm Jo. an. et Hosti. q d3 separari a cōione scil3 ho minum per excomunicationis sententiā quousq satisfecerit nō solū tractori: sed etiā ecclie cui iniuriā

23 irrogauit. s. eo. c. ij. ¶ † Opp. cū gl. in ver. purgare voluerit: videtur enim hec litera velle quod etiam reus cōuentus coram seculari debeat puniri. vnde ob. c. at si clerici. s. de iudi. Soluit et bene q hoc. c. procedit, tñ reus sponte hoc eligit. ibi quādo inui-tus fuit tractus. et ideo sis cautus vt reus in prin-cipio protestetur q nō intendit litigare coram nō suo iudice. ¶ Quero cū glos. in ver. si pro eis. dicit text. q etiā si pro clericis sit lata sententia et c. quid si sentētia lata sit contra eos: respōdet q snia non valet tanq lata a nō suo iudice. sed in odium eorū seruabitur[k] illa snia. Host. dicit q siue pro eis siue

pōdera inquantum allegant no. in. c. ij. s. e. et gl. in. d. c. si qs ex clericis. qr 3 iurā cōem doctrinā alleg gl. in. c. ij. de here. lib. vj. et text i l. i. C. de secun. nup. et Bal. ibi dicit q verbum sit est futuri tpis et intelligit ipso iure l3 glo. in. d. c. si qs ex clericis. aliter allegat p do. dic q nō bñ qr gl. ibi sentit quod ipso iure q apparet qr exponit sit. i. fiat per sniam. ergo sit impor-tat sniam s3 nō q fiat. pōdera bene qr ad hoc nō pon derat illa glo. ter-tio pondera qr di cta gl. et doc. sunt somnia ex eo qr tex. in. d. c. placuit dicit honore pro-prio priuet. q ca-su est canon late snie vt p tex. bar. et bal. i. l. si qs ma-ior. C. de trāsac. qr est vbū de sui na-tura priuatiuum et vide q remisi in tex. c. sue de cleri. nō resi. et q dixi in c. j. de iud. etiā im portat canonē la te snie: ergo q ad idē. c. placuit. nō bñ papa hoc in-tellexit qr 3 cōes doctrinas nisi sal uando dicas qd verbū amittat est verbū executiuū vt in simili hr in vbo spoliare: vt i c. ex tue. de cle. nō resident. ista non sunt va ad. c. pla-cuit. pondera bñ ppter verbū pri-uet futuri tpis. Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Qd qnq. Circa h vide Jas. i. l. cū postea q. i. ij. notab. C. de pac. et Lu. ro. in fin. ij. Frācis. cremen. in fin. vij. et Ang. in aut. de litigio. i fi. et pulchre p Jas. i l. ij. in. v. not. C. de iure emphyt. vbi ponit singularem limitationez post Sali. ad illud qd vba futuri tpis denotāt p sniam. Et q sint vba la-te sententie ponit et enumerat late Felin. in. c. rodul-phus. colū. xvj. v. vba late snie. s. de rescrip.

b ¶ Priuet. Adde cal. zsil. x. de v. si.

c ¶ Ante lit. ztest. pondera qr p cer tō doct. oēs som-niāt. et ēt gl. ex eo qr. d. c. placuit. lo-quitur p verbū preteriti tpis vt priuetur honore suo requiritur qd petie rit: sed petere est per lit. cōtesta. vt. d. l. amplius. ff. rem ratam haberi. ergo eoipso qd petijt est priuatus: ergo nō pōt priuari. And. Barb.

d ¶ Usq ad sniam. Adde Ro. zsil lix. et lxx. et cum pena imponitur ipso iure habeat locum penitentia. vide Ro. consi. cccvij.

e ¶ Mihi pl3. pōdera ēt qr. d. c. inolita. dicit aditū fecit vt pertrahant ad iudicia secundaria l3 non sit pertractus tñ punitur: ergo non probat ille tex. doctrinam gl. nec doc. tene menti qd ista ignorant. Andr. Barb.

f ¶ Ab hoie. pondera bñ qr ista nō sunt bene dicta ex eo qr. d. l. si qs ma ior. C. de transa. vtit verbo pteriti tpis vc3 priuat⁹: s3. d. c. placuit. dicit pri uet et sic ista non sunt paria: ergo reqrit sententia. And. Barb.

Anto. Francis.

¶ Tu dicas qd pena priuationis etiā ipso iure im-posita reqrit sen-tentiam ita Bal. no. in aut. qui se-mel. C. quomodo et quando iudex in. j. col. et in. l. im-perator. et ibi per Alexā. ff. de iu. fi. ¶ Et adde q pe na in dubio nun-quā itelligit ipo-sita ipso iure: vt est gl. in. c. non so lum. de reg. libro vj. et habetur per Bal. in. l. si quis. C. de secun. nupt. vbi etiam p alex. et adde etiā qd li cet condemnatio pene non fiat per sententiam suffi-cit si iudex decla-rat delictum esse commissum scdm Bartol. in. l. fi. C. de infa. et habetur per Bald. in. l. si quis non dicam rapere. C. de epi-sco. et cle. ¶ Et adde qd pe na priuatiōis nū q habet locū nisi exprimat a iure: vt in. §. igitur. in aut. de non eligē. secū. nubē. et est gl. xvj. q. vij. in sum. et no. Bal. in aut. ex testō. de secun. nup. et habet etiā per Alex. in. l. etiā in. §. licet. ff. solu. matrimo.

g ¶ Duplex practi-ca. adde qd. v po-nit ro. consil. s. al-leg cccl. ix.

h ¶ Petatur. tu di cas q optima pra ctica est qd incon tinenti q vocatur coram iudice veti to petat illum de clarari icidisse in penā. iste est text. sin in. l. i. C. vt lit. pen. vide bal. vbi singulariter loqui tur. et pondera si pōt penitere vsq ad sniam: ergo nō pōt penitere in ea dem instantia nisi cum fuerit lata sententia. Andre. Barba.

i ¶ Est aliud. Tu pondera qr pa. hic videtur loqui sm cōmunem modum loquēdi: quia cōmunio appellatur de recepto sacramēto: vt cōmuniter videmus: ergo de ista intelligatur. Andre. Barba.

k ¶ Seruabitur. Uide simile qd dicit glos. in. c. i. xxiij. qd. i. que dicit q in-terim sententia seruatur. vide ibi omnino. Andre. Barba.

a ¶ Duplici pena. tu pódera qr si succubuit in causa in qua punitur cum ibi elegit se côueniri certe est male ideo in aliquo puniatur debet de suo tantundem dare vt euitet penam depositionis. Andre. Barb.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Duplici pena conteri. An ꝛ qñ qs possit duplici pena puniri traditur in. l. senatus. ff. de accusa. late per Bal. et Salic. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. ni. et fide catholi. vbi remissiue per moder.

contra lata sit snia nõ valet: sed vtroqꝫ casu patiêtur penam in tex. contêtam. ꝛ hoc voluit tex. dû di cit etiã si pro eis. q. d. multo fortiꝰ si contra eos: dicit tñ ꝙ eo casu quo ferꝫ côtra eos cogûtur tñ de suo dare ac si valeret snia si penã depositionis euitare voluerint. nã si euincunt illud perdût si volût euitare penã: sequiꝫ qꝺ vbi succumbunt tantûdem pdere debent si locû suum ꝛc. Vult Host. dicere qꝺ in criminali debent isti deponi etiã si pro eis sit lata snia. In ciuili vero si volunt euitare hãc penam debent pdere ꝙ euincût. sed si succubuerunt vt aliqd pdant debêt dare tantundê de suo vt euitêt penã depositionis. Hoc vltimum mihi non placet qr siue snia sit lata ꝓ eis siue côtra eos nõ tꝫ: qr a non suo iudice. ꝛ ideo sufficit qꝺ in penã perdant illam cãm ꝛ satis perdunt: lꝫ habuerint sniam contra se cum illa non valuerit. Et puto, breuiter qꝺ intellectus huius. ca. sit iste ꝙ aut reus tragit actorem in criminali causa: ꝛ tunc indistincte debet deponi: siue snia sit lata ꝓ eo siue côtra eû: vt pbaꝫ in tex. ex illa, implicatiua, etiam. ꝛ puto ꝙ hoc casu remanebit cã in priori esse. qr illa snia ꝓ eo vel contra nihil valuit: nec dꝫ puniri amissione cause: qr non dꝫ duplici pena[a] côteri.[b] arg. c. at si clerici. de iudi. qꝺ etiã sensit hic Cal. ꝛ satis hoc voluit litera dum hãc penã omissionis cãe tñ infligat in cã ciuili. Aut traxit actorê in ciuili. ꝛ tûc dꝫ perdere causam siue euicerit siue succubuerit. nã vtroqꝫ casu puniꝫ: lꝫ snia prius lata non tenuerit: ꝛ pro hoc. l. in criminali. ꝗ dicit ꝙ reus dꝫ ꝓ côdemnato haberi sꝫ dic ꝙ idem in effectu videꝫ voluisse Host. soluit eñ de suo illã côdemnationê lꝫ côdênatio nõ valuerit. ¶ Quero cum gl. in verbo perdant: qd fiet de eo qꝺ ꝑditur in hoc iudicio in penam: respôdet ꝙ si reus fuit in culpa tûc dꝫ pdere rez quã euicit. s. sup quã fuit absolutꝰ. ꝛ dabit actori cui facta est iniuria si nõ fuit in culpa. ꝛ si diceres cû actor ꝓuocauerit ad iudicium vetitû quõ pôt esse extra culpã: rñdet ponendo exemplum qꝺ reuserat ita potens qꝺ nõ patiebaꝫ se côueniri coram alio iudice: ꝛ actor eum metuebat. vñ timore compulsus conuenit eû corã seculari inuitus et coactus. Vel pone alia exempla que ponunt Barto. ꝛ Cy. in. l. in criminali. qꝺ reus intentabat condictionem. l. diffamari. C. de ingen. ma. ꝛ actor cogiꝫ agere contra eum: vel petijt vt sibi statuereꝫ terminus ad agendum. ff. de accu. l. titia cum similꝫ. et sic tãtum reus fuit in culpa: ideo actori adiudicatur illa res qui fuit iniuriatus. Si vero actor fuit in culpa ꝛ nõ reus, tûc actor dꝫ ꝑdere qꝺ euicit ꝛ datur reo. Si vterqꝫ fuit in culpa dꝫ res dari ecclesie cui fuit facta iniuria ꝛ hoc verû fm gloss. res erat ipsius clerici. si vero erat ecclesie non punietur hac pena qr delictû persone ꝛc. et cû hac glo. cômuniter trãseunt doct. ꝛ vide ad hoc qꝺ not. xvij. q. iiij. quisquis. et in specu. de compe. iudi. adi. ȣ. j. versi. sed cui. ꝛ versicu. seq. et est communis conclusio quo ad fi. glo. ego puto ꝙ aut solus prelatus litigabat de reb. eccle. in iudicio vetito ꝛ punietur pena amissionis loci: qr hec pena imponitur etiam in ciuili. nisi velit pdere ꝙ euicerit. sed si res erat ecclesie nõ potest illud velle. et sic remanet prima pena vt statim dicam in seq. gloss. et hoc verum est nisi velit tantundê de suo tradere. argu. eorum q̃ not. in. d. c. de multa. j. de prebê. ꝛ qꝺ dixi. s. post Hostien. ꝛ idem potest dici in actore trahente clericum super rebus ecclesie coraꝫ iudice seculari

c ¶ Nocet eccle. Adde rot. sepius alleg. ꝯsil. cclxix. Zacharias.

¶ Adde ꝙ delictum prelati nocet eccle in omittêdo nõ aût in cômittêdo: ꝛ quatenus ad ecclesiam peruenit. vt per Car. in cle. j. ȣ. ceterû. post gloss. de priuile. Anto. Fran.

¶ An ꝛ qñ delictû plati vel conuentus noceat ecclesie vide gl. in. c. ȣ. de dona. ꝛ In no. in. c. cum dilectus. de ordi. cog. et do. Ant. in. c. j. de do. ꝛ contu. et est bona glo. in. c. si episcopum. xvi. q. vi. ꝛ i. c. placuit. el. j. xvj. q. iij. et habetur in. l. iubemus. in. ȣ. economus. C. de sacrosan. eccle. ꝛ conclusio est vt distiguatur prout iste dicit an delictuꝫ sit in cômittêdo vel omittêdo: de quo vide que ple. habent p Joã. and. in regula delictû. de reg. iur. li. vi. et vide bal. in. l. meminerint. C. vnde vi. ꝛ in prelu. feu. in vlti. col. ꝛ vide do. Card. in cle. j. in. v. opp. de resti. in integr. ꝛ in cle. ȣ. in. ȣ. j. post glo. de here. vbi dicit ꝙ nocet si sit commissum in omittêdo ꝛ etiam nocet quatenus ad ecclesiam peruenit. vt per eundê do. Card. post gloss. in cle. j. in. ȣ. ceterum. de priui.

d ¶ In optiõe. qñ lex vel statutû imponit penã alternatiue cuiꝰ sit electio: vide car. in. l. qcunqꝫ. C. de ser. fu. late p ang. in malefi. in glos. in ver. q si nõ sol. intra. x. dies anni. sibi ma. lex. in. ȣ. col. v. qd fi ꝛc. Nen. de fal. Anto. Franc. ¶ Circa hoc an ꝛ qñ lex imponit penã alternatiue cuius sit electio, vide etiam Bar. in. l. j. in. ȣ. expilatores. ff. de effrac. ꝛ Bal. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. in ver. vi. opponitur. ꝛ not. Bar. in. l. ȣ. ff. de pn. iud. ꝛ in. l. lucius. ff. de leg. ȣ. ꝛ vide que habentur in. c. fraternitatis. xxxiiij. dist. ꝛ lxxiiij. dist. in glo. sum. ꝛ adde glo. l. si minor in. ȣ. quod si seruus. ff. de mino. que dixit ꝙ reus eligeꝫ. tu vide Inn. in. c. de causis. de offi. deleg. vbi dixit ꝙ vbi plures sunt pene iposite pro delicto iudex pôt eligere minorê. ꝛ vide Bar. in. l. lꝫ si pponas. ff. de pigno. min. vbi ponit qñ plures pene imponunꝫ, an vniꝰ electiõe alie tollant: ꝛ adde ꝙ duplex pena ꝓ eodê delicto pot ipoñ si vtraqꝫ iponat ꝑ vnã. l. vel statutû sꝫ si per diuersas vel diuersa debet vna tñ ipom et si per vnã. l. ipomꝫ. duplex pena vera ꝙ dꝫ iponi: si alternatiue vna tñ iponiꝫ: si simplr. l. loquitur tunc dꝫ imponi mitior. vt p Bar. in. l. qd ergo. in. ȣ. pena grauior. i. j. colum. ff. de infa. et si pena maior iponaꝫ p. l. sequentê ꝙ p precedêtem: tunc hꝫ locuꝫ vtraqꝫ: vt p bar. in. l. fin. C. de aqueductu. li. xj. et vide alex. i. l. senatus. ff. de accu. vbi ple. ponit de pluribꝰ penis im positis contra eû dê ꝛ ꝙ plures pene ꝓ eodê delicto possint imponi vide glo. in. c. attendêdû. xvꝫ. qꝺ. nñ. et habet i. c. qsqs. in fi. ea. cã. et qꝺ. ꝛ vide ad hoc oino Alex. post Bart. in. l. sepulchri. in fi. ff. de sepul. vio. et Bal in. l. j. in fi. C. vbi de cri. agi opor. et in. l. si plu ribus. ff. de leg ij. ꝛ in. l. is qui reus. ff. de publ. iudi.

vide tamen quod in simili not. xvi. qꝺ. vj. placuit.

24 ¶ † Si vero platus litigat cû toto capitulo qr de lictû prelati communicatio capitulo preiudicat ecclesie: vt not. in. c. ȣ. de ordi. cog. ꝛ in regula delictuꝫ de reg. iur. lib. vj. tunc habebit locum hec pena de hoc tamen an delictum capituli ꝛ prelati noceat ecclesie vide qꝺ dico in. c. j. de dolo ꝛ contuma. sed videtur quod indistincte debeat habere locum hec pena: lꝫ prelatus solus litigauerit qr delictum prelati nocet ecclesie[c] in iudicio. vt not. glo. in preallc. regula delictum. facit tex. in. c. cû olim. de cêsibus. potest dici quod hec glossa. procedit quando iudicium nullo modo tenuit et pena imponitur in merû odiû delinquentis. gloss. contraria procedit qñ iudicium tenuit. et aliquid sibi commissum est: tûc facere iudiciorum delictum prelati: ex quo habet administrationê agêdi pˀiudicat ecclesie. ¶ Querorum cum gl. in ver. si locum. qr litera dicit qꝺ in ciuili, debet perdere ꝙ euicerit si locû maluerit obtinere ꝛc. nunquid sit in optione[d] ipsius clerici an perdat cãm an locû. glo. respôdet qꝺ sic. quod limitat dûmodo actor fuerit in culpa: nã si non fuit in culpa cum sibi debet hec pena applicari non potest reus eligere vt deponatur. Joan. andr. dicit hunc nõ habere optionê istã: sed credit quod ista verba sint côminatorie dicta. q. d. ꝛ si côtenderet habere qꝺ euicerit deponi poterit: et sic dicit intelligere Jo. vt colligiꝫ ex glo. lxꝫ xviij. di. c. ȣ. in vl. glos. vbi dicitur ꝙ dictio aut: poniꝫ côminatiue. alle. c. placuit. xi. qꝺ. j. vbi sunt hec verba. Joan. Cal. dicit[e] ꝙ si contêpnit retinere qꝺ euicit dꝫ deponi: hec est eñ noua culpa que mereꝫ penã hanc: sed propter hoc non tollitur optio quã dat ista litera dû dicit maluerint: qꝺ verbû dat optionê fm eius propriam significationê a qua non est recedendum: nisi aliud appareat de mente legis. l. non aliter. ff. de lega. iij. et. j. de deci. c. ad audientiã. Si igitur non vult perdere qꝺ euicit, sequiꝫ qꝺ eligit priuari vel deponi. ꝛ sic fieri debet. Nec tñ fm eum sequiꝫ ꝙ teneat sententia licet eligat deponi: vnde nihilominus actor qui non fuit in culpa poterit ab isto reo petere id qꝺ petebat: nec obstabit sibi predicta sentêtia absolutoria qr non tenet: ex eo qr lata a non suo iudice: vt in. c. at si clerici. s. de iudic. Nec poterit petere qꝺ reus sibi côdênet ex hac causa: qr voluit litigare in foro seculari. sufficit eñ ꝙ punitur pena depositionis. vt in. d. decre. at si clerici. nec ob. l. in criminali. qr loquitur in laico cui nõ datur dicta optio: nec pôt dari: cum pena depositionis nõ cadat in ipsum. Hec dicta mihi placent et qꝺ detur electio ipsi reo: tenet etiam hic do. Ant. licet nõ allegat hec dicta Cal. et limita hanc gloss. clerici. scdm hec dicta vt licet actor non fuerit in culpa: nihilominus hec electio côpetit reo. qr de commoditate actoris nulla sit hic mentio: sed tantum de pena rei que satis puniꝫ pena depositionis. Et ꝓ hoc facit qr pena qñqꝫ imponiꝫ alternatiue: ꝛ optio datur reo:[f] vt. l. quicunqꝫ. ꝛ quodjibi not. Cyn. C. de ser. fugiti.

25 ¶ † Quero cû glo. pe. an saltem tacite[g] possit clericus prorogare iurisdictionem iudicis secularis et concludit ꝙ non. sed Joan. and. in. c. inolita. xj. qꝺ. prima. tenet ꝙ tacite potest. nam si non potest tacitû tûc sublatum ꝛ nullum esset priuilegium scholarium de pluribus iudicibus adeundis: per consti. habita. C. ne fil. pro pat. Barto. brixi. in preal. c. inolita. tenet ꝙ quicquid dicat Joã. clericum non cum et tamen non obtinebit qr videꝫ côittere nouum delictû faciêdo istam proteruiam. And. Barb.

e ¶ Joã. cal dicit. tu pondera quia Jo. an. rectius loquitur. nã expositio huius. c emanauit i odiû istiꝰ volentis conueniri coram laico si staret sue optioni sequitur qꝺ lucraretꝫ: qr satis dicitur lucrari cum quis satisfacit sue volûtati. vt. l. pe. ff. de ꝺdi. ob cau. cum si. Item ista sententia est nulla: ergo vigore illius sententie nihil potest retinere: ideo vꝫ qꝺ papa puniat proter uiam eius vt si velit potius pdere suû locû ꝙ nõ obtinere ꝙ pdet locum

f ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Datur reo. vide abb. in. c. inter ceteruꝫ. in. j. colû. ver. sed qro. et ibi Feli. colû. ȣ. ver. fallit quinto. s. de rescript. vbi infinita congeruntur in materia alternatiue cuius sit electio. ꝛ ad hec vide etiã Abb. in. c. cum tu. super gl. in verbo per penam. j. de vsu.

g ¶ Tacite. Adde Cal. consi. xꝫ. hoc eo. ti.

posse progare etiā tacite iurisdictionē laici:p hoc c.nec etiā clerici sine ɔsensu epi:vt in.c. significasti. j.e.ꝛ idē tȝ Host.ꝛ hoc verius qꝛ si non pōt expresse fortius nec tacite:qꝛ regulariter plus operatur expressus consensus q̄ tacitus:vt no.Jo.an in regula scienti.de reg.iur.lib.vj.in mercu.Sed respectu auť habita.superius alleg.dicit Gof.hic.ꝛ in summa huius tit.§.dubitari illā auť.locū non habere in scholaribus clericis vel si locū habet in clericis: nō tñ in ciuibus qui habent ibi ꝓprium epm licet sint scholares:sed in alienigenis qui ibi proprium epm nō hñt.Jdē Guil.in specu.de reo.circa princ. Restringit tñ hoc ad magistros clericos.non tñ ad laicos.Host.vō no.in.c.significātibus.de offic. dele.ꝛ in sum.e.tit.§.quibus ex causis.ver.sed cum illa.vbi latius hūc articulū ꝓsequiť:tȝ etiā in alienis clericis ɔstitutionē locum non habere.p opi. Joā.facit ꝭm Joā.an.certū est imperatorē de clericis vel ecclesiis statuere nō posse sine ɔsensu pape.
16 †Tamen si per sua statuta priuilegia dat clericis vel ecclesiis dicimus illa statuta tenere:vt not.x.q. ij.c.j.in princi.ergo.illa constitutio habita.cum sit priuilegium studētiū dȝ clericis ɔpetere sȝ alio respectu quo per illam lediť diocesani iurisdictio qđ impator facere non pōt:vř ꝭm eū ꝙ verior sit opi. Gof.quā tȝ Hostien.vt simpľr nō habebat locum in clericis alienigenis.nā ista fuit prima opi:Gof. quā tȝ Host.Joan cal.dicit posse defendi illā auť. locū habere quo ad alienigenas respectu doctorū vel magistrorū clericorū si sunt in studio de licētia suoꝝ epōrū.ar.eorū q̄ no.in.c.cū pastoris.ð.q.vij.et in.ca.ex pte de accusa.ꝛ sic cessat qđ dꝛ de p̄iudicio diocesani.opin.Gof.ꝛ Hosti.seqtur Archi.in.d.c. inolita.qꝛ imperator nō potuit etiā magistris clericis dare iurisdictionē in clericos quā ipse non habebat.d.Cardi.vř tenere ꝙ habebat locum in alienigenis respectu magistorū:clericorū:ꝛ etiā respectu rectoris scholariū lȝ de rectore nulla fiat mentio in.d.auť.habita:sed hoc fuit qꝛ tūc tpis scholares nō faciebāt rectorē:vñ verisimile est ꝙ ēt respectu rectoris hoc priuilegiū dedisset:ꝛ sic accumulatur rector aliis iudicib⁹ de quib⁹ i.d auť.Et circa rectorē vide qđ dixi in.d.c.si qs ɔ̄ clericū.s̄.eo.do. Ant.hic vř multū variare ꝛ in effectu ɔcludit auť. habere locū in alienigenis respectu iudicum ecclesiasticoꝝ dicit tñ postea ꝙ etiā in alienigenis non hȝ locū inquātū submittit eos inferiori epo qꝛ saltem detrahiť honori ordinis clericalis inquantum submittiť inferiori:ꝙ non potuit facere imperator ꝛ sic in effectu nihil vř īducere respectu clericorum.
27 ¶ †Cuȝ de iure cōi sortiať forū epi loci respectu delicti vel ɔ̄ctus in.c.postulasti.j.eod.sȝ hec ratio do. Ant.mihi nō plȝ.ar.in.c.significasti[a].j.eo.vbi non requiriť ꝙ iudex cuius iurisdictio ꝓrogatur p clericos sit equalis epo sed sufficit qđ sit ecclesiasticus vnde si habuit licētiā a suo epo accedēdi ad suū studiū:vř qđ oīa sint sibi cōmissa sine quib⁹ in studio esse nō pōt.ar.in.c.prudētiā.§.sexta.ꝛ.c. p̄terea.de offi.deleg.Et p̄mouř disputatiue posse sustineri ꝙ in clericis alienigenis illa auť.habeat locū quo ad causas ciuiles:vt aperte probať in simili in causa feudali.[b] in.c.verū.s̄.eo.nā lex induxit illā spēm iurisdictionis ɔtra iurisdictionē gñaliter tributam ordinariis:vt in lib.feu.in tit.de ꝓhi.feu.alie.in.c. imperialē.in fi.ꝛ tñ vendicat sibi locū in clericis nō obstāte iurisdictiōe ordinaria epōrū:qđ ptȝ ex eo qm̄.c.veruȝ.non venit dispositiue sȝ declaratiue et ad cōsultationē:ergo nō fuit inductū ius nouū.vt no.glo.in.c.ɔsultationi de tēpo.ordi.ꝛ sic ꝓpter legē ciuilē tm̄ a papa nō reprobatā ɔuenitur cleric⁹ feudatari⁹ corā iudice seculari.s.dño feudi.facit.c. c.solite.de maio.ꝛ obe.Si ergo lex tribuens certā spēm iurisdictionis preiudicat epo in ciuilib⁹ ēt si iurisdictio illa non sit introducta in fauorem clericorum:ergo multofortius dȝ preiudicare in casu illius auť.vbi iurisdictio tribuiť in fauorem clericorum ꝛ respectu ꝓfessionis licite.Jtē in alienigenis nullū preiudiciū fit epo ꝓprio ꝛ in eis cessat rō huius gl.qꝛ sic oēs subditi delinquerent iudicium epi. Sed postea per diligentem indaginem visum est mihi in hac materia sic fore distinguendū qđ aut vniuersitas scholariū est ecclesiastica:aut secularis:ꝛ dꝛ ecclesiastica si maior pars scholarium sit clericorū:ꝛ idē si tot sunt clerici quot sunt laici:qꝛ mai⁹ dignū trahit ad se minus dignū de ɔse.ecc.vel alta.ꝙ in dubiis.ꝛ.l.ꝙ maior.ff.ad municipa.not.Bart.in.l.fi.ff.de col.illic.Si ergo[c] est ecclesiastica mō p̄dicto tūc aūt queriť nūquid rector habeat iurisdictionē in clericos scholares vigore.l.fi.C.de iuris.om.iudic.dico ꝙ sic vt hȝ vnusquisq̄ rector in illos de collegio vt ibi no.p Jnn.in.c.cū ab ecclesiarū.de offi.or.ꝛ dico qđ sic: iuxta tñ formā illius.l.fi.vt habeat in ciuilibus:nō tñ p hoc excludiť iurisdictio ordinarii vt ibi.aut est vniuersitas secularis:ꝛ dico qđ nō idem si est ecclesiastica sed rector est secularis:ad hoc adduco notabile dictuȝ Jnn.in.d.c.cū ab ecclesiarū.vbi dicit ꝙ opȝ ꝙ vniuersitas q̄ elegit sit clericorū aut religiosorum:ꝛ electus sit cleric⁹ vel religiosus qꝛ alr nec vniuersitas dare:nec elect⁹ iurisdictionē spiritualeȝ recipere possent.ar.c.ij.
28 de iud.ꝙ est notandum.¶ †Cui autē incūbat onus pbādi si ɔ̄ electum in rectorem exciperet ꝙ nō esset clericus:vide qđ no.Jnn.in.c.sup his. de accu.in fi.ꝛ per glo.ij.q.v.in sum.per Fede.ɔsi.c ij.facit text.in c.si iudex laicus.de sen.excō.li.vj.Aut q̄riť nunqd rector habeat iurisdictionem vel habere possit in scholares clericos ex dispositione auť habita. cum videatur rector hodie subrogatus loco p̄sidis.Et idē pōt q̄ri de doctore:ꝛ tunc dico ꝙ aut secularis ꝛ non pōt qꝛ iperator nō potuit nec intēdebat dare iurisdictionem seculari in clericos.ar.in auť.vt cleri.apud ꝓpri.epi.et in auť.statuim⁹.C.de epi.ꝛ cleri.ꝛ de ɔsti.ecclesia sancte marie.ꝛ.xcvj.di.bñ quidā.Nec ob.qđ.s̄.dixi de dño feudi qꝛ papa illā iurisdictionē tacite approbauit.Jtē qꝛ dñs feudi vř iudicare sup re quodam modo sua rōne directi dñii qđ in se retinet:ꝛ vide qđ dixi in.c.ceterū.s̄. tit.pxi.secus autē in hoc casu cum tales nō iudicarent sup re sua:nec papa vř aliquo mō approbasse:imo ɔ̄trium vř pbari in.c.vno.de cle.ɔiug. li.vj.ꝛ in.c.ij.s̄.e.vbi pȝ ꝙ de nullo crīe pōt iudex secularis qualitercūq̄ sit in psona clerici cognoscere:ꝛ auť.habita.dat iurisdictionem etiaȝ in criminali[d] vt ibi no.ꝛ p hoc optime facit iste tex.vbi pȝ ꝙ etiam volūtarie nō possunt clerici pascisci vt litigēt in foro seculari.Aut iste rector ꝛ magister sunt alis clerici:ꝛ tūc etiā dico qđ iurisdictionē ordinariā non hñt in clericos scholares:qꝛ nō potuit nec intēdebat imperator dare iurisdictionē ordinariā alicui respectu clericorū in p̄iudiciū epalis iurisdi
29 ctionis.¶ †Et maxime cū agiť criminalr cum de crimine clerici solus eps cognoscat.xi.q.j.de psona.ꝛ qđ no.in.c.quāto.ꝛ.c.cū ab ecclesiarum de offi.or.ꝛ p Jo.de lig.in cle.ne in agro.de sta.re.Sed bñ poterunt clerici ꝓrogare iurisdictionē rectoris:ꝛ sic cōsentire in eū virtute prorogationis:si aliter in studio esse nō possunt vt qꝛ statutū dicit ꝙ qlibet scholaris teneať rñdere sub suo rectore vel doctore. Nam habita licentia veniendi ad studium:videtur oīa ɔcessa sine quibus in studiis esse nō pñt: vt.s̄.dixi.ꝛ hoc in ciuilibus.Hoc etiā limito intelligēdo ꝙ rector sit clericus qꝛ alis nō pōt fieri ꝓrogatio etiā de expresso ɔsensu sui epi:vt in.c. significasti.j.e.ꝛ idē vř dicēdū qđ nō possit si est clericus sȝ vniuersitas
10 est secularis.¶ †Quia cū tunc nō habent iurisdictionē spiritualē ecclesiasticam:vt.s̄.dixi post Jnno.non potest fieri prorogatio:cū non possit fieri de certa specie iurisdictionis ad aliā speciē oīno separatā:qꝛ hec est noua iurisdictionis collatio ꝛ nō ꝓrogatio:facit qđ.s̄.dixi in.c.at si clerici.de iudi.Secus dico si statutum ad hoc precise nō arctat vt hic.secus vbi optio datur scholari:tūc em̄ debet clericus ciuis vel forensis rñdere sub epo:cuius forū sortitur rōne delicti ɔ̄ctus vel rei : nec licentia se extendit ad hunc casum:ex quo non necessitat.arg.in.l.sed iulianus.§.qđ dꝛ.ff.ad mace.Sed vbi collegium scholarium est ecclesiasticum ꝛ rector est clericus:tunc vt.s̄.dixi vř ex quadā equitate qđ habeat iurisdictionē in ciuilibus tm̄ ex dispositione ꝛ equitate.l.fi. C. de iuris.om.ind.Ex quo enim faciunt collegium licitū ꝛ approbatū vt sentit aperte Bar.in prealleg.l.fi.ff.de colle.illi.ꝛ in.l.fi.C.de iuris.om .indi.equū est vt rector clericus habeat iurisdictionē in ciuilib⁹:maxime cum per hoc nō preiudicetur epo.Quia dico si ɔueniret corā epo nō poterit declinare eius forum.sicut in simili dꝛ in prealleg.l.fi.in istis aliis collegiis inferioribus:ꝛ sicut nō preiudicatur epo respectu aliorum collegiorum ecclesiasticoruȝ quorū clerici possunt in ciuilibus ɔueniri corā eorū p̄posito:sic nec possunt declinare iurisdictionē epi si corā eo ɔuenirent:vt no.Jnno.in prealleg.c.cū ab ecctiarū.Et ad p̄dicta optime faciūt no.per Jnn.in.c.dilecta.de exces.prela.vbi indistincte loquiť de istis collegiis:nec distinguit inter clericos ꝛ laicos:imo potius vř idē sentire in clericis applicando suā glo.ad illū tex.ꝛ clarius hoc sentit in prealleg.c.cū ab ecclesiarū.Ab idem adduco tex.optimū ꝛ iudicio meo singularē in materia:in cap.ex literis.de consti.intelligēdo ꝙ vniuersitas magistrorū erat ecclesiastica quia alias papa nō se impediuisset vbi vniuersitas exercet iurisdictionem in ciuilibus in illos de collegio.Jdem ergo in rectore eorum.arg.illius.l.fi. Ad idē.c.quia in causis.de procura.vbi papa aperte approbat collegiū scholariū Parisieñ.qđ est ecclesiasticum:ꝛ hec omnia ꝓcedunt etiā in ciuilibus eadē rōne.Uide quod circa hanc materiā plenius dixi in quadam disputatione quam nuper feci que incipit:gandulphus:vbi inter cetera dico quod de equitate posset defendi clericum rectorem habere iurisdictionē in scholares clericos[e] in concernentibus scholasticā professionē seu in negotiis ortis occasione professionis scholastice:lȝ in vniuersitate plures sint laici q̄ clerici:et hoc ideo quia iura indistincte approbant

[a] ¶ C.significasti. sȝ pōdera qꝛ ibi loquiť i ꝓrogatiōe p̄missa q̄ fit a clerico iudici eccliastico de cōsensu sui epi.sȝ.d. Jnn.loqtur de ꝓrogatiōe q̄ nō facit cleric⁹ sȝ īperator.Jtē illa nō est ꝓrogatio qꝛ nō hȝ similē iurisdictioneȝ laic⁹ iudex. And.bar.

[b] ¶ Cā feudali . tu pōdera qꝛ alibi tenuit ɔ̄triū ꝙ i feudi nō possit clericus ɔueniri corā laico Andr.Barb.

Sebasti.Sapia.

[c] ¶ Si ergo.hoc ēt voluit Bar.ibi.d. Barth. Soci.i.l. cū senat⁹.de reb. du.Jmo.i.c.ex literis.de ɔsti.Jas. i.l.iperiū.colū.iij. v.qnto facit.ff.de iuris.om.iudi.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Jn criali.Uide Jas.i.l.fi.in.x.col. in fi.ff.de ɔsti.p̄nci.Feliñ.in.c.cum ordinē.in.v. colū. v.p istū text.s̄.de rescrip.

Zacharias.

[e] ¶ Jn scholares clericos.Adde p dicto istius Bal. in addi.ad spe.in ti.de reo.§.scholaris.ꝛ ibi spe.v.qd si scholaris.ꝙ est verū i.eo q studet i aliena diocesi.sȝ eos ibi item si studet in studiis approbatis.vt not. idē Bal.ꝛ doc.in alleg.auť.habita per istum.C.ne fi. pro pat.Jtē si sit in loco studii: vt plene per Ja.rebuf.post Bar.in l.fina.in fin.C. de agen.in re.lib.xij.

approbant hãc mixturã in istis collegijs personalibus:vt probatur in c.qꝛ in causis.de procu.in proe.lib.vj.ꝛ in cle.vbi papa apellat vniuersitatem scribẽdo vniuersis scholaribus.Bonoñ.ꝛ Parisijs commoranti bus.ergo talia collegia consequunt iura vniuersitatis ex quo subiectũ est habile,ꝛ optime facit.l.fin.C.de iurisd.om.iudi.vbi miles existans in collegio non põt declinare iurisdictionẽ rectoris ptextu militie.Dico etiã in illa disputatione q rector scholariũ non hꝫ iurisdictionẽ ptextu aut.habita.palle.qꝛ cũ illud sit mere priuilegiatiuũ nõ debet extẽdi ad nõ cõprehẽsa.arg.in.c.sane.ꝛ.c.porro.de priuil.sentit Bal.in dicta aut. habita.lꝫ.d.Car.aliud senserit hic:cui⁹ dictũ fuit hic simplr secutus.sed vide latius in dicta disputatiõe:ꝛ hec oĩa no.qꝛ alibi nõ sunt ita fundi tus discussa.¶ Glo.vlti.psequitur quedam gñalia.ꝛ de materia dic vt no.in.c.debitores.ꝛ in.c.cũ contingat.de iureiur.ꝛ in regula accessoriũ. de reg.iu.li.vj.¶ Extra glo.op.prio de.l.si qs in cõscribendo.C.de pac. vbi vr sacerdos renuntiare posse priuilegio fori.sol.multiplex est vt ibi etiã no.p Bart.ꝛ prio q ibi loquit de quodã sacerdotio tẽporali.ꝛ erat quedã dignitas in loco sicut dicimus de priorib⁹ florẽtinis q sunt dñi ciuitatis.vel scdo q illa lex est correcta p iura hic in tex.alle.nec hoc dicere est absurdũ vt no.ibi.Bar.vel tertio si clericis esset priuilegium cõcessum vt possint elegere vnũ ex suis pluribus iudicibus:tũc possent re 31 nuntiare huic electiõi.sicut in simili dꝛ in.c.dilecti.j.e.tit.¶ †Quero an valeat pcessus habitus p secularẽ iudicẽ contra clericum citatum qui a non cõparuit[a] ad allegandũ priuilegiũ suũ:de hoc vide p Jo.an.qui dicit q non:sꝫ de hac qõne vide qõ no.in.Spe.de cita.§.j.ꝛ p glo.xxiij. q. viij.conuenior.ꝛ.iij.q.si eps.ꝛ.j.de accu.veniẽs.ꝛ p Arch.xv.q.iiij.placita.ꝛ plene per Joan.an.in regula scienti.de regu.iur.lib.vj.in mercuria. b ad fi.qõnis vbi concludit clericum non teneri ad cõparendũ.[b] qõ cõtra eum non cõparentẽ non valet pcessus nec in principali:nec in penã ꝯtumacie:ꝛ assignat causam notabilẽ qꝛ citans nullo modo põt esse iudex hoc est nec in principali nec in incidenti:ergo nõ arctat citatus comparare.ad hoc de sen.excõ.si iudex laicus.li.vj.Host.aũt in sum.hui⁹ titu. §.j.ver.itẽ rõne priuilegij.concludit qõ si causa feudalis allegat vel simi lis per quã submittit iurisdictioni citantis:clericus tenet comparere al legatarius priuilegiũ suum:secus si nulla causa talis alleget.d.Anto.sequitur dictũ Joan.an.indistincte:lꝫ enim propter dubiũ allegate cause possit cognoscere an sua sit iurisdictio:per hoc tñ nõ submittitur iudici seculari quo ad principalem causam nec etiã quo ad actum mulctandi. 32 ¶ †Et hoc qꝛ cõtumacia est delictũ[c] ꝛ pena ei⁹ est pena delicti.vt no.in c l.omne delictum.§.contumacia.ff.de re mili.ergo nõ põt secularis illam 33 infligere.vt no.in.c.vno de cleri.cõiug.lib.vj.vt.s.dixi.¶ †Et per hoc d no.bonam limitationeꝫ ad.l.si qs ex aliena[d].ff.de iud.ꝛ ad.l.ij.ff.si quis in ius voc.vt in dubio iudex possit cognoscere ꝛ etiã mulctare contumaciam quando põt esse iudex lꝫ in veritate non sit.Secus aũt vbi nõ est iudex necesse põt.nam tunc etiã si pronuntiaret se iudicẽ talis sententia non faceret eum iudicẽ.qꝛ nihil põt contra impossibile:vt.l.fi.ff.que sen. 34 sine ap.rescin.ꝛ quod le.ꝛ no.in.c.si sentẽtia.de sen.excõ.li.vj.¶ †Ultimo scias q Jo.de lig.formauit hic vnam questionem satis quotidianã ac vtilem.ꝛ maxime in tuscia vbi sunt talia statuta.Cauet statuto q declinata iurisdictione potestatis incidat in certam penaꝫ qũo consuletur clerico citato corã potestate vt declinando iurisdictionem non incidat in penam statuti:vt refert Butri.tenere in aut.statuimus.C.de epis.et cle.quod non dꝫ declinare sed dꝫ dicere non possum corã vobis respondere:qꝛ habeo decre.si diligenti.de fo.cõpe.inhibentẽ ꝛ punientem clericum litigantem in iudicio seculari.alias libenter rñderem. Ipse vero e Jo.de lig.dicit qõ tale statutum non valet[e] respectu clerici.ꝛ est planuꝫ quia exprimit clericũ.Si vero non exprimit sed loquit generaliter non refertur ad clericos.arg.in.c.j.de iureiu.lib.vj.ꝛ qõ legi.et no.in.c.fin.de immu.ecc.lib.vi.Nec forte illa cautella Butri.pdesset cum effectualiter declinet.ꝛ nõ refert vt fiat aliquid verbo vel facto.de appel.ex parte.ij. ꝛ.l.de qbus.ff.de leg.Item etiam dicit qõ nemo dubitat tale statutum f non valere respectu clericorũ nec etiã clericos[f] concludi.vt not.Bart.in l.si quis sub conditione.ff.de cõdi.insti.Sed qꝛ de facto mãdat tales penas executioni ideo vt euitet grauamen facti vtile est seruare consilium quod ponit Bart.in.l.pe.§.ad crimẽ.ff.de pu.iudi.videlꝫ vt ipse cleric⁹ citatus nõ declinet:sed pro suo interesse compareat superior eũ reuocãs rõne sui interesse.arg.in.c.si iudex laicus.de sen.excõ.li.vj.sicut dicimus in seruo.l.seruus.ff.de pub.iud.ꝛ in domino feudi respectu vasalli.s.e.c. ex transmissa.ꝛ hoc no. Abbas.

1 ¶ Clerici sunt conueniẽdi coraꝫ suo ordinario.non coram illis quib⁹ ipsi seruiunt nisi aliud priuilegium sit in contrarium.
2 Ciuitas non venit appellatione diocesis in materia odiosa:alias secus.
3 Dominus non habet iurisdictionem in illos qui sibi seruiunt.20.
4 Capitulum nullam habet iurisdictionem in clericos etiam sibi seruientes nisi prescripserit.12.
5 Consuetudo dat iurisdictionem etiam priuato.9.
6 Maxime est:ista dictio denotat idem.in casu contrario.
Delinquẽs extra diocesim a quo iudice debet puniri:ꝛ que statuta seruentur in puniendo ipsum.8.
7 Conueniri quis potest in foro domicilij de contractu et de delicto alibi gesto.

a ¶ Comparuit.Adde Cal.consi.proxime alle.xij.
b Sebasti.Sapia.¶ Ad cõparẽdũ.Uide Bald.in.l.gñaliter.col.j.in fi.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ Abb.in.c.cũ ordinẽ.s.de rescrip.vbi Feli.late tangit qñ quis teneatur cõpare ad allegãdũ priuilegiũ.et vide Bart.in.l.ij.in prin.ff.de iudi.vbi dicit q quando citatur clericus et in citatione nulla fit mentio de clericatu tenet cõparere.vide ẽt alex.in.l.de etate.l.iij.col.ff.ad trebel.

8 Decisiones causaruꝫ fiunt sm statuta loci vbi fuit contractum.
9 Merum et mixtum imperium an possit prescribi maxime per inferiorem episcopo cum territorio 18.
11 Incorporalia nõ prescribuntur non data patiẽtia illius de cuius preiudicio agitur.
Papa an prescribat imperium eo vacante.
Prescriptio non currit contra ecclesiam.
13 Prescriptio currit cõtra ecclesiam in iuribus sibi competentibus in aliquo castro vel loco.
14 Prescriptio in quibus currat contra principem.
15 Potestas legitimandi vel tabelliones creandi an possit prescribi.
16 Excommunicare an et a quibus potest prescribi.
Potestas audiendi confessiones ꝛ ea que sunt cure non potest prescribi.
17 Excommunicatio est meri imperij.
19 Jurisdictio quam quis habet solo habitu operat effectus de quibus hic.
20 Pater,dominus,et maritus,quã iurisdictionẽ habent in filium,seruum,ꝛ vxorem.
21 Prelati inferiores an preferentur epo eiusdẽ loci in cognoscendo in causis subditorum:ꝛ quã iurisdictionem habeant.28.ꝛ.29.
Abbas prefertur epo in spectãtibus ad regulam.
22 Homicidium computatur inter grauiora ꝛ horribiliora peccata:ꝛ idem est furtum ꝛ rapina.
23 Monachus non põt iurare sine licentia abbatis.
Juramentum operatur vt quis conueniatur corã iudice ecclesiastico.
24 Monachus qui est in studio potest monasterium obligare vsq ad probabilem summam.
25 Abbas si est negligẽs facit vt cognoscat eps causas inter monachos.
26 Abbas quam formam obseruabit in inquirendo contra monachos suos.
Simpliciter ꝛ de plano ꝛc.qñ causa committitur isto modo tollit appellatio et oĩs ordo iudiciari⁹.
29 Defensiones non sunt auferende etiam diabolo si litigaret.
30 Excõmunicatio nõ potest fieri p simplicẽ sacerdotem nisi habeat aliquam iurisdictionem.
31 Excõmunicatio est maior pena que possit reperiri in ecclesia.
32 Prelati inferiores habẽtes iurisdictionem in personas collegiatorũ an habeant potestatem destituendi quem a beneficio suo.
33 Prelati inferiores quo loco debent locare sedes suas cum in figura iudicij cognoscunt.

CUꝫ cõtingat. ¶ †Clerici super excessibus coram epo suo conueniri debẽt non coram his quibus seruiunt nisi consuetudo vel priuilegiũ aliud inducat:[g] et sunt due partes consultatio ꝛ responsio.scda ibi:super quo. ¶ Casus literalis.Aliqui clerici deputati sunt seruitio capituli Beluaceñ.aut seruitio aliorum clericorũ Beluacẽsis diocesis.clerici isti sic ad seruitiũ deputati cõmittunt excessus aliquos:quesiuit eps Beluacensis vtrum clerici isti cum impetũtur sup excessib⁹ suis cõueniendi sunt coraꝫ ipso:vel poti⁹ coraꝫ illis qbus seruiunt:cum illi quibus seruiunt hmõi iurisdictionẽ vendicare contendant quãuis eos non psit excõicare aſs coercere.Ad hoc respõdet papa q coram episcopo Beluacensi tanq̃ coram ordinario conueniendi sunt maxime sup his que in sua diocesi commissi dicuntur:nisi forte illi quibus delinquentes deseruiunt ex indulgentia

c ¶ Delictũ idẽ firmat do.Corneus in consil.xcvij.incipien.lꝫ in.ij.columm.ver.qꝛ contumacia.in.iiij.vol. Aeneas de falco.
d ¶ Leg.si quis ex aliena.tu vide gl. in.c.accusatus de here.lib.vj.vbi dicit qõ.d.l.si qs ex aliena.hꝫ locum in ordinario:sed laicus non est ordinarius clerici: ergo vide q̃ plene dixi.in.c.ceterũ.s.de iudi.et vide gl.in.c.j.de inuesti.in mar.fact. Andre.Barba.
e ¶ Nõ valet.addẽ videndum Ang. consi.xlvij.
f ¶ Clericos.Uide do.Alexan.in consi.liij.incip.q̃rit.in.ij.col.versi. accedat.in.v.col. Aeneas de falco. Zacharias.
¶ Adde Oldra. cõsil.lxxxiij.inci. an eps.istum in.c. solite.j.de maior. et obe.et rotã deci.dccccxl.incipiẽ. vtrũ valeat cõsuetudo anglicana. ĩ anti.et Tho.ferratum in suo tra. cautelarũ cau.xxviij.incip.puisuꝫ reperitur.in prin.
g ¶ Aliud inducat. pondera istũ tex. qꝛ pbat qõ si inferiori attribuitur spẽs iurisdictionis non vr abstracta ab ordinario vniuersali vñ isti clerici habebant iurisdictionem in seruitores ex consuetudine et dꝛ q non impedit se eps:qõ est contra c.p hoc.de here. li.vj.põdera si dici possit qõ cõsuetudo dabat eis iurisdictionem vt ad eos recurreretur pro iustitia et nõ ad epm ꝛ est optima inductio.Uel dic qõ hoc nõ dicit iste tex.sed dicit duntaxat qõ debet recurri ad capitulum si consuetudo dat eis iurisdictionem.ꝛ cõcordat cũ hoc epm irrefragabilis.§.excessus.de offi.ord. Andre.Barba.

¶ No.j.⁊ pondera text. quia probat ꝙ appellatione consuetudinis venit consuetudo prescripta.⁊ ad hoc adduco istũ tex. coniũcto dicta bal. in.l.j.C.de emá.libe. vbi dicit ꝙ ȝsuetudo dat iurisdictionem ȝtẽtiosam qñ est ꝑscripta: ergo sequit̃ ꝙ est ꝑscripta talis cõsuetudo. Aud. Barba. Anto. Francis. ¶ Utrũ appellatione consuetudinis intelligat̃ de ꝑscripta vide tex.⁊ do cto.in.c. cum a.de ele.⁊ que ple. habentur in.c.fin.de cõsuet. s.⁊ in.c.fi. de cõsue.li.vj. vbi per glo.⁊ per Fede.de senis ȝsilio suo.lxxxvi.⁊ quid si post ꝑscriptam cõsuetudinem semel aut bis ȝtrauenit̃ dicatur illa ȝsuetudo interrupta. vide Cyn. in.l.j.C.q̃ sit long. cõsue. tenẽtem ꝙ sic: arg.l.si vnus. in.§.pactus.ff.de pactis ⁊ habetur in.c.fin.de cõsue. idem voluit Archi.in.c.frustra.in fi.viij.distin.⁊ per Inn.in.c. accedẽtibus.de priui. et adde ꝙ ad hoc vt inducat̃ cõsuetudo requiritur qđ actus fiat animo ȝsuetudinẽ inducẽdi vt per Arch. in.d.c.frustra.⁊ in c.cõsuetudo.j.distin. et in.l.de quibus.ff.de leg.⁊ in c.fin.de consuetu. pre alle.

¶ Q̃ñ autẽ probetur an constari possit de tali aĩo dicas quod ex frequẽtatione actuũ cum cursu tpis.x. annorũ presumit̃ animus. vt in.l.si mulier.C.ad velle.⁊ in.l.ij.ff.de re pu.⁊ vide q̃ habẽtur in rubri.s.de ȝsue.⁊ in.c.bone. de postu.pla.⁊ in c.ȝquerẽte.de of.or. et in.c.ij.de capel.mon.⁊ ad hoc aũt vt dicat̃ ȝsuetudo authẽtica sine antiquata dicas qđ si agit̃ de ȝsuetudine inducẽda p̃ter ius sufficit cursus.x. annoꝝ ita intelligit̃ gl.in.d.l.de quibus. si vero agat̃ de cõsuetudine iuri ȝtria: requirit̃ tãtum tp̃s cuius initij in contrariũ memoria non existat. dicẽs in est notabile Ar. cpid.in.c.gña li.de elec.lib.vj. et illud qđ est dictũ qđ in consuetudine preter legem sufficit tp̃s.x. annoꝝ. Dicas hoc etiam voluit gl.in.c.fi. de ȝsue.li.vj. qđ intellige verũ, nisi esset preter legẽ q̃ deroget iuri particularis ecclesie: qꝛ tunc nõ validat̃ nisi per lapsum.xl. annorum. scđm quod no. voluit Inno.in.c.cum dilectus.ad fi.de ȝsue.⁊ multa circa materiam consuetudinis vide plene in pre alle.c.fi. vbi p moder.⁊ noui.⁊ j.d.l.de quibus. et in.l.ij.C.q̃ sit lon. consuetu. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Uenit ciuitas. De h̃ vide latissime p Fel.in.c.rodulphus.colũ.v. versi.tertia cõclusio.s.de rescrip. et ibi ȝcludit quod large appellatione diocesis venit ciuitas sꝫ nõ stricte ⁊ ideo in odiosis nõ venit vt ibi. Zacharias.

c ¶ Priuilegiũ et ȝsuetudo. Adde tertium.l.prescriptionẽ que tñ sit tãti tp̃is ꝙ in cõtrariũ nõ sit memoria. not. Bart. cõsil.j.inci. querit̃ vtrũ iurisdictio.⁊ col.pe. ... de ca.ȝsi.cxxxio. vbi dicit ꝙ per longũ tp̃s cũ titulo etiã putatiuo querit̃ iurisdictio. et bal. in.l.fi. ad fi.C.de lõg.temp.ꝑscrip. Flo.in.l.si sit ȝstituta.ff. quemad. ser.amit.⁊ Inno. in.c.cũ dilectus.j. de capel.mona. ✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Punire subditum. De hoc articulo vide late per Ange in disputatione sua inci. bononiẽsis. et Card. in cle. pastoralis. §.deniꝗ.j.ij.q.de re iudi.⁊ Feli.in.c. a nobis.col.ij. versi. circa tertiã.j.de sen.excõ. vbi dicit cõiter teneri qđ ep̃s nõ possit punire subditũ delinquentem extra territorium.

e ¶ Judice suo. adde vt p Cald.ȝsil. xiij.de priuileg.

f ¶ Extra territoriũ. Adde quod voluit Bald.cõsi. ccxxq.iiij.lib.

speciali vel ȝsuetudine vẽdicent sibi hmõi iurisdictionẽ. Ber. ¶ Not.j.a clericos posse deputari seruitijs ⁊ obsequijs maiorum prelatoꝝ, quod notatur pro limitatione.c.ij.ne cleri. vel mo. sic etiã pñt respectu diuinorũ officiorũ: vide text. cũ bo.gl.xxj. q.ij.c.precipimus.⁊ qđ no. Inno.in.c.pe.j.ne p̃lati vices suas. ¶ † 2 Not.ij. quod appellatione diocesis venit ciuitas.b et hoc in materia non odiosa ad hoc capitulum primum.de offi.ordi. et leg. et not.in.c. vn.de rerũ permuta.lib.vj. ¶ † 3 Not.iij. qđ sola ratione seruitij non cõpetit iurisdictio dño in seruiẽte etiam si dñs habeat aliquam prerogatiuam: vt hic. ¶ † 4 Quarto not. capitulum ecclesie cathedralis nõ habere iurisdictionem supra clericos etiam subditos rõne seruitij: nec etiã in singulares canonicos nisi aliud habeat consuetudo.de offi.ordi.c. irrefragabili.§.excessus. ¶ Not. qđ ep̃s solus est ordinarius in tota diocesi respectu delictorum ibidẽ commissorum alijs prelatis inferioribus exclusis. ad hoc.c.j.de offi.ordi.⁊.c.cum ep̃s.e.ti.li.vj.xj.qđ.j.de persona ꝙ limita iuxta notata in.c.cum ab ecclesiarũ.⁊.c. quanto de offi.ordi. vt no. Pau.in cle. ne in agro.§.ceterũ.de statu regularium. ¶ † 5 Nota etiaꝫ duo tribuentia iurisdictionẽ etiã priuato. veꝫ priuilegiũ ⁊ ȝsuetudo.c ⁊ qđ dixi de priuato respectu consuetudinis alibi non ita bene hoc ꝓbat̃ ſm Joan.and. ¶ † 6 Uenio ad glo.⁊ op. cũ gl. in eo qđ iste text. ꝑsupponit clericum delinquentẽ extra dioce. posse puniri per suũ ep̃m vt denotat dictio maxime: posita in tex. Namq illa dictio maxime: ex suo proprio significato denotat idẽ in casu contrario. vt no.in.c.cum olim.de testi. et in.c.auditis.de elec.⁊ sic obiurat dicentia quem debere puniri vbi deliquit.vj.q.iij.placuit.de appel.c.j. Solu. dupliciter primo qđ dictio maxime: stat p tãtum ⁊ sic impropriẽ ⁊ ista solutio nõ est bona qꝛ destruit literã. ⁊ a proprio sensu verborũ nõ est recedendũ si aliter non cõstat de mente.j.de ver.si.c.fi.⁊.l.nõ aliter.ff. de legat.iij. Scđo soluit ꝙ si agit̃ de pena excõicationis: vel de beneficio ciuiliter iurisdictio cõpetit iudici delicti: sed si agat̃ ad penã depositionis cognoscet tm̃ proprius diocesanus ⁊ procedat hoc.c. qꝛ ab alio ep̃o põt deponi. licet in sua dioce. delinquat: ⁊ hãc sol. tenẽt Jo.phi. Uin.⁊ Gof. Sed contrariũ tenet Hosti p decre.j.pri.⁊ hanc opo. Hos. sequũtur hic doct. moderni: ⁊ satis vr̃ ꝓbari p.c.j. proxi. vt ibi dicã.⁊ cõcludo hanc materiã latius vltra alios ꝙ aut querit̃ nũquid iudex delicti possit deponere delinquẽtẽ in sua diocesi. et dico qđ sic si ibi reperitur p.c.j.pri. et iura dant iurisdictionem in personã rõne delicti idistincte.iij.qđ.vj.in.c.j. et j.eo.c.fi. Si autẽ ibi non inuenitur non hꝫ iurisdictionẽ in personam vt in cle. pastoralis. de re iud.⁊ dicã in.c.fin.j.eo. An aũt habeat locũ tũc remissio. glo. hic remittit. sed tu vide gl.no.in.d.cle. pastoralis. Aut q̃rit̃ nunquid proprius ep̃s possit punire subditũ d pro delicto commisso extra suaꝫ dioce. hic vr̃. tex. ꝙ sic non impropriando literã. Et lꝫ Jo.an. hic simpl̃r transeat tñ aperte dicit. vt in.c. animarũ de constitu.li.vj. qđ siue subditus delinquat extra dioce. siue in loco exempto dioce. põt ratione fori conueniri corã iudice suo.e ⁊ idẽ tenuit Joã.de lig. in p̃alleg.de pastoralis. vbi q̃rit nũqd puniet eum ſm statuta loci delicti an ſm statuta sua ⁊ vide de hoc ibi latius. Nec obst. predictũ.c. vt animarum. vbi hꝫ ꝙ delinquẽs extra dioce. non ligatur statuto sui ep̃i quia loquitur qñ pena imponitur ipso iure non tamẽ ligat quia sic ligaret extra suã dioce. secus si vult eum puniri in dio. sua ſm ius commune vel ſm statuta sua non imponentia penam ipso facto tunc enim potest. et pro hoc est tex.in.l.j.ij ⁊ iij.⁊ in aut̃. qua in prouincia.C. vbi de cri. agi opor. Item dicendo cõtrariũ iste forus ratione domicilij quodãmodo superflueret cũ sortiatur ȝsforum rõne ȝtractus rei vel delicti. vt.j.eodẽ.c. dilecti. sic erga iste forus domicilij est gñalior aliis. † Quia in eo potest subditus cõueniri de contractu alibi gesto. vt.j.eo.c. dilecti. et de re alibi sita: vt not.in.l.fi. C. vbi in rem ac.⁊ de delicto alibi cõmisso vt hic. et dicã in.d.c.fi. Sed Joã.an.in addi.spe. post O do. in ti.de ȝpe.iu.adi.§.j.ver.iij. rõne criminis.⁊ versi. qđ si ȝuenit̃. vr̃ hoc dictum multum restringere vt procedat qñ proceditur via accusationis. secus dicit vbi proceditur viã inquisitionis: qꝛ tunc iudex agit ad vindictã ⁊ sua non interest ex quo deliquit extra suum territoriũ. Nã in loco domicilij põt cõueniri nõ ex eo qꝛ ibi deliquit sed qꝛ ibi sortitur forum: ⁊ sic dꝫ audire accusantẽ: ⁊ ex hoc capite potest eũ punire si delictũ probetur. sꝫ inquisitio delicti principaliter concernit delictũ qđ nõ contingit c iudiceꝫ si est extra suũ territoriũ commissum ⁊ iura canonica q̃ late ꝑmittũt inquisitionẽ: dicunt qđ ꝓcedũt in suo foro ⁊ sic vr̃ sentire per hoc hanc limitationem procedere tm̃ ſm iura ciuilia sed ſꝫ iura canonica potest iudex procedere tam p viam accusationis q̃ꝫ inquisitionis. Quinimo plꝫ do. Ant.j. in.c.fi. ꝙ etiã de iure ciuili põt ꝓcedi per viã inquisitionis in casibus in quibus põt de iure ciuili per viam accusationis procedi. Nam cãꝫ quare in loco domicilij potest accusari: lꝫ alibi deliquerit est qꝛ vbicunꝗ delinquat subditus est iudici domicilij ⁊ hec cã locũ hꝫ siue procedatur per viaꝫ accusationis siue inquisitionis. Item sicut interest iudicis delicti purgare prouinciã malis hominibus.l. congruit.ff.de offi.presi. ita interest iudicis domicilij castigare subditos: ⁊ ꝓuinciã suã purgare talibus hominibus. lꝫ alibi deliquerint: vt in.d.c. cõgruit. facit.l. preses.ff.eo.⁊ hoc dictũ satis plꝫ: et reperio expresse tenere Bart. post Cy.in.l. cunctos populos.C.de sum.tri. vbi dicit ꝙ etiã ex statuto municipali põt ꝓcedi per viã inq̃sitionis cõtra subditũ f delinquentẽ extra territorium f: ⁊ idẽ not.in.l. relegatorum.§.interdicere.ff.de interdi.⁊ releg. et ibi d est text.in ver.si qs eã.⁊ in l.ij. iuncta glos.C. vbi de 18 cri. agi opor. ¶ † Sed dubiũ est nunquid puniat eũ ſm statuta sua an ſm statuta loci delicti. Cyn. tenuit qđ põt ſm legẽ suã qñ adijcit qualitatẽ ad delictũ iam inductũ per legẽ. Barto. ibi contra ꝙ tantũ ſm ius cõe vel statutũ loci delicti: qꝛ in decidendo dꝫ inspici locus contractus seu delicti: vt.c. vt animarum.de constitu.lib.vj. vide Jo.de lig.in pre allge.cle. pastoralis. ¶ Scđo glo. facit duo: primo colligit ꝙ cõsuetudo dat iurisdictionem: scđo opp. contra hoc: ⁊ contra tex.in eo qđ innuit dñm posse habere iurisdictionẽ in cã subditorũ: nã qui preest iurisdictioni nõ põt sibi vel suis ius dicere: vt.l. qui iurisdictioni.ff.de iurisdi.om.iudi. nõ ergo potest acquirere ex cõsuetudine talem iurisdictionem. Sol. ꝙ dñs bene põt habere ordinariã super familiam suã: sicut magister super discipulos suos e ⁊c. sed si suspectus fuerit poterit sibi dari adiunctus vel pñt eligi arbitri. Tria sunt ibi examinanda principaliter: primo quã iurisdictionẽ possunt f isti ex consuetudine acquirere: secundo an dominus, vel pater, vel cõsimiles persone possunt habere iurisdictionem in illos de sua familia. tertio quã iurisdictionem seu potestatẽ habeant isti inferiores prelati ⁊ cõsequẽter vbi possunt eam exercere.

19 ¶ Uenio ad primũ videlꝫ quã iurisdictionẽ tribuat ȝsuetudo. Et primo scias ꝙ simplicẽ iurisdictionẽ indubitãter tribuit ſm oẽs: ⁊ tex. apertissimus est hic: vbi ꝓbat̃ ꝙ etiã priuate ꝑsone acquiri põt iurisdictio simplex ex cõsuetudine: qꝛ alibi nõ est ita expressum ſm Jo.an. Nã alia iura loquũtur vel in prelatis vel in capitulis tenẽtibus aliquam administrationẽ: vt in.c. ad hec.⁊ in.c. accedẽtibus. de exces.pla.⁊ in.c. irrefragabili.§. excessus.de offi. 10 ordi.⁊ de prescrip. auditis.⁊ in.c.cũ olim. ¶ † Sed de mero

a ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Sz de mero. Qd ēt ɔsuetudo tribuat iurisdictio nem in causis meri ⁊ mixti imperij: tenet bal. in. l. cū q̄tor. §. itē hi. ff. de iu di. dicit tñ. d. Abb. post Host. in. c. l’ras. in. ij. col. de resti. spo. φ cōsue tudo nō tribuat iurisdictionē in causis maiorib⁹ ⁊ arduis. vide tñ conge staper Feli. in. c. non liceat. col. iiij. de pscrip. vbi concludit meruꝫ mixtū imperiū posse p̄scribi.

Zacharias.

b ¶ Probabiliter dubitat. adde videre hāc. q. p bal. in addi. ad spec. i ti. de iu. om. iu. v̄. s. et pleni⁹ eundē in. l. j. col. iij. C. de eman. lib.

c ¶ Prescribi. istā q. multū p exten suꝫ examiat doc. magne scie. d. Iason in. l. imperiū. ff. d iu. om. iudi. ⁊ ɔcludit qd possit pscribi. quinimo cōsuetudo dat ordinariam iurisdictionē sicut lex sꝫ Bart. i. l. viros. in fi. C. de diuer. offi. li. xij. ⁊ sequit idē Ia. in. l. more. in ix. colū. ff. eod. tit. Aeneas d falco, Anto. Franc.

¶ An ⁊ qn mēx iperiū possit prescribi ht p Bart. in. l. iperiū. h alt. ⁊ p eundē in. l. hostes. ff. de cap. ⁊ p Bal. ple. i. q. p eū disputata q̄ inci. appullus qdā. ⁊ p Io. an. i. c. cū venerabilis. de cēsi. ⁊ p Inn. i. c. i cau sis. de electi. ⁊ per Archi. xvj. q. ij. in c. j. ⁊ qd sit merū imperiū vl mixtū ⁊ quid iurisdictio hī p glo. ⁊ doc. in d. l. iperiuꝫ ⁊ in. c. φ sedē. de offi. or. ⁊ p spe. i ti. de iur. om. iu. in. §. j. in v̄. ⁊ notandū. ⁊ seq. ⁊ vide glos. in. c. si qs eps. §. qd. vij. q̄ dicit φ merū imperium est cognoscere de criminibus ⁊ istud merū imperiū hꝫ solus eps in sua dioce. ⁊ hī in. c. cū ɔtingat. hoc. e. ti. ⁊ an excōicare sit meri imperij not. Ioā. an. in ca. pastora. de offi. ordi.

d ¶ Cōtrariū. adde Pet. de anch. consi. cccxij.

✝ Sebasti. Sapia.

e ¶ Currit prescriptio. Istud tñ nō regrit in prescriptione tanti tpis cui⁹ initij memo

ria nō existit ɓm bal. in. c. j. q̄ sunt re. in vsi. feu. Salic. in. l. ij. C. noua vete. Alex. in consi. vj. incip. viso themate. in. j. volu.

f Zacharias. ¶ Reperi decidisse. Adde φ ista fuit ponderatio Car. hic quantum Inn. in alle. c. olim. lo. j. vsurpauit. de quo not. in apo. ad istū. in. c. nouit ille. nu. xvj. in versi. deficiente imperio. ꝫ. de iudi.

de mero[a] ⁊ mixto impio pbabilr dubitat[b] ⁊ sentit Host. φ ɔsuetudie nō pōt ɔpetere: pōderat em̄ vbū iurisdictionē positū in tex. nō em̄ dixi impiū ⁊ sic intelligit istū tex. ⁊. §. excessus. super⁹ alle. de modica iurisdi. Frā. accur. vt recitat hic Ioā. an. hāc qōnē disputauit ⁊ nō determinat Ia. de are. vt recitat Cy. in. l. j. C. de man. li. tenuit merum imperiū nō posse pscribi[c] etiā p tps cui⁹ nō extat memoria cum illud habeat a lege. ff. de offic. eius cui man. est iuris. l. j. si ergo a lege cōcedit pscriptione nō acquirit ɓm eū. C. de fun. primo. l. ius emphy. lib. xj. ¶ Pe. ⁊ Cy. in. d. l. j. tenēt ɔtrariū:[d] qꝛ si ex priuilegio pōt cōpetere. ergo ex ɔsuetudine. arg. hic vbi ista duo parificātur. Itē qꝛ pnceps tacēdo vr̄ cōsentire. ⁊ hoc idē tꝫ bar. in. l. j. ff. de aqua plu. ar. ¶ † Dicit tñ φ ista incorporalia nō pñt prescribi nisi detur patiētia ei⁹ de cui⁹ piudicio agit: vt l. ij. C. de ser. ⁊ aqua. no. Inno. in. c. bone. el. j. de po. prela. ⁊ in. c. cōquerēte. de offi. or. ⁊ in multis alijs locis nō pcedit pscriptio nisi detur scia principis cui⁹ iura pscribunt. Unde refert φ ciuitates Italie nō poterūt hec iura pscribere cum magno tpe imꝑator nō fuit i Italia. An aūt ciuitates Italie q̄ hodie elegūt sibi duces vl’ dños tpales possunt licite hoc facere: ⁊ an regimē tyrānicū possit pscribi: vid p bal. in. l. decernimus. C. de sa. san. ecc. Sed pōt dubitari ɓm eū: nunqd vacante impio currat h pscriptio: cū papa succedat in iurisdictiōe. vt in c. li. ꝫ. e. ⁊ nō decidit: sꝫ satis pōt teneri φ aūt quis pscribi imperiū ꝫ imꝑatorē ⁊ tunc cū ei⁹ requirat scia nō currit pscriptio[e] impio vacāte: qꝛ lꝫ papa succedat tū caret imperiū immediato defensore. vt no. in simili. dicit Inn. in. c. olim de rest. spo. qd ꝫ ecclesiā inferiorē vacātem nō currit pscriptio: lꝫ eps possit p ea agere: ⁊ ita postmoduꝫ reperi decidisse[f] Bar. in. l. naturalr. ff. de vsu. ⁊ sic succedat in administratione Aut qs pscribit merū iperiū ꝫ inferiorē cui hoc ɔpetit: ⁊ tunc sufficit eius scia vt in fi. nō bar. in. l. si publican⁹. §. i vectigalibus. ff. de pub. ⁊ Inn. in. c. ɔquerēte. de offi. or. hanc cōclusionē qd merū imperium possit queri ex ɔsuetudine aperte sentit Io. an. ⁊ arch. in. c. cū eps. de offi. or. li. vj. vbi dicūt qd ex cōsuetudine seu pscriptione pōt ɔpetere archidiac. seu plato inferioris ius audiēdi[g] q̄scūq causas in certa pte dio. ita qd eps non possit sibi constituere officialem: ⁊ sic pt pscribi ēt cū territorio. hoc idē videtur velle. d. de rota. deci. cccix. allegant de pscript. auditis. ⁊. c. cū olim. xvj. q. iij. qcūq. de offi. ordi. dilect⁹. de exces. pla. accedētibus. ¶ † Et hoc dicūt pcedere ēt in capitulo[h] vt possit pscribere ꝫ canōicos singlares ⁊ alios beneficiatos: vt possit eos incarcerare: excōicare: ⁊ alia agere q̄ sunt meri imperij: ad hoc. c. dilectis. ⁊. c. significauit. de ap. ⁊ de sen. excō. dilecto. li. vj. Uñ ɔcludūt φ iferiores plati pñt pscribere q̄ sunt epalis dignitatis seu ptātis tā respectu leg⁹ diocesane q̄ respectu iurisdictiōis.[i] hāc ēt ɔclusionē seqt Cap⁹ de cas. sua. all. xcij. vbi concludit ciuitatē tuderdi posse pscribere merū ⁊ mixtū imperiū qd hꝫ ecclesia in eavt possit hāc iurisdictionē exercere in singulos. ar. glo. in. l. viros. C. de diuer. offi. li. xij. in aut. de defen. ciui. §. nulla. in fi. gl. in agne. facit dictū bar. in. l. hostes. ff. de cap. ⁊ postlimi. reuer. ¶ † Et vide Inn. in. c. bōe. el. ij. de postu. pla. vbi tenet q etiā ꝫ ecclesiam romanam currit pscriptio in iurib⁹ sibi cōpetētibus in aliq ciuitate castro vel villa:[k] allegat. c. ad audientiā. de pscr. ⁊ qd no. Cal. in. c. cū nō liceat. de pscr. ⁊ hāc ɔclōne tenent moder. cōiter h: ⁊ satis lucide pbat in iurib⁹ pal. ¶ † Uñ ɔcludo φ qdā cōpetūt pncipi in signū supme ptātis: ⁊ hec nō pñt pscribi: vt. l. ɔpetit. C. de psc. xxx. an. vbi ptꝫ φ aduers⁹ tributū debitū i signū subiectionis nō pscribit: sic nec ꝫ supremā ptātē ipsius pncipis: vt sit

acephal⁹. i. sine capite. ⁊ hoc indubitatū aduersus papā: vt no. Inno. i. c. bōe. ij. de post. pla. ptꝫ i. c. cū nō liceat. de pscri. facit text. cū glo. in. c. nulla. xcij. dist. no. gl. in. c. vno. de cle. egro. li. vj. in vers. nō ob. in fi. an aūt ꝫ ptātē impatoris possit prescribi: vt ei quis nō subsit: vide qd no. bar. i. d. l. hostes. ⁊ hic vt plene no. i. c. p venerabilem. §. q si. sint le. Quedam sunt reseruata pncipi in signū cuiusdā pꝛogatiue de qb⁹ in. c. quod trāslationē. de offic. le. ⁊ in. c. sicut vnire. de exces. pla. ⁊ ista sunt impscriptibilia ɓm d. Ant. hic. ⁊ p eo alle. gl. i pal. c. vāo. de cle. egr. sed ego puto φ talia pñt pscribi interueniente scia pape: sicut ex q̄dā ɔsuetudine pcessit φ legati absoluāt ab excōicatiōe inflicta a canōe si qs suadēte[m] ⁊ sicut innuit tex. pal. c. qd trāslationem: p hoc est text. op. in. c. sup qbusdā. de ver. si. vbi ptꝫ φ reseruata pncipi pñt pscribi p tps cui⁹ initij memoria nō extitit. ¶ † Uñ p illū tex. tenuit do. Anto. i. c. p venerabilē. q si. sint legi. inferiores a pncipe posse q̄rere ex pscriptione ptātē legitimādi ⁊ tabelliones creādi: lꝫ soli principi hoc ɔpetat. in. l. j. §. de q̄ re. ff. de postu. ⁊ qd no. in. c. cū. P. de fi. instr. facit. c. cum dilect⁹. eo. ti. Uoluit Inn. in. d. c. cū. P. ⁊ Bart. in. l. hostes. ff. de cap. ⁊. l. infamē. in si. ff. de pub. iu. ⁊. l. j. de aq̄ plu. ar. ⁊ in. l. si publican⁹. §. i vectigal. b⁹. de publi. Quedā sunt q̄ cōpetunt rōne ordinis: et ista nō pñt q̄ri ex ɔsuetudine p nō hñtē ordinem: vt in. c. q̄to. ⁊ qd ibi no. de ɔsue. Uñ dicit hic Host. ⁊ bñ qd inferiori nō pōt ɔpetere ptās deponendi qd intellige: vt no. in. c. trāsmissam. de ele. Quedam sunt meri vel mixti imperij vt cognitio causarum crimīaliū ex offō publico ad finē vtilitatis publice seu priuate: ⁊ ista possunt pscribi: vt. ꝫ. dixi. Et q̄ dicant meri vel mixti imperij: not. Bar. in. l. imperiū. ff. de iur. om. iu. dicam in. c. qd sedē. de offi. ordi. Ad istū text. pōt dici φ isti nō audebant coercere qꝛ cōsuetudo hoc eis nō tribuebat: ⁊ tunc ex hoc colligit φ iurisdictio pōt ɔpetere sine coertione. Et ad. l. ij. ff. de offi. eius cui māda. est iuris. dicit φ nulla est iurisdictio q̄ coertionē aliquā nō hēat dic φ est nulla. i. modici effectus: vꝫ tñ qꝛ p executiōe pt hr̄e recursum ad ordinariū sicut facit arbiter: vt. l. a diuo pio. ff. de re iu. Et itelligo[n] φ mex ipiū pōt pscribi p hñtē alios subiectos seu aliquā pꝛogatiuā seu peminētiā, vt est captlm ɓm. d. Ant. ⁊ hoc plꝫ. ar. l. nō est singulis. de reg. iu. Et h dico verū nisi simul acqrat subditos exercitiū eoꝝ que sunt iperij. ar. eoꝝ q̄ not. Inn. in. c. dilect⁹. de cap. mo. ⁊ facit. c. dilecto. d sen. exc. li. vj. ¶ † Et ex his decit dubiū an ptās excōicādi possit pscribi. ⁊ dt hic Io. an. post Host. φ puate psone nō pt ɔsuetudo hāc ptātē cōcedere. ar. eoꝝ q̄ no. de offi. arc. c. cū satis ⁊. c. seq. In platis vo secus. ꝫ. de el. dudū ⁊ de of. or. cū ab eccl’iaꝝ: ⁊ qd no. Io. an. i. c. cōquerēte. e. ti. vbi dicit puatū nō posse ex ɔsuetudine q̄rere ptātē audiēdi ɔfessiōes vl’ exercēdi illa q̄ sunt cure. ¶ Inn. in. c. olim. ij. de re. spo. dicit simplicē clericū q als nō hꝫ ptātē excōicādi posse querere hic. ex ɔsuetudine: qꝛ sicut eps posset h expsse sibi cōcedere: ita ⁊ tacite pmittēdo. ⁊ hāc opi. seqt do. Car. ⁊ ad istū tex. tñ. φ ɔsuetudo h nō hēbat: sed bñ potuisset iduci. d. Ant. tꝫ φ ii pscribēs hēat aliquā platiōnē seu iurisdictionē seu aliquā peminētiā: vt captlm hoc poterit: sec⁹ si oino ē puata[o] psona ⁊ p h qd not. do. de ro. deci. pal. Et credo φ h ēt fuerit de mēte Inno. dū alle. c. cum ab eccl’iarū. de offi. or. ⁊. c. ij. de his q̄ fiūt a ma. par. c. Satis puto sic dicēdū. φ aut qs vult q̄rere ptātē noie sue plature seu administratiōis ⁊ pōt lꝫ als de iure nō posset. ar. in. c. dilectis de ap. ⁊ in. c. dilecto. de sen. ex. li. vj. ⁊. i. c. ij. de pis q̄ fi. a ma. par. ca. ⁊ φ ibi not. i. c. dudū. ij. ꝫ. d el. Aut qs vult q̄rere noie ppꝛio ⁊ nō pōt quātūcūq φ als habeat subiectiones: qꝛ cū depēdeat a ptāte clauium nō pōt hoc competere

g ¶ Ius audiendi. adde. d. Anto. de but. consi. xix.

h ¶ Capitulo. adde old. ɔsi. clxxij.

✝ Sebasti. Sapia.

i ¶ Iurisdictiōis. vide Feli. in. c. pastoralis. co. j. ꝫ. de offi. ordi.

k ¶ Uel villa. addē Ro. consi. cxli.

✝ Sebasti. Sapia.

l ¶ Pñt prescribi. Uide Bal. i aut. q̄s actiōes. col. ij. C. de sac. san eccl. Bar. i. l. licitatio. §. ea. ff. de public. Innocen. in cap. bone. ij. de postu. prela. vbi dicit φ collegiū cardinaliū non pōt pscribere summā potestatē pape. de q̄ vide Feli. in. c. cū te. col. vij. de re iudi. in. c. cū nobis. col. j. de prescrip. in rub. de ɔsti. co. ij. ⁊ in. c. qd trāslationē. de off. or.

m ¶ Si qs suadente. adde Ro. sing. suis fo. xx.

✝ Sebasti. Sapia.

n ¶ Et intelligo. Hoc ēt tꝫ lud. ro. in. l. j. §. deniqꝫ. ff. de aq̄ plu. ar. vide alex. in ɔsi. xvj. colū. vij. in. v. volu.

o ¶ Omnino puata. adde qd voluit Fed. ɔsi. cxxxv. in fine.

a ¶ Cum territorio. Adde Cald. consi. j. de prescrip.

b ¶ Seuire. Adde Alex. consi. lxvj. iij. lib.

Anto. Franc. Addas qđ verbũ castigare refert ad levẽ castigationem ⁊ domesticam: vt in. l. iij. C. de pa. po. ⁊ quis veniat appellatione castigationis hr̃. in. l. nec quicꝙ. §. de plano. ff. de offi. pcõ. ⁊ leg. ¶ Et adde ꝙ castigatio modica est permissa ẽt aliqb⁹ magistratib⁹ tantummodo puta magr̃atib⁹ inferioribus ꝓ tuitione sue iurisdictionis: vt in l. magistratibus. ff. de iur. om. iud. in auẗ. de nup. in §. si vero. ⁊ not. in c. sicut. viij. q. j. ⁊ vide gl. in. l. sʒ ⁊ si. in §. si. ff. ad. l. aqli. q̃ loqtur de castigatiõe permissa ꝑceptori in discipulos: ⁊ de castigatione ꝑmissa magistratib⁹. vide ꝑ Spe. in ti. de iur. om. iu. i ver. qd de dilatione et castigatione permissa magistro in discipulos. dicas qđ magister põt impune corrigere ⁊ v̇berare discipulos suos dummõ id faciat moderate leviter: vt in. c. nullus. xvij. q̃ne iiij. et in. l. j. C. de emẽda. seruo. ⁊ in l. aut facta. in. §. j. ff. de pe. ⁊ j. l. iiij. i §. si magr̃. ⁊ ibi ꝑ bart. ff. ad. l. aq. ⁊ ꝑ eundem bar. in ꝯsil. suo inci. visis testibus examinatis ⁊c. ⁊ vide no. text. in. l. itẽ q̃rit. j §. iulianus. ff. loca. vbi magr̃ percutiẽs discipulũ ẽt cã castigatiõis cum forma calcei eruẽs ei oculũ tenet. ⁊ ex quo imoderate pcutit ꝓsumitur in eo dol⁹ ⁊ vide bonũ text. in. c. ꝑsbyterum. de homici. vbi dicitur quod magister percutiẽs discipulum si inde moriat dicitur eẽ irregularis.

¶ Et adđ ꝙ magister nõ dʒ ꝑcutere discipulũ ex odio sʒ solũ castigationis gr̃a alias si discipulus esset cleric⁹ incideret i canonẽ si ꝗsua dente: sed percutiens nõ ex odio sʒ gr̃a castigationis discipulũ clericũ non incurrit excõicationem: vt in. c. nullus clericoꝝ. xvij. q. iiij. ⁊ ibi est glo. q̃ dixit qđ discipulus cõfugiẽs ad ecclĩam vt euadat manus magistri põt in ecclesia a magistro castigari ⁊ verberari dũmodo nõ ex odio. ð quo etiã vide in. c. sup eo. de sen. excõ. ⁊ vide bo. gl. in. c. circũcelliões. xxiij. q. v. q̃ etiam dixit ꝙ magister hʒ plus iuris in correctione scholaris ꝙ̃ habeat pr̃ in correctiõe filij. tene tñ mẽti doctrinã Bar. i. d. l. iiij. in. §. si magr̃. ad. l. aql. ⁊ i ꝯsil. suo cõsi. ici. visis testib⁹. ⁊ in. l. j. ad fi. ff. de his qui sunt sui vł alie. iur. vbi dixit ꝙ magr̃ qui percussit discipulum si accusat de ꝑcussiõe dʒ ad sui defensionẽ capitulare ⁊ probare ꝙ tpe q̃ ꝑcussit ipse erat magr̃: et qđ ꝑcussus erat discipul⁹. ⁊ ꝙ ipse tũc erat in actu monẽdi ⁊ docendi eũ ꝗ tũc ꝓsumit ex cã correctiõis fecisse de quo vide ẽt glo. ⁊ in. l. null⁹ ff. de regu. iur.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Ordinariam. adde ꝙ i pr̃e vsꝗ ad septimũ gradũ si v̇berat filiũ nõ ꝓsumit anim⁹ iniuriãdi vt not. barto. in. l. vt vim co. §. in prin. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ ibi dicit ꝙ pr̃i verberãti nõ põt filius licite resistere: et ħ nõ solum lʒ patri qđ castiget filiuz sed etiã lʒ fratri seniori: vt notat baldus in. l. j. C. de emẽ. ꝓpin. ad qđ facit qđ not. Frã. are. in ꝯsil. xxiiij. i §. dubio. ⁊ q̃ castigatio sit licita vid Io. de lig. in tracta. de bello. c. xc. cũ quatuor sequ.

d ¶ Faceret delegãs. adde ꝙ hoc nõ est simplr̃ vex vt voluit Ro. cõsil. cccxxxij.

noĩe ꝓprio. ar. c. i nona. de pe. ⁊ re. c. oĩs. eo. ti. ⁊ i. c. ij. eo. ti. li. vj. ⁊ hoc est qđ hic voluerũt Ioã. and. ⁊ Hosti. ⁊ clarius voluit hoc Ioã. an. in. c. auaritie. de elec. li. vj. ¶ † Et no. qđ excõicatio est meri imperij: vt no. Innoc. in. c. trãsmissam. de elec. potest etiã dici ꝙ aliqñ sit mixti imperij cum proferatur qñꝗ ad instãtiã partis. in. c. venerabilib⁹. de sent. excõ. lib. vj. ¶ † Sʒ q̃ro qr. s̃. dixi ꝙ ea q̃ sunt meri imperij possant prescribi: nunquid prelatus inferior epõ possit prescribere hanc potestatẽ cum territorio.[a] Io. an. ⁊ Archi. in. c. cũ ep̃s. de off. or. li. vj. sentiunt ꝙ sic: vt. s̃. dixi. Sʒ hic Host. quẽ recitat Ioã. and. ⁊ simpliciter trãsit: dicit ꝙ de iure cõi archidiacon⁹ vel alius prelatus excepto epõ nõ põt dici habere territoriũ. nec ꝯsuetudo posset hoc operari ꝙ in eadẽ ciuitate vel diocesi essent insolidum duo capita quasi monstrũ. remittit ad no. de off. ord. quãto. ⁊. c. qm̃. sunt tñ aliqui abbates hoc habẽtes ſm eũ ex priuilegio pape q sol⁹ põt hoc ꝯcedere. d. An. dicit hic ꝙ si inferior vult q̃rere territoriũ vt separatum ab epõ: ita vt faciat caput in eadẽ ciuitate seu dioc. non est possibile. si autẽ vult querere quasi sub epõ vt ep̃s habeat vniuersalẽ iurisdictionẽ saltẽ habitu: ⁊ iste ꝑlatus inferior habeat quasi sub eo: lʒ exercitio excludatur ep̃s ⁊ hoc est possibile: sicut ꝯtingit i exẽptis: ⁊ hoc mihi placet. ¶ † Et si diceres quẽ effectum operabit iste habitus iurisdictionis q reseruatur epõ: dico ꝙ multũ. primo qr vnũ caput recognoscetur ꝑncipaliter in eadẽ diocesi. scđo puto ꝙ ratione hmõi iurisdictiõis vniuersalis poterit ep̃s iurisdictionẽ exercere data negligentia inferioris prelati. ad hoc adduco text. opti. in. c. irrefragabili. §. excessus. de offic. ordi. facit in ar. c. ceterũ. s̃. de iu. ⁊ qđ ibi dixi. ¶ Item vacante vel mortuo illo prelato inferiori: ep̃s exercebit. ar. in. c. licet. s̃. eo. ⁊ in preall. §. excessus. Item poterit ab ipso inferiori appellari ad ip̃m ep̃m. arg. in. c. romana. §. j. de appel. li. vj. faciunt ad predicta not. ꝑ Inno. in c. cũ satis. de offi. archi. ⁊ hec no. ⁊ sufficit quo ad ꝑmũ. ¶ † Uenio ad scđm ⁊ ꝯcludo sic ꝙ aut q̃ritur nunqd dñs rõne seruitij duntaxat habeat iurisdictionẽ ordinariã in mercenarios seruiẽtes. ⁊ dicendũ ꝙ nõ vt hic. tñ ex cã eos põt leviter castigare: vt. l. respiciendũ. ff. de pe. no. gl. in. c. sicut alterius. vij. q. j. facit. ca. duo ista nomina. xxiij. q. iij. Idẽ in dñõ dic respectu serui: lʒ enim possit eũ castigare ⁊ etiã mittere in vinculis nõ tñ põt in eũ seuire[b] nec iudicialiter cognoscere: vt. C. de emen. seruo. l. vna. ⁊ insti. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. j. Idẽ de marito respectu vxoris vt non habeat ordinariã in eã: nec habet eam in potestate sicut hʒ filiũ: vt nota. in. l. si vxor. C. de ꝯdi. inser. põt tñ eã castigare. Nunqd eã ex cã possit verberare: dic vt no. gl. in ꝑall. c. sicut. que videt velle quod non. Sed Archi. contra ⁊ doct. in. c. queadmodũ. de iureiu. moderate tñ nec ob. l. consensu. C. de repudi. qr debet intelligi qñ verberat sine causa vel enormiter. An autem possit eam ex causa inuinculare seu recludere in aliquo loco vide tex. cum gloss. in c. placuit. xxxiij. q. ij. Idẽ dic de patre respectu filij: nõ em̃ habet in eũ iurisdictionẽ ordinariã[c] eo qr pater licet possit eius delicta leuia corrigere: et ipsum etiã tradere iudici vt eũ puniat ſm eius voluntatẽ iuste tñ vt est tex. no. in. l. iij. C. de pa. pot. facit. l. vna. C. de emen. ꝓpin. vbi etiã dicit qđ delicta atrocia ipsi⁹ filij debent puniri ꝑ ipsum iudicem. Aut querit nunqd habẽs alias iurisdictionẽ possit eam exercere in causa filioꝝ ⁊ eoꝝ q sunt de sua familia. Et ista est questio nostra in qua sunt principalr̃ quatuor opiniones. Prima est Hos. q dicit qđ ipsis de familia agentibus contra alios vel si ab alijs recusatur nõ potest. Hãc opi. dãnat hic Hosti. ⁊ Cald. non em̃ põt cõdẽnare quando alij agant ꝯ ipsos: ergo potest qñ ipsi agũt cõtra alios: credo tñ ꝙ Hos. habuit bonũ intellectũ qr qñ alij agunt nõ põt a familia sua recusari: qr ipse nõ est suspectus sue familie: facit qđ no. in. c. insinuante. de offi. dele. sed qñ familia agit cõtra aliũ tunc merito dñs vel pater est alij suspectus: vt in preal. c. insinuãte. ⁊ in. c. accedẽs. vt lit. nõ cõtesta. cum si. Scđa opi. est ꝙ in criminali nõ põt: in ciuili põt: vel vt delegatus põt: nõ aũt vt ordinarius: qr delegatus fungit vice delegantis. Unde presumendum est ꝙ faciat illud qđ faceret delegans.[d] hanc opi. ponit gl. in. l. qui iurisdictiõi. ff. de iuris. om. iu. ⁊ in. l. quinetiã. ff. ð arb. vbi plus dicit ꝙ in ciuilibus potest esse ordinari⁹ vsꝗ ad contestat. litis: ne pereat actio. l. senatus. ff. ð offi. ꝑsi. hãc etiã reprobat Car. qr. l. q iurisdictiõi. nõ distinguit inter cãm ciuilẽ ⁊ criminalẽ. Itẽ seq̃ret ꝙ vbi delegãs nõ ꝑt recusari: tũc nec ẽt ip̃e delegat⁹ ð of. de leg. in. c. insinuãte. cũ multis si. Tertia opi. est Io. glossatoris. in. §. tria. iij. qđ. vij. vt in cã ciuili possit esse ordinari⁹ vsꝗ ad fi. vt. l. quinetiã. prea. In criminali vero tm̃ vsꝗ ad actũ ꝯtest. lit. vt in. d. l. senatus. delegatus vero nõ põt nec in ciuili nec in criminali: vt in. c. postremo. de appe. contra hãc opi. facit. d. l. qui iurisdictioni: que indistincte dicit ꝙ non põt dicere ius nec sibi nec suis. Quarta opi. est Cal. qui nullã in hoc facit differentiã inter delegatum vel ordinariũ vel inter causam ciuilem ⁊ criminalẽ sed generaliter dicit ꝙ potest esse ordinarius. Itẽ delegatus nisi recusetur: ⁊ satis sentit ista gl. hic ⁊ hoc recitat gl. tenuisse. Hu. iij. qđ. v. c. j. ⁊ hec opi. videtur verissima: qr ex quo hʒ iurisdictionem potest eam exercere nisi recuset. ar. hic ⁊ in. d. c. postremo. Do. Ant. hãc opi. ampliat dicens ꝙ in criminali nõ põt esse iudex si opponat nec exigit recusationẽ: qr lex precludit exercitium vt in preal. l. qui iurisdictioni. ⁊. l. lex cornelia. ff. de iniur. In ciuili põt esse ⁊ delegatus ⁊ ordinarius altero agẽte ꝯ familiã vł filiũ. Si vero familia vel filius agi põt in actiõe tpali indistincte eẽ iudex vsꝗ ad actũ ꝯte. litis vt sic actio ꝑpetuet. vt i ꝑal lega. l. senatus. Si vero nõ recuset põt eẽ vsꝗ ad finẽ litis. Idẽ ⁊ fortius in actiõe ꝑpetua: tũc nõ solum põt recusari dñs ⁊ pater: imo ⁊ ꝯsanguineus vsꝗ ad gradum in quo succedere potest: vt notat Bart. in. d. l. qui iurisdictioni. Sed de hoc vltimo dic melius: vt no. in. c. postremo. de appellatio. debet ergo considerari qualitas religiõis: nã in vno loco magis extenditur affectio inter consanguineos ꝙ̃ in alio loco. Iudex tamen volens euitare suspicionem debet hoc committere: vt. l. pretor. de iurisdi. omnium iudi. ⁊ quod plene dixi in. c. si qs contra clericum. s̃. eo. ⁊ hoc de secundo. ¶ † Quo ad tertium de potestate prelatorum inferiorum tractãt hic aliqualiter docto. ⁊ min⁹ plene nec in vno eodemꝗ loco habetur hec materia collecta: sed ea late colligi repetitione. c. si quis cõtra clericum. s̃. eodem. ⁊ omisi ibi in lectu. inferre quia melius cadit hic. vnde inferam hic seriatim: qr materia est multum vtilis ⁊ quotidiana. ¶ Et primo quero qa text. hic simpliciter dicit recurrentibus ad ep̃m super excessibus clericorum, nunquid idẽ dicendam si actio ciuilis vel criminalis sit mouẽda contra clericum ecclesie collegiate: vel contra monachũ alicui⁹ monasterij non exempti. an vero debeat adiri prepositus vel pleban⁹ vł abbas. Sol. glo. in. c. quãto. de officio ordina. refert tenere Hug. quod si agatur in figura iudicij sol⁹ episcopus debet cognoscere de causa clerici: secus si agatur ſm regulam claustralem ⁊ loquit de monachis alleg. xj. qđ prima. de persona. ⁊. C. de pa. po. l. iij. de emen. ꝓpin. l. vna. Sed gloss. ibi ⁊ in. c. cũ ab ecclesiarũ. eo. ti. tenet prelatum ecclesie collegiate hr̃e iurisdictionẽ cognoscẽdi: qr ẽ ordinari⁹ iudex

iudex licet subsit episcopo:vt in preal.c.cum ab ecclesiarum.ꝛ in aut.de
defen.ciui.§.ij.col.ij.ꝛ.c.decernim᷒.de iudi.ꝛ.l.fi.C.de iur.om.iudic.fa-
cit cum in ecclesijs.de maiorita.ꝛ obedien.ꝛ in.c.sicut.de simo.in quib᷒
iuribus patet abbatem seu priorem posse monachum excõicare.Idem
videtur tenere Lau.Vin.Tan.Gofre.ꝛ glo.in.c.de persona.ꝛ.c.experiẽ
tie.xj.q.j.tamen aliud videtur sentire gloss.in.c.hoc tantum.xviij.q.ij.q̃
dicit qd̃ si ordine iuris agitur contra monachũ coram epõ agẽdum est:
secus si non in forma iuris.vt.j.de app.reprehensibilis.Innocẽ.in.d.c.
quanto.distingu.ꝛ ꝙ in his que spectant ad regulã abbas precedit epm
cum in eis magis debeat monachus obedire abbati q̃ epõ.Idem not.
glo.in.c.qui resistit.xj.q.iij.ꝛ.viij.dist.q̃ contra.ꝛ.xxvij.q.j.deuotam.ꝛ de
penis.cle.fi.in glos.Unde ẽm Inn.ꝛ Jo.an.in.d.c.q̃to.dicit ꝙ si mona
chus peccauerit abbas ad reuocandũ eum ꝛ puniendum intendat ẽm
regulam a superiore opprobatam:ꝛ si ẽm eũ fuerit eijciendus eijciet eũ
q꞉ ex quo superior cõfirmauit regulã videt̃ abbati dedisse potestatem fa
ciẽdi ea q̃ in regula cõtinent̃.Si võ accusaret̃ in iudicio:tũc ꝓcedẽdum
erit sub epõ:q꞉ minor epõ causas criminales nõ agit.xviij.q.ij.monaste-
ria.Si vero agitur ciuiliter:tũc questio nõ ꝓcedit in monachos ẽm eos
cũ nihil habeat.xxij.q.j.nolo.ꝛ.c.nõ dicatis.Sed si abbas haberet cleri
cos seculares sub se vel etiam monachos sub se in alijs mõasterijs a suo
monasterio diuisos:bene poterit causas eorum ciuiles audire cum sit
ordinari᷒ eorum,ꝛ hoc sic actor vult apud abbatẽ q̃rimoniã deponere.
non eñ cogit̃ qs eos sub abbate cõuenire imo põt eos sub epõ cõueni-
re ꝛ alijs ordinarijs,nec poterũt excipere de foro.s.ꝙ prĩo sunt conueniẽ
di sub abbate sicut in alijs q eligunt̃ ab vniuersitatib᷒.Itẽ not.Inn.in
c.cum ab ecclesiarum.de offi.or.ꝛ facit.d.l.fi.ff.de iu.om.iu.Et idem qd̃
dictum est de abbatibus tenet in plebanis ꝛ alijs p̃latis ecclesiarũ colle
giatarũ.Colle.in preal.c.q̃to.refert quosdã tenere abbatẽ posse[a] corri-
gere ꝛ punire monachũ suũ etiã in figura iudicij:dummõ nõ agat ad de
positionẽ ordinis.ꝛ hoc casu.s.cũ agit ad depositionẽ ab ordine intelli-
gunt iura preal.p Inn.Monent̃ isti p.c.nullã.xviij.q.ij.vbi dicit tex.ꝙ
tota dispositio monasterij spectat ad abbatem:ad idem.c.abbates.ea.
cã.ꝛ.q.vbi pt꞉ ꝙ abbas hꝫ plenariã ptãtem in monachos.Itẽ q꞉ d iure
cõi prelatus preficit̃ p electionẽ:vt in.c.cũ ab ecc̃liarũ.sꝫ ibi Colle.dicit
verius ꝛ tutius esse sentire cũ opi.Inn.q꞉ infirmi iudices nõ pñt cogno
scere nisi de paruis.ꝛ in duobus aureis punire.C.de pe.iudi.l.fi.ij.qd̃.vj.
anteriorũ.ꝛ remittit plene ad no.in Spe.de iuris.om.iu.Quã questionẽ
quo ad monachos reperio tactam per Joan.de lig.in cle.ne in agro.de
statu reg.vbi format hoc thema:monachus intra septa monasterij ho-
micidium cõmisit ꝛ extra septa adulteriũ:mõ abbas suus habita infor
matione vult inqrere ꝯ eum de dictis criminibus ꝛ ꝓcessum suum face
re cõtra eũ:deinde ꝓcedere ad canonicam punitionẽ vel absolutionẽ p
sñiam iuxta nocẽtiam vel innocentiã ipsius monachi.ab alia parte ve-
nit episcopus in cuius dioce.situm est monasteriũ volẽs idẽ facere ꝛ ꝓ-
cedere asserens p̃dicta ad se pertinere nõ ad abbatẽ:abbate contrariũ
asserente ꝛ dicẽte ad se non ad epm ptinere:queritur quid iuris.Et pro-
sequitur ibi hanc questionẽ multũ late sed concludit ꝙ ad abbatem spe
ctat.[b] allegat de appel.ad nrãm de stat.mo.ea que.vbi dr ꝙ visitatores
generalis capituli suos monachos delinquẽtes per abbatẽ corrigi fa-
ciant:ꝛ eisdem iniungi penitentiã salutarẽ iuxta beati Benedicti regu
lam ꝛ apostolica statuta.de appel.reprehẽsibilis.in fi.xxiij.qd̃.iij.corri
piantur.de offi.ordi.cum ab ecclesiarũ.ꝛ.c.q̃to.ꝛ.c.pe.cum ibi not.Ad
hoc qd̃ no.Archi.in.c.vt animarũ.de constitu.lib.vj.ꝛ in.c.vno.de ma-
io.ꝛ ob.eo.lib.vj.vbi dicit ꝙ isti inferiores prelati habent iurisdictionẽ
ordinariam vnde excõicare possunt.Idẽ ꝓbat hic Jo.de lig.per casus
speciales p quos patet expresse abbatem posse punire monachos suos.
et primo inducit.c.sicut ex lr̃arũ.de ho.vbi pt꞉ ꝙ prior ꝛ fratres cartu-
sieñ.cognoscunt de homicidio per eoꝝ fratrẽ cõmisso.Scdõ inducit.c.
moniales.de pur.ca.vbi moniales de libidine in suo capitulo puniunt̃.
Tertio inducit:c.significasti.ij.de homici.vbi Abbas sancte trinitatis
cum Laurentio suo regulari canonico inquisito de homicidio per eum
commisso:querit a papa consilium salutare:non eñ ẽm eum posset ab-
bas significare pape nisi diligenter inquisisset de eo saltem cum eodem
canonico q prius est requirendus.ij.qd̃.j.in primis.Quarto inducit.c.
suscepimus.de homi.vbi abbas sancti benedicti de suis duobus mona
chis inquirit qui commiserant homicidia illorum duorum latronum ꝛ
erãt monachi in magna culpa:quare vt vterqꝫ de dictis monachis de-
beat expiare peccatum suum ad arbitrium abbatis mandatur ibi p pa
pam:ꝛ sic abbas punit eos.Si enim punitio ꝛ penitentie impositio ad
episcopum pertineret remitterẽtur per papam ad epm ꝛ non ad abba
tem.argu.de deci.ad audientiam.de transla.prela.inter corporalia.ver.
sed neqꝫ.et ver.prestitimus.ꝛ sic videtur ꝙ abbas possit inquirere cõtra
22 monachum ex quo punit ꝛ inquirit de homicidio.¶ †Quod inter gra
uiora ꝛ horribiliora computant̃ de temp.or.quesitum.de accu.inquisi-
tionis.in prin.ꝛ.l.dis.miror.Item monachi debent corrigi ꝛ puniri per
abbatem qui debet eos corrigere iuxta sancti Benedicti regulã ꝛ apo-
stolica statuta.ꝛ hec verba habentur in prealle.c.ea que.de statu mo.et
sic punit ẽm regulam:qd̃ etiam probat per regulam cũ in regula sancti
Benedicti caueatur ꝛ tractetur de penitentia iniungẽda pro grauiori
bus culpis vt in rubrica:qualis debeat esse abbas in secunda diuisione.

c.in doctrina.ꝛ.xxj.questiõe.de causis monacho-
rum.versicu.admonent decanos.ꝛ.xxiij.de excõ-
municatione culparum.ꝛ.xxv.de grauiorib᷒ cul-
pis.ꝛ.xxviij.de his qui sepius correcti emendari
noluerunt:vbi ponit expulsionem a monasterio:
que punitio fit de incorrigibili.de iudicijs. cum
non ab homine.De his et similibus capitulis ꝛ
de regula beati Benedicti facit mentionem Ho-
stiensis.de regula.capitu.final.¶ Inducit etiam
Joannes de ligna.clementi.religiosi.§. quibus.ꝛ
§.si qui vero.de priui.vbi prelatus regulariter pu
nit inferiorem de grauioribus culpis:ꝛ punit ibi
de criminibus que sapiunt furtum,vel rapinam,
vt ibi patet : et constat quod furtum ꝛ rapina de
maioribus et grauioribus sunt. de iudicijs.cum
non ab homine.ꝛ.xxv.distin.§.nunc autem. Pu-
nit ergo abbas non solum minora crimina sꝫ etiã
maiora ẽm regulam:sed cũ deficit regula in qua
pena mulctentur de homicidio et de multis alijs
de quibus non facit mentionẽ expresse habet eos
punire ẽm canonica et apostolica instituta:vt in
prealle.c.ea que.ꝛ sic potest abbas imponere suis
monachis pro criminibus penas iuris.Et a pre-
dictis excipit vnum casum in quo non puniet ab
bas videlicet cum criminaliter agitur contra mo
nachum de crimine degradationem requirente:
quia tunc coram abbate non ageretur sed coram
episcopo cũ inferior episcopo degradare nõ pos-
sit.siue sit verbalis:siue actualis ipa degradatio.
de quo de penis.degradatio.libro.vi.ꝛ in capitu.
transmissam.de elec.dixi in capi.at si clerici.s.tit.
proximo.quod si probat qui non potest ordinare
non potest iudicare;de parochijs.nullus.Nec po
test regulariter cognoscere ex quo iudicare non
põt:vt in capi.cum super.de causa possess.ꝛ pro-
prie.ꝛ.l.de qua re.ff.de iudi.ꝛ regulariter dicit qd̃
excipiuntur casus not.in prealleg.ca.cum super.
ꝛ quod de tali causa criminaliter mota non possit
iudicare inferior episcopo:inducit no.per Hosti.
ꝛ Innocen.in.d.ca.transmissam.de electio.et per
eosdem in prallega.c.quanto.Et in hoc casu in-
telligi potest.c.monasteria.xviij.questione.ij. alle
gatum pro contrario:vnde ex predictis cõcludit
quod abbas debet cognoscere de crimine sui mo-
nachi cum proceditur contra eum inquirendo,vel
denuntiando.quod intelligit verum nisi esset ta-
lis casus in quo fieret degradatio : etiam si agere
tur per viam inquisitionis vt est heresis.de here.
ad abolendam.quo casu pertinebit ad episcopuꝫ
qualitercunque agatur etiam si sit exemptus vt in
dicto capitulo ad abolendam.idem credit in falsa
rio literarum pape ꝛ in alijs casibus in quibus de
gradatur qualitercunque agatur vt ad solum epi
scopum spectet cognitio.Si vero agatur[c] contra
monachum claustralem de pecunia vel alio cõtra
ctu ciuili vel querimonia nõ habet locum questio
secundum eum coram quo agi debeat cum mona
chus simplex non possit ciuiliter conueniri cum
proprium non habeat.vt in preallega.capitu.no-
lo.ꝛ capit.non dicatis.imputet ergo sibi qui cum
eo contraxit et putat hoc verumetiam si interue-
nerit iuramentum in contractu predicto cum mo
23 nacho.¶ †Cum monachus iurare non possit sine
licentia abbatis.de iuramento calum.c.j.in fi.ꝛ in
regula beati benedicti vbi suadetur quod nõ iu-
ret in rubrica que sunt instrumenta operum : nec
etiam habet executionem proprie voluntatis.de
elect.quorundam.et.c.si religiosus.lib.vj.de testa.
c.ij.eo.lib.et ita pro non iurato habetur.x.distin.
vides.C.de legi.l. non dubium.et.c.quod autem.
de iurepa.Nec obstat.c.cum.C.laicus.de foro cõ-
petenti.lib.vj.vbi habetur quod ratione iuramẽ-
ti conueniendus est qui corã iudice ecclesiastico:
cum abbas sic satis ecclesiasticus iudex qui excõ
municare potest de maiorita.et obedien . cum in
ecclesijs.cum si.si autem conueniatur de facto ra-
tione dicti contractus conueniret corã abbate.al-
leg.not.in prealleg.c.quãto.et de accusa.ex parte.
24 ¶ †Et hoc putat verum quod non posset agere
contra monachum claustralem nisi sit in studijs

Sebasti.Sapia.
a ¶ Abbatẽ posse
vide Car.in cle.j.
in.iij.q.d sta.mo.
vbi dt ꝙ abbas
non põt aliqd fa
cere ꝯ monachos
nisi i regula sua p
mittat̃.vid eũdẽ
i cle.j.§.si q.de pri
ui.vbi dicit ꝙ ab
bas p̃t corrigere
mõachos,incar-
cerare,ꝛ expelle-
re.ꝛ ꝙ possit fla-
gellare:ꝛ v̂berare
tradit Jo.d ana.
i.c.j.col.xj.de cle.
ꝑcus.nunqd autẽ
possit alteri com
mittere ꝙ v̂beret
monachũ tradit
i.c.vniuersitatis.
de sen.exc.et nun
qd ille cui cõmis
sum fuit ꝙ verbe
rare monachum
sit excõicat᷒:tra-
dit late Frã.cur.i
cõsil.lxxix.ici.sup
artic̃lo an abbas
vel prior ꝛ de iu-
risdictione abba
tis in monachos
vide Feli.in.c.pa
storalis.col.ij. v̂.
limita septio.s.d
offi.ordi.
b ¶ Ad abbatem
spectat.Adde de
hac materia vidẽ
dum Ro.ꝯsi.ccc-
lxxv.Cal.ꝯsi.ij.d
acc.ꝛ ꝯl.xx.ꝛ.xxj.
de statu mona.
Sebasti.Sapia.
c ¶ Si vero agatur
vide bar.in.l.ij.ff.
de in ius voc.vbi
dixit ꝙ abbas est
citãdus qñ mona
chus nõ põt clau
strũ exire.ꝛ quan
do possit abbas
ex ꝯctu monachi
vel ex delicto con
ueniri tradit car-
di.i cle.iij.q.vj.de
ꝓcu.ꝛ i cle.j.i v̂si.
ceterũ.de ꝓui.leg.
ꝛ Bal.in.l.nõ ser
uum.C.de rei ven
di.Alexã.in.l.qd
seruus.ff.deposi.

a Zacharias. ¶ Cũ abbatis licentia. ego limitarem si talis habeat administrationem alias non ꝫm do. Card. in cle. j. de vita ꝛ hone. cleri. Se mi. in ca. non dicatis. xij. q. j. ꝛ in. c. si quis. xi. q. j.

b Sebasti. Sapia. ¶ Ad epm. Facit tex. in. c. irrefragabili. s. de offic. ordi. vbi Abb. facit festu ꝙ qñ ille q acqsiuit iurisdictionẽ priuatiue ad superiorẽ est negligẽs cognoscit supior. et idẽ not. abb. in. c. ceterũ. in. iij. nota. s. de iudi. roma. i sing. cccclxxiã inci. inferior prescribit.

c ¶ Quã formam. adde videndum Lap. alle. lxxiij.

d ¶ Denegari. hic est ꝙ pcessus factꝰ ꝯ abñtẽ nõ citatũ nõ vꝫ: qꝛ tolli vr̃ sibi defensio; vt cõsuluit collegiũ florentinũ ꝙ ꝯsiliũ ẽ inter cõsilia. d. frã. cur. i cõsi. xxi. i pe. co. i pn ci. qnimo pnceps ñ pt tollere defensionẽ qꝛ est ꝺ iure naturali. cle. pastoralis. de re iu. ꝛ pnceps pcedẽdo sine citatiõe reddit a: tũ ipo iure nullũ: q̃ ẽt p statutũ nõ põt tolli: vt ista ꝛ multa alia i materia adducit pfatꝰ. d. Frã. cur. i ꝯsil. xlix. i añpe, charta. v. ꝫ defectꝰ citationis. vbi latissime per euꝫ. Aeneas de falci. ¶ Adꝺ inq̃tũ ħ ꝺꝛ defensionẽ nõ posse nec debere tolli cuipiam. vt no. plenissi. laf. de ori. i cle. sepe. nu. xv. vs. seqt. gl. sup v. defẽsiõis. ꝛ ibi i apo. Celsi. i v. nõ possit tolli ẽt per clausulã sine figura iudicij vt ibi. Hoc ẽ verꝫ qñ defẽsio negotiũ pncipale respicit. secus aũt si apices iuris: vt not. bal. i l. ij. §. ofilius. ff. ꝺ requir. reis. ꝛ alex. xã. i. l. custodias. ff. de pub. iudi. Anto. Francis. ¶ Ad istã materiã de citatiõe an illa sit necessaria ad actũ faciendũ ad ħ vt actus valeat dicas pmo ꝙ citatio regulꝛr reqrit in oĩ actu in q̃ vtit itéresse ptis l. nã ita diuꝰ. ff de adop. l. ꝺ vnoq̃q. ff. de re iudi. l. nec gcq̃. §. vbi decretũ. de of. pcõ. ꝛ le.

a cũ abbatis licẽtia[a] qꝛ tũc põt agere ꝛ defendere: ꝛ oĩa sine qbꝰ in studio esse nõ põt vt no. de accu. ex pte. ꝛ in. c. vt piculosa, ne cle. vel mo. lib. vj. Et põt vsq ad pbabilẽ summã monasteriũ obligare sup mutuo: vt no. xij. q. j. nõ dicatis. ꝛ i pal. c. vt piculosa p archi. ꝛ tũc si agat ꝯ mõachũ vt qꝛ pt agere ꝛ defẽdere: vt. s. dictũ est: tũc ꝯueniret corã abbate ꝫm eũ p iura supꝛꝰ alle. si aũt ꝯueniat monasteriũ i casu q̃ monasteriũ põt obligare tũc agat corã epo cũ abbas habeat monasteriũ defendere ꝺ rescri. edoceri. ꝛ qꝺ ibi no. qꝛ nõ pt eẽ abbas ps ꝛ iudex. iij. q. iij. nullꝰ. Si aũt mõachꝰ por vel administrator ꝯueniat noĩe sui bñficij sup ꝯctu aliq̃ cũ eo inito: agere ꝛ defendere pt noĩe sui bñficij. de iu. c. cũ deputati. ꝛ no. in. c. olim. de re. spo. cũ si. Credit Jo. ꝺ li. ꝙ ꝯueniri dẽat corã abbate: p gl. in pal c. q̃to. cũ gñalr ꝺ monacho ꝯhẽte loq̃t: ꝛ p ales rõnes. s. positas. ꝛ nullꝰ aliꝰ meliꝰ ꝯhit q̃ dictꝰ adminiꝛtrator. ꝛ pdicta oĩa de correctione criaũ facĩeda p abbatẽ: ꝛ ꝺ ꝯuctiõe corã eodẽ facĩeda i cuiulibꝰ q̃õnibꝰ ðt va ẽt si monachꝰ ꝯxerit vl resideat i alia diocesi q̃ vbi est mõasteriũ: qꝛ mõachꝰ vbicũq fuerit sp est i iurisdictiõe abbatis quẽ vice dei supra caput suũ posuit. xix. q. iij. statuimꝰ. ꝺ ele. si religiosꝰ. li. vi. ꝛ mõachꝰ fictiõe iuris sp est in monasterio siue claustro: vt no. Jnn. ꝛ ab. de sen. exc. cũ illoꝝ. ꝛ arch. i. c. vt piculosa, ne cle. vl mo. li. vj. ꝛ pbat i. d. decre. cũ illoꝝ. vbi si duo mõachi diuersoꝝ mõasterioꝝ se pcusserĩt ptinet ad vtrunq abbatẽ absolꝛo: ꝛ ita dat iurisdictio ex̃ claustrũ: qꝛ nõ pt fieri ꝙ ãbo mõachi essẽt i pprijs mõasterijs pbat ẽt. e. ti. c. canõica. vbi por hospitalarioꝝ absoluit fr̃es suos q nullũ hñt claustrũ ꝛ ita ex̃ claustrũ vbicũq iurisdictionẽ hꝫ abbas i suos monachos: ðt tñ ꝙ si locꝰ i q̃ mõachꝰ residet ꝛ ꝯxerit ẽ remotꝰ ab abbate intm̃ ꝙ nõ pt ꝯmode p actorẽ adiri ꝙ poterit ꝯueniri corã epo. nec obstabit exceptio ꝙ pmo sit ꝯuenıẽdꝰ corã abbate ꝛ pbo sic nã monialis pp̃ter absentiã abbatisse q̃ mortua ẽ agit noĩe pprio restitutorio iudicio. de rescri. cum dilecta. in si. qꝺ nõ faceret si viueret sed ageret abbatissa: vt no. ꝺ sen. exc. parochianos. facit qꝺ no. gl. xij. q. j. non dicatis. q̃ dicit monachũ posse agere de iniuria sibi illata si abbas est absens nec relıqt pcuratorẽ: ergo nec i casu nr̃o pp̃ter absẽtiã abbatis cõueniet monachꝰ corã diocesano. itẽ filiussa. agit ꝛ defendit absente pr̃e. ff. de iu. l. si longius. ꝛ no. i. d. decre. cũ dilecta. itẽ ꝯmoditas mutat alicuıꝰ sepulturã. de sepul. is q. lib. vj. ꝛ ẽt religioso dat electionẽ sepulture: cũ ad mõasteriũ cõmode portari nõ põt q̃uis velle vel nolle non habeat: vt in. c. religiosi. de sepul. li. vj. facit qꝺ not. in c. tum ex lr̃is. de in integ. rest, in gl. si. vbi ponũtur vsꝰ: nõ facit ergo parũ ꝛc. vñ distãtia cogit adire foꝝ: vt ibi no. ꝛ in. d. l. si longꝰ. Vñ dicit qꝺ si pdictus monachꝰ distat ab abbate: vt. s. dictũ est: habebit actor electionẽ vt ipm ꝯueniat corã abbate vel corã epo. ꝛ sic ꝫm eũ dꝫ intelligi ꝛ saluari opi. Jnn. Host. ꝛ Abb. in predicta decre. q̃to. ales aũt si sit ppe dꝫ recurrere ad abbatem. ar. de rescrip. c. statutum. lib. vj. ꝛ p rõnes ꝛ iura superius allega.

25 ¶ † Propter negligẽtiã vo abbatis nõ ẽ dubiũ

b cũ de ea apparuerit qn ptineat ad epm:[b] vt in decre. q̃to. in si. de offi. or. ꝛ in. d. c. graue. cũ ibi no. ꝛ qꝺ no. p Archid. in. c. vno. de maio. ꝛ obed. li. vj. in vbo hoĩs. Jdẽ i notorijs. s. statim cũ abbates nõ corrigũt de cẽsi. romana. §. notoria. li. vj. qꝛ pñt dici merito negligẽtes: qꝺ intelligit i notorio facti pmanẽtis vel interpollati. de coha. cleri. ꝛ mu. sup eo. de vsu. cũ tu. Nõ aũt in notorio facti trãseuntis. Jtẽ vbi appellat ad eũ. de appel. c. romana. §. j. li. vj. ꝛ ad. c. j. de priui. li. vj. qꝺ vr̃ obstare in eo ꝙ innuit ꝙ ẽt exẽpti delinquẽtes ex̃ locũ exẽptũ vel ꝯhẽtes pñt ꝯueniri corã epo loci. Rñdet Joã. de lig. ꝙ loquit qñ plati inferiores sunt negligentes vl in notorijs: vel ibi agit de accusando, vel de casu vbi degradari debẽt: vt dictũ est. s. ales eẽnt oĩa iura supiora p illud. ca. correcta. Vel ꝫm eũ loquit ꝙ rõne exẽptiõis nõ defenderẽt qn puniant per ordinariũ si delinquãt vl ꝯhãt ex̃ domiciliũ: ꝫ nõ negat qn possint ꝺfendere p añriora iura q̃ papa reuocat nõ itẽdit. ar. ꝺ ele. c. ecclsa. ij. Puto ꝙ melꝰ posset dici ad illꝺ. c. ꝙ loquat ꝺ his exẽptꝫ q cessante exẽptiõe sunt imediate sub ordiario loci: vt ptꝫ i pn. illꝰ tex. ibi, suã i ipis iurisdictionẽ put ius exigit exercere ꝛc. ꝛ sic loquit de pncipalibꝰ psonis platis eccliaꝝ exẽptaꝝ q cessante exẽptione cõueniunt rõne ꝺlicti vl ꝯctꝰ vl alia rõne corã ordinario loci. xvj. q. j. abbates. ꝛ. xj. q. j. de psona cũ sili. nõ aũt loquit de mõachis q ẽt oĩ puile. cessante discuti ꝛ puniri dñt p suũ abbatẽ: vt. s. dictũ ẽ. nec puilegiũ dꝫ eis eẽ dãnosum. ar. ꝺ pui. ca. i his.

26 ¶ † Sꝫ quã formã[c] sequet abbas vl ꝯmissariꝰ suꝰ

c ingrẽdo ꝯ monachũ suũ de criẽ, sequet: ne formã iuris. ꝺ q̃ ꝺ accu. q̃lr ꝛ qñ. §. dꝫ. vl pcederet ꝫm statuta regularia vbi pcedit simplr ꝺ plano sine strepitu ꝛ figura iudicij. ꝫm quã formã nõ tradunt capitula ꝺ qbꝰ in pal. §. dꝫ. nec vocant ad vidẽdũ iurare testes: qꝛ est de ordĩe iudiciario: nec admittit appellatio. de ap ad nr̃am. ꝛ. c. reprehẽsibilis. ꝛ. c. cũ spãli. §. si. nec alia iuris solẽnitas obseruat, ꝫ pcedit ꝫm obseruãtias religiosoꝝ. Et de ista forma hr̃ p Gar. ꝛ Joã. mo. de reli. do. c. j. li. vj i si. gl. ma. ¶ Quã ergo formã ꝺ istis seqt abb. Jo. de lig. in pal. loco ðt ꝙ põt seq̃ pmã formã p ꝺcre. sepe. allegatã. ꝺ sta. re. ea q̃ in pn. sed tutiꝰ est ei pcedere ꝫꝫ scꝺã formã: qꝛ si iuxta pmã pcederet hr̃et mõasteriũ dicto mõacho puidere i expẽsis aduocatoꝝ. ꝛ i alijs sumptibꝰ cũ ppriũ nõ hẽat. ꝺ accu. c. ex pte. ꝛ. c, pe. §. si. q̃uis alio casu loquat. ꝛ qꝛ in igressu se ꝛ sua dedicauit. C. ꝺ sa. san. ec. aut. ingressi. et aut.

27 si q̃. canonizata. xix. q. iij. ꝛ ꝺ pba. i pñtia. ¶ † Et nisi faceret sibi expẽsas puaret eũ ꝺfẽsiõe sua q̃ exceptio etiã diabolo si eẽt in iudicio nõ dꝫ denega-

d ri:[d] ꝺ exce. cũ iter. ꝛ. xj. q. iij. eoꝝ. Quare tutiꝰ ẽ ꝫm eũ vt pcedat ꝫm scꝺam: ꝛ si pcedat ꝫm eã non ministrabit sibi expẽsas: qꝛ nec eas facturꝰ ẽ, nec admitteret ad eas. ar. pdictoꝝ. c. ad nr̃am. ꝛ. c. rephẽsibilis. ꝛ. c. cũ spãli. Jtẽ ðt ꝙ pria via electa per abbatẽ pt rediri ad scꝺm pcedẽdo ꝫm regularia instituta: qꝛ pprie inter abbatẽ ꝛ mõachos lis eẽ nõ põt. ff. de iu. l. lis nulla. ꝺ syndico. c. vno. Et qualitercũq abbas de salute sui mõachi q̃rit ille dꝫ humilr obedire: vt in pal. decre. reprehẽsibilis. nã siue plectendo, siue cognoscẽdo ħ solũ bñ agit vt vita hoĩm corrigat. xxiij. q. v. pdest ꝛ vna actiõe suspensa trãsit ad aliã. de cã po. ꝛ ppe. pastoral. ꝛ de testa. significauerũt. ꝛ no. hoc i Spe. i ti. ꝺ ing. §. vlt. v. itẽ pone. ꝛ v ꝫ nũqd. Nec ob. de post. pla. c. j. li. vj. ꝛ de el. vt qs duas. ꝛ. c. ab eo. vbi vna via electa nõ pt reuocari ꝛ rediri ad aliã: qꝛ ibi reuocat ꝛ redditur ad aliam cũ dãno alterꝰ hoc sine dãno mõachi: qꝛ facilꝰ pcederet p scꝺam q̃ p pmã vt. s. pbatũ ẽ. Et ħ i effectu voluit Jo. de li. ħ dicã. j. examiabo reducẽdo ipa ad aliq̃s articulos. Nõ eñi tãgit de alijs prelatis inferioribꝰ vt preposito plebano ꝛ similibus.

28 ¶ † Jnn. i. c. ad hec. de off. arc. Hos. ꝛ Joã. an. post eũ cõcludũt tales platos i subditos tm̃ hr̃e leuẽ iurisdictionẽ ꝛ nõ grauẽ: ꝛ vocãt grauẽ ꝺpõnẽ. clicorũ ẽt i mioribꝰ. al. no. de ele. trãsmissa. xv. q. vij. eps. Jdẽ de suspẽsiõe ppetua vl multũ diuturna. all. de exce. plat. c. j. ꝛ idẽ de vnione bñficioꝝ ꝛ diuisiõe. e. ti. sicut venire. ꝛ vide bo gl. i cle. ne i agro. de sta. re. Jdẽ de dispẽsatiõe. de eo q fur. or. rece. c. ij. ꝛ qꝺ ibi no. Jnn. ꝛ de si. psby. c. si. Jdẽ de auc̃te iterponẽda alienationi rei ecclesiastice. xij q. ij. sine exceptione. ꝛ. c. abbatibus. ꝛ. c. placuit. Et gñaliter oĩa que nõ expediũt plati sine capitulo. de his q̃ siũt a prela.

novit

ꝛ ibi p Alex. in pn. ꝛ hr̃ p Jo. an. in cle. sepe. ħ all. ꝛ ppterea dicebat bal. in. l. cũ fr̃em. ad si. C. de his q. vt indi. ꝙ citatio est de iure naturali inducta ad duos effectꝰ. s. vt reꝰ ꝯpareat ad se defendẽdũ, ꝛ vt instruat se de iuribꝰ ꝛ defensiõibꝰ suis. ꝛ iꝺ dicebat Spe. in ti. de li. ꝯce. in. §. nũc ostendimus. i ver. porro. ꝙ citatio nõ põt renũtiari: vtrũ aũt citatio aut alia cõfessio possit tolli p pncipẽ vl statu. dicas pmo ꝙ defensio a natura vel eqtate ꝯcessa nũq̃ tolli põt: vt not. dicebat bal. i. q. p euꝫ disputata q̃ inci. statuto cauet. ꝙ Fenerator. ꝛ iꝺ de multiplici defensiõe q̃ põt cõpetere vel respectu rerũ personarũ: vide p gl. ꝛ bar. in. l. vt vim. ff. de iust. ꝛ iu. ꝛ ꝙ defensio nõ debeat alicui tolli, est text. i. l. iij. in. §. si ad diẽ. ff. de re mili. ꝛ hr̃ i l. pe. C. de tẽp. i ite. resti. pe. ꝛ in. c. cũ iter. j. ꝺ exce. qꝺ est verꝫ ẽt si i casu põt pcedi sine iuris solennitate ꝫm bar. i. l. i. ff. ꝺ tes. mi. ꝛ i. l. filiꝰ. ff. de do. ꝛ an defẽsiõibꝰ possit renuntiari vltra bar. i. l. custodias. de pub. iu. al. vide eũdẽ bart. i. l. qdã sunt. ff. de pe. ꝛ in l. nõ tm̃. ff. ꝺ ap. ꝛ hr̃ p bal. i aut. iubemꝰ. C. de iu. ꝙ est verũ ẽt cũ iuramẽto i cã statꝰ vl psone. vt ẽ glo reputata. sing. ꝛ ibi p bar. ꝛ p bal. i. l. j. i. xxiiij. col. C. de ꝯfe. tñ i ꝯriũ ẽ gl. i. l. j. ff. de fur. quã bal. ðt seruari de ꝯsuetudine: et ðt illã eẽ verã si i renũtiatione defensiõis dicat ꝙ igstꝰ sciẽs se nõ hr̃e aliq̃s defensiões imo cauere oĩ ꝺfẽsione. ꝛ iꝺ spõte ꝛ ex certa scia renũtiat ꝛc. p q̃ oio vidẽdꝰ ẽ bal i. l. raptores. C. de ep. ꝛ cle. nũqd aũt ꝺfẽsiones possint tolli p papã vl iperatorẽ. viꝺ ple. p. d. car. i cle. ij. in. §. ceterũ. de re. iur. vbi dicit ꝙ nõ potest tollere ꝺfensiões q̃ sunt de iure naturali: qꝛ illa sunt imutabilia ꝫm ea q̃ hñr i. §. ꝫ naturalia. ꝛ ibi p moder. scrib. insti. de iu. na. gẽ. et ciuili.

nouit.⁊.c.ꝙto. Itē iurisdictio in monasterio.de of.arch.in.c. fi. Itē matrimonial.cā.de exc.pla.accedētibꝰ. Itē datio dimis sariorū,de of.arch.significasti. Itē cause crīales graues.de ꝓcu.querelā. Itē oīa q̄ sunt ep̄alis ordis,de quibus de elect.qḋ sicut.⁊.c.trāsmissam.lxviij.dis.q̄uis. Itē dicūt ꝙ talis iurisdictio nō extēdit ad notabiles ꝑsonas nisi vt ep̄o nūtiet:vñ archidiaconus solꝰ hꝫ iurisdictionē q̄ ad parochiales eccl̄ias,⁊ miores titl̄os. Itē tales p̄lati inferiores nō pñt ꝓpter nō residētiā ꝑuare clericos titulis suis,nec ꝓpter aliā cām:vt disputauit Iac.canonicus boñ.vt refert Io.an.in.c.fi.de off.archipsby.h̄ ēt sequit̄ h̄.d.Anto.⁊ plꝰ dt,ꝙ vbicūq̄ agit̄ in figura iudicij,nisi aliḋ det ꝯsuetudo,isti p̄lati inferiores nō hñt ptātē all.xi.q.i.de ꝑsona.d her.cū exiūcto.⁊ fuit h̄ opi.Ia.boñ. vt recitat Io.an.in c.fi.de of.archips̄.⁊ cū illa opi.trāsit Ioā. an.dicit tñ.d.Ant.h̄ istos p̄latos inferiores hr̄e iurisdictionē in illos q eos elegerūt:⁊ dirigit̄ tūc plꝰ iurisdictio ad ꝑsonas certas ī loco q̄ꝫ ad locū:intātū ꝙ isti recipiūt ptātē quādā excōicādi,⁊ hñt iurisdictionē modicā nō ꝓprie cognitionalē,ſꝫ correctionalē.sic dꝫ intelligi ꝫm eū de of.or.c.cū ab eccl̄iarū.⁊ qḋ ibi no. Putat ēt ꝙ subditos seruiētes in eccl̄ia pñt ꝑ eoꝝ culpis ⁊ negligētijs nō ꝯtētiose,ſꝫ correctiōalr̄ ꝑuare ad tp̄s emolumētis eccl̄ie,vt distributionibꝰ ⁊ alijs.totalr̄ aūt ab ecclesia remouēdo,vl̄ ad modicū tp̄s suspēdendo putat ꝙ non possent:vt.s̄.dictū est ꝫm Inn.Host.⁊ Io.an.nisi forte ꝫm eū habeāt ptātē instituēdi de ꝯsuetudine:qꝛ ēt ꝯñr hñt ptātē destituēdi ꝑ culpis ⁊ negligētijs.si tñ nō sunt supra curā instituti.de capel.mo.c.i li.vi. Quinimo ēt si sunt supra curā instituti.facit ꝫm gl.in ꝑal.c.i sup v̄bo,ipsis.a ꝯtrio sensu:qꝛ si isti superiores hñc eccl̄ias pleno iure.⁊ sic hñt ptātē instituēdi d cōsuetudine possent ⁊ tales destituere. Nec ob.text.ibi:in eo ꝙ dicit ꝯsuetudīe vl̄ statuto:qꝛ posset intelligi ꝫm eū qñ statutū vl̄ ꝯsuetudo disponit ꝙ tales supiores pñt destituere hos p̄sbiteros institutos ad curā:cū tñ illi supiores nec de ꝯsuetudine,nec aliter haberēt ptātē instituēdi.⁊ hoc ꝫm eū vr̄ sentire gl.in.d.c.i.in v̄b.ꝯsuetudine.relīqt tñ h̄ sub dubio dicēdo,cogita.hoc dictū mihi nō plꝫ:vt.j.subijciā. Pau.d leaza.in cle. ne in agro.§.cete.de sta.reg dt p̄latū ꝯuentualē hr̄e iurisdictionē fori pñialis rōne collegij ⁊ ꝑsonaꝝ ipsiꝰ.alle.de offi.or. q̄to.de ma.⁊ obe.cū in ecclesijs. Itē dt ꝙ talis p̄latꝰ nō hꝫ iurisdictionē fori ꝯtētiosi in parochianos,ſꝫ tm̄ pnialis:⁊ sic intellige qḋ le.⁊ no.de offi.or.cū ab eccl̄iarū. Do.meꝰ.d.Car.in d.c.cū ab eccl̄iarū.dt ꝙ in loco nullꝰ hꝫ iurisdictionē ordinariā citra ep̄m de iure cōi.ipse em̄ solꝰ hꝫ iurisdictionē ordinariā in ciuita.⁊ dio.de of.or.c.i. Isti v̄o p̄lati inferiores q preficiunt̄ collegio hñt ordinariā iurisdictionē ī illos de collegio. C.de iu.om.iu.l.fi. Ex his infert̄ ꝙ si p̄latꝰ inferior ep̄o hꝫ iurisdictionē ordinariā ī sua dio.vl̄ in certa ꝑte dio.h̄ est d iure spāli.ꝑ hoc adduco nota.ꝑ archi.i.q.i.§.his autoritatibus.⁊ Pau.in.d.cle.ne in agro. Et ex hoc dicit ꝙ plebanus in parochianos sui plebanatꝰ nullā hꝫ iurisdictionē respectu fori cōtētiosi de iure cōi.all.c.ij.cū ibi not.de excess.p̄la.vñ nō dr̄ hr̄e territoriū qḋ sapit iurisdictionē.ff.de iu.om.iu.l.fi.de cōst.c.ij. li.vi.sed parochiani:vt in ꝑal.c.cū ab ecclesiarū. Ex his infertur ad intellectū ꝑal.c.cū ab ecclesiarum.qḋ vr̄ obuiare predictis:qꝛ si illud.c.intelligit̄ de iurisdi.fori cōten.opꝫ illud intelligere quatenꝰ dicit de parochianis de iure spāli vel rōne cōsuetudinis vt hic. Et hec ꝓcedūt ꝫm eū de iurisdictiōe in loco:ſꝫ q̄ ad iurisdictionē in ꝑsonas dicit ꝙ p̄latꝰ collegij hꝫ ordinariā fori ꝯtentiosi in illos de collegio:⁊ sic pōt cognoscere inter eos de causis ciuilibꝰ.⁊ lꝫ hoc nō videat̄ in vsu:est tñ de iure ꝫm eū.ar.in.e.l.fin.C.de iu.om.iu. Itē pōt in singulos de collegio ferre sñias cēsure.d maio.⁊ obe.cū in ecclesijs.cū ibi no.⁊ hec sunt q̄ in hac materia scripta repio:ex qbus nō dilucidatur hec materia:⁊ magna ex varietate opinionū resultat cōtrarietas. Nā Inn.Host.⁊ Io.an.in ꝑal.c.q̄to.dicūt qḋ isti p̄lati inferiores nequeunt de causis cognoscere criminalibus. Itē ꝙ ēt in ciuilibꝰ nō sunt pr̄is ꝯueniēdi corā suis.p̄latis:sed potiꝰ est in optiōe actoris. ¶ Io.de lig.tꝫ ꝙ ēt de crimine cognoscere pñt,dūmō depositionē nō exposcāt:⁊ quod datā cōmoditate dñt p̄mo ꝯueniri corā suis prelatis ēt de delictis ⁊ ꝯtctibus alibi initis ⁊ ꝯmissis:loquitur tñ de abbatibus,nō aūt de alijs p̄latis inferioribꝰ. Alibi Inno.⁊ Hosti.⁊ Io.vt.s̄.dixi,dicunt hos inferiores hr̄e iurisdictionē tm̄ in leuibꝰ:⁊ hāc opi.vr̄ hic seq.d.Ant.q ēt addidit ꝙ iurisdictionē quā hñt nequeūt cognitionalr̄:⁊ sic in figura iudicij exercere:sed correctionalr̄ tm̄ d.Car.sentit ꝙ in ciuilibꝰ hñt iurisdictionē ēt cognitionalr̄. Paul.sentit ꝙ hñt iurisdictionē fori pnialis tm̄. ¶ † Quid ergo in tāta doctoꝝ varietate? Et primo ponā de iurisdictiōe istoꝝ inferioꝝ qḋ mihi vr̄. Scḋo annectā circa ptātem ipsorū aliquas pulchras q̄ones quotidianas. Et primo distinguo assumendo aliqua dicta doct.hic ꝙ aut querit̄ an isti prelati inferiores habeant de iure territoriū stricte,ita ꝙ habeāt iurisdictionē in ibidē delinquētes vel cōtrahētes ⁊ residētes.⁊ cōiter tenet̄ ꝙ nō. Licet Inn.hic referat vnā opi.in oppositū:q̄ tñ cōiter non tenet̄:ſꝫ solus ep̄s est ordinarius in tota dioce.ita ꝙ tota dioce.est sibi territorium in spūalibus:vt ꝓbat̄ in.c.i.de offi.ord.⁊ melius in.c.cū ep̄s. eod.ti.lib.vi.⁊.xi.q.i.si qs cū clerico.⁊.c.de ꝑsona.⁊ hic. ¶ Et qḋ sit territoriū,[a] ⁊ vñ dicat̄:dic vt in.l.pupillus.§.territoriū. ff.de ver.sig.⁊ vide glo.in.c.ij.de cōsti.li.vi.⁊ de districtu territorio ⁊ dio.vide tex.cū gl.in cle.ne romani.de ele. Aut queritur nunqd isti inferiores hñt territoriū fori penitentialis:ita quod habeāt iurisdictionem in foro penitentie ⁊ oēs ibi habitantes:⁊ dico ꝙ hñt iurisdictionē in oēs illos de collegio: vt.s̄.dixi ꝫm Pau.⁊ facit.c.cū ab eccl̄iarū.de offi.ordi.⁊.xiij. q.i.ca.i.⁊.c.pe.⁊ vlti.de offi.archipresby.hñt etiā territorium si hñt parochiā distinctā.vñ hñt curā aiarū parochianorum vt in ꝑalle.l.cum ab eccl̄iarū.⁊.xiij.q.i.c.i.tale tñ territorium non habent isti inferiores vt separatū ab ep̄o quasi faciāt caput,imo concurrunt in exercitio cū ep̄o,⁊ habentur isti sub ep̄o,⁊ locus est preoccupationi. Et si cōcurrunt ad curā p̄fertur ep̄s vt superior:vt in.ca.ij.de offic.archipresbyte.⁊ quod ibi no.⁊ de pe.⁊ remis.oīs.⁊ ꝑ gl.i.c.ij.e.ti.li.vi. Et aduertēdū est ꝙ istud territoriū fori penitētialis nō ꝑ oīa equiparat̄ territorio fori ꝯtētiosi:qm̄ forēsis delinquēs in loco seu territorio vnius iudicis sortitur forum illius quo ad cōtentiosam iurisdictionē:vt in.c.i.d rap.⁊.iij.q.vi.c.i.⁊.j.c.fi. In pniali v̄o nō sortit̄ forū qs alteriꝰ sacerdotis:vt no.ꝑ gl.sing.in. c.i.xvi.q.i. ⁊ not.de rap.c.i. Et est rō ꝫm Io.de lig.quare ratione cōtentiosi subijcit̄ ⁊ non in pniali:qꝛ pena contentiosa imponit̄ ex eo qꝛ offendit iudicē ⁊ bonum publicū.⁊ ideo dꝫ puniri in loco vbi deliqt:sed pnia imponit̄ ꝓpter offensam dei ⁊ anime. ꝓprie ergo illi soli subijcit̄ quē hꝫ supra se in iudicē loco dei,et qui iudex est sue aie. Itē qꝛ iura parochialia nō ꝯcernūt principaliter locum ſꝫ personas ꝓpter locū.secus in iurisdictione contentiosa. Ad predicta facit c.super eod.de parochijs.et.l. pupillus.§.territoriū.ff.de v̄bo.sig. Hāc rōnem Ioan.de lig. dānat Lapus de castel.in.c.i.de rap.qꝛ aliqñ iniungit̄ peccatori pnia manifesta.de penit.⁊ remis.c.i.⁊ sic ad exemplum eorum delinquentiū foret imponenda in loco delicti:sed ipse lꝫ dānet hāc rōnem,tñ rō ī se est bona:qꝛ principalis cā est purgatio aie. Itē quidā assignāt aliā rōnē ne ꝯtingat ꝯfiteri per partes.nā de alibi ꝯmissis non posset ꝯfiteri in loco delicti ꝑ partes.ergo ꝯfiteretur qḋ nō est dicendū:vt not.in.c.non tibi dico.de pe.di i.alias in.c.i de pe.di.v.de quo ꝑ Hosti.in sum. de pe.⁊ remis.§.an pctā. Hic Lapꝰ assignat aliā rōnē: qꝛ interest sui iudicis vt vultū sui pecoris cognoscat.ꝓuer.xxvij.⁊ no.de pe.⁊ re.c.oīs.⁊ no.e.tit.c.ij.li.vi.⁊ he rōnes sunt bone ⁊ notāde. Et lꝫ supra dixerim hos inferiores ꝑ canones iurisdictionē nō hr̄e in ibidē delinquētes,⁊ ī foro pnie si sunt extranei:hñt tñ iurisdictionē in ibidē.s.in eoꝝ parochia cōmorantes:lꝫ ibi nō ꝯxerint ꝑpetuū domiciliū:vt sunt scholares,mercenarij,⁊ similes: quorum parochialis est ille in cuius parochia inhabitāt:vt est glo.sing.in cle.i.de priuile.in verbo parochialis.facit qḋ no.in.c.oīs.de pe.⁊ re.ad idē in simili gl.in l.ij.C.vbi de cri.agi oportet.q̄ dicit ibi quem posse conueniri vbi cōmorat̄ ⁊ ꝯuersat̄,licet ibi domiciliū non habeat.facit l.quisqs.C.si cer.pe.⁊ qḋ dixi in.c.qḋ clericis.s̄.eod. Quidam sunt habētes territoriū ꝓuinciale tm̄:⁊ eorꝫ dignitas sonat in noīe prelatiōis vt sunt isti inferiores prelati hñtes certam parochiā.et tales in tota parochia habēt animarū curā. De abbatibus v̄o ⁊ alijs religiosis p̄latis dicendū est vt le.⁊ not. in.c.i.de ca.mo.⁊.c.pe.eo.ti.⁊ ꝑ glo.in cle.ne in agro.de sta.re. vbi no.an ꝑ se possint religiosi exercere curā si habent ppl̄m. ⁊ ibi ēt ꝑ doc.an valeat ꝯsuetudo ꝯtra.d.c.i.⁊ tenui in ꝑal. c.i.quod sic:vbi vide. Item habent iurisdictiōem in illos qui eos elegerunt:⁊ dirigitur tunc iurisdictio plus ad personas in loco q̄ꝫ ad locum:vnde non vendicant sibi iurisdictionem in ibidem delinquentes habitātes vel ꝯtrahētes,sed tātum in personas illorū de collegio. Et in istis ego distinguo inter abbates ⁊ alios prelatos seculares vt p̄positos ⁊ plebanos ⁊ similes:vt abbates habeant iurisdictionem super suos monachos vbicunq̄ delinquāt, cōtrahant vel resideant tam in ciuilibus ꝙ in criminalibꝰ,tam correctionaliter q̄ꝫ iudicialr̄: dūmodo nō agat̄ ad depositionē. Et ꝙ pr̄io[b] ꝯueniendi sunt corā eoꝝ abbatibꝰ q̄ꝫ ep̄o.al̄s obstabit fori exceptio,dūmodo possint ꝯmode adiri eorū abbates.⁊ pro his faciunt.s̄.inducta ꝑ Io.de lig.⁊ maxime.c.abbates.⁊.c.nullꝰ.xviij.q.ij.⁊.c.si religiosus.de test.lib.vi.⁊.c.sicut.de simo.⁊.c.cum in ecclesijs. de maio.⁊ obe.⁊ in.c.in singulis.⁊.c.ea q̄.de sta.re.⁊.c.quāto.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Territorium. Vide Fel. in c. rodulphus. colū. x. versi. territorium. s. de rescrip.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Et ꝙ p̄mo. vide Feli. in c. pastoralis. col. ij. v̄si. limita septimo. s. de off. or. vbi dicit ꝙ prelati regulares hñt iurisdictionē ꝑuatiue ad ep̄m.

Zacharias.

a ¶ Maior reperitur. nō est tñ pena capitaľ. vt p bal. in. l. ij. ff. ð pu. iu. ⁊ Feli. in. c. qualr ⁊ qñ. el. ij. §. ad corrigēdos. vñ. vlterius tāgit. col. xi. j. de accu.

Anto. Franc.

¶ An excōicatio sit pēa capitalis: dicas ꝙ nō, ſ3 est medicialis: vt in. c. cū medicinalis. de sen. excō. in vj. ⁊ vltra bar. hic alle. in. l. ij. ff. ð pu. iu. vide ēt bart. in l. fi. C. si a nō ɔpe. iudi. ⁊ bal. in. l. j. in. x. co. C. de her. insti. ⁊ p spe. in ti. de pet. ⁊ pos. i. §. vij. in vers. qd si. ⁊ adde qd̄ excōicatio quo ad deū ⁊ eccľiam triūphātem nihil addit: qa statim quod qs ōligt est excōicat⁹ q̄ ad deū: vtē gl. reputata sing. xxiij. q. i. c. qd̄ dictū. ⁊ vid̄ phi. frā. q illā alle. p fin. in c. dilect⁹. i pe. col. ð ap. ⁊ add̄ ēt qd̄ pena excōicationis q̄ ad eccľiam militātē i p̄cepto fctō ab hoīe afficit ɔtūacē ipō iure non aūte in p̄cepto fctō a lege vt est gl. in. c. salonitane. lxiij. dist. ⁊ hr̄ i. c. j. de sagi. Add̄ tñ ꝙ excōicatio ipō iure imposita reqrit declaratione: vt in c. cū. fin. de here. li. vj. ⁊ hr̄ p alex. i l. ī pator. de iu. fis. vbi dicit ēt ꝙ req̄rit ptis citatione per gl. in cle. presenti. de censi.

Sebasti. Sapia.

b ¶ De collegio. Vide Host. j ti. ð sen. exc. §. qs pōt. ⁊ gl. i. c. de psona. xi. q. j. ⁊ q̄ tradūt i. c. volēt es. j. de p̄ ni. nunqd aūt ab bas possit absoluere monachum arma pōrtātē ab excōicatione. vid̄ Car. i cle. i. §. prefate. i pe. q. de sta. mo. concludentē quod non.

de offi. ordi. ⁊ c. j. ⁊. ð. lviij. di. Nā si hāc iurisdictionē in monachos vt. s. ptz in iuribus pal. ⁊ lati⁹ in ipsa regula p supiorem approbata non apparet ro quare illā nequeāt exercere i figura iudicij: cū ordo iudiciari⁹ nō ampliet iurisdictionē: sed potius fuit institutus in fauorem publicum ⁊ ne innocētia ex iudicis iniquitate ledatur ⁊ opprimať. de proba. qm̄3. Et maxime vr̄ probari in prealle. c. ea q̄. vbi dr qd̄ pñt puniri ƀm statuta regularia ⁊ aplica. ⁊ ꝙ p̄mo ɔueniendi sunt corā abbatibus, facit prealleg. c. q̄nto. ⁊ c. si religiosus. vbi dicit ꝙ vice dei posuerunt monachi abbatē supra caput eorum ⁊ ei⁹ impio se subiecerūt: vt in preallega. c. abbates. ⁊ c. ea q̄. ⁊ c. in singulis. de sta. reg. vbi primo hr̄ recursus ad abbatem pro correctiōe monachorum. vñ velle monachi dependet a voluntate abbatis: vt in iuribus superius alle. Prelati vero sclares hñt iurisdictionem in personas illorum qui ipsos eligunt. s. in illos de collegio ⁊ hanc iurisdictionē hñt tm̄ in ciuilibus ēt in figura iudicij ar. i l. fi. C. de iu. om. iu. ⁊ eoꝝ q̄ no. Inn. i. c. cū ab eccľiarum. de offi. ord. ⁊ facit. c. j. xv. q. iij. de iudi. c. decernim⁹. Et in istis secularibus puto ꝓcedere dictū Inno. in prealleg. c. q̄nto. ꝙ ipsorum subditi pñt ɔueniri corā epo vel ipsoꝝ prelato immediato ita ꝙ sit in opcione actoris vel corā quo ipsos ɔuenire velit. ar. in preal. l. fi. ⁊ eorū q̄ no. Inno. i pall. c. cum ab eccľiarū. Nā sicut hi q sunt alicui⁹ ꝓfessionis licite ⁊ approbate faciūt aliquod collegiū ⁊ pñt in ciuilibus ɔueniri coram ipsorum rectore ⁊ coram ordinario loci: ita ⁊ clerici pñt conueniri coram eorum prelato ⁊ coram eorū epo. ¶ In criminalibus tñ nō poterūt ɔueniri corā eorū prelato. arg. in preal. l. fi. ⁊ xi. q. j. c. de persona. in fin. ⁊. s. eo. c. ij. ⁊ ar. hic vbi indistincte dicit ꝙ coram epo tanꝗ ordinario loci sunt conueniendi. ⁊ hoc nisi aliter habeat ɔsuetud. vt hic. ⁊ de p̄scrip. c. auditis. ⁊ c. cum olim. ⁊ in istis intelligo dictū Inn. in prealle. c. q̄nto. Et ex predictis collige vnā differentiā inter iurisdictionē competentē abbatibus ⁊ alijs prelatis secularib⁹ ⁊ inferioribus: ⁊ hāc arbitror diuersitatis rōnem qr magis sunt subiecti mōachi abbatibus ꝗ clerici seculares suis prelatis inferioribus. monachi eñ posuerunt vice dei supra caput eoꝝ principaľr abbatē ⁊ non epm̄: vt in. c. si religiosus. de ele. li. vj. cum si. eorum velle ⁊ nolle dependet ab abbatis voluntate: vt in iuribus prealle. vñ nō sunt subiecti abbati respectu nudi exercitij iurisdictionis. ſ3 clerici seculares sunt principaliter subiecti epo: ⁊ ab eo recognoscunt ordines ⁊ beneficia loco dei: ⁊ se dedicauerant in aīa ⁊ corpore. xij. q. j. cū portio. ⁊ qd̄ no. Jo. de lig. in. c. ceterum. s. titu. pxi. ⁊ j. c. significasti. Inferiorib⁹ vō prelatis sunt subiecti respectu nudi exercitij iurisdictionis. ⁊ ideo dicūt cōiter iura clericos inquirentis ɔueniendos ⁊ puniendos p eoꝝ epm̄: vt. xj. q. j. quasi per totū. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. s. e. ⁊. c. postulasti. j. e. ⁊ hic. ⁊ de here. cū ex iniuncto. in fin. ⁊. xxv. di. perlectis. de monachis vero dicunt illos puniendos cōmuniter p abbatem: vt in iuribus saptius alleg. facit qd̄ no. gl. xj. q. iij. q resistit puto tamē vt. s. recitaui ƀm doc. ꝙ isti p̄lati seculares inferiores non poterunt cognitionaľr ſ3 correctionaľr p negligentijs ⁊ culpis modice punire ex quo hñt iurisdictionem in psonas illorum. ar. op. in. c. ex lris. de ɔsti. ⁊ qd̄ no. in. c. cum accessissent. e. tit. Quidam sunt prelati habentes sub se subditos rōne seruitij tm̄ ⁊ ɔstat eos non habere territoria. ⁊ tales nō hñt iurisdictionē ēt in personas illorum q ipsis seruiunt nisi illā sibivēdicēt aliquo iure speciali: vt ꝓbať hic. Quidā sunt hñtes penitētiale territorium ⁊ nō ɔtētiosum nec sunt in aliqua prelatiōe stricte sumpto vocabulo: vt sunt curati. ⁊ tales non hñt ptātē i foro ɔtētioso: vt. s. dixi. nec in ciuili nec in criminali.

30 ¶ † An autē possint excōicare multe sunt opi. nā Lau. vt refert Jo. an. in. c. si sacerdos. de offi. ord. dixit indistincte tales p̄sbyteros excōicare nō posse. Host. t3 ibi ɔrīū intelligit tñ de curato ⁊ remittit ad summā de sen. exc. §. qs possit excōicare. ⁊ sub. §. nedum aūt. ⁊ in eo. §. v. tu teneas vr̄ hoc limitare ⁊ restringere in notorijs. ⁊ sic intelligit. c. nemo. ij. q. j. ⁊ xj. q. j. experientie. ⁊. c. sacerdotibus. Abbas dicit has opin. sic reduci posse ad concordiā: vt si hoc h3 cōsuetudo possit etiam cā cognita. alle. c. duo. de offi. or. ⁊ de ar. dilecti. alias ƀ nō poterūt cum cāe cognitione. sed gñaliter sic: vt in p̄alle. c. si sacerdos. vñ dicit ibi Pet. ꝙ nō pñt excōicare p̄sonā certā. archi. in. c. romana. de sen. excō. li. vj. de ɔst. c. ij. e. li. t3 sacerdotē curatum posse excommunicare. ⁊ idem sentit gl. in prealle. c. romana. p. d. ca. nemo. opi. Abb. sentit hic do. Ant. dicit eñ ꝙ isti curati recipiunt quandā latā iurisdictionē in subiectos q̄ plus attrahiť in naturā fori pnialis ꝙ ɔtētiosi: qr poterūt gñaľr ꝓmulgare excōicationē ad corrigēdū aīas subiectorū. alleg. preal. c. si sacerdos. Do. meus do. Car. sentit ibi primā opin. qr nemo pōt excōicare nisi sit iudex ecclesiastic⁹. all. c. j. de sen. excom. li. vj. vbi ter repetiť v̄bū iudex: i proprie tñ ƀm eū pōt curat⁹ excōicare. s. a cōione remouēdo nō p modū p̄cepti ſ3 ɔsilij: ⁊ sic potest ꝓcedere qd̄ dicit Host. ⁊ idē t3 ibi col. ⁊ hāc opi. sequor: qr certū est ꝙ excōicatio est pars iurisdictiōis. de v̄b. si. ɔrēti. de offi. deleg. c. ex lris. vbi bñ ꝓbat. ⁊ iō nullus pōt excōicare nisi iurisdictionē habeat. ⁊ oīa iura in ɔrīū allegata si bñ pōderētur loquūtur de habente iurisdictionē. qd̄ ꝓbat lra in p̄al. c. si sacerdos. ibi, nisi iudiciario ordine ⁊c. Et sic ptz ꝙ loquiť iste tex. de curato aľs hñte iurisdictionē ð iure spāli. ⁊ sic ēt loquitur. c. cū ab eccľiarū. e. ti. vt ptz ex pricipio. ibi, ab eccľiarū platis ⁊c. ⁊ sic nō loquiť de simplici curato. Et hāc opi. sentit spe. de offi. dele. circa princi. Et vr̄ casus de hac opi. in. c. archidiaconis. de off. archi. ⁊ sic interpretať consuetudo q̄ est optima legū interpres. de cōsue. cū dilectus. ⁊. l. si de interpretatiōe. ff. de leg. ⁊ t3 Gui. de mōte Lau. in tractatu suo de sacra. ⁊ Jo. in. c. nemo. ij. q. j. ſ3 archi. ibi remaneat in pria snia. ſ3 aliā opi. s. defensatā credo veriorē indistincte, siue ferať in spe, siue in genere: qr excōicatio est fori ɔtētiosi qualitercūꝗ ferať cū penā inferat: vt in p̄al. c. querēti. de verb. sign. ⁊ c. pia de exce. lib. vj.

31 a ¶ † Imo nulla pena in dei eccľia maior reperit[a]. xxiij. q. iij. corripiant. ⁊ facit. c. sacro. de sen. exc. ⁊ pena nō est imponēda nisi p iudicē: vt in. §. in hoc. xxiij. q. ij. ⁊ no. in. c. porro. de diuor. Curati aūt nō hñt iurisdictionē fori ɔtētiosi, ſ3 tm̄ penitētialis. ad hoc. c. oīs vtriusꝗ. de pe. ⁊ re. ⁊ de offi. ordi. c. j. ⁊. c. cū epis. eo. ti. li. vj. ſ3 alij hñtes iurisdictionē eccľiasticā, siue ordinariā, siue delegatā excōicare pñt. p hoc. c. si quē. de sen. excō. vbi dicit de excōicato a iudice suo. nec distinguit qualis fuerit iudex. ⁊ sufficit ꝙ nulli iudici ecclesiastico est hoc interdictum cum sit iurisdictiōis. ⁊ vid̄ p hoc. c. sicut. de simo. ⁊. c. cū in ecclesijs. de maio. ⁊ obe. c. cū ab eccľiarū. ⁊. c. si sacerdos. de offi. or. ij. q. j. nemo. nec ob. p̄dictis. xvi. q. ij. visis. ⁊. xi. q. iij. dñt. vbi vr̄ ꝓbare solū epm̄ posse excōicare: ⁊ ꝙ excōicatio est mucro epalis. ad idē. xxiij. q. iij. corripiātur. nā quedā est excōicatio que fertur cū solēnitate, q̄dā sine. ⁊ de scda procedit quod s. dixi. Sed prima dr anathema, ⁊ ferť cum solēnitate q̄ exprimiť in. d. c. debēt. ⁊ hāc solus eps cū numero. xij. sacerdotū circunstantium profert vt ibi dr. ⁊ de hac intelliguntť iura. s. allegata in ɔrīū. ⁊ hoc t3 gl. in preal. c. cū ab ecclesiarum. Et Host. in summa. eo. ti. §. quot sunt spēs. in fi. ⁊ hodie cōiter non seruatur illa solēnitas. ⁊ p hoc qr nō apparet ꝙ maioris roboris sit illa excōicatio lata cū p̄dicta solēnitate ꝗ illa que ferť absꝗ tali solennitate nisi qr magis vr̄ aggrauari excōicatus seruata p̄dicta solēnitate quo ad absolutionē obtinēdam: qr d3 absolui cū eadē solēnitate: vt in. c. cū aliquis. xj. q. iij. ⁊ quo ad opi. hoīm. Et ex predictis infertur ꝙ Abbas ⁊ alij prelati

b inferiores epo cū habeāt iurisdictionem in illos de collegio:[b] vt. s. dixi. possunt illos excōicare: vt ꝓbať in iurib⁹ superius alleg. ⁊ no. gl. in p̄al. c. nemo. ⁊. c. cū ab ecclesiarū. ⁊ facit quod not. do. Ant. in. c. experientie. xj. q. j. ⁊. c. significasti. j. e. Quidā sunt ⁊ appellanť archipresbyteri rurales: vt in. c. fi. de offi. archip̄sby. ⁊ isti in titulis suis qualē iurisdictionē habeant prosequitur Jo. an. post Jac. de Boñ. in. d. c. fi. vbi dicit ꝙ in figura iudicij nullus cognoscit nec pōt corrigendo priuare quem titulis suis, nec ꝓpter non residentiā: ſ3 oīa debēt deferri epo. De archidiacono vero eccľie cathedralis qualē iurisdictionē habeat, dico qd̄ eius iurisdictio plus ex iure spāli ꝗ cōmuni elicitur: de iure vero cōi saltē h3 solū ea q̄ habenť in. c. ad hoc. §. in quadam. de offi. archi. vñ dicit ibi Joā. an. ꝙ ea que ponuntur in illo. §. tm̄ videnť de iure cōi ad archidiaconū pertinere: ꝙ non h3 necesse circa illa aliqd ꝓbare. in alijs vero nisi intentionē suā fundet de consuetudine vr̄ aduersarius absoluendus. ad hoc. c. vt nr̄m. ⁊. c. fi. eo. ti. ¶ Expeditis predictis restat subijcere aliquas q̄ōnes ad maiorē dilucidationē predictorum.

32 ¶ † Et primo quero an isti p̄lati inferiores habētes iurisdictionē in p̄sonas collegiatoꝝ vt. s. dixi, habeāt ptātem destituendi quē a bñficio suo. d. Anto. hic vt. s. recitaui, tenet ꝙ si ad eos spectat istitutio ēt de ɔsuetudine, ꝙ poterūt etiā destituere: qd̄ non puto verū, vt statim subijciā. Jo. and. post Joa. de boñ. sentit ɔrīū in prealle. c. fi. de offi. archid. vbi dicit nullū citra epm̄ posse priuare quē suo bñficio ꝓpter non residentiā. Ego hunc articulū cū quibusdā alijs publice disputaui i quadā q̄ōne q̄ incipit, duo clericali charactere insigniti ⁊c. vbi late ꝓsequor. Sed quātum ad ꝓpositū sic distinguo: ꝙ aut ad istos non ptinet institutio ⁊ minime ɔpetit destitutio qa de iure cōi cui cōpetit institutio regulariter cōpetit destitutio. de here. cū ex iniūcto. in fi. ⁊ ibi p doct. Aut ad ipsos ptinet institutio: ⁊ tunc aduertē dū quo iure ⁊ quali mō eis cōpetat: aut eñ cōpetit de iure cōi ƀm illā opi. q̄ h3 collationem bñficiorū fundatoꝝ in ecclesijs collegiatis spectare ad prelatum ⁊ suū collegiū. de quo no. in. c. cū eccľia vulterana. de ele. ⁊. c. postulasti. de concess. prebē. ⁊ tunc puto ꝙ etiā destitutio

pertinebit

pertinebit ad eos:q: cui competit institutio de iure cõi ⁊ destitutio vt in ꝑal.l.cũ ex iniũcto. Et puto hoc verũ cũ imminet destitutio fiẽda pro pter non resĩdẽtiã:vł ꝑpter malã administrationẽ:secus ſi ꝑpter aliud crimẽ:q: de crimine clerici nõ cognoscit aliqs citra epm.vt.ṡ.plene di xi.⁊ facit.c.visis.in fi.xvj.q.ĳ.⁊ qd̃ no.in.c.in lateranẽ.de p̃bẽ.aut ꝯpetit de iure spãli:⁊ tũc aut bñficiũ spectat ad eos pleno iure ⁊ poterũt ẽt de stituere.⁊ sic intellige ar.a ꝯtrio sensu in ꝑal.c.vno.de cap.mo.lib.vj.⁊ ad idẽ.c.in lateranẽ.ꝑal.⁊ ḃ ꝑui.c.cũ ⁊ plãtare. Et intelligo ꝙ poterũt re mouere ex cã ⁊ cũ cause cognitiõe ẽm Inn.in ꝑal.c.in lateranẽ.vbi dicit ꝙ cãm vel actionẽ crĩalẽ hmõi sacerdotis nõ audiẽt isti inferiores:lꝫ for te ꝑpter malã admĩstrationẽ liceat amouere.alle.d.c.visis nã vt ibi dr in fi.mucrone epi sacerdotũ piacula resecent:qd̃ est not. Aut eccłiã spe ctat ad tales:q: cõcessa est eis in ꝑprios vsus vt solet concedi religiosis propter ipsorũ pauptatẽ:vt in.c.cõsultationib⁹.de do.⁊.c.pastoralis.de priui.cũ si. Et tũc plene distinguẽdũ est vt no. Inn.d.c.in lateranẽ.ḋ p̃bẽ. ⁊ plenı⁹ ꝑ alios doc.in.c.de monachis.e.ti. Aut spectat cõfirmatio vel institutio ad eos alio iure:⁊ tũc ex ꝯsuetudine vł p̃scriptiõe,⁊ nõ ꝯpetit destitutio,nec pñt cõsentire cessioni:⁊ ḃ q: p̃scriptio est odiosa.de p̃scri. vigilãti.vñ p̃scriptio in vno nõ extendit ad relinquũ:vt in.c.cũ ꝯtingat de deci.⁊ qd̃ ibi no. Et ḃ vlti.dictũ ponit Pau.in cle.vna.de renũ.⁊ sen tiũt doc.in ꝑal.c.cũ ex iniũctõ.aut spectat institutio ad eos ex ꝑuilegio: ⁊ tũc aut fuit cõcessa institutio vł cõfirmatio cũ dictiõe restrictiua vł ta xatiua:vt cũ dictiõe,tñ:vel sili:⁊ puto ꝙ nõ trãseat destitutio:q: cõstat de mẽte cõcedentis.ar.ad hoc q̃ not.gl.xvj.q.ĳ.in summa.⁊.e.q.c.j.⁊ qd̃ no.in c.pastorali .de do.⁊ nemo de suo cogit facere bñficiũ.x.q.ĳ.p̃ca rie.nec est recẽdẽdũ a v̇bis ex q̃ aliter nõ cõstat de mẽte.l.nõ aliter.ff.de le.iĳ.⁊.j.de v̇.sig.c.ꝑpterea.⁊.c.fi. Aut ꝑuilegiũ ꝯcessit instõnem simplr: ⁊ tũc intelligit ꝯcessa ẽt destitutio:⁊ ꝑ ꝯñs ẽt ptãs recipiẽdi resignatio nẽ.⁊ hoc vltimũ ponit Pau.in cle.vna.de renũ.facit.c.abbas.xviĳ.qd̃. ĳ.⁊ de her.c.cũ ex iniũcto.in fi.⁊ bñ facit.c.pastoralis.cũ glos.de do.⁊ in ꝑal.c.visis.⁊ vr̃ ꝑbari a ꝯtrio in.c.ĳ.ḋ cap.mo.li.vj.vbi tũc destitutio de negat inferiori qñ institutio est facta ꝑ epm.⁊ ꝑ hoc q: institutio ⁊ desti tutio quodãmodo sunt cõnexa:vt in.c.cũ ex iniũcto.vbi ꝑ gl.Jo.ꝯcessa principalr̃ ꝯfirmatione vel institutiõe vr̃ etiã cõcessa destitutio.ar.in.c. trãslato.de const.⁊ de deci.ex parte.⁊ preal.c.visis. Qd̃ rñ limito esse ve rum:vt.ṡ.dixi post Inno.qñ tendit ad priuationẽ ꝑpter nõ residẽtiam vel malã administrationẽ:secus si ꝑpter crimen. ¶ † Ulterius queritur quo loco tales inferiores p̃lati dñt cũ in figura iudicĳ cognoscunt loca re sedes suas:⁊ loquor in casib⁹ in quib⁹ iudicialiter ꝑcedere valẽt,siue habeãt iurisdictionẽ iure spãli,siue gñali,siue cõi Inno.hic duas refert opi.quidã eñi dicũt ꝙ vbiqꝫ poterũt cognoscere sicut arbitri ⁊ diffinire causas eoꝝ q sunt sine iurisdictiõis:sꝫ nõ pñt eas mãdare executiõi.arg. C.de iu.om.iu.l.fi. Aliĳ v̇o dicũt ꝙ nõ pñt exercere iurisdictionẽ vel tri bunal nisi in loco vbi cõsuetudo vł priuilegiũ hãc iurisdictionẽ tribuit. vel in locis vbi morant. Do.Ant.distinguit qd̃ quidã sunt nõ habẽtes iurisdictionẽ,sꝫ solã coercionẽ:vt sunt q rõne ptãtis domestice vẽdicãt sibi correctionẽ:⁊ in illis nõ est habẽda cõsideratio loci,sed procedit il lud. Ubi te inuenero,ibi te castigabo:vt.l.ĳ.§.dies.ff.qs ordo in bono. pos.ser.⁊.l.a ꝑcedẽte.C.de dila.bñ facit.c.placuit.xxxiĳ.q.ĳ. Quidã sũt habẽtes iurisdictionẽ in hoĩes absqꝫ territorio:⁊ ibi debẽt sedere in lo co vbi habitãt:iõ archidiaconi ⁊ similes in loco archidiaconatus. Qui dã sunt hñtes territoriũ cũ iurisdictiõe:⁊ si illa sit ptãs spũalis,vbiqꝫ po terit exercerı:iuxta illud. Ubi te iuenero,ibi te iudicabo.vñ puto sacer dotem curatũ ꝯfessionẽ parochiani sui vbiqꝫ audire posse.⁊ ꝑ hoc ad duco.c.nouit.cũ ibi no.de offi.leg.⁊ si sapit naturã cõtẽtiose iurisdictio nis:tũc illã exercet in loco principali vbi datur iurisdictio.alle.no.in.c. quãto.de offi.arch.in nouella.vbi vident hoc tenere doc. Et idẽ vr̃ senti re Hosti.in.c.ea q̃.de sta.reg.si tñ intra terminos territorĳ in quo hꝫ iu risdictionẽ locaret sedẽ nõ peccaret ẽm eũ:eqtas tñ est vt in loco specifi co ⁊ ꝑeminẽti,vel vbi dat iurisdictio locet sedẽ suã.vbi aũt p̃lati hñt lo ca particularia in diuersis dioce.dñt locare sedẽ in p̃cipali p̃latura,nõ in loco p̃ticulari:nisi ḃ faciat de cõsensu diocesani, in loco cui⁹ locat se dẽ.alle.no.ꝑ doc.in.d.c.quãto. Hec dicit vera nisi aliõ ꝯsuetudo vel pri uilegiũ disponat:q: tũc in loco vbi maiores cõsueuerunt salua honesta te ⁊c.ff.de iusti.⁊ iu.l.pe. Hec dicta mihi ex toto non placẽt.vñ respectu contẽtiose iurisdictionis sic puto breuiter distinguendũ,ꝙ aut non hñt territoriũ sed tantõmõ iurisdictionẽ in ꝑsonas,vt abbates,archidiaco ni,ꝑpositi,⁊ similes,⁊ puto ꝙ poterũt cognoscere sicut dicimus in arbi tro:vt.l.si cum dies.§.si arbiter.ff.de arbit.et de domino feudi respectu vasalloꝝ:vt no.in glo.in.l.imperialẽ.in li.feu.de ꝑhi.feu.alie.⁊ not.in.c. ceterum.de iud. Nã ex quo cõcedit eis iurisdictio in territorio alterius ⁊ ꝑ ꝯñs concedit illis exercitiũ.arg.in iuribus ꝑal.⁊.c.preterea.⁊.c.pru dentiã.de offi.dele.⁊.l.ad legatũ.⁊.l.ad rẽ mobilẽ.ff.de ꝑcura.⁊.l.cui iu risdictio.ff.de iu.om.iu. Nec cognoscẽdo extra locũ prelature dicuntur violare territoriũ epi:cũ eorũ loca vt monasteriũ,prepositura,⁊ similia, non sibi est territoriũ,imo territoriũ est epi, ex quo nõ sunt exẽpti. Unde ex quo pñt cognoscere in monasterio vel ecclesĳs suis,poterũt ẽt extra: cũ cognoscendo ⁊ diffiniẽdo in illis locis cognoscãt ⁊ diffiniãt in terri torio alterius:cũ vt.ṡ.dixi,iurisdictio istorũ cõcernit ꝑsonas ⁊ nõ locũ, neqꝫ appareat rõ vrgens quare magis pñt cognoscere in illis locis q̃ extra.arg.opti.in.c.cũ illorũ.§.si vero claustralis. de sen.exc.⁊ qd̃ ibi not. Fateor tñ ꝙ honesti⁹ esset ꝙ cognoscerẽt in proprĳs locis q̃ extra. Si vero habent iurisdictionẽ in territorio aliquo iure spe ciali:tũc debent cognoscere intra territorium,nec debẽt violare territoriũ alterius ⁊ hoc casu cessat rõ superius alle.nisi locarẽt ibi sedem de cõsensu illius cuius est territoriũ:vt in.c.nouit.de off.leg. ⁊.c.vt litigantes.de offi.ordi.lib.vj.⁊.vj.q.iĳ.scri ptũ. Et puto ꝙ hoc casu pñt locare sedẽ in quali bet parte territorĳ ꝑprĳ salua honestate ⁊c.vt.d. c.penul.arg.in.c.cũ epus.de offi.ordi.lib.vj. Respe ctu vero iurisdictiõis penitentialis dico ꝙ aut lo quimur de ꝯfessore perpetuo sed extraordinario. quales sunt mendicãtes.de quib⁹ in cle.dudũ.de sepul.⁊ hoc casu oĩa ꝑcedũt vbicũqꝫ cõmissa sint: adeo etiã si extra territoriũ cõmissa fuerũt:q: illa que in foro anime exercent voluntarie iurisdictio nis sunt:de cõmissis vero intra,nõ pñt absoluere extra:vt in ꝑalle.cle.dudum.§.statuim⁹.versic.ex tra ciuitates. Aut loquimur de cõfessore proprio ⁊ ordinario:⁊ talis a quocunqꝫ peccato ad eũ spe ctante cõmisso intra vel extra territoriũ absolue re põt ẽt extra territoriũ.ratio est,q: ea q̃ sunt fori penitẽtialis exercent sub silẽtio:vñ nulli⁹ territo riũ ledit:vt in.c.nouit.de offi.leg.⁊ optime facit.l. ĳ.de offi.ꝑcõ.vbi patet ꝙ ea q̃ sunt iurisdictionis volũtarie possunt exerceri extra territoriũ,lꝫ non sint fori penitentialis.multo ergo forti⁹ si sint fori penitentialis vbi cessat oĩs strepit⁹:vt in.c.oĩs.de pe.⁊ remis. Et hoc etiã voluit Lau.⁊ Joã.de lig. post eũ in ꝑal.cle.dudũ. ¶ Hic ẽt põt annecti an exẽpti[a] incidẽtes in excõicatiõis sñiam a canone latam possint absolui ab epo loci,vł a suis p̃latis inferioribus epo:quã qdem qõnẽ plene expediui in predicta qõne quã disputaui:ideo ibi plene vi de:dicam forte aliquid in.c.significasti.j.e. Et ex omnib⁹ p̃dictis elicio ꝯclusiões vt facili⁹ pateat materia. ¶ Prima conclusio. Prelati inferiores epo etiam habentes collegium,lꝫ iurisdictionem in illoꝝ ꝑsonas de collegio iure cõi sibi vendicẽt: territoriũ tñ fori ꝯtentiosi nõ habẽt,sꝫ tota dioce sis est territoriũ epi. Ex qua infert ꝙ delinquẽtes vel ꝯhentes in monasterio abbatis,vel in eccłia alterius prelati ipsius prelati forũ nõ sortiunt,sed duntaxat epi loci,ẽt si rõne alicui⁹ seruitĳ eidem p̃lato subesse dicant. ¶ Scđa conclusio. Delin quẽs in alterius parochia seu territorio q̃ ad forũ penitẽtie illi nõ subĳcit ẽt si delictũ cadit in noto rium. ¶ Tertia cõclusio. Abbas ciuiliter ⁊ crimi naliter in monachos sibi subiectos,etiã in figura iudicĳ iurisdictionẽ exercere põt:adeo ꝙ laici in cõmoditate nõ repugnãte eo pretermisso coram epo loci pri⁹ cõueniẽdi non sunt nisi talia sint cri mina q̃ depositionẽ exposcant. ¶ Quarta ꝯclu sio. Seculares p̃lati citra epm de criminib⁹ suoꝝ clericorũ etiã si depositionẽ nõ exposcant cogno scere iudicialiter non valent.sed ciuiliter ⁊ cogni tionaliter ĩ eos iurisdictionẽ exercere possunt:eis tñ pretermissis corã ordinario loci cõueniri pote runt.⁊ ex his duabus cõclusionib⁹ infert q̃ latio rem iurisdictionẽ vẽdicant sibi abbates in perso nas monachoꝝ,q̃ seculares prelati in eorũ subdi tos. ¶ Quinta ꝯclusio. Quanq̃ delicti vel ꝯtctus ratiõe secularis cleric⁹ nõ sui iudicis sortiat forũ: religiosus tñ corã suo abbate indifferẽter ꝯueniẽ dus est nisi viarum longa distãtia aliud suadeat. ¶ Sexta ꝯclusio. Jurisdictionẽ fori penitẽtialis dũtaxat obtinẽtes excõicationẽ in parochianos ẽt indeterminate ꝑferre nequeũt. In hñtib⁹ vero iurisdictionẽ ẽt si epo inferiores existant aliud est sentiendũ.ex quo infert excõicationẽ esse fori ꝯtẽ tiosi:⁊ actiue ẽt cõpetere aliĳs p̃latis citra epm. ¶ Septima cõclu. Inferiores p̃lati institutionẽ bñficiorũ de iure cõi vł ꝑuilegio spũali simplr in dulto obtinẽtes,clericos in eisdẽ ĩstitutos ꝑpter simplicẽ administrationẽ seu nõ residẽtiam desti tuere queũt ac eorũ resignationẽ recipe:sec⁹ si ex prescriptione vel cõsuetudine eis instituendi ius cõpetat nisi bñficiũ pleno iure eisdẽ sit subiectũ.

[margin] Sebasti. Sapia.

[a] ¶ An exempti. Uide Abb.in.c. graue.in.j. col.de offi.ordi.⁊ in.c.cũ tpe.de arbi. Feli. post Abbat.in.c. ĳ.in fi.j.de sen.ex cõmunicationis.

¶ Octaua conclusio iurisdictionē contentiosam in psonas dūtaxat obtinentes eā in tota dioce. etiā extra loca ppa exercere pñt: sec⁹ si hñt iurisdictionē territorio limitatā. iurisdictionē vo pnialē ēt extra territorium dicere possunt: et hec sufficiant.

¶ Sētentia lata a iudice loci vbi delinquit mādabitur executioni a iudice vbi sunt sita bona.

1 Eps loci delicti potest sñiare contra clericū delinquētē et sentētia mādabit executiōi ab epo loci. 7.

2 Forum quis sortitur ratione delicti.

3 Iudex vnius territorij non potest mandare executioni sententiam suam in alieno territorio.

4 Clericus an habeat plura domicilia ppter plura beneficia que sunt in diuersis locis: vel propter originem: vel propter ordinationē vel ppter alia.

Clericus hñs plura beneficia residentiam requirentia potest per alium seruire et residere.

5 Monachus remanet ciuis sue ciuitatis quo ad commoda.

6 Monach⁹ potest ordinari ab episcopo originis licet monasterium sit in alia diocesi.

7 Iudex potest priuare delinquentem etiam de bonis sitis in alieno territorio.

8 Decretum iudicis super alienatione rerum minoris extenditur ad rem sitam extra territorium.

9 Sententia vel statutum an porrigat effectum suum extra territorium.

10 Confinia non possunt dari alicui rebelli in ciuitate non subditi confiniti.

11 Statutum quod filia femina non succedat: nō habet vires in bonis extra territorium statuentis.

12 Delinquens in territorio vbi habet bōa: licet nō domiciliū an possit puniri p dominū illi⁹ territorij.

13 Actio hypothecaria est realis: sed pignoratitio personalis.

14 Iudex nemo potest esse in causa ppria: nec consuetudo aliter dicens valeret.

15 Statutum quod delinquens in subditum extra territorium ita puniatur in territorio statuti nō valet.

16 Statutum vel consuetudo quod delinquēs pdat bona: an liget bona patrimonialia clericorum.

17 Clerici rōne delicti non subijciuntur iudici sclari.

18 Sententia lata a iudice vnius territorij an possit mādari executioni a iudice alterius territorij vbi sunt bona condemnati.

Postulasti. Hoc. c. legit principaliter duob⁹ modis. Prio † quod eps delicti fert sñiaz m sub crimie sed eps bñficij fert sñiam puatoria bñficij. Scdo legit quod eps delicti fert sñiaz ēt sup bñficio: sed realis executio vt possessiōis subtractio, debet fieri p iudicē bñficij: et scdm pmū intellectum. h. d. in summa: eps delicti cōdēnat clericū de delicto: sed nō puat bñficio alibi existēte sed eps bñficij puabit qsi exequēdo cōdēnationē iudicis delicti. scdm aliū itellectū. h. d. Eps delicti cōdēnat clericū ex delicto eū puādo bñficio alibi sito: sed executio realis fit ab epo bñficij. Diuidit in duas ptes. Prio ponit qō. Scdo solutio ibi ad qō. ¶ Casus sfalis. Ecce aliqs sacerdos hz ecclesiam in diocesi Bonon. i q residet: domiciliū vo rōne patrimonij sui hz i dio. mutinensi. et ibi deliqt. Querit mō a quo epo p delicto ibi cōmisso debeat iudicari: pcipue i causis q officij vl bñficij puationē iducūt. Rñdet p epm in cuius diocesi deliqt dz sñia in eūdē clericum pmulgari sed p illū epm in cui⁹ dio. hz ecclesiā dz sñia executiōi mādari. Ber. ¶ † No. prio quod clericus deliquēs in aliena dio. sortit forū illi⁹ epi vbi deliqt: ēt si delictū sit tale quod exposcat priuationē bñficij et officij. Ex quo infert quod nullus prelat⁹ inferior citra epm hz territoriū in diocesi epi: sed tota dio. est epi territoriū: ad idē. c. j. de off. ord. et ca. cū eps. e. ti. lib. vj. qō lati⁹ dixi. s. c. xxi. et dic vt ibi.

¶ Secundo no. iudicē vnius territorij non posse mādare suā sñiam executioni in alio territorio ēt respectu bonorum illius q habet intra suū territoriū. Alia vero no. colligi non pñt ex tex. qa subijciuntur examini: vt. j. patebit. potest tñ colligi arg. ex tex. quod cleric⁹ pot hre domiciliū nedū vbi hz bñficiū: sed etiā vbi hz patrimoniū: et sicut laic⁹ pōt habere domicilium in plurib⁹ locis: vt. l. assumptio. ff. ad muni. ita et clericus. ¶ † Sed quero an hoc sit verū de iure. Vin. tz quod nō: dicens clericū nō posse hre domiciliū nisi in vno loco. s. vbi intitulatus est[a]. lxx. di. sanctorum. sec⁹ dicit in laico: vt in pall. l. assumptio. Io. an. tenet primū. adducit. c. cū nullus. de tēp. ordi. lib. vj. Do. Anto. distinguit quod si clericus[b] hz plura beneficia residētiā requirentia plura pōt habere domicilia: qr in quolibet loco beneficiorū habet domiciliū. et hoc tenet gl. in. c. primatus. lxxi. di. et. c. qr intantū. de pbē. et Archi. ij. q. vj. in sum. et sentit gl. in. §. qr ergo. xiij. q. ij. et in c. qm. xxi. q. ij. Hoc dictū ego limito qñ vult vtriqz beneficio deseruire p se, nunc vni, nunc alteri: ita qd equaliter quasi se collocet in vtroqz: qd pōt vt not. glo. in. c. nō pōt. de prebē. lib. vj. tūc enim fateor istum hre domiciliū in vtroqz loco. ar. in. l. assumptio. §. iuris prudētib⁹. ff. ad munic. et in. c. ij. de sepul. li. vj. secus si seruiat alteri tm p se, et alteri per vicarium, qd pōt: vt no. d. glo. in. c. non pōt. qd tñ limito vt in. d. c. extirpande. §. qr vero. de pbē. tūc puto quod tm habeat domiciliū vbi residet, et nō in alio loco: qr residētia est illa q facit sortiri domiciliū seu necessitas residēdi: vt sentit Innoc. in. c. ex ore. de priuil. facit. c. dilect⁹ filius. de rescri. sed cum isto vr dispensatū super residētia in altero: vt no. in d. c. nō pōt. dico tñ quod ratiōe beneficij tenetur respōdere et obedire illi epo vbi habet bñficium: vt not. Innoc. in. c. cū iandudū. de pbē. si vero habet vnicū beneficiū exposcēs etiā residētiam, tūc scdm oēs habet ibi domiciliū, vt hic: et no. i. c. ex ore. de priui. et Ioā. an. in. c. statutū. §. cū aūt. de rescri. lib. vj. sed p hoc nō excludit qn et alibi poterit habere domiciliū rōne aliarū qualitatū hoc inducētium: vñ pōt domiciliū habere vbi natus fuit: qr rōne originis quis pprie sortit domicilium: vt in prealleg. c. cū nullus. et ibi gloss. de temp. ord. li. vj. Tertio pōt habere vbi habet patrimoniū suum, vel maiorē partē: vt hic et in. l. ij. C. vbi señ. vel cla. et no. in. d. c. cū null⁹. Itē in loco vbi fuit ordinat⁹: vt no. gl. in. l. heres absens. ff. de iu. et in. l. ciues. C. de in col. li. x. Et sentit Inno. in. c. ex ore. de priui. qd intellige vt dixi in. c. j. s. eodē. Item vbi habet larem seu habitationem. Sz circa hoc dubitatur qd si in vno loco hñs beneficium requirēs residētiam in alio habet habitationē nunquid dicat habere domicilium in loco habitationis. do. Anto. credit quod nō: qr cum alibi q in beneficio habitare nō possit, de iure nō videt ibi esse causa habitationis ppetue sed momētanee. arg. in. l. ex facto. §. rerum aūt italicarū. ff. de hered. inst. Ego puto quod si post adeptū beneficiū cōstituat larem alibi vltra decenniū qd videat ibi constituisse ppetuo domiciliū. arg. l. ij. C. de incol. lib. x. nec ob. quod tenetur ibi residere: qr nō debet esse melioris cōditionis stultus q sapiēs: vñ saltē in sui piudiciū videt ibi habere domiciliū. ar. i. c. eū q. de pbē. li. vj. et sic attēderet potius qd fit q qd fieri dz. Quid aūt d origine paterna[c] vl auita, dic vt no. bar. in. l. assumptio. ff. ad muni. et vt no. in. l. libertus. §. in adoptiua. e. tit. Ex his cōcludit clericū secularē posse hre domiciliū in diuersis locis[d] lz pncipale domiciliū sit vbi hz bñficiū regrēs residētiā. et sic vr Io. an. intelligere Inno. in. d. c. ex ore. ¶ † Abb. vo seu ali⁹ religiosus nō pōt hre domiciliū nisi in claustro[e] vbi hz residere: vt no. Inno. in. d. c. ex ore. Hoc limito et restringo quo ad onera. vñ nō pōt cōueniri alibi vel subire munera. sz quo ad rē ipam seu ad cōmoda, dico quod monach⁹ seu abbas retinet domiciliū vbi natus est. ar. in. l. pe. ff. de sena. nā vt not. dicit Bar. in. l. ij. ff. ad muni. monach⁹ nō desinit esse ciuis illi⁹ ciuitatis[f] vbi nat⁹ fuit: qr retinet quo ad cōmodū iura ciuilia[g]. l. deo nobis. C. de epi. et cle. Itē ille q monachat ascēdit ad maiorē dignitatē vt in aut. de mona. in princi. et. xvj. q. j. q vere. sz per supuenientiā dignitatis nō pdit pmū domiciliū seu ciuitas. l. penul. pal. simile adduco in muliere que p cōtctū matrimonij mutat forum et originē quo ad ea q possent ipam extrahere a seruitijs mariti. sic dz intelligi qd no. glo. in. l. origine. C. de muni. et ori.

a ¶ Intitulat⁹ est. Adde qd voluit Fede. consi. xcix.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Qd si cleric⁹. vid ro. i cōsi. cccl xi. in. ij. col. vbi dicit quod clericus romanus pōt hre domiciliū in alemania rōne bñficij: et vide Bal. i. l. ab eo. circa fi. C. quō et qñ iu. Cardi. in cle. j. in. ij. q. de iu.

c ¶ De origine paterna. Addō Ant. de but. consil. xxi. Zacharias.

d ¶ In diuersis locis. Adde Ja. rebu. i. l. ciues. nu. 1. et in apost. cel. ad scdm vbi multa de hac qōne et triplici domicilio et vtrum oia illa qs possit sortiri. et j. l. est verū. nu. 1. et ibi iterū in apo. eiusdē cel. C. de ico. et in quo loco. lib. x.
Sebasti. Sapia

e ¶ Nisi i claustro Vide Fel i. c. dilectus. ij. col. iiij. vs. octaua conclusio. s. de rescript.
Zacharias,

f ¶ Illi⁹ ciuitatis. Adde qd Bar. p istū allegat⁹ videtur tenere oppositū. s. quod fiat ciuis ciuitatis i q est monasteriū: in q morat. idē in. l. ciues. C. de inco. et i q loco. bald. in. l. adoptionē. colū. ij. C. de appe. et ang. in l. heres. §. j. ff. de iu. pl⁹ addit bar. in. l. j. ff. ad mu. quod qs p igressum religiōis desinit eē ciuis ciuitatis sue qd est de directo contra istum.
Anto. Francis.
¶ Circa hoc an ingrediēs monasteriū pdat domiciliū ppue originis si mōasteriū quod est igressus sit i alia ciuitate q i ppa vñ oriūd⁹ est. Dicas quod domiciliū ppe dr eē vbi qs hz ppriā hitationē et morat: vt i. c. oēs. d ma. et obe. et hr in cle. j. i. §. terra. de pe. vbi p. d. Car. et iō appellatiōe domicilij pprie venit loc⁹ habitatiōis et nō locus origis. vt est gl. fin. i. c. statutū. in. §. cū aūt. de rescrip. in. vj. quā allega. d. Alexā. in. l. pe. ff. de iu. om. iu. et in. l. assumptio. in. §. si filius. ff. ad mu. adde tñ quod p dignitatē adeptā nō mutat domiciliū sz nouū acqrit qr domiciliū originis non mutat nec perdit ex mutatiōe habitationis. l. senatores. et ibi p bar. ff. de sena. nisi i muliere q nupsit extra locum originis scdm Bar. in. l. cū qdā puella. et ibi plene p ale. et doc. ff. de iu. om. iu. et in d. l. senatores. et adde quod qñ qs recedit de loco cum rebus et bōis suis psumitur mutare domiciliū. ita bar. in. l. assumptio. in §. j. preal. et i. l. domiciliū. eodē tit. et habet per Inn. in. c. ij. de renun. et per bal. i ru. C. si a nō compe. iu. et ex hoc potest elici quod ex quo monach⁹ ingrediēs monasteriū trāsfert bōa sua semel cum psona i monasterio quod ingredit. vt in aut. ingressi. C. de sac. sanc. ec. cēsendus est mutasse domiciliū et p cōns sortiat forum in loco mōasterij: nō credo tñ quod ex tali ingressu pdat puilegiū pprie ciuitatis. tñ bart. in. l. j. ff. ad mun. dicit quod p ingressū desinit esse ciuis sue ciuitatis et efficitur ciuis ciuitatis in q est monasteriū. d q ēt vide bal. in. l. in adoptionē. i. ij. co. C. d ado. et āg. in. l. hrs abñs. §. j. i fi. ff. d iu. vbi idē tz subdēs quod recedēs d ciuitate ppria cū bonis desinit eē ciuis illius ciuitatis.
Sebasti. Sapia.

g ¶ Iura ciuilia. Vide bal. pau. de ca. et mod. i. l. si fili⁹ q pñi. ff. de vul. et pup. et not. in. §. filiusfa. inst. quib. mod. ius pa. pot. sol.

⁊ ori.li.x.⁊.l.cū quedā.ff.de iur,om,iu.⁊ in,l.fi.§.idē rescripserūt. ad mu ni.⁊.d.l.origine.⁊ hoc vltimū tenuit Bart.in.d.§.rescripserūt.⁊ idē di co in ingrediēte monasteriū.qd no.facit.c.cū null⁹.de tēp.or.lib.vj.qd loquitur in materia proportiōabili clericis ⁊ monachis. ¶ †Et p hūc intellectum potest inferri qd monachus pōt ordinari per epm in cui⁹ dioce.natus est:licet monasterium sit in alia diocesi situm:qd est dictū vt credo Jo.an.An aūt abbas vel monachus efficiat ciuis vbi consti tuitur abbas vel monach⁹ ⁊ qd in collegio ⁊ similibus,vide per Bart. in.l.j.ff.ad municip.¶ †Nemo ad gl.⁊ op,ꝯ tex.vr̄ eīn epm delicti nō posse priuare clericum delinquētē beneficio suo[a] qd hʒ alibi:qꝛ sic po neret falcem in messem alienā.ꝯ.c.venerabilē de elect,⁊ de iudi.nouit. Item extra territorium ius dicēti.nō paretur impune.c,vt animarū. de consti.lib.vj.⁊.l.fi.ff.de iuris.om.iud.Sol.gl.metu ꝯtrarij intelligit text.ꝙ iste eps delicti nō fert sniam sup ecclesia,sed tm̄ super crimine ⁊ hec snia facit fidē in alio iudicio.vnde vigore hui⁹ snie eps beneficij pri uabit eū postea beneficio.quasi exequendo de iure sniam alterius gene raliter latā super crimine;⁊ hoc voluit glo.ij.quā sic intelligo ne videat cōtraria prime.Hos.tenet ꝙ etiā sup ecclesia pnūtiare pōt:⁊ idē tenēt cōiter doc.hic ⁊ pro hac opi.facit ꝑm Joā.an.qꝛ hic fuit quesitū etiā de beneficio.Itē hic reseruat epo bn̄ficij executio,nō priuatio vel determi natio.⁊ remittit ad no.per se.de ap.pastoralis.in fi.⁊ idē aperte tenet glo.j.ꝯ.c,pxi.idē Fed.de se.cōsi.xvj.ppe fi.Primā lec.sentit hic Inno, dicēs sententiā ferendā super crimine de quo accusat querit talis:con demno te de tali crimine:⁊ postmodū pene executio fit ꝑm canones q precipiunt criminosos cōdēnatos deponēdos.xxv,dist. primū;nisi ex dispensatione tolleret.ꝯ.de iu.c,at si clerici.⁊ interdū erit pena deposi tionis.vt in eo.c.at si clerici.⁊ interdū excōicationis.j.de rap.c.j.Item credit Inno.ꝙ poterit eum perpetuo suspēdere ab ecclesia que in alia dioce.sita est:ʒ mādabit executioni de facto per eū;in cuius territorio res sita est.ff.de re iudi.l.a diuo pio.Sed circa hoc conclude ꝙ vtranqꝫ lec.pōt practicari;nā potest iudex delicti pnūtiare tātū super delicto: ⁊ immediate sequitur pena iuris vt.l.j.ff.ad turpil.ij.q.iij.§.notandū. no.Arch.⁊ Jo.in.c.j.de homi.li.vj.⁊ iudex bnficij exequendo ius il lum priuabit si delictū est tale qd meretur priuationē:⁊ puto quod nō requirat noua sentētia priuationis:sed de facto priuabit imponendo penā iuris:nam incōtinenti sequitur po.t primā sententiam iuris effe ctus priuatiuus vt in iurib⁹ preal.⁊ forte ppter hoc dicit tex.ꝙ execu tio spectat ad iudicem beneficij.Et no.sentit hoc Spe.in ti.de sen.ex cō.§.nunc videndū.ver.sed pone iudex peruisin⁹.⁊ sentit ibi Spe.vtrūqꝫ intellectū.licet dicat plus sibi placere scdm intellectū.⁊. Et vide Inn. in.c.iter dilectos.de exces.prelato.in prin.vbi sentit ꝙ hec exceptio,tu fuisti cōdemnatus de crimine,inducit priuationem tituli ipso facto ʒ ista via nō est multum tuta: quia potest dubitari pena condigna:⁊ de citatione ⁊ alio pcessu postea fiēdo:vnde vtile est seruare scdam lectu. vt episcopus delicti specifice.pnūtiet super priuatiōe bn̄ficij:nec dicit ex hoc ponere falcem in messem alienā:cū titulus resideat penes perso nam ipsius clerici ⁊ inheret ossibus suis sicut dicimus de alijs iuribus incorporalibus:vt no.gl.in.l.iij.ff.p socio.vn̄ ex quo rōne delicti perso na est sibi subiecta pōt ius inherēs persone abdicare ab illa persona:⁊ sic nō dicit ius in rē sibi nō subiectā cum res postea remane.t p dereli cta in loco vbi executio facta fuit per iudicē bn̄ficij:⁊ de hoc videt tex. apertissime hic nō canillādo lrām:⁊ idē in simili qōne.s.in.publicatiōe bonoꝝ que fit de iure cōi rōne delicti.sentit Bar.in.l.cūctos populos. C.de sum.tri.⁊ Jo.an.i.c.cū ꝑʒ leges.de he.li.vj.post Jo.cal.¶ †Et p hoc.l.magis puto.§.illud.ff.de reb⁹ coꝝ.vbi patet.qd decretū interpo sitū super alienatiōe extenditur ad rem extra iurisdictionem sitam. ad idem.c.romana.§.cōtrahētes.e.ti.li.vj.vbi iudex rōne ꝯctus decernit missionem fiēdā in bona alibi sita.¶ †Et generaliter an snia porrigat effectum suum extra territorium,vide plene per Bar.in.d.l.cūctos po pulos.⁊ cōclude aliqua vtilia.Dic qd aut pena opposita respicit perso nam aut bona;primo casu aut pena apposita respicit interdictū certi loci:⁊ nō porrigit extra territoriū interdicētis nisi per quādā cōseque tiā:qꝛ interdicto loco habitatiōis vr̄ interdictus loc⁹ originis:de quo dicēdū vt.in.l.relegatorū.§.j.⁊.§.interdicere.⁊. §.seq.ff.de interdi.⁊ re leg.¶ †Unde dicit Bart.in preal.l.relegatorū.§.est quoddā genus.ꝙ ciuitas nō potest ciui suo pcipere vt debeat morari in loco nō subdito: ⁊ qd talia confinia nō valēt:⁊ qd vidit talē sententiam reuocari per iu dicem appellationis:nec potest interdicere ne vadat ad locū nō subdi tum sententiātis.Et hoc intelligit quando fit in penam illius contra quē fertur sentētia.secus si sit statutū vt subditi nō vadant ad aliquez locū nō subditū ppter cōmoditatē ciuitatis vel in odiū eorū hominū ad quos nō vult subditos ire quia tunc valet dispositio secūdum eum quod est no.facit.l.fi.de decre.ab or.fa.⁊.l.mercatores.C.de cōmercijs. Si vero non concernit interdictū certi loci,sed alicuius artis:vt quod nō exerceat certam autem,tūc non porrigitur extra territorium:vt est tex.no.in.l.ex ea.ff.de postu.⁊ per illam.l.dicit Bart.in.d.l.cūctos po pulos.in alio loco qd statutum continens prohibitionem odiosam nō porrigitur in dubio extra territoriū statuētium.[b] ¶ †Et ideo dicit ꝙ statutum disponēs ꝙ filia femina nō succedat cum sit prohibitorium[c] ⁊ odiosum[d]:lege maximū vitiū.C.de lib.pte.ad bona alibi sita nō por rigitur[e] Et credo posse inferri qd sentētia seu sta tutum priuans quem beneficijs suis intelligit de beneficijs sitis in loco disponētis ⁊ nō alibi.facit optime in arg.c.si cōpromissari⁹.§.pe.⁊ fi.de ele. lib.vj.Si vero statutum nō respicit interdictum loci nec artis,sed diminutionem status;vt qn̄ qs efficitur infamis vel excōicatus vel interdictus: ⁊ tunc cū he pene infligantur in personam ⁊ sunt psone affectiue porrigūt effectum etiā extra ter ritoriū;qꝛ sequūtur personā vt supra leprosum:[f] vt in preallē.l.ex ea.Et idē sentit Inn.in.c.qualr ⁊ quando.ij.de accu.ppe fi.⁊ Fed.ꝯsi. xxiiij.facit c.testimoniū.de test.⁊.c.cure.xi.qō.iij,de treug.⁊ pa.c.j.Et idē dicit Bar.d seruo pene.vt si qs fuit condēnatus ad mortē:licet postea excipiatur vio lenter de manibus familie:nihilomin⁹ est effect⁹ seruus pene[g] etiā secūdum iura hodierna:vt not. in.l.qui vltimo.ff.de penis.⁊ in auth.ʒ hodie.de do.inter vi.⁊ vxo.qꝛ post sniam nō debuit super uiuere.ideo vbicūqꝫ sit est seru⁹ pene : nec potest facere testm̄,nec ꝯtrahere,nec similia facere,Ter tio casu principali quādo respicit bona si publi catio fit de iure cōmuni:tunc porrigitur ad bona sita extra territorium ⁊ remanent ibi tanqꝫ vacā tia:ʒ occupātur per iudicem illius territorij.ar, in.l,a diuo pio.§.j.ff.de iudi,⁊ in.l.cū vnus,de bo. auto.iud.pos.si autem fit de iure speciali ⁊ muni cipali:tunc dic vt no.Bart.in.d.l.cunctos popu los.[h] ⁊ vide qd not.Joan.an.in.d.c.cum secūdum leges.de here.li.j. † Circa predicta quero de tali questione quam ponit hic Inn.aliquis hʒ posses siones in iurisdictiōe alicuius domini,sed nō ha bet ibi domicilium:⁊ offendit dominū vel aliquē subditū eius,nunqd possit per illum dominū pu niri in cui⁹ iurisdictiōe hʒ possessiōes,⁊ cui⁹ subdi tum offendit.Sol.Inno.tenet qd ipse dn̄s nō hʒ inde facere iudiciū etiā in suo districtu.arg.ꝯ.eo, c.cuʒ sit.sed dʒ adire dn̄m vbi habet domicilium. ⁊ si ille dn̄s nō faceret iusticiam prosequeret ius suum scdm tenorem.c.dn̄s.xxiij.q.sed si possessio nes deberēt aliqua munera realia siue ordinaria siue alia:bene posset eū per possessionum occupa tionē in quas habet in iurisdictiōe sua distringe re.C.de sacr.san.ec.l,placet.⁊.l.iubemus nullam. sed.ad rn̄dendum coram se in iudicio non coget eum nec hoc pōt induci cōsuetudine vel statuto. quꝫ nō valēt nisi sup rebus sue iurisdictionis qua le nō est hoc qd ille q non habet sub eo domiciliū coram eo rn̄deat.sed hoc forte posset statui scdm eū qd bona cuiusqꝫ qui committeret talem offen sam cōfiscarētur vel applicarent offenso:qꝛ valet cōsuetudo vel statutū in reb⁹ que sunt de eius iu risdictione.C.de sa.san.ecc.iubemus nullam.nec dʒ talis cōsuetudo rūpi per extraneos.viij.dist.q̄ ꝯ tn̄ in hoc casu videt secundum eū qd ante occu pationem bonorū dʒ per suum iudicē ꝯdēnari.ʒ hoc casu cū agitur in rem coram iudice rei de qua agitur cōuenitur.C.vbi de cri.agi oportet.l.j.C. vbi in rē act.l.vltima.¶ †Et idem est si creditor agit hypothecaria:qꝛ in rē est:sec⁹ si debitor agit pignoratitia qꝛ personalis est.vt not.j.de pign.c. cū cōtra.in glo.Hec dicta Inn.nō placent in to to Ho.Et primo in eo qd dr̄ dn̄m sub quo posses siones site sunt nō posse facere vindictā delinquē te aliūde veniēte:hoc eīn ꝯdicit huic decre.scdm eū:ex quo enim dn̄s alias hʒ iurisdictionē in lo co vbi deliquit pōt punire delinquētē.vt in.c.j.j. de rap.⁊ hic cū cōcor.Posset autē illud intelligi ꝑm eum ⁊ Jo.an.in dn̄o qui nō habet iurisdictio nem in loco vbi deliquit ʒ ab eo teneatur locus. interdū enim sunt nedū milites sed etiā plebeij. a qbus tenētur certi agri vl̄ dom⁹ vel aree in qb⁹ tn̄ iurisdictionem nō habent:⁊ de istis etiam fa tet qd de ꝯsuetudine pn̄t iurisdictionē hr̄e.ꝯ.e.p xi.ita.s.qd ius dicāt alijs ⁊ inter alios.¶ †Quod enim priuatus ius sibi diceret hoc nulla cōsuetu do īducere posset:qꝛ talis ꝯsuetudo esset irratio nabilis.vt.C.ne qs in sua cā.l.vna.⁊.j.de vb.sig.⁊ forus.sed aduerte ꝙ licet iste intellectus quē dat ad Inno.sit verus in se:tn̄ non fuit in veritate de

a ¶ Beneficio suo adde qd late voluit Old.ꝯl.xvij.

b ¶ Statuētiū.adde qd voluit ro.consi.xxxix. Zacharias.

c ¶ Cū sit phibitoriū.Adde qd si sit permissiuuz.vide plene Hippo.de marsi.sin.suo.cxxiiij,inci.vidisti an no pterito.⁊ ꝑm̄ i c.q̄ i ecclia.⁊ qd ibi posui in apo.ad ipʒ.ꝯ.de cōsti. Sebasti. Sapia.

d ¶ Et odiosuʒ.vide latissime p ale xan.in cōsi.xliiij.inci.alphonsus.in.v.vo.Pau.de ca.in ꝯsi.xxxij.in cip.circa primū q̄situ.in.j.vol.cōsilioꝝ nouorum.⁊ bal.in ꝯs.cccix.incipien.Joānes de albnigana.in.j.parte.

e ¶ Nō porrigtur.Adde Car.consi.xvij.de constit.et xxxiiij.de testi.

f ¶ Lepra leprosum.adde fe.consi.xcvij.

g ¶ Seruus pene.Adde Fulg.consilio.cxxxvi.

h ¶ D.l.cūctos populos.adde q̄ ibi posui i apo.impsis de tortis.⁊ ro.sing.suis.fo.xvj.

☞Sebasti. Sapia.

a ¶ Quid cū. vid Bal. i. l. iubem⁹. C. de sa. san. eccle. Oldra. in cōsilio lxxxiij. incipi. an eps. Bar. in. l. rescripto. §. j. ff. de mune. ꝛ hono. et faciūt not. ꝑ Fel. i. c. ecclesia sancte Marie. in. v. qō. principali. s. de constitu.

b ¶ In extraneis. Adde Card. cōsilijs. s. proxi. alle.

☞Sebasti. Sapia.

c ¶ Pronuntiantis. Vide Bal. et Moder. in. l. cū quedā puella. in prin. ff. de iurisd. om. iu. late. Jas. in. l. ꝓperādum. §. finaūt reus. in ver. ꝑ relationem C. de iudi. ꝛ alex. in. l. a diuo pio. §. sententiam. ff. de re iudi. Paul. de ca. in cōsi. ccxxvij. incip. si dicta sententia ſm impressionem antiquā. Rapha. comē. in cōsi. cxl. incip. dñi iudices. vbi late qñ iudex in cui⁹ loco sūt bona cōdēnari possit exequi sententiam alterius sine ipsius cōmissione vel requisitione.

d ¶ Mandari. Sz quid si iudex cui scribitur non mādat executiōi sententiam an puniatur: vide Cy. in. l. properādum. in §. si autē reus. in vij. q. C. de iudi. ꝛ ibi Jas. in. ij. not. Are. in cōsi. lviij. incipi. diligenter consideratis ꝛc. Aeneas de falco.

mente Inn. si bene pōderetur: nā loquitur de habente possessiones cū iurisdictione: ꝛ sic ꝓprie intelligit nō in priuato sed i habēte iurisdictionē. Itē patet ex eo qō dixit talē posse facere statuta super bonis: ergo hz iurisdictionē in loco alˀs nō posset. de cōsti. c. vt animarū. lib. vj. ꝛ. l. fi. ff. de iur. om. iudi. Ideo verus intellect⁹ est Inn. in eo qui deliquit in alieno territorio ꝯ subditū vel dñz in cuius dñio hz possessiones vt ex quo deliqt extra limites territorij nō possit virtute statuti cū agatur reali distingui ꝑ dñm possessionū: etiā si deliqrit cōtra dñm vel eius subditum: nō enim est presumendū Inn. intellexisse delinquentē intra territoriū: cū oīa iura clamant ratione delicti solius in loco cōmissi quē habere iurisdictionem: forti⁹ qñ ꝯcurrit habitus possessionū in loco. Et hunc etiā intellectū apertevidetur sentire. Bar. in. l. cūctos populos. vbi hoc dictum sequitur. ¶ †Ubi plus dicit qō etiā nō valet statutū vt delinquens extra territoriū in personā subditi possit hic puniri in territorio: qꝛ non potuit dicere ius extra territorium vt in iuribus preal. Nec ob. si dicatur qō laicus offendēs clericū: ꝛ sic subditū alterius efficiat de foro eccłie. vt. C. ꝺ epi. ꝛ cle. aut. itē nulla cōitas. ꝛ. s. eo. c. cū sit qꝛ illud non est: qꝛ offendit subditū sed qꝛ commisit sacrilegium qō est de foro ecclesie. xvij. q. iiij. per totū. ꝛ preal. c. cū sit. ꝛ c. cōquest⁹. Nec ob. si dicatur qō rōne loci in loco in quo quis delictū cōmisit quis efficit de illa iurisdictione etiā si sit forēsis vt in. c. j. ꝺ rap. ꝛ i aut. qua in ꝓuītia. C. vbi de cri. agi opor. sed si deliquit in personā ciuis sui deliquit satis in loco ciuitati subiecto: ergo ꝛc. hoc cōtrariū procedit qñ delinquit i re immobili: vt in territorio: qꝛ violat eius territoriū: secus si rōne rei mobilis vt bene dicit Bar. in loco prealle. Fallit hoc dictū qñ iudex loci vbi ciuis meus offendit offensam nō vindicat: qꝛ tūc potest procedi: vt. s. dixit. Inn. ꝛ vid per Joā. an. qōnem disputatā i regulā sine culpa. Itē vt no. dicit Bar. in. d. l. cūctos populos. poterit tūc fieri statutū cōtra offendentem ciuē etiā extra territoriū. ar. C. de iudeis. l. null⁹. cū sua gl. ꝛ in preal. c. dominus. Item fallit in capientibus ex naufragio q pñt puniri a iudice persone offense. ff. de incen. ru. nauf. l. ne qd. §. de his. ꝛ ibi no. ꝑ gl. licet Cy. non teneat in. d. l. aut. qꝛ in ꝓuincia. sz Bar. eam sequit. ¶ †Scdo principaliter dictum Inn. s. recitatum nō placet Host. inqntū dicit cōsuetudinē vel statutum velere per dñm possessionū quo ad occupationē ipsarū possessionū rōne delicti vbicunqꝫ cōmissi ꝛc. nā pēr hoc scdm eum aperit via principib⁹ ciuitatib⁹ ꝛ laicis ꝯ ecclias ꝛ ꝑsonas ecclesiasticas. Quid enim[a] si faciant statuta vel habeāt cōsuetudinē contra cōmittētem adulterium vel aliud quoduis crimē vel qō possessiones delinquentiū debeāt cōfiscari: clericus: habens possessiones illud crimen cōmittit: nunquid possessiones illi⁹ confiscabunt a laicis. vtiqꝫ ſm dictum Inno. qō sibi nō placet: cū sit certū ꝙ laici personā clerici delinquētis punire non possunt. s. ti. primo. at si clerici. multo min⁹ res que nō puniēde sunt ꝓ delictis etiā ab his iudicibus qui ꝑsonā punire possunt cū deliquunt. in aut. de mā. pn. §. oportet. col. iij. sed nec statuta nec cōsuetudines laicoꝝ ligāt ꝑsonas ecclesiasticas vel res ipsarū. vt ptz i eo ꝙ le. ꝛ no. in. c. que in ecclesiarū. ꝛ. c. ecclesia. de cōstit. ꝛ de re. ecc. nō alie. c. fi. nec dz figmētis dari via: de diuor. qrto. §. fi. nec ꝑ vnā viā ꝓhibitū ꝑ aliā cōcedi debet. de procur. tue. ꝛ dicit Host. qō si Inn. hic pōderasset hoc nō notasset: ꝛ faciūt hec ad vltimū membrū qōnis quā disputauit Jo. an. in regula sine culpa. in mer. d. Anto. dicit dictū Inn. ꝓcedere qñ statuta fiunt cōtra ꝑsonas delinquētes ꝯtra se vel cōtra subditos in limitib⁹ territorij ꝓprij q ex delicto possunt subijci statuēti. ¶ †Per q patet scdm eum qō non loquit de clericis qui ex delicto nō subijciunt iudici seculari: vt in dictis iurib⁹. inqntū autez ꝯ dñm vel subiectū deliqrunt extra limites territorij ꝓprij statuētis dñi nō possent ex statuto legari vt in. c. aiarū. de cōsti. lib. vj. sed certe mihi nullo modo vr ꝙ hoc fuit de intellectu Inn. nā si loqueret de delinquente intra limites territorij: qō nō haberet dubiū cū rōne delicti posset eū priuare etiā oib⁹ bonis que sunt extra territoriū vt hic in tex. ꝛ. s. dixi. ꝛ tñ Inn. loquit sub dubio forte vnde ꝓprie intelligit qñ delinquit vbicūqꝫ sed statutū pōt tolerari, qꝛ nō disponit principaliter in personā sed in bona q sunt in suo territorio. pōt eñ statuere sup bonis certo mō trāsferādis licet possideantur ab extraneis, qꝛ principaliter nō dicit ius in extraneos: sed in bona sibi subiecta: qō pōt. ar. opti. in. l. rescripto. in fi. ꝛ qō ibi no. ff. de mu. ꝛ ho. Ad idē adduco simile dictū Bar. in. d. l. cūctos pplos. in illa qōne si statutū vel cōsuetudo loci habet vt primogenitus succedat in totū: an vēdicet sibi locū in extraneis q hñt bona in loco statuti ꝛ dicit attēdēda verba statuti. Aut eñ disponūt circa rē ꝑ hec verba: bona descēdentiū veniāt in primogenitū: ꝛ tūc habebit locū etiā in extraneis respectu illorū bonorū q sunt in loco statuti. ar. in. d. l. rescripto. ꝛ. C. de edil. priua. l. an in totū. Aut verba statuti seu cōsuetudinis disponūt circa ꝑsonā vt ꝑ hec verba primogenit⁹ succedat. ꝛ tūc nō hz locū in extraneis[b] licet ibi habeāt bona qꝛ dispō circa ꝑsonas nō porrigit ad forenses vt in iurib⁹ vulgarib⁹. ita dico quo ad ꝓximā qōnē qrit cū statutū disponat principalr. s. circa bona valeat respectu etiā extraneorū vbicūqꝫ fuerint: sec⁹ si disponeret circa ꝑsonā vt si diceret cōmittens tale delictū ꝑdat oīa bona. ꝛ in hoc casu militant rōnes Hosti. ꝛ do. An. ꝛ sic sustine dictū Inno. qō vr valde notādū: nec ob. absurdū qō dixi seq in clericis qꝛ statutū valet circa bona qñ sunt subiecta statuēti: sed bona clericorū vbicūqꝫ sunt nō subijciunt iurisd. laicorū: vt in. d. c. ecclesia scte Marie. ꝛ. c. q in ecclesiarū. de cōsti. c. fi. de vita ꝛ ho. cle. de reb⁹ eccl. non alie. c. fi. ꝛ optime. de immu. ecc. c. j. li. vj. Et an sit verū indistincte ꝙ laici nō pñt statuere sup bonis clericorū ꝛ ecclesiarū vide no. ꝑ Bart. in ꝑalle. l. rescripto. ꝛ ꝑ hoc habes clare hāc materiā hui⁹ ca. ¶ †Sz circa ꝑdicta qro an iudex bñficij possit mādare istā sñiam executioni sine requisitione iudicis ꝓnūtiātis.[c] Hosti. hic in quadā apostilla sentit qō dz hoc facere ad requisitionē illius. ad hoc. c. romana. §. sed tūc. eo. tit. li. vj. Spe. in ti. de execu. sen. §. nō dicēdū. ver. sed pone. iudex ꝓsequit qōnem generaliter an vnus iudex possit sequi sñiam alterius sine remissione vel requisitiōe: ꝛ qua actiōe sit agēdū: ꝛ allegat ibi diffuse. multū elegāter. eius dicta reassumpsit. Bar. in. l. a diuo pio. §. sñiam rome. ꝛ aliquibus additis sic copiose distinguit. Quandoqꝫ sñia lata per vnū iudicē petit executioni mandari per aliū iudicem eiusdem tribunalis: quia successit alius iudex: vel primus est remotus: ꝛ tunc potest: qꝛ tūc vr idē iudex: vt. l. ꝓponebatur. ff. de iud. Si vero non successit ei sed sunt duo iudices eiusdem tribunalis: tunc alius nō potest se intromittere sine voluntate primi iudicantis vt. l. j. ff. de offi. cōsu. Aut petitur per iudicem alterius tribunalis: ꝛ tunc si quidē est talis iudex ad quem executio pertineat de iure cōi vel municipali: ꝛ pōt exequi. vt in prealle. l. a diuo pio. in prin. Aut est alius iudex. ꝛ tūc aut petit executio ad literas primi iudicis sentētiantis: ꝛ pōt. aut sine literis ꝛ non pōt: vt. l. j. ff. de offi. cōsu. ꝛ. C. de iud. ꝓperandū. §. sin autē reus. ꝛ. d. c. romana. ꝛ hoc est qō volunt tex. in. d. §. sentētiam. ꝛ tenet Cy. in. l. j. C. de cōfes. in. x. qō. Qō intellige qñ petit executio officio iudicis. Si vero vult agere actione in factū vel iudicati, tūc potest: quia actionē quā hz vbicūqꝫ pōt exercere vt. l. fi. in fin. C. de ꝑscrip. lō. tēpo. ꝛ est ratio quare nō pōt implorare officium iudicis coram alio iudice: qꝛ illud officiū cōpetit ex quadā eqtate vt sit finis litiū: vt. l. terminato. C. de fru. ꝛ lit. expē. vnde opz omnio in executione ꝓbare vbi iudicatum est. vt. l. nā postea. §. j. ff. de iureiurā. ꝛ de iudi. l. si pretor. in prin. ꝛ vide qō dixi in. c. fi. de iudi. ꝛ hec equitas cessat in alio iudice qui non iudicauit. vnde cum aget actione iudicati seu in factū seruabit ordo iudiciarius ſm Spec. in loco preallegato. Sed ad propositū nostrum dico qō ad requisitionē iudicis sentētiantis[d] potest sine dubio sñia executiōi mādari. Itē puto sine qualibet alia requisitiōe: qꝛ in causis criminalibus ꝛ bñficialib⁹ pōt iudex ꝛ debet ex officio suo supplere ar. in. c. cōstitutus. de app. ꝛ de elec. cum dilectus. ꝛ facit qō not. Bart. in prealle. §. sententiam. in sequenti qōne. vbi dicit qō si in ciuitate sunt duo magistrat⁹ habētes equalē iurisdictionē vt potestas ꝛ capitaneus: vnus nō potest exequi sñiam alteri⁹ in causis pecuniarijs ꝑ supradicta: sed si esset ꝯtumax ꝛ bānit⁹ in persona vt quicūqꝫ eū primo caperet faceret executionē: nā in hostes seu bānitos alterius ciuitatis aiaduertimus. iuxta no. in. l. nō dubito. ff. de captiuis ꝛ postliminio reuersis. ergo multo fortius in nros. ꝛ hoc facit fauor publice vindicte. arg. C. qñ li. sine iu. se vin. l. j. ꝛ. ij. ꝛ. l. licitatio. de publi. ꝛ optime facit qō no. Inno. in. c. qualiter ꝛ qñ. ij. de accusa. prope finem. vbi dicit qō clericum condēnatum de crimine per iudicem delicti potest suus iudex beneficii spoliare: quia per sententiam crimen est factum notorium quod no. hec questio debuisset precedere predictas ꝛc.

1 ☞ Miserabilis persona potest conuenire laicum interdicto vnde vi. coram ecclesiastico etiam in causa feudali.

2 Regina an aliqua dicatur mortuo marito rege. 14.

Olim, quondam, dudum, iste dictiones significant tria tempora.

3 Libellus super possessorio si in eo est narratio proprietatis, non aggrauat libellantem in probatione proprietatis. 12.

4 Libellus alternatiuus an, ꝛ quando valeat. ꝛ idem de rescripto. 7.

¶ Dicat feudalis. Pondera bñ hoc: q̄r hic est casus ꝙ delictum factũ a familia presumit factũ de mãdato dñi licet aliter hic dicat gloss. vide que remisi ad. l. j. §. si. quod vi aut clam. Andre. Barba.
Anto. Frã. ¶ Circa hoc de delicto cõmisso a famulo an dñs teneat et presumatur factũ de ꝯsensu dñi videas tex. i. l. si seruꝰ. in. §. ꝑculꝰ. ff. ad l. aq. vbi si fuꝰ habitãs i domo dñi imittit ignẽ i domũ cõductã per dñz tenet dñs. q̄r ꝑsumit eiꝰ culpa ⁊ cõfectu factũ fuisse. ⁊ adde an ⁊ qñ dñs teneat d̄ fctõ ⁊ delicto cõmisso per familiã q̄ hñr i. l. j. ⁊ toto ti. ff. si fa. fur. feci. di. ⁊ in l. si familia. ff. de iu. õm. iu. ⁊ ꝑ spe. in ti. d̄ fur. in v̄. alia q̄z. ⁊ i ti. d̄ iiu. in v̄. añpe. Et ad de ꝙ dñs ꝑ delicto famuli tenet q̄tenꝰ ad eũ puenit imediate ⁊ nõ vltr vt ꝑ glo. ⁊ car. in cle. j. §. porro. d̄ sta. mo. ⁊ in. c. in literis. de test. ⁊ vid̄ d. ab. in. c. j. de resti. spo. ⁊ per bar. in. l. j. i. §. familie. ff. de vi ⁊ vi ar. qd̄ intelligeverũ nisi dñs faciat famulũ delinquẽtẽ: ⁊ nõ ꝓuideat q̄r tũc vr ratificare vel nisi famulus faciat d̄ mãdato dñi. vt in l. is q. in fi. ⁊ ibi ꝑ Flo. ff. si serui. vẽ. no. i. l. si colonꝰ. d̄ aq̄ pl. ar. Et add̄ ꝙ dñs tenetur ꝑ fctõ familie tãq̄ ꝓ vno fctõ tm̃ si fecit cõicato ꝯcilio cũ familia vt i. l. si familia. ⁊ ibi ꝑ alexã. ff. d̄ iu. om. iudi. ⁊ adde ꝙ dñs ꝑ facto sui serui tozis hoĩs liberi nũq̄ tenet nec sic ꝑsumi ꝙ fecerit d̄ suo mãdato vt in l. apud antiquos de fur. ⁊ i. c. cũ ad sedẽ. j. d̄ rest. spo. ⁊ vid̄ oĩno Bar. i. l. titiꝰ. ff. de test. mil. vbi dicit qd̄ si statuto cauetur ꝙ dñs teneat ꝑ famulo: ꝙ tunc tenet etiã pro cõmissis ante famulatũ: tñ hoc eẽ verũ si statutũ simpl'r dicit dñm teneri ꝑ delicto famuli: secꝰ si dicat eũ teneri ꝑ delicto cõmisso a famulo q̄r tũc dz intelligi ꝟz eũ ibi d̄ cõmisso ꝑ eũ tpe q̄ erat i famulatu: ⁊ nõ d̄ ꝯmissis añ. Zacharias. ¶ B. quõdã regina. Istud vr directo ꝯtra Ioã. an. Inn. ⁊ istũ in. c. significãtibus. nu. 2. ⁊ qd̄ ibi posuimꝰ in ver. pauper. s. de offi. deleg. vbi d̄r tũc viduam haberi ꝑ miserabili persona qñ est paup. ⁊ illo casu gaudet bñficio fori eccl'iastici tã actiue q̄ passiue. hoc aũt ꝑmittit viduã regis anglie vti tali ꝓuilegio. Aduerte ad fi. alle. apost. mee. ⁊ illate absoluet ab hoc ꝯrio. Nõ cõmitto tñ qd̄ Pau. de ca. ꝯsi. vij. ⁊ Alex. cõsi. cxxj. vol. j. tenent expresse ꝙ vidua etiã diues dicatur miserabilis persona gaudeatq̄ ꝓuilegio miserabilium personarum.
Anto. Fran. ¶ An vidua dicatur miserabilis ꝑsona etiã si sit diues ⁊ gaudeat ꝓuilegio miserabiliũ ꝑsonaꝝ vltra h̄ alle. i. c. significãti. s. d̄ of. dele. dicas ꝙ viduarũ negotijs tãq̄ negotijs miserabiliũ ꝑsonaꝝ clerici pñt intẽdere. c. ꝓuenit. lxxxvj. di. ⁊. lxxxviij. di. c. decreuit. ⁊ vide bo. tex. in. c. viduis. ⁊ i. c. lz. lxxxviij. di. vbi hr ꝙ epi debẽt subuenire viduis idigẽtibꝰ. ⁊ adde ꝙ cause viduaꝝ ꝑtinẽt ad ecclesiã. text. est alleg. c. lz ⁊ ibi gl. ⁊ no. i. c. nup. d̄ do. iter vi. ⁊ vxo. ⁊ vid̄ bo. tex. iũcta gl. ij. i. §. itẽ op. j. q. vij. vbi d̄r qd̄ vidue debẽt ali. de bonis eccl'ie qñ indigẽt. ⁊ adde bo. glo. i. c. j. xij. q. j. ⁊ tenemẽti qd̄ vidue ⁊ alie ꝑsone miserabiles nõ pñt trahi extra suã ciuitatẽ ⁊ domũ v̄tute rescripti impetrati ꝯ eã nisi i rescrepto fiat mentio de statu eiꝰ viduali: vt in. ca. ij. lxxxvij. di. ⁊ q̄ dicat eẽ vidua, vid̄ gl. i. l. j. C. qñ iper. inter pu. ⁊ vidu. ⁊ adde q̄ hñr in ca. vidua. xxxiiij. dis. ⁊ i. l. malũ. i. §. viduã. ff. de v̄. sig. et i. c. j. ⁊ ibi no. d̄ cõsan. ⁊ affi. ⁊ vid̄ ẽt bal. i. l. si. C. de bo. mater. vbi dixit ꝙ vidua ꝑmanẽs i viduitate dz ali de bonis mariti mortui si põt: al's dz ali de bonis ecclesie. Et adde ẽt ꝙ vidua non põt laicũ ꝯuenire corã eccl'iastico nisi cã eẽt eccl'iastica vł ꝓpt defectũ iudicis secula: de q̄ ẽt hr i. d. c. significãtibꝰ. Aene. fal. Sebasti. Sapia.
¶ Corruscatiõe. Qd̄ vidua retineat dignitates ⁊ ꝓuilegia quesita ratione mariti defuncti: tenet bar. in. l. quoties C. d̄ priui. schola. lib. xij. ⁊ Fel. alia allegãs i. c. super eo. in prin. j. de testi.
¶ Olim. add̄ Rapha. ful. ꝯsi. xxij.
¶ Vires libelli. ad de Alexand. consi. cxvj. ij. lib.
¶ Alternatiuꝰ. add̄ Paul. de ca. cõsi. cccxcij. in primo impressis.
¶ Adde Bãl. et Moder. idem volentes in. l. gallus. §. si eius. ff. de lib. ⁊ posth. d. Fran. de are. in. l. ij. §. j. in iij. no. ff. de verb. obl. ⁊ idẽ Aret. in. l. edita. in. ij. col. ad fi. C. de edẽ. ⁊ do. Fran. cur. in consi. xlix. in. vj. char. ver. ⁊ plus dicunt. Aene. falco.
Anto. Francis. ¶ Circa istam materiam an procedat libellus alternatiuus: vide Spe. in ti. de acto. rep. in. §. sequitur. in ver. quid sit libellus. vbi dicit ꝙ ꝓcedit libellꝰ si dico peto rẽ vel estimationẽ. qd̄ etiã voluit Bar. in. l. sancimus. C. de sa. san. eccle. ⁊ qd̄ admittatur vel non libellus alternatius, vide Spe. in ti. de libel. cõcep. in. c. nũc videndum occurrit ⁊ in. §. qualiter. in ver. itẽ. ⁊ in ver. sed nunquid. ⁊ vide que not. Hosti. in sum. de emp. ⁊ vend. in. §. ad quid. in verb. ⁊ not. vbi dicit ꝙ valet talis libellus alternatius. ⁊ vide Bart. in. l. cõtinuꝰ. in. §. illud. ⁊ in. l. vbi aũt non apparet. in. §. q illud. ff. de ver. obl. vbi ponit qd̄ admittat libellus incertꝰ vel alternatius. ⁊ in. l. stipulationes. in vlt. q. eo. ti. ⁊ vide Bart. in. l. iij. in. §. sed q̄r. ff. de libe. agno. vbi dicit ꝙ admittitur libellus incertus ratione iuris dubij. ⁊ vbi agitur de modico preiudicio.

5 Libellꝰ nõ vitiatur lz nõ cõcludat in iure cõi vel municipali: sed i iure speciali qd̄ postea ꝓbatur.
6 Interdictum vnde vi. datur contra mandantem: vel ratum habentem.
8 Domicilium vtrum quis sortiatur ex assidua cõuersatione in aliquo loco vel si habet maiorẽ partem bonorum vel ex alijs de aliquibus hic.
9 Domicilium quis sortitur rõne rei site in alio loco respectu rei: idem ratione contractus.
Dicte conputatio a quo loco sit in commissione cause extra prouinciam.
10 Cognitio cause hodie nõ potest trahi extra prouinciam nisi per vnam dietam.
11 Feudalis cã super possessorio: ⁊ qñ agunt miserabiles persone cognoscit ecclesia alias secus.
12 Rescriptũ nõ vitiatur ex falsitate narrata ex qua surgit exceptio peremptoria: non reseruatur talis cognitio in meritis cause qd̄ tamẽ limitatur.
13 Exceptio peremptoria potest opponi ante li. cõtesta. quando est notoria.
15 Uxor militis vel comitis non debet ab eis vocari domina.

Ex parte. b.

¶ † Miserabilis persona põt laicũ interdicto vnde vi coram iudice ecclesiastico conuenire: etiã si res subtracta dicatur feudalis.[a] Et sunt due partes. In prima partis cõquestio. In scd̄a iudicium instructi: ibi mãdamus. Prima subdiuidit. Primo ponit cause cõmissionẽ ⁊ rei vocationẽ. scd̄a ibi: dictꝰ rei exceptionẽ ⁊ actoris replicationẽ ad alia. ¶ Casus l'ralis. B. quõdam regina[b] anglie impetrauit l'ras ad iudices delegatos contra nobilem virũ. G. qui ꝯtra iustitiã spoliauerat eã possessione castri segreij ꝑtinẽtis ad eã rõne dotalitij corã q̄bus dictus nobilis excipiẽdo proposuit qd̄ litere nõ valebãt pro eo qd̄ castrũ garchie vbi est eius domicilium principale ꝯsistit in dioceſi Rodeñ. que distat a turoñ. vltra duas dietas: ꝯ hic ex parte regine fuit replicatũ qd̄ nobilis ille turoñ. bñ poterat cõueniri quia ⁊ rodeñ. ⁊ andegaueñ. diocesis existit: ⁊ castrum de quo qd̄ vertitur in diocesi andegauensi existit: que nõ distat a turonensi vltra duas dietas. Preterea idem adiecit ꝙ ipse corã dño feudi debuit cõueniri: ⁊ ideo litere apostolice nõ valebãt cum non faciant mẽtionem ꝙ dñs feudi fuerit requisitus: ⁊ in exhibenda iustitia negligẽs fuerit vel remissus: insup dicebat ꝙ litere exꝑssa falsitate fuerãt ipetrate ex eo qd̄ suggestũ fuerat castrũ illud ad reginã illã ratiõe dotalitij ꝑtinere: cũ nec ab initio, nec durãte matrimonio sibi a viro i donationẽ ꝓpter nuptias fuerat assignatum. cõtra ista ex parte regine fuit rñsum qd̄ vidua spoliatorẽ suũ siue detẽtorẽ rei corã ecclesiastico iudice cuius interest viduas defensare bene poterat cõuenire iudices sup ꝓpositis dubitauerũt: vnde regina dño pape ꝑdicta significauit, vñ papa mãdat iudicibꝰ ꝑdictis quatenus si cõsisterit dictũ nobilẽ terrã ⁊ mãsionẽ habere in andegauẽsi dioce. in qua interdũ habitare consueuit ⁊ ipsa dioce. a turonis nõ distat vltra duas dietas ⁊ i eadẽ diocesi res litigiosa existit in ipso negotio iuxta tenorẽ ꝑorẽ literarũ ꝓcedant ꝑma rõne nõ obstãtibus alijs exceptionibusq̄ in petitorio potiꝰ q̄ i possessorio qd̄ regina ꝯ dictũ nobilẽ itẽtauit locũ habẽt. B. ¶ † No. ar. ꝑ ⁊ ꝯ ꝙ ꝑ mortẽ mariti extinguit dignitas vxoris sibi cõpetens ex radijs ⁊ coruscatione[c] mariti: nã in ꝑncipio appellat quondã regina: ⁊ sic vr ꝙ post mortẽ regis non põt dici simpliciter regina cũ dictio quondã: videat remouere qualitatẽ de pñti: sz i ꝯriũ facit l'ra. j. q̄ i duplici loco appellat eã reginã sine additione quõdam. Itẽ dictio quondã: põt significare tria tempora sicut dictio olim[d] ⁊ dictio dudũ. vt no. in. c. cum olim. de offic. delegati. ⁊ hic cũ gl. si. ⁊ vide Bar. in. l. j. §. hoc aũt edictum. de no. ope. nun. vbi dicit se sustinuisse i strumentũ in quo dicebat titius olim Martini, licet Martinus viueret: quia licet dictio oli: ponat de pretorio nihilominꝰ cõplectit tp̄s. pñs: vt no. i. l. nec emptio. ff. de ꝯhẽ. emp. ⁊ i. d. c. cũ olim. ⁊ vide qd̄ no. Spe. i ti. de instru. edi. §. restat. ad si. ¶ † No. scd̄o ꝙ narratio ꝓprietatis i libello sup possessorio, nõ ampliat vires libelli[e] nec aggrauat libellantem ad probãdũ ꝓprietatẽ: etiã si expressit hoc i rescripto delegatorio: nec addmittit ꝑtẽ aduersam ad proponẽdũ aliquid cõcernẽs ꝓprietatẽ: cõcordat. c. cõquestus. j. eo. ⁊. c. licet. j. de proba. debet ergo libellus attẽdi circa modũ concludẽdi ⁊ non circa modũ narrãdi. ⁊ idem in rescripto vt hic. ⁊ vide Fede. cõsil. xxiij. ¶ † Not. ibi ꝑ eũ vel eius cõplices ⁊c. ꝙ admittit libellus alternatiuꝰ[f] qñ in vtraq̄ ꝑte alternãtiue cõcluditur intentio libellantis nec per hoc reddit incertꝰ ipse reus, nã possessorium competit siue quis spoliat per re ũ siue per eius complices. vt. j. d. resti. spo. cũ ad sedẽ. ⁊. c. sepe. ⁊ ꝓ primo dicto facit. c. ex parte. s. de rescript. ⁊ de ele. dudũ. ij. cum si. ⁊ adde qd̄ no. Inno, in. c. constitutus. de in itẽ. resti. ¶ No. i versi. idẽ q̄z. ꝙ data. negligẽtia iudicis secularis põt miserabilis ꝑsona adire ecclesiasticũ ẽt si agitur petitorio: nec est necesse ꝙ adeat iudex superior negligẽtis: qd̄ est bñ not. de quo dicvt plene dixi in. c. lz ex suspecto. s. eo. ¶ Not. ecclesiã teneri ad defensionem viduarũ si opprimat etiã si patiãtur oppressionẽ circa rem feudalem. Et ex h̄ ⁊ ex tex. no. singulariter casum i quo põt adiri aliꝰ iudex sup re feudali pretermisso dño feudi scilz qñ agitur interdicto seu iudicio possessorio ꝑ miserabilẽ personã: ⁊ vide circa hoc qd̄ dixi in. c. ceterũ. de iudi. ¶ Uenio ad apparatũ. ⁊ primo obstat mulieri i eo qd̄ petebat castrum ratiõe dotalitij. mulier enim dat dotẽ ⁊ nõ dotalium. Solu. gloss. j. exponit dotalitij. i. donationis ꝓpter nuptias. ¶ Sed tũc obstat aliud ꝙ donatio ꝓpter nuptias fiat a viro ⁊ debet redire ad eũ seu ad eiꝰ

a ¶ Nõ ꝯcludat. tñ dic meli⁹ ꝙ ĩ libello dʒ apponi aliqd ꝑ qd̃ reddat ve-risimile illud qd̃ petit vt ꝑscribẽtes ĩ.c.q: verisimile.ꝺ ꝓsum. And.barb. Zacharias. ¶ Adde Bartho.sozi.cõsi.cx.inci.in pñti vsi.cõfirmat ista opi.in fi.vol.ij.ꝛ Maria.sozi.ꝯsi.xxxix.ici.visis,ver.vtrũ q: vol.j.ꝛ Alexan.de imo.cõsi.cxx.in.ij.col.ꝛ col.viij.versi.quid de conclusione.vol.j.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Meritis cause. Ad hoc bñ facit qd̃ no. gl.in.l.j.§. si quis argẽtũ.ff. depo.ex qua colligitur ꝙ qñ libellus est incert⁹ attẽdunt ea que deducunt in probationib⁹ quã glos. dicit singularem d. Jas.i.§.ʒ iste. col.xvij.versi.no. tñ ꝙ ex tali libello.isti.ꝺ actio. de quo vide And.si cu.in cõsi.xxxvij. incip.clementissimi.in.j.vol.

c ¶ Ratihabitio. Addo Old.cõsi. cxcix.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Sortit domiciliũ. Et hãc opi. tenent aliq relati ꝑ.Fel.i.c,dilect⁹. ij.col.xj.versic.ad domiciliũ sortiẽdum.ꝫ.de rescri. ibi vide que opi. si tenenda.

e ¶ Cum assidue. Adde Bal.cõsil. lvij.ij.lib.

f ¶ A loco domicilij. Uide q̃ dixi in.d.c.dilect⁹.vbi aliter dixi.ꝛ pondera quia ista gl. sentit ꝯtrariũ in delegato si recte põderet. Scdo pondera q: fauorabilior est iurisdictio ordinarij q̃ dele. ideo nõ est mirũ si nõ habuit locũ corã delegato.itẽ pondera quia in ꝯtrariũ est tex.in.l.si post sñiam.C.de ap.vide que dixi in.d.ca. dilectus. Andr.Barba.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Ordinario loci. Uide Pet.de anch. in.c. statutuʒ.in.§.cum vero.vbi gl. in vbo eiusdeʒ.de rescri. lib.vj.vbi dicit ꝙ cõputatio dietarum fit a loco domicilij principalis: cuius tamen contrariuʒ sensit gloss.ibi:ꝙ si fiat computatio a loco ibi habet domiciliũ: licet non sit principale.

heredis dissoluto matrimonio:sicut dos reuertitur ad mulierẽ.vt in.c.nuper.alle.in gl.sol.intelligẽ ꝺm Jo.an.ꝙ pacto vel cõsuetudine fuit illud castrũ seu donatio ꝓpter nuptias lucrata:quod fieri põt vt in.l.fi.C.de dona.inter virũ ꝛ vxoreʒ.

5 ¶ † Ex hoc ꝛ ex tex.notabiliter potest inferri libellũ nõ viciari:licet nõ ꝯcludat^a iure cõi vel municipali:sed tm̃ aliquo iureq̨ speciali etiã nõ allegato:dũ tñ ꝺ eo fiat fides in processu cause:qd̃ est valde notãdum. Uidet tñ multũ facere in ꝯtrarium theorica Jnn.in.c.j.de offi.vi.ꝛ in.c.cũ sit generale.ꝫ.eo.põt dici qd̃ a principio põt obijcio talem libellũ ꝛ reijci vt in ꝯtrarijs.sed si nõ obijceret satis est qd̃ postea iustificet in meritis cause^b.arg.in.l. si.C.de anna,exceptio.ꝛ eorũ que no.Jnn.in.c.ceterũ.ꝫ.ti.proxi.ꝛ in.c.ij.de odine cognitionum.ꝛ qd̃ dixi in.c.dilecti.ꝫ.de iudi.

6 ¶ † Scdo opponit qd̃ ex spoliatione complicum nõ cõpetit interdictum cõtra hunc nobilem cum nõ competat contra dñm etiam ex spoliatione familie.ĩ.de restitutione spolia.c.cũ ad sedem. Solutio scdm gl.ij.si cõplices spoliauerũt ꝛ mãdato ipsius vel ei⁹ nomine ipso postea ratũ habẽte certe cõpetit interdictũ vnde vi:vt in contrario:si autẽ nõ interuenit mãdatum nec ratihabitio:^c tunc quia recepit rẽ sciẽter a deiectoribus tenet etiã possessorio iudicio:vt in.d.c.sepe.

7 ¶ † Et ex hoc no.qd̃ rescriptũ alternatiuũ seu libell⁹ alternatius nõ vitiat: qñ talis est alternatiua que nõ inducit obscuritatem:ꝛ in qualibet parte ipsius includitur intent⁹ libellantis seu impetrantis:licet nõ oriatur eadẽ species agendi sed diuersa:nã ex spoliatione propria cõpetit interdictũ vnde vi.ex spoliatione cõplicum qñ recipit rẽ postea sciẽter ab eis competit cõdictio.c.sepe.qd̃ est notandũ. Et ex hoc etiã nota miserabilem personam habitu tãtum posse agere cõtra laicum coram iudice ecclesiastico non solum cũ ipse laicus spoliauit:sed etiam si sciẽter successit in vitiũ.vt hic ꝺm istũ intellectum glo.ꝛ facit ratio.c.sepe.ĩ.de rest.spo.

8 ¶ † Oppo.tertio qd̃ licet iste nobilis haberet castra et redditus in dioce.andegaueñ.nõ tñ potest dici ex hoc habere ibi domiciliũ:ꝛ sic nõ debet haberi respectus ad illã dioce.q: sola possessio seu domus que habet in vna ciuitate non facit domiciliũ.vt.l.libertus §.sola domus.ff.ad muni. Sol.glo.iij.qd̃ iste non soluʒ habebat castra ibi ꝛ redditus:sed etiam ibi inhabitabat.vnde dicitur in litera qd̃ interdũ ibi cõsueuerat inhabitare ꝛ sic habebat ibi domicilium:q: in diuersis locis quis potest habere domiciliũ.vt.l.assumpto.§.iuris prudentibus.ff.ad mu. Et ex hac gl.no.diligenter qd̃ ex assiduo conuersari in loco quis dicit ibi habere domicilium. Jdẽ ꝛ clarius sentit hic Jnn.dicit enim quẽ habere domiciliũ vbi habet magnã partem bonoꝝ suoruʒ vel vbi habet larẽ idest familiam:vel si ibi nihil haberet:assidue tñ ibi cõuersatur.vt.l.ij.C. vbi se.vel cla. Cy.ibi sentit qd̃ ex solo ꝯuersari in loco non sortit domiciliũ:^d quia cõiter in illã.l.ij. est copula nõ alternatiua aut habet enim cõis litera hoc mõ:vbi larem fouẽt maiorẽ partem bonorũ possidẽt et assidue cõuersant ibi respondebunt.ꝛ sic videt iste tex.requirere ista duo copulatiue qd̃ conuersant ibi assidue ꝛ habeãt ibi maiorem partẽ bonorũ. Bar.in.l.ij.C.vbi de cri.agi oportet.dicit qd̃ licet ex assiduo cõuersari in loco non sortiatur domiciluʒ:potest tñ ibi conueniri. cuius cõtrariũ vt etiã ibi personaliter conueniri nõ possit:tenuit Hosti.in.c.qd̃ clericos.ꝫ.eo.vbi plene dixi.ꝛ ꝑ opi. Bart.facit.l.qsquis.C.si certũ pe.do. Car.hic tenet qd̃ ex solo cõmorari qs sortietur domiciliũ vt.l.eius.§.si quis negotia.ff.ad mu.dũmodo ex alijs cõiecturis nõ appareat eũ de loco recessurũ:ꝛ sic nõ ob.c.is q.de sepul.li.vj.

ego credo qd̃ ex habitu totius patrimonij seu maioris partis qs habeat domiciliũ in loco:vt in.c.postulasti.ꝫ.eo. Host.tñ ibi intelligit qd̃ habebat ibi larẽ ꝛ matrẽ ꝛ patrimoniũ suum:qd̃ est diuinare cuʒ ibi nihil dicatur de habitatione:ʒ tm̃ de patrimonio.hic vero licet iste haberet multa castra nõ tñ dicit ꝙ haberet maiorẽ partẽ patrimonij imo poti⁹ innuit oppositum ꝛ qd̃ sufficiat solũ patrimonium seu maior pars probat tex.in illa.l.ij.ꝺm aliã lec.q̃ satis ꝓbat iure.ar.illius.c.postulasti.ex assiduo vero cõuersari puto qd̃ nõ ꝯhat domiciliũ.licet ibi posset conueniri quia contrahit ibi quasi domicilium vt dixi in prealle.c.qd̃ clericis.nisi equaliter se collocet in diuersis locis:vt no.in.c.ij.de sepult. lib. vj.nã nõ equaliter se collocãdo:ʒ qñqʒ cõuersando videt habere animũ redeũdi ꝛ abeundi.ar.opp.in.c.is qui.de sepul.li.vj.qd̃ etiam sentit hic Abb.vbi tamen ista duo concurrunt vt q: ibi habet patrimoniũ assidue conuersatur tunc fortius sortitur ibi domicilium,q:concurrũt ibi duo vincula.de treug.ꝛ pa.capitu.j.ꝛ forte idem dicendum vbi cum assidue^e conuersari in loco concurrit habitus alicuius certe partis patrimonij:ꝛ sic saluetur dictum Jnn.ꝛ est no.dictũ ꝛ satis videtur hic probari:ꝛ tenebimus mediũ inter tenentes contrarias sententias de quibus.ꝫ.dixi. Sed nũc fortiter opp.contra tex.aut enim computatio dietarum fit a loco domicilij,ꝑut vult gl.in.c.statutum.de rescrip.li. vj. de de verbo,olim dicebamus:ꝛ tunc frustra papa mãdat inquiri seu etiam exigi ꝙ ibi sit res litigiosa. Aut computatio fit a loco rei site ꝑut olim cõmuniter dicebant antiqui:ꝛ tenuit hic Jnno.ꝛ Hosti.ꝛ tunc frustra exigit qd̃ in loco habeat castra vbi interdũ consueuerat cõmorari. Sol. doct.cõmuniter ad tex.supplent maxime:vnde tenẽtes cõputationem fieri debere a loco rei site dicũt qd̃ non est necesse qd̃ ibi haberet castra sed hic appositũ fuit quia hoc fuit allegatum per partem.tenentes vo fieri cõputationem a loco domicilij:ꝛ qd̃ ex solo cõmorari iste sortiebatur hoc domicilium supplent ad litem maxime inquãtum requirit rez litigiosam ibi esse:ꝛ hoc tenuit hic domi. Car.ꝛ sic scdm omnes docto. hec litera nõ potest intelligi ꝓprie vt nihil superfluat. Sʒ neuter istoꝝ intellectuũ mihi placet:quia non est verisimile ꝙ papa voluerit aggrauare istam viduam superfluis probationibus.vnde licet vidua replicasset copulatiue:ex quo alterũ tamen sufficiebat debebat papa mandare inquiri alternatiue vt fecit in.c.exhibita.ꝫ.de iud.ꝛ in.c.cum iaʒ dudũ. ĩ.de prebẽ.cum si.ꝛ maxime in isto articulo in quo sunt probabiles dubitationes.vnde non sine ministerio papa hic in commissione exigit vtrũqʒ.

9 ¶ † Unde inherendo opinioni quam tenui in.c,dilectus.de rescriptis.qd̃ olim ꝛ hodie fit computatio dietarum a loco domicilij^f etiã vbi agitur reali de quo dic plene vt dixi in.d.c.dilectus.conclude quod aut quis cõuenitur in loco vbi est res coram ordinario loci^g ꝛ nõ habet locum exceptio de duabus dietis:quia iura indistincte dicunt quẽ posse cõueniri vbi res est:vt in.l.fi.C.vbi in rẽ act:ꝛ.ĩ.eo.c.fi.sicut ꝛ rõne cõtractus,vt in.c.dilecti.ĩ.eo.ꝛ hoc voluit sequens gl.quam not.ꝺm hunc intellectum:ꝛ vide qd̃ dixi in.c.sane.ꝫ.eo.aut conuenitur ibi coram delegato:ꝛ puto idem:vt sentit hic Jnnocen.ꝛ in.c.dilecti.ĩ.eod. Nec habet locum exceptio de duabus dietis:quia ex quo sortitur forum ꝛ potest conueniri coram ordinario ibi:eodem modo ꝛ coram delegato.q: per hoc non deterioretur conditio sua:nec proprie dicitur trahi argumen.in.c.dilecti.vbi contrahendo in certo loco videtur nedum consentire:vt ibi possit conueniri coram ordinario:sed coram delegato vt ibi ꝛ licet hoc videatur magis dubitabile q̃ primum dictum:videtur tamẽ verum predictis rationibus. Aut commissio fit extra locum seu dioces. vbi res sita est vt erat hic:ꝛ tunc dico computationem fieri debere qualitercunqʒ agatur a loco domicilij:ꝛ si habet plura domicilia debet fieri a principaliori.facit ad hoc quod no.in dicta gl.in ver.olim dicebam⁹. ꝛ facit.§.sed quod instit.de iure natu.gen.ꝛ ciui.ꝛ tenet Jo.an.post Hosti.in.c.nonnulli.supra de rescriptis. Nam inde proprie trahitur vbi ꝑ maiori parte se collocat:ꝛ habet domicilium principale:ꝛ iura considerauerunt in hoc tractionem ꝛ fatigationem respectu eius qui trahitur vt in.d.c.dilectus.ꝛ.c.statutum. Et ideo si res litigiosa nõ fuisset in dioce.andegaueñ.non debuisset fieri inde computatio dietarum.q: ꝛ si secundum opinionem supra recitatam iste haberet ibi domicilium:nõ tamen erat suum domicilium principale:q: interdum tantum ibi cõsueuerat habitare:vt patet in litera.sed vbi ista duo contingunt quod ibi sit res litigiosa ꝛ ꝙ ibi habeat domicilium:licet non principalius tamẽ potest fieri inde computatio dietarum:quia illis duobus cõiunctis videtur suum domicilium principale quo ad causam subiectam.nam due cause vincunt vnam.de treu.ꝛ pa.c.j.ꝛ in aut.itaqʒ.C.cõmunia de suc.ꝛ iste videtur proprius ꝛ verus intellectus huius cap.ꝺm quem nihil superfluit in litera:ꝛ inducitur notabilis limitatio ad multa iura supra allegata.ꝛ per hoc est etiam expedita gl.que in fi.dicit ꝙ etiam ratione rei immobilis quis sortit forum vt dicam.ĩ.eo.c.fi.

10 ¶ † Et inquantũ text. hic facit mentionem de duabus dietis:dic hoc processisse de iure antiquo hodie vero nõ potest trahi vltra vnam.vt in.d.c.statutuʒ.nec põt delegatus vltra vnam dietam deputatus se appropinquare ad locum rei:quia non potest hodie extra ciuitatem seu dioce.in quibus fuerit deputatus cognoscere.vt in.d.c.statutum.§.in nullo. ¶ Sed circa hoc q̃ro quia tex.facit mentionem de leuca,quid sit leuca. Philipp.dicit qd̃ est pars continens duo miliaria secundum Hosti.iste.xij.leuce cõtinẽt xx.miliaria.

xx.miliaria:[a] et sic erit vna dieta.vt.ff.si qs cau.l.j. et de ver.sig.l.iij.et sic tres leuce faciūt.v.miliaria. et dicit Frā.ꝙ leuce sunt magne in Francia:et maiores in Burgūdia.maxie in Anglia. 11 ¶†Uenio ad gl.vltimā q̄ in principio est expositiua et clara. postea format q̄tuor oppositiões. Prīo eñ opponit de.c.ex trāsmissa.s.e.vbi patet ꝙ de cā feudali nō cognoscit ordinarius nisi negligente dño feudi.Sol.illud ꝓcedit in petitorio aliud in possessorio scōm gl.in prima parte.Aduerte qr glo. pōt intelligi dupliciter. Primo qr in possessorio a quocūqz sit conuentio:nō est necesse adiri dñm feudi:quasi hoc nō tāgat naturā feudi:sed quandam iniuriam:et hoc tenuerunt quidam:vt refert Inn.in.c.ceterum.s.ti.proxi.et hic.Sed mihi plus placet ꝙ inter alios agēdū sit tm̄ corā dño feudi: etiā ad restōnē ipsius et illud qō hic dr ꝓcedit spāliter:qr defensio viduarū spāli gr̄a viduarum fauor est reseruata ecclesie ꝯ spoliatores suos etiā si sint vidue diuites:vt hic nec reuocat hoc priuilegiū[b] per leges feudorum generaliter loquētes.et idē dicit Inno.in ecclesijs:et clericis:et alijs miserabilibus personis vt possint ꝯuenire suos spoliatores etiā si agit de re feudali etiā coram nō dño feudi.nam in ecclesia et clericis cōmittitur sacrilegium cuius cognitio pertiner ad ecclesiā.xvj.q.j.in canonibus et in clericis clarius hoc tenet Inno.in.c.ceterū.de materia plene dic vt ibi dixi:vbi in effectu itē qō supra ꝯclusi.Et isto mō pōt intelligi gl.hic et erit vera vt sit speciale in possessorio respectu miserabiliū personarū. ¶ Scōo gl.op.contra tex.in eo qō innuit in petitorio nō valere impetrationē nisi detur prius negligentia iudics secularis.et sic obstat.c.ex tenore.supra eo.gl.in effectu ꝯcludit ꝙ litere sunt in suspēso.et sic quo ad effectum de p̄senti debet intelligi tex.iste a cōtrario sēsu.tu dic super hoc vt dixi in.c.licet.s.eo. 12 ¶†Tertio glos. opp.et videtur ꝙ falsitas[c] narrata in rescripto habeat ipsum rescriptū vitiare.vt in.c.super literis. de rescriptis.et sic debeat ob.illa exceptio qō non spectabat ad eū castrū rōne dotalitij:sicut i rescripto expressit.Sol.dupliciter primo quod ista exceptio tanꝙ cōcernēs ꝓprietatis defectū non dz admitti in iudicio possessorio:vt in.c.fi.de ordin. cog.secūdo et melius qō falsitas narrata circa merita cause vnde surgit exceptio perēptoria nō habet vitiare rescriptum sed debet reseruari ad ipsa merita cause sicut reseruat ipsa exceptio peremptoria:secus si cōmittitur subreptio circa dilatoria:nisi enim tunc opponeretur in principio non posset opponi post litē ꝯtestatā.vt in.c.inter monasterium.de re iudi. Et lz doc.antiqui circa hec instarēt:tñ hodie vr declaratum in.c.j.de lit.contest a.lib.vj.in fi.vbi ptz ꝙ non admittitur exceptio taciturnitatis peremptorie:qr nihilominus papa.dedisset rescriptū saltē vt reus diffinitiue absolueret cū nihil pereat ex hoc ipi reo cū salua maneat sua exceptio perēptoria circa merita cause. vñ non dz audiri excipiendo dilatorie.et vide de hac materia qō no.in.c.cū ordinē.c.cōstitutus.de rescrip.et.c.super literis.eo.tit.Uincē.tñ dictum vr egregie limitare.prīo si actor exprimeret talē cām etiā ꝓprietatis:qua non expressa non darent lr̄e etiā ad possessoriū:nā tūc vitiabit rescriptū.vt si possidens de facto duas dignitates eijciat ab altera:et qr nō audit volēs impetrare rescriptum ex eo qr nō habebat dispensationē vel cōmendationē exprimit se sup hoc priuilegiū habuisse et altera spoliatū:nō credit qō valeat rescriptū:lz questio priuilegij respiciat petitoriū.j.de preb.de multa. nisi saltē summatim iustificet sibi titulū ita ꝙ saltē deducat in dubiū.hoc dictū Uin.pōt primo coadiuuari rōne publici interesse:et ne fiat intrusio: et detur vitiosus ingressus.ꝯ.c.vnicum.de eo qui mit.in pos.cā rei ser.li.vj.Iudex eñ in istis dz ex offō suo supplere.vt in.c.cū dilecta.de ele.et i.c.cōstitutus.de ap.et sic ēt parte nō excipiēte papa nō dedisset rescriptū. ¶ Itē potest coadiuuari alia rōne.si eñ tz duas dignitates notorie obstat sibi prima frōte defectus ꝓprietatis.maxime i alia et sic ei pōt etiā obijci i vim dilatorie vt statim dicā: vt no.in.c.j.de lit.cōtest.li.vj.et optime facit in.c. j.de offi.vica.et qō no.ibi Inn.Itē si agēti ob.exceptio defectus ꝓprietatis notorie.i.c.ad dcimas. de resti.spo.li.vj.et sic tacuit qō obstabat ꝓcessui. et per cōsequēs inducit surreptio.in.d.c.sup lr̄is. 13 ¶†Scōa limitatio Uincētij est vbi exprimit notoriā falsitatē vt si falso dicat se clericū vel cistercieñ.vt facilius habeat literas.hoc vltimū est notandū et pro eo facit qō no.Io.an.in.c.j.de lit. cōtest.li.vj.vbi dicit exceptionem perēptoriā posse obijci ante litē contest.qñ est notoria:qr si notorie[d] constat de defectu iuris agēti:nō dz iudex pati cām vnire in iudiciū in.c.quoniam.de fi.presby.et euitandi sunt circuitus.vt in cle.auditor.de rescri.et iudex dz ex officio suo supplere qñ iudiciū futurū est frustratoriū.vt no.glos.in.c.de elec. li.vj.facit.l.quidā estimauerunt.ff.si cer.peta.et.c. abbate.in fi.de re iud.li.vj.et in.d.c.j.de offi. vica. 14 ¶†Ultimo glo.op.cōtra tex.ꝙ ista nō debebat appellari regina:ex quo rex decesserat:qr hoc nomē habebat rōne regis,et extincto principali tollitur accessoriū.vt in regula accessorium.de regu. iur.li.vj.Sol.vt in gl.quā no.et qō.s.dixi in notatis.et facit tex.in.§.vidua.alle.q̄ dicit viduā sequi domicilium mariti premortui[e].sic etiā alibi dicit text.ꝙ retinet honorem primi mariti donec viro inferioris gradus nupserit in.l.femine.de sena.et in.c.is q.§.fi.de sepul.li.vj. 15 ¶†An miles vel doctor teneatur vxorē vocare dominā:vid p Bar.in l.pe.C.de do.inter virū et vxo.et ibi determinat qō nō[f].qr illo priuilegio vtit iure mariti:ideo nō potest illo vti cōtra eum arg.in.l.si iudex de minor.

1 ☞ Laici vsurpantes bona ecclesie puniuntur per iudicem ecclesiasticum.
2 Sacrilegiū cōmittitur non solum si bona ecclesie occupantur:sed etiam si ecclesia in eis turbatur.
3 Interdictum vti possidetis:concludit vt aduersarius cesset a turbatione:et vt satisfaciat de dānis. Iniuriam teneatur quis remittere:sed nō eius satisfationem.
4 Pleno iure ista verba quid importent. Omnimoda,ista dictio quod quid importet.
5 Libellus super incorporalibus cōcludens in possessione:an vitietur. Incorporalia proprie non possidentur. Libellus largissime interpretatur vt concludat intentionem agentis. Interdictum vnde vi,vel vti possidetis:non cōpetit pro incorporalibus: sed interdictum quasi vnde vi:vel quasi possidetis.
6 Qualitas intentata in libello vel accusatione debet specifice probari,aliter reus absoluitur.
7 Sacrilegus an sit ipso iure excommunicatus.

1 **Conquestus.** ¶†Laici vsurpātes iura ecclasiastica velut sacrilegi per ecclesiasticum cōpellunt.primo ponitur querela epi.secūdo iudicis datio:quam primo iustificat.ibi:cū autē. ¶ Casus literalis.potestas et cōe bonoñ.per violentiā vsurpabant iurisdictionē im qbusdā castris et villis tēporalē q̄ ptinebat pleno iure ad Bonoñ.ecclesiā et in cuius possessione ecclesia ipsa erat.Propter qō Bonoñ. eps cōquestus fuit dño pape. Uñ causam cōmisit cuidam iudici mandans eidē ꝙ cū iniquū sit ea pro remedio peccatorū venerabilibus ecclesijs sunt relicta vel aliter iuste acqsita humanis vsibus applicari.inuasores ipsarū rerū tāꝙ sacrilegi sunt excōicādi vsqz ad debitā satisfactionem. Unde si constiterit ei de p̄missis monitione permissa per cēsurā ecclesiasticā ap.re.cōpellat inuasores p̄dictos ab hmōi cessare.et de p̄teritis dānis et iniurijs satisfacere cōpetēter. Ber. ¶ Not.arg.ibi potestas et cōe et c.ꝙ iurisdictio cōpetens ciuitati in aliquibus castris exercet per ipsam cōitatē et eius rectorē. Unde potestas ciuitatis hz iurisdictionem in castris ciuitati subiectis[g] quā hz in ciuitate:et talis populus subiectus ciuitati dr populus nō liber.et dicunt tales ciues illius ciuitatis cui subijciunt.vt

a ¶ Xx.miliaria.et pondera quia docto.sentiūt inquātum dicūt de.xx. miliaribus de dietis legalibus:sed istud nō est bñ dictū ex eo qr dieta q̄ exprimitur a lege intelligitur de vulgari nō de legali vt est gl.in.c. nōnulli.de rescr. vide que.dixi in tex.i.c.pñti.§.loca.d prebē.in.vj. And.Barba.

b ¶ Priuilegiū Facit glo.in.l.de curionibus.C.de si len.li.xij. And.Barba. Zacharias.

c ¶ Uidet qō falsitas. Adde qd in simulatione q̄ aliqñ appellatione falsitatis venit vt p Bal.in.l.si nō. C.de dona.inter vi.et vxo.et cōclude qō sit.ita not. Bar.et post eum Alexā.in.l.quid sit falsuz.ff.d fal. vbi plenissime.et remis.per eundē Alex.ibi. Anto.Fran. ¶ Circa hoc an actus simulatus dicatur falsus habet in.l.ij.in.§.cū vēditi.ff.d in diē adiect.et an simulatio vitiet rescriptum dicas ꝙ duplex ē simulatio aliq̄ est pia et ista nō vitiat: aliqua est perniciosa: et ista equiparutur falsitati et vitiat: de quo habet per glo.in.c.officij.q̄ ponit multas remissiones.xxiiij. qō.i.et an simulatio sit peccatuz et an aliquis peccet simulādo sanctitatē: vide beatū. Tho.scōa scōe. q.iij.et i.q.de quo libet.i.iij.q.et an occultare peccatū ꝓprie sit simulare ēt ponit beat. Thom.in.d qō. iij.scōa scōe.et adde ꝙ simulata eqtas est duples iiqtas qr facit malū et abutit bono fz Io.mo.i.c.auaritie.de elec.li.vj. et p Io.an.in.c.d hoie.de cele.mis. et hr̄ p gl.in cle.j. de relig.domi.

d ¶ Notorie.Adde ro.ꝯs.cccclxxvj.et ccxxiij.vbi dicit ꝙ oīs exceptio p quā ostēdit agenti nō competere ius potest opponi ante lit.ꝯtest.

Sebasti.Sapia.

e ¶ Mariti p̄mortui. Uide.d.Ias. in.l.cum quedaz puella.i prin.col. ij.ver.tertio amplia.ff.de iurisdi. om.iud.et facit ꝙ vidua duz stat in viduitate dr stare in primo mrīmonio.l.fin.§.de bo.mater.ex quo dixit Pau.d ca. in.l.sororem.C.d his qui.vt indig. ꝙ sicut vxor que cōmitti adulteriū priuat dote: ita etiā vidua.qō etiā tradit Ias.l l.j.in princ.col.ij. ff.sol.mat.

f ¶ Qō nō. Idem vult Bar.in.d.l. si iudex.et i.l.amicissimos.in fi. ff. de excu.tutoruz. Aeneas de falc.

g ¶ Subiectis.adde eundē ꝯs.iij.

a ¶ Usurpātur. No. hic verbum usurpare. vide tex. in. c. generali. de elec. lib. vj. & in. c. augustino. xij. q. ij. Andre. Barba.
Anto. Fran. ¶ Quid sit usurpare. Vide glo. in. c. multi. ij. q. j. q̄ dicit q illle dicit usurpare q sibi vēdicat id qd ad eū nō ptinet. & vide gl. in cle. j. de deci. q̄ dixit q idē est usurpare: q retinet vel non soluere. & de hmōi verbo vide. i. l. placet. C. d sa. san. ec. & in. l. decernim9. e. ti. & in. l. si cstiterit. C. fini. regū et in. l. licitatio. ff. d publ. & i. l. fi. C. de interdi. matri. et mel9 q̄ alibi in. l. usurpatio. ff. de usucap. & adde q ois usurpatio illicita rei aliene censetur furtiua. vt i §. itē obijcit. et. c. seq. xiiij. q. v. & i. c. meretrices. xxxij. q. iiij. & alibi dicit tex. in. c. q ad ppetuam. xxv. q. ij. q nemo dz usurpare qd est alienū. imo usurpās bona ecclesie cēset sacrilegus. xij. q. ij. i. c. p dicto. et alibi dixit text. in. c. eps. iiij. q. ij. q eps dz usurpare bona ecclesie illis male vtendo qz dz illa bene destruere. Adde tū q aliqn usurpatio sonat in bonā partē. vñ dicim9 usurpatū idest iusum vel cō suetudinē deductū. l. si cōstāte. ff. sol. matr. vñ dicimus q usurpatio est freqns visitatio. l. ij. ff. de usucap. l. iniuriaruz. in. §. fi. ff. de iniu. & in. d. l. si cōstante. i. §. quoties. et no. in. c. nimis. de iuretur. & in. c. fi. de reb. eccle. non alienan. & in. c. nō minus. de immu. eccl. & in. c. aduersus. eo. titul. et in §. ecce. xxvj. dist. & vide tex. i. c. huic. xvij. dis. q dicit q nullus dz usurpare iura sedis apostolice.

l. qui ex vico. ff. ad muni. l. qui in cōtinēbus. ff. de verb. sig. vide Bar. in. l. nō dubito. ff. de cap. & postil. reuor. vbi prosequitur de locis cōfederatis. & qd de his q ob honorē dant certū palliū annuatim alteri ciuitati an dicant populi liberi. & an castra habeāt iurisdictionē aliquā qñ nō subijciunt ciuitati: & quā iurisdictionem habēt ciuitates seu earū rectores. & qd de puincijs vide pulchre per Bar. in. l. j. ff. de damno infec. ¶ No. scdo q ecclesie possunt titulo spāli cōpetere aliqua castra pleno iure. ¶ 2 † No. qd sacrilegiū cōmittitur in reb9 ecclesie nō solū qñ occupantur & usurpanrur[a] sed etiā qñ ecclesia in eius bonis seu possessione illorum bonorū molestat & turbat: & sic cōpetit iurisdictio ecclesie cōtra laicos rōne sacrilegij: nō solū in vi expulsiua & ablatiua: sz etiā in vi turbatiua. Poteit ergo agi contra laicū in foro ecclesiastico interdicto vti possidetis: qm̄ molestādo committūt laici sacrilegiū: & ad idem. c. cū sit generale. s. eo. Itē generaliter dicit de malefactorib9. cōcor. etiā. c. licet. de proba. & vide qd no. in. d. c. cū si generale &c. si clericus laicū. e. ti. Sic ergo intellige & amplia tex. xvij. q. iiij. §. sacrilegiū. qnimo & detinētes ipa bona ecclesie sine violētia cōtra volūtatē tñ ecclesie dicūtur sacrilegi. vt in. c. si qs principiū. xvj. q. vij. parū em̄ interest quo ad deū iniuste detinere vel inuadere alienū. vt in. c. sepe. de resti. spo. ¶ No. qd relicta seu collata ecclesie in dubio videnf collata p remedio anime: & sic debēt iudicari tanq̄ ad pias causas relicta qd probatur clarius in. c. pontifices. xij. q. ij. & in. c. requisisti. de testa. ¶ 3 † No. vltimo practicā concludēdi in interdicto vti possidetis agit em̄ vt aduersarius cesset a turbatione: & vt satisfaciat de dānis preteritis & iniurijs. de quo vide qd plenius not. in. c. licet. de pba. Et ex hoc & ex tex no. clericū etiam noīe ecclesie posse petere satisfractionē iniurie. concor. c. grauis. de resti. spol. & c. olim. de iniurijs. & dic vt ibi no. per doct. lz em̄ clericus teneatur dimittere rancorē animi: nō tñ satisfactionē iniurie. vt no. in. c. si qs contristatus. xc. dist. & xxiij. qo. iiij. si is. ¶ 4 † Venio ad apparatū & q̄ro cū gl. j. quid intendit litera dū dicit qd iurisdictio cōpetebat pleno iure ecclesie. rñ. qd cōperebat in spūalibus & temporalibus. Hāc expositionē dānat Jo. an. qz tex. facit expresse mentionē de tēporali iurisdictiōe. dicit enim qd iurisdictio tēporalis cōpetebat ecclesie pleno iure & sic nō cōphēdit iurisdictio spiritualis: & ideo dicit super tex. q virtute hoz verborū habebat iste merū & mixtum imperiū & iurisdictionē: que oīa cōprehenduntur sub iurisdictione inquātum est genus. Et quid ista cōtineāt tractauit hic Ann. q ponit Guil. in spec. de iurisd. om. iu. ver. & no. & ver. seq. & vide plene per Bar. in l. imperiū. ff. de iurisd. om. iud. & dicā in. c. qd sedē. de offi. or. poterat ergo iste scdm eum quasi magistratus habere priuatū carcerē: qd alias non liceret vt. s. j. de apo. c. a nobis. & c. de priua: carc. l. j. &

b ¶ Pleno iure. Adde Ro. consi. lxxv.
¶ Adde in materia isti9 dictionis pleno iure: q si testator legat alicui pleno iure vr q phibuerit falcidiā ita Bal. i. l. pcib9. X. q̄ro vlteri9 qd si testator. C. de ipu. sz tu vid tex. l aut. sz cū testator. C. ad le. fal. vbi dr q expsse dz phiberi falcidia qd. d. Ang. d perigilis d perusio doctori suo tpe isignis negat & Jmū dicit se csuluisse. vt refert i. l. hui eiectiōe. §. fi. i iij. col. i pn. ff. d le. j. Et de materia vide aliqd p. d. ang. i aut. de he. & fal. §. si Xpo expssi. i. j. col. v. sz iuxta. & d. ale. i. l. cū filio. i fi. ff. de. le. j. Aen. fal.
Anto. Fran. ¶ Circa istā dictionē pleno iure. Dicas primo q quis dr pleno iure subiect9 qñ est subiect9 q ad tpalia & spūalia. vt i. c. cū inter. & ibi p gl. i v. pleno iure. vbi ēt p Inn. & doc. de re iu. & add ēt q res dr pleno iure mea q̄uis si phibita alienari. vt no. vol. bal. i. l. volūtas. ver. sed nūqd res. in. ij. col. C. de fidei. & tene mēti q si ista verba: pleno iure: ponunt i substōne faciūt itelligi illā substōnē eē directā. ita bal. no. i aut. h ius. C. de sa. san. ec. & d. Pau. d ca. idē vol. i csi. cxlviij. ici. i cā que vertit. vbi etiā dicit q p talia verba intelligit exclusa falcidia. sed mihi magis plz i h alia opi. qz nō pōt dici ex istis vbis eē phibitā falcidiā nisi tacite q tñ nō intelligit phibita nisi expsse phibeat. vt. §. si vero expssim. i aut. debere. & fal. h alle. p q ēt facit qd dr de collatiōe faciēda iter filios qñ illa nisi expsse phibeat nūq̄ itelligit esse phibita ēt si dicat i donatiōe facta p ptē vt illa sit pleno iure ipi9 filij. vt in aut. de triē. & se. in. §. illd qz. vnde sumpta est aut. ex testō. C. de colla. & ad illd qd dictū est q ille dr pleno iure subiect9 q ē subiect9 q ad tpalia & spiritualia: vide do. Car. i cle. j. in pn. in. xvj. no. d exce. pla. & adde q qs dr habere plenuz ius i aliqua re qñ hz dñiuz & possessionē. ita no. bal. in. l. vēditor. in. §. venisse. ff. de her. vel act. vē. & not. i l. si hoiem. de rei vē. & vide gl. i cle. j. de re iu. q dixit q res nō dr plenarie alicui spectare ēt si mīma pars deficiat. & tene mēti quod dixit Bal. i. c. j. i ti. q sit inuest. & c. fi. de no. for. fide. in plu. sen. in. xij. col. vbi dicit q si res cōcedat a pncipe pleno iure q itelligit trāslatū dñiū & possessio sine alia apphēsiōe. qd ēt vol. idē bal. i. c. ad audiētiā. de pscr. & i. l. fi. ff. de cōsti. pn. & p Ang. i l. officiū. de rei vē. & d significato huius ver. pleno iure. vide etiā q habēt & no. i. l. titia. ff. de annu. leg. & i c. q̄relam. de elec. Sebasti. Sapia.
c ¶ Plenaria iurisdictio. Quid importēt hec verba pleno iure: ponit Fel. in. c. auditis. de pscri. not. in. l. iuli. §. idem iulia: in fi. ff. de rei vēd. Alex. in csi. ccvij. inci. viso summarie. in. ij. vol. Pau. de cast. in. l. raptores. in fi. C. de epis. & cle. Aret. in consi. clvj. inci. diligenter visis. col. viij. Cuma. in cōsi. clxxxvij. inci. dñs cosignorus. & Sozi. in consi. liiij. incip. in presenti consultatione. col. vij. Zacharias.
d ¶ Nā per verbū omnimodā. Adde quid importet hec dictio omnimoda iurisd. Et dic q comprehēdit merum & mixtū imperium: gl. est no. in cle. j. & ibi Card. §. j. eo. ti. in cle.
Anto. Frā. Addas ad hoc q istud verbū oīmodo. siue oīmoda. importat ēt ipso iure vt est gl. i aut. vt defuncti seu fune. & in. §. sancim9. & vide p Ang. & Alex. in. l. insulā. in. vj. col. de verb. obl. & in. l. impator. ff. de iure fis. & adde q si ex forma statuti esset danda oīmoda fides libris vel dicto alicui9 qd itelligit qd nō possit pbari Jriū. ita not. voluit Ro. i. l. si duo de acqui. here. & p. d. Alex. i. l. ij. i. §. sz si absens. ff. si ex noxa. cā aga.
e ¶ Non credo. Vide istū idem cōcludentem in. c. significauerunt. in. v. nota. & precedenti. s. de iudi. Aeneas falco.

Fran. exponit pleno iure: vcz qz habebat cognoscere iudicare & exeq. Et no. has expositiones qd cōprehēdat i literis qñ dr cōcedo tibi iurisdictionē tpalē pleno iure[b] venit enim plenaria iurisdictio[c]. Si aūt diceret cōcedo plenā iurisdictionem & fieret cōcessio ab eo qui pōt concedere spūalē et tēporalē tūc satis puto pcedere gl. istā vt tpalis & spūalis iurisdictio cedat. ar. in. l. bñficiū. ff. de cōstitutio. prin. & in. c. olim. de verb. sig. & de priuile. qz circa & glo. sing. in cle. vna de foro compe. versi. omnimodā que vult qd cōcessa iurisdictione oīmoda venit iurisdictio temporalis, ecclesiastica, spūalis, ciuilis, & criminalis: etiā si depositionem ordinis vel beneficij exigat nā per verbum oīmodā[d]: satis patet q iurisdictio assumitur vt genus comprehendens etiam merum & mixtū imperiū: vt. l. tertia & quarta. ff. de iurisd. om. iud. qñ autē ecclesia dr spectare ad inferiorem pleno iure: vide bonū tex. in. c. qm̄. de priuile. & qd ibi not. Host. & qd no. in. c. cū ad sedē. de restitutio. spoliatorum. Et an habēs ecclesiā pleno iure subiectam possit fructus cōuertere in usus suos vide glos. nota. in cle. prima. de excess. prelatorū. super verbo ad mēsam. ¶ 5 † Querit glo. scda quare ecclesia dicebat se esse in quasi possessione. respōdet qz incorporalia &c. & not. gl. que quotidie allegat. ex qua habes practicā libellandi super istis incorporalib9 dic tñ q etiā si nō apponat dictio quasi: non tñ per hoc vitiat libellus: vt in. c. olim. iij. de restitutiōe spoliatorū. & in preallegato. c. licet. de probatiōibus. & expressius in. c. accedens. vt lit. non contesta. vbi colligit qd nec sentētia sic lata ex hoc capite vitiaret vide gl. in. c. quisqs. lxxxiiij. di. dicit tamen hic Collec. q si libellās diceret se esse in Xa possessione succumberet: qd ego nō credo[e] quia libellus debet intelligi largissime etiaz si oporteret impropriare verba vt concludāt intentionem libellantis vide bo. tex. cū gl. in. c. cōstitutus. de relig. domi. & facit. l. si qs intētione. ff. de iudi. & quod not. Inn. in. c. ceterum. de iud. vbi propter subiectam materiam appellatione domini intelligimus de vtili. licet ex propria significatiōe intelligatur de directo vt. l. j. ff. si ager vec. vel emphy. pe. vnde debet intelligi de vera id est nō ficta seu precaria. & p hanc gl. dicit Jo. an. post Gofr. q pro istis incorporalibus nō cōpetit interdictum vnde vi vel vti possidetis: sed quasi vñ vi vl quasi vti possidetis: ff. de serui. l. quoties. & ff. si ser. vend. l. ij. §. pomponius. vel cōpetit cdictio ex canone. iij. q. j. reintegrāda. & ideo hic dicūt q illa interdicta nō cōpetūt pro reb9 incorporalibus. vt patet in eis. & no. hec verba. ¶ Opp. extra gl. qz videtur istum episcopū sibi fuisse contrarium: qz primo dicit ecclesiā fuisse suā & se esse in quasi possessiōe. & postea dicit violentiā sibi fuisse illataz. nā per violētiam perdit possessio. j. de resti. spo. per totū. Solu. scdm Jo. an. & isti inferebāt violentiam non spoliando ecclesiam: sed inquietādo & damnificando: forsan

enim capiebāt clericos ⁊ laicos: qꝛ corā eōi non respōdebāt ⁊ aľs multipliciter iniuriabātur vt ex fine lr̃e colligit: ⁊ ſm hoc intēdebat hoc interdictum vti poſſidetis: ex quo in libello fit mētio de violentia: ⁊ per conſequēs de ſacrilegio. ⁊ ideo dʒ eā corā eccleſia agitari. ſʒ ſnīa nō dabitur pro epiſcopo niſi violētiā ꝓbet: debet eñ ꝓbare cauſam ex qua petit aľs ſuccũberet. ff. de exce. rei iudi. l. ſi mater. §. eādem. ſm eos. Et ex his infert. d. Ant. ꝙ ad hoc vt ex pturbatiōe agat corā eccleſiaſtico oportet ꝙ habeat violētiā in ſe: hoc tñ nō placet mihi p. c. cũ ſit gñale. ṡ. e. vbi generaliter dr̃ eccleſie malefactores poſſe cōueniri etiā corā eccľiaſtico. nā ſacrilegiũ cōmittit qualitercũqʒ ledendo ⁊ dānificando eccleſiā. argu. hic in fi. vbi non ſolum cognoſcit de violentia: ſed etiam de iniuria illata. ¶ † Scdō colligit ex dicto Inn. ⁊ Jo. an. ꝙ fundans [a] ſe in libello ſup certa qualitate ſi eā nō probat ſuccũbit: [b] qd̄ ſatis patet: qꝛ ſi illa non probat nō vr̃ illud factũ in iudiciũ deductum vt no. in. c. cum ſit. ṡ. e. ⁊ per Cy. in. l. ij. C. de proba. vbi no. dicit ꝙ ſi ſit inquiſitio vel accuſatio de inſultu cũ armis vel de pcuſſiōe cũ ſanguinis effuſiōe: ſi poſtea ꝓbat inſult⁹ ſed nō cũ armis: vel pcuſſus ſine ſanguinis effuſione venit reus abſoluēdus: quia nō videt hoc factũ probatũ fuiſſe in iudicio deductũ deficiēte qualitate: facit. c. ſi. de reſti. ſpo. ⁊ no. bene hec duo dicta. ¶ † Glo. ſi. eſt facilis in prin. poſtea q̄rit an iſti ſint excōicati ipo iure. ⁊ dicit ꝙ nō: ſed excōicandi ſunt per ſententiam donec ſatiſferint. ⁊ no. ex hac gloſ. iuncto text. qui hoc ſatis innuit: ſacrilegũ nō eſſe ipſo iure excōicatum ſed excōicandũ: ꝙ an hoc ſit ſimpliciter verũ doc. vario modo dicũt. nā videt obſtare qd̄ habetur in c. nō minus. de immu. eccle. ⁊. xj. q. iij. canonica. de ſent. excō. cũ pro cā. cũ ſi. Phi. dicit ꝙ violatores eccleſiarũ ſunt ipſo iure excōicati: vt in cōtrarijs. alij nō: vt hic. ⁊. xvij. q. iiij. quiſqs. Hoſ. dicit incendiarios ⁊ violatores excōicatos: alios nō. Pet. ⁊ Abb. latius ⁊ meli⁹ ſic diſtinguũt: aut ſacrilegiũ committitur in perſonam eccleſiaſticā: ⁊ tũc ſacrilegus eſt excōicatus ipo iure per. c. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. aut in rem eccľie: ⁊ tũc excōicandus eſt vt hic: aut in ipſam eccleſiam: ⁊ tunc ſubdiſtinguitur: aut cũ incendio ⁊ effractione ⁊ excōicatus eſt. Pe. ponit exemplũ in eo q fregit fores eccleſie: vel in ipſa eccleſia aliquem oppreſſit de ſentētia excōicatiōis cũ pro cauſa. ⁊. c. cõqueſti. aut ſine his: vt qꝛ librũ vel calicem incaute dimiſſum ab eccleſia abſtulit: tunc nō eſt excōicat⁹ ipſo facto argu. in ſi. de fur. vbi de. c. abſolutiōe nihil mandatur: ⁊ cũ hac diſtinctione ſimpliciter trāſit Jo. an. ⁊ certe bene diſtinxerũt in eo qd̄ dixerũt licet nō perfecte vt ſtatim ſubijciā preterq̄ in eo qd̄ Pe. ſentit ponēdo exemplũ ⁊ ꝙ opprimens vel percutiēs aliquē in eccľia ſit excōicatus: lʒ do. Ant. hoc dictum ſimpliciter fuerit ſecut⁹. ſentit idē in violēte immutationē eccľie capiēdo aliquē de eccleſia qd̄ nullo iure probatur ad. c. cuʒ pro cauſa. dic vt ibi no. vbi gl. expreſſe ſentit cōtrariũ: ⁊ vide qd̄ ibi dixi ⁊ qd̄ nō ſit excōicatus: tenet hic Collec. et facit. c. nullus [c]. ⁊. c. ſequens. xvij. q. iiij. Item excipe caſum. c. generali. de elec. lib. vj. vbi patet ꝙ occupātes cuſtodiā ſiue guardiam eccleſiarum vacātiũ ⁊ bona ipſarũ vacantiũ vſurpātes: ſunt ipſo facto excōmunicati. Item excipit caſus Archid. in. c. quia ſepe. de elec. lib. vj. ⁊ ſequitur hic collec. in laicis occupantibus ⁊ vſurpantibus ſibi bona eccleſiarum vacantium. per. c. de laicis. xij. q. ij. illa litera in principio facit ɔtra. ⁊ poſt hoc prealle. c. generali. vbi ɔſtitutio nouiter edita duo requirit vt incurrat excōicationem ipſo facto vt occupet cuſtodiam ſeu guardiā ⁊ ipſa bona. item inq̄tum excōicatio eſt fori cōtētioſi debet ſtricte intelligi vt not. Inno. in. c. cũ tu. de teſti. ⁊ facit quod not. Innoc. de homi. c. ad audientiam. Ad materiam iſtam me vlterius non extendam qꝛ proprie non eſt proportionabilis ad iſtum titulum: ſed remitto plene ad no. in ca. cum pro cauſa. ⁊. c. conqueſti ⁊. c. tua. de ſent. excomuni.

Sebaſti. Sapia.

¶ Qd̄ fundās ſe. Vide ad h̄ finita conteſt. p Fel. c. ij. col. xij. ver. reſtringitur quinqʒ modis. ṡ. de reſcrip.

¶ Succũbit. adde. Ro. ɔſ. clxvij.

¶ C. null⁹ pōdera. c. nullus. qꝛ loquit ī eo q exhibit ſeruũ aut ei⁹ diſcipulũ. c. ſequēs loqtur in extrahēte ſeruũ vel quē aliũ ⁊ pōdera qꝛ loqt in eo q aliũ inſeqtur ſʒ certe dʒ attendi loc⁹ vbi fugit. ff. de adult. l. qd̄ ait lex. §. fina. An. Barba.

¶ Dilecti filij. pōdera ad iſtũ text. qꝛ accidēs aduenięs enti: illud q̄lificat vt vo. gl. in c. ſtatutũ. cōſiicto c. lʒ canō. de ele. li. vj. ſʒ q̄litas clericat⁹ addita anglicis q̄lificat vbũ anglici. ġ appellatione anglicoꝝ non ɔtinet cleric⁹ anglic⁹ ⁊ maxime in materia reſtringibili: vt ē ꝑuilegiũ ſij. di. c. ꝑuilegia. ſolue ꝙ iſtō eſt ꝓpter euitandũ abſurdũ eēt ꝙ ɔprehēderent laici an

1 ☞ Priuilegiatus ne poſſit conueniri poſſit in certo loco: poteſt ex ſuo contractu in alio conueniri: ⁊ quomodo intelligatur tale priuilegium.
2 Succeſſor tenetur ex contractu facto cum predeceſſore etiam reſpectu certarum qualitatum in eo contentarum: licet etiam fuerit contractum cum predeceſſore ſuo nomine proprio.
3 Priuilegium conceſſum hominibus alicuius loci tranſit etiam in clericos.
4 Clericus non poteſt prorogare iuriſdictionem ſine conſenſu ſuperioris niſi contrahendo.
Expſſus ɔſenſus an operet plus q̄ tacit⁹ vel ɔ̄.
5 Solutio vbi eſt deſtinata: ibi videt eſſe cōtractũ.
6 Debitor q̄titatis vtrũ teneat ad rōnē dānorũ de iure canonico: ⁊ q̃ ꝓbabunt dāna. num. 11. ⁊. 12.
7 Succeſſor aliq̃ñ non tenet de contractu predeceſſoris: licet contraxerit ſub nomine appellatiuo.
8 Dieta an cōputetur a loco cōmiſſi delicti vľ ɔ̄ct⁹.
10 Quando aliquis poteſt conueniri in duobus locis, electio eſt actoris.
Actor qui eligit vnum iudicem: ⁊ poſtea vadit ad alium non perdit cauſam regulariter.
11 Expenſe facte in lite vel extrā: quomodo ꝓbant.
Promittens ⁊ iurans ſtare taxationi actoris poterit ipſum penitere: ⁊ ſi ante penitentiam taxauerit poterit petere reductionem.
12 Intereſſe quomodo probetur.

D 1 Dilecti filij. [d] ¶ † Priuilegiat⁹ nō teneat reſpondere vel ſoluere niſi in certo loco ſi in alio loco reſpondere vel ſoluere promittit ibi poterit conueniri ſm Jo. an. vel ſummo ſic Priuilegiũ alicui cōceſſuʒ vt nō teneat niſi in certo loco rñdere nō extēdit ad locũ vbi ex aliqua cā de iure cōi cōueniri poteſt: ⁊ eſt caſus notabilis. Diuidit. Primo ponit q̄rela actoris que obtinet cāe cōmiſſionem ⁊ rei exceptionē. ¶ Secũdo ponit mādatũ factũ reo: cũ ɔminatiōe ⁊ puniſione ſi non pareat. ibi verum. ¶ Caſus literalis. Quidā ciues romani. J. ⁊ A. mutuauerũt quādā q̄titatē pecunie epo dulmeñ. q ꝓmiſit dictā pecuniā ſo uere certo loco vcʒ citra mare: ſed qꝛ do. eps qui dictam pecuniā vt ꝓmiſit non perſoluit impetrauerunt literas ɔ̄ dictum epm ad abbatē ſancte Genouefe pariſienſi. abbas citauit ſucceſſorē dicti epi dulmeñ. qui mutuũ cōtraxit corā quo ex parte ipſius epi fuit excipiendo propoſitũ qd̄ oibus anglicis a ſede apľica eſt indultuʒ vt ſupra cauſis pecuniarijs citra mare cōueniri nō poſſint: ꝓpter [e] qd̄ abbas nō ꝓceſſit: vnde illi mercatores ſignificauerunt hoc. d. pape. ⁊ ipſe ſcripſit epo dulmeñ. dicens ꝙ ſi fuiſſet tale priuilegiũ conceſſum nō tñ prodeſſet illis q aduerſarijs certo loco ſoluere ꝓmiſerunt quia vbi domicilium habent ibi conueniri poſſunt. ⁊ ideo mandat eidē quatenus dictis mercatoribus ſatiſfaciat de iſta pecunia cũ iuſtis ⁊ moderatis expēſis ⁊ ɔgrua ſatiſfactiōe dānorũ ceſſantibus vſuris: alioquin mandat dicto abbati vt in negotio ſibi cōmiſſo ꝓcedat nō obſtante dicta indulgentia iuxta traditam ſibi formaʒ. Ber.
2 ¶ † No. ꝙ contractus factus per predeceſſorem. tranſit in ſucceſſorem cũ ſuis qualitatibus. vñ nō ſolũ tranſit ɔ̄ctus quo ad eius ſubſtātiā: ſed ēt reſpectu tacite renuntiationis priuilegij: ex quo infero prelatũ poſſe renũtiare priuilegio competenti eccleſie in ɔ̄ctu quē facit noīe eccleſie: ⁊ ꝑiudicat ēt reſpectu ſucceſſoris. vide tñ gl. in. c. j. de in inte. reſti. li. vj. ⁊ per Inno. in. c. accedentibus. de priuile. q̄ faciũt ɔ̄triũ: ſed ſalua iſtum tex. qꝛ priuilegium eſt ſuper modica re ſeu modici effectus: preſertim
e quando reditur ex hoc ad ius cōe [e] vide ad hoc bonum tex. in. c. veniens. de ꝑſcrip. ⁊ ibi per Innoc.
3 prope fi. facit. c. j. ⁊ fi. de pa. lib. vj. ¶ † No. ſecũdo qd̄ priuilegiũ conceſſum hoibus alicuius patrie
f ſub noīe appellatiuo tranſit in clericos [f]: qd̄ maxime ꝓcedit qñ materia ſubiecta ⁊ pſona concedēs
4 pariter proportionant vtriqʒ. ¶ † Not. tertio qd̄ licet clericus nequeat expreſſe prorogare iuriſdictionem non ſui iudicis ſeu alterius citra conſenſum ſui ſuperioris vt in capit. ſignificaſti. j. eodem

glici ⁊ non clerici. Adduco tex. i. c. ꝑ exēptionē. d̄ ꝑui. in. vj. vbi appellatione clericoꝝ veniunt canonici in materia reſtringibili ꝓpter euitandũ abſurdũ. ita dicamus i ꝓpoſito pōdera qꝛ. d. Alb. i ru. de vi ⁊ ho. cleri. allegat iſtũ tex. vbi nō ꝓbat illud qd̄ ipē dicit vide q̄ dixit hic ⁊ ī recollectis. And. Barb. Anto. Franciſ.

¶ Circa h̄. de qualitate accidēte enti. Dicas qd̄ illa ſemp dʒ inſpici vt ī. l. j. §. remouet. et ibi p bar. ff. de poſtu. qd̄ adeo veruʒ eſt vt d̄ficiēte accidēte dicat deficere ſubſtātia. l. j. ⁊ ibi p Bal. circa prin. C. de cōdi. ob cau. ⁊ ꝓpterea dicim⁹ ꝙ q̄litas adiecta ī libello ſi nō ꝓbat dʒ fieri abſolutio ⁊ ideo ſi intentet pcuſſio cũ ſanguine ⁊ probet pcuſſio ſimpliciter re⁹ dʒ abſolui. vt per bar. in. l. denũtiaſſe. in. §. qd tñ. ⁊ ibi p Ange. ⁊ doc. ff. de adul. ⁊ ī. l. diu⁹. in. j. col. ff. de re iudi. ⁊ idem plene p Alex. in cōſil. cvj. in. iiij. parte.

Sebaſti. Sapia.

¶ Jus cōmune. An ꝑlatus poſſit ꝑiudicare iuri q̄ſito eccleſie qñ redit ad ius cōe vid̄ Ab. ī. c. veniēs co lī. vij. d̄ ꝑſcriptio ⁊ Jaſ. i. l. ſi ɔſtāte. co. viij. nu. 174. ff. ſolu. ma. ⁊ nunqd poſſit ꝑiudicare ī modico vide Jaſ. in. c. j. co. vij. q feu. da. poſſ.

¶ Clericos. adde Roma. ɔſ. clxxx.

tacite tñ scz ʒhêdo potest vt hic. ex quo infertur
casus in quo plus operaṫ tacitus ꝙ expressus cõ
sensus sed hoc cõtingit ꝓpter iuris fomentũ qᵭ
cõcurrit cũ hoc tacito cõsensu ꝛ nõ in expsso: ꝛ rõ
põt esse qꝛ in cõtractu vel delicto potius defertur
iuri ꝙ clericis vt ex quo ibi contraxit vel deliquit
ibi teneaṫ rñdere: sed in prorogatiõe expressa ius
nõ assistit per rationẽ ꝗ no. in. c. significasti. j. eod.
Regulariter tñ operaṫ plus expssus cõsensus ꝙ
tacitus. vt no. in. c. sciẽti. de regulis iuris. li. vj. in
5 mercu. ¶ † No. ꝙ vbi quis ꝓmisit soluere: ibi vi-
deṫ cõtraxisse: vt in. c. romana. §. cõtrahentes. eo.
ti. libr. vj. ꝛ. l. cõtraxisse. ff. de act. ꝛ ob. qᵭ intellige
vt no. Bar. in. l. j. C. de sum. tri. vcz quo ad faculta-
tẽ conueniendi: sed quo ad subijciendũ ipsum cõ-
tractum statutis attendiṫ locus vbi ipsum nego-
tiũ gestũ est: vt. l. si fundus. ff. de euictio. ꝛ qᵭ dicã
6 j. eo. c. fi. ¶ † No. ꝙ rõne cõtractus quis sortiṫ fo-
rum nõ solum quo ad id qᵭ principaliter venit in
ipso cõtractu: sed etiã quo ad accessoria. Itẽ not.
ꝙ cõtra debitorem ꝙtitatis põt haberi ratio dã-
a norum etiã de iure canonico[a]. ꝛ hoc est indubita-
tum capiendo dãnum pro diminutione patrimo-
nij: vt capitur in. l. iij. ff. de dã. infect. sed si capitur
b dãnum magis large scz ꝓ lucro cessante:[b] tunc est
magis dubiũ: ꝛ ꝙ tale dãnũ possit peti: facit tex.
cũ gl. in. l. curabit. C. de act. emp. ꝛ vend. ꝛ qᵭ not.
in. c. cõquestus. j. de vsu. ꝛ dic vt ibi no. ꝛ per Bar.
7 in. l. vna. C. de sent. q. pro eo qᵭ interest. ¶ † Ve-
nio ad apparatũ ꝛ oppo. cum glo. j. videtur enim
qᵭ ex alio capite hoc rescriptũ nõ debeat extendi
ad istũ successorẽ quia fuit impetratum expresso
nomine ꝓprio antecessoris. j. c. quoniã abbas. de
officio delega. Solutio quod expressio nominis
ꝓprij non habet obesse: qꝛ fuit initus contractus
nomine ecclesie ꝛ pro ipsius vtilitate: ideo rescri-
ptum videṫ impetratũ cõtra prelatum cõtempla-
tione ecclesie: ideo trãsit in successorem. No. bene
ꝛ tene hanc solutionẽ que cõiter tenetur a docto-
ribus qᵭ in materia proportionabili tñ dignita-
ti nõ curamus an sit expressum nomẽ proprium
an appellatiuum: vnde vtroqꝫ casu dispositio est
realis cõtra dic in materia spectãte ꝛ cõcernente
tñ personã vt nõ ob. expressione nois appellati-
ui dispõ. cẽseaṫ personalis vide tex. cũ gl. notabili
in. c. aduersus. de immu. ecl. ꝛ ꝓ vtroqꝫ facit. c. req-
sisti. de test. de hac materia dic vt plene no. in ꝑal
c le. c. qm̃ abbas[c]. ꝛ per Io. an. in regula priuilegiũ
in mer. per Bart. in. l. post mortẽ. ff. qñ ex fac. tu.
vel cu. ad. c. significanit. dic vt not. ibi. ꝛ in. c. quia
v. s. de iudi. ꝛ hãc solutionẽ tene lꝫ Philip. dicat
ꝙ iurisdictio hic fuit ꝑpetuata cũ ꝑdecessore ꝑ ci-
tationẽ. ¶ Gl. ij. est clara: opp. tñ cõtra eã ꝛ cõtra
tex. nã ꝓmittẽdo soluere vel rñdere in certo loco
nõ vṙ se obligare vt rñdeat corã delegato: sed tñ
corã ordinario: quia cõtrahendo in certo loco sor-
titur qs forum illius iudicis vbi cõtraxit. j. eo. c.
fi. ꝛ in. c. romana. §. cõtrahentes. eo. ti. lib. vj. ergo
nõ renũtiauit iste prelatus indulgẽtie apostolice
sic ʒhendo. Sol. dicit Inno. qᵭ ex quo qs contra-
hit in certo loco seu in alterius territorio non so-
lum videtur ibi consentire qᵭ corã iudice ordina-
rio cõueniaṫ sed etiã corã iudice delegato vt hic:
d qᵭ est notãdum ꝭm eum.[d] ¶ † Et ex hoc quidã
8 sumunt arg. qᵭ a loco contractus vel delicti com-
missi sunt cõputãde diete de quib⁹ in. c. nonnulli.
de rescri. qᵭ nõ putat verũ Inno. sed tantum hoc
facit ꝓmissio ꝑdicta. s. de soluẽdo in certo loco: ꝑ
qᵭ intelligit renuntiare priuilegio in omnib⁹ iu-
dicijs siue corã ordinario siue iudice delegato cõ-
ueniaṫ. nam tali priuilegio facile tacite ꝛ expresse
renuntiatur. Itẽ sicut per contractũ renuntiatur
foro ordinario ita etiã priuilegio qᵭ habeṫ super
foro ꝭm eum. Ego puto qᵭ lꝫ qñ cõueniaṫ extra
locũ ʒctus vel delicti nõ sit fienda cõputatio die-
tarũ a loco delicti vel cõtract⁹ vt dixi in. c. ex ꝑte.
s. eo. ꝛ in. c. dilectus fili⁹. ij. s. de rescrip. ꝛ tenet hic
Inno. tñ sit cõueniaṫ corã delegato in loco cõtra-
ctus vel delicti nõ habet locũ exceptio qᵭ distat
vltra duas dietas. põt enim ʒueniri corã ordina-
rio loci hac exceptiõe nõ ob. ita etiã corã delegato pape cũ papa sit or-
dinarius in quolibet loco. ix. q. iij. cũcta per mũdũ. ꝛ sic nulla iniuria fit
cõuento: cũ ʒhendo tacite ad hoc se obligauerit: ꝛ satis vṙ hoc proba-
ri in hoc. c. nã si ʒhẽdo renũtiat tacite huic priuilegio respectu delega-
ti: sic videtur etiam renũtiare priuilegio omnibus indulto vt nõ traha-
tur vltra duas dietas: hodie vltra vnã vt in. c. statutũ. de rescrip. libr. vj.
Sed contra hoc ꝛ contra tex. oppo. quia secundum predicta hoc priui-
legiũ de quo i tex. erit inutile. cũ nõ possit qs cõueniri extra domiciliũ
suũ nisi ibi cõtraxerit vel deliquerit ratione rei. vt. j. eo. c. fi. concurrẽte
aliqua predictarũ causarũ potest ibi cõueniri nõ obst. priuilegio: ergo
paruum vel nihil operatur hoc priuilegium. Sol. dicit Inn. qᵭ hoc pri-
e uilegiũ operatur tantum[e] respectu cõuentiõis fiende per literas apo-
stolicas. vnde dicit qᵭ hoc priuilegiũ non extenditur nisi ad causas vbi
per literas apostolicas poterit conueniri: nõ autem ad loca vbi de iure
cõi contrahit forum: qꝛ vbi de iure cõi cõtrahit forum non ob. priuile-
gium tale: cõcor. ergo tale priuilegium cum iure cõi qᵭ faciendũ est. s.
de rescri. causam. ꝛ. s. eo. c. licet. Quid enim si in anglia habet domici-
liũ: ꝛ in Francia qᵭ potest esse. vt. ff. ad muni. l. assumptio. §. fi. nunquid
ille q est in anglia poterit cõueniri ꝑ lr̃as apostolicas in Francia: absit
9 ꝭm Inno. ¶ † Et breuiter tradit hic Hosti. pro regula corã quocunqꝫ
ordinario quocunqꝫ mõ de iure cõi possit qs in loco aliquo cõueniri. ꝛ
eodem modo ꝛ eodẽ casu poterit corã delegato pape cõueniri in nullo
enim talis grauatur cũ papa ordinarius cunctorũ sit: ꝛ si papa ibi esset
cognoscere posset: ergo ꝛ delegatus ipsius saluus tamẽ alijs exceptio-
nibus si que reo competerent: ꝛ hec bene no. ex qbus habes ꝙ priuile-
giũ ʒcessuꝫ vt qs in certo loco nõ possit ʒueniri dꝫ stricte intelligi ꝛ ve-
rificari duntaxat qñ concurrit alia causa ꝛ speciale ius cõueniendi non
autẽ vbi concurrit multiplicitas cause seu vnica de iure cõi vt rõne con-
tractus: ꝛ põt esse rõ qꝛ cum hoc priuilegiũ tendat ad preiudiciũ alte-
rius dꝫ stricte intelligi quãtũ fieri põt vt no. Inn. in. c. cũ dilecti. de do-
na. ꝛ gl. in. c. ordinarij. de offi. or. li. vj. in ver. dispensationes. ꝛ vide tex.
opti. in simili in. c. j. §. in eos. de priuile. li. vj. ꝛ in. l. ij. §. oẽs. ff. de iudi. vbi
indulgeṫ priuilegiũ euntibus romã ex causa necessaria vt habeant ius
reuocandi domum: ꝛ limita nisi ibi contraxerint. ꝛ dic latius vt ibi. Et
nota bene hunc tex. ꝛ predicta ꝓ istis familiarib⁹ ꝛ officialibus pape
qbus per priuilegiũ cõcessum est vt nõ possint cõueniri etiã corã ordi-
narijs locorũ sine speciali licẽtia pape: vṙ enim tale priuilegiũ intelligi
qñ respectu domicilij tñ poterãt cõueniri corã ordinario. sec⁹ si essent
alio iure cõueniendi: vt qꝛ detinẽt ibi beneficiũ, maxime si in eo residẽt.
nã tũc vṙ ꝙ nõ ob. tali priuilegio possint ibi cõueniri. arg. hic ꝛ in. c. cũ
capella. de priuileg. ꝛ hoc vṙ ꝓcedre etiã si diceretur in priuilegio ꝙ ex
quacũqꝫ cã nõ possent ibi cõueniri: dꝫ ergo intelligi de cã surgente ra-
10 tione dimicilij tantũ. ꝛ de hoc videṫ casus in. d. c. j. §. in eas. ¶ † Venio
ad gl. iij. que in principio colligit quẽ posse in duplici loco cõueniri: scꝫ
vbi ꝓmisit ꝛ vbi habet domicilium. scdo q̃rit an optio detur actori vel
reo: ꝛ dicit ꝙ actori: ꝛ hãc gl. sequunṫ cõiter doc. licet alij aliter. Et pro
hac glo. dico hic esse casum. nã iste volebat conueniri in domicilio pro-
prio sed actor trahebat eũ ad locũ ʒct⁹: ꝛ ꝑualuit, qꝛ vt dꝛ i litera ꝛ vbi
ʒxit: vbi habebat domiciliũ põt qs ʒueniri. ꝛ sic aperte colligiṫ optio-
nẽ relinqui actori: ꝛ idẽ tenuit gl. in. c. statutũ. §. cũ vero. de rescrip. li. vj.
in ver. recuset. ꝛ in. l. fi. C. vbi in rẽ ac. ꝛ facit per locũ a spãli qᵭ leg. ꝛ no.
in auṫ. habita. C. ne fil. ꝓ pa. vbi in casu spãli optio relinqṫ reo. ꝛ dᵒ hac
materia vide satis in Spe. de compe. iudi. adi. §. j. versi. xxij. Dicit ta-
men hic Io. an. post Host. actorẽ sibi debere cauere vt ex eo ꝙ vnũ iu-
dicẽ eligit nõ currat ad alium si nõ vult cadere a causa. C. de asser. tol. l.
vna ad finẽ. Tu dic melius vt no. glo. in. c. ex tenore. de rescriptis. quia
alia lex ponit casum specialem fauore libertatis: sed regulariter non
perdit cãm: sed dic vt plene no. in. d. ca. ex tenore. Item data negligen-
tia iudicis vel cõtumacia rei põt impune adire aliũ iudicẽ non obstan.
cõditione. l. vbi ceptũ. ff. de iud. de quo vide ꝑ Bart. in. l. ꝙuis. ff. de dã.
infe. ꝛ in. l. sepulchri. ff. de sepul. vio. facit tex. cũ gl. ꝛ Inn. in. c. ex cõque-
stione. de resti. spolia. ¶ Sed extra gl. op. contra tex. ꝛ hanc gl. lꝫ enim
rõne destinate solutionis qs possit conueniri in loco vbi fingiṫ ʒxisse:
nec sit loc⁹ penitentie: tñ secus vṙ qñ nõ ꝓmisit ibi soluere: sed tñ rñde-
re ibi duplici rõne. Pria qꝛ cleric⁹ nõ põt expresse ꝓrogare iurisdictio-
nem alteri⁹ iudicis sine cõsensu sui ordinarij. Scda qꝛ quisqꝫ ꝓmittẽs
rñdere coraꝫ iudice nõ suo potest penitere vsqꝫ ad litẽ contest. l. si cõue-
nerit. ff. de iurisd. om. iud. ꝛ no. in. c. j. s. tit. proximo. cuius contrarium
innuit ista litera dum parificat ista duo. Solu. Ioã. an. primo exponit
textum vel: ꝑ idẽ: quasi velit dicere qᵭ sola promissio de respõdẽdo nõ
sufficiat: sed oportet qᵭ cõcurrat ꝛ contractus vel solutionis destina-
tio. Hec expositio extorquet literam ꝛ ideo secũdo dicit qᵭ hec dictio
vel: potest stare proprie qꝛ ex solo quod respondere promisit priuilegio
renũtiauit. Item cum agatur corã delegato patet ꝙ istud pactũ est de
iurisdictione nõ declinanda: scdm ea que no. in. c. j. s. ti. proxi. secũdum
eum. ꝛ optime loquiṫ dic latius ꝛ clarius qᵭ inquãtum qs ꝓmittit rñ-
dere corã ordinario nõ suo hoc solũ nõ sufficit: tñ qꝛ põt penitere ante
lit. ʒtest. vt in ꝑal. l. si cõcurrit. tñ qꝛ si est cleric⁹ hoc non põt promittere
sine licẽtia sui iudicis: vt in. c. significasti. j. eo. ꝛ not. s. ti. pxi. c. j. nec ista
lr̃a dicit ʒriũ. nõ enĩ dicit qᵭ virtute huius ꝓmissiõis potuisset ibi ʒue-
niri coram

a ¶ De iure cano-
nico. Adde Ro.
consi. xciiij. ꝛ. cj.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Lucro cessan-
te. Quãdo habeṫ
ratio lucri cessan-
tis ponit Bar. in
l. vnica. C. de sen-
tẽ. que pro eo qᵭ
inter. Pau. dᵒ cas.
ꝛ Moder. late in
l. iij. §. fin. ff. de eo
qᵭ cer. lo. Feli. in
c. cũ venerabilis.
de exce. Decius
in cõsi. cxj. col. iij.
versi. tertio gene-
raliter. aliquid in
consi. clxxviij. cir-
ca finem.

c ¶ Quoniam ab-
bas. Adde que
etiam ibi posui.

d ¶ Scdm eũ. Ad-
de videnda q̃ scri-
psit Bal. consi. x.
hoc eo. tit.

e ¶ Operatur tan-
tum. No. ꝙ priui-
legium debet re-
stringi: vt in. l. si
quãdo. C. de inoff.
testa. idem dic in
rescripto. c. cãm
que. de rescri. vel
in statuto. c. cũ di-
lectus. de cler. nõ
resi. c. ex parte. de
verb. sig. idem in
indulgentia. c. di-
lecto. de verb. sig.
idẽ in cõsuetudi-
ne. c. dilect⁹. de cõ-
sue. idẽ in iuramẽ-
to. c. ad nostrã. de
iureiur. cũ simili.
Andre. Barba.

Zacharias. ¶ Quales erunt iste expense. vide Lanfr. in. §. quoniam cō tra. in ver. expense. nu. 34. in ver. condemnationem expensarū. j. de pb.
¶ Reuocarem. Adde de hoc videndum Alex. consi. cxxx.
¶ Adde in materia φ si pmisit stare taxationi actoris in expēsis ⁊ ipse in taxādo excesserit modū nihilominus pōt iterū taxare. dictū fuit ele gans Ray. in. l. si qs in ɔscribēdo. C. de epis. ⁊ cle. qō sequit. d. Alex. in ɔsil. xxxvij. inci. vi so ⁊ oportune ⁊c. in pe. col. vs. tñ at tento. in. ij. vol. Aeneas falco. Anto. Francisc.
¶ Circa hoc qrōr de taxatiōe expē sarum dicas φ ta xatio expēsax er ronea pōt reuoca ri p iudicē etiaʒ si sup tali taxatione sit iuratū: de q vi de p Inn. in. c. su per eo. ⁊. c. fin. qō met⁹ cā. ⁊ i. c. finē litib⁹. de do. ⁊ cō tu. ⁊ adde φ expē sarū declaratio si ne taxatio fctā p alterā partē ēt de ɔsēsu alteri⁹ ptis pt p iudicē sic ex cessiue factā mod rari ⁊ regulari vt p bal. in addi. spe. i ti. de snia. i v. si p mitto. ⁊ qlr fiat taxatio expēsarū et an sit hñda rō tpis ⁊ dignitatis psone ⁊ facultatū vide p spec. in tit. de execu. sen. in. §. viso. i v. qd si reus ⁊ i ti. de expē. i. §. postremo. in pri. Sebasti. Sapia.
¶ Probari p iu ramētū. Qō p iu ramentum pbari possit iteresse qñ admittif in odiū delinquentis. tra dūt Moder. per illuʒ tex. in. l. si qñ C. quando vi. ⁊ de clarat Salic. in. l. vnica. C. de sen. q peo qō inter. nū quid autē possit pbari per instra vide Alex. in. l. in lege fal. seruandū. §. fi. ff. ad leg. falc. Zacharias.
¶ Ex ɔctu bone fidei vel stricti iu ris. sed ɔ nō resti tuētē ex culpa p bari dʒ p testes i ɔctib⁹ stricti iuris gl. ⁊ doc. i. l. ij. ⁊ in l. in actiōib⁹. ff. de i lit. iur. oīno. pe. de suz. ⁊ doct. in. l. j. C. de sen. q p eo qō interest. profe. Anto. Francis.
¶ Circa istā ma teriam de pbatiōe interesse dicas φ interesse singulare pōt pbari per testes cū ratione deponētes ſm Bar. in. l. j. in. vij. q. de seu. q p eo qō. in terest. ⁊ per Alex. in. l. j. in si. prin. ff. de no. oper. nū. Et adde φ interesse cōtra heredē post morā pbaf p iuramētū in litē. ita Bar. in. l. q cōcubi nā. in. §. fi. in fi. ff. de leg. iij. ⁊ probaf etiā iuramēto actoris dolo non re stituentē pecuniā vel speciē debitā. de quo habet per gl. ⁊ doct. in. l. ij. ⁊ i l. in actionib⁹. ff. de in litē iura. pbaf ēt iuramento emptoriij contra venditorem non tradētē rē vendi tam, vt est gl. i. l. ⁊ si traditio. ⁊ ibi p Bal. in. ij. q. C. de acti. emp. ⁊ eodeʒ modo pbaf iura mēto ɔ violentuʒ vt in. l. si qñ. C. vñ vi. ⁊ p Car. in. l. j. qō metus cā. et p Inno. in. c. fin. qō me. cā. ⁊ eodē mō pbatur iuramen to ɔ eximētē ali quē de manibus familie. ita Bart. in. l. si p aliū. in. §. docere. ff. ne quis eū q. ⁊ similiter p baf iuramento ɔ notariū nō exhi bentē instrumen tū de quo est ro gatus recepta cō petenti mercede. l. pe. in fi. C. quem ad. testa. aperi, et ple. trac. p Bar. in l. j. in. §. fi. ff. de ta bu. exhiben. adde etiam φ interesse lucri cessantis p baf solo iuramen to mercatoris vt singularif voluit Bar. in. d. l. vnica. C. de sentē. q p eo qō iterest. in. xiiij. col. vbi ple. tract. etiā de multiplici iteresse. videlicet cōi ɔuēto ⁊ parti culari. ⁊ de modo vnū qōq ex illis pbandi vbi oīno videndum est.

niri corā ordinario. Aut pmittit qs simpliciter rñdere in certo loco: ⁊ tūc coram ordinario illius loci inuitus ɔueniri nō pōt rōnibus pdictis: sed corā delegato sic. ⁊ ēst rō diuersitatis: qꝛ respectu ordinarij agif de iurisdictione dāda: quo casu lo cus est penitētie vsq ad litē cōtestatā. ⁊ in clerico nihil valet sine licētia iudicis sui: respectu vero de legati agif de iurisdictiōe non declināda qꝛ papa est ordinarius omniū clericorū: vnde pmittendo ibi rñdere solū agit nō declinare iurisdictionē re spectu priuilegij sibi cōpetentis. et puto φ virtu te huius pmissionis nedum renūtiat priuilegio speciali: sed etiā cōi vt nō possit excipere nē traha tur vltra duas dietas seu vnā qui huic priuilegio tacite renūtiauit per illā pmissionē. arg. opti. hic ⁊ vide qō not. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de cōpe. iudic. ad. §. j. v. qd si fiat pactū. ¶ † Ultima gloss. facit duo. pmo qrit quales erūt iste expēse[a]. sol uit ⁊ remittit ⁊ est clara. scdo qrit qualiter proba buntf expēse ⁊ dāna: ⁊ respōdet qō expēse pbabū tur p iuramentū taxatione pmissa vt in iuri. alle ga. in glo. dāna vō si petātur rōne ɔtractus pbē tur per testes: si vō cōtingāt ex dolo et violentia alterius partis probenf per iuramentū cōstituto prius de violētia per testes. vt in. c. fi. qō met. cā et dic, vt ibi not. Inqtum gloss. primo dicit φ expē se pbanf per iuramentū dicunt Gof. ⁊ Joā. an. et cōiter doc. hoc pcedere respectu earū que sunt fa cte in lit. facte vō ante litē petunf vt interesse. vt in. c. puenit. j. de fideius. ⁊. c. cōstitutus. et probanf aliter q per iuramentū. per iura q glo. allegat. et in. l. i legē aqui. ff. ad legē. aquil. ⁊ hoc idē tʒ Spe. in titu. de fructi. ⁊ interesse. §. fi. v fi. penul. et vide tamē text. cum glo. in. l. nō ignorat. C. de fru. ⁊ lit. expen. ⁊ qō no. in. l. vna. C. de sentē que pro eo qō interest. Jmo plus dic φ etiā si a pricipio promi sit se stare iuramēto tuo sup expēsis: nihilomin⁹ possent reuocare anteq iures: argu. l. si quis ius iuran. C. de iureiuran. et si iurauerit anteq pete rem seu reuocarē[b] possum petere reductionē ad arbitriū boni viri. vt. l. si libert⁹. ff. de ope. liber. ⁊ tenuit Bar. in. l. fi. ff. de preto. stipu. ⁊ vide qō no. in. c. finē. de dolo ⁊ cōtu. ¶ † Inqtum gloss. dicit φ dāna illata circa violentiā probanf per testes optime loquif. ⁊ idem tenet Spe. in loco palle. et glo. insti. de vbo. obli. §. nō solū. Itē lex dicit qō de difficili pbatur interesse in. d. l. fin. ff. de pto. sti pulatio. qō nō esset si posset pbari p iuramentū[c] Et hoc dictū restringuo ad interesse surgēs ex cō tractu[d] si autē surgeret in iudicio rōne tue contu macie vel propter tuū temere vel calumniosum li tigare. tunc puto pcedēdum: vt in expensis q fiūt in iudicio: ad hoc allego text. in. l. sancimus. C. de iudi. et qō no. j. de do. c. fi. Et gnaliter qualiter p bef interesse: vide p Bar. in. l. j. C. de sen. q pro eo. in vlt. col. Sed diceres ex quo quis pmisit certo loco se soluturū: ⁊ nō soluit succedit actio arbitra ria. ff. d eo. qō cer. lo. l. j. ij. ⁊. iij. ⁊ sic poterit deferri iuramentū in litē rōne affectionis. ar. in. l. i actio nibus. ff. de in litē iur. Jo. an. remittit ad not. per Hosti. in sum. de sen. §. qs sit effectus. sub. §. sed et qꝛ aliquoties. ⁊ de iurein. sub rubr. de iura. in litē. §. ppter que. ⁊. §. in quibus. ⁊ in Specu. de fruc. et interesse. §. vlti. ver. ⁊ vt hic articulus. Et conclu de φ vbi agit de pbando vō interesse pcedit qō supra dixi. vbi autē agitur de interesse affectiōis vt circa rē vbi affectio cadit: tunc pstare pōt iura mētū in litē: de quo tñ dic vt plene no. in. c. sacro. d senten. excom. ⁊ per Inno. ⁊ Dy. in regula mora de reg. iur. lib. vi. ⁊ per legistas in. l. vna. C. de sen. que pro eo quod interest.
☞ Clericus nō pōt progare iurisdictionē sine licētia sui superioris ⁊ qs sit iste superior. vide. 9. et que requirantur in tali prorogatione vide. 17.

2 Abbas habet iurisdictionē etiam contentiosam.
Jurisdictio illorū qui presunt alicui collegio po test prorogari.
3 Submittens se iurisdictioni alicuius psentis ac ceptantis non potest ipsum amplius penitere.
Interesse non ponit in obligationibus facto pro missi in iudicio: siue in factis in iudicio explican dis vt melius loquar.
4 Laici possunt progare iurisdictionē sui iudicis. sine eius cōsensu ⁊ aliorū superiorum. 7. 15. ⁊ loqui tur tam in temporalibus q in spiritualibus.
5 Jurisdictio nō prorogatur in non habentē alias iurisdictionem.
8 Juramentum non potest prestari a clericis sine licentia sui superioris.
9 Episcopus non potest prorogare iurisdictionem sine licentia pape.
10 Exemptus ab epō suo an possit ab eo absolui ⁊ sue iurisdictioni submitti sine licentia pape.
11 Difficultas permittit id qō alias est prohibitū.
Eps nullam iurisdictionem hʒ in exemptos a se.
12 Archiepiscopus potest eligi in iudicem a subdi tis suffraganei licet suffraganeus ignoret.
13 Papa ligatur constitutione omnis vtriusq se xus. de peni. ⁊ remis. qꝛ de iure diuino. 14.
Papa an ex necessitate submittat se iurisdictio ni alterius.
18 Causa ecclesiastica non potest committi clerico et laico simul qꝛ laicus est incapax.
Jurisdictio est insolidum penes vnumquemq ex iudicibus datis.
Judex vnius artis nō pōt esse iudex alterius ar tis penitus separate etiam cū consensu partium.
18 Jurisdictio potest progari etiā ex tacito ɔsensu.
18 Clericus qui corā alio iudice ecclesiastico litigat si ne licentia epi nō per hoc debet perdere causam.
Sententia lata a non suo iudice: an possit p suuʒ iudicem haberi rata. 21.
20 Acceptilatio inutilis an ⁊ quando habeat vim taciti pacti.
22 Prorogantes iurisdictionem an tenentur stare sententie late a tali iudice.
Sententia nulla confirmata a partibus valet in vim pacti tantum.
23 Appellās a snia nulla non videf illā confirmare.
24 Argumentum a contrario sensu non valet quan do contrarium est expressum iure.
25 Clericus non potest consentire in laicum iudiceʒ etiam cum consensu episcopi.
Episcopus non potest prorogare iurisdictionem in laicos respectu clericorum: nec in ecclesiasticuʒ inuito clerico sed inuito eo potest tam laico q ec clesiastico causas clericorum delegare. quia.
Delegatus non iudicat iure proprio. sed iure de legantis.
Episcopus non potest clericum inuitum cogere vt accipiat ab alio sacros ordines: licet possit aliū episcopum in hoc delegare.

Significasti. † Clericus si ne diocesani epi licentia[e] iurisdictioni non sui iudi cis se submittere nō pōt: vel sic ⁊ lati⁹. Quāq laici possunt iurisdictionē non sui iudicis prorogare: clerici tamen non possunt nisi epi dio cesani cōsensus accedat ⁊ iudex cuius iurisdictio nem prorogare voluit sit ecclesiasticus. cōis diui sio: scda ibi, inquisitioni. ¶ Casus lralis. Quidaʒ clericus tenebatur. C. mercatori in quadam pecu nie quātitate: clericus iste subiecit se iurisdictioni treceñ. abbatis si in termino nō satisfecisset merca catori eidē: terminus ille elapsu. fuit nec satisfe cit qrebaf vtrū abbas posset exercere iurisdictio nē in illū clericū ⁊ vtrū ille poterit se subijcere iu risdictioni abbatis. Rñdet papa lʒ priuatorū cō

¶ Epi licētia. tu pōdera qꝛ verbuʒ volūtas. intelligi tur tacite. vt. l. ij. §. volūtateʒ. ff. so. mat. lʒ licētia. in telligitur expres sis verbis. Jo. an. in. c. si Abbatem. de ele. lib. vj. remi sit ad tex. l. j. §. mu tus. de tutel. vide oīno sed iste text. vtitur verbo vo luntas: ergo seq tur φ non potest summari p verbū licentia. ⁊ in hoc nullus aduertit. Andre. Barba.

a ¶ Cōpelli pōt. tu pōdera. j. qꝛ iste tex. nō ꝓbat hic ꝙ iurisdictio ꝓrogata in p̄sentē an sit irreuocabilis. Ant. ꝛ d. Abb. dꝫ vt dicit hic Do. si sit i iudicio est verꝫ dictū eoꝝ p̄nte iudice calore iudicij vide q̄ ple. dixi i. c. j. s. de iu. vbi ple. dixi. itē nō ē verꝫ dictū eoꝝ ex eo qꝛ lꝫ sit iudex p̄ns tn̄ si nō sit i iudicio pctū nō vestit calore iudicij. itē lꝫ iste tex. dicat iurisdictiōe tua nō tn̄ dicit i tex. vn̄ ista stant simplr̄ ꝙ iurisdictionē abbatis ꝓrogeti p̄o abbate absēte. itē. d. l. si ꝯuenerit dicit qd̄ qn̄ ꝓrogāt ꝛ adierint iudicē ꝓrogatū ꝛ sic requirūtur duo, ꝓrogatio ꝛ adit⁹ ad iudicē qd̄ nō ē i dicto istoꝝ doct. ergo. Andr. barb.

b ¶ Acquisitū sit ius. add̄ qd̄ adeo ē acq̄situ ius ꝙ ꝓrogās iurisdictionē iudicis a q̄ nō lꝫ appellare qd̄ ille q ꝓrogauit nō poterit ēt appellare: ita bal. excla mās i tex. i. l. ep̄ale. d̄ epi. ꝛ cl. ꝛ seqꝛ Ro. fin. suis fo. j. Anto. Franc.

c ¶ Tu add̄ circa istā materiā ꝓrogatiōis ea q̄ ple. hn̄r in. c. p. ꝛ. g. de off. dele. ꝛc. l. ij. ff. de iud. tn̄ spāltr̄ q̄ tū ad ꝓpositū dicas qd̄ ꝓrogatio iurisdictiōis ētcū iuro nō tollit appellationē. gl. est sing. i. c. qd̄ bn̄. vj. q. iij. ꝑ tex. fin. i. c. ad h̄. ꝛ ibi ꝑ hoc. magis ꝑ Phi. de ap. in v̄. appellatio tollitꝛ. ꝛ vide ꝑ Alex. i. l. si ꝯuenerit. ff. de iuris. om. iu. ꝛ vide ꝑ bar. ꝛ alex. in. l. dies. ff. de dā. ifec. ꝛ ꝑ bal. in. l si a te. C. d̄ p̄n inter ēpto. ꝛ vēdi. vbi ēt ponitꝛ an ꝓrogatio officij intelligatꝛ esse facta cū p̄tāte ꝛ bailia ꝛ arbitrio ꝯcesso in p̄mo officio. Sebasti. Sapia.

c ¶ Qd̄ videtꝛ. vid̄ Bar. in. l. stipulatiōes nō diuidun tur. in. viij. q. ff de v̄. obl. Moder. i. l. si ꝯuenerit. ff. de iuris. om. iud. do. Ant. ꝛ Moder. i c. j. s. de iudi. circa ꝯriū. d. l. si conuenerit.

d ¶ Uide glo. not. tu adde qd̄ lꝫ ita dicat. d. Abb. tn̄ est dictū. d. Car. q alle. gl. i. d. cle. j. d̄ re. ec. nō alie. ꝛ dicta ꝑ se. i. c. ij. de transla. tu pōdera qꝛ Inn. in. d. c. ij. loquitꝛ in p̄lato habēte plenā subiectionē vr̄ ꝙ possit interponere authoritatē. ita vt qn̄ hꝫ iurisdictionē quasi ep̄alē tu pondera qꝛ regula est ꝙ nō pōt nisi cū voluntate epi diocesani lꝫ p̄latus inferioꝛ habeat plenaꝫ iurisdictionem non tamen est ep̄s diocesanus: ergo. Andre. Barba.

e ¶ Habitu ꝛ actu. adde ꝙ voluit fe deri. consi. xcv.

f ¶ Iurisdictiōis exercitiū. tu pondera qꝛ illa gloss. male dicit: qd̄ sic ꝓbo. ep̄s hꝫ habitu iurisdictionēꝫ tpalem ꝛ sic papa vt i. c. nouit. s. de iudi. ꝛ tn̄ laici ꝓrogāt iurisdictionē epi vt. hr̄ i. d. c. nouit. ꝛ in. c. verꝫ. ꝛ in. c. lꝫ. ꝛ in. c. ex trāsmissa. de foro cōpetē. ergo pōt ꝓrogari iurisdictio i habitu lꝫ nō sit in actu. scd̄o d̄ h̄ est tex. cū gl. i. l. j. ff. de iudi. vbi ꝓbatꝛ formaliter qd̄ iudex chartularius q non hꝫ administrationē p̄t eius iurisdic. ꝓrogari. ergo. tertio h̄ voluit Host. in sum. de pe. ꝛ re. §. cui ꝯfitēdū. q̄rto ille q hꝫ iurisdic. in habitu sꝫ nō i actu pōt cām cōmittere vt i. c. pastoralis de rescri. ergo forti⁹ poterit ꝯduci ad actū ꝓrogatiōis. tenemēti. And. barb.

g ¶ Bn̄ficiū. ꝛ pōdera qꝛ ita etiam subiectus ep̄o habitu ꝛ potētia. ergo pōt ꝓrogare. vel dic ꝙ de facili res reuertitur ad suā naturaꝫ. vt. c. ab exordio. xxxv. di. Andr. Barb. Sebasti. Sapia.

h ¶ Propriū iudicis. vide. d. Ant. in. c. p. ꝛ. g. s. d̄ of. dele. Henr. in. c. romana. in p̄n. de fo. cōpeten. in. vj. Bald. in. l. etiā. in iij. col. C. de execu rei iudi. Moder. late. in. l. j. §. ꝛ post operis. ff. de ope. no. nuntia.

i ¶ Iure ciuili. tu pōdera ad rōnēꝫ Bar. qꝛ lꝫ cleric⁹ nō habeat beneficiuꝫ ab ep̄o actu: tn̄ hꝫ potētia qꝛ ep̄s q eū ordinauit tenetꝛ sibi ministrare expēsas. vt no. i. c. cū scd̄m ap̄lꝫ. d̄ p̄b. An. b.

sensus eū qui p̄est iurisdictiōi posset suū iudiceꝫ cōstituere: tn̄ clerici in nō suū iudicē cōsentire nō p̄nt nisi forte sit p̄sona ecclesiastica: ꝛ volūtas diocesani epi accessit. B. r. ¶ † No. j. abbatē habere iurisdictionē etiā ꝓrogabilē ꝑ clericos seculares: dūmō requisita accedat ad ꝓrogationeꝫ: sꝫ sentit hic Hostiē. ꝛ clarius do. Anto. hunc abbateꝫ habuisse iurisdictionē ordinariā ex cōsuetudine cuꝫ de iure cōi nō habeat iurisdictionē cōtentiosam vt not. per aliquos in. c. q̄to. de offi. ordi. ideo ei⁹ iurisdictio de iure cōi cōpetens nō est ꝓrogabilis. Ego credo cōtrariū scꝫ abbatē habere iurisdictionem cōtentiosam. vt plene dixi in. c. cū cōtingat. s. eo. ꝛ Hosti. diuinat ad istū text. vn̄ facit iste text. pro his q̄ dixi in. d. c. cū contingat. ꝛ facit qd̄ no. Bar. i. l. j. ff. de iudi. vbi dicit ꝙ iurisdictio eorum qui p̄sunt alicui collegio pōt ꝓrogari ꝑ illꝫ l. fin. vnā lec. quā not. Collec. tn̄ ꝯm lectu. Hostiē. hic dicit ordinariā iurisdictionē non posse ꝓrogari nō solū si cōpetit iure cōi: sed etiā ex cōsuetudine ꝛ sic iure speciali: ꝛ ꝑ hoc qꝛ iure non curāt de hoc qualiter cōpetat dūmō sit ordinaria: vt hic ꝛ in p̄allega. l. j. ¶ † Not. ij. arg. opti. ex tex. qd̄ submittēs se iurisdictioni alicuius iudicis p̄sentis et acceptātis. nō pōt amplius penitere sꝫ ad respondendū cōpelli pōt[a] p̄cise cū ex p̄sentia ꝛ acceptatione iudicis acquisitum sit ius[b] ipsi iudici: qd̄ videtur[c] in dubio ꝓcedere qn̄ sit in iudicio. et idem videtꝛ etiā qn̄ sit extra: vt hic: ex quo actus cōfertꝛ in iudiciū. In his enim in iudicio explicādis q̄s cōpellitur p̄cise ad factum: nec sufficit soluere interesse. vide gl. no.[d] in v̄. cogā. ff. de ꝑcu. l. filiusfami. §. ꝓcuratorē. ꝛ qd̄ dixi. s. tit. pxi. c. j. Itē nō cōpellitꝛ hic: qꝛ nō interuenit sui iudicis cōsensus qd̄ sing. not. pro limitatio. l. si cōuenerit. ff. de iurisdi. om. iudi. ¶ No. tertio quē posse nō solū pure ꝛ de p̄senti iurisdictionē alteri⁹ iudicis ꝓrogare. vt. l. j. C. de iuris. om. iudi. ꝛ. l. j. ff. e. sed etiam respectu futuri tp̄is ꝛ sub cōditione vt si nō satisfecero submito me ꝛc. ¶ † No. hic tex. expressuꝫ ꝙ laici possunt iurisdictionē nō sui iudicis ꝓrogare etiā nō requisito suorū superiorū ꝯsensu: nā verbū clerici. ꝛ. c. venit aduersatiue ad precedētia: quasi innuat apte ꝙ lꝫ laici possint: clerici tamen nō: ꝛ an hoc sit verū indistincte ꝛ q̄ sit diuersitatis ratio. j. subijciā. ¶ † Not. quē nō posse etiā cū sui superioris licentia ꝯstituere sibi iudicē al's nō habentē iurisdictionē: ꝛ est ratio qꝛ priuat⁹ nō pōt dare iurisdictionē quā non hꝫ. vt. l. priuatorū. C. de iurisdi. om. iudi. itē ꝓrogare idem est ꝙ extēdere. Si v̄o nō habet al's iurisdictionē nō pōt illā extēdere. ꝙ em̄ nō est nō pōt extēdi. argu. c. ad dissoluendū. de despō. impu. ꝛ. l. decē. ff. de v̄. obl. ꝛ. xxxij. q. ij. c. qd̄ vero. ꝛ hoc procedit etiā quo ad forū penitētiale. lꝫ em̄ q̄s habeat a p̄lato suo licētiā cōfitēdi alteri sacerdoti tn̄ eligere dꝫ habentē curā habitu ꝛ actu[e]. vide glo. singu. in clemē. j. de priuile. in v̄. speciali. in fi. ꝛ ex illa glos. collige nō sufficere iudicē habere iurisdictionē nisi etiaꝫ habeat iurisdictiōis exercitiū[f] qd̄ facit ad materiaꝫ l. obseruare. ff. de offi. ꝓcō. in fi. ¶ † Ultimo not. ibi: ꝛ epi diocesani ꝛc. vnum casum reseruatū ep̄o dūtaxat vt ipse habeat in hac ꝓrogatione cōsentire ꝛ nō ali⁹ inferioꝛ. vnde putat Egi. ꝙ nō sufficit ꝯsensus superioris etiā qui posset de causa cognoscere. ꝛ ex hoc ꝛ ex tex. arguit do. Anto. ep̄m posse dare hāc licētiā etiā in preiudiciū imediate superioris ipsius clerici ꝓrogare volētis quasi possit eū p̄uenire in datione hm̄oi licētie. arg. eo. que not. in. c. quāto ꝛ. c. cū ab ecclesiarū. de offi. or. ꝛ. c. pastoralis. qd̄ ego puto verissimuꝫ qn̄ vterqꝫ habet iurisdictionē lꝫ vnus imediate ꝛ alter mediate. argu. opti. ex eo qd̄ legitꝛ ꝛ no. in. c. ij. de pe. ꝛ remis. lib. vj. secus puto si inferioꝛ ep̄o haberet iurisdictionē quasi ep̄aleꝫ de iure speciali: tūc em̄ puto ꝙ ad euꝫ ꝛ non ad ep̄m spectat huiusmodi cōsensum p̄stare. arg. opti. ex not. per glo. in cle. j. de re. eccle. nō alie. ꝛ per Inno. in. c. ij. de trāsac. et in. c. relatū. de cle. nō resi. ꝛ per ea que dixi in. c. atsi clerici. §. de adulte. s. titu. proxi. Et aduerte ad vnū dictū Jo. de lig. hic: dicit em̄ ꝙ clericus subiect⁹ abbati etiā vbi ep̄s nō potest preuenire eum potest ꝓrogare iurisdictionē epi sui et forte sine cōsensu abbatis: ꝛ hoc idem videtꝛ sequi. d. Anto. hic. hoc dictū nō puto verū vt possit sine cōsensu abbatis si vltra subiectionē retinet ab eo beneficium[g] quia tūc est subiectus vltra nudum iurisdictionis exercitiū vt statim dicā. Itē si abbas habet in istū quasi ep̄alē iurisdictionē qꝛ tūc hꝫ istuꝫ super caput suū loco epi ꝑ id qd̄. s. dixi. ꝛ. j. subijciam. ¶ Sed qꝛ hic tm̄ dr̄ de subiectis ep̄orū: vt sine ꝯsensu ipsorū nequeāt ꝓrogare iurisdictionē alterius iudicis: quid dicendum est in archiep̄is respectu ipsorū suffraganeorū. Hostiē. in. c. ad reprimēdā. de offi. ordi. tenet ꝙ idē arg. huius. c. qd̄ placet: sicut ep̄s est suorū subditoꝝ ordinari⁹: ita ꝛ archiep̄s respectu suoꝝ suffraganeoꝝ. de of. or. c. pastoralis. Itē eadē rō est i vtrisqꝫ vt. j. subijciā. ¶ † Sed quia. s. dixi laicos posse ꝓrogare iurisdictionē nō sui iudicis etiaꝫ sine cōsensu sui ꝓprij iudicis[h]: q̄ro an hoc sit verū indistincte et quare aliud tn̄ laicis q̄ clericis: ꝛ primo videtꝛ qd̄ iudex primus possit etiaꝫ in laicos impedire ꝓrogationem: qꝛ nemini suuꝫ ius dꝫ subtrahi. vt. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. ij. ꝛ. l. id qd̄ nostruꝫ. ff. de reg. iur. ꝛ in. c. cū eclesia vulterana. de elect. Item nō dꝫ alij per aliū iniqua conditio afferri. vt. ff. de reg. iur. l. nō debet. ꝛ ꝙ ex hoc fieret sua conditio deterioꝛ patet qꝛ sportulas hꝫ vt in aut. de iudi. §. oportet. preterea forte lucratꝛ ex sigillo sicut faciunt epi. Itē honoꝛ p̄ferendus est vtilitati posito ꝙ nullā vtilitatē haberet: nā si nō hr̄et: vtilitatem nō pōt esse eius cōditio deterioꝛ: forti⁹ ergo vbi detrahitꝛ honori: cū honoꝛ p̄feratꝛ vtilitati. ff. si q̄s omissa causa testa. l. iulianus. ad idē. c. ex tenore. s. eo. vbi hoc videtꝛ ꝓbari. ꝛ. c. ex transmissa. Pe. vt refert. Cy. in. l. si qui ex cōsensu. C. de epis. audiē. tenuit assertiue qd̄ iudex laicus nō pōt impedire ꝓrogationem alterius iurisdictiōis: quia istud est beneficiū cōcessum aliis iudicibus: ergo nō pōt auferri. nā ꝙ lex dedit homo non aufert. ff. de adop. l. si arrogatoꝛ. p̄terea vbi est eadeꝫ rō: ita ꝛ idē ius. sed subditi alicuius iudicis possunt cōpromittere in alium: ꝛ sic euitare iurisdictionē iudicis: ergo poterūt consentiēdo in aliū vt in iudicē. nec dicitꝛ grauari: imo releuari ab onere. Et qd̄ dicitꝛ de sportulis non ꝓcedit ꝯm Petrū qꝛ ordinarij nō recipiunt sportulas. Iteꝫ qꝛ compēsare dꝫ onus qd̄ euitatꝛ cum lucro arg. l. ij. de epis. et cleri. nec etiā est eis vituperiū ꝙ dimittantꝛ a suis qꝛ hoc cōtingit in appellationis cā nec per interpositionē appellationis notatꝛ aliqua suspitio in iudice. vt in. l. j. ff. apud eū a quo appel. Cy. in. d. l. si qui. nō respōdet ad iura canonica: qꝛ de eis nō fecit mentionē sed infra rn̄debo. Bar. tāgit materiā in duob⁹ locis. nā in. l. j. ff. de iudi. dicit qd̄ idē de iure canonico qd̄ de iure ciuili: qꝛ cleric⁹ non pōt ꝓrogare iurisdictionē alteri⁹ iudicis sine licētia sui p̄lati qꝛ ab eo possidet bn̄ficia: ꝛ rōne beneficij tenetꝛ sibi ad aliqua onera. Et idē est in laico qn̄ tenet aliqua a suo dn̄o tēporali. vt in. c. ex trāsmissa. s. eo. ꝛ no. in. c. ceterū. s. de iudic. Sed in. l. j. §. ꝛ post operis. de no. oper. nū. dicit cū multi sint clerici nō habētes beneficia: ꝛ tn̄ nō p̄nt ꝓrogare iurisdictionē alteri⁹ iudicis sine licētia sui epi. et hoc necessario opꝫ dicere ꝯm eū qd̄ aliud est de iure canonico q̄ de iure ciuili[i]: quia de iure canonico clericus indistincte non ꝓrogat sine licēti⁹ superioris

¶Sibi iuraret.pondera q̃ ista non videtur tuta ratió: q̃ non potest litigare sine iuramento calumnie.And.Barba. Zacharias. ¶Tu tene opi.Ab.non enim ratio.d.Barb.militat licet fuerit alias valentissimus doctor dũ dicit laicũ posse litigare sine iuramento calũnie qḋ est oino falsum.vt no.sing.Mat.mathe.singu.lxiiij. incipié.no.aliam cautelá.⁊ seq.vbi ampliat dicẽs nõ valere statutum aut cõsuetudinez disponenté super nõ prestátia iuramenti calũnie.idẽ no.Roma.singu. cccccxxv.incip.tu habes.in.l.rẽ non nouaz.quá opi.tz bar.⁊ clari⁹ Alex. in.l.ꝺ pupillo.C. q opus.ff.de ope. no.nũ.⁊ Jmol.in l.qui bõa.§.si alie no.⁊ ibi etiá alex. in.v.col.ver.⁊ circa istud iuramentum calumnie.ff. de damno ĩfecto. Moder.in.l.iusiurandũ ⁊ ad pecunias.§.qui iusiurandũ.ff.de iureiurando. Anto.Francis.

a ¶Circa istud de iuraméto calumnie, Dicas q̃ istõ nõ põt remitti p partes ⁊ si remittaẽ nõ vz pcess⁹. l.ij.§.sed q̃ veremur.C.de iur.calum.⁊ vltra h all. vide gl.in auẽ.de his q ingredi.ad ap.in.§.fi.col.v.⁊ aduerte q̃ Bart. i.l.platá.C.ꝺ sen. vẽ tenere q̃ possit remitti.sed dicas q̃ põt remitti tacite ⁊ tunc dr potius omitti q̃ remitti.⁊ iõ si petaẽ dz pstari tam in ordinarijs q̃ in summarijs alias pcessus eẽt null⁹ vt.d.§.sed q̃ veremur.⁊ ibi p Bar. ⁊ in.c.j.de iura.calũ.in.vj.⁊ vide gl. ⁊ Car.in cle.sepe. in.§.j.l.v.no.et in j.opp.de v.sig.et vide late p Spe.i ti.de iur.cal.in.§. ij.i vs.⁊ no.⁊ in.§. fi.v.qd si partes, ⁊ in ti.ꝺ libel.pce. in.§.iiij.⁊ vide gl. in.c.tuis.j.ꝺ test. ⁊ an possit remitti.p rescriptũ pncipis vide Bar.i d.l.ij.in.d.§.sz q̃ veremur.vbi dicit q̃ sic cum clausula non obstáte.d. l.ij.⁊ vide gl.⁊ ale. in.l.si quis.⁊ in.l.

superioris laicus vo sic si non est vasallus dñi sui: secus si est vasallus vt in pdictis iurib⁹:⁊ legi.not. in.c.imperialẽ.§.pterea.de prohi.feu.alie.in vsib. feu.Sed tu tene primum dictũ q̃ in veritate attẽta qualitate subiectionis nulla est differẽtia inter ista duo iura:nã cleric⁹ ideo indistincte nõ prorogat q̃ etiã si nõ hz bñficium est tñ subiectus vltra nudũ exercitiũ iurisdictionis:⁊ primo rõne ordinis.Jdẽ si ab eo nõ habuit ordinẽs: tñ est magis subiectus:q̃ trãstulit corpus ⁊ animã in seruitiũ dei.xij.q.j.cui portio.⁊ habet epm loco dei supra caput suũ.de prebẽ.cũ scdm.xxj.di.cleros.vide ẽt bo.gl.in.c.inolita.xj.q.j.que reddit triplicẽ rõnez diuersitatis inter clericum ⁊ laicum.

8 †Prima: q̃ laicus põt iurare sine licentia sui iudicis sed clericus non.vt.ꜱ.de iura.calũ.c.j.sed non posse coraz alio litigare nisi sibi iuraret[a]. Scda rõ est q̃ non põt ab alio epo ordinẽ recipere:ergo nec iudiciuz qḋ magis est.ix.q.ij.nullus primas. Tertia ratio est q̃ nõ põt ab alio q̃ a suo plato petere iudiciũ aie qḋ est occultũ: ergo multo fortius nec manifestum.de pe.disti.v.placuit. Jtẽ incõuenieus esset q̃ vnus eps clericos alterius iurisdictionis iudicaret q̃ esse nõ dz.ix.q.ij.per totũ.⁊ sic oẽs de vno epatu possunt sibi aliũ epm eligere in iudicẽ.Conclude ergo clericũ inferioris gradus siue maioris sine sui superioris licẽtia iurisdictionẽ alteri⁹ prorogare nõ posse[b]:qḋ pcedit etiã i exemptis. nam papa est eis diocesanus.vt no.i.c.authoritate de priuile.lib.vj.⁊.c.nulla.xciij.di.

9 ¶†Unde etiã et epi loci iurisdictionẽ sine papa licẽtia prorogare nõ possunt.vt no.Jo.an.in regula sciẽti.ꝺ re iud. lib.vj.in mercu.

10 ¶†Sed dubiũ est qd de potestate absoluendi:an exemptus ab epo possit absolui ab eo ab excõicatione a canone inflicta cum sit iurisdictiõis volũtarie.⁊ Fede.de señ.ↄsil.xiiij.tz q̃ sic.p.c.luminoso.xviij.q.ij.q̃ talia priuilegia sunt in fauorẽ exẽptorũ ↄcessa:vñ nõ debẽt retorqueri in lesionẽ vt semp p absolutiõe teneanẽ ire ad curiã.C.de leg.l.qḋ fauore ⁊ in regula qḋ ob grãm. lib.vj.Nec ob.qḋ.ꜱ.dixi.papã esse diocesanũ exẽptorũ:et sine sui diocesani ⁊ superioris ↄsensu nõ põt quis in aliũ ↄsentire vt hic.⁊ in.c.oĩs.de pe.⁊ remis.nã rñdeẽ multipliciter. Et primo qḋ aliud est subditũ mero iure cõi in aliũ penit⁹ extraneũ ↄsentire sine sui superioris licẽtia.aliud exemptũ cõsentire in eũ qui alias est suus iudex lz speciali priuilegio fuerit ab ei⁹ iurisdictione exẽptus. rõ diuersitatis est q̃ de facili res redit ad naturam suã.xxxv.di.ab exordio.ff.de pact.l.si vnus.§.qḋ ⁊ in specie.sic in simili facilius tolliẽ actio vel exceptio ꝯ ius cõe cõpetens q̃ iuri consona ad hec qḋ no.glo.xvj.q.vlt.c.fi. iurisdictio aũt ordinaria est iuri cõi cõsona exẽptio vero dissona.Jtem nõ habetur sic de facili copia pape p exẽptos sicut copia ordinarij per nõ exẽptos.

11 ¶†Et sic difficultas pmittit alias phibitum[c].lxiij.dist.cũ lõge.et xxiiij.qõ.j.pudenda. Jdem si subditus epi posset ipsius iurisdictionẽ effugere sine eius licẽtia: posset ⁊ scdõs:⁊ sic vlterior. ⁊ sic euacuareẽ eorũ iurisdictio:q̃ rõ cessat in papa.ix.q.iij.cuncta per mũdum ↄcedaẽ ergo exẽpto ⁊ nõ cõcedaẽ nõ exẽpto ⁊ facit pdictũ.c.luminoso.vbi eps in loco exẽpto nihil iurisdictionis exercet nisi fuerit inuitatus[d] ⁊ sic inuitatus potest ibi iurisdictionem exercere. ¶Et aduerte q̃ ex his ⁊ ex alijs q̃ prosequiẽ Federi.in loco palle, videẽ sentire qḋ nedũ respectu absolutionis fiẽde:sed etiã in foro cõtentioso põt exẽptus iurisdictionẽ epi loci prorogare sine licẽtia pape ⁊ idẽ per oĩa que Fede.dicit ponit Joã. de lig.in clemẽ.ne in agro.de statu.reg.vbi de verbo ad verbũ ponit dicta Fede.⁊ eum non allegat Joã.andr.in.d.regula sciẽti.sentit totũ oppositũ et sequitur hic do.Aut.multum succincte dicens

qui autem.ff.si quis cau.vbi idem tenet. ¶Et adde q̃ etiã clerici debẽt iurare de calumnia nec eis põt remitti. sicut ⁊ laicis vt p Bar.in.d.§.sed q̃ veremur.⁊ hẽ in.l.cum clerici. C.de epi.⁊ cle.⁊ vide gl.in.c.j.j.de iura.calũ.⁊ tex.in.c.ij.eo.ti.lib.vj.⁊ p Spe. in ti.de iura.calum.in.§.restat.in ver.sed nunquid clericus.nunquid autem possit tolli p consuetudinẽ vel statutum habeẽ p Jo.an.i.c.roma. hoc.eo.ti.de foro competẽ.⁊.c.ceterũ.de iura.calum: ⁊ p Cy.in.l.ij.C.q̃ sit lõ.ↄsue.vbi dicunt qḋ non põt tolli.de quo etiaz vide Bal.⁊ doct. in.l.ij.§.qḋ obseruari.C.de iur.calũ.⁊ no.i.c.veniẽs. de testi.⁊ vide ad hoc bo.gloss.in.c. j.in.§.itẽ iuramẽta.de pace iura. fir.in vsib.feudo.

b ¶Non posse.adde limitádum vt idez Abb.voluit consil.xxv.⁊ facit ad.q.sequen.

c ¶Alias prohibitum. Hinc est qḋ si sum⁹ in his que cũ difficultate pbari possunt admittitur pbatio alias phibita et insufficiẽs.⁊ dicetur plena probatio siue manifesta scdm:Bar.in.l.si quis ex argentarijs.§.an vero heredi.ver.quidam sunt casus.ff.de eden.⁊ per Bar.i l.si qñ.versic.item opp.C.vnde vi.et ita reperio consultum per.d.Alex. in consi.cxv.inci. viso themate.in iij.col.in.iiij.vol. Aeneas.falco.

d ¶Jnuitatus.ad de Lap.alle.xix. Sebasti.Sapia.

e ¶Ut exẽpt⁹.Vide do.Abb.in.c. cũ dilectus.de religi.do.⁊ in.c.ad audientiã.de prescrip.Feli.in.c.cũ accessissent.colũ. xiij.versi.hanc regulam limita.de constitu.⁊ in.c.cũ olim.in.ij.co.ver. dum Abb. post gl.de prescri.vbi tenet q̃ non potest exemptus se subijcere episcopo vt eum absoluat sine licentia pape.

f ¶Epis reseruatis. Adde q̃ contrariuz tenet Federi.consi.xcv.

determinationẽ Fede.esse falsam:⁊ ↄtra cle.pe.de sen.excõ.cũ gl.nec ob.c.luminoso.fm eũ q̃ loquitur in his in quib⁹ sufficit sola inuitatio ⁊ nõ exigitur prorogatio:vel loquitur de alijs nõ exẽptis sed priuilegiatis:⁊ nihil aliud dicit. Ego hũc articulũ plene psecutus sum in quadã disputatione mea:que incipit duo clericali ordine insigniti ⁊c. ⁊ ibi dico facile posse responderi ad cle.pe.quam do.Ant.alle.tenẽdo opi.Fede.scz qḋ ideo ibi epi absoluũt illos exemptos autoritate apostolica ⁊ nõ propria q̃ in casu illius cle.papa sibi reseruauit absolutionem quo casu nequeũt epi etiã absoluere subditos.vt in.c.nuper.de sen.excõi.⁊ sic nõ rõne exemptionis illud ↄtingit:vt dicit ibi gl.sed ratione reseruationis oportebat epos fungi autoritate apostolica.sicẽ in.c.irrefragabili.de offic. ordi.⁊ in.c.j.de sta.regu.lib.vj.⁊ in.c.vno.de cleri. egro.eo.lib.Jtẽ facit ꝯ.d.Ant.qḋ ipse tenet post Jo.de lig.vt.ꜱ.recitaui:videlz qḋ clericus subiectus abbati etiã vbi nõ põt preueniri eps põt prorogare iurisdictionem sui epi sine licẽtia abbatis hoc tamẽ nõ fuit simpliciter secutus:his tamen non obstãtibus secutus fuit opinio.Jo.an.cõtra Fede.⁊ Jo.de lig.vt exẽptus[e] non possit regulariter se submittere iurisdictioni etiã epi loci sine licẽtia pape:etiã respectu absolutionis fiende:nã p exemptionẽ exẽptus efficiẽ nõ subditus ⁊ immediate subest pape.vt in.c.si papa.de priuile.lib.vj. ⁊ in.c.pe.de offi.ordi.nam diciẽ subdit⁹ quasi sub alterius iurisdictione.i.potestate positus: sed p exemptionẽ eps desinit habere potestatẽ in exemptum nisi in casibus sibi expresse concessis:vt ptz in iuribus.ꜱ.allegatis ⁊ maxime in.c.frater noster.xvj.q.j.non põt ergo absolui per epm quia ex quo papa eximit illum a iurisdictiõe epi nõ debet eps transgredi pprios terminos:⁊ sibi nõ subditum absoluere vel ligare:nec põt subditus exemptus epi iurisdictionẽ progare nec quo ad forum cõtentiosum vt hic:nec quo ad penitentialẽ.vt in c.oĩs.de pe.⁊ remis.⁊ sic nõ põt ab eo absolui siue dicatur absolutio penitentialis siue absolutio fori ↄtentiosi:nec valet si dicatur pdicta pcedere qñ clericus ↄsentire vult in penitus alienum:secus si in epm loci vt dixit Fede.q̃ hoc veritate inspecta videẽ cõtra text.istũ:vbi diciẽ clericũ cõsentire nõ posse in iudicẽ non suũ sine licẽtia superioris.cuz ergo eps loci nõ sit iudex exempti,vt.ꜱ.dixi:ergo nõ poterit in eũ ↄsentire sine licẽtia pape q est ei⁹ diocesanus.Jtẽ si posset exemptus prorogare iurisdictionẽ quo ad absolutionẽ vel ad aliũ articulum ↄtentiosuz:ita posset in alio ⁊ in alio ⁊ sic in infinitũ.⁊ sic ex toto renũtiaret indirecte priuilegio exẽptionis:qḋ facere non põt vt in.c.cũ tpe. de arbi.Ad hoc qḋ in simili no.per Jnn.in.c.cum venerabilis.de censi.⁊ per hoc cõfunditur alia ratio Federi.qḋ exẽptio fuit indulta in merũ fauorem exempti q̃ nõ simpliciter concernit eius fauorẽ imo fauorez superioris cũ nõ possit ipse subditus huic renuntiare qḋ alias posset. vt in.c.ad apostolicã.de regula.⁊ in.l.si qs in conscribendo. C.de pac.Jnterest enim sui iudicis ↄsiderare vultus ⁊ gesta sui subditi:vt in.c.oĩs.de pe.⁊ re.⁊ qḋ ibi no.Jtem si spãle est in casu.c.fi.de pe.⁊ remis. vt exẽpti plati possunt sibi eligere confessorem ergo regulariter nequeuit ↄsentire in aliũ iudicem. ⁊ puto q̃ vigore illius.c.fi.electi per exẽptos non possunt absoluere ab excõicatione nec in alijs casibus epis reseruatis[f].arg.in.c.ij.de peni.⁊ remis. lib.vj.vnde caueant sibi exempti vt a papa vel a suis superioribus obtineant specialem indulgentiã super hoc.Jtẽ video q̃ maiorẽ habet iurisdictionẽ archieps in subditos sui suffraganei q̃ eps in exẽptos cum ille sit iudex totius puincie: ⁊ in certis casibus habeat ordinariam in subditos sui

a ¶ Facit in oppositu3. Pro certo opinio Fede. de sen. sapit equitatem vt parcatur laboribus ⁊ expensis eundi ad curiam roma. ad qd tendūt omnia iura vt habetur in. c. nonnulli. de rescript. do. Abb. in. d. c. pe. de sen. excommuni. sequitur opi. Jo. an. contra Fede. And. Barba.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Submittat se. An papa possit se submittere iurisdictioni imperatoris. vide Felinu3 in. c. ecclesia sancte marie. col. ij. v. 3 ꝯriā opi. de ꝯstitu. ⁊ qualiter possit subijcere se confessori: ponit Feli. ibidem. col. iij. ver. an autem ⁊ qualiter.

Zacharias.

c ¶ S3 de iure nō pōt. Ita not. sin. Roma. sing. suo cxliij. incip. l. receptum. Fel. in alle. c. ecclesia sctē marie. el. ij. v. sed contrariā opinionē. ⁊ ibi p istu3 nu. 6. vt plene in apost. mea ad ipm. in v. iurisdictioni.

Zacharias.

d ¶ Jure diuino. Infero ex hoc dicto iunctis his q̄ habentur hic. s. pxi. ⁊ in addi. qd papa non pōt circa cōfessionem sacramētalē dispensare. s. vt quis saluet̄ sine ꝯfessione ita not. multum singu. Feli. in. c. j. a nume. 16. col. x. v. septima declaratio. s. de ꝯstitu. ⁊ in. c. q̄ in ecclesiarū. col. vj. vs. secunda cōclusio. ibi idem in irregularitate. eodem tit.

Anto. Francisc.

¶ Circa istū passum an papa possit dispēsare vt aliquis saluetur sine confessione: puto hoc depēdere ab ea difficultate an cōfessio sacramentalis habuerit ortu3 a lege diuina vel euangelica an ex sola constitutione ecclesie qꝛ si ex cōstitutione ecclesie nō esset dubiū ꝙ papa posset dispensare qꝛ ē supra ius positiuum vt in. c. ꝓpo suit. de ꝯcess. prebē si vero est de iure diuino ⁊ euāgelico existimo qd non possit. ⁊ ideo videnda est gloss. sum. de pe. dist. v. que dicit ꝙ est ex institutione ecclie que trahit originem nouo ⁊ veteri testamēto. ⁊ videndus est Archi. in. c. non potest. de peni. disti. i. ⁊ per beatū Tho. in. iiij. senten. dist. xvij. ⁊ in locis predictis multa ponunt̄ circa hanc cōfessionē sacramētamētalem. Et adde ꝙ hec ꝯfessio nō pōt fieri p nūtium vel per scripturam vt in. c. quē penitet. de peni. distinct. j. nisi in necessitatibus: vel in non valentibus loqui vt per gloss. in. c. qualis. xxx. q. v. ⁊ per Innocē. in. c. oīs. de peni. ⁊ remis. vbi ponit de surdo et muto. ⁊ p. d. Cardi. in. c. cū apud. i. x. ⁊ in. xj. q. de ipō. ⁊ habet̄ p Hosti. in sum. de peni. ⁊ re. in. §. pe. in ver. penult. ⁊ in. §. que penitētia. in ver. quid si aliquis sacerdos. vbi ponit quid de ceco muto ⁊ furioso. de q̄ etia3 per beatum Tho. in prealleg. distinc. xvij. q. iij. articu. iiij.

e ¶ Astringit papam. vide que dixi in. c. j. de cōsti. ⁊ faciat ꝙ papa est vt aīal rationale mortale ⁊ subijcit̄ dictamini rationis. vt dixit Bal. in. l. j. s. d̄ serui. vide ibi dicta. Andre. Barba.

f ¶ Nō placet. Tu pondera qꝛ ꝓ dicto Jo. an. facit. l. si cōem. ff. si seruitus amit. vbi in re indiuisibili habilis attrahit in habilem. facit qd habetur in. l. si is qui duos. de lib. leg. ⁊ c. cum dilectus. de in. pa. ⁊ quod voluit. d. Abb. in. c. j. ne se. vacā. Andre. Barba.

g ¶ Indiuisibilr. Adde Ro. consi. cccccvj. in fine. vbi habes limitationem ad hoc.

✠ Sebasti. Sapia.

h ¶ Judicis mercātie. Adde ꝙ si statutu3 dicat qd de causis mercatorū cognoscunt cōsules mercatorum intelligitur d̄ causis que spectāt ad mercantiā. ita dicit Bal. in. l. fin. in iij. no. C. de iuris. di. om. iud. Jas. in l. iij. in. ij. no. C. de transac. Feli. in. c. cetex. in. iij. col. in vj. fallē. s. de iud. Jasonē in. l. ptor. ait. §. rationes. in fi. ff. de eden.

i ¶ Mercātia. ad de qd voluit Ro. cōsil. ccc. ⁊. cccexij.

suffraganei. vt no. in. c. pastoralis. de offi. ordina. 12 ¶ † Et tñ non possunt subditi suffraganei ꝯsentire in archiepm sine licētia ꝓprij epi, vt pt3 in. c. romana. de fo. cōpe. li. vj. ⁊ in. p. c. pastoralis. multo ergo fortius non poterit exēptus cōsentire in epm loci sine licētia pape. ⁊ optime facit. d. c. autoritate. de priuile. li. vj. vbi satis aperte colligit̄ qd eps loci nō pōt autorizare in facto exempti etia3 volētis. Videmus etiā in sīli feudatorios nō posse in casib⁹ in quib⁹ dñs feudi est iudex dñ3 dimittere ⁊ alterius iurisdictionē prorogare etiā ordinarij loci vt no. Inn. in. c. ceterū. de iudi. ⁊ no. in. l. imperialē. §. preterea. de prohibita feudi alie. ⁊. s. dixi: multo fortius nō poterit clericus exemptus qui magis est subiectus pape q̄ vasall⁹ domino feudi. facit. c. per venerabilem. §. insuper. q fil. sint legi. ⁊ qd no. Hosti. in summa de fo. competen. §. j. ver. sed nec videtur. ⁊ in. c. nimis. de exces. pla. vbi dicit ꝙ exēpti etiā volūtarij non possunt cōfiteri ordinario loci: item oēs rōnes ꝓhibitiuas hmōi prorogationis in alijs clericis de quibus. s. video ꝓcedere etiā in exēptis respectu pape: ⁊ sic cōcludo ꝯ Fede. ⁊ Jo. de lig. Aduertēdū tñ est ad vnū dictū Jo. an. qd ponit in. c. religioso. de sen. excō. li. vj. vbi dicit per rōnem ibi expressam ne det̄ religiosis materia vagandi: epm posse absoluere religiosos exemptos ⁊ excōicatos ꝓ violēta manuū iniectione in clericos eo casu quo secularis clericus pōt absolui epo et tñ cōtrariū sentit in. c. non cle. pe. i. gl. fi. puto equū esse dicere ꝙ in casu illi⁹ c. religioso. eps possit absoluere etiam religiosos exēptos cū gñaliter loquat̄. ⁊ rō cōcessionis pariter ꝓcedit in vtrisq3. alios vō exēptos nō religiosos vel etiam religiosos extra casum illius. c. non possit. ⁊ sic ꝓcedat cōtraria opi. ⁊ nō erat Jo. an. sibi ꝯtrari⁹. Rigor tñ facit i oppositū[a] vt etiā in casu illius. c. religioso. nequeat eps absoluere exēptos: cū ibi nō dicat̄ ꝙ respectu exēptorū 3 faciat authoritate aplica sicut semp solet fieri qñ dat̄ ptās circa exēptos vt in ṗalle. cle. pe. ⁊ cle. attēdētes. de sta. reg. cū si. ⁊ ꝓcedant in clericis. nec ob. ṗdi. c. ij. q. iiij. mādast is. ⁊ auditū. ⁊ ead. cā. qō. vij. nos si incompetēter. qꝛ vt dicit Jo. an. hic illa loquūt̄ in papa vbi papa se subiecit iurisdictiōi alterius ex nimia humilitate. ⁊ necessitas eum excusat vt submittat se p seipm cū superiorem nō habeat ad quē recurrat. de ele. l3. §. fi. sicut ex necessitate se submittit penitētiario: qꝛ hō est ⁊ peccare pōt. ix. q. iij. aliorꝫ. ⁊. s. d̄ iud. nouit. v. cū valētinianus. vide bonā glo. in. c. sane. el. ij. de offi. delega. 13 ¶ † Ubi dicit Jo. an. qd ꝺm legis diuine necessitate cui subiacet: necesse h3 penitere et ipsum forsam astringit quo ad eū mens cūstitutionis. j. de pe. ⁊ remis. oīs. Et ex his dictis Jo. an. no. primo ꝙ papa ex nimia necessitate pōt se subijcere iurisdictioni laicoꝝ: sed dic meli⁹ ꝙ in veritate ibi factum narrat̄: sed de iure non pōt[c] qꝛ redundat in opprobriū dei cuius est vicarius: vt ipsemet Jo. an. no. in. c. ecclesia. de cōstit. ⁊ Archi. in. d. c. nos si incōpetenter. ¶ Scdō no. ꝙ papa tenet̄ ex necessitate ꝯfiteri pctā sua: ⁊ idē sentit gl. in ṗal. c. sane. ¶ Tertio collige ꝙ ꝯfessio est d̄ iure diuino[d]. cōtrariū tñ videt̄ velle glo. no. de pe. di. v. in summa. ⁊ dico in. c. oīs vtriusq3. 14 ¶ † Quarto colligo ꝙ cōstitutio pape fundata sup iure diuino astringit papam[e] quo ad mētem: l3 nō quo ad verba: et ad penas q̄ addunt̄ vltra ius diuinū: qd bene not. et faciunt no. in sīli in. c. fi. de cōstitu. qñ ꝯstitutio est iuris antiq declaratoria: s3 de nouo addit penā: nunquid extēdat̄ ad ṗterita respectu pene. d̄ quo ēt in. c. cum tu. de vsur. 15 ¶ † Nunc venio ad laicos in quib⁹ cōcludo ꝙ aut querit̄ nūqd possunt prorogare quo ad tēporalia aut quo ad spiritualia. Primo casu si sint suppositi dūtaxat respectu nudi exercitij iurisdictionis possunt ꝓrogare iurisdictionem alterius sine ꝯsensu ꝓprij iudicis: vt hic ⁊ dixi. s. qd ꝓcedit qñ ꝓrogat respectu eiusdē speciei iurisdictionis sub eodē genere: ꝺm. d. Anto. hic: vt qꝛ subditus iurisdictiōi generali imperij de iudice imperio subiecto ꝓrogat ad alium eodem mō subiectū: secus quo ad diuersam specie3 vt de iudice laico ad ecclesiasticū. vt in. c. p venerabilē. §. insuper. qui filij sint leg. hodie tamen habet quilibet laicus potestatē prorogandi iurisdictionem ecclesiasticā. vt in. l. epale. C. de episco. ⁊ cle. Et an possit fieri ꝓrogatio ad diuersam speciem iurisdictiōis ⁊ qd in criminalib⁹ tetigi in. c. si diligenti. s. eo. ti. ⁊ vide qd plene no. in. c. P. ⁊ G. de offi. de lega. ⁊ in. l. inter cōuenientes. ff. ad municip. Si vero sunt subiecti vltra nudū exercitiū iurisdictiōis vt qꝛ tenēt feuda a suis dñis: vel aliter sunt vasalli: ⁊ tunc non possunt sine cōsensu dominorū. vt in. c. ex trāsmissa. s. eo. sic etiā potest intelligi. c. ex tenore. s. eodē vel dic melius ad illud. c. vt ibi dixi. Secūdo casu principali nūquid possit prorogare[e] quo ad spūalia: dic qd in spūalibus sacramentalibus non pōt sine cōsensu proprij iudicis ecclesiastici. vt in. d. c. oīs vtriusq3. ⁊ de paro. c. null⁹. ⁊ in c. fi. de tempo. or. lib. vj. Si vero sunt spūalia non sacramētalia vt qꝛ vult prorogare iurisdictionem sup decimis vel sup iure patronatus: tunc sentit hic Jo. an. super glo. qd iurisdictio iudicis secularis prorogari non potest sup istis sine autoritate sedis apostolice: ⁊ hoc sine mixtura clericoru3 de quo remittit ad no. in. c. per tuas. ⁊. c. contingit. s. de arbi. ⁊ ex his verbis sentit primo Jo. an. quod super spūalibus pro interesse proprio pōt laicus sine autoritate superioris sui ꝓrogare iurisdictionem iudicis ecclesiastici. quod satis placet: cū nullo iure reperiatur contrarium. 16 ¶ † Secundo sentit ꝙ licet solius laici iurisdictio non possit super spūalibus vel annexis prorogari: secus tamen si datur mixtura clericorum ⁊ laicorum. arg. d. c. per tuas. ⁊ hoc dictum mihi non placet[f] qꝛ. c. per tuas habet locum tantum in arbitris: qꝛ non habēt iurisdictionē: sed quandam notionē. l. ait ṗtor. ff. de re iudi. ⁊ no. in. c. dilecti. ⁊. c. per tuas. s. de arbitris ⁊. l. j. C. eo. ideo non mirum si mixtura ibi tolleratur: sed secus est in iudicibus. vnde causa non potest committi clerico ⁊ laico. qꝛ laicus omnino est incapax huiusmodi iurisdictionis. vt in. c. decernimus. s. de iudi. ⁊ iurisdictio cōpetit cuilibet insolidum ⁊ indiuisibiliter[g]. vt not. glos. in. c. prudentiam. de offic. delega. ⁊ sic mixtura inhabilis potius inficeret habilem q̄ inhabilis toleratur propter habilem. vt. l. pedius. ff. de arbi. ec qd not. in regula vtile. de regu. iur. lib. vj. ⁊ optime in. c. cum super. de offi. delega. Item ⁊ fortius respectu laicorum nullo modo potest dici prorogatio: qꝛ de vna specie iurisdictionis ad aliam prorsus separatam non habet locum prorogatio. non enim extentio sed potius noua collatio. sicut in simili dicimus iurisdictionem in ciuilibus non posse prorogari ad ea que sunt meri vel mixti imperij. vt dixi in. c. si diligenti. s. eo. ⁊ no. in. l. inter conuenientes. ff. ad municipa. ita iurisdictio in temporalibus non potest prorogari quo ad spūalia: ad hoc qd no. Cy. in. l. testamenta. C. de testamentis. vbi dicit ꝙ iurisdictio iudicis mercantie[h] non potest ꝓrogari super ea que sūt separata a mercātia[i]. qꝛ fieret prorogatio vel potius extensio de vna specie iurisdictionis ad aliam specie3: quod esse non potest per predicta. dictum tamen Joā. and. fuit originaliter Vincen. in. c. ecclesia. de constitutio. vbi Jo. an. simpliciter refert ⁊ transit: sed idē Jo. an. sentit oppositum in. c. per tuas. de arbitris. et c. nobis. de iurepatronatus. vbi dicit qd illud non habet locum in actibus spiritualibus. argumen. c. ex eo.

c.ex eo.de elec.lib.vj.vñ nõ posset eps ꝯcedere vt
patronus laicus eligat cũ clericis plãtũ in eccl'ia
collegiata:cõpromissum ꝟo põt fieri in laicuz et
clericũ sup re spũali qꝛ ipm arbitrari nõ est quid
spũale lz cõpromissum fiat sup re spũali.vnde illa
spũalia sup quib⁹ fuit cõpromissum nõ exercebũ
tur p arbitros sz p partes:qõ not.sed cognoscere
de re spũali vel annexa est qd spũale:ideo p laicũ
etiã cũ clerico diffiniri nõ põt:ad hoc induco tex.
quasi expssum.in.c.si iudex laicus.in prin.de sen.
excõ.lib.vj.vbi dicit qõ si dubitat an capt⁹ per iu
dicẽ secularẽ sit clericus tunc cognitio ptinet ad
a solũ iudicẽ eccl'iasticũ [a] qꝛ de re spũali: vocato tñ
iudice seculari vel eo cuius interest.Ecce ergo ꝙ
iudex secularis nõ põt cognoscere simul cũ eccle-
siastico etiã si sua intersit vt qꝛ detinet malefacto
rẽ captũ licet cã incideret coraz eo.ad idẽ facit.c.
tuã.ʒ.de or.cog.ꝛ.c.ꝓto.ʒ.de ind.Cetera spectã
tia ad prorogatõis materiã prosequere vt not.in
c.p.ꝛ.g.de offi.deleg.¶ Uenio nũc ad apparatũ
quẽ vltra solutũ vltimo loco dimisi qꝛ materia.ʒ.
17 expedita erat cõnexa.¶ †Oppo.ꝛ videt quod
vltra cõtẽta in text.requirat ꝛ aliud in proroga-
tione scz qõ nõ per errorẽ partes cõsenserint.l.si
quis per errorẽ.ff.de iurisd.om.iudi. Glos.j.fatet
cõtrarium.Joã.an.enumerat hic nouẽ reqsita vt
clericus de nõ suo iudice iudicẽ facere possit:pri-
mo qõ cõsentiat:secũdo qõ nõ per errorez:tertio
qõ nõ per metũ.ff.de iudi.l.ij.quarto qõ sit eccle-
siastica persona:qnto qõ sit alius iudex.sexto qõ
ordinari⁹:septimo qõ de ꝯsensu epi:octauo qõ re
integra nõ peniteat:nono ꝙ si talis cã ꝗ talis iu-
dicis ꝓrogationẽ recipiat.ꝛ hoc etiam ad laicos
extendit:si eñ spũalis esset vel annexa spũalib⁹
ꝗtũcũqꝫ laicus cõsentiret vel ꝗcũqꝫ vis excepta
authoritate pape nũꝗ posset ad talia sine clerico
rum mixtura iurisdictio secularis iudicis proro-
gari sz de hoc vltimo dic vt dixi.ʒ.ꝛ declara pre-
18 dicta vt.ʒ.dixi.¶ †Sed vltra hoc.hic querit nũ
quid cõsensus ptiũ ꝓrogatiõe requirat expssus.
b an sufficiat tacitus [b].Bart.in.l.j.ff.de iudi.tenet
c sufficere tacitũ [c]:allegat Inn.in.c.cum venissent
de in integ.resti.ego allego Inn.ꝗ hoc aptissime
tenet in.c.ad petitionẽ.de accu.in prin.vbi dicit
qõ tacite videt in nõ suũ iudicẽ cõsentire si eũ adi
uit ꝛ corã eo litigauit nõ errãs in facto nec in iu-
re vt.l.ij.ff.de iudic.ꝛ.l.si per errorẽ.ff.de iurisdic.
om.iudic.ꝛ vr in.d.l.si per errorem.casus de hoc
satis expssius.ꝛ in.l.j.C de iuris.om.iu.ꝛ apte sen
tit.gl.in.l.vna.C.qui ꝓ sua iuris.ꝛ apertius in.l.j.
C.vbi de cri.agi opꝫ.in ꝟ.inchoata.ꝗ ꝓbat ꝯiun
cto illo tex.ꝙ eoipso ꝙ citatus coraz iudice incõ-
petenti nõ declinat eius forũ cũ sciat eum nõ esse
suũ iudicẽ vr in eũ ꝯsentire.ꝛ idẽ sentiũt doct.in
c.si cleric⁹ laicũ.ʒ.e.ꝛ in delegato respectu ꝓroga
tionis fiẽde de re ad rem:ꝙ sufficiat tacitus ꝯsen
sus:induco tex.not.in.c.cũ olim.j.de offi.dele.ibi
eñ tacite fuisset inducta ꝓrogatio nisi obstitisset
defectuz mandati vel contradictio dñi:ꝛ vide qõ
ibi dixi:rñdeo ad.c.statutũ.ꝧ.in nullo.de rescrip.
lib.vj.ibi eñ ponit casus spãlis vel dic ꝙ ibi pro-
hibet ne iudex citet extra locũ vel cognoscat nisi
interuenerit expssus cõsensus partiũ vñ nõ dꝫ ex
tẽdi ad ꝓrogationẽ fiẽdã de re ad rẽ ꝯtra regulas
iur.ar.in.l.qõ vero.ff.de legi.¶ Nunquid autem
d sufficiat tacitus ꝯsensus epi:forte dicẽdũ ꝙ sic [d]:
qꝛ potuit ꝓhibere ꝛ nõ ꝓhibuit.vt no.in.c.nõne.
de ꝑsump.Et qꝛ hic sufficit voluntas seu nudus
cõsensus.Itẽ fauore iurisdictiõis hoc est admit-
tendũ:faciũt no.p gl.in regula delictũ.de reg iu.
lib.vj.ꝛ p Inno.in.c.ex parte de cani.de rescript.
Itẽ si cõsensus partiũ nõ exigit expssus minime
19 hoc est regrendũ in superiore.¶ †Gl.ij.in prin.
est facilis postea ꝗrit an clericus cõsentiẽdo in iu
dicẽ ecclesiasticuz non suũ sine licẽtia sui superio
ris debeat pdere cãm sicut qñ litigat in foro secu
lari.rñdet ꝙ non.ꝛ bene qꝛ nõ in tantũ delinquit
ꝗtum qñ in iudicẽ secularẽ cõsentit.qõ declarat
Jo.an.nam qñ litigat corã iudice seculari offen-
dit vniuersum cetũ iurisdictionis ecclesiastice.sed

in casu nostro offendit tantũ speciem.pro primo
facit.xj.q.j.placuit.pro scdõ de his que fiũt a pla
e tis.cũ apostolica.dicit tñ glo.ꝙ lz ex tali delicto e
nõ debeat perdere cãm nec snĩa teneat lata a tali
f iudice prorogato [f]:potest tamen eps si vult illam
sniam habere ratã.ꝛ hoc in odiũ ipsi⁹ clerici:qui
ipsum dimisit sine ei⁹ licentia.nam ipse clericus
nõ põt eã dicere nullã qꝛ videt in se habere tacitũ
pactum ne vlteri⁹ petat sicut acceptilatio inuti-
20 lis.ff.de pac.l.si vnus.ꝧ.pe.¶ †Inquantum gl.
innuit acceptilationem inutile habere vim pacti
taciti intelligit Hostiẽ.qñ est inutilis rõne mate
rie:puta qꝛ obligatus nõ verbis sz re intẽdit libe
rari p acceptilationẽ qꝫ fieri nõ põt,qꝛ cuz acce-
ptilatio sit de iure ciuili nõ põt tollere obligatio
nem iurisgentiũ sz tñ obligationẽ verbalẽ ꝗ etiã f
est de iure ciuili nõ eñ põt vbis tolli qõ nõ vbis
cõtractũ est vt.l.an inutilis.ꝧ.acceptũ.ff. de acce-
pti.insti.qui.mo.tol.obli.ꝧ.itẽ p acceptilationẽ.
sed qꝛ hꝫ in se cõsensum valebit vt pactũ.sz vbi ac
ceptilatio est inutilis rõne ꝯceptiõis ꝛ forme:pu
ta qꝛ facta inter absentes:illa nec etiã tacitum pa
ctum hꝫ vt in iuribus all.in glo.ꝛ vide gl.in.l.an
inutilis.ꝛ in.d.ꝧ.itẽ p acceptilationẽ.ꝗ hoc tꝫ et
est acceptilatio quedã imaginaria solutio:seu li-
beratio p mutuã iterrogationẽ cõtingẽs:de quo
dic vt in.l.j.ff.de accep.ꝛ in.d.ꝧ.itẽ p acceptilatio
nẽ.Sed quo ad principalẽ articulũ gl.ꝙ clericus g
nõ possit ꝯtrauenire.idẽ tꝫ Host.ꝛ mouet qꝛ aut
cleric⁹ fecit bona fide hoc:ꝛ nõ dꝫ aliũ decipere:
aut mala:ꝛ ipm releuare non dꝫ.ar.ff.de dolo.l.j.
21 ¶ †Hic sunt duo videnda.primo an snĩa nulla h
tãꝗ lata a nõ suo iudice possit haberi rata p pro-
priũ iudicẽ.de quo per gl.ix.q.ij.c.j.sed cõmunis
g opinio verissima hꝫ ꝙ nõ [g] vt no.Innoc.in.c.pru
dentiã.de offi.deleg.p Jo.and.in regula ratũ.de
regu.iur.lib.vj.in mercu.tꝫ Jo.de lig.hic gloss.et
Bar.in.l.licet.ff.de iudi.Est eñ hec snĩa nulla nõ
solũ ex defectu ꝯsensus,sed etiã ꝓpter defectũ so
lẽnitatis:ꝗ nõ potuerũt corã alieno iudice inter-
uenire nec potestas supplẽdi depẽdet a ꝯsensu iu i
dicis ꝓprij.tã ꝛ si corã eo non interuenisset nõ va
leret snĩa.de elec.dudũ.de lit.cõtest.c.vno cum si.
ꝛ sic primũ dictũ huius glo.nõ vr verũ.lz eñ pos-
sit eps hũc clericũ aliter punire:nõ tamẽ poterit
hãc sniam habere ratã nec punire in priuatione k
2 cause rõne supradicta.¶ †Scdõ principaliter est
vidẽdũ an partes litigãtes corã iudice incompe-
tẽti possint venire postea cõtra sniam illi⁹ an te-
h neãt stare saltẽ vi pacti taciti.ꝛ breuiter ꝯcludo [h]
ꝙ aut sciebãt eũ esse iudicẽ incõpetẽtẽ ꝛ poterãt
eius iurisdictionẽ ꝓrogare:ꝛ tunc nõ possunt cõ
trauenire qꝛ tacite vident iurisdictionẽ ꝓrogasse
vt.ʒ.plene dixi.aut poterãt ꝓrogare sed ignora
bãt eũ esse incõpetẽtẽ.ꝛ possunt contrauenire qꝛ
i error impedit ꝓrogationẽ [i].l.si p errorẽ.ff.de iu-
risdict.om.iudi.ꝛ.ʒ.dixi:aut non poterãt proro-
gare.vt in casu nostro ꝛ glo.hic dicit ꝙ vꝫ non vt
snĩa:sed vt tacitũ pactũ.vident eñ partes tacite
pacisci de stando dicto illius iudicis ꝛ hanc glos.
bene not.sed limita eã qñ post ꝓlationez sentẽtie
ipsam approbarũt tũc tacite vident cõtrahere ꝛ
k pacisci [k].vt est casus notabilis i.l.ij.C.cõi.vtri.iu-
di.ꝛ vꝫ tũc non vt sentẽtia sed hꝫ vim cuiuscũ con
tract⁹:quasi partes tũc videant cõtrahere sup eo
qõ venit in sentẽtia.vt no.Cy.in dicta.l.ij.ꝛ Bar.
cũ.l.vna.C.qui ꝓ sua iurisdictiõe.ꝛ sic itellige ibi
glossaz ꝛ Bartolũ in.l.lz.ff.de iudi.sec⁹ si ex post
facto nõ approbauerũt:tũc eñ eo solo ꝙ ad iudi
cẽ accesserũt incõpetẽtẽ nõ vident cõtrahere seu
tacitũ pactũ facere sed poti⁹ vadũt ad eũ tãꝗ ad
iudicẽ cõpetentẽ.vnde si nõ est iudex non est ꝓro
gata ei⁹ iurisdictio:ꝛ nihil vꝫ qõ actũ est.vt tenet
hic dñs Ant.ꝛ bene ꝛ videt de mẽte litere ꝛ doc.
in.d.l.ij.ꝛ ad idẽ induco.l.primã.C.de iurisdictio
ne oĩm iudicũ.vbi requiruntur duo ꝙ sciant eum
incõpetentẽ:ꝛ ꝙ sit talis cui⁹ iurisdictio poterat
prorogari:ad idem adduco bonum textum iun-
cta glo.in dicta.l.vna.C.qui pro sua iurisdictiõe.
33 ¶ †Ex his dico male dicere gl.in capi.statutis.

¶ Iudicez eccle-
siasticuz. adde tñ
qõ secularis põt
retinere clericum
captum donec sit
cognituz vt dicit
fulgo. ꝯsi. cxxiiij.

¶ Tacit⁹. Adde
eũdẽ ꝯsi.vj.ꝛ.lxij.
¶ Sufficere taci
tũ. ꝯtra istud di-
ctũ est text.in.l.j.
ff.de iud.ꝛ i.c.j.ʒ.
ti.j.vide ꝗ ibi di-
xi. Andr. barba.
¶ Quod sic.istud
nõ est verũ dictũ
ꝛ põdera qꝛ si suf
ficit tacit⁹ i ptib⁹
ergo non sufficit
tacit⁹ in superio
re;qꝛ primo casu
nõ agit de ꝑiudi-
cio ptiũ:sed scdõ
casu agit de ꝑiu-
dicio superioris.
Item nõ ꝑsumit
cõsentire i ꝑiudi-
cialib⁹ vt p Inn.
in.c.cũ i gene.de
ele.itẽ ꝯtiuz tꝫ gl.
hic ꝗ dicit ꝙ req-
rit ꝯsensus expꝫ-
sus itẽ sequendo
cõe summarium
hic capit volun-
tas ꝓ licẽtia:er-
go debet esse ex-
pressa. Itẽ qꝛ re-
qrit voluntas ei⁹
q habet officium
de publico qua
casu ꝑstatur per
modũ authorita
tis ita dixit Bar
to.in.l.fi.ꝧ.neces-
sitate.C. de bo.ꝗ
li.ergo non recte
loquitur do.abb.
Andr. Barba.

¶ Dicit tñ glos.
Tu allega rõnez
qꝛ ꝓuare quẽ sua
actiõe est pena.l.
si qs maior.C. de
trãsac.Sꝫ vbi pe
na ꝑuationis nõ
est inflicta a lege
nos eã imponere
nõ debem⁹ vt vo
luit glo.in.c.fi.de
iurepa.ergo.
Andre. Barba.
¶ Prorogatio:
Sꝫ vtrũ possit sa
cerdos acceptare
ꝓrogationẽ a lai
cis puta laici pro
rogãt iurisdictio
nẽ epi.d. an.in.c.
ij.de iud.tꝫ ꝙ sic
sed.nõ facit hone
ste:ꝛ ꝯtriũ tenui in
rubrica.de off.de
leg. And. barba.
¶ Qõ nõ. Adde
ꝙ ꝯtiuz tꝫ Fede.
ꝯsil.xc.in odium
ipsius trahentis.
¶ Cõcludo. pon
dera istũ tex.i ver
bo accedat:qꝛ ꝓ
certo probat siue
ex postfacto siue
ipso istãti valeat
iudicium vñ non
requirit qõ i ipso
actu. Andre.bar.
¶ Prorogatio-
nẽ.adde Alex.in
cõsi.clxxxiij.secũ-
do lib.
Sebasti.Sapia.
¶ Pacisci. qño
hoc ꝓcedat vide
d.Soci.in ꝯsi.cc-
xx.inci. viiis. col.
iij.Cal.i cõsi.viij.
subtit.de re iudi.
Ro.ꝯsi.clxxiij.in
cip.de decisiõe.in
fin. et cõsil. cxxv.
inci.dictũ laudũ.
col.ij.Car.in ꝯsil.
lxxj.inci.feriatiz.
i.ij.dubio. Abb.
in ꝯsil.xcij.incip.
ꝯ sniam.in.j.vol.
ꝛ i ꝯsil.lxxij.inci.
in cotrouersia.in
ij.vol.Alex.i.ꝯsi.
cxxiij. icipi.omis
sis superfluis.i.j.
volu. ꝛ Areti. in
ꝯsil. lvj.inci.post
absolutũ.col.j.in
fi. in dictis locis
late tradit qõo p
partes possit sen
tentia nulla rati-
ficari vel obserua
ri.de quo etiaz p
Feli.in.c.cũ offi-
ciũ.col.xvij. versic.
non obstat dictũ
Innoc.

ij.q.j.que vult appellantem a sñia nulla illã cõfirmare.p.l.iij.ff.rẽ ra.hab.nã qñ est omnino nulla ẽt expsse non põt ratificari vt valeat vt sñia: licet sic vt valeat vt pactum.vt.d.l. ij.ꝛ ad .l.iij.dic qd ibi nõ erat oĩno nulla.vt ibi plene no.vt in.c.j.j.de re iu.vt ibi tangit intellectus illius.l.iij.ꝛ dic vt ibi.

24 ¶ †Gl.iij.principaliter opp.cõtra tex.de.c.pulsatus.iij.q.vj.vbi videt dari optio clerico cõuẽto corã non suo iudice an ibi rñdeat vel taceat. Rñ. gl.ꝙ ibi vacat a cõtrario sensu arg.cũ reperiatur cõtrariũ in iure vt hic.ꝛin fi.No.ergo gl.ꝙ licet argumẽ.a contrario censu sit fortissimũ in iure vt in c.cũ aplica.de his que fiũt a prela.non tñ pcedit qñ reperit expssum cõtrarium qd probat in.c.nobis.de sen.excõ.ꝛ de hoc argu.a cõtrario plenissime dico in.d.c.cũ aplica.ꝛ aliquid per Jo.and.et Jo.cal.in.c.publicato.de elec.ꝛrñdet etiam gl.hic aliter ad cõtrariũ.vt ptz in ea.vel dic fm Joã.an. taceat id est nõ respõdeat:quasi velit dicere ꝙ clericus ibi ꝯuentus nõ tenet ibi aliquatenus rñde-

25 re si non vult. ¶ Ultimo gl.querit nunqd cleric⁹ possit consentire in laicũ iudicẽ cũ consensu epi.ꝛ finaliter concludit ꝙ nõ.nec ad hoc põt eps eũ cõpellere qꝛ non põt eps minuere priuilegiũ clericorum. ¶ Sed ꝯtra hãc diffinitionẽ gl.facit qd no.gl.ꝛ doc.in.c.ij.s.de iudi.vbi no.epm posse causaz ciuilẽ clericorũ delegare laico.Sol.dicit Jo.an.et bene ꝙ aliud est delegare:ꝛ aliud iurisdictionem prorogare.vnde in delegata appellat ad delegantẽ. in ordinaria prorogata ad superiorem:vnde dicit hic Hostien.ꝙ eps meus me inuito nõ potest me submittere iurisdictioni ordinarie alicui⁹ etiã iudicis ecclesiastici:lz causam meã me inuito possit alteri delegare.eodẽ mõ arguit qd eps non possit cogere subditũ suum capere ordines ab alio ꝙ ab epo suo.ix.qd.ij.c.j.ꝛ.ij.de paro.c.nullus. ꝛ tñ põt aliũ me inuito inuitare vt ordinet.s.de offi. ordi. ꝙ sedẽ:qꝛ lz illud nõ possit iure ordinarie iurisdictionis:põt tñ illud iure delegare.ꝛ dic latius qd ideo laicus põt esse delegatus epi nõ eius iurisdictio prorogari etiã de ꝯsensu epi:qꝛ delegatus non iudicat iure pprio sed iure delegantis qꝛ nihil pprij hz.vt.l.j.ff.de offi.cius cui man.est iurisdi.ꝛin c.sane.de offi.delega.nõ ergo cognoscit vt laicus sz vt delegatus epi ꝛ iurisdictio sua est ecclĩastica sz in prorogatiõe cognosceret iure suo pprio tanꝙ laicus:qꝛ prorogare idẽ est qd extendere: ꝛ hoc fieri nõ põt tum qꝛ laicus nõ põt habere iurisdionem in clericũ:tũ qꝛ prorogatio nõ põt fieri ad speciẽ iurisdictionis omnino alteri⁹ nature.esset enim potius collatio ꝙ prorogatio vt.s.dixi. Abbas.

1 ☞ Citatus corã vno iudice tenetur causam coram eo prosequi:licet mutauerit forum.

2 Subditus non dicitur aliquis esse alicui iudici ratione delicti vel contractus:sed ratione domicilij ꝛ originis sic.

3 Citatio facta ad petitionem partis perpetuat iurisdictionem iudicis dummodo citatio sit legitima als secus.6.ꝛ sufficit vna citatio.9.

Citatio debet committi ad vtilitatem partis qñ proceditur ad vtilitatem priuatam:alias secus.

4 Citatio verbalis non potest fieri sine autoritate iudicis:realis vero sic quãdo periculum est in mora:vt capere debitorem fugitiuum.

5 Aduersarij dicuntur etiam litigantes ciuiliter.

7 Subditus vtrum possit ad sui voluntatem eximere se a iurisdictiõe sui supioris vt editet onera.

8 Cõtrahens cum aliquo in loco domicilij ꝛ postea illud mutat:coram quo iudice potest conueniri.

Contrahens cum aliquo constituto in dignitate ea cessante coram quo iudice conuenit:an coram illo qui erat tempore dignitatis an coram alio.

10 Excommunicatus sub conditione:qua pendente mutat domicilium:adhuc est ligatus.

11 Preceptum iudici debet fieri cum causa: ita videtur colligi hic.

12 Citatus in vno loco si spreuerit: si postea citatur in alio non poterit opponere de.l.vbi ceptum.ff. de iudicijs.

13 Priuilegium fori superueniens an trahatur ad litem pendentem.l.

Clericus coniugatus portans habitum ꝛ tonsurã in criminalibus indistincte gaudet priuilegio. in ciuilibus vero tunc fuerit preuentus.

1 Propoſuiſti. ¶ †Citatus ad causam postea mutat forũ:in cã illa corã primo iudice respõdere cogetur. vel sic ꝛ melius.Legitime citatur tenetur coram iudice citante causam psequi:non obst.ꝙ post citationẽ mutauerit forum:cõis diuisio: secunda ibi, porro. ¶ Casus lralis.Quidã subditus bonoruz epi citatus fuit ad causam ad petitionẽ aduersarij sui:postmodũ fact⁹ fuit alterius iurisdictionis ppter qd intẽdebat eius iudiciũ declinare:queritur an possit.Respondet ꝙ ille in cã predict⁹ ius reuocãdi forum nõ habet quasi ab alio iã preuentus.Bernar.

2 ¶ †Notã primo qd rõne domicilij suppositus iurisdicitioni alterius potest dici eius subditus;nõ eñ loquit iste tex.de subiecto ratiõe originis per ea que infra dicam sed de supposito rõne domicilij tantũ ꝛ vide gl.sing.in cle.j.eo. tit, ver.subditos.que dicit qd ratione contractus vel delicti non dicit quis pprie subditus:lz sortiatur forum:sed rõne domicilij sic:ꝛ vide gl.magnam in c.nuper.de senten.excõi.que dicit ratione delicti quẽ large appellari subditum.ad idem text.cũ gl. in.c.a nobis.j.eod.titu.ꝛ hoc no.propter statuta faciẽtia mentionẽ de subditis in quibus cum sint stricti iuris dz fieri stricta interpretatio:põt etiaz dici subditus rõne originis.argu.c.iij.de tempo. ordi.lib.vj.ꝛ in.l.ij.ꝛ.l.origine.C.de mu.ꝛ ori.li.x. facit.l.assumptio.ꝛ qd ibi no.ff.ad municip.ꝛ.l.re-

3 scripto.§.si.ff.de mune.ꝛ hono. ¶ † Not.secundo ibi ad petitionẽ aduersarij ꝛc.qd ad hoc vt p citationem preueniat iurisdictio ꝛ pertuet: oportet

a ꝙ fiat ad petitionẽ partiũ [a] ꝛ hoc intelliget qñ iudex pcedit ad vtilitatẽ priuatã quo casu nõ valet citatio nisi fiat ad petitionem partis.vt not.in.c. j.de iudi.ꝛ p Bar.in.l.ad peremptoriũ.ff.eo.ꝛper eundẽ in.l.ij.ff.de dã.infec.ꝛ facit qd no. Inno.in c.ad nostram.el.ij.de iureiurã.secus si procedit ex officio:qꝛ tunc tenet iudex locum partis.vt no.in c.qualiter ꝛ quãdo.de accusa.ꝛ in.d.c.ad nostram.

4 ¶ †No.tertio ibi a te ꝛc.argumentũ optimũ qd licet qñqꝫ vbi timetur de fuga possit pars capere propriã autoritate:ꝛ sic citare realiter. vt.l.ait pretor.§.si debitorẽ.ff.que in frau.cre.nõ tamen põt

b citare verbaliter sine autoritate iudicis [b] ad effectum preueniẽdi citatũ:sed debet fieri citatio per iudicẽ ad petitionem partis.ꝛ vide qd dixi.in.c.j.

5 s.de iudi. ¶ †No.quarto ibi aduersarij tui [c] ꝛc.cõ-

c tendentẽ in iudicio mecũ etiam ciuiliter appellari aduersariũ inꝙtum mihi aduersat in lite qd pcedit itiaz vbi agit.reali.vt pbat in.c. aduersario. j.de excep.vide qd no.in.c.j.de iudi.ꝛ.c. accedens.

6 ꝛvt lit.non cõtest.qd no.propter statuta. ¶ †Not. ibi,legitima ꝛc.qd citatio [d] debet esse lege legiti-

d ma ad hoc vt preueniat citatum ex hoc ideo qꝛ p

e citationẽ nullam [e] non perpetuat iurisdictio.vide bonã gl.in.c.cũ plures.de offi.deleg.lib.vj.ita nec etiã preuenitur vt hic:qd etiam tenet Jo.an.hic.

7 ¶ No.ꝙ subditus rõne domicilij dũtaxat desinit esse subditus:ꝛ officit de iurisdictione alterius ex translatione domicilij.ꝛ sic videt in facultate subditi extinguere in se iurisdictionẽ sui supioris. p hoc.xiij.q.ij.itẽ si qs de puincia.vbi est text.apertus.ꝛ sic intelligo istũ tex.vt tacite etiã sentit Jo. an.super gl.fi.sec⁹ enim si esset subditus rõne originis pprie vel paterne.tũc eñ lz mutet domiciliũ:nõ tñ p hoc desinit eẽ subdit⁹.vt.l. origine. C. de muni.ori.libr.x.ꝛ.l.assumptio.ꝛ.l.incola.ff. ad mu.facit.c.iij.de tẽp.or.lib.vj.vñ tenet subire onera psonalia.ꝛ vbi hz domiciliũ.ꝛvbi est ciuis ratione originis pprie vel prñe:lz ĩde recesserit: ꝛ hoc si ibi repiat de quo vide plene p Bar.in.d.l.assum-

f ptio.Fallit ĩ vxore [f] q nõ pt ꝯueniri ĩ loco originis si alibi marit⁹ ꝯhit dociliũ de q ĩ.l.fi.§. idẽ rescripserũt.ff.ad mu.vbi vide p Bar.an desinat ẽe ĩ totum ciuis illi⁹ ciuitatis vbi traxit originẽ.Ex his

conclude

---

a ¶ Petitionem partis.adde are. cõsi.xxxviij. ꝛ ibi an psumat ꝙ ad petitionẽ partis.
Zacharias.

¶ Adde Fed.de señ.in.c.j.i.iij.notab.de iudi. ꝛ ibi istũ l.ij.col.v.tertio no.vbi ẽt nouaui.in aposti. ad ipsum.
Zacharias.

b ¶ Sine autoritate iudicis. Adde pprio mẽbro huius no. Lãfrã. de ori.i.c.qm ꝯ.§.recusationes.nu.3. ꝛ ibi plenissi.ꝛ remis.in apo.Celsi. l v.qꝛ forẽsis.in fi. j.de fi. instr. Et p scdo dicto scꝫ qd citatio vbalis debet fieri cũ autoritate iudicis vide plene eũdẽ Lãfr. in palleg.c.qm ꝯ. §.citationes.in fi. ver.cõmissio aũt. s.alleg.titu.
Anto.Fran.

¶ Citatio verbalis absqꝫ dubio dz fieri autoritate iudicis ꝛ iudex q citat debet esse cõpetens qꝛ si fieret autoritate iudic. incõpetentis illa nõ valeret.l.ea q dẽ.ꝛ ibi p Bal.in iij.no.C.si mancipium ita fuerit alie. ꝛ in.l.fi.ff.de iuris.om.iu.ꝛin.l. si quis ex aliena. vbi ẽt aliqua not. ff. de iudi . ꝛ talis citatio vbalis sufficit ad puẽtionẽ iurisdictionis fz Bart. in.l. sepulchri.in.j.col. ff.de sepul.viol.ꝛ. i.l. si qs postea . ꝛ in. l. vbi ceptũ.ff.de iudi.ꝛ pt fieri ꝯ existentẽ ĩ domo patientem se inspici iuxta no.in.l.pleriqꝫ. ff. de in ius voc.vbi ẽt p alex. q dixit ꝙ talis vbalis citatio põt fieri ẽt per iudicẽ delegatũ:vnũ tamen tene mẽti ꝙ si talis citatio fieret ꝯ forẽsem existentẽ in territorio citantis lz valeat vt p Bal. ĩ.l. testamẽta. in vlt. col.C.de testa. tñ nõ vzvt ꝯ eũ posset pcedi tanꝙ ꝯ verũ ꝯtumacẽ sz solũ ad pmũ decretũ vt p Inno. in.c.lz.hoc.e.ti.et ꝙ materia huius citationis vbalis habet p Spe.ĩ ti. de cõpe.iu.adi.in §.j.in vs.sed quo. ꝛ ibi p Bal.in ad di.ꝛ p eũdẽ bal.in q.sua incip.accusatus de vi turbatiua.
Sebasti . Sapia.

c ¶ Aduersarij tui. Quis dicatur aduersarius tradit Abb. in.c.j. col.j. vbi docto. late in ij.no.s.de iudi.
Sebasti . Sapia.

d ¶ Qd citatio.vide Feli.in.c. ex tenore.col.iiij. vers. regula non pstat. de rescrip.vbi dicit ꝙ illud qd dicit ꝙ istud qd dicit p citationẽ ppetuatur iurisdictio:intelligit de valida. nũqd aũt citatio sit necessaria ad ppetuendã iurisdictionẽ tradit Fel.ĩ.c.pastoralis.§.qm.col. v. ver.scdo aduerte. de rescrip.

e ¶ Nullam . vide Roma.idẽ tenentem in cõsi. cclxij. Aeneas. de falc.

f ¶ In vxore.adde Pau.de ca. cõsi. cxcv. in primo impressis.

a ¶ Transtulit. adde videndum late Fran. are. ɔsi. cxxvj.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Per citacionē. An per citationē semper sit preuēta iurisdictio. vide Are. in. l. si pluribꝰ. in pn. col. iij. ff. de leg. j. vbi vꝫ velle ꝙ regl'r cēsetur puenta. tñ fallit in cā mrimonij, aliā limitationem collige ex not. p. Bart. in. l. sepulchri. col. j. ff. de sepul. viola. vcꝫ vt nō sit pueta quo ad cōmodū ɔtumacis. aliā limitationē tradit Jas. in. d. l. si pluribꝰ. col. vj. vcꝫ qñ sunt duo iudices quorū locus vacat ꝓpter infirmitateꝫ: quā tñ reprobat et ibi p eum. aliā limitationē tradit Roma. in ɔsil. cccexij. incip. ꝓ habēda. videlꝫ qñ citatio fuit illegitima.

¶ Or volo. nota hic ex istis vbis: qꝛ sumit ex eis ꝙ pceptū iudic. dꝫ in se ɔtinere cām. Et ē adeo verū qd̄ sine cā eēt ipo iure nullū. ita Jac. de are. i suo trac. de precepto iudi. circa pnc. allegat l. si lussa. §. diui. ff. de lega. j. idē tꝫ do. Frā de curte Papieñ. in cōsil. lxi. ii. vbi plures concordātes allegat vide oino. Et in ista ɔclusione post multa remā sit vna cū clarissimo. U. J. docto. do. Bernardino de furtia vnanimi ꝛ vnicordi sodali meo duꝫ iste casus ħ eueniret Moder. forte ponunt in. d. §. diui. vbi cadit materia nō possunt videre qꝛ nūc audiui rem mihi mul tuꝫ nocinam nisi deꝰ me ōfendat. Anto. Fran.

¶ An preceptuꝫ iudicis sine cā valeat. Dicas ꝙ pceptum iudicis sine cause cognitiōe ꝛ sine medio ꝛ sine aliqua causa absꝙ dubio nō valet sicut nec pceptū testatoris. vt p Bart. i. §. diui. hic alle. i vlti. colū. ꝛ in ꝟsi. vlti mo hec lex.

¶ Et adde ꝙ dꝫ fieri cū causse cognitiōe pte psite vl' citata. l. fi. C. si per vim vel alio modo. ꝛ vide pul chrū ɔsi. Pau. de ca. qd̄ incipit. cā q̄

cōclude hanc decre. nō habere locū qñ qs transtulit domicilium a loco originis ꝓprie vel paterne.

8 ¶ † Sed quero circa pdicta qd si erat subditus ratiōe domicilij tm̄: sed i loco domicilij cōtraxit: postea ante citationē domiciliū trāstulit ᵃ: nūqd pōt ibi cōueniri. Specu. in ti. de ɔpe. iudi. adi. §. j. ꝟ. sed qd si debitor: tꝫ ꝙ sic. nā mutatione domicilij mutat ꝛ forus rōne. domicilij: nō aūt rōne contractus. Jlle em̄ forꝰ est imutabilis: facta em̄ nō possunt haberi ꝓ non factis vel infectis. l. in bello. §. facte. ff. de ca. et postlimi. reuer. ꝛ idem tenet Bart. in. l. cū q̄dā puella. ff. de iuris. om. iudi. ꝛ dico casum esse aptissimū in. l. iuris ordinē. C. de iurisdi. om. iudi. ꝛ ꝓ hoc estrō naturalis: nam si contraxisset alibi q̄ i loco domicilij pōt ibi ꝛ vbi cōtraxit inuitus ɔueniri. vt i. c. delicti. s. eod. ergo fortiꝰ qñ ɔxit in loco domicilij, cū tpe ɔctus currebāt duo vincula: ꝛ lꝫ vnū desinat: nō tñ definit aliud ꝛ sic saltē virtute alterius pōt ibi cōueniri. argu. insti. de nup. §. affinitatis. qnimo plus dicit Bar. in. d. l. iuris ordinē. qd̄ rōne. ɔctus possit qs cōueniri in loco vbi habebat domiciliū tpe ɔctꝰ lꝫ inde recesserit ꝛ hoc p illā. l. ꝛ dicit hoc esse singulare. d. Ant. dicit hoc esse ɔ istū tex. sed certe ꝓ Bar. multū facit illa lr̄a q̄ hoc apte vꝫ inuere: ibi em̄ dꝛ qd̄ etiā mutato domicilio qs possit cōueniri vbi nunc hꝫ domiciliū ꝛ vbi habuit tpe ɔctus. Jtē facit qꝛ ɔhēdo vꝫ tacite se obligare vbi hꝫ domiciliū ꝛ vbi ɔxit. vt in. c. dilecti. s. e. nec ob. hec lr̄a pōt em̄ intelligi qñ nō cōuenit rōne ɔctus sed forte rōne rei alibi site. lꝫ qꝛ iste tex. minꝰ restringeret cū loquat indistīcte ꝛ tex. in. l. si qs postea. ff. iudi. ꝛ. l. cū q̄dā puella. ff. de iurisdi. om. iudi. q̄ iura loquunt indistincte ꝛ pōderāt puentionē satis pōt dici dictū Bar. nō pcedere: ꝛ ad illam. l. iuris ordinē. pōt respōderi ꝙ pōt itelligi de domicilio vbi contraxit: vñ habuit respectū ad id qd̄ cōiter accidit alias em̄ sequeret absurdū qd̄ reꝰ nō posset cōueniri vbi cōtraxit cū lr̄a ibi tātū facit mentionem de domicilio pñti de eo quod habebat tpe cōtractus cū tñ forus cōtractus sit principalior respectu cōuentionis. Jtē multū deterior a tur cōditio rei qꝛ posset cōueniri vbi habet domicilium ꝛ v i habuit tpe cōtractus: qd̄ esse non debet argu. c. translato. de cōsti. facit. c. dilecti. s. eo. vbi dicit quod rōne cōtractus quis poteſt cōueniri vbi domiciliū hebet ꝛ vbi contraxit. vnde cū istud domicilium succedat loco illius ergo ꝛc. vt in preal. c. trāslato. hoc fuit de mēte Bar. licet loquatur nimis generaliter. Et ex his ꝛ ex text. l. ij. C. vbi de cri. agi. oportet. cōclude ꝙ si qs gessit negotium vt scholaris. vel tanꝙ mercator: vel tāꝙ miles: licet desinat esse talis tñ debet respōdere corā priori iudice. ¶ Gloss. est clara colligēs ꝓ citationemᵇ perpetuari iurisdictionē tam ordinarij ꝙ delegati: vt hic in iuribus allegatis in gloss.

9 ¶ † Sed q̄ro qualis dꝫ esse hec citacio an ꝑ tria edicta seu p vnum peremptoriū. xxiiij. q. iij. de illicita. Jo. an. post Gul. cōcludit sufficere primā citationē: ꝛ facit qd̄ not. in. c. licet de offi. deleg. Pe. tenet cōtrariū: lꝫ primū sequunt cōmuniter moderationes: ꝛ vide glo. ordinariā que hoc tenet in cle. j. de iudi. inver. citatiōes. facit etiā qd̄ no. glo. in cle. j. ꝟ. lit. pen. nam per citationē negotiū nō est integrū: cum citatio sit fundamentum iudicij. insti. de pe. teme. li. § comunū facit text. i pdicta. l. si quis postea. ff. de iudi. vbi tantum exigit ꝙ fuerit in ius vocatus. Et idem tenet Fede. in quadā sua disputatione in qua tamen nihil boni dicit:

10 ꝛ ponit in ordine cōsiliorū cōsi. xcij. ¶ † Ad predicta pōt explicari q̄stio no. quā ponit Joā. and. in regula cū sint partiū. de re. iur. lib. vj. in mercu. Quidam fuit excommunicatus per iudicem domicilij sub cōditione si non satisfecerit intra menꝰ

vertitur. nu. 5. ꝛ aliud cōsi. nu. 39. qd̄ icipit. visis actis ꝛ actitatis. imo dixit Inn. in. c. tua. in vlti. col. de coh. cle. ꝛ mu. qd̄ preceptū iudicis factū sine causecognitione non habetur etiā ꝓ nuda citatione qd̄ etiā voluit Bar. in. l. iij. §. j. in pe. q. ff. vbi pupi. edu. debet. ꝛ tene mēti dictū Inn. in. c. cum venissent. in. iij. colū. de resti. integ. vbi voluit ꝙ preceptum iudicis ex abrupto ꝛ causa nō cognita factū nūꝙ trāsit in rē iudicatam. ꝛ ideo dicebat Phil. franc. in. c. cū cessante. d̄ appel. qd̄ a tali pcepto pōt appellari etiaꝫ vltra. x. dies. et tene mēti dictū. d. Cardi. in cle. j. in. §. pe. i. j. q. de fo. cōpe. ꝙ pcepto iudicis etiā cum cause cognitione notorie iusto nō est parendū: sed si nō ē notorie iniustū ꝛ sit factū cū cause cognitione nedū est illi parēdum sed hꝫ vim sententie ſm Spec. i. ti. de acti. ꝛ pe. in. §. v. i ꝟ. ſꝫ qualiter. ꝛ i ꝟ. ceterū. ad si ꝛ i ti. de ɔfe. in. §. j. in fi. ꝛ tene menti ēt dictū Inno. in. c. cū i iure peritus. de off. deleg. q dixit ꝙ pceptum iudicis nō ligat qñ est dubiū de iurisdictiōe. q̄ oia sunt mēti tenenda.

sem ꝛc. ante diē citationis transtulit alibi domicilium: nunquid adueniēte die ꝛ eo nō satisfaciente sit excōicatus. ꝛ tandem cōcludit ꝙ sic: qꝛ iā preuentus erat. ꝛ vide ibi latius. ¶ Jtē facit alia q̄stio quā ponit Fede. de señ. cōs. cxl. ꝟ. ſꝫ pone. visitator mādauit priori certi monasterij vt prepararet se ad visitationē: qꝛ incōtinēti volebat eū visitare: ꝛ mādauit ei ꝙ de loco nō discederet: postea ille recipit literas a suo gñali ꝙ incotinenti debere se sibi pñtare: dubitaꝫ nunqd per illū actū sit puentus vt nō possit ante visitationē cōpletā discedere. Cōcludit ꝙ aut pcurauit lr̄as in fraudē: ꝛ talis fraus non dꝫ nocere visitatori. de resi. c. ij. lib. vj. ꝛ de offi. dele. c. pastoralis. §. vl. Cessante vo fraude aut fuit reuocatus. nō tñ absolutus in totū ab illo monasterio ꝛ adhuc nō ipedit potestatē visitatoris qꝛ res nō est integra. ar. ħ. ꝛ de appe. vt debitꝰ. aut fuit absolutus in totū ab illo monasterio. ꝛ tūc euanescit effectus pcepti. Do. Ant. dicit se nō capere hoc dictū: nā si res non est integra cum sit preuētus non prodest reuocatio.

11 ¶ † Unde totū pēdet ex hoc an habeat illud preceptū vim citationis: ꝛ gñaliter cōcludit qd̄ sic: qꝛ dicēdo prohibeo ꝛ precipio ne discedas: quia volo

c ᶜ te vnitate: cū vinificatio sit fiēda in loco monasterij vꝫ ibi arctare ꝙ presens sit vbi visitatio est fienda. vt qd̄ operareꝫ requisitio ad locū iudicis per actū visitādi operetur preceptū ne discedas quia volo te visitare in loco. Ego puto ꝙ aut volebat eū visitare tanꝙ priorē illius loci: ꝛ tūc cum sit absolutꝰ ab illo loco expirat mādatū qꝛ cessat effectus citateōis. facit qd̄ not. Joā. an. in. dicta regula cū sint obscura. lib. vj. in fi. ꝛ in. c. j. de priui leg. li. vj. Aut volebat eū visitare ꝓpter crimina cōmissa per eū: ꝛ sic rōne persone: ꝛ tunc procedit dictū. d. Ant. ꝛ credo ꝙ hoc fuerit de mēte Fede. Prodicta oia pcedunt vt reus citatus velit nolit ieneaꝫ rñdere corā iudice citāte.

12 ¶ † Sed dubium est qd sit citatus corā iudice delicti vel domicilij nō cōparuit: lꝫ ide discessit trāsferendo inde domicilium: vel accedens ad propriū domiciliū. ꝛ ibi dū conuenit excipit ꝙ de hoc fuit alibi conuētus ꝛ sic ibi debet cā finem accipere. per legē vbi ceptū. ff. de iudicijs. ꝛ hic nunqd poteſt de hac q̄stione vide Bar. in. l. Quis. ff. de cā. infec. ꝛ in. l. sepulchri. ff. de sepul. viola. ꝛ per Joā. an. post Ja. de bel. in addi. Spec. d̄ com. iudi. addi. §. j. ver. sed pone. Et cōis cōclusio est qd̄ nō poteſt. qꝛ cum primo cōtempserit citationē nō pōt se ex illa fundare. arg regule ex eo. de re. iur. lib. vj. ꝛ. c. cum olim. de censi. qd̄ procedit etiā si fuit bannitus p priorē iudicē: quia bānum nō est sua cōdemnatoria: nec absolutoria: vnde ex quo nō fuit punitus per primum iudicē pōt puniri p secūdum etiam si secundus pcedat ex officio per inquisitionē. argu. in. l. vna. ff. de off. cōsu. qd̄ bene no. ꝛ maxime ad limitationem. l. vbi ceptū. ꝛ idem dicit Bar. in. d. l. Quis. si feci aduersarium meum citari coram vno iudice a quo nō potui habere ius possum habere recursum ad aliū. Non ob. l. vbi ceptū. qd̄ etiā not. facit qd̄ no. Inno. in. c. ex cōquestione. de restitu. spoli.

13 ¶ † Ultimo quero q̄ñ debeat exemplificari hec litera. Solu. ſm Jo. an. primo in laico facto clerico tenet qd̄ nō pcedit ſm Phi. Sed tu dic melꝰ vt no. Bart. in. l. si qs postea. de iudi. ꝛ plenissime per Joā. and. ꝛ alios. in. c. vno. de obliga. ad ratio.

d vbi plene dicā an de gestis ante clericatumᵈ possit conu niri corā iudice laico maxime vbi pcessit

e citatioᵉ per iudicem secularē. vide etiā Bar. in. l. j. ff. de penis. Scd̄o pōt exemplificari in clerico qui se trāstulit ad aliā ecclesiā: sed intellige vt pdixi qñ erat subiectus ratione domicilij tantum. Tertio poteſt exemplificari in clerico in minoribus qui postea duxit vxorē. vt sic si fuerit citatus per iudi

d ¶ Ante clericani. Adde Oldra. consil. ij.

Zacarias.

¶ Addō tu quod notauit i apostil. ad istum. i. c. magnus. nume. 4. in apostil. in ꝟsic. factus est clericus. vbi remisit ꝛ ample habes hanc materiam tractatam. s. de obli. ad ratioci.

✠ Sebastia. Sapia

e ¶ Precessit citatio. Uide de hoc articulo p bal. in l. officiales. versi. post rōnem puentu iurisdictionis. C. de epis. et cleri. Sali. in auth. statuimus. C. d̄ epi. ꝛ cle. Jas. lar. i. l. cū q̄dā puella. in pnci. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ Jas. in. l. q art. in principio. ff. si qs cautio vbi ponūt de eo qui est promotus ad clericatū motu superiorie.

ẽem ecclesiasticũ anteq̃ duceret vxorem teneatur ibi rñderet: sed hoc intellige in ciuilib⁹ ꝛ criminalibus si postea nõ portat habitũ ꝛ tonsuram quo casu in nullo gaudet priuilegio ecclesiastico. vt in c. vno. de cleri. cõiuga. lib. vj. vnde corã ecclesiastico potest postea cõueniri rõne preuẽtionis tãtuz: sec⁹ si portaret habitũ ꝛ tonsurã: q2 tunc in criminalibus indistincte etiã cessante preuentione conuenietur corã ecclesiastico. vt in. d. c. vno. sed in ciuilibus rõne preuentionis tãtũ vt hic ꝛ ibi. Quarto põt exemplificari in muliere que nupsit viro alterius fori. nam sequit̃ illius forum nisi in casibus in quib⁹ est facta preuentio. vt. d. l. cũ quedã puella. Ultimo põt exemplificari in quolibet laico subdito quo ad temporalia ratione domicilij tãtum. vt in. d. l. si quis postea. Abbas.

1 ☞ Clerici cõuenti in curia romana nõ possunt excipere q̃ ibi non sunt sortiti forũ nulla rõne. 4.
2 Forum quot modis quis sortitur.
3 Delinquens nõ potest puniri nisi in loco vbi sortitur forum.
5 Exceptio dilatoria ꝑponi dz ante litẽ contestatã.
6 Forum quis sortitur ratione delicti: ꝛ vide plene quomodo proceditur.
Delinquens an possit citari a loco delicti existẽs in alio territorio. 7.
Contumax excommunicatur.
8 Judex cui est commissum vt citet aliquem in suo territorio: debet hoc facere: al's punitur maxime si non remittit. 6. 16.
10 Processus factus ꝯ citatũ ꝛ cõtumacẽ quẽ ignorat iudex an sit in territorio vbi deliqt non valet.
11 Clericus delinquens in alieno territorio an ꝑdat priuilegium fori. ꝛ quid de alijs priuilegiatis.
12 Delegatus delinquens in causa sibi commissa an possit puniri per ordinarium.
13 Delinquens an possit puniri vbi reperitur.
Uagabundus quis sit.
14 Bannitus an dicatur vagabundus.
15 Delinquens an sit remittendus ad locum vbi deliquit ꝛ an debeat ꝓcedere cause cognitio. 18. 20.
Et quis est vagabundus. vide in. 21.
17 Judex qui non potest cognoscere de aliquo delicto potest tamen delinquentem remittere legatũ ad iudicem qui potest cognoscere. ii. in fi.
19 Fuga inducit semiplenam probationem.
20 Executio sententie nõ impedit̃ per illũ qui dicit sua interesse nisi de suo ĩteresse summarie doceat.
22 Clericus habẽs beneficia in diuersis territorijs, cõcurrentibus contrarijs mandatis eodem tempore debet obedire cui primo se obligauit.
23 Consuetudo q̃ delinquens non remittatur ad locum vbi delinquit quo casu valet.
34 Judex puniẽs delinquẽtẽ in foro delicti poterit punire ꝫm statuta loci vbi delictũ est cõmissuz. 36.
25 In delictis an attẽdat̃ locus vbi fuit factũ vuln⁹ an locus ex quo fuit emissum telũ ad vulnerãdũ.
26 Delinquẽs in cõfinibus sortitur forum vtrobiq̃.
27 Mandans maleficium in aliquo loco committendum an puniatur in loco commissi delicti: an in loco mandati.
28 Testis examinatus ad instantiam vnius iudicis extra territorum examinantis: ꝛ dicat falsum: a quo iudice punitur.
29 Forum quis sortitur ratione contractus largissime etiam sumpti.
30 Contractus quo ad solẽnitas regulat̃ ꝫm statuta loci vbi celebrat̃ licet alibi sit destinata solutio nã tũc ibi videt̃ cõtraxisse quo ad exactionẽ: sed quid si in alio loco est confectum instrumentum. 31.
Statutũ q̃ de contractu soluatur gabella: habet locum licet alibi sit destinata solutio.
Maritus in lucranda dote attendit statuta domicilij sui, non vxoris sue.
Salarium qđ prestari debet ꝑpter aliquod opus: an prestetur in fine vel in principio operis.
33 Uiatores quo casu sortiuntur forum ratione cõtractus etiam si sint exempti. 34.
35 Exẽptus litigans non opponat: non v3 ꝑcessus, nã nec exp̃sse põt renũtiare exẽptionis ꝑuilegio.
36 Judex habet omnimodam iurisdictionem in rem ꝛ personam illius q contrahit in loco sue iurisdictionis, licet non possit ipsum extra territorium citare nisi quo ad missionem bonorum in loco contractus.
37 Judex non tenetur regulariter remittere contrahentem ad iudicem loci vbi contraxit.
38 Forum quis sortitur ratione domicilij tam de contractibus alibi gestis q̃ de delictis, ꝛ de realibi sita.
40 Statutum q̃ subditus vbicũq̃ deliquerit ligetur tali pena an valeat.
41 Absens a domicilio potest citari per iudicem domicilij etiã extra territorium ꝛ non comparens punitur vt cõtumax: ꝛ potest excõicari. 42.
43 Forum quis sortitur in loco vbi est sita res que litigatur siue stabilis siue mobilis in loco permansura.
44 Legatum factum de omnibus rebus que sunt in domo: non extenditur ad illas que sunt causa vendendi.
Sequestrum an possit fieri de rebus transitorijs de loco.
45 Papa est iudex ordinarius omnium: ꝛ nullus potest eius forum declinare in spiritualibus. idem in imperatore.
Conuentus coram papa quia inuenitur vbi est papa habet ius reuocandi domum ex causa sed an teneatur satisdare. 49.
46 Causa que dicatur necessaria, vel quasi, vel probabilis.
4 Peregrinantes non possunt capi pro represalijs.
47 Scholares nõ capiunt̃ ꝑ rep̃salijs: nec illi qui veniunt ad vidẽdũ eos.
Restitutio in integrũ an dicatur cã necessaria ad effectum: de quo hic.

48 1 Licet. ¶ † Clerico in curia romana conuento nõ cõpetit declinatoria fori: posset tñ sibi ex cã cõpetere ius reuocandi domũ: vel summa sic magis ad l̃ram. Quisq̃ clericus põt in curia romana cõueniri l3 al's specifice forum ibi nõ sortiat̃: h3 tñ ex causa ius reuocandi domũ. Et primo ponit quatuor modis sortiẽdi forum. scdo addit quintũ cũ modificatione: ibi, q2 tamẽ. ¶ Casus l̃ralis. Quidã ep̃s apud sedẽ apostolicã cõstitutus conuentus fuit ibidẽ ab aduersario suo. Ipse dicebat q̃ non tenebat̃ rñdere cum ꝑpter hoc vocatus nõ fuerit: nec ibi deliquerit: vel contraxerit: vel domiciliũ habuerit: nec possessio de qua ꝯueniebat̃ erat ibi: ex qb⁹ causis sortitur quis forũ. super hoc scribit papa capitulo ipsius: dicens q̃ licet cã aliqua de p̃dictis ex quibus sortitur forum ep̃s illorum apud sedẽ apostolicã cõuẽtus non fuerit: q2 tamẽ romana ecclesia omnium ecclesiarũ mater est ꝛ magistra, ep̃s p̃dictus recte potuit conuenta vt ibi aduersario responderet: nisi pro alia iusta ꝛ necessaria cã venisset quam

2 si tũc allegasset ius reuocãdi domũ saluũ fuisset eidẽ. Ber. ¶ † No. primo quinq̃ modo sortiendi forum. quorũ quatuor sunt sp̃ales: quintus vero est generalis. Primas rõne delicti. vt q2 deliquit in loco: ꝛ hũc modum plene expediã super gl. prima. Scdo ratione cõtractus: vt q2 contraxit in loco, vel fingitur cõtraxisse rõne destinate solutionis: ꝛ hunc modũ expediã super gl. ij. Tertius modus est rõne domicilij: vt q2 habet larẽ id est familiã in loco: seu maiorẽ partẽ bonorum de quo in. c. ex parte. B. ꝛ. c. postulasti. §. eo. ꝛ hũc expediã cum gl. iij. Quartus ratione rei site in loco de qua cõtendit̃: ꝛ hũc expediã cum glo. iiij. Quintus rõne comitatus patrie ꝛ supreme potestatis: vt in loco vbi est papa. ꝛ tũc expediã cum gl. fi. Hostiensis addit hic multos alios modos sortiendi forum: vt rõne originis, manumissionis, dignitatis ꝛc. ꝛ vide quinquaginta duos modos quos ꝑsequitur Guil. in Spec. de compe. iudi. adi. §. j. ꝛ bonus tex. cum gl. in. l. heres absens. ff. de iudi. vide etiam Bar. in l. j. ff. ad municipa. vbi generaliter prosequit̃: an forensis effect⁹ abbas

a vel rector ecclesie[a] vel monachus efficiat̃ ciuis illius loci vbi efficit̃ prelatus vel monachus: vt ibi debeat cõueniri: ꝛ cõcludit q̃ sic. Idẽ dic in

b milite[b] vbi meretur stipendiũ. Idem in doctore quia miles est legalis militie. vt in. l. municeps. §. miles. ꝛ qđ ibi no. Bar. ff. eo. vide gl. in. l. ciues. C. de incolis. libr. x. ¶ † No. scdo ex tacita mẽte l̃re q̃ etiã de iure

3 canonico non potest quis cõueniri etiã de delicto nisi vbi sortitur forũ

c aliqua ex predictis modis nisi esset vagabundus[c]: vt no. in. l. heres absens. ff. de iudi. ꝛ. j. dicã. ¶ † No. tertio q̃ ꝯuentus in curia romana nõ

4 d habet facultatẽ declinãdi forum[d]: licet possit ex cã reuocare domũ. Est enĩ differentia inter ius reuocãdi domũ, ꝛ ius declinãdi forum: declinat enĩ quis forũ qñ non est suppositus iurisdictioni alterius: vt. s. c. proxi. Reuocat vero domũ qñ suppositus est: s3 ex aliqua causa legitima nõ tenet̃ tũc respõdere: vt q2 nõ venit ad hoc deliberatus. qñ ergo reuocat domũ dicit: dñe non veni ad hoc paratus, remittatis me ad domum ꝛ deliberabo. Sed nũquid iste teneat̃ prestare cautionem de redeũdo ad

5 locũ. j. subijciã. ¶ † No. ibi quam si tũc ꝛc. q̃ sicut exceptio declinatoria fori est dilatoria ꝛ debet preponi ante lit. cõtest. vt in. c. inter monasteriũ. de re iudi. de quo dic vt no. in. c. pastoralis. j. de excep. ꝛ. c. exceptionẽ. eo. ti. ita ꝛ exceptio facultatis reuocãdi domũ qđ aperte innuit hec

6 litera. ꝛ ita sentit Inn. facit. l. fi. C. de excep. ¶ † Uenio ad apparatũ: et prima gl. primo colligit rõne delicti quẽ effici de iurisdictiõe delicti alteri⁹. ꝛ colligit quatuor effectus qui sequunt̃ ex hmõi forũ sortiri rõne delicti. Prim⁹ q2 delictũ dat iurisdictionẽ ei qui al's nõ habebat in delinquẽtem. Scđs q2 tollit priuilegiũ qm̃ non ob. priuilegio quod habebat delinquens debet puniri in loco delicti. vt in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi oportet remittit tamen glo. ad not. in. c. ex tuarum. de priuile. Tertius q2 pro delicto cõuenitur quis vbi domiciliũ habet vel vbi inuenitur.

a ¶ Rector eccl'ie. Adde Ang. consi. clxiiii.
b ¶ In milite. adde Roma. consil. cccxliiij. Zacharias.
c ¶ Nisi esset vagabũdus. adde Anto. corse. in fi. sing. suo. ccclxxxiij. in ver. vagabundus
d ¶ Declinãdi forum. Adde Ro. consi. clxix.

vbi inuenit.l.j.C.vbi de cri.agi opꝫ. Quartꝰ effectus: qꝛ ſi crimen eſt graue remittit puniēdus ad iudicem vbi delīquit.in aut.vt nulli iud.§ ſi qs vo cōprehēſoꝝ:⁊ nil aliud gloſſ. dicit Circa iſtā ſpeciem forū ſortiri rōne delicti. Nunc examinemus melius ⁊ pleniꝰ:⁊ primo ea q̄ tangunt p gl.primo eñ gl.dicit ꝙ delictū dat iuriſdictionē. Circa hoc p̄mo q̄ro quā iuriſdictionem dat in delinquentē: dico ꝙ aut reperit̄ i loco delicti ⁊ tunc hꝫ iudex loci iuriſdictionē in delinquētē quo ad oēs effectus:⁊ quo ad pſonā:⁊ quo ad bona ⁊ bñficia alibi exiſtētia.vt in.c.poſtulaſti.⁊ qd̄ ibi dixi.ſ.e.in.l.j.⁊ aut.qua i puīncia.C.vbi de cri.agi.opꝫ. Qd̄ ꝓcedit etiā ſi delinquēs ſit in dignitate poſitꝰ: nā extra territoriū ſuū cēſet̄ priuatus: vt.l.iij. ff.de offi.pſi.vide bo.gl.in.c.j.iiij.q.vj. q̄ ponit q̄onem de epo vel metropolitano delinquēte in dioceſi alterius epi:⁊ p Archi.in.c.ij.de ꝯſti.li.vj.⁊ p Jo.an.in regula cui lꝫ.de re.iur.li.vj.in mercu.⁊ p Jo.cal.in.c.j.de rap. aut nō repit̄ in loco delicti:⁊ tunc aut citatio cōprehēdit eū dum eſſet in territorio:⁊ tunc ſm oēs pōt etiā ꝯtra eū abſentē ꝓcedi etiā ad excōicationē: qꝛ ꝯtumacia eſt ꝯtracta in loco: iō pōt ꝓcedi etiā ꝯtra pſonā inꝗtū tñ fieri pōt ſalua violatiōe alterius territorij.argu. c.ſ̄.ꝓxi.⁊ vt lit.nō cōte.c.tue.tenet Jo.de li.in cle paſtoralis. de re iud.⁊ Jo.cal.in.c.j.de rap.⁊ Jnn.in.c.p̄terea.de dila.et facit.c.cū ſit.j.de app.⁊ qd̄.j.dicā de iudice domicilij. Aut citatio [a] nō apprehēdit eū:⁊ tūc ſunt varie opin. quidā eñ vt refert Jnno. dicūt ꝙ lꝫ poſſit citari ad effectū ꝓcedēdi ꝯtra bona exiſtentia in territorio delicti: nō tñ ꝯtra pſonā: vnde non pōt citari vel aliter excōicari vt cōpellat̄ cōparere: qꝛ ex quo eñ extra locū non hꝫ iudex delicti iuriſdictionē in perſonā: et ſic nō pōt eū ꝯtumacē ꝯſtituere ⁊ p ꝯñs nec excōicare nec alr̄ ꝓcedere cōtra pſonā. Pro hac ſnīa facit optīe cle.paſtoralis de re iud.⁊.c.romana.§.ꝯtrahentes.eo.tit.lib.vj.vbi dr̄ ꝙ iudex ratione ꝯtractus nō pōt abſentē inuitum ad ſe trahere lꝫ poſſit citare rōne miſſionis fiēde quo ad bona. Alij dicunt vt refert idē Jnno. ꝙ ex quo hꝫ iuriſdictionem pōt citare extra territorium: qd̄ ſi citatus nō venit eſt cōtumax:⁊ per ꝯñs pōt excōicari: vt lit.non cōte.c.tue.⁊.c qm̄. Sꝫ primi rñdēt: quod nō pōt citari extra territoriū: ſed etiā poſſet nō tñ poteſt excōicare eū: qꝛ nō eſt cōtumax qꝛ ire nō tenet̄ ſed ſufficit ſi res ſuas poſſidere patiet̄.ar.ff.de ꝓcu.l.ſed ⁊ he.§.vlt.⁊.l.ſeq.nec eſt mirandū qd̄.ſ.dictū eſt eū nō cōtumacē ⁊ fieri miſſionem ꝯtra eū: hoc eñ fit in abſentē rā reipublice:⁊ in pupillis q nō ſūt cōtumaces.ff.ex qb.cau.maio.l.itē ait p̄toꝛ.§.hec autem. ff.de pu.cre.l.ſi pupilꝰ. vel etiā ſi ſit cōtumax: hoc eſt verum quo ad miſſionē fiendā: nō aūt ꝙ poſſit ad aliud ꝓcedi arg.c. romana.§.ꝯhentes: p̄al.⁊ hoc magis vr̄ hic placere Jnn.⁊ in c.ij.de dila.⁊ Jo.an.in.d.§.ꝯhētes.⁊ Jo.de lig.in.d.cle.paſtoralis.vbi dicit ꝙ qñ eſt abſens debet facere illū citari per iudicē vbi degit: ex quo agit̄ de afficiendo perſonā. Jdē domi. Aut.hic qꝛ inꝗtū eſt extra territoriū non eſt in aliquo ſubditus iudici delicti: qꝛ accidentalr̄ ei ſubijcit̄:⁊ nō naturaliter: ſicut ex domicilio.niſi ſit prius preuētus per citationē.vt.ſ. dixi. Pōt tamen eū facere citari ⁊ requiri per iudicē vbi degit:⁊ ſi tūc ad illius citationē non comparebit in loco delicti poterit per eū condemnari qꝛ tunc videt̄ contumaciā cōmittere in loco vbi fuit iuſſus adeſſe p ſuū iudicē: argu.in.l.ſi vt ꝓponitur.ff.de iacıuſ.⁊.l.ꝯtuſe.ff.de act.⁊ obli. Et hoc etiā voluit Jo.de lig.⁊ Jo.an.vbi.ſ. Hoſ.in.c.j.de rap.videt̄ tenere opi.ꝯrā vt talis excōicare poſſit extra territoriū exiſtente p illā decre.j.q̄ hoc nō ꝓbat. ¶ Joā.cal.ibi ponit duas opi. p̄io eñ dixit ſatis eque poſſe diſtingui ꝙ ſi tpe quo fuit citatus vel monitꝰ erat in territorio lꝫ tpe excōicatiōis nō ſit.bñ tñ pōt excōicari:⁊ ſic ſit vera opiñ. Hoſt.ita intelligit.c.tue.et c.vlt.vt lit.nō conte.inꝗtum de pena excōicatiōis loquūtur: ⁊.c.cū ſit romana.de ap.vbi apl's excōicauit corinthiū abſentem.⁊.ij.q.j.de manifeſta.⁊ qd̄ ibi not.ſed ſi tpe citatiōis non erat in territorio tūc nō pōt excōicari rōne p̄dicta.qꝛ citatio eū non arctat: vt.ſ.dictū eſt.⁊ in cle.paſtoralis, de re iu.poſtea dixit ꝙ lꝫ ħ dictū equū videat̄: tñ veriꝰ credit ꝙ ſi neſcitur vbi eſt ⁊ citatio eſt legitime facta in loco comiſſi delicti p iudicem delicti vel in loco habitationis per iudicem domicilij excōicari poterit per ſuperius alle.⁊ ſic intelligat̄ decre.text. tua.ij.rñ.de cle.nō reſi.nā ⁊ tūc ꝓ p̄ñte reputat.de do.⁊ cōtu. câm.⁊.c.fi.ſed ſi facit copiā ſui alibi: tūc prius iudex dꝫ requirere iudicem ſub quo degit vt moneat vel citet delinquentē: ⁊ ſi poſtea non cōpareat latitare videt̄ ita ꝙ poterit excōicari: aliter non vt in.d.§.ꝯhētes.vbi iō nō exprimit̄ de excōicatione: qꝛ de illa non querebat̄: lꝫ ſolū de miſſione fiēda in bonis. Ad idē in aut.vt oēs obe.iud.prouin.§.ij.col.v.ſic eñ diſponit ius citare abſentes non latitātes: vt in.d.aut.vt nulli iud.§.ſi qs vo cōprehenſoꝝ.optime facit p̄all.cle.paſtoralis

ver.nos quoqꝫ.dicit tñ Cal.quod ſi qs vellet ſequi aliā opi.q̄ indiſtincte videt̄ velle talē abſentē p iudicē delicti excōicari poſſe: tūc opꝫ ꝙ dicat̄ ſicut tenēt quidā moderni ꝙ ideo pōt citari ⁊ excōicari abſens p iudicē domicilij vel delicti: qa effectus talis citatiōis refert̄ ad locū ſui territorij:⁊ hoc dicunt expreſſe probari.C.de epiſ.⁊ cle.l.oēs.§.verū ſi apparitoꝛ.bñ facit.§.cōtrahētes.vbi hoc vr̄ tenere Jo.mona. Ad idē facit qꝛ abſentē monet p̄latus vt veniat ad reſidendū qd̄ ſi nō venerit punit̄.de cle.nō reſi.c.vlti. Dicit tñ Cal.qd̄ licet p̄dicta opi.p p̄alle.iura fortiter cōprobet̄: plus tñ ſibi plꝫ qd̄.ſ.dixi diſtinguēdo inter abſentē qui nō facit vel faciat alibi ſui copiā: alias ſupflue dicerem iura iudicē ſub quo degit debere reqri: vt citet vel moueat:⁊ ſic pōt itelligi.§. verū ſi apparitoꝛ.⁊.§.cōtrahētes. Et aduerte qꝛ illa opi.quā dicit Cal.tenere quoſdā modernos eſt opinio multorum doctorū legū: vt Pe.Ja.de Are.in.d.l.oēs.§.verū ſi apparitoꝛ.vbi dicūt eſſe caſum in.l.ij.C.de offi.p̄fec.vr.⁊ ad.l.vlti.ff.de iur.om.iu.vbi dicit̄ qd̄ extra territoriū ius dicēti nō paret̄ īpune: rñdet̄ qd̄ eſt verū in actu iuriſdictionis: ſꝫ in actu cuiꝰ effectꝰ refert̄ ad locū in quo hꝫ iuriſdictionē vt in ꝓpoſito tūc bñ eſt parēdū: vñ ſi non venerit iudex poterit eū excōicare ſi talis eſt iudex vel alr̄ poterit legitime ꝓcedere ꝯ eū. Adducunt vnū ſimile p̄fectꝰ nō hꝫ iuriſdictionē niſi i vrbe:⁊ p cētū milliaria vltra. pone p̄fectus vrbis eſt extra: nunqd ibi pōt exercere iuriſdictionem:⁊ certe nō pōt: ſed tñ pōt ibi delegare vt effectꝰ ad locū ſue iuriſdictionis cōferat̄: vt.ff. de offi.p̄fe.vr.l.fi. ſic in ꝓpoſito ſm eos:⁊ hāc opi.ſecutꝰ eſt Cy.poſtea diſputādo vt refert Bar.in.l.j.ff.de req.re.vbi ꝯcludit ꝙ iſta citatio q̄ fit p verba vel p edicta pōt fieri de eo q eſt in alieno territorio: vt in p̄eal.§.verū ſi apparitoꝛ.⁊ in.d.l.ij.C.de offi.p̄fec.vr. Citatio vero realis capiendo perſonā fieri nō pōt in alieno territorio: ar.in aut.vt nulli iudi.§.ſi qs vero cōprehēſorū.poſita C.de adulte.in aut.ſi vero criminis. Sed cōtra hoc facit cle. paſtoralis.vbi papa reprobauit ſniam impatoris piſis latā vbi p edictū citauerat regē robertū exiſtētē i terris eccleſie ⁊ ſic in alieno territorio.⁊ dicit ibi papa ꝙ debuit rēqri ab imperatore vt citaret regem in ſuo territorio: non autē ipſe imperatoꝛ potuit citare. Cy.in.d.diſpu.dixit qd̄ non poteſt ad illam cle.dari reſponſio in pace: ſed tranſeat cū alijs erroribꝰ canoniſtarū.q̄ mīſio vr̄ ſatis temeraria cōtra tm̄ principē: cui difficultatē legū data eſt ptās declarādi: vt.i.c.p venerabilē. q̄ fi.ſint le. Vñ bar.in.d.l.j.ff.de requi.re.ſaluando illā cle.vt ꝓcedat de iure: dicit qd̄ qñqꝫ ſunt plures iudices hñtes iuriſdictiones ſaparatas tñ ille iuriſdictiones hñt dependentiā ab vno principe vt diuerſi preſides diuerſarū prouinciarum cōſtituti a principe vel ab vno rege tūc poterit alter vbo citare in territorio alteriꝰ: ita loqt̄.l.oēs.§.verū ſi aparitoꝛ.cū ſi.quaſi hoc videat̄ pmiſſum a p̄ncipe q eos ꝯſtituit.facit ad hoc in ar.l.q̄ro.ff.de ſol.⁊ de admi.tut.l.titiū.§.tutores. Quidam ſunt habentes iuriſdictiōes ſeparatas ⁊ diſtinctas ita ꝙ vna ab alia nō dependet nec ſunt ſub eodē dño vt papa et imperatoꝛ:⁊ tunc vnus nō poteſt citare in territorio alteriꝰ ita loquit̄ ſm eū cle.paſtoralis.ſꝫ dꝫ reqrere iudicem in cuiꝰ territorio eſt vt illū citet:⁊ ꝓcedit hec ſolutio tenēdo ꝙ imperiū nō depēdet ab eccl'ia: ſed tenēdo ꝙ depēdeat vt cōiter tenet̄:⁊ p eccleſiā declaratū eſt: rñdet ⁊ alio mō qd̄ vnꝰ iudex pōt citare in territorio alterius cui nō ſubeſt: vt in.§.verū ſi apparitoꝛ.cū ſi.ſꝫ in territorio alteriꝰ maioris iudicis a quo hꝫ iuriſdictionē ꝓpter eius reuerentiā citare nō pōt.ar.ff.de dā.infec.l.iiij.§.ſi tā vicinū. Et ſic vr̄ Bar.ꝯſiſtere i hac opin. vlt.vt in territorio equalis iudicis fieri poſſit citatio verbalis ēt ad effectū ꝓcedēdi ꝯtra pſonā ſꝫ in territorio maioris iudicis a quo hꝫ iuriſdictionē nō: ſꝫ certe lꝫ hec diſtinctio videatur demulcere aures nō tñ ſatiſfacit ad clem̄.paſtoralis. nā ibi papa nō fundat ſe qꝛ erat rex in territorio maioris iudicis: imo gñaliter dicit in ꝟ.qd̄ ſi pauitio ⁊c.imperatorē potuiſſet penitere delinquētē ſi fuiſſet inuētꝰ i diſtrictu ſuo vel ad eū de more remiſſus ⁊ ſic aperte innuit ibi ⁊ in p̄cedētibus iudicē delicti nō habere iuriſdictionē in pſonā niſi reperiat̄ in ſuo territorio: nec hr̄e ptātē citādi: ſꝫ dꝫ reqrere iudicē vbi degit vt eū citet. Vñ gñaliter dixit in verbo nec citatio: qd̄ citatio nō arctat [b] extra imperiū ꝯſtitutū: nec fundat ſe qꝛ erat in terris eccl'ie: ſꝫ gñaliter hic diſponit: lꝫ poſtea dicat ad ꝟificationē eiꝰ qd̄ gñaliter dixerat cū nō fuiſſe reqſitū vt regē citaret. Jtē ex opin. Bar.ſequeret̄ vnū epm poſſe citare in dioce.alteriꝰ etiā reſpectu pſone:⁊ eū excōicare: cū vnꝰ eps nō hꝫ iuriſdictionē ab alio: cuiꝰ cōtrariū aperte innuit.§.ꝯhētes.vbi apte dicit̄ ꝙ nō pōt iudex ꝯctꝰ cōtra hentē alibi exiſtētē trahere inuitū: qd̄ tñ faceret ſi poſſet eū excōicare vel aliter procedere ꝯ perſonā qꝛ indirecte hoc fa-

† Sebaſti. Sapia.

[a] ¶ Aut citatio. Jſte paſſus eget deciſione ceſarea: ſm Ange. in.l.fi. ff.de iuriſdic.om. iudi.vide ibi Jaſ. dicētē ꝙ cōiter tenet̄ diſtinctio quā ponit Bart. in.l. j.§.j.ff. de requir. reis.⁊ in extrauagan.ad repri.ꝟſ. per edicta.

[b] ¶ Nō arctat. adde de hac varietate videndum ate. conſi.cxxvj.maxime circa fi.⁊ vide eundē conſil.viij. Old.ꝯſi.xxxviij. do.de ro.deciſio. ſuis.i nouis hoc eo.titu.

ceret:vt dicit io. Jo.an.vñ tantũ puniebat ibi rõne bonorũ:ꝛ
ꝑ hoc tollo qđ dicit Cal.ꝙ ibi nõ q̃rebaṫ de excõicatiõe:ſʒ
tñ de fienda miſſione:nã ex quo dicit ꝙ non põt illũ trahere
inuitũ ſatis negat ꝓceſſum cõtra ꝑſonã ꝑ quã indirecte tra-
hereṫ:nec etiã ꝓcedit rñſio Cal.ad cle.paſtoralis.dũ dicit qđ
loquiṫ qñ citaṫ qs ad locũ notorie ꝑiculoſum vel qñ is q̃ cita
tur nõ erat ſubditus citantis ratiõe delicti vel domicilij vel
alio modo:nã ſi bene pondereṫ ille tex.papa allegat multas
a rõnes nullitatis:ꝛ nõ ſolũ exprimit illas:ſʒ ẽt ꝙ citatio [a] de
delinquẽte in territorio citãtis nõ põt fieri extra diſtrictũ ci-
tantis.ꝛ ſic illa rñſio nõ eſt bona nec etiã Cal.videṫ in ea ꝑſi-
ſtere. Quid ergo dicendũ in tanta doctorũ varietate ꝛ maxi
me q2 apte vꝫ tex.in.d.l.ij.C.de offi.ꝑfe.vr.ꝛ in.d.§.verũ ſi ap
7 paritor.cõtra tex.d.cle.paſtoralis. ¶ † Breuiter puto cõclu
dẽdo totã materiã ꝙ ſi reperiṫ in loco delicti:tũc quo ad oẽs
effectꝰ ꝛ reſpectu ꝑſone ꝛ reſpectu bonorũ eſt de iuriſdictiõe
iudicis delicti.vt.ſ.dixi.ꝛ hoc quo ad forũ cõtẽtioſum:ſecus
quo ad forũ pñiale.vt no.xvj.q.j.placuit.ꝛ plene tetigi in.c.
qđ clericis.ſ.e.vbi poſui rõnẽ dñe. Aut nõ reperiṫ in loco de
licti ꝛ tũc ſi fuerit citatiõe ꝑuẽtus:tũc põt excõicari.ꝛ oĩs ꝓ-
ceſſus ſupra ꝑſonã fieri inq̃tum patiṫ ſtatꝰ ꝛ qualitas cauſe
ꝛ citari extra territoriũ verbalr̃ q2 iã eſt cõtumax ꝛ ꝑuentus.
ſ.c.pxi.cũ ſi.aut nõ fuit ꝑuentꝰ:ꝛ tũc põt citari verbalr̃ quo
8 ad effectũ diſtinguẽdi bona.vt in.§.ꝯhẽtes. ¶ † Itẽ põt re-
quiri iudex vbi degit vt eũ citet vel remittat:ꝛ ille dʒ hoc fa
cere vt.j.diceṫ ꝛ ꝓbaṫ in cle.paſtoralis.ꝛ in.d.auṫ.vt nulli iu
di.§.ſi qs xᵒ ꝯprehẽſoꝝ.ꝛ ſi citatꝰ ꝑ iudicẽ vbi degit nõ vult
cõparere põt excõicari ꝑ iudicẽ delicti ꝛ alius ꝓceſſus fieri ꝯ
ꝑſonã in q̃tũ patiṫ ſtatꝰ cauſe:q2 iã cõſtitutus eſt in cõtuma
cia ꝑ citationẽ iudicis vbi degit:ꝛ vt cõtumax in loco ad quẽ
citationis effectus dirigiṫ.ar.in.d.§.ꝯhẽtes.ꝛ j.d.cle.paſto-
ralis.vbi innuiṫ ꝙ ſi ille fuiſſet citatꝰ ꝑ iudicẽ vbi degebat po
tuiſſet cõdẽnari poſtea ſecuta ꝯtumacia:facit.l.j.ff.de requi.
re.ꝛ in auṫ.vt oẽs obe.iud.ꝓuinc.§.ij.col.v.Si vero ille iudex
vbi degit non facit remiſſionẽ nec citationẽ:tunc puto ꝙ nõ
põt ꝓceſſum facere ꝯtra ꝑſonã.nec ad iſtũ effectum citare ex
tra territoriũ ꝯſtitutũ.pmo ꝑ text.d.cle.paſtoralis.ꝛ.§.ꝯhen
tes.ꝛ vꝫ ꝓbari in.d.§.ſi qs xᵒ cõprehẽſorũ.vbi dr̃ ꝙ ſi receſ-
9 ſit de loco,ꝛ neſciṫ vbi ſit:tũc dʒ citari edictis. ¶ † Si vero ſciṫ
ꝙ degit in alia prouincia tũc debet requirere illũ iudicẽ vt re-
mittat:ꝛ ſi nõ vult remittere puniṫ vt ibi. Hoſt.eñ cõcedit ci
tationẽ ſicut in primo caſu ꝛ ſic i pparte ſaluat opinionẽ Cal.
10 vt quãdo neſcitur vbi eſt poſſit citari per edicta. ¶ † Verũ
b tñ dico ꝙ ſi nõ cõpareret nõ põt diſtringi ꝑſona:[b] ſed tñ ꝓce
ditur reſpectu bonorũ:vt.l.j.ff.de reg.re.nã ſi eſt i veritate ex
tra diſtrictũ iudicis delicti nõ hʒ iſte iuriſdictionẽ in ꝑſonaʒ
vt in preal.cle.paſtoralis.ꝛ ſic proceſſus reperitur factꝰ ab eo
q nõ eſt iudex:vel q nõ eſt certꝰ de ſua iuriſdictiõe vnde poſ-
ſet attẽtari ꝙ ẽt ſi eſſet delinquẽs i territorio delinquẽtis ex
quo tamẽ hoc eſt incertũ iudici nõ valet ꝓceſſus ab eo factꝰ
cõtra ꝑſonã:q2 ignorat de ſua iuriſdictione.ar.l.ſi is ad quẽ.
ꝛ.l.q in aliena.ff.de acq.hered.ꝛ in.c.ex parte.de conceſ.pre-
ben.ꝛ qđ no.Bar.in.l.ij.ff.de iud.ꝛ ſic reſtringuo dictũ Cald.
ad.l.ij.C.de offi.ꝑfec.vr.ꝛ ad.§.verũ ſi apparitor.qđ multum
vrget:rñdeo ꝙ procedit in ꝑfecto vrbis in fauorẽ ipſiꝰ vrbis
vt ſic ꝑfectus vrbis poſſit citare delinquẽtes in vrbe:ſʒ inde
receſſerint nã ſunt ſpãlia in fauorem vrbis ꝛ prefecti ipſiꝰ vr-
bis. Preterea.§.verũ ſi apparitor.nõ loq̃tur in criali nec ad
effectũ diſtringendi perſonã.ꝛ.l.ij.loq̃tur in his q ſunt obno
xij ſeditionis vrbis:ꝛ in odiũ ſeditioſorũ. Itẽ poſſunt illa iu
ra intelligi:vt fiat citatio ad effectũ diſtinguẽdi bona nõ aũt
quo ad perſonã:cum habeamus tex.expreſſum in cõtrarium
in cle.paſtoralis.vel intelligãtur in iudice domicilij q poteſt
citare ad omnes effectus ſubditos ſuos:ſʒ ſint extra territo-
rium vt plene dicam.j.ſuper tertia ſpecie.

Additio. Nico.Sed iudex vnius ꝓuincie nõ põt
citare delinquentẽ cõſtitutũ in alia pro-
uincia.per iura ꝑalle.ſʒ aliud ſenſerit Bart.ꝛ alij multi q̃bus
obſtant iura ꝛ rõnes ſuperius allegate. Iſte eñ forus accidẽ
talis nec dʒ extendi ad conſtitutum alibi:niſi inq̃tuʒ reperi
tur a iure permiſſum:ꝑ viã recurſus ad aliũ iudicẽ ꝛ ꝑ remiſ-
ſionẽ fiendã:ꝛ hec quo ad primũ effectũ glos. ¶ † Scđo dicit
glo.ꝙ ꝓpter delictũ perditur priuilegiũ [c] vñ nõ obſtãte ꝓuile-
gio debet conueniri vbi deliquit. Contra hoc facit auṫ.cleri-
cus.ꝛ auṫ.cauſa.C.de epiſ.ꝛ cle.vbi patet ꝙ clericꝰ delinquẽs
debet cõueniri corã iudice ſuo:nõ coraʒ iudice ſeculari:et vi-
detur ꝙ etiã de iure ciuili ꝑ delictũ nõ perdatur ꝓuilegiũ de
iure canonico videtur expreſſuʒ in.c.j.de ꝓuile.li.vj.vbi ptʒ
ꝙ exẽptus delinquẽs in loco exẽpto nõ ꝑdit ꝓuilegiũ. Sol.
glo.in auṫ.qua in ꝓuincia.alle.in glo.ponit duas ſolu.prima

eſt ꝙ per delictũ perditur ꝓuilegiũ fori;non autẽ ꝓuilegium
ſui iudicis:hoc eſt ꝙ delinquens hic ſenis põt declinare forũ
huius ciuitatis:debet tamen conueniri coram ſuo iudice:vt
ſi eſt clericus corã ẽpo:ſi eſt laicus coram ptãte. Alia ſolu.eſt
d ꝙ priuilegia [d] in corpore iuris clauſa non tolluntur et ſic proce-
dunt cõtraria. Sed alia que nõ ſunt i corpe iuris clauſa cen-
ſenṫ ſublata.cũ hac vltima ſolutione trãſit ibi Bar.ſed Cyn.
ꝛ Pe.alr̃ ibi dicunt veʒ ꝙ ſi delictũ non eſt atrox ꝓuilegium
non tolliṫ:ſi delictũ vero eſt atrox:tunc inſpicienda eſt quali-
tas ꝓuilegij:ſi eñ eximit a particulari iuriſdictione ſub eo-
dem genere iuriſdictiõis illud ꝓuilegiũ tollitur vt eſt videre
in milite ſʒ eñ miles habeat ſpãlẽ iudicẽ ex ꝓuilegio ꝛ exima
tur a iuriſdictione ꝑſidis:eſt tamẽ ſub eodẽ genere iuriſdictio
nis vñ ex delicto atroci perdit tale ꝓuilegiũ:vt i auṫ.vt iud.ſi
ne quoquõ ſuffrag.§.nolumꝰ.facit.l.j.vbi ſenato.vel clariſſi.
Si autẽ ꝓuilegiũ eximit a certo genere iudiciũ trãſferens ad
diuerſum genus fori:tunc tale ꝓuilegium nõ tollitur per de-
lictum:ꝛ hoc q2 nõ remãſit ſub priore ꝓncipe ſeu ſub eodẽ ge-
nere iuriſdictionis ideo clericus delinquẽs non conueniṫ co
ram laico:ꝛ ſic loquatur auṫ.cauſa.ꝛ auṫ.clericus. Ex quo in-
fert Cy.ꝙ clericus exẽptus perdit ꝓuilegiũ ratione delicti q2
remãſit ſub iuriſdictiõe apoſtolica:ſʒ fuerit exẽptus a iuriſdi
ctione epi:ſed certe hoc videtur cõtra cap.j.de ꝓui.li.vi.vnde
puto ꝙ de iure ciuili tollãtur ꝓuilegia cõceſſa:que nõ ſunt in
corpore iuris clauſa:niſi habeant clauſulã derogatoriam.ar.
eorũ que no.i.c.nõnulli.ſ.de reſcrip.ꝛ hoc limito verũ quãdo
eſt ꝓuilegiũ tale qđ aduocat cauſam extra locũ delicti ſecus
eñ ſi poteſt ſeruari in loco delicti:nã i auṫ.qua in prouincia.
ꝛ in corpore vnde ſumiṫ vt oẽs obe.iud.ꝓuin.§.ij.tãtũ tollit
priuilegiũ ad finẽ vt cognoſcatur in loco delicti. Si vero ſunt
priuilegia in corpore iuris clauſa:et tunc puto ꝙ non violan
tur in aliquo niſi i caſibus iure expreſſis:ꝛ ſic tollo qđ põt ob
ijci de militibꝰ ꝛ clariſſimis viris vt in.l.ij.C.vbi ſena.vel cla
riſ. Non eñ eſt preſumendũ principẽ voluiſſe vnico verbo tã
ta iura tollere multa maturitate condita:vl.l.ſi qñ.C.de inof
ſi.teſt.ꝛ in.c.eccleſia.de elec.de iure xᵒ canonico cõclude poſt
do.Ant.ꝙ quoddã eſt priuilegiũ eximẽs a certo genere iudi
cum ꝛ trãſferens in aliud genus:ꝛ illud nõ tollitur ꝑ delictũ
ſuperueniens:ꝛ hoc procedit etiã de iure ciuili.vt.ſ.dixi vñ
ſi clericꝰ delinquit nõ ꝑdit priuilegiũ:vt in.c.ſi iudex laicus.
de ſent.excõ.li.vj.ꝛ in.c.cõtingit.ꝛ in.c.in audientia.de ſentẽ.
excommu.in antiquis cum ſimilibꝰ.et hoc procedit maxime
habendo reſpectũ ꝙ hoc priuilegiũ fori quo ad clericos eſt
etiã de iure diuino:vt dicit Inn.in.c.ij.de maior.et obe.vide
bo.glo.in.c.ſi imperator.xcvj.di.ꝛ hoc verũ niſi i caſibus in
e iure expreſſis i q̃bus ꝑ delictũ perdiṫ priuilegiũ clericale.[e] vt
in.c.perpendimus.ſm vnũ itellectũ.de ſen.excõ.et in.c.vno.
de vita ꝛ hone.cle.lib.vj.cum ſi. Quoddã eſt priuilegium exi-
mens a iuriſdictione certe ſpeciei iudicũ:vt qñ eximitur qs a
iuriſdictiõe epi:remanet tñ ſub eodem genere iuriſdictionis
ſcʒ ſub apl̃ico:ꝛ tũc eximiṫ a iuriſdictiõe reſpectu certi loci ꝛ
tunc delinquendo extra locũ perdit priuilegiũ:ſecus ſi in lo-
co:vt in.c.j.de priui.li.vj. Si vero eximiṫ perſona nõ reſpectu
certi loci:ꝛ tunc ꝑ delictũ nõ perditur priuilegium.vt in cap.
j.§.in eos.eo.ti.li.vj.de priui.ꝛ hoc niſi ꝯcurrat alia cauſa ac-
cumulans ius conueniendi:vt in preall.§.in eos.ꝛ quod dixi
in.c.dilecti.ſ.eod.et hoc etiã eſt notandũ pro iſtis capellanis
et ſcriptoribus ſedis apl̃ce et alijs familiaribus qui eximun-
tur non habito reſpectu ad certũ locum ſed ad perſonam: ta
les enim nõ poterũt puniri in loco delicti per ordinariũ ſed
debent remitti ad iudicem contentum in priuilegio.puto tñ
ꝙ in maioribus criminibus vbi tenetur de fuga poſſit ordi-
narius loci tales delinquentes carceri mancipare ꝛ ad ſupe-
riorem remittere.ar.opti.in auṫ.de defen.ciui.§.audient.vbi
defenſor ciuitatis qui non iudicat de maioribus criminibus
põt pro talibꝰ criminibꝰ capere ꝛ ad ſuperiorẽ remittere.fa-
cit quod not. Inno.in.c.vt fame.de ſen.excõ.nam ꝛ hoc vide
tur licitum perſone leſe ſi timet de fuga.vt innuit gl.not.in.l.
nullus.C.de iude.facit.l.ait pretor.§.ſi debitorẽ.ff.de his q̃
in fraud.credi.ꝛ qđ dixi in.c.cũ non ab hoĩe.ſ.de iud. Aduer
te tñ diligenter q2 ſʒ prima fronte hoc dictũ do.Anto.videa
tur verũ:tñ poſſet inſtari quia.§.in eos.per eũ allegatus nõ
ꝓbat id ad qđ inducitur:loq̃tur enim in priuilegiatis vt non
poſſint excõicari vel ſuſpẽdi:et ſic ſpecifice quo ad illa videṫ
priuilegium conceſſum rõne delicti cum excommunicatio et
ſuſpẽſio nõ ferant niſi ratione delicti ſeu inimicitie:vt not.in
c.j.de exceſ.prela.nõ mirũ ergo ſi priuilegiũ id non ꝑditur rõ
ne delicti:ſed nos loq̃mur qñ priuilegiũ dat alicui certos iu-
dices quo caſu poteſt teneri illa opinio ſeu diſtinctio Cyn.ꝛ
Pe.coniuncta opi.Bart.cũ limitatione quã.ſ.poſui.ꝛ facit
illud

Sebaſti. Sapia.
a ¶ Qđ citatio.vi-
de de hoc articlo
Angel.diſputãtẽ
in diſputatione
ſua inci. bononiẽ
cis.i.i.iij.col.cer.
deſcendo igiṫ vbi
dicit ꝙ regulari-
ter non poteſt ci-
tari exiſtẽs extra
territorium vide
etiã late per Ol-
dr.in conſil.lxx-
viij.incipi.tertio
q̃reṫ.vide etiam
Cardi.in cle.j.in
ij.q.de iudic.vbi
ponit ꝙ põt fieri
qñ iudex alterius
territorij patitur.
Zacharias.
b ¶ Nõ põt diſtri-
gi ꝑſona.adde an
põt cogi per penã
cenſure excõica-
tionis compare-
re in loco delicti
tu vide Inno.hic
ꝛ Card.in cle.j.§.
deniq̃ʒ.in.j.qđ.de
iure.quod no.
Zacharias.
c ¶ Perdiṫ priui-
legiũ.adde bal.in
ſua mar.i vꝫ.ꝯdi
tio.§.ſi q̃ vꝫ tene-
re ꝯtrã dum dicit
ꝙ delinquens ex
tra locũ originis
gaudẽt beneficio
ſtatutorũ loci ori
ginis.allega l.pe.
ver.ſunt quidaʒ.
ff.de var.ꝛ extra-
ordi.cogni.
Sebaſti.Sapia.
d ¶ Qđ priuilegia.
Et hoc ꝯ Paul.
de ca.in auṫ.qua
in ꝓuincia.C.vbi
de cri.agi opor.
no.Bar.in.l.ij.§.
legatis vbi ange.
ff.de iud.vide Fe
li.i.c.j.col.viij.ſ.
de reſcrip.vbi mo
net diffinitioneʒ
ꝯ hoc qđ priuile-
gia clauſa in cor-
pore iuris non cẽ
ſenṫ ſublata:ꝛ ad
hec vide cautelã
quam tradit do.
Barth. Veroñ.
cau.lxxvj.
Sebaſti. Sapia.
e ¶ Priuilegium
clericale. Circa
hanc materiã vi-
de do. Iaſ.in.l.ſi.
verſ.ſcđo princi-
paliter.ff.de con-
ſtitu prin.vbi po
nit regulã ꝙ pro
pter delictũ ꝑdiṫ
ꝓuilegiũ exẽptio
nis:ſʒ limitat q̃n
q̃ʒ modis: vt ibi
per eum.

Sebasti. Sapia. ¶ Pot conueniri. Quod vagabundus pot puniri vbi inuenit: dato etiam q ibi nō deliquerit: tenet Jo. de ana. in c. j. j. de rapto. Sali. in l. j. C. vbi de cri. agi opor. vbi Bar. & Bald. in l. l. cum longi. col. j. C. de long. temporis prescrip. Alexā. in l. alio. ff. de eo quod cer. lo.

¶ Ubi repert. Adde videndum Cepo. consi. lix. & ibi etiā vide an bannitus dicatur vagabundus.

Anto. Fran.

¶ Ad hoc vt qs dicatur vagabundus vide glo. in l. iiij. in. §. ptor ait ff. de dā. infe. que naturaliter dixit q vagabund' p prie dicit ille qui nō hz domū propriam vel conductam: et illā gl. sequitur Bart. in l. fin. vbi etiā per bal. in. ij. colū. C. vbi de crimi. agi opor. & vide etiā bar. in l. j. C. de co lo. tracen. lib. xj. vbi dixit q q vagatur per orbem dicitur vagabundus: & qui nō stat firm' in certo loco: de quo etiā p bar. in l. j. C. de ti ro. eo. li. & q deserit terras vt per eundem Bart. in l. quisquis. C. de agri. & censi. & qui sunt de ciuitate submersa & inhabitata vel q sunt de ciuitate ab hostibus capta & diruta. de quo etiā per bar. in l. eius. in. §. celsus. ad s. ff. ad muni. et per spec. in tit. de cōpe. iudi. adi. i pnc. & i vlti. char. i vs. sed quid si debitor. et in tit. de re script. pñta. in. §. rōne aūt cause. in ver. qd si vagat. & vide Bar. in l. nemo. C. de re mili. libr. xij. vbi dicit q miles vagabūdus potest puniri per principem.

¶ Et Addo quod debitor vagabundus pot vbiqz cōueniri: vt eit glos. quā ibi Bar. not. l. l. heres absens.

illud. c. j. in prin. de priuil. lib. vj. vbi simpliciter dicitur quod exemptus ratione delicti perdit priuilegium nisi delinquat in loco exēpto: & nullibi reperimus contrarium de priuilegio ratione persone. 12 ¶ † An autem delegatus delinquēs in causa commissa possit puniri per ordinarium loci. dic vt not. in c. fina. de rescri. & in auf. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi. oportet. Quoddam est priuilegiū eximens non principaliter personā sed causam: vt quod inferior nō possit iudicare de crimine epo sententie depositionem epi: et certum est qd hoc priuilegium non perditur per delictum: tum quia als nihil operaretur priuilegium: tum quia non est concessum persone vnde eius delictū nō debet hoc operari in c. accusatus. & in c. quis. iij. questione. vj. de bap. maiores. Quoddam est priuilegiū eximens respectu maioritatis persone: vt quia inferior non potest iudicare maiorē. An aūt perdatur hoc priuilegium si superior deliquit in loco minoris vt archiepiscopus in dioceñ episcopi: maxime si ibi est statutū episcopale: dic vt. d. c. s. remisi. et hoc quo ad scōm dictū glos. 13 ¶ † Tertio glos. dicit quod ex delicto nascitur effectus vt delinquēs possit cōueniri vbi habet domicilium vel vbicunqz inuenitur. Inquātum dicit glos. delinquentem posse conueniri vbi habet domiciliū bene loquitur: vt in c. cum contingat. s. eodē. vbi dixi & dicam latius infra super gloss. iij. vbi discutiam effectus huius fori domicilij. Inquantū dicit quod delinquens potest conueniri vbi inuenitur hoc dixit quia text. sic loquitur in l. j. C. vbi de crimi. agi opz. sed ille text. intelligitur dupliciter vt ibi no. per glo. & doct. primo vt cōueniatur vbi inuenitur: scz habere domicilium quasi dicat conueniri potest vbi deliquit: & vbi reperitur habere domicilium. Secundo potest intelligi de vagabūdo qui vbilibet potest conueniri [a] in auf. vt nulli iudi. §. si quis vero. & de eo potest intelligi illa auctoritas vbi te inuenero ibi te iudicabo: vel potest intelligi i papa & imperatore qui per vniuersum orbem habent iurisdictionem. ix. q. iij. cuncta per mundum. xcvj. di. si imperator. secus sit in alijs iudicibus quorum iurisdictio limitatur territorio. Isti enim non possunt punire delicta alibi commissa: ex quo in eorum territorio delinquens nō habet domiciliū nec aliter ibi sortitur forū: & hoc probat hic tacite vbi exprimit certas spēs fori: et quis dicat vagabundus tangit glo. in l. eius qui. §. si. ff. ad muni. clarius tangit glo. quam sequitur Barto. in l. iiij. §. pretor. ff. de dam. infec. que dicit vagabundū illum qui nō habet domicilium certum vel habitationem. qd no. & idem Bart. in l. j. C. vbi de cri. agi opz. Spe. tamē & Jo. an. in Spe. de compe. iudi. adi. §. j. sub ver. xl. vbi ponunt plures questiones de hac materia. videtur hoc pcedere fm aliquos nisi vagabundus prestet cautionem de redeundo ad locum domicilij: & est dictū Accur. in l. heres absens. ff. de iudi. in prin. gloss. magne. ar. l. ij. §. penu. ff. eod. qd debet intelligi de eligēdo sibi domiciliū de nouo vel de redeūdo ad

in. §. pinde. ff. de iud. & p Ang. Bal. & doct. C. de pscr. lō. tēp. in l. cū lōg. q intellige verū nisi velit satisdare de stādo iuri in pprio domicilio: vt p Bal. in addi. spe. in ti. de cōpe. iud. adi. in v. de vagabūdo. & per Ale. in l. alio. ff. de eo qd cer. lo. p delicto aūt pōt vbiqz cōueniri. & per Bar. & doc. in l. j. C. vbi de cri. agi opz. & p eiēde bar. in. d. l. hrs absens. in vlti. co. in v. qd si debitor. vbi dixit q multi ribaldi suspēdunt in ciuitatib' eo q non habent alibi forū vbi aūt sepeliēdi sint si moriantur. vide Car. in cle. dudum. in. §. verum. in. xx. q. & vide tex. in c. ecclesias. xiij. q. j.

¶ Remissio. adde an sit fienda remissio. Old. cōsi. cxxiiij. Cepo consil. lix. proxime allegato.

Zacharias. ¶ Adde an debeat remitti ad iudicem loci in quo deliquit an vo ad rectorē pnncie etiā dnm p bal. in l. fi. C. si a nō cōp. in. & Joan. an. in ca. cū eterni. de re iudi. lib. vj. de quo breuiter tu dic vt plenissime

no. in apostil. ad istud. in c. pastoralis. §. pterea. nu. vij. in apostil. in ver remissio. s. de offic. deleg. vbi dicit q hoc dicitur procedere de iure cōi: quia de consuetudine hodie non fit remissio etiam in criminalib' & ibi quod nisi petita sit remissio & expensis petentium.

Anto. Fran. ¶ Utrum remissio habeat locum in criminalibus vel in ciuilibus: primo dicas q remissio in criminalibus habet locū: vt in auf. vt nulli iud. §. si qs vero comprehensor. & not. in auf. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. & p bal. in l. cū archimedoram. in pe. col. C. vt i possess. leg. tamen Bald. in addit. Spec. in titu. de accusa. in versic. sed quid si offensus. dicit se nescire. l. dicentez quod debeat fieri remissio: & dicit quod de consuetudine hodie nō fit remissio nisi inter subditos eidē imperio: de quo etiā vide Bal. in l. ij. in. j. co. in v. sz nunqd. C. de ser. fug. & habet per do. Cardi. in cle. pastoralis. in. §. deniqz. de re iud. & vide eūdē bald. in l. ij. in. x. col. C. de here. insti. & in l. penul. in. xj. col. C. de executio. rei iudi. & habet per Barto. & Alexā. in le. sepulchri. de sepulch. violat. & in l. si cui. in. §. si. de accusa. et not. doc. in c. j. de rap. & habetur p bal. in c. j. de contro. uer. feu. apud pares. cur. termi.

¶ Et adde qd talis remissio debet fieri siue in ciuili siue in criminali cā cognita: & non aliter: vt per Alex. post Ang. l. l. heres absens. in. §. si quis. de iudi. per. l. j. C. vbi causa sta. et tenet domi. Cardin. in d. §. deniqz. & vide

locum vbi prius habuit domiciliū. naz si haberet domicilium nō diceret vagabund': vel forte intelligeret de foro ratione originis. Nā quis retinet domiciliū vbi nat' fuit: vt in l. pe. ff. de senat. no. gl. & Bart. in l. assumptio. ff. ad muni. vñ raro cōtingit qd qs possit esse sine domicilio capiēdo domicilium pro iure conueniendi & subeundi ibi onera qñqz capit domicilium pro habitatione: & tunc vagabundus pōt esse sine domicilio: vt dixi s. rō q possibile est qd qs sit sine domicilio: vt si nullam hz habitationē firmā & locus originis est detractus vt plene not. in. d. l. assumptio. vnde tene illud quod proprie dicitur quis vagabundus quando non habet habitationē firmaz in aliquo loco nam si requirim' quod sit fine domicilio ratione dicetur quis vagabundus ratione pdicta. Sz certe ergo putarem q ex quo tpe cōuentionis reperitur absqz domicilio: & sic fundata est iurisdictio illius vbi reperit qd non sufficit prestare cautionē: cum sit preuentus per citationem. arg. c. p posuisti. s. e. & l. cuz qdā puella. ff. de iur. om. iud. faciunt nota. in cap. vno. de obla. ad rati. vñ enim facere hoc in fraudē. ar. opti. in c. ex parte. de priui. & s. ne cle. vel mona. c. ij. Et idē reperi postmodum tenere Bal. in. d. c. j. de rap. per. l. j. C. vbi de cri. agi opor. vbi simplr innuit tex. fm veram lec. b vagabūdū posse puniri vbi reperitur [b]: non ergo tenetur iudex mittere ad alium locum. Sed opinio contraria posset intelligi in eo qui domiciliū habet licet aliqualiter vagabundus. Aliā mirabilez limitationē ponit Host. in summa. e. ti. §. ij. versi. quid de vagabūdo. loquit tamē sub dubio forte vt possit ipse vagabundus locū eligere vbi conueniat. ar. ff. qui satisf. cog. l. si fideiussor. §. si necessaria. & l. de die. ff. de iud. §. heres absens. q iura in veritate hoc nō pbant: & ptra hoc dictū facit fm do. Ant. l. non vtiqz. ff. de eo quod cer. lo. & ff. de iud. l. interdum. posset enim eligere locū valde remotum ad incōmodū actoris. Itē possunt adduci rōnes superius allegate: quare puto simpliciter sequendum quod vagabundus possit cō 14 ueniri vbi reperitur. ¶ † Sed circa predicta potest dubitari quid si non est vagabundus proprie sed expulsus a ciuitate vel bannitus nunqd possit conueniri alibi saltē vbi trahat moraz licet ibi non habeat domicilium: de hoc vide per Specu. in loco preallég. vbi refert quosdam tenere quod si non eit spes quod cito reuertatur poterit alibi conueniri: est enim quasi vagabundus & bānum non debet retorqueri in eius fauorem. secus si est spes de eius proxima reuersione. domi. Anto. dicit quod si alibi eligit domicilium poterit ibi cōueniri: si autem non eligit domicilium: et tunc si non est spes quod cito reuertatur poterit vbilibet tanquam vagabundus conueniri: et hoc satis fuit de mente Specul. et est satis rationabile et facit quod dixi in capitulo quod clericis. supra eodem et hoc quo ad tertium dictum gloss. 15 ¶ † Ultimo dicit glo. quod si delinquens recessit de loco delicti debet fieri remissio [c] ad locum

Bart. in l. non dubito. de capt. & in l. j. C. de sum. tri. vbi ponit quis cognoscat de causa remissionis: an iudex remittens: & an iudex cui fit remissio. de quo plene per Jo. de imo. in l. pen. ff. de custo. reo. & per Alexan. in l. si cui. in. §. fi. ff. de accu. & tene menti quod remissio pro delicto minimo non debet fieri fm Gemi. in c. romana. in. §. contrahentes. de foro competen. lib. vj. & illud dictum refert & sequitur Lauren. de fano olim pceptor meus in extraordinaria iuris cano. in repeti. l. in quorū. ff. de pigno. q sua etate fuit vir excellēs. Et adde quod remissio debet fieri sumptibus loci ad quem fit remissio si fiat ad petitionez iudicis secus si fiat ad petitionem partis quia debet fieri sumptibus petentis fm Baldum nota. in c. si iudex. in versicu. sed quero. de pace tenen. in versi. per sen.

¶ Et adde quod remissio ad locum delicti debet fieri ex toto orbe cū

de iure communi vnus sit dominus totius orbis:vt no. voluit Bal.in l. executorē.in ver.pone qđ est plēs.in fi.C.de execu.rei iud.vbi etiam dicit in ver.sed quero de tali.q.quod remissio fiat ad locū delicti quādo quis non est alibi condemnatus alias debet puniri vbi est co..demnatus quod dicit ibi esse valde no. An aūt habeat locū remissio in ciuilibus τ quādo:siue

i ɔctib⁹ siue i alia a causa ciuili:vide que ple. habētur in.c. romana.i.g. ɔhentes preallē, τ in.d.l.heres ab sens.i.§.si qs.ff.ð iud.et per Bart, in.l.j.in fin. de eo qđ cer.lo.τ cōclusio est qđ non nisi ɔtrahetes renūn tiēt priuilegio fori ɔm gloss.in.l.j, ff.si qs i ius voc. non ie.de quo me remitto ad dicta i locis preallega. τ p Jo.de Jmol. hic q đt illā gl.cē verā de iure sꝫ nō seruari de facto.

✠ Sebasti.Sapia.

a ¶ Ad locum delicti.Qñ fieri debeat remissio in delictis.vide Oldra.i cōsi.ccxxiij. vbi tangit an delinquēs i Anglia sit remittēdus in Angliā:τ late ponit Bertholomē. veron.in cōsi.lix. et remissiue vide per Augu.arimi nem.in addit.ad Ange.de malefi. in ver.et ibi caput a spatulis.co lum.viij.versic.tu adde φ Bal.in.l. obseruare.

b ¶ Fuga.an autē fuga faciat indiciū in delictis vide late Jaso.i cō mēto.l.admonē. di.in.xviij.chart, ff.de iureiu.Bar, l.l.j.in fi.ff.de bo. eorum.τ in.l.lege cornelia.in fi.prin cip.ff.ad fille. vbi reperien.quando facit plenā proba tionē vnum scias φ in ista materia qđ officialis qui fugit syndicatū illa fuga facit ple nam probationē τ habebit p conuicto de omnib⁹ in quibus erit inculpatus:τ contra officialem qui aufugit probantur furta et robarie per solum iuramentum ita ad hoc plura allega.modernorum principes domi.Jason in.l.j.C.vt omnes iud.tam ciui.φ mili.vbi vide omnino, Aeneas falco.

delicti.ᵃ Cōclude hanc materiam breuiter φ aut iudex delicti nō postulat hanc remissionē τ necessario nō est fienda:vñ licite poterit in loco domicilij puniri,vt in.l.j.C.vbi de cri.agi opor.sꝫ vnū intellectū q plꝫ ibi Bar.aut petit remissio:τ cōiter tenet φ in leuioribus criminib⁹ seu delictis nō fiat remissio:nec etiā in atrocib⁹ si agit de crie ciuiliter:vt no. Cald.in.d.c.j.de rap.sic enī ista remissio ad locū delicti in exemplū vt ceteri timeāt τ sicut inde tollat scandalū:que rō cessat in delicto ciuilr intētato:si ꝟo agit criminalr τ delictū est atrox:τ tunc petit remissio:vide bo.glo.in cle. pastoralis.de re iu.q̃ in effectu ɔcludit remissionē fiendā ex necessitate τ nō ex vrbanitate vt quidā senserūt τ idē voluit Cy.in aut.qua in puincia. τ

16 Bart.in.l.si cui.ff.de accu.¶ † Scđo ɔcludit illa glo.iudicē delicti regrentē iudicē vbi degit delinquens non posse illū punire cū par in parē nō hꝫ imperiū:sꝫ debet agere corā superiore ipsi⁹ ɔuaꝫ tenuit Cy.in.d.aut.qua i puincia.sed. Bar.in.d. l.si cui.tenet cū gl.per tex.illi⁹.§.si qs vero cōprehensor.Jo.car.in.c.j.de rap.dicit satis eque posse distigui an criminosus degat sub iudice domicilij q intēdit eū punire τ tūc si verū qđ ex sola vrbanitate procedat remissio:et per ɔñs non poterit punire iudicē nō remittētem:τ hoc verum vt fiat remissio ex vrbanitate vbi iudex delicti eius vult ꝓcedere:sec⁹ aūt si ipse nō curat ꝓcedere.facit.c.p tuas.de sen.exc.sic ex vrbanitate possit iudex delicti remittere ad iudicē domicilij sicut pilatus remisit xpm ad Herodē. Aūt criminosus degit sub alio φ iudice domicilij vel etiā si ibi degit tñ in loco delicti iā accusat⁹ est ita φ iā pūcta est iurisdictio iudicis domicilij:τ tunc accusatore instante iudex delicti mandabit remissionē fieri τ tunc erit necessario fienda al's poterit eū punire dicit tñ Cal.φ opi.Jo.an.melius iure ꝓbatur:et absq3 dubio illā tenendā credo p text.in.d.§.si qs ꝟo cōprehēsorū.q indistincte mādat remissionē fieri:nec tñ dat ptātē iudici delicti puniendi iudicē nō remittētē imo poti⁹ innuit oppositū, No. tñ ex hac opi.Cal.qđ nō solū iudex domicilij pōt remittere delinquentē sꝫ ali⁹ q nō est iudex ipsi⁹ delinquētis:τ idē sentit Cald.in alijs ɔsilijs ibi qđ nō vr placere do.Ant.hic sed dictū Cal.plus mihi plꝫ:qꝛ tex.in.d.§.si qs ꝟo ɔprehēsorū.loqt indistincte φ dꝫ remitti ad iudicē vbi degit nō di

17 cit per iudicē domicilij.¶ † Jtē facit tex.in aut. de defen.ciui.§.audiēt.vbi defensor q cām grauē audire non poteīt remittit criminosum ligatum ad iudicē propriū.nā hoc publice vtilitatis est:de sen.excō.vt fame. Jtē qꝛ ꝓuatus pōt q̃cq3 istā de ɔhensionē facere:iuxta no.in.l.nullus.C.de iude. τ qđ dixi in.c.j.de iudic.τ.c.cū non ab hoīe.eo.ti.

18 ¶ † Tertio ɔcludit ista gl.φ anteφ iudex remittat dꝫ pmittere aliqualē cause cognitionē:al's sine cā infamaret:si sic legat⁹ remitteret. Jdē sentit Bar.in.l.j.C.vbi de cri.agi opꝫ.dicit tñ ibi qđ ista summaria cognitio fit i loco delicti an fuerit ɔtumax.alle.d.§.si qs vero.τ certe ille.§.nō probat hoc:sꝫ puto φ aut allegat cōtumacia in loco delicti τ tūc sufficit φ fiat ð hoc aliqualis summaria cognitio:satis enī p hoc psūptiue pbat delictū illi⁹ ar.c.nullus.de psum.τ eorū que no.glo,

Zacharias.¶ Adde tu plene Lanfran. de oria.in.l.admonē.in. viij, col.versi.pmus casus.cum duobus sequen.ff.de iure.τ ibi an τ quādo faciat fuga plenam probationem τ quando semiplenam.

Anto.Franc.¶ Ad ea que hic dicuntur de fuga quod hic licet fuga faciat queꝫ suspectum:vt in.l.impuberibus.§.preterea.τ ibi per Bar,

ff.de suspec.tut.tamen fuga est leue indicium ad torturam:vt not.dixit Bal.in.l.non hoc.C.vnde cog.¶ Et adde quod quo ad probationem fuge requiruntur testes de visu:vt not.Jn ìocē.in.c.statutum.de offic. deleg.τ not.doc.in.l.fi.C.de proba.τ tene menti quod fuga etiā dicitur quando quis latitat vt fugiat licet adhuc non fugerit tamen non com

19 l.l.i bonefidei.C.de iureiu.¶ † Ubi no.φ fugaᵇ
b facit semiplenā pbationē:τ p Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiu.τ in.l.lege cornelia.ff.ad fille. Aut nulla fuit cōmissa ɔtumacia nec pōt doceri de fuga:τ tunc satis puto glo.nostrā procedere:vt fiat aliqualis summaria cognitio sup crimine:cū enī iste iudex vbi degit nō sit sub iudice delicti:imo equalis nō tenet sibi credere sicut in sīli no. Jnn.

20 in.c.j.de off.or.τ in.c.cū i iure.de off.de.¶ † Nā video φ qs nō admittit ad impediēdā executionē sñie licet dicat sua interesse nisi primo summarie doceat de suo īteresse:vt in.c.veniēs.ij.de testi. fortius in isto casu non est credēdū simplici ꝟbo iudicis:cū sic de facili posset ali⁹ infamari:et soli epō non credit si dicit aliquē criminosum:vt in.c. eps.τ.c.placuit.vj.q.ij.τ sic ɔcordo dictū Bar.cū gl.in.d.cle.pastoralis.τ.c.cuꝫ hac distinctiōe.pute intelligendū dictū Cald.in.d.c.j.de rap.qui dicit φ iudici regrēti iudex sub q̃ degit criosus non tenet incōtinēti credere si al's sibi oino occultum est:sed si est notoriū vel famosū sine aliq̃ cause

21 cognitiōe remittat τc.¶ † Sed circa hoc quero qđ si delinquēs est vagabundus nunqd is remitti ad locū delicti. Jnno.in.c.j.de rap.qđ sic. Cald. ibi ɔ:vbi ɔcludit vagabūdū τ q nullū hꝫ domiciliū nō esse remittendū necessario:sed esse de foro cuiuslibet iudicis al's cōpetētis.τ sic posse p quēlibet puniri vbi reperit:ad hoc.l.j.C.vbi de cri.agi opꝫ.τ illa authoritas vbi te īuenero τc.τ si diceret ɔriū posset τ seq ꝑplexitas. Pone enī quē cōmisisse plura delicta eq̄lia:sꝫ i diuersis diocesib⁹:τ eodē tpe accuset de oibus τ oēs iudices petūt remissionē. Certe nō appet rō quare debeat magis remitti ad vnū φ ad aliū:vñ ipse iudex vbi reperit poterit eū punire sine aliq̃ remissiōe.d.Anto. putat φ i atrociorib⁹ debeat fieri remissio ad locū delicti sicut in alijs nō vagabūdis:qꝛ eadem est rō:ego puto ibi remissionē fiēdā vbi petit:poti⁹ i vagabūdo φ i alio cū possit fieri sine iniuria alicui⁹ iudicis:nā si fit remissio vbi hꝫ ꝓpriū τ determinatū iudicē forti⁹ vbi est vagabūdus. Jtē subest rō remissiōis in eo sicut in alijs vt scandalum tollat de loco delicti:τ vt satis fiat illi reipublice quā lesit vt ceteri metū habeant. Jtē tex.in.d.§.si quis vero cōprehēsor.τ.c.j.de rap.loquunt indistincte:nec ob.text.in.l.j.C.vbi de cri.agi opor. fateor enī φ pōt ɔueniri vbi inuenit nō tñ p hoc sequit qn habeat locū remissio si petat. tolle instantiā delinquēs pōt puniri i loco domicilij.vt in.c. cū ɔtingat.ꝫ.e.τ.ꝫ.subijciā:τ nihilomin⁹ hꝫ locū remissio vbi petit. Nec obst.φ đr de ꝑplexitate:qꝛ tunc vel ipse poterit punire rōne ꝑplexitatis.vel melius poterit dici φ debet pri⁹ fieri remissio ad iudicē in cui⁹ territorio prius deliquit:cū ibi pri⁹ se obligauerit ex delicto:vt.l. obligamur.ff.de ac.

22 τ ob.¶ † Facit qđ no. Jnn.in.c.cū iam dudū.de pben.de clerico habente plura bñficia in diuersis territorijs vt concurrētibus ɔrijs mādatis eodē tpe:pꝛio obediat ei cui pmo se obligauit:facit.l.si

23 cui.τ qđ ibi not.ff.de accu.¶ † Ultimo circa hāc remissionē querit de qōne quotidiana:nunqd valeat ɔsuetudo vt⁹ nō fiat remissio cū hodie cōiter

c fiat. Jo.cal.in.d.c.j.de rap.sic notabilr distiguit
d φ si delinquens nō est in loco domicilij vel delicti

prehēditur a statuto talis latitās quod facit mentionem de fugiente ɔm Bal.in.l.j. in.iij.colum.C.de edili.act.τ in.l.j. C.de ser.fug.τ vide Alexā.in.l.pe. ff.de custo.reo. et tene menti qđ fuga nō solum facit haberi pro cōfesso iudicē eum qui an fugit ante syndicatū vt iste dicit sed etiam facit haberi pro confesso fugientem de carcerib⁹ nisi forsam mulier causa euitande libidinis fugeret ð carcere:vt per Bart. in.l.j. C.de assef. τ p Bald.in dicta l.j. C. de edil. act. vide Bart. in.l.si quis in graui.in §.verū.ff. ad fille. vbi dixit qđ sola fuga non probat delictum: τ tene menti quod quādo aliquis eū bānitus puta titius τ plures sint qui eo nomine appel lentur si aliquis nominatus titius aufugerit:facit ꝑsumi quod ille qui aufugit sit ille qui est cōdemnatus: ita nota. voluit Baldus in.l. voluntatis. C.de fideicom.vbi etiaꝫ dixit quod fuga est coniuncta opinioni populi: et propterea dixit etiam Bald. in.l. transfuge.et in.l. malafide.C.de ꝑscript.long.tēpo. q̃ pro; liber. quod fuga constituet quem in mala fide:et vide etiam Specu.in titu.de proba.in.§. final. in versic. vltimo. not. vbi dixit qđ fuga facit semiplenaꝫ probationem. Adde tamen quod fugiens de carcere quod inuenit aptum nō facit indicium contra se ɔm Baldū in.l.succurritur. C. ex quibus causis maio.et de multiplici fuga que triplex est:scilicet voluntaria:causaria: et ignominiosa:vide plene per Bal.in.d.l.j.C.de edil.act.et tene denicq3 menti quod quando in fuga est periculum nemo tenetur fugere etiā ab hoste τ inimico:vt dixit;Bal.in.l.j.in fi.C.de cōdi.ob turp.cau.et Bart. in.c.si ob turpem.ff.eod.titu.

c ¶ Consuetudo. Adde eundem consi.lib.xxiiij.

d ✠ Sebasti.Sapia.¶ Distinguit hanc distinctionem in hoc articulo non

non valeret consuetudo per quam nõ deberet fie
ri remissio:qꝛ per hoc publica vtilitas lederetur
que requirit ꝙ crimina nõ remaneãt ĩpunita:de
sen.excom.vt fame.quasi irrationabilis esset ta¬
lis ↄsuetudo et grauosa:ꝛ ideo nõ valet.s̄.de con
sue.c.j.ꝛ vlt.sed cõsuetudo qȯ iudex domicilij nõ
remitteret ad iudicem delicti vel ecõuerso bñ va¬
leret dummodo aliter predictorũ in cuius territo
rio degit vellet delinquentẽ punire:qꝛ tunc cessa
ret ratio predicta.Sed diceres qũo ex hoc nõ vsu
introducitur consuetudo contra not.in.c.Joan¬
nes.de cleri.coniug.Sol.intellige qñ sepe fuit pe
tita remissio delinquentium et fuit denegata nec
aliquid inde sequutum est:tunc eñi iste non vsus
habet ↄtrium actum dispositiõi iuris.Ideo intro
ducitur consuetudo:vt no.in.d.c.Joãnes.secus
tamen si nunꝗ̄ fuisset petita remissio nec conces¬
sa tunc enim non põt dici introducta consuetudo
qꝛ nihil actũ fuit contra ius cõe:requiritur enim
petitio vt fiat remissio:vt.d.§.si qs vero cõprehẽ
sorum.ꝛ not.Bar.ĩ.l.j.C.vbi de cri.agi oportet.
24 s̄.dixi.¶†Circa hoc querit̃ supra visum est ple¬
ne iudicem delicti posse punire delinquentẽ:licet
alias non sit de iurisdictione sua:nũc queritur an
poterit eum punire ꝫm statuta sua[a] an vero ꝫm
iura cõmunia:cõmuniter tenetur ꝙ etiã põt ꝫm
statuta sua:vt not.Cal.in.d.c.j.de rap.et plenꝰ ꝑ
Barto.in.l.cunctos populos.C.de sum.trini.nisi
excusetur probabili ignorantia:et pro hoc allego
tex.apertum in.c.que cõtra.viij.di.xij.de illa. nec
ob.tex.in.l.j.C.vbi sena.vel cla.vbi dicitur delin¬
quentem subijciendũ publicis legibus:qꝛ statuta
locorum bene possunt quo ad illa loca publice le
ges appellari. vt ibi not.facit.xj.qȯ.iij.nemo.de
sen.excom.a nobis.vide per Joã.de lig.in cle.pa¬
25 storalis.de re iud.¶† Nũc quero de quibusdam
qõnibus in quibus dubitatur vbi dicatur qs de¬
linquere:ꝛ per ↄñs vbi debeat sortiri forũ.Et pri
mo[b] de existente in vno territorio seu in loco exẽ
pto:ꝛ percutiente hoĩem existẽtem in alieno ter¬
ritorio[c] vbi sortiat̃ iste forũ rõne delicti:an ĩ loco
vbi emisit sagittã:an vbi ꝑcussit.ꝛ hec qȯ tractat̃
in regula in obscuris.de reg.iur.li.vj. in mercuri.
ꝛ in.c.j.de priuil.libꝛ.vj.ꝛ per Cyn.in.l.j. C.vbi de
cri.agi opoꝛ.cõiter concluditur[d] ꝙ in vtroqꝫ loco
põt cõueniri:ꝛ si cõcurrũt iudices vtriusqꝫ terri
torij locus est preuentioni:nã in vtroqꝫ loco deli
quit:vt.in.c.j.de p̃sum.ꝛ qȯ ibi not.ꝛ dic vt plene
26 no.in iuri.prealt̃.¶†Idem dic de delinquẽte in
confinibus.nã locus erit preuentioni:qꝛ verũ est
dicere hunc in cuiuslibet territorio deliqsse:ꝛ pos
sent simul conueniri si eodẽ tempore cõcurrerent.
facit.l.arb.ff.cõi di.vbi arboꝛ nata in ↄfinibus est
cõis:idem si ecclesia edificat̃ in cõfinibus:vt not.
xvj.q.iij.licet.facit insti.de rerum diui.§.insula.et
hoc tenet Dy.in.l.pupillus.§.fi.ff. de verb.sig.et
Ray.ꝛ alij in.l.iurisperitos.§.cum oriũdus.ff. de
excu.tut.ꝛ vide qȯ no.in.l.j.ꝛ in aut̃.qua in ꝓuin¬
27 cia.C.vbi de cri.agi opoꝛ.¶†Itẽ dubitat̃ de mã
dante in vno loco cõmitti delictũ in alio territo¬
rio ꝛ ibi ↄmissum est vbi iste sortiat̃ forũ rõne de¬
licti:de hac qõne vide ꝑ Bart.post alios in.l.si vt
ꝓponit̃.ff.de fideius.Et ↄclusio cõis est qȯ dꝫ pu¬
niri nõ vbi mãdauit sed vbi delictũ subsecutum[e]
est qꝛ ibi destinatus est effectus delicti. Et qꝛ re¬
gulariter ex mãdato solo qs nõ punit̃ ꝛ inter mã
dantẽ ꝛ mandatariũ nulla fuit ↄcta obligatio:qꝛ
rei turpis nulla est obligatio:vt.l.si remunerãdi.
§.rei turpis.ff.mãda.Et ꝑ hoc allego tex.in tex.ĩ
cle.pastoralis.v̇.necnõ.iuncta gl.de re iud.¶Itẽ
dubitatur quid si ciuitas misit exercitum ad ali¬
quem locum:ꝛ ĩ illo loco vbi erat exercitꝰ aliquis
deliquit:nunqd sortiatur ibi forũ vt possit puniri
per potestatem ciuitatis illius a qua exercitꝰ de¬
stinatus fuit:ꝛ vide Bar.in.l.pupillus.§.territo¬
rium.ff.de verb.sig.vbi cõcludit qȯ sic:qꝛ territo¬
rium dicitur a terrendo vt ibi:sed ex quo habet
ibi exercitum,satis terret in illo loco:ꝛ sic dicitur
28 ibi habere territorium.qȯ not.¶†Item dubita
ri posset de teste qui examinatꝰ per iudicem pro

prium ad instantiam alterius iudicis coꝛam quo
vertebat̃ qȯ dixit falsum:an posset de hoc falso
dicto puniri per iudicẽ cause ad quez transmissa
fuit eius attestatio ꝛ vbi eius dictũ fuit publica¬
tum.Spe.in tit.de teste.§.j.ver.quid si aliquis.ar
guẽdo tenet qȯ ꝑ hunc iudicẽ cause posset puni¬
ri quasi effectus huius delicti sit collatus ad illũ
locũ.ad hoc.l.ↄtraxisse.ff.de act.ꝛ ob.ꝛ.ff.de his qb.
vt indig.l.post legatum.ꝛ sequit̃ ibi Jo.an.,in ad
di.ꝛ recitat idẽ tenuisse Guido.de suza.ĩ.l.j.ff.de
offi.eius cui man.est iuris.§.qui mandatã.ꝛ quia
examinationis actꝰ fuit nudũ ministeriũ ↄtrium
tenet Guid.de su.in aut̃.apud eloquẽtissimũ.C.
de fide instru.recitat tñ alios tenuisse ↄtrium:ꝛ sic
aperte non firmat.d.Ant.distinguit ꝙ si sciebat
eius dictuz debere trãsmitti alibi possit ibi puni
ri:qꝛ habuit aĩm ibi delinquendi sicut.s̄.dictũ est
de sagittante:si vero ignoꝛabat tunc puniatur in
loco vbi fuit examinatus ꝛ hoc veruz vbi agitur
de pena falsi.si vero agerẽt de pena vacillationis
seu variationis tunc attenditur locus examina¬
tionis ꝛ puniet̃ꝫ per iudicẽ examinantẽ.C.de test.
l.nullum.qȯ satis mihi placet:vt in.d.cl. pastora¬
lis.ꝛ in.l.exigere dotem.ff.de iud.vbi attendit̃ lo
cus ad quem destinatur effectꝰ matrimonij. Et
per hoc põt decidi qȯ de notario falsante instru¬
mentuz producendũ ad aliũ locũ:ꝛ datur via ad
solutionẽ multarum qõnum. Et qs locus debet
poni in libello accusatorio cũ in vno principiat̃ ꝛ
in alio perficit̃:vide elegantissime per Bart.in.l.
libelloꝛũ.ff. de accusat.vbi ponit multas qõnes
notabiles:ꝛ ꝑ hoc sit expedita glo.j.cũ sua mate
29 ria.¶†Venio nũc ad gl.ij.cũ qua expediã secũ¬
dam speciẽ sortiẽdi forũ.s.ratione ↄctus:ꝛ quero
quomodo capitur hic ↄctus ratione cuiꝰ qs sor¬
titur forũ:respondet gl.ꝙ largissime accipit̃:siue
sit verus ↄctus:vel quasi cõtractus: vel aliud vñ
obligatio oritur.ff.de iud.l.heres absens.§.j. ꝛ.l.
omnem obligationem.¶Aduerte tu qui es pu
rus canonista:adeo enim dicit ꝙ accipit̃ largissi¬
me:qꝛ proprie ↄctus[f] est qñ ex vtraqꝫ parte nasci
tur obligatio:vt in emptione: vẽditione:locatio
ne:conductione:ꝛ similibꝰ:vt dicit tex.in.l.labeo.
ff.de verb.sig.vñ quo ad sortiendũ forum non su
mitur ita stricte,sed sufficit qȯ aliqua nascat̃ obli
gatio ex parte vnius tantum:vt.l.omnez obliga
tionem.ꝛ in prealleg.l.heres absens.§.j.vbi dicit̃
qȯ in loco v i qs gessit tutelã potest cõueniri ꝛc.
¶Scdo gl.querit nũqd rõne ↄctus possit quis
conueniri in loco siue inueniatur ibi siue nõ.ꝛ rñ¬
det vt ptꝫ in ea.in fi.ꝛ est clara.Sꝫ pro declaratio
ne materie huius duo principaliter subijciã exa
mini. Primo qñ dicat̃ qs sortiri forũ rõne ↄctꝰ.
Secundo quem effectum ꝛ quã iurisdictionẽ ꝓ¬
ducat hmȯi forũ sortiri ratiȯe ↄctus.Quo ad pri
mum clare ꝛ breuiter concludo materiam:aduer
tendum tñ qȯ in eodem facto ꝓñt plura loca con¬
currere vt locus facte ꝓmissionis.s.vbi verba cõ
tractus sunt prolata.Item locus destinate solu¬
tionis seu implementi contractus.Itẽ locus vbi
instrumentum scriptuz est.Itẽ locus vbi ↄditio
completa est.Itẽ locus implementi ↄctus ex pte
vniꝰ ꝛ simplex promissio facta per alium in alio
30 loco vbi verba contractus sunt prolata.¶†Si
verba contractus proferantur in vno loco sed ef
fectus ↄtractus destinatur in aliuz locum:vt qꝛ
hic Senis promisit soluere centũ Bononie:tunc
locus promissionis nõ cõsideratur quo ad facul¬
tatem ibidẽ ↄueniendi:vñ nõ potest ibi conueni
ri,vbi promisit:qꝛ non videt̃ ibi ↄtraxisse:hoc sen
tit glo.in.c.romana.§.nec etiaz.in verbo rñdere.
de foꝛo cõpe.li.vj.Clarius hoc tenet gl.iuris ciui
lis.in.l.j.C.vbi cõue.qui cer.lo.da. ꝓmi.ꝛ in.l.iij.
ff.de bon.aut.iu.pos.facit tex.in.c.dilecti.s̄. eod.
vbi dicitur ꝙ rõne ↄctus quis compellit̃ rñdere
vbi habet domiciliũ:ꝛ vbi promisit soluere:ergo
vbi verba obligationis sunt prolata non põt cõ
ueniri:sortitur ergo forum vbi destinatus est effe
ctus cõtractus[g]:vt in prealleg.c.dilecti.ꝛ.d.c.ro¬
mana.ꝛ.l.contraxisse.ff.de act.ꝛ oblig.ꝛ Bart.in

voluit Barthol.
veroñ.in cõsi.lix.
incip.Paulus fa
ber.col.iij.ꝛ Egi¬
diꝰ bellamera in
cõsil.xj.incip.pri¬
mo quidaꝫ videt̃.
col.iij. in fin.vide
etiã de hoc arti¬
culo per Fulg. in
cõsil.cxlix. incipi.
super inquisitiõe.
¶Sua.adde ale¬
xan.consil.xj.
+Sebasti.Sapia.
¶Et primo. Vi
de qȯ no. Bar.in
l.libellorum.ff.de
accusa. vbi ponit
de ꝓijciente telũ
de vno loco ad a¬
lium:vide bald.in
l.si quis non dicã
rapere.col.v. C.ȯ
epis.ꝛ cle.vbi po¬
nit de eo q fuit in
vno territorio li¬
gatꝰ:ꝛ in alio spo
liatus:ꝛ circa hoc
plura tradit re¬
missiue Felin. in
c.j.colũ.iij. in ter¬
tio not.ĩ. de pre¬
sump.ibi etiaꝫ q̇¬
stionem de eo qui
mandauit in vno
territorio cõmit¬
ti homicidium in
alio.
¶In alieno ter¬
ritorio.addȯ Bal.
consil. ccxcvij. ij.
lib.
¶Concluditur.
Vide in materia
consimili Barto.
in.l.ꝙ ait lex.§.fi.
ff. de adul. et vnã
pulchram apost.
ad itũ.in.c. lite¬
ris.in vers. princi
pio.s̄. de rescrip.
vbi plene:ꝛ vnuz
verbum per tuũ
in.c.cum inter. in
ver.no.tamen. s̄.
de consuetu. vide
Bart.in pulchra
q.in.l.j.§.ex incẽ¬
dio.ff. de incend.
rui.nau.vide om¬
nino.d.Alexã.in
consil.lxxv.incip.
viso themate. in
vlt.col.in. iij.vol.
et per Corneũ in
pulchro casu ĩ cõ
sil.lix.incipi. licet
in rure degã. per
totuz.ĩ.ij.volu.et
in istis locis inue
nies an in d̃lictis
attẽdatur initiũ
vel finis.Aeneas
de falco.
Anto.Franc.
¶De ista via
brocardica an et
qñ spectandũ sit
initium vel finis

sit cõsiderandus
vide bar.in.l ait.
ff.de adult.et per
Bart.ĩ.l.si tutoꝛ.
ff.de tut.ꝛ ra.dis.
ꝛ vide ꝑ.d.Car.in
cle.fi.de rescript.
ꝛ in cle.duduꝫ. de
elec.ꝛ vide ꝑ spe.
in ti.de rest.in in
teg.in.§.ij.in ver.
sed cum etiam.et
per Alex.in.l. de
niqꝫ.in.§. si quis
post Barto.ff.de
mino.ꝛ Bar.ĩ.l.j.
ff.qui pot.in pig.
ha.ꝛ qd de prin¬
cipio loci ꝛ tẽpo
ris an illȯ sit spe¬
ctandũ.vide om¬
nino Alex.in. d.
l.ꝙ ait.ĩ.§.qȯ ait.
s̄.alleg.
¶Subsecutum.
Adde qȯ voluit
Alex.cõsi.xxiiij.
ij.lib.
+Sebasti.Sapia.
f ¶Quia proprie
ↄctus.Quid ve¬
niat ꝓprie appel
latione ↄctus la¬
te põit Jas. post
Ang. in.§. olim.
col.vij.cuꝫ seq.in
stitu.de actio.
+Sebasti.Sapia.
g ¶Contractus.
Qũo hoc proce¬
dat: vide abb. in
c.j.col.viij.s̄.eod.
vbi ponit amplia
tionem ad regu¬
lam dicte.l.ↄtra¬
xisse.et limita vt
no.glos.in.l. eum
qui.§.iul.in versi.
denegatur. ff. de
const.pecu.ꝛ per
Ant. in.l.si quis
legatiõe.ff.de iu¬
dicijs.

l.q̄ro.ff.de sol.vbi dicit casū ꝑ primo dicto: hoc relinquo quo ad facultatē cōueniendi vt dixi. nā quo ad subijciendū ꝯctum legibus loci attenditur ꝯctus vbi verba obligatoria ꝓferunt̄ ⁊ non vbi destinatur effect⁹.ar.in.l.si fund⁹.ff.de euict. ⁊ no.tenet Bar.in.l.cūctos populos.in.j.q.prin. C.de sum.trini.nā in loco destinate solutiōis ꝯctus est poti⁹ fictus q̄ verus:fingit̄ eñ ibi cōtraxisse:vere aūt ꝯxit vbi ꝓferunt̄ verba:vt ꝓbat̄ in l.ꝯxisse.in v̄bo intelligit̄.ff.de ac.⁊ ob.tenet Bal. in.l.j.§.eā q.ff.de cōsti.pec.verbū eñ intelligit̄:est fictū vt in.c.ex studijs.iūcta gl.de p̄sum.⁊ hoc valet multū notare ꝑ statutis loquētib⁹ de solutiōe g. bellarū pro ꝯctibus.Itē qñ dant certū intellectum ⁊ formā ꝯctibus vt attendat̄ quātū ad hoc locus vbi verba ꝓlata sunt:⁊ nō vbi effect⁹ est destinatus:qd̄ fallit in dote exigēda vt attendat̄ ſm Bar.locus mariti ⁊ nō vbi matrimoniū ꝯctum est:q2 vxor sortitur domiciliū ex ꝑsona mariti.et ibi oīno videt̄ ꝯctus gestus:⁊ ideo si in loco mariti est statutū vel ꝯsuetudo de lucrāda certa parte dotis in loco aūt vbi cōtractū est matrimoniū sit aliud statutū vel cōsuetudo dʒ attēdi locus mariti.[a] ita dicit Bar.i.l.exigere dotē.ff.de iudi.dicā latius de hoc vltimo post.d.Ant.in.c.j.ſ.de spō.

31 ¶†Si vero effect⁹ destinatus est ī vno loco verba vero sunt ꝓlata in alio loco ⁊ instrumentū est cōfectū in alio loco:dic qd̄ in loco vbi scriptura confecta est non sortit̄ quis forum nec dʒ attendi quo ad aliquē effectū:vt no.in.l.exigere.ff.de iu. qd̄ intellige verū nisi actum fuisset vt de illo ꝯctu fieret scriptura.nā tūc nō dicit̄ ꝯctus nisi cōfecta scriptura:vt in.l.ꝯctus.C.de fide instru.⁊ tūc ibi dicitur ꝯctus initus quo ad v̄ba obligatoria:sed attendet̄ locus quo ad facultatē cōueniendi vbi destinatus est effectus ꝯctus vt dixi.s.Qñq3 cōtractus geritur in vno loco:sed cōditio est impleta in alio loco dʒ attendi locus vbi ꝯctus est gestus vere vel ficte:q2 implementū cōditionis trahitur ad diē ꝯctus.ff.de ver.obl.l.si filiusfa.⁊ hoc firmat gloss.in.l.exigere.preallega.ff.de iudicijs.

32 ¶†Qñq3 ⁊ vlti.effect⁹ ⁊ implementū ꝯctus destinātur ad vnum locū ex parte vnius:sed ex parte alterius simpl'r est facta promissio.Exemplū.Cōduxi ꝓcuratorē seu aduocatū de hac ciuitate vt me defenderet Florentie ⁊ ꝓmisi ei certū salariū: vel cōduxi hic magistros vt edificarent mihi domum Florentie:q̄bus simpl'r promisi certā quantitatē pecunie:⁊ tūc quo ad eū qui destinauit effectum ⁊ implementū ꝯctus ad aliū locū:certū est ꝙ pōt cōueniri in illo loco:vt in illa.l. exigere.cū ibi not.sed in eo q in hoc loco simpl'r promisit pecuniā pro opere fiendo vel aduocatiōe exercenda in alio loco est maius dubiū:⁊ gl.in.d.c. romana. §.nec etiā.in verbo rñdere.expresse sentit ꝙ non pōt conueniri in loco vbi alius ꝯhens debet adimplere ꝯctū:sed in loco vbi ꝓmisit:⁊ sic vno mō intelligit̄ ille tex.⁊ sequitur do.Ant.⁊ dicit notādum quasi simpl'r ꝓmittendo videat̄ se obligasse solutiōi in loco promissionis facte:sed hoc dictū mihi indistincte non placet.Quid eñ si ex coniecturis verosimiliter videat̄ actum tacite vt soluatur salariū vbi opus exercēdū est,vt q2 aduocat⁹ seu ꝓcurator vel magister erat pauper nec verosimiliter venisset expensis suis seu opus ꝑfecisset certe cū tunc videat̄ tacite actū qd̄ solutio fiat in loco vbi debet impleri ꝯctus ex parte alteri⁹ poterit ibi cōueniri:pro hoc qd̄ no.in.c.statutum.§. insuper.de rescri.lib.vj.⁊ in.l.traiectitie.ff.de ac. ⁊ ob.⁊ qd̄ no.Bart. in.l.j.§.diu⁹.el.ij.in ver.vlterius quero ⁊c.ff.de varijs ⁊ extraordi.cogni.in illa q̄ōne an salariū debeat̄ in principio an in fine operis vbi plene.Sed si illi essent potētes ⁊ diuites:⁊ iste forte pauper:vel ex alijs cōiecturis potest cōprehendi ꝯrū ⁊ tunc ꝓcedit illa opi.gl.primo ergo debēt inspici ꝯiecture vt in regula inspicimus in obscuris.de reg.iur.li.vj.⁊ in.l.semper in stipulationib⁹.de reg.iur.Illis v̄o cessantib⁹ solutio debet fieri in fine qd̄ est regulare qñ obligatio descendit ex contractu:vt no.Bart.in loco preallег.de quo etiā ꝑ Inn.in.c.propter sterilitatē.de loca.⁊ tūc procedit illa glo.nā non potest videri actum vt soluat in loco alteri⁹ ex quo ī fine fienda est solutio:sed si in principio operis tūc secus est dicendum. et qñ in principio ⁊ qñ in fine debeatur solutio dicā in.d.c.ꝓpter sterilitatem.ex q̄bus ꝯcludit̄ quē ꝯhere nedū in loco ad quē expresse destinata est solutio,sed etiā si tacite:ꝑ iura preall̄.nō enim in hoc differt tacitum ab expresso:vt.l.cum quid.ff.si cert.peta.⁊ not.Bar.in.l.heres

33 absens.ff.de iud.et statim subijciam.¶†Hec oīa sunt vera vt in loco sortiatur forū qñ de proximo nō erat inde recessurus:vt q2 habebat ibi stationē seu officinas:vel pergulā.Si vero ꝯxisset tanq̄ viator:tunc secus est dicēdū:vt in.d.c.romana.§.nec etiā.iuncta gl.expressius ī preallega.l.heres absens.Adde ad hoc duas notabiles limitationes quas ponit Barto.in.d.l.heres absens.Prima qd̄ viator sortiatur forum ratione ꝯctus qñ ꝯhens secum ignorabat eū esse viatorem.nam ignorantia eius ꝓbabilis nō dʒ sibi obesse:⁊ ī dubio presumit̄ ignorasse quādo habebat ibi tabernam vel stationem seu officinas vel nō ostēdebat aliqua signa peregrinationis ⁊ itinerationis:sed incedebat tanq̄ vnus ciuis vel mercator.nā fuit in culpa[b] non pandendo cōditionem persone sue:ar.in.c.in audientia.de sen.excō.⁊.c.si vero.e.ti.⁊ satis hoc videt̄ innuere tex.in.d.l.heres absens.Scd̄a limitatio est qñ verosimiliter contractus debebat impleri incōtinenti:vt q2 emi equum a viatore ⁊ solui pretiū:verosimiliter videtur tacite actum vt incontinenti debeat tradere equum:vñ si non tradit possum eū cōuenire in loco ꝯctus ⁊ rōne delicti:q2 me decepit:habet eñ iste cōtract⁹ delictū admixtum:ad hoc.l. ij.ff.de pig.act.⁊ q2 ex quo tacite videt̄ actū vt hic impleat:pōt etiā ꝯueniri rōne cōtractus sicut qñ expresse effectus ⁊ implementū destinātur ad aliū locū pōt ibi conueniri:ita qñ effectus tacite destinat̄ ad hoc pōt hic cōueniri:qd̄ est no.Et per hoc dico glo.non vsquequaq3 bene dixisse.in.d.§.nec etiā.dum dicit ponendo primā lect.ad illū tex.qd̄ forēsis conducens aduocatū hic non pōt hic conueniri pro salario: quia videt̄ ꝯxisse tanq̄ viator quasi stando in loco iudicij videt̄ stare tanq̄ fugiens ⁊ viator:qd̄ etiā sequitur.d.Ant.Sed hoc nō puto indistincte verū per predicta. nā verosimilis est prima fronte nisi aliud appareat vt solutio fiat hic:non enim est verosimile quod procurator seu aduocatus voluerit pro suo salario insequi clientulum ad domiciliū suum cum quādoq3 posset esse maior expensa itineris q̄ sit debitum:et ideo potest ibi cōueniri etiā si presupponā illum dici viatorē.Tertiam limitationē ponit hic.d.Anto.vt viator contrahēdo nō sortiatur forū ratione contract⁹ qñ alius nō presupponitur habitus iurisdictiōis in loco sed si daretur habitus iurisdictionis:sed ex iuribus priuilegij non posset ibi conueniri:tunc ex cōtractu a transeunte facto tolleretur ius priuilegij:⁊ ibi posset conueniri ex habitu prime iurisdictionis. alleg.l.ij. §.sed ⁊ si agant. ff.de iud.sed melius allegaret̄.§.oēs autē.et est rō huius dicti ſm eum q2 facilius tollitur priuilegium q̄ creetur habitus iurisdictionis qd̄ di-

34 cit notandū.¶†Ex quo infert ꝙ si exemptus etiā transitoꝛe ꝯheret ī loco non exēpto posset ibi cōueniri:et sic dicit se ampliare.c.j. de priui. lib.vj.hoc dictū mihi non placet in exempto:ex quo eñ tanq̄ viator cōtrahit nō subijcitur iurisdictioni ordinarie per rationem gñalem.l.heres absens.ff.de iud.⁊.c.romana.§.nec etiam.prealleg.nam maiorē ptātem habet archieps̄ in subditos suorum suffraganeorum q̄ habet eps̄ in exemptos vt patet ex no.in.c.pastoralis.de offi.ordi.⁊ ex his q̄ dixi in.c.significasti.s.eo.⁊ maxime in causis que deuoluuntur per appellationem ad eum in quibus habet iurisdictionē saltem in habitu.de of. ordi.c.romana.§.j.lib.vj.et tamen si subditus suffraganei tanq̄ viator contrahit in diocesi metropolitani:non per hoc sortitur forum metropolitanum ratiōe illius cōtractus:vt est tex.in.c.romana.§.nec etiam. eod.titu.lib.vj.ergo multofortius exemptus cōtrahēs tanq̄ viator in loco nō exempto non sortitur ibi forum.nam ratio.l.heres absens.pariter vendicat sibi locum in exempto sicut in non exempto.Nec obst.in l.ij.quam pro se allegat do.Ant.quia loquitur ī eo qui est omnino subiectus:et qui poterat conueniri in loco ratione communitatis patrie: licet haberet ius reuocādi domū:quia venerat ex necessaria causa quod ius reuocandi domum cessat ex quo ibi voluntarie contraxit: est enim quid sibi imputetur exercēdo actum omnino voluntariū:sed secus est in exempto:ipse enim habet ius declinandi iurisdictionem cum nō sit

35 subiectus: non autem reuocandi domum tantum.¶†Et pro hoc vide aperte differētiam inter vnū casum ⁊ reliquū.nam habes ius reuocandi domum si conuenitur ⁊ non opponit valet iudiciū tanq̄ agitatū a suo vero iudice vt hic innuitur:secus est in exēpto[c] coram ordinario loci conuento.nā quātūcunq3 nō opponat non vʒ iudicium:quia coram nō suo iudice agitatū cum nō posset etiam expresse renuntiare priuilegio exemptionis.in.c.cum tempore.de arbi.tenet Joā.an.in regula scienti.de reg.iur.lib.vj.in mercu.tetigi in.c.significasti.s.eo.Quartam limitationē ponit Pe.in.l.j.ff.de in ius voc.⁊ sequit̄ do.Ant.hic. vide licet qd̄ si quis accesserit ad locum duntaxat vt ibi sortiretur forū vel vt ibi contraheret sortitur ibi forum:licet sit inde statim recessurus:et sic sit ibi vt viator:quod placet.nā ex quo studiose accessit ad illum locum videtur ibi destinasse implementum contractus:⁊ sic cessat absurditas super qua se fundat.l.heres absens.⁊ hoc est notandū pro istis qui vt euitent gabellas que in loco sunt exeunt districtum illius loci:⁊ vedūt

ad ꝯhendum

a ¶Locus mariti.adde ad hoc videndum late Andre.sicu.ꝯsil.lvij.

b ¶In culpa.Facit in simili qd̄ qñ debitor scit se esse non soluēdo tempore quo contrahit non pōt gaudere beneficio cessionis bonorum. ita Bar.in.l.aliā.§.elegāter.in fin.ff.solu.ma.ꝑ tex. no.in.l.pe.in fi.ff.de iure do.quem pro singu.allegat Paul.de ca.in.l.etiam.§.i.ff.solu.matri. vbi ponit pulchrū dictum. Aeneas falco.

Zacharias.

c ¶Secus est in exempto. Adde ad istum Andre.bar.⁊ Felin.in.c.at si clerici.s.de iu.bal.ꝯsil.ccxlvi.vo.ij.⁊ ꝯsil.clxxv.vol.iij.Alex.cōsi.xiij.col.iiij. versi.fortificare.vol.j.⁊ ample in decisi.capel.Tholo.qō.ccccxxv.⁊ ibi remissiue in apost.Celsi.⁊ Lanfran.in.c.qm̄ cōtra.in §.ꝯfessiones.nu.x.in ver.talis confessio.j.de ꝓba.

ad contrahendũ alibi:sortiuntur enim forũ in loco ꝯtctus vt euitent gabellas loci vnde recesserunt.facit.l.si fundus.ff.de euict.⁊ melius facit.l.ij.C.quemadmodum testamen. aperiã.

6 ¶†Uenio ad scdm̃ principale:scꝫ quem effectũ ⁊ quã iurisdictionem producat huiusmodi forũ sortiri ratione ꝯtctus. concludo ꝭm cõem opi.hic.⁊ in.l.heres absens.et in.c.romana.§.contrahentes.quod si reperitur in loco contractus habeat iudex omnimodam iurisdictionẽ ⁊ in res ⁊ i personam prout patitur qualitas contractus:vt.c.dilecti.s.eo. et in iuribus superius allegatis.Idem si fuit ibi constitutus in contumacia licet postea inde recesserit:posset enim tunc excommunicari:⁊ etiam directe condemnari super principali si status cause patitur:vt not.Inn.in.c.ij.de dila.Idẽ si aliquando ibi comparuit in iudicio tunc enim firmata est iurisdictio circa personã quo ad oẽs effectus:ar.in.c.proposuisti.s.eod. optime facit tex.cum glo.in.l.si is qui rome.ff.de iudi. Si vero non reperitur in loco cõtractus nec vnq̃ super hoc in iudicio ibi cõparuit nec fuit contumax:tunc põt citari etiam existens extra territorium quo ad missionẽ fiendã in bonis que sunt ibi in loco ꝯtctus vel alibi ꝭm distinctionẽ.d.§.cõtrahentes.⁊ vt not.in.d.l.heres absens.Non tñ potest inuitus cogi ad cõparendum corã iudice ꝯtctus:vt ibi sicut dixi.s.de iudice deiecti:vñ non posset eum excõicare si non vellet comparere coram eo.vt dicit Jo.an.in.d.§.contrahentes. quia sic indirecte cogeret vt cõpareret personaliter:qd̃ vetat ille text. putat tamen hic do.Anto.ꝙ iudex ꝯtctus possit requirere iudicem cõtrahentis vt ipsum citaret ad finem vt cõtra eum discuteret obligationem personalem:vt eum directe cõdemnaret de contractu si aliud non obstaret quod mihi non placet:videtur enim.s.§.cõtrahentes. vbi indistincte dicitur ꝙ non potest eum trahere inuitum.nã sic indirecte traheret eũ. Item si hac via permitteretur bene text.ille expressisset sicut expressit in fine de executione fienda circa bona sita in aliena diocesi:ex quo enim non reperitur in loco non habet iurisdictionẽ in personã:sed tm̃ potest procedere contra bona.nam et si impedit ne citatio ad eum perueniat:nõ tñ per hoc põt procedi contra personam vt ibi.⁊ tamẽ habet pro citato auctoritate iuris:vt in.c.qm̃ frequẽter.vt li.non contesta.⁊no. Inno.in.c.ad petitionem.de accusa.nisi saluando hanc opi. do.Ant.dicas ꝙ sicut in iudice delicti hoc permittit vbi agitur de maiori preiudicio:vt in cle.pastoralis.de re iud.et dixi in prima specie:ita ⁊ fortius dicendum est in iudice ratione contractus: tunc enim constituitur in contumacia propter citationem factam a iudice suo. ¶†Et ex his infertur ꝙ in cõtractibus[a] non habet locum,regulariter remissio sicut fit in delictis cum sit alius modus procedendi:vt patet ex predictis:fallit ꝭm glo.sing.in.l.j.ff.si quis in ius voca.non ierit. quando in ipso contractu renuntiauit foro suo:tunc enim videtur voluisse vt ibi tantum cã decideretur:⁊ illã gl.sequitur Bart.in.l.heres absens.⁊ in.d.l.j.quam perpetuo tene menti pro limitatione.§.contrahentes.hoc tamen non procederet in clerico quia non potest cõsentire in alienũ iudicẽ exp̃sse sine licentia sui iudicis:vt in.c.significasti.s.eo.ideo talis renuntiatio non operaretur hũc effectum in eo.Item videtur fallere regula in reddenda ratione de administratione vt debeat remitti ad locũ vbi gessit:⁊ est text.ꝭm intellectum.in.l. j.C.vbi de cri.agi opor.⁊ ita tenet ibi glo. Itẽ fallit in causa status:quando existens in possessione seruitutis cõfugit ad alium locum ⁊ ibi vẽdicat se in libertate.debet enim remitti ad locum vnde confugit vt ibi de hac questione cognoscatur ⁊ de consimilibus casibus vide ibi per Cyn.⁊ hec sufficiant quo ad scdam glo.⁊ eius materiam.¶ Nunc condescẽdo ad tertiam glo.⁊ eius materiã:⁊ quero quid operatur hmõi forum sortiri ratione domicilij.gloss.breuiter se expedit ꝙ ratione domicilij potest quis ibi conueniri.et quomodo quis potest habere domiciliũ in pluribus locis aliud circa istam speciem fori glo.non prosequit.sunt ergo videnda duo. Primo quam potestatem habeat iudex domicilij. Secundo an in pluribus locis quis maxime clericus possit domicilium sortiri:⁊ hoc vltimũ nõ prosequor hic:quia plene tetigi in.c. postulasti.s.eodem.et in.c.ex parte.b.⁊ no.in.c.dilectus filii[9] de rescrip.⁊ in.c.ex ore.de priuileg.Et an contrahatur quasi domicilium ex mora contracta in loco seu ex conuersatione in loco vt ibi possit conueniri de alibi gestis sicut coram iudice veri domicilij:dixi plene in.c.quod clericis. supra eodem.

8 ¶†Sed circa primam cõcludendo materiã dic quod aut iste subiectus rõne domicilij reperitur in loco domicilij aut non. primo casu põt in eum exercere omnimodã iurisdictionẽ:vt in cle.pastoralis.de re iudi.et in.c.cum contingat.s.de offic. ord.c.j.⁊.c.cum episcopus.eo.tit.lib.vj.⁊.l.congruit. de offi. presid.cum similibus.adeo qd̃ põt ibi conueniri de omnib[9] tam de contractibus alibi gestis:q̃ de re alibi sita q̃ etiã de criminibus alibi commissis:vt in.c.dilecti.⁊ quod ibi not.s. eodem.⁊ in.d.c.cum contingat.⁊ qd̃ ibi plene dixi:vbi etiam tetigi an de delictis alibi cõmissis possit iudex ꝓcedere per viam inquisitionis:dic vt ibi.nam si in loco domicilij nõ posset conueniri de alibi gestis iste forus domicilij superflueret quod non est dicendum.Est ergo iste forus ordinarius ⁊ generalis ad omnia:vt dicit Calde.⁊ bene.in.c.j.de rap. Quid autem si mutauit domicilium:⁊ quid de subiecto rõne origi nis proprie seu paterne vel auite.vide quod dixi in capit. ꝓposuisti.s.e.⁊ quod no.Bar.in.l.assumptio.ff.ad munici.et an optio cõpetat actori vbi velit reũ cõuenire an corã iudice domicilij an coram iudice delicti ꝯtractus vel rei dixi in.c. dilecti.s.eo.quod datur actori:⁊ idẽ nota.in.l.fin.C.vbi in rem

39 act.¶†Sed circa hoc quero nũquid possit euꝫ punire ꝭm sua statuta:an ꝭm leges loci delicti:vide qd̃ no.xij.dist. illa.⁊ in.c.illud.plenius per Joan.de lig.in cle.pastoralis.de re iudi.vbi tandem cõcludit quod aut in vtroq̃ loco domicilij et delicti imponit pena ipso facto:⁊ tũc puniet ꝭm penã loci delicti:statim enim cum deliquit incidit in illaꝫ penã:ideo non debet iterũ de nouo puniri pro eodem delicto:item ista lex domicilij nõ potuit eũ afficere ex quo ei penam imponit ipso facto:⁊ tempore delicti reperitur alibi nõ ligat illa pena:quia sic diceret legẽ in territorio alteri[9] quo casu proprie loquitur.c.vt animarũ.de cõstitu.lib. vj.Si vero nulla pena imponitur ipso facto sed venit imponẽda p iudicem,⁊ tunc si per legem loci delicti magis aggrauat pena vel inducit delictũ quod nõ erat ⁊ puniet ꝭm legem illius loci delicti qꝛ delictum aggrauatur ꝭm qualitatem loci:⁊ põt induci delictũ per legem loci:qd̃ alias nõ erat delictuꝫ.viij.dist.que ꝯtra.et ideo debet imponi illa pena que dꝫ esse cõmẽsurabilis delicto.xxiij.q.j.nõ afferamus.⁊ de his que fi.a ma.par.ca.quesiuit.non eñ põt iudex domicilij inducere delictũ de nouo extra territoriũ suum lꝫ posset delictuꝫ als a iure cõi originatum aggrauare maiori pena.Si vero pena loci delicti nõ est grauior nec delictum de nouo originatur ⁊ tunc poterit euꝫ punire ꝭm legẽ suam:tũc eñ nõ ligat delictũ alibi cõmissum nec inducit delictũ de nouo extra suũ territoriũ nec exequitur extra suã iurisdictionẽ:sed dicit ius in subdituꝫ suũ ꝭm legẽ

40 suam quaꝫ exequit tpe sñie.¶†Ex predictis videt sentire Jo.de lig.qd̃ statutũ loci domicilij nõ põt apprehendere delinquentẽ extra quando imponit penã ipso facto:ne videat exeq extra suũ territoriũ:sꝫ ꝯ hoc facit:qꝛ quocũq̃ se receperit subditus est:⁊ est sicut sniare alibi existẽtẽ vt statim subijciã in scdo mẽbro principali:ita vr ꝙ statutũ possit q̃cq̃ eũ ligare:si hoc iudex intẽderet in statuto suo:ideo Bar.in.l.cũ ctos populos.C.de sum.tri.dicit ꝙ id in illo.c.vt animarũ.

b nõ ligatur subditus delinquẽs extra territoriũ:b qꝛ statutũ erat gñale:secus dicit si in statuto fuisset cautũ ꝙ subditus

c vbicũq̃[c] deliquerit ligaret:qd̃ valde limitat illud.c.sed hoc dictum Bar.non plꝫ Ang.de perusio.in.l.j.ff.de iuris.om. iudi.nec etiam mihi placet:vñ considero qd̃.c. vt animaruꝫ. nõ dicit illũ ligari ex defectu volũtatis statuẽtis,sꝫ potius ex defectu potestatis:vt clare patet ex illis vbis:qꝛ extra territoriũ ius dicẽti nõ paret impune,⁊ idẽ cauet.in.l.f.ff.de iuris.om.iu.Itẽ vbi statutũ imponit penã ipso facto cũ incõtinenti liget.l.j.ff.ad turpil.vr ⁊ fingit esse in illo loco vbi delictum est commissum:sed in illo loco esse nõ põt ex defectu iurisdictionis:ergo ⁊c.¶Itẽ statutũ videt lex territorij:vt innuit in ꝓealle.c.vt animarũ.ergo nõ põt punire extra territorium cõmissa:⁊ videt tacite sentire Joã.an.in regula cum

41 sint.de reg.iu.lib.vj.in mercu.⁊ Fede.consi.xvj.¶†Secũdo casu principali cũ subditus ratione domicilij est absens:cõclude ꝭm communem opi.qd̃ põt citari per iudicẽ domicilij quo ad oẽs effect[9].s.vt ꝓcedat contra eũ:vel ad missionẽ in possessionem:vel ad cõdẽnationeꝫ si status cause patitur:qꝛ vbicũq̃ sit eius subiectus remanet ⁊ citatio decernit in proprio territorio ipsius iudicis:licet nũtius exequat extra ter-

d ritoriuꝫ sed illa executio nũtij nõ est actus iudicialis[d] ⁊ ideo potest exerceri extra territoriũ:vt no.in.c.nouit.de off.leg. ⁊ no.in.c.romana.§.ꝯhẽtes.de foro cõpe.li.vj.tenẽt hic Jo. de lig.⁊ moderniores seq̃ntes.sentiunt etiam Hostiẽ.⁊ Jo. and.in.c.j.de rap.facit.l.oẽs.§.verũ si apparitor.C.de episc. ⁊ cle.⁊ quod no.ibi Cy.⁊.l.ij.C.de of.prefe.vrb.⁊ faciunt iura que dicũt absentẽ posse damnari si est contumax.de do.⁊ contu.c.veritatis.de cle.non resi.ex tue.s.codeꝫ.c.ꝓposuisti.

42 ¶†Et hec faciunt ad questioneꝫ nunquid iudex domicilij posset excommunicare absentẽ.Paul.de lea.in cle.pastoralis.⁊ de re iu.tenuit qd̃ nõ:remouetur qꝛ excõicatio trahit se

Sebasti. Sapia.

a ¶In ꝯctib[9].vide bald.in.l.cum archimedoraꝫ.C.vt i pos.leg.vbi etiã meminit gl.s.d. l.j.ff.si quis in ius voc.nõ ier. ⁊ eam summe cõmẽdat quã etiã dicit singularem ⁊ cõiter approbat Ro.in sing.cclxxix.inci. regula est ꝙ in cõtractibus.vbi ponit aliam limitationẽ ꝙ in ꝯctib[9] non habet locum remissio.⁊ nõ procedat qñ inraue-runt ꝯhẽtes in loco ꝯctus se litigaturos.itẽ nõ procedit rõne nimie cõtumacie:vt ibi p eũ.alias limitationes vide per do.Jas.i.l.si quenerit.col.x.ff.d iuris.om.iudi.

Sebasti. Sapia.

b ¶Extra territoriuꝫ. Uide multa circa hanc materiam qñ statutuꝫ puniẽs delinquẽtem cõprehẽdat delinquentem extra territorium p Alex.in cõsil.xcj. incipi.põderatis verbis.per totũ. in.j.volumi.

c ¶Ubicunq̃.sed an statutum prohibitorium et penale simpliciť loquens porrigat vires suas extra territorium inter subditos : vide oĩno.d.Petrum Philip.Corne.i consi.lxxxix.inci. viso.p totũ.in.iij. vol.vbi põit multa circa materiaꝫ istius capit. Aeneas de falco.

Sebasti. Sapia.

d ¶Act[9] iudicialis.Uide Are.in consi.lxiij.⁊ Old. in consil.lxxxviij. vbi ponũt quando possit mitti nũtius extra territorium.

cum executionem.de appel.c.pastoralis.sed iudex nō potest
exequi sniam extra territoriū:vt in.c.postulasti.§.j.ſ.eo.er
go ⁊c.allegat etiam pro casu.c.vt animarum.§.j.de cōsti.lib.
vj.vbi statutum episcopi nō ligat subditum existenteꝫ extra
territoriū:⁊ causa potissima fuit ſm eū:q₂ iu existēte extra
territoriū nō potest aliquid exequi nec sentētiare qd̄ habeat
in se inclusum exequi.dicit tamē ꝙ vinculuꝫ nō iniicitur im
mediate ex viribus sentētie hominis:sed vi sentētie iuris ꝓ
pter sentētiā hominis vt sunt sentētie late super crimine q̄
infamāt:quia tūc fit ⁊ inducitur hoc vinculum a iure ⁊ vbili
bet habet potestatē ⁊ sic vbicūqꝫ existat infamabitur.facit ꝓ
hoc.d.c.veritatis.Joā.cal.in.c.j.de rap.licet dubitādo vide
tur hāc sentētiā tenere nisi ꝓcesserit citatio in proprio terri
torio:⁊ postea fuerit secuta cōtumacia:vel nisi fuerit facta ci
tatio per iudicem vbi degit ad requisitioneꝫ iudicis volētis
excōicare.Ja.de lig.hic indistincte tenet ꝯtrariuꝫ:⁊ idē cōi
ter moderniores sequētes:⁊ idem tenuit disputādo Fed.de
senis.consilio.xvj.vt sic possit citare subditum existenteꝫ ex
tra territorium ⁊ etiā excōmunicare si nō comparuerit:⁊ vi
detur expressum in.c.ex tue.de cler.nō resi.⁊ in.c.cū sit roma
na.in fi.de app.⁊ facit.c.tue.vt lit.nō cōte.⁊.vij.q.j.si qs pres
byter.⁊ in.c.si quis in clero.tenet glo.ix.qd̄.ij.epm.⁊ hoc ve
rius.nam hoc casu nō deficit potestas in excōmunicante cū
sit vbilibet subiectus:imo si ꝑmo in initio cause fuisset subie
ctus ⁊ postea desiisset esse subiectus:nihilominus pōt excōi
cari licet sit absens:vt no.in.c.ꝓposuisti.ſ.e.⁊ per Jo.an.in
reg.cū sint.de reg.iur.lib.vj.in merc.multo fortius qñ rema
net semper subditus:item hoc casu nō surgit turbatio ⁊ vio
latio alieni territorij:naꝫ vt dicit Jo.de lig.⁊ bene rō Pan.
procedit in executione que fit verosimiliter ⁊ circa res cor
porales:ista enim nō potest fieri in alieno territorio q₂ viola
retur illiꝰ territoriū:vt in.c.postulasti.⁊ in.d.§.ꝯhentes.secꝰ
autem in excōicatiōe que afficit animaꝫ ⁊ ligat inuisibiliter:
nō enim violatur per hoc territorium alterius:et sic dicatur
ꝙ imo etiā afficit corpus:vt in.c.a nobis.ij.de sentē.excom.
potest dici ſm Gaspa.de cal.in repe.c.sane.ſ.eod.quod illud
fit per quādam ꝯñam:multa eñi permittūtur per ꝯñam que
principaliter non permitterentur:facit.l.j.ff.de autho.tut.
vel melius potest dici qd̄ illud vinculum iniicitur inuisibili
ter sine violatione territorij ⁊ fit potius a iure ⁊ ex quadam
ꝯsequētia ptātis clauiū q̄ ab hoīe.¶ Nec ob.cle.pastoralis.
q₂ loquitur in iudice delicti:⁊ dic latiꝰ:vt.ſ.dixi super.j.glo.
item nō obstat.c.vt animarū.quia loquitur de statuto qd̄ nō
ligat extra territoriū per id qd̄.ſ.dixi:secus in snia cū fera
tur ab homine in suo territorio:⁊ intendat ligare subditum
suū sine preiudicio alicui qd̄ pōt:vt in.d.c.tue.vt lite nō con
test.⁊.c.veritatis.⁊.c.ex tue.ſ.alleg.¶ Uenio nūc ad quar
tam glo.que attingit quartā speciē fori:⁊ querit qñ dicatur
quis sortiri forum ratione rei:⁊ respondet quis cōuenitur
coram iudice in cuius iurisdictione habet illā rem super qua
cōuenitur ⁊ postea submittit questionē qd̄ de re mobili nun
quid ratione illius sortiatur forum:⁊ cōcludit ꝙ sic:licet qui
dam cōtra.hic duo sunt examinanda.Primo qñ ratione rei
sortitur quis forū.Scdo quaꝫ potestatē habet iudex ratiōe
43 rei tātū.¶ † Quo ad primū ꝯclu.ꝙ si res est immobilis sor
titur qs ibi forū vt possit ibi ꝯueniri si hoc elegerit actor:est
enim in optione actoris vt dixi in.c.dilecti.ſ.eo.⁊ no.in.l.fi.
C.vbi in rem actio.⁊ hoc verum si conueniatur actiōe reali:
vt in.d.l.fi.Idem si conueniatur actione mixta.i.actione scri
pta in rem:vt quia petitur restitutio rei subtracte per violē
tiaꝫ:potest enim peti restitutio.⁊ vbi violētia fuit illata: ⁊ vbi
est res.probatur in.l.j.C.vbi de cri.agi opor.licet enim inter
dictum sit personale:tñ est in rem scriptuꝫ vnde iudicatur quo
ad hoc vt actio realis.l.j.ff.de interdic.⁊ in.c.ex parte.b.⁊ qd̄
ibi no.Inn.ſ.eo.secus aūt si agitur iure personali pro re alibi
sita:nā tūc nō potest cōueniri vbi est res ex quo est actio me
re personalis:vt no.in.l.forma.ff.de censi.et idē tenet Bart.
in.l.fi.C.vbi in rem act.Et idē ꝑ omnia dic de re mobili si est
permāsura in loco:⁊ sic intellige istam glo.⁊ aliā que est in.c.
ex parte.b.ſ.eo.si vero nō est permāsura in loco:sed stat cau
sa custodie vel est trāsitoria:vt q₂ trāsit mulio per hāc ciuita
tem:ego dico ꝙ mulus est meus.Certe ſm cōem opinioneꝫ
nō possum hic conueniri:quia nō videor in loco:ex quo sunt
in transitu.ar.opti.in cle.ne romani.§.sane.de elec.et qd̄ leg.
⁊ no.in.c.nam ⁊ ego.de ver.sign.⁊ hoc sentit hic Joan.an.et
Specu.de compe.iud.adi.§.j.ver.quid si quis per locum.sub
ver.xx.⁊ Bart.in.d.l.fi.⁊ facit.l.debitor.ff.de pign.⁊ melius
44 in.l.generali.§.vxori.ff.de vsufr.le.¶ † Ubi si testator legat
vsumfructum domus ᵃ eorum que sunt in domo nō veniūt
a ea que erāt in domo mercis causa ᵃ quia nō videntur esse in
domo ex quo non sunt ibi mansura:dicit tamen Bal.in.d.l.
fi.C.vbi in rem actio.quod si res est transitoria potest ad mi
nus sequestrari:euitatur tamen si prestatur cautio:arg.l.si fi
deiussor.ff.qui satisda.cogā.⁊.l.senatus.ff.de offi.presid.vel si
alias non est suspectus.vt.l.sciēdum.ff.qui satisd.cog.Et vi
de quod de hoc sentit Spec.in.d.ver.quid si quis per locum.
et clarius.in tit.de satisda.§.dicto.in princip.vbi dicit ꝙ licet
non possit conueniri in loco per quem transit tenetur tamen
satisdare de re nō baratāda:vel alio non trāsportanda:sed de
ea exhibenda qñ opus erit.Concludo ergo qd̄ si nō est suspe
ctus:vel quia in suo domicilio seu alibi possidet immobilia
tunc non fit sequestratio nec exigitur satisdatio:argu.in.d.l.
sciēdum.sed si alias est suspectus tunc fieret sequestratio nisi
prestetur cautio:argu.in iuribus prealleg.qd̄ not.¶ Quo ad
scdm̄ scꝫ quam potestatem habet iudex ratione rei:dic.vt.ſ.
dixi in iudice ratione contractus:vt no.in.d.§.cōtrahentes.
54 Et vide quod dixi post Innoc.in.c.postulasti.ſ.eo.¶ † Re
stat nunc condescendere ad glo.vltimam cum qua expediam
quintam ⁊ vltimam speciem fori.Et quero dicitur hic episco
pum istum potuisse cōueniri Rome:licet ibi nō habebat do
miciliū nec cōtraxerit ⁊c.vnde surgit hec facultas cōuenien
di.Respondet glos.ꝙ papa est iudex ordinarius singulorum
vnde nullus potest declinare eius iudicium.ix.q.iij.cuncta
per mundum.et Roma est cōis patria:nisi habeat iure reuo
cādi domū:vt in glo.⁊ in text.¶ Aduerte q₂ vbi est papa:ibi
est Roma.vt no.in.c.ego.N.de iureiu.⁊ ita etiā capitur hic:nā
conuentio ista surgit ex eo:q₂ papa est iudex ordinarius ⁊ to
tus mundus est sibi territoriū quo ad causas spūales:qd̄ pa
tet in illa authoritate:Quodcūqꝫ ligaueris super terram ⁊c.
xxiiij.q.j.quodcūqꝫ.Sicut enim episcopus est iudex ordina
rius sue diocesis ⁊ tota diocesis est sibi territoriū:vt.in.c.j.de
offi.ordi.⁊.c.cum episcopus.e.ti.li.vj.xvj.qd̄.vij.omnes basi
lice.et ita papa est ordinarius totius orbis ⁊ totus orbis est
sibi territorium.ix.q.iij.cuncta per mūdum.⁊.c.per principa
lem.xcvj.distin.si imperator.⁊.c.duo sunt.ipse enim solꝰ fuit
electus a Christo ad summum pōtificatum vt preesset omni
bus:alij sunt electi ab eo in pte solicitudinis.xxij.dis.c.j.⁊.ij.
de authorita.⁊ vsu pallij.c.ad honorē.vbicūqꝫ ergo sit nemo
potest ex defectu iurisdictionis vel territorij suum declina
re iudicium siue sit clericus:siue laicus:in spectantibus ad
iurisdictionem suam.de iudi.c.nouit.Surgit ergo hec facul
tas conueniendi non a loco.i.a ciuitate romana sed ex pote
state ipsius pape.idem dicendum in imperatore:vt vbicunqꝫ
sit dūmodo locus sit sibi subiectus censeatur Roma:vt pos
sit quilibet coram eo cōueniri:quia habet potestatem super
totum orbem:vt in prealleg.c.duo sunt.⁊.c.si imperator. et
l.bene a zenone.C.de quadrien.prescript.⁊ sic intellige.l.ro
ma.ff.ad munici.que dicit Romam esse cōmunem patriam:
b est enim generale nomen ᵇ et inde habuit ortum : quia olim
Roma dominabatur toti orbi.et sic tenebat locum princi
pis:sed hodie secus cum nullam iurisdictionem habeat sed
subiecta est pape:vt in.c.fundamenta.de electio.lib.vj. facit
quod not.glos.ij.dist.lex.hinc est quod omnes christiani ho
die dicuntur de populo romano siue sint clerici:siue laici:de
quo plene per Bartol.in.l.hostes.ff.de cap.⁊ postli.reuer.
veruntamen ex beneficio principis:ibidem conuentus ha
bet ex causa ius reuocandi domum:non autem declinandi
iurisdictionem:vnde reuocat domum dicendo:domine non
veni ad hoc paratus : remittatis me ad domum et delibera
bo : vnde est opinio que habet vt teneatur satisdare de re
deundo Romam ad suscipiendam litem.de quo tamen in
fra subijciam. ¶ His pro introductione premissis quero
quando competat hoc ius reuocandi domum. Innocent.
hic multum instat et concludit. ex eius dictis pono vnam
conclusionem et subijciam exempla : demum subijciam ali
46 quas questiones dubias:conclusio sit hec.¶ † Ueniens ro
mam ex causa necessaria vel quasi vel ex causa probabili ha
bet ius reuocandi domum:secus si venit ex causa omnino vo
luntaria. Exemplum prime partis quando venit ex causa
necessaria si venit vt legatus:vt probatur in.l.ij.§. legatis.ff.
de iudic. quod procedit secundum Innocent. non solum
quando est legatus pro publica vtilitate sed etiam pro par
ticulari vtilitate:puta vt si prelatus venit propter negotia
ecclesie sue vel ciuitatis:vt in authen.de sanct.episc.§.si vero
episcopi.Idem secundum eum in procuratore ad causam cō
stituto ab eo qui habet potestatem imperandi ei et tunc de
suis causis non conueniatur.ibi in aut.de sanc.episcopis.§.re
uerendissimi. procuratores autem et alij nūtij voluntarij
non gaudent hoc priuilegio reuocandi domum : argu.ff. ex
quibus cau.in integ.resti.l.penult.Item pone exemplum in
eunte

a ¶ Mercis cā.ꝑ
illū tex.dicit bal.
in.l.certi iuris.in
vj.q.C.loca.qd̄ lꝫ
inuecta ⁊ illata in
domū cōductam
sint tacite obliga
ta.l.item q₂.ff.de
pac.tñ qñ inferū
tur res venales
⁊c.nō sunt tacite
hypothecate:⁊ se
quūtur Angel.de
aret.⁊ Jaso.in.§.
itē seruiana.i.vij.
col.de act.Limi
tabaꝫ ꝑdicta post
Jas.in.d.§.itē ser
uiana.lꝫ Jas.ibi
nō tāgat nō ꝓce
dere qñ nō erāt in
domo conducta
alia nisi venalia:
⁊ ita limitabaꝫ ēt
tex.i.d.§.vxori.ꝓ
ea q̄ ponit Ro.j
sin.cccexxxiij.ici.
i legato.⁊ est i.xij.
charta.j col.ij.alr
limita.d.§.vxori.i
sing.dcxlix.incip.
regula.⁊ est i.xvij
charta in col.ij.
Aeneas falco.
Zacharias.
¶ Adde qd̄ vo
luit allegare sin.
ccccxxxiij.ſm ve
rum numerū.Sꝫ
tu adde aliam sin
gularissimā limi
tationē.s.nisi tale
legatum fieret fi
lio per patrē am
plo existente pri
monio testatoris
adeo qd̄ si merces
i tali legato inclu
derentur nō multū
grauarentur alij he
redes.tex.est sin.
in.l.quesitū.§.sed
⁊ ipse papinianꝰ.
ff.de fun.instruc.
quē ad hoc ꝓ sin.
alleg.Lud.ro.sin.
dcxlv.incip.regu
la est ꝙ si testōr.
Sebasti.Sapia.
b ¶ Gñale nomē.
vide do.Jas.in.l.
ꝯ rome.in ꝑn.co.
iiij.ver.tertio ꝑn
cipaliter not.ff.de
verb.ob.Dec.in
c.meminimꝰ.de
appella.

eunte et vocato causa testimonii vel causa iudicandi vel simili. tamē differentia est fm Innocen. inter legatos et alios qui vadunt ex alia causa necessaria vel probabili. quia alij tenentur respondere de omnibus cōtractibus initis extra locum seu prouinciam contrahentis etiā anteq̄ irent ad curiam: sed legati gaudent priuilegio super omnibus dummodo non contraxerint tempore legationis. de quo tamen dicendum vt le gi. et nota. in preallega. l. ij. legatis. cum sequentibus. Exemplum secunde partis conclusionis quando accessit pro causa quasi necessaria puta quando accessit pro appellatione prosequenda quando de necessitate non tenetur prosequi: quod tamen eo non prosequente remanet rata sententia: ideo reputatur causa quasi necessaria: sicut dicimus in excōmunicato: vt possit appellare et appellationem prosequi: quia videtur potius se defendere et necessitatus venire aduersus stimulum sententie etiā si fuerit actor originari⁹, vt in. c. dilecte. et. c. significauit de exce. Exemplum tertie partis quādo venit ex causa probabili in eo qui venit vt videret filium in studio vel venit causa voti vel deuotionis vel peregrinationis. sic ponit gl. exemplum in preallega. l. ij. in verbo ob aliam: que aperte videtur sentire causam probabilem sufficere: licet hic Innocen. videatur dubitare. nam primo dicit causam probabilem sufficere. ff. ex qui. cau. ma. l. necnon. §. responso. cum lex generaliter ponit casum in. d. §. legatis. nec adijcit necessariā: postea mutauit et dixit probabilem causam non sufficere nisi sit quasi necessaria vt in eo qui venit ad prosequendum suam appellationē: eo enim non prosequēte rata manet sentētia, ideo quasi necessaria reputatur: vt. s. dixi. sed in alia gloss. dixit qd tam appellans q̄ appellatus gaudeat hoc priuilegio: itē tam rei q̄ actores. Idem dicit in peregrinantibus[a] vt gaudeāt de priuilegio legatorum. per. c. j. de peregri. et sic dum dicit de peregrinantibus et de actore satis videtur velle causam notabilem sufficere: cū illi nō pficiscātur causa necessaria: vel quasi. et hoc sequitur: vt sufficiat causa probabilis cū subsit eadem ratio. non enim venit paratus. Nec ob. iste tex. cū dicit de causa necessaria: q2 hoc dixit ad excludēdā causam omnino voluntariā: cū iura ciuilia loquantur indistincte: puto tñ qd Inn. intelligat de actore appellante nō aūt de actore simpliciter: q2 cū ille veniat voluntarie ad impugnandum tenetur se aduersus alios defendere: vt in preallega. l. ij. et 7 qd dixi de peregrinantibus: qd etiā sequit Bart. in. l. ij. palle. ¶ † Dicens eos non posse etiā capi pro represalijs[b] in locis per q̄ trāseunt. ar. in auē. oēs peregrini. C. cōia de succes. dum dicit libere hospitent. Idē dicit de patre qui venit ad videndū filiū in studio: vt sicut filius nō pōt capi p represalijs: ita nec pater qui venit ad videndū filiū in studio: gaudet enim in his eodē priuilegio: vt i auē. habita. C. ne filius pro patre. Exēplū vltime partis qñ venit cā omnino voluntaria qñ vagat: vel qñ venit cā solatij: vel fm Innocen. qñ venit vt nuntius seu procurator alicuius qui non tenebat cōparere. Idē fm eū si venit pro suo spāli negotio: hoc intelligo qñ negotiū erat omnino voluntarium: secus si pbabile: vt supra dixi. ¶ † Nunc verificata cōclusione quam supra dixi quero 8 nunquid accedēs ad curiā cā petendi restitutionē in integrum ꝯ sniam aduersus se latam gaudeat hoc priuilegio reuocandi domū. Inno. qd nō: q2 ista cā est oīno voluntaria non necessaria vel quasi cū talis de no no agat. Itē vt dicit Host. cā nō est sic. s. per petitionē restitutiōis i integrum in curia: sicut per appellationē: q2 nō per eā: sed p appellationē pnuntiatū suspendit: vt. l. i. §. si. ff. ad turpil. de iureiur. c. veniēs. Est et alia ratio fm Jo. an. q2 appellatio continet querelā inique snie q̄ appellanti imputari nō pōt: vnde et ipsam prosequitur excōicat⁹: ne preualeat iniquitas equitati. s. de excep. cū iter. cū ibi no. petitio vero restitutiōis in integrum cōtinet petitiōem venie propꝫ erroris: merito pōt iputari erranti. et ideo in restitutione qua impugnat aliū nō hꝫ hoc priuilegiū qd hꝫ qñ se defendit. colligit hec rō i. l. pfecti. ff. de mino. Alij tñ dicunt vt refert ipse qd quāuis quo ad subtilitatē iuris pdicte rōnes locū habeāt: tñ quo ad veritatē et vtilitatē locum non habent: sicut enim appellante non prosequente rata manet sentētia et irreuocabiliter ius suū perdit qd prosequendo recuperat: ita in petente et non petente restitutionē in integrū est reperire. Et ideo hac veritate et equitate ispecta q̄bus fauent canones. s. eo. dilecti. et de do. et contu. c. j. de transac. c. si. distinguendū est fm Hos. et Joā. an. an snia lata sit a tali iudice qui possit in integrum restituere: et tunc cū voluntarie non necessario vel quasi veniat ad curiā pro restitutione petēda nō hꝫ ius reuocandi domū vel an sit lata p iudicē qui nō possit restituere in integrū: vel nō pōt habere remediū vel nō cōmode circa sedē apostolicā: hec em̄ duo non habere vel nō commode in iure equiparātur. argumētū. ff. de ver. sig. l. nepos. de dilatio. c. j. de elec. q2 ppter. quo casu vera sit secunda snia q̄ talis habeat ius reuocandi domū cū veniat necessario vel quasi. Et qui sint iudices q possint restituere in integrū. legi. et no. in. c. cū. de resti. in inte. hec opi. satis equa est, sed contraria vr̄ iustior et magis iuri consentanea. nā et si legatus agit tenetur se defendere aduersus oēs vt in pealle. l. ij. §. fi. quasi ex quo pulsat et impēdit dꝫ se defendere aduersus alios. idē et forti⁹ dicendū est i isto qui venit vt impugnet nō solū scōm ius ꝫ ex priuilegio speciali: nā de rigore iuris snia remanet valida: et a nemine stimulatur. 9 vnde opinio Inno. videtur verior lꝫ alia equior. ¶ † Alterius q̄ro an reuocans domū ex causis pdictis teneatur satisdare de redeūdo ad curiam certo die ad se defendedū. Inno. primo dicit qd sic. argu. de dila. c. exposuit. et in preal. l. ij. §. sed et si dubitet. postea dicit plus sibi placere qd nunq̄ debeat dare cautionē de reuertendo ad curiam: ꝫ corā iudice suo ordinario rñdebit. arg. in. d. §. legatis. Tota difficultas stat i intellectu illius. §. ꝫ et si dubitetur. Hostien. vr̄ velle quod debeat cauere de redeūdo ad curiam. do. Ant. concor. qd qñ cā pōt corā inferiori tractari, quia non est ardua: et iudicium nō erat añ legationem ceptū qd tūc procedit dictum Inn. dictū aūt Host. procedit qñ cā est ardua vel qñ iudiciū ante legationē erat ceptū: sed ego non credo qd Host. sic intellexerit: q2 tunc dictum suū nullū haberet dubium seu effectū. Bart. in. d. §. ꝫ et si dubitet. tꝫ opi. Inno. et vr̄ etiam sentire ibi gl. et hec verior cū in. d. §. sed et si dubitet. nihil dicat de redeundo, sed tātum debeat pstare cautionem de sistēdo i iudicio certo die. et i. §. legatis. simplr̄ dicitur qd non compellitur ibi iudicium subire. Qualis debeat esse illa cautio: dicit tex. in. d. §. sed et si. qd erit sola pmissio. alioquim sequeret absurdum qd cogeretur iudicium indirecte suscipe cū forte nō reperiret ibi cautionē: qd procedit i psona q̄ nō sit sic suspecta: vt dr̄ ibi in gl. et dic vt ibi. ¶ Ultimo hic quero nunqd indistincte ex causis predictis potest qs reuocare domum.[c] Inno. refert hic notabiliter quosdam dicere qd non. vñ in causis electionū et in alijs q̄ celeritatē desiderant: et que tpe sunt periture: non hꝫ locū ius reuocandi domum. ar. op. in. l. sed si. §. ediū. ff. de in. vbi legatus cauet de dam. infec. ad idē preal. l. ij. §. pe. facit. de ap. oblate. et. c. si. et ca. lꝫ. de fer. et. l. ij. ff. eo. tit. qd potest itelligi fm eū in electionib⁹ platorū sed secus in electione canonicorū vbi non est tantum periculū in mora: et hoc dictum placet et est valde notandum. Ad predicta ergo habes vnum casum in quo non competit priuilegium reuocādi domū. Scōs casus qñ ibi in curia ꝯxerunt: si autem contraxerunt ante legationē: et tunc legati non possunt ibi ꝯueniri sed alij sic si ꝯtraxerūt extra prouinciam propriam: vt i. d. l. ij. §. omnes. Tertius casus est qñ ipsi agunt: tunc tenētur respondere: vt in. d. §. ꝫ et si agant. Quartus casus est si stant in curia voluntarie perfecta legatione: vt in. d. §. omnes. et hec sufficiant.

¶ De libelli oblatione. Rubrica.

1 ☞ Libellus quid sit et vnde dicatur. 3.
2 Libellus debet dari in scriptis.

¶ Continuatur hec rub. ad pcedētē hoc modo. Supra visum est de foro ꝯpe. et an et qñ for⁹ possit declinari. verū q2 rei qui ad iudicia vocati sunt si non declinant forum petunt sibi edi libellum vt sciant qd et qualiter petatur: et super quo debeant respondere: ideo competenti ordine subijcit istā rubricā. ad materiā istā facit qd habet. ij. q. viij. p totū. et. lxxxj. dist. maximianus. ¶ † Quero quid 1 est libellus. Glo. j. dicit qd est quedā scriptura in qua cōtinetur res que petit et cā petendi et nomē actoris et rei. Host. dicit qd quāuis libellus multa debeat cōtinere de cōsuetudine approbata: tñ sufficit qd appareat quis petit: a quo qd et quare et corā quo vt. j. e. per totū. et de procu. l. si procurator. et ponit Hostien. versus. Quis: qd: corā quo: quo iure petat: et a quo. Recte compositus quisq̄ libellus habet. Spe. de libel. concep. §. j. in prin. dixit qd libellus est breuis membrana actoris petitionem et eius causam et actionē complectens: sed certe minus caute locutus est. quia sufficit vt dicit Jo. and. qd scribatur in bombicinis: et ita vtimur. nā membrana sumitur ex membris animaliū. et ideo forte spe. posuit ibi aliam diffinitionē qd est scriptura agentis q̄stionē cōtinens et futurā actionē depromens: vel dic meli⁹ et breuiter: vt diffinit Cy. in auē. offeratur. C. de lit. cōtest. q̄ est breuis scriptura claram continens intentionem actoris siue accusatoris. Declara. Ideo dicit breuis: quia lex dicit libellorū dictatores debere cauere ne sint verbosi: vt 2 l. ampliorē. §. in refutatorijs. C. de ap. ¶ † Dicit

a ✝ Sebasti. Sapia. ¶ In peregrinātib⁹. Qd pegrini possunt vbiq̄ cōueniri tꝫ Bal. i. l. cū lōgi. C. de lon. tēp. pscrip. et Roma. i. l. dām. §. de illo. ff. de dā. infe. et Bald. in ru. j. de pscri. vide Deci. in. c. meminim⁹. et in ca. suggestū. in. iij. no. de app.

b ¶ Represalijs. vide Bar. in tra. de represalijs. in. ix. q. vij. q. prin. q dicit qd rompipete nō pñt capi p represalijs cōcessis. Btñ fallit qñ papa q est. s. oēs leges alr̄ vellet vt cōsuluit. d. Bart. Sozin. inter cōsilia. d. Fran. cursij. in cōsi. xx. incipiē. Dñe labia mea. ec. in col. xiiij. circa med. Aeneas de falco.

Anto. Francis. ¶ Adde qd represalie nō habēt locū cōtra peregrinos: vt i auē: oēs. et ibi p Bar. C. cōmunia de suc. vbi etiā p Bal. in pe. col. et per Bar. in l. ij. i. §. legatis. ff. de iud. vbi habetur quod represalie non afficiunt legatos neq̄ eorꝫ socios nisi super numerarios. fm Bal. i. l. adminiſtrātes. in. §. eorū. ff. de excu. tu. qd intellige verū nō solum in loco ad quē destinētur: ꝫ etiam in loco per quem transeunt: de quo etiam per Bar. in. d. §. legatis. et per eundem Bart. in. l. si quis legatū. ff. de leg. i princip.

c ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Reuocare domū. Qñ non habeat locū ius reuocādi domū ponit Rota. in ti. d fo. cōpe. deci. j. in antiquis. et i deci. xxvij. in ti. de dolo et contu. vbi tꝫ qd curia Roma. seruat q̄ pñtes in curia cā reipubli. coguntur ibi suis aduersarijs rñdere nec hñt ius reuocandi domum

a ✣Sebasti.Sapia.¶In scriptis.No.ad hoc ꝑpetuo dictū Bart.in.l. in sacris.iij.C.de ꝓxi.sacro.scri.li.xij.vbi vult ꝙ qn̄ libellus reqrit̄ non sufficit ire ad banchum iuris et facere ꝙ notarius scribat illud qd̄ pe‑tere intēdit.ꝑ quo facit dictū Ang.in.l.a sn̄ia.§.fina.ff.de app.vbi vult ꝙ ex quo apppellatio dȝ poni in scriptis non sufficit ire ad bāchum iu‑ris ⁊ dicere ꝙ scri bat qualiter ap‑pellat.

b ¶Uel postula‑tionis.pōdera il‑laȝ disiunctiuam vel reclamatiōis vel postulationis vbi non admitti‑tur libellus alter natiuus. ponde‑ra qr istō ideo sic dixit iudex quia ignorabat an vel lēt reclamare an postulare: q̄ casu vȝ libellus alter‑natiuus ꝑ id qd̄ habet̄ in.l.j.§.j.ff. quorum leg. vide que ibi remisi ad Bar.And.Bar. Anto.Franc. ¶Circa hoc de libello alternati‑uo dicas ꝙ regu‑lariter tanq̄ in‑certus nō ꝓcedit .l.vbi aūt.in.§.q il lud.⁊ ibi ple. per alex.de vb.ob.qd̄ intelligit̄ verū si electio sit credito ris:sec⁹ si sit debi toris qr tūc nō est in ꝑtate actoris certū petere.⁊ iō tūc ꝓcedit libell⁹ alternatiu⁹ vt est gl.in.c.abbate.de re iudi.in.vj.⁊ no. Inn.in.c.cōstitu tus.de in inte.re‑sti.⁊ h̄r ꝑ Bar.in l.j.in.§.qd̄ aūt.ff. quorūle.⁊ i.l.ij.C. de sen.q̄ sine cer. quanti.ꝑfe.et h̄r ꝑ Ange.i.l.si i rē. ff.de rei vē.⁊ istō intellige verū qn̄ alternatiua est in ꝯclusiōe: sec⁹ aūt si in narratione ⁊ vtraq̄ pars alter natiue tendit ad eūdē effectū vt in libello dn̄i cōce‑pto ꝯ emphyteo tā iquo dr̄ eū nō soluisse canonem ꝑ triēnium et ꝯ irrequisito do‑mino alienasse et petit̄ eum priuari emphyteosi:nam isto casu vtraq̄ pars alternatiue tendit ad eūdē ef fectum ꝯm Cy.et Bal.in.l.gall⁹.in §.si eius.ff.de lib. ⁊ posth. cuius tn̄ ꝯrium tenuit ibi Ioā.de imo. quē Alex. reprehēd.

scriptura:qr libellus debet esse in scriptis[a] ⁊ pro‑batur in aut.offerat̄.canonizata.iij.q.iij. offerat̄. ⁊ probat̄ in.c.ꝓxi.Dicit clarū:qr nō dȝ esse obscu rus vt in.d.§.in refutatorijs.Dicit actoris:vt.j.c. ij.siue accusatoris.vt.j.c.j.ff.de accu.l.libellorū.ca nonizata.ij.q.viij.¶Unde aūt dicatur libellus: dic ꝙ a libro.Est enim diminutiue dictū propter sui breuitatē:vt dicit spe.⁊ bn̄ in.d.§.j.⁊ Hof.hic. alij dicūt qd̄ dicit̄ a libra.i.iustitia.nā ille qui iudi cat:staterā gestat in manibus.xlv.di.ois. et alibi dicitur: Nō afferam⁹ stateras dolosas.xxiiij.q.j. nō afferamus.sed primū verius.⁊ vide ad ꝓdicta gl.optimam in aut.de exhi.⁊ introdu.reis.in ver bo libellū.q̄ ponit practicam conficiendi in ciuili bus.In criminalibus vero vide glo. satis nota‑bilem in.l.in caussis.C.de accu.⁊ per Bart.in.l. li‑bellorum.⁊ spec.in loco prealleg.

1 ☞Actor non debet audiri nisi offerat libellum in scriptis.
2 Libellus qn̄ non porrigitur iudex potest ex offi‑cio suo supplere licet non petatur a parte.
3 Oportet:istud verbum aliquando importat ne‑cessitatem ⁊ aliquando honestatem.
4 Libellus est offerendus in scriptis.8.
5 Libellus debet esse clarus nec alternatiuus nec conditionalis ⁊c.
6 Libellus quo casu debet prescribi ab offerente.
7 Citatio nō reqritur qn̄ pars est ꝑsens in iudicio. Libellus an offeratur iudici vel parti.
9 Libelli oblatio interrumpit prescriptionem.
10 Libellus vtram sit de substantia iudicij.
11 Solēnitates q̄ sint q̄ nō pn̄t cōsensu ptiū remitti. Arbitri possunt cognoscere nulla iuris solenni‑tate seruata.
12 Instantia non potest consensu partiū prorogari.
13 Libellus an requiratur in denuntiationibus vel inquisitionibus.
14 Interdictū vnde vi ⁊ similia requirunt libellum. Libellus requiritur in cautione damni infecti.
15 Iudex potest consensu partium causas summa‑rie diffinire.
16 Cōsuetudo pōt facere ne sit de ſbe libellus:ſȝ nō qd̄ nō det aliq̄lis petitio super qua iudex formet sn̄iam.
17 Cause viles vel viliū ꝑsonaꝝ expediūt̄ sine libello et scriptura:⁊ lineis credit̄ simplici ꝟbo iudicis. Causa vilis q̄ dicat̄ reliquit̄ arbitrio iudicis.
18 Executio sententie petitur sine libello. Libellus non requiritur in notorijs.
19 Sententia quo casu requirit cause cognitionem.
20 Libellus cuius expensis debet dari reo:vide.j. proximo.c.nu.3.

Ignarus. Totus iste titul⁹.h.d.in summa.¶†Actor tenet̄ in scri‑ptis libellum porrigere.h.d. pri‑mū ca.Et si agit reali debet in eo exprimere rē quā petit.h.d. secū‑dum.c.Si agit personali dȝ exprimere cām.h.d. tertiū.c.Et hec prima decre.non diuidit̄ qr ponit vnicā facti narrationē.⁊ dicit Io.an.qd̄ iste igna rus ep̄s de quo in tex.erat ignar⁹:vt p̄ȝ satis ex dictis suis:⁊ iudex erat qui ꝑerat synodo.vel sum ma sic hoc primū capitulū. Iudex non dȝ admit‑tere actorē ad litigandū nisi prius libellum in scri ptis offerat.h.d.¶Casus lr̄alis. ¶Quidā fra‑tres in ꝯcilio ꝯquerebant̄ de q̄busdā aduersarijs suis.Ignarus ep̄s dixit habetis vos libellum re clamatiōis vel postulationis[b] vestre:⁊ fratres illi respōderūt se pre manibus nullū habere libellū. Ignarus ep̄s dixit:opȝ vos h̄re reclamationem vestrā in serie libelli ⁊ synodo porrigere vt vobis possit canonice rn̄deri.⁊ tunc fratres illi conscri‑pserunt ⁊ synodo porrexerunt. Bernar. ¶Not. ex principio qd̄ in synodo prouinciali[c] nedum ar chiep̄s:sed etiā alij ep̄i sunt coniudices.ad hoc.xj. q.iij.si qs ꝑsoyter.c. si qs ep̄s.melius facit.c.scito te.vj.q.iij.vbi exprimitur quot sunt iudices. vide gl.q̄ arguit pro ⁊ contra.iij.q.viij.in summa.⁊ per Inno.in.c.graue.de ꝑben.vbi gn̄aliter tractat de istis cōcilijs seu synodis.et qui debeant interesse.

2 ¶†Nota.ij.iudicē posse supplere ex officio circa porrectionē libelli:lȝ expresse ⁊ aperte nō petat̄ ⁊ generaliter pōt supplere qn̄ aliter non valeret iu‑dicium: interest enim sua ⁊ reipublice ne iudiciū sit frustratoriū:[d] ⁊ partes frustra vexentur labori bus ⁊ expensis.vt in.c.cām q̄.s.de iud.⁊ vide bo‑nā gl.in.c.j.de ele.li.vj.⁊ idē vbi lederet̄ honor iu‑dicis:vt.l.quos ꝓhibet.ff.de postu.⁊ generaliter in quibus supplet dic vt no.in.c.bone.de postula. ꝑla.

3 ¶†No.qd̄ verbū opȝ:importat necessitatē[e] ⁊ nō solum honestatē.⁊ hoc sentit Io.and. dū ex ponit tex.opȝ.i.necesse est:⁊ absq̄ dubio hic im‑portat necessitatē:vt satis ꝓbat̄ in text.ex his q̄ infra subijciā. Quid aūt regulariter puto qd̄ im‑portat necessitatē:qd̄ vr̄ velle glo.in.c.j.de ꝑscrip. li.vj.aliqn̄ tn̄ iportat honestatē.⁊ hoc scd̄m subie ctā materiā.vide bonā glo.xxv.q.j.in.c.j.facit pro primo dicto illud euangelicum: Oportet nos na sci denuo.

4 ¶†No.libellū necessario offerendū in scriptis etiā per personā non ecclesiasticā iudice illū petēte.d̄ quo.j.dicā.

5 ¶†No.ibi,declarare ⁊c. qd̄ libellus debet esse clarus:qd̄ dixi sup rub.non enim debet cōtinere aliquā obscuritatē. vn̄ cauen dum est a nimia generalitate[f] vt.j.c.proxi. Item qd̄ non sit alternatiuus[g] ar.ff.de iniurijs.l. pretor edixit.§.qd̄ aūt ꝑtor.Item ꝙ nō sit cōditionalis. insti.de ver.ob.§.ex conditionali.Itē qd̄ non ha‑bent aliqd̄ verbū duplex vel pregnās. de rescri.c. si.de reb.du.l.si is qui ducenta.Et generaliter qd̄ non ponat̄ aliqd vnde obscuritas oriatur.⁊ vide qd̄ no.in.c.constitutus.de in integ.resti.per Inn.

6 ¶†Ultimo no.ibi vestris manib⁹ roboratā ⁊c. qd̄ libellus dȝ esse subscriptus a parte.h.d.tamen Hostiē.procedere de honestate nō de necessitate: notarius enim scribit porrectionē ⁊ dilationem datā reo:⁊ ita seruat̄ ꝯm Io.an.⁊ sic intelligit̄ qd̄ habet̄ in aut.de exhi.⁊ introdu.reis. §. sancimus. col.v.⁊ huic dicto concor.Pet.lȝ Inn.sentiat cō trariū:sed puto pro ꝯcordia posse dici ꝙ in ciuili procedit opi.Host.⁊ ad hoc gl.in.d.aut.in verbo libellū.q̄ non vr̄ requirere hāc subscriptionē in ci‑uili.In criminali vero ꝓcedat opi. Inno.dȝ eni se subscribere promittēdo se duraturū vsq̄ ad fi‑nē vel obligādo se ad penam talionis:qd̄ videtur velle gl.in.l.in caussis.C.de accusa.facit.l.iij.C.qui accu.non pos.⁊c.super his.j.de accusa.¶Uenio ad glo.que diuiditur in.vij.partes.nā.vij.format questiones.primo tacite querit et rn̄det quot sūt species libellorū.scd̄o ibi,est ergo:querit quid sit libellus.tertio ibi:⁊ sic pȝ:q̄rit cui libellus sit offe rendus.quarto ibi:et in scriptis: q̄rit qualiter sit offerendus.quinto ibi:et in principio : querit qn̄ sit offerēdus ⁊ interserit vnam opi.⁊ soluit.sexto ibi:⁊ per talē:q̄rit quid sit eius effectus. septimo ibi:sed nunqd:q̄rit an libellus sit de substātia iu‑dicij.Prima pars est clara.dicit enim ꝙ due sunt species libelli.nā quidā dat̄ in ciuili,quidā in cri‑minali:ideo dicit in tex.libellus cōuentionis seu reclamatiōis.⁊ quid dȝ cōtineri i ciuili habuistis s.in rub.⁊ no.j.eo.c.seq.qd in criminali.vide in.l. libellorū.ff.de accu.⁊ ibi plenissime per Bar.vbi format multas et vtiles q̄ōnes ⁊ dubias.et est ca nonizata illa lex.ij.q.viij.libellorū.Scd̄a pars gl. qd si libellus fuit expedit⁹:super rubri.

7 ¶†Ter‑tio q̄rit cui sit offerendus.⁊ dicit qd̄ iudici.et per ipsum reo.⁊ dicit Ioan. and.sufficere reum casu venisse[h] ad iudicem licet citatus nō fuerit.remit‑tit ad Specu.de libel,concep.§.sequitur. in fine. quasi

sequēs opi.Cyn.⁊ Bald.in.d.l.vbi autem non apparet.in. §. qui illud. ¶Et addō ꝙ libell⁹ icert⁹ ꝓcedit nisi opponat̄:vt est gl.i.l.si.C.d̄ annа. excep.⁊ est no.tex.i.c.si.de lib.obl.⁊ h̄r ꝑ Inn.i.c.significātib⁹.e.ti.⁊ per bar.⁊ ang.i.l.j.ff.de edē.⁊ i.d.l.ij.C.de sen.q̄ sine cer.quāti.ꝑfe.vbi plene de materia.¶Et adde ꝙ si in libello peto factū v[c]l iteresse:valet libel‑lus ⁊ p̄t ferri sn̄ia ꝓ actore probāte factū lȝ non ꝓbet interesse:⁊ rō ē qr interesse est i obli gatione sucessiua ad factum vt pul chre d̄clarat alex. post Bart.ibi in viij.q.in.l.stipula tiōes nō diuidun tur.in.xiij. col. ff. de ver.ob.⁊ est ex mēte raph.cu.in l.iter stipulātem. in.§.ij.eo. titu.

c ¶Synodo pro‑uinciali. tu pon‑dera istum tex.in verbo synodo. qr Host.hic dicit qd̄ archi.est vt caput et ep̄i sunt hic vt mēbra.tu vide. d. Car.tu adde gl. i l.j.C.de ma.vin.q̄ exponit cōsiliū in ꝑsidentis cōsilio: ita dȝ exponi hic synodo.i.ꝑsidēti‑bus,synodo.⁊ ad de bal.i.c.j. de iu. et que ibi dixi. Andre.Bar.

d ¶Frustratoriū. Adde Ro.consi. ccccl xvij. ✣Sebasti. Sapia.

e ¶Necessitatē.vi de Fel.i.c.si q te‑stiū.gl.j.col.ij.j.d̄ test.⁊ Moder.in l.j.ff.de iusti.⁊ iu. post glo.ibi vide Bart.in.l.cū mi‑les.ff.de alie.iudi. mu.cā fac.Oldr. in consilio.xv. et Bal.in.l. nulli.C. de epis. et cle.

f ¶Gn̄alitate.ad de Ang.ꝯsil.xxv.

g ¶Alternatiuus. Uide istū in.c. ex parte.b.i .iij. vol. et ibi dixi.s.tit.j. vbi limitat̄ istud dictum. Aeneas de falco.

h ¶Casu venisse. tu tene ꝯriū:et vi de q̄ late dixi i. c. j.s.d̄ iu.and.bar. ¶Adde qd̄ ista q.pendebat ab il‑la:an qn̄ ps est ꝑ‑sens in iudicio re quiratur alia ci‑tatio:de qua per Bar.in rub.C.de in ius vo.in.l.j.ff. eo.⁊ vtrobiq̄ per moder.et in effe‑ctu conclusio est qd̄ data presentia

partis nō requirit alia citatio p tex.in.l.de vnoquoqꝫ.in prin.ꝛ ibi docto.maxime Alex.ff.de re iu.vide ibi de materia.ꝛ late ponit lumen nostri temporis do.Jas.in.d.ru.C.de eden.ꝛ in.l.j.ff.eo.tit.vbi omnino vide ꝛ limita:vt ibi.Aeneas de falco.

Sebasti.Sapia. ¶ Rā in libello. Uide pract.papien.in forma libelli:in actiōe reali: i.ij.char. Deciū i cōsi.lxxxij.colū.ij.

¶ Jn scriptis offerendus. Adde alex.cōsi.l.ꝛ.lxj.et ibi vide qliter pcedat coram vicarijs castrorum.
Zacharias.

¶ Omitto qd in causis summarijs et breuibus. item vbi procedit summarie ꝛ sine figura iudicij qd tunc a nō sit necessari⁹ i scriptis p ea que not. Lanfran. de oria.in.c.qm ꝯ falsam.nu.9.vers.qro vlterius.et ibi in apo.bñdi.va.ꝛ ver. summarijs.ꝛ celsi.in ver.i casibus aūt breuib⁹. j.de pba.ꝛ in cle.sepe.latis.in versi. libell⁹.de ver.sig. Sꝫ restringo ad vnū no.ꝛ peregrinū dictū.s. nisi talis officialis esset oīno legū expers. ita no. multū no. pno.Lanfrā.i alle.§.petitiōes.nume.11.ꝛ ibi i apo. celsi.in v.ignorāt leges.vbi alle.Jaco.rebuf.ꝛ qd i.l. expertes.ꝛ qd ipe ibi not.in apo.ad ipsum.C.de specu. lib.x.

¶ De substātia. an libelli oblatio sit de substantia. bal.in aut. offeratur. tenet qd sic. And.Barba.
Zacharias.

¶ Qd ego amplio tā in ordinarijs iudicijs ꝙ in causis appellationis.ita idē bal. in l.fi.C.de tēp.app. Specu.in ti.de libel.conce.§.vtrū. Ale.de imo.in.l. ius publicū. ff.d pact.et Lanfr.de oria.in.c.qm ꝯ.§. petitiōes.nu.11.ꝛ ver. qrit vlterius nunqd libellus.et ibi in apo.Cel. in ver.vel expsse.vbi tꝫ qd tacite nec expesse pōt renūtiari libelli oblatiōi. Anto.Francis.

quasi sentiat qd ex quo quis psens est cogit recipere libellū.ꝛ idē Spe.in loco pal.iuxta illud,vbi te inuenero.facit.l.j.C.vbi de cri.agi opꝫ.ꝛ idem sentit in simili Jo.an.i.c.fi.de elec. li.vj. dic tñ qd nō cōpellitur incōtinēti rñdere si tale est factū qd indiget deliberatione.facit qd no.lxxij.dis.pposuisti.ꝛ idē qd ista gl.vt libellus prius offerat iudici:scdo reo per ipm iudicē tꝫ gl.iij.q.iij. offerat. ꝛ Cy.i illa aut.offerat.gl.ponit ibi succincte tres practicas quarū qlibet pōt practicari sm bar.ibi. pmo qd det iudici ꝛ p iudicē pti.scdo vt ab actore offerat reo:tertio vt offeratur iudici:ꝛ p eū trāsmittatur cū citatione ad reū.Quid dicēdū: puto qd practica magis consentanea sit:vt primo offeratur iudici.nā i libello^a implorat iudicis officiū mercenariū deseruiēs actiōi. hinc est qd in pn.dr cōparuit corā vobis dñe iudex,ꝛc. Jtē in fine,petit sibi iustitiā fieri.de ordi.cog.c.ij.ergo iudici est offerendus ꝛ nō parti.ad hoc.c.exhibita.de iudi. cū si.ꝛ hoc voluit Spe.in ti.de libel.cōcep. §. sequitur.in prin. Alia practica qd offerat reo ab actore pōt saluari qm copia remanet in iudicio:qꝛ non refert quid ex equipollētib⁹ fiat:satis em petit a iudice si copiā dimittit in iudicio.ar.in.c.appellatio.de appel.li.vj.cum ibi not.ꝛ sic posset saluari Bart.secus enim si simpliciter daret reo:qꝛ tunc nō apparet qliter esset formāda sñia:ꝛ pcauendū esset ne re⁹ aliq mutaret. Jtē si dubitaret an possit fieri fides de petitione ꝯ.c.qm contra. de pba. Tertia practica vt mittat cū citatione posset obseruari ꝛ est vtilis ad excludēdas dilationes deliberatorias.nā si habuit cōpetētē terminū in citatione.j.quē potuit deliberare:nō habebit postea alium terminū in cōparitione ad respondēdū:vt no.Bar.in palle.aut.offerat.ꝛ est tex.sing.in.c.ij. de dilat. Missio tñ huius copie non sufficit q ad lit.cōte.vñ reo postea cōparēti dꝫ offerri libellus seu debet tradi iudici in eius psentia in iudicio,ꝛ per iudicē reo:vt no. Jo.an.in addi.spe.i ti.de libel.cōcep.§.nunc videamus in fi.nā lit.ꝯtest.fit p petitionē in iudicio propositā ꝛ rñsionē secutam: vt in.c.vno.de lit.cōte.ꝛ sic nō sufficeret transmissio copie ad reū quo ad lit.cōtes.vel pōt dici satis esse qd a princi.fuit iudici ante citationē libellus oblatus ꝛ reo postea cōparēte per iudicē offerat: nā actor presumit pdurare i sua petitione ex quo eam non reuocauit.de bap.maiores ꝛ.l.sancim⁹. C.de test.maxime si in pñcia rei verbaliter postea incepit petere:vt sentit Bar.in aut.offeratur.C. de lit.cōt.Et p hoc remanet soluta qrta pars gl. qm debeat offerri libell⁹:nā vt.s.dixi pōt offerri ꝛ ante citationem et post intelligendo: vt.s. dixi.
8 ¶ † Jn tertia pticula gl.qrit an sit in scriptis offerendus^b.ꝛ concludit qd sic:qd est vex hodie tā in ciuilibus ꝙ in criminalib⁹:olim aūt pcedebat in criminalibus:nō aūt in ciuilibus:vt no.in aut. offeratur.ꝛ vide gl.pal.aut.de exhi.ꝛ introdu.re. in verbo libellū.fallit sm gl.in modicis ꝛ vilibus causis vbi scriptura nō reqrit:ꝛ sic intelligitur.c. si qs cū clerico.xj q.j.No.bene p intellectu illius c.ꝛ p hoc aut.nisi breuiores.C.de sen.ex peri.reci.vbi dicitur ꝙ in istis vilibus causis nulla scriptura reqrit qd etiā not.vel dic ad illud.c. si q cū clerico.sm Ala.qd quo ad hoc est correctū vl' intelligit de ꝯsensu partiū.ꝛ p intellectu alle. Hof. l.quoties.in fi.de priui.schol.li.xij.qd an sit verū vt sufficiat solus cōsensus partium dicam.j.in fi. vel sm eum loqt cum eps cognoscit inter clericos suos familiares:ꝛ tūc sine scriptura possit pcedere:tene aliquē horū intellectuū.nā gñalr de oibus clericis:etiā in quibuscūqꝫ causis nō posset intelligi p cle.dispendiosam.de iud.vbi statuit spāliter in causis bñficialib⁹:vt possit pcedi de plano ꝛc. nec etiā tūc indistincte pcedit sine scriptura:vt pbatur in cle.sepe.de verb. sig.regulariter ergo dꝫ obseruari ordo iudiciarius.de pba.qm ꝯtra.ꝛ hic ꝛ in.c.vno.de li.cōte.ꝛ quasi per totuꝫ istuꝫ librū.
¶ Jn parte pen.gl.querit de effectu libelli:ꝛ ponit tres effect⁹.
9 ¶ † Jnquantū dicit qd interrumpit pscriptionē:intellige vt plene no.in.c.illud.de prescrip.vbi dicam gñalr qualr interrumpat prescriptio.
10 ¶ † Ultimo gl.qrit an libelli oblatio sit de substantia.^c arg.ꝙ sic.postea^d refert quosdā tenere qd tacite pōt omitti:finaliter ꝯcludit ꝙ nec tacite nec expresse pōt omitti:nec vꝫ quicqd agit sine libello. ¶ Aduerte qꝛ in hoc sunt multe varietates^e ꝛ oēs opiniones fere vsqꝫ ad temp⁹ suuꝫ colligit Jo.an.ꝛ posuit in cle.sepe.de ver.si.in verbo necessario:quā glo.vide.sed hic ponit quatuor opi.pricipaliores. Pria qd tacite libell⁹ pt omitti:expresse nō sicut in simili dicimus.de iura.calū.c. j.li.vj.hac opi.recitat hac glos.ꝛ fuit Accur. in.d. aut.offerat.quā pleriqꝫ psequunt vt ibi no. ¶ Secūda opi.qd possit omitti tacite ꝛ expsse de cōsensu partiū.ꝛ hāc opi.tenuit ꝛ posuit idē Acc.i aut. de exhib.ꝛ intro.reis.in glo.magna.vltra mediū: quā ēt multi sequūtur. ¶ Tertia opi.fuit qd nec tacite nec expsse pōt remitti:ꝛ qd nihil vꝫ qd agitur sine libello.ꝛ hāc tꝫ gl.ꝛ sequit Jnno.q ad hoc adducit qd hr i aut.de tēp.nō solute pecu.§.cōtestationē.idē tꝫ Host.alleg.pall.aut. de exhi. ꝛ introdu.reis.§.illud.coll'.v.Erāt em qdā qui aduersarios simplices vocabāt ad iudiciū ꝛ eis negantib⁹ dicebāt litē ꝯtestatā qd ibi improbat ipator in se.§.statuēs qd libellus offerat:ꝛ qd lit.cōtesta. hac oblatione omissa habeat p nulla:ꝛ sic sm eū nec tacite nec expresse remitti pōt. hāc eādē opi. f sequit Barto.^f ꝛ multi alij in aut.offerat.prealle.
11 ¶ † Mouet Bart.principaliter qd ista solēnitas nō solū exigit ad vtilitatē partiū,sed ēt fit ad vtilitatē iudicis vt sciat sup quo habeat ferre sñiam: g iō nō pōt ꝯsensu partiū renūtiari.^g facit.c.ad aplicā.de regu.ꝛ.c.si diligenti.de fo.cōpe. Jtē ea q inducūt certā solēnitatē in actibus hoim nō pñt cōsensu ptiū tolli:vt in.l.nemo pōt.ff.de le.j.ꝛ.l.ius publicū.ff.de pac.idē dicit in lit.cōte.all'.ēt no.in c.de causis.de of.dele.ꝛ qd no.in.c.fi.de re iu. lib. vj.vtrobiqꝫ em no.ptes nō posse renuntiare istis solenitatibus iuris.nec ob.sm eū si dicat qd tota die practicet ꝯriū cū fiāt ꝯpromissa i arbitros qd pñt cognoscere sine libello,sine lit.cōte.ꝛ pronuntiare in scriptis ꝛ sine scriptura:ꝛ sic renuntiant istis solēnitatibus iuris. Ad hoc em rñdet. sicut enim papa vel imperator qm dant iudicē possunt remouere istas solennitates:vt in.c.pastoralis.ꝛ.c.scdo reqris.de app.ꝛ.l.j.ff.a qui.ap. nō lꝫ. ita arbiter:qꝛ ad illā notionē quā hꝫ a partib⁹ tm potest assumi cū remotione istarū solēnitatū:sec⁹ in alio iudice qui iurisdictionem hꝫ a seipso nō a partibus.ꝛ no.hoc vltimum:vt in arbitros possit cōpromitti:vt pcedāt sine istis solēnitatibus^h. Et pro hoc allego text.singu.in.l.diem proferre.

¶ Libell⁹ an sit necessari⁹ vel nō hr p spe.i ti.de li.ob.i §.x.p totū.ꝛ iō reqrit sup cautiōe ēt dāni ifecti.sm bar.i.l.nec qcꝙ.i.§. vbi decretū.ff.de offi.pcō.ꝛ i.l.iij.i.§.hoc aūt iudiciū.ff.de dā.ifec.et an reqrat in appellatiōe vel nullitate hr p bal.in addi.spe.i ti.de sen.i v.cā nullitatis.ꝛ v.an possit.ꝛ hr p Jnn.i.c.j.de libel.ob.ꝛ an reqrat in causis summarijs hr in cle.sepe.de vb.sig.Et adde ꝙ libellus non est dandus ꝯ debitorē cōfitētē debitū.sꝫ dꝫ ei fieri pceptū de soluēdo sine ordine iudicij:vt no.Bal.in.l.si debitori ꝯfitenti.ff.de iud. ¶ Adde etiā qd nō requirit libell⁹ corā papa:sꝫ sufficit factū verbo pponere:ꝛ ferri pōt sñia:vt p Jnn.in.c.j.de li.cōtest.ꝛ per do.Car.i.d.cle.sepe.ꝛ plene p Jo. de imo.in.c.cū venissent.de insti.an aūt reqrat libellus in actione in factū q orit ex sñia. hr p spe.i ti.de li. obla.i.§.x.in vs. xxvij.ꝛ i ti de sen.ꝛ re iud.ꝛ vtrobiqꝫ p Jo.an.in addit.ꝛ an requirat i causis miserabiliū psonarū stāte statuto ꝙ i eis pcedat p simplicē qrelā.hr p Bal.i l.fi.C.vti pos.leg. ꝛ p Lāfr.in. d.cle. sepe.de ver.signi. imo sufficit tunc verbalis petitio sicuti ēt in causis summarijs:vt per Bar.in.l.ij. C.de sen.ex peric. reci.

¶ Et adde ēt qd in notorijs nō requirit libell⁹:vt p Jnn.i.d.c.significātibus.de li.cōcep.vt p spe.i ti.d noto.cri.in.§.j.et an requirat qm requirit de inhabilitate psone promouēde. vid car. in cle.j.in.iij.q.de ꝯce.pbē.ꝛ deniqꝫ de materia videi d.ti.de lib.cōcep. p spe.ꝛ Jo.an.in additio.

Sebasti. Sapia. ¶ Postea. Opiniones in hoc articulo late refert ꝛ explicat Geor.nat.ā i repe.cle.sepe.in pnc.in gl.in vbo necessario.d verb. signi.

¶ Uarietates. tu pondera vnū qd de iure canonico est necesse offerri libellū qd probat p istū text. in verbo ꝛ authoritatē ecclesiasticaꝫ. vbi formaliter pbat hec doctrina. et pondera qꝛ de iure ciuili est dubiū inter glossatores vt i.d.aut.offeratur.ꝛ in. §. sancimus.i aut. de exhi.reis.sꝫ ista decretal.emanauit post illas dubitatiōes.ergo vr declarasse ꝙ debeat porrigi in scriptis ꝛ sic cessant tot opiniones. Andre. Barba.

f ¶ Sequit bar.add frā.are.ꝯsi.cix.d. d ro.deci.lxxxviij.i nouis.de li.ꝯce.

g Sebasti.Sapia. ¶ Renuntiari. An possint partes renuntiare solēnitatibus iudiciorum:vide alexā.in.l.si cōuenerit.col.vij .ff.de iuris.om iud.ꝛ late Decius post glo.ibi in verb.partium.in.c.de causis.col. viij s.de offi.deleg.

h ¶ Solennitatibus. Adde Alex.consi xiij. ij.lib.

a ¶ Mihi placet. Adde q. s. posui ante primã apostillam.
Zacharias.

b ¶ Cause pricipalis. adde Lanfrã. de ora. in suo tracta. de arbi. colũ. lxj. ver. q̃ro. fo. xlvj. vbi etiã gd in ordinario. s. ꝛ delegato et quid in causa appel.

c ¶ Inqsitionis. Adde ange. ar. in tract. suo malefi. i j. glo. Cepo. cõsil. lxj. ꝛ an in criminalibus q̃liter debeat libellus concludere, vide per eundẽ consi. xiiij.
Anto. Francis.

¶ An i criminalibus requirat libellus. ꝛ ð ei⁹ forma vide ea q̃ habent in. l. libellorũ. ff. de accu. vbi ple. de materia et tandẽ cõcludeqð libellus semꝑ requiritur vbicũq3 agit inter partes nisi lex dicat non esse dandũ libellũ vt ꝑ spe. i ti. de li. cõce. in ver. xxj. et xxvij. ꝛ. xxx. ꝛ fere per totũ. tit. et hr in. c. j. de lib. obla. vbi ple. tra. ꝑ scribẽ. ꝛ vide ꝑ spec. i tit. de accu. in. §. j. et in. §. qualiter.

¶ Et adde qð libell⁹ nõ requirit i crimine abigeatus. vt in. l. j. C. de abige. nec in leuibus ꝛ puis crimi nib⁹, vt in. l. leuia, de accus. nec ẽt in crimine apostasie. l. apostatarũ, C. de aposta. nec etiam cum maritus accusat vxorẽ iure mariti de adulterio. vt in. c. tue. de ꝓcu. ꝛ per spe. in ti. de li. cõcep. in. §. x. in ver. xxxix. ꝛ an libell⁹ in crimine falsi debeat ɔtinere mẽsem ꝛ locũ hr per glo. insti. de pub. iud. in prin. et per Bal. in. c. j. in, vij. col. quib. mo. feu. amit. in vsi. feu. et vide ple. Alex. in l. ij. in. §. si publico ff. de adul,
Sebasti. Sapia.

d ¶ Et denũtiatio nis. Vide spec. in

§. si qs litigatorũ. ff. de arbi. vbi ꝓbat posse conueniri inter partes cũ cõpromittit vt iudex ꝓnuntiet altera vel vtraq3 parte absente. ¶ Quarta et vltima principalis opi. fuit Jo. an. hic et in dicta cle. sepe. qui tenuit ꝙ si petat libellus tunc necesse sit in modũ libelli petitionẽ offerri: ꝛ sic intelligãtur iura q̃ necessario vident exigere libellũ. sed si expresse nõ petat tunc petitio nõ est de substãtia sed si fiat in modũ postea apud acta non in modũ libelli: ꝛ sup ea lis cõtesta. credit tenere ꝓcessum. satis enim pro hoc est ꝓuisum mẽti iuris. ꝛ sic iudex hꝫ super quo referat sniam. secus si nulla petitio apparet in actis: q2 tũc nõ valeret ꝓcessus. nã in summarijs etiam talis petitio necessaria est in actis describenda: vt in. d. cle. sepe. ꝛ hec opi. Jo. an. in effectu fuit Pe. vt recitat Cy. in. d. aut. offeratur. dicebat em̃ Pe. ꝙ ptes poterãt renũtiare scripture libelli. sed qð nulla petitio fieret nõ. Cy. tñ tꝫ cõtrariũ sequendo opi. huius glos. qð etiam scripture non possit per partes renũtiari. d. An. hic sequitur opi. Jo. an. ꝛ plus dicit qð si pars remittit ꝛ iudex petat adhuc non est de substantia. satis enim est iudici ꝙ habet petitionem in actis descriptam: secus dicit si pars expresse non renuntit tũc em̃ iudice petẽte necessario dꝫ offerri. arg. hic vñ concludit ꝙ si libellus petitur a parte et a iudice est de substantia in plenarijs iudicijs. In summarijs vero requirit quedam posita: id est petitio descripta apud acta: sicut scribũtur alia dicta. Si vero nõ petit a parte nec a iudice non est dẽ substãtia: sed requiritur aliqualis petitio si petitur a iudice parte non contradicẽte idem quod dictũ est. s. quãdo petitur a pte vt. s. sit de substantia. Si petitur a iudice ꝛ remittitur a parte si voluit plenarie procedere non valet remissio si voluit summarie procedere valet remissio quo ad libellum: exigitur tamẽ talis posita ex qua iudex se informet in sententia: et hoc non potest remitti a parte: q2 interest iudicis vt dixi. hoc voluit in effectu hic Joã. and. ꝛ in. d. cle. sepe. Tertia opi. mihi placet[a] vt necessario exigat libellus in plenarijs que etiã videt placere Pau. de eleaxa. in. d. cle. sepe. ꝛ. d. Car hic moueor primo ꝑ iura q̃ generaliter requirunt libellũ necessario: neq3 vllã mentionẽ faciũt de pte. nec etiã fienda erat mentio cũ de directo hoc concernat vtilitatẽ publicã. si em̃ offerat libellus dat materia reo cõsulẽdi aduocatos ꝛ alios ꝑitos ꝛ forte deliberabit cedere vbi alias ex improuiso rñdebit quod vult litigare: ꝛ sic dat materia differendi lites cõtra. c. fine. de do. ꝛ contu. ꝛ. l. properãdum. C. de iud. ¶ † Hinc est quod 12 ptes nõ pñt cõi ɔsensu prorogare instãtiaꝫ cause principalis[b] vt in. d. l. properãdũ. q2 hoc est introductũ in fauorẽ publice vtilitatis cui ptes renũtiare nõ valẽt, s. de fo. cõpe. si diligenti. et hoc voluit tex. si bñ ponderet: in aut. offerat, Itẽ vt deliberate rñdeat ꝛ ne incidat in promptũ periculũ. interest em̃ reipublice ne re sua quis male vtatur vt. l. j. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. Item in summarijs est spãle vt sufficiat dare petitionem apud acta. ergo in alijs necessario requirit libellus et ꝑ hoc facit ibi tex. in verbo necessario. nec. ob. qd dicit ibi Jo. an. qð est spãle vt in summarijs non exigat libellus ẽt si petat pars: q2 illud est diuinare nec ibi nec alibi expresse aliquid dicit de parte. et ꝓ hoc aperte facit litera in isto tex. vbi pars nihil dicebat ꝛ tñ iudex dicebat ꝙ oportebat dare libellũ ꝺm canonũ authoritatẽ: ergo authoritas q̃ disponit de traditione libelli ꝓcedit etiã que petitione partis vt hic apte ꝓbat. ꝑ hoc facit Abbũ opꝫ: qð est necessitatiuũ. vt. s. dixi. vnde iudex nõ simplr petit: ꝫ retulit se ad authoritatẽ ecclesiasticam. ꝛ hoc ꝓcedit regulariter. fallit in qbusdã casibus in quib⁹ certũ est libellũ nõ offerri: ꝛ in aliquibus dubitatur quoꝝ multos ponũt doc. ꝫ lõge plures ponit spec. in tit. de libel. conce. §. nunc videndum. vbi ponit quinquaginta casus spãles 13 hic subijciã aliquos ð qbus dubitat magis: ꝛ qui sunt notabiliores in practica. ¶ † Et ꝑmo dubitat qd in cã inquisitiõis[c] ꝛ denũtiationis.[d] Inn. hic formãdo regulã dicit ꝙ in cã ciuili ꝛ criminali inquisitionis ꝛ denuntiationis vtilis et necessarius est libellus vt scias vtrum reus cedat aut cõtẽdat. iij. q. iij. offerat. refert alios tenere qð in denuntiatione et inquisitione nõ requirit libell⁹. vñ tñ Inn. anclinare in primã partẽ. q2 nõ apparet cã diuersitatis. ideo idẽ dicendũ in vtroq3. de consti. trãslato. Hosti: dicit in inquisitione q̃ procedit ex puro officio libellũ dari nõ posse: q2 nõ est qui offerat. ꝫ loco libelli dant capitula de quibus est inquirendũ. vt. j. de acc. c. q̃liter et qñ. ij. §. dꝫ. quasi sentit Host. ꝙ aliquo ꝓsequẽte inquisitionẽ dandus est libellus. qð mihi plꝫ. nam tunc exigit litis cõtest. ꝛ sic seruat ordo iudiciarius. vt est text. no. in. c. cũ dilectus. de purg. cano. facit. c. cũ. J. ꝛ A. et qð ibi no. de re iudi. qð intellige qñ ille impetrauit inquisitionem. secus si fuit ꝑ iudicẽ ðputatus vt eũ adiuuaret. q2 tũc nõ est pars. vt in simili no. in. c. cũ clamor. de testi. ꝛ vide spec. in loco ꝓalleg. versi. scðo. ibi qñ ꝛc. In denuntiatione vero dꝫ et potest ꝺm Host. a denũtiante offerri sicut in accusatione. de acc. lꝫ. et. c. veniens. et. c. cũ dilecti. et. c. qualiter. et. c. prelatorũ. Ego de forma ꝓcedẽdi in denũtiatione tã euãgelica quam iudiciali canonica et regulari remitto ad ea q̃ plene supra dixi in 14 c. nouit. s. de iudi. ¶ † Secũdo dubitat qd in interdictis vnde vi vel vti possidetis: ꝛ similib⁹. nũquid debeat dari libellus. Inno. concludit qð sic dando aliã regulã: dicit enim qð qñcunq3 agitur inter partes libellus requirit nisi ius dicat ipsum non esse dandũ. vt in aut. de exhi. ꝛ introduc. reis. §. sancimus. col. v. ergo ꝛ interdictis offerri debet q̃ ideo sic appellantur: q2 inter duo dant. instit. de interdic. §. sunt tñ. pro hoc allego qð le. ꝛ not. in. c. cõsultationibus. de offi. dele. ꝛ. c. lꝫ. ð proba. Idẽ dicit Inn. in cautione damni infecti. vt exigatur libellus. ff. de dam. infe. l. iij. refert alios tenere cõtrariũ. quia hec res celeritatẽ desiderat.[e] ff. eo. l. j. Hosti. dicit hoc esse arbitrariũ prout pretor ex cã id viderit accelerandũ: vel protelandũ. ff. de dam. 15 infe. l. iiij. j. rñso. ff. de fer. l. j. §. fi. ¶ † Fallit regula ꝺm Hosti. Innocẽ. et Joan. and. qñ partes conueniunt ꝙ iudex non in figura iudicij sed de plano ex officio veritatẽ audiat et inquirat ꝛ ꝺm reperta iudicet. et sic intelligunt casum quem aliqui faciũt specialem. C. de priuileg schol. l. quoties. in fi. lib. xij. in aut. vt diffe. iudi. §. si vero contigerit. col. ix. ꝛ qð no. de arb. cũ tẽpore. j. rñso. nã posset fieri ex cõuentione partiũ qð eo omisso sniam daret. ꝛ optime loquit: sicut enim partes pñt ex toto cedere liti. vt. c. dudum. de elec. ꝛ. l. postq̃ liti. C. de pac. sic ꝛ fortius possunt totã questionẽ ponere in manibus iudicis. sed dictũ suum nõ erit sentẽtia diffinitiua: sed dabit quoddam mandatũ ꝺm qð sibi videbitur. Et pro hoc videbo. gloss. de re iudi. in. c. fi. lib. vj. et quod not. in. c. in causis. de re iudi. hoc modo potest procedere opi. que hꝫ libellũ posse remiti a partibus. ꝛ idem Spec. in ꝓallega. §. versi. nono. requiritur tamen expressus consensus partiũ. vt ibi not. Joã. and. alias non valeret processus. arg. in. c. dudũ. de elec. et in. c. vno. de li- 16 tis contesta. ꝛ hunc casum no. ¶ † Item ꝺm Innocẽ. ꝛ alios fallit quãdo cõsuetudo[f] habet vt nõ detur libellus. dico quod consuetudo valet his que sunt circa iudicia. vt. C. de priui. schola. l. fina. lib. xij. facit de eo qui mit. in poss. c. iij. et hunc casum no. quod puto procedere vt nõ detur petitio per modũ libelli. sed qð petitio nõ fiat saltẽ apud acta non credo consuetudinẽ valere tanq̃ minus 17 rationabilẽ ꝑ ea q̃ no. in. d. cle. sepe. ¶ † Itẽ fallit in casu quẽ dixi sup glo. qñ cause sunt viles: ꝛ maxime viliũ personarũ. tunc enim nedũ libellus sed nulla scriptura requirit. vt in ꝓalleg. aut. nisi breuiores. ꝛ in. d. c. si quis cũ clerico. scðm vnũ intellectum. Et in istis causis breuioribus dicit Barto. in aut. nisi breuiores. quod non requiritur aliqua scriptura in toto processu. ꝛ per consequẽs dꝫ credi simplici relationi iudicis. nec mirũ ꝺm eũ. nã si alias creditur nuntio[g] vbi non habetur alia scriptura fortius debet credi iudici. ꝛ. h. d. notandum
pro arbitro

titu. de inquisi. §. nũc tractemus. ꝛ in ti. de libel. concep. §. j. ꝛ Barth. veroñ. i cõsil. xl. i fi.

e ¶ Celeritatẽ desiderat. Adde alexan. cõsil. xxxij. et xliiij. iiij. lib. ꝛ q̃liter debeat cõcipi libellus in interdicto vti possidetis vide Alex. cõsilio. cxxxv.
Sebasti. Sapia.

f ¶ Consuetudo. Talẽ consuetudinem dicit esse in Alemania Bartho. veroñ. i cõsi. xl. in fi. et qð talis cõsuetudo valeat tradit Bal. in rubri. s. ð consuetu. col. iiij. do. meus Rochus curti⁹ i c. fi. colũ. xv. eo. ti.
Zacharias.

g ¶ Credat nũtio. Dic ꝙ ei credit i his que cõcernũt suum officiũ not. plene Lanfrã. in sepe alle. c. qm̃ s. nu. 16. vers. i eo. tñ d2. et ibi in apost. bñ vade. i ver. officiũ suũ. j. de probat. ꝛ aduerte q2 iste dicit ꝙ nõ est mirũ si iudici credat cũ nuntio adhibet fides: q2 regulariter iudici non credit vt per eundẽ Lãfrã. vbi supra. ꝛ ibi de rõne diuersitatis.
Anto. Frãcis. us.

¶ An ꝛ qñ credatur iudici de gestis coram se vide glo. in. l. quoties. in. §. fin. ff. de proba. ꝛ gl. Cy. Bal. et doct. in l. ne in arbitris. C. de arbit. vbi hr ꝙ non credit. ꝛ hoc mõ pôt intelligi glo. in. c. fi. de testi. lib. vj. ꝛ ei non credit durãte lite ne sit iudex ꝛ testis. sed ea finita credit q̃ ad processum ꝛ vide oĩno do. Abb. in ca. cũ a nobis. de testi. et glos. in l. ob carmẽ. in. §. j ff. de testib. ꝛ vide specu. in tit. de testi. in. §. j. in versi. qd si aduocatus. et in ver. itẽ in iudice. ꝛ vide Joã. and. in addi. spec. in titu. de dila. in §. fi. in ver. pe. ꝛ vide bar. in aut. ni-

si breuiores.in fi. C.de sent.ex peri. reci. vbi dicit qd creditur in causis breuib⁹. Inn.vo a in.c.cū dilect⁹.de b ele.dt non credit iudici de processu sed iudici z notario simul credit etiāqz ten⁹ ex actis non cōstet.z vide do.de ro.in decis. xcij.inci.iudex in not.vbi dicūt qd pōt esse testis de gestis corā eo z d facto pprio licet c non sit facta scriptura:pro quo vide gl.in.c.statuendum.ij.qd.vj.nun qd aūt credat iudici si est notari⁹ qn scribit acta vt notari⁹.vide barto.in.l.seruus cō 18 munis.la.j.ff.de stipu.ser. vbi dicit q iudex nō pt scribere acta corā se nisi sit cōsuetudo loci vt in vicarijs castroz quod ēt vol.Bart.in.l. cōperimus.C.de pri.sa.scri.lib.xij. et in.l.iubemus. in.§.sane.in fi.C. de sacrosan.ecc.et ple.p ro.in.l.sciendū.ff.de ver.obli. ¶Et adde q nō creditur iudici q sederit qtidie ad 19 banchū iuris nisi fecerit scribi in actis sm Bart.in in.l.C.de statuis z ima.nec ēt creditur iudici dicenti se monuisse partē vt p spe.ā tit.de cita.z ibi p bal.i ad di.in ver.sed nun qd creditur.et in ver.au stet.z tenementi q si iudex delegauit cām alteri tunc poterit ēē testis z eodem d mō si remoueat: 20 vt in.c.cām.z i.c. e dilecto.de testib. vbi p Inn.et docto.Adde tñ gl.i c.cū dilecti.de eccu.z in.c.post cessioné.de proba.et in.c.cuz a nobis. de testi.vbi etiam per do.Abb.vbi dr q credendū est literis iudicis de actis coram se factis.qd ēt voluit Cyn.in auf.si qs in aliq.C.de edē. z vide pau.de ca. in suo consil.xxx.

pro arbitro z arbitratore cui datur sepe potestas procedendi sine scriptura:vt tunc credat suo verbo.z vide qd no.idē Bar.in.l.iubemus.C.de sac. san.ecc.vbi dicit qd in istis breuiorib⁹ potest idē iudex scribere acta[a] z credet sine scripture[b]:naz si credit illius simplici relationi fortius scripture in libro suo.Et ita seruat in castris in quibus deputantur vicarij habētes cognitioné in modicis tñ z sic limita.c.qm ō.de pba.Idē si est viliū psonarum agricultorum z similium.lz cause nō sint viles.vt sentiunt hic doc.z facit tex.in auf.de man. pri.§.sit tibi.co.iij.z lz ibi tex.p dictioné maxime: videat duo regrere.s.qd sit cā vilis z viliū personarū.tñ glo.ibi tz qd dictio maxime:ibi abundat z sic qlibet cā sufficiat de per se:qd tacite sentiunt hic doct.ponendo istos duos casus distinctim.et Spe.in pall.§.ver iij.Et que dicatur vilis cā relinquitur arbitrio iudicātis[c] consideratis qualitatibus personarum:vt no.ibi Spec.z gl.in.c.si.de re iudi.li.vj.quod mihi plz.z Bar.in auf.nisi breuiores.pal.sed in.l.mediterranee.C.de anno.z tribu.li.x.dicit cām esse vilem si plus expenderet in litigando quā esset id qd petit:z vtrūqz dictū pōt sustineri:qd mihi plz qz alias nulla spālitas esset in vilib⁹ personis cū inter quoscūqz in cā vili nō requiratur scriptura.vt in.d.auf.nisi breuiores:z hūc casum etiam no.¶†Itē fallit sm Inn.si petitur snia mandari executioni manu militari.alias enim non esset licitū finis:z finis vnius litis esset principiū alterius.C.de fru.z lit.expen.l.terminato.z.C.de reb.credi.l.si quis.de hoc dic vt plene dixi in.c.fi.de iudi.Itē in notorijs nō est necessarius libellus sm Inn.alle.ij.q.j.manifesta.de moreatur.ad no.trā.el.iij.melius facit.c.qm.de fil.presby.Itē fallit qn duo cōtendūt eāde ré possidere:z qlibet vadit ad possessioné z ex indignatiōe nemo vult libellū offerre dicens iudici det altera pars:tūc eñ cū debeat iudex occurrere ne veniāt ad arma.ff.de vsufru.l.equissimū.procedat ad receptionem testiū sine libello z adiudicabit possessioné clarius probanti z vetabit aliū sibi vim facere quominus vtat.ff.de lib.cau.l.noueris.ibi enim nemo libellum offerebat.hūc casum ponit Spec. in preal.§.verū.xxij.z ibi videas ad saturitaté de hac materia.¶†Adde hic duas regulas quas ponit Io.de lig.de cle.sepe.de ver.sig.vbi dicit pmo qd vbicūqz snia lata tribuit ius finale:nec pōt reparari per aliud iudiciū nisi per appellationé vel aliud remediū:tunc regrit.plena cause cognitio: vt.l.iudices.C.de iurisd.fallit in casib⁹ cle.dispendiosam.de iudi.cū si.Scda regula est qd vbi agit de cā sup q snia lata nō parat magnū preiudiciū vel parat tale per quod aliud iudiciū pōt reparari absqz restitutione vel appellatione vel simili remedio:tunc pcedit summarie.hec regula probatur in casibus enumeratis.in.l.iij.§.sciendū.ff.ad exhi.z has regulas no.z adde hic gl.no.in cle.sepe.de ver.sig.q est finalis:q notā.dicit q lz de cōsensu partiū possit in causis summarijs pcedi plenarie:vt.d.cle.sepe.in fi.tñ in plenarijs non potest procedi summarie:[d] qd intellige:vt.s.dixi qn volunt vt valeat dictum sicut snia.¶†Ultimo qro cuius expensis[e] debeat dari libellus.text.in.l.j.ff. de edē.videt velle q expensis ipsius rei:satis est eñ q fiat sibi copia scribēdi:vt ibi innuit text.in 9trariū facit tex.in auf.offerat.C.de lit.9te.canonizata.iij.q.iij.que dicit libellum offerendū reo et sic expensis actoris:ad idē tex.j.c.pxi.vbi libell⁹ oblatus fuit parti.glo.i cle.sepe.de ver.sig.videt velle qd expensis actoris:z est super vers.pnūtiatio.Bar.in.l.i.z in auf.offeratur.pall.dicit obseruandā 9suetudiné loci.nā in aliquibus locis datur expensis rei:in aliqb⁹ locis expensis actoris: quid autem si non appareat de consuetudine:vt qnqz fuit obseruatū vnū qnqz aliud:credo sufficere qd fiat copia ad scribendū.per pal.l.j.nā vt.s. dixi de mente iuris est vt exhibeat libellus iudici cuius officiū imploratur nec iura dicūt actorem grauari ad duplicé libellū:nec debet esse scriptor rei:z satis sibi offeret si dat sibi facultas describendi.nā originale debet remanere penes iudicē vel notorium:vt in.c.quoniam contra.de proba. facit.c.accepimus.zc.contingit.de fide instrum.

1 ☞ Libellus debet cōtinere rem certam que petitur non autem sub genere.
2 Per solam citationem quis dicitur trahi ad alienum iudicium.
3 Libell⁹ an offerat iudici vel parti z cui⁹ expēsis.
4 Libellus non debet continere obscuritatem: et reus tunc non tenetur respondere.
Generalis libellus non vitiatur qn genus est restrictum ad vnam speciem.j.8.10.9.
6 Libellus in actione reali quid debet continere.
7 Libellans pōt iurare se ignorasse circunstantias rei petite in libello:z statur suo iuramento.
9 Res aliq si fuit petita itelligit de tota:nō de pte.
11 Libellus incertus quo casu non vitietur.
Libellus in quo petuntur fructus non expressa certa quātitate valet:secus in sententia.
Sententia generalis aliqn valet:z quid de sententia lata super expensis.
12 Libellus an debeat continere causam.13.
14 Exceptio rei iudicate an obstet illi qui succubuit in rei ven.volenti agere ex noua causa:z quid in personalibus.
15 Appellans si in appellatione expressit vnā causam potest z alias prosequi:z si succumbit ex illa videtur ex omnibus succubuisse.
16 Libellus in quo quis petit rem iure dominij vel quasi quomodo procedit.
17 Actor intētās vnā actioné an possit aliā psequi.
18 Libellus in vniuersalib⁹ z gnālib⁹ iudicijs an valeat absqz eo qd in eo exprimātur res singulares.
Actiōes vniuersales:gnāles:z pticulares q sunt.
19 Libellus in quo petitur villa cum pertinētijs vz. Sed quid si petantur omnia bona que sunt in tali loco vide hic.
20 Libellus in generali iudicio debet i processu cause declarari:licet non ita in vniuersali.et ratio differentie ponitur.22.
21 In iudicijs vniuersalibus venit illud quod reperitur reus possidere tempore sentētie:secus in generalibus.25.
23 Forma libelli in petitione hereditatis.
24 Libellus an z quando possit emendari tam in ciuilibus q in criminalibus.
26 Exceptio que non tollit sententiam:sed modificat executionem potest opponi post sententiam.
27 Libellus an z quando possit mutari.
28 Clausula saluo iure addēdi vel diminuendi:quid importet.
Protestatio non releuat protestātem in his que veniunt ex dispositione legis.
29 Libellus appellationis an possit minui sup quātitate in eo posita.
Iudex appella.potest condemnare in plus q cōdemnauerit iudex a quo.
Actor an possit minuere quantitatem in libello expressam absqz condemnatione in expensis.
30 Cumulatio an et quando potest fieri in vno vel diuersis libellis.
31 Cumulatio quando permittitur an erit idem libellus:eadem conclusio:z eadem instantia.
32 Actor an debeat in expensis condemnari quādo alterat libellum:puta ei addendo zc.
33 Reus an debeat habere nouas inducias mutato vel emendato libello.
34 Petitio iuris epālis est vniuersalis z nō gnālis.

Significantibus.

¶†Hoc capitulum summarum est.s. ca.proxi.vel potest summari sic et melius.Cum agitur non sufficit ré generaliter peti: sed debet ita specificari vt euitetur obscuritas z equiuocatio.hoc dicit.¶Diuiditur.nam in prima appellātis narratio ponitur.in scda appellationis cōmissio.scda ibi:quocirca.¶ Casus literalis.Duo fratres.T.et.P. coram iudicibus delegatis a quodam.U.nomine tracti fuerunt in causam: oblatus fuit libellus:in quo petebatur

tiū:z adde quod iudex nō potest esse testis i causa nec sibi creditur qn ex dicto suo resultat propria laus vel dedec⁹.vt puta q receperit pbationes.de quo per do.Anto.de but.ple.in consil.suo incip.videtur primo nō admittendum zc.

a ¶Scribere acta. Adde Alex.9sil. xxij.v lib.

b ¶Siue scripture vide que dixi hic in recollectis. Andre.Barba. Sebastiā.Sapia.

c ¶Arbitrio iudicantis.Causa vilis aliter causa cētum aureorum:vt sentit Bart.in.l. imperiū.in quinto gradu simplicis iurisdictionis ff.de iuris.om.iudi.quod dictum exclamat.Ia.in l.admonēdū.col. xciij.ff.de iuriur.usu.z quia effectu resultet ex eo qd causa sit vilis vide Mathesi.in nota.l.z.ij.z Deci.in.c.de appellationibus.j.de appel.

d ¶Sūmarie.Ad de Roma.Consi. clxxiij.Et ratio quare cause summarie possunt ex partium cōsensu fieri ordinarie vt plenarie:est quia res d facili reuertitur ad suā naturam ita recordor qd dicit magnus iurista.d.Iaso.in l.si vnus.§.pact⁹ ne peteret.p illuz text.de pact.Aeneas de falco. Zacharias.

e ¶Cuius expensis.vide plene de hoc p Lanfrā.qz hic passus est dubius in.c.quoniā contra.§.petitiones.in fin.z ibi remissiue p celsum in apostil.ad cuz in apostil.in ver. rei.j.de pbatio.

ab eis q̄dā terra. Ipsi cōplures terras haberent petiuerūt a iudicibus vt terrā illā sup qua conue niebant facerēt designari qd ipsi facere denega rūt: ppter qd ipsi ad sedē apostolicam appellaue rūt, Mādat papa q̄tenus si est ita qcqd factū est post appel. ōbeat in irritū reuocari. Ber. ¶ No. j. plures posse cōueniri sup eadē re in eodē libello sic in criminali pñt plures ex eodē libello cōueniri qñ vnicū est factum: vt. l. j. C. si reus vel ac. mor. fue. ꝛ ibi glo. vide ad materiā bo. tex. cū gl. in. c. p hibent. ij. q. j. post pn. ꝛ p Spe. in titu. de accu. §. j. ver. ij. ꝛ seq. ꝛ in ti. de inciden. §. j. plenius p Bart. 2 in. l. hos accusare. ff. de accu. ¶ † Not. ij. abi: tracti fuissēt. qd quis dr trahi p solā citationē añ libelli oblationē ꝛ litis cōtest. qd facit ad statuta impo a nētia penā trahēti[a] aliquē ad certū iudiciū: ꝛ ad materiā. c. si diligēti. ḋ. ti. pri. vide p Bar. in. l. hoc 3 amplius. rē ra. ha. ¶ † No. iij. ibi oblato eis libello. ꝛc. ar. libellū esse offerendū parti. Itē qd expē sis actoris: sed pōt cōcernere cōsuetudinē quorū 4 dam locoꝝ: et pie vt dixi. ḋ. c. pri ¶ † Not. quod res petita ita dꝫ specificari vt euitet obscuritas ꝛ equiuocatio: nec tenetur reus aliter rñdere libello: ꝛ facit hec litera ibi: cū plures ꝛc. qd sufficit pe b tere i genere[b] vbi sic genus eēt restrictū qd vitat equiuocatio: ꝛ hoc ideo qꝛ satisfactū est mēti iuris. ar. in. c. certū. ff. si cer. pet. qd not. in. c. in latera. de pbē. ꝛ qd no. Inn. in. c. certificari. de sepult. ¶ No. legitimā cām appellandi. si nō declarat li c bell⁹.[c] ¶ Opo. ꝙ hec decre. sit oino superflua: nā habet ad literā. j. de app. significātibus. contra id qd. ḋ. Greg. pollicitus est in proe. resecatis superfluis ꝛc. Sol. dicit Hosti. qd seriose hoc factū fuit ad vitādas opi. eorū q dicūt interdū nō facere ad titulū: sufficit enim qd ppter aliqd faciat nā propter finē ponit ibi ad ostēdendū. s. qd hec est legitima cā appellandi: ꝛ in hoc facit ad tit. de appel. et qꝛ tractat de libello: ideo ponit hic. Itē qd hic habet defensio ꝯtra illos q rephendūt materias pluries tractatas. nō em̄ sunt reprehendēdi si hoc faciunt ad diuersum finē. ideo dicit Boa. ꝛ bñ. ḋ. in proe. ꝙ si pluries similes decre. ponūtur in eo. titu. si altera aliquid addat non reprehendit: si nihil tūc reprehēdit. si vero ponūtur in diuersis ti. dato qd nihil addat non reprehendit propter diuersum finē quem respiciūt. hic Boa. dicit aliter scꝫ qd hoc forsan factū fuit vt sciat ꝙ nihi in humanis rebus sit pfectū qd amplius perfici nō possit: vnde dicit nullā insulam sic incisam qd melius incidi non possit. vtrūqꝫ dictū est verū: sed primū 5 verius ad excusandū superfluitatem. ¶ † Quero de vna questione que melius cadit super tex. dicitur hic istos reos petijsse declarationem terre eo ꝙ plures terras habebant. quid si nō habuissent nisi vnā terrā: an sufficeret petere in genere: videtur ꝙ sic: arg. hic a contrario: nam tūc satis sunt certi. ar. l. certū. ff. si cer. pe. Host. tenet ꝯtrariū: et ad literā supplet maxime qꝛ fm eū petia posset esse magna ꝛ parua. dꝫ ergo designari per confinia: vt dicit gl. ꝛ si necesse sit subijciet res oculis iudicis vel aduersarij. ff. si. reg. l. si irruptione. ꝛ. c. pen. de d pbat. hoc dictū mihi nō placet:[d] nō enim refert e an sit magna vel parua: ex quo enim[e] petit terrā quā possidet vr petere totā illā quā possidet certus. vt. l. si defensor. §. q interrogatus. ff. de interrog. act. no. gl. in. l. si in rē. ff. de rei ven. declaratio em̄ sit vt reus sit cert⁹ sed satis nunc certus est: ex quo nō possidet aliā. Non enim refert q̄litercūqꝫ reus certificet: vt in preallē. l. si in rē. et. l. duo sunt titij. ff. de testa. tu. ꝛ qd not. in. c. quatualis. de iure iur. ꝛ in. l. gallus. ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ ad hoc quod no. Inn. in. c. certificari. de sepul. vbi dicit pcedere hunc libellū peto partē bonoꝝ tibi in testō relictoꝝ a tali. ꝛ ibi plene vide. ꝛ. j. aliquid subijciam Itē valet libell⁹ si peto seruū ex tali ancilla natū. lꝫ aliter nō exprimam nomen serui nec illa hꝫ plures filios: vt in p̄alleg. l. si in rem. tenet etiā hic. d. Car. lꝫ non moueat omnibus rationibus predictis. ¶ Venio nunc ad glo. quā diuido principaliter in quinque partes nā in prima parte ponit practica libellandi in actionibus singularibus: et primo qñ agitur reali: scdo quando agitur personali: ꝛ aliquas q̄stiones interserit. In scda parte ponit practicam libellandi in actionibus vniuersalibus. ibi in vniuersalibus. In tertia ponit practicā in actionibus generalibus: ibi in generalibus. In q̄rta q̄rit an libellus possit mutari corrigi seu emandari vel aliquid de nouo accumulari: ibi itē no. In quita querit an eo casu quo mutat vel accumulat sint dāde noue induc. e. ibi: ꝛ si mutauerit. in ver. illud p̄terea ꝛc. reuertitur ad prece 6 dentē. q. ¶ † Venio ad p̄mā et q̄ro qd debeat exprimi in libello qñ agitur reali in iudicijs singularib⁹. rñdet gl. qd p̄io dꝫ exprimere rē quā petit ꝛ an petat tota vel pars: inquātū dicit exprimēdā rē dicit Hosti. qd etiā dꝫ exprimi ipsius qualitas: ꝛ bñ dicit vt probat in. l. si i rē. ff. de rei vē. vnde si petit terrā dꝫ exprimere an sit aratoria vel pratiua vel vineata. ar. C. de bo. prescrip. l. si qs intra. ꝛ si fundus hꝫ certū nomen dꝫ exprimi vt sempronianus: vt no. Joā. and. in addi. specu. de lib. concep. §. iuxta ppositū. versi. itē nō vꝫ. si vero petat materia infecta: puta massa dꝫ exprimi qualitas materie: vtrū sit aurū: argētū: vel auricalcum: dicat ergo talē massam argēti: et exprimat pōdus si signata sit expmat numerū: si est materia facta e exprimat nomen vasis: vt Cyphus vel scutella: et pondus: sed non debet exprimere an sit rotūdum vel latū: si petat vestē exprimat nomē ꝛ colorē: nō tñ an sit noua vel trita: si hominē dicat nomen: et an sit senex vel iuuenis ꝛ si nomē ignorat vtat circumlocutione: vt ex tali ancilla natus: et hec oīa probant in. d. l. si in rē. ꝛ in. l. j. §. si quis argentū. ff. 7 deposi. ¶ † Et p illā. l. dicebāt Jo. and. ꝛ antiqui super ignorātia standū iuramento libellātis. ff. de contrahen. emp. l. in venditionibus. et duabus. ll. seq. C. de epis. et cle. autē. gñaliter qd sequitur hic host. ꝛ Jo. an. mihi vr ꝙ lꝫ ista sint vera et extracta ex visceribus ipsarū legum: tamen satis est ex f primere consimiles vel alias circunstātias[f] ex qui 8 bus certū sit quid intēdat petere actor. ¶ † Pone enim reū non habere nisi vnū fundum qui ap g pellatur sempronian⁹ situm in certa villa nōne sufficit dicere in libello: peto fundum sempronianū quē possidet in tali villa: certe satis puto sufficere: cū ille expressiones fiant vt reus certificetur. non enim refert quid ex equipolētibus fiat. vt in c. lꝫ ex quadā. de testi. ꝛ. l. certū. ff. si cer. peta. ꝛ qd ḋ. dixi in prima q̄stione sup text. nec est necesse exprimere an sit terra aratoria vel pratiua ꝛc. quia he qualitates nō habēt alterare petitionē ex quo constat de corpore. instit. de leg. §. si quis in nomine. ꝛ qd no. in. c. significante. de rescript. nec obst. l. si qs intra. superius allegata. q̄ vr hoc requirere; loquit em̄ in alio casu vꝫ qñ bona publicant: tunc enim vt euitetur defraudatio debet fieri de f scriptio bonorū exprimendo qualitatem vt sic nō possit surripi et defraudari: secus in casu nostro cū ad certificationē tantū requirātur iste expressiones: ꝛ idē dico in alijs qualitatibus: ꝛ satis hoc videtur de mente Inno. in. c. certificari. de sepul. et ex eo quod. ḋ. dixi qd quādo petit homo ꝛ ignoratur nomē propriū sufficit dicere ex tali ancilla g natū: vt dixit tex. in. d. l. si in rem. no. ibi Bar. sufficere ꝙ qs denominet a matre: sed vt. ḋ. dixi non est vis que circūstantie exprimātur: dūmodo per eos certificet reus sup re petita. ꝛ dicit ideo ibi Bar. et bene ꝙ non sufficit exprimere nomen ppriū quando plures sunt hoīes seu serui eiusdem nominis: hec omnia p̄dicta limito vt debeant exprimi qualitates rei quando res debita est certa: secus si incerta vt quia debet i genere vel i subalternatione: qꝛ tunc sufficit gñaliter petere vel alternatiue. vt. l. vbi autē. ff. de verb. obliga. ꝛ nota. Bar. in. d. l. si in rem. ¶ Sed circa hoc dubitatur quid si res certa debet: ꝛ non exprimunt qualitates rei nec fuit a principio obiectum contra generalitatē libelli. Sol. si ex probationibus pōt certificari res hoc sufficit; alis autem feretur sententia contra actorem: quia nō apparet in quo sit ficda

condemnatio

a ¶ Trahēti. quis dr trahi vide que remisi ad Bal. in aut. habita. C. ne fili. pro pat. ad fi. vbi tangit. And. Barba.

b ¶ In gñe. Tu pōdera quia hoc vr falsū ꝛ ad hoc adduco text. formalē in. l. si in rē. ad fi. in verbo debebit. ff. de rei vē. qꝛ est nullus libellus ipso iure: licet nō opponatur vt ibi probat nec obstat. l. vt pfectius. C. de anna. excep. qꝛ loquit i libello citatorio ad inter: ꝫ impēdam p̄scriptiōem vt hic voluit Jac. bu. vt refert Ang. in. d. l. si in rē. ꝛ ad hūc tex. rñde ꝙ procedit de facto vt reuocetur in irritū de facto tene mēti: quia destruit multas doctrinas doct. Andr. Barba.

Zacharias.

c ¶ Si nō declaratur libell⁹. Adde sepe alle. Lāfrā. i d. c. qm̄ ḋ. §. petitiones. nu. 4. ver. cautella ē p reis. j. de proba.

d ¶ Nō plꝫ. Adde Alexand. consil. cxxxiiij. ij. lib.

e ¶ Nō plꝫ. Nec ēt plꝫ. d. Car. hic tu alle. bart. in. l. j. §. fi. ff. de do. ple. ꝛ i. l. demōstratio. ff. de ꝯdit. et demō. adduci pōt p hoc qd no Bar. in. l. j. C. de rela. et in. l. ille aut ille. §. cū in verbis. et in. l. nō aliter. ff. de le. j. et dixi in. c. cū cōtingat. de rescrip. et habet in. l. ancille. C. de furt. qd si regri dꝫ ꝯsiliū sapiētis ꝛ cā est clara i iure nō requirit ꝯsilium sapiētis: sꝫ vnū obstat qꝛ ex quo lex requirit: ita p forma licet cōstet de re: tñ requiri dꝫ forma vt i. l. j. ff. de lib. et posthu. ꝛ qd ibi voluit bal. adduci tñ pōt in ꝯtrariū qd hr in. l. hac cōsultissima. C. q testamē. face. po. ꝛ qd ibi voluit Ange. And. Barba.

Anto. Francis.

¶ An in re clara possit peti cōsiliū sapiētis ex forma statuti disponentis illud debere requiri. Dic qd p ista opi. de qua hic facit ꝙ voluit Bal. i. l. j. i. ij. col. i ver. q̄rta est relatio. C. de legi. ꝛ tꝫ Lanfrā. de oīa. i trac. d. arbi. in. vij. parte i. j. q. vbi dicit ꝙ in cā dubia dꝫ peti: sed in clara nō. ꝛ vide alex. post Joā. de imo. in. l. si sit stipulatus. ff. de ver. ob. et vide ange. ꝯsil. xxxiij. ꝛ p Alexā. ple. in cōsi. lxij. in ij. parte cōsiliorū.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Ex quo enim. Quod q petit rē simplr videat petere totā rē pbat tex. vbi ad h̄ moderni plura allegant. in. l. de pupil. §. q nūtiat. ff. de oper. no. nun. tꝫ Bart. i. l. pōpo. §. sꝫ ꝛ his. ff. de pcurat. vnde dixit Areti. in cōsil. cij. incip. in cā. col. ij. ꝙ si testis dicat titiū possedisse talem rem: itelligit de tota. cui⁹ ꝯtrariū tenuit ipse Aret. in. l. quidā estimauerūt. ff. si cer. pe. ꝛ i. l. serui electione. §. j. ff. d lega. j. vide Soci. in. l. si cū totum. ff. de except. reiiudic. alex. in ꝯsil. cviij. incip. in cā ꝛ lite. d. pōt esse. in. ij. vol.

f ¶ Circūstātias. Tu pondera pro dicto Hostien. in tex. i. d. l. si in rem. vbi dicitur qd debet exprimi.

Sebastia. Sapia.

g ¶ Nōne. vide alex. an. ꝛ Areti. in. l. ij. ff. de lib. ꝛ posthu. vbi not. ꝙ expressio dr fieri nominatim: ꝛ i spē: lꝫ fiat in gñe: qñ expressum solum potest verificari in alia specie.

condemnatio.nam snia dz esse certa.insti.de actio.§.curare.ij.q.vj.difinitiua.ita no.dicit Bart.in.d.l.si in rē.ₔ in alle.l.fi.C.de anna.except.

9 ¶ † Scdo dicit gl.quod dz exprimi an res petat tota an pars.ego puto hoc procedere qñ libellās intendit petere partē debet em̄ tūc exprimere sed si simplr petit rē non pōt ex incertitudine impugnari libellus:qꝛ petendo simplr rē vr petere totā:vt in.l.si defensor.§.qui iterrogatus.ff.de interro.act.ₔ no.gl.in.d.l.si in rē.pbat in isto tex.vbi simplr petebatur terra ₔ tm̄ postulabat vt declaret ita terra.nō autem vt exprimeret an pateret tota res an pars.ₔ reperi postmodum hoc idē aperte firmare Bar.ᵃ in.l.de pupillo.§.qui nuntiat.ff.de no.oper.nuntia.ₔ dicit text.ibi expressum ad hoc.

10 ¶ † Sed dicit gl.qd dz exprimere ad minus duos pximos vicinos illius fundi:vt in.l.forma.ff.de censi.qꝛ generalitas parit obscuritatē.Ego puto.ᵇ vt.s.dixi hoc pcedere nisi ex alijs demonstrationibus fundus certus sit puta hꝫ nomen certissimum siue notissimum ₔ speciale.frustra em̄ additur alia demonstratio:vt.l.j.in fi.ff.de dote ple.sentit Bart.in.l.libellorū.ff.de accu.superfluis em̄ remedijs non est vtendū.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.de le.no.ca.ₔ in.c.sicut.de pbat.cessat em̄ hoc casu ratio glos.cum nulla sit obscuritas.

11 ¶ † Sꝫ contra predicta gl.op.de.l.q̄ de tota.§.incerte.ff.de rei vēdi.ₔ.l.ₔ si non oēs.ff.cōi.diui.pcedit ᶜ libellus icertus:ᵈ rñdet qd est spale circa de falcatione legatorum.loquit em̄ ꝯtrum qñ legatarius agit ad legatū:ₔ est locus falcidie:quo casu ꝑpter incertitudinē nō cogit petere certā partem.Ignorat enim an quarta vel quinta pars sit detrahenda rōne falcidie:nā si hereditas vꝫ.cccc.et legantur quadringinta:tunc dꝫ detrahi quarta pars de quolibet legato rōne falcidie:si vero essent legata trecēta ₔ quinquaginta:tūc non fit tota detractio sed tm̄ detrahentur quinquaginta:ₔ sic cū incertitudo causat ex facto aduersarij vel alium de excusat petēdo incertā partē.vt in.d.§.incerte.Et not.Inn.in.c.ꝯstitutus.de in inte.rest.vñ dicit hic.Host.dando regulā idē eē qñcūqꝫ est actor incertus nec pōt sibi imputari sed reo q eū certificare nō vult.ff.si pars here.pe.l.j.§.fin.ff.quorū leg.l.j.§.qꝛ autē.et vt.s.dixi idē est si aliunde qñ ex facto aduersarij causat incertitudo:ₔ de quo dic vt no.Joā.an.et alij.in.d.c.ꝯstitutus.nec mirū scdm Inn.hic si ex cā recipit libellus generalis:cum ₔ snia qñqꝫ generaliter lata teneat:vt ptꝫ.j.de sepul.cap in nostr.in fi.que tm̄ sententia dꝫ esse clarior quam libellus.instit.de actio.§.curare.qd colligitur ex eo:nam sufficit petere fructus de tali fundo sine alia expressione:ₔ si nō extant potest peti estimatio:sed in sentētia habet exprimi quantitas alias non valet scdm eum,vt si dicat cōdemno te ad expensas factas in lite vel ad res que tibi obuenerūt a tali nisi in actis constaret de certa quantitate.ff.de re iudi.l.ait pretor.§.j.ₔ sic intelligit.C.de sen.que sine cer.quan.l.ij.ₔ.iij.Tu dic melius qualiter debeāt peti fructus:vt no.Bal.in.l.ₔ ex diuerso.ff.de rei vendi.nā respectu perceptorū dꝫ exprimi certa quātitas ᵉ nisi veniāt ex natura actionis vel interdicto vnde vi:vt no.Inn.in.c.tāta.de exces.prela.vbi vide quando sententia vel libellus posset esse generalis.dictū tm̄ Innoc.hic posset procedere qñ actor verisimiliter ignorat quantitatē fructuū perceptorū:tunc enim p supradicta sufficit sic generaliter petere:sꝫ postea in processu dꝫ probare certam quantitatem alias nō posset sequi certa sententia:ad hoc not.in.c.ex literis.de iureiur.qd est notadum.vide tamen ad materiā qd no.Cy.in.l.cū te.C.si quis alteri vel sibi.ₔ qd not.in.c.grauis.de resti.spo.ₔ in.c.iij.de ordi.cog.ₔ in.c.certificari.de sepult.ₔ per Ber.ₔ Ange.in.l.si filius.§.fi.ff.de ver.obli.vide etiā Barto.in.l.j.ff.de eden.vbi videtur hoc limitare nisi fructꝰ veniāt accessione ad rē:nam tūc sufficit petere rem cum fructibus.Ita sentit Inno.in.c.tāta.Quo ad scdm dictū de sententia ferenda super expensis dic vt nota.in c.j.de sequest.pos.ₔ fruc.ₔ in.l.terminato.C.de fruc.ₔ lit.expen.

12 ¶ Sed circa † istam primam partem querit gl.nūquid sicut tenetur exprimere rem quā petit ita teneatur exprimere causam petendi:respondet quod non.satis enim videtur expressa causa eo ipso qd proponitur rei vendicatio:causa enim nō est in rei vendicatione nisi ipsum dominium.vnde satis est quod dicat ad eum spectare iure dñij vel quasi. ¶ No.pmo qd gl.dicit incidenter procedere istum libellum sic alternatiuum dico rem spectare ad merū ius dominij ᶠ vel quasi.ₔ quid intēdat illud quasi:ₔ an libellus talis procedat de iure an de consuetudine tantuꝫ cum multuꝫ inualuerit in iudicijs.vide gl.plenā.in.c.abbate sane.de re iudi li.vj.et in.ij.de ac.in prin.ₔ quod no.Spe.in ti.de ac.seu peti.§.sequitur.versi.item no.hoc tamen verum est quod de consuetudine admittitur talis libellus cui standū est scdm omnes quod etiam tenet Bart.in.l.ₔ an eadem.§.actiones.ff.de excep.rei iudic.

13 ¶ † Et quo ad principale quesitū gl.nunquid teneatur exprimere causam ᵍ ad euidētiam:scias quod tam in reali ʰ ꝙ in personali duplex est causa:vna propinqua:alia remota. In reali causa propinqua est qꝛ sum dominus causa remota quia fuit mihi legata,donata,vendita,ₔ tradita:ₔ sic de similibus.In personali [illegible] causa propinqua est:qꝛ tu est mihi obligatus.Causa remota quia [illegible] vel promisi:vel qꝛ vendidi rem ₔ tradidi:ₔ sic de alijs.Sꝫ que [illegible] causa sit exprimēda.cōmuniter tenetur ꝙ in reali nō est necessarium [illegible] causam remotā sed sufficit exprimere causam propinquā [illegible] munis nec est necesse dicere ex qua causa:nō enim possum [illegible] nisi ex vna causa:vt in ca.inter dilectos.de fide instru.et [illegible] eadem.§.actiones.ff.de exceptio.rei iu.ₔ hoc etiam voluit Inno.in.c.conquerente.de off.ordi.ₔ satis patet in hoc.c.ₔ vtile est ipsi reo ne alia exprimātur:qꝛ si succumbit actor ob.sibi postea exceptio rei iud.cum totum ius suum videatur in iudicium deduxisse:vt in.d.l.ₔ an eadē.ₔ expressius.in.c.abbate sane.de re iudi.li.vj.alio tm̄ respectu est sibi vtile vt exprimātur:qꝛ facilius poterit deliberare:sed certe satis debet scire an res sit sua vel non.ange.in.l.cum querebatur.C.vñ vi.ₔ de rescri.ca.ab excommunicato.Et hoc verū vt non teneat causaꝫ ᵈ remotam exprimere nisi ius cōmune resistat agēti:vt quia vendicat liberū hominem:tūc enim dꝫ exprimere causam:puta qꝛ est mihi filius:vel est mihi vxor:ₔ sic de similibus:vt in.l.j.ff.de rei vendi.ₔ tenet Inn.in.d.c.conquerente.In personali dꝫ quis exprimere causam remotam non autēꝫ sufficit exprimere ppinquā.Et hoc ideo quia ex cā propinqua nō posset reus deliberare.j.c.pxi.nam si dico peto a te decē.qꝛ est mihi obligatus:cum multe sint ₔ esse possent obligationis cause nō posset deliberare:vt i.d.§.actiones.ideo opꝫ exprimere cām remotam:qꝛ mutuaui vel promisi ₔ si.vt.j.c.proxi.vbi per Inno.ₔ idem tenet in.d. ᵉ c.conquerente:alias non tenetur reus respondere:sed si respondet valet iudicium:vt in.l.fin.C.de

14 anna.excep.ₔ no.Inno.in.c.pxi. ¶ † Consequenter gl.circa istaꝫ primam partem querit de eo qd s.dixi.incidenter an succumbens in rei vendicatione possit iterum agere ex noua causa ⁱ non obstante ᵏ exceptione rei iud.Et respōdet distinguēdo qd aut agit nulla causa expressa sed generaliter:ₔ tūc obstat exceptio si iterum vult agere:qa totum ius suum vr in iudiciuꝫ deduxisse:aut expressit certā cām:ₔ tunc nō obstat exceptio i alia:ₔ hoc verū nisi qñ plures actiones oriuntur ex eadē causa:qꝛ tūc si intētatur vna actio ₔ succumbit: ᶠ non pōt agere ex alia:vt in.l.duobus.§.colonus.ff.de iureiu.vbi dr ꝙ si fuit actū ꝯ colonū cā dāni dati actione locati ₔ colonus iurauit dānum non dedisse:nō pt agi alia actione:puta legis aquilie:vel alia cōpetenti:qꝛ oēs ille actiones ꝯpetunt ꝑpter dānū datum.Ex quo ergo facta fuit absolutio respectu cāe:vt qꝛ nō dedit dānū cessant oēs alie actiones ex illa cā cōpetētes.Circa hoc dic latius post Bart.in.l.ₔ an eadē.§.actiones.ₔ.l.si mater.ff.de excep.rei iudi.ꝙ aut fuit actū actione reali aut psonali:primo casu aut libellus fuit purus aut alternatiuus vt rōne dominij vel quasi:primo casu qñ fuit actum reali ₔ pure aut libellus fuit generalis ₔ prosecutio generalis etiam vt qꝛ in psecu ᵍ tione nō restringit se ad certaꝫ cām:ₔ tūc scdm oēs nō potest agere ex alia causa obstante exceptione rei iudicate:qꝛ vr oē ius suū in iudiciū deduxisse:vt in.d.§.actiōes.ₔ est aperte decisum in.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj.aut libellus fuit specialis ʰ ₔ prosecutio specialis:vt quia restringit se ad certam causam.puta quia fuit mihi legata:ₔ tunc si succubui possum agere ex alia causa.tex.est apertus in.d.c.abbate sane.tenet Bart.in.l.si mater.§.deniqꝫ.ₔ idem ibi glos.ₔ hic Cal.et est cōmune

15 dictū maxime hodie p.d.c.abbate sane. ¶ † Licet aliud dixerat Pe.ₔ Cy.in.l.edita.C.de edē.qui mouebant p.l.scio.ff.de appel.vbi si expressi in appellatione vnā cām videor oēs causas in iudicio deduxisse adeo ꝙ possū psequi non expssas.ˡ ⁱ ₔ siue prosequar siue non,obstabit mihi exceptio

a ¶ Firmare Bart.Tu alleg.Bart.in.d.l.si in rē.vbi idē tꝫ And.Barb.

b Sebasti.Sapia. ¶ Ego puto.Hoc videtur sentire Alexan.in cōsi.cxviij.inci.in causa ₔ lite.circa fi.in.ij.volu.facit doctri.Barto.in.l.demonstratio:in prin.in.vj.q.ff.de condi.ₔ demon.

c Sebasti.Sapia. ¶ Ubi procedit.Qñ pcedat libellus icertus ₔ obscurus.vide Jas.in.§ sed iste.colū.xvij.insti.de acti.Deciū i.c dilecti.in fin.s.de iudi.et Pau.de ca.in ꝯsi.lxv.in.j.parte scdm nouissimam impressionem.

Zacharias.

d ¶ Libellꝰ incertus.adde plenis.lanfrā.de ori.in.c.qm̄ ꝯ.§.petitiones.v.no.ꝙ libellus incertꝰ.et ibi celsum in spo.distinguē crē in.v.nō pcedit.pau.de ca.cōsi.cxiv.ₔ Alex.cōsil.clxxxi.vol.ij.ₔ consi.cxxxiij.

Sebasti.Sapia.

e ¶ Certa quantitas.Circa petitionē fructuū vid Jaso.in.l.j.col.v.versic.limita istaꝫ conclusione.ff.de edē.ₔ Alex.i ꝯsil.xc.incip.in cā ₔ lite.in ij.vol.Abb.in.c.grauis.in fi.de resti.spo.Joā.de ana.in.c.j.j.de vsur.

f ¶ Dñij.sed quid si non dixerit vel quasi sed simpliciter dixerit iure dominij:ₔ ꝓbauerit de quasi dñio dic ꝙ pcedit libellus.ita Bar.i.l.j.in.iiij.col.ver quo si aliqs.ff.de ac.ₔ obli.secꝰ si dexerit iure directi dñij:vt ibi p eū.Aene.de falco.

g ¶ Exprimere causā.Adde cal.ꝯsi.ij.B.e.ti.late alex.consi.cxxi.i.lib.

Sebasti Sapia.

h ¶ In reali.An cā sit exprimenda i libello vide bal.in.l.j.i fi.C.si plu.vna sen.ₔ in.l.cū actio.C.de ne.ge.ₔ que not.in.l.nō solū.§.sed vt probari.ff.de operis no.nuntia.

i ¶ Ex noua causa.adde Alexan.consi.lxxxiij.iij.li.

k Sebasti.Sapia. ¶ Non obstante.Uide Bart.ₔ Pau.de cast.in.l.si rem alienam.§.fin.ff.de pig.act.Alex.in consi.j.col xj.ver.nō obstat qd dominus dux.in.v.volu.

l ¶ Nō expssas.aduerte qꝛ istud nō pcederet in prima cā.nā si actor ageret ex vna cā in petitiōe ₔ postea pbaret de alia nō expssa i petitiōe nō obtineret:fuit dictū Inn.i.c.ex pte abatisse.extra de priuile.ₔ in.c.j.vt li.nō cōte.facit solennis decisio Pau.de ca.i.l.si is ad quē.ff.de acq her.

postea indistincte si succubuā:sed vt ibi dicit Bart. aliud in appellatione aliud in principali.nā in appellatione videor deduxisse oēs causas etiā exprimēdo vnā:q2 al's periret ius meū:cū snia remaneret valida ex vna causa.secus in principali:cū non inferat mihi piudiciū:ɀ ideo nō videor alias causas nō exp̄ssas deduxisse.ɀ pro hoc optime facit tex.i.l.si mater.§.si qs aūt fundū.pal.Itē ꝑm Io. cal.hic aliud in appellatione q2 siue exprimat causas siue non vr̄ deduxisse in cā appellationis totū id qd̄ fuit deductū in cā principali.ideo ɀc.Si vero petitio fuit gn̄alis:sed prosecutio spālis:vt q2 restringit se in prosecutione ad certā causam.tūc sunt opi.in.d.l.si mater.nam quidā intelligunt il lam.l.vt ponat casum specialē in matre petēte bona filij vt obstet exceptio rei iud.sed cōpetat restitutio ꝓpter iustū errorē:alij vero intelligunt indistincte in quocūqȝ.vt ex quo ꝓsecutio fuit spālis obstet exceptio sed cōpetit restitutio ꝓpter iustū errorē.Et hanc opi.sequit̃ Bart.ibi ɀ vr̄ amplectanda q2 mitior.vt regula odia.de reg.iur.lib.vj. secus si dolose omisit prosequi generaliter q2 tūc indistincte obstet exceptio ī alijs.ad hoc tex.no. in.l.de rebus.ff.de arbi.vbi tex.est sin.ɀ facit pro istis cōpromissis q̄ fiunt generalr̄:ɀ postea prosecutio fuit respectu certe cause non obstat exceptio nisi in ꝓsecutiōe:nisi pars malitiose omiserit:qd̄ 16 est bn̄ notādū.¶ † In scd̄o mēbro subdistinctionis qn̄ libellus fuit alternatiuꝰ:q2 peto rē que ad me spectat iure dn̄ij vel quasi:tunc dicit glo.fin.in d.c.abbate sane.ꝙ quācunqȝ ptē alternatiue ꝓbauerit actor obtinebit ꝑm formam petitionis:sed si deficit in vna absoluatur reus:postea poterit ī tentare aliam partē disiunctiue:nec obstabit exceptio rei iudic.q2 hec est modo alia cā ꝙ̄ prima.de cā pos.ɀ propte.c.si.insti.de act.§.alie Bar.in.d. §.actiones.restringit illam gl.quādo prosecutio fuit specialis:vt quia distinguebat dominiū a publiciana:secus si ꝓsecutio fuit generalis vt q2 dicebat rem ad se pertinere nā verbū,pertinere:est latū.vt.l.verbū pertinere.ff.de verb.sig. Ego dubito de hoc dicto Bart.per glo.sing.instit.de ac. §.alie.vbi dicit qd̄ licet ex cōsuetudine admittat̃ talis libellus:tn̄ nō admittit̃ volens prosequi nisi vnam partē tantū.q2 al's esset sibi cōtrarius quia diceret se dominū ɀ nō dominū.cū ergo prosecutio ex iuris necessitate:et ex ipsa ratiōe vt euitet̃ cōtrarietas debet esse specialis:debemus restringere verba generalia ad alterā partem tantū:ɀ sic debemus intelligere in potiori significato:vt insti.de iure natu.§.sed quoties.restringūtur enim verba generalia ꝑm subiectā materiam.vt not.in c.dilecti.s̄.de iud.ɀ in.l.edita.C.de edē.ɀ sic intelligatur in dubio eū fuisse prosecutum ratione dominij.ar.in.l.j.ff.si ager vec.vel emphyt.pe.ɀ tūc poterit prosequi in publiciana:et licet hoc dubiū sit:tn̄ mitiꝰ est:ɀ ideo est sequēdū vt ī regl'a odia. ɀ in regula in penis.de reg.iur.li.vj.ɀ in.l.pe.ff.de 17 penis.¶ † Secundo mēmbro principali quādo agitur personali.gl.hic idem dicit quod.s̄.dixi in reali.Sed tu distingue latius post Barto in.d.§. actionis.aut quis proponit actionē simpliciter ɀ generaliter:aut qs ꝓponit expressa causa:si generaliter proposuit:et tunc exactionis expressione colligitur expressio cause:ɀ ad illam tantum restringitur actio vt in.d.§.actiones.ꝑm vnā lect.et idē puto hic qd̄ in realibꝰ si em̄ exprimo actionē puta ex testamento.nā certe potero postea agere ratione donatiōis vel alia causa:q2 totum ius meū videor restrinxisse respectu actionis : aut ex actionis expressione non colligitur expressio cause:vt ago certi condictione q̄ est actio valde generalis:vt not.in.l.certi condictio.ff.si cer.pe.ɀ tunc aut vnā cām sum tm̄ prosecutus et subdistingue: aut snia fuit spālis ɀ non obstat exceptio rei iudi. in alijs causis:vt in.l.age. C.de transact.l.licet.C. de iu.Aut sentētia fuit gn̄alis sicut petitio:ɀ tūc aut quis omisit alias causas prosequi ignorāter: aut scienter malitiose:si ignoranter lȝ obstet exceptio rei iudic.in alijs eliditur tn̄ replicatiōe:vt in d.l.lȝ et no.glo.in.d.§.actiones.si omisit scienter et malitiose:obstat exceptio rei iud.in alijs.vt.l.de rebus.ff.de arbi.si vero in iudicio certam cām expressit:et tunc aut vult agere iterum actione descendente ex alia cā et pōt vt ī.d.§.actiones.aut vult agere eadē actione cum adiectione diuerse qualitatis:ɀ nō potest.vt.l.i delictis.§.si detracta.ff.de nox.vbi patet ꝙ si fuit actū contra dn̄m actione noxali de dāno dato a seruo:et succubuit actor non potest iterū agere etiā si vult addere ꝙ dn̄s fuit cōscius q2 eadē est actio ɀ ex eadē cā prouenit:lȝ addatur qualitas:ɀ rōne qualitatis veniat addenda.vel minuenda pena vt ibi qd̄ est no. dicit tn̄ Bar.qd̄ p restitutionē in integrū ex causa iuste ignorantie posset iterū agere:vt.l.habebat.in prin.ff.de insti.et.l.j.in fi.qn̄ actio de pecu.est an na.Et per hoc etiam expedita scd̄a pars glo.de materia libelli in perso 18 nali.¶ † Uemo nunc ad tertiā partē principalem de practica libellan a diᵃ in actione vniuersali.ᵇet expediam simul istā particulā et sequētem b cum ista.dicit glos:ꝙ in iudicijs vniuersalibus non est necesse exprimere res singulares sed dicere sufficit peto hereditatē:q2 sum heres. Itē peto ecclesiā cū pertinētijs suis.In generalibus etiam iudicijs non est necesse exprimere res:sȝ sufficit proponere cām vel factū vt peto rationem de administratione quā gessisti.Aduerte ad hāc materiā latius. debes enim scire ꝙ quedam sunt actiones particulares q̄ ideo dicunt̃ particulares q2 dantur ad res particulares.seu singulares:non autē ad aliquod vniuersum vel generale:vt si peto vestē:ɀ ago rei vendicatione vel alia actione particulari:seu peto decē q̄ tibi mutuaui:ɀ harū actionū alique dicūtur reales:vt q2 cōpetunt ad rē et nō dicunt ꝑsonā obligatā:alique vero dicunt̃ ꝑsonales q2 non ad rem sed in ꝑsonā diriguntur, vt si ago ex empto:vel actione ex mutuo:dico enim personā obligatā ɀ non ad rē vel pecuniā:et ꝓsequere latius vt habet̃ insti.de act.in prin.ɀ qd debeat exprimi in istis.s̄.dictū est:et que sūt actiōes vniuersales dicit Inno.in.c.cōquerente.de offi.ordi.qd̄ sunt quatuor q̄ oēs cōpetunt ꝓ hereditate tantū:cuius noīe comprehendit̃ vniuersum ius defuncti. ff.de verb.signi.l.nihil.aliud.ideo dicuntur vniuersales ɀ sunt iste.s.petitio hereditatis.fami.her.actio ex testamento q̄ datur pro hereditate ex trebelliano restituenda:et actio ex empto q̄ datur quoties tota hereditas emit̃.Et lȝ ibi dicat Inn.qd̄ sunt quatuor.intelligo de istis de quibꝰ iura tantū faciūt mentionē aperte.sed multe alie pn̄t dici vniuersales ad similitudinē harum quatuor:vt qn̄ petitur villa seu castrum vt sentit idē Inno.in.c.cū ad sedē.de resti.spo.et clarius Barto.in.l.j.ff.d̄ edē.Itē qn̄ petitur ecclesia cū pertinētijs suis vt voluit hic glo.ɀ Inno. in.d.c.cū ad sedē.et in.c.eam te.de rescrip.facit.c.q2.V de iudi.ꝑm vnā lec.ɀ idē dicit de.si.Et ideo melius dic post Bart.in.d.l.j.ff.de eden.qd̄ actio vniuersalis pōt intelligi quādo datur ad aliquid quod d̄ sua significatione multa in se vniuersaliter cōtineat.siue sit vniuersitas iuris vt hereditas vel bonorū possessio ɀ similia:siue sit vniuersitas facti vt peculium:de quo tn̄ dicendū est:vt.l.iiij.in pric.ff.de pecu.Actio vero generalis ex eo dicit̃:vt dicit Inno.in.d.c.cōquerēte.de offi.ordi.q2 cōpetit ad id qd̄ sub se continet plura capitula:non tn̄ vniuersum ius:vt est actio negotiorū gestorū tutelle ɀc.nā multa potuit habere defunctꝰ q̄ nō puenerūt ad filiū sed ꝯtinet sub se multa capitula:vt administrationē salis:frumenti:vini:ɀ similiū.secus aūt si ex se:ɀ ex ꝓprio significato nō cōtinet plura seu vniuersitatē:tunc em̄ lȝ petant plura bona non tn̄ 19 d̄r petitio vniuersalis vel generalis. ¶ † Unde dicit Inn.in.c.cum ad sedē.de resti.spo.qd̄ si quis petat oīa bona alicuius nō est audiēdus nisi ea exprimat:et est rō ꝑm eū q2 cū ad hoc singularibus actionibꝰ agatur non posset ferri snia certa q̄ ferri d3 in gn̄alibus et singularibus actionibus:sed secus sit in vniuersalibus ꝑm eū ibi:ɀ hoc vr̄ sentire Bart.in l.titia.§.j.ff.de leg.ij.vbi inducit illū tex.ꝙ scȝ procedat iste libellus peto a te villā illā sine alia expressione iuriū et bonorū ville:nō tn̄ ꝓcedit iste.peto oīa q̄ possides in tali loco:cōtrariū tn̄ tȝ Specu.in ti.de actio. et peti.§.sequitur.ver.qd si peto.ɀ sentit Inn.ī.c.certificari.d̄ sepul.vbi videt̃ velle procedere hūc libellū peto partē omniū rerū tibi ex bonis talis obueniētiū:ibi tn̄ Inno.loquit̃ multū intricate:et ita inuoluit se ī opi.vt vix appareat qd velit:sed ego credo ꝙ vbi vel ex propria significatiōe eiꝰ qd̄ petit̃ vel ex aliquo signo vniuersali:seu aliqua alia demōstratione:plures cōprehēdunt̃ in petitione:ɀ p demōstrationem:seu restrictionē petitio nō est icerta:vt in exēplis superius recitatis:libellus est admittendus et petitio potest dici generalis:quia plura comprehēdit:et si non ex propria significatione:tamen saltem ex adiectione et restrictione seu demonstratione.argumē.in.c.inter dilectos.in princi.de fide instru.et in.l.certum.ff.si certum pet.in.c.licet ex quadam.de testi. exigitur enim declaratio principaliter propter duo.primo vt reus possit deliberare an velit cedere vel contendere.et huic satis est satisfactū per dictionem vniuersalem seu per restrictionem et demonstrationem: secundo exhitur vt iudex certam posset ferre sententiam:et huic prouidebitur in ꝓcessu:quia vt.ī.subijciam ī petitione generali debet fieri specificatio in processu et erit ista petitio generalis nō naturaliter:sed 20 accidentaliter propter adiecta et signa generalia.¶ † Sed tunc quero de practica libellandi et pronuntiandi in istis actionibꝰ vniuersalibꝰ c generalibus.ᶜ Gl.hic vt.s̄.dixi multū breuiter se expedit. Spec.in titu. de actio.et peti.§.seqt̃.versi.sed que est differentia.dicit p hoc est dn̄ia inter vniuersales actiones generales et speciales: in vniuersalibus em̄

vniuersaliter

vbi dicit se egisse contra te ex cā cōmodati.tn̄ probaui depositum.nō possum obtinere.sequitur ibi dn̄s Franci.de are.in iij.not. vbi refert vnum dictū Ioā. andre.in addi.ad spe.in tit.de act.ɀ peti.§.sequit̃.ver. iij. q̄ro qd si reus ɀc.vbi q̄rit an cōfessio rei ex a.ia causa ꝙ expresserit actor in libello noceat ipsi reo.vide ibi.et predicta sequitur.d.Alex. in cōsi.cxxj.incip. viso ꝓcessu.in.iij. col.versi.insuper. in.j.volu. Cōtra predicta facit qd̄ ponit ist.ī.num. 17.cogita ɀ ad ꝓdicta vid p Alex. in cōsi.lxj.inci.viso processu.in ꝑn. in.q.col.vide istū in.c.si.in fi.ī.eod. Aeneas de fal'o. Sebasti. Sapia.

a ¶ De practica libellādi.De istis materia tradūtur. in.l.j.ff.de eden.ɀ per Alex.in cōsil. cxxj.colū.vij.in.j. vol.aliq̄ per eundē in.l.edita.col. vij.C.de eden.et qualiter differat iudicium vniuersale a gn̄ali tradit Ro.in cōsi.ccxj.ɀ Alex.in cōs.clxxxvij.col.j.in.ij.vol.

b ¶ Uniuersali.ad de Alex.ꝯs.clxxxiij.ɀ ibi vide quid de generali.
Zacharias.

c ¶ Uniuersalibꝰ ɀ generalibꝰ.Vide tu succincte et b lle persepe alr̄. Lanfran.de ord. in.c.qm̄ contra.§. petitiones.nu.9. in fin.versi.in iudicio aūt generali seu vniuersali.ɀ ibi qd̄ dicatur iudicium generale ɀ qd̄ vniuersale.ī. de probatio.

vniuersaliter concipitur libellus: ⁊ vniuersaliter fertur sen-
tētia: nec cogitur qs res exprimere. ff. de petitio. hereditatis.
l. si quo tempore In generalibus generaliter concipit libell᷑
sed lit. contest. res exprimūtur: vt. l. l3. C. de iudic. ⁊ in. d. c. ab-
bate sane. de re iudica. lib. vj. In specialibus res exprimūtur
in libello. ff. de rei vendica. l. si in rem. sed de hoc vltimo dic vt
21 s. dixi. ¶ † Uide etiā Spe. in ver. p̄ce. vbi ponit aliā differen
tiam: nam in actione vniuersali: licet sit actum ad certam spe
ciem nihilominus venit omne[a] quod tpe sententie reus in-
uenit possidere.[b] ff. de petitione hereditatis. l. iiij. ⁊ l. si quo tē
pore. ⁊ l. itē videndū. §. si quis. qd no. pro intellectu illaꝝ legū.
Et idem Innoc. in. d. c. conquerente. In generali vero si actū
est ad vnam speciem tantum: non venit qd in alia specie con
tinetur: vt si actum sit super administratione salis non venit
nisi quod in ea continetur: vt in p̄alleg. l. licet. ⁊. ff. cōmuni di-
uidundo. in. l. in iudicium. Item s̄m Inno. in. d. c. cōquerēte.
cā in istis iudicijs est exprimenda: vt peto hereditatē totā vel
partem illius q me instituit heredem in toto vel in parte: vel
qr ei successi ab intestato. allego. l. j. §. ⁊. iij. ff. de petitio. heredi
tatis. vel peto rōnem administrationis negotiorū meorum q̄
gessisti sine mandato ⁊ similibus. Et si diceres quid prodest
sententia generalis p̄in actionibus vniuersalib᷑. respōdet ibi
Inno. qd multum. nam si iudex declarauit me heredem ꝯtra
te sufficit nūc probare res a te possessas fuisse in bonis patris
mei vel defuncti: ⁊ in eis mandabit sentētia executioni etiam
si id non ꝓbaui pendente lite: sed post sentētiam ꝓbo quodā
extraordinario modo: nam peto sniam executioni mandari
in his rebus: ⁊ si ille negauerit illas res fuisse in hereditate:
ego probabo. argu. ff. de re iudica. l. a diuo pio. §. si super. ⁊ in
d. l. iiij. qd nota. ⁊ idē Bart. in. l. j. ff. de edendo. quod dicit no-
tandum ꝑ istis instrumentis guarentigiatis: que habent pa
22 ratam executionem. ¶ † Sed nō quero quare in actionibus
vniuersalibus non est necesse declarare res etiam in prosecu-
tione sed in generalibus sic. respōdeo s̄m Bar. in. d. l. j. qr iu-
diciū vniuersale s̄m propriam naturā actiōis datur ad decla-
rādum ius actoris: sed restitutio rerū fit per officiū iudicis. vt
s. dixi ad hoc. d. l. licet. ⁊. l. iiij. ff. de petitione hereditatis. Et
ideo in hoc iudicio nō est necesse: nisi quod declaretur actorē
esse heredē: ⁊ postea fit executio iudicis officio. iudiciū vero
generale datur ad reū cōdēnandū: ideo debet ꝓbare id super
quo debet fieri cōdemnatio: ideo snia que in hoc iudicio fer-
tur nō parat p̄iudiciū in effectu: nisi in causis quas actor pro
23 secutus est: vt in preallē. l. licet. ⁊ hoc no. ¶ † Et per hoc est di
cendum qn̄ non est bonus modus libellādi peto talē heredi
tatē: licet glo. hic: ⁊ in. d. l. j. aliter sentiat: qr vt dicit Bar. in. d.
l. j. si est heres tūc habet hereditatē: prout est ius: nā adita he
reditate oīa iura in nos trāseunt: licet non trāseat corporalis
possessio nisi apprehendatur: vt in. l. cū heredes. ff. de acquir.
here. non ergo est necesse petere hereditatē: debet ergo libel-
lus sic concludere: peto me pronuntiari heredem ⁊ aduersa-
riū cogi ad restituendū quicquid tenet ⁊ possidet de dicta he
reditate: ⁊ ita formauit iuriscōsult᷑. in. l. licet. de petitione he-
reditis. gl. tn̄ pōt sic sustineri vt cū dico peto hereditatem: qa
sum heres: idest peto res hereditarias vt possideam eas pro-
prio nomine. facit. l. j. ff. de rei vendi. s3 primus modus est ve-
rior ⁊ notabilior. vide Bar. in. l. ⁊ ex diuerso. §. his autē. ff. de
rei vendi. vbi dicit libellum posse sustineri si qs agēs petitiōe
hereditatis[c] vel rei vendi. dicat peto talē cōdēnari ad restitu
tionem taliū bonorum: qr sum heres vel dn̄s. qd ex hoc tacite
petit se ꝓnūtiari heredē vel dn̄m: iudex tacite videretur pro-
nūtiare si cōdemnat possessorem ad restitutionem. ar. l. j. C. de
ordi. iudi. ⁊. l. j. de act. empt. ¶ In iudicijs vero generalib᷑ d3
ꝯcludi reū cōdēnari: vt. s. dixi. vid tn̄ vt. s. dixi. ⁊ qd no. Bar.
in. l. ⁊ ex diuerso. ff. de rei vē. Et ꝑ hoc habes clare ⁊ late expe-
24 ditā istā materiā. ¶ † Nūc venio ad aliā particulā: gloss. q̄rit
an libellus possit mutari vel emendari vel corrigi. ⁊ respōdet
aliquantulum obscure ⁊ ꝯfuse: ⁊ eā ordinando hoc intendit:
qd aut libellus nō est adhuc reo exhibit᷑: ⁊ tūc pōt actor cor-
rigere ⁊ emēdare: ⁊ ēt in totū ab agēdo d̄sistere: qr nemo inui-
tus agere ꝯpellit. C. vt nemo iuit᷑. l. vna. iūcta aut. q semel. C.
quō ⁊ qn̄ iudex. si v̄o libell᷑ est reo exhibit᷑: ⁊ tūc nō pōt mu-
tari si tales sunt actiōes q̄ electione tollunt. l. qd in heredē. §.
eligere. ff. de tribu. Si v̄o actiōes nō sunt tales: de qb᷑ vide ꝑ
Inno. in. c. audiuim᷑. de collu. ⁊ tūc an̄ lit. cōte. pōt fieri emē-
datio: accumulādo tn̄ nō desistēdo a primo: vt. d. aut. q semel.
post lit. vero cōte. nō pōt: s3 opus est noua interpellatione: vt
i. l. nō pōt. ff. de iudicijs. hoc in effectu intendit ista clausula si
ue particula gloss. Jo. an. refert aliqua dicta Inn. in. c. prece.
⁊ ea q̄ posuerūt doctores antiq i. c. inter. de fi. instr. ꝑ q̄ nō h̄r
dare hec materia. d. Ant. multū cōculcat ⁊ cōfuse ⁊ quasi oīa

extracta sunt a dictis Bar. i. d. l. edita. C. d edē. ideo sequēdo [a]
Bart. in. d. l. edita. sic clare expedias hāc materiā p̄iculosam
prolixā ⁊ subtilē ꝓsequendo quatuor membra. p̄mo an actor
possit libellū emēdare. scdo an libellum possit mutare. tertio
an possit aliā actionem accumulare. quarto an ex tali varia-
tione vbi fieri pōt sit actor cōdēnandus in expensis. ¶ Et ad
[d] uerte qr differentia est inter illa tria: nā emēdare[d] est corrige-
re: superflua resecare: mutare verba snia permanente, addere
vel detrahere ⁊ declarare obscura, vt satis colligit. C. d emen.
iusti. co. per totum. ⁊. in. j. cōstit. C. in. §. qbus. Mutare em̄ est
vnā actionem omittere, ⁊ nouā ꝓponere, vt ꝓbat. C. d muta.
nomi. per totū. ⁊ in. l. mutari. ff. d ꝓcur. Accumulatio est vni᷑
actionis cū alia coadunatio, vt qr primo intentauit vnam a-
ctionem nunc intentat aliā ⁊ vult simul ꝓsequi, quod bn̄ fieri
pōt vt infra dicet. Et ꝑ hoc habes declaratos terminos posi
tos in gl. ista s̄m. Bart. in. d. l. edita. ¶ Nunc venio ad primū
qn̄ ⁊ qualiter liceat emendare libellū, ⁊ distingue qd aut vult
emēdare circa substātiam ipsius libelli. exēplū, libellus d3 cō-
tinere in criminali annum mēsem ⁊ locum, vt. l. libellorū. ff. de
accusa. canonizata. ij. q. viij. ⁊ plene per glo. in. l. in causis. C. de
accu. In ciuili d3 cōtinere, vt not. s. c. pxi. ⁊ in. l. j. ff. de eden. ꝑ
glo. in aut. de exhibē. ⁊ intro. reis. Pone quod fuit omissum
aliquid de substātialibus: puta locus vel tp̄s vel aliqd silr: an
poterit suppleri. Cōcludo post Bar. aut est talis defectus q
parte tacēte nō h3 vitiare iudicium vt in ciuilibus nō descē-
dentibus ex crimine, admittit em̄ libellus quantūcūq3 obscu
rus nisi opponatur, vt. l. vlt. C. de anna. except. vt. s. dixi: tunc
emēdatio ⁊ declaratio pōt fieri vsq3 ad sniam nisi fuerit oppo
situm: vt in. d. l. j. Aut est talis defectus qui etiam parte tacen
te impedit iudicium, vt si in criminali omittit aliquid de sub
stātialibus: vt in. d. l. libellorū. ver. ꝙ si libelli vel si libellus de-
ficeret in cōclusione, qr cōclusio nō resultaret ex premissis. ver
bi grā, peto decem qr imperator est in italia: vt. l. ij. §. circa. ⁊ ꝙ
ibi no. ff. de doli mali excep. isto casu si lis non est contest. pōt
fieri emēdatio si tēpora largiunt: alias secus vt ꝓbat in. l. ac-
cusaturus. ff. de adulte. ⁊ declara si tempora largiūtur id est si
tp̄s prefixū a lege vel a iudice hoc patit. ¶ Pone em̄ qd ex
[b] cā iudex p̄fixit certū terminū ad agēdū, egit etiam ītra termi
nū, sed post terminum vult emēdare libellū qui nō tenuit, cer
te non pōt qr videt nūc agere, ⁊ ideo nō pōt, ⁊ idē dic ī tpe sta
tuto a lege, vt not. ⁊ probatur in. d. l. accusaturus, qd nota qa
facit ad multa, silr in. l. bonoꝝ. ff. rem ratam habe. vbi quis d
bet habere ratum gestū noīe suo intra tempus intra ꝙ ip̄e d
bebat actū gerere ⁊ nō postea, facit qd not. in. c. ꝙ sit. de elec.
lib. vj. sed post lit. cōtest. fieri non pōt, vt in. d. l. libellorum. S3
dices tu ad qd sit ista ꝓhibitio cum de nouo possit actor ac-
cusare si libellus non fuit bene cōceptus, vt in. d. l. libellorum
⁊ loquor qn̄ non fuit p̄fixū certū tēpus, r̄ndet Barto. qd for-
te interest actoris vel accusatoris magis qd ꝓcedat sup pri-
mo libello ꝙ qd det libellum de nouo propter nouas sportu
las vel gabellas q̄ debent solui cum offertur libellus s̄m di-
uersas consuetudines italie. Itē pōt dici qd sit ī odium ipsi᷑
actoris q nō debuit sic vagari nec variare cū preiudicio ipsi᷑
rei, ⁊ forte iterū non aget cū ex hoc debeat aboleri nomē accu
sati, vt in. d. l. libelloꝝ. Aut volo emēdare libellū addēdo vel [c]
minuēdo circa rē petitā ⁊ si hoc facio an̄ lit. cōtesta. debeo ad
mitti. vt in. d. l. edita. iuncta gl. ⁊ tenuit etiā hoc gloss. ⁊ Inn.
in. c. primo. qd intellige s̄m Barto. in loco preallega. qn̄ volo
addere vel minuere circa eandem rem vel summā petitā, nam
si vellē addere aliam rē tūc non possem si illa res non claudit [d]
sub prima actione ꝓposita, nā tunc nō esset emēdare, s3 nouā
actionē proponere. Utrum autē sub prima claudat vel non,
colligit ex doctrina q̄ dat in. l. scire debemus. ff. de ver. oblig.
que dicit qd tot sunt stipulationes, quot sunt res, ⁊ per conse
quens tot actiones quot obligationes, si v̄o vna est summa
vel vna est res, tunc vna est stipulatio ⁊ sic si petij qnq3 ⁊ fue-
ram stipulatus decē, vel si petij partē fundi ⁊ fueram stipula-
t᷑ totū fundum, tunc possum an̄ lit. cōtest. addere residuum,
qr non est opus noua actiōe s3 ꝓprie emendatur libell᷑, facit
institu. de actio. §. si minus. Aut post lit. cōtest. volo emenda-
re, ⁊ tūc aut volo detrahere ⁊ possum. arg. ff. si cer. peta. l. qui-
dam estimauerunt. ⁊ intellige detrahere non differendo, sed
renuntiando illi parti quā detraho etiam infra subijciam in
alio membro, sicut em̄ possum toti liti renuntiare sic ⁊ parti.
ar. in. l. postꝙ liti. C. de pac. iuncta. l. que de tota. de rei vēdi. ⁊ [e]
c. pastoralis. §. itē cū totū. de offi. delega. fallit in casu. l. j. C. de
plus peti. ⁊ rō est ibi s̄m Bart. qr delinquit in duobus, sc3 in
plus petēdo, ⁊ in cautionem ꝑ dolū exigendo, dicā in. c. vno.
j. de plus peti. ⁊ sic nō obstat aut. qui semel. C. quō ⁊ qn̄ iudi.
[e] qd quis cogit ꝑsistere[e] in primo actione. quia illud verū nisi

[a] ¶ Omne id. repio in mea lec. bar. in l. edita. C. de edē. in. ij. colū. dn̄ bar. opp. de. d. l. iiij. ꝙ ego dū erā scholaris anno proxime elapso dum illā audiui a summe subtilitatis doctore do. Camillo de ballionibus de pusio intelligebam illam legem quartā qd ibi agebat petitiōe hereditatis ad hereditatē respectu vni᷑ rei merito veniūt omnia q̄ reperiūtur tpe late snie apud reū: qa fuit actū ad hereditatem: vt ibi dr. s3 si ad vnā rē tm̄ fuisset actū pet. here. tūc ego tenui qd non veniebāt alia q̄ reperiebant: et est de mēte. Bar. ibi: si bene aduertas. Cogita tn̄ reperi postea istum j. eo. nu. 25. latius tenere qd. s. dixi. Aene. de falco.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Possidere q̄mō id ꝓcedat. vide Bar. in. l. naturalr. §. nihil cōe. i v. lect. vbi Alexā. col. xviij. ff. d acq. pos. Ang. de are. in. §. s3 iste. col. ij. instit. de act. Jas. i. l. si pri᷑. col. xvij. v̄si tertiā ꝯclusionē. ff. de oper. no. nū. ⁊ in illis locis tradit an ꝯdēnatio rex ī petitiōe h̄rditatis veniat iure actionis.

[c] ¶ Petitiōe hereditatis. Add Angel. consilio. lxj. ⁊ cxxxvj.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Emendare. qd sit emēdare poit ēt. d. abb. in. c. sup qōnū. in p̄n. in. ij. nota. de offi. dele. nec v̄r verum qd d̄clarare obscura sit emēdare. qr ꝓhibita emēdatione nō censet ꝓhibita d̄claratio. c. cū dilecti. j. de ac. l. iā. pōpo. §. si. cū glo. ff. de rei vēdi.

Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Persistere. vid Abb. capi. j. j. de pl᷑ peti. vbi vult qd sit licita penitētia vsq3 ad sententiā: de q̄ vid ꝑ

Ang.are.l.§.si qs ag:s in l. ō actio. ⁊ faciūt nota.per Alex.i.l.quis.ff. ō in ius voca.⁊ p Pau.ō cast.i.l.ij. §.quod si actor.ō iura.calum.

Sebasti.Sapia.

a ¶ Ad sniam.h tñ novī ver idistīcte qꝛ qñ i lit ello ōducit factū cū qlitate nō sufficit probare factū nisi ēt qlitas pbet;vt tradit Bar.i.l.j.§.j.ff.ne qd ĩflu.pub. Bal i.l.s qs non dicā rapere.colū.iij.C.de epi.⁊.cle. vide igit ad ōclarationem no.per Feli.in.c.ij.ōs.restringit gnq; modis.š.de rescript. Deci⁹ in.c.licet. col.vj.j.de proba. Zacharias.

b ¶ Pōt opponi post sniam.Addō ⁊ h plene p Lanfrā ĩsepe alleg.c. qm̄ ꝯ.§.exceptiones.nu.10.vbi.itē post sniam pt opponi exceptio. j.de proba.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Qñq; volo.facit regula ꝙ q declarat nihil ō nouo dat.l.heredes palā.§.sed si not.de testa.de qua p Feli.i.c.olim.col. iij.de re iudi.⁊ i.c. lz cām.colū.xij.de proba.⁊ qñ non possit declarat libellus obscurus. ponit Cor.in ꝯsi. xxvj.ici.i hac.co. v.i.iij.volu.Alex. in ꝯsi.lv.incip.qñ causa agitur.colum.iij.v.volu.

velit in totū desistere in parte non:qꝛ pōt tunc reus interesse pretēdere.si vō volo addere:⁊ tūc aut circa principalia:⁊ non possum.vt.l.non pōt.ff.de iudic.aut circa accessoria vt circa fructus:⁊ tunc si quidē volo addere de his q̄ occurrunt post lit.cōtest.⁊ possum secutus in his q̄ occurrūt añ lit.ꝯtest.vt.l. ediles.§.itē sciendum.ff.ō edil.edic.l.actus.§.fin.cū.l.seq.ff. de aqua plu.arcen.⁊ hec procedunt in iudicijs singularibus.

25 ¶ † In vniuersalibus vō ⁊ gñalibus tz Innoc.š.in.c.proxi. quod pōt addi ⁊ detrahi vsq; ad sniam per.l.quartam.ff.de petitio.heredi.⁊.l.si quo tempore.e.ti.⁊.C.de iudicijs.l.licet. ⁊ idē tz glo.in.d.l.edita.sed hoc nō placet Cy.⁊ Pet.⁊ Bart. in.d.l.edita.in.ij.col.ver.ꝯ hoc oppo.qꝛ in petitione hereditatis principaliter petit actor se pronuntiari heredem:in executione aūt veniunt oīa bona hereditaria:vt etiam.š.dixi:vñ si ad reum aliquid perueniret pendente iudicio illud venit in hoc iudicio magis ex virtute actionis absolute proposite ⁊ ex sui natura quā ex virtute emēdatiōis.Et ideo dicit Bar. qō si esset actum petitione hereditatis ad vnam rem singulariter non posset fieri emendatio vel additio alicuius rei post lit.cōtest.vt in.d.l.nō pōt.Et ex hoc nota intellectum ad illā l.iiij.q̄ ibi nō declaratur per Bar.intelligit eñ Bart.illam.l. in.d.l.edita.qñ conclusio fuit generalis:non aūt restringit se actor ad certā rē:vt qꝛ petijt hereditatem seu se declarauit heredē:tūc eñ si declaratur heres:tūc mādatur postea snia executioni iudicis officio non solum in rebus possessis per eum tpe oblati libelli:sed etiam ĩ alijs que incipit possidere tpe iudicij vsq; ad sniam:vt ibi:⁊ si actor in processu vult declarare pōt:sed nō est necesse:qꝛ ex quo generaliter intentauit petitionem hereditatis:oīa veniunt virtute actionis simpliciter pposite:secus aūt vbi egit actor petitione hereditatis restringendo se simpliciter ad vnam rē:tūc eñ tñ venit illa res ⁊ nō alia:nec pōt etiam in processu declarare sicut in singularibus iudicijs,sed noua interpellatione opus est.ar.in.l.non pōt.ff. de iudicijs.hunc intellectū aperte sentit Spec.in tit.de libel. concep.§.nūc ostēdemus.post principiū:vbi dicit post Vin. qō in vniuersali actione vbi res nō fuit specificata pōt libellus emendari ⁊ mutari addendo vel diminuēdo.alleg.l.iiij.ff. de petitione hereditatis:⁊ idem dicit in generali actione: p legē licet.C.de iudicijs.⁊ sic aperte sentit quod qñ res fuit specificata:⁊ sic restringit se ad certam rem:tunc nō pōt fieri additio vel detractio:qꝛ alia nō veniunt ex natura actiōis:si eñ venirēt nihil obstaret qō non possit fieri additio ⁊ detractio sicut fit qñ generaliter actum fuit.Idē reperio sensisse Inno. in.c.cōquerēte.de offi.ord.vbi dicit quod si petitio est generalis dz fieri cōdemnatio ad oīa que re⁹ reperitur possidere tpe sniē:licet ea non possideret tpe lit.conte.per.d.l.iiij.⁊.l.si quo tēpore.eo.tit.secus dicit si petitio non fuit generalis seu vniuersalis.qꝛ tunc non pōt fieri condenatio in pluribus rebus quā petite sunt.Et hāc eandē lec.indicio meo sentit gl.in.d. l.iiij.dum exponit ibi glo.text.de qua sola id est ppter quam solā quasi velit dicere quod ibi nō cōtendebat de vna sola re: sed propter illam rem solam fuit intentata petitio hereditatis:⁊ pro hoc facit tex.illius.l.in principio ibi:si hereditatem petam ab eo.⁊ sic non restringit petitionem ad vnam rem solam.qꝛ tūc non fieret condēnatio nisi in illa tñ:hoc mihi placet ⁊ vidi alias in quodā examine fieri magnam disceptationem sup intellectu illius.l.restringēdo eñ se ad vnam speciē videtur restrinxisse actionis virtute vniuersalis.argu.in clemen.exiui de paradiso.de verbo.sig.⁊.c.sedes.de rescrip.⁊.l.si. §.cui dulcia.de vi.tri.⁊ ole.le.⁊ hoc teneas:lz Specu.videatur aliud sensisse in titu.de ac.⁊ peti.§.sequitur.ver.differunt vbi dicit ꝙ in hoc differt iudiciū vniuersale a generali.qꝛ in vniuersali licet sit actū ad certam speciē:venit tñ totum id qō incepit possidere reus durante iudicio.allega.d.l.iiij.⁊.l.si quo tpe.sec⁹ dicit in generali:sed dic melius:vt.š.dixi ad.d.l.iiij. in petitione tñ generali non fit condemnatio nisi super prosecutione:vt.š.dixi in alia particula gloss.⁊ probat in.l.lz.C.de iudic.⁊ in ea si egit gñaliter potest in processu prosequi ⁊ exprimere qō intendit:vt dixit Innoc.in.c.pxi.sed si restrinxit se ad certā speciē:vt qꝛ intentādo actionē tutele petijt rōnem administrationis salis vel grani:⁊ tunc tz hic do.Ant.quod non pōt fieri mutatio nisi vt.š dixi in singularib⁹ iudicijs:lz enim possit actor restringere libellum vnā speciē prosequēdo vbi petitio fuit gñalis:vt in.d.l.lz.non tñ pōt ampliare libellum vltra speciem ad quā est restricta conclusio:⁊ hoc etiam sentit Bar.⁊ Cy.in.d.l.edita.qō not.⁊ vt sis cautus in practica vt in vniuersalibus ⁊ gñalibus iudicijs non restringas te in libello ad certā speciem sed facias conclusionem vniuersalem seu gñalē:⁊ hec pcedunt qñ vult addere ad rem petitam seu mutare. ¶ Quandoq; vult addere seu mutare seu detrahere libellum circa aliquā qualitatē:⁊ tunc si quidē per mutationem illius qualitatis ꝯtingeret mutatio actionis pposite:non liceret:vt not.in.l.ij.§.docere.alias.§.h edicto.ff.vi bono.rapt.Si quis eñ egit de vi priuata:⁊ postea vult mutare ⁊ dicere vim publicā ⁊ agere iudicio publico non pōt nisi finito pmo iudicio:ꝯtingit eñ mutatio actionis:vt ibi:si aūt ex mutatione qlitatis ꝯtingit mutatio substātie facti:⁊ idem ꝙ nō lz mutare.ff.de adult.l.denūtiasse.§.quid tamē:vbi si denūtiatur mulier de adulterio cōmisso cum caio:non poterit deduci adulteriū cōmissum cū sempronio:non enim obijcit crimen qō denuntiauit:mutat enim substantia facti:⁊ qualiter cognoscat qñ mutat actio vel factum ex mutatione qualitatis:dic vt not.Bart.in.d.§.qd tamen.Si vero non contingit substātie mutatio vel facti:vel mutatio actionis:sed ex mutatione qualitatis auget vel minuit condemnatio ex virtute actionis pposite:⁊ tunc ista mutatio est licita vsq; ad sententiam[a] sm Bar.in.d.l.edi.in.iij.col.versic.si vero.nec actionis nec facti ⁊c.per.l.in dictis.§.si detracta.ff.de noxa.vbi patet ꝙ si agitur cōtra dñm actione noxali pro dāno dato a seruo pōt durante iudicio adijci seu obijci qō dño sciente hoc fecit: ⁊ tunc sequitur maior cōdemnatio.Itē potest detrahere vt ibi quia semp durat eadē actio.s.noxalis:licet condemnatio augeatur vel minuatur ex mutatione qualitatis.Innocē.š. c.proxi.restringit magis illam.l.intellexit enim eam quando in libello nō expressit scientiam vel ignorātiam dñi:sed generaliter egit actione noxali:tūc enim si in prosecutione exp̄ssit alterum membrum:pōt postea mutare ⁊ psequi alterum: cū ambo comprehendātur sub actione proposita:licet in libello expressisset alterum nō potest postea mutare:quia nō alterat cōdēnatio nisi ante lit.conte.vt.š.dictum est.⁊ hoc placet.d. Ant.hic:⁊ mihi:qꝛ videtur se restrinxisse qñ in libello expressit ad certā cōdēnationem ⁊ sic non dz posse mutare cum alterius preiudicio.argu.regule mutare.de reg.iur.lib.vi.⁊ quod š.dixi in actione vniuersali ⁊ generali quando fuit facta restrictio ad certam speciem:imo plus putat hic do.Ant.qō in executione posset declarare sententiam vel ignorātiam quā-

26 do esset generaliter facta psecutio. ¶ † Quia sicut exceptio q̄ nō tollit sententiam sed modificat executionem potest opponi post sniam:[b] vt.l.penul.ff.de confes.⁊.l.qō in diem.ff.de cōpē.⁊ qō not.Bar.in.l.a diuo pio.alias in.l.sunt qui.ff.de re iudic.sic ⁊ id qō respicit executionem potest declarari in ipsa executione,qō placet.argu.l.miles.§.j.ff.de re iudica.Quandoq; volo[c] emendare declarando obscuritatē libelli vel aliq verba obscura:⁊ possum vsq; ad sniam.l.si quis intentione.ff. de iudi.⁊ intelligit ipse Bar.qō ipse qui libellauit possit declarare ⁊ nō alius etiā eius heres:vt.l.idē pōponius scribit si frumentum.in fin.cū sua glo.ff.de rei vē.ff.de ver.obli.l.inter stipulātē.§.j.cū gl.⁊ ibi etiam per Bar.fallunt predicta in casu.ca.ab eo.de elec.lib.vj.vbi non mutatur qualitas:⁊ dic vt ibi,fuit enim illud statutum in odiū opponētium ꝯ electum vel postulatum vel promouēdum:hec omnia pcedūt quo ad primū mēbrum principale quando.s.pōt libellus emendari.

27 ¶ † Nunc veniamus ad scōm an ⁊ qñ possit mutari:⁊ distingue qñ actor vult in totum desistere renuntiando actioni et cause:⁊ tunc indistincte pōt,vt.l.postq̄ liti.C.de pac.hoc verum nisi reus vellet persistere in iudicio ppter aliquam vtilitatem maiorem:quid eñ si assumpserit onus probādi se dñm qō potest,vt.l.quidā quasi.ff.de proba.ex renūtiatione enim non consequeret dñium:vt no.Bart.in.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.posses.qñq; actor nullo modo vult desistere,sz vult differre,⁊ nullomodo potest sm oēs p aut.qui semel.C. qño ⁊ qñ iud.quandoq; actor vult desistere ab instantia solū remanente sibi salua actione ⁊ causa,⁊ non potest parte inuita,per dictā aut.qui semel.q̄ dicit qō reus cogitur persistere in ea vsq; ad finem.⁊ hoc verum sm Bar.in.d.l.edita.in materia mutationis.v.modo ⁊c.nisi iudex viderit qō de necessitate deberet sequi absolutio ab instantia,forte ppter malam cōceptionem libelli vel propter aliud,tunc deberet actor admitti renūtians illi instantie,quandoq; actor vult renunciare actioni intentate remanente sibi causa ⁊ remanentib⁹ sibi actionibus aliōs pdictis ex eadē causa:⁊ tunc sunt opi.Bar. sequit opi.Ꝺdof.vt possit.p tex.in aut.qui semel.vbi dr qō cogit qs exercere litē sup illa actione vsq; ad finē,sz renuntiādo illi actioni ego impono finē oī liti super illa actione,ergo vlterius non cogor.predicta vera vt possit mutare nisi equitas iudicantis aliud decreuerit.Quid eñ si primo pposuit certi condictionē gñalem q̄ non infamat,quā vult mutare,⁊ pponere aliam q̄ infamat forte ius dicentis eqtas hoc non admitteret sm Bar.vbi.š.⁊ hoc vult tex.illi⁹.l.edita.in fi.

28 ¶ † Predicta pcedūt siue in libello sit apposita clausula saluo iure addendi

a Zacharias. ¶ Nihil importat. Ista est cōis opin. ⁊ veritas vt late per Feli. ⁊ scrib. hic ⁊ in. c. inter dilectos. in glo. iij. in v. addēdi. j. de fi. instru. in. c. inter monasterium col. ij. de re iudica. Ias. §. si minus. colū. iij. ver. ⁊ ista clausula. instit. de act. eundē post Alexan. ⁊ Moder. in. l. edita. C. de eden. Sed si apponatur loco huius clausula: saluo arbitrio addendi: de cilio est q̄ ista clā operabit qd̄ etiā post lit. ɔte. posset a libellus emendari. ẜm Lāfrā. in se pe alle. c. qm̄ ꝫ. §. b petitiōes. nu. 18. vbi inseratur saluo libero arbitrio adde. j. de proba. alleg. fin. dictum. Bal. in. l. edita. s. alleg. C. de edē. d quo ⁊ an sit verū remitto te ad ea q̄ no. Cel. i apost. ad Lanfranc. vbi. s. Anto. Franc.

¶ Circa istā clausulam saluo iure addēdi mutandi corrigēdi ⁊c. Dicas qd̄ ista clā nihil vr̄ operari: qa a lege taxatū est tēps. s. litis ɔtestatevsq̄ ad quod lʒ addere vl' mutare vt in. l. edita. C. d edend. de qua clā vid̄ p Barto. in. l. nesenni⁹. in. j. no. ff. de neg. gest. ⁊ vide de glo. ⁊ d. Abb. in. c. iter dilectos. de fi. instr. Dicas d tamen qd̄ operaꝛ qd̄ actor nō videꝛ cōnexe agere ẜm Hosti. i. d. c. inter dilectos. ⁊ vid̄ late p Bald. in. d. l. edita. in. xxiiij. colū. in repe. peru. ⁊ habeꝛ per Bar. i l. nō solū. i. §. morte. in. v. col. d ope. no. nū. ⁊ p Ange. in aut. de nō alie e in princ. colla. ij. ⁊ per eundē in aut. de litigio. in. c. omnē vero. in. v. col. in prin. qd̄ aūt dicit iste q̄ si apponaꝛ clausula. Saluo arbitrio, q̄ tunc post lit. contesta. possit corrigi vel mutari libellus etiam dicatur libero arbitrio, non credo esse verum, quia ex quo tempus mutationis ⁊ correctionis libelli est a. l. prefixum tale arbitrium reseruatum videtur esse vt arbitriū boni viri ⁊ sic a iure regulatū, iuxta ea q̄ habenꝛ in. l. j. ff. de lega. ij. ⁊ in. l. si sic. ff. de lega. i. eo magis quia nemo priuatus pōt facere quin se. habeant locum in suis dispositionibus, vt in. l. nemo potest. ff. de lega. j.

dendi ⁊ minuēdi siue nō: hic em̄ clausula nihil importat: [a] vt not. glo. in. c. inter dilectos. de fi. īstru. ⁊ no. Bart. in. d. l. edita. cū ista non dependeant a volūtate pducētis libellū. sʒ de dispositione legis ptestatio [b] nihil operaꝛ, vt no. in. l. alimenta. C. de nego. gest. ⁊ in. c. cū. M. de cōsti. vide Spe. in tit. d libel. ɔcep. §. nūc ostdamus. i fi. vbi dicit qd̄ illa clā pōt operari qn̄ pl⁹ petiꝛ vt possit fieri detractio absq̄ cōdēnatione expensarū: quod mihi nō placet si nō haberet iustā cām petēdi: per notata i. c. finē litibus. de do. ⁊ ɔtuma. hec pcedunt in nego 29 tio principali. ¶ † In cā vo appellationis: refert hic Vincē. quosdam dicere q̄ addi ⁊ detrahi pōt quantitati in libello cōprehense. argu. in. l. fi. C. de tēpo. ap. Ipse vo Vincen. tenet nihil extraneum posse peti: cū nec sup tali possint testes pduci. C. de tēpo. ap. l. per hāc. qr nouus libellus ⁊ iuramētum esset necessari⁹: fateꝛ tn̄ qd̄ si iudex principalis cause in minus cōdēnauit q̄ debuit illud peti pōt in cā appellationis. de test. c. raynuti⁹. hec ōt vera qn̄ addere vult actor aliqd extraneū. sʒ si re⁹ vult addere reconueniendo an possit ⁊ qn̄ habeat locum recōuentio in cā appellationis, dicam. j. 30 ti. px. c. j. ¶ † Venio nūc ad tertiū mēbrū principale an pmittaꝛ accumulatio actionū. gl. hic ⁊ in. d. l. edita. q̄ sic: ⁊ idē Inn. s. pxi. c. Dy. super hac materia fecit subtilem disputationem ⁊ posuit in regula nullus pluribus. de reg. iur. in. vj. ⁊ tādē cōclusit accumulationē esse pmittēdā, pōit ibi tres regulas i qbus accumulatio est phibita, sed due ponuntur p glo. in. d. l. edita. ⁊ per Inn. s. c. proxi. c ¶ Prima est [c] qn̄ pria actio sic se hʒ ad scd̄am qd̄ absolutoria lata in prima, possibile est parere exceptionē rei iudicate i scd̄a, tūc nō admittiꝛ accu d mulatio [d]. ff. de excep. rei iudica. l. si mater. §. eādē. ⁊. l. cū q̄riꝛ. de iureiur. l. duob⁹. ⁊ melius pbat. ff. de excep. l. fundi. ⁊. l. fundū. ¶ Scd̄a regula est qd̄ qn̄ plures actiōes sic se habēt q̄ electione vniusalia tollitur: ⁊ tunc nō admittiꝛ accumulatio. ff. de tribu. l. q̄ in heredē. §. eligere. de elec. c. vt qs duas. li. vj. ⁊ vide p Inn. in. c. audiuim⁹. d collusio. ¶ Addit Dy. tertiā regulā qn̄ sunt plures actiones cōtrarie nō admittiꝛ accumulatio, ⁊ intellige qn̄ sūt cōtrarie in origine non i exercitio tm̄, qr tunc electione tolleret, vt. s. dictū fuit, ad hoc. l. j. C. d furtis. vbi est bo. text. Bart. addit tres alias regulas impedientes. Primo est qn̄ due actiōes sic se hn̄t qd̄ vna pposita ⁊ ɔdēnatione secuta [e] ⁊ executiōe

b ¶ Protestatio. Per istud dictū ego alias fuit in opinione q̄ intm̄ bōa mariti sunt hypothecata p dote q̄ lʒ marit⁹ ptesteꝛ nulla bona sua esse hypothecata p dote talis ptestatio nō releuabit p gl. in. d. l. alimenta. ⁊ no. p Bar. in. l. nesenni. in. j. no. ff. de neg. gest. ⁊ p Ber. in. l. nō solum. §. morte. in. viij. col. vsi. circa quintū. ff. de ope. no. nuntia. Et libenter vellē habere consocium in hoc qui teneret opi. quam teneo. Alexe. de falco.

Anto. Franc. ¶ Circa hoc qd̄ iste dicit se cupere habere consocium in hac opinione qd̄ maritus protestans se nolle bona sua fore obligata p dote nō iuueꝛ ex tali ptestatiōe, ea opinio etiā mihi placet. qr protestatio iuuat ptestantē: ⁊ declarat eius in animum in his q depēdēt a ppa voluntate ptestantis, ⁊ nō in his q̄ sunt certo modo disposita per legē ẜm Bar. in. l. nesenni⁹. in pmo nota. de neg. gest. ⁊ in. l. qui in aliena. i. §. fi. ff. de acquiren. heredi. ⁊ per Bal. in. l. pacta nouissima. in. j. colū. in fin. C. de pac. ⁊ ideo ptestatio matris alentis filiū qn̄ alere teneꝛ qd̄ illud faciat aio repetendi nō habet pdesse matri ẜm gl. ⁊ Bar. in. d. l. nesenni⁹. in. ij. col. in prin. ⁊ no. Bar. in. l. alimenta. C. de neg. gest. ⁊ hoc quia ex legis dispositiōe illa prestat ⁊ eodē modo pater qui tenetur filiū alere: vt in. l. si qs a liberis. de libe. agno. ita in pposito maritus ex legis dispositione teneꝛ se obligare pro dote quā accipit ab vxore restituēda. imo si nulla esset facta pmissio de reddenda dote maritus intelligiꝛ esse obligatus ad illā reddendam in casu soluti matrimonij ⁊ vxor hʒ tacitā hypothecā ⁊ obligationē in bonis mariti inductā a lege. vt i. l. vnica in. §. ⁊ vt plenius. C. de rei vxo. acti. ideo ptestatio mariti qd̄ nō intēdit bona eē obligata p dote nō hʒ eū iuuare sicut obligatio alimentorū ⁊ ideo nō displicet istius apost. opi. super quo etiam cogitandum relinquo.

facta cōtingit liberatio ab alia nō admittiꝛ accumulatio: de hoc dic esse casum. l. j. in fin. ff. si fa. fur. fe. dicā. q ē valde notabilis: ⁊ destruit dicta Dyn. in hac materia. Secunda regula est ratio maioritatis: qn̄ plures actiones sic se habēt: qd̄ vna ratione maioritatis non admittit secū alias actiones: nō admittiꝛ accumulatio: vt. l. vlti. C. d ord. iud. ⁊ l. p minorē. ff. de iudi. Tertia regula est ratio ordinis: qn̄ plures actiones sic se habent qd̄ vna ex ordine dʒ aliā precedere: nō admittiꝛ accumulatio. C. de rei vendi. l. ordinarij. ⁊. l. incerti. C. de interdi. ⁊ d inoffi. testa. l. q de inofficioso. ⁊ qd̄ ibi no. ⁊ hec sufficiāt hic p intellectu gl. ⁊ terminorū. de materia videre poteris per Dy. in dicta regula null⁹. 31 ⁊ Bar. in. d. l. edita. ¶ † Quero tn̄ circa hoc de qōne vtili ⁊ quotidiana in hac cumulatione an erūt duo libelli ⁊ due conclusiones vel erit tm̄ vnus libellus ⁊ vna ɔclusio ⁊ vna instantia: dic ẜm Bar. in. d. l. edita. i primo genere cumulatiōis. vers. sed iuxta. q̄ qn̄q̄ accumulanꝛ actiones diuerse numero ⁊ specie vt actio depositi: ⁊ actio cōmodati: locati: ⁊ similes: qn̄q̄ sunt plures actiones differentes numero sed nō specie. vt puta habeo tecū plures hereditates cōes: ⁊ per ɔn̄s habeo plures actiones: idem si plures actiones vl' plures societates plura deposita ⁊ silia. Primo casu accumulatio dʒ fieri in diuersis libellis. Scd̄o casu poterit ēt fieri in eodē libello. ⁊ sic erit vna cōclusio ⁊ vnum iudiciū: vt pbaꝛ. i. l. heredes. §. j. ff. fami. herciscū. ⁊ in. l. cū duob⁹ als si fr̄es. §. si plures. ff. p so. ⁊. ff. de 32 actio. emp. l. nō ē nouū. ⁊ qd̄ ibi no. in gl. ¶ † Venio nūc ād q̄rtū articulū pncipalē, an qn̄ alteraꝛ libellus vbi alteratio permittiꝛ debeat actor ɔdē f nari i expēsis. [f] gl. sentit hic q̄ sic: dicit enim eū teneri ad interesse toties variādo. ar. ff. de interro. act. l. d etate. §. vlt. Et pōdera qa hic dicit ad interesse: nulla ergo fiet ɔdemnatio si nullum interesse ptendere potest actor: idē ⁊ apertius voluit Bar. in. d. l. edita. tūc ɔdēnationē expēsaꝝ fiēdā vbi re⁹ dānificat⁹ est: als sec⁹. Quid em̄ si petij rē in libello: ⁊ posui duos cōfines: postea addo alios duos cōfines: certe ex hoc i nullo dānificaꝛ reus qm̄ causa deliberationis per hāc adiectionem nō mutaꝛ: ⁊ idē in similib⁹. sed si p adiectionē cā deliberationis muteꝛ: qr ẜm primū libellū reus debebat contēdere: ⁊ sic expedit querēdo aduocatos ⁊ similia. sed si propter factam adiectionem ⁊ emendationem reus deliberat non contendere: certe reficien

Sebasti. Sapia.

c ¶ Prima est. vid̄ Abb. in consil. l. incip. circa primū in. j. volu. Bar. in qōne incip. iudex per imperitiam.

d ¶ Accumulatio. adde videndum ro. cōsi. ccclxxvj.

¶ Adde vnū casum in quo cumulatio est phibita: vcʒ qn̄ mandatur pcedi simplr̄: ita Bal. in. l. nec qcq̄ §. de plano. ff. de offic. pcon. qd̄ dictū est nouum in materia ẜʒ Are. in. l. i. §. si qs simpliciter. in. j. co. in fi. ff. de ver. obli. ⁊ istum casum tenemēti: quia cōiter ignoraꝛ: ⁊ nō poniꝛ i materia ista multa in tractatu cumulationū: maxime circa tertiā regulā Dy. vide que scripsi ad Bar. i. d. l. edita. vbi posui multa q̄ nō tanguꝛ p scribētes. Alexe. de falco.

Anto. Franci. ¶ Circa istam materiam accumulationum actionum. ¶ Adde qd̄ quotiescūq̄ fit dʒ dari noua dilatio ⁊ de nouo p̄stari iuramentum calūnie: de quo vide i practica Papien. i forma libel. in actio. rea. in ver. saluo iure addendi. ⁊ adde q̄ cumulatio actionis personalis ⁊ hypothecarie admittiꝛ contra debitorē non autē contra diuersas personas. s. debitoris ⁊ tertij possessoris, vt per Bal. in. l. est in arbitrio. C. d actio. ⁊ obli. ⁊ an fieri debeat p actorē instāte reo etiā si actor non velit. vide per Bar. in. l. qd̄ tēpore. in fi. C. de resti. mili. ⁊ per Bald. in. l. scire d bemus. ff. de ver. ob. ⁊ per Alexā. ple. in. l. nō est nouū. ff. de act. emp. ⁊ de materia accumulationis actionū ple. tracta. in. l. edita. hic alleg. ⁊ quid sit ipsa accumulatio. vide etiam Bal. in. l. j. in vlti. co. C. de fideicommis. ¶ Et adde qd̄ accumulatio pluriū delictoꝝ eodē tempore cōmissorum potest fieri in eodem libello qn̄ sunt commissa in eodē loco: vt p Bal. in addi. Specu. in titu. de accu. in. §. j. ⁊ in. l. si qs homicidij. C. de accu. ⁊ in l. pretor. in. §. si mihi. de iniur. ⁊ vide oīno per Alex. in. l. si idē cum eodē. in prin. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ in. l. hos accusare. ff. de accu.

e Sebasti. Sapia. ¶ Cōdemnatione secuta. vide Roma. in cōsi. ccxl. incip. viso. in fin. ⁊ in cōsi. cclv. incip. ad primū. Alexā. in. l. j. col. penul. ff. de lega. j. ⁊ in consil. lxxix. incip. viso puncto. col. iij. in. ij. volu.

f Sebasti. Sapia. ¶ In expensis. Vide q̄ no. Decius circa exceptionem reficiendarū expensarū in. c. cū causam. col. iij. de appel. ⁊ q̄ no. Ias. in. l. sancimus. in. iij. q. C. de iudi. Feli. in. c. significauerūt. col. iiij. de test. vbi dicit qd̄ refici debēt expense etiam quod emēdatio fiat parte opponente. vide etiam Bart. in. l. rura. C. de oi agro deser. li. xj. vbi vult quod debeant refici expense etiam q̄ emendatio fiat exclusā iusti erroris.

tur ei expēse: q: in his dānificatus est: sꝫ si vtroqꝫ modo tam sm primū libellum q̄ sm emendationē postea factū reus idē ōliberasset. s. ɔtēdere: q: forte negaret ipsum: ō quo ɔgit principal'r factū, nō putat verū Bar. qđ equitas iudicātis diceret expēsas reficiēdas: q: reus dānificatus nō est: nisi propter hoc lis efficeret longior: tūc eñ cōdēnat in tātas expensas in quātas reus dānificatus est propter litē amplius elongatā: ꝛ hoc voluit text. in. d. l. edita. in fi. Ego puto qđ etiā si reus pariter facta emēdatione deliberat cōtendere: nihilominus si tale qd est additū seu mutatū: qđ ī delberādo potuit facere expēsas in aduocatis ꝛ similibꝰ tūc cōdēnabitur in istis: ꝛ in expensis longioris litis: eqtas ergo bōi iudicis habebit hoc estimare.

33 ¶ † Ultimo glo. q̄rit an mutato seu emandato libello debeat reus habere nouas inducias: cōcludit q̄ sic: si talis est mutatio q̄ non potuit deliberare in primis inducħs: al's secus. arg. opti. in. c. litere. de dila. vbi est decisio huiꝰ q̄ōnis. ꝛ idē cōiter

34 tenet in. d. l. edita. ¶ † Extra glos. quero: q: vt ex p̄dictis ptꝫ differētia est inter actionē vniuersalē: ꝛ generalē. an petitio iuris ep̄alis sit vniuersalis an ḡnalis. Inno. videt in hoc sibi fuisse cōtrarius nā i. c. cōquerēte. de offic. ordi. dicit cā esse ḡnalem non vniuersalē: q: nō petit eā intentans iura vniuersa eccl'ie: sed tñ aliqua iura q̄ cōtinent in. d. c. conquerēte. sed in. c. certificari. de sepul. apte sentit ōppositū vbi dicit qđ hec petitio cōtinet vniuersitatē iuris sicut petitio hereditatis: ꝛ hꝫ nomen a iure impositū: vñ ex se ꝛ sine aliqua alia exp̄ssione est apta plura vniuersaliter comprehendere sicut grex. ꝛ hoc vltimū sequit hic. d. Ant. ꝛ p hoc ego allego. c. cum venerabilis. de excep. vbi ius ep̄ale fuit petitum vniuersal'r, nec in p̄sētatione fuit facta aliqua specificatio: nec etiā in sñia: imo ḡnaliter fuit adiudicatum ius ep̄ale: ꝛ idē habetur de reli. do. c. cum venerabilibus.

> Zacharias.
>
> a ¶ Si nō exp̄mit cā petendi. adde Lāfr. i. §. sepe all. c. qm̄ ɔ. §. petitiones. post p̄nc. nu. 2 v̄. i act. aūt p̄sonali. j. ō pba. ꝛ qd si iserat cā remota an p̄cedat. vīđ ibidē nu. 3. v̄. verūtamen si quis porrexit libellū.
>
> Sebasti. Sapia.
>
> b ¶ Obscure cōpositꝰ. Ubi libellus est obscure ɔpositꝰ quibꝰ cautelis sit vtēdum vide Pau. ō ca. in. l. is apud quem. co. v. C. de edē. Barto. Uerōn. in caute. clxviij. ꝛ caute. clxix. Ang. in cons. cxxxvi. lci. i q̄ōne. col. ij.
>
> Zacharias.
>
> c ¶ Cōcludere inspecto iure cōmuni. Adde prealle. Lāfr. vbi. s̄. nu. 5. §. ꝛ p ƀ reprehendit gl. j. ō pbatio.

1 ☞ Libellus in actione personali debet cōtinere causam: al's reus non tenetur respondere: sed si reus non opponit iudicium procedit. nu. 2.

3 Libellus si est ineptus dꝫ reus dicere nolo rñdere q: cā non exprimit: ꝛ ita d̄bet iudex pronuntiare. Libellus si ɔtinet causam ineptā nō poterit post lit. ɔtest. declarari: secus si nullā causam continet.

4 Exceptio legitima si nō admittatur per iudicem potest appellari.

5 Libellus in p̄sonali quam causam ɔtinere debet.

6 Libellus sufficit q̄ ɔcludat īspecto iure cōmuni.

7 Actor non tenet in libello facere mentionē de exceptionibus rei quas tamē sibi opposuerit ꝛ non eneruauerit sibi imputetur.

8 Exceptio que incōtinenti potest probari per reū non impedit quin adhuc libellus admittatur.

9 Exceptio pemptoria nō admittit ante litem cōtestatam etiam si incontinenti offeratur p̄batio nisi sit notoria ꝛ constet per instrumentū. nu. 10.

10 Notoria non debent venire in iudicium. Libellus notorie iniustus est lacerādus p iudicē.

11 Actor qui expressit vnam causam in libello: non potest obtinere si probauerit ex alia.

1 Dilecti. ¶ † Summatꝫ est. s̄. c. j. sed pōt aliter summari. ꝛ sic nō tenet reus rñdere libello in actione p̄sonali si non exprimit causa petendiᵃ. ꝛ diuidit: vt. s̄. c. pxi. scđa ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Prior ꝛ cōuētus sancte marie corā priore sancte trinitatis Ueroneñ. autoritate ap̄lica impetebāt fratres ecclesie sctē Marie de hispzūda ad carceres sup quadā pecunie quātitate, Ex parte ipsoꝝ fratrū fuit excipiendo propositum q̄ cū dicti prior ꝛ cōuentus nollēt exprimere in porrecto libello ɔuētionali quare sibi dicta pecunia deberet sup hoc minime respōdere tenebātur. Et q: iudex admittere dictā exceptionē denegat: ad sedem ap̄licam appellabāt. Unde mādat papa iudici quatenus si est ita reuocet in statum pristinū quicquid post hm̄oi appellationē fuerit

2 attentatum. Bernar. ¶ † Not. s. argumē. opti. ex text. qđ licet in actione personali sit exprimenda causa petendi tamē si non exprimit opus est exceptione ꝛ appellatione si nō admittit exceptio: alias autē p̄cedit iudiciū: hic eñ pōderat exceptio ꝛ appellatio: ꝛ de his papa in fine mandat inquirit: ita tꝫ hic Inn. p. l. fi. C. de anna. excep. ꝛ Bar. in. l. j. ff. de eden. ꝛ est tex. exp̄ssus meliꝰ q̄ alibi in. c. abbate sane. de re iudica. lib. vj in. §. secus. qui esset scribendus

3 lr̄is aureis. ¶ † Nota. h̄. optimā practicā rñdendi ad libellū seu excipiēdi ɔ eum qm̄ cā nō exprimit. nō enim est necesse petere cām exprimi: sed sufficit dicere nō teneor rñdere: q: causa nō exprimit. Et idē est vbicūqꝫ

b libellus est obscure cōpositusᵇ. vt sentit hic Pe. ꝛ Abb. nec sm eos dꝫ iudex dicere libellū debere declarari: ex quo reus hoc nō dicit: sed scđm qđ excipit dꝫ iudex dicere eū nō teneri rñdere: ꝛ vide circa hoc qđ not. Spe. in tit. de libel. cōce. §. fi. ver. cautus etiā sis. dicūt tñ quidā q̄ qm̄ in libello in actione personali nō est cā exp̄ssa: statim dꝫ reus ɔtestari litē: q: postea nō poterit mutari: vt not. s̄. c. pxi. sed eis hoc non placet: q: in processu poterit causam declarare ꝛ p̄bare. C. de anna. excep. l. fi. sed dic primā theoricā p̄cedere qm̄ causa exp̄ssa sed inepta. Scđꝫ dictū p̄cedit qm̄ nulla cā exprimit: ꝛ hec distinctio probāt in. d. c. abbate. ꝛ sentit Io.

4 calde. hic. ¶ † No. iħ. q̄ iudex nō admittendo exceptionem legitimam grauat: ꝛ ab eo appellari potest: licet expresse sup ea admittenda nō interloquat: de quo tñ dic vt legit ꝛ no. in. c. ex parte. ij. de appel. ꝛ in. d. c. dilecto. ꝛ no. per. Bar. in. l. a p̄cedēte. C. de dila. Uenio ad glo. h̄. q: prima nihil habet: q̄ ex tex. colligit causam exprimēdā in petitione p̄sonali aliter non declarat: sed tu dic vt dixi. s̄. c. pxi. vbi plene tetigi q̄ causa

5 sit exprimenda an remota an p̄pinqua. ¶ † Sed hic q̄ro post Inn. qualis. dꝫ esse causa. rñdet q̄ dꝫ esse talis q̄ inferat iustum esse qđ petit: vt si creditor ɔ prelatū agēs dicat peto mille marcas: q: ipsas tibi mutuaui: ꝛ sic dicet reus exprimas q̄ cōuerse sunt in vtilitatē ecclesie: vel qđ contractus sit legitime factus consentientibus illis quoꝝ consensus requiritur: vel exprimas qđ nō sit tibi satisfactū vel cōsimilia: q̄ si nō essent tollerēt intentionē actionis: nō cogit actor hoc exprimere in libello: q: nō est de natura actionis: ꝛ ideo reseruant post litis ɔtestationē: ꝛ tunc qui melius probabit obtinebit. C. de p̄batio l. exceptionē. ꝛ. j. de pba. c. ex literis. ꝛ. c. licet. in fi. sufficit ergo q̄ creditor petat q: mutuaui: ꝛ idē per oīa hic Ioā. and. Et ex predictis singu. nota plura. Primo qđ libellus incidenti possit iustificari nisi illud accidens exprimat, ideo dicit Inn. non est admittēdus si causa expressa nō cōcludit de iure: licet ex aliquo hic ꝛ. Hostien. post eum q̄ si ep̄s petat aliquod ep̄ale ius ab ecclesia quā confitet exemptā: talis libellus admittendus non est: nisi talem cām exprimat que ad hoc sufficiat: puta q̄ illud p̄scripsit. de prescrip. auditis. vel illud in exemptione fuit exceptum. de religi. domi. c. cū venerabilis vel aliud sile qđ sufficiat. idem in citatione not. idem Inno. in. c. ij. de dila. facit qđ not. in. c. ex parte abbatisse. de priuil. vbi dicit libellum non admittendum si causa expressa non est sufficiens. ꝛ idem Bar. in. l. j. ff. ō

6 eden. ¶ † No. h̄. libellū sufficere cōcludere inspecto iure cōiᶜ: generaliter

c autem nō est necesse exprimere ꝛ iustificare ex causis specialibus seu ex iure speciali ꝛ singulari qđ potius cōcernit solēnitatē actus sed hoc reseruatur in processu: ꝛ actus in libello potius presumit solēniter specificatus: ꝛ idē voluit Bart. in. l. i. ꝛ ideo si peto a p̄lato satis est exprimere causam mutui nec est necesse exprimere q̄ pecunia est v̄sa in vtilitatem ecclesie: vel quod canonicis consentientibus: hec eñ p̄babunt in processu. Idem si peto ratione testamenti nō est necesse dicere q̄ fuit solenni-

7 ter factū: q: presumit: ꝛ sic de similibus. ¶ † Tertio not. quod libellanti sufficit causas agendi exprimere nec tenet exceptiones excludere que possent reo cōpetere: puta qđ non fuit sibi satisfactū vel prescriptum vel quid simile: si tamen actor poneret exceptionem legitimam rei: ꝛ ipsam non toleret allegando aliquid non est actor audiendus: puta si diceret peto decē: quia mutuaui ꝛ mihi es obligatus nō obstante pacto de nō petēdo qđ feci: nā ex hoc appareret libellū iniustū: statur enim narratis in libello contra libellantē: vt. l. cū precū. C. de libe. cau. ꝛ. in. c. examinata. de iudi. facit quod not. Inno. in. c. j. de offici. iudi. ꝛ. c. ad decimas. de resti. spolia. lib. vj. Causa enim apparet iniusta: ex quo dicit se fecisse pactum de non petendo nec aliter illud eneruat. Et ideo dꝫ adijcere aliud tollendo: vel quia tūc erat minor vel dolo inductus: vel qd simile: ꝛ tunc admitteret libellus: facit qđ no. per glo. in. c. j. de offic. deleg. lib. vj. ꝛ qđ

8 notant docto. in. c. cap̄lm. ꝛ in. c. olim. de rescrip. ¶ † Ulterius q̄ro qd si ep̄s petat ius ep̄ale: q: ecclesia est sita in sua diocesi ꝛ reus dicat libellū non admittendum: quia statim est paratus ecclesiam p̄bare exeptam. dicunt Inno. ꝛ Hostien. libellum admittendum non obstāte tali exceptione vt fiat lit. conte. ꝛ probatio exceptionis differet in principali, vt p̄bat. s̄. titu. proxi. ex parte. de lit. contesta. c. j. lib. vj. nisi malitia actoris esset notoria cui non esset indulgendū sm eos, vt. j. qui ma. accu. poss. c.

9 significante. ¶ † No. ex hoc duo. Primo q̄ exceptio peremptoria non dꝫ admitti ante litē cōtesta. etiam si probatio offeratur incontinenti, ꝛ sic ampliari dꝫ. c. j. de lit. contest. lib. vj. quod intellige vt statim subijciā.

10 ¶ † Not. h̄. qđ quando exceptio peremptoria est notoria non spectatur necessario lit. contesta. sed potest opponi ante. ꝛ sic limita. c. j. de lit. contesta. lib. vj. ꝛ idem tenet Archi. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. Ioā. an. post Ioā. mona. ꝛ Archi. in. d. c. j. nam ex quo ius cōpetens reo est notoriū non debet iudex pati causam venire in iudiciū, vt. c. qm̄. de fil. presbyte. imo debet iudex lacerare libellū, quia apparet de iniusta causa petendi vt not.

a ¶ Postea alia. vid̄ omnino q̄ scripsi i.c.§.proxi.in nu. 17.in apostil.inci. aduerte. Aene.d̄ falco.
Sebasti.Sapia.
b ¶ Ex cā d̄ducta. vide ad hec q̄ no. Bald.i aut.sed si quis.in.ij. col. C. de secun.nup.vbi dicit si in libello ē exp̄ssa vna causa ⁊ probata alia iudex dȝ reseruare ius agēdi ex illa cā.⁊ hoc dictū refert ⁊ sequitur. d. Jas.in.l.j.col.pe. versi.tertio aduerte.ff.de eden.
c ¶ Scda cōuētio. Utrū appellatione ꝯuētionis veniat recōuētio puta si statutū req̄rit certā solēnitatē:qn̄ qs cōuenit aliū an habeat locū in recōuētione istud pōt decidi p id qd̄ not.glo.⁊ Ange.in rubri.ff. solu.ma.vbi dicit dos petatur:⁊ gl. ibi dicit repetat. vide ibi Joan.de imo.Anto.barb. Anto.Franc.
¶ Circa hoc qd̄ hic dr̄ an in statuto in materia cōuentionis loquēte cōprehēdat recōuētio puto ꝯtrariū ꝙ iste dicit esse verius:qꝛ statuta debent pprie intelligi ⁊ i casu d̄o.l.iij. i.§.hec v̄ba.ff. de neg.ge. li.j.§.si is q nauem.ff.de exer. statutum em̄ loquēs de conuētione non pōt habere locū in recōuētione nisi ipropríe qꝛ recōuētio nō est pprie ꝯuētio imo q pmisit defendere i cā cōuētionis nō ꝯpellit inuit⁹ defendere in cā recōuentionis:vt no.doc. in aut.⁊ ꝯn̄r.C.d̄ sen.⁊ interlo.om. iu.vt in.l.inuitus C.de pcur.⁊ hr̄ p Spe.i ti.de acto. in v̄.sȝ nūquid taliter.nec ob.gl.in rubr.ff.sol. matri. qꝛ illa expositio admittit eo:qꝛ ille tit.loqt de dote petēda soluto matrimonio q̄ pprie nō pōt dici peti: sed potius repeti cū semel fuerit data id̄ cogita sup v̄itate hui⁹ dicti.

vt not.Inno.in.c.j.de offic.vica.facit.l.j.ff.si mēs. fal.mo.dixe.⁊ idem videtur velle Specu.si de exceptione constet per instrumentum:de quo vide in Spe.in tit.de excep.§.edicto.v̄si.sed an reus.⁊ v̄si.vt autē.⁊ qd̄ no.in.c.sup literis.de rescriptis.

11 ¶ † Ultimo vltra doct.hic quero quid si in libello exprimitur vna causa⁊ probat postea alia[a].dic qd̄ succūbet actor dȝ enim libellum iustificare ex cā deducta[b]⁊ non ex alia.⁊ hoc tenet Inno.in.c. ex parte.de priuileg.⁊ Bar.in.l.j.ff.de edē.facit.l. j.ff.si mens.fal.mo.dix.⁊.l.habebat.ff.de insti.optime facit.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj.exprimēdo em̄ vnā causam videt illam dūtaxat ⁊ nō aliā in iudicium deduxisse:vn̄ respectu alterius opus est noua interpellatione:vt in.c.abbate sane.sec⁹ in demonstratione rei petite:lȝ em̄ illa sit falsa:nō p hoc corruit libellus:ex quo per aliam potest apparere de re petita:alias secus:facit ad hoc.l.cum tale legatum.§.falsam.ff.de condi.⁊ demon.

¶ De mutuis petitionibus. Rubrica.

1 Petitio mutua quomodo dicitur.
Reconuentio est secunda conuentio.

¶ Continuatur hec rubrica ad precedentem hac forma.Supra in precedēti rubrica visum est de libelli oblatione:sed quia plerūq; libelli porrigunt ab vtraq; pte:⁊ fiūt hincinde mutue petitiones⁊ dubitat de modo ⁊ practica pcedēdi:ideo ꝯpetēti ordine annectit ꝯpilator hūc titulum:de materia habet in decretis.iij.q̄.viij.cuius in agendo.

1 ¶ † Quero pro declaratione rubrice quid dicatur mutua petitio. R̄ndeo ꝙ cōuentio ex parte actoris ⁊ recōuentio ex parte rei:nā recōuentio est secūda cōuentio:[c] sunt ergo due petitiōes:cū ergo petitio fiat ex vtraq; pte recte appellat mutua petio.Et aduerte qꝛ mutue petitiones possunt dici nō solū qn̄ petitio rei deducitur per viā reconuentionis sicut capitur hic:sed etiam quādo deducit per viā cōuentionis:vt quia inchoat secunda qn̄ prima est quasi in fine:tunc em̄ nō possunt simul tractari ⁊ vna sententia terminari:⁊ ideo non est proprie recōuentio:⁊ tūc hȝ locū regula qui prior appellat prior agat:vt.l.qui prior.ff.de iudic.hoc probatur in.c.ij.in ver.nos autē.de or.cognitio.

1 Reconuentio potest fieri a reo coram eodē iudice delegato:⁊ cause ille terminabunt vna sententia.nu.4.que an sit vna vel plures.vide nu.9. sed quid si iudex hoc non facit.vide nume.11.
2 Reconuentio quare debet fieri coram illo iudice coram quo fit conuentio.
3 Reconuentio non potest fieri coram iudice ex cōsensu partium electo.nu.33.
Reconuentio nō pōt fieri corā arbitro electo a ptib⁹:sed an corā arbitro iuris:vide.j.nu.33.⁊.39.
4 Reconuentio an tribuat iurisdictionē:alias non habepti.nume.21.23.⁊.37.
5 Citatio trina causatur ex vnica monitione iudicis facta in presentem.
6 Uicissim:ista dictio quid importet.
7 Practica quomodo tractentur cause in conuentione ⁊ reconuentione.
8 Inducie deliberatione quomodo dantur reo cōuento ⁊ actori reconuento coram eodem iudice.
10 Iudex potest recusari vt suspectus etiam postq̄ est conclusum in causa.
12 Reconuentio an debeat fieri statim:an quandocunq; durante causa conuentionis.
13 Iudicium nō dicitur postq̄ est cōclusum i causa.
14 Compensatio non opponitur a depositario contra deponentem.
15 Incontinenti:ista dictio quid importet.
16 Agens possessorio non potest reconueniri petitorio in illo iudicio sec⁹ vel econtra:vel si fuerit recōuentus etiam possessorio:si tn̄ reconuenitur petitorio ⁊ non apponatur procedit iudiciū.nu.25.
17 Reconuentio an habeat locum in causis summariis:⁊ celeritatem exposcentibus.nu.35.39.
18 Causa damni infecti est summaria.
19 Causa reconuentionis efficitur illius nature que est causa conuentionis.
20 Clericus in causa recōuentionis an poterit cōueniri coram laico.nu.4.12.23.28.⁊.38.
22 Recōuentio an habeat locū in causa criminali.
24 Reconuentio si non potest fieri coram iudice cōuentionis:potest fieri coram iudice qui sit competens etiam durante primo iudicio.
26 Iudex vtrū possit ptes ad ꝯcordiam ꝯstringere.
27 Reconuentio de quo iure est:⁊ quomodo coram eodem iudice debet fieri.
29 Partes non possunt facere qd̄ iudex cognoscat super aliqua re d̄ qua iudex nō potest cognoscere.
30 Recōuentio non operatur ꝙ iudex inferior corā quo fit ip̄a reconuentio possit cognoscere de causis arduis ⁊ preiudicialibus.
31 Reconuentio an habeat locum in causa appellationis id est an appellans possit conueniri coram iudice ad quem.
32 Reconuentio quo casu habet locum qn̄ implorat officium iudicis.
33 Reconuentio potest fieri tā coram ordinario quā coram delegato:non tamen ad vnum ⁊ determinatum articulum.nu.36.
34 Appellari pōt a sn̄ia arbitri iuris:secus a sententia arbitri cōpromissarij id est electi a partibus.
Reconuentio non fit corā iudice certi ⁊ determinati articuli.nu.39.
36 Scholaris conuētus coram vno ex suis iudicib⁹ an possit coram eo suum aduersarium recōuenire.
37 Reconuentio an habeat locum coram iudicibus alicuius artis.

1 Ex literis. ¶ † Reus recōuenire potest actorē etiam coram iudice delegator: qui simul audiet ⁊ finiet causam vtrāq;.Uel sic.Iudex etiam delegatus compellit actorem ad respondendum reo causa reconuētionis[d]:⁊ vtrāq; causam ordine successiuo simul audiet ⁊ vna sententia terminabit.hoc dicit. Ponit mandatū quod primo iustificat ibi:mandamus. ¶ Casus literalis. Plebanus ⁊ clerici matureñ.coram episcopo vlterano ⁊ abbate de spōgia a sede apostolica delegatis abbatem ⁊ conuentum matureñ. monasterij traxerunt in causam super quibusdā q̄onibus:abbas⁊ conuentus p̄dicti coram ijsdem iudicibus recōuenire volebant plebanū⁊clericos p̄dictos super suis q̄onibus quas ꝯ eas habebāt dubitauerunt iudices vtrū super his haberēt cognoscere cū de negotijs monachoꝝ nihil eis commissum fuit expresse. Papa cōsultus r̄ndet quod ordo iuris exigit ꝙ pleban⁹ ⁊ clerici abbati ⁊ conuentui p̄dictis r̄ndere debeāt de iustitia corā eis: cū ipsi petāt de suis q̄onib⁹ sibi iustitiā exhiberi: Mādās quaten⁹ actione hoc est petitione plebani ⁊ clericoꝝ pposita:⁊ r̄nsione facta cōpellāt eosdem abbati ⁊ fratrib⁹ incōtinēti de suis q̄onibus r̄ndere ⁊ vicissim rōnes partiū audiētes ꝯcordia vl' iudicio vtriusq; negotiū debeāt terminare. B.

2 ¶ † No.ex principio ibi rōnis ordo exigit ⁊c.ꝙ recōuentio[e] est fundata sup rōne naturali:⁊ hec rō naturalis colligit ex.l.cum papinian⁹.in fin.C.de sen.⁊ interlo.om.iud.canonizata.ij.q.viij.cuius i agēdo.Et cōcludēdo dic ꝙ duplex est recōuētionis rō:vna p reo ⁊ ꝯ actorē:alia p actore ⁊ ꝯ reū. ¶ Prima pro reo cōtra actorē est:ꝙ ex quo vult actor ius sibi reddi coram vno iudice:dedignari nō dȝ eū habere cōtra se in cā cōuenti:⁊ sic surgit recōuētio ex hoc capite ex eo ꝙ debeat actor vel le:hec ratio corrigit hic:⁊ in.d.l.cuȝ papinianus. Alia ratio ꝯ reū ⁊ p actore est:vt reus apud eundē iudicē ⁊ nō apud aliū durante eodem iudicio valeat ꝯuenire actorē:⁊ hoc ne actor pturbetur in diuersis instātijs ⁊ corā diuersis iudicibus:hec rō colligit ex.c.dispendia.§.reus quoq;.de rescript. lib.vj.⁊ in aut.⁊ cōsequenter.C.de senten.⁊ interlo.om.iudi.⁊ ibi p Bart.

3 ¶ † Nota qd̄ in libello pōt fieri conclusio gn̄alis:vt peto de p̄dictis mihi iustitiā exhiberi:[f] ⁊ sic hȝ cōis practica hodierna ⁊ est valde vtilis:vt dicā in.ca.ij.de ordi.cognitio.

d ¶ Recōuētiōis. Cōsului ꝙ pēpta instātia cāe ꝯuētionis censet perempta causa peremptionis. An. Barba.
Sebasti.Sapia.
e ¶ Dō recōuētio. Quo iure fuerit itroducta recōuētio:tradit Bart. in aut.⁊ ꝯsequēter.C.d̄ sen.⁊ iterlo.oim iudi.⁊ tradit Abb.j.
Sebasti.Sapia.
f ¶ Iustitiā exhiberi. De hac c̄la peto mihi ius ⁊ iustitiā ministrari.vid̄ Alex.i.l.ij.§.si prius.ff.de vulga.et pup.⁊ i ꝯsil.cxx. col.j.⁊ penulti.i.j. vol.⁊ ꝯsil.xcv.eo. vo.⁊ i ꝯsi.ij.co.iij. in.ij.volu.⁊ i ꝯsil. xxxviij.in primo dubio in.iij.vol.⁊ in ꝯsil.lxj.co.fi.in ij.vol. Ang. aret. in tract.malefi.in versi.super qbus oībus.Aret.i cōsil.xvij.in.iij.co.i primo dubio.

Zacharias.

a ℭ Corā arbitro nō pcedit reconuētio. Adde Alexā. cōsi. cxix. vol. ij. Ro. sin. cclix. ⁊ istū in. c. cum dilectus. nu. i. ⁊ qđ ibi posui i apost. ad ipm. in. v. recōuentio. s. de arbi. Anto. Franc.

ℭ An corā arbitro hēat locū recōuētio. vid bart. in. l. est receptū. i fin. de iurisd. om. iudi. ⁊ plenius p Vinc. i alle. aut. ⁊ ꝯñr. vbi tenuit ꝙ nō. tñ glo. in. l. qd tñ in pn. i vš. cōibus. ff. de arbi. tꝫ ꝯtrā. ⁊ illa gl. pōt esse vera qñ est factū ꝯpromissum in iudicē ordinariū: p ea q̄ hñr in l. non distinguemus. in. §. si quis rome. eo. ti. de arbi. ⁊ pdicta intellige va ēt in arbitro iuris siue ex necessitate statuti: vt p Spe. in ti. de recu. iudic i. §. effect⁹. in v. ꝫ nūquid corā istis. et idē voluit Bal. in l. neqꝫ. ad fi. de cōpensa.

b ℭ Iurisdictionē. Facit vtrum cleric⁹ actor litigās corā iudice seculari possit ibi reconueniri bart. tenet qđ sic i aut. ⁊ ꝯñr. in fi. i. v. q̄ro vtrū. C. de sen. ⁊ est cōmunis opi. scđm do. Alexā. ibi. in addi. vbi vid plene. Aene. de fal.

✠ Sebasti. Sapia.

c ℭ Et quero. De hac q̄stione vide Seoꝛ. natā in repeti. clemē. sepe. i pn. de verb. sig. ⁊ Maria. soꝛi. late in tracta. de mutuis petitiōib⁹. i vš. qōne pncipali vbi examinat oīa q̄ dicūtur per Abb. hic. ⁊ ꝙ recōuentio nō possit fieri post ꝯclusionē in cā tenet Feli. in. c. cū dilectus col. i. verss. et no sit recōuētio. de fide instru.

d ℭ Et non post. Adde vidēdum Lap. alle. iij.

ℭ No. vnā differentiā inter arbitrū ⁊ iudicē delegatū nā corā arbitro nō pcedit recōuentio[a]: vt p bat in. c. cū dilectus. de arbi. sed corā delegato sic vt hic: ⁊ est diuersitatis rō: q̄ iurisdictio delegata pcedit de iure: ⁊ ideo succedit dispositio iuris fūdata sup rōnibus pdictis: sed arbitraria potestas procedit ex partiū ꝯsensu: ideo tm̄ venit q̄tū fuit ex partiū consensu expssum. Itē cessat in arbitro rō. l. cū papinian⁹. cū actor eū nō eligit: sed vtraqꝫ pars corā iudice delegato cōi consensu. Et p hāc rōnem dixit Bart. in aut. ⁊ ꝯñr. in fi. ꝙ corā iudice delegato electo ex cōi partiū ꝯsensu non hꝫ locum reconuētio. Est eīm qd imputādū reo: quare tūc nō expressit illā cām in rescripto: de hoc tamē aliqd. j. subījciā. Et ex predictis ⁊ ex tex. noto seu infero recōuentionē seu recōuētiōis materiā fore fauorabilē: nā eius virtute extenditur iurisdictio delegata ad res nō expssas i rescripto: ꝯ regulas iuris in. c. cū olim. de offi. deleg. ⁊ in. c. sedes. de re- 4 scrip. cū si. ℭ † Not. duo priuilegia recōuētionis. Primū est iurisdictiōis prorogatiuū: extēdit eīm iurisdictionem iudicis in cā recōuētiōis ꝯ acto- b rem in quē al's non haberet iurisdictionē[b]. Scđm est priuilegiū simultanei pcessus id est ꝙ cā ꝯuētionis simul ⁊ vicissim tractet̄ cū cā recōuētionis ⁊ vna sn̄ia terminet̄: ⁊ an ista priuilegia sint separabilia. j. subījciā. Et ex hoc sequit̄ tertiū priuilegiū: scꝫ causarū adequatiuū debēt eīm eadē forma tractari: lꝫ cause iste sint dispares. j. c. proxi. vbi de 5 hoc: dicā. j. sup gl. ℭ † No. ibi monitiōe pmissa ⁊c. sufficere vnā monitionē vt actor teneat̄ rn̄dere libello rei in cā reconuentionis: ⁊ dic ꝙ regulariter monitio iudicis facta in psentem hꝫ vim trine citationis: ⁊ sufficit etiam vbi alias reqrit̄ pemptoriū: vt est glo. no. in. c. cōsuluit. de offic. deleg. pbat̄. ex text. not. iuncta gloss. in. l. ij. C. qūo ⁊ qñ iudex ℭ No. ex eo: ꝙ in singulari dr̄ in tex. actione ppo sita ⁊c. ⁊ subījcit postea in plurali super suis qōnibus: qđ actor conueniēs reū super vna re seu vna actione pōt per ipm reū cōueniri sup plurib⁹: qđ 6 tenēt gl. ⁊ doc. j. c. pxi. ℭ † Not. ibi: vicissim iūcta glo. j. qđ illud dr̄ vicissim fieri qđ fit eodē tpe ordine tñ successiuo: ita tñ qđ nō ꝯcurrat in temporis momento. ℭ Not. in fi. ꝙ iudex etiā delegatus dꝫ bet laborare ad concordiā: īmmo ppter autoritatem iudicū delegatorū tollit̄ suspicio fraudis que alias ex qualitate ⁊ forma compositionis resulta 7 ret: vt optime pbat̄ i. c. nisi essent. de pbē. ℭ † Veniō nūc ad glo. j. que primo querit de ordine pcedendi in cā ꝯuētionis ⁊ reconuētionis ⁊ in effectu ponit tria. Primo vt simul vicissim tractētur cum prerogatiua actoris. Scđo vt inducie deliberatorie dent̄ vtriqꝫ parti. Tertio vt vtraqꝫ causa vna sn̄ia terminet̄. ℭ Quo ad primū aduertendū est qđ tres tradunt̄ practice. Prima tradit in gl. vt primo expediat̄ vnus actus actoris in conuentione: ⁊ statim expediat̄ cōsimilis actus rei in recōuētione: ⁊ sic d̄ singulis actibus vsqꝫ ad sn̄iam. Et dat̄ hec pꝛogatiua actori vt primo expediat̄ actus in cā ꝯuētionis: q̄ primo prouocauit ad iudiciū. Vñ succedit illa eq̄ssima regula: qui prior appellat prior agat: vt in. c. ij. de ordi. cog. ⁊ in. l. q prior. ff. de iudi. et hoc procedit qñ actus vtriusqꝫ cause nō pōt cōcurrere in tpe: al's aūt vbi nullum preiudiciū fit actori satis puto actū vtriusqꝫ posse simul expediri: ⁊ p hoc allego bo. text. in cle. sepe. de verb. signi. in ver. nos. vbi statuit̄ idē terminus vtriqꝫ parti ad positiōes producendas ⁊ ad alia acta ⁊ cause munimēta exhibenda. Euitand⁹ est eīm circuitus ⁊ litium dispendiosa plixitas si fieri pōt: vt in cle. auditor. de rescrip. de do. ⁊ ꝯtuma. c. finē. ff. si cer. peta. l. quidā estimauerunt. ⁊ in. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. ⁊ hunc ordinē gl. ponit ⁊ approbat Specu. in ti. de reconuen. §. videndū. ℭ Scđam practicā ponit ibi Spec. ꝺm quosdam vt possit iudex pcedere diuisim si vult: scꝫ vt vna die pcedat p actore q̄tum pōt ⁊ alia pro reo: ⁊ sic de singulis: ⁊ hoc putat verum do. Anto. si pars patit̄: secus autē si vult vt pcedat̄ sigillatim ⁊ vicissim quo ad singulos actus: ⁊ hoc mihi placet per istū text. vbi hoc videt̄ mādari ipsi iudici: ⁊ facit. l. j. §. si. ff. q̄ sen. sine appel. resci. vbi ptꝫ iudicē necessitari ad expediēdū vtrāqꝫ cām vna sn̄ia ⁊. j. etiā dicā. Tertia practica est vt hec vicissitudo obseruet̄ magis certe: vt primo rn̄deat reus ad primā positionem actoris. secūdo actor ad primā positionē rei: ⁊ sic de singulis positionibus. Item primo examinat̄ vn⁹ testis actoris: scđo vn⁹ testis rei: ⁊ sic de alījs qđ nō plꝫ Pau. ⁊ cōiter doct. de quo etiā p Jo. an. in addi. Spec. in loco palle. ⁊ hoc verū ꝺm eū nisi forte pariter periculū mortis immineret: quo casu posset salua- 8 ri tāta vicissitudo. ℭ † Quo ad scđm de inducījs deliberatorījs: colligēdo mentē doct. sic distinguo: qđ aut oblato libello p actorē reus incōtinēti offert libellū suū: ⁊ tūc inducie simul dabunt̄ vtriqꝫ prius tamen in ordine ipsi reo: scđo ipi actori: ⁊ pus rn̄debit re⁹: vt satis colligit̄ ex tex. ⁊ pbat̄ ex ordine tituloꝝ. nam primo tractat̄ de libelli oblatione que fit ab actore: scđo de mutua petitione q̄ accumulat̄ a reo. tertio de lit. cōte. ⁊ sic fit lit. contesta. post pductionem libelloꝝ. Aut actor pducit libellū ⁊ datus fuit terminus ad deliberādū ⁊ rn̄dendū. ⁊ postea i temino quo debeat rn̄dere pduxit reus libellū suū: ⁊ tunc nō arctat̄ reus ad rn̄dendū donec actor se offerat paratū rn̄dere: vñ si capit terminū ad deliberādum quē dꝫ hr̄e si vult ꝺm doct. ⁊ bñ. ij. q. ij. spatium: differt interim cā sua donec actor offerat se paratū rn̄dere libello rei. ar. hic i ver. incontinenti. Vñ cauillosi aduocati reoꝝ: vt refert Joā. an. sepe ad protelandū causas aduenīēte termino quo debēt rn̄dere libello si deficiūt exceptiones ad protelandū ꝯ te porrigunt libellū reconuentiōis: vt sic nō rn̄deāt libello actoris: donec actor eoꝝ libello se paratum offerat rn̄dere: tñ hec malitia non iuuaret si actor vellet statim sine deliberatione respōdere. Qñqꝫ reus pus rn̄det libello actoris: ⁊ postea incontinenti obtulit libellum suū: ⁊ idē puto vt deliberatorie dent̄ actori: ⁊ interim donec rn̄det differet̄ cā sua alias aūt si posset simul tractari: nec tenet̄ re⁹ ad vlteriora pcedere nisi prius rn̄deat libello suo. Potuit eīm incōtinenti post rn̄sionē ad libellū suum exhibere petitionem suam. ar. in cle. sepe. de v. sig. 9 in verbo exordio. ⁊. j. subījciā ℭ † Quo ad tertiū quo ad vnitatem sn̄ie, aduerte q̄ in veritate plures sunt sn̄ie: tot eīm sunt sn̄ie q̄t sunt articuli. l. etiam. ff. de mino. ⁊ in proposito est bona gl. in. c. ij. de ordi. cogni. in ver. eadem sn̄ia ⁊ sicut dixi. s. in alījs actio⁹ successiue explicādis cū pꝛogatiua actoris, ita dicēdū ē in sn̄ia, vt lꝫ sic dicat̄ vna respectu materie scripture, tñ q̄ i vitate sunt plures dꝫ pus ferri sn̄ia in causa actoris, ⁊ mox in cā rei, ad hoc. c. cū dilectus. de cā pos. ⁊ proprie. tꝫ Specu. in tit. de reconuen. in. d. §. videndum. lꝫ limita glo. hic ⁊ tex. in. d. c. ij. inq̄tū dicunt de vnitate sn̄ie nisi aliud intercedat, nā si longe pus liq̄ret d̄ possessione q̄ de proprietate, lꝫ simul sit actum pronūtiabit̄ primo sup possessione dilata qōne proprietatis: vt not. doc. in. c. ij. palleg. ⁊ Specu. in. §. videndū. Itē fallit ꝺm Hosti. i. d. c. ij. qñ lata sn̄ia sup ꝯuentiōe mox appellat̄ ⁊ recusat̄ iudex ne pcedat i alia cā ꝺm formā. c. ad h. ⁊. c. pposuit. de ap. 10 ℭ † Cōtrariū tꝫ Jo. an. Pro quo facit. c. auditis. de pcur. ⁊. c. pastoralis. de cā poss. ⁊ proprie. ⁊ de resti. spo. c. audita. quasi velit dicere ꝙ ex q̄ cōclusum est in cā nō hꝫ locū recusatio: qđ nō placet. d. Anto. h. ⁊ bñ q̄ qñcūqꝫ facultas recusandi incipit competere: pōt opponi ex quo iudex grauare pōt. ar. in. c. insinuāte. de offici. delega. ⁊ in. l. ij. C. de ꝯtor. eiusdē lit. ⁊ intellige qđ pōt recusare ex appellationis pendentia, dūmō seruet qđ no. in. c. ad hec. de appel. palle. ⁊ in. d. c. pposuit. vbi dico. Itē hec eadem prerogatiua seruabit̄ actori etiam in actu executionis: salua tamē dispositione. c. cū dilectus. de cā pos. ⁊ proprie. ⁊ vide p Spec. in. d. §. vi- 11 dendū. ℭ † Sed q̄ dixi. s. iudicē debere vna sn̄ia vtrūqꝫ negotiū terminare qd si hoc nō facit: lꝫ tm̄ pcedit sup ꝯuentione glo. alternatiue dicit qđ sn̄ia est nulla, vel potius est appellandum: per. l. j. in fin. ff. que senten. sine app. rescin. ⁊ ideo glo. loquit̄ sic alternatiue: q̄ sic loquitur tex. in. d. l. i. cōiter tenet̄ hic ⁊ ibi: ⁊ tenet. in. d. aut. ⁊ ꝯñr. qđ op⁹ est appellatione. Est eīm ꝯuersio cāe ad cām q̄ nō hꝫ ipso facto vitiare: vt. l. j. C. de appel. 12 no. gl. ij. q. j. in summa. ⁊ in. l. platā. C. de sentē. ℭ † Capio nunc aliā parc tem gl. in qua pēdēt leges ⁊ pplete, ⁊ quero[c] nunquid lꝫ qñcūqꝫ reo durante cā cōuentionis recōuenire actorē. In hoc ponit varias opi. qdā d eīm dicūt ꝙ recōuentio dꝫ fieri statim añ litis ꝯtesta. ⁊ non post.[d] p aut. ⁊ ꝯñr. per tex. in corpore vnde sumit̄. in aut. de excu. §. sancimus. vbi dr̄ qđ statim vel mox dꝫ reconueniri: alīj dicunt quod vsqꝫ ad sententiam: alīj qđ vsqꝫ ad aperturā testiū: ⁊ sic intelligunt istam dictionem statim. 13 ℭ † Gloss. nr̄a dicit qđ hec diuersitas terminat̄ hodie p. c. dispendia. in §. reus quoqꝫ. de rescrip. lib. vj. vbi dr̄ reconuentionem posse fieri durante iudicio qđ intelligit gl. donec fuerit renūtiatū seu conclusum in cā q̄ postea non dr̄ iudiciū: q̄ tunc tm̄ dr̄ iudiciū qñ negotiū discutit̄, vt in. c. forus. de ver. signi. Extra gl. sunt ⁊ alie opiniones: vt refert hic Innoc. quidā eīm dicūt qđ post litis ꝯtest. pōt fieri recōuentio, dūmō protestet̄ de recōuentiōe ante lit. ꝯtest. ⁊ sic intelligunt aut. de execu. §. sancimus. alīj dicūt idē si nō fuerit ptestatus dūmō incontinenti post lit. contest. idest anteq̄ terminus ad alia assignet̄ conueniatur. ar. ff. si cer. pet. l. lecta. de elec. officīj. ⁊ hec fuit opin. Azo. ⁊ Accur. in. d. aut. ⁊ ꝯñr. pro qua facit. ff. de lib. cau. l. si. ⁊. C. de pcur. l. nihil. Alīj aūt dicūt ⁊ in hāc partē videt̄ inclinare etiā Innoc. ꝙ vsqꝫ ad sn̄iam etiā sine protestatione reus pōt reconuenire, lꝫ tunc non simul procedit̄ in vtraqꝫ lite. Nā si negaret̄ reconuētio post lit. contest. sequeret̄ absurditas ꝺm Inno. ꝙ actor litē quā mouit contest. ⁊ pendēte lite de alia re sub nullo iudice poterit con

uenire qꝺ est valde absurdum. Quid eñ si de iniuria q̃ lite pẽdẽte cõtingit vel alia actione eũ recõueniat: certe q̃ de nouo emergunt nouo ꝯsilio indigẽt. de offi. dele. c. insinuãte. de iura. calũ. c. ceterũ. itẽ q̃ cã imo verius insania esset abstulisse huic reo iudices ordinarios actoris corã q̃bus reus actorem ꝯueniri põt nõ aliũ. s. illũ corã quo conuenitur subrogasset. Item in antiquo iure. s. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu. l. cũ papinianꝰ. dr indistincte cuius in agẽdo qs sequit̃ arbitriũ eum ꝯ se iudicẽ habere nõ dedignet̃: ita qꝺ nõ facit mentionẽ de lit. cõte. ergo simpl'r illa. l. est intelligẽda. ꝗ. q. v. cõsuluisti. Si aũt ꝓtestet̃ nihil facit protestatio: nisi qa tũc indubitãter est verum qꝺ post lit. cõtest. incõtinenti possit reconueniri. Host. tꝫ ꝯtrarium: dicit eñ qꝺ lit. ꝯtest. nõ est locꝰ recõuẽtioni nisi ꝓtestatione p̃missa: nec mouent eũ rõnes superiꝰ alleg ꝑ Inn. fatet̃ eñ Hostiẽ. ꝙ litis cõtest. corã vno iudice nõ põt actor corã illo vel corã alio cõueniri: nec putat absurdũ hoc imputari reo qui ante litẽ ꝯtest. reconuenire vel protestari debuit. argu. de ser. non or. c. j. nec reputat absurdũ qꝺ differat̃ actio noua ex certa cã: scꝫ vt maior absurditas euitetur: vcꝫ ne corã diuersis iudicibꝰ eodẽ tpe agat̃. de rescriptis. c. fi. nec insaniã reputat huic reo subtrahere ordinarios actoris ad tps: cũ imputandum sit illi reo qui non ꝯuenit anteꝗ̃ ꝯueniret̃ ⁊ subuenien dum sit illi q vigilauit. de ap. vt debitus. ff. de his q̃ in frau. cre. l. pupillus. ad fi. cum ergo natura iudicij nõ patiat̃ qꝺ taliter recõuentio fiat si ex cã suspẽdat̃ petitio nõ reputat hoc absurdũ cũ ex cã nedũ suspẽdat̃ sed priuetur qs iure suo sine culpa. j. tit. ꝗ. c. qm̃. §. si v̀o aliter. Nec ob ꝑm eũ ꝙ in aut. nõ dr de lit. ꝯte. satis eñ est qꝺ ibi dr ĩ vtroqꝫ negotio. i. iudicio qꝺ vocat̃ mixta cõuẽtionis ⁊ recõuentiõis examinatio: qꝺ bñ elucidat̃ in aut. ꝺ executo. §. sancimus. Ideo si quis obnoxium habere arbitrat̃ eũ q ꝯ se cõuentiones opposuit nõ apud aliũ iudicẽ: sꝫ apud eũ q mox ꝯuenire p̃t ⁊ eundẽ esse iudicẽ in vtroqꝫ negotio. q. d. caueat sibi reus qui ab initio vocat̃ ⁊ intra se deliberet an in aliquo actor teneat̃ sibi qꝺ si putauerit a ꝓ̇ncipio ante principiũ tenet̃. i. ante lit. ꝯtest. s̃. de offi. dele. sup qõnum. §. intentionis. ⁊ C. de iudi. l. rẽ non nouã primo rñso. vel etiã statim post litẽ ꝯtestatã ꝓtestatione p̃missa libellũ recõuentionis reus offerat: ⁊ sic vicissim cõtestat̃ litẽ. ⁊ idẽ sit iudex vtriusqꝫ iudicij quasi idẽ negotium cẽseat̃: ⁊ est val de notandũ ꝑm eũ qꝺ p̃dicta aut. altero nõ ꝯtenta dixit mox a ꝓ̇ncipio: innuens ꝙ recõuentio non sit vltra litẽ ꝯtestatã ꝓtrahẽda: dicit eñ qꝺ lite ꝯtestata nulla ꝓtestatione p̃missa non est locus recõuẽtioni: sꝫ si iudex corã quo lis est contestata vtriusqꝫ partis sit ordinarius corã eo locus nõ reconuentioni sꝫ ꝯuentioni existit. Nã recõuẽtioni locus non est ne fiat p̃iudiciũ principali qõni ⁊ ipsam differri contingat propter naturã recõuentionis q̃ hꝫ qꝺ simul tractent ⁊ diffiniãtur: vt h ⁊. ff. de iudi. l. qui prior. sꝫ in modũ noue ꝯuentionis sic: cũ perpetua sit iurisdictio ordinarij: ⁊ hoc nisi obstet alia exceptio vñ ꝓcurator lit. cõte. mutua vice ꝯuenit̃ non aũt recõuenit̃. ff. de ꝯpen. l. in rẽ. Et hoc verũ ꝑm eũ qñ actor ⁊ reꝰ sunt eiusdẽ fori: alias post lit. ꝯtesta. nec cõuentioni nec recõuẽtioni sit locus. s̃. de iudic. c. fin. ⁊ remittit Host. ad ea que no. in summa. eo. ti. §. ⁊ qñ. vñ. sed nũquid corã ordinario. Hanc opi. Host. quã posuit gloss. nostra in princi. tenent Ala. Gof. ⁊ Tan. Jo. mona. videt̃ aliter dicere in decre. dispendia. de rescrip. lib. vj. Joã. an. hic ⁊ clariꝰ in cle. sepe. de ver. sig. in gl. in ver. exordio. dicit eñ ꝙ ad hoc qꝺ sit vera recõuẽtio opꝫ ꝙ fiat aũ. lit. ꝯtest. vel statim post: vt no. Accur. in. d. aut. ⁊ ꝯñr. ⁊ in. d. §. sancimus. Vñ dicit in. d. gl. hoc tenẽdo ꝙ lꝫ qñcũqꝫ reus possit ꝯuenire actorem durãte iudicio: nõ tñ illa ꝯuẽtio habebit vim recõuentionis: vt. s. simul tractentur ⁊ finiant̃: nisi fiat in litis exordio: vt dr in. d. aut. ⁊ in. d. clemen. sepe. ¶ Sed aduerte qr Jo. an. nõ clare explicat mentẽ suam: nũquid habebit vim reconuentionis saltẽ quo ad effectũ iurisdictiõis ꝓrogatatiuũ: vt. s. durãte iudicio post litẽ cõtest. posset fieri recõuentio corã iudice alias nõ actoris: vt puta delega. B allegãdo dicit posse dici ꝙ actor ꝯueniri non põt corã delegato post litẽ ꝯtestatã sine nouis lr̃is. ꝑ. d. c. dispensa. §. reus quoqꝫ. qꝺ etiã tenuit hic Jo. cal. ⁊ dicit sic se obtinuisse in facto: qꝺ est valde notandũ. Unde eadem rõne idẽ videt̃ sentire in ordinario: ⁊ sic ꝙ ista priuilegia reconuentionis sint inseparabilia. Et hoc clarius ꝗ̃ alibi sentit Jo. an. in addi. Spe. in tit. de recõ. §. ꝗ. ver. sꝫ nũquid corã. vbi ꝯcludit ꝙ ad hoc vt procedat ꝯuentio q̃ ad effectũ ꝓrogatiuũ opꝫ qꝺ fiat corã iudice: statim alleg. iura superius alleg. ꝑ Host. nec ob. si dicat̃ qꝺ. c. dispendia. ꝓbet ꝯ̃riũ in eo qꝺ dicit ꝙ poterit ꝯuenire durante eodẽ iudicio si lr̃as maluerit impetrare quasi hoc donat̃ in sua optiõe an velit ꝯuenire durãte iudicio sine lr̃is an lr̃as impetrare: qr verbũ si maluerit: respicit totam orationẽ vt sic sit sensus ꝙ poterit reconuenire sine lr̃is ⁊ si magis voluerit ĩpetrare lr̃as subaudi ꝗ̃ sic reus venire: poterit hoc eodem durãte iudicio. Hosti. hic intelligebat illud. c. cũ ante lit. ꝯtest. fuerat ꝓtestatus. Joã. an. hic aliter rñdet ꝙ nõ obstat per literam reconuentionis. q. d. eodẽ durãte iudicio ante lit. ꝯtest. põt recõuenire ⁊ postea ꝯuenire ⁊ ista sunt valde diuersa. Nã in ꝯuẽtione non est necesse qꝺ vna sñia terminet̃ cũ principali: secus in reconuentione. Itẽ sublata appellatione in rescripto in recõuẽtione nõ poterit appellari. j. c. pxi. secus credit in ꝯuentiõe. Itẽ qr illud verbũ conuẽtionis: positũ in. d. c. dispendia. põt respicere ꝑm eũ verbũ lr̃as: ꝯ eũ ⁊c. vt sic post litẽ ꝯtesta. nõ possit actor ꝯueniri corã delegato sine nouis lr̃is. ⁊. s̃. dixi opi. gl nr̃e. ⁊ Inno. tꝫ Vin. Fran. Archi. in. d. c. dispendia. ⁊ Guil. in Spec. in tit. de recõuẽ. §. sequit̃. ⁊ Bar. in aut. ⁊ ꝯñr. ⁊ do. Anto. hic monet̃ Bar. qr rõ recõuentionis inducta pro reo ꝯtra actorẽ: vt scꝫ habeat eũ in iudicẽ in defendendo quẽ elegit in agendo: ꝓcedet etiã post lit. ꝯtestatã. nec obstat si dicat̃ hoc repugnare nature recõuentionis cũ nõ potuerũt simul tractari si sit post litem contestam: maxime ꝓpe conclusionẽ: qr dicit ipse hoc simul tractentur respicit fauorẽ recõuentionis: aut ergo vult vti reꝰ vtroqꝫ priuilegio. s. prorogatiuo ⁊ quod simul tractentur ⁊ debet recõuenire a principio: aut hoc facit post litẽ ꝯtestatã: ⁊ tm̃ habebit priuilegiũ prorogatiuũ ⁊ erit ista non vera recõuentio ꝑm eũ: qr simul nõ tractabunt̃ sed appellat̃ reconuentio: ꝙ alias iudex nõ esset competẽs respectu actoris. ⁊ sic apte sentit ꝯ opi. Joan. and. ꝙ ista priuilegia sint separabilia. Item ꝑm do. Anto. per iura antiqua erat inuentum priuilegium simultanei processus ⁊ poterat fieri reconuentio quo ad finẽ prorogatiuum ne actor dedignet̃ ⁊c. que rõ pungit qñcunqꝫ recõueniat. autẽ. ⁊ ꝯñr. corrigit qr arctat reũ ad recõueniẽdũ incontinenti corã eodẽ iudice vbi antiqtus nõ arctabatur. Et si vult reus quod simul ꝓcedatur arctat ad recõueniendum incontinenti. l. aũt cũ papinianus. q̃ dabat primum priuilegiũ nõ corrigitur in hoc. vñ aut. solũ arctat ad ꝯueniẽdũ incontinenti qñ vult vti priuilegio simultanei ꝓcessus: nõ autẽ quo ad ꝓrogationẽ iurisdictiõis sed stat. l. antiqua q̃ nõ dꝫ in hoc corrigi ꝑm eum. cũ euitãda sit iuriũ correctio: ⁊ non cauillando literam casus est ꝑm eũ in. d. c. dispendia. ꝙ non arctat recõuenientẽ nisi eodẽ durãte iudicio: qr verbũ cũ possit determinare duo sequẽtia sic est ĩtelligẽdũ: vt. ff. de vulg. l. iam hoc iure. ⁊. l. si legatariꝰ. §. fi. ff. de leg. ij. opi. cõtrariã ꝙ debeat fieri in ipso litis exordio: tꝫ hic. d. Card. ⁊ eum sequor ⁊ coadiuuo primo per. d. clemen. sepe. vbi tex. nullam faciens mẽtionem ꝺ simultanei ꝓcessus priuilegio simpl'r dicit qꝺ si reus aliqd dicere voluerit est in ipso litis exordio petitio fiẽda: ad idẽ aut. ⁊ ꝯñr. de senten. ⁊ interlo. om. iud. q̃ dicit qꝺ si reus vult propulsare actorẽ statim qdẽ hoc facere dꝫ: nã ⁊ si insimul cõuẽtio ⁊ reconuẽtio nõ tractent̃: nihilominus reus recõueniens diceret̃ ꝓpulsare actorẽ qꝺ facere nõ põt nisi statim: vt ibi dr: ad idẽ text. in aut. de execu. §. sancimus. vbi dr qꝺ si qs obnoxiũ arbitrat̃ hr̃e eũ q ꝯ se conuẽtionem exposuit non apud alium iudicẽ: sed apud eũ mox a principio ⁊c. ad hoc iste tex. in v̀. incõtinẽti. vñ cũ cõiter hec iura exposcãt recõuentionẽ debere fieri in litis initio ꝑm ea debẽt alia iura interpretationem habere: vñ dico. ꝙ. l. cũ papinianꝰ. non corrigit̃ ꝑ aut. ⁊ alia iura: sed cũ simpl'r loquat̃ de reconuentione dꝫ intelligi ꝑm p̃dicta qñ incontinenti ꝑ rõnes quas. j. subijciã. Et primo qr lꝫ elegerit iudicẽ ad aliquod tps nõ tñ ad longũ: qd eñ si impetrauit delegatũ ꝓpter diocesim rei valde distantem a sua dioce. putans de facili expediri ꝓpter vnicã cãm tm̃. Nã durũ esset ꝙ ꝓpe ꝯclusionẽ sui negotij aliud attẽtaret̃ iudiciũ ⁊ sic haberet ibi trahere morã solũmodo ꝓpter cãm rei. Et idẽ in ordinario rei quem ad remota loca adiuit corã quo non posset ꝓcedere recõuentio post lit. ꝯtesta. sine suo maximo p̃iudicio. Itẽ iurisdictio ꝓrogata ĩ recõuẽtionis actu est accessoria ad iurisdictionem habitã in cã cõuentionis q̃ obtinet locum principalẽ durante cã recõuentionis q̃ est accessoria: vñ dicitur ꝯ iuris regulã ⁊ finita cã ꝯuẽtiõis q̃ obtinet locum principalis durat cã reconuentionis q̃ est accessoria cum sublato principali ⁊c. vt in regula accessorium. de reg. iur. lib. vj. ⁊ qꝺ no. in. c. debitores. de iureiur. ad. c. dispendia. rñdeo ꝙ nõ est absurdũ nec nouum vt idẽ verbũ ad diuersa relatũ diuersos habeat intellectus: sic̃ i. c. ab excõicato. de rescrip. vt cũ refert̃ ad verbum recõuẽtiõis: intelligat̃ ꝙ fiat a principio: cũ v̀o refert̃ ad v̀bũ cõuẽtionis: ⁊ ad impetrationẽ literarum intelligat̃ prout sonat: nã promptũ est iura iuribus concordare: vt in. c. cũ expediat. de elec. li. vj. ⁊ maxime B est tenẽdum cum ille. §. non veniat in fauorem rei sed potius ꝯ restringẽdo eius facultatẽ vt duran

a ¶ Depositū. Cōcordat tex. in l. pe. in princi. C. depo. ⁊ in c. fin. j. dpo. ⁊ ideo est quare in deposito nō admittit ꝯpensatio: q2 denegās depositū videt spoliare: sꝫ ꝯ spoliatū non admittit compensatio: ergo ⁊c. ista fuit subtilis ratio Bar. in l. cum is. §. i. ff. de condi. inde. Aene. de falco. Zacharias. ¶ Adde tū ꝑ dicto pncipali huius dū dicit cōpensationē non admitti ꝯ depositum per iura vtrobiqꝫ alleg. illud dictū ꝓcedere etiā in deposito ꝯ depositū: vt not. Bal. i. l. sigs. ⁊ ibi tex. C. depo. illo tamē casu admittit reconuentio i quo nō retardat liqdū ꝓpter nō liqdū: sed qd̄ probari dꝫ resarnat: vt ibi plene. Anto. Franc.

¶ An in deposito admittat compensatio. Dicas esse verū qd̄ iste dicit: q2 depositum semp debet eē solationi paratū ne al's depositarius videat deliquisse nō ꝯseruādo dpositum: vt pulchre declarat Pau. ḋ ca. ⁊ alleg. in l. singularia. si cer. pe. q̄ adeo verū est: vt dixerit Bal. in rubri. C. depo. qd̄ etiā furi est restituendū depositū qd̄ tū intellige verū nisi bona furis sint confiscata vel nisi dn̄s rei furtiue repetat rē suā sibi furatā: q2 tūc nō dꝫ restitui depositū furi: vt in l. bōa fides. in. §. i. ff. de deposi. et de prin. q. an i deposito admittat cōpēsatio. vide per Spe. i. tit. de ꝯuē. in. §. ii. in v̄. qd si depositarius non potest conueniri.

b ¶ Incontinenti. Adde Alex. ꝯsil. ciiij. Adde de dictiōe mox: Bart. in l. fruct⁹. in fi. ff. solu. matri. Vnū scias in ista materia lex vel statutū loquens per dictionem mox ⁊c. iportat actū fieri ipso iure ⁊ non ꝑ sniam. gl. est fin. i aut. de icest. nup. in pn. ⁊ illā sequitur ibi Barto. et Ang. qui limitat naturā istius dictiōis. in l. i. i vlt. col. v̄. quto tū. ff. si cer. peta. multa de materia ponit fons iuris ciuilis do. Jas. in l. si arrogator. in. iiij. col. de adop. Aene. de falco. Anto. Francis. ¶ Circa istam dictionem mox: Dicas ꝙ si apponitur in snia importat ipo iure: vt per Bar. in l. meui⁹. in. §. duobus. in vlt. co. de leg. ij. ⁊ ꝑ Ange. in aut. de incest. nup. in. §. j. ⁊ in aut. de nup. §. si vero. ⁊ in l. j. C. de pe. iudi. qui ma. iud. ⁊ in l. si qs post hac. C. de bo. proscrip. ⁊ per eundē Ang. in aut. vt sine ꝓhi. ma. de. ⁊ credi. ⁊ quot modis capiat dictio mox: no. i. l. j. ff. si cer. pe. ⁊ vide gl. i. l. si pupilli. i. §. idē aliō. ff. de nego. gest. ⁊ hr̄ ꝑ Dy. ⁊ Bar. i. l. fruct⁹. ff. solu. ma. ⁊ ꝑ bart in l. momētanee. C. vn̄ vi. ⁊ est gl. i. c. si in qlibet. ij. q. ii. ⁊ in c. q2 ꝓpter. ḋ elec. ⁊ hr̄ ꝑ bal. i. l. gallus i. §. ille cas⁹. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ in l. si qs heres institut⁹. de acq. here. ⁊ i. l. j. in. §. qpn̄s. ff. de ver. ob.

¶ Et ḋ dictione incontinēti: qūo itelligat, vide gl. ⁊ Bar. in l. duos. i. §. duo. ff. ḋ duo. re. ⁊ in l. qd̄ ait. in §. ait. ff. de adult. ⁊ in l. cū antiquitas. ⁊ ibi Bal. C. de testa. vbi dr̄ qd̄ itelligat anqꝫ ꝑtes diuertant ad act⁹ extraneos. ⁊ hr̄ ꝑ Bart. in l. ij. C. ḋ edic. di. adri. tol. ⁊ per Alexā. in l. iij. in. §. eum igitur. ff. de vi et vi ar.

Sebasti. Sapia.

c ¶ In summarijs quod in causis summarijs non habeat locum reconuentio tenet Bal. in l. j. C. vbi causa stat. ⁊ quibus causis habeat locum: ponit Sozi. in cōsil. lxxviij. colum. viij. vsi. sexto pncipaliter. in prima parte.

d ¶ Plenaria. adde Lap. alleg. iij. s. alleg.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Alia plenaria Vide Bar. in l. j. §. si. ff. de var. ⁊ extraor. cog. Bald. in l. ⁊ fine. versi. ⁊ ideo dicit lex. C. ad trebe. Bar. in l. sed ⁊ he. §. nō solum. ver. vlt. extra glos. ff. de procur. repetentes late i cle. sepe. §. nō sic. de verb. sig. vbi ēt Card. q xix.

te eodē iudicio nec ꝑ viā recōuētionis nec ꝑ viam cōuentionis sibi liceat actorē corā alio iudice propulsare: non ergo dꝫ operari ꝯtrariū effectū vt laxet habenas reconueniendi indistincte durāte eodē iudicio ꝯ alia iura q̄ exigūt hoc statim fieri debere. ar. regule. qd̄ ob grām. de regu. iur. lib. vj. ⁊ l. qd̄ fauore. C. de legi. Et hec cōsideratio iudicio meo multū stringit. ⁊ vsus fuit papa ibidem illo verbo gn̄ali durāte iudició ⁊c. ad ostēdendum qd̄ q̄diu durat iudiciū non lꝫ reo actorē cōuenire ꝑ nouas lr̄as vel recōuenire corā eodē iudice: quasi postea liceat impetrare ad alios iudices. Unde dūtaxat voluit ibi prouidere papa actori reconuentionis actu sicut ꝓuidebat reo in ꝯuentione ꝯ actorē: vt in prin. illius. c. non ergo voluit inducere vt indistincte liceret recōuenire actorē eodē durāte iudicio: q2 sic ꝓiuderet ꝯ actorē: cui⁹ cōtrariū intēdit: ⁊ maxime hoc ptꝫ ꝑ ꝓalleg. cle. sepe. vbi ponit ius nouissimū. ⁊ concor. cū aut. ⁊ cū hoc. c. ⁊ loquūtur ꝑ v̄ba necessitatiua: vt ibi ptꝫ: ⁊ hec sufficiāt quo ad istū articulū. ⁊ vide ḋ hoc aliqua per Joā. an.

14 in. d. c. de ordi. cog. ¶ † Ultimo hic gl. ꝑmo colligit argu. ex tex. ꝙ frustra qs petit debitū qui qd̄ dꝫ nō ipedit: ⁊ alle. Vin. ꝯcor. demū allegat queqꝫ contraria: ⁊ soluit tm̄ vltimū ꝯtrariū de. l. pe. C. de a cōpen. vbi ꝯ repetentē depositū[a] non admittit cōpensatio debiti dicēs ꝙ illḋ est spāle in deposito. Ad alia ꝯtra rn̄de fm̄ Joā. an. ꝙ ēt sunt spālia in schismaticis intrusis ⁊ excōicatis q nō ꝯueniunt ⁊ cōueniri pn̄t. s. de iudi. c. intelleximus. Gl. ij. exponit text. ⁊ remittit ad not. in. c. dilecti. de iud. ⁊ dic vt ibi plene dixi. ⁊ in. c. examinata. eodem tit. ¶ Glos. in ver. incontinēti. multiplr̄ exponit hoc verbū incontinenti: ⁊ quo ad hoc. c. dic vt plenissi

15 me dixi sup glo. j. ¶ † Et no. hanc glo. iuncto tex.

b de significato huius dictionis incōtinēti[b]: nō em̄ exigit actū fieri in eodē tpis momēto. ⁊ de hac dictione mox, statim, ⁊ sic ḋ sili. vide glo. in. c. q2 propter. de elect. ⁊ xx. q. ij. si in qualibet. ⁊ Bart. in l. j. ff. in. sol. ⁊ in l. j. §. i. ff. de ver. obl. Et ꝯclude qd̄ vbi aliud nō exprimeret relinquitur arbitrio iudicis qn̄ dr̄ fieri incontinenti. ar. in l. ratū. ⁊ in l. qd̄ dicimus. ff. de sol. ⁊ in l. si peculium. ff. de sta. li. facit de

16 côle. dist. v. nūqꝫ. ⁊ qd̄ ibi no. ¶ † Venio ad gl. pe. q̄ opponit ꝯ tex. de. c. sup spoliatiōe. de ordi. cog. vbi nō admittit reconuētio. Sol. cōtrariū loquit qn̄ qs agit possessorio: ⁊ reconuenit petitorio: qd̄ fieri nō pōt in fauorē spoliati ⁊ odiū spoliātis: sꝫ si actor ageret possessorio ⁊ reus vellet eū etiā recōuenire possessorio bene admitteret reconuētio vt ibi. idē si actor ageret petitorio: nō posset recō

17 ueniri possessorio: vt in c. ij. de or. cog. ¶ † No. gl.

c q̄ vult in summarijs[c] habere locū recōuentionem qn̄ ambe cause sunt summarie. Idem qn̄ vna est

d summaria ⁊ alia plenaria[d] nisi aliḋ obstet vt odiū spoliantis, fauor spoliati. Joā. and. hic super tex. post Inno. sentit oppositū: dicit em̄ notandū ꝙ vbicunqꝫ hꝫ locū summaria cognitio non hꝫ locū reconuentio nisi ꝯsimilis summarie cognitionis: q2 cū ꝯuentio ⁊ recōuētio sint simul tractāde vbi vna requirit plenā discussionē alia summariā: restat ꝙ sine alteri⁹ ꝑiudicio simul tractari nō pn̄t: cū vna accelerationē exigat: alia lōgiores dilationes exposcat. Et idē Host. sed Joan. an. remittit ad no. ꝑ se in cle. sepe. de ver. sig. in gl. q̄ incipit qd̄ regrat. ⁊ ibi distinguit ꝙ aut ordinarius vel delegatus cognoscit de cā in qua de sui natura summarie ꝓcedit: ⁊ tūc sit locus opi. Inno. ⁊ sequaciū vt qualitas cause recōuētionē impediat: aut dlegatus virtute cōmissionis in cā in qua al's plena cognitio reqrit summarie cognoscit: ⁊ tūc subdistinguit ꝙ aut papa ꝓprio motu tollit substātialia: ⁊ tunc idē qd̄ no. s. aut ad petitionē impetrātis: ⁊ tūc ar. seq. c. ⁊ l. vlt. C. ḋ fruc. ⁊ lit. expē. videatur esse remissa plenaria cognitio etiam in cā recōuētionis: ⁊ ꝑ hac distinctione adducit. c. si motu proprio. cū seq. de pbē. li. vj. Bart. in aut. ⁊ ꝯnr. v̄. iuxta hoc q̄ro. sꝫ qd̄ etiā in summarijs hꝫ locū recōuentio per. l. sꝫ ⁊ he. C. non solum. ff. de ꝓcu. vbi

18 i cā dāni infecti hꝫ locū reconuētio. ¶ † Et tū illa est summaria: vt in. l. j. ff. de dā. infect. ⁊ concludit duo mēbra: q2 aut vtraqꝫ est summaria: ⁊ tūc non est dubium cum possint simul tractari: aut prima est summaria ⁊ scḋa plenaria: ⁊ adhuc hꝫ locū reconuentio sed non tractabunt simul: hoc em̄ vt simul tractent fuit inductum i fauorem reconuentionis: ⁊ huic fauori potuit renuntiare ipe. ⁊ h̄ dt Barto. ꝓsequēdo opi. suā quā. s. recitaui in glo j. Pau. de elea. in cle. sepe. ⁊ in. c. cuius agē do. iij. q. viij. dicit ponderandā qualitatē iudicij summarij an sit summariū tm̄ quo ad dilationes breuiores ⁊ iudicij ordinatoria: ⁊ tunc recōuentio a ꝯuētiōe suscipit priuilegiū: ⁊ sic summarie ꝓcedat etiā in cā reconuētionis: facit. j. c. pxi. ⁊ rōnes ibi posite in text. aut cā est summaria quo ad decisoria: vt q2 admittunt leuiores ꝓbationes vt iuramēti vl' similes. Nam quedā sunt cause summarie quo ad probationes in qb⁹ qn̄qꝫ sufficit iuramentū: qn̄qꝫ vnus testis: de quibus in Specu. de offic. iud. §. j. C. de his q ad eccle. cōfu. l. ꝑsenti. ⁊ l. thesaurus. ff. ad exhi. ⁊ ꝑ Bar. in l. j. ḋ pto. stip. ⁊ plen⁹ i extuag. ad repri. ⁊ aliquid in. c. nup. de testi. ⁊ tunc iste cāe non adequant virtute reconuentiōis: q2 fieret magnum ꝑiudicium in altera cā: qd̄ non est dicēdum ⁊ hec verba no. ⁊ multum mihi placēt. d. Ant. inuoluit multū hāc materiam multa ꝓsequēdo: breuiter ego concludo cōprehēdo mētem Pau. ⁊ d. Anto. ꝙ aut ambe cause sunt pares seu equales ex earum natura vel accidenti: puta ex modo impetrandi: tunc in dubio ꝓcedit reconuentio ⁊ simul tractant: vt. j. c. proxi. vbi etiam dicā: quid si motu ꝓprio papa scripsit: ⁊ qd̄ i causis pariter sūmarijs habeat locū recōuentio aperte probat in cle. sepe. de verb. sign. ⁊ in ꝓalle. §. non solū. aut cāe sunt diuerse nature: vt qa vna summaria alia ple-

e naria:[e] nec sunt adequate ex modo impetrādi: ⁊ tunc si esset vera opi. Bar. ⁊ alioꝝ ꝙ ista ꝓuilegia essent separabilia, vcꝫ qd̄ haberet locū reconuentio q̄ ad prorogationē iurisdictionis: sed nō q̄ ad hoc vt cause simul tractentur sed quelibet tractabitur secūdum materiā suam: ⁊ sic posset vno modo intelligi gl. in. d. cle. sepe. in vers. exordio. nihil enim tunc obstaret quominus fiat reconuentio.

19 ¶ † Sed tenendo aliam opi. Jo. an. ⁊ cald. q̄ mihi plus placet: vt dixi: ꝙ hec priuilegia non sunt separabilia: tunc concludo qd̄ cā reconuentionis trahit ad naturam cause cōuentionis vt si prima erat plenaria: scḋa etiā efficit plenaria. Si prima summaria secunda erit summaria: ⁊ pro hac opi. facit clemen. sepe. vbi tex. loquitur de causis summarijs ⁊ simpliciter permittit reconuentionē: ⁊ videt ꝑmittere generaliter dū dicit: si qd petere voluerit ⁊c. nō em̄ ꝯtingit ḋ facili ꝙ itentata summaria accumulet etiam plenaria. ⁊ tū tex. ibi idistincte ꝑmittit recōuentionē quo ad priuilegiū etiā simultanei processus: ⁊ sic cū indistincte loquat nec alibi cauet oppositū indistincte dꝫ intelligi. lxix. di. si romanoꝝ. ⁊ l. de ꝑtio. ff. de pu. Et optime ꝑ hac equatione faciūt rōnes tex. c. seq. ⁊ qd̄ ibi dicā iura enim indistincte ꝑmittendo reconuentionē in disponendo ꝙ simul debeat tractari ⁊ vna sententia terminari videntur adequare ⁊ parificare istas causas respectu modi procedendi cū in hoc non irrogetur magnū preiudicium: ⁊ cū videātur adequate iustius est vt causa reconuentionis trahatur ad naturam cōuentionis q̄ ecōtra: tum q a illa fuit ꝑmo in iudicio deducta: ⁊ sic tanqꝫ pncipalis dꝫ ad se trahere naturam alterius. arg. l. qui prior.

prior.ff.de iudi.ꝛ regula qui prior tpe ꝛc.de reg.iur.lib.vi.tum
qꝛ prima tanq̄ dignior cuiꝰ occasione prorogatur iurisdictio
dꝫ ad se aliā trahere.arg.c.ꝙ in dubijs.de consecr.eccle.vel al.
et.c.j.eo.tit.lib.vj.ꝛ.l.gn̄aliter.ff.de fideiuſ.ꝛ hoc verū:vt dixit
Pau.qn̄ altera summaria est respectu procedendi tn̄ secus re
respectu decidendi:tūc enim nō cōicat suum priuilegiū alteri
cū tanto preiudicio partis.arg.in.l.ij.§.si qs a principe.ff.ne
qd in loco pub.ꝛ in.ca.sup eo de offi.dele.tūc enim ꝛ quo pōt
facillime constare de vna pronuntiabit super illa prius ꝛ hoc
casu potest ꝓcedre qđ no.Inn.in.c.ij.de or.cog.vt.s̄.dixi.hec
procedunt qn̄ cōuentio ꝛ recōuētio respiciūt diuersas causas
Si vero accumulātur respectu eiusdē cause qꝛ petitiōes dant
directe contrarie super eodem iure:que tn̄ separate non essent
equales in mō procedendi:puta petit debitor ꝯtractum pro-
nūtiari vsurariū:aduersarius vero directe petit contrarium
pronuntiari:videlicet cōtractū legitimū ꝛ executioni manda
ri:ꝛ actor dicit reconuentionem non debere admitti quasi sit
plenaria:ꝛ tunc dicit Lap.alle.ij.ꝙ indistincte procedit recō
uētio:qꝛ hec non est separata recōuētio:sed illi annexa quasi
defensio:et ex quo pmittit impugnatio ex parte vnius debet
admitti defensio ex parte alteriꝰ.ar.in.c.cum inter.de except.
facit qđ not.Inno.in.c.ex cōquestione.de resti.spo.ꝛ hoc not.
Et intelligo p̄dicta vera in recōuentione qn̄ per eam proraga
tur iurisdictio iudicis qui aľs non habebat iurisdictionem in
recōuentionis cā:si enim fieret recōuentio corā cōi iudice nō
per viā recōuentionis sed ꝯuentiōis:nec curat reus habere p̄
uilegium simultanei ꝓcessus:tunc poterit procedere vt sua cā
contractet ƀm naturā suam:potest enim si vult non vti aliquo
priuilegio reconuentionis:nec aliquid obstat quominus hoc
20 dicere possit. ¶ † Scđo principaliter glo.not.ex tex.qđ per re
conuentionis actū efficit iudex qui alias nō erat iudex:ꝛ hoc
a dicit ꝓcedere tā in delegato[a] q̄ in ordinario:vt si clericꝰ conue
niat laicum corā iudice nō laico tenebit ibi rn̄dere in cā recō-
uentionis. ¶ No.ex hac glo.duo.Primo ꝙ p reconuentionē
nedum ampliat iurisdictio delegati:sed etiā ordinarij:ꝛ idez
Jo.cal.qꝛ.l.cū papi.ꝛ aut.ꝛ cōsequēter.loquuntur indistincte
ꝛ optime facit.c.ij.de ord.cogni.ꝛ.c.fi.e.tit.ꝛ hoc teneas:licet
quidā contrarium teneant seu disputent:vt recitat Joan.cal.
dicentes hec iura loqui in delegato:ergo secus in ordinario.
arg.c.nonne.de presump.Item impetrās delegatū vtitur iu-
re speciali merito debet eo vti in causa aduersarij.argu.j.c.pro
xi.sed audiens ordinarium vtitur iure cōi:sed contrarium est
verum per iura predicta.ꝛ tenet Bar.in aut.et consequenter.
21 ¶ † Scđo not.ꝙ clericus pōt recōuenire coram laico.Circa
hoc vltimum i istat Hostien.hic.sed dicvt plene dixi in.c.at si
22 clerici.de iud. ¶ † Vltimo gl.querit an in causa criminali ha
beat locum reconuentio.dicit ꝙ non:remittit ad no.in.c.at si
clerici.de iudi.ꝛ idem ibi gloss.ꝛ in cap.cuius in agendo.ij.q.
viij.Inno.hic.ꝛ Joā.an.post eum quasi nihil boni dicunt nec
firmant pedes.d.Ant.prosecutus est:sed dic tu ad hoc latius
et clarius post Bar.in.l.is q reus.ff.de publi.iudi.et in aut.ꝛ
consequēter.C.de sen.prosequēdo quatuor membra principa-
liter.Primū membrū quando criminaliter conuentus vult
reaccusare etiam criminaliter.Scđm quādo conuentus crimi
naliter vult reaccusare ciuiliter.Tertium quando conuentus
ciuiliter vult reconuenire criminaliter.Quartum quando cō-
uentus de crimine ciuiliter vult reconuenire ciuiliter:et quid
econtra.Ad primum redeundo quando criminalis accumu
latur ad criminalem aut corā iudice vtriusq̄ cause:ꝛ est mate
ria.l.is qui reus.ff.de pub.iudi.ꝛ.l.neganda.C.qui accuſ.non
poſ.canonizata.ij.qđ.xj.neganda.Et quia in iure canonico
perfecte non habet iste articulꝰ:ideo sic distingue post Bart.
in.d.l.is qui reus.qđ aut accusatus vult reaccusare ante no-
men receptum inter reos,aut post:et si post,aut ante senten-
tiam aut post primo casu potest:vt.d.l.is qui reus.illa em̄ lex
prohibet quando nomē accusati est inter reos receptum.Et
licet sint multe varietates quando nomen rei dicat receptum
inter reos:tamen tenet Bar.ꝙ dicitur receptum quādo pro-
nuntiatum est procedendum esse in accusatione non ostanti
bus exceptionibus accusati.vt in.l.que adulteriū.ff.de adult.
b Secundo casu:[b] quando nomē est receptum inter eos:ꝛ vult
reaccusare ante sententiam:aut vult reaccusare implorando
iudicis officium:aut excipiendo aut principaliter reaccusan-
do.Primo casu potest:vt.l.i.C.de calumn.Scđo casu aut est
exceptio peremptoria et pōtest proponi:aut dilatoria:ꝛ tunc
secus:vt.l.si maritꝰ.§.prescriptiones.ff.de adul.Tertio quan
do principaliter reaccusando:dicunt quidam quod indistin-
cte non potest:ita sentit gl.in.l.is qui reus.et per Cy.ꝛ glo.in
d.l.neganda.C.qui accu.non poſ.sed tu distingue post Bart.
aut crimen qđ secundo refertur est preiudiciale ad primum:ꝛ

potest:vt.l.j.C.qui accusa.non poſ.ꝛ est ratio:qꝛ ex hoc resul-
tat quedam exceptio peremptoria.Aut non est preiudiciale
et tunc aut crimen qđ scđo proponitur est primo crimini con
nexum.ꝛ potest:vt.l.ij.§.si publico.de adul.et not.in.§.extra-
neus eiusdem.l.Aut non est connexum primo:ꝛ tunc si vult
reaccusare:vt ꝓcedatur:et indistincte nō potest:vt.d.l.is qui
reus.nisi suā vel suorum iniuriā prosequatur:vt in.d.l.negan-
da.aut vult solum se inscribere vt differat post sententiam:et
potest.vt.d.l.neganda.et effectus huius accusationis est vt
possit hanc actionem persequi etiam si damnetur de suo cri-
mine:vt statim dicam infra.Si vero accusatus vult accusare
extraneum:tūc statur distinctioni.l.neganda.aut vult accusa
re de pari vel minori,ꝛ non potest:nisi suam vel suorum iniu-
riam prosequatur:tamen potest accusationem proponere vt
differatur post exitum sue accusationis:vt in.d.l.neganda.vt
c statim dicam.j.[c] Tertio membro principali quando vult ac-
cusare post sententiam in sua causa latam.distingue:aut fuit
ipse reus absolutus et sine dubio potest reaccusare:nisi pro-
pter aliud impediat:vt.d.l.is qui reꝰ.in princip.ꝛ.l.qui accu-
sare.ff.de accusationibꝰ aut fuit condemnatus:ꝛ tunc aut illa
cōdemnatio infamiā non irrogat:et idem:vt.l.qui accusare
aut irrogat infamiam:ꝛ tunc aut vult accusare extraneum et
non potest:nisi suā vel suorū prosequatur iniuriā:vt in preal-
leg.l.qui accusare.sed inchoatas potest prosequi:vt.in.d.l.is
qui reus.ꝛ.l.neganda.aut vult reaccusare suum accusatorem:
ꝛ potest:vt in.d.l.is qui reus.ꝛ nō ob.ꝙ sit infamis.aut pena
adimit ciuitā,ciuitatem,vel libertatem:et tunc de nouo accu
sare nō potest etiā in accusationibus ante inchoatis:ꝛ tūc di
stingue:aut accusatio ex qua fuit condemnatus erat preiudi
cialis ad aliā,ꝛ nō poterit illam prosequi:vt.d.l.j.C.qui accu.
non poſ.aut nō erat preiudicialis:ꝛ tunc si est pena per quaz
perdit ciuitatē vel libertatem:ꝛ poterit prosequi per se ꝛ per
procuratorē:vt not.glo.in.d.l.is qui reus.aut imponit pena
mortis:ꝛ non poterit prosequi ƀm gloſ.in.d.l.is qui reꝰ.per l.
cū reis.ꝛ.l.si vindicari.C.de penis.vbi patet non esse differen
dā executionem pene corporalis.Sed oēs doctores cōiter te
nent ibi ꝯtra.sicut em̄ hoc casu differt deportatio q̄ est mors
ciuilis eadē rōne dꝫ differri mors naturalis non obstantibus
ll.superius alleg.qđ enim ibi dr ꝙ mors non dꝫ differri faten
dum est nisi ex cā:vt ꝓbatur in.l.j.C.de bo.dā.ꝛ.l.fi.de pub.iu
di.in princi.ꝛ.xj.qđ.ij.cū apud.iuncta gloſ.hec omnia proce-
dunt qn̄ reus vult accusare corā iudice vtriusq̄ cause:si autez
per modum recōuentionis vellet accusatorē suum reaccusare
coram iudice nō suo:ꝛ est proprie materia nostra:tenet Bar.
in aut.et consequenter.hoc fieri non posse:ratio quia accusa-
tor illum iudicem nō eligit nec sponte iuit ad eū:imo quadā
necessitate:scilicet propter maleficium vel iniuriam sibi factā.
arg.in.l.ij.§.sed ꝛ si agatur.ff.de iudicijs.vnde non est conue-
niens vt malignitas aduersarij mei propter quam cogor eum
accusare faciat vt ego possim reaccusari corā iudice non meo:
vt.d §.sed si agant.que ratio cessat in eo qui agit contra ali-
quem ex aliquo contractu vel quasi contractu celebrato ab
ipso agente vel ipsius facto:ꝛ sic eo casu quo accusat cessat ra
tio.l.cum papi.quia ipse actor iudicem nō eligit spōte,ꝛ hoc
dicit procedere qn̄ accusator conueniret reū coram iudice or-
dinario:si enim contra eū iudicem delegatū impetraret:tunc
credit Bart.ꝙ posset fieri reconuentio per aut.et consequen
ter.et in corpore vnde sumitur:quia subest ratio:quia cum
ipse elegit tunc cessat ratio impedimenti:de quo loquitur.§.
sed si agant.d.Ant.discrepat a dictis Bar.in duobus:primo
inquantū indistincte dicit ꝙ corā ordinario nō pōt accusator
recusari:non enim procedit ratio Bar.in ꝓsequente publicū
interesse quasi tunc nō necessitat ad accusandum.In hoc tn̄
distinguit qđ vbi venit pro publico interesse procedit recon-
uentio:ꝛ hic vbi vterq̄ venit pro publico interesse.secus dicit
si vnus veniat rōne priuati alter rōne publici:tunc nō proce-
dit reconuentio:qꝛ nō eodē respectu ꝯuenitur quo agit:agit
em̄ rōne publici interesse ꝛ conuenit rōne priuati.argu.c.fre-
quens.de resti.spol.li.vj.ꝛ quod no.de or.cogni.c.cū dilectus
Scđo discrepat a dictis Bar.quia dicit se putare hoc proce-
dere etiā si recōuentio fiat corā iudice delegato impetrato a
reconuento:quia stat ratio prealle.sed Bar.sentit cōtrariū:
posset tn̄ dici qđ Bar.non sentit contrarium:sed potius limi
tatur per hoc dictum do.Anto.sed quicquid sit ego puto in
hoc vltimo distinguendum sic,ꝙ aut accusator prosequendo
publicum interesse venit quasi necessitatus vt quia aliquis de
collegio accusat prelatum de aliquo crimine:ꝛ non poterit co
ram ordinario recōueniri:iste em̄ venit quasi necessitatus:licz
prosequatur interesse publicū.Interest em̄ sua habere bonuz
prelatū:sub cuius iurisdictione habet viuere.ꝛ ne bona ecclīe

Sebasti. Sapie.
a ¶ In delegato.
Qđ corā delega-
to possit fieri recō
uētio:tꝫ bal.i.l.ne
q̄s.ad si.C.de ꝯpē
sa.ꝛ bar.i.l.si.ff.ꝙ
qsq̄ iur.sentiēsꝙ
nō possit fieri nisi
semel:nō em̄ pōt
fieri recōuētio re
cōuētiōis:vt no.
ibi etiā mod.post
bar.vide bar.i.d.
aut.ꝛ cōsequēter
col.pe.vbi bal.co.
j.v.quero primo.
Sebasti.Sapia.
b ¶ Scđo casu.vide
etiā Bal.declarā-
tem in.l.j.col.xvij
et in.l.denegāda.
col.pe.C.qui accu
sa.non poſ.
Sebasti.Sapia.
c ¶ Dicam.j.De
hac plenissime vi-
deas per Angel.
aret.intra.malefi.
in verb.ꝛ ad que-
relā.col.xxvj.vide
Ro.in ꝯſi.cccxlv.
ꝛ Fede.de senis i
ꝯsil xciij.incip.fa
ctum qđ ꝓponit.
Hādi.in trac.ma-
lefi.sub rubri.qui
possunt accusare
ꝛ qui nō.versi.sed
ego formabo talē
questionem.

dissipentur.argu vinj.q.i.audacter.ꝛ sic cessat ratio.l.cū papi. cū nō elegerit sed potius necessitatus venit ꝛ sic adhuc procedit opin.Bar.aut nō venit sic necessitatus sed venit mere pro interesse publico tanꝙ vnius de populo:ꝛ tunc poterit recōueniri pro interesse etiā publico:qꝛ satis tūc vr̄ elegisse iudicē ꝛ sic cessat dispositio.§.sed ꝛ si agant.ꝛ ꝑ hac distinctiōe optime facit qđ in simili dicimus de excōicato:an possit esse in iudicio vt reus voluntarius:dic vt no.in.c.cū inter.ꝛ ca.dilecti. de excep.vbi dicā.ꝛ per Inn.in.c.super his de accusa.ꝛ vr̄ rō demonstratiua ad oculum.Item adhuc puto ꝙ pro interesse priuato poterit recōueniri:quicqd senserit do.An.ad hoc est tex.apertus.in.d.l.neganda.et.iij.q.ix.negāda vbi etiam de hoc:al's em̄ de facili inferens iniuriā posset deludere iniuriatum preueniendo cum de accusatione super publico crimine qđ nō est dicendū.arg.de diuo.c.quāto.nō obst.c.frequēs.qꝛ loquit̄ quādo de spoliatione excipitur vt actor repellatur ab agendo:nō enim debet repelli si ꝓsequitur causam publicam sed hic nos loquimur in reconuentione q̄ simul tractatur cū cōuentione:ꝛ sic nō impeditur fauor publicus.ꝛ predicta intellige ꝙ possit fieri recōuentio,qn̄ aliud non ob.iuxta ea que dixi.s̄.plene in primo mēbro.Et puto cū Bar.vt corā delegato possit fieri reconuentio nisi aliud extrinsecum obstet quia eum eligit impetrādo.arg.in.c.pxi.Et ad [illegible] vtilem ꝛ quotidianā.q.in qua consuluit Fede.de se.[illegible] Clericus accusauit laicum corā iudice laico de [illegible] conte.corā laico ꝛ publicatis attestationibus [illegible] reus reaccusauit clericū corā iudice ecclesiastico de [illegible] accusatione quā dicit instituisse cōtra eum co[illegible] petit vt inhibeatur iudici seculari quatenus pendente [illegible] accusatione supersedeat in causa principali:et querebatur de duobus. primo an esset admittenda illa accusatio de calumnia pēdēte prima.scđo an esset fienda inhibitio ꝓsupposito qđ esset accusatio admittenda.ꝛ ꝯsuluit ꝙ nō deberet admitti.qꝛ eius decisio pendet ex decisione principalis.q.ideo illa primo est expediēda tanꝙ ꝓiudicialis ꝛ presupposito ꝙ deberet admitti consuluit nō esse supersedēdum in priori cū vterqꝫ ꝓsequatur iniuriā ꝓpriā:sed esse super vtraqꝫ.q.ꝓcedēdum per no.in.d.l. neganda.Et ex hoc vltimo[a] etiam no.ꝙ prosequens iniuriam ꝓpriā pōt recōueniri sup iniuria ꝓpria ipsius rei:ꝛ procedit in vtraqꝫ.ꝛ hec omnia intellige quādo facta sunt cōpassibilia ita qđ vnū factū nō est preiudiciale ad alterū:per.l.j.C.qui accu.nō pos.ꝛ dic vt plene dixi.s̄.in primo mēbro.ꝛ hoc quo ad primum membrū princ.cū querebat̄ an accusat⁹ criminaliter possit reaccusare etiam criminaliter.Scđm mēbrū principale cū querebatur an cōuentus criminaliter possit recōuenire ciuiliter:ꝛ breuiter cōcludo ꝙ nō:tū qꝛ coactus ex maleficio aduersarij adiuit iudicem suū:ꝛ sic cessat rō.l.cum papinia.vt.s̄. dixi in alio mēbro:tum ex dispositione.l.fi.C.de ord.iu.patet ꝙ prima causa tanꝙ maior facit silere minorem ꝛ hoc fuit de mente Inno.hic.ꝛ Bar.in.d.aut̄.ꝛ ꝯñr.Tertiū mēbrū principale fuit quando cōuentus ciuiliter vult recōuenire criminaliter:ꝛ tunc ꝯclude ꝙ si iudex corā quo fit recōuentio de reconuentione iudicare nō pōt:puta qꝛ non pōt cognoscere nisi de 23 ciuili.¶ †Uel recōuenitur clericus de crimine corā seculari[b] tūc nō procedit recōuentio ſm Inno.hic.ꝛ Bar.in.d.aut̄.et consequenter.ꝛ est ratio:quia hoc est priuilegium cause ꝛ non persone.ꝛ hoc nō posset fieri etiam vtraqꝫ parte volente:vt.l. non distinguemus.§.iulia.ff.de arbi.ꝛ no.glo.in.l.inter conuenientes.ff.ad muni.ꝛ Inno.in.c.de causis.ꝛ.c.p.ꝛ.g.de off.de lega.non enim esset prorogatio sed in nouam speciem trāslatio.argu.in.l.sed ꝛ si manente.ff.de pca.Si vero iudex pōt al's cognoscere:tunc tenet hic Inno.qđ admittit̄ recōuentio.Nā ꝛ idem potest ciuiliter conueniri ꝛ criminaliter potest contra aliū agere:cum nō inueniatur hoc prohibitum.super diuersis rebus ſm eundem.Bart.in.d.aut̄.ꝛ cōsequēter.subtilius hūc passum examinat premittēdo ꝙ causa criminalis habet istud priuilegium vt ea pendente supersedeatur in causa ciuili:vt.l. fi.C.de ordine iudiciorū.al's cogni.ad ꝓpositū ergo si ille qui reaccusat per modū reconuentionis vult vti hoc priuilegio ꝙ interim super ciuili primo ꝓposita supersedeat̄ non posset recōuenire:quia hoc nō patitur natura cōuentionis ꝛ reconuētionis que est vt simul ꝓcedat̄ ꝛ simul terminentur:ꝛ qꝛ ꝑ hoc preiudicaret actori ei⁹ priuilegiū vt qui prior appellauit prior agat:putat tñ Bar.ꝙ hic reus cōuentus ciuiliter poterit cōuenire seu accusare criminaliter actorē coram alio iudice conpetenti:nec dꝫ impediri virtute aut̄.ꝛ consequenter.qui vult conuentionē non posse fieri coram alio iudice:qꝛ illa aut̄.aufert illos iudices:eo quia dat sibi aliū in causa recōuentionis scꝫ istū principalis cause:eo ergo casu quo non potest recōueniri vel nō potest sine priuilegio ꝛ preiudicio iuris sui vel sue cause.tunc non aufert illa aut̄.iudices suos vt manifeste colligitur ibi:ꝛ in corpore vnde sumitur.d.Anto.dicit hoc ꝓcedere qn̄ ciuilis ꝛ criminalis accumulant̄ super eodem facto et:sic loquit̄.l.fi.C.de ordi.iud.sed si ex diuerso facto tunc ꝓcederet recōuētio ſm eū:ad hoc alleg.gl.in.l.omniū.ff.de ꝓcu.et hoc etiā voluerunt qdā:vt refert.Inn.hic ego puto idē dicēdum vt nō admittat̄ recōuentio etiā super diuersis,licet enim.l.fi. C.de or.cogn.loquitur qn̄ sup eodem agit̄ criminaliter tñ ego alle.l.fi.C.de ordi.iud.q̄ loquit̄ indistincte:ꝛ solum ibi ponderatur maioritas cause vt citius terminet̄ cā criminalis tanꝙ ardua:ad idē.l.per minorem.ff.de iudi.et per illas.l.puto qđ indistincte coram eodē iudice non admittet̄ cumulatio criminalis ꝛ ciuilis etiam super diuerso facto:quāꝙ reconueniens non dicat se nonvelle vti priuilegio suspensiuo:quia hoc vr̄ inductum in fauorem publicum.Nam publice vtilitatis est vt crimina non remaneant impunita ꝛ vt citi⁹ puniantur et terminent̄.arg.in.l.cum eis.C.de penis.ꝛ de sen.excō.vt.c.fame. et qđ pretor ꝓhibet indistincte prohibet:lꝫ pars admittat vt in simili dicit tex.in.l.quos ꝓhibet.ff.de post.et hoc puto verum:lꝫ aliud videantur innuere.Bart.et.d.Anto.sentientes ꝙ qn̄ reus non vult vti priuilegio suspēsiuo admittitur recōuentio:si ergo vult eum accusare criminaliter vadat ad iudicem suū qđ supersedeat̄ huic cause vel saltem procedat in hoc iudicio et criminaliter agat̄ in alio qđ fieri potest sed hoc hic 24 non potest admitti ſm Bar.ꝙ est valde notandum.¶ †Ex quo collige regulā notabilē ꝙ qn̄cunqꝫ iudex recōuentionis non pōt cognoscere ex natura cause de ipsa reconuētione admittit̄ reconuentio coram alio iudice:lꝫ pendeat cōuentio in alio iudicio,et per hoc eleganter pōt limitari.c.dispendia.de rescri.lib.vi.sed ꝯtrium vr̄ velle text.ibi in.§.reus quoqꝫ.scđm lectu.gl.in ver.literas.q̄ sentit ꝙ si cā nō potest agitari coram illo delegato debet tūc impetrare literas ad eundem delegatum:alias debet supsedere durāte primo iudicio:et licet hoc videatur equius tñ primum dictum videtur verius:nō enim debet ipse reus distringi propter fauorem subire onus impetrationis:satis enim est hunc reū grauari ad agendum coram eodem iudice qn̄ pōt agere:ꝛ pro hoc facit verbum maluerit ibi positum qđ est comparatiuū non necessitatiuum.q.d.illa litera potest vti reconuentionis beneficio.sed si magis voluerit conuenire potest impetrare lr̄as:ꝛ sic loquitur qn̄ poterat cām illā deducere corā illo iudice per viam recōuentionis:et hoc not.qꝛ illa gl.solet cōiter recipi:que tamen non procedit indistincte:vt patet ex predictis:ꝛ ꝙ dixi causam criminalē facere silere ciuilē prius intentatam:dicit Inn.hic notabiliter hoc ꝓcedere quando intentatur criminalis ante lit.contesta. in ciuili:nam lit.conte.non videtur ꝙ iudex impediri debeat quominus procedat ꝛ diffiniat super re de qua cognouit:hoc mihi placet quando fit super diuerso facto:quia cum tunc ha-25 beat vim dilatorie debuit proponi ante li.contest.¶ †Sicut in simili sentit hic Inn.videlicet ꝙ si agens possessorio recōueniat̄ petitorio admittitur reconuentio nisi excipiatur:ꝛ sic intellige.c.fi.de or.cog.Si vero fit super eodem facto:ꝛ sic est preiudiciale ad cām ciuilē:puto qđ potest admitti etiam post lit.cōte.sicut admitteret̄ exceptio perēptoria ad hoc.l.i.C.qui accu.non pos.ꝛ qđ ibi no.ꝛ quod no.in.l.is qui reus.ff.d pub. iudi.Quartū membrū principale fuit quando conuentus ciuiliter de crimine vult reconuenire mere ciuiliter et qd econtra.Conclude ꝙ si fuit conuētus ciuiliter ex maleficio suo seu ex facto ipsius conuēti absqꝫ sciētia actoris:ꝛ tunc non admittit̄ reconuentio coram iudice non suo:qꝛ non elegit istum iudicē sed necessitatus venit ad eū ſm Bart.in.d.aut̄.et consequēter.ad hoc.d.§.sed et si agant.secus si cōuenisset ex aliquo contractu vel ex quasi cōtractu celebrato iam ab ipso agente vel ipsius facto:tūc em̄ militat ratio.l.cum papinianus.eligit tūc saltē tacite illū iudicem:secus in priori casu.Si vero mere ciuiliter procedit tūc admittitur reconuentio ciuiliter de crimine:qꝛ nihil impedit cū ille elegerit iudicē pro se.et per hoc habes hunc articulū difficilimum expeditū latius et clarius 26 ꝙ̄ alibi.¶ †Ultimo gloss.colligit ar.ex tex.iudicē debere primo partes ad concordiā reducere[c] si potest:an hoc sit verum indistincte ꝛ an possit ad hoc compellere partes,materia nō est nostra hic:sed est in.c.fi.de transa.vbi est text.optimus.et ibi dicā:ꝛ aliquid no.in.c.cum inter.R.de ele.ꝛ in.l.j.ff.de no. ope.nū.ꝛ in.Spe.de prepa.ind.§.j.ver.ceterū.ꝛ ver.sed quid.

27 ¶ Nunc glos.expeditis ꝛ suppletis venio ad aliquas questiones:vt plene habeat̄ materia ꝯuentionis ꝛ recōuentionis:et primo tanꝙ pro fundamēto quero quo iure fuerit adinuēta recōuētio ꝛ qualiter se habeant iura in hac materia loquētia Cōclude post Bar.in.d.aut̄.ꝛ ꝯsequenter.qđ quādoqꝫ reconuentio ꝛ ꝯuentio fiunt super eadē re vel super eodem negotio. ꝛ tunc

Sebasti. Sapia.
a ¶ Ex hoc vltimo. Uide Gandi.in ꝓallegato tra.male.sub rub.de filiofami.ꝛ vtrum possit accusare. col.ij.

Zacharias.
b ¶ Corā seculari. Adde plene per bar.bal.i.c.j.colū. ij.in fi.de contro.apud pa.termi.i vsi.feu.Spe.in ti. de recōuē.§.nunc dicam⁹.ỷ.lꝫ pone clericus.vbi pōit, regulā affirmatiuam.cū.iꝫ fal.oino ꝓ istū in.c.at si clerici.col.vij.vẽ. quero expediēdo tertiā partē.ꝛ ibi posui in apost.ad ipsum.s̄.de iudi.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Ad ꝯcordiā reducere.late tradit de hac materia ꝑ Fel.i rub.de treu. ꝛ pa.col.j.cū pluribus sequen.

et tunc omni iure idem est. Nam ⁊ iure ciuili ⁊ etiam natura-li hoc poterit fieri cũ sit quedam defensio. ⁊ debet hoc fieri coram eodem iudice etiam de iure antiquo ne cause cõtinentia diuidatur vt.l.j.ff.de qui.re.ad eun.iu.ea.⁊.C.de iu.l.nulli.et de causa pos.⁊ proprie.c.j. Quãdoq; ⁊ conuentio ⁊ reconuentio fiũt super diuersis rebus aut causis: ⁊ tũc aut actor cõue-nit reũ coram iudice ipsius actoris in certa quãtitate: ⁊ tunc idem omni iure. quia reus poterit raconuenire actorem de il-la quãtitate vel maiori non aũt poterit corã alio: vt.l.si idem cũ eodẽ.§.ꝙ si mutue.ff.de iu.om.iu. Quandoq; actor conue-nit reũ coram iudice ipsius actoris quẽ tñ reus potest aliquo priuilegio declinare: ⁊ tunc idem omni iure quia apud eundẽ iudicem potest ⁊ debet fieri recõuentio: vt.l.ij.§.sed ⁊ si agãt. ff.de iu. Quãdoq; actor cõuenit reũ corã iudice penitus non suo qui tñ est iudex ipsius rei tunc de iure antiquo non pmit-tebatur recõuentio. sed per.l.C.⁊ per illã.l.cum papinian⁹.C. de senten.⁊ inter.om.iu.permittebatur reo etiam recõuenire volenti: non aũt imponebat ei necessitas hodie autẽ de iure authenticoꝝ imponitur ei necessitas vt corã eodem iudice re-cõueniat si velit agere lite pẽdente. vt in aut.⁊ cõsequenter.⁊ hoc ius ciuile fuit postea approbatum per ius canonicum: vt hic.⁊ hodie clarius in.d.c.dispẽdia.§.reus quoq;.de rescript. li.vj.vbi additur vt etiam alium delegatum durante iudicio impetrare non possit vt ibi: ⁊ in clemẽ.sepe.de verb.significa.

28 ¶ †Quero secũdo an iudex cõuentionis[a] possit cognoscere virtute recõuentiois de causa de qua alis cognoscere non poterat. Inno. Host. Ioã.and.⁊ cõmuniter docto.tenẽt hic qd nõ: ⁊ ideo dicit hic Inno. ꝙ corã laico nõ potest fieri recõuẽ-tio de spiritualibus: nec sub inferiori iudice deliberare. s. de iu.quanto.j.de ord.cog.tuam.⁊.C.de or.iu.l.j. Accur.in aut. ⁊ cõsequẽter.tenet oppositũ: ibi enim tenet ꝙ recõuentio p-cedit etiam in causa de qua iudex recõuẽtionis iudicare non posset: per.l.quoties.C.de iudi.⁊ optime facit.l.si idem cũ eo-dem.post princ.ff.de iurisdi.om.iudi. vbi patet ꝙ si tu conue-nis me corã defensore ciuitatis reconuenire te possum de ma-iori summa ꝙ ad eius iurisdictionem pertineat Spe.in ti.de recon.§.j.⁊.ij.tenet primũ ⁊ ad.l.quoties.quam alleg. ⁊ indu-cit Accur. rñdet ꝙ procedit qñ incidenter cognoscit: lz enim alis iudex non posset de certa cã tanꝗ grauiori cognoscere: in-cidenter tamẽ potest: qꝛ nõ pronũtiat super illa: sed tm̃ cogno-scit ad effectũ pronũtiandi super principali: vt in.c.j.et qd ibi no.de or.cog. sz in recõuẽtionis causa oportet pronuntiari iõ non cognoscit. Ad.l.si idẽ cum eodem rñ.ꝙ diuersa est litera vt ibi not. fm literam que obstat: pcedit vt possit cognoscere de maiori ꝙtitate: sz hic tractat de qualitate nõ de quantita-te summe. Uel dic ⁊ clarius fm Bar. in aut.⁊ cõsequẽter. qui sequit opi. Inno. ⁊ aliorũ: ꝙ qñq; reus reconuenit actorẽ sup eo de quo iudex non poterat alis cognoscere nisi partib⁹ volẽ-tibus alias prorogare iurisdictionem: ⁊ tũc reconuentio põt fieri: in.d.l.si idem cum eodem.§.quod si mutue.et.l.ij.§.sz ⁊ si agant.ff.de iudi. rõ: quia per electionem actor sibi preiudicat vnde dz pati eũ esse iudicem contra se: vt dicit tex.in.d.l.cum papinianus.⁊.in.q.vij.cuius in agẽdo: sed hoc casu ergo ⁊c.

29 ¶ †Si vero reconuenitur actor super re vel cã de qua iudex nõ posset cognoscere etiã vtraq; parte volẽte: tũc non est loc⁹ recõuentioni ⁊ procedit hec opi. canonistarũ tunc eniz cessat ratio conuentionis ⁊ reconuentionis: vult eñ lex ꝙ actor pa-tiat ipm esse iudicem contra se: sed hoc in casu questionis no-stre: licet actor patiat non tñ patitur natura cause: et sic cessat ratio.l.cũ papinia. pro hoc adduco.l.non distinguem⁹.§.de li-berali.ff.de arbi. vbi patet in causa liberali qd inferior iudex nõ valet de ea cognoscere priuilegio cause non persone Nam et partes volentes nõ possunt compromittere de ea in iudicẽ inferiorẽ: ⁊ idem tenet ibi gl.de consimilibus causis. Nõ obst. tex.in aut.de execu. vnde sumit aut.⁊ cõsequẽter. vbi facit eũ iudicẽ vtriusq; cause: qꝛ facit eũ iudicẽ remouendo exceptio-nem ꝙ nõ sit iudex actoris: secus si natura cause nõ patiatur quasi tollat priuilegiũ persone nõ cause: ⁊ hoc vr̃ velle.l.cum

30 papinianus. ¶ †Nõ eñ est verisimile ꝙ ex illo princeps vo-luisset ꝙ ppter naturam recõuentionis minimi iudices cõ-gnoscant de causis maximis: hoc eñ esset res magni preiudi-cij: possent eñ partes inuicem componere ⁊ habere sup causa status vel monachatus vel matrimonij vnũ iudicẽ minimuz qui sentẽtiaret fm earum voluntatem; qd esset absurdum: vt d.§.de liberali. preterea natura cõuentionis ⁊ recõuentionis est vt simul tractent: ⁊ eodem tpe terminent. Uñ si intelligere-tur de causa preiudiciali vt iudex inferior posset cognoscere virtute recõuentionis: hoc non posset pcedere: qꝛ nõ possent simul tractari: qꝛ per actionẽ preiudicialẽ impeditur interim exercitium aliarũ actionum: vt in.c.tuã.de ordine cogni.⁊ qd ibi no.ij.q.xi.§.aliqñ.cum seq.c. Et hec sunt valde notanda per q̃ aperit materia recõuẽtionis ⁊ omnium iurium de hac materia loquẽtium. Hec dicta habuit Bar. a Butri. q̃ idem tenuit potissime motus: quia reconuentio prorogat et exten-dit: nõ autẽ trãsmittit ad speciẽ diuerse cause: non enim esset hoc prorogare: sed transferre. ar.l.sed ⁊ si manẽte.ff.de pcar.et ff.de arbi.l.albeo.§.j. Et ex pdictis cõclude ꝙ recõuentio tol-lit priuilegiũ persone ⁊ aufert sibi facultatem contradicendi ꝙtum in persona est qꝛ debet velle cõtra se qd elegit p se: sed nõ tollit priuilegiũ cause de qua iudex alis etiã partibus con-sentientibus cognoscere nõ potuisset: prorogat ergo iurisdi-

31 ctionẽ: sz trãsmittat ad aliã spẽm. ¶ †Tertio quero an i cau-sa appellationis[b] sit locus reconuentioni.[c] Barto.in.d.aut. et consequenter. breuiter dicit qd qñ ille qui appellauit appel-lauit de necessitate propter iniuriam quã arbitrat sibi factam a iudice: ⁊ sic ipse sua sponte iudicem nõ eligit: nõ põt coram iudice appellatiõis recõueniri: sz dz se defendere in prouincia sua apud suũ iudicẽ: vt.ff.cũ qui ap.in prin.l.j.⁊.l.ij.ff.de iud. §.ei.ex quo dicit patere ꝙ reus tunc impeditur agere coram alio iudice qñ lex sibi dat iudicem in causa reconuentionis: alis cessat exceptio. qd etiam.s.dixi.⁊ hoc voluit Inn. hic qui simpliciter dixit reconuentionem non habere locũ corã iudi-ce appellationis: per iura palllegata. Idẽ Spe.in ti.de recon-uen.§.scdo.versi.sed nunquid. Ioan.and. hic subtilius attin-git hãc materiam: dicit enim ꝙ fm opinionẽ que habet eam fieri non posse post litẽ cõtestatã. planũ est ꝙ si est apppellatũ a diffinitiua vel interlocutoria post litẽ contestatam non pro-cedit recõuentio: vbi vero appellatũ esset ante litem contesta-tam: ꝙdiu pendet articulus appellationis id est cognitio an fuerit bene vel male appellatũ nõ potest fieri reconuentio: qꝛ nec tunc super principali proceditur. Si autem pronuntiauit iudex illius apppellationis bene appellatuz ⁊ cepit de princi-pali cognoscere: tunc cum successerit iudici cause principalis bene pcedit corã illo recõuentio. Si vero pronuntiauit male appellatũ: causa remittit ad iudicẽ a quo: de app. vt debitus et sic cũ ibi nõ fiat cõuentio nec reconuentio: si tñ ex iuribus declarationis alis delationis cognoscit iudex appellatiõis de principali: vt in.c.cũ appellationib⁹.de app.lib.vj. cognoscit etiã de recõuentione.⁊ idẽ vr̃ voluisse Cy.in.l.p hãc.C.de tẽp. ap.do. Anto. dicit ꝙ si originari⁹ reus appellauit: nõ potest fieri reconuentio: qꝛ remanet reus vt in principali. de except. significauit.⁊ no.de renun.in prĩia. sed hoc nõ puto bene di-ctũ: qꝛ licet ipse appellauerit ⁊ remaneat reus: tñ sicut ipse idẽ potuisset recõuenire actorẽ corã iudice a quo: ita debet posse corã iudice ad quẽ: qui succedit loco iudicis a quo. Fateor eñ qd ipse nõ posset recõueniri quia ipse est reus: sed recõuenire sic: ⁊ hoc in casu quo fieri potest: vt supra dictũ est. Redeo ad dicta sua: si appellat actor: vbi dicit Io.an. ⁊ Cy. recõuẽtionẽ locũ nõ habere: stat cũ eis: sed vbi dixit locũ habere: dicit qd si sumus in tali casu propter qd habeat appellans ius reuo-candi domũ qd qñ sit pretextu appellationis. no.in c.fi.de fo. cõpe. vbi pcedit reconuentio si nõ habet ius reuocãdi domũ tunc hz locũ recõuentio in casu in quo dixit Io.an. qꝛ cũ per-mittit recõuentionem qñ est delata vel iustificata appellatio iam est releuata iniuria ⁊ necessitas ⁊ stimulus ppter que ne-cessitabit agere: itẽ qꝛ iurisdictio talis iudicis esset prогabi-lis: ergo ⁊c. Et hec opi. Io.an. ⁊ Cy. mihi placet: qꝛ ex quo suc-cedit loco iudicis a quo dz succũbere cũ oibus appẽditijs et qualitatibus suis: vt sic surrogatum sapiat naturã surrogati vt lite pẽdente.c.ecclesia. ⁊ debuit actor cogitare hoc euenire posse. ar.ff.lo.l.si qs domũ. ⁊ sic satis vr̃ elegisse: non ob. iura al-leg. per Bar. ⁊ Inn. qꝛ debẽt intelligi ꝙ debent appellãtes se defendere in prouincia si cõueniãtur ab alijs ꝙ ab appellato: ⁊ lz pcedat hec difficultas in appellatione iudiciali: tamen in extraiudiciali certũ est reconuentionẽ fieri posse: illa enim est prouocatio ad causam: vt no. Spec.in.d.§.ij.vñ.sed nunquid.

32 ¶ †Quarto quero an vbi intẽtatur officiũ iudicis habeat lo-cum recõuentio. Io.an. dicit hic ꝙ sic si intẽtat principaliter. Nam si incidẽter tũc nõ hz locũ recõuentio. ar.c.ij.de offi.iu.⁊ bene dicit. Nam qñ intẽtatur pncipaliter succedit loco actio-nis: vt in.d.c.scdo.⁊ intellige scdm casum illius.c.ij. qñ aliquid indirecte petit aperte. Secus si simpliciter petitio cõcluditur iudici: ⁊ idẽ qd Ioan.and. tenuit Bar.in aut.⁊ cõsequenter.⁊ dicit fore casum in.l.j.in fi.ff.de va.⁊ extraor.cog.⁊ bñ.⁊ vide per Spec.in titu.de recõ. vbi inuenies plures q̃stiones in hac

33 materia. ¶ †Ultimo hic quero coram quibus iudicibus ha-beat locũ recõuentio. Sol. ex predictis habet locũ corã ordi-nario. item corã delegato[d]: vt hic qd intelligit Bar. vt.s.dixi in notabilibus nisi sit electus ex consensu partium. d. Anto. putat hic simpliciter reconuentionẽ habere locũ per quẽcũq;

Sebasti. Sapia

a ¶ Iudex cõuẽtionis. vid Lap. alle. cxviij. ici. q̃rit nõ leuiter. col.ij. late Pe.de anc. i reg. ea q̃.q.xiiij. de re. iur. i.vj. faciũt cõ-gesta p scribẽtes i c.at si clerici. i pn. in gl.ij.s.de iu. vbi examinat an cle-ric⁹ possit recõue-niri coram iudice laico.

b ¶ Cã appellationis. Add. d.õ ro. hic.e.ti.i antiqs.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Loc⁹ recõuentiõis. Uid Ang. i.l.iij.§.legatis. ff. de iud.⁊ Inn. i.c. cũ nobis.d ele. cũ allegatis p alex. i d.aut.⁊ cõsequẽter i apost. ad bar. vide ẽt.d.Ias. i.l. ita demũ.C.de pcur.

Zacharias.

d ¶ Itẽ corã delegato. Amplio et ad vnam cãm no. Bar.in.l.si.ff. qd quisq; iur. sed nõ poterit iterũ cõueniri reus ex alia cã corã eodẽ: vt ibi p eũ. Et qd si impetrãs renũtiat impetrationi. vide Alexã. plene ibidem. tu adde his qd posui in apos. ad istũ in.c.cũ dilectus.nu.3. in vẽ. reconuentio.s.de arbi. Ant. Franc.

¶ An recõuẽtio habeat locũ corã delegato. Dicas ꝙ coraz delegato de partiũ consensu non hz locũ; vide Inn.c.j.de mu-tu.peti.⁊ vide per Bart.in.l.fi.C.de sen.⁊ in aut.⁊ cõse-quẽter. eo.ti.⁊ ibi etiã per Bal.⁊ in l.nõ distinguem⁹. in.§.itẽ si quis.de arbi.⁊ p Bal.in.l. neq;.C.de cõpẽ.⁊ vide etiam Ioan. cal.⁊ d.Abb.in c. j.in v.vol.de mu. pe.⁊ vide p Bal. in ti.de cõtrouer. feu.apud par.ter-mi.in.ij.col.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Corā arbitris. Quare corā delegatis hꝫ locū reconuētio non corā arbitris tradit. d. ant. i. c. cū dilect⁹ vbi ēt. d. abb. ṡ. de arb. lati⁹. d. Jas. i l. ē ꝓceptū. co. fi. ff. de iu. om. iud. vbi ponit singularē limitationē ꝙ non ꝓcedat qn̄ statutū cogit ad ꝯpromissum tūc em̄ corā arbitro hꝫ locum reconuētio vt ibi per eum.

b ¶ Appellatur. Utrū a sn̄ia arbitri a lege vel statuto electi possit appellari: vide bar. i. l. cū spālis. C. ō iu. q tꝫ ꝙ sic. Idez ibi ꝯcludit modernoꝝ princeps do. Jas. i. v. no. vbi late attingit istū passum: ⁊ in. l. admonēdi in lec. i. x. co. ff. de iu. a sn̄ia vo arbitri electi ex voluntate ptiū nō appellat: vt in dictis locis. Uene. falco. Anto. Fran.

¶ An a sn̄ia arbitri appellet dicas ꝙ regl'r non appellat. l. diē ꝓferre. in. §. stari. ff. de ar. l. societatez in. §. arbitrorū. ff. ꝓ so ⁊ hꝫ iō q2 ex tali sn̄ia nō oritur actio iuxta ea q̄ hn̄r in l. cū antea C. de arbi. tn̄ si ex forma statuti oriatur actio posset appellari: vt per bal. i. l. nemo pōt, ff. de le. j. ⁊ p Ale. plene i. l. arbitro. ff. q sat. cog ⁊ hꝫ i. c ab arbitris de off. deleg. li. vi. ⁊ p Spe. in ti. de appel. in. §. in quib⁹, in ṽsic. xvi. ⁊ seq. ⁊ in. §. videndū. in ṽ. itē a sn̄ia. ⁊ i i. de arbi. in. §. j. et ple. trac. in. l. cum spāli. hic alleg.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Qz extēsio. qn̄ fieri possit extensio in rescriptis ⁊ priuilegijs principum late tradit Feli. i. c cū im. col. ix. ṡ. de rescrip. et Moder. in. l. fi. ff. de costi. prin.

sit impetratus: q2 ex quo actor agit coram eo non debet dedignari coram eodē se defendere: m. hi placet primū q2 lex non supplet vbi partes sibi prouiderūt. ar. in. l. fi. C. de pac. conuē. Hinc est quod coraz arbitris[a] non habet locum reconuentio vt. ṡ. dixi in notabilibus. Et intellige de arbitris cōpromissarijs: de arbitris iuris posset dubitati: q2 habent ordinariam

34 cum habeant iurisdictionem a lege. ¶ † Hinc est quod ab eis appellatur[b] vbi alias ab arbitris ꝯpromissarijs non appellat vt probatur in. c. arbitris. de offi. delega. lib. vj. Spe. tn̄ determinat contrarium in tit. de recon. §. effectus. ver. sed nunquid vbi tenet reconuentionem etiam coram arbitris iuris nō ꝓcedere: ⁊ mouetur per duas rationes. Prima ne negotium recusationis plus debito prorogetur. Scd̄a q2 arbiter est iudex certi ⁊ determinati articuli. s. recusationis: vnde non debet se

35 impediri de alijs q̄stionibus. † Et prima rōne not. ꝙ in causa exposcente celeritatem nō admittitur recōuentio: sed contra hoc facit. l. sed ⁊ he. §. nō solum. ff. de ꝓcurat. vbi in causa dāni infecti admittitur recōuentio ⁊ tn̄ exegit celeritatem. l. j. et ꝙ ibi not. ff. de dam. infec. satis credo posse qd̄ illa. l. procedit nō in vera reconuentione: sed potius in conuentione que fit corā iudice alias ipsius actor: ita qd̄ terminata prima q̄stione potest adhuc cognoscere de causa rei: cum tūc nō sit necesse ꝙ simul tractent. ⁊ vide qd̄ not. in. c. j. de ordi. cog. Et an ⁊ qn̄ in cā

36 summaria admittatur reconuentio dixi. ṡ. ¶ † Ex scd̄a rōne no. ꝙ corā iudice certi ⁊ determinati articuli non admittitur

37 recōuentio. ¶ † Et facit hoc ad q̄stionē: an conueniens scholarem coram suo rectore seu doctore possit per scholarem ibi recōueniri. Cy. ⁊ Ja. de are. in aut. habita. C. ne fil. pro pat. dicunt ꝙ nō: tum q2 actor adiuit illū iudicē inuitus cum eligere iudicem spectat ad reū: tum q2 ille est iudex certarum causarum vt in causis que mouētur contra scholares nō in his que mouentur ab eis cōtra alios. Et ex his infertur qd̄ coram iudice mercationum ⁊ corā alijs artificibus qui habent iurisdictionem ex statutis in certis causis non habet locum recōuētio. qd̄ etiam videtur hic sequi do. Anto. hoc mihi non placet indistincte. Prima enim nō est vniuersaliter vera: quid enim si spōte elegit vnū ex iudicibus scholaris. ⁊ scholaris fuit contentus coram illo respondere. Item quid si vigore statuti non potest declinare iurisdictionem rectoris. Item vt dicit Bart. in aut. ⁊ cōsequenter: ex quo habet a iure optionem eligendi iudicem in priuilegio: non debet hoc priuilegium sibi esse dānosum: ⁊ tollere sibi dispositionē iuris cōmunis. argu. regule qd̄ ob gratiam. de regu. iur. li. vj. si. l. qd̄ fauore. C. de leg. Item secunda ratio non videtur bona quoniā iudex scholariū etiā in omnibus causis eorum sicut quilibet superior est iudex in causis subditorū: qn̄ cause vertūtur inter se: vel qn̄ alij mouēt cōtra eos. Preterea sicut istorum doctorum ⁊ rectorū et aliorum presidentium alicui collegio iurisdictio prorogabilis est: vt no. Bar. in. l. j. ff. de indi. ita ⁊ fortius ꝓrogatur via reconuētionis que est magis fauorabilis. argu. c. significasti. et. c. dile-

38 cti. de fo. cōpe. ¶ † Quod euidēter colligit ex eo q2 clerici non possunt directe ꝓrogare iurisdictionem non sui iudicis sine licentia superioris: vt. d. c. significasti. ⁊ via recōuentionis prorogatur: vt hic. Et ideo conclude qd̄ aut electo vno ex iudicibus scholaris per actorem: ipse elegit conueniri coram alio et tunc nō hꝫ locū recōuentio equitate summa: quia ipse nō elegit illum iudicem. ⁊ sic cessat ratio. l. cum papinianus. de rigore tn̄ posset defendi oppositū: vt sentit Bald. in aut. et ꝯn̄r. q2 hoc hꝫ scholaris ex priuilegio qd̄ non debet sibi auferre facultatem iuris cōis: et ex quo cum eo contraxit vel quasi debuit cogitare hoc euenire posse. argu. l. si quis domū. ff. loc. Aut nō habet nisi vnum iudicem: et si habet est contentus respondere coram electo per actorem: ⁊ tunc in dubio procedat reconuentio: ⁊ idem crederem dicendū his qui presunt alicui collegio ratione predicta. Nam istorū iurisdictio est prorogabilis consensu partium: ergo ꝓcedit recōuentio: vt general'r sentit

39 Barto. in. d. aut. ⁊ ꝯsequenter. ⁊. ṡ. dixi. ¶ † Sed coram arbitris iuris qui sunt deputati ad certū articulū non procedit reconuētio: vt voluit Spec. q2 tm̄ habent iurisdictionem super illo articulo: vnde non fuit de men. iuris ampliare eorum iurisdictionē: cum mandetur vt incōtinenti expediatur ille articulus. ar. c. legitima. de ap. lib. vj. ⁊ in. c. cū speciali. eo. tit. sed coram arbitro iuris certe cause: vt puta cum ep̄s vult agere contra subditum quo casu eliguntur arbitri: vt in. c. si clericus xj q. j. tunc satis puto reconuentionē posse fieri. Satis em̄ eliguntur ab ep̄o ex quo secū contraxit vel quasi: ⁊ sciebat quasi causam producendam ad arbitros: et forte idem in arbitris qui eliguntur inter consanguineos virtute statutorum.

1 Appellatio si est remota in cā reconuentionis intelligit etiam remota in causa reconuentionis. nu. 2.

2 Reconuentio regulatur ꝟm naturam conuentionis. vide. ṡ. c. proxi. nu. 19.

3 Rescriptum et priuilegium non extenduntur ad alias personas limita vt hic.

Appellās quo casu vtitur nouis probationibus: illo casu appellatus potest vti nouis defensionibus.

4 Prorogata iurisdictio est eiusdez nature cuius erat prima.

5 Reconuentio potest fieri super pluribus: licet conuentio sit facta super vna tantum causa.

6 Actor reconuentus non potest reum iterum reconuenire.

7 Fauor non debet redundare in aliud quando est concessus motu proprio secus ad instantiam partis.

Reconuentio an habeat omnia priuilegia que habet conuētio etiam qd̄ sint concessa motu proprio. nu. 8. ⁊. 10.

9 Priuilegiatus ne extrahatur extra suam diocesim: non vtitur suo priuilegio si alium extra diocesim ipse extrahit: si priuilegium non fuit concessum motu proprio.

10 Concessio etiam penalis super vno ex equiparatis extēditur ad alium.

Legitimantur omnes filij naturales: si pater vnum ex eis appellauit simpliciter filium in testamento.

11 Impetrans rescriptum in vna causa appellare: vtrum appellabit in causa quam habet cum tertio.

Appellatio licet fuerit remota: tamē aliquo casu iudex ex officio recipiet eum.

Clausula appellatione remota an aliquid operetur.

12 Reconuentio an possit fieri coram delegato de actione orta post impetratum rescriptum.

1 PRudentiam. ¶ † Actor qui impetrat rescriptuꝫ appellatione remota: in cā recōuentionis appellatione remota rn̄dere tenet: vel summa sic generalius et vtilius. Modus ꝓcedendi datus ꝑ rescriptum in cā conuentionis intelligitur repetitus in cā recōuētionis. h. d. cōis diuisio. Scd̄a ibi nos. Casus literalis. Quidā impetrauit literas contra aduersarium suum app. re. Reus reconuenit actorem suum coram eodem iudice: actor appellat super reconuētione. Queritur an tali appellationi sit deferendum. Consultus papa respondet ꝙ cum actoris ⁊ rei sit eadem conditio ⁊ vno eodemq3 iure circa appellationem censeri debeat vterq3 sicut actor vult quod iustitia fiat ap. re. eodem modo debet requisi-

2 tus respondere de sua iustitia. B. ¶ † Nota. j. vnum priuilegium reconuentionis. Et enim causarum adequatiuum: vt pariter et eodem modo seu forma procedatur in causa reconuentionis sicut in causa conuentionis: et huius priuilegij duplex cā in litera ista assignat. Prima q2 actoris et rei eadem dꝫ esse conditio. concordat regulā nō licet actori. de regu. iur. li. vj. ⁊ de iudi. nouit. Scd̄a causa q2 actor debet velle cōtra se in defensione qd̄ impetrauit pro se in impugnatione. arg. regule ꝙ quisq3 iuris. ff. ꝙ quisq3 iur. per totum. ⁊ de con. c. cum oēs. ¶ Not. ꝗ. ibi sentimus ⁊c. qd̄ per hoc verbum rn̄. de iudi. sicut alibi per hec verba nō occurrit ratio quare ⁊c. vt in. c. itē cum qs. de rest. spo. satis em̄ est ꝙ constet de principis voluntate. Omnis enim eius voluntas animo constituendi legem habetur pro lege: insti. de iu. na. gen. ⁊ ci. §. sed et quod principi. ⁊. l. i. ff. de constit. princip. quod intelligo nisi sit contra ius diuinum: quia tunc potius conuincitur errare q̄ legem condere. xxv. q. j. sunt quidam. ⁊ debet habere qualitates requisitas: de quibus vide. inf. dist. erit autem. ¶ Nota reum posse vti priuilegio actoris ad eius instātiam concesso nedū in causa defensionis: sed etiam in causa reconuentionis. Nam propter equalitatem que debet esse inter actorem et reum intelligitur priuilegium repetitum in causa reconuentionis ⁊c.

3 ¶ † Opp. expediendo glo. primam ꝙ dispositio huius. c nō possit procedere: tum quia rescripta sunt stricti iuris nec debent extendi. de offi. deleg. c. p. ⁊. g. tum quia etiā priuilegium non debet extendi ad aliā personam etiam per similitudinez rationis: vt in. c. sane. de priui. ⁊ in regula priuilegium. de reg. iur. lib. vj. ⁊ sic esto ꝙ clausula appellatione remota concedatur in priuilegium: non debet extendi supradicta ratione. sol. hic potuerunt esse rationes dubitandi in tex. ⁊ rationes vero decidendi colliguntur ex tex. ⁊ etiam per glos. istam primam. Prima est quia in iudicijs non debet esse personarum acceptio. Secunda quia non debet licere actori quod reo licitum non existit. Tertia quia qd̄ quisq3 iuris in alterum statuit ⁊c. vt in iuribus allega. in gloss. Et no. ex hac glo. et ex tex. quod extensio[c] rescripti ad causam reconuentionis non fit hic ex vigore illius tituli tantum quod quisque iuris ⁊c. sed etiam alijs rationibus. ṡ. assignatis. et faciunt he rationes pro his que dixi in. c. precedenti. vt in causis summarijs admittatur

reconuentio

recõuentio.⁊ ꝓcedat in ea sicut in conuentione:et aliquid.j. subijciã.Et ex his rõnibus infertur ad id ꝙ dicunt hic Tã.⁊ Vin.ꝙ sicut appellans potest vti nouis probationibus in cã appellationis.l.per hãc.C.de tẽpo.app.⁊ in.c.cũ ioãnes.de fi de instrument.ita et appellatus vti potest nouis defensionibus. ¶ †Glos.ij.primo exponit literam.secundo colligit iudicẽ eãdem habere iurisdictionem in prorogata iurisdictiõe qualẽ habet in delegata sicut in simili si qd relinquit ab herede intelligitur repetitum a substituto.C.ad trebel.l.non iustã ¶ Not.primo ex glo.qd recõuentio procedit ex tacita,prorogatione ⁊ intellige de prorogatione legis nõ hõis:q clericus non potest prorogare sine licentia sui episcopi:vt in.c.significasti.de fo.cõpe.⁊ tñ recõuenit sine eius licentia:simile in contractu in.c.dilecti.s.de fo.compe.surgit ergo recõuẽtio ex eo qd debet actor velle ⁊ non admittitur nisi in causis in quibus partes possent iurisdictionẽ ꝓrogare:q in alijs grauioribus non possunt velle:et dic plene vt dixi.s.ca.proxi. ¶ †Subsequenter gl.querit nunquid reus possit reconuenire actorem super pluribus cũ ipse tantum impetrauerit super vna causa. gl.cõcludit ꝙ sic:⁊ idem tenet Hosti.et cõiter alij.et facit tex. s.c.proxi.vt ibi dixi. ¶ †Ulterius glo.querit an actor reconuentus possit iterũ reconuenire reũ super causa in rescripto. nõ expressa cũ efficiatur reus in cã recõuẽtionis.⁊ concludit qd nõ:q recõuentio nõ intelligitur nisi quo ad illũ qui primo cõuenitur:⁊ hoc no.⁊ idẽ Accur.⁊ Bar.in aut.et cõsequẽter. C.de sen.⁊ interlo.om.iu.Idẽ Hosti.hic adducens rõnem vt euitetur infinitas.de rescri.c.ij.li.vj.et quia fuit in ptãte actoris a ꝓncipio super plurib⁹ impetrare.de rescrip.c.ij.eo.li.imputet ergo sibi.Et idẽ sequit Guil.in spec.in ti.de reconuen. §.j.ver.itẽ pone.per.l.ff.de iureiu.l.iusiurandum.et ad pecunias.§.sed nec.⁊ facit qd ipse idẽ not.in.§.ij.e.tit.dicit tamen Spe.in ti.de reconuẽ.§.j.ver.pe.ꝙ si tu me cõuenis corã vno iudice:et ego te cõuenio corã alio:intellige vbi potest vel non excipitur ꝙ poteris me recõuenire corã illo:q coram illo ego sum cõueniẽs ⁊ nõ recõueniẽs:⁊ simile potest dixi in delegato ṡm do.Ant.quẽ impetrasti cõtra me vt vigore noui rescripti qd ĩpetraui ꝯtra te ⁊ vbi te conuenio poteris me ibi recõuenire:⁊ licet do.Anto.videatur de hoc dubitare:tñ ego non video dubitationis causam cum sit nuda conuentio ⁊ non reconuentio:et hoc voluit in proprijs terminis Spe.in prealle. loco.hodie tñ licet impetrarare ad aliũ iudicẽ durante primo iudicio:vt in.c.dispendia.§.reus quoq.de rescriptis.lib.vi.an eundem tñ licet et adhuc credo ꝙ corã eo ꝓcederet reconuentio rõne predicta.Et quod.s.dixi qñ non excipitur scias qd si reus conuenit actorẽ corã alio iudice et nõ excipit tamen ꝓcessus valet si est ordinarius:sec⁹ si est delegatus:not.Barto. in dicta aut.⁊ consequenter.et de delegato probatur in.d.§. reus quoq.⁊ idem sentiunt ibi doct. ¶ †Ultimo gloss.oppo. et videtur ꝙ in cã reconuentionis nõ sit procedendum appellatione remota:q qd fauore alicuius introductum est:non debet torqueri in lesionẽ ipsius.l.qd fauore.C.de leg.Sol.glo. notabiliter dicit contrarium procedere in priuilegio concesso motu proprio[a]:secus si ad instantiam.Not.gloss.singulariter ⁊ facit quod in simili not.glo.in aut.quas actiones.C.de sac. sanc.eccle.et per Joã.and.in regula qui ad agẽdũ.de reg.iur. libr.vi.in mercu.vt ecclesia non teneatur contra se admittere prescriptionẽ.x.vel.xx.annorũ.licet contra alium vtatur hac prescriptione.quia ecclesia non impetrauit hoc priuilegium: sed fuit sibi cõcessum a principibus motu proprio. ¶ †Et vide aliã bonam glos.in clemẽ.sepe.de verbo.signi.in ver.voluerit que extendit tex.istum per rationem cõsimilem huius gl. vt si motu proprio detur ali⁹ modus procedendi:puta tollendo substãtialia iudicij:non debet idẽ modus seruari in causa reconuentionis secus:si ad instantiam partis hoc fuit concessum.argumen.huius.c.iuncta hac glo.Et no.illam gloss.singularem:et perpetuo:extendit enim disposionem huius.ca. vt procedat nedum respectu clausule appellatione remota:sꝫ etiam respectu alterius forme:vt seruetur etiam in causa reconuentionis si ad instantiam cõcessio emanauit:⁊ sic ego in secundo summario summaui. ¶ †Idem etiam sentit hic abbas dicens qd per hoc.c.soluitur q̃stio de priuilegiato ne trahatur extra dioce.vt si priuilegiatus ipse alium trahit extra dioce.possit ibi recõueniri si illud priuilegium ad sui instantiam fuit sibi concessum.Et idem ṡm Jo.an.in priuilegio iuris de quo in.c.nõnulli.de rescriptis.in principio vult dicere qd si qs impetrat vltra duas dietas:hodie vltra vnam potest ibi recõueniri:vt etiam notatur in dicto.c.nõnulli.dicit etiam ꝙ si quis impetrauit vltra vnam dietã cõputendam a diocesi ipsius rei vt fieri debet:potest ipse actor ibi reconueniri:licet ille locus distet vltra vnã dietam a diocesi ipsius reconuenti: q diete debent computari a loco rei originalis etiaꝫ respectu recõuẽtionis:q ꝓpter recõuentionẽ amplatur etiam in hoc iurisdictio.et accessoriũ sequit principale:ad hoc qd not.in.c. nõnulli.⁊ ponit Spec.in tit.de recõuẽ.§.j.ver.quid si aliquis.

10 ¶ †Sed circa principalẽ dictũ gl.q̃ro nunqd sit verum simpliciter vt si motu ꝓprio concessio sit facta:nõ extendatur dispositio ad reconuentionis causam.doct.simpliciter videntur velle qd sic:vnde sequũtur simpliciter glo.sed ego puto posse sustẽtari oppositũ[b].quoniã dispositio huius.c.non fundatur super impetratione tm̃:sed etiam super alijs causis superius assignatis:vt actoris ⁊ rei eadẽ sit conditio:⁊ ex quo vult pro se:debet velle etiã cõtra se.Et pro hoc quia ex quo a iure ista duo reperiuntur parificata:vt hic:et.s.c.proximo.et in.d.cle. sepe.et in aut.⁊ consequenter.priuilegium inductũ causa conuentionis etiam motu proprio videt inductum causa reconuentionis.arg.hic.⁊ in cõcordantijs alle.gl.prima ⁊ secunda. Et nimirum:nam video ꝙ quando duo parificãtur:dispositio etiã penalis motu proprio cõcepta super vno videtur etiã cõcepta super reliquo:vt no.in.c.si postq̃.de electione lib.vj. in gl.penul.qd est singu.⁊ qd not.in.c.j.de postulatione prelatorum.in glo.pe.que singulariter dicit qd dispositio penalis concepta super electione cõmuniter etiam procedit in postulatione.quia per postulationem peruenit ad electionem arg. ff.de spõ.l.oratio.⁊ sic in ꝓposito per conuentionem peruenit ad recõuentionẽ:⁊ a iure hec duo equiparãtur:vnde dispositum in vno modo procedendi debet extendi ad alterũ:⁊ facit ad idẽ qd.s.in precedẽti.dixi post Pau.qd si causa conuẽtionis de sua natura sit summaria:causa vero recõuentionis sit plenaria:ista plenaria tractabitur summarie propter priuilegium reconuentionis causarum adequantium:ad idem facit aut.si quis liberos.C.de naturali.libe.vbi habetur quod si pater habet ex eadem muliere cum qua potest consistere matrimonium plures filios naturales et vnum tantum ex eis in aliquo documento appellauit simpliciter filium:videtur omnes legitimasse:ex quo omnes eandem conditionem habent Et ex predictis potest responderi ad.l.qd fauore.alle.in glos. procedit enĩ nisi in duobus seu plurib⁹ oĩno similibus seu correlatiuis:tunc enĩ dispositũ in vno vr̃ dispositũ in alio.ar.op. xxxij.q.j.si quis vxorẽ.in fi.et ea.causa.q.vij.apl's.⁊ quod not. glo.C.ne fideius.do.den.super rubri.seu in.l.j.vel procedit illa lex:nisi odiũ veniat in necessariã cõsequentiam fauoris ex vi aliorũ iuriũ:vt notat in.d.l.qd fauore nam vt dixi iura volunt ꝙ vniformiter ꝓcedatur in causa conuentionis ⁊ reconuentionis:licet ergo in fauorem actoris ponat aliqua clausula in causa cõuentionis:debet tñ extẽdi ad causam recõuentionis propter alia iura:⁊ tunc fauor retorquet in odiũ non simpliciter sed in cõsequentiã fauoris:q ex quo vult pro se oportet ꝙ recipiat cõtra se in actu necessario cõsequenti.argu.eorũ que

11 no.p Inn.in.c.cum olim.de censi. ¶ †Sed q̃ro quidã impetrauit cãm cõmitti cũ clausula appellatiõe remota:et certum est ꝙ etiã in causa recõuentionis dꝫ procedi appellatione remota:vt hic nunquid iste sic impetrãs possit in alia causa quã habet cum tertio appellare.et videtur quod nunq̃ possit appellare.arg.ff.quod quisq iur.l.ij.§.penul.vbi dicitur penam impetrãtis ius iniquũ habere locũ etiam in actionibus q̃sitis postq̃ incidit in edictũ:vnde tenet seruare illud ius iniquum etiã respectu aliorũ:vt.§.hec pena.ea.l.Sol.dicũt doc.qd remotio appellatiõis nõ extẽditur ad alias ꝑsonas nisi in casu huius.c.Nam remotio appellationis non est ius iniquũ imo vtit equitate vt lites citius dirimant:⁊ sic respicit actorem et reũ:cessat ergo pena illi⁹ edicti.Preterea in certis causis de stylo curie etiam parte nõ petẽte apponit hec clausula et hoc teneas.Nã intẽt⁹ apponẽtis hãc clausulã est:vt iustitia suum cõsequat effectũ[c].vt dicit tex.i.c.scđo regris.j.de appellatio. ergo nõ est ius iniquũ.Preterea videm⁹ ꝙ quãtũcũq remoueat appellatio potest tñ appellari ex cã legitima.et vt iudex saltẽ ex officio suo appellationẽ recipiat:vt notatur in.c.pastoralis.j.de app.Et lꝫ glos.ista in fi.et gloss.j.dicat qd hodie nihil operat clausula appellatione remota.Tu dic meli⁹.vt not.in.d.decre.pastoralis.⁊.c.vt debit⁹.eo.tit.nã si supflueret ad qd poneret hic:vt qd enim membranas occuparet:xix.di

12 stin.si romanorũ. ¶ †Ultimo quero nunquid coram delegato possit fieri recõuentio de actione orta post impetrationem rescripti.Damasus in q̃õnibus suis:vt refert Joã.an.in.c.dispẽdia.de rescriptis.li.vj.tandem tenuit ꝙ nõ.ar.in.l.nam et seruius.§.si viuo.ff.de neg.gest.vbi dicitur qd si quis gessit negotia alicuius:eo mortuo nõ tenetur noua inchoare:sed antiqua perficere:ad idẽ.c.si.de rescrip.vbi ptꝫ ꝙ rescriptum non extendit ad futuras lites in causa conuentionis.Idẽ ergo in causa recõuẽtionis:fatet tñ ꝙ si nulla cõpetebat actio ex quo

Sebasti.Sapia.

a ¶ Motu ꝓprio. Uide no.p Bar. i.l.si.§.donec.C.de iur.deli.vbi dicit: ꝙ lꝫ hr̃s ĩtra tp̃s ꝯficiẽdi iuẽtariũ nõ possit a creditoribus hereditarijs ꝯueniri:põt tñ ipe creditores reconueniri:quia illud bñficiũ non fuit cõcessum ad postulationem ꝑtis:sꝫ a lege.Contrariũ tñ tꝫ Imo. et Ange.in.l.j.§. hec stipulatio.ff. si cui plus q̃ ꝑ legẽ fal.⁊ Rapha. cu.i.d.l.si.§.si vero postq̃.p tex.in.d. ij.§.sed et si agãt. ff.de iudi.

b ¶ Oppositũ.tu pondera:q glos. vr̃ verior ex eo:q text.se fundat:q ĥ petãt sibi iustitiaꝫ fieri:ergo dꝫ pati vt alteri fiat iustitia:⁊ idem dicit.tex.c.ꝑcedẽte. et ista vr̃ esse rõ finalis.si ergo non petit ipse hoc:sꝫ ꝑincep̃s motu ꝓprio sibi cõcessit: ergo seq̃t ꝙ nõ hꝫ locum dispositio hui⁹.c.nec ob.iste tex.in q̃tuꝫ dt ꝙ eadẽ dꝫ eẽ ꝯditio q ista est rõ ĩpulsiua non finalis. And.barb.

Zacharias.

c ¶ Ut iustitia suũ ꝯsequat effectuꝫ. Addõ ꝙ posui ĩ apo.ad istũ.i.c.j. nu.j.ĩ apo.iv.ꝑ solũ ꝑncipẽ.⁊ ibi ꝑ quẽ possit ꝯmitti cũ ista clausula appellatione remota.s.de rescrip.cũ dẽ i.c.sup eo.nu. 4.ĩ v.cl'a appellatiõe remota.s.de offi.dele. Ant.Fran.

¶ Adde ꝙ ab ĩferiore a principe ẽt si sit legat⁹ de latere nõ põt cõmitti cã cum ista cl'a appellatiõe remota:vt ꝑ spe. in ti.de le.i.§.nũc ostẽdedũ.in v̄sic. xiij.et est gl in.c. sup q̃õnũ de offi.

deleg.z i.c.qd ad ꝯsultationē.c.ti.z vide p alex.plene i ꝯs.cvij.i.ij.par te ꝯsilioꝝ nisi forte i appellatione ab iterlocutoria vt p glo.et Bar.l.fi.in j.col.i fi.C.de sen. z vide p Spe.in. ti.de ap.z ibi per Bald.in addi.in versi.clausula ap pellatione remo ta z adde ꝙ si ap ponit in statuto intelligitur de oi appellatione etiā a diffinitiua ſm Bal.i.l.j.i pn.ff.d inoffi.testa.z per Alex.i ꝯs.lxxvj.i ij.parte ꝯsilioꝝ.

a ℭ Tollit faculta tē. Ista fuit rō.d. Car.i.c. pced.licz iste sibi attribuat sz.d.Car.sic argu it ex ꝙ par dz esse ꝯditio rei z acto ris:vt h si nō pōt actor illud ius de ducere ꝙnec re⁹. ita residet .d. car. ibi tu pondera q2 ista vr̄ ratio ipulsi ua z nō finalis.sz tene opi.Hosti.p glo.c. pcedētis q dicit ꝙ recōuētio nō est ex vi cōmis sionis:z sic dlega tionis vide quod dico hic. And.b.

b ℭ Inspectionem actoꝝ.Addō ꝙ z tūc ex antiqtate nō p̄sumit solen nitas:vt voluit Pau.de ca ꝯs.lj. in primo ipressis. Sebasti. Sapia.

c ℭ Non em̄.Vide Roma.z moder. in.l. sciendum.ff. de verbo. obliga. Sebasti. Sapia.

d ℭ Ad certum lo cum. vide no.per Ang.in.l.iustum C.de eden. vbi di cit per illum tex. ꝙ per ispectionē libroꝝ cōmunis probat negatiua ꝙ quis non solue rit collecta.z ibi Moder. allegāt cōcor.z ad h vide do.An.i.c.cū ad sedē.j.de rest.spo liato.

non fuit repulsus:sed postea incipiat cōpetere fertur pro reo snia per.l.si rem alienā.ff.de pig.acti.facit.c.abbate sane de re iudi.lib.vj.z qd no.Jo.an.in.d.c.fi. Jo.an.in.c.dispēdia.dicit hoc dictum Damasi habere equitatē:vt vniformis sit virt⁹ re scriptum actore z reo:z vt tanto minus per rescriptum preiu dicetur ordinarie potestati:fatet tñ ꝙ decreta.vlti.de rescrip. solū loquit in impetrante.z de hoc eū in addi. Spec.in tit.de rescri.pñta.ad fi.vbi idē dicit z idē vr̄ voluisse ibi Spe.ſm euz Hanc eādē sniam sequit Jo.de lig.s.c.pxi.dicēs ꝙ recōuētio fit authoritate rescripti ꝙ non extēdit ad futuras lites.Hos. s.c.pxi.z lati⁹ in summa.eo.tit.§.qualr.v.qd si vis.tz opposi tum:mouet q2 recōuentioni locus est qñcūqꝫ ad si.ꝯte.vt dixi. s.c.pxi.nec in hoc iura distinguunt an actio sit orta añ vl' post ea.nec vires rescripti inspiciūtur quātū ad reconuentionē:sed tm̄ eqtas:vt.s.c.pxi.z in.d.l.cū papinianus.z.ij.q vij.cui⁹in agendo. Itē in recōuentione delegatus vr̄ ordinari⁹cum hoc habeat a lege:vt.ff.de iuris.om.iud.z q2.vñ rescriptū hoc casu plus prodest reo ꝙ si ipsemet impetrasset:z eū sequit.d.Ant. in.c.pce.q2 iurisdictio in hoc esset per hoiem prorogabilis:er go z p legē:sicut sentit Bar.in si in palle.auf.ꝯseqnēter. Itez iurisdictio in cā cōuentionis imprimit ab actu recōuentionis non a die rescripti impetrati:sufficit ergo qd actio habuit or tum ſm tps reconuentionis:licet nō habuit ſm tēpus dati re scripti seu impetrati:quicquid senserit gl.in.l.omniū.ff.de pro cura.hanc opi:sequit.d.Ant.s.c.proxi.z eā puto veriorem.in reo em̄ non potest dubitari de fraude cum ipse nō impetraue rit rescriptū:z sic nō fuit sibi imputandū. Item ex quo lex tol a lit facultatē[a] reo adeundi alios iudices durāte primo iudicio videtur indistincte dedisse sibi iudicē apud quem cōueniatur Unde.c.dispēdia.§.reus quoqꝫ:loquit indistincte.Satis em̄ est qd tpe quo vult eū reconuenire dicit eū sibi obnoxium:z si diceremꝰ cōtrariū oportet dicere qd posset reconueniri actor coram alio indice:q2 lex tūc aufert alios cū dat sibi istū apud quē ꝯuenit:vt dixi in.c.prece.sed melius est dicere ꝙ corā eodē possit ꝙ apud alium trahat actorem.

ℭ De litis contestatione. Rubrica.

ℭ Q2 post libelli oblationē z mutuā petitionē seq dz litis cō test.ideo post rub.pcedētes subijcit istā de materia habet.ij. q.ij.offerat.z reperit in sexto:z quid sit litis cōtestatio.dicā.j. c.proxi.post glo.ij.vbi diffinitur.

1 Litis cōtestatio inducit p petitionē z respōsionē factam in iudicio.nu.5.que si omittitur:processus est nullus.
2 Ecclesiastica persona potest agere pro iniuria sibi illata.
ℭ Uniuersitas vel caplm nō excōicantur:sz singuli de ipsis.
3 Solennitas iudicialis non presumitur nisi appareat in actis scripta.
Negatiua probatur qñ est coarctata ad certam qualitatem.
4 Judex debet ex officio declarare processum esse nullum quan do est etiam parte non petente.
Partes non possunt renuntiare solennitati iudiciarie.
5 Solēnitas iudicialis si nō pōt probari:q2 acta sunt deperdi ta statur confessioni partis.
6 Litis contestatio an inducatur per respōsionē ad positiones.
7 Litis contestatio vtrum possit fieri vna parte absente:et sic sine verbis.
ℭ Litis contestatio an inducatur per responsionem factam ex interuallo.
8 Confessio facta in libello valet z prodest aduersario:licet tem pore dat. libelli non fuerit presens.
9 Litis contestatio quid sit.nu.10.
11 Litis contest.perpetuat actionem vsqꝫ ad.xxx.an.
12 Partes possunt dare potestatem iudici vt procedat iudicia rio ordine non seruato.
13 Litis cōtestatio vtrum inducatur per cōfessionē factā a reo.
14 Litis cōtestatio inducitur per cōfessionem aduocati animo litigandi si non reuocetur.
15 Litis contestatio inducitur:licet in responsione non dicatur animo litem contestandi.
16 Litis contestatio an inducatur:licet reus dixerit respondeo non tamen animo litem contestandi.
17 Protestatio quo modo tollitur per contrarium actum.
18 Litis contestatio an inducatur per obiectionē exceptionum.
19 Lis an ꝯtestetur per responsionem factam libello in quo sim pliciter ponitur narratio z non petitio.nu.21.
20 Papa cum sua presentia supplet omnem defectum.
In causis electionum vel prouisionum ecclesiarum procedit: sine contestatione litis:item in possessorijs.
22 Narrata superflue in libello vltra eius conclusionem nō subij ciuntur necessitati probandi.
Cōclusio libelli semp attendit:z sine cōclusione libellus ruit.
Libellus cōtinēs cōclusionē iuris sine alia narratione valet.
23 Libellus in quo petitur executio z non condemnatio valet.
24 Libellus in quo petitur condemnatio z non executio condē nationis valet z concludit.
25 Lis contestatur etiam si reus respondeat negando ius tantū vel causam.
26 Lis non contestatur per ista verba volo litigare vel non con fiteor nec nego.
27 Lis ad hoc vt sit contestata an sufficiat respondere per verbū credo:vel dubito
Positionibus respondetur per verbum credit vel non credit.
Cōfessio de credulitate preiudicat cōfitenti:sicut de veritate.
28 Lis an contestetur si reus respondeat per verba iniuriosa:vcz tu mentiris.
29 Litis contestatio probatur:si in actis.

Olim inter. ℭ † Non per positio nes z responsiones sed p petitionē in iure propositā z respōsionem se cutā fit litis cōtest.qua omissa nullus est pro cessus.h.d.Et primo ponit pcessum iudiciuz et ipsoꝝ relationē.Scdo ipsum processum de cernit irritū z dicit quare.Scdā ibi pcuratoribus. ℭ Casus li teralis. Inter episcopū nouiseñ.ex parte vna:z capitulū san cti Quintini ex altera vtebat qstio sup quibusdā iniurijs z sen tentijs excōicationū et qbusdā alijs articulis:sup qb⁹ causa cōmissa fuit iudicibus:iudices factis solūmodo quibusdam positionibus et respōsionibus ad easdem:z auditis q partes proponere voluerunt:causam remiserunt ad aplicam sedem. Procuratoribus vtriusqꝫ partis in p̄sentia pape constitutis. et examinato pcessu iudicū:dñs papa q2 nō inuenit litis con testa.factā fuisse processum ipsoꝝ iudicum irritū nūtiauit.q2 lz positiones z respōsiones hincinde facte fuissent sup articu lis predictis:sup hoc tñ nō fuit cōtestatio litis facta:sed p pe titionem in iure propositā z respōsionē secutā fit contestatio
2 litis. B. ℭ † No.j.ꝙ persona ecclesiastica pōt agere pro iniu ria sibi illata:de quo dic vt in.c.grauis.de resti.spo.et melius in.c.olim.j.de iniur.z qd caplm pōt excōicari:naz vt patet in antiqua:et recitat hic Joā.an.ꝙ caplm irrogauerat iniurias epo z eps propter has iniurias excōicauit capitulum : hodie vero excōicantur singuli et non vniuersitas:de qua dic vt le gi.z no.in.c.romana.§.in vniuersitatem.de senten.excō.lib.vj. ℭ Not.ij.ex hoc et ex tex.qd cum agit de iniuria illata vel de sentētijs censure debet fieri litis contest.alias nullus est pro
3 cessus. ℭ † No.iij.z tene menti ꝙ per inspectionem alioꝝ[b]
b probat solēnitatem iudicialem non interuenisse:ex quo ergo debet cōfici scriptura.z si non apparent scripta presumit non
c interuenisse:non enim[c] presumit pro pcessu iudicis nisi qua tenus constet legitimis documentis:vt in.c.quoniā contra.j. de proba.z dic vt ibi plene dicā.et in.c.cū ad sedem.de re.spo. facit qd not.in.c.in nostra.de renū.vnde in simili dicit Inno. in.c.super his.de accu.qd si excipitur contra promouendū qd nō est subdiacono.habet ipse probare se fuisse ordinatū:q2 iu ra dicūt literas in hoc necessarias.ij.q.j.legū.de clerico pereg. per totū. Idē no.glos.ij.q.v.in summa.z ex hoc no.vnum mo
d dum probandi negatiuam qñ est restricta ad certum locum[d] seu ad certam scripturā : z ex hoc etiam infertur qd probatur non matriculatus ex eo quia nō apparet descriptus in matri
4 cula. ℭ † Not.iudicem ex officio etiam partibus non oppo nentibus si cōperit processum nullū debere declarare ipsius nullitatem.Et ex hoc z ex tex.infero partes non posse etiam tacite renuntiare solēnitatibus substantialibus:de quo dixi aliquid in.c.j.de libel.obla.Si tamen dubitatur probabiliter an interuenerit:q2 perdita sunt acta:tunc statur super hoc cō
5 fessioni partium.tex.est not.in.c.fi.de probatio. ℭ † Ultimo no.ꝙ ad hoc vt inducatur litis contesta.per responsionem fa ctam ad petitionē oportet ꝙ petitio fiat in iudicio:nō ergo sufficit ꝙ libellus mittatur ad domū rei etiā nisi postea reite retur petitio in iudicio:z sic videt hic casus de eo qd no. Joā. an.in addi. Specu.de libel.cōt.§.nunc videamus. ad fi.facit
6 qd no.in.l.vna.C.eo.titu. ℭ † Uenio nunc ad glos.que primo oppo.cōtra tex.videtur em̄ ꝙ per positiones z responsiones ad eas fiat litis contesta.Nam positiones fiunt super inten tione actoris:z rñsiones continent confessionem vel negatio nem:ergo est inducta cōtest.cū cōtestatio fit simul attestatio. ℭ Glos.dat duas solutiones . vnā in principio:aliam prope finem.in versi.z potest ratio assignari zc.Et satis bene rñdet Hosti.reddens alias rationes multum in hoc instat:dicit em̄ qd per positiones z rñsiones non inducitur litis contestatio: quia litis

¶ Uerba Hosti. Pondera etiã q̃ glo.in.§.rõne sen tit opi.Cy.et pro ea,facit rõ q̃ colli git ex.§.hinc,no bis.i gl.⁊ Ang.in auť.de here.⁊ fal. Andre. Bar.
¶ Generali. Tu pondera q̃ si pro ponitur factũ in positiõe ⁊ sequit rñ.⁊ positio est ge neralis vr̃ q̃ re sultat litis cõtest. vt in simili dixit Bar.i.l.j.ff.de ex cep.q̃ si pponit factum ex q̃ resul tat exceptio ha bet pinde ac si ex cepisset:ita dica mus in casu nr̃o. Andr. Barb.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ In libello.vid Lanfran.de oꝛdi. in.c.qm̃ ꝯ falsam. in vbo rñsiones. col.j.versic.prima est.de probatio.
¶ Negotij vni uersalis.pondera ẽt q̃ hic nõ appa ret q̃ fuerit dat⁹ libell⁹:ergo si fuis set dat⁹ libell⁹ et fcã positio gene ralis et rñsio ad positionẽ genera lem q̃ voluisset. And. Barb.
¶ Positione ge nerali. Tu pon dera quia Bart.i d.l.j.nõ loquitur de positione gña li:sed loquitur de positionibus par ticularibus et sic non dicit illud ad quod allegãt isti doc.dictum illud quo ad particula res positiones:p bat iste textus de positione genera li nihil dicit nisi dicas q̃ a cõtra rio sensu probat sed non videt ve rũ q̃ i vbis nar rationis non ori tur dispositio in ris:vt voluit Jo. an.in.c.dilecto. d pben.pondera et quia inquantum tex.dicit non per positiones et rñ siones et eas re ferendo ad prin cipium loquitur de positionibus particularibus. ergo non in spe cialibus.Jdẽ in quantũ dicit per rñsiões ad eas se

quia litis contestatio est fundamentum iudicij:po sitiones et respõsiones sicut ⁊ alie probatiões sunt edificium.differunt ergo sicut edificium et funda mentum:vnum ergo non operatur effectum alte rius.Item sicut vna est lis:ita vnica debet esse con testatio.sed si per positiones et responsiones fieret litis contestatio:tunc sequeretur tot foꝛe contesta tiones quot sunt positiones ⁊ responsiones.Item litis contestatio firmatur hoc titulo: materia vero positionum in titulo de confess.⁊ sic apparent ista diuersa.fatetur tamen Hostien.quod si positio fiat generalis de omnibus que continentur in libello: ⁊ ad illam fiat responsio affirmando vel negando quod facta est litis contestatio:talis enim positio firmatur per hunc titulum:non per titulum de cõ fessis:inducit optimum argumen.ff.de rebus du bijs.l.si is qui ducenta.§.vtrum.in fi.vbi dicit hoc exprimat eorum que obsciuntur:quid non feci.i. nihil horũ feci:quasi dicat sufficit quod omnia ne gentur:nec obstat hoc.c.quia intelligitur de singu laribus positionibus:quod paret in principio ibi quibusdam positionibus ⁊c.quasi dicat quod de pluribus ⁊ singularibus positionibus loquitur nõ de vna vniuersali.et de hoc in Specul.eod.tit.§.ij. ad fi.imo plus dicit Host.q̃ sine tali generali po sitione de leui lis non contestat.Nam adueniente die sicut consuetum est dato etiaꝫ ad deliberandũ debet iudex primo interrogare reum vtrum ppo sita in libello credat esse vera et petita fieri debere. Et reo confitente vel negante fit contestatio ⁊ hoc est quod dicit tex.sed p petitionem in iure proposi tam ⁊ responsionem secutam quasi dicat scdm eum non sufficit quod actoꝛ libellũ in scriptis offerat: quid libellus non loquitur imo necesse est q̃ cõtẽ ta in libello proponat:hic ergo opus est verbis.in stitu.de verbo.obli.in prin.C.de vsu.l.j.⁊ locum ha bet illud.c.etatẽ habet de se loquatur.de consecra. distin.iiij.cum pro paruulis:detrahere ergo peti tionẽ propositã ⁊ responsionem secutam.⁊ nõ fiet litis contest.sicut alias dicitur de baptismo.j.q̃.j. detrahe.⁊ probatur fm eum.C.eodẽ.l.vna.vbi dr inter litis cõtesta.⁊ editã actionem multũ interest lis enim videt cont.cum per narrationem negotij supple factã a partibus:vt.s.dictũ est: iudex cãm audire ceperit.q.d.non eoipso q̃ libellus oblatus est per quem solum dicitur edita actio sed ipso nar rante ⁊ loquẽte ⁊ reo respondẽdo fit ɔtest.ad idem C.de iura.cal.l.ij.post prin.§.de.elect.dudum.et de testib.presentium.§.preterea.libr.ij.nec interest an iudice interrogante hoc fiat:et an partes inter se hoc faciant iudice pro tribunali sedente ⁊ authori zante:vt.ff.de inter.actio.l.si fine.j.respon.hec sunt verba Hosti.[a] sic etiã recitata hec per Jo.an.cum quibus plura sunt examinanda.Primo enim fa cit cõclusionem q̃ licet per positiones particula res ⁊ responsiones ad eos non fiat litis contestat. Secus tñ in positione generali[b] que fit de conten tis in libello[c] eandem opi.tenet Bart.in.l.vna.C. eo.sicut enim in istis prelijs corpoꝛalibus prelium inter famulum ⁊ famulum nõ appellatur prelium sed badalutũ:sed qñ tota massa ⁊ totus exercitus vtriusq̃ partis inuiceꝫ confluunt tunc dr prelium ita hic per istas positiones particulares ⁊ respon siones non inducitur litis cõte.sed per narrationẽ negotij vniuersalis[d] ⁊ rñsionem secutam bene fit li tis conte.⁊ sic loquitur text.in preall.l.vna.Spe.e. tit.§.nunc dicamus.ver.⁊ not.Circa hoc vltimum instat:sed tandem firmat sententiã q̃ aut in posi tione ponit nudũ factũ:⁊ ad id respondetur:puta sic ponit.t.se mutuo dedisse centũ.h.rñdet:hoc q̃ positum est nõ esse verum:⁊ tunc nõ fiat litis con testa.aut ponitur factum ius:verbi gratia:ponit t.se dedisse mutuo centũ.h.que sibi debet:rñdet.h. q̃ positum est non est verum:⁊ tunc fiat litis con test.ar.ff.de here.insti.l.si pater.⁊.l.seq.eo.tit. Cyn. in.l.j.C.eo.ti.dicit q̃ ex quo precessit petitio:tunc respõsio ad positiones explicite factũ in petitione ɔtentum continens inducit contest.al's fm eũ lex esset imposita verbis ⁊ nõ reb⁹:vt.l.ij.C.cõ. de leg. contrariũ sentit hic glo.nostra.in fi.que dicit q̃ lꝫ

petitio fuerit oblata:non tñ inducitur cõtesta.per positiones et responsiones:hoc magis videtur pla cere do.Anto.q̃ dictũ Cyn.nisi dictũ Cyn.restrin gatur qñ positio fieret incontinenti post libellum: et illi respondetur nõ dato termino ad probandũ vel positiones faciendum:tunc enim qñ fit non da to termino ad pbandum vel positiones faciendũ fieri hoc censetur solum propter libellum ⁊ animũ conte.litem.⁊ quia que incontinenti fiunt inesse vi dent ⁊c.vt.l.lecta.ff.si cer.peta.⁊.c.officij.de ele.vel intelligat prout dixit Guil.de cogn.in.d.l.vna.qñ post libelli porrectionem rite formati fuit positio facta que referat ad libellum:vt quia dicit in vna positione:ego pono illud q̃ narraui in libello:tũc [f] enim inducit contesta.quia se retulit ad libellum: vnde videt negare contenta in libello.argu. C.de eden.auť.si quis in aliquo documento.et.j.de fide instr.c.inter dilectos nec etiã placet.d.Ant.dictũ Spe.precedẽs in iudicijs plenarijs nisi precesserit libellus sꝫ potest pcedere in summarijs in quibus sufficit qualisqualis petitio.Et in hoc vltimo vr̃.d. Ant.sibi contrariari in his que dixit in.c.j.de lib. ob.vbi tenuit post Jo.and.q̃ si reus non exigit li bellum:sed rñdet ad qualẽqualẽ petitionem q̃ lis habet pro ɔtest.de quo tñ dic vt ibi dixi.Ego vero puto simpliciter sequendo glo.nostrã in fine sui:vt nunq̃ inducat litis contest.per positiones et rñsio nes:⁊ intelligo siue fiant generales siue particula res.intelligendo tñ de varijs positionibus:⁊ ratio que me mouet est q̃ positiones vsu introducte fue runt ad faciliorem exitum litium propter confes siones habendas:⁊ vt releuaret actoꝛ ab onere p bandi:vt dicit tex.t.in cle.sepe.de verbo.signi. non ergo fiunt ad ostendendũ petitionẽ:vñ verba sunt assertiua ⁊ enũtiatiua:non ergo dñt operari effe ctuꝫ petitionis.ar.in.c.significanit.de app.sed si in libello oblato actoꝛ narrat factũ in libello conten tum:⁊ reus rñdet:tunc fateoꝛ q̃ inducitur sic litis contest.⁊ sic intelligat tex.⁊ Bart.in.d.l.vna.⁊ hoc casu procedat opin.Hosti.dũ loquitur de positiõe generali[e].Secus eñ si eam faceret per modũ posi tionis petendo interrogari partem de veritate iu ramento premisso:tunc enĩ intendit probare seu releuare se ab onere probandi non autem petere: vnde tex.hic in decisione non refert se ad positio nes particulares sed generaliter dicit q̃ non per positiones ⁊ respõsiones ad eas factas fit litis cõ te.sed per petitionem iure propositam ⁊ respõsio nem secutam.⁊ idem repetit tex.in.c.dudum.ij.de elect.responsio ergo debet fieri ad petitionẽ:quia ille qui petit dicit se velle litigare ⁊ respondẽdo ad eam habemus cõtestationẽ idest simul attestatio nem:⁊ sic non placet dictum Cyn.nec Specu.nec Guil.de cu.nisi intelligatur vt statim dixi: et hoc quo ad primũ.¶ †Scdõ ex dictis Hostien.infer tur[f] q̃ ad litis contest.requirũtur verba nec suffi cit oblatio libelli[g] ⁊ rñsio subsecuta: sed opoꝛtet quod post oblationẽ libelli interroget reus per iu dicẽ:vel per partẽ iudice sedente pro tribunali an credat pposita in libello esse vera:⁊ ad hunc intel lectum nititur Hostiẽ.adducere.l.vnam.prealleg. Pet.in.l.edita.C.de eden.dicit q̃ absente actoꝛe potest hodie fieri litis cõtesta.per auť.qui semel.q̃ statim dato libello,⁊ sic pposita facti narratione: actoꝛ est obligatus liti:⁊ sic ex parte ei⁹ lis est con test.Et aduerte tu canonista:q̃ auť.qui semel.loq tur in casu.c.causam.de do.⁊ cõtu.cũ materia sua. Bar.in.d.l.vna.C.eo.dicit oẽs doct.tenere ɔtrium q̃ hoc videt ɔ text.l.vnice.que videtur requirere presentiã actoris ⁊ rei ⁊ dicit speciale esse in.d.auť. qui semel.q̃ pueniat ad sniam lite nõ ɔte.sicut qñ q̃ in bello corpoꝛali quis põt aduersariũ suũ vin cere sine bello:ita in casu illius auť.sine libello ⁊ si ne lit.cõte.potest vinci actoꝛ:ibi est tñ casus specia lis:tñ scdm eũ regulariter ɔtrariũ sicut si vna pars esset in campo ⁊ alia non:non posset dici prelium: ita ex vna parte tñ altera absente nõ potest dici li tis conte.imo plus dicit ibi Bar.q̃ per narratio nem ⁊ responsionem factã ex interuallo non indu citur litis cõtes.quia in contesta.quasi cõtrahitur:

quitur q̃ si in po sitione fiat mẽtio de libello:q̃ pro batur hec opin. Gui.põdera etiã quia per respon sionẽ sequutã: q̃ vr̃ referri ad peti tionem ⁊ sic pba tur hic dictũ do. Abb.idem tenet hic Joã.de imol. Andr.Barb.
¶ Infert.ponde ra q̃ dictũ Host. vr̃ verũ ex eo: q̃ iura allegata per eum probant: vt d.l.ij.§.j.⁊.d.§.pa troni.et allegat.l. paulus.ff.de lega tio.vbi prohibi tus aduocare nõ est phibit⁹ mitte re allegatiões in scriptis gratis et ibi Bar.ergo nõ sunt paria narra re in voce et scri ptura.faciat illud Hieronymi i pe. biblie ibi:hꝫ ne scio quid ⁊c.⁊ ad istũ tex.⁊ similia: dic q̃ dꝫ intelligi scdm.d.l.ij.in.§.j. ar.l.sed et poste rioꝛes.ff.de legi. vide.c.j. j. titul.j. Bal.hic damnat dictum Host.per tex.in.l.j.§.edere. in ver.vel libello. ff.de eden. Pon dera quia non p bat contra Host. do.Pe.hic nõ te net dictum Host. vide eũ:tu ponde ra quia in auť.qui semel. est casus p dicto Hostien.ibi actoꝛ produxit li bellum et recessit postea reus cõpa ret et dicit q̃ pce ditur lite nõ ɔtes. et illũ tex.allegat ad hoc Sali.in.d. l.j.C. eo. pondera l.j.C. eo.in versic. narrationem au dire ceperit.vnde aliud est audire a liud legere.et ibi dicit audire.ergo debet exprimi vo ce respõsio ⁊ nar ratio.tene menti. And.Barb.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Oblatio libel li. Uide Jmol.in l.si dom⁹.§.qui cõ fitetur.ff.de leg.j. Rotam deci. vj. in titu.de litis cõ test.in nouis.

a ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Si cōfessio. An cōfitendo inducat͛ litis contestatio vide Bal.in.l.si reus.ff.de ꝓcura. Cardi.in cle.sepe.q.xxvi.de verbo. sig.⁊ in.c.dudū.ij.de electio.⁊ quō per cōfessionē aduocati inducatur litis ꝯtestatio declarat Bal.⁊ Paul.de cast.in.l.j.C.de erro.aduo. Abb. in.c.pastoris.in.j.not.vbi And.sicu.s.de iud.

matiue siue negatiue lis est cōtestata:vt plene ibi per eum.et per Spec. in ti.de lit.contest.§.ij.ver.⁊ no.forma.ij.
Anto.Francis. ¶ Circa istā materiā de litis ꝯte.qd illa sit vide in.c.dudum.el.ij.de ele.⁊ in.c.cū causam.de iura.cal.⁊ in.c.prout.de do.⁊ contu. et in.l.rē nō nouā.C.de iud.et vide late per Specu.in ti.de litis contest.

b ¶ Destruit͛.pondera tex.in.l.j.C.de li.cōte.in vbis.negotij narratio vbi est tex.pro diffinitione glo.imo videtur ꝙ diffinitio gl.sit optima et moueor etiā ex l.j.C.eod.vbi dr̄ p narrationē et rñsionē; ergo ⁊c.itē moueor ex eo qd voluit Bar.in.l.j.ff.de excep.vbi dicit ꝙ si reus narrat factū erit exceptio: ita dicamus ꝙ orit͛ actio et petitio ex narratiōe facti.facit c.sinaūt de rescri.⁊ qd ibi voluit.d.Anto.facit.c.dilect⁹.de iudi.vbi dr̄ qd sufficit narrare factum: nec ob.iste tex.dū dicit p petitionē qr īportat offm̄ narratiōis:aliō intelligitur ille tex.de narratiōe i q̄ colligitur petitio:et ad istū tex.dicas ꝙ est glos.⁊ declaratio illaruȝ legū vt intelligat͛ per narrationē ī qua colligit͛ petitio,

† And.Barb,
☙ Sebasti. Sapia.

c ¶ Dictū fundamentū.Hoc ꝓcedit capiēdo iudicium stricte:large enim capiēdo iudiciū incipit a citatiōe vide pau.d cas.ita declarantem in rubr.C.de in ius vocan.

Zacharias.

d ¶ Siue negādo. Est in dubiū ꝙ litis cōtestatio possit fieri negatiue: vt p Bal.i.l.ij.C.de iura.calū.cum vulg.lȝ vide optimuȝ modū extorquēdi litis ꝯtestationē a tergiuersante queȝ ponit Bal.in.c.cū ad sedē.j.de resti.spol. p bo.gl.ibi:scȝ qd actor duȝ obijcit libellum parti qd faciat vt legat͛ si iussu iudicis:⁊ interrogat⁹ rñdeat an credat ꝯtenta in eo esse vera:q si rñdeat siue affir-

vt.l.ij.§.idē scribit.ff.de pecul.sed ꝯtus vel quasi impediunt͛ propter interuallū tp̄is inter interrogatiōē ⁊ respōsionē:vt.l.j.§.j.ff.de verbo.oblig.et.l. continuus.in prin.eo.ti.Itē sicut vidimus in corporali ꝑlio:si vnus veniret in cāpo hodie et postea reuerteret͛ ⁊ alius cras:nō diceret͛ ꝑlium inter eos: ita ex internallo non pōt dici litis ꝯtesta.Iteȝ hec duo.sed de parte absentis ⁊ de interuallo ꝓbātur. ex significatione nois litis em̄ ꝯtest.dicit͛ a con:qd est simul quasi simul attestatio in lite:sed ex interuallo vel inter absentes non pōt dici ista simul attestatio interuenire ꝺm eū.Sed ꝯ vtrūq; dictū reperio dños de rota tenere decisione.cccxlij.vbi sic formaliter dicunt ꝙ si dato libello per actorem petat reū compelli ad rñdendū libello ⁊ reus respondeat confitendo partē ⁊ partē negādo:licet huius rñsionis rei actor nihil dixerit:vel etiaȝ ꝑsens non fuerit facta est litis cōtest.per vtrāq; partē:qr litis ꝯtest.fit per narrata ⁊ petita in iure ꝓposita ex pte actoris ⁊ rñsionē secutā ex pte rei:vt patet in hoc ca.⁊ in.c.dudū.de elec.ꝓut accidit in casu ꝓposito datus erat libellus ꝓ parte actoris in quo ꝯtinebatur narratio facti ⁊ petitio:in qbus ipse semper persistebat ad quē fiebat directa rñsio per reū ꝯfitendo ⁊ negando:ꝙ sufficit p iura antedicta:ergo ⁊c.dubium em̄ fecit ꝺm eos:quia litis contestatio nihil aliud est q̄ simul attestatio vel mentis declaratio volētium litigare:videat͛ ergo ꝙ simul ⁊ eodem tp̄e deberet ꝯcurrere petitio actoris et rei rñsio:vt.l.ꝯsensu.ff.de act.⁊ obliga.ad qd rñdebat͛ qd dato libello per actorē semper cōstabat de animo suo litigandi maxime instādo vt reus ꝯpelleretur ad rñdendū:⁊ sic ꝑsistēdo in sua petitione semper habuit animū litigandi qd sufficit:rñdendo ergo huic petitioni statim fuit facta litis contest.⁊ fuit simultanea ꝓpter concurrētiā animorū: ⁊ propter hoc dictū fuisse saluatū vnum magnuȝ processum habitū in quadam causa ardua.Hinc ergo volunt tria pariter contra dicta Hostiē.⁊ Bar.lȝ de eis nō faciat mētionem videlicet ꝙ.contestat.potest fieri absente parte:ex quo obtulit libellū et persistit in sua petitione.Scdo ꝙ tp̄is internallū inter oblationē libelli ⁊ rñsionē non vitiat.Tertio ꝙ non requirunt͛ verba in ꝯtesta.fiēda:sȝ est satis porrigere libellū ꝯtinentē narrationē ⁊ petitionē ⁊ qd respōsio sequat͛.Et ꝺm hūc vltimum modū sepissime et quasi semp practicat͛ parme:vbi sunt boni ꝓcuratores et aduocati:et hoc sepe fieri vidi vbi legi sex annis cōtinuis hanc eandē opinionem sequuntur hic do.Anto.⁊ do.Car.approbantes deci.Rote. opinio Bar.pōt ꝓcedere si porrecto libello ⁊ petitiōe pars reuocat libellū anq̄ rñdeat:sȝ si dimittit penes iudicē ⁊ instat vt respondeatur non apparet rō quare ex rñsione secuta in termino sine alia negatione nō dȝ fieri litis contest.imo dico sufficere ꝯsensum ptis qualitercūq; appareat:et pro hoc adduco text.optimū in.c.cum cām.de appella.vbi rñsio aduocati ad libellū sufficit ad lit.cōte.si confessio[a] talis non reuocat͛ per partē:vt ibi:⁊ sic apte probatur ibi ꝙ nō regulat͛ per omnia ꝺm stipulationē:qr aduocatus non pōt stipulari pro clientulo cū non habeat mādatū ad hoc qd no.in.l.si procuratori presentis.⁊.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.obli.dȝ ergo regulari ꝺm cōtractus iurisgentium q pn̄t perfici per epistolā:vt.l.j.ff.de ꝯtrahē. emptio.⁊ in.d.l.ꝯsensu.⁊ per epistolā qs cōfitetur ⁊ valet:vt.l.publia.ff.depo. ¶ † Itē quia confessio facta in libello ꝓdest aduersario ⁊ pōt se ex ea fundare:lȝ tempore oblati libelli nō fuerit presens et hoc qr scriptura semper loquit͛:vt in.l.cū precum. C.de lib.cau.⁊ qr no.per Bart.in.l.certū.ff.de confes.⁊ dicā in.c.fin.j.de confes.ad idem.c.appella.de ap.lib.vj.cū ibi no.in glos.fi.⁊ videtur ꝓbari iudicio meo.in.c.j.de libel.oblati.vbi exigit͛ libellus vt

8

libellanti rñdeat͛:nec requirit͛ qd denuo viua voce fiat petitio seu interrogatio:ad idem text.in cle.sepe.de ver.sig.in.§.verū.⁊ in.c.j.j.tit.xxi.vbi satis ꝓbatur qd ad inducendam contestationem sufficit rñdere libello actoris:nec sunt alia verba necessaria.Idem videt͛ velle apertissime hoc.⁊.c.dudum de elec.vbi dicit͛ ꝙ per petitionē in iure ꝓpositam et rñsionem secutam fit lit.cōtesta.nō ergo requiritur alia interrogatio:nec est curandū de interuallo:satis enim est exhibuisse petitionem tradendo libelluȝ,bene cōpositū ⁊ ꝙ fuerit secuta rñsio:vt satis declarat tex.in.c.xxi.⁊ alia superius alle. ¶ Ex hoc infero aliud qd non requirit͛ iudicis īterrogatio:lȝ aliud senserit hec glo.quia hoc nullibi reperitur:et apertissimo senserunt do.de rota in loco ꝑalle.Satis em̄ est qd rñdit ad petitionem actoris: et facit.l.si sine interrogatione.ff.de inter.actio.vbi dr̄ qd si qs in iure respōdit sine interrogatione habet͛ pro interrogato.Nec obstat predictus text.in l.vna.C.eo.in fi.qui videt͛ exigere narrationem:qr debet intelligi de narratione q̄ fit in libello vt dicit do.Anto.hic et bene.cū enim ille tex.valde generaliter loquatur dȝ reduci ad iura canonica que magis specifice attingunt istaȝ materiā ⁊ hoc quo ad primā partē glo. ¶ † Scdo gl.ꝑncipalr querit qd sit litis cōte.Et rñdet ꝙ est negotij pncipalis hincinde apud iudicē facta vera narratio ⁊ subsecuta rñsio siue negando siue confitendo: exigit tn̄ ꝺm gl.animus in ꝯtestando:vnde si ꝯtestat͛ ꝙ non intendit lit.ꝯtest.nō erit ꝯtestatio facta ⁊c. ¶ Hic sunt quatuor examināda.ꝑmo circa diffinitionem scdo an reus ꝯfitēdo videat͛ litē ꝯte.tertio an presumat͛ animus cōtestandi ex simplici responsione quarto an ꝓtestatio impediat lit.contest.⁊ sic examinata erit tota glo.j ¶ † Circa primum videlicet diffinitionē:dicit Hosti.⁊ post eum Io.ꝙ hec diffinitio destruit[b] hic p istū text.nam p positiones ⁊ rñsiones narrat͛ hincinde negotiū coram iudice et tn̄ nō fit lit.cōte.ideo diffinit sic:ꝙ litis contest.est fundamentū iudicij p petitionē in iure ꝓpositam et congruā rñsionē secutā animo ꝯtestandi litē factū:quo omisso sisi in figura iudicij ꝓcedat͛ vexant͛ inanib⁹ laborib⁹ ⁊ sumptibus ligantes.Et omnia hec vba diffinitiōis per ordinē reassumēs Hosti. dicit hic merito est dictū fundamentū:[c] qr dr̄ litis initiū.de offi.deleg.c.super questionū.§.intentionis aūt.ꝙ nō dr̄ lis mota ꝓprie.de verbo.sign.c.ex parte.ij.nec dr̄ qs petere:sed petere velle.ff.rem ratā ha.l.amplius.per ipsam aūt firmat͛ iudiciū et ꝑficitur petitionis iniuria.ff.de in ius vocā.l.q̄uis. ¶ † Perpetuat͛ actio vsq; ad.xl.annos.C.de anna.exce.l.j.⁊.C.de ꝑscri.xxx.an.l.fi.Et bene dicit͛ p petitionē.s.in scriptis porrectam:alias econtra:de quo in.c.j.de libel.obla.Et bene dr̄ in iure qr extra iudicium non ꝯtestat͛ lis:vt patet.iij.q.ij.offerat͛. s.ti.j.c.j.ff.de inter.ac.l.voluit.alioqn qñcūq; aliquis rusticus peteret aliqd ab alio extra iudicium eo negāte fieret litis cōtest.Sequit͛ congruam rñsionē:scilȝ vt ipsam petitionem confiteatur vel neget vt sequit͛.vide de hoc.s.de electi.dudū.Sequit͛ animo ꝯtestandi:de hoc.j.in tertio ⁊ vltimo mēbro Quo omisso si in figura iudicij ⁊ ordine iudiciario ⁊c.qd ideo sic dr̄.qr hoc omisso dari potest iudici ptās qd inquirat ⁊ arbitret͛ vt sibi videt͛.de hoc s.de lib.ob.c.j.Et bene sequit͛ vexant͛ inanibus ⁊c. qr vt ptȝ hic ꝓcessus est nullus:et hec diffinitio est bona ⁊ no. ¶ † Ex hoc vlti.no.ꝙ potest iudici dari ptās per partes inquirēdi ⁊ arbitrādi non seruato ordine iudiciario:de quo dic vt plene not.in.ca. primo.de libel.obla.⁊ in.c.de causis.de off.delega. et in.c.fina.de regulis.iur.libro.vj. ¶ † Quero quo ad scdm an si reus rñdeat cōfitēdo videat͛ litē contestari.glos.hic sentit ꝙ sic.in eo qd dicit siue confitēdo siue negando:[d] sed als ⁊ melius distinguit in c.dudum.

9
10
b
c
11
12
13
d

in.§.j.⁊ ibi omn no.Ioā.an.in addi.⁊ per hostiē.in sum.eo.tit.de lit.cōte:et adde ꝙ litis cōte.est de substantia iudicij:vt est glos.in.d.c.dudū.⁊ per Spe.in ti.de ꝯtu.in.§.ij.in vsi.si vero.imo litis cōtest.dr̄ esse principiū iudicij: vt p Spe.in ti.de cita.in.§.fi.in v.⁊ no.i ti.de lit.conte.in pri.⁊ q̄r fiat lit.ꝯte.vide p spe. hoc eo.tit.in.§.ij.⁊ p Cyn.in.l.ij.C.de iur.cal.et vide oīno.d.Car.i cle,sepe.in.xxij.q.de ver.sig.⁊ adde qr lis nō contestat͛ p ꝓpositionē exceptionū dilatoriarū nec ēt p exceptionē iuramēti: vt p bart.in.l.j.C.de lit.ꝯte.nec etiā fit cōtestatio per ꝓpositionē exceptionis ꝑiudicialis impedientis litis ꝓcessum,vt p Bal.in.c.j.de contro.inter vasal.et epist.qd si index mādat partibus litē cōtestari ⁊ pte non rñdente libello ꝓnuntiat litē haberi p cōtestata an istō sufficiat:vide p Pau.de ca.in ꝯsi.ccxij.⁊ an si reus rñdendo libello vtat͛ vbis iniuriosis:puta qr dicit tu mentiris: an inducat͛ li.cōt.vide Bal.i l.turpia.ff.de leg.j.q dicit ꝙ sic: de quo ēt vidēdū est in aut.offerat͛.C.d lit.conte.⁊ i.l.j.e.ti.vbi plene tractat p que verba fiat lit.contest.
¶ Et an probet͛ lit.ꝯte.per verba iudicis qui dicit in sn̄ia visa litis cōte.⁊c.vide que plene no.p Inn.⁊ doct.i.c.quoniā cōtra de proba.⁊ vide q̄ plene habentur in.l.sciendum.ff.de verbo. obliga.vbi plene per Io.de imo.⁊ Alex.post eum.

c.dudū.el.ij.de elec.ꝙ aut nondū oblato libello reus ꝯfitef:ꝛ tunc non fit ꝯtestatio:qꝛ nō ꝑcessit petitio ꝛ hoc casu nō ferk snia diffinitiua sed fit ꝑceptū reo vt soluat intra certum tps aut cōfitek libello oblato ꝛ inducik cōtestatio si ꝯfitek aīo litē cōtestandi ꝛ ferk tūc diffinitiua ꝛ hoc qꝛ iura simpl'r dicūt qđ ꝑ narrationē ꝛ rñsionē fit li.ꝯte.nec etiā distinguūt cōfitēdo vel negādo:ꝛ hoc etiā ꝓbat ipsa significatio verbi ꝯtestari.i. simul testari ꝛ ita reus q confitek simul attestak sup re petita. Idem dicit gl.in.l.vna.C.e.ꝛ sentit gl.ij.q.j.nos in quenꝙ.et Cy.ꝛ vltramō.vt refert Bal.in.d.l.vna.tenēt simpl'r nō fieri lit.cōte.ꝑ ꝯfessionē qꝛ ꝯfessio ordinak ad fugiēdū iudiciū:idō nō inducik cōte.imo dꝫ fieri ferri absolutio ab instātia iudicij ar.l.si reus.ff.de pcu.ꝑ hoc etiā vr tex.in.l.si domus.§.q cōfitek.ff.de leg.j.Itē facit tex.in.l.rē nō nouā.§.patroni.C.de iudi.ibi ꝑ narrationē ꝓpositā ꝛ ꝯdictionē obiectā:ꝛ sic requirik cōtradictio.Bar.in.d.l.vna.dicit ꝙ ꝑ ꝯdictionē in dubio fit lit.cōte.vt in.d.§.patroni.cū si.sed alibi dicit tex.ꝙ per narrationē ꝛ rñsionem nec distinguitur vtrum fit rñsio cōtradicens aut cōsonans.vt.l.j.ꝛ.ij.C.de iura.cal.nec obstāt.ll. alle. in ꝯtrium imo ꝯcordāt cū gl.si recte inspiciank,naꝫ potest esse ꝙ qs cōfiteak eo proposito ꝙ non cogak subire iudiciū.ita loquunk cōtraria:volebāt em̄ ibi statim soluere.itē pōt qs cōfiteri eo aīo vt iudiciū subeat ꝛ ferak diffinitiua.ita loquuntur gl.sicut videmus in bello corporali:nam pōt esse ꝙ qs nolēs preliari reddit se victū sed vult esse in ꝑlio ꝛ vult ꝙ ꝑ vim belli capiak.ita in ꝓposito lꝫ quis ꝯfiteak:tñ vult ꝙ ꝑ diffinitiuā cōdēnek qđ est qñꝗ vtile imo necessariū vt puta ꝓpter cōseruandam stipulationē de euictione.vt.l.vtiꝗ.ff.de rei ven.et de neg.gest.l.si aūt.Idē videk velle Guil.de cug.in prealle.l.si reus.dicēs ꝙ si cōfitek ꝛ dicit nolo litigare: nō inducitur lit.conte.sed si simpl'r cōfitek dato libello bñ inducik conte.alleg. l.in tribus.ff.de iudi.nā iudicium fami.ercis.dak inter volentes:ꝛ tñ fit conte.ad idem.l.cū notissimi.§.illud.C.de prescri. xxx.an.ad idē.ff.de iureiu.l.nā postea.§.si is q.ꝛ.l.si tutor.ff. de ind.cū si.hāc eādē opi.tenuit Io.an.in addi.Spe.in ti.de lit.conte.§.ij.ver.sed si reus latius attingēs materiā dicēs ꝙ si cōfessio fit cū aliquali resistentia precedenti planū est qđ inducitur litis cōtest.vt si confiteor narrata ꝛ nego petita fieri debere vel si cōfiteor mutuū ꝛ dico lapsum terminū ad soluēdum vel dico inde ꝓrogatū:vel si oīa cōfiteor allego inopiā: his enim casibus ꝛ similibus planū est ꝙ fit li.contest.ꝛ idem voluit Cyn.in.l.ij.C.de iura.cal.in.iiij.q. Si aūt confessio fit simpliciter dicit adhuc litē fore cōte.qꝛ iura sunt ꝯtenta sola responsione neꝗ exigūt cōtradictionem.C.eo.ti.l.vna.de iura.cal.l.ij.de elec.dudū.el.ij.nec ob.l.rē non nouā.C. de iudi. qꝛ ibi exigit contradictionē ꝓpter iuramentū aduocatorum de quo ibi trac.nec ob.si dicak ꝙ si ex ꝯfessione inducik lit.cōte.dꝫ sequi diffinitiua q̄ imponit finē cōtrouersie:qđ erat impossibile:qꝛ ex quo nulla est ꝯtrouersia;qꝛ ꝯfitek nō pōt finis imponi:qꝛ rñdek ꝙ imo fuit aliqua cōtrouersia saltē inquantū ꝑmisit se trahi ꝛ petijt ꝛ recepit libellū:ꝛ fortius hoc procedit si in aliquibus dilatorijs est contradictum vel instatum. Non ob.l.si reus.qꝛ illa nō loquik de ꝯfessione q̄ est actus iudiciarius:sed loquik de oblatione solutionis q̄ est act⁹ extraiudicialis.Cōfessio em̄ est actus ordinatus ad litē:sꝫ oblatio solutionis nō:imo ordinak ad excludendā illam. ¶†Adeo ista sunt vera vt etiā per cōfessionē aduocati aīo litigandi inducitur cōte.si nō reuocek confessio.vt in.d.c.cū cām.de app. ꝛ hec est ipsa veritas.Conclude ergo tenendā glo.in.d.c. dudum.cū si.que ponit veritatē. ¶†Uenio ad tertiū qꝛ glo.requirit animū litē cōtestandi.an ex simplici confessione presumatur animus litē contest.cū respōdendo nō dixerit animo litem cōte.sed simpliciter fuit disputatū his senis nec in aliquibus locis doct.hoc ponunt:sed reperio hanc questionem expresse tactā per do.de Ro.deci.xij.al's.lxij.vbi concludunt ꝙ si reus respondēdo libello actoris negat narrata ꝓut narrantur:ꝛ dicat petita fieri nō debere:lꝫ nō addat ꝛ dicat animo litem contes.ꝙ nihilominus inducik litis cōtest.per pal. l.rem non nouā.§.pꝛoni.C.de iudic.ꝛ per.l.ij.C.de iur.cal.de elec.dudum.ꝛ hic ista enim iura ꝛ similia tantum exposcunt responsionē ad petitionem:ꝛ ita etiam decidit Spec.in tit. de li.contest.§.j.ver.quid ergo si proponuntur. pro hoc facit qꝛ non presumitur ꝙ quis verbo exprimat qđ mēte nō cogitauit.ff.de supel.leg.l.labeo.ꝛ de reb.du.l.in ambiguo.de regu.iu.in obscuris.lib.vj.alioquin simili ratione in contractibus vltimis voluntatibus priuilegijs ꝛ rescriptis non valeret quod fieret nisi adderek huiusmodi animi expressio: qđ esset absurdum.faciūt no.in.c.intelligentia.ꝛ.c.pe. de verbo. sig.ad idē.c.ex literis.ꝛ ꝙ ibi no.de spō.verba em̄ intelligunk ꝑm communem intelligentiam nec stak interpretationi ꝓferentis in iudicio:sicut etiam in simili dicimus de iuramento vt no.Inno.c.veniēs.de iureiur.puto tñ qđ vbi est cōsuetudo vt talia verba proferantur quādo respondek animo contestādi litē qđ nisi talia verba:exprimank ꝙ nō fiet litis cōtest. arg.in.l.semꝑ in stipulationibus.ff.de reg.iur.ꝛ in.l.librorū. ij.qđ tamen cassius.ff.de leg.iij.ꝛ in.d.c.ex literis.ꝛ in.c.cum dilectus.de cōsue.ꝛ optime in.l.si de interpretatione.ff.de legi.sed cessante cōsuetudine tene primū.qđ etiā hic videk sentire.Io.an.dicēs qđ ex quo verba sunt apta presumik anim⁹ contestandi ex quo aliud nō apparet.ꝛ hoc videtur etiam voluisse Inn.in.d.c.cum.M.de cōsti.nam ideo protestatio defendit contest.litis.vt statim dicam:qꝛ in dubio presumitur qđ animo litis contesta.fiat:alias enim non esset necessaria protestatio qđ rñdet animo litis contest.si nō presumeretur 16 animus nisi hoc exprimatur:ꝛ hoc est quo ad tertiū. ¶†Ad vltimum veniēdo an protestatio qđ respondet animo nō cōtest.litis impediat[a] contest.gl.hic qđ sic:ꝛ idem gl.in.l.vna.e. titu.ꝛ Inno.in prealleg.c.cum.M.de consti.qꝛ responsio potest fieri animo contestandi litem ꝛ instruendi iudicem. ideo ex quo protestatur videtur hoc facere animo instruēdi iudices:ꝛ sic protestatio nō est cōtraria facto ꝑm Inno.in.d.c.cū M.ꝛ de hac.q.vide plenissime in Spec.eo.ti.§.ij.ver.ex premissis patet.ꝛ per Io.an.in regula exceptionē.de reg.iur.li. vj.in mercu.vbi narrat hāc.q.fuisse disputatā per diuersos.ꝛ ponit varias solutiones diuersorū.ꝛ videk ipse Io.an. sequi opi.Mar.filli.ꝛ Azo.cōiungendo eas in hūc modū: qđ aut iudex[b] ꝛ aduersarius nō cōtradicūt protestationi ꝛ impedik litis cōte.qꝛ ad litis cōte.requirik animus cū sit quasi contractus.vt in auk.de exhi.ꝛ intro.re.§.illud.l.iij.§.idē scribit. ff. de pecu.sed ex protestatione apparet animū deesse ꝛ hoc qñ post protestationē incōtinenti sequitur rñsio. Si aūt rñdet ex interuallo videk recessisse a ꝓtestatiōe.arg.ff.lo.l.cū in plures.§.locator horrei.ꝛ placuit Hosti.in.c.cum.M.de consti. Aut iudex cōtradixit protestationi:ꝛ idē ꝑm eum qđ non sit inducta lit.conte.qꝛ cū dependet a voluntate partis ꝛ nō iudicis nō potest cōtradictio iudicis inducere cōsensum ꝛ animum partis.maxime cū iudex nō possit precise cogere reum ad rñdendū seu lit.conte.vt not.in auk.qui semel.C.quō ꝛ qñ iudex.ꝛ idem putat si actor cōtradicat ꝛ protestetur in cōtrarium:qꝛ sua protestatio non tollit protestationeꝫ aduersarij cum fiat super dependentibus tantū a suo cōsensu ꝛ voluntate.iuxta no.ꝑ Ioā.an.in regula in generali.de reg.iur.lib. vj. in pe.col.ver.sed pone.ꝛ plene no.in.d.c.cum.M.in materia protestationis.ꝛ hāc sniam tꝫ Bart.in prealle.l.vna.specifice tñ attingit quādo rñdet ex interuallo post ꝓtestationē videk etiā sequi do.Ant.licet per alia verba preterꝗ in vno mēbro in quo videk sequi opi.But.ꝛ Guil.de cu.vcꝫ qñ iudex nō admisit protestationē:vt quia dixit protestationē hanc non admitto:sed volo qđ respōdeas animo lit.cōtest.quo casu dixerunt ꝙ protestatio nō iuuat:qꝛ ex quo acquiescit iudici ꝛ respōdet:videk velle ꝙ superior vult ꝛ acquiescere cēsek sue interlocutorie,ex quo saltē post verba iudicis non repetit ꝓtestationē.ad hoc alle.But.l.dꝫ.§.j.ff.nau.cau.sta. Ego in hoc vltimo puto ꝙ aut reus rñdit ad libellum premissa protestatione ꝛ iudex post rñsionē dicat,ego non admitto talē protestationē.ꝛ tūc ꝓcedat prima opi.cū em̄ depēdeat ab aīo suo an rñdeat aīo lit.cōte.cōtradictio iudicis sequēs nō pōt ponere intētionē vbi nō adest maxime in oībus cōtractib⁹ seu quasi,ꝛ si vnū senserit vna pars ꝛ aliud alia nihil agik,qꝛ non est ibi ꝯsensus.l.in oībus.ff.de act.ꝛ obli.aut reus primo premisit protestationē qđ per ea que dicit nō intēdit li.conte.et anteꝗ rñdeāt iudex cōtradicat ꝛ reus postea rñdet, ꝛ tunc si repetit eandem protestationē,tūc idē qđ.s̄.Si vero post cōtradictionē iudicis simpliciter rñdeat,tunc videk animo lit. cōtest.ꝛ videk voluisse acquiescere interlocutorie iudicis.argumentū optimū ex his que no.in gl.in cle.vna.de do.ꝛ contu.in ver.manifeste.in prin.ꝛ facit.d.l.cum in plures.§. loca- 17 tor.ff.loca.ꝛ.d.l.debet.ꝛ qđ no.in.d.c.cū.M. ¶†Et ad id qđ dicitur communiter ꝓtestationē tolli per cōtrariū factuꝫ.de consti.cum.M.ꝛ.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur.ꝛ qđ no.in c.solicitudinē.de app.respōde vt no.Inno.in.d.c.cum.M.ꝛ s̄.dixi.qđ procedit nisi factuꝫ sit multipliciter intelligibile et ꝑm vnum intellectū factum nō est contrarium protestationi secundum aliū sic,tunc si protestatur intelligik facere secundum intellectū nō contrariū,vnde in proposito videk respondere animo instruēdi iudicē ꝛ nō lit.cōte.ꝛ sic nulla cōtrarietas.vel dic vt no.Bart.in.d.l.vna.qđ ad idē tendit. dicit em̄ protestationē operari qñ protestatio respicit vnum,ꝛ factuꝫ aliud.nā ex lit.cōtest.oritur quasi ꝯtractus protestatio ordinatur ad tollendū istū quasi contractū,non aūt rñsionem,et

a ¶Impediat.adde Alexan.consi. lxxxv.iiij.lib.

Zacharias.

b ¶Qđ aūt iudex nō obstāte tali ꝓtestatione ꝛ de q̄ feci mentionē.s̄. in pn.hui⁹ca.pōt iudex ꝑcipere tali ꝓtestanti vt litē pure ꝯtestek qđ si recuset quamuis non possit illā habere ꝓ contestata poterit tñ ꝓcedere ad primū ꝛ ꝑm decretū vt per gl. multū no.in.l.cōsentaneuꝫ.C.quō ꝛ qñ iud.quā extollendo Bar.ibi dicit multū verecundie inferre doctoribus potissimū iuuenibus de quo vide per mathe.mathe.singu. lxiij.incipie. nota cautelam ꝙ semp reus.ꝛ ibi i apost. tā Ant.ꝙ Celsi.

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Et primo qro. Que requirãtur ad hoc vt fiat litis cõtestatio po pit Pau. de ca. in cõsi. cccci. col. ij. in j. vol. fm nouissimã impressionẽ vbi ponit multa requisita.

b ¶ Interuallo veniret. Eu ponderã. d. l. rem nõ nouã. §. psoni. in vbo post cõdictionẽ q̃ videt inferri q̃ q̃ ex interuallo cõdicit p. l. ij. C. de cui. reo. sed per exceptionem peremptoriã ex interuallo nõ inducit lit. cõte. ergo nõ inducere et si icõtinẽti. Andr. Barba. Zacharias.

¶ Adde Lãfrã. de oñia. i. c. q̃m. §. b §. rñsiones. nu. i. ver. pma est. in fi. j. de proba.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Absq̃ conclusione. An in libello reqrat̃ cõclusio ponit late Ja. in §. oim. col. xij. in sti. de act. ver. circa cõclusionẽ libelli. vbi põnit regulã cũ limitationibus. q̃ etiã ponit Feli hic. et nunqd sufficiat cõclusio generalis tradit Alex. in cõs. cxci. col. viij. in j. volu.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Et peto. De hac clausula vide q̃ posui. s. de mutu. pe. c. j. col. ij. de clausula vero: oĩ meliori mõ via et forma &c. vid. Cal de. in ti. de accus. cõ. j. Pet. de anc. consi. cclvij. Ro. cõsi. xxiiij. incipi. hec cõfessio. ad fi. Alexã. consi. viij. col. fi. in. iij. col. et cõsi. cxiij. eo. volu.

e ¶ Iuuat eñ multum. adde Ang. cons. cclxxvj. Alexã. cõs. ccxxvi. Frã. aret. consi. xvij.

f ¶ Impropriant. Adde Ro. consi. cclxv. Ant. de bu. consi. lxiij.

¶ Adde Ber. in l. si olei. in fi. p illũ tex. C. loca. itẽ ad validitatẽ sñiever ba impropriãtur glos. in. l. puto. in

sic sunt diuersa. Secus si concernerent vnũ vt q̃ respondet et confitetur qđ animo non rñdedi: tunc enim tollitur per contrarium factum: q̃ concernunt idẽ factũ. et hoc teneas q̃ est mera vita veritas. Et per hoc habes totam gl. examinatã et suppletam.

18 ¶ † Nunc descẽdo ad materiã examinãdã: et primo quero[a] an per exceptionis obiectũ inducatur iuris cõtes. gl. in. l. vna. C. e. ti. dicit qđ si opponit̃ exceptio peremptoria pacti vel iurisiurãdi inducitur lit. cõte. Secus si opponit̃ exceptio declinatoria iudicij ex psona iudicis actoris vel libelli. et ita tenet Cy. et alij. sed ↄtra hoc est tex. in. c. ij. eo. ti. lib. vj. vbi dicit̃ qđ per obiectũ exceptio. peremptoria nõ inducitur litis contestatio. Bar. in. d. l. vnica. eo. tit. dicit quod aut proponitur exceptio dilatoria et tunc secundũ omnes non inducitur contestatio. proponitur enim ad declinãdũ iudiciũ nõ ad litigandũ facit. c. exhibitã. de iudicijs. vbi iudex dicit̃ contrarius si simul procedit sup exceptionibus dilatorijs et principali negotio: q̃ exceptio dilatoria dicit non procedendum: sicut videmus in istis prelijs corporalibus quoniã multa precedunt anteq̃ perueniatur ad prelium vt deplanare locũ vbi prelietur, destruere munitiões eorũ qui preliũ cõtenunt et declinãt: ita in isto plio ciuili et intellectuali oẽs iste exceptiões declinatorie debẽt ante oĩa examinari. et idẽ dicendũ ne exceptionibus litis finite q̃n opponũtur ad processum, vt in. c. j. eod. titu. lib. vj. Si vero est exceptio peremptoria mere dicit Bart. qđ aut statim post narrationẽ factam ab actore sequit̃ rñsio rei opponẽtis exceptionẽ peremptoriã: et tunc inducitur litis conte. et ita intelligitur gl. in. d. l. j. et videtur velle tex. in. d. l. rem non nouã. §. patroni. ibi, post narrationẽ propositam et cõtradictionẽ adiectam. sed si post libellum datum vel rationẽ propositã reus ex interuallo veniret[b] et produceret suas exceptiones. tunc nõ induceret̃ litis cõte. q̃ videt̃ pducere sup meritis cause: ita intelligatur. d. c. ij. et placet hec opinio dñi. Ant. sed mihi nõ placet. q̃ d. c. loquitur indistincte et videtur loqui etiã quando incõtinẽti rñdit vt colligitur ex principio. dum dicit libello oblato &c. nã hoc supplere ex interuallo est diuinatio et extorsio. et de facili dixisset ex interuallo si voluisset. arg. c. ad audientiã. de deci. et si intellexisset de opponẽte ad merita cause bñ hoc expressisset nec fecisset mẽtionẽ illã in prin. etiã de libelli oblatione. Itẽ ratio quare nõ inducit̃ litis cõte. per obiectũ exceptionis pemptorie ita procedit si incõtinẽti opponat̃ sicut si ex interuallo in principali vt patet ex notatis per gl. in. d. c. ij. Item ille qui excipit neq̃ fatet̃ neq̃ negat, vt in. c. cũ venerabilis. de exceptio. et in regula exceptionẽ. de reg. iur. lib. vj. sed ponit factũ separatũ a libello: nõ ergo inducitur cõte. q̃ inducit̃ per rñsionẽ ad petitionẽ: si tamen responderet ab libellum et submitteret exceptionẽ peremptoriã, tunc bene esset inducta litis cõtes. vt in c. prout. de do. et contuma. no. gl. in. d. c. ij.

19 ¶ † Secũdo quero quid si in libello ponatur sola narratio et nõ petitio. et re[9] rñdeat fatendo vel negando. dicit Inno. qđ toleranda est contesta. vt res magis valeat quã pereat. j. de verb. signifi. abbate. de institutio. cum venissent. et hoc maxime videt̃ q̃n de iuribus agit̃ vt si negatoria vel cõfessoria intẽtetur: tutius tñ est fm eum aliquid petere. sed qđ valeat sine petitione facit. ij. q. j. notum. j. q. iiij. q̃ psulatus. et. j. tit. pxi. accedẽs. ij. Host. vero dicit libellũ non recipiendũ in quo nihil petitur cũ sine petitione sententia dari nõ possit. ff. cõmuni di. l. vt fundus. nec in alio quã petitũ fit: possit qs condẽnari: vnde reprehendit̃ iudex qui non in seruũ petitũ sed in eius estimationẽ condẽnauit. C. de fideicõmis. lib. l. fi. nisi forsan de spiritualibus et inter religiosos agatur: de quo dicendũ vt notat̃ de iudicijs. dilecti.

20 ¶ † Et q̃n factũ corã papa proponit̃: et hoc etiã voluit Inno. dicẽs quod corã papa narratio actoris et rñsio rei inducunt litis cõtest. sine alia petitiõe: presentia enim eius supplet omnẽ defectum. C. de testa. l. omnium. et. s. de trãsactio. c. j. et hoc tenet curia: maxima. quãdo agitur de elec. vl' prouisionibus ecclesiarũ fm Hosti. et in istis pcedi potest hodie etiam sine cõte. per cle. dispẽdiosam. de iudicijs. iuncta cle. sepe. de verb. signi. fallit etiam in possessorijs fm glo. in. c. quia psul itus. p alleg. et hanc opinionẽ Host. sequit̃ hic do. Anto. puto qđ in his in qbus exuberat officium iudicis procedat et sufficiat sola narratio sine petitione et sic procedat text. cum gl. in. d. c. q̃ presulatus. et qđ dixit Hosti. de causis spiritualibus. si vero nõ supplet seu exuberat officiũ iudicis: et tũc non sufficit. et hoc vult apertissime iste tex. dum exigit petitionem in iure propositam et responsionẽ secutã. et text. in. d. c. dudũ. facit cle. sepe de verb. sig. et. c. qualiter et quando. de acc. et. c. licet heli. de simo. et qđ no. Inn. in. c. in nostra. in prin. de sepultu. et Ioã. de ligno. in. c. j. et in. c. in literis. de restitu. spoliato.

21 ¶ † Barto. tamen in. l. vna. C. eod. dicit quod si actor narrauit factũ tantũ: et petijt pronuntiari narrata prout narrãtur vera esse: et rus tantũ ad factũ rñdit qđ facta est litis contestatio per tex. illius legis q dicit per narrationẽ negotij: nec requirit de necessitate narrationem iuris. Preterea ex facto ius orit̃: vt. l. si ex plagis. §. in cliuo. ff. ad. l. aquiliã. vñ supposita narratiõe facti sequit̃ narratio iuris seu cõclusio: ꝫ credo q̃ Bar. intellexit fm opinionem suã q̃n post oblationẽ libelli recti cõpositi narratur factũ viua voce vt fiat litis cõtestatio quo casu satis puto induci cõtest. ex sola narratione: ex quo apparet p libellũ de modo petẽdi: sed si in libello nõ fecit petitionem sed solũ narrauit factã, tũc procedit qđ dixi vt non fiat cõtest. per responsionẽ: et hoc apertissime etiã voluit iste tex. nam per positionem narratur factũ: et tñ nõ sufficiũt ad litem contest. vt dixi hoc etiã sentit Innoc. in. c. in nostra. de sepultu. in prin. hoc etiã alibi videt̃ voluisse Bar. arguendo per locũ a speciali dum dixit qđ in causa criminali pcedit libellus sine cõclusione. satis est enim narrare factũ: q̃ iudex in criminalibus vbi procedit̃ ad vindictã publicam nõ arctatur sequi cõclusionẽ partis. vnde si cõcludit̃ ad vnã penã nõ tenet̃ illã imponere sed scdm legis dispositionẽ. hoc posuit Bart. in. l. libellorũ. ff. de accusatio. vbi etiã dicit qđ mortuo accusatore ita in istis exuberat officiũ iudicis qđ põt ex officio pcedere. l. qd ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. facit glo. in. l. in causis. C. de accusa. et in. l. libellorũ. Idẽ ergo vt dixi eadẽ rõne in oĩbus in quibus exuberat officium iudicis vt sufficiat sola narratio absq̃ cõclusione[c] secus in alijs. facit quod not. Inno. in. c. ad nostram. ij. de iureiur. et. l. iiij. §. hoc autẽ interdictũ. ff. de dam. infec. Si vero narratio sit latior quã cõclusio: tũc attendit̃ cõclusio et narrata restringuntur ad ↄclusionẽ, vt in. c. ex parte. b. et qđ ibi dixi. de fo. cõpe.

22 et no. Dy. in regula nullus plurib[9]. de reg. iu. li. vj. ¶ † Hinc dicit notabiliter Cy. in. l. cũ te. C. de proba. qđ narrata super sive vltra cõclusionẽ libelli nõ subijciũtur necessitati pbãdi qđ satis videt̃ pbare tex. in. d. c. ex parte. b. de fo. cõp. facit. ff. de appellatio. l. scio. et. l. ita stipulatus. ff. de verb. obli. Et idẽ si narratio esset strictior quã cõclusio debet eñ semper attẽdi libellus circa modũ concludendi. argu. in. l. j. §. si stipulanti. ff. de verbo. oblig. et quod notãt Innocent. Joan. cal. in. c. ij. de ord. cog. ¶ Nunquid autem sufficiat generaliter cõcludere, videlicet peto mihi de predictis iustitiam fieri: dic qđ sic. limita tamen vt not. Inno. in. d. c. ij. de ordi. cog. Et consilium est quod etiam post cõclusionem specialẽ ponatur illa cõclusio generalis, et peto[d] mihi de predictis iustitiã fieri, vt notatur in. d. c. ij. iuuat enim multum[e] libellum. vt ibi notat. Itez quod adijciatur alia clausula que est in vsu: vt peto predicta omni forma modo et iure quib[9] melius possum et debeo. Et aduerte q̃ licet libellus regulariter non procedat sine cõclusione, vt statim dixi tñ si habet conclusionem iuris sine narratione videtur sufficere, vt peto te cõdẽnari in centum occasione mutui, vel que mihi debes, q̃ ad positionem cõsequentis sequitur positio antecedẽtis, vt. l. pro herede. §. papinianus. et. l. illud. ff. de acquiren. hered. et optime in. c. ex parte. de sponsa. vnde cũ narro ius videor narrare illud factũ ex quo iusoritur. et idẽ in reo negãte. facit qđ no. Bar. in d. l. vna. vbi hoc videtur sentire. et doctores hic. et. j. subijciã.

23 ¶ † Et faciũt hec ad questionẽ quotidianam et notabilem. Quidam petijt aduersarium cogi et compelli ad soluẽdũ. x. que sibi debebat. Nec petijt eũ primo cõdemnari: et sic cõclusit tantum super executione. Bar. in. l. j. C. de executio. rei iudi. dicit talem libellũ nõ procedere, quia anteq̃ cogatur debet condemnari. non enim debet incipi ab executione. vt in dicta. l. j. et ideo debet concludere peto eum condemnari ad dandum et soluendũ cogi et compelli, sed idẽ Bar. in. l. si cum nulla. ff. de re indi. videt̃ sustinere talem libellum quasi petita executione videatur petita per prius cõdemnatio. arg. in l. talem. ff. de hered. institutẽ. et in. l. ij. §. sed et si ita. ff. de vulga. et pupil. et hoc verius puto. Et idem videt̃ sentire do. Ant. in. c. examinata. s. de iudi. nam vt supra dixi posito consequẽti videtur poni antecedens, et libellus debet largissime interpretari vt concludit intentũ libellãtis, maxime ex quo narratio hoc indicat. ad hoc. l. si quis intẽtiõe. ff. de iud. et. c. cõstitutus. de religi. do. et ibi bo. glos. vbi etiam verba impropriantur[f] vt libellus saluetur et cõcludat. facit. d. c. parte. de sponsa. et optime quod not. Bar. ff. de rei vendicatio. l. et ex diuerso. vbi dicit quod si peto rem restitui, quia dominus videor prius petijsse me dominũ declarari cum hoc sit preãbulum necessarium ad illud. tamen certum est secundum Barto. in dicta. l. prima. C. de executio. rei. iudic. qđ preposteratio non vitiat puta si petit eum cogi et compelli et ad predicta condemnari. argu. de heredibus institutẽ. l. talem. facit. l. prepo

steri. C. de

fieri.C.de testa.t.c.causam que de rescrip.vbi clausula transportata d3 intelligi in casu t loco vbi cõsueuit t debuit poni. Itẽ si pmo cõclusit t postea narrauit nõ vitiaẽ libellus vt probaẽ in.c cũ venerabilis. de ex 4 cep. ¶ † Ad vnũ tñ aduerte q̃ sufficit libellum cõcludere in principio: licet nihil cõcludat in executione:t post ɔdenatione potest peti execu- tio.t ideo sufficit si petat reũ ɔdẽnari l3 non petat eũ cogi t cõpelli ad soluendum.vide bo.gl.in cle.auditor.de rescri.t est prima.t hec no.tã q̃ 5 quotidiana. ¶ † Tertio pricipaliter quero.dicit hic qd per petitionẽ t respõsionẽ fit litis cõtestatio.qd fit rñdet ius tñ negãdo:vel respondeẽ negando narrata seu cãm tñ Exẽplũ primi,petis a plato cẽtũ occasio- ne mutui plat⁹ respõdit nego pecuniã in vtilitatẽ ecclesie versa3:vel qd petis non debetur tibi iure.t sic nõ negat narrata,s3 tñ respõdet de iu- re.Exẽplũ scdi qñ negat tñ cã3 seu narrata puta nego te mutuasse. In no.hic t Hosti.post eũ t cõiter doctores tenẽt litis cõte.fieri t sic suffi- cit negare alter tñ:q: cñ ex cã ɔposita t nõ ex alio ius cõpetat petenti negãs cãm puta mutuũ dt se p cõsequẽs ex mutuo non teneri t sic etiã negat ius per cõsequẽtiã t sic petitioni respõdet. Nec ob.si dicaẽ qd alia eñ causa alia actio:q: t si fit alia non tñ aliud quo ad effectualẽ substan tia3 vbi eñi bona cã ibi bona petitio t econtra.t remittit Host.ad sum mam de libel.obla.§.qd dẽat ver.aliʒ dicũt.de his etiã in Spe.e.ti.§.ij. ver.sed nunquid p rñsionẽ.t ver.seq.t ver.qd si reus.t sic sufficit q̃ nar- rationi libelli tñ rñdeaẽ.t idẽ vt dixi.dic qñ solũ rñdet de iure.nã negã- do ɔñs videẽ etiam negare antecedẽs,t idem sentire videẽ Bar.in.d.l. vna.C.e.vbi concludit sufficere negare narrata put narranẽ vel negare 6 petita fieri debere rõnibus pdictis. ¶ † Dicit etiã hic Hosti.qd si libel lus est inepte formatus possit interdum reus dicere ɔfiteor narrata.s3 dico petita fieri nõ debere,t ita dicit Hosti.se de facto in quadã cã fecis se t obtinuisse,non tñ contestaẽ lis si dicat reus volo litigare q: per hoc nescit an cõfiteaẽ vel negat,vnde dicebat Host.§.de elect.dudũ.j.q̃ si di cat reus contendendũ puto nõ est lis cõte.q: posset velle cõtendere, s3 libellus contineat veritatẽ cogendus est igiẽ rñdere certũ.ff. de edẽ.l.j. in prin. Itẽ fm eñ si dicat cedo liti,nõ eñ est lis cõtest.sufficit tñ hic qd re careat q̃ sibi manu militari auferet nisi restituat.ff.de rei vendi.l.qui restituere.ff.de ali.iu.mut.cã fac.l.ite3 si res.§.pe. C.vt ne.inui.l.vna.nõ tñ sufficit q̃ differat nisi restituat i totũ vel renũtiet.C.de pac.l.postq̃. idẽ dic q̃ nõ induciẽ cõte.si reus dicat nec ɔfiteor nec nego vel dicit vo- lo litigare de quo vide in Spe.co.ti.§.ij.ver.qd si peto.t ver.seq.t ibi se quiẽ de illo qui rñdet non credo debere.t si debeo sum paratus soluere. hec sunt verba Host.t Jo.an.post eum que no.q: satis vera. Quid aũt si reus nõ vult rñdere,t sic nõ vult litẽ cõtestari.remittit Host.ad no.in 17 c.si.§.de iur.cal.ego dicã in.c.pe.eo.ti.vbi oĩno videbis. ¶ † Quarto q̃ ro an reus debeat rñdere libello de veritate an de credulitate*.gl.in.d. l.vna.C.e.dicit q̃ de veritate,t ita seruat cõsuetudo fm Bart.ibi,t in- tellige fm Bar.de veritate.j.de eo q̃ vehemẽter opinaẽ t credit.vt no. in.l.ʒ.§.idẽ labeo.ff.de aqua plu.arc.al's ille qui cõueniret ex facto alie- no nunq̃ posset cõtestari litẽ,qd esset absurdũ fm Guil ɔ hec plene exa minat in auẽ.offeraẽ.C.de lit.ɔte.t ibi ɔcludit q̃ p vbũ credit⁹ induciẽ litis ɔte.nã si dicis in libello me tibi teneri in centũ,t ego rñdeo nõ cre do satis sufficienter est rñsum ad hoc:q: in positionib⁹ hodie est suffi- ciẽs talis modus,ergo t in petitiõe,vt in auẽ.de his q ingre.ad ap.§.si. v.co. Itẽ q: ɔtuncũq; rñdeat de veritate subintelligiẽ.i.crediẽ q̃ ptz ex iura.cal.qd subsequiẽ,vt.l.j.§.qd obseruari.C.de iura.cal. Item sensus verborũ p nõ credit h3 in se negationẽ,ergo induciẽ ɔtestatio siue ad- miniculo aliorũ verbor.t hoc pl3.d.Ant.t mihi.t allego ad corrobora tionẽ bo.gl.in.c.ex literis.de iureiu.q̃ notabiliter dicit q̃ eque ɔiudi cat ɔfessio de credulitate sicut de veritate.qd no.alle.etiã text.opt.opi. in.c.cũ ad sedẽ.§.de resti.spo.vbi re⁹ rñdit se nescire nec credere bona pe tita fuisse possessa p aduersariũ,vel ad eũ aliquaten⁹ ptinere,t sic fuit fa cta ibi cõte.lit.l3 rñdeat p verbũ nõ credit.t no.bñ illum tex.in hac ma teria.facit etiã tex.sin.iuncto dicto Bar.in.l.si debitor.ff.de pet.here.vbi 28 ptz q̃ p verbũ dubito an hec res ptineat ad te induciẽ cõte. ¶ † Itẽ.v. q̃ro qd si re⁹ rñdeat p verba opprobriosa,puta tu mẽtiris,an videaẽ fa cta lit.ɔte.vẽ q̃ nõ:q: legib⁹ nõ ɔuitijs est certãdũ,vt.l.ʒsquis.C.de po stu.t q̃ calore iracũdie di p nõ dicto habeẽ.l.qequid calore.ff.de re.iur. t in.c.ex literis.de diuor.Gui.de cu.tenuit cõtrariũ,ve3 q̃ lis fit cõte.q: hec verba opprobriosa congruunt nature negotij:de quo agiẽ. sicut in simili valet exheredatio cum turpibus verbis facta,vt.l.ʒ.ff.de libe.t posthu.d.Ant.distinguit t melius iudicio meo aduertendũ an calore iracundie dicat an non,an animo rñdẽdi ad libellũ,t an persistat vel nõ in tali rñsiõe.per tex.t ea que no.in.c.ex literis.vt dicamus q̃ si animo rñdẽdi dixit illa verba opprobriosa,tunc fit inducta cõtest.t sic pcedat dictũ Guil.si vero aio non rñdẽdi sed potius calore iracundie,q:vocat⁹ ad iudiciũ sup illa re,t tũc si perseuerat fit facta cõte.al's secus,in dubio an presumaẽ dixisse animo respondẽdi an calore iracundie, arbitror in spiciendũ tempus,gesta t alia que solent cõsiderari ad iudicandum de animo,vt.l.dolum.C.de dolo.t.c.ij.de renun.lib.vj.cu3 simi. ¶ Sexto quero quid si simpliciter petis mille t simpliciter reus neganit t actor probauit postea quinquaginta:t quid si est responsum tantum ad vnũ 29 de contentis in libello dicam in.c.vno.§.de plus peti. ¶ † Septimo t vltimo quero quid si in actis reperiatur simpliciter scriptum lis est cõ-

test.Hosti.dicit q̃ debẽt presumi omnia solẽniter acta nisi.de fideius.§.si.nisi forte premitterentur verba inepta,sicut dicit Hosti.se quandoq; vidis se vt si dicaẽ rñdit reus q̃ cõtẽdere velit:t sic fuit facta lit.conte.secus si dicerẽt t lis eit cõte.quida3 tñ cõtra de quo vide in Spec.co.ti.§.ij. versi.quid aũt.Bar.tamen in.l.sciendum.ff.de verb.obli.vi- detur concordare cum Hostiẽ.sed ego plenissime attingam materiam in.c.quoniam.§.de proba.

¶ Ut lite non contestata. Rubrica.

1 ☞ Testes non recipiuntur ante litis contesta- tionem:nec sententia fertur.
Allegans specialia habet ipsa probare.
Testes super exceptionibus dilatorijs recipiun- tur ante lit.contesta.
Sententia interlocutoria que est.
Omne preceptum iudicis est interlocutoria.

¶ Supra visum est de lit.conte.qualiter fiat: ve- rũ q: plerũq; lit.nõ conte.petunẽ testes recipi:vel de facto recipiunẽ:t dubitaẽ qd iuris:t ideo com petenti ordine post rub. precedẽtem subijcit istã. a 1 ¶ † Et no.ex ru.negatiue posito qd regulariter lit.nõ ɔte.nõ debẽt testes recipi vel ad diffinitiuã sententiã pcedi:quicũq; ergo allegat specialitatẽ habet hoc probare.prior est eñ cã pro qua facit regula vt dicit glo.super rub.de reg.iu.li.vj.in si. Itẽ intellige q̃ nõ debẽt testes recipi super prin cipali.Nã super exceptionibus dilatorijs bẽne re cipiũtur testes:imo de necessitate recipi debẽt an te litis cõtest.t non post:vt in.c.exhibita.de iudi. t in.c.cum causam.de appel.t in.c.frequens.de re stitu.spol.li.vj.t in.c.pia.de excep.eo lib.cũ simi. Item bene diciẽ in rubro ad diffinitiuam. Nã ad interlocutoriã bñ procediẽ.interlocutoria eñ di- ciẽ que inter principiũ t finẽ cause fertur sup his que incidunt vel emergunt:vt dicit glo.no. in cle. vna.de sequestr.posses.t fruc.in ver.diffinitiua ad idem quod not.in auẽ.de heredi.t falci.§.illud. in ver.decreto.col.j.que vult quod etiam preceptu3 quodlibet factum per iudicẽ seu eius nũtium di- citur interlocutoria ad predicta facit.c. exhibita. prealle.ver.interlocuti te. Nico.abbas.

1 ☞ Testes non examinantur contra contuma- cem.sed bene ipse contumax excommunicatur.
2 Dos ɔstante matrimonio reperitur qñ agitur ad separationẽ thori propter adulteriũ cõmissum p maritum:t tũc vxor lucratur dona.ppter nup.6.
3 Mulier cõmittens adulterium perdit dotẽ sua3.
Maritus accusat vxorem criminaliter de adulte- rio:t non econtra sed quo ad thori separationem vnus accusat alterum.
4 Lis contestatur per solam responsionem factam libello:nec opus est alia expressione verbali.
5 Lis non contestatur per contumaciam rei q: in hoc requiritur verus consensus.
Contumax habetur pro confitente vel negante p ut est t cadit in preiudicium suum.
6 Matrimonium an teneat vel non: non seruatur vsquequaq; iuris ordo.
7 Uxor si timet senitiam viri etiam causatam ex fa cto vxoris potest petere a viro cautionem de non offendendo.
8 Cautio de non offendẽdo an possit peti ab offen dente prius.
9 Diffinita an feratur contra contumaces.
10 Per contumaciam procuratoris non excommu- nicatur dñs:nisi sciens ipsam purgauerit.19.21.
11 Inducie quo casu dantur propter absentiam ad- uocati.
12 Sententia lata contra fiscum in absentia aduoca ti sui non valet. secus si pro fisco t est speciale in fisco.
13 Spoliatus quibus casibus ante omnia nõ est re- stituendus.
Sentẽtia lata super separatione matrimonij nõ transit in rem iudic.
14 Sententia si est lata super petitorio non potest postea agi super possessorio de spoliatione facta.

ver.nõ excõicari. ff.fa.ercis. quã al- le.do. Alex.in.l.j. §.qs ita.in pe.co. in pri.ff.de V.ob. itẽ ad saluandos testes remissiões vide per Jas.i.l.j. in.ij.col.ver.ij.ff. de oper.no. nun. faciunt dicta per moder.in. l.j.ff.si cert.pe.in.q.illa si testis repetit⁹ di- cat nescio,interp taẽ.s.nescio aliud q̃ illud quod al's dixi. ad predicta vide Are.in rub. ff.sol.ma.in.ij.co lum.circa med. Aeneas de falco. ¶ De credulita- te.Addõ Alex. cõ si.cxxxvi.ij.lib. Zacharias. ¶ Tu adde cun- dẽ ɔsil.lxxxij.vol. j.per totũ.et cõsi. xliiij.col.j.pte. j. t cõsi.lxxxiij.col.iij. eo.vo.t Feli. in.c. suborta.col.j. sta- tim post mediu3 ver.t dicit.§.de re iudi. Et dic q̃ ta lis rñsio sc3 p ver bũ credit eque p- iudicat ac asserti- ua vel per verbu3 assertiuum facta ita sing.Are.in.c. poneret.xl.distic. quẽ refert t sequi tur Ro. sing. suo cccccxli. ici. si qs a iudice monit⁹. ✝ Sebasti. Sapia. b ¶ Uerbum cre- dit.Uide que no. Bar.in.l.si. debi- tor.ff.de pet.her. vbi dicit q̃ etiam per verbũ dubito induciẽ litis cõte statio.sed Alexã. ibi dicit cõmune3 esse in contrariũ. Qd aũt per verbũ credo inducaẽ t3 Bal.in.l.ij.in pri. in.iij.no.C.de iu- ra.cal.ad qd facit qd q̃q; confessio de credulitate ita ɔiudicat sicut de veritate: vt not. Bart.in.l.de cta- te.§.si cum essent. ff.de interro.act. cum multis alleg. per Alex.l.l. d tu tela.C.de in inte. resti.mino.

Petitorium attrahit ad se possessorium.

15 Procurator in quibus casib⁹ preiudicet domino.

16 Procurator tenetur domino si per suam culpam ꝛ doluȝ male procurauit negotia domini. 20. 22.

17 Procurator nunquid noceat dño in omittendo.

18 Contumacia procuratoris in his que sunt parui p̃iudicij preiudicat domino: secus in his que sunt magni preiudicij. 24.

21 Contumacia ꝑcuratoris nõ impedit qn dñs possit appellare nisi dñs sciuerit ꝛ nõ purgauerit. 25.

23 Condemnatio expensarum non est pena: sed potius interesse partis.

26 Contumax verus est qui studiose non appellat.

27 Procurator nunqd noceat dño in aliqd faciẽdo.

28 Procurator factus ad fideiubendũ an possit renuntiare beneficio ordinis.

Renuntiare an sit donare.

Procurator non potest facere ea que tendunt in speciem donationis.

In generali mandato veniunt ea que sunt de natura actus.

29 Confessio procuratoris siue administratoris an noceat domino.

30 Procurator p̃iudicat dño in rñsione quã ipe fecit positionibus siue vere: siue ficte: puta p ꝯtumaciã.

31 Confessio procuratoris potest per dñm reuocari.

32 Confessio principalis in vna causa: facit sibi preiudicium in alia: secus in cõfessione procuratoris.

33 Appellatio nõ tollit per confessionẽ factã a procuratore sed per ꝯfessionẽ principalis se remittit.

34 Dominus an excommunicetur propter contumaciam procuratoris.

Excõicãs aliquẽ iniuste an teneatur ad interesse.

39 Procurator ecclesie si est condemnatus in expensis propter eius negligentiam vel delictum an fiet executio in bonis ecclesie.

Ecclesia quando restituatur in integrum ex male gestis per procuratorem ꝛ an in tali restitutione requiratur libellus. 35. 36. 37.

37 Procurator ex cuius facto dominus damnificatur potest conueniri ab eo actione mandati.

38 Restitutio non datur aduersus dolum.

Ecclesia contra ecclesiam an restituatur.

39 Prelatus an noceat ecclesie in delictis commissis in iudicio.

Tutor vel curator an ꝛ quando possunt preiudicare pupillo vel adulto.

Ad hec deus.

1 ¶ † Si agit de adulterio ad separationẽ thori ꝛ ante litẽ cõtestatã reus est contumax põt excõicari: sed testes recipi non possunt nec causa diffiniri. h. d. In prĩo ponit delegatorũ consultatio. In scdo diffinitio seu rñsio ibi cõsultationi. ¶ Casus literalis. Quedã cã matrimonialis vertebat inter. R. ꝛ. B. vxorẽ eius: cã cõmissa fuit abbati sancti Proculi ꝛ eius coniudici corã qbus dicta. B. accusabat virũ suũ de adulterio ad thori separationẽ: ꝛ vt dotem suam reciperet ab eodẽ oblato libello: ꝑcurator viri noluit respõdere pretextu aduocati quem non habebat inducias postulando, tantum dixit separatim respondere libello: sed die statuta dum credebatur ꝙ responderet libello petijt restitutionem vxoris primo faciẽdã marito: ꝛ ne secus fieret appellauit: mulier dicebat se virũ habere inspectum nec procurator voluit cauere de impunitate persone nec vir postea voluit cõparere. Judices nõ obstante appellatione illius testes mulieris receperũt attestationib⁹ publicatis: de ferẽda sententia dubitatur. quidaȝ dicebant deferendũ esse appellationi. alij dicebãt deferendum non esse. Cõsultus papa quid iuris. respõdet ꝙ licet ordo iudiciarius in alijs controuersijs sit seruandus in matrimonialibus tamen causis nõ vsquequaqȝ seruatur, sed quia in presenti negotio non est actũ defendere matrimonij: sed de crimine adulterij ad thori separationẽ testes li. nõ conte. recipi non debuerunt: vñ siue deferendũ siue nõ deferendum appellationi fuisset nõ est ad diffinitiuam sententiam procedendum tamẽ prefatus. R. si contumax fuit propter hoc excõ. cari debuit vel propter cõtumaciã ꝑcuratoris si sciẽs nõ purgauit eandem. B.

2 ¶ † No. j. casum in quo constãte vinculo matrimoniali põt licite dos repeti per vxorem scilicet qñ agitur ad separationẽ thori propter adulterium cõmissum per maritũ: vt lega. ꝛ no. in. c. per vestras. j. de do. post diuort. resti. ꝛ in. l. vbi. C. de iure dot.

3 ¶ † No. Scdo qd si cut maritus accusat vxorẽ de adulterio[a] ciuiliter quo ad separationẽ thori ꝛ ad lucrãdam dotẽ[b] vt in. c. plerũqȝ. j. de do. post diuor. resti. vt in auf. vt lic. ma. ꝛ aue. §. si vir de adulterio. ita mulier accusat virũ etiam ad easdem penas infligẽdas. vt hic ꝛ in preallegato. §. si vir. de adulterio. ꝛ hoc in gl. prima ꝛ vide glo. cum tex. in. c. christiana religio. xxxij. q. v. quo igitur ad facultatẽ accusandi ciuiliter nõ iudicãtur ad imperia[c]: sed respectu accusationis criminalis iudicãtur ad imperia: qꝛ vir accusat vxorẽ sed nõ econtra. vt. l. i. C. ad adulter. ꝛ dic vt plene not. xxxij. q. i. publico. ꝛ in. c. tue. de procu. ꝛ in. c. gaudem⁹. de cõuers. coniu.

4 ¶ † No. hic bonum tex. pro his que dixi supra. c. prox. qd ex sola responsione ad libellũ absqȝ alia narratione verbali ꝛ actoris presentia inducitur lit. cõtes. hoc enim tãtum ponderatur quod noluit respondere libello: ꝛ ideo lis non fuit contesta.

5 ¶ † Not. quod contumax in respondendo ad libellum die assignato per iudicẽ licet precesserit preceptũ de respondendo: nõ tamen habetur pro respondente[d]. ꝛ sic ad litem contestandam opus est facto. facit quod no. glos. in auf. qui semel. C. quomodo et quando iud. ꝛ dicã plene in. c. pe. de iura. cal. secus aũt videt in alijs actibus. qꝛ contumax in respondendo habet pro negante[e] vel cõfitente prout cedit in preiudiciũ suuȝ: vt in. l. de etate. §. q tacuit. ff. de interro. act. facit. c. j. de postula. prela. in ver. non negauit. ꝛ in. c. ij. de confes. li. sexto. ꝛ est ratio quia ad li. contest. exigitur consensus verus cum sit quidam contractus: vt. l. iij. §. idem scribit. ff. de pecu. secus in alijs confessionibus.

6 ¶ † Nota matrimonium impeti dupliciter. Primo cũ agitur de substãtia vinculi an matrimonium teneat vel non: quo casu non seruatur vsquequaqȝ iuris ordo: ꝛ hoc propter peccatũ imminẽs seu fauore matrimonij. Secũdo largo modo dicitur impeti matrimoniũ qñ agitur ad separationẽ thori ꝛ lucrãdã donationẽ ꝑpter nuptias ꝛ ad repetẽdam dotem ꝛ tunc seruandus est ordo iuris. hoc enim casu cessat fauor matrimonij: cũ agatur de re odiosa: ꝛ ad separationẽ ipsorum coniugum quo ad thorum.

7 ¶ † Nota cõiugem repellẽdum ꝛ nõ audiendum petentem restitutionẽ cõiugis si mulieri legitime ipsius sententiã trepidãti non caueatur: ꝛ aduerte qꝛ hec cautio est prestanda etiam si mulier timet viri sentẽtiã culpa ipsius mulieris: vt qꝛ cõmisit adulteriũ. ad hoc est bonus textus cum gl. in. c. de benedicto. xxxij. q. i. facit. l. nec timorem. ff. quod metus causa.

8 ¶ † Et facit hoc ad questionem: nunquid offendẽs aliquem si timet ab illo offendi possit iplorare officiũ iudicis[f] vt cõpellat offensum cuius potentiam timet ad prestandã cautionẽ de nõ offendẽdo eũ: ꝛ videt primo qd sic: qꝛ iura in hoc generaliter loquunt vt in. l. illicitas. §. ne potẽtiores. ff. de off. presi. ꝛ l. denũtiamus. C. de his qui ad eccle. cõfu. ꝛ qd vtrobiqȝ notatur. in ꝯtrariũ facit qꝛ hic sua improbitate non debet hoc ius cõsequi. arg. in. l. itaqȝ fullo. ff. de fur. vide Bar. in. l. qui bona fide. §. si quis iuxta. ff. de dam. infe. vbi tandẽ tenet ꝙ posset hoc petere: vide latius per Jo. an. in addi. Spe. in tit. de pig. §. sequitur. ver. sed quid si timeo. vbi refert opi. antiquorũ. ꝛ tãdẽ videt cõcludere ꝙ si offendens fuit iudicialiter punitus põt petere cautionẽ sin autẽ poterit iudex facere p̃ceptũ sub pena de nõ offendẽdo vel alio modo ꝓuidere.

9 ¶ † No. ꝙ ꝓpter cõtumaciã nõ proceditur ad diffinitiuã: lȝ sit casus in quo nõ sit prouisum de remedio missionis. hic enim poterat fieri missio cũ ageret ad separationẽ thori ꝛ mulier iam a viro recesserat. ꝛ tñ non potuit proced

Sebasti. Sapia.

a ¶ De adulterio. vide Ang. Aret. i trac. maleficiorũ in ver. che me hai adulterio mia donna. col. v. ver. qro: qꝛ video. vbi aliq̃ addit Augu. ariminen.

Zacharias.

b ¶ Ad lucrandaȝ dotẽ. add an mulier q̃ est adultera possit p heredes sui mariti de adulterio accusari. no. bar. ꝙ nõ in. l. j. §. illud. C. d rei vxo. act. contra gl. ibi p. l. rei iudicate. ꝛ ibi late p eũ. ff. so. ma. in. §. mortis. in fin. ꝛ ibi oino. do. Alex. in. j. col. cuȝ ꝯcor. ibi signatis. Dy. in. l. ij. i apos. ꝛ ibi iterũ i apost. celsi ad ipm. ff. ad sylle. ꝛ pau. de cu. cõsil. cxxvi. ꝛ. cxix. Anto. Francis. ¶ An vxor adultera possit accusari p heredes mariti qui sciuit eaȝ adulteram nec curauit eã accusare. dicas ꝙ non ꝓbata snĩa viri qꝛ ad heredẽ nõ ꝑtinet morum coercio. l. rei iudicate. in. §. mortis. ff. sol. ma. ꝛ adde ꝙ inuẽt⁹ cuȝ vxore eam adulterãs posit tres monitiões ꝑt occidi ipune sȝ inuẽtus aliq tm̃ põt capi ꝛ duci ad iudicem de q̃ ple. in. l. gracchus. C. d adul. et p Spe. in ti. de act. i ꝟ. itẽ qd vult. ꝛ in ti. de ꝑsum. i. §. ij. ¶ Et add qd mulier adultera accusata a marito ciuiliter perdit doteȝ nõ aũt si crimiaľr vt est gl. in auf. sȝ hodie. ꝛ ibi p Sali. post Bal. C. de adul. ꝛ hr̃ p gl. in l. cũ mulier. i gl. i. ff. sol. ma. ꝛ in. l. si dotẽ. C. de iu. do. ꝛ in. l. libertatẽ. C. de adul. qd intelligẽ verũ nisi vir tolerasset vxorẽ. ꝛ vide etiã p Spec. in ti. de dot. post diuor. resti. in. §. formaľ. in versi. qd si maritus. ꝛ ibi per Bal. in addi. i ꝟs. an heredes. vbi cõcludit ꝙ heres viri vxore repetẽti dotẽ nõ põt obijcere exceptionẽ adulterij. ꝛ p eundẽ etiã Spe. i ti. de exce. ꝛ repli. in. §. dicto de dilatori is. in vers. itẽ qrit. qd ẽt voluit bar. in. l. vnic. i. §. illd C. de rei vx. act. lȝ glo. ibi videat tenere ꝯtrariũ quaȝ bart. ibi reprobat p alľ. l. rei iudicate. vbi etiã oino vid p alex. i. j. col. ꝛ vide pau. de ca. idẽ tenẽtẽ in cõsi. cxix. ꝛ. cxxvj.

¶ Et adde ꝙ talis adultera non solũ ꝑdit dotẽ sȝ ẽt ꝑdit bona parafernalia vt est gl. repu. sing. in. c. plerũqȝ. i ꝟ. dotalicũ de do. iter virũ ꝛ vxo. qd etiaȝ vol. Bart. ꝛ Ro. post eũ in. l. luci⁹. ff. sol. mat. ꝛ Sal. in. l. si mulier. eo. ti. ꝛ glo. ꝛ Archi. in. c. aguthosa. et in. c. prouidẽdũ. xxij. q. vij.

c ¶ Ad iperia. add qd voluit Ro. cõsi. clxvij. in prin.

d ¶ Pro rñdente. Adde qd voluit Alex. cõs. clxxxv. ij. lib.

e ¶ Pro negante. no. qꝛ do. Aut. in c. pe. de iur. cal. tȝ ꝯtrariũ qrimo habet p ꝯfesso. sȝ i ꝯtrariũ est hic casus. ꝛ facit. c. j. e. tit. proxi vbi dr qd p petitionẽ ꝛ nõ p positionẽ lis cõtestatur ꝛ sic ponũtur vt diuersa: sed. c. ij. de confes. li. vj. vbi est penale et loquit in positione. ergo nõ hȝ locũ in cõtestatiõe. Andre. Barba.

Zacharias.

¶ Adde Lãfrã. de ora. in. c. quoniam contra falsam. in. §. responsiones. nu. 12. ver. finaliter est concludẽdum. et ibi in apost. Celsi ad ipm. versi. pro negante. vbi de hoc remissiue. j. de ꝓbationibus.

f ¶ Officiũ iudicis. Adde Rom. consi. ccxiij.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Pro aduocato habẽdo. Uide Bar. i. l. ait ptor. §. fi. ff. ex qb. cau. ma. ꝛ in. l. fi. i fi. ff. de vac. mu. Ang. in. l. si qs longius. in prin. ff. de iud. Ang. in. l. non id circo. in prin. ff. e. tit. de iud.
Zacharias.
b ¶ Sed fallit in fisco. adde Jac. rebuf. i. l. vnica. nu. 2. ꝛ ibi in apo. cel. si ad ipsum. C. de sen. aduer. fiscum la. retrac. ꝛ ibi qd in puato. ꝛ an sit expectand⁹ aduocat⁹ fisci vt procedaṫ in cã. itẽ qd in puato aduocato.
Anto. Francis.
¶ Circa hᷓ an aduocatus ď necessitate ďbeat eẽ presens in iudicio. vľ vtrũ debeat expectari. Dicas pũo ꝙ aduocat⁹ non diu affutur⁹ ẽ expectãd⁹: vt p bar. ꝛ Alex. in. l. si lõgi⁹. ff. de iudi. ꝛ in l. j. vbi ẽt p bar. ff. ď vac. n. 2. p eũdẽ bar. in. l. sꝫ si vni⁹ i. §. fi. ff. de iniu. et not. p Jo. an. i. c. qd̃ sup his. de vo. imo si aduocatus cẽt affutur⁹ de lõginquo põt peti dilatio quã iudex cõpetentẽ dꝫ assignare vt p Bart. in locis preallega.
¶ Et adde qd̃ aduocat⁹ in cã añ litis cõtestationeꝫ nõ est expectãd⁹; sꝫ post lit. cõte. dꝫ expectari si nõ recessit añ ꝯte. litis vt notabiľr voluit bal. in. l. cãs vel lites. C. de trãsacti. ꝛ qñ esset impeditus: tũc non deberet expectari impedimentũ eẽt lõ- c gũ sꝫ dꝫ ď alio aduocato puideri. vt in. l. ait pretor. §. ij. i fi. ꝛ ibi no. ff. ex qb⁹ cau. ma. ꝛ no. doc. moder. in d. l. si longius. ff. de iudi.
¶ Et adde qd̃ aduocat⁹ dꝫ interesse snĩe qua pnuntiaṫ clientulũ suũ esse ponendũ ad torturã vt est glo. reputata. sing. in l. legis virtus. ff.

tuit pcedi ad diffinitiuã: sꝫ pcedi potuit ad multam indicendã seu excõicationẽ pferendã. ad idẽ c. tue. j. e. qd̃ est contra Legistas in aut. qui semel.
10 C. quõ ꝛ qñ iudex. dicã in. d. c. tue. ¶ † No. vltimo quẽ nõ debere excõicari pꝑter cõtumaciã alteri⁹ etiã per pcuratorẽ: nisi sciens non purgasset eandem: tunc eñ est pꝑia contumacia. ꝛ de hoc cum
11 gl. fi. expediã. ¶ † Uenio nũc ad gl. ꝛ prima ꝛ scd̃a sunt faciles. tertia querit nunqd inducie indulgẽde sunt propter absentiã aduocati. ꝛ concludit ꝙ sic. qm̃ sicut debent dari pro aduocato habẽdo[a]: ita fortius ꝛ pro habito expectãdo cũ alias opor teret alium querere: ꝛ sic inducie indulgerenṫ. Cõ cludę sic captendo gl. Hosti. ꝛ Jnn. ꝙ aut malitiose petit inducias causa differendi negotium: ꝛ tũc non sunt dãde. vt in. c. prout. de do. ꝛ cõtu. aut cessante dolo: ꝛ tunc iudex sĩ aduertat an pars affi ciaṫ graui preiudicio ꝛ dãno propter absentiam aduocati. Jtem an pars potuerit preuidere impedimentũ: ꝛ an impedimentũ sit graue vľ breue vel lõgum. ꝛ ꝭm ista cõcedit vľ nõ vel dabit inducias ad querẽdũ aliũ. ista eñ arbitrio iudicis cõmittũtur. arg. c. ij. de dilati. ꝛ. c. de causis. de offi. dele. ff. reb. dub. l. j. ꝛ. l. ediles. §. itẽ sciendũ. ff. de edi. edi. ꝛ
12 no. hãc glo. ¶ † Scd̃o gl. q̃rit an snĩa seu actus sit retractandus propter absentiã aduocati. Rñdeo ꝙ nõ: sed fallit in fisco[b] inq̃tum gl. vult ꝙ snĩa lata ꝯ fiscũ nõ valet absente eius aduocato. bñ dicit. quidã tñ dicũt vt Uinc. ꝙ hoc est verũ concurrentibus duobus. s. ꝙ sit lata ꝯ fiscũ ꝛ in cã stat⁹. ita loquitur tex. hic alř. in fi. gl. sed hoc nõ placet Jo. an. quasi sufficiat ꝙ ꝯ fiscũ etiam in qualibet causa. ꝛ hoc etiam voluit gl. in. l. non intelligitur. §. diuus. de iure fis. ꝛ glo. in. l. fi. C. de aduo. fis. ꝛ facit ille tex. vbi dicitur indistincte aduocatum fisci debere esse presentẽ. ad quid enim dicit presentia si eius absentia nõ vitiaret ꝛ hoc teneas. Jtem dicunt quidam esse speciale in cã criminali. iij. q. iij. de inducijs. qd̃ nõ placet Can. ꝛ Jo. an. ꝛ vide qd̃ no. in summa de dila. §. ꝛ quare. per Host. inquantum. s. dixi non valere sententiam latã cõtra fiscũ absente ipsius aduocato. Secus dic si est lata pro fisco ꝭm Jo. an. ꝛ no. in preal. §. diuus. ar. l non eo minus. C. de procur. ꝛ facit qd̃ dixi in. c. causam q̃
13 s. de iudic. ¶ † Opp. ꝛ videṫ ꝙ iste pcurator viri debuit audiri petẽdo vt ante oĩa fieret restitutio: vt in. c. cõquestione. ꝛ in. c. ex transmissa. de restit. spo. Solu. gl. iiij. dicit ꝙ istud est regulare vt ante omnia fiat restitutio: sed excipit ab acta regula. v. casus in quib⁹ denegaṫ restitutio: ꝛ iste est vn⁹ de exceptis: videlꝫ cũ timeṫ de seuitia viri tũc eñ nõ auditur nisi cautionẽ prestet sufficienteꝫ: quã iste procurator vel dominus nõ prestabat: ꝛ vide hos casus ꝛ alios. xxxij. q. vj. in sum. ꝛ. xxxiiij. q. j. i summa. Adducũt doc. alios casus in quibus differṫ restitutio coniugis nõ. ob. excep. rei iudic. q̃diu fides facta fuerit de errore ď frig. male. c. fraternitatis. qui fil. sint legi. per venerabilẽ. vide qd̃ not. in. c. tenor. de re iud. Ex cuius dictis colligitur ꝙ non solum post rẽ iudicatam nõn audiṫ petẽs restitutionẽ: imo nõ auditur indifferenter volendo pbare errorẽ sententie: qꝛ licet nõ trãseat in rem iudicatam snĩa in hac causa lata: nõ tamen audiṫ pars indifferenter[c] ꝯ eã. nisi summatim appareat ꝙ ex aliqua cã iusta moueatur. Et intelligo hunc casum etiam si spoliatio fuit facta anteq̃ sentẽtia
14 ferreṫ in petitorio. ¶ † Nã lata snĩa in petitorio nõ põt postea agi in possessorio p spoliatione añ facta: qꝛ proprietas attrahit ad se possessoriũ vt in. c. cũ dilect⁹. de cã pos. ꝛ proprie. Jtẽ qꝛ notorie cõstat ď defectu proprietatis ad hoc qd̃ no. Jnn. in. c. cõstitutus. de fil. presby. ꝛ in. c. ij. ꝛ fi. de or. cogni. facit. c. ad decimas. de restitu. spo. li. vj. Jtem fallit i proponente intrandi religionem ante copulam. j. de conuer. coniug. c. ex publico. Jteꝫ impedit restitutionem vehemens suspicio de here. argumen. j. de purga. canonica. c. inter. de diuor. capi. quanto. Jtem votum communiter emissuꝫ. xxxiij. qd̃. v. quod deo patri. quod intellige vt no. in. c. cũ sis. ꝛ. c. dudum. de conuer. coniuga. Jteꝫ si

per vim habuit possessionem. j. de spon. cũ locũ. Jtem si nullam possessionẽ habuit. j. de resti. spolia. ex parte. si nõ probetur legitimus contractus vt ibi. item quando probatur spoliatio in modũ exceptionis, qꝛ ad id non agitur. j. de or. cog. c. ij. Jtem competens restitutionem repellitur p excep. excommunicationis vt no. vj. q. iij. quoniaꝫ. ꝛ. j. de senten. excommu. in. c. inter. vide gl. in. c. ij. de procur. per Jnno. in. c. cum nostris. de conces. preben. glo. xxxij. q. ij. in sum. addit casum quando sua sponte recessit. tunc enim nõ potest petere restitutionem: sed contrarium est verum vt no. in c. literas. de resti. spoli. ꝛ ibi per glos. ꝛ in. c. significasti. de diuor. ꝛ per Jnnocẽ. in. c. veniens. de regu. ꝛ vide per Specu. in titu. de pe. ꝛ posses. §. fin. ver. antepe. vbi ponit versus quos ponit hic Abbas. ¶ Glos. v. ponit octo specialia i causa matrimonij. doct. hic addunt multa alia que enumerare potius laboriosum quam subtile est, et hoc est summistis relinquendum. ¶ Glo. in versic. ad separationẽ, est facilis: ꝛ gl. penul. opponit. ponit tamen opi. antiquorum que erat in materia ꝛ in fin. dicit quod papa neq̃ vnam opinio. approbat nec aliam sed distinguit ad opinio. saluãdas vt in
15 c. literas. de resti. spo. ꝛ de simo. per tuas. ¶ † Oppo. expediendo gl. fi. ꝛ videtur quod factum procuratoris noceat dño siue sit contumacia. vt in. c. sepe. de appel. in prin. ꝛ. ij. q. vj. biduum. versi. si aduersus. siue negligentia. vt in. c. cum venissent. de in integrũ resti. siue sit confessio, vt in. c. suborta. j. de re iud. siue sit dolus. ff. de tribu. l. procuratoris, item facit. c. cũ olim. de causa poss. ꝛ proprie. vbi impetratio suspecti iudicis facta per pcuratorem preiudicat domino. nam sibi imputari debet qui malum procuratorem elegit. ff. de minori. l. cum mandato. sicut enim prodest domino etiaꝫ si iuste aliquid obtinuit vt i. l. qui pꝑio. §. pcurator vt in ceteris. ff. de procur. ita debet nocere. gl. ista facit quatuor. primo arguit pro scd̃o contra, tertio soluit, quarto ponit vnam questionẽ. ꝛ mẽs glos. in solutione est ista quod dolus delictum seu contumacia procuratoris non preiudicat domino ignoranti, sed scienti ꝛ contumaciam nõ purganti, sicut hic, qꝛ tunc est propria culpa. Jn his vero que agit non sonantia in delictum vt in cõfessione vel omissione ꝛ in pluribus alijs si facit contra formam mandati nõ preiudicat domino: si facit preter preiudicat nisi cõtradicat statim cũ scit, vt in. c. cum olim. de officio deleg. si facit secũdum formam mandati absolute preiudicat ꝛ ad hoc reducuntur iura allega. in glo. Hostien. soluebat sic omnia contraria: procurator meus contrahendo vel quasi confitendo iudicium subeundo c negligendo in his que sunt sibi cõmissa potestatem habet mihi preiudicare, vt in primis concordan. delinquendo vero vel quasi dolum vel contumaciam committendo mihi non parit preiudiciũ ignoranti, vt in contrarijs. scienti, vero ꝛ ratificanti tacite vel expresse et cum non purgo quod purgare possum mihi preiudicat vt in primus cõcord. ꝛ hec ante lit. contesta. locũ habent: post lit. vero contest. mihi preiudicat. vnde aduersarius
16 de dolo pcuratoris cõtra me excipit. ¶ † Procurator tamen mihi tenetur ꝛ si soluendo nõ fuerit actio restituatur. ff. de do. l. ꝛ elegãter. §. pen. ꝛ. ff. de eo per quẽ fac. est. l. fi. j. respõ. ꝛ hec de proc. speciali intelligẽda sunt dolus enim procurator generalis omnium rerũ nocet. ff. de do. excep. l. apd̃ celsum. §. quesitum. ꝛ sic intellige. ff. de tribu. l. pcuratoris. ff. de insti. l. quicũq̃. hec sunt verba Hosti. cum quibus simpliciter petransit Jo. an. recitãdo. Jnno. vero multa prosequitur super tex. ꝛ intricate more suo ꝛ. j. attingam in questionibus dicta sua ꝛ specialiter quo ad articulum nostrum videtur velle qd̃ cõtumacia procuratoris noceat domino in his que respiciunt processum iudicij vt ex contumacia procuratoris procedatur ad sententiam vel ad missionem in possessionem ꝛ similia que cõcernunt processum iudicij. Jn his vero que sunt extrinseca non concernentia processum

de leg. ꝛ no. l. minime. e. ti. ꝛ in. l. si qñ. C. de testi. non tñ dꝫ interesse torture vt p Bar. in d. l. legis virtus. ꝛ p eũdẽ Bar. i. l. ij. in fi. C. de sac. san. eccl. ꝛ in. l. si postulauerit. in. ij. q. ff. de adul. vbi etiaꝫ ponit an debeat interesse qñ clientulas rñdet positionibus; ꝛ dicit sibi placere qd̃ sic. tñ dicit seruãdũ esse loci cõsuetudinẽ. dicit tñ qd̃ non dꝫ esse presens qñ testes examinãtur. qꝛ debent secreto examinari. ꝛ an aduocat⁹ debeat citari ad indicia vel ad torturã testiũ. vid̃ Bar. i. l. diu⁹. in. §. iudex. ff. de q̃stio. ꝛ vid̃ Alex. in. l. custodias. ff. de pub. iudi. ꝛ tene menti ꝙ aduocat⁹ nõ habet necesse interesse sententie diffinitiue vt in. l. velamẽto. C. de postulatio. nisi sit aduocatus fisci. l. j. ꝛ ibi p bar. in. j. q. C. de sentẽ. aduer. fis. in. lib. x. ꝛ habetur p Spe. i tit. de requisi. ꝯs. in fi. ꝛ tene menti ꝙ dixit Bal. in. l. j. in fi. C. mãda. ꝙ aduocatus q prestat patrociniũ in causa status vľ dignitatis dꝫ habere maximum salarium.
c ¶ Jndifferenter. Adde Paul. de ca. ꝯsi. cclvj. in primo impressis.

iudicij vt circa impositionem mulcte vel excõmunicatiõis nõ nocet vt hic ꝛ in.l.j.§.ſi procurator. ff.ſi quis ius di.nõ ob.d.Ant.multum obſcure ꝛ prolixe proſequitur hãc materiã vnde proſequar poſt Bart.qui loquitur clarius ceteris ꝛ a quo do. Ant.habuit materiã dicẽdi per tria mẽbra principalia.poſtea inferam ad deciſiones aliquorũ dubiorũ.primũ membrũ eſt:nunquid factũ ꝓcur.noceat dño in omittendo.ſcdm quid in faciẽdo. tertium ſpecialiter ꝓſequar de ↄfeſſiõe ipſius ꝓcu. 17 nũquid indiſtincte noceat domino. ¶ † Quo ad primum Bar.in.d.§.ſi ꝓcurator permittit pro declaratiõe qñ dicantur contumacia ꝓcuratoris. dicens qꝺ cõtumacia in nõ faciẽdo de qua loquitur nihil ponit ſꝫ meram priuationẽ ſignificat.vñ cõtumacia dicitur radicari in illo cui incumbebat aliquid facere:ꝛ ipſe mittit ꝓcuratorem qui nõ facit non dicitur ꝓcuratoris cõtumacia ſꝫ domini reſpectu cuius erat faciẽdũ.vt eſt tex.in.l.ſi procuratorem.§.ſi tutores.ff.mã.pro hoc etiã quod no.i.l. cũ filius.§.in hac.ff.de ver.obli.vbi ſi pater ꝓmiſit ad diẽ:lꝫ dies venerit ĩ perſona pupilli nõ dicitur cõtumacia pupilli ſed defuncti.ꝛ de hoc vide in.d.§ in hac.Hoc ꝓmiſſo in ꝓpoſita qõne ſeu ꝓmo mẽbro,ita diſtingue poſt Bar.ꝙ ſi aliquid iniunctũ eſt dño vel eſt ꝓceptũ ꝛ ipſe mittit ꝓcuratorem qui non facit iſtud nocet dño[a] qꝛ eſt in contumacia dñs non procurator vt dictis.ll.ꝛ ita loquitur.ff.de arbit.l.nõ diſtinguemus.§.pe.ꝛ quod ibi no.tamẽ ſi procurator hoc non fecit ꝓpter caſum tunc excuſatur dñs ſicut in perſonã ipſius ille caſus veniſſet.C.qui pe.tu.l.cum a matribus.ꝛ.j.de pi- 18 gno.c.ſignificante. ¶ † Qñcꝫ aliqd iniungitur procuratori ꝛ non dño ꝛ procurator nõ eſt obediẽs: tunc qñ conſtat ꝙ iſta inobedientia cadit in delictũ:ꝛ tunc in his que ſunt parui ꝓiudicij vt circa miſſionẽ in poſſeſſionẽ ex primo decreto.cõtumacia procuratoris[b] nocet dño:vt in.l.eũ qui res.C. de ꝓcura.ꝛ.C.de dig.l.quoties.li.xij.Circa ea que ſunt magni ꝓiudicij vt circa mulcte impoſitionẽ non ꝓiudicat dña:vt in.d.l.j.§.ſi ꝓcurator.nec circa miſſionẽ ex ſcdo decreto.vt.ff.ſi ex no.cã aga.l. ſi cũ vſufruc.ꝛ de dã.infec.l.hoc amplius.§.ſi.cũ.l. ſeq.vbi ex contumacia fructuarij qui ẽ ꝓcurator domini proprietarij non poteſt perueniri ad ſecũ 19 dum decretum contra dñm. ¶ † Predicta vera niſi dominus fuerit ſciens ꝛ negligẽs in purgando cõtumaciã illã vt hic.ꝛ.C.de fal.mo.l. prima.ꝛ ſic intelligi debet lex nõ ſolum.in principio.ff. de procuratori. vt ſi procurator fuit contumax in reſpondendo teneatur ipſe nõ dñs niſi fuerit ſciens ꝛ negligens.Si vero nõ eſt certum contumaciã procuratoris cadere in delictũ tũc nocet domino: vt ſi omiſerit appellare intra decẽ dies:potuit enĩ eſſe quod expediebat domino ſic fieri:vt.l.prima in ſi.ff.quãdo app.ſit.Item ſi procurator fuit negligens in producẽdo teſtes ꝛ alias probationes intra terminum poterat enĩ ſcire ꝙ tunc dñs nõ 20 habebat ꝓbationes. ¶ † Tamen ſi hoc doloſe fecit ſuccurratur dño ſcdm formã.l.ꝛ eleganter.§.pe.ꝛ 21 qꝺ ibi no.ff.de dolo. ¶ † Ex predictis ſoluitur qõ ſtio.procurator fuit verus contumax[c] an ꝓpter hoc dñs repellatur ab appellando:certe nõ:quia conſtabat ab initio contumaciam eſſe delictũ : et eſt res magni preiudicij niſi dñs fuerit ſciẽs et negligens vt hic cũ concor.ꝛ hoc etiam voluit Inn. licet non inducat iſto modo. ¶ Item circa predicta dubitatur quid ſi dominus fuerit citatus vt veniret ad iudicium:ꝛ ad litigandum:miſit vnũ ꝓcuratorem qui conteſtatus eſt litem:poſtea in articulo aliquo ipſi procuratori iniũctio ſit:fuit ipſe procurator inobediens:an propter hoc cõdemnabitur ipſe dñs in expenſis.Inno.hic qꝺ ſic[d]. licet non poſſit mulctari ſecundũ eum:ſed dicit Bart. hoc dictum eſſe contra illũ.§.ſi procurator. quia pariter procedit iudicium in expenſis ꝛ intereſſe partis ſue ſiue ad mulctam vt ibi.Preterea ſicut in generali mandato omnino bonorum nõ venit aliquod delictum,vt.l.ſi procuratorem.ff.de condi.inde.ꝛ in.l.ſi pater.ff.de his q̃ in frau.cre.ita in mandato vnius cauſe non venit contumacia in alio arti.putat tamen Bar.ꝙ bene poſſet iudex ꝓpter cõtumaciã ꝓcuratoris nõ audire partem:niſi reficiat expẽſas:ſicut mittere ĩ poſſeſſionẽ ex primo decre.nõ aũt partẽ cõdẽnare vel exigere ab ea.hec ſunt dicta Bar.in primo mẽbro qui Bar.diſcrepat ab Innoc.in aliquibus.Et primo incipiẽdo ab hoc vltimo Inno.vult ꝙ propter cõtumaciã ꝓcuratoris ſiue recuſauit cõparere in prima vice ſiue in medio litis vel qñcũcꝫ dũ durat eius procuratio:poteſt nõ ſolũ procurator ſed etiã dñs condemnari in expẽſis. arg.ff.cõmo.l.eũ qui.§.vlti.ꝛ.l.ſe.vbi expreſſe dicitur qꝺ dominus tenetur ex culpa procuratoris ſi minus idoneũ eligit. Idẽ videtur expreſſum ſm eũ.ff.de procu.l.nõ cogẽdum.ꝛ.l.ſeq.vbi dicitur qꝺ ꝓcurator nõ cogitur proſequi lit.cõte.ſed dñs tenetur ob rem nõ defenſam.dicit tñ qꝺ poſt li. cõte.põt magis dubitari,ſed nihilominus tenet ꝙ dñs tenetur de culpa eius.ar.predictarũ.ll.nec mirãdũ ſi alius teneatur de culpa vel pena alterius,qꝛ hic nõ eſt pena tñ ſed intereſſe reſpectu partis ſcꝫ que fecit expenſ.s.Bartol.contra.vt.s.dixi.Spec.in ti.de ſen.excom.§.ſequitur. verſi.ſed quid ſi procurator.videt in effectu tenere opi.quã tenet Bar. dicit enim quod aut dñs fuit citatus ꝛ procurator fuit cõtumax ꝛ tũc nocet domino quo ad executionem contra eũ faciendã reſpectu expenſarum.arg.de appel.ſepe.Aut vero procurator eſt cõtumax poſtquam ipſemet fuit litem conteſtatus ita qꝺ cõtumacia proprie eſt ipſius procuratoris ꝛ tunc ſentẽtia mandabitur executioni contra ipſum procuratorem ꝛ ſoluet procurator de burſa ſua:allegat dictũ.§.ſi procurator. qꝛ dñs nõ videtur mandaſſe vt culpam ſuam adhibeat. Idem dicit in expenſis factis quãdo procurator male appellauit ante ſententiã,ꝛ ſic dicit,papam Clementẽ in iure excellentiſſimum pronuntiari mãdaſſe. do.Ant.dicit ſe credere quod in iniunctis domino quãdo procurator non fuit in iudicio,dominus ſit cõdemnãdus qꝛ ex quo nihil eſt geſtũ per procuratorem,iudex non habet poteſtatem condemnandi procuratorem,ſed ſi procurator fuit aliquãdo in iudicio ꝛ ſic fuit ſibi mandatum putat quod ſit in optione iudicis quẽ vult condemnare:quia hec non eſt vera contumacie vt dicit Innocen.ꝛ hoc caſu non exigitur vera contumacia ſed ficta vel culpa.ꝛ per hoc ſcdm eum reſpondetur ad l.j.§.ſi procurator.ff.ſi quis ius di.non ob.nam qui petit expenſas petit quod ſibi abeſt:ꝛ nulli dubiũ quod hic eſt preſumpta dñi conſtituẽtis,ꝛ ſola culpa ſufficiat ad hanc condemnationem:ꝛ dicit qꝺ de ſtylo curie obſeruatur opi. Inn.vt condemnetur ipſe dñs.Ego non video bene reſponſum ad illũ.§.ſi procurator.nã tex.nõ dicit ibi ſimpliciter ꝓcuratorẽ condẽnãdũ,ſed dicit qꝺ ipſe ꝓcurator ꝛ nõ dñs,ergo nõ eſt in optione iudicis.Item dum dicit dñm teneri ex culpa ſua nõ video culpã ſi conſtituit eũ qui reputabatur cõiter diligens ꝛ qñcꝫ fuit in iudicio ꝛ ſuſcipit litem.arg.c.ſignificante:ꝛ quod ibi no.de pig.ꝛ ideo ſimpliciter concludo cum Bar.[e] ꝛ Spe.ꝙ ſi procurator nunꝙ fuit in iudicio tũc condẽnatur in expẽſis dñs ꝛ nõ ꝓcurator,qꝛ ex quo nunꝙ fuit in iudicio nõ videtur habere iudex poteſtatẽ ↄdẽnãdi eũ,qꝛ procuratori 22 nihil iniunxit. ¶ † Puto tñ qꝺ dñs agat actione mãdati ad intereſſe cõtra ꝓcuratorẽ ꝛ ab eo illas expẽſas recuperabit,vt in.l.ſi ꝓcuratorẽ. §.ſi tutores.ff.mã.vbi ꝓbatur.An aũt tũc dñs poterit mulctari.Bar.ſentit ꝙ ſic,qñ mãdatum factum fuit dño,qꝛ eius eſt contumacia. Innoc. ſentit contra indiſtincte.dicit enim dñm non mulctãdum propter contumaciam procuratoris,puta ſi dñs citatus miſerit procuratorem qui veroſimiliter putabatur bonus ꝛ diligẽs qꝺ licet prima facie poſſit mulctari,vt ſentit Bar.qꝛ cõtumacia eſt dñi tñ cõſtito qꝺ miſit diligentẽ ꝛ fecit illud qꝺ ſibi a lege fuit permiſſum.ſ.ꝓcuratorẽ cõſtituere qꝺ reuecabitur ſnia mulcte,qꝛ mulcta eſt pena directe contumacie in qua dñs nõ videtur eſſe,ex quo in nulla culpa fuit in conſtituẽdo procuratorẽ.arg. opti.in.c.cum Bertol.de iud.ꝛ eorum que no.in.c.querelam.de procura.non enĩ meretur penam ex quo facit lege permittẽde.vt.l. gracchus. C.de adul.xxiij.q.iiij.qui peccat.ꝛ ad.l.ſi procuratorem.§.ſi tutores.ff. mand.reſpondeo ꝙ loquitur in eo caſu quando quis tenebatur facere per ſe in tutore:ſibi enim imputatur ſi commiſit alteri ꝛ ille non fecit. Secus in eo qui nõ tenetur per ſe:vt ad comparẽdum in iudicio vbi a iure permittitur ꝙ poſſit ↄſtituere procuratorem vt in.d.l.j.ff.de procu. 23 ꝛ.d.c.querelã.aliud eſt in caſu ꝓce. ¶ † Qꝛ condẽnatio expenſarũ nõ eſt mera pena ſed intereſſe ex parte aduerſarij cui nõ dꝫ imputari factum procuratoris.ſecus in mulcta vbi eſt mera pena.ꝛ ſic reſtringe Bart.et Inno.Si vero contumacia eſt vere ipſius procuratoris,vt qꝛ aliquando fuit in iudicio ꝛ ſibi fuit iniunctum vt compareat.ꝛ nõ comparuit, tunc puto ipſum ſolum mulctandũ ꝛ condẽnandũ in expenſis nõ autẽ dñm per.d.§.ſi procurator.dũmodo conſtituerit diligentẽ quo caſu eſt 24 extra oẽm culpã ipſe dñs vt.s.dixi. ¶ † Scdo diſcrepat Bar.ab Inn. quia Bar.vult ꝙ propter cõtumaciam procuratoris non poſſit procedi ad ſecundum decretũ,qꝛ nec ad ea que ſunt grauis preiudicij.Inno. vero vult oppoſitum vt poſſit procedi ad miſſionem cauſa cuſtodie.ꝛ qñcꝫ in vera alleg.ff.de ꝓcur.l.ſed ꝛ he.§.vlti.ꝛ.l.ſeq.ꝛ.C.de dig.l.quoties.lib.xij.ꝛ idem quod Innoc.tenet Spec.in tit.de primo ꝛ ſcdo decre.§.reſtat.ver.quid ſi reus agit per procuratorẽ.Idem Franc.vercel. ꝛ dicit fuiſſe ſic diſputatum ꝛ terminatũ vercel.per.l.iij.C.de procu.diuerſitas ergo inter Inn.ꝛ Bar.eſt qñ ↄtumacia eſt ꝓpria ipſius ꝓcuratoris,vt qꝛ fuit iniunctũ ipſi procuratori.do.Ant.dicit poſſe dici ꝙ ſi dominus

a ¶ Qꝺ nocet domino. adde alex. conſi.xcv.ij.lib
Sebaſti. Sapia.

b ¶ Cõtumacia ꝓcu.An contumacia procuratoris noceat dño ꝛ contra eum poſſit fieri miſſio in poſſeſſionem ex primo decre.vide Abb. in.c.cum deputati.s.de iudi. ꝛ alex. poſt Bar.in.l.iij. C.de ꝓcur.Bart. vero.cau.lxxxvi.
Sebaſti. Sapia.

c ¶ Verus contumax. Vide Bar. de hoc articulo in l.j.in.§.ſi.ff.qñ appel.ſit.bal.in aut. hodie.in.ij.col.C. de app. Rotã in tit.de appel.deci. xxxj.in antiquis.
Zacharias.

d ¶ Inn.hic qꝺ ſic. Adde eundẽ Inn. in.c.ↄſtitutus.ĩ gl. ſua magna.in vſ. ſufficiẽtẽ.v.ꝛ põt dici j.de procur. Bar.in.l.cõtumacia.in ꝓnc.ff.de re iud.ꝛ in.l.j.§.ſi ꝓcurator.col.ij.verſ. ꝛ ex predictis põt ſolui.ff.ſi quis ius di.non obtem.
¶ Et addo idem eẽ in eccl'ia in cuius bonis ſit executio rõne contumacie procuratoris ſui:vt no.pleniſſime Spe.ĩ ti. de execu.ſen.§.ſequitur.verſi.quid ſi procurator.

e ¶ Cũ bertoldus. Adde videndum alex.cõſil.lxxxiiij. ij.lib.Jo.de ana. conſi.xxv.

dominus fuit requisitus et postea fuit contumax procurator quē misit cum hoc est propria ꝯtumacia et apparens ex quo est inuētus et requisitus ꝙ teneat missio; sed contrario ꝙ miserit procuratorē ex quo non potest aliquid imputari si misit diligentē cōmuni opinōe qḋ de facili reuocabitur. Si vero requisitus est ꝓcurator nō nocet dn̄o, qꝛ hoc casu exigitur vera contumacia vel apparens vera: et missio partim cōcernit interesse partiū et partim contumaciā: et sic tēperat Inn. et sic in hoc vltimo concordat cū Bar. et mihi placet. Nam secundum decre. nō interponitur regulariter nisi cōtra latitantem. vt in. l. fulcinius. ff. ex gb. cau. in pos. ea. et no. Inno. in. c. dilecto. ĵ. de ver. sig. Latitare proprie est quando habet animū fraudandi et occultat se: vnde consideraꝶ animus: vt dicit tex. in. d. l. fulcini⁹. §. qd sit aūt latitare. si ergo ꝓcurator fuit cōtumax non est verū dicere ꝙ dn̄s latitet cū nō habeat animū fraudandi et se occultandi: imo potius debet presumi contrarium ex quo cōstituit procuratorem. ad predicta bene facit gl. in cle. j. de rescrip. in versi. 25 liceret. ¶ † Tertio dicit Bar. simpliciter ꝙ ꝑpter contumaciam procuratoris dn̄s non repellitur a facultate appellandi: sed si procurator non appellauit intra. x. dies: dn̄s appellare nō pōt: et idē in istis duobus articulis vult Inno. hic. et potest esse diuersitatis ratio. Nam qn̄ repellitur propter cōtumaciā: tunc est pena ꝯtumacie vn̄ cū dn̄s nō fuit cōtumax sed procurator: non dꝫ ipse dn̄s repelli et puniri in facultate non appellandi sed post lapsum. x. dierū quis deludiꝶ ex sua mera negligētia vnde nō exigiꝶ ibi contumacia: sed sufficit negligētia vera vel apparēs vera. Bar. tn̄ posuit alias rationes vt. s̄. dixi. ¶ Itē ad hoc ar. addit Inno. ꝙ qn̄ fuit iudicium agitatū cōtra dominum et tunc tēpus[a] ad appellandum currit a tempore scientie ipsius dn̄i: sed qn̄ iudicium fuit agitatum contra procuratorē tunc nō requiritur scientia dn̄i: sed sufficit sciētia procuratoris: et in hoc preiudicaꝶ ipsi dn̄o: qꝛ vt. s̄. dixi hic nō agitur de pena imponēda propter contumaciā: sed tp̄s currit ꝑpter negligentiam non appellantis intra terminū in qua negligētia presumitur dn̄s esse pro tanto tempore silēdo: vel redde rationē Bar. superius tactā qꝛ forte ex causa legitima ꝓcurator nō appellauit: et sic factū ꝓcuratoris propter mandatū debet preiudicare dn̄o: cum non sit delictū: sed Compo. in. c. j. de elec. lib. vj. in gl. sua vlt. ver. sed quid si cōtra procuratorē. videtur recedere ab opi. Inno. et Bar. distinguit em̄ ꝙ aut procurator est lit. conte. et tunc qꝛ est effectus dn̄s litis: dolus ꝓcuratoris representat personā dn̄i. ff. de ꝓba. l. sed et he. §. defendere. et qꝛ post lit. cōte. dol⁹ procuratoris nocet dn̄o. ff. de doli excep. l. si procurator. aut procurator nō est lit. ꝯte. et tunc secus: tūc nō pōt dn̄s appellare intra. x. dies a tp̄e sciētie computandos: qꝛ tunc dolus procuratoris non debet nocere domino per. d. l. si procurator. do. Anto. putat ꝙ si citatus est ꝓcurator ita ꝙ contumacia est ipsius ꝓcuratoris ꝓcedat dictū Inno. vt dn̄s admittaꝶ ad appellandum nō obstante cōtumacia ꝓcuratoris: sed si dn̄s fuit citatus et ipse misit ꝓcuratorem: tunc ꝑpter apparētē cōtumaciā iudex a quo non pōt admittere appellationē: appellatio tn̄ tꝫ vt deuoluat ꝑ no. in cle. si ante. de do. et cō tu. et in. c. romana. §. j. de ap. li. vj. ¶ Aduerte qꝛ Bar. in prin. sue distinctiōis sensit ꝙ qn̄ dn̄s fuit citat⁹ et ipse misit ꝓcuratorem qui fuit cōtumax vt indistincte repellaꝶ dn̄s ab appellando qꝛ cōtumacia radicaꝶ in ꝑsona dn̄i, sed ego puto ꝙ lꝫ tunc repellaꝶ prima frōte appellatio, qꝛ cōstat de cōtumacia in nō veniēdo et non de ꝯtrario, tn̄ si dn̄s vult se docere ꝯstituisse ꝓcuratorē q cōi opi. reputaꝶ diligēs qḋ debeat admitti eius appellatio qꝛ fuit sibi ꝑmissum a lege, et ideo si preter suā opi. aliter acciderit nō dꝫ sibi imputari ad penā. ar. c. de occidendis. xxiij. q. v. et eorum que. s̄ dixi in alio membro. ¶ † Nam iura exclu- 26 dentia a facultate appellandi loquūtur in contumace studiose, vt satis colligitur de appel. l. ex consensu. §. fi. et melius in. l. j. C. quo. ap. nō reci. in versic. negotio prius summatim perscrutato. et. ij. q. vj. sunt quorum. ac ipse dominus est extra omnem noxaꝫ saltem punibilem tanta pena cum constituerit idoneum saltem apparentem procuratorē, licet ille infideliter egerit. arg. c. significante. de pig. et. c. cuꝫ bertoldus. de re iu. Itē cum hec iura sint odiosa et penalia debent restringi quando vere ipse dominus fuit contumax. arg. reg. odia. et regule in penis. de reg. iur. lib. vj. hec procedunt quo ad primum membrum cum queritur an cōtumacia 27 procuratoris in non faciendo noceat domino. ¶ † Venio nūc ad secūdum membrum principale. an factum procuratoris noceat domino qn̄ non omittit sed aliquid facit[b]. et ista questio est duplex ꝺm Bar. in. d. §. si procurator. primo an domino noceat vt contra eum ex facto procuratoris detur exceptio. secundo an domino noceat vt contra ipsum possit agi ex facto procuratoris. ¶ Ad primum dic post Bar. aut procurator deliquit anteꝙ̄ esset procurator vł in negotio in quo procurator nō erat et domino non preiudicat, vt. l. si procurator. ff. de. doli except. aut deliquit postꝙ̄ fuit procurator et in negotio in quo procurabat, et tunc aut erat procurator ad iudicia, aut ad negotia. Si ad iudicia, et tunc aut deliquit ante lit. contest. et contra dominum non potest excipi vt in. d. l. si procuratorem. aut post lit. contest. et tūc contra dominum potest excipi. Si vero erat procurator ad negotia, et tunc indistincte poterit contra dominum agentem excipi de dolo commisso per procuratorem ei⁹ in illo negotio, vt. l. apud celsum. §. questitum. et. §. sequenti. et de doli exceptio. vbi hec distinctio probatur in textu. Ad secūdum vtrum ex dolo procuratoris possit dominus conueniri. dic quādoqꝫ procurator facit aliquid qḋ certū est esse delictum et tunc domino non preiudicat nisi habeat speciale mandatuꝫ vel ratihabitione secuta, vt in. d. §. si procurator. et l. j. §. quoties. et. §. deiecisse. ff. de vi et vi ar. aut ēt certum quod non est delictum, sed est aľs punibile et idem, vt. l. iij. §. si procurator. ff. quod quisqꝫ iu. aut est tale factum quod potest esse delictum et non delictum: vt responsio facta vni positioni vel interrogationi in qua potest esse delictum si est verum et tunc preiudicat donec habetur contrarium, vt l. non solum. in princ. ff. de procura. et de confess. l. certū. §. sed an et ipsos. et quod ibi no. aut est aliud factum quod in delictum non cadit vel dolus non committitur sed causat cōtractū ex quo domino queritur, et tunc dn̄o ꝑiudicat si habet speciale mādatum vł generale cū libera, vt. l. procuratoris. ff. de tribu. sed in hoc vlt. dicit. d. Anto. et bene. ꝙ idē est si habet generale mādatum, et sic loquitur illa. l. procuratoris. ¶ Ex ꝑdictis cōcluditur ꝺm Bar. ꝙ si procurator[c] nomine dn̄i egit calumniosam litem et succubuit, et sic constat ꝙ est delictū, ipse ꝓcurator debet condemnari in expensis non dn̄s nisi habeat speciale mandatum: qꝛ hoc dominus mādasse non videtur vt. l. procurator. in prin. ff. de condi. inde. et videtur casus in. l. non ignotum. C. de admi. tu. et tenet Spec. in ti. de exec. sen. §. iij. ver. preall. Sed inquātum Bar. s̄. tetigit ar. qn̄ est tale factū ꝙ in delictum non cadit tunc distingue plene. et voluit ista glo. ꝙ aut iuxta mandatum aliquid cōmisit et preiudicat. vt in. c. cū olim. de causa posses. et proprie. aut contra, et tunc non preiudicat nisi ratum habeat. vt. l. diligenter. ff. man. et. ĵ. de pig. c. significāte. aut preter: et preiudicat si dn̄s scit et non ꝯdicit. vt in. c. cum olim. et qḋ ibi not. de off. dele. et per predicta habes plene ista duo membra discussa lꝫ aliter min⁹ perfecte distinguat hic Cald. qui videtur intelligere. l. procuratoris. ff. de tribu. vbi dicitur ꝙ dolus procuratoris nocet domino quod procedit quādo habuit a domino generale mandatum cū libera, vel speciale ad vnum negotium tantum, et dolose contraxit sciente dn̄o 28 vel postea ratum habēte. ¶ † Et predicta faciūt ad questionē quotidianam, quidā fecit procuratorem ad fideiubendū pro titio. et procurator renuntiauit beneficio ordinis vt possit conueniri prius fideiussor antequā principalis: dn̄s postea dicebat ꝙ non poterat renuntiare: qꝛ non erat cōstitutus ad hoc specialiter non veniebat in generali mādato: qꝛ renuntiare est donare: qḋ non potest facere procurator ex generali mādato. vt. l. filiusfa. ff. de dona. et. l. cōtra iuris ciuilis regulas. ff. de pac. ꝯ circa hanc. q. que fuit sic de facto distinguit Bart. in l. fi. in prin. ff. de his que in fraud. credi. quandoqꝫ quis renuntiat exceptioni peremptorie[d]: et tūc est donatio. vt. l. si qs delegauerit. ff. de nouatio. qn̄qꝫ remittitur exceptio dilatoria temporis, et idem vt l. omnes. §. fi. ff. que in frau. credi. et melius alleg. l. in edibus. in. j. respon. ff. de do. quandoqꝫ remittitur exceptio declinatoria fori. et tunc est donatio, vt. l. si fideiussor. §. quedam. ff. man. quid autem in casu nostro vbi fuit remissa exceptio ordinis. tenet Bar. qḋ nō est donatio: qꝛ ex hoc nihil acquirit creditor, sed potius effugit magis detrimentū ꝙ̄ lucrum, imo nullum lucrum acquiritur, et donatio non est nisi aliquid alicui acquiritur vt in. d. l. in edibus. l. fi. et sic magis remissio est detrimētū ꝙ̄ donatio. arg. op. in. d. l. fi. et videtur tex. qḋ nō sit donatio in. l. j. §. si fideiussit. ff. si quid in fraud. pa. cum ergo istud non sit donatio venit in generali mandato. Preterea in generali venit id quod est de cōsuetudine[e] vt. l. si pri⁹. §. j. ff. de aqua pluuia. arcend. et. l. quod si nolit. §. quia assidua. ff. ď edili. edic. sed de consuetudine omnis fideiussor renuntiat: ergo et c. Et predicta singulariter not. ex quibus habes primo notare que veniūt in generali mandato. Itē an et quando generalis procurator possit renuntiare excep. competentibus domino seu probationibus. Item quod id quod est solitū fieri in aliquo actu videtur venire sub generali mandato[f] ad illum actum. facit quod not. Barto.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Tūc tēpus. A quo tp̄e incipiāt currere decē dies ad appellandū, vide Gemi. i. c. ij. in ꝑn. col. ij. de cōfes. in. vj. Ang. in ꝯsi. cclviij. inci. tutor. col. vlt. rotā deci. xvj. inci. itē qḋ appellatus in cā: et in deci. cccxliij. inci. ex hoc insurrexi. Ang. are. i. l. j. §. fi. ff. qn̄ appellā. sit.

b ¶ Aliquid facit. Adde Ro. ꝯsi. xl. Jo. de ana. ꝯs. xij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Si procurator. vide Bar. et post alios Alex. et moder. i. l. iiij. in pri. ff. de re iudi. vide bal. in. l. ab eo. C. quō et qn̄ iud. col. ij. et i. l. ij. in. ij. et in iij. col. C. qui acc. non pos.

d ¶ Perēptorie. Adde Alex. consil. xxij. j. lib.

e ¶ De cōsuetudine. adde qḋ cōsuluit Ro. ꝯs. cxxiij. qḋ si qs facit mādatū alicui ad accipiēdū pecunias mutuo qḋ si mos loci vbi pecunie accipiūtur est vt accipientes se obligēt ad cābia nō in tp̄e nō soluunꝶ qḋ ꝓcurator etiā ad idē cēseaꝶ hr̄e mandatū. s. ad obligandū se ad cābia et vsuras. arg. de. §. qꝛ assidua. Aeneas falco.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Gn̄ali mandato. vid̄ multa per Feli. i. c. cum. M. ferrarieñs. col. ij. cū seq. s̄. de cōsti. vbi cumulat quādo subite ligitur fieri qḋ est cōsuet. de quo etiaꝫ multa cumulat Jas. i. l. vt liberis. C. de collatio. in. l. certi cōdictio. §. si nūmos. colū. iij. ff. si certum peta.

in.l.nemo est qui nesciat.ff.de duob.re.⁊ vide text.
op.in.l.fi.C.de fideiusso.prope fi.facit.c.ex literis.
29 de ꝯstit. ¶ † Uenio nūc ad tertiū mēbrū ꝑncipa
le videlicet an confessio procuratoris[a] seu admini
stratoris preiudicet dño.⁊ de hac vide per Bart.
in.l.certū.§.sed an ⁊ ipsos.ff.de ꝯfes.⁊ per Cy.in.l.
vna.C.eo.per Cōpo.in.c.per inquisitionē.de elec.
vide plenissime p Spec.in ti.de cōfes.§.postremo.
ver.si vero fit per ꝓcuratorem.⁊ per Host.in sum.
de procu.§.j.ver.sed nūquid cōfessio.d.Anto. hic
coniungendo opin.sic distinguit cuius distinctio
placet:qd aut est procurator late idest procurans:
vt quia est defensor sine mandato seu negotiorum
gestor ⁊ ꝯfessis non preiudicat ex quo nō habebat
mandatum:nisi sequatur ratihabitio vt.l.si defen
sor.§.j.ff.de interro.acti.sed si habet mandatum ⁊
speciale ad cōfitendum:tunc preiudicat dño.ff.de
inter.act.l.qui seruum.⁊.l.proinde.ff.ad.l. aquil.⁊
ibi gl.ff.de condi.inde.l.si procurator.sed si est ꝓ
curator generalis ⁊ confitetur dño presente ⁊ non
cōtradicente ⁊ adhuc ei preiudicat.⁊ sic intelligit
vnā opi.quā recitat Cy.in preallē.l.j. de confes.in
xiiij.q.ꝙ si dñs non est presens sed absens: tunc si
voluntarie cōfitetur:q̄ vadit ad iudicium volun
tarius:nulla facta discussione statim cum porrigi
tur libellus confitetur:⁊ non preiudicat ꝯfessio.[b]
vt.l.certū.§.sed an ⁊ ipsos preallég.⁊ hoc q̄ talis
actus habet instar donatiōis que prohibetur ꝓ
30 curatori.vt.s.dixi. ¶ † Si confitetur per viam cō
tentiose iurisdictionis vt q̄ respondet ad positio
nes:tūc cōfessio preiudicat sicut ⁊ preiudicat sen
tentia.ff.de proc.l.plautius.⁊.l.iiij.de re iu.⁊.d.l.
qui seruū.§.j.⁊.l.nō solū.§.j.ff.de procu.⁊.c. subor
ta.de rejudi.⁊ dic idē in confessione ficta procura
toris que surgit ex contumacia in nō respondēdo
positionibus.vt est tex.no.in.c.ij.de cōfes.lib.vj.⁊
valet hec cōfessio vera vel ficta procu.q̄ nō habet
instar donationis:quia fit in inuitū: ⁊ iuxta man
datum suum:seu in his in quibus habet manda
tum:⁊ idē quo ad ista duo vltima membra.dicunt
Bar.⁊ alij dicendum esse in tutoribus ⁊ curatori
bus.s.vt distinguat an fiat volūtarie an cōtentio
se,⁊ hoc intellige qñ iudiciū est agitatū p tutores
seu curatorē. Si aūt agitatū fuerit per pupillum
cū tutoris autoritate nō preiudicaret confessio so
lius tutoris.ar.in.d.§.sz an ⁊ ipsos.⁊.C.de iu.deli.
potuit.⁊.l.ij.§.qd obseruari.⁊.C.de iura.calū.⁊ ita
voluit Bar.⁊ alij in.d.§.sed an ⁊ ipsos.⁊ no.i.d.l.j.
31 C.de cōfes. ¶ † Hec vera vt cōfessio procuratoris
noceat dño nisi dñs illam reuocet quam reuocare
pōt probando errorē sicut ꝓpriā posset,vt in.c.fi.
de ꝯfes.l.error.C.de iur.⁊ fac.igno.posset etiam re
uocare ex errore iuris lz non propriā:vt dicit Cy.
in.l.j.C.de cōfes.⁊ no.in.d.c.fi.facit qd no. Spe.in
ti.de confes.§.sequit.ad finē.§.⁊ de confessione ad
uocati an ⁊ qualiter noceat dño dicā in.c.cuz cām.
32 de appel. ¶ † Anū tñ no.ꝙ cōfessio ꝓcuratoris[c]
non est tāte efficacie quāte est ꝓpria:q̄ p cōfessio
nem propriā mihi aliqñ preiudicat in alio iudicio
q̄ non possum venire ꝯ illud qd dilucida voce ꝓ
testatus sum:etiā si agatur ad aliū effectū.ad hoc
qd no. Inn.in.c.ij.de or.cog.⁊ in.c.per inqsitionē.
de elec.⁊.l.gñaliter.C.de nō nu.pec.⁊.c.p tuas.de
ꝓba.qd tñ non ꝓcedit in ꝯfessione ꝓcuratoris. vt
no.Cōpo.in.d.c.per inquisitionē.ille eñ non ha
bebat potestatē cōfitēdi nisi quo ad illā cām: ideo
non debet extendi ad aliā causam:q̄ forte falsum
cōfessus fuit,⁊ hic etiā no.tenuit Spe.in ti.de cō
fes.§.nūc vidēdū.ver.sed nunquid cōfessio.l.j. col.
33 ¶ † Item cōfessio ꝓcuratoris non tollit faculta
tez appellādi[d]:sed tñ confessio propria:vt patet
ij.q.vj.sunt quorū.⁊.l.ij.quorum ap.nō reci.Et an
ex sola confessione propria qs repellat a facultate
appellādi,dicā plene in.c.cū speciali.j.de ap.⁊ hec
34 de tertio ⁊ vltimo membro. ¶ † Nūc expediā vlti
mā particulā gl.que dicit.dicit in tex.ꝙ ꝓpter con
tumaciā procuratoris dñs excōicari nō dz.quid si
iudex excōicat an teneat excōicatio.gl.alleg.p et
cōtra.⁊ tādē ꝯcludit ꝙ tuti⁹ sit dicere ꝙ sit excōi
catus dz tñ absolui absqz alia difficultate ⁊ excōi
cator tenet ei ad interesse per.c.sacro.de sen.exc.
do.Ant.tz ꝙ si citauit ꝓcuratorē,nō iuste excōi
cauit dñm,⁊ habēt locū pene ꝑdicte,nisi ad aliqd
requirat principalē,sed si reqsiuit dñm ⁊ scit eum
procuratorem misisse,dicit idem.si ignorauit tūc
iudex nō patit illas penas q̄ scit ꝯtumaciā appa
rentē nec cogit diuinare an ille cōstituerit ꝓcura
torē. Ego aūt dico ⁊ sic aut cōtumacia fuit ꝓpria
ipsius ꝓcuratoris.quo casu ꝓprie loquit iste tex.
vt q̄ ꝓcurator citatus fuit cōtumax,⁊ tunc aut
excōicauit dñm hoc expsso:q̄ su⁹ ꝓcurator fuit
ꝯtumax,⁊ tūc excōicatio est ipō iure nulla tūc ꝓ
cedit gl.q̄ iuris error est expressus.vt hic ptz.fa
cit.c.p tuas.de sen.exc.j.de exces.pla.cū ad quorū
dā.sm vnū intellectū.aut hoc nō expressit,⁊ tunc
excōicatio tz quo ad ecclesiā militātē,sz ꝯstito de
iniustitia ꝓcedet distinctio gl.que in hoc casu dz
restringi:aut ꝯtumacia fuit ꝓprie ipsius dñi vt q̄
ꝓcurator nūqz fuit in iudicio,sed ipe dñs citatus
misit ꝓcuratorē q fuit ꝯtumax,⁊ tūc vr ꝙ excōi
catio indistincte sit iusta q̄ lz sciat iudex illū mi
sisse ꝓcuratorē,tñ prima fronte dñs presumit in
culpa talē cōstituēdo ꝓ hoc qd dixi post Bar.in
prin.huius materie,sed cōstito ꝙ ꝯstituit eū qui
cōi opiniōe presumebat diligēs tūc puto qd sine
difficultate excōicatio relaxabit,iudex tñ nō pa
tiet penas.c.sacros.q̄ nō ꝯstabat sibi de idonei
tate persone ꝓcuratoris.⁊ iste text.loquit ꝓprie
de cōtumacia ipsius ꝓcuratoris ⁊ nō dñi sicut est
ista,⁊ idē ⁊ forti⁹ puto dicēdum qñ iudex ignora
uit illū cōstituisse procuratorē vt euitet penas et
ille absoluit sine difficultate,⁊ per hoc est expedi
35 ta tota gl.⁊ suppleta. ¶ † Et possunt ex ꝑdictis
multe questiones particulares solui ⁊ vnam non
potero silere,q̄ tangit ecclesiam quam ponit hic
Inn.videlicet quid si procurator ecclesie propter
contumaciam suam cōdemnetur in expēsis,dicit
Innocē.qd mandabitur sententia executioni in
bonis ecclesie[e],q̄ ipsa fuit in culpa ⁊ contumax
fuit cū per se vel per alium eius nomine cōparere
debuit.⁊ idem videtur sm eū si alia mādata iudi
cis nō impleat puta q̄ non exhibet acta vel alia
instrumēta:⁊ idē in similibus.Secus autē dicit si
falsa instrumēta ꝓduceret ꝓcurator vel aliā frau
dē faceret,⁊ est ratio diuersitatis sm eū,q̄ ad hec
dñs nō tenebatur:vnde nec sibi imputatur si hoc
fiat a ꝓcuratore cū sibi hoc cōmissum nō fuit:sed
ad cōparēdum vel exhibēda instrumēta vel simi
lia tenebatur per se vel per aliū:tñ Inn.dicit ꝙ lz
teneat ecclia in casu premisso:tñ aliqñ sibi subue
nit per in inte.rest.ff.de mino.l.minor.nec etiā cō
tradicit ꝑdictis.xvj.q.vj.si epm.vbi dicit text.qd
delictū persone nō debet nocere ecclesie:q̄ in pre
dictis nō punitur ecclesia pro delicto procurato
ris,sed pro culpa sua in qua fuit q̄ nō elegit fide
⁊ facultatibus bonū ꝓcuratorē.Hos.latius pro
sequit istā condēnationē expensarum attingēdo
tam expēsas ꝯtumacie ꝙ eas que debent ratiōe
finalis victorie.Et de primis dicit ꝙ aut ꝓcura
tor nō est soluendo aut sic. Primo casu si expēse
sunt moderate ꝯdēnari dz ecclesia ⁊ executio est
cōtra eā faciēda nec datur restitutio.ff.de resti.in
inte.l.scio.Sed si oēs immoderate sunt ⁊ graues,
tūc ad officiū iudicis spectat actioni deseruiens
hoc examinare sine libello,ad hoc de offi.or.c.ij.
ne lites ex litibus oriant.C.de fruc.⁊ lit.expen.l.
terminato.in fi.C.de fid.instru.l.fi.⁊ si videt eccle
siam ex cōdēnatione expēsarū grauiter ledi pote
rit ecclesiam restituere.alleg.de reb.eccl. non alie.
ad nostrā.Consuluit tñ Hosti.ꝙ differat vsqz ad
diffinitiuā ⁊ tūc sm qd videbit ecclesiā cām bonā
fouere vel nō bonam poterit arbitrari an ꝯdēnā
da sit pars in expēsis totius litis.j.de penis.calū
niā.a qua ꝯdēnatiōe excipiēde sunt expēse legiti
me a ꝯdēnato facte.C.de iudi.l.properādū.§.fin.
aut ex gestis.Scdo casu qñ ꝓcurator est soluēdo
dicit ꝙ si ꝓcurator est in dolo ecclia vo in culpa
dānari dz ꝓcurator: ⁊ hoc equius:q̄ dolus ꝑpō
derat culpe.ff.ad.l.aqui.item si obstetrix.⁊ quia
dolo cōtumax videt se liti obtulisse:ideo faciēda
est executio

Zacharias.

a ¶ Confessio ꝓcuratoris. Adde de qō.ista si an et qñ noceat dño ꝯfessio ꝓcuratoris p Old.cōsi.l.xxvj.⁊ Spe.i ti.de ꝓcur.§.vt aūt.v.ceterū.⁊ seq.⁊ in ti.de cō fes.§.nūc dicēdū.vs.sz nunqd cōfessio ꝓcuratoris.§.postremo.v.si vo fit p procuratorē. Anto.Francis.

¶ An ꝯfessio ꝓcuratoris noceat dño.dicas quod si est ꝯstitutus ꝓcurator ad recipiendū mutuū nō nocet dño.l.procurator ad vnam.ff.de ꝓcur.⁊ p Bar.in l.ij.in fin.⁊ ibi per Alex.ff.si cer.pet.⁊ p Bal.in aut.hoc ius porrectuz.in v.col.C.de sa.san.ec.⁊ hr p Lanfrā.ple.in repet.c.q̄ si ꝯ.in vs.ꝯfessiōes.de ꝓba.ꝙ itellige verum,nisi hēret spāle mandatuz,q̄ tūc noceret. vt p Bar.in.l.certū.in.§.sz an ⁊ ipsos.in.ij.col.ff.de cōfes.⁊ vide p Alex.in cons.cix.in.iiij.parte consiliorū.⁊ adde qd confessio ꝓcuratoris ecclesie ꝯstituti a ꝑlato ⁊.c.noceret ecclesie,sec⁹ si sit cōstitut⁹ a solo prelato.vt est gl.⁊ ibi per.d.Ab.⁊ doc.in.c.suborta.de re iu.Et adde etiam quod confessio ꝓcuratoris nō nocet domino quo ad appellanduz,q̄ ea.nō obstante pt dñs appellare a sñia lata virtute talis ꝯfessionis vt per Bal.in.l.obseruare.in vlt.col.C.quorū appe.nō recip.⁊ habet per Ro.in.l.i.i.§.si ꝓcurator.ff.si quis ius dic.non ob.et no.do.Ant.in.c.tua.de coha.cleri.⁊ mul.tñ ipse do.Anto.videt tenere ꝯtrariū.i.c.cū speciali.de ap.de quo ibi plene p Phili.in peñ.col.⁊ habet p Alexā.post Bart in.l.j.in.§.si aduersus.ff.de fideicō.lib.de quo etiā per Alex.i.l.certū.in.§.sed an ⁊ ipos.ff.de ꝯfes.⁊ p eūdē post bar.i.l.neqz.ff.qñ appel.sit.⁊ in.l.creditor.in.§.iusius.ff.de appel.

b ¶ Cōfessio.adde Ro.cōsi.cccxxix.Alexā.consi.xxij.prime allé. Frā.are.ꝯsi.xij.vbi qd in alio iudicio. Sebasti. Sapia.

c ¶ Confessio ꝓcu. Uide Alexā.in.l.ij.circa finē.C.de edē.are.i ꝯsi.xiij.inci.viso diligenter.inviti.dubio. Zacharias.

d ¶ Facultatē appellādi.adde bal.in.l.fi.§.fi.ver.sed nūqd ꝓcurator.⁊ ibi doc.C.de tē.ap.eūdem,in.c.ex pte.g.s.de rescri.Ange.⁊ Imo.in l.ab executore.ff.de ap.⁊ Phili.in c.interposita.§.ille.q.vj.j.eo. Zacharias.

e ¶ In bonis ecclesie.adde Spec.in ti.de exe.sen.§.sequitur.v.sed ⁊ si.⁊ seq.⁊ qd dixi in apos.s.isto.c.nu.21.in apost.in v.Imol.hic qd sic.

¶ Dolū.intellige de dolo vero: non autē de dolo presumpto:q2 aduersus dolū presumptum minor restituit vt sentit Bar.in.l.j.§.nunciatio.in pe.colū.Et querit gl.ff.de ope.no.nū.vbi videt limitare.& sequit do.Alexā.in ɔsi.ciij.inci.vt prima &c.in ij.col.Et et dicit Bal.& dr dolus ver⁹ qñ apparet ex indicijs manifestis.p̄sumptus vo qñ indicia nō sunt ita manifesta vt declar.do.Alex.in d.cōsi.in.vj.co.Et & lz.in.j.volu.& qd minor restituatur aduersus dolū presumptū cōcludit do.Alex.in cōsil.xxxv.inci.in cā et lite ɔtēte.ad fi.in v.volu.vide doc.post bar.in.l.vbi.ff.de edē.vbi legitimat istud dcm̄.Aeneas falco.Anto.Francis.

¶ An et quādo aduersus dolū cōcedat restitutio.vide ple.p Spe.i ti.de in inte.rest.in.§.iij.ad fin.Et adde q̄ i delictis q̄ non cōmittunt sine dolo nō cōcedit restitutio vt i l.auxiliū.ff.de mino.& quō differāt &, cognoscat ver⁹ dolus a dolo presumpto:vide plene per Alex.post Bart.in.l.q̄ nerua.ff.depos.i.iiij.q.et p Bal.in.l.si ɔstāte.in.§.si marit⁹.ff.sol.ma.& p Pan.de cas.in.l.vbi.ff.de edē.& tene mēti q2 dolus expressus dicit q ex actis deprehēdit s̄m Bal.in.l.j.in vlti.col.C.de his q̄ pe.no.et vide Alex.in.l.ii.in p̄nc.ff.q̄ q̄sq3 iur.vbi dixit qd dol⁹ p̄sumpt⁹ nō dicit lata culpa:sed latior,& in.l.qd nerua.p̄alle.dixit qd est latissima.q̄ et voluit Bal.in.l.pign⁹.C.de pig.ac.et tene mēti q̄ dolus p̄sumptus pōt remitti tacite.s̄m Bal.in.l.j.

est executio cōtra eū.ff.de re iudi.l.iiij.primo rñ.& de doli excep.l.si p̄curator.si ecclesia vel prelatus est particeps ɔtumacie cōdēnatur ipse p̄lat⁹ & fit executio cōtra eū:ad hoc qd not.de procur.c.auditis.& c.cōstitut⁹.si nec ecclesia nec prelatus sentit sed solus procurator,tūc est damnū p̄curatoris & condēnabit ex quo est soluendo.& hoc de primis expensis.s.ratione cōtumacie:de secūdis sc3 ratiōe finalis victorie:dicit q̄ si est appellatū nō est necessaria restitutio,q2 iudex ad quē est ap pellatū cognoscet de principali:& de hac causa accessoria expensarū vide.j.de app.c.vt debitus.et C.de appel.l.eos.de offi.dele.prudentiaz.& meli⁹ l.oēm honorē.C.qñ p̄uo.nō est nece.& in.c.significauit.j.de excep.q2 cum cōpetit ordinarium remedium cessat extraordinariū.vt.l.in cause.ff.de mino.

39 ¶ † Si non fuit appellatū & ecclesia petit se restitui cōtra cōdēnationē dicens se lesam potest & debet libellus tunc offerri:q2 principaliter petitur.de offi.iud.c.ij.& de resti.in integ.c.ij.Aduertas tamē q̄ si questio est inter duas ecclesias & vna dicit se male expendisse,& alia dicat se male cōdemnatā esse:poti⁹ audiat illā q̄ dicit se male expēdisse:q2 alteri imputāda est culpa in mala electione p̄curatoris.ff.de mi.l.verū.§.itē querit.et in.l.in cāe.§.j.Cōclude tñ q̄ quicquid supra senserit ad doctrinam qd hec sunt arbitraria in quib⁹ iudex procedet equitate seruata in humaniorem partem declinando.iuxta no.in.c.fi.de trāsac.do,Anto.super hoc articulo dicit in iniunctis ecclesie ipsa sit damnanda in expēsis:q2 ex quo nunq̄ procurator fuit in iudicio nō apparet qd ex hoc possit damnari p̄curator.ecclesia tñ posset restitui si p̄curator fuit in iudicio & fuit contumax in iniunctis sibi:satis equa est distinctio Hostiē.s̄m eū an sit soluēdo vel nō:& an sit in dolo vel in culpa;vel an vterq3 participet:hec sunt dicta doct.

37 ¶ † Sed ego puto hanc qōnem satis decisam ex precedētibus.Unñ breuiter cōcludo sequēdo cōem conclusionē quā.s.tetigi q̄ in propria cōtumacia ipsius procuratoris vt q2 sibi fuit factū mandatū indistincte cōdēnandus est ipse p̄curator.per.d.l.vnā.§.si p̄curator,ff.si quis ius die.non obtē.Si vero ɔtumacia fuit ecclesie principaliter vt q2 ecclesia citata misit p̄cura.qui fuit cōtumax.& tunc cōdēnāda est eccl'ia.q2 nō cōparuit nec p se nec p aliū idoneū.de p̄cu.constitut⁹.& c.auditis.& alijs trib⁹ supra alle,sed ecclesia h3 regressum cōtra p̄curatorē actione mādati.ff.mā.l.si p̄curatorē.§.si tutores.& si nō est soluēdo ecclesia debet restitui si grauiter ledat ex cōdēnatione expēsarū ad hoc qd no.in.l.cū mādato.ff.de mino.& hoc si ecclesia

38 nō fuit in dolo in cōtumacia p̄curatoris. ¶ † Nā a aduersus dolū [a] nō dat restitutio:vt in.l.j.C.si aduer.delic.& l.auxiliū.ff.de mino.hoc tamen casu premisso quādo ecclesia nō fuit in dolo licet restituatur cōtra priuatū;nō tñ ɔ aliā ecclīā q̄ tractat de dāno vitādo cū & eccl'ia fecit illas expensas q̄s repetit & etiā videt in aliquali culpa nō comparēdo per se,ar.in.l.verū.in fi.ff.de mino.puto tamē q̄ si in nulla culpa sit ecclesia vt q2 cōstituit talem quē diligentissim⁹ cōstituisset,q̄ tūc ecclesia restitueret aduersus aliā ecclesiā:q2 vtraq3 capta est.ar.opti.in.d.l.verū.in fi.si vo nō ecclesia sed p̄lat⁹ fuit in cōtumacia:tūc idē puto dicēdū qd.s:dixi in p̄curatore cū sit p̄latus p̄curator & non dñs.vt in.c.fi.de dona.& idē in simili dicit Bar.in tutore in.l.vna.§.si p̄curator.ff.si quis ius di.non ob.tenet ergo prelat⁹ de suo,ar.opt.c.d multa.§.isquoq3.ificta glo.de p̄b.& in.c.finē.de dolo & contuma.

39 ¶ † Ex hoc dico gl.non vsquequaq3 verū dicere in regula delictuz.de re.iur.li.vj.que dicit q̄ in iu b dicijs delictū prelati [b] nocet ecclesie:& mouet per c.cū olim.de censi.Et ad illud.c.pōt rñderi q̄ illa negotiatio de qua ibi poterat cadere in delictū & in nō delictū:& ideo vt.s.dixi in appellationib⁹ & rñsionibus ad positiones factū p̄curatoris nocet dño:ita factū p̄lati eccl'ie.Itē illud.c.cū olim.nō loquit in nō faciēdo:sed in faciēdo.Unñ si q̄ris:nū quid delictū p̄lati in faciēdo nocet ecclesie,vid ea que plene dicā in.c.j.de do.& contu.sed q̄tū ad p positū satis eque pōt distingui:vt in simili Bar.distinguit in tutore seu curatore.in.d.§.si p̄curator.dicit enī q̄ aut deligt extra negotia pupilli & nocet pupillo,vt.l.neq3 interdicto.& quod ibi no.ff.de re.iur.facit.c.si epm.xvj.q.vj.& in regula delictum p̄sone.aut gerendo negotia pupilli & tunc aut tutor colludebat cū aduersario & nō p̄iudicat pupillo.vt.l.meminerint.C.vñ vi.l3 gl.ibi posita videat destruere illū tex.Aut nō colludebat:& tūc si pena nō pōt eque cadere i tutorē sicut in pupillū:p̄iudicat pupillo:vt.l.polla.C.de his q.vt idi.C.de sa.san.ec.l.iubemus nullā nauē.& in hoc articulo puto alio mō itelligi posse prealle.c.cū oli3.nā pena de qua ibi vt nō posset se iuuare ex istrumēto impugnato non poterat cadere in prelatū:s3 tm̄ i ecclesia eius seu ɔ quē producebat istr̄3 qd no.ecclesia tñ habet regressum ɔ prelatū sicut pupillus ɔ tutorē vt.l.polla.p̄alle.aut pena pōt eq̄ cadere in pupillū & in tutorē3 & tūc tenet tutor & pupillus:sed cedēdo actionem ɔtra tutorē liberat.vt.ff.de euict.l.illud.& i.l.j.§.hoc iudiciū.ff.si q̄s ius dicē.nō obtē.& ff.si q̄s omis.causa test.l.si dolo.& de admi.tut.l.si.que leges determināt omnes c alias leges. ¶ Et ex his [c] apparet s̄m eū q̄ si tutor gerit litē calumniosam qd ipse potest cōdēnari in expensis suo nomine:casus est in.l.non ignotum.C.d admi.tuto.prealleg.poterit etiam cōdēnari pupillus,vt in.l.qui solidum.§.etiam.ff.de leg.ij.tamen videtur q̄ pupillus cedendo actionem liberetur,vt in.d.l.fina.ff.de administ.tuto.& idem in tutore respectu pupilli,que dicta vt.s.dixi satis possunt applicari ad prelatum,argu.in d.c.ij.de donatio.vbi prelatus equiparatur tali administratori,& vide bo.glo.in.c.quicunq3.xij.q.iiij.facit.c.j.de i integ.restit.Et hec sufficiāt quo ad materiam huius ca.quedam tractant Inno.et Hosti.de modo procedendi contra absentem de solennitate citationum que omitto q2 nō plene dicunt,et materia plene tractatur in.c.causā.de do.& contu.& in.c.ad petitionem.de accus.et.c.cōsuluit.de offi.deleg.

1 ☞ Sententia non fertur lite non contestata cōtra contumacem in causa restitutiōis,secus si lis est contestata.3.16.

2 Reiect⁹ a iudice propter friuolam appellationē ad cautelam est iterum citandus.

4 Omnis contumacia est digna excōmunicatione.

5 Petitoriū pōt prodesse etiā respectu possessiōis.

6 Papa licet deleget cām scienter iudici suspecto,non tñ per hoc tollit parti facultatem recusandi. Papa an possit tollere facultatem recusandi iudicem.

7 Surreptio quo casu ɔmittatur seu tacet q̄ alteri parti cōpetebat exceptio dilatoria contra iudicē. Surreptio non vitiat literas ad lites ipso iure.

8 Iudex recusatur vt suspectus in causa sui superioris vel familiaris.

9 Imo,ista dictio venit correctiue ad precedentia. Processus factus a iudice recusato tenet nisi fuerit appellatum.13.

11 Debitor postq̄ soluit debitū pōt cōpellere creditorem vt reddat instrumētu3 q2 est inutile penes eum et posset esse sibi nociuum. Priuilegium reuocatum potest peti corrumpi per rationem suprascriptam.

12 Appellatio debet cōtinere cām grauaminis, nec prodest si appellans refert se ad acta in quib⁹ constat de grauamine.

14 Litere subreptitie ad lites tribuunt iurisdictionem licet elidibilem.vnde opus est appellatione.

15 Processus factus lite non contestata est ipso iure nullus.

17 Libellus super rei vēdicatione sufficit quod dūtaxat concludat se pronuntiari dominum.

18 Restitutio in integrum potest peti etiam pendente iudicio super principali.

19 Spoliatus a possessione per suam negligentiaz non gaudet priuilegio canonis reintegrāda, nisi sit ecclesia minor vel absens.

C.d vsufruc.& hoc itellige qñ dolus est p̄terit⁹:q2 dolus futurus non pōt remitti.l.fin.C.arbi.tut.& late p Bar.in.l.si vn⁹.in.§.illd.ff.d pac.& in.l.aurelius.§.caius.ff.de li.le.& in.l.si q̄s cū aliter ff.de vb.obl.& ibi per Bart.& doct. ✠ Sebasti.Sapia.

b ¶ Delictū prelati.Qñ delictū prelati in iudicialib⁹ noceat eccl'ie,ponit Fel.i.c.ad audiētiā.ij.col.xj.v.secūdo limitauit ista gl.s.de rescr.aliqd etia3 ponit idē Fel.post Abba.in.c.cū venerabilis.colum.vj.j.de excep. ✠ Sebasti.Sapia.

c ¶ Et ex his.Uide de hoc Bar.& alios,in.l.iiij.in princ.ff.de re iud.in.l.q̄uis.col.vlt.ff.de dā.infec.moder.in.l.edita.circa fin.C.de eden.

a ¶ Adiudico. Adde de hoc verbo Ro. consi. ccxlv.

b → Sebasti. Sapia. ¶ Licet papa. Vide And. sicu. in. c. ex trāsmissa. s. de foro compe. late ⁊ eti. in. c. cum inter. j. de exce. vbi tenet ꝙ valet cōmissio facta per papam cum clausula recusatione remota.

c ¶ Recusatus. Adde Areti. consi. iiij.
Zacharias.

20 Possessorium recuperāde dum intentatur obseruari debet ordo iudiciarius.

21 Iudex nō reputatur suspectus si cognoscit inter duos inter quos cadit par causa affectionis.

22 Testis nō recusatur subditus in causa domini.

23 Forte, ista dictio non semper stat dubitatiue.

d ¶ Qd nō posset recusari. Dic tu vt no. in apost. ad istū. in. c. ad hec. i apos. in ver. cū in ter. s. de rescript. no. ple. Lāfrā. de ori. in. c. qm̄ ꝯ falsam. §. recusatio- nes. nu. v. ⁊ ibi in apo. Celsi. remis. in v. nō inuenio. j. de probatio.

e ¶ Imo. vide tex. in. l. si ita scriptū. in pnc. ff. de here. insti. ⁊ in. l. stichꝰ. ff. de manu. test. et vtrobiqꝫ vide Bar. q ponit qd testis dicens fuit de mēse maij, imo iunij ꝙ stat vitio dicto. ponit etiā Ias. in. l. j. in fi. C. de fur. vbi ponit quid si iudex dicit absoluo imo ꝯdēno. ꝙ vr ꝯdēnatus. de q p do. Alex. in ꝯsi. cxix. inci. oēs ius. in pe. col. ver. ⁊ ꝙuis. in iii. vol. Et de natura dicte dictionis vid plene per Bar. in. d. l. si ita scriptū. ⁊ i prima ꝯsti. C. in. iiij. vol. v. op. hic dicit ⁊c.
Aeneas falco.
→ Sebasti. Sapia.

f ¶ Cassata snia. vide Bal. in. l. huiusmodi. §. si ita. l fin. ff. deleg. j. vbi dicit ꝙ non solū potest cogi creditor ad reddendū instrm sed etiam faciendū quietationē. vide Abb. ⁊ Inn. in. c. cū pridē. s. de pac. Ab. in. c. cū dilecta. in vlt. not. de confir. vti. vel inuti. bal. in. l. fi. C. ad exhiben. Deciū in d. c. cum dilecta.

1 Accedens. ¶ † Dicit Io. and. qꝛ diuersimode intelligit decret. vt dicitur infra diuersimode summari pōt quo ad factum, sed vt omnis modus cōprehendatur summatur sic. ¶ In causa restitutionis cōtra contumacem. lit. non contest. sententia proferri nō potest. h. d. Et duo facit, primo ponit ordinē processus. In secunda ipsius retractatio. ibi, cū igitur. ¶ Casus literalis. Inter archiepiscopū cirenensem ex vna parte ⁊ plebanū sancti Marci de venetijs ex altera, super iure parochiali ipsius ecclesie questio vertebatur, causa super hoc ad petitionem cirenensis archiepiscopi cōmissa fuit tribus episcopis in quorū presentia archiepiscopus cirenen. petijt restitutionem iuris parochialis in ecclesia sancti Marci quo dicebat se spoliatū. plebanus allegās ꝙ cum notoriū esset duos de predictis episcopis suffraganeos esse istius archiepiscopi cirenen. ⁊ ppter hoc sibi essent suspecti, nihil ad obiecta respōdens ad sedē apostoli. appellauit. ipsi vero iudices cum plebanus sepe monitus vt iuri pareret in sua cōtumacia perduraret, receperūt testes ex parte archiepicopi pductos mandantes postmodum plebano vt ad eos accederet in personas vel cōtra dicta testiū obiecturus. qui cum ad eorum presentiam non accederet excommunicauerūt eundem adiudicantes possessionem iuris parochialis archiepiscopo ⁊ eum restituētes in integrum, districtius prohibuerūt ne aliquis dictam possessionē perturbaret. negotium aūt delatū fuit ad sedem apostoli. Super hoc scribit papa patriarche hierosolymitano et episcopo cassen. dicēs ꝙ cum iis corā prefatis iudicibus cōtestata nō fuit manifeste patebat illas literas impetratas fuisse per veri suppressionē: qꝛ notoriū erat duos iudicū predictorum suffraganeos esse archiepiscopi cirenē. ⁊ id o plebanꝰ legitime appellauit: ⁊ si etiā appellatio illius legitima nō fuisset iudices forte propter cōtumaciam potuerūt plebanum excōicare: sed non debuerunt lite non contest. super negotio principali diffinitiuam proferre sententiam. vnde dominus papa sententias predictorū iudicū cassauit: imo cassas ⁊ irritas nuntiauit dans in mandatis archiepiscopo cirenē. vt ecclesie sancti Marti restituat instrumēta: ⁊ alia vniuersa que occasione predicte sententie per se vel per alios occupauit.
2 Bern. ¶ † No. primo ꝙ recedēs a iudice p appellationē frustratoriā est iterū citandus: vt hic con cor. c. proint. de dolo ⁊ cōtu. sed tu intellige ad causam ⁊ ad conuincendam eius malitiam. de necessitate autem non est citādus: vt probatur in. c. ij. de dolo ⁊ cōtu. lib. vj. ⁊ dic vt ibi no. ¶ † No. se-
3 cundo ar. opti. ex hac litera quod licet partis contumacia nō sit impeditiua processus potest tn̄ cōtumax mulctari ⁊ etiam adulteriora in causa procedi. Isti enim iudices excommunicauerūt partem contumacē ⁊ processerūt adulteriora in causa: ⁊ processus inualidat ex eo solo: qꝛ lis nō erat conte. Secus ergo si fuisset contest. vel fuisset talis causa in qua potuisset procedi lite nō contestata. Et vide alium bonum ⁊ meliorem tex. in. c. veritatis. j. de dolo ⁊ cōtu. vbi hoc probatur. nam mulcta imponit inobediēti, qꝛ contēpsit iudicem vt. l. j. si quis ius di. nō ob. ff. si quis in ius voc. l. ij. ⁊ qd ibi no. Bar. Ad vlteriora vero pcedit pro iustitia partis, ⁊ sic nō est pena. Nō ergo potest dici istum ex hoc duplici pena conteri. ⁊ sic non obs. c. at si clerici. s. de indi. ⁊ vide bonam glo. in simili in. c. j. de elect. lib. vj. in versi. defecerit. in fin. qui etiā disputat: nunquid quis cōtumax possit condēnari in expensis si procedi potest ad vlteriora eius contumacia non obstāte. ⁊ no. eam.
4 ¶ † Nota ꝙ nuda contumacia in nō comparendo est excōicatione digna. concor. c. j. de iudi. ⁊ vide glos. optimam in. c. duo sunt. xcvi. distin. que dicit omnem contumaciam dignam excōmunicatione: ⁊ ꝙ tanto est maior q̄to ex minori re surgit, ⁊ hoc quia magis videtur ꝯtemnere.
5 dixi in. c. j. de iudi. ¶ Not. s̄m vnum intellectum † ꝙ etiam cum agitur possessorio: als petitorio pōt sentētia esse adiudicatoria respectu pos-
a sessionis, ⁊ sic potest dicere iudex adiudico[a] tibi possessionē. idem dic quādo possessio datur causa rei seruāde. Nam ⁊ tunc largo modo potest dici adiudicatio possessionis. vide tex. in. c. contingit. de do. ⁊ con-
6 tu. ¶ † Not. ꝙ lꝫ papa[b] hic ex certa sciētia committat causam ei qui ex
b certa causa recusari potest ab altera parte: nō tamen per hoc tollit legitimā causam recusandi: vt hic probatur aperte. Nā manifestum erat istos duos episcopos esse suffraganeos istius archiepiscopi: vt ipse papa dicit, ⁊ tamen delegādo scienter nō abstulit potestatem recusandi. ⁊ ad hoc vide Inno. in. c. ex transmissa. de fo. compe. vbi hoc probatur apertius s̄m vnam lectu. In dubio ergo delegando intelligitur nisi ab
c altera parte iudex fuerit recusatus[c]: in dubio enim non presumit velle tollere exceptiones cōpetētes parti. vt in. c. ex parte. ij. de offi. dele. l. ij. §. si qs a principe. ff. ne quid in loco publi. Quid aūt si papa expresse
d diceret ꝙ nō posset recusari, [d] dic vt in. c. cum speciali. de ap. vbi vide.
7 ¶ † No. hic tex. apertum. literas dici subreptitias si in earum impetratione pars subticuit exceptiōes dilatorias cōtra iudicē alteri parti cōpetentes: talis tamen subreptio dependet a facultate alterius partis. nam si de ea opponit vitiātur, als non. Et ex hoc ⁊ ex litera arguit qd subreptio nō vitiat literas ad lites ipso iure: sed annullātur ope exceptiōis. de quo no. in. c. ceterum. ⁊ in. c. super literis. ⁊ in. c. dilectus. s. de
8 rescrip. ⁊ dic plene vt ibi. ¶ † Not. quod subiectus etiam respectu nudi exercitij iurisdictionis potest recusari si deputet iudex cōtra superiorē presumitur enim sibi fauere: sic ⁊ respectu seruitij dominus potest re-
9 cusari in causa familiaris. vt in. c. insinuante. de off. deleg. ¶ † No. tex. iuncta gl. ꝙ verbum cessare, proprie sumptum refertur ad id qd tenet.
e ¶ Itē dictio imo,[e] venit correctiue ad pcedētia. ⁊ hoc habes de trāsl. prela, c. inter corporalia, vide bonū tex. cum glo. in. c. predicator. xvj. q. j. ¶ No. ꝙ omnia attētata vigore sententie nulle sunt in statum pristinū
10 reducenda sicut attētata appellatione pēdente. ¶ † No. ꝙ sentētia seu processus factus per iudicem recusatū tenet nisi fuerit appellatū. Hic enim ponderatur appellatio ⁊ nō simplex recusatio. de quo tamen dic vt plenissime dicam in. c. cum speciali. de apella. vbi Innocent. tangit.
11 ¶ No. vlti. tex. no. prope fi. † ꝙ cassata sentētia[f] cōpellit pars que sen-
f tentiā obtinuerit restituere instrumentū sentētie, ⁊ omnia alia que habuerit vigore sententie. nam tam instrumentū sentētie q̄ alia incipiūt esse inutiliter penes partem: ⁊ possunt in futurū esse dānosa aduersario. facit. l. dissolute. C. de cōdictio. ex leg. vbi debitor agit soluto debito vt instrumentū debiti sibi reddat: qꝛ incipit inutiliter esse apud creditorem: lꝫ dominium ipsius instrumēti sit ipsius creditoris. ad idē ca. ecclesia. ij. vt lit. penden. ⁊ l. fin. C. ad exhi. ⁊ hoc colligitur ex isto tex. in fi. exponendo verbum instrumēta, scilicet sententie: potest etiam intelligi de alijs instrumentis ecclesie que habuit vigore sententie: ⁊ vtraqꝫ expositio est bona: vt sentiunt Pet. ⁊ Io. and. hic. licet nō moueantur per predicta. facit ad predicata. c. cū dilecta. de ꝯfirma. vti. vel inuti. vbi priuilegium reuocatū mādat corrūpi postq̄ reddit inutile penes ha-
12 bentem: ⁊ alteri parti possit esse nociuum. ¶ † Venio ad glos. ⁊ oppo. ꝯtra tex. in eo ꝙ presupponit hic appellationem fuisse legitimā. nā in appellatione a grauamine seu interlocutoria requirūtur duo: ꝙ grauamen precesserit: vt in. c. dilecto. j. de appel. ⁊ ipsuꝫ grauamē propter qd appellatur exprimatur in appellatione, vt in. c. vt debitus. de ap. quorum neutrum interuenit. quare male. Gloss. prima soluit tripliciter qd hec decre. procedit scd̄m antiqua tempora, s̄m que non erat necesse exprimere causam, sed quelibet appellatio aperte nō frustratoria deferebat causam ad papam. ij. q. vj. ad romanam. Secunda solutio. quod hic fuit expressa causa ⁊ precessit grauamē, quia proposita suspiciōis causa nō fuit admissa, ideo fuit appellatū. Tertia sol. ꝙ causa appellationis hic erat notoria, ideo nō fuit necesse eam exprimere. c. vt debitus. loquit qn̄ causa nō est notoria. ⁊ si hec vltima solutio esset vera, multū limitaret illud. c. vt debitus. eam tamen hic sequitur Hosti. ⁊ dicit bene no. quod valet talis appellatio: appello ne pcedas cum sis mihi suspectꝰ ex tali causa propter quā te recuso. ar. ff. de arbi. l. nō distinguemus. §. cum quidam. ⁊ not. s. de offi. deleg. c. super questionum. §. fin. et pro hoc etiam sentit Hostiē. ꝙ quando causa est notoria, nō est necesse explicare grauamē sed interponi pōt appellatio modo pdicto, qd nō placet Ioā. an. putat enim necessarium vt grauamen precedat priusq̄ liceat appellare. nec etiā s̄m eū excusat notorietas ab onere proponēdi exceptionē. sed excusat tm̄ ab onere probādi, nec est necesse qd eatur ad arbitros. ⁊ idem tenet gl. in clemen. appellanti. de appel. ⁊ ibi Ioā. de lig. ⁊ communiter tenetur per omnes doct. quinimo scd̄m plerosqꝫ nō sufficeret: etiam si referret se ad acta, vt quia diceret, appello qꝛ me

grauasti

a ¶ Grauasti. Adde Ro.consi.cccccj. Bart.consi.clxvij.ij.lib. Anto.Fran. ¶ Circa istā dictionez. Imo dicas ꝙ est dictio correctoria q̄ operat̄ vt vltima dispositio valeat vt si dicat̄ i snīa ꝯdēno imo/absol uo.vt est gl.repu.sing.in.c.ꝑdicator.xvj.q.j.ꝛ hr̄ p Ro.i.l.j.ff.de re iu. ꝛ p Bar.in.j.ꝯsti.C.an.§.gb⁹.ꝛ in.l.stich⁹.ff.de ma.test.vbi ponit illā.q. de teste de qua h ꝛ hr̄ p Bal.in.l.j. C.de furt.ꝛ vide Bal.in.l.qdā elo gio.in.ij.col.C.de iur.deli.ꝛ in trac. schima.in pe.col. vbi dicit qd finis corrigit ꝑncipiū. secus aūt dicas si iudex dicit ꝯdem no vel absoluo.q₂ tūc snīa tanꝙ̄ in certa est nulla ꝓm Bal.in.d.§.gb⁹. ꝛ habet̄ p Bart. in.l.si pupillorū. in.§.qd ergo.ff.d̄ rebus eo.et vide glo.quā etiā alle. Do.in.d.l.j.de re iudic.in.c.is q.xj. q.iij.ꝛ in rubri.de arbit.in.xvij.col. ꝛ idē si iudex dicit cōdemno ꝛ absoluo.q₂ snīa tanꝙ̄ ꝯtraria est nulla,vt dixit Bald. in.d.l.j.in.viij.colū.C.de furt.ꝛ de hmōi dictione hr̄ etiā in.l.iurisgentiū.in.§.qnimo. ff.de pac.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Quia nominatim. Vide Ange Are.in.l.ei⁹ qui. in.ij.col.ff.de appel. Bal.in.l.minoribus.in.j.col. C.de his q.vt indig. Perus.in.c. vt debitus.colū. xvj.de ap.et Deci.in.c.consuluit. ij.de appe.ꝛ in.c. cum parati.circa fi.eo.ti.vbi ponit an in interlocutoria debeat exprimi nominatiȝ cā grauaminis.

Zacharias.

c ¶ Pēdēte iudicio. imo post conclusum in causa ita not.Pau.de cas.consil.cccxvij. incip.vt bene attingatur.qd amplio etiam ad ꝓbandū not.Car. in cle.ij.qd.iij.de test.per text.in.c. auditis.ꝫ.de resti.in integrum.

Anto.Franc.

¶ An ꝛ qñ restitutio in integruȝ petat̄.vide Spe. in tit.de in integ.rest,§.qd tēpus.ꝛ in tit.de loca.ꝛ in.§.vj.ꝛ vers.xvi.et seq.ꝛ adde ꝙ talis restitutio dȝ peti intra tēp⁹ quadriennij,vt in.l.petende.C.de tēp.in inte.rest.pe.ꝙ tp̄s incipit a die lesionis vt per Bar.

grauasti^a vt ptȝ ex actis.ꝛ hoc q₂ noīatim^b cause sunt exprimēde vt dicit tex.i.cle.appellāti.de quo ibi ꝛ in.c.dilecto.ꝛ.c.vt debitus.preall'.tene ergo primā solutionē gl.vel scōȝ q̄ magis videt̄ amica lr̄e p text.ibi:ac ex his ꝛc.q̄ apte vr̄ ꝓsupponere cās fuisse expssas in appellatione:licet nihil dicat̄ in ꝑn.c.sed ideo:q₂ nō ponūt̄ verba formalia ap- 13 pellatiōis. ¶ † Et aduerte q₂ hic Host. assignat plures causas nullitatis hmōi processus. Prima q₂ iudices fuerunt recusati:an sola ista cā sufficiat sine.appellatione:vide qd no.ij.q.vj.quoties.iij.q v.qd suspecti.dicam plenissime in.c.cū speciali.de 14 appe.vbi tāgitur per Inn. ¶ † Scōa cā q₂ litere erant surreptitie.ista eñ non videt̄ simpliciter vera:q₂ lr̄e surreptitie ad lites tribuūt iurisdictionē lȝ elidibilē:vñ est op⁹ excipere ꝛ appellare:vt no.in.c.ad audiētiā.ꝛ.c.ceterū.de rescri. ¶ † Tertia cā q₂ fuit ꝓcessum lit.nō cōtest.hec sola lȝ sufficiat ad cōcludendā nullitatē ꝓcessus sup principali nō tñ est sufficiēs ad impediēdā excōicationē illa eñ nō requirit lit.contest.vt in.c.j.de iud. Quarta cā fuit:q₂ hic fuit appellatū ꝛ bñ sufficit tam ad cōcludēdā nullitatē ꝓcessus ꝙ̄ snīe excōicationis.vt.j.de sent.excōi.c.per tuas:ꝛ in.c.dile 16 cto.de appel. ¶ † Opp.ij.ꝛ videt̄ etiā ꝙ citra lit. cōte.potuit dari possessio ob contumaciā partis vt in.c.proxi.ꝛ.c.qm̄.§.in alijs. Sol.glo.iij. ponit duos intellectus ad decre. Primus qd hic nō petebat̄ possessio cā rei seruande ꝓpter cōtumaciaȝ quo casu ꝓcedit ꝯrium.sed erat questio spoliationis ꝛ agebat̄ possessorio:ꝛ sic petebat̄ restitutio possessionis quo casu non pōt ꝓcedi ad sniaȝ lit. nō cōte.vt no.in.c.cōsultationibus.de offi.dele. sed debet seruari ordo iudiciarius.ꝛ hunc intellectū videtur hic tener gl.ꝛ clarius eū sentit.ꝫ.in gl. antepe. Secundus intellect⁹ est ꝙ hic petebat̄ re 17 stitu.in inte.iure minoris. ¶ Alij extra glo.vt refert Jo.and.tertiū ponūt intellectū ꝙ hic agebatur petitorio cuius natura est vt petat̄ restitutio. de in.c.examinata.sed dicit Jo.an.ꝙ lȝ vsus hoc approbet:forte nō est de iure:de quo remittit ad Spe.de lib.cōcep.§.si.ver.hoc aūt.vide etiam qd no.glo.insti.de act.in prin.in gl.sup verbo nullo iure.quā not.dicit ꝙ possidēs rē meā cōpellit̄ illā mihi restituere p officiū iudicis nō aūt per actionem rei vēdicationis:nā rei vendicatio dat̄ ad rē nō aūt dirigit̄ ad personā:vt inst.de act.in princ. vnde libellus in rei vēdicatione debet cōcludere: vt iudex ꝓnuntiet illū dñm,p officium suum cōpellat eū ad possessionē restituēdā vt ibi colligit̄, dic tñ ꝙ valet libellus si quis petat dūtaxat se ꝓnuntiari dñm,vt in.l.ꝛ ex diuerso.§.vbi aūt.ꝛ ibi hoc not.Bar.ff.de rei vend. Dicit tñ ibi Bar.ꝙ tollerari pōt libellus si qs petat reū cōpelli ad reȝ restituēdā,q₂ tacite videt̄ petere vt iudex ꝓnuntiet pri⁹ illū dñm q₂ q vult ꝯsequēs videt̄ velle an cedēs.facit.l.illud.ff.de acq.here. Et si iudex nō ꝓnuntiet expresse,videt̄ ꝓnūtiare tacite cōdēnādo ad restitutionē rei.ar.in.l.j.C.de ordi.iud. qd est bñ notādū.faciūt hec ad ea q̄ dixi.in.c.vno.ꝫ. tit.pxi. Et sic limitat Bar.in.l.j.C.de exe.rei iu. ¶ Et p hoc posset tollerari lec.ꝑdicta.nō tñ multū ꝯuenit lr̄e. Inn.ponit quartū intellectū replicando etiā precedentes dicēs ꝙ hic petabat̄ restitutio iuris parochialis,ꝛ quorundā aliorū iuriū vel restitutio i integrū vel vtrinsqꝫ principaliter. ¶ Et ex hoc vltimo no.ꝙ simul ꝛ semel pn̄t intētari rescindēs ꝛ rescissoriū,vnde possuȝ petere restitutionē aduersus ꝯctuȝ ꝛ restitutionē rei subtracte rescisso ꝯctu.dic vt plene no.in.c.tñ ex lite-

late.in.l.ab hostibus.in.§.sed qd simpl'r.in pe.col.ff.ex qb.cau.ma.ꝛ p gl.in.l.diu⁹.ꝛ in.l.fi.ff.de in integ.rest.ꝛ tene mēti ꝙ no solū dȝ peti intra quadriēniū sed etiā dȝ finiri intra idē tp̄s.ꝛ ideo talis cā restitutionis nō ꝑpetuat̄ p lit.ꝯte.dȝ eñ imponi ꝛ finiri itra tp̄s quadriēnij qd tp̄s nō pōt p iudicē neqꝫ p ptes ꝓrogari:vt plene p.d.Car.in clem.j.de

ris.de resti:in inte. Uel ꝓm eum ꝛ iste erit quint⁹ intellect⁹. Archiep̄s petebat restitutionez possessionis iuris parochialis cū iudices viderēt ꝙ archiep̄s de iure parochiali fidē faceret:nolebāt restituere:sed cōtra ipsum fecerūt promuntiare:qd archiepiscop⁹ presentiēs petijt restitutionē i inte 8 grū quā ipsi dedet̄. ¶ † Et ex hoc intellectu no. c ꝙ pendēte iudicio^c sup ꝑncipali pōt intētari restitutio in iteg.iure minoris ad tollēdā exceptionē que pōt fieri aduersus actionē ꝓpositā ꝗnimo plus dico ꝙ etiā ꝓposita exceptione pōt peti in inte.rest.vt est tex.no.in.l.postea.§.si minor.ff.de iureiur.ꝛ ibi Bar.ꝛ lȝ iste intellectus sit not.ꝛ verus in se.nō tñ est ꝯformis lr̄e maxime in ꝑn.vbi simpliciter innuit a ꝑncipio fuisse petitā in inte. resti.imo ꝛ forte Inn.nō cōfisus de hac lec.dixit ꝓsumēdū esse ꝓ iudicibus:ex quo dilecti sunt.ar. de ꝓcu.in nr̄a:nec tenet̄ doctor quo ad istos ꝓcessus sibi assumere onus excusandi:qd no. Sextuȝ notabilē intellectū ꝛ singularē ponit Host.dicēs ꝙ archiep̄s cōquerebatur de plebano ecclesie scti Marci:ideo q₂ sibi nolebat obedire nec de iure parochiali sibi rñdere sicut cōsueuerat:ꝛ hoc fecerat diu nec dicebat se spoliatū:q₂ nec fuerat sꝫ taȝ ipse ꝙ̄ predecessores ipsi⁹ in exigēdo fuerāt negligentes:implorabat ergo iudicis officium vt euȝ reduceret in eū statū in quo esse cōsueuerat ꝛ si ei restitueret quasi possessionē ꝑdictorū iuriuȝ nec hoc petebat p beneficium restitutiōis in integrū sed per generale iudicis officiū.de quo.ꝫ.de rest. 19 in integ.c.ex literis. ¶ † Et hoc dicit.d.Ant.notādum q₂ remediū canonis reintegrāda.ꝛ.c.sepe. nō videt̄ habere locū qñ qs est exclusus a possessiōe p negligentiā suā:vñ tuti⁹ tūc est vt accumulet̄ restitutio vel qd agat̄ generali iudicis officio: qd dicit bene notādū:ꝛ idē ipe tenet in.c.sepe.de re.n.spol.ꝛ sequit̄ Lap.alleg.lij.ꝛ dicit ꝙ obtinet qs in isto remedio:etiā si narrat sua culpa vel negligentia nō exegisse debitū:sed hoc remediū ꝓcederet tñ in ecclesia vel minori vel absente si cōpeteret restitutio.al's pro rebus priuatis nō cōpeteret hoc remediū supposita negligentia.ar.l. ab hostib⁹.ff.ex quib.cau.ma. Itē dicit ibi La.ꝙ intentās hoc remediū non debet narrare se fuisse spoliatū:al's succūberet intentādo supradictum remediū q₂ tūc cōpeteret remediū ordinariuȝ.ar. in.l.i cause.ff.de mino. ¶ Et hoc vltimū singulariter no.ex quo habes ꝙ hoc remediū est extraordinariū nec concurrit cuȝ alijs remedijs possessorijs,ꝛ vide Inno.in.c.post electionē.de conces.ꝑbē.in fi.vbi dicit ꝙ per officiū iudicis potest quis petere possessionē sibi restitui de qua apparet ꝙ eam bona fide habuerat etiā non probata spoliatiōe alleg.de agri.ꝛ cēsi.l.si coloni.li.xj.ꝛ no.de resti.spo.c.sepe.ꝛ sic intellige dictuȝ Inn.qñ amisit possessionē p negligētiā:tūc cōcurrit cū opi.aliorum qd etiā not.vide etiam glo.magnā in.c.cum ad sedē.de rest.spo.que singulariter vult spoliatū posse agere iudicis officio ꝯtra quēlibet possessorē ad restitutionē.ar.i.c.bone.de ap.ꝛ optime.potest adduci in arg.l.si ꝛ me ꝛ titiū.ff.si cer.pe.ꝛ qd not.Bar.in.d.l.ꝛ ex diuerso.ff.de rei vēdic.ꝛ in.l. celsus.ff.de vsuca. Et ꝙ̄ꝙ̄ suprascripti intellect⁹ sint notabiles ꝛ veri in se attamē mihi placet primus tanꝙ̄ magis lr̄e amicus:vt intelligat̄ ꝙ hic petebat̄ dūtaxat restitutio quasi possessiōis parochialis iuris,ꝛ sic agebat̄ possessorio recuperāde.ꝛ hoc colligit̄ ex princi.ꝛ medio.c.Naȝ in principio.solū dicit̄ qd petebat̄ bñficiū restitutiōis: post d ea iudices in snīa adiudicauerunt possessionem^d

in inte.rest.i vlti. col.ꝛ i vlt.op.ꝛ in xxij.q.ꝛ adde qd restitutio aduersus sniam pōt peti ēt pēdēte app. vt p gl.in.l.j.C.si aduer.rē iud.ꝛ p Spe.in ti.de ap. i.§.quart.el.j.circa.fi.qd adeo verum est vt cā appellationis suspendat̄ pendēte cā restitutiōnis vt p Bal.i.l. iij.in fi.C.de ap.ꝛ pōt peti etiaȝ aduersus tres snīas cōformes dūmō petat̄ intra quadriēniuȝ a die vltime snīe vt p do. de Ro.in suis decisi.decis.clxviij. vbi latissime ponunt in no.qd tñ intellige nisi ꝯstaret de earuȝ iustitia vt p eosdē do. de Ro.in deci.ij. in no.q̄ oīa no.p intellectu ꝛ limitatione cle.vt calūnijs.de re iudi.

d ¶ Adiudicauerūt possessionez. Hoc puto verū ꝛ faciat ad hoc q₂ talis ꝓsumit libell⁹ qualis appet ex vbis snīe vt est gl. in.c.dudū.de decimis. And.Barba. Ant.Francis.

¶ Circa hoc qd hic dr̄ de libello. Dicas ꝙ cognoscit̄ ex cōclusione quasi sit ꝓm Ex. i.l.edita.C.d̄ edi. ꝛ Bal.in.l.fi.C.d̄ rest.in inte.ꝛ in.l. ij.C.de infa.ꝛ per Bar.in.l.aureli⁹. in.§.idē quesijt.d̄ lib.leg.ꝛ habet̄ p d.Ant.in.c.ex literis.ꝫ.de rescri. ꝛ adde ꝙ libellus inept⁹ non iuuat̄ ex probationib⁹ aptis vel expositionib⁹ ꝓm Bal. l.d.l.edita.l.xiij. col.ꝛ p Specu.in tit.de offi.indi.in ver.si iudex.ꝛ ibi per Bal.in addi. et ad istud ꝙ per sententiam libellus suppleat̄ vltra ea que habentur in.c.dudū:de deci.vide etiā Bal.in.l.generaliter.in.ij.col.C.de episco.ꝛ cleri.ꝛ Bal ꝛ Alex.in.l.si patronus.de iureiur.ꝛ vide per do. Anto.ꝛ do. Abba.in.c.causam.el.j.de testi.

a ¶ Ratioñe que est qꝛ difficiliꝰ est inuenire alios testes, q̄ aliũ iudicez refert maximꝰ iurista do. Jas. in l. aptissi. in ij. col. ŷ. tu aũt. C. de re iu. vbi põt ꝙ cãc q̃ reddũt testes suspectos: multo magis ꝛ iudices. Ae. fal.

b ☞ Sebast. Sapia. ¶ Uasallus testificaꝛ. An vasallus possit esse testis pro dño ponit Aluaro. in. c. j. in prin. col. iij. si de inuest. inter do. ꝛ vasa. ori. ꝛ in. c. j. in fin. quid sit inuesti. ꝛ Ant. de bu. i. c. in sup. co. pe. de test.

c ¶ Impetrantis. adõ quod voluit Calde. consil. iiij. de appel.
☞ Sebasti. Sapia.

d ¶ Forte. De dictione forte: vltra allꝫ. p Feli. vide. d. Jas. i. §. eque. col. iiij. insti. de actio. And. sicu. i. c. raynaldus. col. ij. de testa. in repet.

e ¶ Est odiosa. tu põdera qꝛ excõicatio est medicinalis ꝛ nõ capitalis, vt per Bar. i l. ij. ff. de pub. iud. And. Barba.

f ¶ Excõicationẽ. tu põdera qꝛ hic imponiꝛ excõicatio vt iari pareát ergo dꝫ attendi aut magis parebit p excõicationẽ. ꝛ tunc si excõicatio, aut magis mittendo possessionẽ. ꝛ tũc secꝰ ſꝫ iste tex. vꝛ ꝓbare ꝯtrariũ qꝛ primo dicit mittẽdum in possessionem. Andre. Barba.
☞ Sebasti. Sapia.

g ¶ Ad diffinitiuã. De hoc arti. vide p Bal. in. l. si quis sup. C. finiũ regũ. in auꝛ. is q. col. ix. C. de bon. auꝛ. iud. pos. i. l. ij. col. vj. ff. si ex nox. cã ag. in. l. j. ad fi. C. de test. in. l. ait ꝑtor. §. deinde. ff. ex qbus can. ma. bart. in. l. si prius. co. pe. ŷ. nono q̃ro. ff. de ope. noui nun. ꝛ in. l. ab hostibꝰ. §. ſꝫ qd simpliciter. ff. ex qbꝰ cau. ma. ꝛ in. l. pe. §. cũ aũt. ff. ad trebel. cum alle. per Alex. i. d. l. si finita. §. iulianꝰ. col. j. ff. de dam. infec.

iuris parochialis archiepiscopo ꝛ eũ restituẽtes in integrũ vetuerũt ne quis possessionẽ restitutã presumeret molestare seu perturbare ꝛc. Ex verbis eñ sequẽtibꝰ. s. dũ vetuerũt ne quis possessionem restitutam perturbaret: euidẽter colligitur qd̃ agebaꝛ possessorio, ꝛ etiam declarant illa verba restituẽtes in integrũ ꝛc. vt intelligant respectu possessiõis adiudicate: vt sit sensus qd̃ verbo adiudicauerũt sibi possessionẽ: ꝛ postea exequendo restituerũt eũ in integrũ ponẽdo. s. in possessionẽ corporalẽ sicut prius erat: ꝛ tũc bene sequitur ꝙ vetuerũt ne qs possessionẽ restitutã pturbaret. 20 ¶ †Et ex hoc habemus hic casum clarũ ꝛ notabilẽ pro dictis gl. in. c. cõsultationibus. de off. dele. ꝙ qñ agiꝛ possessorio recuperãde debeat seruari ordo iudiciarius alꝛs processus corruit. qd̃ etiã sentit Bar. i. l. vna. C. si de momẽ. pos. qd̃ no. 21 ¶ †Gl. in verbo suo metropolitano subesse colligit multas causas legitimas recusandi iudicẽ, ꝛ inter cetera dicit ꝙ põt recusari si est suffraganeus aduersarij: vt hic. qd̃ intelligit Jo. an. in delegato ordinarie aũt cognoscere pt̃. Nã posset metropolitanus corã suo suffraganeo ipsius subditũ cõuenire. alleg. Spe. in ti. j. §. subest. ver. sed si ꝯquero. ꝛ hoc dictum no. ꝛ puto diuersitatis rationẽ fore: qꝛ qñ cognoscit vt ordinariꝰ cognoscit inter subditũ ꝛ superiorẽ: vñ nõ est presumptio, vt moueaꝛ ꝯ subditũ ꝓpriũ rõne sui superioris cui tm̃ subest rõne nudi exercitij iurisdictionis, par ergo affectionis cã tollit omnem suspicionem. vt. l. nõ solũ. ff. de ritu nup. cũ simi. ꝛ no. in. c. postremo. de appel. sed qñ impetraꝛ a metropolitano contra nõ subditũ. tũc tm̃ subest affectio ex parte impetrãtis merito potest per aliam partem recusari. 22 ¶ †Secũdo no. ex hac gl. qd̃ suffraganeꝰ potest esse testis in causa metropolitani, ꝛ subditꝰ in cã dñi, lꝫ nõ possit esse iudex. ꝛ no. diuersitatis rationem[a]. ꝛ idẽ no. iij. q. v. c. j. ꝛ. c. accusatoris. vbi ponitur hec ratio diuersitatis inter iudicẽ ꝛ testẽ. et in. c. cũ. R. de offi. deleg. ꝛ pro hoc notabili quod dicit glo. vt possit esse testis vide qd̃ not. Spe. de teste. §. j. ver. sed nũquid vasallus. vbi dicit ꝙ vasallꝰ testificaꝛ[b] p dño. Jo. an. no. dicit ibi cõsiderãdas qualitates dñi ꝛ subditi. nã posset esse talis dñs qui nõ presumiꝛ velle vt falsum deponat: ꝛ cõtra posset esse talis qui male cõsueuit tractare subditos dicentes sibi non grata. vide in simili glo. no. in. c. in literis. de test. ¶ Ultimo de causis legitimis recusandi iudicẽ vide plenissime p Jo. an. in. c. legitima. de ap. li. vj. ꝛ qd̃ no. in. c. cũ spãli. de ap. ¶ Op. cõtra tex. in eo qd̃ dicit plures fuisse causas appellãdi: cum tñ fuit tm̃ vna qꝛ. s. iudices erãt suffraganei impetrãtis.[c] ¶ †Gl. in versi. ac ex his soluit dupliciter. primo ꝙ a principio fuit vna ſꝫ superuenit alia, qꝛ lit. nõ cõte. testes postea. recepti fuerunt ꝛ hoc placet Jo. An. ꝛ Hosti. ꝛ Jo. an. ꝯtra ꝛ meliꝰ. nã vt dicit Jo. an. ꝛ bene. si grauamẽ etiã ꝑcedẽs nõ facit validã appellationẽ nisi ꝛ illud sit in appellatione expressum: vt in c. dilecto. j. de ap. ꝛ ptꝫ hodie clarius in cle. appellanti. eo. ti. multominus grauamẽ subsequẽs nõ sufficit cũ nõ fuerit nedũ nõ exp̃ssum. imo nõ existens tpe appellatiõis ꝛ ꝓbatur hodie satis clare in. d. cle. appellãti. ꝛ ideo forte ista gl. trãsit ad secũdam solutionẽ. ꝛ dicit ꝙ licet fuerit cã in genere tñ dicit in plurali propter pluralitatẽ iudicuz qui fuerunt recusati, qꝛ eñ quilibet iudicũ noluit admitrere recusationẽ videꝛ in psona cuiuscꝫ ꝯsistere legitima causa appellãdi, sed certe ista solutio etiã nõ plꝫ, qꝛ vnicũ fuit factũ lꝫ plures essent iudices qui dicebãt hãc nõ esse sufficientẽ causaz recusandi. ideo dic ꝛ melius vt hic exponit Hos. ꝛ sequiꝛ Jo. an. ꝙ plures erãt cause, qꝛ litere erãt surreptitie ꝛ iudices suspecti. ¶ Op. i eo qd̃ dicit

d tex. sub dubio forte[d]: ꝙ si appellatio fuit minꝰ legitima potuisset forte excõicari. Nã de hoc nõ est dubitandũ cũ ꝓpter cõtumaciã põ quis 23 excõicari ꝛ omissio fieri. vt in. c. qm̃. §. in alij. ꝛ. §. fi. j. eo. ¶ †Glo. an pe. soluit ꝙ dictio forte: stat hic affirmatiue ꝛ non dubitatiue, ꝛ no. in hoc gl. ꝙ qñ dictio forte: poniꝛ i materia nõ dubitatiua: ꝙ facit assertionẽ ꝛ est philosophicũ tẽperamẽtũ. vel ſꝫ Jo. an. ideo dixit forte: qꝛ iudex dꝫ infligere illã penã que magis timetur. j. eo. c. vlt. in fi. q. d. nõ semper propter contumaciam infligenda est excõicatio. sed de hoc dic vt no. in c. proxi. ꝛ. c. fi. Alie gl. sunt clare.

1 ☞ Citatus si est contumax ante lit. cõte. tunc actor mittetur in poss. causa custodie: si causa est huiusmodi. alꝛs reus excõicatur. 2.
3 Cõtumas nõ excõicatur qñ contra eum fuit actum reali qꝛ tunc actor mittitur in pos. rei petite secus quando fuit actum personali.
4 Contumax conuentus personali an excommunicetur vel diffinitiue condemnabitur.
Snĩa diffinitiua lꝫ non feratur lit. non cõte. tñ fallit in causa status ꝛc.
5 Remedia prodita contra illum qui non mittit aliquem in pos. ſm mãdatum iudicis.
Excommunicari non potest vniuersitas.
Excõmunicatus propter cõtumaciam si steterit in excõmunicatione vltra annum an perdat causam.
Judex qui misit plura precepta penalia ꝛ non fuit eis obeditũ an possit exequi omnes penas, ꝛ quid si vltimo precepto fuit obeditũ an petet penam aliorum bonorum.
6 Missio bonorum non fit in causa criminali nisi pro ea agatur ciuiliter ꝛ quibus casibus non fiat.

1 **Tue fraternitatis.** †Si lite nõ cõtest. reus est cõtumax: si fieri põt mittitur actor in possessionem causa custodie alias reus excõicabitur. h. d. In prima ponitur decisa ꝯsultatio. In scd̃a distinguens responsio: ꝛ scd̃m membrum ibi: qd̃ si. ¶ Casus literalis. Aliquis citatus est ad cãm legitime lit. nõ cõte. cõtumaciter se absentauit. Queriꝛ qualiter cõtra eũ sit ꝓcedendũ. Respondeꝛ si reus lit. nõ cõte. ꝯtumax inueniꝛ: ꝛ talis est cã ꝙ actor possit in possessionẽ rei petite induci cã rei seruãde inducẽdus est in eadẽ: qd̃ si non sit talis causa qd̃ possit mitti in possessionem vt iuri pareat debet excõicari. Bernar. 2 ¶ †Not. j. modũ procedẽdi ꝯ reũ cõtumacẽ ante lit. cõte. nõ ex natura rei vel cause põt fieri missio in rem petitã cã custodie: alꝛs dꝫ contumax excõicari. Et ex his inferuꝛ duo dicta ꝑma fronte satis notãda ꝑmo, qd̃ excõicatio non est fulminãda q̄diu põt fieri missio. scd̃o principalꝛ inferꝛ ꝙ etiã in cã in qua nõ est ꝓuisum de remedio missionis nõ debet 3 li. nõ ꝯtest. ad diffinitiuã sñiam ꝓcedi. ¶ †Cõtra primum ob. ca. qm̃. §. fin. j. eo. vbi optio daꝛ iudici an ꝓcedat ad missionem vel excõicationẽ. Gof. nõ tãgebat ꝯtrariũ sed ex tex. notabat ꝙ ꝯ ꝯtumacẽ non est ꝓcedendum ad excõicationem q̄diu erant alia remedia, qꝛ excõicatio est odiosa[e]. sicut in simili diciꝛ de actiõe de dolo. l. j. ij. ꝛ iij. ff. de dolo. nõ eñ cõpetit q̄diu subest alia actio, vt ibi, ꝛ in. l. de dolo. C. eo. dicebat etiã Hostiẽ. per tex. hunc probari habẽtem bona excõicari nõ posse: qd̃ tñ dicit falsum lꝫ sit honestum ꝙ iudex hoc attẽderet, põt tñ a qua vult incipere quã. s. credat plus timeri ad alterã processurus ꝛc. vt in ꝯtrio. cũ hac opi. trãseũt Jo. an. d. Ant. Spe. in ti. de ꝯtu. §. sequiꝛ. ŷ. ceterũ. ꝛ meliꝰ in ver. debẽt autẽ. tenet primũ ꝙ a leuioribus remedijs inchoandum est. Quidã alij distinguebant an agatur reali ꝛ procedit distinctio huius. c. an personali ꝛ procedat contrarium vt sit in optione iudicis. do. meus. do. Car. dicebat hãc distinctionẽ habere equitatẽ, sed qꝛ. c. fi. j. e. dat in hoc libertatẽ iudici, videtur ꝙ de rigore etiaz in reali potest iudex procedere ad excõmunicationẽ. sed hoc dictum mihi nõ placet, qꝛ illud. c. fi. in fi. loquiꝛ in personali ꝛ nõ in reali. ꝛ hoc. c. si bene ponderetꝛ ꝓcedit tm̃ in reali: vt ptꝫ ibi, rerũ petitarũ ꝛc. vñ dico ꝙ qñ agitur reali debet iudex procedere ad missionẽ ꝛ nõ ad excõmunicationem, qꝛ per missionem prouidetur nedũ cõtra delictũ contumacie sed etiam actori qui mittitur in possessionẽ cũ elapso anno efficiaꝛ verꝰ possessor. vt in c. fi. §. in alijs. j. e. Et ex quo põt prouideri actori circa rẽ petitã ꝛ simul f puniri contumacia nõ debet iudex ire vagando per excõicationem[f] ꝛ alia remedia extrinseca, ꝛ hũc puto verũ intellectũ huius. c. Unde credo quod si iudex denegaret missionẽ ꝛ procedret ad excõicationẽ poterit actor appellare, licet credã excõicationem tenere ꝛ ipsum reũ nihil dicere posse cũ de se tm̃ possit cõqueri. ad predicta facit auꝛ. qui semel. ꝛ qd̃ ibi no. Bar. C. quomodo ꝛ qñ iud. Si xo agiꝛ personali ꝛ tũc seruetꝛ dispositio. c. fi. j. eo. in fi. ꝛ hoc ideo, qꝛ qñ agiꝛ personali nullũ ius in re dicit actor se habere. ideo nõ facit ita iniuriã sibi si nõ ꝓcedit ad missionem, sed alijs iuris remedijs coercet cõtumaciã rei, ꝛ sic puto limi 4 tandũ dictũ Gof. ꝛ Spe. ꝛ hoc quo ad primũ. ¶ †Oppo. ꝯ scd̃m ꝛ videtur ꝙ ex quo causa talis est ꝙ nõ habet locum missio nõ ad excõicationem sed ad diffinitiuã procedi põt, vt in auꝛ. si oẽs. C. si vt se ab here. absti. sol. legiste ꝛ maxime Bar. in. d. auꝛ. si oẽs. ꝛ in. l. si finita. §. iulia. in. vij. col. ver. querit etiã glo. ꝛc. ff. de dam. infec. dant istã theoricam vt illi nõ est prouisum de remedio missionis possit procedi causa cognita g ad diffinitiuã[g], ꝛ moucꝛ per illã auꝛ. ꝛ per. l. j. C. de asser. tol. ꝛ. l. cũ vo. §. subuentum. ꝛ. l. necꝫ infantes. ff. de fideicom. lib. ꝛ hoc etiam quidam

sentiebant

sentiebāt hic vt refert Joan.an.dicēs q si actor agit de retinēda possessione ⁊ reus est cōtumax q nō hz locū missio: lit.nō ɔtest. pcedi pōt ali.C.de inge.manu.l.diffamari.⁊.j.de fi.instr.c.accepimus.sed Joā.de deo ɔdicit illū esse excōicandum p hāc decre.⁊ sic sentit aptissime q et vbi non est puisum de remedio missionis non pōt pcedi ad diffinitiuā lit.nō cōte.qđ etiā aptissime sentit Spe.in ti.de cōtu.§.sequit.v.sz pone titius.⁊ adhuc clari⁹ sentit hic idē esse de iure ciuili.in ti.de primo ⁊ scđo decr.§.restat.ver.sz pone ago.sed alijs remedijs cōpulsiuis est vtēdum ꝑm eum contra cōtumacē:⁊ vere pro hac sententia que mihi placet multū elegāter facit hec litera:⁊ cōtra theoricā legistarū. Et ad idē induco etiā tex.magis apertū in.c.j.s.eo.ti.vbi agebat ad separationē matrimonij propter adulteriū:⁊ sic nō erat locus missioni nec potuit procedi ad sententiā vel ad receptionē testium lit.non conte.cōtra cōtumacē:⁊ sic longe clarius probat ibi q hic.licet doc.non allegēt illū tex.⁊ p illū reduco etiā vnā solutionē.d.Anto.hic p cōcordia dū dicit vtrūq remediū simul pcedere.vult dicere q possit cōtumax excōicari: vt hic:⁊ etiā pcedi pōt ad sentētiā:vt in ɔrio.vt dixi ille tex.apte hui⁹ solutioni repugnat nec ipse videt pseuerare in hac solutione sed tandē dicit q hec decre.destruit illā theoricā:vel restringit hoc.c.qn deficit remediū mittēdi ppter rē vel cām.agit ɔ aliquā certā psonā a qua aliquid petit dari vel fieri cū qua pōt lis ɔtestari vt tūc nō pcedat ad diffinitiuā lit.nō cōte.sed ad excōicationē vel aliā mulctā vel grauamē.⁊ hoc excepto casu.c.j.de eo qui mit.in pos.lib.vj.q: vbi non pōt procedi ad missionem in beneficialibus pcedit ad sniam diffinitiuā.li.nō cōte. sed illud nō est ꝑm eū:q: nō potest pcedi ad missionem:sed q: causa est talis nature q olim in cōtumace poterat pcedi ad sniam lit.nō cōte. vt in.c.qm.§.si vero.⁊.§.finautē.j.eo.⁊ hodie ptz q summaria est.vt in cle.dispēdiosam.de iud.ego.puto posse dari aliā rñsionē ad illud.c.vt ɔcordet huic ⁊ obstet illi theorice arguēdo p locū a spāli.Nā illud.c.disponit tm̄ in cā beneficiali vt ptz ibi in hoc casu.ergo innuit q regulariter non licet pcedere ad sniam lit.nō cōte.lz nō habeat locum missio.⁊ videtur inducere ius nouū in causa beneficiali vt patet in.§.sed liceat. ergo nō licebat p ius virtute illius theorice:illa ergo theorica procedere pōt qn deficit remediū missionis ex capite:q: natura cause nō patit extre:sed ex cā.q: ius agēdi nō dirigit ɔ certā personā nec ab ea petitur aliquid dari vel fieri sed cōcludit tm̄ iudici ⁊ nō parti:q: tūc est necessarius libellus.vt no.in.c.j.de lib.ob.⁊ in auf.offeratur.C.de lit.cōtesta.⁊ q: nō est psona cū qua lis ɔtestet pceditur ad sniam lit.nō contest.non ex eo q: nō pōt fieri missio lz q: nō est psona cū qua lis ɔtestet nec est puisum de aliquo remedio aggrauāte:vbi ergo nō est psona ad quā aggrauatio possit dirigi procedit ad diffinitiuā q: nō est puisum de aliquo remedio:secus vbi apparet aliqua persona ad quā possit dirigi aggrauatio,tūc enim licet ex natura cause nō possit fieri missio potest tm̄ aliud remedium aggrauatiuum exercere:vt excōicatio mulcta vel aliqua alia.ff.si qs ius dicē.nō obtē.l.vna.et hic:⁊ in.c.de causis.de offic. dele.⁊ facit rubrū generaliter negatiue disponēs vt lit.nō cōtesta.non pcedat ad sniam vel receptionē testiū.cui standū est ex quo nō reperit cōtrariū expresse.de peni.dist.j.hec aūt.⁊ no.in.l.vna.C.etiā ob chirograph.pec. Ad iura alle.per.Bar.⁊ alios rñdeo:⁊ primo ad auf.si oēs.C.si vt se ab here.absti.q loquit qn nihil petebat a certa psona sed citant creditores si minor vult abstinere ab hereditate.⁊ sic sua putauerit interesse ⁊ si nō cōparēret pōt procedi ad vlteriora:si eni non putauerit sua interesse nō,debet ex hoc puniri. Ad olia iura dico q loquūt qn agit p libertate obtinēda.⁊ sic pcedūt fauore libertatis respectu cuius multa specialia statuta sunt:vt satis ibi innuitur ⁊ pbat in simili.c.cū olīz. ꝑm vnā lect.j.de testi.vbi ptz q in causa status pcedit ad sniam lit.non conte.cōtra cōtumacē:⁊ hoc etiā apertissime sentit gl.in.l.iij.C.finiū regū.que exigit lit.contest.ad hoc vt possit pcedi ad diffinitiuam:licet esset casus in quo nō esset puisum de remedio missionis.q.q.Bart.videatur velle impugnare illā gl.in.d.§.iulianus.⁊ minus bene p predicta ⁊ hoc tene menti:q: melius discutitur iste passus hic q alibi quod

5 meminerim. ¶ † Gl.j.ij.⁊.iij.in prin.sunt faciles:⁊ plene tractat materia in iuribus allegatis in eis.sed in .v. nota tm̄ ponit.v.auxilia seu remedia dicta ɔ illos nō admittūt actorē in possessionē ꝑm mādatū iudicis. Et inqūtum dicit q pōt excōicari:dic ꝑm Joā.and. q excōicando debet deferri dignitati ⁊ persone,vt in.c.scđo.de offi.dele.li.vj. Itē q

a nō excōicet vniuersitas[b].de sent.excō.romana.§.fi.eod.lib.⁊ dicebat

b Jo.q si per annū steterit in excōicatiōe pdit causam.xj.q.iij.rursus.et c.quicūq.sed Tācre.hoc nō credit q: post annū audit super proprietate.j.eo.c.qm.⁊ de intellectu hui⁹.c.rursus.⁊.c.quicunq.xj.q.iij. vide tu glos.optimam.de dolo ⁊ cōtuma.in.c.contingit.⁊ qđ plenissime scripsi vltra alios in.c.j.de iudi.⁊ inquantum glo.in vltimo remedio dicit qđ potest manu militari ejici: vide quod legitur ⁊ notatur in capitulo petimus.xj.questione.j.et vltra glos.Hostien.addit alia remedia.⁊ sextū secundum ordinem est vt indicatur mulcta.ff.si quis ius dicen.non obtempe.l.vna. Septimum est vt extra ordinem puniatur.inquātum bonum ⁊ equum videbitur iudici.ff.ne vis fiat ei qui in possessio.mi.l.si quis missus.ff.de publicanis ⁊ vectigalibus.l.licitatio.§.quod illicite. ff.de varijs ⁊ extraordinarijs cognitionibus.l.fina.j.de penis.capi.dilectus. Octauum vt pignus capiatur vel corpus eius retineatur.ff.de

a ~ Sebasti.Sapia. ¶ Item quod nō. An vniuersitas possit excōmunicari, vide Domi.in.c.sicut vir.col.ij.vij.q.j.⁊ Fel.in.c.eam.col.xj.versi. scđa declaratio.s.de rescri.vbi tangit qn vniuersitas consideretur tanq person.⁊ quando veniat appellatione persone.

b Zacharias. ¶ Qđ nō excōicet vniuersitas.non sub nomine vniuersitatis tm̄ singuli de vniuersita. poterūt hoc mō excōicari.excōico priores oēs ď tali vniuersitate vt ptū in.c.dilectiā.j.co. j.de excep.Host. in sum.de ptu.§. fi.v.ergo si ɔstet. ⁊ Feli.alle.c.dilecte.i pn.⁊ si excōicetur an transeat excommunicatio ad successores. vide pano.in capi. bone.lo.j.⁊ quod ibi posui in apo. in ver.nō potest. nu.xx.s.de elect. Anton⁹ Franc. ¶ Ed hoc an vniuersitas possit excōmunicari ⁊ interdici: dicas q non si excōmunicatur vniuersitas q: non habet animā:sed si excōmunicantur singuli vt iste dicit bene tenet excōicatio de quo vide in.c.romana.l.ij. in vniuersitatez. de sent.excom.in vj.et in.c.non est. de spon.et vide Specu.in tit.de sent.excō.in ver. itē no.⁊ vide glo. vij.q.j.in.c.sicut. et an qui postea sunt nati post excōmunicationem latā vel qui sunt subrogati in loco mortuorum sint excōmunicati. vide Inn.in.c.grauē.in gl.in ver.cō filiarios.de sent. exc.⁊ vide p Car. in cle.j.in.c.pe.de here.⁊ p Bart.in l.q in terū.i.§.fi. in vlt.q.ff.de leg. j.⁊ in.l.iter stipulā.in.§.sacrā.in fi. ff.de verb.ob.⁊ p Ang.i.l.si grege. ff.de leg.j.tenētimēti q lz vniuersitas vel collegiū non possit excōmunicari ex ratione de qua.s.si tm̄ excōicetur timenda est excōmunicatio vt voluit Floria.de sancto Petro.not.in.l. vsufructuariū venari.ff.de vsufru.

iniurijs.l.iniuriarum.§.primo et secundo.ff.ad legem iuliam peculatus.l.cum eo autem.⁊ de hac materia vide in Specu.in titu.de primo ⁊ secundo decre.§.iā de effectu.versi.⁊ no.quod si missus. ⁊ ver.sequen.vbi ad s.curitatem posuit hanc materiam interserendo multas questiones:⁊ vide p eundem in titu.de contu.§.nūc dicamus.⁊ maxime.in versic.sed pone iudex.v.i queritur quid si iudex pcepit aliquid fieri sub pena decem.⁊ q: non fuit ei paritum:postea precepit sub pena viginti ⁊ q: nec paritum precepit sub pena.an non parens possit compelli ad solutionē omnium penarum.⁊ quid si paruit in vltimo precepto.et ibi vide. Et an iudex possit sic pcipere sub pena.vide per eundem in ti.de sent.§.ij.ver.sed nunquid iudex.⁊ tractat hic Innocent.quis iudex possit missionem corporalez facere.vide tu quod plenissime dixi in.c.si quis contra clericum.de foro cōpetē.

6 ¶ † Ultima glo.querit de exemplis causarum quibus non adaptatur missio.⁊ ponit exemplum de criminali causa siue criminaliter siue ciuiliter agat:vnde si agit criminaliter bene dicit glo.licet tunc indirecte fiat quedam missio q: annotantur bona cōtumacis. Et an habeat hec annotatio locū indistincte ⁊ vtrum hodie fiet q: bona regulariter ob debita non publicantur dicam plene in.c.veritatis.j.de do.⁊ contuma.⁊ p Bar. to.in.l.absentez.ff.de penis. Si vero agitur de crimine ciuiliter tunc dicit domi.Anto.gloss.nō bene dicere:quia in tali proceditur ad instar ciuiliū: vt.l.fina.ff.de priua.delic.ideo debet fieri missio quod satis placet:ex quo agitur pro interesse priuato estimabili. Idem exemplificat glos.quando agitur ad separationē matrimonij propter adulterium:vt.s.eo.c.j. Item dicit do.Anto.eadem ratione si agitur causa matrimonialis respectu coniugij dissoluēdi vel coniungendi.dic qđ istud non est bonum exemplum ad text.nostrum licet enim quando agitur de coniugio dissoluēdo vel coniungendo non possit fieri missio tamen tunc proceditur ad diffinitiuam in fauorem matrimonij seu contra propter periculum imminens vt in.c.quoniam.§.porro.j.eod.et.s.eod.c.j. Item exemplificat Host.si sit ciuilis personalis:sed re⁹ non potest pati missionem:quia nō habet mobilia neq immobilia. Itez ꝑm Vincē.si reus abscōdit rem vel perdit dolo suo. Item quādo agitur interdicto retinende non enim habet locum tūc missio:vt.s.dixi.⁊ debet saluari ordo iudiciarius sicut in interdicto vnde vi.vt.s.c.proxi.⁊ vide p Spe.in titu.de primo ⁊.ij.decre.§.restat.versi.sed pone ago.⁊ in ti.de contu.§.sequitur.ver.sed pone.⁊ idem dic in similibus.

1 ☞ Testes non debent examinari contra contumacem lite non contestata.

2 Iudex quot modis recusatur suspectus.

Inimicus meus si non fauet aduersario meo in lite nunquid possim recusare eius consanguineum.

3 Saluusconsultus est remedium fragile:⁊ qui nō confidit in eo habet iustam causam.

Inimicitia capitalis tantum est causa recusandi iudicem.

Inimicitia quot modis dicatur capitalis.

Inimicitia capitalis quomodo probetur.

Inimicitie capitales et graues quomodo differant.

Spoliatus si fuerit criminaliter accusatus a spoliante an poterit excipere quod accusans ipsum spoliauit.

4 Uxor quomodo dicatur spoliare maritum.

5 Spoliatus non tenetur respondere super petitorio nisi prius consequatur rem principalem ⁊ accessoriam:puta fructus ⁊ expensas.

Possessorium etaim petitorij suspēsiuum:etiam in causa appellationis accumulari potest.

6 Domicilium originis retinetur etiam qd̄ ibi nō habitetur.

7 ¶ Recusari an iuste possit iudex:si est terra aduersarij.

8 Amicitia quo casu est causa recusandi iudicem tanq̄ suspectum.

Iudex potest fauere vni parti dūmodo nō excedat modum nec reputabitur suspectus.

Iudex loquēs secrete cū vna ptiū vicit suspect⁹.

Socius in domo nō potest esse iudex cōsocij durante societate sine metu recusationis.

9 Ordinarius potest quando vult commissam iurisdictionem reuocare.

Recōuentio nō admittit in causa appellatiōis.

1 **Accedens.ij.** † Receptio testiū facta cōtra nō ɔtumacē lite nō ɔtestata i cā matrimoniali est nulla.h.d. Et sunt due partes.primo ponit appellātisquerelā. secundo commissionis causam. ibi:mandamus. ¶ Casus literalis.Nobilis vir bul.vicecomes cū vxore sua causam matrimonialē habebat:que ad petitionē vxoris cōmissa fuit epo corisopiteñ.et cuidam archidiacono ꝛ magistro Petro predicti indices citauerunt dictum nobilē ipe corā eis fecit preponi ꝙ erant sibi certa ratiōe suspecti:qꝛ eps erat prima linea cōsanguinitatis cōiunctus comitti britānie q erat eius aduersari⁹ manifest⁹ qui vxorē suā publice detinebat.ꝛ archidiaconus erat cōmēsalis eiusdē comitis britānie:magister Petrus erat oriūdus de terrra vxoris nimis fauens eidē.ꝛ oēs existūt sub districtu ipsius comitis nec poterat ire ad eos nisi p terrā ipsius comitis nec iudices predicti volebāt eidē nobili terminū assignare nisi in terra inimicorū suoꝝ:ꝛ qꝛ nō admittebāt huiusmodi excusatiōes ad sedē apostolicā appellauit.iudices nihilominus.li.nō cōtest.receperūt testes sup cōsanguinitate inter dictum nobilē ꝛ vxorē ipsius:dictus nobilis de his domino pape est cōquestus petēs etiā vxorē suā ꝛ terrā eius sibi restitui.Vñ papa mādat quibusdā iudicibus quaten⁹ sup predictis veritatē inquirant.ꝛ si cōstiterit qd̄ ante lit. cōtest.vel etiā post appellationē ex causis p̄missis interpositā testes sup cōsanguinitate cōtra matrimoniū absq̄ culpa contumacie recepti fuissent attestatiōes illas decernāt irritas ꝛ inanes ꝛ mulierē illā cōpellāt ad virū suū redire facta restitutiōe plenariā tam terre ꝙ vxoris causam audiāt finē canonico terminātes eādē.Berñ.

2 ¶ † No.primo ex tex.i.sicta gl.pe.quinq̄ causas habiles ꝛ sufficientes etiam singulariter consideratas ad recusandū iudicem. a Prima qꝛ est consanguineus[a] inimici capitalis ipsius partis recusantis.ꝛ circa hāc primā partē no.duo.primo qꝛ nō solū recuso inimicū si deputatur mihi iudex,vt no.in.c.cum. R.de off.dele. sed etiā istius cōsanguineū ꝙ nō solū recuso consanguineum partis aduerse.vt in.c.postremo.de appel.sed etiā cōsanguineū inimici mei qui mecū nō litigat:vt hic qd̄ est valde notādū. ¶ Aduerte tñ qꝛ iste tex.loquit qñ inimicus cui iudex erat cōsanguineus fauebat aduersario meo in lite.nā iste comes tenebat vxorē ꝛ terrā ipsius vicecomitis.ꝛ litigiū erat cū vxore cui fauebat comes. Unde merito erat suspect⁹ aduersario[b] ille iudex cōsanguine⁹ comitis. ¶ Quid aūt si inimicus me⁹ nō fauet aduersario meo in illa lite nunquid possum recusare ei⁹ cōsanguineū:credo ꝙ sic ita qd̄ iste tex.pcedat indistincte.ar.i.c.repellant.de ac. ꝛ.c.cū sup.de offi.dele.ꝛ.c.insinuāte.e.tit.hoc etiā videt pbare iste tex.q fundat se sup inimicitia:nō aūt sup fauore quē prestabat vxori:sed illud adducitur ad probandū inimicitiā.hoc etiā sentit Io. an.super tex.dū generaliter colligit ex tex.ꝙ non solū recuso inimicū:sed etiā ipsius cōsanguineū. Scda causa p̄ncipalis est qñ iudex est clericus cōmensalis inimici mei.ꝛ sic no.in precedēti ꝙ non solum recuso iudicem commēsalē aduersarij mei mecū ɔtendētis in iudicio.ar.in.c.insinuāte.ꝛ.c.cū. R.de offic.dele.sed etiā si est commensalis inimici mei qui mecum non contendit in hac cā vbi deputatur iudex. Tertia cā est qñ iudex est oriūd⁹ de terra aduersarij mei.ꝛ sic videt ꝙ ratiōe cōis patrie possit iudex recusari.sed limita hoc prout dicit.j.cum gl. Quarta cā est qñ iudex est de districtu aduersarij mei.ꝛ sic nō solum recuso subditū aduersarij mei cōtēdentis in iudicio.vt in.c.accedens.§.eo.sed etiam subditum inimici mei mecū non cōtendētis in hoc iudicio.nā suspicio erit ꝙ ex timore inimici mei nō ad ipsius instigationem deuiabit a tramite veritatis.nam potest talis iudex sic subditus inimicum timere propter se ꝛ bona ꝛ parētes. ar.in c.visis.xvj.q.ij.humane mentis est timere eum cuius iudicio ꝛc.vt ibi. Quinta ꝛ vltima causa est quando non potest haberi accessus ad iudicem nisi per terram inimicorū. Et aduerte qꝛ si iudex hoc facit scīēter satis puto eum directe posse recusari.si aūt ignorāter nō proprie recusatur persona iudicis sed potius declinatur eius iudicium propter locum suspectum.ꝛ de hac vltima causa plene no.in.c.ex parte.j.de ap.ꝛ in cle.pastoralis.§.pisana.de re iudi. ¶ No.vltra predictas causas particulares vnā valde generalem habilem ad iudicem recusandum quando concluditur ex circunstātijs ꝙ videatur nimis fauere alteri parti qd̄ quādo sit relinquitur arbitrio iudicantis.arg.eorum que no. Innocē. in.c.cum speciali.de app.Et idem est si de facto nimis fauet. ꝛ hoc s̄m vnā lec.

3 ¶ † No.tex.quotidie allegabilē qd̄ nō tenetur quis ire in terram inimicorum etiā cum literis de saluocōductu[c] talis enim cautio nimis fragilis est ar.c.literas.de resti.spo.in fi.Et no.ꝙ non quelibet inimicitia est sufficiens sed debet esse capitalis.i.ꝙ capitale odiū sit inter eos s̄m Inn.simile in.c.bone.j.§.de elec.Et not.bene ꝙ inimicitia capitalis oritur quādoq̄ ex spoliatione seu retētione particularis rei.vide bo.glo.in.c.cum opotet.de accusa.ꝛ alibi dicit glo.ꝙ ad probādum inimicitiam capitalem[d] sufficit probare ꝙ talis inimicus[e] minatus fuit sibi mortem seu accusauit eum de crimine capitali ita dicit glos.in l.licet.ff.de arbit.Item si odit eum ad mortem vt dicit glos.in authen. de test.§.si vero dicatur.Et vide bonum tex.in.l.iij.ff.de adi.leg.§.fina. vbi inimicitie capitales ꝛ graues ponuntur vt diuersa:ꝛ dicit ibi Bar. ꝙ capitales sunt cū quis minatus fuit mortem vel accusauit de crimine capitali:vel occidit aliquem cōsanguineū meum:graues vero cū est inter aliquos questio de bonis ciuiliter:ꝛ vide in hoc vltimo glo.in ca. cū oporteat.j.de accu.sed satis iudicio meo relinquēdū videt arbitrio iudicis qui ex circunstantia arbitrabitur an sit orta inimicitia capitalis.i.ad mortem an grauis seu grauissima nō tñ capitalis.Et ex predictis infert ad intellectum.c.frequēs.de resti.spol.lib.vj.vbi requiritur spoliatio totius substantie vel maioris partis ad hoc vt criminaliter agens repellatur ab accusatione.procedit enim quādo excipitur cōtra tertium non spoliātem:secus autem quando excipitur contra spoliātem vel eius cōsaguineum vel amicum,qꝛ tunc sufficit spoliatio particularis rei ex quo verisimiliter orta est inimicitia capitalis:vt hic ꝛ est diuersitatis ratio.Nam in casu capituli frequens requiritur spoliatio totius substantie vel maioris partis vt concludatur inopia accusati: sed hic sufficit spoliatio vel retentio particularis rei ad cōcludendam inimicitiam capitalem.Et idem videtur probari in.c.cum quis.de resti.spo.fateor tñ ꝙ res potest esse ita modica ꝛ vtilis ꝙ cessantib⁹ alijs circunstātijs nō orietur inimicitia capitalis:ꝛ sic forte posset intelligi gl.in.c.oportet.iij.q.ij.videtur velle ꝙ spoliatus modica re non potest excipere contra spoliatorem agentem criminaliter ꝛ aliquid tangam in.d.c.item cum quis.

4 ¶ † Not.cōiugem spoliare maritum eoipso qd̄ incōsulte.i. temere ꝛ sine iudicio ecclesie ab eo recedit.vnde ex hoc potest agi possessorio ad resti.concor.c.porro.de diuor.quinimo plus est ꝙ si etiam rite admonita vt redeat nō vult redire videtur spoliare vt not.glo.in cap.literas.de resti.spo.ꝛ ca.significasti.de diuor.ꝛ not.Inno.in.c.veniens.de restit.spoli.

5 ¶ † Not.spoliatum debere plenariam cōsequi restitutionem tam.s.rei principalis q̄ accessorie anteq̄ teneatur respondere super petitorio.Unde dicit do.de Rota.decisi.cccxiij. quod fiēda est prius restitutio etiam fructuum ꝛ expensarum. Et not. quod etiam in causa appellationis potest accumulari seu intētari possessorium etiam petitorij suspensiuum de quo dic vt leg.ꝛ not.in cle. vna.de causa posses.ꝛ proprie.ꝛ in.c.ex conquestione.de restitu.spolia.

6 ¶ † Uenio ad glos.prima ꝛ secunda sunt clare.Tertia querit an quis retineat domicilium in loco vnde oriūdus fuit:ꝛ intellige vt habeatur dubium quādo non morat ibidem de presenti.ꝛ respondet quod sic et idem videtur velle tex.cum glo.in.c.cum nullus.de temp.or.lib.vi.hec non est materia nostra dic vt no.Bar.in.l.assumptio.ff.ad muni.teti gi in.c.j.ꝛ in.c.ex parte.b.ꝛ.c.si.de fo.compe.ꝛ dic vt ibi.

7 ¶ † Secundo hec glos.querit an sit legitima causa recusandi iudicem:quia est oriundus de terra aduersarij.Respondet ꝙ si est de terra aduersarij.i.de terra que pertinet ad iurisdictionem aduersarij hec sola sufficit.vt.§.c.accedēs.vbi sufficit quod sit suffraganeus aduersarij fortius si est ei subiectus.ꝛ sic exponendo casus est clarus.secundo potest exponi ꝛ intelligi quod erat de terra vxoris oriundus.i.compatriota vxoris . ꝛ hunc casum non putat glo.per se sufficere sed coadiunat.idem dicit glo.penulti. Hostien. dicit hanc causam sufficere in duobus conciuibus qui essent in remotis partibus qui consueuerunt se vt fratres diligere.

Et remittit

---

† Sebasti. Sapia.

a ¶ Cōsanguine⁹. Uide Felin.in.c, postremo.col.ij. j.de ap.vbi peru, in. xliij.cā recusati:ꝛ qñō amic⁹ et familiaris inimici mei p̄sumat esse inimic⁹ me⁹ ponit Bald.in.l, sciēdū.ff.de legatio. Bal.in.l.data opera.col.xv, C.q accu.nō pos, in aut.si qs testibus.C.de testi.in l.iij.in princip. ff. de testi. Adde ꝙ dr inimicus me⁹ inimicus affinis mei.Bal.ɔsi.cccxvi.inci.p̄suppo sito.in pu.in.iiij, vide Alex.consi. xcix. inci. in casu inquisitionis.i.j, vol.ꝛ in.l.de pupillo, §.si qs ipsi ptori. col.v.ff.de oper.no.nun.

b ¶ Suspectus aduersario.vide hic in recollectis. And.Barba.

† Sebasti. Sapia.

c ¶ Saluocon ductu.Saluusc̄ōductus an tollat plene cām timoris ꝛ vide Feli.in.c.cū R.col.j. ver.primo: limita.§. de offi.deleg.

d ¶ Capitalē. Adde Bald.consili. xxxvij.Alex.consi.xcvij.

† Sebasti. Sapiā.

e ¶ Inimic⁹.vide Bar.in.l.iij.ff.de testi.ꝛ Bal.in.c. veniēs in fi.de iureiur.vbi dicit ꝙ inimicitia capitalis oritur etiā ex x̄bis iniuriosis. vide eundē Bal. in.l.in bis. §.1.ff. sol.matr.ꝛ Alex. i cōsil.xcix. incip. in causa inqsitionis.in.j.col.j.vol. vbi dicit ꝙ est inimicus capitalis q vulnerauit me in facie.

¶ Sed maxima sic. non est mirũ q maxima amicitia inducat suspicionem. nã al's videt q amicitia maxima est tãti valoris q inducit effectũ q si psona dilecta sit instituta in testamẽto q presumat apposita clausula codicillaris qñ non sunt nisi .v. testes. ita sing. Bal. in .l. si iure. C. de testa. manu. ⁊ Ro. in cõsi. clxxix. incip. amplissimi doct. apud si. vbi pl⁹ dicit q etiam habet vim clausule derogatorie posite in primo testamẽto: ⁊ sequitur lumẽ nostri tẽporis do. Jas. in .l. exigẽdi. in .ij. col. C. de procur. vbi multa adducit ⁊ in .l. cũ rẽ alienã. in .ij. col. C. de lega. ⁊ .j. o. l. exigendi. ponit late an amic⁹ in cã amici agat sine mandato: de quo Ro. tenuit q nõ in sing. sol. xviij. inci. Cyn. in .l. exigendi ⁊c. ad illud de clausula codicillari: vide mathesi. in no. xl. qui videt 3riari: Aeneas falco. Anto. Franc.

¶ Ad hoc q iste dicit q institutio amici hz vim clausule codicillaris: dicas hec pcedere qñ institut⁹ est valde amicus de quo p gloss. in .l. si pupilli. .§. si ego. de nego. gest. ⁊ in .l. is qui amicitia. eo. ti. ⁊ in .l. late. .§. amicos. ff. de v̄bo. signi. nã tales amici quorum est idem velle ⁊ idez nolle admittunt p amicis sine mandato sicut cõiunctus p cõiuncto sm Guil. de cug. quẽ ceteri sequuntur. in .l. sed et he. ff. de pcu. ⁊ p ro. .l. sing. suis. in versi. amicus. et habet p Bar. in .l. nõ solum. in .§. qui alieno. ⁊ ibi p Alexã. ff. õ pcu. vbi etiã dicit qõ amicus agit iterdicto recuperãde p amico etiã sine mandato p .l. .j. C. si p vim vel alio mõ. ⁊ p eundẽ Alex. in .l. nõ solũ. .§. cũ alienã. C. de leg. ⁊ in .l. exigendi. C. de procu. ⁊ ideo dicebat Bal. in .l. .j. C. qui. accu. nõ pos. q amicus intimus potest accusare de iniuria illata amico q dicit esse sua quod etiam voluit Alex. cu. o. l. non soluz. in .§. qui alieno. ⁊ iõ dicebat Abb. in .c. requisisti. de testa. q amicus ⁊ propinquus parificantur ⁊ dicebat Bal. in .l. .j. in .xxij. co. C. qui accu. non pos. q amicus intimus ⁊ singularis venit appelletione suorũ vnde amicus potest appellare p amico, vt in .c. statuimus. vbi Archi. no. de elec. lib. vj. ⁊ per Alex. in .l. .j. de ap. reci. ⁊ adde q tales amici possunt impune resistere officiali iniuste exequenti cõtra amicuz vt dixit Bal. in .l prohibitũ. in versi. tertio no. C. de iure. fis. lib. x. ⁊ dixit Bar. in .l. deuotũ. in fi. C. de meta. li. xij. qõ amic⁹ potest impune resistere cuicũqz inferẽti vim amico etiã in reb⁹. Sebasti. Sapia.

a ¶ Sed maxima sic. De effectu maxime amicitie, vide pulchra relata p do. And. sic. in repe. .l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. ⁊ p do. Barto. soci. in repe. .l. cũ auus. col. iij. cũ seq. ff. de cõdi. ⁊ demon. Zacharias.

b ¶ Parti legitime suspectus est. adde q Phil. Frã. in tit. de app. c. postremo. col. pe. ponit istã cãm. s. duz ps secreto loquit ad aurem iudicis inter .xl. causas propter quas iudex potest pro suspecto recusari. Ro. sing. suo. clxix. icipiẽ. nunquid aduersarius. ⁊ Celsus in apostil. ad Lanfran. in capi. quoniam contra. .§. recusationes. nu. .j. in apostil. in versi. precedẽtis. aduocatiõis: vbi illos refert. et sequitur .j. de probatio. aduerte tamẽ quod Specu. huius dicti autor paulo post limitat illud dictũ scilicet nisi iudex reuelasset alteri parti q fuisset sibi p alteram partem in secreto dictuz. Antoni⁹ Frãcis.

¶ An et quãdo et ex quibus causis iudex possit allegari suspectus dicas in hoc non posse dari veram doctrinã: sed hoc potissimuz est pectore bõi iudicis considerata qualitate persone iudicis qui allegatur suspect⁹ etiaz considerata eius itegritate de quo plene per Specu. in titu. de appellat. in .§. nunc dicamus. et in titulo de dele. in .§. vij. in versicu. itez quia pretium. et vide multas causas ex quibus iudex redditur suspectus quas ponit Joan. andre. in .c. legitima. de appel. lib. vj. ⁊ vide que habentur in .c. suspitionis. de offi. deleg. ⁊ in c. eum speciali. et in .c. postremo. ⁊ ibi plene per Philip. Franc. de appel. ⁊ vide pulchruz consilium Paul. de castr. xxõ. in nume. ⁊ vide Lanfran. in repetitione clemen. sepe. de appellationibus. in versiculo de plano. vbi dixit quod iudex reddit se suspectum si nolit audire aduocatos etiam quãdo causa est clara. ⁊ vide etiam per Specul. in titu. de recu. iudi. per totum. et tene menti glossam in capitulo cũ olim. de causa possessio. et proprie. quod licet procurator consenserit in iudicez potest recusari per dominum vt suspectus quod etiam voluit Spec. in titu. de probat. in .§. iij. in ver. ceterum in audientia. Et adde quod in notorijs iudex non potest recusari vt suspectus, vt in capit. proposuit. de appellationibus. ⁊

Et remittit ad not. in .c. legitima. de app. li. vj. d. Ant. putat idẽ si non sunt in longinqs partib⁹ sz sunt cõpatriote ⁊ agit causa forẽsis lõginqui: q verisimili⁹ fauebit cãm cõciuis cũ quo habet cõmunicare q extranei fundit⁹ vt hic qõ tñ relinqt arbitrio iudicãtis. Ego puto hoc dictũ do. Ant. procedere in delegato vt pbat hodie in .c. statutum. .§. cũ autẽ. de rescri. li. vj. vbi patet q si actor ⁊ reus sunt diuersarũ ciuitatũ ⁊ dio. nõ põt actor impetrare in sua dioce. vl' ciuitate: sz in ordinario hoc nõ puto pcedere: al's qlibet forẽsis volẽs cõuenire ciuẽ de facili recusaret oẽs ordinarios rei, qõ videt cõtra mẽtẽ iuriũ q volũt q actor sequat forũ rei, ⁊ facit qõ de metropolitano dixi .j. c. accedens. .§. eo. ¶ † Op. cõtra tex. in eo q opponit iudicẽ fauere alteri parti, nã ppter hoc nõ debet reputari suspectus cũ qlibet tenet diligere aliũ. gl. in ver. nimis fauens. format 3riũ ⁊ soluit qõ modica amicitia ⁊ dilectio nõ inducit suspitionẽ sed maxima sicᵃ. vñ in litera põderatur qõ nimis fauebat. Et ex hoc dicũt Host. ⁊ Jo. an. nõ sufficere si dicat fauẽs nisi dicat nimis fauẽs. quod not. imo plus dicit Host. q non sufficit si dicat nimis fauẽs nisi fauoris cã exprimat, al's quilibet iudex posset sine cã recusari: hoc putat veruz. d. An. vt dicatur nimis fauẽs seu dicat nimis fauere, vt q ostendit eum in aliquo grauasse. .j. de ap. ad hec. ⁊ c. proposuit. Cõclude ergo sic, qõ aut recusans dicit iudicem fauere alteri parti nec aliter exprimit causam fauoris vel exprimit causam nõ cõcludentez nimiũ fauere ⁊ nõ sufficit, q iudex põt fauere vni parti dũmodo nõ excedat modũ. ar. opt. in .c. cõsuluit. de offi. dele. Aut exprimit cãm cõcludẽtem nimiũ fauorẽ, vt q dicit iudicẽ fauere alteri parti q grauauit eũ in tali ⁊ tali articulo, et tunc sufficit lz nõ dixerit aperte eũ nimis fauere nam dicta precedentia ⁊ gñalia intelligunt sm specialia. ff. de vi. tri. ⁊ oleo leg. .l. si. .§. cui dulcia. ⁊ de rescrip. c. sedes. ⁊ aduerte ad vnũ bonũ dictũ Spec. in ti. de positio. .§. vij. ver. vñ ponẽs. qõ ẽt approbat hic. d. An. q si pars sibillat in aurẽ iudicis, q loquit secũ secrete, aut iudex clara voce dicat audi, alteri parti legitime suspect⁹ estᵇ: alle. de here. c. cũ ex iniũcto. post prin. ⁊ .xj. q. iij. nolite. itẽ vide p eundẽ Spe. in ti. de leg. .§. superest. v. quid si sit socius. vbi dicit q soci⁹ in domo, non põt esse iudex consocij durãte societate sine metu recusationis ar. c. eũ. R. de offi. deleg. qõ. c. bene facit. idẽ dic si alleget alia cã que concludit alterã partẽ nimiuz diligere, vt no. Spe. in d. .§. supest. v. itẽ si sit inimicus. ⁊ multas causas recusandi iudicem. vide p Joã. an. in .c. legitima. de appel. li. vj. ⁊ qõ no. in c. cũ spãli. de ap. ¶ Opp. ⁊ videt q papa nõ dz se impedire de restitutiõe terre ⁊ sic rei tpalis vt in c. cãm. q fil. sint leg. Glo. si. hoc cõtrariũ sentiẽs dicit q erat dotalis ⁊ sic ratiõe accessorij poterat se impedire. Itẽ dicit q psupposito q nõ fuisset dotalis attamẽ potuit pap. se impedire quo ad hoc vt nõ audiatur vxor super proprietate matrimonij inqtuz accusabat matrimoniũ forte de cõsanguinitate vel de alio impedimẽto nisi pri⁹ maritus q erat re⁹ esset integre restitutus q hoc iuris est vt in .c. si. de or. cog. cũ si. ¶ † Expeditis ⁊ suppletis glo. extra eas sic oppono ex quo causa cõmissa est certis iudicibus sub illis termiãri debet nisi legitime recusent vel per appellationẽ legitima iurisdictio ab eis abdicet vt in .c. vt debit⁹. ⁊ i c. cũ spãli. de appel. ⁊ hic nõ fuit plene cognitũ de causa recusatiõis nec de legitimitate appellationis cũ simpliciter mandet scdis iudicibus vt pcedant in causa: quare male. Sol. dicit Host. q licet iste ordo sit seruãdus qtũ ad litigãtes vt sine pdictis causis nõ valeãt recedere a delegatis ptãs tñ remanet penes delegantẽ vl' siue cõmiserit totaz causam siue partem dummodo sit ordinat⁹ vel si sit delegatus cõmisit tñ partem possit tamẽ quãdocũqz vult commissam iurisdictionez reuocare. de offic. deleg. super questionum. .§. porro. ff. de iudi. .l. iudicium. maxime vbi honestas vel verosimiles causas pretẽdit ⁊ modicuz sit preiudicium vt hic refert etiam Inno. quosdã tenere. Et no. bene sm eum q hec commissio facta fuit per appellationem. sed hoc videt non posse stare q si procederet p viam appellationis fuisset cõmissum vt si vera esset causa pcederet al's remitterẽt causam ad primos iudices a quibus fuit appellatum condemnata altera parte in expẽsis. vt in pallega. c. vt debitus. quod hic non fuit factum sed sine cause cognitione reuocauit iurisdictionem priorũ iudicum trãsferendo in secundos. vel sm Inno. hic de appellatione constitit pape. ideo nõ mãdat inquiri de eius legitimitate: sed dicit Host. hoc esse contra tex. cũ mãdat inquiri de veritate cause appellationis: vt patet ibi in litera: si vobis constiterit q ante lit. cotest. ⁊c. dicit Host. p certo tenenduz q papa hic ex certa sciẽtia reuocauit iurisdictionẽ priorum iudicum, ⁊ ex causa ḡmittit alijs secundis causam istam. qõ patet dum dicit ⁊ causa ipsa per vos cõmodius ⁊c. ibi enim causam reuocationis exprimit ⁊ dat certam formã secũdis et circa hoc nõ multũ insto, q in iure non est vis qua via procedant isti secũdi. Nã si tenet q ex certa sciẽtia papa reuocauit quod videt magis amieum litere indistincte cognoscẽt de causa. Si virtute appellationis aut prius de legitimitate constitit pape ⁊ nõ habebũt de ea cognoscere, aut nõ constitit ⁊ debebãt cognoscere sm formã .c. vt debitus. ¶ Oppo. secũdo ⁊ videtur q nec primi iudices nec secũndi poterant cognoscere de questione appellatiõis, q primis tñ fuit commissa questio super petitorio. secũdi vero nõ possunt quia subrogant in loco priorũ ⁊ penes secũdos est illa iurisdictio que erat penes primos. arg. in .c. vt debitus. de appel. ⁊ .c. nõ solum. de appella. libr. vj. Item recõuentio non admittitur in causa appellationis. vt no. in .c. .j. de mu. pe. Sol. do. Ant. tripliciter primo quod hoc fecit papa ex officio ⁊ cõmisit causam vltra limites appellationis reuocãdo primos. vel ibi hoc fit vi reconuẽtiõis, vel tertio hoc operatur causarum connexitas ne continentia cause diuidatur vt causa simpliciter commissa censeatur etiam commissa quo ad possessorium vel ea deuoluta quo ad petitoriuz possit disceptari etiã de possessorio. vl' fuit satis qstio possessoria deducta in pncipali, q dixerat i exceptionibus se spoliatũ ab illo comite q tenebat terraz

tenet Spe.in tit. de noto.cri.i.§.j. in vers.pe.⁊ adde etiã ꝙ iudex pōt recusari vt suspect⁹ etiã si habeat plures collegas nō suspectos vt᷑ ꝑ d.Abb.in.c.cãm. el.ij.⁊ in.c.cũ sup de offi.dele.⁊ per Phi.fran.in.c.cũ spāli.in.viij.q.⁊ i c.postremo de ap pel.⁊ hec recusatio īpedit cognitionẽ aliorũ nisi sint dati cũ clausula qd̄ vnus sine alio procedat i.c. vno delegatoꝝ.de of.dele.⁊ i.c.cũ inter.de exce.⁊ vide gl.in.c.j.de exce.⁊ ibi per.d.Ant.et Imol.q dicit qd̄ iudex recusat⁹ suspectus pōt cogi ad iurandũ an cã suspicionis ꝓposita sit vã.qd̄ etiã voluit Phil.fin.gu.i.c.cũ speciali. de ap.in.vij.q.⁊ ꝑ archi.i.c.ab arbitro.de off.deleg. li.vj.⁊ ꝑ spe.i ti.de recu.iudi.in fi.

Zacharias.

a ¶Lite nō cōtes. possint recipi. adde videre de hoc ꝑ Lanfr.de oria. in.c.qm̄ ꝯ falsaꝝ. §.testium depositiones.nu.xxx.⁊ ibi in apost. Bñ. vadit in ver.añ litẽ cōtestatã.j.de ꝓbat.ꝓ quo vide Alex.de imo.ꝯsi. cc.col.fi.vol.iij.et Bart. sozi.consi. ccxliiij.inci.ꝯside rata.vers.quarto contra eum testẽ vol.ij.

Sebasti. Sapia.

b ¶Vel absentia. Inquãtũ tex.hic equiparat absentiã lōgã ⁊ mortẽ: vid̄ iura allegata per Card.in cōsi. liiij.inci.in examinatione.⁊ Cardi. in ca.presentata. de testi.in.vj.

⁊ vxorẽ ꝫm eum:sed hec sol.nō valet:qꝛ spoliationem nō deducit in primo iudicio nec excipiendo nec agẽdo:ſ3 vt iustificaret legitimã cãm suspicionis allegauit ꝙ ille comes detinebat terrã ⁊ vxorẽ:vñ ꝯ vxorẽ agentẽ nō apparet exceptũ nec etiã sequit̄, excipit ergo potest agere si iudices nō habẽt circa hoc mãdatũ.Ego soluo clarius attingẽdo oĩa ꝯtria ꝙ aũt querit̄ nũqd primi potuissent cognoscere si cã petitoria fuit eis simpliciter commissa ⁊ remitto ad plene no.in.c.j.de sequest.pos. ⁊ fru.⁊ videt̄ ibi ꝯcludi ꝙ sic ꝓpter ꝯtinẽtiã ⁊ ꝯnexitatẽ causarũ.Aut querit̄ de istis scd̄is iudicib⁹ ⁊ tũc si tenet̄ opi.q̄ vr̄ cōis ꝙ isti cognoscãt nō ꝑ viã appellationis sed ꝑ viã recōuentionis ⁊ nouẽ cōmissionis facte a papa:tũc nō est dubiũ qn possint cognoscere maxime qꝛ fuit eis expresse cōmissa qd̄ possessoria:aut tenet̄ opi.ꝙ per viã appellationis ⁊ idẽ.nã cũ lis nō esset ꝯtestata ⁊ iustificata esset appellatio optime ꝓcedit recōuẽtio sicut procederet corã primis in quoꝝ loco subrogãtur iuxta no.in.c.j.de mu.pe.vel melius dicas ꝙ nō ꝑ viã reconuentionis isti cognoscãt cũ supersedeat̄ questioni principali ⁊ sic nō est recōuentio sed cōuẽtio:iuxta no.per Bar.in aut.⁊ cōsequẽter.C.de sent.⁊ interlo.om.iud.⁊ dixi in.c.j.de mu.pe.ſ3 cognoscant ex vi cōmissionis expresse vel tacite qꝛ vna cōmissa videt̄ commissa altera ⁊ spoliatio deducta super eadem re etiã per viã actionis facit simile petitoriũ:vt i.c.ex cōquestione.de rest. spo. ⁊.ij.q.ij.in summa.⁊.c.fi.de ordi.cog.Et an possit deduci post lit.cōtest.per viam actiōis.dic vt no. in.d.c.ex conquestione.⁊ hec sunt vtilia que possunt circa intellectũ huius.c.dici.licet Hosti.tangat hic aliqua non multum vtilia.

1 ☞Testes regulariter nō examinantur lite nō cōtest.⁊ procedit tam in cã laicorũ q̄ clericorum.
Et quo casu recipiuntur lite non contest.3.
Casus in quibus testes examinantur lite non cōtesta.6.7.20.
4 Quidam casus quibus lis non contestatur.
5 Testes in criminalibus nunq̄ admittuntur lite non contestata.
6 Similitudo facit quod idem iuris sit in casu simili quod est in expresso.
8 Periculum si cessauit non annullantur actus gesti propter timorem dicti periculi.
9 Prescriptio causatur ex tpe continuo non vtili.
10 Solennitas q̄ requirit̄ in aliquo actu si nō seruat̄ actus ruit aliqñ ipso iure:aliqñ per sententiam.
11 Dictũ testis an possit ꝓ parte recipi:⁊ ꝓ pte nō.
12 Statutũ ꝙ pro contractu soluatur gabella si ab vna partium soluitur ⁊ ab alia nō contratus valet pro parte que soluit.
Gabella que venit soluenda pro contractibus debet solui ab vtraq3 parte.
13 Periculũ absentie testiũ vnde cōsiderat̄ an a domicilio testiũ an a loco vbi iudiciũ exercetur.15.
14 Periculũ mortis an dicat̄ quis subire ꝑ peregrinationẽ longã:vel per nauigationẽ per mare.17.
16 Testis aduena quo casu compellitur reddere testimonium.
18 Senes vel valetudinarij qui dicantur.19.
21 Absens quis dicatur ⁊ quomodo capiatur.
Citatio an debeat fieri personaliter vel domi qñ reus non inuenitur.
22 Testes an possint examiari ⁊ iurare tpe feriato etiam solenni quãdo periculum est in mora.

Qoniã frequẽter.

Jo.an.diuidit ⁊ summat simul totã decretalẽ hoc modo.Nã ꝫm eũ diuiditur in duas partes.Nã in prima parte ponit regulã de testibus nō recipiendis super principali li.nō contesta.⁊ vide sex casus exceptos a regula.secunda ibi:in alijs.ponit quomodo ꝓcedi debeat cũ lite nō cōte.reus est cōtumax. Prima subdiuiditur:qꝛ primo ponit regulã.scd̄o casus exceptos. ibi:nisi forte. Que scd̄a subdiuidit̄ in tres prima ponit duos casus exceptos.secunda alios duos. tertia alios duos.scd̄a ibi:porro.tertia ibi:sunt ⁊ alij.atem secunda pars ibi:porro subdiuiditur:prima dicit quid iuris si reus est contumax cōtra quem agitur de spirituali vel carnali matrimonio.scd̄a ibi:si vero.dicit qd iuris si nō est cōtumax.⁊ primo.de spirituali.scd̄o de carnali.ibi:si autem.Secunda principalis subdiuiditur in duas.in prima dicit quid iuris si reus est contumax lit.non cōtestata cōtra quẽ agitur reali:secunda ibi:si autẽ.quid cũ agit̄ personali.prima subdiuitur.primo eñ tractat quid iuris cũ conuenitur reus possidens nomine proprio.scd̄o cum cōuenitur possidẽs nomine alieno.secunda ibi:qd̄ si forsan.⁊ hoc intendit ꝫm ipm̄.Lite nō contest.non recipiuntur testes super principali.sed si reus est contumax ⁊ agitur reali mittitur in possessionem actor rei petite causa custodie quã recuperat reus veniens intra annum:si offert cautionem de stãdo iuri ⁊ restituit expẽsas postea nō auditur nisi super ꝓprietate.sed si cōuenit̄ reali qui alieno nomine possidet, nominabit dominũ in iudicio ⁊ statuetur sibi terminus intra quem faciat dominũ cōparere qui si intra terminũ missum nō venerit iudex illum citabit:quó adhuc non veniente iudex mittet in possessionẽ verũ actorẽ.si vero actio est personalis mittet̄ in possessionem actor:primo mobiliũ:secũdo immobiliũ.vel excōmunicabitur reus.hoc regulare fallit in sex casibus: scilicet cũ timet̄ mors vel absentia testiũ cũ agitur de matrimonio carnali vel spirituali in causa inquisitionis vel publicationis:sed in primis duobus casibus recipiũtur testes etiam contra nō contumacem:ita tamen ꝙ conueniatur vel id sibi nuntietur intra annum alias attestationes nō valent.Itẽ in secundis duobus casibus contra cōtumacẽ recipi possunt testes ⁊ causa diffiniri contra nō contumacem.In spirituali cōiugio cōtracto seruẽtur antiqui canones in cōtrahendo expectabit̄ absens per sex menses nisi iudex aliter arbitretur.in carnali vero absens expectabit̄.hoc intẽdit ꝫm Jo.an.⁊ per hoc declaratur ius totius decre. Sed qꝛ ista decre. est valde prolixa ⁊ habet materiam satis separabilem: eam legam per partes ⁊ primo vsq3 ad.§.porro.⁊ hoc intendit istud principium.

1 ¶†Lite nō cōtest.regulariter testes recipiendi non sunt.Fallit vbi timetur de morte vel diuturna absentia testium.tunc enim seruata solẽnitate hic posita possunt etiam lit.non conte.testes examinari.Et diuiditur hoc principium in quatuor partes.Nam primo ponit regulã, secundo duos casus excipit.ibi:nisi ⁊c.tertio solennitatẽ requisitã.ibi: sed si actor.quarto quid iuris si illa nō seruet̄.ibi:attestationes.¶Casus literalis. Quia dubitabatur frequẽter vtrum lit.nō contest.testes recipi potuerunt:vt patet per precedentia iura:statuit pa.regulariter verũ esse ꝙ lite nō cōte.ad testium exceptionem nō est procedendum. ⁊ ab ista generalitate recipiuntur quidã casus in quibus lit.nō conte. testes recipi possunt quos omnes clare in tex.videre poteris. Bernar. ¶No.primo ꝙ ad verificationem regule nō requiritur ꝙ nullã patiatur exceptionem quinimo dicit glo.super rub.de reg.iur.lib.vj.ꝙ regula dicitur quasi regulariter sit vera quasi patiatur exceptionẽ iuxta illud vulgare.nō est regula que nō patitur exceptionẽ.⁊ hoc videtur probare iste text.vbi in principio dicitur regulariter verũ esse vt testes nō recipiũtur lit.nō contest.⁊ tamen postea excipit sex casus ⁊ vide quod leg.⁊ not.ff.de reg.iur.lib.j.secus.dic de hoc verbo generaliter verũ.vñ hec differentie pōt esse inter genus ⁊ regulã.nã genus cōprehẽdit oĩa supposita sine exceptione aliqua.Unde generaliter quasi vniuersaliter sine exceptione.pro hoc est tex.in.c.venerabilem.de elect.in versicu.est enim regulariter ac generaliter obseruatum ⁊c.vbi ponuntur ista duo quasi distincta ⁊ separata ⁊ aperta innuit ibi text.pl⁹ importare nomẽ generaliter,quam regulariter,quod etiam sentit ibi Joan.ande.in no-

2 uella.⁊ dic vt.s̄.dixi.⁊ hoc nota.¶†Nota secundo regulam ꝙ li. non contest.non debent recipi testes,⁊ cũ generaliter ⁊ indifferenter disponat est hoc obseruãdum nedũ inter laicos sed etiam inter clericos. et sic strictus ordo iuris etiã in causis clericorũ est obseruandus ⁊ probat̄ per locum a speciali.in cle.dispẽdiosam.de iudi.iuncta cle.sepe.de ver. sig.hoc dico ꝓ intellectu capituli si quis cũ clerico.xj.q.j.⁊ pro his que

3 dixi in.c.j.de lib.obla.¶†No.tertio que ⁊ quot requiruntur vt testes

a lit.non cōte.possint recipi[a].primo requiritur ꝙ subsit causa rationa-

b lis:vt qꝛ timetur de morte vel absentia[b] diuturna.Secundo ꝙ pars aduersa citetur si citari potest.Tertio ꝙ si nō potest citari debeat conueniri intra annum a tempore quo poterit conueniri:vel saltem denũtietur sibi huiusmodi receptio:al's autẽ talis receptio est nulla.quarto ꝙ agitur ciuiliter.Uenio ad exceptionem glo.huius partis ⁊ quero cum gl.j.nunquid hec regula:vt lit.non contest.testes non recipiantur,fallat in alijs casibus q̄ hic positis.Glo.respondet ꝙ sic ⁊ enumerat multos casus:vel expedias ⁊ melius per viam expositionis.videtur enim quod lit.non contest.possunt recipi testes in multis alijs casibus q̄ hic enumeratis:vt patet in aut.si oẽs.C.si vt se ab here.abs.⁊ in aut.qui semel.C.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ in.c.cũ olim.j.de testi.⁊ si iuribus. Respondet gl.fatendo contrarium ꝙ etiam in multis alijs casibus q̄ hic enumeratis fallit hec regula:⁊ enumerat.xx.casus computatis textualibus.Et inquantum excipit casum cum agitur de electione vel matrimonio:vel vsuris:vel de beneficio ecclesiastico.dic vt hodie prouisum est in clemen.dispendiosam.de iud.vbi istos ⁊ multos alios casus reperies exceptos.Inquantum gl.excipit casum.c.interposita.de appel.vbi ponit casus quando appellatur ab interlocutoria. Sed idem

dic qñ

dic quãdo appellat a diffinitiua altera parte cõtumace .C. de tẽp.app. l.si.§.illud.⁊.c.per tuas.de appel.⁊.dic vt ibi no.⁊ in.c. Raynaldus .de testa. ¶ Extra gl.adde alios casus ẽm doct.vt casum.c. ꝗuis .de offic. ordi.lib.vj.⁊ de homi.c.pro humani.eod.lib. Itẽ quado recipiũtur testes in notorijs ad cautelã.s.de elect.bone.primo in.§.licet. Itẽ in his que li.peñ.sunt innouata.de cõsti.cũ.M.ad si.vt li.peñ. per totum.vide bonã gl.in clemen.si.vt li.pẽden. Item in vniuersalibus actionibus post diffinitiuã.C.de pe.her.l.j.⁊.l.hereditas.et.l. hereditate.⁊.l. fina. item quando queritur de re iudicata:transacta vel finita.de quo dicendum vt in.c.j.de li.contest.lib.vj. Item in alienatis a suspẽso vel excommunicato de bonis ecclesie post inhibitionem factam sibi.j. de dolo et contuma.veritatis.in fin. Item contra clericũ de maleficijs suis publice gloriãtẽ.j.de exces.prela.c.ꝙ sit.itẽ quando recipiuntur testes ad iudicẽ instruendũ.de app.constitutus. Item in casibus in quib⁹ libellus non offertur.de quibus.s.de libe.ob.c.j. Et no.bene istũ casum q2 comprehendit multos. Item in incidentibus.vt in sequẽ.gl.⁊ remittit Hostien.de his ad summã.eod.titu.⁊ vide per Specu.in titu.de teste.§.iij. vbi ponit.xxvj.casus. legiste etiã ponunt casum quando nõ est prouisum de remedio missionis:vt nota.in aut.si omnes.C.si vt se ab hered. abst.⁊ in aut.qui semel.C.quomodo ⁊ qñ iudex. ⁊ i.l.si finita.§.iulia.ff. de dam.infec.Sed iste casus indistincte non procedit:sed dic vt dixi in c.tue.s.eodẽ. ¶ †Et multi ex predictis casibus possunt reduci ad aliquas regulas ẽm domi.Ant.⁊ bene. Et prima sit hec. vbi nõ dirigitur ius agendi contra certam personam:sed solũ iudici concluditur licet in hoc tãgatur vtilitas ⁊ preiudiciũ tertij lis non est contestãda: q2 nõ est certa persona cũ qua agatur ⁊ cũ qua lis cõtestet.et sub hac regula concluditur casus aut.qui semel.C.quõ ⁊ quãdo iudex.⁊.c.causam.de do.⁊ contuma.de iureiurand.ad nostram.et.j.eod.§.sunt et alij. Item casus l.iij.si.reg.⁊.l.penu.§.cum autẽ.ad trebel.⁊ casus in.c.sane . xxiij. qõ.ij. vt etiã post mortẽ inquiritur de heresi.⁊ per illũ tex.videtur Inno. ponere regulã ꝙ vbi causa est mere spiritualis et sine alicuius incõmodo tractatur non est necessaria contestatio. Secũda regula est qõ in sententijs interlocutorijs ⁊ que diffinitiuas sequũtur ⁊ sententijs cẽsure pro earũ examinatione ⁊ probatione non exigitur lit.contest. ⁊ procedi potest vsq3 ad sententiam lit.non conte.⁊ idẽ est in emergẽtibus questionibus vt in glo. seq.dicit.de quo dicendũ est:vt in.c.prudentiã.§.sexta. de offi.delega.sub hac possunt comprehendi multi casus superius excepti. Tertia regula est ꝙ in oibus causis summarijs et notorijs in quibus non est necessaria libelli oblatio non est necessaria lit.ↄtesta . vt in casibus cle.dispendiosam.cum si . Quartam regulam ponit Innocen. quando ius agendi distinguitur ad cõmodũ publicum quia ibi potest iudex ex officio supplere.de ele.cum nobis.et.iij.q.ij.quia ea.et faciunt no.per Innocenc.in.c.ad nostram.de iureiu. Sed dices tu cũ papa hic non facit nisi vnã regulã:quomodo ergo ponimus tot regulas. aut ergo sunt false aut papa fuit diminutus. Respondeo ꝙ papa habuit respectum ad cõmuniter accidẽtia.sic et legũ latores.l.nã ad ea.ff. de leg. habuit ergo respectũ cum ius agendi dirigitur ad certam personarum et proceditur ad ea que sunt grauis preiudicij:nec factũ est notoriũ seu summarium sed ordinariũ ⁊ dubium ⁊ proceditur in fauorẽ priuatum tunc enim procedit regula hic posita vnica et vera vt non procẽdatur lit.non contesta.et si qui casus reperiantur in cõtrariũ sunt proprie casus excepti a regula. Et ex hoc tex.iuncta.gl.nota ꝙ casus excepti[a] firmãt regulam.xxxij.q.vij.dominus. nisi reperiãtur excepti in alia parte iuris seu sunt similes exceptis.et ad hoc habes bo.glo. in.l.j.C. de cõdictio.indebi.non enim possunt omnes iuris articuli eadẽ lege cõprehendi:vt.l.non possunt.ff.de leg. Et per hoc sunt expedite prima et secũda glo. ¶ †Quero quare tex.dicit:cũ ciuiliter est agẽdum ⁊c.⁊ respondet glos.iij.ꝙ ratio est quia in criminalibus nunꝙ recipiũtur testes lite nõ contest.quia stricte in eis debet procedi.⁊ idem Gofre. Innocẽ. ⁊ Hostien.nã ẽm Abba.est in eis bursale interesse sicut in ciuilibus . Innoc. reddit aliam rationem:quia in criminalibus testes recipi non debẽt nisi precedat accusatio que debet fieri per presentẽ et de presente.ij.q.viij. c.ij.⁊.c.prescripta. Hec ratio Innoc.mihi non placet:nam in ciuilibus non debent testes recipi nisi edita actione et lite contesta.in rubro.⁊ nigro.⁊ tamen ne pereat probationis copia recipiunt testes ante fundamentum cõtestationis:ergo ⁊ idem dicendũ est in criminalibus eo maxime quia in eis tractatur de foro publico et priuato: vt in.c. feme . de sentẽ.excõmuni.⁊.l.licitatio.§.quod illicite.ff.de publica. Uin.hic dicit alternatiue tamen qõ in criminali possunt recipi testes de quorũ morte timetur quia iam tenetur actor ad talionem. Io.and.dicit hoc verũ post inscriptionẽ.de accusa.licet.quasi velit qõ ante inscriptionẽ tales testes recipi non possunt : nec debent cum cesset timor talionis : secus post inscriptionem. Ego puto glo.istam posuisse veram rationẽ quare in criminalibus non procedat ista prouisio . cũ enim agatur de grauissimo preiudicio non debet aliquid fieri inordinate et maxime parte absente.sanctius enim est,vt dicit iurisconsultus scelus,nocentis impunitum relinqui ꝙ innocentẽ condemnari:vt.l.absentẽ.ff.de penis. ⁊ arg. eo.que no.Inn.in.c.per inquisitionẽ.de elect.per hanc rationem:⁊ per istum tex.a cõtrario puto istud dictũ Uincen.etiã cũ moderatiõe. Io. and.nõ ꝓcedere.⁊ sic siue facta sit inscriptio siue nõ cesset hec ꝓuisio in criminalibus : cũ lex tantum permitat cũ ciuiliter agit ⁊ regula est in opposituũ. Nec ob. timor talionis quia poterit protestari qõ per eũ nõ stetit quominus producat tales testes sicut in simili factum fuit:vt in.c.cõstitutus.j.de test.nã ex coniecturis colligit presumptio calumnie:vt in ca.j.de elec.li.vj.in fin.s3 si agat de crimine ciuiliter tunc secus q2 ista litera loquitur indistincte. satis ergo est quod agat ciuiliter ⁊ eo maxime:q2 a pari cõiter iudicat qõ agat ciuiliter mere vel de crimine ciuiliter.l.finali.ff.de priua.delicti . nec agitur ita de grauissimo ꝑiudicio sicut qñ agitur de crimine criminaliter ⁊ hoc vltimũ tenet Innocen. hic. ¶ †Quero quid sit si nõ timetur de morte vl' absentia diuturna sed ne propter morã varient fidẽ q2 de facili pñt obliuisci. Gloss.in versicu.subtrahatur. tenet qõ etiã ob istã causam possit fieri receptio li.nõ cõtest.allegat bo.tex.in.l.iij.§.due.ff. de car.edi. vbi tex.iuncta gl . dicit precauendũ ne dilata questione testes variẽt fidẽ suã . hoc etiam sentit Host.dicẽs locũ esse huic receptioni si periculum obliuionis imminet.ar.C.qui test.fa.poss. l.hac cõsultissima.§.at cũ humana.⁊ cũ hoc dicto transit Io.an.sequit etiã domi.Anto. ⁊ dicit notandum: habebit tñ ẽm eũ hoc estimare iudex ex qualitate persone ⁊ negotij . Quid enim si negotium esset valde notabile et non intricatum certe non presumeretur qõ ex longo tẽpore exeat a memoria:vt de sentẽ.excõ.cũ illorũ.in fi. Glo. ⁊ Calde.tenent contrarium tum q2 iste casus nõ est exceptuatus:tum q2 semper allegatur talis timor ⁊ sic vacuarentur effectus huius regule . Ego sequor gl.⁊ Host . moueor q2 eadẽ rõ est cũ timetur de obliuiõe sicut cũ timetur de morte . satis enim quo ad partẽ habetur pro mortuo testis cũ negotij oblitus est.arg.vij.q.j.§. ecce.vbi dicit text . qõ trãslatus de beneficio habet pro mortuo quo ad illud beneficiũ ⁊ quo ad successorẽ.⁊ maxime hoc dicẽdũ est in casu nostro vbi considerat mors duntaxat.propter testimoniũ.si ergo eadẽ ratio est ergo eadẽ debet esse iuris dispositio: ⁊ maxime cũ hoc habeat equitas.ar.op.in.c. cũ dilecta.de con fir.vti.vel inuti. vbi papa hunc casum exceptũ cũ timetur de periculo testiũ extẽdit seu declarat habere locũ etiam cũ timetur de cõsumptiõe instrumentorũ motus simili equitate. ad idẽ bo.glo.in l.j.C.de cõdi.indebi.vbi notabiliter dicit glos. qõ exceptio vno casu[b] a regula vidẽtur excepti oẽs consimiles satis enim est vnum esse exceptũ:exẽpli gratia.ar.in.l.non possunt.ff.de leg.⁊.c.trãslato.de ↄstitu.⁊ per hoc respondet ad motiuũ Cal. dum dicit hunc casum non esse exceptũ hic . Nec ob.aliud motiuum qõ semper allegaret iste timor q2 iudex nõ h3 credere parti: sed estimabitur hoc arbitrio suo cõsiderata negotij ⁊ personarũ qualitate. Quid enim si debitum est in diem longum vel conditionalẽ ⁊ nõ speratur purificatio de presenti ⁊ negotium est valde intricatu3 vel reus est absens:⁊ nõ potest de facili conueniri. Nam certe satis potest timeri de obliuiõe cũ etiã proprium factum homines ex longinquitate tradant obliuioni:iuxta no.per Abb. in.c. ab excõmunicato. de rescrip.⁊ in prealle.§. due.ff. ad car . ¶ †Ep po.de.c.significauit.j.de test . vbi recipiuntur testes indefferẽter siue sit timor mortis siue nõ. Gl. in ver.timetur.respondet ꝙ illud loquit in causa publicationis . vult dicere ꝙ ibi testes recipiunt vt eorum dicta publicentur ad perpetuã rei memoriam: ⁊ proprie loquitur in reo qui non intendit nec potest agere : sed ad perpetuã defensionẽ petit testes recipi vel examinari ⁊ publicari.ideo recipiuntur oẽs indifferenter . et hoc capitulum proprie loquit in actore in cuius facultate est agere ⁊ qui intendit agere de presenti vel de proximo. ideo nõ debent testes recipi lit.nõ contesta . quia forte aduersarius deliberabit tempore oblati libelli non contendere sed ne rerũ pereat probatio recipiũtur testes de quorũ absentia diuturna vel morte timetur vt hic.⁊ de intellectu illius.c.significauit.dic vt ibi ⁊ in.c.albericus.eo. tit. et ex hoc

P

Sebastia.Sapia.
[a] ¶ Casus except. Circa materiã exceptiõis multa cumulat Fel.hic vide cumulata p do. Ja.in.l.fina.ff.qõ q1q3 iu. Aret.i cõsil.cxliij.incip. visa ↄsultatione. et pulchre i ↄsi.xxx. incip.viso.thema te.bel.⁊ Pa.n.de ca.i.l.i.his.ff.d le.
Sebasti . Sapia.
[b] ¶ Excepto vno casu, Nũq̃d in exceptionib⁹ fiat extensio de simib⁹ ad silia . vide Andr. sicu . in.c.iurauit. de probatio Decũ late in.c.cũ dilecta.in.v.no.j.de ↄfir.vti. vel inuti.

collige duas differentias inter hoc.c.⁊.c. significauit. quia istud loquitur in actore illud in reo: et in isto non recipiuntur omnes testes indifferenter: ibi sic. Collige ⁊ tertiã differẽtiã ex his q̃ statim sequunt in gl. q̃ hic nõ publicãtur dicta testiũ nisi secuta cõtestatione vnde in effectu nõ vident recipi ante lit. cõte. ibi vero incõtinẽti publicãtur ad perpetuã rei memoriã. ⁊ hoc dico respectu huius principij qñ recipiunt propter timorẽ mortis vel absentie: nam in casu se.§. aliud est vt ibi videbi-
8 tur. ¶ † Et dt. d. Ant. hic sub dubio forte ꝙ si tpe quo iudiciũ ĩchoat viuãt isti testes ita qđ possunt examinari: ⁊ sic euentus docuerit cessationẽ periculũ qđ nõ teneat receptio vt ex illis possit procedi ad sniam ex quo cessauit periculũ. Item cessat cã q̃ nõ perit facultas probãdi: ad hoc.l.fi.C. de test. ⁊.c. p̃sentata. j. de test. ⁊ q̃ euẽtus declarauit periculũ nõ vr̃ subfuisse. ad hoc.l. cũ quidã.ff. de acqui. here. Ego puto contrariũ per istũ text. qui annullat attestatiões tantũ eo casu quo est negligens in nõ conueniẽdo vel nõ denuntiãdo intra annũ: si ergo alterũ fecerit remanẽt indistincte attestatiões valide: nec est verisimile qđ testes incõtinẽti decesserint: ⁊ cũ litera loquatur indistincte nullã faciẽs mentionẽ de morte: sic eam debem⁹ intelligere. xix. dist. si romanoꝝ. xxxi. q. j. qđ si dormierit. Et quia circuitus sunt vitandi in cle. auditor. de rescr. ⁊ exceptio firmat regulam. xxxij. q. vij. dñs. Ad predicta optime facit.c. cum dilecta, de cõfir. vti. vel inuti. vbi priuilegiũ reuocatũ [illegible] debito iuris ordine ꝓpter piculũ cõsump[illegible] manet in sua validitate decisa lite: sz forte cessauerit periculũ cõsumptiõis: facit regula factũ legitime. de reg. iur. lib. vj. ¶ Quero text. [illegible] cũ pars aduersa est cõuẽta qd si est cõueniẽda. gl. seq. dicit ꝙ idẽ: dic hoc satis caueri in tex. dum dicit qđ cõueniri nõ possit ⁊c. ergo sensus litere est qđ ps citãda est si citari pt: ⁊ siue venerit siue nõ: siue citari non possit procedẽdum est ad receptio-
9 nẽ testiũ vt hic dicit. ¶ † Quero q̃ hic datur annus ad cõueniẽdũ vel ad denũtiandũ: an iste annus erit cõtinuus. i. currat dieb⁹ feriatis et nõ feriatis: ⁊ data potentia agẽdi vel nõ. Gloss. in ver. annũ. dicit qđ a pricipio erit vtilis. quasi dicat qđ in ꝓcessu erit cõtinuus: et hoc satis vr̃ ꝓbari per istũ tex. facit ẽm Jo. an. qđ not. in.c.fi. de fer. ĩ gl. ij. tu vide melius gl. no. super rub.ff. de diuer. ⁊ tẽpo. prescrip. vbi gl. ponit regulam satis notabilẽ qđ in istis p̃scriptionibus semp tpa sunt cõtinua nisi aliud spãliter lege caueat. ⁊ satis vr̃ hic caueri qđ a principio sit vtile dũ tex. dicit ex quo poterit cõueniri ad materiã vide bo. glo. in. cle. vna. de
10 resti. in inte. ¶ † Quero tex. iste annullat attestationes nõ facta denũtiatiõe vel cõuentiõe prout hic dr̃: an annullent etiã quatenus tangũt fauorem aduersarij. gl. seq. qđ nõ q̃ nõ fuit in culpa et idem Inn. et Host. adducit. d. Ant. ad hoc: quia vbi actus cõis per alterũ exercet lz omittãtur requisita per exercentẽ nõ vitiatur pro cõmoditate alteri⁹ maxime qñ solennitas exigitur post actũ. mihi nõ plz qđ dixit maxime: q̃ si solẽnitas requisita in actu non obseruatur corruit actus: ⁊ sic nõ
a pot valere ĩ fauorẽ alicui⁹ q̃ forma dat esse rei: [a] facit qđ leg. ⁊ not. in.c. q̃ propter. de lec. ⁊. xij. q. ij. siue exceptione: sed qñ solennitas requiritur post actũ tñc actus tz. Sed ex postfacto annullatur: et tũc forte posset ꝓcedere hoc dictũ do. Ant. quinimo hoc vltimo casu qñ ius dicit aliquid nõ valere ꝓpter aliqđ omissum qđ dz fieri post expletionem actus nõ corruit actus ipso iure sed annullari pot per sniam vel op⁹ est exceptiõe: vt no. probat in.l. vniuersa. iuncta. gl. C. de preci. impe. offe. ⁊ no. Bar. in.l.j.ff. de test. Unde in casu nostro dico qđ ex nõ facta denũtiatione vel cõuẽtiõe intra annũ attestatiões nõ annullant ipso iure, sed per sniam: vel opus est exceptiõe: vñ valeret sentẽtia postea lata earũ p̃textu si nõ exciperet ꝑ illud qđ supra dixi. q̃ ius dicit eas nõ valere ꝓpter omissum qđ debebat fieri post factũ: qđ bene no. q̃ nemo hoc cõsiderauit: ⁊ sic etiã in fauorẽ nõ seruan-
11 tis istã solẽnitatem nõ annullãtur ipso iure. ¶ † Nũquid autẽ debeant annullari etiã in fauorẽ alterius partis que nõ fuit in culpa. doc. cõmuniter tenẽt qđ nõ vt dixi. s. d. Card. sentit cõtrarium dicit eñi qđ si iste aduersarius vult eas pro se oportet qđ etiam recipiat contra se aũt eñi ex toto spernat aut dimittat. arg. c. cum olim. de cẽsi. Ego puto qđ hoc sit dicendũ qđ aut depositio testis cõtinet vnũ articulum inseparabilẽ facientem pro vtraq; parte: et nõ pot aduersari⁹ recipere pro se quin recipiat cõtra se: quia cũ sit vnicũ factũ diuidi nõ pot sicut dicimus de cõfessiõe emanata super vno facto: vt no. in.c.j. de ꝯfes. li. vj. in.l.j.C. eo. facit.l. petẽde. C. de tempo. in integ. rest. ⁊ qđ in simili sentit Inno. in. d.c. cũ olim. Aut cõtinet diuersos articulos ⁊ ꝓcedat ista glo. q̃ attestationes annullãtur in odiũ alterius partis: et peccata debẽt suos authores tenere vt ĩ.c. q̃siuit. de his que fi. a ma. par. ca. Quare satis eque posset distingui qđ aut illi testes viuũt et possunt de facili haberi ⁊ tũc ĩdistincte nõ valeãt: cũ hoc.c. eas annullet indistincte nõ facta mẽtione seu differẽtia inter actorẽ ⁊ reum. et maxime quãdo principaliter fuerũt recepti ad petitionem alterius ⁊ accessorie dixerũt in fauorem aduersarij: sublato ergo principali corruat ⁊ accessorium. de regu. iur. li. vj. accessorium. sed si illi testes nõ pñt haberi saltem commode: tũc valebũt in fauorem alterius seruata distinctiõe suprapo sita: durum esset qđ ius alterius periret odio alteri⁹ partis. pro hac distinctiõe facit.c. presentata. j. de test. ⁊.l. fi. C. eo. ⁊ hec no. quia si videãtur tibi noua: sunt tamẽ satis
12 equitati ⁊ iuri cõsentanea. ¶ † Et faciũt predicta ad. q. [b] statuto cauet
b qđ gabella nõ soluta nõ valeat cõtractus. deniq; cõtractu inito quidã ex cõtrahẽtibus soluit gabellam pro parte sua reliquo nihil soluẽte: facit ista gl. iij. ar. qđ debet valere ꝯtractus ĩ fauorẽ soluẽtis. Nã in dubio videt quilibet ꝯhẽtiũ arctari ad soluẽdũ partẽ suã. ar. opti. ĩ.l. cum fundum.ff. de cõdi. ⁊ demõ. vide qđ no. Bal. in.l. vna. ĩ fi. C. si aduer. rẽ iud. sz in cõtrariũ facit q̃ cõtractus nõ potest valere ꝑ vna parte ⁊ sic claudicare. ar. ĩ.l. si cũ dies. §. si arbiter.ff. de arb. sicut ĩ sentẽtia dicit Bal. in d.l. vna. qđ sufficiat soluere partẽ gabelle ad validitatẽ snie ꝑ parte: sed
c pot dici qđ ꝯtus valebit ĩ totũ [c] nõ aũt pro parte in fauorẽ illi⁹ q solũit gabellam pro sua parte. ar. ĩ.c. de illis. de despõ. imp. ⁊ ĩ.l. etiam.ff. de mino. ¶ Quero quid si nõ facta denũtiatiõe vel cõuentiõe intra annũ ẽm qđ hic dicitur vult pars probare qđ nõ fecit ĩ fraudẽ an debeat admitti. Glo. seq. qđ nõ: q̃ ista est presumptio iuris ⁊ de iure. Hostiẽ. dicit eam esse iuris tantũ. d. Ant. dicit ⁊ melius iudicio meo qđ etiã si excluderet fraus nõ releuaret. quia litera super fraude se nõ fundat; vt ptz in versi. nisi forte. imputãdũ est ergo sibi si nõ fuit diligẽs obseruãdo postea qđ hic dr̃. ¶ Aduerte tamẽ qđ inquãtũ gl. dicit nõ admitti ꝓbationẽ in ꝯtrariũ intellige quãdo vellet excludere fraudẽ: secus aũt si vellet probare se nõ habuisse facultatem cõueniendi: tũc enim admitteret q̃ iste annus ab initio est vtilis: vt voluit gloss. et bene supra in versi. annum. ⁊ ibi dixi. opz ergo qđ nõ solũ excludat fraudẽ sed etiã negligẽtiã que magna est culpa.ff. de ver. signi.l. magna negligẽtia. ⁊ per hoc sunt expedite glo. hui⁹ principij. nã penul. ⁊ vlt. que sequunt sunt clare ⁊ bñ
13 dicũt. ¶ † Nũc venio ad aliqua textualia ⁊ pro declaratiõe litere ⁊ materie: pmo quero de absentia quõ intelligatur ista litera nũquid sufficit absentia a quocũq; loco. Pet. ⁊ Abbas ĩtelligũt de absentia a loco domicilij ipsorum testium. Uincẽ. vero intelligit de loco vbi exercet iudiciũ: vñ ẽm eũ si cã est Rome: ⁊ Hispanus producẽdus est in testem: si se de Hispania trãsfert ad Angliam nõ est locus hmõi receptiõi: post lit. enim cõtest. vel citabũtur Rome vel mittetur ad illos: ⁊ hoc verũ ẽm eum nisi de domo domicilij absentãrẽt se testes ad partes oriẽtales vel tam remotissimas qđ post litẽ ꝯtesta. nõ inueniẽtur. ¶ Duo sentit hic Uin. primo qđ testes debẽt recipi per iudicem cause: licet sint alienigene. Circa hoc dicit qđ siue testes recipiãtur ad futurã rei memoriã: siue in casu huius capituli ꝓpter timorẽ mortis vel absentie semper dñt recipi testes per illum corã quo cã examinãda est. vt plene dixi. in.c. si qs ꝯ clericũ. de fo. cõpe. sed si testes erãt alibi q̃ vbi iudiciũ exercetur et ibi est imminẽs periculũ mortis vel absentie ad remotiuas partes: nec interim potest haberi recursus ad iudicẽ cause sine periculo satis tũc poterũt recipi per illum iudicem vbi degũt ne pereat probatio. ar. in.l. tutor qui repertoriũ.ff. de admi. tut. ⁊ in aut. de defen. ciui. et qđ not. in.c. vt fame. de sent. excom. Sentiũt domi. de rota decisio. lxxvij. vbi dicunt iudicem appellatiõis ab interlocutoria pendẽte ipsa appellatiõe posse propter periculũ emergẽs recipere testes etiã sup pricipali ⁊ valebit receptio etiã si fuerit pronũtiatum male appellatũ. Idẽ sentit hic do. Ant. ⁊ facit.l.j.C. vbi de cri. agi opz. ⁊ qđ leg. ⁊ not. in.c. q̃q̃. xiij. q. ij. Et sic sentit Uin. solã absentiã a loco domicilij non sufficere ad hãc exceptionẽ faciendam. ¶ † Do. An. tz ꝯtrariũ ꝙ qñ absens peregrina-
14 tur in periculo mortis dicitur in.l. mortis causa. cum.l. sequen.ff. de dona. cau. mor. maxime quando absentia est per mare: vel ꝑ loca insidiosa vel quando non est breuis: ad hoc quod no. in.c. pastoralis. §.j. de offic. ordi. ¶ Et certe hoc sentit Hostien. in seque. q. vbi dicit ꝙ quia in peregrinatione plura pericula imminent q̃ in domo equũ est testes recipi propter periculũ mortis. sed hoc dictũ do. Ant. ⁊ Host. mihi nõ placet indistincte: si enim in qualibet peregrinatione esset periculum mortis seu verisimiliter timeretur papa in text. non posuisset vt distincta ista duo cum per se mentionem de morte faciũt ⁊ per se etiam de diuturna absentia

Sebasti. Sapia.
a ¶ Esse rei. Ad hac doctrinã vide Pau. de ca. ĩ cõsi. lxxxij. incip. visis ꝯpromisso laudo ⁊ pũcto: ẽm antiquã impressionẽ. ⁊ ang. cõsi. xxxvi. inci. ꝓ defensiõe. ⁊ Ro. ĩ cõsi. cciij. cũ alle. ꝑ Fel. hic.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Ad. q. faciunt ad hãc qõnẽ q̃ ponit Jaso. in.l. ij. in xvij. q. C. de iure emphy. vbi examinat an si sint plures ẽphyteote in vna re quorũ vn⁹ soluit ꝑ parte sua alij nõ: an per non solutionẽ factã ab vno p̃uent illi qui soluerunt.

Zacharias.
c ¶ Contract⁹ valebit in totũ. adde qđ ista est veritas et cõmunis opiñ. quã Joã. de pra. post Bal. Imol. ⁊ Raph. in.l. quãuis.ff. de condi. et demon. et Ange. are. in suo tracta. male. in versi. amputetur ei man⁹. col. fin. ⁊ Ang. in l. si seru⁹. ⁊ ibi oĩno per Alexã. §.j. in fi.ff. si qs cau.

✠ Sebasti. Sapia. ¶ Unde puto. vide qd singulariter no. Bal. in. l. si qs navicularius. C. de naufra. li. x. vbi dicit qd i loco vbi qs passus est aliquē casum pōt facere examinari testes de illo loco: et faciēt fidem corā cōpetēti iudice. et hāc practicā dicit esse mirabilē. sequit Are. in. c. ij. j. de testi. et hoc est verū insi. casu vbi equitas suadet testis deberet examinari ſm Ro. i l. si vo. §. de viro. in. l. iiij. falletia. ff. solu. ma.

a Zacharias.

b ¶ Qui dicunt senes quo ad casuz huius capli. Dic esse in arbitrio iudicis. ita multuz notab. voluit Joan. an. i ca. nouit. §. de iudic. et hoc Bal. in sua marga. i vsi. senex. Fl. in. l. lege aqlia si deletū. ff. ad legē aquil. vbi ēt dīt de hoc esse summatim cognoscēdū. Anto. Franc. ¶ Dicas circa h q dicant senes vidēdū eē spe. in ti. de teste. in. §. ij. in ver. sed quos. et in §. de testiū cōpulsionē. i pn. vbi dicit qd hi qui sunt annoꝝ. lxx. dicūt senēs et excusāt tutela. l. ij. ff. de excu. tuto. l. j. C. q eta. vl mor. se excu. et. l. iuiti. ff. de testi. iō tales non cōpellūt inuiti testificari. de quo ēt vide gl. i. l. ij. i vsi. seniū. C. de his q nō iple. li. x. et hī ēt p spe. i ti. de testi. i pri. et hec pcedūt d iure ciuili sed de iure cano. sec9 est qz tales cōpellunt testificari vt in. c. qsqs. xj. q. iij. et i. c. j. de cri. fal. et no. do. i. c. si q testium. de test. verū si ppter senectam non pñt venire ad iudicē dz mitti tabellio ad eos p recipiendo dictū suū vt ē gl. in. d. c. si q testiū. et adde qd senex lxxx. annorū non tenet psonaliter comparere nisi sit robust9 vt volūt do. de ro. in deci. sio. cccxvj. q inci. senex. i not. et add qd senex. lx. anno rum nō tenet ire ad bellū. l. fi. et ibi bar. C. q pfes. vel eta. li. x. et tz gl. in d. l. iuiti. et in. l. cū ob pnecte. in vsi. seniū. C. de his q nō imple. li. x. et ex

absentia. Unde puto a sic dicendū qd aut est talis peregrinatio qd verisimiliter timet de morte qd est relinquendū arbitrio boniviri: et tūc procedat hoc dictū vltimum: vt etiam si recedāt a loco domicilij recipiātur testes: et tūc nō recipiētur propter absentiā sed propter periculū mortis. et tūc saluatur dictū Uin. Aut non est talis peregrinatio: et tūc procedat dictū Host. vt siue recedat a loco domicilij siue ad remota loca se conferat habito respectu ad locū domicilij nō recipiunt. Quid ergo si recedat a domicilio et appropinquat magis ad locū iudicij. Certe non fiet receptio vigore absentie et idē si non appropinquat dūmodo ad remota loca se nō conferat: qz pariter poterit vocari de vtroqz loco vel ad eum mitti. facit quod no. in. d. c. pastoralis. et hoc idē videt sensisse Jo. cal. hic in pnn. suarū additionū.

15 ¶ † Et ex predictis infero qd testis aduena recedēs de loco vbi iudicium exerceri dz qꝫ velit proficisci ad domicilium propriū potest recipi in testē prout hic dicitur. Et lz do. Anto. videatur dubitare: tamē allego gl. not. que hoc sentit innēto tex. ff. ad. l. aquil. in. l. in lege. et satis probat iste tex. attenta mēte. c. de teste. in. §. ij. in

16 ¶ † Nunquid autē possit aduena cōpelli ad phibendum testimoniū veritatis. domi. Ant. dicit se putare qd si interfuit actui testificādi maxime rogatus cū videat ibi consensisse actui testificandi satis poterit compelli: ex quo ibi reperit quasi ex dispositione iuris sint testes submissi iurisdictioni cuiuscūqz iudicis corā quo causa venit tractanda. Ego aūt remitto ad ea que plene dicā in. c. cū causam. j. de testa. vbi dico de cōpulsione testium.

17 ¶ † Secundo quero quia tex. iste non solū requirit absentiā: sed etiam qualitatem diuturnitatis: quādo dicitur diuturna. Cōmuniter concluditur hoc arbitrio iudicis relinquēdum. ar. de offic. dele ga. c. de causis. vnde dicebat Innoc. p hanc absentiā estimabit iudex variare ſm varietates negotiorū. Nam si debitū de quo agi speratur sit in longū diem debitū: vel sub cōditione que potest multum differri non reputabit absentiam etiā si diu absuturus sit. cū credibile sit qz possit redire anteqꝫ dies vel cōditio existat et ideo non recipietur testis: sed expectabitur hoc casu. et ecōtra si iā citatus esset aduersarius et differt lit. contesta. qz posset esse qz in proximo fiet litis cōtesta. sic psumitur etiā si breui via vel tēpore sit absuturus testis recipitur testimonium eius. et hoc arbitrio iudicis cōmittitur ſm eum. Host. dicit in primo casu equū esse testē recipi propter mortis periculū quia plura in peregrinatione imminent qꝫ in domo. et equū est semper probationibus subuenire: vt dicitur in litera. Dic melius vt dixi. §. iudicem debere cōsiderare an sit tale iter seu peregrinatio vt verisimiliter timeat casus mortis et tunc recipietur et fiet receptio non propter absentiā principaliter: sed qz verisimiliter timet de morte: et sumus in altero casu in litera excepto aut non time tur verisimiliter mors et procedit dictum Inn. et hoc sentit Cal. hic.

18 ¶ † Tertio pricipaliter quero qui dicuntur senes quo ad casum huius. c. b varie sunt opiniones. quidam dicunt ſm Uin. qz senes dicunt septuagenarij qz tutela et cura excusant. vt. C. q mor. aut eta. l. vna. et facit qd not. iij. q. iij. item inuiti. Alij appellant senes cētenarios quia lex vocat illud vltimū spatiū vite hominis. C. de sacrosan. eccle. l. fi. Inn. ponit hic duas opi. primo dicit illos senes esse qui sunt infra. lxx. annū de illis enim qui iam cōpleuissent septuagesimum annū non pōt intelligi cū ipsi et si volentes possint testificari non tamē inuiti cogunt ferre testimonium. ff. de test. l. inuiti. nec cogatur ad munera publica anthoritate tātū. C. qui eta. se excu. l. j. et instit. de excu. tuto. §. item maior. A muneri

cusat etiā a collecta imposita per capita pro eūdo in exercitū sicut etiā excusat infirmus et femina. l. j. C. qui eta. lib. x. et no. Bal. in. l. iij. in. §. si. actor. ff. de re iudi. quis aūt dicatur senex vt possit examinari ad perpetuā rei memoriā dicas qd hoc est in arbitrio iudicis. et hoc modo debet intelligi qd iste dicit vt no. Inn. in. j. col. et Jo. an. in. c. qm frequēter: vt

bus autē psonalib9 publicis authoritate et vtilitate excusant post. lx. an. C. q eta. l. fi. li. x. postea dicit ponēdo aliā opi. quā firmat posse dici quod quantū ad testimoniū ferēdū hoc casu q dicantur senes relinquendū est arbitrio iudicis. Nam qnqz aliqs est senior in quinquaginta annis qꝫ alius in lx. et ſm eū satis pbabiliter potest timeri de morte cuiusqz ſm naturā iferiorū causarū postqꝫ peruenit ad. l. annū: qz minor pars hoīm hāc etatem attingit: et leges que dicūt qz septuagenarij excusant tm a muneribus nil faciūt ad rē: qz ibi nihil fit timore mortis. hic autē aliquid spāle occurrit hic enim testes recipiuntur timore mortis tantū ne cū eis pariter pereat probatio. Host. dicit qd de septuagenarijs et supra pōt intelligi: qz his casibus recipientur saltē volūtarij nō inuiti nec dicunt compulsionē expectare maxime cum appropinquāt morti timere dñt peccatū veritatē tacendo. de crimine fal. c. j. et ſm hoc nulliū est cōtrariū ſm eū: vide ad hoc qd no. p gl. in. c. si q de te. Jo. an. vr super tex. sentire cū opi. secunda Inn. dicit ergo qd hoc relinquitur iudicis arbitrio. ar. in. vsi. qd si forsan. ¶ Ego puto qd i septuagenarijs vt supra indistincte dz seruari dispositio hui9. c. naz a. lx. anno incipit seniū et est aliarum etatū terminus: vt nota. glo. in proemio sextili. ver. est perfectus. et sic cū validitate proprie tali etate dicantur senes seruari dz dispositio. c. nec. in illa etate et supra relinquam arbitrio iudicis: qz satis hoc est expressum. et quātūcūqz quis sit bene complexionatus numere dz abinde mortē: et itelligo qd spōte dicant testimoniū vel etiā coacti vbi cog i deberent: qd qn sit no. in. c. j. de test. cogen. vbi dicam et sic potest saluari procedēs opi. a. lxx. vero anno et ifra mihi satis plz opi. Inn. et Jo. an. vt relinquatur arbitrio iudicantis consyderata complexiōe ipsorū testium. Illud etiam consyderandū est qd a quinquagesimo anno incipit senectus. iuuentus enim incipit a. xxv. et durat vsqz ad quinquagesimū annū: vt no. gl. in loco preelleg. verūtamen qz hic attendit senectus nō propter numerū annoꝝ nec ppter distinctionē etatis sed timore mortis: et iste verisimilis timor vario mō cōtingit ſm diuersitatē complexionū relinquitur ergo arbitrio iudicis: qz et illum iudicabit senem vsqz ad lxx. annū. vbi istū verisimilē timorem cōspiciet: sicut in simili dicimus in pubertate q lz soleat accidere in. xiiij. anno. tñ respectu matrimonij respicimus qn potest generare vt satisfactum est menti iuris: vt leg. et no. in. c. puberes. de desp. impub. et quod no. gl. xx. q. j. in summa.

19 ¶ † Quarto qro qz hic dr non solū senes sed etiā valetudinarios recipiēdos. qui dicunt valetudinarij. Sol. ſm Joan. an. dicūt infirmi sic dicti: qz in eis vz infirmitas contra naturā. Uel ſm Gof. dicunt a valeo p cōtrariū. Inn. intelligit de infirmis ppter debilitatē corporis: non propter febres acutas: et de illis dictū erat. §. ibi: nisi forte de morte. et c. hoc vult dicere ſm eū qz cū de morte vel absentia timet nō sunt testes recipiendi nisi verisimiliter timeatur puta qd sunt senes et c. vel aliter ſm eū vbi de morte vel absentia timet recipiunt omnes sed senes et hmōi recipiunt etiā si de morte vel absentia diuturna nō timeat nisi hoc intelligat: vt. §. dixi. certe hoc dictū nō procederet: nā de senib9 et valetudinarijs pmittit ppter timorē mortis: et si lra bñ ponderet hec vr eius mēs. Nā primo ponit regulam de test. recipiēdis: vbi de morte timet vel absentia diuturna: postea declarat qui sunt isti de quoꝝ morte timet: et dicit qd senes et valetudinarij: et alij de quibus ex aliqua cā rōnabili timetur eo ipso qd est senex vel valetudinari9 timetur de eius morte: sed qs dicat senex vel valetudinarius relinquit arbitrio iudicis: vt. §. dixi. et ex hoc in

li. nō cōte. et tenet Fl. d sctō pe. in. l. in aquilia si deletū hic alle. et adde etiā qd senex nō pōt in ius vocari sine venia vt notabilr voluit spe. in tit. de actio. in versi. sz nūqd edictum. quō autem pbat senectus dicas qd probat ex aspectu corporis ſm Bar. in. l. j. in ver. no. ēt qd sicut minor. C. de mendi. vali. li. xj. et vide ang. in aut. de questore. circa fi. colū. vj. vbi dicit probari ex eo qd quis sit canus pilis et barba. Et adde qz senior dz prius loqui qꝫ iunior casus est repu. sing. in. c. j. de cōtrouer. feu. inter pa. in vsi. feu. q alleg. ro. in suis sing. in ver. senex. et vide ple. p alex. i. l. certū. ff. si cert. pet. et facit p hoc qd dici solet qd semper senectus est veneranda vt est tex. in. l. semp. ff. de iu. imu. et ad de qd senex semp presumit habere seniū et perseuerātē in sanitate. l. senium. et ibi Bald. circa pnn. et adde qd vba senis pl9 valēt qꝫ ensis iuuenis: vt est text. in. c. j. de renunti. et not. Bal. in. d. l. seniū. post princi. et adde qd senior i regno est cōmodior populo: vt dixit Bal. in. l. cū antiquioribus in pe. colum. in ver. x. hoc pbat. C. de iure delib.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Quod senes. Qui dicantur senes vltra adducta per Felin. hic vide eūdem in. c. si qui testium. colū penul. versi. in ea. vbi dic qd com pellunt. j. de test. vbi etiam tangit quādo senes possint cogi ad testificandum.

fero qđ valetudinari⁹ appellatur q̄libet infirm⁹ siue propter febres acutas siue ꝓpter debilitatē corporis dūmodo timeat̃ de morte: sed ī sene nō requirit̃ aliqua infirmitas: q̄ꝛ vt dicit Terentius. Nam ꝛ ipsa senectus morbus est: ꝛ hūc puto intellectum huius.§.sed dices tu qui sunt isti aliȷ̄ de quibus ex rationabili cā pōt timeri. Inno. ꝛ Ho. ponūt exemplū in illis qui debēt ingredi bellum cāpestre vel trāsfretare debēt: ꝛ idē in similib⁹ de quibus habet̃.ff.de do.causa mort. l.ij.iij.iiij.ꝛ.v. ¶ Quīto q̄ro text.permittit hāc exceptionē qñ pars cōuēta est cōtumax vel absens ita qđ cōmode cōueniri nō pōt: quid si est presens ꝛ parata est subire iudiciū: dic ſm Inn.qđ etiā tūc est dare casum vbi testes nō possunt recipi lit.contest. puta si debitū sit cōditionale vel in diē vel si ex alteri⁹ arbitrio dependeat intentio actoris.ī.de testi. significauit.ff.ad.l.aquil.l.i lege aquilia.vbi est bo. tex. Itē si impediat li.cōtest.per suas exceptiōes. Itē si dignitas vacet.ī.ne sede vacante.c.vl. lꝫ illud.c.facit in cōtrariuꝫ.sed ibi soluitur.ꝛ dic q̄ illud.c.potest intelligi de testibus de quorū morte nō dubitabat̃.ideo nō tenuit receptio sede vacante ne aliquid attētetur in preiudiciū ecclesie vacātis.secus dic si timetur.tūc enim cum ecclesia non possit agere propter carētiā prelati ne pereat facultas probādi poterunt recipi testes prout hic

20 dicit̃. ¶ † Et hoc est qđ voluit hic. Inn.vnde dē Hosti.qđ si reus esset malitiosus tyrannus quez actor nō audet cōuenire nec receptionē denūtiare subueniat iudex actori sic iuste timēti.de app. c.si iustus.consyderatis personarū ꝛ negotiȷ̄ qualitate ꝛ aliȷ̄s circūstantiȷ̄s recipiat testes quāto citius ꝛ cautius poterit ꝛ diligenter sustineat vices rei in ipsorum examinatione reseruando sibi exceptiōes in personas ꝛ in dicta ſm eū.ꝛ hec bñ no. q̄ꝛ quotidiana ꝛ optima.ꝛ ad p̄dicta adduco. c.si. de here.li.vj. Ad istū tex.qui tm̄ facit mētionem qñ reus est cōtumax vel absens dico qđ habuit respectum ad id qđ cōiter accidit: nō tñ negat quin reo pñte possit fieri receptio īminēte aliquo periculo.vt.s̄.dictū est: ꝛ satis probat̃ in.d.l.in lege.

21 ¶ † Sexto quero qñ re⁹ dicat̃ p̄sens vel absens. a Inno.intelligit eū presentē[a] qui in eadē ciuitate est: vt in aut̃.de test.§.hic vero.colla.vij. quinimo ſm Hosti.ꝛ de anglia monetur vt vadat vel mittat Boñ.ꝓpter istā cām.ī.de fideiuſ.c.cōstitutus. q̄ñ velit Host.q̄ ēt si sit extra ciuitatē dꝫ citari ob istā cām si non distat magis a loco iudiciȷ̄ q̄ facit anglia a ciuitate Boñ.cum legat̃ citationē fuisse factā ad tam lōgū spaciū.d. Anto.dicit quod absens dr̄ qui est in loco ita qđ de facili cōueniri nō pōt vt ista litera dicit.ꝛ.c.cōstitutus loquit̃ de receptione per viā ordinariā vbi nō timetur periculum.ꝛ est casus in quo cōtra nō verū contumacē vel si appareat verū ꝓcedit̃ ad receptionē testium pe qua per Bar.in.l.iiij.§.pretor.ff.de dam. infe. no.in.c.si.ī.de eo q mit.in poſ.dico sic qđ regulariter an ꝛ qñ requirat̃ citatio personalis vel suffi b ciat ad domū si reus nō reperiat̃.[b] no.in.c.cām. de do.ꝛ cōtu.ꝛ in.d.c.si.de eo q mit.in poſ.vbi dicā.ꝛ per Barto.in.d.§.pretor.ꝛ Jo.an. in regula ꝑ possessore.de re.iu.li.vj.in mercu.sed quātū ad hoc.c.attinet dico qđ nō pōt certa doctrina tradi: sed hoc relinquendū est iudicis arbitrio: dꝫ eñ cōsiderare qualitatē ꝛ quātitatē absentie ex parte cōueniendi. Itē periculū imminēs ex parte testis.qd eñ si testis est ī piculo mortis nec capit dilationē vnius hore. Ñā certe satis vr̃ absens si in cōtinenti reperiri nō pōt.nam verū est dicere cōmode hunc citari nō posse ꝛ ita econtra. Quid si est senex nō tñ in tāto periculo quin possit verisimiliter expectari per duos vel tres dies. dꝫ enim tūc ad eū mitti vt citet̃ personaliter si non hꝫ domiciliū in loco iudicis.arg.in.c.romana.§.contrahētes.de fo.cōp.lib.vj.ꝛ ad materiā q̄ diuersimode citat̃ qs absens ſm diuersitatem materie subiecte vide bo.gl.in aut̃.de fideiuſ.i verſ.pñtes.facit xi.q.iij.eorū.ꝛ qđ ibi no.ꝛ.ff.de ar.l.diē.§. coram. ¶ Septimo quero an ꝛ qñ exigat̃ hec denuntiatio de qua in text.dic ſm Inn.qñ fuit absens re⁹ ita q̄ cōmode citari non poterat vt dr̄ in litera: nā si fuisset presens requireret̃ ista denūtiatio: cū ipse debuisset interesse receptioni testiū ꝛ iuramē c to ab eis p̄stito.vt ī.c.ij.de test.ꝛ.ij.q.j.in primis. ꝛ optime dicit: aut eñ nō fuit presens nec citat⁹ ꝛ nō vꝫ receptio.vt ī.d.c.ij.aut fuit presens. ꝛ tūc frustra fieret denūtiatio vt in regula eū q.de reg.

22 iur.lib.vj. ¶ † Octauo ꝛ vltimo q̄ro an tales possent in hoc casu examinari diebus etiā feriatis.[c] c Spe.in ti.de fe.§.ij.ver.qd si.dicit qđ sic etiā in feriȷ̄s solennibus q̄ꝛ iste actus sit extra iudicium: ꝛ hoc dictū videntur cōiter doct.hic tenere.ꝛ dicit Vin.qđ interrogatoria faciet iudex ſm qđ sibi videbit̃ ſm qđ aduersarius est absens: nec credit ꝑ hāc receptionē prescriptionē interrūpi. ꝛ ꝑ hoc vltimo dicto facit qđ nihil per hoc petitur: sed sit hmōi receptio vt ꝓbatio cōseruet̃.sed contra primum dictū vt possit fieri receptio diebus solēnibus facit qđ no.in cle.vna de off. dele. cū debeāt fieri interrogatoria ꝛ iuramentū recipi. Item aduersarius est citandus ꝛ citatio tali tpe nō dꝫ fieri.vt in.c.si.de fer.l.vlti.C.e.ꝛ sic nō vr̃ actus oīno extraiudicialis vt dixit Spe.vñ puto qđ nisi maximū periculū immineat nō dꝫ talis actus tūc fieri ꝛ tūc fiet receptio nō ea ratiōe quia act⁹ est extraiudicialis oīno: sed q̄ꝛ necessitas suadet ꝛ agitur de re tpe pitura.vt in dictis iuribus.ꝛ in.c.lꝫ. eo.ti.de feriȷ̄s.secus si iuramentū fuisset receptū die nō feriata.ꝛ tūc interrrgatoria porrecta ꝛ citatio facta partis: tūc enim receptio facta est qd mere extraiudiciale q̄ nō pōt indistincte fieri in die feriato.vt no.gl.in cle.j.de offi.deleg.

1 ☞ Testes quo casu in cā matrimoniali taꝫ carnali q̄ spirituali examinant̃ lit.non cōtest. ꝛ etiā veniatur ad sententiam.

2 Prelatus ꝛ maritus nō pñt se absentare ab ecclesia ꝛ vxore sine cā ꝛ absentando p̄sumuntur facere malitiose.13.

3 Qñ aliquis est peremptorie citat⁹ ꝛ est cōtumax ꝓceditur in cā sed quo ad cōdēnationē expēsarū sufficit vna citatio cum contumacia.

Contumax quomodo probatur.

4 Egritudo ꝛ captiuitas excusat quem a contumacia vera.

5 Prescriptio nō currit ꝯ eccłiam carentē administratore immediato licet habeat prelatum.

6 Occultans se vt impediat citationē quo casu habetur pro peremptorie citato.11.

Forma citandi occultantem se.

a ✠ Sebastia. Sapia. ¶ Presentē. Vide qs dicat̃ pñs vel absens ꝑ alex. in cōsi.c.inci. discussis.in.v.vol.aliquid per Feli.in rub.proe. gregoria. col.pe.vide etiā quod no.Bal.in.l.ex persona.C.de proba.quem refert Alex.in cōsi.lxxxix.incip.eximiȷ̄ iurisconsulti.in.v.volu.

b Zacharias. ¶ Sufficiat ad domū si reus nō reperiatur. Tu dic q̄ sufficiat ad domuꝫ vt ꝑ bart.Ba.Pau. de ca. post Sinl. de cu.in.l.cōsentaneum.C.quo ꝛ qñ iud.itū cōsil. xlij. col.j.verſ.facit ad hūc.ꝛ ꝯsi.seq.col. j.vol.ij.Fel.in.c.in noie dñi.colū.vij. verſ.vno casu sol uat.ī.de testi. Lāfrā.ī.c.qm̄ ꝯ.§.citatiōes.nu.2.vsꝫ. tertio quero.ꝛ ibi ꝑ celsum ī apo.re mis. ad saturitatem.i.§.ꝑtor.ī.de prob.ꝛ ibi paulo post per Lanfrā. an ad apothecaꝫ in qua quotidie laborat debeat citari an ad domum in qua hꝫ familiā cōcludit q̄ vbi hꝫ familiam.

Anto.Franc.

¶ Adde q̄ citatio ad domuꝫ sufficit si semel fuit ī iudicio vt ꝑ Bal. in.l.iiij.i.§.ꝑtor. i.j.col.ff.de dā.infec.ꝛ ꝑ eundē in.l. j.in.§.j.de liber. agno.in vſic.sc̄do no.ꝛ hr̃ ꝑ bal.in.l. vt pfectꝰ.C.d ānna.exc.ꝛ in.l.si. in j.col.in verſ.no.in materia citationis.C.de iur.do. ipe.ꝛ habet̃ ꝑ gl. ꝛ doct.in.l.iij.C. qño ꝛ qñ iud.ꝛ ad de q̄ si citandus pt inueniri requirit̃ citatio personalis sed prius dꝫ peregri ꝛ eo nō inuento fiat citatio ad domū: alias fiet per ꝓclama: vt ꝑ Cardi.in cle.j.in ij.q.i si.de iud.ꝛ ī cle.j.i.x.no.de foro cōpe.ꝛ ideo dicebat bar.ꝛ nico. de neap.in.l.scire opꝫ.in.§.opꝫ.ff. de excu.tut. q̄ citatio ad domū facta ī subsidiū valet.ꝛ ideo dicebat ipse bar.i.l.sit si.in fi.ff.de le.ij.q̄ nūcius referēs se citasse dꝫ dicere q̄ diligēter ꝑquisiuit titiū ꝛ q̄ꝛ eū nō inuenit citauit eū ad domū.ꝛ vide etiā Bar.in.d.§.pretor ait.ꝛ ibi ēt per Alex.in.iiij.col.vbi ple.examinant istū passum ꝛ dicunt q̄ nō requirit̃ discussio persone: sed sufficit citationē fieri ad domum qñ statutū dicit aliquē citari debere p̄sonaliter vel ad domū alias autē reqrit̃ discussio p̄sone,ꝛ vide do.de ro.in suis deci.lj.in no.ꝛ adde q̄ qñ qs citat̃ ad domū dꝫ citari alta voce vt quilibet astās possit audire: vt dixit Bal.in.l. diffamari.i.j.col.ꝑ illū tex.in ver.vocitasse.C.de inge.manu.ꝛ vide do. Card.in cle.j.ꝛ.ij.q.ꝛ oīo eū in.vj.q.post gl.de iud.vbi dicit q̄ ad talem citationē reqritur q̄ fiat alta voce ꝛ q̄ p̄sonaliter apprehēdi nō potuerit ꝛ q̄ ēt requirant̃ amici absentis citati aliās nō cōstitueret̃ citatus in cōtumacia.qđ ēt voluit Bal.in.l.vt perfectius.in.j.co.C.de anna.exc.ꝛ vide Inno.post glo.in verſ.absenti.in.c.ex.parte.de testi.de citatione aūt ad apothecā vide Bar.in.d.§. ꝑtor ait.in.ij.col. ad si.vbi tꝫ q̄ non vꝫ.ꝛ idē ipse in.l. j.in.§.i.in.ij.co.de libe.agno.ꝛ hr̃ ꝑ Flo.in.l.j.i.§.habitare.ff.de his q deiece.vel effude. ꝛ ꝑ Alex.in.l.lex cornelia.i.§.si tamen.ff.de iniur.ꝛ per Bartol.in.l. item apud labeonem.in.§.conuitium.eod.titu.de iniur.

Zacharias.

c ¶ Diebus etiam feriatis. De examinatiōe de qua hic petitur nō dubiuꝫ est q̄ in aliȷ̄s etiā casibus possit fieri die feriata etiā in honorem dei vel sanctoruꝫ vt per Lanfran. remissiue ī.c.quoniam contra.in.§. testium depositiones.num̄.8.ibi respondeo q̄ nō sed bene deponere possent die feriato.ꝛ ibi celsus in apo.in verſ.die feriato vbi dat rationeꝫ vniuersitatis inter examinationem que die festo fieri potest.receptio aūt testiū non.qđ intelligo regulariter.quia hoc casu de quo hoc posset ēt recipi vt not.Paul. de cast.in.l.eadē. ff.de feriȷ̄s.ꝛ bart. in.l.more.illo ti.ꝛ spe.in ti.per istuꝫ alle.de fer.§.seqt. ver.pe.ꝛ ibi Joā. an.in additio.ad ipsum.

Anto.Franc.

¶ An examinatio testium possit fieri die feriata in honorem dei.dicas q̄ sic: sed non deferri iuramentum: vt per glo.ꝛ Card.in cle.indices.de offi.delcg. ꝛ habetur per Bar.in.l.si qñ.C.de testi.ꝛ vide etiā Lanfr.in cle.sepe.in ver.de plano.de verb.sign.quod sine dubio est verū quādo iuramētum fuit prestitū die non feriata ſm Bal.in.d.l.si qñ in vj.qđ.ꝛ per spec.tit. de fer.in.§.j.in versic.quid si.ꝛ per Pau.in.l.omnes.C.de fer.ꝛ in addi. spe.in.d.ti.de fe.in.§.ij.ꝛ adde q̄ examinatio testiū debet fieri parte citata ad iuramenta saltem alias est nulla vt plene no. in.l.is apud quē. C.de eden.ꝛ in.l.penul.de cri.expi.he.ꝛ ple.trac.per Bal.ꝛ doct. in.l.si quando.C.de testi.

Clericus citatur vel domi vel in sua ecclesia.
7 Maxime: ista dictio exponitur aliqñ p tantum.
8 Clericus absens citat⁹ ppter aliquam causam intra quantum tempus debet comparere.
9 Clericus vagabūdus priuat̄ bñficio lz illud bñficium non requirat residentiam.
10 Clericus q est absens ex aliqua iusta cā a bñficio requirente residentiā dʒ in eo relinquere vicariū.
Clericus qui habuit certū terminū ad redeundū vtrum finito termino sit vlterius monendus vt reuertatur ad effectum de quo hic.
11 Probatio certa nascit̄ p violentas p̄sumptiones.
12 Euidenter dr̄ fieri qd̄ fit p verisimiles cōiecturas.
Mors quomodo probetur.

Porro. Hic in isto.§. vsq₃ ad.§. sunt et alij. excipiunt̄ alij duo cas⁹ a regula supra posita. et pinguius excipiuntur isti ꝙ precedētes cū in istis possit etiā ad sniam pcedi ⁊ hunc.§. sic summo. ¶ 1 †Cum agitur de matrimonio carnali vel spūali pn̄t cōtra contumacē etiam li. nō cōtest. testes recipi et snīa diffinitiua ferri: si vero reus est absens sed non contumaciter tūc in carnali nō procedit̄ sed expectat̄ absens: in spirituali vero si agat̄ de cōtracto stabitur iuribus antiquis: si de cōtrahēdo expectat̄ absens p sex mēses. h.d. Sed de hoc vltimo qñ agit̄ de contrahendo dic hodie vt in.c. ꝙ sit. ⁊.c. cupientes. de ele. li. vj. vbi aliter est puisum. Et diuido in duas ptes principales. Nā primo decidit qd iuris qñ re⁹ est absens per cōtumaciā: scd̄a ibi: si vero ponit quid qñ est absens sine cōtumacia. Et ista scd̄a diuidit̄ in tres. Nā primo tractat de matrimonio spūali iam cōtracto. scd̄o de ꝯhēdo: ibi, ꝙ si. tertio de carnali, ibi: si aūt. ¶ 2 †Not. j. absentiam p̄lati ⁊ mariti valde periculosam ecclesie vel vxori. ⁊ ideo prelatus non pōt se absentare sine cā sicut maritus vt j. d̄ cle. nō resi. per totū. ⁊. vij. q. j. si qs in clero. Et pro p̄mo. s̄. de elec. ne pro defectu. De marito v̄o vide casum specialissimum in quo potest se maritus absentare sine licentia vxoris. s. cū emittit votum in subsidiū terre sancte. j. de voto. c. ex multa. §. in tanta. regulariter em̄ non pōt se ab ea absentare de quo vide qd̄ no. xxxiij. q̄. v. manifestum. xxvij. q. ij. si tu abstines. Hinc dr̄ maritū non habere potestatē sui corporis: sed vxor. vt i.c. nō dʒ. de cōsan. et affi. ¶ 3 †Not. ij. tres modos probādi cōtumaciā. Prim⁹ si perēptorio precedēte nō cōparuit. et concor. l. cōtumacia. ff. de re iu. et. xxiiij. q̄. iij. de illicita. et requirit̄ perēptoriū quo ad facultatē procedendi in cā: sed quo ad condemnationē expensarū sufficit vna citatio sine perēptorio. de quo tn̄ dic vt no. in. c. querelā. de procu. Secūdus modus si malitiose seipsum occultat. Tertius si impedit ne citatio possit ad eū puenire. et not. istos duos modos vltimos singulariter vt his probatis nō sit necesse aliter probare: sunt enim iste trine et solēnes citationes ad cōtumaciā conuincēdā: si ergo cōstat de ea nō est necesse aliter citare. vt etiā dicit Inn. in. c. ad petitionē. de accu. ¶ Not. iij. differentiā inter hunc.§. precedentem hic enim recipiunt̄ oēs testes et publicant̄ et fertur diffinitiua. ibi vero neq₃ oēs recipiunt̄ nec recepti publicantur nec fertur snīa diffinitiua: nisi prius lis contestetur. et rō huius spālitatis redditur hic in litera. ¶ No. iiij. in versi. si vero. ꝙ inter ecclesiā ⁊ etiā quēcūq₃ p̄latū inferiorē dicitur esse matrimoniū spirituale. dic tn̄ hoc procedere largo mō: nā stricte sumēdo solum est inter ipsum ⁊ ecclesiā suā: ipse enim est sponsus: ⁊ in signum solus defert anulū. vt no. Ioā. an in. c. cleri. de vi. et ho. cle. vide tn̄ qd̄ no. in. c. ne pro defectu. de elect. ¶ a No. ex eodē[a] ver. capiendo verbū maxime: proprie ꝙ per solā electionē subsecuto cōsensu electi dr̄ contractū hic matrimoniū: secus si adhuc non interuenit consensus electi: vt in ver. sequēti. Dic tn̄ melius ꝙ ante consensum nihil est contractū: post consensum electi ⁊ ante cōfirmationē matrimonij dicit̄ initiatū: vt in. c. si. de trāsla. p̄la. et hoc innuit tex. in. c. cū inter canonicos. de elec. i versi. quasi. ⁊ per cōfirmationē est ratū q₂ nō pōt dissolui ex sola voluntate electi. ⁊ p cōsecrationē ꝯsummatur: vt dicit tex. in. c. si. vide gl. in. c. si electio. de elec. li. vj. ⁊ ꝙ no. in. c. ij. de transla. prela. ¶ No. in versic. qd̄ si forsan. electū absentē nō cōtumaciter expectandū per sex menses: sed hodie dic vt habetur in. c. ꝙ sit. de ele. li. vj. ⁊. c. cupientes. e. ti. ⁊ li. vbi aliter statuūtur ista tempora. ¶ Not. in ver. si autem. in cā matrimonij carnalis non procedit̄ cōtra absentē cōtumaciter: ⁊ ratio redditur in litera. alia sunt clara. ¶ 4 †Potest tn̄ colligi qd̄ egritudo et captiuitas[b] excusant a contumacia vera. dic tn̄ qd̄ iste tex. loquit̄ quādo citatio nō puenit ad absentē. Item qñ ignorat̄ an impedimētū sit tēporale vel perpetuū ⁊ an culpa sua inciderit in impedimentū: his em̄ ꝯsyderatis ꝯpellitur qñq₃ absens ⁊ impeditus constituere procuratorē: de quo dic vt no. in. c. querelā. de pcū. ⁊ p gl. ⁊ doct. in. c. dilecti. de do. ⁊ cōtu. ⁊ dicit vt ibi. ¶ Uenio ad glo. huius.§. Et prima gl. intelligit principiū huius.§. de electo nō ꝯfirmato: ⁊ qui nondū ꝯsensit. ⁊ nō apparet quare glo. voluit sic istud principiū restringere: forte enim voluit imponere differentiā inter principiū ⁊ ver. si vero. ⁊ ver. qd̄ si. sʒ certe nō est bona differentia: cū versi. qd̄ si. loquat̄ de electiōe nuda añ ꝯsensum electi vt etiā ibi sensit. Item ver. si vero. loquit̄ qñ est absens non p ꝯtumaciā: vt etiā ibi vult gl. vel forte ideo gl. restringit q₂ tex. in hoc principio tm̄ loquitur de electo: quicquid gl. senserit. Host. intelligit hoc p̄ncipiū pcedere etiā in electo ꝯfirmato ⁊ ꝯsecrato si agatur ꝯ eū de federe cōiugij spūalis: ⁊ si dicatur eum qui longo tpe possedit episcopatum a principio fuisse intrusum per potentiam vel simoniace. Si vero nō negat̄ fed⁹ sed peditur deponi ppter crimen quantumcūq₃ iste sit cōtumax nō debent testes recipi super crimine nec ferri snīa lit. nō ꝯte. iij. q. ix. decernimus. simile in matrimonio carnali. s̄. e. c. j. ⁊ idē Inn. ¶ De modo procedendi contra absentē qñ agit̄ de crimine dic vt plene dicā in c. veritatis. j. de do. ⁊ ꝯtu. ⁊ dicebat Inn. hos.§§. sic distinguendos: vt principiū loquat̄ in cōfirmato ⁊ consecrato sed ꝯtumace. ver. si v̄o. loquat̄ in cōfirmato absente sed nō cōtumace. ver. qd si forsan. de nō ꝯfirmato. tene simpliciter ꝙ ex quo agitur de federe spirituali: ⁊ reus est ꝯtumax semper potest pcedi vt dr̄ in p̄ncipio siue electio sit cōfirmata siue nō: siue ꝯsenserit siue nō: q₂ stat semper ratio litere que fundat̄ super ꝯtumacia ne ex mora ecclesia patiatur detrimētum in temporalibus ⁊ spiritualibus. hoc etiā probat ver. si vero. qui ēt venit aduersatiue ad p̄cedētia ⁊ tn̄ loquitur cum ver. sequēti tam de electione nuda ꝙ confirmata: ergo ⁊ principiū sic intelligendū est data ꝯtumacia: vñ verbū electio: capit̄ hic multum gn̄aliter: ⁊ qcq́d fuerit isto tpe hodie tn̄ hoc certissimum est p cle. dispēdiosam. de iu. iuncta cle. sepe. de v̄bo. sig. ver. si vero. venit aduersatiue: vt dixi ad precedentē. ⁊ loquitur cū versi. seq. qñ reus est absens ⁊ nō per cōtumaciā ⁊ pcedit tex. cū aliqd opponit̄ contra electionē vel cōfirmationē vel ratione forme nō seruate vel rōne criminis electi: vt dicit̄ in hac gl. ita ꝙ p̄ncipaliter impugnat̄ ipsum vinculū: sec⁹ si vinculo p̄supposito impugnat̄ vel petit̄ deponi propter crimen sequēs: tunc enim procedendū est prout no. in. c. veritatis. j. de do. ⁊ ꝯtu. ⁊ idē in matrimonio carnali: vt in. c. j. s̄. e. ¶ Sed quero nunquid iste.§. habeat locū cū agitur ēt de inferioribus bñficijs. glo. ista prima alia est super ver. puta. dicit ꝙ sic: q₂ ibi ex lōga mora ledit̄ ecclesia. Item tʒ Inn. Host. ⁊ cōiter doct. ⁊ p hoc s̄. de elec. cū eccl̄ia. j. de cle. non resi. c. pe. ⁊ de eo q mit. in pos. c. cū q. li. vj. qd̄ placet: nā ista litera loquitur indistincte: ⁊ rō in ea posita hʒ locū etiam in inferioribus ecclesijs. nam ⁊ qñ vacant carent 5 administratione immediate. ¶ †Adeo qd̄ tūc nō currit prescriptio ꝯ eas: vt no. Inno. in. c. olim. el j. j. de resti. spo. occurrendum ergo est vt cito habeāt administratorē immediate. ¶ Opp. qd̄ isti ablatiui in hmōi casibus superfluāt cum sufficiat verbū. tūc glo. in ver. hmōi. fatetur ꝯtrariū. simile

p iij

Sebasti. Sapia.
¶ a No. ex eodem. Uide Car. in consil. xlj. incip. punctus q̄onis. nunqd añ añ ꝯsecrationē qs dicatur pmotus in ep̄m: vide multa cumulata p Felinū. i. c. cam te. col. j. cum seq. s̄. de rescrip.
Zacharias.
¶ Egritudo ⁊ captiuitas. q₂ ineuitabili necessitati vident̄ impediri tales. text. est sin. in. l. nā ⁊ serui⁹. in j. respō. ff. de neg. gest. quē Bal. l. c. sciscitat⁹. s̄. de rescrip. dicit esse singu. ad effectuʒ de quo. s̄. ⁊ Ant. cor se. sing. excꝭ. i v̄si. necessitas ieuitabilis. addo alium casum q excusat etiā puta si caret vestib⁹ p tex. in. l. edem. ff. ex q. cau. ma. ⁊ i. c. si qui testiū. iuncta glo. j. j. de testi.
Anto. Franc.
¶ Circa hoc an ⁊ qñ testis dicatur impeditus ita vt non possit venire ad iudicē sit mittēdū iuramentū ad domuʒ. vltra hic alleg. vidēda sūt q̄ habent̄ in. l. ad egregias vbi per Bart. ⁊ alex. post alios. ff. d̄ iureiur. ⁊ ibi ponit̄ d̄ paupere q non hʒ vestes cōuenientes dignitati ⁊ cōditioni sue cū qbus possit exire domū salua honestate q₂ tūc mittitur iuramentū ad domū. ⁊ eodē mō si sit mulier honesta. ⁊ adde ꝙ iuramentū testis scriptū in actis p̄sumit̄ p̄stitū solenniterq₃ parte p̄sente et a iudice f̄m Io. and. in addi. spe. in tit. de te. in §. sequit̄. in ver. et no. ⁊ idem vol. d. Anto. de butr. in c. fraternitatis. ⁊ do. abb. i. c. tuis. ad fin. j. de testi. ⁊ Bal. in. l. iurisiurādi. C. de testi. et in. c. j. in.§. j. quid sit inuesti. ⁊ adde qd̄ ille qui alleg. impedimentū vl̄ testes vl̄ aliud dʒ illud pbare: vt p Bal. ⁊ Alex. in. l. de pupillo. in.§. si quis ipsi. de ope. no. nuntia. dicas tamen quod impedimentum regulariter probatur per iuramentum: vt not. doct. in. l. sed et si quis. in.§. quesitum et in. l. ij. in.§. quod diximus. ff. si qs cau. ⁊ vide omnino Alexā. in. d.§. qd̄ diximus. vbi dixit communiter teneri qd̄ sit in arbitrio iudicis an stet̄ super impedimento iuramento partis vel aliter debeat probari. de quo etiaʒ habetur in ca. q₂ propter. de elect. ⁊ habetur per gl. in. c. quisquis. iiij. q̄. v. ⁊ per specu. in titu. de app. in §. breuiter. i versi. in summa. dicas etiā qd̄ probatur per indicia ⁊ coniecturas: vt per Inno. in. c. in causis. de testi. et per bal. in. l. scire oportet. i.§. sufficit. ff. de exc. tu. vtrū autē de tali impedimento sit ptestandum. not. in. c. ex rōne. de appel. et an pbet̄ p testes singulares vide p Alex. cōsi. suo. ix. in. iiij. parte consiliorum.

✠ Sebaſti. Sapia.

a ¶ Quero. Vide bal.i.l.ea q̄.in vlt. col. verſ. dic ergo ꝙ aut actꝰ.C.quo modo ⁊ qñ iu.vbi dicit ꝙ q latitat ita ꝙ non pōt ap pꝛehēdi eſt verus ꝯtumax.ſequitur Alex.in.l.ꝓperādū.§.ſin autē reꝰ.in.v.ꝯcluſione.C.de iudi.

Anto.Franc.

b ¶ De hac dictione maxime. Dicas quod īcludit vtrunqꝫ caſum ſꝫ ponit maioꝛitate rationis in altero et ſtatuit idē ius: vt eſt gl.i.l.illō et ibi p floꝛ.de ictō pet.ff.ad.l.aql.et hꝛ in.c.illud.xij.di.⁊ p ſpe.in ti.de diſpu.⁊ alle.in.§.poſtq̄.in Ꝟ.⁊ no.⁊ vide p do.car.in cle.ſ.de renū.vbi dicit ꝙ ponit idē ius in caſu ꝯtrio ⁊ ꝙ aliqñ ēt ponit ꝓ multū qñqꝫ ēt ſuperabundat vt in.l.ſi dolo.de reſcin.vendi.⁊ dixi ple.alr̄s legēdo illum text.in.c.gratum.de offi.

✠ Sebaſti. Sapia.

c ¶ Subdiſtinguit. Qūo procedat ꝯ clericū nō reſidētem latiſſime tangit Maria.ſoci.in.c.ex tue.de cle.non reſi.

Zacharias.

d ¶ Delictū vagationis.iſtud mihi vr̄ eſſe nimis durum ꝙ ꝓpter ſolā vagationem quis priuet bñficio eccleſiaſtico niſi foꝛte tandiu abſit vt dubitet an viuat p ea q̄ no.glo.fin.quā multū extollunt ibi ſcribētes dicentes alibi nō eſſe ſimilē in.c.nō opꝫ.el.j.de conſe.diſt.vlt.⁊ illā ſingularizat Anto.conſ.ſing.ccclxxxiij.in verſic.vagabundus.vbi multa memoꝛatu digna de vagabundo ponit.

Anto.Franc.

¶ Circa iſtud an ex ſola vagationē qs ꝓuetur bñficio putarē,dicēdū ꝙ ſi beneficiū requirit reſidētiā ꝙ ta

lxix.diſt.c.vl.⁊.xj.q.j.c.volumus. Uel dic ſm̄ Hoſti.⁊ Jo.an.ꝙ ille verſ.tūc reſpicit ſi.ſ.⁊ iſti ablatiui denotāt ꝯtumaciā de qua ſequit:qñ velit litera ꝙ tūc procedendū eſt ad receptionē teſtiū ⁊ ad diffinitiuā cū agitur de mr̄imonio ſpūali vel carnali non tn̄ ſemp:ſed in hmōi caſibus qñ data eſt 6 cōtumacia ⁊c. ¶ † Quero[a] an ille q ſe occultat ne poſſit citari vel impedit ne citatio ad eū ꝑueniat habeat ꝓ citato. Glo.in ver.ſeu qꝛ impedit.dicit ꝙ ſic:requirit tn̄ ꝙ denūtiatio fiat publice ad domū ſuā vel ad eccleſiam. Joā.an.dicit ꝙ hoc caſu vel cū domiciliū vel locus citādi libere ⁊ tute non pōt adiri ſufficit ꝙ citatio fiēda authoꝛitate apoſtolica fiat in palatio papali vel in audientia cauſarū:ipſo tn̄ papa ex certa ſcientia ſpecialiter hoc mādante et poſtea ſigatur ianuis maioꝛis eccl̄ie ipſius loci vbi degit papa cum curia ⁊ tunc ſi arctat citatū ac ſi id ad ipſum perſonalr̄ perueniſſet ēt ſi fiat extra dies ſolēnes qbꝰ papa ꝯſueuit gnāles facere ꝓceſſus. hoc dicit patere in extrauagāti bonifacij que incipit rē nō nouā:⁊ moderationē clementis q̄ incipit dudū bonifacius.de iudi.in cle. ¶ Aduerte ꝙ hoc dictū ꝓcedit in papa et tūc dico ſpecialr̄ procedere qñ nō cōſtat ꝙ malitioſe impedit vel occultat:ſed ſi cōſtaret dico iſtā citationē generalē nō neceſſariam etiā in inferioꝛibus iudicijs.vt.ſ.dixi in notabilibus.habetur enī incōtinenti pro citato:tex.eſt hic valde notabilis vbi parificat perēptoꝛiū ⁊ tale īpedimentū.ita tenuit Jnn.in ꝑalle.c.ad petitionē.facit optime tex.in.l.j.§.ſed ariſto.⁊ qō ibi no.Bar.ff.qō vi aut clā.⁊ ſatis videtur ꝓbari ꝙ impediat ſi aliqs amicꝰ vl̄ cōſanguineꝰ īpedit;vt ꝓbat in ſimili in c.cōſtitutus.de teſt.⁊ ſentit Bart.in ꝑalle.l.j.§.fi.ſed qꝛ hec impedimēta nō pñt de facili ꝓbari,ſatis puto vtile ⁊ cautū vt ſeruetur qō no.gl.in cle.cām.de ele.Et no.ex hac gl.ꝙ qñ clericꝰ eſt citandus ſufficit ꝙ talis citatio fiat ad domū vel ad eccleſiā ſed hoc declara ꝓut dicā in.c.cām.de do.et cōtu. ¶ Sꝫ circa hoc q̄ro nūquid hodie requirat peremptoꝛia citatio in caſibus hic expꝛſſis.d.Anto.hic dicit primo ꝙ non per cle.ſepe.de verb.ſig.in gl.in verbo citationē.iūcta cle.diſpendioſam.de iu.poſtea dicit ꝙ foꝛte illud ſeruabitur qñ ꝓcedītur in ꝑſentē:ne hec decre.coꝛrigat:ſꝫ certe hoc dictum nō procedit cū hoc principiū loquatur de ꝑſente citato peremptoꝛie qui venire cōtēnit.vñ dic ꝙ hodie ſufficit vna citatio in iſtis caſibus ēt in caſu huius decre.qō etiā clare ſentit gl.ꝑalleg.dū allegat hoc.c.pro iure antiquo quantū ad hoc vnde tā in principio cauſe q̄ ad ſniam ſufficit hodie vnica citatio:vt in.d.cle.ſepe.iūcta cle.diſpendioſam.de iu.nā hec cā olim non erat ſummaria:hodie ſic.vt in.d.cle.diſpendioſam.aduertēdum tn̄ eſt ꝙ ibi nō imponit neceſſitas ſꝫ dat iudici facultas procedēdi ſummarie vt pꝫ in fi.iuncta glo.quapꝛopter dicas ꝙ aut iudex elegit procedere ſummarie ⁊ hꝫ locum qō.ſ.dixi:aut vult procedere plenarie,et ꝓcedit qō hic dꝛ.⁊ hec indubitā7 ter teneas. ¶ † Uenio nūc ad gl.i ver.ſi Ꝟo.⁊ glo.b in verſicu.maxime,exponit iſtā dictionem[b] ꝑmo pꝛopꝛie et refert alios exponere dictionē iſtā pro tātū ⁊ ſenſus gl.eſt ꝙ ſi dictio maxime:ſtat ꝓpꝛie tunc ſenſus litere eſt hunc ver.procedere etiam ſi electio nō ſit cōfirmata.Jtē tūc colligitur ex litera matrimoniū ſpiritnale eſſe cōtractum per ſolā electionē citra cōfirmationē.Si exponit pro tm̄ reſultat ꝯtrarius intellectus.prima expoſitio eſt cōmunioꝛ:vt dicit do.Ant.alia expoſitio non eſt bona:qꝛ lꝫ ꝯfirmatio plus firmet vinculū:nōn tn̄ perficit iā perfectū:ſicut dicimus in copula poſt matrimonium de quo de tranſla.pre.c.ij.vnde dico tex.ꝓcedere etiā electiōe nō ꝯfirmata ꝓut ſentit gl.⁊ bñ.Et no.gl.de hac dictiōe maxīe:qꝛ ſtat ꝓpꝛie quādo ponitur idē in caſu ꝯtrio.⁊ idē no.in c.auditis.de ele.ſed inquātū infertur ꝙ matrimoniū dꝛ ante ꝯfirmationē tūc dic vt.ſ.dixi. ¶ Uenio ad glo.magnā.in ver.ſacris.quam diuido in tres partes ꝑncipales:nā in ꝑma ꝑte allegat ſex iura varie loquētia ſuper abſentia clericoꝝ.Secunda ponit modū ꝓcedēdi cōtra pꝛelatū abſentē qñ agitur ex ſola culpa abſentie ſup hoc. Tertia ponit modū ꝓcedendi qñ agitur rōne delicti extrinſeci.tertia ibi ſi Ꝟo ꝯtra ꝑlatū.Scd̄a pars ſubdiuiditur.nā primo ponit modū ꝓcedēdi cōtra abſentē ꝯfirmatū:⁊ qui habuit poſſeſſionē:ſecundo ꝯtra eū qui nō eſt confirmatus.ſcd̄a ibi de his vero.et interſerit tertiū mēbrū qñ ille q accuſat electionē vel excipit cōtra electum nō compa8 ret ibi.ſi vero ille. ¶ † Quero ergo ꝑmo qꝛ text.in ver.ſi vero.dicit ꝙ reus nō eſt abſens per ꝯtumaciā dꝫ expectari cū agitur de matrimonio ſpirituali per tp̄s in ſacris canonibꝰ diffinitū:quod eſt iſtud tp̄s:gl.iſta in prin.ponit ſex iura varie loquentia poſtea pro concoꝛdia diſtinguit ⁊ in effectu hoc vult:aut agitur contra abſentē ex ſola abſentia:aut rōne criminis qō cōtra eū proponitur.primo caſu ſubdiſtinguit[c] ꝙ aut habuit cōfirmationem et poſſeſſionem aut nō:ſi habuit ⁊ tunc ſi ſcitur vbi eſt dꝫ citari ꝑ ꝑlatū vt ad eccleſiā ſuam reuertatur intra tp̄s cōueniēs ſm̄ locoꝝ diſtātiā ⁊ tp̄is qualitatē:qō ſi nō fecerit poterit beneficio priuari niſi oſtendat cām rationabilem quare nō venit:et idē dicit fiendum de eo q habuit a ꝑlato licentiā ſe abſentādi vſqꝫ ad certum tp̄s vt.ſ.etiā elapſo tp̄e moneatur ad redeūdum alr̄s nō tꝫſnīa lata ꝯ eū.ſi Ꝟo neſcitur vbi eſt ita ꝙ citari nō poteſt ꝑſonaliter:⁊ tūc citari dꝫ trino citationis edicto apud eccleſiā ſuam vt reuertatur.⁊ ſi intra ſex mēſes nō venerit priuabitur bñficio ſuo.j.de cle.non reſi.ex tue.Si vero iſte abſens adhuc nō habuit confirmationē ⁊ poſſeſſionē:ſed ſolū electus fuit tūc expectari dꝫ per ſex menſes vel plus vel minus ſm̄ qō viſum fuerit ſuperioꝛi.Si vero cōparet electus ſed ille q accuſauit electionē vel qui excipit de crimine cōtra electū nō cōparet:cōcludit gl.arbitrio ſuperioꝛis ſibi terminum prefigēdum.Si vero agitur ꝯtra pꝛelatū abſentē non ratione abſentie ſed criminis qō contra eū ꝓponit ⁊ tunc dꝫ citari ⁊ ſi nō venit excommunicabitur ⁊ expectabitur ꝑ ānū;poſt annū ꝓcedetur cōtra eū ꝓut traditur.xj.q.iij.rurſus.⁊.c.quicunqꝫ.de dolo ⁊ cōtu.veritatis:⁊ hoc vltimum vult notabiliter iſta gloſ.⁊ vide quaſi ſimilē gloſſ.⁊ latioꝛē in c.qꝛ frater.vij.q.j.Jnn.intricat hanc materiā ⁊ latius do.Anto.Ego capiendo verioꝛa dicta ſic diſtinguo.Aut agitur de modo ꝓcedendi ꝯtra abſentem ratione criminis quod cōtra eū proponitur et non eſt materia noſtra ſed dicam in.c.veritatis.de dol.⁊ cōtu.Aut ratione abſentie vel qꝛ opponitur cōtra electionem ſeu cōnfirmationē de defectu foꝛme ſeu perſone electe ſeu ꝯfirmate.primo caſu beneficium nō requirit reſidentiam:⁊ non pōt in abſentia ꝑuari licet beneficium nō re9 quirat reſidētiā quia ceſſat delictum. ¶ † Niſi vagetur.tunc enim pōt priuari licet beneficium nō requirat reſidentiā:quia ſufficit ad priuandū ded lictum vagationis[d] vt no.Jnnocē.in.c.ex tue.de cler.non reſi.non enim dꝫ clericus vagari.vij.q.j.10 non opoꝛtet. ¶ † Si autē requirit reſidentiam ⁊ tunc ſi eſt abſens probabili cauſa ⁊ neceſſaria puta infirmitatis vel vtilitatis eccleſie ⁊ idem vꝫ ꝙ non dꝫ priuari:ſed debet expectari donec cā ceſſabit.vij.q.j.pꝛeſentiū.et in.c.j.de cle.eg.his tamē ⁊ ſimilibus caſibus debet poni vicarius in eccleſia qui deſeruiat ⁊ recipiat cōgruam poꝛtionem,vt in.c.de rectoꝛibꝰ.et in.c.tua.de cle.egro.et in.c.cū ex eo.de elec.li.vj.facit.c.peruenit.de appella.⁊ de cle.non reſi.c.pe.aut eſt abſens non neceſſaria cauſa ſed volūtaria ſeu ꝓbabili ⁊ tunc aut habuit licentiam a principio abſentandi ad certum tempus tacitum vel expꝛeſſum aut nō:primo caſu glo.hic concludit ꝙ finito tēpoꝛe neceſſaria eſt monitio ad priuationem.Jnno.⁊ Hoſtien.in.c.ex tue.de cle.non reſi.dicunt ꝙ qñ tp̄s non expꝛimitur ſꝫ tacite intelligit:vt ſi mittitur ad conſiliū vel ad tractādum cām:tunc finis conſilij vel cauſe eſt terminus ad redeūdum poſtq̄ ſi computatis dictis congruis ad redeundum nō redierit vagari intelligitur[e].ff.ex quibus cauſis maio.l.ſi cui.§.j.quare

lis vagans ⁊ non reſidens i bñficio debeat moneri vt ad beneficiū redeat aut ſaltē ꝑ edictum ⁊ ꝓclama citari ꝙ ſi nō venerit ꝯgruo tp̄e expectatꝰ tunc priuari poſſit iuxta materiā.c.tue.et c.ſi.de cle.nō reſi.nā tunc nō veniēs vel veniēs ⁊ malā cām iuſtam allegās quare nō reſideat;tūc priuari poterit.et de mō citandi hunc vagabunduꝫ ponit Jnnoc.in.c.ſi aduerſarius.de do.⁊ ꝯtu.hoc cū verbū vagabundus:ſonat in abſurdū ⁊ in malam ꝑtē ſm̄ Jo.an.in c.ex tue.de cle.nō reſi.⁊ q̄liter ⁊ vbi poſſit ꝯueniri vagabūdus hꝛ per glo.in.l.heres abſens.ff.de iudi.et i.l.j.C.vbi de cri.agi opꝫ.⁊ vid per ſpe.in tit.de cōp.iud.adi.ī.§.j.v̄ſic.ſed quid ſi debitoꝛ.⁊ ibi ple.per Jo.and.in addi.⁊ in ti.de reſcrip.ꝑſenta.in.§.rōne autē.in verſi.qd ſi vagandi.⁊ qs dicat vagabūdus ⁊ vagare:dicas ꝙ qui nō habet certā habitationem vt eſt text.iuncta gl.vbi per Bart.circa ſi.in.l.iiij.in §.pꝛetoꝛ ait.ff.de dā.infec.⁊ eſt bo.text.etiam iuncta gl.in.l.ſi quis inſtruēs.ff.ad muni.⁊ hꝛ in.l.j.C.de tyꝛo.⁊ in.l.j.C.de colo.tracen.li.xj.vbi ſit mentio de ſtipendarijs et armigeris,

✠ Sebaſti. Sapia.

e ¶ Uagari intelligit. Ad hec faciunt que no.do.Andr.ſicu.in cōſi.xj.in.ij.colum.in.j.volu.vbi dicit ꝙ qñ neſcitur an clericus viuet vel non qꝛ eſt vagabundus poteſt eius beneficiū alteri ꝯferri.allega.tex.in.l.libera peculij.ff.de pecul.quē text.etiā ad h̄ inducit Feli.hic colum.penul.

§.j.quare videt̃ sine citatione vel expectatione sex mẽsium ipsius bene- ficio priuari posse.vij.q.j.presentiũ. tñ si postea pbat se legitime impe- ditũ fuisse recuperat beneficiũ ex gñali clausula : vt habeat̃ humanita- tis rõ ad idẽ.iiij.q.v.c.quisqs.ff.qui satis.cog.l.ij.z per totũ. Alij tñ di- cunt vt ibi refert Inn.ꝙ postꝙ propria volũtate incipit morari debet expectari per sex menses z citatio ad domũ fieri debet sicut dicit̃ in illa decre.ex tue.necꝫ debet ei obesse ꝙ bonũ initiũ habuit absentie. z pre- dic.c.p̃sentium loquitur ɓm antiqua tempora quando minus tempus assignabatur.hodie datur maius z hoc etiam videtur velle glos.z pla- cet Host.in.d.c.ex tue.Jo.an.concordando dicit primum dictũ proce- dere quando in primo termino tacite vel expresse fuit monitus sub pe na priuatiõis ad reuersionẽ. secundũ dictũ procedit quãdo scilicet talẽ terminũ habuit:non tamẽ sic monitus fuit per eum ad quem priuatio spectabat.Jo.de lig.impugnat hoc dictũ Joã.and. quia termini prefi xio cum ordinetur ad finem ne ꝓpter absentiam priuetur iam si habe- ret effectũ monitiõis operaretur cõtrarios effectus:qz idem terminus esset causa priuationis z nõ priuationis cõtra.l.titio cũ morietur.ff.de vsufr.z.l.in numerationib⁹.ff.de sol.sed hec ratio modicũ valet secũdũ do.Ant.quia terminus inꝙtum consideratur respectu pendentie be- ne ordinatur ad non priuãdum sed inꝙtum consideratur in lapsu or- dinarij potest ad priuãdum:simile no.in.c.ab excõicato.de rescrip.vnde putat circa hunc articulum do.Anto.ꝙ ad cõuincendum delictum ne- gligentie in nõ residẽdo sufficit statutio termini z ipsius lapsus absꝗ alia monitione:et multo fortius si est comminatio : sed quo ad actum priuationis sola monitio seu statutio termini cũ lapsu non operat̃ hic vt possit ad absentiã ꝓcedi:vt quia ꝙꝙ non residere sit notoriũ:tñ quo ad actum sentẽtie exigitur citatio vel monitio z dz esse iudicialis qua- lis non fuit illa monitio facta tempore quo habuit licentiam:imo non putat sufficere si fuisset tunc iudicialiter facta . quia non potest fieri ci- tatio ad causam:causa adhuc non principiata et anteꝙ cã procedendi subsit de presenti.ff.de iudicijs.l. nõ quemadmodum.z de sen.excõ. ro mana.§.caueant.li.vj.Et hoc sentit do. Ant. ꝙ in ꝑuatione fiẽda pro- pter absentiam requiritur citatio iudicialis . Item sentẽtia in iudicio ferenda sed vtrũꝗ est falsum:z bene prosequitur Oldr. cõsi.cxxx. et se- quitur do.Pe.de anch.in.c.nouit.de his que fiunt a prela. z inter cete ra mouetur Old.quia iura super hoc loquentia tantum requirunt mo nitionẽ nõ citationẽ.vt in.c.ex parte.de cleri.non resi.Item requirunt admonitionem ante spoliationem vt in.c.ex tue.eo.ti.nõ autẽ senten- tiam:dictum tamen principale do.Ant.puto verũ vt non sufficiat mo nitio facta tempore date licentie:qz tunc nõ erat in mora z sic non com petebat exercitiũ respectu priuationis.vt.d.§.caueãt.z de offi.ord.ro- mana.§.nec pro eo.lib.vj.facit.ff.de offi.procon.l. obseruare. in fi.iura enim cõmuniter exigũt monitionẽ ante priuationem ad vere cõuincen dum delictũ nõ residentie.sed per primã monitionẽ non vere conuinci tur cum possit detineri ex aliqua legitima causa.arg. eorum q̃ no.in.c. extirpande.§.qui vero.de preben.conclude ergo ꝙ etiam tunc requiri- tur monitio respectu priuationis z tunc procedit ista glo.z tempus re 11 deũdi erit arbitrarium vt dicam in sequẽti mẽbro. ¶ † Si vero nõ ha buerit licentiam absentandi se vel habuit sine p̃fixione termini vel etiã cum prefixione quia nõ est vis vt.s̃.dixi:z tunc si scitur vbi est debet ci- tari z tempus erit arbitrarium.vt dicitur in glo.z sequitur Host. ideo scdm eum diuersa tempora sunt in hoc statuta a canonibus vt denote tur illud arbitrariũ. z no.hec dicta quia faciunt ad multa.z puto quod hoc casu non requiritur trina monitio sed sufficit vna etiam extraiudi cialis.z facit in argu.c.inter quatuor.z.c.ex parte.z.c.ex tue.prealleg.et fiat trina monitio:vt ibi dixi:necꝫ sufficit vna peremptoria ex quo ius requirit trinam:z actus est odiosus seu agitur de pena imponenda:ad hoc gl.no.in cle.j.de vi.z hone.cleri.in versi.tertio.z qõ not. Jo.and.in d.c.ex tue.z idem si scitur vbi est sed inde citari nõ potest.vt not.in.d.c. ex tue.maxime cũ presumatur abesse malitiose.ex quo tenetur residere z non residet iuxta not. per Innocẽ.in.c.fi.de eo qui mit.in possessio. Unde bene debet hoc casu sufficere citatio ad domũ facta per ibi not. per Inn.sed humanius est vt citetur personaliter si cõmode citari po- test:z hoc videtur velle.d.c.ex tue.z cõmuniter alia iura illius titu . de cle.non residẽ.z quando citatio fit ad ecclesiam quia nescitur vbi est vel cõmode personaliter citari non potest debet expectari per sex menses. vt dicitur in.d.c.ex tue.hec sunt vera vt requiratur monitio ad priua- tionẽ modo predicto nisi emanauerit cõstitutio synodalis seu episco- pi vbi mandet̃ omnibus vt resideãt z priuet non residentes: tunc enim ad actum priuationis non requiritur alia monitio sed bene requiritur cũ vult declarare illos priuatos.de here.cũ secũdum leges.lib. vj. z hoc voluit Fede.consilio.ciiij.vbi vide quod placet.Nam cõstitutio episco- pi potest adiuuare ius cõmune vt imponat penam ipso iure vbi a iure imposita non est.de constitu.c.ij.li.vj.z quod no.Jo.an.in.c.fi.de offi. archipresbyte.z procedunt quãdo matrimonium spirituale est iã con- tractum per confirmationem.Si vero adhuc non est obtenta:tũc enim expectatur secundum quod dicitur in.c. ꝙ sit.et in.c.cupientes . de ele- cti. libro.vj. alias priuatur ipso iure : vt ibi dicitur . Et predicta vera sunt quando agitur ratione solius absentie. Si vero opponitur cõtra formam electionis vel confirmationis z obijcitur de indignitate electi

seu cõfirmati distingue : qõ aut potest citari quia scitur vbi est:z serua quod habetur in principio huius.§.et hodie.in.c.j.de electi.libr.vj.aut abest sine contumacia:et de mente Inn. videtur ꝑ istũ text.qõ si opponitur cõtra electum ꝙ expectetur tantum tempus intra qõ debet petere confirma- tionem:z si cõtra cõfirmatum: tunc per illud tem pus intra quod debet petere ꝯsecrationẽ:z ratio est quia aut intra istud tp̃s venit et quilibet põt obijcere:aut nõ venit:z erit priuatus vel priuabi tur scdm qõ iura disponunt. ad hoc.c.cum in cun ctis.de electione.z in.c.ij. de translatione prelato rũ.et hodie vide qõ habetur in.c.j.de electione.li bro.vj.z.c.fi.eo.ti.et libro . ꝑ hoc habes collectã z declaratam totã istam materiam . Sed si queris quis possit facere istã monitionẽ z priuationem: dic vt no.in.c.relatũ.z.c.ex tue . de cleri.non resi- dentibus.dixi plene in repe.c.si quis contra cleri cum.de foro cõpe . ¶ Ultimo inquãtum gl.dicit ꝙ accusatori absenti est prefigendus termin⁹ ar- bitrio iudicis . Adde hodie qõ habetur in.c.j.et c.fi.de.ele.li.vj.¶ Uenio ad glo.in versi.si autem. et qõ dicitur hic non procedit cũ agitur de matri monio cõtra absentẽ nõ cõtumacem donec presu mitur verisimiliter de eius morte . Quero quan- do verisimiliter p̃sumitur.gl . rñdet ꝙ ꝑ famã zc. Postea opponit de.c.in p̃sentia.j.de spõsalibus. vbi requirit̃ certitudo de morte. gl. rñdet qõ per huiusmodi violentas presumptiões satis habet̃ 12 certitudo de morte.¶ † Et hic no.qõ ꝓbatio per violentas presumptiones dicit̃ certa.facit.l.licet. ff.de leg.j.vbi dicit̃ euidens quod constat per cõ- iecturas.[a] Ego tñ quo ad casum nostrũ puto ali- ter dicendũ,et distinguo sic:qõ aut querit̃ de mor te quo ad dispositionẽ huius capituli.z tũc satis probat̃ mors per huiusmodi presumptiões cum non agitur hic de maximo preiudicio: qz probã- dum est impedimẽtum in iudicio:sed facit preiu- diciũ eo solo quia proceditur in absentia partis. et pro hoc quia iste tex. nõ requirit verissimã pro bationẽ de morte : sed tantũ quia verisimil'r pre- sumitur de morte.aut queritur de morte quo ad dispositionẽ.c.in p̃sentia.vt alter possit ꝯtrahere post mortẽ alterius z tunc qcqd dicunt aut̃. alle- ga.in gl.requirit̃ certa et vera probatio de morte qz agit̃ de maximo p̃iudicio . z sic procedat.c. in p̃sentia.z pro hac distinctiõe facit theorica Bar. in.l.ij.ff.quẽadmo.test.ape . vbi inter cetera dicit qõ vbi agit̃ de maximo preiudicio mors[b] est vere et certitudinal'r ꝓbãda[c] nec sufficit ꝓbatio illius aut̃.sed vbi agit̃ de magno,sed nõ de tãto sufficit probatio illius aut̃.Sed vt dixit cũ de iure cano-

a ✠ Sebasti.Sapia.¶ Coniecturas.Uide Bart . in.l.si quis ex argen- tarijs.§.an nec heredi.ff.de edẽ.z Bal.in.l.cum proponebatur.ff. de le ga.j.vbi per illum tex.in verbo:manifestam voluntatem. dicit ꝙ mani festus vsurarius est qui probatur ex coniecturis,facit ergo nõ. Bar.in l.patronus.ff.de probatio.

✠ Sebasti.Sapia.

b ¶ Mors . Quõ ꝓbet̃ mors : vltra alle. per Feli . hic Uide alexand . in consil.xl.incipien. omnipotentis in uocato suffragio. in.ij.vol.

Anto.Francis.

c ¶ De probatiõe mortis quõ z q̃li- ter ꝓbet̃.vide per Bart.ĩ.l.quoties. C.de naufra. libr. xj. et in.l. genero. ff . de infa.vbi di- cit ꝙ põt probari ex eo quod cõsan guinei fecerũt lu- ctum et assumpse runt vestes lugu- bres.et per eundẽ Bal.in.l. iij.C. de munilegu:lib.xj.z habet̃ ꝑ Bald. in §.quo tpe mil . in vsi.feu.et ꝑ Ang. in.l.ij.in.§. si dubi tetur.ff. quemad. test.aper. z ꝑ bar. in.l.is potest.ff. d acq. he. vbi dicũt ꝙ mors ꝓbat̃ per testes dicentes se vidisse aliquẽ mo ri : licet nõ dicant se vidisse eũ mor- tuũ.et adde ẽt qõ mors ꝓbat̃ per la ꝑsum centũ anno rũ etatis illi⁹ qui dr mortu⁹ . et hec ꝓbatio est p̃sum- ptiua qz presumi tur qs viuere vs- ꝗ ad illã etatẽ.l. fi.C.de sac.san.ec. et istũ modũ ꝓbã di mortem ponit Bar.in.d.§.si du- bitet̃.et in.l.si qui dẽ.C.solut.matri. Addõ tñ qõ mors dz plene probari per testes si agit̃ de maximo preiudicio z irrecupera- bili:z est tex.in.l.inde neratius.in.§.fi.cũ.l.seq.ff.ad legẽ aqui. qñꝗ etiã mors de antiquo ꝓbat̃ per famã.vt no.Sal.in.l.ea qdẽ.in pe.co.de ac- cusationibus.C.z no.Bal.ĩ.l.iij.ĩ.ij.col.vbi plene ponit.C. de ꝓb. z eo mõ si agit̃ de probando mortẽ de lõginquo qz tũc probat̃ per famã pu blicã.vt ꝑ Bar.et Ang.in.d.l.si quidẽ. C.so.ma.z ꝑ Spec. in ti.de acto. in ver.sed qd si iste.et in ti.de noto.cri.in.§.iij.ĩ ver.fama. et vide plene ꝑ Alex.in ꝯsi.xxiiij.z in ꝯsi.xcviij.in.iiij.parte cõsi.et adde ẽt ꝙ si agat̃ de leui p̃iudicio mors põt probari per iuramentũ vt ꝑ Bar. et doc.ĩ.d. §.si dubitet̃.et vide ẽt gl.z Bar.in.d.l.si quidẽ.vbi hoc idẽ tenẽt:tamen Bal.ibi dicit hoc esse verũ si cũ iuramẽto cõcurrat vnus testis al's nõ. Et adde ꝙ mors ꝓbat̃ eo ip̃o ꝙ ꝓbatur ꝙ quis intrauit mare vel ciui tatem pestiferã vel magnũ exercitum vel per lapsum quinquẽnij post- ꝙ venit nouũ de morte z illo toto tẽpore nõ fuit amplius visus vt no. voluit Bar.in tra.de testi.in ver.mortuũ hoĩem.et in.l.fi.ff. de infa . et ꝑ Alex.in.d.cõsi.xxiiij.et per Bar.in.l.fi.C.de edic.di.et vide Bal.in.l. cõuenticulã.in fi.C.de epi.et cle.qui dixit ꝙ probat̃ mortuus eo qõ qs fuit portatus seu visus portari ad sepulturã . Et deniꝗ adde ꝙ eo ip̃o ꝙ ꝓbet̃ testamentũ alicui⁹ fuisse publicatũ post mortẽ testantis z illud esse apud heredẽ scriptum non est amplius ab herede probanda mors vt singula.voluit Bar.quẽ sequit̃ Sali.z Alexã . in.d.l.fi.C. de edi.edi.

a ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Malitiosa. Ex hoc habes pulchram declaratione ad illud qđ dr ꝙ ille p̄sumit̄ i dolo q nō facit qđ tenet̄ facere: vt si abest qñ tenet̄ facere residentiã. l. dol⁹. ff. mãd. cũ si. vt nõ ꝓcedat qñ a p̄ncipio fuit iusta cã. vide Alex. ad hec i. l. i actiõib⁹. col. vj. ff. de in litẽ iur.

b ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Due sunt cause. Vide. d. Deciũ in. c. cum cessante. col. j. ver. quarta conclusio. j. de appel. vbi Abba. meminit õ h tex.

Zacharias.

c ¶ Sine lite cõtestata recipi. adde de hoc plenissi. p Lãfr. i. c. qm̃ j. §. testiũ depositiones. nu. 31. vsi. quero itaqȝ. j. de pba. Anto. Franc.

¶ Circa h an testes possint recipi lite nõ ɔtest. dicas regulariter ꝙ nõ vt p Spe. late i tit. õ test. i. §. nũc tractem⁹. ⁊ i ti. de recu. iu. i. §. v. et in ti. de lit. cõtest. in §. qñ autẽ. in v. et not. vbi plene ponit quõ intelligat̄ ista regl'a quã intelligit verã nisi i casib⁹ in qbus de plano cognoscit̄ vt p Jnn. sing. in c. olim. i. j. colũ. de accus. ⁊ per Lanfrã. in repe. clem̃. sepe. in v. de plano. de vb. sig. itez nisi examinarent̄ ad perpetuam rei memoriam qđ qñ sit ple. tra. in aut. si quis. C. de test. in. c. significauit. eo. ti. ⁊ i. c. qm̃ frequenter. vt lit. nõ cõtest. et eodẽ mõ dicas in causis de cimalibus vsurarijs et matrimonialib⁹ in quibus pñt examinari testes etiam lit. non ɔtest. vt p Jnn. in d. c. quoniam frequẽter. in gloss. in ver. procedẽdum. vbi ponit etiam alias fallen. vt lit. non contesta. vbi etiam per Joan. and. ⁊ doc. cõmuniter. et per Alb. de rosa. in. d. aut. si quis. et p Ang. in aut. de testi. in §. si. et in. l. si. in. §. illud. de tẽp. app.

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Memoriam. Qñ testes recipiunt̄ ad eternã rei memoriã qd fieri debeat: vide Fel. post Abb. in. c. albericus. de testi. vbi ponũt an debeat aliquis citari: ⁊ nũquid dicta eorum sint publicanda ponit Feli. post gl. in. c. significauit. col. ij. in versi. in gl. si. eo. ti. de testi. ⁊ ibi etiam tangitur an cõtra illos possit opponi.

nico non fiat diuortium: ⁊ ne violetur tantum sacramentum non debet alter cõiugum procedere ad alia vota nisi prius habeat veras ꝓbationes de morte. Gloss. in ver. citari non potest, ponit in si. veritatem. ⁊ dic vt dicam post gloss. an, ⁊ quando generaliter est necesse ꝙ quis citetur personaliter vel sufficiat citatio ad domũ; dicã in. c. causam. de do. ⁊ contu. ⁊ in. c. si qui ma. accu. pos. Oppo. ⁊ videtur ꝙ imo possit ꝓcedi in absentia coniugis etiam non vere contumacis. vt in. c. perlatum. qui fil. sint legiti. et in. c. j. qui ma. accusa pos.

13 ¶ † Glo. in ver. p̄iudicari. dat duas solutiones et scđa melior qđ si cõiunx est absens culpa sua vt in casu. c. j. tũc ꝓcedit̄ in absentia. secus si sine culpa vt hic: vel s̄m Host. aliter incõtinẽti data absentia non põt procedi: vt hic: sed elapso anno poterit procedi cõtra talem ex causa adhibita diligẽtia; de qua in preal'le. c. perlatum. qđ innuit ista litera s̄m eum: vt ibi de facili vel in breui ⁊c. Jnno. in. c. si. de eo qui mit. in posses. dicit qđ in. c. perlatum. ⁊. c. j. allegat: maritus erat malitiose absens qđ presumebatur qr tenebat̄ adesse cũ vxore: ⁊ nõ erat: ideo sufficit citatio ad domũ etiã ad ea que sunt grauis preiudicij. d. Abb. sequitur vltimam solutionẽ huius glos. quia sufficit culpabilis absentia maxime quãdo trahit originem a dolo vel delicto ne delictũ prestet immunitatẽ. et in dubio si aliquid non apparet presumitur absentia malitiosa si mulier nescit vbi sit: sicut dicit Jnno. in. d. c. si. ⁊ in. c. ex tue. de cle. nõ resi. ⁊ aduerte qr primo iste tex. aperte reprobat sol. Host. quia tex. apertissime dicit cõiugem expectãdũ donec de ipsius obitu verisimiliter p̄sumatur. ⁊ Host. nõ videtur hoc cõsiderasse qui dixit post annũ procedendũ. Sed cõtra dictũ Jnn. ⁊ do. Ant. vt ex sola absentia p̄sumatur malitia que sufficit ad procedendũ contra absentem: facit multum iste text. hic enim non constabat ꝙ ex legitima causa absentasset se: imo papa vtitur ver. forsan. ⁊ sic p̄sumit̄ quo ad precludendũ facultatem procedẽdi p absente vt detineatur necessario vel iusto impedimẽto ⁊ nõ malitia. Ego puto sic dicẽdũ qđ aut alter coniugũ est absens malitiose: ⁊ hoc constat: ⁊ tũc in dubio põt procedi cõtra eũ vt hic ⁊ hoc volunt oẽs: aut non malitiose sed culpa sua vt in casu. c. j. qui ma. acc. pos. in simili. ⁊ hoc ɔstat ⁊ idem vt possit procedi ɔtra eũ. primo tñ diligenter dz inquiri si reperiri põt. vt ibi. vnde sufficit sola absentia culposa: sz non malitiosa. ⁊ hoc volunt gl. ista. ⁊ bene. ⁊ facit iste tex. a cõtrario ibi: cũ sine culpa. ⁊ tenet etiã Host. per tex. in hoc ver. nec ob. sequẽs litera dum dicit malitiose ⁊c. qr debet suppleri nec culpose vt patet per p̄cedẽtia ⁊ per dictũ. c. j. Aut est absens sz nescitur an teneat̄ sua culpa an malitia an legitimo impedimẽto: et tũc aut se absentauit nec de aliqua iusta causa absentationis apparet ⁊ dz presumi qđ malitiose vt dixit Jnno. sz quia nõ sumus de hoc certi dz fieri diligẽs inquisitio anteq̄ procedat̄: ⁊ sic ꝓcedat. c. perlatũ. Aut absentauit se a principio ex causa legitima vel volũtaria non tamen malitiosa[a] vel culposa vt qr iuit ad visitandũ amicum suum vel quia iuit ad nundinas ⁊ nõ reuertit̄ nec scitur vbi est: ⁊ tunc qr habuit principiũ sine culpa dz presumi qđ detineatur aliquo impedimẽto iusto non debet procedi contra eũ nisi verisimiliter presumat̄ de eius morte: ⁊ hunc puto verũ esse intellectum hui⁹. §. j. hoc colligitur ex p̄nci. ver. si vero aliter absens fuerit: ⁊ quasi dicat nõ culpose sed malitiose: hoc etiam clare innuit litera in hoc ver. dũ assertiue dicit qđ cum sine culpa sit absens ⁊c. Si enim nõ apparet de legitimo impedimento in principio non posset dici eum absentem sine culpa cũ teneat̄ adesse et residere cum vxore. vt dicit Jnno. nec ob: si tex. vtatur ver. forsan. quia illud refertur ad impedimentum quo poterat nunc detineri: quia de presenti non sumus certi: sed de principio satis erat certum qđ sine culpa se absentauerat ⁊ per hoc tollitur omnis contrarietas. et videtur ipsa veritas. et no. bene quia aperitur intellectus omniũ istorum c. hec ꝓcedunt vbi agitur contra absentẽ matrimonio iã cõtracto: si est matrimoniũ cõtrahendũ ⁊ presens conqueritur ratione absentie alterius dic vt le. ⁊ no. in. c. de illis de spons. ¶ Opp. post glo. vlt. ⁊ videtur ꝙ sicut proceditur contra cõtu. lit. nõ cõtest. ita cõtra nõ contumacem debeat procedi: nam causa procedendi est periculum fornicationis: vt patet in tex. que causa subest cessante contumacia: ergo idẽ ius seruandum vt in. c. cũ dilecta. de confir. vti. vel inuti. ⁊ in. c. trãslato. de cõstitu. Solu. s̄m Host. non solum timor est causa illius dispositionis sed etiã culpa rei cõtumacis ista duo coniuncta operantur hanc specialitatem.

b ¶ Not. ergo bene ex hac gloss. ⁊ tex. ꝙ quãdo due sunt cause[b] alicuius dispositionis oportet vt habeat locũ dispositio ꝙ cõcurrat vtraqȝ cã: secus si tantum altera adest. ad hoc institu. de nup. §. affinitatis. potest tamen ille tex. adduci in contrariam sententiam: quia cessante vna causa non cessat effectus dispositionis sed manet vigor alterius cause. et dicit quod procedit ille tex. quando quelibet causa erat per se sufficiẽs et finalis. tex. vero iste procedit quando quelibet per se non sufficit: sed oportet ꝙ vtraqȝ simul concurrat quod no.

1 ☞ Testes possunt examinari ⁊ publicari lite non contesta. ad perpetuam rei memoriam vel per viam inquisitionis de qua hic. 3.

2 Judex potest ex officio procedere super re ecclesie ab alio detenta vel mala alienata.

4 Litis contestatio quo casu fit in inquisitionibus.

1 **Sunt ⁊ alij.** ¶ † Hic excipiuntur alij duo casus a regula: ⁊ potest sic summari. ad perpetuã rei memoriam vel cum agitur per viam inquisitionis possunt testes sine lit. contesta. recipi[c]: ⁊ etiam publicari. ⁊ nõ diuiditur. ¶ Not. primo ꝙ generaliter excipitur casus quãdo imminet excessuum inquisitio: qualitercunqȝ ergo inquiratur de excessibus habet locum dispositio huius. §. ideo dicit hic Jnnoc. not. ꝙ sub hoc nomine excessuum: comprehendit inquisitionem que fit super iuribus alicuius ecclesie que male occupata vel detenta dicuntur. j. de test. c. cũ olim. ij. q. vij. quapropter. ⁊. c. seq. ⁊. j. de simo. lz heli. ⁊. c. qualiter ⁊ qñ. † No. ergo iudicẽ inferiorem posse ꝓcedere ex officio super iuribus ecclesie que dicũtur male detenta: vel alienata ⁊ sic limita ⁊ restringe dictum Jnno. in. c. ad nostram. ij. de iureiuran. † Not. scđo ꝙ qñ testes recipiuntur ex parte rei ad perpetuam rei memoriam possunt etiam incõtinenti publicari: ⁊ recipiuntur indifferenter oẽs de quo hic dicit̄ in gl. ¶ † Op. ⁊ videt̄ ꝙ in cã inquisitionis lis sit contestãda: vt in. c. cũ dilectus. de pur. ca. ⁊ in. c. cum. J. ⁊ A. de re iudi. Sol. vt dicit gl. puto metu contrarij intelligendum istũ tex. cũ is cõtra quem fit inquisitio est absens per contumaciam, quasi velit ꝙ si esset p̄sens fieret cõtestatio. Host. dicit ꝙ si nemine impetrãte inquiritur de excessibus alicuius absentis per contumaciã, planũ est qđ hic dr. i. ꝙ nõ est fienda lit. contest. secus si per modum querele impetret inquisitio: ⁊ remittit ad no. j. de pur. ca. c. cũ dilectus. §. dict⁹ vero. ¶ No. ⁊ põdera hec verba Hosti. eñ sentit ꝙ cũ aliquis est principalis in inquisitione nõ põt procedi etiam cõtra absentẽ lit. nõ cõtesta. cuius contrariũ sentit gl. hic. Jnn. in. c. cũ olim. simpliciter dicit ꝙ si est ꝓmotor inquisitionis fit lit. cõtest. secus si ex officio vel cũ generaliter procedit̄ super crimine maxime quãdo agitur aliquo iure alicui dando vel accrescendo. Spe. late prosequitur in ti. de inquisitione. §. nũc tractem⁹. ver. si igitur. ⁊ recitatis opinionibus, cõcordat distinguendo ꝙ in generali inqsitiõe siue adsit ꝓcurator siue nõ fit lit. conte. sic loquit̄. de re iu. c. cũ J. ⁊ A. Jn speciali si nõ est procurator inqsitionis, nulla fit cõtesta. vt hic. fit tamen quedã ɔtest. que est inter famã ⁊ respõsionẽ factã traditis capitulis s̄m formã. c. qualiter. §. debet. j. õ accu. si sit instigator seu prosecutor; si sit tñ assistens vel positus per iudicẽ vt eũ iuuet, nõ est cum eo lis ɔte. Si vero sit prosequutor specialis impetrãs ⁊ assumẽs telam inquisitiõis, cũ isto est lis contest. Et hoc etiam voluit Gof. in. c. cũ clamor. de testi. Sed aduerte, qr Spe. specifice nõ attingit dubiũ, quid vbi est specialis ꝓsequutor ⁊ ꝓmotor inquisitiõis, et re⁹ est absens: ego puto istã glo. tũc bene dicere, vt sine cõtestatione possit ꝓcedi ⁊ idẽ tenet gl. in. c. cũ. J. ⁊ A. ⁊ sentiũt Pet. ⁊ Abb. ibi moueor, qr etiã vbi est spãlis promotor nihil petitur a parte, sz tñ cõmittit̄ iudici vt illũ puniat: vnde licet sit fienda quedam cõtest. quãdo est p̄sens: secus quãdo est absens per contumaciam. simile in. c. per tuas. de app. Jtẽ facit dictus. §. debet. qui indistincte permittit inquisitionem ꝓcedere, quãdo re⁹ per contumaciam se absentat. ⁊ maxime hoc est tenẽdum de iure canonico s̄m quod mitius punitur reus per modum inquisitiõis: nec in pena imponenda fit distinctio an sit ꝓsequutor vel nõ. allego ad p̄dicta tex. expressum s̄m lec. quã ibi declaro in. c. veritatis. j. de dolo ⁊ cõtu. ¶ Glo.

d ij. ponit quando habet locũ receptio testiũ ad perpetuã rei memoriã.[d] ⁊ ponit quasdam differẽtias inter hãc receptionem, ⁊ illam de qua. s. eo. c. j. in p̄n. ⁊ vltra gl. dicit Host. ꝙ hic loquit̄ in actore, ibi in reo. Nõ

diuer

diuersitatis est duplex. prima quia reus est fauorabilior. de proba. ex li teris. Itē q̄r est in potestate actoris agere non econuerso. C. de tēp. in inte. resti. l. petende. ⁊ ponit alias differentias: tetigi. s̄. in pn̄. et dicam plenissime de solennitate adhibenda in hac receptione: ⁊ quando habeat locū. c. albericus. ⁊ c. significauit. j. de testi. dic ergo vt ibi dicam.

☞ Reus conuentus reali siue mixta siue in rem scripta. 10. 52. si est contumax: mittitur actor in possessionem rei petite: que tamen recuperatur a reo: vt hic dicitur. ⁊ ad quid auditur reus. 3. sꝫ si missio est facta ex alia causa: non auditur reus nisi satisfecerit. 4.

Reus conuentus personali: si est contumax: subuenitur actori secundum distinctionem positam hic.

2 Clericus conuentus non tenetur regulariter prestare cautionem de iudicio sisti nisi propter eius contumaciam sit deuentum ad possessionē rerum suarum etiam si possidet mobilia.

Possidens immobilia quo casu tenetur satisdare de iudicio sisti.

5 Missus in possessionem propter contumaciam rei reali conuenti non facit fructus suos intra annum nisi ex magna contumacia. 17.

6 Rei vendicatio datur etiam contra simplicem detentorem qui liberatur nominando dominum in iudicio.

7 Absens contumax conuentus personali quomodo punitur.

8 Iudex an possit mittere actorem in possessionem ⁊ reum contumacem alia pena mulctare.

9 Litis contesta. pōt fieri iubēte iudice ne partes discedāt anteq̄ lis contestetur ⁊ si vna pars discedit mulctatur: ⁊ alia mittit̄ in possessionem.

10 Reus conuentus hypothecaria ⁊ contumax an sit idem vt est quando conuenitur reali vel personali ad effectus de quibus hic.

11 Missus in possessionem in reali post annum est incommutabilis possessor sed in personali tunc si interueniat post decretum. 14. 16. vbi ponitur ratio diuersitatis. 20. 21. 42.

12 Creditor nō agit hypothecaria aduersus tertium possessorem nisi excusso principali debitore.

13 Missus in possessionem rei hypothecarie excludit reum volentem cōparere intra annum: si missus vult probare incontinenti de iure suo.

14 Missus in possessionē causa rei seruādē: quomodo tedio afficit reum.

15 Sequestratio quia regulariter est prohibita: non solet fieri nisi vbi est euidens timor.

16 Secundum decretum non requiritur quando quis est missus in possessionem ex reali.

17 Consuetudo q̄ fructus non computentur in sortem vel q̄ missus ex primo decreto lucretur fructus non valet.

18 Cautio que datur a reo reuertente intra annum vt hic dicitur: debet esse sufficiens nec sufficit iuratoria nisi in subsidium.

19 Expense que restituuntur propter contumaciam: an statim debeant restitui vel expectato aliquo tempore.

22 Nominatio facta in iudicio de domino habet locum etiam si sit petita res mobilis.

Forum quis sortitur ratione rei mobilis vel immobilis alibi site.

23 Noīatio an possit fieri ī iudicio de dn̄o: si noīatus hꝫ aliquod ius in re.

24 Nominatio debet fieri ante litem contestatam.

Exceptio declinatoria opponitur ante litem contestatam.

25 Nominatio si non est facta in iudicio valet processus contra illum qui non nominauit: non contra dominum.

26 Iuramentum in litem procedit quando doloso non restituitur res: vel quando dolo non possidetur: ⁊ potest excedere valorem rei.

27 Nominatio per quem debet notificari nominato.

28 Clericus noīatus in iudicio seculari a laico an possit declinare forum.

29 Quasi: tanq̄: iste dictiones denotāt improprietatem: sunt tamen aliquando expressiue veritatis.

30 Quasi contestatio litis quos effectus operatur.

31 Reo existente contumace an actor sine alia cognitione sit mittendus in possessionem.

32 Nominans aliquem in iudicio non iurat de calumnia.

33 Reus si propter eius contumaciam amisit possessionem post annum auditur super proprietate intra tempus. de quo hic.

34 Iudex ordinarius potest commutare penas: delegatus vero non.

35 Mittendus in possessionem ex personali non debet capere omnia bona sed pro quantitate debiti.

36 Missus ex personali ex primo decreto an admittat reum venientem non restituta prius re in quam fuit missus.

37 Secundum decretum interponitur post annum nec auditur reus vlterius transacto anno. dic plene in nume. 40.

38 Missus ex primo decreto: nec post annum facit fructus suos: nec releuat ab onere probandi: sed requiritur secundum decretum. 40.

39 Secundum decretū non debet interponi nisi iudici constet de debito.

41 Secundum decretum quando interponitur: ⁊ quomodo. 46.

43 Iudex potest ex causa abbreuiare tempus a iure statutum.

44 Creditor non prescribit ius offerendi quod habet debitor pignus.

Pignus possidet̄ per creditorē ad oēs effectus p̄terq̄ ad p̄scribēdum.

45 Missio in possessionem an fiat sine trina peremptoria citatione.

Comminatio iudicis de procedendo ad vlteriora hꝫ vim peremptorij.

47 Annus qui dat̄ reo cōparenti: an incipit currere a tpe missionis: an a tempore decreti interpositi.

48 Reus cōtra quem est facta missio potest compelli vt intra annum recuperet possessionem.

Missio si est facta cōtra plures nō auditur vnus volens recuperare pro rata sua.

49 Nominans aliquem in iudicio an debeat probare se possidere nomine nominati.

Dispositio. l. si. ff. de rei vē. hꝫ locū etiā in eo q̄ negat se suo noīe possidere ⁊ cōuincat̄ de mēdacio.

50 Noīatio an habeat locū in iurib⁹ incorporalib⁹.

51 Nominatio habet locum etiam quando agitur possessorio.

53 Similitudo sufficit q̄ sit in rōne lꝫ in facto sit diuersitas ad hoc vt cōprehendat̄ sub expsso casu.

55 Procurator ad negotiandum siue ad causas an possit dominum nominare.

56 Statutū quod in damno dato stetur iuramēto domini possessiōis de quo domino intelligit̄ an possessionis vel proprietatis.

Statuta intelliguntur improprie qn̄ nō possunt intelligi proprie.

In aliis. Iste. §. vsq̄ ad fi. diuidit̄ p̄ncipaliter in tres partes. nam in prima parte ponit modū p̄cedēdi ꝯ reū absentez contumaciter cum agitur reali ⁊ possidet rē petitam noīe pprio. In scd̄a ibi: qd̄ si. cum conuētus possidet noīe alieno. in tertia ibi: si aūt. cū agitur personali: vel diuide melius ⁊ p̄ncipalius in duas partes. In prima ponit modū p̄cedēdi cū agitur reali. In scd̄a cū agit̄ personali ibi: si aūt. Prima diuiditur in duas. nā p̄mo ponit cū reus possidet noīe pprio. scd̄o cū noīe alieno ⁊ nominat dn̄m in iudicio. scd̄a ibi. q̄ si. tertia ibi si aūt agit̄ personali: ⁊ loquit̄ totus iste tex. vsq̄ ad fi. iuxta regulam sm̄ quam lit. nō ꝯtest. nō debet procedi ad sn̄iam vel ad receptionē testiū: ideo dicit in aliis vero casibus ⁊c. q̄r supra prosecutus est cōpilator: quid fiēdū qn̄ pōt procedi lit. non contesta. ⁊ hoc dicit in

1 sum. ¶ †Si reus lit. non contest. est contumax ⁊ agitur reali mittit̄ actor in possessionem rei petite causa custodie: quam tamē recuperat reus veniēs ītra annum si offerat cautionē de stando iuri ⁊ restituat expensas: post annum vero his non seruatis nō audit̄ super pprietate: sed si conuenitur reali q̄ noīe alieno possidet nominabit dn̄m ī iudicio: ⁊ statuetur sibi termin⁹ ītra quē faciat dn̄m cōparere: qui si intra terminū nō venerit iudex illum citabit quo adhuc non veniēte iudex mittit actorem in possessionē verā. si vero reus ꝯtumax cōuenit̄ actiōe psonali mittetur actor ī possessionem bonorū ipsius rei pro mō debiti declarati. ⁊ primo mobiliū: scd̄o immobiliū si immobilia nō existāt: vel excōmunicabitur reus. h. d. vsq̄ ad fi. ⁊ legā simul totū tex. vsq̄ ad fi. cū eīn se semp continuet nō videtur capere congruam diuisionem.

2 ¶ †Not. j. q̄ etiā clericus recuperās possessionē coditionalē tenet̄ p̄stare cautionē de iudicio sisti. hic eīn text. loquit̄ generaliter ⁊ principaliter clericos comprehēdere debet [a] ar. s̄. c. j. de ꝯsti. ⁊ expressius probat̄ in. c. j. ⁊. ij. j. de eo qui mit. in pos. Et ex hoc dicto tex. limitandum in aut. de sanctis. epi. §. si quis aūt pro pecuniaria. qui simpl'r dicit clericū cōuentū nō teneri ad prestādum cautionē de iudicio sisti: ⁊ idē not. glo. in. l. cū clericis. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ Specu. in tit. de satisd. §. j. vt procedat

a ¶ Cōprehendere dꝫ. tu pōdera q̄r in ꝯtrariū est gl. in ar. ad. l. decurionib⁹ C. de silen. li. xij. ex qua gl. datur doctrina vbi priuilegium emanauit in specie p aliquib⁹ in fauorē eorū non tollit̄ per clām gn̄alē derogatoriā cū ergo clici sint p̄uilegiati in sp̄e in hoc ergo non tollit̄ p generalitatē huius litere. vide q̄ remisi ad Bart. in. d. l. decurionibus. And. Barba. Anto. Francis. ¶ Circa istā materiā de clausula gn̄ali nō obstantibus ⁊c. dicas qd̄ gn̄aliter non operat̄ quādo plura obstant nisi dicat̄ spāliter nō obstāte tali ⁊ tali vt voluit Bal. in. l. j. in pe. col. C. de fur. ⁊ i. l. j. C. de ser. ⁊ habet̄ p Bal. in aut. nauigia. C. de fur. et p Paul. de ca. i l. humanum. in. j. no. C. de leg. et late per eū in. l. fina. C. si cōtra ius vel vti. publi. et adde qd̄ clausula generalis non obstātibus sufficit qn̄ rescriptū ꝯtrium vel priuilegiū respicit solum ius principis: sꝫ si lederetur ius tertij non sufficeret: q̄r requirerēt̄ spālis clausula sm̄ Bald. in aut. hoc iter liberos. in. j. col. ad fi. C. de testam̄. et an hec clausula gn̄alis tollat ius cōe vt legē contrariā rescripto īpetrato. vide Paul. de ca. in ꝯsil. liij. ⁊ an tollat p̄uilegia habentia clausulam derogatoriā vide eundē in. d. cōsi. ⁊ in cōsil. cc xxxij. et an talis clausula intelligat̄ de priuilegio clauso in corpore iuris vel nō: vide Bart. in l. ij. in. §. legatis. in fi. de iudic. vbi dicit qd̄ tollit priuilegiū spāle: non autē priuilegium iuris cōis. et vide Pau. de cast. i. l. j. ff. de legi. ⁊ Bar. in extrauagan. ad reprimē. in vbo. nō obstantibus. ⁊ in auf. qua in p̄uincia. C. qn̄ de crim̄. agi oportet. et de huiusmodi clausula non obstante quid operet̄ vide etiā p. d. Car. in cle. j. in fi. de iurepatro. ⁊ p Alexā. in cōsi. xxvij. in. j. parte cōsi. Et adde qd̄ ista clausula nō obstātibus cōcessionibus contrariis generaliter p̄lata nō tollit beneficium alicui cōcessum ex gratia cā miserationis secundum Inno. sing. in. c. significantibus. de offi. dele. nisi de tali priuilegio esset facta mentio specialis ⁊ expressa: vt per Ro. in l. si vero. in. §. de viro. ff. sol. ma. ⁊ per Paul. de cast. in. d. consil. liij. ⁊ per Fed. de sen̄. in consi. cccxxvij. ⁊ per Alexā. in consi. ciij. in. iij. parte consi.

niſi per ius cõtumaciã ſit deuentũ ad miſſionem in poſſeſſionẽ: tũc eñ qꝛ iã oꝛta eſt p̃ſumptio contra eũ arg. in regula ſemel malus. de reg. iu. lib. vj. ipſam p̃ſtare tenetur: vt hic. ⁊ .s. in iuribus alle. et nimirũ. Nã hoc caſu etiã laicus poſſidens immobilia tenet ipſam p̃ſtare ꝓpter p̃ſumptionẽ q̃ eſt ꝯtra eũ: vt eſt tex. no. in aut. et qui iurat. C. de bo. auto. iudi. poſ. ⁊ glo. in aut. de exhi. ⁊ introdu. re. §. ſi võ. qui al's ceſſante cõtumacia nõ tenet: vt. l. ſciendũ. ff. qui ſatiſda. cogã. ſm vnũ intellectum. Et vide qḋ no. glo. iij. q. iij. offeratur: ex hoc ẽt dico ⁊ ex iuribus. s. allega. ꝙ ſiue clericus poſſideat immobilia ſiue nõ tenet ad hãc cautionẽ: qḋ etiã tenet hic Abb. allegans. c. j. de ſequeſt. poſ. ⁊ fruc. Si võ clericus eſt actoꝛ nũqd tenet p̃ſtare cautionem de pꝛoſequẽda lite ⁊ ſatiſfactiõe expẽſarum in caſu quo ſuccubuerit iuxta formã aut. generaliter. C. de epiſ. ⁊ cle. gl. ibi tꝫ ꝙ ſic: qꝛ ius antiquũ non reperit immutatũ[a] qñ eſt actoꝛ: qḋ not. ⁊ hãc cautionẽ p̃ſtat actoꝛ etiã ſi poſſideat immobilia qꝛ iura hoc caſu loquunt indiſtincte: vt no. Cy. in d. aut. gñaliter. Iſte tñ cautiões ex parte actoꝛis ⁊ rei pꝛeter iſtã de qua in tex. no. nõ pꝛeſtãtur hodie de ꝯſuetudine: vt no. in glo. inſtitu. de ſatiſd. §. hodie. ⁊ per illã glo. dicit Bar. in d. aut. generaliter. ꝙ cũ in facto verteretur non potuit obtinere.

3 ¶ † No. ij. audiendum volentem recuperare poſſeſſionẽ intra annũ eo pꝛeſtãte cautionẽ ad expẽſarum ſatiſfactionẽ hoc reſtringe ad hunc caſum tm̃ qñ facta fuit miſſio: qꝛ nõ venit ad defendendum ſatis eñ ſatiſfacit cauſe miſſiõis hãc cautionem de ſtando iuri p̃ſtando. ar. in. c. ex parte. el. i. j. de ver. ſig.

4 ¶ † Si võ miſſio fuiſſet facta ob aliã cãm: puta qꝛ nõ ſoluebat vel nolebat ſñiam mandare executioni vel ob aliã cãm manifeſtã tũc nõ audiet volẽs recuperare niſi pꝛius ſatiſfaceret et adimpleret id ꝓpter qḋ facta fuit miſſio vt videt tex. in ſimili in. d. c. ex parte. ⁊ in. l. ſi pecunie. vt in poſ. lega. ⁊ in. l. ſi finita. §. ſi qs dãni. cũ. l. ſeq. ff. de dã. infec. tꝫ Bart. in. d. l. finita. §. iulianus. et in. l. cõſentaneũ. C. quõ ⁊ qñ iudex. et Ioã. an. in addi. Spe. §. reſtat. vſ. gñaliter aũt. ad ſi. qḋ no. Et cui ſit pꝛeſtãda iſta cautio de qua in text. an iudici an parti. vide per Inno. in. c. j. de eo qui mit. in poſſ. vbi dicit ꝙ parti: ſecundo iudici parte abſente dic vt ibi. ¶ Not. iij. ꝙ hic dicitur tm̃ actoꝛẽ mittẽdũ in poſſeſſionẽ ⁊ reũ nõ audiẽdum volentẽ recuperare niſi cõgrua expenſarũ ſatiſdatione p̃ſtita ⁊c. nõ enim dicit ꝙ iudex tẽpoꝛe miſſiõis cõdemnet etiã in expẽſis. An aũt poſſit iudex ſimul mittere in poſſeſſionem ⁊ cõdemnare in expẽſis. dic ꝙ ſic qꝛ tendunt ad diuerſa. ad hoc. c. iij. de eo qui mit. in poſ. ⁊ c. accedẽs. j. ⁊ qḋ dixi. s. eo. tit. Io. de lig. tenet in. c. ij. de do. ⁊ ꝯtu. ¶ No. iiij. effectũ huius miſſionis in poſſeſſionẽ: nã intra annũ conſtituit miſſum cuſtodẽ tantũ: poſt annum vero cõſtituit eum verũ poſſeſſoꝛẽ ⁊ incõmutabilẽ: ⁊ reo tantũ abſenti reſeruat ius ſup ꝓpꝛietate ſi qḋ habebat: et ſic efficitur de reo petitoꝛ ⁊ perdit poſſeſſionẽ ⁊ ipſius cõmodũ quod maximũ eſt: vt in. c. ex lr̃is. de pꝛobatio. inſti. de interdic. §. cõmodũ. et in. c. ſepe. de reſtitu. ſpolia.

5 ¶ † Et ex hoc infero ꝙ ante lapſum anni cũ miſſus ſit tm̃ cuſtos non facit fructus ſuos: ſꝫ tenet eos reſtituere reo intra annũ cõparẽti: poſt annũ vero cum ſit verus poſſeſſoꝛ facit eos ſuos: nec tenetur reſtituere. ⁊ quod dixi intra annum nõ facit fruct' ſuos: intellige niſi ex nimia contumacia[b] rei iudex hoc decreuit in ipſa miſſione: qḋ poteſt: vt eſt tex. ſingularis in. l. fulcinius. §. ſi. ff. ex qui. cau. in poſ. eat. ⁊ ibi Bart. et. j. aliqua tangã.

6 ¶ † No. in verſ. ꝙ ſi. ꝙ lꝫ cõtra ſimplicẽ detẽtoꝛẽ detur rei vẽdicatio: vt in. l. officiũ. de rei vendica. ⁊ no. in. c. examinata. de iud. tamẽ detẽtoꝛ poteſt vitare iudiciũ dñm nominãdo: vt hic. ⁊ ſic intellige Innocẽ. in dicto. c. examinata. ¶ No. quatuoꝛ reqſita ad hoc vt detur actoꝛi vera poſſeſſio: cũ reus cõuentus noĩat dñm in iudicio. pꝛimo eñ requiritur dicta noĩatio: ſcḋo ꝙ ſtatuatur terminus noĩanti intra quem facit venire abſentẽ. tertio ꝙ eo ſic nõ veniẽte citet abſens le-

7 gitimis edictis. quartõ qꝛ cauſa pꝛius ſummarie examinet. ¶ † Nota in ver. ſi aũt. duo remedia pꝛodita ꝯtra abſentẽ contumaciter cõuentũ actione perſonali. Unũ qḋ fiat miſſio in poſſeſſionẽ ꝓ mõ debiti declarati nõ aũt dꝫ fieri in oĩa bona pꝛout olim fiebat: ſed iuxta qualitatem debiti vt in aut. et qui iurat. C. de bo. autho. iu. poſ. ⁊ in hac miſſiõe ſeruandus eſt oꝛdo vt fiat pꝛimo miſſio ĩ bona mobilia: ⁊ eis non extantibus in immobilia ⁊ ſi iſta non extant vel nõ ſufficiant dic ꝙ fiat in iura ſeu noĩa debitoꝛum. ar. in. l. a diuo pio. in pꝛi. ff. de re iudi. ⁊ not. Inn. in. c. j. de eo qui mit. in poſ. vbi ponit pꝛacticã ſeruãdam qñ ſit miſſio in iſtis noĩbus debitoꝛũ. dic vt ibi dicetur: ⁊ eſt iſte tex. apert' ꝯtra glo. iuris ciuilis: in aut. de exhi. re. in ver. rerũ. que dicit qḋ iſte oꝛdo nõ ſeruat in iſtis miſſionib'. ⁊ vide per barto. in. l. j. alias. ij. C. qñ ſi. vel pꝛiua. Secundum remedium pꝛincipale eſt: vt reus excõicetur: ⁊ ſic vt indicatur mulcta: ⁊ hoc eſt generale ad oẽm contumaciã: vt. l. vna. ff. ſi qs ius di. ⁊ l. ij. ff. ſi qs in ius voc. ⁊ in. c. de cauſ. de off. delega. Tertium remediũ colligit ex. d. l. conſentaneum. iuncta ibi gl. no. vt iudex faciat ibi contumacem realiter capi ⁊ ad iudicium deduci: ⁊ hoc no. qꝛ hic de hoc remedio nulla ſit mẽtio. Quartum remedium vt ſi lis eſt cõte. ⁊ liquet de cã ꝓcedat ad diffinitiuam: vt in. l. cõſentaneum. ⁊ in. c. pꝛout. de do. ⁊ ꝯtu.

8 ¶ † No. iudicẽ non poſſe facere miſſionẽ: ⁊ ſimul mulctare partẽ contumacem: qꝛ miſſio etiã eſt pena: vt hic. ⁊ duplici pena nõ eſt quis arctandus: vt in. c. at ſi clerici. de iudi. ſecus ſi vult pꝛocedere in cauſa vbi põt mulctare cõtumacem: vt in. c. accedẽs. s. e. l. j. ⁊ qḋ ibi dixi: qꝛ pꝛoceſſus ſuper pꝛincipali nõ eſt pena: ideo põt mulctare: ⁊ ſic vnicam penã impo nere. ita intelligo iſtũ tex. vt non poſſit ſimul facere miſſionẽ ⁊ mulctare niſi magna ſit contumacia rei: vt puta verbis oppꝛobꝛioſis dicit ſe non vẽturum. ſicut eñ ex poſtfacto data ipſius ꝓteruitate põt ad aliã penã pꝛocedere vt hic: ita pari rõne a pꝛincipio vbi hoc meretur pꝛoteruitas ipſius. ar. op. xvj. qḋ. j. ſtatuimus. vbi a pꝛincipio imponit duplex pena ſi hoc meretur delictum: nã ⁊ pena dꝫ eſſe ꝯmẽſurabilis delicto: vt in. c. nõ afferamus. xxiij. q. j. itẽ ſicut ꝓpter nimiã ꝯtumaciã põt iudex facere miſſionẽ ⁊ decerneret vt miſſus lucretur fructus: vt. d. l. fulcinius. in ſi. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. ⁊ ita põt facere miſſionẽ ⁊ aliã mulctã indicere.

9 ⁊ hoc not. ¶ † Et in hoc põt intelligi ⁊ ſaluari gl. no. in aut. qui ſemel. C. quõ ⁊ qñ iud. q̃ dicit ꝙ ſi iudex p̃cepit partibus p̃ſentibus vt anteq̃ recedant litẽ ꝯteſtẽtur ⁊ altera pars recedit cõtumaciter: poterit iudex illã mulctare ⁊ actoꝛẽ in poſſeſſionẽ mittere. ¶ Uenio ad gloſ. ⁊ pꝛima querit quare tantũ text. diſtinguit an agat reali vel perſonali. ⁊ reſpondet: qꝛ ſunt duo genera actionũ: aut eñ datur in rem: aut in perſonã. et remittit ad ea que habentur inſtit. de ac. in pꝛi. Aduerte quia hec eſt vna diuiſio et pꝛecipua actionũ: ſed ſunt alie diuiſiones: vt ibi plene habet: nã quedã ſunt mixte: qꝛ pariter ꝯpetũt in rẽ: ⁊ in pſonã: vt actio fami. her. que datur inter coheredes ꝓ diuidẽda hereditate. Itẽ actio cõi diuidũdo que datur ꝓ diuiſiõe rei cõis. Itẽ actio finiũ regũdoꝛum que dat inter ꝯtẽdentes de finibus. Et ꝓ aliquali declaratione tu q es

c purus canoniſta ſcias qḋ actio in rem[c] intentatur qñ actoꝛ nõ dicit pſonã obligatã: ſꝫ agit aliquã rem eſſe ſuã vel ſibi obligatã. In pſonã vero datur actio qñ nõ agit ad certã rẽ: ſed dicit ex ꝯtractu: vel maleficio pſonam obligatã ⁊ multis de cauſis ꝯtingit obligatio pſone vt plene legit ⁊ no. i. l. obligamur. ff. de actio. ⁊ obli. mixta ergo ꝯpetit quãdo agit in rem ⁊ in perſonam: vt qñ voluit plures heredes diuidere hereditatem. nam in qualibet re habet quis partẽ ſuaꝫ. ⁊ iudex poteſt ex officio ſuo adiudicare vni vnã partem rei ⁊ aliĩ aliã partẽ vel condemnare eũ in pecunia ⁊ adiudicare ſibi rẽ. quatenus ergo hꝫ partẽ datur in partẽ: quatenus agit ꝯ̃ ſocium ſeu coheredẽ ad diuiſionẽ datur in perſonaꝫ. Itẽ inquantũ agit ad perſonales p̃ſtationes vt ad expenſas factas ĩ rebus cõibus vel pꝛo fructibus ꝑceptis ⁊c. vide de hoc gl. inſti. de act. §. quedã actiones. ergo habes moduꝫ ꝓcedẽdi in tex. qñ agit reali vel pſonali in

10 effectu miſſiõis. ¶ † Sed quero qd ſi agat mixta actione ⁊ reus eſt ꝯtumax. Sol. dicit hic Goff. quod inq̃tũ iſte actiões dãtur ad res ſequunt naturã realium: inq̃tum dantur ad perſonales pꝛeſtationes ſequuntur naturã perſonaliũ circa miſſiões. ff. fami. her. l. item labeo. Sed quid de interdictis q̃ ſunt perſonalia in rem ſcripta: vt qñ agit interdicto vnde vi pꝛo ſpoliatione facta vel alio interdicto: putat Gof. qḋ imitãtur naturam realiũ: hec enim ĩterdicta: lꝫ ſint perſonalia ſunt tñ in rẽ ſcripta. ꝯpetunt eñ pꝛo re lꝫ agatur aduerſus perſonaꝫ. ff. de interdi. l. j. §. vl. ⁊ pꝛo hoc eſt bo. tex. in. c. ex parte. b. de ſo. ꝯpe. ⁊ qḋ ibi no. Inno. ibi enim cõputant ſicut realia in ꝯputatione dietarũ. ad idem alle. tex. in conſultationibus. de offi. dele. vbi ſit miſſio ſicut in realibus. ⁊ de pꝛedictis vide Spe. in tit. de ſcḋo decreto. §. videndum. ver. ſed quid in duplicibus. et ver. ſeq. Et idẽ putat Gof. in actione qḋ me. cau. que ⁊ ſi ſit pſonalis tñ eſt ſcripta in rem: puta ſi dicit ſe vẽdidiſſe: vel aliter alienaſſe reꝫ per metũ ⁊ reus fuit ꝯtumax: fiat ergo miſſio ſicut ĩ reali: quia vt dixi eſt in rem ſcripta: vt. l. metũ. §. volẽti. ⁊ §. licet. et. l. ſi cũ exceptione. §. aliquando. alias pedius. et. l. penul. ff. qḋ met. cau. et idẽ ꝑ omnia Io. an. et do.

11 Anto. ¶ † Sed de hypothecaria actione magis puto eſſe dubium cuꝫ non dico rem meã: ſed mihi obligatã: vt ſi reus eſt ꝯtumax an fiat miſſio vt in reali: an vt in perſonali aduerſus ꝯtumacem. Et aduerte quia magna eſt differentia inter iſta: an pꝛocedat altero iſtoꝛũ modoꝛũ. n[illegible]m in reali intra annũ ſtatim facta miſſione efficitur miſſus ſm vnam opi.

verus

a ¶ Immutatum, tu pondera qꝛ iura immutãtur in reo. ergo ⁊ ĩ actoꝛe. ꝑ id qḋ voluit gl. in. c. ij. de cõfeſſis. lib. vj. Andre. Barba.

Sebaſti. Sapia.
b ¶ Nimia contumacia. Uide bal. in. l. ꝯſentaneum. col. viij. C. quõ et qñ iud. Innoc. in c. dilecto. de verb. ſigni. Spe. et Io. and. in addi. in ti. de pꝛimo decre. §. reſtat. vſ. hoc autem not. et ibi declarat q̃ ſit nimia contumacia.

Sebaſti. Sapia.
c ¶ Actio in re. Que ſint actiões reales: et q̃ perſonales: q̃ mixte et que ĩ rem ſcripte tradit pulchꝛe Iaſon in. §. omniuꝫ. col. j. iſti. de actio.

verus poſſeſſor: lꝫ cōmutabilis ſm Legiſtas: ⁊ poſt annum
efficiť incōmutabilis: ſm nos intra annū eſt cuſtos: ⁊ ſtatim
poſt annū eſt verus poſſeſſor ⁊ incommutabilis: vt hic. ſed in
pſonali non efficiť verus poſſeſſor ſed tm̄ cuſtos donec inter
uenerit ſcōm decretū: vt. j. §. fi. vbi no. ⁊ in. l. fulcini⁹. §. fina. ff.
ex qui. cau. ⁊ ideo hec diſtinctio eſt magne vtilitatis ⁊ glo. iu
ris ciuilis reperiunť ꝯrie. nā in. l. iij. §. vlt. ff. de acquiren. poſſ.
tenuit qḋ procediť ſicut in reali. ſꝫ in. l. ſi quis emptioni. §. ſꝫ
⁊ ſi quis. C. de preſcri. xxx. anno. dixit qḋ ꝑcediť ſicut in perſo
nali. Dy. vt refert Bar. in. d. l. iij. cōcordādo diſtiguit: qḋ aut
fuit actū ꝯ debitorē. ⁊ ꝑcedit gl. in. d. §. ſꝫ ⁊ ſi qs. aut ꝯtra ter-
tiū poſſeſſorē. ⁊ ꝑcedit gl. in. d. l. iij. Cy. refert opi. in. l. cū pro
ponas. C. de bo. aut. iud. ⁊ inter ceteros refert Ja. de are. quē
videntur ſequi tenentes quod ſemper proceditur vt in reali:
q̄ tex. d. §. ſed ⁊ ſi qs loquiť indiſtincte. Et ſi diceres quō pōt
adaptari ille text. in creditore ꝯ debitorē cū dicat poſt annū
audiť de proprietate: cū debitor in dubio recognoſcat credi-
torē in dominū. Ja. rn̄. qḋ itra annū veniēs debitor auditur
ſup poſſeſſione: poſt annū vō habebit ꝓbare indebitū. et ſu-
per hoc diſputabiť. ⁊ hoc placeat Bart. in. d. l. iij. §. fi. quia in
cōfeſſoria ⁊ negatoria hoc obſeruatur vt poſt annum habeat
ꝓbare ꝯtumax de iure ſuo ſuper ꝓprietate: vt ipſe not. in. l. ſi
prius. ff. de ope. no. nū. ⁊ de hoc vltimo vide per Inno. in. c. j.
de eo qui mit. in poſſeſ. vbi dicā. ⁊ q̄ntū ad principalem qḋ. ꝯ.
poſitā: vide per Jo. an. in addi. Specu. in ti. de cōtu. §. ſequiť.
verſi. ſed nunquid hodie in hypothecaria. vbi videť ſequi il-
lā opi. dicēs clarius qḋ in hypothecaria ꝑcediť ad miſſionē
in poſſeſſionē ad inſtar realiū: ⁊ qḋ habeat illud effectum quē
habet in realibus. ſed differentia eſt in effectu miſſionis qui
imprimitur ſeu oritur ex trāſcurſu anni: q̄ ſi fit miſſio cōtra
debitorem poſt lapſum anni debitor grauabiť onere ꝓbādi
indebitū ſi vult recuperare poſſeſſionē dominij: ſi contra ex-
12 traneū, tūc extraneus arctabit ꝓbare dn̄ium. ¶ † Et ſi dicis
ad quid ꝓdeſt hec miſſio aduerſus extraneū cū ſufficiat cre-
ditori probare rē fuiſſe in bonis debitoris: dic qḋ proficit ho
die ꝓpter aut. hoc ſi debitor. C. de pig. vbi patet quod credi-
tor nō agit hypothecaria aduerſus tertium poſſeſſorem niſi
prius excuſſo debitore: vnde poſt annū releuabiť ab iſto cir-
cuitu: ⁊ ipſi extraneo incūbit onus probandi dn̄ium. hoc idē
videtur placere do. Ant. ⁊ ſatis videť ratione fulcitū: q̄ tex.
in preal. §. ſed ⁊ ſi quis. loquitur indiſtincte vt qn̄ agiť reali ef
ficiať miſſus verus poſſeſſor: ⁊ patiēs miſſionē nō audiť niſi
ſup ꝓprietate ⁊ i extraneo paſſo miſſionē hoc eſt clariſſimū.
In debitore aūt ex quo nō cōparet intra annum ille miſſus
efficietur verus poſſeſſor: ſcꝫ acſi conſtaret rem ſibi obligatā
fuiſſe; ⁊ debitor ſuperueniēs audiť de ꝓprietate. ſ. debiti: q̄
habebit ꝓbare indebitū. nō aūt eſt neceſſe probare ꝓprieta-
tem: cū creditor miſſus hoc fatetur vnde debebit probare id
de quo erat cōtentio ſicut in extraneo dꝫ probari proprietas
13 quia de ea eſt contētio. ¶ † Et aduerte ad vnū dictū Bar. in
d. l. iij. §. fi. quod dicit eſſe Spe. in ti. de cōtu. §. ſequitur. verſi.
ſed pone. qḋ ſi miſſio eſt facta aduerſus debitorē propter cō-
tumaciam: ⁊ ille cōparet intra annū nō audiť ſi creditor vult
probare ſtatim hypothecā: ſeu de ea conſtat. ⁊ bene dicit. q̄
ex quo eſt ſibi obligata pōt ſibi detinere donec ſibi ſatiſfiat:
vt. l. ſi cū venditor. ff. de euic. ſimile in. c. ex parte. el. j. ꝯ. de ver.
ſig. ¶ Quero tex. dicit vt tedio affectus ⁊c. in quo erit iſtud
tedium. glo. in ver. tedio. reſpondet deſtinguendo an fiet miſ
ſio in reali an in perſonali; vt patet in ea. ¶ No. plura ex hac
14 gl. primo † ꝙ miſſus in reali expellet reuꝫ de poſſeſſiōe, ⁊ erit
poſſeſſor ⁊ in hoc pondera gl. q̄ eſt ꝯria ſibi cum. ꝯ. in gl. i vſi.
poſſeſſionem. ⁊ in ver. verus. tenet quod ſm canones nō effi
citur poſſeſſor ante annum ſed cuſtos: ⁊ idem tꝫ vbicūqꝫ at-
tingit iſtam materiam. ſꝫ iſta gl. procedit ſm aliam opi. que
hꝫ vt ſtatim efficiať verus poſſeſſor: vel pōt intelligi iſta pro
poſſeſſione improprie ſumpta: ſcꝫ pro detentione: ⁊ hoc pu-
to verius de iure canonico vt dicam⁹ ꝙ lꝫ in reali miſſus nō
fiat incontinenti verus poſſeſſor cum fiat gratiā rei ſuadēte;
vt in. c. j. de ſequeſt. poſ. ⁊ fru. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de eo qui mit. i poſ,
tn̄ habet ſolius rei detentionem que eſt quedam ꝓpria ⁊ ima
ginaria poſſeſſio. ⁊ ita ſonant iura. ꝯ, alle. ⁊ ſic expelliť contu
max de poſſeſſione: nō vt eā perdat: ſed tm̄ amittit detētio-
nem: ⁊ ſm hunc meū intellectū nulla aut parua erit differē-
tia in effectu: an aū annū poſſideat vel nō: vt. ꝯ. eum alijs glo.
dicam. ſed in perſonali actione miſſus nō expellit reū de poſ
ſeſſione: ⁊ ſic nō habebit ſolus detentionem: ſed cuſtodiā reo
tm̄ poſſidente: ⁊ in hoc nulla eſt diuerſitas inter ius canoni-
cū ⁊ ciuile. ⁊ hoc vltimū clare ꝓbať in. l. is cui. in prin. ff. vt in
poſ. lega. ⁊ in. l. iij. §. fin. de acq. poſ. cū ſimi. tediū ergo erit in
reali: q̄ miſſus habebit ſolum detentionē ⁊ reus expelletur.

in perſonali vero ſi miſſio eſt facta in bona immobilia puta
in domo, miſſus q eſt ibi cauſa cuſtodie erit oneroſus reo: q̄
ſi ille velit ire in camerā ⁊ miſſus ſimiliter intrabit. ⁊ ita in cō
ſimilibus actibus. Si in bona mobilia: puta in equo: ſi dn̄s
vellet ducere ad vnā aquā poterit miſſus prohibere ⁊ ducere
ad aliā aquā ſaniorē cū ipſe habeat cuſtodiā; ⁊ ſi miſſio eſt fa
cta in libro ⁊ dn̄s vellet legere in vno titulo poterit miſſ⁹ vol
uere chartā: ⁊ ita in ſilibus. ⁊ de his vide plene ꝑ ſpe. in ti. de
pri. ⁊ ſcdō decre. §. iam de effectu. ver. ſed vtrū miſſus. cū tri-
bus verſi. ſeq. ⁊ verſi. porro. ⁊ dicit Spe. in verſi. ſed vtrū. ꝙ ſi
a timeť[a] ex hac cōmunione ſcandalū euenire inter actorē ⁊ reū
poterit iudex ex officio ſuo iubere illū paſſum miſſionē rece-
dere: ⁊ tunc cōſtituere vnū qui fructus colligat. ar. ff. de vſu-
fru. l. ſi cui⁹. §. ſed ſi inter duos. aľs inci. equiſſimū. qḋ bn̄ not.
15 ¶ † Dicit ēt in preal. loco ꝙ bononie qn̄ eſt qḋ inter ciues ⁊
ſcholares: ſiue agať reali: ſiue perſonali: nō fit iſta miſſio ſed
b ſequeſtratio[b]. ſed vt dicit ipſe ⁊ bn̄ illud fit: q̄ timetur de re-
ceſſu ſcholaris in quo caſu permittiť ſequeſtratio: vt. l. ſi fi-
deiuſſor. §. fi. ff. qui ſatiſda. cog. ⁊ no. in. c. ij. de ſequeſt. poſ. aľs
autem vbi ceſſat timor nō dꝫ fieri ſequeſtratio; q̄ eſt contra
iura: vt dicam in. c. j. de ſeq. ſed debet fieri miſſio modo predi
cto. An autē hoc ſit ſimpliciter verū vt nō poſſit fieri ſeque-
ſtratio ꝓpter contumaciā. dic vt dicā in. c. j. de ſeq. ⁊ in. c. ex li
16 teris. de dol. ⁊ cōtu. ¶ Sed circa hoc quero † cur tā varie in-
ter miſſionē in reali ⁊ perſonali: vt in reali ſtatim habeat miſ
ſus poſſeſſionem: ſm vnā opi. vel ſm aliā habeat ſolū cuſto-
diam ⁊ detentionē. In perſonali vō ſm oēs hꝫ tm̄ cuſtodiā
vna cum reo. Hoſ. dicit ꝙ ideo q̄ in reali dico me ius habere
in re in qua ſum miſſus: qḋ non eſt in perſonali: vidē de hoc
latius in Spe. in ti. de ſcdō decre. §. iam de effectu. verſic. ſed
que eſt ratio. vbi dicit inter cetera qḋ in pſonali miſſio fit in
bonis extraordinario modo: q̄ dico mihi perſonam obliga
tā ex ꝯtractu vel delicto vľ quaſi: vn̄ miſſio dꝫ fieri in pſonā.
ſed q̄ perſona libera ſic poſſideri nō pōt: vt in. c. ij. de pig. et
l. cum heredes. in fi. ff. de acqui. poſ. fit in bonis. ideo non hꝫ
ita pingue ius ex illa miſſione cū bona nō ſint ſibi obligata;
nec dicit ſua: ſed in reali dicit bona ſua vel obligata: ⁊ ideo re
cte ordinate fit miſſio in eis ⁊ conſequiť qs pinguius ius ſeu
pinguiorē effectum. ⁊ iſta eſt etiam rō quare in reali nō inter
uenerit ſcōm decretum: ſed poſt lapſum anni efficiť qs verus
poſſeſſor ⁊ incōmutabilis; ſed in perſonali requiriť ſcōm de-
cretū; vt no. ꝯ. eo. in fi. ſup gl. fi. ⁊ per gl. in. l. ſi finita. §. iulian⁹.
ff. de dam. infec. Et hoc vltimū dicit Spe. in ti. de ſcdō decre.
17 §. videndū. ver. ſed que eſt ratio. ¶ † Secūdo no. ex hac gloſſ.
quod reo venienti intra annum reſtituiť res cū fructib⁹: ⁊ ſic
aperte vult iſta gl. qḋ miſſus nō lucretur intra annum fruct⁹
etiam in reali. ſed glo. in aut. de exhi. re. §. ſi vō. dicit qḋ de cō
ſuetudine miſſus lucrať fruct⁹, ⁊ loq̄ť in pſonali qḋ eſt plus.
ſꝫ nō placet illa gl. Bar. in. l. ſi finita. §. iul. ff. de dam. infec, q̄
haberet ſpeciē vſurarū. ¶ Cōclude ergo hūc articulū qḋ aut
miſſus eſt in perſonali ⁊ ante ſcōm decretū non lucrať fruct⁹
cum non habeat poſſeſſionē: ſed ſi ꝯſtat de debito cōputabit
fruct⁹ in ſortē: ⁊ intellige ſi ſint ꝯſumpti: aľs enī de ſpecie ad
quantitatē nō fit cōpēſatio: vt dicā in. c. ad noſtrā. ꝯ. de iure-
iuran. ⁊ conſuetudo ꝯria eſſet irrationabilis ⁊ peccati nutri-
tiua: aut q̄ritur in reali: ⁊ tunc ante annum elapſum non lu-
cratur ex ſimplici miſſione fructus: quia nō poſſidet ſm nos
vel ſm legiſtas nō incōmutabiliter: vnde veniens intra annū
recuperaret rem cum fructibus: hoc verū niſi iudex decreue-
c rit in vtroqꝫ caſu ꝓpter nimiā contumaciam[c] rei vt lucretur
fruct⁹: vt. d. l. fulcini⁹. §. fi. ff. ex qui. cau. ⁊ in. d. §. iulianus. Si
vero intra annum non venerit cum miſſus efficiatur in reali
verus poſſeſſor: obtinebit eam cum fructibus perceptis: q̄
nō auditur poſt annum niſi ſuper proprietate rei vt hic. ⁊ fa-
18 cit qḋ no. in. c. conſultationib⁹. de offi. dele. ¶ † Quero qua-
lis erat iſta cautio. Gloſſ. in ver. ꝓſtita cautione. concludit qḋ
debet eſſe ſufficiens: id eſt pignoratitia vel fideiuſſoria: q̄ li-
cet tex. hic nō exprimat ſufficientē: tn̄ exprimit text. in. c. j. de
ſequeſt. vnde dicit Jo. an. ꝙ hic omittiť: ibi ſuppleť. ⁊ ſic ceſ-
ſat contrarium. Hoſtiē. dicit ſufficere iuratoriā. ⁊ remittit ad
no. in. c. ex parte. de verb. ſig. ⁊ in. c. j. de iudi. ⁊ alle. Petr. pro
hoc de ſolu. c. odoardus. vide in Spec. de pri. decre. §. iam de
effectu. in ver. vlti. in fi. vbi ponit vtrāqꝫ opi. ⁊ reſidere videť
quod ſufficiat iuratoria. mihi placet opti. gl. vt requirať ſuffi-
ciens quam etiam ſequitur Jo. an. ⁊ pro hoc alle. tex. apertū
in aut. ⁊ qui iurat. C. de bo. aut. iud. poſſi. vbi exp̄ſſe fit mētio
de fideiuſſore. Itē cautio de iudicio ſiſti eſt pretoria. ⁊ omnis
cautio p̄toria debet eſſe ſufficiēs. ff. de p̄to. ſtipula. l. j. §. cōes.
Itē tex. in. d. c. j. de ſequeſtr. requirit etiā ſufficiētē. ⁊ idē tenet
ibi glo. Fateor tamē qḋ ſi nō pōt ꝓſtare ſufficientē: preſtabit

Sebaſti. Sapia.
a ¶ Quod ſi time-
tur. Uide Deci. i
l. ſi. co. ij. in fi. C. de
edi. diui adri. tol.
⁊ do. Frā. cur. i. l.
vnica. in. ij. nota.
col. iij. vſi. quarto
fallit. C. de ꝓhib.
ſeq̄ſtra. pec. et ibi
ponit plures ca-
ſus in quib⁹ ſeq̄-
ſtratio eſt ꝑmiſſa.
vide ēt Moder.
in. l. ſi fideiuſſor.
§. fin. ff. qui ſatiſd.
cogan.

Zacharias.
b ¶ Sꝫ ſeq̄ſtratio.
Adde qḋ requirať
ad hoc vt ſeq̄ſtra-
tio habeat locuꝫ:
ꝑ Ant. corſe. ſin.
ſuo. cccxxij. in vſi.
ſeq̄ſter. de quo ꝑ
iſtū in. c. ij. ꝯ. de ſe-
que. poſ. ⁊ fru.

Sebaſti. Sapia.
c ¶ Nimiā ꝯtuma-
ciam. Adde ꝙ ex
nimia cōtumacia
pōt iudex miſſuꝫ
ex primo decreto
facere poſſeſſorē;
vt eſt glo. in. l. iiij.
§. ſi forte. in vō. diſ
cedat. ff. de dam.
infe. quam dicunt
ſing. Mode. in. l.
iij. §. ſi. ff. de acqr.
poſ. vide. Spec. ⁊
Jo. an. in ti. de ꝑ.
decr. §. reſtat. vſi.
ꝯ aūt. vbi decla-
rāt q̄ dicať nimia
ꝯtumacia. ⁊ vtrū
miſſus in poſſeſ-
ſionē ex p̄mo de-
creto lucreť fru-
ctus. vide Alexā.
late i. d. l. ſi finita.
§. iul. col. xxv. vſi.
inquantum. gl. et
Bart. ff. de dam.
infecto.

furatoriā.per.c.per vestras.de do. post diuor.resti. et per ea que no.glo.in pall.c.j.de do.⁊ cōtu. libr.vj. et in aut.generaliter.C.de epis.⁊ cle.

19 ¶ Gloss.in ver.expensarū.colligit† primo reū debere satisfacere de expensis ante ꝙ̄ audiat, vel absoluatur. vñ dicit Uin.ꝙ satisfacit ante ingressum iudicij.C. de iudi.l.sancim⁹.j.de app.reprehēsibilis. nec credit locū habere quadrimestre tp̄s qd̄ dat ad executionē rei iudicate. de quo de offi.dele.c.quereti. Et intelligit Hosti. de expēsis factis tā ante missionē seu excōicationem: ꝙ̄ post: ex quo sunt facte occasione ꝯtumacie.all.de pcu.c.auditis. Ego all.tex. apertū in.l.sancimus.C.de iudi. vbi dicit ꝯtumacē nō audiēdum nisi restituat ante omnia dāna aduersario ex eius ꝯtumacia inflicta.⁊ per illū tex.clare probat dictū Uinc.preall. vt in istis expēsis siue dānis nō habeat locū illud quadrimestre tp̄s. Aduerte: q̄ puto predicta ꝓcedere vt ante omnia soluat expēsas qñ fatetur reus suā cōtumaciā vel est manifesta. Si vero est dubia ⁊ allegat aliquā causam ꝓbabilē cōtumacie exclusiuā: puta q̄ fuit captus in itinere vel qd simile debet primo iuxta formā ecclesie absolui excōicatus: et postea inquirit de veritate: vt in.c.venerabilibus.§.idē est.de sen. excō.li.vj.⁊ in.c.ex parte.el.j.de verb. signi. ⁊ idē puto si vult recuperare possessionē ⁊ negat cōtumaciā vt audiat prestita cautione.⁊ postea disputabit de veritate cause.all.per tex.§. idē est.pall.⁊ in.c.ex parte.j.de ver.sign.vbi dicit idē in similibus obseruandū.⁊ est hoc equitati consonū ne litiget quodammodo spoliat⁹.⁊ cū hoc tēperamēto intelligo istū text.

20 ¶ Op.cōtra text.de cōtrarietate.† nā primo dicit reum venientē intra annū recuperare suā possessionē. et per hoc innuit ꝙ eā perdidit ⁊c.et sic missus in reali fit possessor ex primo decreto.⁊ tñ postmodū in fi.huius.§.sentit oppositū.dū dicit ꝙ post annū efficitur seu cōstituitur missus ver⁹ possessor.⁊ sic innuit ꝙ ante non erat possessor. Sol.glo.hic in ver. possessionē recuperet.⁊ in vers.verus.laborant circa solutionem.⁊ vera solutio vt intelligas dependet a solutione illius q̄stionis: an statim efficiat verus possessor: an demū post lapsum annū.⁊ de hoc etiā inter Legistas sunt due opi. vt no. glo.in.l.si quis emptionis.§.sed ⁊ si quis.C.de p̄scri.xxx.an. nam Joā.Marti. ⁊ Azo.tenuerunt: q̄ missus in possessiōe reali statim incipit possidere naturaliter ⁊ ciuiliter.C.quō et qñ iudex.l.cōsentaneū.sed Bal. contra dicēs eum possidere demū post annū: vt sic annus sit loco secundi decreti in realibus. Si ergo teneas opi. primā vt statim efficiat verus possessor: dic ad istū tex. ꝙ vere recuperat intra annū: quia eam perdiderat.⁊ ad fi.§.vbi dr̄ missum effici verū possessorem demum post annū dic irreuocabilem ⁊ incōmutabilem: nam et prius erat sȝ reuocabilis per oblationē cautionis intra annum. si vero tenet scd̄a opi.⁊ tūc dic ꝙ recuperat possessionē id est detētionem.⁊ versi.in fi.positus stat ꝓprie: vel sm̄ glos. recuperet.i.retineat.⁊ dicit hec glos. hic: ⁊ cōmuniter vbi attingit istā materiā ꝙ sm̄ nos.i. canonistas fit tm̄ custos intra annū.⁊ idē no.in.c.cōtingit.j.de dolo et cōtu.Spec.in ti. de scd̄o decre.§.iā de effectu.versi. si vero.dicit ꝙ Canoniste cōmuniter tenēt istā opi.gloss.sed sibi alia magis placet per istū text.qui dicit recuperet.⁊ eodē verbo vtitur text.de offi. ordi.c.pastoralis, ergo eā perdit. Et qd̄ dicit hic ꝙ efficiatur post annū verus possessor rñdet: vt.s.dictū fuit qd̄ exponit id est incōmutabilis: quia nō tenetur restituere venienti nisi probet dñium. Bart.in.l.iij.§.fi.sentit etiā istā opi. ꝙ sic debet intelligi ꝙ ipse ponit in pall.l.si finita.§.iulianus. dicēs ꝙ nō facit fructus suos intra annū: sed post sic.et tunc fit verus possessor. do.Antō. simplr̄ sine aliqua allegatione dicit tenēdā hanc cōmunē opin.Canoñ. Ego dico ꝙ ista cōis opi. Canoni.aperte probatur in.c.j.⁊.ij.de eo qui mit.in pos.⁊ in c.pastoralis.§.preterea.de offi.ordi.vbi text. dicūt missionē fieri causa rei seruande.⁊ idem dicit aperte in rubr. de eo qui mit.in posses.⁊ valet argu.a rubro, de peni.distinc.j.§. hec autem verba.iuncta glo. Itē in.c.iij.de eo qui mit.in poss. dicit fieri missio causa custodie.⁊ idē dicit in.c.fi.eo.ti.⁊ loquuntur in realibus: vt in eis patet. sȝ certū est qñ datur possessio causa rei seruāde vel causa custodie nō trāsfert possessio: vt aperte dicit text.in.l.iij.§.fi.ff.de acq. pos. Aliud est em̄ possidere aliud est in possessione esse: vt in.l.si quis ante.ff.eo.quare vt s.dixi ꝯcludo: ꝙ in reali missus ꝯsequitur solū detentionem rei quā habet causa custodie concluso reo cōtumace: vt satis innuūt omnia iura preall.⁊ ideo vtūtur verbo restituere possessionem: q̄ detentio est quedā impropria ⁊ imaginaria possessio: ⁊ ipse solus hȝ custodiā: in personali vero vterqȝ est in possessione: sed reus possidet ⁊ missus habet custodiā: qd̄ tñ limita vt.s.dixi.⁊ per hoc remanet satis declaratus iste articulus.

21 ¶ Quero tex.hic dicit† ꝙ missus in reali efficit lapso anno verus possessor nūquid in hoc exigit scd̄m decre.glo.in ver.ꝯstituetur.concludit finaliter ꝙ nō: ꝙ solus transcursus anni ꝯstituit missum verū possessorē ⁊ incōmutabilē. Et ista est cōis opi.Canonistarū ⁊ Legistarū.et satis probatur hic. ⁊ in.c.fi.de offici.ordi.no.gl.in.l.si finita.in gl. mag.ff. de dam. infec.⁊ ibi reddit rōnē quare secus in ꝑsonalibus: nam in reali petit qd̄ suū est vel dicit rē sibi obligatā. ideo nō est necesse ꝙ interueniat scd̄m decretū per qd̄ trāsfert dñium vel datur vera possessio: nā dño tm̄ deest habere ipsam rē: quod secus est in ꝑsonali: vt.s.tetigi post Spe.et vide qd̄ no. plene in.c. cōtingit.j.de dol.⁊ cōtu.et ꝑ hoc sunt expedite glo. huius.§.

22 ¶ Uenio nūc ad glo.§.qd̄ si.† ⁊ primo q̄ro q̄ tex. hic loquitur de rebus immobilibus quas quis possidet noīe alieno ⁊ nominat dñm in iudicio: nunquid hoc habet locū etiā in re mobili vt per noīationem euitet iudicium.gl.in ver. in reb⁹ immobilibus.ar.primo ꝙ nō: finaliter tenet ꝯriū: et multi tenent primam sñiam: vt Joā.Gof.Phi.Azo.Inn.et Odof. reddunt rationē: q̄ si prodesset noīatio posset eum effugere: ⁊ cōiter tenetur opi.glo.⁊ eā sequit Uin.Hosti.Pe.Abbas. et Accur.in.l.ij.C.vbi in rem act.et idē ibi Bar.et Cy.Spec, in ti.de pri.decre.§.restat.versi.hoc etiā not.cum ver.seq vbi prosequitur materiā huius.§.et multi alij sequunt.et cōiter Moder.hic. Et ad id ꝙ dr̄ de fuga: rñdet qd̄ poterit ꝓuidere cautionis remedio vel res poterit sequestrari.ff. q̄satisd. cogan.l.si fideiussor.ad hoc vt habeat locū in re mobili: facit sm̄ Jo.an.quia quo ad sortiēdū forū equiparamus rem mobilē ad immobilē: vt no.in.c.ex parte.⁊ in.c.fi.de fo.cōpe. Itē sm̄ Bar.quia ex quo non inducit legū correctio dȝ ex identitate rationis extēdi beneficium huius.l.ad rē mobilē: lȝ de ea nihil dicat nec hic nec in.d.l.ij.nec etiā ante iura. C. habebat locū hoc beneficiū: et hanc partē tanꝙ̄ equiorē et humaniorē sequor ne fiat aliqd̄ preiudiciū dño absenti.argu.in.c.j. de cau.pos.et proprie.et.c.inter.de maior.⁊ obed.c. cū sup.de re iu.et.l.vlti.C.si per vim vel alio modo. arguēdo a rōne.l. et optime facit.d.aut.qua in ꝓuincia. ¶ † Scd̄o q̄ro iste tex.

23 loquit de possidēte noīe alterius vt possit conuentus noīare dñm in iudicio: nūquid hoc habeat locū indistīcte.hec eadem glos.rñdet ꝙ non: sed restringit tex. qñ conuentus nullū ius habet in re.pone exēplū in colono cōmodatario ⁊ depositario: secus dicit de habente ius in re.pone exēplū in marito in rebus vxoris: in emphyteota: feudatario: superficiario: et vsufructuario: in creditore: ⁊ simi. In his em̄ sm̄ glo. nō prodest nomīare dñm in iudicio quia sicut isti possunt agere pro

b eodē iure ita ⁊ defendere.alle.iura. ¶ Circa hunc articulū b quatuor sunt opi.p̄cipales. Prima est huius glo.⁊ Accur. in.l.ij.C.vbi in rem act.vt indistincte nō habeat locum nominatio ex quo cōuentus habebat ius in re. Scd̄a est opi. Jo. and.modificās hanc opi.glo.dicit em̄ hanc opi.glosſ.procedere quando simpliciter res vendicaret: secus si vēdicaretur directū dominiū tantū, vel qd̄ ex illo debetur tūc autē sufficeret dominum nominare cum ius ipoꝝ non tangatur. ⁊ remittit de hoc ad no.Specu.in titul.de primo decre.§. restat. ver.sed nunquid. Idem in effectu tenet Cy.in.d.l.ij.licet per alia verba.dicit enim ꝙ si cōuenitur super re quam aliquo respectu sibi possidet non poterit dominum noīare in iudicio: sed si super fructibus aut seruitutibus vel pensionibus dño debitis poterit tunc dominū in iudicio nominare. Idem in effectu vult Bar.in.d.l.ij.per verba clariora dicēs: ꝙ aut iste qui habet ius in re conuenit solū respectu possessiōis sue: vt quia emphyteota ꝯuenitur ab alio dicēte se potiorē emphyteotam esse tunc sit vera ista opin.ꝙ non possit dñm in iudicio nominare: q̄ ei non preiudicat. Si vero cōuenitur respectu dñij directi: et sic respectu iuris qd̄ est apud alium potest et debet nominare dñm in iudicio: et liberabitur a iudicio respectu illius dominij: et hoc quatenus illud iudiciū nō repugnet iuri ipsius emphyteote.pōt em̄ dicere emphyteota nō curo quis sit dñs directe: nec volo hoc defendere, sȝ dico me esse emphyteotā: sed quatenus petitio actoris repugnet iuri ipsius emphyteote haberet emphyteota necesse se defendere: nec posset dñm nominare ꝙ̄tum ad declinandum iudicium: sed bene posset eum nominare vt posset ab eo de suis defensionibus informari: vt in aut. qua in ꝓuincia.C. vbi de crimi.agi opor.hec sunt v̄ba Bart. que in effectu volūt opi. Joā.an. Tertia est opi.Guil.de cu.quā sequit hic do. Anto. ꝙ si ius agendi se cōpatiatur cū iure dñij: quia illi non derogat: sed dirigit tm̄ ad ius emphyteote: ⁊ non habet locū nominatio.si aūt ꝯdicit iuri dñij: vt quia non intēdit recognoscere dñm: ⁊ sic pōt ei preiudicare saltem respectu ciuilis possessionis: tunc habeat locum nominatio: ⁊ sic ratio erit ꝙ nō habeat locum noīatio. Quarta est opi. Bald.et magis larga in.d.l.ij.

Zacharias.

a ¶ Satisfacere de expēsis. Adde de hoc ꝑ Lanfrā. de ora.i.c.qm̄ cōtra. §.expense.nu.20, vers. his sic p̄missis.j.de ꝓba.⁊ ibi paulopost. qd si ī p̄ma citatiōe fuit contumax: an debeat tertia expectari: et an talis cōdēnatio sine aliqua citatione fieri possit.et vtrū per appellationē q̄at retractari cum similibus multis questionibus.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Hic articulū, Circa hanc materiam no.ꝙ si conuentus noīat Titium in iudicio et dicat se possidere noīe Titij si conuincat de mendacio priuat possessione rōne mēdacij.ita tenet Bal. ī.l.vnica.C.de his q̄ potē.no. Inno. ⁊ Ant.hic Ange. areti.j.§. oīm.co. xj.⁊ ibi Jaso. aliqua alleg.co.xvij. versi.vnum etiam in hac materia. in stitu.de actio.

in.d.l.ij.vbi dicit:q indistincte isti habentes ius in re noïant dñm etiã si cõueniãtur super iure suo. Interest enim domini esse in iudicio: quia si forte obtineret aduersarius negaret se habere ius ab isto dño :z hoc placet do. Cardi. quo ad hoc vt teneat iudiciũ etiã in preiudiciũ domini:sed quo ad hoc vt teneat iudiciũ in preiudiciũ emphyteote vel vasalli videtur sequi opi. Jo.an. que magis videt cõmunis. mihi ex toto nõ placet. ratio patebit ex.j. dicẽdis. Et concordando quãtũ fieri põt has opi. sic distinguo qd aut cõuentus nullum habet ius in re:z tunc clarũ est qd potest z debet dñm nominare: vt hic. z in.d.l.ij.C.vbi in rem act. aut habet aliqd ius vt emphyteota:z tũc si cõuenit super iure suo tñ z non habet locum nominatio: quia ipse est domin⁹ illius iuris petiti z ita procedit opi. gl. z sequaciũ:z plus dicit Spec. in tit. de pri. decre. §. restat. versi. sed quid si actor. q etiã si dñs sponte vellet in se suscipere iudiciũ non admitteret: qz lz eius intersit: vt quidã dicũt, tamen possessio naturalis de qua nunc agitur nõ est sua. dico tamen quod hec sententia z acta non preiudicabũt domino proprietario absente: quia sua interest potius habere obligatũ vnũ q aliũ. iuxta not. in.c. potuit. de loc. sed ad hoc vt fiat sibi preiudiciũ debet vocari vel vt ab eo habeat informationẽ. z ita pcedit opi. Bal. Idẽ z fortius si non intendit recognoscere illũ in dñm sed alium. debet enim tunc vocari quo ad hoc vt fiat preiudiciũ: sed non est necesse quo ad hoc vt iudicium pcedat: quia hic tñ discutit de iure psentis z nõ absentis: nec acta facient sibi piudiciũ: ergo non est necesse eum vocare: z qd acta nõ faciant preiudiciũ absenti, tenuit Cy. in.d.l.ij. z Jo.an. hic. aut cõuenitur super tota re insolidũ vt quis vendicat z sic non tagitur solũ ius presentis: sed etiã directum dñiũ absentis: z tunc licet Jo an. Bar. z Cy. sentiãt q nõ habet locum nominatio: tñ credo ztrariũ: qz nõ tenet defẽdere ius alteri⁹ si nõ vult z ideo pro parte tangente absentẽ poterit eũ noïare cum nihil cõmune habeat proprietas cũ possessione: vt.l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acqui. pos. z idẽ videtur vbicũqz in vendicatione totius includitur pars iuris alterius. nam ratio q est de toto ad totũ est de parte quo ad partem. in.c. pastoralis. §. item cum totum. de offi. deleg. videtur tamen qd vbi petit a possessore onus reale: lz illud soluat alteri absenti q nõ habebit locum nominatio: qz tale onus p tempore etiam preterito sequitur possessorẽ: vt.l. imperatores. ff. de pub. z in.c. pastoralis. de deci. z p possessorẽ stat qminus soluat isti. facit qd no. in.c. auditis. de pscri. per Inn. z ad hãc distinctionẽ sunt reducẽda iura pro ztrijs alleg. in gl. in si. z specifice rñdendo dic primo ad.c. de rebus. q ibi nulla fuit facta nominatio quinimo neqz cõuẽtio: sed ex vrbanitate quadã ecclesia consuluit principẽ: an ipse alienauerit ei⁹ bona illicite in alios. z dic vt ibi dicitur: qz nihil facit. ad.l. in hoc. ff. de ser. corru. dic quod ibi tñ dr q si ex corruptione serui bona sua sunt surrepta, potest agi cõtra corrũpentem etiam si bona puenitũt ad aliũ: qz corrũpẽs tenetur ex delicto suo nec aliquid ibi possidet noïe alterius z faciunt multum a remotis. ad.l. vlti. §. lucius. etiã dicit q nihil facit: tñ enim dicit q pactũ personale non transit ad successorẽ rei. Similiter nõ ob.l. qui a debitore: qz ibi cõuincitur dolosus a dolo suo. ideo ipse puniedus est. Similiter rñde ad c. auditis. z.c. inter memoratos, nõ eñ aliquid dicũt de nominatiõe: sz tñ dicunt qd superior potest conueniri super iure subiectionis alicui⁹ ecclesie: qz ipse possidet z nõ ecclesia possessa. vnde parũ aut nihil hec cõtraria faciũt. Et ex predictis decidit questio de creditore cõuento super re in qua habet hypothecariã: an nominet debitorẽ dñm in iudicio? z videtur Jo.an. hic sentire idẽ q in feudatario z in emphyteota cũ eos coniungat in positione exempli. z idẽ Spe. in tit. de pri. decre. §. restat versi. sed nunquid idem. sed Jo.an. ibi in addi. Spe. dicit qd in creditore aliud est dicendũ: scz vt possit dñm noïare. per.l. si pignore. ff. de pig. act. z per.l. si.C. de fur. z idẽ Cy. in.d.l.ij. z do. Ant. hic. Ego satis eque distinguerem quod aut conuenitur super iure hypothece: vt quia dicit alius creditor illam rem prius sibi obligatam. z ideo ipse debet habere possessionem tanq antiquior creditor z non nominet dominum: qz tãgit priuatiue ius istius creditoris z proprio noïe rem possidet: z sic cessat mens z verba huius tex. z idem in cõsimilibus terminis. ad hoc adduco bonum text. in.l.j.C. si antiqui. cred. aut cõuenitur sup dominio ipsius rei: vt qz rei vendicatione: z tunc poterit noïare per supradicta. licet aliud videatur in hoc sentire Jo.an. z Bar. vt ex pdictis patet: qz tangitur ius vtriusqz: sed mihi placet quod predixi. z vide qd ipsemet Jo.an. aliud voluit in creditore in additiõe pdicta: z mihi placet ẽt in

24 alijs habẽtib⁹ ius in re sm distinctionẽ quã feci. ¶ † Sl, sequens qrit quando debet fieri nominatio [a] ista cũ tex. dicat statim? Rñdet qd añ libelli oblationẽ vel etiã post anteq rñdeat libello. hanc opi. sequit hic domi. Anto. quia hec nominatio ad vitãdum iudiciũ habet vim cuiusdam declinatorie: ideo debet proponi ante lit. conte. de re iudic.c. inter monasterium. z ideo post lit. contest. non poterit variare nisi aliter probaretur error. per no. in.c. si. de zfes. z dic q hoc etiã voluit Bar. in pre alleg.l.ij. vbi dicit hãc exceptionẽ declinatoriã: z ideo pponendã ante lit. cõte. vt.l. si.C. de excep. z certe satis phatur hic. z in palle.l.ij. versi. statim. facit.l. is qui se obtulit. ff. de rei ven. z.l. qui se liti. ff. de peti. her.

25 ¶ Sed circa hoc qro † quid si noïauit dñm: sed processit in iudicio acsi proprio nomine possideret? Dic qd valet processus cõtra eum: vt.l. officium. ff. de rei vendi. in si. z istud est qd voluit dicere glo. in.l.ij. vbi exponit qd debet nominare zc. id est potest. q.d. nemo dñm cogitur nominare si non vult. quod tz Bar. ibi: vel intelligi debet proprie: scz vt sit necessarium cõditionaliter si vult euitare iudiciũ z damnum proprium oz dominum nominare. arg. in preal.l. is q se obtulit. z.l. qui se liti. dicit hic Innocen. z Jo.an. post eum: q si iste se liti obtulit z postea contumax appareat: z propter hoc decernatur possessio actori non nocet hoc dño: qz vere possidet quo ad possessionẽ z pprietatẽ.C. si per vim vel alio mõ.l. si. sed ille q litẽ susceperit tenebitur ad interesse ante lit. contest. condemnabitur ad ipsam rẽ cum habeat pro possessore: z hoc si ille qui agebat reũ possidere ignorabat. ff. d rei vẽ. l. is qui. z.l. seq. z. ff. si vsufru. peta.l. si. Si vero sciebat eũ nõ possidere decipitur a se: vt dictis iuribus. vel melius sm Innocẽ. cõdẽnabit iste qui se obtulit actore ignorante ad litis estimationẽ. vel sm quosdã: quantum in litem iuratum fuerit vel ad interesse. ff. de peti. here.l. q se liti. z. ff. de dolo. l. penul. dñs Anto. non putat qd hic habeat locũ iuramentũ in litẽ ex quo dolo non restituerit licet dolo litigauerit: sz alterũ ex pdictis remedijs.

6 ¶ Et vt intelligas tu Canonistas scias † q iuramentũ in litẽ est de affectiõe rei: ita qd plurimũ excedit verũ pretiũ rei: z prestatur quando quis potest restituere rem: z dolose z contumaciter resistit vel dolo facit qd restituere nõ potest: vt.l. q restituere. ff. de rei ven. z.l. in actionibus. ff. de in li. iuran. ¶ Ad propositũ igit mihi placet vt nõ habeat hic locum iuramẽtum in litẽ. quia nec iste potest neqz vnq potuit restituere rem: sed tñ temere litigauit: vnde non tñ deliquit: ideo merito non venit ita atrociter puniendus. xxiij. q.j. non afferamus. reg. odia. z reg. in penis. li. vj. z quod s. dixi. acta cum isto possidente noïe alterius nõ preiudicare dño absenti. tenet etiã Bart. in.d.l.ij. qz res inter alios acta zc. plus dicit q facta etiã executione rei ad actorẽ trãslata nõ priuabit dominus absens possessiõe sua si quam habuit. ar. d.l. si.C. si per vim vel alio modo. Non ob. si dicatur qd sicut absens possidet p colonũ: z ita eo eiecto perdit possessionẽ ciuilẽ. ff. de acquir. pos.l.iij. §. qd si seruus. ita z in isto casu debet dñs perdere possessionẽ si per iudicẽ est ablata illi qui alieno noïe possidebat z alteri est lata qui missus est in possessionẽ. ad hoc rñdetur sm Inn. hic z Bart. z in.d.l.ij. ideo eñ colono eiecto dñs perdit: quia violẽter intẽdit sibi possessionẽ querere: z eã cuicũqz auferre: secus autẽ in iudice qui non intẽdit iurisdictionẽ vel ius alterius alteri dare: z si intẽderet nõ posset: vt in preal.l. vlt.C. si p vim vel alio mo. facit.c.j. de cau. pos. z proprie. z in.c. inter de maio. z obe. Alij dicunt tunc etiam possessionem amitti: sed iudicis officio recuperari: vel cõditione ex.l. palle.C. si per vim vel alio modo.l. vlti. primum dictum placet Host. z videtur verius cũ possessio iudicialis habeat plus iuris q facti: violẽta vero nihil iuris: z in quolibet pcessu iudiciali iudex intendit reseruare alteri ius suum. de offi. delega.c. sup eo. de donatio.c. inter dilectos. in si. facit.l.ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco public. z.c. ex tuarum. de autho. z vsu pal. Hec intellige vera quando dominus absens ignorabat detentorem litigare: tunc enim non fit preiudicium: nec in proprietate: nec in possessione: vt not. in capit. cum super. z.c. penulti. de re iudica. sed si dominus sciebat: tunc distingue capiendo Innocen. in.c. cum super. de re iudicata. qd si litigans est tantum detentor: ita quod dominus potest eum remouere a lite z suscipere in se defensionem z non facit: tunc fit sibi preiudicium saltem in possessione. argumen.l.iij. §. fin. ff. de acquiren. posses. z in preallega.c. cum super. z sentit Cy. in dicta.l.ij. dum dicit distinguendum inter ignorantiam z scientiam domini: tunc enim licet iudex non intendat preiudicare alteri: tamen iste saltem ex sua negligentia videtur perdere possessionem. argumen. eorũ que no. in.c. olim. j. de restitutione spoliat. z.l. quod meo. z in.l. clam pos.

Zacharias.

a ¶ Qñ debet fieri nominatio. Adde Bar. z bal. in l.ij. C. vbi in rem actio nõ de Spe. in ti. de libel. zce. §. xvj. vñ. itẽ cautus. z paul. de ca. consi. cxlvij.

a ✠Sebasti.Sap. ¶ Sibi eñ. Qꝛ cōtra noīatū debeat dari de nouo libell⁹: tenet Ang.in.l.nō solū.§.qd vulgo.ff.de vsuca.ad qd vide Deci. in ꝯſi.lxij.incip.in causa q̄ agit.colū.fi.vbi signanter voluit: ꝙ si statuto caueat ꝙ cōtra nominatum nō debeat porrigi nou⁹ libellus dꝫ intelligi ꝙ saltem primo libello addi debet qualiter agitur cōtra nominatum ·Zacharias.

b ¶ Dictio quasi. Dic tu de ista dictiōe. vt no. iste in c.gratum.nu.9.⁊ ibi plenius dixi in apost. ad ipsum. ſ.de offi.deleg.
✠Sebasti.Sapia.

c ¶ Facta interruptio. An per denuntiationē factā dño ꝑ colonum interrūpat prescripti: vide Abb. in c.illud. de ꝑscrip. et Jaso. in.l.fi.in prin.col.j. vſi. septimo extende.ff. de eo per quē fac. erit. vbi dicit hoc ꝓcedere in denūtiatiōe iudiciali: secus in denūtiatiōe extraiudiciali. ⁊ ibi late tangit quando ꝑ citatio nem interrūpatur ꝑscriptio: ⁊ ponit regulā cum extensionibus ⁊ limitationibus.
Zacharias.

d ¶ Quasi cōtesta. Adde de hoc per Spec. plenissime in ti.de cōtu.§.iij. ver.si ꝓo agit. in ꝑn. et ibi quid sit quasi litis ꝯtesta. Anto.Fancis.
¶ Circa h̄ ꝙ iste dicit de litis cōte. dicas ꝙ in oībus casib⁹ in qb⁹ non reqrit litis ꝯte. si fiat non est ꝓprie ꝯtestatio: sed q̄si. et q sint illi casus in qb⁹ nō reqrat vide ꝑ Spe.in ti. de li.ꝯte.in.§.pe. in ver.in qb⁹.⁊ in ti.de teste.i.§.nūc tractem⁹.⁊ in tit. de lib.ꝯcep.in.§. nūc dicēdū. ⁊ habet ꝑ bar.in.l.iiij. in.§.hoc autē. in vij.q.de dā. infec. et ꝑ Bal.in.l.incerti.C.de iterdi. et ꝑ gl.in auc. qui semel.C.quō ⁊ qñ iu.⁊ ꝑ Canoni.in cle.dispēdiosam. de iudi.⁊ in cle.sepe.de v̄bo.sig. Et adde ꝙ litis cōte. in causis in qbus ex ōbito iuris dꝫ fieri inducit quasi cōtractū in iudicio: sed qñ nō reqrit in causa litis ꝯtest. tūc ꝑ illū actū ꝑ quē fit nō q̄si ꝯdicit: vt ꝑ Bar.sing.i.l.licet.in.§.idē scribit.in lect.noua. ff.de pecu.⁊ reliq̄ circa istam materiā vide ꝑ Spe.in.loco ꝑ istū hic alle.

sidere.ff.de.acq.pos.aut litigās erat possessoꝛ: ita ꝙ aliquo modo possidebat.⁊ sic litigabat de iure suo.⁊ tūc cū nō possit eū a lite remouere nullū facit sibi ꝑiudiciū.cessat eñ rō.l.sepe.ff.de re iudi.et 27 c.pe.eod.ti.⁊ hec no. ¶ Quero tex.dicit † ꝙ noīato dño dꝫ statui terminus ꝑ iudicē vt deducat ad notitiā dñi ⁊c.ꝑ quē fiat ista intimatio dño: an ꝑ iudicē: an ꝑ istū colonū: Glos.i ver.ꝓducendo. dicit ꝙ ꝑ istū q in iudicio dñm noīauit.vl' ꝯm. Jnn. ⁊ Host.qd fiet per iudicē si forte noīans est min⁹ idone⁹.ita dicit hic Jo.an.sed certe Jnn. simpliciter facit mētionē de detētore vt ꝑ eū fiat.⁊ dicit Jo.an.ꝙ ꝑiculosum esset dño ꝙ interpollatio facta colono ꝯstitueret ipsum dñm in mora.ꝯid.ff. de peti.here.l.itez veniūt.§.petita. Jdeo est tutū ꝯsiliū ꝙ actoꝛ denūtiet: nā si colonus nō denūtiaret dño sibi nō ꝑiudicaret: vt in ꝑall'.§.⁊ idē cōiter tenent Legiste in.d.l.ij.qūo eñ posset lis pro ꝯtestata haberi si nō nuntiat dño: ⁊ sic essemus extra terminos hui⁹ litere.⁊ Bar.i.d.l.ij.expresse tenet hāc denūtiationē debere fieri ꝑ iudicē.⁊ ita itellexit illā literā.⁊ exꝑssi⁹ dicit hoc patere in isto tex. ⁊ tenere hic Jnn.sꝫ certe nec Jnn.dicit hoc: imo dicit oppositū: vt.ſ.dixi.nec ista lr̃a hoc dicit.imo iudicio meo potius ꝓbat oppositū i eo ꝙ vult ꝙ isto nō veniēte ad hanc statuitionē termini debet eū iudex citare legitimis edictis.si eñ itellexisset de citatione fiēda per iudicē a ꝑncipio simpl'r dixisset ꝙ iudex vocet eum legitimis edictis: sed qꝛ ꝑria fit ꝑ detētorem dꝫ postea fieri solēniter ꝑ iudicē. fateoꝛ tutū esse vt etiā fiat ista ꝑ iudicē.⁊ puto si iste detētoꝛ nō faceret teneret ad interesse: ⁊ nō ꝑiudicare absenti: vt dicūt doc.⁊ facit.l.j.ff.de eo ꝑ quē fa.erit.tñ si denūtiaret veraciter absenti hoc sufficeret: qꝛ in hoc est quasi nuntius iudicis ar.eorū q̄ no.in.c.cū dilecti.de dol.⁊ ꝯtu. ¶ Quero qd itēdit lr̃a cum dicit: ꝙ absens dꝫ venire vt actoris itētionē excipiat: gl.se.expōit.i. suscipiat q̄si velit dicere ꝙ absens dꝫ in se suscipe iudicium nā qñqꝫ excipe capit ꝑ suscipe.gloss.all'.iura.⁊ simile hr̄ in.c.lꝫ heli.de simo.⁊.c.si qs.de re.eccl.nō alie. Uel expone: excipiat.i.ꝑ exceptionē perimat 28 seu excludat. ¶ Et faciūt hec ad qōnē † an cleric⁹ noīat⁹ in iudicio seculari per laicū colonū possit declinare forū. Et videt ꝙ nō: ꝯm Jo.an.vt rogatur defendere vbi noīat⁹ tenebat.ar.C.vbi in rē ac.l.j.ff.de iudi.l.heres absens.in prin. Refert tñ Frā.dicere ꝙ hec qō fuit Mediolani in q̄ Uber. de bobio ꝯsuluit ꝯtrā.qd placebat Frā.vt iuxta regulā actoꝛ sequat foꝛ rei: ⁊ cū hoc trāsit Jo.an. nec ob.qd no.Spec.in titu.de pri.decre.§.restat. versi.qd si dñs.v̄si.seq.ibi eñ loquit cū cōuentus hꝫ ius in re: puta ꝙ feudatari⁹ est ꝯuēt⁹ sup vtili dñio.certe ꝯm Spe.nō pōt dñs: etiā clericus aduocare causam ad foꝛ suū suscipiēdo defensionē. sed hoc loquit de colono nō habēte ius i re vel in simili.⁊ hoc ēt in effectu sequit do.Ant.pic.ꝯcludе ergo ꝙ aut cleric⁹ venit tāq̄ noīatus ⁊ ius habēs: ⁊ sic est necessari⁹ defensoꝛ ⁊ ꝑncipalis: ⁊ tūc a aduocāt cām ad foꝛ suū: sibi eñ [a] dād⁹ est libellus de nouo: vt satis īnuit lr̃a hic: ergo dꝫ ꝯueniri corām iudice suo.aut venit volūtarie ad defendēdū nō noīatus ꝑdicto mō vel ad defendēdū ēptoꝛez suū: tunc tenet ibi defendere ⁊ iudicium subire: qꝛ nō est reus ꝑncipalis cū iudiciū dirigat ꝯ possessorē noīe ꝓprio q̄lis est emptoꝛ vel feudatari⁹ vt in.l.j.⁊ qd ibi not.C.vbi i rē act.vide bona gl.que sic dꝫ itelligi in.c.clericū null⁹.xi.q.j.⁊ qd dixi i.c. quia.v.de iudi. Et an possit vti isto ꝑuilegio sibi cōpetēti nō mutādo foꝛ: vide ꝑ Bar.in ꝑall'.l.j.⁊

hoc videt etiā de mente Bar.in preal.l.j.C.vbi in rem act. iūnctis no. per eū in.d.l.ij.eo.tit.vbi aperte sentit ꝙ nominato veniēte in casu huius.§.absoluet colonus ab instantia iudicij: ⁊ libellus de nouo sit dād⁹ cōtra supueniētē dñm: ⁊ cōtra eundē decetero est totus ꝓcessus faciendus.⁊ ꝑ hoc habes practicā ꝓcedēdi dño cōparēte. ¶ Quero nunquid quo ad oēs effect⁹ habeat lis ꝑ istū modū de quo in tex.ꝓ ꝯtestata: dic ꝙ nō: sed habet ꝓ ꝯte.quo ad īpedimētū seu ad iterrūpēdū ꝑscriptionē gl.rñdet ꝙ interrūpit ad hāc denuntiationē: non aūt habet ꝓ ꝯtestata quo ad aliū effectū: vt puta vt possit ꝓcedi ad receptionē testiū ⁊ ad dif-29 finitiuā. ¶ No.j.ex gl.iūcto tex. † ꝙ dictio q̄si [b]: ⁊ dictio tāq̄.diminuūt b ⁊ denotāt improprietatē: non eñ est lis vere ꝯte.quo ad oēs: ideo dicit tex.tāq̄.⁊ gl.hic dicit q̄si.qñqꝫ tñ sūt iste dictiōes expressiue vitatis: vt in euangelio: q̄si vnigeniti a pr̄e ⁊c.vide tex.qd ibi no.in.c.put. de do. ⁊ ꝯtu. ¶ Scdo no.ex glo.ꝙ ꝑscriptio interrūpit ꝑ denūtiationē. Sed vñ insurgit ista q̄si ꝯtestatio.⁊ videt gl.itelligere de renūtiatione facta dño ꝑ detentorē.cū alia gl.dixit ꝑ eū hāc denūtiationē fiēdā. Aduerte qꝛ iste passus videt satis dubius.nam tex.hic simpliciter dixit ꝙ lis est quasi ꝯte.ab eo die quo possessoꝛ ad iudiciū vocat⁹ est.si eñ exponim⁹ vt exponit Abb.possessoꝛ.i.dñs possessionis: tūc satis ꝓbat intellect⁹ glo.nam dñs videt possessoꝛ ex quo possidet ei⁹ noīe.vt.in.c.si diligēti de ꝑscrip.sed Jo.and.intellexit istud verbū ꝓprie.i.de eo q possidebat noīe alteri⁹.⁊ sic itelligit.l.ij.C.vbi in rem ac.vnde sumpta est hec decr. mouet qꝛ qñ vult facere mētionē de dño satis id exprimit: ⁊ huic dicto cōcoꝛdat etiā Gofre.dicēs iterruptā ꝑscriptionē a die qua ꝯuētus est colon⁹.sed huic dicto ob.qꝛ sicut per citationē dñi nō iducit cōtestatio nec q̄si: ita ⁊ forti⁹ nec per citationē coloni. Jtē durū videt vt sine reqsitiōe veri dñi iducat ista q̄si ꝯtestatio: ⁊ qd reqrat reqsitio dñi videt sentire Cy.i.d.l.ij.i eo ꝙ dicat ꝙ ista quasi ꝯtestatio surgit ex hoc: qꝛ ꝑmo vocat iste dētētoꝛ: ⁊ ille veniens noīat dñm i iudicio: ⁊ ꝑ ꝯsequēs negat tacite istū authorē dñi.vt.l.pōponi⁹.§.sꝫ ⁊ is.ff.de ꝓcu.⁊ facta denūtiatione dño si nō venit videt affirmare negationē coloni.⁊ ex hoc surgit ista q̄si ꝯtestatio. Jdē etiā sentit Bar.ponēdo aliud exēplū.dicit eñ ꝙ ideo hec denūtiatio dño facta hꝫ vim cōtestationis qꝛ in ista ciuili contestatiōe ꝓcedit q̄si ad exēplū ꝑlij corporalis: sicut eñ in ꝑlio corporeli qñqꝫ ꝯtingit ꝙ ille q tenet arcē vel fortiliciū vnū dicit illi qui hꝫ cōtra se exercitū: volo denūtiare dño pro quo hic sum ⁊ nisi mihi succurrerit ītra tātū tp̄s ego cedā tibi: istō est q̄si quoddā ꝑliū.ita hic iste tenēs rē alieno noīe noīat dñm i iudicio: ⁊ expectat ab eo subsidiū quo veniente litigat: eo nō veniēte cedit.⁊ sic apte sentit ꝙ reqrit renuntiatio. h̄ sufficit tanq̄ fiat citatio ꝑ edictū: sed illa fuit ad effectū mitionis fiēde: sed forte Gofre.⁊ Joā.and.voluerūt ꝙ referatur denūtiatio: sed ea facta ⁊ illo nō veniēte trahat retro effect⁹ hui⁹ ꝯtestatiōis ad diē vno vocat⁹ fuit colon⁹.qd videt placere do.Ant.⁊ videat hec lec.satis cōsentanea litere qꝛ primo requirit citationē coloni.scdo denūtiationē fiendā dño et eo nō veniēte dixit ꝙ lis est q̄si cōtest.a die qua possessoꝛ vocat⁹ fuit ad iudiciū.⁊ ego puto hāc esse de mēte litere: quare anteq̄ fiat denūtiatio dño saltē per detētoꝛez non potest dici quasi ꝯtest. quia expectatur verus dñs q habet litigare ⁊ in se suscipere iudiciū: sꝫ postq̄ dñs requisitus non venit nec aliqs pro eo.⁊ sic nō ꝯstat illū in iudicio esse dñꝫ vel aliū: ⁊ habem⁹ in rñsionē detentoris seu possessoris volentis defendere tacite negātis istū actorē esse dñm satis pōt dicit ꝙ ab illo die quo fuit c citat⁹ colon⁹ fuit facta interruptio [c]: ⁊ ista q̄si cōtestatio: quia rñdit negatiue et voluit defendere: nec apparuit ꝙ aliqs sit dñs, ⁊ sic pōt litera reduci ad cōcoꝛdiā: qꝛ ꝑmo videt exigere reqsitionem: ⁊ postea tñ facit mētionē de citatione coloni.et per hoc habes declaratū istū articulū: ⁊ habes vñ insurgit ista q̄si contestatio. Aduerte ꝙ qñqꝫ ꝑscriptio interrūpit per solā citationē absqꝫ ista quasi cōtestatione.vnde dic vt plene 30 dicā in.c.illud.de ꝑscrip. ¶ No.iiij.principal'r ex ista glos. † ꝙ ista quasi d ꝯtesta.[d] nō operat oēs effectus vere cōtestatiōis: sed tñ quo ad interrūpēdā prescriptionē.attende quo ad istū effectū omnes ꝯcoꝛdāt: ⁊ ratio potest esse superi⁹ all'.⁊ quia quo ad interrūpēdā ꝑscriptionem ex quo nō deficit pro parte satis est offerre libellū, ⁊ deducere rem in querimoniā.iuxta ea que habent i.l.iij.C.de anna excep.⁊.xvj.q.iij.prima actiōe vbi etiā exigit cōtestatio.vnde illa ꝯtrauersia est q̄si cōtestatio ⁊ succedit loco illi⁹ solēnitatis seu operat illū effectū. Alius effect⁹ hui⁹ quasi ꝯtestationis colligit ex litera qꝛ procedit postea factis edictis ad dandā verā possessionē ⁊ reseruat tñ q̄stio absenti sup ꝓprietate.⁊ ratio hui⁹ est ꝯm Hosti.dñoꝝ cōtumacia: ⁊ quasi apta malitia.⁊ quasi fundamentum: ⁊ summaria examinatio.vbi eñ nō interuenit vera ꝯtumacia: vel quasi nō dat incōtinēti possessio vera: sed fit missio incōtinēti causa custodie.vt.ſ.in ꝑceden.§. Tertius effectus est ꝯm quosdā vt sicut actio tꝑalis ꝑpetuat per lit.ꝯtesta.verā: vt.l.fi.C.de ꝑscri.xxx.anno.ita ⁊ per istā quasi ꝯtest.ne sit melioris cōditionis cōtumax q̄ ꝑsens.de quo per Cy.in.l.ij.C.vbi in rē acti.vbi refert opi.⁊ vident ibi Legiste magis inclinare in hāc sniam.do.Anto.tenet oppositū.qꝛ hec quasi ꝯtest. tanq̄ exoꝛbitās deberet restringi ⁊ non operari nisi effectus sibi a iure attributus.dicit hoc tenere.Guil.in Specu.⁊ satis placet mihi hec opi.qꝛ improprietetes debēt restrīgi: ⁊ non operari effectū: nec ad cōsequētiā extēdi.iuxta not.in.c.ꝓpterea.⁊ in.c.intelligētia.de verb.signi.mihi tñ videt ꝙ ista questio sit modici ⁊ nullius effectus: quia cum iste debeat

poni

poni in veram possessionē: ⁊ sic efficiatur de possessore peti
tor frustra querimus an actio perpetuetur cum non sibi sed
aduersario incumbit onus agendi: vt hic. ⁊ i.l.fi.C.de rei ven.
¶ Quero tex. hic dicit † ꝙ domino non cōparente debet fie
ri missio prius negotio summatim examinato: qualiter fiet
hec examinatio ? gl.i ver. summatim. rn̄det qd̄ exigit semiple
na probatio: non eñ debet iudex incontinenti post cōtuma
ciam dare verā possessionē: nec etiam mittere causa rei seruā
de: nisi mittendus habeat presumptionem pro se: ⁊ vltra hoc
debet prius recipi iuramentum calūnie ne calūniet ⁊c. Ad
uerte quia gl. videtur hic exigere istam summariā cognitio
nem tam in missione fienda ex primo decreto qñ nō trāsfert
vera possessio: ꝙ qñ datur vera possessio: vt i casib⁹ huius. §.
Odof. per istum. §. respondit magistro Joā. and. querenti vt
ipse hic refert: qd̄ qñ fit missio in actione reali nō est summa
ria cognitio premittenda: quia hoc in isto. §. fit ideo quia sta
tim perdit istam possessionem veram. ⁊ idem vult Hostien.
hic qui inter ceteras differentias inter. §. in alijs. ⁊ istum po
nit hanc: videlꝫ ꝙ hic fit summaria cognitio. sꝫ in. §. preceden
ti nulla fit examinatio. Accur. respondit eidem contrarium:
mouetur: quia in personali in qua non fit tantū p̄iudiciū cō
tumaci: quia nō expellit de possessione p̄cedit summaria co
gnitio: vt. C. de bo. auth. iud. possi. i aut. ⁊ q iurat. fortiori ra
tione idem dicēdū in reali. ⁊ hoc est tutius ſm Abb. ⁊ placet
Spec. in titu. de primo decreto. §. ij. versi. sed nūquid p̄cedat.
placet etiam Jo. and. hoc maxime: attento eo qd̄ cōmuniter
dicimus non esse nessarium in reali secundum decretum. se
quitur eñ per illud quod sine examinatione per primum de
cretum ⁊ per lapsum termini efficeretur possessor incommu
tabilis. Bar. hac materam tractauit in. l. ij. C. vbi in rem act.
⁊ in. l. si finita. §. iulia. ff. de dam. infec. ⁊ in. l. cōsentaneum. C.
quomodo ⁊ quādo iudex. ⁊ vide gl. i aut. de exhi. ⁊ introdu.
reis. §. optimum. ⁊ distingue si capiēdo mentē Bart. ⁊ aliorū
ꝙ aut ex missiōe fit modicū p̄iudiciū: vt q̄ fit ex p̄mo decreto
⁊ sufficiat ſm Bar. summaria cognitio respectu ordinis pro
cedēdi: ⁊ respectu p̄batiōis vñ sufficit hoc casu iuramētum
ſm eum. arg. in. l. thesaurus. ff. ad exhi. ⁊ sequit do. Card. do.
Anto. transit recitando opi. in aut. ⁊ qui iurat. halleg. videt
Bar. intelligere de hac summaria cognitione que fit per iu
ramentū. alij cōtra: vt. s. dixi. ⁊ Jo. an. ⁊ multi alij. sed certe il
la authē. ⁊ q iurat. nō videtur pati illum intellectum. si enim
intellexisset de solo iuramēto satis hoc expressisset: nec vide
tur p̄prie examinatio negotij que fit per solū iuramētū acto
ris nō precedēte alia presumptione: cū de facili actor iurabit
cum eo ipso quod venit ad iudicium sciebat iuramentum ca
lumnie ⁊ veritatis se p̄stiturū: vnde puto sic equissime distin
guēdū vltra alios doc. in isto ar. qd̄ aut missio fit in persona
li: ⁊ tūc exigitur summaria cognitio: puta per presumptiōes
aliquas: non tamē per solū iuramētum. ita loquitur illa aut.
et qui iurat. aut fit in reali: ⁊ tūc sufficit solū iuramētum: imo
et forte sine iuramēto aliquo fiet ista missio: quia nec hic nec
alibi in toto corpore iuris vbi facta fuit missio in reali ex pri
mo decreto nunꝙ interuenit summaria cognitio vel iuramē
tum de veritate nec exigitur in aliqua parte iuris. fit eñ ista
missio potius vt ille tedio affectus veniat respōsurus ⁊ pre
sumendum est ꝙ absens veniat intra annum ne possessionē
amittat. vñ cū nō agatur de graui: preiudicio: sed potius hoc
statuitur in penā ⁊ tediū nō exigitur aliqua discutio sup p̄n
cipali: ⁊ ideo neque hic in. §. in alijs nec alibi de hoc fit men
tio ⁊ non sine mysterio. nec obst. motiuum Jo. an. quod per
lapsum anni efficitur ver⁹ possessor: ⁊ sic ille perdit possessio
nem verā sine aliqua examinatiōe negotij cōtra mētem hu
ius. §. quia dico quod hoc principaliter nō procedit ex p̄mo
decreto sed ex sua cōtumacia. Itē quia presumptio que erat
cōtra eum ex prima cōtumacia. arg. i. c. nullus. de presumpti.
nūc trāsit in vehemētē p̄sumptionē data cōtumacia annali:
detur eñ de iure suo tāto tēpore absens diffidere: vñ equipa
ratur hec presumptio semiplene probatiōi que fit a p̄ncipio
cū datur vera possessio. arg. opti. induco ex. c. cū contumacia.
de here. li. vj. ⁊ ex his q̄ no. glo. in. c. insinuatum. de simo. Sed
diceres q̄re in p̄sonali exigitur cū i ea non det vera possessio:
nec ex trāscursu anni efficitur verus possessor ⁊ incommuta
bilis ? respōdeo: quia in personali quis nō dicit se habere ius
in re seu rem esse suā: vñ hec missio est extraordinaria: vt. s.
dixi. merito nō debet fieri missio in aliena bona nisi prius ali
qualiter examinetur negotium. arg. in. d. l. a diuo pio. ff. de re
iudi. sed in reali quis dicit rem suam vel sibi obligata: vnde
est p̄sumptio aliqua qd̄ res sit sua vel sibi obligata aduersa
rio nō cōparēte ideo facilius p̄ceditur ad missionē fiendam
in realibus ꝙ in personalibus. sicut in simili eadem ratione

videmus qd̄ in personali nō fit verus possessor post lapsum
anni nisi interueniat scd̄m decretū ⁊ ꝯrium dicimus in reali:
vt. s. in. §. in alijs. ⁊ in. §. fi. ⁊ per hoc fit expeditū primū mem
brum distinctum qñ fit ex primo decreto: vt in reali nulla req
ratur summaria cognitio vel saltē sufficiat iuramentū: sed in
personali sic. ⁊ pro primo qd̄ sufficiat solū iuramētū in reali:
vide qd̄ no. Jo. an. addi. Spec. in ti. de contu. §. sequitur. ver.
porro. vbi recitat Guil. de cu. tenere sufficere solū iuramētū.
dicit tamen quod requiritur iuramentum de veritate debiti
⁊ quod sibi non fuit satisfactum: ⁊ hoc vltra iuramentū calū
nie. ⁊ ita dicit seruari: hoc satis potest sustineri: sed etiam de
hoc iuramēto veritatis exp̄sse nō cauet: vt. s. dixi. Aut agit
de maiori p̄iudicio: nō tñ graui vel totali: vt q̄ fit missio i ve
ram possessionem: ⁊ tūc sufficit summaria cognitio respectu
ordinis p̄cedēdi: nō tñ sufficit iuramētū: sed requiritur scd̄m
oēs semiplena p̄batio: seu p̄sumptiones: seu indicia. argu. in
l. iij. §. due aūt sunt cause. ff. de carbo. edi. vnde dicit Gof. qd̄
iudex pōt recipere vnū de testibus quos intēdit actor produ
cere vel legare instrumētū per qd̄ intēdit probare. de quo in
Spec. de pri. decre. §. ij. in p̄n. Aut fit plenū preiudiciū: quia
interponitur secundum decretū vt res vēdat vel detur in so
lutum: ⁊ tūc fit summaria cognitio respectu ordinis p̄ceden
di: sed exigitur plena probatio debiti: vt p̄batur in. l. cū pro
ponas. C. de bo. aut. iud. possi. ⁊ no. Bar. in locis preal. ¶ Sꝫ
circa hoc q̄ro supradictū est mittendū in possessionē debere
iurare de calūnia: nūqd istud iuramētū sufficiat quo ad totā
causam litis ? glo. preal: respōdet qd̄ in casu. §. in alijs. non iu
rat actor iterum si reus cōparet itra annū. ratio q̄ adhuc re
manet actor. sed in terminis huius. §. cum fiat missio in verā
possessionem postea fiat reus vbi erat actor debet iterum iu
rare vt reus: siue velit agere intra annum: siue post. ⁊ dic idē
dicēdū in casu. §. i alijs. qñ nō recuperatur possessio intra an
nū: nam cum fiat tūc verus possessor: ⁊ sic efficiatur reus pos
sessor: debet si iterū ꝯueniꝫ iurare vt reus. ⁊ qd̄ tenet hic glo.
videtur etiam velle Jo. an. in addi. Spe. in ti. de pri. decre. §.
sequitur. versi. interposito. Et aduerte q̄ hec procedūt quā
do missio venit fiēda añ p̄stitū iuramētū calūnie. Quid autē
si post prestitū reus est cōtumax nūqd in missione iterū p̄sta
bitur ? dic qd̄ sic: vt no. Cy. in. l. cū p̄ponas. C. de bo. auto. iud.
possi. ⁊ Jo. and. in loco statim preal. ratio quia posset in actu
missionis calūniari. arg. in. l. qui bona. §. si quis stipulatus. ff.
de dam. infec. nec ob. l. ij. ⁊ aut. hoc sacramētū. C. de iura. cal.
vbi dicitur qd̄ hoc sacramētū tm̄ semel est p̄standū: q̄ proce
dit hoc in eadē instātia que ex officio iudicis nobili expedit:
de quo per Jo. an. in titu. de pri. decre. §. penul. ad fi. ¶ Sed
32 queritur circa hoc † an nominās aliū teneat iurare de calum
nia ? Spe. in ti. de iura. cal. §. restat. ver. sed id querit. videtur
sentire qd̄ sic. sed Jo. an. in eodē in addi. cōcludit qd̄ nō pre
stabit iuramētum calumnie: quia illud respicit totā causam:
sed iuramētū malitie: vt in. c. ij. de iu. cal. li. vj. ¶ Et vide per
Cy. ⁊ alios. in. d. l. ij. C. de iur. cal. ¶ Gl. in ver. reseruata. for
mat vnam oppo. ⁊ vnam qd̄. ⁊ nō est bene ordinata: q̄ scd̄a
pars cōpetentis poneret in prin. vnde capio scd̄am partem.
¶ Op. ⁊ vr̄ qd̄ hic nō debet tm̄ reseruari qd̄ sup proprietate:
sed etiam super possessione intra annū: vt in. §. in alijs. i fine.
Sol. ista gl. refert quosdam tenere ꝯrium: ⁊ fuit Tancre. sed
glo. cōcludit bñ quod aliud est in. §. in alijs. vbi audit vsꝙ ad
annum sup possessione. aliud est in isto. §. qd̄ si sup. vbi statim
datur vera possessio: ⁊ ampli⁹ non audit absens nisi sup pro
prietate. ⁊ reddit rationem diuersitatis: vt i ea apparet. ⁊ ita
tenēt hic cōiter doc. ⁊ Legiste in. d. l. ñ. ⁊ no. idē in. l. properā
dum. C. de iudi. ⁊ in. l. consentaneum. C. quō ⁊ qñ iud. ⁊ ponit
hic Host. aliquas rōnes diuersitatis inter istū. §. ⁊ illū. prima
quia hic cōuentus possidet noīe alieno: ibi noīe p̄prio. scd̄a
quia hic nominat alium: ibi non. tertia q̄ hic datur inducie
ad alium p̄sentādū: ibi nō. quarta q̄ ibi nō cōparet possidēs:
hic comparet: sed nō vult defendere. quinta quia ibi vni⁹ cō
tumacia: hic duorū. sexta quia hic interuenit quasi lit. ꝯtest.
ibi non. septima quia ibi nulla fit examinatio: hic summaria.
ex quo sequitur octaua q̄ ibi intra annū auditur super pos
sessione: hic nō ⁊ certe satis puto hic sufficere illā solam cau
sam: q̄ hic interuenit quasi litis ꝯtest. per ea q̄. s. dicta sunt:
vñ sicut reo existēte ꝯtumace post lit. ꝯtest. p̄cedit ad missio
nē in verā ⁊ in cōmutabilē possessionē si non liquet de causa:
vt in. d. l. ꝯsentaneū. ⁊ not. in. c. put. de dol. ⁊ ꝯtu. ita ⁊ qñ in
teruenit ista quasi ꝯtest. ⁊ hic ponit Hosti. sup tex. quatuor
casus differētes per quos aperit intellectus aliquorū iuriū.
Primus vbi cōuenitur realiter qui noīe p̄prio possidet vbi
passus missionē veniēs intra annū auditur super possessiōe:
vt. s. in. §. in alijs. ⁊ sic hec est rō ſm eum: q̄ vbi vnius tm̄ cō

tumacia depꝛehēdit̃ ⁊ nulla examinatio ſm eū.Secūdus qñ quis noīe alieno poſſidet vbi ſeruata foꝛma huius.§. etiam ſtatim facta miſſiōe veniēs nō auditur niſi ſup ꝓpꝛietate:vt hic ⁊ ſit ratio duoꝝ:ſcȝ cōtumacia:⁊ quaſi aperta malitia. et ſic quaſi fundamentū ⁊ ſummaria examinatio. Tertius vbi ſit miſſio poſt litē vere cōte.ſed non liquet de cauſa nec liq̃re pōt vbi ſimiliter nō audit̃ ſup ꝓpꝛietate.de do.⁊ ꝯtu.c. pūr. ⁊ ſit hec ratio fundamentū.ſ.vera litis.ꝯte. Item iudicij incepti deſertio iudicis ⁊ iurium cōtent⁹ ⁊ plenaria examinatio.Quart⁹ ibi:lite vere cōte.cū liquet de cauſa fert̃ ſnīa pꝛo actoꝛe ⁊ in poſſeſſionē mittit̃ quo caſu veniēs cōtumax etiā ſuper ꝓpꝛietate nō audit̃.C.de iudi.l.properandū.§ ſinautē. reus.⁊ pꝛedicta decre.pꝛout.⁊ ſit ratio iuris diffidētia ⁊ plenaria examinatio et veritatis declaratio: q2 res iudicata ⁊c. de reg.iu.l.res iudicata.⁊ de his remittit ad ſum.eo.tit.§.eo. alijs.⁊.§.ſeq.⁊ per hoc eſt expedita ſcda pars gloſſ. ¶ † Sed

33 capiēdo pꝛimā partē q̃ro.ſ. cōcluſum eſt ꝙ nō audit̃ iſte niſi ſup ꝓpꝛietate in caſu hui⁹.§.⁊ idem in caſu.§.in alijs qñ reus nō cōparet intra annū quero vſq; ad quantū tēpus auditur ſuper ꝓpꝛietate.gl.hic tādē ꝯcludit ꝙ donec ſit pſcriptum: ⁊ ꝙ etiā de iure canonico pōt ꝓcedere pſcriptio ⁊ idē Joā. an. hic.⁊ cōiter doc.ſequūtur.ſed q̄tū tēpus requiritur ad pſcribendū iſto caſu.gloſ.in.l.ij.C. vbi in rem act. dicit ꝙ tempus decē annoꝝ inter pſentes ⁊ viginti inter abſentes.ſed Pet. et Cy.ibi contra: quia per pꝛimū decretū iudex nec intendit trāſferre dñiū: ⁊ per cōſequēs neq; vſucapiendi cōditionem. vt.l.clauib⁹.ff.de ꝯhē.emp.⁊ ſine titulo non currit pſcriptio loquendo de pꝛeſcriptio.decē vel viginti annoꝝ.ff.de vſuca. l.nunq̃. Bar.ibi ſuſtinēdo gloſſ.dicit ꝙ vſucapiet ex poſſeſſione quodāmodo iuncta cū pꝛeceden.titu.quem pꝛius habebat.vt.l.ſi is qui pꝛo emptoꝛe.§.penul.⁊.l.eum qui edes.ff.de vſuca.⁊ hoc ſequit̃ do.Ant.⁊ mihi placet niſi pſcribat̃ contra eccleſiā:q2 tūc expectatur tempus.xl.annoꝝ.vt in.c. de quarta.cū ſimi.de pꝛeſcrip.hec vera niſi in pꝛincipio fuiſſet ſtatut⁹ terminus per iudicē intra quē audiat̃ dñs ſuper ꝓpꝛietate: tūc eñ poſt lapſum illi⁹ termini nō audiatur ampli⁹: ſecūdū Cyn.per.l.ij.ꝑall.⁊ per.l.a quo fundus.ff.de dā. infec. et in.l. mācipioꝝ.ff.de optio.legā.⁊ q2 iſte terminus nō eſt a iure determinatus ſtatuetur arbitrio iudicis ſm eū.l.j.ff.de iu. del. ⁊ hoc dictū ſequit̃ do.Ant.hic.ego puto ꝙ a pꝛincipio tēpoꝛe miſſionis nō poſſit ſtatui iſte terminus ad agēdum cū ſatis ſit punita nūc illius cōtumacia pꝛopter dationē vere poſſeſſionis ⁊ nemo cōpellit̃ agere.C.vt ne.mu.facit text.ſ.§. pꝛi. vbi dr̃ ꝙ a pꝛincipio iudex debet eſſe cōtētus alterutra pena: ſed poterit in futurū loco ſecūdi decreti ſeu ꝓ ſecundo decreto peti vt ſtatuat̃ ſibi terminus ad agēdū ſuper pꝛopꝛietate poſt quē amplius nō audit̃.⁊ ita debet intelligi.l.a quo fundus[a]: pꝛeall̃.vt ibi ſentit Bart.⁊ idem videt̃ velle ī.l.ꝯſentaneum.C.quō ⁊ qñ iud.⁊ hoc bene not. quia eſt valde ſingula-

34 re in pꝛactica ne diu miſſus cogat̃ expectare. ¶ † Uenio nūc ad glo.§.ſinautē.⁊ pꝛimo colligit oꝛdinē ſeruādū in executione ⁊ miſſione in actione pſonali: vt pꝛimo capiantur mobilia.ſcdo immobilia.tertio recurrat̃ ad iura. Sed querit Joā. and.quid ſi nō fuit ſeruat⁹ iſte oꝛdo: quia cum extarent mobilia pꝛimo de immobilibus decreuit:⁊ dicit ꝙ nō valet quia factū eſt cōtra ſolitum oꝛdinē iudicioꝝ.ij.q.vj.§. diffinitiua. C.de ſen.⁊ interlo.omniū iudi.l.pꝛolatā. Jo.an.dicit ꝙ bene tenet cum ex litera ſatis videatur dari optio. Item quia tex. alternatiue loquit̃ ⁊ regulariter:alternatiue ſunt pſtationis ⁊ nō oꝛdinis.de quo de reg.iu.c.in alternatiuis.lib.vj. et hoc maxime verū in oꝛdinario ſm eū qui penas cōmutare pōt: vt no.ſ.de pe.lȝ.ſed in delegato eſſet q̄ſtio qui penā ſtatutam a iure imponere debet.de offi.dele.c.de cauſis.ſm Joā.and. Ego dubitarem etiā in oꝛdinario cum iſte tex.nō ſimpliciter loquat̃ alternatiue:ſed qualificat alterā partem alternatiue dicēs ꝙ in bona immobilia poteſt fieri miſſio ſi bona mobilia nō habet. Nec obſt. qd̄ ſequitur iudicē poſſe eligere a pꝛincipio penā que magis timetur:q2 illud refertur ad penā miſſionis ⁊ ad ſententiā cēſure vt declarat verbū alternatiuū. et ideo cōſulo ꝙ iudex ſeruet hūc oꝛdinē ⁊ mādet nūtio vt mittat in poſſeſſionem mobiliū ſi extāt.⁊ ſi nō extāt in bona immobilia:⁊ tunc nūtius q̃ret ⁊ ſm mādatū ſibi factū:ſi non reperiat bona mobilia faciet miſſionē in bona immobilia ⁊ refert iudicis ſe perquiſiuiſſe mobilia ⁊ nō reperijſſe ſaltē ſufficiētia:⁊ creditur ei iuxta no.per Bar.in.l.a diuo pio.ff.de re indi.§.in venditione.putat tñ ibi Bart. ꝙ oꝛdo iſte vbi poſitus eſt in executione ſnīe nō ſit de ſubſtātia:lȝ de iuſtitia:vnde per viā appellationis poterit reuocari grauamē:idem puto in caſu noſtro. ¶ † Quero hic dr̃ ꝙ in perſonali fiat miſſio

35 pꝛo modo debiti declarati.qualiter fiat iſta declaratio: gloſ. ſequens rñdet ꝙ per libellū actoꝛis.⁊ ſic ſentit gl. ꝙ reſpectu miſſionis ſtāde ſtatur libello ſuper quātitate petita. Jo.an. poſt Tācre.exigit etiā ſacramentū ipſius actoꝛis: tu dic circa hoc vt.ſ.in pꝛecedenti.§.plene dixi.⁊ per aut.et qui iurat. C.de bo.aut.iudi.poſſi.⁊ hoc.c.coꝛrigit legē antiquā que dicebat miſſionē faciēdā in oīa bona.ff.ex qui.cau.in poſ. ea.l. j.hodie vero ſit miſſio pꝛo modo debiti declarati.dicit tamē glo.no.in.d.aut.et qui iurat.ꝙ non exigit̃ qd̄ res pcīſe valet tantū quātū petit̃ ſȝ etiā debeat plus valere. non eñ dicitur hic ꝙ tantū:ſed ꝓ modo debiti declarati: qd̄ eſt caute nota. et ſic ſe habet cōſuetudo ſm illā gl. dicit enim inſpici an res exigat expēſas vt ſi eſt bos vel equus:vel etiā ſi nullas exigit expēſas vt argētū:et cōſimiles res. vt pꝛimo caſu lōge pl⁹ debeat valere.⁊ idē ibi Bar.qd̄ no.gl.ī ſi.ver.magis.in ſi.oppo. Sol.ſm Jo.and.ꝙ ſpeciale eſt ibi pꝛopter reuerētiā perſonarū et vide quod habet̃.ī.c.ij.de offi.dele.li.vj. ¶ Gloſ.in ver. ad alterā.in ſi.opp.Sed ſol.vt not.in.c.at ſi clerici.et.c. ſtatui

36 mus.all̃.in glo. ¶ † Uenio ad glo.vlti. que opp. cōtra tex.in eo ꝙ dicit facta miſſiōe in perſonali reū audiēdum intra annū vel poſt annū:iuxta diſtin.§.in alijs.non enim videtur qd̄ iſta diſtinctio ſit ꝓpoꝛtionabilis ad iſtum.§.quia creditoꝛ dȝ ſemꝑ reſtituere pign⁹ anteq̃ ſit diſtractū. vt.l.ſi pꝛius.C.de diſtra.pigno.Sol.dic vt in gl.que ſoluēdo pꝛimo ponit opi. Jo.qui tenuit ꝙ poſt annū nō efficitur poſſeſſoꝛ quo ad vſucapionē:ſed conſequitur cōmodum poſſeſſionis quo ad hoc quia vbi ante annū tenetur pꝛobare debitū poſt annū releuatur ab onere pꝛobādi ⁊ trāſfert̃ onus pꝛobandi indebitū in reū.hec opi.tanq̃ rigida nō placet Jo. an.non enim pꝛobari poſſet ꝙ nunq̃ fuit pecunia debita niſi per cōfeſſionem.facit de cōfeſ.c.j.li.vj.nec etiā placet glo.Scda fuit opin.Lau. qui dicit ꝙ etiā poſt annū ſeruat̃ reo queſtio poſſeſſionis et ꝓpꝛietatis donec pſcribat̃ iuri offerēdi debitam. qd̄ an poſſit pꝛeſcribi.ſ.dicā.⁊ hec opi.placet glo.ꝯcludēs ꝙ ſemper auditur debitoꝛ volēs rem ſuā recuperare[b] reſtitutis expenſis et pꝛeſtita cautione de iudicio ſiti: niſi pignoꝛa ſint diſtracta vel inſolutū data authoꝛitate iudicis vel ſm.l.que ī vſum cōmunes ſint diſtracta.vt in pꝛeall̃.l.ſi pꝛius.⁊ ad hunc text.reſponde vt in eo habetur.⁊ hanc opi.glo.tenet Hoſti.in ſum. eo.tit.§.ſi autē perſonali.vbi ſe remittit hic. Tertia opi.fuit Tācre. Dama. ⁊ Gofre. ꝙ poſt annū habeat creditoꝛ retentionem pignoꝛis donec queſtio pꝛincipalis debiti ſit deciſa vt ſicut miſſus in reali poſt annum poſſidet donec cōſtet de ꝓpꝛietate:ſic in pſonali miſſus poſt annū poſſideat pignus pꝛetoꝛiū donec de debito liqueat. ⁊ ſi appareat debitū ſatiſfaciat. tenet̃ ergo res illa loco pignoꝛis ſicut res cōmodata pꝛopter expenſas.vt.ff.cōmoda.l.in rebus.§.vlti.et.ff. ſi cer. vendi.l.is cuius.⁊ ſic intelligunt tex.ſed certe hec opi.non videtur vera:q2 anteq̃ interponatur ſm decretū miſſus ſemper habet detētationē tm̄:⁊ reo volēte ſatiſfacere de expenſis ⁊ pꝛeſtare cautionem debet rē dimittere.vt in.d.aut. et q iurat.vbi indiſtincte ſine tēpoꝛis pꝛefinitione hoc cauet̃ nec alibi cauetur ꝙ lapſus anni operet̃ iſtū effectū. Quarta fuit opi.Joā.de reo qui dixit ꝙ ſi reus venit intra annū recuperat rem ⁊ fructus pꝛeſtita cautione de ſtādo iuri ⁊ ſolutis expenſis poſt annū recuperet tantū. ⁊ hoc ſi res diſtracta non fuerit hec opi.non eſt vera:quia cum miſſus habeat tantum cuſtodiā in perſonali ⁊ non poſſeſſionē nō poteſt facere fructus ſuos:imo tenetur cōpēſare cū debito ſi de eo cōſtiterit: vt no.Bar.in.l.ſi finita.§.iulia.ff.de dā.infec. Quinta eſt opi. Jo.and.qui ſic diſtinguit: ꝙ aut ſm decretū interuenit: aut non.pꝛimo caſu aut fuit adiudicata vera poſſeſſio: aut adiudicata res inſolutū.ſi fuit adiudicata vera poſſeſſio eo caſu putat eſſe verā opi.Tancre. Dama.et Gof.vt habeat actoꝛ iuxta foꝛmā decreti poſſeſſionis cōmodū donec pꝛincipale negotiū ſit finitū.ita ꝙ actoꝛ ſi nō pꝛobat debitum reſtituat rem:ſi pꝛobat illā teneat donec ſolutū ſit debitū. Si vero adiudicata ſit res inſolutū tūc pꝛecluſa eſt reo via: vt hic in gl. Si vō nullū decretū ſecūdū interuenerit: tunc verū putat qd̄ dicit glo.ꝙ quandocūq; veniet cum ſatiſdatione recuperat poſſeſſionis cōmodū per aut.et qui iurat. Hec ſunt verba Jo.an.lȝ Inno.hic variat dādo extraneū intellectum ad iſtū.§.tamē in.c.dilecto de ver.ſigni. pꝛope fin. videtur ponere veritatem: et dicit illud plus ſibi placere q̃ qd̄ hic ſcripſit: ibi eñ videt̃ cōcludere ꝙ in reali nō exigit̃ neceſſario ſecūdū decre.ſed ſolus trāſcurſus anni cōſtituit miſſum verum ⁊ incōmutabilē poſſeſſoꝛem. In pſonali vero poteſt iudex poſt annū interponere ſecūdum decretū pꝛo vēditione fiēda: vel ſi non vult grauare ita abſentē poteſt decernere ꝙ tm̄ poſſideat vt fruct⁹ faciat ſuos quouſq; aduerſari⁹ ꝓbauerit indebitū illud cuius cauſa facta fuit miſſio:vl̃ ſi vult adhuc min⁹ grauare

---

Seſtaſti.Sapia.
[a] ¶ L.a quo fūd⁹. De intellectu huius.l.vid late per Alex.ī.l. ſi pꝛius. ff.de ope.no.nun. ⁊ Imo.ibi in.d.l. a quo fundus. et quō iudex poſſit aſſignare terminum parti intra quē pꝛobare debeat aliter nō audiatur ponit late Geoꝛ. nata in cle. ſepe.in pꝛin. colū. xlij.de ver.ſig.

Sebaſti.Sapia.
[b] ¶ Recupare. vide Bar.in.l.eum. ff.de pꝛiui.credi. Bal.in.l.ij. verſic. quinto q̃ritur. ff. ſi ex noxali cauſa aga. ⁊ latiſſime p Alexā.d.l.ſi finita.§ iulia.colum. xxxij. ff.de dam. infecto.

grauare absentem:q2 forte nimis liquet ei de debito tunc re-
seruet onus probandi debitũ illi qui missus est in possessionẽ
nam si idem licet quod plus est scilicet facere finalem vendi-
tionẽ:multomagis licet ei quod est minus scilicet predictas
prouisiones facere:⁊ sic intelligit quod hic dẽ anno dicitur:⁊
hec sunt verba singulariter nota.quia non solent hic recitari
per doc.⁊ sunt valde necessaria ad intellectum huius.c.⁊ ma-
37 terie.¶ † Ex quibus verbis primo not.intellectum huius.
§.vsq3 ad fin.ꝙ ante annum audiatur indistincte reus cõpa-
rẽs missione facta i personali:post annum nõ quia solet post
annum interponi secundũ decretum in quo vario modo po-
test procedi vt patet ex predictis:⁊ volũt illa verba iuxta di
stinctionem superius annotatam ⁊c.vt sicut in reali nõ audi
tur post annum super possessione ipso iure:ita nec in persona
li:non qdem ipso iure vt in reali sed interposito secũdo decre
to quod interponitur cõmuniter post annũ vario modo:vñ
debet post annũ seruari forma secundi decreti.¶ Item ha-
bes secũdo notare ex verbis Inn.ꝙ secundũ decretũ potest
interponi vario modo scdm quod videbitur iudici:qδ etiam
38 sentit Bar.in prealleg.§.iulianus.¶ † Tertio nota.ex dictis
Innoc.quod ante interpositionem secundi decreti missus in
ꝑsonali etiam post annum non efficitur verꝰ possessor nec lu-
crat fructus nec releuatur ab onere ꝓbandi debitum:sed ne
cessarium est ad ista vel ad aliquod istoꝝ secundum decretũ
39 qδ etiã sentit Bar.in.§.iulia.¶ † Ultimo nota ex dictis In-
noc.qδ vbi minus clare liquet δ debito debet iudex minꝰ ag
grauare in interpositione scdi decreti.nã vt.s.dixi:vbi nõ ple
ne constat de debitis nõ debet facere venditionem vel dare
in solutum cum hec sunt magni preiudicij.vnde aggrauabit
absentem plus vel minus in interpositione secũdi decreti se-
cundum modum probationis ⁊ qualitatem contumacie.qδ
semper tene mẽti:⁊ hec satis fuerunt de mente Bart.in locis
preallega.¶ Ex omnibus predictis potest colligi vna distin
ctio quam posuit hic domi.Anto.⁊ licet nihil alleget tamen
in veritate elicitur ex dictis Ioan.hic.⁊ Innocen.in loco pre
allega.⁊ Bar.in.§.iulia.⁊ in.l.consentaneum.prealleg.quam
distinctionem subijciam vt collecta habeatur materia distin
40 guentium.¶ † Est ergo circa missionem factam in persona-
li videndũ ꝙ aut non interuenit scdm decretũ ⁊ missus semꝑ
habet nudam detentionẽ ⁊ nihil plus acquirit nec ꝑ lapsum
anni nec aliter ẽt si laberetur tẽpus.xxx.an.tenẽdo quod nõ
prescribatur iuri offerendi.de quo dicetur.j.dum tamen ve-
niens offerat cautionem ⁊ satisfactionem expensarum ⁊ se pa
ratum stare iuri.vt.d.aut.⁊ q iurat.C.de bo.au.iudic.pos.nec
ꝑ hoc perdit fructus nec grauat onere ꝓbandi sed sufficit se
offerre stare iuri paratũ vt in aut.⁊ qui iurat.qñq3 processum
est ad secundum decretum.⁊ tunc aduerte ad formam secun
di decreti quam diuersimode potest iudex interponere vt.s.
dixi.quãdoq3 enim est processum ad alienationem in tertiũ
seruatis seruandis ⁊ non auditur.vt.l.fin.C.de iure do.impe.
⁊ que tunc seruantur habent ibi:⁊ vide per Specu.in titu.de
secundo decre.§.j.ver.videtur.ad fi.§.⁊ hoc nisi aliqua allega
ret ꝑ q̃ infringeretur decretum.vt quia cõtra non latitantem
vel continet iniquitatem secundum ea que no.Inno.in.c.pre
terea.de dila.⁊ in.c.dilecto.de ver.signifi.⁊ vide quod nota.in
d.l.consentaneũ.quandoq3 alienatio est facta non in tertium
sed in ipsum creditorem.⁊ tunc quandoq3 est ꝓcessum ad ad
iudicationem in solutum seu venditio facta est ipsi creditori.
⁊ gl.tenet hic qδ amplĭꝰ nõ audiat.Itẽ bu.in.l.ij.C.vbi in rẽ
ac.⁊ in.l.consentaneũ.prealleg.sed Specu.in titu.de secundo
decreto.§.nũc dicamus.ver.sed q̃ est differentia dicit ꝙ si est
datum in solutum vel vendita creditori auditur debitor vo-
lens de iure suo probare per.l.fi.§.si autem.C.de iu.do.impe.
Bar.in.l.si finita.§.iulia.ff.de dã.infec.dicit qδ hoc casu au-
ditur vsq3 ad biennium secundũ formã.l.fi.C.de iu.do.impe.
sed tunc non auditur nisi offerat se probaturum soluere debi
tum.Quandoq3 tamen interponitur secundum decretũ secũ
dum quod res adiudicatur in solutum ⁊ statuitur terminus
intra quem audiri debeat volens recuperare:alias nõ audi-
tur nec de proprietate nec de possessione:⁊ tunc terminus ex-
cluditur a toto.ff.de accu.l.titia.C.qui accu.non poss.l.si ea.⁊
l.diffamari.C.de inge.manu.tenet Bar.in.d.§.iulianꝰ.⁊ etiã
in.l.a quo fundus.prealléga.⁊ in.l.consentaneum.quandoq3
interponitur quod missus tãtum possideat ⁊ fructus suos fa
ciat donec reuersus probet debitũ ⁊ tunc procedit opi.Ioã.
and.de qua in glo.vt aduersarius oneretur onere ꝓbandi in
debitum:⁊ missus interim lucretur fructus:quandoq3 fit mis
sio ex secundo decre.vt habeat possessionẽ reseruato iure ab-
sentis ⁊ auditur nisi hoc probetur debitum.⁊ tunc non gra-
uabitur contumax onere probandi indebitũ.⁊ vide de hoc in

specu.de secundo decreto.§.iuxta propositionis.in princip.
quandoque interponitur simpliciter secundum decretum et
transfertur vera possessio:⁊ tunc habebit actor possessionis
commodum donec principale negotium sit finitum ⁊ sic pro
cedit opi.Tan.Dam.⁊ Gof.nec ob.predictis qδ in missione
probauerit debitũ quia illa ꝓbatio summaria nõ sufficit ad
releuandum eum a probando in plenaria.facit.c.veniens.de
testi.hec vera quando non est processum ad diffinitiuam sen
tẽtiã qa lis nõ est conte.vel non liquet de causa.sed si est pro-
cessum ad diffinitiuam sententiã super quantitate ⁊ ꝑ execu
tione facta est missio ex primo decreto sup re aliqua ⁊ audit
absens ⁊ volens recuperare rem ante interpositionẽ secundi
decreti sicut superius dictum est.vt not.Bart.in.l.consenta-
neum.Unum tamen est no.ẜm Bar.vt dixi.s.qδ licet quãdo
facta est missio ante sñiam audiat volẽs recuperare rem:ob-
lata cautione ⁊ restituis expensis.vt in.d.aut.⁊ qui iurat.⁊
hic:hoc tamen limita qñ facta est missio post diffinitiuam:q2
si non soluebat non auditur prestando cautionem:sed opor-
tet qδ soluat:quia debet directe purgare cõtumaciam ⁊ satis
facere ei ꝑ quo facta fuit missio.vt.l.si pecunie.ff.vt i pos.leg.
⁊ facit.c.ex parte.j.de verb.signifi.nec etiam auditur volens
tunc ꝓbare indebitum quia ob.sentẽtia.si autẽ esset lata sen
tentia super alia specie:⁊ q2 non prestabatur facta fuit mis-
sio in alia specie:tunc idem qδ supra dictũ est.Si vero missio
facta fuit i illa specie sup q̃ lata fuit sñia:tũc nõ posset recupe
rare possessionẽ vel proprietatem nisi faceret rescindi sñiam
intentando aliud remedium contra illam vt restitutionis
41 vel aliud secundum Bar.in.d.l.cõsentaneum.¶ † Sed quia
facta est supra mentio de secundo decre.queritur quando de-
beat interponi.Circa hoc multe sunt opi.de qbus i Spec.de
scdo decre.§.iuxta ꝓpositiones.in pn.⁊ per gl.i.l.cũ ꝓponas.
C.de bo.au.in pos.⁊ due sunt opi.principaliores.vna Innoc.
in prealle.c.dilecto.de verb.signi.qui per hoc.c.in fi.dicit expe
ctãdñ annum post interpositionem primi.exponendo vt.s.
declaraui.⁊ hec opi.placet Spe.in.d.§.iuxta propositionis.
qa in reali iura expectant per annum vt.l.si qs emptionis.C.
de prescri.xxx.vel.xl.an.⁊.s.§.in alĳs.idẽ ergo videtur dicen
dum in personali quo ad interponẽdum secundum decretũ.
Alia est opi.magis cõmunis ⁊ que obseruatur in iudicĳs vt
tp̃s sit arbitrariũ considerata qualitate ꝯtumacie ⁊ persona-
rum.hãc tenet glo.in.c.consultationibus.de offi.deleg.⁊ in.l.
cum proponas.prealle.sentit Io.and hic.⁊ Bar.in.d.§.iulia
nus.⁊ in.l.cũ ꝓponas.prealle.⁊ videt verior:licet alia sit mi-
tior.cũ enim iura circa hoc non determinãt tempus.ergo re-
linquendum est arbitrio iudicis:vt.l.in venditione.§.de tpe.
ff.de bo.au.iu.pos.⁊ in.c.de causis.de offic.deleg.⁊.in.l.j.ff.de
iure deli.⁊ ad istum tex.dic qδ habuit respectum ad id quod
communiter solet fieri:quia multi expectant annum vt euitẽ
tur opi.non tamen videtur necessarium cum expresse non dis
ponatur hoc do.Ant.putat quod de iure canonico maxime
ordinarius potest ex causa moderari tempus.argu.eorum q̃
no.in.l.ij.ff.de re iudi.⁊ sic videtur sentire quod regulariter sit
annus expectãdus:sed tene aliam opi.quam etiam tenet hic
do.Car.⁊ in.d.c.consultationibus Consulo tamen qδ iudex
a sine magna causa nõ recedat a termino anni[a] arg.hic ⁊ simi
liter in reali:sed post annum sola contumacia est sufficiẽs cã
vt hic.sed propter nimiam contumaciam vel aliã iustam cau
sam poterit preuenire annum:si enim potest ob nimiam cõtu
maciam factum aggrauare in primo decret.vt.d.l.fulcinius.
in fin.⁊.s.dixi:ita dz posse accelerare secundum decretum.⁊
per hoc iste tex.qui ob nimiam cõtumaciam dat iudici facul
42 tatem duplici pena puniendi.¶ † Sed vltra doc.quero nun
qd in realibus poterit interponi ẜm decretũ.glos.magna.in
d.§.iulia.qδ nõ:quia ꝓuisum est de iure vt lapsus anni faciat
eum verũ ⁊ incõmutabilem possessorem ⁊ reus perpetuo su-
per ꝓprietate audiatur.quod non esset si posset interponi se
cũdũ decre.Item agẽs reali nõ petit sibi rẽ dari cum sit dñs
sed rem restitui:⁊ sic possessionem tm̃.sed per missionem con
sequitur suũ desiderium.ergo ⁊c.secus in personali quia ibi
petit rẽ dari.⁊ sic requiritur qδ res adiudicetur ꝑ ẜm decre-
tum cum non dicat rem esse suam sed personam obligatam.
Bar.ibi expresse non tollit hec motiua:sed videtur velle qδ
in omnibus actionibus:siue personalibus:siue realibus:siue
mixtis habeat locum secundum decretum si per primum suf
ficiẽter non est prouisum.sicut est quando fit missio vt caueat
nomine litigatoris.vnde credo qδ etiã in reali poterit inter-
poni secundum decre.non dico tantum post lapsum anni:qa
ad cautelam istud solet interponi pro sola pos.vt in.d.c.j.de
eo q mit.in pos.sed etiã añ lapsum anni ⁊ post qa põt opari
maximum effectum vt efficiatur verus possessor.Item vt nõ

Zacharias.
a ¶ Non recedat a
termino anni.ad
de ꝙ iure nõ inue-
nit cautũ q̃to tpe
post primum de-
beat iterponi.sz ẽ
i arbitrio iudicis
spec.ꝑ istũ alleg.
cui adde Bar.i.l.
ptor.§.fi.ff.de bo.
au iu.pos.eũdem
post gl.in.l.cũ ꝓ-
ponas.ꝑ istũ alle.
C.e.⁊ in.l.si finita.
§.iulianꝰ. co.vj.δ
dã.ifec.⁊ Pau.δ
cast.i.l.δbitorib9.
ff.de re iud.

audiat absens super ꝓprietate maxime statuendo sibi certū terminum intra quē agat de proprietate ⁊ amplius non audiatur vt expresse tenet Bar. hoc vltimū in. d. l. cōsentaneū. facit. l. a quo fundus. ff. de dam. infec. ⁊ qd no. ibi Bar. ⁊ pro hoc quia ob nimiam contumaciā potest aggrauari primuz decretum vt statim lucretur fructus. vt supra dixi. Itez pōt procedere ad excōitationem vltra decretuz vt hic. Et sic debet posse iterponi scōm decre. propter effectus supradictos ⁊ idē si subest alia iusta causa. si enim hoc potest facere in psonali vbi missio est extra ordinaria ita ⁊ in reali. Itez sicut fortius ⁊ pinguius operat primū decretum in reali: ita ⁊ fortius debet posse operari scōm. non ob. §. in alijs. ⁊ iura similia que videnť statuere annum quia emanauerunt in odiuz cōtumacis vt ex solo cursu anni siue alio iudicis ministerio perdat veram possessionem: non tamē per hoc tollitur quin ex iudicis officio per interpositionem secūdi decreti possit contumax magis aggrauari: sicut dicimus i personali arg. op. in. d. l. a quo fundus. ff. de dam. infec. ⁊. l. quoties. ff. de ac. ⁊ obli. sicut in simili dicimus epm non posse tollere ius commune potest tamen adiuuare apponendo penam vbi apposita nō est vel grauiorem vbi apposita pena est vt not. Joā. and. in. c. fin. de offi. archi. vide glo. in cle. ne romani. de elec. 43 facit tex. in. c. vt animaruz. de consti. lib. vj. ¶ †Faciunt no. per Bar. in. l. ij. ff. de re iudi. vbi ex causa potest iudex abbreuiare tempus a iure statutū etiam sine hominis ministerio. ⁊ vide qd no. Dy. in regula indultum. de reg. iur. lib. vj. non ob. aliud motiuum illius gl. qd in realibus non petit sibi rē dari: sed restitui cum dicat se dominum: ergo esset cōtrarius petendo scōm decretum: quia hoc fateor si peteret scōm quo ad hoc vt res sibi detur sed cū bene possit petere illud vt interponatur scōm decretum. vt. s. dixi. poterit illud petere ad alium effectū scilicet vt non audiatur amplius absens sup ꝓprietate si nō vult comparere. ⁊ sic vt terminus sibi statuatur ad agendū alias imponať sibi silentium argu. in. l. diffamari. C. de inge. ma. ⁊. l. titia. ff. de accu. ⁊ in. d. l. a quo fundus ff. de damno infec. vbi videtur expressum: ⁊ not. Bar. in. d. l. consentaneum. vel vt ante lapsum anni efficiatur verus possessor ⁊ incōmutabilis. ⁊ sic nulla resultat contrarietas. ⁊ cessant omnia motiua illius gl. 44 ¶ †Sed q2 in hac gl. fit mentio de prescribendo ius offerendi: q̄ro[a] nūqd creditor possit prescribere ius offerendi contra debitorem glo. videtur hic velle qd sic: ⁊ videtur text. cum gl. in. l. cum notissimi. C. de pscriptio. xxx. vel. xl. an. Jo. and. videtur hic velle sentire contrarium in eo qd dicit quod si scōm decretum nō interuenit quandocunq3 veniat debitor cū satisdatione recuperat possessionis cōmodum. ⁊ idez Bar. ⁊ alij legiste in. d. l. cū notissimi. distinguit tamen qd quoddam est ius offerendi qd com petit per modum iuris vt puta secūdus creditor habet ius offerendi debitum primo creditori ⁊ cōfirmandi si pignus. vt. l. j. in fin. C. si anti. cre. ⁊ in. d. l. cum notissimi. vel secundus vult prescribere contra primum ⁊ potest vt in. d. l. cum notissimi. Quoddā est offerēdi ius quod competit per modū cuiusdā facultatis. exemplū: debitor potest qñcūq3 offerre debitū creditori ⁊ pignus relaxare ista facultas nunquam pōt prescribi: sicut nec alia facultas eūdi per viam publicam: q2 licet per mille annos nō iueris semp tñ poteris ire. vt. l. viā publicā. ff. de via pub. ⁊ maxime hoc procedit de iure canonico scōm qd nō procedit prescriptio cum mala fide. vt in. c. si. de prescriptio. Et scias quod creditor possidet pign⁹ quo ad omia pter q̄ quo ad prescriptionem. vt. l. serui nomine. ff. de vsu. ⁊ intellige de pignore conuentionali: nō autē de ptorio: vt. s. dixi. ⁊ vide glo. ⁊ Bar. in. d. l. cū notissimi. vñ non potest creditor prescribere cum non possideat quo ad vsucapionem sed tñ debitor: alias contingeret qd duo simul eandem rē prescriberent insolidum qd non est dicendū: vt no. in 45 regula sine possessione. de reg. iur. li. vj. ¶ †Nūc autem declaratis ⁊ suppletis gl. venio ad aliqua textualia. ⁊ primo q̄ro an ad actum missionis tā in reali q̄ in psonali exigatur trina citatio vel sufficiat vna. Inn. in. c. ad petitionem. de accu. videť sentire qd trina requiratur ad actum grauis preiudicij sc3 qd traditur vera possessio. ⁊ sic sentit quod qñ fit causa custodie non requiratur trina: sed gl. in. c. qm̄ contra. de proba. in ver. dilationes. sentit quod nec ad missionē nec ad excōicationē debet pcedi nisi post trinā monitionem vel vnā peremptoriā. xxiij. q. iij. de illicita. ⁊ in. c. sacro. de senten. excommu. Idē tenet gl. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infe. ⁊ Bart. ibi. ⁊. l. cōsentaneum. C. quomodo. ⁊ qñ iu. ⁊ bene facit tex. et ibi in. c. fin. de eo qui mit. in pos. ⁊ sentit ibi Inn. ⁊ si iudex in b citatione cōminať qd pcedet ad vlteriora[b] talis cōminatio habet vim peremptorij. vt not. Bart. in. d. §. iulianus. ⁊ vide domi. de ro. deci. ccxxxvij. ⁊ si precessit talis citatio. vt. s. dix non requiritur alia ad actum missionis: licet requiritur ad actū multe: q2 actus missionis ɔcernit pcessum i quo facta est contumacia. nō sic in alia multa. d quo per Bart. i. l. ij. ff. si qs in ius vo. ⁊ melius in. l. desertorem. ff. de re mili. ⁊ vide qd ple- 46 ne dixi i. c. j. de re iu. ¶ †Quero quo iure interponatur scōm decre. gl. in. d. §. iulian⁹. dicit ꝙ iudicis officio. ⁊ intelligit ibi Bar. de officio nobili. arg. in. l. iubere cauere. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊. i. l. ea que. ff. ad munici. Et aduerte quia duplex datur practica interponendi decretū. vt no. glo. ⁊ Bar. i. l. cū proponas. C. d bo. auť. iudi. pos. vna qd deť libell⁹ sup actiōe principali ⁊ reus citeť vt veniat responsurus ⁊ eo existente cōtumace sine alio libello detur possessio ex primo decre. ⁊ videnť cōuenire huic litere. alia est ꝙ reus citetur vt veniat responsur⁹ de iure tali, ⁊ eo existēte cōtumace tunc detur libellus in quo narrať ꝙ cū reus sepius fuerit citatus extiterit contumax petitur interponi decretū. ⁊ hanc practicam ponit Spec. Bar. dicit seruandam consuetudinem fori. ⁊ circa hoc ⁊ scōm decretum ⁊ quid sit primum decretū ⁊ scōm plene examinabit 47 i. c. j. de eo qui mit. i pos. vbi per Inn. ¶ †Quero hic dr in. §. in alijs. ꝙ reo nō cōparente intra annum efficitur actor verus possessor. qñ icipit currere iste annus an a die decre. an a die actualis missionis. nā qñq3 inter decretū ⁊ actualē missionem interponitur tps non modicum. Jo. an. refert Egi. tenere qd computetur a die missionis facte. ipse vero remittit ad no. in Spe. de secundo decreto. §. vidēdum. uersi. hoc quoq3. ⁊ ibi allegat plene pro ⁊ ɔtra. ꝙ a tpe missionis allegat. §. in alijs. vbi non fit mētio de decreto: sed de missione. ad idē de officio or. c. pastoralis. in fin. de eo qui mit. in poss. ca. j. ⁊. ij. de verborum signi. c. dilecto. ⁊. C. de pscript. xxx. anno. l. si quis. in fin. Item q2 in odiosis sit stricta interpretatio vt in regula odia. ⁊ regu. in penis. de regu. iur. lib. vj. postea videtur facere differētiā l3 perfecte non firmet an interponat decretū: decerno mittēdū: ⁊ q2 nō efficitur statim possessor tempus currit a tempore missionis. an dicat constituo te possessorem vel iubeo: ⁊ tūc dicit quod licet adhuc non efficiatur possessor ante missionem. vt ipse no. de scdo decre. §. ij. super scda forma. per. l. cum postulassem. ff. de damno. infect. hoc tamen facit iudicis autoritas ⁊ volūtas: vt sicut currit decennium appellationis interponende a tempore pnuntiationis: sic currit annus a tpe pnuntiationis: licet non statim actor possessionem nanciscať. do. Ant. distinguit. qd aut est dare medium inter decretū ⁊ missionem culpa actoris aut culpa rei: aut neuter est in culpa: primo casu quādo culpa est actoris currit annus a tempore missionis. secundo casu quando culpa est rei currit a tempore decreti. per. c. cōtingit. de do. ⁊ contu. tertio casu quando neuter est in culpa. tunc pcedat distinctio Jo. an. Spe. in loco psallo. tenuit quod a tpe decreti simpliciter currat annus per dictū c. cōtingit. Ego puto qd per quecūq3 verba iterponať decretum: annus tñ currit a tpe missionis nisi reus fuerit causa impedimentū per. d. c. contingit. vbi fuit adiudicata possessio p verba presentis tēporis: nō tamen currit tpsa tpe decreti: sed a tpe missionis: nisi impediat actor possessionem nanciscendi per dolum ⁊ potētiā rei. Item cum dispositio illius. c. summe nitať equitati: vt patet ibi in fine. non videtur ergo quod cessante dolo ⁊ potentia rei debeat tempus currere a tēpore decreti per q̄cunq3 verba interponať. argu. eorū que not. Joan. an. in. c. ij. vt lit. pen. lib. vj. Itē text. videtur satis expressus in d. c. cōtingit. vbi si tñ restringit ad illū casum ipedimēti: ergo cessante dolo ⁊ potentia rei currit tempus tñ a tempore missionis. per hoc quia illa est quedam prescriptio annalis respectu possessionis: si ergo non apprehendit possessionem cessante culpa rei non debet talis prescriptio currere. ar. regule sine possessione. libro. vj. Itē missio fit vt tedio affectus veniat re- rñsurus: sed antequam fiat missio actualis non potest dici tedium illatum. Item cessat negligentia in recuperāda possessione cum fundeť dispositio super negligentia: in recuperanda non potest dici negligentia antequam missio fiat: per que simpliciter concludo ꝙ excepto casu. c. cōtingit. semper currit 48 annus a tpe missionis. ¶ †Ultimo circa. §. in alijs. queritur nūquid is cōtra quem facta est missio posset intra annū compelli ad recuperandam possessionem. vide Jo. an. ⁊ Archidi. super rubri. de eo qui mit. in pos. ⁊ cōcludit ibi ꝙ cōpelli pōt: ⁊ remittit ibi ad Spe. de primo decre. §. ij. ver. porro. in. vj. co. ⁊ idem determinat in addi. licet aliqd contra. Joan. de lig. in. c. ij. de do. ⁊ contu. sequitur hoc dictum. sed domi. Ant. ibi contra. quia satis est quod patiatur penas iuris: sed forte fuit deceptus: quia semper putauit Jo. an. tenere istam partem ⁊ ita eū recitat hic ⁊ ibi: ⁊ minus bene: vnde teneo cum Arch. ⁊ c Jo. an.[c] licet enim iura statuerint annum: non tamen tollunt per hoc

Sebasti. Sapia.

a ¶ Quero. d hac qōne vide Pau. de ca. in. l. pignori. ff. d vsuca. Corneū in cō. clxxvij. ici. i hac ɔsultatione. in. iij. volumi. Signo. de homo. cōsi. cxlvj. incipiē. casus. columna. j. Ang. cōsi. liij. in cip. iulian⁹. ⁊ Frāci. prat. pap. i forma missiōis rei cōuēti. in ṽbo pscriptionis. circa. fi. ⁊ varias opiñ. sup h articulo refert An. are. i. §. actionū. col. xxvj. institut. de actio.

Zacharias.

b ¶ Qd procedet ad vlteriora. add qd Lanfrāc. in. c. qm̄ contra. §. citationes. nume. 8. ver. vnum est singulariter aduertēdum. j. de pba. vř facere differētiā qñ iudex sibi cōminať pcessurū ⁊ qd procedet vt primo casu habeat vim peremptorij: scdo nō. allег. Inno. i. c. causam. s. de rescrip. de quo vide p celsum in suis apo. ad Lāfrā. vbi. s. i versi. cōminať se pcessurū. Feli. in c. ɔsuluit. co. vj. ṽ. iij. no. s. de rescri. aduerte tñ ꝙsi addať in citatiōe in qua iudex secōminari illi⁹ absentia pcessurū q̄tumd iure poterim⁹ nō habet vim pemptorij: not. Anto. d but. ⁊ Inn. i. c. cām. s. alle. de rescri. ⁊ Feli. ea. co, et ṽ. s. alle. ⁊ mat. matha. sing. vij. incipi. nota qd est differentia.

c ¶ Jo. an. Uide Bar. in. l. ɔsentaneuz. C. quo ⁊ qñ iu. vbi idē sequiť. vide Bal. in rub. de eo q mit. vide Jo. de lig. in. c. ij. de do. ⁊ cōtu. vbi sequitur opi. Archid. vid ibi per d. Pe. de ancha. et idem voluit in rub. prefata. vide que remisi alibi. in. d. c. ij. And. ba.

per hoc quin ⁊ an possint cōpelli ad possessionez
recuperandam sicut supra in simili dixi in interpo
sitione scōi decreti i reali.facit qd̄ in simili no.in.c.
licet canon.de elec.lib.vj.Item facit iste tex.in fi.
dum dicit qd̄ iudex facta missiōe potest ꝓcedere
ad aliam penā si hoc meruerit proteruitas contu
macis.Itē ista missio fit vt reus tedio affect⁹ ve-
niat respōsurus.si ergo hoc remediū videt iudex
nō proficere potest expediri aliud remediū.ar.c.
ceterū.de iura.calū.⁊ qd̄ in simili not.Ioā.and.in
c.j.de sentē.excōmu.lib.vj.vbi dicit qd̄ excōmuni
catio pōt tolli etiā ab initio si iudex videt nō ꝓ-
ficere.sed in deterius tendere:facit.l.j.§.quid ergo
ff.de ven.inspi.An autē[a] si cōtra plures facta est
missio audiat vn⁹ volēs recuperare ꝓ rata sua:[b]
vide ꝑ Ioā.an.in addi.Specu.vbi concludit qd̄
nō facit qd̄ leg.⁊ not.in simili in.l.ij.⁊.iij.de verbo.
49 oblig.⁊ in.c.suā.j.de penis.¶†Quero nūc circa
§.qd̄ si super.an cōuentus nominans alium in iu
dicio teneat ꝓbare se possidere nomine alieno.
Ioan.an refert hic Iac.de are.tenere qd̄ sic: quia
declinatorie excipit exonerādo se a iudicio cū te
netur rñdere per.l.officiū.ff.de rei vendi.ergo ha-
bet ꝓbare cum in exceptione probāda sit actor.l.
j.ff.de excep.⁊ idē Cy.i.d.l.fi.C.vbi in rē ac.Bart.
dicit ibi sufficere vt eū nominet in iudicio vt ꝑ h̄
absoluat ab instātia iudicij nisi actor velit i se on⁹
probādi assumere ⁊ probare euz suo nomine pos-
sidere vt sic in eum transferatur possessio autorita
te.l.fi.ff.de rei ven.⁊ ad hoc etiam allegat Innoc.
hic ⁊ sequitur do.Ant.⁊ no.bene ex dictis Bart.
qd̄ illa.l.fi.⁊ eius pena habet locū nō solum in eo
q negat se ex toto possidere vt si cōueniat ꝑuetur
possessione:sed etiaz habet locum in eo q dixit se
alieno nomine possidere:cum tñ possideret noie
ꝓprio:cōclude ergo vt stet dicto suo.qd̄ aut dicit
verū ⁊ habemus intentū:aut falsum ⁊ tunc idem
dicēdū cū possit nuda volūtate se ꝯstituere possi
dere nomine alieno ⁊ desinere possidere.l.si quis
vi.§.differētia.⁊.l.qd̄ meo.ff.de ac.pos.si tñ hoc di
50 cit in fraudē pōt cōuinci mō ꝑdicto.¶†Quero
vtrū ista nominatio habeat locū in iurib⁹ icorpo
ralibus vt si agat pro obedientia possit subditus
nominare dñm.Inno.hic qd̄ sic:de quo in.c.inter
quatuor.de ma.⁊ obe.⁊ idē Bar.in.l.ij. quia ista
iura incorporalia habent pro rebus immobilib⁹.
⁊ maxime qñ immobilib⁹ adherēt.dic breuiter ⁊
melius ꝙ aut quis possidet ista incorporalia no-
mine alterius vt vicarius seu coadiutor ⁊ tunc re
cte nominat dñm i iudicio.⁊ habet locum quod
hic dr̄ eadem rōne:aut quis nō possidet ista nomi
ne alterius vt subdit⁹ qui possidet ⁊ nō possidet
⁊ non hz locum ꝓprie nominatio:cum non possi
deat nec detineat nec facultatē habeat reirestituē
de:sed si noiat alium dz ille vocari quia nihil dz
attētari in alterius ꝑiudiciū:vt in.d.c.inter qua-
tuor.⁊ si nō noiaret valeret iudiciū ꝯ subditū qua
tenus agitur de suo interesse ne mutet dñm sz nō
ꝑiudicat dño:de quo dicendū vt no.Inn. in.d.c.
inter quatuor.⁊ in.c.auditis.de prescriptionibus.
51 ¶†Alterius quero an in possessorio iudicio ha-
beat locum nominatio.gl.i.c.quicūq3.xvj.q. ij. qd̄
nō:⁊ ita simpliciter recitauit hic illā glo.Io.an.sz
glo.iuris ciuilis sentit oppositū in.l.locū.§.j.ff.de
tab.exhi.⁊ idē tenuit Guili.de cu.per aut. qua in
ꝓuincia.C.vbi de cri.agi oportet.sed illa nihil fa
cit ꝟm gl.⁊ Bar.in.d.l.ij.qr illa loquit de nomina-
tione q̄ fit vt possit instrui in defensione cause.sed
Bar.tz oppo.ꝙ habeat locum nominatio ꝓpter
idētitatē rōnis:si ex hoc nō inducat legum corre
ctio:⁊ ad.c.qcūq3.rñdet ꝙ dz intelligi cum deter-
minatione huius text.⁊.l.ij.vt.l.restituat vel no-
minet dñm in iudicio.Spe.in ti.de scdo decre.§.
restat.ver.vbi etiam.tenet opositum ⁊ opi.cōtra-
riam vt nō habeat locū noiatio.alle.xvj.q.j.in ca-
nonib⁹.de fo.cōpe.c.cū sit.⁊.c.si cleric⁹.⁊.c.ꝯque-
stus.do.Ant.valde cōfuse loqt forte vitio scripto
52 ris ⁊ nō apparet firmiter qd velit. ¶† Ego ve-
ro indistincte credo illam opi.veram vt habeat lo
cum nominatio:qr licet ista interdicta sint perso
nalia sunt tamen scripta in rem vt.l.j. ff. de inter-
dic.⁊ idē est in eis iudicandum sicut in realibus
vt not.in.c.ex parte.ij.de fo.cōpe.⁊ qd̄ no.gl.in.c.
ij.de re.eccl.nō alie.libr.vj.in ver.mouentium.⁊ in
aut.de non ali.in prin.nō enim apparet quare in
iudicijs possessorijs debeat cessare equitas istius
53 §.⁊.l.ij.cū de similibus idē sit iudiciū.¶†Et suffi
cit ꝙ sint similia i rōne:licet qualitas facti sit di-
uersa.vt in.c.cū dilecta.de cōfir.vti.vel inuti.⁊ ra-
tio huius iuris est ne fiat preiudicum absenti cir-
ca possessionē ⁊ iste qui nō suo nomine possidet
non cogatur subire iudicium:que ratiōes sibi pa
riter vendicant locuz in iudicijs possessorijs ex q̄
non cōuenitur qs ex facto sz ratiōe rei ⁊ maxime
hoc procedit in interdicto vnde vi.illud enim nul
lo modo competere potest aduersus detinentem
ex quo non spoliauit nec spoliari mandauit nec
spoliationem ratā habuit.vnde etiam frustra q̄-
rimus hoc casu de nominatione cum ⁊ si posside-
ret nomine proprio non posset conueniri per . c.
cum ad sedem.de restitu.spoli.Fateor tñ ꝙ si ipse
spoliasset vel mandasset vel spoliationez ratā ha
buisset ⁊ nunc possidet noīe alterius ꝙ nō habe-
ret locū nominatio:qr conuenitur de delicto ⁊ fa-
cto proprio ⁊ ideo nō pōt iudiciuz declinare ēt si
non possideret:vt.l.cū fundū.⁊.l.si vi.ff. de vi ⁊ vi
ar.sed gesta cum eo non preiudicabunt absenti
ꝑ ea que.s̄.dixi in gl.idē dico de ꝯdictiōe. c. sepe.
illa enim datur aduersus possidentez nomine ꝓ-
prio qui succedit in vitium scienter vt ibi patet:sz
iste qui possidet noīe alteri⁹ ēt si vitiose nō dr̄ pos-
sessor cū is possideat cuius noīe possidet:vt in.c.
cum venissent de restit.spo.⁊ cum possit conueniri
reus possessor cessat rō.c.sepe.vt ibi pz.si bñ pon-
deretur de possessorio adipiscende idem dicendū
qr nō dz preiudicium gñari absenti cuius nomine
possidetur vt.l.fin.C.si ꝑ vim vel alio modo.⁊ in.c.
inter quatuor.de maiori.⁊ obe.⁊ in.cap.j.de causa
pos.⁊ proprie.⁊ idem i condictione.c.reintegāda.
sz enim illa condictio cōpetat contra quēcūq3 pos-
sessorē etiam bone fidei:non tñ contra detētorem
⁊ possidentē noīe alterius ne fiat ꝑiudiciū dño ab
senti.non ergo dz ita latissime intelligi cū preiudi-
cio tertij ar.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne qd in loc.
pub.⁊ qd̄ ibi not.in.c.cū dilecti.de dona.¶Et idē
dico in alijs possessorijs cōsimili ratiōe.ex quo nō
agitur de facto cōuenti sed respectu rei quā deti-
net ad.c.quicūq3.xvj.q.ij.respondeo aliter q̄ dixit
Bar.ibi eñ possidebat res eccl̄ie nomine proprio
sed allegat concessionē factam ab alijs:certe ꝑ hec
non euitat iudicium quia rei vendicatio dat con-
tra possidentem:vt.l.venditor.ff.de iudic.⁊.in.d.l.
j.C.vbi in rem ac.⁊ iste pōt esse vnus intellect⁹ ad
illud.c.ꝙ ageretur ibi petitorio.secundo pōt intel
ligi q̄ possessorio:⁊ tunc dic ꝙ ipse inuaserat ⁊ sic
cōuenitur ex facto proprio ⁊ noīe ꝓprio posside-
bat ⁊ hec voluit illa litera ibi:vl' inuaserat ⁊c.ille er-
go tex.nō probat dictum illius gl.sed debet distin
54 gui.vt.s̄.dixi.¶†Quero nunqd ꝓcurator datus
ad administrandū vel negotiādū possit nominare
dominum in iudicio.vt dr̄ in isto.§.ꝙ si super.In-
nocē.quod sic ⁊ procedetur contra eum secundum
tenorem huius.§.qr videt eum defendere si patia-
tur actorem in possessionem mitti.ff.de procu.l.sz
⁊ he persone.§.fi.⁊.l.seq.itē quia procurator inter-
rogari debet an reus.s.dñs suus possideat.vt.ff.de
ꝓcur.l.non solū.vñ a simili dicere pōt si alieno no-
mine possideret:ꝓcurator aūt ad causas hoc bene
ficium non hz ꝟm eū:nisi forsan ꝟm Host.vt si ple-
ne non est instructus ad consulendum dñm possit
eum noiare.ar.ꝑdictarū.ll.que loquuntur in ꝓcu-
ratore ad causas:ꝺ ꝓcuratore autē ad negotia est
expressum in.d.c.dilectus.de procur.hoc vltimum
nō ꝑtinet ad materiā nr̄am ideo nō insisto:sed di-
cendum vt not.plene in.d.ca.dilectus.⁊ in.ca.j.s̄.
eo.vbi etiam examinatur an ⁊ quando factum ꝓ-
55 curatoris noceat dño.¶†Ultimo inducitur iste
c tex.ad qōnem.cauetur statuto[c] vt sup damno da-
d to credatur dño possessionis seu ei⁹ sacramento[d]
quis intelligat dñs possessionis .Gof.dicit intel-

q ij

✝ Sebasti.Sapia.
a ¶An aūt.Uide
ad hec q̄ not.do.
Bartol.sed.in.l.
j.§.sed ⁊ quoties.
ff.ad trebel.⁊ do.
Ias.in.l. stipula-
tiones nō diuidū
tur.col.xvij. v̄sic.
sed pulchrū ⁊ vti
le dubiū.ff.de v̄-
bo.oblig.vbi po-
nunt an qs possit
reemere ꝓ rata ꝑ
diū qd̄ a plurib⁹
fuit vēditū cū pa
cto de retrouen-
dēdo:⁊ ibi plura
ad hoc ꝓpositū.
b ¶Pro rata sua.
Bñ facit pro ista
opi.pulchrum di
ctū Bar.i.l.si qs
aliā.in fi.ff.de sol.
vbi dicit ꝙ si duo
vendunt vnū fun
dum cū pacto de
reuēdēdo ⁊ vnus
postea vult reeme
re partem suam:
alter v̄o nō ꝙ ille
emptor nō tenet
reuendere illi soli
⁊ rō est qr emptor
ab initio nō emis
set nisi solidū ha-
biturus fuisset et
ēt ꝓpter incōmo
dū cōionis.l.cum
pater.§. dulcissi-
mis.ff.de le.ij.cū
si.q̄ rō militat in
qōne ista.⁊ illam
opi.Bart.sequit
Bal.⁊ doc.qbus
ibi ꝑ.d.Alexā.in
addi.no.quia vi-
di alias sup dcō
casu dubitari dū
eueniret in facto
h̄ perusij.Aene.
de falco.
✝ Sebasti.Sapia.
c ¶Cauet statuto.
Uide Alexād.in
ꝯsi.v.incip.puto
de iure ꝯsideran-
dū.in.iij. vol:vbi
dicit ꝙ i casu ꝑdi
cti statuti stabit
iuramēto vsufru-
ctuarij.⁊ idē sen-
tit Pau.de ca.in
rubric.ff.de oper.
no. nun. vide ibi
Ias.col.ij.
Antoni⁹.Franc.
d ¶Circa h̄ statu-
tū.ꝙ stari debeat
iuramento dānū
passi.dicas qd̄ eo
statuto nō obstā-
te iudex ꝑte reg-
rēte si dicat se nul
lum dānū dedisse
pōt ⁊ dz ire ad vi
dēdū si ⁊ qd̄ dam
nū datum est. ita
not.voluit Bal.i
l.ꝯ negātē.i fi. C.

ad leg.acq.⁊ i.l.j.
v̄.q̄rit h̄ iacobus.
C.si aduer.lib.tñ
ipse Bal.in.l.ait
ꝑtor.i ꝑn.ff.de iu
reiu.vr̄ tenere ꝯ-
riū.de quo vide ꝑ
Ang.imō.⁊ alex.
plene.i.l.q bōa.in
§.q dāni.ff.de dā.
īfec.vbi alle.īfini-
tas cōcor.ad hoc
⁊ ꝺ statuto dispo
nente de dāte dā
num i rebus alte
ri⁹ qūo intelligat
an respectu dñij
vel respectu pos-
sessiōis:vide per
Bart.⁊ Pau.de
ca.i rub.ꝺ op.no.
nū.in.ij.col.⁊ per
Alex.ēt ibidem i
viij.col. vbi dicit
ꝙ dz itelligi rōne
dñij ⁊ si rōne pos
sessionis nisi in ꝯ
riū sit cōis vsus
loquēdi vt ibi la-
te ꝑ eū.⁊ tene mē
ti dictū Flo.in.l.
q occidit. in.§. si
qs.ad leg.aq.vbi
dixit ꝙ statutum
loquens de dāno
dato in re aliena
nō hz locū in co-
medēte vuas alie
nas.⁊ adde ēt qd̄
tale statutum lo-
quēs ꝙ credat iu
ramento dñi pos-
sessionis hz locum
etiā i vsufructua-
rio.vt ꝑ Spe.i ti.
de ꝓba.j.v̄.si per
statutū.⁊ ꝑ Alex.
in.d.rub.de ope.
no.nū.⁊ adde qd̄
tale iuramentum
qñ illō sufficit ad
probandū dandū
ex forma talis sta
tuti ōbet ꝑstari in
termino ꝓbato-
rio:vt per Bal.in
addi.Spec.i ti.de
primo ⁊ scdo de-
cre.in ver.quod iu
ramētum . ⁊ vide
Bal.in.c.fi.de iu-
reiur.⁊ Ang.in.l.
certū in.§.si quis
absente.ff.ꝺ ꝯfes.
⁊ ꝑ dñi.de sancto
Gemi.in. c.j.in. §.
ij.de except.in.vj.
vbi dixit qd̄ iura-
mētū i supplemē-
tū ꝓbationis non
ꝑt ꝑstari post ter-
minū ꝓbatorium
datum ad ꝓban.
⁊ ꝓbatū habēdū,
qd̄ ēt voluit Ro.
in.l.si qs mihi bo
na.in.§.iussum.ff.
de acq. here.⁊ in
l.admonēdi.ff.de
iureiuran.

ligendū etiā de illo cuius est possessio licet non ꝓprietas. vide de hoc in Spe. de pba. §. fi. versi. sed pone statutū. vbi plene h̄ examinat. ⁊ tandem tȝ ꝙ is qui habet possessionem tm̄ ⁊ nō proprietatē potest dici dn̄s sed improprie; sed vt dicit hic do. Ant. illa ratio facit cōtra hac decisionem: q2 si im proprie dn̄s dr̄ ergo nō cōprehenditur in statuto vbi vba debēt capi in ꝓprio significato vt. l. iij. §. hec autē verba. ff. de neg. gest. ⁊ no. in. c. in nostra. de iniurijs. sed ipse sequit hoc dictū sȝ per aliā rationē dicens ꝙ licet non sit ꝓprie dn̄s rei tamen est dn̄s possessionis: ⁊ ex quo verbum profert cuȝ adiectione possessionis. patet qd intellexit de improprio domino: quia statutū recipit improprium intellectū qn̄ ex verbis non pōt habere ꝓprium. Sed certe ista ratio non satisfacit: quia possessio sumitur aliquādo pro proprietate. l. interdum. ff. de verbo signifi. ⁊ l. in initio. C. de pac. inter emp. ⁊ vendi. ⁊ si iūgitur cum verbo dominus: intelligatur tunc magis proprie de proprietate cum ꝓprie in possessione non sit dn̄ium sed in ꝓprietate ⁊ hoc videt velle Bar. in. l. loco ꝑ. C. de omni agro deser. lib. xj. vbi dicit notandū qd si statutū dicit ꝙ domini possessionū possint certum quid facere debet intelligi nō solum de domino possidente sȝ de domino rei: quia ipse est dn̄s possessionis ⁊ sic plus sentit Bar. qd etiā si nō sit dominus in possessione debet de eo intelligi: qd puto verius quia verba debēt intelligi in potiori significato. vt. l. j. ff. si ager vecti. vel emphy. pe. facit. l. cum satis. de agri. ⁊ censi. lib. x. ⁊ hoc no.

De iuramento calumnie. Rubrica.

1 Iuramentum calūnie prestatur post lit. contesta. immediate.
Argu. ab ordine rubricarum validum est in iure.
Continuatur hec rub. hoc ordine q2 actiōe in iudicio edita ⁊ lit. cōte. facta succedit ex ordine iuramentū calūnie ideo post rubricas precedentes subijcit merito istā s̄m Hos. ⁊ ex hac ꝯtinuatione not. qn̄ sit prestandum hoc iuramētum calūnie: quia immediate post lit. cōte. valet enim ar. ab ordine [a] rubricarū. vt not. s. in proemio Grego. ⁊ in l. si quis sub cōditione. ff. de test. tu. ⁊ in. l. ij. ff. de sta. ho. ⁊ in. c. ex parte. el. ij. j. de ap. ⁊ ꝙ tali tpe sit prestandū videtur probari. in. c. pe j e. ⁊ de hoc dicet latius in. c. i. j. eo. ⁊ hoc iuramentum est de calumnia. s. vitanda in causis: sicut exponitur illud vnusquisqꝫ habeat suam propter fornicationem scilicet euitādam. xiij. di. neui. in fi. vide in. c. j. eo. titu. lib. vj. ⁊ in Spec. eo. titu. post prin. vbi vide. ⁊ idem ibi dicitur.
1 Iuramentum calumnie nō debet nec potest prestari a clerico sine licentia superioris. nu. 16. ⁊ potest per clericum alteri committi.
2 Papa ⁊ imperator sunt consulendi super ardua interpretatione ⁊ intelligentia aliquorū iurium: ⁊ super questionibus grauioribus.
Interpretatio est cōcessa iudici quo ad vnā cām.
3 Laicus potest statuere circa clericos in eorum fauorem citra pape voluntatem.
4 Iuramentum calumnie prestatur post litis contestationem ⁊ aliquando ante.
Iuramentum calumnie si non est prestitum non vitiatur processus.
Lis dicitur mota post eam contestatām.
Litis exordium est post lit. contestationem.
5 Aduocatus de iure tenetur subire iuramentum calumnie: nec valeret consuetudo in contrarium.
Aduocatus an possit in foro anime falsa allegare: licet habeat iustam causam.
6 Procurator an animam suā vel domini iurat de calumnia.
7 Cōstitutio specialiter loquēs derogat generali.
Cleric9 an possit corā iudice seculari recōueniri.
8 Ratio legis restringit ⁊ ampliat dispositionem etiam in odiosis.
9 Mon. chi in fauorabilibus veniūt appellatiōe clericorum ⁊ econtra.
Monasteria aliquando veniūt appellatione ecclesiarum: ⁊ non ecōtra.
10 Iuramentum calumnie quid debet continere.
Iuramentum nunquam debet ab aliquo peti: quando verisimiliter dubitatur de trāsgressione.
11 Iudex quomodo iurabit de calumnia.
12 Iuramentum calumnie an prestetur in causis criminalibus.
Iuramentum calūnie prestatur qn̄ redarguitur instrumētum de falso.
Transactio potest fieri in causa criminali.
Transigens videtur confiteri.
13 Iuramentum calumnie in quibus casibus subeatur.
14 Iuramentum calūnie prestatur etiā in causis modicis.
15 Procurator laici iurās de calumnia oportet quod habeat speciale mādatum: nisi sit syndicus vniuersitatis tutor vel curator: sec9 in procuratore clerici.
16 Ep̄s iurat de calū. sine licentia pape: sed quid de alijs clericis. 19.
17 Clericus si in aliquo actu non habuit licentiam superioris, quam regrere debeat: tamen ille non vitiatur.
Clericus vel religiosus si fuerūt testes in causa sine superioris licentia: an illud dictum valeat.
Quibus casibus clericus pōt iurare sine licentia superioris. 18. ⁊. 21.
Clericus an potest esse procurator sine licentia sui prelati.
20 Clericus qn̄ iurat de calumnia debet habere specialem licentiam:
21 Clericus iurando an debeat iurare tactis euangelijs.
22 Rectores hospitalium ⁊ alij laici deferentes specialem habitum: non gaudent priuilegio istius decre. nec alio priuilegio clericali.
Restitutio in integrum cōcessa ecclesijs vr̄ cōcessa oībus locis pijs.

1 INherentes. † Cleric9 in causa ecclesie sue iuramētuȝ calumnie pōt alteri committere. ⁊ per se iurare non cogit: nec dȝ sine superioris licentia. h. d. Diuiditur. Nam primo ponit quod dubia determinare spectat ad ipsum. secundo ponit dubium procedens ex contrarietate duarum leguȝ ibi: legibus. tertio illud diffinit. ibi: vt ergo. quarto moderatur. ibi: verum quinto comminatur. ibi omnibus. Casus literalis. In legibus inuenitur vt nullus clericus iurare presumat. alibi reperitur in lege ꝙ omnes pricipales in persone in primo litis exordio subeant calumnie iuramentum. propter hanc diuersitatē pleriqꝫ dubitabant vtrū clerici hoc iuramentum prestare debeant aut alij officiuȝ hoc cōmittere: quia illa constitutio vt clerici iurare prohibeātur a marcho augusto promulgata de clericis constantinopolitanis loqui videtur. ⁊ ideo ad alios nō creditur pertinere. quesitum fuit ab imperatore Hērico qualiter ista cōtrarietas esset intelligenda. Ipse Henricus vt ista dubietas auferat cōstōnem diui marci ita interpretatur vt ad oēs clericos ecclesiarum generaliter pertinere iudicet: ⁊ honori9 eius īterpretationē ꝯfirmat: ⁊ illā cōstitutionē diui marci ita interpretari decernit vt ad omnes clericos generaliter pertinere dicatur ⁊ imperator Iustinianus decernit vt canones vim legum obtineant ⁊ in canonibus patrū reperit vt clerici iurare non audeant. ⁊ ideo claricalis ordo a prestando iuramento calūnie immunis. vnde statuit īperator vt ep̄s non presbyter non cuiuscunqꝫ ordinis clericus: non abbas non aliquis monachus vel monialis i quacūqꝫ causa criminali vel ciuili iusiuran. calūnie subire cogatur. sed alijs defensoribus hoc officium cōmittat. In fine dicit papa ꝙ nullus ep̄s inconsulto romano pontifice vel aliquis clericus inconsulto suo ep̄o iurare audeat ⁊ cuicūqꝫ contra hoc edictum cōmiserit veniam sibi nouerit denegandā. B.

2 † Not. primo vnum casum reseruatū pape. s. determinare grauiores questiones cōcordat. c. multis. xxvij. dis. xxiij. q. j. quoties. ⁊. c. vt debitus. j. de ap. ⁊ inter grauiores qōnes computat cum dubitat de intellectu alicuius iuris intelligo tn̄ vt est dubium legis diuine vel canonice recurrit ad eum: per. c. per venerabilem. qui filij sint legi. ⁊ in. c. inter. de sentē. excō. Si vo dubitatur de intellectu legis ciuilis: tūc inquātum concernit clericos idem dicendum qd. s. vt hic. sed concernit laicos tunc ad imperatorem vt. l. fin. C. de lega. eius enim est interpretrari cuius est concedere. vt in prealle. c. inter alia. facit qd no. gloss. in regula qui prior. de regu. iur. li. vj. ⁊ hoc intellige reseruatum principi vt interpretatio obseruetur sed qātū ad vnā causam iudex pōt etiā interp̄tari vt no. Inno. in. c. cū speciali. de ap. vide bo. gl. de hac interp̄tatione in c. j. de postu. prele. facit. l. vna. C. de profes. qui in vr. cō. lib. xij. nisi dubiū esset ita arduū ꝙ firmus intellectus dari non possit: tunc etiam ad principem recurrendum est vt. d. l. fin. ⁊ l. penulti. eod. titulo. ⁊ quod ibi not.

3 † No. secūdo arg. op. ꝙ lex principis emanās expresse circa clericos in eorum fauorē seruanda est etiam citra pape autoritatē de quo in. c. ecclesia sancte Marie. de cōsti. vbi plene dicam ⁊ in. c. de no. ope. nūtia. ⁊ qd not. in. c. fi. de solu.

4 † No. tertio quando est prestandum hoc iuramentum calumnie [b] debet enim prestari in litis exordio. i. incontinenti post lit. contesta. nam in ipsa contestatione incipit exordiū litis vt in c. super questionem. §. ꝙ si. de officio deleg. tunc enim dicitur lis mota in. c. ex parte. el. ij. de ver. signifi. ante non dicitur quis agere: sed agere velle: vt. l. amplius. ff. rem ra. ha. vnde exponit hic Host. exordio. i. post principium litis: exordium. i. immediate post litem contestatam quod probatur infra eo. cum causam. si tamen prestatur lōge post nō tamen

per hoc

[a] Ab ordie. idē vult Bar. in. l. j. in ij. no. ff. si cer. pet. pone exēplum in illa. q. vtrū sit p̄ferendus tutor confirmatus an legitimus in qua. q. ꝯcludit bar. post Mari. fil. in. l. j. in vlti. q. ff. de cōfir. tu. ꝙ p̄fertur cōfirmatus ⁊ h̄ p ordinē titulorū. nā in ff. ⁊. C. p̄ferr rubr. de ꝯfir. tuto. Aeneas de falco. Antoni9 Frācis. De hoc articulo ab ordine titulorū ꝙ valeat. vide ēt per Bar. in. l. j. in. j. no. ff. de sta. ho. ⁊ in rubri. ff. de eo p que fac. erit. ⁊ eūdē Bar. in. l. idē labeo. l. fi. ff. rerū amo. ⁊ probat ex p̀nc. ti. īsti. de tute. ⁊ insti. qui testa. da. tu. pos. ⁊ ibi per Ang. areti. ⁊ scribentes. Sebasti. Sapia.

[b] Iuramentum calōnie. Qd iuramētum calumnie possit prestari qn̄cūqꝫ tenet alexā. in. l. qui bona. §. si alieno. ff. de dam. infe. Pan. de ca. s. l. j. C. de iura. calū. illud etiam sequitur. d. Franc. curtius senior in trac. de iura. calū. col. v. ⁊ an post cōclusionē in cā iurari possit de calūnia: vide Fel. in c. cū dilec9. col. j. versi. ⁊ post cōclusionē ō fide istru.

a ¶ Vitiatur. Adde qđ post sententiam prestari potest: vt volunt do. de ro. hoc eo. tit. in antiquis.

Zacharias. ¶ Dic hoc esse verũ si nõ fuit petitum q: tacite põt remitti. expsse vero sec⁹ vt p Ja. bu. Pau. đ ca. ⁊ Frã. de are. in. l. ij. §. ʒ q: ve‑mur. C. đ quo plene vide p istũ. in. c. significasti. nu. 8. ⁊ ibi in apost. meis in v. iuraret. s. de fo. compe. vbi re‑miss. tracto hanc materiam.

Antonius. Frã. ¶ Circa hoc de iuramẽto calum. Dicas qđ põt p‑stari etiã post cõ‑clusionẽ in causa. ⁊ etiã post senten tiam ex officio tñ iudicis fm Bal. i l. j. in fin. C. đ iura. calum. ⁊ in addi. Spec. in tit. de iu ra. calũ. in v̄si. etiã post cõclusionem in cã. ⁊ vide gl. in c. ex literis. đ iure iur. ⁊ per Jo. an. l. c. j. i nouel. đ iur. cal. li. vj. ⁊ p Bal. i. l. si accusaturus. de accu. ⁊ p Car. i cle. j. in. §. i. de pre‑ben. ⁊ adde qđ ʒ iuramẽtũ calum. non possit expsse remitti p partes vt in. l. ij. in. §. qđ obseruari. C. đ iu‑ra. cal. tñ p rescri‑ptũ principis põt remitti: vt per gl. ⁊ Alex. in. l. si qs. ⁊ i l. qui habet. ff. si quis cautio. ⁊ p gl. in. l. ij. in. §. sed q:. C. de iura. cal. ʒ nõ posset remit ti p cõsuetudinẽ: vt ibi late p eum.

b ¶ Nõ valet. addđ. Roma. sing. suis folio. 12.

Zacharias. ¶ Adde quod ẽ sing. nu. ccccxxv. qđ inci. tu habes. in. l. rẽ nõ nouã. đ le. Host. fin. ⁊ Jo. an. in. c. roma. s. đ fo. competẽ. ⁊ ibi ponit rationes.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Causas iniu‑stas. De aduoca tis q iniuste assu‑munt patrociniũ alicuius cause an teneãtur ad inter esse: vide. d. Feliñ. in. c. qm̃. col. j. ⁊ ij. j. de simo.

d ¶ Seculari. adde Lap. alleg. cxviij.

e ¶ Posse dici. Ista rñ. d. Abb. est. d. Card. h vid oĩno sed põdera quia đnominatio fit a fine: quia finis est causa causaꝝ ⁊ est q mouet agentẽ, ʒ finis canonice est diuinus: q: dirigit animam ad ipsum deũ vt voluit glo. in ca. cum contingat. de iureiur. sunt tamen inuẽta ab homine. Andre. Barba.

a per hoc vitiat^a^ iudiciũ nec ẽt si in totũ omitteret. de quo dic vt in. c. j. eo. tit. lib. vj. idẽ si prestat ante lit. conte. nec est opus denuo prestare dũmodo sit prestitũ sup tota cã põt tñ prestari ante: sed nõ cõpellit: vt dicit Cy. post Pe. in. l. ij. C. eo. vbi expressius q̃ hic pbat ꝙ post lit. ꝯte. est prestãdum: sed intellige vt dixi qđ ante non cogitur quis iurare sed tñ iurare debet. itẽ intellige ꝙ ante non cogitur iurare. s. supra tota cã: nã sup emergentib⁹ qõnibus etiã ante iurat cum aliqua partiũ vult aliquid pducere vt in aut. hoc sacramentũ. C. eo. tit. q̃ dicit semel hodie iurandũ de cal. corrigit tñ legẽ antiquã in his que fiunt post lit. ꝯtest. ⁊ post p‑stitũ tale iuramentũ vniuersale: ʒ in hisque fiunt ante lit. ꝯte. ⁊ antequã sit prestitũ tale iuramẽtum vniuersale: ita iuraret hodie super qualibet exceptione sicut olim vt no. Bar. ⁊ Cy. in. d. l. ij. ⁊ in. d. aut. hoc sacramentũ. eo. tit. facit. l. j. eo. tit. ⁊ qđ ibi no. ⁊ sic limita istũ tex. facit. c. literas. de rest. spol. ¶ No. quarto p quẽ est p̄standũ. q: regulariter p pncipales personas. vt hic ⁊ in auth principales. C. eo. ⁊ aduerte q: in iudicio multe persone cõcurrũt: primo enim est iudex: qui licet sit principalis non tamen iurat de calũnia in qualibet causa sed iurat in principio officij: vt in aut. iusiuran. qđ p̄sta. ab his per totã cõstõnem. debet tñ iurare ppositis sacrosanctis euãgelijs. vt in prealle. l ij. qđ tñ nõ seruat de cõsuetudine fm Bar. ibi. Item sunt i iudicio actor ⁊ re⁹ ⁊ isti iurãt indubie si litigant per se etiam si sint clerici. j. eo. c. ceterum. ⁊ cap. fin. 5 Quid aũt si litigant p alios. j. dicam. ¶ † Item si est aduocatus ⁊ iste de iure tenetur iurare đ calũnia. vt in. d. l. ij. ⁊ l. rẽ non nouã. C. de iud. sed hodie de consuetudine nõ seruat: ⁊ forte talis cõsuetudo non valet^b^ tanq̃ peccati nutritiua ⁊ p̄bens materiã peccandi. vt in. c. ex parte. ⁊. c. fi. de cõsue. ⁊ optimũ esset vt ea nõ obstãte exigeret ab aduocato tale iuramentũ. nam audiui a valentissimis aduocatis ꝙ sepe per importunaspreces amicoꝝ c assumunt cãs iniustas^c^ scienter. ⁊ crederem ipsos teneri in foro anime ad interesse: q: per iniustas ⁊ falsas allegationes obtinẽt sententias pro eorum cliẽtulo. facit qđ not. gl. in. c. j. de cõfes. li. vj. ⁊ quod no. Inno. in. c. sicut dignum. ⁊ ca. ad audientiam. de homi. An autẽ possunt mẽtiri ⁊ falsa allegare si habent bonã cãm in veritate. vide bo. glos. in. c. cupientes. de elec. lib. vj. in prin. ⁊ melius p Inno. 6 in. c. olim. el. j. de rest. spo ¶ † Item in iudicio quãdoq̃ interuenit pcurator ⁊ iuste iurat de calũnia ʒ dñs a principio iurauerit vt euitet calumnia p eum ⁊ debet iurare in animã suã, ⁊ si iurat p dño iurat in animam domini. de quo in. c. ij. ⁊. fi. e. ti. li. vj. ⁊ dicam latius in. c. in pertractãdis. j. eo. Item sunt testes ⁊ isti nõ iurãt de calũnia sed de veritate dicenda: in. c. hortamur. iij. q. ix. ⁊ vide glo. in. c. 7 fraternitatis. j. de test. ¶ † Not. ꝙ constitutio loquẽs spãliter de clericis ʒ generalr respectu certi actus derogat cõstõni generalr disponẽti de personis ʒ spãliter respectu certi actus. hec em̃ pma ꝯstitutio disponebat đ clericis ʒ gñaliter ꝙ nõ dʒ p̄sumerent iurare. Alia vo ꝯstitutio loqbat de oĩbus generaliter ʒ spãlr respectu certi act⁹: vcʒ vt pncipales psone deberẽt p se iurare de calũnia. et tñ illa spãlitas respectu gñis psonarũ: ⁊ generalitas respectu actus p̄iudicat alteri gñali ⁊ spãli respectu iuramẽti de calũnia: qđ dico valde notãdũ. Et singulariter infero ad illius qõnis decisionem d an clericus possit recõueniri corã seculari.^d^ ⁊ facit qđ nõ: q: iura spãlr puidẽt vt nõ iudicent clerici a laicis ʒ gñaliter loquant. ⁊ alia iura q̃ pmittũt reconuentionẽ loquuntur gñalr ʒ spãliter respectu cõuentiõis. ergo illa ꝯstõ loquẽs specifice đ clericis tanq̃ spãlis dʒ derogare alteri tãq̃ gñali. arg: regule generi p spẽm. li. vj. ⁊ h semp not. q: nemo ad h iducit istũ tex. nec moneat te in ꝯrũ iste tex. v̄si. pterea. vbi specifice puidebat de h iuramẽto calũnie q: illa fuit alia ꝯstõ veniẽs ad interp̃tationẽ prioris vt ẽt papa hic attestat. ¶ No. ꝙ canones obtinẽt vim legũ ex iterp̃tatiõe ⁊ noua iuriũ editione. q̃ i itellige in materia spectãte ad foꝝ ecclesiasticũ. als sec⁹ vt. s. dixi. ⁊ vide gl. i prealle. regula q por. lib. vj. ¶ Not. ibi diuine ⁊ humane legis duplicẽ eẽ legẽ. s. diuinã ⁊ hũanã: ⁊ oĩs lex in hec duo mẽbra diuidit. j. di. c. ij. ⁊. c. humanũ gen⁹. ea. di. ⁊ est lex diuina qcqd i euãgelio ⁊. l. antiq̃ cõtinet vt iurib⁹ p̄all. De lege canonica an sit diuina vel humana dicit Hosti. certũ esse eã non esse hũanã. alle. de trãs. pla. c. ij. ⁊. iij. ergo est diuina ⁊ ꝯprehẽdit sub theologia. đ test. fili⁹. ⁊ remittit ad. c. cũ sit. de eta. ⁊ q̃li. Jo. an. in nouella dicit ꝙ qcqd dicat Host. negari nõ põt legẽ canonicã hũanam ⁊ positiuã esse. vñ ⁊ Pe. exponit diuine. i. canonice. e Ego puto latius posse dici^e^ cãm eẽ i parte positiuã ⁊ in pte diuinã. ar. in. c. qualr ⁊ qñ. el. ij. de accu. in pnc. vbi est bo. tex. ⁊ in. c. nimis. de iureiur. ⁊ quod ibi not. ⁊ maxime ppter decretũ põt dici ꝙ i pte subijcit ethꝛce. i. philosophie morali ⁊ in pte theologie. ⁊ no. Jo. ca. s. in pe. Gre. ⁊ simplr ꝙ nõ põt dici lex diuina. alle. tex. expssum in. c. nõ dʒ. đ ꝯsã. ⁊ affi. vbi expsse canones ẽt disponẽtes sup ꝯsanguinitate appellant statuta humana ⁊ idẽ dic de legib⁹ ciuilib⁹ habito respectu ad cãm efficiẽtem immediatã ʒ respectu cãe mediate efficientis dicat diuin⁹ p ora pncipũ pmulgate. viij. di. q̃ iure. 8 ⁊. l. fi. C. de p̄scrip. lõ. tẽp. No. † ibi intẽtione seruata: attẽdẽdã mentẽ ⁊ intẽtionẽ legis ꝯcor. c. intelligẽtia. đ v. sig. ⁊ dic ꝙ vbi rõ est expssa i. l. illa restringit ⁊ ampliat dispositionẽ legis ẽt in odiosis in regula certũ. ⁊ qđ ibi no. Dy. de re. iur. lib. vj. ⁊ Jo. an. in mer. facit. l nõ dubiũ. C. de leg. ⁊ in. l. cum pr̃. §. dulcissimis. ff. de lega. ij. ⁊ in. l. cũ mulier. sol. ma. ʒ vbi rõ nõ est expssa mẽs recipi põt ex ꝯiectura f rõnis^f^ naturalis q̃ potuit mouere legislatorem: ita notabiliter Cy. in. d. l. nõ dubiũ. ⁊. d. l. cum mulier. 9 ¶ † Ul. colligũt hic qdã vt. d. Anto. ꝙ appellatione clericoꝝ nõ cõprehẽdit monach⁹ nec ecõuerso. Ego puto colligi posse ꝯrũ vt appellatiõe clericoꝝ veniant monachi: nã pma ꝯstitutio phibẽs iurare faciebat tñ mentionẽ de clericis. pʒ in pnc. c. ʒ ꝯstitutio postea iterp̃tans ⁊ declarãs dici itelligẽdũ đ clericis cuiuscũq̃ ordinis ⁊ monachis ⁊ sanctimonialib⁹: ergo clericoꝝ appellatiõe veniũt monachi. hoc ẽt colligit ex ethymologia vocabuli q: đr cleric⁹ a cleros qđ idẽ est ꝙ sors q: sunt clerici electi in sortẽ ⁊ partẽ dñi. ergo ⁊ mona g chi pñt dici clerici:^g^ q: sunt electi in ptẽ dñi: ⁊ p h habes tex. i. c. duo sunt gña. xij. q. j. ⁊ maxĩe hodie hoc est verũ qm̃ monachi sunt clerici vt pʒ in rub. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ tñ i nigro tractat ẽt đ monachis: sed hoc itelligo vt veniant in fauorabilib⁹: sec⁹ in h odiosis:^h^ q: habẽt aliã q̃litatẽ clericis secularib⁹ ar. op. i. c. statutũ. de elec. lib. vj. ⁊ sic ẽt in fauorabilibus appel. eccliarũ veniũt monasteria. liij. di. §. hoc autẽ autoritate. cũ se. ⁊ q̃d le. ⁊ no. in. c. ij. đ su. ne. pl. li. vj. sed appellatiõe mõachoꝝ nũq̃ veniũt clerici seculares q: ñ ꝯpetit ethymologia vocabuli. xvj. q. j. placuit. itẽ puto ꝙ appellatiõe monasterioꝝ nunq̃ veniũt ecclie seculares eadẽ rõne. facit qđ i simili no. Bart. i. l. j. ff. ad muni. ꝙ appellatione ciuiũ veniũt cõitatiui: vt. l. q ex vico. ff. ad mũi.

f Sebasti. Sapia. ¶ Rõnis. Vide no. in. l. eam quam. C. đ fideicõ. vbi glo. vult, ꝙ qñ vnica ratio põt reddi habet pro expressa. nũquid autem in dubio p̄sumantur plures rõnes ita vt sit licitum arguere ab vna: vid Sali. in. l si serui vestri. C. de noxali. Jas. in. l. j. C. đ succes. edi. Bar. in. l. liberorum. ff. de verb. oblig.

g ¶ Dici clerici. Tu dicas ꝙ i materia congruenti clericis ⁊ monachis veniunt monachi siue sit fauorabilis siue sit penalis alias sec⁹. et ad hoc facit rub. de cle. nõ re. ⁊ de vita ⁊ hoñ. cle. cũ fi. ⁊ põdera pmo q: h pbat qđ appellatiõe clericorum venit monachus ⁊ faciũt dicte rub. tu põdera q: in ꝯrium est rub. de epis. ⁊ cle. in ꝯrium est aut. de mona. in ꝯrũ est. c. fin. ne cle. vel mona. li. vi. c. nullus. de fo. cõpet. c. eos. ⁊. c. clericis. đ immu. eccle. li. vj. c. platis. de homi. eo. lib. c. aliqui. de priuile. lib. vj. c. in eos. đ her. clem̃. j. de consan. ⁊ affi. cle. j. de priui. que iura pbãt ꝙ appel. clericorũ non veniunt p̄lati nec monachi. nec ob. rub. de vitã ⁊ ho. cle. q: nigrum est generalius rubro vide cõsilium qđ pridie feci. And. Barba.

Antoninus Frã. ¶ Circa hoc an appellatione clericoꝝ veniãt monachi: mihi plʒ ꝙ iste dicit vt adhibeatur distinctio si materia sit cõgruẽs vtrique vel nõ: qm̃ appellatione clericoꝝ i dubio nõ veniũt monachi vt in. l. oẽs. in. §. pterea. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in c. j. ⁊ ibi per dom. Abb. ne cleri. vel mona. ⁊ p ista distinctione vid. d. Card. in. cle. ij. in pn. de celeb. mis. vñ ita incurreret sniam canonis. si q suadente. xvij. qđ. iiij. q iniceret man⁹ violẽtas in monachũ ordinariũ sicut in clericum secularẽ đ q̃ ẽt p domi. Card. cle. j. in princ. de offi. or. ⁊ per. d. Abb. in. c. nõ dubiũ. đ senten. ex cõ. ⁊ vide que habentur ⁊ notantur in aut. presbyteros. C. de epis. ⁊ cle.

h ¶ Odiosis. Adde pro hoc quod voluit Ro. consi. cclx.

facit qđ not. in. c. rodulphus. ⁊ in. ca. significauit. de rescri. ¶ †Uenio ad gl. ⁊ q̃ro qđ debeat iurare [10] iurans đ calũnia. Gl. i v̄bo calũnie. dicit ꝙ quinq̧[a] id est circa quinq̧ explia in gl. ꝙ non cõmittit calũniã ⁊ ponit versus. ⁊ idẽ no. gl. i. l. ij. C. eo. ⁊ practicam exigendi hoc iuramentũ vide p Spe. eo. ti. §. nũc dicam⁹. i pn. vbi i effectu ponit ea q̃ dicuntur hic in gl. ibi tñ ꝯsuluit qđ omittat illud. c. de dilationib⁹ frustratorijs nõ petẽdis. q2 alś raro eẽt vł nunq̃ quin litigãtes essent piuri: ⁊ p hoc induco c. clericos. de coha. cl. ⁊ mu. vbi ptz ꝙ nunq̃ est exigẽdũ iuramẽtũ qñ verisimiliter dubitat de transgressiõe. ꝯcor. c. ille. xxij. q. v. item dr ꝙ in. d. l. ij. exigit iuramentũ de euitanda calũnia i p̄senti ⁊ i futuro nõ aũt in p̄terito. q2 facta nõ pñt haberi pro ifectis: vt. l. in bello. §. facte. ff. de ca. ⁊ postlimi. reuer. nec ob. tex. in. d. l. ij. i eo ꝙ dicit debere iurare se iuste mouisse litẽ: q2 dz exponi ꝓm eũ. i. mouere. ff. fami. hercis. l. inter coheredes. §. si familie. But. ibi ꝯ ⁊ habebit bonũ effectũ q2 vidẽs falsum iurare desistet a iuramẽto ⁊ a cã. itẽ a p̄ncipio nõ calũniabit sciẽs ꝙ hz iurare. ⁊ vr̃ hoc dictum seq do. Ant. ego puto p̄mũ dictũ verius. nã si iuramẽtũ dz extẽdi ad p̄teritũ: q̃re lex p̄cipere iuraret durãtẽ post lit. ꝯtest. deberet eñ iurare ab ipso initio dico tñ ꝙ qđ est modici effect⁹ q2 sup emergẽtib⁹ qõnib⁹ añ lit. ꝯte. iurat specifice: vt. s̄. dixit. ⁊ post cõtestationẽ iurat sup tota cã vñ sat cest ꝙ iurat se credere litẽ iustã ꝓmouere ⁊ qđ i futuro nõ calũniabit. facit ad p̄dicta. c. pe. de iureiuran. maxime hoc procedit qñ iuramẽtũ malitie põt exigi i quacũq̧ parte litis ⁊ quoties iudici visum fuerit: vt in c. si. eo. tit. li. vi. ⁊ dz p̄stari hoc iuramentum tactis sacrosanctis euãgelijs. ar. in. d. l. ij. vide gl. in cle. j. de here. in ver. tacta. de ꝯsuetu. cũ sufficit tangere quãlibet scripturã. ¶ †Qualiter aũt iurabit iudeus q nõ credit euangelio. dic ꝙ super decẽ p̄ceptis Moysi vel p deũ patrẽ vel aliud ꝓut sequit: [11] Spe. eo. ti. §. restat. ver. sed pone. ¶ Glo. in ver. ad oĩum. opp. ⁊ soluit. sz ꝯ sol. gl. facit q2 hoc erat concessum clericis cũ stant in priuilegio vt non iurarẽt: ergo nõ dz extẽdi ad alios. ⁊ si diceres h̄ priuilegium est in corpore iuris clausum: ergo dz extẽdi: q2 facit ius quo ad oẽs. Certe iste nõ est bonus itellect⁹. p. c. cũ ordinẽ. ⁊ qđ ibi no. đ rescrip. ⁊ vide bo. gl. s̄. in ꝓe. in v̄si. iudicijs. dicẽdum est ergo qđ oibus fuit cõcessum: sz illi fuerũt expsse p excellentiam vel attenta mẽte legis diuine ⁊ humane debuit cõcernere oẽs clericos ⁊ ita fuit hec interpretatio ⁊ hec melior. ⁊ de materia gl. vid qđ no. in. c. ad eius. v. di. ⁊ i. c. sane. de p̄uil. ¶ †Quero nunqd [12] in cã criminali sit p̄stãdũ hoc iura. calũ. gl. in v̄sic. siue in criminali. alle. p ⁊ ꝯ. ⁊ primo adducit istuz tex. p parte affirmatiua corroborat[b] idẽ p. l. j. C. e. ti. vbi gñaliter innuit iura. calũ. p̄stãdũ vbi ꝓbatio est fienda. ad idẽ. l. si. C. de fi. istru. vbi cũ redarguit instr̃m de falso prestat hoc iuramẽtũ. in ꝯriũ adducit isti. de pu. iu. in p̄n. vbi dr magnã eẽ differẽtiam iter c̃iales causas ⁊ ciuiles tã in eis excercẽdis q̃ instituẽdis. Itẽ i cã c̃iali lz transigere. C. đ transi. l. transigere. ⁊. ij. qđ. ij. p̄uaricator. ⁊ ille qui trãsigit vr̃ ꝯfiteri: vt. l. furti. ff. đ his q no. infa. igit ibi nõ dz iuramentũ p̄stari cũ liceat qualitercũq̧ se redimere. ad idẽ. l. j. ff. de bo. eo. q mor. si. consci. vbi dr ꝙ in cã sanguinis licitũ est aduersariũ suũ corrumpere: ⁊ sic vr̃ fortius licitum mẽtiri. gl. nostra vr̃ inclinare in p̄mã partẽ vt sit iurãdum. et hãc opi. refert tenuisse Azo. ⁊ inducebat hanc decre. Ad ꝯtraria r̃ndet gl. ꝙ licet differẽtia sit inter causas criminales ⁊ ciuiles nõ tñ oino aliter tractat vna q̃ alia: alś sequeret qđ in c̃iali nõ daret libellus nec alius ordo seruaret. Nec ob. qđ licitũ est trãsigere q2 nõ excludit p iura. calũ. nã ⁊ idem videmus in ciuili. Eodẽ modo r̃ndetur ad. l. j. qđ licitũ est corrũpere aduersariũ: qđ licitũ est transigẽdo: nõ tñ per hoc licitũ est calumniari in causa. Itẽ ꝓm Hos. q tenuit ẽt hãc opi. vbi non dr qđ sit licitũ sed qđ ignoscitur. vnde vitio nõ caret. xiij. dist. nerui. Itẽ licitum est transigere vt ꝓpter hoc nõ habeat pro ꝯfesso. vt dicit Bar. in. d. l. j. C. eod. nõ tñ per hoc permittitur calũniari. hanc eandẽ opi. tenet gl. iuris ciuilis in. d. l. j. ⁊ Ey. ibi But. Jo. An. ⁊ hic tangit Can. Phi. ⁊ Spe. e. tit. §. sequit. i p̄n. Alij ꝯ vt Mar. p leges in ꝯriũ iductas. ⁊ q2 satis est ꝙ accusãs puniat similitudine supplicij. ij. q. viij. qsqs. idẽ Hug. q2 đ facili qs pro salute corporis deieraret nõ sic pro saluatione rerũ. Bart. in. d. l. j. C. eo. vr̃ velle qđ de iure dz prestari: sz de cõsuetudine Italie hoc non obseruatur ꝓm eum: sed statim cum actor venit iurat accusationem esse verã ⁊ sic animo calũniandi nõ ꝓcedere: postea cũ apparet reus iurat đ veritate dicẽda. ⁊ ita approbat cõis stylus secundum eũ. Host. tamẽ videt hic capere mediã viam. dicit enim tutũ esse non adhibere tale iuramentũ in foro ciuili rõnibus p̄dictis. sed secus in foro canonico vbi nõ infligit pena sanguinis. d. Ant. clare nõ elicit: vr̃ tñ plus inclinare in sententiã gl. que mihi placet indistincte tam in foro ciuili q̃ canonico: nã in accusatore cessant rõnes i cõtrariũ alle. imo poterit esse vtile q2 sciẽs se debere iurare abstinebit a calũnia. Item operabit effectum suum in dilationibus ⁊ in alijs calũniose non petẽdis. Itẽ in accusato. nã timore iuramẽti non prolongabit cãm ⁊ ne simul perdat corpus ⁊ animã in multis timore iuramenti abstinebit a calũnia. ⁊ q̃to vicinior est morti tanto timidior esse debet. lxxxvi. di. tãta. Itẽ si predicte rõnes excusarẽt a iuramẽto calũnie eodem non esset dicẽdum ꝙ nõ d. bet alicui indici purgatio cum deficiẽs in ea habetur pro conuicto. Itẽ non exigeretur iuramentum de veritate: qđ tñ est falsum. vt. j. de pur. cano. per totũ. ⁊ in. c. q̃liter ⁊ qñ el. j. ⁊ in. c. cũ dilecti. de accu. ⁊ qđ no. Inn. in. c. ij. de ꝯfes. ⁊ expsse h̄ probat litera ista hoc non obst ꝙ đ iure canonico nõ imponit pena effusionis sanguinis: q2 imponitur similis ⁊ magis afflictiua. iuxta not. p Innoc. in. c. qualiter ⁊ qñ. el. ij. de accu. nõ ob qđ dicitur in similitudine supplicij. q2 illa ꝓuisio respicit finẽ litis: hoc iuramẽtum respicit principium ⁊ totam cãm ⁊ melius est ante tp̄s occurrere ⁊c. vt. l. fi. C. in q. cau. in inte. rest. nõ est ne. Et apte ꝓbat hic in ver. p̄terea v̄ba imperatoris ⁊ ipsius constõnis tenor i qua expsse sit mentio de cã criminali ergo ⁊ in foro ciuili est iurãdũ[c] in cã criminali: cũ imperator hoc eximeret quo ad forum suũ: alioqn frustra emanasset illa cõstitutio: cũ respectu fori canonici iperator eximere nequiuisset sicut in simili no. in cle. dispendiosam. de iud. in gl. Et p hoc infertur fortius hoc iuramentũ p̄standũ in cã iqsitionis ex pte iqsiti. vt tz coll. Jo. de lig. ⁊ Spe. e. ti. §. sequit. v̄si. qd vbi iplorat. ¶ †Et gñaliter cũ q̃rit in qb⁹ causis hoc iuramentũ sit p̄stãdũ [13] cõcludo sic ꝙ aut cã est c̃ialis seu ciuilis. primo casu dic vt. s̄. scđo casu aut est spũalis. ⁊ est hodie tex. in. c. j. eo. ti. li. vj. ⁊ dr. j. c. pxi. aut nõ est spiritualis. ⁊ tunc aut agit iure actionis ⁊ p̄statur. aut iudicis officio ⁊ cõcludit Spe. e. ti. §. sequitur. v̄. qd vbi iplorat. qđ idẽ est. nã ⁊ in exceptionib⁹ emergẽtib⁹ iurat vt. s̄. dixi: ⁊ tñ pars tũc nõ agit sed agere intẽdit ex q̃ lis nõ est ꝯte. vt. l. amplius. ff. rẽ ra. habe. ad idẽ adijcitur. l. j. C. eo. ⁊ c. literas. de resti. spo. ¶ †Quid aũt si est cã modica. dic ꝙ ẽt prestat iu- [14] ramẽtum. ff. ad exhi. thesaurus. vbi iudex extraordinarius procedit ex officio. ar. l. ij. ff. ne vis si. ei q in pos. mi. qd autem si causa est ciuilis ⁊ extraordinaria in qua non sit li. ꝯte. ⁊ tz Bar. in. d. l. ij. qđ ẽt iuretur. argu. in. l. i. C. eo. ⁊ vr̃ ꝓbari in cle. sepe. de ver. sign. ¶ Opp. ꝯ tex. i eo qđ dicit clericũ posse iurare per aliũ etiam i cã criminali. ⁊ tunc intro intellectuz istius. c. vr̃ eñ hoc ꝓcedere nõ posse: tum q2 in cã criminali non interuenit procurator[d] vt plene legi. ⁊ no. in. c. veniens. de accu. tũ q2 hoc iuramẽtũ de iure nouo est p̄standũ p principales ꝑsonas. vt in aut. principales. C. eo. ista glo. p sol. aliquantulũ se inuoluit: vr̃ tamen dare duas solu. Prima ꝙ id qđ hic dr ꝓcedebat olim de iure antiquo: sed hodie non ꝓcedit nec de iure nec de cõsuetudine obseruatur: sed certe ista sol. non est bona: q2 tẽpore huius decret. iam emanauerat illa aut. principales. imo de ea sit hic mẽtio in tex. ⁊ inducebat difficultatem in hac materia ⁊ tamen ea nõ obstan. ꝯriũ hic deciditur. Itẽ iura loquentia vt in criminali causa non admittitur ꝓcura. iam emanauerãt ⁊ tñ aliud hic statuitur. Itẽ ad certũ articulũ vbi nõ disponit đ crimine põt ꝓcurator iteruenire etiam in cã criminali vt no. in. d. c. veniens. ⁊ in. l. pe. §. ad crimen. ff. de pu. iud. ideo glo. forte hic trãsit multũ caute ad aliã solutionem dicens hoc ꝓcedere spãliter in causis ecclesiarũ: nõ aũt in causis clericorũ. et sic est ius spãle ⁊ p̄uilegiatiuũ. ⁊ pro hoc adducit istum tex. ibi: si iudex expedire sue ecclesie nouerit ⁊c. ⁊ etiam in istis si cleric⁹ eligit litigare p se: debet p se ipsum hoc iuramentũ prestare: ⁊ in hoc residens concludit ꝙ si cleric⁹ vult põt prestare ⁊ iurare. sed nõ cõpellit si cã est ecclesie ⁊ agit p aliũ. ⁊ hũc intellectũ ponit Inn. Pe. ⁊ Abb. ꝓbat hoc ꝓm Joan. an. in. c. ceterum. j. eo. dicebat aũt Pe. per istam literam q̃ etiam loquit in criminali hoc. c. debere intelligi etiã in proprijs causis clericorum: dicẽs ꝙ criminalis qđ nõ posset noie ecclie intẽtari. fatebat tñ ꝙ hodie hoc. c. nõ tenet sed Abb. tenet ꝯriũ q2 etiã c̃ialẽ cãm habet qñq̧ ecclia vt. j. de simo. dilectus. ij. ⁊. c. veniens. ⁊. c. de hoc. Spe. etiã. eo. tit. §. restat. v̄si. quid si prelatus. videt hunc intellectũ sentire dicens ꝙ prelatus ecclesie q eligit litigare p se tenet p seipsum iurare: vt. j. c. si. ⁊. c. imperatorum. sed si litigat per aliũ põt ꝯmittere syndico. ⁊ ita intelligit hoc. c. Host. vr̃ ad hac magis restringere istã lr̃am. dicit eñ ꝙ episcopus potest per alium sine causa litigare ⁊ iurare. ⁊ dicit hoc esse priuilegiũ episcopi in. c. si. sz inferior epo hoc nõ potest sine causa: pro hoc iste tex. qui dicit si viderit ecclesie expedire puta q2 testimoniũ clerici est ecclie necessariũ in causa vnde tunc agit prelatus per alium. de testib. insuper. ⁊. c. cum nuntius.

secus ergo

[a] ¶ Quinq̧. adde qđ do. de ro. deci. cccxxvij. hoc. e. ti. i antiquis dicunt qđ auditor p̄t cogere ptes q2 nesciunt qd sit iuramẽtum calumnie ad iurandũ quinq̧ capitula sub eo contenta.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Corroborat. Uide Spe. in tit. de iur. calum. §. sequitur videre. in princ. versi. qd de causa criminali.

[c] ¶ Iurandũ. adđ Ange. are. in tractatu maleficio. i ver. necnõ ad q̃relam.

[d] ¶ Procurator. Utrum procurator interueniat in causa criminali: vid latissime per do. Alexã. in ꝯsil. cxvi. incipiẽ. animaduersis. p totum in. ij. volum. vbi concludit qđ nõ regulariter. et per do. Corne. in ꝯsi. xvij. inci. licet. in. iij. volu. per totum. ⁊ in consilio cclxxiij. inci. visa. per totum. in eo. volum. ⁊ in consi. cxxij. incipt. viso. quasi per totũ in iiij. volu. late per Bart. ⁊ Inn. in. l. peñ. §. ad crimen. ff. de publi. iudic. Aeneas đ falco.

15 secus ergo cū nulla subest causa. ¶ † Sʒ ꝯ hoc ē tex.op.ꝛ videt quod de nihilo seruiat hoc.c.per.c.fi.eo.ti.li.vj.vbi patet ꝙ qſqꝫ laicus ēt potest iuramētum calumnie p aliū ꝑstare:vt.l.iusiu.in fi.ff.de iureiurā. Sol.dicit Inno.qꝺ spāle est in clericis ꝙ ꝓcura.eoꝝ etiā sine speciali mādato iuret de calūnia:sed in alijs requirit mādatū spāle vt i ꝯrio:ꝛ videt hoc idē placere.d.Ant. Ego puto hūc intellectū ꝓcedere p.c.imperatorum.j.eo.ꝺm vtrūqꝫ intellectū illius.c.aut enim illi monachi litigabant p ꝓcuratorem spālem sine mandato iurandi de calūnia:vt videt innuere illa litera ꝛ habeo ꝓpositū:nam papa ibi mandat ꝙ ipsi iurent vel cōstituant economū:ꝛ sic nō sufficit ꝓcurator.aut illi litigabant p se ꝛ idem videt cū papa precipiat vt iurent p se vel cōstituāt economū:ꝛ sic generalē administrationē monasterij ꝛ idē dicit in.c.in pertractādis.j.e.nec est hoc spāle i ecclesijs:qꝛ economus ꝛ quilibet habens generalem ꝛ iuridicam administrationē iurat de calūnia in animā suam sine alio mandato vt i.l.ij.ꝛ qꝺ ibi no.C.eo.ꝛ dicā in.c.in pertractādis.item hic tex.innuit ꝙ spāliter hoc ministeriū dʒ cleric⁹ alij delegare qñ p nō economū litigat:vt patet ibi:hmōi officium liceat delegare:absurdum enim videtur[a] vt ꝓcurator ad vnam causam institutus iuret tm̄ de calumnia ꝛ nō dñs cū posset clericus eligere talem qui oīno esset ignarus qualitatis ꝛ cause.vñ perinde esset acsi non iuraret:vnde sum hic in opi.singulari.et intelligo ꝙ hoc.c.seruiebat ꝺm antiqua tpa ꝺm que dubitabat an per ꝓcuratorem etiam spālem posset hoc iuramentū ꝑstari ꝛ potius tenebat oppositum vt satis innuit.c.fi.alle.eo.tit.lib.vj.emanauit ergo tunc i clerico vt licite per alium iuraret:qꝛ vr̄ qdam error in populo ex frequenti iuratione clericorum ꝛ licet in effectu ipsi iurent qñ dant spāle mandatum:tm̄ qñ ipsi nō tangunt euāgelia nō vr̄ tantus error in plebe.ar.ij.q.v.si qs ꝑsbyter.sʒ hodie de nihilo seruit.qꝛ declaratum est vt qlibet posset p ꝓcuratorē spālē ad actum iurandi iurare:vt in.d.c.fi.ꝛ dicā i.d.c.in pertractandis. ꝛ facit ad ꝑdicta.c.ij.de testi.li.vj.ꝯcludēdo ergo dico ꝙ aut litigat clericus p economū seu syndicū generaliter ad causas cōsti.ꝛ iste tanqꝫ generalis administrator iurat de calūnia sine speciali mandato.ꝛ idē est i syndico[b] vniuersitatis secularis.idē in tutore ꝛ curatore ꝛ similibus personis habentibus generalem administrationem:vt not.gl.ꝛ Bar.in.d.l.ij.aut est ꝓcurator spālis ꝛ generaliter ꝯstitut⁹ sine mādato iurādi de calūnia ꝛ nō pōt vt.d.c.fi.sec⁹ si habet spāle mandatū iurandi.ꝛ per hoc limitat gl.sequētē inqꝫtū dicit esse differentiā inter economū seu syndicū seu ꝓcuratorē.nā syndic⁹ ad vnā cām tm̄ eqparat ꝓcuratori nec dʒ habere legitimā administrationē.de quo dicam in.ca.in pertractandis. Et aduerte qꝛ ad hoc vt economus admittatur ad iurādum dʒ esse talis qui oīno causam non ignoret:vt in.c.in pertractādis.

16 ¶ † Opp.cōtra text.ꝛ vr̄ ꝙ ep̄s iuret de calūnia sine spāli licentia pape vt.j.e.c.fi.gl.fi.fatet ꝯtrarium ꝙ ꝓpter difficultatē iurat hodie ep̄s sine licentia:ꝛ clarius vr̄ ꝺ velle Host.sup text.dicēs ꝙ hodie papa quo ad iuramentū calūnie dat oībus generalē licentiā de clericis inferiorib⁹.sentit hic gl.ꝙ etiam hodie dn̄t habere ptātem seu licētiam iurādi a superiore eorum.

17 ¶ † Concludit tm̄ no.ꝙ lʒ istud nō seruet iudiciū tm̄ nō viciat.quod no.qꝛ facit hoc vltimum ad multa:vt puta clericus nō debet testificari sine licentia sui ꝑlati.xiiij.q.ij.ꝙꝙ.ꝛ.xj.q.j.testimonium:sed si ꝺ facto testificat sine licentia videtur valere[c] licet male fecerit:pro ꝺ qꝺ no.ista gl.ꝛ bene. Et idem videtur de religioso qꝺ plus.est vid ad hoc ꝙ no.glo.in aut.de mona.§.cogitandum.ꝛ Spec.in titu.de teste.§.j.versi.itē excipitur ꝙ est monachus.ꝛ ver.quid de monacho.ꝛ quod no.Bal.in aut.ingressi.C.de sacrosan.eccle. Aduerte tamē qꝺ circa hec ꝛ generaliter circa alia iuramenta exhibenda per clericos,multe sunt inuolutiones an semper exigatur licētia superioris. Et pmo dicit Host.ꝙ in testium iuramento hoc obseruat sed in cōtractibus hoc non seruat cōsuetudo. Alij vt refert Inn.dicunt hoc intelligendum in iura.calum.qꝛ quando se purgat vel alios bene iurant licite ꝛ idē si iurant seruare contractū aliquem.j.de pur.ca.per totum.ꝛ.j.de iureiurā.querelā.ꝛ.c.ex rescripto. Alij dicunt generaliter ꝙ vbicunqꝫ inuenit ꝓhibitū clericis iurare dʒ intelligi i foro seculari siue sint actores siue rei nec de calūnia iurare possunt nec testificari sine licētia ep̄i.xj.q.j.testimoniū.vide.xxij.q.vlti.c.nullus.qꝺ gn̄aliter de clericis loquit.ꝛ.xiiij.q.ij.ꝙꝙ.specialiter loquitur de presbyteris. ¶ Et si queris quare in ꝯctibus corā laico iurare pn̄t[d] ꝛ non in iudicio sine licentia ep̄i.rn̄det Inno.quia in iudicio sepe quis incitat ab aduersario falsum iurare.ꝛ ideo fit cū maiori deliberatione ꝛ tarditate.ꝛ ne ad secularia iudicia assuescāt in qbus nō possūt aliquatenus conueniri.xj.q.j.de persona.ꝛ.ca.nullus.sed in contractib⁹ vbi sola libera voluntate quis ducitur secus est scd̄m eum:sit secundum Hosti.ne īpediatur vtilitas ecclesiarū quibus expedit vt ꝯhere possint ar.j.ne cle.vel mo.c.j.ꝛ.l.ratas.C.de rescind.vendi.C.de apost.l.hi qui sanctam.sed coram ecclesiastico iudice semper licet iurare sine autoritate superioris seu licentia.vt refert Inn. Alij dicunt ꝙ nec in seculari iudicio vel ecclesiastico vel in cōtractibus licitū est litigare sine autoritate sui episcopi vel superioris:sed vbicūqꝫ est clericus iudex ordinarius vel delegatus si iuraret coram eo intelligit eius autoritate facere ꝛ quilibet q potest iudicare ꝺ ipso est superior qꝫtū ad causam illā quā audit etiā actoris q de alterius iurisdictione est ar.xxj.dist iferior. Itē dicit Inn. ꝙ clericus non pōt esse procurator sine licētia sui prelati.sed ex quo habet licentiam vt possit esse procurator ꝛ per consequens omnia faciēdi sine qbus ꝓcuratorem facere non potest velq̄ in ꝓcuratione sunt vtilis.ar.de offi.dele.ga.ꝑterea ꝺ sol.Inno.est valde inuoluta ꝛ non vr̄ firmare pedes in aliqua sn̄ia. Hosti.hic quasi ex dictis Inn.intulit ad duo dicta.pmo ꝙ si sit cā ꝓpria ecclīe vel clerici cuius ecclesie iste administrator pōt reū cōuenire corā iudice ipsius rei ēt si secularis sit.de fo.ꝯpe.cū sit.ꝛ de iud.cum deputati:ꝛ ex quo hʒ a iure hāc licētiā ꝛ per cōsequens corā eo facere poterit ea sine qbus nō possit expediri cā.ꝛ vide ad hoc qꝺ leg.ꝛ not.in.d.c.ꝑterea.ergo pōt ꝛ de calūnia iurare alias penā incurret.ꝺ qua i.c.fi. Scd̄m dictū Hosti.militat eadē rōne dicens ꝙ si cleric⁹ litigat de cōsensu iudicis sui vt reus poterit corā eo iurare de calūnia alias non posset in suum nō iudicem cōsentire.ergo intelligitur sibi ꝑmissum vt hic:ꝛ si nō haberet licentiā nō posset in suū nō iudicē ꝯsentire.ꝛ p ꝯñs corā eo iurare. ¶ Sʒ certe pmū dictū Host.ē oīno ꝯ ꝺ.c.nā si esset verū:tūc de nihilo ꝓuidet hoc.c.qꝛ nō esset dare cām vbi licite moueret litē ꝛ peteret licētiā iurādi.d.Anto.hic inculcat dicta sua cū dictis alioꝝ:sʒ in effectu hoc vr̄ velle ꝙ si hʒ clericus autoritatē iurandi a iure poterit iurare:nō expectata alia licentia:ꝛ si vult prestare iuramētū purgationis pōt qꝛ in hoc hʒ potestatē a iure ꝛ necesse hʒ iurare:idē si sit cōpurgator:ꝺ pur.ca.p totū.ꝛ.ij.q.v.p totū.item ad ꝯfirmādū ꝯctū pōt in ꝯctib⁹ iurare absqꝫ alia licētia:qꝛ licētiatus est a iure:sec⁹ in iura.calū.vel alio veritatis dicēde ꝙ nō pōt ꝑstare coram laico nec coram alio iudice ecclesiastico ordinario vel delegato,si non est alias iudex su⁹.vñ notabiliter ponderat lr̄am q̄ nō exigeret licētiā iudicis sʒ ꝑlati.ꝛ iō si iuste litiget corā alio dʒ habere a prelato suo licētiam iurandi qꝺ est ꝯ Inn.ꝛ Host.fatet tm̄ ꝙ si in aliq̄ cā specificata haberet mandatum agendi a ꝑlato ꝙ tūc satis pōt iurare:vt dixerūt Inn.ꝛ Hosti.videtis tm̄ hāc materiā discussam ꝛ male

18 enucleatā. ¶ † Ego puto posse dari vnā regulam breuē ꝛ verissimam ꝙ ex iusta cā exigēte possit clericus sine supioris licētia oē iuramētū prestare nisi expresse a iure ꝓhibeat ita ꝙ facio regulā affirmatiuā:ꝛ probat hec regula primo rōne in his q̄ sunt ꝺ genere ꝑmissoꝝ oīa intelligunt ꝑmissa nisi expsse ꝓhibita reperiantur.vt legi.ꝛ no.in.c.inter corporalia.de transla.ꝑlato.sed actus iurandi oībus indistincte exigēte cā est ꝑmissus:vt in.d.c.ꝛ si Christ⁹.de iureiur.ꝛ in.c.significasti.de ele.xxij.q.ij.p totū.ergo semper poterit cleric⁹ ex iusta cā iurare nisi reperiat ꝓhibitus autoritate.pbat qꝺ possit iurare sine licētia existēte cā iusta:vt i ꝑalle.c.ꝛ si Christus.melius in.c.tua.ꝛ in.c.ex rescripto.eo.titu.ꝛ in.c.ꝑuenit.de fideiuſ.j.de purga.cano.p totū.iurare em̄ non est aliquid mali si causa exigit vt plene in iuribus ꝑalle.dicit ꝛ maxime.xxij.q.j.per totā qōnem expresse nō reperit ꝓhibitū in iur.cal.vt hic.ꝛ ratio spālitatꝫ potuit esse illa quā ꝯ.alleg.qꝛ in iudicio sepe incitatur qs ad dicendū

19 falsum. ¶ † Et circa hoc est aduertendum ꝙ aut loquitur in ep̄o ꝛ videtur velle glo.ꝛ Hosti.ꝙ hodie non exigit ista licentia p.c.fin.j.eo.mihi videt qꝺ illud.c.si nō probet:nec plus illud in ep̄o loqt ꝙ.c.ceterū.j.eo.in alijs clericis inferioribus:ꝛ tm̄ in inferioribus aliud dicimus:sed fateor qꝺ de cōsuetudine nō seruat hodie in ep̄o:ꝛ forte propter difficultatem que erat i exigenda licētia:ꝛ i ꝺ seruāda est consuetudo quā etiā admitterem in inferioribus.ꝛ hoc habet locum:maxime in clericis:ne clericus ꝑsumat in iurādo īmemor sue salutis.

20 j.q.vij.sancimus. ¶ † Cessante vero cōsuetudine dicerē qꝺ si non litiget corā suo superiore semp dʒ petere licentiā per istū tex.nec excusaret eum a petendo licet habuerit licētiam litigandi a prelato suo quia in hoc exigit specialis licentia.arg.hic.ꝛ forte hoc fuit iductū vt prelatus suus qui hʒ notas eius cōditiones faciat sibi conscientiā tpe iuramenti ne sic de facili deieret:maxime quia sepe incitatus qs ab aduersario falsum iurat vt sic obtineat pugnam. Itē exigit licentia vt iuramentū habeatur in maiori reuerētia.ꝛ qa cessat horror ꝛ

a ¶ Absurdū em̄ videt. Tu vide.d. Ant.in.d.c.ipera torū.vbi idē tʒ ꝛ sic est sibi ꝯri⁹.vid Io.d imo.ꝺ qidē tʒ qꝺ do.Ab.ego ꝺ teneo ꝯriū p.c.cū cām.j.eo.vide hoc in recollectis And.Barba.
✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ In syndico. Facit qꝺ syndic⁹ vniuersitatis respōdet positiōib⁹ cū iuramēto calūnie.c.presentiū.ꝺ test.li.vj.qꝺ plene declarat Bald.in l.ij.§.qꝺ obseruari.C.de iura.calū.in ꝓcuratore aūt qꝺ reqrat mādatū specialissimuʒ tʒ Bar.i.l.q bōa.§.si alieno.ff.ꝺ dā no infect.vbi vult qꝺ nō sufficiat facere mandatū ad iurādū ꝺ calūnia in oīb⁹ causis mouēdis:sʒ oportet facere mādatū in cā spāliter expssa.ꝛ hoc ēt volūt Io.and.ꝛ Pe.de ancha.in.c.fi.ꝺ iura.ca.exclamat pau.de ca.in.d.l.ij.seqtur.d.Ant.ꝛ Ab.i.c.i ptractādis.j.ꝺ ti.dicit tm̄ Bar.i.d.§.si alieno.ꝙ ꝺ ꝯsuetudine sufficit mādatū i oīb⁹ causis.ꝛ seqt ibidem Io.de imo.

c ¶ Videt valere. adde Franc.aret.ꝯs.clx.versi.venio ad octauū.vbi idē tenet in clerico: in religioso vo tʒ ꝯriū.alleg.Ang.consi.cccxxij.
✠ Sebasti.Sapia.

d ¶ Iurare pn̄t. an clerici possint iurare sine licētia superioris: vide Feli.in.c.cum nūtius.j.de testi.

a ¶ Licentiam litigandi. Istud est cõtra Joã.an.in.c.si abbatẽ.de elec. lib.vj.vbi dicit ꝙ vbi requiritur licentia:requirit qͦ verbaliter illa prestetur non sufficit quod tacite. Andre. Barba.

Ant.Frã. ¶ Circa hoc an licentia debeat expꝛsse pstari.dicas ꝙ ille dr vere licẽtiat⁹ q hz expꝛssum ꝯsensum licẽtiãtis vt not.Jo.an.sing.in.c.si abbatẽ.de elect.i vj.i nouel.⁊ alex. in.l.si qs plures. ff.de aq̃ plu.ar.⁊ adde qͦ licẽtia ꝑ pinquoꝝ reqsita p statutũ dz pcedere actũ.ita bal. in.l.j.i.pe.col.C.q ad.⁊ in.l.vniuersa.C.de p̃.ipe.off. ⁊ habet p Bar.in l.j.ff.de testa.⁊ p Ang.in.l.is q.§. neqȝ fili⁹.de here. isti.⁊ adde ẽt qͦ licẽtia pstãda p iudicẽ dz pstari cũ cause cognitione alias act⁹ non vz ſm Bal.⁊ Pau. ð ca.i.l.sed si lege. in.§.ptoꝛ.de i ius vo.⁊ adde ẽt qͦ licẽtia cõcessa non debito mͦ hr pro nͦ licẽtia ſm do. Bar.in cle.in ple risqȝ.i.x.q.⁊in cle. si.de elec.

Zacharias.

b ¶ Tactis euãgelijs.idẽ no.Bal.i repe.l.ij.char.xi. v̓.sed nũqd.ff.de iureiu. Alexã.de imo.in.l.ait ptoꝛ. §.si.eo.ti.Fel.plene p⁹ istũ in.c.fraternitatis, col.si. vsi.⁊ aduerte.j.ð test.⁊ i.c.tuis.col. iiij.i si.e.ti.⁊ dũ h subdit iste qͦ est spãle i epõ ꝙ dũ cã eẽt leuis vt nͦ tãgat dic tu ꝙ qñ solẽnit iurat;puta ex forma iuris vel statuti tunc ẽt eps iuraret tactꝫ corporalr euãgelijs vt ibi per eos neqȝ sufficeret aliã scripturam tãgere vt ibi p eos, i alijs aũt itroducit cõsuetudo vt aliã scripturã tãgere sufficiat vt p Alex.in alle.l.ait ptoꝛ.gl.in.c.vt circa.i v̓.corpali.de elect.lib.vj.⁊ ista multũ faciunt ad ea q̃ no.iste i.c.cũ tuis.v̓.extra glo. quero.j.ð testi.qꝛ vr a cõmuni opi. discrepare.

mala sulpitio qñ clericus obtinuit licẽtiã specialem cũ presumat venire deliberatus sicut eñ habet a iure licentiã agendi pro iurib⁹ suis ⁊ ecclesie ⁊ tñ dz habere specialem licentiã in actu iurãdi rõnibus predictis.ita dicẽdum si habuit licentiã litigandi[a] ab hoie ⁊ per hoc dico qͦ etiam qñ clericus dat alicui licẽtiam specialẽ iurãdi de calũnia dz habere hãc licẽtiam cũ ipse in effectu iuret:iuxta no.in.c.j.eo.ti.lib.vj.licet.d.An.in hoc vr sentire cõtrariũ:qꝛ nͦ est tñ causa phibitiõis horroꝛ vt ipe dicit:sed sunt ⁊ alie.vt.s̃.tetigi.Itẽ etiã dico qͦ clericus habita licẽtia iurandi poterit iurare de calũnia etiã in manibus iudicis secularis cũ corã eo litigat qꝛ quãtũ ad illã causam ipse est superioꝛ arg.in.l.est receptum.ff.de iurisd. om.iud.⁊.ij.qͦ.vij.nos.si incõpetenter.⁊ expresse hoc voluit glo.in.c.nullus.xxij.qͦ.v. ¶ †Habet eñ iurare clericus tactis euãgelijs[b] ⁊ non tñ propositis:[c] qꝛ speciale est in episcopo nisi causa esset leuis:⁊ quia tũc ẽt nͦ tangit clericus inferioꝛ sed iterrogatur per sanctã ꝯsecrationẽ.vt est tex.not. ſm vnum intellectum in.c.si quis pꝛsbyter.ij.q.v.⁊ probatur primũ dictũ p istum text.nam hic solũ exigitur licẽtia prelati sui:nͦ enim dicit qͦ debet iurare in manibus epi vel alterius clerici ei⁹ mandato:tũc nͦ requireret alia licẽtia:⁊ qͦ hic litigaret corã seculari:facit iste tex.in eo qͦ allegat priuilegiũ imperatoris:⁊ qꝛ exigitur licentia prelati in iurãdo.⁊ per hoc dico gl.nͦ bene pcedere i.d. c.nullus.q̃ dicit qͦ nullũ iuramentum dz prestare clericus sine licẽtia sui prelati laico:nã in.c.ex rescripto de iureiu.⁊ in.c.peruenit.de fideiuſ.pstitũ fuit laico nec interuenit aliqua licẽtia superioris: vt in eis patet.⁊ ad illud.c.nullus.qͦ videt vigere dũ gñaliter dicit clericũ non debere ꝯquã iurare laico.dic quod nͦ debet iurare tanꝙ superiori vt satis inuũt verba ibi sequẽtia:⁊ voluit ibi glos. in primo intellectu vt satis pbat per iura.s̃.alleg. Itẽ reperitur clericus prohibitus in actu testificãdi sine licentia sui supioris.vt in.c ꝙꝙ.xiiij.q.ij. ⁊.xi.q.j.testimonium. Et aduerte qꝛ illa iura non respiciũt precise actũ iurãdi sed potius principaliter actũ testificandi:⁊ qñ coram seculari producuntur.vnde corã ecclesiastico alieno etiam iudice nͦ repitur phibitus testificari sine licentia:nec ista iura phibitiua sunt extendenda.argu.regule odia.de regu.iur.li.vj.⁊ in.c.statutũ.de elec.lib.vj. Conclude ergo regulã affirmatiuã ⁊ casus prohibitos spãles:vt.s̃.dixi.⁊ p hoc remanet declarata tota ista materia satis inuoluta p doc. ¶ Nũc ergo glo.ðclaratis ⁊ explicatis op.⁊ vr ꝙ ista nͦ fuerit bona interpretatio:imo cõtra mentem prime cõstitutionis cũ in prima constitutione ð qua in prin.c.clericus.indistincte prohibeat iurare vt patet ibi:nullus cleric⁹ iurare pſumat ⁊c.⁊ in constitutiõe Henrici imperatoris[d] dicat qͦ clericus nͦ compellitur iurare sed poterit alteri hoc delegare si viderit expedire ecclesie sue põt ergo iurare si vult qͦ est contra primam constitutionẽ diui marci. So.interpretatio stat i hoc:nã constitutio diui marci phibet clericum iurare.s.non obtenta licentia prelati ⁊ vbi causa iurandi nͦ subest:vbi autem est cã iurandi ⁊ obtinet licẽtia a plato:tũc vr sibi dari optio an per se an p aliũ iuret vt in litera ⁊ qͦ.s̃.dixi. Et aduerte qꝛ vbi tex.dicit cuius v̓ba sunt hec ⁊c.non ponunt imediate verba Henrici imperatoris:imo facit ibi papa quandã interpositionẽ approbãdo ⁊ iustificãdo illã interpretationem.Sz v̓ba Hẽrici ponũtur.j.in ver.preterea.⁊ incipiũt ibi:Nos itaqȝ diuine ⁊c.⁊ tunc clara est litera q̃ in constructiõe inuoluit hic p Host.

22 ¶ †Sz q̃ro q sunt illi gaudẽtes priuilegio hui⁹ c.an restringãtur tñ ad expressos hic. Et aduerte qꝛ si tenes opi.quã.s̃.tenui vt in hoc hodie nullũ sit priuilegiũ ista qͦ est frustratoria : sed si teneas aliã opi.Inno.vt puideat in litigante per procuratorẽ gñaliter constitutũ:tũc qͦ hz effectum:⁊ tenuit hoc Host.⁊ cõiter doc.ꝙ habeat locum hoc priuilegiũ i q̃cũqȝ psona ecclesiastica administrationẽ tenẽte ⁊ nomine ipsius in iudicio cõparẽte in quacunqȝ etiam cã appellationis.j.e.c.ij.li.vj. vñ mihi placet hec opi.i personis ecclesiasticis et religiosis stricte sumptis:qꝛ cũ hoc.c.voluit puilegiare personas religiosas ⁊ sacratas vt ptz in exẽplis nͦ dz restringi ad personas tñ h expꝛssas cũ videant iste expꝛsse cã exempli:⁊ sic nͦ restringunt regulã.sz hz locũ cõstitutio seu puisio in casib⁹ similibus.vt in.c.j.ne cle.vel mo.⁊ in.l.j.ff.de condi. inde.iuncta glo.sz in alijs psonis ecclesiasticis nͦ religiosis stricte nec sacratis mihi vr qͦ hec constitutio non vendicet sibi locũ:qꝛ non est eadẽ rõ in illis:exemplũ in istis hospitalarijs vl rectorib⁹ hospitalium qui sunt laici sz deferãt certum habitum,certe non video ꝙ constitutio habeat locũ in illis cũ non sit eadem rõ cũ non videat ita horroꝛ si ipsi iurent sicut qñ iurãt clerici vel religiosi. Itẽ clerici ẽt religiosi presumũtur sanctiores:⁊ ita nͦ est ꝯ eos faciliter pſumendum de calũ.facit.c.i scripturis.xcvj.di.⁊ qͦ no.gl.xj.qͦ.iij. absit.secus vr in alijs.⁊ hoc qꝛ isti similes non gaudẽt cõi priuilegio clerici vt dixit in.c.ij.de foro cõpetenti.⁊ ista cõstitutio non prouidet tantum loco administrationis sed personis ppter locũ:secus si puideret administrationi.qꝛ tũc posset procedere indistincte primũ dictũ,ar.op.ex not.per Jo.an.in.c.ij.de in integ.resti.li.vj.vbi priuilegiũ ꝯcessum ecclesijs in petẽda resti.in inte.videtur ẽt ẽe ꝯcessum alijs locis pijs.⁊ qui dicantur stricte religiosi vide bo. glo.in cle.quia contingit.de re.do.⁊ i cle.pe.ð sen. excõ. ¶ Ultimo quero qs erit iste platus qui habebit dare hãc licẽtiã iurandi:de quo in si.c.dicit Innocen.qͦ non tantum eps sed etiam inferioꝛ prelatus poterit licentiam dare.quod placet.qꝛ ista litera non se restringit ad episcopum:⁊ pro h vide quod in simili le.⁊ no.in.c.relatum.de pben. ⁊.in.c.cum ex eo.de elec.lib.vj.

1 ☞ Juramentum calũnie nͦ prestatur in causis spũalibus vel annexis.4.⁊.5.licet hodie secus.
2 Decime dicũtur esse quid spirituale:dum agitur de iure decimandi:secus si de fructibus.
3 Causa commissa secũdum equitatem ⁊ veritatem quomodo terminabitur.
5 Juspatronus non venit appellatione cause spũalis in odiosis:secus in fauorabilibus.7.
6 Questio possessoria iuris spiritualis an dicat mere spiritualis.
Feudalis questio non dicitur quando agitur possessorio super feudo.
Possessio cum proprietate vel ecõtra:an habeat aliquid commune.
Laicus est incapax proprietatis ⁊ possessionis iuris spiritualis:secus nude detentionis.9.
7 Missio in possessionem causa rei seruande nͦ hz locum quando agitur de beneficio obtinendo.
8 Causa mere spiritualis nec principaliter nec incidenter cognoscitur a laico.

iurein.⁊ vide tex.⁊ ibi p Jo.an.in.c.vt circa.ð elec.lib.vj.⁊ per Bald.in aut.sacramenta puberũ.C.si aduer.ven.⁊ in addi.Spec.i ti.de iura.ðla. in.§.j.⁊ habet p Cy.in.l.testium.i.j.q.C.de testi.⁊ vide gl.i.l.iusiurãdi.e.tit.⁊ habet p glo.⁊ Car.plene in.cle.j.i.§.porro.ð here.⁊ in cle.j.de iureiur.vbi dicit ibidẽ de imperatore iurãte fidelitatẽ pape ⁊ dicit etiã post glo.in.d.§.porro. qͦ non sufficeret presentia scripture nisi ipa scriptura tangeretur ⁊ vide Alexan.post Pau.ð ca.i.l.iij. in.§.iurari.ð iure iur.vbi dicit ꝙ iuramẽtum simpliciter pstitum itelligitur per sancta euãgelia q̃d ẽt voluit.d.Ab.i.d.c.⁊ si Christus.tamẽ Bar.i.l.q per salutẽ.ff.ð iureiur.dr ꝙ in dubio vr esse delatum iuramẽtum vt iuretur p deum.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Nͦ tñ propositis. Hoc intãtũ pcedit ꝙ nͦ sufficeret tãgere alias scripturã ꝙ euangelia.vt no.abb.i c.⁊ si Christus.de iureiurã.⁊ ibi dicit Bald.qͦ non sufficit iurare per deũ vel alio mͦ. Dicit tñ.d.abb.i cap.fraternitatis de testi.ꝙ de consuetudine sufficit tãgere aliam scripturã:⁊ adde etiã glo.in.c.vt circa.i verbo corpore.de electio.lib.vj.que dicit ꝙ euãgelia sunt tangẽda manibus:⁊ non sufficeret tangere brachio.vid Abb.in c.cum causam.in primo not.j.eod.

¶ Henrici imparatoris. Tu pondera quia forte fuit opus ista interptatione qꝛ hoc iã colligit ex verbis ipsi⁹ cõstõnis dũ dicit pſumat : qꝛ intelligitur autoritate ppria p id qͦ habet in.c.de cernimus.ð iudi. pondera bñ hoc. Andre.Barba.

Antoni⁹ Franci. ¶ Circa h quod hic dr qͦ illud dr pſumi qͦ sit propria anthoritate adde bo.tex.in.c. monasteria.de vi. ⁊ ho.cleri.⁊ in ca.cũ laici.de iur.pa.⁊ in.c.ois.ibi dum tex.dicit presumpserit.de peni.⁊ remiſ.⁊ in.c.j.ne prelati vices suas.⁊ in.c.si.de temp.or. li.vj.in verbo presumat.⁊ in cle.j.de priuile.⁊ vide in.c.quanto.de cõsue. que omnia iura probant ꝙ presumptio refertur ad propriam autoritatem ⁊ illud verbum presumo:excludit autoritatem superioris.

Antoni⁹.Francis. ¶ Ad hoc qͦ quis debeat iurare tactis scripturis. imo nͦ videtur iurare qui iurat vere tñ:nisi etiã tangat scripturam.ita Bal.in.l.generaliter.§.in oib⁹.C.de re.cre.⁊ habet in aut.de mã.pnci.in §.sz neqȝ.⁊ habet p Bal.in.c.itẽ sacramẽtã.in.iij.col.de pa.iu.fir.⁊ vide bo.tex.in aut.vt oẽs obe.iud.puin.in.§.j.⁊ p Inn.in.c.⁊ si Christus.de

Causa mixta cognoscitur coram ecclesiastico.
Laicus cognoscit de iniuria illata, ecclesie vel ecclesiastice persone.

10 Iuramentum calumnie quid differat a iuramēto de veritate dicenda.

11 Iuramentū calūnie est iterum prestandū qñ dicetur melius cognoscere veritatē: lz semel sit pstitū.

12 Per iuramentū de veritate dicenda non respondet per verbū credo: secus in iuramento de cal. 10. Testis quō et qñ tenetur respōdere vel de credulitate vel de scientia.

13 Respōsio de credulitate tātum preiudicat respondenti in facto pprio quātum respōsio de veritate. et est no. propter positiones.

14 Canones vbi deficiunt succedunt leges.

1 Literas. † In spiritualib⁹ causis de calūnia non iuratur. Primo ponit ius et consuetudinē curie. Scdo infert processum cause. ibi vn. et hodie hoc. c. corrigit per. c. j. eo. tit. lib. vj. vbi statuit ꝙ etiā in istis causis iuretur. ¶ Casus literalis. Quedā causa decimarum cōmissa fuit qbusdā iudicibus: cōtentio erat inter partes de iura. calum. quesierunt iudices papa vtrū deberet illud iuramētum in hac causa prestari. Rñdetur ꝙ romana ecclesia in his casib⁹ in quib⁹ de ecclesiis decimis et reb⁹ spūalib⁹ tantum agit iuramētum calūnie nec dare nec recipere ꝯsueuit. qꝛ huiusmōi causa spūalis tractari dz ex canonū equitate non ex legū districtione, cum canones in causis hmōi nulli indicunt hmōi iuramentum: vñ dimissa contētione de iuramēto calū. in causa pcedāt. Bern.

2 ¶ † No. ꝙ decime sunt qd spūale. concordat. c. cū olim. de prescri. et. c. fin. de re. permu. et intellige de ipso iure decimādi: qd debet deo et ecclesijs ei⁹ in signum vniuersalis dñij. de deci. c. tua. secus si decime deberent alio iure vel ageret de meris fructib⁹ et non de ipso iure. ad hoc. c. vestra. de loca. et in. c. vt super de reb. eccle. non alie. et qd ibi no. et in. d. c. fi. vbi gloss. ¶ No. ꝙ iuramentū calū. est introductū ex rigore et districtione legū.

3 ¶ † No. qd importēt hec verba pcedas ꝓm veritatem et equitatem[a] excludunt ꝓm. d. Anto. solēnitates rigorose iuris positiui. hoc mihi non placet indistincte. nā lz remittat iuramentū de calū. nō tñ remittit alia solēnitas ordinis iudiciarij. qd ptz ex eo quia in spūalibus causis tpe huius. c. seruabant alie solennitates rigorose: vt lit. conte. et similes. lz hodie in parte sint sublate p cle. dispendiosam. de iudi. et vide qd dixi in. c. dilecti. ȝ. de iudi.

4 ¶ † Opp. et videt ꝙ sit iurandū de cal. indistincte: vt. ȝ. c. pxi. vbi dr qd in quacunq; causa seu controuersia criminali seu ciuili iurādum est de calū. indistincte. sol. dicit gl. j. ꝙ quedam sunt cause spūales vel spūalib⁹ annexe vt causa iurispatronatus et nō dz iurari de calum. sed de veritate dicēda vt. ȝ. de ele. c. dudū. et de iure iur. c. ex literis. et in istis hz locū hoc. c. Quedā sunt cause mere ciuiles seu criminales vel mixte cū agitur de crimine ciuiliter: et in istis iuratur de calum. et hz locum contrarium. et de hoc dic vt plene dixi ȝ. c. pxi. ¶ Sed contra hoc oppo. qꝛ si iurat in criminalibus et tpalibus ciuilibus fortius esset iurādū in spūalibus qꝛ vbi maius periculū vertitur ibi cautius est agendum. xlij. dist. c. quiescamus. magis est ergo timendum de calū. in spūalibus cū in eis sit maius periculū: et ideo fortius est in talibus iuramentum calū. exigendū. Solu. dicit glo. honestius et cautius esset iurare rōne premissa: lz nō seruet p hoc. c. sed dic ꝙ p hoc non soluit ꝯtriū. vñ dic ꝙ in spūalibus iō hoc fuit statutū. qꝛ in eis hoīes presumunt habere deū in memoria: et nō calūniari. vñ sicut magis presumit p hoibus spūalibus ꝙ pro alijs.[b] vt in. c. in nostra. de procura. et in. c. doctos. et in. c. nulli. et in. c. q vere. xvj. q. j. ita et in istis spūalibus erat magis presumendū. Inno. reddit hic alias rōnes nō concludentes magis in istis ꝙ in ciuilibus. ideo nō curo recitare: et vide gl. in. c. j. eo. ti. li. vj. lz qꝛ postea repertum fuit hoīes etiā in istis calūniari: iō statutū fuit etiam in istis vt iuraretur. vt in pallega. c. j.

5 ¶ † Sz in eo qd. ȝ. dixi ꝓm glo. ꝙ in causa iurispatronatus tanq̃ annexa spirituali nō iurat. no. bene glo. et eā sequuntur Hosti. hic et Goffr. ȝ. c. proxi. et facit. c. qd in dubijs. de consecra. ecclesi. vel alta. Vincē. refert alios tenere contrarium[c] ex quo ius patronat⁹ nō est mere spirituale: qꝛ ratio canonis contradicit: et ideo semp standū est. xxxv. q. v. c. ad sedē. et facit qd no. Spe. eo. ti. in prin. y. ij. versi. qd de causis. et cū hac opin. trāseunt hic Io. an. et do. Anto. ¶ Ego p concor. credo distinguendū[d] ꝙ aut agit de odio et pcedit hoc vltimū dictum vt appellatione cause spūalis nō veniat causa spūali annexa. qꝛ verba debēt pprie sumi arg. regule odia. de regu. iur. lib. vj. et. c. statutū. et qd ibi not. de elect. libr. vj. et in. l. ij. §. hec autē verba. ff. de nego. gest. et in. c. in nostra. de iniur. aut agit de fauore: et pcedit prima opin. et ista gl. argu. qꝛ de annexis idē est iudicium[e]. vt in. d. c. quāto. de iudi. et in. c. trāslato. de consti. sic in terminis hui⁹. c. vbi nō tractatur de odio crederē gl. istā sequendā et idē ꝙ ista gloss. sentit Spe. eod. ti. §. j. ver. differt autē. et no. hāc distinctionem qꝛ seruit ad multa alia: licet in terminis huius. c. non pcedat hodie per. d. c. j. eo. ti. li. vj. ¶ Sed quero hic diffinitur quando agitur de rebus spiritualibus quid si agitur possessorio de re spirituali: et sic non queritur de ipso iure spūali sed de spoliatiōe sic et de violētia illata. Glo. in fi. dicit ꝙ tunc est iurandū de calum. Idē dicit in exceptionibus positis in re spirituali. alleg. c. cum dilect⁹. de elec. et. c. literas. de restit. spo. Aduerte qꝛ lz quo ad terminos huius ca. de nihilo seruiat nobis hodie ista. q. per c. j. pallegatū tamē iste articulus est valde vtilis in similibus questionib⁹.

6 ¶ † Nunqd questio possessoria videlicet iuris spūalis videt spūalis. gloss. hic sentit ꝙ non[f] nam in tali vult ꝙ debeat iurari: sed vbi agitur de mere spūali: non ꝓm hec tēpora. hoc idē sentit Vinc. in. c. fi. de iudi. vbi dicit ꝙ dē iure spūali potest agi possessorio coraz iudice seculari: sed de mero iure spūali nō etiā incidēter. Idē sentit glo. in. c. cū dilect⁹. de elect. in ver. iuramento. q̃ dicit ꝙ quādo agitur possessorio[g] de re spirituali: nō agitur spiritualiter. et ideo nō est tractāda tanq̃ spūalis. idem sentit glo. in. c. literas. de resti. spo. in versic. iuramēto. que vult ꝙ in exceptionibus peremptoriis seu dilatorijs que fiūt in causa spūali iuratur de calūnia quasi nunc nō agitur de re spūali. vt etiā sentit ista glo. hoc etiā sentit Innocen. in. c. cū dilectus. prealleg. vbi dicit ꝙ nō est mere causa spūalis vbi agitur possessorio de re spūali. et idem Archi. in. c. frequēs. de resti. spol. lib. vj. et Ioan. an. ibi in versi. ciuilibus. facit qd in simili no. Innocē. in. c. ceterū. ȝ. de iudi. et in. c. ex parte. B. de foro cōpe. vbi vult ꝙ questio possessoria sup feudo non sapit naturā questionis feudalis: licet circa hoc vacillet: in cōtrarium facit qd not. Lau. Ioā. de lig. et Bertrā. in cle. dispēdiosam. de iudi. vbi dicunt qd si agatur de beneficio possessorio dz tractari causa simpliciter et de plano prout tractat causa cū agitur petitorio. qꝛ causa possessoria super bñficio dr beneficialis[h]. vt in cle. vna de causa pos. et pprie. et quia habet actor aliqualiter iustificare titulum. iuxta no. in cle. vna. et in. c. in literis. de restit. spol. et qꝛ continētia cause diuidi nō debet. l. nulli. C. de iud. et in. c. j. de causa pos. et proprie. Nec ob. qd dr ꝙ nihil cōmune hz possessio cū proprietate nec proprietas cū possessione. vt. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. qꝛ hoc verū: vt sententia lata in vno non preiudicet in alio: sed in multis habent magnā cōmunionē. arg. bonū in. c. causam. de prescrip. vbi patet ꝙ sicut laicus non potest habere proprietatē rei spiritualis: ita nec possessionem. et sic possessio videtur eiusdem nature cuius est proprietas. ad idē facit qd sentit Ioā. an. in. c. fi. de iudi. vbi dicit ꝙ etiā ibi potuit agi corā iudice seculari qꝛ agebatur ibi de electione rectoris secularis. quasi secus si agebatur de electione rectoris ecclesiastici: licet ibi ageretur possessorio. Itez in addi. spe. in tit. de pe. et pos. §. j. ver. qd si ago possessorio. dicit ꝙ questio possessoria super matrimonio vel alio spirituali nō est spiritualis: sed quasi spūalis.

---

a ¶ Et eqtate. Add de Ro. ꝯsil. cccc. xxv. et lati⁹ vide l apost. meis ad rubri. de arb. eiusdē Ludo.

Zacharias.

¶ Addō Bal. i additi. ad Spe. l ti. de inqsi. v. si l litera.

b ¶ Quaz p alijs. Vide in. c. fraternitatis. xxxiij. di. vbi dr ꝙ corpora nostra defecerūt. Andre. Barba.

c ¶ Tenere ꝯtriuz. Vide. c. fi. de iud. lib. vj. et cle. dispēdiosam. ibi super mrimonior depēdētibus &c. ergo idem in cōnexis. Andr. Barb.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Credo distin. Hec distictio colligit et no. p Bartol. et alios in. l. ij. in pn. ff. de verbo. obliga. vbi tradit ꝙ in odiosis sub simplici nō continet casus mixtus secus est in fauorabilibus. de quo etiam late tangit Iasi. in prin. insti. tu. de actio.

e ¶ Est iudicium. Adde ꝙ iō Ro. ꝯsi. cclxviij. dicit ꝙ ita in patronatu cōmittat simonia sicut in alijs. Anto. Fran.

¶ An in psonatu tanq̃ in annexo spūali iuri vel ab illo depēdenti cōmittitur simonia. puto opi. isti⁹ esse veram qꝛ simonia dr cōmitti etiā in cōnexis et dependentibus et ꝙuis ius patronat⁹ nō sit mere spūale tñ est annexum iuri spūali. et iō cā iurispatronatus spectat ad iudicium ecclie tanq̃ ꝯnexa spūalitati vt in. c. quāto. de iudi. et in capi. de iure. patrona. et iō tanq̃ adherēs spūalitati sortit naturam spūalis. arg. l. q̃ religiosis. ff. de reli. et sum. fu. et i. c. sup eo. de paro. et p h facit qꝛ accedere ad officiū diuinū p pecunia poti⁹ ꝙ p deo est simonia vt no. Hos. in c. olim. de vb. sig. et Arch. in. c. pbr̄. lxxij. di. et in. c. qd pderit. lxj. dist. et hr̄ in. c. significatū. de pben. vbi p d. Car. et p eundē in cle. j. in. vj. not. de cele. missa.

Zacharias.

f ¶ Qd nō. Et poterit de tali causa index laicus cognoscere. plenissi. Car. in cle. ij. q. ix. de iudi.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Agitur possessorio. Vide Card. in cle. ij. in. x. q. de iudi. vbi tāgit an cā possessorij sit spūalis. vide eundē in cle. ij. in. xj. qō. de procu.

Sebasti. Sapia.

h ¶ Beneficialis. Que dicat cā beneficialis tradit Bal. in. l. iusta. in fine. C. de liber. cā. Cardi. in cle. ij. de iudi. et in cle. j. in ij. q. de re iudi.

7 ¶ †Ad idem inducitur not. per Archi. ⁊ Joan.
mo. in. c. eũ qui. de eo qui mit. in pos. lib. vj. vbi di-
cunt qd sicut qñ agitur de bñficio obtinẽdo nõ hz
locũ missio in possessionem causa rei seruãde: sed
procedi debet ad vlteriora, ita ⁊ si agitur possesso-
rio de beneficio obtẽto. Idẽ tenet Spe. in titu. de
cõtu. §. sequit. ver. aliud. ⁊ dicit ꝙ Clemẽs ita pro
nuntiauit: ⁊ oẽs doc. cõueniebant: lz gl. aliter sen-
tiat in. d. c. eum qui. Idẽ Spec. in ti. de iura. cal. §.
sequit. in pn. aperte dicit qd in possessorio sup re
spũali nõ iurat de cal. per. c. psentium. de testi. lib.
vj. ⁊ sic vult ꝙ debeat tractari vt spũalis. do. An-
to. hic. ⁊ in. c. fi. de iudi. dicit qd si questio possesso-
ria habeat annexã causam ꝑprietatis: vt in ma-
trimoniali ⁊ beneficiali, qd illa satis posset dici spi
ritualis: vt in iuribus palle. ⁊ facit. c. accedens. vt
lit. non ꝯtest. ⁊ sic ꝓcedit dictũ Archidi. in. d. c. euz
qui. ⁊ qd not. in cle. dispendiosam. de iudi. vt talis
cã tractet simpliciter ⁊ de plano ⁊c. Et no. bñ hoc
dictũ qd approbat ibi no. per. d. quos. s. retuli. nã
fm eum propter cõnexitatem debẽt ad eandẽ na
turam trahi. vt. C. de iudi. l. nulli. sed q̄stio posses-
soria est nuda[a] tũc dato ꝙ nõ sit mere spiritualis
tñ trahit ad naturã spũalis vt quia annexa argu.
eorũ q̄. s. dixi. ⁊ facit. c. causam. de prescrip. hec ve
ra fm eum ꝓterꝙ in exorbitãtibus in quibus si sit
mẽtio de questione super re spũali intelligeret de
questione mere ⁊ oino spũali: qꝛ questio possesso-
ria non est mere spũalis qꝛ ex illa gratia non cõfer
tur. facit qd no. j. q. j. in prin. summe. ⁊. c. j. ¶ Con-
tra illud membrũ qñ questio possessoria est nuda
⁊ attrahat ad naturam spũalis aperte facit quod
ipsemet do. Ant. tenuit in. c. cum sit generale. s. de
fo. cõpe. ⁊ in. c. tuã. de ord. cogn. vbi dicit qd vbi de
re spũali est questio facti tm̃ ⁊ non iuris põt secu-
laris cognoscere vt si est questio an matrimonium
fuit cõtractum: vel an contractus fuerit factus de
duplo in fraudez aut non. aut dubitat an poterit
esse matrimonium vel an contractus fuerit vsura
rius. qd etiã tenuit Bar. in. l. titia. ff. soluto matri.
⁊ in. l. ij. ff. de iurisdic. om. iudicũ. ⁊. l. quoties. C. de
iu. ergo fortius poterit cognoscere qñ questio pos
sessoria est nuda. nec etiam primum membrum est
8 indistincte verũ. ¶ †Unde multum ꝓbabiliter sic
distinguo ad concordiam reducẽdo oĩa ꝓdicta: ꝙ
de re spũali põt questio seu causa esse mere spũa-
lis: itẽ quasi spiritualis: itẽ mere tẽporalis non ha
bens aliqualẽ spũalitatẽ annexam. Mere spũalis
est qñ disputat principaliter de re spũali et est qd
iuris: exemplum an matrimoniũ vel collatio bene
ficij tenuerit vel quis teneat ad decimas ⁊ silia: et
de talibꝰ secularis nullo modo intromittit se nec
principaliter nec incidẽter. vt in. c. tuã. de or. cog.
⁊ in. c. lator. qui fil. sint legi. ⁊ in cõsimilibꝰ. Quasi
spũalis qñ agitur de possessorio: et est tale posses-
soriũ habens causam ꝑprietatis annexã: vt qꝛ in
ea est fienda aliqualis ꝓbatio super ipso iure: vt si
agit ad restitutionẽ cõiugis. vt in. c. ex transmissa.
⁊. c. ex parte. ⁊ qd ibi plene no. de resti. spol. ⁊ talis
causa non trahit ad naturã mere spũalis: qꝛ princi
paliter disputat de violẽtia: et nõ de ipso iure spi-
rituali, ⁊ semp cõsiderãdũ est in attribuẽdo actum
alicui speciei ꝙ principaliter agitur[b]. ad hoc. l. j. ff.
de auto. tuto. ⁊ quod not. glo. in. c. decetero. de ho
mi. et in. l. querit. ff. de statu homi. ⁊. iij. qd. ij. her-
maphroditus. ⁊ illud qd dicimus qd vbi agit de
crimine ciuiliter illa non est q̄stio criminalis sed
mixta. vt in. c. sup his. in fin. de ac. ⁊ in. c. tue. de ꝓ-
cura. ad idẽ. c. quãto. de iudi. vbi ius patronatus
nõ est mere spũale licet habeat annexam spũalita
tem sed dꝛ spũali annexũ. ita et fortius dicendum
est de qõne possessoria habẽte quãdam ꝑprietatẽ
annexã: ⁊ sic ꝓcedit opi. Innoc. ⁊ Archi. dicentis
qd nõ est mere spũalis: ⁊ ꝓcedit hoc casu opi. Jo.
and. in addi. vbi dicit qd est quasi spũalis ⁊ proce
dit not. in cle. dispendiosam. ⁊. c. eũ qui. prealle. vt
tractetur hec causa vt spũalis: nõ tamen est mere
spũalis: sz ꝓpter illam annexionẽ: sicut dicimus
in iure patronatus in. d. c. quãto. Mere tempora
lis est non hñs aliquam spũalitatẽ annexam vbi
disputatur tantum de facto mero: nec venit discu
tiendũ aliqd iuris. exemplũ qñ agit clericus con-
tra laicũ possessorio retinende noĩe sue ecclesie: qꝛ
molestat in possessorio retinende: ⁊ agit vt cesset a
turbatione hoc licet agat respectu ecclesie non ta-
men venit ad discutiẽdum aliqd iuris spũalis: sed
qd meri facti an turbet: ⁊ an possideat. vel si agit
interdicto recuperande pro calice consecrato sub
tracto: vel reliquijs: ⁊ similibus rebus vbi non hz
docere de aliqua ꝑprietate: sz satis est ꝓbare pos-
sessionem ⁊ rapinã. in his eñ nihil repugnat lai-
cum iudicẽ cognoscere cõtra laicũ: nec potest dici
in aliquo hec questio spiritualis cuz de spirituali-
tate nullatenꝰ disputet. ꝓ hoc est tex. opti. i. c. peti
mus. xj. q. j. sicut vidimꝰ in simili qd cognoscit de
iniuria illata clerico consecrato ⁊ spirituali, ⁊ illa-
ta ecclesie consecrate. est enim iudex non quia iu-
dicat de ipo spũatuli sz de iniuria illata spũalita-
ti. vt i. c. cũ sit gñale. de fo. cõp. ⁊ i. l. si qs i hoc genꝰ.
C. de epis. ⁊ cle. videmus etiã in iuramento ꝙ vbi
nõ disputat de viribus iuramenti: sed tamẽ vt co
c gatur laicus ad obseruantiam[c] potest se intromit
tere: qꝛ questio non est spũalis nec quasi. vt in. c. lz
de iureiuran. lib. vj. ⁊ not. Joan. an. in. c. si. de fo. cõ
peten. eo. lib. dixi in. d. c. cũ sit generale. ⁊ hoc casu
procedat gl. ⁊ aliorum opi. dicentiũ ꝙ nõ est spũa
lis q̄stio possessoria: nec mireris ꝙ agatur de re spi
rituali: ⁊ questio non dicat spũalis qꝛ idem vides
in exẽplis palle. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de eo qui mit. in pos.
⁊ no. in. c. contingit. de dolo ⁊ ꝯtu. nã qñqꝫ agitur
de ecclesia: vt de proprietate quadã tẽporali: quia
non disputat de titulo. vt in. d. c. eũ qui. non ob. ꝓ
di. c. causam. de ꝓscrip. ꝓ qd dicit. d. Anto. qd pos-
sessio est eius nature cuius est ꝑprietas: qꝛ laicus
ideo nõ potest possidere spũalia quia possessio est
quid iuris. est enim ius libere insistendi rei: vt no.
in. l. j ff. de acquiren. pos. ⁊ ideo non cadit in laicũ
qui nullum ius potest habere in spiritualibus: sz
qñ agitur de possessorio nudo nõ disputatur de iu
re an possit cadere vel non cadere ⁊ nihil iuris ex
hoc acquiritur laico sz tm̃ decernit super facto an
fuit facta spoliatio vel iniuria illata. vt in. d. c. cum
9 sit generale. ⁊ in. c. felicis. de pen. libr. vj. ¶ †Nam
⁊ ipa detentio nuda rei spũalis cũ sit quid mere fa
cti bene cadit in laicum. vt in. c. j. de pigno. ⁊ quod
ibi not. ⁊ in. c. causam. preallega. vbi gloss. per hoc
habes istum passum plenius discussum hic ꝙ ali-
bi. ⁊ aliquid de materia tangam in dicto. c. tuam.
10 ¶ †Ulterius quero. s. dixi post gl. ꝙ in istis cau-
sis spũalibus iurat de veritate dicenda nõ de calũ
nia in quo differt hoc iuramentum de veritate ab
isto iuramento calumnie: ⁊ quid habeat per istud
iuramentum respõdere. Quo ad primũ Spec. eo.
titu. §. j. ver. dicit autẽ. ponit multas differentias.
Et prima est ꝙ iuramentum cal. prestatur in ciui-
libus ⁊ pecuniarijs. j. eo. c. ceterum. ⁊. c. cũ causam.
⁊. c. si. istud eñ tãtum in spũalibus ⁊ eis annexis,
vt hic. ⁊ de elec. dudum. ⁊ no. in ꝙtum dicit de an-
nexis: qꝛ aperte sentit opi. glo. quã. s. tetigi. Scda
differẽtia est qꝛ in illo respondetur de credulitate
vt in aut. de his qui ingre. ad ap. §. penul. et fi. c. v.
sed in isto non nisi de scientia quam scit. ij. qd. ix.
hortamur. in. c. presentiam. de testi. lib. vj. ibi ipsi
sciunt ⁊c. ⁊ ita hoc ipsum qd verbum sonat. simile
ff. iudica. sol. iudicatum. ⁊. ff. de le. ij. l. non aliter.
Tertia differentia est quia illud cõtinet multa ca
pitula: istud vo vnuz solũ videlicet illud ꝙ ipsum
verbum sonat. Quarta qꝛ in illo nõ datur dilatio.
nam potest dicere credo vel non credo: in isto vero
sic vt. ff. de interroga. ac. l. qui interrogatur. de hoc
vide qd dicã in. c. pe. j. eo. vbi glos. tangit Quinta
quia illud prestãt principales psone, istud etiam ꝓ
curator. Sexta qꝛ illud prestat syndicus vel actor
in aĩam propriã vt in. c. in pertractandis. j. eodem,
istud vo prestat in animam dñi vel vniuersitatis,
11 vt. d. c. presentium. †Septima qꝛ si post iuramẽtũ
calũnie prestitũ dicet melius noscere veritatẽ: co-
d git iterũ respondere.[d] vt no. in. c. si. j. eo. tit. Inꝙ-
tum pmo dicit Spe. qd iuramentũ de veritate di-
cenda prestatur tm̃ in spũalibꝰ. in contrariũ facit
cle. sepe.

a ¶ Est nuda. Tu
põdera cle. dispẽ
diosam. i ỹ. depẽ
dentibꝰ ⁊c. sed qd
possessoria est de-
pẽdẽs a ꝑprieta-
te spũali ergo spi
ritualis. cẽsetur.
And. Barb.
Ant. Fran.
¶ Circa hoc an
cã possessorij tan
ꝙ depẽdens a spi
rituali dicat esse
spũalis ⁊ eius co
gnitio spectet ad
iudicẽ ecclesiasti
cũ. Dicas qd ꝙ-
nis possessoriũ et
petitorium nihil
habeat cõe. vt. i. l.
naturalr. in. §. ni-
hil cõe. ff. de acqr.
poss. tñ cã posses-
soria dz decidi ꝑ
iudicẽ qui de illa
cognoscit. lz inci-
dẽter ẽt cognoue
rit de ꝑpetate de
qua tñ nõ põt ꝓ-
nũtiare, vt ꝑ spe.
in tit. de teste. i. §.
nũc vidẽdũ. in ỹ.
sz pone ago, et qñ
q̄stiones possesso
rie proponunt a
diuersis qũo tra-
ctari debeãt. vide
plene ꝑ spe. in ti.
de peti. ⁊ pos. i. §.
j. ⁊ ꝑ Pau. de ca.
i ꝯsi. cclxxiiij. inci.
q ꝑ primũ. in pri-
mo dubio. et qñ
qõ est meri facti
tũc ẽt iudex secu-
laris põt cogno-
scere. vt ꝑ Bar. et
Alexã. i. l. titia. ff.
solu. ma. ⁊ hꝛ i. c.
tuã. de ord. cog.

b ¶ Agitur. adde
ad hoc vidẽdum
Lap. alle. lxx. vbi
ponit an habens
mandatũ ad cau
sas ciuiles ⁊ cria-
les possit agere in
causa vsuraria.
Anto. Fran.
¶ An hñs man-
datũ ad cãs ciui-
les ⁊ criales pos-
sit agere in causa
vsuraria. dicas ꝙ
ista q̄stio depen-
det ab illa an sub
simplicibꝰ cõpre-
hendat mixtum.

de qua hꝛ in. l. ti-
tie textores. ff. de
leg. j. qꝛ cã vsura-
ria potest dici eẽ
mixta qm̃ si dedu
citur qd iuris vz:
vtrũ aliqs ꝯctus
sit vsurariꝰ vel nõ
hoc respectu dꝛ cã
spũalis ⁊ crimina
lis qꝛ vsura dꝛ de-
lictũ. vt i cl. j. ⁊ ibi
ꝑ. d. Car. in pn. de
vsu. sed si qd esset
facti puta qd ⁊ ꝙ
tũ esset solutũ hec
qd eẽt ciuilis ⁊ nõ
spiritualis tñ tene
menti dictũ Bal.
i. l. cũ opz. i pnc. in
ij. co. C. de bo. q̄ lib.
vbi dixit ꝙ vsura
est rapina ⁊ furtũ
⁊ vide bo. tex. i. c.
si qs vsurã. xiiij. q.
iiij. ⁊ vide spec. in
ti. de fer. i. §. ñ. i ỹ.
qd de cã vsurarũ.
Zacharias.

c ¶ Ad obseruan-
tiã. Ita not. Bal.
in. l. j. in. j. col. ver.
solet dubitari. C.
de ope. lib. Spe. i
tit. de leg. §. vj. ỹs.
xxiiij. in prin.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Rñdere. adde
aliã differẽtiã qd
in iuro calumnie
non cadit piuriũ
cũ sit iuramẽtum
de credulitate, sz
i iuramẽto verita
tis sic. istd voluit
Bal. in. l. testium.
C. de testi. in. l. qui
testã. §. fi. ff. de test.
bar. ⁊ Ange. in. l.
q bõa. §. si alieno
ff. de dã. infec. bal.
in. l. de tutela. C. de
in integrum rest.
vbi vult qd qui iu
rat ꝑ vbuz credit
non est piurus. et
ibi exclamat ꝓ cõ
sultoribꝰ ⁊ docto
ribꝰ diuersimode
consulentibus.

clemē.sepe.de verb.sig.et qđ no.in.c.j.⁊.ij.de cōfes.li.vj.⁊ in.l.ij.C.de iuramen.calum.vbi indistincte dicit positionibus esse rñdendū per iuramētum de veritate:⁊ sic non solū in spiritualib⁹.Sol.pōt multipliciter respondere videlȝ primo qđ olim tm̄ in spūalibus:vt in iuribus.s.allega. in quibus exuberat officium iudicis.hodie vō de ꝯsuetudine iuratur in qualibet cā.vt legit et no.in iuri.alleg.pro 3ꝰijs.vel in spūalibus pstatur hoc iuramentū indistincte ex officio iudicis.de elec.cū nobis.⁊ in.c.cuȝ dilectus.mutuo etiā prestaꝛ parte postulante.qꝛ in eis multū exhuberat officiū iudicis.fiunt eñ vt tunc pars releueꝛ ab onere probādi.vt no.in c.j.⁊.ij.de ꝯfes.lib.vj.⁊ vbicūqȝ visum fuerit iudici:ita tn̄ vt nō suppleat de facto ⁊ ad cōmodū priuatū.nec ob.no.in.c.bone.de postu.pla.⁊ in.c. ad nostram.el.ij.de iureiur.per Inn.et doc.in.l.vna.C.vt q̄ desunt aduo. ⁊ ita puto dicendū ad hoc cōtrariū qđ non reperio expresse tactum per doc.Vel dic et tertio ꝙ in his causis spūalibus prestaꝛ hoc iuramentuȝ super positionibus dūtaxat.vt no.in.c.cūdū.de elec.⁊ i.c.j.⁊.ij.de cōfes. lib.vj.sed in spūalibus vel annexis pōt exigi indifferenter etiā sup tota

12 cā.et hoc voluit Inn.et pbaꝛ in.c.ex lr̄is.j.de iureiur.¶†Itē inq̄tum dicit Spe.in scđa differentia ꝙ in iuramēto de veritate nō rñdetur nisi de scientia quā scit ille qui interrogaꝛ.inferꝛ ad decisionē secūdi quesiti ꝙ fuit qd habeat rñdere per hoc iuramentū.vide etiā qđ tȝ Spe.et idē sentit glo.in.c.j.de cōfes.⁊ Inn.in.c.pꝫalle.p̄sentiū.vbi dicit qđ vbi iuratur de veritate dicēda tā ponēs q̄ respondens,nō qđ credit sȝ qđ nouit dicere debet:argu.iij.q.ix.hortamur.sed qñ iuraꝛ de calumnia ponitur ⁊ rñdeꝛ qđ credit.vt.l.ij.C.eo.sed hic videt sentire aliud dicens qđ licet in causis spūalibus iuretur aliqñ de veritate dicenda.s.cū iudici visum fuerit ex iusta causa ⁊ tūc cogitur iurare.vel in articulo in quo dubitat vel de quo queritur,vel etiā in tota cā si pbabiliter suspicaꝛ qđ cōtra ꝯscientiam in multis veritatē neget.nunq̄ tn̄ per iuramentum istud veritatis interrogat de credulitate.vt in.c.p̄sentium.tn̄ pars dȝ respondere quid sciat vel credat ßm eū:hoc vltimū visum est mirabile Hostien.ꝙ non debeat interrogari de credulitate et ꝙ debeat rñdere:ideo dicit qđ q̄uis partes et testes in spūalibus iurent de veritate dicēda nō solum de veritate sed etiam de credulitate sunt interrogandi ⁊ rñdere teneꝛ:alle.de testi.quoties.in fi.⁊.c.cām.plus dicit ꝙ cū iurās de veritate dȝ ßm conscientiam rñdere veritatē cōscientie considerata quo ad rñsionis effectū potius est illud iuramentum credulitatis q̄ veritatis:vt in.d.c.presentium.et de iureiurā.et si christus.j.rñso.sed hodie de consuetudine curie talis iurat dicere veritatē quā scit vel credit,ßm eum. Jo.de ligna.dicit ꝙ veritas pōt sciri:⁊ tunc surgit habitus demōstratiōis ex necessarijs: pōt etiā credi:⁊ tūc surgit habitus ex pbabilib⁹.vigore ergo iuramenti de veritate pōt qs rñdere scio ⁊ credo.puto tn̄ opin.Innocen.veriorem ꝙ aliud est scire,aliud opinari vel credere.nā sciētia eliciꝛ ex demonstratione:credulitas ex opinatis.dictū Hostien.pcedit in iudiciarijs qꝛ iudex dȝ interrogare de quocūqȝ qđ facere pōt iudicium ad iudicandum. xxx.q.v.iudicantem.⁊.c.afferte.de p̄sumpti.Videte nos habemus sciētiam ⁊ nesciētiam:⁊ sic duo extrema ⁊ sic inter duo extrema est quoddā mediū.i.credulitas seu fides.sciētia habetur dupliciter.pmo,in his que sunt alicui⁹ artis.⁊ tūc scire [a] dꝛ rē p causas cognoscere vt dicit phs.de quo in.l.scire.ff.de legi.habeꝛ secūdo in his que sunt facti vt in materia nr̄a:⁊ tūc illud scire dicimur ad qđ mouemur per sensus:⁊ hec est scientia que requiriꝛ in teste:vt in.l.testes.C.de test.⁊.iij.q.ix.hortamur.⁊ melius in.c.testes.ea.cā.⁊.q.in fi.Nescientia est de eo ꝙ homo nescit ita qđ nō habet aliquā credulitatē seu fidē:vt not.glo.in rubri.ff.de iur.⁊ fact. igno.Credulitas seu fides est quā quis cōcepit ex varijs argumentarijs indicijs,seu p̄sumptionibus.de quibus per Bart.in.l.admonendi.ff.de iureiur.Ad ppositū ergo cū ista inter se sunt diuersa sub iuramento de vitate,nō teneꝛ pprie ⁊ stricte respōdere de veritate qꝛ veritas ex p̄sumptis non habeꝛ,sȝ per sensum pprium.vt in.d.c.testes.iuncto.d.c.hortamur.⁊ vide Bar.in.l.j.ante fi.ff.de interrog.actio.sed in iudicijs non dȝ capi ita stricte sȝ large pro oī scientia quā hȝ siue veraciter siue ex credulitate,⁊ tunc dꝛ scientia improprie.ad hoc.l.ij.C.de iura.calū.§.qđ obseruari.vbi tex.dicit de eo qđ credit:⁊ postea subijcit de eo qđ scit ⁊ ponit ibi de sciētia improprie si quā habet per credulitatē.itē facit.l.ij.§.idez labeo.ff.de aqua plu.arcē.⁊ ibi gloss.⁊ not.Bart.in.l.j.de interroga.act.

13 ¶†Pro hoc:nam ⁊ rñsio per credulitatem facto pprio ita p̄iudicat sicut respōsio de veritate:vt dicit glo.in.c.ex lr̄is.de iureiur.Itē iudex inducitur in aliqs ad aliquā opi.vt not.p̄dicta.l.admonēdi.⁊ ideo concludo tam in teste q̄ in parte vt sub isto iuramēto teneaꝛ respondere ēt de credulitate ⁊ in teste pbat qꝛ iurat dicere veritatem.vt no.gl.in.c.fraternitatis.de testi.pꝫ in.d.c.testes.⁊.c.hortamur.⁊ tn̄ teneꝛ rñdere etiaȝ de credulitate.vt pꝫ in.c.cū cām.⁊.c.lȝ ex quadam.⁊.c.quoties.⁊.c.preterea.⁊.ca.tā lr̄is.de testi.dȝ ergo intelligi hoc iuramentū large:vt dicat veritatem sup his de quibus interrogabiꝛ.si ergo interrogatur an credat dȝ rñdere veritatē.s.an credat vel nō.licet eñ ignoret facti principalis veritatem:tamē dȝ rñdere veritatē ad interrogationē:⁊ hec interrogatio per iudicē bene admittitur in iuribus p̄alle.⁊ facit p̄alle.c.iudicātem.⁊.l.vbicūqȝ.de interrog.actio.⁊ sic laudabo cōsuetudinem que habet vt iuret veritatē quā scit vel credit:qꝛ illud intelligitur tacite ex larga significatione vt p̄dixi.⁊ hodie cōiter rñdeꝛ ad positionē per verbū credit vel nō credit licet p̄cesserit iuramentū de veritate dicenda ⁊ eque preiudicat vt predixi.⁊ hoc no.⁊ materiam positio

14 nuȝ tangā in.c.pe.j.e.¶†Vltimo extra glo.opp. ⁊ videꝛ ꝙ ista rō posita in tex.non sit bona ꝙ iuramentū calū.nō est prestādum qꝛ canones nō indicunt:nam vbi deficiunt canones succedūt leges vt in.c.j.de no.ope.nun.⁊.x.dist.si in adiutoriū.et qđ ibi not.sol.Hostiē.vt arbitror metu contrarij supplet ad literā ibi non indicunt:imo sustinēt quod prestetur.Abb.idem ad hoc inducit lr̄am ibi nec dare nec recipere ⁊c.alleg.ad idem.ij.qđ.v.consuluisti.⁊ refert Vincen.quosdā exponere indicūt.i.interdicunt vel prohibēt:⁊ allegāt eūdem canonem. Et vbi sunt isti canones de quibus facit mentionē ista litera:dicit Vin.ꝙ sunt in registro.do. An.dicit quod sufficit ꝙ canones non inducunt hoc iuramentum:quia dispositiones legum non stringunt causas spūales.Certe ista solu.falsa est et 3.ca.j.et ij.de no.ope.nū.vbi patet ꝙ etiam cause spirituales tractantur ⁊ diffiniuntur ßm leges generaliter loquentes ex quo non cōtradicunt canonibus.ad idem.c.authoritate martini.de conces.prebē.lib.vj. ⁊.s.ca.proxi.⁊ ideo tene hanc solu.vel dic qđ lȝ lex hoc generaliter disponeret non tamen fuerit recepta morib⁹ seu consuetudine in causis spūalib⁹:et

b ille mos vel consuetudo vel stylus curie [b] impedit virtutez legis generalis.ad hoc qđ in simili dixi de instantia que perit triennio.vt in.c.penultimo.de iudi.⁊ ꝙ legitur ⁊ no.iij.dist.leges.⁊ hec mea solu. magis conuenit lr̄e:ibi non consueuit.ad qd enim allegareꝛ consuetudo ⁊ stylus si canones exp̄sse phibēt,sensus ergo lr̄e est,ꝙ ex quo canō expresse in hoc non disponit ⁊ dispositio legis ciuilis nō fuit moribus recepta non est de necessitate seruanda:⁊ hoc no.qꝛ facit ad multa.

1 ☞ Iuramentum calumnie prestatur per generales administratores notitiam habentes de causa: ⁊ tunc iurant in animam propriam alias in animā domini.2.4.

3 Procurator debet esse instructus:adeo ꝙ si dicat se velle consulere dñm cōdemnatur in expēsis:nisi sit casus de nouo emergens.

5 Procurator etiam generalis nō iurat de calumnia nisi habeat speciale mandatum:secus in alijs administratoribus.1.4.

Procurator habens speciale mandatum ad iurādum de calumnia non obligat dominum:nisi fuerit dictum in tali causa.

Procurator ad negotia quando iurat de calumnia.

In pertractandis.

1 ¶†Iurari potest de calūnia per principales ⁊ per economos causam notā habentes.h.d.Vel summa sic. Principalis persona non indistincte releuatur ab onere iurandi de calumnia:licet compareat per economum:sed sibi vel economo est deferendum inspecta qualitate cause ⁊ personarum.hoc dicit.⁊ non recipit diuisionem congruam. ¶ Casus literalis. Querebatur,vtrum in causis tractandis iuramentum calumnie indifferenter sit prestandum a quacunque persona. Respondetur ꝙ non passim prestādum est tale iuramentum:sed considerari debet qualitas cause ⁊ principalium personarum, quoniam prestatur quādoqȝ per principales personas:quādoqȝ per syndicos qui in animam suam iurare de-

2 bent. Bernar. ¶†Not.primo ꝙ economus non admittitur indistincte ad iurādum de calumnia: sed ita demum si habeat notitiam cause nec sufficit leuis notitia:vnde exponit Hostien.ibi tex.nō nesciant.i.non ignorent imo omnino sciant.⁊ no. ex hoc ßm Hostien.et Abb.contra religiosos vel alios mittentes ad causas ignaros facti et interdum viles qui sine conscientia omnia negant.constituendi enim sunt idonei et qui causam bene cognoscant.C.eodem.l.ij.§.sin autem vel dignitas.et seq. nec debet iudex contrarium sustinere:sed ex officio suo occurrere malitijs occultantium veritatem.argumen.ff.de testibus.l.curent.qđ not.sed intellige hoc quando economus vel syndicus iu-

✣ Sebasti. Sapia.
a ¶ Scire.Quis dicaꝛ scire vide glo. ibi.Inno.no.in.l. si paterfamil.§ vl. scit.ff.de here. insti.Bar.in.l.q bona.§. q alieno.in vlti.colū.ff.de dā. infec.cum multis allega.per Alex. in.l.j.colū.ix.ff.si certum petatur.

✣ Sebasti. Sapia.
b ¶ Curie.Stylus curie ꝙ sit seruandus tȝ Abb.ibi alleg.glos.hic.in ca. ex lr̄is.de cōstitu. Roma.in cōsilio ccclxvij.incip.circa primū.colū.ij. vide Feli.in ca.ij. col.vj.versi.stylus curie.de rescript. ibi multa.

a ¶ Et Arch. Tu vid. d. abb. i. c. j. §. e. vbi istd tz. sz Inno. ibi tz ɔtriũ. vid ibi. d. an. i. c. se. vbi idem tenet. And. Barb.

b ¶ Nõ admittit. Cõtrariũ tz bal. i l. ij. §. sinaũt. C. de iur. cal. vid lu. de ro. i. l. q bona. §. si alieno. ff. de dã. in fec. And. Barb.

c ¶ Posset ipse. Ad de dños de ro. deci. ꝑma. hoc. e. ti. i nouis. ⁊ ibi vide q̃le mãdatũ reqrat: dicũt etiã ibi ꝙ nõ vz mãdatũ ad rñdẽdũ ⁊ iurãdũ d cal. qꝛ posset mãdãs dicere tu nõ rñdisti veritatem.

d ¶ Nõ sufficiebat Tu põdera. quia Inn. tenuit ɔtriũ i c. j. §. eo. vbi dicit sufficit cõstituere ꝓcuratorẽ spãlẽ i cã eccl'ie q poterit de calũnia iurare vide Jo. de imo. ibi vbi tz ɔ Inn. ⁊ ẽt. d. Abb. lz ibi dicat quod sit sua opi. singularis. põdera ꝑmo qꝛ hic nõ apparet ꝙ fuerit ꝓcurator cõstitut⁹ spãlr. ergo secũdo ɔtriũ ꝓbat i c. cũ causam. j. eo. Andr. Barb.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Qd delictũ ꝙ ꝑlatus possit ꝑiudicare eccl'ie omittendo vide glo. et doc. in. l. iubemus nullã. C. de sacrosanc. ec. cũ alleg. ꝑ d. Jas. in. l. seruus C. de pact. vbi dicit ꝙ põt preiudicare in querẽdis, non quesitis.

f ¶ Preiudicat ecclesie. Tu pondera qꝛ vr̃ delictum factũ cõicato cõsilio capl'i: per id qd habet in. l. iubem⁹. C. de sacrosan. eccle. Andre, Barba.

rat in animã suã: secus si hz speciale mãdatum iurãdi in animã constituẽtis: tũc eñ frustra requirit an dñs sit legalior cum ipse videat iurare in cuius animam iuratur ⁊ nõ syndic⁹. vt not. Jo. an. bene in. c. si. j. eo. lib. vj. ¶ Scdo not. qd economus iurat de calumnia in aĩam suã ⁊ non in animã ɔstituentis. ⁊ hoc ideo qꝛ ipse hz generalẽ administrationẽ vt in. l. ij. C. eo. ⁊ de hoc. j. dicam in glo. fin. ¶ † No. 3 ibi ex lr̃a. argu. in eo ꝙ principalis ꝑsona tenet cõstituere economũ seu ꝓcuratorẽ cause notitiam habentem: qꝛ si nõ hz notitiã cause est imputãdũ domino: vnde Inno. dicit ꝙ si ꝓcurator vel syndicus interrogatus dicit se velle consulere dñm non habebit terminum nisi iusta subsit cã arg. l. si. C. de ꝓcu. ⁊ l. si actor. ff. eo. quinimo ẜm eum si procurator dicit se nescire ea de quibus interrogatur et pertinent ad principale negotiũ condẽnabitur in expẽsis que ꝓpter hoc fient arg. hic qd not. ꝑ hoc in. c. auditis. et. c. constitutis. de procur. hoc verum ẜm Hosti. ⁊ Joan. an. nisi forsan sit articulus q de nouo emerserit: vel de quo non possit dño imputari si procuratorẽ nõ instruxit. ar. j. eo. c. ceterum. in ꝑn. et ideo hoc erit arbitrarium. argu. hic ⁊ de trãsact. c. si. ad fin. ⁊. j. eo. c. si. ⁊ vide in Specu. de posi. §. vj. ver. in summa. ⁊ v̓. seq. ⁊ hec limitanda sunt vt no. Bar. in. l. non solũ. ff. de procura. ⁊ nõ ꝓsequor hoc qꝛ non est nostra materia. sed plene dicetur in. c. dilectus de ꝓcu. vbi recte cadit. ¶ Ultimo no. qd in preeligẽdo principalem seu economũ seu syndicuz ad actũ iuramẽti debet considerari qualitas cause ⁊ principalium personarũ. Consideratur autẽ qualitas cause an sit spiritualis vel non: seu sit talis in qua sit iurandum vel nõ. ⁊ hoc cognoscit ex not. §. eo. c. ⁊. c. literas. Qualitas aũt personarũ consideratur an constituens sit iustior. C. de ꝓcura. l. in pecuniarijs. ẜm Inno. vel ẜm Hostien. inspicitur an tales sint religiosi qui non iurãt vel seculares qui iurant. vt. j. c. xxi. vel epi qui habent electionẽ iurandi vel non. j. eo. c. si. oẽs iste expositiones possunt cõiungi. iuxta no. in. c. j. §. e. ¶ Not. tamen sol. seu expositionem Innoc. vt lz syndicus habeat generalem administrationẽ possit preeligi ɔstituens si est iustior: puto tamen ꝙ non indistincte cõsiderabit ista prerogatiua in constituente cũ raro vel nunꝙ̃ sit ꝙ constituens nõ sit iustior: vnde puto sufficere ꝙ syndicus sit iustus ⁊ nõ habeat notitiã cause secus si esset vilis ⁊ nõ haberet notitiã cause: ⁊ tũc ꝓcedit dictũ Innocen. al's raro admitteret syndic⁹ ad iurandũ contra istud. c. ⁊. c. seq. ⁊. l. ij. C. eo. facit c. cum nobis. ⁊ quod ibi no. de ele. ⁊. viij. qd. j. licet.

4 ¶ † Oppo. ⁊ videt ꝙ per economum non sufficiat iurare qꝛ per principalẽ personã hoc iuramentum est ꝑstãdum. vt in aut. principales. C. de iura. calũ. ⁊. §. c. j. Sol. dicit glo. si. ꝙ cõtrarium ꝓcedit in procuratore: sec⁹ in syndico seu economo: ⁊ de hoc hic. nã isti iurant in propriã animã: sicut tutores et curatores. qꝛ habent legitimã administrationem. vt d. l. ij. Conclude clare hãc materiã colligẽdo dicta docto. hic. et in. c. si. eo. tit. lib. vj. ⁊ in. d. l. ij. qd aut est syndicus generalis datus. s. quo ad oẽs causas. et talis tanꝙ̃ habens legitimã administrationem iurat de calumnia in animã suã. et hoc intellige dũmodo habeat notitiã. vt hic: et idẽ dicendũ in quolibet alio habente legitimã administrationẽ vt in tutore et curatore et patre in rebus filij aduẽtitijs in rectore hospitaliũ et similibus ꝑsonis vt in. d. l. ij. vbi plene not. hec ꝓcedunt etiã si syndicus datus esset sub noĩe ꝓcuratoris. satis eñ est ꝙ fuit generaliter constitutus a collegio seu vniuersitate. non eñ est vis in noĩe. vt in. c. petitio. de procu. facit. l. j. ff. qd cuiusqz vni. et qd not. in. c. pe. j. eo. et idẽ est in actore ɔstituto a dño vel nõ dño vt a curatore vel tutore authoritate iudicis. vt in ꝑalle. l. ij. iũcta gl. Aut syndicus hz speciale mandatuz seu est spãlis ad certã causam. ⁊ tũc equiparatur ꝓcuratori: non eñ ita hz legitimam administrationẽ. vt dicit Jo. a and. hic et Archi.[a] in. d. c. si. de testi. lib. vj. et Spec. eo. tit §. restat. v̓si. sed qd dices. vide. Archi. in. c. tibi dño. lxiij. di. In isto ergo dicẽdum est vt statim

5 dicã in ꝓcuratore. ¶ † In quo dic qd aut est ꝓcurator ad iudicia aut ad negotia. Primo casu aut procurator hz gñale mandatũ ad oẽs cãs qd esse põt. vt in. c. is q. de ꝓcu. libro. vj. e. ti. c. dilectus. in antiqs. nec hz mandatum ad iurãdũ de calũnia ⁊ nõ admittit.[b] vt in aut. ꝑncipales. C. eo. ⁊. §. c. j. nisi dñs esset lõge absens ita ꝙ in breui haberi nõ põt: tũc admitteret ꝓcurator. ar. in. l. si lõgius. ff. de iudic. ⁊ in. c. si. de sepul. li. vj. ⁊ tz Bar. in. d. l. ij. lz quidã ɔ. de quo per gl. ⁊ doct. in. c. ceterũ. j. eo. ⁊ ibi dicã. Aut hz spãle mãdatum ad iurandum de cal. ita gñaliter sicut fieri solet: vt qꝛ postꝙ̃ fuit gñaliter constitutus est adiecta clausula dãdo sibi potestatẽ iurãdi de calum. ⁊c. et ita tz Joã. an. in ꝑalle. c. si. eo. ti. li. vj. ⁊ Bar. in. d. l. ij. ⁊ nõ dz admitti qꝛ cum fuisset generaliter constitutus nõ potuit instrui specialr in qualibet cã et procurator sic deputat⁹ iurando male i aliqua cã in aĩam dñi nõ obligaret dominũ ad periuriũ: qꝛ in gñali mãdato nõ venit delictũ. vt. l. si procurator. ff. de cõdi. inde. ⁊ ar. in. c. j. de iureiur. li. vj. dz ergo habere mãdatum specialr ad iurãdum de calum. in tali cã. vt satis colligit in. d. c. si. et facit. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hered. tunc eñ admittit ad iurandum in animã dñi: lz olim erat dubiũ. vt in. d. c. si. ⁊ dz concipere v̓ba in personã dñi. ⁊ formã iurandi vide per gl. in ꝑalleg. c. tibi. nã ⁊ ipse procurator dz etiã iurare in animaz suam siue dñs iurauerit de ꝑ se siue ꝓcurator noĩe

c dñi: qꝛ posset ipse[c] calumniari in ꝓsecutione iudicij. vt not. in. d. l. ij. ⁊ ꝓbatur hodie in. d. c. ij. eo. ti. lib. vj. facit. c. ꝑsentium. de testi. eo. li. ⁊ eo casu quo ꝓcurator hz spãle mandatũ ad iurãdum mõ ꝑdicto iudex nõ solũ põt admittere: vt dicit ibi tex. imo iniuriaz facit nõ admittẽdo. vt dicit ibi Jo. an. qꝛ ipse dñs videt iurare ex quo dat mãdatum iurãdi in aĩam suã: ex q̃ ẽt infert ꝙ dñs tanꝙ̃ iustior nõ põt vocari cũ ipsemet per illũ loquit tanꝙ̃ per picam ⁊ organũ: sz in rñsione ad positiones poterit vocari dñs si est iustior: ⁊ sic ꝓcedat. l. si. C. de procur. qd not. in. c. j. de iudi. li. vj. Si v̓o est ꝓcurator ad negotia de quo certũ est qd põt agere et defendere sup illis. vt in. c. qui gñaliter. de ꝓcu. li. vj. putat. Jo. an. in. d. c. si. ꝙ si agit pro negotio qd ipse gessit admitteretur ad iurãdũ sine alio mãdato: qꝛ ipse est instruct⁹ in illa cã melius ꝙ̃ dñs maxime si hz illud generale mandatũ ad iurãdũ de calũnia. ⁊ ꝑ hoc habes clare materiã istaz multis resecatis supfluitatibus ⁊ obscuritatibus. Et qd de defensore ⁊ coniuncta ꝑsona ⁊ de cessionario ⁊ similibus. an admittitur ad iurãdũ de calũnia: vide ꝑ doc. in. d. l. ij. Spe. e. ti. §. nũc dicamus.

1 Iuramentum calum. non prestatur per collegium seu vniuersitatẽ sed per eorum administratorem. 5.
2 Clericus quando teneatur prestare iuramentum calumnie.
3 Prelatus preiudicat ecclesie in omittendo.
4 Abbas an possit in monachis sine alterius authoritate constituere economum.
6 Economus specialis equiparatur procuratori.
7 Ecclesia quando constituit syndicum an requirat licentia superioris.
8 Curator datur adolescenti inuito ne incurrat damnum, alias secus.
Epũs si non constituit economũ in ecclesia sua supplet archiepũs.
9 Infamis an possit esse procurator.
Infamis etiã infamia facti nõ est capax officiorũ spiritualium.

1 TOrperatorũ. ¶ † In cã collegij non singuli de collegio: sed economus ipsius iurat de calũnia. h. d. vel summa sic. Uniuersitas tenetur iurare de calumnia nisi releuet se ɔstituẽdo economũ. h. d. Et primo narrat reprehensibile factũ. Secũdo id ꝓhibet. ibi: ad qd tertio ꝓui

2 det qd in posterũ faciẽdum sit. ibi: sed ne. ¶ † Et intelligit istã literã do. Ant. qd isti litigabãt per ꝓcuratorẽ specialiter ad cãm cõstitutum: ⁊ dũ ab eis exigeretur iuramẽtũ calũnie ipsi dicebãt se nõ arctandos. ps ad

d uersa rñdebat eos cõpellendos: qꝛ nõ sufficiebat[d] ꝓcuratorẽ iurare: per que iudex cõpellebat eos sub penis iuris vt iurarẽt: isti conquesti sunt pape petẽdo de opportuno remedio ꝓuideri: papa mãdauit vt in litera. s. vt constituãt economũ generalem si volunt euitare penam iuris. Et ex hac positione sentit do. An. contra opinio. quam ipsemet tenuit. §. c. j. vt clericus non releuetur a iuramẽto calũnie cõstituendo ꝓcuratorem specialẽ: ⁊ clarius sentit in quodã notabili vbi colligit ex isto text. ꝙ clerici cõpelluntur litigare per procuratorem particularem: aut iurare per se vel per procuratorez in animã dñi: aut ergo vult vniuersalem administratorem cõstituere qui in sola sui sententia iuret: ⁊ sic ẜm istum intellectum nullũ erit in hoc priuilegiũ clericorum cum ⁊ vniuersitas secularis releuet ab onere iurãdi constituẽdo sibi syndicum generalem. vt. j. c. penul. ⁊ not. in. l. ij. C. eo. dixi in. c. proxi. cuius contrarium tenui in. d. c. j. ⁊ ideo dic vt ibi dixi vbi ad hoc allegaui istum tex. qui optime probat meã opinio. positã ibi etiã si isti nõ litigassent per procuratorem spãlez. satis enim est papã mandare vt cõstituant economũ generalem cum volunt euitare iuramentum calũnie vel penas iuris. ⁊ sic non sufficit cõsti

5 tuere ꝓcuratorem specialem. ¶ † Not. primo ꝙ delictum[e] capituli ⁊ pre

e lati seu eorũ negligẽtia in omittẽdo qd cadit in delictum preiudicat ec

f clesie.[f] nam istis nolentibus iurare ecclesia perdit causam. facit. c. cũ oliz. de censibus. ⁊ vide bo. glos. in regula delictum. de regulis iuris. libro. vj. ¶ No. secũdo ꝙ licite ⁊ sufficienter est constitutus ꝓcurator si est dat⁹ ad agendũ ⁊ ad excipiẽdum ẜm Guil. na. nam et hic excipere: ponitur pro defendere vt hic aliter non esset idoneus procurator cũ debeat dari ad defendendum ⁊ agẽdum. in. c. ɔstitutis. ⁊. c. accedẽs. de procurato.

l. sed ⁊ he.

4 l.sed ⁊ he.§.defendere.ff.e.tit. ¶ † No.argu.ꝑ et ɔ ꝙ abbas et monachi pñt ɔstituere sine alterius superioris authoritate economũ seu syndicũ gñalẽ in eorũ monasterio.⁊ hec ⁊ alia statim examinabo cũ gl. ¶ Op. ɔ tex.⁊ vr ꝙ abbas poterat hic compelli ad iurãdum:vel alius cui cura monasterij est cõmissa:q2 isti presumunt scire veritatem vt.l.municipis. ff.ad munic.Hinc dicit text.tales cõstituendos qui veritatẽ sciunt.vt.s. c.pxi. ¶ Glo.j.dat duas solutiones.prima ꝙ priora iura loquuntur in collegijs secularib⁹.Alia sol.est istud est speciale priuilegium clericorũ. ⁊ iste due solutiones in idez incidunt ⁊ iure non probantur.imo ꝓbatur potius oppositum.vt in.d.l.ij.§.qđ obseruari.C.eodẽ.vbi dr ꝙ habẽtes legitimam administrationẽ iure iurant de calumnia vt tutores ⁊ curatores ⁊ siles.⁊ idem dicit gl.in.d.l.ij.§.hic allega.in gloss.in syndico vniuersitatis q2 tales habent legitimã administrationem a iure.arg.in.l.j. ff.qđ cuiusq3 vniuer.⁊ idẽ Bar.in.d.§.hoc etiam.⁊ ad illũ text.respõdet ꝙ ibi non cõstat illũ habere mãdatum vel forte erat ɔstitutus ad vnam causam qui equiparat ꝓcuratori speciali:vt dixi in.c.precedenti.Idem voluit Inn.hic dicẽs ꝙ economi:syndici:actores:tutores:curatores:parentes:orphanotrophi:⁊ oẽs alij qui legitimam habẽt administrationem vel a lege vel a iudiciali authoritate iurant de calum.alle.C.de iuramen.calũ.l.ij.§.j.⁊.ij.⁊.C.de bon.mater.l.j.C.de episc.⁊ cleri.l.orphanotrophos.⁊ in aut.sed hodie.institu.de cura.§.fin. ¶ † Et ideo conclude ꝙ syndicus gñalis collegij secularis vel ecclesiastici iurat de cal.in animam suã sine alio mandato:dũmodo habeat notitiã cause vt.s.c.prox. ⁊ sic non ob.cõtrarium gl.aut non ɔstituit talẽ syndicũ:⁊ si tunc abbas vel rector agit ipse iurabit:q2 h3 legitimam administrationez arg.in.c. edoceri.de rescrip.⁊ qđ no.in.c.ij.de testi.lib.vj.⁊ not.gl.in pallega.l.ij.§. hoc etiam.si agit alius tunc nõ oportet ꝙ iurẽt oẽs de vniuersitate q2 videretur quid impossibile:sed si vniuersitas est secularis tunc iurant principaliores ꝑ quos vniuersitas gubernat.vt in.l.municipes.alleg.in glo. ⁊ in.l.ij.§.hoc etiã.⁊ ibi glo ⁊ Bar.s3 si est ecclesiastica:⁊ tunc aut abbas cõstituit ꝓcuratorẽ seu syndicũ specialẽ et iuret abbas.aut ipse cum cõuentu alius prelatus cũ.c.⁊ tunc iurabũt ꝑncipaliores.argu.in.d.§.hoc etiã.oẽs autẽ de vniuersitate nõ debẽt cõpelli ad iurandũ.q2 tanq̃ non bene informati possent incurrere piriuriũ:⁊ ideo male cõpellebantur hic oẽs ad iurandum:⁊ ita intelligo hic hanc materiã.⁊ vide qđ dixi.s.c.j. ⁊.s.ti.pxi. ¶ † Quero q2 hic in tex.fit mẽtio de economo[a] qs dicat economus.rñdet gl.in versi.economum.vt in ea pt3.⁊ vide bonã gloss.in.c. si qs ergo.ij.q.vij.Et aduerte q2 l3 nõ sit vis in noĩe qñ cõstituit ab vniuersitate:tñ si est gñalis iurat de calũnia ipse ⁊ non constituens:secus si specialis:q2 equiparat vero ꝓcuratori.⁊ dic vt dixi in.c.proxi. ¶ † Sed quero q̃liter ɔstituat iste economus.rñdet eadẽ gl.ꝙ authoritate epi.C. de episc.⁊ cleri.l.oĩs.§.nihilominus.⁊ hic.⁊ si monachi nõ faciunt tunc cõstituet eps.Inn.dicit ꝙ licet eps cõstitutũ cõfirmet per.§.prealleg.tñ sine epo vel eius cõfirmatione tenet ipsi⁹ ɔstitutio.ff.qđ cuiusq3 vni.l.i.⁊ s.de syndi.c.vno.hic dicebat Pe.ꝙ l3 iure caueat vt interueniat authoritas episcopi tñ cõsuetudo hoc nõ h3 nec curia seruat ꝙ in inferiorib⁹ ecclesijs sit necessarius cõsensus epi in cõstitutione syndici.Host.distinguit inter causas discretas ⁊ cões ꝑm not.in.c.edoceri.de rescrip.domi. An.distinguit ꝙ aut querit de ecclesijs cathedralib⁹ ⁊ in illis siue sint bona discreta siue nõ:exigit cõsensus epi:q2 hoc est maioris ponderis vt no.in.d.c.edoceri.⁊ in.c.j.de ꝓcura.aut queritur in causis inferiorũ ecclesiarum collegiatarum ⁊ non exigitur authoritas epi:⁊ hoc etiã dicit tenere Ioã.de li.⁊ sic ꝑm eũ gl.hic nõ dicit verũ relata ad text.in ecclesijs ṽo vbi nõ est collegiũ syndic⁹ vniuersalis d3 cõstitui authoritate siue cõsensu epi.alleg.Inn.in.c.requisisti.de testa.in fi.vbi dicit ꝙ ꝑpter vnionem que est inter epm ⁊ ecclesias sibi subiectas d3 exigi cõsensus ipsius in eorũ statutis procuratoribus ⁊ alijs arduis factis.x.q.j.c.regenda.de consue.c.cũ cõsuetudinis.cũ fi.sed certe ego nõ video rationẽ diuersitatis in hoc inter ecclesiã collegiatã ⁊ nõ collegiatã.⁊ Inn.in.d.c.requisisti.loquitur indistincte:⁊ ratio sua pariter vendicat sibi locũ in oĩbus ecclesijs collegiatis vel non collegiatis ⁊ forti⁹ in collegiata vbi tractatur de maiori preiudicio:pro hoc glo.in.c.potuit.de loc.q̃ sentit tantam habere potestatẽ rectorẽ ecclesie non collegiate[b] quãtã h3 rector collegiate cũ collegio:cũ isti constituant vnũ corpus ⁊ ille solus sit totũ corp⁹.Itẽ facit iste tex.vbi fit mẽtio de epo:⁊ qđ requirit authoritas epi:⁊ tenet gl. v.q.iij.c.q2 eps.que indistincte dicit ꝙ quelibet ecclesia ɔstituat economũ nihilominus authoritate epi.ꝑ hoc.§.hoc alleg.in glo.⁊ idem tenet gl.in.c.fi. quis erga.ij.q.vij.quare circũscripta consuetudine sequor istam gloss.[c] distinguẽdo tñ ꝙ aut cõstituit ꝓcurator seu syndicus ad certam causam:⁊ tunc nõ requirit authoritas superioris:q2 est res modici preiudicij:aut constituit generaliter ⁊ sic habeat legitimã administrationẽ toti⁹ ecclesie ⁊ tũc cũ sit quasi quidã titulus in ecclesia requirit authoritas epi:nec obst.l.j.ff.qđ cuiusq3 vni.quã alleg.Inno.q2 loquitur in vniuersitate seculari:secus videt in ecclesiastica cũ eps sit spõsus omniũ ecclesiarũ ⁊ ei⁹ consilio ⁊ authoritate regitur oĩs ecclesia.x.q.j.c.regẽda.et in.c.fi.de succes.ab intest.An autẽ inferiorib⁹ ecclesijs economũ nõ constituentibus possit solus eps constituere.Conclude ꝙ si imminet dãnũ ecclesijs ex non constitutione vt hic:tunc potest solus eps constituere ⁊ sic potest intelligi iste tex.ꝑm vnũ intellectũ vt verbũ statuas:stet ꝓprie 8 ⁊ sentit Io.an.in glo.fin. ¶ † Ut sicut adolescenti inuito datur curator per iudicem ne incurrat damnum.C.qui pet.tuto. l.j.ist.de cura.ꝓpe finẽ ꝑn.Ita eps dat ecclesie economũ ⁊ defensorẽ.facit.c.cũ simus.ix.q.iij.aut non imminet tale periculũ.⁊ tũc non puto qđ de necessitate ad hoc arctetur vel quod iudex suppleat.facit.c.cũ deputati.de iud.⁊.c.vnicũ.de syndi.et sic intelligas dictum Innocẽ.hic qui dixit epm constituere economum huic monasterio ex vi huius specialis mãdati.⁊ facit ratio quam.s.dixi in adolescẽte qui nõ recipit inuitus defensorẽ nisi ex cã iudicij ⁊ dãni vitandi.secus est in epo qui indistincte tenet cõstituere economũ in ecclesia sua.alias archieps supplet vt in.c.cu3 simus.s.prealle.et hic in gl.⁊ põt esse diuersitatis ratio:q2 cum eps habeat multa agere non presumit posse diligẽter attẽdere sine economo.si.c.fi.de offic.archipresby.secus in inferioribus qui tãtis non occupãtur. ¶ Ultimo quero dr hic qđ d3 constitui economus idone⁹:in quo debeat consistere ista idoneitas.gl.vltima respõdet ꝙ debet habere notitiam cause.Itẽ d3 esse bone fame:q2 infamis ⁊ suspectus nõ põt esse economus.v.qđ.iij.c.q2 eps.iij.q.vij.c.j.licet ꝑm leges aliud videat.insti.de excep.§.fi. ¶ † Circa hoc multe sunt opi.nam gl.l.dist.c.accedens.dicit qđ infamis non põt esse ꝓcurator epi.vt in ꝑalle.c.q2 eps. sed monasterij sic:vt in.d.c.accedens.glos.in.c.j.iij. qđ.vij.dicit ꝙ si est infamis per sniam non põt esse ꝓcurator vt in.c.j.als secus.vt institu.de excep.§. vlti.sed glo.ibi distinguit inter paruã infamiam ⁊ magnã:vt primo casu non possit,scdo sic:⁊ idem in Specu.in ti.de ꝓcura.§.j.v.itẽ qđ est infamis.Hostien.dicit ꝙ aliud est ꝑm leges.Idẽ Uincen.in.c. tua.ij.de deci.sub dubio forte.vbi etia3 dicit qđ l3 ꝓcuratorẽ rerum ecclesiasticaru3 repellat infamia per iura q̃ alleg.gl.nõ tñ repellit ꝓcuratorẽ negotiorum.C.de preci.impe.offe.l.vniuersis.dũmodo sit catholicus.C.de sum.tri.l.ij.vide gloss.in.c.cum deputati.de iud.q̃ videtur simplr velle vt hic qđ infamis non possit esse ꝓcurator.d.Anto.distinguit ꝙ si est infamis infamia nudi facti nõ credit hunc repellendum ab officio ꝓcurationis:sed ab officio economatus vel syndicatus sic:quia hoc est officium in ecclesia ⁊ qd spirituale.j.q.j.c.si qs eps.⁊ talia spũalia officia non cadunt in infamẽ,etiam infamia facti.C.de digni.l.quoties.⁊ melius in.l.ij. libro.xij.si est infamis infamia iuris.aut per sententiam ⁊ de iure ciuili non repellit procuratorem de iure canonico si est procurator ad negotia non repellitur:si ad iudicia repellitur siue sit procurator epi siue alterius prelati inquãtum agit pro iuribus ecclesie:sed inquantũ agit pro patrimonialib⁹ clerici:satis tolerari possit vt infamis possit esse procurator dũmodo non sit procurator epi.⁊.c.accedens.loquit de administratore ecclesie.Ego puto indistincte ꝙ infamis etiã infamia facti non possit esse ꝓcurator vel economus ecclesie vel ipsorum clericorum etiam pro patrimonialibus,⁊ ꝙ non possit esse generalis econom⁹ ecclesie exꝑsse probatur in.c.iudicatũ.lxxix.distinct.vbi dicitur qđ hoc offm̃ debet committi clericis ꝓbatis:⁊ sic bone vite ⁊ nulla suspicione notatis:tum ad decorem ecclesie:tum ne bona dilapidentur a talibus.argu. in.c.de syracusane.xxviij.distinc.⁊ quod dixi post Innocen.in.c.ij.s.de iudi.⁊ ad.c.accedens.l.distin. in fi.quod videtur obstare dico ꝙ procedit ex permissione pape vt satis patet ibi.in fi.ne illi mẽdicarent sicut ⁊ als dispensatur cũ deposito circa beneficium.l.distinc.ca.studes.de procurato.ad iudicia. in negotijs ecclesie q̃ in proprijs expresse patet in ca.quia episcopus.v.q.iij.vbi tex.loquit indistincte siue sit infamia facti siue iuris:vt pt3 ibi:non male fame suspectum:sed bone opin.⁊ laudabilis vite inuentum ⁊c.que verba non solũ excludit infamem infamia facti:sed etiã suspectũ:⁊ sic etiã illum cõtra quẽ est rumor.vt no.glo.in.c.sup eo.de eo qui cogno.consan.vxo.sue.⁊.xxxv.qđ.vj.si duo.⁊ text. illius ca.quia eps.⁊ eius rões possunt adduci ad procuratorẽ ad negotia per text.epi pro suis actionibus ⁊c.ar.c.j.de cõstitu.ꝑm vnũ intellectũ.⁊ facit tex.ibi in.d.c.quia eps.in prin.⁊ si nõ debent tales

Sebasti. Sapia.

a ¶ Economo. qs dicat economus vide spe.in tit.de his q alie.no.in iud.inter.in vers. economũ.⁊ Bal. in.l.oẽs.C.de epi. et cleri.Bar.in.l. iubemus in prin. C.de sa.san.eccle. et de officio economi aliqua tradunt ꝑ Moder. in.c.decernimus. s.de iudi.

b ¶ Nõ collegiate. Adde Ro.cõsil. xxxvj.

c ¶ Sequor istã gl. sc3 Adde vidẽdũ Lapum alleg.v.⁊ clarius Ro.sing. suis.fo.22.

Zacharias.

¶ Adde qđ est singu.nu.dcclxiij.ꝙ incip.an ecclie inferiores.de quo vide q̃ posui remiss. in apostil.ad istũ post alios in.c.cũ omnes.colũ.iiij. nu.j.⁊ ibi etiã Feli.nu.12.co.v.⁊ in addi.s.de consti.

probos eligere vt euitetur suspitio q̄ oritur ex con uersatiõe cũ suspectis. q̄ rõ militat etiã in pcurato re ad negotia: facit tex. hic cũ loqꝛ indistincte nam ꝛ a laicis dꝫ esse segregata ꝯuersatio clericorũ. iij. q. vij. laicos. ꝛ. c. seq. multofortius a suspectis: et vt eos nõ pmoueãt ad negotia sua. xxxiij. distin. c. j. lxxxi. dis. clericꝰ. xxviij. q. j. sepe. lxxxi. di. tantis. sed in laicis[a] satis puto infamem admitti siue sit noto rius infamia iuris siue facti: p tex. instit. de excep. in fi. nã ꝛ illud officiũ est onꝰ ꝛ nõ honor: ꝛ cessant rationes supra allega.

1 ☞ Clerici iurant de calũnia in eorũ causis: licet consuetudo sit contraria.
2 Dñs an cogatur iurare de calumnia si ad hoc de dit procuratorem.
3 Cõsuetudo non valet que tollit iuramentum calũ. limitat. vt. j. 9. sed an possit ipsum differre. 4.
Aduocatus an iuret de calumnia non obstãte cõ suetudine.
4 Iuramentum non petitur: quando verisimiliter ti metur de non obseruatione illius.
5 Testes debẽt iurare ante ꝛ non post.
6 Doctores in legibus preferuntur medicis ppter nobilius subiectum.
7 Procurator an iurabit de calumnia si dominꝰ est absens.
8 Iuramentum calumnie potest omitti etiam parte presente.
9 Consuetudo etiam qõ sit a. l. reprobata: licet ex ali qua iusta causa emanauerit.
Iuramẽtum calũnie potest ex aliqua causa rõna bili remitti ex consuetudine.
10 Iuramentum calumnie potest p principis rescri ptũ tolli per alium non etiã si esset legatꝰ pncipis.
Legatus pncipis non potest tollere substantialia iudicij.

1 Ceterũ. ¶ † In ppriõs causis iu rãt clerici de calum. nec obstat contraria consuetudo: ita com muniter summatꝛ ꝛ certe in lrã nõ ponit specialitas in causis propriis: sꝫ gñaliter loquitur sed arbitror q ideo doct. ita summant vt saluetur opi. no. s. eo. c. j. ego aũt sequendo opi. meã ibi posi tam ꝛ inherẽdo huic lre loquenti gñaliter summo sic. Clerici etiã in eorũ causis iurant de calum. ꝯtra consuetudine nõ ob. diuidit. nam pmissa cã ponit mandatũ. scdo ꝯtrã ꝯsuetudinẽ dãnat ibi: consuetu dine. ¶ Not. j. q ius positiuũ est quasi antidotum ad negotiatꝛ ponit hic antidotũ pro medicina et dꝛ antidotũ sm papiã datũ ex ꝯtrio. medicina aũt semp est ꝯtrã morbo. nã ꝯtrã ꝯtriis curantur. de pe niten. dist. iij. c. j. ideo recte antidotũ appellat. quõq antidotũ assumitur p illa obligatiõe naturali qua obligamur vt bñfacienti bñfaciamus. l. sed et si. §. consuluit. ff. de peti. here. ꝛ dꝛ antidotũ quasi ꝯtrã donatio: vt no. glo. in palle. §. consuluit. ¶ Not. ibi ad veritatẽ eliciendã ꝛc. qõ virtute huiꝰ iuramenti tenet qs rñdere qõ verum credit. ꝛ sic includit ille articulꝰ seu caplm: ꝛ si queratꝛ vtrũ non inficiet ꝛc. de q̃ no. in. c. j. s. e. ¶ No. iij. ibi ab vtraq parte ꝛc. q nedũ actor sꝫ etiã reꝰ iurat de calũ. idem pbatur i. l. ij. C. eo. Quis autẽ iuret pmo: dic quod actor qꝛ puocat ad iudiciũ. ita dicit gl. in. l. fi. in pnc. in ver. et actor. ꝛ in iudiciis duplicibus quilibet iurat: vt actor ꝛ reꝰ ꝛ ille pmo qui pmo ad iudiciũ prouoca uit. vt no. gl. in palleg. l. ꝛ faciũt no. in. c. ex lris. de 2 pba. ¶ † Not. ibi cessante appellatiõe: q appella tio nõ tuet partẽ quominus iuret de calũnia. quod dicit Fran. notandũ. qõ Io. de lig. dicit verum nisi allegetꝛ aliqua iusta cã ppter quã iurare non teneꝛ qõ plꝫ. nã appellatio frustratoria censet hic esse re mota: nõ aũt interponẽda ex iusta cã. vt. j. de app. vt debitus. Quid ergo si iste cõstituisset pcuratorez specialẽ ad iurandũ ꝛ iudex vellet eũ cõpellere vt ipse psonaliter iuret: satis puto appellationem posse interponi. iuxta not. in. c. fi. eod. tit. lib. vj. ꝛ qõ dixi in. c. in ptractãdis. s. e. vel si compellit ad iurandũ a ante lit. cõtesta. iuxta ca q̃ dixi in. c. j. ꝛ sic in illibus b palleg. ¶ † No. q cõsuetudo ꝯtraria[b] nõ põt tolle c re[c] hoc iuramentũ calũnie quominꝰ pstet a parti bus: qꝛ non potest esse rõnabilis cũ hoc iuramẽtũ sit inductũ ad veritatem eliciendã ꝛ ad fraudes vi tandas. Nunquid valeat cõsuetudo saltez in aduo catis vt nõ iurent sicut tenentur ex forma. l. rem nõ nouam. §. patrini. C. de iud. Host. ꝛ Abb. dicunt q non. qꝛ eadem est in eis rõ: sꝫ Butri. dicat q lege ca neatur. sꝫ cõsuetudine non habetꝛ: ꝛ aduocati hoc seruant p euangelio: vide plenꝰ qõ dixi in. c. j. s. e.

4 ¶ † Sed iuxta hoc q̃ro nũquid valeat cõsuetudo vt differatꝛ hoc iuramentũ ad calculũ sñie. Io. an. in addi. Specu. eod. titu. §. sequit. ver. ꝛ. no. refert Pileũ hic tenuisse q sic: ꝛ Io. and. dicit ibi et hoc habuisse a dño suo. ꝛ sequit recitãdo do. Anto. hic qõ mihi non placet. tum qꝛ dat materiã deierandi: nã si qs rñdit falsum: vel frustratorias dilationes petiit: iurabit in fine ꝯtrarium ne puniatꝛ: ꝛ ne ve niat contra factũ suum ꝛ iuramentum non est exi gendũ qñ dubitatꝛ verosilr de cõtrauẽtione. vt in. c. clericos. de cohabita. clerico. ꝛ mulie. xxij. qõ. v. ille.

5 ¶ † Item facilius habet veritas iuramento prece dẽte quã subsecuto postea: hinc est q a testibus dꝫ exigi iuramentũ pus ꝛ non postea. iij. q. iij. §. item iurisiurandi. ꝛ in. c. de testibus. ꝛ qõ ibi not. de te stibus. non ergo apparet aliqua rõnabilitas huiꝰ consuetudinis ergo legi non pjudicat: vt in. c. fi. de consuetu. ꝛ p hoc iste tex. dãnans iurisdictionem

6 in hoc iuramento pstando legi ꝯtriam. ¶ † Uenio ad gloss. ꝛ not. ex glos. prima q iuriste sunt medici aiarum ꝛ iusticie administratores. tanto ergo sunt medicis prestãtiores quãto aĩa pest corpori ꝛ iusti tia egritudinibus: hñt ergo nobilius subiectum. ¶ Sl. scda reddit duas causas huiꝰ iuramenti pre stãdi. Tertiã addit Hos. vt timore huius iuramẽ ti nõ sit immemor sue salutis. ꝛ dic qõ operatꝛ oẽs effectus qui not. in. c. j. s. eo. et in. l. ij. C. eodẽ titul.

7 ¶ † Quero qd si dñs lõge absens litigat p procu ratorem qs iurabit de calum. gloss. hic in verbo ab vtraq. dicit q dabitur curator bonis ꝛ ille iurabit de calum. ff. de cu. bo. dan. l. j. ꝛ. ij. dicit Ioan. an. qõ qõ nõ pcederet pcuratore habẽte speciale manda tum ad iurandum de calũ. vt no. in. c. fi. j. eo. tit. lib. vi. Si vero nõ hꝫ speciale mandatũ: ꝛ nõ esset mul tum remotus. not. Ain. s. c. j. q dabit dilatio pcu ratori vt denuntiet dño. arg. in. l. ij. C. vbi in rẽ act. ꝛ in. c. qm. §. q si. s. vt lit. non conte. postea mutauit opi. ꝛ tenuit hoc casu admittendũ pcuratorem ad iurandũ. de pcu. petitio. Spec. eo. tit. §. restat. versi. quid ergo. ꝛ v. seq. refert varias opi. ꝛ tandem eli git q detꝛ curator. idem videtꝛ tenere Cy. post Iaco bum de are. in. l. ij. palleg. qõ non placet ibi Bart. qꝛ vbi est spãliter datus non est locus dationi cu ratoris. sicut tutela testamentaria excludit datiuã ff. de testa. tut. l. si quis sub conditione. ꝛ not. in ca. ex parte. el. ij. de appella. ideo tꝫ q pcurator debet admitti ad iurãdũ: qꝛ iura q̃ dicũt pncipalẽ debe re iurare debet itelligi qñ dñs pt hri de facili. Sicꝰ ff. de iudi. l. si longiꝰ. ꝛ qõ ibi not. ꝛ alibi actio vtilis nõ cõpetit nisi fctã cessiõe. ꝛ limitatꝛ hoc verũ si ille q cedit põt repiri: alr dicta actio vtilis de iure ꝯce dit. vt. C. de act. ꝛ obli. l. ij. hoc plꝫ. d. An. dicit tñ q alia practica põt seruari vt detur curator qꝛ eo re spectu q̃ datꝛ curator nõ est ibi pcurator: sꝫ ad fi nẽ iurãdi de calũ. non aũt datꝛ ibi liti. Ego non vi deo qualr hic do. An. possit pcedere: nam curator datꝛ bonis seu administrationi bonorum. vt in. l. in copulandis. C. de nupt. quõ igitur poterit dari ad istũ actũ iurandi de calũ. Itẽ de calũnia iurat dñs vel habens administrationẽ rei. l. ij. C. eo. et dixi in c. ptractãdis. ꝛ in. c. imperatoriũ. s. eo. qꝛ isti presu muntur scire qualitatẽ cause an sit iusta cã vel ne. sꝫ si curator datꝛ tñi ad actum iurandi quõ iurabit cum prorsus sitꝰ expers negotij nec hẽat eiꝰ admi nistrationẽ cũ ipse syndicꝰ q hꝫ legitimã admini strationẽ repellitur ab actu iurandi: si ignorat con ditiones cause: vt in iuribꝰ palle. nec põt dari cura tor ad totam cãm cũ iã sit pcurator constitutus a vo dño. ꝛ sic nõ sunt bona vacãtia qbus solet cu rator deputari. sequor ergo Bar. vt pcurator tunc admittatꝛ sꝫ cũ hac limitatione: vt q pcurator fue rit gñalr cõstitutus ante litẽ motã admittatꝛ cum non sit

[a] ¶ In laicis. adde qõ Bal. i. l. sed ꝛ milites. §. igno minie. de excu. tu. dicit q infamis i romana curia p curator esse non potest. Anto Franc. ¶ Circa hoc an infamis possit eẽ pcurator. dicas q de iure ciuili põt. vt instit. de exce. in. §. fi. non põt tñ esse pcurator i cu ria romana: qꝛ in famis nõ pt vrbẽ ingredi sm Bal. in loco hic all. qd aũt d iure canoni co vide gl. i. c. j. iij. q. vij. ꝛ vide bar. i l. j. §. hoc edicto. ff. de postulã. ꝛ vi de q̃ hñr in. c. cuꝫ deputati. s. de iu dic. ꝛ an possit eẽ pcurator ad ne gotia ꝛ ad ꝯhen dũ. vide Pau. de ca i ꝯsi. ccxxv. ad uocatꝰ aũt eẽ nõ põt. vt in. l. i. ff. de off. as. ꝛ p Bar. in d. §. ij edicto. vbi ꝛ p Alex. ꝛ vide Spe. i. ti. d aduo. l. §. j i vsic. itẽ qõ ẽ infamis. an autez possit eẽ notariꝰ dicas q non pos sit esse notariꝰ pn cipis q proprie di citur habere di gnitatẽ sm bar. i l. i. C. de dignita. lib. xij. alr bñ põt eẽ notariꝰ qꝛ po tius dꝛ hre offm q̃ dignitatem sꝫ Bart. in. l. j. C. de man. pnci. ꝛ in. l. hac lege. C. ad le gẽ iul. repe nec ẽt põt esse infamis notarius banchi publici sm Bar. in locis palle. ꝛ vi de Alexã. in cõs. lxxx. in scda pte consiliorum.

[b] Zacharias. ¶ Cõsuetudo ꝯtraria. Adde Lu. ro. sin. ccccxxv. ici. tu habetꝛ. l. rẽ nõ no uã. Mat. mathe. sin. lxiij. icip. not. aliã cautelã. istuꝫ ꝛ q no. i apost. ad eũ i. c. significasti. nu. 8. i v. ibi iura ret. de cal. s. de fo. ꝯpe. dixi aliqd. s. e. c. j. nu. 4. in ver. vitiatur.

[c] Sebasti. Sapia. ¶ Põt tollere. Ad hoc facit pul chrũ ꝯcilium Si gnoroli d homo. ꝯsil. lvi. incip. sta tuto ciuitatis me diol. vbi cõsuluit qõ consuetudo q̃ inducit qõ qtiescunq qs petierit cõsiliũ sapiẽtis in dex id ꝯcedere te neatꝛ qñtũcũq vi deat calũniose il lud peti: nõ valet et illud cõsiliũ ex tollit Feli. in. c. de cetero. col. v. j. de re iudi. ꝛ d. meus Curtius in repe. c. fi. col. vij. de con suetu.

non sit qd imputet dño qꝛ cum ꝓbabiliter ignorauerit causam mouendam ꝯ procuratorem ⁊ per ipsum nõ mouendam cõtra aliũ nõ potuit commode dari speciale mandatũ ad iurandũ: ſm formã quã posui in.c. in pertractandis.§.eo.⁊ ratione absentie multa pmittunt.vt in.c.fi. de sepul.li.vj.⁊ qõ legitur ⁊ no.in.c.tum ex literis.de resti.in integ.⁊ in.c.si eps.de supplen.negli.pla.li.vj.cũ si. Si vero dñs citatus constituit procuratorẽ ⁊ se absentauit non dãdo speciale mandatũ iurãdi de calũ.tũc puto ꝙ dñs poterit tanꝙ̃ contumax cõdemnari in expẽsis: qꝛ non cõstituit pcuratorem legitimũ.arg.c.constitutis.⁊.c.auditis.de pcura.puto tñ quod volẽte aduersario poterit admitti ad iurãdũ qꝛ nõ agit hic de magno preiudicio. ¶ †Et põt tale iuramentum tacite omitti etiã pte presente.[a] vt in.c.j.eo.tit.lib.vj. ¶ Opp.⁊ vr̃ cũ isti essent clerici nõ debebãt compelli ad iurandũ.p.c.j.§.eo.glo.ista dicit ꝙ ꝯrũ loquit in causis collegij seu vniuersitatis, hic agit in causa propria seu singularis clerici. ¶ No.ꝙ multũ restringit hoc.c.⁊ illud.c.j.⁊ certe hoc non pcedit qꝛ in causis vniuersitatis dꝫ cõstitui syndicus seu economus.vt in.c. imperatorũ.§.e.qui hꝫ de iure cõi potestatẽ iurãdi: nec est speciale in vniuersitate ecclesiastica.vt in.l.ij.C.eod.⁊ plene dixi in.c.in pertractandis.⁊ in.c. imperatorũ.§.eo.dic meliꝰ vt dixi in.c.j.palleg.⁊ in iuribus statim alle. ¶ †Ultimo glo.colligit qõ cõsuetudo que est ꝯria legi nõ est seruanda ⁊ dicit ꝙ cõsuetudo est ꝯ multas leges quas enumerat ⁊ dicit do.Ant. no.ex eo iuncto tex.non valere cõsuetudinẽ que est omni iuri ꝯria: sꝫ certe hoc nõ dicit iste tex.nec glo.dictũ est verum.lꝫ in multis locis firmat hoc do.Ant.nam si consuetudo esset bona a noua rõne fulcita preiudicaret omnibus legibus de materia loquẽtibus.[b] arg.optimũ in.c.nõ dꝫ de cõsan.⁊ affini.⁊ in fi.de consuetu.⁊ in.c.ij.de cõsuetudi.libr.vj.nam video etiã ꝙ cõsuetudo, a lege specifice reprobata põt de nouo induci ex aliqua rõne: vt sentit glo.no.in cle.statutũ.de elec.[c] hic ergo nõ valet cõsuetudo qꝛ nõ est rationabilis cũ hoc iuramentũ est inductũ in fauorẽ publicũ vt euitent fraudes ⁊ animarum pericula.⁊ putorẽ ex aliq̃ rõne noua ꝙ̃ posset introduci hec cõsuetudo.lꝫ hic dãnetur vt puta si experimẽto cõpertũ est: vt cõiter hoĩes ex cupiditate obtiuendi in causa falsum iurent: ex hac em̃ rõne satis putarẽ laudabilẽ cõsuetudinẽ vt nõ iuretur: qꝛ lex nõ dꝫ esse causa periurij imo ꝓhibere dꝫ iuramentum vbi timetur de cõuentione.vt in.c.clericos.de cohabi.cle.⁊ muli.⁊ optime facit tex.in.l.ij.C.de ind.vidui.vbi reuocat iuramentũ qõ pstabant mulieres de nõ transeundo ad secũdas nuptias: qꝛ sepe illud violabant: ⁊ sic de similibus dicendum. ¶ †Ultimo extra gl.quero nũquid saltẽ ex rescripto possit hoc iuramẽtũ tolli.glo.in.d.l.ij.dicit ꝙ sic.dũmodo dicat non obstãte tali lege.de quo dic.vt plene not.in.d.l.ij.⁊ dic qõ de pncipe non est dubitãdũ qn possit cũm sit supra ius positiuum ſm qõ fuit hoc iuramentũ introductũ.vt in.c.pposuit.de conces.pben.⁊.l.pnceps.ff.de leg.⁊ q̃lis clã derogatoria reqrat: dic vt not.in.c.nõnulli de rescrip.et in ca. vno de exces.pla.lib.vj.in nouella sed inferior a pncipe etiã legatus non põt tollere illa substantialia iudicij: de quo vide glo.singula.in.c.fin.de hereticis.lib.vj.

☞ Uniuersitas vel eccl̃ia pñt iurare de calũnia per procuratorem.

2 Delegans nõ solet causam delegatã de honestate reuocare sine legitima causa: vꝫ qñ delegatus est negligens.

3 Citatus põt per pcuratorẽ ꝯparere nisi citatio sit personalis.

4 Procurator potest ante lit.contestat.constitui ab ecclesia seu episcopo: secus a tutore vel curatore.

5 Litis cõtestatio an fiat absq̃ eo qõ pars dicat aĩo litẽ cõtestandi.

6 Iuramẽtum calũnie qñ defert an possit peti terminꝰ ad deliberandum Responsio de credulitate ita preiudicat respondenti in facto proprio sicut responsio de veritate.

7 Tps ad deliberãdum põt peti circa facta recẽtia dũmõ sint implicata.

8 Procurator an debeat habere terminũ ad respondẽdũ positionibus ⁊ ad consulendum dominum.

9 Iuramẽtum calumnie vtrum prestetur ab excõicato.

Excommunicato non interdicuntur ea que sunt sibi in cõmodo.

Pupillus ⁊ minor an subeãt iuramentum calũnie.10.vel veritatis.11.

10 Iuramẽtum calũnie prestat a tutore vel curatore ⁊ patre quando est legitimus administrator.

12 Impubes facit iudicium.

13 Interrogatio potest fieri per iudicẽ ante vel post litem contestatam: vt equitas iudicis suadebit.15.

Pars interrogata ab aduersario non tenetur respondere: sed si respõderit tenet responsio.19.22.

14 Titulus de interrogatorijs actio.ad quid est inductus.

19 Producẽs positiões vr̃ i eis ꝯtẽta ꝯfiteri: secus pducẽs iterrogatiões.

17 Iuramẽtum calũnie pstat per illũ qui rũdet ad interrogatoria.

Iuramentum calumnie si est prestitum super tota causa an sit amplius prestandum de nouo.

18 Negãs se possidere si conuincat de mẽdacio an perdat possessionem.

19 Interrogationes an fiant officio iudicis an iure actionis.

20 Positiones possunt fieri vsq̃ ad conclusionẽ in causa: nam succedunt loco probationum.21.

23 Positionibus est clare respondendum: alr̃ responsio interpretabitur cõtra respondentem.

a ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Parte psente. Hoc etiam procedit in iuramento testis: põt enim tacite omitti.vt p glo.et doc.in.l.iusiurãdi.C.de testi.et tradit in.l.j.ff.de fer.⁊ ĩ.c.tuis.j.de test. Bar.in.l.si quis legatum.circa fi. ff.de fal. Bar.in.l.lucius.in fi.ff.de fideius.

b ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Loquentibus. Hoc aperte probatur ex eo quod dicit Bald.in.ca. imperialẽ.§.preterea ducatus.de phib.feu.alie.per Fede.qõ nullũ est ius positiuum qõ cõsuetudine tolli non possit.qõ dicit Abb.in.c.venerabilis.in tertio nota.de pben.qõ fortior est consuetudo ꝯ canones ꝙ̃ statutũ.cũ multis allegatis per dominũ meũ Rochũ Curtiũ i c.fi.in.iij.notab.§.de consuetu.

24 Citatio iudicis plus operat ꝙ̃ nuntij: nam monitio iudicis habet vim perẽptorij.28.

25 Positiones possunt fieri ante et post litem cõtest.

26 Ille qui habet pro cõfesso non est statim cõdẽnandus: sed dicitur pnuntiari ꝙ habitus est pro confesso: contrarium sentit Abb.in.c.pxi.nu.11.

Cõfessio causata ex cõtumacia nõ trãsita ad heredes nec eis piudicat si principalis non fuit condẽnatus.⁊.j.proxi.c.nu.11.

27 Contumax ad rñdẽdũ libello an hẽat p confesso.

Pars non potest cogi precise vt litem cõtestetur.

29 Laicꝰ nõ põt declinare forũ pape: etiã conuentus a clerico.

Illi qui sunt de terris spectãtibus ad ecclesiã pñt immediate conueniri coram papa.

1 Cum cãm. †Procurator ecclesie ⁊ vniuersitatis de calum.iurare potest.h.d.vel sic. Procurator vel syndicus vniuersitatis ecclesiastice vel secularis de cal.iurare põt.et non diuidit.est em̃ q̃dã narratio processus vsq̃ ad iuramentũ calũnie. ¶ Casus lr̃alis. Inter archiepm Rauentanensem ex parte vna: ⁊ cõe fauẽtie ex altera qũo vertebat sup̃ vila Luci ⁊ qbusdã alijs: que cõmissa fuit qbusdã iudicibus: ⁊ qꝛ ipi in negotio nõ pcedebãt papa dedit partibus in mãdatis vt p cã ipsa ad sedẽ aplicam pcuratores idoneos destinarẽt. Procuratoribus cũ instr̃is de rato in pñtia pape constitutis petitionẽ archiepi fecit exhiberi ad eã partẽ alterã rñdere factis qbusdã interrogationibꝰ et rñsionibꝰ redactis in scriptis et lite legitime contestata iuramẽtum calũnie fecit a pdictis procuratoribus vtriusq̃ pstari. Bern.

2 ¶ † Not.j. vnã cãm satis licitã et hõestã virtute cuiꝰ delegãs causam ad se reuocat: vt si legatus nõ pcedit in cã. lꝫ em̃ sine qualibet cã possit delegãs piusad se cãm reuocare.vt.l.iudiciũ soluit.ff.de iudi.⁊ in.c.super questionum.de offic.deleg.tamẽ de honestate non reuocat sine causa.ideo papa hic causam exprimit.

3 ¶ † No.ij.ꝙ citatus etiã per papã vt eius conspectui se presentet nõ tenet psonaliter cõparere: sed põt procuratorẽ cõstituere: nõ em̃ ex simplici citatione videtur papa velle tollere potestatẽ ꝯstituẽdi pcuratorẽ.secus si citet vt psonaliter cõpareat. de quo est dicendum.vt not.in.c.j.de iudic.lib.vj.⁊ c.cum essent.de simo.

4 ¶ † Nota.iij.ꝙ eps in causa ecclesie cõstituere potest procuratorẽ etiã ante litẽ contestã.sine decreto alterius superioris.⁊ idem in alio prelato ſm Inno. Ex quo infertur ꝙ ampliorem potestatẽ habet prelatus in rebus ecclesie ꝙ̃ tutor vel curator in rebus pupilli vel adulti: illi em̃ non constituunt procuratorẽ ante lit.contesta.vt l.neq̃ tutores.C.de procur.vide circa hoc bonam glo.in ca.fi.v.q.iij.

5 ¶ † No.hic arg.pro cõi opinio. legistarũ ⁊ canonistarũ in.l.j.C.de lit.contesta.⁊ in c.j.§.eo.vt ad cõtestationem litis vltra petitionẽ responsionis requiratur quedã interrogatio ⁊ respõsio animo cõtestãdi litem. Solu.hic glos.vlti.⁊ penul.aliter intelligunt istum tex.de alijs videlicet interrogationibus ⁊ glos.penul.aperte sentit opi. cõtrariã.⁊ dic vt plene dixi in.c.vno.de lit.contest. ¶ Ultimo not.iuramentum calumnie ab vtraq̃ parte prestãdum post lit.contesta.dic vt dixi.§.C.proxi. Item collige hic aperte ꝙ iuramentum calumnie nõ est de necessitate prestandũ ante lit.contest.dic vt dixi in.c.j.§.eodem. ¶ Glos.j.colligit ꝙ collegium tam ecclesiasticum ꝙ̃ seculare potest constituere procuratorem nec est vis in nomine.nam et canones omnes administratores generali appellatione procuratores appellant.j.questione.iij. saluator.facit quod not.in.c.petitio.de procuratoribus. Innocẽtius hic dicit quod non curat de nomine: sed de modo constituendi et conditione constituentis.si enim constituitur ab vniuersitate

c ¶ De elec. Adde qõ Ro.illam legẽ singul.suis.fol.v. Anto.Franc.

d ¶ An substãtialia iudicij possũt tolli per inferiorem a pncipe.vide q̃ hñr in.c.sup qbusdã.§ v̄.fig.et ĩ c.ad nostrã.el.ij.⁊ ĩ.c.ego.N.de iureiurã.et vide p legistas in.l.nec qꝫ ꝙ̃.i.§.de plano.⁊ in.§.vbi decretũ.ff.de of.pcõ.⁊ leg.⁊ que sint iudiciorũ substãtialia: vide q̃ hñr p Spe.in ti.de iudi.p totũ.⁊ p do.Ab.i.c.cũ l.⁊ a.de re iudi.et adde ꝙ substãtialia iudicij si nõ valent qñ fiunt non pñt ex postfacto ratificari partiũ cõsensu tacito vel expsso.vt p Spe. in ti.de teste.in.§.vij.in v̄.dꝫ ergo.⁊ vide gl.reputatã singularẽ in.c.nõ putamꝰ.de cõsue. lib.vj.q̃ dixit ꝙ ẽt substãtialia ꝯctꝰ nõ pñt tolli p cõsuetudinẽ.de q̃ ẽt vide late p Alex. in.l.de pupillo.in §.qui nũtiat.ff.de no.oper.nuntia.

e ¶ Dicendũ. Ad de Oldra.cõsilio ccxcviij.

f ¶ Ante lit.conte. Adde Ro.consi. ccxlij.⁊ dic ꝙ executores testamentorum ante lit.cõte. constituunt procuratorem vt voluit Paul.de ca. cõsil.cxlvj.in primo impressis.

a ✠Sebasti.Sapia. ¶Et longinquo. An i facto ꝓprio antiquo presumatur ignorantia: vide Bar.in.l.si qs delegauerit.ff.de noua.ꝛ in.l.scire ff.de leg. Ant.de bu.in.c.ab excõicato.s.de rescrip. Alex.ꝛ in.l.peregre.i ꝑn.ff.de acq.pos.nunqd in facto implicito ꝑsumat ignorantia: vide bar. in.l.qd iussit.in fi.ff.de re iud.vbi moder.

✠Sebasti. Sapia.
¶Positionib⁹. Vide Feli.i.c.pastoralis.colũ.ij.de iudicijs.

c ¶Usumfructum adde ꝙ Ro.alle. cõsil.tenet ꝙ hoc casu nõ possit cõstituere ꝓcuratorem sine consensu filij si est maior infante.

d ¶Ut respõdeat. Adde Bal.ꝯsili. cclx.iij.libr.vbi tꝫ nõ valere confes. mulieris minoris cõfitentis se adulteriũ cõmisisse.et not.qd minor aduersus suaꝫ cõfessionẽ restituit: vt post Ange.tenet Alex.consil.cxvj. iij.lib.

Zacharias.
¶Tu dic hoc eẽ verũ.s.ꝙ restituatur minor aduersus cõfessionẽ delicti qñ de ipo delicto aliter nõ cõstat.ꝛ ꝓbat lesionem etiã per vnũ testem.ita no.do. Alex.i.l.certũ.§.i pupillo.ff.de cõfes. Alex.i.l.nam postea.§.si minor de iureiurand.ratio quã dat.Bal. i.l.j.col.xvij.et ibi Sali.C.de cõfes. ꝛ qꝛ ex quo apparet ꝙ hꝫ vnum testem apparet qd habebat presumptionem pro se et illi presumptioni derogauit per cõfessionem.

Anto.Franc.
¶Circa hoc an restitutiõ det minori ꝯ cõfessionem suaꝫ dicas ꝙ dat pupillo ꝯ ꝯfessionẽ factã etiã cum authoritate tutoris.l.certum.§.in pupillo.ꝛ ibi bartol.ꝛ docto. post glos.ff.de ꝯfes.dicas tñ qd nõ dat restitutio ꝯ confessionem erroneã sꝫ bñ det appellatio ſm Bal.in.l. ij.C.de erro. aduo.in.i.col.ꝛ vide Flo.i.l.ꝑinde.in § si procurator.ff. ad legem aql.ꝛ qñ deẽ restitutio mi.

quocũqꝫ noĩe vocet syndicus est:ꝛ si nõ a vero domino.ꝛ cũ decreto vocatur actor dicit tñ nota.dignum ꝙ epi ꝛ alij ꝑlati ꝛ si nõ dñi sint.de donat.c. ij.recte ꝛ ꝓprie cõstituũt ꝓcuratorẽ ꝛ sine decreto superioris: qd nõ est in alijs sentiẽdũ vide de hoc de ꝓcur.petitio. Itẽ ſm eum vniuersitas proprie loquẽdo in re ꝓpria vniuersitatis ꝓcuratorem cõstituit.C.eo.l.ij.§.hoc etiã. In rebus autẽ non suis cõstituit actorẽ.ff.qd cuiusqꝫ vniuer.l.itẽ reorũ.§. actor.qd not.ꝛ remittit Hostiẽ.de ꝓcu.c.qꝛ in causis.ꝛ de syndi.c.vno. Ego remitto te ad gloss.plenã ꝛ notabilem in.c.si qs erga.ij.q.vij. An autem ꝛ qñ procurator actor vel syndicus ꝛ similes administratores iurent de calum.hic nõ prosequor qꝛ plene dixi in.c.j.ꝛ in.c.pertractandis.ꝛ in.c.seq.s.eo.

6 ¶†Quero an interrogatus vigore iuramenti de calum.debeat habere tps ad deliberandum.gl.arguit pro ꝛ contra.ꝛ tandẽ videt cõcludere qd tã in iuramento de veritate ꝙ in sacramento calũnie debet habere tẽpus ad deliberãdum si dicit se dubitare.idem videtur velle glo.in.l.ij.§.ꝙ obseruari.C. eo.per.l.si debitor.ff.de peti.hered.ꝛ.l.qui interrogatur.ff.de inter.actio.ꝛ videt sequi hic Joan.an. qꝛ eque ꝑiudicat responsio de credulitate sicut de veritate.vt no.gl.in.c.ex literis.de iureiur.ꝛ Spec. in titu depos.§.vj.ver.hoc tñ.ꝛ Cy.in.l.ij.preallegat. ideo non debet ex abrupto respõdere aliter: vt no. in.d.l.ij.§.quod obseruari.ꝛ Spe.in ti.de iuramen. calũ.ad fi.sed breuiter concludo cõcordando opi. qd aut querit nũquid debeant dari inducie ad iurandum de calũnia: aut nunquid sunt prestãde ad respondendum positionibus seu interrogationibus que postea fiũt virtute iuramẽti de calumnia prestiti.nã iuramentũ de calumnia habet inter cetera illud.c.ꝙ si veritas querit non debet edificari vt no.in.c.j.s.eo.ꝛ ꝓbat in.c.ceterum.s. Primo casu concludo ꝙ aut exigit iuramẽtum de calumnia ab eo qui respondet libello:ꝛ nõ debet habere inducias ad iurandũ de calumnia:qꝛ satis potuit deliberare an cã videatur sibi iusta qñ habuit terminũ ad respondendũ libello.argu.opti.in.c.ij.de dila.vnde nihil noui.tunc exigitur:nõ ergo potest pretendere aliquaꝫ dubitationẽ:nisi forte aliquid inopinatũ ꝛ nouũ tunc emersisset:vt qꝛ forte post responsionem ad deliberandũ reperit instrumentum in arca paterna:qd facit eũ dubitare:tunc satis puto inducias dandas.potest eñ esse ꝙ nõ credat neqꝫ discredat sꝫ dubitet:ꝛ cũ hoc tẽperamento intelligo Spec.in tit.de iuramẽ.calũ.ad fin.vbi dicit inducias nõ dandas.ꝛ Bar.in l.iusiurandũ ꝛ ad pecunias.ff.de iureiurã.vbi dicit dandas:aut est alius ꝙ ille qui respondet ad libellũ:vt puta ꝓcurator qui tenet iurare etiã si dñs per se iurauit vt in.c.ij.eodẽ.titu.libro.vj.vel est heres qui successit postꝙ defunctus respondit ad libellũ ꝛ tunc satis puto inducias dandas vt sic informet de se qualitate cause:qꝛ põt esse ꝙ non credat neqꝫ discredat sed dubitet. Aut iuramento iam prestito interrogatur quis virtute illius iuramenti vt respondeat interrogationibus seu positioni iam facte:et tunc assumo dicta Bar.in.l.ij.§.qd obseruari.C.eodem. titu.ꝙ aut interrogatio fit de facto proprio et longinquo[a] ꝛ debet dari terminus ad deliberandum qꝛ memoria hoĩs est labilis.vt.l.peregre.in princi. ff.de acq.pos.ꝛ.l.hac cõsultissima.§.at cum humana.C.qui testa.face.pos.ꝛ.l.ij.C.de vete.iure enu.ibi oĩum habere memoriam ꝛc.xxiij.dist.preterea vbi etiã papã fallit obliuio.facit.c.cũ illorũ.de senten. 7 excõi. ¶†Si est de facto recẽti ꝛ ꝓprio tũc si qdeꝫ erat negotiũ valde implicitũ dꝫ dari terminus ad deliberãdum.argu.in.l.pe.ff.de ꝯfes.ꝛ.l.emptor.§. lucius.ff.de pact.ꝛ qd not.in.c.ab excõicato.de rescrip.ꝛ in prealle.c.cũ illorũ si nõ erat implicitũ nõ dꝫ dari terminus ad deliberandum.vt.l.ꝙꝙ.ff.ad velleia. Si võ positio ꝯtinet factũ alienũ:ꝛ tũc sunt opi.nũquid teneat rñdere.nã gl.in.d.l.ij.ꝛ in.c.ij.de ꝯfes.libr.vj.vr velle ꝙ non teneat rñdere.argu.in.l.marcell⁹.ff.rerũ amo.sed certe vt dicit Bar.illa.l.loquitur in iuramẽto veritatis.hic vero loquit de iuramento credulitatis. Et ideo ꝯcludẽdũ ꝙ debeat respõdere:tamen si dubitat debet habere terminũ ad deliberandũ ꝛ si dubitat potest dicere dubito.ꝓ hoc vide qd not.gl. in.c.ij.de testi.lib.vj.ꝛ in clemen.sepe.de verb.signi.vbi ponuntur multa exẽpla positionũ que cõcernunt factũ alienum.ꝛ facit qd no.Innocen. in.c.dudũ.el.ij.de elec.ꝛ vbi dixit ꝙ debeat habere inducias:intellige nisi sit tale factum super quo fit interrogatio vt concludatur saltem generaliter in libello contentis nã si potuit deliberare in respõsione ad libellum certe non habebit nouas inducias.argumen.in.d.ca.ij.de dila.nisi aliquid non emerserit:vt.s.dixi.bonus ergo iudex hoc arbitrabitur an sint dande vel non qui cosscientiam suam informabit ex predictis. Et qd dixi de responsione ad positiones per iuramentum calũnie:idem dic de responsione que fit per iuramentum de veritate.ad hoc qd legitur ꝛ no. in.c.ij.de testi.lib.vj.eque enim vt.s.dixi preiudicat iuramentum de credulitate sicut de veritate.ꝛ ad predicta vide qd not.in Specu.in titu.de posi.§.j.ver.item no.ꝛ Jo.an.in additio.Specu.in.§.vlti.ad fin.eodem

8 titu.de iuramen.cal. ¶†An autem ꝓcurator debeat habere terminum

b ad respondendũ positionibus.[b] dic vt not.in.c.dilectus.de procura.vbi generaliter tractatur an ꝛ quando procurator debeat habere inducias ad ꝯsulendum dñm:dic vt not.Bart.in.l.non solum.ff.de ꝓcura.et per

9 hoc habes clare ꝛ late hunc articulum declaratũ. ¶†Sed quero quid de excõicato cõuento:an debeat hoc calumnie iuramentũ prestare glo. ista arguit pro ꝛ contra.ꝛ finaliter concludit ꝙ sic.quia ex quo debet et permittitur ei respondere:vt in.c.intelleximus.de iudi.ꝛ per ꝯsequens. omnia permittuntur ꝛc. Idem sentit hic Jo.an.cum istud iuramentuꝫ sit oneris.facit qd not.in.c.cum in ecclesijs.de maio.ꝛ obedien.ꝛ in.c.literas.de ꝑsump.ꝛ hoc cõmuniter tenetur:quia hoc iuramentum nõ respicit commodum excõmunicati sed potius odium ne calũnietur ꝛ ne veritatẽ inficiat.facit qd legitur ꝛ not.in.c.cum inter.de excep.et in.ca.j. de purga.cano.ꝛ in.c.ex parte.j.de verb.signi.cum simi. Et per hanc rationem glos.infert hic Joan.an.ꝙ pupillus ꝛ minor in casibus in quibus in iudicio esse possunt prestent hoc iuramentum calum.ꝛ remittit ad Spe.eo.titu.§.restat võ.sed cũ pupillus.ꝛ ver.sed nunquid minor.ꝛ

10 idem no.in.d.l.ij.C.eo. ¶†In glos.in ver.si persone.ꝛ pone exemplum cũ agitur de momentanea possessione quo casu põt minor agere.vt.l.j. C.si per vim vel alio modo.ergo per cõsequens potest iurare.argu.in.l. j.C.de his qui ve.eta.impe.gl.in.c.paruuli.xxij.q v.cõcludit indistincte qd pupillus si est doli capax quia dolose petere potest.arg.in.c.j.de deli. que hoc sacramẽtum calũnie prestabit argu.c.eo.l.ij.§.j. Item de veritate dicendũ nã ab impuberib⁹ sumit initium questiõis:ꝛ ferula percutit impubes pro veritate eruenda.vt.l.j.§.impubes.ff.ad silleia. Concludo ergo latius post Bar.i.d.l.ij.§.quod obseruari.quod aut queritur nunquid minor vel pupillus debeat iurare de calumnia an nũquid de veritate dicẽda. Primo casu dic quod tutor siue curator iurare debet nõ autem pupillus vel adultus.vt in.d.l.ij.ratio vera est quia ipi administratores possunt ꝛ ꝑsumunt melius scire iustitiã cause ꝙ ipse pupillus vel adultus sꝫ ipsi forte melius sciant veritatem facti:nõ tamen possunt ita bene discernere an foueãt iustitiam vel ne.ꝛ hec ratio cõcludit in pr̃e vt

c ipse iuret in rebus filij in quibus ipse habet vsumfructũ[c] quia ipse est legitimus administrator:ꝛ nõ debet als venire ad iudiciũ nisi sciat qualitatem ꝛ iustitiam cause.vt in.d.l.ij.nam ꝛ aduocatus iurat.vt.l.rem non nouam.C.de iud.fortius ipse pater qui habet legitimam administrationem hoc puto verum nisi in casibus in quibus minor habet legitimam personam standi in iudicio:ꝛ tunc sicut ipe solus põt agere ꝛ ita iurare vt hic voluit Joã.and.ꝛ sequit do.Ant.ꝛ Guil.ꝛ glos.in.d.l.ij.et.s.dixi.

11 ꝛ sic ꝓcedit gl.in.d.c.paruuli. ¶†Quod ad secũdum de veritatis iuramẽto cõclude ꝙ quidã sunt quorũ bona administrant qui carent omni intellectu vt infantes ꝛ demẽtes ꝛ furiosi:ꝛ isti in dubio non ꝑstant iuramentũ veritatis.arg.in.d.c.paruuli.ꝛ in.l.j.C.de fal mo quidã sunt qui hñt intellectum sꝫ imbecilleꝫ ꝛ in istis dicũt quidã idẽ ꝙ non cogunt iurare de veritate dicẽda.arg.l.iij.ff.de test.ꝛ.iij.q.iij.c.i.ꝛ hoc tꝫ Jac.but. sed Bar.ꝯ:cõcludẽs ꝙ si pupill⁹ scit veritatẽ ꝛ est doli capax põt sibi deferri iuramentum veritatis.ar.eox que no.Cy.in aut.sacramẽta puberꝫ

12 C.si aduer.vẽ. ¶†Itẽ impubes põt examinari vt testis nõ ad plenã ꝓbationẽ sꝫ ad iudiciũ.vt.l.j.§.impubes.ff.ad sillei.ergo cũ aliqd dictum eius põt opari in cã dꝫ sibi deferri iuramẽtũ. Itẽ si rñdet cuꝫ authoritate tutoris eius defectus supplet.vt.l.clarũ.C.de auto.ꝑstan.ꝛ sic Bart. ꝯcordat cũ gl.i.d.c.paruuli. Quidã sunt q hñt ĩtellectũ non ita ĩbecilleꝫ sꝫ magis plenũ:ꝛ isti iurãt de veritate vt sunt adulti.etiam no.gl.in.d.l. ij. An aũt tutor vel curator dꝫ authoritatẽ suã interponere qñ minor rñdet de veritate.tex.in.l.clarũ.videt ꝙ sic.sed dic latius ſm Bart.in.d.l. ij.§.qd obseruari.ꝙ duplex in hoc versat act⁹. Primus vt cognoscatur an minor dẽat interrogari vl nõ.ꝛ ista examinatio dꝫ fieri cũ tutore vel curatore ꝛ cum ei⁹ authoritate.vt in.d.l.clarũ.ar.d.§.qd obseruari.ipse eñ scit iustitiã ꝛ vitatẽ facti an debeat cadere in sciẽtiã minoris vel nõ istud de q̃ fit interrogatio. Quidã est act⁹ rñdẽdi:ꝛ iste est duplex. aut

d eñ q̃rit vtrũ tutor authorizet vt respõdeat[d]:ꝛ est dicẽdũ ꝙ dẽbeat autho

nori ꝫ cõfessionẽ de delicto. vide oĩno Bal. ⁊ Sal. fin. loquẽtes in. l. j. in xvij. col. C. de cõfes. ⁊ adde ꝙ restitutio daẜ minori ꝫ ꝯfessionẽ tutoris vel curatoris ẜm Bal. in. l. ij. in. §. quod obseruari. C. de iura. calum.
¶ Ubicũq;. adde Ro. ꝯſ. xx. ⁊ ꝯſ. clxxvj. ⁊ cõſ. vj. allegãdo vbi melius.
Zacharias. ¶ Adde Spec. in ti. depoſ. §. iiij. verſi. regulariter. Feli. in. c. cũ Joannes eremita. colũ. vij. ver. ⁊ aduerte de fi. instru. plenissi. per Lanfr. in cle. ſepe. in fi. ⁊ ibi remiſ. in apostilla. Cel. in v. vbicũq;. ⁊ paulo ante nu. 19. ⁊ in apo. eiuſdẽ in v. ex offõ. et ibi qualr̃ hoc intelligaẜ ꝙ iudex vbicũq; põt iterrogare partez. de verbo. ſig.
Anto. Franciſ.
¶ Dicas ꝙ iudex poteſt iterrogare partẽ quandocũq; ex officio vbi hoc ſuadet equitas etiã poſt conclusionem in cã ꝑ tex. in. c. cũ Joannes. de fid. instru. qd̃ intellige verũ ſuper agitatis coram eo nõ aũt ſuper nouo articulo maxime ſi hoc faceret ad inſtantiã partis vt plene declarat Do. Car. ⁊ in. d. c. cum Joães. ⁊ in cle. ſepe. in. §. et q; in xiiij. not. de verb. ſigni. ⁊ vide oĩno Spe. in ti. depoſ. §. iiij. in ver. regulariter.
Sebaſti. Sapia.
¶ Partem. Uid̃ Abb. in capi. j. in iij. no. ſ. de iudi. ⁊ do. Jaſ. in repe. l. admonẽdi. char. viij. colũ. iiij. ff. de iureiur.
¶ Auferẽda. adde Ro. cõſi. lxj. ⁊ lxxj. ⁊ ibi vide an negãti liceat penitere ⁊ quando. ⁊ Lap. alẜ. lxiiij.
Antonius Fran.
¶ Circa hoc an neganti liceat penitere, dicas vidẽ duz eſſe omnino Bal. in. l. eũ qui. in prin. ff. de iureiuran. ⁊ ibĩ Alex. ⁊ Bal. in. l. j. in. ij. col. C. de confeſ. ⁊ qd̃ no. in. l. elegãter. §. fin. vbi per Bart. ⁊ doc. poſt glo. ff. de cõdi. inde. vbi dicunt ꝙ ſi negans poſtea re integra cõfiteaẜ ⁊ ſic euz peniteat euitat penã iniũ-

rizare: vt in. d. l. clarũ. aut cõfitendo ſic reſpõdeat vel negando: ⁊ eſt dicendũ ꝙ nõ, q; iſtud nõ cadit in conſcientiam ſuã nec de facto ⁊ cõſcientia ſua nõ queriẜ ſed minoris. arg. in. l. videamus. ff. de in litẽ iurã. ⁊ in. l. marcellus. ff. re. amo. ⁊ per hoc eſt expedita iſta gl. cum materia ſua. ¶ 13 † Quero de quibus interrogationibus loquitur tex. hic in fi. gl. vlti. quã nunc expediã dicit ꝙ quedã interrogatiões ſiẽde ſunt ante li. ꝯte. que nõ debẽt omitti. ⁊ ponit. x. ſeu. xj. exẽpla. ⁊ faciliter ꝯcludit dãdo regulã gñalẽ ꝙ ante li. cõte. ⁊ poſt vbicũq; [a] equitas mouerit iudicẽ interrogare põt partẽ [b]. ff. de interrog. actio. l. vbicũq;. ⁊. xxx. q. v. iudicãtẽ. dicit tñ ꝙ pars ad interrogationẽ aduerſarij nõ teneẜ reſpõdere: tñ ſi reſponderit tenet reſponſio. ſic. ff. eo. l. ſi ſine. j. de do. ⁊ contu. c. prout. ⁊ certũ debet reſpondere: vt. l. de etate. §. nihil. ff. de interroga. actio. hãc materiam interrogationũ hic do. An. ſatis diffuſe tractat quã nõ curo ita ꝓlixe inſerere: q; nõ multũ facit ad propoſitum ⁊c. ⁊ q; Spe. eam proſequitur in tit. de interrog. actio. §. j. ⁊. ij. vbi videas etiaz practicam. ⁊ per legiſtas in. l. j. ff. eo. Sz q; i hac ꝯpilatiõe alibi nõ tractaẜ ne ignorentur termini ꝑ ſimplices canoniſtas ⁊ vt declareẜ gl. iſta que in multis eget reformatiõe aliqua ad lucidãdã materiã ſubijciã. ¶ 14 † Et primo ſcias ꝙ nos habemus hunc ti. de interro. acti. ff. Item tit. de confeſ. que autẽ eſt differẽtia inter iſta: dic ꝙ titul⁹ de interro. act. ⁊ ſic iſta materia interrogationũ proprie cõcernit ea que tendunt ad litis preparationẽ ⁊ ordinationẽ: ⁊ fiũt ne actor incidat in aliqd̃ dãnum: ⁊ iudiciũ ſit fruſtratoriuz, qd̃ poſſet ꝯtingere eis omiſſis actorem plus petere vel agere cõtra nõ poſſidentẽ: ideo vtile eſt vt interrogeẜ reus an poſſideat, ⁊ an ſit heres ⁊ ꝑ qua pte: ⁊ ſic de ſimilib⁹ vt in gl. ⁊ vtile eſt vt fiant ante lit. conteſt. rõne predicta, ⁊ vt ſciãt qualiter debeat ordinari iudiciũ: ſi tamẽ omittunẜ imputaẜ ipſi actori. arg. in. c. examinata. de iudi. ⁊ ſic intellige iſtã gl. in eo qd̃ dicit qd̃ nõ dz omitti ante lit. conteſt. eſt em̃ conſiliũ vt fiant nõ aũt imponitur neceſſitas: vt in. l. qui petitorio. ff. de reivendicaẜ. ¶ 15 † Quinimo pl⁹ dicit ibi glo. no. ⁊ ſequiẜ Bar. in. d. l. j. ꝙ ſi per obliuionẽ omittãtur iſte interrogationes ante lit. cõte. pñt fieri poſtea qd̃ no. nã equitas ſuadet vt admittanẜ ne inaniter ptes ꝓcedẽdo ad vlteriora graueñẜ laborib⁹ ⁊ expenſis. ⁊ ſic habet locũ. l. vbicunq;. ⁊. c. iudicãtem. titulus vero de cõfeſſis ꝓprie cõcernit ea que tendũt ad 16 deciſionẽ negotij: vt. j. de cõfeſ. per totũ. ¶ † Sed diceres que eſt differẽtia inter hec iterrogatoria ⁊ illa que fiũt per iuramentũ de calumnia vel de veritate de quibus in. c. j. ⁊. ij. de confeſ. lib. vj. ⁊ in cle. ſepe, de verb. ſig. ⁊ in. l. ij. C. de iuramen. calum. Sol. in iſtis interrogatorijs que fiũt ad preparationem ⁊ ordinationẽ litis non ponitur aliquid aſſertiue ſeu poſitiue. ſimpliciter em̃ pars interrogat volẽdo informari ab aduerſario: nõ tamen per hoc fatetur ea que ponit in interrogatiõe: ſz in poſitionibus que fiũt ſub iuramẽto calũnie vel veritatis ponẽs, fatetur ibidem cõtenta etiã ſub iuramento. ⁊ pars alia põt ſe fundare ſuꝑ illis: vt no. in. c. j. ⁊. ij. de cõfeſ. li. vj. ⁊ in. c. preſentiũ. de teſ. eo. li. reſpectu vero reſpõdẽtis nõ eſt aliqua differẽtia: q; ipſe teneẜ rñdere ad quãlibet de credulitate ⁊ nõ de veritate: niſi fuiſſet iuramẽtum de veritate: vt in. c. j. ⁊. ij. preallе. ptz ꝙ tm̃ de credulitate teneẜ rñdere ad iſta iterrogatoria: de quib⁹ habeẜ in gl. q; tenetur rñdere de etate de qua nõ põt hr̃e niſi credulitatẽ. ⁊ hec ſunt de mẽte Bart. ⁊ aliorum in. d. l. j. ⁊ domi. de Ro. deciſ. xxx. alias 17 xxxiiij. ¶ † Hoc etiã voluit But. ſuper rubrica de interro. actio. in eo ꝙ dicit reſpondẽtem ad hoc interrogatoria debere iurare ſpecialr̃ de calũnia.

ctam negãti. qd̃ etiã voluit Ang. in auẜ. de triẽ. ⁊ ſemiſſe. ſi em̃. ⁊ Bald. in. c. j. in. §. porro. que ſit prima cauſa benefi. amit. ⁊ in. l. cõtra negantẽ. C. ad legẽ aquil. ⁊ in. l. j. ad fi. C. de fur. tñ dicunt ꝙ talis non cõſequitur beneficiũ remiſſiõis indultũ ꝯfitentibus a ſtatuto. de quo vide per Ange. in. l. ſi. ff. de rei vendi. ⁊ vide Bald. in. l. error. in. vij. col. C. de iu. ⁊ fa. ign. que oĩa ſunt menti tenenda.

arg. in. l. theſaurus. ff. ad exhiben. facit quod dixi in. c. j. ſ. eo. tit. ⁊ hoc videtur verius q̃ dictũ Hoſ. qui ſentit ꝙ ad hec interrogatoria reſpõdeẜ ſine iuramẽto. ⁊ dictũ Bu. ſequiẜ hic. d. Anto. qd̃ mihi placet ꝑ ea q̃ dixi in. c. j. ſ. e. nã ſuper oĩ emergẽti ante lit. cõte. põt exigi ſpeciale iuramentũ calũnie cũ adhuc nõ ſit preſtitũ gñale iuramẽtũ cõcernens totã cãm, nec cogiẜ pars illud generale preſtare: cũ adhuc nõ ſit lis ꝯte. ſec⁹ dic ſi gñale eſſet preſtitũ, q; tũc nõ eſſet de nouo aliud ꝓſtandũ cũ illud cõcernat totã cãm: vt dixi in. c. j. iuramẽtum tñ malitie: poſſet exigi vbicũq; viſum fuerit iudici: vt in. c. ij. eo. ti. lib. vj. ⁊ per hoc remanet decla-18 ratũ principiũ huius gl. ¶ † Scdõ dicit gloſ. iſta ꝙ ſi qs interrogat⁹ an poſſideat negat cũ in veritate poſſideat ſi actor ꝓbauerit ipſum poſſidere, res eſt auferenda [c] illi ⁊ dãda actori: vt. l. pe. alẜs ſi. ff. de rei ven. Aduerte tu canoniſta ne decipiaris. non em̃ intelligas ꝙ proprietas ipſius rei detur actori: ſed tãtum in eum transferẜ poſſeſſio ⁊ re⁹ efficitur petitor: vnde nõ auditur amplius niſi ſuper proprietate: vt legiẜ ⁊ no. in. d. l. pe. pro hoc in auẜ. de trien. ⁊ ſemiſ. §. illud. ⁊ in auẜ. itẽ poſſeſſor. C. qui pot. in pig. ha. Itẽ [d] ad hoc vt transferatur poſſeſſio in actore reqrũtur multa: vt no. in. d. l. j. ⁊ qd̃ conuincatur reus de mẽdacio. nõ em̃ ſufficit ꝙ poſſideat ſi ignorabat ſe poſſidere. puta acquiſiuerat poſſeſſionẽ per ſeruũ vel filiũ. in penã em̃ mẽdacij ſit illa trãſlatio que ceſſat ceſſante mẽdacio. Itẽ requiritur ꝙ actor ꝓbauerit reum poſſidere ⁊ ſic ꝙ aſſumpſerit in ſe onus ꝓbandi: ſecus ſi anteq̃ꝫ probauerit cõſtet reũ poſſidere. ar. in. l. eũ qui. ff. de iureiu. facit qd̃ not. in. l. criminali. C. de iuriſ. om. iudi. ⁊ in. c. cum R. de offi. dele. Item requiritur ꝙ agaẜ petitorio, ⁊ ſic circa rem petitã fuit commiſſum delictũ: ſecus ſi agebatur perſonali actione q; tũc aliter ꝓceditur: vt no. in. d. l. j. Nunqd aũt dz re⁹ admitti volẽs incõtinẽti ꝓbare rem eſſe ſuã ad effectũ impediendi trãſlationẽ poſſeſſiõis ſicut ſeruaẜ in alijs poſſeſſorijs adipiſcende in. l. iij. §. ibidẽ. ff. ad exhi. ⁊ no. in. d. c. j. ⁊. c. literas. de reſti. ſpo. cõiter tenetur in. d. l. ꝙ nõ: q; hoc in penã mẽdacij: ⁊ ſic nõ puniret mẽdaciũ: qd̃ etiã tenet gl. in auẜ. prealle. itẽ poſſeſſor. adde hic 19 qd̃ dixi in. c. qm̃. §. qd̃ ſi ſuꝑ. vt li. nõ ꝯte. ¶ † Tertio dicit hec gl. ꝙ pars nõ tenetur reſpondere ad interrogationẽ aduerſarij [e]. dic ꝙ hodie iſte interrogatiões [f] fiũt tm̃ officio iudicis [g] ſed olim iure actionis: vt. l. j. ⁊ qd̃ ibi no. ff. de interro. acti. ideo pars debet implorare iudicis officiũ vt faciãt aduerſarium rñdere: ⁊ ſentit hic Joã. and. ꝙ debent fieri interrogationes, prius oblato libello. refert alios tenere ꝯtrariũ. ⁊ remittit ad Spe. de interrog. actio. §. j. ver. ſed nunquid prius. vbi Spec. eligit primum: ſed ibi Joã. an. concordãdo dicit vt primo porrigaẜ libell⁹ iudici: ⁊ poſt porrectionẽ iudici factã fiat interrogatio prius examinata petitione per iudicem an opus ſit interrogatiõe: niſi forte aliter neſciat formare libelluz ⁊ actionẽ eligere niſi prius certificeẜ per reſpõſionẽ rei. Barto. in. d. l. j. tenet ꝙ etiam ante porrectionẽ libelli poſſit fieri: ⁊ practica eſt vt actor dicat velle talẽ cõuenire ſuper tali hereditate, vnde imploro officium veſtrũ vt interrogetis eum an poſſideat [h] ⁊ ex qua pte: ⁊ de ſimilibus. ⁊ hec practica vr̃ tutior ⁊ melior: ne graueẜ actor in mutãdo libellũ, ⁊ circuitus ſunt euitãdi. in cle. auditor. de reſcri. ⁊ tenet hic do. Ant. conclude ergo ꝙ põt interrogatio ad ꝓparationẽ iudicij fieri ante oẽz porrectionẽ libelli: vt ſic inſtruatur ſuper modo cõficiendi libellũ: vt in. l. qui petitorio. ff. de rei vend. iuncta gl. in verbo vtitur. ⁊ iudex prouidere dz ne quid inaniter ⁊ fruſtratorie agaẜ: vt in. c. cauſam. de iudic. ⁊ põt etiam fieri poſt anteq̃ꝫ reſpondeatur: ⁊

Sebaſti. Sapia.
¶ Item. Hãc doctrinaz dicit eſſe mirabilez. d. Jaſ. in. §. oĩm. co. xvij. verſi. vnũ etiã in hac materia. inſt. de act. ⁊ ibi multa ad hoc: ꝙ ꝓpter mẽdaciũ quis priuatur iure ſuo. õ q̃ ẽt ponit aliq̃ in §. itẽ ſi qs in fraudẽ. col. xix. eo. ti.
¶ Aduerſarij. Adde Ro. conſi. ccclxxiij. vbi declarat hãc materiã.
Sebaſti. Sapia.
¶ Iſte interrog. Ad hoc facit qd̃ ſimplr̃ no. Bald. in. l. ij. in. ij. q. ff. d̃ iureiuran. ꝙ ſi qs petit actore iurare de calumnia: ⁊ ipſe recuſat non redditur iudiciũ nullũ: q; tale iuramẽtum delatum a parte põt recuſare: dz em̃ deferri a iudice. d̃ quo vide do. Franciſ. Cur. in trac. de iura. calum. colũ. v. quẽ ponit in. l. ij. C. de iura. calum.
Zacharias.
¶ Officio iudicis. Fiũt ergo hodie iſte interrogationes officio iudicis que olim iure actionis fiebãt vt per Bart. poſt gl. in. l. j. ff. de interro. actio. Lãfranc. in cle. ſepe. nu. 19. verſic. prima cõcluſio i cauſis ordinarijs. et ibi Cel. in apo. in ver. ex ꝓprio officio. de ver. ſig.
¶ An poſſideat. Adde qd̃ voluit Ro. conſi. cclxix.

ꝙ fm rñsionem pōt libellum corrigere si opus est correctione. pōt etiā fieri post lit. contes. si per obliuionē pri⁹ fuit omissa: vt. s. dixi. ⁊ pro hoc est iste tex. qui in suo ordine innuit ꝙ pri⁹ fuit facta rñsio ad libellū: ⁊ postea facte fuerūt interrogationes ⁊ rñsiones. nā melius esset tunc admittere ꝙ̄ procedere ad vteriora inaniter forte ⁊ frustratorie si recte nō est actū: consiliū tñ est ꝙ ante fiāt

20 vt ptꝫ ex predictis. ¶ † Sed ille interogationes que fiūt ꝑ modū positionū concernētes decisionē negotij pñt fieri post lit. ꝯte. vsqꝫ ad cōclusionē in cā. cum em̄ fiāt vt pars releuetur a superfluis probatiōibus: ⁊ sic succedit in locū ꝓbationū. vt not. in. c. j. ⁊. ij. de cōfes. li. vj. debēt fieri intra illud tempus intra qđ dꝫ fieri ꝓbatio. nā ⁊ post cōclusionē nō dꝫ admitti aliqđ nec in facto nec ī iure: vt not. in. c. cū dilectus. de fi. instr. ⁊ in. c. pastoralis. de cā pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ iste etiā interrogationes admittūtur ex officio iudicis ⁊ ex quadā equitate ⁊ poti⁹ introducte fuerūt ex quadā cōsuetudine ꝙ̄ ex iure scripto vt tex. innuit in cle. sepe. de ꝟ. sig. ⁊ no. in. l. ij. C. de iur. cal. vnde iudex recipit positiones cācellat superfluas ⁊ impertinētes: ⁊ postea super alijs facit iurare testes ⁊ partes: vt in. c. ij. de test. lib. vj. ⁊ in prealleg. c. j. ⁊. ij. vide tñ qđ not. in. d. c. j.

21 de confes. lib. vj. ¶ † In glo. j. post prin. que dicit ꝙ mod⁹ positionis habuit ortū nedū ex lōga obseruantia sed etiam ex lege antiqua. ff. de leg. iij. l. offidius. ver. ex diuerso. ⁊ vide bo. tex. in prealle. c. j. de cōfes. lib. vj. Et intellige ꝙ fiāt vsqꝫ ad conclusionē in causa nisi obstet publicatio attestationum vel renuntiatio facta in causa: vnde limita fm no. in. c. fraternitatis. de testi. possunt etiā fieri ante lit. cōte. qꝛ vbicūqꝫ pōt fieri probatio pōt fieri positio q̄ venit ad releuationē probationis, quicqđ em̄ est probabile est ponibile: vt not. in. c. j. de confes. li. vj. in glo. magna. versi. scire debes ꝙ

22 positiones ⁊c. ¶ † Quarto dicit gl. ꝙ lꝫ pars nō teneatur rñdere ad interrogationem partis: tñ si rñdet valet rñsio ⁊ sibi preiudicat. idem no. do. de Ro. in prealle. decisi. xxx. aľs. xxxiiij. vbi plus dicunt ꝙ etiā si interrogatio cōcernēs decisionē negotij non fiat per modū positionis sed simplicis interrogationis lꝫ pars non teneat̄ rñdere: tñ si rñdeat preiudicat sibi. alleg. istā gl. ⁊ no. bene hoc dictū. d. de Ro. qui dicūt ꝙ interrogationes nō concernētes preparationē iudicij sed decisionem negotij principalis debēt fieri per modū positionis vt sicq; ponēs ꝯfiteat̄ qđ ponit vt in iudicijs seruetur equalitas aľs non tenet̄ aduersarius rñde-

23 re: ⁊ si rñdet sibi imputet̄. ¶ † Ultimo dixit hic gl. ꝙ respōdens dꝫ certum rñdere: ⁊ sic clare vt. l. de etate. §. nihil. ff. de interro. acti. vbi paria sunt negare ⁊ tacere, vel obscurare ⁊ obscure rñdere. et dicit hic Jo. an. ꝙ fiet interpretatio contra istum obscure respōdentē. ⁊ hoc satis innuit tex. in. d. §. nihil. ⁊ facit. c. cum dilecti. ⁊ qđ ibi no. ꝺ accus. Et ista indu[cu]nt̄ ad. q. notabilē ⁊ quotidianā an nolens rñdere positioni[a] habeatur pro cōfesso. glo. in. c. fi. de cōfes. lib. vj. dicit ꝙ non per istū tex. nisi interrogatus ⁊ per iudicē iussus vt rñdeat[b] vnde nō sufficit citatio nec iussus nuntij. Bu. in preal. l. j. de interro. acti. ⁊ in. l. ij. §. ꝙ obseruari. tꝫ idem nisi trāsmittant̄ positiōes vel id super quo interrogatur: aľs cū esset ignorās nō posset haberi ꝑ rñdēte: qꝛ nec ibi caderet vera cōfessio. ff. de iurisdi. om. iudic. l. si per errorē. ⁊ de hoc per eū in. l. de etate. §. qui tacuit. de interrog. actio. Spec. in tit. de pos. §. nouo. ver. veruntamen. prope fi. dicit ꝙ si fuit citatus per nuntiū vt veniat ad rñdendum cum cōminatione ꝙ si nō venerit habeat̄ pro respondēte ⁊ ꝯfitente: ⁊ si nō venerit vel dixit se nō velle respōdere vel cōparere ꝙ poterit pronūtiari per iudicē eum haberi pro cōfesso. d. An. dicit coniungendo dicta Bu. ⁊ Spe. vt iussus iudicis in presentē factus faciat illū haberi pro cōfesso. Idem si fiat in absentē si sibi fuit iniūctum vt respondeat vel vt veniat ad respondēdum cum cōminatione: ꝙ si nō veniat habeatur pro cōfesso. ⁊ ex hoc sentit do. An. ꝙ quodlibet ipsorū dictorū habeat locum de per se vt sufficiat ꝙ absenti missis positionibus iniūgatur vt respōdeat vel vt precipiat̄ vt veniat ad respondendū cum cōminatione ante dicta. ⁊ aliter nō respōdeat ad. c. ij. prealleg. sed reperio Bar. in hac. q. sic dixisse eo. tit. l. ij. §. ꝙ si actor. ꝙ de hoc fuit magna cōtentio olim vt ibi no. per Cy. ⁊ glo. Sed hodie de hoc facta est decre. in prealleg. c. ij. que dicit ꝙ duo vel tria[c] sunt necessaria vt quis pro ꝯfesso habeatur. primo ꝙ post lit. contest. ⁊ forte hoc dicit qꝛ ibi tex. facit mentionem de iuramēto calum. qđ solet prestari post lit. conte. vt not. in gl. Scđo ꝙ sit iussus a iudice: ⁊ sic ꝙ fiat in presentē. Tertio ꝙ absqꝫ rationabili causa recuset: tūc enim concurrētibus istis debet haberi pro cōfesso.[d] ⁊ sic ꝑ ista aperte sentit Bar. ꝙ de hoc hodie sit casus rotundus in. d. c. ij. Quid ergo dicēdum? certe qñ secutus sum illa cōtraria ⁊ inducebam. c. si quis suadente. xvij. qđ. iiij. iuncto. c. mulieres. de sen. excom. vbi probatur etiā ꝙ ad penā incurrēdā is facit seu facere videtur cuius noīe fit: fortius ergo in isto casu iudex debet videri precipere ⁊ interrogare si eius noīe nuntius precipit seu interrogat. ⁊ faciūt no. per Bart. in. l. hec verba. ff. de adul. ⁊ in. l. aut qui aliter. ff. quod vi aut clam. in illa q. an mādans habeat̄ pro faciente: sed nūc diligentius hac materia considerata sequor opi. gl. nostre in. d. c. ij. vt non sufficiat iussus nūtij qualitercunqꝫ fiat. primo moueor qꝛ cum ille tex. sit odiosus debet restringi ⁊ in proprijs terminis intelligi, vt in. c. statutum. de elect. lib. vj. ⁊. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. ⁊ in regula, odia. de regu. iur. lib. vj. cum ergo ille tex. reqrit ista duo ꝯiunctim vt sit interrogatus ⁊ iussus per iudicē ergo nō sufficit iussus nuntij. ⁊ rō diuersitatis potest esse: qꝛ minus peccat ⁊ contēnit qui non vult respōdere vel venire ad iussum nuntij: ꝙ̄ q

24 pertinaciter resistit respondere ad iussum iudicis presentis. ¶ † Plus afficit citatio ⁊ admonitio iudicis in presentem ꝙ̄ nūtij in absentem, vt probatur ex no. in. l. ij. C. quomodo ⁊ qñ iudex. ⁊ in. c. consuluit. de offic. dele. in gl. nam sola monitio iudicis habet vim peremptorij: nō sic monitio ⁊ citatio nūtij lꝫ fiat de precepto iudicis. idem tenet Bart. in. d. l. ij. C. qñō ⁊ qñ iudex. per rationē prealle. ad idem tex. cum gl. no. in. c. venerabilibus. §. secus. de sentē. excō. lib. vj. si min⁹ peccat: ergo nō ita grauiter puniendus. xxiiij. q. j. nō afferamus. ⁊ in. c. quesiuit. de his que fiūt a maio. parte capi. ⁊ in. c. j. de delic. pue. ⁊ in. l. respiciendū. ⁊ in. l. aut facta. ff. de penis. Item interrogatio nō debet fieri extra iudiciū sed in iure apud ipsum iudicem, vt in. l. j. ⁊ ibi gl. ff. de interrog. actio. ⁊. l. voluit. ff. eo. ti. tamen nō video ꝙ possit saluari dictum do. Ant. vt sufficiat interrogatio extra iudicium positionibus missis. Idem etiam videt̄ velle tex. in. l. de etate. §. qui tacuit. eo. ti. ibi: apud pretorem interrogat⁹ ⁊c. ⁊ per illum tex. ⁊ alia iura. s. allegata dic ꝙ etiā in istis interrogationibus q̄ fiunt ad preparationē iudicij ⁊ interrogatiue nō debet haberi ꝑ confesso nolens respōdere nisi fiat interrogatio per ipsum iudicē in iudicio ⁊ absqꝫ rōnabili causa recuset respōdere. si autē esset absens ⁊ citatus non vult cōparere ad respondendū dꝫ ꝯ eum tanꝙ̄ contra contu-

25 macem procedi. arg. in. c. tue. vt lite nō cōte. ¶ † Dictū tñ Bar. inquātum requirit tertiū vt fiant positiōes post lit. conte. non puto verū. naꝫ hoc nō est de substātia: sed tex. facit ibi mentionē de iuramēto calūnie: qꝛ solent fieri positiones post tale iuramētū. ⁊ hoc sentit ibi glo. in ver. post iuramentum. remittendo se ad gl. c. j. eo. tit. vbi dicit ꝙ positiones possunt fieri etiā ante lit. conte. puta sup exceptionibus dilatorijs: naꝫ ex hoc dicto Bar. sequeretur ꝙ dispositio illius. c. ij. vt habeatur ꝑ confesso, nō haberet locū in positionibus que fierēt ante litēꝫ cōtest. qđ nō est dicendū cum eadem ratio sit vtroqꝫ casu. Ad rationē quā. s. faciebā de. c. si quis suadente. iuncto. c. mulieres. de sentē. excō. respōdeo ꝙ procedit in eo qui mandat delictum fieri, qui peccat tm̄ sicut ⁊ ille qui facit imo ⁊ pl⁹ tanꝙ̄ autoritatē prestās vt in. c. qui ꝯsentit peccātib⁹. xj. q. iij. ⁊ no. in. c. j. de officio delega. in glo. ideo punitur sicut faciens. sed recusans respondere vel venire ad iussum nuntij non ita contemnit sicut ⁊ ille qui est in iudicis presentia: ergo minus puniendus: vt no. gl. in. c. cū quidam. de iureiu. ⁊. xl. dist. homo christianus. Item quando est in iudicio in presentia iudicis fingitur ibi confiteri: vnde sicut valeret vera cōfessio, ita ficta: sed quando est extra iudicium nō potest fingi ⁊ tunc habeatur pro confesso cum non valeret vera cōfessio extra iudicium ⁊ ꝑsentiam partis. ⁊ maxime cum ibi extra iudicium non teneatur respondere non potest ibi fingi confessio. ar. eorum que no. in. l. iij. ff. pro soc. ⁊ hec no. quia alias non sic discussa inuenies. ⁊ postmodū reperi idē sentire Bal. in. l. j. C. quomodo ⁊ quādo iu. vbi aperte dicit ꝙ absens cōtumaciter non habeatur ꝑ cōfesso: qꝛ maior est cōtumacia pñtis ꝙ̄ absentis. ⁊ sic videt̄ intelligere illud. c. ij. de cōfes. lib. vj. ⁊. l. ij. C. qñō ⁊ qñ iud. Itē scias ꝙ predicta non habent locum in positionibus criminosis: ꝙ no. Jo. an. ⁊ Arch. in. c. ferrū. ⁊. c. ex penitentibus. l. di. nolēs respōdere non debet haberi pro confesso: vt no. Bal. in. l. j. sed tu dic idem in illis in quibus tenetur respondere, qꝛ. c. si post prestitum. prealleg. loquitur indistincte. Super quibus autem sit respōdendum vide ꝑ Bar. ⁊ Bal.

26 in. l. ij. C. eo. dicam plene in. c. ij. de confes. ⁊ hoc not. ¶ † Item aduerte inquantum dicit tex. in. d. c. ij. quod debet pro cōfesso haberi in illis requisitis non intelligas quod iudex incontinenti possit super principali seu super eo super quo facte fuerunt positiones pronuntiare ac si interuenisset vera confessio: sed est necesse quod iudex pronuntiet eū haberi pro confesso: vel pronuntiet eum contumacem in respondendo se nolle

---

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Rñdere positioni. An non respōdens positionibus habeat̄ ꝑ ꝯfesso, vide Bal. in. l. i. vers. querit Jo. mo. C. de pe. iud. q ma. iudi. et in. l. transigere. in vlti. col. C. de trāsactio. ⁊ i. c. vasallus. col. ij. si ꝺ feu. fue. ꝯtro. iter do. ⁊ agna. ⁊ ī. l. j. in vlti. col. C. de cōfes.

b ¶ Iussus vt rñdeat. Addō Ang. cōs. clxxxv. ij. lib.

c ¶ Duo vel tria. Adde q̄ reqrant̄ Ang. ꝯs. clxxxvj.

Zacharias.

d ¶ Pro confesso. Adde ꝙ pe. solā nō rñsionem non habet̄ ꝑ confesso sed reqrit̄ sñia: vt no. Feli. in. c. cum nō ab hoīe. in fi. vers. vtrū aūt data. s. de iud. ⁊ Lā fran. in. c. qm̄ contra. §. respōsiōes. nu. ii. v. (st tñ aduertendū. ⁊ ibi in apost. Bened. vadi. in versi. sñia, j. de proba.

Antonius Frāc.

¶ Circa hoc an nolēs rñdere habeat̄ ꝑ ꝯfesso, dicas ꝙ nō nisi sup liquidis fm iura in. c. veniēs. in gl. vers. cōtumaciaꝫ. de accusat. ⁊ not. bal. in. l. gñalr. in §. his de pñtib⁹. in ꝟs. fi. C. de reb⁹ credi. qđ tñ intellige verū nisi iussus ꝑ iudicē rñdere non rñdeat: qꝛ tūc haberet̄ ꝑ cōfesso etiā si nō sequat̄ aliqua sentētia scđm. d. Cardi. in cle. ij. in. §. fi. in prin. de appel.

nolle respondere sine rationabili causa. debet enim iudex pri⁹ patefacere delictū suū anteq̄ habeat pro cōfesso:[a] vt est tex. not. in. l. eius qui delatorem. in prin. ff. de iure fisci. ꝛ hoc idē tenet Bar. in. §. ꝙ si actor. preal. facit tex. in. c. cū cōtumacia. de here. lib. vj. ꝛ cum ista confessio causetur ex delicto istius contumacis si ipse decederet anteq̄ pronūtiaret super delicto: hec pena nō transiret ad heredes: vt probat in. d. l. eius qui. q̄r requiritur sentētia: vt not. Bar. in. d. l. ij. §. ꝙ si actor. secus dic vbi pena esset inflicta ipso iure: tunc etiam ante declarationē trāsit ad heredes: ꝛ veritate inspecta afficit heredes; ex quo fuit statim pena commissa: licet requiratur sola declaratio. hoc probo per. c. ij. de prescri. lib. vj. iuncto. c. cum contumacia. de here. lib. vj. ꝛ hec no. vel dic ad dictum Bar. vt dicam. j. c. proxi. super glos. si. vbi omnino vide. ꝛ dic vt ibi dicam. ¶ † Et hec adduci possunt ad aliam questionem val de notabilem: nunquid contumax ad respondendum libello possit haberi pro confitēte sicut habetur pro cōfitente in positionibus: vt. s. dixi. Do. An. breuiter se expedit dicendo quod forte posset haberi pro ꝯfesso si iuberetur vt respōderet vel si libellus destinaretur cū precepto r̄ndendi: vt comminatiōe ꝙ si nō respōdeat habeat pro cōfesso: ꝛ ꝓm eū esset hec practica valde vtilis: q̄r semp posset procedi in absentem ad sn̄iam diffinitiuam absq̄ vera contestatione: ꝛ hec cōtestatio esset ex ficta cōfessione sicut fit ex vera. de hoc refert se dixisse in. c. l. de li. cōte. ꝛ sic transit. Sed aduerte quia in illo c. j. de lit. conte. retulit Jo. de rauen. ꝛ quosdam alios tenere cōtrarium: q̄r in cōtestatione requiritur verborum expressio vt. C. de in. l. rē non nouā. ꝛ vbi opus est expressione verborū nō sufficit alius actus. ff. de ver. ob. l. j. ꝛ dicit etiā hoc tenuisse Ja. de are. in. l. j. ff. de vē. inspi. ꝛ cum istorū opi. ibi trāsiuit licet hic tenuerit oppositū: ꝛ tamē opi. hic posita per eū non placet mihi. primo adduco. c. j. de li. cōcep. ꝛ. c. ij. e. ti. vbi sepe fuit iussus reus etiā p̄ns vt r̄nderet libello, ꝛ nūq̄ voluit r̄ndere: non tn̄ per hoc potuit ꝓcedi ad vlteriora acsi lis fuisset ficte cōtes. imo irritatur ibi ꝓcessus tāq̄ litē nō cōte. factus. Item exceptio firmat regulā in contrariū in. c. dn̄s. xxxij. q. vij. sed papa ponit regulā in. c. q̄m frequēter. vt lite nō cōtes. ꝛ ponit casus exceptos ꝛ modū procedendi cōtra cōtumacē ergo hoc remediū. d. Ant. nō competit: nā facilius potuisset ponere hoc remediū procedendi ꝛ precipiendi cōminationē contra cōtumacē q̄ facere ibi longū tractatū sicut facit. arg. in. c. ad audientiā. de deci. Item faciunt no. in. l. vna. C. de li. contest. ꝛ. c. vno. eo. ti. sicut enim materiale bellū nō pōt consistere ex parte vni⁹ altero fugiēte: ita nec hoc ciuile bellum qđ inductū est ad instar illius. hoc etiam sentit Bar. in. l. j. C. de lit. ꝯtest. vbi dicit ꝙ si reus nō vult cōtestari litem iudex procedat ad missionē ex p̄io decre. alle. gl. in aut. q semel. C. q̄ūo ꝛ q̄n iud. que sing. dicit ꝙ pars etiā presens non pōt cogi ad contestādam litem precise[b] sed propter contumaciam debet iudex facere missionem. potest etiam eū pro sua cōtumacia punire: vt in. l. j. ff. si quis ius di. nō obst. ꝛ idem voluit Bart. in. d. l. si finita. §. iulianus. in versi. sed pone. ff. de dam. infec. ꝛ clarius in aut. qui semel. prealle. dicit tamē ex quo pars presens noluit iudici obtēperare pōt iudex absq̄ alia citatione reum nolentem litem contestari mulctare seu missionem ex primo decreto facere: qđ dicit esse notādū. ꝛ hoc sentit aperte glo. in. d. aut. qui semel. ¶ † Pro hoc facit ꝙ contumacia est notoria ꝛ iussus iudicis habet vim trine citatiōis: vt. l. ij. C. q̄ūo ꝛ q̄n iudex, ꝛ no. glo. in. c. consuluit. de offi. deleg. ꝛ videtur hanc partem sentire Bal. in. l. j. C. quomodo ꝛ q̄n iud. ꝛ idem reperio tenere Joā. and. post Mar. sill. in regula, exceptionē. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ꝛ vltra predicta adduco vnam rationem satis naturalem ꝛ iudicio meo cōcludētem ꝛ ponētem diuersitatem inter libellū ꝛ positiones: in cōtest. litis partes quasi ꝯhūt: vt i. l. iij. §. idē scribit. ff. de pac. ꝛ no. in. l. vna. C. de lit. cōte. ꝛ. d. c. j. eo. tit. vnde dicitur contestatio quasi simul attestatio: sed contractus nō potest consistere ex vna parte: q̄r deficit consensus alterius: vt. l. labeo. ff. de ver. sig. ꝛ. l. in oibus. ꝛ. l. consensu. de act. ꝛ obli. ꝛ de procu. c. fi. lib. vi. ꝛ qđ ibi no. ꝛ. xxix. q. j. §. his ita. qđ ꝓcedit etiā in materia fauorabili ꝛ vbi intercessit etiā consensus vnius ꝛ dolus alterius: vt in. c. tua. de spon. ꝛ de condi. appo. c. fi. ergo lit. contest. non potest iudici altero nolente respondere cum nō habeatur nisi consensus vnius tantū: nec potest haberi pro cōtest. in penam: q̄r lʒ iudex posset penam infligere contumaci nunq̄ tn̄ supplet consensum qui exigitur ad cōtractū: ꝛ hoc est qđ forte voluit glo. in. d. aut. qui semel. vnde dicit qđ etiā presens nō potest precise cogi ad cōtestādum litem: aliud est in positionibus ꝛ interrogationibus: q̄r in eis non requiritur cōtractus vel quasi sed sufficit factum confitentis; vnde in penā fingi potest interuenisse, ꝛ sic loquitur text. in. d. l. de etate. §. qui tacuit. cum si. ¶ Et per hoc habes expeditā hāc materiam satis vtilem. ¶ Ex predictis nunc ꝛ suppletis gl. vt nihil vtilitatis desit oppo. cōtra tex. nam iste archiepiscopus erat actor vt colligitur ex litera, ꝛ rei erant laici: ergo debebat eos cōuenire in foro suo: vt in. c. cum sit generale. ꝛ. c. si clericus. de fo. comp. Sol. dicit Joā. an. post Bar. quod imperium vacabat: ꝛ sic potuit fieri conuentio coram papa: in c. licet. de foro cōpe. vel isti fauentiū erāt: ꝛ sic ratiōe violentie valuit cōuentio: vt in. c. cum sit preal. vel noluerunt excipere. hodie vero tota romandiola spectat ad ecclesiam: sicut recognouit Rodulphus rex romanorum. ꝛ hoc vltimum vide in spe. de rescri. presen. §. ratione cause. vers. item quod est obtentum ab imperatore. vbi disputat an valeat donatio facta ab imperatore ante coronationem. cum ille Rodulph⁹ etiam donauerat ante coronationem. ꝛ not. ꝙ Spec. etiā ibi facit mentionē de bononia dicēs eam fuisse collatam eccl̄ie.

29 ¶ † Ex hac vltima sol. not. quod isti de terris spectantibus ad ecclesiam romanam possunt immediate cōueniri coram papa ꝛ trahi ad curiam. facit. c. si duobus. de appel. item hic potes dicere quod ex alio capite poterāt isti conueniri corā papa nec potuissent declinare forum: laici possunt cōueniri coram papa per clericos nec possunt forum ibi declinare scʒ ex speciali consuetudine eccl̄ie romane que habet vt laici possint ibi cōueniri cū clerici contra eos agunt: vt plene dixi post glo. in. c. prealleg. si clericus. ꝛ per gloss. in. c. ex transmissa. eodem titu.

1 ☞ Episcopus iurat de calūnia si per seipsum litigat ꝓpositis sed nō tactis euāgelijs. 3. sed si per alium, iurat per illum.
2 Actor si nō iurat de calūnia cadit ab actione proposita: re⁹ vero si non iurat habetur pro confesso. intellige vt. j. 5. ꝛ nu. 14. ꝛ. 15. sed an ipso iure an per sententiam, vide. j. 11.
3 Juramentum vbicunq̄ exigit tacturam euangeliorum: non sufficit tangere aliam scripturam. 9.
Juramētū de ꝯsuetudine prestat̄ super quacūq̄ scriptura.
4 Episcopus potest in causa pecuniaria per se litigare: ꝛ idem alie persone illustres: licet de honestate non.
5 Juramentum calumnie quibus casibus remittitur.
6 Episcopi ꝛ alij religiosi an teneātur iurare tactis scripturis: an supra pectus eorum.
7 Priuilegium nō solet cōcedi lite pendente super illa causa.
8 Priuilegium quod est clausum in corpore iuris comprehendit casus similes nō per viam extensiuam sed ex tacita voluntate concedentis: alia vero priuilegia secus.
10 Juramentum calumnie prestatur a syndico absq̄ alio mandato: secus a procuratore.
11 Uerba futuri temporis non inducunt penam ipso iure sed per sententiam.
12 Notorie contumax potest mulctari absq̄ alia citatione.
13 Confessus an vlterius condemnetur.
16 Exceptiones inhabilitantes personā ad agendum possunt opponi etiam post rem iudicatam.
17 Contumax in non comparendo vel in non veniendo qui al's habetur pro confesso an appellet.
18 Appellatio contra penam a lege statutam non valet.
Appellatio friuola non admittitur.
Appellatio ab interlocutoria non valet lʒ causa subsit si nō allegatur expresse.
19 Juramētum calumnie si fuerit ab aliqua partiū recusatum postea poterit prestari vsq̄ ad sententiam.
Pena iuris potest purgari vsque ad sententiam.
20 Juramentum calumnie si non prestatur ab aliqua partium non habet locum istud. c.
Juramentum calumnie non potest expresse remitti.
Sn̄ia lata in cā in qua est exp̄sse remissum iura. cal. est nulla.
21 Juramentum calumnie si nō prestatur a tutore vel curatore non nocet pupillo vel adulto.
Juramētum calumnie si non prestatur a prelato vel syndico an preiudicet ecclesie.
Confessio prelati an noceat ecclesie.
Delictum prelati an noceat ecclesie.
22 Tutor q mouit litē calūniosā ꝛ iniustā nō preiudicat pup.
23 Judex qui non condemnauit partem recusantem iurare de calumnia: an teneatur alteri parti.
Recusans iurare de calūnia si nō est cōdemnatus: ꝛ iterum incipiat agere an poterit repelli.
24 Eligentes contra formam eis datam, priuantur potestate iterum eligendi.
25 Exceptio facultatis potest opponi per sententiam: si alias non opposuit ꝛ non succubuit.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Pro confesso. Q̄ūo hoc ꝓcedat vide Bal. i. l. j. vnica. col. xiij. v̄s. sed nūquid ꝯtumax. C. de cōfes. ꝛ Feli. oino i. c. Rodul. col. xxiiij. v̄. sʒ declaratoria sn̄ia. s. de rescrip.

[b] ¶ Precise, adde ꝙ Pau. de ca. cō si. ccxiiij. i primo impressis dicit ꝙ hoc est ꝯ casū. l. j. §. qđ ergo. ff. de vē. inspi. ꝛ ꝙ miratur ꝙ Bar. sequatur gl. in aut. qui semel.

Antoni⁹ Franc.

¶ Ad hoc an p̄sensi iudicio possit precise cōpelli r̄ndere libello ꝛ litē ꝯtestari: dicas ꝙ teneret̄ r̄ndere ad mādatū iudicis sed pōt petere terminū ad deliberate r̄ndēdū, ꝛ pōt etiā recedere sine iudicis licentia nisi aliter per iudicem moueat̄. ꝓ quo vid̄ bal. in addi. Spe. i ti. de reo. v̄. citat⁹ presumit̄. ꝛ i ti. de libel. ꝯce. §. xiij. v̄s. itē dicūt. ꝛ habet̄ p Bal. i ti. de pace iura. firmāda. i §. ad hoc. ꝛ in. c. j. in. vj. col. in ti. de milite vasal. q cō tumax [illegible] existimo tn̄ ꝙ re[illegible] cti⁹ sit dictū ꝙ patiat̄ missionē in possessionē si n̄ velit r̄ndere q̄ ꝙ precise cōpellat̄ cum regulariter ad factū q̄s precise nō pōt cōpelli: vt i. l. stipulatiōes non diuidunt̄. in ꝯ. celsus. ff. de ver. obl. ꝛ ꝓpter cōtumaciā rei in nō r̄ndēdo fit missio i possessionē ex primo decreto: ꝛ aliā ēt sunt remedia ꝓdita de quib⁹ i. c. q̄m frequēter. vt lite non contest.

26 Procurator vel alius administrator an debeat iurare de veritate dicenda, vide remissiue.

1 **Cum in causa.** ¶ † Episcopus per aliũ agens cãm propriam per illũ iurat de calũnia: si per seipsum agit ipse iurat prepositis sed non tactis euãgelijs: ita summat Jo.an. sed mihi nõ placet inquãtum restringit tex. ad causam propriã cũ in tex. nihil dicatur: imo potius innuitur ɔ̃riũ ibi: per syndicũ vel actorem ⁊c. que verba indicant causam esse ecclesie cũ in causa propria nõ cõstituatur ꝓprie syndicus vel actor sed procurator: vt. l. j. ff. de procu. no. ij. q. vij. c. si quis erga. summa ergo sic: Eps iurat de calũnia si per seipsum eligit litigare prepositis tamẽ nõ tactis euãgelijs, si vero per sydicum vel actorem litigat per illũ poterit iurare.
2 hoc primo. ¶ † Actor refutans sine cã hoc iuramẽtum prestare, debet cadere ab instituta actiõe: reus vero debet haberi pro cõfesso. ⁊ due sunt partes. scda ibi: pena. ¶ Casus literalis. Inter epm beluaceñ. ⁊ quẽdam R. noie quedam causa pecuniaria vertebatur: quesiuit eps vtrum in cã illa deberet ipse de calumnia iurare: rñdetur ꝙ si per syndicũ vel actorez elegerit litigare per ipsum prestãdum erit iuramentum. siue ro per seipsum litigare voluerit ipse idez eps prestare debet hmõi iuramẽtum prepositis ante ipsum euãgelijs sed nõ tactis sicut in ferẽdo testimonio fieri cõsuevit. In fine dicit ꝙ pena illius q hoc iuramẽtũ ꝓstare nõ vult est vt actor cadat
3 ab instituta actiõe, reꝰ vero ꝑ cõfesso habeaẽ. Ber. ¶ † Not. j. ꝙ iuramẽtũ calũnie prestãdum est regulr̃ tactis euãgelijs.
a hic eñ ponit spãle in epõ[a] circa tacturã tm̃,[b] alij ergo tãgũt
b euãgelia ⁊ sup his iurãt: ⁊ idẽ vr̃ de alijs iuramẽtis a iure requisitis. iij. q. ix. hortamur. ⁊ vide gl. si. in cle. j. de here. §. porro. que glo. inter cetera dicit ꝙ vbi ius exigit tacturã euãgeliorũ nõ sufficit tãgere aliã scripturã. sed dices nõne est illud etiã iuramẽtũ cũ tangiẽ alia scriptura: rñdeo ꝙ sic: sed nõ ligat trãsgredientẽ ad tm̃ peccatũ: qꝛ periuriũ tãto magis est penale quãto sacrius est illud sup quo prestitũ fuit iuramentum. xxij. q. j. mouet. no. Inn. in c. ⁊ si xp̃s. de iureiurã. hodie tñ de ɔ̃suetudine prestatur sup qualibet scriptura. vide tñ gl.
4 in dicta cle. j. de here. ¶ † No. secũdo epm posse in causa pecuniaria litigare per se. ɔ̃riũ tñ vr̃ velle text. v. q. iij. qꝛ ⁊. C. de procu. l. pe. cũ auẽ. sua. vbi ptz ꝙ illustris ꝑsona[c] non põt per seipsam litigare. Host. dicit ꝙ in seculari foro non hz locum istud. c. sed dz eps per aliũ litigare: sed in foro ecclesiastico sic. Alij dicũt ꝙ illud. c. qꝛ. ⁊. ix. q. iij. cũ simꝰ. sunt hodie correcta. Philip. dicit ꝙ verbũ dz, ibi positũ non importat necessitatẽ sed poniẽ pro põt. alle. sic. xxvj. di. c. si. lxxvij. dist. c. qcũqz. ff. de iud. l. ⁊ post. Ego puto illud. c. qꝛ. c. ⁊ similia intellegẽda de honestate nõ necessitate: vide simile qd̃ in gl. in c. vno. de syndi. vt sicut lex ciuilis nõ imponit necessitatẽ illustribus ⁊ superillustribus litigãdi per ꝓcuratorẽ: ita iuscanonicũ vo-
5 luit hoc inducere de honestate: põt ergo ꝑ se vt hic. ¶ † No. tertio ibi: cũ prestãdum fuerit. ꝙ recusans prestare hoc iuramentũ nõ inducit in penã indistincte: sed tũc tm̃ qñ recusat cũ de necessitate est prestandũ. ⁊ facit hec lr̃a pro his que dixi in c. ceterũ. s. eo. vt appellatio nõ admittatur in hoc iuramento. s. qñ de necessitate prestandũ est: secus si pretenditur alia cã legitima. ar. hic. Que causa põt esse legitima non prestandi. So. olim erat cã legitima si erat spũalis. s. eo. c. ij. hodie secus vt dixi ibi: vel si exigiẽ iuramentũ gñale ante li. contesta. de quo dic vt dixi in c. j. s. eo. Itẽ ẽm Phili. hoc iusiurandũ remittiẽ parẽtibus ⁊ patrono. l. iusiurandũ. §. q iusiuran. ff. de iureiur. nõ eñ est verisimile eos calumniari aduersus suos liberos ⁊ libertos. hoc tñ nõ placet Fran. qꝛ hic nõ remittitur epõ qui pater est. sed primũ dictũ cõiter tene in. l. ij. in prin. ⁊ ibi per glo. in ver. monisse. C. de iur. calum. nõ eñ hoc apparet reuocatum in parentibus ⁊ patrono: quare ergo stare prohibeẽ. l. precipimus. in fi. C. de ap. ⁊ vide Gui. in
6 spe. eo. ti. §. ij. ver. ⁊ no. vbi idem vr̃ tenere Jo. an. ¶ † Ultimo collige duos casus in qbus eps in iuramẽto suo nõ tenetur tãgere scripturam sed iurat prepositis euãgelijs. non ergo sufficit iurare per suã cõsecrationẽ vel tangendo pectus suũ vt qdã seruãt sed euãgelia debẽt esse in pñtia. ¶ Sed circe hec dubitaẽ quid in alijs casibus vbi epi tenẽtur in iure an tunc sufficiat iurare sine tactura. Jo. an. vr̃ remittere ad glo. in c. vt circa. de ele. lib. vj. ver. corporali. in fi. qui finis fuit additio: ⁊ ibi vr̃ reuocare qd̃ dixerat in gl. antiqua concludens ibi in additione ꝙ priuilegium de quo hic non excedit istos duos casus: qꝛ per iura antiqua tm̃ cauebaẽ de iuramẽto testis. xj. q. j. nec honore. ⁊ §. subsequenti. ⁊ in auẽ. de san. epi. §. nulli vero iudicũ. qui casus fuit postea prorogatꝰ ad iuramẽtum calũnie vt hic: ergo in alijs teneẽ tangere. ad hoc. j. q. vij.

quoties. de iureiur. ego H. in fin. de pur. can. c. quoties. §. porro. in prin. ⁊ in fi. ⁊ de sen. excõ. venerabili. Idẽ videẽ velle hic d. Ant. ⁊ do. Car. sed Are. Jo. mo. ⁊ Guil. ɔ̃ in d. c. vt circa. ꝙ regulr̃ non teneñẽ epi tangere. ⁊ sentit gl. in d. c. nec honore. Concluderem ergo sic, ꝙ in casibꝰ expssis ⁊ in oĩbus arduis ⁊ vbi eps est infamatus ibi semper teneatur sacra tãgere: ergo ⁊c. arg. in iuribus. s. alleg. ꝑ Jo. an. in leuibus vero causis seu casibus nedũ epi sed etiã presbyteri priuilegiati sunt vt non tangant sed debẽt interrogari per suã ɔ̃secrationẽ. Iste est casus sing. in c. si qs presbyter. in v. ꝙ sic restringitur licet loquaẽ gñaliter: vt hoc. c. ponat aliqd spãle in epõ: ⁊ vt alia iura non corrigantur. in casibꝰ vero nõ leuibꝰ sed similibꝰ istis hic expressis dico epm priuilegiatum vt nõ tangit. exceptis eñ firmat regulã in ɔ̃riũ in casibus nõ sicibꝰ exceptis: vt not. in. l. j. C. de condi. inde. ⁊ in. l. j. ff. qd̃ vi aut clã. ⁊ in c. cum dilecta. de confir. vti. vel inuti. ad hoc expresse adduco istum tex. nam de iuramẽto calũnie non erat prius cautũ: ⁊ tñ declaraẽ hoc idẽ esse in iuramẽto calũnie qd̃ in iuramẽto testis: ⁊ hoc nõ ex alio nisi in similitudine rõnis nec editur hoc ius de nouo nec priuilegiũ confertur de nouo: tñ qꝛ papa hic rñdet ad consultationem: vt dicit gl. no. in c. cõsultatiõi. de temp. ord.
7 † Cum quia pendente lite nõ solet edi ius de nouo nec priuilegiũ cõcedi quoad illã cãm: vt in auẽ. in medio litis fac. ius. non sie. qd̃ leg. ⁊ no. in c. si. vt lit. pen. ⁊ per gl. in c. lz canon. de
8 ele. lib. vj. ¶ † Nec ob. ꝙ priuilegiũ non dz extendi de priui. sane. arg. hoc nõ ꝓcedit in priuilegio in corpore iuris clauso: qd̃ est conforme rationi ⁊ dignitati indultũ nec vr̃ tũc extensum sed vendicat sibi locũ potius ex volũtate tacita concedẽtis. ⁊ optime probatur in simili in c. j. s. eo. vbi priuilegiũ cõcessum clericis Constantino. vr̃ propter idẽtitatẽ ⁊ oĩmodã rõnis similitudinẽ concessum oĩbus clericis. Item facit optime. d. c. si qs presbyter vbi presbyteri indistincte habẽt priuilegium in leuibus causis ne manus qbus conficiẽ corpus xp̃i videanẽ pollui quo ad opinionem vulgi. cõgruum est ergo vt xp̃i priuilegientur in causis aliquãtulũ maioribus. dici etiaz põt ꝙ istud nõ est ꝓprie priuilegiũ sed ius disponẽs in fauorem publicum: ⁊ sacrorũ. j. dist. ius publicũ. qd̃ satis est extendibile ex similitudine rõnis cũ nemini noceat ⁊ indulgeat. ar. in. l. vniuersa. C. de ꝓci. impe. offe. ⁊ de forma ⁊ mõ iurãdi vide
9 gl. in d. cle. j. de here. que est valde no. ¶ † Et an vbi ius reqrit tacturã ad solẽnitatẽ actꝰ sit iuri satisfactũ si sine tactura fuit iuratũ vide gl. no. in d. c. vt circa. que cõcludit ꝙ non: licet eñ sit iuramentũ etiã sine tactura, vt in c. ⁊ si eps. de iureiur. tñ tactura terret iurantẽ ⁊ obligat transgrediẽtẽ ad graviorẽ
10 culpã, vt. s. dixi. ¶ † Uenio ad gl. Et primo tacite querit nũ quid ponaẽ hic aliqd spãle in epõ qui iurat hic per syndicum seu per actorẽ. ⁊ dicit ꝙ non: sed hoc est regulare vt in iuribꝰ preallc. in ea. Ex hoc vr̃ gl. intelligere tex. in proprio syndico seu actore. s. constituto in causa vniuersitatis qui regulariter iurat in cã vniuersitatis sine alio mandato: vt plene dixi in c. in pertractandis. ⁊ c. seq. ⁊ per hoc vr̃ intelligere hoc. c. loqui in epõ litigãte in causa ecclesie, vt. s. dixi. ⁊ optime facit tex. iste pro opi quã posui. s. eo. c. j. vt in effectu illud. c. nihil tribuat hodie. vnde etiã eps non releuaẽ nisi iuret per syndicuz vel actorẽ. simplex ergo ꝓcurator ad hoc nõ sufficeret nisi habeat spãle mandatũ. de quo dic vt dixi in c. j. Gl. j. satis est ex-
11 pedita per supradicta ⁊ ꝑ ea que dixi in c. j. s. eo. ¶ † Quero hic diciẽ in §. pena. ꝙ actor nolens iurare ⁊c. an ipso iure cadat a cã. Gl. vult ꝙ ꝑ sñiam iudicis: qꝛ iudex procedet ɔ̃ illum absoluẽdo reũ ac si nihil ꝓbasset. ⁊ idẽ dicit in reo. Not. ex hac gl. ꝙ ꝑ hec verba cadat a cã, vel habeaẽ ꝑ ɔ̃fesso: nõ imponiẽ
d pena ipso iure: sed reqriẽ sñia,[d] ꝑ hoc: qꝛ dispositio est concepta ꝑ verba futuri tpis: vt no. in c. qsqs. de elect. ⁊ ꝑ gl. in c. in penis. de reg. iur. lib. vj. qd̃ plene dixi in c. si diligẽti. de fo. cõpe. ⁊ hãc op. ꝙ reqraẽ hec sñia: tenẽt qdã vt refert hic Host. sed ẽm eũ alij dicũt ꝙ puniẽ ipso iure ⁊ per sñiam. nã ipso iure cadit ab actione ꝙ ꝑ sñiam iudicis declaraẽ qui reũ absoluit. reus autem ipso iure hr̃ ꝑ cõfesso: ⁊ in petitione sine alia ꝓbatione ꝑ iudicẽ ɔ̃dẽnaẽ vt in. l. vñ sumptus fuit iste. §. quasi allegat hec gl. ⁊ in auẽ. de liti. §. oẽm. in fi. colla. viij. x. q. ij. §. q vero res iam dictas. vs. emphyteosis ⁊c. ⁊ ꝙ reqratur sñia tz hic Inn. ⁊ cõiter doc. iuris ciuilis in d. l. ij. ⁊ ibi gl. dicentes ꝙ vtroqz casu reqriẽ sñia ne iudiciũ claudicet nã si in eo spectatur sñia q tm̃ hr̃ ꝑ ɔ̃fesso: ergo ⁊ in actore spectari dz vt cadat ab actione ⁊ ꝙ in eo specteẽ sñia: apertius probaẽ in d. l. ij. §. sinantẽ reus. ⁊ plus dicit Bar. ibi in. ij. ꝙ si actor. ꝙ non eoipso ꝙ recusat iurare dz iudex pronũtiare ɔ̃ illum: sed opz prius ꝙ patefaciat eius delictũ: puta ꝓnũtiãdo eũ esse cõtumacẽ in iurãdo vel eũ hr̃i debere ꝑ cõfesso ꝓpter illã ɔ̃tumaciã. ꝑ hoc est tex. in. l. eius q delatorẽ. in prin. ff. de iur. fis. Itẽ dicit ꝙ

---

a ¶ In epõ. adde que. j. ponam.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Tacturã tm̃. Uide Abb. in c. nuper. in vlt. no. j. de testi. vbi ponit qd sit spãle in episcopo.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Illustris persona. Sẽtit hic clare Ab. ꝙ epi sint illustres. ⁊ idẽ sentit in. l. nullꝰ qui nexu. C. de decurio. li. x. ⁊ in addi. Spec. in ti. de iuris. om. iu. in vers. supillustres. et in l. ad similitudinẽ. C. de epis. ⁊ cleri. Sed ꝙ nõ sint illustres sed spectabiles tãtũ, tenuit Bald. in c. cũ accessissent. de cõst. ⁊ l. l. j. §. j. ff. de of. prefe. preto. vide Jas. in. l. j. col. iiij. ff. de off. eius cui man. est iuris.

d ¶ Reqritur sñia. adde Ang. consi. xxxvj. Cal. cõsi. x. de verb. sig.
Zacharias.
¶ Adde dũ vult inferre ꝙ vba futuri tpis nõ inducãt ipso iure penã sed ꝑ sñiam vt hic per alle Tu limitabis nisi addaẽ aliqd̃ istoꝝ verborũ ipso iure vel eo ipso vel ipso facto vr̃ mox vr̃ aliud tale ⁊ sile: vt per Matthe. mathe. singu. suo. cxij. incip. nota ꝙ vbicũqz ꝑ legẽ imponiẽ pena. ⁊ ꝑ Ro. singu. j. ⁊ ij. Frãc. cremensem sing. vij. incip. tu scis ꝙ verbũ. ⁊ Feli. in c. rodulphus. coll. xvi. cũ se. s. de rescrip. idẽ si iponaẽ ꝑ vba futuri tpis que possunt eẽ futuri optatiui ⁊ pñtis subiũctiui vt est vbũ sit vl erit: ⁊ adiungiẽ participiũ ꝑteriti tpis: ꝙ tũc nõ requiraẽ sñia: verbi grã si dicaẽ q ingressus fuerit domũ claustralez sit vel erit excõicatus tũc enim ipso iure ꝑ ingressum ipsius domꝰ claustralis incurritur excõicatio nec requiriẽ sñia decla-

ratoria:vt.c.a nobis.el.j.de sen.ex cōmu.⁊.c.fi.in fi. de tēp.or. libr.vj. qd limitabis tamē vt per Mathe. sing.cxv. incip.no.q vbi lex. j.nisi talia verba cū pticipio cōiūcta notarēt quādā iproprietatez puta q diceretur habet p cōdēnato,ↄfesso,vel cōuicto aut alid id genus.

Anto.Franc.

¶ Circa hoc per q verba pena ipso iure imponatur, addas q si ēt imponat p vbū pti nus,itelligit ipo iure vt statiz pōt exigi sine nouo p cessu ꝑm bal.in.l. ij.C.vt lit.pendē. in.iij. not.adō tū q pena q ipso iure imponit requirit iudicis declarationē qui declarat illud factū eē cōmissum p quo pena est iposita ⁊ anteq fiat ista declaratio non pōt exigi ista pena vt per Inn.in.c.cōsuluit.de of.dele. ⁊ per Bart. in.l. desertorez.in.§.si ad diē.ff.de re milita.⁊ i.l.creditores.C.de pig.⁊ p Alex.in.l.eius q. ff.de iure fis.⁊ per bal.in.l.si qs non dicā rapere.C. de epi.⁊ cleri.⁊ tenemēti q ad faciendū talē pnuntiationē seu declarationē reqrit partis citatio etiā si ipso iure vel ipso facto imponatur qr posset subesse aliq legitima defensio q posset allegari p reū scdm do. Car.thele.in plerisqz.in.xiq.de elec.⁊ hr p Alex. in.l. imperator.d iure fis.in fi.⁊ per gl.in cle.pnti.de cēsi.⁊ hec in.c.cū secūdū.de hereticis.lib.vj.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Heredes.vide Bal.in.l.trāsgere.vlt.col.ver.facit ad statuta que dicūt.C.de trāsa. et in.l.ij.col.vlti. .C.de edē.vbi ale. ⁊ in.l.j.col.iiij.C.

dicit q si iste taliter contumax in non iurādo decedat ante hāc pnūtiationē:ad ei⁹ heredes[a] non trāsit ista pena:vt habeat pro ↄfesso ꝑm eū.casus est in.d.l.eius qui delatorē.⁊ idē consimili ratiōe puto dicēdū in actore vt incidat in penā ⁊ pronūtietur ↄ eū patefacto pri⁹ ei⁹ delicto mō pdicto: ⁊ hoc tenēdo illud dictū bar.in reo. Sed ego dubito vtrū sit verū an reqrat talis declaratio ante sniam cū videat tex.in ↄtrium in.d.l.ij.§.si autem reus.vbi dr q habeat p cōfesso.⁊ liceat iudici pronuntiare sniam ꝑm q rei qualitas subiecerit ⁊c.⁊ sic aperte innuit iudicē posse incontinenti sniam ferre sup principali absqz alia pnūtiatiōe sup delicto i nō iurādo:satis em̄ est de hoc ↄstare i actis in qbus dr iudicē detulisse iuramētū actori vt reo ⁊ illū noluisse iurare nulla expssa cā.ad quid ergo reqrit alia declaratio cū cōstet notorie in iudicio. nā vt vult bar.pena vt habeat p cōfesso cōmittit ipso iure:qr sufficit sola declaratio cōtumacie:q importat illud verbū habeat,q circa penā vr late snie:sicut in fili dicim⁹ de isto verbo subiacet. vt no.gl.fi.in fi.in.c.vno.de iureiu.li.vj.⁊ pbat in c.si qs suadēte.xvij.q.iiij. Nō ob.l.ei⁹ q delatorē. p quā mouet Bar.qr loqnit in delicto in iudicio nō cōmisso:vñ cū de eo nō ↄstabat nō dz ille haberi p ↄfesso nisi prius de eo ↄstet ⁊ sup eo pnūtiet. ita dicit ibi tex.sec⁹ ergo vbi de eo ↄstat mō pdicto:⁊ sic potius ille text.pōt adduci pro illa snia.

12 ¶ †Sicut in fili dixi in.c.j.de iudi.q vbi notorie constat de cōtumacia alicuius pōt multari absqz alia citatione.vt in.d.c.j.⁊ in.c. venerabilibus.§. secus.de sen.excō.li.vj.secus vbi nō ↄstat in iudicio:vt no.in.l.ij.p Bar.ff.si qs in ius vo.nō ie.qd sic intelligo.⁊ facit q no.Jn.in.c.delicto.de sent. excō.li.vj.⁊ p eūdē in.c.ex rōne.post pn.de ap.⁊ p hoc possent limitari ⁊ corrigi que in fili dixi post Bar.in.c.ↄ.pxi.de cōtumace in rñdendo ad posi-

13 tiōes per easdē rōnes ⁊ hoc no. ¶ †Dices tu ad qd reqrit snia cū ↄfitēs in fili hr p ↄdēnato vt.l.j. C.eo.⁊.ff.e.l.j.⁊.ff.de re iudi.l.debitorib⁹.⁊.l. post rē iudicatā.rñdeo cōtraria pcedūt in confessione facta ante li.cōte.sec⁹ si post li.ↄte.qr tūc requirit snia ꝑm cōem opi.vt no.glo.in.l.j.ff.de sup.leg.et in.c.dudum.de elec.⁊.ij.q.j.nos in quēq. In casu aūt nostro lis erat ↄte.qr als nō fuisset iuratū de calūnia:vt.ↄ.c.pxi.in fi.⁊ ficta ↄfessio nō dz plus

14 operari q vera. ¶ †Sed ↄ pdicta op.snia nō est ferēda li.nō ↄtes.vt.ↄ.vt li.nō ↄte.p totū ergo ⁊c. Sol.hic erat lis ↄte.qr post lit.ↄte.defert hoc iuramentū:vt no.glo.in d.l.ij.§.qd si actor. Ex hoc infertur q pena huius ca.⁊.d.l.ij.nō cōmittit nisi cū recusat iuramētū post lit.cōte.⁊ p hoc qd dixi in.c.j.ↄ.eo.⁊ qd etiā sentit Bar.in.d.§.q si actor. Ego cōcluderē sic q aut quis recusat subire iuramentum gñale calūnie qd cōcernit totā cām ⁊ nō habet locū pena huius.c.nisi post lit.cōte qr ante nō tenetur prestare tale iuramētū.dixi in prealle c.j.vnde ante lit.cōte.iuste recusat:nō enim tenet iurare super tota causa cū adhuc sum⁹ incerti an fiat persecutio in cā obstātib⁹ exceptionibus dilatorijs.arg.in.c.exhibita.de iudi.aut quis recusat post iuramentū prestandū spāliter sup exceptiōe dilatoria qd in veritate prestādum est: vt dixi in d.c.j.⁊ tunc cōmittit pena lz nō sit lis ↄte.sed tū diuersimode cōmittit:qr ante lit.cōte.reus habetur pro cōfesso tū super illa exceptione vbi recusat iurare. Et idē dicēdū in actore qr dz cadere a cā illa:sed super exceptiōe de qua nūc cōtenditur ⁊ tūc nō obstat ↄtrium qr nō requiritur cōtestatio ad pnūtiandū super dilatorijs:vt no.in.c. prudētiam.§.preterea.de offi.delega.⁊ in.d.c.exhibita, sed qñ recusat post li.ↄte.pena cōmittit sup tota causa:vt sic eadē sit rō de parte quo ad partem sicut de toto quo ad totū:vt.l.q de tota.ff.d reiuē. ⁊ in.c.pastoralis.§.itē cum totū.de off.dele.pena vtroqz casu habebit effectū suū nec in plus procedet q sit delictū in excedēte repertū.c.quesiuit.de his que fiunt a ma.par.c.⁊.l. sanctio.ff.de penis. Sed circa hoc qro nunqd reus nolēs sine cā iurare debeat indistincte condēnari.dic q nō vbi sola cōfessio nō sufficit ad cōdēnationē.pone em̄ q libellus sit ita format⁹ q debeat seq absolutio,vel q ipse actor fuit prius cōfessus illū ↄtractū de quo agebat fuisse gestū p metū qui cadit in constātem virum:certe em̄ tunc sequeret absolutio:qr nō dz plus operari ficta cōfessio q vera.ar.eorum que no.in.l.iij.ff.p soc.⁊ hoc voluit text.i.d.l.ij.§.qd si actor.vbi dicit reū cōdēnandū prout rei qualitas suggesserit.⁊ hoc voluerūt gl.⁊ Bart.in.d.§.qd si actor.conclusio ergo sit q sequit cōdemnatio vbi vera cōfessio sufficeret ad cōdēnationē:als secus esset:cū ipse habeat tū pro confesso.facit qd dixi

15 in fi.in.c.j.de iu. ¶ †Sed qro nunqd dz haberi p cōfesso quo ad factū principale dūtaxat:an etiā

b quo ad exceptiōes dilatorias ⁊ peremptorias.[b] But.dicit q excluduntur oēs exceptiones peremptorie:qr iste videt intentus actoris:ex quo dixit illum sibi obligatū:sed dilatorie exceptiōnes per hoc non excludunt:puta q actor sit bannitus: iō non dz audiri.vel excōicatus:qr lz cōfiteatur fa-

c ctū principale:tū istas pōt opponere:[c] ⁊ idē sequitur do.Ant.hic ⁊ mihi placet:nam si non videretur cōfessus etiā quo ad peremptorias exceptiones:talis cōfessio esset quasi nulla cū cēseat obligatio quasi nulla que elidit ope exceptionis.vt.l.

16 si dari stipuler.ff.de ver.obli. ¶ †Sz secus in exceptionibus dilatorijs inhabilitātibus psonā ad agendū:cū ⁊ post rē iudicatā possunt opponi:vt

17 in.c.pia.de exce.li.vj. ¶ †Quero circa istū eundē.§.pena.nūqd iste q habebit pro cōfesso possit post cōdemnationē appellare.glo.in.d.l.ij.§.qd si actor.⁊ in.l.j.C.qñ ap.nō est neces.q sic.idem Cy. Bar.⁊ Ja.de are.i.d.§.q si actor.lz em̄ iste sit cōtumax in nō parēdo:nō tū est cōtumax in nō veniēdo ⁊ ideo appellare pōt.vt.l.creditor.§.iussus. ff.de ap.⁊ proderit ista appellatio ꝑm Cy.qr forte docebit de aliquo priuilegio ppter qd nō tenebat iurare:sed Pe.in.l.j.eo.ti.tenet contrarium. sicut em̄ nō appellat cōtumax in nō veniēdo propter nimiam cōtumaciam. vt.ij.q.vj.sunt quorū. ⁊ no.in cle.vna.de dolo ⁊ cōtu.⁊ patet in.d.l.j.ita ⁊ iste nō debet audiri propter nimiū contēptum iudicis.Cy.in.d.l.j.dicit reducendo ad concordiā qd aut iste nolēs iurare allegauit aliqd pñilegiū ⁊ tunc admittitur ad appellādū.als secus ppter nimium contemptū qd videtur placere Jo.an.in addi.Spec.de iuramento calumnie.§.fi.versi.sed

18 nūquid.⁊ dictum do.Ant.hic. ¶ †Ego puto sic qd aut nullam causam allegauit tpe recusationis nec nunc tēpore appellationis ⁊ nō debet admitti.qr videt appellatio ista interposita contra penā a lege statutam,qd nō valet:vt.l.si qua pena.ff.de ver.sig.⁊.c.qr nos.de ap.aut expressit cām tpe recusationis:⁊ aut notorie friuolā:⁊ idē arg.de ap. c.vt debitus.⁊.c.cū spāli.aut dubiā ⁊ pōt appellare:vt.d.c.vt debitus.aut nullā cām expressit tunc tpe appellatiōis:⁊ adhuc crederē talē appellationem non admittendā:qr satis est ipsum recusasse sine cā tpe delationis iuramēti:sicut in simili diximus de appellante ab interlocutoria,vt nō sufficiat cām subesse ad iustificationē ipsius nisi allegetur expresse:vt in cle.appellāti.de ap.aut iudex allegata cā pronūtiauit cām nō legitimā vel pronūtiauit eum haberi pro cōfesso:qr sine cā legitima recusauit:⁊ tunc a tali snīa declaratoria poterit appellari:qr ista est snīa hois declarātis:⁊ forte male declarauit.vide ad hoc qd no.in.c.cupiētes.§.q si p viginti.de ele.lib.vj.in ver. priuatos.

¶ Sed quero quid si pars non est contenta hac pena:sed instat vt cogat iurare:vide in Spec.eo. titu.§.fi.ver.sed quid,vbi tandem videtur concludere hanc penā sufficere.qd videt verius:arg.hic, satis em̄ est decisa questio:frustra ergo querimus

19 de calumnia. ¶ †Sed quid si recusans[d] vult tūc

d purgare cōtumaciam suā ⁊ iurare an debeat admitti. Doct.in prealle.l.fi.qd sic.⁊ idem Jo.and. in addi.Specu.eo.tit.§.fi.ver.sed nunquid.ar.C. de appel.l.si quis.⁊.ij.q.vj.si quis.quod putat verum do.Anto.si non solum velit iurare de futuro sed etiam de preteritis qd non calumnie causa

ne ex deli.defun. ⁊ Alex.i.l.manifeste turpitudinis.ff.de iureiur. Fel.i.c.qrēti.col. iij.de offi.deleg.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Et pēptorias. Vide Bar.⁊ Jo. de imol.⁊ Mod. in.l.si cui.§.j.ff.d leg.vbi etiam de hoc articulo per Pau.de ca.

c ¶ Pōt oppone re.Adde qd. voluit Frā.are.i ↄs. cxlvij.vbi dicit q lz ↄtumax videat fateri ↄtēta i inquisitione: nō tū vr fateri oēs qualitates.

Anto.Franc.

¶ Circa hoc an ↄtumax habit⁹ p cōfesso ēt quo ad qlitates negotij principalis. vide Bal.in.l.iij.in v sed qd si nō.C.de fide instru.vbi dt q hr p ↄfesso super intētatis tū pncipltr.q ēt voluit Bal.in.l.j.§. q si actor.in fi.C. de iure.cal.⁊ in.l. gnalr.§.sed iuramēto.i.j.col.C.de reb.cre.⁊ adde q in crīalib⁹ de iure cōi nūq contumax hr p cōfesso vt p gl.⁊ Bal.i.l. ij.in.§.diuus.ff.d iur.fis.⁊ p Bar.in l.j.i.ij.col.C.qño ⁊ qñ iud.sec⁹ aūt ex forma statutorū de quo vide p Ol.in ↄs.lxiiij. ⁊ hr per Bar.i.l. qōnis.la.ij.ff.de qō.⁊ per Bar.in l.absentē.ff.d pe. i.ij.co.⁊ p.d. Ab. in.c. veritatis.in viij.col.de iureiu.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Si recusans. Vide Lanfrā.de Ora.i repe.c.qm̄ ↄ falsam.in vbo, rñsiones.colū.iij. de proba.

Ego puto ꝙ satis vsq; ad sniam condemnatoriā seu declaratoriā poterit penitere ꝛ nō postea: nā cum ista sit pena iuris oportet ꝙ insistet vsq; ad sniam[a]: vt.l.qui cū maior.§. accusasse.ff.de bo.li. ꝛ in.l.in seruitute.§.ꝑtyrsse.eo.ti.ꝛ qđ no.Bart. in.l.in criminali.de iur.om.iud.C.ꝛ qđ dixi in.c.si
20 diligenti.de fo.cōpe. ¶ †Ulterius quero quid si ambe partes nolint iurare: q₂ forte conuenerunt adinuicē de nō iurādo. dicit Spe.in eo.tit.§.fina. vers.quid si. ꝙ non habebit locū pena huius.c. resultaret enī quedā ꝓprietas: q₂ si pronūtiaret cōtra reum actor nō perderet cām: ꝛ si pronūtiaret cōtra actorē reus nō haberetur pro cōfesso: compensabit ergo delictū cū delicto quo ad istā penā: sed iudex nō procedet in cā: ex quo noluit iurare ꝛ si ferret sniam non valeret: q₂ expresse hoc iuramentū remitti non pōt, vt.l.ꝓbatā.C.de sen.ꝛ inter.ꝛ melius in.c.j.eo.ti.li.vj. Circa hāc materiam vide per Spec.in.d.§.fi.vbi reperies plures que-
21 stiones circa hoc. ¶ †Item queritur quid si tutor vel curator nō vult iurare. Spe.eo.tit.§.fi ver.qd si tutor dicit ꝙ nō nocet pupillo. nec ob hoc cām perdet. alle.ff.si quis ius di.non obtē.l.j.§.fi.C.de ser.fu.l.quicūq;.ꝛ.xvj.q.vj.si epm. Et per hāc vltimam allegationē vbi dicit ꝙ delictū prelati nō dꝫ nocere[b] ecclesie. dicit ibi Jo.an.in addi.ꝙ prelato vel syndico nolēte iurare nō preiudicabit ecclesie sed refert ibi Guil.de cug.in.l.iubemus.C.de sac. sanc.ec. dixisse ꝙ prelatus seu syndicus soluat de suo estimationē: vt.d.l.quicūq;.ꝛ si nō est soluēdo nō per hoc punie̅t ecclesia: sed postea dicit ꝙ iuz per hoc sequeret absurdū ꝙ ꝑlato nolēte iurare nō iurabitur de calumnia ex quo sibi imponitur pena ista: licꝫ enī in prelato actore subsit remediuz q₂ nō audietur si nō vult iurare: tñ eo existēte reo cessat omne remediū: cum nō sit cōsultum actori idō debet habere locū hec pena. itē cū nolle iurare sine cā ꝛ confiteri sint idē cum habeatur pro cōfesso: vt hic sicut succumbit ecclesia per cōfessionem prelati ita ꝛ per recusationē huius iuramēti: ꝛ hoc sibi placet qñ causa est calumniosa.ff.de admi.tu.l.quotiens.§.sicut. sed aduerte q₂ tunc nō est pena si causa est calūniosa: ꝛ sic videtur ꝙ vbi causa nō est calumniosa non noceret ecclesie: ꝛ ita sentit Jo.an.in addi.Spe.in prin.ꝛ hoc vltimum dictum posuit hic do. Ant qui videtur sequi hoc primum dictū Gui. vt noceat ecclesie ꝛ allegat.c. imperatorum.3.eo. Sed certe illud.c.nō facit: q₂ loquitur qñ tota ecclesia est cōtumax in non iurādo vel in nō constituendo syndicum ꝑtū ad iurādum: merito ergo ex delicto toti⁹ ecclesie punitur ipsa ecclesia: vt.l.iubem⁹ C.de sacrosanc.eccle. ꝛ qđ no.de ord cog.c.ij. Item confessio[c] etiam vera solius prelati nō semper nocet ecclesie: vt not. in.c.ij.de testi.libro.vi.ꝛ.c.de constantinopolita. xxij.di.c.si.de prescri. Unde in hac materia sic dicerem ꝙ in casibus in quibus cōfessio solius prelati non noceret ecclesie: vt in causis cōibus: tunc solum dictum prelati nō nocebit ecclesie. q₂ si vere nō posset confiteri fortius neq; ficte. arg.eoruz que no.in.l.iij.ff.pro socio. in casibus vero in quibus noceret vt quādo habet diuisam administrationem capitulo ꝛ causa non est ardua: ꝛ tunc esset maius dubium. sed adhuc putarem quod non imputaretur ecclesie sed soluet de suo: q₂ ista non est vera confessio sed est orta in penam delicti ratione vt hic: ꝛ aliud est in ista ꝙ̄ in vera confessione. argu.in.l.eius qui dilatorem.ff.de iure fi.ꝛ qđ ibi no.Bar. Item quia vera confessio se pōt habere ad delictū ꝛ nō delictum: adeo in dubio valet ꝛ sic intellige.ca.suborta.de re iud. vbi confessio syndici nocet ecclesie: sed istud factum oīno cadit in delictum: ideo non preiudicat: q₂ non videtur delictū mandatū: vt.l.si procurator.de condictio.indebi. facit qđ not.Bart.in.d.l.j.§.ij.si quis ius di.non obtemp.ꝛ quod dixi in.c.j.vt.lit.non contesta.ꝛ ideo debent habere locum iura dicentia delictum prelati ꝛc. vt in regula, delictum.de
22 reg.iur lib.vj. ¶ †Ad idem facit text.nota.in.l. non est ignotum.C.de admi.tut. vbi dicitur pupillum non puniendum ex iniusta ꝛ calumniosa lite mota per tutorē: sed ipse tutor duntaxat. prouidebitur ergo hoc casu contra prelatū reū nolentem iurare ꝑ remediū missionis ac si esset contumax in respondēdo.§.de eo qui mit.in pos.ꝑ totū. Sed contra predicta ob.gl.in dicta regula, delictum. que dicit delictum solius prelati nocere ecclesie in iudicio etiam agendo per.c.cum olim.de censi. sed certe illa glo. non est simpliciter vera nec probatur aliquo iure: sed potius probatur contrariuz vt in.c.cum venerabilis.de excep.ꝛ ad.c.cum olim. respōdeo ꝙ illud poterat cadere in delictum ꝛ non delictum: adeo preiudicat ex quo est legitimus administrator: iuxta ea que dixi in.d.c.j.vt lit.nō cot. ¶ Quero nunquid reus possit in eadem instātia petere vt actor cadat a causa: q₂ noluit iurare. Cy. dicit ꝙ sic[d] in preal.l.ij.§.ꝙ si actor. sicut enim potest actor contra reum recusantem petere sentētiā in eadem instantia: vt in preallE.§.ita ꝛ reus contra actorem: vt equalitas in iudicio seruetur: vt in.c.j.ꝛ.ij.de mutu.pet.ꝛ in regula, non lꝫ.de reg.iur.lib.vj. ¶ †Sed cir-
23 ca hoc queritur de notabili questione quam ponit hic Inn. quid si iudex requisitus noluit ferre sniam contra recusantem iusiurandum ꝛ ita pereat instantia iudicij: nunquid habebit aliquam actionem ille qui contendebat alium iurare debere. Item dubitatur nunquid si incipiat agere ille qui recusauit: an poterit contra eum excipere dicendo tu debes cadere lite ergo non debes audiri agens: ꝛ videtur quod sic argu. ff.de inoff.testa.l.contra. alias incipit.l.papinianus.§.si quis impubes. Inno. dicit se non credere posse agere siue excipere de recusatione iuramenti: quia ea que eueniunt post litem contesta. valde ꝑtinent ad officium iudicis.ff.de edili.edict.l.ediles.§.item sciendum.ꝛ nephas est ex materia litis litē oriri.C.de fruct.ꝛ lit.expē.l.iij. dicit tamen iudicem ex hoc teneri C.de in.l.sancimus. institu.de oblig.que ex quasi delic.nasc. in prin. Predicta vt non possit excipi vel agi locum habent ſm cū qñ per sententiam negotium principale terminatum est vel transactum. C.de fruc.ꝛ lit.expen.l.terminato. sed si non sit terminatum negotium per iustitiam: sed forte perijt principale negotium propter interitū rei vel aliā similitudinē causam: tūc bene feret sententia ꝓpter accessoriū. ff.de rei ven.l.item si verberatum.ꝛ.l.vtiq;.ꝛ sic videtur velle Innoc. qđ siue sit terminatum negotium secundum instantiam: vel perijt instātia non posset amplius agi ad istam penam de qua hic. dicit tñ hoc non habere locum in his que fiunt extra iudicium. ¶ †Unde si qui elegerint
24 contra formam sunt priuandi potestate eligendi. de elec. q₂ propter. ad istā enim penam agi pōt. Ultimo refert alios dicere ꝙ etiā in iudicijs: vt hic semper poterit agi vt cadat a lite: ꝛ sic simpliciter cū recitat Hosti.ꝛ Joan.an.ꝛ nihil eligunt vel allegant. Sed contra primum dictum Inno. facit quod no.in simili in.c.si diligenti.de foro compe.ꝛ per glo. ꝛ Bar.in.l.in criminali.C.de iurisdi.om.iudi.cum sim. nam si quis vocatur ad veritum examē, licet vocatus debeat ab instituta cadere actione: tamen postea potest agi condictione ex illa.l.ꝛ etiam excipi contra agentem. secundum ea que dixi plene in.d.c.si diligēti. Duo ergo sunt videnda. Primum qñ adhuc non est lata sententia aliqua. Secundum quando fuit lata snia secundum iustitiam cause ꝛ non ſm instantiam perēptā. Ad primum tenet hic do.Ant.ꝙ semper potest agi ꝛ etiam excipi. nec videtur hic iure nostro dubitādum cū nō pereat instātia.in.c.peñ.de iudi.ꝛ idem dico de iure ciuili etiā post peremptionem instātie: vt etiam ipse sentit licet non clare exprimit quia cum pena hic imponatur nō referendo se ad iudicem datur cōdictio ex lege.ꝛ potest postea agi iuxta no.in iuribus.3.allega.ꝛ in.l.vna.ff.de condi.ex.l.ꝛ in.c.ij.de offic.iudi. contraria allegata per Innoc. loquuntur in officio iudicis mercenario scꝫ deseruienti actioni iam intentate: sed tunc agitur noua actione, ꝛ sic non obstat peremptio instantie. ¶ Ad scdm qñ snia iam fuit lata concludit hic do.Anto.ꝙ quādo petitum vel exceptū fuerit vt procederet ſm istam penam ꝛ iudex hoc non obstāte sententiauerit scdm iustitiā cause nō debet amplius audiri in alia instantia quia hoc videtur esse reprobatum. arg.ff.de compen.l.ꝙ in diem ordinantur enim hic actio et exceptio ad eūdem finē. Et sic variatur iudicium de plenario ad plenariū ꝛ sic obstabit prima snia. facit qđ no.bar in.l.q rome.§.duo fratres. ff.de ver.ob. sed vbi nō fuisset oppositum in primo iudicio si venit per viā exceptionis nō audiatur: q₂ ante debuerat opponere scdm cū si per viā actionis auditur: q₂ nūc agitur cōtra sniam ex altera causa. ¶ Uidete circa primum mēbrū qñ fuit petitū vel exceptū de pena ꝛ iudex cōtrariū iudicauit vt non possit postea agi ſm do.Ant. pōt dubitari nunqd procedat hoc dictū siue iudex expresse reprobauerit exceptionē seu petitionem: an etiam qñ simpliciter iudicauit cōtrariū: nā.l.qđ in diez. alleg.per.d.Ant. facit potius ad cōtrariū: naꝫ loquitur qñ iudex expresse reprobauit compensationem: ꝛ tunc non possit amplius agi: secus si de eo opposita rationem non habuit q₂ tunc salua manet facultas compensandi etiam post sniam vt ibi leg.ꝛ no. sed ego quo ad casum huius c. idem puto si expresse non reprobauit: satis enim est ꝙ de ea sententia rationem non habuit: videtur enim reprobasse ꝛ imputetur nō appellanti[e]. sicut quando producto instrumento iudicat cōtra illud, vt in.c. suborta.de re iudi.ꝛ ibi est bona gl.ꝛ quod not.in.c.cum Joānes.de fi.
25 instru.in glo.fi. ¶ †Simile etiam in questione falsitatis: tamen ꝛ post sententiā potest agi[f] vt in.c.licet.de proba.ꝛ in.c.cum venerabilis.de excep. tamen si in prima instantia fuit exceptum de falsitate ꝛ contrariuz

fuit

a ¶ Ad sniam. adde Ro.consil.lix. ꝛ.lxxi.

b ¶ Nō dꝫ nocere. Adde Aret.cōsi. lxiij. Ro.consili. ccclxix.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Confessio. Qñ cōfessio ꝑlati noceat ecclīa ponit Imol. in.c.j.ī.de depo ī.co.v. abb. in.c.si. col.xvj.de prescript. vbi vide ꝑ Fel.col.pe, v.qualiter antez. ꝛ ibi pōit an ꝛ qñ nocet; ecclesia habeat restitutionē in integrum. Qñ aūt delictuꝫ ꝑlati in iudicialib⁹ noceat ecclīe ponit Fel.in.c.ad audiētiaꝫ.ij.col.xiiij.3. de rescri.ver.scdo limitat ista gl.ꝛ ī c.cū venerabilis. col.vj. versi.scias duo tm̄. de exceptio.

d ¶ Cy. dicit ꝙ sic. Adde qđ voluit Lap.alle.lxiiij.

e ¶ Nō appellanti. Adde Ro.cōsil. cccc.xij.
Zacharias.

f ¶ Post sniaꝫ potest agi. Not.spe. in ti.de instr.edi. § v.v.qđ si actor. sed vtrū si opponat coram executore debet executorē admittere, vide eūdē Spec, in titu.de execu. sen.§.si.in fi.

fuit iudicatum non potest amplius agi nisi appelletur:vt in.l.j.et.ij.C. si ex fal.instr.τ no.gloss.d.c.licet.τ ratio diuersitatis inter exceptionem compēsationis:τ alias predictas seu casum nostrū est:q2 exceptio cōpensationis de directo obstat executioni τ nō sniē:vnde si iudex de ea opposita mentionem non faceret:nō videtur propter hoc reprobasse sed potius reseruasse ad tempus executionis:secus vbi exceptio de directo obstat condemnationi:q2 tunc iudex etiam non habēdo de ea rationem videtur reprobasse q2 fecit actum prorsus contrarium:vt not. in prealleg.c.suborta.ad idem.c.ex parte.el.ij.τ qō ibi no.de appella. ¶ Concludo ergo circa primum membrum φ si in prima instātia fuit petitum vel exceptum de pena:τ iudex cōtrariū iudicauerit.s.scdm iustitiā cause siue exp̄sse reprobauerit exceptionē siue tacite nō pōt amplius agi vel excipi:nisi fuerit appellatū. ¶ Quo ad scdm mēbrum duz dicit do.Ant.qō si non fuit oppositum in primo iudicio non auditur per viam exceptionis nō puto hoc simpliciter verum:vnde dicerem φ aut nemo agit tunc in dubio non potest excipi τc.aut agit actor forte pro executiōe snīe quam habuit:τ tunc satis poterit excipi hoc modo: dico φ tu non es audiendus:q2 debes cadere a causa:q2 noluisti iurare τ sic peto per iudicem te condemnādum eū de delicto notorie cōstet in actis.ad hoc plene dixi in.c.si diligēti.de fo.compe.τ qō no.in.c.pastoralis.de causa pos.τ propric.in gl.pe.τ per Fed.consil.xlij. ¶ Quo ad tertium dum dicit φ per viā actionis debet audiri si nō fuit actum vel exceptum in primo iudicio.Aduerte q2 aut fuit sententia executioni mandata:τ non video quomodo possit reus agere ad istam penam cū non possit cadere ab actione cum sublata sit per solutionem:nam solutione eius qō debetur omnis obligatio tollitur.insti.quib.mod.tol. obl.in prin.vnde perinde est habendum ac si species petita esset perempta:vt.l.qō te.ff.si cer.pe.Aut non est executa snīa:τ tūc si snīa est lata in fauorem actoris qui debebat perdere causam mihi oblatam in penam.satis puto dictum suū procedere.si vero fuit lata pro reo qui debebat haberi pro confesso.τ potest dubitari:nunquid post absolutionem possit agere actor vt habeatur pro confesso:τ sic condemnetur.et hoc q2 tex.in.d.l.ij.§.quod si actor.dicit quod debet cōdemnari secundum quod status cause suggessit:sed certe stat⁹ cause nō patitur quod reus habeatur pro cōfesso propter presumptionem que erat ɔtra illum qui noluit iurare sed cessat tunc presumptio illa:ex qua cōstat de veritate: nam veritate manifesta cedit opinio veritati.vij.di.c.veritate.sed hoc non obstāte forte posset dici contrarium:q2 ex quo reus noluit iurare presumptio est de calumnia.τ quod per ipsius calumniam fuit absolutus.τ ad.l.ij.dic vt.s.dixi exponendo quando ex alijs prius actis constaret quod non veniebat condemnādus etiā si habetur pro confesso.

26 ¶ † Ultimo scias qō Inn.format qōnem hic:an procurator vel alius administrator debeat iurare de veritate dicēda.vide hic per eum quia non facit multum ad propositū huius ti.τ satis in hoc.c.scriptum est.

¶ De dilationibus. Rubrica.

1 Rubrica aliquando est generalior nigro:τ econtra.

¶ Continuatur hec rub.ad precedentē hoc ordine:q2 iudicio cepto solent litigātes inducias petere,qñq3 ad positiones:qñq3 ad pbationes faciēdas ideo τc.de materia huiꝰ ti.habet.iij.q.ij.τ.iij.τ.v.q.ij.p totū.

1 ¶ † Et no ādum est fm Gof.φ l3 hec rubrica sit generalis:tñ decretales huius ti.loquūtur de dilationibus que dātur ante li.conte.tñ. Et sic no.φ rubrū qñq3 est gñalius nigro.nā dilatio in genere cōprehēdit nedū dilationē que datur ante lit.sed etiā post.iij.q.iij.§.spatiū.τ.j.de proba.l3 eū si.τ hic in nigro tractatur tm̄ de dil.que dātur ante li.cōtes. sic econtra nigrum qñq3 est generalius rubro:vt in ti.de offi.dele.li.vj. iuncto.c.j.τ si.loquitur eñ rubrica de delegato:τ tñ tractatur in nigro etiā de cōseruatore qui nō est ,ppie delegatus.τ clarius probat.C.etiā ob chirogra.pecu.in gl.rubrice iuncto nigro. ¶ Nūc op.de incongrua situatione:debuisset eñ iste titulus poni post rubricā de iud.τ ante rubricam de fo.cōpe.Inuocatione eñ que fit ad iudicium dilatio datur: vt in.c.ij.τ fi.j.eo.ti.Sol.dicit Jo.an.φ potuisset ibi poni.Item post illum ti.q2 reo vocato proponēti declinatoriā datur dilatio. Item post ti.de libel.obla.q2 ad respōdendū τ deliberādum datur dilatio:fit ergo hoc de arbitrarijs scdm eū.voluit tñ author potius hic ponere φ alibi q2 dilationes que dantur post lit.conte.ad deliberādum seu probādum obtinent principatum:τ idem ordo fuit in.C.licet aliud in.ff.

1 Terminus peremptorius datus citatis:si est nimis breuis licite appellatur:nisi hoc sit factum ex aliqua necessitate.12.
2 Appellatur a grauamine absq3 quod petatur eius reuocatio.
3 Appellari potest ab aliquo grauamine incontinenti : propter timorē futuri grauaminis.
4 Dilationes non sunt abbreuiāde quando agitur de rebus ecclesiasticis:secus si de prophanis.
5 Citatio vnica pōt hre vim trine citationis si h3 cōpetētia interualla.
6 Appellari non licet a grauamine futuro:nisi expressa causa grauaminis de presenti.
7 Terminus quando dicitur nimis breuis statur arbitrio iudicis.
Appellari potest ab his que relinquuntur arbitrio iudicis.
Termini iuris qui solent dari ex aliqua causa:ex quibus casibus moderantur a iudicibus.
8 Iudex qui arctauit terminū sine cause expressione facit quod ab hoc possit appellari:secus si causa exprimatur.quod dic vt.j.nu.10.
9 Citatio peremptoria debet cōtinere tantū tempus quātum habent tres citationes simplices.
11 Appellans an appellatus habet probare iustam vel iniustam moderationem termini factam a iudice.
Iudex moderando terminum iuris an presumatur facere cum causa.
12 Appellari potest a citatione peremptoria breui: secus ab alia citatione:licet terminus sit breuis.
13 Copia libelli:si vna cū citatione fuerit transmissa reo cum termino competēti nō debet ei vlterius dari terminus deliberatorius.
14 Condemnatio expensarum euitatur propter legitimam causam non comparendi.
Preceptum impossibile non ligat.
15 Dilatio quid sit τ quotuplex sit.
16 Terminus probatorius dicitur peremptorius.
Probatio facta sine dilatione an valeat.
Dilatio an possit dari a iudice parti non petēti.

1 **Dilecti filij.** † Si detur a nimis breuis terminus[a] peremptorius vbi non subest necessitas licite appellatur.Uel summa sic ne videatur conuenire rubrice de appel. Citatio vocatoria cū perēptorio nō debet esse nimis breuis:maxime vbi de rebus ecclesiasticis agitur nisi necessitas aliud suggerat.hoc.d.Et sunt due partes.In prima appellantis ,psecutio.In scda ipsius appellationis commissio.scda ibi.q2 vero. ¶ Casus literalis.Inter abbatē τ monachos de H.ex vna parte:τ moniales de ledeñ.ex altera:super ecclesia de Allieñ.coram decano τ archidiacono Linconi.a se.apo.delegatis questio vertebat; iudices predicti ad petitionē monialiū citauerūt monachos τ perēptorie τ nimis breuē terminuz statuerunt.Abbas τ monachi timentes se a iudicibus aggrauari eo φ prima vice terminum peremptorium τ nimis breuem statuerunt ad se.ap. appellauerunt.Respōdet papa iudicibus dicēs φ non spectat ad iuris ordinem diem peremptorium taliter mutare τ precipue cum agitur de rebus ecclesiasticis:nisi necessitas immineret. Unde mandat papa quatenus si est ita quicquid factum est post illas appellationem totū debeat in irritum reuocari τ iuxta continētiam priorum literarū in causa procedi.Ber. ¶ † No.primo tex. 2 optimum φ illato grauamine per iudices potest hoc expresso incontinenti appellari,nec est opus quod petatur reuocatio grauaminis:quod dicit Cal.esse contra not.per Jo.an.in.c.ex parte.j.de 3 appella.vbi dicam quod tene menti. ¶ † Not.secundo ibi:timentes se a iudicibus grauari τc.φ b illato grauamine de p̄senti potest appellari[b] inc cōtinenti propter timorem futuri grauaminis[c] de quo verisimiliter timetur:debet tamē aliquid exprimi propter quod appareat grauamē de pre4 senti. ¶ † Nota tertio φ dilationes non sunt abbreuiande ita cum agitur de rebus ecclesiasticis sicut cum agitur de rebus prophanis.tex. tamen facit in contrarium in clement. dispendiosam.de iudi.iuncta clemen.sepe.de verbo.signifi.τ dic vt 5 ibi. ¶ † Nota vltimo φ prima citatio potest esse peremptoria dummodo non sit nimis breuis:vt hic:nam propter breuitatem iustificatur hec appellatio : τ non ex missione peremptorij.citatio enim peremptoria habēs competentia interualla seu competētem terminum secundum practicā quam ponit gloss.in.c.constitutionem.de sen.excommu.lib.vi.equiparatur tribus citationibus. xxiiij.qō.iij.de illicita.τ in.l.contumacia.ff.de re indic.τ in.l.tres denuntiationes.C. quomodo et quando iudex.no.Innocen.in.c.ad petitionem.

Zacharias.

a ¶ Si det nimis breuis terminus. Adde tu de hoc videre plene per Lanfr.de oria.in c.qm̄ 3.§.dilationes,vers. postremo.τ ver.hic tractabimus.τ vers. item quero.j.de probatio.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Appellari.vide Alexand.post Imo.in.l.de etate.ff.ad trebe.vbi refert opi.Paul. de elia.i cle.q2 cōtingit.de reli.domi.φ indistincte possit appellari: τ illam opi.sequitur.

c ¶ Futuri grauaminis.adde pau. de ca.cōsil.xxij.in primo impressis.

de accusa. Bar. in. l. ad peremptorium. ff. de iudi.

6 ¶ † Sed huic tex. in versi. timētes ⁊c. ob. c. vt debitus. de ap. vbi dꝛ ꝙ a futuro grauamine nō appellatur in iudicio. soluendo dicit Host. ꝙ isti sentiebant grauamen de pn̄ti cuius occasione timebāt amplius grauari in futurū. simile in. c. mādata. de presum. Et aduerte qꝛ intelligo vt exprimat grauamē illatum de presenti: alˀs non sufficeret appellare propter grauamen solum qđ timetur verisimiliter de futuro. per cle. appellanti. de app. ⁊ c. vt debitꝰ. ⁊ c. dilecto. eo. tit. forma ergo erit ista qꝛ dicat se grauatum ex tali causa. ⁊ qꝛ adhuc magis timet grauari in futurū: ideo appellat ⁊c. non tamen est necesse dicere qđ timet grauari in futurum: satis enim est grauamē de presenti: vt in prealleg. iuribus. sed ad maiorem cautelam ⁊ iustificationem appellationis solet hoc inferri vt hic.

7 ¶ † Venio ad glo. ⁊ primo querit qn̄ terminus dicat nimis breuis cū hic nō exprimat: gl. respōdet, hoc relinquendum arbitrio iudicis: cōsiderata qualitate cause ⁊ locorum distantia. ⁊ idem dixit Inno. a cuius tempore fuit hec additio gloss. ſm Jo. an. Et ex hoc dicto no. bene ꝙ in his que relinquuntur arbitrio iudicis potest appellari[a] [b] si iudex non arbitratur [b] vt bonus vir: videtur em̄ suo arbitrio commissum tanq̄ bono viro ⁊ iudex ad quem habebit hoc arbitrari consideratis his que bonus vir debebat considerare: ⁊ bene probatur hic. vide glos. nota. in. c. super his de accusa. et ibi plene dico. ⁊ vide text. cum gloss. ⁊ Bar. in. l. si qua. ff. de verbo. signific. ⁊ de istis citationibus ad causam vide tex. in. l. ad peremptorium. ff. de iud. vbi dicit tex. ꝙ quelibet citatio debet habere spatium. x. dieruꝫ. ⁊ licet loquatur de citatiōe que fit post lit. contest. ad sentētiam idem est etiam in citatione que fit ante eadem ratione. arg. in. l. contumacia. ff. de re iudi. que loquitur indistincte et tenet Host. ꝰ. eo. super rub. vbi Jo. and. in princ. prosequitur istos terminos iuris qui satis colliguntur ex. d. l. ad peremptorium. ⁊ ex. l. properādum. C. de iud. ⁊ auꝫ. qui semel. C. quomodo ⁊ qn̄ iud. l. consentaneum. eo. ti. ⁊ nō curo seriatim exprimere: qꝛ communiter de consuetudine non seruatur: sed vel in statuto exprimuntur vel arbitrio iudicis prefiguntur: ⁊ in hoc attendenda est consuetudo fori vt statim dicam. Item ad deliberandum datur tempus. xx. dierū. iij. q. iij. offeratur. ⁊ in auꝫ. offeratur. C. de lit. conte. item pro testibus producendis intra prouinciam possunt dari tres menses: pro existētibus in cōtinentibus prouincijs sex: pro illis qui sunt in transmarina prouincia nouem. iij. q. iij. spatiuꝫ. ⁊ sic in alio casu dātur actori cōtumaci. xxx. dies ⁊ postea annus: de quo in authentica qui semel. C. quomodo ⁊ quādo iudex. iste igitur ⁊ consimiles dilationes abbreuiātur arbitrio iudicis vel statuūtur vbi expresse nō limitātur: ⁊ cause has dilationes moderādi possunt esse multiplices vt not. Bartol. in dicta auꝫ. qui semel. ⁊ plenius in. l. ij. ff. de re iudica. prima si consuetudo fori hoc habeat: vt no. in. d. authent. qui semel. per Cyn. ⁊ alios. ⁊ facit. l. iij. ff. de testi. ¶ Secūda si iurisdictio erat modico tēpore duratura: vt in causis officialium que debent finiri intra. l. dies. l. j. C. vt omnes cause tam ciui. q̄ cri. ex quo statuitur ita tēpus modicum non videtur data potestas restringendi dilationes. vide Inn. in. c. de causis. de offic. deleg. ⁊ l. cui iurisdictio. ff. de iu. om. iudi. ⁊ c. preterea. ⁊ prudentiā. de offic. deleg. ¶ Tertia si causa est modice quantitatis seu vilis: vt in auꝫ. nisi breuiores. C. de sent. ⁊ que dicatur modica quātitas relinquēdū est arbitrio iudicis ſm qualitatem personarum: vt no. glo. in c. fi. de re iudi. lib. vi. ¶ Quarta causa est si res de qua agitur est tempore peritura: vt qꝛ est contentio inter te ⁊ me quis nostrū debeat esse rector in duobus futuris mensibus proximis: nā tempus labitur iuxta ea que dixi in. c. fi. de iud. ad hoc. l. j. de glan. legen. ¶ Quinta ex qualitate cause: vt si est causa in ciuitate que facit consiliū anteq̄ deliberatur aliquis casus: ista est iusta causa elongādi dilatiōes: vt in. c. fina. j. eodem. ¶ Sexta considerata alia qualitate cause: vt si est questio de equo qui intra dilationem magnaꝫ comederet plusq̄ valeret ad hoc. l. mediterranee. C. de an. ⁊ tribu. lib. x. ¶ Item et septima cum agitur de alimentis: quia ⁊ si nimis expectaretur periret quis fame interim. ¶ Item in peremptorio ad audiendam sententiaꝫ l. ad peremptorium. cum. l. sequen. ff. de iudi. nam est causa legitima abbreuiādi dilationes illas: vt si iudex presentibus partibus plures audiuit allegationes poterit tūc statuere vnam dilationem ⁊ breuem cū peremptorio. pro hoc habes. textum in. l. nonnunq̄. ff. de iudi. Itē est causa legitima qualitas personarum. nam maior debet dari seni q̄ iuueni: vt. l. continuus. §. cum ita. ff. de verborum obligatio. ⁊ preallega. l. nonnunq̄. ¶ Item est causa legitima vt si feci quicquid potui. Itē propter contumaciam eius qui posset ⁊ non vult: vt in dicta. l. secunda. et idem dico in consimilibus causis que habent mouere animum iudicis vel ad prorogandum aut ab abbreuiandum terminos iuris: et vbi non sunt iure expressi nunc dabit breues dilationes nūc maiores secūdum consideratiōes predictas. an autē indistincte possit iudex elongare vel abbreuiare dilationes in iure expressas [c] existente causa siue dentur ministerio iudicis siue non. Bartol. in dicta. l. secunda. quod sic. de hoc p glo. in. c. cum sit romana de appellatio. vbi dicam. et per Dyn. in regula. indultum. de regu. iur. libro. vj.

8 ¶ † Sed circa predicta quero quid si iudex arctauit dilationeꝫ que datur a lege ministerio iudicis: ⁊ hoc fecit sine cause expressione. Jacobus de are. dixit quod lex supplet per. l. iiij. ff. de iudic. §. si quis condemnatus. sed contra eum facit iste tex. vbi fuit appellatum. si enim lex suppleret non fuisset grauatus: et sic nō appellasset: quod lex non suppleat tenet Barto. in dicta. l. secunda. opus est ergo appellatione: vt hic. ⁊ ad leg. iiij. respondet quod ibi lex dat vnum terminum sine ministerio iudicis: nō autē supplet.

9 ¶ † Quero in quo iudex hic male processit. Respondet gloss. ij. quod debebat citare tribus edictis vel vno peremptorio continente tantuꝫ tempus quantum illa tria. xxiiij. q. iij. de illicita. ⁊ l. ad peremptorium. ff. de iudi. Et nota in hoc glo. quia sentit id quod. ꝰ. dixi post Hostien. vt illa. l. ad peremptorium. habeat locum etiam in prima que fit ad causam per edictum: vt sic fiant tres citationes separate cum termino. x. dierum: vel fiat vna peremptoria habens tantum quātum habent ille tres: ad hoc dicta. l. cōtumacia. ff. de re iudic. et vide quod notat Innocen. in. c. ad petitionē. de accusa. ⁊ not. in. c. consuluit. de offic. delegat.

10 ¶ † Dixit tamē ista glossa quod ex causa posset iudex moderari hūc terminum [d] sed debet exprimere causam moderationis in citationē vt pars non habeat materiam appellandi. Aduerte quiā puto gloss. procedere vt iudex exprimat causam moderatiōis vbi de consuetudine seruantur iste dilationes iuris: nō enim debet sine causa ab illis recedere: ⁊ si recedit videtur iuxta causa appellandi ex quo non apparet de causa recessus. ad hoc quod notat Innocen. in. c. secundo. j. eodem. sed vbi de consuetudine fori non seruantur, sed arbitrio iudicis communiter prefiguntur: tunc non oportet exprimere causam [e] moderationis.

11 ¶ † Et ex his soluitur quis hꝫ probare in appellationis causa an appellans quod iudex non habuit coarctare. an appellatus quare potuit diminuere. Bart. in dicta. l. ij. de re iudi. remittit ad nota. per Innocē. in. c. ad petitionem. de accusa. vbi Innocē. concludit quod prudenter iudex faceret si in moderatione harum dilationū quando faciet inserat iustam causam moderationis: ⁊ quod plus est semp interloquatur: licet alia pars sit absens que est citanda vt sic vlterius nō possit ex illa moderatione quicquam cōtra sentētiā dici etiam si sit cōtra ius litigatoris infra de re iudica. quod ad consultationem. si autem non inferatur causa moderationis: vel nulla erit sententia secūdum quosdam vel ad minus iuste appellabitur si in veritate nulla causa moderatiōis subest. Item dicit quod vbi dilatiōes sunt a iure determinate, ⁊ iudex eas moderatur habebit pars presens probare: ⁊ sic appellatus iustam causam moderationis fuisse: vbi vero dilationes sunt arbitrarie presumitur iusta moderatio nisi probetur contrarium secundum eum: quod no. tria ergo collige ex his dictis Innocentij. primo quod vtile est semper exprimere ⁊ interloqui super causa moderationis: si tamen non exprimatur satis est causam subesse. Secundo quod in dilationibus a iure expressis non presumitur iusta causa moderationis. Tertio quod in arbitrarijs presumitur causa nisi probetur contrarium. Ex quo infero qđ cum hodie de stylo communi non seruantur dilationes iuris: sꝫ arbitrio iudicis prefiguntur quod appellans habebit probare iniustitiam moderationis. ¶ Quomodo autem probabitur. Respondeo vel allegando absentiam siue longam distantiam viarum vel qualitatem cause: vt quia ardua ⁊ habuit tempus modicum ad deliberandum ⁊ sic de similibus. Et pars aduersa volens probare iustam causam moderationis probabit seu allegabit modicitatem cause: vel quia res erat tempore peritura: vel aliquam aliam qualitatem seu cām de predictis: ⁊ iudex ad quē cōsideratis omnibus habebit arbitrari an habuerit iustam causam vel non. ar. hic. ⁊ hec bene no. qꝛ quotidie accidunt in practica.

12 ¶ † Secundo principaliter colligit ex hac gl. ꝙ sola perēptorij assignatio prima vice facta non sufficit ad appellandū dummodo habeat competentia interualla. ⁊ idem Innocen. hic. Item dixit bonaguida: vt refert hic Jo. and. quod si terminus non fuisset peremptorius: licet esset

breuis

a ¶ Appellari. adde ꝙ ro. ꝯs. cccc. xlviij. dicit cū iudex hꝫ arbitrium in dāda dilatiōe si dat minus breuem dꝫ alia reiterari.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Arbitratꝫ. Vide Ang. are. inst. de actio. in princ. col. vj. vbi dicit ꝙ pōt appellari allegādo Bar. in. l. j. ff. de iurisd. om. iudi. sed vide pulchre p Fel. i. c. exceptionē. col. ij ⁊ iij. de excepti. vbi distinguit vid etiā Decium in. c. ad hec. iij. j. de app. Cuma. in ꝯsi. vij. incip. visis cōpromissis. ⁊ in consi. lxviij. inci. in presenti qōne. ⁊ in cōsi. cxlviij. incip. reuocabilis.

c ¶ In iure expressas. Addō Ro. cōsi. lxxvi.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Hūc terminū. Quod ex cā possit dilatio legis p iudicē augeri vel minui ponit Fel. in. c. cū sit. in prin. de appel. ibi latissime de hac materia.

e ¶ Exprimere causam. Adde quod voluit Paul. de cast. consi. cclxvij. in secūdo impressis: vbi dicit ꝙ cū iudex minuit vel auget penā a iure statutā debet exprimere causam. Anto. Francis.
¶ Circa hoc an et qn̄ iudex auget vel minuit penaꝫ iuris dicas quod absq̄ dubio dꝫ exprimere causam: vt p Alexā. post bart. in. l. quid ergo. in. §. pena grauior. de infa. et in l. accusare. §. omnibus. ff. de accu. et per Jo. de imol. in. l. ij. ff. de publi. iud. ⁊ quando iudex possit alterare penam. Vide Sali. in. l. is qui cū telo. C. de sica. in penulti. colum. ⁊ adde qđ pena debet mitigari ei q

deliqt motus iusto dolore. Lex ē a not.in.l.si adulteriuz cū incestu.in ver.iperatores.ð adult.ꝛ hꝫ in.c.si vero.el.j.§.vt ille. de sent.excō.et p Abb.i.c.olim.de rescrip.ꝛ p Spec. in ti.de accu.in.§. j.in ver.qd si voca ui.ꝛ vide q haben tur in.l.gracch⁹. C.de adul.ꝛ vide que habentur in cle.ij.de here.ꝛ vi de tex.in.c.vilissimis.j.qō.i.ꝛ in.c. nemo.xl.dist.que iura dicūt ꝙ quā to maior est delinquens tanto grauior dꝫ pena imponi,qđ est no tandum.

Zacharias.
¶Non daret lite ras in cā appella tiōis.Adde ꝙ ad hoc vt appellans animis breui dilatione audiatur duo copulatiue requirunt.s.qđ sit nimis breuis termin⁹,ꝛ ꝙ sit pem ptori⁹.ita multā no.pau.de ca.ꝯsi. xcv.ꝛ Lāfr.in.c, qm̄ contra.§.dila tiones.nu.8.ver. postremum queritur nunquid ꝛc. j.de dona.

Anto.Francis.
¶An a termino nimis breui assi gnato possit appellari,dicas abs ꝙ dubio ꝙ sic ma xime qn̄ appella tur a dilatione ni mis breui data ad probādū sm bal. in.l.ij.C.de episc. audi.i.iij.col.ꝛ p bar.in.l.ij.in.vij. col.ff.ð app.reci. ꝛ hꝫ per Inno.in c.j.de dila.et per Bal.in.c.j.in.vij. colū.de milite va sallo q contumax est. et vide oino Bal.i addi.spe.i ti.de app.i ver.sꝫ an a breuitate.et eūdē in.l.j.in.iij. no.C.de dila.ꝛ in c.pastora.in.§.fi. de offi.dele.et an possit appellare a breuitate termi ni pfixi i citatiōe ad comparēduꝫ, vide spe.in tit.de citatio.in.§.ij.i fi. vbi tꝫ ꝙ sic et dicit esse notādum.

breuis curia nō daret literas in causa appellatio nis.[a] ꝛ cōiungendo hec duo dicta simul infert qđ ad iustificādum appellationem exigunt ista duo simul.s.ꝙ termin⁹ sit perēptori⁹:ꝛ cū hoc nimis breuis sola ergo assignatio perēptorij prima vice nō sufficit ad appellādū,nec sola breuitas termi ni sine perēptorio.Jo.and.remittit ad no.p se in Spe.in ti.de ap.§.in quibus.versi.sed quā dices. circa mediū.sub ver.xxxvij.vbi recitat bonaguidā dixisse ꝙ etiā ꝑpter duo simul ꝯiuncta,vcꝫ ꝙ termin⁹ nimis breuis assignetur ꝛ perēptorie cu ria nō daret literas si a appellaret:et dicit ꝙ lite rā sup hoc factā a vice cācellario vidit dilaniari. Jo.an.ibi dicit ꝙ iste styl⁹ curie possit saluari in cā leui ꝛ verisimiliter ꝓuisa:secus si causa ardua esset ꝛ nō ꝓuisa:qꝛ adhuc ꝓcedet hec decretalis. nā causa de qua hic in tex.erat ardua vt ptꝫ in an tiqua:nā super ecclesia vel proprietate.archi.v.q. ij.in sum.recitat se nō potuisse habere literas dū esset aduocat⁹ etiā ꝑpter ista dua simul iūcta.dicit tn̄ ꝙ hec est iusta cā appellādi:et ꝙ forte lꝫ cu ria nō daret lr̄as:cognoscere tn̄ de grauamine in curia:al's vel parum vel nihil operaret hec decr. do.Ant.dicit se putare ꝙ si terminus citationis simul est deliberatorius vt qꝛ citat ad rn̄dendum libello intra talē terminū trāsmissa copia libellli ꝙ si cā est verisimiliter deliberata vel sit leuis qđ momento possit deliberare ꝙ ꝑpter arctationē termini dū tn̄ possit ꝯparere nō poterit appella ri:nec tn̄ debēt dari litere:qꝛ satis subest causa ab breuiandi eo ꝙ hoc hꝫ stylus dūmodo nimiū nō supplātet.sꝫ puto idē si hoc nō habeat stylus.nā satis subest causa data leuitate vel facilitate deli berandi:cessat eīm cā quare a iure dantur longiores inducie.ar.in.l.filio.ff.ad.l.falc.ꝛ.j.c.pxi.ꝛ qđ s.dixi post bar.si cā est ardua:ꝛ verisimiliter inde liberata nec commode intra terminū pōt delibe rare tūc data breuitate termini cū perēptorio licite poterit appellare. 13 ¶†Pro hoc qđ not.Cy. in.l.j.C.de dila.vbi dicit ꝙ si fuerit in citatione trāsmissa copia libelli nō dꝫ habere deliberatorias si fuit in citatōe cōpetēs termin⁹ apposit⁹: al's secus.ꝛ de hoc videtur tex.in.c.pxi.Si autem terminus est citatorius tm̄:qꝛ citatur ad recipien dum copiā libelli:tūc si abbreuiat terminuꝫ iuris etiā cū perēptorio nō pōt appellari:nisi hoc habeat de stylo curie vt non possit abbreuiari scōm eū.Idē dico vbi subest alia cā abbreuiādi de cau sis supradictis vel similib⁹.sed si abbreuiet termi nus intantū ꝙ nō possit citat⁹ ꝯparere in termi no considerata distātia:puta ꝙ possit appellari etiā nō emanēte perēptorio in pma citatione:qꝛ lederet saltē ꝑpter cōdēnationē expēsarū:vt ptꝫ ex no.in.c.qrelaꝫ.de pcu.ꝛ.C.de iud.l.sancim⁹.et maxime iustificaret appellatio si esset citatio facta perēptorie:qꝛ esset maioris piudicij.Ego nō putarē legitimā cām appellandi vbi in citatione nō fuit appositū perēptoriū ꝗtūcunqꝫ terminus fuit breuis.qꝛ adhuc nō grauat cū possit expecta re scōam ꝛ tertiā.Non ob.dictū.d.Ant.ꝙ est piu diciū saltē expensarū quas pars fecit. 14 ¶†Quia dico.qđ ex quo habuit legitimā cām nō ꝯparēdi euitat hāc cōdemnationē:vt no.in.d.c,qrelā.ꝛ.c. sinē.de do.ꝛ ꝯtu.ꝛ in.c:venerabilibus.§.idem.de sen.excō.lib.vj.nā ꝛ impossibile preceptū nō ligat vt.l.si.ff.que sen.sine ap.rescin.ꝛ in.c.breui.de iureiur.ꝛ p hoc remanet declarata materia hui⁹ ca. 15 ¶†Sꝫ p intellectu terminorū quero qd sit dila tio.Aliqui vt refert Cy.in.d.l.j.C.eo.dicūt ꝙ est tp̄s iudice moderatum:vel aliter ꝛ meli⁹.Dilatio est facultas cuiusqꝫ agendi intra tp̄s modera tū a lege vel a iudice vel ptiū ꝯuētiōe.vn̄ scias ꝙ dilationū ꝗdam est legalis,ꝗdā iudicialis ꝗdam ꝯuētionalis.Legalis est illa que simpliciter ꝛ determinate dat ab ipsa lege vt tp̄s ad appellāduꝫ vel petendum restitutionē in integ.vel qd simile. Judicialis est illa que datur a iudice seu arbitrio ipsius iudicis.iij.qō.iij.a iudice procedente.ꝛ.l.j. §.expilatores.ff.de effrac.Cōuentionalis est illa que competit ex cōuentione partium.vt.l.cedere diem.ff.de ver.sig.Item dilationum iudicialium quedam dicitur citatoria vt illa que datur in ipsa citatione ad comparendum.quedaꝫ dicit deliberatoria,vt quādo oblato libello datur dilatio ad deliberandum sup petitis in libello.quedaꝫ dicitur recusatoria:vt qn̄ datur terminus ad ꝓponē das oēs exceptiōes declinatorias seu dilatorias. vt in.c.pastoralis.de excep.quedā dicitur ꝓbatoria vt illa que datur ad ꝓbandū.iij.q.iij.spatium. quedā dr̄ allegatoria vt illa que datur ad allegan dum in cā quedā dr̄ diffinitoria:vt illa que datur ad diffiniēdū negotiū.vt.l.ad peremptoriū.ff.de iudi.ꝛ in.c.cōsuluit.de offi.dele.quedā dicit iudicatoria:vt illa que datur ꝯdēnatis seu iudicatis. vt in.c.qđ ad cōsultationē.de re iud.ꝛ.l.debitoribus.ff.eo.¶Ultimo scias ꝙ lꝫ in citatorijs dilationibus aliqn̄ sit necesse apponere perēptoriuꝫ vel facere tres singulares citatiōes[b].vt.l.tres denuntiatiōes.C.qūo ꝛ qn̄ iud.ꝛ.c.de illicita.xxiiij. q.iij.ꝛ plene per Inn.in.c.ad petitionē.de accu.ꝛ in prealleg.c.cōsuluit. 16 ¶†Probatoria tamē[c] di latio semper intelligit perēptoria.vnde nō est ne cesse ꝙ apponat verbū peremptoria.l.j.C.eo.ꝛ.l. fi.ff.eo.ꝛ not.Bar.in.d.l.j.Et an valeat probatio facta sine dilatiōe.[d] ꝛ an iudex ex officio suo pos sit dilationem nō petēti prefigere,vide per Bar. in.d.l.j.ꝛ in.l.in crimine.ff.de adul.dicam.in.c.lꝫ. de proba.vbi glo.tāgit.Et de aliquib⁹ speciebus dilationum vide.iij.q.ij.in sum.ꝛ per Spe.eo.tit. §.j.ꝛ per Hosti.in sum.eo.titu.§.j.ꝛ.de materia vi de aliquid.j.c.proxi.

1 ☞Terminus deliberatorius non datur reo:si per citationem potuit liberare.2.ꝛ.quia inducie deliberatorie non conceduntur nisi semel.
4 Delegatus potest citare licet non sit facta fides de eius delegatione dummodo in citatione sit in serta copia sui rescripti.5.
Copia rescripti an faciat tantam fidem quantaꝫ ipsum originale.
Delegato an credatur absque eo ꝙ ostendat copiam sue delegationis.
6 Dilationes dilatorie nō dātur quando reus habuit copiaꝫ rescripti:sed an in causa criminali.9.
7 Libellus an requiratur quando transmittit reo copia rescripti.
8 Libellus vel citatio criminalis an debeat cōtine re tenorem inquisitionis.
10 Copia libelli transmissa reo no sufficit ad lit.cōtestandam.
Libellus potest offerri etiam die feriato.
11 Dilatio solet dari pro amicis consulendis.
12 Dilationes quo casu dantur ad consulendū aduocatum.
13 Dilationes deliberatorie non dantur actori in principio cause.
14 Dilationes an sint dande iudice sedente pro tri bunali.
Dilationes date sine cause cognitiōe an valeāt.
15 Terminus datus a iudice an possit ab eo postea elongari vel abbreuiari.
16 Citans si non hꝫ iurisdictionem citatus nō tene tur comparere nec valebit processus contra non comparentem.
Clericus citatus a laico non tenetur comparere.
Citatus si nō compareat an ꝛ quando valeat ꝓcessus contra eum factus.
17 Iniustitia notoria quando dicatur.
18 Contumax habetur pro presente.
19 Lis habet pro contestate quādo ventum est ad actum qui debet celebrari post litem cōtestataꝫ.

1 PReterea. ¶†Iudice deliberatorie denegā tur reo:super literas citatorias plene potuit instrui ꝛ deliberare super eo de quo qrit.h.d.cōis diuisio.scōa ibi:qꝛ. ¶Casus li teralis.Aliqua causa cōmissa fuit alicui delegato:ipse citabat reuꝫ ꝛ in literis citatiōis inseruit tenorem rescripti vt reus eo viso deliberare vale ret sup eo de quo conuenit:Reus in termino sibi constituto ꝛ libello sibi oblato petijt inducias ad

Zacharias.
[b] ¶Tres singula res citatiōes.ad de Lāf.i.c.qm̄ ꝯ. §.citationes.nu. 8.versi.sed quero qn̄ dicatur.j.de ꝓ ba.ꝛ Feli.in.c.cō suluit.colū.iiij.de offi.dele.

Sebasti.Sapia.
[c] ¶Probatoria tn̄. Contrariuꝫ tn̄ te net Bal.i.aut.in bemus.C.de iud. vide Feli.in.c.pa storalis.co.j.ver. dum dicit Abb. j.de exce.ꝛ eūdeꝫ Feli.in.c.lꝫ.col.ij. j.de ꝓba.Lāfr.ð oria.i.c.qm̄ ꝯ falsam.in verb.dila tiones.colū.j.de proba.
[d] ¶Sine dilatiōe. Adde Alex.ꝯsi. cxxviij.

a ¶ Copia rescripti. Adde Ange. consi.cxxxix.

b. ¶ Plena fides. Adde Ro.consi. cccxxxvj. ⁊ vide quod ibi vult. Zacharias.

¶ Adde fel.post imo.in.c.cū in iure.col.pe.v.inquā tum doc.dicūt.s. de offi.dele.⁊ ant qn̄ iudex delegatus tenet exhibere i. iudicio istrm sue delegatiōis et ꝓcurator sue procure.vide plene ꝑ Lāfr.in.c.qm̄ ꝯ.i ꝑn.nu.11. vsi.attēdite qd̄ vbi litere delegatiōis. ⁊ ibi remis.i apost.cel. inv.iudex vel procurator.j.de ꝓba. Anto.Francis.

¶ Circa h̄ de iudice delegato vel procuratore an ⁊ qn̄ teneant ostendere mādatū suū dicas p̄mo qd̄ iudex delegatus nō pōt ꝓcedere ante presentationē rescripti nisi partes expresse cōsentiāt vel tacite ſm bal. in.l.nec q̄cq̄.in.§. vbi decretū.ff. de offi.ꝓcon.⁊ leg.et dicas ꝙ iudex delegatus citans dꝫ facere copiam sue cōmissiōis inseri in citatione alias non arctat citatꝰ ad cōparēdū corā eo.vt in.c.cū in iure peritus.de off. dele.imo si citatꝰ peteret copiā delegationis ⁊ delegatus illā sibi denegaret posset ad eo appellari vt ꝑ Spe.in ti.de competē.iudi.adit.in §.j.i vers.⁊ q̄r.⁊ in ti.de rela.i.§.iiij.i v.ꝙ si ius.⁊ no.in l. ij. ff. si qs in ius voc.nō ier.⁊ h̄r ꝑ Inno.in.c.pasto. de rescri.⁊ no.in.l. si qs ex aliena. de iudi.⁊ hoc sine dubio intellige verū quando delegatꝰ esset vtilis ꝑsona vel citaret de longinquo al's nō tenetur mittere copiā delegationis. vt ꝑ bar.in.d.c.cū in iure pitus.⁊ ꝑ Spe.i ti.de cita.i §. iā de citatione. in ver.sed pone ꝙ

deliberādum:actor dixit qd̄ non est audiēdus: q̄r bn̄ potuit deliberare si voluit in spatio dilationis date querit quid iuris sit.rn̄det ꝙ si reus ad iudiciū vocatus potuit instrui sup eo de quo cōuenit ex rescripto sibi transmisso:inducie deliberatorie nō sunt ei vlterius indulgēde:ſꝫ ꝓcedere dꝫ iudex 2 in negotio sibi cōmissio.Ber. ¶ † Not.j.ibi vt eo viso ⁊c.cautelā ⁊ practicā optimam excludendi deliberatorias inducias q̄ dari solēt reo ad rn̄dendū ⁊ deliberādū sup cōtentis in libello vt in citatiōe a ponat copia rescripti.[a] vel aliqd aliud ex quo certificet reus sup quo est cōueniēdus ⁊ qua actione: oportet tn̄ ꝙ terminꝰ prefixus in citatione sit ita p̄fixus ꝙ nō solū cōparere ſꝫ etiam deliberare valuerit an deberet cedere vel contendere: secus aūt vbi terminus nō fuit ita sufficiens:tunc em̄ cessaret ratio litere:⁊ per ꝯn̄s deberet inducias habere ad deliberādū.j.c.fi.⁊ no.Cy.in.l.j.C.e.⁊ sic in- 3 tellige istū tex. ¶ † Scd̄o no.arg.opti.qd̄ inducie deliberatorie nō sunt concedende nisi semel: siue explicite siue implicite ꝯcesse sint vt hic.⁊.iij.q.iij. offerat.qd̄ ꝓcedit nisi ex aliqua cā legitima.nō voluerit deliberare in.j.dilatione. vt ꝓbat.j.c.expo- 4 suit.⁊ in.c.j.§.vt lit,nō cōte. ¶ † No.iij.ar.reū arctari ad cōparendū ad citationeꝫ delegati;lꝫ ante nō fiat plena fides in delegatione ſꝫ satis est inserere in ip̄a citatiōe copiā rescripti:hic em̄ nō ip̄m rescriptum sed eius copia fuit in citatiōe inserta: nam ipsuꝫ rescriptū originale non solet mitti nec 5 solet inseri:sed eius forma bene inserit. ¶ † Sed circa hoc querit an sufficiat indistincte exhibere copiam rescripti:⁊ an sit necessaria trāsmissio copie ad validitatem citatiōis.Circa hoc sunt varie opinio.quas ꝓlixe ⁊ cōfuse recitat hic do.Ant.ergo clariꝰ ⁊ breuiꝰ ꝓsequēdo sciendū est qd̄ gl.in.c. si eps.iij.q.ij.tꝫ citationē non valere nisi inseratur copia rescripti.per istud.c.de of.dele.cum in iure. Idē sentit Bart.in aut.qui semel.C.quō ⁊ qn̄ iu. ⁊.l.ij.ff.si qs in ius voca.ꝑ istum tex.⁊ per illā aut. qui semel.⁊ hāc opi.videtur sensisse Spec.in titu. de cita.§.ij.ver.itē qd̄ rescriptum.lꝫ postea videat recedere ab isto dicto:dicens qd̄ ſm Vin.deberet comparere ⁊ allegare priuilegiū suum: sed magis stricte locutus est in eo:ti.§.iā de citatiōe. vers.sed pone.ibi em̄ videt velle ꝙ dꝫ trāsmitti copia. nec etiā hoc sufficit nisi ⁊ citās sit persona autorizabilis:al's nō deberet sibi credere ex trāsmissione simplicis copie.ar.c.cū in iure.de of.dele.⁊ in.c. nobilissimꝰ.xcvij.dis.Idem videt velle Inn.in ꝑalleg. c.cum in iure.vbi dicit ꝙ si iudex eit vilis ⁊ nimis remotus nō tenet comparere pars nisi appareat rescriptū;hic vero loquitur aliquantulū obscure: videt tamen sentire qd̄ quo ad comparendū sufficit quod asserat se delegatum vel transmittat copiam rescripti.Arch.in p̄realle.c.si episcopus. dicit qd̄ trāsmissio copie sufficit quo ad cōparendum ſꝫ non quo ad respondendum;vn̄ ei comparēti debet fieri plena fides de rescripto originali. de offi.dele.cum in iure.⁊.l.vna.C.de man. princi. do.Ant.videtur sequi illā opi.Inn. hic ⁊ Archi. in.d.c.si episcopus.dicēs quod si in citatorio asserat se delegatum dato quod nec rescriptū nec copiam rescripti transmittat arctat citatus ad comparēdum:q̄r sufficit per iudicē allegari causam in citatorio nam ex hoc oritur probabilis dubitatio reo vt cōpareat allegaturus priuilegiū suū: ⁊ hoc propter verba iudicis ⁊ assertionem nūtij.fortius ergo arctat ad comparendū si transmittat copia: q̄r lꝫ non faciat plenam fidem:ex quo non est aut. facit tn̄ qualēqualem.sed comparens ⁊ negans iurisdictionem nō tenet comparere nisi sibi fiat plena fides.⁊ si delegatus quantūcūqꝫ verus procederet non valeret processus si pars appellauit : q̄r sibi non fuit facta fides. ⁊ hoc alle.do.de Ro.decisi.cccviij.Ego cōcordandō omnes opi.facio tria membra:quod aut agitur de grauissimo preiudicio aut de graui aut de leui . ¶ Primo casu non est credendū asserenti se delegatum quātūcūqꝫ ꝑsona sit autorizabilis nisi prius cōstet de mādato plene.⁊ ideo nec ordinarius exequi dꝫ sentētiam

suam seu mandatum preiudiciale alij , nec ꝑs re- b spondere dꝫ coram eo nisi prius fiat plena fides[b] de mandato:nec sufficit simplex copia. ita intelligatur tex.in.c.cum in iure.de offi.dele.⁊.l.vna. C. de manda.prin.⁊.l.prohibitum.C.de iure fis.lib. x.⁊ qd̄ no.Archi.in.d.c.nobilissimus.xcvij.dist.in c.si episcopus.iij.qō.ij.⁊ qd̄ no.in.d.c.cum in iure. c Scd̄o casu[c] cum tractat de graui preiudicio non tn̄ grauissimo seu grauiori.⁊ tunc sufficit mittere copiam rescripti.nec tamē sufficeret hoc casu asserere se esse delegatum.Exemplū si citat valde remotus ⁊ citans simpl'r asserit se delegatum esse: non puto illum arctari ad cōparēdum ex simplici assertiōe illius:vt sic cogat subire onus diu itinerandi negotia sua deferēdi ⁊ magnos sumptus faciēdi:sed dꝫ tūc mitti saltē copia rescripti que lꝫ non sit authentica tn̄ maior p̄sumptio oritur ꝓ iurisdictione delegata propter verba ibi expressa ⁊ cōem stylū rescriptorū:⁊ sic ꝓcedit iste tex.⁊ alia opi.que hꝫ transmissionē copie necessariam. Aut agitur de leui preiudicio vt q̄r citatus est in loco citātis vel modicū distat.⁊ tūc non est necesse mittere copiā quo ad effectū citatū arctādi ad comparēdum:ſꝫ satis est asserere se delegatum:q̄r oritur probabile dubium iurisdictionis:ex quo persona nō est vilis:⁊ ex tali dubio quis tenet comparere. ar.l.si quis ex aliena.ff.de iud.secus si simpliciter citat nec asserit se delegatum nec alias est ordina- 6 rius,vt.j.dicam expediēdo glo. ¶ † Inno.tamen quo ad effectum excludēdi dilationes dilatorias dicit quod vtile est etiam hoc casu mittere copiā rescripti,vt hic:⁊ hoc quando rescriptū est ita plenū quod sine alio libello poterit deliberare : vt dicit glos.⁊ bene:alias nō excluderet deliberatorias 7 vt.s.dixi.⁊ satis hoc innuit iste tex. ¶ † Sed pro declaratione precedentium:⁊ text.querit nunqd sufficiat ista transmissio copie vt possit ꝓcedi in causa sine libello alio.text.videtur innuere quod sic.dum dicit ꝓcedendum esse ad examinationeꝫ cause:sed ꝯrium tenet hic Hosti.dicens istum tex. non negare libellum offerendum.⁊ idem Pet. et Abb,⁊ ad tex.dū dicit,ſꝫ procedēdum ⁊c.supplet libello legitime oblato lit.ꝯte.⁊ prestito iuramento ⁊c.alias ſm eum contradiceret.s.tit.ꝑxi.c.pe. ⁊ de lit.ꝯte.c,vno.⁊ de libel.obla.c.j.imo plꝰ dicit ipse Hosti.super.glo.in fi.quod si ipsum rescriptū originale quo nil petitur licet ibi omnia clare exprimatur tradatur loco libelli:non tamen sufficit illud ad sententiam que non est ferēda.vbi lis contest.non sit nisi ad petitionem expressam.de elect. dudum.ij.de lit.contest.c.vno.sed dic hoc dictum Hostiē.ꝓcedere in iudicijs plenarijs.vbi requiritur libellus vel etiam in summarijs quando simpliciter exhibetur in iudicio sine alia petitione:sed in summarijs vbi sufficit qualisqualis petitio vt in cle.sepe.de ver.sig.in actis describēda. vt ibi dicitur:satis est a iudice petere prout in scripto continetur:vnde facta hac implicita petitione suffi- d cit rescriptum ꝓ libello.[d] non tn̄ sufficit illa copia extraiudicialis missa:ſꝫ dꝫ produci ipsum originale vel copia solenniter authētica ⁊ peti per oīa in iudicio presente parte:put in rescripto cōtinetur. ⁊ hoc voluit Innoc.not.in.c.dudum.de elec.el.ij. Archi.iij.q.iij.offeratur.⁊ Spe.in tit. de p̄ben. §. ij.ver.in his aūt.⁊ ver.precedenti.⁊ tetigi in.c.j.de libel.ob.⁊ sic intelligo ⁊ limito hunc tex.⁊ facit ꝙ infra dicam super gl.qn̄ transmittit copia libelli. 8 ¶ † Venio nunc ad gl.⁊.j.⁊.ij.in princi.sunt faciles ⁊ satis patent.sed in ver.sic ⁊ in criminali. querit nunqd si in criminali admittitur simplex citatio ad comparendū an debeat exprimi aliud. glo. dicit ⁊ respondet ꝙ dꝫ inseri quicqd reo obijcit vt paratus veniat.ꝑ.c.si primates.v.qō.ij.vnde dicit gl.ꝙ quidā ad cautelā in fine citationis apponūt libellum actoris vt sic plene deliberare possit: ⁊ si plene ꝑ literas vel libellū potuit instrui nō dꝫ habere deliberatorias etiā ꝓ aduocato q̄r dꝫ respondere sup ipso facto de quo plene instructꝰ est ⁊c. vt in glo.vsqꝫ ad versi.sed actori.⁊ potest intelligi hec determinatio gl.tam in ciuili q̄ in criminali

Plura.

not.Bart.in au. offerat.in.iiij.col. C.de lit.ꝯte.⁊ vid. pau.de ca.in cōsi. xlviij.⁊ de ꝓcuratore dicas ꝙ ꝓcurator tenet producere mandatū aut saltem curare qd̄ dn̄s ratificet.vt in l.si ꝓcuratori falso.⁊ ibi ꝑ Bar. ff. de cōdi.ob cām.⁊ in.l.j.C.cre. euict. pig.nō debe. imo ꝓcurator q nō ꝓducit mandatū dꝛ falsus procurator ſm Bald.in.l. falsus.in.j.col. C. de fur.⁊ dꝫ procurator plene probare de mandato neqꝫ illud ꝓbat ꝑ vnū testē cū iuramento ſm gl. ⁊ Ang. in.l. nō solū. in.§. j.ff.de procu.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Scd̄o casu.hoc tāq̄ singulare extollit.d. Ias.in.l. ij.in.j.not.ff.si qs in ius vo.non ier. ⁊ ꝓbat per simile vt ibi per eū.vide etiaꝫ Feli.in.c.qd̄ sup his.col.iiij.de fid.instru.vbi late ponit qn̄ credatur delegato nō ostēsis literis.⁊ ibi qd si delegatus esset cardinalis.

d ¶ Rescriptuꝫ ꝓ libello.adde alex. consi.cxcvij.ij. lib.

¶ Plura sunt in hac particula glos. examinãda. Et primo an in cã criminali debeant in ipsa citatiõe exprimi crimina. Jo. an. vr hic sentire q nõ possunt exprimi. dicit enĩ qd si exprimũtur hz locũ qd dicit Jo. iij. q. ij. in summa. qd in criminali nõ dant deliberatorie: sed alias dabuntur: vt ipse not. ij. q. viij. per scripta. et sic simpl'r trãseunt doct. nostri: sed Bart. in. l. inter accusatorẽ. ff. de pub. iud. dicit q in citatione fiẽda in cã criminali nõ est opus copiaz libelli inseri sicut nec in ciuilibus: vt no. in auf. offerat. C. de lit. cõtest. vnde sufficit sm eum si citetur vt veniat respõsurus accusatiõi vel inquisitioni. et mouetur per. c. licet. de accu. Sed cõtra hoc vr tex. in. c. si primates. alleg. in gl. vbi dicit tex. iudicẽ nõ debere citare in criminali nisi exprimat qd ipsi reo opponat vt sic veniat paratus. ego satis puto eque distingui[a] posse qd aut accusatio sit de lõginquo: et tũc lz nõ sit necesse inserere copiã libelli: dz tamẽ exprimi quod opponit reo vt deliberat9 veniat et sic loquitur. c. si primates. prealleg. nec in. d. c. lz. dicit opposituni: ibi enim nõ ponitur forma citationis: sed narratur in effectu. et facit ille tex. p ista parte dũ fuit ille citat9 vt veniat rñsurus obiectis. aut citatus fuit de propinquo: et tũc procedit dictuz Bar. et hec not. Et vide ad materiã qd dixi in. c. j. de iud. in addi. que incipit vel dic. et bñ ille tex. facit vbi simpliciter fuit petituz vt ille eps presens in loco introduceret ad cõsilium. ¶ † Secũdo est videndum nũquid in criminali debeant dari dilatorie si rescriptum fuit insertuz in citatiõe vel quicqd ipsi reo obijcitur. et sentit ista gl. q non. et idẽ Jo. and. vt. s. dixi. et plus dicit gl. iij. q. ij. in summa. vt in criminali nũq dent deliberatorie: quia satis dz reus esse certus an commiserit vel nõ. et sic non eget tpe ad negandum vel confitendũ. Jo. de lig. dicit eas omnino esse dãdas quantũcunq rescriptum sit trãsmissum: qr ibi exigitur libellus bene format9 et multa possunt opponi ɔtra libellũ. ij. q. viij. libellorũ. Itez debẽt dari deliberatorie: vt discutiat persona accusatoris. et hec fuit opi. Host. in summa. e. ti. §. j. ver. alie deliberatorie. d. Ant. saluãdo gl. dicit posse intelligi quãdo petebant deliberatorie circa substantiam petiti. tũc enĩ nõ debẽt dari cum habuerit tempus ad deliberãdum: secus si petitur dilatio circa factum libelli: tunc enim est cõcedenda: nec glos. ista negat. et idẽ forte dicit q qdã ad cautelã faciũt inseri copiam libelli: et sic nõ datur postea dilatio etiam ad opponẽdũ libello: satis ergo dici potest qd si copia libelli fuit inserta: re9 habuit tñ tps q potuerit deliberare tam circa factũ principale q circa formam libelli et personam accusantis q nõ est cõcedenda alia dilatio saltem magna. arg. hic: secus vbi nõ potuit deliberare circa oĩa predicta. et hoc vr hic satis voluisse Host. ¶ † Sed circa oĩa predicta querit nunquid illa copia libelli in citatione trãsmissa sufficiat ad lit. contest. Host. hic qd nõ. lz enĩ sufficiat ad deliberatorias negandas. nõ tamẽ sufficit ad sñiam ferendaz: imo erit necesse qd libellus iterũ in iudicio offerat. C. de li. ɔte. l. vna. et auf. offeratur. et pñte aduersario. iij. q. ix. charte. qr nec dat dilatio a iudice pcedẽte. C. e. l. a iudice. canonizata. iij. q. iij. nec ob. fz eũ. ff. de adul. in. l. miles. §. sexaginta. vbi dicit q die feriata, quo tñ ius nõ redditur potest libellus offerri: qr licitũ est iudici sm eum. et pro primo vt nõ sufficiat oblatio extraiudicialis. vide Joã. and. in addi. Spe. in ti. de libel. cõcep. §. nunc videndũ. in pn. et ibi tenet etiã hunc intellectum ad. §. sexaginta. vel scdm eũ põt intelligi qñ agitur de re tpe peritura: loquitur enĩ qñ maritus accusat iure mariti qd dz facere intra certũ tps. Bart. tñ. in. d. §. sexaginta. indistincte tz q in qualibet causa etiaz in ciuili põt libellus offerri etiã die feriato. vide quod plene circa vtrũq dictũ tetigi in. c. si. de iud. ¶ † Tertio dicit gl. qd pro amicis cõsulendis est dãda dilatio[b] hoc admittit Host. si nõ malitiose sed bona fide petat: quod est arbitrio iudicis relinquendũ sm nota. de iud. c. pastoralis. et vt lit. nõ cõtest. c. j. sed gl. in. l. j. C. eod. dicit hoc non reperiri iure cautum vt p amicis cõsulendis det dilatio. sed satis põt dici iudicem debere arbitrari hoc. Quid enĩ si petitur ab eo res de qua satis dubitat vtrum fuit in bonis patris vñ vult cõsulere amicos melius informatos. secus vbi cessat causa vrgens vel vbi habuit tps ad deliberandũ. ¶ † Quarto dicit glo. q pro aduocato nõ debẽt dari inducie quo min9 rñdeat cũ habeat rñdere de facto suo. Idez sentit Vincen. dicens q postq rñderit dabunt ei. dic melius q aut in citatione fuit inserta copia libelli: et habuit tñ tps q potuit consulere aduocatum et non habebit alias inducias. arg. hic. Aut nõ fuit inserta copia libelli. et tunc dz habere inducias vt cõsulãt aduocatuz super aptitudine libelli. nõ enĩ tenet rñdere si libellus non est bene format9. et cauẽdũ est ne iudiciũ sit frustratoriũ de iudi. cãz. et c. examinata. et q etiã sentit hic Host. ad hoc. c. j. vt lit. nõ cõtesta. et quod ibi no. ¶ † Sed quero nũquid actori sit danda dilatio deliberatoria. Glos. dicit q ab initio nõ est danda qr debuit venire instructus. Et aduerte qr ideo dicit ab initio: qr si re9 exciperet et actor replicaret: tũc bñ esset sibi danda dilatio: quia sup illo nõ potuit venire instructus. vt in. d. ver. ei autc. alleg. in gl. et tz hoc Jo. an. dilatio tñ data reo prodent actori. ad hoc. l. petẽde. C. de tẽp. in inte. resti. et vide in Spec. eo. ti. de dila. §. videndũ. ver. in summa. ¶ Vlterius glo. qrit quales erunt iste inducie: dicit q hodie arbitrio iudicis: dic vt dixi. s. c. pxi. et ibi etiã remisi an oẽs dilatiões iuris possit[a] iudex abbreuiare: et ex qua causa possit. ¶ Itẽ qrit gl. quot dilatiões pbatorie dant in cã tam ciuili q criminali: et respõdet: sed dic vt latius dicã in. c. in causis. de testi. ¶ † Itẽ querit qualiter sunt dilationes dande: et rñdet q iudice sedente pro tribunali et vtraq pte pñte. Jo. an. dicit sufficere si iudex itinerat[c] per locũ vbi ius redditur. ad hoc. ff. de interro. act. l. voluit. et in Spe. in hoc eo. ti. ad si. facit qd no. de re iud. c. vlti. aduerte latius qdã sunt dilationes citatorie. et iste non reqrunt cause cognitionẽ: qr dant in absentẽ. vt. l. nec qcquã. §. vbi decretũ. ff. de offi. pcon. et sic per ɔñs nõ exigunt iudicem sedere p tribunali: vt ibi in. l. a procedẽte. et qd ibi no. C. de dila. idem vr in deliberatorijs sm Inn. et Joã. an. qr pñt augeri et diminui. vt ptz in eo qd legi. et no. in. c. dilectus. de pcu. sed Spe. in hoc tenet contrarium. eo. ti. §. si. versi. quid in deliberatorijs. quia tales dãtur in iudicio. nec ob. tex. hic qr hic nõ dant deliberatorie: sed excluduntur ex transmissione copie rescripti. d. Ant. tenet q nõ exigunt cognitionem cause: lz dãde sint in iudicio. iij. q. iij. offerat. qr si citatorie inquãtum surrogant loco deliberatoriarũ nõ exigunt cause cognitionẽ[d] ita nec inquãtũ sunt pure deliberatorie: sed dicerem qd exigũt cause cognitionẽ:[e] sed non plenam. vnde potuerũt dari a pcedẽte iudice. vt in. d. l. voluit. plenã enim cognitionẽ nõ exigunt: qr de iure dãde sunt. vt. iij. q. iij. offeratur. sed aliquã cognitionẽ exigũt cũ hodie ex cõi stylo moderent secũdũ qualitatẽ cause. vt dixi. s. c. pxi. Quedã sunt inducie pparatorie siue instructorie: et iste nõ dant sine cause cognitiõe iij. q. iij. spaciũ. ver. a iudice. scdz Inn. et Jo. an. sed sentit Jo. and. super gl. ista. vt. s. sufficere iudicem itinerare per locum iudiciũ. sed Bar. in. d. l. a pcedẽte. C. de dila. dicit q prima dilatio probatoria nõ exigit plenã cause cognitionẽ. ideo põt peti et cõcedi a iudice pcedente. sed scda et tertia exigunt plenam cognitionẽ: ideo debẽt cõcedi a iudice sedẽte et nõ pcedente. vñ intelligi. d. l. voluit in his q nõ requirunt plenam cognitionem cause. Cy. dicit q si dat dilatio partibus nõ cõtradicentib9, qr nõ exigit cause cognitio: tũc põt fieri a procedẽte: alias sec9. d. Ant. ɔcludẽdo oẽs opi. dicit q si dilatio est citatoria vel deliberatoria põt dari a iudice pcedẽte, si est pbatoria: tũc si pars nõ cõtradicit, põt dari a procedẽte. si cõtradicit: si est prima dilatio potest dari a procedẽte: si est alia reqrens cause cognitionẽ dz dari iudice sedẽte p tribunali. et satis puto hoc fuisse de mẽte Barto. et plz. An autẽ valeat scda vel vlterior dilatio data sine cause cognitione[f]. Bar. in l. si. ff. de fer. et dila. dicit q nõ p illũ tex. quẽ sentit Bald. in. l. petẽde. C. de tẽp. in inte. resti. qr hoc est ɔtra ius partis. vide qd no. in. c. vltra tertiã. j. de testi. Querit gl. an data dilatiõe cõquiescat iudicis offm. et simpl'r rñdet q sic: sz dic vt pleni9 dicaz in. c. significante. j. de app. vbi materia pprie ponitur. ¶ † Vltimo dicit glo. q post peremptoriũ iudex põt facere gratiam. s. expectãdo partem per. c. cõsuluit. de offi. dele. dic qd aut querit nũqd post dilationẽ citatoriã possit iudex facere gratiã et qualẽ, dic vt leg. et no. in. d. c. cõsuluit. vbi ponit materia. aut querit de alijs dilationibus nũquid possit illas reuocare vel abbreuiare seu elõgare: et dic vt dicam in. c. cuz sit romana. et in. c. significãte. de appel. vbi materia ponitur. ¶ † Nunc veniã ad expeditionem notabilis gloss. Inn. que versat circa illam materiã an et qñ citatio afficiat citatum vt teneat ɔparere an et qñ valeat pcessus cõtra nõ cõparẽtẽ. de qua materia vide etiã p eũdẽ Inn. in. c. sup literis. de rescrip. et in. c. prudẽtiam. de offi. dele. et p Jo. an. post Egi. in regula sciẽti. de reg. iu. lib. vj. in si. q. vbi ponit bonã distinctionem et aliquid per Bar. in. l. quidam consulebant. ff. de re iudi. et in l. ij. ff. si quis in ius voc. nõ ie. et materia ista est satis lõgua sz hic nõ multum me extendam: sed ex dictis Innoc. formabo hic distinctionem p quã materia clarior mõ apparebit q de mõ pcedendi per alios: et aliqua vltra dicta Inno. hic addã, que tñ faciũt specifice ad hãc materiã. Dico ergo q quasi citans nec est nec põt esse iudex: et tũc nec citat9 arctat ad comparendũ: nec vz processus cõtra nõ cõparentẽ vel cõparentem: qr taciturnitas hoc casu nihil operaretur. ad hoc quod no. glo. l. j. C. vbi de cri. agi opor. vbi dicit glos. quod quando

a ¶ Eque distingui. adde videndum Aret. in tractatu malefi. vbi etiam de qd. seq. in glo. iudex committ. Sebasti. Sapia.

b ¶ Dãda dilatio. Vide que cumulat Feli. in. c. j. vt lite nõ cõte. i pn. vbi tangit an pter absentiã aduocati sit danda dilatio.

c ¶ Itinerat. adde ro. cõsil. ccccxcviij. Zacharias.

d ¶ Non exigunt causecognitionẽ. adde Lanfr. in se pe allega. c. qm s. §. dilationes. nu. 2. v. ij. qro. et ibi in apos. bñdi. va. j. de pba. et q cause cognitio debeat pcedere, vid alex. de imo. cõsi. cviij. col si. vol. j. istũ in c. corã. nu. j. et qd ibi dixi in apo ad ipm i vsi. sine cause cognitione. de resti. i inte. vbi remis. de hoc tetigi. Sebasti. Sepia.

e ¶ Cause cognitionẽ. Que cognitio debeat interuenire ad dãdas dilationes ponit Alexã. in cõsi. xli. col. iij. in. ij. volu. vide Moder. i. l. si. ff. de ferijs.

f ¶ Sine cause cognitione. Adde Alex. consil. xlj. et cviij. ij. lib. Zacharias.

¶ Adde Lãfrã. de ordi. i cle. sepe. in ver. libellus. et ibi in apo. celsi ad ipm in versi. summarie. de ver. sig.

iudex est talis ꝙ citatus sua voluntate nō pōt facere illū iudicē nō nocet taciturnitas. facit de ꝓbē. dilecto. ⁊ qd̄ ibi notat Inno. ⁊ qd̄ no. Guil. in Spe. in ti. de cita. §. j. ver. sed pone qd̄ iudex. ⁊ §. pe. in fin. ⁊ per Archi. xv. q. iiij. c. ij. ⁊ qd̄ no. in. d. regula, scienti. Ex quo inferꝛ ꝙ citato clerico a laicis siue cōpareat siue non[a] ꝓcessus cōtra eū non vꝫ: vbi non est necesse pōt iudex: qꝛ semp reperiꝛ sniā a nō suo iudice lata. C. si a nō compe. iudice. ꝑ totū. ⁊ de iudi. at si clerici. ⁊ qd̄ no. gl. in. c. significasti, de fo. cōp. aut citās nō est iudex, pōt tñ esse: ⁊ tūc si notorie cōstat eū nō esse iudicē nō teneꝛ citatus comparere[b] nec valet ꝓcessus cōtra nō cōparentē siue sup principali siue sit contumacie punitiuꝰ, ⁊ hoc not. gl. iij. q. ij. c. si ep̄s. ⁊ in. c. veniens, de accu. ꝓbaꝛ in. c. si duobus. de ap. ⁊ c. si a iudice. eo. ti. lib. vj; aut nō est notoriū citantem nō esse iudicē: ⁊ tūc aut nulli innitiꝛ potestati in ipsa citatione: vt qꝛ simpl'r citat nō exprimendo se iudicē delegatū vel ordinariuꝫ, ⁊ non teneꝛ cōparere: vt voluit hic Inno. nec valebit ꝓcessus aliqs ꝯ nō cōparentem ex quo in veritate nō erat iudex. aut innitiꝛ alicui iurisdictioni. ⁊ aut delegate aut ordinarie. primo casu aut dixit se delegatū forte mittēdo tenorē alicuius rescripti: vel sine transmissione copie in casu quo sufficit vt. s̄. dixi. ⁊ tūc aut nullū in veritate emanauerat rescriptum a superiore: vel erat falsum. et Inn. videꝛ variasse. nā in. c. sup literis. de rescri. videꝛ velle qd̄ nō valet ꝓcessus etiā sup incidēti cōtra absentē factus: qꝛ faber falsi rescripti sicut non potuit dare iurisdictionē in ꝓncipali: ita nec in incidēti: vt ꝓnūtiet se iudicē cōpetētē vel vt puniat cōtumaciā nō cōparentis: sed aliud videꝛ hic sentire. sed primū dictum tꝫ ibi Io. an. ⁊ videꝛ cōior opi. ⁊ dic de hoc pleniꝰ vt ibi no. Aut rescriptum emanauerat a superiore; sꝫ erat nullū qꝛ impetratū ab excōicato. ⁊ teneꝛ citatus cōparere: ⁊ si nō cōparet valebit processus cōtumacie punitiuus: sed nō in principali qꝛ in dubio erat iudex in cognoscendo an sua esset iurisdictio. vt in. d. c. sup literis. sed in principali nō hꝫ iurisdictionē ex quo rescriptū erat nullū. sed si prius pronūtiauit se iudicem competentē vꝫ processus postea sup principali q̄ꝙ rescriptū in veritate esset nullū. hoc est no. dictū Lap. i. c. j. de rescrip. lib. vj. ⁊ no. in. d. c. sup literis. facit qd̄ no. Inn. in. c. j. ⁊ ij, de confir. vti. vel inuti. ⁊ in. d. c. super literis. Si vero rescriptū nō erat nullū sꝫ surreptitium. ⁊ sic poterat exceptione elidi ⁊ valet ꝓcessus etiā sup principali cōtra absentem, si statꝰ cause hoc patiꝛ: qꝛ habebit iurisdictionē lꝫ elidibilem ⁊ impugnandū non est excipiēti. ad hoc qd̄ no. in. c. sup literis. ⁊ c. ceterum. de rescri. ⁊ in. c. inter. de re iu. aut innititur iurisdictioni ordinarie: ⁊ in veritate non erat iudex nec citati nec aliorum ⁊ tūc nō vꝫ ꝓcessus ꝯ absentem ⁊ ꝯ cōparentem qꝛ semper reperiꝛ processus factus a nō iudice, vt. s̄. dixi in delegato. nec etiā hꝫ locū ꝓrogatio ex quo nulli preest iurisdictiōi: vt in. c. significasti. de fo. cōp. ⁊ in. l. priuatorū. C. de iuris. om. iudi. aut non est iudex ordinarius citati: sed est aliorꝫ illius territorij vbi citat ⁊ exprimit cām in citatione q̄ si esset vera cōpeteret iurisdictio, vt qꝛ ibi ꝯxit vel deliqt: ⁊ tūc aut exprimit aliquez errorē in citatione vt ꝙ veniat ad rn̄dendum seruo vel excōicato vel spoliatori suo vel pupillo: vel si nō exprimit est notoriuꝫ citationē iniustā vt qꝛ citat ad locū notorie nō tutū: ⁊ nō teneꝛ ille comparere. ⁊ hoc est no. dictū Inn. hic: nec valet: qꝛ vix aut nūq̄ citatio pōt cōtinere aliqd ita iniustū ꝙ nō possit habere excusationē vel dubitationē. Exemplū: citatus est dn̄s vt rn̄deat seruo ꝙ pōt esse si sup intolerabili iniuria conqueraꝛ de eo. insti. de his q sunt sui vel alie. iur. ⁊ idē in omnibus alijs semp pōt inueniri aliqua excusatio: nā rn̄detur scd̄ꝫ Inno: ꝙ ex quo iniustum vel illicitū posuit in citatione nisi adijciat cām excusatiōis illius iniusti prima facie nō tenetur

17 ire qd̄ no. ¶ † Et qn̄ iniustitia est notoria, vide bo. tex. cū gl. in cle. pastoralis. §. pisana. de re iu. ⁊ idem est vbi citatio in se non est iusta sed est notoriū impedimentum ex ꝑte citati vt qꝛ infirmus, vt in. l. quesitū. ff. de re iu. Et idem qd̄ dixi in ordinario intellige in delegato eadem ratione. vnde in oībus in quibꝰ. s̄. dixi tenere ꝓcessum delegati itellige nisi error mō predicto sit in citatione, vel notorie cōstet de iniustitia. Si vero citatio est iusta tunc teneꝛ comparere lꝫ in veritate non sit iudex ex quo de hoc dubitaꝛ: ⁊ si nō cōpareat vꝫ ꝓcessus contumacie punitiuꝰ: qꝛ debebat venire ad allegādū priuilegiuꝫ suū. l. si qs ex aliena. ff. de iud. ⁊ l. ij. ff. si qs ius dic. non obtē. sꝫ si in veritate nō erat iudex nō valebit processus sup principali nisi prius ꝓnuntiet se iudicē cōpetentē etiaꝫ si status cause patiaꝛ vt possit ꝓcedi lit. nō cōte. nec ꝓcedendo ad vlteriora videꝛ se ꝓnuntiare iudicē: ex quo pars aduersa est absens qꝛ nō videꝛ ꝯsentire imo potiꝰ cōtradicere. secus si fuisset p̄sens ⁊ sic intelligaꝛ. c. ex ꝑte. ⁊ qd̄ ibi no. de ap. ⁊ hoc voluit Inno. hic: ⁊ no. in. d. regula, sciēti. Et habes ex p̄dictis vnā differentiam in validitate ꝓcessus inter ordinarium ⁊ delegatū: quia si delegatus in veritate non erat iudex non vꝫ ꝓcessus cōtra absentē etiā cōtumacie punitiuus: qꝛ ille nō habebat aliquā iurisdictionem. qd̄ intellige, vt. s̄. dixi. sed in ordinaria valeat processus cōtumacie punitiuus: ⁊ etiā sup principali si ꝓnuntiauit se iudicem cōpetentē: ⁊ hoc ideo qꝛ ipse hꝫ generaliter iurisdictionē sup oībus habitantibꝰ in suo territorio indigenis vel extraneis rōne cuius pōt citare ⁊ pronuntiare in casu dubij. ⁊ inquantū. s̄. dixi tā in ordinario q̄ in delegato valere ꝓcessum cōtumacie punitiuū: intellige nisi sit interpositū decretum cā contumacie ⁊ iniustitia erat ex parte agentis: vt qꝛ sibi nō competebat ius hoc petēdi: vel sciebat competere exceptionē absenti ⁊ tacuit,[c] puta exceptionem pacti: tūc enim scd̄m cōem ⁊ veram opi. non tenet ipso iure decretū: qꝛ dꝫ esse interpositū nedū rite. i. obseruato ordine iudiciario sed etiaꝫ recte. i. iustitia cōpetēte agēti: alias nō vꝫ: vult no. hic Inn. ⁊ sentit in. c. dilecto. de verb. sig. ⁊ tꝫ Bar. in. l. iuste. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. fulcinius. §. pretor. ff. ex qui. cau. in pos. ea. lꝫ gl. ibi dubitet. ⁊ aliud videꝛ sentire gl. in. d. l. iuste. ⁊ vide Spec. qui ponit opi. succincte in ti. de primo ⁊ scd̄o decreto. §. nunc dicemus. in fi. ⁊ ꝓ opi. ꝙ nō teneat: videꝛ tex. in. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. ⁊ in. l. cū vero. §. subuentū. ff. de fideicō. lib. ⁊ in. l. eo tpe. ff. de pec. sequiꝛ etiā hic. d. Ant. secus est in sniā q̄ alio non obstante vꝫ: lꝫ ius non competat agēti. vt. l. cū putarē. ff. fa. er. qꝛ illa facit ius inter ꝑtes vt in. c. cum in iure. de reg. iur. ⁊ in. l. ingenuum. ff. de sta. ho. ⁊ in. l. res iudicata. ff. de re iudi. quod est verum nisi sit lata ex falsis probationibꝰ. de quo tūc dicēdū ꝑut le. ⁊ no. in. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iud. ⁊ in. c. cū bertoldus. de re iu. ⁊ in. c. lꝫ. de proba. ⁊ hec no. Aut iudex citās habebat in veritate iurisdictionē ⁊ exꝑssit ea que erant exprimēda in citatiōe nec citatio erat notorie iniusta, ⁊ tunc citatus teneꝛ cōparere siue citans sit ordinarius siue delegatus: ⁊ si non comparet vꝫ processus cōtumacie punitiuus, vt in. c. de causis, de offi. dele. ⁊ l. vna. si qs ius di. nō obtē. cum si. ⁊ si status cause patiatur vel eius qualitas valebit processus etiā sup principali. quinimo plus dicit Inno. no. ꝙ si aliqua exceptio declinatoria cōpetebat reo cōtumaciter absenti: ex quo fuit ꝓcessum in cā ad actū qui solet fieri post li. conte. nō admittiꝛ postea reus veniens ad illā vlterius ꝓponēdam: qꝛ si tūc presens esset ⁊ tacuisset vlterius illam proponere nō potuisset. vt in. c. inter. de re iu. ergo nec si contumaciter absens

18 sit. † Cum contumacia pro presentia reputeꝛ: ⁊ absens contumaciter ꝓ presente reputaꝛ. in aut. vt oēs obe. iudi. prouin. §. si aūt ille. ⁊ in. c. veritatis. de do. ⁊ cōtu. ⁊ in. c. ij. de arbi. lib. vj. pro hoc qd̄ no. gl. in. c. j. de ele. lib. vi. ⁊ idē qd̄ supra dictum est in declinatorijs iudicijs intelligendū est in dilatorijs ⁊ alijs perēptorijs: s̄m Inn. vt tandiu eis gaudeat q absfuit cōtumaciter q̄diu eis gaudere posset si contumax non fuisset: postea nō. ⁊ hoc rōnibus predictis, qꝛ non dꝫ esse melioris conditionis ⁊c. nec s̄m eū queritur vlterius an actor scitierit exceptionem reo cōpetere: cū hec querenda sint ante sniam. Itē si nō proposuit ante lit. cōtes. videtur ei renūtiasse, vt in. d. c. inter. semper tñ cū nō apparuit ipsum contumaciter absfuisse: vt qꝛ erat infirmus vel alio impedimento detentus restituetur ex generali clausula. ff. ex quib. cau. ma. l. sed ⁊ si per pretorem. §. vlti. ⁊ in. c. cū bertoldus. de re iu. ⁊ qd̄. s̄. dixi qd̄ absens nō admittatur nisi eo casu quo admittereꝛ presens, tenet Inn. in c. si duobus. de appel. ⁊ Lapus sua alleg. cxvij. per que tenet quod post terminū datum vsuras repetenti ad ꝓbandum de iure suo non admittiꝛ contumax opponēs exceptionē dilatoriam: qꝛ ille qui agit non soluit vsuras quas extorsit: iuxta c. qꝛ frustra. de vsuris. qꝛ tales exceptiones debēt proponi ante ingressum iudicij.

19 ¶ † Nam lis habetur pro contes. ex quo processum est ad actum qui solet fieri[d] post litem contestatā. vt etiā no. gl. in. d. c. j. de elect. lib. vj. ⁊ pro hoc dicto vide Spe. de ap. §. nunc breuiter. ver. sed pone. ⁊ per Pau. in clemen. sepe. de verb. sig. aut quis est iudex quo ad quid: ⁊ citat sup alio vbi non est iudex. ⁊ non tenetur ille comparere: quia respectu illius articuli non est iudex. ⁊ sic sibi impune non paretur, vt l. fina. ff. de iurisdi. omni. iudi. ⁊ c. ij. de constitu. lib. sexto. Aut procedit super alia re presente parte ⁊ non contradicente ⁊ valet processus: qꝛ tacite videtur facta prorogatio super illa re etiam si iudex sit delegatus, vt in. c. cū olim. de offi. dele. ⁊ dic vt ibi no: ⁊ in capitulo P. ⁊ G. eo. titu. per hoc habes gl. Innoc. claram ⁊ corroboratam multis alijs materiam amplian tibus.

1 ☞ Dilationes dilatorie nō danꝛ reo eo quia actor declarauit libellum ambiguū si per expressa potuit reus deliberare.

2 Libellus est attendendus in sua conclusione, non autem in modo narrandi.

Prelatus

---

a ¶ Siue non. addō late Cal. ꝯs. xij. de fo. compe.
Zacharias.
¶ Adde de hac q. latis. ꝑ feli. in. c. cū ordinem. vs. ad allegandum. s̄. de rescri. ⁊ i. c. prudētiam. col. iij. s̄. de offi. dele. pleniꝰ in c. veniens. in fin. ⁊ ibi i apos. ad ip̄m j. de accu. ⁊ Lanf. multū no. distinguentem in. c. qm̄ ꝯtra. §. citationes nu. 6. ver. notādū est qd̄ ēt, ⁊ ibi in apos. celsi ad ip̄m j. de proba.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Cōparere. Vide Ol. ꝯsi. lxxxiij. in fi. inci. an ep̄s. Andr. sicu. consil, lxij. co. iij. ⁊ v. in. j. volu. ⁊ Decium i c. si duobꝰ. col. iij. vers. in gl. i verbo cognouerit. j. de ap. vbi multa ad hoc ꝓpositū. vide etiā Alex. in. l. de etate. i. iiij. col. ff. ad tre. ⁊ latissime Moder. in. l. si ex quacunq̄. ff. si qs i ius voc. nō ierit.

c ¶ Et tacuit. adde eūdē ꝯsil. lxxxiiij. ij. lib. ro. cōsi. cccc xcvij. ⁊ ccccliiij.

d ¶ Solet fieri. ad de ro. cōsi. dxxvj.

Prelatus vel rector agens pro iuribus ecclesie, vel suis, an formare debeat libellum nomine suo vel ecclesie. 5. 6.
Actio si est simpliciter proposita intelligitur de directa. 9.
Agēs in dubio videtur agere noīe ꝓprio nō alieno nisi hoc exprimat.
Prelati ⁊ alij administratores rerum ecclesiasticarum non sunt domini ⁊ non possunt alienare nisi in casibus expressis.
Prelatus reuocat procuratorem datum a conuentu.
Prelatus agit possessorio recuperande vel adipiscende nomine proprio non ecclesie.
Prelatus agens simpliciter an in dubio videat agere nomine suo vel ecclesie. ⁊ quid de tutore ⁊ simi.
Prelatus an presumatur acquisiuisse de bonis ecclesie sue. 8.
Dictio ⁊ vltra, quid importat.
Ignorantia toleratur in facto proprio de longinquo: secus in non intricato seu diuturno. 13.
Libellus dubius quando interpretatur pro libellante.
Libellus quando est generalis non tenetur reus respondere.
Prescriptio. x. an. nō probatur si testis dicat possedit. ix. ann. ⁊ plus.
Dictiones incerte nō operantur in his in quibus aliquid est determinate probandum.
Prescriptio. xxx. an. an probetur si testis dicat possedit. xxx. annis et vltra vel plus.
Appellans frustratorie remittitur ad eum a quo appellauit: quod intellige si non fuit delatum appellationi.

Ateretue. Ho. c. legitur duobus modis. Primo vt intelligatur ꝙ hic petebantur possessiōes q̄ inciderāt in cōmissum ex nō solutione facta debito tpe. ⁊ tunc intellectus est clarus. cū enī sufficiat cessatio biennij vt in. c. potuit. de loca. illa additio ⁊ vltra, in tex. posita vel eius declaratio nihil operabitur. ⁊ sic nō erat opus dare nouas dilationes deliberatorias. ¶ † Et ſm hūc intellectum Host. dicit in summa huius ti. qđ per declarationē libelli per quā natura negotij nō mutatur noue dilatorie nō dabunt. sic summat Jo. an. ⁊ bene. ꝫ iste intellectus nō hꝫ in se magnam seu aliquā dubitatione. Scđo legit ꝙ hic petebat pēsio preteritorum annorum expressis tribus annis cū adiectiōe ⁊ vltra. vel petebant ipse possessiōes ex cā predicta: ⁊ pēsio p̄teritorū annorū nō predicto. ⁊ tunc opꝫ dicere: vt. j. dicaꝫ ꝙ ex expressis in libello poterāt rei satis deliberare qđ cōtinetur sub illa dictiōe, ⁊ vltra: adeo nō fuerīt date deliberatorie de nouo: ⁊ ſm istū intellectū sic summo. Ex declaratione verbi generalis vel ambigui positi in libello noue inducie deliberatorie dande nō sunt si per expressa potuit reus deliberare super ambiguitate vel illa generalitate. h. d. Diuiditur. Nam in prima ponitur iudicis consultatio ⁊ appellātis petitio. In scđa ibi: nos. rńsio ⁊ appellationis repulsio. ¶ Casus literalis. Inter archipresbyterum sancte prisce ⁊ aquile de vrbe ⁊ quosdam nobiles A. ⁊ B. coram epō florentino super pensione quarundam possessionuꝫ qđ vertebatur: archipresbyter noīe ecclesie sue obtulit libellum predictis nobilibus cōtinenteꝫ ꝙ pensio de possessionibus quibusdaꝫ pertinētibus ad ecclesiā suā ipsi ecclesie soluta non fuerat iam tribus annis ⁊ vltra, ipsi nobiles petiuerunt explicari spacium qđ per hāc dictionē ⁊ vltra, significare volebat: ⁊ archipresbyter expressit qđ. vij. annis elapsis fuerat in solutione predicte pensionis cessatum. Ideꝫ nobiles dicentes libellū esse per hmōi expressionē mutatum petebāt inducias ad deliberandum: ⁊ q̄ illis denegauit appellauerāt. Papa vero appellationē hmōi furiosam reputans mandat episcopo quatenus eo nō obstante procedat in negotio ipso iuxta priorum literarū cōtinētiam. Ber. ¶ † Nota ſm primū intellectū ꝙ libellus dꝫ attēdi tam circa substātiā ⁊ effectū q̄ circa generalitateꝫ ipsius in modo cōcludēdi: [a] ⁊ nō in modo narrādi: superflua enī vel generaliter narrata nō habent alterare conclusionē libelli ⁊ ipsius naturā: satis enī est ꝙ libellus sit clarus circa modū ꝯcludēdi [b] nec superflue narrata subiacēt probatiōi: vt in. c. ex parte b. de fo. compe. vbi in libello possessorio fuit narrata proprietas: nō per hoc subiacent ꝓbationi: imo de ea nō potuit obijci. Et ex hoc infert ꝙ iste archipresbyter actor nō tenebatur declarare illud verbū generale: q̄ satis cōcludebat intentus libellantis per expressionem trium annorū: qđ etiā voluit hic Host. vide etiaꝫ in fin̄ ꝑ do. de ro. decis. lxxxi. ⁊ qđ dixi in. d. c. ex pte b. ¶ † Nota secūdo rectorem agētem pro iuribus ecclesie debere formare libellum noīe ipsius ecclesie. Sed nunquid hoc est de iure fiendū. Ant. hic qđ sic. q̄ prelatus nō hꝫ suo noīe actionē directā vel vtilē. C. de epi. et cleri. in aut. sed hodie. concor. de fide instru. c. inter dilectos. et huius dicta addebat Hostien. rationē in. c. olim. j. de resti. spo. q̄ rectores seu prelati procuratores sunt nō dn̄i: vt in. c. ij. de dona. ⁊ q̄ sic proponens actionem non exprimēs vtilē vel directā videt ꝓposuisse directā: sicut subtiliter elicitur. ff. de peti. here. l. nec vllā. aīs etiā. §. si qs sciens. ita in ꝓposito si qs agat ⁊ nō dicat quo noīe videt agere ꝓprio ⁊ nō alieno. ⁊ sic etiā est cōcipiēda sn̄ia: ꝑ hoc. ff. de his qui no. infa. l. furti. §. si quis alieno. sed in cōtrariū facit ſm Host. ⁊ Jo. an. hic. s. ꝙ prelatus semper videatur agere noīe ecclesie: [c] nō ꝓprio vel alieno nisi hoc exprimat: vt probatur ſm eum. de pecu. cle. c. j. ⁊ per totum. ⁊ ita trāsit Host. ⁊ Jo. andr. hic nihil aliud dicens: sed moderniores aliter ⁊ minus perfecte dicūt. Ego pro declaratione huius articuli primo ⁊ principaliter duo subiecto examini. Primo nūquid rector vel prelatus debeat agere noīe ecclesie vel ꝓprio vel alieno. Secūdo qđ in dubio vbi nō expressit an aget noīe ecclesie vel proprio vel alieno. ¶ Circa primū facio tria membra: q̄ aut agit pro iuribus particularibus ipsius ecclesie: aut ꝑ corpore ipsius ecclesie: aut pro iuribus cōpetentibus ipsi rectori seu p̄lato. ¶ Circa primum qñ agitur pro iuribus particularibus ipsius ecclesie cōcludo qđ agere debet noīe ecclesie siue agat petitorio siue possessorio. ⁊ ideꝫ si cōueniatur super iuribus possessis ab ecclesia: hoc ꝓbat in. c. olim j. ⁊. iij. de resti. spo. ⁊ hic, ⁊ in. c. querelā. de elec. ⁊ in c. j. de cau. pos. ⁊ proprie. hoc tenet Inn. in. c. in literis. de resti. spo. vbi dicit ꝙ p̄lati ⁊ clerici noīe ecclesiarum suarum possidēt possessiones earum ciuiliter ⁊ naturaliter. vnde in eodē. c. in alia glos. dicit ꝙ prelatis habentibus ius in beneficijs nō est vtile proponere interdictum recuperāde possessionis suo noīe ad recuperandum possessionē rerum ablataruꝫ q̄ non possident: pertinētia ad dignitatem suā noīe suo, sed noīe dignitatis: nomine ergo dignitatis que est expoliata intentēt possessorium vel petitorium ſm eū. Idē tenet in c. cum super. de causa pos. ⁊ proprie. vbi notabiliter dicit ꝙ prelati seu dispensatores habita cōfirmatiōe statiꝫ possunt administrare: sicut si pupillo daretur tutor: vel adulto curator. ⁊ nomine ꝓprio intentaret actiones ⁊ etiaꝫ si spoliet ecclesia aliquibus rebus anteq̄ possessionem nāciscatur prelatus hꝫ interdictum vnde vi: sicut tutor noīe pupilli vel quilibet administrator ecclesie debet administrare noīe ecclesie nō suo: ⁊ sic non est contrariū ſm eū. ff. de acqui. pos. l. cū heredes. vbi dicitur ꝙ possessio rerum hereditariaruꝫ nō trāsit ad heredes nisi corporaliter apprehensa sit: q̄ hic agit nomine ecclesie que possidet seu possedit sed ibi ponderatur illud vt agat heres vel possideat noīe ꝓprio. ⁊ sic sentit Inn. notabiliter prelatuꝫ posse agere etiam possessorio pro iuribus ecclesie subtractis etiaꝫ anteq̄ possideat illa bona seu iura vel ipsam ecclesiā: q̄ agit noīe ecclesie que fuit in possessione. Idē ⁊ clarius volunt ⁊ do de Ro. deci. iiij. vbi hoc limitāt not. quando alius nō est in possessione ecclesie. si aūt alius possideret: tūc non posset prelatus agere pro iuribus ⁊ fructibus ecclesie: q̄ cum debeantur possessori: ar. in. l. bone fidei. ff. de acq. re. domi. iste ꝓpria authoritate videret velle spoliare possessoreꝫ qđ nō lꝫ: vt. l. si qs in tātā. C. vnde vi. ⁊. xvj. q. vi. placuit. ⁊. c. cuꝫ qui. de preben. li. vj. quod bene nota. hec procedūt vt agat nomine ecclesie siue sit prelatus ecclesie vt in iuribus preallega. siue sit prelatus immediatus: vt quia episcopus agit noīe ecclesiarum suarum: vt probatur in. c. fin. prope fi. de succes. ab intest. siue [b] sit administrator alius: vt in. c. querelā, vel aliam iurisdictionē habeat in ecclesia: vt in. c. conquerente. de offi. ordi. vbi notabiliter dicit Inn. in ver. [c] in ecclesijs. quod abbas vel alter prelatus superior cui capella est subiecta non agit nomine suo vel sui monasterij pro iuribus capelle: sed debet agere noīe ipsius capelle: [d] cum enim capella habeat distincta sua iura a iuribus monasterij: et ipsa capella sit dn̄a suorum iurium: ipsius noīe est agendum ⁊ non alterius: nisi forte secundum eū capella cōcessa esset in proprios vsus: quia tūc cum sit quasi dominus sicut vsufructuarius agere potest negatoria proprio nomine: dicit tamen tutius esse eam intentare nomine capelle: cōfessoriam auteꝫ intētat abbas nomine sui monasterij pro iuribus que habet in capella. de quo. j. de ver. signi. abbate. et infra dicam in alio membro. Item predicta dico procedere vt in casu predicto agat noīe ecclesie siue agat solus prelatus siue prelatus cū capitulo simul: licet cōtrarium sentit Innoc. in. c. ij. de testi. lib. vj. dicens quod prelatus ⁊ conuentus agāt nomine proprio: q̄ ipsi sunt domini. ij. q. vj. biduum. ver. palam. ⁊ idē Joan. de lig. hic cū quo vr̄ transire do. Ant. sed colle. cōtra, qđ mihi plus

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Modo concludēdi. Quod ꝯclusio attēdatur no. Bal. per illū tex. in. l. ij. C. de petit. here. vbi dicit qđ si in libello cōcluderet per duo diuersa media non ꝓcederet pte opponente si tñ vna esset conclusio: lꝫ essent due cause cōcludēdi ꝓcedit libellus: q̄ cōclusio spectanda est: dicit Barto. in. c. aurelius. §. sticho. ff. de lib. leg. ꝙ ex cōclusione libelli apparet qualiter p̄cedentia intelligant. et dicit bal. in. l. domū. i. j. co. C. de rei vē. ꝙ si in libelli narratione apponat verbuꝫ gn̄alissimū debet restringi ſm conclusionem.
[b] ¶ Concludendi. adde Ang. consi. cc xxix. ⁊. xxxvj.
[c] ¶ Nomine ecclesie. adde videndū Lap. alleg. lj.
[d] ¶ Ipsius capelle. adde quod voluit are. cōsi. lxxij.

a ¶ Seu alienare ipsi⁹ bona. ꝛ ratio est quia semper dicunt̃ esse ad vsus pauperum, ita no. dicit Bar. in. c. j. vij. col. in prin. ver. dicit Inn. in tit. q feu. da. pos. qd̃ est verũ papa inconsulto. ꝛ q sunt q eo incõsulto possunt alienare, ꝛ que ibidẽ. ver. quero q sunt prelati. ꝛ vtrum si vendat ꝛ consti tuat se noĩe p̃cario posidere an trasferat possessionẽ, vide p. Alex. in. l. j. i p̃nc. ꝛ in. §. si. ff. de acquirẽ. poss. ꝛ Inno. in. c. cũ su per. j. de cã posses. ꝛ ꝓprie.

Zacharias.

b ¶ Dictio vltra. adde inquãtũ iste dicit ꝙ ad modicuꝫ referꝫ, ꝙ imo ad magnum nisi qñ certa q̃titas limitatur vel numerus: qꝛ tunc excluditur maius sicut min⁹: vt no. Car. in cle. ij. de magis. de qua vide ple. p Bar. in. c. raynuti⁹. §. vltra dotez. co. mihi. cxxiij. j. de resti. ꝛ ibi etiaꝫ doct. gl. ꝛ Bar. in cle. j. in ṽsi. facere. de vsur. oĩno per bal. in. c. j. §. j. co. j. ṽ. itẽ collige voluñ tatẽ. in ti. de duo. fra. de nouo bñfi. inuesti. in ṽsi. feu. vbi format pulchrã. q. ꝛ p Bart. i. l. cels⁹. in vlt. co. ver. dicebat tamẽ Hos. ff. de vsuca. Anto. Francis.

¶ De materia istius dictionis vltra vide Bart. in l. cum ita. in vlt. q. ff. de dote prele. ꝛ in. l. si vltra. C. de fideicõ. vbi dicit ꝙ est dictio inclusiua. ꝛ ideo si qs vltra dolia legat vinũ videnꝫ etiã legata dolia: ð quo etiam per Doc. i l. si sic. ff. de leg. iij. ꝛ vide Spe. in tit. de disputa. ꝛ alle. i. §. iiij. ꝛ vide pau. de ca. in ꝯsi. cxj. in cip. sup quo quesito. vbi dicit qd̃ est dictio repetitiua.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Referꝫ. Ex hoc vꝫ dicendũ ꝙ si testis dicat qd̃ res valeat octo ꝛ vltra ꝛ fuit vendita p quatuor ꝓbat qd̃ sit lesio vltra dimidiã iusti pretiĳ ꝛ non videtur ꝙ competat remedium, l. ij. C. de rescin. ven. ꝛ hoc Ab. hic sentit. ꝛ ita etiã tenet Sali. in. d. l. ij. col. xv. Alexã. in. l. ꝛ post tres. in prin. col. ij. vbi Ias. col. iij. ff. si quis cau. ꝛ Ias. in. l. cũ furti. in fi. ff. de in litem iur. Are. per illũ tex. in. c. cum causa. j. de test. Feli. in. c. pastora. col. iij. circa prin. de rescrip. Contrarium tamen tenet Imo. in. c. pe. co. ante pe. de emp. ꝛ vẽdi. ꝛ Alex. in cõsi. cix. inci. viso processu. col. pe. in. ij. dubio. in. iiij. vol. Geor. natã in repe. cle. sepe. in prin. col. xx. ver. sed quid si testis. de ver. sig. vbi dicitur ꝙ in teste dictio vltra, nihil operatur. ꝛ hoc sentit Abb. hic in fi. qd̃ tenendum dixi late in. d. l. ij.

placet. pro hoc alleg. tex. c. olim. j. de resti. spo. vbi noĩe ecclesie fuit actum per prelatuꝫ ꝛ capitulum.

4 ¶ † Item in veritate isti sunt administratores ꝛ nõ dñi. vnde non possunt facere ꝯdicionẽ ecclesie deteriorẽ seu alienare ipsius bona a nisi in casibus a iure expressis: seruata forma. xij. q. ij. in summa. ꝛ in. c. sine exceptione. ꝛ dñiũ rerum ecclesiarũ nõ est penes eũ: sed apud christuꝫ vel ecclesiã vniuersalem vel ipsam ecclesiam specialem vt no. idem Inn. in. c. cum super. de causa pos. ꝛ ꝓprie. Videmus insup ꝙ solus p̃latus reuocat ꝓcuratorem datũ a cõuentu sup reb⁹ cõibus vt ipsemet agat: ꝛ ita no. Inn. in. c. ij. de test. li. vj. ꝛ tamẽ ipse prelatus dꝫ agere noĩe ecclesie: qcq̃d sit tutius est agere noĩe ecclesie: ꝛ hoc quo ad primũ.

5 ¶ † Quo ad secundũ qñ agit p corpore ipsius ecclesie: vt qꝛ agit possessorio recuperãde: ꝛ tũc agit noĩe ꝓprio ꝛ non ecclesie: qꝛ ipse ꝛ nõ ecclesia fuit spoliat⁹: vt probatur in. c. conquerente. de restit. spo. ꝛ. vj. q. j. presentium. ꝛ in. c. in literis. ꝛ. c. itẽ cũ qs. eo. ti. no. Inno. in. d. c. in literis. ꝛ in. c. cũ sup. Idem si agat possessorio adipiscẽde vt in. c. accedẽs. de accu. vel si agat petitorio ex quo agit p corpore ipsius bñficij, vt in. c. ex insinuatione. de ꝓcu. ecclesia eñ nõ possidet seipsam nec regit seipsam sed prelat⁹ suo noĩe ꝛ tanq̃ rector ipsam possidet ꝛ gubernat: ꝛ hoc breuiter dico quo ad scd̃m.

6 ¶ † Ad tertiũ qñ agit p iuribus cõpetẽtib⁹ prelato seu rectori: breuiter dico qd̃ agit noĩe suo tanq̃ prelatus: vt ptꝫ in. c. cũ venerabilis. ꝛ. c. constitutus. de reli. do. ꝛ. c. auditis. de in integ. restit. cũ multis similibus: vbi epũs agit tanq̃ epũs cõtra ecclesias inferiores p iurib⁹ epalibus. Ex quo eñ ista iura sibi competunt ꝛ non ecclesie, agat noĩe suo: ꝛ ita sentit Inn. in. c. conquerente. vt. s. dixi. in. c. in literis. preal. modicum ante finẽ.

7 ¶ † Ad scd̃m principale quid dicẽdum in dubio. dico cõcludendo qd̃ aut agit super re ecclesie vel cõtractu inito cũ ecclesia vel alio iure ecclie cõpetenti, ꝛ hoc cõstat. ꝛ videꝫ egisse noĩe proprio: aut sup re ꝓpria vel ꝯctu inito cum eo vt p̃uato ꝛ noĩe ꝓprio: ꝛ hoc cõstat ꝛ vꝫ egisse ꝓprio noĩe: hoc aperte ꝓbatur ex no. in. c. dilecti. de foro compe. ꝛ. c. requisisti. de testa. per Io. an. in fi. in regula, priuilegium. de reg. iu. lib. vj. in mercu. ꝛ in materia tutorũ ꝛ curatorũ in. l. post mortẽ. ꝛ ibi p Bar. ff. qñ ex facto tuto. arguendo de ꝯctibus ad iudicia: nã in iudicio quasi ꝯhim⁹ vt. l. iij. §. idẽ scribit. ff. de pecu. Aut sumus in dubio vt qꝛ egit super re que pariter põt cõcernere personã ꝛ eccliã: et tunc tꝫ hic. d. Ant. ꝛ vꝫ egisse noĩe ecclie: qꝛ res p̃sumiꝫ ecclie. allegat qd̃ in simili not. Bart. in. d. l. post mortẽ. sed certe ibi no. faciunt in oppositum. ibi eñ dicit Bart. ꝙ si tutor cõtraxit super re q̃ pt cõcernere pupillũ sicut tutorẽ ꝙ videꝫ ꝓprio nomine contraxisse: ꝛ videtur de hoc text. in. d. l. post mortẽ. §. tutor. sed forte. d. Ant. voluit sequi Hostiẽ. in eo qd̃ dicit quemadmodũ in dubio res presumiꝫ ecclesie: ita videꝫ egisse noĩe ecclesie: sed presuppositum non est indistincte verũ qꝛ nõ semper acquiritur ecclesie: neo presumitur acquisiuisse in dubio semp ex bonis eccle. vt nota. in. c. cũ in officiĳs. de testa. ꝛ optimus tex. cum gl. in. c. j. xij. q. iiij. Item in iudicio nõ semper acquiritur imo posset succumbere. vñ in hoc casu dubio distinguerẽ sic: quod aut fuit expressum nomen appellatiuum: vt qꝛ dixit prelatus seu rector ꝛc. videtur egisse noĩe ecclesie: aut expressit nomen ꝓpriũ tñ: ꝛ videtur egisse noĩe ꝓprio. p hoc tex. cum gl. in. d. §. tutor. ꝛ qd̃ leg. ꝛ no. in. c. qm̃ abbas. de offi. deleg. ꝛ in. d. c. requisisti. ꝛ per Ioã. an. in. d. regula, priuilegium. ꝛ hoc quo ad discerendum quo nomine videatur egisse.

8 ¶ † Sed si aliqd acq̃siuisset an videatur acquisiuisse ex bonis ecclesie vel ex bonis paternis vel ex industria sua: est alia qd̃ que examinaꝫ plene in iurib⁹ prealle. ꝛ plenissime dixi in repetitio. c. cũ esses. de testa. ꝛ p

9 hoc remanet expeditus clarius ꝛ latius quã alibi iste articul⁹. ¶ † Et inquantum. s. incidenter dictũ fuit qd̃ in dubio quis videtur deduxisse directaꝫ actionẽ: dic vt no. in Spe. in ti. de actio. ꝛ peti. §. j. ver. in hoc autem. ꝛ ver. nunquid tenetur quis dicere. ad fi. s. ꝛ per Bar. in. l. j. ff. de act. ꝛ obli. ꝛ. l. si mulier. §. eadem. ff. de exce. rei iudi. vide quod dixi in. c.

10 ceterũ. s. de iu. ¶ † Venio ad gl. ꝛ opp. videꝫ enim nouas inducias fuisse dandas: qꝛ illa dictio ꝛ vltra, b ad modicũ referꝫ, c vt in. l. hec adiectio. ff. de verb. sig. ꝛ iste actor declarabat ꝙ volebat includere tp̃s maius expresso: nam expresserat triẽniũ ꝛ postea declarauit ꝙ per septẽnium nõ soluerat. ꝛ sic verisimiliter reus non poterat deliberare in primo termino: qꝛ verisimiliter potuit cogitare ꝙ nõ veniret tp̃s vltra naturã verborum. ar. in. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. ꝛ in. c. fi. de ver. sig. sol. ſm gl. hic agebatur ad restitutionẽ illarũ possessionũ que inciderãt in commissum ꝓpter solutionem nõ factã. ꝛ ad hoc sufficit cessatio p biẽnium cũ res est ecclesie, vt in. c. potuit. de loc. ꝛ iste actor etiam expressit triennium. ꝛ sic expressio sufficiebat ad obtinẽdum in cã: vnde supflue fuit adiecta illa dictio ꝛ vltra: nec erat opus declaratione: cum sine potuit deliberare. Ex his colligitur prima lect. de qua premisi ꝙ hic agebatur ad restitutionem rerum quo casu hec litera est verissima. ꝛ pro ea est tex. in. c. cum dilecti. ꝛ. c. pe. de empti. ꝛ vendi. vbi sufficit ꝙ in libello ꝛ dictis testiũ ꝛ sententia dicatur deceptionẽ factam fuisse vltra dimidiã iusti pretij nõ determinãdo aliter illud vltra: cũ agitur vt restituatur res vel suppleaꝫ iustum pretiũ: quia ad istũ effectũ sufficit deceptio vltra dimidiã quãtũcunq̃ illa sit modica. secus dicit glo. si fuisset actum ad restitutionẽ subtracte pensionis: que diceretur non soluta tribus annis ꝛ vltra: qꝛ tunc non potuisset deliberare de certo tempore: ideo facta declaratione dareꝫ inducie. hunc intellectum gl. sequitur hic Host. tam quo ad primã partem q̃ quo ad scd̃am; dicens ꝙ vbi petitur quantitas rõne aditiõis dabitur dilatio. allega. ff. de execu. rei iudi. l. cum queritur. ꝛ. l. seq. Circa hoc cñ concludit gl. ꝙ vbi declaratio libelli est multum remota a v̄bis ipsius libelli: iudex dabit dilationẽ al's denegabit: vt hic, ꝛ. s. c. proxi. et hec sunt vera verba Inno. primo sequitur hanc lectu. glo. postea ponit aliam lect. dicens ꝙ hic cõueniebantur isti super possessionibus ꝛ super pensione subtracta nec facta declaratiõe debẽt habere nouas inducias qꝛ habuerunt inducias super toto negotio: vnde super toto debuerunt deliberare: sed Inno. per hoc nõ respondet ad cõtrarium nec aliter declarat: sed Colle. sequẽdo hunc intellectum magis declarat dicẽs quod cum hoc casu agaꝫ de facto rei vcꝫ quãto tempore cessauerit a solutione satis potuit reus deliberate per primum libellum. Scire enim debebat quanto tempore non soluit. ꝛ ex hac ratione inferꝫ idẽ esse qñ solũ fuit petita pensio subtracta: sed hec ratio colle. põt impugnari duabus rationibus. Prima qꝛ potuisset reus succedere in possessionibus in locũ alteri⁹ quo casu presumeretur ignorãtia tẽporis nõ soluti vt in regu

11 la, cũ quis. de re. iur. lib. vj. ¶ † Ita si factũ esset ꝓpriũ, ſm tñ longũ nõ presumitur sciẽtia. de senten. excom. cum illorũ. in fi. ꝛ no. in. c. ab excõicato. de rescrip. do. meus. do. Card. approbat hanc lect. secundam ꝛ loquitur magis generaliter dicẽs, ꝙ ideo nõ debuit hic dari noua dilatio qꝛ verba libelli quantũcunq̃ generalia recipiunt interpretationem ad commodum actoris, vt. l. si quis intentione ambi. ff. de iudi. ꝛ not. in. c. cum ad sedem. de restitu. spo. vnde debuit iste reus cogitare hoc euenire posse ꝛ referre seu intelligere libellum respectu magni temporis ad

12 actoris commodũ. ¶ † Et ex hoc dicit notabiliter hic probari ꝙ verba generalia etiam que alias ad modicum referuntur accipiuntur generaliter ꝛ ad multa referri possunt ꝛ ad omnẽ quantitatem ꝛ commodum actoris ratione p̃dicta: licet aliud sit in contractibus vel in dicto testis: ꝛ sic intelligitur lex hec adiectio. sed salua reuerentia tanti preceptoris hoc non est bene dictum: licet verba generalia libelli possint interpretari per ipsum actorem ad eius commodum. vel vbi probatio secuta est clara et specifica debet adaptari ad libellum ad commodum actoris iuxta no. per Innocen. in capitulo secundo. de ordi. cognitio. et dixi in capitulo dilecti. de iudic. ꝛ no. Bartolus in dicta. l. si quis intentione tamen vbi libellus est generalis et impedit reum certe et determinate deliberare nedum reus non tenetur deliberare et intelligere libellũ ad commodum actoris, imo potest facere actorem compelli ad declarandum. ꝛ hoc not. Bartolus in dicta. l. si quis intentione. ꝛ probatur in. c. secundo. de libel. obla. ꝛ in. l. j. in princip. ff. de eden. facit. l. si defensor. §. illud. ff. de interrog. actio. non enim reus compellitur diuinare nec iste actor debet vagari cum iactura alterius: vt in. c. vt quis duas. de elect. libro. vj. ꝛ est text. optimus in. l. pretor edixit. in principio. ff. de iniurijs. imo plus notabiliter dixit Bartolus in. d. l. si quis intẽtiõe. quod si intentio actoris est ambigua ꝛ respõsio rei est ambigua licet actor possit interpretari intentionem suam: tamen eius intentio non intelligitur

confes-

confessata scdm eius interpretationẽ:sed scdm qd intelligit reus qr sicut intentionẽ dubiã actoris interpretamur ad cõmodum eius:ita & exceptionẽ & rñsionem ambiguã rei.& de hoc vide tex.ibi.& hoc videt expsse ɔ dictũ dñi Card.nõ ergo reus tenet intelligere,ambiguã & dubiam intẽtionẽ actoris ad eius commodum & fauorẽ.Ego saluãdo hanc lect.dico qd oportet intelligere q istis reis fuit facta ɔcessio:nõ em̃ est presumẽda alia psona cũ de illa fuit facta mẽtio:vnde cuz conueniretur de facto suo & tps esset modicũ.s.septẽ annoꝝ iuxta no.in cle.j.de reb.eccle.nõ alie.& in.c.si.ne prelati vices suas,satis potuerũt deliberare de toto tẽpore in primo termino.¶†Cum;in facto ppio nõ intricato neqꝫ diuturno presumat sciẽtia:vt in.c.ab excõicato.de rescrip.& qd ibi no. & in prealleg.c.cuz illoꝝ.in fi.satis em̃ est q qualitercũqꝫ potuerunt deliberare.ar.ɔ.c.pxi.secus autẽ vbi allegaretur aliquid impediens hãc declarationem.& ideo hoc relinquitur arbitrio boni iudicis:& considerata gñalitate & declaratiõe secuta cõcedat vel deneget:vt dixit Hostiẽ.Ista em̃ possunt magis percipi intellectu q̃ aliqua locutione exprimi.arg.in c.apostolice.de do.&.l.l.iij.ff.de test.Lectura tñ pma magis cõuenit isti litere & procedit sine scrupulo.scda tñ põt teneri modo predicto.¶†Ultimo scias q decretalis ista iũcta gl. adducit per Jo.cal.ad.q.testis pduct⁹ sup pscriptiõe.x.an. probãda dixitititiũ possedisse.ix.an.& plus:nũquid sit pbata prescriptio seu possessio.x.an.& videt q sic per istũ tex.iũcta gl.sed.d.Ant.determinat cõtrariũ qr vbi aliquid est determinate probãdum,dictio plus:& similes gñales & incerte dictiones nihil operantur.nã dictum testis dz cõcludere necessario:vt in.c.in psentia.de pba.Idẽ determinat Bart.in l.cũ furti.ff.de in lit.iur.de quo p gl.in.l.ab hostib⁹.§.sed qd simpliciter.ff.ex quib.cau.ma.p Doc.antiquos in.l.& si post tres.ff.si qs cau.sꝫ pdicta ɔclusio cõiter tenet a Modernis & est verissima.Et ex hoc etiã infero qd in snia nil operabit cũ debeat esse certa & clara:vt in.l.j.&.ij.C.de sen.que sine;cer. quãti.facit.c.in his.de ver.si.& idẽ vbicũqꝫ [a] aliqd debet esse certum & determinatuz.secus in alijs vbi nõ requiritur talis certitudo & determinatio.& ita loqt.d.l.hec adiectio.&.l.ab hostib⁹.§.sed qd simplr.Et ex hoc infert Gof.& Jo.an.post eum nõ bene dixisse in.c.lꝫ.de pba.vbi dicunt q si testes dicant aliquẽ possedisse.xxx.an.& vltra:nõ est pbata pscriptio qr tps precedẽs vsqꝫ ad tps lati testimonij vr includi.& sic dz detrahi tẽpus quo fuit facta citatio,& lis cõte.& pcessus vsqꝫ ad tps lati testimonij:sec⁹ fm eos si dixisset q possedit.xxx. an.& plus:qr illud plus põt adijcere tps mote litis p.d.l.hec adiectio.& sic volũt q aliqd lꝫ modicum operet etiã in teste: qd nõ est verum vt predixi:qr cũ possit illa dictio verificari in vno momento cum possibile sit q possederit per momentũ vltra.xxx.an.& sic veruz esset dicere q possedit per.xxx.an.& plus.nã esset probata pscriptio.nihil ergo operabit in teste vbi determinate est aliqd pbandum:qr dz cõcludere necessario vt pdixi:sed necessario nõ cõprehẽdit totũ illud tps cum possit verificari in momento vt pdixi.¶†Glo.si.colligit qd appellãs frustratorie remittit ad eum a quo appellauit:dic hoc procedere si nõ fuit delatũ appellationi:tunc em̃ licet superior possit cãm remittere nõ tñ tenetur.de quo dic vt leg.& not.in.c.cum appellationibus.de appel.lib.vj.

☞Dilationes dantur reo,lꝫ habuerit terminum peremptoriũ intra quẽ ob publicã vtilitatẽ nõ potuit interesse.2.
Citatio quando fit de longinquo potest fieri ad totã causaz & vt citatus veniat instructus.6.
Archiepiscopus potest acquirere ius patriarchatus in prouincia alterius archiepiscopi.
Patriacha est maior archiepiscopo.16.
Consuetudo quod appelletur ad parem,vel minorem,vel de vicario ad episcopum an valeat.
Terminus breuis si est datus in causa ardua:potest legitime appellari.
Dilationes sunt dãde ad cõsulendos eos qui sunt informati:& quos causa tangit.
Papa potest excommunicare etiã principes seculares:quãdo non subueniunt ecclesie indigenti.
Papa & nullus alius prelatus; tenetur psonaliter pugnare.
Citatio perẽptoria:an & quo casu dz mitti p prima vice.10.
Citationi peremptorie si non est est obeditum potest iudex procedere ad vlteriora sine alia citatione.
Citatio facta semel ad oẽs & singulos actus quõ procedat.
Citatus vt compareat personaliter nõ põt p aliũ cõparere.
Procurator nõ admittitur qñ requirit presentia psonalis.
Statutũ q si qs psonalr fecerit:nõ verificat in faciẽte facere.
Clausula apposita in procuratorio:vcꝫ facio te procuratorẽ saluis exceptionibus meis quid importet.
Procurator an piudicet dño in cõfitẽdo & dolũ cõmittẽdo.
Quid importet,promitto ratum habere quicquid legitime gesserit procurator meus.
14 Absens cã reipub.tandiu excusat q̃diu durat impedimẽtũ:
Contra absentem causa reipub.proceditur si non defendat.
15 Procuratorem nõ compellitur qs constituere in cã ardua.
16 Mandatum secundum reuocat primum.
Appellatur ab archiepiscopo ad patriarcham:vel eo deficiente ad papam.
17 Subditorum interest non mutare dominum.
18 Procurator constitutus vt possit oĩa facere que dñs põt:an videatur constitutus in his q̃ requirũt speciale mandatum.
19 Procurator constitutus ad cetera negotia cuz clausula promittens habere ratum quicquid ipse fecerit;an videatur ex hoc concessa libera.

Exposuit nobis.

¶†Si post citationẽ ad cãm reus p vtilitate publica vocet circũducitur perẽptoriũ & habebit nouas inducias.ita cõmuniter summat:sed hec summatio est nimis gñalis.qd em̃ si causa nõ est ardua & reperitur citatus in loco iudicij post exceptionem publice vtilitatis,vel fuit vocatus eo tempore quo iam deliberauerat vel potuisset iam deliberare si voluisset: certe teneret rñdere vt satis innuitur ex rõne litere.ideo summo sic & strictius.¶†Si citatus in causa ardua de longinquo vocat pro publica vtilitate etiã ad locuz iudicij:ita q iurat terminum citationis deliberare & alia sibi necessaria ad cõparendum explicare nõ potuit in termino rñdere, nõ cogit si reperiatur in loco iudicij:sed habebit nouas inducias.h.d. notabiliter.Diuiditur qr pma ps narrat factũ.scda ibi:nos igit,interloqtur:& pma ɔtinet plura vt in ea ptz.¶Casus lfalis.Inter bituriceñ. & burdegaleñ. archiepos vtebat qd sup iure primati:papa citauit burdegaleñ.archiepiscopũ vt ad initium quadragesime p se vel idoneũ rñsalem ad pñtiaz eius accederet,quẽ terminũ sibi perẽptoriũ assignauit:bituriceñ.archieps super iure primatie rñsurus:postmodum dictus burdegaleñ.p subsidio romane ecclesie vocatus ad presentiã dñi pape psonalr accessit.Dict⁹ bituricẽsis archieps in curia constitutus postulauit instãter vt papa in negotio [a] primatie pcederet.Burdegaleñ.ad ppria rediens quendaz cõstituit pcuratorẽ q saluis exceptionib⁹ sibi cõpetentibus in rñdendo & defendendo oĩa faceret q̃ ipsemet burdegaleñ. facere posset:bituriceñ.archieps petijt vt dict⁹ procurator rñderet sibi:ille excipiẽdo pposuit se ad hoc nõ teneri:qr pro alia maiori cã.s.publica vtilitate dict⁹ burdegaleñ. vocatus fuerat:quare p absente debuit reputari & priuilegiũ reuocãdi domum habere:cũ adhuc nõ deliberauerat cum suffraganeis suis & alijs quorũ ɔsiliũ cã ista reqrit:nec habuerat tps in quo ad vtrũqꝫ negotiuz potuerit esse parat⁹.Ex aduerso fuit rñsum q cũ ipse prius vocat⁹ fuisset super qõne pmissa nõ fuit intẽtionis pape primũ mãdatũ p posteri⁹ reuocare. & tñ tps habuit quod bene potuit deliberare sup vtroqꝫ negotio.d.Pa.de cõsilio fratruz suorum adhuc dilationẽ sibi cõcessit vsqꝫ ad festũ natiuitatis dñi.Ber.¶†Not.ex eo qd iste fuit citatus vt veniret ad rñdendũ sup iure primatie:qd vbi citatio fit de longinquo [b] põt fieri ad totaz cãm.& potest prima vice emanare peremptoriũ.de primo vide p Inno.in c.cõsuluit.de offi.dele.& in.c.auditis.de pcu.& aliqd.j.subijciã.de scdo dic vt dixi.ɔ.e.ti.c.j.¶†Not.ij.q vn⁹ archieps põt ex consuetudine acqrere ius primatie seu patriarchat⁹ in puincia alterius archiepi:primas enim & patriarcha idez sunt lꝫ noĩa sint diuersa:vt dicit tex.in.c.j.xcix.dist.& hꝫ patriarcha seu primas ordinariã in prouincijs archiepoꝝ sibi subiectoꝝ seu in personas ipsorum archiepoꝝ.vnde de eis appellatur ad patriarchã cui subijciũtur sicut appellatur de epis puincie ad ipm archiepm:vt in.c.si inter.vj.q.iiij.&.xxi. di.clericos.& in.c.antiqua.de priuile.¶†Et ex hoc no.q ɔ cõsuetudine põt induci vt appellet ad parez:qd videtur cõtra gl.in.c.ij.de cõsuetudine.li.vj.qr inquantuz dicit de pari nõ videt vera:qr cõsuetudo facit tũc euz maiorẽ.sed q appellet de maiori ad minorem vel de eodem ad eundẽ vel ad eũ qui est idẽ iuris fictione:vt de vicario ad epm nõ vꝫ cõsuetudo. ita loquitur.d.c.ij.& sic videtur velle Hosti.& Jo.and.in.c.romana.de app.lib.vj.super gl.q.d.qd nõ.sicut enim consuetudo põt dare iurisdictionẽ priuato sup alijs priuatis:vt in.c. cũ cõtingat.& qd ibi not.de foro cõpe.ita potest dari de pari in parem faciendo eũ maiorẽ:nec est cõtra substantiã appellationis:qr hic bene appellat de minori ad maiorem:qr consuetudo facit eum maiorem:[c] sed secus quando appellat de

Sebasti.Sapia.
[a] ¶Ubicũqꝫ.vide pulchre p Are.in c.cuz cã.j.de testi. Jas.in.l.cũ furti. ff.de in litẽ iur.et i.l.& si post tres.i pn.col.iij.ff.si qs cau.& i locis paulo.ɔ.alleg.
Zacharias.
[b] ¶De lõginquo. Adde Fed.de se. in.c.lꝫ cãm.quem Inno.ibi refert & sequit.j.de pba. Lãfr.de ori.in.c. qm̃ cõtra.§.citationes.nu.1.vers. querit nũquid citatio gñalis:ibi p Archiepm vel patriarchã in lõgin quo itinere.eo.ti.
Sebasti. Sapia.
[c] ¶Maiorez.vide Mod.post Ab. in rubr.j.de app. vbi tangũt an cõsuetudo q appellet de maiori ad minorẽ ideo non valeat qr est ɔtra substantiã appellationis. vide.d. meũ.d.Rochum Curtiũ in repe.c. fi.col.xxix.in fi.ɔ. de consue.vbi meminit de ratione quaz ponit Abbas hic.

maiori ad minorem: qꝛ talis consuetudo esset irrationabilis vt minor qui remanet minor corrigat factum maioris. vt in c. cū inferior. de maio. ⁊ obe. ⁊ .xxj. dist. inferior. ⁊ no. hanc rationem diuersitatis.

6 ¶ † No. hic arg. optimum ꝙ citatio ad comparendū de longinquo facta expressa causa sup qua dꝫ comparere videt̄ prefixa nō solum vt compareat: sed etiā vt deliberet cū his qui sunt de negotio informati ⁊ quos negotium tangit: vt hic satis innuitur. ⁊ potest esse ratio: qꝛ cum locus iudicij sit valde distans nō debet nudus comparere: sꝫ instructus debet se presentare. ⁊ si superuenit impedimētum tollens facultatem deliberandi cum alijs lꝫ tollat facultatē cōparēdi circūducit̄ edictū ⁊ oportet dari nouā dilationem.

7 ¶ † Ex hoc infero ad duo. Primo ꝙ si in causa ardua terminus citatorius ⁊ peremptorius est ita breuis qd̄ licet possit comparere sed nō pōt alios cōsulere ⁊ deliberare ꝙ pōt legitime appellari. ⁊ facit ad no. s̄. e. c. j. Secūdo ꝙ lꝫ dilatio non dꝫ dari ad cōsulendum amicos: vt no. glo. in. l. j. C. eo. de quo tamen dicendū est vt dixi in. c. ij. s̄. eo. dꝫ tamen dari ad consulēdum illos quorum consilium arduitas cause requirit: vt qꝛ eos causa aliqualiter tangit ⁊ possunt se de negotio informare: vt in casu nostro sunt suffraganei ⁊ capitula ecclesiarum cathedralium de quo dicendum est vt in. c. si. de maio. ⁊ obe.

¶ No. ꝙ nō solum cōpetit ius reuocādi domū in causa que sui natura non est in curia: sed etiam in causa q̄ sui natura est in curia ⁊ etiam vbi p̄cessit citatio qn̄ impedimentū superueniens tollit facultatem deliberandi seu faciendi id ꝓpter qd̄ citatio emanauit. ista tn̄ nō est proprie domus reuocatio: qꝛ hic etiam tenetur cōparere iterum ⁊ redire: sed tm̄ circūducit̄ edictum: sed ꝓprie competit ius reuocandi domū satis est ꝙ rn̄deat in ꝓpria patria. de quo tamen est dicenduꝫ, vt dixi in c. si. s̄. de for. compe. alia nō colligo qa veniūt infra examinanda. Sed anteq̄ʒ more solito gl. attingā: quero pro declaratione casus pro quo subsidio impendendo fuit iste archiepiscopus vocat⁹. So. dicit Host. ꝙ iste fuit vocatus tēpore discordie orte inter Gregorium, cuius fuit hec decretalis, ⁊ Federicū quondam imperatorem. de quo. j. de re iudi. lib. vj. in. c. ad apostolice.

8 ¶ † Nam ẜm Jo. an. ⁊ bene potest ecclesia non solum a prelatis sed etiam principibus petere auxilium cōtra hostes. xxiij. qō. iij. maximianus. ⁊ c. ab imperatoribus. ⁊ eos non prebētes excōicare. ea. causa. q. v. administratores. puto etiam ꝙ possit eos acrius punire maxime imperatorem. ar. in. c. venerabilem. de elec. ⁊ in. c. alius. xv. q. vj. ⁊ in. c. ad abolēdam. §. statuimus. ⁊ in. c. excōicamus. §. moneantur. ⁊ seq. de hereti. ⁊ licet Papa vel alius prelatus personaliter pugnare non debeat ꝓ sue ecclesie defensione: pōt tn̄ alios ad pugnāduꝫ incitare. xxiij. q. viij. igit̄. ⁊ c. hortatu. ⁊ c. oī timore. ẜcd̄m Philip. ⁊ vide bo. gl. in. c. sciscitaris. vij. q. j. que dicit ꝙ prelatus hoc casu potest interesse ⁊ incitare alios ad pugnaꝫ. vide bo. tex. cum ibi no. in. c. dilecto. de sen. excō. lib. vj.

9 ¶ † Venio ad gl. ⁊ primo colligit ex tex. iudicē ex causa ꝓpter distātiam viarū posse pria vice mittere perēptoriū: vt puta ꝓpter distātiā viarū. ex hoc gl. sentit ꝙ sine causa nō pōt mitti peremptorium: cuius cōtrarium sentit in. c. j. s̄. e. ⁊ illud verius. ⁊ dic vt ibi dixi. nā peremptorium habēs cōpetētia interualla regulariter comparatur trine citationi: vt in. l. contumacia. ff. de re iud. ⁊ . l. tres denuntiationes. C. qn̄o ⁊ qn̄ iu. ⁊ in. c. de illicita. xxiiij. q. iij. sꝫ in alio pōt hec assignari specialitas vt valeat citatio prima vice ad totam causam de cuius validitate potest dubitari. ex dictis Inno. in. c. consuluit. de offi. deleg. ⁊ in c. auditis. de procur. colligitur quod sic. adeo ꝙ parte nō veniente procedi poterit ad vlteriora sine noua citatione si status cause patit̄. Hostiē. videt̄ hoc approbare in. d. c. ꝯsuluit: qn̄ iudex in perēptorio fuit comminatus de procedendo ad vlteriora ⁊ ꝓnuntiādo in cā alias requiritur citatio ad alios actus. ad hoc qd̄ no. in. c. ij. de do. ⁊ contu. lib. vj.

10 ¶ † Jo. an. in addi. Specu. in titu. de citatio. §. viso. ver. peremptorium. in. ij. col. dicit hanc citationem valere rōne absentie longeue. vt quia fit a Papa vel ab archiepiscopo vel eius officialib⁹. tūc em̄ tōlerat̄ talis citatio: qꝛ citatiōes de facili nō possunt iterari. secus em̄ si fiat in p̄senteꝫ: non dꝫ enim citatus teneri ita impeditus. vnde talis generalis citatio nō sufficit: ⁊ prestat legitimā causam appellādi. Fed. de sen. ꝯsi. clxxj. videtur etiam dubitare de validitate huius citationis generalis: qꝛ tunc terminus videt̄ assignari ad duos diuersos actus quod fieri non debet: vt no. glo. in cle. sepe. de verb. sig. in versi. post dationem. ⁊ dato ꝙ citatio sit legitima vt colligitur ex dictis Inno. s̄. eod.

11 ¶ † Et Archi. in. c. ij. de dolo ⁊ contu. lib. vj. distinguit, qd̄ aut reus fuit generaliter citatus ⁊ non comparuit ⁊ poterit procedi eo non comparēte ad omnes act⁹ cause qꝛ in tota causa contumax videtur. arg. in. d. c. ij. ⁊ intellige

a ¶ Licet citatio. An valeat hmōi citatio. vide pau. de ca. in. l. cōsentaneum. C. qn̄o ⁊ qn̄ iu. ⁊ i. l. ad peremptoriū. ff. de iudi. ⁊ in ꝯsi. l. ẜcd̄m antiquā impssioneꝫ. ⁊ Ang. Areti. in trac. maleficiorū. in versi. qd̄ iudex monuit eos singulis diebus. vbi Augusti. arimi.

b ¶ Singulis diebus. Adde quod bal. ꝯsil. cc xxx viij. iij. lib. dicit qd̄ est quedā seruitus ꝙ quis d̄beat semp morari in loco: et ꝙ nec in iure ciuili nec canonico talis modus citādi videt̄ permissus.

si status cause seu qualitas hoc patiat̄: vt qꝛ est talis ꝙ procedi pōt lit. non contest. sed si reus cōparuit ⁊ ad aliquos act⁹ processit satisfactum est illi citationi generali: qꝛ verū est dicere illum ad causam cōparuisse: nec pōt de isto dici ꝙ protestari videat̄ se nolle comparere in illa causa cum comparuit. pro hoc dictum. c. ij. a ꝯtrio. debet ergo citari postea ad alios actus alias sequeretur absurdum ꝙ omni die mane ⁊ sero teneret̄ qs per se vel suum ꝓcuratorem cōparere vt audiat qd iudex velit dicere: ⁊ sic posset eū iudex tenere impeditum p multa tpa saltem in foro ecclesiastico vbi non sunt̄ instantia: ⁊ posset captare tempus qn̄ reus esset absens: ⁊ tūc ferre sententiā: vt sic ille tanq̄ contumax nō possit appellare qd̄ videt̄ absurdum. ⁊ loquitur Fede. de citato sub ista forma vt veniret ad rn̄dendum libello ⁊ ad omnes singulos actus successiue vsq ad diffinitiuam sniam. d. Car. dicit dictum Fede. procedere in terminis in qbus loquit̄: sec⁹ si fuerit facta citatio sub hac forma vt cōpareat tali die ⁊ demum singulis diebus hora iuridica vsq ad sniam inclusiue: qꝛ tunc remanet citatio cū suo termino lꝫ cōpareat. sꝫ qn̄ fit citatio sub priori forma tūc postq̄ ꝯparuit remanet citatio respectu alioꝝ actuū sine termino. ⁊ q̄ valeat citatio sine termino: vt no. in. c. cū parati. de ap. non tamen poterit reus dici contumax ad placitum actoris sed tm̄ ad arbitriū iudicis: puta si se absentauit ad longā moram. sꝫ si bn̄ cōsidero nulla ex predictis opi. videt̄ simpliciter vera ⁊ primo incipiēdo ab hac vltima: videtur em̄ ꝙ lꝫ citatio [a] sit facta vt compareat singulis dieb⁹ hora iuridica ꝙ nō arctat post cōparitionē: qꝛ cum impossibile sit ꝙ in eadē cā procedatur singulis dieb⁹ hora iuridica: ideo ista nō dꝫ arctari ad comparendū ex quo nō ꝓcedit̄ in causa. finge em̄ ꝙ dilatio. viij. dierū sit data ad testes producendos intra quem terminuꝫ actor hodie ꝓducit vnum: hinc ad tres dies aliū ⁊ sic successiue non est absurdū reū arctari ad cōparendum singulis diebus [b] hora iuridica. ⁊ sic qn̄ datur terminus ad positiones vel ad interrogatoria faciēda: ⁊ sic de similibus. Item quando datur dilatio ad ẜcd̄m actum primo nō finito, imo ignoratur qn̄ finietur cōtra predicta ⁊ maxime qꝛ pendente dilatione dꝫ iudicis officiū quiescere. vt in. c. significante. de ap. ⁊ . l. siue pars. C. eo. Item opi. Fede. nō videt̄ etiā vera vt si compareat extinguatur citatio in totū: ⁊ post alios actus possit impune recedere nec teneatur redire sine noua citatione: nam ẜm hanc opi. ista citatio generalis nō seruiret nisi contra non cōparentē: ⁊ tn̄ citatio generalis fit vt citius expediatur causa cuꝫ presente: vt euitetur pluralitas citationum de longinquo. Item hec opi. videtur iudicio meo aperte contra tex. in fin. viij. q. v. ⁊ in. c. certum. xj. q. iij. vbi dicitur qd̄ citatus ad synodū seu ad curiam nō dꝫ recedere ante finitam cām alias punitur. ad idem. c. j. de iudi. ⁊ c. fin. de do. ⁊ ꝯtu. vbi ponit̄ forma huius citationis gn̄alis. Insuper opi. Joā. an. dum p̄supponit simplr̄ validitatem huius citationis qn̄ fit d̄ longinquo non vr̄ simpliciter vera vt sine alia citatiōe possit procedi ad alios singulos actus: finge enim ꝙ citat⁹ ad totā cām comparuit in curia seu corā archiepō recepit libellum. ⁊ rn̄dit: datus est sibi terminus vt intra duos mēses actor produceret testes: ⁊ sic est in facultate actoris qn̄cunq producere intra terminū: dꝫ ne reus incassum arctari ad comparendum singulis diebus: cū forte actor nō cōparebit nisi ter ītra totū terminū. cū ergo singuli actus nō habeant specificum terminum dꝫ reus citari qn̄ actor vult facere ꝓductionem cū non teneatur reus diuinare: vt dicit Bart. in. l. q ante kalen. ff. de ver. ob. vn̄ in hoc arti. sic putarē veraciter distinguendum qd̄ aut citatio gn̄alis fit in presentē ⁊ nō vꝫ rationib⁹ predictis: cum ad singulos actus debeāt fieri citationes. vt in. d. c. consuluit. ⁊ qd̄ ibi not. Inno. in. c. ad petitionē. de accu. vel saltē prebet iustā causam appellādi. aut fit in absenteꝫ maxime de longinquo ⁊ tunc aut non comparet ⁊ pōt ꝓcedi ad vlteriora prout qualitas cause patit̄ sine noua citatione cū videat̄ cōtumax in tota cā. ⁊ maxime si dixit se nolle cōparere. ar. in. c. ij. de do. ⁊ cōtu. li. vj. ⁊ . c. j. de iudi. aut comparuit ⁊ tūc citatio arctat vt nō recedat de loco iudicij. nisi saltem dimittat ꝓcuratorem. cum de facili non possunt citationes de longinquo geminari: ⁊ sic loquit̄. c. si. viij. q. v. ⁊ . c. certū. xj. q. iij. ⁊ alia iura superius alle. sed nō tenetur postea in iudicio comparere ad singulos actus sine citatione: cum sit incertum quando debeant explicari. ⁊ sic loquitur Bartolus in. l. qui ante kalendas. licet non loquatur proprie in his terminis sed in similibus. Item qn̄ citatio fit ad particulares act⁹ de nō existente in ciuitate puta comitatensi, potuit iudex supradicta ratiōe compellere reum vt eligat sibi locuꝫ in ciuitate vbi possit ad singulos actus citari: cum durum sit semper mittere ad villam. ita not. Ange. de peru. in dicta. l. qui ante kalendas. vbi

Bar.relinquit hāc.q.indecisam.alle.dicta Inn.in.c.auditis.⁊.c.ɔstitutus.de pcu.⁊ faciūt rōnes sup⁹ alle.sicut em̄ rōne absentie longeue pmittit citatio gnālis:ita ⁊ ista ɔpulsio vt eligat locū i loco iudicij.ratione em̄ absentie vt euident incōmoda multa pmittunt:vt in.l.si longi⁹.ff.de iud.⁊ in.c.fi.de sepul.vide tex.cū bo.gl.in.c.ex lr̄is.de in inte.resti.⁊ no.hūc arti.q: quotidianus est ⁊ non memini ꝙ p alios sit ita discussus. ¶ † El.q.q̄rit an citat⁹ vt personaliter cōpareat teneatur comparere per se:respodet qđ sic.[a] ⁊ de materia v.de in.c.j.de iudi.lib.vj.Et ex hac gl.⁊ ex illo tex.no.qđ vbi reqrit presentia alicuius nō pōt actus fieri per procuratorē:q: ille dr̄ pn̄s qui exhibet se conspectui:vide bo.glo.in cle.dudū.de sepul.si ergo[b] statutum dicat qđ faciēs tale quid personaliter,incidat in penā:faciēs p aliū euitat penā vt est gl.no.in cle.j.de vi.⁊ ho.cle.in ver.publice ⁊ psonaliter.secus si nō esset appositum verbū psonalr̄:vt in.c.si qs suadēte.xvij.q.iiij.iūcto.c.mulieres.de sen.exc.vide Bar.in.l.aut q ar̄.§.hec v̄ba.ff.qđ vi aut clam.⁊ in.l.hec v̄ba.ff.de adul. ¶ † Quero qd operant ista v̄ba q̄ fuerūt apposita i pcuratorio,constituo te pcuratorē saluis exceptionibus meis.Sol.dicit gl.ꝙ p̄seruāt exceptiōes dilatorias cōpetētes dn̄o:si em̄ simplr̄ cōstituisset vr̄ voluisse vt rn̄deret sup p̄ncipali:ɔ̄rium tn̄ determinat gl.cōcludens hec verba poni ad cautelā.⁊ ex hoc sentit gl.ꝙ cōstitutio pcu.cū ptestatiōe premissa est legitima.[c] dē hic An.dicit tn̄ ꝙ p̄missa ptestatio operatur aliq d.Primo vt non valeat ɔfessio facta omissa exceptiōe dilatoria.ff.mā.l.diligēter.cū hec pcuratio sit arctata ⁊ limitata:al's ɔfessio pcuratoris nocet dn̄o.s̄.titu.ij.c.j.nō tn̄ tenet mētiri:vt.l.qnt⁹.ff.ma.Itē scđo hec clausula est vtilis ne videat simplr̄ cōstitut⁹.⁊ sic cogat illū defendere:⁊ pn̄t ẜm eū sic exponi saluis ⁊c.i.si exceptiones quas saluat non fuerint recipiende:facit qđ ipe facturus erat.Gof.dicit qđ talis pcuratio nō vȝ quo ad cām p̄ncipalē:alle.de ap.c.significauit.sic nec illa qua quis pmittit ratū habere qđ legitime[c] factū fuerit.cū ēt qđ dolose facit pcurator dȝ nocere dn̄s.ff.de do.exce.l.si pcurator.lȝ succurrat dn̄o ẜm ea q not.in.c.j.vt lit.non contest. ¶ Itē in hoc vltimo lȝ gl.in.c.relatio.xxj.q.j.Spe.in ti.de pcu.§.rōne aūt forme.in fi.j.co.dicit tn̄ ibi ꝙ clemens visus est sentire ɔ̄riū.Host.tȝ ɔ̄ Gof.dicēs:ꝙ.c.significauit.nō facit seu nō pbat id ad qđ inducit p Gof.⁊ quicquid Gof.dicat istud mandatū burdega'eñ.vr̄ fuisse sufficiēs.Ioā.and.vr̄ tacite seq Gof.in eo qđ dicit ad dictū Host.posse rn̄deri ꝙ istud mādatū non fuit hic approbatū vt sufficiens sup p̄ncipali sȝ sup exceptionib⁹ tm̄ q saluate fuerūt:⁊ qđ ca.significauit.pot sic induci p Gof.sicut ibi pcuratorium non cū gnāli sigillo sȝ cū sigillo ad certū vsum nō est sufficiēs:ita nec mādatū nō gnāle sȝ certū.d.Anto.putat ꝙ si pcurator sic fuit ɔstitutus:ɔstituo talem pcuratorē ⁊ pmitto rata hr̄e q̄ legitime gesserit,ꝙ vȝ ⁊ reducet ad intellectū iuris q̄ legitime.i.ẜm dispositionē iuris gerere poterit.si v̄o cōstituitur sub alia forma saluis exceptionib⁹ rn̄deat ⁊c.pōt adhuc saluari pcuratoriū vt videat saluare dilatorias q̄ tolli vidēt ex actu cōstitutionis pcuratoris.Si aūt ɔstaret ꝙ vellet reseruare sibi ex ptestatione exceptionis ɔ̄ factū pcuratoris:cū hec ptestatio sit ɔ̄ ius nō iuuabit protestātē ⁊ admittit pcuratoriū:de ɔsti.cū M.⁊ hec vera ẜm eū nisi pars ɔsenserit ptestatiōi.sȝ si nō velit ꝙ admittat pcurator non admissa illa ptestatione admittet:⁊ protestatio illa nō iuuabit.ego puto ꝙ aut fuit ɔstitut⁹ sub illa forma:pmitto hr̄e ratū qcqd legitime feceris ⁊c.⁊ tunc a pricipio talis pcurator non dȝ admitti pter nimiā gn̄alitatem.[d] nō em̄ vr̄ oino idone⁹,⁊ cauēdū est ne lites ex litib⁹ oriant.vide ad hoc qđ no.in.c.ij.de li.ob.⁊ in.l.j.C.de anna.excep.⁊ in.l.fi.C.de fide instru.nisi ɔstituēs aliter illa v̄ba declaret:sed si de facto fuit admissus tūc habeat locū illa interpretatio.d.Anto.vt si fiat ɔ̄ ɔstituētē ⁊ reducat ad terminos iuris cōis:est em̄ qd sibi imputet quare apertius non dixit ad hoc qđ le.⁊ no.in.l.qcqd astringēde.ff.de v̄bo.ob.⁊.c.ex lr̄is.de spō.⁊ in regula,ɔ̄ eū.de regu.iu.lib.vj.Aut fuit ɔstitutus sub forma hui⁹.c.saluis exceptionib⁹ ⁊c.⁊ tūc in dubio plȝ interp̄tatio.d.Ant.vt sensus sit ꝙ p hoc nō intēdit illis exceptionib⁹ renūtiare,qđ ēt sentit An.sȝ si apareret ꝙ pcuratorē ɔstitueret vt nō possit agere in principali nisi exceptionib⁹ ppositis nō video quare hoc pcuratoriū nō debeat admitti cū ipe nō ɔpellat rn̄dere an̄ ppositas examinatas dilatorias:vt in ca.exhibita.de iu.⁊ in.c.pastoralis.de exce.nō apparet rō quare eodē mō nō possit ɔstituere pcuratorē.ar.l.j.ff.de pcu. ¶ † Glos.in ver.publica est clara.sȝ ɔ̄ eā ⁊ ɔ̄ text.opponit multipliciter:vr̄ em̄ ꝙ lȝ iste archiep̄s fuisset absens ex publica vtilitate[e] tn̄ ex quo tp̄e termini pn̄s reperiebat in curia:⁊ iā cessauerat impedimētū:ꝙ debebat cōpelli ad rn̄dendū:excusat em̄ qs ratione publice vtilitatis q̄diu durat ipedimētū ⁊ nō postea:vt l.si cui.§.j.ff.ex q.cau.ma.facit.c.ad audiētiā.de cle.non resi.Itē iste fuit citat⁹ vt ɔpareret p se vel p pcuratorem:lȝ ergo rōne absentie nō posset p se:debuit tn̄ ɔparere p pcuratorem.Itē ⁊ tertio ɔ absentē cā reipub.pcedit si nō defensat:vt.l.ignorare.C.de restitu.mili.fortius ergo ɔ̄ istū debuit pcedi q iā desierat abesse causa reipu.Solu.doc.circa hoc varie loquunt.lȝ breuiter cōcludendo dici pōt.⁊ primo quo ad primum ꝙ lȝ cessaret nunc impedimētū nō tn̄ cessabit effectus iam pduct⁹ ex absentia nam pter illam absentiā nō potuit deliberare cū ipsis ⁊ alijs quorum ɔsiliū in hac re erat necessariū:opȝ ergo ꝙ consequat nouas inducias.Nō obstat ẜm eū ꝙ debeat ɔstituere pcuratorem qui frustra cōstitueret pcuratorē cū ⁊ ipse pcurator dubitans deberet habere inducias ad cōsulendum dn̄m:vt in.ca.dilectus.de procur.

15 ¶ † Item in causa ardua quis nō ɔpellit constituere procuratorē.in.c.ij.de procu.cū impedimētum esset hic tēporale:vt nota.in.c.cum dilecti.de do.⁊ contu.nec ob.ꝙ arctabat ad cōparendū p se vel per procuratorē.⁊ q: tenet constituere procuratorē,q: possit cōparere ⁊ nō valet:sȝ iste voluit sed non potuit ratione impedimenti.Non ob.gl.d.l.ignorare.q: licet absens ex causa etiā necessaria teneatur se defendere:non tn̄ per hoc tollitur quin habeat locū ius reuocādi domum ex causa hic expressa ⁊ si.Item iste se defendebat allegando cās legitimas de petendo nouas inducias:secus vbi nullus cōpareret ad allegandū aliquam causam:vt in contrario.Itē si fuisset pcessum contra istū fuisset facta postea restitutio ex legitima causa.ff.ex quib.cau.ma.p totū.⁊ in ca.cum bertoldus.de re iud.sed ex quo cōstat de impedimēto melius fuisset ante factū occurrere q̄ post vulneratā causam remediū querere.l.fi.C.in qb.cau.in integ.resti.nō est neces. ¶ Sed cōtra hoc ⁊ cōtra text.denuo appo.videt ꝙ nō debuit excusari ratione illius secunde vocationis cū in ea nō fuerit facta mētio de primo mandato.ar.in.c.ceterū.de rescrip.nō em̄ fuit intētio pape reuocare p̄mū mādatū ex quo nō expressit.ar.in.c.ex parte.ij.de offi.dele.Sol.Host.ꝙ pter quatuor hec allegatio nō obstabat.Primo ꝙ si memor fuisset pter ea non abstinuisset a scđo mandato.de sup neg.p̄la.c.lȝ.de aut.⁊ vsu pal.nisi.⁊ sic non nocet istud tacuisse.ar.s̄.de rescr.ca.super literis.Scđo q: ⁊ si ipse nō videat reuocasse in effectu tn̄ reuocat propter ius reuocandi domum qđ iste habebat.Tertio q: ista interpretatio non est partis sȝ pape.de sent.excō.inter alia.cō ɔcor.Quarto q: ɔ̄na sunt tp̄a belli ⁊ pacis:vt in proemio instit.l.aduoca.C.de aduo.diuer.iu.vr̄ ergo ꝙ papa eligēdo vnum de ɔ̄rijs aliud reuocauerit:de p̄sum.nōne de bap.maiores.⁊.c.ceterū.preal.Non ob.ibi em̄ diuersa rescripta sup eodē facto emanauerāt:hic v̄o sup diuersis q si pōt dȝ oīa mādata ei⁹ adimplere.alr̄.illud qđ maiorem festinationem reqrit vbi imminet maius periculū.de ele.vbi periculū.lib.vj.facit.l.ɔ̄ pupillū.ff.de re iudi.

16 ¶ † Itē scđm mandatum quasi fortius reuocat primū.ad hoc de spō.si inter.plus etiā dicit Inn.qđ si iste archiep̄s sponte venisset p subsidio ecclesie cū ad hoc teneret ex iuramēto.de iuretura.ego N.deberet reputari excusatus.Itē dic ꝙ primū mādatū cōcernebat fauorē spālem.s.vni⁹ ecclesie.scđm v̄o ɔcernebat ecclesiā vniuersalē ⁊ fauorē publicū:merito p̄fertur.de postu.p̄la.bone.Et ex his habes multas limitatiōes ad.ca.ceterū.⁊ ad ei⁹ materiā. ¶ Ad aliū effectū op.⁊ vr̄ ꝙ iste archiep̄s burdegal̄.nō erat citādus sup iure primatie defendēdo:imo nō debebat audiri volēs defendere:q: ei⁹ nō interest cū alia sint iura archiep̄alia ⁊ alia iura primatis seu patriarche:cū habeāt se archiep̄s ⁊ p̄imas seu patriarcha vt inferior ⁊ superior,⁊ de archiepiscopo appelletur ad p̄matē:vt.s̄.dixi.⁊ cui⁹ nō interest[f] audiri nō debet.ij.q.vj.non solēt.de elec.cū inter.Solu.quidā vt Inno.refert,allegāt rōnē ꝙ ipsi⁹ interest:q: omnia iura primatis cadunt in ipsum in.l.cū seru⁹.C.de ser.fu.No.q: al's sup ista excep.vidi dubitari.Ae.fal.Anto.Fran. ¶ Circa istā exceptionē,tua nō interest vltra hic alle.vide no.p doct.in.l.finalit.in.§.si hō.ff.de rei vēdi.⁊ vide Angel.in.l.pater filiū.de inof.test.vbi cōcludit ꝙ est dilatoria exceptio ⁊ propterea dȝ opponi ante lit.contest.sicut alie exceptiōes dilatorie q̄ dn̄t opponi intra terminum statutum ad deliberandum an quis velit cedere vel cōtēdere.⁊ per Bar.in.l.j.in princ.ff.de eden.⁊ de materia istarum exceptionū habetur etiam in.l.licet.C.de procur.⁊ in specie quod ista exceptio tua non interest,sit dilatoria ⁊ debeat opponi ante lit.conte.tenet etiam dominus Abb.in.c.ex parte ade.de test.

a ¶ Qđ sic.Adde Calde.ɔs.v.hoc eo.ti.vbi ponit aliquos casus vbi quis eximitur a personali comparitione.

b ¶ Sebasti.Sapia.Si ergo.Vide Feli.in.c.fin.§.is aūt.colū.iiij.s̄.de offi.dele.vbi etiā tangūt an v̄bum personaliter,importet ꝙ sit electa industria psone ita ꝙ aliqua ɔmissio facta alicui ꝙ psonaliter faciat non possit facere per alium.

c ¶ Quod legitime.Adde ro.cōsilio.lx.

Zacharias.

d ¶ Propter nimiam gn̄alitatē.adde tu qđ constitut⁹ pcurator cū clausula,promisit de rato ⁊c.ꝙ speciale mandatum nō facit nec ampliat ipm̄.ita no.fin.Bald.in addi.ad spe.in titu.de procu.in.i.col.versi.clausula rati.⁊ seq.

Zacharias.

e ¶ Absens ex publica vtilitate.vult iste iferre qđ absens cā reipu.excusatur.l.si cui.per istū allega.qđ est verum nisi in affectata absētia l.⁊ q data.ff.ex q.cau.ma.cū si.itē nisi exerceret officium pauci valoris respectu sue psone:q: tūc q̄uis exerceret illud pcul nō tn̄ excusaret imo presumeretur absentiam affectasse.text.est singu.in.l.spadonem.§.fi.ff.de excus.quē ad hoc p sing.refert ⁊ sequitur Lud.ro.fin.ccccxciij.inci.tu habes quod quāuis absentes.

f ¶ Et cuius non interest ⁊c.Scias qđ ista exceptio tua non interest.repellit agentem ⁊ debet pponi ante litem contesta.de qua p bart.i.l.si vnus.§.an̄ oia.ff.de pact.⁊ in.l.posthumus.§.j.ff.de inoffic.testa.post Innoc.in.c.sup his.d accu.p doc.i.l.eleganter.§.si quis post.ff.de ɔdi.inde.bal.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Procurator. an pcurator hñs plenū mādatum possit facere ea q̄ reqrūt spāle man datū, vide Feli. in c. nonnulli. §. sunt ⁊ alij. co. ti. vs preterea q̄d habens mādatū. s. de resc.

b ¶ Libera facultas. Adde ro. cō si. xciij.

c ¶ Non dz. Vide Archi. de consue. distin. iij. ieiunia. vbi pulchre loquitur an possint vēdi carnes, vid ibi Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

¶ An istis. Qd nō liceat indistincte studere pbari pōt colorato fundamēto. Militare nō est licitū nisi ob necessitatē vt optime probat in. c. qd nō est licitū. de reg. iu. ergo non erit licitum scholarib⁹ studere. qr arg. q liceat studere ducit ex eo q lz militare: vt hic p abba. ex quo vr q nulla sit differētia iter milites, scholares, ⁊ alios: qr etiā alij pnt opari pter necessitatez. c. ij. j. eo. cogita.

e ¶ Licitum studere. Tu pondera: qr loquitur q nō dz fieri mercatuz de vespera in vesperā. and. barba.

f ¶ Militare. et vtrū talib⁹ dieb⁹ possit excōicari, vid Fede. de senis cōsi. x. ⁊ xi. vbi dt q pnt fieri collationes dispensationes pcessus sup collationib⁹ bñficiorū tacita pacta transactiones. ⁊ alias cōsului p certo nō bñ dicit per. d. textū ⁊. d. c. placita. Andre. Barba.

archiepm cessante primate. hāc rōnem dicit Inn. falsam nā si appellatur ab archiepō dz appellari ad primatē. ⁊ tn̄ cessante primate non appellabit ad archiepm sed ad papā. Itē pcurationes pmatis non recipiet archieps sed papa. Reddit ergo Inno. aliā rōnem dicēs ideo eū admitti ad defendēdū puinciam ꝯ aliū petētē iura primatis: quia ei⁹ interest ne sua puincia plurib⁹ aggrauet. Hostie. dicit hāc rōnē Inno. esse nimis gnālem dicit q vera ratio est ne iugum subiectionis cogat subire ne supra se excepto papa superiorem sentiat: quem necesse habeat reuereri: ⁊ q ipsum vexare ⁊ grauare possit: ⁊ ne aliuspapa excepto sed ipse sol⁹ videat puincie pemineret: ⁊ ad hoc d vsu pal. extuarū. ⁊ qd ibi not. Subijcit tn̄ q lz sol⁹ archieps videatur admitti: requirit tn̄ ꝯsensus platoꝝ prouincie ad puisionē faciendā. de ma. ⁊ obe. c. si. sm eum. Sed ꝯ hanc rōnem Host. facit qr de iure habet iste archieps recognoscere supiorē. i. primatē vel patriarcham. vñ ad illū de cuius piudicio agit debet spectare defensio cuius iura vsurpant. vnde potest dici clarius ⁊ meli⁹ q aut iste archieps nō recognoscebat aliū supiorem citra papā, ⁊ tūc pcedit dictū Hosti. aut recognoscebat sicut de iure recognoscere debebat: ⁊ tunc dic q aut volebat ille bituricē. archieps cōcurrere vna cū patriarcha, ita q volebat illi preiudicare in totū. sed accumulatiue volebat prescribere seu dicebat se acqsisse. ⁊ tūc etiā interest istius ne habeat plures dominos seu superiores. ad hoc quod no. Inno. in. c. cōquerente. de offic. ordi. aut dicit se quesiuisse illud ius primatie ad patriarchā. ⁊ tunc etiam dico hūc debere admitti ad defensionē: qr vt not. dicit Inno. in. c. auditis. de prescrip. sicut interest prelatoꝝ ne

17 perdant iura que habēt in subiectis: † Ita interest subditoꝝ nō mutare dños. ad hoc. c. cū inter. de re iudic. ⁊ qd not. in. c. inter quatuor. de ma. ⁊ ob. ⁊ sic omni casu istius archiepi intererat vt admitteretur ad defendēdū. Itē ex quo nolebat obedire isti archiepō bituricēn. tanq̄ habēti iura pmatis licite potuit ⁊ debuit iste archiepiscopus facere istum citari ⁊ cōpelli ad obediēdum: vt in. d. c. cū

18 inter. de capel. moñ. dilect⁹. ¶ † Ultimo hic qritur an pcurator[a] ꝯstitut⁹ sub hac forma vt faciat oīa ea q̄ ipse constituens in ppria persona posset facere: videat habere ptātem explicādi ⁊ exigēdi specialia mādata. Jo. an. dicit q nō p. c. q ad agēdum. de pcu. lib. vj. Bar. tenet ꝯtrū in. l. pcurator cui libera. ff. de pcu. dicit eñ de tali pcuratore cui videtur cōcessa libera facultas[b] exigēdi ⁊c. pro hoc habes bonū tex. i. l. creditor. §. lucius. ff. mā. ⁊ videtur tenere Archi. in. c. j. de rescrip. lib. vj. ⁊ hoc ptz

19 per. d. §. lucius. ¶ † Quid autem si procurator est cōstitutus ad certa negotia ⁊ postea subijcit clausula promittens ipse constituens habere ratum quicquid procurator suus fecerit: an videatur ex hoc concessa libera, vide per Barto. ⁊ alios in. l. i. ff. de offi. procura. cesa. ⁊ in. d. l. procurator cui libera. ⁊ sunt opi. vide ibi.

¶ De ferijs. Rubrica.

1 ¶ Feria vnde dicat ⁊ quibus modis sumatur.

¶ Uiso supra de dilationibus q̄ dantur a iudice de dilationibus q̄ dant a iure vidēdū est, ideo ⁊c. ita cōtinuat Gofre. ⁊ cōiter alij. sed ista continuatio potest impugnari qr ferie non sunt pprie dilationes iuris. cū dilatio detur ab hoīe vel a iure ad aliquid explicandū: vt dixi in. c. j. s. titu. proxi. probatur de dilatiōe hominis. s. tit. pxi. de dila. iuris ptz in. c. quod ad consultationem. de re iudi. ⁊ qd ibi not. ⁊. ij. §. spatiū. cū si. ferie vero dantur vt homines quiescant. j. eod. per totum. ideo continuo sic: Quia tpe dilationū iudicis officiū cōquiescit de appel. significante. ⁊. l. siue pars. C. de dila. ⁊ qr idē cōtingit in ferijs. ideo annectit cōpetēti ordine hanc rubricam. vel sic: Qr ferie largo mō sunt dilationes: ideo post ⁊c. de ferijs causarum ⁊ alijs colendis seu festiuādis habetur. xv. q. iiij. ⁊ de consc. dist. iij. c. j. de ferijs aūt nuptiarū habet. xxxiij. q. iiij. † Et aduerte pro vocabulo seu significato huius verbi feria: nam ecclesia appellat quālibet diē feriā: ⁊ in die dñica dicit feria pria. die lune dr feria scda. die martis feria tertia ⁊c. ⁊ sic deinceps vsq ad finem. ⁊ tūc dr feria a fando. i. loquēdo qr deus in creatione p singulos dies dicebat fiat lux ⁊c. fiat firmamentū ⁊c. ⁊ hoc mō nō capimus hic: sed scdm q̄d capiebāt antiqui diē solēnē appellabāt feriā: ⁊ tūc dr feria a feriendis victimis ⁊ holocaustis q̄ illo tpe offerebantur: vel dr feria, qr illo tpe debemus vacare a malis operibus ⁊ insistere bonis: vel debem⁹ vacare circa diuina: ⁊ vacare ab operibus seruilibus. vnde feriari est idē quod a malis operibus vacare secundum Papiam: quod not.

1 Sententia non debet ferri de nocte in die sabbati vel alijs vigilijs super quo tamen seruatur consuetudo.

2 Mors non est alicui danda diebus festiuis, 6, vbi aliqui excipiuntur q possunt condemnari.

3 Juramentum quod vertitur circa opus pietatis potest dari diebus festiuis. 7. 9.

4 Studere vel consulere an sit licitum diebus festiuis.

5 Consuetudo q liceat mercari diebus festiuis non excusat a peccato.

6 Minister iustitie non peccat imo meretur.

7 Recusans iurare ex aliqua obstinatione dānabili psumitur hereticus.

8 Testis non potest diebus festiuis iurare sed bene deponere.

9 Testes recipiuntur omni tempore quando periculum est in mora.

10 Testes nō pnt compelli deponere die feriata in honorem dei vel hoim.

OMnes dies. Dieb⁹ dñicis mercari, litigari, iudicari: vel iurari nō dz:[c] ita cōiter summat. sz puto supplēdū, vz q a vespe i vesperā dnt celebrari. h. d. Hic nō colligo aliq̄, qr oia veniūt. j. iati⁹ examināda ¶ † Et pmo iuxta morē pmo arigēdo gl. op. q nō dbeat celebratio fieri d vespe ad vesperā sabbati, cū iudex possit iudicare die iuridica vsq ad noctis tñbras vt i. c. ꝯsuluit. d of. dle. ¶ Glo. j. rñdet fatēdo ꝯtrū: ⁊ tex. et pcedere quo ad celebrationē diuinoꝝ. Do. cōiter sentiūt opp. dicētes q i vigilia sancti vel die sabbati non dnt cause audiri. Nec ob. sm eos decr. cōsuluit, qr dz intelligi in alijs dieb⁹. Ego puto tex. istū pcedere seu posse intelligi dupli. Primo sm pdictum intellectū doct. sed qr hodie de cōsuetudine non seruat puto hoies non peccare: quia in principio ⁊ fine cuiusq festiuitatis attendenda est cōsuetudo: vt pbat. c. pxi. ⁊ vr hec obseruantia honestior: vt sic tota die in dñica abstineatur ab ope seruili ⁊ ne in aliq̊ celebret dies sabbati ne christiani viderent iudaizare ⁊ seruare in parte ritus iudeoꝝ. ꝯ. c. qdam. de apo. Scdo pōt intelligi de celebra. de vespere in vesperā. i. ab ortu solis: nā vespera vespere capit pro ortu solis sm Papiā. ⁊ sic ꝯgruit hic intellectus cōis obseruātie. Intellectus aūt gl. nullo mō plz vt intelligat quo ad celebrationē officij diuini, cum ex pse tex. dicat q non debeat fieri mercatū ⁊c. ⁊ sic phibet et quo ad opa seruilia. ad idē tex. in. c. pxi. in prin. vbi ponunt verba legis antique in qua dicit: De vespere i vespam celebrabitis sabbata vr a. ⁊ Originali⁹ leuit. xxn. q̄ verba fuerūt dicta ad totū ppl'm: vt ibi dico. tene ergo alterū pre

2 missorum intellectuū. ¶ † Opp. scdo in eo q dicit ad morte neminē his diebus cōdemnādū: nā vr q nec ciuiliter tūc pcedi debeat: vt in. c. fin. j. eo. Sol. gl. supplet maxime: sed dic melius q ista suppletio nō est necessaria: qr tex. comprehendit vtrūq: vt ptz in verbo placitū, qd intelligit

3 de iudicio ciuili vt differat a sequenti. xv. q. iiij. placita. ¶ † Glo. pe. querit quare pro pace pōt iurari: rñde q est op⁹ pietatis. ¶ Nūc venio vltra glos. ad declarationē litere capiēdo quālibet ptem de p se: ⁊ oppono vr eñ iniuere ista lra qd nūq̄ sit licitū mercari vel litigare ⁊c. cū oēs dies sit dñicus cum deus fecerit omnes dies vt ptz Gene. j. Ipe eñ dixit fiat lux. Item factū est vespere ⁊ mane dies vn⁹ ⁊c. vt ibi. ⁊ sic est ꝯ. c. si. j. eo. Solu. attenta causa efficiente quelibet dies pōt dici dñicus. sed attenta alia cā denoiat ab alijs planetis: vt no. l. oēs. C. eo. ⁊. j. c. pxi. per Ho. sz dies dñicus spāliter attribuit dño ⁊ denoiat ab eo qr in eo fecit oē insigne. lxxv. dist qd die. ⁊ id in eius veneratiōe abstinendū est tūc in his q̄ cōtinent in lra sm Gof. ¶ Scdo op. in eo q̄d dicit his dieb⁹ abstinendum ab oi illicito opere. nā ex hoc seqtur absurdū q alijs diebus nē sit abstinēdū ab illicitis ꝯctibus. c. nunq̄. de conse. disti. v. Sol. multiplex. Prio vt exponat sm doc. illicito. i. seruili. nā septima dies statuta est ad humanā quietē. j. eo. c. lz. dr tale opus illicitū, non q in se non sit licitum sed respectu diei. qr tunc ista nō licent: vel dr illicitū causatiue: quia posset esse cā illiciti cū inter vēdētē ⁊ emētē inter ꝯhentes vel quasi seu litigantes de facili pctm̄ intercidit. de peni. dist. v. qualitas. ⁊ iste expositiones patēt p exempla q̄ in regula ponunt. Scdo pncipaliter pōt itelligi put iacet ⁊ tūc supplendū esset maxime: nā omni tpe cessandū est a malo: sz psertim isto tpe ppter veneratione diei. xxiij. q. j. odi ⁊ proieci. ⁊ de

4 materia vide per Host. in summa. e. ti. ¶ † Et hec faciūt ad qd. an istis[d] diebus feriatis sit licitum studere[e]. Pet. no. quod sic per hunc tex. prohibētem opus illicitū seu seruile. cum studere sit licitum: dū tamen fiat sine solennitate sm eum. Et idem no. glo. iuris ciuilis in. l. penul. ff. eod. ⁊ in. l. omēs iudices. C. eo. arguendo a simili. nā cum his diebus licitum sit militare,[f] vt ibi: ita ⁊ studere cum sit quedam militia. argu. in. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iudic. do. Antoni. dicit se putare q die dominico non liceat studere propter lucrum particulare consilij nisi necessitas aliud

¶ Nec scholari. Tu vide Iaco. de aluarotio in proe. feu. vbi refert plures doc. tenere q̄ si nō grā lucri faciat q̄ possit scholaris illo tpe studere: vide ibi. Ego miror de istis patribus q nō viderint Archi. in. c. ieiunia. de ꝯsecra. di. iij. vbi tꝫ hāc partē q̄ qs possit legere & docere alios ergo istā partē teneo & moueor hoc mō: exceptio extēditur p identitatē rōnis & similes exceptiones: ita pbatur i l. his solis. C. de re do. c. cū dilecta. de ꝯfir. vtil. vł inutil. Sꝫ hic ponit exceptio q̄ p pace & necessitate. & in c. lꝫ. j. e. ca. pōt qs se exercere dñicis diebus ḡ seqꝉ qđ idē erit pro scia adipiscēda qꝛ esse doctū tendit ad publicū bonū, tēdit ad honorem dei ḡ multofortiꝰ qs poterit studere. Scđo diebus solennibus licitū est emancipare filios, manumittere seruos: ergo fortiꝰ erit addiscere. Tertio diebꝰ dominicis lꝫ pacisci & transigere: vt. l. dies festos. C. eo. ergo multofortiꝰ studere. Quarto illud p qđ qs efficiꝉ amantissimus licitū est fieri diebus dñicis p supradicta. sꝫ p sciētiaꝫ homo efficiꝉ amantissimꝰ deo vt voluit phs. 4. ethicoruꝫ, ergo &c. Quito nullus actꝰ exercitij spiritualis est prohibitus sabbato vt dicit Tho. scđa scđe. q. cxxij. arti. ix. sꝫ addiscere est actꝰ spūalis quia sciētia est donum dei: preterea christus curauit sabbato languidos, vt hꝛ Io. ix. c. sed p scientiā nos curamus aiam: qꝛ efficitur deo filis. preterea facit iste tex. qꝛ dicit illicitū opus. preterea facit ca. irreligiosam. de ꝯse. di. iij. facit. c. nunq̄. de ꝯse. di. vl. sꝫ pōdera: qꝛ dꝛ cū oī veneratione. Si em̄ demus operā alijs rebus q̄ orōni vel ei qđ tendit ad venerationem nos venimꝰ ꝯ illū tex. iteꝫ in. l. dies. dꝛ semp venerandū: ergo q̄libꝫ hora. Itē deꝰ sanctificauit illū diē, ergo & nos, & adduco. c. placita. in fi. in vbo orōnibꝰ vacādi facultas. vbi ideo dedicati sūt illi dies vt vaceꝉ orationibꝰ. faciat. c. lꝫ. j. eo. vbi dies dominici sunt deputati ad humanā quietem & ad seruitium altissimi, vide rōnē incōuincibilem res deputata ad piū vsum nō pōt recōuerti ad aliū pium vsum vt. l. legatus. ff. de vsufru. leg. cū fi. sed dies dominicus & alij sunt deputati ad honorem dei ergo non pñt deputari ad aliū vsum piū nisi quatenus reperiatur approbatum ī iure: vt. d. c. lꝫ. & plꝰ vł dicendū q̄ nec etiā eps nec papa posset hoc facere And. Bar. Ant. Francis.

¶ Mihi placet illa opinio qđ et scholares et doctores ratione publice vtilitatis et qꝛ ex studio semp augeꝉ scientia qđ possit studere diebus festiuis sine pctō vt tenuit gl. Ange. et Raph. Fulg. in. l. oēs iudices. & ibi fere p oēs. C. de ferijs. & p Ang. & alex. i. l. pe. ff. e. ti. de fer. & vide azo. in sum. de ferijs. & Ray. in proe. digestorū q̄ tñ intelligo dūmō ex tali studio nō intermittātur diuina q̄ sunt de p̄cepto & q̄ istud nō fiat spāliter p pter lucrū & principaliter ex lucro sꝫ si forsan cā q̄ iminet expediaꝉ & vt forēses q expectāt cōsiliū a doctore nō stent sup hospitio cum magna impēsa qđ ēt videꝉ eē ex mente Io. an. & do. Anto. hic si recte eorum verba ponderentur.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Excusat. Consuetudo lꝫ excuset a pena tpali non tñ excusat a pena spūali: vt tradit Abb. in. c. cum venerabilis. s̄. de ꝯsue. Ias. in l. singularia. ff. si cer. pe. & in. l. de qbus. ff. de legi.

aliud suadeat: vt pro expediendo illum q de longinquo venit. nec etiam licet pro salario studere vel legere: nisi necessitas aliud suadeat: & silr nec a scholari[a] studere: quia deputatā diem ad seruitiū altissimi deputat ad seruitium actus mūdani nisi studium esset in materia spirituali in qua studendo deo seruiret. Nec ob. sm eum quod studēdo dicatur exercere opus pium, qꝛ hoc est verum quando dirigitur ad bonum finem: vt. s. quis efficiatur bonus vel iustitiam ministret: sed vt plurimū qs studet ad finē diuitiarum & honoris: & sic licet in se opus sit licitū tamen finis est malus. Item dato quod finis est bonus tamen non sequeretur q̄ liceat tali tempore studere: vt ptꝫ in litigio cuius finis est administratio iustitie: & tamen interdicitur hoc tempore. Nec ob. l. penu. qđ lꝫ de iure ciuili licitum sit hoc tempore militare: operatur tamē hoc necessitas. Item de iure canonico nō licet tali die actu militare seu pugnare: vt in. c. j. de treuga & pa. Itē studere in materijs positiuis abstrahit hominem a contemplatione dei & a cultu diuino & a reuerentia dei in qua his diebus est instandum, ergo &c. & videtur moueri multū subtiliter & ex zelo conscientie: nihilominus in hac materia sic dicerem vbi studium principaliter nō fit propter lucrum sed ad illuminationem pprij ingenij & aliorum dummodo debitis horis instetur circa diuina studere non sit peccatum: licet accessorie veniat lucrum. arg. optimum in. c. fin. de magi. & in. c. cum de diuersis. de priuile. li. vj. & in. c. cū ex eo. de elec. lib. vj. nam studendo quis dicitur laborare in vinea domini ad profectum vniuersalis ecclesie: & ex hoc consequitur multa priuilegia, vt ibi. & maxime hoc procedit in theologia & in iure canonico que scientie tractant de deo & de homine operante qualiter bene operādo possit vitam eternam acquirere. Item ad finem iustitie administrande. pro hoc. s̄. in proemio ibi ideoq; lex pditur vt appetitus noxius sub iuris regula limiteꝉ &c. Item in studio homo efficitur contemplatiuus & subtrahitur a prauis cogitatiōibus & euitatur ocium & causatiue peccatum. vnde Hiero. Ama scientiam scripturarum & carnis vitia non amabis. de conse. distin. v. nunquam. quod non cōtingit in alijs artibus seruilibus vt in mercato vel in litigio: quia ibi tenditur principaliter ad lucrum & ad decipiendum proximum. Omnes enim artifices vt plurimum sunt mendaces & fraudes maximas committunt in artificio. lxxxviij. dist. eijciens. & ca. quoniam non cognoui. vnde tempore penitentie consulitur vt abstineant a negotiādo: quia difficile est inter ementes & vendentes commerciū non interuenire peccatum. de peni. distin. v. qualitas. Item in litigio magna contētio & odium oritur inter partes & si possint necessitari vel intendere ad litigandum dimitterentur diuina: & sepe committerent mēdacia & fraudes sicut est in iurando: vt in. c. & si christus. de iureiur. que omnia cessant ex studio licito & ordinato ad bonum finem: imo vt dixi causatiue oritur bonū quia abstrahitur a terrenis & totum oppositum contingit ex alijs. hinc est quod nulla lege nullo iure studium prohibetur clericis tali tēpore imo suadetur: vt in. c. nunq̄. de conse. dist. v. & maxime studium suadendū est iuuenibus qui relicto studio alijs voluntatibus et illecebris intendunt: imo ad ecclesias vadunt vt videant potius dominas q̄ deū. & sic nihil eis pdest: vt dicit gl. in. c. odi. & proie. xxiij. q. j. vñ etiam si studēt ad finē lucri, tñ illud est minus peccatū q̄ vagari. & qꝛ ēt ex sciētia sic acqsita illuminaꝉ postea mundꝰ: & multa bona pueniūt: vt in aut. habita. C. ne filius p pa. & ipsi a multis prauis actibus & cogitationibus subtrahūtur. pro hoc. xxxiij. q. ij. si qđ verius. & xiij. dist. duo mala. & per primum dictū possunt excusari scholares legentes diebus festiuis lꝫ habeant aliquale salariū: qꝛ lectura datur eis potiꝰ vt doceantur q̄ doceant vt sic se assuefaciant: vt not. Io. and. in regula, cū quid. de reg. iur. libr. vj. in mercu. non tñ dñt facere principaliter propter lucrum sed in consequētiam non nocet. ar. l. j. ff. de auth. tuto. & in. l. rogasti. ff. si cer. pet. & lxj. dist. qd pderit dūmodo legāt illis horis quibus necessario nō instaꝉ circa diuina. Docto. tamen legētes principaliter pter salarium nescio a peccato excusare: & idem in scholari: vt. s̄. & hec not. qꝛ videꝉ vera.

5 ¶ † Tertio oppo. & videꝉ q̄ his diebꝰ mercari liceat: cū nullum subsit peccatū & videmꝰ sic seruari de cōsuetudine. Sol. sentit Hostiē. & bene b qđ talis cōsuetudo nō excusat[b] cū sit praua nā lꝫ in se non sit peccatum tñ de facili incurritur peccatum: cū difficile sit inter emētes & vendētes nō interuenire peccatū. de peni. dist. v. qualitas. Vñ propter ppinquitatē ad peccatuꝫ phibeꝉ saltem his tēporibus. simile in. c. si Christus. de iureiurā. Itē abstrahunꝉ homines a contemplatione & veneratione creatoris cui dñt insistere his diebus. ex cā tñ posset mercatū his diebus cōcedi. argu. in. c. lꝫ. j. eo. & c. fi.

6 ¶ † Oppo. quarto in eo qđ phibet litigari vel ad mortē cōdēnari his diebꝰ cum ista sint licita & ordinata ad finē iustitie. dicit em̄ in hoc iudex minister dei: & bñ mereꝉ bñ iudicando & condēnādo. xxiij. q. v. nō est crudelis. & c. qui malos. & c. milites. & c. cū minister. vñ in psal. beatus qui facit iustitiā oī tpe. Sol. non ista phibēꝉ puta in se sunt mala: sed in similibꝰ nō est pcedēdum ne hoīes abstrahanꝉ a contēplatione & non possunt propter hoc intendere diuinis: & sepe litigando incidunt in peccatū & desperationem: vñ debent esse his diebus quieti. Lex ciuilis dicit q̄ etiam horrida vox preconis debet his diebus silere: vt. l. dies festos. C. de fer. sic etiā cōdēnare aliquē iuste ad mortē nō est peccatum: imo quedam sunt culpe in quibus culpa est relaxare vindictā. xxviij. dist. qꝛ sunt. & potius cōdēnans meretur: vt s̄. dixi. cum ad hoc a deo receperit potestatem ad vindictam malefactorum & ad laudem bonorum. de maio. & ob. solite. & ca. postulasti. de ho. xxiij. q. v. principes. & ca. administratores: sed prohibetur his tpibus: qꝛ horrendum est & miserabile ob dei reuerentiam abstinendum sm Hos. Nec obst. ille. versi. psalmiste: Beati qui omni tpe &c. qꝛ subaudiendū est competenti. arg. de peni. dist. v. nunq̄ de vsu pal. c. pe. Excipit Hosti. latronē publicum & nocturnū depopulatorē agrorū. de immu. eccle. c. inter. Et an executio in causa criminali vel ciuili indistincte prohibeatur his diebus vide quod dixi in. c. vlti. de iudi. & aliquid not. in. c. fin. j. eodem.

7 ¶ † Ultimo oppo. cōtra fi. in eo quod phibet iurari nisi pro pace vel alia necessitate: aut enim intelligitur de iuramento sine causa & illa omni tempore sunt phibita: vt in. c. & si christus. de iureiur. aut cū causa: & tūc debēt esse permissa cū nil illicitum exerceaꝉ vt. d. c. & si christus. de ele. significasti.

8 ¶ † Imo presumitur hereticus qui obstinatione dānabili iurare recusat: vt in. ca. excōicamus. ante fi. de here. Solu. si vis intelligere de iuramētis sine causa prestandis supple tunc ad literam maxime: qꝛ in his tpibus p̄sertim abstinēdū est a peccatis: vt. s̄. dixi. Sed sic intelligēdo superflua esset exceptio que sequiꝉ in litera que cū debeat esse de reg. vt no. in rubri. de regu. iur. lib. vj. ideo intellige de iuramētis interponendis ex cā: qꝛ tū propter prauitatem peccati, tum pter frequentē iurationem de facili incurriꝉ peccatū: vt. d. c. & si christus. & qa pcedunt ex malo nō credentiū. de electi. significa. prohibenꝉ his temporibus nisi ex causa pietatis vel necessitatis. Itē non presumuntur spōte pre-

a ¶ Plures dies. ꝛ sic elõgare festa nõ diminuere. vide hic. d. Pet. ꝛ adducas fil'e qḋ dꝛ ꝙ eṗs nõ põt diminuere ius cõe: ſ3 adiuuare ꝛ augere. ita dixit glos. in cle. ne romani. de ele. ꝛ in. c. ij. de ꝯsue. lib. vi. vide ibi dominum Baldũ. in. l. pꝛogramma. C. commi. vel episto. Andre. Barba. Anto. Frãc. ¶ Circa hoc de eṗo an possit minuere ius cõe dicas ꝙ iure cõi stãte nõ ṗt eṗs ab illo recedere verum põt eṗs facere ꝯstõnes in sua dioc. q ẽt sint ꝯ ius cõe dũmõ alias sint rõnabiles ꝛ non ãbitiose vt ꝑ bal. in. l. nulli C. de sen. ꝛ vide q̃ habent i. c. vt aiarũ. de ꝯsti. lib. vj. ꝛ i. c. ij. de ma. ꝛ obe. ꝛ hꝫ ꝑ bart. i. l. j. ff. ꝙ q̃sq3 iur. ꝛ in. l. oẽs ppl'i. in. iiij. q. ṗnc. ff. de iust. ꝛ iu. q̊d tñ est verũ interueniente cõsensu capl'i, vt gl. i. d. c. vt aiaꝝ. nõ ṗt tñ ꝑ suas ꝯstõnes alterare volũtates defunctoꝝ: ſ3 bñ põt imponere penas executoꝛib⁹ testõꝝ: vt ꝑ bal. in l. volũtatib⁹. C. ꝺ fideic. ꝛ i. l. j. i vlti. q. C. ꝺ his q̃ pene noīe. ꝛ in. l. si quis seruo. C. de furt. vbi dꝛ ꝙ ṗt executoꝛib⁹ adijcere penã spũalẽ ꝙ intellige verũ etiã in eṗo putatiuo do nec remoueaꝷ ꝑm bart. i. l. barbari⁹. ff. de of. ṗto. in. xj. col. põt ẽt facere ꝯstõnẽ inducentẽ faciliorẽ modũ ꝓbãdi ꝯ vsurarios q̃ꝫ fit ꝺ iure cõi vt ꝑ bald. in. l. eos. i ꝯ. sup. C. de vsu. et vide Inn. i. c. fi. ꝺ of. dele. ꝛ Jo. an. i c. fi. de ap. in. vj. in nouel. ꝛ Pau. de cas. i ꝯsil. cxlvij. et adde ꝙ eṗs ex cã põt minuere penitẽtiã iiunctã a papa vt est gl. fin. i. c. tpa. xxvj. q. vij. ꝛ viꝺ cũ gl. i. c. cũ ꝑ. de accu. ꝛ vide d. Car. i cle. j. i. ꝯ. si q. de priui. ꝛ eũdẽ in cle. ij. i. ꝯ. j. in xij. q. ꝺ peni. ꝛ re. ✣ Sebasti. Sapia.

b ¶ Alijs. de hac dictiõe alius. viꝺ Feli. i. c. sedes. in vl. col. s. de rescri. ꝛ in. c. iter cetera. colum. vj. ver. nec ignoꝛes. s. de rescript. Soci. pulchꝛe i. l. j. in. ij. no. ff. de reb. du. De. ẽt in cõsil. lxxxvj.

9 stita, vt in. c. super hoc. de renunti. ¶ † Et ex hoc dicit Jo. an. ꝙ testis nõ debet diebus feriatis iurare, ſ3 tunc possit deponere. de quo in spec. e. ti. ꝯ. ij. ver. quid si tũc. vbi idẽ tenet Spe. tũ qꝛ dies depositionis trahitur ad diẽ iuramẽti cum habeaꝷ ꝓ recepto tempoꝛe iuramenti, vt. l. si quãdo. C. de testi. tum qꝛ iste actus est extraiudicialis cũ fiat in secreto exemplo Danielis, refert tamẽ quosdam dicere ꝙ non licet hoc fieri nisi partibus ꝛ testibus cõsentiẽtib⁹. arg. in. l. dies festos. C. de fer. vbi videtur ꝙ dieb⁹ feriatis nõ debet quis vrgeri ꝛc. ꝛ quod tenet hic Joã. an. firmat gloss. in cle. vna. de offic. dele. Dicit etiã Spe. in loco pꝛeall. ꝙ ex causa necessitatis indistincte licitũ est tali tempoꝛe testes recipere. vt si sunt valitudinarij vel periculu3 est i moꝛa diuturna: vt i. c. q̃ñ frequẽter. vt lite nõ contest. dom. Ant. tenet quod diebus feriatis ob reuerentiã pꝛincipaliter dei vt est dies dominic⁹, non licet examinare testes, nisi aliud suadeat necessitas: qꝛ nulli dubium est talẽ actum abstrahere a cultu diuino ꝛ saltem si est actus executiuus act⁹ iudicialis. Ego reduco opi. ad concoꝛ. cõcludendo sic: ꝙ aut queritur nunquid teneat depositio tali die facta, ꝛ dic quod sic: qꝛ est act⁹ extraiudicialis, vt not. gl. pꝛealle. nam ipsa receptio ad iuramentũ est iudicialis q̃ nullo modo potest fieri valide die feriata, nisi necessitas aliud suadeat. vt. d. l. si q̃ñ. iuncto. c. fi. j. eo. simile quod no. in. c. decet. de immuni. ec. lib. vj. nam cõtractus nõ debẽt fieri in ecclesia, tamen facti tenent: vt ibi no. Aut queritur nunquid possit fieri sine peccato, ꝛ dico ꝙ non: etiam partibus consentientibus ꝛ testib⁹ intelligendo de ferijs quibus non potest renũtiari per partes: tñ qꝛ notarius male facit scribendo ꝛ exercendo officium suũ ꝓpter lucrum: tum q2 debet attendere diuinis ꝛ de facili põt incidere in periuriũ in deponendo falsum. vñ mercatum in se licitũ est ꝛ est actus extraiudicialis, ꝛ tamen non

10 ſ3 vt hic. ¶ † Aut queritur nũquid possunt cõpelli testes ad depositionem tali tpe, ꝛ dico ꝙ non: ꝛ hoc verum siue sint ferie introducte in honoꝛẽ dei arg. in. l. dies festos. pꝛealle. ibi, nulla quẽq̃ vrgeat admonitio ꝛc. siue sint ferie introducte in honoꝛẽ hoĩm. arg. in. l. j. ff. eo. nõ eñ d3 q̃s abstrahi a cõtẽplatiõe dei vel alijs negotiationibus maxime ꝓpter factũ alterius. nõ eñ sine magna captione a rebus nr̃is reuocamur. l. sed si q̃s. ff. quẽad. te. ape. facit quod no. j. c. fi. ꝛ hic no. qꝛ quotidiana. ꝛ optime facit glo. fi. in. l. omnes dies. C. eo. que dicit: ſ3 partes renuntiẽt ferijs publicis non tamen pñt testes compelli. argu. in. l. si vnus. ff. de pactis.

1 ☞ Consuetudo potest ampliare ꝛ interpꝛetari ius diuinum.

2 Festiuitas noua potest induci ad honoꝛem dei cũ consensu episcopi citra consensum pape. vide. j. numero. 4.

3 Dies q̃ñ incipiat q⁹o ad diuersas dispositiones.

4 Contractus facti de nocte valent.

Pars nõ põt cõpelli ad aliq̃d faciẽdũ de nocte.

Solutio non potest fieri de nocte: ꝛ pars nõ compellitur recipere.

5 Pꝛincipium alicuius tempoꝛis dicitur vsq3 ad dimidium dicti tempoꝛis.

Statutum ꝙ potestas teneatur in pꝛincipio officij aliquid facere potest illud facere vsq3 ad dimidium tempoꝛis.

6 Consuetudo romane ecclesie nõ est necessario seruanda nisi quo ad articulos fidei, nisi mandet q̃d debeat seruari: vide. s. in secundo not.

Quoniam. Festoꝛũ ṗncipiũ ꝛ finis fieri debet s'cd̃m ipsoꝛum magnitudinem ꝛ consuetudinẽ regionũ. ꝛ h̃ pꝛio. In ṗcipu3 festis ꝛ intra pascha ꝛ penthecostẽ non fit solẽnis

ad fi. ꝛ in rubꝛ. de ꝓba. col. xv. Soci. consi. cclxxxv. in. ij. col. in fi. Alexã. consilio. xxxiij. in. j. col. in. j. volu.

c ¶ Qualitatis. not. ꝙ dictio alius alia, est repetitiua sil'ũ. ad glo. in. l. iij. C. de ser. fu. aliq̃ñ tñ est secus. de quo Jas. in. l. ij. ꝯ. iurari. in. ij. not. ff. de iureiur. glo. in. l. argento. ꝯ. margarita. ff. de au. ꝛ ar. lega. late ꝑ Jas. in. l. pe. C. qui admitt. Aeneas de falco. Anto. Francis.

¶ De hac dictione al'⁹ alia aliud, an ꝛ q̃ñ sit repetitiua siliũm, vide bal. i. l. cõuenticulã. in. v. colũ. C. de epi. ꝛ cleri. ꝛ vide gl. i aut. ex testõ. vbi ẽt ꝑ do. C. de coll'. ꝛ ꝑ bart. i. l. ſ3 ꝛ repꝛobari. i ṗn. ff. de exc. tu q̃ñq3 tñ impꝛopꝛiaꝷ vt cũ dꝛ crucifix⁹ est chꝛist⁹ ꝛ alij duo latrones vt d'xit gl. i. d. aut. ex test. ꝛ vide Spe. in tit. ꝺ spõ. i ṗn. in ver. quid si ita. ꝛ vide tex. ꝛ bal. i. l. j. C. ꝺ his q a non do. et vide Card. i cle. ij. in ṗn. de reb. eccl. nõ alie. ꝛ in cle. ij. i ṗn. de cele. mis. et viꝺ q̃ plene habẽtur i. c. sedes apl'ica. ꝺ rescri. ꝛ adde q̊d impꝛopꝛiatur quando licite nõ põt ipoꝛtare eandem q̃litatem vñ si papa appellat cardinales fr̃es, ꝛ postea subdat ꝛ alios p̃latos nõ intelligiꝷ appellare alios fratres qꝛ h̃ eẽt illicitũ ꝑm. d. Car. in cle. i. i. ꝯ. vꝛbanus. de reli. et vene. san. vide tñ do. de rot. decisi. lxxxiij. ici. cleric⁹ i nouis. vbi dicũt quod si impetraꝷ rescriptum cõtra laicos ꝛ quosdam alios ꝙ in tali rescripto cõpꝛehenduntꝷ ẽt clerici: ꝙ est notandum.

genuum flexio, si tamen tũc clerici vel episcopi oꝛdinenꝷ ꝑm oꝛdinationis modum genua flectũꝷ. ꝛ hoc pꝛo scd̃o. Ro. ecclesia speciale festum de trinitate nõ facit: seruatur tamẽ iuxta hoc cuiuscũq3 ecclesie consuetudo. ꝛ hoc tertio. ꝛ sic tria sunt dicta. secundum ibi, diebus. tertium ibi: pꝛeterea.

1 ¶ † Not. ex pꝛincipio ius positiuũ ꝛ consuetudinẽ posse ampliare ꝛ interpꝛetari ius diuinum. cõcoꝛ. c. fi. ꝛ quod ibi no. Inno. de consue. ſ3 enim de iure diuino cuiusq3 festũ mandeꝷ celebꝛari ꝑ diem tm̃ ꝛ de vespera in vesperã, cõsuetudo tñ põt extẽ

a dere celebꝛationẽ ad plures dies[a] ꝛ aliter determinare pꝛincipiũ ꝛ finẽ q̃ꝫ de vespera in vesperã. ꝛ per hoc quod dixi. c. pꝛoxi. satis valere consuetudinẽ hodiernã vt respectu operarum festum non incipiat a vesperis vigilie sed a mane ipsius festiuitatis. ꝛ dic vt ibi dixi. ¶ No. ij. ꝙ etiã in festiuitatibus celebꝛandis nõ tenentur oẽs regiones cõuenire in vnam consuetudinẽ. nec vna ciuitas teneꝷ sua obseruantia postposita obseruare consuetudinem alterius ciuitatis. ꝛ idẽ est in alijs ri ib⁹ ꝛ solennitatibus. nihil eñ officit in vna fide diuersa cõsuetuto vt dixit tex. in. c. de trina. ꝺ ꝯse. di. iiij. vñ in aliquibus locis is qui baptizatur ter immergitur in aqua: in aliquibus vero tm̃ semel: in aliq bus non fit immersio sed satis est vt balneetur, vt leg. ꝛ not. in. d. c. de trina. per Inno. in. c. j. de bap. quinimo nec cõsuetudinem romane ecclesie tenẽtur obseruare vbi versaꝷ extra fidẽ seu eius articulos nisi mandet ꝙ debeamus obseruare, vt hic in fi. ꝛ vide bo. gl. in. c. j. de sum. trini. lib. vj. ꝛ in. c. noli. ix. dist. ¶ Not. iij. ꝙ vnũ festum maius est altero. ad hoc vide. c. fi. de sent. excõ. lib. vj. ꝛ. j. in. c. vl. ¶ Not. iiij. ex ver. diebus ꝛc. ꝙ dies dominic⁹ est festũ pꝛecipuum ꝛ solẽne: quod pꝛobat illa dictio

b ꝛ alijs[b], q̃ sequitur. facit enim positionẽ eiusdem

c qualitatis[c] de quo no. in. c. sedes. de rescri. ¶ No. ꝙ in pꝛecipuis festiuitatibus nõ debet fieri genuflexio. quod intellige ex edicto ꝑm Inno. i. ex pꝛecepto sacerdotis. q̃ñ nõ dicit flectam⁹ genua, ita ꝙ nõ pꝛecipit ex humanitate genuũ flexionẽ ex deuotione ergo possumus facere. vnde cũ coꝛpus domini eleuatur flectimus genua. ꝺ cele. mis. sane. quare sacerdos istis festiuitatib⁹ non potest dicere flectam⁹ genua. colligitur ex. c. scire. ꝛ quod ibi not. lxxvj. dist. fit enim ad reuerentiam festoꝛum ꝛ sic stemus capite eleuato ꝛ leti, ꝛ nõ mesti. ¶ No. quod eṗs dicitur ꝯsecrari, ꝛ clericus inferioꝛ oꝛdinari. ꝛ sic est arg. ꝙ episcopatus nõ est oꝛdo: vt dicunt theologi. sed tu dic melius: vt dicit gloss. in

2 pꝛoemio. vj. ¶ † No. ex ver. pꝛeterea. ꝙ ad venerationem dei potest ciuitas vel populus indicere aliquod nouum festum sine autoꝛitate sedis apost. ꝛ intellige ꝙ interueniat consensus eṗi. de quo dic vt leg. ꝛ no. j. in. c. fi. vbi dicam. ¶ No. ꝙ gloꝛia patri ꝛ filio, fuit inducta ꝛ instituta vt dicatur ad honoꝛem trinitatis sancte: ꝛ fertur ꝑm Joan. and. ꝙ Damasus papa ad pꝛeces Hie. statuit hoc dici in fine cuiuslibet psalmi: ꝛ ꝑ hoc dicebat se q̃dam clericus dicere hoꝛas trinitatis qui in mane dicebat septies: In noĩe pr̃is ꝛ filij ꝛc. Deus in adiutoꝛiũ ꝛc. Gloꝛia pr̃i ꝛc. sed ꝑ h̃ non reuelebaꝷ. vñ ꝯ eũ facit. c. dolẽtes. de cele. mis. de cõse. dist. v. c. non mediocriter. ¶ Not. vlt. argu. ꝙ ei q honoꝛaꝷ quotidie nõ est necesse ꝙ solẽniter deferaꝷ honoꝛ. sicut ei q honoꝛaꝷ raro. ꝛ ꝑ hãc literã arguit Frã. ꝙ qui singulis dieb⁹ ꝑ magnatẽ vl' pꝛincipẽ honoꝛaꝷ nõ debet sibi iniuriosum putare si inter alios specialiter non honoꝛaꝷ certo die vel tpe q̊d no. ¶ † Op.

3 ꝛ videꝷ ꝙ festũ nõ cõputeꝷ de vespera in vesperã, vt hic diciꝷ. nec debet attẽdi consuetudo: qꝛ expꝛes

d sum est vt dies incipiat a media nocte[d] ꝛ in media parte noctis sequentis finiatur: vt. l. moꝛe romano. ff. de ferijs, vel saltem incipit mane in oꝛtu solis

d ¶ Media nocte Adde Fede. cõsil. cclxj.

solis ⁊ finitur de sero in occasu: vt in.c.cõsuluit.de of.delega.⁊ in aut.de in.§.sedebũt.Sol.dicit gl.hic ꝙ diuersis respectibus dies incipit ⁊ terminatur diuersis horis ⁊c.quãtũ ad officiũ celebrationẽ incipit a vesperis: vt hic,⁊.§.c.proxi.sʒ certe hoc mihi nõ plʒ qꝛ idẽ dicẽdũ quo ad opa seruilia.nã illa verba de vespera ad vesperã ⁊c.nõ fuerũt dicta ad sacerdotes tm̃:sed ad oẽm ppl̃m.vñ in hoc dic vt dixi.§.c.pxi.Quo ad iudiciũ dixit gl.ꝙ incipit in mane ⁊ terminatur in sero:vt.d.ca.consuluit.Sed an valeat snia lata de nocte:dic vt in.ca.cõsuluit,quo ad 3ctus habet locũ vt incipiat a media nocte:vt.d.l.more romano.† Et hoc intellige vt cõtractus initi valeãt:sʒ nõ põt altera pars ꝯpelli ad faciendum aliquid de nocte vel ad recipiendũ solutionẽ,sicut in die põt:qꝛ tacite vr̃ prius actũ vt fiat congruo tpe:vt no.gl.⁊ Barto.in.d.l.more romano.Itẽ inquãtum gl.dicit de 3ctu idẽ dicit de vltimis voluntatibꝰ:vt.l.ad testiũ.§.posse.ff.de test.⁊ idẽ in transactionibus:vt.l.nõ minorẽ.C.de trãsacti.quo ad esum carnium incipit dies post cenã ſm gl.alleg.de consecra.di.iij.de esu.¶ Sed aduerte qꝛ gl.loquitur in hoc multũ gñaliter:qd si quis vellet differre cenã post mediã noctẽ:⁊ sequenti die est ieiunium vel abstinentia carniũ.certe nõ vr̃ hoc fieri posse:qꝛ sic esset in optiõe cenãtis inchoare diẽ quo ad esum carnium:vnde tex.in.d.c.de esu.loquitur magis stricte dicens ꝙ quo ad hoc incipit dies a cene termino q̃ fit in principio noctis:q̃si velit dicere:⁊ sentit ibi Hug.ꝙ per totam noctẽ quinte ⁊ sexte ferie,⁊ p ipsam diẽ sexte ferie abstineat ab esu carniũ.Et sic dicendum in similibus:vt qñ est ieiuniũ seu abstinentia a carnibus abstineatur p totũ illum diem,⁊ per noctẽ precedentẽ ⁊ sequentẽ ⁊ sic duabus noctibus ⁊ vno die:⁊ sic ſm illũ intellectũ quem in veritate vr̃ sonare ille tex.dicit ibi Lau.qd peccãt scholares comedẽtes i hyeme de sero,quasi velit dicere qd cũ deberẽt abstinere p totã noctẽ nõ abstinẽt sed cenant in tertia vel quarta hora noctis:sʒ ipse videtur intelligere illũ tex.ꝙ dies incipiat quo ad esum carniũ a media nocte:vt pbatur in.d.l.more romano.⁊ iste intellectus est magis pbabilis ⁊ rõnabilis in se ⁊ cõuenit cõi obseruantie nã durũ esset ꝙ in hyeme propter ieiunium sequens,teneretur quis cenare statim in principio[a] noctis:vnde sequendo hunc intellectũ concludo[b] ꝙ quo ad esum carnium dies incipit a termino cene diei precedẽtis:ita tñ ꝙ fiat cena ante mediã noctẽ ⁊ terminetur in media nocte sequenti:⁊ ad tex.c.de esu.dũ dicit a termino cene q̃ fit in principio noctis.dico ꝙ id qd fit ante mediã noctẽ refertur seu deputatur principio noctis,qd vo fit post mediã noctẽ deputatur alteri extremo.s.alteri diluculo.ideo de discipulo tex.facit ibi mentionem.ar.iiij.q.iij.hermaphroditus.⁊ in.l.queritur.ff.de sta.ho.⁊ qd not.Dy.in regula,q tacet.de regu.iur.lib.vj.qd no.in.l.ij.ff.de verb.ob.⁊ sic est necesse ꝙ abstineatur p duas noctes integras:vt habet alius intellectus.¶ † Et ad pdicta est bonꝰ tex.in.l.nemo arbitretur.C.de temp.ap.per quẽ tex.dicit no.Bar.ꝙ si statuto cauetur vt ptãs teneatur aliqd facere in principio[c] sui officij:intelligitur in principio facere si actũ agit añ medium sui officij ⁊ totũ illud tps dicatur principiũ.facit quod not.glo.in.l.j.si quis ius di.⁊ vide ad pdictã cõclusionẽ bonã glo.de ꝯse.di.iij.in.c.j.que aperte tenet ꝙ quo ad esum carnium dies incipit a media nocte:⁊ terminatur ad aliã mediã.Et hec not.qꝛ nõ sunt discussa neqʒ tacta hic per alios.quo ad treugã dicit hic glo.diem incipere ab ortu solis:de quo in.c.j.de treu.⁊ pa.¶ Opp.⁊ vr̃ ꝙ indistincte nõ dʒ fieri genu flexio.xxx.dist.c.vlti.⁊.c.scire.lxxxvj.dist.sol.dicit glo.in ver.secreto hec 3ria intelligenda ſm hoc.c.scʒ vt in secreto pro deuotione possit fieri.¶ Opp.⁊ vr̃ ꝙ pentecoste careat octauis vt in.c.capellanus.j.eo.gl.non soluit sed dic ſm Ioã.an.quod illud pcedit quo ad officij celebrationẽ:istud quo ad numerũ dierũ.¶ † Opp.⁊ videtur ꝙ debeamus sequi cõsuetudinẽ romane ecclesie.xij.di.nouit.⁊.c.non decet.Sol.dic vt.§.dixi ꝙ quo ad articulos fidei debemus tenere ⁊ sequi qd sequitur ⁊ tenet romana ecclesia:sed quo ad alia non,nisi sequatur ⁊ mandet quid debeamus sequi:vt no.glo.in.c.j.de sum.tri.libr.vj.⁊ in.c.noli.ix.dist.¶ Extra gl.quero de exẽplo in eo quod dicit attẽdendam consuetudinẽ in principiando ⁊ finiendo festũ.Solut.vt dicit Inno.in festo resurrectionis alicubi tribus diebus:alicubi octo feriatur.h.d.Hostiẽ.ꝙ planũ est istos.viij.dies feriatos esse in.c.fi.j.eod.sed dicit Inno.forte intellexisse de solẽni celebratione pontificali que fieri cõsueuit die lune ⁊ die martis.sed certe si Inno.bene ponderet non videtur intellexisse de solẽni hac celebratiõe pontificali:sed indistincte prout loquitur iste tex.vnde satis posset dici ꝙ lʒ dictum Host.procedat de iure communi:tamen de consuetudine aliud est.nã communiter feriãtur tres dies resurrectionis non plures.⁊ huic consuetudini puto standum argu.huius.c.¶ Ultimo Hosti.dicit hec sup verbo dominicis diebus.quod omnes dies denominantur a septem planetis preter diem solis q appellatur dominicus.nam adveneratione domini festiuamus illum diem:ideo appellatur dñicus propter excellentiam:põt etiam appellari dies dominicus dies solis:quia sicut sol alijs planetis:ita ⁊ iste dies dominicus seu ipse dominus noster:sabbatum etiam non nominatur a planeta.s.a saturno:sed a sabba quod idẽ est quod requiesqꝛ eadem die iudei cessabant ab omni opere:quare christiani ne iudaizent ea die fortius debent operari:de conse.dist.iij.peruenit.⁊ de hoc vide bonam gl.in.l.omnes iudices.C.eo.vbi de istis planetis.

1 ☞ In ferijs in honorem dei licitum est operari propter necessitatem alimentorum:⁊ in rebus tempore perituris.vide.j.c.fi.nu.14.

a ¶ In principio.Adde qd voluit p illud dictũ Pet.de anc.cõsil.xcvij.

b ¶ Concludo.pro certo male loquitur vt dixi in recollectis meis vbi damnaui hanc doctrinam.Andre.Barba.

c ☩ Sebastia.Sapia.¶ In princip.vide Bald.in.l.ij.ff.de orig.iur.vbi dicit quod dicatur principiũ,⁊ qd mediũ,⁊ qd finis.⁊ decidit qõnẽ si statutum qd potestas cõdẽnet homicidã in centũ saluo qd habeat arbitriũ i homicidijs suo tempore ppetrato ꝙ si tẽpore sui officij Titius vulnerauit aliquẽ ad mortem ⁊ mortuus sit finito officio non potest homicidã condẽnare ex arbitrio: quia tale homicidiũ vno tpe accepit pricipiũ,alio tempore finem.

2 Studere licitum est diebus feriatis in honorem dei.

3 Papa potest dispensare circa dispositionem veteris testamenti.

4 Iudex potest ex cã interpretari legem dubiam.

5 Necessitas si cogit aliquem ad rem alias illicitã debet in recompensationem facere aliquam eleemosynam.

6 Solennitates maiores anni que sint : ⁊ facit ad statuta.

7 Agriculture opus potest fieri tempore festino ppter necessitatem imminentem.j.c.fi:nu.14.

1 LIcet tam. † Propter necessitatem in diebꝰ festiuis piscari lʒ:seu licet intendere rei tempore peritura.ita communiter summatur vel summa sic:[d] Propter necessitatem alimentorum lʒ diebus feriatis in honorem dei operi seruili intendere maxime circa rem tempore pituram.Et primo ponit diuinum preceptum.Secundo propter necessitatem dat indulgentiã contra illud cum determinatione ibi:indulgemus.

¶ Not.primo ibi : diem dominicum feriatum lege diuina.Item lege canonica ⁊ lege ciuili:vt.C.eodẽ.l.omnes iudices.Et no.duas causas huius precepti.Prima ad humanam quietẽ.sicut enim die septimo deꝰ regeuit ab oĩ ope:vt Gene.ij.ita ⁊ hoĩes debent illo tempore.i.die dominico quiescere.Scda causa fuit ad honorẽ ⁊ reuerẽtiam altissimi vt sic hoĩes liberius possent attendere circa diuina.No.ij.ꝙ natalitia sanctoꝝ martyrum sunt sub precepto vt hoĩes quiescant tũc ab omni opere:nõ tñ intelligas de natalitijs oĩm martyrũ:sed de illis q̃ sunt specifice sub precepto d quibꝰ in.c.fi.j.eo.⁊ in.c.j.de ꝯse.distin.iij.nec ẽt intelligas de natalitijs proprijs.i.die natiuitatis eorum:qꝛ nõ seruamꝰ diem natiuitatis sed mortis[e].intelligit[f] ergo de morte,⁊ tunc dr̃ eoꝝ natale:qꝛ tunc renascuntur in sanguine suo ſm bona opera:vel dicꝙ tunc renascũtur seu dicuntur nati respectu vite eterne.sunt enim tũc extra omne periculum tentationis humane.⁊ vide gl.i.c.nõ lʒ in quadragesima.xxxiij.q.iiij.⁊ hoc verum regulariter:nam genitricis dei marie dñe nostre ⁊ sancti Io.baptiste colimus etiam natiuitatem:vt.j.c.fi.¶ † Itẽ no.ibi: ab oĩ opere seruili ⁊c.ꝙ his diebus feriatis nõ est inhibitũ studere:cũ nõ est opus seruile nec horrẽdum seu miserabile alicui:sicut exercere iustitiam tẽdit eñ ad illuminationẽ ingenij:de q̃ dic vt dixi in.c.j.§.eo.¶ † No.papam posse dispẽsare ex certa cã circa dispositionem veteris testamẽti[g] ⁊ noui ẽt circa pcepta moralia affirmatiua vt est hoc preceptum.Sabbata sanctifices ⁊c.⁊ veritate inspecta papa potiꝰ interpretatur q̃ relaxat qd ex cã potest.iuxta not.per Inn.in.c.que in eccliarũ.de consti.⁊ in.c.fi.de cõsue.⁊ p Bar.in.l.fi.C.si cõtra ius vel vti.pub.facit qd no.in.c.cum ad monasterium.de sta.reg.⁊.c.qd sup his.de voto.p Innoc.¶ No.ibi.parochianis ⁊c.iuncta superscriptione ꝙ quilibet de dioceси põt dici parochianꝰ epi.con cor.c.ad apostolice.de dec.⁊ in.c.j.de rap.quilibet enim de dioceси potest recurrere ad epm sicut ad parochianum:vt no.in.c.ij.de pe.⁊ re.lib.vj.⁊ i.c.ij.de offi.arch.¶ † No.vlti.ꝙ quando ex necessitate quis intendit circa opus seruile:dʒ in recompẽsationẽ facere aliquã eleemosynã.⁊ facit vt is cũ quo ex aliqua cã dispensatur circa ieiuniũ faciat

d ¶ Summa sic.tu pondera qꝛ illud summariũ restringit hũc tex.ad alimẽta qꝛ i alecibꝰ cõsistunt alimenta.item pondera hũc tex.qꝛ hic põderatur publica vtilitas.ista eñ alia erãt ad publicaʒ vtilitatẽ vt tonniciũ i ciuitate messane ⁊ sardeli qui capiuntur de mẽte maij certis diebꝰ ⁊ sic ista necessitas veniebat ad publicũ bonũ:nõ põt sic sũmari ppter necessitatem imminẽtẽ ⁊ publicã vtilitatẽ licitũ est piscari ⁊c.vel sic re existẽtẽ pitura propter publicã vtilitatẽ licitũ est piscari.Andr.Barba.

e ¶ Mortis. Ad de ro.singul suis fol.lxiij.vbi allegat text.singularem in iure ciuili.

☩ Sebasti.Sapia.

f ¶ Intelligit.vide bonã glossam §.fi.insti.de inge.facit glos.l.cũ quidam.ff.de annu.leg.quam allegat ro.in sing.xxxiij.incip.qꝛ cras.vid Corsetum in vẽ.festum.in suis singularibus.

g ¶ Ueteris testamẽti.tu pondera qꝛ si ppter necessitatẽ alimentorũ emanasset ista dere.ad quid fuisset opus indulgere qꝛ iam satis erat indultũ a lege noui testamenti domini nostri Iesu christi matth.xij.c.vbi apostoli comedebant in sabbato spicas quas tũc colligebant ⁊ dicit ꝙ hoc faciebant propter necessitatem alimentorũ:ita dicamus in proposito nostro,ideo fuit opus dispensare qꝛ actus cedebat ad publicam vtilitatem:⁊ ppter necessitatem illis diebus poterat fieri dispensatio.And.Barb.

a Zacharias. ¶ Scdm cõem vsum vulgarium. Adde tu ne pecces modũ ꝓbandi cõem vsum loquẽdi, qꝛ pauci admodũ norũt. Lafrã. in. c. qm̃. ꝫ. §. testiũ depõnes. nu. ciij. vers. querit vltra ꝑdicta. ⁊ ibi latiſ. in apoſti. Benedi. vad. in v̄. significationi. j. de ꝓba. Fel. ẽ. in pe. col. v. in v̄. ij. not. ꝙ ad ꝓbandũ, melius ꝑ Ful. ⁊ nunꝗ̃ errabis in. l. j. C. de iur. cal. vbi dicit non sufficere probare cõem vsum loquendi fuisse ⁊ esse a decẽ annis ⁊ citra: ſꝫ opꝰ eſt ꝓbare ꝙ ille cõmunis vsus loquẽdi erat tpe ꝯditi statuti, alias ꝓbatio non releuaret. dixi plene. ẽ. in apoſtil. ad iſtũ. sed nõ memini loci de ꝗ tñ ꝑ Tho. ferratiũ i suo trac. cantelaꝝ cau. liij. inci. tu habes ꝙ cõis opi. Anto. Frãc. ¶ De cõi vsu loquẽdi, dicas prio ꝙ dicit ex cursu longi tpis. vt per bar. in. l. labeo. in §. co. ff. de sup. le. ⁊ in. l. j. in penul. co. ad fi. c. de dig. lib. xij. ⁊ adde ꝙ talis cõis vsus loquendi ꝓualet cuilibet ꝯſtõni ſm bar. in l. talis scriptura. in. §. col. ff. de leg. j. ⁊ i. l. oẽs populi. l. iij. q. sexte qõnis princi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ an hẽat locũ in statutis dubijs, vide bar. i. l. cũ de lanionis. in §. asinã. ff. de fun. instru. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de su. ⁊ le. ⁊ vid bar. in ru. ꝺ no. ope. nũ. in. §. co. ⁊ Alex. i. l. v. in prin. ff. de ver. ob. ⁊ add ꝙ testes deponẽtes de ꝯmuni vsu loquẽdi ꝓbant dicẽdo ꝙ a decẽ annis citra audierũt ꝓuatas scripturas appellari iſtã ab omnibus hoibꝰ loquẽtibꝰ ꝺ illis. ⁊ vide Bart. i. l. labeo. in pe. colũ. ver. circa cõem vsum loquẽdi. ff. de sup. le. vel si forsan dicit audiuiſſe a senibꝰ loci ſꝫ bar. i. l. ſi choꝛus. in. §. j. ff. ꝺ le. iij. ⁊ in. d. l. labeo. in fi. etiã si non dicat a qbꝰ audiuit vt ꝑ bal. in. l. de qbus. in fi. col. i repe. ff. de leg. ⁊ per do. Ant. in. c. fi. in fi. de consue. vel si dicat scio: qꝛ publice dicitur secundum Bald. in. l. testium. in fi. C. de testa.

b ¶ Meliori ⁊ subtiliori ratione. Adde. Andre. ficu. consilio. lvij.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Nõ ergo. vide Abb. in. c. j. col. vlti. ⁊ Feli. ibidem col. penul. ẽ. de conſti. Deci. in ꝯsil. xxiij in vlt. col. vſ. nõ obstat si dicat. ⁊ Jaſ. in. l. vt vim. col. pe. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ in. l. illam. C. de collatio.

aliquã eleemosynã. vide bonã glo. in. c. presbyter. lxxx. diſt. ver. denariũ. ⁊ facit qꝺ leg. ⁊ not. in. c. medicamentũ. de pe. di. j. ¶ Op. cum glo. j. videt̃ eñ ꝙ non dies septima sed prima sit in obseruatione cũ dies septima sit sabbatũ ⁊ prima sit dñica. Solu. dicit glo. j. qꝺ vetus testamentũ ad literã precipiebat seruari diẽ septimũ: sed nos seruamꝰ illud ꝑceptũ ad lr̃am ſꝫ ſpũaliter ⁊ mẽtaliter sicut seruamus in alijs cerimonialibus sacramentis: ⁊ dic extra glo. ꝙ diẽ dñicũ pre alijs diebus deputamꝰ ad venerationem altiſſimi: qꝛ omne fere insigne institutũ a deo in hac die noscitur institutũ: nam in hoc die mundus sumpsit exordiũ, ⁊ in hac die resurrexit a mortuis, vt dicit text. in. c. qꝺ die dñico. lxxv. diſti. ¶ † Quero qꝛ tex. excipit hic maiores solẽnitates, que sunt iſte? Glo. in versi. maioribus respõdet ꝙ natiuitas dñi omnes dies epiphaniarum ⁊c. ⁊ adde ſm Joã. an. assumptionem beate Marie virginis glorioſe. arg. de senten. excõ. c. fi. lib. vj. Et no. hanc glo. iuncto tex. que dicũtur maiores solennitates anni. facit ad statuta ⁊ alias diſpositiones. ¶ Quero quia litera dicit eccleſijs circumpositis faciendam aliquam erogationem, an debeat intelligi indistincte. Gloſſ. videtur hic obscure loqui, dicit eñ ꝙ eccleſijs circumpositis: et maxime illis in quoꝝ territorio captura facta eſt: quia quasi prediales decime censentur: vnde saltẽ pro decima parte eius soluant secundũ glo. sed vt dixi gl. loquit̃ hic obscure. si enim iſte decime censentur prediales, ergo illi eccleſie tñ in cuius territorio facta eſt captura debet fieri solutio ⁊ nõ in alia vt in. c. fi. de parochijs. Item non debet dicere quasi, quia iſta dictio regulariter minuit, quid ergo dicendũ? Lãcre. ⁊ Vin. per illam decretalem significauit. dixerũt eccleſiam in cuius parochia eſt piscator debere habere decimam, niſi cõsuetudo habeat quod soluatur parochijs personarum. Gofr. dicit ꝙ dabuntur due decime. s. prediales ⁊ personales, vel secũdum enim loquitur hic de eleemosyna, ⁊ hoc vltimũ mihi plus placet. nã hic cõiungit ecclesias vicinas cum pauperibus, ⁊ sic nõ largitur ratiõe decimarũ, sed intuitu eleemosyne. Itẽ decime proprie debentur eccleſie parochiali, ⁊ non eccleſijs circũpositis cũ capiantur in mari, ⁊ sic non includant̃ certo loco. sicut dicimus ꝺ venatione. secus si caperenter in stagno. de quo dic vt no. in cap. non eſt. de dec. Fit ergo iſta largitas vltra decimã eccleſie debitam parochiali: ⁊ fit intuitu eleemosyne ⁊ in recõpẽsationẽ huius indulgentie. nam ⁊ si fit captura nõ in diebus feriatis nihilominus debet̃ decima ꝑsonalis sicut ꝺ venatione ⁊ tñ nihil tũc dicitur de eccleſijs circumpositis: ergo nõ loquitur de decimis cum ille omni tpe sint soluende eccleſie. j. de deci. c. ex trãſmiſſa. ¶ Extra glo. oppo. cõtra tex. ⁊ videt̃ ꝙ oĩa festa sint deputata ⁊ instituta ob reuerentiã dei cuius cõtrarium innuit hic litera. Sol. Hoſt. fatetur cõtrarium ⁊ dicit ꝙ quedam solẽnitates sunt specialiter deputate ad honorem dei, sicut natiuitas, circũciſio, epiphania, resurrectio, ascensio, ⁊ penthecoste. Concludo ergo generaliter ꝙ omnia iſta festa sunt ei deputata vt in contrario: sed iſta specialiter sicut in simili quelibet ciuitas poteſt appellari vrbs, ſꝫ simpliciter dicta intelligit Roma ꝑ excellentiam. iuſti. de iure na. gen. ⁊ ciuili. §. sed quoties. ¶ Oppo: ſcꝺo in eo ꝙ papa loquitur vni in plurali: ꝫ. c. ꝙ̃ graui. de crimi. fal. Solu. dicit Egi. quod in antiqua scribebatur epõ ⁊ capitulo. Et ex hoc not. ꝙ quilibet de dioceſi poteſt appellari parochianus epi ⁊ capituli, faciunt eñ vnũ corpus. de his que fiunt a p̃latis. c. nouit. sicut eadem rõne clericꝰ iurat obedientiam epõ ⁊ capitulo: ⁊ vt. i. c. cũ clerici. de ver signi. ¶ † Vltimo quero de qua neceſſitate intelligitur iſte tex. doc. hic sentiunt ꝙ de neceſſitate panis, nã in illis partibus panis deeſt, vt in. c. ꝫ. j. de pe. ⁊ remiſ. ꝙ eſt pars iſtius. dicunt tamen ꝙ ex eadẽ causa cõceditur qñq; opus agriculture ne pereat modico momẽto cõmoditas celeſti ꝓuisione ꝯceſſa: vt l. oẽs iudices. C. eo. ⁊ arg. de treu. ⁊ pa. c. ij. ⁊ ꝑ hoc vltimũ dico ꝙ prima expositio ad iſtũ tex. eſt nimis stricta. vnde intellige de qualibet neceſſitate alimentoꝝ que põt non solum in presenti sed etiã in futurum contingere vt qꝛ alecia appropinquant certo tpe anni: ⁊ niſi tũc capiantur inde recedunt. ⁊ sic in futurum forte tempore quadrageſimali non habentur sicut dicũt de collatione meſſium, vt pro neceſſitate que põt contingere in futurũ licitũ sit insistere diebus feriatis si dilatio eſt illatura dãnum ⁊ incõmoditatem. nam neceſſitas excipit̃ ab obseruantia. j. e. c. fi. ⁊ licitum eſt ꝓuidere ꝑ futuro tpe: vt in. c. habebat dñs. xij. qꝺ. prima. ¶ Et no. etiam ex dictis doc. iuncto iſto tex. diſpositionẽ illiꝰ. l. omnes iudices. eſſe approbatam iure noſtro hoc eſt iure canonico.

1 ☞ Communis vsus loquendi habet locum etiam in statutis principum ⁊ in verbis legis.
2 Contractus matrimonij poteſt fieri omni tempore: copula carnalis nõ vel solennitates in contractu. 4.
3 Opinio glo. nec etiam cõmunis que eſt falsa euidenter nõ eſt sequẽda.
4 Judex põt interpretari legem seu canonẽ circa cãm corã eo vertentem.
5 Subtilitas etiam de iure canonico commendatur in doctore.
6 Opiniones si plures reperiuntur in aliquo precepto non peccat q non seruat illud preceptum.
7 Matrimonium quibus temporibus non poteſt contrahi.

Capellanus. ¶ Tres septimane quibus canon prohibet fieri nuptias ante festum Joannis baptiste nõ cõtinuant̃ festo, sed intelligitur ꝺ septimanis ascensionis cũ duabus seq. h. d. Cõis diuiſio. secunda ibi, qꝛ ergo. ¶ Casus literalis. In canonibꝰ dicit̃ ꝙ nuptie celebrari nõ debent in tribus hebdomadis ante festum beati Joannis baptiste, qdam dicebant septimanas illas sine aliqua interpellatione continuandas ipsi festo, alij volebant facere interuallum inter ipsum festum ⁊ illas hebdomadas, ⁊ ob reuerentiam festiuitatis pentecostes fuiſſe statutũ: que festiuitas pente. solet in septimanis ipsis interuenire quandoq; ⁊ sic a tribus diebus rogationũ ante ascensionẽ dñi vſq; ad octauam diẽ poſt pente. computatis illis septimanis illo tñ temporis spatio nuptie impediunt̃ celebrari, quesiuit quidã eps per capellanũ suũ que opinionum iſtarũ melior eſſet. rñ. papa ꝙ cõsuetudo eſt romane eccl'ie, vt quocũq; tempore matrimoniũ ꝯhatur per consensum legitimũ de presenti tñ a septuageſima vſq; ad. vij. diem poſt pente. nuptie celebrari non fiunt̃, ⁊ poſtea sine differentia celebrant̃, siue sint tres septimane vel plures ante festum beati Joannis, ⁊ ideo poſterior sententia meliori ⁊ subtiliori ratione iuuat̃: ⁊ siue ſm canones a septuageſima vſq; ad octauã pasche, siue poſt. vij. dies festi pentecostes nuptie suspendunt̃ a dñica q̃

1 sequitur ⁊ deinceps licite celebrantur. Bar. ¶ † No. ꝙ etiam in statuto principis verba ponunt̃ quandoq; improprie ſm qꝺ vulgares vtunt̃. simile in. c. j. de tornea. canõ eñ de quo hic fit mẽtio q habet̃. xxxiij. q. iiij. non oportet. fecit mẽtionẽ de festo sancti Joannis baptiste ⁊ ex quadã cõi locutione vulgarium dicentiũ circa festũ sancti Joannis sunt tres septimane tpis feriati: non qꝺ in veritate haberet̃ aliqua cõtẽplatio ad festum sancti Joãnis, ſꝫ qꝛ vt plurimũ solẽt ille tres septimane accidere sicut vulgariter hodie dr̃ de q̃dragesima beati Martini in qua nõ habet̃ respectus ad beatũ Martinũ, ſꝫ ad aduẽtũ xp̃i q venit illo tpe. Et

a ex hoc arguit̃ ꝙ etiã verba legis debent intelligi ſm cõem vsum[a] vulgariũ ad hoc qꝺ not. Bar. in. l. oẽs ppl'i. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊. ẽ. in proe. huius cõpilationis. ¶ No. ꝙ dicit̃ fieri añ aliquẽ terminũ nõ solũ quod fit immediate, sed ẽt mediate. vñ iſte tres septimane ꝓhibite sunt ante festum sancti Joã. bapt. nõ tñ semp immediate sed aliquãdo mediate sicut per

2 priꝰ cadit festũ ascensionis. ¶ † Not. ꝙ matrimonium ꝯhi põt licite oĩ tpe etiã quadrageſimali. nõ ꝓhibetur ergo hoc tpe ipse ꝯctus qui fit interueniẽte legitimo consensu de p̃nti: sed quedã alia, vt. j. dicam cũ glo.

3 ¶ † No. ꝙ inter plures opi. illa sequẽda eſt q̃ nititur meliori ⁊ subtiliori

b rõne[b] qꝺ no. bene: nõ ergo[c] dꝫ haberi respectus ad q̃litatem ꝑsone illam

c opi. fouẽtis, ſꝫ ad illã rõnem qꝺ facit ꝯ illos q dicũt in diſceptatiõe opi. sequẽdã semper eſſe opi. gl. qꝺ mihi nõ plꝫ: ⁊ pro hoc eſt tex. no. valde in l. j. C. ꝺ vete. iur. enu. vbi dicit ꝙ sepe vnius forsan ⁊ deterioris sñia põt et multos ⁊ maiores in aliqua parte superare, sic ẽt dico nõ cõsiderandam multitudinẽ sequentiũ vnã opi. vt dicit ibi tex. no. ⁊ satis innuit̃ hic. ⁊ ꝓ hoc vide not. dictũ Jo. an. in. c. j. de conſti. vbi dicit cõem opi. sequendã niſi notorie dicat male: vel rationabiliter conuinci possit quod bonus iudex acutiſſimi ingenij eſtimabit: ⁊ ad hoc alle. hoc. c. qꝺ bene facit. sed melius facit. d. l. quã ego. ẽ. induxi. vbi vr̃ hoc ꝓbari. ⁊ eſt hoc semper tenẽdum mẽti: nã iudex põt interpretari legẽ seu canonẽ quo ad causam corã eo vertentẽ, vt not. dicit Inno. in. c. cũ ſpãli. de ap. facit. l. vna. C. de profeſ. q in vrbe cõſtan. lib. xij. ¶ Vltimo not. ꝙ festũ pentecostes caret

octauis

octauis.⁊ intellige quo ad officiū celebrationem:qꝛ ecclesia non celebrat festū de eius octaua:sed alicubi celebrat̃ tūc festū sancte trinitatis:vt in c.ij.ꝫ.eod.sed quo ad numerū dꝫ habere octauā:⁊ sic intellige.d.c.ij.qꝺ videt innuere oppositū. ❡ † Uenio primo ad gl.iuxta ordinem ⁊ op.ꝫ tex.de ꝯuetate.nā primo videt̃ innuere ꝙ matrimoniū omni tēpore cō trahatur interueniente cōsensu:⁊ postea dicit ꝙ certis diebus nō sinun tur nuptie ꝯhi. Sol.gl.in ver.quocūqꝫ.⁊ ipsum matrimoniū p legitimū cōsensum nō ꝓhibet aliquo tpe ꝯhi:sed ipse solennitates traductionis ad domum ꝓhibent̃ ne carnalr̄ ꝯiungant̃:⁊ sic sentit gl.qꝺ his diebus feriatis nec solennitates nuptiarum dn̄t fieri nec matrimoniū consum mari.vr̄ tn̄ consentire ꝙ nō principaliter ꝓhibet̃ consummatio mr̄imo nij sꝫ solennitates ne perueniat̃ ad actū ꝯsummationis. Alij vario mō intelligūt,vt hic refert Jo.an.sup tex.nā quidā dicūt qꝺ ēt ipm matri monīū nō dꝫ ꝯhi.⁊ intelligunt lr̄am ꝙ interueniēte ꝯsensu ꝯtrahit̃:sed ꝯtrahi nō dꝫ:vt sequit̃ ⁊ sic peccāt ꝯhentes:vt.j.de matri.ꝯtract.cōtra interdic.ec.per totū. Alij vt Tan.intelligūt ꝙ cū solēnitate ⁊ celebrita te contrahen.non dꝫ fieri celebris traductio ad domū vel cōsummatio ⁊ hoc ēt vr̄ placere Pet.⁊ Abb.q dicūt ꝙ alteri cōiugū volēti tunc cō summare matrimoniū obstaret exceptio. Gof.beneuentanus in libello suo de spon.dicit hic probari solēnitatē nuptiarū q̄ in plurib9 partibus fit cum maiori sumptu q̄ꝫ fit dos.tunc enim contemplationi ⁊ orationi est insistendum.⁊ sic trāseūt hic oēs doc.sꝫ ex hoc vltimo dicto infert̃ ꝙ cōsummatio matrimonij sine solēnitate nō sit ꝓhibita:rō tn̄ sua pariter concludit in vtraqꝫ vt vacet̃ his tpib9 orōnibus ⁊ contēplationi. Ego puto ꝙ mr̄imoniū sine celebri solēnitate licite possit oī tpe ꝯtrahi:qꝛ in ꝯtrahendo nulla reperit̃ cā prohibitionis cū nō fiāt conui..ia nec exer cetur cōmerciū carnale:sed tm̄ interuenit ꝯsensus de pn̄ti in quo nullꝫ reperit̃ pctm̄:imo est sacr̄m:vt in.c.debitū.de biga.sic videm9 in simili ꝙ ſm leges nō liceat intra tp̄s luct9 mulieri nubere.pōt tn̄ sine aliqua pena intra hoc tp̄s sponsa effici qꝛ cessat ratio prohibitionis cū p hoc nō fiat sanguinis perturbatio seu cōmistio:vt.l.solet.ff.de his qui not. infa.⁊ ita loqt̃ hic dn̄ dicit matrimoniū quocunqꝫ tpe ꝯtrahi:sꝫ ip̄a nu ptialia conuiuia seu nuptiales solennitates ⁊ solennes traductiones ⁊ carnis commistio prohibet̃ his diebus feriatis. ❡ Primo ad hoc ad duco gl.no.q̄ hoc vult.xxxiij.q.iij.§.hinc etiā in dieb9 ⁊c.⁊ est sup v̄si.in dieb9. Itē ꝓbat̃ iure:⁊ primo adduco.ca.nec vxorē.ea.cā ⁊.q.vbi simplr̄ dicit nec vxorē ducere lꝫ ⁊c.⁊ sic simplr̄ nō prohibet solēnitatē:sed duce rē scꝫ ad domum. Scdo facit tex.ca.p̄cedētis q̄ incipit, Nō opꝫ.vbi in fi. dꝛ ꝙ si his diebus aliq nuptias celebrauerint dn̄t separari:qꝺ intellige ad tp̄s:⁊ sic clare ptꝫ ꝙ illa commistio carnalis ꝓhibita.si enim solenni tas ꝓhibet̃ tm̄ nō fieret ibi separatio personarū:sed si fuissent trāsgressi celebrando ꝯuiuia fuisset eis imposita penitētia de transgressione:quia pena nō dꝫ excedere delictū:de his q̄ fiunt a ma.par.ca.ca.quesiuit.⁊ in l.sancimus.C.de pe. Item videmus ꝙ etiā in matrimonio cōsummato nō dꝫ carnalis ꝯmistio intendi hoc tēpore orationis ⁊ ieiunij:vt.xxxiij. q.iiij.in sum.⁊ pluribus.c.illius qōnis.forti9 non dꝫ tūc ꝯsummari.nam turpius eijcit̃ ⁊c.de iureiu.quēadmodū. Qꝺ nuptialia conuiuia ⁊ solē nes traductiones ēt ꝓhibent̃ satis innuitur in.d.c.non opꝫ.⁊.c.nec vxo rem.vbi ꝓhibent̃ alia cōuiuia hoc tpe. Et p hoc infero ꝙ nō solum hec ꝓhibitio p̄cedit in virginib9 sꝫ ēt in viduis q̄ ēt sine solēnitate iuris nō dn̄t coniūgi hoc tpe nec duci ad domum. Et no.ꝙ si de facto ducuntur dn̄t separari:vt in.d.c.non opꝫ.⁊ intellige donec durauerint ferie:vt ibi no.in gl. ❡ † Ex vltima gl.iuncto tex.no.quod etiam de iure canonico commendatur subtilitas in doctore:⁊ intellige de subtilitate veritatis inuestigatiua:non autē de illa q̄ inducit ad pniciem iuxta illud Teren tij. Summum ius summa malitia ⁊c.⁊ dic vt dixi in.ca.dilecti.de iudic. ❡ Glo.in ver.alij.que tacite q̄rit nunqd tenentes aliā opi.hic reproba tam peccent.⁊ videt̃ tenere ꝙ nō:qꝛ in his q̄ spectāt ad solēnitatem nō est pctm̄ tenere diuersa. Hosti.reprehendit hāc glo.dicens quod hodie seruari dꝫ opi.pape quā hic approbat. ❡ Joā.and.dicit se non credere ꝙ ꝯtrariū senserit gl.nec Tan.nec Gof.qui sequunt̃ gl.quasi velit dice re gl.sensisse de tenentibus hanc opi.anteq̄ꝫ enarraret hoc capi. ❡ † Et no.ex hac glo.sic intellecta ꝙ non peccat non seruans ius precepti:vbi sunt varie opi.[a] lꝫ postea[b] appareat ꝯtrariā opi.fuisse verā ⁊ aliā que te nebatur non subtiliter inuestigatam.⁊ p hoc adduco bonā glo.iuncto tex.in.c.j.de postu.prela.lib.vj.⁊ in.c.fi.de spon.duorū.⁊ in.c.cū venera bilis.de ꝯsue.facit.l.regula.⁊ qꝺ ibi no.ff.de iur.⁊ fac.igno.⁊ quod not. Inno.in.c.per tuas.ij.de simo.⁊c.aliud non dicit glo.⁊ profecto minus bene declarauit hanc lr̄am q̄ satis dubia est. Unde p declaratione op. extra gl. Et primo videt̃ ꝙ litera sit ibi ꝯtraria in eo quod dicit quod a septuagesima vbiqꝫ post.vij.dies pente.nuptie celebrari nō dn̄t tamen ꝫ.in alia parte tex.dicit̃ ꝙ a septuagesima vsqꝫ ad octauas pasche ⁊ a tribus dieb9 rogationū vsqꝫ ad octauā diem pente.⁊ sic ab octaua pas che vsqꝫ ad rogationes licite celebrari possunt nuptie. Dic ſm hoc fatē dū ꝯtrarium.⁊ ad lr̄am dum dicit post.vij.dies ⁊c.supple detracto illo tpe.s.a dominica in albis q̄ est in octaua pasche vsqꝫ ad primū diem ro gationum. Uel intellige primū dictū ſm cōsuetudinē quorundā locorū vt aperte innuit tex.ibi iuxta consuetudinem.prope fi.aliud dictum in tellige ſm dispositionem canonis:qꝛ canon sic loquit̃.xxxix.qꝺ.iij.non opꝫ. Quero quomō sunt tres septimane a p̄ma die rogationū vsqꝫ ad septem dies post pente. Sol.ſm Jo.and.cōputa to die vtriusqꝫ festi.s.ascēsionis ⁊ pētecostes pre cedit festū ascensionis festū pentecostes p.xj.dies ⁊ sic cōiungendo tres dies rogationū precedētes habemus quatuordecim.postmodū sunt septem dies post penteco.⁊ sic habem9.xxj.dies.⁊ sic ha bemus tres septimanas de quib9 canō fecit men tionē:⁊ sic non continuat̃ festo sancti Joā.imme diate:sed modo predicto.vn̄ posset cōtingere qꝺ per plures dies an̄ festū sancti Joānis possent li cite nuptie celebrari. Exēplū pone ꝙ si festū pēte costes occurreret in calendis Junij:septē diebus sequentibus non possent celebrari nuptie vt hic: sed abinde sic.vnde cum festū sancti Joannis oc currat.xxiiij.die Junij possunt illis diebus licite nuptie cōtrahi:⁊ sic alia opinio erat erronea ſm quam non potuisset contrahi si ille tres septima ne cōtinuarent̃ festo. ❡ Sed quero hic dicitur ꝙ vsqꝫ ad octauā pasche ⁊ vsqꝫ ad septem dies post pentecostem ⁊c.nūqd in ipsa die octaua a pasche ⁊ pentecostes scilicet p̄ma dominica post illa fe sta possunt nup.ie contrahi. ❡ Hostien.hic ꝙ nō ⁊ ꝓ hac opi.facit litera dū dicit post octauas pa sche ergo nō in octaua.facit.ca.cum in cunctis.⁊ qꝺ ibi no.de elec.⁊ in.l.nō putabāt.ff.de condit.⁊ demō.in.l.eum q calend.ff.de verb.ob. Idē dic de octaua pentecostes,qꝛ tex.dicit ꝙ post septē dies post festū.non eīn essent septem post festū si in do minica sequēti celebrarētur nuptie. Itē nō essent ille tres septimane integre de quibus dixi ſm illā computationem:sed contra hanc opi.facit hec li tera prope ff.dum dicit ꝙ nuptie suspendunt̃ per septem dies post festum pentecostes:sed in domi nica que sequitur secus ergo ⁊c. Hostien.exponit illud verbū in dominica ⁊c.i.post dn̄icam vel in crastinum dn̄ice. Ista tn̄ videt̃ extorsio:sed hoc fit propter hoc qꝺ.ꝫ.dixi.puto aliter posse exponi vt intelligat̃ de dn̄ica que sequit̃ scilicet post illos se ptem dies perfectos id est i dn̄ica p̄ma post octa uam pētecostes. Et si diceres ad qd oportet expe ctari dominicā sequētē:cū saltē feria scd̄a ⁊ dein ceps post octauam possint celebrari nuptie vt in litera. Respondeo ꝙ ideo facit mētionē de domi nica:qꝛ cōmuniter nuptie fiunt in diebus domini cis ⁊ solennibus:⁊ sic intelligendo remanet p̄ma opi.salua.⁊ non fit extorsio ad literam. ❡ † Ulti mo nunc quero que tempora sint gn̄aliter feriata quo ad nuptias. Host.hic prosequitur ⁊ dicit qꝺ in iure habemus tantū tria tempora. Primū ab aduentu dn̄i vsqꝫ ad epiphaniam dn̄i. Secūdum a septuagesima vsqꝫ ad octauā pasche:vt in.c.nō oportet.xxxiij.q.iiij. Tertiū a prima die rogatio nū vsqꝫ ad octauā pētecostes vt hic. ❡ Sed circa ista tria tēpora cadūt aliq̄ dubitationes. Primo illa de qua statim dixi ⁊ premisi an ꝓhibitio extē datur vsqꝫ ad octauā pasche ⁊ pentecostes inclu siue an exclusiue.⁊ supra cōclusi ꝙ inclusiue:⁊ sic etiam in octauis seu dn̄icis octauarū duret prohi bitio. Alia dubitatio est circa primū tp̄s an tantū durat vsqꝫ ad epiphaniam:an etiā includat octa uas epiphanie. Hostiē.tenet quod duret vsqꝫ ad octauā epiphanie inclusiue:⁊ mouetur qꝛ tm̄ du rat illud festū epiphanie ⁊ pro tanto forte.j.c.p xi.dicitur in plurali epiphaniarum.⁊ ad hoc de treug.⁊ pace.c.j.⁊.xxij.q.v.decreuit. Joā.an.dicit quod licet istud multorum locorum approbet cō suetudo:nō tn̄ videt̃ iure probari:vel sic dicendū est vt.ꝫ.de tempo.or.c.j.ibi tn̄ nihil dicit̃ ad ꝓpo situm.vnde satis ego puto qꝺ post primū diē epi phanie licite cōtrahantur nuptie cum in.d.c.non oportet.vbi ponit̃ prohibitio huius tēporis nihil dicitur de octaua:sꝫ tm̄ dicitur de epiphania.naꝫ si voluisset intelligere de octaua expressisset sicut expressit in.c.j.de treug.⁊ pa.vel dixisset in plura li:sicut.j.proxi.non ergo recedamus a litera ma xime cū sit prohibitio.arg.in.l.nō aliter.ff.de leg. iij.⁊ in.c.fi.de verbo.signi.⁊ maxime post factum debent cōtrahentes iudicari inculpabiles.sed an̄ factum tutius est abstinere:qꝛ nullū periculū ar gu.in.c.significasti,⁊.c.ad audientiam.de homi.⁊

Zacharias.

[a] ❡ Ubi sunt varie opi. Adde Inn. ⁊ istū in.c.ne inni taris.⁊ ibi plene dixi in apo.ꝫ.de ꝯstit.⁊ bal.in.l.ij. C.de test.mil.vbi dꝛ ꝙ in dubijs ar ticulis qn̄ est dis ceptatio inter do ctores eligēs opi nionē q̄ sibi ma gis placet nō est hereticus.

❡ Inter diuer sas opi.cui sit ad herēdū.dicas qꝺ p̄ualet opi.doct. q sunt numero ⁊ autoritate maio res vt voluit bal. in.l.j.ff.de offi.q̄ sto.⁊ in.l.j.ff.de se nato.⁊ hr̄ p ang. in.l.si idē in.§.fin. ff.de iur.om.iud. ⁊ vide q̄ habētur in cle.ne romani. de elec.⁊ gl.instit. de ob.q̄ ex quasi delic.i pn̄.⁊ bald. in.l.precibus.C.ꝺ impu.⁊ alijs sub sti.⁊ vide mathe. ma.in suo tracta. de diuer.opin̄.⁊ p do. Alexā.in ꝯsi. xvij.⁊.xviij.i q̄rta parte consiliorꝫ. Sebasti. Sapia.

[b] ❡ Postea. Uide bar.in.l.qꝺ nerua in quinta.q.versi. iuxta p̄dicta q̄ro. ff.depoſi.⁊ in.l.fi. ff.de pe.iud.q ma le iu.⁊ q̄ no. Fel.i c.j.col.x.de re iu dic.vbi ponit qn̄ ius est dubiū pro pter varias opin̄. an sit culpa igno rare an sn̄ia lata ꝯ tale ius sit nul la de quo ēt ponit Deci9 i.c.nā ꝯcu piscētiā.co.ij.in.j. lec.de consti.

Zacharias.

a ¶ In honorem dei ꝛ sctoꝝ. adde ale. ꝯſi. xxxvi. col. ſi. vol. ij. Feli. in. c. ſi diligẽti. co. v. ij. q̄rtũ correlarium. ſ. de fo. ꝯpe. ꝛ qd in repentinis: dic vt notaui in apo. ad iſtũ l. c. ſignificauerũt. nu. 6. in vſ. sanctoꝝ. ſ. de foro compe.

Zacharias.

b ¶ Sꝫ de ꝯceptione ꝛc. Diuerſa eſt iter mod. doct. de hac materia opinatio. lꝫ apõ anti q̄s eſſet cõis ſnĩa btã vgĩnẽ i originali ꝯceptã: eo qḋ i ſnĩa nulla eẽt ſacra ſcriptura ꝛ auctoritas canonica ex̃pſſa: nmo ſecus legeret vt ro. v. Oẽs i adã peccauerũt. de q̄ vide diffuſ' doct. theologos in. iij. diſ. iij. ſolius aũt Scoti doctrina fuit q̄ diuerſas poſtmodũ cauſauit opinionẽ. ad ꝙ acceſſit reuelatio facta cuidaꝫ Anſelmo abbati: qſcꝫ abſq; originali indiſtincte eẽt cõcepta ꝙ ẽt approbauit baſilienſe concilium, ſeſſiõe. xxxvj. Quꝫ illõ ꝯciliũ nõ fuerit vniuerſalit ab ecclia acceptatũ. vñ ex ordinatiõe Sixti pape. iiij. ꝑmiſſum eſt alterã dictaꝝ opinionũ ſuſtinere: ex cõcitat ibi aſſerẽtes eẽ hereſim alterã ipaꝝ tñe. vide tñ btm̃ Th. iij. ꝑ. di. ꝓliij. ar. iij. ad. ij. ꝛ i. ij. di. xxxi. q. j. ar. ij. ꝛ in. iij. di. iij. q. j. ar. j. ꝛ i. iiij. diſti. ꝓliij. ar. iiij. q. i. ꝛ. ij. qõ. lxxxi. art. iiij. ꝛ in iij. q. xxvij. artic. ij. ad. i. ꝛ. q. xxvij. ar. j. ad. iij. ꝛ opuſculũ. ij. ccxxxi. ꝛ opuſculũ. viij. ca. j. Quare aũt ecclia celebrari permittat feſtũ ipm cõceptionis, vide eũ dẽ doc. i. iij. q̃one xxvij. ar. ij. ad. iij. ꝛ q̄li. vj. ar. vj. ꝛ lꝫ dicat Abbas hic ꝙ intellexit ſnĩã approbari ab ecclia, dic ꝙ nulli bi ħ apparet niſi

1 ¶ Ferijs inductis in honorem dei non poteſt renuntiari nec proceſſus aut ſentẽtia valebit. 2. 3. niſi ex neceſſitate vel pietate. alijs vero ſic indiſtincte. 9.

(Preceding: ſatis ſtandum eſt conſuetudini que eſt optima legum interpres. vt in. c. cum dilectus. de conſuetu. ꝛ in. l. ſi de interpretatione. ff. de legi.)

4 Canonizare corpora ſanctorum ſolus papa põt non autem epiſcopus etiam in ſua dioceſi.

5 Epiſcopus poteſt facere ſtatuta cum clero ſine cõſenſu populi in his que ſpectãt ad iuriſdictionẽ ſuam in alijs ſecus.

Contradictio non obſtat quando contradicens non habet iuſtam cauſam contradicendi.

6 Renuntiare quis non poteſt fauori ſibi ꝛ alteri indiuidue conceſſo.

7 Ferie ſunt in criminalibus per tempus quadrageſime de iure ciuili.

8 Species feriarum que ſint.

10 Arbiter tenetur ſeruare ferias in honorem dei, arbitrator vero ſecus quia dicitur mediator pacis.

11 Ferijs repentinis non eſt licitum renuntiare.

12 Renuntiari poteſt ferijs adeo quod non poſſit penitere.

Renuntiatio non extenditur ad cauſas vel res q̄ non erant tempore renuntiationis, niſi ſit facta mentio de futuris.

13 Iudicium an indiſtincte ſit interdictum tempore feriarum.

Appellatio poteſt interponi tempore feriarũ: nõ tamen poteſt fieri eius proſecutio.

Sententia poteſt mandari executioni tempore feriarum in vtilitatem hominum.

Res quãdo eſt tempore peritura poſſunt partes compelli venire ad iudicium.

14 Ferie nõ obſtant in omnibus cauſis pſs, ꝛ neceſſitatem vel celeritatem habentibus ꝛ alijs de quibus hic.

15 Tutor poteſt dari die feriato in honorem dei, et preſtari alimenta pupillis.

Decretum in alienatione rerum minoris non interponitur diebus feriatis in honorem dei.

16 Ferie non obſtant actib' extraiudicialiter factis.

17 Excommunicatio iniuſta non eſt nulla.

Excommunicare licet die feriato in honorẽ dei.

Cauſe cognitio nõ ſemper eſt de ſubſtantia act'.

18 Actus contentioſe iuriſdictionis facti in eccleſia: ſunt nulli: ſecus actus voluntarie iuriſdictionis.

19 Executio perſonalis an poſſit fieri tẽpore feriato in honorem dei.

20 Citatio facta die feriata pro non die feriata tã in honorem dei q̄ hominũ, q̄ repentinis an valeat.

Preceptum de citando eſt quedam ſententia interlocutoria.

Paria ſunt aliquid fieri tempore permiſſo vel fieri tempore prohibito ꝛ confiteri in tempus permiſſum hoc quomodo intelligatur.

21 Citatio facta die non feriata pro die feriata an valeat.

22 Vſq; iſta dictio poſita iuxta tempus facit quod pars que tenetur aliquid facere poſſit ante aduẽtum temporis facere: ſecus ſi fuerit dictum tali tempore: quia ante non poteſt facere.

23 Ferie ſi repeniuntur diuerſe in foro actoris indicis ꝛ rei, attenduntur ferie in loco iudicis.

In preparatorijs iudiciorum attenditur conſuetudo fori vbi litigatur.

24 Ferie vindemiarum ꝛ meſſium an habeant locũ ꝛ currant ſi non recolligitur vinum vel granum.

25 Milites ꝛ doctores ꝛ ſimiles an gaudeant ferijs meſſium.

Conquestus. ¶ † In feriis introductis in honorem^a dei ꝛ ſanctoꝝ niſi ob neceſſitatẽ vel pietatẽ iudiciũ exerceri non põt etiã de ꝯſenſu partium, ferijs tñ introductis fauore hoĩm partes renũtiare pñt. fc̃da pars ibi, lꝫ. ¶ Caſus ſtehs. Queſitũ fuit q̄ eſſent dies illi quibus ob reuerẽtiam dei iudiciorũ ſtrepitus cõquieſcere debet, ꝛ vtrũ partes renũtiare valeãt ferijs illorum dierum. Reſpõdet papa ꝙ lꝫ nõ ꝑrogari ſꝫ expediri debeant queſtiones: tñ diebus illis qui ob reuerentiam dei ſtatuti ſunt iudicioꝝ ſtrepitus ꝯquieſcere debet ꝛ enumerantur hic in litera dies illi ꝛ alijs diebus ſolennibus quos ſinguli epiſcopi in ſuis dioce. cũ clero ꝛ populo du-

2 xerint ſolenniter venerandos. ¶ † Quibus vtiq; vſq; adeo ab huiuſmodi ꝯuenit abſtinere vt etiã partibus conſentientibus nec ꝑceſſus tũc habit' nec ſnĩa diebus illis ꝓmulgata valeat niſi neceſſitas vrgeat vel pietas ſuadeat: illis aũt ferijs que gratia meſſium vel vindemiaꝝ introducte ſunt poſſunt partes renuntiare vt tũc iudicialis ꝑceſſus ꝛ ſentẽtia valeat. Ber. ¶ Not. primo ꝙ ferie ſanctorum introducte ſunt principaliter ob reuerentiam dei: nam veneramur dominum in ſctis ſuis vt in cle. ſi dominum. de reliq. ꝛ vene. ſancto. ¶ Not. ij. ꝙ regulariter feſtũ cuiuſlibet ſancti nõ eſt in precepto, ſed tantũ illius de quo ſpecialiter cauet. cũ ergo enumerentur hic aliqua feſta ex neceſſitate ſeruãda: regula videt in ꝯtrariũ. nam exceptio firmat regulam in oppoſitũ. xxij. q. vij. domin'. Nec ob. tex. hic dum dicit ſolennitates oĩm ſanctorum ꝛc. quia non loquitur ſpecifice de feſto cuiuſlibet ſancti, ſed de illa feſtiuitate omniũ ſanctorum que fit in calen. nouembris vt ptꝫ ſecundũ Ioan. and. ex eo quod in ſingulari dicit feſtiuitatis, non autem dicit feſtiuitatum. Item dicit patere clarius ex alio. nam ſi feſtum cuiuſlibet ſancti eẽt in precepto ad quid enumeraret hic iſta feſta cum ſuffeciſſet dicere abſtinendũ in feſtis omniũ ſanctorum ſicut in ſimili arguit tex. in cle. exiui. ꝭ vbo. ſigni. Ultra tamẽ hic expreſſa ſunt quedam

3 alia vt. ſ. dicam poſt glo. ¶ Not. tertio † ꝙ in his ferijs introductis in honorem dei iudicium exerceri non põt. nihil dicit an ſit abſtinendũ ab alijs operib': ſꝫ dicit abſtinendũ ab ope ſeruili: ꝛ alijs de quib' in. c. j. ꝛ. c. lꝫ. ſ. eo. nec text. iſte ſimpliciter dicit his diebus iudiciũ non exercendũ: ſed dicit ꝙ in his diebus feriatis ꝛc. ſunt eñi dies feriati ꝑprius: ſed nunc dicit ꝙ etiã iudicium his diebus exerceri non debet. ¶ Not. ꝙ omnes feſtiuitates virginis glorioſe ſunt in precepto, ꝛ principaliter ſunt quatuor ſicut quatuor tẽpora anni. ſ. annuntiatio in vere, aſſumptio in eſtate, natiuitas in au

b tũno, purificatio in hyeme. Sed de conceptione^b ipſius virginis paſſim. i. quando ipſa fuit concepta dubitatur. Spe. e. titu. in prin. dicit ꝙ hoc feſtum non eſt de precepto, q꞉ fuit ꝯcepta in peccato originali. dicit tñ ꝙ in multis locis celebratur ex deuotione non improbanda. Io. an. i hoc. vltimo contradicẽs tenet conceptionẽ illam que fuit ex humano ſemine non venerãdam: ꝛ dicit quod fuit in originali peccato cõcepta, vt not. de conſe. diſtin. iij. c. j. licet poſt cõceptionẽ immediate ſanctificata: ꝛ ob hoc colit eccleſia feſtum natiuitatis ſm eum. ¶ Aduerte ꝙ de hoc fuit lõga altercatio inter fratres minores ex vna parte aſſerentes conceptionem fuiſſe ſine peccato originali ꝛ fratres predicatores ex alia parte aſſerentes contrarium. vnde Io. and. hic videt ſequi opiñ. predicatorum, ſed ego audiui ſolennem magiſtrum in artibus ꝛ theologia predicantem de ordine eremitarũ ſancti Aug. tenentẽ conceptionẽ fuiſſe extra peccatum originale. mouebatur principaliter: q꞉ peccatum originale nõ eſt niſi qdã reatus ſeu obligatio ad penam eternam que ꝑuenit ex peccato primoꝝ parẽtum, ꝑ hoc allego bonũ tex. ꝛ notabilẽ in. c. firmiſſime. de conſe. diſt. iiij. ſed credendum eſt deũ ab hac obligatione abſoluiſſe a principio beatã virginem ex qua debebat carnem humanã aſſumere. ꝛ hec opiñ. mihi placet tanq̄ pia ꝛ ſatis rationabilis. cum eñi in ea non ſolũ peccatũ originale deleuerit: ſed etiam oẽm prauitatẽ ꝛ cõcupiſcentiã adeo ꝙ peccare nõ poterat: vt no. in. c. ij. de cõſe. diſtin. iiij. ꝛ ibi vide per gl. quid operat peccatũ originale, ꝛ qḋ tollat baptiſmus fortius credẽdũ ꝙ a principio eã exemit ab illa obligatione originalis peccati. Et audio ꝙ hanc opinio. eccleſia approbauerit: vnde hodie fit feſtum celebre

i dicto ꝯcilio baſilienſi qḋ tñ vt dixi vniuerſaliter ab eccleſia non acceptatur ꝛ tamen beatiſſima virgo oĩ laude digniſſima vt pote ortus ꝯclus' fons ſignat' cant. iiij. que iuxta Hilariũ ãgelos vincit puritate: ꝛ ſanctos oẽs ſuperat pietate. Anto. Franciſ.

¶ In iſta difficultate de ꝯceptiõe vgĩs mihi ſp placuit ꝙ ipſa btiſſima vgo in q̄ de' ab initio ꝛ ab eterno ꝓuiderat i carnari ꝙ illa fuerit ꝓſeruata ab eterno deo a tali originali pctõ. fuit enim maria mr̃ chriſti dei, vt i cle. ſi. in. ſ. j. de pe. nec eſt vo ſiſe ꝙ deus nõ voluerit eẽ mũ dãab oĩ labe pctĩ ꝛ maxime q꞉ ſi dicerem' eã fuiſſe ꝯceptam in pctõ originali aut ſaltẽ nõ fuiſſe ab illo ꝓſeruatã ex ſpali ꝓuilegio ſequeret ꝙ oĩno fuiſſet in pctõ cũ illõ originale ẽt ꝑ baptiſmũ nõ tollaꝰ quo ad ſui eſſentiã lꝫ mitiget ue qs dã nef ſm gl. i. c. ſi cõcupiſcẽtia. xv. q. j. ꝛ i. c. ij. de ꝯſe. diſ. iiij. nõ piũ eſt credere ꝛ tenere qḋ dixi.

celebre de cõceptione in qualibet ecclesia. Et vide hic Joan.cal.qui re-
fert ꝙ beatus Ber.plene hic tractat in epistola ad canonicos lugdunẽ
ses.⁊ tenet ꝙ fuit concepta in peccato originali:⁊ reprehendit eorũ con
suetudinẽ qui hoc festũ celebrãt. Dicit tñ qḋ post conceptionẽ fuit san-
cificata in vtero:⁊ sic natiuitas sua fuit sancta.⁊ vide glo.que vtrumq̃
sentit in.c.ij.de cõse.dist.iij.mihi tamen plus placet precedens opi.q̃ vt
audio hodie est approbata per ecclesiam. ¶ No.ibi.xij.apostolorũ ⁊c.
ꝙ nõ omniũ apostolorũ festa sunt in precepto:sꝫ eorũ tm̃ qui fuerunt de
numero duodenario:⁊ qui sunt isti:vide per glo.in.c.vno de reli.⁊ vene.
san.li.vj.inter quos non est Paulus q꞉ ipse fuit conuersus post mortem
xp̄i,vt ptꝫ in eius hystoria,sed nihilominus est in precepto:⁊ hoc q꞉ spe
cialiter hic exprimunt. Itẽ Bernabas non fuit de numero duodenario
vt ptꝫ in gl.preall.vbi nõ cõputať Mathias,cum tamen sit,q꞉ successit
in locum Jude scarioth per sortem. ¶ †Nec ob.ꝙ licet solꝰ papa possit
de nouo canonizare sctm̃:vt in.c.j.de reli.⁊ vene.san.ep̄s tñ non põt ali-
quẽ de sanctis canonizatis per statutũ suum cũ clero ⁊ populo suo decer
nere venerari ⁊ feriari:vt hic.⁊ sic intelligit hanc literã Inno.⁊ bene p-
sequitur Joã.and.hic:⁊ glo.in.c.vno.de reli.⁊ vene.san.lib.vj. Vin.tamẽ
⁊ male,intelligebat ꝙ ep̄i poterant in eorum diocesibus sanctos cano-
nizare per istum tex.⁊ per.c.j.de conse.distin.iij.sed iura debent intelligi
prout.s.dixi. An autem possit hoc solus ep̄s sine populo.do. Ant.dicit
olim tenuisse ꝙ nõ per istã literã:sed postea mutauit sñiam dicens ꝙ so
lus ep̄s cũ clero seu capitulo hoc possit:q꞉ in his que tendunt in anime
fauorẽ quilibet est subiectus ep̄o.de fo.cpe.cũ sit.de iudi.nouit.⁊.c.per
venerabilem.qui fil.sint leg. Ego puto oppositũ.nõ enim sine mysterio
in hoc.c.et i.d.c.j.de cse.di.iij.fuit facta mentio etiã de populo. ¶ †Vñ
scias[a] ꝙ licet in spectantibus ad iurisdictionẽ ep̄i possit ip̄e cũ capitulo
facere statuta:vt puta circa punitiones maleficiorũ:vt in.c.vt animarũ.
de consti.lib.vj.⁊ qḋ ibi not.tñ in alijs quibꝰ vertiť interesse aliorũ non
põt ep̄s statuere sine consensu illorum vel saltem debẽt eẽ p̄sentes:vt no.
dicit Inn.in.c.vestra.de loc.⁊ in.c.si.de offi.deleg. Confirmat Fed.cõsi.
xvij.⁊ alleg. Inno.in.c.preal.vbi de hac materia tractatur.⁊ sic apertis-
sime sentit in locis preall. Inn.ꝙ in casu nostro nõ potest solus ep̄s face
re statutum nisi consentiat populus vel saltẽ sit p̄ñs. Et idẽ Archi.in.d.
c.j. Nõ enim cõpellitur populus consentire.lxiij.dist.gesta.et in.c.vbi.
Credo tamẽ ꝙ vbi populus non habet legitimã causam contradicendi
non ob.contradictio:vt in simili no. Archi.in.d.c.vt animarum.facit.c.
j.de his que fiunt a maio.parte cap.puta q꞉ ep̄s vult precipere festandũ
sanctuꝫ qui traxit originẽ de illo loco,vel quid simile facere:facit.c.j.lxv.
di. ¶ †No.vltimo ꝙ fauori introducto contemplatione alterꝰ quis re
nũtiare non potest:vel dic sic,ꝙ iuri introducto in fauorẽ suũ ⁊ alterius
nõ potest quis renuntiare.facit.c.ad apostolicã.de reg.nã septima dies
fuit statuta ad humanã quietẽ ⁊ ob dei reuerẽtiã.s.e.sꝫ secus si contem
platione sui,sꝫ spesice non sibi,sꝫ generaliter omnibꝰ aliquid sit indultũ
nõ enim potest quis renũtiare ferijs solẽnibus,que sunt introducte ob
reuerẽtiã dei:sꝫ introductis in fauorẽ hominũ sic vt hic. Et ad predicta
facit.c.si diligẽti.de foro cõpe.⁊.c.ad apostolicam.de regu. Hoc tñ vlti-
mũ p̄cedit qñ concessio sit vniuersalis in fauorẽ cuiusq̃ priuati.⁊ ita lo
quitur hic.⁊.c.dilecti.de foro cõpe.secus si in fauorem publicũ ⁊ vniuer
sitatis:tunc enim priuatus renuntiare non põt.⁊ sic loquiť.c.si diligen-
ti.de foro cõpe.⁊.c.cõtingit.de sente.excõ.quod no. Item põdera text.
ꝙ tota septimana sancta est feriata:vt ibi ptꝫ septem diebꝰ dñice passio
nis ⁊c. Item tota septimana paschalis et sic durant iste ferie paschales
per.xv.dies.vide tamẽ quod dixi in.c.qm̃.s.e. ¶ Sed hic submitto que
stionem que congruentius annectitur precedentibus q̃ sequentibus:
nunquid vltra festa hic descripta sint alia feriata.dic ꝙ sic.⁊ de q̃busdaꝫ
est aliquale dubium:de quibusdã vero est magis dubiũ. Et primo est fe
stum corporis xp̄i quod celebratur feria quinta post octauam penteco-
stes ⁊ nõ erat t̄pe huius decretalis:sꝫ postea fuit institutũ,⁊ de hoc non
dubitatur:vt in cle.si dñm.de reliq.et vene.san. Secundo est festũ beati.
Martini licet gloss.aliud dixerit in.l.oẽs dies.C.e.et specifice de sancto
Martino h̄r in.c.j.de cõse.distin.iij. Item festa sctẽ crucis inuentionis
ipsiꝰ:vt in.c.crucis.c.dist.⁊ ibi no.p gl.q̃re celebramꝰ festũ sancte crucis
in qua dñs fuit dehonestatꝰ:⁊ nõ festũ asine ĩ qua fuit honoratꝰ⁊ reddiť
ibi rõ:q꞉ laus exhibita dño in asina fuit mũdana de qua non est curãdũ
sꝫ dehonestatio in cruce fuit nr̄a redẽptio:de his duabus festiuitatibus
fuit aliquale dubiũ qḋ nõ fuerũt posite hic ⁊ sic videbanť sublate.primũ
tamen tenet Spe.in tit.eo.§.j.in prin.q꞉ expresse illa iura non fuerũt re
uocata quare ergo stare prohibentur.l.sancimꝰ.C.de test.et ca.maiores.
de baptis.⁊ idem tenet hic Jo.an. Hostien.⁊ cõsuetudo satis hoc appro
bat sed de festo rogationũ.s.illorum triũ dierũ ante festũ ascẽsionis põt
esse eadẽ dubitatio cũērienť in.c.j.⁊.c.rogatiões.de cõse.di.iij.⁊ hic ni-
hil dicatur. Host.tenet hic ꝙ sunt in precepto. Idem sentit Arch.in.d.
c.rogatiões.ꝙ sunt in p̄cepto. Joã.and.refert Guid.dicere qḋ curia hoc
nõ seruat. Et idẽ dicit Spec.in loco preal.⁊ satis in hoc standũ est cõsue
tudini:vt dicit Specu.in loco pealle.ita allegaui vt dixi in questione fa
cti. Item secundum Joannem andreã hic sunt addenda festa quatuor
euangelistarum ⁊ quatuor doctorum ecclesie per capi.vnicum.de relig.
⁊ ve.san.li.vj.⁊ idẽ.d. Anto.hic qḋ bene no.q꞉.c.illud.expresse non dicit
sed qḋ debẽt venerari sub duplici officio:⁊ videtur loqui respectu cele-
brationis officij in ecclesia:sed pro dicto Joã.an.
facit q꞉ non est verosimile ꝙ p̄pter illud modicuꝫ
emanasset illa solẽnis decretalis mature et ornate
cõposita. Insup tex.ibi dicit in fi.sub duplici offi
cio decernimus venerari.⁊ sic mandat celebrari et
etiã officiũ duplicari.de consuetudine tñ male cu
stodiuntur. Item dedicatio cuiuslibet oratorij vt
in.d.c.j.de cõse.dis.iij.⁊ videtur tenere Spe.in lo-
co prealle.sed Jo.an.ibi in addi.dicit hoc verum
quo ad celebrationẽ fiẽdam per clericos illius lo-
ci.qḋ videť hic placere.d. Ant.⁊ ita seruať de con
suetudine.nam durũ esset vt dedicatio cuiuslibet
oratorij esset in p̄cepto ⁊ festũ istius sancti non,cũ
citius deberet fieri festuꝫ de natalitijs sanctorum
quã de dedicationibꝰ ecclesiarũ ad ipsorũ venera
tionẽ dedicatarũ. Item dicitur hic de festo sancti
Michaelis ⁊ loquiť de eo qḋ fit in fine septẽbris.
dicit tamẽ Jo.an.ꝙ ecclesia romana colit eiꝰ ap-
paritionem q̃ est octauo idus Maij,sed credo in
hoc standum cõsuetudini loci,cũ expresse iure nõ
7 caueať. ¶ †Vltimo dubitať magis de quadrage-
sima in qua,scd̄m ius ciuile non dꝫ exerceri iudi-
ciũ criminale.vt.l.quadraginta.C.eo.et in cano-
ne:placita.xv.q.iiij.magis stricte diciť ꝙ qs non
debet vocari ad iudiciũ a quinquagesima vsq̃ ad
octauã pasche ⁊ quatuor diebꝰ ante natiuitatem
dñi vsq̃ ad octauã epiphanie,⁊ septeꝫ diebꝰ ante
natiuitatẽ sancti Joãnis baptiste.videť etiã ali-
quid addi in ca.decreuit.xxij.q.v. Hostiẽ.dicit qḋ
ista de cõsuetudine nõ seruant:⁊ stãdũ est huic.c.
⁊ idẽ Spe.in loco p̄al.stãdũ est ergo in his ⁊ alijs
cõsuetudini loci.⁊ p hec habes t̄pa feriata in ho-
8 norẽ dei. ¶ †Nũc venio ad gl.⁊ q̃ro q꞉ hic fit men
tio de duplici specie feriarum,que sunt iste ferie,⁊
nunquid sint alie species. Glo.ij.hoc prosequitur
in prin.sed dic clarius post Spec.eo.tit.in prin.ꝙ
tres sunt species feriarum.quedam dicuntur so-
lennes ⁊ introducte in honorem dei:de quibus.s.
dictum est quedam sunt ferie publice siue rustice
⁊ indicte,⁊ alicubi etiam appellanť solẽnes vt ille
que statuũtur causa messiũ vel vindemiarum:⁊ sic
statuuntur bis in anno,⁊ debent determinari s̄m
qualitatẽ ⁊ consuetudinẽ cuiuslibet loci.nã citius
colligiť in locis calidis q̃ frigidis:vt.l.presides.ff.
eo.⁊ de istis duobus hic.q̃dã ferie dicunť repẽtine,
q꞉ repente indicũtur:vt qñ princeps indicit ferias
propter rẽ p̄spere gestã,vel p̄pter natiuitatẽ filij,
vel q꞉ duxit vxorẽ,vel alia iusta cã:vt.l.sed ⁊ si per
pretorẽ.§.si ferie.ff.ex qui.cau.maio.⁊ iste non p̄ñt
indici nisi a solo principe:vt.l.a nullo.C.eod.⁊ per
istas ferias restituitur pars si incidũt in termino:
sed propter alias nõ:q꞉ istas preuidere nõ potuit:
vt in.d.§.si ferie.⁊ vide de his ferijs glo.in cle.sepe.
9 de verbo.sig.in ver.ob necessitates. ¶ †Sed q̃ro
supra visum est de diuersis speciebus feriarũ,nun-
quid aliquibus earum possint partes renuntiare.
Glos.hoc prosequitur in secunda parte,et minus
perfecte explicat.dic ergo latius ꝙ ferijs solenni-
bus introductus in honorẽ dei nõ possunt partes
renuntiare:quia nõ in fauorem partiũ sed dei ho-
norem introducte sunt:ideo ⁊c.de fo.compet.si di
10 ligenti.et.l.si vnus.§.in fum.ff.de pact. ¶ †Adeo
quod etiam compromittendo in aliquem tanquã
in arbitrium non possunt renuntiare.nam arbiter
procedit ad instar iudicis ⁊ tenetur seruare ferias
solennes.l.omnes dies.C.eo.et hoc tenet Specul.
in titu.de arbit.§.fin.ver.in forma.⁊ Joan.an.hic:
et dicunt verum intelligendo de vero arbitrio:se-
cus in arbitratore:ille est enim quidam amicabilis
b compositor[b] mediator pacis:et iste possunt fieri
die feriata.s.eo.c.j.⁊.l.fi.C.eo.tenet Specul.vbi.s.
facit quod not. Inno.in ca.quintauallis.de iureiu
11 ran. ¶ †Idem dic[c] de ferijs repentinis[d]:cum enim
c non fuerunt indicte in fauorem partium nequeũt
d partes eis renuntiare.l.omnes dies.prope finem.
C.eod.et tenet Specu.eod.titu.§.fina.post princi-
pium.⁊ gloss.in dicta clemen.sepe.de verborum si-
gnificatio.ferijs vero publicis seu rusticis ex causa
messium seu vindemiarum partes renuntiare pos
12 sunt:vt hic.⁊ in.l.j.ff.eo. ¶ †Est tamen dubitatio

Sebasti. Sapia.
a ¶ Vñ scias.ĩ q̃bꝰ
possit ep̄s statue-
re,viḋ abb.ĩ.c.cuꝫ
dilectꝰ.s.de cõsue.
sꝫ latiꝰ p p̄ceptorẽ
meũ.d.Roch.cur
tiũ ĩ repe.c.fi.col.
xxxvj.⁊ v̄ſi.p̄mo
igiť.⁊ v̄ſi.scõs est
casus.s.eo.tit.de
consue.vbi tangit
qñ possit statuere
contra canones.
b ¶ Compositor.
Adde Bal.colũ.
ccccxcviij.
Sebasti. Sapia.
c ¶ An ⁊ qñ possit
ferijs renuntiari,
vide Barto.in.l.
si feriatis.ff.de ar
bit.Bal.in.l.peñ.
C.e.de arb.Alex.
in consi.cciij.inci.
viso ⁊ opportune
discusso.in.ij.col.
in.ij.vol.et Geor-
gium natã in cle.
sepe,in prin.colũ.
lxxxviij.versi.glo.
in verbo,necessi-
tatem.de verboꝝ
sign.vbi plura ad
hanc materiam.
Zacharias.
d ¶ Idem dic de fe
rijs repentinis.li
mita istud dictuꝫ
nisi tales ferie es-
sent p̄pter supsti-
tionem indicte:vt
plene no.bal.in.l.
si vt proponis.la
prima.C.qũo et
qñ iud.⁊ in alleg.
l.si.per istuꝫ.C.de
fer.⁊ Lanfran.de
oria.in clem.sepe.
nu.xõ.⁊ ibi ĩ apo
stil. Celsi ad ip̄m
ver.non põt.post
medium.j.de ver.
significa.

nunqd valeat renuntiatio facta in 3ctu ita qd nõ sit deinceps locus penitentie tenet Spec.in.§.qd sic.ꝛ idẽ Jo.an.hic.Cy.ꝛ alij instãt in.l.j.C.eo.sed Bar.in.l.j.ff.e.inclinat finaliter in hanc sniam qd valeat renuntiatio.ꝛ hec opin.placet sicut in 3ctu possunt renuntiare appellationi.l.fi.C.de tempo. ap.hoc pcedit ẽm Guil.ꝛ sequit Bart.vbi.s.nisi superuenerit aliqua cã que non erat tpe renuntia tionis,puta qꝛ tunc erat pauper ꝛ sic occupabat in istis nũc aũt factus est locupletior.argu.in.l.de etate.§.ex cã.ff.inter.actio.Item ẽm bar.dicta re- nuntiatio[a] referri dꝫ ad ferias que erant tunc non aũt ad incidẽdas de nouo.argu.in.l.si ita.ff.de au ro ꝛ ar.le.ꝛ ideo cautũ est vt fiat renũtiatio feriarũ presentiũ ꝛ futurarũ.Nunquid aũt partib⁹ renũ- tiantib⁹ hmõi ferijs possunt tunc testes compelli ad testimoniũ.gl.not.in.l.oẽs dies.dicit qd non ꝛ idẽ Spe.in.d.§.si.qd placet,qꝛ nõ dñt partes alijs 13 pindicare.arg.in.l.id qd nrm.ff.de re.iu.¶ † Ter- tio q̃ro.s.visum est de diuersis speciebus feriarũ. itẽ an partes possint eis renuntiare,nũc queritur an indistincte tpe feriarũ iudiciũ sit interdictum: ꝛ ista sit tertia pars glo.ꝛ cõiungẽdo istam tertiaꝫ partem cũ duab⁹ glo.seq.qꝛ ad idem tendunt,dic ẽm glos.ꝙ sic regulr.Fallit primo in appellatione iterponẽda.põt eñ oĩ tpe iterponi:ꝫ prosecutio non põt fieri:vt not.in.l.j.C.eo.ꝛ idem Barto.ibi Itẽ tpe feriarũ ob necessitateꝫ hoĩm introductarꝫ b põt snia mãdari executiõi[b] vel si res est tpe peritu ra partes cõpelluntur venire ad iudiciũ saltem vt litem cõte.vt in.c.fin.de iud.Tu vide omnino ibi que dixi vbi gñaliter attingo an in ferijs solẽnib⁹ vel alijs possit snia mãdari executioni vel libellus 14 offerri ꝛ dic vt ibi.¶ † Tertio fallit ẽm gl.in his que pertinent ad pacem vel concordiam:vnde bñ possunt fieri his dieb⁹ pacta vel transactiones:vt l.fi.C.eo.ꝛ facit.c.j.s.e.in fine.Quarto fallit ẽꝫ gl. se.si subest necessitas vt hic ꝛ si res est tpe peritura ff.eo.l.ij.ꝛ.iij.ꝛ vide qd dixi in d.c.fi.ꝛ multa exem pla vide de hoc i.l.j.ij.ꝛ.iij.palle.ꝛ.xv.q.iiij.in sum. Quinto fallit si res exigit celeritatẽ:vt in.l.j.ff.de c dam.infec.Sexto fallit ẽm glo.si pietas[c] suadeat vt qꝛ est cã miserabiliũ psonarũ vt hic in tex.nã in operibus mĩe nõ est habenda distinctio personarꝫ Extra gl.addebant doc.causas mrimoniales vel electionũ seu vsurarꝫ,sed hodie de his ꝛ similibus dic vt hr in cle.dispendiosam.de iu.iũcta cle.sepe. de ver.sig.Et qd.s.dixi ꝛc necessitate dic procede re ẽm Host.siue sit necessitas circa tpalia siue spũa lia.Exẽplũ pmi qñ est necessitas circa collectionẽ fructuũ propter imminẽtẽ inundationẽ aquarum vt.C.e.l.oẽs iudices.Itẽ circa punitiones ꝛ q̃stio d nes habẽdas in latrones[d] vt.l.puinciarũ.C.e.tit. ꝛ idẽ vbicũqꝫ in mora prõptũ est periculũ anima rũ.sunt eñ oib⁹ tẽporalib⁹ pferẽde.xij.q.j.precipi 15 mus.C.de sac.sanc.eccle.l.sancimus.¶ † Item in eo qd dixi miserabilib⁹ personis.pone exemplum in pupillis vt eis tutores dent:alimẽta decernant ꝛ vide de miserabilibus personis que no.Inno.in c.significantibus.de of.dele.an decretũ possit in- terpõi sup alienatiõe rerꝫ minorꝫ.Spe.ꝫ ꝙ non.e. 16 tit.§.ij.in fi.ꝛ vide ibi in addi.¶ † Nũc glos.expe- ditis primo q̃ro.h cauet de actib⁹ iudicialibus ꝛ disponitur vt nõ valeant vt in lra ẽm tñ distinctio nẽ precedẽtẽ:q̃d dicendũ de actibus extraiudicia lib⁹ vbi cessat strepit⁹ iudicialis.Host.h ꝛ Jo.an. post eũ in ver.strepit⁹.vident sentire ꝙ aliud in il lis.dicũt eñ ꝙ hic nõ prohibet cõpositio ꝛ iudicꝫ officiũ,maxime vbi imineret piculũ aĩarum.Spe. e.tit.§.sequit.ver.gd si clarius vr hoc velle:vbi for mat qõnẽ an valeat instrm editũ die feriata in ho norẽ dei,ꝛ ꝯcludit tãdẽ ꝙ sic:ꝫ eñ nõ valeat act⁹ iurisdictionis cõtentiose siue sint publici siue pua ti:vt.l.actus.C.e.actus tñ volũtarie iurisdictiõis bene possunt fieri,vt ibi vt emancipare:contract⁹ inire iustitiam facere seu scribere.ꝛ huiusmodi.Et adhuc clarius hoc format ibideꝫ in ver.porro.vbi dicit ꝙ potest iudex tunc excõicare absoluere ꝛc. vbi cause cognitio non requirit.vt.d.l.actus.Idẽ firmat Fede.de se.ꝯsil.suo.xj.xij.xiij.ꝛ plus ibi di-

Zacharias.
a ¶ Que erãt tunc Add Alex.post bar.i.l.j.ff.a.Lan frã.de oria.vbi.s. in proxima apos. allega.ibi quo ad tempus futurũ ꝛ ibi in eodẽ ver.in apo.Celsi.

b ¶ Executiõi.ad de Alexan.consi. xxx.iij.lib.
Zacharias.
¶ Adde Fed.de se.cõs.cxxxix.istũ i.c.fi.nu.j.ꝛ ꝙ ibi dixi in apo.ad eũ in versic.excutiõi vbi quid in crimi nalib⁹.s.de iud.

c ¶ Pietas.adde Fed.consi.xj.

d ¶ In latrones. Adde qd voluit Are.consi.xcv.

e ¶ Ad pmã.Add Fede.ꝯsi.ccxliiij. pau.d ca.ꝯsi.xxv. i pmo impressis.

✠ Sebasti. Sapia.
f ¶ In citatiõe.vi de.d.Geor.natã i repe.cle.sepe.§.q̃ oia co.xxiiij.v.an aũt ꝯmissio de ci tãdo.de v.signifi. ꝛ ibi late an relatio nuntij possit fieri die feriata.

cit in excommunicatione vt valeat etiam vbi requiritur cause cognitio. 17 ¶ † Licet eñ tunc sit iniusta,tñ est nula,qꝛ licet cause cognitio sit qñqꝫ de iustitia,nõ tñ substãtia.ad hoc qd no.ij.q.j.in sum.ꝛ in.c.sacro.de sen ten.excõ.ꝛ idẽ firmat ibi Lap.vt ptꝫ in ꝯsi.xiij.ꝛ lꝫ loquat in ferijs messium,rõnes tñ sue pariter cõcludũt in alijs ferijs solẽnib⁹ seu repẽtinis. do.Ant.dicit se putare ꝙ cũ ois vox iudicis silere debeat tpe feriarum in honorẽ dei,ꝙ talis excõicatio non valet in illis ferijs solennibus.Et idem sub dubio forte dicit in his que sunt voluntarie iurisdictionis nisi sint actus pietatis.bart.in.d.l.actus.ꝛ in.l.diuus.ff.eo.dicit fouere sim- pliciter primã opi.dicẽs ꝙ actus spectantes ad voluntariã iurisdictio- 8 nem possunt exerceri diebus feriatis in honorẽ dei:vt ibi.¶ † Per hoc infert ꝙ decretalis,decet.de immu.eccl.lib.vj.que annullat actus iudi- ciarios initos in ecclesia non extendit ad ea que sunt voluntarie iurisdi ctionis:quod not.Ego puto ꝙ vbi necessitas cessat,vel pietas,vel alia specialitas actus volũtarie iurisdictiõis,tũc explicite tenẽt,sed peccant exercẽtes talia illo tempore:ꝛ quod teneant facit:qꝛ nõ reperit 3rium in iure hic enim loquit de strepitu iudiciali:imo quod teneant videtur ex pressum in.d.l.actus.ꝛ cuꝫ ista irritatio causetur ex odio,et sic sit odiosa ꝛ penalis non debet extendi,vt in simili dixit glos.in preallegã.c.decet Item pena nõ debet excedere proprium casum de pe.di.j.§.pena,facit quod no.Joan an.in.c.dispendia.de rescrip.lib.vj.in nouella.et qd not. gl.in.c.constitutionẽ.de regula.lib.vj.ꝙ autem subsit peccatũ in exercẽ- do adduco.c.j.s.e.vbi dicitur ꝙ cum omni veneratione debent hi dies celebrari:sed per hos actus abstrahuntur homines a contemplatione, et notarius intendit lucro ꝛ operi seruili in scribendo instrumentum et similia faciendo.Item apertius facit tex.in.d.c.j.in fine.vbi etiam iura menta prestari non debent extraiudicialiter:ergo et actus voluntarie iu risdictionis videntur inhibiti:vnde in veteri testamento prohibebatur iudeis in sabbato itinerare vltra milliare ob reuerentiam dei.Item ho mines debent tunc quiescere,quia ad humanam quietem ꝛc.vt in.c.li- cet.s.eo.pena tamen nullitatis non debet extendi:vt predixi.et vide ꝙ 19 scripsi in.c.j.s.eo.an dicta testium his dieb⁹ possint recipi.¶ † An aũt homines possint tunc capi,vide per Bar.in.l.omnes dies.ꝛ.l.fi.C.eo.et dixi in.c.fi.s.de iu.¶ Supra visum est quod actus iudicialis non valet tempore feriarum:sed extraiudicialis sic.querit tamen nunc de questio nibus valde tritis ꝛ vulgaribus. Et prima sit,an citatio facta die feria- ta ad diem non feriatam valeat.Secunda,quid econtra si fit die non fe riata ad diem feriatam.Tertia nunquid in ferijs obseruãdis sit atten- dendus locus iudicis:an locus litigantium.Quarta questio,an in lo- cis vbi non recolligitur vinum vel frumentum debeant obseruari iste fe rie.Quinta,an non insistentes talibus vt sunt milites,clerici,doctores, vel artifices:mulieres,et similes persone,debeant gaudere his ferijs p vino vel grano colligendo:ꝛ expediam has questiones conclusiue.

20 ¶ † Redeo ad primam:[e] an valeat citatio facta die feriata pro die non e feriata.dicit Joã.an.ꝙ communis opi.habet ꝙ de iure non valet talis citatio per.l.dies festos.C.eo.vbi dicitur quod silere debet horrida vox preconis.Item preceptum de citando est quedam sententia interlocu toria.l.presenti,C.de his qui ad ec.cõfu.ergo die feriato valere non de- bet vt hic:ꝛ idem dicendum si dicatur ꝙ non est snia:sed de pcessu:cum hic irritetur ois processus ꝛc.sed dicit Jo.an.ꝙ hec opi.de cõsuetudine non seruatur:ꝛ dicit ꝙ Dyn.qñqꝫ tenuit istã cõem opi.sed postea mu- tauit qꝛ effect⁹ citatiõis dirigit hic in tps concessum:ꝛ sic debet valere. ff.de do.inter vi.ꝛ vxo.l.si eũ seruũ vxori.in fi.ꝛ.l.se.ꝛ hec ꝯsuetudo ꝛ opi nio minime est mutãda ẽm Joã.an.vt.l.minime.ff.de leg.ꝛ põt hec opi. sic iuuari ẽm eũ.Idẽ est iudicium de tpe qd de loco.ff.si cer.pe.l.vinum. sed valet actus gestus in loco nõ habili si prius effectus ꝯfert in locum habilẽ.l.oẽs.§.verũ si apparitor.C.de epi.ꝛ cle.Ad 3ria respondet ꝙ in f citatione[f] est triplex actus.Primus,preceptũ de citando.Scds,execu tio pcepti.s.actus citationis.Tertius,est pcessus qui fit vigore citatio- nis.Primus põt fieri ẽm eum die feriato:qꝛ non reqrit cause cognitio nem.l.actus.C.eo.Idẽ dicit de scdo actu eadẽ ratione.argumentũ in.l. miles.§.sexaginta.ff.de adul.ꝫ tertius actus.s.pcessus,fieri non potest: ꝛ sic videt intelligere illã.l.dies festos.Sed modernĩ.cõiter tenẽt oppo- sitũ:vt Jo.cald.do.Car d.do.Anto.ꝛ Bart.in.l.j.§.nuntiatio.ff.de no. ope.nun.tenet etiam Spe.in titu.de cita.§.j.versi.item excipitur.ꝛ seq. Idẽ disputando determinauit Jaco.bu.vt dicit Bar.in.d.l.j.§.nuntia- tio.lex enim prohibens citationem non habuit solum respectuꝫ ad effe ctum,sed etiam ad principium.vnde quandoqꝫ prohibetur actus respe ctu effectus,ꝛ tunc satis est quod conferatur in tempus concessum:ꝛ sic loquitur.l.si eũ seruũ vxori.ꝛ.l.seq.ꝛ.c.de vxore.j.de sepul.Qñqꝫ prohi- betur non solum effectus sed etiam ipse actus:et tunc non sufficit effe- ctum conferri in tempus permissum:cum actus sit gestus in tempore in hibito non est satisfactum iuri.argu.in.c.fi.de resti.spol.ꝛ in.l.fulcinius post prin.ff.ex quibus cau.in pos.et qd hic phibeat principiũ ptꝫ in.d. l.dies festos.p hoc qꝛ citatio nõ arctat ad ꝯparẽdũ tũc tñ arctat p tũc et afficit citatum:et quodãmodo eũ puocat ad irã et aliqualiter abstra hit a ꝯtemplatiõe dei.ꝛ idẽ dico in iudice cum debeat intẽdere diuinis non debet facere pceptũ de citãdo cũ ꝛ si nõ exigat cognitio itra partes tamen intra se debet adhibere aliqualẽ cognitionẽ in statuẽdo terminũ Itẽ negari non põt qn sit citatio de pcessu ꝛ fundamẽto iudicij vt in.c. quoniam.

¶ Mensis. Considera qd videtur ꝙ pars teneat cōparere illo die licet feriato: qꝛ si ferie veniunt in termino nō excusant partē: vt per istum. §. e. nu. 8. in fi. Sed caue ne decipiaris nā verum est qñ ferie veniūt ī termino non excusant partē: qꝛ pars potuit ꝓuidere vt ibi dicit. Pone exemplū: fuit datus terminus alicui. xxx. dierū vt soluat sub pena: intra istos dies veniunt ferie trāsactis. xxx. diebus non soluit ꝛ dicit ꝙ ī. xxx. diebus nō cōputantur dies feriati. certe non potest: qꝛ potuit ꝓuidere ferias sꝫ in casu nostro nō potuit ꝓuidere: qꝛ non poterat cōparere añ diē decimaꝫ. quia fuit simplr citat⁹ vt tali die cōpareret merito nec añ nec illo die feriato tenet ꝯparere: vt dicit ꝛ tenet p istum. §. pxime et ita tene menti et fuit mea ꝯsideratio quā nunq; cogitaui et nullus hō de mundo ponit si est bona laudet deus. Aeneas de falco.

Anto. Fran.

a ¶ Ad hoc an si dies citatiōis incidat in diem feriatā teneat citatus cōparere. vide spe. in tit. de cita. in. §. fi. in versi. item excipitur ꝙ facta est. ꝛ in ti. d dil. in. §. j. in versi. sed pone iudex. ꝛ sequēti. ꝛ adde ꝙ citatus etiaꝫ pro die feriata: debet cōparere si est inserta in citatione talis cā que possit expediri die feriata ex gl. ꝛ bart. in l. ij. in vlti. colū. in versi. qrit gl. qd si aliqs. ff. si qs ī ius vo. non ier. qd est menti tenendū.

b ¶ Comparere. Adde Fede. alle. consilio.

Zacharias.

¶ Adde qd nec illa nec alia questionis ita no. Jo. de imo. i. l. j. C. si plures vna sentē. quē secut⁹ est Feli. in c. qd ad consultationē. col. ij. versi. obstat scdo tex. j. de re iudi.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Idē dicit. Vide Bart. in l. patron⁹. §. sempronio. ff. de le. iij. vbi ponit qñ dictio vsq; si stet exclusiue vel inclusiue: ꝛ qd si in citatione dicat ꝙ citatus ꝯpareat vsq; ad dieꝫ dominicam: de quo per Spe. in ti. de citatione. §. j. ver. item excipitur ꝙ citatio.

d ¶ An milites. Adde qd de iudice q nō est occupat⁹ si partes renūtiant ferijs, an iudex debeat procedere. Bal. consi. ccccxcviij. iij. lib.

Anto. Franc. ¶ Dicas circa hoc an ferie messium ꝛ vindemiarū psunt non occupatis in ipsis messib⁹ vel vindemijs qd lꝫ Barto. in. l. j. C. de agri. ꝛ censi. li. xj. et alex. in. l. j. ff. de ferijs videntur tenere ꝙ nō tamen imo. hic tenet cōtrariū, et vide oīno Spe. in tit. de ferijs. in. §. j. in v. item not. qd ferie vbi dr ꝙ prosunt etiā alijs qꝫ rusticis ꝛ colonis: puta militib⁹, artificibus, clericis: et alijs q licet personaliter non intendant collectioni fructuum: tamen p alios colonos ꝛ factores intēdunt ꝛ iō dicebat ang. in. l. presides. ff. de feri. ꝙ inducūtur tpe quo est ꝓuidēdū de grano et vino reponēdo ꝛ iō ferie messiuꝫ incipiunt. viij. calen. Julij. ꝛ durāt vsq; ad calē. aug. ferie vo vindemiarum incipiūt decimo calen. septembris, ꝛ durat vsq; idus octob. vt per Spec. in tit. de ferijs. in. §. j. et hꝫ p Pau. de ca. in. l. ꝓuides. ff. de ferijs. ꝛ vide gl. i. l. semel. ff. sol. ma. ꝛ qd si ꝓpter pluuias messes vel vindemie sunt dilatate nunqd valeat snia lata: vide Bal. ī addi. Spec. in titu. snia. in ver. nō valet snia. et an ferie seminationis debent seruari sicut ferie messiū. vide gl. ꝛ Bar. in. l. j. C. de agri. ꝛ cēsi. li. xj.

qm contra. de pba. p que cōclude ꝙ nullus actus istorū triū potest fieri die feriata. facit. c. j. §. e. Barto tñ et Old. in. d. §. nūtiatio. et sequitur do. Ant. hic: et limitat hoc in ferijs introductis in honorē dei: secus in alijs introductis in fauorem hominū qꝛ tunc citatio soluꝫ prohibetur respectu exercitij et sic respectu finis citationis. nō eñ dicitur ꝙ nō citetur: sꝫ qd non compellitur venire. ff. de fer. l. j. q dicunt ꝓcedere tam in requisitione nūtij qꝫ in cōmissione iudicis: qꝛ in hoc non exigit cause cognitio vt. l. sed interpellatur. §. j. ff. de ar. facit qd not. Inn. in. c. qm contra de ꝓba. dicit tñ Bar. ꝙ si qs vellet seruare opin. Dyn. posset dicere ꝙ. l. dies festos. loquit specifice in dieb⁹ dñicis quare secus in alijs. ꝛ idē Cal. hic: sꝫ nō persistunt, imo credūt verius fore qd. §. dixi: sed de ferijs repētinis isti nihil dicunt. ego puto idē in repētinis ꝙ in solēnibus nam imperator mandat eas sub eadem veneratione obseruari: qꝛ solēnes: vt. l. oēs. C. eo. debent eñ tunc cū letitia seruare illas ferias: ideo non debet quis aliquo modo per citationē ad iram prouocari, nec iudex debet talibus insistere: et hoc quo ad primā. q. ¶ 21 † Ad scdam questionem an valeat citatio facta die nō feriata pro die feriata. Inno. hic primo distinguit an expressus sit error vt compareat die dñico ꝛ nō valeat: aut nō exprimitur: ꝛ tunc licet accidat in termino dies feriata vrgetur cōparere die sequēti, vt si dixit, cōpareas decima die huius mensis[a] qꝛ duo vident mandata, vt compareat, ꝛ illa die cōpareat. arg. c. cū dilecti. de do. ꝛ cōtu. vnde si non pōt ꝯparere in termino, debet tamē cōparere qꝫ citius pōt. Et per hac rationem dicit idem dicendū indistincte etiā si dies feriata fuisset expressa: ꝛ sic recedit ab illa distinctione. et pro hoc dicto suo allego ca. exposuit. de dila. et de in integ. rest. c. tū ex lr̄is. ꝛ. c. ex lr̄is. ꝛ de do. et contu. cū dilecti. ꝛ de accu. c. veniens. vbi fuit facta citatio ad diē feriatā. Pe. de bellaper. vt refert hic Joan. an. ꝛ Cy. in. l. dies festos. C. eo. tenet contrarium: ꝛ idē sequūtur fere oēs vt Joā. cal. hic: ꝛ do. Car. ꝛ Spe. in tit. de cita. §. j. versi. item excipit qd citatio sit ad diē feriatam: vt ipsemet no. Inno. in c. preterea. de dila. ꝛ Host. dicēs hic ꝙ citatus ad diem dñicā vel ad aliā solēnem diē nō tenet comparere:[b] facit pro hac opi. ꝫm Jo. an. in. l. ij. in fin. ff. si qs in ius vo. non ierit. Et idē Rich. de senis. Car. ꝛ Cy. in. d. l. dies festos. ꝛ sentit etiam Jo. an. hic qui cōsuluit vt iudex sic terminū assignet: tibi talem diem assignamus, ꝛ si forsan dies feriata occurrat assignamus tibi nō feriatā, sed proximam subsequentē, et ꝫm hoc nulla occurrit dubitatio. 22. ¶ † Idem dicit[c] qñ iudex assignauerit terminuꝫ cū dictione vsq;: vt cōpareas vsq; ad diē dñicum. tūc eñ termini assignatio et illud vsq;, tenetur exclusiue. ꝛ sic dicit intelligenda iura allega. per Inno. ꝛ si qua similia reperiant, licet inter se discrepare videantur. ꝛ idē Car. hic ꝛ Spe. vbi. §. ꝛ Richar. de senis. Cal. vt refert Cy. in. d. l. dies festos. ꝛ Jo. an. hic dicens ꝙ vbi ponit vsq;, pōt in qualibet die intra festū cōparere: secus vbi simpliciter citatur vt cōpareat tali die q̄ est feriata. tunc enim prius venire nō potest neq; debet. et illa die venire non tenet de iure: ꝛ sic necessaria est noua citatio: ꝛ hāc opinio. tanqꝫ verissimā teneas, quicqd senserit hic. d. Ant. nā vbi citatio fit ad diem feriatam est temeraria ꝛ ꝯ ius. ergo non debet aliquo mō afficere citatū: vt in. c. bone. ij. de elec. ꝛ que cōtra ius fiunt, pro infectis sunt habēda: vt in regula, q̄ cōtra ius li. vi. ꝛ in. l. nō dubium. C. de legi. et dist. x. vides ad idem bo. text. in. l. aut qui aliter. ff. quod vi aut clā. per quē text. dicit Bart. si citatio fit eo tpe quo citatus venire nō pōt, nō valet citatio. nec ob. motiuum Inno. qd duo videntur mādata per. c. cum dilecti. pall. ꝛ. ff. de arbi. l. celsus. qꝛ illud procedit qñ mādatū tenuit a principio tunc enim per superueniētē casum seu impedimentuꝫ suspendit, nō aūt tollit, sed in casu nostro mandatū a principio oīno fuit nullū ꝛ temerariū, iō non vitiatur. ar. in. §. loca. institu. de ver. ob. ꝛ in. d. c. bone. ¶ 23 † Tertia qstio fuit nunqd in ferijs obseruādis sit attendendus locus rei, an iudicis, an actoris, vbi datur diuersitas propter varietatem regionum. Inn. ꝛ Host. hic late ꝓsequunt. ꝛ Spe. eo. ti. §. j. versi. sed pone. ꝛ cōis conclusio videt ꝙ debeat attēdi locus iudicis, ꝛ rō vrgēs videt qꝛ vbi agitur de ordinatiōe iudicij attēditur, cōsuetudo fori vbi exercet, ꝛ nō cōsuetudo litigātiū: vt no. in. c. ꝙ clericis. de fo. cōpe. ꝛ in. l. iij. de test. ꝛ not. sup rubr. de cōsue. ergo ꝛc. Itē si diceremus opp. haberet reus vel actor duplicatas ferias: qꝛ regionis sue et loci iudicis: qꝛ sonat in absurdū ꝛ in prorogationeꝫ litium. Itē satis est iudicē ex verisimilibus causis aliqd in principio ꝓfixisse: nō eñ recepit mutationē ex aliquo accidēti in ꝯtriū. argu. ff. de post. l. j. §. pueritiā. ꝛ ita papa alias in facto pronuntiauit, ꝛ 24 hoc teneas. ¶ † Venio ad. iij. qd. an vbi non colligit vinū vel frumētum sint ferie obseruāde. Inno. ꝛ cōiter doc. distinguūt bene ꝙ in regionibus vbi nō colligit vinū nec bibitur sicut in hibernia, non fient ferie pro vindemijs, sꝫ in regionibus vbi cōiter bibit vinū: lꝫ ibi nō colligit, secus dicenduꝫ: qꝛ opꝫ ꝙ sibi aliquo tpe anni prouideant aliunde: et idē dicēdum de ferijs messium vt dētur etiā si ibi non colligat frumētū, qꝛ opꝫ ꝓordinarie, facit. l. j. 25 ff. eo. ꝛ hic in fi. ¶ † Ad vltimam qōnem an milites[d] burgenses, ꝛ doctores, ꝛ similes persone gaudeāt his ferijs. Spe. eo. titu. §. j. prope fi. ꝙ sic: qꝛ lꝫ isti nō implicent talibus per se, tñ impediunt propter ꝓcuratores, aduocatos, testes, ꝛ similes personas que istis intēdunt qd no. dicit tamē Innoc. hic: ꝛ Spec. in loco preal. ꝙ si aliq de remotis partibus per se vel ꝓcuratores sunt in curia: ꝛ dū causa eorū agitur occurrūt ferie, ꝙ nihilominus sunt compellēdi litigare: qꝛ isti non impediuntur in aliquo, ꝛ malitijs hominū non est indulgēdum. facit ca. quāto. de diuor. ꝛ in. l. in fundo. ff. de rei ven. secus dicunt si procuratores essent de loco curie vel alio vicino: qꝛ tunc gauderēt ferijs: ꝛ est ratio quia isti bene impediunt cū sint in loco proprio vel vicino ad que de facili possunt redire: sed qñ sunt de remoto cessat ista rō: ꝛ ex hoc dic ꝙ vbi aliquo modo impedirēt remoti etiā gauderēt: puta qꝛ testes tunc nolūt venire seu nō pñt ita libere habere aduocatos vel alias personas necessarias: ꝛ hec no.

¶ De ordine cognitionum. Rubrica.

¶ Quia lite cōtestata, ꝓstito iuramēto calumnie, et datis dilationibus ab hoīe ꝛ a iure solēt rei suas qōnes ꝓponere, de quibus quo ordine sit cognoscēdū posset merito dubitari: ideo post rubricas ꝓcedentes ponit istā. De materia hr. §. q. ij. ꝛ. iij. q. j. ¶ Opp. ꝛ vr ꝙ ista rubrica sit supflua qꝛ quo ordine de pluribus qōnibus cognoscat tractat. §. in ti. de mu. petitio. ergo ꝛc. qd est ꝯtra id qd pollicitus fuit. §. in ꝓemio hui⁹ libri ꝛ supflua resecanda: vt in. c. ij. de ꝓba. ꝛ. lxviij. dist. cor epi. Sol. Jo. cal. ꝛ bñ in rubri. de mu. peti. principaliter tractat an reus possit reconuenire actorem ꝛ coram quo iudice. et an qd seruat in vna cā sit seruādū in alia. si qd aūt de ordinis cognitione ibi dr, illud est incidēter: sed hic tractat principalr quo ordine de ipsis cognoscatur. Itē hic nō solū tractat de ordine cōuentionis ꝛ recōuētionis: sed de ordine cognitiōis quarūcq; pluriū qōnuꝫ saltem a diuersis propositarum siue reus ꝓponat per modū actiōis siue exceptionis: vt ptꝫ in nigro. ꝛ de his nō tractat illa rubrica: ꝛ sic vna nō est superflua per aliā, lꝫ habeāt ali-

a ¶ Libera. adde ꝙ voluit Fed. consi. allegato. xi.
b ✝ Sebast. Sapia. ¶ Exceptio de dilatoria. de exceptione dilatoria an debeat ꝓponi añ lit. ꝯtest. ꝛ an possit ꝓponi post litē vide latissime per Fel. post Abb. in. c. exceptionē. col. iiij. ver. prima regula. ⸫. de excep.
c ¶ Ante lit. conte. Adde Pet. de ancha. consi. xv.
d ¶ Excōmunicationis. adde fed. consi. xviij.

veterani. ff. de pcura. vbi, videnť velle ꝙ talis exceptio non possit opponi post terminum: ꝛ ideo cogitandum est, quia forsan propter periculuȝ anime prior opinio est verior: quoniam exceptioni excommunicationis non potest etiam renuntiari expresse: vt dixit Joan. and. in. c. pia. de except. lib. vj. in nouella. ꝛ habetur per Alexan. in. l. sed ꝛ si quis. in. ⸫. quesitū. ff. si quis cautionib⁹. ꝛ faciunt notata in. c. intelleximus. de iudi.

Zacharias.
¶ Addo ꝙ ista exceptio excōmunicationis pōt opponi qñcūꝙ etiā post terminū ꝓfixum datū ad excipiēdū vel opponendū., glo. no. in clem. j. ꝛ ibi car. de excep. Spe. eo. ti. ⸫. ij. ver. idem dꝗ. ꝛ vno etiaȝ ꝗuis ꝑ statutū oēs exceptiones tollerenť. no. bart. in. l. j. ⸫. ꝛ pui. ff. qō vi aut clā. etiā si expresse per statutuȝ tollerētur vt no. bal. in ꝯclu. ti. de testa. ⸫. libel. ec. ꝛ aduerte ꝙ si incidat coraȝ laico debet ad foruȝ ecclesiasticū remitti ꝗuis a principio non fuerit oppo. ita ꝑ Joā. an. ꝛ doct. i. c. tnā. ⸫. e. doc. i n. l. ⸫. ff. e. ti. ꝛ in. l. quoties. C. de iu. Jmol. l. l. titia. ff. sol. mat. et Pau. de cast. consilio. c. iij.
Anto. Fran.
¶ Circa id quod iste dt exceptionē excōicatiōis posse opponi ēt post terminū ꝓfixū, dicas illud est verū etiam si sit terminus prefix⁹ specifice ad opponendā exceptionē excōicatiōis vt per Do. card. i cle. j. hic alle. xv. q. ꝛ. adde ꝙ exceptio excōicatiōis si non opponať per parteȝ potest excōicat⁹ repelli officio iudicis etiam si terminus datus ad illā opponēdam sit elapsus: vt est gl. sing. ſm. d. car. ibi in. d. clem. j. in xvj. q. pro qua est tex. in. c. pia. in ⸫. de excep. lib. vj. et not. Phi. in. c. cū parati. in. ⸫. colū. 5 de app. ꝛ in ca. exceptionē. in ⸫. de excep. ꝛ per spe. in tit. de offi. in. in. ⸫. ij. in fin. ꝛ in. ⸫. iiij. in versi. itē postu. ꝛ an re⁹ possit appellare si iudex non repellat eum a iudicio, vide Spe. in titu. de dispu. ꝛ alle. in. ⸫. vj. in verb. ꝛ breuiter. ꝛ vide Bal. in. c. dño guerram. in tit. hic finitur lex cōiadi. in vsi. feu. ꝛ eundem Bal. in. l. domū. C. de rei vē. ꝛ per barto. in. l. inter quos. in. ⸫. si alieno. de da. infec. ꝛ Bal. in. l. exceptionem. C. de ꝓba. ꝛ per Alex. in. l. filius. in. ⸫.

quā primitatē inter se Sȝ pōt ꝛ aliter opponi cōtra rubricam, sed hoc sufficiat. Nico. Abb.

1 ¶ Judex dȝ cognoscere de perēptoria exceptione añ sniam ꝛ de ea super principali pronuntiare.
2 Mulier potest vendicare maritum suum.
3 Exceptio consanguinitatis non admittitur muliere agēte possessorio ad restitutionem mariti sui secus si ageret petitorio.
4 Exceptio perēptoria pōt ꝓponi a reo post fundatā intētionē actoris, ꝛ sic post testes productos. 8.
5 Exceptio perēptoria elidit intentionē actoris.
6 Exceptio dilatoria solet proponi ante lit. contest. intellige ꝛ limita vt hic.
7 Judex procedens sup dilatoria ꝛ principali simul vel processus erit nullus, vel appellabitur.
9 Exceptio peremptoria nō opponiť regulariter añ lit. contesta. nisi sit notoria: vt litis finite, ꝛ similes vt hic.
9 Exceptio peremptoria an opponať post publicatas attestationes vel si post sniam.
10 Exceptio peremptoria quo casu debet ex iussu iudicis ꝓponi post lit. contest. statim.
Reus qualiter debeat se habere in proponenda ꝛ probanda sua exceptione.
11 Judex an habeat pronuntiare super exceptione emergenti vel incidenti.
12 Exceptio que dicatur emergēns ꝛ que incidens.

Intelleximus.

¶ † Judex añ sniam de perēptoria cognoscit exceptiōe sufficit tñ ꝙ i ꝑncipali ꝓnūtiet. Cōis diuisio scōa ibi, ingsitiōi. vl' spāli⁹ summa sic: Cōtra mulierē vēdicātē aliquē i maritū admittiť exceptio ꝯsanguinitatis ꝗ pri⁹ discutienda est ꝙ sup mrimonio ꝓnūtieť, ꝛ sufficit sup ipa ꝑncipali ꝓnūtiare. h. d. ¶ Casus lfalis. Quedam petebat quēdā in virū: iduxit testes ad ꝓbādū suā itētionem vir timens sibi fieri ꝑiudicium per testes illos exceptionem cōsanguinitatis obiecit, ꝑ quas mulieris petitionē repellere intēdebat. Querebatur an ꝑmo eēt ď impedimēto ꝯsanguinitatis agēdū ꝙ sup cā matrimonij snia ꝓferatur. Rñdet papa quod exceptione ꝯsanguinitatis probata principalis qstio est perēpta, ꝛ iō de ipa est añ cognoscēdū ꝙ ad diffinitionis articulum pcedatur: quo cognito ꝛ ꝓbato vir ab inpetitiōe mulieris debeȝ absolui. Bert. ¶ † Nota. primo ꝙ libera persona pōt vendicari adiecta tñ cā: vt qꝛ est meus marit⁹ alias autem libera persona vendicari non potest vt. l. j. ff. de rei vendi. ꝛ vide quod no. in. c. ex parte. de resti. spon. per Jnno. ꝛ alios. vnde exponit tex. ibi i virū. i. i maritū. ꝛ dicit vir a virtute animi: mulier vo a molitie vt in. ⸫. ſȝ illud. Amb. xxxiij. q. vij. ¶ † Nota. ij. ꝙ licet muliere agente possessorio ad restitutionem cōiugis nō admittatur exceptio cōsanguinitatis seu alia concernens defectum proprietatis: vt in capi. ex cōquestione. de rest. spo. secus si agitur petitorio hic enim non petebatur restitutio coniugis, sed petebatur adiudicari: vt satis colligitur ex tex. ¶ † No. iij. in eo quod hic vir excipit post testes productos ex parte mulieris actricis ꝙ reus nō arctatur ad peremptoriam proponendam ante fundatam intentionem actoris an autem hoc possit post didicita testificata vel ante productionem testium, infra subijciam plene. ¶ † Nota. iiij. ꝙ exceptio peremptoria elidit

id est perimit petitioneȝ seu actionē actoris: ideo dicimus ꝙ exceptio est actionis exclusio: vt. l. j. ff. de excep. ꝛ in. c. ij. ⸫. e. ꝛ. c. a nobis. de exce. Anteꝗ attingam materiā hui⁹ decretalis quero de ratione decidendi. hic em̄ sunt duo dicta. primū qō primo debet discuti exceptio ꝙ diffiniatur negotiū principale. Scōm, ꝙ discussa exceptione satis est pronuntiari super ipsa principali. Solu. conclude post Cal hic rationem primi dicti esse, qꝛ fundata intentione actoris venit reus cōdemnandus: nisi aliter se defendat. debet em̄ iudex iudicare secundum merita cause que paudunť ex assertione partium: vt. l. fi. C. si per vim vel alio modo. ꝛ. c. cum ex literis. de in integ. resti. vnde vt appareat an reus sit absoluendus ꝛ non condēnandus debet prius discuti sua exceptio. Ratio autem secundi dicti est, quia omne superfluum resecanduȝ est ab arte. lxvij. dist. cor. episcopi. ꝛ. ⸫. de proba. c. ij. sed pnunciato super principali apparet ex defectu ad queȝ peremptoria fuit proposita ex quo aliud non obstabat: ergo nō est necesse super illa exceptiōe specifice pronuntiare cum satis tacite ꝓnuntiatur. et per hoc apparet inutilis ꝛ varia illa magna discussio glo. ꝛ doc. an sit ꝓnuntiandum super exceptione incidēti vel emergēti cū saltē super eis tacite semper ꝓnuntieť. dic vt. ⸫. subijciam. ¶ Uenio ad gl. que solet iuuenib⁹ multū difficiles reputari: ꝛ in veritate est ꝓpter aliqua. vocabula magistralia. de quibus statim dicef. Et ꝑ claro intellectu huius glos. diuido eā quo ad intellectum principaliter in tres partes. Primo em̄ attingit qñ sit proponēda seu discutiēda exceptio peremptoria. Scōo an ꝛ qñ sit ꝓnuntiādū sup exceptiōe incidēti vel emergēti. Tertio ꝗ dicať exceptio incidens vel emergēs. ¶ Quo ad ꝑmū gl. multū breuiter dicit ꝙ de peremptoria seu incidēti cognoscēdū est tm̄ itētiōe actoris fundata. ar. hic, nā ꝑmo mulier actrix testes suos hic ꝑduxit ad fundādā intētionē suā: et postmodū vir excepit de consanguinita-
6 te ꝛ ꝓbatiōes obtulit. ¶ Circa hāc primā partem dic latius ꝛ clarius ꝯcludēdo materiā hic et alibi
b tactā. ꝙ aut loquiť de exceptiōe dilatoria aut peremptoria. primo casu, illa reguľr ꝓponēda ꝛ ꝓbāda est ante lit. cōtest. ꝛ si cā est talis in qua non requirit contestatio debet ꝓponi añ illū actū qui solet fieri post lit. cōtesta. vt in. c. inter monasterium. de re iudi. et qō ibi plene no. vide bo. glos. in. c. j. de elec. lib. vj. ꝛ ꝑ Jnno. in. c. ij. de dila. Fallit in exce-
d ptiōe excōicationis ꝛ in dilatoria solutiōis. et, de harū natura dic vt nota. in. c. pe. et. c. pastoralis. de excep. ꝛ in. l. exceptionē. C. de proba. hec vera nisi exceptio incipiat cōpetere post lit. contes. vt in. c. insinuāte. de off. dele. ꝛ in. l. ij. C. de cōsor. eius. li. vel nisi de nouo pueniret ad notitiam partis: vt dicit glo. no. in. C. exceptio. iij. q. vj. ꝛ aliqd de hoc vlti-
7 mo dicā. j. i. c. primo. ¶ † Et adeo hec sunt vera ꝙ si iudex vellet simul pcedere sup dilatoria ꝛ super principali, vel pcessus erit nullus, vel saltem
e poterit appellari ꝓpter ꝯdictionē que sequiť ex inde. de quo dic vt plene dixi in. c. exhibita. de iu-
8 di. ¶ † Si vero queritur de peremptoria seu incidenti ꝛ est ꝓprie materia nostra. Et in hac cōclude ꝙ aut queritur quando possit eam proponere aut quādo debeat. Primo casu dic, aut vult proponere ante lit. contestatio. ꝛ regulariter non po-
f test nisi sit exceptio litis finite. de qua in capitu. primo ꝛ scōo. de lit. contest. libr. vj. vel nisi illa talis terminū ꝓbať ꝓprio iuramento: vt ꝑ bal. ꝛ do. car. vbi. ⸫. et habeť ꝑ bal. in. c. j. ⸫. vj. co. de mi. vas. ꝙ ꝯtu. c. in vsi. feu. ꝛ an exceptio ꝑēptoria ipediat lit. ꝯte. videas do. ď rot. ⸫. de decis. cclxxxviij. incip. si impetrantem. in nouis vbi dicūt ꝙ nō qō ē verū nisi forsan eēt ꝑtoria: vt ꝑ Jo. an. post Jomo. in. c. j. de li. ꝯte. li. vj. et hꝯ ꝑ do. Ant. in. c. fi. de lib. obla. nisi forsā eēnt exceptiōes litis finite: vt ꝑ alex. in. l. nā postea. j. ⸫. si qs. de iureiu. ꝛ i ꝯsil.

e ¶ Contradictionem. Adde Areti. consi. lxxij.
Zacharias.
f ¶ Regulariter nō pōt. Addō qd si opponatur an impediat litē cōtestari, vide plene ꝑ Lāfrāc. de ona. in. c. qm̄ contra. ⸫. exceptiones. nu. 7. versic. sȝ est aduertendum. ⸫. de ꝓbatio. vbi cōcludit ꝙ non tātum obest ꝙ impediat lit. contesta. imo qō lis ꝑ illius obiectū contestetur. allega. c. j. vt lite non contest. li. vj.
Anto. Fran.
¶ Utrum exceptio peremptoria possit opponi post litem contesta. dicas qō exceptio annullans processum vel inepti libelli potest opponi etiā post sententiā ꝛ in causa appellationis vt est not. glos. in sūt de obligatio. in prin. ꝛ no. bal. in. l. licet. C. ď procu. ꝛ in. l. edita. in xxxvij. colum. C. de eden. ꝛ in. l. exceptionem. fin. iij. col. de proba. vid per Alexā. in. l. si expressim. de appel. ꝛ in. l. si patronus. de iureiur. et no. in. c. cū dilecti de emp et vē. adā qō exceptio non pōt opponi elapso termino peremptorio. ita bal. in addi. Spe. in tit. de dila. in ver. lapso, et ꝑ do. Car. i cle. constitutionē in. ⸫. j. in. vj. et. vij. q. de elec. ꝙ intellige veruȝ nisi superuenisset post terminū ſm bart. in. l. error. C. de iu. et fac. igno. et qō superuenerit post

exceptio

cxxxvi.in secūda a
parte consiliorū. b
Sebasti. Sapia.
¶ Talis except.
vid bal.i.l.postq̄
liti.col.iij.vs.vni⸗
ca cōclu.C.de pa⸗ c
ctis.late Fel.in.c.
ij.in prin.d libel.
obla.⁊ feli.in.c.ex
ceptionē.colū.xj.
vsi.circa perēpto
rias.j.de excepti.
⁊ ibidē co.xij.ver.
datur alia fallen⸗
tia maxima. po⸗
nit an possit pro⸗
poni qn̄ excipiēs
offert se incōtinē
ti probaturum:⁊
ibi multa ad hāc
materiam.
¶ Notoria. Ad⸗
de Roma. consi⸗
lio.cccclxvj.
¶ Probaturum.
Adde frā.are.cō⸗
si.lxxiij.prime al
legato.⁊ cū exce⸗
ptio cōtinet in in
strumēto.vide ꝙ
voluit ro.ↄsi.xlij.
¶ Directe cōtra
rio.add an liceat
publicatis atte⸗
stationibus reci⸗
pere testes super
capitulis directe
contrarijs.Rom.
consi.cccclxxix.
Anto.Fran.
¶ An publicat̄
attestatiōibꝰ pos 9
sint recipi testes
super directo cō⸗
trarij:dicas regu
lariter quod non
propter timorem
subornationis vt
i.c. fraternitatis.
de testi.qd intelli
ge qn̄ publicatio
esset valida:puta
q̄ parte nō citata
vel die feriata fa⸗
cta:q̄ tūc nō im⸗
pedit ꝓductionē
aliorū testium s3
Bart.in auꝫ.q se d
mel.in.iij.col.C.d
proba.adde tn̄ ꝙ
publicatio testiū
receptorū non re
quirit qn̄ esset fa⸗
cta vtraqꝫ pte p̄⸗
sente sed recepto
rū i secreto sic: vt
p bal.in auꝫ.si qs
i aliquo.C.d edē. 10
et p bart.l.l.ij.i.v. e
col.eo.titu. dicas
tn̄ quod si nō fiat
publicatio non ꝓ
pter hoc vitiat ꝓ
cessus. s3 pōt ps
appellare ſm In
no.i.c.cū i.⁊ a.de
re iudicata.⁊ per
Bar.in.l. ꝓlatā.i
j.q.C.de sentē.di⸗

exceptio[a] sit notoria[b]:nō eñ debet iudex permit⸗
tere vt factū cui notorie obstat exceptio deducat
in iudiciū.de fi.presby.quoniam.⁊ no.Joan.and.
in.d.c.j.de lit.cōtest.lib.vj.post Archi.:acit quod
no.Innoc.c.ij.de dila.Idem si exceptio contine⸗
tur in instrō,vel excipiens offerat se illam inconti
nenti probaturum[c]:vt no.Jo.an.in addi.Spe.in
ti.de excep.§.dicto ver.s3 an reꝰ.⁊ no.in.c.sup lr̄is.
de rescrip.aut vult proponere post li.cōtest.⁊ tunc
aut anteq̄ actor fundauerit intentionem suam,⁊
actor consentit,⁊ planum est quod pōt:mos eñ ei
gerendus est:vt.l.circa.ff.de proba.licet fatuus sit
sic se onerando,q̄ forte non probabit actor, et sic
superfluo grauabitur onere probandi,sed si certꝰ
est de intentione actoris,tunc legis consilium est
vt fateatur ⁊ proponat incontinenti exceptione3
suam:vt.l.si quidem.C.de excep.aut actor resistit:
vt q̄ dicit se prius velle probare intētionem suam
⁊ sic sumus in casibus in quibus iudex potest pro
cedere simpliciter ⁊ de plano ⁊c.et tunc iudex etiā
inuito actore pōt prefigere partibus eundem ter⸗
minum ad probandum iura sua:vt in cle.sepe.de
verbo.signi.ita tenet Joan.calde.hic Aut sumus
in alijs casibus,vel in istis iudex se non intromit
tit.⁊ tunc aut nullum interesse potest pretendere
actor ꝙ reus simul admittatur:⁊ non obst.contra
dictio sua,maxime si reus fatetur intētionē ipsius
actoris.⁊ hoc tenet hic Cal.⁊ recitat Pe.tenuis⸗
se,⁊ placet Spe.⁊ dicit de facto seruari propter fa
ciliorem expeditionem litium:vt recitatur in tit.
de teste.§.qualiter.ver.sed op.⁊ de excepti.§.viso.
ver.sed nunquid.⁊ placet hoc.d.Ant.⁊ bene:non
enim apparet ratio in contrarium.⁊ hoc tene.lic3
aliud senserit Inno.hic:non tamen potest exclu⸗
dere actorem nisi velit illico probare per instrumē
tum:nam ille prefertur:de quo per Joan.andr.in
addi.Specu.in ti.de proba.§.j.versi xj.Si autem
actor posset ex hoc cursu pretendere aliquod pre⸗
iudicium,puta quia testes sui venerunt de longin
quo,et vnus est examinatꝰ:tūc satis poterit actor
preferri:quia prius prouocauit.arg.in.l.qui prior.
ff.de iu.⁊.j.e.c.cū dilectus.⁊ quod not.Joā.an.in
loco preall. ¶ † Aut vult opponere post lit.con⸗
te.⁊ publicatis attestationibus.⁊ videtur gl.con
cludere in.l.ij.C.sent.rescin.non pos.quod non de
bet remitti ex quo didicit testificata.de testib.fra⸗
ternitatis.sed Jo.cal.⁊ Barto.in.d.l.ij.⁊ Spec.in
d.§.qualiter.ver.sed opp.de testibus.⁊ cōiter alij
moderniores distinguunt et melius,qd aut exce⸗
ptio peremptoria est compatibilis cū facto prin⸗
cipali probato et admittitur:vt puta probatum
est matrimonium,volo nūc ego reus probare con
sanguinitatem,nam vtrūqꝫ esse pōt:et sic non est
p̄sumptio seu timor subornationis.arg.hic et in
c.finē.de do.⁊ contu.⁊ in ca.de testibus.j.de testi.
Aut exceptio non est cōpatibilis cū facto princi⸗
pali:vt q̄ dico matrimonium nō ↄtum,vel qd si
mile:⁊ ꝓcedat illa glo.q̄ alias admitteretur pro⸗
batio sup articulo directe ↄrio[d]:qd non s3 publi⸗
catis attestationibus.de test.cle.ij.aut vult propo
nere peremptoriā post sn̄iam in principali:⁊ tunc
aut nō est appellatū,⁊ tūc non pōt:q̄ sn̄ia iam fe⸗
cit ius inter partes:vt.d.l.peremptorias.sed in cā
appellationis pōt opponi dūmodo nō fiat produ
ctio super articulo directe cōtrario:vt in.d.cle.ij.
hoc verū nisi malitiose fuisset dilata:de quo in.c.
j.de excep.⁊ vide glos.in.c.ex parte ade.s.de testi.
⁊ in.d.c.de testibus.j.de testi.vbi tāgitur de exce⸗
ptione ↄ personas testiū. ¶ † Si vero[e] queri qn̄
debeat ⁊ possit arctari.dic ꝙ si est cā que simpl'r et
de plano ⁊c.pōt iudex statim post lit.cōtes.vtriqꝫ
parti statuere terminū.vt in.d.cle.sepe.⁊ hoc tenet
cal.hic si autem nō est talis cā nō pōt compelli añ
fundatā intētionem actoris ne superfluo grauet.
alias poterit appellari ſm calde.hic.⁊ bñ facit.l.si
qdē.C.de excep.que est optima lex:⁊ dat ↄsilium
reo qualiter debeat se habere in ꝓponēda ⁊ ꝓbā⸗
da exceptione,cōcludēs ꝙ aut reus certꝰ est ꝙ in
tētio actoris sit vera,⁊ tūc fateat eā ⁊ excipiat: et
solū sup sua exceptione ↄtendet:aut est certus ꝙ

sit falsa ⁊ nihil opponat,sed expectet ꝓbationem
actoris.si vero est dubius,tunc ꝓponat exceptio
nem cū ꝓtestatione si actor probauerit.dic tñ qd
hec ꝓtestatio nō est necessaria cum ⁊ sine ea possit
ꝓponere etiam fundata intentione actoris:vt in
c.de testibus.de testi.⁊.c.finē.de do.⁊ cōtu.etiā in
f cā appellationis,si fuit omissa[f] in cā principali:et
h3 locum illud,nō oppositū opponā,⁊ nō ꝓbatū
ꝓbabo.vt in.c.cū ioannes.de fi.instr.⁊.l.per hanc.
C.de tēp.ap.Et per hoc habes hanc primā parte3
11 clare ⁊ late expeditam ⁊ declaratā. ¶ † Uenio ad
secundam partem que fuit,⁊ an qn̄ sit ꝓnuntian⸗
dū super incidenti exceptione vel emergenti.nam
vr̄ tex.velle in fi.hic ꝙ super exceptiōe nō sit ꝓnū
tiandū,sed super principali tm̄.idem ⁊ clarius vi⸗
detur velle text.in.l.j.C.de ord.iudi.vbi dicitur qd
ad officiū eius qui de hereditate cognoscit,perti⸗
net vniuersam qōnē incidētē cognoscere,etiam si
sit talis de qua alias principaliter non possit co⸗
gnoscere:⁊ hoc id q̄ nō de ea s3 de hereditate pro
nūtiat. ¶ Et circa hoc multa pro ⁊ ↄ pn̄t allega⸗
ri:vt pt3 hic in.ij.parte gloss.que tādem circa hoc
ponit tres opi.Prima fuit Bul.q dicebat qd su⸗
per exceptiōe incidēti nō erat ꝓnūtiādū,s3 super
principali tm̄:q̄ satis intelligebat ꝓnūtiatu3 per
quādā cōsequētiā sup ꝑncipali.Scda fuit Mart.
⁊ Pe.dicētiū ꝙ erat sup ea pronūtiādū:q̄ de qua
re iudex cognoscit ⁊c.Tertia opi.fuit Jo.⁊ Azo.
distinguentiū inter incidentes qōnes ⁊ emergen⸗
tes,vt super incidēti nō sit ꝓnuntiandū sed super
emergēti sic:⁊ sic reducebāt iura ⁊ opinio.ad con⸗
cordiā.⁊ hanc opi.tenuit etiam Inno.in.c.cum in
ter.R.de elec.⁊ placet hec glo.ponit etiā hic glos.
in fi.aliā solutionē.vt sup incidēti non sit pronun
tiandum de necessitate:sed si ꝓnuntiat ius ꝓpter
hoc nō offendit:⁊ iste due solutiones cōiter tenen
tur hic,per doc.⁊ per glos.⁊ Bar.in.l.j.C.de or.iu⸗
di. ¶ Sed conclude clarius hanc materiam post
Hosti.⁊ Cald.qd aut est talis exceptio super qua
pronuntiatione nō facta tacite vel expresse nō po⸗
test epediri negotiū principale:⁊ super ea est pro⸗
nuntiandum:⁊ nō curo an expresse vel tacite pro⸗
cedendo ad vlteriora ſm no.in.c.ex parte.el secun
do.j.de appella.⁊ per Barto.in.l.a procedente.C.
de dilationi et sub isto membro comprehenditur
omnis exceptio concernens processum siue natu⸗
sit dilatoria, siue peremptoria:sed propter priui⸗
legium speciale opponitur dilatoria: vt est exce⸗
ptio finite litis:vt in capit.j.de lit.contesta.lib.vj.
g Idem[g] vbi concernit ꝓcessum accidentaliter,sed
naturaliter cōcernit negotium principale:vt quia
opponitur exceptio defectus natalium:ita tamen
quod iudex secularis nō potest cognoscere de ea:
tunc enim preiudicat processui:quia secularis de⸗
bet supersedere donec hec incidens questio vel ex
ceptio excipiatur per ecclesiam:vt in ca.tuam.de
h ordi.cogni.⁊ tunc ecclesiasticus pronūtiat[h] super
ea et remittit negotiū principale ad iudicem secu
larem:necessario ergo pronūtiatur hoc casu:quia
aliter secularis non posset pronuntiare super prin
cipali.Aut est talis exceptio super qua pronūtia⸗
tione non facta potest diffiniri questio principa⸗
lis:⁊ tunc potest differri pronuntiatio.vt cum pro
nuntiatur super principali satis pronuntiatur su⸗
per illa exceptione.⁊ sub isto membro comprehen
ditur omnis exceptio cōcernens ipsum factū prin
cipale. Exemplum:peto a te decē occasione pacti:
excipis de pacto de non petendo:certe nō est ne⸗
cesse vt pronūtietur expresse super eo: quia si in fi⸗
ne iudex absoluit te,satis ꝓnūtiat super eo appro
bando pactum.si vero condamnat exceptione nō
obstāte,videtur pactū reprobare:et sic omni casu
saltem tacite pronuntiatur: sed difficultas solum
consistit in hoc casu,an pronūtiando possit differ
ri vsqꝫ ad finem cause,vel debeat prius pronuntia
ri: vel potes capere aliam doctrinam breuiorem,
quod super exceptione concernente processum est
prius pronuntiandum expresse vel tacite q̄ proce
datur sup principali:vt probatur in.c.exhibita.s.
de iudi,sed sup exceptione concernente ipm factū

cas tñ qd testes
nō facta publica
tiōe etiā semple⸗
na non ꝓbant s3
Bald.in.l.in bo⸗
nefidei.in.iij. col.
C.de rebꝰ credit.
p.l.ij.⁊.iij.de his
q̄ in frau.cre.et p
l.gesta.de re iud.
dicas tñ ꝙ publi
catio ꝓcessus ⁊ te
stiu3,l3 impediat
aliorū testiū ꝓdu
ctionē non tñ ipe
dit productione3
positionum,vt in
d.c.fraternitatis.
⁊ p Bar.i cle.j.in
xuij.qd.de causa
pos.⁊ proprie.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Si vero.an in
exceptionibꝰ per
emptorijs possit
iudex p̄figere ter⸗
minū ad oēs exce
ptiones ꝓponen
das vide fel.in.c.
pastoralis. col.ij.
vsi.in quātū ↄclu
dunt hic.j.de ex⸗
ceptio.post gloss.
⁊ Abb.ibi.
f ¶ Omissa. adde
qd voluit Ro.cō
silio.ccclxxxiij.
Sebasti.Sapia.
g ¶ Idez.vide ad
hec Ang.in cōsil.
xcviij.col.iij.⁊ ro⸗
ma.in ↄsi.ccxliij.
co.iij.⁊ pau.de ca.
in.l.si.ff.si cer.pet.
⁊ Alex.in.l.si fini
ta.§.iul.colū.xxij.
ff.de dam.infec.
h ¶ Pronūtiat.ad
de tūc ſm quā for
mam pronuntia⸗
re d3,ro.sing.suis
fo.vj.vbi dicit qd
seruat opi.Inno.
in.c.lator.qui filij
sint legitimi.

principale non est opus q prius pronuntietur sz potest differri ⁊ simul examinari cum negotio pn cipali,⁊ satis est postmodum pronuntiare super principali:vt hic,⁊ dicta.l.j.C.de ordine.cogni.

¶ Subijcio rationem vtriusq dicti vt clarius habeatur materia.qñ eñ exceptio concernit ⁊ impedit processum:ideo oz prius diffiniri vt appareat an sit procedendũ vel nõ.nam si iudex vellet pcedere etiam super principali surgeret quedã cõtrarietas qz exceptio dicit non procedẽdũ ⁊ iudex p cedendo videretur facere oppositum.[a] ideo super ea est prius pronuntiandum vel expresse vł tacite pcedẽdo ad actum cõtrarium:vt in.d.c.exhibita. ⁊ not.in.c.ex parte.ij.de ap.⁊ per Bar.in.l.a procedente.C.de dila.sed quãdo exceptio concernit factum principale tunc iõ nõ est necesse prius pnũtiare:qz superfluis nõ est vtendũ:vt in.c.de proba. sed pronuntiando super principali satis pronuntiatur;tacite super ipa exceptione cõcernente ipm principale:vt.s.dixi:ergo non est necesse expresse super ea pronuntiare.¶ Item põt allegari ⁊ alia ratio:exceptio ꝯcernẽs factũ principale vt est peremptoria:opponitur non principaliter ppter se sz vt perimat ipsum factum principale de quo est q̃stio,iõ satis est q pnũtiet super ipo principali de quo est questio ⁊ non super incidenti pposito cuz sentẽtia debeat esse cõformis petitioni:⁊ iõ subtilius est non pronũtiare,sed si pnuntiatur nihilominus valet sententia dũmodo pronuntietur ad effectum pronuntiãdi sup ipso principali.vide ad hoc qd nota.j.c.pxi.⁊ per hoc habetur clarissime materia huius secunde partis gl.¶ † Restat nũc condescendere ad tertiã partem incidenter tactã in glo.que sit exceptio incidẽs ⁊ que emergens.[b] ⁊ si bene consideretur predicta solutio patet ex eis. sed vt specialius ⁊ clarius habeatur scias qd tres solent dari regule.Prima quod oĩs peremptoria dicitur incidens quasi incidens.i.quasi perimens ipsum negotium principale.dilatoria vero dicitur emergens quia oritur in ipso negotio videlicet an dilatio sit dãda vel non danda:⁊ an testis sit recipiendus vel non:vel quid simile.ista regula nõ est omnino vera:nã exceptio rei iudicate transacte vł finite est peremptoria ⁊ tamẽ põt opponi ante li. contest.invim dilatorie:vt in.d.c.j.de lit.contesta. lib.vj.Alia regula est quod exceptio habens vetustiorem causam in iudicio.i.que est orta ante iudicium dicitur incidens.exemplũ in exceptione cõsanguinitatis vel pacti.habent eñ ortũ ante litis inchoationem:sed illa que oritur in iudicio dicit emergens quasi tunc oriatur.Sed contra primaz partem opp.pactum de non petendo potest fieri post inchoatum iudicium:⁊ nihilominus est incidens cum perimat negotium.Contra secundam partem opp.quia potest testis esse excommunicatus vel actor ante inchoatum iudicium,⁊ tamen hec exceptio est emergens cum concernat processum.Solu.dicit Barto.in.d.l.j.C.de ordi.iu.⁊ sentit Jo.hic saluando illam regulam quam videtur sentire glos.in.d.l.j.quod licet possit fieri pactum post inchoatum iudicium,tamẽ communiter exceptio incidens ⁊ peremptoria solet habere ortuz ante inchoatum iudicium,⁊ iura adaptantur ad ea que frequenter fieri solent:vt.l.nam ad ea.ff.de legat.⁊.c.literas.de despon.impu.Non obstat qd dicitur contra secundam partem quia licet materia exceptionis dilatorie possit habere ortum ante litẽ tamen exceptio ipsa proprie non competit nisi post litem,quia concernit processum oportet tamen quod ante inchoetur processus vt sic reperiat aliquid cui opponatur,⁊ sic respectu obiecti oritur nunc argumen.in cap.ad dissoluendum.de desponsa.impub.⁊.l.decem.ff.de verbo.obligatio. non sic in peremptoria cum factum concernat pncipale.⁊ sic anteq̃ inchoetur lis potest competere Tertia regula que mihi plus placet ⁊ satis clarissima est et verissima ,vt dicamus quod omnis exceptio concernens ipsum factum principale seu q̃ opponitur ad ipsum factum dicitur incidens qz perimit ipsum factum principale.Exceptio vero concernens processum dicitur emergens:quia in veritate tunc competit respectu obiecti.siue ergo sit peremptoria vt exceptio litis finite,siue non,ex quo opponitur ad processum dicitur emergens.Idem vt dixi quando naturaliter concernit factum principale, sed accidentaliter concernit processum:vt quia iudex de ea non potest cognoscere. preiudicat enim processui accidentaliter:vñ oportet negotium remitti ad ecclesiasticũ super illa exceptione qui pronũtiabit super illa:vt in.d.c.tuã. de ordi.cog.⁊ dixi.s.in precedenti particula gl.¶ Et ex his patet q̃ dicatur exceptio incidens prout capitur hic:quandoq dicitur incidens que concernit factum separatum:⁊ dicitur preiudicialis ad questionez propositam.nam quandoq ciuilis incidit in ciuilem,quandoq in criminalem,quandoq econtra ⁊c.⁊ de his etiã tractat Cald.hic.sed dico post glo.que hoc tangit in.c.tuam.prealleg.

[a] ¶ Oppositũ.ad de Are.alleg.consilio.lxxiij. Zacharias.

[b] ¶ Incidens ⁊ q̃ emergẽs.adde videre p Lãfran.de oria.⁊ in.c.raynutius.col.v.not.ex versic.tutorem.j.de tes.Antonius Franc.
¶ Que dicat qd incidẽs vel emergẽs, dicas qd illa dr icidẽs q̃ cõcernit factũ pncipale de q̃ est lis emergẽs vo est q̃ ꝯcernit pcessuz vt hic p istũ post gl.sz vide bal.meli⁹ declarãtẽ j.l.j.C.d ord. iu.⁊ ẽ vex q emergẽs qd oz decidi expsse vł tacite nõ expectato siue cã p.c.exhibita.d iudi.sz qd emergẽs põt differri vt simul terminet cuz negotio pncipali vt p istũ hic ⁊ hr p gl.bar.⁊ bal.in d.l.j.i gl.C.de ord. iud.⁊ i.l.arbitro.i vñ.appellare.ff.q satis.cog.⁊ add q si qd icidẽs spũalis remissa fuerit ad iudicẽ ecctiasticũ dũ discutit corã eo nõ currit instãtia cause pncipalis corã laico vt j.c.pe.s.de iud.in v.col.⁊ an qd incidẽs regrat plenã discussionẽ vł sufficiat semiplena ⁊ an snia lata i pncipali piudicet in icidẽti vid spe.in ti.d of.iud.i.§.postremo.i vñ.iij.vidẽdũ est.⁊ vid plene p bar.⁊ bal.i.d. l.j.C.de ord.iu.⁊ j l.q rome.i.§.duo fratres.⁊ ibi etiã p alex.ff.de v.ob.

1 ☞ Spoliat⁹ primo audit si opponit cõtra actorẽ:si vero agit,secus.
2 Exceptio spoliationis est dilatoria:⁊ opponitur ante lit.contesta.an autem post litem contest.aliquo casu opponatur,vide.53.⁊ debet probari intra.xv.dies.6.
3 Spoliatus repellit actorem etiam agentem super alia re,⁊ non tenetur ei respondere nisi re prius restituta.4.
4 Spoliatus agit vel excipit ꝯ spoliantẽ,si non possideat rem spoliatam
7 Spoliatus quando statim probata spoliatione restituatur et aduersarium expellat.18.
8 Testis cõdẽnat⁹ de falso directe efficit infamis:intellige vt in nu.45.
9 Uis publica ⁊ priuata que sit ⁊ quomodo puniatur.
10 Ratihabitio retrotrahitur etiam in maleficijs.
11 Delictum prelati cum capitulo an noceat ecclesie.
12 Exceptio spoliationis an habeat locum contra nõ spoliatorem:vcz cõtra eum qui successit in re spoliata.
13 Predo si fuerit spoliatus habet interdictum vnde vi.contra spoliantẽ licet spoliatus fuerit dominus.
14 Sententia non vitiatur propter transgressionem ordinis.
Recõuentio an terminet vna snia.⁊ quid si non sunt terminate vna sententia:⁊ an sentẽtia lata super vno ⁊ non sup alio mãdetur executioni.
15 Sententia si lata est super conuentione ⁊ ab ea statim est appellatum, an incontinenti poterit ferri eadem super reconuentione.
Post conclusionem in causa non potest opponi nec allegari,nec in iure nec in facto.
16 Exceptio excõmunicationis põt opponi post conclusionem in causa.
Petitorium quando est dubium põt pronuntiari super accessorio.
17 Spoliationis questio an preiudicet questioni mote per aduersarium indistincte.i.tam in ciuili q̃ in criminali causa.
19 Exceptio spoliationis non admittitur quando factum est notorium vł in obligatione iurata,sed a fideiussore sic.23.vbi ponuntur plures cause in quibus exceptio talis non obstat.
20 Prescriptio an interrumpatur per exceptionem spoliationis.
21 Prescriptio cum bona fide non interrumpitur per solam missionẽ nũtij nec per petitionem extraiudicialem.
22 Exceptio spoliationis non admittitur in deposito.
Compensatio non admittitur in deposito:⁊ quare.
24 Exceptio spoliationis admittitur in causa matrimoniali vel spiritnali
25 Probationes facte ad excipiendum non prosunt ad agendum.30.
Probationes facte in causa summaria nõn faciunt fidem in plenaria,
26 Exceptio rei iudicate in exceptionibus non admissis non obstat volenti super eadem re agere:secus econuerso.27.
Exceptio rei iudicate in causa criminaliter intentata non obstat in eadem causa ciuiliter intentanda.30.
Confessio facta in vno iudicio etiam summario nocet in alio : dũmodo sit facta principaliter non incidenter.30.43.
Confessio facta in iudicio alias nullo valet.
28 Testis cuius dicto non statur propter aliquod crimen non punitur de illo crimine.
Crimẽ probatum per exceptionem incidẽter an veniat puniẽdum.29. ⁊ seq.39.⁊ seq.⁊ an impediat ad promotionem.44.
30 Confessio incidenter emanata facit iudicium.
31 Accusatus non potest regulariter suum accusatorẽ accusare pendente accusatione contra ipsum.
32 Testis defendens se ab obiecto crimine ⁊ cõuictus potest puniri extra ordinarie:qz gessit se pro probabili cum non esset.
33 Sufficit,ad verificationem istius verbi aliud non requiritur.
34 Probationes facte contra adulteram non nocent aduersario absenti: qz si esset presens multa posset obijcere.
Testes quando iurant debet citari pars etiam in criminalibus.
Presertim,ista dictio sumitur diuersimode.
35 Excipiens de crimine an inscribat se ad penam talionis, crimine non probato.
36 Crimen probatum per viam exceptionis an infamet:saltem infamia facti.37.
Damnatus per inquisitionem an efficiatur infamis.
38 Excommunicatio probata per viam exceptiõis,an faciat q ille vitetur tanq̃ excommunicatus.36.

Exceptio

ceptio que nocet alicui in vno iudicio, an noceat in alio. 42.
communicatio nõ probatur ex eo φ quis petit absolutionem ab ex
municatione.
xcommunicatus in vno loco reputatur excommunicatus in omnib⁹
is ꝛ apud omnes.
adex ex officio potest producere contra excommunicatum.
probationes facte in vno iudicio tam ciuili φ̃ criminali an prosint vł
ceant in alio.
xcõicatio probata per viã exceptionis, an sit in causa priuationis be
ficii, vel alterius iuris.
probationes apertissime si requiruntur in aliquo casu nõ sufficit vn⁹
tis cum iuramento partis.
xceptio criminis probata in vno iudicio non repellit in alio. 39.
onfessio ꝓprij delicti grauat vt cõfessus non possit promoueri. 43.
aici conueniuntur coram papa vel eius delegato quando sunt de ter
s subiectis pape, vel qꝛ inuadunt res ecclesiasticas, vel ex consuetudi
, vel quia laicus non excepit.
Quidam casus qui reddunt libellum dubium ꝛ incertum.
ibellus obscurus si fuit admissus an sequatur condẽnatio si res non
erit declarata: ꝛ lꝫ non soleat admitti, tñ admissus valet. 51.
niuersitas si conuenitur non est necesse exprimere nomina propria.
omẽ proprium alicuius si requirit in aliquo actu, sufficit qḋ exprima
r per euidẽs appellatiuũ, maxime qñ proprium sciri non potest.
ibellus gñalis admittitur super accessoriis rei specialiter petite.
lausula, peto mihi de predictis iustitiam fieri ꝛc. quid importet.
onclusio libelli facta super vna ex rebus narratis extẽditur ad aliam
tute clausule, petens iustitiam ꝛc.
ibellus si põt ex eius narratione cõtinere aptã ꝛ ineptã actionem vi
tur intentata apta virtute dicte clausule: secus si ineptam tantum.
ententia que continet vnam causam contra ius, ꝛ aliaꝫ que non est cõ
a ius, sustinetur.
xceptio dilatoria proponitur post li. contest. qñ de nouo peruenit ad
titiam, vel de nouo est orta.
xceptio dilatoria non probatur semiplene.
xceptio dilatoria si non fuerit probata intra. xv. dies. excipiẽs condẽ
tur in expensis.
xceptio spoliationis an possit opponi in perpetuum.
xceptio spoliationis non datur contra heredes, nisi ad eos peruene
, vel de dolo fecerint ꝛc. vel nisi lis fuisset contestata cum defuncto.
eres tenetur de delicto defuncti indistincte de iur. cano.
uccessor in dignitate an teneat ad ea q̃ gessit predecessor dignitatis.
ontractus initus sub nomine dignitatis non alteratur per interuen
m successoris.

Cum dilectus. †Si reus contra actorem spo liationẽ opponit: aut excipiẽdo ꝛ tunc prius auditur ꝛ ea probata respõdere non cogitur sed per hoc nõ restituit: aut agendo, ꝛ tunc simul vtraqꝫ que
o terminatur, ꝛ ea probata restituetur. Et sunt due partes. In prima
cti ꝛ ꝓcessus narratio. In scḋa, iudicis interlocutio: ibi, nos aũt. Iteꝫ
ima subdiuidit in tres. Prima ponit actoris petitionem. Secũda ibi,
tra rei exceptionem. Tertia ibi, verum: actoris replicationem. Iteꝫ
unda principalis facit duo: quia primo interloquitur distinguendo
o membra. primum ibi: cũ ea. scḋm ibi, sed quoniã. secundo ibi, verum
clarat interlocutoriam, probans id per duo similia. primum ibi, quẽ
modum: scḋm ibi, teneẽ etiã. ¶ Casus literalis. Abbas de ferentino
cedens ad presentiam dñi pape cõquestus fuit nomine monasterij sui
quibusdam nobilibus viris de artone quod ipsi manu armata ꝛ cum
ercitu ad castra monasterij sui venientes monasterium ipsum dam
ficauerunt in predijs animalibus ꝛ rebus aliis: de quibus iustitiam si
fieri postulauit. Ex parte dictorum nobilium in modum exceptionis
tra litis contestationẽ fuit respõsum qḋ milites ipsi per dolũ ꝛ violen
am ipsius abbatis amiserant castrũ sirati quod ipsi ꝛ ꝓgenitores ipso
m tenuerant ꝛ possederant in quiete, petẽtes illud sibi restitui priusφ̃
et tionibus abbatis responderent, cum testes haberent presentes per
uos incõtinenti intentionẽ suam probare volebãt. Ex parte abbatis
it aliter replicatũ, qḋ ad ipso restitutio peti non poterat qui non fue
at spoliator: presertim cum castrum illud ad ius ꝛ proprietatẽ monaste
pertineret: quod nullatenus denegabat pars aduersa. vnde cum ad
sum monasteriũ sicut adverũ dñm res ipsa redierit ab alio possessa: de
et retentionis commodum obtinere etiam post tempora longiora ꝛ in
cium restitutoriũ contra spoliatorem tñ competit. Dñs papa his et
lis intellectis distinguit hoc modo: vtrũ spoliationis questio ab illis
nobilibus obiecta sit in modum actionis ad restitutionẽ petẽdã, an in
orma exceptiõis ad intentionem aduersarij repellandã. si vero sit ꝓpo
ita in modum actionis, tunc intelliguntur mutue petitiones sese tanφ̃
iurese minime cõtingentes: ꝛ scḋm regulã illã, qui prior appellat prior
agat: illa questio que primo ponit, primo dꝫ tractari ꝛ vicissim tractata
adẽ debẽt sententia terminari: sed qꝛ illa qḋ fuit a predictis nobilib⁹ in
nodũ exceptionis proposita interloquẽdo ꝓnũtiat vt ꝓbationes eorũ
uper ipsa exceptiõe primitus audiant, ꝛ ea ꝓbata abbati respõdere nõ
compellãtur donec restituãtur ab ipso: qꝛ spoliatus añ restitutionem suo spoliatori rñdere non cogitur. sed spoliatiõe in modũ exceptionis tñ ꝓbata nõ est ꝓpter hoc restitutio faciẽda: sicut si i modũ exceptiõis crimẽ testi opponitur vt a testimonio repellat: ꝛ si crimẽ ꝯ testẽ ꝓbatũ fuerit ciuiliter, nõ iḋ pena ordinaria sibi dꝫ infligi, sꝫ testimonio ei⁹ dũtaxat credi nõ dꝫ, ꝛ hoc ideo ꝯtingit qꝛ in ipm̃ accusatio nõ ꝓcedit: ꝛ inter infames quasi ex falso testimonio non habent testes quorũ testimonium reprobatur. Bernar.

2 ¶ † Not. j. ibi, circa lit. cõte. ꝛc. φ exceptio spoliationis est dilatoria:[a] debet enim proponi ante lit. contest. ꝛ põt differri vsqꝫ ad lit. cõtesta. ad hoc. c. fin. ꝛ qḋ ibi no. j. eo. ꝛ est bo. tex. cũ glo. in. c. ij. q. ij.

3 ¶ † Not. ij. qḋ exceptio spoliationis repellit actorẽ ab agendo etiam sup alia re, siue agat ciuiliter vt hic, siue criminaliter: vt. iij. qõ. j. per totum. ꝛ hoc qñ opponitur contra ipsum spoliatorẽ. An autẽ possit opponi contra tertium, dic vt in. c. j. eod. titu. lib. vj

4 ¶ † Not. iij. bonã practicã excipiendi de spoliatione prius facta. non eñ teneor tibi respondere nisi prius restituas rẽ violenter mihi ablatã. nõ ergo tenetur simpliciter excipere de spoliatiõe, sꝫ põt addere, nisi pri⁹ mihi ꝛc. ꝛ sic etiã debet iudex pronuntiare sup hac exceptiõe probata: vt hic patet in tex.

5 ¶ † Not. iiij. exceptionẽ spoliatiõis obstare nedũ spolianti ꝛ possidenti rem spoliatã, sed etiã si non possideat. satis eñ est qḋ per violentiam suã spoliatio facta est: tenetur eñ ad restitutionem, licet res ad aliũ peruenerit ad hoc. l. j. §. quoties. ff. de vi ꝛ vi ar.

6 ¶ † Not. v. ar. qḋ exceptio spoliationis est probanda incontinenti: sed hodie est tempus prefixum. debet enim ꝓbari intra quindecim dies post diem in quo opponitur: vt in. c. frequens. de resti. spol. lib. vj.

7 ¶ † Not. vi. qḋ spoliatio põt in iudicium deduci dupliciter per viam exceptionis: ꝛ ea probata repellitur actor, sed reus non restituitur: qꝛ finis exceptionis est repellere ꝛ non consequi. Item per viam actionis ꝛ ea probata consequitur restitutionem, non autẽ repellit agentem: ꝛ hoc qꝛ a finis actionis est consequi nõ autẽ repellere. debet ergo attendi modus agendi: ꝛ sic iudex potest procedere ꝛ sententiam suam restringere licet notorie appareat de spoliatione per probationes iam factas qḋ no. facit finis. c. ꝛ no. pro intellectu illius capituli ecce. xxiij. q. iiij. dũ dicit φ vbicũqꝫ crimina claruerint puniẽda sunt.

8 ¶ † Nota arg. quod cõdemnatus directe de falso commisso in officio testificandi efficitur infamis: secus si directe non fuit actum cõtra eũ, sed vt repelleretur a testimonio, vt hic. ꝛ in. l. lucius. de his q no. infa. alia non colligo, qꝛ veniunt j. examinanda latius.

9 ¶ † Et primo iuxta ordinem expediam glo. ꝛ primo querit glo. j. in text. dicit quod manu armata ꝛc. an sit differentia[b] inter vim armatam, et eam que fit sine armis. glos. quod sic. nam vis cum armis dicitur publica: ꝛ pro ea fit deportatio. vis vero sine armis dicitur priuata, ꝛ ista deponit ab ordine rerum: ꝛ dic quod punitur pro vi priuata in tertia parte bonorũ. ꝛ nõ potest amplius esse iudex. vel senator, vel aliquẽ honorẽ habere tanφ̃ infamis: vt. l. j. ꝛ l. fi. ff. ad legeꝫ iul. de vi priuata. ꝛ in iuribus hic allegatis in glo. Et aduerte qꝛ vis publica dr inferri ꝛ nõ solũ si cũ telis seu ensibus vis inferatur, sed etiã cũ omni eo qḋ nocere põt: vt. l. armatos. ff. ad. l. iul. de vi pub. ꝛ tenet gs hac. l. nõ solum si vim intulit cum armis: sed si arma tenet in domo vel in agro sine cã legitima. puta pro venandi vel itineris vel nauigatiõis vel cã mercimonij: vt in. l. j ꝛ. ij. ff. eo. tit. vis autẽ priuata cõmittit cũ vis alicui etiaꝫ sine armis infertur coadunatis hoibus: vel si res debitoris sine iudicis authoritate occupẽtur ꝛc. de quo dic plene vt hr̃ per totũ titulũ de vi priuata: ꝛ intellige vltimuꝫ nisi ex pacto poterit creditor illa bona occupare: quod quando valeat, dic vt plene nota. in. l. iij. C. de pignori.

10 ¶ † Oppo. ꝛ vr̃ φ de spoliatione facta per abbatem nõ possit excipi inquantũ agitur noĩe monasterij: qꝛ delictũ prelati ꝛc. xvj. q. vj. si epm̃. Sol. di

Zacharias.

[a] ¶ Exceptio spoliatiõis est dilatoria. adde plenissime p Lãfr. ḋ ori. rub. de cã poss. et ꝓpri. col. v. i pn. v. ex pmissis. cũ seq. vsqꝫ ad fi. vij. col. i v. circa necessariã diri i. c. venerabili iv. añ restitutionẽ. in apo. ad istũ nu. 3. ḋ. de offi. de lega.

Ant. Fran.

¶ An exceptio spolij sit dilatoria vid gl. q̃ dt qḋ sic: i. c. j. de resti. spo. i vj. ꝛ iḋ dꝫ opponi añ li. cõte. ꝛ ei⁹ oppositio excludit p ipam litiscõte. vt p Ioã. an. post archi. i. c. frequẽs. de resti. spo. in. vj. et adde qḋ illa dꝫ ꝓbari intra qndecim dies a die oppositionis facte ꝛ p gloss. in. d. c. j. de resti. spo. lib. vj. et adde etiam φ exceptio spolij non repellit agentem nisi spoliantẽ mãdantẽ vel ratũ habentẽ vt per do. de rota in deci. cccc xliij q̃ inci. fuit dubitatum. dicas tu qḋ põt opp. etiaꝫ in vim peremptorie ſm Bar. in. l. j. in fin. ff. vti poss. ꝛ no. Io. an in. c. veniẽs. de pscrip. ꝛ p Phil. late in. c. ꝓposuit. de app. dicas tñ qḋ opposita i vim dilatorie excludit p lit. conte. ita vt nõ possit opponi post: sec⁹ aũt si in vim pemptorie vt ple. tradit in. d. c. freqns. de resti. spol. li. vj.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ An sit differentia, vide bal. in. l. ꝛ si seuerior. col. pe. vẽr. vj. iuxta predicta q̃rit. C. ex qb⁹ cau. infa. irrog. et an in dubio iudicandũ sit φ sit vis publica vel priuata. vide Alexã. i. l. viro. ff. sol. matri.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Delictū soli⁹ p̄lati. Qn̄ delictū p̄lati noceat eccl'ie ponit ang. in ɔsi. cexlj. ici. oē datū. fel. i. c. cū venerabilis. col. vj. v̄. sciās duo tn̄. de excep.

b ¶ Cōicato ɔsilio adō qn̄ ēt noceat nō cōicato ɔsilio expsse pe. de anc. ɔsi. clvi. ⁊ an delictū prelati noceat eccl'ie. vide roma. consi. ccclxviij.

Zacharias.

¶ Adō Ja. reb. in. l. qncq̄ casos. et ibi i apos. celsi, ad ip̄m. C. de decuri. li. x. Et qd si non cōicato ɔsilio factū est delictū p p̄latū q̄ post modū collegiuz habuit ratū an sit pinde acsi cōicato ɔsilio p collegiū vl' vniuersitatē factū esset ibidez nu. 3. in apo. predicti Cel. Anto. Fran.

¶ An ⁊ qn̄ delictū prelati noceat eccl'ie. dicas q̄ regulr' nō nocet s̄m bal. i. l. meminerit C. vn̄ vi. ⁊ no. in. c. si ep̄s. i. §. fi. xvj. q. vj. vide tn̄ gl. i l. iubem⁹ nullā. C. d̄ sacro. ec. ⁊ Bal. i p̄ludijs feu. i. vj. co. vbi dicit q̄ nocet si sit cōmissum in omittēdo. ⁊ no. q̄ ten⁹ eccl'iā puenit de q̄ vide p. d. car. i cle. j. i. v. opp. de i inte. rest. ⁊ eūdē car. in cle. ij. in. §. j. post gl. de here. ⁊ eūdē i cle. j. i. §. ceterū. de p̄ui. adde ēt q̄ delictū p̄lati dū ip̄e viuit nocet eccl'ie i feudo nō post mortē suā vt no. arch. quē ceteri sequunt' i. c. ver de fo. ɔpe. ⁊ pbat' l. e. si cleric⁹. de ca. mona. ⁊ i. c. j. §. itē si cleric⁹. de capi. corradi. i vsi. feu. ⁊ vide. d. Car. i cle. j. §. vj. oppo. de pen. ⁊ in. c. cū venissent j. iij. q. de inst. ⁊ vide Jo. an. in reg. delictū. de reg. iu. lib. vj. ⁊ pleni⁹ per Alex. in ɔsi. xxiij. in prima parte cōsiliorum.

c ¶ Decisio. clxij. adde qn̄ est. cxlix. in nouis. ⁊ vid̄ tu

cit gl. iij. qd̄ hic totus ɔuēt⁹ ɔsensit ab initio vl' ex postfacto ratū habuit: nam ⁊ in maleficijs ratihabitio retrotrahitur: vt in. l. i. ff. de vi ⁊ vi arma. in. c. cū qs. de sen. excō. lib. vj.

11 ¶ † Et not. hāc gl. q̄ solet quotidie allegari qd̄ lz delictū soli⁹ p̄latiᵃ non noceat ecclesie sec⁹ tn̄ si delictū sit p totā ecclesiaz seu per prelatū cōicato cōsilioᵇ cū capitulo. ⁊ idē not. gl. in regula delictū. li. vj. ⁊ idē q̄ ista gl. tenuerunt Jo. Tan. Gof. ⁊ Phi. sic facit qd̄ no. in. l. iubemus C. de sac. sanc. ec. Host. dicit hic monasterium teneri ex facto abbatis q̄ res ad ip̄m peruenit ⁊ ip̄am possidebat: vn̄ nō debebat ex dolo abbatis lucrū sentire sicut nec dānum pati. ff. de do. l. j. Et si dices q̄ lucrū est istud cū illud castrum spectaret ad monasteriū: ⁊ sic nō possidebat rem suaz. rn̄det q̄ forte milites castrū in feudū tenebant: ⁊ sic erat lucrū respectu vtilis dn̄ij: vel est lucrū p̄supposito qd̄ simpliciter spectaret ad monasterium. q̄ de dn̄io nō pōt fieri qd̄ spoliationis: vt in. c. fi. j. eo. ideo nō debet admitti ista allegatio dn̄ij in p̄iudicium spoliati. Inn. vō dixit quosdā dixisse nō posse ɔ monasterium excipi nisi duo interuenerint. p̄mo qd̄ noie monasterij facta sit violentia. scd̄o quod ad monasteriū aliqd puenerit: poterit em̄ excipi d̄ eo qd̄ puenit. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. fi. gn̄aliter traditur s̄m istos exceptionē istā spoliationis non competere nisi vbi cōpetit interdictū: q̄uis actio vel exceptio d̄ dolo possit competere.

12 ¶ † Ex predictis collige tres solutiones ad ɔrariū. prima qd̄ hic tota ecclesia cōsensit a p̄ncipio vel ex postfacto. de hac solutione an sit vera vt factū p̄lati ⁊ capl'i noceat ipsi eccl'ie, dicā plene i. c. j. de do. ⁊ ɔtu. ⁊ satis quo ad istū text. pōt tolerari cuz ip̄a res peruenerit ad monasteriū, ⁊ sic in i nihilo p̄iudicat' monasterio si prius restituat ⁊ postea agat. scd̄a ⁊ tertia sol. tendūt i idē: sed diuersificant' in hoc. q̄ Hosti. vi' velle satis esse qd̄ res inuasa puenerit ad actorē vt ɔ eū possit excipi: lz ip̄e nō expulerit. Alij vero quos refert Inn. requirunt duo qd̄ noie actoris ⁊ quod res ad eū puenerit: vt sic qn̄ non ɔpetit interdictū ita nec ista exceptio. Inn. tn̄ i hoc vltimo variauit hic. nā in vna parte exceptionem spoliationis nō cōpetere nisi vbi posset ɔpetere interdictuz ⁊ sic ɔ mādatum vel spoliantē vel spoliationē ratā habētē. de resti. spo. cū ad sedē. sed in alia glo. dicit exceptionē spoliationis locū habere siue sit spoliatus ita qd̄ interdictū cōpetat: siue competat cōdictio ex decre. sepe. de resti. spo. siue aliud remedium tēdens ad restitutionez possessionis. ⁊ tenendo hāc opi. satis ptz rn̄sio ad cōtrariū cū monasteriū hic successerat in vitiū rei spoliate ideo ɔ illud competit exceptio. ⁊ hāc opi. qd̄ exceptio ɔpetat generaliter vbi hz locū aliqd̄ remediū possessoriū tenet Jo. cal. in. c. fi. j. eo. nec obstant iura dicētia qd̄ exceptio cōpetit ɔ spoliatorē ⁊c. vt hic, ⁊ in. d. c. fi. ⁊ i c. frequens. de rest. spo. li. vj. q̄ s̄m eū tales possunt late dici spoliatores. ⁊ p hoc dicit ibi Cald. qd̄ oīa priuilegia suspēsiua petitorij ɔpetētia interdicto vn̄ vi. locū habēt in possessorio late sumpto. ⁊ vide qd̄ recitat Jo. an. in addi. Spe. in ti. de peti. ⁊ pos. §. j. versi. qd si agēti. in addi. magna. Et hanc opi. vi' hic seq do. Ant. sed Jo. an. post Arc. vi' sentire ɔrariū in. d. c. frequens. in vtr. violētia. ⁊ lz iste articulus non sit valde vtilis quo ad terminos ca. cum possit alijs modis euadi ɔtrarium: tn̄ q̄ vtilissim⁹ est in se ⁊ etiā in alijs terminis ideo latius insto ⁊ credo oppositūz tenēdū vt hec exceptio spoliationis solū repellat illū qui tenet' interdicto vnde vi. secus si tenet' alijs remedijs possessorijs. ⁊ idem dico de alio priuilegio tributo interdicto vnde vi vt nō admittat secū accumulationē alteri⁹ cause. de quo in. c. fi. j. eo. moueor quia omnia iura hic priuilia tribuentia loquunt' de spoliatore qui est valde exosus iurib⁹ ⁊ hoīb⁹. arg. in. l. qm̄ multa facinora C. ad. l. iul. de vi pub. ⁊ ff. ad. l. iul. de vi pub. et de vi pri. p totū. pro hoc cle. vna. de cā pos. ⁊ propri. ibi: ⁊ in spoliantis odiū ⁊c. c. frequens. preall. ⁊ hic in c. fi. oīa em̄ ista iura loquunt' de spoliatore: nec obstat dictum Cald. quod alij q tenent' aliquo remedio possessorio largo modo dicuntur spoliatores: quia dico quod ista iura tanq̄ exorbitantia a regulis iuris communis debent intelligi ⁊ restringi in proprijs terminis: argu. in reg. odia. lib. vj. et in c. j. ⁊ ij. de fil. p̄sb. eod. lib. maxime q̄ sepe hec exceptio spoliationis malitiose opponit' ad impediēdū processum principalis cause. hoc etiā vi' pbari in. d. c. frequēs. vbi tex. aperte dicit hoc priuilegiū debere restringi, ⁊ qd̄ nō dz admitti hec exceptio qn̄ spoliatio proponit' ab alio facta q̄ actore ⁊ hoc tz ibi Joā. an. nec ob. c. sepe. dū dicit qd̄ non multū interest ⁊c. ⁊ qd̄ cōpetit possessoriū illo casu q̄ cum istud remediū sit fundatuz super maxima equitate nō debet extendi ad aliū casum maxime vbi nō est oīmoda similitudo rationis: sicut in simili dicit Jo. and. in. c. ij. vt lit. pen. lib. vj. et in p̄allega. c. frequēs. Itē illud remediū fuit inductū, q̄ re translata in aliū spoliatus amittebat dn̄ium in effectu, cū de facili non posset pbare dominiū: vt ibi dicit litera. que quidē ratio cessat quando vult repellere actorē per exceptionē spoliationis: nam peccata debēt tenere suos authores. de his que fiunt a maio. parte capi. c. quesiuit. ⁊ l. sancimus. C. de penis. ⁊ vbi maius delictuz, ibi maior pena seu vindicta debet esse: vt in. c. nō afferamus. xxiij. q. j. non est ergo idoneum nec rationi cōsentaneum vt inductū in odiū spoliantis extendatur ad aliū qui violentiam nō intulit: lz res postea ad eū perueniat, ⁊ maxime in casu reintegranda. que conditio cōpetit etiā cōtra non dolosum: vt ibi not. ⁊ dicam in. c. cū ad sedem. de restit. spo. Hinc dicunt dn̄i de rota de. i. cxlij.ᶜ qd̄ si inter titiū ⁊ seium sit actū possessorio dūtaxat, Caius veniēs ad cām p interesse suo pōt agere petitorio q̄ priuilegium illud petitorij suspēsiuum competit dūtaxat contra spoliatorem ⁊ in ipsius odiū conclude ergo q̄ ista priuilegia tributa interdicto vnde vi. vt non admittat secum accumulationem alterius cause, vel vt per viam exceptionis repellat spoliatorem suū ab agendo solum competunt contra spoliatorem cōtra quē daretur ipsum interdictum. Ad istum ergo tex. aliter respondet vt dicit glo. ⁊ s̄. declarauit. vel quod hec spoliatio fuit facta per abbatem nomine monasterij, ⁊ res puenit ad monasterium v sic tacite ratū habuit: ⁊ sic satis presumendū est qd̄ nomine monasterij, cū abbas nihil habeat vel habere possit nomine proprio. hiij. dis. abbati. ⁊ ex istis, declarauit, q̄ castrū puenit ad monasterium. Et ex predictis potest solui contrarium qd̄ formari potest per. c. frequens. in fin. vbi dicitur q̄ exceptio spoliationis priuatarū rerum non obst. agenti super ecclesiasticis. loquit' enim qn̄ spoliatio priuatarū rerū fuit facta noie proprio: et non noie ecclesie. vel solue vt ibi no. in glos. ¶ Glo. in versi. retētionis, allegat vbi sunt illā iura de quibus text. facit mentionē qd̄ verus dn̄s ad quem res sua reuertitur ⁊c. sed aduerte q̄ papa non respondet ad illa iura que videntur obstare ex quo enim castruz spectabat ad monasteriū ⁊ nunc peruenit ad monasterium: ergo poterat vti retentione: vt in iuribus allegatis in glo.

13 ¶ † So. s̄m Inno. ⁊ Hostiē. illa iura p̄cedunt qn̄ sine dolo ⁊ violentia res peruenit ad dn̄m, al's secus. nā ⁊ predoni contra spoliatorē datur interdictū vnde vi. de restit. spo. in literis. fortius ergo dari dz exceptio. et hoc aperte voluit tex. in. l. si quis emptiōis. C. de p̄script. xxx. ann. Item pōt responderi scd̄o modo quod licet p̄prietas spectaret ad monasterium: vsusfructus tn̄ ⁊ vtile dominium pertinebāt ad istos nobiles qui habebāt hoc in feudum, ⁊ sic non licebat etiā cum bona fide castrum retinere. arg. in. c. j. de feu. ⁊ de do. per tuas. ¶ Glo. in ver. cōtra spoliatorem. attingit qn̄ cōpetit interdictū vnde vi ⁊ quando condictio. c. sepe. ⁊ c. reintegranda.ᵈ de primo habet' in. c. cum ad sedem. de restit. spo. vbi etiam dicam de condictione. c. reintegrāda. ⁊ de cōdi. c. sepe. dic vt plene ibi dicam. Glos. in verbo iuxta regulam, allegat vbi habet' illa regula, qui prior appellat ⁊c. de qua in tex. ¶ Sed quero, quid intendit illa regula: qui prior appellat ⁊c. cū ibi nō tractetur de app. So. expone s̄m Abbatem ⁊ Joan. an. qui

in antiquis deci. ccccxxvj. incipi. fuit dubitatuz. et ibi etiam vide an exceptio spoliatiōis rerū priuatarum obstat agēti pro restitutiōe rerū ecclesiasticarū. Anto. Fran.

¶ Circa hoc an agēti spoliatorio iudicio obst. exceptio alterius spoliatiōis, dicas qd̄ talis exceptio videtur obstare, vt per. d. abb. i. c. bone. de app. ⁊ ibi p phil. et vide que plene traduntur p scribētes ⁊ maxime p Alex. in. l. naturaliter. in. §. nihil cōe. ff. de acquiren. posses. vbi ponit multas limitatiōes ad illā regulā, qd̄ spoliatus dz an̄ oīa restitui: de qua in. l. si qs ad se fundū. C. ad leg. iul. d̄ vi. ⁊ in. c. itē cū quis. ⁊ in ca. in literis. de rest. spo. ⁊ vide old. in ɔsi. ccxxiij. incip. iste sunt allegatiōes. ⁊ an cōtra agentē spoliatorio iudicio obstet exceptio compensatiōis: vide bal. in. l. fin. in. iiij. not. ⁊ in. v. oppo. C. de cōpen. ⁊ per spe. in ti. de restit. spo. i prin. in ver. hoc etiam no.

d ¶ Reintegrāda adde alex. cōsi. vj. iij. li. et de istis remedijs vide spec. in titu. de cā poss. ⁊ pro. §. j. et lapū alleg. lij.

an. qui prior ad iudiciũ prouocauit conueniendo aduersariũ. ita dicũt ipsi ⁊ bene. nã sic dicimus in simili ꝙ appellatio extraiudicialis est prouocatio ad causam. vt in. c. cũ sit romana. de ap. dr̃ em̃ appellare ipsum aduersariũ: seu vocare ⁊ interpellare ipsum ꝯueniẽdo. Sed tunc opp. iterũ ꝯ tex. videt em̃ in hoc sibi ꝯdicere: cũ primo dicat qd̃ causa in iudiciũ deducta in modũ actiõis intelligunt due mutue petitiões se minime ꝯtingẽtes: ⁊ post ea aduersatiue dt̃ qd̃ in idẽ iudiciũ ambe deducte debẽt simul tractari: ⁊ vna sñia terminari. ⁊ sic videt ꝙ se cõtingãt. Sol. vt colligit ex mẽte Host. ⁊ Jo. an. in varijs locis sup text. aut scd̃a conuentio [a] fit post lit. cõte. qd̃ indistincte lz ꝯm oẽs corã ordinario ⁊ tũc cum nõ sit vera conuẽtio. vt no. ꝑ gl. in cle. sepe. de ver. sig. ⁊ dixi plene in. c. j. de mu. peti. Iste cause se minime cõtingũt vnde nõ tractãtur vicissim sicut causa conuẽtiõis ⁊ recõuẽtionis: nec etiã terminant vna sñia: qr hoc non posset fieri sine ꝑiudicio alterutrius cause. tractabunt ergo ac si essent actiones separate ⁊ diuersorũ ⁊ ꝯm cõtingẽtiã iudiciorũ: ⁊ sic qui prior cõuenit aduersariũ prius audit: nec dz aliquo modo retardari propter scd̃am cõuentionẽ. Illa tñ etiã tractabit ⁊ dr̃ mutua cõuẽtio sine tñ ꝑiudicio prioris. arg. l. in rem. ff. de cõpẽ. ⁊ qd̃ no. gl. in. d. cle. sepe. aut scd̃a cõuẽtio deducit corã ordinario vel delegato añ. li. ꝯte. ⁊ tũc nõ est ꝓprie recõuẽtio. ⁊ iste cause se ꝯtigũt respectu vicissitudinis in tractando ⁊ simul diffiniẽdo. ⁊ ita loquitur secũda pars text. i ver. quãq̃. ⁊ qualiter debẽt simul tractari plene dixi in. c. j. de mu. peti per q̃ decido aliqua hic no. per doc. Ex hoc [b] infert ꝙ. l. qui prior. ff. de iudi. habet locũ qñ scd̃a ꝯuẽtio deducit per viã recõuentiõis vere. sed dic ꝙ põt intelligi etiã nõ isto: vt ibi sentit Bart. ⁊ tunc dic ꝙ prius dz tractari: scz cum priuilegio ꝑlatiõis: qr prius expediet vnus articul9 conuentionis. scd̃o ⁊ immediate ali9 articul9 recõuentionis. vt dixi in. c. j. de mu. peti. q̃ vicissitudo nõ seruat ita stricte qñ ꝓprie nõ deducit per viã recõuẽtionis, vt. s. dixi. ⁊ ex his habes duos intellectus ad. l. qui prior. ⁊ aduerte qr Hostiẽ. hic sentit opi. quã tenui in. d. c. i. vt corã delegato nõ sit locus re[c]cõuẽtionis post lit. ꝯte. neq3 etiã corã ordinario vt sit ꝓpria recõuẽtio: ⁊ habeat priuilegiũ recõuentiõis. qd̃ no. ⁊ dic vt ibi dixi: ⁊ optime pro illa sñia facit iste tex. vt ꝑdixi: an ⁊ qñ habeat locũ h̃ regu. qui prior ⁊c. vide qd̃ ibi no. ⁊ ꝑ Spe. i ti. de qd̃. ver. videmus. ⁊ ꝑ Hosti. in sum. eo. ti. ver. hec autẽ regula. ¶ † [14] Quero tex. hic dr̃ ꝙ cũ cause actoris et rei deducunt in iudiciũ ꝑ modũ actionis ⁊ reconuentionis [d] debẽt vna sñia terminari qd si iudex pronũtiauit sup cõuẽtione ⁊ nõ sup recõuẽtione: gl. hec in vers. eadẽ sñia. dicit ꝙ nõ valeat sñia vel saltẽ appellabit: per. l. j. §. fin. ff. q̃ sen. sine app. res. Aduerte qr gl. ideo loquit indistincte: qr tex. in. d. §. fi. sic loquitur: sed cõiter tenet hic: ⁊ ibi sñiam tenere: ⁊ opus esse appellatione. hoc enim voluit ille tex. in fi. facit qr trãsgressio ordinis cause ad causam nõ vitiat sñiaz ipso facto. vt in. l. j. C. de app. ⁊ no. in. l. ꝓlatã. C. de senten. Sed circa hoc format dubiũ: ꝑsupposita illa opi. ꝓ vera pro sñia teneat lata sup vnaq̃q̃ nõ fuerit appellatũ: nunqd possit peti executio illius sñie nunq̃ ꝓnuntiet sup alia: qdã ꝙ sic per tex. illi9. §. vlti. sz Vin. tenet ꝯtrariũ dicens illud in ea. l. corrigi. dũ dicit ꝙ appellatio dz interponi. hoc verũ ꝯm eũ: nisi cũ aduersari9 impediret ne iudex ferret sñiam sup alia: tũc differt executio ⁊ põt excipi cõtra aduersariũ si agit ex causa iudicati. ff. de eo ꝑ quẽ fa. erit. l. j. §. j. ⁊ de tes. cogẽ. c. ꝑuenit. Sz cõtra ꝑdicta facit. c. cũ. I. ⁊. A. de re iu. Sol. ꝯm Vin. ibi nõ fuit recõuẽtio sed remotus fuit abbas data correctione capli. d. Ant. circa vtrũq3 dubiũ sic distinguit: ꝙ si pri9 liqt de vna q̃ de alia tenendo qd̃ possit iudex separatim pronũtiare si prius liqueat in alia ꝙ ꝑ hoc nõ poterit appellari: qr ordo nõ ꝑuertit: nec etiã poterit hoc casu obijci cõpẽsatio: ex quo nõ est liqdatũ dubiũ reconuẽtionis. ⁊ sic sentit ꝙ hoc casu poterit peti executio sñie ꝓlate si aũt liqdata sunt debita hincinde: ⁊ pri9 ꝓnũtiat sup ꝯuẽtione vel recõuẽtione dicit se nõ videre interesse ꝓpter qd̃ possit appellari: id̃ appellatio nõ est admittẽda, vt. ij. q. vj. nõ solẽt. An aũt posset peti h̃ casu executio sñie prio late distinguit. ꝙ aut hincide quãtitas debet: ⁊ sic est loc9 cõpẽsatiõi ⁊ nõ põt peti executio i altera ad ꝑiudiciũ alterius opponẽtis cõpẽsatione ex q̃ liqdatũ ẽ dubiũ, ⁊ hoc dicit de mẽte text. ⁊ gl. in. d. §. vlt. vbi aũt q̃titas debet ab vna pte ⁊ spẽs ab alia, satis putat ꝓcedere dictũ Vin. ⁊ hoc dicit tenuisse Simo. Vin. ⁊ sequit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de recõ. §. vi. ver. qd si prio. ⁊ hec dicta ex toto mihi nõ placẽt cũ etiã iura indistincte dicũt vbi nõ est locus cõpẽsationi ⁊ nõ recõuẽtioni debere terminari vna sñia: vt h̃. ⁊ in. c. j. de mu. peti. cũ si. q̃re ꝯcludo quo ad ꝑmũ ꝙ vbicũq3 admittit vera recõuẽtio semꝑ dz vna sñia terminari: ⁊ si sec9 fieret posset appellari. vt i. §. fi. ꝑdicto. ⁊ si diceres ꝙ interesse poterit ꝑtẽdi hic. Rñ. ꝙ magnũ. ꝑmo vbi admittat cõpẽsatio. Itẽ vbi non admittit lz directe nõ cõpẽset: poterit tñ indirecte cõpensari: qr si sñia pariter ferat ꝓ eo poterit de effectu sñie seu reb9 sibi adiudicatis ꝑ sñiam illi aduersario satisfacere qd̃ nõ poterit si differat sñia ꝓe. Itẽ est interesse: eo ꝙ iudex ꝯ iura differt sibi facere iustitiã ex q̃ em̃ actor ⁊ reus suas actiões simul in iudiciũ deduxerũt: ⁊ debuit iudex ita ꝓcedere vt vtriq3 pariter, ⁊ eodẽ tpe posset ꝑ suã sñiam satisfacere. Fateor tñ ꝙ vbi prius liq̃ret de vna q̃ de alia ⁊ scandalũ timet in differendo ꝙ poterit iudex sup illa pri9 ꝓnũtiare nec appellatio obstabit. arg. i. l. eqssimũ. ff. de vsufru. ⁊ in. l. j. §. q es. ff. de offic. ꝑfe. vr. ⁊ in. c. ij. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ hoc quo ad primuz. Ad scd̃m an si nõ fuit appellatũ possit peti executio: breuiter dico ꝙ sic qr nihil obstat in ꝯtrariuz nisi sit casus i quo possit obijci cõpẽsatio ꝙ qñ sit nõ ẽ materia nr̃a. sz vid̃ bar. i. l. aufert. §. q ꝯpẽsatione. ff. de iu. fis. ⁊ ꝑ Cy. i. l. fi. C. de cõpẽ. dicã. i. c. ij. de de po. vbi ꝑ cano. Ad predicta facit. c. cũ aliqb9. de re iu. ⁊. ij. q. i. in. c. sicut. ibi: q̃ iuste diffinita sunt nulla patimur excusatione differri ⁊c. de peni. di. j. adã. ibi statim ⁊c. facit. l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. hodie ꝯstat hodie agat ⁊c. dic vt ibi. ¶ Op. capiendo si. hui9 gl. vr̃ em̃ ꝙ sup ꝯuẽtiõe ⁊ recõuentione ferant due sñie ⁊ nõ vna qr q̃t sunt articuli tot sũt sñie. ff. de min. l. ẽt. ad idẽ facit. c. cũ ecclesia. de cau. pos. ⁊ ꝓpri. vbi due sñie diuerse late fuerũt sup cõuẽtione ⁊ recõuẽtiõe. ¶ Gl. fatet ꝯtrariũ ꝙ in veritate plures sunt sñie sz vna dr̃ ꝓpter tpis ipsi9 idẽtitatẽ seu vnitatẽ: qr in eadẽ charta ⁊ in eodem fere tpe ꝓferunt. s. vna imediate pl9 aliã: vt hic. ⁊ in. d. c. cũ eccl̃ia. sic̃ i. l. scire debem9. ff. de v. ob. vbi vna dr̃ stipulatio ꝓpter eadẽ cõceptionẽ verborũ: ⁊ tñ sunt plures respectu pluriũ rerũ deductarũ i illa. [e] ¶ Ex his no. ꝙ vna[e] ⁊ eadẽ res põt diuersimode ꝓpter diuersos ⁊ varios effect9 nũcupari. xxij. q. [25] ij. c. si. ¶ Sz circa h̃ dubitat † qd si lata sñia super ꝯuẽtiõe statim appellat ꝯdẽnat9 ⁊ ꝑ hoc recusat iudicẽ vt suspectũ: qr eũ iniuste cõdẽnauit qd̃ põt vt in. c. ꝓposuit de ap. nunqd aũt nõ obstãte recusatiõe fert imediate sñia etiã sup recõuẽtione. Hosti. dicit ꝙ nõ. vñ hoc casu ꝯm eũ nõ terminabitur vna sñia: hz ergo locũ iste tex. qñ nõ appellat ⁊ recusat. Jo. an. dt̃ se ꝯtrariũ putare ⁊ inducit. c. auditis. de ꝓcu. j. de cau. poss. c. pastoralis. ⁊ de resti. spo. c. audita. ⁊ ad decre. ꝓposuit. dicit rñdendũ ꝓut ipe ibi no. Not. bñ h̃ dictũ Jo. an. sentit em̃ ꝑ iura q h̃ all. ꝙ post cõclusionẽ in cã non põt impediri sñia virtute recusatiõis cũ nihil possit opponi post cõclusionẽ nec de facto nec de iure. vt no. i dictis iurib9: maxie in ꝑall. c. pastoralis. Ex hoc limitant iura dicẽtia recusationẽ ⁊ exceptionẽ dilatoriam posse ꝓponi qñcũq3 ius opponẽdi supuenerit: vt in. c. insinuãte. de off. dele. ⁊ in. l. fi. C. de ꝯsor. eius. li. ⁊ no. iij. q. vj. exceptio. vt itelligant añ ꝯclusionẽ i [f] cã ⁊ nõ post[f] qd̃ est mẽti cõmendãdũ. ⁊ ꝑ h̃ facit qr ex q̃ ꝯclusũ est parũ põt iudex nocere: cũ ⁊ si nunq̃ sñiam tulerit prõptũ sit remediũ appellãdi. Puto [16] tñ † ꝙ exceptio excõicationis[g] possit opponi i [g] q̃cũq3 pte litis: maxie si postea supuenerit. argu. c.

¶ Licet. Adde Ancb. cons. lxxij. Sebasti. Sapia.

¶ Et per hoc. Añ concordat re[...] n. d. l. qui prior. [...]radit Bart. in. l. [...]bi pactũ. col. ij. [...] de transac. vbi [...]tiã Bal. dicit qd̃ [...]rocedit in iudi[...]ijs paribus non [...]n ꝑiudicialibus.

¶ Recõuẽtioni. Adde Roma. sin[g]ula. fo. 13. Zacharias.

¶ Actionis ⁊ re[c]õuẽtionis. Acta [...]o successiue fiũt. [...]n vna post aliaz. [...]ta no. bart. i aut [...] ꝯsequẽter. co. v [...]er. q̃nt glo. C. de [s]enten. lz possint [e]tiã simul vt ibi [...]lem. ⁊ versi. ⁊ iste. [i]n. c. j. col. iij versi. [v]enio nunc ad gl. [...]. de mu. peti.

repe. c. fin. col. xxiiij. §. d̃ ꝯsue. quarũ vltimã colligit ex v̄bis. Ab. hic.

¶ Et non post. Adde qd̃ Rom̃. consi. clxxvj. ⁊ qd̃ instrumenta quorũ notitia supuenit post cõclusuz in cã possunt produci illo tpe: ⁊ qd̃ exceptio excõicationis possit opponi post ꝯclusuz in cã tenet do. de Ro. in deci. suis ccxxi. de re iur. in antiquis. inci. gl. est Inno. Anto. Francis.

¶ Circa hoc an post ꝯclusionẽ in cã possunt produci instr̃a quoꝝ notitia supuenit de nouo. ⁊ qd de exceptione excõicatiõis. dicas ꝙ ꝯclusio in cã facit nullas ẽsse pres iudicis nisi in iudicando. vt plene ꝑ Inn. in. c. pastoralis. in. ij. col. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ facit ꝯclusio in cã vt nihil amplius possit ꝓduci, nisi in casib9 not. per Spe. in titu. de renũtia. ⁊ conclu in versi. ⁊ sciae. in ti. de instru. edi. in versic. nunc dicamus. in prin. ⁊ adde etiã ꝙ possunt produci non solũ instrumẽta de nouo repta: sed etiã testes de nouo reperti si sic iuretur ꝯm Bar. in. l. mãcipiorũ. ff. de opt. lega. ⁊ ibi etiam ꝑ Alex. ⁊ etiam põt obijci exceptio excõicationis, vt in c. exceptionez. de except. ⁊ in. c. pia. eo. titu. lib. vj. Sebasti. Sapia.

[g] ¶ Excõicatiõis. Vide Feli. in. c. exceptionẽ. col. iiij. versi. fallit prio. j. de except. vbi ponit regulã ꝙ exceptio dilatoria nõ est ꝓponẽda post litẽ cõtest. fallit in causa excõicationis ⁊ alijs modis vt ibi per eũ. vide eũdẽ in. c. insinuãte. col. iij. §. de off. dele. vbi ponit de exceptiõe que superuenit post q̃ est conclusum in cã.

Sebasti. Sapia.

¶ Qd̃ vna. Ad regulã ꝙ vna ⁊ eadẽ res nõ debeat diuerso iure cẽseri. l. euz qui edes. ff. de vsuca. ponit octo limitatiões dñs meus domi. Roch9 curti9 in

a ¶ Notoriū. Adde do. d rota. ī pluribus suis deci. in nouis. Ol. cōsil. j. ⁊ Sebasti. Sapia.

b ¶ Exceptio spoliatiōis. Adde ꝙ si notorium est de non iure spoliati nō est spoliatꝰ restituendꝰ. vt puta si clericꝰ spoliauit laicum possessiōe alicuius beneficij: ꝫ eī̄ petat laicus se restitui, non est audiendus: qꝛ notoriū est ꝙ nō poterat tenere bñficiū, ita no. Inno. in. c. cōstitutus. de fili. pꝛ̄sbyt. qd̄ dcm̄ extollit Lanfr. de oꝛia. ī rub. de cau. pos. ⁊ ꝓpꝛie. co. v. versi. scd̄a limitatio. ⁊ de eo qd̄ dicit Abb. hic vide Peru. in. c. ꝓposuit. j. de appella.

c ¶ Nō petit. Adde an excipiēs dicaꝛ agere: Alexā. consi. xxiij. iij. lib. Anto. Francis.

¶ Dicas ꝙ excipiēs dꝛ agere impꝛopꝛie: ſm Bar. post glo. ī. l. j. C. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ habeꝛ p Bal. in. l. eū̄ seruū̄. eo. ti. ⁊ ideo dꝛ ꝙ excipiēs habeꝛ loco actoris. l. j. §. labeo. ff. de flumi. ⁊ no. bal. in l. in exceptionibꝰ. de pba. ⁊ i. l. eos. C. de vsur. pꝛopꝛie aūt non dꝛ actoꝛ nisi quo ad onus pbādi. vt p Bar. post gl. i. l. j. in pc. pal. de iu. ⁊ fac. ig. ⁊ per Spec. in tit. de excep. in. §. iiij. ⁊ in tit. de dispu. ⁊ alle. in. §. ij. iver. penul. ⁊ propterea dꝫ pbare iuris exceptiones. vt ī l. j. ⁊. ij. de excep.

d ¶ Compensare. Adde Alex. cōsi. xij. j. lib. ⁊ cōsi. lix. ij. lib.

Zacharias.

¶ Et ratio est qꝛ cōpēsatio dꝛ vera solutio. l. iiij. ⁊ ibi doc. ff. qui pot. in pigno. ha. Bald. in. l. tā mādatori. col. iij. ver. sed hic dubitaꝛ. C. de nō nu. pecu. ⁊ Paul. de ca. cōsi. xxv. qd̄ est verum si nō interuenit iuramentum quia tunc se-

pe. j. de excep. ⁊. c. pia. e. ti. li. vj. Hosti. tñ innitens sue opi. p̄dicte addit alium casum in quo super cōuētione ⁊ reconuētione simul non pronūciaꝛ: vꝫ cum petitoriū est obscurū: ⁊ de possessorio statim liqꝫ ꝙ est talis nature ꝙ festinā ꝓnuntiationē regrit ꝓpter animarū periculū. de quo in. c. ex cōq̄stione. de resti. spo. ⁊ no. hoc dictū Host. sentit eī̄ qd̄. s. tenui cōtra opi. do. Anto. vt regulariter debeat ꝓnūtiari simul sup vtraqꝫ causa nisi prius liqueat de altera. ⁊ cū hoc sit ꝙ immineat periculū ⁊ ꝫ Hosti. dicat de periculo animarū. idem puto de periculo corporalis: vt qꝛ est cōtētio sup possessione. ⁊ quilibet de facto dicens se possessionē habere vult possidere. ar. in. d. l. equissimū. ff. de vsufru. ⁊ in. c. cū venissent. de insti. ¶ Quero hic tex.

17 dicit † ꝙ questio spoliationis non p̄iudicat q̄stioni ꝓposite per aduersarium nisi ꝓponaꝛ per viam exceptiōis: an hoc sit verū indistincte gl. hic in ver. tantū. valde notabiliter dicit ꝙ non. sed hoc ꝓcedit in ciuili: secus in criminali: illa enim suspenditur per q̄ōnem spoliationis postea ꝓpositā etiaꝫ per viā actionis ⁊ ita intellexit. iij. q. j. per totū. ⁊ ij. q. ij. per totū. No. ex hoc singularē limitationem ad hoc. c. ⁊ no. casum in quo actio operaꝛ naturaꝫ exceptionis ⁊ actionis: qꝛ excludit agētem criminaliter ⁊ cōsequiꝛ restitutionē ⁊ hec gl. non reprobaꝛ a doct. imo Jo. an. ⁊ aliȷ̄ simpliciter transeunt nec exp̄sse approbādo nec reprobādo. ꝫ do. Anto. dicit ꝙ contra eam facit rō huiꝰ. c. ⁊ hoc verius putauit: vt sit necesse opponere de spoliatione et hoc tutiꝰ existimat p hāc decre. Et ſm hunc intellectū possunt ſm eū trahi iura sup quibus fundat se ista glo. sed ego reperi hoc dictū glo. approbari per Spe. in ti. de cau. pos. ⁊ ꝓpꝛie. §. j. versi. illud. ꝫ mentionē non faciat de hac gl. ⁊ moueꝛ per iura all. in hac gl. iij. q. j. ⁊. qd̄. ij. c. oportet. ⁊. c. audiuimus. ⁊ hoc dictū plꝫ. ⁊ ratio quare hoc casu actio supnaturaliter opereꝛ, est qꝛ nō dꝫ quis contendere criminaliter cū suo aduersario spoliatus. Iteꝫ posset ex defectu facultatū nūq̄ꝫ perdere causam: habeat ergo locum illud: nec nudi cōtendere: nec inermes inimicis opponere nos debemus. vt. d. c.

18 oportet. ⁊. c. frequens. de resti. spo. lib. vj. ¶ † Aduerte etiā circa hoc ad aliā singularē limitationeꝫ quam ponit gl. ij. q. ij. in summa. dicens ꝙ questio spoliationis ꝓposita per modū exceptionis in cā criminaliter intētata non solum operaꝛ effectum expulsiuū sed etiā cōsecutiuū: qꝛ ea ꝓbata fit restitutio. ⁊ sic intelligit illa iura. ij. q. ij. Et ad hunc decre. rñdet ꝙ loquiꝛ in cā ciuili. qd̄ videꝛ mirabilis limitatio. sed Spe. in. d. ver. illud refert quosdam hoc tenuisse. nō tñ facit mentionē de hac glo. sed Specu. tenet oppositum per. c. qualiter ⁊ qñ. ij. de accu. §. penul. de simo. licet heli. de testi. c. veniens ⁊. c. constitutus. quasi velit dicere ꝙ sñia in causa criminali dꝫ esse cōformis petitioni: ꝫ excipiens nihil petit. ergo nō dꝫ fieri restitutio. ⁊ hanc opi. Spec. approbat do. An. qd̄ mihi satis placet: naꝫ vltra libellū nō habet inferioꝛ a papa potestatem super illa instātia. prout notāter dicit Jo. an. in. c. mandatū. de rescript. vbi dicit ꝙ si in causa bñficij reus fateꝛ defectū sui iuris: ⁊ actoꝛ nihil ꝓbat de iure suo qd̄ inferioꝛ a papa absoluet reū ab impetitione actoris: ⁊ ipsi actori imponit silentiū: sed per viam inq̄sitionis seu accusationis poterit de nouo cōtra illum reum ꝓcedi ad priuationē virtute sue cōfessionis. per not. in. c. per inquisitionem. de elec. Sic dico in ꝓposito ꝙ actoꝛ virtute exceptionis repelliꝛ: sed iudex si ille est infamatus poterit procedere per inq̄sitionē vel alius accusatoꝛ admittiꝛ saluo casu. c. frequēs. prealꝛ. vel iste idem facta restitutione. pro hoc facit. d. c. frequēs. ⁊ hoc qñ spoliatio proponiꝛ facta ab ipso accusatore. si autē a tertio tūc ꝓbata spoliatione p modū exceptionis iudex ex officio suo statuet terminuꝫ reo ad petendū restitutionē vt sic postea possit procedere accusatio. vt est tex. in. d. c. frequens. §. solet.

19 ¶ † Cape aliā solēnē limitationem ad hunc tex. ⁊ omnia p̄dicta ꝙ vbi factū est notoriū[a] non admittitur exceptio spoliationis[b]: qꝛ est dilatoria: ⁊ sic

precluditur per cōtestationē: sed plus est factū esse notoriū q̄ lit. contestatam esse: ergo ⁊c. hoc est no. dictū Vin. in. c. proposuit. j. de ap. vbi ponit Jo. an. ⁊ illud idem posuit in. d. c. frequēs. ⁊ Spec. in ti. de peti. ⁊ posse. §. ij. post prin. qd̄ est no. pro hoc facit: qꝛ de liquido ad illiquidū nō est bona cōpensatio. vt. l. fi. C. de cōpen. ⁊ not. in. c. ij. de posi. Quero qualiter intelligitur iste tex. an cū prima qd̄ est petitoria, ⁊ scd̄a possessoria: an cuꝫ vtraqꝫ est possessoria. gl. ista. in. ij. parte dixit quosdā intelligere qd̄ hic vtraqꝫ erat possessoria. qd̄ nō placet gl. qꝛ hic primo petebatur iustitia sup dānis datis: quasi per hoc agebat petitorio. Sed Ho. dicit huic rationi posse respōderi: qꝛ nō est iniustum vt spoliatus restituatur: quasi dicat ꝙ petēdo iustitiā sibi fieri satis potest includi qd̄ possessoria. sed tu dic ꝙ non est vis qualiter intelligatur: ⁊ an vna qd̄ possessoria faciat silere alteram: dic vt plene no. in. c. fi. j. eo. Intellectus tñ glo. magis vꝫ applaudere litere. fateoꝛ tñ ꝙ si probationes cōcluderēt ad possessoriū satis pōt dici sub illis verbis generalibus possessoriū includi. vt. j. dicā

20 post gl. ¶ † Quero an per exceptionē spoliationis interrūpaꝛ prescri

c ptio: gl. hic in. iij. q. tenet ꝙ nō qꝛ excipiēs non petit.[c] allꝛ. tñ aliqua iura que vidētur velle ꝙ excipiēs dicatur experiri: sed illa loquuntur quo ad onus probādi: ſm Jo. an. hanc opi. glos. cōmuniter tenent hic doct. qui ꝫ multa inuoluant veritas est hanc q̄ōnem nō procedere qꝛ aut excipitur cōtra illum qui spoliauit ⁊ possidet: ⁊ talis non potest prescribere: qꝛ in rebus inuasis nō currit prescriptio. vt insti. de vsuca. §. quod aūt. ⁊. §. aliquādo. de iure canonico nō est dubium propter malā fidem in. c. fi. de prescri. aut iste qui agit spoliauit ⁊ aliꝰ possidet: ⁊ idem qꝛ res inter alios acta ⁊c. ⁊ qꝛ res est vitiosa. vt in. d. §. qd̄ autem. aut excipitur contra tertium ⁊ in ciuilibus nō admittitur vt in. d. c. frequens. aut in criminalibus ⁊ nō procedit etiam prescriptio: qꝛ ille qui spoliauit non pōt prescribere. In vno tñ casu pōt cadere dubitatio presupposito qd̄ vbi competeret cōdictio. c. integrāda. iij. q. j. haberet locū exceptio: ⁊ sic nunc excipitur contra illū qui possidet bona fide. quo casu dicit hic do. Anto. ꝙ si esset p̄scriptio in qua exigereꝛ litis ꝯte. vel petitio procedit decisio gl. sed si esset talis in qua sufficeret interpellatio per nuntium: tūc credit qd̄ interrūpitur, qꝛ hec est fortioꝛ interpellatio: sed certe hoc

21 dictū non procedit. ¶ † Quia prescriptio cum bona fide non interrūpitur per solā missionē nūtij, imo nec per petitionem extraiudicialeꝫ: de quo per Bar. in. l. naturaliter. de vsuca. ⁊ not. in. c. nihil cū scandalo. de prescri. ⁊ in. c. illud. eo. ti. sed requitur lit. cōte. Ad idem qd̄ no. glo. in reg. possessoꝛ. de reg. iu. lib. vj. Posset tñ dici ꝙ si tacite dixit in examinatione ꝙ habuit actorem ducere in malā fidē qd̄ sit interrupta prescriptio nō vi exceptionis sed superuētione male fidei. que tamē cōsistit in facto ⁊ nō existit in caloꝛe iudicij. de quo vide qd̄ dicā in. c. vt debitus. j.

22 de ap. ¶ † Quero an hec exceptio spoliationis debeat admitti in qualibet causa. primo hic arguit gl. ꝙ nō: qꝛ non debet admitti in actione depositi: qꝛ in illa nō admittitur cōpensatio. contrarium cōcludit: qꝛ qd̄ spoliatiōis est priuilegiata: ⁊ magis fauoꝛabilis q̄ actio depositi. ⁊ hec opi. gl. cōis est: ꝫ quidā teneāt primā: nam vt dicit Jo. an. ⁊ bene exceptio compēsationis nō admittitur in deposito: qꝛ excipiēs de cōpēsatione fateꝛ depositū. ⁊ sic notaꝛ quedā perfidia in nō restituēdo: sed qñ de deposito nō ꝯstat: sed spoliatus dicit se inermē: hic nulla perfidia ꝫ equitas est ipsum excipientē audiri: secus dic si cōstaret de deposito ⁊c. qꝛ vt predixi nedū in deposito: sed etiam in alia actione vbi factum est notoriū nō admittitur exceptio spoliatiōis. ⁊ sic habes vnū casum vbi

23 non admittitur exceptio spoliationis. ¶ † Alium casum ponit Vinc. ⁊ Jo. an. post eum hic: scilicet qñ spoliatus conuenitur ex obligatione firmata iuramento: non eī̄ debet opponere exceptionē ne incidant in periuriū nō satisfaciēdo. fideiussoꝛ tñ potest eam obijcere contra creditorē siue ex sua cōueniatur, siue ex debitoris ꝑsona: qꝛ cōpēsat tam sibi q̄ principali debitori debitū. vt. l. si quid a fideiussore. ff. de compēsa. d. Ant. putat primū dictū verum: vt principalis non posset qñ ab initio spoliatꝰ erat ⁊ sciens prestitit iuramentū: secꝰ si ex postfacto fuerat spoliatus: qꝛ in iuramēto inest cōditio nisi iusta causa superuenerit ꝓpter quam posset te a petēdo repellere sicut ⁊ alie multe: de quibꝰ in. c. quēadmodū. de iureiu. Contra hoc dictū videꝛ facere qd̄ legiꝛ ⁊ notaꝛ in. c. debitores. ⁊. c. j. de iureiur. ⁊. c. ad nostrā. el. j. de iureiu. sed hoc non obstante placet mihi dictū. d. Ant. sed nō ratio sua: euitat enim iste periurium qꝛ impeditur per factū istius quominus sibi soluat. arg. in. l. fi. ff. qui satisda. cogan. in. l. iij. de statulibe. ⁊ pro hoc qd̄ no. Bar. in. l. amplius. ff. rem ra. ha. vbi dicit ꝙ si quis iurauit alicui soluere pōt compē

d sare:[d] nec minus adimpleuit iuramētum: qꝛ per factum ipsius non soluētis impediꝛ quominus sibi soluat: ita in ꝓposito per spoliationē factam a creditore impeditur quominus soluat: tutiꝰ tñ reputo soluere: qꝛ iuramentū principaliter dirigitur in deum qui nō prestitit aliqd̄ impedimentū nisi omnino iste ꝓpter spoliationē efficereꝛ inops ad soluēdum. arg. c. significante. de pigno. ⁊. c. breui. de iureiur. Alios casus ſm Vincen. ⁊ alios. doc. vide cum quis cōqueritur de alio ꝙ impedit eum ne filiū suū faciat baptizari: vel ne defunctū sepeliat: vel ne parietē ruētem reficiat. Nō enim obst. tunc spoliationis exceptio. ar. vbi. baptizari. viij. q. iiij. nonne. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. si qs riuos. ⁊ idem ego puto vbicunqꝫ agitur de re nō capiente sine periculo dilationem. arg. iurium preal. nam in predictis casibus non subest alia ratio: nisi qꝛ periculum

periculū est in mora. Idem ergo in similibus.arg.eorum que no.in.l.j.C.de condi.inde.secus dicunt doc.vbi quis conqueritur de iniuria ei irrogata:puta de eo qui non permisit filiuȝ baptizāre;vel mortuum sepelire.ꝛ de his vide in Spec.de petitio.posses.§.j.versic.quid si debitor.ꝛ versi. seq. Et ratio diuersitatis patet:quia in primo casu.subest periculum in mora:qđ cessat post iniuriam irrogatam. Addidit idem Vincē. alium casum dicens agenti interdicto vti possidetis . ne turbetur sibi possessio : vel ne offendanť inquilini vel putatores vinearum non obst.exceptio spoliationis:quia iudicis est futuras lites impedire ꝛ prouidere ne quis sua possessione priuetur vel turbetur:sed si ageretur ad penā:puta intra annum ad estimationem turbate possessionis.ff.vti.pos.l.j. ꝛ penul. ꝛ vlti.exceptio spoliationis ꝓdest ſm eū.Inn.in.c.si.ꝛ.j.c.veniens.de prescri.tenet indistincte exceptionē obstare agenti interdicto vti possidetis.Tu dic de hac materia seu articulo vt plene dicetur in.d.c.veniens.ꝛ vide qđ no. Jo.an.in addi. Spec.in tit.de peti.ꝛ posses.§.j.versi.sed nunquid intentanti. vbi distinguit an periculum sit in mora vel non vt primo casu nō admittatur:secundo sic.facit id quod not.s.dixi in alio casu ꝙ omnia predicta possunt includi sub duobus casibus. primus quando quis conuenitur super notorio.secūdus quādo periculum est in mora:ꝛ tunc agenti non obstaret hec exceptio. ¶ Quatuor casus ponunt hic doc.in tex.ꝛ possunt includi sub alijs duobus. Primus est quando actio vel officiū iudicis non dirigitur specialiter contra aliquem:sicut quando petitur electio confirmari.j.de cau.posses.ꝛ proprie.c.cum ecclesia.ꝛ est ratio qꝛ exceptio competit enim vbi aliquis conuenitur:vnde de necessitate habet se defendere.ff.de ver.obl. l.inter stipulantem.§.j.Et ideo in necessitate constituto subuenitur per hanc exceptionē:sed vbi confirmatio electionis petitur nullus specialiter conuenitur nec induciť precise a iure vt aliquis se opponat.opponens ergo est voluntarius:ſm Inn.ꝛ Jo.an.ꝛ per hāc rationē satis potest dici ꝙ vbi implorato iudicis officio venit aliquis stimulatus pro suo interesse vt qꝛ sibi preiudicatur si non compareat cōtradicit.ꝛ pone exemplum in executore volēte prouidere cuius officium super hoc implorať ab impetrante.satis videtur qđ is qui tenet beneficium poterit hanc exceptionē opponere coram implorātē:qꝛ necessitatur adueniēte causa vt euitet preiudicium : nam hac ratione auditur excōmunicatus appellando extraiudicialiter.vt no.Jo.an.in.c.pia.de excep.lib.vj.idem si petitur restitutio in integrū cum habeat necesse aduersarius cōtradicere:ꝛ cedat hoc casu officium iudicis loco actionis vt in.c.si. de offi.iud.ꝛ hoc etiā tenuit hic do.Ant.lꝫ ꝓdicta non inducat. ¶ Sub isto casu potest includi alius:videlicet ꝙ lꝫ excipienti contra electū non possit opponi spoliationis exceptio qꝛ contra actorē tātū competit,vt.s.dictum est.licet enim excipiens quodammodo dicať agere quo ad hoc vt habeāt suā exceptionē probare sicut actor intentionem suam. vt.l.j.ff.de except.tū vere ꝛ proprie non est actor:quia non agit sed excipit:ſm Inno.ꝛ Jo.an.obstare tamen videť qđ no.in.c.super eo.de elec.nam opponēs se electioni est volūtarius ꝛ in multis habet naturā actionis:vt ibi not.sed potest responderi vt s.quia proprie ex toto non est actor:quia imploratur iudicis officium:ꝛ non debet de facili ampliari iste modus excipiendi.vt in.c.frequens.prealleg.posset tamen instari in contrarium qꝛ iste clericus nunc venit necessario pro interesse suo:ꝛ sic cogeť esse in iudicio ad instantiam spoliatoris:ꝛ maxime qꝛ presumitur eius inimicus.arg.c.item cum quis.de restitu.spolia. vnde habito respectu ad hoc ꝛ ad no.in.d.c.super eo. de elec. satis posset teneri contrarium qđ intellige saluo casu.c. frequens.in si.ꝛ.j.dicam statim.Alius casus est ſm Jo.an.in.d. c.frequens.de si.de rest.spo.li.vj.vt agenti super ecclesiasticis non admittatur exceptio spoliationis rerum priuatarum:qđ intellige vt ibi not.gl.[a] ¶ Et sub isto potest includi alius casus quem ponit hic Inn.videlicet † ꝙ in causa matrimoniali nō habet locum exceptio spoliationis.quod intellige vt no. Specu.in ti.de peti.ꝛ posses.§.j.versi.quid si ago.vbi dicit qđ contra agentem petitorio vel possessorio in causa matrimoniali non admittitur exceptio spoliationis rerum priuatarū qꝛ hec exceptio non habet locum quādo agitur de re spirituali:vel quasi.ꝛ idem no.Hostien.in sum.de resti.spo.§.quando. ver.quid si vir.ꝙ no.pro intellectu.c.frequens.in si.vt habeat locum etiaȝ quando agitur possessorio pro re spirituali.quia causa dicitur quasi spiritualis.ꝛ vide qđ dixi in.c.literas. de iura.cal.secus dic qñ ageretur petitorio super matrimonio:ꝛ opponitur de spoliatione ipsius possessionis matrimonialis: nam tunc admittitur:vt in.c.ex conquestione. de restit. spo.ꝛ dic.vt.j.ibi dicetur. Ex predictis habes nunc declaratam.q. gl.ꝛ tex.an in omni causa admittatur hec exceptio spoliationis.ꝛ hoc not.

25 ¶ Sed quero hic dr † ꝙ ꝓbata spoliatione per viam exceptionis non fit restitutio:sed actor dūtaxat repellitur ab agēdo.pone ꝙ reus probat exceptionem ꝛ obtineat repulsionem actoris nūc vult agere ad restitutionem consequēdam:an ꝓbationes facte per viam exceptionis prosint nunc cum agit ad restitutionē consequendā.Gl.ista in ver. sed quid tenet ꝙ non nisi aduersarius consentiret.per.c. veniens. el.ij. de testi.nam ꝛ ibi patet probationes facte in iudicio summario non faciunt fidem in plenario.idem tenent hic communiter doc.nam ad aliud agebať tunc ꝙ̄ nunc.primo enim ad repellendū:ꝛ nunc ad consequendū.argu.l.cum queritur.cum.l. seq.ff.de excep.rei iu.ꝛ qđ not.in.c.aduersario.de excepc. ꝛ in c.si.j.e.ꝛ ꝑ hoc qđ statim dicā in se.q.

26 ¶ Quero † pone ꝙ qs succūbat in exceptione spoliationis vult nunc directe agere ꝛ petere restitutionē:nūquid obstabit sibi exceptio rei iudicate:Glo.in vlti.q.concludit ꝙ non:qꝛ ad aliud nunc agitur: nam si egi possessorio ex vna causa possum agere ex aliā:vt in c.inter dilectos.de dona.ꝛ si primo egi criminaliter possum nunc agere ciuiliter.fortius ergo si primo excepi ꝛ nunc volo agere.ꝛ idem cōiter docto.hic ꝓpter variū modū agendi.addunt tamen quo ad istam.q.precedentem ꝙ lꝫ ꝓbationes facte per testes non faciāt fidem in hoc iudicio plenario:secus tamen in confessione ſm Inn.illa enim facta in vno iudicio facit fidē in alio.vt in.c.per inquisitionem.de elec. ꝛ idē Jo. an.ꝙ no.Habes ergo ex hoc ꝙ confessio facta in summario facit fidem in plenario:ꝛ hoc:qꝛ confessio non requirit ad sui substantiam telam iudicij:vnde valet cōfessio etiam si iudicium ex aliqua causa sit nullum.[b] vt no.in.c.pisanis.de restit. spolia.ꝛ in cle.cōstitutionem.de elec.ꝛ facit qđ no.idem Inno.in.c.qualiter ꝛ quando.j.de accu.qđ tamen limitat Bar. in.l.confessus.ff.de custo.re.quando quis cōfitetur principaliter:[c] secus si incidenter per.l.si filium.C.de libe. caus.potest etiam allegari qđ no.in.c.ex penitētibus.l.di.vide quod plene circa hoc dixi in.c.at si clerici.de iud.

27 ¶ Sed quero † quid ecōtra:pone ꝙ egi possessorio ad restitutionē consequendā: fuisti absolutus postmodum incepisti agere cōtra me super alia re.nunquid possum excipere de illa spoliatione a qua directe agendo fuisti absolutus.Inn.ꝙ non propter equitatē superuenientis sententie.ff.de condi.sine cau.l.ij.ff.commo. l.in commodato.ꝛ.j.de purga.vul.c.ij.nam si iterum agerem contra te de illa spoliatione daretur tibi exceptio rei iu.fortius debet tibi cōpetere replicatio si ego excipio contra te. Et ratio diuersitatis inter casum istum ꝛ precedentem est:qꝛ in precedenti.q.non fuit plene discussum de spoliatione cuȝ fuisset deducta per viam exceptionis.Item tunc nihil petebatur nimirū si nunc admittiť.sed in ista.q.fuit plene discussum ꝛ petebať restitutio fortius ergo debet excludi exceptio. ꝛ de hoc latius in.c.si.j.eo.

28 ¶ † Nunc venio ad gl.in ver.restitutio.omissa precedenti qꝛ facilis est.ꝛ oppo.contra text. in eo qđ dixit testem non puniendū:licet crimen cōtra eū ꝓbatum sit vt a testimonio repellať.Primo enim ob.c.ex parte de conces.ꝓben.vbi iudex confirmauit institutionē ex cā non deducta.Scđo ob.c.ecce.xxiiij.q.iij.vbi dicitur crimina puniēda vbicūqꝫ claruerint.Tertio obs.de confes.c.cum super. vbi fuit quintus testis ex cōfessione sua:lꝫ cōtra eū non ageretur.Quarto facit in ꝯrium.de elect.per inquisitionem.vbi fuit quintus ille cōtra quem principaliter nō agebať. Quinto ob.l.ij.§.si publico.ff.de adul.vbi maritus conuictus de lenocinio per viam exceptionis punitur. Gl.ista ad hec cōtraria respōdet prius interpositis duabus questionibus quas ego in fine reseruo . Et ad.c.ecce.rñdet qđ debet intelligi qñ constat de crimine modo tamē legitimo:puta per accusationem inquisitionem vel denuntiationem.Ad.c.cum super.rñdet qđ ibi cōfessus fuit.Item crimen illud cōtinebat illā causam de qua agebať:ideo fuit punitus.vt in.c.j.de except.Ad c.per inquisitioneȝ.rñdet qđ inquisitio bene fuerat formata cōtra illum cum procederet taȝ in capite ꝙ̄ in membris.Ad l.ij.§.si publico.ff.de adul.rñdet ꝙ ideo ibi iudex ponit maritum de lenocinio probato per viam exceptionis:qꝛ ibi exceptio lenocinij ergo nō ꝓdest vxori:ideo nō potest operari exclusionem mariti:qꝛ licet maritus commiserit lenociniū: nō tamē per hoc debuit vxor cōmittere adulteriū.ideo vxor punitur:ꝛ qꝛ exceptio non operatur ibi naturam suaȝ: ratione predicta habet vim accusationis vnde debet obesse marito ne crimina remaneant impunita.sic intellige hāc gl.ꝛ est vna ex solutionibus que no.in.d.§.si publico.Et intellige hoc vltimum ꝙ exceptio lenocinij non admittitur cōtra maritum: ſm Jo.an.ꝛ bene quando vxor accusatur de adulterio ad penam legalem:secus si ageretur in foro ecclesiastico ad separa

cus.vt per Alex. cōsi.ccxxx.inci. visis actitatis mihi trāsmissis.col.iij. vbi dicit ꝙ opin. bar.quam iste hic alleg.cōiter ꝑ doct. reprobať. Mod. in.l.eū qui.§.si iurauero.ff. de iure iu.vbi dicunt esse casum expssum ꝯ opi. Bar.ꝛ suorū sequaciuȝ in.c.ad nostram.ꝛ ibi deo duce plenius insistemus.j. de iureiu. gl.sing.in.l. si pecuniā.in princ. in glossella in ver.necesse hab: res.ff.de condi.ob cau.Tu .vide Matt.Mathesilla.singu.suo ccccliij.inci. nota ꝙ iuramentum.

[a] ¶ No.glo. Adde Joā. mona. ibi ꝛ d.de Ro. decisio. cccxxxvj.i nouis.

[b] ¶ Sit nullū.Adde eūdē ꝯsi.xxiij. ꝛ ponā in.c. qualiter.dic tū ꝙ cōfessio se referens ad aliqđ instrumētū nullū rōne falsitatis est inefficax: secus si rōne solennitatis omisse: vt voluit Rom. consi.ccxciij.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Principaliter Uide Bal. i auť. offerať.in si.C. de li.cōte.And. sicu. in cōsil.ij.col.v. in j.vol.ꝛ in consil.j. colū.ij.in.ij. volu. Pet.de ancha.in consi.clxxij.incip. circa primū. colū. penul.Ale.in ꝯsi. xxxiiij.incip. viso processu. col.ij.in iij.volu.

tionem thoꝛi:tunc ei prodeſt exceptio.vt in.c.diſcretionē.de
eo qui cogno.cōſan.vxo.ſue.⁊ diuerſitatis rationē dico eſſe:
qꝛ in pꝛimo caſu agitur ad vindictam publicam merito non
admittit cōpenſatio delicti:qꝛ non relatione criminis ſed in
nocentia reus purgatur.vt in.c.negāda.iij.q.xj.⁊.l.neganda.
C.qui accu.non poſ.ſ3 ibi in ſecūdo caſu agitur ad cōmoduз
pꝛiuatum:adeo admittit.argu.in.c.penul.⁊ vlt.de adul.item
poteſt rūderi ad.d.§.ſi publico.⁊ aliter ſm Jo.an.ꝙ ibi cri•
mē lenocinij de quo fuit hic exceptum cōtingebat principale
crimē adulterij de quo agebat:vnde ſi eo caſu puniretur te•
ſtis,vt.ſ.dictū eſt:multo foꝛtius actoꝛ:cum teſtis ſit neceſſa
rius:actoꝛ vero volūtari⁹.⁊ iſta ſolu.etiam not.per Legiſtas
in.d.§.ſi publico.Ad.c.ex parte.de ꝯceſ.pꝛeben.gl. nō rūdet
ſed Jo.an.remittit ad ibi no.⁊dic ꝙ multū facit:qꝛ iudex ibi
proceſſit ex officio in eo ꝙ erat in facultate ſua.⁊ dic vt ibi
no.plene do.Ant.hic proſequitur tria.pꝛimum ad crimē ex•
a ceptum[a] ſeu de quo conſtat incidenter veniat puniendū.ſe•
cundum an infamat infamia iuris.tertium an infamat infa•
29 mia facti.¶ Ad pꝛimum diſtinguit† ꝙ ſi tela iudicij fuit in
ſtituta contra eum ſicut contra alios punit:l3 conſtet incidē
ter puta perhibendo teſtimoniū.vt in.c.per inquiſitionē.de
ele.ſm intellectū huius gl.⁊ ibi ⁊ in.c.ij.de ꝯfeſ.aut tela iudi
cij fuit reſtricta ad aliam perſonam:ſeu ad alium finem:⁊ tūc
aut iudex vult denuo ꝓcedere cōtra talem nouā telam ſeu in
ſtātiam iudicij inchoando ⁊ poteſt ipſum punire: nam rōne
publici intereſſe poteſt ſupplere.ad qđ no.in.c. cupientes.§.
ceterum.de elec.li.vj.in gl.in ver.excludētes.⁊ in.c. peruenit.
per Jnno.de fideiuſ.⁊ Arch.ij.qđ.j.in pꝛimis.¶ Putat ta•
30 men† ꝙ pꝛobationes facte in tela exceptionis nō pꝛoderūt
cum iudex poſtea ꝓceſſerit ex officio:l3 ſecus putet in cōfeſ•
ſione:per ea que no.Jnno.hic.Aduerte tu latius in hoc : naз
Jnnoc.in.c.qualiter ⁊ qñ.ij.de accuſa.in vlti.col.tenet qđ ille
ꝓbationes faciūt fidez in iudicio inqſitionis etiam ſi pꝛimo
fuiſſet actum ciuiliter de crimine.illud tñ ibi non appꝛobo.⁊
ꝯtrium tenet gl.in.l.ſi quis ad ſe fundū.C.ad legē iuliā. de vi.
⁊ videtur ſentire idem Jnn.in.c.per inquiſitionē.pꝛealle.⁊in
c.j.de confeſ.facit qđ no.Fed.de ſe.ꝯſ.xxiij.in.ij.q.⁊ puto qđ
nec etiā cōfeſſio poterit adduci ad ꝓbandū crimē ex quo inci
denter emanauit.vt no.bar.in.l.confeſſus.ff.de cuſto.⁊exhi.
re.⁊ dixi.ſ.⁊ qđ no.gl.in.c.ex penitentibus.l.di.⁊ de hoc vi•
de quod plene dixi in.c.at ſi clerici.de iudi.facit tñ iudicium
iuxta gl.⁊ Bar.in.l.capite quinto.ff.de adul.Aut iudex non
vult procedere de nouo:ſed punire ex pꝛima inſtantia ⁊tunc
ſi fuit crimen deductum vt exceptio ⁊ accuſatio : vt qꝛ pars
excepit ⁊ petijt illum puniri per officiū iudicis ⁊ poterit pu
nire.ita tenet Guid.de ſuz.in.l.vbi.C.de fal.⁊ ponit Jo.an.
in addi.Spec.in titu.de pꝛoba.§.j.ver.ix.⁊ ibi vide ⁊ facit qđ
not.iij.qđ.v.conſtituimus.Aut fuit ſimpliciter exceptum.et
tunc ſi exceptio aſſumit locum accuſationis:quia eſt volun•
taria tunc crimen exceptum punitur.alt.Jnn.in.c.ſuper eo.
de elec.Exemplum petenti confirmationem opponatur ex
ceptio delicti:habet enim inſtar actionis:qꝛ a non ſtimulato
pꝛoponitur.ſed dic melius ꝙ licet talis exceptio pꝛobata re
pellit eum ab illa electione ꝓpter grauationē inde ſurgentē.
vt in.d.c.ſuper eo.non tñ punitur alia pena oꝛdinaria vel ex
traoꝛdinaria:vnde non repellitur a beneficijs obtētis.vt eſt
tex.in.c.ſuper his.de accu.ſi vero exceptio non aſſumit locū
actionis:ſed ſtat in finibus exceptiōis:qꝛ opponitur a ſtimu
lato ⁊ tūc ſi nō poteſt habere finē repulſionis punitur: vt hic
in gl.⁊ in.d.l.ij.§.ſi publico.⁊ qđ no.Cy.in.l.vbi.C.de fal. hoc
31 dictum l3 etiaз no.in.d.§.ſi publico.nō placet.¶ † Sicut enī
reus non valet regulariter accuſare ſuū accuſatoꝛē pendente
accuſatione cōtra ipſum.l.is qui reus factus.ff.de pub.iud.⁊
iij q.xj.neganda.ita ⁊ foꝛtius non debet poſſe excipere ſi per
exceptionē conſequit effectū accuſationis ne vna via conce•
datur qđ alia pꝛohibetur.de ꝓcur.c.tue.⁊ in reg.cū quid vna
via.li.vj.Ad.§.ſi publico.dic vt habet ibi.alia ſol. quā etiam
ſequit Bar.videl3 quando crimen exceptū tangit cauſaз de
qua agitur:tunc enim admittitur ⁊ eſt punibile quia ratione
contingētie ⁊ cōmunitatis videt deductū pꝛincipaliter in iu
diciū.in.c.j.de excep.⁊ qđ ibi no. Aut exceptio poteſt habe•
re ſuū effectū repulſiuū⁊ tunc ſi eis cōtra quē opponitur aſ•
ſumpſit defenſionē pꝛincipaliter ſuper ea diſputāda . ⁊ tunc
punit.ad hoc qđ no.Jnn.in.c.ꝑuenit.de fideiuſ. vbi videtur
hoc voluiſſe.⁊ videtur oꝛiginaliter dictū gl.i.d.c.cōſtituim⁹.
iij.q.v.clarius tenet Arch.⁊ ponit in.c.in pꝛimis.ij.q.j.in gl.
non intelligas.dicens regulare vt ſi aſſumens defenſionem
ſuper crimine ſibi obiecto conuincatur debeat puniri maxi•
me cum ſit effectū notoꝛiū:ſecus dicit vt ſi non aſſumpſit de
fenſionē:vt hic.⁊ hoc dictum qñqз tenui.ſed nunc habito lō•
gioꝛi ſtudio viſum mihi eſt de iure nō ꝓcedere ⁊ iudicio meo
videt caſus in oppoſitū in.c.ſuper his de accu.vbi elect⁹ pe•
tens cōfirmationē repulſus pꝛopter crimen ſibi obiectum ⁊
pꝛobatū nō pꝛiuatur beneficijs ſuis,nec aliter punitur:qꝛ ad
hoc nō eſt actū:vt ibi dꝛ.durū enim eſſet ꝙ non deberet aſſu•
mere defentionē.ad idem.c.cum dilectus.de accuſa.⁊ iudex
debet foꝛmare ſñiam ſm foꝛmā libelli.vt in.c.licet heli.de ſi
mo.⁊.c.qualiter ⁊ qñ.ij.de accu.etiam in criminalibus:vt ibi
clare dicitur in ſi.ꝙ ſm modū agendi debet foꝛmare ſñiam.
32 ¶ † Facit qđ no. Jo.and.in.c.mandatū.de reſcrip.fateoꝛ tñ
ꝙ teſtis ſe defendēs cōuictus poterit puniri pena extraoꝛdi
naria:qꝛ leſit autoꝛitatē iudicis in teſtando ⁊ gerendo ſe pꝛo
legitimo teſte vbi non erat.⁊ ſic pōt intelligi ⁊ reſtringi opi.
b cōtraria[b].arg.l.nullū.C.de teſti.ſi autē non aſſumpſit defen•
ſionem:tūc ſi crimen non eſt cōnexum negotio de quo pꝛin•
cipaliter agit in iudicio non punitur pena oꝛdinaria:ſed ex
traoꝛdinaria ſic:ſm eū.arg.hic a cōtrario ſenſu.⁊ in.l.nullū.
C.de teſti.⁊ hoc ſiue confeſſione ſiue alio modo cōſtet:qꝛ vi•
detur inaduertēter facta in iudice ad hoc nō ſedēte ſeu acce•
dente.vide ad hec qđ no.glo.in.c.ſi.de confeſ.⁊ Jo.and.in.c.
tua.de cohabi.cle.⁊ mulie.⁊ Car.in.c.veſtra.e.ti.ergo hoc di
cam in.c.j.de excep.vbi eſt bonus tex.in materia.⁊ crederem
ꝙ vbi cōuincitur per ꝓbationē ⁊ nō aſſumpſit defenſionem
nulla pena puniendus:qꝛ potius videtur pꝛobatum contra
partē pꝛoducentē ne vtatur eius teſtimonio ꝙ̄ cotra teſtem:
vt no.Jnn.in.c.verū.de fo.cōpe.vbi hoc apte ſentit ꝓpe ſi.⁊
facit optime iſte tex.ibi:ſed etiā teſtimonio duntaxat nō cre
33 ditur ⁊c.⁊ adduco tex.in.d.c.j.de excep.¶ † Ubi dicit ſuffi•
cit ſi a teſtimonio repellatur:vnde pōdera verbū ſufficit:ad
cuius ſignificatū aliud nō requiritur:vt no.gl.in.c.ſtatutū.§.
j.de reſcri.lib.vj.Jtem ſatis videtur abſurdum cum deberet
puniri ex ꝓbatiōe īter alios facta cū multa potuiſſet oppo•
nere ſi fuiſſet in iudicio.iuxta no.per Jnn.in.c.per inqſitio•
nē.de elect.dico etiam in alio teſte ꝙ nulla pena eſt infligen•
da ſi cōuincitur per modū exceptionis etiā ſi aſſumpſit de•
fenſionem qđ plus eſt.vt in.d.c.ſuper his.de accuſ.⁊ qđ not.
Jo.an.in.d.c.mādatum.niſi aſſumat nouam talem iudicij.⁊
hoc videtur tenere Jnn.⁊ Jo.an.in.d.c.j.de exce.⁊ idem pōt
dici in cōfeſſione:l3 enī tūc teſtis poſſit puniri pena extraoꝛ
dinaria ex quo crimen non contingit cauſam.vt.ſ.dixi non
tñ alius a teſte,puta excipiēs:punietur.vt in.d.c.ſuper his.⁊
quod no.Jo.an.in.d.c.mādatum.vbi loquitur in cōfeſſione
⁊ in beneficialibus vbi multū exuberat officiū iudicis.⁊ vide
qđ no.in.c.ex penitētibus.in glo.mag.in.l.ſi.l.diſ.Si autem
crimen eſt cōnexum negotio de quo agitur.⁊ tunc dicit qđ ſi
de eo cōſtat ex cōfeſſione punit pena oꝛdinaria ſi nō conſtat
niſi per pꝛobationes punit pena extraoꝛdinaria.⁊ ſic intelli
git.c.j.de excep.⁊ dic qđ tenet Jo.and.in addi.Spe.in ti.de
pꝛoba.§.j.verſi.ix.⁊ videtur idem ſentire in.d.c.j. ¶ Et circa
hunc paſſum ſepe dubitauit:⁊ multi multa ⁊varia ſcribūt:⁊
maxime do.Car.in.c.ij.de cōfeſ.cuius dicta non placent. Et
eſt cōſiderādū ꝙ ſuper.c.j.de exce.nō poteſt fieri aliquod bo
num fundamentū:qꝛ pꝛimo pꝛemittit de cōuictione ꝑ ꝓba•
tiōez⁊ cōfeſſionē ⁊ poſtea ſubijcit dictionē ꝑſertim:que ſine
aliqua impꝛopꝛiatione nō pōt legi.vt patebit ex ſequētib⁹.
ſed breuiter cōcludo ꝙ aut crimen non contingit cauſam:vt
ſ.dixi quid iuris.aut cōtingit:⁊ tunc aut cōſtat ex ꝯfeſſione
⁊ punitur pena oꝛdinaria:qꝛ rōne cōtingētie videtur dedu•
ctum pꝛincipaliter in iudiciū.arg.c.ij.de cōfeſ.⁊ qđ not.in.d.
c.per inquiſitionē.⁊ hoc cōiter tenetur.aut cōſtat per pꝛoba
tiones.⁊ tūc dico ſatis cū iudicio meo:ꝙ aut is cōtra quem
agitur nō erat pꝛeſens:vt qꝛ erat teſtis: ⁊ tūc nulla pena ve•
nit puniēdus:nam ſentire oppoſitum eſſet abſurdum:quia
res inter alios acta:maxime in crimine:nō poteſt alteri pꝛe•
iudicare.Jtez qꝛ ſi fuiſſet pꝛeſens multa potuiſſet obijcere.
34 ¶ † Facit optime.l.denūtiaſſe.ff.de adul.vbi ꝓbationes ꝯ
adulterā non nocēt adultero abſenti:⁊ qđ not.glo.in.c.dile•
cto.de ꝓben.ad idem qđ no.ponit Jnno.in.c.bone.j.de elec.
vbi vult ꝙ etiā ſi inqſitione generali nominetur aliquis ſpe
cialiter:ille pꝛobationes nō ſufficiunt ad illum cōdānadum:
cum quis debeat citari qñ teſtes iurant:⁊ debet dari ſibi fa•
cultas ſe defendendi.vt in.c.ij.de teſti.⁊ in.c.qualiter ⁊ qñ.§.
debet.de accuſ.⁊ ita foꝛti⁹ dicendū eſt hoc caſu aut fuit pars
pꝛeſens:puta vel is cōtra quē excepiebatur.⁊ tūc ex quo ſup
hoc ſumpſit defenſionē puto illū puniendū pena oꝛdinaria.
⁊ eſt caſus in.d.§.ſi publico.ſm lec.Bar.ibi.Ex quo conclu•
do ꝙ dictio ꝑſertim:poſita in.c.j.de excep.quaten⁹ refert ad
pꝛobationē que fit per cōfeſſionē ſtat pꝛo tñ:⁊ pꝛocedit vna
expoſitio que ibi tradit:aut refert ad pꝛobationē que fit ali•
ter:⁊ ſtat pꝛo maxime intelligēdo:vt.ſ.debet vnum ius per
aliud reſtringi

a ¶ Excepta.Ad•
de Oldra.conſil.
lxxviij.⁊ an tunc
debeat ſpecifica•
ri locus ⁊ tp̄s ſi•
cut in accuſatiōe
vide Car.conſi.j.
de exxcep.
Sebaſti. Sapia.

b ¶ Opi.cōtraria.
Uide que ſcribit
dñs Jaſ.in.l.i.§.
qui mādatam.ff.
de of.ei⁹ cui man.
eſt iuriſdi.vbi tan
git an delegatus
poſſit punire te•
ſtem de falſo.de q̊
etiā late ꝑ Deci.i
c.ꝓterea.col.iij.ſ.
de of.deleg.⁊vtro
biqз late traditur
de ītellectu.l.nul
lum.C.de teſta.

Sebasti. Sapia.
¶ Excōicatꝰ. Vide ad hec que ;no. Felin.in.c.rodulphus,co.xxvi, Ꝟ. aduerte tñ. §. de rescrip.vbi tangit an excōicatus ipo iure sit euitādus anteꝗ̄ feraꝝ snia declaratoria.⁊ qñ qs dicaꝝ publice excōicatus. tāgit Feli.i.c. exceptionem.col.xvij. ver. item dum Abb. de excep.
¶ Periculū communionis. Adde qđ voluit Rom. consi.ccclxxxvij.⁊ dicit tñ Lap.allꝫ. xlviij. ꝙ excōicatus occulte nō dꝫ publice vitari.
Anto.Francis.
¶ Circa ħ de publice excōmunicato vel occulte dicas qđ publice excōicatꝰ nō pōt eē iudex ⁊ dꝫ euitari:secꝰ āt si sit occulte excōicatꝰ et toleratꝰ.vt i.c. ad ꝓbādū.⁊ ibi ꝑ scribētes de re iud.⁊ hꝫ in.c.verū.iij.q.vij.⁊.xxiij.qđ.j.in sum.⁊ hꝫ ꝑ Spe. in ti.de offi.dele.i §.vj.in versi. qđ si sunt.⁊ hꝫ i.c.lꝫ vndiꝗ.vbi ꝑ Inno. de offi.dele.⁊ addō qđ excōicatus occulte p̄t eē iudex ⁊ ferre sniam in ꝓphanis nō aūt in spūalibꝰ. vt i.d.c. ad ꝓbādū. ⁊ vide do.Car.in cle.j.in §.verū.i fi.de re iudi. ⁊ iō excōicatꝰ etiā occultꝰ nō p̄t excōicare vt i.c.ij. đ epō q renū. epi. ⁊ habeꝫ ꝑ Car. in cle.j.i.viij.q.de relig.domi.⁊ ꝑ glos. summe.xxiiij.q. j.
¶ Ligatū. Adde ꝙ do.de Ro.dec. cxlvj.ici.cū ex eo. in antiqs.tenet ꝙ ex eo ꝙ quis petit absolutionē nō fateaꝝ se excōicatū.
¶ Adde ꝙ ħ sequtur Ias.i.l.j.i.iij. nota.ff.de op.no. nū.post Bart.ibi in fi.⁊ bar.i.l.decē in.ij.co.ad fi.ff.de ver.obl.vide oino apost.ad istū in.c. ab excōicato. ad fi.i ꝟ. significasti. §.de rescri.⁊ istuz

aliud restringi ⁊ ampliari,de elec.c.cū expediat. li. vj.⁊ hanc puto veritatem.⁊ habes hic hunc arti- 35 culum melius ⁊ latius examinatū ꝙ̄ alibi. ¶ † Et ex p̄dictis infertur ad decisionē alterius dubij:an in exceptione criminis debeat fieri inscriptio ad penam talionis:⁊ an debeāt exprimi circūstantie sicut obseruaꝝ in directa accusatione.vt in.l.libellorum.ff.de accu.canonizata.ij.q. viij. libellorum. de primo dicit Bar.in.l.si cui.ff.de acc.post prin. ꝙ aut excipitur quo ad effectū repellendi:⁊ nō fit inscriptio:aut ad effectum puniendi : ⁊ debet interuenire eadem ratiōe qua interuenit in directa accusatione.adde tamen ad hoc dictum Bart.qđ vbi non simpliciter operatur effectum repulsiuū: sed saltem accidentaliter operatur alicuius iuris priuationem;licet non fiat inscriptio tamen debet excipiens se obligare ad penam extraordinariam si deficit in probādo.vt probatur in.c. super his.de accu.⁊ dic vt ibi legitur ⁊ notatur. ¶ Quo ad secundum de circunstantijs exprimendis fere idem est dicendum.de quo per eundem Bar.in.l. j.de excep.⁊ in.l.ij.§.si publico.de adul.saluo tamē qđ habetur in.c.j.⁊.c.vt circa.de elect.lib.vj.⁊ in.c. 36 ij.de testi.e.lib.cum simi. ¶ † Quo ad tertium an crimen probatum per viam exceptionis infamet. do.Anto.dicit ꝙ in omnibus casibus in quibus §.dictum est crimen exceptum puniri ordinarie in omnibus illis infamatur de iure si de iure infamat delictum.pro hoc est tex.iuncta glo.in.c.constituimus.iij.q.v.⁊ hoc satis placet.sed non per illud.c.quia exceptio nunc succedit loco accusationis.vt.d.§.si publico.ergo infamat sicut si directe fuisset accusatus ⁊ condemnatus:vt in simili not. Bart.in.l.infamē.ff.de pub.iud. In casibus vero in quibus potest duntaxat imponi pena extraordinaria dicit esse dubiuꝫ.dicit tñ ꝙ si pena non est imposita nō infamat.pro hoc decre. ista . Si vera est ꝓcessum ad pene impositionē quanꝙ̄ extraordinarie tūc infamaꝝ ſm eum.allꝫ.Bar.in.d.l. nullum.C.de testi.⁊ glo.in.d.c.constituimus.Sed aduerte tu quia corrupte allꝫ.Bar.hoc enim ibi non dicit imo exp̄sse ꝯtrium tenet in.l.infamē.ff. de publi.iudi.in illa.q.an damnatus per inquisitionem efficiatur infamis.⁊ mouetur ibi Bar.per gl.in.d. l.nullum.que dicit testem ibi puniri extraordinarie officio iudicis quia offendit aures iudicis.et no.in.l.lege cornelia.de fal.⁊ sic innuit ibi glos.qđ non damnatur tunc de publico crimine.⁊ per consequens non efficitur infamis.⁊ hoc teneas.⁊ no. Ad gl.c.constituimus.dic ꝙ non potest intelligi quando sententia fuit lata contra testem directe qꝛ commisit falsum:⁊ sic quando fuit damnatus pena.l.cornelie.de fal.male tamen ibi glo.alle.d.l. nullum.qꝛ illa intelligitur quando extraordinarie fuit punitus qꝛ offendit aures iudicis, vt.§. dixi. 37 ¶ † Ad vltimū:an saltem irrogetur infamia facti pro crimine excepto ⁊ ꝓbato: Gl.dicit ⁊ bene qđ cum hoc magis reguleꝝ a facto ꝙ̄ a iuris effectu dꝫ cōsiderari an infamia trāsiuit ad plures:anne vt primo casu sit infamis:scđo nō.⁊ dic clarius ꝙ aut ex illa repulsione est grauata opinio istius apud bonos ⁊ graues qui sufficiunt ad infamiam inducendam:aut nō.primo casu est infamis infamia facti.scđo non. Pro predictis vide text.cū gl. in.c.testimoniū.de testi.⁊ qđ legiꝝ ⁊ no.in.c.cū tu. in eo titu.⁊ in.c.at si clerici.de iudi.⁊.ij.q.j. multi. 38 ¶ † Expedita nunc ista principali qđ. glo. redeo nūc ad alias qōnes quas gl.hic interseruit que satis possunt decidi ex p̄cedētibus.Et primo queritur pone ꝙ excōicatio sit probata cōtra aliquem per viam exceptiōis:puta vt repellatur a testimonio vel ab electione:nunquid ex hoc solo talis debeat vitari tanꝙ̄ excōicatus.[a] glo.hic in ver.item quid dices,concludit ꝙ non : nisi ex tali facto vel repulsione publica laboret infamia per.c.cū desyderes.q.d.gl.ꝙ virtute solius exceptionis non debeat vitari.arg.huius.c.fi.vbi testis propter hoc non reputaꝝ infamis ita nec excōmunicatus . Et hoc tenet Io.⁊ Philip.sed Fran.⁊ Host.cōtradicentes etiam non infamatum de cuius excōicatio

ne qualitercūꝗ constat fore vitandū.⁊ hoc ꝓpter b periculum communionis:[b] per.c.exceptionem.de excep.ita tamen ꝙ occultus occulte publicus publice vitetur.ij.q.j.si peccauerit.Innocē.videꝝ hic sentire cum opi.gl.in qōnibus quas circa hāc ma- 39 teriam querit. ¶ Querit enim † quid si actor super aliqua re quaꝫ petebat fuit repulsus propter exceptionē excōicationis ab agēdo:nunc vult iterum agere contra aliū vel cōtra eundē super alia re:nunqd potest repelli ex vi interlocutoria primi iudicij:propter quam fuit primo repulsus:excōicatiōe de nouo aliter non probata:dic quod non nec ꝓpter ꝓbationes primi iudicij probabitur excōmunicatio in secūdo iudicio quasi velit qđ opꝫ eam de nouo ꝓbari.alleg.in argu.l.cum queritur. cum.l.seq.ff.de excep.rei iudi.sicut in simili lꝫ aliqui repellanꝝ ab accusatione propter aliquas causas:non tñ ꝓpter hoc puniunꝝ : nisi alias directe agaꝝ cōtra eos.ff.ex quib.cau.ma.l.ij. Idem dicit Inn.si aliquis petijt absolutionē ⁊ repellatur per exceptionem:qꝛ fuit excōicatus pro manifesta offensa.vnde nō debet audiri donec satisfecerit p.c. ex parte.el.j.de ver.signifi.si enim iste iterū petijt absolui non est audiendus nisi prius satisfaciat. de sen.excō.c.solet.lib.vj.quia idem.repetit a quo fuit repulsus:sed per ꝓbationes illius iudicij nisi de nouo iterū probetur non repelletur in alio iudicio puta si nūc īcipiet aliqd petere nec propter primā repulsionē pronuntiabitur excommunicatus nec subtrahentur sibi sua beneficia: nec aliter aggrauabiꝝ manus iudicis contra eum cum ad hoc non sit directe actum:sed dūtaxat ad hoc fuit actum vt a petitione absolutionis repellatur qđ reus cōsecutus est.Sed diceres nonne sufficit ad hoc vt excōmunicatus anūtieꝝ : ⁊ qđ alijs modis contra eum ꝓcedatur ꝙ constet per suam tacitaꝫ confessionē ab excōmunicatione:cum petendo directe absolutionē ab excōicatione fateatur se liga c tum.[c] rñdet Inno.ꝙ non:potest enim esse ſm eū ꝙ ex abūdanti cautela hanc absolutionem petijt. qꝛ bonarū mētiū ⁊c.v.dist.ad eius vero . secus dicit Inno.si excōicationis exceptio cōtra actorem directe ꝓponiꝝ non vt ab agendo repellaꝝ:sed vt a iure suo cadat . Exemplum:aliquis petit absolutionē vel qđ denuntietur absolutus ab excōicatione in se lata post appellationē legitimam ⁊ aduersariꝰ excepit ꝙ nulla p̄cessit appellatio:vel qđ fuit iusta.⁊ hoc ꝓbat ꝙ nulla vel iniusta precessit appellatio:tunc enim snia fereꝝ pro eo vnde ꝓnūtiabiꝝ legitime excōicatus.§.de offi.dele.cum cōtingat.vbi de hoc plene no.⁊ tūc ſm eum poterit excōicatus denūtiari ⁊ aggrauari cōtra eum manus iudicis ⁊ poterit sibi subtrahi beneficium:et ratio diuersitatis inter hūc casum ⁊ p̄cedētem est quia hic non intendebat tm̄ repellere actorem sꝫ principaliter defendere sniam pro eo latā ⁊ de iure suo probare. Hostiē.dicit ꝙ Inno.in hac parte sicut ⁊ in multis alijs videtur esse ciuilis:⁊ nimis subtilis ꝙ̄uis ſm eum omnia p̄dicta possunt habere locū in ciuilibꝰ:in spiritualibꝰ tamen non est ita ciuiliter ꝓcedēdum sed est animarū periculis occurrendū.ar.eorū q̄ legunꝝ ⁊ notanꝝ in.d.c.dilecti.de iudic.de do.⁊ contu.c.j.cauendū est ergo ſm eum:ꝙ vbi opponitur talis exceptio qua probata is qui repelliꝝ nō solū quo ad se, sed etiam quo ad alios inficiꝝ debeat ab omnibꝰ ⁊ vbiꝗ repelli siue ipse cōfiteatur:siue neget ⁊ ꝯuincaꝝ per ꝓbationes etiam si nulla detur super hoc snia:quia talis ꝓbatio siue ꝯfessio reddit exceptionē notoriā vt in.c.fi.de coha.cle.⁊ mu.⁊ meliꝰ in.c.cum olim. 40 de ver.signi. ¶ Qualitercunꝗ enim constet † ꝙ d aliquis[d] sit excōicatus in vna ecclesia est excōicatus apud omnes ⁊ ab omnibus est vitādus.iij.q. iiij.nullus.⁊.c.omnes.⁊.xj.qđ.iij.c.ij.⁊.iij.⁊ ad minus ex officio cōtra talē si in fecibus suis iacebat potest ꝓcedere iudex suus.vt.§.de appel.pastoralis.versi.fi.⁊ patet ſm eum in eo qđ legiꝝ ⁊ not.in c.j.de offic.ordi.⁊ de simo.licet heli.§.j.Etiam dic idem patere in fornicatione.vt legiꝝ ⁊ notaꝝ in.c. vestra.de coha.cle.⁊ mu.⁊ in simoniaco in ordine

in.c.venerabilē.in nu.21. §. de elect.
Anto. Francis.
¶ An petēs absolutionē videaꝝ fateri se excōicatū;dicas p̄mo qđ absolutio non dꝫ dari nisi petēti vt ꝑ Inn.in.c. romana.de sen. excōi. ⁊ alibi dixit Inno. in.c. venerabilis. eo.ti.ꝙ absolutio non est necessaria non ligato.⁊ vide Spe.i ti.đ ꝓba.in §.iij.in vſ.sꝫ nūqd ꝓbaꝝ.vbi late ponit istā materiam an ex petitiōe absolutiōis ꝓbeꝝ excōicatio.⁊ addō ꝙ cautela ꝙ excōicatus petat se absolui ad cautelam:o[i] casu dꝫ absolui regulꝛ ēt cū cautione iuratoria .vt i c. q̄ fronte. de ap. ⁊ ꝑ Cald.in cle.j.⁊ §.⁊ qꝛ.de pe. ⁊ i.c. ad ħ.⁊ i.c.cū desideres.đ sen.exc.⁊ dꝫ absolui cū cautiōe iuratoria de stādo iuri nisi ꝓbabiliter dubiteꝝ ꝙ non sit seruaturus iuſm. argu.c. līas.de rest.spo.⁊ no.i.c.clericos. de coha.cle.⁊ mu.vel nisi esset excōicatus ꝑ manifesta offensa vlꝫ ꝯtumacia.qꝛ tūc nō sufficit cautio iuratoria sꝫ dꝫ p̄stari fideiussio vlꝫ dꝫ fieri satisfactio. vt i.c. ex pte.⁊ i.c. venerabilibꝰ.de sen.excō.li.vj.⁊ ꝑ Phi. in.d.c.q̄ frōte. ⁊ ꝑ Spe.i ti. de satis. in.§.fi. ⁊ eodē mō ēt ꝑ offēsa nō notoria illata epō qꝛ non dꝫ ꝯcedi absolutio nisi datis fideiussoribꝰ vlꝫ facta satisfactione: vt ꝑ Car.in.d.cle. j.i.§.⁊ qꝛ.de pe. ⁊ i c.felicis.eod.titu.
Sebasti . Sapia.
¶ Qđ aliqs. Excōicatꝰ i vno loco an sit excōicatus vbiꝗ vide Feli.in c.testimoniū.col. xij.ver.⁊ idē in excōicatione.§.de testibꝰ.vbi tenet qđ sic:nisi qs priuaretur cōione certorū hoīm.vide eūdē Fel.in.c.j.§. de treuga ⁊ pace.

a ¶ Qđ est contra. Adde qđ voluerunt do. de Rota deci. suis. in antiquis vbi tenēt qđ nō ꝓbaꝛ excōicatio per instrumētum vel ex eo qđ quis petierit absolutionem.

b ¶ Se defendere. Adde hic qđ voluit Ang. cōs. cccviij. vbi đt ꝙ snīa lata ꝯ testes vł notariū đ falso non nocet parti non citate. Anto. Francis.

¶ Circa hanc materiam an accusatio falsi vel exceptio ꝯ testes instituta p̄iudicet pti ⁊ faciat supederi in causa principali aut ipsi parti alr noceat. vide Bar. in. l. diuꝰ. in §. diuꝰ. ⁊ in. l. fi. te stamentū. ff. de peti. here. ⁊ viđ bar. in. l. si qs testibus. in penul. col. C. de testi. vbi dicit qđ nocet ⁊ facit supsederi si accusatio instituitur simul cōtra ꝓducētes ⁊ testes vel si excipitur de falso ꝯ testes ⁊ ꝓducētē. secus aūt si ꝯ testes tm̄: quia nec etiaꝫ supsedeꝛ in causa pꝛicipali: neqꝫ hꝫ nocere ipsi parti: ꝭm Cy. in. l. j. C. q accu. nō pos. ⁊ no. s. l. luciꝰ. ff. đ infa. ⁊ no. Bal. in. l. fin. i fi. C. de fi. instru. ⁊ habeꝛ per Joā. an. in addi. Spec. in tit. de leg. in. §. restat. vers. sed qd in statuto. et per Alex. i. l. ij. in. §. i. ff. vi bono. rap. et in. l. qđ ait. i. §. qđ ait. ff. de adul. Sebasti. Sapia.

c ¶ Suam confessioné. ꝙ testis repellaꝛ a testificando si est confessus crimen in alio iudicio in quo ꝯtra ipsum fuit instituta accusatio pōit Fel. post Ab. in. c. testimonium. col. xi. in vers. quinta ꝯclusio. ⁊ ibi etiaꝫ tāgit qñ testis īfamis possit testificari.

vt patet in eo qđ legiꝛ ⁊ not. de simo. c. tanta. ⁊ in periuro: ⁊ in quibusdā alijs de quibus not. in. c. fi. de testi. ¶ † Et in his ⁊ in similibꝰ potest allegari alia ratio diuersitatis ꝭm eum quia in ciuilibus si probatio exceptionis sit facta in vno iudicio vel in alio modo agēdi non valet in alio nec est multū curandū de hoc iudicio ecclesiastico: qꝛ nō potest nisi litigātibꝰ ꝓdesse vel obesse. In spiritualibus autē ⁊ potissime in p̄dictis exēplis vbi semel confessi vel cōuicti repellanꝛ nō solum repulsorū: sed omnium cū his participantiū animabus periculum imminebat. ⁊ ideo necesse est vt his casibꝰ aliter sentiamus. arg. l. dist. vt ꝯstitueret. cum si. Jo. de lig. dicit dictū Inno. ꝓcedere vt in alio iudicio nō ꝓ̄ficiat parti: sed iudex bene poterit ex officio suo procedere cōtra eum. ⁊ hoc casu ꝓcedat opi. Hosti. do. Anto. putat ꝙ cum exceptio excōicationis afficit personā sapit naturā snīa declaratorie: ideo prodest quibuscunqꝫ illam producētibus in iudicio perviam exceptionis: ⁊ taliter qualitercunqꝫ dummodo ꝓducatur eo casu vbi nō exigiꝛ plena ꝓbatio: sed sufficit qualisqualis fides sed si esset casus in quo exigereꝛ plena ꝓbatio vt quia agiꝛ contra eum ad priuationem beneficij: qꝛ durauit per annū in excōicatione tunc hec probatio non ꝓdesset lꝫ posset ꝓcedi ad purgationem indicēdā ex iudicis officio. ¶ Aduerte: primo sentit do. Anto. ꝙ ad repellendū actorē ab agēdo sufficiat ꝓbare excōicationē semiplene. qđ est contra[a] c. pia. de excep. lib. vj. vbi dicitur ꝙ debet probare aptissimis documētis. ¶ † Et per illā literam dicit ibi Jo. an. post abbatē non sufficere vnum testem cum iuramento. Scđo dicit ꝙ afficit ꝑsonaꝫ lꝫ deducaꝛ per viam exceptionis. qđ videtur cōtra istum tex. nam snīa falsi directe lata contra testeꝫ afficit personā quia infamat. ⁊ tñ secus qñ directe non condēnatur de falso sed repellitur ꝑ officium iudicis seu parte opponente. vt. l. lucius. ff. de his qui no. infa. ad idem. c. testimonium. de testib. vbi crimē obiectū probatū in vno iudicio non repellit in alio: nisi grauata sit opi. illius. ⁊ tñ crimen dirigitur in personā. ⁊ facit. c. sup his. de accu. ⁊ quod no. Inn. in. c. causam. qui filij sint legi. vbi videtur velle ꝙ etiā snīa declaratoria non facit fidem quo ad alios: qñ ad certū effectū ⁊ inter certas personas agebaꝛ: ⁊ dic vt ibi plenius no. ⁊ certe iste articulꝰ videtur mihi valde dubiꝰ nihilominus sic distinguerē: ꝙ aut excōicatio fuit ꝓbata contra testes absentes: qꝛ tunc ex hoc solo non debet repelli in alio iudicio cuꝫ si fuisset p̄sens sciuisset meliꝰ se defendere.[b] Ar. in. c. fi. de emp. ⁊ vend. ⁊ iniquuꝫ est istum puniri ex re inter alios acta. vt. ꝯ. dixi. fateor tñ ꝙ si ex hoc publica laboraret infamia repelleret nisi se purgaret. vt in. c. cum desideres. de sentē. excō. Aut fuit ꝓbata eo p̄sente ⁊ se defendēte: puta dum repelleret ab agēdo. ⁊ tunc de rigore iuris ꝓcedit opi. Inno. per supradicta: ⁊ maxime per illud. c. pia. ¶ † Et idem tenet Archi. ibi sequendo dicta Inno. hic nisi cōstaret per suā confessionē[c]: quo casu etiā ꝭm Inn. facit fidē in alio iudicio: etiam dum directe agiꝛ. arg. eorū que no. in. c. per inquisitionē. de ele. de eqtate vo vbi solū cōstat per probationes potest ꝓcedere opi. Hos. nam si sola fama sufficit ad repellendū in. d. c. cum desideres. ita dꝫ sufficere ista ꝓbatio: lꝫ ad alium effectū fuerit facta. arg. eorū que no. in. c. veniens. et. ij. de testi. ⁊ in. d. l. luciꝰ. ff. de his qui no. in fa. in glo. fi. ⁊ respectu repulsionis ⁊ visitationis potest dici plena ⁊ aperta ꝓbatio. arg. in. d. c. cum desideres. ⁊ in. c. illud. de cleri. excōi. ⁊ sic potest responderi ad. c. pia. prealle. Item aduerte quia Inn. ij. voluit absolutionē petentē non fateri se excōicatuꝫ sed qđ ad cautelā petijt. Host. tenet hic contrariū dicēs ꝙ nisi hoc expꝛimaꝛ non est p̄sumenda cautela. vt in. c. venerabilē. de elec. ⁊ de sen. excōi. c. super eo. sed Innocē. in. ij. c. venerabilē. tenuit suam opi. hic. ⁊ idem tenet Specu. in titu. de ꝓba. §. videndū. versi. sed nunquid. facit. d. c. pia. ⁊ quod ibi no. Archi. ⁊ per collec. in. d. c. venerabilē. ⁊ Bart. in. l. decem. ff. de ver. ob. sequitur opi. Host. ⁊ idem glos. in. d. c. venerabilē. mihi placet opi. Inn. vt quo ad preiudicium inferendū ipsi excōmunicato nō probaꝛ ex hac excōicatione qđ zelo consciētie facit retorqueatur in eius lesionē: ⁊ qꝛ dato opinionē conflictu debet preualere mitior: vt no. in. c. cū tu. de testi. ⁊ per Inno. in. c. ad audiētiā. de homi. facit. l. interpretatiōe. ff. de penis. ⁊ in reg. odia. de reg. iur. lib. vj. sed in foro anime est sibi credendum. de homi. c. significasti.

44 ¶ † Et ex predictis infertur ad aliā. q. huius gl. an crimē probatū cōtra testē per viā exceptionis repellat eum a promotione: gl. dicit ꝙ sic dūmodo ex hoc sit grauata opi. eius etiā si nō sit irrogata infamia. argu. ꝯ. de ele. super eo. Bartho. brixi. in. q. veneriali. xiij. refert. Tanc. ꝑ hanc decre. tenuisse ꝙ propter crimen probatum contra testem per eū cōfessatū proprie nō repellet a ꝓmotione: sed si esset infamatꝰ ⁊ in purgatione deficiat sic. ⁊ cū hoc dicto trāsit hic Jo. an. remittēdo ad not. in. c. sup his. de accus. ⁊ ibi approbat qđ gl. hic dicit de purgatione indicenda propter infamiā ortam ex delicto probato per viā exceptionis. Nec obst. ꝙ ꝓbato delicto nō est opus purgatiōe. vt in pe. de purga. cano. qꝛ illud procedit ꝭm Jo. an. ibi quando directe est probatum delictum: secus si indirecte: vt hic qđ no. Ego puto sic dicēdum ꝙ aut constat de crimine per cōfessionē ipsius testis: ⁊ sic nō debeat puniri ordinaria pena. vt. ꝯ. dixi: ſꝫ saltē remanebiꝛ a ꝓmotiōe: nā vilis est cōfitendo de seipso: vt in. c. quā sit graue. de exces. prela. ⁊ in. c. j. de cōfes. ⁊ saltē grauaꝛ ex hoc eius opi. ideo nō debet promoueri. lxxxj. di. tantis. facit c. ex penitētibꝰ. l. di. ⁊ qđ no. Inn. hic. ⁊ qđ. ꝯ. dixi. Aut cōstat per ꝓbationes: ⁊ tunc aut in sua absentia, ⁊ non debet repelli: qꝛ res inter alios acta, vt dixi: nisi sit infamatus de facto tunc indiceꝛ sibi purgato. vt hic in gl. ⁊ no. in. c. at si clerici. Aut in presentia: ⁊ tūc aut fuit exceptū contra petentē cōfirmationē electionis: ⁊ probatū: ⁊ repelleꝛ. vt in. c. super eo. de elec. ratio: qꝛ illa exceptio habet in multis vim accusationis cum sit omnino voluntaria. vt no. Innoc. ibi. ⁊ in. c. cum dilectus. ⁊ in. c. dudum. ij. de elec. Aut cōtra testē vel alium in alia causa ⁊ si crimen est cōnexum: dic vt. ꝯ. si nō est cōnexū nō repelleꝛ. ar. hic. ⁊ in. c. super his. nisi sit inde infamia orta vel grauata sit eius opi. ¶ Nunc venio ad gl. fi. ⁊ opp. cōtra si. c. videntes enim testes esse infames ex quo fuerunt reprobati de falso testimonio. de testi. cū tu. Sol. ꝭm gl. de iu e nō notantur infamia ex quo directe cōtra eos nō fuit actū. ſꝫ de facto: idest infamia facti sic. ⁊ ita loquitur. Hos. ⁊ ibi aliter sol. ꝙ loquiꝛ hic qñ nō periuriū sed aliud crimē quodcūqꝫ vis obijciꝛ testi. ibi qñ de periurio ꝯuincitur: ⁊ tūc est speciale ꝭm eū ꝙ de cetero vt infamis a testimonio repellatur vt de testi. testimoniū. mihi plus placet opi. gl. quāq̄ enim periurium probeꝛ cōtra testē. nō cū eo: sed cū parte ꝓducēte: non per hoc infamatur testis. pro hoc tex. cū Bart. in. l. lucius. ff. de his. qui not. infa. ⁊ hic: nam loquitur iste tex. qñ reprobatur testimonium quasi ex falso testimonio. sed hoc nō pōt contingere nisi cū periurio cum iurauerit dicere veritatē: ⁊ hoc sic vꝛ pōderasse Host. nec ob. c. testimoniū. alr. per eum. qꝛ loquitur qñ quis repelliꝛ pretextu periurij qđ ꝓbatur cōtra eū. hoc enim sufficit ad repellendū: qꝛ periuriꝰ nō debet admitti in testem: non tñ ibi đꝛ ꝙ ex hac probatiōe facta cū parte testis notetur infamia. ⁊ an ⁊ qñ periuriū infamet: dicā plene in pal. c. testimoniū. ¶ Expletis ⁊ declaratis ⁊ suppletis gl. venio nūc ad quedam dicta doct. que commode nō potuerunt applicari ad gl. Primo videꝛ † ꝙ isti dñi cum essent laici nō potuerunt conueniri corā papa. vt in. c. nouit. de iudi. ⁊. c. cām. qui filij sint legi. cum si. Ex dictis Jo. an. super text. colligitur duplex solutio. Prima ꝙ terra istorū nobiliū est in tēporalibꝰ pape subiecta. Secūda ꝙ isti cōueniunꝛ corā papa tanq̄ inuasores rerū ecclesiasticarū. de fo. cōpe. cū sit generale. ⁊ vtraqꝫ bona. Potest ⁊ tertio solui ꝙ ex generali cōsuetudine clericus cōuenit laicū corā papa vel eius delegato: vt no. gl. in. si clericus laicum. de fo. cōpe. vbi plene dixi. vel quarto nō fuit exceptū. ¶ Oppo. scđo ⁊ videtur † ꝙ libellus abbatis fuit ineptus ex multiplici capite. Primo ex parte personarū cōtra quas actū fuit: nō enim fuerūt expresse nominati: sed simpliciter dictū ꝯtra illos nobiles de Arone ⁊c. Nō enim licet vagari cum iactura alterius: vt in. c. vt quis duas. de ele. li. vj. l. pretor edixit. ff. de iureiu. Scđo fuit incertꝰ ex parte rerū: vt patet ibi ad castrū monasterij ⁊c. ⁊ nō apparet ꝙ castruꝫ. idem dicit de animalibꝰ ⁊ alijs rebꝰ ⁊ nō expꝛimit de quibus nec quale dānū illatuꝫ fuit. Tertio fuit incertus ex parte conclusionis: vt patet ibi de quibꝰ iustitiā sibi fieri postulabat ⁊c. que verba possunt in se comprehēdere multas ⁊ diuersas actiones vt interdictū vnde vi: si castrū fuit per violentiā ablatum. item actionē vi bonorū raptorū respectu mobiliū ⁊ actionē furti. ⁊. l. aqui. respectu dāni. Item actionem. l. iul. de vi publ. ⁊ priua. ff. ad legē iuliā. de vi publ. ⁊ priua. per totū. ⁊ aliter sit condemnatio in vna actione q̄ in alia. ergo talis libellus tanq̄ incertus ⁊ ineptꝰ debuit lacerari. de indi. c. examinata. ⁊ qđ ibi no. Varie possunt colligi solutiones ex dictis doc. Et primo ad omnia ꝯria potest dici ꝭm Inn. ꝙ libellus iste nō fuit receptus: qđ patet ex eo qꝛ isti nobiles excipiebant ⁊ dicebāt se non teneri ad respōdendū anteq̄ eis fieret restitutio.

48 ¶ † Scđo potest rñderi ꝭm eundem: stultum esse qui tam generalem libellū recipit: sed si receptus est valet. ar. C. de anna. exce. l. fi. hoc intelligo verū qñ ex ꝓbationibus factis in processu apparere pōt in quibꝰ rebus ⁊ cōtra quos debet fieri cōdēnatio: alś nō ꝑ osset sequi ꝓpter incertitudinē: vt no. in. d. l. fi. in. l. si in rem. ff. de rei vē. facit. c. in presentia.

de proba. Tertio potest rñderi ad omnia ꝯtraria sigillatim.
⁊ primo ad id qđ oppo. de incertitudine personarum. respõ
detur ꝙ persone hic fuerunt expresse in libello secũdũ Inn.
ꝫ hic causa breuitatis non exprimant. qđ satis credo verum
cum nõ posset cõmode in qualibet decre. inseri totus tenor
49 libelli. ¶ Dicit tamẽ idem Inn. † ꝙ si domini cõuenirent
vt vniuersitas nõ esset necesse exprimere nomina. quod dicit
Hosti. verum de proprijs nominib⁹: de dominis tamẽ opor
tet facere mentionẽ. de fide instr. inter de deci. dudum. puto
posse etiam dici qđ vbi per expressionem nominum appella
tiuorũ constaret satis de personis hoc sufficeret si ignorare
tur nomen proprium. vt videt tex. in. l. si in rẽ. in fi. de rei vẽ.
facit qđ no. Innocẽ. in. c. certificari. de sepul. ad idem bonum
tex. in. l. quoties. §. si quis nomen. ff. de here. inst. vbi qđ si qs
non expressit nomen heredis sed indubitabili signo demon
strauit sufficit hoc qꝛ plene nihil distat a nomine proprio: vt
50 ibi dicit. ¶ † Ad scđm de incertitudine rerũ potest duplici-
ter rñderi: vt colligitur ex dictis Innoc. ⁊ Jo. an. Primo qđ
aut aliqua petuntur principaliter ⁊ debẽt specificari: aut ac-
cessione ⁊ tũc secus. satis enim est qđ principale exprimat vt
in. c. cũ ad sedẽ. de resti. spolia. ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. q aũt vi.
de quo in Spec. de libel. conce. §. iam tunc videndũ. vers. item
talis. vide qđ no. Inn. in. c. tanta. de exces. plat. hec tamẽ sol.
non videtur congruere litere: qꝛ non apparet castrum fuisse
obligatũ: ⁊ qđ ageretur hic interdicto restitutorio: vel qđ hic
alia essent accessoria ad castrũ. vnde scđo soluitur qđ ideo su
per dãnis admittit hec generalitas: quia probata violentia
non subijciuntur necessitati probãdi: sed statur iuramẽto vio
lentiã passi. l. si qñ. C. vnde vi. ⁊. c. fi. qđ me. cau. nõ ergo habet
reus deliberare nisi super violentia cum in reliquis detur iu
ramẽto actoris: generalitas ergo nõ habet inducere difficul-
tatem in deliberando. ⁊ no. hanc solu. quia facit ad multa. ꝫ
quo ad casum nostrum mihi non videtur vsquequaqꝫ vera:
quia ꝫ stetur iuramẽto partis de rebus predictis: potest tñ
probari ꝯtrium. arg. c. continebat. de despon. impu. iuncto. c.
proposuisti. de proba. ⁊ facit. l. admonendi. de iureiu. ⁊ qđ ibi
no. vnde saltẽ hac rõne vt posset se defendere deberet fieri de
claratio. sed certe sustinendo solu. Inn. posset dici ꝙ tempo
re iuramenti ipse certificabit: vnde poterit nunc probari cõ-
trariũ. satis est ꝙ nunc dicat an cõmiserit violentiam: an non
potest dari ⁊ alia sol. ſm do. Anto. ꝙ admittitur libellus in-
certus: qꝛ talia vtensilia non possunt bene certificari. arg. l. j.
§. qui autẽ. ff. quo. lega. ⁊ arg. l. que de tota. §. incerte. ff. de rei
ven. ⁊ eorum que no. in. c. cõstitutus. de in inte. rest. ⁊ hec sol.
etiam bona est in se. ⁊ prima tolerari ⁊ defendi potest. vt. s.
51 dixi. ꝫ do. Ant. eam impugnet. ¶ † Ad vltimum cõtrarium
de nimia generalitate cõclusionis dicẽduꝫ est ſm Inn. quod
stultus est qui talem libellum recipit cuꝫ debeat a principio
petere declarationẽ ipsius: sed si nõ fuit petitum procedit li-
bellus. arg. in. l. fi. C. de anna. exce. ⁊ fiet cõdẽnatio ſm actio-
nem que minorẽ cõdẽnationẽ reqrit. qđ no. arg. ff. de reg. iu.
l. semper. ⁊. l. fauorabiliores. ⁊. j. de fide instr. c. inter dilectos.
a nisi in medio litis[a] ex probationibus vel alias expresse appa
reat qualiter agere velit: quia tunc secundum hoc ferenda est
sentẽtia. arg. ff. de indi. l. si quis intentione. qđ no. ⁊ vide circa
52 hoc qđ plene dixi in. c. dilecti. de iu. ¶ Et not. ex pdictis † qđ
b videtur deductũ sub illa clausula generali: ⁊ peto mihi[b] iusti
tiam fieri ⁊c. Calde. etiã dicit hoc se de facto obtinuisse pro-
pter istam clausulã generalẽ que in libello cõmuniter subijci
tur: ⁊ peto mihi de predictis iustitiam fieri ⁊c. ꝙ si actor in li
bello narrauit respiciẽtia petitoriũ ⁊ possessoriũ: ⁊ concludit
expresse in possessorio: addens in fine illam clausulã generalẽ
⁊ peto mihi iustitiam ⁊c. postea poterit super petitorio pba
tiones inducere: quia hec clausula generalis potest cõplecti
vtrũqꝫ ex quo in narratione facta fuit mẽtio de vtroqꝫ: ⁊ con
clusio facta in possessorio adiecta clausula generali ne bis idẽ
repeti videatur. de elect. in genesi. ⁊ vt verba aliquid operen-
tur. de priuile. si papa. lib. vj. debet illa clausula referri ad pe-
titorium narratum: nam talia sunt subiecta qualia predicata
permittunt. de fide instru. inter dilectos. versi. ceterũ. ⁊ in am
biguis standum est interpretationi actoris. ff. de indi. l. si qs
intẽtione. ⁊ qđ ibi no. Bart. facit qđ dixi. s. post Inno. quod
c bene no. Ex pdictis infero[c] ad aliud no. dictũ: ꝙ vbi ex nar-
ratione facti possunt elici plures actiones quarũ alique sunt
d apte: alique vero inepte[d]. ⁊ cõcludit inepta subiecta illa clau
sula generali: ⁊ de pdictis peto mihi iustitiã fieri ⁊c. qđ libel-
lus nõ debet reijci tãqꝫ ineptus: ⁊ potest probatio induci su-
per apta actione: qꝛ illa clausula generalis debet referri ad
aptam ex quo potest elici ex narratione facti ne bis idem re-
peti videatur: vt faueamus actori in principio. iuxta not. in
c. cum ad sedẽ. de resti. spo. ⁊ per Bar. in d. l. si quis intentio-
ne. optime facit qđ in simili no. Inn. in. c. in nostra. de renun.
in fi. vbi dicit sentẽtiam sustineri si in ea exprimat vna causa
cõtra ius. pro quo facit. c. per tuas. qui fi. sint leg. ⁊ qđ no. in si
mili in. c. sicut. de re iudi. secus ex narratione non posset com
prehendi causa apta: quia tunc illa clausula generalis nõ pos
set verificari vltra narrata: quia referri debet tm̃ ad precedẽ
tia. de appel. intimasti. ⁊. c. secũdo requis. ⁊ talia sunt subiecta
qualia predicata permittunt. vt. d. c. inter. ⁊ vide qđ no. Bal.
in. l. edita. C. de edend. ⁊ hoc no. ad limitationem eorum que
53 leg. ⁊ no. in. c. examinata. de iudi. ¶ Sed quero † an hec exce
ptio spoliationis debeat indistincte proponi ante li. contes.
b doc. hic cõiter ꝯcludũt ꝙ vbi prius erat orta debet adeo an-
te pponi ꝙ postea non admittatur. arg. hic ⁊ in. c. fi. j. eo. ⁊. ij.
q. ij. c. ij. iuncta gl. ⁊. s. dixi in notabilib⁹. si autẽ de nouo com
petat. vt quia post lit. cõtest. fuit facta vel ꝫ prius cõpeteret
de nouo tñ peruenit ad partẽ nunquid possit proponi post:
sunt opi. nam Inn. hic in vna parte scilꝫ super ver. restitutio.
dicit quod ꝫ regulariter ante debeat proponi: tñ ⁊ postea po
test si de nouo contigisset: vel de nouo ad eius notitiam perue
nisset. alle. C. de excep. l. vlt. ⁊. j. de exce. c. pastoralis. de offi. de
le. c. insinuãte. refert alios tenere contrariũ: sed postea in alia
parte scꝫ super ver. exceptionis. sentit oppositũ: dicẽs quod
hec exceptio est dilatoria: vnde post li. cõtesta. pponi non po
test: etiam si postea fiat spoliatio: cum aliud auxiliũ habeat
scꝫ interdictũ vnde vi. ar. j. de exce. c. pastoralis. ⁊ multo for-
c tius ſm eum non poterit pponi contra psequentẽ appella-
tionẽ: cum a principio eam omiserit. dicit alios tenere cõtra
54 riũ: ⁊ sic videtur recedere a priori dicto. ¶ † Ex hoc vltimo
dicto posset colligi vna notabilis limitatio ad. c. insinuante.
⁊ iura cõsimilia: vt exceptio dilatoria nouiter orta vel de no
uo superueniens ad notitiam partis: possit li. cõte. opponi.
nisi sit de ea puisum p modũ agendi sicut in spoliatione: põt
enĩ deduci per viam exceptionis ⁊ per viã actionis: nõ ergo
curandũ si non põt nunc deduci per viam exceptionis ex quo
potest deduci per viam actionis petendo restitutionem ⁊ es
set notabilis limitatio si esset vera. sed Cal. in. c. fi. j. eod. eam
impugnat. per regulã qui ad agendũ. de reg. iu. lib. vj. sequit
do. Ant. hic ⁊ sentit Jo. de lig. in. c. solicite. de restit. spo. dicit
tñ ꝙ si prius cõpetebat ⁊ de nouo peruenit ad notitiam par
tis potest eam opponere: dũmodo fuerit solicitus in pqui-
rendo a principio: alias secus. ⁊ ita potest ſm eum procede-
re glo. in. c. pastoralis. de excep. que videt tenere oppositum.
55 ¶ † Nec ob. ꝙ competat ius agendi: quia ſm do. Ant. non
est sic facile sicut ius excipiẽdi qꝛ in exceptionibus dilatorijs
sufficit semiplena cognitio. alt. hic Inno. qui hoc videtur te
e nere prope fi. primũ dictũ mihi placet[e] vt si de nouo oriatur
vel veniat ad notitiã partis possit pponi post lit. contest. qꝛ
iura in hoc loquunt indistincte. ⁊ facit. l. ij. C. de ꝯsor. cius. li. ⁊
qđ ibi no. ⁊ sentit idem Inn. in. c. prudentiam. de offi. dele. et
Specu. in titu. de recu. §. si autem. ⁊ gl. iij. q. vj. exceptio. Hos
tie. in sum. de excep. §. sed hoc. ⁊ qđ no. in. d. regu. qui ad agen
dum. ⁊ vide per Inno. in. c. inter dilectos. de exces. prela. ꝫ vl
timum vt in exceptione dilatoria probanda sufficiat semiple
na pbatio non placet: per. c. pia. de excep. lib. vj. vbi excõica-
tio ad repellẽdum opposita debet pbari aptissimis documẽ
tis. ad idem. c. frequens. de resti. spo. vbi datur terminus. xv.
dierũ ad probãdũ exceptionem spoliationis: ⁊ non probans
condẽnatur in expensis. ⁊ sic satis innuit ex plixitate termi-
ni ⁊ ex eo qđ venit cõdẽnãdus si non probat: probatio debet
esse plena. non enim dicit pbare qui semiplene probat. vt i. c.
tam literis. de testi. ⁊ in. c. fi. de iureiur. ⁊ in. c. ij. de calum. ⁊ in
c. j. de elec. lib. vj. ⁊ quod ibi no. in fi. sed potest intelligi dictũ
f Inno. de semiplena[f] probatione respectu modi procedendi:
quia super istis exceptionib⁹ nõ cõtestatur lis vt in. c. prudẽ-
tiam. §. sexta. de of. dele. sed pceditur summarie respectu mo
di procedendi: sed respectu substantie probationis pcessus
debet esse plenari⁹. vt in simili dicit in cle. sepe. de verb. signi.
¶ Non obst. c. veniẽs. el. ij. sup quo fundat se fortiter Inn. j.
de testi. vbi sufficit semiplena probatio ad probandum de in
teresse suo vt admittatur ad excipiẽdũ: quia loquitur quãdo
illud veniebat statim probandũ per eũdẽ ad merita cause: ⁊
ideo est modici preiudicij. sed in casu nostro secus: quia actor
repelleret ab agendo ⁊ reus nõ curaret amplius petere resti
tutionẽ, qꝛ forte plene pbare non posset: ⁊ sic teneret actorẽ
inuinculatũ ⁊ impeditũ: qđ esse non debet. ¶ Cõcludo ergo
ꝙ ad probandam exceptionem spoliatiõis requiritur plena
56 probatio respectu substãtie probationis. ¶ † Ultimo quero
intra quantum tempus cõpetat hec exceptio spoliatiõis: an
in perpetuũ possit spoliatus opponere eã contra spoliatorẽ

t iiij

Sebasti. Sapia.
a ¶ In medio litis. Vide gl. in. l. j. §. si qs argẽtũ. in ver. iuranti. ff. depos. quã refert eẽ sing. d. Jas. in. §. ꝫ iste ver. no. tñ ꝙ ex ta li libello instit. de ac. ⁊ And. sicu. in ꝯs. xxxvij. inci. cle mẽtissimi. i. j. vol.
b ¶ Peto mihi. ad de Pau. de ca. cõsi. clxv. Ang. consi. cclxxvij. Alexã. consi. cxxj.

Zacharias.
¶ Addẽ Lãfr. de ordi. in. c. qm̃ ꝯ. §. excep. n. 8. ⁊ i apo. Cel. i ver. iusti. vbi remissiue. j. de pba. ⁊ Paul. de ca. consi. clxiij.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Infero. Vide Jas. hec referentẽ in. §. omniũ. colũ. xxvj. ver. multum etiã eẽ vtile. insti. de ac. ⁊ in. l. petẽs. col. ij. C. de pact. ⁊ vide Alex. in ꝯsi. clxx. inci. viso processu. i. ij. vo. Are. in ꝯs. xvij. co. iiij. i j. dubio. Ang. de are. in trac. malefi cior. in ver. super qb⁹ oib⁹. Alex. in ꝯs. xxxviij. in. j. du bio. in. iij. vol. vbi plura de hac clau sula peto ius ⁊ iu sticiã ministrari.
d ¶ Vero inepte. Adde ꝙ etiam li bellus sustẽtatur inept⁹ absqꝫ clau sula. vt voluit ro ma. consil. cclxxv.
e ¶ Mihi placet. Adde Alex. cõsi. cxxxv. ⁊ quod no. noui. in. l. admo nendi. de iureiur.

Sebasti. Sapia.
f ¶ De semiplena. An semiplena p batio sufficiat vbi reqrit pbatio: vi de Feli. in ru. j. de proba. col. ij. vers. tertia conclusio.

suū agentem: Inno. dicit q in perpetuum potest opponi de eo qđ puenit ad ipsum qui deiecit: de eo autem qđ non peruenit ad ipsum excipi potest vsq ad annum tm̄: sicut dicitur in interdicto. vt. l. ij. C. vñ vi. ⁊. l. j. in princ. ff. eo. nam intra idem tempus proponi debet exceptio intra qđ agi potest. ff. ex qb. cau. l. necnon. §. vlti. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. si filius. ¶ Aduerte: quia gl. sentit ɔtrium in. l. ij. C. vñ vi. preall'. per. l. licet. C. de excep. ⁊ quia annua ad agendum perpetua sunt ad excipiendum. vt. l. pure. in fi. ff. de do. excep. sed dictum Inn. mihi placet. ⁊ dicta gl. in. d. l. ij. debet intelligi de alia exceptione quam loquit' iste text. videlicet ſm qđ loquitur tex. in. d. l. licet quādo spoliatus recuperauerit possessionem suam a deiectore quocūq etiam clam: tunc si conuenit' ab eo etiaz post annum interdicto vti possidetis: potest excipere contra eum de spoliatione prius facta: ſm veram lect. illius. l. quaz ponit ibi glo. ⁊ sequit' Bart. sed in casu nostro exceptio surgit ab eo fonte quo surgit actio: ⁊ tendit ad eundem effectum vt fiat restitutio. merito nō debet durare vltra tēpus quo durat actio vt in iuribus all'. s. per Inno. ⁊ facit. c. si autem: ⁊ qđ ibi no. de rescript. ⁊ qđ no. in. d. l. licet. secus autem vbi exceptio surgit ex alio fonte quam actio vt in exceptione de dolo que oritur ex equitate ne actor reportet commodum de malitia sua: tūc enim habet locum illa regula annua ad agēdum ⁊c. vt. d. l. pure. ⁊. l. licet. ⁊ sic limitat Inno. ¶ † Item secundum Inn. hec exceptio spoliationis non competit contra heredem spoliatoris: nisi de eo qđ ad eum peruenit: aut dolo eius factum est quominꝰ perueniret. ff. vnde vi. l. j. §. hoc interdictum here. et §. vlti. ⁊ ratio est: quia ipsum interdictum non competit contra heredem nisi in predictis casibus. vt in. d. §. vlt. ⁊ in. l. ij. C. eo. titu. ergo nec exceptio. Ex quo infero quod vbi fuisset lis conte. cum defuncto cum tunc eius heres teneretur interdicto etiam si nihil ad eum peruenisset. vt not. in. l. ij. ⁊. l. j. C. ex deli. defun. eodem modo contra eum competeret exceptio et fortius suprascripta ratione. vt in regu. qui ad agendum. de reg. iur. lib. vj. Item do. Anto. hic putat dictum Inno. procedere de iure ciuili tm̄: non autem de iure canonico cum eo iure teneatur heres ex delicto defuncti: etiam si nihil peruenit ad heredem: ⁊ hoc inquantum suppetūt vires facultatis. de sepul. c. fi. de rap. c. in literis. tu vide quod dico in. d. c. fi. an heres teneatur indistincte de iure canonico de eo quod ad eum non peruenit ⁊ presupposito quod teneretur: adhuc puto dictum do. Anto. non procedere: q2 licet possit compelli per ecclesiam vt satisfaciat anime defuncti ex officio iudicis ratione peccati non tamen interdicto vnde vi: q2 hoc iure non cauetur. si ergo non competit interdictum nec aliud remediuz possessorium: ergo nec exceptio per rationem predictam: q2 hec exceptio est multum odiosa ⁊ frequenter opponitur maliciose ad impediēdum actionem, vt in. c. frequēs. de resti. spo. lib. vj. ⁊. s. dixi. debet ergo restringi quanquam autem. s. dixerim q in heredem non datur nisi inquantum ad eum peruenit: secus dicit Innoc. in successore in dignitate cum semper dari debet etiā si nihil ad eum peruenit: q2 dignitas nūquam moritur. xij. q. ij. liberti. de rescri. si gratiose. lib. vj. do. Ant. restringit hoc dictum quando tota vniuersitas cum capite deliquit, vt. s. no. fuit cum gl. alias secus: q2 successor in dignitate qui alias non est heres: non succedit in vitium defuncti. iuxta no. in. c. cura. de iurepa. ⁊ in. c. de quarta. de prescri. sed ego intelligo dictum Inn. omni eo casu quo dignitas teneretur ex interdicto. tunc enim non habetur respectus ad personaz: sed ad dignitatem que nō moritur. sicut in simili videtur tex. in denuntiatione noui operis. in. c. ij. de no. ope. nūntia. ⁊ no. Bar. in. l. is cui. ff. de no. ope. nun. sicut enim cōtractus initus cum dignitate: seu nomine dignitatis non alteratur per interuentum successoris.[a] de fo. compe. dilecti. ita nec hoc interdictum seu exceptio competens contra dignitatem ⁊ hoc est vt puto quod voluit Inn. hic. Abbas.

Zacharias.

a ¶ Per interuētū successoris. Addē Ja. rebuf. in. l. prindēdum. nu. i. et ibi i apost. Celsi. ad ipm. C. de decu. lib. x.

b ¶ Duobus modis. Pōdera bene hunc tex. quia forte pbat q causa nataliuz inter reges ⁊ similes est agitanda in adiutorio pape: per id quod habetur i. c. venerabilē. d ele. in. vj. ⁊. c. quanto. de iureiur. vide q dicunt ibi docto. Andre. Barba.

c ¶ Legitimitate. Adde Ro. consil. ccxcix. ⁊ vide Cal. consi. vlti. de foro compe.

1 ☞ Exceptio illegitimationis cognoscitur coram ecclesiastico ⁊ dum ipse cognoscit. petitio hereditatis silet.
2 Ignorantia non admittitur de facili super factis notabiliuz personarum.
3 Cognitio causarum matrimonialium pertinet ad solum iudicem ecclesiasticum: nec laicus cognoscit etiam incidenter.
4 Exceptio peremptoria si ex sui natura examinat' coram alio q iudice principalis cause: operatur effectum dilatorium.
5 Iudex ecclesiasticus potest inhibere iudici laico ne procedat super causa pendente ex ea quam ipse cognoscit. nu. 11.
6 Preiudiciales questiones quomodo ⁊ quibus respectibus ⁊ casibus dicantur.
8 Forma libelli quo petitur aliquem fore illegitimum.
9 Iudex secularis quo casu potest cognoscere de causa spirituali. incidenter: ⁊ iudex ecclesiasticus de causa laicali. 7.
Exceptio tu es excōicatus cognoscitur coram ecclesiastico.
10 Questio an aliquis sit filius vnius vel alterius potest cognosci coram laico.
11 Inhibitoria si non est missa ad aliquem iudicē qui super causa processit: an valeat processus.
Inhibitoria qñ mittitur: an requiratur cause cognitio.
12 Iudex potest absq requisitione aliqua procedere in concernentibus preiudicium anime.
13 Appellās a iudice qui misit inhibitoriam: an possit petere ab eodem vt mittat aliam inhibitoriam vigore appellationis facte.
Executio sententie facta intra tempus ad appellandum retractatur ac si esset facta post appellationem.
14 Iudex secularis nō potest statuere terminum iudici ecclesiastico intra quem habeat terminare questionez spiritualem: quam ei remisit ipse iudex laicus.
15 Causa spiritualis que remittitur ad ecclesiasticū: an cognoscat ordine iudiciario seruato.

1 b **Tuam.** † Legitur duobꝰ modis [b] vno modo in gloss. intelligendo qđ hic erat prius coram seculari petita hereditas: ⁊ exceptū fuit de illegitimitate: ⁊ ſm hūc intellectū hoc intēdit. Petēti hereditatem obstat exceptio nouitatis: que coram ecclesiastico debet prius terminari. Secūdo modo legitur extra gl. quod hec causa legitimatatis fuit mota ⁊ ea pēdente petebatur hereditas coram seculari: ⁊ iuxta istum intellectum. h. d. Pendēte causa natalium coram ecclesiastico iudice questio hereditatis ex illa depēdens per secularem iudicem inchoari non debet. primo narrat factum de preterito. secundo prouidet circa futurum. ibi quia vero. ¶ Casus literalis. Mortuo comite Cāpanie sine prole regina Cypri. dicebat q debebat illi succedere in comitatu: proximior quidam alius hoc intellegēs accessit ad dominum papam: proponens q cum ipsa regina non fuisset de legitimo matrimonio nata dicto comiti succedere nō debebat. sed ipse paratꝰ erat probare in presentia domini pape: petēs ab ipso vt mādaret regi Francie vt si forsan dicta regina super successione comitatus predicti coram ipso proponeret questionem non audiret eandem: donec causa natalium ex qua illa dependeret fuerit terminata. quod papa nō destulit adimplere. mortuo ipso rege cui papa predicta mandauerat successit ei Ludonicus filꝰ eius. vnde papa scribit eidem super eodem negotio credens prudentiam ipsius non latere causam nataliū que nisi terminata esset incipere causam successionis dependentem ex illa: nihil aliud esse quam negotium ipsum diuersis processibus intrincare: ⁊ ordinem iuris pertubare: et ideo si ab ipsa regina fuerit requisitus super hoc patiēter expectet donec causa natalium per sedem apostolicam fuerit terminata. Ber. ¶ Nota † quod facta notabilium personarum presumuntur nota alijs: quare de facili non admittitur allegatio ignorantie. de sentē. excom. cum illorum. ⁊ hoc in princ. ¶ Nota secundo † quod causa matrimonialis spectat ad iudicem ecclesiasticum non solum quando agitur inter ipsos coniunges: ⁊ disputatur de validitate coniugij. vt. j. de sponsa. per totum sed etiam quando principaliter agitur de legitimate [c] filiorum: cum decisio depēdeat ex validitate matrimonij: vt hic. ⁊. j. qui filij sint legit. quasi per totum. Et est ratio secundum Innocē. quia cum scriptum sit. Quos deus coniunxit homo nō separet. xxxiij. questiōe. ij. quos deus. de transla. prela. c. ij. ita pronuntiare non fuisse matrimonium: vel esse inter aliquos nō homo sed solus vicarius dei potest iudicare. vt in. d. c. secundo intelligo vicarius dei vel deputatus ab eo: vt est episcopus qui de hoc cognoscit. de ɔsangui. c. j. vel dic q tūc episcopus tenet locū dei. pro hoc optime. ij. questione. vij. accusatio. in fine. vel scđm Innocent. hoc est ex illa ratione generali: quia iudex laicus nullo spirituali: nec principaliter: nec incidenter reconueniendo cognoscere potest. vt. s. de iudi. decernimus. ⁊. c. quanto. qui filij sint legitimi. lator. Item addo aliam retionem magis specialem. matrimonium est vnum de septem sacramentis ecclesie. vt in. c. debitum. de bigama. ⁊ not. gloss. in. c. fina. de translatio. prelatorum. merito non laicus sed ecclesia habet de eo iudicare. Item matrimonium fuit inductum de iure diuino: et non ciuili: ideo ad vicarium instituentis seu deputatum per eum pertinet cognitio eius ⁊ non ad alium. facit quod dixi in. c. cum sit generale. de for. compe. in materia vsurarū. An autē possit aliquo casu secularis cognoscere saltem vbi est qđ puri facti, an interuenerit vel nō. ⁊ idem queri potest de quolibet spirituali. Barto. q sic. in. l. titia. ff. solu. ma. ⁊ in. l. ij. ff. de iur.

omnium

om.iudi.tu vide qd plene dixi in.c.sit gnale.palle. ¶ †No.sm primuz intellectum ꝙ quando exceptio peremptoria venit ex natura sua examinanda coram alio iudice[a] principalis cause operatur effectum dilatoriarum:differt enim processum principalem ꝛ suspendit iurisdictionē iudicis principalis cause donec fuerit super peremptorio pronuntiatum:et ratio redditur in litera ne surgat intricatio processus ꝛc. Et ex hoc not.aliam specialitatem quod super incidenti seu peremptoria de necessitate est pronuntiandum quando venit examinenda coram alio iudice.ꝛ sic limita no.in.c.j.eodem. ¶ †Ultimo not.iudicem ecclesiasticum posse mittere inhibitoriam iudici seculari ne procedat super causa dependenti ex causa que vertitur coraz ipso iudice ecclesiastico.ꝛ vide Lap.alleg.lxj.vbi dicit hanc inhibitoriaz posse mitti sine cause cognitione[b] ꝛ per hoc quia ipsemet iudex secularis deberet desistere.nam et si ipse posset de hac exceptione peremptoria cognoscere nō procederet ad diffinitionem principalis nisi prius discussa exceptione peremptoria.vt.s.eodem.c.j.cum ex huius veritate dependeat decisio principalis fortius debet expectare quando vertitur coram alio nec ad examinationem debet procedere ne surgat intricatio ꝓcessuum.vt j.dicam. ¶ Opp.ꝛ videtur quod intentatio seu motio vnius cause nō impedit aliam intentari:imo possunt simul tractari et vna sententia terminari.vt.s.c.proximo. Solu.gl.ij.in effectu concludit quod quandoqꝫ sunt due principales cause seu questiones quarum vna non est ꝑiudicialis ad aliam ꝛ tunc loquitur contrarium:et dic vt ibi.quandoqꝫ questio incidit in aliaz ita ꝙ est preiudicialis ad aliam:quia ex decisione huius dependet decisio alterius:ꝛ tunc de incidenti ante est cognoscendū ꝛ pronūtiandū:vt hic ꝛ hoc tam in ciuili ꝙ in criminali. de quo dic latius vt hic:in glo.ꝛ plenius per gl.iij.q.xj.c.pri⁹ ꝛ per Cy.in l.j.C.qui accu.non pos. ¶ †Sed aduerte latius post Joan.and.hic.et Cal.in.c.j.s.eo.ꝙ preiudicialis[c] questio potest dici multis modis diuerso respectu.est enim preiudicialis quandoqꝫ respectu proponentis vt si competunt sibi due actiones quaruz vna tollitur[d] electiōe alteri⁹ vt in.c.vt quis duas.de ele.lib.vj.ꝛ.l.qd in heredem.§.eligere.ff.de tribu.ꝛ ꝑ Inn.in.c.fi.de collu.ꝛ per glo.instit.si quadru.pau.in fin.quandoqꝫ dicitur preiudicialis respectu processus vt quia suspendit processum alterius cause vel eiusdem:quod potest cōtingere multis modis. Primo in qualibet exceptione dilatoria que facit silere processum super principali sit in.c.exhibita.de iudi.ꝛ idem in peremptoria quādo opponitur in vim dilatorie:vt in exceptionibus priuilegiatis:de quibus in.c.j.de lit.contes.lib.vj.ideʒ est videre in causa priuilegiata ꝛ possessoria que non admittit secum reconuentionem super proprietate vel alia rē de quo.j.proxi. Idem respectu maioritatis cause vel quando sit accusato de maiori crimine de quo in.l.j.C.qui accus.non pos.et iij.qō.xj.c.prius. Quandoqꝫ dicitur preiudicialis respectu inferioris iudicis:vt ista de qua in text.nostro ex quo enim questio pendet coraz vno iudice non debet questio depēdens ex illa tractari coram alio iudice ne partes grauentur laboribus ꝛ expensis coram diuersis iudicibus litigando.argumen.in.c.fi.de rescript.ꝛ in.c.dispendia.eod.titul.lib.vj.et ne processus intricetur ꝛ surgat contrarietas:nam diuersi iudices possunt diuersas ꝛ contrarias ferre sententias vt puta ecclesiasticus posset illum iudicare illegitimum et secularis eodem tempore posset sententiare hereditatem illi debitam.vnde propter hoc debet fieri ista expectatio ꝛ suspensio de qua in tex. Ex natura enim cause de qua hic non est preiudicialis ad processum cum non sit dilatoria hec exceptio illegitimitatis sed peremptoria que nō suspendit processum cause principalis:imo simul tractantur:vt in.c.j s. eodem. et.l.circa.et qd ibi.nota.ff.de proba.sed propter diuersitatem iudicuʒ rationibus predictis efficitur preiudicialis. Unde cum hic dicit Innocen.si coraz eodem iudice hec causa successionis ageretur vt quia ecclesiasticus haberet temporalem : bene posset excipi de illigitimate et simul tractari: quod intellige sm ea que dixi in.c.j.s.eod.vbi plene dixi an ꝛ qualiter possit procedi super principali ꝛ peremptoria. Quandoqꝫ dicitur causa preiudicialis respectu intentionis:vt est exceptio peremptoria.que vt dixi ex sui natura non suspendit processum sed solum preiudicat respectu intentionis:quia ea probata absoluitur reus ab instantia actoris:vt in.c.j.s.eodem. Et licet exceptio de qua in litera dicitur sit peremptoria tamen de sui natura non suspendit processum super principali:sed ex alia incidenti quia est tractanda coram alio iudice et surgerent difficultates predicte:vnde dicitur potius preiudicialis respectu iurisdictionis:vt.s.dixi. Quandoqꝫ dicitur preiudicialis respectu processus ꝛ respectu intentionis.impedit enim processum super principali:ꝛ ea probata perimit intentionem agentis quia constat ius nō competere. Exemplum.tu accusas me:excipio quod sis seruus meus. vel petis hereditatem tāꝙ heres:excipio ꝙ es seruus hereditatis. vel agis contra me ciuiliter:oppono quod es filius meus in potestate:et sic inter nos nō posse iudicium. Primo enim debet discuti de istis exceptionibus que vere sunt preiudiciales:vt in.l.j.C.de ordi.cogni..ꝛ in sti.de actio.§.preiudiciales.vbi bo.gloss.ꝛ.iij. qō.xj.§.aliquando. cum seq. Per alia verba hanc materiā attingit Barto.in.l.sed si ante.ars.l. fundū.ff.de exceptio. ¶ †Gl.vltima colligit iudicē secularem etiā incidēter vel aliter etiaʒ per cōuentionē nō posse cognoscere de causa spiritualiter. Contra qd opponitur nam incidentia ampliant iurisdictionē vt sic iudex possit cognoscere incidenter de causa de qua alias principaliter cognoscere nō posset:vt in.l.quoties.C.de iudi.ꝛ.C.de ordi.iudi.l.adite.ꝛ est ratio qꝛ non pronuntiat sup incidenti sed sup principali vt in iuribus preallog. Glo. soluit ꝙ contraria loquūtur in ciuilibus non auteʒ in spiritualibus[e]. Ex hac glo.collige duo. Primo intellectum huius.c.vt primo intelligat qd questio defect⁹ natalium fuit incidenter proposita corā iudice seculari coram quo fuerat mota questio hereditatis:sed quia de hac exceptione non poterat secularis cognoscere aditus fuit ecclesiasticus:qui misit inhibitoriam seculari vt moris est quatenus nō procederet nisi prius finita per ecclesiam questione illegitimitatis:ꝛ tunc expone literam ibi:incipere.i.inceptam prosequi:ꝛ hec est cōmunis lectu.sm Jo.and. Et licet hic fuerit defectus natalium deductus per viam exceptionis:idem tamen dicendum est sm Petr.ꝛ abb.si deduceretur per viam replicationis. Exemplum.heres legitimus petit hereditatem:illegitimus excipit se filium: actor replicat illū illegitimū:deducetur enim ad ecclesiasticum iudicem eadem ratione:ꝛ ita potest intelligi iste text.qꝛ ista regina instabat vt non ꝓcederetur super causa principali:ꝛ sic videt ꝙ erat rea:ꝛ agebatur de natalibus suis:forte enim petebatur ab ea comitat⁹ campanie:ipsa excipit qd erat filia: replicatum fuit ꝙ non erat legitima et sic cā fuit deuoluta ad ecclesiam. Secundus intellectus est extra gl.quod hec questio illegitimitatis fuit primo et principaliter proposita coram iudice ecclesiastico:qui misit inhibitoriam iudici seculari ne inciperet questionem hereditatis donec questio illa preiudicialis primo fuerit decisa:ꝛ tunc verba incipere:stat ꝓprie. Non obstat litera que appellat hāc successionis causam dependentem: quia dicitur dependens considerato effectu non quod prius fuisset ꝓposita.ꝛ vterqꝫ intellect⁹ est notabilis ꝛ veri⁹. ¶ †Et poterit tūc sic formari libellus secundum Innoc.cum pater meus non fuerit maritus talis nomine de qua genuit. T.filiaz. peto quod iudicetur ipsam non fuisse legitimaz eius filiam.ad hoc qui fi.sint legi.causam.et.c.lator.C.ne de sta.de.l.penul. ¶ †Secūdo no.ex gl. quod incidentia cause non ampliat iurisdictionem iudicis ad speciem iurisdictiōis omnino diuersam[f] ꝛ separate nature et amplioris gradus. Unde ciuilis iudex non cognoscit etiam incidenter de causa spirituali,vt dicit glo.et bene.et idē Inno.ꝛ communiter tenent canoniste:sicut dicimus in prorogatione vt non habeat locuʒ in his que sunt alterius nature et amplioris gradus: vnde non habens merum et mixtum imperium non potest ratione prorogationis seu incidentie de his cognoscere que sunt meri vel mixti imperij.vt not.glos.in.l.inter cōueniētes.ff.ad muni. dixi plene in.c.j.de mu.pe.secus autem in his q̄ non sunt sic alterius speciei ꝛ separate nature.vñ pōt sm doc.iudex ecclesiasticus cognoscere incidenter de cā spectante ad forū seculare.vñ incidēter posset cognoscere de causa successiōis lꝫ proprie non possit accedere ad causam natiuitatis sm Uin.ꝛ bene.qꝛ nō sequitur:est legitim⁹ ergo heres:qꝛ posset obstare ꝯsuetudo patrie:iō semp est hec q̄stio remittenda ad secularem:sed qñ vere incidenter venit:tunc possit cognoscere vt in dote q̄ venit accessorie ad matrimoniuʒ.de do.post diuor.res.c.de prudētia.ꝛ idē i simi.vñ dicit Uin. distinguendum inter causas q̄ sui natura sunt ecclesiastice seu de foro ecclesiastico vt spūales matrimoniales patronat⁹ ꝛ sites.ꝛ eas q̄ soluʒ sunt de foro ecclesiastico ratione ꝑsonarū possidentiū vt cā possessionū clericoꝝ.prime nec incidēter nec per recōuētionē possunt esse corā iudice laico:secunde vero possunt:ꝛ sic sentit Uin.ꝙ ꝑ recōuentionem vel ratione incidentie possunt cause clericorū q̄ non sunt spirituales vel quasi tractari coram seculari. Et qd dicit de incidentia satis plꝫ

a ¶ Alio iudice. adde ancha. cōsi. clxj.

b ¶ Cause cognitione.adde vidē dum ancha.cōsil. ccxxvij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Preiudicialis. Quō dicātur cause inuiceʒ preiudiciales : vide bar.in.l.ꝑ minorē.ff.de iudi.et in l.siue contra.ff.de liber. agno. Jas. post Joan.fab. ꝛ Ang.are.i.§ ꝑiudiciales.colū.j.et ij.insti. de actio.

d ¶ Una tollitur. Adde Anch.ꝯs. clxj.allegato.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Spūalib⁹. vide Bal.in.l. eos. C. de vsur. Fede. de sen.in ꝯs.xcvj. inci.apparet que dā lex.et in ꝯsil. ccxlv. incipi. dño andree vicario.et in ꝯsil. ccc. incip. factū tale est debitor ꝑmisit. Car. in ꝯsi.cxx.incipi. titius obligauit sempronio. Pe. de ancharano ꝯs. cxv. incipi. casus talis est.fulg.ꝯsi. cxxxiij. incipi.in qōne vertē.Cald. in ꝯsi.iij.sub titu. de fo.cōpe.alex.i ꝯsi.xcj.incipi. visis actis.in.ij. vo. Bal. in cōsi.xvij. incip.factum sup quo.i tertia parte.

f ¶ Diuersam.ad de ang. ꝯsil.clxij.

Zacharias.
e ¶ Dicit qd non qd est verū etiā si a pncipio nō fuerit opposita vt dixi in ap. ad istū. in c. intelleximus. nu. 6. in ver. excōicationis. s. eo.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Dubitatio. in cōtrariū vr cōis opi. vt late p alegā. i. l. titia. ff. sol. ma. et in. l. si nō forte. in pn. ff. de cdi. inde. et remissiue in cs. ix. vo. iiij. et in cō. xci. co. ij. vo. ij. vid tn̄ Lāfr. d oria. in cle. dispēdiosam. col. v. vsic. punct. qōnis. de iudi.
c ¶ In solo facto. addo Cal. cōsi. iij. et vlt. de fo. compe. Pau. de ca. cōsil. cccxxxi. in primo impressis.
d ¶ §. si cō. diui. pōdera bene q ista iura sunt. d. Car. hic q dicit hic esse casum singularez pro gl. i. d. l. si mācipiū. tu pondera vbū requisitus: hic q nō probat dictū d. Car. hic: q tex. dicit q si regsita regrat vt pcedat: q nō pcedat: nō dicit q si regsitus pcedat quod tz pcessus.
Andr. Barba.
e ¶ Requisitione. addo p hoc qd dicit. Old. cs. cxx. et cxxxvii. qd iudex pōt relaxare iuramētū debitori de soluēdis vsuris vsq citatiōe creditoris maxime cū ē absens vel ptumaciter non vult remittere. et facit qd voluit Ro. cōsi. cccc v j. vbi dicit q reus tenet edere actori vbi vertit periculū anime.
Anto. Fran.
¶ Circa hoc an iuramētū possit relaxari per iudicē parte nō citata. Dicas qd añ q ptrapeniat iuramēto seu cōtractui iurato debet prius impetrari absolutio seu relaxatio. c. si vo. de iureiu. nisi forsan iuramēto eēt notorie illicitū vt in c. debitores. de iureiu. q tex. pprie

q nihil obstat nec hz iudex iudicare super exceptione: sed super principali. Exēplū. titius clericus agit cōtra titiū: ille excipit q iste clericus est filius suus: et est cāvbi pr non pōt cōueniri a filio: ille negat se filiū: certe satis puto secularem posse cognoscere q nihil ob. ar. in. d. l. j. de ord. iu. secus puto in reconuentione q illa est scda cōuentio et principaliter pronūtiatur super illa. de quo tn̄ dicendū est: vt plene dixi in. c. at si clerici. de iud. Et q. s. dixi. seculare non posse cognoscere de spūali etiā incidēter sequit Bar. in. l. quoties. C. de iud. et dt hoc esse etiā de iure ciuili p. l. oi innouatione. C. de sac. san. ecc. et certe satis clare probat in. c. lator. qui fi. sint legi. et i. c. si iudex laicus. de sent. ex. li. vj. ex quo etiā infert ad qōnē quotidianā contra laicū agētē in foro seculari de excōicatiōe excipitur nunquid possit secularis de ea cognoscere. Bart. in. d. l. quoties. dicit q non [a] sed dz remitti ad ecclesiasticū. Idē Vinc. hic: qui idem dicit si excipiatur eū nō posse cognoscere q simoniacū vel intrusum vel periurum de periurio tn̄ vide quod no. Jo. an. in. c. si. de for. cōpe. li. vj. et qd plene dixi
10 in. c. cū sit gñale. de for. cōpe. ¶ † Sed quero circa predicta nūquid indistincte excludatur cognitio iudicis secularis qñ incidēter talia proponūtur. Hos. Hosti. et Jo. an. dicūt hoc procedere qñ incidit dubitatio circa matrimoniū: an fuit vel non: vel an fuerit legitimum vel nō: si vero nulla fuerit de hoc dubitatio vt petenti hereditatem coram iudice seculari possessor opponit q non est filius illius cuius petit hereditatem sed alterius: et sic dubitatur de facto istius. s. an illius sit filius: tractabitur hec questio natiuitatis corā iudice coraz quo incidit. C. de ordi. iudi. l. ij. et. ff. de lib. ag. l. si qs a liberis. ¶ No. ex hoc dicto doct. dum dicūt cognitionem spectare ad ecclesiasticū nō solum qñ dubitatur an matrimonium fuerit legitimuz vel non. sed etiam qñ dubitatur an fuerit vel nō. per hoc enim aperte sentiunt quod de istis spiritualibus semp cognoscit ecclesia etiā si dubitatio [b] cōsistet in solo facto [c] an interuenerit vel non. satis enī est q dubitatur de actu spirituali nam si posset secularis cognoscere qñ consistit in facto: sepe forte iudicaret factum interuenisse vbi forte non interuenit: q vera solēnitas requisita non interuenit. et qui enī cognoscit de facto cognoscit simul et pariter de legitimate facti: et p hoc adduco tex. opti. in. c. si iudex laicus. de sent. ex. li. vj. vbi qstio erat solū in facto: an ille captus in facinore esset clericus et sic an fuisset ordinarius: et tn̄ nō cognoscit laicus incidenter: tn̄ Bar. tenuit oppositū in multis locis. vt. s. dixi. et do. Anto. sequit hic et in c. cum sit. Sed certe hoc omnino nō videt simpliciter verū per supradicta. et per ea q ple. dixi in. d.
11 c. cū sit. et dic vt ibi dixi. ¶ † Quero nūqd sit simpliciter verum qd predixi qd iudex ecclesiasticus possit mittere hāc inhibitoriam seculari sine alia cause cognitione. Lap. in. d. alleg. lxi. cōcludit qd sic. licet scdm eum in alijs inhibitorijs exigatur cause cognitio. vt in authent. in medio. li. sa. iu. §. j. col. viij. et de app. c. non solum. et. c. romana. li. vj. hec tn̄ potest mitti sine cause cognitiōe: q statim q questio preiudicialis mota est: statim ptz hanc inhibitoriā fieri posse et debere fieri q ex eius pēdentia suspensa est iurisdictio iudicis secularis a lege. vnde hec inhibitoria est potius quedā declaratio q sit actus disponens et sic non exigit citatio. arg. c. pastoralis. de app. et idem vr sentire. Fed. cōsi. xcviij. et. cxxviij. vbi tz pcessuz esse nullū iudicis secularis etiā sine inhibitoria quasi suspensio fiat a. l. arg. c. exhibita. s. de iudi. Duo sunt hic examinanda. Primo nunqd processus sit nullus absq inhibitoria. Scdo nunqd potest mitti inhibitoria absq cognitione cause. ¶ Ad primum tz do. Ant. q si non opponat tz processus: q iudex est et iudex remanet. ideo dz iurisdictio infici p exceptionis obiectū. Idem putat si opponatur et nō appellatur. q non pōt hic notari cōtrarietas in iudice procedēte: ex quo solū super principali pcedit: secus dicit in terminis. c. exhibita. q ibi idem

iudex procedit sup emergenti et principali in quo notat cōtrarietas. ¶ Ad scdm dicit dictū Lap. procedere tenendo q pendentia huius incidētis suspēdat iurisdictionē: sed scdm eū: et vt. s. dixi non suspēdit nisi opponat et appellet. Ideo cōcludit q oppositione facta corā iudice seculari iudex ecclesiastic9 qui pōt esse informat9 de pēdētia mitteret hāc inhibitoriā absq alia cause cognitione: q aduersarius nō posset cōdicere nec de suo preiudicio tractatur. quasi sentiat q oppositiōe nō facta nequit hāc ihibitoriā mittere absq cause cognitiōe. ¶ Hec dicta ex toto nō placēt p ea q statim subijcio: vñ concludēdo sic distinguerē q aut qd piudicialis prio et pncipaliter tractat corā ecclesiastico et postea inchoat qd dependens vel inchoari sperat corā iudice seculari: q incidēter pponit cā incidens: et sic cōprehēdēdo vtranq lect. huius. c. ¶ Prio casu pcessus tenebit corā seculari nō pcedēte inhibitoria seu appellatiōe. q. hic tm̄ puertit ordo cause ad causas: nō aūt cā ad seipsam q prius deberet tractari piudicialis: ideo nō vitiat processus sine ap. vt. l. j. C. de ap. et qd ibi no. in. l. prolatā. C. de sen. et interlo. om. iudi. et hoc aperte tz Bart. in istis piudicialib9. in. l. sed si añ. ff. de exce. preal. in fi. sentit gl. in. l. si mancipiū. §. si
d cōi diuidun. [d] ff. de eui. et optime facit iste text. ibi fueris requisitus et c. sec9 vbi peruertit ordo cause ad seipsam. ita loquitur. l. platā. et. c. exhibita. de in. de cuius intellectu dicēdū est vt ibi dixi. et hoc casu ad petitionē ptis poterit admitti inhibitoria iustificata: tamē exprimēdo cām inhibitionis. hz enī vim cuiusdā citationis iudicialis in qua fienda nō requirit cause cognitio saltē magna et cōiter fit pria citatio absq alia reqsitiōe et cognitio-
12 ne. vt no. Inn. in. c. qm̄ contra. de pba. ¶ † Scdo casu qñ incidit hec cā piudicialis corā seculari: de inhibitoria fienda dic vt dixi supra: dico tamē q hoc casu et pcedēti vbi imitteret peccatū posset iudex ex officio suo ea facere absq alia reqsitione puta q agit an instrm̄ fuit vsurariū et corā iudice seculari petit executio illius instrumenti. nam in istis cōcernētib9 periculū aie pōt iudex procedere absq alia reqsitiōe [e]. vt no. Inn. in. c. ad nr̄am.
e el. ij. de iureiu. An aūt valeat processus. Cōcludo q citra inhibitoriā seu appellationem valet q sit sup principali et sup perēptoria. sicut valeret si fieret et examinaret corā eo. vt supra dixi. sed snia nō valebit: q est lata a min9 instructo et cōtra ordinē iudiciorū: nō enī proposita exceptiōe perēptoria debet ferri snia super principali nō discussa prius peremptoria. vt in ca. de ordi. cogni. vnde vt dixi est lata et contra ordinem iuris: et a non plene instructo in causa: iuxta nota. in. c. cum ex literis. de testi. in integr. et. l. cum prolatis. ff. de re iudicata. et in. c. cum Bertol. de re iudicata. et hec videtur ipsa
13 veritas. ¶ † Sed iuxta predicta quero. pone q iudex ecclesiasticus qui fecit inhibitoriam pronūtiauit super incidenti seu preiudiciali questione: puta q instrumentum non est vsurarium vel q actor est legitimus et reuocabit inhibitoriam dādo potestatem seculari: vt procedat in causa sicut quotidie fit: ab hac sententia fuit appellatū. et petitur per appellatum quatenus iudex a quo debeat mittere inhibitoriā nouo iudici: vt pendente appellatione nō procedat: querit nūquid possit. Fede. consil. xciij. cōcludit q sic: q attentatum post sniam intra tempus datum ad appellandum venit retractandum sicut attentatū post appellationē. vt in. c. nō solum. de app. lib. vj. Item reuocando inhibitoriā grauauit cū esset spēs appellationis: interponendo ergo potest suū grauamen reuocare. j. de ap. c. cū cessante. et. l. qd iussit. ff. de re iu. Nec ob. q functus est officio suo per sniam: q istud tendit in faciliorem exitū cause appellationis: et in dubio ipse iudex ad quem hoc debet facere ergo pōt esse iudex a quo. vt not. in. c. cū teneamur. de ap. et. c. ij. de ma. contrac. cōtra inter. eccle. vbi est bo. tex. cum glo. in. c. qua fronte. et quod ib. no. de appella. et hoc. teneas: imo plus est quia sine alia inhibitoria debet secularis vigore prime inhibitorie

loquit de iuramēto d soluēdis vsuris: et habt p Inn. in v. venerabilē. de elec. et ibi p gl. in vsi. illicitū. nisi forsan iuramētū nō eēt obligatoriū vt p gl. i v. venire. in. d. c. venerabilē. et vide bal. in. l. iij. in ver. ad de q oia iuramēta. C. d re. cre. et vide bal. in aut. ad hec. in. ij. col. in v. nūqd valeat iuramētū. C. de vsur. et in. l. iij. C. pl9 val. q agi. et per Inn. in. c. veritatis. de iureiu. imo absolutio a iuramēto in pctu vsurario dz fieri per papā als iurās nō pōt puenire sz dz vsuras soluere vt i. d. c. debitores. et vid Pau. de ca. cons. lxxi. inci. viso pūcto supra scripto. vbi dt q talē absolutionē pōt cōcedere papa vel eps etiam ex offō creditore absente ad qd vid et Ol. in cōsi. clxxxv. incip. lz ex ordine. et vide et Bal. post Inn. in. c. si. d fo. compe. et Ang. in aut. sceuicas non solum. paulopost prin.
Zacharias.
¶ Adde q hoc casu nō pōt iudex eccliāstic9 seculari inhibere pōderādo hoc vbū petitur. ita no. multū solēniter alex. de imo. cs. ix. inci. prestātissime dñe doctor. vsi. itē q ad hoc vt possit i pn. vol. iiij. vbi alleg. tex. istum.

inhibitorie supsedere: qm̄ ista reuocatio est extincta de presenti seu saltē suspensa p appellationē: remanet ergo prima inhibitio i suo robore. de iureiur. veniētes. l. j. i fi. ff. ad turpi. z. l. ij. ff. de pe. z. ff. nil no. ap. pen. l. vna. §. integer, z qḋ no. gl. in. c. sepe. j. de ap. ¶ † Queritur nunqd iudex secularis corā quo incidit qō spiritualis possit remittēdo cām statuere termino iudici ecclesiastico intra quē debeat decidere qōnez illā incidentem: Inno. sentit hic φ non. dicit enim φ a papa vel ab alio superiore pfiget terminus certus intra quem iudex ecclesiasticus dz decidere talē q̄stionē: z bene loquit. pro quo facit, c. lator. j. q fi. sint le. vbi talis terminus fuit statut9 a papa: nam cuz secularis sit minor non pōt prefigere terminum superiori. ar. in. c. qualiter. de iu. z de app. ex insinuatione. poterit tn̄ instare apud superiorē ecclīasticū vt illi terminū imponat. ar. in. c. nullus. de iurep. z in. d. c. lator. ¶ † Ultimo q̄ro an in hac qōne p̄iudiciali tractanda corā iudice ecclesiastico sit seruandus ordo iudiciarius: z def libellus et vt fiat conte. zc. Sol. vt dixi ista q̄stio preiudicialis pōt fieri dupliciter coraz iudice ecclesiastico. p̄io si principaliter mouet corā eo adhuc nō mota alia qōne dependente coram seculari z tunc indubie illa est tractanda ɓm naturaz suā: si em̄ est de casibus cle. dispendiosam. de iu. tunc tractabit ɓm qḋ ibi dr z in cle. sepe. de ver. sig. si alias tractabit plene: z ibi ptz p locum a spāli. Scḋo pōt esse corā ecclesiastico q2 incidit coram seculari: sz q2 ipse non valebat cognoscere fuit remissa ad ecclesiasticū vt hic ɓm intellectū gl. z tunc sunt opi. vt not. in. c. lator. j. q fi. sint leg. nā qdā dicūt φ sicut ipe secularis corā quo incidit cognosceret sine libelli oblatiōe si eēt capax hui9 articuli: ita dz facere ecclesiastic9 q succedit in ipsi9 locū. hec opi. vult φ ecclesiasticus pcedat p omnia sicut pcederet ille iudex si de hoc cognosceret: z hec opi. videtur placere. Inn. in d. c. lator. ppter qḋ dicit Inno. ibi φ licet sit tutius libellum offerri z cōtestationē fieri putat tn̄ sine his pcessum tenere: fatet tn̄ quosdā dicere pcise libellū offerēduz pro qbus facit ɓm Host. ibi q2 hec est qō p̄iudicialis: a qua vt principali pēdet petitio hereditatis tāq̄ accessoria: ppter qḋ zcludit tutius libellū offerri. ar. hic. z in. c. j. de lib. ob. spe. in scḋa pte. de or. cog. recitat has opi. sz nō eligit. d. Ant. videt placere hec opi. contraria cū hec questio incidens sapiat naturā quodāmodo actionis: ideo dz tractari vt actio qḋ intelligo nisi in casibus dicte cle. dispēdiosam. In illis enim esset modica dubitatio. Ego dico z considero φ licet ista esset qō incidēs super perēptorio corā iudice seculari tn̄ coram ecclesiastico vr̄ principalis z expediēda nō tanq̄ peremptoria exceptio. sed vt principalis. hoc ptz: q2 hoc casu p ecclesiasticuz necessario est pnuntiandū sup ea dūtaxat: ibi p secularem coraz quo venisset incidenter non fuisset pnuntiādū; sed tm̄ super principali: vt in. c. j. z qḋ ibi no. s. eo. ex quo est pnuntiandū. ergo z libellus offerendus. cū iuxta formā libelli sit snīa ferenda. vt in. c. lz heli. de simo. de cōtest. vero litis satis eque pōt dici φ sit fienda ptibus p̄ntibus sed altera absente p cōtumaciam: secus cū in veritate ista tractet ad finem decisionis alterius z sup principali cā lis fuit contesta. coram primo iudice. arg. opti. in simili in iudice appellationis vt in. c. p tuas. j. de ap. z quod ibi no. facit. c. interposita. eo.

1 ☞ Spoliatus agens possessorio recuperande nō tenetur respondere suis spoliatoribus: nisi ipsi opponant questionē spoliationis z idem si egerit interdicto vnde vi.

2 Priuilegiatus an z qn̄ vtat priuilegio ztra priuilegiatum.

3 Spoliatus anteq̄ restituat habet priuilegium contra spoliatorem: non contra alium cōparentem pro interesse suo et durat tale priuilegium donec restituatur. 4.

4 Spoliatus ante omnia debet restitui non solum in re principali: sed etiam in fructibus z expensis.

5 Petitorium z possessorium siue vtrūq̄ possessorium intētatum a diuersis super eadem re: vel super diuersis rebus: in vno iudicio an vnum repellat aliud. 14.

6 Actor q intentauit possessorium nō pōt a reo cōueniri neq̄ reconueniri super proprietate eiusdem vel alterius rei.

Spoliato pfigit termin9 intra quē pbet de sua spoliatione.

7 Spoliat9 potest conueniri super proprietate nisi excipiat.

Exceptio dilatoria nō pōt opponi post litem contestatam.

8 Spoliatus agens possessorio z recōuētus possessorio poterit spoliationē intētatā p viā actionis pbare p viā exceptionis z recōuētiōis: poterit parit excipere de sua spoliatiōe. 9.

Probationes facte ab excipiente nō prosunt volenti agere super eadem re.

10 Spoliatus cōuentus an possit recōueniri de spoliatiōe. 11.

12 Spoliat9 si est excōicat9 nō est restituēd9: z itellige vt hic dr.

Uxor an teneat stare cū marito excōicato: z an petat ab eo.

13 Criminosus non repellitur ab agēdo regulr nole criminis. a

Spoliatio poterit intentari etiam a tempore feriato.

14 Possessorium an excludat petitorium.

15 Spoliatus si in agendo succubuerit: nō poterit amplius excipere de spoliatione secus econtra. 16.

17 Spoliatus contra quem fuit actum pro certis rebus succūbens in exceptione poterit iterum excipere si agatur contra eum pro alijs rebus diuersis.

18 Excipiens de spoliatione z obtinens cōtra agentez petitorio: si postea agat directe de spoliatione: an teneatur respondere super dicta petitione petitoria.

19 Exceptio spoliatiōis an opponat z agentez vti possidetis.

1 Super spolatiōe. † Agens interdicto vnde vi. nō recōuenit nisi de alia spoliatiōe de qua etiā excipi potest contra eum. h. d. ɓm Joā. andr. Uel summa sic z latius z clarius. Agens possessorio recuperande non tenet ante restitutionē suis spoliatoribus nisi super qōne spoliationis r̄ndere: potest tn̄ ab agendo repelli p exceptionem spoliatiōis. h. d. diuidit. Nam primo dicit qd iuris cū agens possessorio recōuenit. Scḋo qd iuris cū cōtra eum excipit. ibi: q̄q̄. Pria subdiuidit. Nā primo ponit dictū exceptionē interserēs. Scḋo submittit rōnē dicti. ibi: cuz resti. ¶ Casus literalis. Aliqs fuit spoliatus ab aduersario suo: spoliatus traxit suum spoliatorē in cām petens sibi restitui rē illā qua eū spoliauerat. spoliator volebat eū reconuenire. q̄rit qd iuris sit. Rn̄. φ spoliator iste nō est audiēdus volens reconuenire spoliatum nisi vellet euz recōuenire de alia spoliatione: q2 petitio spoliatiōis in hoc priuilegiata est vt qui illam intentat non cogit r̄ndere suo spoliatori anteq̄ fuerit restitutus: sed si spoliator in modū exceptionis opponat de alia spoliatione cōtra ipsum spoliatum repellit ab agendo. Ber. ¶ No. j. duo p̄uilegia indulta spoliato. Primū vt non possit reconueniri petēdo restitutionē nisi sup alia qōne pariter priuilegiata. Scḋm vt suū spoliatorē cōtra eū agentez possit repellere p viā exceptiōis. Ex quo p̄io infert φ eadē spoliatio pōt deduci dupl'r: vz p viaz actionis z p viā exceptionis. Primo mō deducta nō repellit aliā actionē pariter priuilegiatā sz simul tractat. Scḋo mō sic z hoc ideo q2 exceptio est fauorabilior q̄ actio vt. l. fauorabiliores. ff. de re. iu. z. c. ex literis. de pb. Itē q2 ppriū exceptiōis est repellere. iō operat ɓm naturā suā: ppriū vero actiōis est consequi. Ideo repellēdo recōuētionē operat sup naturaliter vigore priuilegij vt hic pbat z i. c. ij. s. e. satis ergo ē φ repellat aliā actionem nō sic priuilegiatā. ¶ † Et ex hoc z ex text. not. aliud φ priuilegiatus non vtit [a] priuilegio suo [b] cōtra pariter priuilegiatū qḋ intellige qn̄ qlibet est p̄uilegiatus respectu eiusdez cause q̄ agitat vt hic: nā vterq̄ est hic spoliatus. vnius ergo actio non dz repelli p spoliationē alterius: cuz z ipse fuerat spoliat9: secus dic vbi sunt p̄uilegiati in gn̄e seu nō respectu eiusdē cause q̄ agitat vt patet in. l. j. ff. ex qb. cau. ma. vbi absens cā reipub. restituitur aduersus absentem pariter cā rei pu. q2 nō est p̄uilegiatus i hac cā nisi lesus. Simile in prescriptione z ecclesiā priuilegiatam vt non currat prescriptio nisi quadragenaria: ecclesia em̄ p̄scribens z ecclesiā nō facit cessare illud p̄uilegiū. vt. j. de p̄scri. q̄si p totū: q2 sola est priuilegiata ecclīa cōtra quaz p̄scribit: z idē dic in similib9. z de hoc p Bar. in aut. quas actiōes. C. de sa. san. ecc. vbi plene p eū. z vide ad p̄dicta bo. text. in aut. de san. epi. §. sz hoc presenti. et qḋ no. in. c. in p̄ntia. de pba. in glo. vlti. ¶ † No. ij. ibi spoliatoribus zc. φ spoliatus solū est p̄uilegiat9 respectu spōsaliatorū: vt ante ztētionē de pprietate restituat: secus aūt vr̄ respectu tertij comparētis p interesse suo. ar. in. l. bona fides. ff. depo. z vide qḋ no. in. c. ij. s. eo. z lati9 dicā in. c. in lr̄is. j. de resti. spo. ¶ † No. iij. ibi aū restitutionē zc. φ p̄uilegiū tributū spoliatio vt a suo spoliatore non possit recōueniri durat vsq̄ ad restitutionē: z sic non tollit p snīam latā in possessorio. ex quo infert φ agēs actiōe iudicati sup possessorio cōsequit priuilegiū huius. c. vt non teneat r̄ndere ante restitutionē factā qḋ etiam tz spec. in ti. de reconuentione. §. ij. ver. qd si conuentio. z se. facit q2 subest eadē ratio post snīam que aū, ne nudi contēdamus z inermes: vt in. c. frequēs. de resti. spo. li. vj. z. ij. q. ij. p totū. dic etiā oportere vt fiat plenaria restitutio. z sic vt prius restituerent fructus z expense: vt in. c. accedens. el. ij. in fi. s. vt lit. non conte. vbi dixi. z vide qḋ no. in cle. vna. de cā pos. z proprie. An aūt ista duo p̄uilegia spoliati de qbus in text. cōpetant ztra agentē zditione. c. sepe. de resti. spo. vel. c. reintegranda. iij. q. j. Jo. cal. hic φ sic. tu dic melius vt dixi in. c. ij. s. eod. ¶ † Uenio more solito ad glo. et op. contra text. videtur enim φ vna actio nō repellat seu

¶ Non vtit. Adde φ p̄uilegiatus vtitur priuilegio z pariter priuilegiatū qḋ tractet de dāno. euitando: z priuilegiat9 de lucro captando. ita dicit ro. cōsi. cccl xix. Anto. Francisc9.

¶ De hoc an et qn̄ priuilegiatus vtat priuilegio z pariter p̄uilegiatum vltra bart. in aut. quas actiōes C. de sac. san. ecc. vide que habent in. c. ad aures. et ibi p doc. de prescri. z Bal. in. l. iubemus. in p̄n. C. ad trebel. et hr̄ p bar. in. l. sed z milites. in princi. in lec. Nico. de nea. ff. de excu. tuto. z vide bar. in. l. verum. in. §. itē q̄rit si minor. i primo no. ff. de mino. z i l. j. C. si aduer. fisc. z bal in aut. item si inuicem. quā legit simul cū autētica ppetua. C. de sa. san. ec. z p alex. in. l. si apud. ff. de mino. z vid' pau. de ca. i zsi. xxvij. vbi plene examinat qn̄ cōcassent priuilegia.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Priuilegio suo. Qn̄ p̄uilegiatus possit vti priuilegio suo z priuilegiatum vide Feli. post abba. in c. in presentia. co. xv. ver. sed aduerte diligēter. de pbatio. z φ priuilegiatus vtatur priuilegio suo z priuilegiatuz qn̄ tractat de dāno euitando tz Pet. de ancha. in consilio xxxvj. incip. ztra Joannem. col. j. Pau. de ca. in cōsi. cccxv. incip. vt bene attingat. in fin. ɓm antiquam impressionem.

a ¶ Sꝫ sufficit. tu pōdera q̃ ad hoc q: tex. iste fundat se sup exceptione ergo dꝫ excipere formalr̃ vt est. c. si. d iu. i v̄bo excipiē do ꝑposuit. et c. exposuit. d. pil. et c. significauit. d re scri. cū si. q̃ allegaui ad bart. i. l. j. de exce. vid ibi. Sꝫ i ɔ̃riū facit qd voluit Bar. in. d. l. j. vbi sufficiat exprimere factuꝫ ex q̃ resultet exceptio: vñ nō est op⁹ ꝙ dicaṫ exceptio allegat iura sua. ego alle. c. ex pte. ⁊ ibi do. Car. c. finaūt. ⁊ ibi. d. Ant. d re scri. c. dilecti. d fo. cōpe. cū si. q̃ allegaui ad Bar. i. d. l. j. ff. de exceptio. Andre. Barba. Sebasti. Sapia.

b ¶ Possessoriuꝫ facit ꝙ si qs intētat pri⁹ possessoriuꝫ ⁊ postea petitoriū lꝫ prio debeat finiri qd possessoriū. l. ordinarij. C. de rei vē. tñ si añ finitā q̃onē possessorij intētatur petitoriuꝫ nō vitiaṫ ꝓcessus nisi opponaṫ. vt est gl. ordinaria i. l. ij. C. cōia vtri. iudi. tradūt Mod. i. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos.

suspēdat reliquā sed dꝫ sup vtraq̧ ꝓcedi sicut super duabus mutuis petitionibus iuxta regulā qui prior agit ⁊c. s. eo. c. ij. So. ordinando glos. q̃nq̧ proponūtur a diuersis due q̃ones possessorie. q̃nq̧ petitorie: q̃nq̧ actor ꝑponit petitoriū; re⁹ possessoriū: ⁊ hoc dupliciter. q̃nq̧ reus ꝑponit possessorium sup diuersa re q̃nq̧ super eadē. q̃nq̧ econtra actor proponit possessoriū: reus petitoriū. primo casu qñ ambe sunt possessorie vna non suspendit aliam. q: ambe sunt pariter priuilegiate vt hic. ⁊ hꝫ locū regula. c. ij. s. eo. Idē ⁊ fortius qñ ambe sunt petitorie. vt in. c. j. ⁊. ij. de mu. pe. nisi vna sit ꝓiudicialis ad aliaꝫ de quo dicendū vt not. s. c. pxi. scd̃o casu qñ actor ꝑponit petitoriū ⁊ reus possessorium: conclude ꝙ aut super diuersa re: aut sup eadē. primo casu aduerte ad modū ꝑponendi aut deducitur possessoriū per viā actionis ⁊ nō suspēdit iudiciū prius intentatū sed procedit sicut sup duabus petitionibus mutuis vt ꝓbatur in. d. c. ij. Aut ꝑ viā exceptionis ⁊ ea ꝓbata suspēditur primū iudiciū nō tñ per hoc cōsequitur restitutionē vt in. d. c. ij. ⁊ ideo vide cōsiliū gl. an expediat reo prius habere rem actoris: ⁊ tunc excipiat: an potius rē suā ⁊ deducatur per viā actiōis q: ea ꝓbata cōsequitur restitutionē: si vero ꝑponit super eadē re possessoriū: tūc semper est vtilis actio deducere illud per viā actiōis q: hic casus hꝫ vim actionis ⁊ possessiōis ⁊ exceptionis nā repellit actorem ab actiōe sua ⁊ cōsequitur restitutionē ꝓbata spoliatione. vt in. c. ex cōquestiōe. j. de resti. spo. ⁊ ibi videbitis rationē diuersitatis. ⁊ vide similem glo. hunc. ij. q. ij. c. j. Ultimo casu qñ actor proponit possessoriū ⁊ reus petitorium: hꝫ locū iste tex. vt reus nō sit audiēdus siue super eadē re siue sup diuersa vt hic. ⁊ hoc hꝫ actio possessoria nō ex natura sua: q: natura actionis est consequi non repellere. vt in. c. ij. s. eo. sed ex priuilegio: ⁊ sic supernaturaliter ne cogatur litigare spoliatus: ⁊ hoc in effectu vult ista gl. vsq̧ ad ver. itē recōpensatio.

6 ¶ †Sed pro declaratione huius gl. ⁊ tex. q̃ro nūquid actor proponēs possessoriū habeat necesse excipere cōtra reum recōuentionē super proprietate illius rei vel alterius. quidam ꝙ sic al's teneret iudiciū super recōuentione maxime cū iudex est ordinarius vtriusq̧. facit. c. j. de resti. spo. quisq̧ enim pōt renūtiare priuilegio suo. de regula ad apostolicam. ⁊. l. si qs in cōscribendo. C. de pac. sed Inn. Host. ⁊ Jo. an. ⁊ cōiter doc. tenētes op. dicētes ꝙ opponens interdictū coram ordinario vel delegato cōueniri vel recōueniri nō possit de re pecuniaria: nec est necesse ꝙ obijciaṫ spoliationis exceptio: sed sufficit vt^a dicat nō est audiēdus in hac cōuentione vel recōuentione q: in hoc priuilegiat⁹ sum q: proposuit interdictū restitutoriū: ⁊ pro hoc litera ibi: restitutiōis petitio. nō dixit spoliationis exceptio. ⁊ ibi, intentans: non dixit opponēs. Nō ob. si dicaṫ ꝙ ex solo facto meo impedio te agere ⁊ forte iniuste q: false dico ne spoliatum prouocando te ad iudiciū; nam huic malitie poterit obuiari s̄m Inno. vcꝫ vt prefigaṫ terminus agēti vel petenti restitutionē. j. quē si nō probauerit qd intendit ex tūc ꝓcederet in petitione alterius. j. qui si. sint leg. lator. qd no. Nec ob. etiā si diceres hāc diuersitatem esse verbalē cū sit proponēs ꝙ nō est reus admittendus excipiat. dic ꝙ imo est magni effectus: nā si haberet de spoliatione excipere: tūc haberet probare exceptionē suā: vt in. c. ij. s. eo. ⁊ postea haberet probare spoliationē in vim actionis qd nō est in hoc modo proponēdi: q: tātum hꝫ fidem facere qd prius intētauit possessorium qd adhuc pēdet ⁊ hoc de facili pōt probari.

7 ¶ †Et s̄m ista intelligo Inn. in. c. j. de mu. pe. b vbi dicit ꝙ proponēs possessoriū^b pōt recōueniri super proprietate; nisi excipiat: ⁊ sic dicit debere intelligi hoc. c. sufficit em̄ excipere modo p̄dicto: ⁊ ꝑ hūc tex. in ver. audiēdus. ⁊ ꝑ illud dictū Inn. dico ꝙ ad impediēdam hāc reconuētionem opꝫ excipere seu allegare hoc priuilegiū anteq̄ reus audiatur ⁊ sic añ lit. cōte. postea aūt nō poterit actor excipere cum iam fuit auditus: hic em̄ est exceptio dilatoria: vt satis colligiṫ hic. ⁊ no. ij. q. ij. c. j. ⁊ dixi in. c. ij. s. eo. Scd̃o inquātū gl. dicit ꝙ si plus expedit reo cōsequi rē suā: tunc proponat spoliationē directe ꝑ viā actionis. Hosti. dicit ꝙ semper cautus esset prius excipere ⁊ postea agere: naꝫ probata spoliatione ꝑ viā exceptionis repellit recōuentionē vt hic. ⁊ in. c. ij. s. eo. eo repulso poterit agere petendo restitutionē. Jo. and. dicit Hosti. verum dicere si aduersarius obmutesceret. quasi dicat ꝙ ille poterit etiā sic excipere, vt. j. sequiṫ in gl. sed dictū Ho. ꝓcedit s̄m Jo. cal. ⁊ Jo. de lig. qñ reus nō pretēdit se spoliatum: ⁊ sic agit tm̄ petitorio. quo casu nō hꝫ facultatē excipiēdi q: istd est ꝓuilegiū possessorij vt hic. ⁊ in. c. ij. s. e.

8 ¶ †Quero prosequēdo gl. ⁊ dimittēdo vnā q̃onē intermediā que melius cadit in fi. s. dictū est ꝙ si due q̃ones possessorie ꝑponūtur a diuersis vna nō suspendit aliam. Itē dictū est ꝙ si vna spoliatio deduciṫ per viā exceptiōis ꝙ suspēditur p̄la petitio etiā possessoria vt hic in fin. Sed ponam⁹ ꝙ ego incepi agere cōtra te possessorio: ⁊ sic deduxi spoliationē meam per viā actionis: tu reconuenis me etiā possessorio forte sup ista re nūqd ego possum spoliationē meā deducere per viā exceptiōis ad repellēdū te: cū iam eā deduxerā ꝑ viā actiōis. gl. no. hic ꝙ sic: q: ad illud nō ꝑponiṫ. Et intellige gl. q: tūc habebit probare spoliationē ꝑ viā exceptiōis ad effectū repellendi: nec ista ꝓbatio facit fidē cū directo petet restitutioneꝫ q: ad aliud nunc agiṫ. vt in. c. veniēs. de testi. ⁊. l. cū queriṫ. cū l. seq. ff. de exce. rei iu.

9 ¶ †Sed quero qd si reus reconueniēs pariter excipiat de sua spoliatiōe ɔtra actorē. dicit gl. ⁊ bene ꝙ est admittendus. ⁊ sic actio ⁊ recōuētio remanebunt efficaces ⁊ bene loquitur ꝙ non est quis audiēdus directo contra spoliatū nisi prius restitutionē faciat. vt. d. ca. ij. quicunq̧ ergo vult agere dꝫ prio facere restitutionē ex quo ex vtraq̧ parte est probata spoliatio per viā exceptiōis: dicit tñ gl. ꝙ si magis expediret reo agere rem suam consequi vtile est vt ꝑponat de sua spoliatione in modū replicationis: q: sic elidit exceptiōeꝫ ⁊ replicationē actoris: ⁊ sic remanebit ɔ̃uctio ⁊ reconuentio efficax. Jo. an. dicit hoc dictū non ꝓcedere: lꝫ fateatur Dam. hoc tenere in q̃onibus suis prima questione huius tit. Guil. in Spe. de exce. §. si. vbi per eū plene. ⁊ Hosti. hic ⁊ est ratio eius s̄m eū: q: excipiens nō dꝫ repelli etiā per replicationē excōicationis: vt in. c. dilecti. j. de excep. fortius per replicationē spoliationis, vt in. d. c. dilecti. nam tunc demum replicatio elidit exceptionē quādo vitiat exceptionē: vt si excipis me excommunicatum replico me absolutum vel appellasse ante sententiā vel intolerabilē errorem expressuꝫ: vel excipis de pacto de non petendo: replico furorē vel metum tpe pacti directe enim iste replicationes concernunt exceptiones ⁊ eas elidūt. Ille vero que non afficiunt exceptionem: sed personam vt in casu nostro quando opponitur de violentia seu spoliatione non obstant: q: non directe concernunt exceptionē: debet em̄ sic annulare replicatio exceptionem sicut exceptio actionē. ff. de exce. l. ij. ⁊. s. de fo. cōpe. c. ex parte. B. nō enim sequitur spoliaui te: ergo nō possum excipere de spoliatione cōtra te agentē aduersus me: cū vna nō purgetur per aliā maxime super diuersis reb⁹. vt. l. cū fundū. ⁊. l. colonus. ff. de vi ⁊ vi ar. Itē excep. est fauorabilis ⁊ ab ea nemo est repellēdus. vt in. c. cū inter. de exce. nisi elidatur directe per replicationeꝫ. vt in exemplis. s. alle. sed contra hoc facit. c. pe. ⁊ vlti. de adult. vbi per replicationē adulterij tollitur exceptio adulterij. Jo. calde. instat, sed dic breuiter ꝙ ibi replicatio elidit exceptionē: q: cū ageretur ciuiliter de adulterio non potest quis excipere de adulterio: quin conuincatur adulterium cōmisisse: cū enim hec delicta versantur circa idē. s. circa iniuriā matrimonij ⁊ agaṫ ciuiliter multa compensatione tolluntṫ. secus vbi delicta versantur circa diuersa. q: vnū nō purgaṫ per aliud vt ibi plene no. per Inn. Itē cōtra determinationē gl. vr̃ hic tex. in fi. vbi diciṫ ꝙ ab agēdo repelliṫ etiā agēs possessorio per exceptionē spoliationis: si em̄ exceptio tolleret per replicationē spoliatiōis quilibet replicaret: ⁊ sic actio remaneret salua qd vr̃ ɔtra mentē hui⁹. c.

10 ¶ †Nūc est expediēda illa particula gl. quā dimisi vcꝫ an petenti restitutionem possit opponi exceptio compēsationis glo. rñ. ꝙ non ⁊ bene.

11 ¶ †Nunc glo. declarata ⁊ suppleta venio ad materiā. Et primo op. contra tex. tam in principio q̄ in fi. videtur em̄ ꝙ conuentus possessorio non debeat admitti. super questione spoliatiōis: siue recōueniat: siue excipiat de ea: q: ex quo ipse spoliauit tenetur interdicto quātūcūq̧ prius fuerit ab aduersario spoliatus. si enim ego te spoliaui veste ⁊ tu ex interuallo spoliasti me eadem possum contra te agere interdicto: non ob. ꝙ prius te spoliauerā eadem re: q: licet ego male fecerim: tñ nō licebat ibi propria authoritate spoliare me. ideo opꝫ ꝙ ista vltima violentia purgeṫ. vt probatur in. l. iij. §. cū igiṫ. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ insti. de interdic. §. recuperande. Sol. intellige istum tex. quādo cōuentus excipit seu recōuenit actorē de spoliatione facta super diuersa re: vt q: ego spoliaui te veste: tu spoliasti me libro. si agis cōtra me super restitutiōe vestis: possuꝫ te recōuenire seu excipere de spoliatione libri: ⁊ ita loquiṫ iste tex. sed de spoliatione eiusdem rei nō recōuenio seu excipio cōtra te vt in iurib⁹ preall. ⁊ facit. l. colonus. ⁊. l. cum fundū. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ hoc succincte senserunt hic doct. ⁊ diuersitatis rōnē dico esse q: si admittereṫ exceptio prime spoliatiōis qñ fuit facta super eadē vltima violentia remaneret impunita. quod esse non debet cum non licebat tibi spoliare ꝓpria authoritate ex interuallo lꝫ ego spoliauerim: ⁊ lꝫ licuerit incontinenti quia tūc non videtur perdidisse possessionē: vt in. c. olim. el. j. de resti. spo. ⁊ in. d. §.

ꝛ in.d.§.recuperande.ꝛ.l.qui possessionē.ff.de vi ꝛ vi ar.sed qñ excipit de spoliatione alterius rei vel fit recōuentio nullus remanet impunitus imo quilibet posset consequi restitutionem rei sue:cum possit restituere rem alienam ꝛ agere ad restitutionem rei sue: vt hic.et in.c.ij.§.eo.¶†Opp.secundo videtur qȏ contra agentē possessorio admittatur alia exceptio:vt excōmunicatio:vt de iudi. intelleximus.vt no.gl.in.c.ex insinuatione.de procu.Solu.dic ꝙ regulariter non admittitur aliqua exceptio.fallit in exceptione spoliationis:vt hic Item in excōmunicatione ꝛ in pacto de non petendo:vt no.glo.in.c.ex insinuatione.ꝛ Inno.hic alleg.l.si vnus.§.pactus.ff.de pac.ꝛ circa aliquas fallentias instat Cald.hic:sed vide glo.not.iij.q.j.in summa.dicam plene in c.item cum quis.de resti.spolia.ꝛ aliqui in.c.in literis.eodē.titul.Sed inquantū dixi qȏ admittit exceptio excōmunicationis.Host.in sum.de resti.spo.§.qñ faciēda.versi.quid si vir petat.dicit hoc verū nisi petat restitutio ꝯiugis.sed Jo.an.in.c.inter alia.j.de sen.excō.sentit cōtrariū ꝙ licet cōiunx communicet coniugi tpe excōicationis:vt in.d.c.inter.ꝛ.xj.qȏ.iij.qm̄ multos.non tñ auditur vir petens restitutionem obstāte excōicatione:sed dic ꝙ iudex ex officio suo illam restituet sibi propter periculū fornicationis.ar.c.ex parte.ij.de cōuer.coniu.sed vir nō auditur iure actionis:vt.d.c.intelleximus.ꝛ hoc voluit glo.in.d.c.quoniā multos.ꝛ Jo.cal.hic.¶†Op.tertio videtur ꝙ exceptio spoliationis nō debeat repellere agentē pro iure suo:cuz ꝓtextu criminis non repellatur quis a prosecutione iuris proprij:vt in.c.omnibus.iij.q.vj.ꝛ ꝓdo etiam restituitur:vt in.c.in literis.de resti.spo.Sol.illud regulare.sed fallit cū excipit de spoliatione in odiū spoliantis ꝛ fauore spoliati:ne cogat cōtendere spoliatus.facit cle.vna.de cā pos.ꝛ ꝓprie.

4 ¶†Nunc vero pȝ ex tex.isto iuncto.c.ij.§.e.ꝙ si cōuentio super petitorio ꝓcedit recōuentio super interdicto non suspendit actionē prius intētatā:secus si ꝓcedit possessoriū vt hic.Quid si nemo ꝓuenit sed ambo cōcurrunt vnus vult ꝓponere petitoriū sup vna re:alius vult ꝓponere possessoriū sup alia.spec.in ti.de pe.ꝛ pos.§.j.ver.sed pone.narrat Vin.ꝙ forte dȝ dirimi.ff.de iu.l.sed cū ambo.nisi allegaretur recēs spoliatio vel rixa.de qua etiā tpe feriato agi pōt.vel nisi dicat actio peritura:quo casu sufficit libellū porrigere secuta cōuentione per executorem.d.Anto.dicit se putare ꝙ admittat libellus sup possessorio repulso petitorio:quia si possessoriū excludit petitorium inchoatum fortiꝰ inchoandum.de iureiur.quemadmoduȝ.nec etiam credit ꝙ vbi actio est peritura in petitorio debeat admitti talis petitio quia potest restituendo sibi prouidere nisi contendat illū nec spoliatū quo casu equuȝ esset admitti vsqȝ ad libelli porrectioneȝ.ff.de fe.l.j.ꝛ.ij.hec dicta mihi nō placēt.nam possessorium excludit petitoriū inchoatum:quod deducitur per viam exceptionis nō quādo ꝑ viam actiōis vt in.c.ij.§.eod.ꝛ hic.sed nos loquimur qñ cōcurrunt ad agendū.Iteȝ nō placet qȏ forte dirimat:qꝛ priuilegiū suspensiuum est tributum possessorio quādo ꝓcederet.nam tex.hic dicit ꝙ non pōt reconueniri ꝛc.sed qñ simul concurrant non est recōuentio sed principalis conuentio:cessat ergo illud priuilegiū.debet em̄ restringi ꝛ non ampliari:cuȝ sit cōtra naturā aliarum actionū ꝛ deuiat a communibꝰ reg.iur.vt.§.dixi.facit qȏ nota.in c.frequens.de resti.spo.ad idē optime facit.l.si fuerit.ff.de reb.du. vbi si dico lego illi centū qui primo ascenderit capitoliū:si duo pariter ascēdunt neutri debet legatū.quia veruȝ est dicere neminē prius ascēdisse:ita in proposito.admittātur ergo ambe petitiones tanꝗ principales.

5 ¶†Secundo q̄ro hic patet ꝙ de eadē spoliatione pōt agi ꝛ excipi:pone ꝙ agens possessorio[a] succubuit:ꝛ sic absolutus fuit reus:postmodū iste reus sic absolutus agit contra illū super certa re,ille nūc excipit de illa spoliatione in qua directe agēs succubuit:nunquid pōt repelli per replicationem rei iudicate:qȏ est querere an res iudicata in directo interdicto obstat excipienti de eadem spoliatione.vr̄ ꝙ sic:ꝛ qꝛ ad aliud agitur nūc qꝛ primo petebatur restitutio:nūc vero excipitur ad repellendū agentem ergo non dȝ obstare exceptio rei iud.ff.de excep.rei iudi.l.cū queritur.ꝛ.l.seq.ꝛ qȏ not.in.c.aduersario.j.de excep.cōtrarium tenent Inno.ꝛ Hosti.ꝛ cōiter doc.qꝛ eedē sunt ꝑsone:eadem res:eadeȝ causa petenti in effectu.nā si admitteret hec excepto hoc casu non audiret agens nisi primus restitueret illā rē:vt in.c.ij.§.eo.ꝛ sic indirecte consequeret rem sup qua obtinuit contrariā sniam ex eadem causa.et sic tollitur motiuū ꝓcedēs:qꝛ effectualiter ad idem agit.Iteȝ plus est agere ꝗ excipere:ideo succūbens satis dȝ succumbere in exceptione ex eadē cā.Item illa exceptio in effectu erat inclusa in actione ꝗ deducebat.ibi spoliationē.ꝓ hoc.ff.de excep.rei iud.l.egi.ꝛ.l.cū queritur.cum l.seq.

16 ¶†Sed q̄ro quid econtra:pone qȏ prius succubuit in exceptiōe nunc vult deducere spoliationē ꝑ viam actionis nunquid obstat exceptio rei iudicat.Inn.ꝙ nō nā primo nil petijt ꝛ sic vere nunc ad aliud

17 agit:ꝛ pinguius nunc ꝗ primo.ꝛ idē no.in.c.ij.§.eo. ¶†Quero qd si succubuit in exceptione cuȝ agit ꝑ certis rebus.nunc vero iterum agit actor pro alijs rebus:nūquid poterit reus de eadē spoliatione excipere de qua primo succubuerat.Inno.ꝙ sic:qꝛ ad aliud nūc agitur:et sic aliud est iudiciū.ff.de exce.rei iu.l.si quis ad exhibendū.ꝛ.l.si ex testō.ꝛ

18 l.si cū testō argētū.¶†Ulteriꝰ quero pone ꝙ ꝯtra te agentē petitorio excepi de spoliatione ꝛ obtinui:nunc volo agere directe de illa spoliatione nunq̄d teneor tibi rn̄dere sup prima petitiōe petitoria.videt qȏ sic:qꝛ cum prima fuit petitoria ꝛ scȏa possessoria: dȝ procedi sicut sup dubꝰ mutuis petitionibꝰ vt in.c.ij.§.eodē.Itē intētādo actionem ꝛ recedēdo ab exceptione renūtiauit iuri suo.ar.c.qȏ ad consultationem.de re iudi.Et hanc opi.tenuit Lau.sed Hosti.ꝛ Joan.cal.hic tenent contrariū:qꝛ iaȝ fuit sublata prima petitio ꝑ exceptionē: ꝛ sic ista est conuentio ꝛ nō recōuentio:ꝛ ideo habebit beneficiū huiꝰ.c.vt recōueniri nō possit.nec verum est ꝙ videatur renuntiasse iuri ꝛ bn̄ficio exceptionis intentando actionē:qꝛ contraria ꝓcedunt in recurrente ad actum contrarium:sȝ actio non est hmōi:imo tendit vt directo restituat vbi prio pe-

19 tebat indirecte.ꝛ hoc satis plȝ. ¶†Ultimo hic q̄ro an agenti interdicto vti possidetis:obstet exceptio spoliationis[b] sicut agenti alia actione seu interdicto vt hic.Inn.ꝙ sic:si tñ spoliatus vellet de vtroqȝ simul peragere possit:tu hāc materiam expedias prout plene dicam in.c.veniens.de pre scrip.vbi hoc tangitur.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶Agens possessorio.vide ad hec no.ꝑ Lanfrā.de oꝛia.in rubri.de cā pos.et propri.colū.fi.vbi ponit qñ succūbens in possessorio possit redire ad petitorium ꝛ econtra.

Zacharias.

[b] ¶Obstet exceptio spoliatiōis.adde Jo.andr.in c.frequens.de resti.spo.ꝛ spe.in titu.de peti.et posses.§.j.ver.quid si aliquis.

Anto.Francis.

¶An agēti interdicto vti possidetis:ob.exceptio spoliationis.dicas ꝙ qñ agit tali interdicto iudex pōt seq̄strare vsum possessiōis ꝛ illā partibꝰ interdicere vt per spec.in titu.de sequestr.pos.ꝛ fru.dicas tñ ꝙ tale interdictuȝ est interdictuȝ retinende pos.tñ hȝ vim recuperāde:vt per Bart.in.l.j.in.iij.colū.C.vti pos.et hmōi interdictuȝ nō datur ꝯ.iustū possessorē habentem iustā causam retinēdi.vt i.l.colonus.ff.de vi et vi ar.ꝛ an tale interdictuȝ det pro rebus mobilibꝰ.vide no.in.c.licet causam.de ꝓba.et adde ꝙ tale interdictuȝ non hȝ locum pro turbatione verbali:vt ꝑ Bart.Joan.de imo.ꝛ Alex.in.l.si priꝰ.ff.de ope.no.nuntia.ꝛ vide ꝑ do.Anto.in.c.audita.de restit.spo.ꝛ Bald.in.l.ordinarij.C.de rei ven.ꝛ adde etiaȝ ꝙ tale interdictū dat emptori contra vēditorē possidentē rem venditam ꝓcario:vt est gl.in.l.ab emptione.ff.de pac.ꝛ de materia huius interdicti vide que plene habent.in.l.si duo.ff.vti possidetis.

¶De plus petitionibus. Rubrica.

¶Continuatur hec rubrica ſm Gof.ꝛ Jo.and.quia plerunqȝ in iudicijs plus petitur ꝗ debeat.Item inter incidentes q̄stiones interdū ꝓponit reus ꝙ actor plus petit:ideo ꝛc.vel ꝯtinua sic.supra in ꝓxima rubrica visuȝ est de ordine cognitionum:verum quia interdum excipit actoreȝ plus petere:ꝛ dubitari posset de ordine ꝛ modo ꝓcedendi:ideo subijcitur ꝛc.

1 ☞ Plus petere quomodo qs dicatur:ꝛ qualiter puniatur.3.
2 Aduersarius dicitur etiam ille qui contendit in iudicio in causa pecuniaria.
4 Solutio licet sit destinata in certo loco potest tñ impune peti in loco domicilij debitoris:secus in alio loco nisi promittens sit in mora.5.
6 Plus petenteȝ an possit penitere vsqȝ ad sniaȝ.
7 In penis legalibus licita est pnia vsqȝ ad sniam.
8 Casus in quibus plus petens non punitur.
Plus petens non incurrit penā nisi cōuincatur.
9 Pena tripli an possit peti de iure canonico.
10 Condemnatio expensarum non fit post sententiam nisi principaliter petantur.
11 Plus petere dicitur etiam ille qui petit ex rebꝰ obligatis viliorem.
12 Quando aliquis plus petit an differatur iudicium in totuȝ:an feratur sententia diffinitiua cū penis que hic ponuntur.
13 Inducie tam iuris ꝗ hominis duplicant ꝓpter plus petitionem:ꝛ considerantur a tempore quo petitur non a tempore quo fuerunt date.14.
15 Libellꝰ ꝯtinēs plꝰ debito:an possit totꝰ negari.
Positio partim vera ꝛ partim falsa:an possit in totum negari.
16 Responsio affirmatiua vel negatiua facta positioni vel libello quo casu referatur ad omnia contenta in eis.
17 Reus plus negando an incidat in aliquam penam:quando etiam actor plus petijt.

1 Consilium. ¶†Ponit quatuor modos plꝰ petendi ꝛ penas plꝰ petētiū.scȏa ibi:te q̄qȝ.¶Casus l̄ralis.Aliq̄s mutuauit pecuniā alicui amico restituēdam sibi certo termino.Isto repetebat ante terminū illā pecuniā.respōdebat ꝙ nō poterat repetere ante terminum illā pecuniā:imo de hoc puniri debebat:ꝯsuluit papā qui sup hoc rn̄det et nō fuit cōsilium ꝓuidentie ꝙ ante terminū pecuniam sibi debitā repetijt:vn̄ punit importunitas plus petentiū si in iudicio ꝓstiterit in sua petitione: hoc modo si plus repetit re siue cā in expēsis aduersario condēnat:q plus petit loco ad interesse tenetur ꝓ eo ꝙ vtilitas adimit debitori quā habuisset si in loco statuto soluisset:ꝛ ei q plus petit tēpore duplicabātur inducie:nec respondere tenet nisi ei soluantur expēse.¶Te quoqȝ.In isto.§.

a Zacharias. ¶ Etiā si ī cā sit pecuniaria. No. Jnn. c. cū īter. co. j. ǯ. ð exceptio. Bal. in. l. j. col. iij. ver. ex hoc infero quādā cōclusiōnē. C. qui admit.

b ⁜ Sebasti. Sapia. ¶ Usq; ad sniam. Contrarium tꝫ Ang. are. in. §. si qs agens insti. de actio. vide Bar. in. l. edita. col. iiij. C. de eden. vbi moder. Alex. in. l. quāuis. de inius voc. vbi quando sit licita penitentia.

⁜ Sebasti. Sapia.

c ¶ Sportule. De capiendis sportulis vid Fel. i. c. lꝫ. in primis vbi sde off. or. Jas. i. l. ius ciuile. ff. de iust. ⁊ iu. Alb. de rosa. i l. diē functo. vers. etiāꝫ querit. ff. de offi. asses.

Anto. Franc.

d ¶ Nō prestātur. An sportule debeātur de iure canonico. ⁊ dicit ꝙ sunt ꝓhibite: vt ī c. cū ab oī. de vita ⁊ hone. cler. tñ de cōsuetudine q̄ ꝑualet pnt recipi vt p spe. in ti. ð salario. in. §. j. in ꝟ. si vo ordinarijs. ⁊ vid p. d. Car. in cle. statutū. i. j. oppositione. ð elec. vbi plene tractat istā materiā ⁊ an delegato debeantur habet p bar. ī aut. offerat. C. de lit. ɔte. ⁊ per Car. vbi. s. vbi etiā dicit qð lꝫ delegato pape nō debeant tñ consuetudo ꝙ soluātur sportule etiā delegato dūmodo nō sit imoderata est seruanda. de quo etiā vide Alex. in. l. ij. ff. si qs ī ius voc. nō ierit. ⁊ addō quod sportule non pnt excedere summā duorū aureorū ꝑ qualibet pte. vt ī aut. ð iudicibꝰ in §. ne aūt. ⁊ p alex. in. d. l. ij. si qs ī ius voc. nō ierit. ⁊ adde etiā ꝙ qñ sportule debētur iudici ipse nō pōt ꝓnūtiare super cōpetētia q̄ꝛ reddit suspectꝰ: vt p glo. in. l. de iure. ī pn. ff. ad muni. ⁊ per Bar. in. l. si qs ex aliena. ff. de indi. vide tñ Alex. i. d. l. ij. si qs in ius vo. nō ierit. vbi videtur tenere cōtrarium.

exponit quatuor modos predicitos plus petēdi. Jlle petit plus causa: cui cum aliquid detur in genere vel subalternatione: rē in specie vel vnū precise petit. Re vero plus petitur si decē sint debita ⁊ ipse petijt. xx. Loco plus petit cū qs alibi ɔuenit ꝙ soluere ɔuenit. Tēpore plus petit: cū ante terminū vel cōditionē petitur qð debetur. Ber.

2 ¶ † No. j. qð aduersarius dr qui mecū contendit in iudicio ⁊ est causa pecuniaria[a]. aduersat enī mihi inquantū cōtradicit petitioni mee. Et hoc facit pro statutis faciētibus mētionem de aduersario. ɔcor. c. j. de iudi. ⁊ c. accedēs. ij. vt lit. nō cōtest.

3 ¶ † No. ij. qð dr plus petere nō solū qui petit maiorem quātitatem debiti sed etiā petēs ante tp̄s prefixū: ⁊ sic dicitur minus soluere q̄ tarde soluit. facit pro statuto puniēte plus petentē vt habeat locū cōtra petētem ante terminum vel alijs modis. de q̄bus hic.

4 ¶ † No. iij. ꝙ res ꝓmissa in vno loco potest peti in alio ꝙ vbi fuit destinata solutio sed petens tūc condemnatur reo ad interesse: ⁊ est ratio q̄ꝛ si non posset peti in alio loco nōnūꝙ credito frustraretur intentione sua: q̄ꝛ reus vel data opera vel ex necessitate nunꝙ perueniret ad locū destinatum: qð esset iniquū: ⁊ satis est reo qð sibi satisfit de interesse. de quo in. l. j. ff. de eo quod cer. lo. ⁊ intellige text. ⁊ ꝓdicta vt fiat hic condemnatio ad interesse quādo petitur solutio in loco nō conuento. secus si petitur in loco idoneo. puta in loco domicilij vt soluatur in loco cōuento. tūc enim nullam penā incurrit cum nullum interesse in hoc reus pretendat.

5 ¶ † Et vide glos. bo. que ponit formam libellādi impune cum petitur extra locū destinatum. in. §. si quis agēs. in ver. loco. insti. de act. debet enī facere cōmemorationem illius loci vbi fuit promissa solutio: dicēdo peto. x. vt mihi soluas hic vel ibi. ibi soluere promisisti. argu. in. d. ver. lo. ⁊. ff. de eo quod cer. lo. l. ij. post hoc nisi soluat: q̄ꝛ reperitur in mora potest conueniri vbicūq; dūmodo in loco idoneo. s. vbi alias sortitur solū: lꝫ quidam dicant ꝙ vbicunq; poterit cōueniri: sed primum est verius ⁊ cōmunius vt ibi no. ⁊ in. d. l. j. de eo qð cer. lo. nic. tamen de mat. tenuit cōtrarium: ⁊ eum sequitur Barto. in. d. l. j. vt vbi libet tanꝙ fugitiuus possit conueniri: sed primum vr equius ⁊ cōmuniꝰ.

6 ¶ † Uenio nūc ad gl. ⁊ quero tex. iste punit plus petentes si duxerint in iudicio persistēdū sup petitione sua: quid si volunt desistere. gl. j. rñdet ꝙ euitabūt penam dummodo desistāt ante lit. cōte. postea vero nō licet sine pena: ⁊ in hac conclusione residet glo. in. l. vna. C. eo. ti. hanc gl. cōiter hic sequuntur glo. ⁊ maxime Host. dicēs ꝙ etiam ante lit. cōte. nō licet indistincte impune penitere. Quid enī si aduersarius fecit expensas ante penitentiā. iniquum enī esset si nō restituerētur expense facte ante li. cōte. Cōcludit ergo qð ante lit. cōte. potest plus petēs penitere. tñ tenetur aduersario ad intetesse si qð sit. ego vero miror ꝙ gl. ⁊ doc. sic trāseunt super isto passu: ⁊ dico ꝙ pena huiꝰ. c. nō hꝫ locū nisi perseuerauerit vsq; ad sniam.

b [b]primo moueor per istū tex. qui tantū punit persistētem in iudicio: sed iudicium dicitur dum causa discutitur: ⁊ sic vsq; ad sentētiā. vt ꝓbatur in. c. forus. ǯ. de verb. sig. nō ergo persistit in iudicio qui nō expectat sentētiam. Jtē fortius hoc ꝓbatur in. l. qui cū maior. §. accusasse. ⁊ in. l. in seruitutēꝫ. §. petijsse. ff. de bo. li. vbi patet qð pena a iure apposita etiāq; accusare vel petere nō habet locū nisi detur ꝑseuerātia vsq; ad sentētiam: ita quod respectu pene a iure apposite verba legis intelliguntur cum effectu vt quia persistit vsq; ad sentētiam: fortius in casu nostro vbi pena imponitur per perseuerētiā in iudicio.

7 ¶ † Hinc Bartol. fin. l. in criminali. C. de iurisdi. om. iud. dat ex his notabilē theoricā quod in penis legalibus locus est penitentie vsque ad sententiam. Et idem refert tenere Dy. in. l. amplius. ff. rem ra. ha. ⁊ facit qð dixi in. c. si diligēti. de foro compe. Nec obst. l. vna. C. eo. per quam mouetur hic glo. ibi enī nō est locus penitētie post lit. cōtest. q̄ꝛ deliquit in duobus. videlicet quia per dolum exigit cautionem de pluri. item dolose petijt plus: ideo ille punitur acrius etiam in alio q̄ꝛ priuatur toto debito vt ibi: ⁊ hoc subijcitur in glo. Et hoc aperte sentit Barto. in. d. l. in criminali. respondēdo ad illam. l. vnicam. ⁊ adhuc apertius in. d. l. vnica. et maxime in fin. vbi apertissime respondendo ad. l. alia. C. de his quib. vt indig. et ad. l. papinia. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. vbi locus est penitentie vsq; ad sniam. dicit quod in. d. l. vna. est speciale ꝓpter duplex delictū actoris. vnde gl. hic etiam in alio male dicit dum innuit illam legem procedere in eo qui per dolum super maiori quātitate exegit cautionem. nā certe ex hoc solo non priuaretur debito: ⁊ sic non haberet locum lex illa que requirit duo delicta. de quibus. s. dixi. sed tūc ꝑm Bar. in. d. l. vna puniretur crimine stellionatus si dolus in aliam speciem delicti nō cadit vt in. l. j. ⁊. ij. ff. de cri. stel. habet enī locum remediū illius ti. quando delictum nō habet specificū nomē sicut istud qñ per dolū exigit cautionē de pluri: nō tñ plus petijt. Ex hac enim ratione dico dictum Host. nō procedere vt ante lit. conte. habeat locū pena si aduersarius fecit expēsas: quia dico ꝙ ex remedio huius tit. non condemnabitur in expensis cum non persiterit in iudicio vt requirit iste text. sed condemnabitur in expensis alio remedio quia temere litigauit. vt in. l. eum quem temere. ff. de iu. ⁊ c. finem. de do. ⁊ cōtu. ⁊ c. calumniam. de penis. Concludēdo ergo hanc materiam assumēdo aliqua dicta Bar. in. l. vnica. preallag. sic distinguerem ꝙ aut quis plus petijt exigēdo per dolum cautionem de pluri. ⁊ etiam plus petēdo: ⁊ habet locum. d. l. vnica. vt priuetur toto debito. neq; sit locus penitētie nisi vsq; ad lit. cōte.

8 ¶ † Excipiuntur ibi textus. duo casus. Primus cum actor cōuincitur super maiori quātitate ⁊ conuictus ante sentētiam vel post trāsigit cum reo super pena als re. Secundus cum actor plus exegit: sed reus in iudicio confessus est se totum debere ⁊ hoc voluit ille tex. ibi in fi. Tertius casus potest esse ꝑm Jo. an. hic ⁊ gl. ⁊ Bar. in. d. l. vnica. quādo post lit. cōtesta. anteꝙ conuincatur de maiori quantitate ipsemet actor confitetur: tunc non punitur in toto debito: q̄ꝛ ille text. procedit quādo actor conuincitur: sed si confitetur nō conuincitur: sed conuincit seipsum. faci. l. eum qui. ff. de iureiurā. Quartus casus dubius est quando actor in veritate debens habere. x. exigit prius cautionem de. xx. per dolum et postea exigit in iudicio. xx. sed non probauit nisi de. x. reus tamen non conuincit eum per probationes suas ipsum plus dolose exegisse cautionē ⁊ petijsse nec constat in iudicio de dolo ipsius actoris: ⁊ hoc casu tenet glo. in. d. l. vnica. penam illam habere locum. sed Cy. ibi ⁊ Barto. ⁊ cōmuniter doc. tenent oppositum: quia licet potuerit probare: non tamen per hec presumitur dolus nec est cōuictus per dolum plus exegisse ⁊ petijsse: ⁊ ideo dicēdum ꝙ adhuc nō habet locum illa pena pro hoc quia in dubio nō presumitur dolus. vt. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. ⁊ in dubijs mitior interpretatio facienda est. vt. l. si preses. ⁊. l. interpretatione. ff. de pe. ⁊ in regula odia. ⁊ regula in penis. lib. vj. ⁊ qð. s. dixi de iur. ciui. dico tamē procedere etiam iure canoni. ex quo non reperitur contrarium. arg. in. c. j. de noui ope. nūtia. ⁊ qð ibi no. hic enim tex. nō imponit illam penam: q̄ꝛ loquitur tm̄ in eo qui commisit vnum delictum in plus exigēdo: ⁊ sic suppleri dꝫ istud ius canonicū per illud ius ciuile. nā vbi minus delinquitur minor exerceri dꝫ vindicta. xxiiij. q. j. nō offeramus. ⁊. l. respiciēdū. ff. de penis. qñq; quis cautionem pluris tātum per dolū exigit: nō aūt plus petijt: ⁊ tunc non punitur in debito: ita ꝙ nō hꝫ locū. l. illa. nec istud. c. sed punietur crimine stellionatus si dolus ille nō cadit in aliquam speciem delicti: vt. l. j. ⁊. ij. ff. de cri. stel. vt nu. ibi Bar. ⁊ dixi. s. qñq; solum per dolum plus petijt: non tamen exigit cautionem de pluri. ⁊ tūc ꝑm Bar. in. d. l. vna punitur in tri plo expensarum: sed nō perdit debitum. vt in. §. tripli. insti. de act. ⁊ hoc procedit de iur. ci.

9 † An autē de iur. cano. habeat locum hec pena tripli. glo. hic in ver. amplius. sentit ꝙ sic doc. nostri hic cōiter tenent contrarium. arg. in. c. j. de dolo. ⁊ cōtu. nam si papa hoc intellexisset de pena tripli hoc expressisset: sed tantum dixit eū cōdemnandū in expensis. arg. in. c. ad audiētiam. de deci. Jtē tex. in. d. §. tripli. loquitur de expēsis factis noie sportularum. sed in foro ecclesiastico sportule[c] nō prestantur[d] de vi. ⁊ ho. cleri. cum ab oī. qð ergo nō est vel nō exigitur triplicari non potest de cōstitutio. cum accessissent: ⁊ per hoc etiam sequitur ꝑm Jo. and. ꝙ etiam in foro ciuili vbi sportule de cōsuetudine non prestantur nō erit locus illi pene qð placet. Et intellige hoc quando petitur plus re vel causa: si aūt petitur plus tempore vel loco habēt locum alle. pene de quibus in tex. ⁊ his casibus licitum est penitere ad euadendum has penas vsq; ad sentētiam. vt. s. dixi. ¶ Sed cōtra hoc dictum doc. opp. sic. nā si habet locum pena tripli de nihilo prouidet hec decre. respectu petentis plus re vel causa cū per alia iura sit prouisum de cōdemnatione expensarum respectu temere vel calumniose litigantium. vt in. c. calumniam. de penis. ⁊ c. finem. de dolo ⁊ cōtu. cōtrarium videtur difficile: sed respondet duobus modis. primo ꝙ prouidet in dando nouū remediū circa ɔdēnationē expēsarū: sicut dicit cā noua ɔstitutio dicat id qð antiqua: vt operetur saltē in dando nouā actionē: vt no. Bar. in. l. j. ff. ad. l.

ff.ad.l.falcidiam.ꝛ no.in.c.j.de rescrip.ꝛ in.c.ex parte.ij.de verbo.signi. prodest enim habere plura remedia.ad hoc.l. quoties.ꝛ.l.nunq̄.ff.de actio.ꝛ obliga. ¶ †Secundo soluo ꝛ notabilius,ꝙ per remediuȝ antiquum cōdemnatio expensarum soluȝ venit accessorie.vnde post sententiam super principali non valet amplius iudex condemnare in expensis.vt.l.terminato.C.de fru.ꝛ lit.expen.ꝛ no.in.c.finem.de dolo.et contuma.ꝛ.c.j.de sequest.possess.et fru.sed ex remedio huius.c. poteritagi dupliciter.nam poterit dari postea nouus libellus sup hac pena:cū non veniat hec condēnatio accessorie sed etiā principaliter. et est in hoc notabilis prouisio:licet.d.Ant.sentiat hoc oppositū in expēsis p.l.terminato.sed certe illa lex loquitur qn̄ veniūt accessorie:ȝ hec est principalis prouisio:ad hoc optime facit qd̄ no.Bar.in.l.iij.§.si rē. ff.de leg.ij.vbi dicit per ibi no.ꝙ si statuto caueł qd̄ victus victori cōdemneł in expēsis poterit etiā post sniam peti condemnatio expensarum:quare possunt principaliter peti ex conditione statuti vt sic statutum aliquid conferat ad ius commune quod not.

Additio. Nicolai.Itē poterit pēdēte primo iudicio implorari officiū iudicis super hac cōdemnatione:sicut in simili no.in.c.si diligenti.de fo.cōpe.ꝛ in.l.in criminali.C.de iurisd. om.iud.ꝛ in.l.si.ff.de rei ven.ꝛ hoc voluit Bar.in.d.l.j.C.eo.Et ex hoc habes duos modos practicādi remediū hui⁹.c.Qn̄q̨ quis neque per dolū exigit cautionem de pluri.neq̨ p dolū plus petiit:sed p temeritatem tantū scd̄m Bar.in.d.l.vna.puniť tantū in expēsis.ff.de iudi.l.eū quē temere.hec admitto qn̄ petitur plus re vel cā.Si vero petitur plus tpe vel loco:tunc habent locum pene hoc expsse vt duplicenł inducie:ꝛ fiat cōdēnatio ad interesse.nam iste tex.non exigit dolū sed importunitatē:vt ptȝ in tex.ant qs petit plus debito iusto errore ꝛ parcitur sibi: quia cessat temeritas de qua hic:ꝛ dolus ꝛ calumnia.pro hoc.c. sacro. de senten.excōmu.vbi est bonus tex.ꝛ in.c.finē.palleg.ꝛ quod ibi no.et pbatur in terminis nostris.institu.de actio.§.si quis agēs.vt puta petebat vigore testamenti legatū integrū sibi relictum:producitur codicillus fact⁹ eo ignorāte in quo adimitur sibi pars legati.Itē si esset minor succurreretur sibi causa cognita.vt in.d.§.si quis agens.ꝛ quod ibi no.vt puta si ex facilitate plus petiit:secus si dolo:vt.l.auxilium.ff. de mino.ꝛ.l.si ex causa.§.ij.ff.eo.tit.ꝛ sic habes clare hanc materiam:et in d.l.vnica. ¶ †Sed vltra quero iste tex.dicit illū plus petere qui habet obligatū debitorem in genere:ꝛ postea petit in specie:vel habet obligatū sub alternatione ꝛ petit precise vnum ex attentatis:quid si petit qd̄ est vilius:puta est obligatus ad danduȝ equum:ego peto viliorem qui possit reperiri:vel est obligatus ad danduȝ titium vel seium: peto titium quia est vilioris pretij:nunqd incidam in penam:doct.cōmuniter ꝙ sic.ꝛ est tex.expressus institu.de ac.§.pterea.nam sepe accidit vt promissori difficilius sit soluere id quod minoris ptij est ꝙ quod maioris:ꝛ sic adimitur vtilitas sibi ꝛ facultas eligendi petendo rē precise. ¶ †Quero pro declaratione litere:diciť in tex.ꝙ contra petentē ante tempus duplicantur inducie:nec reus cogitur postea suscipere iudiciū nisi ei soluantur expense:an p hanc exceptioneȝ tu petis plus tēpore, suspendatur iudiciū in totum:an vero debeat ferri sententia diffinitiua cum penis appositis:de quibus in tex.So.duplex est intellectus scd̄m Innocen.primo potest intelligi ꝙ impediť iudicium in totum: donec finite fuerint inducie duplicate:ꝛ hoc quādo excipiť declinatorie.puta de pacto ꝙ nō debeat cōueniri ante certū diem:ꝛ sic loquitur instit. de exce.§.temporales.vel quando ante lit.contest. opponitur ꝛ pbanť parte consentiente dilatoriā solutionis.in his enim casibus non cogitur debitor litē inchoare nisi predictis pfectis.insti.de excep.§. hodie. Aduerte qꝛ ex predictis sentit Innocen.qd̄ dilatoria solutio non potest opponi ꝛ probari ante lit.contesta,nisi parte consentiente. Et idē Hosti.hic ꝛ alij sed non bene dicunt:imo Inno.est in alia opinione qd̄ est in facultate rei opponere an vel post.ꝛ si opponitur ante habet vim dilatorie:si post habet vim pereptorie.nā si opponitur ante,concluditur actorem male agere ante tempus.arg.l.item quia.ff.de pac.ꝛ.l.j.ff. qn̄ di. vsufruc.leg.ce.hoc voluit.Bar.in.l. exceptionē.C.de prob. vnde ordo q ibi poniť nō est necessitatiu⁹.sed consultiu⁹ habet enim in se tantum pactū vt non petať ante tempus.pro hoc vide bo.tex.in.d.§.temporales.vbi diciť ꝙ impeditur actio ꝛ in.l.j.in si.iuncta glo.ff.quando dies vsufruc.leg.ced.Et de hac dilatoria sol.no.Inno.in.c.pastoralis. de exce.ꝛ in glo.in.c.pe.ꝛ ibi dicam.eo.titu. ¶ Secundus principalis intellectus huius.c.est quando excipitur post lit.contest.ꝛ tunc debet ferri snia diffinitiua condemnatoria de soluēdo tpe debito appositis penis de quibus in tex.qꝛ ex quo iudex reperit obligationē lȝ ad diem debet sic cōdēnare.arg.in.l.de qua re.ff.de iudi.ꝛ.c.cū super.j.ti.proxi. ꝛ in.l.oibus.ff.de iudi.ꝛ tunc dȝ exponi iste text.qn̄ non cogitur reus suscipere litē.j.de re iam iudicata:vel officiū iudicis sup executiōe sententie iam late super principali debito nisi finitis inducijs duplicatis ꝛ solutis expensis.Alij tamē vt refert Inno.intelligunt qd̄ etiam li.cōtest.si de hoc excipitur non cogiť reus litē prosequi nec dȝ iudex ferre sententiā super principali:sed tantum absoluere reū ab instantia iudicij qd̄ etiam precederet quādocunq̨ apparuerit petitum ante tempus argu.pro eis in.l.quod si in diem.ff.de peti.here.sed precedens dictum plus placet Inno.ꝛ alijs.Ad.l.qd̄ si in diem.respondet Innocē.ꝙ ibi non agebatur ad debitum in diem soluendū:sed ad cautionem prestandā ad quam fuit bene condemnatus.ff.de iudi.l.in omnibus.vel illud ideo est:qꝛ petitio hereditatis non competit contra debitorem in dieȝ:quia non possidet pro herede vel pro possessore sed actio ex mutuo ꝛ cōsimiles bene competunt contra debitorem in diem licet male agitur.ff.quando dies vsufru.lega.ce.l.j.an fi.ꝛ hunc vltimum intellectum ad illam.l.quod si in diem.tenent ibi glos.ꝛ Bart.Concludo ergo breuiter declarando totum text.ꝙ aut opponiť ꝙ in alio loco fienda est solutio:ꝛ tunc non impeditur iudiciū:sed fit cōdemnatio cum refectione interesse.vt.s.dixi.ꝛ hoc tȝ hic Gof.aut opponitur ꝙ petijt ante tempus ꝛ aut dilatoue aut per emptorie.Primo casu impeditur iudicium sup principali:secūdo nō vt patet ex pdictis.aut opponitur ꝙ petijt plus causa:ꝛ tūc puto ꝙ potest ante lit.contesta,quia concluditur actorem male agere:cū circa rem precisam non fit obligatio.ar. in.c.cū dilecti.de emptio.ꝛ vēdi.ꝛ impediť tūc iudiciū ꝛ fiet condemnatio in expensis.Item etiaȝ potest excipi peremptorie:ꝛ tūc ferť sentētia diffinitiua absolutoria ꝛ actor cōdemnabiť in expēsis:qꝛ quo ad rem precise petitam non est obligatio:sed postea poterit agere ƀm naturam obligatiōis.ar.in.d.c.cū dilecti.ꝛ.l.cū queriť.cum seq.ff. de excep.rei.rei iudi.ꝛ.c.aduersario.ꝛ qd̄ ibi no.j. de excep. ¶ †Quero diciť hic ꝙ inducie debent in penā duplicari:an habeāt hoc locū siue sint inducie iuris:siue hominis.doct.hic ꝙ sic.ꝛ est expressum instit.de excep.§.hodie.ꝛ de inducijs iuris pōt poni exēplum in.c.quod ad consultationem.de re iudi.ꝛ in.l.vna.C.de rei vxo.act.ꝛ in.l. promissor.ff.de constitu.pecu.cum multis similibus. ¶ †Sed q̄ro an solum duplicetur quod superest de termino:an vero in integer termin⁹.exēplum:habebat quis annum ad soluenduȝ petijt creditor in decimo mēse ꝛ sic p duos mēses ante terminum.an soluȝ dublicabuntur isti duo menses an vero integer annus.Ioan.and.tenet ꝙ integer annus;videtur se fundare per dictū.§. hodie.vbi dicit ꝙ inducie quas ipse actor sponte indulserit vel quas natura actionis cōtinet duplicabuntur:refert tamen Ioan.and. Fran.tenuisse ꝙ solum duplicabuntur isti duo mēses.d.An. transit hic cum opin.Ioan.and.sed ego adduco text.notabilem in cōtrarium in.l.aut dānū.§.quis.ff.de penis.vbi diciť ꝙ ille qui rupit confinia debet puniri vt stet in confinibus duplicato tpe:ꝛ subijcit ibi tex.ꝙ illud tempus dȝ duplicari quod supererat dum fugit:ꝛ hoc aperte reperi ibi tenere Bar.dicētē ita debere intelligi.§.temporales.insti.de exce.ꝛ hoc pfecto hȝ maximam equitatē vt non puniať delinquens vltra ꝙ in eo reperitur delictum in.c.quesiuit.de his q̄ fiunt a maio.par.cap.ꝛ.l.respiciēdū.ff.de penis.facit qd̄ in simili dicimus in integ.resti.aduersus temporis lenonem.in cle.j.de in inte.resti.Ad.§. hodie. respondeo ꝙ noluit aliud nisi ꝙ siue inducie sint hominis siue iuris debent in penam duplicari:ȝ dȝ intelligi vt duplicenť iuxta delictum. vt.in.d. §.quisquis. ¶ †Nunc q̄ro de quotidiana ꝛ notabili q̄stione:pone ꝙ in libello petitur plus debito.vt quia debeo.x.ꝛ petis.xx.vel debeo partē alicuius rei ꝛ tu petis totam rem:an possim simpliciter negare totā petition.an.ª ꝛ ad ideȝ q̄ri pōt circa positionē:an positio habēs aliquā partē falsitatis possit negari rōne ptis false.glo.in.c.si. de cōfes.li.vi.ꝛ in.c.ij.de testi.eo.lib.vł velle ꝙ sic p.l. si is q ducenta.§.vtrū.ff.de re.du.ᵇ Ideȝ tȝ ƀpe.in ti.de li.cōte.§.nunc dicenduȝ.post prin.ꝛ in ti.de posi.§.vȝ.ver.xj.vbi idem dicit si positio sit falsa in qualitate:vt quia ponis me hodie comedisse in ecclesia possum ƀm eū negare totū:lȝ alibi comederim:qꝛ verū est ꝙ non comedi in ecclesia.vide Io.an.in spec.in.d.ver.nunc dicendū.in princ. vbi ideȝ vł firmare:ꝛ loquitur de libello.ꝛ cōiter aduocati sequuntur hanc partem sin practica.sed Bar.in.l.j.§.si stipulati.ff.de verb.ob.ꝛ in.l.si qs

Zacharias.
¶ Negare totaȝ petitioneȝ. adde Lāfrā.de oria.in ca.qm̄ ƀ.§.rn̄sio nes.nu.9.ꝟ.nona regula .et qd̄ ibi no.celsus i apos. suis.i ꝟ.negare. j.de pba.qd̄ tū li mitabis.vt p Ja. rebu.i.l.pses.nu. 3.ꝛ ibi i apo.eiusdē celsi ad ipȝ.C. si ser.aut libe.lib. x.ꝛ p Feli.in.c.nā ꝯcupiscētiā.in gl. ij.ad fi.ƀ.d ꝯsti.f. nisi materia esset idiuidua. de quo vt p celsus vbi.s. primo loco est al legatum.
Anto.Francis.
¶ Vtruȝ positio falsa respectu partis possit tota negari sine piurio. vide Bal.i.l.ij.§. qd̄ obseruari .in vij.col.C.de iur. cal.ꝛ vid̄ spe.i tit. de li.ꝯtest.in ver. vno falso.ꝛ ti.de positio.in ꝟsi.qn̄ positio.ꝛ seq.ꝛ vide p bart.ꝛ alex.i l.j.in.§.si stipulanti.ff.de verb.obl. vbi dicunt ꝙ non lȝ negare totā positionē quamuis ps illius sit falsa ꝛ illā opinionem dicit alex.ibi esse cōem:ꝛ esse veraȝ qn̄ positio est falsa p pte in quātitate.sec⁹ si sit falsa p pte i qualitate:qꝛ tunc pōt negare totuȝ:ꝛ hoc mō dicit intelligē dā glos.in.c.ij. de ꝯfes.in.vj.ꝛ in.c. pn̄tiū.de testi.eo. li.ꝛ ibi p Jo.an.i nouel.d quo etiā vide p Bar. in.l. si is q ducenta.in §.vtrū.ff.de reb. dub.ꝛ vide etiaȝ Jo.de imo.in.c. nā ꝯcupiscentiā. de ꝯsti.hic alle.ꝛ ibi ple. p moder.
Sebasti. Sapia.
¶ Idem tȝ.hanc opi. tȝ Alexā.in ꝯsi.clxxxiij.incip. viso puncto qd̄nis.pmis.colū.ij. ad fin.in.v.vol.lȝ ꝯtrariū teneat in d.l.j.§.si stipulanti.ꝛ opi. Specul. etiam tȝ Bald.in c.duduȝ.ij.c.xiiij. s.de electio.

tũ totũ.ff.de exce.rei iud.⁊ in.l.si is qui ducẽta.§. verum.preal.aliter dicit:vz ꝙ aut id qð ponit in libello vel positiõe est falsum rõne q̃litatis: ⁊ tũc potest negari in totũ:⁊ procedit opi.precedẽs.qꝛ vr̃ aliud factũ:⁊ pro hoc.c.cũ dilecti.⁊ qð ibi not. in glo.de accu.⁊ qð no.Cy.in.l.ij.C.de proba.aut falsum est in qualitate seu in parte summe vel in parte rei:vt qꝛ petis.xx.⁊ debeo tãtum.x.vel debeo partem ⁊ petis totũ:⁊ tunc in iudicijs nõ potest negari in totũ:sed dꝫ confiteri partez debitã: ⁊ est rõ bm eũ.qꝛ qui petit totũ petit quãlibet ei⁹ partem:vt in.l.si quis cũ totũ.⁊ in.d.§.si stipulanti.ergo ⁊ rñsio vr̃ ad totũ.⁊ ad quãlibet eius partem:dꝫ enim in iudicio re⁹ certificare aduersariũ suum:vnde tenuit Pe.talẽ periurium qui negat simpliciter totũ:sed dꝫ partẽ:vt refert Bar.in.d. l.si quis cũ totum.ad predicta facit tex.cum glos. in.l.pupillus.§.fin.ff.de verb.sig.vbi negans rem esse suã:vr̃ negare etiã sibi cõem esse.ad idem vide bonã gl.in.§.si.xij.q.j.⁊ est bonus tex.in.l.qui solidum.ff.de leg.ij.vbi petens totũ cõstituit aduersariũ in mora in parte debita:sed idẽ Bar.in.d.l. qui solidũ vr̃ dicere contrarium ⁊ solet allegari ꝙ sit sibi cõtrarius.dicit enim ꝙ si petis plus debito habeo iustam cãm litigandi super toto:⁊ excusabor a cõdẽnatione expensarum:sed certe si qs bene ponderauit precedẽtia dicta a Bar.non videt sibi cõtrarius:nã loquit ibi Bar.qñ reus excipit de parte indebita.tunc eñ si aduersarius nõ petit sibi tradi partã debitã iuste litigat super toto:lz non obtulerit partẽ:qꝛ non est verisimile ꝙ petens totũ velit partẽ.ar.in.l.tutor.§.luci⁹.ff.de vsur.⁊ sic loquit Bar.qñ fuit exceptũ de parte indebita:⁊ sic confitebat partẽ debitã:sed aduersarius nõ petijt etiã subtrahi.non ergo cõtradicit alijs dictis suis.sed limitat vt sufficiat excipere de parte indebita:nec tenetur illã offerre,nisi aduersari⁹ petat illã specifice.vt in.l.qui solidũ.prealle. iuncta.l.in fideicõ.ff.de vsu.Si vero querit extra iudicium an minor summa insit maiori,distingue post Bar.in.d.l.j.§.si stipulati.de verb.obli.quod aut pfert affirmatiue:⁊ inest minor summa maiori:vnde si promitto.xx.promitto.x.aut profert negatiue:⁊ tunc aut gratia pñetionis perficiende ⁊ inest minor,vt in.l.si vnus.§.fin.cum mihi ff.de pac.vbi dicitur ꝙ si debeo tibi.x.⁊ facis mihi pactum qð non petes a me.xx.valet pactũ respectu illoꝝ.x.aut profert gratia conditionis:vt puta si non dederis.xx.⁊c.⁊ tunc nõ inest minor summa. vt in.d.§.vtrũ. 16 ¶†Sed iuxta pdicta querit quid si aliquid ponit in libello vel positione[a] principaliter aliud demonstrãte:an rñsio affirmatiua debeat referri ad totũ.Spe.in ti.de posi.§.vij.versi. xj.dicit qð refertur tantũ ad principaliter positũ vnde dicit ꝙ si volo probare ꝙ mutuaui titio defuncto.x.⁊ formo sic positionez dico qð mutuaui x.titio defuncto:cui⁹ tu es heres si simpliciter cõfiteris videris solũ de mutuo cõfiteri:nõ autẽ qð sis heres defuncti[b].qꝛ illud vr̃ dictũ demonstratiue:non autẽ ponendo vel affirmando.arg.ff.de cõdi.⁊ demõ.l.cũ tale.§.falsam.⁊ cũ hoc dicto simpliciter transit.d.Ant.hic:sed reperio Bart.in.l. si cui.§.si a filio.ff.de leg.j.dicentẽ Spe.nihil boni in hoc dicere.distinguit ergo aliter:ꝙ aut cõfessus est simplr̃ principale ⁊ tũc nõ refert ad aliud.exẽplum:pono qð cognouisti bertã vxorẽ titij.rñdes qð cognouisti bertã:per hoc enim nõ videris confiteri aľs qualitates.ar.in preal.§.si a filio.Si aũt cõfiteris simpliciter vt qꝛ dixisti oĩa in positione cõtenta esse vera ⁊ tunc refert rñsio ad ea q̃ veniũt principaliter ⁊ accessorie p modũ q̃litatis.arg.in l.fi.ff.de fideicõ.li.⁊ sic restringe dictũ spe.nã confessio generalis dꝫ gñaliter accipi nisi aliter excuset.de accu.cũ delicti.⁊ qð ibi no. 17 ¶†Et per pdicta soluit questio:pone qð actor plus petijt:reus plus negauit:quidam dicunt qð fiat compẽsatio hincinde.de adul.c.pe.⁊ vlti.Jo.de lign.dicit qð reus nõ incurrit penã:qꝛ cũ ista cõstitutio sit penalis nõ dꝫ extẽdi.d.Anto.distinguit ꝙ aut agit de pena expensarum ⁊ fiat cõpensatio hincinde: quia vterqꝫ litigauit temere:⁊ fiet pro rata compensatio:per Ho.in.c.fi.de do.⁊ contu.sed quo ad aľs penas probat dictum Jo.de lig.Credo ꝙ vigore huius ti.in nullo punitur reus quia tantum hic punitur plus petens:sed reus poterit cõdemnari in expensis,vt fiat cõpensatio per alia remedia:qꝛ temere litigauit respectu partis.de pac.c. calũniã. ¶Ultimo opponitur ⁊ videt quod ante tẽpus possit peti ⁊ sic cõsiliũ:nõ aũt importunitas:vt patet.in.c.per vestra.de do.post diuorcium.⁊.l.vbi.C.de iur.dot.vbi reperitur dos ante solutum matrimoniũ.Sol.dicit Host.hoc procedere regulariter sed in quibusdã casibus a iure concessis põt ante tps peti.vt in casu predicto. Itẽ in debitore fugiente qui põt capi ⁊ duci ad iudicem.ff.de his que in frau.cre.l.ait ptor.§.si debitorem. Itẽ vt interponatur cautio a suspecto.ff. qui satisd.cogan.l.si fideiussor.§.fin.⁊.l.in omnibus.ff.de iu.⁊ in alijs casibus qui ex diuersis iuris partib⁹ colligi possunt.Et potest dici ꝙ in veritate in casibus predictis nõ petitur ante tẽpus qꝛ causa inherens facit debitum:quod alias erat adhuc non debitum.

¶De causa possessionis ⁊ proprietatis. Rub.

¶Supra visum est de ordine cognitionũ.verum qꝛ dubitari potuisset de ordine adhibẽdo cũ causa pos.⁊ pprietatis ab eodẽ:vel a diuersis deducatur in iudicium,merito hic subijcitur ⁊c.

1. ☞Causa possessionis ⁊ proprietatis debet sub eodem iudice terminari.
2. Proprietas capitur pro dominio.
3. Cause habentes aliquam conformitatem terminari solent ab eodem iudice.
4. Papa nec ali⁹ non potest contra partem nõ citatam pronuntiare.
   Ordo iuris si in aliquo casu remittitur non censetur remissa citatio.
5. Sententia etiam principis potest dici nulla nisi interueniant solennia saltem iuris naturalis.
   Feudum non potest tolli vasallo etiam per principem nisi vasallus sit culpa conuictus.
   Citatiõ est de iure diuino.
6. Precepta non solent fieri sine clausula ⁊ si senseris te grauatũ ⁊ ideo hꝫ vim simplicis citationis.
7. Appellatio non hꝫ locum qñ possessor priuatur possessione qꝛ actor docuit de proprietate.
8. Quo casu potest pronuntiari contra absentem: cum regulariter non possit.
9. Incorporalia an possideantur vel quasi.

SUsceptis. ¶Doct. nostri non summãt:sed ponũt casum qð forte actor psens petebat reũ absentem condemnari in vtroqꝫ.s.in cã pos.⁊ pprie.aut qð papa cãz pos. cõmittere vni ⁊ cãm proprietatis alteri.papa vero respondit in litera:vel primo petijt vnum vt vtrunqꝫ iudiciũ diuersis iudicibus cõmitteretur: ⁊ ad hoc repulsus petijt secundũ vt saltem papa pronũtiaret ⁊ iterato fuit repulsus.rõ repulsionis hr̃ in lr̃a:⁊ põt decre.sic summari. 1 ¶†Causa possessionis ⁊ pprietatis sub eodẽ iudice terminari dꝫ:nec cõtra absentẽ est pronuntiandũ:⁊ secũda pars ibi:nec nos. ¶Casus lateralis.Quidam felix noĩe,de Siscilia habebat cãm cum aduersario suo:petebat a papa vt cãz possessiõis cõmitteret vni iudici ⁊ cãm pprietatis alijs:ad hoc rñdet papa ꝙ legali prouisiõe decretum est cãm possessionis ⁊ pprietatis sub vno ⁊ eodem iudice deberet cognosci.vñ nõ admittit petitionẽ ipsi⁹. Itẽ petebat a papa vt cõtra aduersariũ suũ absentẽ diffinitiuã proferret sniam.⁊ ipse rñdet contra non auditã partẽ ⁊ absentẽ nihil põt diffinire.Ber. ¶Nota causas decidẽdas in foro canonico bm pruisionẽ iuris ciuilis:ex quo ius canonicũ non resistit:de quo in.c.j.de no.ope.nuntia. 2 ¶†Nota quod proprietas[c] capit pro dominio. Idem enim est dicere cã proprietatis quod causa

dominij

Sebasti. Sapia.

a ¶Positiõe. Qð si positio sit facta de pluribus quorũ aliq̃ sunt principalia ⁊ dispositiua: aliqua incidẽtia seu enũtiatiua vel demõstratiua rñdendo simpliciter nõ vr̃ cõfiteri nisi pncipalia.vide Alex.i.l.si cui.§.j.ff.de le.j. An. are.i trac.maleficiorũ in vb.cõparẽt inqsiti ⁊ confitẽtur.in.i.colum. do.Francis.Curtium in trac.positionum in.vj.breuiloquio.col.ij.
Zacharias.

b ¶Non autem ꝙ sis heres defuncti. Adde tu ꝙ si in confessione inserant verba denũtiatiua: quod pdicta vba enuntiatiua non probẽtur per talem confessionem.ita not.Bald.in.l.sicut.C.de repudi. here. Angel.in.l. gerit.col.v.versi. item adde.inquã tum Bar.tangit hic.ff.de acquirẽ. here.⁊ Matthe. in the.sing.xxxiiij.incip.nota qð

fine ⁊c,vbi alleg. Bar.ibi.in alleg. l.gerit.
Anto.Franc.

¶Circa hoc an interrogatus an qs sit heres defuncti ex testamento vel ab intestato non cogit rñdere nisi natura actionis intẽdẽde hoc requirat. l.si defensor.§.illud q̃ritur.ff.de interro.act.⁊ qñ interrogatur quis vt respondeat an sit heres vel rñdeat tãꝗ heres et ipse simpliciter respõdeat vr̃ fateri se heredem nisi neget illam qualitatem:de quo vide bo.glo.in.l.j.C.si minor se ab here. abst.⁊ habet etiã per Bar.in.l.ff.de interro.act.⁊ addõ qð talib⁹ interrogationib⁹ ad preparãdũ iudicium inchoandũ sẽp est rñdẽdũ:puta an qs sit heres vl an possideat rem sup q̃ iudiciuz est mouẽdũ.vt.l.vbi cũqꝫ.⁊ ibi p Bar. ff.de interro.act. ⁊ in.l.cogi.⁊ ibi p Bald.C.de peti. here.⁊ hr̃ in.c.cũ Jo.de fi.instr.⁊ i c.si.xxxij.q.v.et p spe.in ti.de interrog.acti.in.§.j.in prin p Bar.post gl.in.l.j.ff.de interro.act.⁊ vid etiaz p Bart.de hmõi interrogatio.i.l. cõtrouersia.ff.de transactio.

Sebasti. Sapia.

c ¶Proprietas. Uide qd veniat appellatiõe proprietatis Bal.in l.pe.col.pe.C.si a nõ cõpetẽ.in.⁊ in l.fi.C.de bo.auto. iu.possidẽ.⁊ bar. in.l.locorũ.ð om. agr.des.libr.x.qð aũt sit quasi proprietas declarat Alex.in.l.si qs in §.differẽtia.ff.de acqui.pos.col.vj.

dñij:cū discutit cuius sit res:dr ergo res esse ꝓpria alicui⁹ cū hȝ illi⁹ rei dñium.vñ non verificat in sola possessione qđ not. propter statuta. ¶†No.ꝙ cause habentes aliquā ꝯnexitatē adinuicē debent corā vno eodēqȝ iudice tractari.cōcor.ff.de quib⁹ reb.ad eū.iu.ea.per totū:hoc em̄ primo dat cōnexitas rōne eiusdē subiecti:nā taȝ cā pos.ꝙ̄ proprie.versant circa eā dem rē.Scđo connexitas rōne facilioris decisiōis:qꝛ ille qui cognouit de possessione facilius discerneret cām ꝓprietatis. Et istis respectib⁹ dicunt hre aliquaȝ cōionē:sed alio respectu qꝛ possessio est ius separatū a iure ꝓprietatis non dicūt hre aliquā cōitatē adinuicē:ꝛ sic intellige.l. naturalr.§.nihil cōe.ff.de acq.pos.vbi dr qđ proprietas nihil cōe hȝ cū possessione. ¶†Not.vlti.ꝛ tene mētiꝙ ēt princeps vel papa nō potest pte absente ꝛ nō vocata[a] cām diffinire.Vñ pōdera tex.q ꝯponit negationē verbo pōt:ex quo infert hoc esse đ necessitate:iuxta theoricā gl.i reg.bñficiū.de reg.iur.lib.vj. Sȝ hoc non vr posse ꝓcedere:qꝛ papa est.s.ius in.c.ꝓposuit.de conces.prebē.ꝛ.l.ṗnceps.ff.de leg.ergo pōt procedere nō seruata hac solēnitate citationis.Jo.an.metu ꝯrij intellexit tex.đ iuridica seu ordinata potētia nō de absoluta.simile.j.de fide instru.c.j.do.meus do.Car.intellexit text.similiter ꝛ absolute: qꝛ diffinire ꝯ inauditaȝ partē esset tollere defensionē:q̄ est de iure naturali qđ ṗnceps nō potest.de re iud.cle.pastoralis.p suo dicto adduco Bar.i.l.filiusfami.ff.de dona.vbi dicit citationem esse de iuregētiū.Ex quo infert qđ si ṗnceps dat alicui ptātē vt possit procedere sine iuris solēnitate nihilomin⁹ tenet citare:sȝ in ꝯriuȝ allego gl.in.l.meminerint.C.vnde vi. q̄ innuit imperatorē posse dare facultatē occupādi possessionē sine citatione lȝ aliud sit in iudice inferiori.[b] vt.l.fi.C.si p vim vel alio modo.ꝛ no.gl.in.l.iuste.ff.de acqr.poss.Cōcludo sic ꝙ aut certū est absenti defensionē nō cōpetere:ꝛ nō requiritur citatio etiā per inferiorē:qꝛ citatio fit vt veniat citatus ad se defendēdū.in cle.pastoralis.ṗalle.ergo frustra fieret citatio.pro hoc tex.opti.in.c.cum olim.de re iud.ꝛ.l.ij.ꝛ quod ibi no.Bar.de admi.re.ad ciui.perti.aut potest cōpetere defensio.ꝛ tūc inferior nō procedit sine citatione ad actū ṗiudiciale.vt.d.l.fi.ꝛ.iij.q.ix.caueāt.c.ꝛ oīa.s.de cōsti.eccſia.princeps vero regulariter citare dȝ:sȝ si nō citat ꝛ procedat ex certa sciētia vel dat facultatē procedendi sine citatione valet qđ agitur:qꝛ in eo presumit causa etiam si tollat ipȝ dominiū.lȝ enim nō possit tollere ea q̄ sunt de iuregentiū sine causa:tñ si facit presumitur i eo causa.vt no.doc.i.l.fi.C.si ꝯ ius vel vti. pub.ꝛ in.c.que in ecclesiarū.de constitu.facit cle.vna.de proba.ꝛ qđ no.Inn.in.c.inquisitioni.de sen.excom.Non ob. cle. pastoralis.vbi non presumit causa qꝛ ibi imperator non erat iudex illius regis,sed papa:sȝ pretendebat iurisdictionem ratione delicti.vnde licet presumatur causa in pꝛīcipe domino naturali,secus in alio nō domino nisi ratione accidentie.pro hoc no.idem Inno.in.d.c.inquisitioni.

Additio. ¶†Sed in contrariū facit tex.in.d.cle. pastoralis.i ver.nec predicta suppletio. vbi expsse dr ꝙ etiā ꝯ subditū nō pōt princeps supplere defectum citationis vel defensiōis:qꝛ cū illa sit de iure naturali: nō potest per principē tolli vt ibi.ꝛ vide tex.iuncta gl.in.l. fi. C.de leg.q aperte tenuit nō valere sniam principis sine citatione latam etiā in cā ciuili.qđ apertius ibi determinat Bal. nā citatio fit vt veniat ad se defendendū:dȝ ergo princeps citare partes hac de causa vt ibi innuit:quibus interueniētib⁹ presumendū est ꝓ snia principis ꝛ nō aliter:vnde tȝ Bald.ꝙ istis nō interueniētib⁹ pōt allegari ꝛ opponi de nullitate ēt cōtra principis sniam:ꝛ hoc mihi plus placet.ꝛ sic puto limitandum ꝛ restringendū Cy.in.l.rescripta.C.si contra ius vel vti.publi.ꝛ Jo.an.hic facit.c.j.de feu.sine culpa nō amit.colla.x.vbi dicitur ꝙ nō dȝ quis priuari feu.etiā per principem anteꝙ̄ de culpa sit cōuictus.Itē citationē ꝛ cause cognitionē deus instituisse videt:vt aperte colligit.ij.q.j. deus omnipotens.vbi dr ꝙ deus noluit punire peccata sodomorū nisi descēderet ꝛ videret ꝛc.nec Adam de suo pctō nisi prius eum vocasset.ꝛ defensionē suā audiuisset:vt habet Geñ.iij.et vide qđ dico in.c.cū olim.de re iud.¶†Scđo ad idē op.ꝛ videtur qđ parte inaudita possit iudex etiam inferior ꝓcedere.vt i.l. de pupillo.§.meminisse.ff.de no.oper.nū.vbi mandatur sine alia cognitione edificāti nouū opus vt non edificet.ad idem tex.c.ex parte.de verbo.sig.vbi excōicatur qs pro offensa nō manifesta.sol.in cōtrarijs nō fit simplr ṗceptū sine cognitione:nā hoc esset ꝯ istū tex.ꝛ.l.j.C.de execu.rei iudic. vbi dicit qđ ab executione nō est inchoandū:sed illud ṗceptū fuit iustificatū sicut hȝ cōsuetudo hodierna maxie i curia romana.videlicet ꝛ si senseris te grauatū compareas coram nobis ꝛc.vt not.per gl.in.d.§.meminisse.ꝛ in.d.c.ex parte. Per hanc em̄ iustificationem illud preceptum resoluit in simpliceȝ citationeȝ si ille sentit se grauatū ꝛ cōparet.si nō comparet videtur preceptū factū post cōtumaciā.pro hoc qđ no. Bar.in.d.l.j. C.de execu.rei iud.de quo etiā vide p.d. Ang.de ꝑerusio in d.§.meminisse.ꝛ vide Spec.de cita.§.iam de citatione.ver.si igitur.ꝛ de sen.pla.§.ij.ver.sed nūquid.ꝛ in ti.de primo ꝛ secūdo decre.§.restat.ver.sed pone ago.ꝛ se.ꝛ p Guil.in.l.quoties.ff.de in diē adiec.pōt etiā fieri citatio sub cōditiōe puta vt citatus cōpareat si sua putauerit interesse fm.d.Ang.in d.§.meminisse.ꝛ alleg.gl.quā dicit singularē in.l.ea quidem.

7 C.si māci.ita fuerit alie.ne ma.¶†Venio ad glos.ꝛ opp.ꝙ nigrū nō faciat ad rubrū.cū in tex.tractet de cā momēti.sol. gl.j.metu contrarij exponit.i.possessoris.dr enim possessio momētū nō ꝙ durat per momētū:sed qꝛ parū duratura est apud possessorē cū actor docuerit de ꝓprietate:hinc est quod a tali cā nō appellat fm leges:de hoc vltimo dic vt no.j.de restit.spo.c.cū ad sedē.Quo ad primū dic ꝙ gl.nō dicit simpliciter vex:qꝛ posset durare magno tpe apud possessorē:forte em̄ ex defectu ꝓbationū nō poterit docere actor de dñio.vt i cle.sepe.e.ti.dic ergo meli⁹ fm doc.ꝙ dr momētanea aptitudine ꝛ nō actu,qꝛ possibile est ꝙ parū durabit:sicut lex aquilia dr penalis aptitudine ꝛ nō actu:qꝛ nō semp penalis est:lȝ pōt esse penalis.insti.ad.l.aql.§.his aūt.Et scias fm Joan. an.hic ꝙ momētū est quadragesima pars vni⁹ hore nā hora est.xxiiij.pars diei.pūctū est quarta pars vnius hore.momētū est.x.pars pūcti:ꝛ sic quadragesima ps hore.cōstat aūt ꝙ possessio plusꝙ̄ tm̄ est duratura.ꝛ ideo vt ṗdixi dȝ dici momētanea aptitudine ꝛ nō actu,qñqȝ tñ sumit momētuȝ pro vigore seu efficacia.xj.ꝛ ist.cōsuetudinis. ꝛ de of.ordi.c.ordinarij.in fi.lib.vj.vide ad materiā dilatādā p gl.in.c.sicut antiquitus.xvij.q.iiij.¶Gl.ij.opp.de.l. naturaliter.§.nihil cōmune.de acq.pos.sed recte ꝛ formalr nō soluit.dic vt.s.dixi in no.postea in scđa parte exponit tex.ibi in vno eodemqȝ iudicio.i.sub eodē iudice.Sȝ aduerte qꝛ hec expositio gl.nō est necessaria:qꝛ tex.hoc dicit sȝ gl.habuit respectū ad antiquā literā vbi dicebat iudicio.ꝛ sic posuit hic gl.antiquā. ¶Vltimo.glo.op.de.c.si.de iudi.vbi tractantur cause corā diuersis iudicibus.glo.remittit ad ibi no.dic vt ibi plene dixi.vbi po

8 sui intellectū hui⁹.c.¶†Gl.vltima op.ꝙ imo cōtra absentē pōt pronūtiari.vt in.c.put.de do.ꝛ cōtu.ꝛ.l.cōsentaneuȝ. C. qūo ꝛ qñ iud.Sol.gl.tribus modis.primo modo ꝙ text.iste procedit qñ lis nō erat cōtest.scđo soluit qñ erat cōtest.sȝ nō liquebat de cā.vt plene no.in.c.put.tertio qꝛ loqtur qñ pars nō fuit citata nec cōuicta.ꝛ hec solutio est melior ad tex.alie

9 due ṗcedētes sunt vere in se,sed nō ꝯueniūt litere.¶†Vltio scias ꝙ Inn.posuit hic gl.q̄ videt parue vtilitatis querēdo an ista iura incorporalia possideant vel quasi:nō data realitate seu ꝓprietate iuris.ꝛ videt ṗmo ꝙ nō qꝛ sine ꝓprietate nō est in eis dare quasi possessionē ergo nō possunt possideri vel quasi.Quidā dicūt ꝙ in istis incorporalib⁹ non datur possessio iuris vel quasi sed exercitiū seu actus ipsi⁹ iuris vt dicat talis est in possessiōe exercēdi iura epalia:vel in possessione eligendi vel iudicādi.Alij dicūt ꝛ forte melius fm Inno.ꝙ proprius dr ꝙ aliqs est in possessione iuris eligēdi vel eundi ꝙ̄ ꝙ qs est in possessiōe exercēdi hec iura.bene em̄ potest qs habere possessionē alicui⁹ iuris:lȝ ipē nō habeat ipȝ ius:ꝙ lȝ ipse nō habeat:ali⁹ hȝ.ꝛ etiā si null⁹ hȝ:est tamen in actu vel habitu seruiēdi fm eū ꝛ hoc videt verius.ꝓ hoc allego gl.q̄ hoc aperte dicit in.c.cū ecclesia.j.eo.in ver.in trinȝ epoꝝ.Et de hoc an ista incorporalia[c] possideātur vel quasi dic vt no.in.c.querelā.de elec.ꝛ in.c.ꝓuenit.de cēsi.ꝛ per Cyn. in.l.si certis annis.C.de pac.ꝛ per Inn.in.c.in literis.de re. spo.ꝛ in.c.bone.de postu.prela.ꝛ in Spe.de restit.spo.§.nūc dicamus.ver.sed si aliquis.facit.c.cum ecclesia.j.eo.tit.

1 ☞ Possessoriū ꝛ petitoriū si simul sunt intētata ꝛ fuerint recepte ꝓbationes sup vtroqȝ prius cognoscit super possessorio:secus si nō fuerit super vtroqȝ:qꝛ nō potest tunc iudex accipere tantum probationes super possessorio.2.3.

2 Possessoriū recuperāde vel adipiscēde si intentat an admittatur reus excipiens de proprietate:vel de crimine.

AD vltimū. ¶†Si possessorio ꝛ petitorio est simul actū:pōt iudex prius possessoriū terminare.[d] sic cōiter summatur:vel summa sic ꝛ melius:si actum est petitorio ꝛ possessorio:potest iudex receptis probationibus super vtroqȝ prius discutere probatiōes super possessorio ꝛ illud terminare.Cōis diuisio.secūda ibi:nos auteȝ.¶Casus literalis.Causa cōmissa fuit quibusdā iudicibus quo ad possessoriū ꝛ petitoriū.iudices volentes parcere laborib⁹ ꝛ partiū expensis de vtraqȝ.q.cōmixtim audiūt allegationes ꝛ testes

Zacharias.

a ¶Et nō vocata. adde Feli.late de hac qōne in.c.q̄ i ecclesiarū.colum. xxvj.ver.limita sexto.s. de cōstitu. Hipp.de marsi. sin.lxxv.incip.citatio est.Lanfrā. plenis.in cle.sepe. ꝛ ibi in apost.Cel si.latis.i ver. omissa citatio.nu. 8.đ vbo.sig.ꝛ dixi in apostil. ad istum in.c.venerabilem. nu.5.in vers.citationis.s.de elect.

Sebasti. Sapia.

b ¶Judice iferiori.vide de hoc argu.plene per Feli.in.c.cū olim.co. ij.de re iudic.aliqd per eūdē in.c. dilecti.colū . v.de excep.Jas.i.l. nec q̄cꝙ̄.§.vbi decretū.in.vij.fallētia. ff.de off.pcō.ꝛ lega.ꝛ Ant.in ꝯsil. clxv.col.xij. versi. circa scđm.And. sicu.in cōst.xxiiij. col. antepe. in.ij. vol.ꝛ Alex.cōsil. lxxv. incipi. visis dubitationib⁹ in iij.volu.

Sebasti. Sapia.

c ¶An ista incorporalia.vide Alexan.i ꝯsi.xxxviij. in ṗmo dubio. in iij.volu.

Zacharias.

d ¶Pri⁹ possessorium terminare. adde Gui.de cu. i.l.ordinarij.ꝛ ibi in apostil.Celsi ad ipm.C.de rei vendi.ꝛ Pau.de ca. ꝯsi .cclxxiiij.inci. qꝛ per primuȝ.in primo dubio.

Anto. Francisc.

a ¶ De proprieta te. An ꝑ petitio nem termini ad probandũ in peti torio videaꝛ renũ tiari possessorio prius itẽtato. pri mo dicas q̃ ista iudicia possesso rij ⁊ petitorij di cantur esse diuer sa ⁊ nihil inter se hñe cõe. vt ĩ. l. na turaliter ĩ. §. nihil cõe. vbi plene de materia. ff. d acq. pos. ⁊ in. l. si de vi. ff. de indic. tamen agẽs possessorio admittiꝛ ad ꝓbã duz de ꝓprietate vt ꝑ Spec. in ti. d teste. ĩ. v. §. ĩ x. sed pone ago. ⁊ maxi me ĩ bñficialib⁹ ꝑ ea q̃ hñr in regu la. j. de reg. iuris. libr. vj. ⁊ adde q̃ vtrũq; venit in re scripto qñ ĩ eo dr q̃ talis facit sibi iniuriam ĩ tali re ad ipm pertinẽte vt no. Inno. in. c. epi. de reb. ec. non alie. ⁊ Arch. in. c. si q̃ch. xj. q. j. ⁊ per bal. plene. in. l. pe. ĩ pe. co. ĩ ver. q̃ro qd si in rescripto. C. si a nõ cõpe. iu di. ⁊ adde etiã q̃ si actor ⁊ re⁹ sunt eiusdẽ fori ⁊ com missio sit simplr facta trahitur ad vtrũq; vt ꝑ Spe. in ti. de rescri. pre senta. in. §. si. ĩ x. itẽ q̃ excipit: ⁊ ĩ x si. itez ꝙ faciat. circa mediũ: ⁊ an ex petitiõe termi ni ad ꝓbandũ in petitorio videaꝛ renuntiari posses sorio pri⁹ intẽta to. vide oĩno gl. ĩ vers. restituto. ĩ. c. suborta. hic alle. quã doct. oẽs ibi sequunꝛ. de regu. iur. ⁊ adde ꝙ pos sessorij ⁊ petitorij cã in dubiũ vr̃ eẽ cõmissa etiaz per simplicẽ cõmis sionez. vt ꝑ do. de Ro. deci. cccxix. inci. si omittatur in nouis.

recipiũt postmodum audiũt prius attestatiões super posses sione ⁊ ꝓnuntiãt ẽm tenorẽ illarũ, queriꝛ vtrũ hoc fieri pos set. Rñd. papa ꝙ licite illud fieri põt cũ etiaz sit in iure ciuili exꝓssum. Ber. ¶ † Not. casum in quo iudex supplet ex offi cio ad vtilitatẽ priuataruz ꝑsonarũ: lz em̃ partes egerint ꝑe titorio ⁊ possessorio: põt tñ iudex suspẽso ꝑetitorio exami nare possessoriũ ⁊ illud terminare. Et aduerte q: text. loquiꝛ qñ prius recepit ꝓbationes sup vtroq;: an autẽ possit iudex a principio solũ admittere ꝓbationes sup possessorio: ⁊ sup eo tm̃ ꝓcedere vsq; ad decisionẽ. tex. nõ aperit nec doct. sed satis puto ꝙ nõ: nam de iure maxime canonico: qm̃ ista duo compassibilia sunt pñt simul tractari: ⁊ iudex teneꝛ vtrumq; diffinire. vt in. c. cũ dilectus. ⁊ in. c. cũ ecclesia. j. eo. ⁊. l. cũ fun dum. ff. de vi ⁊ vi ar. cũ ergo ab illis iuribus nõ reperiamus fore recessum nisi in casu hui⁹. c. q̃ loquiꝛ modo predicto: er go ⁊c. Item quia si aliter dicerem⁹ posset contrarius effect⁹ oriri: vt quia partes facerent maiores sumpt⁹ in producẽdo testes bis sup istis iudicijs separatis. Itẽ mos gerendus est partibus probare volẽtibus. vt. l. circa. ff. de ꝓba. ⁊. c. lz. e. tit.

5 ¶ † Prima glo. est facilis. ¶ Ultima vero in prin. alleg. cõ cor. postmodũ opp. d. c. pxi. ⁊. c. cũ dilectus. in quibus simul ꝓceditur sup vtroq; ⁊ vna sñia terminãtur. gl. aliquãtulũ se inuoluit: hz tamẽ bonaz mentem: hãc vcz ꝙ maxime de iure canonico pñt simul accumulari: vt in iuris. et placebat hoc Martino glossatori antiquo ⁊ eius sequacibus. Sz Jo. ⁊ se quaces dicebant oppositũ ꝙ accumulari non poterat: sed de necessitate prius debebat discuti ⁊ terminari questio posses soria ꝑ. l. ordinarij. ff. de rei ven. ⁊. l. incerti. C. de interdic. sed prima opi. verior est: vt plene dicetur in. c. pastoralis. j. eodẽ hoc presupposito ꝙ simul pñt accumulari rñdent ad iuris du pliciter. Primo q̃ dz intelligi hoc. c. scd̃m illa iura vt prius termineꝛ possessoriũ: tñ incõtinẽti dz ꝓnuntiari sup petito rio. Certe hic intellect⁹ nõ applaudet litere: q: aperte innuit possessoriũ examinãdũ ⁊ terminãdũ. Itẽ nihil de nouo indu ceret hoc. c. q̃ est dicẽdũ maxime cũ faciat mentionẽ de iure ciuili vz de legib⁹ prealle. in quib⁹ prius discutiꝛ ⁊ termina tur possessoriũ: ideo forte gl. trãsit ad aliũ intellectũ ꝙ de iu re ex quo simul actũ ẽ dz vtrũq; vna sñia terminari: sz iudex ex officio suo vbi hoc viderit expedire poterit discutere ꝓ bationes super possessorio ⁊ illud pri⁹ terminare. Et certe iste intellectus sic declaratus est verus ⁊ notabilis. Cõcludẽ do ergo aliqua: dic ꝙ aut dubitaꝛ q̃s possideat: ⁊ tunc nõ dz agi petitorio ⁊ possessorio ex quo qlibet cõtendit se possesso rẽ ⁊ dñm: q: insurgeret qdã ꝯrietas: nec appareret quis sub ire haberet onus ꝓbãdi in petitorio sz hoc casu debet agi et discuti ⁊ terminari pri⁹ possessoriũ ⁊ sic loquunꝛ illa iura ci uilia. l. incerti. ⁊. l. ordinarij. sed vbi q̃s pretẽdit se spoliatuz ⁊ intentat vtrũq; iudiciũ tũc data cõpassibilitate põt: q̃ quã do est no. in. d. c. pastoralis. Potest ꝓcedi ꝓut dr in. d. c. cũ dilectus. ⁊. j. c. pxi. vt simul termineꝛ data ꝓrogatiua posses sorio in ordine ꝓnuntiandi: si tñ iudici videbitur poterit ex officio procedere ꝓut hic dr. ⁊ iste est verus intellect⁹ hui⁹. c. ¶ Sed nunc quero de intellectu lr̃e ibi prius audiãt ⁊c. So lu. duplex est intellectus. Primus quod receptis testib⁹ sup vtroq; prius audiant. i. publicent attestationes sup possesso rio. Scd̃s intellectus est vt exponatur audiãt. i. examinãt: vt q: publicatis attestationibus super vtroq; prius examinẽt super possessorio: qlibet intellect⁹ est bon⁹: sed scd̃s videꝛ ma gis amicus lr̃e.

4 ¶ † Querit Inn. an cõtra agẽtez possessorio

a recuperãde vel adipiscende audiaꝛ reus de ꝓprietate illius rei vel de crimine agere volẽs. dicit q̃ nõ alle. c. in literis. et c. sequẽs. j. ti. pxi. Hosti. tz contrariũ in interdicto adipiscen de q: nõ reperitur in hoc illud interdictũ priuilegiatum. tu vero circa interdictum recuperãde dic vt plene diceꝛ in. c. in literis. j. de rest. spo. Circa interdictũ adipiscẽde an admitta tur exceptio criminis in beneficialibus. dic vt legitur ⁊ no. in c. accedẽs. de accu. An aũt admittatur volẽs docere de ꝓprie tate. dic ꝙ sic si incõtinẽti vult probare. vt in. l. iij. §. ibidez. ff. ad exhib. ⁊ no. glo. in. c. j. ⁊. c. in literis. j. tit. proxi. tractat etiã hic Inn. ⁊ Host. quedam que expediũtur plenissime in. d. c. in literis. ⁊. c. ex conquestione. eo. tit. ideo dic vt ibi dicetur.

1 ☞ Spoliatus agẽs possessorio ⁊ petitorio: ⁊ ꝓbat spolia tionẽ sed nõ dñiũ: cadit a petitorio ⁊ obtinet in possessorio.

2 Unanimiter: ista dictio innuit quod actus sit factus nemi ne discrepante.

3 Possessio eligẽdi acquiritur exercitio eligẽdi citra aliũ titu lum ⁊ nõ sufficit interuenire in electione nisi det vocẽ scienti bus ⁊ patiẽtib⁹ illis ad quos ꝑtinet. 4. 21. itellige. vt. j. n. 35.

5 Electio episcopi pertinet de iure cõmuni ad canonicos ca thedralis ecclesie.

Ius eligendi est prescriptibile.

6 Libelli contrarij super eadem re: ⁊ in eodem iudicio admit tuntur dati ex parte actoris ⁊ rei.

7 Possessio vel quasi iurium incorporalium perditur quando quis excluditur a loco vbi talia iura exercentur. 10. ⁊ sic non semper animo retinetur. 8.

9 Fides testium minuitur quando variant vacillant vel nega tiuam volunt probare.

11 Ius eligẽdi an perdatur ex eo: q: in actu electionis aliquis non fuit vocatus.

12 Electio facta exclusis vel nõ vocatis illis ad quos etiam per tinet non est nulla ipso iure sed annullanda.

13 Libellus est largissime interpretãdus vt cõprehẽdat oĩa quẽ possunt adaptari ad causam deductã in iudicio: nisi expresse illa sint excepta. 38. etiam oblatus coram arbitro. 39.

14 Actus collegij expediuntur per cõsensum redditum in com muni non singulariter.

15 Spoliatus nõ restituitur ante oĩa: nisi intentauerit simplici ter possessorium: ⁊ per modum conuentiõis. 17.

16 Exceptio spoliationis non obstat actori directe nõ agenti contra spoliatum:

18 Sententia lata super deductis per modum cause an preiudi cet si postea ille cause deducuntur principaliter.

20 Dominiũ semel probatum presumitur semper fuisse conti nuatum: idem de possessione. 20.

22 Possessio iurium incorporalium ex quot et quibus actibus acquiritur. 30.

23 Seruitus ducendi aquam per fundum alterius acquiritur ꝑ vnicum actum ducendi.

24 Seruitus itineris nõ acqriꝛ ex vno actu sz ad minus trigĩta.

25 Possessio incorporaliũ nõ acquiritur sine licẽtia dñi: que an presumatur relinquitur arbitrio iudicis.

26 Possessio incorporalium an requiratur licet acquirens non intendebat vti tanq̃ iure suo.

Possessio iuris eligendi acquiriꝛ mala fide quo ad agendum interdicto recuperãde: nõ quo ad validitatẽ electionis. 3. 34.

Spoliatus possessione quã habebat vi, clã, vel precario, non restituitur aduersus verum dominium.

Interdictũ vti possidens intẽtaꝛ ẽt ab habẽte malã fidẽ. 3. 2. sec⁹ interdictum de itinere ⁊c. ⁊ de aqua quotidiana ⁊ estiua.

27 Testis varius quo casu repellitur.

28 Negatiua coarctata loco ⁊ tempore potest probari.

29 Testis asserens negatiuã est suspectus de falso: ⁊ potest dici periurus, siue expresse, siue implicite deponat super ea.

31 Bona fides nõ presumitur nisi probetur: puta ex aliquo iu sto titulo. 33.

35 Admissus ad electionẽ a toto caplo vel maiori parte acqrit possessionem iuris eligendi: secus a minori parte: apud quã erat ius eligẽdi ꝓ illa vice: q: nõ põt ꝑiudicare alijs ĩ futurũ.

36 Incorporalia iura quasi possidentur.

37 Interdictum vnde vi directum competit pro rebus soli: sed vtile pro rebus incorporalibus.

40 Condemnatio aliqñ fit maior vel minor quam sit petitio.

41 Consuetudo inducitur ex tribus actibus.

42 Seruitus habẽs cãm discontinuã quanto tpe prescribitur.

43 Prescriptio ecclesiastica requirit iustum titulum ⁊ bonam fi dem: quia est cõtra ius vel tempus de cuius cõtrario non est memoria. 44. 47.

Patiẽtia in incorporalib⁹ habetur pro iusto titulo. 46. 49.

Eligentes nõ possunt admittere forinsecos ad eligendũ sine certis solennitatibus.

45 Cõsuetudo inducitur ex vsu: nec ad eam inducendam requi ritur causa vel titulus: quia loco ipsorum est vsus.

Consuetudo inducta ad instar prescriptionis: puta cõtra cer tam personam requirit necessario titulum.

47 Patientia illorũ ex quorũ volũtate trãsfertur possessio vel quasi iuriũ incorporaliũ: habetur pro titulo. 43. 49.

48 Seruitus qño dicatur non esse in bonis vel extra bona.

49 Prelatus preiudicat ecclesie patiẽdo rem ecclesie prescribi

50 Diu: ista dictio verificatur in tempore vltra sex menses.

51 Delictum non presumitur in rebus modici preiudicij.

52 Petens restitutionẽ auditur: licet habeat contra se ius com mune: dummodo tollat presumptionẽ propter quam est con tra se ius commune.

53 Qualis electio est validior, an facta ab habente proprietatẽ eligendi ⁊ non possessionem: an ab habente possessionẽ ⁊ nõ proprietatem.

54 Possessio iuris eligẽdi an acquiratur per illos qui interfue runt in stipulatione.

Ius decimandi si fuerit habitum in perceptiõe certe speciei fructuum

Anto. Francisc.
¶ Unanimiter.
Dicas ꝙ ista di-
ctio vnanimiter:
est dictio valde cõ
iũctiua ⁊ iportat
summã cõiũctio-
nem ⁊ vnitatẽ vt
dixit Bal. i. l. fi. in
j. col. C. de ipube.
⁊ aliis substi. ⁊ in
l. vnica. l. §. is ita-
q. i. j. co. de cadu.
tol. ⁊ iõ qñ in pri-
uilegio vel in in-
strumẽto dr̃ vna-
nimiter: itelligit
ꝯcorditer ⁊ nemi-
ne discrepante a-
ctus esse: factus.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Qđ eoipso. viđ
Abb. in cõsi. liiij.
incipi. xp̃i eiusq
m̃ris p̃ndio. in. j.
volu. Cald. consil.
iiij. sub ti. de cau.
pos. ⁊ pprie. et fa-
ciũt no. p Alexã.
in ꝯsil. cxlij. incip.
ꝯsyderatis. i. j. vo
lu. vbi ponit quõ
acquiratur quasi
possessio.
¶ Exercẽdi dece
tero. adde Cald.
ꝯsil. xx. d iurepa.
¶ Cõfirmari. ad-
de quãdoq petit
sñiam confirmari
an alia ps possit
petere ꝙ ifirmet.
Petr. de ancha.
consi. ccxciij.
Zacharias.
¶ Si vacillãt. et
iõ Lanfr. de oria.
i. c. qm̃ ꝯ. i pñ. v. in
gl. ij. in fi. ibi q̃lita
tem vacillãtis. ad
monet examina-
tionẽ ⁊ vacillatio
nẽ testis ⁊ quanta
ipsa fuerit expri-
ma vt per hoc co
gnoscatur quan-
ta sit ei fides adhi
benda. de quo per
istum. §. i proc. et
ibi posuit late in
apostil. post alios
i v. examinator.
Anto. francis.
¶ Dicas qđ va-
cillatio in teste vi-
tiat ipsius testi-
moniũ. vt. i. l. iij. i
§. tu magis. ff. de
testi. ⁊ facit ipsum
testẽ de falso pu-
niri: vt est gl. i. c. q
falsas. iij. qđ. iiij. ⁊
hꝫ p Alexan. post
Bar. i. l. eos. ff. de
fal. ⁊ adde ꝙ va-
cillatio in reo est
iudiciũ sufficiens
ad torturã vt per
Bal. in. c. j. in. iij.
colũ. in tit. si inter

fructuũ sufficit ad prescribendum ius declinan-
di quo ad quoscunq fructus illius fundi.

Cum ecclesia. ¶ † Si spoliatus
possessorio ⁊ petitorio simul agẽs pos
sessionẽ ⁊ spoliationẽ pbat sꝫ nõ dñiũ
seu ppriecatẽ obtinebit i possessorio sꝫ succũbet
in petitorio. Et due sunt partes principales. In
p̃ma facti ⁊ pcessus narratio. In scđa diffinitio.
ibi: nos igit. Prima subdiuidit in q̃nq. Primo
em̃ ponit petitionẽ actoris. Scđo reconuentionẽ
reorũ. ibi: verũ. Tertio modũ processus. ibi: parti
b⁹. Quarto allegationẽ actoris. ibi: pars canoni-
corũ. Quinto allegationẽ reorũ. ibi: parte clerico-
rũ. Scđa principalis subdiuidit i duas. Nam pri-
mo diffinit possessoriũ. scđo petitoriũ. ibi: verum.
¶ Casus lr̃alis. Eccl̃ia sutrina vacante: canonici
cõuenientes in vnum ⁊ inuocata spũssancti gr̃a pa
storẽ cõiter elegerũt petẽtes postmodũ electionẽ
ipsi⁹ p sedẽ apl̃icã ꝯfirmari clerici cõuẽtualiũ ec-
cl̃iarũ ciuitatis eiusdẽ opposuerũt se huic electiõi.
In auditorũ p̃ñtia pponẽtes ꝙ cũ electiõib⁹ ep̃o
rũ ipsi ac eoꝝ p̃decessores ꝯsueuerũt iteresse: cano
nici sutrinẽses eis cõtẽptis ⁊ exclusis ad electio-
nẽ pcedere p̃sumpserũt. vñ nõ ꝯfirmari sꝫ interrũ
pi poti⁹ petebãt eandẽ: petitoriũ ⁊ possessoriũ in
tẽtantes. lit. conte. testes recepti fuerũt vtrinq at
testationib⁹ publicatis. pars canonicorũ dicebat
intentionem suã esse pbatã sufficiẽter. s. ꝙ ad eos
tm̃ spectaret electio. pars clericorũ asserebat ꝙ p
dicta suorũ testiũ plene pbauerãt q̃ electiõi põti
ficis interesse debebãt ⁊ ꝙ triũ ep̃orũ electiõibus
q vltio ⁊ immediate eccl̃ie sutrine prefuerãt vocẽ
habuerãt cũ canonicis eligẽdi. Dñs papa exami
natis attestatiõib⁹ antedictis dep̃hẽdit testes ca
nonicorũ in p̃hibẽdis testimoniis varios fuisse ⁊
vacillasse ꝯ fidẽ suã: ⁊ ꝙ negatiuã probare nitebã
tur vt ad ipsos ⁊ nõ aduersarios ptineret ius eli-
gendi. pars vero clericorũ sufficiẽter ostẽdit qđ in
trib⁹ electionib⁹ ep̃orũ de quib⁹ p̃missum est fue-
rũt p̃ñtes ⁊ habuerunt vocẽ eligẽdi. vñ papa ele-
ctionẽ factã cõtẽptis ⁊ exclusis clericis antedictis
cassauit reducẽs clericos ip̃os i eã q̃si possessionẽ
quã añ motã ꝯtrouersiã habuerũt. verũ q̃ vtraq
pars quicquid iuris habuerat i qõne p̃dicta đdu
xerat in iudiciũ: ⁊ cũ iure ciuili sit cautũ nõ solum
illud venire in iudiciũ de quo dictũ est vt veniat:
sꝫ etiã illud venit in iudiciũ qđ nominatim nõ est
prohibitũ. ⁊ s̃m statuta canonica electiões ep̃orũ
ad canonicos cathedraliũ ecclesiarũ nõ est dubiũ
ptinere nisi sec⁹ alibi obtineat de ꝯsuetudine spã
li: ⁊ lꝫ clerici p̃dicti pbauissent ter se iterfuisse i ele
ctiõib⁹ ep̃orũ de quib⁹ p̃missum est: ius tñ eligen
di ppter breuitatẽ tp̃is nõ produxerũt vsq ad le
gitimã p̃scriptionẽ: vñ ius aliqđ sibi acquirere nõ
potuerũt: ⁊ actore nõ pbãte re⁹ dꝫ absolui. his oĩ
bus rõnib⁹ ꝯsideratis papa absoluit canonicos
p̃dictos ab impetitiõe p̃dictorũ clericorum sup fa
ciẽdis electionib⁹ ep̃orũ: eisdẽ sup hoc silẽtiũ per
petuũ imponẽs. Ber. ¶ Not. j. ibi: sicut moris est
⁊c. ꝙ innocatio spũsscti q̃ fit in electiõe fiẽda est p
decãtationẽ hymni, Ueni creator spũs. vel misse
de spũsctõ: nõ tñ est de solẽnitate substãtiali ipsi⁹
electiõis nec de iure cõi: sed poti⁹ ex quadã cõsue
tudine. p hoc. c. q̃ ppter. de elec. ¶ † No. de signi
ficato isti⁹ verbi vnanimiter: [a] innuit em̃ ꝙ nemine
discrepante qđ clari⁹ pbat i. c. bone. ij. de postula.
p̃la. ⁊ i. c. ⁊ si vnanimiter. e. ti. ⁊ sentit hic Inn. dũ
dicit cõmendabile eẽ vt fiat vnanimiter. vt in. c. in
notuit. de elec. lꝫ raro sic fiat. viij. q. j. nec nouũ. qđ
not. pro licentia q̃ dat examinãdis dũ dr̃ ꝙ fuit p
collegiũ vnanimiter approbat⁹. ¶ No. ij. ibi cle
rici eccl̃iarũ ꝯuẽtualiũ ⁊c. ꝙ eccl̃ie seculares colle
giate p̃nt dici cõuẽtuales. vbũ aũt ꝯuẽtuales: est
pportionabile nõ solũ eccl̃ie religiosorũ sꝫ ẽt cle-
ricoꝝ seculariũ ⁊ pbat ẽt ex ethymologia vocabu
li. dr̃ em̃ cõuentus a cõueniẽdo: q̃ simul cõueniũt.
vt in. c. j. i fi. xv. di. de cõsuetudine tñ vocat ꝯuẽtua
lis eccl̃ia religiosorũ: de quo dic vt no. i. c. capl̃m.
s. de rescrip. ¶ † No. ibi: ꝯsueuerãt interesse ⁊c. ꝙ

possessio iuris eligẽdi acqrit ex solo exercitio eli-
gẽdi absq alio titulo. Et duo hic põderant ꝙ cle
rici isti interfuerũt in electionib⁹: ⁊ ꝙ vocẽ dede-
rint: nõ ergo sufficit solũ interfuisse ⁊ vocẽ nõ de-
disse: q̃ primũ solũ cõcedit plerũq ex gr̃a: sꝫ scđꝫ
nõ: vt no. Innoc. in. d. c. bone. ij. de postula. prela.
¶ † Et ex hoc no. ꝙ eo ip̃o [b] ꝙ qs sciẽte ⁊ patiẽte
eo ad quẽ ptinet exercet actuꝫ q de facili gratiose
ꝯcedit: nõ solũ vr̃ exercuisse intẽdẽs vti iure suo:
sꝫ ex hoc acqrit quasi possessionẽ exercẽdi de cete
ro [c] illud ius. qđ no. p intellectu. l. fi. ff. queadmo.
ser. amit. ⁊ vꝫ ad multa. ¶ † Itẽ ex hoc ⁊ ex tex.
no. ꝙ electio ep̃i spectat solũ de iure cõi ad cano-
nicos eccl̃ie cathedralis: hoc tñ ius ẽ p̃scriptibile
p extrinsecos de collegio: opꝫ tñ ꝙ tãto tp̃e possi
deat sine interruptiõe ꝙ pducat ad tp̃s legitimũ
de quo. j. dicet. ¶ † No. ꝙ sup eodẽ facto admit-
tunt libelli ꝯrij ex parte actoris ⁊ rei. ⁊ sup vtris-
q pronũtiat. hic em̃ nõ solũ petierũt canonici ele
ctionẽ cõfirmari [d] ⁊ clericis in futurũ silẽtium im
poni: sed etiã ipsi clerici recõueniẽdo petierũt ele
ctionẽ firmari rõne q̃si possessiõis ⁊ ei iuseligẽdi
adiudicari. hec habes ex tex. in fi. ibi actore nõ p
bãte ⁊c. Ex qua ẽt collige ꝙ reus in recõueniẽdo
⁊ dãdo ꝯtrũ libellũ efficit actor. ¶ † No. vnũ mo
dũ pdẽdi possessionem seu q̃si iuriũ incorporaliũ:
ex quo em̃ excluditur a loco vbi debebat exercere
actũ vna cũ aliis ⁊ act⁹ ille exercet per alios pdit
q̃si suã possessionẽ. ¶ † Ex quo ẽt nota ꝙ in reti
nẽda quasi possessiõe iuriũ incorporaliũ nõ semp
sufficit anim⁹: qđ est notãdũ p limitatiõe eorũ q̃
no. Inno. in. c. olim. de resti. spo. ⁊ vide qđ ibi di-
cam. ⁊ p Inn. in. c. ij. de in inte. rest. ¶ † Not. tria
detrahẽtia fidei testiũ. Primo si variant. Scđo si
vacillãt. [e] Tertio si negatiuam satagãt pbare: de
primis duobus qd sit variare et qd vacillare. vide
no. in. c. p̃terea. de testi. cog. de tertio vide qđ no.
in. c. bone. el. ij. de elec. vj. q. v. actor. al's accusator.
Et põdera ꝙ dictio tm̃: ẽ taxatina [f] sonãs respe-
ctu eoꝝ qb⁹ annectit: ⁊ excludẽs ⁊ tacite negãs re
spectu alioꝝ. vbi gr̃a: dico ꝙ iuseligẽdi spectat ad
canonicos tm̃: respectu canonicoꝝ ponit: sꝫ respe
ctu alioꝝ negat vt hic đt tex. qđ no. p dctis testiũ.
¶ † No. ꝙ ibi plures hñt exercere eũdẽ actum di-
uerso iure: si aliq pcedũt ad actũ nõ admissis aliis
debẽtib⁹ iteresse alio iure vident alios spoliare.
¶ † Quid aũt si nõ vocarẽt eos: vel si act⁹ specta
ret ad oẽs eodẽ iure an nõ vocat⁹ cẽseat spolia-
tus. [g] vide no. p Inn. i. c. q̃relã. de ele. ⁊ p Fed. ꝯsi.
cclxxxviij. al's. xcvij. † No. ibi irritandũ. qđ electio
facta aliqb⁹ exclusis ⁊ spoliatis nõ est nulla sꝫ an
nullãda. qđ no. q̃ ampliat. c. ꝙ sicut. de elec. vt p-
cedat nõ solũ qñ aliq ꝯtẽnunt: sꝫ etiam si spoliant
illo iure. vt hic optime pbat. qđ itellige vt no. in
d. c. qđ sicut. ¶ No. practicã ferẽdi sñiam, cũ agit
possessorio sup iurib⁹ icorporalib⁹: dꝫ em̃ fieri re
stitutio ad eã possessionẽ vel quasi quã habuerat
spoliat⁹ añ motã cõtrouersiã. ¶ † Et no. in ver.
verũ. quod libellus est largissimi iuris seu largissi
me interpretãdus quo ad vim cõp̃hẽsiuã: cõpre-
hẽdit em̃ oĩa q̃ p̃nt adaptari ad materiã đductã
in iudicio, nisi fuerit exp̃sse exceptũ: ⁊ sic intellige
tex. nõ em̃ ꝯprehẽdit extranea. vt i. c. examinata.
de iudi. ⁊ l. fi. C. de fideicõ. li. ¶ † Uenio nunc ad
gl. ⁊ p̃mo q̃rit q̃re isti hñtes eligere cõuenerũt in
vnũ. Rñ. ꝙ spũsctũs ⁊c. vt i ea: vel redde meliorẽ
rõnẽ q̃ act⁹ collegij đnt expediri p cõsensum p̃sti
tũ in cõi. vñ nõ sufficit ꝙ singuli [h] cõsentiãt: sꝫ col
legialiter. [i] vt in. c. i genesi. de ele. ⁊ l. ij. C. de decu.
li. x. nec est speciale in electiõe q̃cquid sentiat glo.
in. c. j. de re. ec. nõ alie. li. vj. Et al'r sentit postmo-
dũ Io. an. ibi in nouella. firmat Io. cal. in. c. cum
oẽs. de ꝯsti. Bar. i. l. oẽs ppl̃i. i. iij. q. ij. q. p̃n. ff. de
iust. ⁊ iur. dicã pleni⁹ i. d. c. cũ oẽs. ¶ † Opp. ⁊ vr̃
qđ canonici nõ debebãt admitti sup pprietate ex
quo clerici agebãt possessorio recuperãde. vt i. c.
fi. de or. cog. Sol. gl. ij. qđ ꝯtriũ pcedit si clerici so-
lũ egissent possessorio sꝫ ex quo accumulauerunt
petitoriũ cũ possessorio licitũ fuit canonicis se de
fendere sup vtroq: ⁊ in hoc dicit gl. istos clericos

dñm et vasal. lis
orat. ⁊ per eundẽ
Bal. i. l. pbr̃i. i. ij.
no. C. de episco. ⁊
cle. ⁊ p Alex. ple-
ne i cõsi. suo. lxiij.
i. c. breuiter omis
sis. ⁊ ad istud qđ
q̃litas vacillatio
nis testis debeat
scribi in actis vt
possit per iudicẽ
ad quẽ spectat cõ
siderari ⁊ cõpre-
hẽdi quãta fides
adhibeatur. vide
etiã p Bal. in. d. l.
pbr̃i. in. ij. not. ⁊ p
bar. i. d. l. de qõne.
in. §. tormẽta. i v.
⁊ hoc đt Inno. ff.
de qđ. ⁊ talis va-
cillatio dꝫ scribi
de mandato iudi
cis. vt p Ange. in
aut. vt spõsalitia
largitas. in pe. co.
⁊ vide bal. i. l. nul
lũ. i. j. col. in ver. sꝫ
q̃ro hic. C. de tes.
¶ Taxatina. ad-
de ꝙ taxatiua nũ
q̃ excludit penit⁹
connexa. vt dicit
Ro. consil. xciij.
¶ Cẽseatur spo-
liatus. adde Cal.
ꝯsi. xv. de iurepa.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Singuli. vide
Bal. i. l. j. C. q ad
mitt. co. xiij. vers.
extra querit. late
Feli. in. c. cũ oẽs.
col. xiij. s. de con
stitutio.
¶ Collegialiter.
Adde Ange. cõ-
silio. clxxxvj.
Zacharias.
¶ Adde Iac. re-
buffi. plenissime
in. l. j. nu. 3. ⁊ in. l.
fi. n. 4. ⁊ vtrobiq
i apostil. Celsi. ad
ip̃m. C. de predi.
curia. fine decre.
non ali.

minꝰ caute pcessisse: qꝛ debuissent agere possesso
rio tñ. vt. l. is qui. ff. de rei vẽ. Vel solue extra gl.
ſm Hostiẽ. ꝙ ꝯtra locũ hñt cũ prius intẽtaꝛ pos-
sessoriũ: hic vero intẽtabaꝛ per modũ reconuẽtio
nis: ꝛ sic erant due mutue petiões. vt. ꝯ. ti. ij. c. cũ
dilectꝰ. ꝛ. c. fi. ꝛ hec solutio est bona. Nec ob. si dica
tur qᷦ saltẽ remedio exceptionis debeant isti ca-
nonici repelli donec facta eẽt restitutio p. d. c. cuꝫ
dilectus. nã põt ad hoc dupliciter respõderi: vt
colligiꝛ ex dictis Inno. Primo quod isti canoni
16 ci noluerũt excipere. sic̃. i. c. j. ꝯ. ti. px. ¶ † Vel se
cũdo ꝛ meliꝰ: esto qᷦ excepissent nõ per hoc fuis-
sent isti repulsi a petẽda cõfirmatione: rõ est qꝛ ex
ceptio spoliatiõis cõpetit spoliato seu in iudiciũ
vocato cotra actorẽ stipulãtẽ. vt in. d. c. ij. sed hic
nõ agebat ꝯ clericos: sꝫ petebaꝛ ꝯfirmatio implo
rãdo officiũ iudicis: quo casu nõ hꝫ locũ spoliatio
nis exceptio. de quo plene dixi in. c. ij. pãlleg. ⁊ et p
17 Io. cal. in. c. fi. ꝯ. ti. ij. ¶ † Et circa hoc istat Inn.
ꝛ alij. ego võ dico qᷦ verioꝛ ꝛ clarioꝛ intellectꝰ hu
ius. c. eẽt quod canonici solum in principio petie-
rũt cõfirmationẽ: clerici vero solũ contradixerũt
petẽdo eã infirmari, deducẽtes per modũ cause:
ꝛ nõ principaliter possessoriũ ꝛ petitoriũ. dũ dice
bãt illã electionẽ infirmandã tanꝙ factã eis reni-
tẽtibꝰ ꝛ exclusis: qui cõsueuerãt ꝛ debebãt inter-
esse: ꝛ hoc clare ptꝫ ex pncipio. postmodũ partes
inceperũt principaliter disputare sup ppetate
ꝛ possessiõe deductis per modum cause: ita quod
vtraqꝫ pars vꝛ voluisse deducere qcqd iuris habe
bat in electiõe: ꝛ hoc apte innuit lr̃a in ver. verũ.
Si eñ directe ꝛ principaliter deduxissent petito
riũ ꝛ possessorium tex. nõ argueret put arguit in
ver. verũ. ꝛ sicoꝫ intelligi ista gl. dũ dicit qᷦ isti cle
rici egerũt possessorio ꝛ petitorio. Et p hoc tolliꝛ
vnũ ꝯtrũ: circa qᷦ multũ ꝛ plixe instat hic Inno.
ꝛ alij doc. quare fuit hic pnũtiatũ super possessio
ne iuris eligẽdi cũ in libello seu pẽtitiõe vtriusqꝫ
partis contẽdebaꝛ dũtaxat de electiõe cõfirmãda
vel infirmãda: ꝛ sic est ꝯ. c. qualiter ꝛ qñ. de accu. ꝛ
c. lꝫ hely. de simo. ꝛ alibi dicit. l. fatuũ esse iudicẽ q
pnũtiat sup nõ petitis. vt. l. fi. C. de fidei. lib. Rñ-
dẽdũ est eñ vt ptꝫ ex predictis ꝙ postea partes
inceperũt postmodũ plene agere sup possessorio
ꝛ petitorio deductis p modũ cause ꝛ plene pdu-
cere pbatiões: secꝰ aũt si summarie fuisset agita-
tũ ꝛ cognitũ. ꝛ p hoc vidᷦ tex. optimũ. ꝛ gl. ꝛ Bar.
in. l. si iudex. ff. de his q sunt sui vel alie iu. ꝛ ĩ. l. ij.
C. de ordi. cogni. facit. l. ij. C. ad legẽ cor. de fal. Et
pro hoc intellectu facit lr̃a in vers. pars canonico
ruꝫ. ibi: intẽtionẽ suã ⁊c. ꝛ in vers. parte clericorũ.
ibi assertionem suã ⁊c. ꝛ hũc etiã intellectũ sentit
Inno. lꝫ multũ se inuoluat in hoc. Hosti. autẽ te
nuit qᷦ expresse fuit petitũ: qᷦ in veritate nõ con
gruit lr̃e nec haberet aliquã dubitationem: ꝛ fru-
stra papa argumẽtareꝛ put facit in ver. verũ. ꝛ p
hoc aperiꝛ intellectus huiꝰ. c. ꝛ decidũtur multa
18 hic plixe ꝛ cõfuse scripta per doct. ¶ † Et ex pre
a dictis no. an ꝛ qñ[a] sit pronũtiãdũ super deductis
p modũ cause. ꝛ an sñia lata sup deductis p mo-
duꝫ cause p̃iudicet si postmodũ ille cause deducã
tur principaliter: dꝫ distingui modo p̃dicto. Que
ro nunquid fuit necesse ꝙ hic fuerit capitulatum
ꝛ pbatũ istos interfuisse electioni eorũ q vltimo
19 ꝛ immediate prefuerũt huic eccl̃ie. ¶ † Gl. tertia
sentit ꝙ sic: ideo eñ dicit vltimo: qꝛ nõ sufficit ad
obtinẽdam restitutionẽ qᷦ aliqñ fuerũt in posses
sione. lꝫ secꝰ in dñio. vt. l. siue. C. de prob. Iteꝫ qa
in prescriptiõe vltima tpa cõsideranꝛ: ponderaꝛ
etiã qᷦ imediate ad denotãdũ ꝯtinuatione pos-
sessionis sine interruptione. hõc vult in effectu.
20 ¶ † Aduerte latiꝰ qꝛ gl. presupponit quẽdã nõ
necessaria nec vera. Primo eñ sentit differentiaꝫ
b inter dñiuꝫ ꝛ possessionẽ in hoc ꝙ olim dñs[b] nũc
p̃sumiꝛ dñs: sed secus in possessione: qᷦ nõ proce-
dit ex quo qs allegat nũc se possidere ad cõmodũ
sui vt no. in. d. l. siue. ꝛ dicã plene in. c. cũ ad sedẽ. ꝯ.
ti. pxi. ꝛ no. Bar. in. l. celsus. ff. de vsucap. ꝛ pbaꝛ
in. c. olim. ij. de resti. spo. vbi est tex. not. ꝛ aperte
pbaꝛ ibi qᷦ etiã ad cõsequendã restitutionẽ suffi

cit pbare qᷦ aliquo tpe possiderit: qꝛ tũc p̃sumiꝛ
tpe spoliationis possedisse: qᷦ videꝛ cõtra hãc gl.
in prin. Fatetur tñ cautũ eẽ vt pbeꝛ exp̃sse posses-
sio tpe spoliationis. ꝛ ideo ad maiorẽ cautelã fuit
hic capitularũ ꝛ pbatũ de possessione tp̃e spolia-
tionis. hoc etã sentit Inn. in ver. affuisse. ĩ princ.
dum dicit qᷦ petẽs restitui ad ius incorporale dꝫ
pbare se possidere tũc qñ fuit deiectꝰ de possessio
ne. ff. de vi ꝛ vi arma. l. j. §. interdictũ. ꝛ subijcit qᷦ
bene pbat se possidere si probat sibi cautũ esse de
non impediendo vti iure suo de quo agitur. vel si
probat se vsum saltẽ vna vice domino ad quẽ pti
net sciẽte ꝛ patiẽte: tanꝙ de iure suo vtaꝛ qᷦ no.
Et ex hoc ẽt infero qᷦ gl. nõ dicat verũ in fi. dũ di
cit qᷦ ad p̃scriptionẽ pbandã requiriꝛ vt probeꝛ
possessio in fi. lꝫ idẽ sentiat Spec. in ti. de probat.
in. §. j. ver. sed q̃riꝛ quare. ꝛ gl. xvj. q. iiij. noluimus.
nã de necessitate satis est pbare principiũ posses-
sionis ꝛ allegare possessionẽ de p̃nti. ver. p̃dicta.
ꝛ no. Bar. in. l. celsus. p̃alle. sed inꝙtũ gl. hic dicit
de possessiõe cõtinuata: bñ dicit qꝛ ĩterruptio im
pediret p̃scriptionẽ. vt in. c. illud. c. auditis. de pre
scrip. sed bene dico qᷦ nõ est necesse pbare conti-
nuationẽ nisi p̃sumptiue p ea q̃ supra dixi: ideo sa
tis fuisset hic pbare qᷦ olim interfuerũt electiõi
c ꝛ dederũt voces: qꝛ tũc p̃sumereꝛ ꝯtinuatio[c] vsqꝫ
ad p̃senteꝫ diẽ nisi p partẽ aduersam probaretur
interruptio. Fateor tñ cautum esse capitulare: vt
21 hic dr̃ in tex. ¶ † Quero hic fuit capitulatũ ꝛ p-
batũ istos clericos electioni interfuisse vocẽqꝫ de
disse. an ista duo fuerũt necessaria ad quasi pos-
sessionẽ acq̃rẽdã. Gl. in verbo vocẽ: dicit ꝙ sic. nõ
enim sufficit sola interessentia. Itẽ req̃riꝛ qᷦ in-
tẽdat vti iure suo: ꝛ dicit qᷦ in dubio presumẽdũ
esset potius istos non habere ius ⁊c. vt in glossa.
22 ¶ † Aduerte qꝛ ex hãc gl. colliguntur aliqua ne
d cessaria ad acquirendam quasi possessionẽ[d] iuris
eligẽdi seu aliorũ iuriũ ĩcorporaliũ. Et cõclude la
tius ꝛ melius assumẽdo dicta aliqua p Inn. hic.
ꝛ Bar. ĩ. l. j. §. hoc iterdicto. ff. de itine. actu. priua.
Prĩo eñ req̃riꝛ exercitiũ illiꝰ iuris: ꝛ qñqꝫ sufficit
vnus actus: qñqꝫ plures req̃runꝛ: qñqꝫ non suffi-
ciũt. nã q̃dã sunt q̃ nõ solẽt concedi de facili rõne
amicitie seu facilitatis al̃s facultatis. vt qᷦ det vo
cẽ in electiõe: vel qᷦ hẽat offm̃ in vniuersitate si-
cut vnus de vniuersitate, vel qd sic̃: ꝛ tũc ĩ dubio
sufficit vnus actus req̃sitis alijs de q̃bus. ꝯ. diceꝛ.
Et ideo in casu huius capl̃i satis fecissent ad pro
bãdũ quasi possessionẽ qᷦ isti interfecissent ꝛ de-
dissent vocẽ in vna electiõe: ꝙ voluit gl. in ver. in
triũ. ꝛ Inno. hic ꝛ sentit. Bar. in. d. §. hoc interdi
cto. probaꝛ in sim̃. l. j. §. questitũ. ff. de aqua quoti. ꝛ
23 estiua. ¶ † Ubi ad pbãdũ quasi possessionẽ serui
tutis ducẽdi aquã p fundũ alteriꝰ: sufficit pbare
e quẽ fuisse semel vsum.[e] ad idẽ optime facit. c. cuꝫ
de bñficio. de p̃bẽ. li. vj. In istis eñ p̃sumẽdum est
qᷦ vtẽs intẽdebat vti iure suo: ꝛ qᷦ dñs patiebaꝛ
eũ vti vt p iure suo. Quidã sunt actus q solẽt cõ-
cedi rõne amicitie ꝛ cuiusdã facultatis non tamẽ
multũ frequẽter: ꝛ tũc nõ sufficit vnicꝰ actus: sed
req̃runꝛ plures ita qᷦ verisimile sit vtentẽ fuisse
vsum vt p iure suo: ꝛ dñm ita fuisse passum: vt p
24 batur in. d. §. hoc interdicto. ¶ † Ubi ad acq̃ren
dã quasi possessionẽ seruitutis itineris nõ sufficit
pbare quẽ fuisse semel vsum sꝫ trigĩta vicibus ad
minus in anno. Et ideo puto ꝙ si qs semper vo-
cabaꝛ ad electionẽ cũ fiebat: lꝫ vocem nõ daret qᷦ
pbareꝛ q̃si possessio interessendi, secus si pbareꝛ
de aliq̃bus vicibus tñ: ꝛ sic intelligo hãc gl. ꝛ In
no. Quidã sunt actus q etiã pluries ꝛ sepenume-
ro solent de gratia cõcedi. ꝛ tũc nõ sufficit pbare
exercitiũ actuũ. nã vt dicit Inn. hic ꝛ in. c. bõe. ij.
de postu. prela. si vnus ep̃s in domo alterius ep̃i:
vel miles in domo alterius militis mille vicibus
f hospitaretur nõ presumereꝛ[f] p hoc que sita pos-
g sessio:[g] qꝛ nõ est credẽdũ qᷦ ille q hospitẽ recepit
patiaꝛ eum prandere vel hospitem recipere tanꝙ
vtentẽ iure suo nisi exp̃sse pbꝫ qᷦ tãꝙ ex delicto
prãderet. vel nisi subsit alia p̃sumptio: puta qᷦ ta
lis fuisset qui consueuerat hoc exigere ex debito
iuris

Sebasti. Sapia.
a ¶ An ꝛ qñ. vide Abb. ĩ. c. abbate. de ver. sig. Cal. in ꝯsil. ij. sub titu. de re iud. ꝛ Abb. in c. ex cõquestione. col. vj. ꝛ. vij. de re-stit. spo. Areti. in ꝯsil. clvj. incip. vi ꝯ. col. vj.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Olim dñs. nũquid q stetit oliꝫ in possessiõe p̃su maꝛ hodie posses sor. vide Alex. in cõsi. cxxxiij. incip. viso pcessu. in. j. volu. ꝛ cõsil. lxxx. incipiẽ. examina to. vo ij. Aret. in consil. lxviij. inci. excellẽtissime do mine. ꝛ ꝯsilio. xij. incip. in causa et qõne. col. iij. Feli. ĩ. c. scribe. col. pe. de p̃sum. ꝛ in. c. af fecti. col. ij. eo. tit. ꝛ in. c. ĩ presentia col. xij. de pbat. ꝛ ĩ. c. inter monaste riũ. colũ. xv. de re iudic.

c ¶ Presumereꝛ cõtinuatio. adde Franci. are. cõsil. lxviij. Alexã. ꝯsil. xxiij. primo libꝛ.

d ¶ Quasi posses-sionẽ. Adde Cal. ꝯsi. xij. ꝛ. xiij. ꝛ. xv. de iurepa.

e ¶ Semel vsum. Adde Alex. cõs. vlti. j. libro. ꝛ vide Roma. cõsi. ccxj.

Sebasti. Sapia
f ¶ Nõ p̃sumereꝛ. vide Card. in ꝯsil. cccxxviij. incip. redemptoris. Cu ma. in consi. clviij. visis. in fi. Feli. in c. de quarta. colũ. xiiij. ꝯ. d prescrip.
g ¶ Quesita posses sio. Adde cũdem consi. vj. ꝛ vide qᷦ voluit Ro. consil. ccccxvj.

iuris cōis: vt puta eps̄ visitādo recipiebatur ⁊ procurabatur in domo subditi seu exempti ⁊ exercebat ea que pertinēt ad visitationē scientib⁹ ⁊ cōsentientibus illis qui hoc prohibere poterāt tunc enim pśumeret quesita quasi possessio.[a] arg. ꝫ. de prescrip. c. cū ex officij. ⁊ c. auditis. ⁊ c. cū olim ⁊ decens. ꝫ. sopite. Ex hoc patet qd̄ hec materia est multū arbitraria ita qd̄ iudex ex varijs circunstantijs arbitrabit an sufficiat vnicus actus vel quot requiruntur: ⁊ quando sit gratia debet quis protestari: tunc enim aduersario non contradicente protestationi non requiritur quasi possessio. argu. in c. cumana. et qd̄ ibi not. de elec. ⁊ vij. q. i. pontifices. ⁊ c. j. de his qui vi met. ve causa. ⁊ l. nesennius. ff. de neg. gest. ¶ †Scdo principaliter requiritur scientia dn̄i.[b] nam quasi possessio ī istis incorporalibus non acquiritur sine scientia dn̄i. vt. l. ij. C. de ser. ⁊ per Innocen. in dicto. c. bone. de offi. ordi. c. conquerente. vide omnino Bar. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de itine. actuq; priuato. et si presumat sciētia dn̄i: arbitrabit bonus iudex ex multiplici cautione actuū ⁊ qualitate ipsorū: ⁊ alijs circūstātijs. de quo per Inno. in dicto. c. bone. Tertio requiritur qd̄ exercens intendat vti tanq̄ iure suo[c] ⁊ nō tanq̄ alieno vel sibi concesso. vt. l. fin. ff. quemadmo. serui. amit. Sed an presumat hoc ī dubio: dic colligi ex cōiecturis ⁊ ex qualitatibus actuum prout statim dixi ī pmo requisito: vel si dixit expresse qd̄ nolebat vti pro iure suo: vel prohibitus nō obstāte prohibitiōe exercuit. ad hoc. c. abbate. ꝫ. de verb. signi. ⁊ qd̄ ibi no. ⁊ vide quod notanter ponit Inno. in. c. ij. de in integr. restit. vbi specifice ponit qualiter acquirat possessio iuris eligēdi cū aliqui eligunt sine debentibus eligere de iure.

26 ¶ †Sed circa predicta q̄ro an sufficiat quod intendebat vti tanquam iure suo an vero sit necesse qd̄ credebat vti iure suo ita quod requireret bona fide. Inn. hic notabiliter dicit qd̄ quo ad acquirendā possessionem vel quo ad effectū agendi possessorio recuperande si spoliaretur nō refert an itēderet vel crederet vti iure suo. vnde non facit vim an dn̄s fuerit coact⁹ vt caueat de nō impediendo istum vel de nō impediēdo vti dūmodo de hoc nō cōstat in iudicio meo ⁊ cū predo restituēdus sit. ꝫ. de rest. spo. in literis. ⁊ c. seq. que verba sunt multū notanda quo ad duo. Primo q̄ acquiritur quasi possessio in istis incorporalibus etiam cum mala fide ⁊ metu interueniente. Scdo qd̄ predo et possessor male fidei est restituēd⁹ nisi cōstet eū in iudicio esse predonem: qd̄ est notandū p limitatione. c. in literis. ꝑalleg. ⁊ facit. c. ad decimas. de restitu. spol. lib. vj. ⁊ qd̄ no. Inn. in. c. cōstitutus. de fil. presby. dicam plene in. d. c. in literis. Sed limita primū qd̄ non est vis an bona fide vel mala acquisiuerit scz quo ad acquirendam possessionē vel ad agēdum interdicto recuperande: secus est quo ad validitatem electionis seu alterius actus. nā si est in mala fide non valeat: sicut possessor male fidei nō facit fructus suos:[d] ita nec iste valide exercet cū electio sit quasi fructus iuris eligendi: vt not. Inno. in. c. in literis. ꝑalleg. ⁊ in. c. cōsultationibus. de iurepatro. ⁊ ī. c. ij. de in integrum restitu. quandocunq; ergo constiterit de iniqua possessione cassabitur electio. vel queritur quo ad facultatē agendi interdicto retinēde: ⁊ tunc si cōtra tertium nō est vis an itēderet vti iure suo an crederet: sed quo ad illū a quo habuit possessionem oportet quod nō acquisiuerit possessionē vi clam vel precario. Nam tunc succumberet ⁊ in hoc interdicto vti possidetis: vt in. l. j. in fi. ff. vti possi. ſm Innoc. Aduerte tamen qd̄ sola mala fides in acquirendo non impedit quo minus possit agi hoc iterdicto vti possidetis. vt not. Innocen. in. c. ij. de in integr. restitu. facit dictum. c. in literis. sed vt agatur interdicto de itine. actuq; priu. vel de aqua quotidiana ⁊ estiua. requiritur bona fides: ⁊ sic quod credebat vti iure suo. ⁊ hoc probabitur ex aliquibus coniecturis. vt in. l. fi. ff. de itine. actuq; priua. ⁊ in. l. j. §. aristo. de aqua quotidiana ⁊ estiua. ⁊ per Barto. in. l. j. §. j. de itine. actuq; priua. ⁊ sic intelligo Innoc. hic qui obscure loquitur.

27 ¶ †Oppo. ⁊ videtur quod propter varietatem testes non erant repellendi. vt in. c. nihil ꝫ. de verbo. signi. Glos. in verbo vacillasse. videtur velle et bene q̄ quādoq; testes vacillāt re ⁊ in verbis ⁊ nocet vt hic. ⁊ ī. c. licet. de prob. quādoq; variant verbis sed non re: ⁊ tūc non obst. de quo tamē dic vt nota. dicto. c. nihil. ¶ Quero dicitur in tex. q̄ testes canonicorum satagebant probare negatiuam qualiter deponebant. Glos. in verbo negatiuam: ponit exemplum q̄ forte dicebant clericos nunquam interfuisse electioni vel vocem habuisse.[e]

28 ¶ †Sed certe hoc exemplum glos. non est bonum: quia hec negatiua est coarctāta ad certum locum et certum tempus: ⁊ ideo poterat probari vt in. c. tertio loco. de proba. ⁊ not in. c. bone. de elect. nam isti testes potuerūt interesse semper electioni que fiebat in ecclesia ista ⁊ nunquā viderunt istos clericos simul eligere cum canonicis. Vel defende sic gl. quod negatiua etiam non coarctata nō probatur p testes nisi deponāt super affirmatiua ex qua sequuntur probationes actiue. Exemplū: dico Martinum nō possedisse per triginta annos quia per hoc tp̄s vidi Semproniū possidere: secus autem si nō deponit super affirmatiua: vt quia dici dico quod Martinus nō possedit: quia clerici non elegerunt: quia hec negatiua nō refutat ab aliquo perceptibili sensu corporis. ideo est presumptio cōtra testes. iiij. qd̄. ix. testes. ⁊ l. testium. C. de testi. ⁊ hoc videtur voluisse Bal. in. c. j. §. si quis p triginta. si de feu. cōtren. sit inter dn̄m ⁊ ag. col. x. ⁊ sic debet intelligi gl. in. l. j. ff. de itine. actuq; priu.

29 ¶ †Et dicit Bal. in prealleg. c. q̄ testis asserēs[f] negatiuā est suspectus de falso: ⁊ ad hoc allegauit istum text. Item dicit quod poterit dici periurus. vt hic sensit Innocē. qd̄ not. ⁊ credo sic posse dici quod aut testis deponit super negatiua improbabili vt puta non restricta ad certum locum seu certas personas: ⁊ tūc pōt dici piurus ⁊ p cōsequēs falsus: ⁊ sic intelligo hic Innocen. aut deponit super negatiua probabili tamē testis deponit pure super negatiua: quia nō restringit se ad locum vel ad certas personas, tunc non probat: vt hic iuncta gl. nō tamen cōuincitur de periurio vel falsitate. quia posset saluari deponendo super affirmatiua: est tamē presumptio contra testem de periurio ⁊ falsitate: et hoc casu intelligas Bald. ⁊ ideo pone aliud exemplum secūdum Innocen. q̄ testes dicebant electio spectare tantū ad canonicos: ⁊ sic implicabāt negatiuā videlicet q̄ nō ad istos. ⁊ ita subibant anceps periurium: cū poterat spectare ad istos: quia de priuilegio deponebant ergo in facto alieno quod poterat eis esse occultum quare male. arg. ff. rerum amota. l. marcellus. ⁊ l. videamus. de in lit. iuran. Ex quo no. q̄ non solum repelluntur testes quando expresse asserunt negatiuam: sed etiā quādo implicite. facit. c. super hoc. de renun. ⁊ qd̄ ibi no. dicit tamen Hosti. q̄ testes deponentes modo predicto possunt excusari a periurio: interpretādo dictum eorū q̄ de iure cōmuni ad eos tantū spectabat electio: sed dic q̄ tunc non probaretur intētio canonicorū per testes: ⁊ sic paruū vel nihil releuaret dictum istorū. ⁊ de modo probādi negatiuā dic vt in. c. j. de cōfes. lib. vj. ⁊ plenius in dicto. c. bone. ⁊ vj. q. vltima. accusator.

30 ¶ Quero isti clerici interfuerūt electioni triū epōrū: qd si semel elegissent in. lx. annis: q̄ tāto tp̄e dixit ille plaztus. Glo. in versi. trium. dicit q̄ per hoc essent in possessione illius iuris ⁊ tuendi essent in possessione nisi cōstaret quod vi aut clam vel precario ⁊c. vt in glo. Nec obstat. l. j. de itine. actuq; priua. vbi nō sufficit vnicus actus quia procedit in illo interdicto quod habet mixtam causam: quasi velit dicere glos. q̄ in illo interdicto habet docere de proprietate ⁊ possessione. dic tamē melius vt. ꝫ. dixi in gl. in versi. vocē habuisse. vbi tractaui materiam huius gl. ⁊ maxime in eo quod videtur hic velle glo. q̄ in dubio sit presumendū q̄ possideat nō vi vel precario vel clam cuius contrariū sentit in. d. gl. sz distingue vt ibi dixi. Et inquantum gl. hic dicit q̄ est quesita quasi possessio si platus elect⁹ vixit per. xl. annos. dicit Ioā. and. q̄ etiam intelligitur prescriptū. vt no. ꝫ. in glo. antepenult. in princip. ⁊ videtur expressum in. c. cū de beneficio. de preben. lib. vj dicā plene super dicta glo. antepenult. si enim de possessione tantum querimus non est necesse ſm eum qd̄ tanto tēpore vixerit electus. nā tunc sufficit vnic⁹ actus ⁊ vltimus de iurepatr. c. ex literis. ⁊ c. cōsultationibus. sicut enī vnico actu perditur ius. de constitu. cūm accessissent. ita vnico actu videt acquiri possessio. ⁊ remittit ad not. in. c. ij. ꝫ. de in integ. restitu.

31 ¶ †Aduerte quia Inn. in. d. c. ij. videtur singu. limitare hoc dictū: dicens nō sufficere qd̄ quis sit in possessione eligendi ad hoc vt cōfirmetur electio: vel cōfirmata nō irretetur. imo oportet quod bona fide sit in possessione. vt no. ꝫ. de iurepatrona. c. cōsultationibus. ⁊ quod licet quis presumatur bonus nisi probet malus. de presump. c. fina. nō tamē sic presumit bona fides. oportet enim ad hoc vt presumat bona fides qd̄ habeat iustū titulum[g] vel q̄ probabilib⁹ rationibus quesiuerit possessionem. ff. de lib. cau. l. ij. ⁊ l. liberis. §. fi. ⁊ qd̄ longo tēpore fuerit in possessione. l. possideri. §. si seruus. ff. de acqui. pos. Et qd̄ dicatur longum tempus arbitrio boni viri seu iudicis relinquitur scd̄m eū. Ex quo infert q̄ si alius q̄ capl̄m maioris ecclesie est in possessiōe eligēdi ⁊ petit cōfirmari suam electionē succūbit in petitiōe sua: q̄ non presumatur esse in bona fide in hac possessiōe que est contra ius[h] ⁊ idem dicit in finalib⁹.

32 ¶ †Sed si agitur interdicto vnde vi: vel vti possidetis: tūc sufficit sola possessio sine bona fide. vt. l. j. C. vnde vi. ⁊ in. c. in literis. ꝫ. tit. pxi. ⁊ idē si pendet lis quia tuendus est in possessiōe lite pēdente: nec tunc queritur de bona fide. ꝫ. de insti. c. cum venissent. ſm ea.

[a] ¶ Quasi possessio. Adde Ro. cōsilio. lxxx.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Sciētia dn̄i. vide Alexā. in cōsi. clxv. col. viij. in. v. vol. ⁊ Abb. in cōsi. lxviij. incipi. facti contingentia. col. fin. in. ij. vol. ⁊ Card. in cōsi. vlti. sub hoc ti. ⁊ ī cōsil. iiij. e. ti. Cuma. in consi. clxiij. in fi.

[c] ¶ Iure suo. addē Alex. alleg. consi. vlt. j. libro. do. de Ro. deci. xi. de resti. spo. in antiqs. clarius p Cal. cōsi. xij. ⁊ xiiij. de iure patro.

[d] ¶ Fructus suos. Adde vt per ro. sing. suis. fo. 9.
Zacharias.
¶ Adde q̄ est singul. ro. nu. 335. qd̄ incipit male fidei possessor. facit ēt singu. eiusdē. nu. 34. quod incipit tu scis qd̄ male fidei possessor.
Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Vocē habuisse. vide Feli. in. c. tertio loco. col. ij. in fin. ꝫ. de proba. vbi etiam Areti.
Sebasti. Sapia.

[f] ¶ Testis asserēs. Vide Moder. in l. j. col. v. ff. si quis ius dicē. nō obtē. in. l. iij. §. ex pluribus. ff. de acquir. poss.

[g] ¶ Iustū titulū. Adde qd̄ voluit are. cōsi. xvij. alex. cōsi. cxiij. j. lib. do. de Ro. de. j. ī no. Old. consi. j. Cal. cōsi. iij. de iurepa.

[h] ¶ Contra ius. Adde qd̄ voluerūt do. d ro. deci. suis. de resti. spo. in collectis p Berengarium.

33 ¶ † Que verba singulariter not. Primo enim tene mēti ex verbis suis ꝙ bona fides[a] nō presumit in possessione ⁊c. pro hoc regula que contra ius. lib. vj. ⁊ idem sentit Barto. in aliqua seruitute prescribenda: quia quelibet res est libera de iure naturali ⁊ gen. vt. l. alti⁹. C. de serui. ⁊ ideo non presumit bona fides. vt ipse no. in. l. j. §. j. ff. de itin. actuq; priua. dicam lati⁹ in. c. si diligenti. ꝭ. de pscrip. 34 ¶ † Scdo no. ꝙ lz ex actu vnico ⁊ recēti acquirat possessio sufficiēs ad agendū interdicto recuperande vel vti possidetis. nō tamē quo ad obtinendam cōfirmationem alterius electiōis nisi aliter iustificetur possessio: puta quia sit lōgeua. Et sic putat do. Ant. posse intelligi gl. ⁊ text. sed certe non bene dicit: quia hic non petebatur cōfirmatio per clericos sed agebat possessorio recuperande ⁊ ideo suffecisset recens possessio nec q̄retur de bona fide.

35 ¶ † Item limita hunc tex. ⁊ precedētia quod per amissionē ad electionē queritur quasi possessio qn̄ per totum capitulum seu maiorē partē admittitur aliqs ad eligēdū. secus si patiēte minore parte capituli ad quā est deuoluta potestas eligēdi pro illa vice vt no. Jo. and. in addi. Spec. in titu. de his q̄ fiunt a ma. par. cap. super rub. quia licet potētie capitulares sint penes maiorem partem pro illa vice q̄tum ad potentiā eligendi non tamē quo ad preiudicādū alijs in futurū circa proprietatē vel possessionē illi⁹ iuris: nemo eñ dat quod nō habet. j. q. vij. dalbertū. ⁊. c. quod autē. de iurepat. 36 ¶ † Opp. dicit hic in tex. ꝙ papa restituit clericos ad quasi possessionē. videt eñ ꝙ debebat restituere ad possessionem veram: et non ad quasi possessionem. nā dictio quasi. diminuit[b] vt no. in. c. parochianos. de deci. ⁊. c. prout. de do. ⁊ contu. Sol. metu cōtrarij dicit gl. in ver. quasi. qd̄ hoc ideo dicit quasi: quia incorporalia nō possident: sed quasi possident. ⁊ bene dicit. ⁊ vide rationē per glo. in. c. conquestus de fo. compe. ⁊ sic no. ex hac gl. qd̄ dictio quasi denotat quandā impropietatem. ¶ Sed immediate gl. op. de. c. reintegrāda. iij. q. j. ⁊ nō inducit nec soluit. ⁊ ideo aduerte q̄ hoc cōtrariū non venit cōtra dictā gl. sed cōtra tex. quasi innuat gl. restitutionē non competere in reb⁹ incorporalib⁹: per illud. c. reintegranda. vbi dicit tex. restituendum eum qui res ecclesie vel proprias suas substātias perdidit. Jo. and. soluit qd̄ licet ibi tex. dicat fieri corporaliū restitutionē: nō tamen negat quin etiam in incorporalibus fieri non debeat quod alibi etiam exprimitur. ij. questio. ij. nullus. ff. de serui. l. pen. in fi. ⁊ hic. ⁊ sic trāseūt hic 37 doc. ¶ † Sed cōtra hoc facit tex. in. l. iij. §. vnde vi. ⁊ melius l. j. §. hoc interdictū. ff. de vi ⁊ vi arma. vbi dicitur interdictū vnde vi: cōpetere solum pro rebus soli. vnde tenuit gl. in. d. §. vnde vi. qd̄ pro istis incorporalibus non datur interdictum vnde vi. sed Bar. ibi tenet ꝙ directum interdictum nō cōpetit sed vtile sic.[c] ⁊ idē videtur velle Inn. in. c. querelā. de ele. qd̄ placet: quia si verba legis nō competunt tamē mens competit: potest etiā agi officio iudicis vel cōdictione ex decre. querelā. de elec. de quo per Innocē. in. d. c. querelam. qd̄ not. ¶ Sed itē opp. cōtra hoc ⁊ cōtra tex. ⁊ videt qd̄ ista restitutio clericorū fuerit sine effectu cū statim papa imponat eis silentium super electionib⁹ faciēdis. vt ptz in fi. Glo. in ver. reducētes. fatetur cōtrariū dicēs qd̄ verbo fuit facta ista restitutio, ⁊ nō re: cū cōstaret de ppietate. quasi dicat quod ratione ppietatis que absorbet possessionē hec restitutio nō habuit effectū, sz cōtra hoc facit: q̄ lex nō debet esse imposita verbis sed rebus. vt in. c. cōmissa. de elec. lib. vj. ⁊ superuacuis remedijs nō est vtendū. vt. l. diuus. §. hec stipulatio. ff. vt le. no. ca. ⁊ in. c. ij. de proba. ideo quidā vt Tan. ⁊ Hostiē. dicunt qd̄ imo facta fuit restitutio ex quo cassata fuit electio facta eis renitentibus ⁊ exclusis. Lau. tenet dictam gl. ⁊ idē Cal. dicens se nō videre quod propter illam cassationem facta fuerit restitutio facti: cum cassata fuerit electio ppter antiquam possessionē clericorū. ⁊ hoc factū fuit sine alia restitutione: ad nullum ergo actū possessiōis vel quasi facta fuit restitutio. ⁊ bene dicit. vnde cōsiderato qd̄ papa prius cassauit electionem: ⁊ postea restituit clericos: ergo restitutio nō operat effectū cassatiōis; imo sine qualibet restitutionē vel cassanda electio facta aliquibus cōtemptis ⁊ exclusis. vt in c. quod sicut. ⁊ in. c. bone de ele. sed per hoc nō respondet ad cōtrariū. ꝭ. formatū quare facta fuit ex quo est inanis. Item Cald. in. c. cū dilect⁹. prope. fi. ꝭ. e. dicit quod pnūtiatio fit super possessorio: vt satisfiat iuri volēti qd̄ de qua re fuit cognitū de ea debet fieri pronūtiatio. vt in. c. cū sup. ꝭ. e. ⁊. l. de qua re. ff. de iud. Itē propter fructus. vt no. in. c. proxi. ⁊ de test. significauerunt. ¶ Sed contra hoc facit ⁊ vr̄ qd̄ null⁹ fruct⁹ veniat nec naturalis nec industrialis. Naturalis non: quia ex quo extat nō facit illū suū cōtra dn̄m: imo potest vendicari a dn̄o. Industrialis etiā nō q̄ ex quo extat potest officio iudicis peti. vt no. in. c. grauis. ꝭ. de restitu. spo. ⁊ in. l. et ex diuerso. ff. de rei vēdi. ⁊ institu. de offi. iud. in prin. cū ergo teneatur iste olim possessor eos restituere: ergo nō poterit cum effectu petere cū obstat sibi exceptio dolo facis ⁊c. maxime cum notorie cōstet nūc de proprietate ex parte alterius: cōtrariū videtur difficile intētatum qd̄ ei videtur acquiescere do. An. in c. pastoralis. ꝭ. eo. lz loquat in alijs terminis: sed sequendo gl. in. c. pxi. q̄ aperte vult vt valeat restitutio quo ad fructus medio tēpore perceptos. ad idem. c. significauerunt. de test. dico ꝙ cum propter dolū ⁊ violentiā istius spoliatoris non valuerit iste possessor fructibus vti: nō dz sibi iste dolus prodesse ⁊ alteri nocere: cum hoc casu cessat oīs equitas ⁊ sic cessare debeat iudicis officiū. ⁊ pro hoc facit iste tex. nā electio est quasi fructus iuris eligendi. vt no. in. c. in literis. de resti. spo. que hic cessatur nō obstāte quod liqueret nunc de proprietate p alia parte. Ex quibus cōclude hanc restitutionē non esse inanē: ⁊ facit qd̄ no. in simili gl. in cle. q̄regulares. de supplē. negli. pla. gl. in ver. quicqd est clara. ⁊ de materia huius habetur 38 in. c. examinata. ꝭ. de iudi. ⁊ vide Spe. eo. tit. §. fin. ¶ † Opp. dr̄. hic in tex. ꝙ oīa veniūt in iudiciū ⁊c. videt qd̄ tantū veniāt expressa in libello ⁊ nō alia. hic dicitur ꝙ sentētia[d] debet esse conformis petitioni. vt in. c. qualiter ⁊ qn̄. ij. de accu. ⁊ lex dicit fatuū esse iudicē qui pronuntiat super nō petitis. vt. ꝭ. l. fi. C. de fidei. lib. Sol. fm glo. in ver. id venire. hic tex. potest itelligi primo in iudicijs specialibus: vt in rei ven. ⁊ si. ⁊ tunc intelligi dz quod veniunt omnia dū tamen possint cōprehendi in libello. ita qd̄ sint pportionabilia actionis nature ī iudiciū deducte vt fructus expense vsure ⁊c. Est enim in hoc libellus latissime iuris: alias enim non dz recipi libellus gn̄alis: ⁊ fatuus est qui talē libellū recipit: vt. l. fi. ⁊ qd̄ ibi no. C. de anna. except. ⁊ de intellectu huius. l. satis dixi in. c. ij. de libel. obla. ¶ Scdo modo pōt intelligi hec regula posita in tex. in iudicijs gn̄alibus seu vniuersalibus: vt in petitione hereditatis: ⁊ actione pro socio ⁊ similibus. In his veniunt oīa que cōprehenduntur sub vniuerso seu sub genere nisi spāliter excipiantur. Predicta vera sunt in iudicijs bone fidei: secus in actiōibus stricti iuris quia in illis non veniunt nisi illa tantum de quibus noīatim actū est vt venirēt. vt. ff. de dolo. l. ⁊ elegāter. cum si. ⁊ que sint actiones bone fidei ⁊ que stricti iuris habet insti. de actio. §. actionū. ⁊ per glo. in. c. cum venerabilis. de ex 39 ceptio. ¶ † Simile dicit glo. in arbitro: vt in. c. cū dilectus. de arbi. sed certe in hoc nō bene dicit glo. quia non est differētia inter libellum oblatum iudici ⁊ oblatum arbitro: dummodo cōpromissum nō repugnet: argu. in. l. de rebus. ff. de arbitr. et no. Barto. in. l. solemus: de iudi. ⁊ ideo si cōpromissum esset sup hereditate libellus generaliter seu vniuersaliter format⁹ super hereditate intelligitur talis sicut coram iudice. ita ⁊ in actionibus specialibus bone fidei: dūmodo vt dixi nō obstet cōpromissum. ⁊ de cōpromisso loquitur. c. cū dilectus. alleg. ī 40 glo. ¶ † Ulti. in glos. ea. oppo. qd̄ plus veniat in cōdēnatione q̄ in petitione. insti. de actio. §. si minus. ⁊ in. l. iiij. ff. de peti. heredita. cū si. Glo. soluit ꝙ veniunt cōiuncta ⁊ cōnexa seu accessoria, nō extranea: vt dr̄ in prin. glo. vel dic ꝙ pēdente iudicio facta fuit ibi accumulatio seu aliqua accesserunt rebus petitis: vt q̄ egi petitione hereditatis pro re quā tu possidebas de hereditate: sic pendente iudicio incipis aliā rem ð hereditate possidere etiā in alia illa condemnatio. vt in. d. l. iiij. sic eē qn̄q; minus venit in condēnatione q̄ in petitione: vt si pendēte iudicio facta fuerit alteratio ex parte rei petite vl' ex parte conuenti vt q̄ desijt possidere in toto vel in parte. ꝭ. de 41 exceptio. c. aduersario. ¶ † Glos. in ver. tertio inducit tex. ꝙ tres actus inducāt consuetudinē dūmodo sit legitime prescripta. de hac materia plene no. in. c. fi. de cōsue. ⁊ per Bar. in. l. 42 de quib⁹. ff. de leg. ¶ † Oppo. multipliciter cōtra tex. in fi. in eo qd̄ psupponit clericos potuisse pscribere si peruenissent ad tēpus legitimū. videtur enim qd̄ cum ius eligēdi nō habeat causam continuā sed discōtinuā: requirat tempus duplicatū vt in. l. si sic constituta. ff. quemadmo. ser. amit. Sol. gl. in ver. propter breuitatē. ꝙ fm canones illud nō pcedit. vt in. c. de quarta. de prescri. aliter dixit gl. xiij. q. ij. in summa. videlicet. qd̄ sufficit habere ꝯtinuationē aptitudine. nā quotidie quis est aptus ad eligendum si toties vacaret ecclesia. argu. in. l. foramen. ff. de ser. vrb. pdi. ⁊ per Jo. an. in. c. cumana. de elec. ⁊ in c. de quarta. prealleg. vbi plene per Inno. ⁊ ibi plenissime dicam. Ex quo ad istum tex. poterit teneri qd̄ ius eligendi[e] habet cām cōtinuā aptitudine: vel psupposito qd̄ haberet causam discōtinuā: sufficit tn̄ tempus legitimū nec requirit duplicatū vel tempus cuius memoria in cōtrariū nō existat. nā cōtrariū procedit qn̄ seruitus debet a re rei: q̄ res inanimata non hz animū: ⁊ ideo nō continuat possessio. secus quādo debetur

---

Sebasti. Sapia

a ¶ Quod bona fides. An bona fides psumat vide late per Fe. in. c. si diligēti. col. ij. ꝭ. ð pscri. ⁊ per Fran. cur. in ꝯsil. lxxxij. incip. deus pius. col. ij. Alex. in ꝯsi. lxxv. incip. visis. col. pe. in. iiij. vol. vide regulam cū suis limitationibus exornatam p Moder. Taurinēses in repe. l. celsus. in tertia parte principali. ff. ð vsucapio.

Zacharias.

b ¶ Dictio q̄si diminuit, adde de ista dictiōe istum in. c. gratū. nu. 9. ⁊ quod ibi dixi in apostil. ad eū ī vš. dictio quasi. ꝭ. de offi. deleg.

c ¶ Utile sic. adde do de Ro. decisi. pma in nouis. de restitu. spo.

Anto. Francisc.

¶ Et vide q̄ ibi dixi de hac dictione q̄ est in apostil. mea ibi posita.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Qd̄ snia. vide hanc regulā exornatā p Fel. in. c. lz heli. ꝭ. de simo. et p Jas. in. l. vinū. ff. si cer. peta.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Jus eligendi. Quāto tpe pscribatur ius eligēdi tradit Innocē. et Joā. and. in. c. de q̄rta. ꝭ. de pscript. Bal. in. l. ij. col. ij. vš. q̄ro ergo. C. de serui. ⁊ aqua. fr. in tracta. de epo. ij. parte primi libri. q. vj.

debetur persone qꝛ tunc adest animus cōtinuās possessionē ⁊ sic non obstat si nō hꝫ causam cōtinuā. vt not. Cyn. in. l. ij. C. de serui. ⁊ Bar. in. l. iusto errore. §. nō mutat. ff. de vsucap. vel dic tertio ꝙ cōtra ecclesiā indistincte sufficit pscriptio. xl. ann. interuenientibus alijs de quibꝰ in. c. j. de prescrip. lib. vj. ⁊ vt j. subijciā. Cū ergo tempus a lege statutū sit satis longū cōtra ecclesiā sit hec pscriptio vniformis. argu. in. c. ad aures. ⁊ in. c. de quarta. de prescri. ¶ † Scdō opp. cū ea. glo. videtur ꝙ ex alio capite nō debeat hic valere prescriptio. qm̄ in pscriptiōe ecclesiastica q̄ est ꝯ ius requirit bona fides ⁊ iustus titulꝰ. vt in. c. si diligēti. de presc. ⁊ in. c. dudū. de deci. sed hic clerici nullum habebāt titulū. ergo ⁊c. vel saltē debebant allegare cām que requirit in ꝯsuetudine inducēda arg. in. c. ꝑuenit. de cēsi. Glos. soluit dupl'r. primo ꝙ in istis incorporalibus patientia habetur pro iusto titulo. vt. l. si ego. ff. de pup. vbi hꝫ publicia nam is qui habet seruitutem per patientiam illius qui habebatur loco dn̄i acsi vere habuisset titulū. scdō soluit qd̄ spāle est in istis incorporalibus vt non sit necesse allegare titulum seu sufficit qd̄ nō vi ergo ⁊c. Et hec solutio videtur icidere in idem cū pcedenti. ⁊ nō videt hec sol. posse ꝓcedere per. c. j. de prescrip. lib. vj. ⁊ per no. in. c. si diligēti. j. eod. vbi pꝫ qd̄ in istis incorporalibus nō procedit pscriptio cōtra ius cōmune: nisi adsit titulus. nā ⁊ expresse cōcessio canonicorū nō sufficeret. vt in. c. cōstitutis. de elec. Esset eñ quodāmodo alienare iura proprie ecclesie sine solēnitate debita: ⁊ ideo talis titulus cōtra ius nō sufficeret etiā si expresse nō īteruenisset iuxta not. in. c. dudū. de deci. ⁊ in. c. ij. de his que fiūt a prela. Et lꝫ gl. hic se remittat ad not. in. d. c. si diligenti. tamen ibi non rn̄det ad istum tex. Jo. and. ponit hic quatuor solutiones. Primo qd̄ hoc. c. hodie sit correctum ꝑ illud. c. j. de prescrip. libro. vj. hec solutio mihi nō placet: tum qꝛ vitanda est iuriū correctio. de elec. cū expediat. libr. vj. tum quia. c. diligenti. j. de pscr. quasi hoc vult qd̄ dictū. c. j. ⁊ si corrigeret istud per illud non fuisset hic insertum. vt. s. in proemio. Scda sol. ꝙ debemꝰ subaudire quod clerici isti titulum allegabāt: hec est diuinatio. Tertia sol. qd̄ tūc est necessarius titulus cū prescribit cōtra canonicos ne eligant: qꝛ hoc esset ꝯ ius cōe. sed pscribere cōtra aliquos forinsecos cū ipsi eligāt nō est cōtra ius cōe. vt. lxiij. dist. obeuntibus. Et ideo talis pscriptio ꝓcedit sine titulo scdm eū. hec sol. videt mihi cōtra tex. c. cū dilectus. de cōsue. vbi expresse ꝓbat iuri cōi derogari si aliqui forinseci haberent ius eligendi cū illis de caplo. ꝙꝙ enim nō sit cōtra ius cōe ꝙ caplm admittat aliquem gratiose ad eligendū maxime religiosum causa consilij ⁊ vtilitatis ecclesie ⁊ ita loquit. c. obeūtibꝰ. ⁊. c. cū vintoniēsis. de electi. ⁊ hoc posset facere caplm toties quoties cōtingit vacatio: quia non tractat de ꝑiudicio futurorū vel ecclesie sed ipsorū contendētium tm̄: est tamen cōtra ius cōe qd̄ aliqs ex debito necessitatis seu aliquo iure speciali inuito collegio illius ecclesie vēdicet sibi potestatē eligendi. vt in. d. c. cū dilectus. Itē esset cōtra ius cōe inquantū pretenderet ius ex sola tacita cōcessione collegij ipsos admittēdo: cū etiā expsse hoc cōcedere nō posset: qꝛ lꝫ gratiose posset cōmunicare hoc ius in alijs quoties cōtigerit vacatio: nō tamē pōt hoc ius ad aliū transferre in perpetuū cū sit quedam alienatio iuris ecclesie ⁊ immutare antiquū statū ecclesie ⁊ ꝑiudicare successoribꝰ. Et ideo nō pōt collegiū hoc facere sine solēnitate ⁊ authoritate superioris ⁊ ex causa. ꝓ hoc tex. oppo. d. c. cōstitutis. ⁊ qd̄ ibi no. Joā. and. Host. ⁊ Cōpost. vbi vide glo. j. Quarta sol. est qd̄ argu. a contrario cessat vbi illius argumenti cōtrariū reperit in iure. vt not. in. d. c. publicato. de elec. Ex quo enim non cōtrabat de tēpore non fuit instādum super titu. Ista solu. satis bona est in se sed quo ad text. dico non procedere: qꝛ argumē. hic a contrario sensu sumptum nō est cōtra ius. vnde pōdera qd̄ tex. hic non facit mentionem d̄ prescrip. xl. an. quo casu ꝓcederet hec solu. Jo. and. sed dicit ꝙ non fuit peruentū ad pscriptionē legitimā propter breuitatem temporis: a cōtrario ergo si fuisset peruētum ad prescriptionē legitimam valuisset. ⁊ hoc argu. a cōtrario est verissimū. Uade cōsidera ꝙ illa dr̄ pscriptio legitima q̄ habet qualitates a lege requisitas. ¶ † Sed de iure est quod vbi pscriptio est cōtra ius requiritur tp̄s de cuiꝰ ꝯtrario memoria nō existit vbi nō est titulus. vt in. d. c. j. de prescr. in vj. ⁊ not. in. d. c. si diligenti. ⁊ qꝛ hic nō erat tantū tēpus merito non valuit prescriptio. ⁊ hec est vera solu. sine aliquo scrupulo et cessant multa que hic solent scribi per doc. ¶ † Sed vt nō desint ipsorum scripta qui possint aperire viā ad alias qōnes est sciendum ꝙ vltra quinqꝫ solotiones superius recitatas potest ex dictis Hostien. colligi sexta solutio vt dicamus quod hic allegabatur cōsuetudo in qua inducēda nō exigitur causa vel titulus: sed vsus habetur loco tituli vel cause per iura allegata in gl. Nec ob. c. peruenit. de censi. super quos fundat hec gl. qꝛ loquit qn̄ allegat cōsuetudo ad hoc vt videatur acquisitꝰ census: secꝰ si allegat vt acquirat ius seruitutis. ⁊ sic ratio diuersitatis ſm eū qd̄ homo sine cā nō obligatur alicui. insti. de oblig. per totū. sed res plerunqꝫ cōceditur occupanti cuꝫ ad seruitutē hoīs facta sit: ⁊ sic facilꝰ acqrit ius in ea ꝙ in homine. arg. ff. de edi. edic. l. iuuissime. vn̄ si nihil teneo a te: tibi nō debeo censum nisi aliud probes. de quo in. d. c. peruenerit. ⁊ c. quanto. eo. tit. Ego fateor ꝙ vbi allegat ꝓprie cōsuetudo: tūc nō est necessarius titulus: qꝛ ex vsu tātū inducitur cōsuetudo. vt insti. de iure natu. gen. ⁊ ciui. §. ex nō scripto ⁊. c. fin. de cōsuetu. vbi etiā hoc tenet Joā. and. ⁊. j. di. cōsuetudo. ⁊. l. vēditor. §. si. ff. cōia pred. ⁊ per Bar. in. l. de quibus. ff. de legi. sed in casu huius. c. nō est consuetudo: sed potiꝰ prescriptio cum per eam detrahat iuri personarū certaruꝫ seu certi loci. ⁊ tendat in commodum certarū perso. ⁊ seu certi collegij. vt no. in. c. si. de cōsuetu. ⁊ hoc casu qn̄ inducitur consuetudo vt pscriptio necessarius est titulus[a] vt est tex. no. iūcta gl. in. c. iij. de consuetu. lib. vj. ⁊ vide ad materiā vnum pulchrum dictum qd̄ ponit ibi Joā. an. in nouella. ¶ † Septima sol. est ꝙ in istis iuribus: in quibus potestas transferendi ius depēdet a facultate eorū ex quorū patiētia habet possessio pscribitur sine titulo quasi patiētia habeatur loco tituli. ⁊ ita loquitur hic: nam canonici possunt alijs cōmunicare hanc facultatē eligendi. de ele. cum vintoniēsis. secus vbi non cōpetit plena potestas transferendi. Et ita loquitur. c. ad decimas. de resti. spo. lib. vj. hanc solutionē tenuerūt Pau. de eleaza. ⁊ do. Car. ⁊ eā refert Jo. de lig. hic sed certe non procedit: quia vt s. plene dixi hec potēstas trāfferēdi hoc ius in perpetuum ⁊ sic alienādi iura ecclesie in perpetuū nō est apud canonicos. vt in. d. c. cōstitutis. ⁊ ibi no. ¶ † Dn̄s Anto. fuit hic in extranea opinio.[b] ⁊ multū se inuoluit in defendendo opi. suaꝫ ⁊ cōclusio sua breuiter est hec. qd̄ in his q̄ sunt grauis ꝑiudicij, siue contra ius, siue ſm ius semper exigitur titulꝰ nec sufficit quasipossessio vel possessio cū patiētia: qꝛ in talibus patiētia nō est loco tituli. ff. de vsucap. l. celsus. in alijs autē que sunt leuis preiudicij: si ex patiētia eius a quo habetur possessio iustificatur possessio: ⁊ cōtra eam tollitur presumptio iniustitie: tūc procedit pscriptio absqꝫ titulo: siue prescribat cōtra ius siue ſm ius, vt hic: qꝛ causa propter quā nō prescribit absqꝫ titulo: qn̄ possessio habet iustitiā iuris: est qꝛ possessio est iniusta. Secꝰ ergo vbi possessio iustificatur ex patiētia et modicitate preiudicij. Ex quo infert quod si ageretur de prescribēdo totū ius eligendi cōtra ius cōe nō ꝓcedit pscriptio absqꝫ titulo: qꝛ agit de graui ꝑiudicio ſm eū. Certe si aliquis hec inspexerit in neutro membro procedūt. Et cōtra primū mēbrū apte facit tex. in. c. j. de pscrip. li. vj. vbi indistincte loquēdo dicit qd̄ prescribēti[c] rē ecclesiasticā sufficit bona fides si ibi nō obstat ius cōe, vel sit presumptio cōtra eum: sed vbi est ius cōe vel psumptio tūc exigitur titulus. nō ergo attēdi dꝫ modicitas ꝑiudicij vel magni: qd̄ est etiaꝫ ꝯtra scdm mēbrū sue distinctiōis: titulus enim requirit vbi est iūs cōe vel psumptio in cōtrariū vt tollatur psumptio male fidei qꝛ qs presumit scire iura que qdem rō indistincte ꝓcedit siue in re magna siue parua. arg. in. c. de appellationibus. j. de appel. ⁊ satis est nobis illū tex. indistincte loqui. Itē nō est verum vt iustificet possessio ex sola patiētia canonicorū quo ad pscriptionē cōplendā per. d. c. j. iuncto. c. ad decimas. de resti. spo. tene ergo solutionē quā. s. posui. ¶ † Gl. pe. opp. ꝙ hic nō poterat habere locū pscriptio: qꝛ hic erat quasi ius seruitutis: sꝫ seruitꝰ nō est in bonis alicuiꝰ nec extra bona. ff. de vsu. ⁊ vsufr. lega. l. j. ergo prescribi nō potest cū nō sit ius appropriabile. Gl. nō soluit. ⁊ dic pro intellectu ꝙ seruitus non est in bonis: quia nō est pars bonorum: nec extra bona quia nō est a bonis separata. naꝫ si fundus tuus debet seruitutē fundo meo seruitus nō est sine fundo. Joā. and. remittit ad not. in. l. seruitutes. ff. de ser. do. Anto. dicit ꝙ illud quod dicitur quod nō est in bonis nostris ⁊c. verum est certo respectu sed nō vniformiter. vt no. in. d. l. j. nam in bonis est ex quo pro ea cōpetit actio ⁊ exceptio. ff. de acqui. re. domi. l. rē in bonis re. ⁊ hanc solu. sentit gl. in. d. l. j. Uel dic qd̄ pro tanto dr̄ qd̄ non est in bonis nostris: qꝛ seruitus est in rebꝰ alienis. res enim sua nemini seruit: vt in. l. in re cōi. ff. de serui. vrba. predio. nō sunt etiā extra bona nostra: qꝛ cū hoc ius sit estimabile cōputabitur inter bona nostra. ¶ Ultima gl. allegat concordantias ad illam regulaꝫ actore nō probāte ⁊c. sed tu intellige illam regulaꝫ ſm no. in. c. per tuas. j. de appel. vbi dicam in. c. cōsuluit. de offi. dele. ⁊ per Inno. in. c. prout. de dolo. ⁊ cōtu. dꝫ eñ distingui an defecerit in probando lit. cōtest. ⁊ in oībꝰ dilationibus statutis: vel si ante lit. cōtest. fuerit contumax

[a] ¶ Est titulꝰ. Ad de eundem consi. xviij.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Extranea opinio. Hanc opi. d. Ant. defendit et dicit magis communē Jo. franci. balbus in tracta. pscriptio. in pria parte qnte partis prin. q. iij.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Prescribenti. Uide ad illū tex. multas solutiōes relatas ꝑ Feli. in c. si diligenti. col. iij. ⁊. v. de prescri. vbi ponit octo limitationes ad illum tex.

in probādo de quo in iuribus p̄alleg.ꝛ.C.de iudi.l.properā-
49 dū.§.finaū reus. ¶ †Extra glo.op.cōtra tex.de.c.ad deci-
mas.de resti.spo.li.vj.vbi habet̄ ꝙ q̄n ius cōe facit cōtra pe-
tentē restitutionē ꝛ pro eo cōtra quē agit̄ nō fit restitutio ni
si petens doceat se legitime possessionē adeptū q꞉ presumi-
tur illam vsurpasse.ꝛ est ille tex.valde no.ꝛ in veritate multū
videtur cōtradicere huic.c. Jo.and.ibi dicit ꝙ contra ius cō
mune esset si aliqui velint eligere exclusis canonicis:sed si vo
lunt eligere cū eis nō est contra ius sed ſm ius vel preter. Et
idē dixit hic:sed certe hoc dictuz to.lit per.c.cū dilect⁹.de cō
suetu.ꝛ per ea q̄ superius plene dixi. Pau.de leaza.dicit qd̄
hic fuit probatus titulus ex patiētia canonicorū q̄ ꝓbatur
eoipso ꝙ clerici interfuerūt nisi doceat̄ ex aduerso qd̄ vi aut
clam vel precario possederūt. Nec ob.si dicat̄ qd̄ in.d.c.ad de
cimas.interuenit patiētia,ꝛ tñ nō sufficit:quia ſm eū patien
tia sufficit q̄n interuenit act⁹ positiu⁹:vt hic admissio cano-
nicorum ꝛ admittētium clericos.secus si solus neglect⁹.vt
in.d.c.ad decimas.do.Car.hāc solutionem nititur impugna
re:quia eoipso ꝙ quis negligit id ad quod tenetur videt̄ ta-
cite permittere.arg.de presump.nōne.taciti autē ꝛ expressi
idem est effect⁹,nisi subsit ratio diuersitatis.ff.si cer.pet.l.cū
quid.liiij.dist.si seruus sciente. Itez videmus ꝙ prelatus ta
cendo preiudicat ecclesie patiēdo rem ecclesie prescr.de pre-
scrip.c.de quarta.soluit ergo ipse ꝙ quādoqꝫ patientia ver-
titur circa id qd̄ qs potest cōmunicare expsse ꝛ tūc habet̄ ꝓ
tit.vt hic. Canonici vero possunt alijs communicare eligēdi
ius expresse.vt in.d.c.cū vintoniēsis.ꝛ.c.obeūtibus.sed certe
hec solutio sua nō est vera:vt.s̄.dixi vt legitur ꝛ no.in.c.con
stitutis.de elec.q꞉ licet posset communicare ex gratia ꝓut se
offert vocatio:nō tñ potest cōstituere hāc seruitutem vt dece
tero habeat vocē in electione.vt in.d.c.cōstitutis. Ego dico
quod hic cōcurrebāt tria ꝓpter que tollebat̄ presumptio in
iustitie ꝛ obfuscabat̄ notorietas iuris q̄ erat cōtra clericos.
Primo diuturna ꝛ longa possessio.vt no. Inno.in.c.ij.de in
integ.resti.ꝛ forte ꝓpter hoc capitulabat̄ qd̄ in triū electiōe
epōꝝ clerici interfuerūt:p̄sumptio enim est pro facto anti-
quo.vt in.c.illud.ꝛ qd̄ ibi no.de p̄sump.vnde pōdera quod in
c.ad decimas.solū dicebāt ꝙ aliquādiu ille fuerat in posses-
sione quasi modico tpe.vt ibi no.in nouella.ꝛ facit.c.ij.de cō
50 ces.preb.†Ubi vltra sex mēses dicit̄ diu.[a] Secundo interue-
nerat actus positiuus canonicorū qui p̄sumitur ex quo alij
elegerūt cum eis.ꝛ q̄q̄ canonici non possunt transferre hoc
ius in perpetuū tamē nō ita presumit̄ vsurpatio:sed quod ex
alia legitima causa eos admiserūt.fortius enim operat̄ act⁹
positiuus quam sola taciturnitas ꝛ neglect⁹ vt probatur in
c.ex ore.de his que fiunt a maio.par.cap.quia magis depre
hendit̄ cōsensus.arg.in regulas is qui tacet non fatetur.lib.
51 vj.ꝛ hoc facit ꝓ solutiōe Pau. ¶ †Tertio hic nō erat gra-
ue p̄iudiciū.ꝛ in istis modicis nō sic p̄sumitur vsurpatio:et
52 delictum.arg.de simo.c.ꝛ si qōnes. ¶ †Ex quib⁹ infero ad
notabilem intellectum illius.c.ad decimas.vt is cōtra quez
est ius cōmune[b] vt audiatur petēs restitutionē ꝓbando ali-
qua ex quibus tollat̄ illa p̄sumptio vsurpatiōis. Et si dice-
res quare huic facta fuit restitutio ex quo nūc ꝯstabat de ef-
fectu ꝓprietatis.respōdeo ꝙ nō fit vt possideat vt ptz in.§.si.
vbi imponit̄ silentium in futurū:sed vt satisfaciat iuri:q꞉ de
qua re iudex cognouit ꝛc. Item propter fructus ꝛ interesse:
vt.s̄.dixi. Itē nō cōstabat possessionē euidenter iustam:quia
p̄sumitur iusta ex p̄dictis causis:sed q꞉ in petitorio cōstitit
pro canonicis preualuit sñia in petitorio.j.eo.tit.in.c.cuz di
53 lectus. ¶ †Quero hic annullatur electio:quia facta exclusis
his qui habebant interesse:pone quod canonici ad quos spe
ctat de iure ius eligendi:nō fuerūt in possessione eligēdi:nec
per ipsos nec ꝑ alios:ad eos tamē spectat proprietas:clerici
vero sunt in possessione eligēdi:lꝫ ius nō habeāt in ꝓprieta-
te:canonici soli eligunt:nunquid valet electio. Innoc.refert
quosdā tenere ꝙ sic:cū hoc casu nō cōtempserint clericos cū
nō essent in possessione cū canonicis. Item nō habēt clerici
ius in proprietate.sunt eñ canonici vsi iure suo:ergo illoꝝ
electio cōfirmāda est nec debet cōfirmator possessionem at-
tendere ex quo de proprietate cōstat.ar.ff.deposi.l.bona fi-
des.ꝛ.j.eo.c.cū dilectus. Si vero clerici haberent ius in pro-
prietate ex cōsuetudine planum esset ꝙ electio canonicorum
sit cassanda. Inn.tenet cōtra in terminis.q. videlicet ꝙ ele-
ctio canonicorū sit cassanda[c] licet clerici habeāt solā posses-
sionez:quia sua authoritate nō possent priuare clericos sua
possessione quā habebāt vel illam sibi assumere.ꝛ qd̄ electio
clericorū est confirmanda si illam fecerūt qd̄ intelligit si sunt
bona fide in possessione:secus enim si essent mala fide: vt.s̄.
dixi.ꝛ idē intelligit Inno.in iurisdictionalibus ꝛ similibus.

vide quod.s̄.dixi. ¶ Sꝫ quid si electio est facta a ꝓprietario
ex vna parte ꝛ a possessoribus male fidei ex alia parte que p̄-
ualebit. Innocen.in.c.cumana.s̄.de elec.dicit ꝙ facta a pro-
prietario.sed tene cōtrarium:quia non licet proprietario sibi
reassumere possessionē ꝓpria authoritate. Itē fructus debēt
ꝑcipi a possessore ꝛ nō a ꝓprietario.ꝛ hāc partē tenet Inn.i
c.in literis.j.tit.prox.vtraqꝫ ergo cassabit̄ si constat de mala
fide. ¶ Quid autem si nullus est in possessione tunc valet ele
ctio facta a proprietario.vt not. Innoc.in.d.c.cumana.ꝛ dic
vt ibi. Ex predictis deciditur questio an procedat iste libell⁹
peto cassari hanc electionē:quia ad me spectat de iure cōmu
ni ius eligendi. Inno.ꝙ non quia refert se habere ius in pro
d prietate[d] sed electio sequitur possessorē ꝛ nō proprietariū vt
ptz ex predictis:debet ergo dicere ſm eū peto talē electionē
cassari:quia apud me est possessio iuris eligēdi vt hic:ꝛ.j.eo.
cum olim.de iurepa.ex literis.ꝛ.c.cōsultationibus. Hostien.
Joan.and.ꝛ communiter docto.cōtra:quia diuersimode po
test spectare ad aliquem ius eligendi scꝫ respectu ꝓprietatis
ꝛ possessionis:pro hoc vide tex.cum glos.in.c.quia propter.d̄
elec.ꝛ libellus est latissimi iuris.vt.s̄.dixi.debet ergo recipi li
bellus ꝛ si apparet de possessione pronuntiat̄ pro eo. Item si
appareat de ꝓprietate nec apparet illius possessor ſm Joā.
54 and.ꝛ facit qd̄.s̄.dixi. ¶ † Ultimo q̄ro[e] quid si aliqui tantū
e postulassent an ex hoc videatur acquisita possessio eligendi.
Gof.ꝙ sic:q dicit ꝙ si clerici interfuissent legitimo tempore
quod sufficiat ad prescribendū si cum canonicis postulassent
nec elegissēt quod ex hoc est eis quesitum ius eligēdi.ff.qui.
mo.vsufru.amit.l.is qui.vbi dicitur ꝙ si habens vsumfructū
hoc sciens et tantum vtatur nihilominus retinet vsumfru-
ctum. Item quia postulandus eligitur.de renun.post trans-
lationē. Ego allego pro hoc tex.opti.in.c.cum in tua.d̄ deci.
vbi ptz quod ex perceptione certe speciei fructuū decimarū
f prescribitur decima illius fundi quo ad quoscunqꝫ fructus[f]
inde percipiendos:quia nō habet̄ respectus ad qualitatem
fructuum sed ad ipsum ius decimādi.ad idem vide quod no.
Inno.in prescriptione iurisdictiōis.in.c.dilectus.de cap.mo.
ꝛ facit etiam optime.c.j.de relig.domi.ꝛ quod ibi not.ꝛ i.c.in
causis.de elec. Et hoc dictum Hostien.procedit secundū Jo.
de lig.quando clerici semper sunt vsi postulatiōis actu:secus
si aliqñ elegerūt ꝛ aliqñ postulauerunt ꝛ clerici solum admissi
fuerunt ad postulandum ꝛ nō ad eligendum:nam tunc illud
solum esset prescriptū qd̄ esset possessum ꝛ bene dicit.nec cre
do Hostien.aliter sensisse.nam idem no.in simili in.d.c.j.d̄ re
ligio.domi.ꝛ in.c.dilectus.de capel.mo.facit.c.auditis.ꝛ.c.cū
olim.de prescrip.

1 ☞ Possessorium ꝛ petitorium quo casu cumulentur.8.
2 Agens possessorio nō tenetur ostēdere se legitime habuisse.
3 Agens petitorio si deficiat in probatione tituli an obtineat.
4 Confirmatio electi an validet electionem alias nullam.
5 Electus ꝛ confirmatus:ꝛ post spoliatus non restituitur si ele
ctio fuit nulla.
6 Gesta ab inualide electo tenent ratione publici officij.
Electio inualida operatur quod nō possit fieri alia:ipsa non
cassata.
7 Electus inualide an possit vti fructibus beneficij.
8 Forum non sortitur de proximo recessurus.
9 Reus licet confiteatur tamen absoluitur:si actor nil probat.
Papa habet potestatem pronuntiandi vltra vires libelli.
10 Juramentum non defertur in supplementum semiplene pro
bationis quando agitur de titulo beneficii.
11 Episcopus non pōt deponi ab aliquo nisi a papa:sed cogni
tio depositionis potest ab alio fieri.
12 Sñia principis non potest irritari ab inferiore a principe.
13 Cognitio si est demandata alicui an possit super illa etiam ꝓ
nuntiari.
Multi casus in quibus iudex cognoscit ꝛ non decidit.11.
14 Prelatus per cōfirmationem acquirit potestatē administrā
di.15.nisi alius sit in possessione:nam tunc non pōt ministra-
re.15.vel nisi consuetudo obstet.16.17.sed non possessionē be
neficij:nisi personaliter capiat.
17 Consuetudo transfert possessionem.
18 Proprietas ꝛ possessio rerum ecclesiasticarum penes quem
dicitur esse.
19 Ecclesia si vacat non vacant eius possessiōes ꝛ ipsas tūc in-
grediens dr̄ inuasor ꝛ tanquam inuasor expellitur.
Heres ante acceptā possessionem non potest intentare ꝯ in-
uasorem rerū hereditariarum interdictum recuperande.
21 Prelatus agēs pro iuribus ecclesie:quo noīe agit suo vel ec
clesie.20.ꝛ an teneatur ostendere titulum sue potestatis.22.
22 Solutio facta illi qui non erat talis:non liberat soluentem.

Cum super

Anto.Francis.
a ¶ Ad hoc qd̄ dr̄ de dictione diu: dicas idē de dictione q̄diu:q꞉ est in arbitrio iudicis ad q̄tum tp̄s referat̄.vide Bal.in.l.pe.C.cōmoda.et istud est notandū ad ꝓbandū et demōstrā.ꝙ author meus in traditione rei mihi facta dicatur diu possedisse vt dici possit mihi tradidisse vacuā possessionē de quo etiam vide per glo.in.c.j.xxv.q.j.
b ¶ Est ius cōmune.adde videndū vnū verbū qd̄ dixit Oldra.cōsilio ccxliij.in prin.iii.col.ꝛ hunc intellectuz sentit Pau.de ca.ꝯsi.cclxxij.ꝛ videt̄ etiā Oldr.consi.clxxiij.
c ¶ Sit cassanda. Adde qd̄ voluit Calde.cōsi.xx.de iurepa.s̄.alleg.
d ¶ In ꝓprietate. ego allego tex.cōtra Inn.in.c.bone.de postu.p̄lat.vide domi.Abb.And.Barba.
e ¶ Ultimo quero. Uide q̄ plene remisi ad Bart.in aut.q rē.C.d̄ sac.san.eccle.vbi dicit istud dictum. Andre.Barba.
f ¶ Quoscūqꝫ fructus. adde ꝙ idē tenet eius consil.lxxi.ij.lib.

Cum super. ¶ Idem dicit quo ad in- tellectum quod decreta.
s̄.proxi.diuiditur.nã ꝑmo ꝑcise narrat factũ.scđo
diffinit ibi:cũ.Et primo possessoriũ secũdo petito
rium.ibi:verũ. ¶ Casus literalis.Uacante bethleemitana ec
clesia duo electi fuerũt ad eã sc3.R.subdiaconus domini pa
pe.ꝛ.P.canonicus sancti sepulchri.R.subdiaconus fuit cõ
firmatus per patriarcham hierosolimitanũ ꝛ possessionem
adeptus sed postea ꝑ potentiam secularem spoliatus:post
modum vterq3 electus ad apostolicam sedem accessit Pre
dictus.R.subdiaconus ꝓposuit quod esset canonice electus
confirmatus etiam per patriarcham ꝛ spoliatus per poten
tiam secularem:petebat electionem suã cõfirmari:ꝛ restitui
ad possessionem qua fuerat spoliatus. Predictus. P.pete
bat suã electionem confirmari lit.conte.super predictis peti
tionibus ꝛ probationibus hincinde receptis ꝛ examinatis:
q2 dictus.R.diaconus ꝓbauit se per potentiam secularẽ spo
liatum:papa iustitia mediante ipm restituit. Uerum quia tã
petitoriũ ꝙ̃ possessorium deductũ fuit in iudicium ꝛ tã resti
tutionis ꝙ̃ electionis qđ plenius examinata.ꝛ cõstitit domi
no pape electionem vtriusq3 canonicam non fuisse : cũ iudex
de qua re cognouit pronũtiare debeat electionẽ vtrãq3 cessa
uit. ¶ † No.primo quod pendentia possessorij ĩpetit petito
rium ex alia parte accumulandum[a] quando simpliciter actũ
est possessorio ꝛ ita loquitur.c.fi.de ord.cog.secus si possesso
rium ꝛ petitorium accumulãtur simul ex ꝑte actoris:tũc eñ
pendentia possessorij ex parte actoris non impedit accumu
lationẽ petitorij etiã ex ꝑte rei.durũ eñ esset ꝙ liceret actori
intentare petitorium ꝛ reo denegaretur defensio ꝛ ꝓpositio
iuris sui:ar.in.c.cum inter.de exce. ¶ † No.scđo ar.op.quod
agens possessorio in istis beneficialibus nõ cõpellit̃ ostende
re canonicam institutionẽ:satis eñ est colorare possessionẽ.
Iste eñ subdiaconus non ꝓbauit canonicam institutionem
cũ electio sua fuit minus iusta:ꝛ nihilominus obtinuit restõ
nem ex quo ostendit aliquẽ colorẽ de titulo vt confirmatio
nem.Et adhoc allegat istum tex.Archi.in.c.eũ qui.de eo qui
mit.impos.lib.vj.Sed contra hoc facit:q2 restitutio ista fuit
facta verbo cũ statim in fi.imponatur silentium vtriq3:s3 põt
rñderi hoc cõtigisse:q2 intentatum fuit etiam petitorium in
quo succubuit iste subdiaconus.iđ in executiõe preualuit ꝓ
prietas:vt in.c.cum dilectus.j.eo. ¶ † Sed circa hoc moueo
qõnem pone quod fuisset actũ petitorio tantũ sed volẽdo ꝓ
bare titulũ seu colorẽ tituli cõstitit de defectu tituli seu de nõ
canonica institutione:nunquid fiet restitutio.ꝛ videtur quod
sic:ar.a 3rio.Ego puto contrariã sniam veriorẽ.ex quo eñ cõ
stat de defectu tituli non debet fieri restitutio[b] ne detur vitio
sus ingressus:[c] vt in.c.eũ qui.preall.ꝛ vt denegetur restitutio
vel vt cõcedatur exigit̃ hic colorata ꝓbatio:secũdũ cõez opi.
de qua tñ plene dicã i.c.in literis.j.ti.ꝓxi.Ad istũ text.rñdeo
qđ hic ponderatur petitorium fuisse intẽtatum ad effectũ ꝓ
nũtiãdi sententialiter super eo.alias autem sup eo nõ posset
ꝓnuntiari:de quo vide qđ in simili no.Ioã.an.post.Cõpost.
in.c.mãdatum.de rescrip.Et an sit necesse agenti possessorio
docere de titulo:vel titulum saltem colorare dicam in.d.ca.i
literis.ad illum tex.potest respõderi quod hic fuit ꝓbata cõ
firmatio q2 agebatur petitorio vel ad maiorem cautelã:vnde
in restitutiõe fienda papa fundat se solũ super spoliatione:et
4 hec sufficiãt quo ad istum tex.nã alia satis clara sunt. ¶ † Ue
nio ad glo.ꝛ prima colligit ex tex.duo.primo quod cõfirma
tio nihil iuris cõfert vbi electio nulla fuit.Ioã.de liga.dicit
quod si cõfirmatio facta est a papa sciẽter:tũc validatur ele
ctio respectu eorum que sunt de iure[d] positiuo.Si aũt per in
feriorem vitium nõ purgatur:trãsfertur tamen onus probã
di i excipiẽtem.j.de accusa.c.super his.Et hoc i effectu volue
rũt glo.i.c.j.de postu.ꝑla.libro.vj.i ver.irritum ꝛ in.c.ꝙ̃sit.de
elec.eo.lib.i gl.vltima.vide oĩno Inn.i.c.quod sicut.s̄.de ele.
Et an hodie trãsferat̃ onus probãdi i excipiẽtem:dic vt leg.
5 ꝛ no.i.c.fi.eod.titu.ꝛ libr. ¶ † Secũdo colligit glo.vnum ef
fectum cõfirmatiõis si electio fuit inualida. Nam si cõfirma
tus fuit possessiõem adeptus ꝛ postmodum spolietur debet
cõsequi restitutiõem vt h.hoc dictũ itelligo quãdo nõ cõstat
electiõem iualidam[e] alias cũ cõstat de defectu tituli nõ debet
fieri restitu.vt no.Inno.i.c.cõstitutus.de fil.ꝑsby.ꝛ in.c.s̄.ꝓ
6 xi.ꝛ vt.s̄.dixi. ¶ † Sũt ꝛ alij effectus extra gl.nã cõfirmatio
tribuit facultatẽ administrãdi ꝛ ex quo putabat̃ legitima va
lebãt gesta rõne publici officij:vt no. Inno.i.c.nihil.de elec.
facit.l.barbarius.ff.de offi.preto.ꝛ.iij.q.vij.§.tria.versicu. ve
rum.Item dat colorẽ electõi vt nõ valeat scđa prima nõ cas
sata.ar.i.c.iter dilectos.de exces.prela. ¶ Opp.ꝛ videtur ꝙ
ista restitutio quo ad possessorium fuit verbalis tñ:cũ i fine
irritet electionem vtriusq3 ꝛ sic 3.c commissa.de ele.lib.vj.so.
scđm glo.ij.valet hec restitutio vt satisfiat iuri ꝛ petitiõi acto
ris:quia de qua re iudex cognouit ꝛc.vt hic.ꝛ in.l.de qua re.
Item potest esse quandoq3 vtilis quo ad fruct⁹ medij tpis:
7 vt no.i.ij.glo.ꝛ dic vt plene dixi.s̄.eo.c.proxi. ¶ Scđo gloss.
querit an ille qui est i possessiõe possit vti fructibus beneficij:
ꝛ arguit primo quod sic:q2 per hoc infertur eum esse prelatũ
sicut in simili alimentorũ causa veritati non preiudicat.l.si iu
dex.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.vbi iudex pronũtiat il
lum alimitandum qui filius eẽ negatur:non ꝓpter hoc pro
batur esse filius.Item appellatiõe pendente pupillus ꝓpter
inopiam recipit alimẽta ꝛc.tãdem glos.concludit 3rium quia
ex quo nõ habuit canonicũ ingressum d3 restituere etiã fru
ctus perceptos.ꝛ i hoc multũ intricate loquit̃ gl.hic.ꝛ Ioã.
tenet opi.gl.sicut in simili:recessurus statim nõ sortit̃ forum.
ff.de.iud.l.heres absens.in fi.ff.de fo.cõpe.c.j.lib.vj.ad idẽ.c.
nam ꝛ ego.j.de verb.sig.Uin.videtur velle distiguere cõiun
gendo duas suas glo.ꝙ aut fuit plane restitut⁹ ꝛ pascetur in
de donec eijciat̃:secus si nõ fuit plene restitutus vt in termi
nis huius.c.vnde secũdũ eũ non posset iste sic restitutus crea
re canonicos cũ inde sit statim eiectus:nam sentẽtia lata sta
tim habet effectũ suum.ff.de pe.l.i forUorum.§.j.ꝛ.l.q vltimo
supplicio.Io.de lig.aliter distinguit.S3 ponẽdo veritatem
ꝛ declarãdo glo.dico sic ponẽdo duo mẽbra:quod aut ꝗritur
nũquid restitutus ad possessionem possit vti fructibus bene
ficij an autẽ succumbẽs teneat̃ restituere fructus perceptos.
¶ Ad primum respondendum:vt.s̄.dixi secundum Uin.ꝙ
aut plene est restitutus ꝛ põt q2 presumitur pro titulo:aut i
forma huius.c.nõ potest vti fructibus:nec i aliquo impedire
se de beneficio ex quo succubuit i petitorio:q2 in executione
preualet snia super proprietate:vt in.c.cum dilectus.j.eo.vñ
restitutio ad possessiõem hoc casu est potius verbalis quãtũ
ad istum effectũ.Si vero queritur an succumbẽs teneat̃ resti
tuere breuiter dico idẽ dicẽdũ in istis beneficialibus quod in
alijs debem⁹ enim distiguere an fuerit bõe fidei possessor vel
male ꝛ an fructus extẽt vel non ꝛc.prout plene dicã in.c.gra
uis.[f] j.tit.ꝓxi.Et ꝑ h̃ vide do.de Ro.decis.xxxiij.al's.xxxij.
ꝛ bo.glos.in.c.de multa.de prebẽ.in versi.de suis prouẽ.in fi.
ꝛ per Ioã.and.in.c.j.de reb.eccl.nõ alie.li.vj.ita sentit Ioan.
de lig.hic:nam nõ videtur differẽtia in restitutiõe fructuũ in
ter possessorium beneficij et aliarum rerũ:quod intelligo ve
rum dum consumpserit fructus debito mõ sicut debet facere
qlibet bon⁹ cleric⁹ al's tenetur de mala administratiõe sicut
tenet̃ depositus seu defunctus.xij.questiõe scđa.monemus.ꝛ
quod no.in.c.quod sicut.de elec.ꝛ in.c.presenti.de offi.ord.li.
vj.ꝛ in.c.statutum de rescript.eod.lib.per Archi.nõ enim de
bet iste nudus possessor melioris cõdictiõis existere quã pro
8 prietatis seu habẽs tit.de prebẽ.eũ qui.libr.vj. ¶ † Oppo.
ꝛ videtur quod hic nõ poterat deduci petitorium ꝛ possesso
riũ per vtrãq3 partem nã si ago cõtra te possessorio presuppo
no te possidere:ergo tu nõ potes agere nec possessorio nec pe
titorio.possessorio nõ quia tu possides.petitorio nõ q2 pos
sidenti nõ est prodicta actio vt no.in.c.examinata.s̄.d indi.ꝛ
insti.de ac.§.iste quoque.Ex glos.pe.possunt colligi tres solu
tiões.primo quod hic neuter possidebat.sed tũc oporteret ꝑ
supponere vtrunq3 fuisse spoliatum:quia alias nõ compete
ret possessorium recuperande quod tamẽ nõ colligitur ex lite
ra. ¶ Secunda solutio quod subdiaconus agebat petitorio ꝛ
possessorio:alter vero defendebat se super vtroq3:hec nõ est
simpliciter vera quia si iste reus stetisset i meris terminis de
fensiõis nõ fuisset pronũtiatum cõtra eum licet apparuisset
de defectu iuris sui:quia pronũtiatio debet esse secũdum pe
titionem.vt in.cap.licet hely.de simo.ꝛ in.l.fi.C.de fideicom
9 mis.lib. ¶ † Unde not.dicũt doctor.in capitulo mandatum.
de rescrip.qđ si reus etiã in beneficialibus confitetur defectũ
iuris sui:ꝛ actor deficit in ꝓbãdo absoluetur reus[g] dũtaxat
ab impetitione sua ꝛ cõtra eum non pronũtiabitur qui nihil
petijt quia inferior citra papã non habet ꝑtãtem vltra vires
libelli licet postea possit procedere ex officio inquisitiõis vir
tute cõfessiõis:sed papa bene põt:[h] quia est supra ius:sed hic
nõ apparet papam sic voluisse ꝓcedere ꝛ ideo glos.transit ad
tertiã lec.quod alter tantum deduxit hic petitorium.Intel
lige hanc lec.sic si vis eam esse veram qđ ille subdiaconus de
duxit pos.ꝛ petitoriũ sc3 petẽdo pronũtiari suam institutio
nem seu electionem canonicã ꝛ defendebat etiam se sup pos
sessorio:ita intelligo hanc literam que aperte hoc vult ꝛ silet
omnino contrarium.nec ob.q2 possessori nõ est ꝓdita actio
quia illud verum in corporalibus:sed in istis corporalibus
potest possessor agere negatoria vel confessoria:vt instituta
de actio.§.iste quoque.ꝛ supra.capitu.ꝓxi.Et ex hoc itellectu

a ¶ Accumulandi. Adde Paul. de ca.consil.cclix. Lap. allega.xcvj.

b ¶ Restitutio.est equũ istud dictu3 sed pondera quia spoliatus estante oia restituendus vt in.c.in lr̃is.de resti.spo.etiã notori⁹ vt dicit bal. And.Barba.

c ¶ Uitiosus ingressus. adde oldra.cõsi.j.ꝛ ponã in cap.in lr̃is.vbi Abbas etiam.

d ¶ De iure.adde quod voluit Ro. cõsi.xcviij.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Electionem inualidam.viđ bal. in.l.quecũq3. C.đ bo.que liber.vbi dicitquod electio nõ canonica a ꝑn cipio nõ põt con firmari : etiam si ecclesiẽ expedit ꝛ nunqd sit verũ hoc indistincte vi de firma . in tra. de epis.in.iij.libr. in quarta parte scđe principalis qđ.xvij.vbi distin guit vt per eũ : et ibi videas de effe ctu ꝯfirmationis.

f ¶ Grauis.adde qđ etiam ibi ponã ꝛ pro nunc viđ Do.de ro.decisi. ccccv.in nouis.de regu.iur.

g ¶ Absoluet̃ re⁹. Adde qđ voluerunt.Do.de rot. decisi. suis de except.in antiqs incipiẽte an reus et possessor.ꝛ in nouis decisi.cclxj.de sen.ꝛ re iud.
Sebasti. Sapia.

h ¶ Papa bñ potest. Quod papa possit procedere etiam si non fuerit petitum tenet Ro.in sing.cccclvj.inci. ꝙ iudex. late Felin.in.c.in causis. col.j.ꝛ.ij. j. de re iud.vbi ponit qualiter papa potest punire crimen etiã si nõ fuerit petitum.

no.qd̄ duobus cōtendentibus super beneficio vtroqꝫ petē te pronūtiari institutionem canonicam si cōstiterit iudici de nullitate vtriusqꝫ institutionis non dꝫ iudex vtrūqꝫ simul ab soluere ab impetitione alterius ꝛ dimitere possessorē in pos sessione imo dꝫ vtranqꝫ institutionem pronuntiare inualidā et vtrunqꝫ excludere a bñficio secus si fuisset facta semiplena ꝓbatio vel alterū vel vtrūqꝫ:qꝛ tunc non sufficeret absoluere vtrūqꝫ ab impetitione alteris:seu reū ab instantia actoris si vnus erat reus alter actor:nec remouere potest possessorē de beneficio:de quo ꝑ do.de ro.deci.xv.ꝛ hoc qñ alter possidet si vero neuter possidet ꝛ vterqꝫ petit sibi adiudicari bñficium ꝛ vterqꝫ seu alter semiplene ꝓbat nō est pro aliquo iudicandū 10 ex quo dubie ꝛ non plene probat. ¶ †Nec est locus delatio ni iuramenti quando agitur de titulo beneficij:de quo ī cap. mulieri.et.c.si.de iureiu.ꝛ de proba.cap.in presentia.ꝛ ð hoc vltimo dicto vide per Jo.an.in.c.eum qui.de eo qui mitti in 11 pos.lib.vj. ¶ †Op.contra si.c.ꝛ videtur quod iudex qñqꝫ co gnoscat et tamen diffinire nō pōt:vt.iij.q.vj.q̄uis.ꝛ.c.dudū. Sol.dicit gl.tex.regulariter ꝓcedere sꝫ excipit quatuor casus in quib⁹ fallit regula. Primo in causa criminali episcopi:vt in dictis iuribus. Et intellige hunc casum quando cognosci tur ꝑ numerū epoꝝ de crimine contra episcopū exigente de positionem:nullus em̄ citra papā deponit epm̄ vnde inferio 12 res cognoscunt:sed decisionem reseruant pape: ¶ †Scd̄o di cit gl.qd̄ fallit ī snīa lata a superiore:intellige qñ executio sen tentie late per superiorē cōmittit̄ inferiori ꝛ corā eo excipit̄ de nullitate snīe:potest em̄ executor de hoc cognoscere:nō tñ ꝓnūtiare[a] ne irritet snīaꝫ superioris:sed certe executor nō ꝓ prie cognoscit sed se informat:de quo tñ dic vt no.in.c.de cete ro.de re iud.ꝛ in.l.a diuo pio.ff.de re iudi.per bar. Fallit ter 13 tio vbi sola cognitio demandata est. ¶ † Aduerte tamē ꝛ in tellige glo.qñ fuit exꝑssum verbū solū:vt qꝛ dixit superior cō mittimus tibi solā cognitionē:vel apponēdo aliquā dictio nem taxatiuam vt tantum:secus videtur vbi simpliciter cō mittit̄ cognitio:qꝛ ꝓnūtiatio venit accessorie ad cognitionē quoniā de qua re cognouit ꝛc.vt hic.ꝛ in.l.de qua re.ff.de iu. ita not.sentit Inno.in.c.ad hoc.de offi.archid.ꝛ idem colle. ibi not.hoc idem tꝫ Specu.in ti.de iudi.dele.§.sequitur.Vlt. ꝛ no.do.Ant.in.c.sup q̄onum.de offi.deleg. Et facit ille tex.ī prin.pro ꝛ contra.sed glo.in.l.qui ꝓcuratorem.ff.de ꝓcu.tꝫ contrarium:ꝛ in effectu sequitur Bart.in.l.a diuo pio.ff.de re iud.in.ij.col.nititur tñ opi.cōcordare hoc mō.qd̄ aut fuit commissa simpliciter cā:ꝛ videtur cōmissa decisio:aut fuit cō missa simpliciter:[b] ꝛ tunc secus videtur in.l.cum pretor.ff.de iu.Jo.an.in addi.Spec.in loco p̄alleg.plene ꝓsequit̄ allegan do multa iura pro ꝛ cōtra:ꝛ tandem videt̄ sic distinguere:ꝙ aut delegatio cognitionis est facta ab ordinario ad quē de fa cili potest recurri ꝛ nō transit decisio:secus si est facta a prin cipe cū ad eū de facili recurri nō pōt:vel sic ꝫm eū.aut est fctā cōmissio per viā cōmissionis ordinarie iurisdictions et tran sit decisio.quia est ð natura ordinarie iurisdictiōis cognitio. aut ꝑ viam delegationis ꝛ non transit. Ex quo patet quod articulus iste est valde dubius.[c] Et pro hac vltima opi.quod non transeat facit qꝛ cognoscere ꝛ diffinire sunt diuersa.opti me facit.c.cām.de rescrip.ꝛ.iij.v.vj.q̄uis.ꝛ.c.accusat⁹. vno er go commisso videtur reliquum interdictum:vt.l.cū p̄tor.pre alleg.ꝛ.xxxv.distin.qualis.facit cle.auditor.cū ibi no.de resc. ꝛ ad hoc quod dicit̄ de qua re iudex cognouit ꝛc.potest rñde ri quod procedit data potestate rei iudicis decidendi.secus qñ non habet potestatem:vt in dictis.c.q̄uis.ꝛ.c.accusatus. ꝛ hanc opini.tenui nouissime in.d.c.super questionum. Fallit quarto in incidētibus q̄onibus:qꝛ de his iudex cognoscit sꝫ non pronuntiat:ꝛ dic de hoc vt plene dictū fuit in.c.j.ð or. cog. Fallit extra glo.in casu.l quoties.C.vbi sena.vel clari. vt in casu criminali patricij cōsularis ꝛ multoꝝ similiū de quibus ibi:contra quos iudex inferior audit sed non ꝓnun tiat. Item fallit cum per appellationem recusationem vel re uocationem pronuntiare nō potest iudex qui cognouit.j̄.de app.secundo requiris.ꝛ.c.cū speciali.ꝛ.c.vt debitus.cum si. Item fallit in casu.c.cōstitutus.j̄.de ap.vbi legatus se infor mat de appellatione interposita ad papam nō vt pronūtiet sed vt cām instructam ad papā remittat. Et scias quod ver bum debet:hic positum importat necessitatem qꝛ ꝓnuntia re tenet̄ super re ð qua cognoscit.vnde tex.ī.l.de qua re.ff.de iud.dicit iudicem cogendum.ꝛ dic quod cogetur per superio rē vt ibi no.facit.c.pastoralis.de offi.or.ꝛ.c.null⁹.de iur.pat.

14 ¶ †Nunc venio ad glos.Inn.quā sic expedio. Primo enim queritur nunqd prelatus possit petere restitutionē post cō firmationem electionis seu post institutionē de eo factā an teqꝫ corporaliter sit possessionem beneficij adeptus.Inn.cō cludit quod aut vult petere restōnem ipsius beneficij:ꝛ non potest ex quo non fuit adeptus adhuc corporalē possessionē licet enim per confirmationem detur ptās administrādi:de elec.trāsmissam.non tamen nanciscitur possessionem nisi cor poraliter apprehendat.simile in herede qui adeundo hr̄dita tem nanciscitur dominium:sed non possessionem nisi corpo raliter apꝑhendat vt.l.cum heredes.ff.de acqui.pos. Et istū tex.intelligit quod habuerit iam possessionem post cōfirma tionem:quod satis placet quia al's nō potuisset eijci:qꝛ priua tio presupponit habitum.de despō.impub.ad dissoluendū. ꝛ.l.decē.ff.de ver.ob.facit quod no.Dy.in regula.j.de regu. iur.lib.vj.vbi vide. Aut vult petere restitutionem rerū ipsius beneficij vel alias actiones intentare ꝛ potest:lꝫ illarū rerum nunqꝫ apprehenderit possessionē qꝛ nunc agit noīe beneficij ꝛ nō nomine ꝓprio:ꝛ ideo satis est ipsum fuisse in possessiōe [d] quod no. Idem sequūtur do.de ro.[d] deci.iiij. ¶ † In hoc tñ 15 notabiliter limitant si nullus alius est in possessiōe beneficij tunc enim non potest ꝯfirmatus seu institutus agere qꝛ es set spoliare propria authoritate possessorem:qd̄ non lꝫ.xvj. q.vj.placuit.de preben.eū qui.li.vj.ꝛ.l.si quis in tātam.C.vñ vi.ꝛ.l.extat.ff.quod metus causa. Idem sentit Inn.in.c.trās missam.de elec.ꝛ in.c.ī literis.j̄.ti.ꝓxi.facit.c.per venerabilē. qui fil.sint leg.ꝛ quod ibi no. Et hinc sumpta occasione Inn. prosequitur hic tres questiōes. Prima an cōfirmat⁹ seu pro uisus possit administrare añ installationē seu īductionē ī pos sessionem corporalem. Secūda questio qñ quis dicatur habe re proprietatem ꝛ possessiōem rerū ecclesiasticarū. Tertia qd̄ si cōtingat prelatum velle agere pro iuribus ecclesie quo no 16 mine aget. ¶ †Ad primam questionem Inn.hic cōcludit ꝙ possit administrare.ar.de elec.c.trāsmissam.ꝛ.ca.nosti. simile [e] in tutore qui statim administrat[e] cum scit datū se tutorem.ꝫ quo in.l.j.ff.de admini.tut. Nec ob.iura que vidētur require re installationem:quia intelligi debent quo ad solēnitatem nō autem de substantia administrationis:vel secundum eum requiritur installatio de necessitate qñ hoc habet cōsuetudo. 17 Et idem no.Inn.in.c.in literis.j̄.eo. ¶ †Sicut enim per cō suetudineꝫ fingitur aliquis possessiōem nactus:qui nō est de cōsuetudine.c.ij.sic ꝛ vbi est consuetudo vt ante instelletur q̄ administret fingitur post cōfirmatiōem nō habere iura cōfir mationis quod no.sed de hac materia dic vt plenius no.i.d. c.trāsmissam.ꝛ ð cōsu.c.ij. Et intellige qd̄ administraret post cōfirmationem seu prouisionem si alius nō est in possessione vt.s̄.dixi quia nunc agendum esset coram superiore vt ille re moueatur a possessiōe:qꝛ nō lꝫ propria authoritate alium ex pellere a possessione:nec citra possessionem aliquid īnouare vt.l.si.C.si per vim vel alio modo.ꝛ qd̄.s̄.dixi. Itē intellige ꝙ ante installatiōem nō debet administrare qñ hoc specifice hꝫ ꝯsuetudo:vñ ante nō administret:sec⁹ si cōsuetudo solū hꝫ ꝙ fiat installatio:tūc enim licet seruanda sit cōsuetudo de offi. archi.vt nostrum nihilominus tñ ante installationem admi nistrare poterit secūdū Inn.hic ꝓpe si.qd̄ singl'r no. Et si di ceres ad quid fiat installatio ex quo ante administrare pote rit. Rñ.vt acqrat pos.ecclesie quā non acquirit ex eo qꝛ agit pro iuribus ecclesie. Item propter quādā solēnitatē ne videa 18 tur propria authoritate intrare possessionē. ¶ †Ad scd̄ā qd̄ nem quis habet proprietatem ꝛ possessionē rerū ecclesie.di cit.Inno.qd̄ nō prelatus sed Christus noscit̄ habere vñ que cūqꝫ homines offerunt dicūtur esse oblata deo.xij.qd̄.ij.nulli liceat.et.c.q abstulerit.ꝛ ea.cā.q.j.res.ꝛ.c.vidētes. Scd̄a opi nio est quam ipse refert ꝙ ecclesia habet possessionē ꝛ ꝓprie tatē.i.cōgregatio fideliū cuius caput est Christ⁹.de sac.vnct. c.j.ante mediū.ꝛ si aliquando inueniātur hec bona deo obla ta esse epoꝝ vel prelatoꝝ vel capituloꝝ dicit esse eoꝝ quo ad gubernationem:dicuntur esse pauperū quo ad sustētatio nem.ꝛ sic intellige.xvj.q.c.qm̄.vbi dꝛ qd̄ quicquid hn̄t clerici pauperum est:dicuntur enim habere clerici quo ad admini strationem:pauperes quo ad sustētationem:patrimoniū em̄ ecclesie est cōe:vñ nullus debet sibi appropriare.j̄.de preben. c.iij.ꝛ propter hoc fuerunt diuisa et limitata bona ecclesiarū ꝛ ipsorum administratio episcopis ꝛ alijs p̄latis concessa vt nullus in clero penuriā patiatur:ex quo videbo.tex.i.c.vidē tes.xij.q.ij.ꝛ.c.ex his.ꝛ.c.eps. Ex hoc arguit Host.ꝙ dispen sationes ꝯcesse bñficioꝝ multitudine odiose sunt et restrin gēde qꝛ valde iniustū est ꝛ iniquū vt multi esuriāt forte melio res:ꝛ vnus ebrius abundet in verbo ꝛ pessim⁹ in exēplo.j.ad Corin.xj. Intelligo hic dictū Host.qñ dispensatio fit fauore ꝑsone:secus si fauore ecclesie:de q̊ vid qd̄ no.Inn.in.c.iādu dū.de prebē. Et per prius dicta infert Inn.ꝙ q̄tūcūqꝫ moria tur p̄latus ꝛ oēs clerici alicuius ecclesie:tñ ꝓprietas ꝛ posses sio remanēt penes Christum qui viuit ineternum:vel penes vniuer

[a] ¶ Nō tñ pronū tiare.adde qd̄ vo luit Roma.cōsil. xlviij.

[b] ¶ Cognitio.ad de Bald.consilio ccxviij.

Sebasti.Sapia.

[c] ¶ Dubius. Est questio pro amico ꝫm pet.de ancha. in.c.in presentia. in vlti.notabili in repe.j̄.de proba. quā accurate exa minat do.Jas.in l.a diuo pio.ī p̄n. colum.iiij.ff.de re iudica.

[d] ¶ Do.de ro.ad de videndum in nouis:ꝛ ē decisio prima in ordine.

[e] ¶ Statim admi nistrat.adde Ol dra.cōsi.xcj:ꝛ di cit roma.consili. cccclxxxij.sequen do do.de rot.qd̄ per traditionē a nuli porte bene ficij ab habente potestatem ꝙ ac quirit̄ quasi pos sessio beneficij. Ant.francis.

¶ Quō transfe rat̄ possessio bene ficij an per ānuli traditionem vel alio modo dicas quod si beneficiū conferatur in fa cie ipsius ecclesie trāssert̄ ipso fctō per inuestituram fictā vt per Joā. and.in.c.ij.de cō sue.ꝛ in.c.trans missa de elec.ꝛ ꝑ do.Abb.in.c.au thoritate.ī vl.co. de insti.ꝛ ꝑ alex. in.l.j.in prin.in an tepe.co.de acqui. pos.non em̄ trās fertur possessio re gulariter sine ap prehensione cor porali.vel aliquo alio quod sit loco traditiōis corpo ralis puta per a nuli subarrhatio nem vel bireti im positionem vł ali cuius similis tra ditionis:licet do miniū et titulus transferat̄ et ac quirat̄ ex sola collatione vel in uestitura vt in.c. pastoralis.et ibi ꝑ do.Abb.ð sui.

vniuersalē ꝛ singularē ecclesiam que nunq̄ moritur: nec vnq̄ est nulla. ¶ † Et per hoc dicit Specu. in ti. de pe. ꝛ po. §. ver. sed pone vacāte ecclesia: quod contra ingredientem possessionem ecclesie vacante ipsa ecclesiā: potest prelatus substitutus agere tanquam contra inuasorem q2 pos. nō erat vacās[a] licet vacaret ecclesia: imo ecclesiā possidere censet. secus dicit hic Inno. in herede: nō eñi potest agere interdicto recuperande possessionis ad rem qua spoliatus est etiam posq̄ adiuerit hereditatem nisi prius habuerit p se vel per alium illius rei possessionem: quia ipse habet intentare interdictum nomine ꝓprio: ꝛ habet probare duo scilicet possessionem ꝛ spoliationem: sed possessionem probare nō posset cū nūq̄ possederit. Habes ergo q̊ ad principale quesitum duas opi. vna quod dominium ꝛ possessio sit aput Christum: alia apud ecclesiam vniuersalem. Alij vero dicunt ꝛ sic est tertia opini. quod apud quālibet ecclesiam particularem: de qua per glo. in. c. causa carpensis. ꝭ. de verb. sigm. Inn. hic dicit plus sibi placere: quod ipse no. ꝭ. de resti. spo. cap. in literis. et ibi potest colligi quarta opi. dicit enim ibi in fi. qđ episcopi ꝛ alij prelati ꝛ clerici habēt nomine suo possessionem naturalem dignitatum prebandarum ꝛ aliorum bonorum ipsaruin prebendarū ꝛ dignitatum: ꝛ pro hoc iure qđ in eis est habent actionem nomine ecclesiarū suarum ꝛ ijdem prelati ꝛ clerici easdem possessiones possident ciuiliter ꝛ naturaliter. ¶ † Ego dicerē ꝙ ipsa bona ecclesiarū sunt quo ad dñiū ꝛ possessionem ipsarum ecclesiarum particularium sed ipse ecclesie particulares hoc habent loco dei. primo probo quia nomine cuiuscunque ecclesie particularis intentantur actiones reales: seu vēdicatiōes. Itē actiones pro possessionibus recuperandis vel retinendis: vt. in. c. litere de dila. ꝛ. c. olim. j. ꝛ. iij. de restit. spo. ꝛ. c. lꝫ. ꝛ. c. in p̄ñtia. de ꝓbāt. ꝛ dicam in sequenti qō. qđ loco dei possideant ꝛ teneant probatur, quia bona ecclesiarum dicuntur patrimonium Christi: vt. in. c. cū ex eo. de elec. lib. vj. et oblata debētur deo: vt in. c. nulli. ꝛ in. c. qui abstulerit. xij. q. ij. ecclesie vero vniuersalis dicunt quo ad sustentationem: q2 quilibet bonus fidelis debet inde sustentari. xvj. q. j. c. si. ꝛ. xij. q. j. videntes. clerici vero possident bona ecclesiarum nomine ecclesie sed ipsam ecclesiam seu dignitatem possidet quisq̄ nomine ꝓprio: primum patet ex eo quod pro iuribus ecclesie agit rector nomine ecclesie: vt. ꝭ. dixi. Scđo patet q2 cleric⁹ post collationem sibi factam potest dicere beneficium esse suū: vt in. c. si tibi absenti. de prebē. li. vj. ꝛ agit pro eo noīe ꝓprio: vt statim dicam. ꝭ. ¶ † Ad. iij. q. quo noīe agere dꝫ clericus ꝓ bñficio suo. Inn. hic dicit ꝙ si vult agere ꝓ ipso bñficio: non aūt pro rebus bñficij: vt puta petere restitutionē beneficij quo fuit spoliatus ꝛ tunc aget nomine proprio sicut faciebat hic. ꝛ si libere administrabat ad liberam administrationē restitueret: si minus libere ad minus liberam: arg. c. pisanis. de resti. spo. ꝛ. ꝭ. de ap. bone memorie. fiet hoc casu restitutio beneficij cū omni cā: vñ oēs res ablate cū beneficio restituunt. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. si fund⁹. licet eñi hoc interdictum nō cōpetat nisi possessori: ꝛ ipse clericus confirmatus ipsas res nō possideat sed ecclesia tantum: tunc ipsa bona veniūt accessorie ad ipsam rē p̄ncipalem etiam si ecclesia non haberet dñium illarū rerū sed custodiam tantum. nam in hoc interdicto veniunt etiā res deposite cōmodate ꝛ pignorate: vt in. d. l. j. §. si fundus. ꝛ. §. sequē. ꝛ hoc ratione accessorij: vt. ꝭ. dixi. secus si principaliter ageret de dānis: q2 tunc ꝓ rebus mobilibus non competeret hoc interdictū de quo dic vt plene habetur. in. §. si fundus. ꝛ seq. p que p̄nt decidi hic aliqua tractata per Inn. Si vero clericus vel prelatus vult agere ꝓ rebus seu iurib⁹ ipsius beneficij debet intentare interdictum seu actiones noīe ecclesie ꝛ non noīe ꝓprio: cū ille nō possederit suo noīe: dicit tamē pl⁹ sibi placere qđ ipse no. in. d. c. in literis. Et ibi videtur velle quod beneficat⁹ possit agere nomīe proprio: q2 naturaliter possidet illa bona nomine ꝓprio. mihi plus placet primū dictū per. c. ij. de dila. ꝛ per ea que ibi plenius dixi: et ꝭ. tetigi. ꝛ sensit Specula. in. §. j. ver. sed pone vacante. de pe. ꝛ pos. ꝛ per Bar. i. l. j. §. vsufructuarius. aľs in. l. qui viam. ff. de no. ope. nū. ꝛ optime facit dict⁹. §. vsufructuarius. vbi dicitur quod vsufructuarius nuntiat nouum opus nō suo nomine sed procuratorio noīe: sed vsumfructū potest vendicare noīe suo. sic dicam in clerico vt ipsum beneficium sibi collatum vendicet noīe suo sed pro rebus ipsius beneficij que sunt ecclesie debet agere nomine ecclesie.[b] Et ita communiter vidētur velle iura in hac materia loquētia: sentiunt etiam do. de ro. deci. iiij. ¶ † Ultimo ad declarādum materiā in gl. Inn. posset hic queri an beneficiatus seu prelatus agens pro iuribus sui bñficij teneat probare titulū sue potestatis hanc materiam vide per do. de ro. deci. iiij. ꝛ per Jo. an. post Inn. in. c. q2 cunctis. de cōces. preben. lib. vj. Et facit tria membra: quia aut nō est in pos. aut sic sed de recenti: aut iādudum fuit in possessione. Primo casu tenetur ꝓbare plene titulum q2 non habet presumptionē pro se ꝛ interest illorum qui conueniuntur quia alias si non esset prelatus non liberarentur sibi soluendo nō teneē tamen ita plene ꝓbare sicut si de hoc ageretur principaliter: vide ad hoc quod no. Inn. in. c. veniens. de ver. sig. lib. vj. ꝛ in. c. in literis. ꝭ. tit. proxi. Secundo casu etiam tenetur ꝓbare q2 est presumptio ꝫ eum ex recenti possessione maxime si moueē sibi controuersia: sed non probabit ita plene sicut in p̄cedēti casu. Tertio casu sufficit ꝓbare possessionē ꝛ cōem reputationem: ar. in. l. barbarius[c] ff. de offi preto. ꝛ quia nemo cogitur probare titulum sue possessionis: vt. l. cogi. C. de peti. here. ꝛ. ij. q. v. in princ.

1 ☞ Petitorium cū est intētatū añ cōclusionē in cā p̄t agi possessorio ꝛ an ecōuerso. 17. ꝛ an sufficiat renūtiatio in cā sine cōclusione in cā. 8.
2 Libellus continens narrationem: non ostendit an actor velit agere petitorio vel possessorio.
3 Libellus generalis quam actionem cōtineat.
4 Per citationem quis trahitur ad iudiciū: quod no. pro statutis.
5 Possessorium recuperande vel retinende cōcurrit cum petitorio.
6 Citatus ad vnā cām ꝛ p̄ñs non oportet qđ vlterius citeē ad aliā nouā cām que tunc hꝫ moueri.
7 Renuntiare in causa est qñ partes renuntiāt probationibus facti.
8 Renuntians productioni testium non videē renuntiasse productioni instrumentorum.
9 Dolus probatur ex indicijs.
10 Iudex datus super proprietate: an possit cognoscere super causa possessoria.
11 Libell⁹ si est datus super petitorio: iudex nō potest pronuntiare super possessorio.
12 Interdictum quorum bonorum, datur bonorum possessoribus.
13 Interdictum quorū legatorum: datur heredibus contra legatarium.
14 Interdictum saluianum daē pro rebus quas intulit colonus vel inquilinus in rem cōductam: ne dominus perdat pensionem.
15 Possessoriū recuperāde: quotuplex sit ꝛ pro quibus reb⁹ cōpetat: ꝛ est idem qđ interdictū vñ vi.
16 Possessoriū retinende: quotuplex sit ꝛ pro qbus rebus deē ꝛ est idem qđ interdictū vti possidetis.
17 Petitorium ꝛ possessorium vtrū simul cōcurrāt videlicet renuntiatio petitorio vel non. 18. ꝛ quid de alijs interdictis. j. ꝛ quando admittitur suspēsio petitorij post conclusionem in causa.
18 Petitorium ꝛ possessorium possunt simul ab eodem intentari.
19 Petitorium si est renuntiatum in beneficialibus an possit intentari possessorium.
20 Spoliatus si egerit petitorio potest postea transire ad possessorium.
21 Petitorium vtrū possit suspendi pluries in eadē instantia.
Exceptio excōicationis non potest opponi vltra duas vices in eadem instantia.
22 Petitoriū ꝛ possessoriū sicut a p̄ncipio p̄nt accumulari si nulla resultat ꝫrietas ita ꝛ ex postfctō.
23 Agens possessorio si ꝓbauit violentiam nō tñ sibi adiudicaē ꝓprietas nisi postea agat cōdictione. l. si quis in tantam. ꝭ. vnde vi.
24 Succumbens in petitorio: an audiaē volens agere possessorio.
25 Sñia lata super petitorio an preiudicet agere volenti possessorio ꝛ quid ecōuerso. 28.
26 Petitorium si fuerit intentatum ꝛ obtentum: cōsequitur obtinens fructus a tempore deiectionis ꝛ qui percipi potuerunt: ꝛ omnia mobilia etiam aliena: secus est in rei vendicatione.
27 Spoliatus an possit agere ad fructus perceptos et qui percipi potuerunt a tempore spoliationis vsq̄ ad tempus lit. contest.
29 Exceptio delicti non admittitur contra vendicātem beneficium: nisi sit tale delictum qđ inducat priuationem beneficij ipso facto.
30 Petitorium si suspendatur ab actore volēte intentare possessorium an possit reus petere vt ꝓcedatur super vtroq̄.
31 Suspendens petitorium an condemnetur in expensis factis super eo.
32 Sentētia qño feraē qñ est simul actum petitorio ꝛ possessorio.
33 Suspensio petitorij an habeat locū in causa appellationis.
34 Appellatio omnia rescindit vsq̄ ad publicationem testium.
35 Suspēsio petitorij an possit fieri publicatis attestationibus non tamen est conclusum in causa.
36 Non dicitur posse fieri quod fit per remedium extra ordinarium.

a ¶ Non erat vacans. Adde do. de ro. decisio. suis de rest. Spo. Old. cōsil. clxxij. in. iij. colum.

b ¶ Nomine ecclesie. Adde Lapū. allega. lxiiij. ſ Zacharias.
¶ Idem etiā si agat simpliciter vt not. Car. ī cle. j. in. j. opp. de resti. in integ.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Tertio casu. An prelatus qui diu tenuit beneficium p̄sumatur canonice institutus tradit Felin. post alios. in. c. illud. ꝭ. de p̄sump. Alex. in consilio lxxix. colū. iij. in. j. vol. And. siculum inter cōsilia Alexan. consi. vlti. incip. clemētissimi. col. iiij. in. iiij. vol. et latissime Feli. in cap. sicut. colū. xv. cum sequē. de re iudi.

a ☞Sebasti.Sapia. ¶ Conclusum. Quando dicatur cõclusum in cã ponit late Feli.in.c.cũ dilectus.vbi glo.in verbo 2clusum.j.de xba. Jas.in l.admonẽdi.col.iiij.z i.vij.z.viij.char.ff.de iurein.Deci.i.c.j.col.v.õ iii.

b ¶ Quod no.adde quãdo dicatur cõclusum in causa Ro.consi.clxxvj.z ibi vide an renunciare idem sit quod concludere.

Anto. francis.

¶ Qñ dicat͂ i cã 2cludi.dicas qũn criminalib⁹ ipor tat͂ p illa ỽba sup gb⁹ oĩb⁹ z singul͂: tñ non est necessa ria: vt in.l.j.i.§.j. ff.ad tur.z p bart. i.l.libellorũ i fin. pn.i v.et no.ff.de acc.z per bal.in.l. edita.in.xv.co.in repe.pusina.C.de edẽ.z vide alex.in l.gd ergo.in.§.pe na grauior.de ĩfa. z i.d.l.libellorũ.et p bar.i.l. hos accusare.in.§.oĩb⁹. õ acusat.in cã aũt ciuili fit per gñalẽ renũtiationẽ pro bationũ nõ aũt p spãlẽ sup vno articulo vł sup vna spe pbatiõis:vtp Inno.in.c.cũ venissent.õ testi.z p Do.Car.i cle.ij.in vij.q.de testi.nun gd aũt 2clusio in cã principali por rigat͂ ad cãm appellationis vide Inn.z do.abb.in c.cũ dilect⁹ z in.c. cũ Joães.de fid. instr.z vide bart. in auł.q semel.C. õ pba.p Jo.and. in.c.intimauit.de pb.z p Spe.in ti. de renũc.z glo.in ỽ.z no.qõ eo ipo.

c ¶ Possessoria. Adde pau.de ca. 2si.cclxxij.i pmo impressis.do.de ro.deci.cccxcvj.in nouis.hoc eo.tit.

d ¶ Defectu ppo nẽdi.Tu ponderat illa lex ponit in tit.si a nõ cõpe. iu.ergo fuit incõpetens:z sic snia nulla.scdo tex.dicit ꝙ allegans cognoscet õ ꝑprieta te si dicamus qõ valet snia in possessorio sequit͂ ꝙ cause cõtinẽtia diuidit͂ qõ est cõtra l.nulli.C.de iudi. And.Bar.

☞Sebasti.Sapia.

e ¶ Triplex.Vide pro declaratione Lanfran.in repe. huius rub.col.iij. aligd per Jas.in l.si qñ.col.j.C.vnde vi.

Pastoralis.

1 ¶ † Qui agit de proprietate ante conclusione cause possessorio adipiscende vel recuperãde agere potest: post 2clusionẽ vero z ante sniam hoc non potest nisi iusta cã subsit. Et due sũt ptes pncipales. In prima cõsultatio. In scda rñso.ibi:consultationi. Scda subdiuiditur in duas partes. Nam primo respõdendo distinguit an sit vel nõ sit in cã conclusum.et ẽm membrum ibi:si vero. Prima scde tria facit.primo respondet ad primum membrũ distinctionis.scda ibi:cum legali.rñsionẽ probat l.iij.ibi:aliis protestatur.Scda scde etiã facit tria q: primo rũdet scdo membro rñsionis cãm inserendo ibi:ne lites.scdo in versic.nisi.vnum casum excipit quẽ statim exẽplificat ibi:puta.tertia ibi his igit͂ dat generalem doctrinam. ¶ Casus lĩalis.aliquis fuit spoliat⁹ ab aduersario suo:spoliatus traxit spoliatorẽ suũ in cãm:requisitus a iudice quo iudicio velit experiri:ipe statim obtulit libellũ de ꝑprietate:de illata violẽtia nullã faciẽs mẽtionẽ:postꝙ fuit in cã ꝑcessum vult redire ad possessoriũ z agere de violẽtia sibi illata nonũ iudiciũ sup possessorio intentãdo:dubitabat quid iuris esset. Respondetur qõ ille q cepit rem vendicare bene potest agere possessorio iudicio qõ proponitur pro recuperanda pos.seu etiã adipiscenda anteꝙ sit renũciatum aut cõclusum in iudicio ꝓprietatis primitus instituto: z hoc pbat͂ per legem vbi dicitur qõ ille qui fundũ cepit ad illo vendicare cã quo interdicto vñ vi:potuit expediri pendente iudicio proprietatis põt nihilo minus agere interdicto vñ vi:aliis possessoriis iudiciis sc3 interdicto vti possidetis z vtrobi:ĩ suo robore duraturis que de sui natura precedunt vẽdicationem dñij nec simul tractari pñt cũ proprietate:si vero renuntiatum sit aut cõclusum in iudicio ꝓprietatis:vt tã possit per diffinitiuã sniam terminare:ne lites ex litib⁹ oriãt͂ vt via possit fraudibus aperiri:cã non decisa possessorio non erit vtendum:nisi iudex q õ cã cognoscit ex iusta causa hoc viderit expedire:puta si apertis idiciis facile arguitur iniquitas iuasoris.vt si per malitiã vel casu spoliato subtraxit facultatem pbãdi dominium his z aliis causis inspectis que continẽt equitatem:aut iuste mouerint animum iudicãtis poterit agi iudicio possessorio postꝙ etiã fuerit conclusum in iudicio proprietatis.Ber. ¶ Not. primo ẽm domi. Anto. qõ procedit libellus in possessorio absq3 cõclusione qõ videtur tex.i nuere vbi asserit se spoliatum zc.sed certe hoc nõ colligitur hic si bene põderetur lĩa sed potius 2rũ: nã si simplex narratio spoliatiõis 2cluderet possessoriũ:frustra h fuisset facta iterrogatio postꝙ asseruit se spoliatũ quo vellet experiri iudicio:z ideo potest aliter colligi z sic melius dicendo.

2 ¶ † Not.ꝙ per simplicem narrationẽ spoliationis nõ apparet nõ qs velit agere possessorio vel petitorio.z iõ iudex dz eũ iterrogare quo iudicio velit experiri.nã libellus dz attendi circa modum concludendi.z nõ circa modum narrandi:vt dixi in.c.ex pte.de foro cõpe.Et hoc ꝓcedit etiã si cõclusio fieret generaliter:q: narraret se spoliatum z postea cõcluderet gñaliter iustitiam sibi fieri:et sic sentit Jo.an.fuisse actum hic.de or.co.c.j.z.ij. qõ bñ no.Nam illa clausula posset referri ad possessoriũ z petitoriũ.An aũt aliquo casu ꝓcedat libellus i possessorio absq3 cõclusiõe:dic vt not.i.c:

3 i lĩis.j.ti.pxi.z.j.q.iiij.q: ꝑsulat⁹. ¶ † Itẽ ex predictis z ex tex.not.qõ vbi ex generalitate libelli pñt elici plures modi agendi potest idem iudex in principio interrogare quã actionẽ intendat libellans intentare.si aũt nõ interrogat z admittitur libellus ita generalis quam actionẽ interpretabimur fuisse intentatã:dic vt plene dixi.s.de or.cog.c.ij.z i.c.dilecti.

4 s.de iudi.z aligd in.c.ij.s.de lib.obla. ¶ † Not.ꝙ quis dr in cãm trahi cum vocatur ad iudiciũ.facit pro statutis imponẽtibus penam trahenti aliquem in iudicium super certa cã:vide qõ plene dixi in.c.si diligen

5 ti.de fo.cõpe. ¶ † No.ꝙ possessorium quod datur pro recuperãda vel adipiscenda pos.põt cõcurrere cũ rei vendicatione nõ solũ a principio

6 sed etiam ex post facto de quo.j. ¶ † No.quod licet sufficiat citari que ad vnam cãm:põt tñ postmodum accumulare aliã cãm sine noua citatione:satis enim est qõ aduersarius sit pñs.Citatio eñ nõ fit ad aliũ finem nisi vt citatus sit pñs:frustra ergo fiet citatio ex quo pars citãda

7 est pñs.de quo vide per Jo.an.in.c.si.de elec.lib.vj. No.quod renuntiare vel concludere in cã ponuntur hic vt diuersa.glo.videtur velle quod idem est renuntiare quod concludere:z tunc exponetur aut pro.i.s3 certe hec sunt diuersa:z dic ẽm Inno.z Jo.an.qõ renũtiatio est cũ renũtiat͂ pbation⁹ b⁹ facti.vt qa renuntians nõ vult aliud producere in illa

a causa.Conclusum[a] dicitur proprie cum sic concluditur quãdo vlterius

b nec de facto nec de iure quicꝙ vlterius dicat͂.quod no.[b] ¶ † An autẽ

8 sufficiat alterum ad impediẽdũ possessorium.Jo.an sentit quod nõ s3 quod requiratur conclusio:vnde exponit tex.ibi.aut pro z quasi nõ sufficiat sola renũtiatio:nihil allegat.Ego allego pro hoc cle.vnicã eo.tit. vbi solum fit mentio de cõclusiõe:z distinguo sic:quod aut capit͂ renuntiatio stricte cũ quis renuntiat ꝓductioni testium duntaxat z nõ sufficit sola renuntiatio:q: cũ adhuc posset instrumentũ ꝓduci z fieri cõfessiões:nõ haberet locũ ratio huius litere in vers.si vero.vt causa possit statim diffiniri:aut capitur hic renuntiatio largo modo qñ quis renũtiat omnibus ꝓbationibus quibuscunq3 etiam allegationib⁹:z tũc idẽ est renuntiare qõ cõcludere:z habet locum opi.Hof. sed dr renũtiatio quando fit per partẽ conclusum qñ fit per iudicẽ.nã iudex põt inuitis partibus vel altera earum ex quo sufficiẽtes sunt dare dilationes z clapse pronuntiare conclusum esse in causa et dicit glo.sing.in cle.sede.ꝑ pe fin.de ver.sig.Et ita puto quod capitur hic ver.renũciatio:p ea que habentur in isto ver.si vero ibi vt iam possit cã proprietatis diffinitiue sniẽ zc.Idem putarem si fuisset renuntiatũ oĩbus probationibus facti l3 non allegationibus iuris vt tunc etiam impediatur possessorium:l3 adhuc in causa nõ sit conclusum p rationem litere:vt iam possit cã proprietatis diffinitiue sniẽ calculo terminari nec dñt lites litib⁹ iculcari

9 vt in tex. ¶ † No.in versi.nisi.ꝙ iniquitas z dolus probat͂ ex pspicuis id est claris iudiciis z coniecturis.ergo probat inigtas z fraus alicuius quia vere probari non potest cum consistat in animo.de renũ.c.ij.li.vj. z in.l.dolum.C.de dolo.Gl.j.exponit tex.ibi auspicia.i.exordia. Sed quare exordia litis dicunt auspicia.Solu.dicit Abb.ꝙ sicut olim in aspectu auium precipue consistebant auguria.xxvj.q.iij.c.j.post pn.sic augurio z rei dubie se committit qui iudicium inchoauit cuius euẽtus est dubius.ff.de pecu.l.quod debetur.z.c fraternitas.j.de fri.et dicunt͂ auspicia sine auguria quasi auigerium qõ aues gerũt.Et duo sunt genera auspiciorũ:vnũ ad oculos ptinet,vt volat⁹ auiũ:alterũ ad aures vt

10 earum vox.de quibus in.d.c.j. ¶ † Quero an iudex datus super ꝓprie

c tate possit cognoscere de causa pos.[c] Gl.secunda dicit quod sic siue causa sit simpliciter cõmissa siue sit cõmissa cã ꝓprietatis ne cõtinẽtia cause diuidat͂. ¶ Contra quod opp.de.l.si de ꝓprietate.C.si a nõ cõp.iu.et non soluit:sed ex dictis doc.pñt colligi quatuor sol. Prima ꝙ ꝓcedat ille tex.quando cã proprietatis fuit dñtaxat commissa:puta cũ dictiõe tantum.Secũda sol.qñ delegatus expresse ꝓhibuit ne cognosceret de

11 pos. ¶ † Tertia sol.ꝙ ibi non valuit ꝓnũtiatio super possessione ex de

d fectu proponendi[d] q: fuit dat⁹ libell⁹ super petitorio tantũ z iudex ꝓnuntiauit super possessorio.Quarta sol.z melior quod ibi non dicitur iudicem non posse pronuntiare super possessione:sed quod per sententiam latam super possessione non preiudicat volenti agere super ꝓprietate nec nos dicim⁹ oppositum vt no.i.c.sup.s.ti.ij.z de materia huius glo.no.in.c.j.j.de seque. ¶ Oppo.z videtur ꝙ male fuit iste interrogatus quo iudicio vellet experiri:nam reus dr experiri:ponitur eñ pro defendere:vt supra.de iu.c.j.Soluit gl.iij.ꝙ regulariter ponitur p agere vñ alibi dr neminem sine actiõe experiri:vt.l.si pupilli.de neg.ges.s3 quãdoq3 ponitur pro defendere:vt i.d.c.j.tu dic ꝙ reus largo modo dicitur experiri.s.respectu exceptionis sibi cõpetentis.nã in excipiẽdo efficitur actor:vt.l.j.ff.de excep.no.in cle.si.de rescrip. ¶ Vltimo gl.colligit ꝙ quandoq3 alicui noĩe eiusdem rei cõpetunt plures actiões zc.de hoc dic plenius vt no.in.c.dilecti.de iu.z in.c.querelã.de elec.vid melius per Inn.in.c.si.de collu.z clari⁹ per gl.insti.si quadru.pau.fec.dic.§.fin. ¶ Quero hic in tex.z multis aliis fit mentio de possessorio recuperãde z adipiscende z retinende:z in multis aliis qualia sunt ista interdicta z quando competunt z vnde habuerint originem. Glo.iij.prosequitur

12 hanc materiam.z Joan.an.aligd hic.z domi.Ant. ¶ † Sed cõiungen

e do glo.z materiam qõ triplex[e] est interdictum seu iudicium possessorium.aut enim datur pro adipiscenda pos.aut pro recuperãda:aut pro retinenda:pro adipiscenda vero proponit͂ interdictũ quorũ bonorum: z interdictum quorum legatorum:z interdictum saluianũ. Interdictũ quorũ bonorum:datur bonorum possessori z heredibus pro rebus hereditariis.insti.de interdic.§.adipiscende.z bonorũ possessio est nomẽ iuris.Et dr ille bonorũ possessor q succedit õ iure pretorio.Scias enim ꝙ ius ciuile

ꝙ ius ciuile nõ admittebat ad successionem patris filiũ emã-cipatũ: vnde filius sic destitutus adibat p̃torem qui ex eq̃tate decernabat sibi bonorum pos. cum non posset expresse cõtra ius ciuile eũ facere heredem ⁊ postmodum ꝯ detentores illorũ bonorũ dabat hoc interdictũ quorũ bonorum: acsi diceret ago vt assignes mihi possessionem talis rei cũ sit de illis bonis quorũ bonorũ authoritate iudicis possessionẽ agnoui: ⁊ olim erat necesse habere decretuz iudicis. hodie vero sufficit solũ corã iudice agnoscere: bonorũ pos. vt. l. fin. C. q admit. ad bono. pos. ⁊ inq̃tum gl. dicit hoc interdictum etiã dari heredibus hereditarijs: dic quod eis cõpetit vtile interdictum: sz illis qui succedunt ex pretoris beneficio cõpetit directũ q: illis conueniunt verba edicti ⁊ mens: alijs vero qui succedunt de iure ciuili competit mens edicti: sed nõ verba: et ideo dat vtile iuxta nota. per Cyn. in. l. ex placito. C. de prescrip. verb. ⁊ no. in. l. actio. ff. de neg. gest. ¶ † Secundum interdictũ adipiscende est quorum legatorum. ⁊ hoc datur heredi contra legatarium: q iacẽte hereditate apprehendit legatũ ꝓpria authoritate: cũ debeat capere ex manibus heredis vt possit detrahere falcidiã si opus est: ⁊ dicit quorũ legatorũ ex verbis edicti: vt. ĩ. dicam. q. d. heres, ago quod mihi assignes possessionẽ talia rei cum sit de illis legatis quorũ legatoꝝ ego sum hr̃s: de hoc vide gl. pe. in. c. fi. de succes. ab itest. ¶ † Tertiũ interdictum adipiscẽde dr̃ saluianum ⁊ dat domino pro rebus quas colonus vel inquilinus in fundo seu ĩ domo intulit ne suam amittat pẽsionẽ: vnde si ille res fuerũt ante solutã pensionẽ alibi exportate cũ essent sibi tacite obligate potest agere per illud interdictũ vt adipiscatur illarum possessionem. Et dicuntur ista interdicta adipiscende: quia agens intendit adipisci possessionem quam nunquam habuit. habẽt autem diuersa nomina: quia quedam assumpserunt sibi nomẽ ab inuentore vt istud saluianum a saluiano pretore: quedam assumunt nomen sibi a verbis edicti vel ipsoꝝ parte vt quorũ bonorum: quoꝝ legatorũ. vnde vi: ⁊ similia: vt patet ex p̃dictis. quedam a sui natura vt interdictum ne quid in loco sacro: interdictum ne vis fiat ei. ⁊ de tab. exhi. ⁊ si. sicut hodie in simili dicimus de formis literarum papalium vt ꝯm formam cũ secundum apostolum vt qd post iter arreptũ ⁊ in forma pauperum ⁊c. de p̃ben. cum secundum. quando enim pretor inueniebat vnã bonã equitatem reducebat eam in scriptis p paucà verba. Etenim interdictum actio pretoria idest inducta a p̃tore ⁊ dicitur interdictum: quia per ipsum pretor interdicit seu prohibet aliquid fieri. vel dicitur interdictum quasi inter duos datum. vt sequitur. ĩ. in glo. ⁊ de nouem interdictis publicis. ⁊. xxxviij. priuatis. vide in Spec. e. ti. §. quia vero. ⁊ se. ⁊ de his ⁊ de dictis vide Spec. de act. ⁊ pe. §. fi. ver. sequit. ⁊ ver. seq. Et scias quod hoc interdicto adipiscẽde vtimur nos canoniste eum beneficiatus seu institutus vel electus ⁊ cõfirmatus qui nunq̃ habuit possessionem nec de facto habere põt agit ad pos. nãciscendam: ⁊ de ipsius natura in beneficialibus dic vt plene leg. ⁊ no. in. c. accedens. ĩ. de accu. ⁊ hoc quo ad interdictum adipiscende. ¶ † Secundũ interdictum seu iudicium possessorium datur pro recuperãda possessione: ⁊ istud est duplex. nam pro rebus immobilibus vi ablatis datur interdictum vnde vi: quod alias dicitur possessorium recuperãde: q: agit ad recuperandam pos. quam vi perdidit: dicit vnde vi ex verbis edicti: q: in edicto pretorio forte erãt ista verba: puta vnde vi quis eiectus est illum restituam ⁊c. Pro rebus vero mobilibus datur interdictum vi bonorum rapto. Ego enim ago ad recuperãdum rem quam mihi rapuisti vt l. j. §. illud. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ insti. vi bono. rapto. in princ. ⁊ hoc tene menti: licet glo. hic ⁊ male dicat dari interdictum quod vi aut clam. illud enim competit in alio casu vt dicetur in ca. item cum quis. ĩ. ti. proxi. ¶ † Tertium[a] iudicium possessorium datur pro retinẽda possessione ⁊ istud etiam est duplex quia pro rebus immobilibus in quarũ possessione qs molestatur datur interdictũ vti possidẽtis: quasi iudex debeat decernere illum debere libere possidere sicut possidebat ⁊ possidet. Pro mobilibus vero datur interdictum vtrobi: idest apud quem: vt iudex decernat apud quẽ debeat esse possessio illius rei mobilis de qua est contentio: ⁊ de hoc interdicto retinende: vide glo. plene in capitu. licet. ĩ. de proba. vide tex. insti. de interdict. §. retinende. ⁊ sequenti. ⁊ hec sufficiant pro declaratiõe terminorum. de iure tamẽ cano: habemus interdictũ recuperãde: magis largũ: vt in. c. sepe. ĩ. titu. proxi. ⁊ adhuc aliud magis largũ. vt. iii. q. i. reintegrãda. dicam plene in d. c. sepe. ⁊. c. cum ad sedem. ĩ. tit. proxi. ⁊ per hoc sit expedita glo. ista vsq; ad ver. si ergo aliquis. ¶ † Ibi glos. querit q: ꝯ. visum est de interdictis an ⁊ quãdo inchoato petitorio possit intentari possessorium ⁊ sic querit de intellectu ver. alijs. que videlicet sint illa possessoria que p̃cedere debẽt rei vẽ. Et respondet ꝙ intẽtato petitorio potest redire ad possessoriũ recuperande vel adipiscende q: ibi nulla est ꝯtrarietas cũ petitorium cõpetat respectu dñij: possessoriũ vero respectu possessionis quam nõ habet sicut dicit glo. in casu econuerso. qd̃ intentato possessorio possit redire ad petitoriũ. Aduerte q: hoc procedit quando vult ꝓponere possessorium accumulatiue[b] vt quia vtrunq; vult prosequi: non enim obstant regule accumulationum: de quibus dicit de regu. iur. c. nullus pluribus. lib. vj. ⁊ in. l. edicta. C. de edẽ. dixi in. c. ij. de libel. obla. si autem vult proponere petitorium suspẽsiue id est suspendẽdo possessorium non videtur qd̃ gl. bene dicat qd̃ hoc priuilegium videtur tributum possessorio tantũ: nõ aũt petitorio quod non est ita priuilegium saltem in hoc vnde debent habere locum alie regule quibus cauet qd̃ ex quo quis incepit vnam actionẽ intẽtare debet eam prosequi vsq; ad finẽ: vt in aut. qui semel. C. q̃ũo ⁊ q̃ñ iud. ⁊ in. c. cãm. ⁊ qd̃ ibi not. de dolo ⁊ cõtu. Et de hoc vide bo. gl. in cle. vnica. e. ti. in verbo spoliantis. sec⁹ secũdũ gl. in interdicto vti possidetis: vel vtrobi: que dant pro tuẽda possessione: illa enim nõ possunt proponi intentato prius petitorio ꝓpter cõtrarietatẽ inde insurgentẽ: nam q agit rei vẽdicatione dicit aduersarium possidere: vt in capi. examinata. ꝯ. de iudi. sed agens vti pos. dicit se possidere ⁊ molestari per aduersariũ: ergo esset sibi contrarius ⁊ p consequens non admittẽdus: vt in. c. sollicitudinem. de app. Et ex his dat vnum intellectum ad ver. alijs. vt procedat in interdictis vti pos. ⁊ vtrobi: nec ob. secundum gl. ff. de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil cõe. vbi dicitur quod non negatur interdictum vti pos. ei qui ceperat rem vẽdicare q: potest intelligi in illo qui ignorabat se possidere puta q̃a successerat in locum alterius: vel fuit ignorãter quesita possessio per seruum. vel secundo potest intelligi quãdo prius vult renuntiare prime actioni anteq̃ intentet secundã: ⁊ sic dantur due sol. ad illũ. §. nihil cõmune. ¶ Tu vide latius per glo. ⁊ Bar. ibi. Et cõmuniter dantur ibi quinq; intellectus. Primus quod ibi accumulauit possessorium retinende postquã succubuit in petitorio: ⁊ sic nulla cõtrarietas. Secũdus ĩtellectus ꝙ exp̃sse renũtiauit petitorio primo inchoato. Et an p talẽ renũtiationẽ respectu cause ⁊ litis dñium rei renuntiate acquirat reo: vide no. ibi p Bar. q cõcludit quod non: sed renuntiatio refertur ad actionem sibi cõpetentem vt sic ei agẽti postea petitorio obstet exceptio renũtiatiõis: quod est notãdum pro intellectu. l. postq̃ liti. C. de pac. Tertius intellectus quod renuntiauit tacite agendo ⁊ intentando cõtrariũ iudiciũ. ar. c. vt quis duas. de elec. lib. vj. Quartus intellectus quod egit rõne possessionis postea adepte. Quĩtus quod accumulauit simul respectu diuersarum specierum possessiõis: ⁊ hos intellectus eleganter ibi examinat Bart. sed vlterius hic non prosequor quia esset legere illam. l. dic ergo, verificãdo intellectum gl. quod potest ver. alijs. intelligi in ĩterdicto vti pos. q̃ñ sic intentatur quod resultat cõtrarietas in agente vt q: nõ possidẽs naturaliter vel ciuiliter nec detinẽs agit rei vẽdicatiõe cõtra possidentẽ naturaliter vel detinentẽ: postea vult agere vti pos. durãte primo iudicio: certe nõ admittit ꝓpter cõtrarietatẽ: sz vbi intentat respectu diuerse speciei possessio. ita quod euitaretur contrarietas nõ ꝓcedet ista glo. q: tunc bene admitteretur accumulatio: vt in. d. §. nihil cõmune. Jo. an. hic ponit exemplũ. possidens naturaliter agit rei vendi. contra possidentẽ ciuiliter quod potest iuxta no. p gl. ff. de rei ven. sup rub. poterit accumulare interdictũ vti pos. respectu naturalis possessionis in qua turbat: vel possidẽs ciuiliter agit rei vẽdicatiõe cõtra possidẽtẽ naturaliter vel detinentẽ poterit accumulare vti pos. respectu ciuilis ĩ qua turbat: his enĩ casib⁹ ⁊ silib⁹ nulla dat contrarietas: q̃ꝯ p̃nt simul concurrere. Item in corporalibus in q̃bus etiam possessorij datur actio. l. si forte. ff. si ser. ven. ⁊ no. in. c. examinata. ꝯ. de iudi. indistincte possunt accumulari petitorium ⁊ possessoriuz retinende: vt puta negat quis alteri ius cõpetere: ⁊ cum hoc agit vti pos. ne turbet ĩ pos. seu quasi. Ex his habes declaratũ ⁊ verificatũ primũ intellectum. Secundus intellectus ad ver. alijs. assignat per istam glo. vt procedat in istis interdictis que habent mixtã cãm. s. pos. ⁊ proprie. in q̃bus necesse est docere de ꝓpri. ⁊ pos. vt q̃ñ quis agit ĩterdicto de iti. actuq; pri. vel ĩterdicto qd̃ dat de aq̃ ex castello ducẽda ⁊ est castellũ receptaculũ ĩ quo aq̃ coadunat ⁊ colligit q̃ postea p riuulos ducit ad loca singularia: habens enĩ ius sic p riuulos ducẽdi si impedit hz illud interdictũ qd̃ mixtam hz cãm ⁊c. ꝯm gl. sed vide quod dixi in. c. cũ ecclesia. ꝯ. e. hic ĩtellectus nõ plz gl. q: ista interdicta ex sui natura nõ p̃cedũt questionem dñij imo simul agitur de possessiõe ⁊ de iure ꝓprietatis. itẽ dic ꝙ

Sebasti. Sapia.

a ¶ Tertium. Q̃ñ cõpetat interdictũ retinende: vid Alexã. in cõsi. iiij. per totũ. in. ij. vo. vbi etiam de interdicto recuperãde. Zacharias.

b ¶ Accumulatiue. Adde bart. et oẽs maxime do. Alexã. i. l. naturaliter. §. nihil cõe. cum concord. ibi per eundem do. alex. signatis. ff. d acq. pos. ⁊ pau. de ca. cõsil. cclxxxvij. incip. videtur dicendum.

dictum glo[s].non est verum in se.quia hec duo interdicta non
habẽt annexã cãm ꝓprietatis imo sufficit ꝓbare de sola pos
sessione.vt probatur i.l.j.§.sꝫ ꝛ si iure.ff.de aqua quo.ꝛ estiu.
ꝛ idem Bar.ꝛ gl.in.l.j.in prin.ff.de iti.act.pri.nisi ageret illo
interdicto ex s'cdo capite.s.vt liceret iter reficere vt.l.iij.§.ait
ꝑtor.ff.e.ti.ꝛ probaꝛ in.l.ij.§.quedam.ff.de interd.facit qd̓ di
xi in.d.c.cum ecclesia.Item ex alio nõ habet locum iste ver.
alijs.in istis duob⁹ interdictis qꝛ nulla cõtrarietas resultat
si primo egit petitorio:nunc vult adducere possessorium.ter
tius intellectus ꝟ.alijs.est vt intelligaꝛ de interdictis q̃ sunt
q̃si ꝑparatoria ad rei vendicationẽ vt est interdictum de ta.
exhi.ꝛ de li.exhi.vt prius appareat quis possideat:ꝛ postea
datur rei ven.alteri:vt.l.ordinarij.C.de rei vend.ꝛ bar.i.d.§.
nihil cõe.in fi.recitat hãc glo.ꝛ eã reprobat ꝛ bñ.inq̃tum eli
cit quod interdictum de lib.exhi.ꝑcedit sui natura rei ven.qꝛ
hoc interdictuꝫ hꝫ annexã cãm ꝓprietatis vt probatur in.l.
ij.§.quedam.ff.de interdi.sed inquãtum glo.hic dicit de inter
dicto de tab.exhi.approbaꝛ ibi per Bar.intantum eñ dꝫ ꝑ
cedere petitorium qd̓ si prius super petitorio esset lis conte.
non posset agi postea illo interdicto de tabu.exhib.l.fi.ff.de
tab.exhib.ꝛ sic etiam in hoc interdicto posset verificari intel
lectus huius ver.alijs.Quartus intellect⁹ s'm gl.est qñ agi
tur de pos.ꝛ violentia vt qꝛ quilibet dicit se possidere et sibi
circa possessionem violentiã illatam:debet enim tũc agi pri⁹
de possessione vt appareat qs possideat:ꝛ sic possidẽs pote
rit agere postea de violentia sibi illata:vt.l.j.C.de ap.❡Cõ
tra hunc intellectum facit tex.in ver.alijs.ibi:que vẽdicatio
nem dñij sui natura precedunt ꝛc.que verba innuunt qd̓ hic
agebaꝛ de proprietate ꝛ pos.non aũt de violẽtia et possessio
ne:prout habet iste intellectus. Solu.dicit glo.ꝙ ista verba
non faciunt implicationem:sed demõstrationẽ notant.i.non
implicant ad terminos litere:sed demonstrant naturam iu
diciorum possessoriorum.plus tamẽ gl.placet intellect⁹ ꝑce
dens.Jo.an.dicit ꝙ si volum⁹ exponere text.in ver.alijs.ibi
que.i.quorum.que litera est satis plana.ꝛ bene dicit qꝛ que
dam sunt interdicta vt ꝑparatoria ad rei vendicationem de
qbus.s̃.dictum est:vel dic vltimo ꝙ tãta altercatio nõ videꝛ
necessaria i tex.nostro:sensus enim clarus hui⁹ litere in ꝟsi.
alijs est quia supra dictum fuerat ꝙ de petitorio poterat fie
ri transitus ad possessorium recuperande vel adipiscende.pa
pa protestatur quod per hoc non immutatur natura alio
rum interdictorum que preparatoria debent prius expediri
sed debẽt remanere in sui natura.Et de his interdictis.s̃.sa
tis est dictum:ꝛ habetur in alijs partibus iuris.Et ꝑ hoc sit
expedita ꝛ suppleta tota ista glo.ꝛ si quis vellet ampliare ma
teriam vide bart.in.d.§.nihil commune.ꝛ quod no.in.c.cum
dilectus.j.e.❡Sed qꝛ.s̃.dictum est q̃ interdicta ꝛ q̃ non pñt
proponi ꝓposito petitorio:nunc q̃ro an interdictũ ꝓponeꝛ
accumulatiue cum petitorio:vt sic super vtroq; procedaꝛ an
extinctiue.i.renunciato prius petitorio.Sol.ex glo[s].i versi.
agi.ꝛ se.possunt colligi tres intellectus.Primus quod ꝓpo
netur extinctiue ad petitorium:qꝛ ꝓponẽs possessorium dꝫ
prius renuntiare petitorio:ꝛ sic saluaꝛ opi.Jo.ꝛ quorundam
dicentium ꝙ nunq̃ est simul agendum ab eodem petitorio ꝛ
possessorio.Sed tunc ob.litera pendẽte iudicio ꝛc.Sed illi te
nentes hunc intellectum exponunt pendente.i.renunciato.
Sꝫ certe vt dicit gl.ꝛ bñ hec expositio est extorsio idõ nõ sequẽ
da:ꝛ ꝑ hoc facit.c.cum ecclesia.ꝛ.c.cum super.s̃.e.ꝛ.c.cum di
lectus.j.e.vbi simul accumulatur petitoriũ ꝛ possessoriuꝫ:nõ
dꝫ ergo iste necessitari ad renunciandum ꝓpter ĩpossibilita
tem cõcursus cũ ĩ veritate pñt ꝯcurrere.Cõcludo ergo si vult
potest renuntiare vt.l.postq̃ liti.C.de pac.sed nõ compelliꝛ.
Secundus intellectus vt proponatur suspensiue:ꝛ vt suspẽ
datur interim petitorium donec constiterit ꝛ fuerit pronũtia
tum super possessorio:ꝑ hoc ĩtellectu facit text.in.c.significa
uerunt de testi.Tertius ĩtellectus est vt ꝓponaꝛ accumula
tiue:ꝛ sic procedatur sup vtroq;.Concludo ergo omnes ĩtel
lectus quod aut vult ꝓponere possessorium renunciando pe
19 titorio ꝛ põt ꝛ nihil obstat.❡†Sꝫ circa hoc est dubiũ ĩ bene
ficialibus an post renũtiationeꝫ petitorij possit intẽtari pos
a sessorium[a] quasi videatur sibi obstare notorie defectus ꝓprie
tatis:ar.c.ad decimas.de resti.spo.lib.vj.ꝛ qd̓ no.In.in.c.cõ
b stitutus.de fil.ꝑsby.ꝛ sentit do.Anto.hic cõtrarium[b] ego pu
to verum quia renuntiatio litis ꝛ cãe nõ referꝛ ad dominum
rei sed vt ꝯ eum possit excipi si ĩterim ageret petitoriovt no.
bar.in.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acqui.pos.Cum ergo ad
huc in eo remanserit titulus beneficij adhuc poterit illud te
nere iuste si poterit illud cõsequi intentando possessoriũ:fa
cit quod in simili no.Inn.ĩ.c.cũ nostris.de conces.ꝑben.aut
non vult renuntiare petitorio sed suspendere in exitu petito

rij:ꝛ potest si vult.text.est in.c.significauerunt.de test.et non
solũ põt suspẽdere petitoriũ a se inchoatum vt hic:sed etiã si
fuerit inchoatũ ab aduersario si deducit spoliationẽ suam su
per eadẽ re sup qua fuit conuentus ab aduersario:vt ĩ clem.
vna.eo.ti.ꝛ vide ibi bonã glo.ꝛ quod no.gl.in.c.fi.s̃.ti.ij.ꝛ in
c.j.ij.q.ij.ꝛ per Inn.in.c.ex conquestione.j.ti.proxi.vbi etiã
20 dicam.❡†Sed circa hũc intellectum est etiã dubiũ an hoc
ꝑuilegiũ petitorij iã ĩchoati suspensiuũ cõpetat cõditioni.c.
sepe.j.ti.proxi.ꝛ.c.reintegranda.iij.q.j.ꝛ videꝛ primo ꝙ non:
qꝛ hoc fuit ĩductum in odiũ spoliantis:vt hic in ver.iniq̃tas
inuasoris ꝛ spoliatio ꝛc.ꝛ in.d.cle.vna.ibi in spoliantis odiũ
ꝛc.do.Ant.dicit posse dici hoc priuilegium cõpetere ĩ dictis
casibus inquantum arguitur dolus vel distinctũ eius ꝯ quẽ
agit qꝛ late dr̓ spoliat⁹ ꝛ nõ aꝛr:mihi placet h̓ dictũ.moueor
qꝛ ĩ casu huius.c.succedit ꝛ militat rõ.c.sepe.sicut eñ vbi agit
possessorio ꝯ succedẽtem in vitium rei ne ex defectu probã
di dominium ꝑdat ius suũ in effectu:ita dicendum est in hoc
casu vt possit transire ad possessorium nec ex defec.ꝑbatio
nis perdat ius suum. Itẽ hoc.c.dat priuilegiũ istud posses
sorio recuperãde:sed in condictione.c.sepe satis est possesso
rium recuperare saltem largo modo.ꝛ idẽ in cõdictione.c.re
integranda.Itẽ video quod hoc priuilegium competit pos
sessorio adipiscende quod in iure nõ videꝛ ita priuilegiatum
sicut ꝯdictio.c.sepe.ꝛ.c.reintegranda.ꝛ q̃q̃ tenuerim in.c.fi.
de ordi.cog.ꝛ.c.ij.e.ti.ꝯ opi.Cal.ꝙ condictio.c.sepe.ꝛ.c.rein
tegranda non habeat priuilegium petitorij inchoandi ꝑ ad
uersam partem suspensiuum nec priuilegium exclusiuũ actio
nis actoris cũ deduciꝛ ꝑ viam exce.vt ibi plene dixi:tñ in ca
21 su nostro satis puto ꝙ ꝑdixi ex ꝑdictis rõnibus.❡†Itẽ cir
ca eundem intellectum dubitaꝛ an in eadẽ instantia possit qs
pluries suspẽdere petitorium ante conclusionẽ in causa:po
ne eñ ꝙ ꝑus suspẽdit ꝛ postea redit ad petitoriũ.iterũ suspẽ
dit ꝛ postea redit nũqd hoc sit licitum.d.Ant.refert Do.de
c Rot.[c] deci.xiij.alias.xxj.tenere ꝙ sic qꝛ hoc ꝑuilegiũ est fun
datum sup odio spoliantis:idõ durat donec facta fuerit restõ:
d ego puto satis equum dicere quod vltra duas vices[d] non ad
mittitur ne faciat cã vexãdi:ar.op.in.c.pia.de excep.li.vi.vbi
patet qd̓ exceptio excõicatiõis que est magis fauorabilis cũ
possit ꝓponi etiã post conclusionem non poterit ꝓponi vl
tra duas vices in eadem instantia.Fortius ergo idem dicen
dũ in illa vbi nullum est periculũ ex mora.Et imputãdum est
illi qui recessit toties a possessorio inchoato maxime cũ talis
suspẽsio sit ꝯ regulas iuris cũ qs teneaꝛ ꝓsequi actionem se
mel inchoatam vt ĩ auꝛ.q semel.C.quõ ꝛ qñ iud.posset ẽt dici
subtilius cõsiderando non eẽ locũ suspẽsioni nisi semel:qꝛ ex
quo intẽtauit possessoriũ cogiꝛ ĩ eo ꝑseuerare ꝑ auꝛ.q semel.
vñ opꝫ si vult redire ad petitoriũ ꝙ simul vtrunq; ꝓsequaꝛ
ꝑ ea q̃ dixi.s̃.sup glo.ma.ꝛ hoc circa s'cdm intellectũ ꝓsequẽ
22 do.❡†Tertio[e] dic ꝙ nõ vult suspẽdere petitoriũ sed accu
e mulare possessoriũ:ꝛ sup vtroq; simul ꝓcedere:ꝛ dico ꝙ põt
vsq; ad cõclusionẽ vt hic qñ tale est petitoriũ ꝙ se cõpatiꝛ cũ
possessorio:ita quod nulla resultat contrarietas:ꝙ qñ sit,col
ligiꝛ ex ꝑdictis.sicut eñ põt a ꝑncipio accumulare petitoriũ
ꝛ possessoriũ nõ ꝯriũ vt in.c.cũ ecclesia.s̃.e.ꝛ.c.cum dilectus.j.
e.ita ꝛ ex post facto posset accumulari cũ nil resultat ĩ ꝯriũ,ꝛ
ita tertio mõ põt intelligi iste tex.ꝛ si vis videre hãc materiã
accumulationũ magis late:vid̓ per bar.in.d.§.nihil cõe.ꝛ ali
qd diceꝛ.j.e.c.cũ dilectus,ꝛ ꝑ hoc expedite sunt ille due gl.tã
23 gentes intellectũ huius.c.❡†Nũc venio ad alias gl.ꝛ quero
nunqd si iste in possessorio iudicio ꝓbauerit violẽtiã debeat
sibi adiudicari proprietas.gl.i ꝟ.intẽtare.arguit ꝙ sic:qꝛ ista
est pena violentiã ĩferentis super re sua vt.l.si qs ĩ tãtã.C.vñ
vi.ꝛ.xvi.q.vj.placuit.gl.ꝯcludit ꝯriũ ꝛ bene qꝛ ex natura ĩter
dicti nõ ꝑuaꝛ qs dñio:sed ꝯpelliꝛ restituere rẽ cum fructib⁹.
si ergo vult cõseq ꝓprietatẽ dꝫ intentare cõdictiõem.l.si quis
f in tãtã[f]:ꝛ idẽ hic doc.q dicũt ꝙ si vult nũc agere ꝯdictione il
lius.l.si qs in tãtã.hꝫ necesse ꝓbare violẽtiã iterum cũ iste sit
ali⁹ modus agendi.ar.op.in.c.cũ venisset.de resti.spo.Idẽ di
cũt si ꝯ illũ agẽtẽ de ꝓprietate vult excipe ꝑut dr̓.j.in gl.pen.
erit eñ necesse iterũ ꝓbare violẽtiã qꝛ ad aliud agiꝛ.Cõtra h̓
op.Ho.de.c.vestra.d̓ coha.cle.ꝛ mul.ꝛ.c.fi.nec soluit.h̓ aliqd
adducit:vult forte dicere quod sñia iam lata ꝑus sup.interdi
cto facit rẽ notoriã:ergo nõ ẽ opus amplius ꝓbare:sed põt
rñderi qd̓ non facit notoriũ nisi ad effectũ ad quẽ ꝑus actum
fuit vt ptꝫ in.d.c.cũ venisset.ꝛ.l.cũ q̃riꝛ.cũ.l.seq.ff.de exce.rei
24 iudi.❡†Quero quia ĩ tex.dr̓ ꝙ post ꝯclusionẽ ĩ petitorio nõ
lꝫ ea nõ decisa transire ad possessorium an succũbẽs in iudi
g cio petitorio possit postmodũ agere possessorio[g].Gl.ꝟ.cau
sa.per istũ tex.ar.qd̓ sic.ꝓbat eñ simile.sicut eñ succumbens
in possessorio põt agere petitorio vt in.c.q̃relã.de ele.ꝛ.j.e.c.
cum olim.

a ❡ Possessoriũ. Adde do.de ro.decisi.suis in no
uis.hoc.e.tit.de
cisi.ccv.ꝛ in anti
quis deci.lxix.
Sebasti.Sapia.

b ❡ Contrarium. Que faciũt no.ꝑ
bald.in.l.i.col.iij.
C.cõmu.de leg.et
Pau.de cast.in.l.
postquã liti.C.de
pac.ꝛ ꝑ do.Ant.
in.c.in literis.col.
v.j.de resti.spol.
vbi teneꝛ ꝙ ꝑ re
nuntiatiõem iudi
cij petitorij non
acquiritur plenũ
ius aduersario et
dominium rei.

c ❡ Do.de ro.ad
de quod eorũ de
cisio est in nouis
nu.276.

d ❡ Ultra duas vi
ces. Adde Fede.
de senis cõsi.suo
xviij.ꝛ Car.in cle.
j.de exce.q.xi.
Sebasti.Sapia.

e ❡ Tertio. vide
Bald.in repe.l.i
certi.colũ.vij.C.
de interdi.ꝛ in.l.
ordinarij.co.v.C.
de rei vendica.

f ❡ L.si qd in tan
tam. Adde quan
do locum habeat
Alex.consi.ciij.
Zacharias.

g ❡ Agere in pos
sessorio. Uide tu
qd̓ sic per bart.et
doct.in.l.incerti.
C.de interdict.et
Alex.cõsi.lxxviij.
volu.ij.et cõsi.cx.
volu.primo.

cum olim. ita ecõuerso licere debet. Itẽ ad aliud agitur nunc ꝙ primo ergo non ob. excep. rei iu. vt. d. l. cum querit ff. e. In ꝯtrarium arguitur de. c. ⁊. proxi. vbi obtinens in propꝛietate dꝫ ẽt obtinere in possessorio. nã propꝛietas attrahit ad se posses sionem vt ibi. Gl. circa hoc insistat aliquãtulũ se inuoluendo sꝫ ĩ effectu facit duo mẽbra: dicẽs ꝙ aut fuit actũ petitorio dũ taxat ⁊ põt postea agi possessorio: nec ob. exce. rei iu. sup petitorio qꝛ nihil cõe hꝫ propꝛietas cum possessione: dicit tamẽ ꝙ si iudex ꝯdẽnat de propꝛietate: p ꝯñs poterit cõdẽnare de possessione nisi reus excipiat in possessione pactũ vel vsuca. ⁊ in hoc vr̃ sibi gl. ꝯtra ⁊ obscura: sed declara sic qꝺ si ego succubui ĩ petitorio possum agere postea possessorio: sꝫ si obtinui potest iudex compellere reũ ad restõnẽ seu relaxationem pos sessionis: qꝛ ex quo constat rem esse meã dꝫ iudex te cõpellere ad relaxandũ: vt no. insti. de ac. in prin. ⁊ l. fi. C. de rei ven. nisi tu habeas aliquã defensionẽ circa possessionẽ puta pactũ de non petendo possessionẽ vel vsucapionem: forte enim eã vsu cepi: idem prescripsi iure feudi: vñ licet ꝓprietas sit tua: tñ habeo ius. cir. pos. ⁊ hoc vult gl. in primo mẽbro. Secũdũ membrum est quando fuit actũ simul petito. ⁊ pos. ⁊ ꝓbaui in possessorio ⁊ non in petitorio imo succubuit: tũc hꝫ locũ ꝯtrariũ vt ꝓprietas attrahat ad se possessionẽ: ⁊ intelligo voc vltimum membrum glo. qñ constitit in petitorio ꝓ te. nã si succubui in petitorio qꝛ non potui ꝓbare ꝓnuntiabitur in possessorio ꝓ me. ar. in. c. cũ venerabilis. ⁊. ꝺ relig. do. ⁊ melius in. c. dilect⁹. de ca. mona. ⁊. c. suborta. ⁊. de re iud. ⁊ dicaꝫ de hoc late. ⁊. sup gloss. pen. ¶ † Sed aduerte quia glo. hic in prin. tetigit pulchrum ⁊ difficile dubium an sñia lata super petitoria obstet[a] agere volẽti sup possessorio: ⁊ concludit ꝙ nõ. Idẽ sentit gl. in. l. incerti. C. de interdi. aliud sentit glo. in. l. ij. §. quedã. ff. eo. Dy. in reg. qui ad agendum. de regu. iur. lib. vj. ꝯcordãdo distinguit inter possessorium recuperãde ex vna parte: ⁊ posses sorium retinende seu adipiscẽde ex alia parte: vt pꝛio casu nõ ob. exce. rei iud. scdo vero casu sic. Jo. an. hic simplicit transit cũ hac dist. Dyn. Bar. plenius distinguit in. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. ⁊ do. Ant. hic. ¶ † Ex quor dictis aliquib⁹ additis sic distinguo: ꝙ aut queritur an sñia lata in petitorio preiudicet possessorio recuperãde: aut possessorio retinende: aut possessorio adipiscende: hoc casu[b] aut sñia est lata pro actore qui obtinuit pro se sentẽtiam in petitorio: ⁊ nõ ob. ei si vult agere possessorio: ⁊ sic diceres ad qd valebit ista sñia cũ p sñiam latã in petitorio debeat consequi possessionẽ saltẽ ex officio iudicis: vt. l. qui restituere. ff. de rei ven. ⁊ not. gl. inst. de ac. in prin. ver. nullo iure. rñdeo: ꝙ valet vt ꝯsequatur fructus a tpe deiectiõis perceptos: item eos q percipi potuerunt vt no. ⁊ tit. proxi. grauis. quos non consequeret p rei ven. sed tm̃ a tpe lit. ꝯte. vt. l. certũ. C. de rei vẽ. p interdictũ cõ sequitur oĩa mobilia etiam aliena que erãt in se inuasa: vt. l. j. §. si fundus. ff. de vi ⁊ vi. ar. secus in rei vẽd. qꝛ non veniũt nisi bona ꝓpꝛia ⁊ vẽdicata: ad hec ergo ⁊ similia potest esse vtile intẽtare interdictũ post obiectaꝫ sñiam in petitorio. aut sñia in petitorio lata fuit ꝓ reo: ⁊ tũc aut est tale possessorium qꝺ habet in se cãm ꝓprietatis vt est interdictum de libe. exhi. ⁊ similia. vt. l. ij. §. quedam. ff. de interdic. ⁊ tunc ob. agere volenti possessorio: quia videretur idẽ replicare velle: aut nõ cõtinet in se cãm ꝓprietatis. ⁊ tũc aut reus fuit absolut⁹: qꝛ actor nõ ꝓbauit: aut quia constitit de iure ipsius rei: aut qꝛ cõstitit de defectu ipsi⁹ iuris actoris. pmo casu nõ ob. sñia lata sup petitorio: quia nõ sequit nõ probauit ergo non hꝫ ius cũ posset habere: ⁊ tñ nõ potuit probare vt. l. duo sunt titij. ff. de testa. tut. ⁊. l. sꝫ ⁊ si possessori. ff. de iureiur. ⁊ ita sentit. do. Ant. hic. ¶ Secundo casu quando cõstitit de iure ipsius rei. vt qꝛ probauit se dñm ⁊ pro eo fuit pronũciatũ iuxta no. in. c. ex cõquestione: de rest. spo. et tũc Dy. tenuit ꝙ nõ ob. excep. Itẽ bar. in. d. §. nihil. cõe. mouet qꝛ ante oĩa spoliat⁹ est restituẽd⁹ vt l. si quis ad se fundꝫ. C. ad legẽ iul. de vi pub. ⁊ in. c. ĩ literis. ⁊. ti. proxi. Inn. ⁊. e. c. cũ dilectus tenet sñiam obstare: nisi agatur de spoliatiõe facta post sentẽtiã q̃si de spoliatiõe facta ante sententiã notorie cõstet: de defectu propꝛietatis nõ, si post sententiam: qꝛ obtinuit ius de nouo acquirere: ideꝫ videtur ibi sequi Jo. and. ⁊ Ho. qui allegant pro hoc vlt. c. cum teneamur. ⁊. de ap. ego allego tex. meliorem cum ibi no. in. c. lꝫ episcopus. de preb. lib. vj. ⁊ seqt idem Jo. an. in addi. Spe. in ti. de pe. ⁊ post. §. i. ver. quid si pro vno. ⁊ do. Ant. hic ⁊ satis ruto opi. do. Ant. veriorẽ qꝛ hoc casu notorie cõstat de propꝛietatis defectu ꝯ agẽtẽ ⁊ fundata est intentio rei ꝯ quẽ agit: et sic sum⁹ q̃si ĩ terminis. c. ad decimas ⁊ qꝺ ibi no. ꝺ resti. spolia. lib. vj. ⁊ per Inno. in. c. cõstitut⁹. de fil. presbrt Fateor tamen ꝙ poterit agere contra spoliatorem ex condictione. l. si qs in tãtã. C. vñ. vi. ⁊. c. eũ qui. de ꝑbẽ. li. vj. ⁊. xvj. q. vj. placuit. vt pri

uet dño illi⁹ rei ex q̃ ꝓpꝛia authoritate ĩtulit violẽtiã vt etiã
37 sentit Jo. an. in. d. c. ad decimas. in fi. ¶ † An aũt possit agere ad fruct⁹ perceptos ⁊ qui percipi potuerũt a tempore spoliationis vsqꝫ ad tẽpus lit. conte. super petitorio. d. Ant. hic quod nõ: quia aut naturales sunt in suos nõ facit ꝯ dñꝫ. aut industriales ⁊ non cõsumpti. ⁊ tenetur illos restituere ex quo nõ cõsumpsit: ob. ergo reo excep. dolo facis ⁊c. forte posset dici in illis fructibus oppositum quos fecisset suos. qꝛ ex facto ⁊ dolo illius aduersarij eos nõ consumpsit: vñ dolus non dꝫ illi prodesse ⁊ isti obesse cũ debeat eẽ ꝯtrũ. vt i. c. ⁊ si necesse. de do. post di. re. ⁊. c. fi. ꝺ his q̃ vi metusve. ⁊ ꝙ ibi no. facit quod dixi in. c. cũ sup. ⁊. c. cum ecclesia. ꝯ. eo. Tertio casu qñ fuit ꝓnuntiatum pro reo quia constat de defectu iuris actoris: et tũc aut sum⁹ in reb⁹ ꝓphanis: ⁊ nõ ob. sñia in petitorio: qa licet non haberem ius tñ nõ licuit tibi me spoliare: ⁊ licite possidebam donec alius ꝓbaret de iure suo sup ꝓpꝛietate: vt in l. fin. C. de rei ven. Et poterit dicere spoliat⁹ quo ad te ex quo nõ constat de iure tuo liberas edes habeo. l. loci. §. competit. ff. si ser. ven. ⁊ quod no. in. d. c. ad decimas. ⁊. c. j. de prescrip. li. vj. in beneficialibus vero ⁊ spiritualibus alijs videt secus qꝛ sine titulo ista possideri nõ pñt: vñ non sufficit sola possessio vt in regula prima. de regu. iur. lib. vj. ⁊ in. c. ex frequentibus. de insti. ne detur vitiosus ingressus: vt in capi. vno. de eo qui mit. in pos. lib. vj. Ex quo ergo constat de defectu iuris agẽdi debet iudex lacerare libelluꝫ: vt no. Inn. in. c. j. de offi. vica. ⁊ sic potest intelligi quod no. Joã. an. in addi. Specula. super rub. de resti. spo. Scdo casu principali quando ꝓponit interdictum retinende an obstet sñia lata in petitorio: distinguit bar. in. d. §. nihil. cõe. ꝙ aut ꝯstat de iusta pos. eius qui interdictum intentat: ⁊ non obstat sibi exceptio dominij vel rei iudicate[c]: vt in. d. §. nihil cõe. secundũ vnã lec. ⁊ no. ĩ. d. l. si de eo. ĩ fi. ff. e. ti. quod satis placet: alias liceret ei pro quo lata est sententia molestare ꝓpꝛia authoritate possessorẽ. qꝺ est falsum cum executio sñie est fienda per iudicẽ. ad hoc quod no. Inno. in. c. cum nostris. de cõces. ꝑben. ⁊ bar. in. l. meminerint. C. vñ vi. ⁊. l. a diuo pio. ff. de re iu. ⁊ de hoc vide quod dicã post Inn. in. c. veniens. de prescrip. aut non perfecte cõstat pro intẽtante interdictũ: sed probatiões vtriusqꝫ sunt pares super possessione: ⁊ tunc sñia super petitorio faceret agentem succũbere sup possessorio: ⁊ ad hoc. c. licet. de ꝓba. ⁊ qꝺ no. Cy. in l. j. C. vti. pos. in pen. q. Tertio casu qñ intẽtatur interdictum adipiscende et tunc aut reus fuit absolutus qꝛ actor non probauit aut qꝛ reus erat dñs. pꝛio casu nõ parit exceptionẽ rei iudi. qꝛ nihil habet cõe ⁊c. vt. ꝯ. dixi et probatur ꝑm vnã lec. ĩ d. §. nihil. cõe. scdo casu aut docet de sententia incontinenti: ⁊ p ꝯñs de domino ⁊ ob. exceptio: aut non nocet incõtinẽti et nõ ob. vt probatur in. d. l. si. de vi. ff. de iud. ꝑm bar. in. d. §. nihil cõe. facit quod habetur. in. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhib. ⁊ qꝺ no. gl. in. c. j. ⁊. c. literas. ⁊. ti. proxi. ⁊ adde quod leg. et no. in. c. accedẽs. ⁊. de accusa. vbi habet de hoc interdicto adipiscende
28 in istis beneficialibus. ¶ † Sed queritur quid ecõtra an sñia
[d] lata in possessorio obstet agere volẽti sup propꝛietate.[d] iura cõiter vident velle quod nõ: vt in. c. olim. ⁊. eo. ⁊ in. c. q̃relam. de electio ⁊ in. d. §. nihil commune. hoc limita verũ nisi sit tale possessorium quod habeat annexam cãm dñij. vt ĩ. d. l. ij. §. quedam. ff de interdic. ⁊ per hoc habes hũc articulũ late declaratum. ¶ Oppo. capiendo gl. pe. dꝛ hic quod ẽt post conclusionem potest actor transire ad possessorium si reus maliciose vel casu subtraxit sibi facultatem probãdi dñiũ: videtur enim quod hec sñia super possessorio nullius erat effect⁹. ex quo enim nõ põt probare dñiũ ergo succumbet in petitorio ⁊ sñia lata in petitorio absorberet effectum sñie super possessorio: vt in. c. proxi. Gl. soluendo assignat tres effectus. huius sñie: primus quo ad fructus. secundus quo ad cõmodum retentionis in futurũ nisi aduersarius probauerit propꝛietatẽ. tertius quo ad facultatẽ excipiendi si reus ageret de ꝓpꝛietate cõdictione. l. si quis in tantum. ¶ No. bene ex fi. hui⁹ gl. extensionem ad. l. si quis in tantam. vt non solum passit passus violentiam intentando condictionem. l. cõsequi propꝛietatẽ sed etiam possit excipere de ea cõtra dominum agentem contra eum possidẽtem de ꝓpꝛietate. Et idem sentit Fed. de sen. consi. xlviij. sequendo simpliciter istã gl. sed ego nõ puto hoc dictum simpliciter procedere: qꝛ. per. l. si quis in tantam. non inducitur priuatio ipso iure sed requiritur sñia: vt ibi ptꝫ: sed per exceptionem quis priuari non potest vt in. ca. ij. de ordi.
29 cog. ¶ † Ad idẽ quod no. Inn. in. c. inter dilectos. de excep. prela. vbi dicitur ꝙ ꝯ vendicantem beneficium non admittit exceptio delicti nisi sit tale qꝺ ĩducat ꝓuatiõem tituli ĩpo facto. in cõtrarium facit regula vtriusqꝫ iuris ꝙ q admittit ad agendum fortius admittitur ad excipiendum: vt in regula

[a] ¶ Obstet. Addẽ vt per do. de rot. deci. prima. in nouis. hoc eo. ti.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Hoc casu. viꝺ Paul. de ca. in. l. permisceri. in pri. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. ij. C. de edic. diui adri. tol.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Rei iudicate. Repꝛehẽdit hec opi. per Alexan. ĩ. d. l. naturaliter. §. nihil. cõe. vbi ꝯ Moder. late.
Zacharias.

[d] ¶ Super ꝓpꝛietate. Adde Spec. ĩ ti. de testi. §. v. N. sed pone ago. vbi videt tenet quod non ⁊ maxime in beneficijs.

ad agendum.de regu.iur.li.vi.z in.l.inuitus.§.cui damus.ff. e.ti.Concludo sic sequendo theoricam Inn.in.d.c.inter dilectos:quod aut sumus in beneficialibus:z tunc non sufficit excipere contra agentem de violentia.Non ob.illa regula.q ad agendum.quia nõ habet locum qñ ad aliud ꝯpetit exceptio vt ibi no.Inno.nã in hoc casu actio daƭ ad vindictam vt priuetur beneficio per hoc tñ nihil accrescit sibi iuxta no.in cap. olim.de rescrip.sed exceptio competit ad conseruationẽ possessionis beneficij.potest tamẽ si vult excipere et addere isto modo dico te nõ audienduz:quod me spoliasti:z peto ꝑ hoc te priuari proprietate iuxta no.in.l.si quis in tantam.zqð dixi in.c.si diligenti.de foro compe.Si vero sumus in prophanis z tunc habeat locum ista glo.z dictum Fede.qꝛ exceptio z actio ad idem tendunt in effectu z sic habet locũ illa regula cui damus.Ista tñ gl.male loquitur duz dicit ꝙ reus põt excipere actorem nullum ius habere quia intulit violentiã:qa vt predixi,per hoc nõ perditur ꝓprietas ipso iure:sꝫ ꝑ sententiam:sed debet excipere modo predicto vel illi priuandum z sic ob.sibi regula dolo facias:quia petis ꝙ restitutur⁹ es vt ĩ regula dolo facit.lib.vj.¶ Nunc pro declaratione tex.z materie quero de plurib⁹.Primo an si actor velit intẽtare possessorium suspenso petitorio possit reus petere vt procedaƭ etiam super petitorio:secundo an suspendens petitoriũ cõdemnetur in expensis factis super petitorio.tertio si nõ vult suspendere petitorium:sed accumulare possessorium cũ petitorio z constet de vno ĩ possessorio de alio ĩ petitorio vel alr qualiter sit pronuntiandum.quarto an in cã appel̃onis hẽat locũ ista suspensio petitorij.quinto an sufficiat cõstare de iniquitate inuasoris ad hoc vt admittatur ista suspẽsio seu accumulatio possessorij post conclusionez in causa.sexto an publicatis attestationib⁹ super petitorio z dispensatione sup illis habita non facta conclusione in causa vel renuntiatione possit redire ad possessorium.¶ † Ad primum Innoc.hic concludit ꝙ ante finẽ possessorij z ipsius executionez[a] si snĩa feratur pro actore:non auditur reus petens vt ꝓcedaƭ super petitorio:sicut enim non potest intentare aliã actionẽ petitoriã pendente possessorio aduersarij:vt in.c.si.de or.co.ita nec petere vt procedatur super petitorio ĩtẽtato ante restitutionẽ spoliationis seu finem possessorij.nã ista suspensio a iure permittitur in odium inuasoris z in fauorẽ spoliati:z sic nõ cõpellitur causam prosequi semel inceptã.vnde cessat hoc casu auƭ.qui semel.C.qño z qñ iu.z.c.cãm.de do.z ꝯtu.sꝫ post finẽ possessorij poterit reus petere vt procedaƭ sup petitorio iam suspenso z tunc enim nihil impedit quomin⁹ audiaƭ.ar.i.c.fi. de ord.cog.z in.c.significauerunt.de test.in fin.tñ tenetur iste restitutus possessionẽ restituere nisi reus doceat de sua ꝓprietate ar.in.l.fi.C.de or.cog.inducit Inn.simile in misso in possessionem in reali.Ex quo enim est factus verus possessor nõ hꝫ amplius onus ꝓbandi dñium sed aduersarius:vt leg.et no.in.c.quoniã.§.in alijs vt lit.nõ conte.z in ca.prout.de do. z contu.in.l.ꝓperandũ.C.de iud.si eñ hoc operaƭ ibi ꝯtumacia fortius dꝫ hoc operari violentia.Hosti.videtur hoc ꝑcedens dictum Inno.impugnare.dicit enim se nõ videre qualiter hoc possit iudex congrue ꝓnuntiare ex quo restituit possessionẽ actori.z tũc deficit in probãdo dñium:nõ eñ potest dicere iudex adiudico tibi spoliatorẽ quẽ vẽdicasti cũ ipsum dominium non probauerit:nec poterit dicere absoluo ab impetitiõe spoliatoris cũ ipse nil petierit:sꝫ solũ ꝯquẽt⁹ fuit quare concludit quod ꝓpter necessitatem ꝓnuntiandi dñt oĩno cessare partes iudicis in petitorio restituto spoliato:sꝫ si spoliator postea agit tũc reus cõgrue absoluetur actore nil ꝓbãte:vel ꝓbante repulso ꝑ conditionẽ.l.si quis in tantã. Joan. an.dicit quod dictum Host.de impossibilitate ꝓnũtiãdi vƭ eẽ falsum nisi ĩtellexerit de sentẽtia ferẽda ꝓ actore restituto. Hic lati⁹ post do.Ant.quod aut reus petit vt ꝓcedatur super petitorio suspẽso anteꝙ̃ ꝓnũtieƭ sup possessorio vt fiat eius executio nõ est audiẽdus:vt.s̃.dixi predicta rõne:aut hoc petit post pronũciationem:z tunc aut snĩa fuit lata ꝓ eo in possessorio:vt qꝛ actor nõ ꝓbauit z debet vtiqꝫ audiri:quia ex q̃ semel elidit actionem:teneƭ illã ꝓsequi:vt in auƭ.q semel.C. qño z qñ iud.z in.c.cãm.de do.z contu.aut snĩa in possessorio fuit lata cõtra ipsum reũ:z sic fuit sibi oblata possessio z assignata actori:z tunc aduertendum qualr venit nunc reus sup petitorio:aut eñ constituit se actorẽ inchoando nouã ĩstãtiã z scðm oẽs debet audiri:qꝛ nihil obstat ad hoc qð leg.et not. in.c.significauerunt.de test.z de elec.querelã.si aũt venit ꝓsequendo antiquã instãtiã z tunc aut offert paratũ probare se dominium et debet admitti.ar.in.l.circa.ff.de proba.z eorũ q̃ not.in.c.ex conquestione.de resti.spo.z si probauerit dñiuz ꝓnũtiabiƭ pro eo in petitorio iuxta no.in.d.c.ex cõquestiõe.

z attrahet ad se possessionẽ.j.c.prox.aut nihil ꝓbauit.z tunc aut actor probauit dñium z pronuntiabitur pro eo nõ ad effectum vt consequatur possessionẽ cũ iã eã habeat sed,vt declaretur dominus z proderit sibi hec declaratio saltẽ ad effectũ si ille aduersarius in futurũ reperiretur possidere vel si de nouo vellet agere petitorio:iuxta nota.i.c.examinata.de iu. z.l.sij.ff.de re iud.z i.l.si a te.ff.de exec.rei iud.itẽ poterit absolui ab intentione rei aut venit vt actor ꝓsequaƭ z prius ꝓbando dominum.z tꝫ.d.Ant.eum non audiẽdũ qꝛ actor hꝫ cõmodum retinẽdi possessionem doneꝯ eũ ꝓbeƭ:credo hoc simpliciter nõ esse verũ cũ regulr teneaƭ actor ꝓseq actiõem semel intentatã:vt dictis iuribus z suspẽsio fit ex causa permissa.Cessante ergo cã debet compelli prosequi:vt sic saltem eo nõ probante absoluatur reus super petitorio:z condẽneƭ actor in expẽsis.¶ † Ad scðam an iste[b] suspendẽs petitoriũ seu renuntians z transiens ad possessorium sit cõdẽnãdus in expensis[c] super petitorio.Conclude post Host.z Jo.and.qð aut renuntiat petitorio:z est cõdẽnandus nisi aliquo extrinseco excusetur.ar.in.c.calumniam.de pe.z i.l.eũ quẽ temere. ff.de iu.z quod le.z no.in.c.fi.de do.z cõtu.aut vult tñ suspẽdere:z tunc ex solo ꝙ suspendit non est condẽnandus qꝛ hoc facit authoritate iuris i odiũ spoliãtis z ĩ fauorẽ spoliati:vt hic.z in cle.j.eo.ti.Aut succũbit in possessorio z põt etiã condẽnari qꝛ tunc constat eum frustratorie suspendisse:aut obtinuit:z tunc aut redit ad petitorium z succubuit:z idẽ.aut nõ reuertitur et etiam idem est dicendum si reus instat vt absoluatur super petitorio:ar.in.l.ꝓperandũ.C.de iu.aut redit ad petitoriũ z obtinet z non condẽnabiƭ:sed victus sibi cõdẽnabitur ꝑ regulã vict⁹ victori zc.vt ĩ.d.c.calumniã.z.d.l.eũ quẽ temere.¶ † Ad tertiũ qualis debeat esse exit⁹ al's snĩa cũ simul petitorio z possessorio fuerit actũ. Jo.an.notabilr distĩguit:aut quilibet pro eadem parte de altero tñ:aut ð vtroqꝫ aut de vno ꝓ vna parte:aut de alio ꝓ alia pte:si de vtroqꝫ liquet pro eadem parte:si pro reo planum est ꝙ sup vtroqꝫ absoluitur:siue liqueat quia probauit de iure suo siue quia non ꝓbauit actor:vt.s̃.c.ij.in fi.sed si pro actore liquet vt qꝛ vendicans et agens possessorio ꝓbauit vtrunqꝫ tunc iudex ꝓnũtiabit super vtroqꝫ qꝛ de qua re zc.s̃.c.proxi. Et si dicas ꝙ ꝓ nihilo pronuntiabit super possessorio:ex quo super ꝓprietate ꝓnũtiat cuz in executione possessorium sequaƭ ꝓprietatẽ vt in.c.pxi.ff.de pub.l.pe.z vlt.Rñ.ipse id verũ quo ad effectum restituende possessionis:sed dꝫ ꝓnũtiare sup possessorio propter expẽsas quas dꝫ vict⁹ victori.de pe.calũniam.z de rei ven.l.vtiqꝫ.C.de iu.l.properãdũ.z quo ad fructus q in possessorio recuperãde debẽƭ a tpe deiectiõis habita rõne ꝑcipiẽdoꝝ vt.j.ti.proxi.c.grauis.ff.de vi z vi ar.l.j.§.ex die. et qui respectu petitorij nõ venirẽt.vt no.in.d.c.grauis.Si vo de vtroqꝫ liquet sed diuisim vel pro altero tãtũ:z tunc distingue aut liquet de petitorio ꝓ actore:de possessorio pro reo: aut cõtra:primo casu ꝓnuntiabit iudex in petitorio ꝓ actore in possessorio pro reo:z per hoc precipiet rem actori restitui ex quo sua est:vt.j.c.proxi.z.ff.de pub.l.pe.z vl.sed ꝓpter impẽsas etiã super possessorio pronũtiabit pro reo:vt pal.l.vtiqꝫ.idem in casu cõuerso in quo pronuntiabit in petitorio ꝓ reo,in possessorio pro actore ꝓpter impẽsas z ꝓpter fructus vt no.ĩ.c.prox.z.j.ð testi.significauerũt.in gl.fi. ¶ Et no.bñ quod ex hoc aperte sentit Jo.an.quod actor obtinens ĩ possessorio z succumbens in petitorio recuperat fructus[d] cuius ꝯtrium tenet hic do.Ant.sed dic vt dixi in.c.cũ ecclesia.z cap. cũ super.s̃.eo.Et si q̃ris an tũc cũ cõstat pro actore in possessorio,ꝓ reo in petitorio:possessio sit restituẽda actori:refert aut liquet de proprietate pro reo:qꝛ actor nõ ꝓbauit aut qꝛ re⁹ probauit dominium:scðo casu pronũtiabiƭ ꝓ reo nec tenebiƭ tũc possessionem actori restituere qꝛ dolo facit.ff.de re iu.l.l.dolo.z regula dolo.lib.vj.hec ratio certe nõ est bona qa illa regula dolo facis:non habet locum in interdicto recuperãde:vt ibi no.sed vera ratio est:qꝛ cum simul pronuntiatur super proprietate z possessiõe:proprietas attrahit ad se possessionem.vt in.c.proxi.Primo casu quando actor non probauit in petitorio:nõ tñ reus probauit dominium tunc cũ lꝫ pro reo,pronũtietur in petitorio:per id tamen nil consequiƭ nisi quod euadit condẽnationem expensarũ in petitorio.Et scitur per id qs teneatur ad expensas vt in prealleg.l.vtiqꝫ.z ff.de excep.rei iud.l.ex sextante.§.latin⁹. Scðo membro principali quando liqueret de altero tantũ:aut de possessorio tñ aut de petitorio tñ:si de possessorio tãtũ,tũc aut pro actore q̊ casu iudex cõdemnabit reũ:z precipiet actor restitui z pendere poterit iudiciũ petitorij donec de illo cõstabit.de quo si non constet:tenebitur actor ad expensas reo.vt supra sepius dictum est. Aut constat pro reo de possessorio:et tunc

pro eo

Zacharias.

a ¶ Et ipsius executionem. Adde quid in causa appellationis Ro. decis.ccccxxi.ici, ꝑ spoliato.in no, Sebasti.Sapia.

b ¶ An iste. Vide Bart.in.l.edita. col.fi.C.de eden. vbi tangit an qñ sit emendatio vel cumulatio sint reficiende expense de quo ibi etiam per Moder.

c ¶ In expensis. Adde do.de rot. decisi.ccv.hoc.e. ti.in finalib⁹ verbis in nouis.

d ¶ Recupat fructus. Adde vt ꝑ do.de rota.decis. ccccv.de re iud.in nouis.

pro eo pronuntiabitur ⁊ pendebit petitoriū:vt.s.dictū est:si
vero liquet de petitorio tm̄:⁊ si pro actore iudex ꝓnuntiabit
rem esse suam ⁊ precipiet restitui possessionem vt in prealle.
l.pe.⁊ vlti.ff.de pu.tū lz ꝓnūtiet rem esse suam adhuc de pos
sessorio cognoscetur propter expēsas:vt in prealle.l.vtiq̄.ff.
iud.sol.l.si seru⁹.si vero de petitorio liquet ꝓ reo ⁊ tunc aut li
quet:q꞉ nō ꝓbauit actor,⁊ tunc parum prodesset sz absolue꞉
⁊ sentētia ꝯseruabit sibi retentionem:vt insti.de act.§.cōmo
dum.Aut liquet pro reo qui probauit ꝓbationis onus assu
mens:⁊ tunc pronuntiabitur pro reo ⁊ erit effect⁹:quia licet
postea de possessione constet ꝓ actore nō restituitur sibi pos
sessio:sed remanebit penes reum.ff.de rei vēdica.l.is qui.de
publ.l.pe.⁊ vlti.⁊.j.c.proxi.hec sunt verba Jo.and.qui colle
git hāc materiam per modū summe.⁊ in veritate poti⁹ fuit
laboriosum ꝙ̄ subtile.¶†Ad quartum an in causa appella-
tionis habeat locum ista suspenso petitorij.Joan.an.hic lo-
quitur per ista verba dicendo qd̄ hodie in beneficialibus per
appellationem deuolutis ad curiam tam appellat⁹ ꝙ̄ appel
lans possunt nedum petitorium:sed etiam possessoriū inten
tare:⁊ potest etiam aliter ante conclusionem suspēdere peti-
torium a se vel ab aduersario inchoatū ᵃ in solo possessorio
procedendo.vt in cle.causa.eo.ti. Et per hec verba vr̄ sentire
Jo.an.qd̄ dispositio illi⁹ cle.nō habeat locum in alijs causis
a beneficialibus:nec etiā in bn̄ficialibus nisi qn̄ appella꞉ ad
curiā.Et idē videtur sentire i.d.cle.cā.in gl.suis.d.Ant.dicit
se nō putare qd̄ aliqua sit specialitas in beneficialib⁹ ꝓsuppo
sito qd̄ petitoriū ⁊ possessoriū sunt in iurisdictiōe iudicis ad
quē:q꞉ ꝯclusio in cā in prima instātia est suspensa in appella-
tiōis causa.¶†Et cum appellatio rescindat oīa vsq̄ ad pu
blicationē testiū:vt de testi.c.fraternitatis.de iurejur.veniēs
de fide instr.cū ioānes.⁊.C.de tēp.ap.l.per hāc.facit qd̄ not.
in spe.in tit.de renū.⁊ cōclusi.§.j,in ꝓnc.sed hoc est spāle in cā
bn̄ficiali ꝭm eū:q꞉ interposita appellatione solēniter ⁊ legiti
me insinuata deuoluitur tota cā quo ad petitoriū ⁊ possesso
rium quod nō est in alijs causis sed solum deuoluitur articu-
lus super quo pēdet appellatio:sed appellatiōe iustificata cū
tunc totū negotiū super quo lis pēdebat fiat corā iudice ad
quem:poterit accumulari possessorium super petitorio sup
quo fuisset appellatū:idem forte dicendum est secundū eum
qn̄ corā ꝓmo iudice esset intētatū simul possessoriū ⁊ petito-
riū ⁊ postea appellaret i altero eoꝝ:q꞉ iustificata appellatiōe
deuolueretur ad petitorium vt suspendi possit tāꝙ̄ deuolu-
tum rōne connexitatis cause.hoc tamen finaliter sibi nō pla
cet q꞉ appellatio deuoluit id tm̄ sup quo appellatio est inter
posita:⁊ nō aliud:⁊ non est tanta cōnexitas qd̄ deuolutio li-
mitata ad vnā deuoluat ad aliam:vt no.de se.pos.⁊ fruct.c.j.
quasi velit do.Ant.ꝙ cā petitoria ⁊ pos.sup qua nō fuit ap-
pellatum remaneat corā iudice a quo:⁊ alia remaneat coram
iudice ad quē.cū iste cause in veritate sunt diuerse:⁊ ꝓ hoc fa
cit.c.ad hec.si in vna.⁊.c.ꝓposuit.j.de app.de quo etiā vide
qd̄ no.i.c.ij.de or.cog.sz per hoc.d.An.vr̄ recedere a lect.Jo.
an.⁊ gl.d.cle.vt sic illa cle.ꝓcedat etiam in cā non beneficiali.
ex quo totum negotiū simpl'r est corā iudice ad quem:sz cer-
te hoc dictum mihi nō placet indistincte:q꞉ inchoando nouā
instātiam super possessorio iste iudex ad quē:nō est idoneus;
cū appellatio tm̄ deduxerit petitoriū ⁊ successerit loco prio-
ris iudicis sup petitorio dūtaxat sup quo fuit appellatū:ad
hoc.c.vt debit⁹.j.de appel.c.pastoralis.de offi.or.Ideo post
pau.in.d.cle.cā.concludo sic:dū querimus an in alijs causis a
bn̄ficialib⁹ habeat locū illa cle.qd̄ aut appellatur ante porre-
ctionē libelli ⁊ anteꝙ̄ lis ꝯteste꞉:⁊ tūc lz nō possit iustificare
hāc appellationem interpositam a grauamine seu interlocu
toria nisi ex causis in appellatiōe deductis:vt in cle.appellā-
ti.de ap.tamen ea finita ⁊ iustificata poterit intentare qd̄ iu-
dicium vult cū lis non fuerit cepta corā primo.de verbo.sig.
c.ex parte.⁊ iste succedit loco primi iudicis simpl'r i tota cā:⁊
sic habebit locū.d.cle.vt possit suspēdere petitorium:⁊ ꝓmo
intentare ⁊ inchoare possessoriū ex quo tota cā simpl'r est co
ram eo:⁊ eadem rō est nūc in hac cā ꝓphana que est in benefi
cialibus nisi q꞉ ꝑ appellationē deuoluitur tota cā ad curiā:
vt in.c.j.de ele.lib.vj.minus enī dz licere hec suspensio in bn̄fi
cialib⁹ ne detur vitiosus ingressus ꝙ̄ in ꝓphanis:vt i simili
ptz in.c.j.de eo qui mit.in pos.lib.vj.si ergo per hanc rōnē lz
in bn̄ficialibus forti⁹ lz in alijs vbi hec rō nō reperi꞉.aut fuit
appellatū post porrectionē libelli seu postꝙ̄ fuit lis cōtesta.
⁊ tūc cū ꝑ appellationē solum deuolua꞉ instantia in inchoa-
ta non poterit intentari possessorium iam non deuolutū:cū
sit opus noua instātia q̄ virtute appellatiōis deducta nō est
cū sit quasi alia cā in qua nullū grauamē fuit illatū per iudi-
cem a quo:ergo nō est extrahenda a sua iurisdictione ⁊ intē-
tanda coram iudice appellationis q non succedit per appel-
lationem nisi ratiōe grauaminis ꝓcedentis.ar.in.d.c.ad hec.
⁊.c.ꝓposuit.de ap.sz in cā bn̄ficiali sec⁹ est q꞉ illa tota deuol
uitur ꝑ appellationē ad papā:vt in.c.j.de elec.lib.vj.adeo qd̄
arctantur actor ⁊ reus ire sup illa cā ad curiam non mirum si
vtriq̄.s.appellāti ⁊ appellato lz sic suspēdere:vt ibi dr̄.Et in-
telligo qd̄ nō in omni cā bn̄ficiali ꝓcedat illa cle.sz qn̄ appel-
latur ad papā iuxta formā.c.j.de ele.li.vj.⁊ cle.causam.eo.ti.
q꞉ tunc tota cā deuolui꞉ vt ibi:secus si contendere꞉ corā ordi
nario vel delegato appellare꞉ q꞉ tunc idē dicēdum est in bn̄-
ficialibus qd̄ in alijs ꝓphanis eadē rōne.Et iō nō sine mini-
sterio dicta cle.loquitur qn̄ appella꞉ ad curiā in bn̄ficialib⁹:⁊
ex his habes intellectū ad dictā cle.cā.si aūt in non bn̄ficiali-
bus vel beneficialibus vbi nō appellare꞉.⁊ ꝓdicto mō fuisset
primo actū petitorio ⁊ possessorio ⁊ legitime appellatū sup
vtroq̄,tūc iustificata appellatiōe posset adhuc habere locū
dispositio dicte cle.q꞉ tota cā est corā iudice ad quē:nec ob-
stat si fuisset cōclusum corā iudice a quo:q꞉ iam per sentētiā
appellationis tolli꞉ virtus cōclusionis ⁊ hz locum in regula
non oppositum opponā ⁊c.de fide instru.cum ioannes.C.de
tēpo.ap.l.per hāc.facit ad hoc qd̄ no.Inn.in.c.cū venisset.de
testi.spo.⁊ Spe.in tit.de renun.⁊ cōclu.post prin.Et aduer-
te q꞉ do.de ro.deci.ccx.tenēt qd̄ in cā appellationis in istis ꝓ
phanis non poterit qs suspēdere petitorium ab aduersa par
te intentatum:sed a se intentatum sic.dummodo vtrunq̄ sit
deductum ⁊ deuolutum ad iudicem appellationis expresse
vel alio modo:sed certe hoc dictum mihi placet:q꞉ nō video
in hoc rōnem differentie inter beneficialia in quibus lz vt in
d.cle.⁊ inter ꝓphana ex quo tota cā deuoluta est modis pre-
dictis ad iudicem ad quem.vn̄ militāt rationes illi⁹ cle.⁊ for
tius in alijs ꝙ̄ in beneficialibus in quibus non est dare iustā
possessionē sine titulo.⁊.s.dixi.⁊ hec sufficiāt ꝓ hoc vtili ar-
35 ticulo.¶†Ad quintum an sufficiat cōstare ex perspicuis in
dicijs de iniquitate inuasoris ⁊c.ad hoc vt admitta꞉ ista su-
spensio post cōclusionem in cā.Pe.videtur velle quod sic:et
ponit exemplū vt q꞉ spoliatus de hoc hz ꝓbātiones in prō-
ptu.Inn.dicit hoc solum nō sufficere:nisi appareat subtra-
ctio ꝓbationū malitia vel casu vel alia iusta cā.Et imputet
sibi spoliatus quia concludit in petitorio.hoc etiam vide-
tur approbare Hosti.dicens ꝙ si ex hoc insurgit aliquis fa-
uor spoliatoris:nō tn̄ hoc fit proter ipsius fauorem sed pro-
pter equitatem iudicij:simile de excep.c.cū inter.Et pro hac
opi.facit ꝭm Joā.and.copula que statim sequitur et casu ⁊c.
ponit casum cū ꝓpter ꝓpositū hoc ꝯtingit:malitiā cū ex ꝓ-
posito:puta ex casu incēdi domū meā ⁊ tuā vicinā ꝓpter qd̄
perdidisti instrumēta:vel casu occidi testes tuos vel his simi
lia.malitia vero cum ad hūc finem ꝓdicta fecisset vel his simi
lia ⁊c.Et ꝙ̄ꝙ̄ hic videatur cōis opi.tn̄ si bn̄ aduertatur opi.
Pet.vr̄ preſtātior.nā due rōnes ꝓhibitiue ponūtur in text.
quare istud priuilegium petitorij suspensiuū nō hz locū post
cōclusionē in cā ꝓma:ne lites litibus inculcentur:scda q꞉ pos
set fraudib⁹ via aperiri.s.q꞉ vidēs se deficere in petitorio in-
tentaret possessoriū que rationes cessant cū facile argui꞉ ini-
quitas inuasoris vt q꞉ probationes sunt in prōptu:tunc enī
inculcan꞉ lites q꞉ hodie cōstat:hodie agatur.cessat fraus cū
facile argui꞉ iniquitas ⁊ in mora modici tpis non est preiudi
cium.l.si debitori.ff.de iud.ergo hec sola cā debet ꝑ se suffice
re:maxime cum tractem⁹ de fauore rationabili ex parte spo
liati ⁊ odio rationabili ex pte spoliatoris:ꝓ hoc ēt adduco
tex.in ver.is igi꞉.⁊ alijs ⁊c.vbi presupponit plures cās fuisse
ꝓmissas:si etiam subtractio probationū casu vel malitia sem
per esset necessaria non dixisset in plurali his causis:sed hac
cā ⁊c.Et sic dictio ⁊ stat potius disiūctiue:vel copulat plures
cās eque principaliter:sufficit ergo aliqua istarum causarū.
Et idē vbi subest alia eqtas vt patet in tex.ꝭm Pet.⁊ Abb.
qn̄ sunt i mortis articulo testes per quos volo ꝓbare posses-
soriū.vt li.nō ꝯtest.qm̄.⁊ no.hoc exēplū q꞉ est satis notabile.
36 ¶†Ad sextum ⁊ vltimū:an publicatis attestatiōib⁹ super
petitorio ⁊ disputatione super illis habita nondum facta cō
clusione in cā habeat locum suspensio petitorij.ᵇ Inn.qd̄ sic
q꞉ adhuc pōt fieri ꝓbatio ꝑ cōfessionē ⁊ instrumēta:vt in.c.
cū dilectus.de fi.instru.⁊ si causa non est adhuc tam liquida,
qd̄ diffiniri possit:⁊ sic cessat dictū litere.Sed dices cū etiam
post cōclusionem in cā possunt fieri ꝓbationes per beneficiū
restitut.in integ.ergo eadē rōne deberet licere redire ad pos
37 sessorium.¶†Respondet notabiliter Inno.quod illud nō
dici꞉ posse fieri qd̄ fit per remedium extraordinariū:qd̄ not.
quia quotidie allegatur:pro hoc facit q꞉ illud dicimur posse
quod de iure possumus.xxij.q.ij.faciat hō.⁊.l.filius.ff.de cō-
dic.institu.non ergo dicitur posse fieri quod ius prohibet.

a ¶Aduersario inchoatū.Adde vidēdū Pau.de ca.ꝯsil.cclxxij.i ꝓmo ipressis.do.d rot.decis.lxix.inci.in cā appellationis.hoc eo ti.i ātiqs.

Zacharias.

b ¶Suspensio petitorij.adde pau.de ca.sepe alle.ꝯs.cclxxiij.inci.q꞉ ꝑ primū.vbi post lōgā disputationez vide꞉ inclinare in partem Inno.

x

1 ☞ Petitorium et possessoriũ pñt ab eodẽ ⁊ cõtra eũdem simul intentari ⁊ pronuntiabitur primo sup possessorio: sed executio fiet primo in petitorio.10. vbi distinguit: sed quid si peruertit ordo istius pronuntiationis an vitietur iudiciũ.8.
2 Cumulatio duarũ actionũ ad diuersa tendentiũ ⁊ cõtra eundem permittitur in iure.
Sñia lz lata sup diuersis articulis et causis potest dici vna.
3 Sententia lata super petitorio: absorbet effectum sententie super possessorio.
5 Possessorium retinende: potest cõcurrere cum petitorio. an autem ab eodem possint accumulari. ⁊ an a diuersis.7. ⁊ quid de alijs interdictis.6.
7 Sñia lata in petitorio: an obstet agere volenti possessorio.
8 Omissio ordinis in processu: an vitiet processum.
9 Sententia lata super possessorio vel petitorio: vel ecõtra diuersis temporibus que preualebit.
12 Obtinens in possessorio et succumbens in petitorio: et ob hoc appellauit: an appellatione pendente exequitur sententia super possessorio.
13 Sententia lata super vno in petitorio ⁊ possessorio ⁊ fuit appellatum in petitorio an exequetur in possessorio.
Appellatio in causa reconuentionis non impedit executionem in causa conuentionis nec econtra.

Cum dilectus.

1 ¶ † Si petitorio et possessorio simul est actum vna sententia terminat. ⁊ presumitur possessorium in terminando: sed in exequẽdo p̃ualet petitorium: vel ad idẽ sic. in ꝓcedendi facultate possunt concurrere petitorium et possessoriũ in terminãdo possessoriũ petitorio prefertur. In exequẽdo vero petitoriũ possessorio preualet. h. d. Primo ponitur decisa cõsultatio: secundo respõ. ibi ad quartũ. que facit tria. Primo p̃supponit modum ꝓcedendi. Scd̃o declarat ordinẽ terminandi. Tertio effectũ exequendi. ¶ Casus literalis. Aliqs possessorio ⁊ petitorio simul[a] egit ꝯ aduersarium suũ. Iudex qualiter deberet ferre sñiam dubitauit. r̃ndet papa qd̃ cum simul est actum possessorio et petitorio vtrũqz debet vna sñia terminari: sz in pronuntiatione si sit p̃mittenda possessio in executiõe dz ꝓprietas p̃ualere ẜm qd̃ factũ fuit. s̄. e. c. cũ eccl'ia. ⁊. c. cũ sup. Ber.
2 ¶ † No. p̃mo qd̃ due actiões tendẽtes ad diuersa possunt simul accumulari. ¶ Not. possibilem[b] concursum petitorij et possessorij: et cũ text'. nõ distinguat põt intelligi generaliter siue ab eadem parte: siue a diuersis intententur: et hoc si nõ obstat ꝯrietas: siue alia regula iuris vel priuilegium iuris: de quo. j. latius dicam.
3 ¶ † Not. ꝙ sñia super diuersis. articulis seu causis vel actionibus in eodẽ tẽpore lata põt dici vna in veritate cũ sint plures: qꝛ quot sunt articuli tot sunt sñie: vt l. ẽt. ff. de mino. sed dicitur vna ꝓpter vnitatẽ charte et tpis de quo vide glo. in. c. ij. de ordi. cogni.
4 ¶ † Not. qd̃ ꝓprietas est lõge nobilior quã possessio: hinc est qd̃ sñia lata super proprietate absorbet effectum sñie super possessiõe. ex quo etiã not. qd̃ magis dignum trahit ad se minus dignum[c] de cõsecra. eccle. vel alta. c. qd̃ in dubijs. ⁊. c. vno. e. tit. lib. vj.
5 ¶ † Op. contra tex. videt̃ em̃ qd̃ impossibilis sit cõcorsus petitorij et possessorij: sed primo debet discuti possessorium vt appareat qs possideat: ⁊ sic sit certũ qs debeat onus ꝓbãdi ꝓprietatẽ subire: vt ꝓbari videtur in. l. ordinarij. C. de rei vend. et. l. incerti. C. de interdi. ⁊. l. si de vi. ff. de iudi. Gl. laborat in soluendo: in effectu ponit tres opiniones: quidam enim intelligũt hunc tex. ꝙ vnus agebat vti possidetis: ⁊ aduersarius reconueniebat cum rei vendicatione. sed isti non r̃ndent ad cõtraria imo glos. reprobat hunc intellectũ: dicens ꝙ ista duo iudicia non possunt simul obstante contrarietate cõcurrere: nã interdictũ vti possidetis datur inter duos qui cõtendunt se possidere. Et sic etiam cũ reus cõtẽdat possidere non potest agere rei vendicatione contra actorem. cũ rei vendicatio nõ cõpetat possessori. vt i. c. examinata. de iudic. ⁊. l. in rem. ff. de rei ven. hec reprobatio gl. nõ est vera. primo qꝛ interdictum vti possidetis: potest cõpetere etiã ĩter possessorẽ ⁊ eũ q molestat: lz nõ possideat. vt in. c. lz. ⁊ quod ibi not. glos. j. de proba. Et sequitur hic Ioan. and. ⁊ sic nihil obstat quominus a
6 diuersis ista duo iudicia simul accumulent̃. ¶ † An autem ab eadẽ parte possint accumulari: dixi plene in. c. precedenti. vbi vide. ⁊. j. aliquid dicam. Secunda est opin. Iac. de bel. qui tenuit per ꝯria supra formata: quod ista duo iudicia nunquã possunt simul concurrere. sed ad hoc. c. ⁊ similia iura non respondet. Tertia est opi. Mar. dicẽtis ꝙ excepto interdicto vti possidetis: possunt alia interdicto cõcurrere cum petitorio: ⁊ quod ꝯria superius alle. intelliguntur de interdicto vti possidetis. Illud em̃ nõ cõcurrit ꝓpter euidẽtem ꝯrietatem quia qui agit ĩterdicto vti possidetis: dicit se possidere: ergo non põt simul intẽtare rei vendi. que possessori nõ cõpetit: vt. s̄. dixi. ⁊ hanc opin. approbat glos. nostra. ⁊ postea ponit aliqua que sunt clara. ¶ Aduerte qꝛ Ioã. cal. commentauit hoc. c. ⁊ more cõmẽtantiũ posuit hic multa q̃ satis expedita sunt supra in suis locis. ⁊ dom̃. Anto. fere posuit hic vnã repetitionem Bart. in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. pos. magis legit leges ꝙ̃ capitula. ⁊ multa repetit de expeditis in precedentibus capitulis maxime in. c. precedenti. Ideo ego atingã duntaxat ꝑtinentia ad intellectũ huius. c. clarissime ⁊ succincte loquendo. Scias em̃ ꝙ anteꝙ̃ dñi legiste vidissent ⁊ bene ponderassent iura nostra posuerunt tres principales opi. ĩ materia nostra. de quib' extẽsi' poteris videre ꝑ Bart. in. d. §. nihil commune. ⁊ ꝑ alle. l. incerti. Prima opinio fuit Io. ⁊ Azo. ⁊ quorũdã aliorũ qui indistincte dixerunt nullũ possessoriũ ꝯcurrere posse cum petitorio per iura allegata superius in ꝯrio. Secunda fuit opi. Mart. q dicit ꝙ petitoriũ ⁊ possessoriũ retinende non pñt concurrere rõne contrarietatis cetera possessoria concurrẽtia cũ in eis nõ sit contrarietas. ar. l. cũ fundũ in. fi. ff. de vi ⁊ vi ar. et hanc. opin. dicit approbari per. c. pastoralis. s̄. e. ⁊ sequit̃ gl. i. l. si de vi. ff. de iudi. ⁊ ad contraria superius formata r̃ndet vt in eis not. Tertia fuit opi. Pe. de bel. qui dicit ꝙ nũquam potuit cadere in capite suo ꝙ petitoriũ nõ ꝯcurreret cũ possessorio: ideo tenet qd̃ oẽ possessorium possit intentari cũ petitorio: ⁊ hoc probat multis legibus ⁊ rationibus. Primo qd̃ tũc cogitur quis eligere vnam actionem qñ agitur ad idẽ: vt. l. nemo. ex his. §. quoties. ff. de regu. iur. sed proprietas ⁊ possessio sunt diuersa. l. si duo. in fin. ff. vti pos. ⁊ in. d. §. nihil cõe. Secunda ratio qꝛ tunc non admittit̃ concursus duarũ actionũ qñ absolutoria lata in vna parit exceptionẽ rei iud. in alia: vt. l. fundi. ⁊. l. fundum. ff. de excep. sed hoc cessat in istis iudicijs: vt. l. ⁊ an eadem. ff. de exce. rei iud. ⁊. c. significauerũt. de testi. et. j. c. fin. pro hac etiam opinione inducit. l. nulli. C. de iud. ⁊ dicit hic Ioã. an. ꝙ si nõ calũniet̃ videt̃ casus. in. d. l. nulli. ad contraria supra formata r̃ndet dictus Pet. qd̃ nulla necessitas impedit accumulationẽ cum esset oĩs regula impediẽs: vt. s̄. ꝓbatũ est. sed ordo litis bñ impedit: qꝛ si vult vti commodo possessiõis opꝫ ꝙ prius declaretur quis sit possessor ex quo apparebit persona petitoris ⁊ rei quasi velit dicere ꝙ cũ non contendit se possidere tunc pñt simul accumulari: vel si vult assumere in se onus ꝓbandi. si autem ꝯtendit se possidere ⁊ vult vti commodo possessionis vt releuetur ab onere ꝓbãdi in ꝓprietate ⁊ aduersarius etiam cõtendit se possidere: tunc ordinarij iuris est vt primo discutiat̃ de possessione vt sic appareat: ⁊ dicit Cy. hãc opi. verã vt euangeliũ: ponit hoc in. l. ordinarij. vbi multũ late ꝓsequit̃ has dictas opi. Bar. in. d. §. nihil commune. dicit hanc opi. Petr. sic indistincte prout ipse ponit esse falsam: qꝛ nõ solũ ordo sed regule impediẽtes accumulationem seu cõcursum duarum actionũ est reperire inter petitoriũ ⁊ possessoriũ. ¶ Tres em̃ sunt regule impedientes accumulationem. Prima cũ duo iudicia sunt ꝯria. Scd̃a si electione tollunt̃. Tertia si absolutoria lata in p̃mo parit exceptionẽ rei indicate in scd̃o. vt plene not. ꝑ Dyn. in regula nullus pluribus. de regu. iur. lib. vj. ⁊ per Cy. ⁊ Bart. in. l. edita. C. de eden. aliquid tetigi i. c. ij. de libel. obl. Prima cõtrarietas adest cũ ꝓpono petitorium ⁊ possessoriũ retinende de eodẽ respectu[d] vt semꝑ dixi ⁊ plenius in. c. p̃cedenti. ⁊ no. in. d. §. nihil commune. Scd̃a regula põt adesse cũ tolluntur electione. iuxta no. in. l. fi. C. de cõdi. ⁊ pone aliud exẽplum. si sciens me possidere ꝓpono rei vẽdicationẽ videor renũtiare possessioni ⁊ per ꝯñs possessorio retinẽde. Tertia regula potest habere locũ. nã absolutoria lata in petitorio parit exceptionem rei iudicare in possessorio in multis casib': vt dictũ fuit in. c. precedẽti. ⁊ ex his patet opin. Pe. indistĩcte nõ esse verã: ⁊ circa hoc multũ instat Bar. Sed breuiter cõcludendo mentẽ suã inferẽdo ad intellectũ hui'. c. cõlude ꝙ vbi regule predicte nõ obstãt satis poterũt accumulari petitorium et possessoriũ siue in eodẽ siue in diuersis libellis. põt ergo primũ ꝓcedere iste tex. in petitorio ⁊ possessorio recuperande ⁊ hoc multipliciter. Primo em̃ põt vnus ⁊ idem intentare illa simul: qꝛ nulla resultat ꝯrietas: nec electione tollunt̃ cũ ꝯpe-
7 tant ad diuersa. ¶ † Nec ob. si dicat̃ ꝙ obstat alia regl'a: vꝫ ꝙ sñia lata in petitorio obstat agere volẽti in possessorio: qꝛ illud procedit qñ reus assumit in se onus ꝓbãdi ꝓprietatẽ ⁊ probat sz hoc cõiter nõ cõtingit ẜm cõem cursum causarum: vt dicit Barto. ⁊ bñ in. d. §. nihil commune. sola em̃ absolutio facta in petitorio qꝛ actor nõ ꝓbauit: nõ obstat agere volẽti in possessorio: qꝛ ex hoc nõ ꝯstat d defectu ꝓprietatis. vt no. s̄. c. precedẽti. Scd̃o põt practicari qñ actor egit petitorio: ⁊

reus recõuenit

Zacharias.

a ¶ Simul. subaudi diuersis tñ respectibus vt per Bar. alex. ⁊ scrib. in. l. naturalit̃. §. nihil cõe. in. iij. cõbinatiõe. cum cõcor. ibi per Alex. signa. ff. de acqui. pos. et pau. de ca. ꝯsi. cclxxxvij. in. c. videt̃ dicendum.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Nota possibilẽ. vide soꝫi. in cõs. xxxviij. inci. ꝑ decisiõe. in ꝟsi. qnto p̃ncipalit̃. in ꝯsil. xlj. incip. Anteꝙ̃. colum. in. j. parte. pau. de ca. ꝯsi. cclxxviij. inci. videt̃ dicẽdum. ⁊ in ꝯsi. xxvij. inci. quia ꝑ primum.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Min' dignũ. hanc regulã exornat. d. ias. in. l. imperium. col. iij. ff. de iurisd. om. iudi.

d ¶ Eodem respectu. Adde an petitoriũ ⁊ possessoriũ retinende possint ꝯcurrere pau. de ca. consil. cclx. in p̃mo impressis Bal. cõsil. ccclxxj. Anto. Francis. ¶ An petitoriũ et possessorium simul cõcurrant vltra dicta ꝑ Bart. ⁊ alex. in. l. naturalit̃. in. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. vide etiam bar. in. l. incerti. C. de ĩterdi. ⁊ in. l. si de vi. ff. de iud. ⁊ do. de ro. in suis decisionibus deci. vj. in antiqs. et adde qd̃ cõsiliũ pauli hic alleg. est mihi in nu. cclvij. ⁊ incipit in cã que vertit̃. vbi tꝫ partẽ negatiuã. et adde qd̃ si simul accumulent̃ põt iudex diuidere libellum ⁊ ꝓnuntiare super vtroqꝫ: sꝫ in ordine ꝓnũtiandi dꝫ prius ꝓnuntiari super possessorio si de ipsa possessione cõstet: qꝛ in ordine ꝓnũtiãdi prius p̃mittit̃ possessio vt ꝑ Innoc. in. c. suborta. de re iudi. ⁊ an absolutoria lata in vno pariat exceptionẽ rei iud. in altero: dicas ꝙ nõ imo poterit ad-

reus reconuenit eũ possessorio deducendo spoliationẽ ꝑ viã agẽdi: tunc em̃ nihil obstat iudicia hec accumulari: ꝛ hoc sup diuersis reb⁹. vt ꝓbatur in. c. cũ dilectus. š. de ordine cognit. Quid autẽ si fiet recõuẽtio super eadẽ re sup possessorio: dic vt legi. ꝛ no. i. c. ex cõquestiõe.[a] de resti spo. ꝛ dixi aliqd in ca. fi. de ord. cog. Tertio potest practicari qd̃ actor egit possessorio ꝛ reus recõuenit eũ sup proprietate ꝛ actor nihil excepit: vt no. in. d. c. fi. de or. cog. secus. si excepit qui habet priuilegiũ vt nõ cogaẽ rñdere super petitorio anteq̃ restituatur: vt. d. c. fi. de ord. cog. Scd̃o principaliter põt practicari in petitorio ꝛ possessorio adipiscẽde: nã ab eadẽ parte ꝛ diuersis possunt simul intẽtari si nõ est cõclusum in causa vt in. d. c. pastoralis š. eo Tertio principaliter pot practiquari in petitorio ꝛ possessorio retinẽde. ꝛ hoc multipliciter. Et primo ab eadẽ parte si agiẽ super iuribus incorporalib⁹. in illis etiam possessori est prodita actio: vt. l. sed ꝛ si. ff. si ser. ven. ꝛ no. i. c. examinata. de iudi. ꝛ in. c. cũ ecclesia. š. eo. Item scd̃o in corporalibus qñ intẽtaẽ ab eodẽ respectu diuersaꝝ specierũ possessiõis ita vt euiteẽ ꝯtrarietas qd̃ qualiter intelligaẽ: dixi in. c. precedenti. Tertio qñ hoc intentaẽ a diuersis: vt qꝛ vn⁹ agit possessorio retinẽde. dicẽs reũ turbare eũ i possessiõe sua: ꝛ reus recõuenit in petitorio vel eꝯ. vt in. c. audita. de restitutiõe spoliatorum. ꝛ si vis videre magis specifice hãc materiã: vide Bart. in. d. §. nihil cõe. ꝛ limita omnia predicta secundum eũ in. d. §. nihil. qd̃ vbicũq; possessoriũ qd̃ proponitur habere cãm dominij non concurritur cum petitorio obstante illa regula: qꝛ absolutoria lata in vna parit exceptionẽ rei iudicate in aliã ꝛ de interdictis habẽtis cãm dñij: vide in. l. ij. §. quedam. ff. de interdi. ꝛ aliquid dixi. š. c. proxi. ¶ An autẽ[b] vbi ista duo iudicia nõ possunt simul accumulari obstãte aliqua ex p̃dictis regulis valeat iudicium si accumuletur ꝛ non excipiaẽ:[c] vide plene ꝛ copiose per Barto. in. d. §. nihil. commune hic nõ in serui: qꝛ esset legere leges. ¶ † Nunc venio ad alia exẽpla glo. que hic tanguntẽ per doc. sup tex. Et primo q̃ro hic dicitur p̃us esse pronuntiandum super possessorio. quid si peruertiẽ h̃ ordo[d] ꝛ pronuntiaẽ prius sup proprietate nunquid vitiet: ꝛ vide ꝑ spec. eo. ti. §. j. ver. quid si p̃mo. vbi primo arguit sñiaꝫ non valere ex defectu ordinis iudiciarij vt. l. prolatam. C. de senten. ꝛ. ij. q. vj. diffinitiua. ꝛ hoc tenẽt q̃dã vt ipse refert: qui etiam dicit alios tenere oppositum: qꝛ non est peruersio ordinis: sed actionũ. ꝛ lꝫ Spe. nõ firmet: videtur tñ magis huic opinioni inherere: quam expresse sequiẽ gl. ij. q. j in summa. ꝛ sequuntur ẽt Cal. ꝛ. d. Ant. ¶ † Et videtur velle Bart. per theoricam suam in. l. ꝓlatã. vbi dꝛ qd̃ si peruertiẽ ordo cause ad cãm valet ꝓcessus si nõ appellareẽ: vt i. l. j. C. de app. secus si ꝑuertiẽ ordo cause ad seipsam ꝛ ita loquiẽ. l. ꝓlatã. ꝛ. ij. q. vj. diffinitiua: vt puta qꝛ omittiẽ. lit. contesta. vel ꝑuertitur. Et in cau. huius. c. plus putat Cal. qd̃ lꝫ peruertatur iste ordo de quo in tex. in ꝓnuntiando: nõ tñ ꝑ hoc poterit appellari: quia in nullo pars lediẽ. Et habet locũ illud multa ꝓhibentur fieri: facta tamen tenent. de regu. ad apostolicam. qui cle. vel vo. rursus. non ob. l. j. de app. que vr̃ hoc casu ꝑmittere appellationem: qꝛ aliud est ex toto p̃termittere id qd̃ est p̃termittendum: ꝛ tũc põt appellari vt ibi. qꝛ iudex omittebat ibi ex toto cãm possessionis vt volebat cognoscere de violẽtia: aliud est ordinem istum nõ seruare in pronũtiãdo: ꝛ qꝛ tũc cũ nulli p̃iudicetur nõ poterit appellari cũ appellatio fundetur super grauamine. de app. vt debit⁹. quod no. ꝛ per hoc habemus expeditas duas partes. c. Prima pars consistit circa facultatem accumulandi hec duo iudicia. ꝛ de hac prima parte satis fuit dictum super hac prima parte glo. Secũda pars cõsistit circa modum ꝓnuntiandi: ꝛ de hoc fuit dictum in p̃cedenti qõne. ¶ † Nũc restat expedire vltimã parteꝫ de modo ꝛ effectu exequẽdi. Et ideo primo quero: hic dꝛ qd̃ in modo exequẽdi ꝓprietas dꝫ p̃ualẽre. qualiter d̃beat hoc ĩtelligi. Vincen. vr̃ velle intelligere quod preualẽbit sñia lata super petitorio[e] in excutione finali: qꝛ etiã super possessione mandabiẽ sñia executioni ꝭm eũ. allegat. c. cũ ecclesia. š. eo. Jo. and. hic simpliciter transit recitãdo ꝛ miror cũ ꝯtrarium ita aperte senserit in capitulo p̃cedenti i illa magna distinctiõe quã feci post eum ꝛ ideo capiẽndo mentem suam ibi: ꝛ do. Anto. sic distinguo quod aut ferẽ sñia pro actore tam in petitorio quã i possessorio: ꝛ non hꝫ dubium: qꝛ tam super petitorio q̃ sup possessorio mãdabitur pro eo sñia executiõi. Et si diceres ad qd vꝫ tũc pronũtiare sup possessorio cũ ꝑ sñiam latã sup petitorio cõsequaẽ possessioneꝫ. vt hic. ꝛ no. inst. de act. post princi. Respon. qd̃ vꝫ propter expensas ꝛ ꝓpter fructus ꝑceptos ꝛ qui percipi potuerunt a tempore deiectionis quos non conqueretur ex vigore petitorij: vt dixi. š. c. ꝓxi. aut constat pro eo tã in petitorio q̃ in possessorio: ꝛ etiã nõ habet dubiũ: qꝛ hoc casu non est fienda aliqua executio circa rẽ petitã sed vꝫ sñia propter expensas. Aut ꝓ vno constat in petitorio ꝛ ꝓ alio in possessorio: ꝛ habet proprie locum decretalis nostra. q̃ casu distingue: aut ꝯstat ꝓ actore i possessorio: aut ecõuerso p̃mo casu aut cõstat ꝓ reo i petitorio. quia actor nõ ꝓbauit non autem qꝛ reus probauit de iure suo. nec aliter cõstat de iniustitia actoris: ꝛ ad hec non hꝫ locum iste tex. quia vr̃ q̃ sñia dꝫ mandari executioni sup possessorio. ꝛ erit talis executio qd̃ sñia ferẽ ꝓ reo in petitorio ꝓpter expensas. qꝛ nõ seqtur actor non ꝓbauit: ergo non hꝫ ius: cũ potuerit contigere ex defectu ꝓbationis. ꝛ ideo tunc sententiã sup petitorio nõ preualebit in executione vt dixi post Joã. an. š. c. j. qd̃ ꝓcedit etiam in beneficialib⁹ ꝭm Cal. hic. ꝛ bñ. lꝫ do. Ant. limitet qñ saltẽ ꝯstat d̃ colore tituli: vt quia possedit sciẽte ꝛ patiẽte superiore: sed de hoc dic vt dicã plene in. c. literis. ĵ. ti. ꝓxi. Aut ꝯstat in petitorio ꝓ reo: qꝛ ipse assumpsit onus ꝓbãdi dñiuꝫ ꝛ ꝓbauit: ꝛ tũc sñia ꝓ actore in possessorio erit verbalis ꝛ petitoriũ p̃fertur in effectu: qcqd dixerit h̃ Vin. qꝛ cũ postea in continenti tenereẽ restituere possessionẽ virtute sñie late in petitorio: vt. l. pe. ff. de pub. ꝛ qd̃. š. dixi. tunc obstat sibi illa regula dolo facis ꝛc. ꝛ hoc voluit Jo. an. š. c. ꝓxi. ꝛ Spe. i eo. ti. §. j. ver. qd si ꝓ vno. ꝛ do. Ant. ꝛ Cal. hic. ꝛ videẽ ꝓbari i. c. j. de resti. spo. sed sñia sup possessorio valebit actori quo ad expensas ꝛ fructus: de quo tñ dic vt dixi in. c. cum ecclesia. ꝛ. c. pastoralis. š. e. Adde tertium membrum: aut constat in petitorio ꝓ reo: quia apparuit de defectu iuris ipsius actoris: nõ tñ constitit reũ hr̃e ius ꝛ tũc distingue ꝓut in simili dixi. š. c. ꝓxi. q̃ in bñficialibus non est sñia in possessorio executioni mandanda. ar. eoꝝ q̃ no. Inno. in. c. constitutus. de fil. p̃sby. facit. c. ad decimas. de resti. spo. lib. vj. In alijs vero sic: qꝛ iuste possidet donec apparuerit verus dñs: vt. l. fi. C. de rei vendi. nam quo ad istum liberas edes hꝫ: vt. l. rei corp⁹. §. cõpetit. ff. si ser. vẽ. Aut ecõtra si fertur sñia in petitorio ꝓ actore i possessorio ꝓ reo: ꝛ tũc sñia super petitorio[f] p̃ualet. ita loquitur ẽt tex. et virtute illius sñie mãdabiẽ reo vt restituat possessionẽ actori. vt. d. l. pe. sꝫ. valebit sñia i possessorio ipi reo ꝓpter expensas: vt dixi. i. p̃ce. c. ꝛ h̃ sufficit d̃ ista qõne. ¶ Quero iste text. exp̃sse ꝓuidet de modo exequẽdi seu p̃ualiditate possessorij ꝛ petitorij cũ simul actũ est: sed dubitaẽ qd si diuersis temporibus. Inno. hic dicit q̃ idẽ dũmõ sñia sup vtroq; cõcurrat ferẽda. qd̃ dictũ satis placet. cũ eadẽ sit ratio i hoc casu cũ potẽti⁹ sit ius ꝓprietatis q̃ possessiõis. si aut sñia simul sup vtroque nõ ferẽ. ꝛ tunc dicit Inno. q̃ aut sñia fuit pri⁹ lata sup possessorio. ꝛ tunc potest agi sup petitorio ꝛ preualebit sñia lata super eo: vt in. c. significauerunt. qd̃ ibi no. de test. ꝛ sic in effectu habebit adhuc locum depositio huius. c. Aut primo fuit lata sñia sup petitorio ꝛ non poterit postea agi possessorio de spoliatione facta añ lit. ꝯtest. vel etiã post lit. ꝯtest. i petitorio. sed de spoliatione facta post sñiam in petitorio lataꝫ bñ agiẽ. qꝛ tunc nõ obstat exceptio rei iudicate in petitorio qd̃ est valde notãdũ. sed idem Inn. in. c. olim. el. ij. de priui. videtur de hoc magis dubitasse. primo em̃ dicit quod si is pro q̃ lata est sentẽtia per violẽtiam deiecit aduersarium põt ꝯ eum agi interdicto vnde vi ad interesse. l. j. §. ex die. ff. de vi ꝛ vi ar. tñ si petẽs restitutioneꝫ cõfiteaẽ se nihil noui acquisiuisse iuris post sententiam non cogitur aduersarius reꝫ iudicatã restituere. ꝛ allegat hoc. quia sine peccato retinere non potest. postea refert alios tenere cõtrariũ ꝭm eum ꝛ bene. qꝛ tenere potest sine peccato ꝭm eum si ꝑ errorẽ iudicatũ est. ff. de condi. inde. l. iulia. nec decre. cum dilectus. contradicit qꝛ loquitur qñ simul sentẽtia super petitorio ꝛ possessorio lata est sed in casu nostro diuisim late sunt. sed difficile est secunduꝫ eũ videre que sit differẽtia an simul siue diuisim ferantur dũmodo executiones earum in idem tempus concurrant. et sic videẽ ibi vltimo velle qd̃ etiam de spoliatione facta post sentẽtiã nõ possit agi possessorio: qꝛ executio sup proprietate debet preualere: vt hic. do Ant. dicit qd̃ si agitur spoliatione facta ante iudiciũ proprietatis inchoatum: sentẽtia lata in petitorio ĩpedit ex quo est declaratoria effect⁹ possessorij quo ad restitutionem rei propter notorietatem: vt not. š. ca. ꝓxi. Aut agitur de spoliatione facta lite pendente super petitorio ꝛ idẽ quia non apparet ratio diuersitatis inter hũc casuꝫ ꝛ precedentem si vult agere possessorio: sed si ageret per titulum si lite pendente per viam attentati posset dici quod debeat admitti. quia hec via videtur magis priuilegiata: cũ leditur nõ solum pars: sed etiam iudex: ꝛ sic non obstat hoc casu exceptio defectus proprietatis notoria: sed tandẽ hoc nõ seqtur: qꝛ sicut obstat possessio rei: ita ꝛ huic remedio obstare debet exceptio defect⁹ proprietatis notoria. Et in hoc vr̃ residere Innocen in. c. bone. de app. Aut agitur de spoliatione

huic itẽtari petitoriũ et ꝑ bar. i. d. l. incerti. ꝛ. i. l. ꝛ an eadẽ. in. §. fi. ff. de exe. rei iu. q̃ qñ in rescripto cõtineẽ qd̃ talis fecit sibi iniuriã in tali re ad ipsum ꝑtinente: ꝛ veniũt i tali rescripto petitoriũ ꝛ possessoriũ vt voluit i no. i. c. ep̃o. d̃ re. ec non alie. ꝛ archidi. in. c. si q̃s. xiij. dist. ꝛ vid̃ bal. i. l. pe. i. iij. co. i. v. q̃ro. qd si in rescripto. C. si a non cõpe. iudice.

a ¶ Ex cõqõne. add de Raph. comen. consil. xxxix.
Sebasti. Sapia.

b ¶ An aũt. d̃. hac qõne traditur per Bar. i. l. edita. co. antepe. C. de edẽ. vbi late no.
Zacharias.

c ¶ Si accumulentur ꝛ nõ excipiaẽ. adde de hoc per Paul. d̃ ca. ꝯs. clxxxij. incip. vr̃ dicẽdũ. bar ꝛ cẽs in l. naturaliter. §. nihil. cõe. in. iiij. ꝯbinatione. cr̃ cõcor. ibi ꝑ dñm Alexã. sing. d̃ acqui. ꝑ os.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Hic ordo. vide d. Lãfr. de ord̃. in rubr. huius tituli colũ. pe. v. prima conclusio.

e ¶ Sup petitorio. adde qd̃ idẽ tenet Odof. cons. cclxxiiij. circa fi.
Sebasti. Sapia.

f ¶ Sup petitorio. qd̃ executio super petitorio debeat prius fieri q̃ sup possessorio tenet bal. in margarita sua in verbo possessio.

facta post sniam in petitorio:⁊ dic satis equum vt possit agi
possessorio non obstāte exceptiōe proprietatis:qꝛ hec snia q̄
procedit spoliationē possessionē nō pōt referri ad excluden-
dā possessionē q̄ non erat in rerum natura ante sniam:qꝛ snia
non referꝛ ad cām nouiter ortam post sniam : vt in.c. aduer-
sario.de excep.⁊.l.si mater.§.i.ff.de exce.rei iudi. Itē spoliā-
do post sniam pro se latam deliquit contra sniam et iudicem
sentētiantem a quo dꝫ petere executionē:vt not.Inn.in.c.cū
nostris.de cōces.preben.nō pōt ergo ex snia iuuare se cui non
detulit. ¶ Itē si liceret ⁊ nō posset agi possessorio iam dare
tur occasio rixe:qd̄ nō est dicendū.ar.in.l. ꝯuenire.ff. de pact.
do.Itē spoliatio post sniam offendit ⁊ offuscat notorietatē
p̄cedentis snie ꝑpter cōdictionē ex.l.si qs in tātam.C. vñ vi.
nō sic spoliatio facta ante sniam cum nondum sit lata:⁊ sic in
effectu sequiꝛ do.Ant.opi.Inno.hic.Et certe lꝫ hoc dictum
videatur equum : mihi tñ ꝯ̄rium vꝛ de iure verius si qs recte
pōderauit hoc.c.⁊ ratioem.c. ad decimas.de rest . spolia.lib.
vi.nam primo negari nō pōt quin si admittat iudicium pos-
sessorium cōcurret in executiōe iudicium ꝓprietatis: cū snia
adhuc non fuerit mandata executioni ⁊ iudiciū possessoriū:
p̄ualet ergo ꝓprietas vt hic:nec vex est qd̄ spoliatio obfusca
uerit sniam:qꝛ hoc falsum est : cū snia inducat notoriū etiam
respectu futuri tp̄is vt i.c.ij.et in.c. tua. de coha.cle. ⁊ mulie.
⁊ extendiꝛ ad possessionē de nouo quesitam per aduersariū
vt probatur in.l.iiij.ff.de pe.here.⁊.l.si a te.in prin.ff.de exce.
rei iudi.⁊ qd̄ dixi in.c.examinata. de iudi.nec p̄sumitur acq-
sitio noui iuris cōtra notorietatem.vt in.d.c.ad decimas.nec
presupponitur desertio iuris acquisiti seu perditio dñij: imo
semel dñs semper p̄sumiꝛ dñs:vt.l.fine.C.de ꝓba.⁊.c.cum ve
nerabilis.de except.Item sicut in casu.c.ad decimas.nō agiꝛ
possessorio ꝓ spoliatione facta post dispositionem iuris cō-
munis:qd̄ quidem ius cōmune iam antiquissimis tempori-
bus emanauit : nec p̄sumiꝛ quo ad illū effectū acqsitio noui
iuris:lꝫ acquiri potuisset.arg.c.licet ep̄s.de preben.li . vi.ita
⁊ in casu nostro non debet presumi acqsitio noui iuris post
sniam maxime de recēti latā:imo snia remanet firma: et eius
effectus est ꝑpetuus.vt in.c.cū inter.de re iudic . facit eñ ius
inter partes:vt ibi.⁊.l.ingenuū.ff.de statu homi.⁊.l. res iudi
cata.ff. de re. iudi. multum eleganter facit. d.l.iiij.⁊.l. si a te.
prealle. Non obstat si dicaꝛ qd̄ scd̄m hoc dabiꝛ materia spo-
liandi ⁊ exequēdi sniam propria authoritate:⁊ delicta rema
nebūt impunita:qꝛ hoc nō est verum cū sit prouisum de alijs
remedijs large ⁊ longe melioribus:agi eñ pōt ꝯdictione.l. si
quis in tantam.C.vnde vi.⁊.c.eum qui.de preben.lib.vi.⁊.c.
placuit.xvi.q.vi.⁊ sic consequereꝛ dominū rei : sicut in simili
habeꝛ.⁊ no.in.d.c.ad decimas.nam ibi spoliatio erat iniusta:
⁊ tamē nō pōt agi possessorio.qꝛ hoc interdictum datur non
notorie iniuste tenenti:vt no.Inno.in.c.cum ecclesia.s̄.eodē
patet in.d.c.ad decimas.sed potest agi alijs remedijs de qui-
bus.s̄.vt ibi not.Jo.an. nā ⁊ ꝓ spoliatione facta post sniam
12 pōt agi ꝯdictiōe illi⁹.l.si qs in tantā:vt in illa.l.not. ¶ † Vl-
terius circa hāc vltimam partem quero qd si egi ꝯ̄ te petito-
rio ⁊ possessorio:obtinui in possessorio ⁊ succubui in petito-
rio:sed ab hac snia lata ꝓ reo in petitorio appellaui : an hac
appellatione pendente snia super possessorio debeat māda-
re executiōi.Spe.in ti.de pe.⁊ posses.§.i.ver.qd si is ꝯ̄ quem.
refert opini.⁊ tandem videꝛ sibi placere vt distinguamus an
snia sit lata pro reo in petitorio.qꝛ author nō probauit : ⁊ dꝫ
snia mandari executioni : ⁊ in hoc bene dicit : qꝛ etiam citra
omnem appellationem sic fieri dꝫ:vt.s̄.dixi aut fuit lata pro
reo:qꝛ ꝓbauit de iure suo:⁊ tūc secus. sicut enim nō mādareꝛ
executioni si nō fuisset appellatū vt hic.ita etiā si fuisset ap-
pellatū cū nihil sit innouādum appellatione pēdēte.d.Ant.
putat hic cōtrarium qꝛ petitorij pendentia non impedit exe
cutionem sup possessorio nisi qñ est liquida : ⁊ ita loquiꝛ iste
tex.sed ex quo appellatum est nō pōt dici liquere de proprie
tate.Non obstat quod nil debet attentari appellatione pen-
dente:quia hoc verum in concernentibus ipsam causam: sed
causa possessionis est separata a proprietate : vt.l. naturali-
ter.§.nihil cōmune.ff. de acqui.pos. ⁊ hoc dictum satis mihi
placet.Et ꝓ hoc dicto adduco tex.in.c. suborta . de re iu.vbi
quia cōstitit de possessorio anteꝙ̄ liqueret de petitorio fuit
lata ⁊ executioni mandata super possessorio ad idē.c.cum ve
nissent.⁊ quod ibi not.de instit.facit.ij.q.i.sicut . imputeꝛ eñ
alteri parti non appellanti super possessorio . videtur enim
acquisiuisse iudicatis.c.qd̄ ad cōsultationē.de re iu.⁊ sic con-
stat liquide de possessorio pro vna parte: sed de petitorio nō
qꝛ appellatio non extinguit sed suspendit pronūtiatum . vt
l.i.ff.ad turpil.⁊.l.ij.de pe.⁊ in.c.veniētes.de iureiur . et hanc
opin . videtur hic sentire Cald. in alia.q.fere consimili dum

13 q̄rit.¶ † Quid si egi petitorio ⁊ possessorio simul ⁊ obtinui:
reus appellauit tm̄ sup petitorio: nunqd snia sit interim mā
data executioni super possessorio.Et cōcludit quod sic:quia
non impeditur effectus sentētie ferēde in causa appellatio-
nis super petitorio per talem executionem fiendam sup pos
sessorio:sicut appellatio interposita causa recōuentionis nō
impedit effectum executionis fiende in causa conuentionis
nec ecōtra vt no.in.c.sup eo.de ap.⁊.c.cū nobis.de elec.et per
hoc rñ.ad.l.i.ff.nil no.ap.pen.ꝓcedit eñ qñ inuocatio fit cir
ca ipsam cām in qua est appellatū.nec ob. hec decre . in eo ꝙ
vult sniam super petitorio trahere secum executionem sup
possessorio:qꝛ illd̄ verū qñ executio pōt fieri in petitorio al's
secus.glo.viti.oppo.ꝯ̄ tex.de.c.suborta.j.de re.iud.vbi man-
datur executioni lata snia super possessorio : lꝫ etiam fuisset
actum petitorio.Glo.non soluit.Joan.andr. remittit ad ibi
not.per glo.sed dic vt.s̄.dixi.qd̄ ibi prius constitit de posses
sorio:⁊ ideo fit pronuntiatio ⁊ executio super eo ⁊ differtur
super petitorio: quia de eo non constabat. hic vero loquitur
quando simul super vtroꝗ pronuntiatur:⁊ sic non obstat.

1 ☞ Beneficium adiudicatur illi qui probat conferentē fuis
se in potestate conferendi tempore collatiōis:⁊ succumbens
potest agere de proprietate conferendi cum ipso collatore.
2 Collatio dignitatum inferiorum nō spectat de iure commu-
ni ad solum episcopum.
3 Collatio beneficij si est alicui molesta:potest ille prosequi ius
suum sine conferentis requisitione.12.
4 Collatio beneficiorum pertinet ad possessorem iuris confe-
rendi:non ad proprietarium:dummodo sit possessor in bona
fide alias non valeret collatio.
5 Possessor non constituitur in mala fide per solam reclama-
tionem contra eum factam.
Conferens beneficia ad hoc vt quasi acquirat possessionem
iuris cōferendi:oportet ꝙ ille cui est facta collatio habuerit
effectum collationis:⁊ idem est in electoribus.
Jus conferendi vel eligendi acquiriꝛ per vnicam collationē
vel electionem non autem proprietas.
6 Possessio vel q̄si:ꝓprietas vel q̄si:daꝛ sup istis incorpalibus.
7 Venia nō petitura a canonicis volētibus agere contra ep̄m.
8 Procurator p̄iudicat dño in negligēdo : secus in dolum cō-
mittendo:nā isto casu dñs non habet recursum contra eum.
Electione facta per ꝓcuratorē an debeat approbari ꝑ dñm.
9 Testium examinatio ante lit.consta.vitiat processum.
10 Sententia lata pro vel cōtra authorem: an prosit vel noceat
successori vel econtra.14
11 Sententia contra me petentem fructus vnius fundi:nō no-
cet mihi agere volenti ad dominium illius fundi.
13 Creditor qui hꝫ pignus litigādo super eius ꝓprietate preiu
dicat dño a quo inꝑncipio intelligiꝛ habuisse ius litigandi.
15 Possessorium adipiscende si intentatur in beneficialibus:an
admittantur exceptiones concernentes defectum tituli.
16 Infamis existens in possessione beneficij suspenditur donec
se purgauerit.
17 Collatio clandestina non caret presumptione.

1 Cum olim. ¶ † Potest summari prin
cipaliter duob⁹ modis.vno
modo vt faciat ad primam partem rubr.s.de cau-
sa possessiōis.⁊ facit largo mō: vcꝫ respectu cōmo
di possessionis.⁊ hoc intendit.sufficit eñ cui beneficium seu
dignitas est collata:si probat ꝙ conferens erat in possessione
cōferendi tp̄e collationis.Scd̄o mō pōt summari magis pro
prie ad titulum ⁊ ad scd̄am ptē rub.⁊ sic.Succumbens in pos
sessorio:⁊ de ꝓprietate pōt agere.h.d.Et certe hec lec.vt.j.di
cā lꝫ sit vera in se.nō tñ colligiꝛ oino ex lr̄a. Tertio summat.
d.Card.hoc mō.Snia lata ꝓ vl ꝯ̄ eū cui facta est collatio sup
ptāte colatoris tꝫ etiam quo ad collatorē possessorio:non in
petitorio.h.d.sꝫ certe nō puto hoc summariū verū nec de iu
re posse ꝓcedere ꝑ rōnes q̄s.j.subijciā . Ego sūmo q̄rto mō:
⁊ sic adiudicatur illi bñficium qui probauit collatorem suum
fuisse in possessione ꝯferendi collatiōis tp̄e:ꝑ hoc tñ nō ꝓhi-
beꝛ succumbens agere de ꝓprietate iuris ꝯferēdi cū ipso col
latore:hoc vult tota lr̄a . Et p̄mo p̄cise narrat ꝓcessum scd̄o
ibi qm̄ reddit diffinitiōis cām soluit obstaculū ⁊ diffinit.ter-
tio ꝓtestaꝛ ⁊ cām subdit.ibi:reseruata. ¶ Casus literalis.In
ter archidiaconū Vincentium ex vna parte ⁊ canonicos ⁊ ar
chipresbyterum eiusdem ecclesie ex altera: orta fuit qd̄ super
iure eligēdi archidiaconū.Dicebāt eñ canonici quod ad eos
pertinebat electio archidiaconi: quare volebāt eū remoueri
cum nō sit electus ab eis . archidiaconus dicebat qd electus
canonice fuerat ab ep̄o Vincētino q erat in quieta possessiōe
eligendi archidiaconū ⁊ duos antecessores ipsius eligerant
episcopi

episcopi Uincẽtini sine ↄtradictione canonicoꝝ: sup hoc pcu ratoꝛis vtriusq; partis ad sedem apostolicã accesserunt ⁊ intẽ contestati fuerũt super qõne premissa: ⁊ qꝛ ibi de p̃missis cõstare non poterat de cõmuni cõsensu procuratorem vtriusq; partis causa fuit iudicibus delegatis commissa. Judices receptis literis citauerũt ptes canonici petebãt inducias deliberatorias vt possent iudices recusare. Judices nõ obstãtibus allegationibus canonicoꝝ receperũt testes archi. ⁊ cãm ipsam cũ attestationib⁹ ad se.apo.remiserunt.d.papa examinato negotio qꝛ constitit ei p attestationes quod archidiaconatus eccle.vincẽtine ab episcopo vincẽ. collat⁹ fuit duobus archi.ↄtinue q ante ipsũm extiterunt sine ↄdictiõe aliqua canonicorum: ⁊ qꝛ canonici p̃dicti nõ poterãt iudices recusare cum de assensu pcuratorum vtriusq; partis dati fuissent.archidiaconatũ p̃dictum dicto archi. per diffinitiuã sniam adiudicauerũt:⁊ canonicis vicen. ppetuũ silentium imenpontes salua tñ eis qõne pprietatis sup collatiõe archidiaconatus ipsius si ↄ epm vicenti. contendere voluerint. cum res inter alios acta alijs obesse nõ debet. Ber. ¶ † Not.argumen.op. qõ collatio dignitatũ inferiorum nõ spectat de iure cõi ad solum epm alias em̃ papa hic non fundaret se super depositiõibus testium vel super iure sicut in.c.cum venerabilis.de reli.do.cũ si. Et p primo dicto facit.c.nouit.⁊.c.q̃to.de his q̃ fi.a prelat.de materia dic vt not.plene.in.c.cum ecclesia vulterana.de elec. ¶ Scd̃o no.illum cui facta est prouisio posse psequi ius suum nec tenet requirere collatorem;de quo vide qõ not. Inno.in.c.dilectus.scd̃o.j.de p̃ben.⁊.j. aliquid tangam. ¶ † No.tertio ꝙ electio seu collatio spectat ad possessorẽ.et non ad proprietarium.[a] Unde cum queritur de ipsius validitate nõ queritur apud quẽ sit proprietas: sed apud quem est possessio:[b] vt hic:⁊ in.c.querelam.de elec. sicut em̃ fructus sequunt possessorem: ita ⁊ electio cũ sit quasi fructus iuris eligendi.vt no. Inno.in.c.cõsultationibus.de iurepa.⁊ in.c.de literis.j.de reit.spo.⁊ in.c.cũ ecclesia.s̃.e.⁊ dz tñ esse possessio cñ bona fide.alias nõ valeret electio vel collatio.sicut possessor malefidei non facit fructus suos vt not. Innocẽ.in.c.ij.de in integ.resti.⁊ in.d.c.in literis ⁊ ideo ponderatur hoc in litera ꝙ sine reclamatione eps contulit duobus ⁊c.ad denotandum quietem et spontaneam possessionem ⁊ non violẽtam. An aũt sufficiat sola reclamatio ad custodiẽdam possessorẽ in mala fide.dic vt no.in.c.nihil cũ scãdalo.de prescri.⁊.c.si diligenti.eod.titu.⁊ per Inno.in.c.cum olim.iij.de restit.spoli. ¶ † No. quarto modum probandi quasi possessionem cõferendi:probatur em̃ probando collatiõis actum spõte ⁊ libere factum:⁊ sic per totum exercitium facti.intelligo tñ qñ illi facta fuit collatio habuerunt collationis effectum[c] alias cõferens possideret tm̃ labia sua. Et idem dic de electoribus de quo vide pulchre p Innoc.in.d.c.ij.de in integ.resti.⁊ sufficit vnica collatio seu vna electio vt probatur.in.c.cum de beneficio.de preben.li.vj.⁊ no.in.c.cum ecclesia.s̃.e. ⁊ hic solum narratur factum. ⁊ not. ꝙ collatio dz esse immediata: alias em̃ actus intermedius interrũperet possessionẽ.vt hic. ⁊ in.c.cũ ecclesia.s̃.e.⁊ qõ ibi no.in.d.c.cũ de bñficio. ¶ Not. ibi adiudicare ⁊c.quod etiam in bñficialibus fit adiudicatio sicut ĩ rebus prophanis:est em̃ rector quasi dñs ⁊ pprietarius. ↄcordat.c.examinata.⁊ qõ ibi not.p Inn.de iu.⁊ ex hoc no.modũ sniandi ĩ istis bñficialib⁹. ¶ † No.ꝙ etiã in istis incorporalibus est dare quasi possessionem ⁊ proprietatẽ.[d] de quo in.c.cõquestus.de fo.cõpe.vide tex.optimũ in practica.i.fi. de iu. vbi in istis incorporalib⁹ dr sup possessione vel quasi. itẽ sup pprietate vl' quasi. ¶ † No.vlt.[e] canonicos posse agere ↄtra ipsum prosequendo iura propria: nec tenentur petere veniã vel curatorẽ in cã lz aliud voluerit gl.in.c.edoceri. de rescrip. v.⁊.ij.q.in.c.fi.sed primum verius de quo dic vt plenius not. in capitulo edoceri. ⁊ hic est tex.notãdus pro prima opinio. ¶ Uenio ad glo.⁊ glo.⁊ oppo.videt em̃ qõ vnicus vel actus nõ sufficiunt:imo nec trinus.vt in.c.cũ ecclesia.s̃.e.sed requiritur saltem quadruplex act⁹.l.fi.C. de ser. Gl.j. habuit bonã mentem:sed finaliter non soluit. ideo dic clare ⁊ formalr̃ sic quod per duos actus vel tres vel plures nõ acquirit proprietas nisi tãto tempore fuerint exercitati qõ sit deuẽtum ad legitimã prescriptionẽ.vt no.in.d.c.cũ ecclesia,vnde.l.fi.loquitur de quadruplici actu,idest quadruplici quinquennio: ⁊ sic de viginti annis:quia tanto tempore prescribitur ibi contra seruitutem.de quo dic vt ibi ⁊ in.l.j.e.tit.sed quo ad possessionem querẽdam sufficiũt duo actus;vt hic.imo etiam vnicus vt.s.dixi sm.no.per Inn.in.c.bone.de postu. prela. ⁊ in.c.ij. de in integ.rest.⁊ per ea que dixi.in.c.cum ecclesia.s̃. eo. ⁊ ita loquitur hic:obtinet ergo iste virtute possessionis et nõ proprietatis: imo plus dicit hic Hosti. quod si vacante archidiaconatu canonici appellarent ne eps conferret nõ tamen [illegible] recidere:qꝛ appellatio nõ tollit effectum pos[f]sessionis. [illegible] no.de sup.neg.p̃la.c.fi.de maio.⁊ ob.dilecti. vide g.o.in.c.non solum de app.lib.vj.⁊ qõ no.vj.q.iiij.volum⁹.et in.c.cum venissent.de in integ.resti.⁊ inquantum gl. hic colligit arg. ꝙ hic est casus quem cõsequi dñium ab eo qui nõ hz dic qõ proprie rector ecclesie nõ est dñs sz administrator: nec consequitur ius a collatore iure proprio sed etiã tanquã ab administratore ecclesie: sicut videmus in electoribus qui nõ hñt formaliter iura epalia. ⁊ tñ authoritate eis ↄcessa a iure per electionẽ trãsferũt hec iura in electũ. ¶ Collatio ergo vt dixi est quidam fructus quasi iuris conferendi:vt etiam not. glo.in.c.cum olim.de maio.⁊ obe.⁊ ideo sequitur possessorẽ.

8 ¶ † Op.⁊ videtur ꝙ non obstãte cõsensu pcuratorũ debeãt audiri canonici recusantes iudices:qꝛ factum pcuratoris nõ dz nocere dño saltẽ in effectu qñ non potest haberi recursus ↄ procuratorẽ male se gerẽtem:vt in.l.⁊ elegãter.§.pe. de do. sed istud factum nõ recipiebat estimationem ⁊ sic non poterat haberi recursus ↄ procuratorẽ cũ ageret de bñficio spirituali.j.qõ.iij.si quis prebendas.ergo ⁊c. Glos.ij.rñdet ⁊ bñ ꝙ ↄtrarium loquit qñ pcurator dolose versat⁹ est. secus si p negligentiam qꝛ tunc est imputãdum ei qui talem procuratorem elegi.de hoc tñ an ⁊ qñ factum pcuratoris noceat dño: vide plene in.c.j.vt li.nõ cõte.⁊ an causa spũalis recipiat aliquam estimationem saltem indirecte.vide glo. cum dictis doc.in.c.coram.de offi.deleg. ⁊ quo ad.c.nostrum distingue cum gloss. ꝙ aut dñs dedit certam formam de certis psonis eligẽdis p iudicibus obtinendis ⁊ procurator est egressus formam mãdati.⁊ tunc non preiudicat dño;vt in.c.cũ olim.de offi.deleg. nõ em̃ hz procurator ptãtem vltra sibi iniunctã vt ibi:aut p curator elegit quos dñs sibi iniũxit.⁊ nõ potest dñs illos recusare nisi ex noua causa:qꝛ ille videt elegisse:aut habuit mãdatũ in gñe ⁊ idem vt hic.tñ gloss. tenet ꝙ si dñs[g] est persona cui cõpetat resti.in integ.poterit restitutionẽ ↄsequi aduersus factum procuratoris,d. Ant.dicit hoc viti.sibi non placere nisi appareat ex hoc euidens lesio q̃ de facili apparere nõ potest;quia licet sit suspectus tñ ita eque bñ iudicare potest sicut alius. Ego puto aduertendũ ad qualitatẽ cause an sit grauis ⁊ an dilatio sit periculosa ⁊ tunc istis inspectis det restitutio vel denegetur.graue em̃ est spectare granamẽ spe appellationis interponẽde:cum saltẽ in arbitrarijs posset grauare;ar.op.iij.q.v.ꝙ suspecti.⁊ de in integ.resti.auditis.cũ si.

9 ¶ † Op.⁊ vr̃ ꝙ ex alio capite corruebat hic pcessus:qꝛ lit.nõ ↄtesta.fuerũt testes recepti[h] qõ ptz ex eo: qꝛ canonici recusabãt iudices vt in litera. Gl.in ver. sed qualiter ponit tres solutiones. Prima qõ lis erat cõtestata in pñtia pape ⁊ postea fuerũt electi iudices ⁊ hoc dicit patere ex antiqua: idem Innocen.qui dicit hic patere ex registro. dicit em̃ ibi patere qõ post li.cõtest.de consensu partium dati fuerunt tres iudices quorũ alterum recusabant canonici: qꝛ consanguineus archidiã.⁊ hec est bõa solutio. Scd̃a solutio est qõ isti canõici erãt actores ⁊ sic in odium eorũ poterãt recipi testes lit.non ↄte. data eorũ cõtumacia:vt in.d.c.cãm.de do.⁊ ↄtu.⁊ hoc idẽ voluit gl.in ver.imponẽtes.q̃ notabiliter dicit ꝙ ex quo silentiũ imponit canonicis satis colligitur qõ erãt actores: quia reo nõ imponitur silentium sed condẽnabitur vel absoluetur.sz in ↄtrariũ facit tex.in eo ꝙ fuit archi.adiudicat⁹ archidiaconat⁹ ergo erat actor:qꝛ si fuisset reus fuisset absolutus dũtaxat: sz põt dici vt sentit Joã.an. qõ hic fuit facta cõuentio ⁊ reconuentio,petebant est canonici illũ remoueri ⁊ pronuntiari eũ in archi.ius nõ habere.archidiaconus vero petebat vt cogerentur eum habere ⁊ tractare pro archi. ⁊ iudicaretur archidiaconatus ad eũ spectare.⁊ ex hoc itellectu singulariter no. optimam extensionem ad.d.c.cãm.⁊ aut.qui semel.C. quõ ⁊ qñ iud.ꝙ ↄ actorem cõtumacẽ posset pcedi lit.non ↄte. non solum sup sua cõuentione sed etiam super recõuentione rei: qõ est valde notãdum. Tertia so.est ꝙ hic agebat de electione ⁊ sic de matrimonio spũali poterat pcedi:ergo lit.nõ ↄte. vt in.c.qm̃.vt lit.nõ ↄte.⁊ hodie dic vt no.in cle.dispẽdiosam. de iud.

10 ¶ † Opp.⁊ aliter dicitur in tex.ꝙ reseruat canonicis qõ proprietatis ↄ epm:qꝛ res inter alios acta ⁊c. videtur qõ imo eps possit se defendere ↄ canonicos ex snia lata p arch. quia res iudicata cum successore dz prodesse authori sicut in simili actus factus a debitorib⁹ hereditarijs cũ emptore preiudicat venditori ⁊ sic authori.vnde si ipse vẽditor qui habet actiones directas vult agere ↄ debitores obstat ei exceptio. vt.l.si cum emptore.ff.de pac. Glo.iij.in ver.reseruata. rñdet dupliciter p̃mo negãdo fundamẽtũ dicens ꝙ lz res iudicata transeat de authore;puta de venditore ad successorem puta emptorẽ:vt.s.emptor possit se iuuare ex snia lata in fauorem

Sebasti.Sapia.

a ¶ Ad proprietariũ. Uid Bal.in.l.ij.co.pe.C.d seruit.⁊ aq̃.vbi tz ꝙ non vz electio facta p possessorẽ nisi fuerit pronũtiatũ ꝙ possessor habeat ius eligendi.

b ¶ Est possessio. adde vt p Cal.ↄs. vltimo de iure patronatus.

c ¶ Effectũ. Adde ꝙ voluit de p̃sentatiõe ↄsil.xiij. de iurepatrona.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Et pprietatẽ. ꝙ sit dare possessionẽ vl' q̃si: pprietatẽ vel q̃si:tradit Jas.in.l.naturalr̃ §.nihil cõe.co.j.in iiij.nota.ff.de acquiren.possessio.

e ¶ Not.vltimo.vide quod hic dixi. Andre.Barba.

f ¶ Effectũ possessiõis. adde pro h facere qõ voluit Cal.cõsi.s̃. pxi.allega.

Sebasti.Sapia.

g ¶ Si dñs Adde ꝙ pcurator simpliciter ↄstitutus ad negotiũ spãle nõ põt aliquẽ substituere. qꝛ censet elect⁹ idustria psone. vt p feli.i.c.fi.§.ceterũ.i.ij.no. s̃.de off. dele.vbi limitat nõ pcedere qñ forma mandati est adeo limitata qõ p substitutum mutari non potest.

Zacharias.

h ¶ Fuerunt testes recepti. Adde tu certos cas⁹ ĩ qb⁹ ante litis cõtestationez pñt testes recipi.p Lãfrã. in c.qm̃ ↄ.i.N. testiũ pductiones.circa pn.cũ.iij.se. ⁊ ver. circa p̃dicta.et N. vnũ nõ omitto.et vtrobiq; in apo. ad ipm.j.de pbs.

venditoris seu authoris: non tñ ecõtra trãsit de successore in
authorem: vt.l.si a te.§.vl.ff.de exce.rei iu. dat etiã gl. secũda
rõnem qꝛ eps̃ non põt se iuuare ꝫ canonicos. nã hic sñia lata
fuit rõne possessionis tm̃.ꝛ ideo nõ dꝫ obstare in causa ꝓprie
tatis etiã iter easdẽ ꝑsonas: qꝛ de illo agiꝭ. forti⁹ nõ dꝫ obsta
re in hoc casu vbi agiꝭ inter alias ꝑsonas.ꝛ vt.s̃.dixi secundũ
summarium nõ ꝓprie cõuenit huic litere cũ alio capite fun-
det se iste text.vcꝫ ꝙ res inter alios acta ꝛc. Sꝫ ꝫ primã solu.
gl.facit iste tex.q reseruat canonicis facultatẽ agendi ꝫ ep̃m
super ꝓprietate: ergo in possessione sñia ꝑ archidiacono ꝓ-
fuit ep̃o: qd̃ apertius tꝫ hic do.meus do. Car.dicẽs ꝙ sñia la
ta hoc casu cũ archi.siue in eius fauorẽ siue ꝫ nocet ꝛ prodest
ep̃o in possessorio: sed nõ in petitorio vt innuit iste tex. Red
dit rõnem diuersitatis: qꝛ quo ad ep̃m potuit archidiaconus
deducere ius possessionis in iudiciũ tanꝗ̃ qui habebat cãm
ab ep̃o.de re iud.c.pe.nam collatio iustificaꝭ ex quasi posses-
sione cõferendi.sed in petitorio archidiaconus non habebat
eam ab ep̃o ex quo ad validitatẽ collationis nõ attendiꝭ pro
prietas cõferẽdi.ideo quo ad petitoriũ sñia lata inter archi-
diaconũ ꝛ canonicos dꝛ res iter alios acta. ꝛ ideo non preiu
dicat ꝺm eum. Hec rõ vꝛ ꝑma frõte colorata: sed iudicio meo
nõ ꝓcedit: maxime quo ad istã literã. Si em̃ bñ considero hic
nõ fuit principaliter actũ de possessione ep̃i: sed incidẽter qꝛ
canonici petebãt illũ remoueri de archidiaconatu ꝛ pronun
tiari eũ ius non habere: in illo vero per modũ cause ad defen
sionẽ iuris sui allegauit possessionẽ collatoris. sñia ergo non
dꝫ ꝑiudicare super deductis ꝑ modũ cause maxime in preiu-
dicium tertij qui non fuit in iudicio. [a] ¶ † Sicut si peterem
11 a te fructus alicui⁹ agri: qꝛ sum dñs ꝛ sñia ferꝭ ꝫ me. Nõ ob-
quin possint postea principaꝉr deducere dñium agri: vt in.l.
si qs cũ totũ.ff.de exce.rei iu.ꝛ no. Inn. in.c. cum eccl̃ia.de cã
pos.ꝛ ꝓprie. Itẽ ex alio sumus extra casum.c.pe. de re iu.ibi
em̃ loquiꝭ qñ qs ꝑmisit alium agere quẽ poterat repellere: qꝛ
12 actio primo loco sibi ꝯpetebat: qd̃ nõ est hic. ¶ † Imo post
collationẽ vni factã ad eũ spectat defensio beneficij ꝛ non ad
collatorẽ: vt no.dixit Inno.in.c.dilectus.ij.ſ.de ꝑben. et ideo
eps̃ etiã si voluisset nõ potuisset istum archidiaconum a iudi
cio amouere ꝛ sic factũ suum nõ põt ꝓdesse sibi vꝉ obesse ma
xime cũ, vt dixi, hic principaꝉr nõ querebaꝭ de iure ep̃i. facit
qd̃ no. Inno.in.c.certificari.in fi.de sepul.ꝛ per gloss.in.c. hec
quippe.iij.q.vj.ver.amotis.in fine.de quo tñ an ꝛ qñ ratione
cõnexiõis sñia ꝑiudicet alteri dicam plene in.c.pe.ſ. de re iu.
Vel si vis tenere ꝙ ꝑiudicet ep̃o tanꝗ̃ maiori suo intellige ꝙ
13 eps̃ sciebat hic causam. ¶ † Sicut em̃ creditor litigãdo sup
proprietate pignoris cũ tertio ꝑiudicat debitori a quo cãm
habuit: qꝛ eo ip̃o ꝙ dedit sibi pignus vꝛ sibi dedisse potestatẽ
defendendi.de quo dicendum est: vt leg.ꝛ not.in.l. sepe.ff. de
re iudi.dicam plene in.d.c.pe. ita põt dici i casu nostro quod
cum ꝓuisus habeat ius a collatore collator videꝭ sibi dedisse
potestatem experiendi super iure suo quo ad possessionẽ ex
qua causatur ius prouisi.sicut in simili dicitur de ordinato ꝛ
ordinante: ꝛ de electo ꝛ eligente.de quibus.iij.q.vj.hec quip-
pe.ꝛ.lxxj.dist.tantis.ꝛ not.in.d.c.pe. ꝛ dic ibi dicam. Item
ex alio dictum dom̃. Card.nõ ꝓcedit: qm̃ hic inter canonicos
ꝛ archidiaconum nõ fuit actũ de ꝓprietate iuris cõferẽdi nec
principaꝉr nec incidenter; ergo illa rõ posita in litera: qꝛ res
inter alios acta etiã nõ põt adaptari ad cãm ꝓprietatis: sed
ad cãm possessiõis dũtaxat de qua actũ fuit. Et lꝫ litera reser
uet qõnem sup proprietate canonicis: hoc tñ vult qd̃ lꝫ fuerit
actũ sup archidiaconatu inter canonicos et archidiaconum
per hoc nõ gñatur preiudiciũ respectu ep̃i quominus possit
agi ꝫ eum super isto iure. item qd impedit quomin⁹ possint
dicere canonici se spoliatos ab ip̃o ꝛ petere restitutionẽ. cer-
te nihil cũ de hoc nõ fuit actũ. ergo lr̃a reseruãs qõnem pro-
prietatis nõ excludit querelam super possessiõe. Intelligaꝭ
ergo lr̃a ꝙ reseruaꝭ qd̃ super ꝓprietate: qꝛ verisimile est cano
nicos tm̃ acturos sup proprietate ex quo fuit ꝓbata posses-
sio ꝑ archidiaconum. nam eodẽ modo posset ꝓbari per ep̃m.
vel capiatur hoc ver. proprietas: largo modo vt cõprehẽdat
qõnem super ipso iure ꝯferẽdi inter ep̃m ꝛ capitulum: ita ꝙ
archidiacono non moueatur amplius questio sup iure suo.
14 ¶ † Et in eo quod tangit gl. an res iudicata cum successore
trãseat ad authorem sicut ecõtra: dic latius vt sentit Bar. in
d.l.si a te.in fi.ꝛ seqꝭ.d. An.hic: lꝫ ex toto nõ attribuat Bart.
qd̃ si res reuertiꝭ ad authorẽ suũ absq; titulo vꝉ cũ titulo ab
alio cõcessor: ꝛ tunc nõ transit in authorem: qꝛ nõ redit ad eũ
non tanꝗ̃ ad authorẽ suũ sed tanꝗ̃ ad quẽlibet extraneũ. et
ideo hꝫ locum illa regula res inter alios acta ꝛc. vt.d.§. fina.
ꝺm vnam lec.secus aũt econtra: qꝛ tunc successor fungiꝭ iure
authoris: ꝛ sic hꝫ locũ illa regula is q in ius alterius succedit.
de reg.iu.lib.vj.aut reuertiꝭ res ad authorẽ suũ cuꝫ titulo: et
tũc aut est titulus oĩno primi tituli resolutiuus ꝛ non transit
res iudicata in authorẽ. exẽpliũ.l. cõmissorie vel adiectionis
in diem.si enim vendidi tibi rem ita ꝙ si non solueres in tali
termino res esset inempta: vel nisi alius offerret meliorẽ con
dionem intra certum tp̃s: tunc enim non prodest nec nocet
res iudicata cum authore emptore: perinde resoluitur exi-
stente ꝯditiõe acsi non fuisset facta vẽditio. vt.d.§.si. ꝺm aliã
lec.ꝛ.l.ij.cum.l.seq.ff.de in diẽ adiec. Si vero oĩno resoluitur
primus titulus sed quodam modo nouus titulus interue-
nit: vt puta si venit ex redhibitoria per hanc em̃ actionem vi
deꝭ facta noua venditio: vt no.in.d.§.si.ꝛ tunc transit res iu-
dicata de successore in actorẽ: hinc est ꝙ vẽditor ad quem re-
dit res ex illa actione vtiꝭ accessione emptoris. vt.l. põpo.§.
preterea.ff.de acq.pos. Item ꝛ fortius si reuertiꝭ ad eum cuꝫ
titulo oĩno nouo: quia fingiꝭ successor ratione tituli nouiter
superuenientis: ꝛ sic hꝫ locum illa regula is qui ius.lib.vj. et
si bñ cõsideres ista non possunt adaptari ad casum nostrum
qꝛ ius collatoris nõ trãsit in ꝓuisum: cum sibi acquiratur ius
in beneficio rõne tituli qd̃ non habebat collator: sed possidet
prouisus authoritate collatoris: sꝫ an rõne ꝯnexitatis factũ
vnius ꝑiudicet vel ꝓsit alteri in aliquo: dicã plene in.d.c.pe.
¶ Alterius hec gl. opponit prope finem contra text. de in-
competentia tituli. debuisset enim poni hoc.c. potius in tit.
de elect. sicut ponitur.c.querelam. hic em̃ tractatur qñ inter
easdem personas est qd̃ super possessione ꝛ proprietate sꝫ in
hoc.c.inter diuersas personas versabaꝭ. in hoc tit. tractatur
quando agiꝭ possessorio. sed hic iste obtinuit non qꝛ ꝓbauit
de possessione sua: sed de possessione ep̃i: sed ista gloss. prope
finem fatetur quod competentius fuisset posita in ti. de ele.
Secundo dicit qd̃ potest adaptari ad scd̃am partẽ rubrice in
quantũ facit mentionẽ de cã ꝓprietatis. vel dic qd̃ generali-
ter facit ad titum qꝛ diffinitur hic qd̃ ratione possessionis et
reseruatur rõ proprietatis: et sic facit largo modo. vel tertio
hic agebatur per Arch: possessorio adipiscẽde. volebat enim
consequi possessionem ex quo habuerat titulum ꝛ de hoc sta
15 tim subijciam. ¶ † Opp. ꝛ videꝭ qd̃ exceptiones concernen-
tes defectum tituli nõ debeant admitti anteꝗ̃ iste archidia-
conus prouisus adipisceretur possessionem: nisi apponere-
tur crimen seu defectus cum infamia. vt in.c.accedens.de ac-
cu.ꝛ in.c.constitutis.ij.de app.ꝛ.c.post electionem.in fine. de
conces.ꝑben. Sol. Inno. hic multũ laborat et quedam dicta
sua hodie recipiũt correctionem et limitationem per.c.si. de
elec.li.vi.sed si vis tollere prorsus contrarium potes sic dice-
re qd̃ iura superius allegata procedunt qñ agitur possesso-
rio adipiscende: sed hic agebatur petitorio pro parte archi-
diaconi ꝛ non possessorio. vt patet: quia fuit ibi adiudicatus
archidiaconatus; et de possessione nihil fuit dictum. Talis
enim presumitur fuisse libellus qualis secuta est sentẽtia: vt
in.c.inter dilectos.et quod ibi nota.de fide instr. si enim hic
fuisset actum possessorio papa mãdasset vt prouisio de se fa-
cta suum consequeretur effectum: ita fecit in dictis iuribus
allegatis pro contrarijs.et.s̃. dixi qualis modus agendi hic
processit. Tenendo autem quod hic fuerit actum possesso-
rio adipiscende Innoc. multũ laborat vel predixi: sed colligẽ
do magis vtilia ꝯcludo sic: qd̃ aut agitur possessorio adipi-
scende post collationem: aut post electionem et cõfirmatio-
nem. Primo casu regulariter non admittiꝭ exceptio ad im-
pediendam possessionẽ vt in predictis iuribus. Ratio huius
regule est, qꝛ exceptio dꝫ esse ꝓportionabilis ad actionem in
iudicio deductam cum sit actionis exclusio: vt in.c.cum dile-
ctus.de or.cog.et.l.j.ff.de exce. sꝫ exceptio hoc casu nõ est ꝓ-
portionabilis cum ꝓuisus non petat aliqd iuris sed quid fa
cti ad executionem iuris obtẽti de ꝑterito: ideo exceptio cõ-
cernens defectum iuris nõ debet admitti tanꝗ̃ non propor-
16 tionabilis. ¶ † Fallit hec regula. primo vbi opponitur cri-
men seu defectus cũ infamia. vt in.d.c.accedens. ratio exce-
ptionis põt esse qꝛ infamatus existens in possessione dꝫ su-
b spendi [b] donec se purgauerit. vt in.c.presbyter.ij.q.iiij. ꝛ in.c.
j.et.ij.in.c.inter.de pũrg.cano. fortius debet repelli a conse-
quenda possessione. qꝛ turpius eijciꭒ ꝛc. de iureiuran. quem
17 admodum.ꝛ vide qd̃ latius dicam in.d.c.accedens. ¶ † Se-
c cundo fallit hec regula qñ collatio [c] fuit clandestina: ꝑsumiꭒ
em̃ cõtra talẽ collationẽ. vt in.c.vt nostrum. vt eccle.benefi. ꝛ
in.c.vt nostrũ.de app.et ꝑ hoc credo posse attẽtari qd̃ ꝫ clan
d destine [d] ꝓuisum possit excipi de crimine sine ĩfamia ad diffe
rendã possessionem. tum qꝛ est presumptio ꝫ talem collatio-
nem vt in dictis iuribus: tum quia iste qui nũc opponit fuit
supplantatus cum nõ habuerit facultatem opponendi tem-
pore collationis: vnde non est qd sibi imputetur. Innocẽ. ta-
men hic

a ¶ In iudicio. Ad de vidẽdũ eundẽ cõsi.iij.in.q.ij.lib. et magis ad propositum Cal.cõsi. ij.de re.iudi.
Zacharias.

b ¶ Debet suspendi. adde ab. anti. in.c. cũ decorẽ. in princi.ſ.de vita et hone.cle. et phili. frã. in.c. reprehẽsibilis.in.j.co.ſ.de appella.
Sebastia. Sapia.

c ¶ Collatio. quod clandestina collatio beneficij sit suspecta tꝫ Abb. in c.j.vt eccl.bene.facit ꝙ clandestinitas est maxia coniectura act⁹ simulati. ꝛ ꝑ glo.in.l.j. C.de inter.matri. no.bal.in.l.ꝗcũꝗ col.pe.C.de ser.fugi. Iaso.in.l. si qs id qd̃.i. iij.no.ff.d iurisdi.om.iudi.

d ¶ Clãdestine. adde vt per Oldra. consi.j.
Zacharias.
¶ Adde qd̃ non tm̃ non ꝑsumiꭒ ꝫ illam collationeꝫ imo est nulla. ita no. Inn. ꝛ doc.in c.vt nostrum. per istũ alle. Bart. cepo. plenis. in suo tracta.de ꝫctu si-inu. in.xx. ꝑsum. lꝫ Bal. i sua marga. in ver.vij.col. si. D. dicat valere.

men hic loquitur simpliciter sz satis potest limitari modo predicto istud.c.accedens. Tertio fallit quando allegantur prouisiones non tenere.argu.j.de do.⁊ contu.c.cum olim.et hic.sed ego non admitterem istum casum sic indistincte sz dicerem sic: quod aut ostenditur titulus sic apparentur iustus nec exceptio habet aliquam p̄sumptionem apparentē contra titulum:⁊ tunc nō debet admitti exceptio nullitatis: per rationem regule quam premisi:nisi offerantur probationes. incontinenti.pro hoc.l.iij.§.idem.ff.ad exhibē.⁊.l.si is a quo. ff.vt in pos.leg.vide bo.gl.in.c.j.⁊.c.literas.de restitu. spolia. que hoc aperte voluit in hoc possessorio adipiscēde. Si vero non est titulus apparente iustus. vt quia est habitus ab ea qui de iure cōmuni donare non poterat.⁊ debet prius discuti hec exceptio:quia tollitur fundamentū possessionis ⁊ petitionis:⁊ ita intelligo istum tex.tenendo illam lectu.quod hic ageretur possessorio adipiscende. nam solus episcopus non potest conferre dignitates ecclesie cathedralis quia hoc pertinet ad episcopum ⁊ capitulum simul:vt sentit hic Joā. an. de quo dic vt no.in capitu.cum ecclesia vulterana. de electio. Idem dico vbi subest aliqua presumptio cōtra prouisum vt quia capitulum dicit se nūquam prouidisse.argumen.in.c.cū olim.de do.⁊ contu.quod hic potest intelligi.facit etiā in argumen.c.vt nostrum vt eccle.benefi.⁊ sub istis possent comprehendi multi casus speciales.omnia predicta intelligo nisi prouisus peteret aliquid iuris:puta consecrationem q: tunc admitteretur exceptio etiam si non fuit exceptū tempore cōfirmationis ⁊ prouisionis:vt vult hic Inn.⁊ clarius ⁊ latius in capi.de his.de accu.⁊ dic vt ibi no. Secūdo casu principali quando excipitur post electionem ⁊ confirmationē per que acquiritur ius in beneficio sicut per prouisionē. vt in capitu. transmissam.de electio. Concludo quod aut confirmatio fuit facta non precedente citatione quando est coelectus vel oppositor.vel edictū vbi coelectus vel oppositor non est ⁊ tunc confirmatio est ipso iure nulla:[a] et sic admittatur exceptio[b] cum cesset hoc casu ratio predicte regule:et de hoc est casus hodie in.d.c.fi.de elec.lib.vj. Aut precessit edictū: ⁊ tunc aut fraudulenter fuit nimis acceleratum: et tunc admittitur exceptio secundū Innocen.hic ⁊ puto quod hodie etiam procedat iste casus maxime quando fraudulenter opponitur edictum cum termino breuissimo ⁊ procuratur amotio inconti nenti ne perueniat ad notitiam partis vt pluries compertū est hoc enim casu puto vel confirmatio erit nulla:et maxime quando fraudulenter factum est:argumen.in illo.capitu. fi.vel admittetur exceptio ad differendum cōfirmationis effectum cum oppositor fuit supplantatus ⁊ ex hoc fit p̄sumptio contra confirmationem vt in.c.vt nostrum. vt eccl'ia.beneficia.⁊ sic poterit hodie limitari dictū.c.fi. Item admittet exceptio nullitatis vbi offertur probatio incontinēti vel aliqua presumptio contra confirmationem.de quo tamē dic vt s.dixi in collatione.nam idem ius est in vtrisque cum prouisio habeat vim electionis ⁊ cōfirmationis vt notat hic Innocē.⁊ quod dixi:⁊ idem excepto casu.c.fin.de ele.li. vj. quia illud.c.nō procedit in collationib⁹: vt ibi notatur. idē dicas in vtrisque. Et per hoc expediam breuiter ⁊ clare materiam tactam hic confuse ⁊ diffuse per Innocen. sine assignatione rationū:sed ego assignaui ratiōes supra in quolibet mēbro. An autem post lapsum termini statuti ad opponendum debeat admitti ille qui erat absens ex quo est secuta confirmatio. Innocen. hic quod non:sed poterit admitti per viam denuntiationis ⁊ acusationis:de quo vide quod notatur. in.c. si.qui ma.accu. et pos. an saltem post confirmationem factā pendente edicto admittatur qui erat tunc presens per viam denuntiationis seu accusationis.vide per Fede.consi.xxiij.⁊ xcvij.alias.xxviij.⁊ quod notatur in.c. quod sicut. de elec.qd super his.de accu.⁊.in.d.c.fi.de elec.lib.vj.

☞ Dn̄ium rei si petatur:nō sufficit allegare possessionē.3.
Succumbens ex vna cā nō ꝓhibetur ex alia candē rē petere.
Census si fuerit prestitutus aliquo tempore respectu certe rei:non per hoc illa res presumitur nec erit subdita.4.
Ecclesia presumitur subiecta episcopo: ex eo quia dat ei aliquid episcopale.
Solutio facta alicui non probat soluentem esse vasallum regulariter.
Solutio longi temporis de aliqua pecunia non subijcit soluentem future solutioni.nam ex ea non causatur titulus:sed ex solutione longissimi temporis sic.7.8.11.
Diuisio inter fratres presumitur facta si possederint pro diuiso spacio decem annorum.
Usure presumuntur remisse si creditor longo tpe non petijt.
Locatio presumitur renouata transacto anno.

In causa. † Potest dupliciter summari. Primo quo ad titulum sic. Petenti rem iure dn̄ij: possessionem probare non sufficit. Secūdo pōt summari quo ad literam sic. Si petens rem ex vna causa succumbit: ex alia cā petere poterit.h.d. In prima decisa diffinitio. In secūda protestatio. ibi:ad hec. ¶ Casus literalis. Patriarcha gradensis petebat subiectionem in monasterio sancti Gregorij de venetijs et.l. solid.venetorum. ad iudicium subiectionis intentans super duobus articulis predictis possessorium ⁊ petitoriū cū diceret se spoliatū predictis.lit.contesta. pars vtraqꝫ suas probationes induxit:⁊ q: patriarha ꝓbauit se possedisse ac pcepisse predicta dn̄s papa ipsum restituit:vn̄ q: vtraqꝫ pars deduxerat in priuilegium quicqd iuris habuerat in predictis:papa visis priuilegijs predecessorum suorum ex parte monasterij ꝓductorum ꝓnūtiauit monasteriū liberū ⁊ ad romanā ecclesiam nullo medio pertinere: absoluendo monasterium in predictis alijs que iurisdictionem ⁊ subiectionē recipiunt ab impetitione patriarche.nō obstāte possessione ab ipso patriarcha probata q: non ꝓbauit se tanto tpe pcepisse p̄dicta ꝙ ꝑ hoc renūtiatū fuerit priuilegijs libertatis:sicut d̄ p̄dictis.l. solidis quos patriarcha petebat ad iudiciū subiectionis fuit actum ab ipso per sniam quā super hoc ꝯriam reportauit papa sibi non adimit potestatem si alio iure de premissis.l. solidis voluerit expediri. Ber. ¶ Not.j.ꝺm do.Ant.ꝙ vbi agit de subiectione ecclesie dirigendus est libellus ꝯ possidētem ecclesiam vt subiectā ⁊ nō ꝯ subiectum. sed certe salua ipsius reuerentia totum ꝯrium colligit hic. nā hic non fuit actū ꝯ papam qui possidebat subiectionē monasterij:vt in glo.j.sed contra subiectū.s.abbatē ⁊ ꝯuentū. isti enim non possidebāt subiectionem cū non possent possidere seipsos:vt in.c.nulla. xciij.di.c.cum non liceat.⁊.c.cum ex officij.de p̄scrip.sz. possidebantur ab alio vt satis ptz re ipsa. Et ideo colligo totū oppositū ꝙ sup subiectiōe pōt agi nedū ꝯ possidētē ipsam subiectionē:vt i.c.auditis.de p̄scri.⁊ in.c.iter quatuor. de ma.et obe.sz etiā ꝯ subiectū cuius subiectio petitur: vt probatur h̄ ⁊ in.c.cū inter.j. de re iudi.no. ēt Inn.in.d.ca.auditis.⁊ rō: q: facto subditi iste non possidet. Item potest subditus vocari ad iudiciū ꝓ suo iteresse:iterest em̄ subditi nō mutare dn̄m seu non recognoscere superiorem aliū citra papā vt in. c. fi.d̄ dila.⁊ q̄d ibi dixi.ad diem videbo.tex.in.c.suborta.j.de re iu.
¶ † No.ij.idem do. Ant.ꝙ ex sola p̄statiōe cēsus[c] nō arguit proprietas subiectionis rei cuius noīe p̄stat: certe licet credā dictum esse veruz ꝑ id qd.j.dicā.nō tn̄ hic colligit ex tex. cū h̄ nō fuit ꝓbata p̄statio tanti tpis qd suffecisset ad prescriptionem.vnde ⁊ Bal.i.l.solent.in fi..ff.de offi. procon.tenet ꝯriū dicēs ꝙ si longissimo tpe vna ecclesia soluit censum alteri p̄sumitur ei subiecta:sz vt dixi non credo ꝙ hoc dictum Bald. sit verum:vt plene dicam in.c.ꝑuenit.j.d̄ censi.⁊.j.aliqd dicā.
¶ † No.iij.ꝙ quo ad ꝓbandū dn̄iū nō sufficit ꝓbare possessionem. ¶ † Not.iiij.ex hoc ⁊ ex tex.ꝺm hāc lec.ꝙ ex hac p̄statione census[d] aliquo tpe ꝓbatur quasi possessio subiectiōis: sed hoc dictū intelligo ꝓcedere qn̄ census prestabatur in signū subiectiōis vel aperte.q: hoc exprimebāt: vel tacite q: tpe q̄ alij subditi ibant ad synodum isti soluebāt cēsum. nā rōne loci ⁊ accessus ⁊ ex qualitate ꝑsone cui soluebat satis pōt argui ꝙ in signum subiectionis[e] soluebat.⁊ sic intelligo istum text. substinendo illam lec.quam sentiunt hic doctor.q: ꝑ hāc solutionem certis vicibus factā fuit probata quasi possessio subiectionis.⁊ sic etiā restringo dictū bal.nā indeterminata solutio arguit ⁊ certificatur ex circūstātijs.⁊ ad hoc habes gl. no. i.l.cū quid.ff.si cer.pe.facit.c.illud.⁊ qd ibi no.d̄ p̄sump.⁊.i.c. fi.de despon.impu. An traditio anulli inducat matrimonium seu spōsalia.no.in.c.ex literis.de spon.⁊ i.c.j. de iudi.i illa qōne. An ꝑ illa ꝟba null⁹ tali cōicet ꝓferat excōicatio.ex coiecturis enim hoc arguit:secus puto vbi solum ꝓbata est census solutio nec sunt alie cōiecture i signū subiectionis tūc em̄ non ꝓbatur subiectio nec possessio subiectionis:q: cum solutio census plura significare possit:vt in.c. recipimus.de priuile.⁊.in.c.quanto.j.de censi.⁊ in.c.p̄terea.e. tit.⁊ hic in gl. ꝓbatio generalis ⁊ equoca nō releuat ꝓbantes super certa ⁊ determinata significatione vel sup certa specie ꝯtenta sub genere ꝓbato.vt est tex.no.in.c.in p̄n̄tia.d̄ ꝓba. facit tex. cū glos. in.c.de excep.lib.vj. Et ad materiam nostram videtur tex.optimus in.c.constitutus.de reli.do.⁊ i.c.cū venerabilis.de censi.⁊ aperte sentit Jo.and.post Host.i.c.qm̄.d̄ ꝓuile. vbi dicit qd si ecclesia est exempta⁊ soluat censuz vel aliud tpale qd ꝑ hoc non probetur subiectio.vt in multis.c.p̄alle.qd intelligo mō predicto nisi alique circūstantie ⁊ coniecture demonstrarent qd in signū subiectiōis soluat. nā cuidēs d: qd ꝯstat per

a ¶ Ipso iure nulla. Adde itelligēdū qn̄ nō clare cōstat d nō iure coelecti vl' oppositoris q: vbi clare apparet qd coelect⁹ vl' oppositor nullū ius habēt nō ē necessaria citatio: vt ꝯsuluit ro. cōs. cccclxxxiij. q allegat lapū ita dixisse.in.c.fi. de ele.li. vj. latius ibi vide.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Exceptio. qd eor nimia acceleratiōe p̄sumatur fraus ꝓbat optie tex.in.§. sz alid.v. q.v.quē dicit sing. And.siculus i ꝯs. j.colū. xl.ver.p̄terea est aduertēdū.i j.vo. vbi plura de acceleratione.

c ¶ Census. Adde an soluens cēsum ecclesie certe rei itelligat illa res donata ecclesie. bal. i addi.ad spec.i ti. de loc. ꝟsi. an qs soluēs. q cōcludit qd aut liquet d̄ ꝓprietate soluētis: ⁊ tūc nō nocet sibi soluisse cēsum q: p̄sumit errasse i dn̄io:aut nō liqt ⁊ p̄sumit ꝓ ecclesia. Sequitur do. Alex. in ꝯsil.lxix. inci. circa primū. in.iij.colū.ver. ad hor.in.v.volu. et ꝙ ꝓbata solutiōe cēsus nō ꝓbet res censuales ꝯsuluit d.Corne⁹ in cōsil. cccv.incipi. videt i hac.ꝑ totū.i.iiij. vo. Alene.d̄ falco.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Census. Uide Bal. in.l. iudicia. C.de rei ven. ⁊.i.l. iij.C.de natura.li. vbi ponit an per p̄stationē census probari possit qd castrum sit de tali territorio.

e ¶ Signum subiectiōis. Add Frā. are.cōsilio. lxxvj. circa fi.

a Subiecta. Adde Lapum alle. xlij. sed. cõsi. cxxx.
b Vasallus. Addẽ eũdem consi. vj.
c Non sufficit. Addẽ Jo. de ana. consi. xxxv.
Sebasti. Sapia.
d Presumendo. vide ad hoc multa cumulata p. d. Ja. in. l. j. in gl. in vb. certi. C. q ad mi. et in. l. q in alieno. §. j. ff. de acqui. here. et Are. i cõs. xxxij. incip. psupponit. et i cõs. lxij. inci. ex facto. et circa psumendã cõionẽ inter fres vide Alex. in cõsi. xcij. l. ij. vo. Deciuz in cõs. lxxix. i. iij. dubio. Nũqd autem si facta diuisione fres simul habitauerint presumat iteruz facta cõio. vid ro. in cõs. ccv. v. iij. principalr.
e Diuisionem. Adde Ro. consil. ccccviij.
f Renouatus. Adde videndum late alex. cõsi. iij. i. lib. vbi de hac materia.
Zacharias.
g Nõ probaretur subiectio. Adde qd imo. vt nota. Inn. in. c. pterea. in glos. sua in ver. translatione. j. de transla. glo. xxij. q. viij. c. tributum. et ibi archi. et c. magnũ. xi. q. j. Abb. in. c. ij. j. de censi. ange. in. l. iij. ff. de natu. li. et ibi bal. et in. l. data. xvj. col. C. q accu. non pos. et in aut. qui. mo. natu. effi. sui. §. si quis. col. v. et oĩno per alex. cõs. xxxiiij. volu. iiij.

5 coniecturas. l. iz. de lega. j. † Hinc est qd dicit Jo. an. post Hosti. d. c. qm. quod si eps recipit aliquod ius episcopale ab ecclesia presumitur subiecta:[a] facit qd leg. et no. in. c. j. de re. do. et in. c. ij. de renũ. li. vj. et vide Bart. in. l. cum de in rem verso. ff. de vsu. in fi. vbi dicit qd ex sola solutione nõ presumitur soluens vasallus[b] nisi aliqua contemptione soluisset. et sic dicit se intelligere no. in. d. l. solent. ff. de offi. pcõ. et vide qd dico in. d. c. peruenit. de censi. 6 † Quid autẽ in alijs prestationibus nunquid sufficit petere certam pecuniã: qr fuit lõgo tẽpore soluta. Hos. qd non: qr actor succumberet si inniteret soli prestationi dicendo peto vt soluas: qr tot annis prestitisti. vt. l. si certis annis. C. de pactis. et l. creditor. C. de vsur. sed debet sm eũ allegare causam constituti: et inducere tempus ad pbandum seu presumẽdũ causam. vt in. l. cũ de in rem verso. ff. de vsur. et ibi vide plene p Bar. et qd dico in. d. c. peruenit. vbi hoc plene examino. Et mirandum est q doct. nostri communiter transierunt cum hoc dicto Hos. quod nullo modo procedit prout ponit: et saltem non remiserunt se ad iura superius per me allegata. vnde attẽde q hoc dictum Hos. põt diuidi in duas questiones. Prima questio est: an potest peti census seu aliquid tpale ex solo cursu temporis. Secunda qd est nunquid allegata causa debiti probetur ex solo cursu temporis. 7 † Ad primã dic qd aut allegat prescriptio tanti temporis de cuius initio nõ est memoria: et sufficit, qr ex cõtinuatione tanti tpis presumit debitum et hz vim tituli. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. et esti. et. c. j. de prescri. li. vj. vide gl. optimam in. xviij. q. ij. seruitum. et c. nullus. j. q. j. tenet Host. et Jo. an. in. d. c. puenit. et Bar. in. d. l. cũ de in rẽ verso. et hoc casu non pcedit dictum Hos. Aut allegat cursus minoris tpis: et tunc si agit ad inducendã obligationem non sufficit.[c] et hoc casu pcedit dictum Hos si vero agitur in liberatione inducenda: et tunc si resistit ius cõmune nõ sufficit. vt. l. cõperit. C. de prescrip. xxx. anno. et c. j. de prescri. li. vj. Si vero non resistit et tunc sm naturas actionũ requiruntur tempora. nã quedã tollunt minori tpe et quedaz maiori. vt. l. sicut. et. l. oẽs. C. de prescrip. xxx. anno. et insti. de perpe. et tẽp. act. qd procedit etiã de iure canonico. nam lz ctra ecclesiã nõ currat prescriptio nisi quadragenaria. de prescrip. de quarta. et quasi p totũ: secus cõtra alios etiã clericos. vt not. glo. xvj. q. iiij. possessiones. et per Joã. an. in regula q ad agendum. de reg. iur. lib. vj. in mercu. et de hoc p Bar. in. d. l. cum de in rem verso. et sic limita et restringe dictum Hos. hic. 8 † Quo ad secũdã qõnem an allegata causa probetur ex tpis cursu: et si est pscriptio tanti tpis de cuius initio memoria non existit: tunc in dubio sufficit qd habeat vim titu. vt. s. dixi. aut non est tanti tpis et si ius cõmune resistit nõ probat: qr in tali prescriptione requiritur titu. vt in. d. c. j. de prescrip. libr. vj. et sic non sufficeret allegare cãm. aut ius commune non resistit: et tunc aut requiritur nunquid presumatur contra facientẽ vel contra soluentem aut contra patiẽtem. primo casu presumit titulus. vt est tex. notabilis. in. l. cum de in rem verso. secundo casu contra patientem. aut queritur de presumendo[d] titulo in commodum et fauorem patientis: et presumit. l. si filiusfamilias. C. de petitio. here. vbi dicitur qsi filius longo tẽpore possedit hereditatem presumitur eã agnouisse: aut in ipsius incommodum: et tunc aut tractamus de modico preiudicio: et presumitur titulus: et sic potest procedere glos. d. l. cum de in rem verso. que vult presumi causam in seruitutibus acquirendis. facit. l. qui in aliena. ff. de acquir. heredi. 9 † Vide quod not. glo. in. l. pe. C. commu diuidun. que notabiliter dicit q si habentes rem communem possederũt eam pro diuiso lõgo tempore presumitur inter eos diuisionem[e] precessisse. si vero tractatur de magno preiudicio: et tunc aut loquimur. de presumendo titulo obligatorio vel liberatorio. primo casu non presumitur imo requiritur verus titulus et possessio vera et titulus putatiuus iusto errore. vt. l. celsus. de vsucapi. et. C. de rei ven. l. nullo. sed si de presumendo titulo liberatorio: et tũc aut loquimur de liberatione a lucro odioso et presumitur titulus. vt. l. cum quidam. §. diuus. ff. de vsur. vbi presumitur remissio si creditor longo tempore non petijt vsuras preteritas. aut agitur de liberatione lucri non odiosi, et tunc ex sola patientia longi temporis non presumitur vt. l. libertis. §. j. ff. de alimẽ. et ciba. lega. requiritur ergo legitima prescriptio. Aduertendum est tamen quod omnes leges que dicũt qd in actionibus personalibus non prescribit minori spatio. xxx. annorum: debent intelligi quando interuenit sola patientia. secus si cum patientia longi temporis alia interuenerunt: vt in casu not. l. procula. ff. de probatio. vbi ex taciturnitate longi temporis presumitur dimissum fideicommissum debitum si sepius de alijs habita ratione de fideicommisso mentio

10 facta nõ fuit. de hoc dic vt ibi nota. † Item qñq ex vnico actu presumitur titulus vt si precesserit ctractus locationis tũc si iste stetit post annum presumitur ctus tacite renouatus[f] vt. l. item queritur. §. qui impleto. ff. locati. et idez in similibus. et hoc notat eleganter Bar. in. d. l. cũ de in rem verso. et vide qd dicam in. d. c. peruenit. Et sm hec limita et restringe scdm dictum Hos. q etiã querit hic de illo qui cõsueuit soluere censum ecclesie alicuius rei et cessat in solutione p bienniũ, nũquid res sit commissa. Hosti. remittit ad summam de loca. sub. §. potuit. et. §. quid ergo et seq. ego remitto te ad gloss. singularem in. c. constitutus. de reli. do. et ibi etiam per Innoc. Glo. prima ponit casum literalem intelligendo q hic fuit actũ petitorio et possessorio super subiectione: et istis quinquaginta solidis petitis in signum subiectiõis et q patriarcha in possessorio obtinuit et in petitorio succubuit. Joã. and. dicit se non credere q obtinuit in possessorio. d. c. qd hic non apparet quod fuerit actũ possessorio. nã si obtinuisset i possessorio fuisset restitutus ad solutionem illius pecunie. vt in. c. querelam. de elec. et si papa non dixisset si vult petere alio iure cum esset iam consecutus p iudicium possessorium. dic ergo q hic fuit actum petitorio tm̃ petendo subiectionem et aliam pecuniam in signũ subiectionis et succubuit: qr non probauit illaz proprietatem q tanto tempore processisset qd suffecisset ad prescriptionem sed possessionem duntaxat probauit que nõ sufficit ad obtinenduz in proprietate: nec fuit restitutus. qr ad hoc non fuit actũ. Nam snia dz esse conformis libello quare papa dicit q si vult petere alio iure audiet: et per hoc colligit quomodo facit ad titulum lz glos. impugnet et male. vult enim iste tex. q agenti petitorio non sufficit probare possessionẽ.
n † Sed oppo. contra text. et cõtra predicta et videtur etiam q si magno tpe pcepisset censum ex hoc non pbaretur subiectio[g] cum census qñq sit signũ exemptionis qñq signuz protectionis: vt in. c. recepimus. de. priui. non probat ergo hoc esse qd ab hoc contingit abesse. de spon. tue. solue dicit gl. j. q hoc petebatur in signũ subiectionis: sed qr monasteriuz erat exẽptum succubuit qr nõ pcepit tãto tpe. etc. Aduerte qr glos. loquitur inepte et minus generaliter. intelligo ergo primam partẽ. vt. s. dixi qñ census soluebatur tacite vel expresse in signũ subiectionis: et tũc si tãto tpe fuisset prestitus qd sufficeret ad prescriptionẽ esset probata subiectio. arg. i. c. cũ venissent. de resti. spo. sola enim petitio in signũ subiectionis non sufficeret. qr nõ est credendum pti. hoc etiã sentit Jo. an. hic q dicit qd census qñq prestatur pretextu conuentionis vel alicuius relicti. sciẽda est igitur cã sm eũ. de cẽsi. c. puenit. Et inquãtũ gl. ponderat qd hoc monasteriũ erat exemptuz: hoc non erat necessariũ nisi velles intelligere qd alias cessante hoc priuilegio hoc monasterium erat subiectum Patriarche: sed si esset subiectum epo loci et alias non esset exemptum procederent ea que. s. dixi. et que habentur in isto tex. vt non sufficiat prestatio census aliquando facta: nisi sm quod supradictum est, et hec sufficiant.

De restitutione spoliatorum. Rubrica

Visum est supra de cã possessiõis: sz qr cã restõnis possessoria est: ideo d illa submittit sm Hos. vel viso qualiter possessio pdat: qr pdita restituẽda est: ideo etc. sm Hosti. vel tertio cõtinua sic. Vidimus supra quo ordine cã pprietatis et possessionis tractãde sunt: sed qr dubitari posset an spoliatus sit indistincte restituendus ideo subiecit hanc rubricam.

1 ☞ Spoliatus si agat ad restitutionem: nõ auditur reus opponens petitoriuz: nisi spoliatus consentiat: sed an index possit huic consensui contradicere. 3.
2 Dominus tenetur de violentia illata a suis hominibus: idẽ ecclesia a suis clericis. 6.
4 Spoliatus ante oĩa restituitur etiam contra ecclesiam.
5 Possessorium recuperande nõ admittit aduersario volentẽ incontinenti probare dominium: secus in alijs possessorijs et quare.
6 Dñs an et quibus casibus teneat ex delicto sue familie.
7 Potestas tenetur ex facto suorum officialium.
Furtum incontinenti in hospitio factum an presumatur factum per familiam hospitis an per viatores.
8 Robaria facta in territorio vnius dñi vel ville tenebunt ipsi si potuerũt et noluerunt prouidere: et imponetur collecta hominibus ville si ipsa nõ est soluendo.
9 Conscius criminis vtrũ teneatur si non reuelauit maleficiũ committendum tam de iure ciuili quam canonico.
10 Mandatum an requiratur clericis volentibus agere vel defendere pro sua ecclesia etiam sine cautione.

Licet

℄ Cõfessionem. Adde do. de ro. deci. ccccviij. et ccccxxi. hoc eodẽ ti.in antiquis.
Sebasti.Sapia.

℄ Unã differentiam. vide de hac differẽtia.p Pau. de cast.post gloss. i.l.si de vi.ff.de iudi.et.l.ij.C.de edi. diui adri. tol. vbi etiã do.Iaso.ponit hanc dr̃iam.

℄ Illo officio. Adde do. de rot. decisi. suis decisi. ccclxxvij.in nouis inci.si vicarius. et latius deci. ccccxxxij. in antiquis vbi tenẽt epm̃ teneri p dãnis datis iniuste per officialem suũ. ⁊ no. qd̃ lz officialis nõ possit conueniri durãte officio tñ de eo qd̃ deliqt in officio conueniri põt vt tenet rot. consi.ccccxv.
Sebasti.Sapia.

℄ Propositus. Uide pau.de cast. in.l. videamus.in pnci.ff.loca. et faciũt no.p do. Iaso.in.l. si qs ex argentarijs.§. p̃tor ait.ff.de eden.col. fina. vbi ponit an dñs teneat de incendio illato p familiã. de quo etiã per Iaso.in.l.domos.ff.de leg.i. p Ioan. de ana. in consi.lxxi.

℄ Officialiũ.adde ro.ↄs. ccccxxxiiij.vbi dicit quod stante statuto qd̃ ptãs teneatur p delicto familie qd̃ tale statutũ dz intelligi nisi familia exhibeatur.
Zacharias.

℄ Adde Bar.in l.j.§. familie.et.§. fi.ff.de publica. et in.l. si post dpositũ.C.de asses.⁊ in l.dz.ff. nau. cau. stabu.pulchre per bal.ↄsil.cccxxxvi. inci. casus est talis.do. Io.de castelliono. Et dic idẽ esse in episcopo qd̃ teneatur p delicto sui vicarij aut alteri⁹ ex suis officialib⁹ ⁊c. ita not.rot.decisi.cclxxviij.incip.si vicarius.in nouis.

LIcet. ℄ † Si cõsensit qui restõnem petit põt iuui qd̃ de proprietate referri.vel sic.Aduersario restitutionẽ petẽte nõ est audiendus reus de proprietate opponẽs:nisi actore cõsentiente.h.d.in prima spoliati conquestio.In secunda ibi.qd̃ si ita.cause cõmissio bimẽbris. scd̃a ibi:alioquin.℄ Casus literalis. Quidã cecus cõquestus fuit do. pape qd̃ homines eccl'ie câpum ipsius occupauerũt irrationabiliter. Quidã diaconus ipsius ecclesie euentus nomine ex aduerso respõdit qd̃ campus erat ipsius ecclesie ⁊ hoc obtulit se probaturum.⁊ cecus rñdit q̄ si hoc pbare posset qd̃ esset cõtentus. vñ papa sup hoc scribit Cõstãtino epo dicens q̃uis anteq̄ questio pprietatis tractari debeat possessio violẽter ablata debuerat ipsi ceco restitui: tñ qz diaconus p̃dictus cõsentiente ipso ceco obtulit se probaturũ dictũ câpũ ad suã ecclesiã ptinere: inquirat de hoc veritatẽ ⁊ si hoc pbatũ fuerit ipsi ceco silentiũ imponat alioquin res ei ablata reddat.Ber. ℄ † No. primo ecclesiã seu dñm teneri p violentia illata a suis hominibus:qd̃ an sit indistincte verum infra dicam. ℄ Nota secundo ibi:irrationabiliter ⁊c. quod pro qualibet irrationabili occupatione datur de iure cõi possessoriũ recuperande. ita colligit hic do. Ant.sed certe hoc non colligit hic per tex.ibi:violenter ablata ⁊c. an autẽ illud dictũ sit verũ:dic vt notat.j.eod.c.sepe.⁊.c.cum ad sedem. ℄ † No.spoliatũ posse renuntiare priuilegio suo vt ante oia restituat.de quo.s.ti.ij.c.fi.nec iudex debet supplere ex officio: quod intellige nisi immineat in restitutione periculum animarum.hoc enim casu etiam non petenti põt restitutionẽ facere.vt in.c.ij.⁊.c. ex parte. de conuersione cõiug. vide glo.j q.iiij.qz presulatus.℄ Not.q̄ si per testes admissos cõstat proreo de iure proprietatis denegatur restitutio:idẽ si constat p confessionẽ[a] ipsius rei:⁊ vide no. per Innocẽ.in.c. cõstitutus. de fil.presby. ℄ † Not.quod priuilegiũ cõpetens spoliato vt ante omnem contentionem up proprietatae fiat restitutio procedit etiam si agat contra ecclesiam per laicũ spoliatũ. ℄ Faciles sunt glosse. ℄ † Sed not.glo.primã ex qua habes vnã differẽtiam[b] maximã inter interdictũ recuperande et interdictum adipiscende seu exhibitoriũ. nã in primo nõ admittitur reus volens pbare dominum etiã incontinenti:secus in interdicto adipiscende vel exhibitorio.⁊ similem gl.habes in.c.literas.j.eo.et vide bonã glo.in.c. sup causa.ij.q.v. Et potest esse ratio diuersitatis s̃m doc. qz cũ agitur de exhibenda re vel adipiscenda questio faciliter expeditur: sed interdictum vnde vi requirit causecognitionem.s.de offi.deleg. consultationibus.⁊ ideo hoc interdictum nõ de facili impedit sicut nec de facili expeditur. Ego reddo aliam rationẽ ⁊ meliorẽ iudicio meo:qz p̃cedens est nimis generalis: ⁊ necessario nõ ↄcludens:dico ergo q̄ interdictũ vnde vi est magis priuilegiatũ ppter odiũ spoliatoris ⁊ in fauorẽ spoliati.nõ em̃ vr̃ cõsentaneũ vt spoliatus ↄtẽdat vt actor ⁊ qd̃ reus admittat etiã incõtinẽti qui voluit ius ppria authoritate sibi dicere:cũ ex hoc sit maxime puniẽdus.de preben.eum qui.li.vj.⁊.l. si qs in tantã.C. vnde vi.⁊.xvj.q.j.placuit. Et si dicerem⁹ oppositum sepe daret materia spoliãdi alium ppria authoritate:qd̃ nõ est fiendũ.ar.i.c.quãto.de diuor.⁊.l.non est singulis.ff.de regu.iu. ⁊ vide qd̃ no. in d.c.literas.j.eod.sed in alijs interdictis he rõnes cessant:imo equũ est vt dñs qui nõ reperit in culpa nõ teneat exhibere rem suã seu possessionẽ in alium transferre:ex quo vult ius suũ incõtinenti pbare:⁊ in mora modici temporis nõ est p̃iudicium:vt.l.si debitori.ff.de iud.⁊.l.si is a quo.vt in pos.leg. ℄ Glo.ij.est clara:⁊ de materia vide plenissime p Bart.in.l.in fundo.ff.de rei vendi.⁊ ibi etiam per glos.⁊ vide tex.sing.⁊ not.in.l. plane.ff. de pet.here.⁊ quod ibi dicit.no.aliquid in.c.grauis.j.eo.vbi tangit.⁊ melius tãgitur ibi quã hic.

℄ † Nunc extra glos. pro declaratione.c.j.oppo. contra tex.⁊ id quod dixi in primo notabili:⁊ videtur ecclesiam seu dominũ nõ teneri in facto familie sue vt probatur expresse in.c. cum ad sedez. de resti.spol.⁊ no.in.c.ij.de ord.cogni.Host.hic dicit qd̃ tenetur tũc ecclesia seu dominus de violentia p suos illata quando res peruenit ad ipsum.j. eo.c.sepe.vel quando mandauit vel ratũ habuit. ff.de vi ⁊ vi arma.l.j.§.ait p̃tor.⁊.§. defecisse.et.d. c.cũ ad sedẽ.vñ tria hic concludam breuiter. primo nunquid dominus teneatur ex facto familie sue.secũdo an dñs possessiõis seu territorij teneatur de maleficio facto super suo dominio seu sup suo territorio.tertio nũquid extraneus quilibet sciens maleficium et non prohibens teneatur ex sola scientia.℄ † Quo ad primũ cõcludit Bar.in l.ne quid.ff.de incẽ.rui.naufra. ⁊ sequunt eũ Ioan.de lig.⁊ do.Anto.hic dñm non teneri ex facto familie nisi qñ familia deliquit in illo officio[c] seu ministerio in quo est p̃posit⁹[d] dñs:⁊ ip̃e in illo ministerio vtit opera familie. Est em̃ tũc qd imputetur dño si non elegit seu pposuit honestã familiã vt.l.j.§.familie.ff.de pub. vbi p̃positus ad vectigal tenetur ex facto familie sue seu quam sibi adiũxit illo ministerio. Idẽ est videre in nauta q tenet ex maleficio facto p familiã suã:vt i ti.ff.fur. aduersus nau.tenet tamen dñs ciuiliter ⁊ nõ criminaliter vt in.d.l.ne qd. Et iõ si aliquis esset prepositus ad custodiam alicuius territorij tenetur ex robaria facta ibidẽ per familiam suam:siue familia sit libera siue seruilis:vt in.d.§.familie. Ex quo infertur potestatẽ seu aliũ rectorẽ teneri ex facto officialiũ[e] suorũ:vt.l.si post.C.de asses.⁊ no. Bar.in.d.§.familie.liberantur tñ predicti exhibẽdo malefactores:vt.d.§.familie.et.d.l. si post.⁊.l. cũ si exhibuissent.de publi. ⁊ hoc cũ qs exercebat officium publicum.secus si priuatum: vt regebat hospitium tũc non sufficit exhibere malefactorẽ sed est in optiõe dãnum passi vt agat contra famulos an cõtra dñm seu hospitãtem:vt.d.l. vna. ff.fur.aduer.nau.⁊ no.Bar.i.d.§.familie. Et plures notabiles ⁊ quotidianas questiones circa delicta commissa in hospitio: et an stetur iuramẽto hospitantis super rebus amissis: ⁊ an incõtinẽti sit presumptio q̄ delictum sit factum p familiam hospitis an p alios viatores.vide per Bar.in.d. l.vna.ff.fur.aduer.nau.⁊ aliquid de iuramẽto. vide in.l.si quando.C. vnde vi. ⁊ an eo casu quo qs tenetur pro alio stetur iuramento damnũ passi ⁊ aliquid etiam no.in.c.fi.s.qd̃ me.cã.℄ † Ad scd̃m an dñs agri seu territorij tenetur de robaria ibi facta.cõmuniter tenetur q̄ sic:si dñs fuit sciẽs et potuit prohibere ⁊ non prohibuit:nõ em̃ dz pati vt maleficiũ cõmittat sup suo[f] vt.l.j.C.de fal.mo. secus aũt si prohibere nõ potuit.l.j.§.is autẽ.ff.si fami.fur.fe.di.Et idẽ dicit de villa seu castro vt teneatur si potuit phibere ⁊ non phibuit:lz in hoc vltimo aliter sentiat gl.in aut.vt nulli iudi.§.qm̃ vero.coll.ix.sed primũ dictum cõmuniter tenet: vt not.Bar.in.d.l.ne qd.ff.de incẽ.rui.nau.⁊ per Iac.de bel.in.d.aut.sequuntur etiam hic Ioã.de lig.⁊ do.Ant.q̄ tenentur predicti ciuiliter nõ criminaliter.⁊ vt villa sit soluẽdo poterit interponi collecta.vide per Bar.in.d.l.ne quid.⁊ plenius de modo imponendi collectam vniuersitati.l.iiij.§. actor.de re in.℄ † Ad tertiũ nunqd ex sola scientia quis teneatur ex quo non reuelauit maleficiũ commitendo presupposito qd̃ in solo suo maleficium cõmittatur.gl.in.l.culpa caret.ff.de reg.iur. dicit q̄ non nisi in aliquo fuit particeps delicti.secus dicit de iure canonico: sed nihil allegat pro hac diuersitate.idem tenet gl.in.l.vtrum.ff.ad.l. pomp.de pari.⁊ Bar. in.d.l.vtrum,dicit dictum gl.regulariter procedere.fallit quando delictum erat committẽdum aduersus eum cui iste cõscius erat subiectus:vide in.l.ij.⁊ quod ibi no.glo.ff.de pari.⁊ ideo si filius scit delictum committendum aduersus patrem ⁊ nõ reuelat tenetur ex sola sciẽtia licet aliter nõ sit particeps in delicto:vt in.d. l.ij.⁊.l.vtrum.idẽ in seruo respectu dñi in.l.j.§.si

Sebasti.Sapia.

℄ Sup suo Nunqd aũt p̃nceps debeat tenere suas terras ⁊ loca i quibus pcipit victualia secur.⁊ si mercatores fuerũt depredati tenet ad dãnũ vide Bal.in c.q feu.da.pos.tenentẽ q̄ sic.qd dicit esse cordi tenẽdũ laudẽsis i trac. de pricipib⁹.questio. clxiij.⁊ subdit q̄ p̃nceps vel eius officiales debẽt adhibere diligentiam ↄ latrones et stipendiarios depredãtes in vijs publicis.

9 ¶Contra epm. Sʒ q̄ sit pena epi nō reuelātis coniurationē ꝯ dñm tpalem. vide Ro. sing. suis fol. xxj.

¶Addō an sacerdos teneatur crimen sibi i cōfessione reuelatū dicere ⁊ reuelare maxime si non reuelat potest imminere scandaluʒ vide late. d. An. de are. in trac. male. in gl. che hai tradito la tua p̄tia. in vlti. q. vbi ple. Alene. Falco. Anto. Francisc.

¶Circa istam reuelationis secretorū materiam dicas qd reuelās secreta alicuius tenet in actione in factū ad interesse ⁊ actione iniuriarū si ex cā iniurie illud facit. l. in lege. §. sed ⁊ si qs. ff. ad. l. a qui. ⁊ ibi p Flo. ⁊ oino tenet etiam si ex tali reuelatione nō īfert damnum vt dicit bal. in. c. j. in vers. nota reuelationē. quib. mo. feu. amit. in vsi. feu: et adde qd quis pōt impune reuelare secreta ex cā iusta etiā si iurasset nō reuelare: puta si adducatur in testem vt p Inno. ⁊ Abb. in. c. quaſr. el. j. d accus. circa fi. ⁊ vid do. abb. in c. si sacerdos. d of fi. ordi. vbi dt qd illud hʒ locū etiā si sacerdos hʒ illud qd reuelat in pnia ⁊ nō in ꝯfessiōe qꝛ pōt sacerdos ipune reuelare qd hʒ in penitētia dūmodo non habeat in ꝯfessione qd clari⁹ declarat. d. Abb. in. c. dilectus. de exces. prela. vbi dicit qd cōfessor non dʒ reuelare pctm̄ sibi dictū in ꝯfessione etiā si papa mandat. ⁊ si eps dicit qd vult illud scire in cōfessione nec etiā tenet reuelare: si adducit in testē: qꝛ cōfessor nō dicit scire: qd hʒ i ꝯfessione: vt homo: sed dꝛ scire vt deus. ⁊ id eius di-

seruus. al's serui. ff. ad fil. idem in vasallo respectu dñi: vt in subdito nō reuellāte cōiurationē seu delictū cōmittēdū ꝯ principē seu ciuitatē ppriā: vt l. qsqs. C. ad. l. iuliā maie. idē puto dicēdū cōsimili rōne in clico nō reuellāte delictū cōtra epmᵃ vel (a) sacerdotē parochialē: cū isti sunt parentes spūales ipsius. facit qd no. i. c. significasti. de foro compe. ⁊ in. c. ceteruʒ. de iudi. vide text. de presbytero parochiali. xxx. q. j. oēs. ⁊. c. seq. de epo fide in cle. j. vſ. epi. d peuis. facit ad vtrūqʒ. c. qui abstulerit. xij. q. ij. ⁊ isti spūales parentes sunt habēdi in maiori reuerētia q̄ cardinales. vt in. c. pictauiū. ⁊ qd ibi no. xxx. q. iij. ⁊ itellige q̄ p̄dicti tenent ex sola sciētia secuto maleficio: ⁊ ita loquunt iura superi⁹ alleg. si aūt nō est subsecutū tūc puto speciale in delicto lese maiestatis: de quo dicendum vt in d. l. qsqs. ⁊. vj. q. j. §. verū. vſ. si quis cū militib⁹. Et hec procedūt de iure ciuili: vt regulariter ex sola (b) scientia qs non teneat: ᵇde iure vero canonico gl. in. d. l. culpa. tenet q aliud sit. sed Inno. vr tenere primuʒ in. c. petrus. j. de homici. facit qꝛ spāle videt i clerico vt qs teneat obuiare ne verberet ne ex hoc incurrat excōicationē si dolose taceat. sec⁹ ergo vr in aliis. Puto q in foro ꝯscientie qs teneat ex sola scientia ex quo poterat obuiare delicto inferendo primo ⁊ nō obuiauit. pro hoc habes bo. text. in. c. dilecto. de sen. excū. li. vj. ⁊. xxiij. q. iij. c. q pōt. ⁊ vide tex. optimum in. c. j. lxxxiij. distin. vbi dicit tex. q nō est grādis differētia vtrum (c) letū. i. mortē inferas vel amittas. ᶜ mortē eñ languētibus pbat infligere q hāc cum possit non excludit. ad idē. c. error. ea. dist. ⁊ sic pōt intelligi gl. in. d. l. culpa. ⁊ ita sentit do. Ant. in. c. quāto. palt. sed in foro cōtentioso nō reperio hoc solū punibile etiā de iure canonico. ⁊ maxime facit illud. c. quāto. cū materia sua. ¶Op. vlterius ꝯtra tex. ⁊ videt etiā q si iste reus nō ꝯsensisset nō tñ ppter hoc debeat ante eam ꝯtentionē restitui. nam pōt reus se defendere super possessorio ⁊ etiā actoreʒ recōuenire: vt in. c. fin. de or. cog. ⁊ in. c. olim. el. j. ſ. eo. Spl. Io. an. exponit ter. ⁊ bene: qꝛ hic excluditur ois cōtentio scʒ sup pprietate. quasi sec⁹ sup possessorio. imo aduerte qꝛ imo etiaʒ vbi ius cōe est cōtra reū possidētē nihilomin⁹ pōt se defendere cōtra actorē p̄tēdentē se spoliatū sup possessione: vñ dicūt dñi de ro. deci. cliij. qd si rector parochialis agat cōtra religiosos sup decimis p̄ditorꝝ assitētium intra limites sue parochie p̄tēdens se spoliatū a. x. annis citra admittunt religiosi volētes pbare qd a. xxx. annis citra semp fuerūt i possessiōe. nā per hoc excludūt possessioneʒ ⁊ spoliationē p̄tēsam p rectorē. Nec ob. c. ad decimas. eo. tit. li. vj. qꝛ illud pcedit qñ is contra quē facit ius cōe est actor petendo restitutionē. sed in casu nr̄o isti se defendūt dicendo se nō spoliasse: agat ergo rector si vult de proprietate ⁊ obtinebit: nisi religiosi pbent legitimā prescriptionē vel alium titulū legitimū. scias eñ qd lʒ ius cōe faciat prectore in petitorio nō tñ in possessorio. vt colligit ex no. in. c. olim. iij. j. eo. ti. ⁊ ex hoc no. duas limitatiōes (10) ad. c. ad decimas. ¶† Ultimo opp. ⁊ videt qd iste cleric⁹ nō debuit admitti p ecclesia sine mandato vt i. c. j. de procu. Solu. dicit Guil. naso q habuit mādatū al's nō fuisset admissus: sʒ Io. and. dicit quod etiam sine mandato fuisset admissus ad defensionem. xij. q. ij. non liceat. ⁊. j. de reb. eccle. non alie. c. si quis. vide de hoc bonam glo. in. c. coram. de offic. deleg. ⁊ in. c. j. de procura. Et an possit clericus de ecclesia agere sine mandato saltem aliis negligentibus: ⁊ defendere tunc sine cautione. vide pulchre per Inno. in. c. cum olim. de testi. vbi dicam. Nam ad defendendum alium quilibet admittit cum cautione. vt. l. qui pprio. ff. de pcu. et not. in. c. j. de pcu. ¶Sed dubium est nunqd clericus ecclesie admittat ad defendendum vel agendum sine mandato. vide in. d. c. cuʒ olim. ⁊ habes bo. glo. in. d. c. coram.

1 ☞Spoliatus beneficio restituitur lʒ opponatur quod renuntiauit. de quo tñ. j. nu. 8.

2 Exceptio generaliter proposita que potest obstare ⁊ non obstare: non debet reiici statim: sʒ iudex debet instare vt pars excipiens declaret. ⁊ quatenus concludit admittere. alias secus.

3 Probatio generalis que in nulla specie admitteretur reiicitur non expectata aliqua declaratiōe probare volentis.

4 Iudex an debeat perquirere ex officio super spoliatione ad vtilitatem priuatam.

5 Spoliatus ante omnem contentionem restituitur quando excipitur super petitorio. secus si excipitur directe contra possessorium.

6 Possessorium recuperande non datur illi q fuit deiectus incontinenti quod incipit iniuste possidere secus si ex interuallo reiiciatur.

7 Exceptio renūtiationis tam in beneficialibus q̄ in prophanis: an ⁊ quando obstet agenti possesrio recuperande. 7. vbi limitatur.

8 Metus purgatur si postea promissio facta metu fuerit ratificata.

9 Spoliatus si postea renuntiet rei spoliate an sibi preiudicet agendo possessorio recuperande.

10 Renuntiatio beneficii ad hoc vt preiudicet renūtianti: oportet quod fiat in iudicio vel in manibus superioris.

Renuntiatio beneficij facta minus legitime: intantum est inualida quod non potest eam superior ratificare.

11 Renuntiatio beneficij facta post spoliationē presumitur sponte facta si ante spoliationem cōstituit procuratorem ad renuntiandum.

2 Exceptio non verosimilis an opponatur cōtra agentem possessorio recuperande rei etiam petitorio. 13.

14 Interdicta siue remedia possessoria an sint perpetua vel annalia.

15 Fama nō est ita potens quod auferat legitimam exceptionem.

16 Pactum factum spoliatori de non agendo possessorio an obstet agenti.

Dolus futurus non potest remitti.

1 **Solicite.** ¶† Petenti restitutionem nō obstat exceptio abiurationis facta post spoliationem. h. d. ſm Ioan. and. qui in hoc videtur sequi lectu. glo. Uel sic ſm do. Ant. Contra agentem recuperande non verosimilis exceptio nō admittitur: sʒ ea reiecta admittitur probatio possessorij ⁊ diffinitio. Ego tertio modo summo ⁊ sic. Petenti restitutionem beneficij nō ob. renuntiatio facta post spoliationem: qꝛ presumitur nō spontanea: ⁊ seriose addidi qꝛ presumit (b) non spontanea: quoniam ⁊ si probaretur spontanea deberet obstare talis exceptio vel renūtiatio in beneficialibus: vt. j. dicam. Diuiditur. Primo ponit cause commissionem in qua prius prouidet replicationi: qua probata repellit exceptionem submittens rationem ibi: qꝛ nō est. secundo ponit finalem determinationem ibi: sed testes. ¶Casus literalis. Quidam clericus. N. nomine dicebat se spoliatum ecclesia sua vnde petebat sibi restitui ecclesiam. respondebatur qd non fuerat spoliatus sed sponte ipsam renuntiauerat et abiurauerat dum eam possidebat. vnde non erat audiēdus. hoc probare volebat. Respondebatur quod ⁊ si verū esset quod renūtiauerit: spoliatus (c) tamen renuntiauit ⁊ inuitus ⁊ hoc probare volebat. cōsultus papa qd super hoc esset agendum. Mādat papa Uigoreñ. epo vt diligenter inqrat quo tpe. N. renūtiauit ecclesie: ⁊ si constiterit illū fuisse spoliatū cum eidē ecclesie renuntiauit ꝯtra ipsum testes alterius partis de spōtanea renuntiatiōe ⁊ iuramēto prestito nō admittat añq̄ fuerit restitut⁹ qꝛ nō est verosimile qd spōte iuri suo renūtiauerit qui spoliat⁹ renūtiat sed testes ipsi⁹ N. recipiātur quibus pbare intendit qd violēter 2 predicta ecclesia fuerit spoliatus. B. ¶† No. singulariter ex isto tex. qd vbi aliqua exceptio pponitur in genere que in certa specie sub genere cōtenta cōcludit intentum excipiētis: in certa vero nō: per hoc nō debet excludi statim: sed dʒ iudex instare

etū nō pbaret. de quo etiā p spe. in ti. de proba. in. §. pbatio. circa fin. ⁊ vide Inn. in. c. officij. de pe. ⁊ re. ⁊ an qs teneat reuelare crimē committēdū p alium. si hoc scit vide. d. Abb. in. c. j. de resti. spol. ⁊ Ioā. an. in. c. petr⁹. de homi. ⁊ p Spe. in ti. de legato. in. §. iusta. i vſ. qd si amici. ⁊ p ale. i. l. vtrū. de parici. ⁊ cōcludit q non nisi sit crimen lese maiestatis: vt in. l. qsquis. C. ad legem iuli. maie. imo ēt pater nō tenetur p tali crimine reuelare filiuʒ vt in l. milites argum. in. §. deserto: ē. ff. de re milit. imo reuelās socium criminis euitat penā si eū ducat ad iudicē: vt in. l. j. in §. cū qs. et ibi per Bart. in pn. ff. de qōni. et adde q reuelans secreta tenet pena falsi. l. j. §. is q. ff. de fal. et vide ang. are. plene i tracta. malefic. in. ca. falsario. Zacharias.

¶Adde istū. i. c. lecte. in fi. ⁊ qd ibi posui remissi. in apo. ad ipsum. in ver. de voluntate. s̄. de renun. Sebasti. Sapia.

b ¶Non teneatur. Uide Ias. in. l. vt vim. col. pen. ff. de iusti. et iur. Feli. in. c. quāte. de senten. excō. et Ang. no. in trac. maleficiorꝝ. in v̄. che hai tradito la tua patria. vbi plura p apostillantes: et ibi ponit an sacerdos teneat reuelare.

c ¶Admittas. Adde qd voluit Ro. cōsi. cxvij.

instare ex officio vt declaretur an opponat in casu concludē-tis aut nō vt pmo casu admittat: in scdo reÿciatur. hoc colli-git hic ex eo qz opponebatur exceptio renūtiationis in gñe que debet admitti si fuit facta ante spoliationē: secus si fuit facta post spoliationē p rationē quā infra subÿciam: nec pro pter ipsius generalitatē excludit sed fit ingsitio in quo casu opponit: et sic intellige tex. no. cum glo. in. c. pia. de exce. li. vj. vbi dicit q opponēs excōicationē 5 agētē debet exprimere ipsius excōicationis speciē. dz em intelligi vt nō incontinen-ti iudex reÿciat exceptionē in gñe ppositā: sed inducere par-tē opponētis ad expressionē qualitatis et speciei. si aūt admit tenetur talis exceptio generalis nō vitiaret act9 dūmodo in pbādo deueniretur ad speciē ɔcludentē: qz tūc psumitur illa species deducta[a] ad hoc qd no. Inno. in. c. ceterū. de iud. fa. l. fi. C. de anna. excep. et qd not. i. c. ij. de libel. obla. ¶ †Secus si pbatio esset gñalis: tunc nō sufficeret si i qualibet specie sub genere ɔtēta non ɔcluderet intētio pbātis vt probatur in. c. in psentia. de proba. Ex quo habes vnā differētiā inter exce ptionē et pbationē: et diuersitatis rō est qz exceptio potest de clarari: sz pbatio iam facta post cōclusionem non. de fi. instr. cum dilect9. si autē exceptio vel pbatio generaliter facta eēt talis qd in qualibet specie sub genere ɔtenta includeret intē tus excipientis seu probatiōis nō obstaret generalitas. pro hoc vide bo. gloss. in. c. pia. et argu. optimum in. d. ca. in pre-sentia. facit. c. ex parte. s. de rescri. cum fi. ¶ †Sed contra pre dicta et contra tex. oppo. et videtur q iudex non debeat ex of ficio ingrere sup spoliatione ad vtilitatē priuatam: vt. l. iiij. §. hoc aūt iudicium. ff. de dā. infec. et qd ibi no. et per Inn. i. c. ad nostram. ÿ. de iureiu. Post. dicit q spoliatio nō est expedien da p viā ingsitiōis nisi qñ litigantes sunt psone miserabiles. s. e. c. j. vel qñ eps cognoscit inter clericos suos. xj. q. j. si qs cū clerico. hoc vltimum mihi non placet indistincte: cū nullibi pbetur qd tunc possit eps officiū suū nō postulāti impartiri ad vtilitatem priuatam. Et fortiter obstat qd no. Inn. i. d. c. ad nostram. scdo. et glo. iij. in. c. bone. el. j. de postu. pla. d. An. dicit q iudex hic nō ingrit ex officio super principali petito: sed bene supplet qñ pponit exceptio non verosimilis vel nō concludens: sz p hoc nō respōdet recte ad 5riū: ideo dico qd in casu huius. c. iudex suppleuit de iure et non de facto: debet em iudex puidere ne iudicium fit delusoriū[b] nec admittere pbationes nō concludentes. de iud. c. causam. et in. d. c. pia. et no. glo. in. c. j. de elec. lib. vj. ideo voluit discuti prius quo casu proponeretur illa exceptio generalis: an in casu concludētis vel non: alia non colligo: qz veniunt examinanda cum intel-lectu. c. ¶ †Uenio ad glo. et oppo. in eo qd papa mandat in quiri quo tpe iste fuerit spoliatus. videt em q ante omnē cō tentationē spoliatus sit restituēdus: vt. s. c. pxi. j. eo. c. i lris. et. c. item cum quis. Sios. prima circa hoc multa verba nō ne-cessaria effundit: habet tñ intellectū contraria em loquūtur de exceptione concernente pprietatē: sed hic loquimur de ex ceptione seu defensione concernente possessoriū seu detrahē te iuri agendi possessorio: si enim iste renuntiauit et postea ve niēs non fuit admissus vel fuit inde eiectus nō pōt pretende-re spoliationem: qz vt dicūt Inn. et Jo. an. hic. et no. etiā in. c. sup hoc. de renū. qd per renūtiationē spontanee factā iste pdi dit dñium et possessionem: et facit. l. si qs vi. §. differentia. ff. de acquir. pos. et sic nō potest agere possessorio. de offi. dele. c. cō sultationibus. et hoc intellige qñ statim post renūtiationem fuit inde eiectus vel non admissus. ¶ †Quid aūt si post re-nuntiationem iste incubuit possessioni de facto et postmodū fuit inde eiectus. Inno. in. c. super hoc preall. dicit quod pōt petere restitutionem. Nec ob. sibi exceptio renuntiationis: et eum sequuntur dd. de Ro. deci. cl. als. cxiij. et. d. Ant. j. c. pxi. ratio diuersitatis esse potest: qz si incōtinēti post renūtiatio nem nō admittatur vel eÿciat nō potest pretēdere spoliatio-nem cum seipsum spoliauerit spōte renuntiando: amisit em per renuntiationem dñium et possessionē: vt in pdicta. l. si qs vi. §. differētia. et ita no. Innoc. hic. et in. d. c. sup hoc. vñ si vo-lebat nō obstāte renuntiatione possidere nō dicitur spoliari si incōtinēti eÿciat: sicut ille nō potest agere interdicto q vi in cepit possidere et incōtinēti fuit spoliatus: vt j. c. olim. el. j. de resti. spol. et. l. iij. §. cū igit. ff. de vi et vi arma. sed si post renun-tiationem incubuit possessiōi et ex interuallo fuit spoliatus pōt ptēdere spoliationē qz etiā ille q vi incepit possidere nō pōt ex interuallo repelli: als agit interdicto vñ vi. vt in. d. §. cū igit. et. d. c. olim. et hoc dictū Inn. in. c. declaratū. singulari-7 ter no. et limitat multū materiā hui9. c. et se. ¶ †Sz ego hoc dictū Innoc. nō credo simplr verū. sz puto q in bñficialibus ex quo fuit renuntiatio simplr facta in iudicio: et sic non pōt esse nō notoria. vt in. c. vsa. et i. c. fi. de coha. cle. et mu. et qd not.

in gl. in. c. exceptionē. de exce. Uel si fuit facta extra iudicium in presentia tantorū ita qd factū possit dici notorium vel ap patet idē solēne instrm de recenti factū. ita q nō habeat pre sumptionem falsitatis: sic q fere pōt dici factū notoriū maxi me si est sigillatū sigillo authentico. ad hoc facit qd not. In-noce. in. c. ÿ. in fi. de confir. vti. vel inuti. et in. c. ex insinuatiōe. de appel. et qd no. in. c. super literis. de rescri. obstat exceptio defectus pprietatis notoria: lz nō fundet intētionē excipiē-c tis: satis em est notorie ɔstare de defectu pprietatis[c] restitu-tionē petētis in istis beneficialib9: vt in. c. cōstitutus. et quod ibi no. Inno. de fil. psby. et in. c. qm. eod. tit. et plene dicā in. c. in literis. j. eo. et no. Jo. an. in addi. Spe. sup rubr. huius tit. et p hac sñia facit iste tex. et in. c. pxi. nō cauillādo literā. nā hz et ibi sufficit pbare renuntiationē precessisse ad finem excludendi actorē. et hoc credo verū nisi lōgo tpe post renūtiationē stete rit in possessionē: tūc em diuturnitate tpis possessio saltē ad partē possessoriū presumitur iusta: qz potuit verosimiliter ac quirere ius d nouo. nec est verosimile superiorē de nouo fuis se eum passum sine titulo tanto tpe possidere: vt not. Inno. in. c. ij. de in integ. rest. et p doct. in. c. illud. de psump. facit. c. lz eps. et qd ibi no. de pbē. lib. vj. et sic posset pcedere dictū Inn. hoc etiam videtur velle do. Anto. in. c. in literis pal. vbi dicit q agenti possessorio in beneficialibus obstat exceptio renū-tiationis iudicialis: qz illa notoria est. ad hoc vide. j. c. proxi. secus aūt est in rebus pphanis: in illis enim nō obstaret exce ptio renuntiationis: qz p renūtiationē ius nō acquiritur alte ri. vt no. Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqui. pos. Et ideo satis est q erat in possessione de facto et iuste possidebat donec alius pbaret de pprietate: vt. l. fi. C. de rei vēdi. non er go obstat exceptio defect9 pprietatis si nō fundat intētionē excipientis vt no. glo. in. c. ad decimas. e. tit. li. vj. et dicā in. d. c. in literis. nisi renūtiatio esset tali mō facta q p eā sit trāsla tum ius in alium vt quādo renūtiauit et cessit aduersario om nia iura sua: tūc em exceptio defectus pprietatis ob. agenti: et fundat intentionem aduersarÿ: et sic obstare habet: vt. d. c. ad decimas. et qd ibi no. Et hoc bene no. qz vltra alios habes valde apertum intellectum hui9. c. et seq. et dicā adhuc latius 8 cum gl. seq. ¶ Op. 5 pdicta et contra tex. de. c. j. pxi. vbi exce ptio renūtiationis ob. indistincte agenti possessorio. Sol. ex gl. ÿ. et ex tactis in prima. et in. c. se. colligunt qtuor solutiōes. Prima est qd ista decre. cōtinet dispensationem ex eo qd au-ditur contra iuramentū. de iure em nō debuisset iste clericus audiri vt in contrario. hec sol. ponitur per glo. in seq. sed hec solutio non est bona: qz intellectus iurium non sunt trahēdi ad gram: vt no. Jo. an. in. c. ex parte ade. de test. Itē ex dispo sitiōe huius. c. nō pōt colligi qd hic fuerit gra. ad idē qd habe tur. s. in pemio vbi mādatur q his iuribus vtamur in iudi-ciÿs et in scholis. et hoc. c. supflueret cum non appareat cui fiat ista gra: i nō fuisset posita hic si ɔtineret gratiā: vt. s. i pro. Scda sol. est q hic metu renūtiauit et nō coram suo iudice. et in. c. seq. renuntiauit spōte corā suo iudice. Hec solu. colligi-tur ex gl. ÿ. que mihi non placet quo ad istū text. qz hic nil 5 qd metu renūtiauit: nec pōderat q corā nō suo iudice fuerit facta. Tertia sol. est q hic agebatur possessorio tm: ibi possef sorio et petitorio. hec solutio nimis restringit dispositionem. c. seq. Quarta sol. est q in capitu. seq. admittitur exceptio re-nuntiationis facte ante oēm spoliationem: qz illa ɔcludit ad possessoriū. renuntiando em dū existeret is in possessione ha buit rem ex toto p derelicta. et perdit proprietatē et possessio nem: vt. d. l. si qs. §. differētia. ff. de acq. pos. ideo non pōt pre-tēdere spoliationem. illa ergo exceptio admittit tanq cōcer nens defectum pprietatis et possessionis: vt. s. dixi sup pma glo. in isto vo. c. nō admittitur exceptio renūtiationis facte post spoliationē: qz cōcernit pprietatem solū et nō possessio-nē. nō enim pōt renūtiatio referri ad possessionē quā nō ha-bebat illo tēpore: ideo nō dz admitti contra agentē possesso ria vt in. c. in literis. et in. c. itē cum quis. j. eo. hec sol. vr place 9 re Inn. et Jo. an. hic et in. c. sup hoc. s. de renū. ¶ †Cōtra hūc intellectū oppo. Inn. i. d. c. sup hoc. et ita opponit Jo. an. hic videtur em renūtiādo post spoliationē q purgat omne vitiū spoliationis. et si nō possit amplius agere de spoliatione quā ratificauerat sponte renuntiādo: vt pbat in simili. i. l. ÿ. C. qd met. causa. et in. l. si ob turpē. ff. de condi. ob tur. cām. vbi dicit qd si promittēs p metum vel ob turpē causam sponte soluit videtur purgasse vitium precedēs vt amplius agere nō pos-sit. Soluit Innocen. multipliciter et vera et notabilis solutio est q in ɔtrarÿs solutio subsequēs est executio actus pcedē-tis: nec ad aliud posset ordinari solutio nisi pp̄ter solutiōis promissionem precedentem: ideo spōte soluēdo cum non te nentur; videtur libere nunc donare et purgare omne vitium

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Species dedu cta. Ex his appa ret q reg. l. fin. C. de anna. exce. non solum pcedit i li-bello gñali: sed ēt exceptiōe genera li. de q vid Ange. in. l. j. ff. de excep. et Feli. i. c. pastora lis. co. v. j. de excep.

[b] ¶ Delusoriū. ad de qd voluit Ro-ma ɔsil. cccclxvÿ.

[c] ¶ Defectu pprie tatis. Add do. de ro. deci. vÿ. i anti. hoc eo. titu.

Sebasti. Sapia,

a ¶ Per renūtiatione. qd̃ renūtiatio p̄sumat͂ spontanea nisi qs fuerit spoliat⁹ de beneficio: tз Cardi. in cle. j. ī nono. nota de renūtia. ꝛ ꝙ renūtiatio bñficiȷ̃ d̃bebat fieri ī manib⁹ supioris: tradit ibidē in. vij. q. ꝛ declarat quō ꝓcedat de quo etiā tradit idē Cardi. in cle. j. de re. per mu. ꝛ in cle. ij. ꝟs, sane. de penis.

Zacharias.

b ¶ Adde istā in. c. qd̃ in dubijs. nu. iij. ꝛ qd̃ ibi dixi in apost. ad ip̄m in apo. in v̄. in manibus superioris. s̄. de renuntia.

p̄cedēs arg. in. l. cuius ꝑ errorē. ff. de reg. iur. sз renuntiatio sequēs post spoliationē nō ordinat͂ ad actū p̄cedētē vt execu tio illi⁹: cū ad multa alia possit fieri renūtiatio ꝙ̄ ꝓpter spoliationē p̄cedētē. itē ꝑ renūtiationē sic factā nō accrescit ius spoliatori. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. sз in casib⁹ p̄cedētib⁹ ius accrescit ei q metū intulit vel turpem ꝓmissionē receperit. Et si diceres nōne renuntiādo videt͂ rem habuisse pro derelicto. ar. ī. d. l. si qs. sol. vt colligit ex dictis Inn. in. d. sup hoc ꝓcedit quo ad ius reale non aūt quo ad ius ꝑsonale inherēs ꝑsone sue ꝛ sibi acquisitio ex violētia sibi illata. nā interdictū vñ vi. est personale lз sit scriptū ī rē. l. j. in fi. ff. de inter. ꝛ maxime qꝛ tali iuri parte absente renūtiari nō pōt cū absenti nihil acq̄rat͂. iuxta no. in. l. j. C. de pact. imo plus putat dom̄. Anto. hic ꝙ etiam si parte presente renūtiasset bñficio seu illi rei nō tolleret ius agendi possessorio ex mēte renūtiātis. Ego puto hoc verū nisi essm⁹ in ꝓphanis ꝛ renūtiās cederet ius suū spōte spoliatori: tūc em̄ obstaret agēti possessorio exceptio renuntiationis. tñ qꝛ fundaret intētionē excipiētis sup ꝓprietate ꝛ excluderet agētē si esset notoria: vt. s̄. dixi tū qꝛ renūtiādo illi spoliatori videtur voluisse purgare vitiū spoliatiōis saltem respectu possessiōis cōsequēde: cū possessio sequat͂ proprietatē vbi notoria est vt in. c. cū d̃lect⁹. s̄. ti. p̄xi. ꝛ. l. pe. ff. de pub. ¶ Cōtra hāc lec. sic defensatā ego vltra alios fortissime opp. nā ꝑ renūtiationē hāc lз nō p̄sumat͂ spōtanea: qꝛ erat spoliat⁹ eo t͞pe perdit renūtiās ius qd̃ habebat ī bñficio. iuxta no. ꝑ glo. in. c. sup hoc. de renun. ꝟs. cān. xv. q. vj. c. j. in glo. ij. ꝛ tenēt. d. de ro. deci. ccclxij. ꝛ alias. ccclxxij. ꝛ inducit͂ in argu. cle. ij. §. sane. de pe. vbi illa renūtiatio metu extorta ꝓnūtiat͂ nulla q̄ fuit facta ꝑ captionē ꝛ detētionē seculariū potestatū: secus ergo qñ non 10 sit spōte sine tali captiōe. vt ibi no. ¶ † Cū ergo hic cōstaret renūtiationē interuenisse tā ꝑ ꝓbationē ꝙ̄ ꝑ cōfessionē spoliati vt ptз in tex. vbi tm̄ mandat͂ inq̄ri an p̄cesserit: ꝛ sic non dubitabat͂ eā interuenisse: quō sit isti restō ecclesie cū nullum ius haberet respectu ꝓprietatis: ꝛ sic notorie datur vitiosus ingressus s̄. c. eum q. de eo q mit. in pos. li. vj. ꝛ theorice cōis est vt nunq̄ saltem in istis bñficialib⁹ fiat restō nisi in iudicio vel aľs notorie cōstaret de defectu ꝓprietatis. iuxta not. per I. an. in. c. ꝯstitutus. ꝛ. c. qm̄. de fi. presby. ꝛ in. c. cū eccľia. s̄. tit. p̄xi. sol. ꝑ hoc ꝯtrariū ego arbitror hāc cōem lec. restringendam vt ꝓcedat qñ renūtiatio fuisset facta etiā post spoliationē in manib⁹ supioris[b] tū qꝛ illa p̄sumit͂ spōtanea. ar. in. l. nō est verosiľe. ff. qd̃ met. cau. ꝛ eoꝝ q̄ no. gl. ī. l. trāsactionē. C. de transact. tñ qꝛ ex quo ꝯstat nō habere ius in ꝓprietate non dз sibi restitui bñficiū: lз ergo renūtiatio talis nō referat͂ ad possessionē quā nō habebāt. ꝛ ideo posset agere ꝑ dānis ꝛ interesse tūc illatis: nō tñ dз fieri bñficiū restō per supradictā rōnē. vñ in hoc. c. nō pōderat͂ interuēt⁹ supioris: sicut. ī. in. c. p̄xi. Qñ aūt sit renūtiatio bñficij in manib⁹ nō superioris non perdit͂ ius qd̃ habebat in bñficio. imo talis renūtiatio non tз. iuxta no. ꝑ do. j. c. qd̃ in dubijs. d̃ renū. nec etiā superior posset hoc casu in odiū renūtiātis illā renuntiationē habere ratā. per. c. qd̃ in dubijs. qꝛ illud. c. loquit͂ qñ spōte in manu laicali. sed in casu nostro nō apparet qd̃ in manu laicali. item ex quo facta fuit post spoliationē p̄sumit͂ nō spōtanea: vt no. in text. ideo ad nihilū valet illa renūtiatio nec quo ad ꝓprietatē nec quo ad possessionē. merito talis exceptio nō debuit admitti. Et per hoc dico. Io. an post Hos. hic nō bñ dicere inquātū dicit ꝙ lз ista renūtiatio nō p̄iudicet renūtiāti quo ad possessoriū preiudicat tñ quo ad petitoriū. ꝑ. d. c. qd̃ ī dubijs. ꝛ. ī. c. proxi. Hoc em̄ dictū nō ꝓcedit qꝛ aut īteruenit ꝯsensus supioris et dз p̄iudicare: aut nō īteruenit et nō p̄iudicat per supradicta. Et hoc intelligēdo habet͂ clare intellect⁹ hui⁹. c. ꝛ seq. Nam ibi renūtiauit in manibus supioris: ꝛ sic ꝑdidit ius ꝓprietatis ꝛ possessionis: vt. s̄. dixi: merito hз talis exceptio obstare qꝛ potius se defendit sup possessorio ꝙ̄ referat q̄stionē super proprietate. ꝛ ex his habes lec. gl. limitatam seu aliam lectu 11 rā magis clarā ꝛ iuri cōsonā. ¶ † Et pro hoc īterllectu facit notabile dictū Lap. alleg. xxiiij. vbi dicit qd̃ si qs anq̄ spoliaretur ꝯstituit ꝓcuratorē ad renūtiādum q renuntiauit post spoliationem ꝙ agēti possessorio ꝑ tali spoliatiōe obstat exceptio renūtiationis. qꝛ p̄sumitur volūtarie renūtiasse: et sic cessat rō huius. c. Itē qꝛ renuntiatio trahit͂ ad possessionem habito respectu ad mētē renūtiantis. ꝯstituēdo em̄ ꝓcuratorē ad renuntiādū: voluit etiā habere possessionē ꝓ derelicta secuta renūtiatione. vñ renūtiatio quo ad istū effectū trahit͂ ad diē cōstitutionis cū hoc dependeat a nuda voluntate. ar. 12 in. l. paulus. ff. de acq. here. ¶ † Do. Ant. nitit͂ hic dare aliū intellectum vltra gl. dicit em̄ ꝙ lз intellectus gl. possi sustentari tñ lr̄a ista assignat aliam rōnem: videlicet quod illa exce

ptio nō est v̄o similis qm̄ p̄sumit͂ inuolūtaria hec renūtiatio ex quo est facta post spoliationē: qua si p̄sumat͂ inuoluntaria ꝛ causata a defectu spei possessionis recuperāde ex quo dabitur ꝓ regula ꝭm eū: ꝛ hoc habebit hoc possessorium: aliud priuilegium ꝙ vbicūqꝫ cōtra agentē possessorio opponit͂ aliqua exceptio non verosimilis etiā dato ꝙ cōcludat͂ possessoriū vbi multe sunt presumptiones cōtra eā repelletur opponēs ꝛ nō admittet͂ exceptio nisi tali casu cōcludat͂ qd̃ habeat in se vero similitudinē: hec sunt verba sua. ꝛ q̄nꝫ hec lec. prima fronte videt͂ notabilis ꝛ demulcere aures: tñ si bene consideret͂ non ꝓcedit de iure. primo em̄ sentit qd̃ si qs renuntiauit bñficio ꝓpter defectū spei possessiōis ꝯsequēde qd̃ possit agere possessorio ꝛ restituet͂ sibi bñficium. qd̃ satis est falsum ꝑ ea q̄. s̄. dixi: nullibi em̄ ꝓbatur qd̃ talis defect⁹ spei ex quo alia solēnia interueniunt habeat impedire vires renūtiationis: imo poti⁹ ꝓbat͂ ꝯtrariū seu oppositū. vt. s̄. dixi. ꝛ destitutori. bñficij ex quo ꝯstat: non est restituēda beneficij ipsius possessio ꝑ supradicta itē ex alio impugnat͂ ex eo qd̃ sentit qd̃ renūciatio post spoliationē si spontanee esset facta cōcluderet ad possessionē ꝛ qd̃ hic repellit͂ nō qꝛ nō cernit possessorium sed qꝛ nō est verosimile ꝛc. Certe hoc est falsum ꝑ ea q̄ plene dixi post glo. nō em̄ pōt referri ad possessionem quam nō ha 13 bebat nisi in casu ꝑ me superius dicto. ¶ † Tertio illud non ꝓcedit inq̄tum dicit qd̃ possessoriū habebit hic aliud priuilegiū qꝛ exceptio nō verosimilis ꝛc. dico em̄ qd̃ hoc casu nō est speciale in possessorio: imo idem est in petitorio vt exceptio nō verosimilis que etiam ꝯcluderet si esset vera nō debeat admitti nisi precedat aliqualis cause cognitio ad obfuscandam illā p̄sumptionē nō verosimilitudinis. vt in. c. qꝛ verosimile. de p̄sum. ꝛ. l. nō est verosimile. ff. qd̃ metus cā. ꝛ qd̃ ibi no. et. c. sup hoc. de renū. ꝛ ꝭm qualitatē nō verosimilitudinis exigēt͂ presumptiones purgatiue. argu. in. l. iij. ff. de test. Et si dicas tex. hic solū pōderat nō ꝟosimile qd̃ spōte ꝛc. dico quod hoc ideo pōderat͂ ad cōcludēdū qd̃ talis renūtiatio nō spōtanea facta nō cōcludat defectū ꝓprietatis etiā quo ad ip̄m renuntiantē ꝛ eius intētionem: vel ꝙ superior possit illā habere ex postfacto ratam: iuxta materiā. c. quod in dubijs. vt. s̄. plene 14 dixi. ¶ † Glo. vlti. querit. ꝛ sol. satis clare est. Sed inquātum in fi. dicit ꝙ ꝭm canones possit agi ꝑpetuo: vt in. c. reintegrāda. iij. q. j. dic melius ꝙ in hoc nulla est differētia inter canones ꝛ leges: qꝛ leges dant annum qñ agitur interdicto qꝛ est actio pretoria. vt instit. de perpe. ꝛ temp. actio. in prin. ꝛ in. l. in honorarijs. ff. de act. ꝛ obli. sз. c. reintegrāda loquitur qñ agitur cōdictiōe ipsi⁹ canonis: ꝛ sic nō agit͂ actiōe p̄toria: et hoc voluerūt hic dicere Ioā. and. ꝛ Hos. dicētes finē glo. procedere in condictione ex ipso canone. ¶ Nūc expeditis gl. formo vnā oppositionē pro ītellectu lr̄e. videt͂ em̄ qd̃ papa male fecit grauādo istū clericū supfluis ꝓbationibus ꝯtra. c. sicut de ꝓba. ꝛ. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt leg. not. ca. ex quo enim iste ꝓbauit spoliationē factā post renuntiationē: ad qd papa mādat iterum recipi testes super spoliatione. vt hic in fi. dicitur. Solu. dicūt quidam vt refert Inn. qd̃ primo debet fieri inquisitio super spoliatiōe de plano: puta ꝑ famam: ꝛ per hāc semiplenam probationem repellentur probationes aduersarij super spontanea renūtiatione. Et postea debet fieri plena probatio super spoliatione per agentem possessorio ad effectum consequende restitutionis: ꝛ ita loquitur finis. c. 15 hec sol. non placet Innoc. Quia † fama non videtur ita potens vt auferat legitimam exceptionem qd̃ not. Alij dicunt ꝛ melius secundum Innocē. ꝙ primo debet inquiri an esset spoliatus quando resignauit: id est an tunc esset in possessione: vnde fit principaliter super possessione: quia si non erat in possessione non presumitur spontanea: ꝛ postea recipiuntur probationes super violentia. ꝛ sic ad alium effectum: sed hec solutio non satisfacit contrario: qꝛ ex quo probatur eum spoliatū tempore renūtiationis videbatur quod talis ꝓbatio deberet sufficere. Ioā. an. sol. aliter ꝛ melius quod hec replicatio ꝓbata scilicet qd̃ non renūtiauit post spoliationem repellit excipientem: ꝛ hoc satis est replicanti: sicut de exceptione dicitur in. c. ij. de ord. cog. vt habeat repellere agentē. non autem vt cōsequatur restitutionem: sed si postea vult cōsequi restitutionem probabit se spoliatum: qꝛ ad alium finē fuit facta prima ꝓbatio ꝛ ad alium secūda. simile. ī. de testa. c. veniens. ij. qd̃ bene not. ꝛ satis placet hec solutio: fit enim prima probatio in iudicio summario ad excludendam exceptionem: quia exclusa debet fieri in iudicio plenario ad restitutionem consequendā. simile dixi in. c. si clericus laicum. de 16 foro competen. ¶ † Quero vltimo ꝓ declaratione materie vidimus. s̄. an ꝛ qñ renuntiatio ob. agenti possessorio: quid si factum fuit pactum ipsi spoliatori de nō agendo possessorio: nunquid

rio nũqd obstet talis exceptio agẽti possessorio: vide glo. nota. in. c. ex insinuatione. de procu. que tenet ꝙ sic. Idem tenet Innocen. in. c. sup hoc. de renũ. pro hoc adducit. l. si vnꝰ. §. pacta. ff. de pact. ⁊ ibi est bonus tex. Et intellige quãdo fuit factũ post spoliationẽ. secus si ante: qꝛ tũc daret materiam delinquẽdi ⁊ dolus futurus remitti nõ põt. vt. d. §. pacta. ⁊. l. j. ff. depos. ⁊ qđ not. in. c. quẽadmodũ. j. de iureiur. Idẽ sentiunt do. de rota. decis. cccxciij. alʼs. cccxcviij. vbi dicũt ꝙ ꝯ agẽtem possessorio admittitur exceptio iuramenti de nõ molestãdo possessorem. adducũt in. d. c. ex insinuatione. ⁊ Inn. in preallе. c. sup hoc. ⁊ glos. iij. q. j. in summa. de iur. c. ꝑuenit ⁊. c. ad nr̃am. Itẽ qꝛ hoc iuramẽtũ põt seruari sine interitu salutis eterne. de iureiur. c. si vo. Non obstat si dicat ꝙ hoc iuramẽtũ post spoliationẽ p̃sumit metu vel dolo extortũ. arg. hic ⁊ i. c. super hoc qꝛ vt dicũt purgari põt hec presumptio. vt puta si apparet instrumẽtũ publicum in quo dr̃ ꝙ spõte nullo metu vel dolo p̃cedẽte ⁊c. maxime qñ ꝯ tale iuramentum nihil opponit: ꝑ hoc etiã ꝯcludat ꝙ tale iuramentum non extendit ad molestationẽ iuris: sed etiã facti quod no. ¶ † Et si queras a me de rõne diuersitatis quare renuntiatio facta post spoliationẽ nõ ob. vt pactũ sꝫ vt iuramẽtũ. rñdeo qꝛ renũtiatio facta post spoliationẽ ꝯcernit ius ꝓprietatis ⁊ nõ possessionẽ. de quo dic vt. s̄. sed pactũ de nõ agẽdo possessorio vel iuramentũ de nõ molestãdo cõcernit ip̃m possessoriũ seu facultatẽ agẽdi possessorio. Ex quo infero ꝙ si spoliatus presente aduersario renũtiasset iuri agẽdi possessorio obstaret sibi exceptio lꝫ nõ renũtiasset iuri qđ habet in se: vt. d. l. si. vnꝰ. §. pacta. ff. de pac. ⁊. no. Inn. in. c. super hoc. de renũ. Et hec sufficiant hic Joan. and. transtulit hic quandam glo. Inno. quam ipse posuit in. c. j. proxi. sed ego ibi tangã: quia satis est hoc. c. oneratũ in materia sua ⁊c.

☞ Spoliatus non obtinet in possessorio recuperande: si ante spoliationem probatur sponte ecclesiam abiurasse. 4.
Spoliatus restituitur absqꝫ hoc ꝙ probet titulum rei spoliate.
Exceptio peremptoria quo casu põt opponi post fundatã intentionẽ actoris: ⁊ post publicatas attestationes.
Beneficium si fuit renuntiatũ in manibus epi: an possit ep̃s absqꝫ alia sententia illud alteri conferre ⁊ renuntiationem possessione priuare. 7.
Clerici cõtẽnẽtes se ꝓmoueri amittũt bñficia: nõ ipso iure sꝫ per sñiam.
Beneficium curatum si fuerit datum alicui habenti alia beneficia perdit illa ipso iure: non autem eorum possessionem sine cause cognitiõe.
Possessione alicuius rei quis non priuatur nisi citetur. l. quando posset competere possessori aliqua defensio.
Citatio non requiritur in notorijs.
Possessionem alicuius rei non licet accipere illi cui illa res est collata: vel per sententiam adiudicata.
Cõferens bñficium: quod aliquis renuntiauit: vel quo est priuatus an possit auferre renuntianti: vel priuari illius possessione: vel eum citare vt compareat ad dicendum quare non debeat possessione priuari. 8.
Libere qui potest aliquid facere nõ tenet exigere volũtatem alterius.
Citare est iurisdictionis.

Accepta. ¶ † Petenti restitutionẽ ecc̃lie obstat exceptio spõtanee abiurationis. hoc. d. Uel summa sic pinguius. Petẽs restitutionẽ beneficij non auditur etiã si spoliationem probat si ꝓbat eũ spõte prius illud beneficium resignasse. h. d. In prima ponit cõsultatio cõtinẽs cõmissionis formã ⁊ exceptionẽ. In secũda rñsio: ibi mandamus. ¶ Casus litteralis. Quidã clericus. P. nomine conquestus fuit dño pape qđ ecclesia sua violenter fuerat spoliatus. Mãdauit papa quibusdã iudicibꝰ vel si de hoc ꝯstaret ecclesiã facerent sibi restitui. Partibꝰ corã iudicibꝰ cõstitutis responsum fuit ab aduersario ꝙ ipse nõ fuerat spoliatus: sꝫ coram eboraceñ. archiepiscopo apostolice sedis legato dũ ecclesiã possidebat spontanea volũtate abiurauit eandem. ⁊ hoc offerebat se probaturũ: iudices cõsuluerũt sup hoc dñm papã: ⁊ ipse mandat eisdẽ ꝙ si cõstiterit eis quod p̃dictus. P. nullo metu vel vi coactus sed spõte dum ecclesiã possideat abiurauit eandem: ei super hoc silentiũ imponãt cũ per hoc appareat qđ nõ fuerat spoliatꝰ. Bar. ¶ † Nota p̃mo arg. op. ex tex. qđ petẽti[a] restõnẽ beneficij satis est ꝓbare ad restõnẽ bñficij consequẽdã ipsam spoliationẽ nec arctat ad ꝓbãdũ aliqd de titulo vt clare ꝓba. text. ibi: si hoc cõstaret ⁊c. qđ bene not. facit eñ ad ea que dicam in. c. in literis. j. eo. ¶ Not. scđo qđ spoliatus petẽdo restõnẽ potest cõcludere rem restitui: debet eñ intelligi qđ petat rõne possessiõis ⁊ non ꝓprietatis. ¶ † Not. tertio ibi: quo cognito ⁊c. qđ exceptio perẽptoria põt opponi ⁊ ꝓbari post fundatã intẽtionẽ actoris: ⁊ sic publicatis attestationibus. sed hoc intellige qñ exceptio est cõpatibilis cũ intentione actoris. secꝰ eñ si esset directe ꝯria: qꝛ tũc nõ admitteret[b] vt in. c. fraternitatis. de test. ⁊ in cle. ij. e. ti. de quo. j. de testi. c. de testibus. ⁊. c. finẽ. de do. ⁊ cõt. ⁊ vide qđ ibi dixi in. c. j. de ord. cogni. ¶ † No. ꝙ renũtians sponte beneficio suo: nõ põt si inde postea violẽter eijcit: ꝓtendere spoliationem aptã ad restõnẽ cõsequendã: ratio qꝛ per eã perdidit tã ꝓprietatem q̃ possessionem: vt in. l. si qs vi. §. differẽtia. ff. de acqui. pos. ⁊ no. Inn. in. c. super hoc de renun. dixi plene. s̄. c. pxi. ideo si volebat de nouo possidere potuit incontinenti eijci. arg. in. c. olim. el. j. j. eod. ⁊ in. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi et vi armata. et potest ista esse ratio decidendi in hoc. c. Itẽ potest esse alia ratio qꝛ notorie obstat sibi defectꝰ ꝓprietatis. quo casu cessat restitutio beneficij: vt in. c. ad decimas. de resti. spo. lib. vj. vt vide qđ no. in. c. constitutus. de fil. presby. ⁊ quod dixi. s̄. c. pxi. ¶ Ultimo not. hic arg. a ꝯtrario sensu sumptũ ꝙ si renũtiãs bñficio metu vel vi: eo postmodũ spoliat põt petere restõnem: quasi hec exceptio renũtiationis tũc nõ impediebat momentaneã restitutionẽ sic. sꝫ retẽtionẽ sic. sꝫ ego intelligo hoc. c. put plene dixi in. c. p̃cedenti. ideo dic vt ibi qꝛ nõ esset aliud nisi repetere quod ibi dictũ fuit ¶ † Sed nunc quero de qõne quã ponit Innoc. hic. ⁊ trãstulit Jo. an. in. c. precedẽti. an post renũtiationẽ legitime factã possit ep̃s vel is ad quem spectat collatio beneficiũ illud statim alteri conferre sine alia sñia ⁊ possessionẽ auferre renũtianti. Inn. dicit ꝙ si bñficiũ est resignatum in manibus epi poterit ipse statim alteri cõferre si ad eũ spectat collatio. ⁊ absqꝫ alia cognitione possessionẽ illi renũtiãti auferre: qꝛ in hoc exequit officiũ suũ: nec ꝯ ip̃m resignantẽ ferenda est aliqua sñia amisit eñ omne ius qđ in eo habebat, vij. qđ. j. q̃ periculosum: aũt collatio spectat ad aliũ vel presentatio: tũc ep̃s q recepit resignationẽ mãdabit illi/ vt cõferat vel presentet: imo plus dicit ꝙ si qs renuntiauit in manibꝰ eius ad quẽ ꝑtinet recipere resignationem poteritis ad quẽ spectat collatio vel p̃sentatio sine alia licẽtia cõferre vel p̃sentare: qꝛ vt. s̄. dictũ est, ille per resignationẽ ꝑdidit omne ius qđ habuit. ⁊ idem dicũt qdã faciẽdum sm̃ eũ qñ ad mandatũ epi clerici cõtemnunt promoueri ad ordines. s̄. de elec. cũ in cunctis. §. inferiora. ⁊ de eta. ⁊ quali. c. queris. alijs tñ ⁊ forte melius scđm eũ videt ꝙ in hoc ꝓximo casu sit necessaria sentẽtia priuationis: cũ predicti nõ faciẽdo se ꝓmoueri nõ sint priuati sed priuãdi: ⁊ si cũ ad huc ius retineãt necessaria est prius sentẽtia p̃uationis[c] ⁊ ita videnẽ innuere iura predicta. secꝰ autẽ in primo casu. s. post renũtiationẽ. Et idẽ sm̃ Inno. in oĩbus alijs vbi ius ꝑdidit ille qui possidebat bñficiũ: vt liceat epo illud ꝯferre ⁊ possessionẽ ei auferre sine cause cognitione qꝛ exequit officiũ suũ. Hoc vltimũ placet Joã. an. s̄. c. pxi. respectu collationis sed nõ respectu possessiõis: vt in. c. lꝫ ep̃s de preben. lib. vj. quasi velit dicere ꝙ licet collatio possit fieri absqꝫ alia cause cognitione qñ possidẽs bñficiũ perdidit ius suũ qđ in eo habebat: possessio tñ nõ põt auferri sine cãe cognitione: vt. d. ca. ep̃s ⁊ intelligit in hoc vltimo casu: nõ aũt qñ renũtiauit: ⁊ de hoc remittit ad no. ꝑ eũ i. c. iij. de off. ord. li. vj. Sꝫ saluãdo Inno. dico ꝙ sic. ꝙ vbicũqꝫ esset notoriũ quẽ esse priuatũ bñficio ⁊ nullũ ius sibi cõpetere: tũc eñ sine alia cãe cognitiõe põt sibi auferri possessio.[d] sicut in renũtiante bñficio i manibꝰ illiꝰ ad quẽ spectat recipe vt hic. Et ꝓ hoc allego text. opti. i. c. qm̃. de fi. p̃sby. Itẽ si sñia p̃uatiua lata est vl̃ dclaratiua qꝛ ex quo tũc fuit cognitũ de cã nõ est necesse vt adhibeat alia cognitio vel citatio in executione seu apprehẽsione possessiõis: vt no. Joã. an. post alios in. d. c. iij. de offi. ord. li. vj. facit qđ not. Inn. i. c. cũ sup. de re iudi. ¶ † Si aũt posset sibi ius cõpetere: vt puta lꝫ ꝑ receptionẽ scđi bñficij curati vacet primũ ip̃o iure: vt in. c. de multa. de preben. tñ qꝛ posset sibi aliquod ius cõpetere: forte eñ habuit dispẽsationẽ: tũc eñ lꝫ collatio posset fieri eo nõ vocato qꝛ[f] ꝑ hoc nõ fit p̃iudiciũ possessori tñ possessio nõ aufert sine citatione. ⁊ ita loquit. c. lꝫ ep̃s p̃alleg. Cõcludo[e] igit ꝙ vbicũqꝫ posset possessori aliqua defensio cõpetere circa retẽtionẽ possessiõis semper est citãdus[f] antẽq̃ spoliet: vt in. d. c. lꝫ. alʼs nulla fieret citatio vt hic. et. d. c. qm̃ simile qđ dicimus an i notorio requirat citatio qꝛ certũ est defensionem nõ competere[g] si non fiet citatio vt optime

a Sebasti. Sapia. ¶ Qđ petenti. vide Car. zaba. in cle. j. in. j. oppo. de cau. pos. ⁊ proprieta. vbi dicit ꝙ nõ debet spoliatus probare titulum: ⁊ ibi ponit an teneatur probare canonicam institutionem.

b Anto. Francis. ¶ Admitteretur. Circa hoc an exceptio peremptoria possit opponi ⁊ ꝓbari post fundatã intẽtionẽ actoris. Dicas ꝙ sic: qꝛ pñt opponi etiã post publicatas attestatiões: vt ꝑ bal in addi. spe. in tit. de excep. in. §. iij. in versi. vincentius. imo pñt opponi qñcũqꝫ vsqꝫ ad sñiam: vt in. l. p̃scriptionẽ. et ibi bal. C. de exce. dicas tñ ꝙ qñ exceptio perẽptoria opponit post sententiã dꝫ opponi ꝯ actionẽ p̃meuã non aũt ꝯ executionem/ sm̃ Bar. in. l. j. C. de iur. et fac. ign. ⁊ tene mẽti ꝙ exceptio peremptoria post diuturnum tractatũ iudicij. et ideo si sit motalis ⁊ trãsiuerit etiã biennũ ꝙ nihil sit actũ poterit opponi talis exceptio: vt in l. cũ nõdum. et ibi Bal. C. de exce. et de istis exceptionibꝰ perẽptorijs vide glos. ⁊ doc. in c. j. de lit. cõtest. li. vj. et in. l. peremptorias. C. sentẽ. rescind. non poss.

c ¶ Snia priuationis. Adde videndum Lap. allega. lxxviij. et. clxxvij.

d ¶ Auferri possessio. adde quod voluit Ro. consil. cccclxxxiij.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Concludo. vide Bar. in. l. nam ita diuus. ff. de adop. latissime per Alex. in. l. de vno quoqꝫ. ff. de re iudi. et quod non requirat citatio vbi certum est defensionẽ nõ cõpetere tenet Bal. in. l. vt vi. ff. de iust. ⁊ iur. i. l. executorẽ. col. añpe. de excep. rei iudi. Bal. et Sal. in. l. additos. C. de app. faciũt not. ꝑ bar. i. l. absentem. in fin. ff. de penis.

f ¶ Citandus. adde qđ voluit Oldra consil. xxvij. vbi pulchre.

Anto. Francis.

g ¶ Competere. Circa istam materiã citationis dicas quod regulr

omni actu in quo vertitur interesse partis requirit citatio.l.ð vnoquoqz.ff.de re iudi.l. nam ita diuus.ff. de ado.imo etiam in notorijs videtur requiri vt per Bal.in.l.cum fratré.in vlti.colū.C. de his qb⁹ vt indig. et habetur p gl.in.c.ad nostrā el.iij.de iureiur. vbi p do. Ant. et Abb.in.ij.colū.et vide p Spe.in ti. de noto.cri.in p̄n. et in.§.iam de notorio.vide Car.in cle.sepe.§.j.in.iiij. no.ð v̄.sig. sz idē Car.in.c.venerabilē.ð ele. ꝛ ibi ēt do.Abb.vr̄ tenere qð in notorijs tm̄ requirat citatio. ꝛ vid ple.per do. Abb.in.c.cuz olim. de re iudic. in.viij.colum.]vbi plura dicit ad ꝓpositū distinguēdo.vt ibi per eum et per eundē in.c. vestra. de cohabi. cle.ꝛ mu.

Zacharias.

a ¶ Ad legitime ꝛ iuridice agitatuz. Adde expresse de hoc p spec.in tit. de app.§.nouissime.v̄si.sed quero vtrū.ꝛ ibi Bal. in addi.vlt.ad fi.ver. clausula reuocato.ꝛ adde q̄ itelligit citata parte vt p bal.vbi supra Anto.Francis.

¶ Et ad p̄dicta de hac clausula reuocato in irrituz apposita i rescripto debeat pars citari ad talē reuocationem faciēdam. dicas q̄ sic vt p Bal. in loco hic alle. ꝛ vid tex. no.ꝛ ibi p doc.i.c. audita.ð rest.spo.

probat in.c.cū olim.de re iu. ꝛ ibi dico.facit text. ꝛ qð no.ibi Bar.in.l.ij.ff.ð adm.re.ad ciui.perti. parti aūt aut illi cui facta est collatio nō lz possesorē eijcere ꝓpria authoritate ꝑm Host.ꝛ Jo.an. s̄.c.pxi.Et ita sentit Joā.and.in.c.dilectus.ij. de preben. sicut nec illi lz pro quo est lata sn̄ia.vt no. in.c.cum nostris.de ꝯces.p̄ben.not. in.l.si quis in. tantū.C.vn̄ vi.facit.l. nō est singulis.ff. de reg. iu ꝛ qð no.in.l.iij.C.de pign. 7 ¶ † An aūt liceat collatoꝛ citra ep̄m post renūtiationē legitime factā vel post priuationem vel sn̄iam iuris auferre illi possessionē seu possessorē citare vt cōpareat corā eo ad allegandū quare nō debeat possessione spoliari. Jnn.ꝛ Jo.an.expresse nō tāgūt:sed.d. Ant. s̄.c.pxi.vr̄ velle q̄ sic:sed attribuit illud dictū Innoc.hic sed certe Inno.non loquit in inferioꝛi citra ep̄m cū dicit de offerēda possessiōe sed de ep̄o. vnde dico sic q̄ aut querit nūqd iferioꝛ ep̄o possit conferre post priuationē factam ab homine vel a iure:dicendū q̄ sic sine alia licentia: qꝛ hoc habet a iure et tenet hoc facere ex quo beneficiū de iure vacat:allego tn̄ tex.aptū i.c. de multa.§. is quoqz ad quem: de p̄ben: vbi hoc probaui per verbum libere.de cuius significato est vt nō exigat licētia alterius:vt ibi no.Jo.an . ꝛ in.d.c.lz ep̄s.eo.titu. lib.vj.iudex in ꝓlatione sn̄ie pōt ad cautelā dare ei ad quē ꝑtinet potestatē cōferēdi.ꝛ sic pōt intelligi.c.cū dilect⁹.j.de pur.ca. 8 ¶ † Aut querimus nunqd possit citare possessorē ꝛ eū spoliare:ꝛ credo firmiter q̄ non: si solū habet potestatē cōferendi:qꝛ citare ꝛ priuare possessione sunt iurisdictionis:vt in.l.iubere cauere.ff.de iuris.om. iudi.et.l. qui restituere.ff.de rei ven.ꝛ qð no.glos. in.c.cum cā.de offi.dele.quā iurisdictionem iste non habet nā collatio nō est iurisdictionis cōtentiose: vt no. glo.in.c.nouit.de offi.leg. nec ista potestas conferendi est extēdēda ad facultatē exercendi iurisdictionē cōtentiosam maxime in ꝑiudicio ep̄i: sicut in simili dicimus q̄ lz inferioꝛ ep̄o habet potestatē cōferendi:nō tn̄ p hoc habet potestatē destituēdi vel recipiendi resignationem:sz oīa ista spectāt ad ep̄m q pōt inuitū destituere. vt sentit hic Innocē.ꝛ clari⁹ in.c.qð in dubijs.de renun.facit glo. ꝛ Pau.in cle.vnā.de renū.ꝛ qð plene dixi in repetitione.c.si qs ꝯ clericū.de foro cōpe.ꝛ in.c. cū cōtingat.eo.tit.facit opti.c.j. de ca.mo.li.vj.ꝛ quod notant doc.in.c.cū ex iniūcto.in fi.de here. vbi dicūt qð lz aliquis habeat de iure speciali potestatē destituendi q̄ nō p hoc habet potestatē instituendi:statim em̄ functus est officio suo qð contulit: agat ergo prouisus corā superioꝛe cōtra possessorem beneficij:vt satis sentit Innoc.in.c.dilectus. ij.de preben.sed si iste haberet in loco iurisdictionem quasi episcopalem tūc posset.vide ad hoc qð not.glo.in cle.j.de rebus eccle.non alie.facit.c.cū olim.ꝛ.c.auditis.de prescri.ꝛ hec not. qꝛ sepe vidi obseruare contrarium ꝛ male.

1 ☞ Agens possessorio retinende succūbit si re⁹ probat de abiuratione.3.

2 Sententia lata vigoꝛe primarum literarum non reuocatur si emanauerunt secūde litere p̄cipiētes reuocetur quicqd est actū in causa.2.9.12.ꝛ seq.

3 Renuntiatio beneficij nō potest fieri sine licētia superioris:sed bene pactū de non mouendo questionem super illo.

4 Interdictū retinēde nō solū dat inter duos cōtēdētes possidere:sz si vn⁹ possidet ꝛ alter molestet.

5 Clausula reuocetis in irritū quicquid fuit immutatum in tali causa ꝛc. non refertur ad legitime et iuridice agitata.intellige vt in nu.13.16.

6 Secunde litere nō reuocant primas a tēpoꝛe date:sed a tempoꝛe p̄sentationis .9. nisi dicatur qui a tempoꝛe date ꝛc.11.13.

7 Processus factus dum litigatur de vigoꝛe secundarum literarum an interim valeat.15.

8 Interdictum retinende an detur pro omni molestia etiam iniusta.

10 Missio nuntij ad superioꝛem an aliquid operet.

14 Priuilegiū datū alicui ne excōmunicetur ab oꝛdinario non valebit tunc excommunicatio lata ab oꝛdinario priuilegium ignorante.

17 Impetratione secunda facta ad eosdem an sint eligendi arbitri et procedi ꝑm formam.c.pastoꝛalis.ꝛ.c.cū contingat:de rescri.sicut quando sit impetratio ad diuersos.

1 Audita. † In interdicto de retinenda succūbit reus ipsius abiuratione probata .hoc dicit quo ad titulum.vel sic. Per secundas literas facientes etiā expressam mētionē de primis:nō reuocat sententia lata p primas.h.d.ꝑm Jo.an.Sed adde ad scðm summariū etiā si in secundis literis dicat q̄ debeat reuocari quicquid immutatū erit in cā a certo tēpoꝛe. ¶ Diuidit.Nam primo ponit tres commissiones.primo primaz et ꝓcessum ipsius vsqz ibi:licet.secunda vsqz ibi.qꝛ tn̄.incipit ibi tertia ibi premittit causam mandati.secunda mandatum bimembꝛe q̄ per se 2 ptz. ¶ † Et aduerte pro intellectu litere vt satis ptz ex litera ꝛ diuisione p̄fata.hic emanauerunt tres cōmissiōes.prima ad lōdoñ.ep̄m et archi.helieñ.ꝛ isti sn̄iauerūt ꝯtra.M.precipientes vt in litera scða: commissio emanauit ad eūdē archi.ꝛ ep̄m vigoꝛeñ.ꝛ hec fuit obtēta p nuntiū istius.M.Et precipiebat iter cetera vt reuocarēt quicquid esset immutatū in cā illa a tpe missionis nūtij.Et qꝛ iam tpe p̄sentationis secūdarū literarū sn̄ia iam lata erat p p̄mas literas: videbat q̄ propter formā scð arū lrāꝝ deberet illa sn̄ia reuocari.Et ideo emanauit tertia cōmissio in foꝛma q̄ habet hic,maxie in v̄si.qꝛ tn̄.vbi distinguitur circa reuocationem attentatoꝛū.ex his pōt clare poni casus in litera ꝛ clarius ex infra dicendis. ¶ No.j.q̄ etiā in beneficialib⁹ pōt agi interdicto vti possidetis.ꝛ no.q̄ nō est necesse ad obtinēdū i hoc interdicto nisi probare titulū ex parte actoꝛis.hic em̄ fuit tm̄ probatus defectus iuris rei. Et intellige tn̄ q̄ possessio probat ex parte actoꝛis.sufficit em̄ probare possessionē in hoc interdicto obtinendo.vt insti.de interdi.§.retinēde. 3 ꝛ.§.hodie.ꝛ no.in.c.licet.j.de pba. ¶ † No.hic duas exceptiones quarum quelibet sufficit ad repellēdū quē a petitione beneficij.vna si illud abiurauit seu iureiu.ꝓmisit sup illa nō mouere qōnē.Ex quo no.quod lz quis nō possit sine licētia superioꝛis renuntiare beneficio:vt in.c.admonet.ꝛ.c.quod in dubijs.de renun.pōt tn̄ se obligare iuramento quo ad nō petendū vel mouendū questionē sup illo.qð puto ꝓcedere inquātum concernit fauoꝛem suū:secus inquantū petitio fundatur sup vtilitate ecclesie vel parochianoꝛum.qꝛ in illo preiudicio nō potuit se obligare sine authoꝛitate superioꝛis. ad hoc quod leg.ꝛ no.in.c.cum venissent.de insti.ꝛ in regula non est obligatoꝛium.de reg.iur.lib.vj. et facit quod not.Innoc.in.c.accedentibus.de priui.ꝛ sic limita istum tex.scðs casus est quando adeptus fuit alteri⁹ ecclesie personatū.ꝛ intellige quādo per adeptionē secundi vocauit primus:vt in casu.c.de multa.de preben.al's non obstaret etiā si deberet priuari:qꝛ anteq̄ sit priuatus pōt agere.ad hoc qð no.ponit Inno.in.c.inter dilectos.de exces.prela.ꝛ vide per eūdez in.c.j.de offi.vica. 4 ¶ † Not.ibi:ab eius molestia ꝛc. quod pro sola molestia competit interdictuz vti possidetis.Ex quo infertur ꝛ satis colligitur ex tex.quod interdictum vti possidetis.non solū dat inter duos contendētes se possidere:vt in.c.lz de proba.sed etiam inter possessoꝛem ꝛ eum qui molestat vt hic:ꝛ idē not.in preal.c.licet.sed aliter ꝛ male sentit glos.in.c.cum dilectus.s̄.titu. pxi.vbi dicit quod tm̄ datur interdictum inter duos qui se contendunt possidere:ꝛ hoc plenius diceretur.in.d.c.lz. ¶ Not.foꝛmam libellādi ꝛ sententiandi i isto interdicto vti possidetis.conclusio enim debet versari circa cessationē molestie.ꝛ per modum precepti pronuntiatur super validitate ꝛ inualiditate tituli.qualis autē debet esse ista molestia tenet do.Ant.quod sufficit iudicialis.Et ita videtur intelligere istum text. quod non puto 5 procedere:vt.j.dicā. ¶ † Not.singulariter ex text.qð verba reuocetis in irritum quicquid immutatū fuit in tali causa a tali tēpoꝛe ꝛc. non debent referri ad legitime ꝛ iuridice agitatum a sed ad mutata per violentiam ꝛ presumptionem. ꝛ sic restringuntur illa verba ad mutationem illegitime factam.ꝛ merito qꝛ cum agatur de preiudicio alioꝛū debent verba stricte capi.vt in.c.cū dilectus.de consue. ꝛ de iniur.c.in nostra. et.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quis in loco publi. verificantur ergo illa verba immutatione facti ꝛ non iuris.quod nota multum ad similia.

6 ¶ † Not.q̄ secunde litere facientes plenā mētionē de primis nō reuocant ipsas primas a tēpoꝛe date secundarū:sed a tēpoꝛe presentationis 7 ꝛ notitie literarum.facit.c.si duobus.de appel. ¶ † Quid autem si contendatur de virtute literarum secundarum: an valeat processus interim agitatus per primas:ꝛ videt quod validitas pēdeat ab exitu controuersie.nam si constiterit illas fuisse reuocatas non valebit ꝓcessus al's secus.pro hoc vide.c.ex literis.de offi.deleg.ꝛ.c. cum contingat. de 8 rescrip.ꝑm vnum intellectū. ¶ † Nūc venio ad discutiendam materiā qꝛ glo.sunt faciles.Et primo quero circa primā partem.c. qualiter iste T.actoꝛ molestabat p istū.M.vigoꝛe cuius egit interdicto recuperande.d.Anto.ponit mirabilē ꝛ satis extraneū intellectū.intelligit em̄ qð molestabat eū in iudicio agendo inuite ꝯ eum.vn̄ colligit ꝓ notabili in tex.quod pro molestatione iuris ꝛ iudiciali ꝛ iniusta cōpetat iterdictū retinēde.alleg.c.conquerente.de off.oꝛd. ex quo colligit vnā nouā practicam cito expediendi iudicium ex parte possidētis:vt cū videt actorem agere ꝯ eum super re possessa incontinenti porrigat libellum sup possessoꝛio retinende ꝛ petat actoꝛē cōpesci a molestatiōe. ꝛ super hoc libello

libello si probet defectum iuris agenti obtinebit vt silentiuz imponatur aduersario ne molestet eū. ⁊ sic intelligit do. An. qđ iste. T. cōuentus iudicialiter per. P. impetrauit literas sup interdicto vti possidetis. ⁊ hoc potuit facere ex quo ꝓponebat iniustā molestationē ⁊ qđ pro tali[a] molestatiōe iudiciali iniusta cōpetat interdictū. alle. Cōpo. ⁊ Jo. an. in. c. mandatum. š. de rescript. ⁊ Lap. sua alle. lxvj. vbi dicit quod sola cōtradictio que fit in iudicio sufficit. idem sentit Specu. in tit. de act. ⁊ pe. §. super actionibus. ver. sed queritur. ⁊ Bart. in. l. si prius. in. v. op. ff. de no. oper. nunti. sed certe si bene considero hec opi. est falsa: nec doc. alle. p eum hoc dicunt. ⁊ primo ꝙ nō procedat videtur text. in ca. cū ecclesia vultera. de elec. vbi dicitur qđ canonici non faciebant iniuriā seu molestiā episcopo vtēdo ⁊ promouendo iura eoꝝ. nō enim dicitur molestare cū lis fit sub suo iudice qui in fi. poterit condemnare in expēsis ⁊ interesse. facit. c. finem. de do. ⁊ cōtu. item quomodo potest eum trahere ad alium iudicem contra aut. ⁊ consequenter. C. de senten. ⁊ interlo. om. iu. ⁊. c. dispendia. §. reus quoqꝫ. de rescri. li. vj. nec etiam in eodem iudicio proponendo interdictum vti possidetis. potest repellere actorē: quia aut deducit interdictum per viam actionis ⁊ erunt due mutue petitiones: nec etiam excludet petitoriū per hoc interdictum vñ vi: quod est magis fauorabile. vt in. c. ij. đ or. cog. Aut proponit per viam exceptionis ⁊ non debet admitti: qꝛ hoc priuilegium petitorij suspēsiuum non est tributum huic interdicto vti possidetis. Item presupposito quod admitteretur hoc modo per viam exceptionis non tamen deberet silentiuz imponi actori: qꝛ hoc nō operat natura exceptiōis. vt no. ī. d. c. ij. Item non debet admitti ad cōcurrendum cū petitorio qđ plus est obstāte regula prohibitiua accumulationis: quia ex quo sententia ferenda est super petitorio iam inchoato imponit finē huic molestationi iudiciali: ⁊ sic obstabit exceptio rei iudicate. ergo non est admittenda accumulatio: vt. l. fundi. in. l. fundum. ff. de except. ⁊ no. in. l. edita. C. de eden. aliqđ dixi in. c. ij. de lib. obl. ⁊ vltra predicta qđ iste non debeat preferri in probanda intentiōe sua faciunt ea que dixi ī capitu. j. de ordi. cogni. ⁊ in. l. circa. ff. de proba. que enim equitas suadet vt reus audiatur super defectu iuris agentis. ⁊ actor qui prius inchoauit negotium repellatur cum ipse velit probare intentionē suam contra regulam qui prior agit prior appellat. ff. de iu. l. qui prior. ⁊. c. ij. de ord. cogni. finis enim declarauit an molestet vel non. ⁊ doct. superiꝰ allegati p dominū Anto. non loquuntur in hoc casu: sed dicunt qđ si actor pretendens molestationem extraiudicialez aget interdicto retinende: lꝫ nō probet aliter molestationē sufficit ad obtinēdū magis molestatio iudicialis ꝙ̄ verbalis: videtur eñ reū fuisse confessum cōtestando secum litem non negando molestationem ⁊ optime dicūt, sicut in simili dicimꝰ ꝙ si reꝰ nō possidens suscipit iudicium ⁊ nō possideat, videt se offerre liti et cōdemnatur, ac si possideret: vt. l. is qui se obtulit. ff. de rei vē. ⁊. l. qui se liti. ff. de peti. here. sic in ꝓposito reꝰ videtur capiendo iudicium super molestatione eā nō negādo fateri molestationem ⁊ hoc solū sufficit ad precipiēdum vt nō molestet ex quo aliter non probat de iure suo ⁊ actor fundat intentionem suam: sed nūc sumus in alio casu, scꝫ qñ actor prius dedit libellum super iure suo et ius suum probare nec aliter reum molestat. certe nulla ratio patitur vt ex hoc possit conueniri illo interdicto. Et ideo Joan. an. in. c. lꝫ. de probat. dicit indistincte ꝙ pro molestatiōe iuris nō dat interdictū vti possidetis. facit qđ legi. ⁊ not. in. c. conquerente. de resti. spo. ⁊. vij. q. j. presentium. ⁊. c. cōquerēte. qđ allegat do. Anto. hoc nō probat loquitur eñ in alio casu vt cōiter no. nec etiā theorica. ⁊ dictum suum colligitur ex tex. isto: qꝛ hic nō colligit ꝙ iste. P. egisset ꝯ illum. T. alias fuissent admisse probatiōes sue ⁊ eo deficiēte ille fuisset absolutus ꝑpetuo ab impetitione istius. Et quod pro conuentione iudiciali nō det interdictum satis sentit Innocen. hic post principium dicēs ꝙ non intelligitur qs iniuriari seu molestare prosequēdo ius suum corā iudice. facit. l. gracchꝰ. C. đ adult. ⁊. c. q peccat. xxiij. q. iij. Et videt p predicta mea cōclusiōe tex. aptus ī. l. nō videt. ff. de reg. iur. vbi dicit ꝙ nō videt vim facere q iure suo vtitur et actiōe ordinaria experit. Potest ergo iste tex. ⁊ debet aliter intelligi videlicet qđ iste. P. molestias ⁊ turbatiōes intulit ibi illi. T. petēdo extra iudiciū beneficium in illa ecclesia ⁊ in alijs volebat se gerere vt clericus ecclesie. Uel forte dicebat illam ecclesiā ad se ptinere: ⁊ in hoc extraiudicialiter molestabat eum forte, super iuribus ⁊ redditibus ecclesie: vnde ille T. ꝺm Innocē. impetrauit literas super interdicto ꝓut dicitur ī litera vt cōpesceret a molestia: ex quo ius sibi nō cōpetebat. vel ꝺm eum erāt iste litere impetrate per istū. T. quasi conseruatorie vt sic defenderent eum iudices seu conseruatores a violentijs manifestis. Et de istis legit ⁊ not. in. c. fin. ⁊. c. j. de offi. dele. li. vj. Item, ꝺm eū pōt dici ꝙ bene lꝫ clerico ecclesie agere cōtra clericū q aliā ecclesiā recipit vt ꝑpetuo priuetur. vij. q. j. si quis eps. qđ no. sed nō cōuenit huic lr̄e qꝛ hic solum agebat vt cōpesceret a molestia. Tene ergo primā sol. qđ iste P. turbabat istuz. T. gerendo se pro canonico ⁊ clerico ecclesie: ⁊ impudenter petēdo stipēdiū ab ecclesia tanꝙ̄ alius clericus ecclesie. ¶ Ex hoc not. modū agēdi ꝯ istos asserētes se canonicos ⁊ clericos ecclesie: multipliciter ecclesias ⁊ personas ecclesiasticas molestādo. ⁊ ex his habes quales et super quo fuerūt impetrate priores lr̄e.

9 ¶ † Uenio nunc ad scđas literas impetratas p istū P. vel eius nūtium. Et primo quero sub qua forma fuerūt impetrate: ⁊ circa hoc multum laborant Inno. ⁊ doc. alij ⁊ iudicio meo satis inaniter qꝛ nō releuat qualis fuerit forma nec facit ad ītellectū. c. ideo omitto: qꝛ ꝓ̄supponendū est ꝙ lr̄e erāt valide cū in fine mandat ꝓcedi ꝺm eas si tpe ꝓ̄sentationis earū nō erat deuentū ad sn̄iam p priores lr̄as, sed difficultas stat in hoc ⁊ iste est scđs passus c. quare indistincte nō reuocat ꝓcessus factus p primas a tēpore destinati nūtij: cū in scđis lr̄is hoc diceret apte. ⁊ in hoc multū laborat p doc. Inno. ꝓ̄mo sentit ꝙ iđ nō fit reuocatio qꝛ nō mandabat simpl'r fieri sꝫ fundabat sup missione nuntij. ⁊ ideo debebat intelligi ꝺm naturā missionis nuntij: ⁊ processus agitatꝰ sciēter post missionē nūtij retractet. secus si ignoranter vel si nūtius fuit missus post notitiā primarum literarū iuxta not. in. c. meminimus. ⁊. c. suggestū. de ap. vñ intelligit istū tex. ꝙ non debet fieri reuocatio qñ iudices ignorauerunt missionē nuntij vel si sciuerunt ꝙ facta fuit missio post notitiā primarum literarū ⁊ iudices priores sciuissent nuntij missionē: tūc fieret reuocatio ⁊ haberet locum forma secūdarum literarū. ⁊ hāc lect. ponit hic do. Ant. lꝫ nullā facit mentionē de Inno. sed certe hec lectura non videt vera: qꝛ si hoc papa cōsiderasset nō dixisset postmodum ꝙ nō intellexit vt reuocaret gestum authoritate literarū: sꝫ dixisset ꝙ fieret reuocatio si nuntius arripuerit iter ante notitiā literarū ⁊ iudices scienter ꝓcesserūt. nā istis cōcurrentibus fieri debet reuocatio etiā de gestis p iudices authoritate literarū ꝺm iura ⁊ tēpora huius. c. vt in. d. c. meminimus. ⁊. c. suggestū. et tñ papa indistincte hic dicit ꝙ p illa verba non intellexit nec intelligi debuit de gestis authoritate literarū sed si qđ esset immutatū ꝓ̄sumptione vel violētia: ⁊ sic nō pōt intellectꝰ huius

10 c. ad illa iura loquentia de missione nuntij applicari. ¶ † Et hodie an missio nuntij aliquid operetur. dic vt no. in. c. vt debitus. j. de ap. Host. ⁊ Jo. an. videntur velle ꝙ ꝓpter iustam ignorātiā iudicū fuit eorū ꝓcessus toleratꝰ. ar. c. si duobꝰ. de

11 appel. de cle. ex. mini. c. apostolice. ¶ † Et hoc ꝺm eos quando in scđis literis non est talis forma per quā qcqđ a tēpore date ipsarū actū esset reuocaret in irritū ⁊ inane. allegant de elec. c. innotuit. ⁊ de preben. inter cetera. ⁊ de despon. imp. ad dissoluēdū. facit de ꝯces. ꝑbē. qꝛ cunctis. §. adijciebat. ⁊. §. seq.

12 li. vj. ¶ † Sꝫ aduerte p hec verba nō habet aliqua bona doctrina nec verus intellectus huius. c. Uñ ergo distiguo sic, ꝙ aut agit de reuocatione processus iudicū ꝓpter reuocationē iurisdictiōis factā in scđis literis. aut agit de reuocatione propter verba reuocatoria cōtenta in literis. nam si bene cōsideret hec reuocatio dicebat debere fieri a tpe missiōis nuntij: ⁊ sic ante reuocatā iurisdictionē primarū literarum: ⁊ hoc p illa verba reuocatoria posita in scđis literis: de ꝓ̄mo membro varie locutus est Inno. in diuersis locis vt videre poteris in. c. j. de conces. preben. lib. vj. ⁊ in. c. cum contingat. de re-

13 scrip. ⁊ ibi etiam tango. ¶ † Et in hoc articulo distinguo sic. quod aut in secūdis literis reuocatorijs papa apponit talia verba per que clare patet eum voluisse gesta per priores iudices a tempore date, secundarū non valere: ⁊ tunc indubie siue iuste siue iniuste processerunt iudices nō debet valere processus: vt puta apposuit clausulam, decernentes irritū ⁊ inane quicquid gestum fuerit ex nunc per priores iudices ⁊c. vide pro hoc. d. c. j. de conces. prebend. li. vj. ⁊ in clemen. vna. eo. titu. quandoqꝫ simpliciter reuocat iurisdictionem priorum iudicum forte cōmittendo secūdis: ⁊ tunc ante notitiā secūdarum literarum valet processus agitatus per primas tam in partes ꝙ̄ cōtra tertios impediētes iurisdictionem ⁊ de hoc est casus hic inquātū sententia fuit lata per primos post datā secundarū literarum reuocantium primos iudices. ⁊ facit c. si duobus. de app. ⁊. d. c. cū ꝯtingat. vbi ꝓbat de tertio qui debet obedire primis iudicibus ex quo non habetur disceptatio de reuocatione. non eñ videtur papam cū graui preiudicio partis velle reuocare ⁊ annullare processum ignoranter factū. ⁊ hoc intellige quādo ex reuocatione preiudicium

✣ Sebasti. Sapia.
a ¶ Pro tali. An ꝑ turbatiōe iudiciali cōpetat iterdictū vti possidetis. vide bal. ī. l. ordinarij. C. de rei vēd. latiꝰ p Imo. ⁊ Alex. ī. l. si priꝰ. ī. ij. char. ff. đ ope. no. nūti. vbi videt tenere opi. Abb. hic ⁊ de eo faciunt mentionem.

generaliter tertio alias aũt non valet actus licet ignoranter
14 gestus:vt in.c.j.de conces.preben.lib.vj.prealleg. ¶†Unde si papa dat priuilegium vni vt non possit excommunicari ab ordinario:non valet excommunicatio lata ab ordinario etiam eo ignorante:vt in.d.c.j. Et hanc distinctionem satis
15 ibi sentit Inno. ¶†Quandoq; partes inceperunt contendere de preualiditate literarum seu habetur notitia secundarum literarum:⁊ tunc processus agitatus per primos contra tertios pendet ex futuro euentu. nam si apparebit primas literas reuocatas non valebit:alias secus. vt in.c.ex literis.de offi.deleg.⁊ in.c.cũ contingat.⁊ quod ibi not. de rescri. Et intellige quando tertius legitime resistebat primis iudicibus vt in casu illius.ca. cum contingat. ⁊ ca.ex literis. preallega.si vero queritur de processu inter partes et tũc aut reuocatio fuit facta motu proprio:⁊ satis est hoc deuenisse ad notitiam iudicum.arg.optimũ in.c.si duobus.de appel. aut ad instantiam alterius:⁊ tũc processus erit nullus a tempore quo opponetur de secundis. non enim sufficit notitia de secundis quia papa videtur reuocasse ad instantiam partis si ⁊ inquantum pars sit vigil ⁊ velit vti illis literis.antea vero non valet processus agitatus per primas cum possit secundus impetrans renuntiare secundis literis. vide ad hoc quod not.in.d.c.ceterum. Et hec membra satis possunt elici ex dictis Inno.in locis superius allega.licet ipse varie loquatur more suo.⁊ per hoc vltimum puto quod hoc casu anteq̃ secundus opponat de literis suis valebit processus etiã contra tertios qui debebant parere.ex quo impetrans de cuius fauore agitur principaliter suis literis non vtitur.pro hoc quod leg.⁊ not.in.d.c.cum contingat. ⁊ hoc quo ad pri-
16 mum membrum. ¶†Quo ad scdm queritur de reuocatione propter verba reuocatoria posita in literis. ⁊ dico quod aut apponuntur verba clara reuocatoria vel mandantia reuocari processum seu agitatum a certo tempore etiam ante datam secundarum literarum ⁊ debet fieri reuocatio siue iuste processerunt iudices siue iniuste ex quo princeps hoc mãdat. Exemplum. si princeps concedendo secundas literas mandasset quod agitata per priores iudices a tali tempore sint nulla vel quod debeant reuocari. hic enim non est opus interpretatiõe cũ verba clara sunt ⁊ pro hoc est hic tex. a contrario ibi.non intelleximus. secus ergo si hoc intellexisset et ex verbis percipitur intellectus.l.non aliter.ff. de leg.iij. Et hoc etiã sentit Hostien.hic.vt.s.dixi. [a] Aut verba sunt ambigua generalia qualia hic erãt quia mandabatur reuocari quicquid esset immutatum in causa tempore missionis nuntij:⁊ tunc non debet fieri reuocatio processus legitime attentati.ratio qꝛ cum factum sit odiosum ⁊ alteri parti preiudicatiuum debet fieri stricta interpretatio. ⁊ sic debet intelligi de mutatione facta per violentiã seu quãlibet presumptionem.arg.regule odia.restringi.de reg.iur.li.vj. non enim dicitur facta mutatio vbi iuste processum est, sicut in simili dicit glo.in ca.nõ solũ.de appel.lib.vj.qd̃ vtens lite pendente sua possessione sicut prius nil dolose attentans nõ dicit̃ aliquid immutare vel innouare:ita in ꝓposito si iudices primi procedunt ẜm formam primarũ literarũ maxime ante datam secundarũ literarũ ex quo iuridice processerunt nõ debet aliqd dici immutatum in causa. et ideo papa hic indistincte dixit quod illa verba reuocatoria non debent trahi ad processum agitatum per priores iudices.⁊ iste est verus intellectus huius.c. Concludo ergo breuiter omnia precedentia ad intellectum huius.c. quod aut fuit processum ad sentẽtiam seu ad aliquem actũ ante datam secundarum literarum:⁊ post missionem nuntij non debet reuocari quia illa verba non intelliguntur de agitandis iudicialiter ratiõe p̃dicta:aut fuit processum ad sententiã seu ad alium actum post datam secundarum literarũ:⁊ sic post reuocationẽ primorũ iudicũ. et debet distingui:qꝛ aut post receptionem secundarum literarum et debet reuocari:aut ante ⁊ non reuocatur qꝛ non censent̃ iudices primi reuocati cum effectu nisi a tempore presentatiõis secundarũ literarũ.⁊ intellige quod sufficiat p̃sentatio quando ad eosdẽ fit impetratio: secus si ad diuersos:qꝛ tunc oportet q̄ ponatur coram primis:al's illi probabiliter ignorant. arg.hic ⁊ eorum que no.in.c.pastoralis.⁊.c.ceterum. de rescr.
17 ⁊ ex his habetur clare intellect⁹ huius.c.⁊ materie. ¶†Ultimo scias q̄ Inno.incidenter tangit hic vnum an facta in secunda interpretatione ad eosdem debeãt eligi arbitri ⁊ procedi ẜm formam.c.pastoralis.⁊ ca.cum contingat.de rescrip. sicut quãdo impetratio fit ad diuersos.⁊ dicit qd̃ sic: nihil tamen allegat sed dicit esse notabile refert tamen alios tenere contrarium ⁊ hanc contrariam partem sequitur Hosti.et.d. Anto.qꝛ hoc casu non potest adaptari dispositio illorum.c.

Sebasti.Sapia.

[a] ¶Supra dixi. vide Alex.in.l.q̃q̃.in princip.C.de testa.mili.j.et Feli.in.c.ex tenore,colũ.iij. vbi.declara ẽt predicta.s.de rescrip.ibi qd̃ vbi intelligẽdo dispositionẽ in actu valido lederetur ius alteri⁹ tũc intelligitur de actu inualido.et ibi plura quãdo dispositio ĩtelligat̃ de actu valido.

ego dicerem sic q̄ aut fit secunda interpretatio ad eosdẽ ol- no ⁊ ipsi habent cognoscere et non arbitri:nec habebit locũ c.cum contingat.qꝛ regulariter iudex cognoscit an sua sit iurisdictio. Et cessat hoc casu ratio.c.pastoralis.⁊.c. cum contingat.cum non possit insurgere varietas ⁊ cõtrarietas processuum.aut fit ad aliquos de prioribus adiunctis alijs de nouo sicut hic fuit factũ:⁊ tũc satis debẽt habere locum illa iura:qꝛ si secundi tm̃ cognoscerent excluderẽtur illi qui fuerũt deputati in prioribus literis ⁊ preteriti in secũdis.vñ eadem est ratio nũc propter omissos sicut si prorsus ad alios fuisset facta impetratio.arg.in.l.que de tota.ff.de rei vend.

1 ☞ Agenti possessorio restituendo ad beneficium nõ obijcitur questio institutionis non canonice facte.
2 Iudex non supplet officium suum ad vtilitatem priuatam nisi vertatur periculum anime.
Libellus in interdicto recuperande ꝓcedit sine conclusione.
3 Clericus agens possessorio recuperande agit nomine ꝓprio secus si ageret ad restitutionem aliarum rerum ecclesiẽ.
4 In beneficialibus potest haberi possessio sine canonica institutione.
5 Possessores etiam violenti spoliati habent interdictum recuperande.9.sed non interdictum ne vis fiat ei.⁊ ad exhibẽdum.8.vbi ponitur.
6 Subtilitas iuris quandoq; consideratur a canonibus.
7 Dolo facis petere quod restiturus est ista regula in quibus casibus habet locum.10.27.
8 Fur an ⁊ quo casu potest intentare actionem furti contra illum qui sibi rem furtiuam furatus est.
9 Predones restituuntur in possessione etiam quod constet eos esse predones:nisi in beneficialibus.11.14.
10 Exceptio notorie proprietatis an obstat agenti possessorio recuperande:vide.s.7.27.⁊ quando obstat debet de ea incõtinenti fieri fides.30.
12 Spoliatus in beneficialibus ad hoc vt obtineat in possessorio recuperande an habeat aliquo modo docere de suo titulo.⁊ quomodo.vide vsq; ad finem.
13 Titulus beneficij quomodo habet probari ab agente possessorio recuperande.
14 Possessio euidenter iniusta non parit possessorium.6.21.
15 Patientia tunc est causa acquirendi iura incorporalia quando patiens citra actum patientie potuisset illa iura alia concedere.
17 Possessio beneficij iniusta videtur postea approbata si superior admittit possidentem ad aliquem actum ad quem beneficiati admittuntur.
Possessio antiquissima presumitur iniusta vel colorata.26.
18 Possessor nõ tenetur ostendere titulũ possessionis sue quãdo possessor non habet contra se presumptionem aliquam alias secus.
19 Collatio beneficij facta ab eo qui reputabatur superior tradit iustam causam possidendi.
20 Bonefidei possessor etiam in beneficialibus facit fructus suos alias secus.
21 Possessio episcopatus vel alterius beneficij potest violẽter acquiri:⁊ ex ea cassatur remedium possessorium.
22 Habens iustum titulum in aliquo beneficio in quo aliquis est intrusus non potest nomine ecclesie agere quia videretur intrusum spoliare.
23 Restitutionẽ petenti an sufficiat ꝓbare nudam possessionẽ.
24 Possessio rerum spiritualium non potest teneri per laicum sine titulo.hinc est quod si deijciatur non habet interdictum recuperande.
25 Confessio aduersarij confitentis titulum spoliati in re spoliata:an per hanc cõfessionem obtinebit spoliatus de beneficio agentis interdicto recuperande.
27 Exceptio defectus proprietatis an obstet agenti possessorio recuperande vel retinende vel adipiscende tam in beneficialibus q̃ non.
28 Exceptio reseruationis papalis obstat agẽti possessorio recuperande qꝛ talis reseruatio inficit etiam possessionem.
29 Notorium facti fit per confessionem vel probationes in iudicio admissas:notorietas iuris que sit.
31 Titulus beneficij an sit ostendendus per illum qui agit pro iuribus sui beneficij.vel si contra eum agatur.
32 Possessio vel quasi iurium incorporalium qualiter acquiratur vel amittatur.vide remissiue.
33 Exceptio dominij an possit opponi a non spoliante contra agentem possessorio recuperande.
34 Statutum q̄ domus delinquentis destruatur an procedat si domus delinquentis sit cum alio communis.

In literis

[...]Beneficĳ. Tapoĕ [...]era q̄r iste tex. ex [...]uis vbis pcedit [...] rebus pphanis [...]ubiectis q̄r dĭ i [...]e φ pdo est resti[...]ued⁹ s̄z rigorē le[...]gis. vt i.l.i.§. pdo [...]f. de pos.l.i.§. q a [...]ne.l.cū fundū.v. [...]olon⁹.ff. de vi et [...]vi ar. et iō stat illa [...]regl'a: dictū legis [...]xtēdit ad limitē [...]ōnis vt est gl. in [...]cle.j. de ele. sed rō [...]pui⁹. c. est gn̄alior [...]q̄r loqt̄ i reb⁹ sub[...]iectis tpalib⁹ ergo [...]iste tex. loquit̄ ēt i [...]reb⁹ pphanis iō [...]ummat̄ sic: petē[...]ti restitutionē nō [...]refert̄ qȯ tituli.
And. Barb.
Zacharias.

¶ Nō est necessa[...]ria ɔclusio. adde [...]an h̄ sit vex qn̄ a[...]git isto iterdict. ʒ [...]ɔtumacē p bar. in [...]naturalr.§. nihil [...]cōe. ff. de acq. pos. [...]ar. i cle. ĳ. vt li. pē. [...]z phi. frā. in. c. bo[...]ne. j. de appel.
Anto. Fran.

¶ Ad hoc φ hic [...]dr de ɔclusione li[...]belli dicas φ ɔclu[...]sio libelli declarat [...]ipm libellū vt per [...]bar. i.l. aureli⁹. i.§. [...]sticho. i si. de li. le. [...]z p bar. i.l. edita. i [...]x. col. C. de edē. et [...]iō dicit bar. i.d.§. [...]sticho. qȯ si petit̄ [...]φ qs cōdēnet̄ de [...]furto: s̄z i pte nar[...]rat. nō sit dictū φ [...]ē furat⁹ s̄z φ amo[...]uit sufficit ad cō[...]dēnationē q̄r ɔclu[...]sio libelli ɔsistit i [...]v. peto. z nō i vbis [...]narratiuis vt di[...]xit bal. i.l. si. in vl. [...]col. i v. illud ɔstāt [...]C. de fideicō. lib. z [...]adde φ ɔclusio li[...]belli i ciuilib⁹ nō [...]ē necessaria vt vo[...]luit Jnn. i. c. sup li[...]teris. i. ĳ. col. de re[...]scri. z p bart. i.d.l. [...]aureli⁹. i.§. idē q̄[...]sĳt. z p bal. in.l. ĳ. [...]C. de ifa. z per an[...]ge. i.l. q iterroga[...]t⁹. de peti. her. qd [...]aūt in crialib⁹ an [...]sit necessaria con[...]clusio z p q̄ vba i[...]portet habet̄ i.l.j. [...]i.§. j. ff. ad tur. z p [...]bar. i.l. libellox in [...]pn. i v. vlti. no. ff. [...]de ap. z p bart. in [...]l. ĳ. C. de pba. z p

In literis. ¶ † Petenti restitutionē beneficĳ[a] questio institutionis non canonice referri nō potest. h. d. Primo ponitur questio. Secundo ipsius responsio. Tertio responsionis ratio: z ptes patēt. ¶ Casus literalis. Aliquis dicit se de possessione ecclesie sue violenter eiectum: vnde petit restitui. aduersarius dicit euz nō fuisse canonice institutum. queritur quid iuris sit. Respondetur quod primo cognoscendum est de violentia eiectione quā de canonica institutione. Nam predo etiam de iuris rigore d̄z restitui. B.

¶ † Nota primo argamentum quod interdictio vnde vi non est necessaria conclusio[b] sed satis est narrare spoliationem[c] pro hoc qȯ notatur. j. q. iiĳ. q̄r presulatus. hoc procedit s̄m Joan. de lig. et d. Anto. hic in his in quib⁹ iudex supplet ex officio quod satis placet. Nam ad vtilitatem priuatam iudex regulariter non supplet: vt not. Jnno. in. c. ad nostram. secundo de iureiur. l. iiĳ. §. hoc autem iudiciū. z φ ibi plene per Bar. ff. de dāno infecto. facit qȯ not. in. c. bone. el. j. de postu. pla. p vtroq̄ʒ dicto vide bo. tex. c. ablate. de appel. z in. c. constitutus. eo. tit. meliorem in. c. j. de conuer. coniug. et quod ibi no. vbi iudex restituit coniugi maritum ex officio suo: vbi etiā illa non pōt petere. facit. c. tua. z qȯ ibi no. de iureiur. Si em̄ iudex videt quē spoliatum beneficio suo: z alium ibi intrusum satis potest z debet propter periculum animarum supplere ex officio suo.[d] argu. iurium preallē. et de offi. ordi. c. ordinarĳ. li. vj. z de offi. delegā. c. venerabili. vtile tn̄ est vt semper fiat in libello conclusio cum iuxta petitionem formanda sit sententia. de accu. c. qualiter z quādo. secundo. Et vtile etiā est qȯ iudex interroget quo malit iudicio experiri. vide bonū tex. in. c. pastoralis. in prin. s̄. tit. proxi. z ān per officium inquisitionis possit experiri restitutio. vide qȯ dixi. s̄. eodē. c. solicite. in prin.

¶ † No. scd̄o φ p possessione beneficĳ recuperanda potest clericus agere possessorio nomine proprio[e] z non nomine ecclesie: ecclesia enim seipsam non possidet sed possidetur a clerico noīe proprio Secus si vellet agere pro restitutione aliarū reruz ecclesie: q̄r tūc debet agere nomine ecclesie. de dila. c. litere. dixi plene in. c. cum super. de causa possessio. et proprie. et ibi vide. ¶ Not. tertio qȯ ille qui contendit mecum in iudicio maxime si prius me spoliauit dicitur aduersarius meus. pro hoc vide c. j. de iudi. z. c. accedens. el. ĳ. s̄. vt lite non contestata. vbi est bonus text. quod notatur propter statuta. ¶ † Nota apertum arg. ex tex. φ in beneficialibus potest haberi possessio sine canonica institutione[f] licet non iusta: sed prima fronte presumitur ista qȯ probatur in regula prima de regul. iur. libro sexto. vbi dicitur qȯ beneficium ecclesiasticū sine canonica institutione licite obtineri non pōt illicite ergo obtineri potest. z facit iste tex. q̄r si nō potest haberi sine canonica institutione oportet prius disputare de titulo cum alias nō posset pri⁹ probari possessio. et hoc facit ad ea que. j. dicam.

¶ No. de dictione prius: que potest intelligi duobus modis z varius resultat intellect⁹. primo em̄ potest intelligi vt denotet ordinem in eadē instātia: z tunc est sensus litere φ exceptio non canonice institutionis non est admittenda vt simul tractetur cum petitione restitutionis: sed est differentia vt prius examinetur illa: z postea ista in eadez tamen instātia. iste tn̄ intellectus non videtur procedere de iure per. c. si. de ordi. cog. vbi pt̄ʒ qȯ spoliatus ante restitutionem non compellitur respōdere suo spoliatori: z sic prius est ferenda sn̄ia super restitutione per quam sn̄ia finitur instantia iudicĳ. Et sic non potest intelligi φ in eadē instātia sit audiendus. Scd̄o z melius potest intelligi vt denotet ordinem respectu diuerse instantie vt sit sensus vt simul iste due questiones non possint cōcurrere in eadē instātia: sed prius debet finiri questio possessoria: postea poterit intentari alia questio in alia instantia: et iste intellectus est bonus per text. in. c. seq. in fin. ibi ante restitutionem agere non potest zc. Et sic no. ver. agere. z idē ver. ponit̄ hic. z facit. d. c. et hunc intellectū posuit Joan. and. lʒ non ita corrobauerit. facit in simili. xxxvĳ. q. ĳ. priusq̄ʒ. ¶ † No. φ predo z is qui habet possessionem vi potest agere hoc interdicto si spoliatur. concor. l. j. §. qui a me. ff. de vi et vi ar. facit. c. olim el. j. et qȯ ibi no. j. eo. z de hoc. j. dicam. ¶ † No. vltimo φ quandoq̄ʒ etiā s̄m canones attendim⁹ rigorem iuris: qn̄q̄ʒ vero simplicitatē: vt in. d. c. dilecti. de iudic. Et ponitur hic rigor pro subtilitate iuris vt not. glos. in. c. vt ɔstitueretur. l. di. qn̄q̄ʒ ponitur pro ordine iuris in procedendo, vt in. ca. sup literis. de rescri. qn̄q̄ʒ pro austeritate et excessu iuris: vt qn̄q̄ʒ locus sit exēplo; vel ad terrorem ius excedit debitum pene: et tunc ius tenet medium inter dispensationem et rigorem. Et de his vide qȯ no. glo. in. d. c. vt constitueretur. Et sic not. qȯ ius canonicum qn̄q̄ʒ considerat subtilitatē: facit. c. capellanus. de ferĳs. ¶ Nunc veniamus ad materiā more solito expediendā: et primo glo. in prin. allāgat vnū simile. Scd̄o opponit cōtra text. in eo qȯ dicit prius agendū de violenta obiectione. hic em̄ non agebat̄ de violenta: sed petebat̄ restitutio possessionis ablate: vt pt̄ʒ in si. Soluit glo. et bene exponendo tex. ibi de violēta eiectione zc. i. de possessione violenter ablata. aliud em̄ est qn̄ agit̄ criminaliter de violentia vt pt̄ʒ. ff. de vi publi. vel priua. per to. z no. per glo. j. in. c. ĳ. s̄. de or. cog. z aliud qn̄ agitur ciuiliter ad restitutionem possessionis vt hic. et qȯ no. in. c. ĳ. e. ¶ † Oppon. scd̄o z videt̄ qȯ etiā simul pōt agi de possessiōe z pprietate: vt[d] i. c. ĳ. de or. cog. z. s̄. ti. pxi. c. cū ecclesia. z. c. cū super Sol. s̄m eandē gl. si actor agit possessorio: non potest reusante restitutionem accumulare petitoriū[e] z ita loquit̄ hic. et. s̄. de ordi. cog. c. si. qȯ intellige si actor excipit alias est sibi imputandū: vt no. in. d. c. si. facit. s̄. eo. c. j. et qȯ ibi not. sed eadem persona[f] bene pōt agere simul scʒ petitorio z possessorio. et hoc casu loquunt̄ ɔtraria: qȯ tn̄ nō pcedit s̄m gl. in interdicto retinende: q̄r illud non pōt accumulari cū petitorio ab eadē persona: z hoc ppter cōtrarietatē q̄ inde resultaret: tu de hoc dic vt plene dixi in. c. cum dilectus. et. c. pastoralis. s̄. tit. proxi. vbi plene fuit examinatum qn̄ ista possunt simul accumulari. ¶ † Oppo. tertio de regula dolo facit de regul. iur. lib. vj. z. l. dolo. ff. de do. excep. vbi p̄ʒ qȯ petenti rem quaz restitutur⁹ est ob: exceptio doli: sed si iste nō h̄ʒ canonicam institutionē tenebit̄ postmodum restituere: ergo debuit sibi obstare exceptio defectus proprietatis. So. dicit gl. pe. illam regulā pcedere in iudicio petitorio quasi secus in possessorio. Aduerte, pmo em̄ scias qȯ etiā ibi habet locū illa regula oportet qȯ agens teneatur restituere excipiēti: secus si tertio: z tūc nō h̄ʒ locum. vt in. l. si socer. §. lucius. ff. solu. ma. et ibi per Bar. de intellectu illius regule. z per Dyn. in. d. regula dolo. z regula qui ad agēdum. z per Cy. in. l. ĳ. C. de indi. vidui. tollen. aliquid in. l. j. ff. vti possi. et per Bart. in. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acqr. pos. in possessorio recuperande cōiter tenetur non habere locū: vt hic. z in. c. ex conquestione. j. e. satis probatur in. d. c. si. de or. cog. vbi dicit̄ φ ante restitutionē nō est reus audiendus nisi super possessione. z idem tenet glos. in. l. j. §. qui a me. ff. de vi et vi ar. in possessorio adipiscende tenetur etiam cōiter φ aut incontinenti vult pbare reus de sua proprietate z audit̄: al's secus. vt no. vltra loco preallē. per glos. in. c. j. s̄. z. j. eo. c. literas. z dicit in. d. c. pastoralis. s̄. ti. proxi. facit. l. iĳ. ff. ad exhib. sed difficultas est in possessorio retinende. Nam Dyn. z Cyn. vbi s̄. videtur velle idem qȯ. s̄. dixi in possessorio adipiscende: et videtur sequi do. Anton. hic: sed mihi plus placet qȯ sentit Bart. in. d. §. nihil. φ vbi constat de iusta possessione actoris non h̄ʒ locū illa regula seu exceptio proprietatis: etiam si incontinēti velit pbare: quia alias sequeretur absurdū qȯ liceret dn̄o proprietatis impune molestare possessorem[g] qȯ videtur cōtra mentem. l. si qs in tātam. C. vnde vi. z de preben. eum qui. lib. vj. z. xv. q. vj. placuit. z daretur materia delinquendi z veniendi ad

bar. i.l. hos accusare. §. oib⁹. de accu. z p alex. i.l. senat⁹. ff. de iure fis.
Sebasti. Sapia.

¶ Spoliationē. hoc tenet Jmol. c. examinata. s̄. d iudi. tn̄ bal. i rep. l. edita. in. xv. col. C. de eden. in rep. paduana intelligit hoc procedere qn̄ vltra narrationem apponit̄ aliquod pregnās vbum sonās in cōclusionez vt q̄r dico cōqueror de titio q̄r me spoliauit tali possessione: nā verbū conqueror: h̄ʒ vim cuiusdā cōclusiōis: sec⁹ si simpliciter narrata esset spoliatio z ista refert et seqt̄ Jason in §. omnium. colū. xxiiĳ. insti. de ac.

¶ Ex offic. suo. Adde qȯ voluit Lap. alle. iĳ. in si.

¶ Noīe proprio. Adde qȯ voluit. Lap. alle. lxiĳ.

¶ Canonica institutione. Adde do. de rot. deci. j. in ordine nouarū. in fin. hoc eo. titu. Old. consi. j.
Sebasti. Sapia.

¶ Possessorē. Adde φ vbi ex restōne posset vniuersaliter oriri scādalum etiā spoliat⁹ nō est ante oīa restituendus: vt t̄ʒ do. Ant. in. c. ex p te. in vlti. col. j. eo. Feder. de senis in consi. ccxxiĳ. pau. de cas. in. l. ĳ. C. de edi. diui adri. tol. z dicit ibi do. ias. hoc dictū tenēdū cordi: q̄r poteris multū lucrari.

a ¶Dñ tz. Cu pōde/a qr non ꝓbat iste tex. ꝙ debeat fieri restitutio predoni ꝭm cēsurā ciuilē. dt em̄ qḋ ꝭm rigorē iuris ciuilis ṗdo restituit: siue ergo sit notorius siue non restituit qr ꝑ alia iura apparet qḋ nō fit restitutio cū pctō vt regła peccatū. de reg. iur. l. vi. ꝛ ꝑ ꝯñs dictū In. est verū ꝛ dictuz do. An. qcqd dixerit Pe. ꝛ do. Abbā. And. Barb.

arma ꝛc. cōtra. l. cōuenire. ff. de pact. do. ꝛ. l. non est singulis. ff. de reg. iur. ꝛ. c. literas. j. eo. non enim debet propria authoritate attētare qḋ per iudicem cōsequi debet: vt no. in preal. iuribus. ꝛ. c. cum nostris. de cōces. preb. ꝛ per Inno. facit qḋ no. in. l. iij. C. de pac. Si autem probationes super possessiōe hincinde essent partes: tunc vinceret ꝓbans de ꝓprietate ꝛ obstabit tūc exceptio ꝓprietatis: vt ꝓbatur in. c. licet. j. de ꝓba. not. Bart. ꝛ Cyn. vbi. s. ¶Op. ꝛ videt ꝙ ṗdo nedū nō sit restituēd⁹. imo vnicuiqꝫ licitū est morte eum afficere: vt. l. j. C. vt lice. vnicuiqꝫ. Soluit eadem gl. ꝛ dicit illud procedere in predone de quo ibi: nō autem in quolibet loquitur em̄ ille tex. in eo qui morat in stratis publicis ad depredandū ꝛ occidēdum: isti enim debent suspendi ꝛ dicūtur famosi latrones. vt. l. capitalium. §. famosos. ff. de pe. Text. enim iste loquitur de eo predone qui alium eadem re spoliauit: ꝛ ita videt intelligere gl. dum allegat. l. §. j. qui a me ff. de vi ꝛ vi arma. ¶†Sed op. cōtra hoc ꝛ cōtra 8 text. ꝛ videtur ꝙ indistincte predo nō possit agere hoc interdicto: sicut nec agit ad exhibēdum quia nō habet iustā causam ꝛ honestam sui interesse. ff. ad exhi. l. in hac actiōe. §. si mecū. nec potest agere interdicto ne vis fiat ei qui mit. in pos. quia nō dat ei cui⁹ nō interest. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hec verba. item fur nō agit furti. ff. de fur. l. itaqꝫ fullo. Ioan. an. post. Pe. ꝛ Abba. ꝛ Hosti. ponit plures rationes diuersitatis satis persuasiuas. prima quia facilius inuitantur hoīes ad furādum ꝙ̄ ad inuadendum. vt. ff. de pact. l. si vn⁹. §. pacta. Secunda quia a fure poterit fur precauere: nō tñ a violento. ar. ff. de ac. emp. l. si ea res. Tertia quia actio furti infamat. ff. de his qui not. infa. l. furti actio. interdictū nō. ff. de vi ꝛ vi ar. l. neqꝫ vnde vi. Quarta ratio qr nisi interdictum daret predoni remaneret delictū impunitū: cū primus cōtra scḋm agere nō posset. vt ibi not. sed dñs rei furtiue etiā cōtra secundum furem agere posset. vt ibi no. cum vterqꝫ ipso inuito ꝯtectet rem suam. insti. de oblig. que ex deli. §. furtum. ꝛ. l. ancille. C. de fur. Est tñ casus ꝭm Host. in quo de equitate fur agit furti. vt. l. qui vas. §. si ego tibi polienda. ff. de fur. vide etiam de hac materia per gloss. in. d. l. j. qui a me. ꝛ ī. l. itaqꝫ fullo. Et aliōs omissis Barto. ponit ibi bonam rationē diuersitatis dicens ꝙ actio furti sup interesse fundat. vñ qñqꝫ datur in duplū qñqꝫ in quadruplum: sed furis nō potest interesse nisi qr furtuz fecit alteri ꝛ alteri furti tenetur: ꝛ si ex improbitate suo cōsequeretur actionē: qḋ esse non dz: vt. l. itaqꝫ fullo. et per hanc rationez poteris dicere qḋ predo nō agit ad exhibēdum nec remedio illius tit. ne vis fiat ei: qr sunt fundata super interesse sed iste nō potest pretēdere interesse nisi exprimēdo delictum ꝛ improbitatem suam. predo autem agēdo interdicto vñ vi: fundat intentionem suam super possessione qr possidebat ꝛ fuit spoliat⁹. ꝛ sic nō cogitur fundare intētionem suā super improbitate. ꝛ ideo dicit Bar. in. d. l. j. itaqꝫ fullo. ꝙ fur lꝫ non agat furti ratione ṗdicta pōt tamē agere ad possessionez recuperādam actiōe triticaria: qr fundat in hac actiōe intētionem suam super sola possessione. Ex predictis etiā ptꝫ quare in casu. l. si vas. §. si ego tibi poliēda. datur furti actio. nam ponit casum qñ tradidi fulloni vestimēta poliēda ꝛ ipse me inscio alteri cōmodauit cui fuerūt subtracta: licet em̄ commodando comiserit furtum, tñ nihilominus agit furti: qr sua interest: nō qr cōmisit furtū: ꝛ tenetur alteri actione furti: sed quia tenet illi ꝑpter malā custodiam ꝛ cōtractū precedētem. ꝛ sic nō causat interesse immediate ex delicto suo. ¶†Sed op. ꝛ 9 videtur qḋ alia cōsideratione predōi nūquam sit fiēda restitutio: quia nō debet fieri cum peccato. vt in. c. literas. j. eo. ꝛ res aliena sine peccato teneri non potest. vt in regula peccatum. de regul. iur. lib. vj. ꝛ. j. de vsur. cum tu. Inno. tacite videtur respondere ad cōtrarium dicens ꝭm quosdam predonem esse restituendum qñ nō confitetur se predonem vel quādo nō cōstat proprietatem ad aliū spectare: idem videtur sentire in. c. cum ecclesia. §.

titu. proxi. Pau. de eleaza. in commento huius decreta. videtur velle ꝙ predoni indistincte sit fienda restitutio: dicit eniz ꝙ hec restitutio fit in fauorem ipsius predonis spoliati: sed in odium spoliātis: hoc non placet do. Ant. quia in odium alterius non excusat peccatum. vnde tenet[a] quod dixi tenere Inn. licet euz non alleget: ꝙ ius canonicum admittit de rigore iuris predonem agentem possessorio quia nō admittit ad discutiendum an sit predo: sed si constaret ipsum esse predonem repelleretur: quia iam detectum esset peccatum: sensus ergo litere est ꝭm eum qḋ predo restituendus est idest qui vere est predo. ꝛ predo allegatur qḋ est restituendus anteqꝫ hoc sit detectum: sed ad hoc detegendum quis nō admittitur ante restitutionem ita dicit ipse. Sed certe hec opi. mihi nō placet in aliīs beneficialibus. credo enim indulgendam restitutionem quantumcunqꝫ constet illum esse predonem. ex quo dominus non concurrit secum ad petendum. primo hoc aperte colligitur ex tex. isto in eo quod in hoc fundat se super legibus ciuilibus que aperte ponunt predonem restituendum. vt ptꝫ. in. l. cum fundum. ꝛ. l. j. §. qui a me. et leg. colonus. ff. de vi ꝛ vi arma. ꝛ. l. bona fides. ꝛ. l. j. §. si predo. ff. depo. vbi text. dicit quod si predo vel fur deposuit, potest agere depositi: addens rationem: qr eorum interest cum alteri teneantur ꝛ habeant depositarios obligatos ex contractu: que ratio habet locum quantuncunqꝫ constet eos esse predones ꝛ fures, quinimo tunc habet locum ꝛ non aliter. Item papa arguit hic a minori: quasi dicat si predo est restituendus quem constat esse predonem: fortius est restituendus iste de quo non constat licet alleget defectus proprietatis. alias aūt si non cōstaret eū esse predonem parum ꝛ nihil releuaret hec allegatio ꝛ argumentatio, quā papa hic facit. Nec obstat quod restitutio non debet fieri cū peccato: qr quo ad istū spoliatorem legitime tenet vnde potest dicere quo ad te liberas edes habeo. vt. l. loci. §. competit. ff. si ser. vendi. facit. l. fi. C. de rei vendi. Item sibi fit restitutio nō vt ipse vsurpet ꝛ sibi retineat, sed vt domino habeat facultatem restituendi. arg. in. d. l. j. §. si predo. ff. depo. Item iste agit de vi commissa in personam suam, ꝛ interdictum est personale. lꝫ sit in rem 10 scriptū, l. j. ff. de interdi. ¶†Pro hoc facit qḋ ipsemet do. Ant. tenet in alia parte huius. c. vt. j. dicam, dicēs ꝙ in aliīs a beneficialibus non obstat petēti restitutionez exceptio defectus proprietatis notoria: ex quo non fundat intentum opponentis. nam quo ad istum liberas edes habet vt. s. dixi. ꝛ facit quod no. gl. in. c. ad decimas. de resti. spo. lib. vj. ꝛ in c. j. de prescrip. eo. li. Secus si constaret eum predonem cum peteret restitutionem contra dñm ꝛ sic obstaret sibi exceptio defectus proprietatis notoria ꝛ fundaret intentionem aduersarij: vt legi. ꝛ not. in. d. c. ad decimas. ꝛ hoc casu potest intelligi opi. Inno. s. recitata si vis eam saluare. 11 ¶†Sed in beneficialibus indistincte non debet fieri restitutio: ex quo b constat eum predonem.[b] arg. in. c. qm̄. ꝛ. c. constitutus. ꝛ qḋ in eis not. de fili. presby. ne detur vitiosus ingressus: non enim debet intrudere in beneficio etiam vt aliī restituat. ar. c. eum. de eo q mit. in pos. li. vj. sꝫ iudex debet ex officio restituere illud vero rectori: vt celeriter obuiet periculo animarum arg. c. cōstitutus. ꝛ. c. oblate. de appe. ꝛ. c. cum nobis. de elect. ꝛ quod not. Inno. in. c. ad nostram. ij. de iureiuran. facit qḋ not. Bar. in 12 simili in. l. iiij. §. hoc aūt. ff. de dam. infec. ¶†Sed ꝯ predicta ꝛ tex. opp. ꝛ aliter. videtur em̄ ꝙ saltem in istis beneficialibus debet predo ꝛ intrusus excludi a petitione restitutionis: ꝛ sic debet admitti exceptio non canonice institutionis: qr beneficium non pōt obtineri absqꝫ canonica institutione, vt in. c. ex frequentibus. de inst. ꝛ in regula. j. de reg. iur. lib. vj. Cessat ergo possessorium cessante canonica institutione. simile videmus in matrimonio carnali. nam liber homo possideri non potest: vt. l. cum heredes. §. fi. ff. de acqui. pos. petens restitutionē coniugis dꝫ fidem facere de titulo matrimoniali: vt in. c. ex parte. ꝛ in. c. transmissa. j. eod. Et idez in interdicto de libero hoīe exhibēdo: hꝫ em̄ annexā proprietatis causam: vt dicit tex. in. l. ij. §. quedam. ff. de interd. videt ibi quasi tex. de casu nostro cum dicit ꝙ etiam interdicta de locis sacris vel religiosis habent annexam causam ꝓprietatis: hec aūt nō ꝯtingūt ex alio nisi qr ista nō pñt possideri sine titulo ideo ad iustificādam possessionē opꝫ ꝓbare titulum. Solu propter hoc varia multa circa hāc materiā scribūtur hic ꝛ alibi: ꝛ maxime per do. Ant. prolixe ꝛ cōfuse hāc materiam attingentem. ¶Ego declarando materiā quāto melius potero reducā eam ad quatuor principales opi. quidā em̄ tenēt titulū esse ꝓbādum: per ea que dicta sunt in ꝯtrariīs vt refert Archi. in. c. eū qui. de eo qui mit. in poss. lib. vj. Sed certe huic opi. multū ob. iste tex. ꝛ. c. sequens. ꝛ. c. cū super. de causa pos. ꝛ ꝓprie. vbi sufficit ꝓbare confirmationē electionis. Item facit. c. ex insinuatione. s. de ꝓcu. vbi apertissime colligitur in fine restitutionē fiēdam absqꝫ eo ꝙ doceatur de titulo. ꝛ ab hac opi. cōiter recedūt docto. ¶Scḋa opi. est vt ad instātiā rei cōuenti nō sit necesse ostendere tituluz vel colorē possidendi ante restitutionē nec spoliatus pōt de hac questiōe referre sed iudex ex officio anteqꝫ restituat debet se de titulo informare. ꝛ si de titulo legitime cōstet vel saltē per probabiles ꝓ̄sumptiones dꝫ eū restituere. si vero nihil cōstet de titulo nō faciet restitutionem. per hoc infert ꝙ si ꝓponat beneficiū esse reseruatum iudex ex officio de hoc cognoscere pōt anteqꝫ faciat restitutionē. ꝛ hanc opi. tꝫ Lap. de castellio. sua allegatione. xxiiij. ꝛ sic dicit se viua voce audiuisse Jo. cal. in decreta. ex parte. j. eod. ꝛ dicit ꝙ hoc firmabat pro cōclusiōe vera hanc eundē opi. tenet bertran. in. c. vna. de causa pos. ꝛ ꝓprie. ꝛ dicit sic fuisse

obtentum

b ¶Eū predonez. Adde videndum ꝑ do. de ro. decisi. vlt. i ordine nouarū. hoc eo. ti. ꝛ ibi qualr debeat iustificare ti. ꝛ ꝑ Old. cōsi. j. cuius dicta supp̄sso authore ꝓ maiori parte refert Jo. an. in addi. spe. de restitu. spoli. hic. j. etiam allego.

obtentum in pallatio apostolico: q: in istis non dat possessio sine titulo vt.d.regula.j.de regu.iur.lib.vj. ¶ Tertia opin.hz vt nec ad instantiam aduersarij: nec ex officio iudicis teneatur spoliatus ꝓbare titulum vel iustificare possessionē: sz sufficit docere de sola possessione: ꝑ hoc.c.in literis.dz eñ iudex excludere aduersariū in odium sui ⁊ actorem restituere postmodū ex officio suo si voluerit poterit inquirere: sicut in simili fit ī fi.n.cū nobis.de elec.facit.c.ordinarij.de offi.ord.lib.vj.vbi iudex ex offō suo inquirit.hanc opi.tz do.meus do.Car.in.c.ex parte.j.e.⁊ eam sentit Inn.in.d.c.ex pte.vbi reuocādo qd dixerat hic dicit canonicū possit petere restitutionē iuris canonicalis: dato ꝙ nō ꝓbet eum fuisse possessionem ingressum authoritate supioris vel exercuisse aliquē actū ꝓportionabilez canonico dūtaxat: sz satis est ꝙ doceat se exercuisse aliquē actū vt canonicū aīo acqrendi q̄si possessionem iuris canonicalis scientibus illis quorū interest: ⁊ sic aperte sentit nec titulū nec colorē possessionis esse necesse probari.sed sufficit ꝓbare nudā possessionē.sed ipse Inn.alibi ⁊ hic aliter sentit vt.j.subijciā. Quarta opi.[a] est cōis qd non tenetur probare titulum: sed dz iustificare possessionē ex titulo seu aliter colorare.⁊ hanc opi.sentit glo.quā allegat totus mundus in cle.vna de causa pos.⁊ proprie. ¶ Aduerte tñ ad glo.q: illa nō oīno firmat: sed Joā.and. opi.suā circa hanc materiā melius declarauit q̄ alibi in addi.Specu.e.ti.de resti.spo.sup rubrica immediate post principium: ⁊ ibi aptissime firmat ꝙ vbi non constat petentē nō habere ius auditur sz hz iustificare possessionē. Sed in modo iustificandi sunt opi. ¶ † Quidā dicunt ꝙ dz probare titulū primo aspectu legitimum.nō eñ venit in possessorio oē qd requirit petitoriū.sicut ptz in matrimonio carnali: in quo petens restitutionē non arctat ad probandum titulū necessario concludentem sz satis est ꝙ ꝓbatū matrimoniū legitimū ex cōsensu nec admittūtur exceptiones defectū intrinsecū cōcernētes: vt leg.⁊ no.in.c.ex pte.⁊.c.lrās.et c.ex transmissa.j.eo.⁊ satis videt in hoc sentire glo.illius cle.in gl.dum dicit aliud esse iustificare possessionem ex titulo: aliud agere petitorio. Alij dicunt ꝙ satis sit ei ꝓbare se authoritate superioris in possessionē inductū ad hoc vt restitutionē cōsequat. Et hanc opi.tenet Innoc.hic vbi vr velle hoc esse necessariū.facit qd not.Archi.in.c.eum qui.de eo q mit.in pos.lib.vj.sed ipsemet Inno.variauit.nam i.c.ex parte.j.eo.tenet sufficere probare ad iustificādum possessionē ⁊ restitutionē cōsequēdam ꝙ fuit in possessione canonicatus ⁊ beneficij.exercēdo scilicet illos actus qui solū canonicis ⁊ talibus beneficiatis cōpetunt.exēplificat de actibus canonicalibus.sicut est eligere oībus tractatib⁹ interesse habere stallum in choro ⁊ similia ⁊ maxime facit ſm eū ꝙ talia sufficiāt ad cōsequendam restitutionem: q: male facit reus eam spoliando acsi esset iudex.j.eo.c.conquerente.⁊.j.c.ex parte.videt postmodum magis laxare hanc materiam in canonicatibus dicēs ꝙ etiā sine ꝓbatione predictorum actuū canonicis tm̄ competentibus satis erit isti spoliato si ꝓbat ꝙ aliquid fecerit vt canonicus intendens acqrere possessionē canonicatus: ⁊ dicit sibi hoc plus placere.qd no.in isto.c.in literis aliā opi.sentit Inn. in.c.bone.ij.de postu.prela.vbi vr velle qd ad hoc vt competat possessorium in istis beneficialibus oportet ꝙ ad minus ꝓbet possessionē fuisse habitā sciente superiore: lz eñ ſm eū sola scientia superioris nō sufficit ad ꝓbādum iustam possessionem: sufficit tñ ꝙ ex hoc cōstet possessionē

14 non esse euidenter iniustā. ¶ † Ex hoc notabilr videt velle ꝙ possessio euidenter iniusta non parit possessorium: ⁊ qd presumit euidenter iniusta vbi nō ꝓbat habita saltē superiore sciente.⁊ loquit ibi taz in ecclesia q̄ in prebenda. Uides ergo ex predictis q̄tū in hac materia fuit varius Inno.nā hic requisiuit authoritatē superioris in.c.bone.sciētia tm̄.in.c. ex parte: solū exercitū actuum canonicis tm̄ competentium vel aliorum actuū si exercuit vt canonicus. Joan.an.in addi.Spe.prealleg.quo ad omne beneficium tz primā opi.Inn.scilz qd ad minus requirat superioris authoritas: sed quo ad canonicatus ⁊ act⁹ collegiales satis videt iustificare possessionem patientia canonicorū admittentiū istum ad tales actus ⁊ sic ſm eū quale suffragium habebat possessor sibi debebat sufficere in odium violenti ⁊ sic procedit illud dictū Inn.in.c.ex parte. An autem sufficiat probare illum sic fuisse habitum ⁊ reputatū.remittit ibi Jo.an.ad no.per eum.in Spe.in ti.de teste.§.nunc videndū.in ver.multum.⁊ videt velle ꝙ sic si probatur realis tractatus: sec⁹ si verbalis tm̄. ar.cle.si sumus.de sen.excō.⁊ de priui.si papa.lib.vj. ¶ † Do.Ant.mul-

15 tum stricte sentit hic in hac materia: dicit eñ possessionem beneficij respectu tituli hr̄e nemo pōt absq3 patientia ⁊ scientia eius a quo pendet ius conferendi seu transferēdi: q: hic est impropria possessio q̄ non pōt hr̄i nisi per patientiā illius ad quē spectat ius transferēdi.alle.l.iij.§.dare.⁊.ff.de vsufru.⁊.l.quoties.ff.de serui.⁊ no.in.c.cū ecclesia.s.de cā pos. ⁊ ꝓprie.⁊ de off.ord.c.cōquerēte.cum si.quasi sentiat ꝙ ista possessio vel quasi ɔstat circa incorporalia: cū habeat respectu iuris ministrandi.nec in canonicatu putat sufficere scientiā ⁊ patientiam canonicorum nisi q̄n ab eis dependet ptās conferendi vel possessionem transferendi: vel inquantum ageret de possessionis inquisitiōe alicuius iuris quod trāsferre dependet a potestate canonicorum: vt in potestate eligendi vel interessendi capitulo ⁊ similibus. ¶ † Itē dic qd lz scia ⁊ patientia superio-

16 ris sufficiat ad habendam possessionē beneficij.nō tñ sufficit ad agendū possessorio si a possessione illa fuit eiectus: q: opz aliter possessionē colorare: ex quo enim non apparet authoritas superioris est euidenter iniu-

b stus possessor[b] cui nō cōpetit possessoriū. ¶ † Ni-

17 si superior forte aliquē actum expressum fecisset p quem illum approbasset: vt admittēdo ad osculū ⁊ similia.argu.c.ex ore.de his que fiūt a maio.parte cap.et.j.de preben.c.dilecto.vel nisi antiqssima sit possessio q: eoipso ex hoc coloratur.ad hoc qd no.Inno.in.c.ij.de in integ.resti. Item scdm eum quia sufficit ꝓbare titulū pma facie validuz.vult ergo in effectu ꝙ respectu acquisitionis possessionis beneficij sufficiat sola scientia superioris: sed respectu agendi possessorio oportet qd aliter iustificetur possessio: vel ꝓbando authoritatē superioris: vel titulū primo aspectu validum vel longam possessionē: vel cōsimile modū: et hoc dicit procedere nedū ex iudicis officio sed etiā ad instantiaz partis: quia alias est euidenter iniustus possessor cui nō datur possessorium. Et putat dicendū ⁊ fortius si agatur vti possidetis: q: alias possessio presumeretur clādestina vel euidēter iniusta que non parit possessoriū.et hoc dicit tenere bal.in cle.vna

18 ¶ † Nec ob.si dicat ꝙ possessor non cōpellit ostendere titulū sue possessionis: vt.l.cogi.de peti.here. ij.q.v.in prin.q: illud verū q̄n possessor non hz cōtra se ꝓsumptionē vel nō est euidēter iniusta absq3 coloratione quia res est vniformiter pariter possidibilis. Secus si certo modo tm̄ possidibilis est: sicut in casu nostro.contra hoc facit tex.s.eo.c.audita.vbi ille obtinuit in hoc interdicto licet nō iu-

c stificaret possessionē suā.[c] hanc opi.ꝙ agens possessorio in beneficiali teneat iustificare possessionē ex titulo tenent do.de ro.deci.xxiij.alr̄s. cclxi.videtur tamē sentire ꝙ sufficit probare possessionē ha-

d bita authoritate superioris.[d] dū allegat Jo.an.in addi.Spe.in loco preal.⁊ idē ꝙ teneat iustificare possessionē tenet Pau.in.d.cle.vna.hec in effectu scribunt in hoc articulo satis difficili.ego tñ respectu acquisitionis possessionis primo puto scientiā superioris nō necessariam sz illius q tm̄ erat in possessione illi⁹ beneficij.vnde dico qd aut supior erat in possessione illius beneficij.puta quia habebat illius vacātis custodiā.⁊ tunc ipsius scia sicut cuiuslibet superioris reqrit: aut alius erat in possessiōe et sufficit illius scia lz supior ignoret ⁊ hoc aperte voluit Inn.in.c.bone.ij.de postu.prela.et bene ꝓbatur rōne.nā ad acqrendā possessionē alicui⁹ rei vbi datur capacitas ex parte persone sufficit animus volentis acquirere ⁊ patiētia possidētis.vt in.c.cū ecclesia sutrina.de cā pos.⁊ proprie.et c.cum olim.eo.ti.facit qd leg.⁊ no.in.l.clam possidere.§.qui ad nūdinas.⁊.l.peregre.ff.de acquiren. pos.⁊ in.c.olim.el.j.j.eo.⁊ qd no.in.c.conquerente.

19 de offi.or. ¶ † Pone ergo clericū habuisse possessionem beneficij ab eo quē putabat superiorem: dicemus ne ꝙ sit adeptus possessionē beneficij? minime.vt in.c.querelam.de elec.⁊ quod ibi no. Innō. c.ij.de in integ.resti.facit.c.si beneficia.de preben. lib.vj.⁊ melius in.c.ex frequentibus.de institu.⁊.c.

20 eum qui.de preben.lib.vj. ¶ † Hinc dicimus qd possessor beneficij cum bona fide non tenetur ad restitutionē fructuū alias secus: vt no.do.de ro.decisio.xxiij.alias.xxij.⁊ doc.⁊ glos.in.c.cū super.de causa pos.⁊ proprie in.c.grauis.j.eo. Nec ob.si dicatur ꝙ ista incorporalia sine patientia non que-

e runtur[e] ⁊c.quia dico ꝙ satis est[f] habere patiētiā

f illius qui ea possidet.vt.s.dixi.et si vacant non est necesse habere scientiam alicuius.vt.l.cum querebatur.C.vnde vi.et not. Inno.etiam in beneficialibus in.d.c.bone. Itē ista incorporalia accedūt rei corporali: ideo requisita possessione rei corporalis competit exercitium incorporaliū.ar.eorū que no. in.c.transmissam.de ele.⁊ in regula.j.de regu.iur.libro.vj.licet ergo reqratur scientia forte ad iustitiam possessionis vt nō apparet iniusta: tamē quo ad habitum possessionis nō requiritur: ⁊ pro hac

a ~ Sebasti.Sapia. ¶ Quarta opi. Uide circa hec Rotam.decis.xiiij. incipi.itē fuit dubitatum vtrū petēti.⁊ deci.cclxi.inci.si q̄s dicat.⁊ deci. cclxxix.inci.petenti.⁊ Pau.de ca.in.cōsi.cccxiij.inci.ad cōfirmationez eorum.in tertio dubio.ſm antiquam impressionem.Car.in.d.cle.vnica in.x.no.de cau.pos.⁊ priopri.

b ¶ Iniust⁹ possessor.pōdera q: mihi nō vr ꝙ reqrat authoritas ⁊ sola penitētia nō sufficiat.a hoc adducor tex.i.d.c.ex frequētib⁹.vbi de ɔsensu epī vel suor officialiū q de iure pñt et certū est ꝙ ɔsensus epī vel officialis est authoritas vt dicit arc. xviij.q.ij.qdam.⁊ voluit bal.in.l.fi. §.necessitatem.C. bo.que li.ergo sequit ꝙ non sufficit.patientia.⁊ facit quia possessio cum authoritate epī nulliū hz commerciū vt voluit bal.i.l.ij.C.de leg. here.itez pōdera q: ibi text.dicit q de iure pñt: vñ requirit consensus ei⁹ qui de iure pōt sed ille est eps ergo possessoris patientia nō sufficit vt dicit hic dom. Abbas no.bene And.Barb.

c ¶ Possessionem suaz.pōdera.c.ex frequentib⁹.in v. detinent.q: non probat qd acqrit possessionem: sed detentionem. And.Barba.

d ¶ Superioris.ad de Lap.alle.xxx.

e ¶ Nō querūtur. dic ꝙ istud nō hz locum in bñficijs imo reqrit patientia supioris: vt in d.c.ex frequentibus.And.Barb. ~ Sebasti.Sapia.

f ¶ Satis est. Uide Alex.in cōsi.xvi. incip.in cā et lite. col.in versi.insup respondeo.in.v. vol.vbi tradit qd in istis iuribus incorporalibus nō acquiritur quasi possessio: nisi probetur patientia ⁊ sciētia superioris ad quem spectabant illa iura.

opin.induco tex. notabi.i.l.j.§.si vir.ff.de acq.pos.
ꝛ.l.j.§.deijcitur.ff.de vi ꝛ vi ar.vbi notabiliter pro
batur ꝙ pōt acqri possessio rei:licet dominĳ acq-
sitio interdicaꝉ a iure.licet eñ donatio prohibeaꝉ
inter virum ꝛ vxoré tñ si trahiꝉ possessio illa bene
acqritur que est sufficiens etiã ad agẽdum posses
sorio si inde coniunx expellatur:vt.d.§.deijcitur.
ꝛ no.glo.xiiij.q.j.in summa.ꝛ glos.in.c.ex parte.j.
e.ꝛ ibi etiã p Jo.an.Nec ob.tex.in.l.si eũ.ff.de do-
na.inter vi.ꝛ vxor.vbi dr̃ mulierem non possidere
suprascripto casu de iure ciuili.intelligitur eñ du-
pliciter:primo ꝙ nõ possideat ciuiliter:sed natu-
raliter sic:que possessio apta est ad restitutionem
consequendã:vt.d.§.deijciꝉ.Scdo intelligitur qd̃
etiam possidet ciuilr ꝛ text.in.d.l.si eũ.dz intelligi
quo ad effectũ.qꝛ actus fuit inutilis:[a] ꝛ hec opi.
scda cõiter teneꝉ vt ibi ita dico in pposito ꝙ lz be
neficium nõ possit effici ipsius clerici nisi precedat
titulus legitimus possessio tñ pōt transire in eo:
qꝛ vt no.dicit tex.in.d.§.si vir.acqsitio possessionis
est quid facti que nõ impedit ex ꝓhibitiõe iuris.
21 ¶ †Ad idem videꝉ tex.expressus in.§.pz.[b] iij.q.
j.vbi expresse tenet Gratia.ꝙ etiã violẽter potest
acqri possessio beneficĳ etiam epatus nec dz inde
deijci sine iudicis authoritate[c] ꝛ si deijciꝉ pōt pe-
tere restitutioné possessionis.idẽ sentit hug.ꝛ ibi
p archi.in.§.ptz.ꝛ.xiiĳ.q.j.in summa.vbi dicit qd̃
ex quo daꝉ capacitas in possidẽte acquiriꝉ posses
sio ex solo facto:q̃ sufficit etiaz ex parte possessorĳ
recuperande.ad idẽ etiã facit qꝛ sicut ex postfacto
cessante titulo per iuris priuationem retineri pōt
possessio vt in.c.lz eps.de preben.lib.vj.ꝛ ita ante
factum.ꝛ idẽ in.c.eũ qui.eo.ti.ꝛ.li.facit.c.cum no-
stris.ꝛ.c.lr̃as.ꝛ qd̃ not.in eis.de cõces.preben.Ad
regulã primã de reg.iur.lib.vj.r̃ndeo dupliciter ꝙ
pcedit respectu habendi nõ aũt respectu possidẽ
di.nõ aũt pōt habere.beneficium vt rector absq̧
canonica institutione.Scdo pōt intelligi etiã.re-
spectu possidẽdi.sed verbũ licite:ibi positũ soluit
contrariũ:dicit eñ ꝙ licite nõ possideꝉ:nõ eñ ne-
gat quin illicite:imo potius innuit oppositum per con
trarium sensum:simile in raptore ꝛ violẽto posses
sore qui possident:illicite tñ.l.cũ fundum.et.l.colo
22 nus.ff.de vi et vi ar.in isto text.in fin.¶ †Ad pre
dicta vide do.de ro.decis.ij.in fi.vbi hoc dicentes
sentiunt ꝙ si vnus est intrusus ꝛ alius hz legiti-
mum titulũ:non pōt iste agere noĩe ecclesie:qꝛ vr̃
possessoré spoliare qd̃ non licet ad idẽ.c.per vene-
rabilem.ꝛ qd̃ ibi no.qui filĳ sint legiti.Nõ ob.l.iij.
§.dare.ꝛ.l.quoties.alle.per do.ant.loqtur enim in
acquisitione rei corporalis que non pōt haberi si-
ne sciẽtia ꝛ patiẽtia possidentis:vt.l.ij.C.de serui.
ꝛ no.in.c.bone.ij.de postula.prela sed beneficium
est quid corporale ꝛ eo ipso ꝙ habet corpus eccle-
sie pōt ratiõe illius possessionis administrare:ve-
niunt enim alia remedia per viam accessoriã:vt in
d.c.per venerabilé.ibi que preest loco ꝛc.ꝛ qd̃ not.
ibi doc.ad idẽ.l si arrogauero.ff.de pcar.ꝛ.l.arro-
gato.ff.de adop.ꝛ qd̃ no. Innoc.in.c.in presentia.
de pba.ꝛ glos.xix.qd̃.vl.si qua mulier.idem hic vr̃
habere patiẽtia possidentis beneficium absq̧ scia
superioris iuxta no.p Inno.in.d.c.bone.ꝛ hoc de
23 primo.¶ †Aut queritur respectu petendi resti-
tutionem ꝛ tũc oĩs est opin:vt.s.dixi qd̃ possessio
sit iustificanda vel titulo vel alio modo: ego vero
dico sic:ꝙ aut petẽti restitutioné ius cõe non ob-
stat ꝛ sufficit probare nudam possessionem nec est necesse aliter colorare.
Primo moueor per istũ text.indistincte dicẽté prius agi debere de vio
lenta electione q̃ de canonica institutione ꝛ nihil dicit de iustificanda
possessione:imo apertissime innuit oppositũ in fine dũ dicit quod etiã
predo est restituendus alias eñ parum valeret argumentatio pape sen
sus enim litere est quod si predo est restituendus:fortius ille de cuius pos
sessione cõstat lz non de titulo.ad idem.j.prox.e.ꝛ melius.c.cõquerente.
j.eo.vbi etiã spoliato a iudice ante oĩa mandaꝉ fieri restitutio ꝛ qd̃ post
modũ de alĳs cognoscat.idem hoc vr̃ velle si vis nõ inferatur litere illa
cle.vna.de causa pos dum dicit in solo possessorio pcedendũ:nõ eñ esset
solum ꝛ nudum possessorium si haberet aliqd docere de titulo:cũ in pos
sessorio sufficeret pbare possessionem ꝛ deiectionẽ.vt in.c.consultatiõi-
bus.ff.de offi.dele.Et p illã cle.aperte ptz ꝙ.l.ij.§.quedã.ff.de interd.de
qua videꝉ facere festũ Jo.an.in addi.predicta non habet locum in casu
nostro.dicit eñ ibi tex.ꝙ interdictum de locis sacris ꝛ religiosis hz an-
nexam cãm ꝓprietatis.si eñ hoc pcederet in casu nostro nõ diceret tex.
in.d.cle.in solo possessorio pcedendum ꝛc.ad idẽ videꝉ text.apertissime
in.c.ex insinuatione.s.de pcur.vbi mandaꝉ inqri de titulo post restitu-
tionem factã:sed respectu restitutionis fiende solum mãdaꝉ inquiri[d] de
quibusdã inter que nihil diciꝉ colorãdo possessione.ad idẽ.c.ex parte.s.
de rescript.ꝛ.c.cum ad sedem.j.e.vbi potest agi solo possessorio de eccle
sĳs:cum possidebanꝉ vt quedã ꝓprietas:ad idẽ.c.cũ super.de cau.pos.ꝛ
proprie.in ratione sua.in.c.accedens.§.eod.¶ Itẽ multũ me mouet ad
hanc sniam ꝙ cum multa iura antiqua noua ꝛ nouissima in hac mate-
ria emanauerunt ꝛ mandant restitutioné beneficĳ fieri:nunq̃ fecerunt
mentionem de hac possessione coloranda ex quo apertissime presumen
dum est hoc non esse necessariũ.arg.c.ad audientiã.de deci.nec puto qd̃
iudex ex officio suo hoc possit:qꝛ iura ante oĩa nolunt restitutioné fieri
nec est cõueniens vel equum vt iste spoliatus litiget.iij.q.j.per totum.ꝛ
ij.q.ij.per totum.ꝛ.c.frequens.de resti.spoli.lib.vj.nec iste aliqd petit ꝙ
prius non habuerit.restituatur ergo in statũ pristinũ ꝛ deinũ inquirat
superior si inquirere vult vt aperte pbat tex.in.d.c.ex insinuatione.ꝛ ad
illud simile de matrimonio carnali propter qd̃ multum videnꝉ moueri
doc.in cõtrariũ.R̃ndeo ꝙ ideo ibi est necesse pbare titulũ saltẽ in aspe
ctu legitimum:qꝛ sine eo non pōt haberi possessio etiã iniusta:cuz liber
homo etiam si ligatus teneatur possideri non pōt:vt in.l.cum heredes.
§.fin.ff.de acqui.pos.facit.l.j.ff.de rei ven.cum ergo petens restitutioné
habeat pbare possessionem:vt.d.c.consultationibus.ergo necesse hz p
bare titulũ per quem pbatur possessio.sed in beneficialibus pōt haberi
possessio per clericũ sine titulo quãdoq̧ iusta qñq̧ iniusta:vt.s.dixi.cuz
beneficiũ sit possidibile ꝛ clericus sit capax possessionis:ꝛ hoc videꝉ vo
luisse iste tex.in fi.Et in dubio presumendum est iusta:cum clericus non
debeat esse sine beneficio.de preben.cũ scdm.non ergo necesse est proba
re titulum ad probationé possessionis:quia nõ pbat hoc esse ꝙ ab hoc
contingit abesse.in.c.ij.de transla.prela:et.l.neq̧ natales.C.de proba.et
24 in.l.nõ hoc.C.vnde legi.¶ †Secus autem vbi laicus peteret restitutio
nem spiritualium qꝛ tũc habet pbare titulũ:qꝛ sine eo nõ potest habere
possessioné:vt in.c.causam.de prescri.ꝛ hoc casu potest intelligi.d.l.ij.§.
quedã.vel quãdo loca sacra vel religiosa peterentur noĩe proprio:qd̃ esse
nõ potest.pro hoc glo.xiij.q.j.in summa.ꝛ in.c.ex parte.j.eo.que volunt
laicũ nõ posse petere restitutioné decimarũ ꝛ aliarũ rerũ spũaliũ nisi p
bet titulũ qꝛ sine eo nõ pñt illud ius possidere:sꝫ clericus poterit petere
restitutione tanq̃ rector.ꝛ ẽm hũc intellectum nõ violantur iura et nul
lum subest periculum cum nihil petat ꝙ prius nõ habuerit:ꝛ hoc aper-
tissime sentit Inno.in.c.sepe.j.eodẽ.vbi dicit possessorem ecclesie debe-
re consequi possessionem ipsius per condictioné.c.reintegranda.iij.q.j.
licet nõ valeat institutionem canonicam probare:ꝛ fundat se super sola
possessione:qd̃ multũ no.Aut ius cõmune resistit petenti restitutionez
vt puta quia possidebat duo beneficia incõpatibilia:vel patiebat defe-
ctum in etate respectu illius beneficĳ:ꝛ tunc est magis dubiũ.Joan.an.
videtur sentire in dicta additione qd̃ tenetur probare titulum etiam si
ius non fundet intentionem possidentis:per no.in.c.constitutus.de fi.
presby.ꝛ sic videtur recedere a glo.quam posui in.d.c.ad decimas.de re
stitu.spol.ꝛ in.c.j.de rescrip.lib.vj.vbi voluit non sufficere ꝙ ius commu
ne faceret contra petentem restitutionem nisi fundet intentionem pos
sidentis:sed videtur in dicta additio.illud dictum restringere in matri-
monio carnali ꝛ spirituali.Et puto quod etiaz hoc casu debet fieri resti
tutio non dicto prius de titulo.ad hoc allego text.apertum in.d.c.ex in
sinuatione.vbi ille possidebat archidiaconatum ꝛ prebendam que si-
mul de iure communi haberi non possunt maxime ẽm iura antiqua vt
in.c.j.de consue.lib.vj.ꝛ nihilominus prius mãdatur ibi restitutio quã
inquiratur de titulo:imo aderat ibi vltra illam iuris presumptioné alia
presumptio.s.sentẽtie late contra eum licet cum falso procuratore.facit
c.referente.j.de preben.Nec obst.ca.ad decimas.quia ibi loquitur vt.s.
dixi.s.quãdo ius commune fundat intẽtionem possidẽtis:ꝛ sic possunt
sustineri glos.preallega.etiam in beneficialibus:sicut enim nõ debet iu-
dex spoliare iuris ordine non seruato illum contra quem facit ius com
mune quia posset ius retinẽdi sibi cõpetere.vt in.c.licet eps.de prebẽ.li.
vj.itaqꝫ fortius nõ debet hoc posse cõpetere priuate psone.quis enim di
ceret.ꝙ si in casu.c.licet eps.superior spoliaret possessioné ꝙ nõ deberet
fieri

a ¶ Inutilis.itez põdera qꝛ est iustus error.ar.no.in.l.barbarius.de off.pre
to.And.Barba.
Anto.Franc.¶ Ad hoc qd̃ dr̃ de iusto errore dicas ꝙ talis iustus error
habeꝉ p titulo quo ad pscriptioné inducẽdam ẽm bar.in.l.iulianus.in
prin.ff.ex qui.cau.ma.ꝛ in.l.j.ff.quorũ.bo.ꝛ hr̃ p bal.in.l.si.in.xv.opp.C.
de edic.di.adria.
tol.ꝛ talis error.
excusat a pena sta
tuti punictis nõ
ponentes res in
estimo cõis vt vo
luit bal.in.l.quan
diu.C.q admit.et
excusat etiã a pe-
na duplici q̃ cre-
scit p negationez
ẽm.bal.in.l.ea q̃.
in.j.q.C.de cond.
ind.p.l.ij.in.§.fin.
ff.de iur.fis.ꝛ p c.
j.in fi.de ele.et ex
qbus causis oriaꝉ
error iustus.vide
barto.in.l.celsus.
ff.de vsuca.ꝛ vide
pau.de ca.in cõsil.
cclxxxvj.et in cõsi.
lxxij.ꝛ.lxxxvj.vbi
ponit an ꝛ quãdo
error causet boná
fidẽ ꝛ qd sit error
habetur per spec.
in tit.de confes.in
§.ij.ꝛ per bald.in
l. quidam.in.vij.
col.C.de iure de-
li.vbi dixit qd̃ est
applicatio animi
ad falsam.et que
differentia sit in-
ter errare ꝛ igno
rare.ꝛ vide spe.in
ti.de posi.in ver-
si.xv.ꝛ per Bald.
in.l.falsus.in.l.q.
C.de furt.
b ¶ In.§.ptz.itez
põdera qꝛ censeꝉ
cã spũalis.vt est
gl.in.c.j.de iudic.
And.Barba.
c ¶ Judicis auto-
ritate adde do.de
ro.deci.j.in ordi.
nouarũ hoc.e.tit.
d ¶ Inquiri ꝛ pon
dera istum tex.qꝛ
dicit ꝙ fuit appo
sita exceptio mi-
nus canonice in-
stitutionis.vnde
fuit institutus sꝫ
nõ canonice.vide
oldra.quẽ allegat
bald.in.l.si de pro
prietate.C.si a nõ
cõpe.iu.vbi dicit
ꝙ quoties est ne-
cessaria probatio
defectus ꝓprieta
tis non fit restitu
tio.ad qd̃ vide ibi
bal.qd̃ not.cõtra
istos predões q furanꝉ castra vt spoliati nõ restituanꝉ.vide old.cõsil.j.et
do.in.§.obijciꝉ.iij.q.i.ꝛ Lap.alle xxiiij.ꝛ.xxx.ꝛ.lij.ꝛ do.de ro.cõclu.cclx
iij.ꝛ.ccxxxiij.Tu vid̃ bal.i.c.itẽ cũ qs.vbi tãgit si dz colorare possessioné
ꝛ decidit ꝙ sic moueꝉ ex hoc colore.ff.d̃ iosti.te.vide do.Car.i.c.ex pte.j.
e.ꝛ põdera qꝛ aut loqmur d̃ restõne petẽda q̃ habita spoliatus remaneat
quietus ꝛ in pace quo casu loquiꝉ.c.ex insinuatione:tũc est iustificanda.
ꝛ isto modo procedunt omnia dicta que probat.

fieri restitutio: alias enim aperte venerimus contra intentionem illius c. et daretur materia spoliãdi possessorẽ donec iuris ordine seruato spo lietur: quare si illicite spoliet: est deneganda restitutio cum nihil petat qđ prius non habuerat. Ad. c. constitut⁹. de fi. presby. respõdeo qđ mul- tipliciter intelligitur vt ibi no. Inn. et Ioan. an. nã aliqui intelligunt ꝙ ibi fuit actuz petitorio: aliqui qđ petitorio et possessorio aliq ꝙ possessorio tñ sed opponebat notorius defect⁹ ꝓprietatis ꝙ si verum erat non debebat fieri restitutio. arg. c. qm̃. eo. tit. et c. euidentia. et c. si constiterit de accu. vel si non erat notorius ille actor de iure suo cõfidens consensit vt admitteret exceptio defectum proprietatis cencernens vt in. c. s. eo. vel hoc fecit papa vt euitaretur circuit⁹: qr si fuisset facta restitutio et cõ stitisset postmodum de proprietatis defectu fuisset facta statim amotio alius ergo iudex nõ potuisset facere: vt sentit ibi Ioã. an. et sic capiatur ibi qualiscunq lectura ex ꝑdictis. Non ob. ille tex. casui nostro cum ius presumat aliquam defensionẽ sibi posse competere. et ideo disponit spo liationem non fiendam nisi iuris ordine seruato. vt in. c. licet episcopus. ¶ † Sed tenendo illam cõem opini. ꝙ sit necesse colorare possessionem est dubium nunquid per confessionem aduersarij titulum cõfitentis sit satis iustificata possessio ad finem ꝯsequende restitutionis. Do. de rot. 26 decis. cccci. alias. ccccv. dicunt hec sufficere in odiũ spoliãtis. ¶ † Uide etiam ad materiam per Lapum conclu. lij. alias. liij. vbi sentit quod per longam possessionem satis coloretur possessio. qđ sentit Inno. in. d. c. ij. Itẽ aduerte ad vnam no. limitationem quam do. de ro. conclu. xix. po- nunt circa illam opi. dicunt enĩ possessionem colorandam quando agit interdicto vnde vi: et sic via ordinaria et iuris ordine seruato: secus si per viam attentati quis peteret restitutionem, tunc eniz sufficeret probare possessionem tempore litis nec est necesse possessionem colorare: qr hoc fit ex iudicis officio et incidenter. et hoc casu offenditur nõ solum pars sed etiam iudex. optime, possunt adduci no. per glo. in cle. ij. vt lit. pen. et hoc dicunt verum notorie[a] constaret de defectu iuris spoliati. tunc enim lz iudex posset reuocare attentata ꝓpter iudiciariam authoritatẽ cõtemptam non tñ debet facere restitutionem illi tenenti cum peccato. ꝑ no. in. c. ꝯstitut⁹. de fil. presby. Sed aduerte qr hec aliqualiter faciũt cõ tra illã cõmunẽ opi. si enim nõ posset haberi possessio sine patientia vel authoritate superioris quomodo poterit hoc casu probari spoliatio ꝑ petentem restitutionem attentatorum nisi coloretur illa possessio. Un- de tene primam opi. sed tenendo communem opi. nunquid sufficit nar rare quod legitime et canonice possederit: quidam vt collector deci. ro- te, qđ nõ: quia articulus erat nimis vagus: debet enĩ magis specifice fa cere mentionem de titu. sed do. de Rota cõmuniter cõcluserunt contra- rium seu oppositum: qr in probando poterit descendere ad specialia. ar gu. earum que not. Inno. in ca. fraternitatis. de test, hanc opin. sequitur 27 hic do. Anto. et vide plene per eosdem do. de Ro. deci. cclxxxij. ¶ † Sed q̃ro an indistincte repellatur exceptio defectus ꝓprietatis contra agen tem possessorio in istis beneficialibus. concludo sic post do. Ant. qđ aut agitur possessorio adipiscẽde et debet admitti: si probationes offerunt incontinenti quod procedit etiam in alijs beneficialibus. vt. l. ij. §. ibi- dem. ff. ad exhi. et no. glo. in. c. j. s. eo. et in. c. literas. j. eo. tenet Hostien. in c. ad vltimum. s. de cau. pos. et proprie. licet Inn. sentiat ibi oppositum et minus bene. sed in beneficialibus obstat exceptio criminis cum infa mia: de quo dic vt legi. et not. in. c. accedens. de accu. et in. c. cum olim de causa pos. et ꝓprie. Aut agitur possessorio retinende et tunc non obstat qr alias liceret dominõ impune possessorium molestare: contra mẽtem l. si quis in tantã. C. vnde vi. et in. c. eum qui. lib. vj. de prebend. et hoc pro cedit etiam in alijs a beneficialibus. vt no. Bar. in. l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acqui. pos. dixi in. c. pastoralis. in. c. cum dilectus. de causa pos. et proprie. Si agit recuperande vt est in materia nostra et tũc si exceptio pariter concernit defectũ ꝓprietatis et possessionis dz admitti qr cense tur potius defensio sup possessione vt not. vij. di. quo iure. et dicã latius 28 j. c. proxi. ¶ † Et ideo dicũt do. de ro. deci. xvj. alias. xxj. ꝙ agẽti posses- b sorio recuperãde obstat exceptio reseruationis papalis[b]: qr reseruatio etiam inficit possessionem: et sic solum detentio fuit in illum trãslata. de quo tñ ibi vide latius per eosdem dños: aut exceptio concernit defectũ proprietatis duntaxat. et tunc aut non est notorie: aut sic. Primo modo si ꝓbatio exceptionis nõ offeratur incontinenti ꝓbari: admitti non dz vt hic. et. j. c. pxi. et in. c. sup spoliatione. s. de ordi. cog. aut offertur incon tinenti: et idem ꝙ non debeat admitti. ꝺm do. Anto. hic excepto casu. c. literas. j. eo. Aduerte qr Inn. in. c. ad vltimum. s. de cã pos. et propri. hic tenet: generaliter tñ loqtur: et tñ refert alios ꝯtrarium tenere. Ego tñ sa- tis putarem restitutionẽ differendã per rõnem. c. per literas. j. e. ibi eniz differt restitutio quo ad carnalẽ copulam si ꝓbationes offerunt incõti- nenti: qr non posset fieri sine peccato si exceptio est vera: q̃ quidem rõ sa tis militat in casu nostro. nã daret vitiosus ingressus et materia peccan di vt in. c. dudũ. ij. de elect. et de eo qui mit. in pos. eũ qui. lib. vj. et in mo- ra modici tpis non est magnũ ꝑiudicium. l. si debitori. ff. de iudi. Si aũt exceptio defectus ꝓprietatis est notoria. tunc si quidẽ factum ita noto rium qđ certũ est vel satis verisimile ꝙ nullum ius cõpetat petenti resti tutionem: tunc debet talis exceptio admitti in istis beneficialibus: siue fundet intentionem excipientis siue non qr non debet fieri restitutio cũ peccato: in istis notorijs debet iudex supplere ex officio: non tamẽ debe dimittere beneficium apud spoliatorem: si de spo liatione constat. ad predicta facit quod legi. et no. in. c. constitutus. et c. qm̃. de fil. presby. qđ not. In- no. in. c. j. de offi. iudi. Ad idẽ. c. si cõstiterit. j. de ac cu. et vide qđ ibi dico circa hac materiã. et hoc vo- luit Io. an. in addi. Spec. super rub. huius. c. post prin. ad predicta etiã faciunt. c. oblate. et c. cõstitu tus. de ap. et hoc casu non ꝓcedit glo. in. c. ad deci- mas. eo. ti. li. vj. et in. c. j. de prescrip. eo. lib. qđ satis voluit Ioã. an. in addi. predicta. restringit tñ. hoc in matrimonio carnali vel spũali qđ satis placet nã in alijs non dz obstare exceptio defectus pro- prietatis ex quo nõ fundat intẽtionẽ opponẽtis: qr iuste possidet ex quo possidet: vt. l. fi. C. õ rei vẽ. et quo ad istũ liberas edes hz. dic vt. l. loci corpus. §. cõpetit. ff. si ser. ven. et sic in alijs casibus pñt pro 29 cedere glo. prealleg. ¶ † Aut exceptio non est ita notoria: puta qr nõ cõstat ex facti notorietate vel ꝑ confessionẽ: seu ꝓbationes in iudicio admissas iuxta no. ꝑ Inn. in. d. c. cõstitutus et facit. c. signifi- casti. de diuor. sed est notoria ex presumptione iu- ris: vt qr possidebat duo beneficia incõpatibilia: vel est minor etate respectu illius beneficij: et tunc licet Io. an. sentiat in addi. predicta ꝙ debeat ad mitti et tenet tũc petens restitutionem ꝓbare titu lum. et sentit etiã hoc do. An. tñ puto oppositũ ꝑ d. c. ex insinuatiõe. et ꝑ id qđ superius dixi. ex quo enĩ sibi posset ius cõpetere: vt in. c. lz eps. de prebẽ. lib. vj. nõ debuit facto spoliari. Nec obst. c. ad deci mas. qr loquit qñ exceptio fundabat intentionez opponẽtis: tunc enĩ concurrentib⁹ duobus vincu lis et cõcurrẽte dño cũ iniusto possessore: equuz est vt admittat ista exceptio. ar. in. l. bona fides. ff. de 30 po. et in. c. fi. de ord. cog. ¶ † Et vbi admittit exce c ptio notoria dz fieri fides incontinenti[c] ne in frau dẽ opponat ad differendã restitutionẽ. iuxta no. in. d. c. significasti. et in. c. post electionem de concel. prebẽ. Nec obst. predictis. c. porro. de diuor. qđ vr contrariari. c. significasti. e. ti. qr rũde vt in eis no. ¶ Ex predictis habes an et qñ petens restitutio- 31 nem teneatur fidẽ facere de titulo suo. ¶ † Quid aũt si nõ petit restitutionẽ sed agit ꝓ iuribus be- neficij sui: vel cõtra eum agit: an teneat tũc proba re titulũ, non est ꝓprie nostra materia: sed vide per do. de ro. deci. x. et per Inn. et Io. an. in. c. j. de con- ces. preben. li. vj. et ꝑ doct. in. c. lz heli. de simo. et ibi dicam: vel alibi vbi melius cadet. nam hoc. c. satis grauatum est in materia sua ob quã cãm omitto hic inserere glo. Inn. maxime ꝓpter suam ꝓlixi- tatem. Et qr in diuersis locis materia tractatur, et non est ꝓprie materia nostra dicã vt melius cadet 32 ¶ † Et versatur glo. sua principaliter circa iura in corporalia qualiter eorum possessio sua quasi acq- rat vel amittat. et de hac materia tractauit Inno. in diuersis locis: videlicet in. c. bone. el secundo de postu. prela. et in. c. querelã. de elec. et in. c. si. de offi. archi. et in. c. conquerente. de offi. ordi. et in. c. inter quatuor. de ma. et obe. i. c. cũ eccl'ia sutrina. de cau. pos. et proprie. et in. c. dilectus. de capel. mona. hic et forte in alijs locis: sed nũc de predictis tñ recor- dor vnde certe expediendo deberent oĩa predicta in vno loco recitari cũ materia sparsa difficultatẽ ingerat. vt dr. s. in proemio huius cõpilationis: et deo duce inserã materiam vbi melius cadet et vi- de quedã pulchra dicta Bart. in. l. j. de iti. actuq 33 priuat. ¶ † Ultimo oppo. et vr ꝙ exceptio dñij de beat obstare agenti possessorio vt in. l. bona fides. ff. depo. vbi furti seu predoni agenti actione depo siti obstat exceptio dñij per tertiũ proposita. So. dicit hic glo. fi. quã nũc expedio ꝙ illud procedit qñ dñs qui non spoliauit concurrit cum fure seu predone. Ex hac glo. iuncto text. no. ꝙ priuilegiũ possessorij vt illud intentans nõ possit reconueni ri super petitorio ꝓcedit solum contra spoliatorẽ non contra tertiũ opponẽtem de dñio suo. qđ ex presse tenẽt do. de ro. deci. clxij. alias. cliij. vbi di- cunt qđ contra agentem possessorio potest se op- ponere tertius et agere petitorio: quia illud ꝓuile gium vt sileat petitorium fundatur super odio spoliantis. et ideo nõ debet extendi contra tertiũ

Sebasti. Sapia.

a ¶ Nisi notorie. Adde ꝙ via attẽ tati est adeo ꝓui- legiata ꝙ et si cõ stet de nõ iure pe tentis: et sit noto- riuz, tñ attentata debent reuocari vt dicit Semi. in c. ad decimas. de resti. spo. lib. vi. ꝙ multuz cõmẽdat do. Alexã. in ꝯsil. xcix. incipiẽ. visis ꝓcessibus. colũ. ij. i. v. vol. et hoc sen- tit etiã Abb. hic.

b ¶ Papalis. Ad de lap. all. xxiij. Zacharias.

c ¶ Debet fieri fi- des incontinenti. Adde que no. in apo. ad istũ in. ca. super eo. nu. vij. in ver. intelligi. s. de of. dele. Fran. are. consil. lxxiij. et ro. consi. xlij.

vt patet.c.fi.de ordi.cog.⁊ in cle.vna.de cā pos.et proprie.sicut in simili videmus exceptionem spoliationis non posse opponi contra tertium agentem:vt in.c.frequens.de rest.spo.lib.vj.idem tenet Lap.disputādo sua alleg.xxvij.q2 peccata debent tenere suos authores.C.de pe.l.sancimus.⁊.c.q̄sivit de his que fiūt a ma.par.ca.nec obst.c.olim.ij.j.eo.quia ibi exceptio f̄m vnum intellectū opponitur executioni ⁊ non ad processum.Item ista est exceptio inopie ⁊ non spoliationis.Sed aduerte quia do.Anto.videtur velle hoc dictum restringi q̄n ius tertij est separatum cum iure spoliantis:secus si est ita connexum qd̄ nō potest opponi quin inferat commodum spolianti ⁊ per hoc dictum. Inno.in.c.veniens.j.de spon.vbi dicit qd̄ contra mulierem possessorio agentem contra maritū non potest tertia mulier se opponere agendo de proprietate matrimonij ad effectum impediendi restitutionem:etiam si vellet incontinenti probare. ⁊ nihil allegat.Ego tenui contrariū in repetitione.ca.item cum quis.j.eodem ⁊ dico adhuc plene in.c.veniens.vbi vide.non em̄ hoc dictum videtur habere rationem:q2 ratione connexitatis non debet bonus puniri propter malum imo malus tolleratur ratione boni connexi vt in.c.sacris.de sepul. 34 ⁊ in.c.quam magnū.vt ibi gl.xxiij.q.iiij.¶ †Et facit illa questio[a] de duobus fratribus habentib⁹ domum communem[b] ⁊ propter delictum vnius venit domus destruenda:an debeat destrui cum alter non fuerit in culpa.de quo per glos.de peni.distin.j.sed ⁊ continuo.et per Bar.in.l.atheius.ff.de aqua plu.arcen.Item vbi concurrunt odium et fauor debet potius considerari fauor q̄ odium vt in.l.ij.C.de in ius vo.facit q2 in dubijs via egor est amplectāda.vt.l.placuit.C.de iudi.⁊.c.fina.de transac.⁊ in regula odia.lib.vj.Item pena nō debet vlterius progredi q̄ extendatur delictum.vt in.d.c.quesiuit.Et vide multas alias rōnes quas posui in.c.veniens.

1 Agenti interdicto vnde vi aut clā nō obstat exceptio criminis.39.

2 Inimicitie oriūtur inter spoliantem ⁊ spoliatum habiles ad recusandum non solum eorū testimonium:sed etiam eorum consanguineorum.

4 Possessio an perdatur si fuerit occupata per clandestinum possessorem dño absente ⁊ que remedia habeat dominus isto casu.

5 Que exceptiones opponuntur cōtra agentē interdicto qd̄ vi aut clam.

6 Statutum qd̄ contra instr̄m publicum nō admittatur exceptio vel contra sniam:vel contra instrumentū confessionatum poterit opponi instr̄m nō publicum vel nō confessionatū:vel non esse latam sniam:sed an posset opponi instrumentum esse simulatum.7.

8 Statutum excludens omnem exceptionem:non tollit officium iudicis:secus si tollat omnē defensionem.

Statutum tollens oēm defensionem nō tollit qn post solutionem quis possit repetere.

9 Exceptio criminis an ⁊ qn̄ repellat agētē possessorio recuperande tam in bñficialibus q̄ prophanis:vel agentem petitorio maxime si incontinenti potest probari.11.

10 Agens possessorio quo casu pōt per iudicē ex officio suspēdi ne statim obtineat propter notorietatem criminis.

Notorium facti permanentis non reqrit aliā probationem vel solēnitatem in procedendo.

Item cū quis.

¶ †Nō ob. exceptio criminis agenti interdicto vnde vi aut clam.⁊ diuidit[c] vt proxi.¶ Casus literalis.Aliquis dicit se possessione sua violenter eiectum vel dicit aduersarium suum clam possessionem illam intrasse:vnde petit restitui:aduersarius suus opponit ei crimen vt sic pretextu criminis repellat eum sua intentione:queritur quid iuris sit. Respondetur ꝙ obiectio tal.s nō dꝫ admitti:nec executio principalis cause.propter hoc debet differri:quia nullū crimen potest ei opponere anteq̄ fuerit restitutus : cum presumatur eius inimic⁹ existere.B.¶ No.primo ar.ꝙ agens possessorio non tenetur concludere.s.petendo restitutionem sed satis est narrare spoliationē.Sed ego credo ꝙ hic non ponūtur verba libelli:sed narratur dūtaxat effectus libelli:⁊ an ⁊ qn̄ possit talis libellus procedere.vt dixi.s̄.proxi.¶ Not.ibi aduersarius ꝙ ex spoliatione particularis rei vel ex eo ꝙ quis contendit mecum in iudicio potest dici aduersarius meus dixi.s̄.c.proxi.

2 ¶ †Item not. ꝙ ex spoliatione particularis rei oriuntur inimicitie inter spoliatum ⁊ spoliatorē habiles ad repellendum spoliatorem ab accusatione spoliati quinimo etiā amici ⁊ cōsanguinei spoliatoris redduntur suspecti ipsi spoliato.vide bo.tex.i.c.accedens ij.vt lit.non cōt.⁊ qd̄ ibi dixi.¶ No.modū rn̄dendi.de iure nō occurrit nobis ꝙ sic fiat vel fieri debeat ⁊c.vide qd̄ no.in.c.preterea.el.ij.de appella.

3 ¶ †No.ꝙ exceptio criminis nullo modo dꝫ admitti ante exceptionē super possessorio:nec vt discutiatur nec vt retradet exceptionem.Ex quo infertur qd̄ possessoriū retinet priuilegium petitorij suspensum nedū vsq̄ ad sniam:sed etiam vsq̄ ad perfectam executionem.facit.c.fin.s̄.de ordi.cog.

4 ¶ †Oppo.⁊ vr̄ ꝙ contra clādestinum possessorē nō cōpetat interdictū vnde vi.quia per talem ingressum nō perdit dn̄s possessionē vt.l.clā possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.pos.Sol.dic expediendo gl.j.ꝙ tex.iste inq̄tum facit mentionē de clandestino possessore potest intelligi duobus modis.Primo ꝙ cōtra eum agebatur possessorio recuperāde:⁊ tūc vt satisfiat cōtrario opꝫ ītelligere in duobus casibus tm̄:vcꝫ qn̄ possessore absente alter ingressus possessionem noluit violenter resistendo istum primum possessorem admittere.eo em̄ ipso ipsū spoliauit et sic potest ag. interdicto vnde vi.Scd̄s casus est qn̄ ver⁹ possessor rediens timuit ire ad possessionē:q2 suspicabitur se posse repelli:tunc ex voluntate inuasoris:⁊ ex timiditate animi istius perditur posses.etiam ciuilis.et q2 interfuit vera violentia competit hoc casu vtile interdictum vnde vi:hec probantur in.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.cū.l.seq.ff.de acquir.pos. Si autem rediens ad posses.suam quā sine custode dimiserat non suspicatur se posse repelli:non p̄dit posses.ciuilem:sed alter iam ingressus habet posses.naturalem tantum:⁊ hoc casu habet verus antiquus possessor multiplex remedium contra istum ingressum.potest enim ire ad posses.suam ⁊ si ille violenter resistit potest defendendo posses.suam ciuilem violenter ⁊ impune repellere.vt in.c.olim.el.j.j.e.⁊ qd̄ ibi no.⁊.l.iij ff.de acqui.pos.potest etiam agere contra eū interdicto vti possidetis pro sua ciuili posses.in qua turbatur illo retinente posses.naturalem:⁊ hoc casu habet hoc interdictum vti possidetis:effectū restitutorij:quia nō potest aliter quiescere turbatio nisi ille dimittat naturalem:de quo dic vt plene leg.⁊ not.in.d.§.qui ad nundinas potest etiam agere interdicto qd̄ vi aut clam.Et iste est secundus modus intelligendi hoc.c.⁊ hoc interdictum cōsequitur vt qd̄ iam edificatū est tollatur:⁊ antiquus ⁊ verus possessor conseruetur indēnis prout fuerit iuratum in litem.vt in iuribus allegatis in glos.et habet hoc interdictum conformitatem cum interdicto vnde vi:quia neq̄ in isto interdicto vnde vi:admittitur exceptio:nec in illo qd̄ vi aut clam.vt.l.j.§.deniq̄.ff.quod vi aut clam.mihi placet primus intellect⁹ ad istum text.licet etiam secundus sit verus in se pro quo adduco literam ibi:ante restitutionē ⁊c. que cum referatur ad vtrumq̄ casum satis innuit quod in vtroq̄ casu agebatur interdicto recuperande:non autem quod vi aut clam:quia tunc nō ageretur ad restitutionem possessionis quia illa non amittit nisi illis duobus casibus premissis.

5 ¶ †Sed inquantum glos.in fine.dicit contra agētem interdicto quod vi aut clam non admittit aliquam exceptionē vt in preal.l.j.dicit Ioan.andr. ꝙ admittūtur quatuor vt in dicta.l.j.not.que habentur

Sebasti. Sapia.

a ¶ Questio. De hac qōne vid̄ per Alb.de rosa.in.l.j.§.⁊ post opis.ff.de ope.no.nū.vbi refert fuisse determinatū p me ꝙ tota dom⁹ eēt dīstruenda.refert Ias.in.l.stipulatio.in fin.prin.ff.e.ti.de ope.no.nun.

Zacharias.

b ¶ Domū cōem. addo tn̄ preter oīa hic alleg.istā.q in terminis positam et decisā p an.cor.sin.suo.lxxi.in v̄s.cōitas.qui p belle distīguēdo ⁊ multa singularia adducēdo cōcludit qd̄ demoliri non debeat sed in aliā penā pecuniariā commutari.

Ant. Fran.

¶ Circa hoc an ꝓpt delictū vni⁹ ex socijs vel fratribus seu ꝓpter culpā vni⁹ debeat destrui dom⁹ communis stāte statuto qd̄ ꝓpter delictū domus delinquentis destruatur dicas ꝙ culpa ī societate ascribitur ei q illā cōmisit et eodē modo dicēdū est de dolo habetur i.l.pe.in.§.nauē ff pro so.et in.l.si vt certo.§.nūc videndum ff.cōmo.⁊ hr̄ p bal.in suo cōsil.incip.in xp̄i noīe amen.ꝓponitur quosdā mercatores ⁊c.et vid̄ bar.i.l.ex duobus.i.xij.qō.ff.de duob.re.vbi late ponit an ⁊ qn̄ culpa vel dol⁹ vnius ex socijs noceat alteri.⁊ vide q hn̄r in.l.si duo ff.si qs cau.⁊ i.l.si de cōi.⁊ ibi p Floria.ff.si ser.vē.⁊ ibi cōcludit qd̄ in re cōi iā q̄sita perdēda culpa vni⁹ nō nocet alteri sꝫ in q̄rēdis bn̄ culpe vni⁹ nocet alteri f̄m bar.in.d.l.si duo.quē ēt vide in.d.l.si de cōi.ff.si serui.ven.

c ¶ Et diuidit.pōdera q2 hic potest dari intellectus quē dedi supius ad.ca.in l̄ris.vbi dixi qd̄ est quedā possessio que facit spoliatū pacifice qescere.⁊ isto casu reqritur ꝙ iustificet suaꝫ possessionem ⁊ isto casu loquit.c.ex insinuatiōe.de ꝓcura.est quedā possessio q̄ nō tribu.t pacificam quietem spoliato vt est possessio vt hic q allegabat crimē iō q2 statim discuteret crimē nō tenet iustificare possessionē p titu.Alnd.bar.

bentur.codē.titu.l.iij.sz si permiserit.⁊.l.si alius.§.bellissime.⁊.§.seq.et.l. semper.§.hoc interdictum scz exceptio conuentionis. Item ꝙ tu prius vi aut clam feceris id qđ dicis me vi aut clam demoliuisse ⁊ hoc si iudici videbitur. Item ꝙ feci id cā arcendi incendij. Itē ꝙ annus lapsus est nisi ex cā post annum audiatur.⁊ de prima parte.s.pacti vel cōuentiōis remittit Ioā.an.ad.no.in.c.fin.§.de ord.cog.in ver.spoliatione.dicit qđ hoc faciunt ad materiam.c.ex pte.ij.de offi.dele. Aduerte qꝛ lz gl.hic dixerit nullam exceptionez admitti:⁊ Io.an.ponat quatuor exceptiones non tamen propter hoc gloss.male dixit.qꝛ vsa est verbis illius.l.j.§.denicꝫ.vbi sic dr.sed Io.an.etiam dixit verum.vt no.glo.in.§.denicꝫ.et pbatur in legibus prealleg.nec propter hoc iura sunt contraria.sed intelligi debet tex.in.d.§.denicꝫ.de exceptione concernente defectum pprietatis vel consimili.sed exceptiones quatuor preallegate detrahunt iuri agendi illo interdicto si bene ponderentur. ¶ † Sicut si statutum[a] diceret contra instrm publicum non admittatur aliqua exceptio:certe possum excipere ꝙ istud instrm non est publicum:tunc enī non venio contra statutum:sed tollo illam qualitatem[b] super qua se fundat statutum ad tollendā istam exceptionem.sicut in simili no.in cle.j.de seque.pos.⁊ fru.in glo.no.ꝙ si dicatur contra sniam nō admittatur aliqua exceptio possum excipere ꝙ non fuit lata a iudice suo:qꝛ tunc non est snia. Et sic cessat statutum fundans se super snia:⁊ hec faciūt ad multa similia. Et ex illo tex.iunctis ibi not.per Bart.collige qđ vbicūqꝫ in statuto vel alia dispositione tollunt exceptiones certo casu non videntur ille fore sublate que veniunt ad detrahendum illā qualitatem super qua fundat se dispositio in tollendis exceptionibus.ideo dicit Bart.in.d.l.i.si statutum dicit ꝙ contra instrumentum confessionatum nō admittatur exceptio pōt opponi ꝙ non sit confessionatum:facit.l.nō ignorat.C.qui accu.nō possunt. ¶ † Quid autē si statutum dicit contra instrm publicū nō admittatur exceptio:nunquid admittatur exceptio simulatiōis. Bar.ibi ꝙ non qꝛ licet simulatio faciat alium esse contrarium nō tñ facit instrumentum desinere esse publicum.C.si quis alteri vel sibi.l.j.⁊.l.quamuis.⁊.l.cum propria.sed tu dic melius ⁊ plenius post Bal.in.l.j.C.plus valere quod agitur.ꝙ aut simulatio probatur presumptione iuris ⁊ de iure ⁊ pōt opponi:qꝛ tūc nihil est:vt in aut.sed iam necesse est.C.de do.ante nup.aut est simulatio probanda ⁊ tunc refert.aut obijcitur ɔtractui:et non pōt opponi per rationē.s.dictā:qꝛ simulatio bene facit desinere cōtractum:qꝛ nō est ille cōtractus qui simulatur:sed ille qui vere agitur.C. plus valere qđ agitur:per totū:sed bene est instrm publicū.lz sit confectum super debito simulato.vt.d.l.j.C.si quis alteri vel sibi.aut obijcitur rogationi tabellionis qꝛ dicitur ꝙ rogatus fuit simulate ⁊ testes simulate adhibiti:⁊ tunc poterit opponi:qꝛ istud instrm nō est vere instrm:qꝛ deficit in eo solennitas instrumentaria.i.rogatio:vt in aut.de tabelli.§. nos autem. De hac materia vide etiam per bal.in.l.refert.C.de fal.cau.adie.le. ¶ † Quid aūt si statutum dicat ꝙ nulla exceptio[c] qualiscūqꝫ sit admittatur.dicit Barto.no.in.l.i.ꝙ satis poterit implorari officium iudicis ex qua equitas suggerit vt possit agi vel excipi.argu.in.d.l.plane. ff.de peti.heredi.secus si dicatur nulla defensio admittat.qꝛ tunc excluditur etiā officium iudicis:⁊ tunc remedium est vt prius soluat ⁊ postea repetat:de quo vide plenius per.bar.i.d.l.j.amplius non psequor:qꝛ sumus aliquantulum extra materiā:hec enī melius cadunt in.d.c.ex parte.de offi.dele. ¶ † Op.⁊ videtur ꝙ inepte excipiebatur de crimine contra petentem restitutionem:qꝛ cā criminis est separata a cā possessionis vt.l.si maritus.C.de do.inter vi.⁊ vxo.⁊ nullum crimen repellit quē a psecutiōe iuris pprij.iij.q.vj.omnibus.⁊ ante oīa dz fieri restitutio.iij.q. j.⁊.ij.q.ij.p totū. Gl.ij.⁊ vlt.fatent qđ ppter hec ɔria male agebat seu excipiebatur p istū reū. Sed aduerte qꝛ hoc nō indistincte verū nam quandocꝫ exceptio criminis admittit contra petētē restitutionem.quare distinguit[d] hic do. An.dicens ꝙ aut crimen inhabilitat personā ad agendum vt excōicatio vel bānū.⁊ ob.alle.not.in.c.ex insinuatione.de pcu. vbi glo.ego allego glo.in.c.in noīe dñi.xxiij.distin.⁊ in.c.dilectus.de rescrip.el.j.⁊ dictū Inn.in.c.cū nostris.de cōces.preb. An autē excōicātio repellat a petenda restitutione cōiugis.vide qđ dixi in.c.qm̄ frequenter §.in alijs.s.vt lit.nō cōtest.⁊ per Hosti.⁊ Cal.in.c.super spoliatiōe.s.de ordi.cog. Si vero crimē nō inhabilitat personam ad agendum nec inficit ius agendi nec possidendi nec pprietatem tollit:sed oīno est a talibꝰ extrinsecum ⁊ nō admittitur vt in iuribus prellega.⁊ quod not. Innoc. in.c.inter dilectos.de exces.prela.sed si inficit ius possidenti et habenti vt qꝛ contra petentē restitutionis beneficium vel rei similis obijcitur crimen heresis:⁊ tūc exceptio admittitur:qꝛ si nō pōt possidere:nec potest pretendere spoliationem vel petere restitutionem vt no.gl.in.c.quo iure viij.distinc.facit qđ no.contra laicum petentē restitutionem decimarū j.eo.c.ex parte.⁊ per vera quando inficit ius possidendi ipso iure vel inhabilitat.secus si venis possessione priuandus:vt not. Inno.in dicto.c. inter dilectos.⁊ Archidi.in.c.quo iure.⁊ Compo.de elec.c.ꝙ sicut.et sic potest intelligi gl.iij.q.j.in summa.sed si inficit solam proprietatem sed non inhabilitat ad possidēdum:tunc in alijs a beneficialibus criminis exceptio non obst.quantumcunqꝫ notoria:quia licet excludat proprietatem a petente:non tamen fundat intentionem opponentis:ideo nō admittitur.vt nota.gloss.in.d.c.ad decimas.si simus in beneficialibus si delictum est notorium obstat agenti possessorio siue inducat priuationem ipso iure siue facultatem priuandi sm eū allegat pro casu.de accu.c.ad petitionem.⁊ quod no.in.c.si constiterit.eo.tit. Hoc vltimum dictum mihi non placet indistincte:qꝛ quātūcunqꝫ sit criminosus iuste tamen tenet beneficium anteꝙ priuetur per sententiam.ex quo non est tale qđ inducat priuationez ipso iure:et posset forte secum dispensari.vt no. Innoc.in.d.c.cum nostris.et etiam anteꝙ dispensetur iuste tenet anteꝙ priuetur.vt ibi dicit Innoc.ergo ista exceptio non est admittenda tanꝙ non elidens actionem in iudicio deductam.exceptio enim vt admittatur debet esse talis:vt excludat actionem.l.j.ff.de excep.et in.c. ij.de ord.cog.sed hec exceptio non excludit actionem.qꝛ presupposito qđ crimen oppositum sit verū:nihilominus ille remanet in iure suo nec potest dici quod debeat priuari exceptiōe probata.quia exceptio non potest operari hunc effectum priuatiuum:solum enī de sui natura operatur effectum expulsiuum.vt probat in.c.ij.de ordi.cognit.quin imo etiam si ageretur petitorio non deberet admitti exceptio criminis que inducit priuationem ipso facto vt no.per rationem.s.dictam.et notanter dicit Inno.in.d.c.inter dilectos:nec ratio notorietatis facit dictam rationem cessare.argu.viij. q.iiij.nōne. Item huic sententie aperte fauet tex. in.c.fina.de ordi.cog.vbi dicitur qđ cōuentus super restitutione non est aduersus restitutionem petentem nisi super possessione audiendus subijciēs rationem quia restitutionis petitio in hoc priuilegiata dignoscitur vt ipsam intentans non cogatur ante restitutionem suis spoliatoribus respondere ⁊c.pondero.ergo vniuersalem exclusionem spoliantis contra restitutionem petentem.ad idē allego.ij.qō.ij.⁊.iij.questio.j.per totum.in quibus iuribus generaliter dicitur quod ante omnia etiā crimina tractanda spoliatus restituendus est maxime qꝛ multa allegantur notoria que non sunt. de ap.consuluit.et iste non debet litigare maxime spoliatus super crimine.arg.op.in.c.frequens.de resti.spol.li.vj.vbi spoliationis exceptio competit quādocꝫ etiā cōtra tertiū proponentē crimina cōtra spoliatum ne propter inopiam iste succumbat: multo ergo fortius non est audiendus ipse spoliator cum odiosus sit:⁊ multa statuuntur cōtra eum que cessant contra tertium.vt in cle.vna.eo.titu. dixi.s.c.proxi.⁊ qꝛ presumitur proponere illa crimina tanꝙ inimicus:vt hic dicitur:et ponderanda est hec litera q̄ indistincte remouet exceptionē criminis:ergo indistincte debet intelligi.xix.dis. si romanorum.c.solite.de maio.⁊ obe.⁊.l.de pretio.ff.de public.ergo exceptie nullo modo dz omitti.⁊ de hoc videtur casus iuncta gl.quam videtur sequi ibi archi.allegando Innoc.in.c.inter dilectos.de exces.prela.iij.q.v.ꝙ suspecti. ¶ † Sz nūquid iudex ex officio suo possit illum priuare propter notorietatē criminis differēdo restitutionē: puto sic dicendum ꝙ aut vult priuare sup eadē instātia iam inchoata in cā restitutionis ⁊ aliꝰ a papa hoc nō pōt.qꝛ nō fuit actum nec agi pōt ⁊ snia debet esse cōformis petitioni:vt in simili dicit Io. an.post Cōpo.in.c.mādatū.de rescri.aut vult procedere oīno ex officio suo extra illam instantiam ⁊ tunc si est notorium facti permanētis ita ꝙ nullo modo inficiari possit qđ de facili non contingit.et tunc poterit iudex priuare:qꝛ in hoc notorio nulla exigitur probatio vel solennitas in procedendo vt in.c.euidentia.de accusa.⁊.ij.q.j.manifesta.l.⁊.c. quoniam.de fil.presby.⁊ quod not.per Inno.in.c. ex parte.j.j.de verb.signi.frustra ergo hoc casu fieret restitutio eam petenti cum incontinēti veniat priuandus:⁊ circuitus euitandus est.vt in clemē. auditor.de rescript.⁊ iste proprius casus.c.ad petitionem.de accu.iuncta glos.in ver.restituendus. aut non est tale notorium.et tunc cum exigantur probationes vt in.c.sicut.de re iudi.et per gloss.in prealleg.c.manifesta.et defensio ex parte rei.facit quod no.in.c.j.de offic.deleg.lib.vj.debet ante omnia fieri restitutio:qꝛ nec nudi contendere ⁊c. et qꝛ spoliatus per priuatum habet priuilegium

Sebasti. Sapia.

a ¶ Si statutū.idē tenet bart.in.l.diuus.ff.de test.mili.cū multis allegatis p Feli.in.c.ex pte.ij.s.de off.delegat.sequitur Alexā.in.l.iij.§.condēnatū.col.j.ff.de re iudi.et in cōsi.xxxiij.incip.viso themate col.j.in.j.vol.⁊ in cōs.iij.incipiē.in cā ⁊ lite.colū.iij.in.ij.vol.⁊ in consil.cj.inci.super primo q̄sito.col.j.in.iiij.vol. Roma.in cōsi.xliij.incip.visis. Nūqd aūt possit opponi exceptio simulationis.vide bal.in.l.fi.§.in ɔputatione.colū.fi.C.de iure deli.de quo vide ant.de cauario in tractatu de excutione instrox.q.xiij.et Benedictū de barzijs in tracta.guarētigie.in.ij.parte.q.xix.alias exceptiones que possunt opponi ponit late Feli.⁊ Moder.in.d.c.ex parte.ij.

b ¶ Illam qualitatem. Adde eundem consi.xliij.j.li.⁊.lxi.ij.lib.aret.consi.lxix.⁊.lxxv.⁊.lxxvij.

c ¶ Nulla except. Adde ro.cōsi.xi.

d ¶ Distinguit.pōdera.c.ad petitionem qꝛ fuit spoliatus a iudice et in iudicio ⁊ sic nō probat dictum.d.An.qꝛ nō fuit facta a priuato.pondera.c.si constiterit.qꝛ recte loquitur in eo qui erat ipso iure priuatꝰ vt probatur in verbo spoliari.

Andre. Barba.

¶ Sed manifesta. facit hic differentiam inter notoriū ꝛ manifestū ꝛ nō declarat tu dicas manifestū esse illud qḋ innotescit pluribus notoriuz innotescit omnibus ſm Bar. in. l. heredes palam. ff. de testa. in prin. Sz nūqd notoriū ꝛ cōis opi. sint idē. dic qḋ cōis opi. est tm̄ de lōge pteritis ꝛ q̄ nō pñt probari per testes de visu ſm Spec. in ti. de pba. §. j. versi. vlt. queritur. notoriū vero est de presentibus vł proxime pteritis ꝛ q̄ de facili pbari nō pñt pet testes de visu ſm spe. in titu. de not. cri. §. iam de notorio. per totū sed an notoriuz ꝛ fama sint idem. Dicas qḋ non qꝛ cōi. opi. facit ius l. barbarius. cum simi. nisi sit vilissimorū hoīm. text. est solitarius in. l. si dictum. ī pnc. ff. de euic. fama aūt nō facit ius sꝫ statur ei donec ɔ̄riū pbet. spe. in ti. de no. cri. §. fama. et ibi. Joā. an. in addi. post pn. no. qꝛ non inuenies per aliuz predicta ita recollecta.

Aeneas de falco.

Ant. Franc.

¶ Circa hoc qd sit notoriū ꝛ qualiter differat a manifesto. vide per Bar. i. l. si vero. §. q pro rei qualitate. ff. q satisd. cog. ꝛ ī aut. q semel. C. quō ꝛ quādo iud. p Inno. in. c. tua ꝛ in. c. sicut. de coha. cle. ꝛ mu. ꝛ per spe. ī ti. d not. cri. ī §. j. et. §. viij. et in §. sequitur. ī vſ. ꝛ i j. ꝛ vide Innoc. in c. veniēs. de v̄. sig. vbi dicit qḋ notoriū est cōis opi. de pñtibus vel proximis ꝛ dꝛ eē qḋ oībus liquet ꝛ quasi inficiari non pōt sine robore vt per Inn. etiā in. d. c. sicut. ꝛ in. c. nr̄a. eo. ti. ꝛ hr̄ per bar. in rub. C. de pba. in j. col. et in. l. ea qui dē. in. vj. colū. C. q ac. nō pos. et in. l. cū fratrē. C. ad sil. lei. et de fama qd sit vīd per bar. in l. de minore. in. §. tormēta. ff. de qō. vbi ēt p alexā. ꝛ p eosdē in. l. admonēdi. ff. de iureiu. ꝛ de cōi opi. vide q̄ habētur. l. Bar barius. ff. de offi. pto. vide tñ Bar. in. l. si cōstante. in. j. q. ff. so. mat. ꝛ Bal. in. l. vbi adhuc. C. de iu. do. vbi dicunt qḋ opi. vulgi ꝛ fama idē sunt ꝛ hr̄ per bal. i. d. l. ea quidē. ꝛ adde qḋ opi. cōis presumit vera ꝛ pbat p instr̄a antiqua ſm Bal. in. l. cū aliquis C. de iure deli. ꝛ de mō pbādi cōem opi. vide bal. in. l. testium. in vlti. col C. de testi. ꝛ bar. in. l. labeo. in pe. col. in prin. ff. de sup. leg. ꝛ eundē Bart ī fi. de pba. ꝛ vide Bal. in. l. si qs seruo. C. de fur. ꝛ hr̄ p spe. in tit. de pba. in ver. vlt. q̄ritur ꝛ seq. ꝛ vide etiā Alex. i. d. §. tormēta. ꝛ bal. in. l. j. iij. col. C. de testa. et an cō.s opi. pualeat veritati. vide spe. in titu. de empt. ꝛ vē. in. §. vj. in vers. sed nunquid. vbi ponit argumēta p ꝛ contra. ꝛ vide An. de pra. vete. in ɔsil. qḋ est post consili. alex. cvj. in iiij. parte consi. q incip. pulchre respondit ꝛc.

b ¶ Priuari bñfi cio. tu pondera ꝛ dicas q priuatio a bñficio nūq̄ imponit ab epō nisi repiat imposita a iure glo. in. c. fi. de iu. pa. xv. qō. vl. in sum. ꝛ ī aut. de nō eli. scdo nu. §. cum igit. v̄. si nō est lex tale quid dicens. bal. ī aut. ex testō C. de secū. nup. cū si. est casus iudicio meo nouissimus q pena priuationis a beneficio non īponit ab epō nisi sit expssa in iure. istud vult dicere iste tex. in q̄tū dicit manifesta: qꝛ illud dꝛ manifestū qḋ est expressum in. l. vt p bat ī. c. cōsuluit. d vsu. ī x̄bi. manifeste. c. si diligēti. de fo. ɔpe. ī x̄bo manifeste. ergo ꝛc.

And. Barb.

Anto. Franc.

¶ Ad hoc q hic dꝛ de puatione q quis nō intelligit puatus neqꝫ hꝫlo cū pena priuationis nisi a iure exprimat vltra hic alle. vide alex. i. l. etiā. in. §. lꝫ. ff. sol. ma. ꝛ vide. d. Car. incle. si. in. xxj. no. de re iu. vbi dicit q sn̄ia priuatiōis nō regrit expssionem beneficiorū.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Spoliatuz. q spoliatus a iudice non debeat statim restitui tenet ang. i. l. si qs ad se fundū. C. vnde vi. bal. i. l. de. §. pe. C. de pscrip. xxx. vel xl. an. vbi vult hoc pcedere ēt q spoliatus velit incōtinenti probare de dominio suo, vide Oldr. in consilio ccxxvj. incipiente de toto.

ne exuatur per sententiam iudicis ante restitutionem. vt in. d. c. frequens. Ad. c. si constiterit. de accusa. quod facit pro contraria parte dic vt multipliciter intelligitur: vt ibi no. Quidam enim intelligunt q ibi facta fuit spoliatio post sn̄iam priuatam latam sup illis criminalibus. vel qḋ ibi nō obijciebant crimina notoria: vt ibi ptꝫ si cōuict⁹ ꝛc. ꝛ agebat petitorio vel si agebat possessorio aduersarius cōfidēs de sua innocētia admisit pbationē ante restitutionem. simile. s. c. j. vel inducenda est illa decretalis ad dis. pdictā. ꝛ vide de intellectu illius. c. p no. ibi: vbi etiam dico. sed intelligo illā ſm predictam. si aūt exceptio opposita nō est a notoria sed manifesta[a] tunc fortius nō dꝫ admitti vt est gloss. no. in. c. qḋ suspecti. iij. q. v. ꝛ bene facit iste tex. si vero nō est notoria nec manifesta nō est admittēda, psupposito qḋ sit famosa. iudex tñ ex officio suo potest illam admittere et infamatū suspendere pp̄ter infamiam ſm do. Anto. ꝛ sic dicit intelligere qḋ no. iij. q. i. in prin. summe. Ego ī hoc distinguerem iuxta ea q̄ leg. ꝛ no. in. c. inter sollicitudines. de pur. ca. ꝛ. ij. q. v. presbyter. et qḋ nota. Jo. an. in. c. j. de accus. lib. vj. qꝛ nō omnis infamia exigit incōtinēti suspēsionem beneficij. ¶ † Quid autem si excipiens offerat se incōtinenti probaturum tenet. d. Ant. eū nō admittendum: vt tꝫ gl. ij. q. iiij. super causa. Ego puto hoc indistincte verū quando est tale crimen qḋ non inducit priuationem ipso facto: qꝛ vt. s. dixi exceptio etiā probata non excludit actionē. si autē inducit priuationem ipso facto: tunc est magis dubiū ne fiat restitutio cum peccato per. c. literas. j. eo. sed tunc putarē dicēdum qḋ in beneficialib⁹ illa sit admittēda si re⁹ ptendit ius habere in beneficio: ꝛ vult incōtinēti pbare actori nullum ius cōpetere. arg. d. c. literas. ꝛ dixi. s. c. pprie. Et ad materiā huius. c. vide bon. gl. iij. q. j. in summa.

1 ☞ Spoliatus etiā a iudice iuris ordine non seruato: ante oīa restituit. 9. secus si fecerit iuris ordine seruato. 7.

2 Clericus nō potest priuari bñficio suo nisi ex causis hic expressis.

Epō dicēti clericū suū esse criminosum nō credit, nisi alias legitime constet.

3 Pro iudice agente iudicialr̄ est psumptio. secus si agat extraiudicialr̄ actū qui solet iudicialiter expediri. 7. 15.

4 Spoliatus in bñficialibus pbata posses. nō tenet sue possessionis tit. iustificare.

5 Delegatus potest peti a reo super actione mouēda per actorem si habet ordinarium verisimiliter suspectum. 10.

8 Sententia etiam iniusta trāsit in rem iudicatā nisi appelletur.

9 Executor ad cōferendum an ꝛ qñ possit pcedere ad collationem faciēdam parte nō citata tam in proprietate q̄ in possessione.

11 Judex suspectus nō potest cognoscere an sua sit iurisdictio.

12 Eps quō habet punire clericū de crimine qḋ non constat nisi ipsi epo.

13 Beneficiatus debet defendere collationem sui beneficij fuisse legitime factam: quando agitur contra eum.

Spoliatus bñficio an agat ɔ̄ spoliātem vel ɔ̄ possidentem.

14 Judex delegatus q habet cognoscere de cā spoliationis pōt cognoscere de cā restōnis qꝛ vꝫ hoc sibi tacite commissum.

16 Specialia nō presumuntur nisi allegentur ꝛ probentur.

1 Conquerente. † Spoliat⁹ etiā a iudice iuris ordine pretermisso ante omnia restituitur. Primo ponit querelam. scd̄a ibi: qꝛ vero pceptum. tertia ibi: restitutione iudicis datio. ¶ Casus literalis. Quidam clericus. R. nomine cōquestus fuit dño pape qualiter archieps cantuarien. sine iuris ordine ipsum spoliauit ecclesia sua. Papa scribit archiepō qualiter non decet honestatem suam clericos suos spoliare beneficijs sine rationabili causa: quibus potius dꝫ paterna puisione ɔsulere. vñ mandat quatenus si est ita: pdicto clerico ecclesiā restituat cuz fructibus inde pceptis: ꝛ in pace ipm dimittat: eidem vero facta restitutione si aliqd super ecclesia predicta cōtra ipsum pponere voluerit: corā exonien. epō ad hoc delegato cū eodem. R. per se vel per sufficiētem responsalem suum poterit ordine 2 iudiciario experiri. Ber. ¶ † No. pmo tria requisita ad hoc q clericus licite possit priuari beneficio suo. Primo eñi reqrit causa rationabilis. Secundo q sit manifesta. i. notoria. ij. q. j. nos in quēq̄. nō enim creditur iudici etiam epo si dicit clericum criminosum: sed opꝫ q legitime constet. vj. q. ij. si tantū. ꝛ. c. placuit. Tertio q puetur in iudicio seu iuris ordine seruato. ꝛ lꝫ Jo. and. videat indistincte requirere istud tertiū: Ego tñ puto qḋ hoc sit regulare: sed in multis fallit. Ut puta data notorietate defectus iuris: nō enim tunc causa est in iudicium deducenda. vt in. c. qm̄. de fil. psby. ꝛ idē rōne residentie. vt in. c. ex tue. de cle. non resi. notauit hoc vltimum Oldr. in consi. suis. dixi in. c. nouit. de his q̄ fi. a prela. sed potest hic capi iudiciuz pro iuris ordine: ꝛ tunc regula nō fallit: qꝛ in notorijs est ordo iuris ordinem nō seruare. de iureiurā. ad nostrā. sed primū dicta videt verius vt hec ponatur regula. Quarto ex text. requiritur qḋ causa sit grauis. pro leui eñi non dꝫ quis priuari benefib cio[b] suo. xvj. q. vlti. inuentum. sed istud pōt cōprehendi sub causa rationabili: qꝛ nō pōt dici rationabilis hoc casu si nō est grauis. vt. d. c. inuētum.

3 ¶ † No. secūdo q lꝫ presumatur p iudice cū procedit iudicialiter q iuste processerit: secus tñ si processerit extraiudicialiter, in actu qui solet iudicialiter exerceri: ꝛ ad hoc alle. q̄tidie iste tex. ꝛ. j. dicā.

4 ¶ † No. ar. op. ꝛ est quasi hic expressum: q petens restitutionem beneficij nō tenetur iustificare possessionem ex titulo nec alio modo: sed sufficit probare possessionem ꝛ spoliationem. Et de his papa duntaxat inquiri mandat: vt patet etiam ex clausula si est ita iuncto principio. c. ꝛ dixi plene s. eodem. c. in literis. ¶ No. bo. tex. q ante restitutionem non debet discuti exceptio defectus proprietatis etiā si opponatur a iudice spoliante. et 5 optime facit pro his q̄ dixi in. c. pcedēti. ¶ † Ultimo no. casum in quo reus impetrat delegatū super actione mouēda per actorem. ꝛ hoc fit ex causa ne ille eps sibi verisimiliter suspectus procedat contra eū. facit in simili. c. insinuante. de offi. dele.

6 ¶ † Ultimo tene menti tex. q contra iudicē iniuste spoliantem pōt agi possessorio recuperande sicut cōtra priuatū quod satis colligit ex tex. ꝛ sen-7 tit glo. in ver. preceptis. ¶ † Sed ɔtra hoc ꝛ text. c oppo. de. c. presentium. vij. q. j. ꝛ ibi bo. glo. que expresse dicit spoliatum[c] a iudice nō posse petere restitutionē: ꝛ semp ad hoc consueuit illud. c. allegari. Sol. sentiunt hic Hof. Abb. Jo. and. ꝛ cōiter alij doc. q hoc procedit qñ iudex pcessit iudicialiter quia pro suo processu tunc presumitur: secus si processit extraiudicialiter: tunc enim pro eo non presumitur: ꝛ ideo possessorio agi potest cōtra eū.

Et hoc

Et hoc videtur esse de mente illius glo. quod pt3 q3.iij.q.i.in
prin.summe dicit oppositū:debent ergo ille gl.reduci ad con
cordiam per dictam distinctionem. S3 contra hoc ego op.nā
vt.s.dixi pōt qñq3 procedere iudex ad priuationem beneficij
seu spoliationem extraiudicialiter:vt in.c.qm.z.c.ex tue.z tūc
cum sic non inferat violentiā ex quo iuridice pcedit:vt in.l.
iij.ff.qd met.cau.z.xxiij.q.iiij.qui peccat.non debet cōpetere
interdictum vnde vi:qd solum competit ꝯ violētiam iniuste
inferentem. Sol.dico sic quod quandoq3 iudex processit iudi
cialiter z sententia allegatur iniusta ex iniustitia cause:z tūc
indubie nō ꝯpetit possessorium:q3 ex quo procedit iudiciali
ter nō dicitur violentiam intulisse:sed oportet quod reus ve
8 niat per viam appellatiōis. ¶ † Alsosententia transiret in rē
iudicatam etiā si esset iniusta,z vlterius nō audiretur:q3 sen-
tentia facit ius inter partes.de re iu.c.cū inter.l.res iudicata.
ff.de reg.iur.z.l.ingenuum.ff.de sta.ho. Facit bo.glo.in.c.j.de
conces.preben.z sic intellige z declara glo.in.d.c.presentium.
Qñq3 iudex pcessit extraiudicialiter ad priuationē vel iudi-
cialiter:sed alle.nō iudex:vel nullitas processus ex ordine nō
seruato:z tunc poterit reus spoliatus agere possessorio cōtra
eum.l.ad hoc.l.meminerint.C.vnde vi.z.l.fin.C.si per vim vel
alio modo.z.c.cū causa.s.de offi.dele.sentit Barto.in.l.iuste
possidet.ff.de acq.pos.fateor quod iudex poterit se defendere
in possessorio sicut quilibet priuatus ostendendo qd iuridice
eum spoliauit.sed vt hoc probet fiet restitutio vt hic.nā si al-
legaretur nullitas facti pt3 qd nō pcessit vt iudex.de ver.sig.
forus.xxiij.q.ij.c.j.z.c.nec magistratibus.ff.de iniur.z preall.
l.iij. Aduertendum tñ est qd aut pcessit mere extraiudicialr
z sibi icumbit onus probādi legitimitatē cause:vt hic.aut p-
cessit iudicialiter:sed allegat processus nullus:z sic qd iniuste
z violenter spoliauit:z tunc dicēs h3 pbare nisi appellauerit
q3 presumitur ex quo pcessit in figura iudicij z nō fuit appel
latū.facit qd not.in.c.qm ꝯtra.de proba.z in.c.cum in iure.de
9 offi.dele. ¶ † Ad predicta facit qd no.Jo.an.[a] in add. Spe.
de pet.z pos.§.quoniā.vbi dicit quod executor datus ad gra-
tiam faciendam si constiterit quod titius possideat beneficiū
contra decre.execrabilis.vel similē.non potest iuste conferre
seu possessionem tradere nisi prius citata parte purificetur il
la conditio.z si aliter tradidit possessionē poterit agi ꝯtra eū
possessorio. Et no.aliud ex dicto Jo.an.quod executor ad cō
ferendum nō pōt pcedere etiam ad collationē faciēdā nō ci-
tata pte qñ gratia mādatur fieri sub conditione vt si tibi cō-
stiterit zc.nam non potest plene cōstare nisi parte vocata:vt
no.in cle.j.de ꝯces.preben.z in cle.ij.de penis.facit.l.fi.C.si per
vim vel alio modo.possessionē eñ nūq3 pōt tradere parte nō
vocata quantumcunq3 sibi fuerit scriptum nisi pri9 cognouis
set z sententiasset presentibus partibus:vt no.Jnn.in.c.cum
olim.de priui.z.c.j.de ꝯces.preben.lib.vj.facit.c.l3 episcopo.
de preben.lib.vj.z quod no.ibi de quo no.ibi Jo.an.in.c.ordi
narij.de off.or.eo.li.z optime facit.d.l.fin.C.si per vim vel alio
modo. Quid autē si fuisset facta spoliatio post appellationē
satis pōt colligi ex predictis z ex no.per gl.in.c.nō solum.z in
10 c.romana.de appe.li.vj. ¶ † Oppo.videt qd male processerit
hic papa tollendo iurisdictionē ab ordinario.z onerando eū
litigare coram delegato.nam ex quo iste eps erat supior isti9
clerici:satis debet posse ex officio pcedere ꝯtra eum:vt in.c.ir
refragabili.de offi.or.z de ac.c.qualiter z quando.ij.maxime
super tit.beneficij:vt in.c.ordinarij.de offi.ord.lib.vj.facit qd
no.in regula.j.in fi.de reg.iur.li.vj. Solu.gl.in ver.proponere
tacite.sentit ꝯriū.z respondet qd ex q̄ se ꝯstituit illi aduersa-
11 rium nō debet esse iudex ne iudicaret in facto suo. ¶ † Not.
bene hanc gl.qd iudex procedendo iniuste extraiudicialiter
non pōt amplius in illa causa procedere iudicialiter.quia sa-
tis redditur suspect9 illi.pcessit enim primo vt priuata perso
na:z sic videtur se ꝯstituisse aduersariū.simile no.per gl.in sta
tutum.de rescri.lib.vj.in prin.in gl.in ver.copia.que dicit qd
si iudex assumit defensionē sup sua iurisdictiōe:z sic ꝯstituit
se partem:nō potest cognoscere an sua sit iurisdictio. Ad pre
dicta faciunt.c.ad hec.z.c.pposuit.de ap.z hec solu.gl.sic in-
tellecta plus mihi placet quam dicta docto.nam Hostien.sol
uendo dicebat qd iō hic seruat iste ordo iuris z nō pceditur
iudicis officio vt eps puniat in q̄ deliquit qui primo nullum
ordinem seruauerat.ad hoc de transla.pla.qto.ver.ceterū.cū
ꝯcordantijs suis. Gof.dicit ꝯcordādo huic ordini iudiciario
locum esse cū occultum delictū subditi nouit superior nec ap-
paret accusator vel denuntiator:q̄ casu supior tenet denūtia-
re.xxiij.qd.iiij.duo ista:q3 de ipsius aīa tenet rōnem reddere.
xviij.q.ij.cognouim9.z i.d.c.irrefragabili. Jn notorio nō.vel
cū appareat denuntiator supior nō ageret ꝯ illum sed suum
12 offm exercet:vt.s.de of.or.c.j.z quasi p totū. ¶ † Not.hāc sol.
Gof.q̄liter debeat superior pcedere cū delictū subditi nō est
notorium nec famosum nec vllus apparet accusator vel denū
tiator:potest z d3 apud superiorē agere.puta papā vel eius
delegatū:nō apud archiepm:q3 ille nō est iudex subditorum
suffraganeorū suorū:vt in.c.pastoralis.de of.ord.ipsi aūt epo
non credit,s3 op3 vt pbet:vt in prealle.c.placuit.z i.c.si tātū.
vj.q.ij.pōt etiā eps agere corā ꝯcilio puinciali:vt est tex.cum
gl.in.c.j.vj.q.ij.z vide gl.in.c.irrefragabili.§.ceterum.de offi.
b or.arbitri eñ hoc casu nō eligūtur cum causa sit criminalis.[b]
vt in.c.pe.de in integ.rest.z.l.nō distinguemus.§.iulianus.ff.
de arbi.sed in causa ciuili eliguntur cū eps vult agere contra
13 subditum:vt in.c.si clericus.xi.q.j.z no.i.d.§.ceterū. ¶ † Op.[a]
z vr̄ quod defensio cause non spectat ad episcopum sed ad eū
cui episcopus contulit beneficiū.ar.in.d.c.pe.de re iudi. Sol.
dicit gl.fi.qd eps retinuit sibi bñficium sed si alteri contulisset
haberet locū ꝯtrariū.doc.trāseunt.sed ego dico aliter qd aut
iste clericus vult agere petitorio z tūc fateor dictū gl.vt agat
aduersus possessorē:vt in.c.examinata.de iud.z.l.sinautē.z.l.
officium.ff.de rei vē.iam superior functus fuit officio suo alte[b]
ri conferendo:vt not.Jnn.in.c.dilectus.j.de preb.aut vult
agere possessorio:z tunc dico qd est in optione sua ꝯtra quē
vult agere.pōt eñ agere contra spoliatorē:l3 nō possideat:vt
l.j.§.ex iterdicto.ff.de vi z vi ar.z agitur ad interesse z ad esti
mationē rei. Et qualiter estimabitur hoc interesse rei spiritua
lis,vide gl.in.c.coram.de offi.deleg.facit quod leg.z no.in ca.
inter cetera.de preben.z in.c.pastoralis.de iurepa.potest etiā
agere contra possessorem cōdictione.c.sepe.j.eo.vel.c.reinte-[c]
granda.iij.q.j.aut est facta restitutio:z tunc dico quod cleri-
cus cui fuit collatū beneficiū potest agere ꝯ restitutum ptēn-
dendo validitatem sue collationis z in iustitiā restitui.ad hoc
quod no.Jnn.in.c.dilectus.ij.de prebē. Jtē quicquid sentiat
gl.episcopus poterit etiam hoc casu agere cōtra restitutū:q3
interest sua ne qs sit intrusus in beneficio.de insti.ex frequen-
tibus.z.c.ordinarij.de offi.or.lib.vj.z not.gl.in re.j.de re.iur.
lib.vj.facit qd plene no.per Host.z per Joan.an.in.c.l3 heli.
14 de simo. ¶ † Quero quid si iste eps non vellet illum restitue-
re nunqd iste delegatus possit de causa spoliatiōis cognosce-
re. Jsta glo.tenet q sic.z si constiterit de iniusta spoliatione:
dicit Jo.an.quod compellet epm ad restitutionem:quidā tñ
tenent ꝯtrarium:q3 delegato hoc nō fuit cōmissum:sed solu3
vt de cā cognosceret restitutione facta sm Jnno. Host. Joā.
an.z ꝯmuniter alij doc.tenent primum quasi hoc fuerit ꝯmis
sum z si non ex verbis tñ ex mēte q̄ pferenda est.de verb.sign.
15 intelligentia. ¶ † Ulti.op.de.c.in presentia.de renū.z.c.sicut
de re iudi.d3 eñ presumi p his que iudex fecit:vt ibi. Solut.
ista gl.vr̄ stare ꝯrio.s3 certe hoc est ꝯ tex.cū non presumat hic
pro iudice.imo mandatur hec restitutio z quod postmodum
de causa cognoscat. Jo.an.dicit z bene qd hic nō fuit snīa vel
iudicialis priuatio:sed extraiudicialis spoliatio: quasi velit
dicere quod tunc non presumitur p iudice:vt.s.dictū fuit.d.
Ant.dicit qd p gestis iudicialiter p iudice psumit:vt in.d.c.
in psitia.ego hoc tempero sm no.i.c.qm ꝯ.de pba.vbi no.an
z qñ psumat p rectitudine pcessus vel iustitia cause.z.j.eo.c.
cū ad sedē.sed in casu nostro intellige:vt.s.dixi:pro gestis vo
c extraiudicialibus[c] que gerere pōt extraiudicialiter ex officio
etiam presumitur sm eum.alle.not.in.c.innotuit.de eo q fur.
ord.rece.ego allego meliorē tex.in.c.ad aures.z ibi per Jnn.
de tē.or.z tēpero istud dictū qñ illa cōiter exercent ex officio
extraiudicialr.si autem solēt regulariter exerceri iudicialr:l3
certo casu vel casibus psit exerceri extraiudicialr:non psumit
p iudice.tex.est hic itelligēdo:vt.s.dixi.nā qñq3 spoliari pōt
qs bñficio suo extraiudicialr.z tñ hic non presumit p iudice.
16 ¶ † Et hec ideo q3 isti casus spāles nō psumuntur nisi alle-
gent z probent:vt no.in fi.dicit Jnnoc.in.c.ij.de dila. Jdē di-
cendū est z fortius de his que exercent extraiudicialr quādo
iudicialiter exerceri debebant:vt hic:z in.d.c.qm contra.

1 ¶ Maritus petens restitutionem vxoris sue:d3 pmo ostē
dere ipsam desponsasse z cognouisse.5.
Uxor pōt petere cautionē a marito si timet ei9 seuitiam etiā
si culpa sua maritus seuit.2.sed cautione nō ob.poterit ipsam
maritus leuiter castigare.3.
4 Matrimonium separatur quo ad thorum propter nimiā z
irreparabilem seuitiam mariti.
6 Cautionis nomine quid veniat:siue simpliciter siue sufficien
ter fuerit postulata.

1 **Ex transmissa.** ¶ † Petens restitu-
tionē ꝯiugis h3 pba
re coniugiū.vel plenius. Restituit coniunx viro p
bāti desposationē z copulam:z de ipsius impuni
tate caueūti:nisi magna sit viri seuitia.h.di. Primo mandat

[a] ¶ Jo.an.add qd
illa fuerūt origina
lia vba Old.ꝯsil.
ccxxvij.l3 Jo.an.
de eo mētionē nō
faciat. And.bar.
Zacharias.

[b] ¶ Cum cā sit cri-
minalis.add Ar
chi.in.c.si cleric9.
vj.qd.j. Phili.de
peru.in.c.dilecti.
col.viij.in.iij.limi
ta.j.de ap.

Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Extraiudicia-
libus.adde qd qñ
iudex pcedit ex-
traiudicialr gra-
uādo l3 nō sit ap-
pellatū:pōt resi-
sti violenter:vide
Feli.post Abb.in
c.si qñ.co.j.de off.
dele.z ibi ēt dicit
ꝯ pcedere qñ sen
tentia est notorie
iniusta. Qñ aūt p
snīa psumat seu
pro iudice. vide
Rayn.i.l.si pac.q̄
penā.colū.ij.i vlt.
not.C.de pac.vbi
limitat regulā qd
i dubio psumit p
iudice vt ibi p eū.

restitutionē fieri cū cautiōe. Scdo puidet qd agēdū cum fragilis est cautio. ibi:si aūt. ¶ Casus literalis. Quidam miles petebat restitutionem vxoris sue q ab ipso sua temeritate diuerterat. rñdetur ei qd nō deberet ei restitui cū nondum eius possessionem habuerat: & etiā qr timet sibi persone periculum imminere: mandat papa quibusdā iudicibus quatenus si eis constiterit q predicto militi prefata mulier legitime desponsata & ab eo cognita fuerit: ipsā faciāt ei restitui: recepta cautione sufficienti ab ipso q ei non debeat aliquod malū inferre: si vero ita crudelis & ita seuerus fuerit q merito de viro diffidat committatur alicui honeste mulieri custodiēda in loco vbi vir vel parētes ipsius nullā possint mulieri violētiam in-
2 ferre. B. ¶ † Not. j. q licet vxor culpa sua recesserit a viro suo nō tamen est viro restituenda sine cautione si de eius seuitia timet: hoc em̄ fit ex noua causa. s. propter seuitiā de qua timet vide in. c. literas. & habes opt. tex. cū gl. i. c. de benedicto. xxxij. q. j. Et no. qd debet cōtinere h cautio vcz q ei nō debeat ali-
3 qd malū inferre. ¶ † Puto tñ q cautione nō obstāte poterit
a eā leniter castigare[a] sicut prius poterat iuxta no. in. c. quēadmodū. in fi. de iureiur. nam ista cautio venit ad coercendā seuitiā: sz nō est seuitia si cā reqrit. ar. xxxiij. q. ij. placuit. xxxiij.
4 q. iiij. qui peccat. & l. gracchus. C. de adulte. ¶ † Not. q ppter
b viri vel mulieris seuitiā[b] maximā cui de facili per cautionem puideri nō potest separat matrimoniū quo ad thoz. qd tenementi. & clarius pbatur. j. e. c. literas. in fi. & vide tex. cū glo. de pe. di. j. si forte. ¶ No. prouidendū mulieri per iudicē ne malū sibi inferatur a viro vel parentibus ipsius. Et no. casum ī quo libera persona quodāmodo sequestratur. Et no. q qnq collocatur apud probā & honestā psonā: qnq apud monasterium monialiū: vt in. c. cū locū. j. de spō. & poterit stare sociata suis consanguineis. xxxiij. q. ij. siue. ¶ Ultimo aduerte qr hec litera videtur sibi ɔria. nā primo dicit q est restituēda mulier cū cautione: postea dicit q si nō pōt sufficienter caueri dz collocari apud honestā personā vsq ad decisionē cause. nam etiaz vbi sufficiēter pōt caueri nō debet restitui ante decisionē cause, vt in. c. cōsultationib⁹. de offi. delega. Itē rō timoris durat post decisionē cause sicut ante. Sol. quo ad primum dz hec litera intelligi: vt dicit Jo. an. qñ mulier ɔ virum petētem restitutionē obijciebat cōsanguinitatē vel aliud impedimentū: q̄ exceptio nō dz decidi ante restitutionem: nisi in casu quo restitutio sine piculo fieri nō pōt. Tūc em̄ decidit prius causa pprietatis. Sed tūc ob. scdm ɔriū q nō tangūt doc. sz pōt dici q post decisionē poterit fieri restitutio qñ cessat causa timoris: forte enim si fieret restitutio añ decisionē cause vir seuiret in vxorē secū litigantē: vel violēter inducet eā ad desistēdum a lite qd verisilr non faceret postq habuit sñiam pro se. Et iō dico q vbi per decisionē cause nō cessaret timor non deberet
5 fieri restitutio: vt in. d. c. literas. in fi. j. e. ¶ † Opp. contra literam in quātum exigit vt petēs restitutionē habeat pbare qd mulier fuit sibi legitime despōsata &c. p hoc em̄ satis innuitur q exceptio cōsanguinitatis vel alterius impedimēti habeat obstare: qr alias non posset apparere q legitime fuerit despōsata. Contra qd vr expresse. j. eo. c. ex cōquestione. & c. literas. sol. gl. j. metu ɔtij exponit tex. legitime &c. i. per legitimum cōsensum de presenti &c. q d. nō est necesse q ex toto pbetur legitimitas matrimonij: sed satis est pbare legitimū pma frōte quo ad principia valida: de quo plene dicetur. j. in. c. ex parte. Et dic q est speciale vt pbetur titulus saltē in apparētia lidus qr non potest haberi possessio libere psone sine titulo vt l. cum heredes. in fi. ff. de acqui. pos. dixi in. c. literis. ɔ. eo. & plenius dicetur in. d. c. ex parte. & hec sol. glo. sic intellecta est melior q solutio quorūdā dicētium q hic agebat petitorio. ideo dz pbari legitimitas. nā ṗm hoc nō faceret ad titu. Alij vt refert Inno. dicunt q intelligitur in possessorio. sed speciale est ṗm eos: vt nō fiat restitutio nisi probetur legitima despōsatio & copula. & rō specialitatis est ppter periculum corruptionis alˢ fieret restitutio spoliatione pbata saluo qd hr. j. eo. c. literas. tene so. gl. & eā sequtur Jo. an. dicēs q necesse est pbare q matrimoniū tenuerit rōne cōsensus dato q alias sit nullum. simile. j. eo. c. vno. de spon. li. vi. Et an habeat locum restitutio aliquo casu non pbata copula. dicā in. d. c. ex parte. & per hoc sit expedita etiā. ij. gl. que solū instat circa duo. quare hic probatur titulus. Et an sit necesse pbare cōsummationem matrimonij. Et vide aliquos casus in quibus denegatur restitutio tam in matrimonio q in alijs causis. per gloss. iij. q. j. in sum.
6 ¶ † Ultimo glo. ponit qd veniat noie cautiōis sufficiēter vel
c noie cautionis[c] simpliciter plate. & no. eā. & vide qd no. in. c. fronte. de ap. & in. c. j. de seque. pos. & vide ad materiā bo. gl. in c. de benedicto. xxxij. q. j.

1 ☞ Per solutionē pensionis rei donate acquirit donatario

Anto. Franc.

a ¶ Poterit eā leuiter castigare. Circa istam castigationē quam hz marit⁹ ī vxorē dicas q maritus in vxorē hz manus iniectionē. l. si cuz patronus. ff. de ope. libe. & adde q marit⁹ pōt vxorē corrigere & castigare & verberare ex cā. no. in. l. consensu. & aut. ibi posita. C. de repu. et in auth. vt liceat ma. & auie. in. §. si qs aūt. & hr p gl. i. c. quēadmodū. de iureiur. & in. c. placuit. xxxiij. q. ij. & dixit gl. in. d. c. quēadmodū. q pōt illā in vinculis ponere. d quo vide Bald. in. l. si filius. C. d pa. po. & predicta vt dixi ītellige qñ subest legitima cā: alias modice tantū pt castigare: vt hr in aut. de nup. in. §. si igit. & p gl. in. c. sicut. vij. q. i. & vide Bald. in. l. j. C. vbi qs decur. vel coar. lib. x. vbi dicit qd marit⁹ pōt vxorē fugientem ppria autoritate capere. & vid pul. ɔs. alexā. xcvj. ī ordine ī. iij. pte ɔil.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Seuitiā. Add q vxor iiuste verberata a viro pōt aufugere & petere se ali extra domū. ita dicit bal. in l. j. in. ij. colū. in ṽ. tertio dubitat. C. de le. subijciēs q secus eēt si sua culpa fuit verberata.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Cautiōis. vid latissime per do. Jaso. post alios in. l. sancimus. C. de verb. signi.

possessio qr interuenit autoritas donantis. ii. limita vt ibi.
Possidens per alium: quo mortuo ingrediatur possessionē & repellatur potest intentare interdictum restituende.
2 Episcopus potest donare ecclesiā alicui loco religioso: nō ī titulum sed in proprios vsus non potest tñ rectorem illius ecclesie spoliare de quo infra. 8. 9.
3 Confirmatio & datio non possunt fieri eodem actu.
Scriptura emanans sup aliquo actu verbaliter facto videtur ipsum actum confirmasse.
4 Possidens ciuiliter tm̄ pōt accipere naturalem propria autoritate & sine licentia illius qui rem concessit.
5 Monachus hz interdictū recuperande: qr possidet noie mōasterij per se autem nihil possidet etiam cappam quam habet.
6 Possidens per alium quo casu habet interdictum recuperāde si ille per quem possidebat fuit deiectus.
7 Possessio naturalis postea adiuncta cum ciuili: nō dr de nouo acquisita: sed continuata.
9 Episcopus an & qñ pōt ɔstituere ecclesiam de nouo censualē.
10 Beneficium non vacans nō potest conferri certe persone: sed alicui collegio sic.
12 Locatio non probat possessionem respectu locantis qñ possideret alias secus.
13 Possessio acquirit per actum equipollentem actui corporeo: Possessio acquiritur per constitutum.
14 Cōsuetudo transfert possessionem in alium circa aliquē actū corporalem.
Possessio non trāsfertur in alium per traditionem fustis vel alterius rei: nisi de hoc sit specialis consuetudo.
Possessio epatus vel alterius dignitatis que ex consuetudine acquirit per installationem in aliqua sede nō potest acqri per installationem factam in alia sede.
15 Beneficium vel ecclesia si est concessum vel concessa alicui in titulum pōt cui est facta concessio ingredi possessionē & administrare propria autoritate.
16 Possidens ciuiliter si scit alium naturaliter illam rem possidere: an & per quantum tempus suam ciuilem perdat.

1 **Cum venisset.** † Si is qui per alium possidet illo mortuo possessionem ingressus expellitur: restitutionem p interdictū petere poterit. ita cōiter sūmāt doct. sed secūdū hanc summationem forte de nihilo puidet hoc. c. & ideo summo sic & notabilius. Per solutionē pēsionis rei donate factā donatario cum autoritate donatoris acqrit illi donatario rei donate possessio adeo q si ab illa expedit p interdictū recuperande agere poterit: & ṗm hoc est casus not. & pbat no. p gl. & Bar. i. l. q vniuersas. & l. q̄uis. ff. de acq. pos. Diuidit. nā in pma pte ponit ɔsultatio ptim decisa. in scda rñsio ibi rñdemus. ¶ Casus lralis. Archieps eboraceñ. eccliam de N. concessit canonicis sancte trinitatis. & p scripturā ppriam ɔfirmauit: ita vcz qd post decessum. S. clerici q ecclesiā tūc tenebat in ius caderet canonicorū: & interim clericus ille autoritate archiepi canonicis pdictis annuā solueret pensionē q archiepo ɔsueuit soluere: quā ɔcessionē dñs papa īspecto instrumento ɔcessionis archiepi ɔfirmauit. Mortuo clerico pdicto canonici pdicti ɔfisi d ɔcessiōe & ɔfirmatiōe pdicta sine autoritate archiepi possessionē ipsi⁹ eccle sunt igressi: archieps qr autoritate ppa & eo nō reqsito possessionē ipsi⁹ fuerūt ingressi: fecit spoliari dictā ecclesiā oib⁹ q clericus defunctus ibi dimiserat ipsis canonicis: vñ canonici dño pape de archiepo sunt ɔquesti. Rñ. pa. sup hoc q si canonici pdicti a prefata ecclesia viuēte clerico pdicto autoritate archiepi perceperunt annuā pensionē: eo mortuo q̄uis nō habuerint autoritatē archiepi: vitiose tñ nō sunt ingressi possessionem cū sit cautum i iure vt is possideat cuius noie possidetur: & ideo archieps tenetur ad restitutionē eorū que inde fecit asportari. B.
2 ¶ † No. j. qd loco religioso pōt p epm ecclia ɔcedi: nec potest concessio facta per eundē epm sine cā reuocari. & intellige qd concedit ecclesia collegio nō in titulū: sz in pprios vsus. vt dr in litera: & quale ius acqrat ex tali cōcessione: vide no. Inno. in. c. pastoralis. j. de priui. & in. ca. de monachis. & in. c. in lateran. j. de prob. tex. cū gl. xvj. q. ij. visis. & de solennitate adhibēda & validitate ɔcessionis. vide tex. in cle. ij. de re. eccl. nō alie.
3 ¶ † No. ii. ibi: cōcessisset & per scriptū ppriū ɔfirmasset &c. qd valet concessio facta de ecclesia etiā ratiōe pprietatis sine scriptura. nō est ergo iste casus in quo necessario requiratur scriptura. & casus speciales requirētes scripturam: vide p glos. in c. j. de censi. li. vj. ¶ Et per hoc solue contrarium quod posset formari de. c. inter dilectos. §. ceterū. de fi. istru. vbi dicitur qd eadē in eodem actu non possunt donari & confirmari. hic em̄ nō donauit: & cōfirmauit: sed qd prius faciendo verbo ɔcesserat postmodum

rat postmodum cōfirmauit scriptura.s.ex interuallo:⁊ sic etiam no.qḋ faciendo quis scripturā ex interuallo de eo qḋ primo verbo fecerat:vr̄ tacite approbare ⁊ cōfirmare prius gestū. ¶ †No.ij.qḋ habēs ciuilem possessionem potest propria autoritate ingredi possessionem naturalē vacantem[a] nec dicitur vitiose ingredi lꝫ nō habuerit specialē licētiā per cōcedentē rem:secus aūt vbi nō habuisset prius possessionē ciuilem.de quo dic vt leg.⁊ no.in.l.si ex stipulatione.ff.de acq.pol.⁊ in.l.ij.C.eod.⁊ in.c.pastoralis.de priui.⁊ aliquid.j.sub ijciā. ¶ †Not.ex fin.regulam ad quam quotidie allegatur hoc.c.qḋ is possidet cuius noīe possidetur,nō autem possidet ille qui alieno nomine possidet.aliud est ergo possidere ⁊ aliud alieno noīe possidere:vt dicit tex.in.l.quod meo.in prin.ff.de acquiren.pos.sicut videmus in religioso qui noīe proprio nihil possidere potest etiā cappā quā gestat:vt le.⁊ not.in.c.nō dicatis.xij.q.j.⁊ tamen noīe monasterij pōt possidere:⁊ si spoliatur restitutionē petet:vt in.c.cū dilecta.⁊ qḋ ibi not.de rescri.⁊ sic intellige glo.in.c.nō dicatis.que dicit quod ex permissiōe abbatis pōt possidere[b].simile in seruo:vt le.⁊ no.in l.j.C.si per vim vel alio modo. ¶ †Et faciunt hec ad.q.an ille qui possidebat per alium possit agere interdicto vnde vi:si ille per quem possidebat fuit deiectus:⁊ videtur qḋ sic:quia ipse possidebat p alium:vt in d.l.qḋ meo.facit.l.si.c.de acqui.pos.⁊ hic ⁊ per consequēs ipse dicit spoliatus.⁊ pro hoc vr̄ tex.in.c.ex parte.s.de rescrip.Sꝫ limita hoc verum qñ alius possidebat nomine meo me mandante seu ratum hñte.Secus aūt si aliquis tanꝗ gestor negotiorū meoꝝ possidebat noīe meo ⁊ anteꝗ ratum habeo spoliatur:tunc enim nō obstāte ratihabitione sequēti nō potero agere interdicto:qꝛ ratihabitio nil operat cum nō reperiat tunc tpis possessionem in illo:pro hoc est bonus tex.in.l.bonoꝝ.ff.rē ra.ha.⁊ vide in simili bo.gl.in.c.ꝗꝫ sit.de elec.lib.vj.⁊ tenēt do.de Ro.deci.cxlv.al.clv. ¶ †Ulti.potest colligi qḋ si habēs[c] possessionē ciuilem ingreditur naturalem vacantē nō dr̄ de nouo acquirere possessionem sed potius continuare suam possessionem ciuilē nam naturalis seu corporalis possessio est accessoria ad ciuilem.facit.l.si id qḋ.ff.de acquirē.pos. Et hoc facit ad.q.dicit statutum qḋ pro possessione nouiter acquisita soluatur certa gabella.an taliter ingrediens possessionem corporalē teneatur soluere gabellam:⁊ vr̄ p predicta ⁊ per istū tex.qḋ nō:qꝛ non vr̄ de nouo acquisiuisse:sed acquisitum prius continuasse.⁊ facit.l.clā possidere.§.qui ad nūdinas.⁊ qḋ ibi no.eo.titu. ¶ †Potest etiā hic colligi quod licet eps̄ nequeat concedendo ecclesiā religioso loco rectorē ipsius ecclesie spoliare:adeo qḋ viuēte rectore ipsius ecclesie talis ꝯcessio nō possit habere effectū:vt in.c.ꝯsultationibus.j.de do.⁊ qḋ le.⁊ not.in.d.cle.ij.de reb.eccle.nō ali.tñ potest in vita rectoris ꝯstituere censum p rectorem ecclesie donatarie persoluendū.qḋ est valde no. ¶ †Sed cōtra hoc ⁊ contra tex.fortiter opp.de.c.ꝓhibemus.⁊.c.significauit.j.de censi.vbi dicitur qḋ eps̄ nō pōt nec dꝫ ecclesiā de nouo constituere censualē.So. Gof.intelligit qḋ ista pensio prius archiepō soluebatur:⁊ ſm hoc cessaret notabile prius collectū:sꝫ Host.dicit ꝯtrariū qḋ de nouo fuit impositus quod dicit colligi ex tex.ibi autoritate epī ⁊c.alīs dixisset litera post verbum ꝓficeret:⁊ interim idē.S.anteꝗ solueret pensionē ⁊c.Et dicit Host.qḋ ex rationabili ⁊ fauorabili causa imposita fuit de nouo hec pēsio:qḋ fieri potest tm̄:ſm eum.alle.eo.tit.c.significauit.⁊ cum hoc dicto Host.transeunt hic cōiter doct.sed ego latius vltra alios cōsiderando.dico sic.ꝙ aut eps̄ de nouo constituit censum persoluendū loco donatarij consentiente rectore de cuius ꝑiudicio agitur ⁊ potest:tum qꝛ subest causa vt subueniatur necessitatibus religiosorum ob quā causam facta fuit donatio.ar.ap.in.c.j.de reb.eccle.nō ali.li.vj.⁊ in.c.constitutus.⁊.c.cū dilectus.⁊.c.cū venerabilis.de reli.do.tñ qꝛ ista cōstitutio census est temporalis:qꝛ expirat mortuo vel cedente ꝑlato:cum ecclia postmodū cedat in vsus loci donatarij.⁊ sic nō ꝓprie pōt dici ecclīam ꝯstitui cēsualē vel saltē ex causa legitima ⁊ fauorabili.pro hoc qḋ leg.⁊ not.in.ca.preterea.⁊.c.prohibemus.de censi.aut eps̄ vult cōstituere cēsum rectore ecclesie reluctante.⁊ tunc puto qḋ aut rector multū abūdat:⁊ locus cui facta est concessio est multū indigens:⁊ pōt:ar.in.d.c.j.de re.eccle.non alie.lib.vj.⁊ qḋ no.in.c.cōstitutus.de reli.do.⁊.xxv.q.ij.in summa.vbi est bo.gl.aut rector nō sic abundat:⁊ eo inuito nō poterit hec pensio cōstitui.ar.c.consultationibus.de do.⁊ in.d.c.j.⁊ qḋ ibi no.⁊ in.c.apostolice.de do.vbi dr̄ qḋ etiam de rebus sui epatus non pōt donari ecclesie cum graui preiudicio[d] sue ecclesie:fortius cū graui preiudicio alterius ecclesie.Et hec nota:qꝛ multū limitant ⁊ declarāt.d.c.cōsultationibus.scd̄m predicta pōt intelligi tex.a cōtrario sensu.in.c.extirpande.c.si.de ꝓben.⁊ not.bene illū tex.a contrario sensu:⁊ vide qḋ dixi. ¶ †Opp.⁊ videtur ꝙ ex quo hoc beneficium non vacabat:non poterat alteri concedi.vt in c.j.de conces.preben.sol.gl.s.qḋ contrarium procedit quando collatio fit certe persone que de facili desiderat mortem alterius.Secus si fit collegio:qꝛ cū nemini videatur datum cessabit votum captande mortis:pro hoc ſm Host.quia naturale vitium est negligi quod cōmuniter possidetur:vt se nihil habere qui totum non habeat arbitretur vt dicit text.in l.ij.C.qñ ⁊ quibus quar.pars de.lib.x.vel ſm.d.Anto.nō potest tradi ille titulus quo respectu ab alio possidetur:sed potest tradi quo ad proprietatem quo respectu a concedēte tenetur qui sibi preiudicare potest ar.in.l.si.C.de pac.sed certe per hanc solutionē nō tollitur votum captāde mortis si concessio fieret certe persone.Nec obst.l.fin.qꝛ ibi consentit is de cuius hereditate agitur ⁊ posset ipse disponere contrarium:sed hec concessio semel facta nō potest reuocari maxime per sacerdotem de cuius morte timetur.Fateor tamen quod cōtrarium loquitur de collatione respectu tituli:sed eadem est ratio quando concederetur in proprietate si concessio fieret certe persone.argumen.in.c.j.de conces.preben.ideo tene opi.gl. ¶ †Opp.⁊ male dicit tex.in fi.quod ideo isti canonici vitiose nō sunt possessionē ingressi:quia possidebant per illū rectorem ecclesie:nam in vita sacerdotis nunꝗ habuerunt possessionē:quia non acquiritur sine aīo ⁊ corpore:vt in.c.cum nostris.⁊ qḋ ibi no.j.de cōces.preben.⁊ in.l.quēadmodū.ff.de acquiren.pol.⁊.l.lꝫ.C.eo.Solu.dicit glo.ij.forte metu ꝯtrarij qḋ recipiendo pensionem autoritate epī acquisiuerunt possessionē:⁊ archieps̄ eam amisit:dat sic in donante seu vendente ꝗ retinēdo sibi vsumfructum videt possessionem tradidisse.C.de dona.l.quisquis.Et ideo mortuo illo rectore non perdiderunt possessionem:sed eam perdidissent si iam neglexissent:vt in.l.si de eo.ff.de acquir.pol.Not.glo.qḋ si precedēte titulo habili ad translationeꝫ dominij soluitur pensio de autoritate titulū concedētis:videtur transeata possessio:[e] ⁊ ſm hūc intellectum summaui ⁊ est intellectus not.⁊ ꝓcedit quando alius non est in possessione:alias autem per solutionē pēsionis ignorāte possessore nō trāsfertur possessio:vt leg.⁊ not.in.l.quāuis.de acqr.pos.vbi per Bar.⁊ vide gl.⁊ Bar.in.l.qui vniuersas.ff.eo. ¶ †Et per hoc solue cōtrarium qḋ posset formari.de.c.inter dilectos.de fi.instru.vbi dicitur ꝙ locatio nō ꝓbat possessionē:debet enī intelligi qḋ non probat alio possidēte.Itē nō ꝓbat in preiudicium tertij ignorātis:sed in preiudicium soluentis ⁊ prestantis autoritatem ⁊ ꝯsensum solutioni bene ꝓbat p hoc.c.cum venerabilis.de relig.domi.vbi ꝓbasset possessionē si instrumētum nō fuisset cācellatum in loco suspecto. ¶ †Et ad id qḋ dr̄ qḋ sine corpore non acquiritur possessio dic quod hic fingit corpus interuenisse:quia ille actus corporalis:quo antiquus possessor possessionem acquisiuit:fingitur per solutionem pensionis laco illius cui nunc queritur:sicut dicit Bart.in actu cōstituti:qñ.s.quis constituit se possidere nomine alterius per quē actū transfertur possessio sine alio actu corporeo:vt in.l.quod meo.ff.de acqui.pos.⁊ ibi per Bar.Inn.fuit varius in hoc:primo enim sentit qḋ isti canonici habuerūt possessionem in vita rectoris:quia rector icepit possidere eorum nomine.Et si dicatur qḋ possessio sine corpore non acqrit.Rñdet ꝙ hic fuit corpus clerici possidentis eorū noīe.dicit tñ qḋ ad oē dubiū tollendū debuit clericus a se abijcere possessionē ꝗ solo aīo abijcit ⁊ amittit.l.lꝫ.C.de acqr.po.⁊ constituere se possidere noīe canonicoꝝ:⁊ sic omnino possiderēt canonici.Hec sol.seu intellectus est verus in se:sꝫ diuinat ad tex.⁊ qḋ hic nō apparet istū rectorē expresse voluisse possidere noīe canonicoꝝ.Et iō forte Inno.trāsit ad aliā sol.dicēs ꝙ spāle est in ecclesia ꝙ ex ꝗ aliqd recipit noīe possessionis possessionē hꝫ.s.de ꝯsue.c.ij.ſm eū.Aduerte qꝛ aliqui vt dixi intelligunt hoc dictū Inno.ꝙ speciale sit in ecclesia:vt qcqd ꝑcipiat in signum tradite possessionis:trāsferat possessio ex quo cōstat de aīo volentis possessionē trāsferre:⁊ ita intelligit do.An.⁊ Inn. ¶ †De quo multū admiror cū hoc expresse videat ꝯ ea que leg.⁊ no.in.c.ij.de consue.nā vigore consuetudinis introducentis istū actū in signū tradite possessionis transfertur ibi possessio sine actu corporali:secus ergo si consuetudo nō adesset:qꝛ tūc nō sufficeret[f] aliqd dare puta fustem vel terram noīe possessionis[g]:ꝙ expresse vult ibi Inn.⁊ cōmuniter doc.Et expressius adhuc sentit hic Inn.in.c.literis.s.eodē.vbi dicit ꝙ bene pōt introduci cōsuetudo:vt si aliqd detur in signum quasi possessionis iuris prebendalis videatur trāslata possessio:secus si consuetudo nō subest:etiā si expresse verbo diceretur do ⁊ trado tibi possessionē iuris prebendalis.⁊ etiā

Sebasti.Sapia.

¶ Uacante.vide Moderñ.in.l.clā possidere.§.q ad nūdinas.ff.de acqui.pos. Bart.in l.j.§.interdictum ff.vti possìde.vid etiā Alexā.i.l.j.§.nuntiatio.ff.de ope.no.nun.⁊ in.l.quēadmodū.ff.de acqui.pos.

Anto.Francis.

¶ Pōt possidere De monacho an possit habere ꝓpriū vel administrationē bonoꝝ.dicas qḋ nec cum cōsensu abbatis nec sine non pōt hr̄e ꝓpriū vt i locis hic alle.⁊ in.c.nolo.⁊ in.c.nō dicatis.xij.q.j.imo si sine cōsensu abbatis vsqꝫ ad eius mortē pecuniā vl̄ qd aliud teneret nō est ei miserandū vt in locis hic allega.de ꝯsensu aūt abbatis pōt aliqd habere quo ad vsum ⁊ administrationē:vt in c.ij.de stat.mo.et cōuenient.bus oculis superioris dr̄ hr̄e quasi ꝓpriuꝫ ad vsum suū ⁊ nō ꝓpriū ꝓprie vt dixit Bald.in.l.i.in vij.qō.C.de his q̄ pe.no.vbi etiā dicit qḋ alīs si ꝓpriū hꝫ monachal regula infringit p text.in.c.ꝗto.de of.or.⁊ vide ꝗ ple.hñr in ca.cum ad monasterium hic alleg.

Sebasti.Sapia.

¶ Qḋ si habens.hoc dictū seqt firma.in tracta.de gabellis.i.ij.parte octaue partis principa.q.vlti.

¶ Graui ꝑiudicio.adde old ꝯsil.cclx.⁊ vide qḋ idē voluit ꝯsi.cclxij.

¶ Trāslata pos.adde raph.cum.consi.cim.

¶ Non sufficeret.Adde do.d Ro.deci.cclxxv.in nouis hoc eo.ti.vbi seqūnt dicta Inno.i.d.c.i literis.

¶ Possessionis.sꝫ an debeat intelligi potius pensionis quā possessio

plus dicit φ si consuetudo est vt per installationē factā i certa sede acquiratur quasi possessio iuris ep̄alis seu archidiaconalis vel alterius dignitatis. si installatio sit i alia sede q̄ ꝺputata per ꝯsuetudinē nō trāsfertur possessio: quia cum talis cōsuetudo sit p̄ter ius nō dʒ extēdi ꝓm euʒ. ff. de leg. quod cōtra. qđ est bñ notādū: dico ergo φ Inno. hoc intellexit: qñ aliqđ datur noīe petitiōis: quia tūc bñ trāsfertur possessio: qꝛ videtur tūc velle possidere noīe illi⁹ ꝛ ex actu ficto trāsfertur tūc vera possessio: vt. s̄. dixi. ꝛ facit. l. certe. §. j. ff. de p̄ca. Sʒ inquātum dicit hic Inno. φ speciale est in ecclesia nō ꝓcedit: qꝛ idē est i quolibet priuato per rōnem p̄dictam: vt no. in. d. l. qui vniuersas. ꝛ. l. quāuis. ꝛ vide qđ no. Io. an. in addi. Spec. in titu. de emp. ꝛ ven. §. sciēdum. ver. ꝛ not. ꝛ quedam tractat hic. d. Anto. de acquisitione possessionis sine vero actu corporali que traduntur per legistas in. l. qđ meo. ꝛ. l. si id. ff. de acquir. pos. vide per glo. ꝛ doc. in. d. c. ij. de cōsue. vbi dico. Et per p̄dicta soluitur cōtrariū qđ formari posset per. c. pastoralis. j. de priuile. vbi ecclesia cui facta est concessio alterius ecclesie nō pōt sine speciali licētia ep̄i intrare possessionē illius ecclesie: dicit enim φ hic prius habuerunt possessionem autoritate ipsius ep̄i: vt etiā not. in d. c. pastoralis. Et hec solu. plus placet q̄ solu. abbatis dicētis hic qđ cōtrarium loquitur qñ cōcessio fit per papā q nō intēdit diocesano facere preiudiciū. hoc. c. intelligitur de priuilegio ipsi⁹ diocesani: qđ ꝯ eum large interpretandum est. ꝛ hanc sol. visus est sequi Host. dicēs aliud esse qđ autoritate diocesani nunq̄ interuenit: vt in contrario ꝛ aliud qđ a p̄ncipio interuenit vt hic. Mihi placet primū dictum: ꝛ puto qđ etiā habita cōcessione ab ipso ordinario non lʒ ingredi possessionem sine ipsius autoritate. ꝛ hoc dico ꝓbari hic a contrario: in eo qđ papa dicit istos non fuisse vitiose possessionē ingressos: qꝛ iam prius possidebat per alium. Si ergo clericus nō possedisset noīe istoꝝ non potuisset sine vitio ingredi possessionem sine autoritate episcopi. ad p̄dicta facit. l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos. ꝛ. l. ij. ꝛ quod ibi no. C. e. ti.

15 ¶ † An autem ille cui facta est concessio in titulum possit ingredi possessionē ꝛ administrare ꝓpria autoritate. dic vt plene not. in. c. trāsmissam. de electi. Et quia ibi cōmuniter tenetur quod sic: pulchrum est inuestigare rōnem diuersitatis quā puto esse hanc: quia qñ conceditur ecclesia in proprios vsus videtur concessa vt quedā proprietas. ꝛ causa possessionis ꝛ ꝓprietatis est separata: imo nihil cōmune habet proprietas cum possessione: vt. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. ideo nō lʒ etiam domino intrare possessionē inuito possessore vt. d. l. si ex stipulatiōe. facit. xvj. q. vj. placuit. ꝛ. l. si quis in tantam. C. vnde vi. sed quando confertur in titulum tūc principaliter videtur cōcedi potestas administrādi ꝛ sic cōstat illa cōcessio circa incorporalia ꝛ in acquisitione istoꝝ iuriū incorporalium sufficit patiētia dñi. ff. de ser. l. fi. ꝛ. l. quoties. eo. ti. ꝛ. l. j. quēadmodum ser. amit. no. Inno. in. c. bone. ij. de post. pre. ꝛ. c. cōquerēte. de offic. or. quam quidē patientiam ꝛ autoritatem habuit eo ipso quod superior cōfirmauit electionē de eo factā vel sibi beneficiū cōtulit: vt in. d. c. trāsmissam. ꝛ hoc nota. quia nemo tangit quod meminerim.

16 ¶ † Ultimo no. hanc gl. penul. in fi. ꝛ eam pondera. que innuit qđ si habens ciuilem possessionem negligit naturalē perdit[a] ciuilē quā habebat. sed gl. non dicit intra quātū tp̄s dicit negligere. Quidam vt refert Inn. in. c. querelam. de electi. dicūt φ intra annū perditur si verus possessor scit illum possidere de facto. ar. in. l. si finita. §. non aūt. ff. de dā. infec. Alij vero dicūt qđ per lapsum. x. vel. xx. anno. ar. insti. de vsuca. §. sed tñ. sed hic Inno. hoc vltimum reputat absurdum vt tm̄ tempus requiratur ad possessionē acquirēdam quantū ad proprietatem prescribendā. ideo dicit hoc relinquendum arbitrio iudicis. ar. in. l. j. ff. de iu. delibe. ꝛ. c. de causis. de offi. deleg. sʒ Barto. in. d. l. si de eo. §. j. ff. de acquir. pos. facit duo mēbra: quandoq; enī habēs ciuilem scit alium ingressum naturalem ꝛ tūc eo ipso perdi si statim nō vadit ad possessionē. quia videtur suspicari qđ possit repelli. ꝓ hoc l. qđ meo. i fi. ff. de acquir. pos. ꝛ. l. iij. §. cū igitur. ff. de vi ꝛ vi ar. hoc mēbrū itelligo ego quādo incontinenti habet cōmoditatē ꝛ non vadit. Sec⁹ aūt si non habet ꝯmoditatem: nō enī tenetur incontinenti currere: sed pōt amicos colligere ꝛ alia necessaria preparare. ꝛ sic dicitur φ nō hʒ animum deserendi possessionem ꝛ eam nō perdit cum retineatur animo. Et ꝓ hoc qđ le. ꝛ no. in. c. olim. el. j. j. e. ꝛ in. c. significasti. de homi. Et ipsemet Bar. in l. iij. §. cum igitur. preal. dicit quod qñq; dabātur sex mēses: vt qꝛ ꝓm qualitatem persone ingredientis pos. requiritur maximus apparatus. Itēʒ tñ in. l. j. C. vnde vi. sentit de tribus diebus. Concludē ergo in hoc primo membro qđ si scit aliū possessionem naturalem ingressum debet ire q̄ citi⁹ pōt: qđ si nō facit videtur facere hoc ex timore ne repellatur: ꝛ sic perdit possessionē: sʒ intra quātū tp̄s dicatur potuisse. hoc enī relinquēdū est arbitrio iudicis qui ex varijs ꝯiecturis animū informabit. Et in hoc mēbro restringo ꝛ saluo opi. Inno. in. d. c. querelā. Aut habēs ciuilē scit eā vacantem vel ignorat alium ingressum. ꝛ dicit Bar. qđ si negligat tāto tēpore qđ res quasi perijt: ꝓdit ciuilem: qꝛ videt eam habere ꝓ derelicta. ar. in. d. l. si de eo. si vero nō negligit tāto tp̄e qđ res quasi periret: tunc ꝓ lapsum longi tp̄is perditur: qꝛ ꝓ cursum huius tp̄is inducitur obliuio: vt not. i. l. si id. de acqui. pos. ꝛ tp̄s. x. anno.[b] dʒ lōgū: ꝛ ex tūc incipit quis prescribere contra absentem: nam prius ante lapsum. x. ann. nō currebat prescriptio: quia possessio ciuilis erat penes absentē: ex quo ignorabat qđ alius erat ingressus possessionem naturalem. ita not. voluit gl. in. l. j. C. de ser. fug. Barto. facit de ea magnum festū ibi ꝛ Dy. in regula sine possessione. de reg. iur. lib. vj. ꝛ tp̄s. x. an. dʒ lōgū: vt in ti. de longi temp. prescrip. ꝛ qđ ibi no. in. l. de quibus. ff. de leg. ꝛ hoc casu poterit saluari opi. illa quam Inn damnat. in. d. c. querelam.

1 ☞ Petitorium ꝛ possessoriū si simul a diuersis intētentur agitur super possessorio: suspenso petitorio.
2 Causa matrimonialis spectat ad ecclesiasticum siue agatur de eius substantia siue maritus petat vxorem: vel econtra.
3 Procurator potest cōparere in causa qñq; ipse ꝛ quandoq; dominus.
Procurator an censeatur reuocatus: si dominus comparet per se.
4 Litere scđe primarum reuocatorie debent sp̄aliter facere mentionem de primis ꝛ de omni notabili clausula in eis contenta.
5 Clausula appellatione remota non tollit facultatem appellandi ex notorio grauamine: ꝛ a casib⁹ in iure expressis.
6 Exceptio dilatoria licet nō opponatur nisi ante lit. cōte. tamen ꝛ post potest opponi si reus protestetur qđ contestando litem non intendebat a dilatorijs recedere.
7 Possessorium quare potius suspendit petitoriū intētatum circa eandem rē q̄ circa diuersas res.
8 Possessorium habet priuilegium suspensiuum: siue opponatur ante siue post lit. contesta.
9 Spoliatus iuribus incorporalibus hʒ interdictū restitutorium.
10 Actor quo casu inuit⁹ cogit litigare postq̄ recepit literas super aliqua causa.
11 Priuilegio impetrato ꝯtinenti cōmunem fauorem quo casu liceat renuntiare vel ab impetrante vel ab alio.
12 Eligētes possunt ab electione recedere ante presentationem electionis factā qñ. s. elegerūt iure ꝓprio: alias secus.
13 Reus si ꝓbauit rē ab actore petitā esse suā: actore nihil probāte: an non solum absoluetur ab instantia sed pronuntiabitur pro eo.
14 Sententia lata super estimatiōe nō valet si res ꝛ non estimatio fuit petita.

Iudex

nis. d. abb. in. c. ij. d ꝯsue. dicit φ sic ꝓ vbū p̄ēsiones h positū. tu dic ꝯ qꝛ hic est titulus de resti. spol. iđ potius dʒ aptari ad possessionē q̄ ad pēsionē. l. imperatores. ff. d in diē ad ie. itē qꝛ hic agit de possessiōe trāslata pri⁹ in istos canonicos sed an bñ dicit. d. Anto. φ sic. ꝛ est speciale in ecclesia. ad h alleg. l. raptores. C. de episc. ꝛ cleri. vbi trāsfertur possessio i eccl'am sine traditiōe ꝛ ꝓbat i. d. c. ij. ibi: nō fuit rōne cōsuetudinis. quia ibi nō volebat cōsuetudo nisi fuisset approbata ꝓ papā. ꝛ iđ archi. dicit in d. c. moderamine qđ est sp̄āle in ecclesia. Et pondera qđ i casu illius d. c. ij. est possessio ciuilis effectus est magn⁹. viđ. d. pe. ibi: iđ bal. in. l. fi. C. de sa. san. ec. dt qđ est possessio ciuilis. and. barba. Sebasti. Sapia.

a ¶ Perdit. Quāto tp̄e ꝓdat possessio ꝛ qualr vide Ange. ꝛ Imo. in. l. furtū. §. fundi. ff. de vsucapi. Ange. are. i. §. qđ aūt. insti. de vsuc. plene per Feli. in c. vigilāti. col. pe. ꝛ vlti. j. de p̄scrip. ꝛ alex. i ꝯsil. cxiij. inci. visis ꝛ sepius recēsit⁹s. in. ij. col. in. v. volu. vbi tʒ φ requirat negligētia per lapsum decennij ꝯ Inno. ꝛ idē tenet Alex. in consi. vj. incipi. circa ꝓcessum. co. iij. ꝛ in ꝯsi. xxxiij. inci. ponderatis. circa. fi. in. ij. vol.

b ¶ Decē annorū. adde pau. de cas. ꝯsi. xcvj. ꝛ petr. de anch. ꝯsi. cxlv. vbi dicit qđ notarius nō exercens notariā ꝓ. x. ann. amittit q̄si pos. ei⁹ notarie. Ant. franc.
¶ An locatio ad x. an. dicat ad longū tp̄s. dicas qđ i fra. x. anno. dʒ ad modicū tp̄s vltra aūt dʒ ad lōgū: d q̄ in l. j. §. q in perpetuuʒ. ff. si ager vecti. vel emphy. pe. ꝛ vide plene ꝓ d. car. i cle. j. §. fi. i iiij. q. de reb. eccl. nō ali. ꝛ ꝓ Alex. i l. si filio. in. §. fi. ff. so. ma. ꝛ vide plene ꝓ alex. in cōsil. xviij. i. iiij. p̄te ꝯsi. ꝛ adde qđ locatio ad lōgū tp̄s dʒ eē alienatio: vt in. c. ad audiētiā d re. ec. nō ali. ꝛ in. l. fi. cū gloss. ff. si ager vect. vel emphyt. pet. ꝛ de notario nō exercēte offiīm ꝓ. x. annos an ꝓdat q̄si possessionē notariat⁹ vide q̄ habent i. l. barbarius. ff. de offi. p̄tor. ꝛ viđ Inn. i c. fi. de fi. instru. ꝛ viđ ꝓ Alex. post bart. i. l. herenni⁹. ff. de cur. et vide Inn. i. c. j. de fi. instru. vbi dicit qđ ꝓ quasi possessionē tabellionatus nō ꝓbat qs notarius sed ꝓ priuilegiū vel publicum instrm̄ de quo ēt ꝓ Ang. in aut. de tabellio. in p̄nc. ꝛ in. §. hinc nobis. de here. ꝛ fal.

Iudex licet cõstet sibi actorẽ qui tñ nil probauit ex confessione rei habere iustitiam: debet eum absoluere ab instantia. 16.
Papa solus potest vltra contenta in libello pronuntiare.
Actor et reus si vterq; probat que sunt partes iudicis.

Ex conquestione.

¶ † Si altero cõiugum matrimoniũ accusante alter petat restitui ante oĩa restituit. Ego summo sic generaliter. Si actore agente petitorio reus super eadem re deducit possessoriũ procedi tur i solo possessorio suspẽso petitorio. primo ponitur appellãtis querela. secundo iudicum datio. ibi: mandamus. ¶ Casus literalis. Quidam miles. C. nomine. B. mulierem in vxorem accepit. et eam maritali affectione pertractans filiam suscepit ex ea: tandem sine iudicio ecclesie a se remouit eãdem: et literas ad iudices impetrauit vt matrimonium accusaret de consanguinitate: sed anteq̃ mulier a iudicibus citaret: coram diocesano episcopo virum sibi restitui postulauit. et ob hoc ad sedem apostolicam nuntium destinauit: demũ coram prefatis iudicibus constituta aliquando per se aliquãdo per procuratorem ante cause ingressum et post. virum suũ sibi restitui postulabat. Iudices restitutione denegata in principali procedere voluerunt: vnde ipsa ad sedem apostolicam appellauit. et conquesta fuit domino pape. vnde papa mandat iudicibus quatenus si est ita: mulier virum restitui faciant: et quicquid post appellationem factum est debeant in irritũ reuocare audientes postmodum causam super consanguinitate debito fine terminantes eandem. Ber. ¶ Nota quod maritus dicitur spoliare vxorem eo ipso quod sine iudicio ecclesie a se eam remouet. idẽ si spõte recessit: et volẽs redire non admittitur vt not. gl. in c. significasti. de diuor. et in c. intelleximus de adul. et c. literas. j. eo. Inn. in c. veniens. de re. ¶ Not. quod matrimonium dr accusari si dr non potuisse cõtrahi obstãte cõsanguinitate: licet solummodo agat ad dissolutionẽ dico tamẽ quod improprie dicitur accusatio: ex quo nõ agit ad penam incestus. ¶ † Not. iij. et tene menti quod coram iudice ecclesiastico potest peti restitutio coniugum. hic enĩ mulier priusq̃ aliquid pponeretur contra matrimonium petijt restitutionem coram iudice ecclesiastico. et sic causa matrimonialis spectat ad iudicem ecclesiasticum. nõ solũ cum tractatur de substantia vinculi: sed etiam cum agitur possessorio. et facit. c. j. de cõiu. lepro. et c. ex parte. et c. ex lris. de sponsa. vide quod nota. Io. and. in addi. Spec. in ti. qui filij sint le. sup verbo cõpetit. et qd dico in c. nõ est. j. de spon. et qd not. Io. an. in c. cum. C. laicus. de fo. compe. lib. vi. ¶ † No. quarto qd in eadem causa potest quis comparere quandoq; per se: quãdoq; per procuratorem. An aũt comparendo per se videat reuocare procuratorem. vide bo. tex. in c. si quem. de procura. libr. vj. ¶ † Not. ar. op. ad hoc qd vt secũde litere reuocẽt primas: nõ solum de eis debet facere mentionem: sz ẽt de clausula appellatiõe remota posita in ipsis primis literis. Et sic refert Ho. tenuisse magistrũ suũ: ipse tñ dicit q de consuetudine hoc casu non admittitur exceptio: et remittit ad no. j. tit. j. c. ij. Ego puto qd de qualibet notabili clausula sit fienda mentio quãdo talis est qd ea expssa papã reddidisset difficiliorẽ ad cõcedendũ: et hinc est qd iura volunt de prioribus literis fiendam mẽtionẽ spãlem. in c. ex lris. j. de do. et cõtu. et s. de rescrip. ca. in nostra. et hoc relinquitur arbitrio iudicis sicut generaliter dicimus in qualibet surreptione: vt in c. super literis. et qd ibi no. s. de rescri. ¶ † No. singulariter iuncta gl. pe. q clausula[a] appellatione remota non tollit facultatem appellandi ex notorio grauamine:[b] sicut non tollit in casibus in iure expressis cessat enĩ hoc casu presumptio calũniose appellatiõis. Et hec potest esse rõ huius casus. et c. pastoralis. de ap. facit ad pdicta. c. inter cetera. de re iud. ¶ Oppo. et videtur qd nullo iure debebat mulier admitti intẽtãdo possessoriũ: maxime suspẽdẽdo petitorium mariti: aut enĩ excipiebat de sua spoliatiõe et duplici ratione non debebat audiri. Prima est: qr lis erat cõt. super petitorio: et hec exceptio ẽ dilatoria: et sic pponẽda ante lit. contest. vt in c. inter monasterium. de re iu. et no. an. c. fi. s. de or. cog. et tex. cũ gl. in c. j. ij. q. iij. Scdo quia p exceptionẽ nõ dz quis cõsequi restitutionẽ: vt in c. ij. s. de or. co. cuius ↄtrarium pbatur hic. aut hec mulier agebat et sic deducebat spoliationem per modũ actionis: et sic etiam nõ debebat admitti: saltem eo modo quo fuit admissa pluribus rationib9. primo enim aut per viam reconuentionis. et non debebat admitti post lit. cõte. sm opi. quã tenui in c. j. de mu. pe. Item si debuisset admitti sm aliã opi. que hz q durãte iudicio possit fieri. vt tenet ista glo: et aliqui. in d. c. j. nõ debebat suspendi petitorium mariti. quia causa conuentionis et reconuentiõis debet simul tractari et vna sñia terminari: vt in dicto. cap. ij. aut non in viam reconuentionis: sed in viam petitionis deduxit possessorium et etiam nõ debebat suspendere: sed debebat habere locũ illa regula qui prior appellat prior agat: vt dicit tex. in d. c. ij. et in l. qui prior. ff. de iu. et ex predictis pz difficultas huius. c. magis clare q̃ ponunt gl. et doc. et metu horũ ↄtrorũ gl. ij. multũ instat circa itellectum. c. et ↄclusiue vr velle quod ex quo lis erat cõtest. in petitorio non debebat mulier audiri nec excipiendo: qr est dilatoria. nec agendo qr hec actio nõ hz vim dilatorie cum suspendat petitorium: sz hic fuit audita: qr ante lit. cõte. et post semper petijt restõnẽ et cõpulsa p iudicem intrauit iudiciũ pprietatis. et tandem cũ nõ proficeret appellauit. cõtra hunc intellectum gl. facit: qr a principio debuisset appellare qñ admittebat ante lit. conte. nã intrãdo iudicium proprietatis vr renuntiasse oĩb9 dilatorijs: vt in d. c. inter monasterium. et iudex procedendo ad vlteriora videtur rejecisse illã petitionẽ: vt in c. ex parte. el. ij. de appel. quinimo expresse iudices denegauerunt hic restitutionẽ ante lit. cõte. et nõ fuit appellatum et hoc reddit intellectum glo. falsum. ¶ † Nisi sustineatur sm modernos qñ fuit protestata qd cõtestãdo litẽ[a] non intendebat recedere a dilatorijs et iuribus sibi ↄpetẽtib9 quod bene no. et allego in simili qd le. et not. in c. ad dissoluendum. de despõ. impub. vbi vide. Ex his enĩ habes modũ preseruandi dilatorias post lit. cõte. si iudex instat precipiendo contestationem fieri. sed in casu huius. c. nõ puto hoc necessarium propter priuilegium possessorij: vt statim dicã. Item aduerte qr per hunc intellectũ gl. sic iustificatũ nõ tolluntur oĩa contraria que superius formaui maxime illud quod non debebat petitorium suspẽdi p d. c. ij. vbi pz quod etiam si ante lit. conte. intentatur possessorium a reo: nõ p hoc suspẽditur petitorium: sed pceditur sup vtroq;. Io. an. sup tex. primo soluit qd vir fuit hic primo conuent9 a muliere sup restitutione fienda coram ordinario. ideo nõ potuit sibi inferri questio pprietatis[b] ante restitutionem: vt in c. fi. s. de ordi. cog. sed hec solutio nõ est oĩno tuta: qr intrãdo postmodũ iudiciũ pprietatis et non excipiendo de pẽdẽtia possessorij videt renũtiasse[c] illi priuilegio: opz enim ad hoc vt impediatur accumulatio petitorij qd excipiat de priuilegio et pẽdẽtia possessorij: qt no. in d. c. super. et per Inno. in c. j. de mu. pe. et si non admittebatur exceptio debebat appellare: als erit sibi imputãdũ. arg. c. cũ dilectus. de ele. et in c. ex parte. ij. de ap. et qd no. glo. in cle. vna. de do. et cõtu. nisi soluendo dicas: vt. s. dixi saluando glo. q hic mulier a principio excepit et tãdem cõpulsa per iudices intrauit iudiciũ proprietatis premissa protestatione q p hoc non intendebat recedere a possessorio prius inchoato: hoc tamen est diuinare et non omnino tutũ: et forte Io. an. non cõfisus de hoc intellectu transit ad aliã sol. quã ponit hic Hofr. et originaliter fuit Io. glossatoris[d] ij. q. ij. c. j: qd aut sit reconuẽtio intentando possessorium super eadem re de qua principaliter agitur: et hz priuilegiũ suspensiuũ. et ita loquitur hic. Secus si reconuentio sit super diuersa re: qr tunc habet locũ. ca. cum dilectus. de or. cog. et alia contraria superius formata: et hanc opi. sequitur glo. in c. fi. e. ti. Uin. et Abb. et Inno. hic. et ideo consuluit gl. palleg. qd vtilius est cõuẽto petitorio agere de spoliatione super eadẽ re q̃ excipere. p hac lect. optime facit. c. cum ecclesia. de causa pos. et ppri. vbi canonici petebant electionem per se factam confirmari et aduersarijs precipi ne ipsos postea molestarẽt: quominus libere eligant: et aduersarij petierũt restitutionem: nec per hoc tñ fuit suspẽsa petitio canonicorum: imo fuit pcessum tanq̃ super mutua petitiõe. Ad hoc. c. respondet scdo aliũ intellectum q hec mulier primo excepit et sic repulit virũ ab agẽdo. et postea egit. Certe hec lec. diuinat qr nihil dicit tex. de exce. sz tm de peti. Scdo rñdet qd spoliatio h erat notoria. nã primo spoliauerat mulierẽ. et postea accusabat mrimoniũ de ↄsanguinitate. iõ añ oĩa erat fiẽda restõ: nec h dr suspẽdi petitoriũ sz possessoriũ notoriũ prius terminari. ppter piculũ aiarũ: ne ex dilatione daret materia adulterandi: et hec dicta Host. nõ placẽt Io. an. primo p istum tex. q̃ mandat igri si ita est et sic nõ erat spoliatio notoria. Itẽ nõ ob. c. cũ ecclesia. qr ibi solũ iplorat offĩm iudicis vt ↄfirmaret electionẽ. nõ enĩ itẽdebat actio ibi ↄ certã psonã: et iquãtũ petebat ihiberi aduersarijs ne molestarent nõ intentabatur petitoriũ sz possessoriũ retinẽde: et ob hoc residet Io. an. cum pdicta opin. Io. et sequaciũ. dicit tñ qd ex casum q̃ pnuntiari petit nõ tenere mrimonium carnale vel spũale. istud raro vel nũq̃ veniet i practica qd agẽ petitorio reconueniat possessorio recuperande sup eadẽ re: mouet vt arbitror qr ↄuẽt9 petitorio psupponit possidere. nõ ergo posset petere restõnẽ eiusdẽ rei quã possidet cũ ei posset dici qd queris intus habes: vt dicit Io. an. et Hosti. tandẽ in fi. c. tenuit hãc lec. cõem dicens posse dici quod possessoriũ scdo loco ppositũ: ex quo versatur

---

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Qd clausula. vide Deciũ post fel. in ca. ex pte. ij. col. iiij. v. qnto fallit. s. de of. deleg. vbi tradit rñam i oĩ materia q lz pcise exceptio vel allegatio alicui9 excludat: nũq̃ vr excludi si talis allegatio sit notoria.

[b] ¶ Notorio grauamine. adde eũdẽ ↄsil. xliij. j. lib.

[c] ¶ Qd proprietatis. pondera si pt dici qd ista exceptio spoliationis lz sit dilatoria hz cãm successiuã, iõ põt opponi post litẽ ↄte: vt pbat i l. i. cũ sua gl. ff. de fe. vide ibi ang. et q̃ ibi remisi. An. Barba.

[d] ¶ Ioã. glossatoris. p opi. Io. dico fore casum in indiuiduo in ca. literas. j. eodem. Andr. Barb.

circa eandem rem preiudicet petitorio remittens ad.c.j.eod.
literas.post prin.ꝛ vide de hoc in Spe.de pe.ꝛ po.post pnc.
ver.si vero.ꝛ hec lec.communiter tenet per doct.modernos.
¶ Sed ego pro clariori intellectu.ca.ꝛ materie quero de tribus. Primo quare possessoriū intentatū circa eādem rē habet effectum petitorꝫ prius intentatum suspensiuum:ꝛ non sic cum versat circa diuersam rem. Secundo an possessorium habeat hūc effectum suspensiuum:si intentat post lit.conte. Tertio an lect.communis hu'.c.possit practicari in alijscau
7 sis circa matrimoniū carnale vel spirituale. ¶ † Circa primū dicit hic do.Car.ꝙ disponens potuit moueri ad hanc diuersitatem inducendā:quia quando possessorium deducitur circa idē magis odiosa est violentia. Itē vt possessoriū sit alicuius effectus.nā si admitteretur concursus petitorij:petitoriū traheret ad se possessorium.s.ti.j.c.cū dilectus.ꝛ sic esset cum paruo effectu:aut cum nullo.dicit tñ ꝙ siue iste sufficiāt siue non standū est huic litere:qꝛ sufficit ita scriptum esse.vj.q.iij. scriptū.sed certe prima sua ratio potest calūniari quia minus debet esse odiosa violentia cum pponitur circa eandē rem q̄ circa diuersam:quia pmo casu ex quo spoliator nunc antēq̄ conueniatur intentat petitoriū ptꝫ ꝙ aliquo iusto calore spoliauit:sed non sic psumit qñ violētia fuit commissa circa aliā rem:licet enim non liceat dño ppria autoritate rem suam ab alio detentam occupare.vt.l.si quis in tantā.C.vnde vi.ꝛ de preben.cum qui.lib.vj.tñ minus odiosus esse dꝫ ꝛ minus peccaret si ipse inuadit q̄ si faciet tertius qui nullum ius pretendit.ar.in.l.bona fides.ff.depo.si. Itē scđa ratio sua non est sufficiens;satis enim est ꝙ pōt aliquid operari.ar.in cle.j.d sup.neg.prela.nec propter modicitatē defectus debemus violare regulas iuris de quibus.s.dixi. Ideo reddo aliam rationem quod ideo suspendit petitoriū prius inchoatum:qꝛ nō debet quis ante restitutionem litigare de proprietate rei violenter subtracte:tum quia res est mali exēpli cum quilibet spoliaret ꝛ incōtinenti inchoaret petitoriū:ꝛ sic supplantaret volentē petere restitutionē;tum qꝛ non spoliatus litigaret.de proprietate rei spoliate.nō enī dꝫ contēdere nudus ꝛ inermis.eo.tit.c.frequēs.lib.vj.ꝛ si diceres ipse pōt excipere de sua spoliatione:ꝛ sic illum repellere a petitione sua:dico qđ per hoc non fit sufficiēter prouisum:quia finis exceptionis nō est cōsequi:sꝫ tātum repellere:ꝛ sic remanet res penes spoliatorem vt in.d.c.ij.de ordi.cog.he rationes cessant qñ conuētio fit super alia
8 re.vt per te videre potes. ¶ † Quo ad scđm dubium an pos-
a sessoriā [a] habeat hūc effectum suspensiuum si intentatur post
b lit.contest. [b] do.Anto.obscure loquitur transeundo nō attingendo ita specifice hūc passum. Ego dico qđ sic vsq; ad conclusionē in causa non in vim reconuētionis qꝛ illa non potest fieri post lit.contesta.vt dixi in.d.c.j.de mu.peti.sed per viam conuētionis que propter rationes predictas ꝛ in odium violenti facit silere petitorium prius inchoatum etiā ab aduersario sup eadem re.vt probatur in cle.j.de causa posses.ꝛ proprie.ꝛ ibi gl.ꝛ Pau.de leaza.ꝛ Joan.de lig.ꝛ Inn.hic.ꝛ in.c.ij.s.de causa poss.ꝛ pprie. Non ob.si dicatur ꝙ cū hec petitio habeat effectum dilatorium seu inclusam exceptionem dilatoriā deberet pponi ante lit.conte.sicut dicimus de ipsis dilatorijs.vt sentit hic glo.quia dico ꝙ hoc operatur priuilegiūꝫ possessorꝫ inductum in odium violenti.vt innuit tex.in.d.cl.vna.item quia iste principaliter agit ꝛ actio potest accumulari quandocunq;:sed in quandam consequentiam operatur naturam exceptionis dilatorie rationibus predictis.debet ergo attendi potius causa naturalis q̄ accidentalis.vt.l.qui habet.ff.de tu.ꝛ id quod principaliter agitur ꝛ non per quandam consequentiam.vt.l.j.ff.de aut.tu.ꝛ circa intellectum illius cle.vide quod plene scripsi in.d.c.pastoralis. ¶ Ad vltimum an hoc.c.posset practicari in alijs casibus circa matrimonium carnale vel spūale.vidistis.s.quid dicat Joan.and. Ego dico ꝙ vbi nulla resultat contrarietas semp poterit pra
9 cticari dispositio huius.c.pone duo exempla. ¶ † Primo in iuribus incorporalibus in quibus etiā possessori datur actio.l.si forte.ff.si ser.vendi.ꝛ not.ꝛ in.d.c.examinata.de iudi.ꝛ.c.cum ecclesia.de causa pos.ꝛ proprie.pone enim ꝙ agis negatoria contra me dicendo mihi seruitutem per fundum tuum transeundo non competere.certe potero intētare vtile interdictū [c] vnde vi:ꝛ petere me restitui ad quasi possessionem illius seruitutis si propria autoritate me spoliasti ꝛ sic suspendam actionem tuam ante restitutionem per hoc.ꝛ rationes superius factas.nulla enim contrarietas hic resultat vel absurditas. ¶ Secundum exemplum pone:spoliasti me re corporali: ꝛ postmodum intentas contra me condictionem.l.diffamari.C.de inge.manu.ꝛ.capit.conquerente.s.de offic.ordi.certe potero petere restitutionem illius rei si primo me spoliasti:ꝛ ante omnia debet fieri restitutio:vt hic per rationes.s.inductas.ꝛ idem dico in consimilibus vbi nulla absurditas vel contrarietas oritur.ꝛ per hoc summaui hoc cap.generaliter non restringendo me ad causam matrimonialem:sicut fecerunt doctor.ꝛ hoc nota.quia habes clare spectantia ad intellectum huius.c.alie gloss.sunt faciles. ¶ Nunc venio ad aliqua hic tacta per Inn.ꝛ Hostien.ꝛ satis vtilia ꝛ quotidiana ꝛ trāsibo breuiter ꝛ conclusiue. ¶ Et primo opp.contra tex.aliter.videtur enim quod hec mulier non erat audiēda coram istis delegatis.nō per viam reconuentionis:qꝛ illa debet fieri ante litem contest.vt dixi in.c.j.de mu.petitio.ꝛ qꝛ non potest dici reconuentio si petitio actoris repellitur cum debent simul tractari ꝛ vna sententia terminari iuxta ea que habentur in dicto cap.j.per Barto.in aut.ꝛ consequenter.C.de senten.ꝛ interlocu.om.iudi.nō per viam conuentionis:qꝛ hec causa possessoria nō erat in literis expressa ergo ꝛc.vt patet in.c.P.ꝛ.G.de offi.deleg.soluunt Innocen.ꝛ Joan.and.post eum quod licet hec causa non esset in literis expressa:tñ venit ratione cōnexitatis:quando enim committit aliqđ petitorium idem iudex habet cognoscere de possessorio eiusdeꝫ rei.s.titu.c.ij.ꝛ de sequestra.pos.c.j.ꝛ pro hoc dicto facit quia nō est presumēdum papam voluisse tollere defensiones competentes aduersario.ar.in.c.ex parte.de offi.deleg.ꝛ maxime hoc casu vbi petitio habet inclusum effectum dilatone. Secundo soluunt quod generale est etiā vt lite contra quem litere sunt impetrate possit petere vt per illas literas procedat super contentis tacite vel expresse:quia iudex recipit iurisdictionem supra partes.ꝛ iudicium debet esse commune ꝛ redditur in inuitum:vt.l.inter stipulantem.§.j.ff.de verb.ob.prima ratio mihi plus placet quo ad hoc.c.sed alia ratio procedit generaliter vigore tamen reconuentionis:vt.d.c.j.de mu.pe.sed hec nō est vera reconuentiō:vt.s.dixi:ideo oportet dicere qđ principaliter questio possessoria ratione cōnexitatis
10 includebatur. ¶ † Et hinc sumpta occasione Inno.ꝛ Host.ponunt hic longam gl.quam ego diuido in tres questiones.ꝛ prima sic:an reus contra quem litere sunt impetrate possit illis vti: ꝛ agere contra actorem eo inuito ꝛ nolente agere.ꝛ in hoc Innocē.ponit duas opi.quidam enim dicunt eo sic post presentationem literarum:quia tunc iudex habet iurisdictionem.de ap.super eo. Alij dicunt hoc etiam posse ante presentationem ꝛ qđ impetrans possit ꝯpelli ad exhibendū cū sint cōmunes ꝛ vtriusq; partis intersit:vt.l.iij.ff.ad exhi. Hostiē.multum instat.ꝛ tandem residet i hoc:quod aut litere emanarunt ad instantiam alicuius p priuata vtilitate:ꝛ pōt impe-
d trans eis non vti vsq; ad actum citationis [d] nec valet reus eo
e inuito illis vti: [e] quia aduersarij vsq; ad actum citationis non interest.l.de etate.§.fi.ff.de inter.ac.facit de ap.c.cum cessante.ꝛ nemo inuitus agere compellitur.C.vt nemo inui.per to.ꝛ sic posset oblato libello ante conuentionem desistere satisfaciendo aduersario de expēsis ꝛ interesse.vt in aut.qui semel.C.quomodo ꝛ quando iudex fortius ante citationē cum nec de literis suis laboribus ꝛ expensis impetratis debet cogi facere beneficium.x.quest.ij.precarie.nec ob.si dicatur iudicem recepisse iurisdictionem ex quo recepit literas:quia illas nō exercet ante citationem que est fundamentum ꝛ principium exercitij.de offi.deleg.c.gratum.ad quam procedere non potest ad instātiam rei inuito actore cuius fauore litere fuerunt concesse.argu.l.quod fauore.C.de legi.ꝛ regula quod ob gratiā.de regu.iur.lib.vj.aut litere emanauerunt pro bono publico:licet aliquo instante:ꝛ principaliter impetrante vt si mandatur fieri inquisitio de ecclesijs vel personis.j.de accu.qualiter.j.ꝛ.ij.ꝛ tunc potest iudex procedere ex quo literas recepisset non solum impetrante desistente prosequi negotiū sed ipso inuito ꝛ renuntiante ꝛ quātumcunq; contradicente.ar.de offi.delega.c.quoniam.§.is autem.de collu.dete.cap.j.ꝛ.ij.per totum. Hec dicta Hostien.communiter tenetur:ꝛ satis mihi placent ꝛ puto primum membrum pcedere etiam pa-
f pa motu proprio [f] causam cōmisit debet enim itelligi si actor vult agere cum nemo debeat compelli ad agendum vt supra dictum est:ꝛ videntur emanare in fauorē actoris qui semper tendit ad cōsequendum:non autem in fauorem rei cuius proprium est fugere.iij.questione.iij.cap.j.ideo non debet redundare in dispendium ipsius actoris:facit quod dixi.in.ca.audita.s.eo. Item secundum membrum Hostien.puto pcedere etiam ante presentationem literarum vt sic possit cogi q impetrauit in fauorem publicum ad exhibendum cum amplius illi fauori renuntiare non possit.argu.in.c.diligenti.de foro competenti.ꝛ.l.sicut.C.de ac.ꝛ ob.ꝛ hoc casu potest procedere opi.quam.s.retuli post Innocē.ꝛ hoc quo ad primā
11 questio. ¶ † Secunda questio est similis huic an impetrans

priuilegium

Sebasti.Sapia.
a ¶ An possessoriū.vide Mode.i.l.naturaliter.§.nihil cōe.post ba.i pma ꝯbinatiōe.ff.de acq.po.vbi tradit qñ per possessoriū suspendat petitorium.
b ¶ Post li.ꝯtest.adde raph.cons.ꝯsil.xxxix.ꝛ pau.de ca.ꝯsil.cclxxij.i pmo impressis.
c ¶ Utile interdictū. Adde do.de ro.deci.satis in nouis deci.dcxvj.
¶ Adde Flo.l.j.seruitute.ff.quez admo.ser.amit.Joā.an.i.c.Grela.in nouel.de elect.lib.vj.vbi per illū tex.dicit hoc casu dari spoliato interdictū vnde vi.
d ¶ Citationis.adde alex.ꝯl.xxxiij.j.lib.ꝛ ro.consilio cccxliij.
Sebasti.Sapia.
e ¶ Illis vti.h' pcedit regulariter vt p bal.i.l.post q̄ liti.in vlti.col.C.d pac.in.l.j.C.vt lite pendē.ꝛ in alijs locis allegatis per.d.Jas.i.l.ij.in pnc.colū.iij.ff.ꝙ q̄sq; iu.vbi limitat hoc nō pcedere qñ qs ipetrauit rescriptum in quo ꝯtinet ius nouū vel iniquū:qꝛ si eo noluit vti tñ est ꝯsētū ius aduersario vt possit vti retorquutione ꝯ ipetrantē ꝛ subdit hāc limitationē esse notādā:qꝛ cū honore posses practicare; vt in exemplo tradito ibi per eum.
f ¶ Motu pprio. Adde p hoc qđ dicit ro.consilio.cccxxvij.
Anto.Franc.
¶ Quādo papa cōmittit causam motu pprio non intelligitur nisi si actor velit agere p rōnes hic alleg.in.c.cū clausula motu pprio non operatur nisi in his q̄ sunt a iure permissa ꝛ in iure exp̄ssa: vt per Card.in cle.si romanus.de pbē.ꝛ vide no.i.c.si motu pprio.d rescri.

¶ Renuntiare. Adde p hoc qd a di de pcu.acquirente aliqd dño vt illo inuito non possit renuntiare acqsitis vt dicit Ro.consi.xciij. Anto.Franc.

¶ An pcurator q aliqd dño acqsiuit possitdño in b nito renuntiare. dicas q nõ p hic dicta: p quo facit quia ex q semel fuit mihi acqsitũ z p acquisitionez factũ meũ nõ põt c a me iuito aufer ri vt in reg.id qd nrm.ff.de reg.iur.

¶ Et cõclude.põdera quia addu ci põt qd voluit Bart.i.l.g rome. §.flaui⁹.ff.de vb. obl.cũ sua materia. And.barba.

¶ Preiudicium. Circa hoc põdera q: beneficium acqritur absenti vt voluit Bal.in l.beneficium.ff.de cõsti.pn.p quovi d de ange.in.l.fi.C. de sent.pas.z que dixi ad Bal.in.l. falsus.C.de fur.si ergo acquiratur absenti sequit q nõ pt piudicare sibi vide tñ qd voluit Barto.in.l.g rome.§.flauius. ff.de verb.oblig. e And.Barb.

¶ Absenti.adde Pet.de anch.cõ si.cccxcix. Anto.Franc.

¶ An p electionẽ acqrat ius electo ante illi⁹ presentationẽ.dicas qd nõ vt p Bart. in.l.sancimus.C. de cõsul.lib.xij.z ideo ante presentationẽ põt renocari.l.absenti.et ibi per Bar.ff.de dona.z p Angel. in aut.de collatoribus.in.§.prohibemus.z vide gl. in.c.cũ bertold⁹. de re iudic.z Jo. an.i.c.ij.de postu. prelat.z vide bal. in.l.ij.in.§.fina.C. cõia.de le.vbi dicit qd electio ad bñficiũ acquirit i.s electo si sit canõica:sz ñ acqrit exercitũ administrationis nisi sequat cõfirmatio:

priuilegium in quo continetur etiam fauor tertij: possit illi inuito etiã tertio renuntiare.ᵃ exemplũ. ecclesie metropo.datũ fuit priuilegiũ ad ipsi⁹ solius instãtiam qd capitulum vna cũ suffraganeis metropolitanũ eligat.z dicit Innoc.q capitulũ potest renũtiare priuilegio antequã eo vtatur.C.de pac.l.si quis in cõscribẽdo.sed ex quo vsus est priuilegio,vel illud etiã suffraganeis presentauit:vlterius ei renuntiare non põt sine suffraganeorum cõsensu.ar.ff.de acq.pos.l.qui absenti.qd nota.de materia vide qd le.z no.in.c.j.de conces.pben.lib. vj.vbi etiã vide per Inno.z cõcludeᵇ qd aut pui legium emanauit motu proprio : vbi continetur fauor duoz vel pluriũ.z quilibet põt renũtiare quatenus tangit fauorẽ suum z non quatenus tãgit aliũ.ar.in.c.si diligẽti.s.de foro compet.z.l.id qd nostrum.ff.de reg.iur.facit.ca.ad apostolicam.de reg.aut ad instãtiam z tunc aut vult renũtiare ille q nõ impetrauit.z potest in sui preiudicium:ᶜ nõ autẽ in preiudicium impetrantis:q: nõ potest illum frustrare sua solicitudine.aut vult renuntiare ille qui impetrauit.z tunc in piudiciũ sui põt. ar.in.d.c.ad apostolicã.in piudiciũ tertij non potest si apparet cõcedẽtẽ voluisse illi ius acqri a tẽpore date.ar.l.id qd nostrũ.z qd not.ij.q.v.quãto. aut a tpe pñsentationis acquiratur ius vel sumus in dubio.z tunc agit vlus vel presentatio.vt dixit Inno.hic q: cum adhuc non sit illi tertio ius quesitum:satis potest impetrans literis suis laboribus z expensis acquisitis renuntiare.arg.in.l.ab

12 senti.z qd not.Bar.ff.de dona.¶ † Ubi dicit qd eligentes aliquem in potestatem non ex debito officij sed iure proprio:possunt ante pñsentationẽ electionis ab ea recedere:z vide plene per eum.z quod regulariter ex puilegio non acquiratur ius absenti⁹ ante pñsentationem factam sibi:vide tex. cum ibi not.in prealleg.c.j.de conces.prebẽ.z in.l. absenti.z in.l.qui absenti.preal.z p glo.ij.q.v.quãto.

13 ¶ † Tertia qd hz etiam aliquã nõ tñ multam conformitatem cũ predictis.Quidam dedit libellum in quo petijt rem aliquam vel iura aliqua.vel dixit aliquẽ sibi obligatũ:sed non pbauit.z sup eodem libello reus probauit de iure suo.nunquid sententia sit ferenda p reo:z sic non solũ absoluat ab instantia actoris:sed pnũtiet p eo acsi egisset: puta declarando eũ dominũ illi⁹ rei petite.Inn. tenet qd sic.ᵉ z qd possit reus probare de iure suo: inducit.l.circa.ff.de proba.qd autẽ sñia pro eo sit ferenda:inducit.l.sed z si possessori.ff.de iureiurã. sicut enim ibi oritur actio reo ex iureiurando:q: sicut iurauit actore deferente rẽ suam esse:ita oritur z si pro eo sententietur rem suã esse si hoc pbauit.sed si non probauit de iure suo nihil sibi adiudicabitur:sed tñ absoluetur ab impetitione aduersarij cũ nihil de iure suo probauerit.Adducit ad predicta.c.cũ ptingat.de offi.deleg.z in hoc Inno.sequitur opi.Ja.Bal.z quorũdã dominorum legũ notatã in.d.l.circa.Hostiẽ.multũ plixe instat cõtra hoc dictũ dicẽs se non posse hoc simpliciter approbare:z qd ipe Innoc.videtur velle cõtrariũ in.c.licet.j.de prob.z p cõtraria opi.adducit plura.Primo qd sñia est dãda fm formam libelli nec aliter põt sententiari etiã in fauorẽ agentis de accu.qualiter.ij.sed libellus pduct⁹ est tñ super dñio actoris:z sup eo lis contestat:nõ autẽ sup dominio rei:ergo nõ põt p eo quãtũcũq pro bauerit de iure suo pnũtiare:q: sñia esset sine libel

14 lo z sine litis contesta.z sic nõ valeret.¶ † Videmus eñ quod sñia nõ pt ferri super nõ petito.et si illud sit valde coniũctũ z ppinquũ rei petite.vt l.cũ qdã.C.de fideicõ.li.vbi si peto rem z sñia fertur sup estimatione nõ vz:forti⁹ nõ dz valere sententia si ferat super re oĩno remota a petitione vt super dñio rei:z in hoc multũ instat:sed de pmissis facit fundamẽtũ.Nec ob.si reus in modũ exceptionis dñium ad se pertinere probauerit ex hoc eñ nõ põt res sibi adiudicari Quis retẽtionis cõmodũ cõsequat.vt pz in eo qd leg.z no.in ca.cum dilectus.de or.cog.z admirat Host.qualiter Ja.z bal.potuit contra hoc scribere:z qualiter potuit

Inno.hanc suã opiñ.sequi dicit tamẽ qd dictum exaudiri z saluari potest quando agitur confessoria vel negatoria actione:q: tunc videtur libellus oblatus z lis cõtesta.super iure vtriusq partis.z vtriusq ius in iudiciuln videt deductũ fuisse.de e quo remittit ad no.in.c.examinata.de iu.z idẽ in cõmunib⁹ iudicijs.z fa.herc.z cõi diui.zc.in qbus vterq est actor z reus de quo dicẽdũ:vt not.in.c. ex literis.j.de proba.Item in causa appellationis in qua si petatur confirmari tantum vel infirmari sñia per consequens in primo casu vr petita infirmatio:in secundo confirmatio z in vtroq casu iudex potest dicere confirmo vel infirmo vel appellationẽ pronuntio iustã vel iniustã:z hoc sufficit.C.de ap.l.eos q.j.rñ.ad fi.z no.in.c.raynutius. §.dictus vero.z.§.cum autem.z capi.raynaldus. de testa.Idem dicit eadẽ rõne z fortiori quando petitur electio cõfirmari vel infirmari.z hoc propter periculum anime.s.eo.tit.c.cũ sup.Item qñ petitur beneficium ab alio z ipse actor nihil probat:z reus sibi probat debitũ vel se habere titulũ. In hoc enim casu abdicabitur bñficiũ ipsi actori z adiudicabitur reo probanti:vt dicit patere ex eo qd legi.z no.s.de rescrip.c.ij.z.c.inter ceteras.z est rõ fm eũ:quia ex quo cõstat iudici q actor nõ habet ius i beneficio z reus sic:iudex debet ex officio pter piculum animarum potissime illum q ius non habet remouere z alium instituere vt dicit ex eo patere quod legi.z no.in.c.fi.de cle.pcus. z de pac.c.cum clerici.z.c.accepimus.z.ca.ij.j.de

15 iusti.¶ † Et hunc casum nota singulariter:sz non puto pcedere sed debet restringi:vt sentit Cõpo. z Jo.an.post eum in.c.mandatum.s.de rescrip. vbi etiam allegatur dictum spe.quod sup eadem instãtia aliusiudex citra papã nõ põt pronuntiare vltra iu libello contenta etiam in causa beneficiali.vnde dicunt qd si cõstat reũ ex ppria cõfessione vel ex probationibus admissis nullum ius habere in beneficio:z actor nihil pbauit:nõ põt iudex super eadẽ instantia pnũtiare cõ reum sed dz eum absoluere ab instantia actoris z postmodũ noua instãtia inchoata poterit pcedere ex officio contra eum:sed papa poterit etiã in eadem instãtia:q: ipe non subijcitur his solẽnitatibus iuris. de conces.pben.c.pposuit.de elect.c.innotuit.ad idem facit qd not.Inno.in.c.qualiter.ij.ppe finẽ. de accu.z qd.s.dixit Host.in causis matrimonialibus quando aliquis vel aliq in virũ vel vxorem petitur vel ad iudicium pnocatur nam quicquid fuerit petitum.ex quo tamen de veritate cõstiterit fm ipsam siue pro matrimonio siue cõtra sententia ferri debet etiam non ob.sententia in contrarium lata que hoc casu non transit in rem iudicatam.alleg.no.in.c.lator.z.c.teneor.z.c.consanguinei.de re iu.z.j.de spon.ca.ex literis.z de eqg. lpi.c.fin.Ego distinguerem z restringerem hunc casum sicut pcedentem:vt in eadẽ instantia inferior a papa iudicet scõm vires libelli:sed postmodum pcedat ex officio.idẽ quod supra dixit Hostien.z generaliter in alijs quibus vertitur periculum anime:et que eiusdem nature sunt et maxime quando agitur inter complices z religiosas personas vt dicit patere ex eo quod le.z no.in capitu.dilecti.de iudi.Ego distinguerem et restringerem:vt.s.vt proximo pronuntiet iuxta vires libelli:nam publice vtilitatis est vt crimina non remaneant impunita:vt in capi.vt fame.de senten. excom.z maxime vt puniantur crimina clericorum ne trahantur ab alijs in exemplum.de voto.c.magne.z tamen videmus qd etiam sup illis non debet iudex sententiare nisi vt patitur conclusio petitionis:vt i dicto.c.qualiter.ij.ad finem z cap.licet heli.de simo.optime et singulariter facit.c.super his.de accu.in fi.vbi patet quod quantumcunq constat clericum criminosum per viam exceptionis non fertur sentẽtia priuatiua vel declaratiua:quia ad hoc non agitur vide bo.gloss. in.c.ex petentibus.l.distinc.z in.c.fina.de confes. z quod not.Bart.in.l.si confessus.ff.de custo.reo.

16 ¶ † Item dicit Host.qd supra vbi reus se offert

de quo plene p d. Car.in cle.j.in.§. nos itaq.in.xx. no.de iureiu.

¶ Tenet qd sic. ista gl.est elegãs. pro opi.Inn.est glo.in.l.exceptio. ff.de excep.rei iu di.z tex.in.l.si qs rem a non dño.ff. eo.z pbatur.in.l. pomponius.§.si isqui precario.ff. de acquirẽ.pos.et glo.i.l.circa.ff.de pba.z probat ibi tex.q: ad quem si nẽ admittit reus ad pbãdũ nisi vt pbet super dñio: vt voluit Bal.in l.cum papi.C.de sen.z interlo.om. iud.z in.l.sed z si possessori.ff.de iureiur.põdera bene q: illa lex non pbat dictũ Inn. q: loquit in iuramento nõ in sñia z ex iuramẽto oritur si re⁹ desinat possidere nõ ẽ sic in vera absolutoria.bal.seqt Inn. in.d.l.circa.i suis recollectis.Bar. in.l.ex hoc iure.ff. de iustit.z iu.seqt Inn.p suo dicto est tex.i.c.cũ cãm. d re iu.z rñsio data ad illũ tex.per Host.diuinat z p Inn.d.Car.hic i sua repe.alle.d.c. cũ cãm.Itẽ facit rõ vbi exceptio rei est directo cõria petitioni actoris in dex dz pnũtiare l3 nihil petat:vt d.l.circa.ita dicit bal.i.d.l.cũ papi. ergo vide Ja.bu. i.d.l.circa.z i.l.actor.C.d pba.lu. ro.i.d.l.põpdni⁹. §.si is q.ff.de acq. pos.vrõ.l.si cui ne cessitas.ff.d h.cã. l.liberi.C.de.ioffi. test.ad.l.si iter.ff. de excep.rei iudi. respõdet Bal.in d.l.cũ papinian⁹. And.Barb.

probaturū q dñium rei petite ad ipm spectat tali pacto habito cū actore q si hoc pbauerit res petita sibi adiudicat̄ ⁊ sic loq vr̄ ⁊ itelligi pōt.l.quā p se induxit Inn.ff.d prob.l.circa.s̄.eo.tit.c.j.vel ꝫm eum illa est specialis in cā ingenuitatis vt quidam dicunt.sed predictus intellectus magis plz Host.Idē qñ actor defert iuramentū reo q iuret rem suā esse:nā ⁊ hic videtur vtraq3 pars cōsentire q si hic iurauerit stādū sit iuramēto ⁊ sic ꝫm eū loquitur alia.l.inducta per Innoc.ff.de iureiur.l.sed ⁊ si possessori.⁊ dicit regulariter esse tenendū, q ex quo partes cōsentiūt ⁊ cōueniūt in pnuntiatiōe:iudex[a] hūc approbare debet.nihil em̄ aliud ꝑtor agere debet nisi vt lis finiatur.ff.de no.oper.nun.l.j.§.⁊ post operis.⁊.§.se.⁊ in aut.vt diffe.iud.§.si vero contigerit.colla.ix.de testa.presentata.de elec.cū inter.R.⁊ scdm hoc etiā saluari potest opi.Ja.Bald.circa istam materiā no.i.d.l.circa.putat tñ Host.q ipse Ja.habuit aliū itellectū.sit aūt cautus reus vt recōueniat actorē si vult rē sibi adiudicari ꝫm eū q ēt dicit q vltra exēpla specialia.s̄.posita alia poterit eiusdem nature ingrere studiosus.Jo.de lig.dicit opi.Inn.esse equam.⁊ q Hosti.facit hic cōtra morē suū qui cōsueuit reprobare opi.rigorosas Inn.⁊ nūc reprobat opiñ.equā que de rigore defendi pōt.nā excipiens admittitur etiā si nihil ꝯcludat q2 sufficit dicere nego narrata put narrant̄:nō sic agens q2 hz ꝯcludere.Itē iudiciū est cōe ergo si reus petit aliqd tacite vel expresse:iudicat̄ p eo.si ergo excipit de dñio tacite petit se dñm declarari:al's nō assumeret onus pbandi:q2 ad exclusionē actoris nō erat necesse pbare se dñm:q2 ipso non pbāte reus absoluitur:ex quo ergo tacite petiīt dz pro eo pnunciari.⁊ per hoc videtur respōsum ad allegata per Host.q2 hic est tacita petitio vt.s̄.dictū est.Item q2 in casibus quos ponit non pōt apparere in oībus rō specialitatis:ergo idē dicēdū in oib⁹.Itē etiā super dñio rei vr̄ facta litis conte.cū em̄ duo non possunt esse dñi insolidum.l.vt certo.§.si duobus vehiculū.ff.cōmo.l.iij.§.ex cōtrario.ff.de acquir.pos.actor dicēdo se dñm negat reū esse dñm.l.si inter me ⁊ te.ff.de exce.rei iudi.duo ergo dicit actor,s.se dñm ⁊ reū nō dñm:deducit ergo negatiue dñim rei.⁊ super hoc pōt reus se defendere.dicendo se dñm ex quo negatur.ex assertione ergo actoris per quā negat reū esse dñm ⁊ ex respōsione ipsius rei:q imo est dñs inducit̄ li.contest.sup dñio rei:nihil ergo repugnat quin sup dñio ipsi⁹ possit pnūtiare.tñ.d.Ant.p cōcordia dicit ꝯsiderandū qūo reus rñdeat ad libellū.Aut em̄ actore dicente se dñm reus rñdeat simpliciter negando dñm illū esse.⁊ hoc casu fatetur qd̄ lz reus probet se dñm nō esset p eo declaratoria pmulgāda sñia quia super ipsius dñio non est lis conte.nō ex defectu petitionis actoris:q2 ille bene negauit reuz dñm:sed ex defectu respōsionis rei.Aut reus respondit negādo dñm actorē ⁊ asserendo se dñm ⁊ pcedit opi.Inno.q2 hoc casu ꝫm eū negari nō potest lit.esse cōte.super dñio rei:⁊ per hoc dicit tolli fundamentū Host.fatetur tñ qd̄ dictū Host.bñ pcedit in actionibus personalib⁹:q2 si actore petēte.x.reus pbat sibi debere.xx.ex alia causa:nō p hoc sequitur cōdēnatio in fauorē rei ex quo nō petiīt.q2 cū debita trahāt originē a diuersa causa ex vnius debiti positione aliud nō includitur nec vnius negatione aliud ponit.Itē i debitis actor agit cōsequi non tantū repellere sed dñium tuum excludit dñium meum super eadē re.ideo aliō in istis realib⁹.Licet iste rōnes Jo.de lig.⁊.d.Ant.videātur subtiles.tamē iudicio meo nō continēt in se veritatem.⁊ multum impropriāt iura de hac materia loquētia vnde sequor opi.Host.moueor quia lit.contesta.inducitur per petitionem in iudicio propositam ⁊ responsionem secutam aīo li.conte.iuxta ea que le.⁊ no.in.c.vno.de lit.contest.⁊ per Bart.in.l.vna.C.eo.titu.sed in casu nostro qualitercūq3 responderit reus non interuenit petitio saltem animo lit.contest.super dominio suo:q2 vt repelleret intentionem actoris respōdit nō quod vellet aliquid ꝯsequi.item negari nō potest qd̄ rñsio nō fuit secuta ex parte aduersarij lz idirecte a principio actor negauit dñiū rei hoc em̄ nō est sufficiens.quid enim si reus primo negat:⁊ postea actor dat petitionē suā dicemus ne qd̄ sine alia responsione sit facta lit.cōtest.certe nō quia respōsio nō est secuta.ideo videtur negasse animo lit.conte.itē qūo actor habere potuit animum lit.cōte.super dominio rei cum per ipsum reum nihil adhuc esset petitum.nō em̄ potest dici responsio vbi nō pcessit petitio.partes ergo iudicis in actione reali tales erūt.si em̄ actor tm̄ probauit de dñio suo res est actori adiudicāda.si aūt reus pbauit ⁊ nō actor:tunc si reus nihil petiīt absoluetur ab impetitione actoris.si autē petiīt pronuntiabitur p reo:q2 declarabitur dñs.si aūt nemo probauit de dominio absoluetur reus ab impetitione actoris:q2 actore nō probāte ⁊c.de iureiu.c.fina. ¶ † Si vero vtraq3 pars probauit recurrendū est ad nota.in.c.in nostra.de testi.⁊ in.c.in presentia de proba.⁊ in.c.ex literis.eo.titulo.

↝ Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Iudex. Nūqd iudex possit iudicare vltra petita de cōsensu partiū vide.d.Jas.i.l.vinū.col.xiij.vs.q̄rto p̄dicta reg.fallit.ff.si cer.pet.et ibi late.de reg.qd̄ sñia debeat eē cōformis libello.de quo late dr̄ p Fel.in.c.licet heli.j.de simo.⁊ vtrobiq3 plura ad ea q̄ dicit.d.abb.hic.

1 ☞ Spoliatus recuperat fructus ēt qui pcipi potuissent ⁊ eidem damna resarciuntur ⁊ de iniuria satisfit.2.

3 Fruct⁹ alij sunt ciuiles:alij naturales:⁊ alij industriales.vide h̄ exēpla.

Pensiones domorum veniunt appellatione fructuum.

Oliua seu oleum est fructus industrialis.

4 Possessor bonefidei sine titulo facit fructus suos industriales ⁊ naturales consumptos:secus si habet titulum:quia etiam non consumptos.item fructus ciuiles facit suos.

5 Soluēs bonefidei possessori liberatur maxime si habuit iustam causam soluendi.item soluens malefidei possessori si ei tenebat̄ ex contractu.8.

6 Possessor bonefidei qñ teneat̄ restituere fructus quos bona fide pcepit:siue sit fact⁹ locupletior siue non:⁊ qua actione:⁊ si nō restituit spatio trium annorum prescribit ipsos.11.

7 Possessor malefidei sine titulo tenet̄ ad restitutionē fructuū pceptorū:etiā si sunt cōsumpti ⁊ percipiendorū rei vendi.sine causa ⁊ officio iudi.

Possessor malefidei cum titulo:tenetur de perceptis:de percipiēdis vero excusatur propter titulum.

8 Emens in fraudem creditorū:itē contra interdicta legū.itē res reip.sine solennitate.item emens per metum:puta q2 compellit quē sibi vēdere tenetur fructus restituere perceptos ⁊ q percipi potuissent.qui reputatur possessor malefidei:licet habeat titulum.7.

9 Possessor bonefidei ab initio ⁊ postea incepit esse in mala fide.an teneatur restituere fructus ⁊ ad quos.⁊ qua actione tam de iure ciuili q̄3 canonico.

10 Possessor malefidei ab initio si superuenit bona fides:an faciat fruct⁹ suos.

Heres succedit in vitium sui autoris.i.testatoris.etiam quod ipse sit in bona fide.

Prelatus non succedit in vitium p̄decessoris sui.hinc est qd̄ si ipe est in bona fide prescribit rem quam predecessor suus possidebat mala fide.

Successor singularis non succedit in vitium.⁊ facit fructus suos et potest prescribere.

12 Prescriptio rei sue valet respectu illius iuris p quod poterat cogi rem illam restituere.

13 Possessor malefidei qui tenetur de fructibus qui percipi potuissent:an intelligatur qui percipi potuissent a possessore.vel petitore.

14 Predo semper est in mora.

15 Possessor malefidei nō excūsatur quin teneatur restituere fructus post lit.conte.propter iustam causam litigandi.

16 Possessor an constituatur in mala fide ex eo quod fuit sibi denuntiatū rem quam possidet esse alienam.

17 Error iuris nullo casu causat prescriptionem:sed bene aliquo casu acquisitionem fructuum.

Malefidei possessor an quis efficiatur quia errat in iure.

18 Fructus an possint peti vna cum ipsa re principali in eodem libello.

Sententia lata super re facit plenam fidem super fructibus etiā qd̄ sententia sit iniusta.

Snia lata super principali facit ius in alia instantia super fructibus.

19 Iudex an possit condemnare in fructibus si non sint petiti in libello.

20 Fructus qui veniunt accessorie ad rem si non sint petiti nō possunt amplius peti finita lite super principali.

21 Fructus quando petuntur:quo casu in libello debeat exprimi eorū quātitas ⁊ eo casu quo quātitas non exprimitur debet in processu declarari vt sententia exinde ferenda sit certa.

22 Fructus qui debentur si extant petuntur ipsi:si non extant petitur eorum estimatio.si dubitatur petuntur alternatiue.s.vel fructus si extant.si non:eorum estimatio.

Libellus alternatiuus admittitur ratione incertitudinis rei petite.

1 GRauis. ¶ † Violentus rem cum fructibus etiam q percipi potuissent restituere:damna resarcire:⁊ de iniurijs satisfacere compellitur.prima pars decise ponit querelam super qua.secunda dat iudicem ibi:mandamus.cui quatuor tantum mandat que per se patent. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus iste de quo hic fit mentio spoliauit monachos istos dolensis monasterij:⁊ dāna alia ⁊ iniurias irrogauit eisdem:vnde monachi

Zacharias.
¶ Restitutio fructuũ. Sz. pone q agens interdicto recuperãde z obtinẽs in possessorio recuperãde re recuperatis fructib⁹ z expẽsis suc cũbat in petitorio in quib⁹ fructib⁹ z expẽ. condemnabit. dic qd a cõdẽnabit in fructib⁹ z expensis a tpe petitorij prio inchoati. vt p rotã decis. cclxxxix. inc. si qs. i nouis.
¶ Pẽsiones. adde an ille veniant appellatione fructuum Alex. cõsi. clxxxj. z an pẽsiones domorũ sint fruct⁹ naturales z qui sunt fruct⁹ naturales vel industriales vide Are. consi. cix.
Anto. Fran.
¶ An pẽsio dicatur fruct⁹ naturalis vel industrialis, vid Bal. in. l. si. C. de vsur. z fru. lega. in. ij. col. vbi dicit q est fruct⁹ industrialissim⁹ z vide Bal. in. l. z si traditio. i si. C. de actio. emp. z in. l. vbi adhuc. in pe. col. C. de iu. do. et vid gl. in. l. diuortio. in prin. ff. sol. ma. z vide oino p Alex. in. l. si vrbana. de cõdi. inde.
¶ Oliua. Adde vidẽdũ Bar. vbi i specie de hoc ponitur cõsi. lxxvij.
Anto. Fran.
¶ Dicas q oleũ z oliua dicuntur fruct⁹ industriales. l. si eius. et ibi Bar. ff. de rei vẽ. z in. l. z ex diuerso. vbi etiã p bar. z Alex. eo. ti. z in l. si. ad le. fal. z vid Bar. in. l. ancille. C. de furtis. z i. l. j. in vlti. col. C. de vsu. z fru. le. z adde q oliua immatura plus fructat quaz matura sed oleũ est min⁹ bonũ. l. pe. de vsur. z fru. le. z vide gl. in. l. si. absente. in. §. si. ff. de vsufru.
Zacharias.
¶ Adde eũdem meli⁹ q alibi in. l. z ex diuerso. z ibi Alex. z doc. s. al-

monachi grauiter sunt cõquesti dño pape. Mandat papa quibusdã quatenus si cõstiterit eis de p̃missis cõpellãt p̃dictũ archiepm restituere oĩa q̃ abstulit p̃dictis monachis z dãna plenarie resarcire: z de illatis iniurijs satisfacere competenter. Prouideãt insuper vt non solũ fruct⁹ perceptos ab archiepo a tpe violentie sed etiã quos pcipere monachi potuissent si non fuissent spoliati eisdẽ restitui faciãt vniuersos. Ber. ¶ † No. j. q ex interdicto recuperãde nõ solum venit restitutio rei inuase sed etiam plenaria restitutio rerum mobilium inde ablatarũ resartio dãnorũ plenaria: restitutio fructuum [a] nõ solũ pceptorũ sed etiã eorũ qui ab antiquo possessore potuissent pcipi. lz ergo pro rebus mobilib⁹ abbatis nõ posset agi interdicto vñ vi: sz interdicto vi bo. rap. qñ principaliter de illis agit. secus tñ qñ veniunt accessorie ad imobilia inuasa de quo dic vt le. z not. in. l. j. §. q aũt. cũ ꝟ. seq. ff. de vi z vi ar. z q vsufruct⁹ veniũt ex officio iudicis in hoc interdicto, vide etiã in. l. videamus. ff. de vsu. z lz oĩa predicta veniant in hoc interdicto etiã si nõ petant: vt in locis pre alleg. z pro hoc. c. querelam. de ele. iuncto prin. cũ si. z qd ibi no. Inn. in si. satisfactio tñ iniuriarum non venit sm Inno. z bñ. op3 ergo q spãliter de ea agat: z sic intellige istũ tex. q etiã sentit glos. ij. Ex quo no. etiã clericum noĩe ecclesie posse agere actione iniuriarũ z petere satisfactionẽ sue iniurie. concor. c. olim. j. de iniur. sed Hosti. dicit q lz hic z in. d. c. olim, admittat petitio z fiat cõdẽnatio iniuriarũ. hodie tñ vix põt super actiõe iniuriarũ litera in curia obtineri: z idẽ no. in. d. c. oliz si stylus curie hoc hz seruãdus est ibi: sed non video rationẽ contradicendi z denegãdi si laici põt agere. fortius clerici cũ ipsoruz personis ledatur Christ⁹ cuius legatione fungũtur. ij. q. vij. accusatio. in si. ¶ Nunc venio ad gl. iij. omissis alijs duabus z hec glos. iij. principaliter facit duo. Primo querit quid venit appellatione fructuũ: z respondet vt pz in ea. Scdo distinguit inter fructus naturales z industriales: z inter possessorẽ bone fidei z malefidei z violẽtũ. ¶ † Quero ergo expediendo hãc scdam partem quos fructus tenetur cũ ipsa re vel sine restituere possessor qui cõuincit iniuste possidere. Hec gl. facit tria membra dicẽs q quidã est possessor bone fidei, qdã malefidei: et nõ tñ violẽtus: quidã malefidei z violentus. z dic vt in ea. doc. nostri antiqui multum lente transierunt super hac materia. d. Ant. posuit multa que tñ extraxit a Bart. in. l. z ex diuerso. ff. de rei ven. vbi plene tetigit hãc materiã. z in. l. sed z si. §. scire. ff. de peti. her. z per Cy. z alios in. l. certũ. C. de rei ven. attingẽdo cõclusiue que magis faciũt ad materiam. Primo quero quotuplex sit fructus. Sol. cõiter hic, z p gl. in. d. l. z ex diuerso. dr q duplex qdã est naturalis: z qdã industrialis. sed dic clarius z latius post Bart. in. d. l. z ex diuerso. qd fructuũ alij sunt ciuiles: vt pensiones [b] domorum z nauium, z dicuntur ciuiles: qr nõ principaliter proueniunt ex re: sed ex prouisione hominis percipiuntur propter rem: vt si nouis. ff. de rei ven. z l. domũ. C. e. ti. z istorum ciuiliũ quidã sunt honeste pcepti: quidã inhoneste: qr forte locauit domũ ad exercẽdum questũ inhonestũ: vt. l. ancillarum. ff. de peti. here. alij naturales z istorũ naturalium quidã vocant industriales: qr in eis plurimũ versatur hominũ industria, vt segetes z similia: z alij stant in suo noĩe, z specialiter appellãtur naturales: qr in eis nulla vel modica versatur hominum industria vt poma z similia: z de istis fructib⁹ qui proprie dicantur naturales z qui industriales nõ põt dari certa regula. sed cõiter dicitur in. d. l. certum. z in. d. l. z ex diuerso. q hec relinquũtur arbitrio iudicis qui habebit cõsiderare vtrũ in eis versatur plus hoĩm industria q̃ natura. si enĩ in illis magis versatur industria appellabũtur industriales. si magis natura appellabuntur naturales. argumẽ. in. l. queritur. ff. de sta. ho. z. iiij. q. iij. hermaphroditus. z poterit etiã ex sequẽtibus informare motũ animi sui z iudicare ex identitate ratio-

nis. arg. in. l. nõ possunt. ff. de leg. Dubitatur enĩ de oliua [c] seu oleo. Item de lana seu lacte. Bar. dicit de oliua seu oleo esse expressum in. l. si eius. ff. de rei. ven. vbi text. innuit vnũ z oleũ esse fructus industriales. De lana z lacte est glos. not. insti. de re. diui. §. si quis a non dño. super vers. cura. quod etiam sunt fruct⁹ industriales: qr in illis versatur multum industria z cura. z sequitur Barto. in. d. l. z ex diuerso. ex predictis ergo poterit iudex informare motũ animi sui quid censendũ de alijs. ¶ His premissis querit scdo quos fructus facit suos possessor z quos tenetur restituere. Sol. sciẽdũ est q possessorꝝ quidã sunt bone fidei semper: quidam male fidei semper: quidam bone fidei a principio sed ex postfacto male fidei: quidam ecõtra. Item sciendũ est q quidam possident cum titulo putatiuo: quidã sine titulo. Item quidã cuz violẽtia: quidam sine violentia: z de his oĩbus est vidẽdũ. ¶ † Possessor bone fidei [d] semper sine titulo facit fructus industriales suos et naturales inquãtum eos cõsumpsit: sed naturales non consumptos non facit suos: vt. l. fructus. ff. de vsur. vult glos. hic. z in. d. l. z ex diuerso. z in. d. §. si quis a non dño. no. Innoc. in. c. literis. s. eod. Si vero habuit titulũ: tunc facit oẽs suos etiã naturales nõ consumptos. z ita debet intelligi. l. bone fidei ff. de acqui. re. do. z hoc placuit Old. Jac. de are. z Bar. z communiter sequuntur hodie moderni lz glo. z antiquiores cõmuniter dixerunt q naturales nunq̃ possessor faciebat suos. et ad. l. bone fidei. conabantur respondere sed non bene qd intelligit de industrialibus qd non pcedit cũ illa litera dicat q non solũ facit suos quos sua diligentia z cura pcepit: sed etiã oẽs. Et ideo limito hãc gl. z alias preal. sm predictã distinctionẽ. ¶ † De accessionib⁹ vero ciuilibus dic cõiungẽdo Bart. in. d. l. z ex diuerso. z. l. si vrbana. ff. de cõdi. indebi. q possessor bone fidei eos percepit ex sui diligentia qr ipse locauit: z tunc facit eos suos z soluens ei liberabitur: vt probatur in. l. si vrbana. prealle. z quod not. Innoc. in. c. ex literis. s. eod. vbi plus voluit q hoc casu soluens etiã male fidei possessori liberatur, ex quo sibi tenebatur [e] rõne contractus: vt. d. l. si vrbana. z qd ibi no. ipse tamen male fidei possessor non facit fructus suos. Aut bone fidei possessor non percepit illos fructus sua diligẽtia: vt qr aliter locauit z tenet Bar. in. d. l. si vrbana. q aut soluens habuit legitimã cãm soluendi z credẽdi illi qr erat puta cõfirmatus a superiore sed cõfirmatio nõ tenuit aliquo respectu: z tũc soluens liberatur alias secus facit qd not. Inno. in. c. nihil. de ele. sed expresse non tãgit. Nunquid possessor faciat eos suos. z forte dicendum quod sic: ex quo erat bone fidei possessor. sed imputandum est soluenti. s. qñ nõ habuit legitimã causam credẽdi. ¶ † Sed anteq̃ veniamus ad alia membra, quero circa istud: vidimus supra quos fruct⁹ facit iste bone fidei possessor suos. nunc quero an teneatur ad restitutionem z qua actione. Glo. nostra breuiter se expedit dicẽdo qd naturales tenetur restituere: quia non fecit suos. In industrialibus vero, distinguit qd perceptos ante lit. cõte. et extantes tenetur restituere: cõsumptos vero non post lit. contest. tenetur restituere vniuersos: vt. l. certũ. C. de rei vendi. Sed tu [f] de hoc dic plenius vt no. in. d. l. z ex diuerso. per glo. z doct. insti. de off. iud. in prin. Et conclude qd in casibus in quibus facit eos nõ suos de quibus dixi. s. si extant tenetur reivendicatione ad restitutionem. si sunt cõsumpti: z factus est locupletior: tunc tenet condictione sine causa: per. l. si me z titiũ. ff. si cer. pet. Si vero nõ esset effectus locupletior: tunc nõ tenetur quia nõ possidet nec dolo desijt possidere nec in rem suam cõsumpsit. facit. l. sin aũt. ff. de rei ven. z qd le. z no. in. c. aduersario. de except. z hoc procedit etiam in naturalib⁹: vt not. in locis prealleg. z per Inno. in. c. in literis. s. eod. in casibus vero in quibus dixi bone fidei possessorem facere fructus suos quod est regulare: in industrialibus dicendũ est q si extant tunc tenetur iudicis

leg. ti. de rei ven. z in. l. si. ff. ad. l. falc. z in. l. ancille. C. de fur. Gui. de cu. in l. j. col. si. z ibi remis. in apos. celsi. C. de vsu. z fru. lega.
¶ Bone fidei. adde Ang. cõsi. cxxxiiij. z. clx. vbi vide de his que dicunt in ꝟs. sed anteq̃.

¶ Sibi tenebat. Adde do. de rot. deci. j. i ordine nouarũ vbi dicũt secus esse si tenebatur ex cõtractu viri prelati.
Sebasti. Sapia.
¶ Sed tu. Vide in hac materia feli. in. c. de quarta. col. xj. ꝟs. scda restrictio. j. de p̃scri. vbi tradit qñ possessor bone fidei teneat de fructibus industrialib⁹ cõsumptis. z tres casus in quib⁹ tenet ponit roma. in cõsi. cclix. col. j. de qua materia vide etiã per alexã. in. cõsi. xxj. inc. dñi redẽptoris circa si. in. iiij. vol. z latissime p Frã. curtiũ in cõsi. lxxj. inci. princes defunctus. per totum.

officio ⁊ nō rei vēdicatione: ex quo, fecit esse suos ⁊ charitas officiū iudicis habet locū ex quo peruenerunt ex re mea. arg. in. l. si me ⁊ titium. prealle. Si vero sunt cōsumpti: tūc dicit gl. in. d. l. ⁊ ex diuerso. qd nō tenetur ad restitutionē etiā si factus sit locupletior: ⁊ hec in industrialibus: eos enim lucratur propter culturam ⁊ curam: vt insti. de re. di. §. si qs a non dño. secus in naturalibus q2 ad estimationem illorū tenetur si factus est locupletior. ita cōmuniter tenent glo. iuris ciuilis in. d. l. ⁊ ex diuerso. ⁊ institu. de offi. iu. §. j. ⁊ de re. di. §. si qs a non dño. Et cōmuniter doc. tenuerunt illas glo. Nec ob. l. item veniunt. §. eos. ⁊. l. sed ⁊ si lege. §. consuluit. ff. de peti. he. vbi venit estimatio fructuum cōsumptorū: ex quo possessor factus est locupletior: quia sm Pe. ibi loquitur in petitione hereditatis quo est iudiciū vniuersale: ⁊ sic ageretur petitione hereditatis propter estimationem fructuum: vt in. l. si ⁊ rem ⁊ pretium. ff. de pet. here. secus si in rei vendi. vbi fructibus consumptis cessat omne remediū. Bar. in. d. l. ⁊ ex diuerso. tenet contrarium: ⁊ mouetur q2 cōdictio sine causa que datur ex equitate. l. si me ⁊ titium. habet locū non solum si aliquis est effectus locupletior ex re mea: sed etiam si est mihi debita vt ibi: licet ergo fructus industriales nō sint petitoris: tñ sunt sibi debiti: debitū enim dicit quod venit iudicis officio. l. vt. l. pecunie. ff. de verb. signi. Preterea pro hoc videt casus in. l. itē si verberatū. ff. de rei ven. nisi intelligatur de fructibus naturalibus ad idē de condi. inde. l. indebiti. ⁊ quod ibi not. Item si hoc est in petitione hereditaria vbi petens habet minus iuris: multo ergo magis in rei vendicatione vbi est maior equitas ex parte petētis: vt. l. officium. de rei ven. ⁊ hanc opin. Barto. videtur sequi hic. d. Ant. ⁊ satis mihi placet tanq̄ equissima. ⁊ hoc quo ad primam speciem.

7 ¶ † Nunc venio ad secūdam. s. ad possessorem male fidei. Gl. nimis breuiter hic se expediuit, dicēs eum teneri ad restitutionem fructuum omniū qui probātur ad eum peruenisse ante lit. conte. ⁊ post: non autē tenetur de percipiēdis si non fuit violētus. ⁊ hoc dictum cōmuniter nō tenet maxime per legistas, ⁊ glo. iuris ciuilis. ⁊ Jo. in decretis tenet contrarium: dicens eū teneri etiam de percipiēdis: licet non fuerit violentus ⁊ no. xij. q. ij. c. non liceat pape. ⁊ in. l. ⁊ ex diuerso. prealle. distinguendum est in hac specie sic q aut fuit male fidei possessor sine titulo: aut cū titulo. primo casu tenet de perceptis ⁊ percipiendis.[a] vt patet in. l. si nauis. ff. de rei ven. facit. l. certum. C. eo. tit. ⁊ pro extantibus rei ven. agit: pro cōsumptis vero cōdictione sine causa ⁊ iudicis officio post lit. contesta. de percipiendis autem tenetur iudicis officio: non enim habet locum vendicatio: ex quo rēs non extat. secundo casu cum est possessor male fidei cum titulo: tunc de perceptis dic vt. s. a percipiēdis vero excusatur propter titulum[b]. l. si fundum. C. de rei ven. nisi sit talis titulus qui habeatur pro non titulo: ⁊ communiter excipiuntur quatuor casus. Primus in eo qui in fraudem creditoris emit. ff. de his que in frau. cre. l. ait pretor. §. per hāc. Secundus in eo qui emit contra interdicta legum: C. de agri. ⁊ cens. l. quemadmodū. lib. xj. Tertius in eo qui emit a fisco non solenniter vendēte vt. l. j. C. de fi. instru. ⁊ iur. has. fi. libr. x. facit. ff. de vsur. l. videamus. §. item. Quartus in emente per metum: vt in. l. sed ⁊ partus. ff. qd me. causa. ⁊ ibi glo. ponit hos casus. ⁊ vide bo. glos. iuris canonici in d. c. non liceat pape. ⁊ hec procedunt vbi cōstat eū fuisse male fidei possessorem: si vero non cōstat in dubio presumitur bone fidei vsq; ad tempus lit. contest. hinc dicunt do. de ro. deci. xxxij. q si contra possessorem beneficij sit lata sententia, nō cōdemnabitur in fructibus a tēpore occupationis beneficij: nisi constet eum habuisse malam fidem a principio. quod etiam tenet do. Anto. hic facit quod no. glo. in. c. de multa. s. de preben. ⁊ in. c. cū super. de cau. pos. ⁊ pprie. ⁊ generaliter an in dubio debeat qs p̄sumi bone fidei vel male fidei dicam in. c. si diligenti. s. de prescrip. vbi tangitur per gl. in ver. bona fide. hec procedunt tam in fructibus industrialibus quam in naturalibus.

8 ¶ † In ciuilibus vero dicendū ⁊ distinguendum est vt le. ⁊ no. in. l. si vrbana. ff. de condi. inde. nam qñq; ipse male fidei possessor recipit ex contractu inito cum eo: qñq; ex contractu inito cum dño. nam in primo casu liberatur sibi soluens: sed ipse tenetur secundo vero casu non nisi habuerit probabilem causam sibi soluendi. puta quia iniuste fuit electus vel confirmatus per superiorem ⁊ putabatur confirmatio legitima que non erat. ⁊ de hoc dicendum est plenius vt not. in dicta. l. si vrbana. aliquid tangit Inno. in. c. in literis. s. eodem. ⁊ hoc quo ad secundam speciez.

9 ¶ † Venio ad tertiā. s. quādo qs[c] a principio fuit bone fidei possessor: sz ex postfacto male fidei. ⁊ distingue aut superuenit malā fides cum personarum mutatione: vt q2 heres habet mala fidem cum defunctus haberet bonam: ⁊ tunc iste non facit fructus suos. vt. l. quesitum. ff. de acqui. re. do. qñq; mala fides superuenit absq; personarū mutatione. vt puta emit quis rem ab eo quem credebat dñm postmodum sciuit illum non esse dñm: vel superuenit mala fides ficte non vere: puta per lit. contesta. in rei vendi. vel controuersiam motam in petitione hereditatis. ⁊ tunc gl. iuris ciuilis cōiter tenent q talis faciat fructus suos: q2 debet in talibus initium spectari vt videt tex. in. l. qui scit. §. bone fidei. ⁊ ibi gl. ff. de vsur. no. gl. in. l. bone fidei. §. in contrarium. ff. de acquir. re. do. licet ibi videatur tex. in contrarium. sed gl. intelligunt illum tex. vt loquatur oppo. non opponendo vel quod teneatur ad restitutionez: tamen fecit fructus suos. vt. d. l. qui scit. predicta videtur confirmare. Bart. in. d. l. ⁊ ex diuerso. sz de iure canonico forte posset dici q a tpe male fidei superuenientis non fecit eos suos.[d] arg. in. c. si. de prescrip. ⁊ in regula possessor male fidei de reg. iur. lib. vj. Quo autem iure petantur isti fructus dicendum est q rei ven. quando nō fecit eos suos. vbi vero fecit eos suos tenetur iudicis officio: ⁊ distingue etiam in istis an sint consumpti an non ⁊ an sit effectus locupletior vel non prout. s. distinctum fuit ⁊ hoc quo ad tertiam speciem.

10 ¶ † In quarta specie quando scz a principio fuit male fidei sed ex postfacto fuit bone fidei: ⁊ tūc aut superuenit bona fides cum personarum mutatione: q2 successit defuncto qui erat male fidei licet ipse heres sit bone fidei ⁊ non facit fructus suos: sm Bar. in. d. l. ⁊ ex diuerso. Ratio q2 cēsetur male fidei: cū representet personā defuncti. vt. l. ij. C. de fru. ⁊ lit. expen. ⁊. l. cū heres. ff. de diuer. ⁊ tem. prescrip. ⁊ not. glo. in. l. sequitur. §. fructus. ff. de vsuc. ⁊ hoc intelligo in herede qui causat omne ius suuz a defuncto ⁊ censetur vna persona cum defuncto vt in aut. de iureiur. a mor. presti. secus puto in prelato ecclesie qui non omnino dicit succedere in ius defuncti cum non causat ius suum a defuncto sed a superiore instituente: iste enim potest prescribere ⁊ habere bonam fidez licet predecessor habuerat malam fidem: ita q mala fides predecessoris non nocebit sibi. vt not. in. c. de quarta. de prescrip. ⁊. c. cura. de iurepa. dicam de materia plene in. c. si diligenti. de prescrip. vide p Dyn. in. c. possessor male fidei. de regu. iur. lib. vj. ⁊ idem dicit in alio ad quem peruenit illa res sine hereditate: vt ille singularis successor possit ex causa sua capere fructus tanquam bone fidei possessor: ⁊ etiam prescribere. quod no. gl. in. d. §. fructus. quandoq; superuenit bona fides in eadem personā. ⁊ Bar. non decidit in. d. l. ⁊ ex diuerso. sed dicit cogitabitis: sed in. l. sequitur. §. fructus. dicit q si superuenit legitima causa putandi se bone fidei possessorem tunc idem in eo quod in bone fidei possessori: ⁊ intellige a tempore in quo superuenit bona fides. de tempore vero quo erat in mala fide dicendum est vt in male fidei possessore: si vero non superuenit causa legitima puniēdi se bone fidei: sed forte ipse ex sola cogitatione estimauit se bone fidei possessorem: ⁊ tūc reputat male fidei possessor. non enim potuit sine legitima cā sibi mutare possidendi causam vt. l. nō solū. §. j. ff. de vsuca. ⁊ hoc quo ad quartā spēm.

11 ¶ † Aduertendum tñ circa omnia predicta. nam inquantū. s. dictū est possessorem posse conueniri ad fructus, hoc verum intelligit. do. Anto. nisi sit lapsum triennium: q2 tunc lapsu triennij prescribuntur fructus ratione iuris agendi ad fructus vt no. in. l. sequitur. §. j. ff. de vsuc. ad hoc. l. in bello. §. si quis seruum. de cap. ⁊ no. Cy. in. l. ancille. C. de fur. sm eum. Sed aduerte latius: aut enim loquimur de fructibus naturalibus quos possessor bone fidei suos nō fecit sm opi. gl. vel sm Bar. qñ nō habebat titulū de quo dixi. s. ⁊ tunc in istis procedit recta ⁊ indubitata vsucapio per trienniū, vt in. d. §. fructus. ⁊ quod ibi not. per glo. ⁊ Barto. aut loquimur in illis naturalibus quos facit suos q2 possidebat cū titulo secundum illam opinio. Bar. vel de industrialibus quos indistincte facit suos bone fidei possessor: ⁊ tunc videtur quod in istis non possit procedere vsucapio quia quod meum est vsucapere non possum, vt. l. in bello. §. si quis seruum. ff. de cap. ⁊ postlimi. reuer. tamen videtur de hoc not. text. in dicta. l. sequitur. §. lana. de vsucapi. qui text. multum restringit: sed licet quandoque possessor bone fidei faciat fructus suos tamen nō irreuocabiliter cum teneatur ad restitutionem per iudicis officium vt s. dictum est, poterit possessor qui fecit fructus suos illos vsucapere aduersus iudicis officium per quod tenetur restituere.

12 ¶ † Sicut alias possum prescribere rem meam aduersus illam actionem per quam poteram cogi ad restitutionem illius rei. vt est text. notabilis in dicta. l. in bello. §. si quis seruum. ff. de cap. et hoc voluerunt gloss. ⁊ Bartolus, in. d. §. fructus. ⁊ sic intellige not. per Cyn. in. l. ancille. ⁊ sufficiet triennium sicut

a ¶ Et pcipiēdis. Adde Frā. are. cōsi. xviij. ⁊ qñ nō teneat de pcipiēdis ⁊ qd si a pncipio nō habuit titulū. vid ro. sin. suis fo. 9. ⁊ vide. d. de ro. deci. xxv. in no.

b ¶ Propter titulū. Adde q est spāle i pupillo vt cōuentus p ipm teneat etiā de percipiēdis lz habeat titulū vt voluit Ro. cōsi. ccccliiij. Sebasti. Sapia.

c ¶ Qñ quis. Vide Bal. i. l. apud antiqnos. §. si. C. de fur. ⁊ Alex. in. l. i fideicōmissi. i pn. ff. de vsur. in apo. Bal. in. l. ij. v. nūc de septimo puncto. C. de serui. et aqua. Bal. i. l. pōponi⁹. §. si iussu. ff. de acquir. pos.

d ¶ Suos. Add vidēdū p. d. de ro. deci. xxv. in prin. in nouis. ⁊ quid si est male fidei quo ad vnā personam et bone fidei quo ad aliā vide Frāc. are. consi. xviij.

uium fient in simili vsucapione.⁊ hoc nota diligē ter.¶ Sed ad declarationem predictorū primo queritur:nūquid ad faciendum fructus suos sufficiat neturalis possessio,an ciuilis tātum:an requirit̄ vtraqꝫ.vide per Bar.in.l.iij.§.ex cōtrario. ff.de acquir.pos.⁊ aliquid in.l.si fur.in prin.ff.de vsuca.⁊ vide quod not.Dy.in regula sine possessione:de regu.iur.lib.vj. 13 ¶ †Secundo queritur ꝫ.facta est mētio:⁊ etiam in tex.isto fit de fructibus percipiendis an debeat intelligi de percipiē dis id est de his qui poterāt percipi ab ipso petitore vel ab ipso possessore male fidei seu violēto: nam contingit quādoqꝫ quod plures ⁊ meliores fructus potuisset percipere vnus ꝙ̄ alius.tex.hic expresse loquitur de percipiendis ab ipso petitore.Idem videtur velle text.in.l.si nauis.ff.de rei vendicatione.ad idem text.cum glos.in.d.l.et ex diuerso.a ⁊ in.l.apud iulianum.§.j.ff.de lega.j.in contrarium videtur tex.in.l.domū.C.de rei vendica.vbi tex.aperte videtur intelligere de percipiendis ab ipso possessore.dicit enim quos percipere poterat:qd̄ de necessitate intelligit̄ de possessore cū loquat̄ ibi de petitore in secunda persona:si ergo de eo intellexisset,dixisset poteras:in secunda persona:⁊ propter contrarium illius.l. tres principales opiniones in materia reperiuntur.Prima est opinio Pe.⁊ aliorum vltramontanorum sequentium in.d.l.domum.dicunt enī quod post moram veniunt fructus quos potuisset percipere petitor.vt.l.si nauis.cum similibus. ff.de rei ven.ante moram attendūtur illi fructus quos potuisset percipere possessor re⁹.Hec opinio non placuit Bart.nec in dicta.l.⁊ ex diuerso. nec in.l.domum.quia.l.domum.loquitur in predone, 14 † Qui semper est in mora.vt.l.j.C.quod me.causa.⁊ tamē habetur ibi respectus ad percipiendos a possessore.Ideo ponitur scd̄a opi.per Bart.in.d.l.⁊ ex diuerso.ꝙ aut possessor conuenitur ab aliquo qui nō asserit se dominum:vt in petitione hereditatis:⁊ tūc veniūt fructus quos possessor percipere potuisset.facit.l.item veniūt. §.item eos.et.l.sed et si lege.§.sed ⁊ fructus.ff.de peti.here.aut cōuenitur ratione dominij:⁊ tunc de iure ffo͡rum habebatur respectus ad percipiēdos ab ipso petitore,vt in iuribus preallega.De iure vero codicis est additum de his qui percipi potuissent ab ipso possessore.vt.l.domum,nec leges digestorū sunt correcte in eo ꝙ dicūt de percipiendis a petitore:sed in eo quod prohibent de pcipiēdis a possessore.erit ergo ꝓm eū authoris electio qui poterit eligere vel leges digestorū habēdo respectum ad petitorē:vel leges.C.habendo respectum ad ipsum possessorem reum.argu. in.l.quoties.ff.de actio.⁊ obliga.huic opi.similis est opini.Gui.de cug.in.d.l.domum.vbi tenet ꝙ habebitur respectus ad id quod deterius est ipsi male fidei possessori:vt si possessor male fidei plus percipere potuisset ad ipsos habeatur respectus si plus petitur tunc ad illos.Tertia principalis opi.ponitur per Barto.in.d.l.domum.vbi dicit ꝙ aut petitur fructus qui potuissent percipi ex singularitate persone,non autem communiter:⁊ tunc debet haberi respectus ad personam petitoris.vt,d.l.si nauis,⁊ hic.non autem debet haberi respectus ad singularitatē persone possessoris: q̄ꝛ tunc illi prouenirent magis ex industria ⁊ negotiatiōe persone quā ex re.ar.l.iij.ff.ad.l.fal.aut petuntur fructus qui cōmuniter potuissent percipi a possessore,⁊ tunc non est vis,an habeatur respectus ad possessorem an ad petitorem:q̄ꝛ inspicitur qd̄ communiter potuisse percipi:non autem ex singularitate persone,argu.in.l.ij.C.de rescin.vendi.⁊ quod no.in.c.cum dilecti,de emp.et vend,In effectu vult ista opi.vt habeatur respectus ad petitorem non ad possessorē,nisi qn̄ possessor tm̄ potuisset percipere quantum communiter quilibet alius possessor ⁊c.ita ꝙ non habeatur respectus ad singularitatem sue persone.Et hanc opi.firmat idem Barto.in.l.apud iul.§.j.ff. de lega.j.⁊ placet hoc do.Ant.nihil tamē pro ea allegat:puto ꝙ de rigore iuris procedat opi.bar. in.d.l.⁊ ex diuerso.⁊ Guil.de cu.in.d.l.domum.vt in odium istius violenti habeat̄ respectus etiam ad singularitatē sue persone:vt sibi imputetur si potuit prodesse isti spoliato ⁊ nō profuit.ex quo enim spoliauit vbi non debuit spoliare:cogatur percipere quātum percipere potest.sed ex quadā equitate procedit alia opi.Barto.q̄ꝛ petitor hoc casu nō potest pretēdere interesse ex quo ipse vel alius possessor cōmuniter nō plus percepisset.et pro hoc facit hic litera que tantum facit mentionem de antiquo possessore,⁊ sic de petitore:⁊ hoc 15 no.¶ †Tertio queritur supra facta est mētio de male fidei ⁊ bone fidei possessore quis dicat̄ male fidei ⁊ bone fidei.Sol.dic q̄dā est male fidei possessor vere:vt q̄ꝛ scit ad alium pertinere rē.⁊ econtra dicitur bone fidei cū ignorat se possidere alienum sed possidet cogitatiōe domini.tex.est in.c. si virgo.xxxiiij.q.ij.quidaꝫ est male fidei possessor iuris presumptione.vt per lit.conte.super dominio illi⁹ rei.⁊ est presumptio iuris ⁊ de iure.vnde quantuncunqꝫ habuerit legitimam causam litigandi nō per hoc excusatur a fructibus post lit. contest.perceptis.vt.l.certū.C.de rei ven.⁊.l.nemo ambigit.C.de acqui.pos.vide qd̄ legitur ⁊ no. in.l.sed ⁊ si.§.scire oportet.ff.de pet.here.⁊ per.d. 16 de ro.deci.clxx.al's.clxxxv.¶ †Sed dubitat̄ circa hoc de denuntiatione:an constituat illum cui fuit denūtiatū ꝙ res est aliena,in mala fide.Jo. andre.vr̄ hic velle ꝙ regulariter sola denuntiatio nō constituit quem in mala fide.ff.qd̄ cum fal.tu. per to.⁊.C.de fru.⁊ li.expē.l.ij.sed in sola petitione hereditatis efficitur per denūtiationē male fidei possessor:ita ꝙ postea nil alienare potest.ff.d̄ pet.here.l.item veniunt.§.qd̄ aūt.⁊.l.si fundū.C. de rei vē.que vr̄ obuiare loquit̄ in eo qui sciebat rem alienam.Idem sentit Archi.post Uin.in.§. potest.xvj.q.iij.d.Ant.dicit ꝙ aut quis possidet sine titulo:⁊ tunc denuntiatio constituit quē male fidei possessorem:vt.d.§.qd̄ autem.si cum titulo,⁊ tunc si denuntiatio fit a principio cōtractus cōstituit quem in mala fide vt.d.l.si fundū.si vero ex postfacto postꝙ̄ incepit possidere:⁊ tūc secus vt.l.alienam.ff.pro emp.⁊ hec est opi.Bar.in.d.l. si fundum,quam sentit glo.in.d.l.alienam.⁊ vide quod circa hoc not.in.c.si diligenti,de prescripti. 17 ¶ †Itē dubitatur b an errās in iure dicatur male fidei possessor:puta credebat se dominū:sed errabat in iure.glos.in.l.si fur.ff.de vsucap.dicit qd̄ iuris error impedit vsucapionem vt ibi:sed respectu frutuum lucrandorum nō impedit:q̄ꝛ ex quo non est in dolo non dꝫ dici predo.de quo vr̄ tex. in.l.sed ⁊ si.§.scire.de pet.here,⁊ idē tꝫ Dy.in regula possessor.de reg.iur.lib.vj.de quo per Bar. in.d.l,si fur,sed plenius per eundē in.d.§.scire.vbi contra istam opi.opponit de.l.quēadmodum.de agri.⁊ cen.lib.xj.⁊ de regula,qui cōtra iura.de regu.iur.lib.vj.vbi dicitur ꝙ qui cōtra iura mercatur nō presumit̄ habere bonā fidē.⁊ soluendo notabiliter dicit ꝙ quedā sunt iura introducta prohibentia aliquos actus:⁊ tūc qui facit contra illa iura non censetur habere bonā fidē sed malam vt in ꝯtrarijs supra formatis.Quedā sunt iura que nō prohibent sed actui non assistunt.vt puta testamentū nō solenne non valet:q̄ꝛ lex sibi nō assistit,Item agnatus remotior nō admittitur:quia lex sibi nō assistit:non tñ his casibus lex restituit ⁊ sic in similibus:⁊ tunc nō presumitur errans in mala fide.vt in,d.§.scire,nec etiā presumitur bone fidei.vt in dicta regula,qui cōtra,est enim medium inter bonam ⁊ malā fidē vt no.C.de acqui. pos.l.j.⁊.l.iij.§.si.ff.eo.ti.vnde quia in vsucapione requitur bona fides positiue nō sufficit ꝙ mala fides absit:licet in acquisitione fructuum sufficit malam fidē abesse q̄ abest ex quo putat se dn̄m licet erret in iure.hoc dictū diligenter no.ex quo limitātur ⁊ declarantur multa iura de hac materia loquētia.¶ Ultimo quero qualiter peti debeāt fructus:⁊ hanc questionē diuido in tres.Prima an possint peti cū ipsa re:ex quo fuerunt percepti

¶ L.⁊ ex diuerso. Tu pōdera circa istā materiā q̄ꝛ in iure satis obscura.ego multa remisi ad Bar.i.d. l.et ex diuerso.in prin.vide ibi.sed pōdera iura ffo͡r q̄ dicūt ꝙ debent fructus q̄s actor pcepisset:ius.C. dicit quos predo pcepit ⁊ quos pcipere potuit.hic d̄r tenet̄ restituere q̄s occupator pcepit ⁊ quos pcipere potuit spoliat⁹ a quo ergo habuit ortuꝫ ista dicere.pōdera q̄ꝛ nō aperit̄ per aliquē.scd̄o pōdera q̄ꝛ tex.i.l.si.d̄ possessione.C.vnde vi.dicit quod debent restitui fructus q̄s pcepisset spoliat⁹ etiā non quos percepisset spoliator.vñ illa dictio etiā est implicatiua.q̄ īplicat ⁊ tenet̄ restituere vt ip̄e percepit ⁊ vt pcepisset spoliat⁹.⁊ iste te. vr̄ abstract⁹ ab illo.tene mēti hāc cōsiderationem. stat mō difficultas vtrum veniat id qd̄ potuit percipere ex singulari industria.bart. ⁊ doc.loquūtur ī pdone:q̄ꝛ ita loqtur.d.l.domū.sed in spoliato nō loquit̄.d.l.domū.dicit quos pcepit ⁊ percipe potuit p̄do.iste tex,d̄t q̄s percepit predo ⁊ percipere potuit spoliat⁹.vtrū veniat qd̄ pcipi potuit ex singulari industria.Cōiungo ergo istū text, cū tex.in.d.l.domū.⁊ Bar.cōtra Bar.d.Ant.⁊ sequaces,nā hic dicit̄ ꝙ tenet̄ restituere illos quos spoliatus potuisset percipere.et Bart.dicit ꝙ intelligit̄ de eo qd̄ ex sua idustria singulariter potuisset acquirere:sed in.d.l.domū.dicitur quos pcepit ⁊ pcipere potuit. ergo intelligit̄ ex idustria:q̄ꝛ similē modum loquēdi ponit.d.c.grauis ergo hic est text. cōtra dictū Bar. vcꝫ qd̄ non tenet̄ p̄stare suaꝫ industriā vt.l.si heres. ff.ad.l.fal.q̄ꝛ non loquit̄ in p̄done q̄ꝛ ois cōdictio videtur degenerare cōtra p̄donē et per ꝯ̄n̄s vr̄ qd̄ attentatur vtilitas spoliati.vñ si spoliat⁹ potuisset illos ex industria lucrari:illos habebit si re⁹ potuisset illos ex industria lucrari ad illos cōdēnabitur. vid̄ Ang.q tāgit in.l.ait p̄tor.§.p̄terea.ff.q̄ in frau. cre.faciat q̄ꝛ v̄ba relata ad p̄sonaꝫ debēt intelligi ꝓꝫ qualitatē eius.l. ex militari.ff.de mi.test.cū si.fa. ciat tex.hic in v̄bo cū itegritate. And.Barba.

✠ Sebasti. Sapia. b ¶ Dubitat̄.Ui. de Cal.in ꝯsi.iiij. sub rubrica de p̄scri. moder.taurinenses in ti.p̄scriptionum.in scd̄a parte tertie partis principalis. questione.j.

in eodē libello. Secunda an debeat exprimi quātitas ipsorū. Tertia an pcise debeāt peti fructus 18 an estimatio: an vtrūq3 alternatiua. ¶ † Quo ad primū concludendo Inno. hic Barto. in. d. l. & ex diuerso. §. vbi autē. dicunt ꝙ aut petūtur fructus per rei vēdicationē: & tūc dico ꝙ nō possunt peti vna cū re in eodē libello: q2 ista duo iudicia de re & de fructibus sic se habent ꝙ absolutoria lata in vno parit exceptionē rei iudicate in alio. ar. in. d. §. vbi. & ideo non possunt simul eque principaliter accumulari: vt. l. fundum. ff. de except. & ibi de hoc. Habita ergo victoria super re, tunc poterit agi noua rei vend. ad fructus & sententia lata super re faciet plenam fidem super fructib9 qui veniunt accessorie si etiam snīa fuerit iniusta: vt videtur tex. ꝑm vnum intellectum in. d. §. vbi. & hoc expresse ibi t3 Bar. cōcludens ꝙ snīa erronea in principali facit ius in accessorijs l3 noua instātia fiat vt in. d. §. vbi. & no. simile in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. aut petūtur fructus officio iudicis: ꝙ quādo fit colligitur ex his que. s̄. dixi. & tunc bene possunt peti in eodem libello: imo plus dicit no. Barto. in. d. §. vbi. ꝙ etiam pro his fructibus qui possunt vēdicari potest officium iudicis implorari. arg. in. l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. Et intelligo ꝙ etiam in eodem libello: sicut enim de eodem facto nō potest agi criminaliter & ciuiliter. C. qñ ciuilis actio cri. preiud. l. vna. & tñ si agatur criminaliter potest super rei restitutione furtiue subtracte iudicis officiū implorare in eodem libello. iuxta no. in. d. l. interdum. §. qui furē. & in. c. cū dilectus. de pur. ca. ita dicēdum est 19 in proposito. ¶ † Sed circa hoc dubitat̄ nūquid iudex possit condemnare in fructibus si non fuerunt in libello petiti. dicit cōcludendo Inno. hic ꝙ de fructibus perceptis ante li. contest. regulariter non potest: q2 ad illa se non extendit iudicis officiū. ff. de edil. edic. l. ediles. §. item sciēdū. facit qđ no. in. c. significante. de appel. fallit si agitur de vi compulsatiua vt in actione qđ me. causa. vel de vi expulsatiua. vt interdicto vnde vi. vel cōstitutione si quis in tantā. C. vñ vi. nā tunc venit oīno causa etiā si nō petat̄ & hoc ex natura illarū actionum. Item si agatur actione hereditatis. vel ratione vniuersitatis veniunt etiā oīa. ff. de pet. here. l. item veniunt. §. fructus. ff. de vi & vi ar. l. j. §. rectissime. cū se. In alijs vero in actionib9 vt. s̄. dixi oportet ꝙ fructus percepti ante lit. cōte. expresse petātur: al's iudex nō potest de eis condemnatio 20 nem facere. ¶ † Imo ꝙ plus est vbi veniūt accessorie: nisi expresse petantur nō potest post snīam latā in principali amplius de eis agi q2 iam finitū est iudicis officiū per snīam. vt. l. iiij. C. deposi. secus vbi pōt de eis agi etiam principaliter sicut in interdicto vñ vi. vt. l. iij. de vi & vi ar. & hoc quo 21 ad. j. q. ¶ † Ad secundā an debeat[a] exprimi quā a titas ipsorū fructuum in libello. Bar. in. d. §. vbi cōcludit ꝙ de fructibus perceptis ante lit. conte. debeo declarare quātitatem fructuum. arg. in. l. si in rem. ff. de rei ven. & l. in actione. ff. de fur. sed de perceptis post lit. contest. non est necesse ꝙ exprimat̄ certa quātitas q2 actor ꝓbabiliter ignorat. satis ergo erit sic dicere ꝑm eū: dico ꝙ titius possidet talē rē q̄ pertinet ad me de iure dñij vel quasi: & eā possedit tribus annis & dicto tpe ex dicta possessione recolligit decē corbes frumēti quare peto per vos declarari dictā rē iure ad me pertinere ipsumq3 cogi & cōpelli ad restitutionē dicte rei cū fructib9 perceptis & qui percipient̄ vsq3 ed snīam: & ad predicta eū vestra snīa condēnari. Et pro hoc facit text. in. §. vbi in quo fit cōdemnatio etiam in fructib9. si autem velles petere fructus percipiēdos. eos qui potuissent percipi: tūc formāda est petitio ꝑm predicta nō pōt si referre ad fructus quos ipse petitor potuisset pcipere si sibi fuisset licitū possidere. vt hic & in. d. l. apud iulianum. & l. si nauis preallé. cū si. vel potest referri ad possessorē ꝑm predicta. Sed aduerte q2 ex predictis habes maxime tu canonista bonā theoricam & practicā sup istis fructibus: sed inquantū Bar.

[a] Sebasti. Sapia. ¶ An debeat. vide practicum papi. in forma libelli in actione reali in versi. cum fructibus. Moder. in l. si filius. §. j. ff. de verb. obli. Alexā. in consil. xc. in fi. in. ij. volu.

in pall. loco vult ꝙ quātitas necessario sit exprimenda respectu perceptorum ante lit. contest. non puto hoc necessarium si petantur accessorie ad rem q2 in accessorijs potest libellus esse generalis sed in processu poterit declarari in. c. cum venissent. j. eo. expresse no. Inn. etiam in fructibus in. c. tanta. de exces. pla. & ipsemet Bar. in. l. j. ff. de eden. vbi dicit ꝙ si peto rem cum fructibus pceptis: non est necesse declarare quantitatem: quia eadem ratione qua debent̄ mihi res debētur & fructus & ipse reus certus est de facto suo: vnde pōt satis deliberare absq3 alia expressione. allegat. d. l. & l. ex diuerso. & qđ no. Inn. in. c. ij. de lib. obl. vbi dicit hoc velle. & vide qđ no. Cy. in. l. cū te. C. si quis sibi vel alte. Idem puto si petant̄ principaliter: vt si peto fructus quos pcepisti ex tali possessione quā tenuisti tot annis: nam ipse reus de facto suo certus esse d3 in. c. ab excōicato. de rescrip. Et ego possum ꝓbabiliter dubitare maxime si ex facto suo reddor incertus. facit qđ no. in. c. constitutus. dē in integ. rest. Fateor ꝙ in processu habeo probare certā quantitatem: q2 alias iudex non posset certā ferre sentētiam. ad hoc. c. ad nostram el. j. & c. ex literis. de iureiur. & qđ no. Cy. in. l. j. C. de ꝓba. & Io. an. in. d. c. ex literis. nec mirandū: q2 libellus qñq3 pōt esse magis generalis q̄ snīa plene no. in. d. c. tanta. facit inst. dē ac. §. curare. & vide ad predicta quod no. Inn. in. c. cer 22 tificari. de sepul. ¶ † Ad vl. q. an debeant peti fructus an estimatio &c. dic breuiter post Bar. in. d. §. vbi q2 aut certum est fructus extare & debent ipsi fructus peti & non estimatio: q2 estimatio debetur in subsidiū. facit. l. si. C. de fideicom. li. & in. d. §. vbi. aut certum est non extare. sed cōsumptos fuisse: & tunc pōt & debet peti estimatio. ar. in. l. si vsufructus mihi in biennium. ff. de vsufr. le. Nec ob. si dicatur ꝙ cum fructus consistant in numero pondere vel mensura: & sic in genere suo recipiant functionē. vt. l. ij. ff. si cer. pe. nō d3 deueniri ad estimationē sed debent peti fructus in gñe. Rñdetur enim ꝙ isti fructus pcepti ex re mea debentur vt species quare merito istis pemptis deuenit̄ ad estimationē sicut quelibet alia spē pempta. aut dubitatur an fructus sint pempti vel extem. & tunc ratione incertitudinis potest libellus procedere alternatiue: vt puta peto ꝙ reus cōdemnetur ad fructus si extant: vel ad estimationē si sunt consumpti. nam rōne incertitudinis admittitur iste libellus alternatiuus vt legitur & no. in. d. c. constitutus. de in inte. restit. & in. l. j. §. quod autem. ff. quo. leg. Et predicta diligenter no. ex quibus potes colligere practicam conficiendi libellum super fructibus.

1 ☞ Possessorium non competit illi qui fuit expulsus a domino de sua possessione: cum possessio aliqua non esset penes expulsum. 8.
2 Episcopus potest concedere possessiones ecclesie pro oratorijs & hospitalibus construendis.
3 Hospitalia a quibus recipiuntur rectorem: ab episcopo vel a patrono.
4 Votum factum pro aliquo non obligat illum pro quo est factum.
5 Clericus si est inuasor rerum aliarum: potest in eum fieri manuum iniectio sine metu excommunicationis. 19. 20.
6 Simonia inducitur ex perceptione alicuius temporalis pro spirituali.
7 Religiosus potest ingredi strictiorem regulam si vult.
9 Spoliatus sua naturali possessione a tertio habet remedium retinēde secus ab habente ciuilem.
10 Possessor violentus potest incontinēti repelli: quomodo intelligatur incontinenti. 13.
11 Possidens per alium quo casu perdit possessionem & quam ex defectu vel morte illius per quem possidet.
12 Vsufructuarius si perdit suam naturalem: q2 ab ea deijcitur. nō per hoc proprietarius perdit suam ciuilem.
14 Spoliatus tunc demum habet interdictum recuperande si probat se delictum & possessionem habuisse.
Possessio si non potest probari a spoliato: quid est ab eo agendum vt possit in ea restitui.
Possessio presumitur de presenti probando se aliquando possedisse.
15 Defensio inculpate tutele quando fiat. 16. 17.
16 Aggressor potest impune pcuti absq3 eo quod ipse incipiat percutere.
17 Si per fugam quis potest euadere percussionem: non tenetur fugere: sed potest impune offendere.
18 Offensio licita est propter defensionem persone alterius iniuriate in ꝑsona vel rebus.
19 Excommunicatio an incurratur per expellentes religiosos de re ipsorum expellentium: excedendo vel non excedendo modum. 22.
20 Excōmunicatio requirit dolum siue ignorantiam crassam & supinam.
21 Dominium rerum ecclesiasticarum quo casu dicitur esse penes epm̄.
22 Clericis est etiam licita defensio rerum suarum etiam contra alios religiosos sine metu excommunicationis: nisi excesserint modum.
23 Furtum rei proprie ab alio possesse non obligat furantem ad restitutionem licet committat peccatum.
Paria delicta mutua compensatione tolluntur: quando respicitur interesse partium: secus si interesse publicum.

1 OLim. ¶ † Ei qui non possidet denegat̄ restitutio. ita cōmuniter summat̄. Vel summa sic & notabili9. Ingressus possessionē ignorante dño ad quē ptinet; potest p ipsum dñm statim cum sciuerit repelli etiam violenter: nec ex tali repulsione competit repulso contra dominum interdictum possessori

sessorium. In prima ponitur cõmissionis ⁊ facti narratio. In scđa cau
se diffinitio ibi: intelligentes. ¶ Casus literalis. Quidam humiliati
olim impetrauerũt ab epõ terdoñ. vt hospitale ⁊ oratoriũ cõstruerent
in loco caluentie: ⁊ eis quasdam possessiones concessit sub ea conditio
ne ꝙ nomine epĩ terdoñ. oratoriũ ibidem ⁊ hospitale cõstruerũt ⁊ tres
solidos noĩe census eidẽ epõ soluerent annuatim: ⁊ ille qui eidem loco
preficeretur inuestiturã ab eodẽ epõ perciperet pro se ⁊ fratrib⁹ suis: ⁊
eidem ⁊ successoribus suis obediẽtiam faceret manualem: epõ retinen
te nihilominus dominiũ loci: ⁊ sic fuit multis temporibus obseruatũ.
Postmodũ magister militum templi ad eandẽ domum aspirãs ipsos
fratres adeo circumuenit ꝙ preter cõsciẽtiã epĩ se ⁊ sua in manibus eius
tradiderũt: ea tñ cõditione apposita si epõ ⁊ capitulo terdoñ. cõplace-
ret: sine quorũ assensu se nihil posse facere asserebant: ⁊ magister cõdi-
tionem acceptauit appositã. magister statim accessit ad locũ ⁊ oĩa q̃ ibi
inuenit asportauit. epŝ hoc intelligẽs ad domum illam accessit ⁊ quos
inuenit ibi ad custodiam domus a magistro dimissos eiecit ab ea: vim
vi ẜm ꝙ iura permittũt repellẽdo: quo facto ad petitionẽ dicti magi-
stri causa fuit quibusdã abbatibus cõmissa: corã quibus petebat dict⁹
magister dictã domũ sibi restitui qua ipsum epŝ spoliauerat lit. cõtest.
⁊ testibus receptis hincinde. iudices causam ad sedem apostolicã remi
serũt. dñs papa diligẽter examinato negotio intelligẽs dictam domũ
eidẽ magistro traditam fuisse sub conditione: ⁊ ꝙ nullum preiudicium
iuri epĩ ⁊ canonicorum sit irrogatũ ex eo ꝙ magister ignorãtib⁹ epõ ⁊
canonicis possessionẽ accepit sciẽs domum illam ad illos ꝑtinere preci
pue q2 q̃ cito illud sciuerunt repulerunt vim vi: ⁊ q2 idem magister pre
ter consciẽtiam epĩ ⁊ capituli possessionẽ accepit quos suspicari debue
rat sibi qõnẽ moturos ꝓcuratorẽ epĩ ⁊ capituli ipsorũ noĩe ab impeti-
tione ipsius magistri noĩe domus militie templi quo ad faciẽdam re-
stitutionẽ quã petebat absoluit: tñ si epŝ ⁊ capitulũ incurrerent offen-
sam ipsius magister defendendo ius suũ modũ excedẽdo satisfactionẽ
debitam eidẽ exhibere procurent. Ber. ¶ No. j. prelatũ etiã epm agen
tem seu defendentem etiã iura ecclesiastica debere agere seu defendere
noĩe ecclesie. cõcor. c. litere. s. de dila. ⁊ plus notabiliter ꝓbatur hoc ꝙ
hic ꝓcedit etiã si agatur per prelatũ ⁊ capitulũ. l3 enim isti presentent
ecclesiã tñ agũt noĩe ecclesie: qõ bene no. ⁊ bñ facit ad ea q̃ dixi in. d. c. li-
tere. ⁊ in. c. cũ sup. de causa pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ ꝓbat hoc siue habeatur respe
ctus ad epm ⁊ capitulũ siue ad magistrũ ⁊ fratres militie tẽpli: vt colli-
gitur ex princ. ⁊ fi. c. ⁊ hoc tene menti. ⁊ vide plenius q̃ scripsi in iuribus
preal. ¶ † No. ij. posse epm dare aliquas possessiões[a] pro oratorio ⁊ ho
spitali construẽdis: ⁊ põt intelligi de possessionibus proprijs. arg. xvj.
q. v. c. fi. idẽ de possessionibus ecclesie: sine maxima tñ lesione ipsius ec-
clesie. arg. in. c. apostolice. ⁊ in. c. ceterũ. de do. xij. q. ij. bone rei. ⁊. c. terru-
las. ⁊. c. aurum. ¶ † Nota ꝙ cõstruens hospitale seu oratoriũ vel eccle-
siam potest sibi censum temporalẽ retinere. facit. c. ꝑterea. de iurepat. ⁊
c. constitutus. de reli. do. ¶ Notat hic do. Anto. ꝙ de iure cõi prouisio
oratorij etiã ab alio edificati cũ hospitali spectat ad epm loci saltẽ quo
ad ius instituendi. sed certe salua reuerẽtia tanti viri hic potius posset
colligi contrarium: q2 hoc fuit expresse deductum in pactum: secus er-
go si nihil fuisset dictũ: maxime q2 qñ hospitale non cõfertur in titulũ
nõ h3 locũ ꝓprie institutio: vt no. Pau. de elea. in cle. q2 cõtingit. de re-
li. domi. ⁊ de hoc vide qõ plene dico in. c. inter dilectos. de dona. vbi tã
go ad quem spectat ponere rectorẽ in istis hospitalibus habẽtib⁹ pa-
tronum. ¶ Not. ꝙ quis põt obediẽtiam promittere pro se fratribus ⁊
successoribus suis: nõ tñ intelligas ꝙ talis promissio habeat obligare
nõ promittẽtes: sicut nec votũ nec iuramẽtum ab alio prestitũ obligat
alios[b]. de iureiu. c. veritatis. ⁊ qõ ibi no. sed acta promissio pro alijs fa
cta valet ad denotandum ꝙ alij debeant obedire: vel si capitulum scit
hanc obedientiã a suo prelato vel eius ꝓcuratore p̃stari ⁊ si petat obli
gatur. arg. l. ij. C. de iura. calum. ẜm Inn. ⁊ Host. qõ no. ¶ No. ꝙ ingre
diens possessionem alterius respectu iuris ad aliũ pertinẽtis illo igno
rante non acquirit possessionẽ ciuilem: imo est clandestinus possessor:
⁊ dicitur vim inferre si nõ admittit verum dominum seu possessorẽ ve
nientẽ. vnde tanq̃ vim inferẽs põt a vero dño repelli: de quo in. l. clam
possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. pos. ⁊ aliqd. ĩ. dicet. ¶ † No.
vlti. ⁊ tene mẽti ꝙ pro recuperatiõe[c] seu reseruatione bonorũ tempo-
raliũ licitũ est manus violẽtas etiam in clericũ vim inferentem inijcere
sine metu excõicationis.[d] facit ad ea que dixi in. c. cum non ab hoĩe. de
iu. ⁊ vide qõ no. Inn. in. c. si vero. de sen. excom. ⁊ quod no. in. c. suscepi-
mus. de ho. ⁊ in. c. dilecto. de sen. excõ. li. vj. ¶ Op. ⁊ vr ꝙ istis humilia
tis nõ poterit aliquid cõcedi cum fuerint tanq̃ heretici damnati. viij.
di. quo iure. so. gl. j. ꝙ licet fuerint olim condemnati: tamẽ postea fue-
runt recõciliati ⁊c. Et no. ex glo. ꝙ damnans iurantes debet vt hereti-
cus cõdemnari: qõ intellige vt no. in. c. excõicamus. §. si qui vero. de he-
re. ⁊ vide glo. in. c. non est. xxij. q. j. ¶ Opp. ij. ꝙ non licuerit in traditio
ne rei deputate spiritualitati apponere cõditionẽ de pẽsione soluen-
da: cũ sit quid tẽporale. j. q. ij. q̃ pio. facit. c. fi. de pac. Glos. ij. soluit duo-
bus modis. primo exponendo sub ea conditione. i. sub ea forma. quasi
dicat ꝙ rei fuit apposita hec forma. i. onus pensionis soluende fuit an
nexum rei, non autẽ debebatur pactione. arg. in. c. significatũ. de prebẽ.
¶ † Secũda sol. ꝙ hoc nõ inducebat simoniam cũ a iure permittatur.

nam videmus ꝙ epŝ eximẽdo ecclesiã retinet sibi
censum in signũ dominij. de reli. do. c. cõstitutus.
Et not. hãc sol. quod exprimere quod inest vel qõ
a iure permittitur nõ includit simoniã. simile no.
in. c. significasti. de elect. ⁊ in. c. ad audientiã. de re-
scrip. Vel dic extra gl. ⁊ aliter ꝙ iste epŝ nõ tradi
dit spirituale pro temporali: cum daret possessio
nes que sunt quid tẽporale sed in traditione tem
poralis potuit reseruare aliquid tẽporale. simile
no. in patrono in. c. ꝑterea. de iurepat. ⁊ eodẽ mõ
solue si apponitur ꝙ hic fuit tradita res profana
vt fiat sacra. nõ enim ex hoc inducitur simonia q2
nõ dat hic tẽporale pro spirituali sed dat res pro
fana vt fiat sacra. qõ est necessarium ẜm Inno. et
meritoriũ sicut dare aurũ vt fiat calix: nã per hoc
res spũalis nõ acquirit danti tẽporale cũ in nul-
lius bonis sit. facit ẜm Host. c. ij. de ser. nõ or. ⁊ c.
fi. de test. cũ si. ¶ Op. iij. ꝙ ista traditio facta per
istos humiliatos debebat saltẽ eis p̃iudicare. ar.
eorum que no. gl. in. c. qõ in dubijs. de renun. glos.
in ver. eadem cõditione. fatetur cõtrariũ nisi ap-
posita fuisset cõditio de qua in tex. epõ tñ vel alte
ri pretẽdenti ius nõ preiudicasset. ¶ † Itẽ sentit
Inn. quasi liceret eis ad arctiorem religionem se
transferre. de reg. c. l3. Hos. ⁊ bene fatetur hoc ve
rũ respectu personarũ: vt sic licitũ sit personis se
transferre ad strictiorem religionem. iuxta no. in
d. c. l3. ẜm regulam institutam in loco vel habitũ
vel statum antiquũ ipsius loci immutare vel alte
ri loco subijcere sine autoritate epĩ[e] non possent
nec epŝ debet talibus consentire sine consilio ca-
pituli sui. alle. de sup. negli. prela. c. ij. de consue. c.
cum cõsuetudinis. de his que fiũt a prela. c. nouit.
⁊. c. fe. de reli. do. c. inter quatuor. ne cle. vel mo. c.
relatũ. ⁊ hoc verum nisi fieret de autoritate pape
argu. de eccle. edi. ad audientiam. de cle. nõ resi. c.
fraternitati. de here. excõmunicamus. §. q2 vero.
quod satis placet. facit. c. sicut vnire. de exces. pre-
la. ⁊ vide qõ no. in. c. cum dilectus. qõ me. causa. et
qõ dico in dicto. c. qõ in dubijs. ⁊ qõ ibi nota. per
Host. ¶ † Oppo. iiij. ꝙ isti fratres erant restituẽ
di ex quo constitit de spoliatione. Sol. gl. in vers.
tradita. ꝙ isti non possidebant tẽpore spoliatio-
nis: fuit enim eis tradita possessio sub conditio-
ne qua non existente traditio non valuit. Sed ad
uerte q2 vt dicit Inn. possessio habet plurimum
facti. de conces. preben. cum nostris. ⁊ ideo ex quo
tradita est siue extet conditio siue non semper ve
rum est ꝙ is cui de facto tradita est illam possidet
de facto nisi alter resignet vel inde expellatur. cõ-
tractus enim bene potest esse conditionalis: sed
non traditio que est quid facti: sed põt respõden
do ad contrarium dici qõ iste magister ⁊ fratres
possidebant clandestine: q2 ignorãte epõ ad quez
ꝑtinebat subiectio illi⁹ loci: ideo potuit iuste ex-
pelli iste magister per epm qui possidebat ciuilr.
arg. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de ac-
quirẽ. pos. nec poterant isti humiliati dare illius
superioritatem quam nõ habebant. facit qõ not.
Inno. in. c. olim. ij. j. eo. ⁊ ad maiorem exaggera-
tionem ponderatur hic ꝙ conditionaliter istis
fuit tradita possessio: vnde debebant spõte illam
dimittere epõ cõsentire nolẽte. ¶ Sed circa hoc
quero, q2 hic ponderatur primo ꝙ possessio fuit
tradita isti cõditionaliter. ⁊ de hoc. s. dictum est.
secundo ponderatur in litera ꝙ iste magister scie
bat possessionem spectare ad epm ⁊ ad capitulũ
quero quid si ignorasset. Solu. circa hec sunt due
opi. vt hic refert Inn. quidam eñi dicunt ꝙ pon-
derat scientia istius magistri propter opi. dicen-
tium ꝙ si occupans non posset redargui ꝙ sciue-
rit rẽ alienã esse vel ꝙ temere ipsam occupauerit
vel ꝙ suspicatus fuit se debere repelli: etiã incon
tinenti nõ est occupans repellendus etiã violen-
ter. arg. C. vnde vi. l. j. vbi dicit vim illatã propul-
sare l3. per quod p3 ꝙ si vis illata nõ sit sed preter
violentiã esset possessio occupata: violẽtiam que
nõ esset propulsare non posset: ⁊ sic nõ debuisset
ille magister violenter repelli: secus aũt qñ sciuit
rem ad aliũ spectare: q2 tunc temere occupauit et

a ¶ Possessiones. Adõ vt per Cal. consi. v. de dona. Zacharias.

b ¶ Obligat alios. Adõ ho. tex. in. c. quicũq3. ⁊ ibi Archi. xx. q. j. ⁊ Car. i cle. j. §. ad hec. de sum. tri. vbi dicit esse sec⁹ in baptismo. Ant. Fran.

¶ Adde ꝙ ille q leuat aliquẽ de sacro fonte ꝓmittẽs pro eo h3 illũ obligare vt est gl. multũ no. in. c. q-cũq3. hic allegata. ⁊ vidõ q̃ habent in c. baptismi vicẽ. ⁊ in. c. sanctũ. de cõse. dist. iiij. ⁊ vidõ q̃ habẽtur in. c. ubi tũ. õ baptis. in q-bus locis ẽt ponitur rõ q̃re in baptismo istud fit ⁊ nõ i alijs q2 regulariter nõ põt q̃s aliũ obligare sine mãdato iuxta ea q̃ habẽtur in. l. stipulatio ista. in. §. alteri. ff. de verb. obli. ⁊ insti. de inuti. stipulat. in. §. si quis alij. Sebasti. Sapia.

c ¶ Recuperatione. vidõ Iaso. in. l. vt vim. col. pe. X. nunqd aũt q põt ff. de insti. ⁊ iure.

d ¶ Excõicatiõis. Vidõ Inn. in. c. verũ. ad qõ alle. istũ tex. Io. an. ibi cõtra. vidõ q̃ ibi dixi. And. Barba.

e ¶ Autoritate epĩ. adõ Cal cõsi. xiiij. de regula.

non admittendo dñm dr̃ illũ spoliare:merito potest violenter repelli vt hic. Alij dicũt ⁊ forte melius ẜm Inno.ꝙ quãuis magister ⁊ fratres hanc possessionẽ fuerint adepti,ignorãtes ad epm̃ ptinere:tñ si per epm̃ moniti illam nõ reddunt licitẽ põt illis vis inferri cũ incipiunt esse violenti.arg. xxij.q.j.§.⁊ p totũ.⁊ qd̃.ij.c.j.⁊.ij. Hosti.dicit hoc vltimũ posse tolerari si notoria sit offensa[a].de accu.euidentia.⁊ in.c.j.de offi.dele.lib.vj.In dubio aũt si moniti nõ reddant sed offerunt se paratos stare iuri non putat ꝙ epũs ius sibi dicere potuisset hoc casu. C.vnde vi.l.si quis in tantã.ff.qd̃ me.causa.l.extat.dz enim quisq; qd̃ sibi debetur per iudicẽ reposcere:nec verecũdie nec pietati nec dignitati ꝯuenit quicq̃ non iure facere.ff.de vi pri.ua.l.pe.d.Ant.putat[b] qd̃ si aliquãtulũ diu steterunt in possessione ita ꝙ negligẽtia possit imputari dño ꝙ ex hoc ꝑdidit dñs possessionẽ ciuilẽ: vt.l.si de eo.§.j.ff.de acq.pos.⁊ sic nõ põt propria autoritate repellere.Si nõ põt negligẽtia ĩputari aut ingressus illũ admitti ꝓtestãdo ꝙ non vult acquirere ciuilẽ sed vult tñ retinere naturalem ⁊ tũc põt esse differẽtia an clam fuerit ingressus,et posset repelli.aut palã ⁊ nõ posset:sed si veniẽs statim nõ admittit̃ dr̃ ꝙ repellẽs priuat eũ possessiõe:ideo statim põt illã indistincte recupare nec est necesse ꝙ in hoc habeat stare iuri vel ad ius recurrere:qr̃ suam possessionẽ continuare põt ⁊ eo ꝙ eam continuat ⁊ repellit̃ potest propria autoritate illũ reijcere vel põt suã ciuilẽ defendere ne illã ꝑdat. ⁊ hoc dicit fore de mẽte Bart.in.l.j.ff. de acquir.pos.hec vera qñ non inuenit vacantem possessionẽ:sed si ingrediens inueniret eam vacãtem tũc non lz eum eijcere.⁊ ipse posset vim vi repellere.de quo per Bart.in.l.j.§.interdum.ff.vti possi.Hec dicta mihi placẽt p̃terq̃ in eo quod dicit ꝙ si ingressus protestetur ꝙ non intendit acquirere ciuilem sed vult retinere tantũ naturalez ⁊ palam fuit ingressus ꝙ nõ potest ꝓpria autoritate expelli. Ego enim[c] credo ꝙ indistincte põt repelli ex quo retinebat ciuilem cũ nõ possit continuare ciuilem suam nisi ille desistat a naturali: nec hz iste curare an ille sit in bona fide vel non:cũ nemini iniuriã facit qui vtitur iure suo.de electio. cũ ecclesia vulterana.⁊ qd̃ ibi no.⁊ vide Bar.in.l. j.C.vñ vi.post princ.ponderatur ergo hic scientia magistri ad maiorem exaggerationẽ suã ⁊ vt sine qualibet admonitiõe possit violẽter expelli.Uel põt dici qd̃ ideo põderatur in tex.qd̃ sub cõditione habuerũt possessionẽ ⁊ qd̃ magister erat iustitie epi nõ inscius:quia forte isti humiliati nõ simpliciter tradiderũt sibi possessionẽ sed admiserũt eos sub cõditione si placeret epõ ⁊ capitulo: ⁊ iõ eoipso ꝙ eis displicuit inceperũt non possidere. Nec obst.qd̃.s̃.dixi qd̃ possessio hz plurimũ facti ideo ex nõ existentia cõditionis nõ desinit quis possidere nisi de facto resignet.illud.eñ põt simpliciter ꝓcedere qñ simpl'r sub cõditione dat̃ alicui possessio,qd̃ nõ cõtingit hic: qr̃ isti remãserũt in possessiõe ⁊ magister ⁊ fratres admiserunt sub illa ꝯditiõe q̃ nõ existente nihil reperiunt̃ habere ⁊ sic põt limitari dictũ Inno.p̃cedẽs.⁊ sic fundat̃ iste tex.sup duplici rõne.Prima qr̃ iam non possidebant p rõnes iam dictas.Scd̃a qr̃ incõtinenti vim vi propulsarũt:⁊ sic verba tex. aliqd operantur.⁊ hoc plus plz q̃ qd̃.s̃.dixi.Et p̃dicta procedunt in re ĩmobili vt habẽtes possessionẽ ciuilem possint incõtinẽti recuperare naturalẽ.In re vero mobili lz ꝑdat̃ vtraq; possessio.l.si rem mobilem.ff.de acq.pos.tñ põt antiquus dñs incõtinẽti recuperare etiã inferẽdo violẽtiã.l.si quis in seruitute.ff.de fur.⁊ no.Bar.in.d.l.j.ff.de acqr.pos. idẽ no.dicit hic Inn. in re ĩmobili vt lz qs ꝑdiderit possessionẽ ciuilẽ ⁊ naturalẽ: puta qr̃ veniens nõ fuit admissus quo casu ꝑdit̃ etiã ciuilis: vt.d. §.q ad nũdinas. tñ incontinenti põt exercitũ seu amicos cõgregare ⁊ illã vi recuperare:vt.l.j.C.vñ vi.⁊ qd̃ hic no.⁊ hec faciunt ad materiam gl.seq.

9 ¶ †Supra visum est an ex traditiõe cõditionali facta p inferiorẽ p̃iudicet̃ dño:nunc q̃ro ĝnaliter ad declarationem materie an ⁊ qñ p̃iudiciũ generet̃ dño siue possideat p se siue p aliũ.gl.hic in ver. p̃iudiciũ.intrat hanc materiam ⁊ eam no.qr̃ solet quotidie allegari:sed plenius attingendo materiam maxime ex no.in.l.fi.C.de acq.pos.colligẽdo dicta doc.distinguendũ est:ꝙ aut qs possidet per se aut p aliũ.Primo casu si aliqs ingredit̃ possessionem eo absente:tũc ille acquirit naturalez que ꝯsistit in facto:sed antiquus possessor retinet ciuilẽ.⁊ dr̃ ciuilis:qr̃ retinetur autoritate iuris ciuilis nã naturaliter nõ posset possidere sine facto suo ⁊ hãc naturalem perdit p ingressum alterius quam etiã ꝑderet absentãdo se a cõspectu rei p.x.milliaria.de quo vide p gl.ij.in.l.j.ff.de acq.pos.⁊ ꝯsiderat̃ tãta distantia qñ intra eam põt res ꝯspici naturaliter per ipsum possessorẽ:⁊ sic in veritate interuenit actus naturalis.simile qd̃ dicimus de tradente possessionem ex sola ostensione ⁊ traditione vocabuli absq; alio facto corporali, vt.l. quod meo.§.si venditorem.ff.de acq.pos.⁊ qd̃ no.glo.in c.ij.de cõsue.⁊ hec naturalis acquisitio p talem ingressum parit interdictũ vnde vi contra tertiuz si ab eo iste possessor expellat̃ vt no.hic Joan.an. ⁊ Bar.in.d.l.j.ff.de acqui.pos.licet non contra possidentem ciuiliter:vt hic ⁊ in.l.j.C.vnde vi.⁊.l. iij. §.eum igit̃.ff.de vi ⁊ vi arma.qr̃ iste dicitur potiꝰ vim propulsare ⁊ se defendere ratione sue ciuilis quam vim inferre,vt.s̃.dixi.predicta sunt vera ꝙ antiquus possessor absens nõ perdit suã ciuilem regulariter.fallit in tribus casibus . Primo si scit aliũ possessionem ingressum ⁊ negligit:vt.l.si de eo.§.sunt quidam.ff.de acquir.poss.⁊ vide qd̃ dixi in.c.cum venissent.s̃.e.⁊ quod no.in.c. querelam. de cle.per Inno.Secundus casus quando suspicatur se posse repelli ⁊ ideo nõ audet ire ad possessionem vt hic in glos.Tertius casus quando iuit ⁊ non fuit per possessorem admissus sed violenter sibi resistit:tũc eñ vbi primo ille possidebat naturaliter ⁊ clã nunc incipit possidere etiam ciuiliter sed cum violentia.vt.l.clam possidere.§.qui ad nũdinas.prealleg.potest tamen dominus incontinẽti possessionem recuperare etiam violentiam inferendo vt hic.⁊.l. iij. §.eum. ff. de vi ⁊ vi armata.

10 ¶ †Dubiũ tamen[d] est quando dicit̃ facere incõtinenti.[e] gl.in.c.significasti.ij.de ho.dicit ꝙ debet hoc facere q̃ citiꝰ poterit ⁊ scineris collectis amicis.ff.de acqui.pos.l.qd̃ meo.§.fi.⁊.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.eo.titu.⁊ hic.Jo.an.⁊ Hosti.dicunt ibi hoc verum vt licitum sit insistere cũ amicis ad recuperationem rei inuase si hoc fit anteq̃ ad alia diuertatur:al's esset guerra ⁊ vindicta que propria autoritate mouenda non est.vt.C. de iude.l.nullus.xxiij.q.j.⁊.ij.per totum. Bar.in.l.j. C.vnde vi . videtur sentire quod hoc debeat fieri intra tres dies.sed melius loquitur in dicta.l.iij. §.eum igitur.vbi dicit hoc relinquenduz arbitrio boni viri:considerata qualitate deiectionis ⁊ persone deijciẽtis ⁊ rei inuase . Quid enim si nobilis est expulsus a castro suo qd̃ est in comitatu : ⁊ sic oportet ꝙ veniat ad ciuilitatẽ ⁊ requirat amicos ⁊ faciat se multum fortẽ:certe hoc posset fieri forsasse intra sex menses propter potentiam deijciẽtis:⁊ ideo dicamus incõtinẽti fieri q̃ primum poterit non diuertendo ad aliena negotia.argu.in.l. ij.§.confestim.ff.ad tertul.⁊.l.continuus.de verb. obliga.⁊ hoc videtur fuisse de mente glo.⁊ Joan. and.in.c.significasti.⁊ hoc placet.facit quod no. in c.qr̃ propter.de elec.in gl.in ver.mox.⁊ per Bart. in.l.j.ff.de verbo.obliga.⁊.c.de causis.de offic.delega.⁊ in.l.j.ff.de iure deliberan.⁊ hoc quo ad primum membrum quod dominus possidet per se.

11 ¶ †Si vero possidet per aliũ puta per colonum, seruũ,mancipiũ seu pensionarium:⁊ tunc considera principaliter quatuor casus:aut iste per quem possidemus expellitur aut alij tradit sponte possessionez,aut deserit possessionẽ:aut perdit id est dolose recedit ⁊ alter ingredit̃ possessionem. Primo casu quando expellitur tũc ẜm omnes dominus perdit naturalem quam possidebat per aliuz ⁊ ciuilem quam possidebat per seipsum;vt in.c.ex

parte

a ¶ Sit offensa.tu pondera quia hic cõmemorãt duo. primum est ꝙ nõ erat inscius iustitie epi.secundum erat ꝙ epõ ignorante.ergo sequitur quod si extat vnuz ex istis sufficit vt occupans expellatur. Andre.Barba.

b ¶ Putat.tu põdera istum text. inquantum dicit presertim.ergo si ex internallo poterit recuperare. ⁊ sic non bene dicit do.Anto.Secũdo pondera qr̃ requirit̃ spatium x.annorũ. vt voluit glos.in.l.j.C. de ser.fugi.⁊ in.l. cum querebatur. C.vñ vi.vide Ludo.ro.i.l.si de eo. §.si force.ff.õ vsu. vbi late loquitur. Andr.Barba.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Ego eñ.Hec reddunt̃ dubia p ea q̃ scribit alex. in.l.quẽadmodũ. col.j.ff.de acquir. pos.⁊ Aret.in.d. l.clam possidere. §.q ad nũdinas. eod titu.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Dubiũ tamẽ. Incõtinenti quo modo capiat̃ vide Feliñ.in.c.veniẽs.col.vj. versi. sexta ꝯclusio.j.de testi.vbi traditur qñ qs dicatur aliquid incontinẽti probasse.

Zacharias.

e ¶ Quando dicitur facere incõtinẽti.Adde tu diuersos modos q bus capitur hec dictio incontinẽti p Spe.in ti.de ap.§.vj.post principi.⁊ Bal.in.l.ij.C. de edic.di.adriã. toll.vbi dicit qd̃ aliquando ponitur per quinq; dies aliquãdo per decem nõnunq̃ per triduum.quãdoq; vero per duos aut sex mẽses:iõ post multa concludit esse in arbitrio iudicis quando dicatur aliqd esse factum incõtinẽti de quo oĩno vide p Alexã.

in.l.iij.§.cũ igitur ff.de vi ⁊ vi arma. Anto.Francis.

¶ Ad hoc qñ qd dicat̃ factũ incontinenti,vide ang. in.l.si ventri.in.§. fi.ff. de priui.cre. ⁊ rom.in.l.j.§.j.ff. de ver.ob. vbi dicunt ꝙ quãdo pactũ de retrouẽdẽdo dicat̃ eẽ factũ incõtinẽti est ĩ iudicis arbitrio.⁊ vi de Bald.in.l.petẽs.in añpeñ.col. C.de pa.⁊ in.l. penulti.in.§.mulier. ad fi.ff. sol. matr. ⁊ in.l.f.in fi . C. de ope. lib. vbi dicit ꝙ ꝯctus dicit̃ factus ĩcõtinẽti qñ est factꝰ eodem loco,eodem tempore ⁊ eisdem testibꝰ presentibus.⁊ vide gl.⁊ doc.in.c.p̃terea.de testi,.cogẽ.vbi dicit̃ ꝙ incontinenti testis posset corriger̃ dictũ suũ antequaz loquat̃ cũ ꝑtibꝰ: ⁊ vide do. Ab. in c.fi.in pe.co.de cõfes.⁊ gl.in.c.apud misericordẽ. xxxij.qd̃.j.vbi dr̃ confessio dicit̃ incõtinẽti reuocata qñ reuocat̃ anteq̃ redigat̃ in scriptis ⁊ vide etiã Bart.in l.qd̃ ait.i.§.ait. ff. de adul.⁊ Sali.in l. gracchus.C. de adult. vbi dicunt qũo intelligunt̃ incõtinẽti qñ statutũ ꝑmittit vel lex aliquẽ impune offendi incõtinẽti. ⁊ vide p Alex . in consi.xxiiij.in prima ꝑte cõsiliorũ.

parte.§.de rescrip.& no.in.l.fi.C.de acquiren.pos.& hic in glo.Secundo casu cum alij tradit possessionem sponte.gloss.hic tenet q idem vt sic isti duo casus parificentur.Idem no.glo.& Barto.in dicta.l.si quidem contra.vt ibi no.q hoc vltimo casu dominus non perdit possessionem suam ciuilem.quod tenet gl.in.c.quisquis.xij.q.ij.sed prima opi.est cõmunior quã etiam sequitur hic Ang.de perusi.& pro hac opin.videtur tex.in.d.l.j.§.quod si seruus.ff.de acqui.pos.succurritur tamen sibi per condictionem illius.l.si.cum nõ possit agere interdicto.qr nulla violẽtia interuenit.puto tamẽ qd dominus incontinenti possit illam recuperare.si iscui fuerat tradita possessio sciebat eam ad alium pertinere qr tũc largo modo videtur eum spoliare si dominum veniẽtem nõ admittit iuncto hoc vltimo cum temeraria receptione.arg.opti.hic.Tertio casu cũ colonus deserit possessionem:aut animo nõ perdendi possessionẽ & dñus retinet per eũ naturalem nec interrumpitur vsucapio.ff.de acqui.pos.l.si colonus.& sic in dubio presumendũ est quod dolus & iactatio presumi non debet.vt.l.quoties.§.qui dolo.ff.de probatio.& de renun.c.ij.lib.vi.& c.super hoc.eo.titu.aut recedit animo deserendi possessionem:& dñs perdit naturalem:& idem si colonus decessit: retinet tamen ciuilem quam tamen perdit si negligit recuperare naturalem.hec probantur in.l.si de eo.§.j.ff.de acquir.pos.& ibi per Bar.qñ dicitur negligere naturalem dixi in.c.cũ venissent.§.eo. Quarto casu qñ perdit.i.malitiose recedit vt alius intret possessionem:tunc dominus perdit naturalem & non ciuilem:vt no.in.d.l.si.nisi negligat naturalem.vt.§.dixi.hec sufficiant pro intellectu terminorũ.posset eñ materia ampliari per ea que habẽtur in.l.colonus.& l.cum fundũ.ff.de vi & vi ar.

2 ¶ † Ad vnũ tamen aduerte qd.§.dixi qd si possidens naturaliter expellitur vt alij tradat possessionem dñs perdit etiam ciuilem hoc intelligit verũ Odof.in dicta.l.si.quando possidens naturaliter possidet nomine alieno:qr tunc ciuilis fundatur super illa naturali:ideo expulso colono perditur in ea ciuilis vt super illa fundata:secꝰ est in possidẽte sibi naturaliter vt in vsufructuario:& sic tũc lз enim ille expellatur vel alij tradat possessionem non per hoc perdo meã ciuilem:quia non est super illa fundata:qd est notandum.

3 ¶ † Gl.in ver.cum statim vim vi repellere lз.querit quãdo dicitur statim vim vi repellere.Respõdetur q̃ citius poterit:quod no.qr sentit qd.§.conclusi.

4 ¶ † Glos.pen. colligit ex tex.q petẽti restitutionẽ nõ sufficit probare deiectionẽ nisi probet etiã possessionẽ.Quid aũt si inveritate possidebat sз possessionẽ probare nõ potest.Jo.an.pro cõsilio remittit ad Spe.de pe.& pos.§.j.in fi.vbi Spe.dat cõsilium vt vadat ad possessionẽ testibus vocatis si admittitur bene quidẽ:si nõ admittitur statim probatur deiectio.dicit.d.Ant.quod istud est consilium bonũ in probante possessionẽ & nõ valẽte probare deiectionẽ.quasi dicat q per hunc actũ nõ probatur possessio:& bene dicit.sed tu aduerte quoniã si Spe.recte cõsideretur dico q habuit alium intellectum:sentit enim q dз probari q illo anno fuit in possessione:per illum accessum ad possessionẽ presumitur cõtinuatio possessionis:& q medio tpe nõ habuit animum deserendi possessionẽ cũ per extrema presumãtur mediaª.arg.in.l.pe.C.de apo.publi.lib.x.& l.si seruus pluriũ.ff.de leg.j.& qd no.glo.in.c.accedens.de conuer.coniu.& tu hoc forte noluit Spec.imitari opi.suam de qua in tit.de proba.§.j.prope fi.ver.sed queritur.vbi dicit q ad probãdũ possessionẽ requiritur q saltem probentur extrema q olim possedit & tũc possidet:qd etiã videtur velle glo.in.c.volumus.xvj.q.iiij.sed certe ego arbitror qd hoc dictũ suum nõ sit necessarium nec cõsiliũ supra positum:quia satis probatur possessio de presenti probando q aliquãdo possedit & allegãdo possessionẽ de presenti qr possessio semel posita presumitur cõtinuata si possessor in fauorẽ suum eam allegat de presenti vt no.in.l.fine possidetis.C.de proba.& in.c.cũ venissent.§.eo.& per doc.etiã ad effectũ agẽdi interdicto vnde vi vt singulariter probatur in.c.olim.iij.§.eo.vbi dico.& no.per Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.& per consequens consilium suum nõ est necessariũ vt experiatur an admittatur:nec est vtile qr posset occidi per aduersariũ.ad hoc allego glo.no.in.l.si nulla.ff.de acquir.pos.vñ satis est probare q olim possidebat & allegare possessionem quãdo ille clandestine intrauit:& subijcere q non audet ire ad possessionem qr suspicatur se posse repelli:ex his competit vtile interdictum vnde vi:lз aliud nõ probetur:vt ex tex.no.iuncta gl.in.d.l.si nulla.bene facit.l.clã possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.pos.& tex.iuncta gl.in.c.item cum quis.§.e.vbi fm vnũ intellectum ex solo clandestino introitu cũ suspicione qd non admiteretur agitur interdicto vnde vi.sed intelligo vt dixi de vtili interdicto nõ de directo.vt dicit glo.in dicta.l.si nulla.& hec no.

5 ¶ † Nũc quero:tex.hic dicit episcopũ & canones teneri si excesserant modum:quãdo dicuntur excessisse modum.Glos.fi.in prin.dicit si expulerunt sine moderamine inculpate tutele:sed certe hec respõsio est obscurior questio:sed glo.voluit vti his verbis:qr eam ponit tex.in l.j.C.vnde vi.sed horum verborũ sensus est qd volẽs defendere suam ciuilem seu recuperare suam possessionem incontinẽti debet seruare moderamẽᵇ & tutelam seu defensionem inculpatam:quia non debet reperiri in culpa.Quando autem seruatur hoc moderamen inculpate tutele:dic breuiter vt colligitur ex gloss.in capi.significasti.ij.de homi.et Bartol.in dicta.l.prima.C.vnde vi.quando id fit:quo omisso iniuria repelli non poterat:nõ enim alicui imputatur quod facit si aliter non poterat defendere & iniuriam repellere:vt probatur in.l.sciendum.§.qui cum aliter.ff.ad.l.aquil. habebit ergo bonꝰ iudex arbitrari an steterit in meris finibus defensionis seu recuperãde possessionis an excesserit modum.de hoc enim non potest dari certa regula:sed opз considerare qualitatem personarum & actuum,& verisimilem timorem imminentem:& p hoc relinquitur superflua cõsideratio gl.in.l.prealle.que dicit tria attendenda in hoc moderamine inculpate tutele scз modꝰ tẽpus & cã.modꝰ attẽdit circa qualitates armorũ.non enim debet cum armis resistere si sine armis inuaditur:vel si venit aggressor cum paruo baculo non debeo resistere cum armis periculosis.sed certe de hoc nõ potest dari certa doctrina:vt no.in dicta.l.j.Quid enim si aggressor est robustus & fortissimꝰ homo qui plus potest cum pugno vel baculo paruo q̃ aggressus cum ense:ideo dic vt dixi qd hoc relinquẽdũ est arbitrio iudicis. Secũdum moderamẽ est in tẽporis cursu.s.vt fiat incõtinẽtiᶜ nõ ex interuallo.In hoc etiã nõ põt dari certa doctrina vt.§.dixi super gl.in verbo,preiudicium.sed pro informãdo iudicis arbitrio est aduertendũ q aut vis infertur persone aut rebus. Primo casu anteq̃ quis percutiatur põt incõtinẽti illũ percutere ad effectũ euadẽdi percussionem seu iniuriam:tunc dicitur potius repellere iniuriã q̃ inferre.& sic intelligo glo.in.l.si ex plagijs.§.tabernarius.ff.ad.l.aquili.& ibi no.Bar.sed si iniuria iam est facta psone nõ est licitũ percutere etiã incontinenti:qr non esset defensio sed vindicta:que non est permissa singulis sed iudici:vt.l.non est singulis.ff.de regu.iur.& in.d.§.tabernarius.& ibi no.Bar.in.l.scientiam.§.qui cum aliter.preal leg.& hoc per Inno.scriptum est enim. Non vos vẽdicãtes:nisi forte vt ipse dicit timeretur geminata percussio:& idem Bart.in.l.j.Aduerte tamen aduⁿum notabile dictum Jac.de are.quem sequitur hic do.Ant.q licet nõ debeat insequi percussus suum percussorẽ ex quo nõ vult amplius percutere:vt.§.tabernarius.tamẽ si de facto insequitur percutientem & eum vulnerat,non debet puniri vt dolosus:sed vt culpabilisᵈ qr inconsultus calorᵉ vitio calumnie caret:vt in.l.j.ff.ad turpil.& ij.qd.iij.§.notandum.Ego allego text.not.in.l.si adulterium.§.imperatores.ff.de adulte. vbi minus punitur qui iusto dolore motꝰ prorupit in delictũ.& pro primo dicto vide gl.no.& planã.xxiij.q.j.c.j.in versi.propulsanda.qd not.Si vero vis infertur rebus debet repelli incontinenti.i.q̃ primum poterit licet iniuria sit facta,qr illa non est vindicta:sed potius quedam defensio:& quãdo dicitur incontinenti hoc casu dic vt.§.dixi super gl. preall.in ver.preiudicium Tertium moderamen fm illam glo.est circa causam vt fiat ad defensionem non ad vindictã sed hoc consideratur ex circunstantijs que.§.dixi.

16 ¶ † Sed circa predicta dubitatur vtrum possum aggressorem meum percutere:an debeam expectare primum ictum. Gl.hic qd non.ne forte postea non sit locus defensioni:vt in prealleg.§.tabernarius.& ff.si qua.pau.fe.di.l.j.§.cum arietes.sufficit enim fm eum terror armorum.ff.de vi & vi arma.l.idem.§.j.& idem no.glos.in.l.j.C.vnde vi.Bart.dicit hoc verum si verisimilia precedunt indicia & actus manifesti qd ille intendebat offendere & ille aliter se defendere non poterat:sunt enim quidam vt dicit Cyn.qui non minantur quin percutiant:tunc enim ne per cuterent nõ est expectandũ si aliter se defendere non potest:quidã vero sunt ita timidi qui lз multa verba effundant & minantur tamẽ nõ veniunt ad actum,& tunc secus:bonus ergo vir hoc arbitrabitur.

17 ¶ † Item queritur ad declarationẽ predictorum quid si possum euadere fugiendo:quidam in.d.l.j.distinguũt quod aut est talis homo quẽ non decet fugere,ita quod fuga esset sibi maxima verecundia & tunc non tenetur fugere sed põt percutere ad iniuriam repellendã:aut nõ est sibi verecundia:vt puta qr aggrediẽs est prestantior persona & tunc secus.Bar.ibi tenet indistincte q

†Sebasti. Sapia.

a ¶ Media. Quod pbatis extremis possessiõis pbetur posses.mediũ tpis lз Jo fab.inst.de vsuca.in prin.co.j.bal.in.l.iudicia.co.j.v.qnto qrit.C.de rei vẽ.& in.l.fi.col.vij.i.xv.op.C.de edic.di.adr.tol.Matth.i no.cxvij.inci.no.mirabilẽ doctrinã.Alex.i cõ.xxxix.inci.visis scripturis.co.ij.in.ij.vo.And.sicu.in cõsi.xxxvij.ici.scribit sapiẽter.col.x.in ij.vol.Fel.in.c.inter dilectos.col.v.post principiũ.de fide instru.

b ¶ Moderamen.addo qd dicatur moderamẽ inculpate tutele Bal.cõs.xi.iij.lib.Cep.cõs.lxxvj. Anto.Fran.

¶ Que dicatur moderatoria tutela vid Bal.Cy.& doc.in.l.j.C.vñ vi.& vide Bar.in l.furẽ.in fi.ff.de sica.& p Flo.i.l.sciẽtiã.in.§.q cũ aliter.ff.ad.l.aq.& plene tradit in.l.vt vim ff.de iusti.& iur.& vid gl.inst.de iure natu.in.§.qd vo.vt plene p ang.are.i trac.maleficiorũ.in gl.in ver.se defendendo.

c ¶ Incontinenti. Adde Alex.con si.lxxvj.j.lib.

d ¶ Culpabil.adde late Cepo.con si.xxix.

†Sebasti. Sapia.

e ¶ Calor. Ad hoc faciũt no.p bar.i l.j.§.j.ff.si qste.li.esse iustus fuerit.& in.l.q nerua.in qnta.q.ff.depos.& p Jas.i.l.j.ff.de legi.& i.l.i actiõibus.ff.de in litez iur.& per moder.in.c.ij.de cõsti.in quibꝰ locis traditur q lata culpa nõ punitur in crĩalibus sicut dolus,sз extraordinarie tanq̃ culpa non tanquam dolus.

a ¶ Fugere. Adde Cepo. cōsi. alle. ⁊ Bal. consi. xj. ā. etiam alle. vbi idem tenet quia periculum est in fuga.

Anto. Fran. ¶ Tu circa hoc dicas qd̄ nemo tenetur fugere presertim si in fuga sit periculū vt per Bal. in. l. j. in fi. C. de cōdi. ob tur. cām. ⁊ per Bar. in. l. si ob turpem. ff. eo. ti. ⁊ vide no. verbum Bal. in. l. voluntatis in vlt. col. C. de fideicom. vbi dixit qd̄ licet sola fuga non probet delictuz vt plene per Bar. in. l. si qs in graui. in. §. viruz. ff. ad syllan. tñ qñ bānitus est titi⁹ ⁊ duo reperiūtur titij nec scitur qs eorum sit bānit⁹ iuxta ea q̄ habentur in. l. duo sunt titij. ff. de testamētu. ⁊ statutū permittat bānitum offendi fuga facit qd̄ ille titiusq fugit p̄sumat esse bannitus: et esset iusta cā excusandi offendētem vt dixit Bal. in. d. l. voluntatis.

Zacharias. ¶ Tu conclude breuiter qd̄ laic⁹ non tenetur fugere vt per Barto. Bal. Ang. ⁊ Salice. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ Fel. i. c. suscepimus. in. j. no. j. de homi.

b ¶ Peccatū. sentit hic do. abb. ꝙ pcutiens aliquez autoritate iuris ꝙ euitat peccatū. ↄtrariū sentit tacite gl. in. l. vt vim ff. de iusti. ⁊ iure. dū dicit iuri fori non ali. ⁊ expressius vult glo. in. c. īter hec. xxxiij. q. ij. quaz reputanit sin. iste. in. c. ij. de ho. ⁊ Ro. in repe. aut. si fr. i. xxxiiij. spāli pie cause inter vltimas volūtates. C. ad. l. fal. ⁊ Inn. in. l. qd ergo. i prin. ff. de le. j. Cōtrariū vr̄ expresse tenuisse albe. de rosa. in. iiij. par. stat. in. q. xix. vbi dicit se audiuisse a theologis ꝙ sine peccato licituz est occidere illos q sunt bānīti vigore statuti hoc permittētis. Credo ꝙ tutius sit de hoc cōfiteri sacerdoti ⁊ sic reputare sibi in peccatū ⁊ sacerdos miti penitentia ipsum grauabit eo qꝛ iure penitente fecit. Vene. de fal.

Anto. Francisc. ¶ Circa hoc an bannitus possit occidi vel offendi sine peccato dicas qd̄ de iure cōi non pōt nisi sit diffidatus s̄m Bal. in. l. cū mulier. in. viij. col. ff. sol. mat. ⁊ per Barto. in. l. vt vim. hic alleg. ibi dicit ꝙ nō pōt offendi in persona, sꝫ bene in iurib⁹: ⁊ vide gl. in ver. guerrā. ⁊ ibi Bald. in. c. j. in p̄n. in. v. col. in ti. hic finit lex cōradi. in vsibus feu. ⁊ vide que habentur in. c. pro humani. de homi. lib. vj. vtrū aūt occidens vel offendēs bānitum permittēte statuto peccet, an tale statutū valeat vide per Bal. in. l. gracchus. in ver. allegat ad qōnē. C. de adul. ⁊ in. l. j. in ix. col. C. de sum. tri. ⁊ in. l. j. in. x. co. C. de confes. ⁊ vide Bar. in. l. omnes populi. in. ij. q. iij. questionis principa. in. x. col. ff. de iusti. ⁊ iu. ⁊ in. l. ij. C. quando li. se sine iudi. ⁊ vide que habentur in. c. prodest. ⁊ in. c. non frustra. xxxiij. q. v. ⁊ Ange. in. l. si non speciali. C. de testamen. ⁊ Barto in. l. amissione. in. §. q deficientes. ff. de capi. dimi. et vide nouissimos in. l. oēs ppl̄i. prealle. in. xxiij. colū. vbi dicunt qd̄ lꝫ talia statuta valeāt s̄m dispositionem iuris ciuilis tamen de iure canonico nō valēt ꝓpterea qꝛ videntur talia statuta ⁊ tales leges pctm̄ pmittere. tñ si qs vellet defendere aliam partē forsan posset dici ꝙ statuta pmittentia hm̄ōi defensionem siue occisionem bannitorū eligūt offendētes loco executorū iuste sn̄ie ex quo illa sententia exequi nō potest propter absentiā banniti ⁊ ius canonicuz etiam in grauissimis delictis hoc permittere vr̄. vt in. d. c. ꝓ humani. tñ tuti⁹ esset abstinere ꝓpter piculuz pcti. ⁊ si quis forsan offendisset putarez tutiorez esse opi. ꝙ confiteret ⁊ penitentiam ageret vt hic per istum. ⁊ an quis teneatur alium defendere vide Car. in cle. j. in. xxiiij. qō. in fi. de homi. ⁊ vide q̄ habentur in. c. dilecto. de sen. excō. lib. vj. ⁊ not. in. c. nulli. ⁊ seq. iij. qō. j. ⁊ vide alex. post Bart. in. l. j. in. §. sed licet. ff. quod met. causa. ⁊ adeo quid tenet alium defendere ꝙ si potest ⁊ non defendat peccat vt in. c. non inferenda. et in. c. si. xxiij. qō. iij. ⁊ vide text. et ibi gl. ⁊ doc. in. c. quāte. de sent. excom. ⁊ si nō potest aliter defendere debet saltem acclamare vt per glo. in. d. c. quante. pro qua est tex. in. l. ij. §. hoc autem. ad sylla.

c Zacharias. ¶ Que dicit illum non peccare. Adde Ant. corse. in terminis huius. q. singu. lxxxiij. in ver. defensio. ⁊ Feli. post Inno. in. c. si vero col. fi. ver. vtrum pro defensione. j. de sen. excom.

d Sebasti. Sapia. ¶ Defendit. Quod nō peccet ille qui aggressorem interficit tenet Ab. in. c. ij. de cle. percus. ⁊ in cle. de vita ⁊ hone. cle. an autem peccet qui occidit bannitum statuto permittente ponit Alber. in qnta pte statorū. q. xix. vbi tꝫ ꝙ nō. sequit Jas. i. l. vbi pactū. col. vj. C. de trās. vide Feli. in. c. que in ecclesiarū. col. iiij. s̄. de cōsti. vbi sentit cōtrariū c. j. vnde

non tenetur quis fugere[a]: quia fuga est iniuria. l. apud labeonem. ff. de iniur. ergo licitum est percutere ad hāc iniuriam propulsandam. Item videmus ꝙ pro defensione rerū licitū est armis resistere vt hic: ⁊ in. c. dilecto. de sentē. excom. lib. vj. ⁊ etiā occidere s̄m ius ciuile si aliter res salue esse nō possunt iuxta ea q̄ legūtur ⁊ no. in. l. furem. ff. de sicar. sed quelibet iniuria corporalis est maior iactura rerum. in. l. seruorum. ff. de pe. quod tamē est temperādum. vt no. Bart. in. l. j. ff. eo. tit. ergo pro hac iniuria propulsanda licitū est percutere nec tenetur fugere. Ego tñ dico ꝙ lꝫ hoc casu qs percutiendo euitaret peccatum[b] non tamē irregularitatem si procederet ad occisionem vel membri mutilationem: qꝛ illam qs solum euitat quando mortem propriā aliter euitare non potest: sed hoc casu poterat euitare fugiendo. ad hoc qd̄ legitur ⁊ no. in cle. si furiosus. de homi. facit gl. not. in. §. j. xxiij. q. iij. ¶ 18 † Sed nūquid sit licitum percutere ad defensionem alterius seu alteri patienti iniuriā prestare opem ⁊c. Bart. in. l. si qs in seruitute. ff. de fur. ꝙ sic: nam si licitū est alteri prestare opem circa cōseruationem seu recuperationē rerum vt ibi: vbi ptꝫ ꝙ quilibet potest capere fugiētem cum rebus alterius: forti⁹ licitū est adiuuare offensum in personā. ⁊ idem dic de iure canonico: pro quo vide bo. glo. in. di. §. j. xxiij. q. viij. que dicit illū nō peccare[c] qui alium iniuriā patiētem defendit:[d] etiam si ibi homicidium fiat licet incurrat irregularitatē. Et vide plene per Inno. in. c. si vero. de sent. excom. vbi idem sentit. ⁊ facit opti. tex. iste. nam non est verisimile ꝙ ep̄s fuerit hic solus in expulsione istorū fratrum. ad idem in d. c. dilecto. ⁊. xxiij. q. iij. nō inferenda. ⁊. c. qui potest. ⁊ vide quod dico in. c. clerici arma. de vita et hone. cleri. ⁊ p Cyn. in. d. l. j. vnde vi. ¶ 19 † Alterius quero an isti fuerūt excōmunicati qui expulerūt istos fratres religiosos iniecta in eos manu violenta. Ista glo. vlti. post prin. ad hoc laborat: ⁊ in effectu facit tria mēbra: aut enim non excesserūt modum ⁊ non inciderunt excōmunicationem vt hic in fi. aut excesserūt modum: ⁊ sic ex proposito sunt excōmunicati. argu. de sen. non dubium. aut ignoranter: ⁊ secus. Innoc. dicit qd̄ si excesserunt modum ex proposito incurrerunt excōicationem ⁊ temporalem penam ⁊ irregularitatē. arg. hic et de sen. excom. cum nō ab hoie. ⁊. c. perpendimus. ⁊. c. significasti. de homi. Host. intelligit Inno. ꝙ sunt excōicati eoipso qd̄ modum excesserunt: ⁊ si celebrauerūt sunt irregulares: non aūt eoipso qd̄ modum excesserunt: penā vero temporalē incurrunt ipso facto: sed est iusta causa ad ipsam infligendā. Jo. an. credit Inno. intellexisse de irregularitate que contrahitur per mutilationem vel mortē quam ex ꝓposito excedentes statim incurrerūt si alterū istorū sequat: quodlibet dictum est verum in se: debet enim dictū Inn. reduci ad terminos iuris. Concludendo ergo materiā dic qd̄ aut isti excesserūt modū ex proposito, vt qꝛ poterant illos repellere solis verbis minatorijs: ⁊ ipsi iniecerunt manus violentas vel qd simile: ⁊ tunc si nō est secuta mors vel mēbri mutilatio incurrerunt solū excōicationem ⁊ temporaliter puniēdi sunt: ⁊ ad satisfactionē cogendi sunt vt hic. ⁊. j. de sen. excō. parochianos. si vero alterū illorū est secutū tūc vltra excōicationē incurrūt irregularitatez vt in. c. si. de temp. or. ⁊ qd̄ no. in cle. si furiosus. de homi. ⁊ tpaliter puniendi sunt. de penis. tue. aut nō excesserunt modū ⁊ nō sunt excōicati: sed si expellēdo aliquem occiderūt seu mutilauerūt si fecerūt tātū ꝓ defensione rerum tūc fuit licitū ⁊ incurrerunt irregularitatē vt no. in. d. cle. si furiosus. facit. c. suscepim⁹. de homi. ⁊ forte eēt excōicationē qꝛ videnē excessisse modū ita in eū acriter seuiēdo ꝓ cōseruatione vel recuperatiōe rerū tpalium: vt in iuribus p̄al. facit qd̄ no. Inn. in. c. si vero. el. j. de sen. excō. de iure vero ciuili si dānū erat recuperabile p̄ iudicē nō lꝫ ꝓcedere ad occisionē ⁊ alia sena al's secus s̄m Bar. in. d. l. furē. de sica. Si vero modū excesserūt ignoranter: tunc non sunt excōicati. 20 ¶ † Quia excōicatio requirit dolū vt in. c. si quis suadēte. xvij. q. iiij. q̄ cessat data ignorātia pro hoc vide bo. gl. in. c. cū volūtate. de sen. exc. ⁊. xxiij. q. j. §. j. ⁊ intelligo s̄m Host. si ignorantia fuit probabilis sec⁹ si crassa ⁊ supina. ⁊ bn̄ d̄t. nā talis ignorātia nō excusat. de ↄsti. c. ij. lib. vj. ⁊ de cler. excō. mi. 21 c. apostolice. ¶ † Nunc extra gl. expediendo aliqñ dicta Inn. op. ⁊ vr̄ ꝙ iste ep̄s non potuit sibi retinere dn̄ium istius ecclesie seu oratorij: nā sacre res ⁊ religiose in nullius bonis sunt. instit. de re. diui. §. nullius. so. Inn. ꝙ ep̄s sibi retinuit quousqꝫ ecclesia esset edificata: vel scd̄o retinuit sibi dn̄ium quātū ad ius ep̄ale. x. q. j. c. j. ⁊ ij. ⁊. iij. xvj. q. iij. inter. ⁊ per hec iura pōt s̄m eum agere rei ven. arg. ff. de mor. infe. l. j. ⁊. ff. de reli. ⁊ sum. fu. si qs sepulchruz. ipsam aūt ecclesiā. i. corpus ecclesie vēdicare non posset. ff. de rei; ven. l. in rē sacrā. §. vtiliter. C. de sacrosan. ecc. l. sancim⁹. s̄m Inno. qd̄ not. ⁊ ꝓ hoc. c. cū venerabilis. de relig. do. Ego soluo alijs duobus modis vltra Inn. Primo qꝛ retinuit sibi dominiū simpliciter intelligēdo ꝙ debeat ↄstrui hospitale priuatū ⁊ oratorium priuatum ⁊ reuocare qñcunqꝫ: iuxta no. p Innoc. in. c. inter dilectos. de dona. vbi vide: ⁊ ꝓbat de cōse. dist. j. vnicuiqꝫ. cum duobus sequentibus. ⁊ vide Jo. an. in. c. patentibus. de priui. Scd̄o soluo intelligendo ꝙ loca ista debebāt esse religiosa: ⁊ ꝙ ep̄s retinuit sibi dn̄ium possessionū traditarum hospitali ⁊ oratorio vtili domino translato: qd̄ fieri potest etiam de possessionibus collatis ecclesie: vt not. dicit Inn. in. c. de monachis. ⁊ in. c. in lateranensi de preben. ¶ Op. ij. videt enim qd̄ sn̄ia pape fuit nulla tanꝙ incerta ⁊ cōditionalis. vt ptꝫ in fi. cōtra id qd̄ habetur ij. q. vj. §. diffinitiua. ⁊. C. de sen. q̄ si. cer. quā. p totū. ⁊. ij. q. vj. §. biduum. solu. Innoc. ꝙ in fine ponitur potius quedam reseruatio quā sententia. nam nisi papa sic reseruasset ius agendi: non potuissent isti fratres postmodū agere cum agentes interdicto vnde vi, hec oia videbantur in iudicium deduxisse. vt no. s̄. eod. c. pxi. facit qd̄ legitur ⁊ no. in. l. terminato. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊. l. iij. C. de pa. 22 po. qd̄ no. ¶ † Op. iij. cū enim oēs isti de quibus in tex. essent persone religiose: quia ex vna parte: ep̄s ⁊ canonici: ex alia templarij: nō potuerunt se cōflictare sine pena canonis si qs suadēte. nec bellum facere, cū hoc spectat ad principem. xxix. q. ij.

c.j. vnde presertim clericis et viris religiosis hoc non debet licere. xxiij. q. viij. clerici. de homici. suscepimus. Sol. sm Innoc. pro sua p rerum suarum defensione licitum est bellum mouere: nec proprie dr bellum hoc casu: sed potius defensio: quod est intelligendum quando incontinenti hoc faciunt antequam diuertant ad aliena negotia, vt. l. j. C. vnde vi. et. §. dixi. et hoc cum sit a iure concessum non requirit alia authoritas. arg. xxviij. dist. ne his. nec sic pugnantes seu potius defendentes in excomunicationem incidunt nisi manus miserint in personas que sine violentia parate erant exire domum: vel alias excesserunt modum vt hic satis colligitur. de homici. c. suscepimus. et c. significasti. et de sente. excom. c. ij. ¶ Sed quero quid si incontinenti non recupero rem meam: vel est penes alium sine ipsius violentia et clandestinitate: ita quod sumus extra casum ipsius. c. et. l. ij. §. cum igitur. ff. de vi et vi arma. Sol. dic quod debet adire iudicem: non enim debet sua authoritate rem adire. ff. de reg. iu. l. non est singulis. et. l. si quis in tantam. C. vnde vi. et c. eum qui. de preben. lib. vj. et. xvj. q. vj. placuit. et. l. extat. ff. quod me. cau. si autem non potuit ius suum coram iudice prosequi: tunc sm Innoc. potest authoritate superioris arma mouere et bella indicere ad sua recuperanda. xxiij. q. ij. dominus. et vide plenius per Jo. and. in reg. nemo. de reg. iu. lib. vj. in mercu. et per Bar. in trac. repsaliarum. et si non habet superioris copiam pot propria authoritate[a] sibi ius dicere[b] sm Innoc. arg. in. c. per venerabilem. qui si. sint legi. et in reg. quod non est licitum. j. de reg. iu. lib. vj. vide bonam glo. j. dist. ius gentium. ¶ † Nunquid autem possit quis licite per fraudem calumniam: vel furtiue: vel alio modo consimili rem suam recuperare?[c] Inno. quod non imo teneretur tunc illam restituere: sm Inno. xiiij. q. v. non sane. ad si. hoc vltimum quod teneatur restituere non placet Jo. an. et bene. et secundum potest intelligi quando quis occupat aliena. si autem quod suum est occupauerit inique: tunc quis de peccato et iniquitate penitentiam agere debeat, nec sub spe venie peccare debuisset. j. de cle. excom. mini. c. illud. tamen rem suam restituere non tenetur, maxime ille qui ini que occupauerat. arg. ex eo quod legitur et no. in. c. cum dilectus. de ordi. cog. et. ff. deposi. l. bona fides. nec debet dare illi occasionem delinquendi: imo in hoc casu videtur sm eum quod dolus cum dolo et culpa cum culpa compensari debet. ff. de do. l. si duo. et. l. si ambo. ff. de compen. et patet in eo quod legitur et no. in. c. penul. et vlt. de adul. hoc vltimum puto verum in quantum ageretur ad vtilitatem priuatam: sed respectu peccati et iuris publici pretium vni alium non excusat. vt. no. in. c. penul. et vlti. et ponit Spec. in titu. de iniu. post prin. et. xxxiij. q. ij. admonere. non enim debuit mentiri etiam pro salute alterius. xxij. q. ij. ne quis. nec committere peccatum vt alius euitaret etiam maius vt no. xiiij. dist. in sum. et per hoc videtur quod habens iustam causam non debet per mendacia victoriam obtinere. quicquid sentit. glo. in. c. cupientes. de elec. lib. vj. et. xxiij. q. ij. dominus. dicunt tamen quidam sm Inno. et non male sm eum quod etiam sua authoritate pot accipere rem furtiuam: dummodo ex hac acceptione nec malum nec scandalum possit alicui generari: nam si inde oriretur scandalum vel contra rem detinentem: puta vxorem cui custodiam illius rei commiserat, vel contra familiarem suum: vel contra quemcunque alium: tunc deberet eam in pristinum locum statim restituere arg. j. de pscrip. nihil cum scandalo. et de no. ope. nun. cum ex iniuncto. §. sup eo. facit quod legitur et no. in. c. nisi cum pridem. §. pro graui quoque scandalo. de renun. Reliqua vero que prosequitur hic Inno. pertinentia ad materiam libelli dicam in. c. sicut. de iureiu. vbi Inno. etiam tractat quando hoc. c. satis est oneratum sua materia. Item Inn. tractat hic an et quando superior possit agere pro locis subiectis. et quid si concurrat inferior: id est platus mediatus cum superiore: id est plato immediato. ego plene examinaui in. c. cum deputati. de iudi. vbi Innoc. etiam tractat: et plenissime ibi inuenies. et hec sufficiant.

☞ Exceptio consanguinitatis opposita marito petenti restitutionem vxoris sue quo casu sibi obstabit.
Matrimonium potest peti separari ab altero coniugum propter consanguinitatem: licet ipsam ab initio sciuerit.
Libellus non vitiatur si primo ponitur conclusio quam narratio.
Papa non dispensat vel non est consuetus dispensare in gradibus consanguinitatis diuina lege prohibitis: secus si humana. et nu. 12.
Papa tenetur legem diuinam vsque ad animam et sanguinem defensare.
Exceptio defectus proprietatis non obstat agenti possessorio recuperande etiam si incontinenti offertur probatio: nisi immineat peccatum, secus in possessorio adipiscende. et nu. 15. et. 8. vbi plene.
Probationes dicuntur incontinenti offerri quando non petuntur dilationes multum longe intra quas offert se exhibiturum.
Seuitia viri vel vxoris aduersus alterum est causa separationis tori: quando est magna: quod relinquitur arbitrio iudicis.
Prescriptio eorum que sunt dignitatis episcopalis procedit: secus eorum que sunt ordinis.
Maritus potest agere possessorio recuperande contra vxore etiam si ipse expulerit eam.
Pactum de non petendo factum inter maritum et vxorem, non impedit restitutionis petitionem: scilicet quando vnus diuertit ab alio.
1 Succumbens in petitorio non potest postea agere possessorio: nisi succubuerit: quia agens petitorio non potuit probare.
2 Papa non dispensat contra precepta moralia negatiua. et nu. 4.
3 Papa non potest dispensare circa vniuersum statum ecclesie sine rationabili causa. et nu. 14.
Papa an possit ardua attentare sine consilio cardinalium.
Cardinales sunt in quasi possessione vt papa ardua non explicet sine eorum consilio.
14 Papa non pot concedere principi seculari potestatem iudicandi et condemnandi clericos sue prouincie.
16 Gradus consanguinitatis prohibitus a lege diuina circa matrimonia.
17 Papa non pot dispensare in secundo gradu ascendentium et descendentium: sed in secundo gradu collateralium sic: dummodo sicut in equali linea: puta iter filios duorum fratrum: non autem inter neptem et patruum.
19 Juramentum calumnie prestatur hodie etiam in spiritualibus.
20 Excomunicatus non sepelitur in sacro, nisi petierit ab solui: vel nisi post mortem fuerit absolutus.
Excomunicatio potest etiam fulminari in mortuum.
Juramentum quo quis se astrinxit stare mandatis ecclesie, non ligat in his que sunt contra deum vel animam.
21 Juramentum quo ad deum intelligitur sm intentionem iurantis.
22 Excomunicatio iniusta quo ad deum non ligat.
23 Seuitia viri etiam proueniens ex facto vxoris: est causa vt maritus prestet cautionem vxori de non offendendo.
24 Dispensatio gradus non inducitur ex eo quia papa mandat vxorem restitui marito quando vxor opponebat consanguinitatem.
25 Obedire ecclesie quis non cogitur nec debet quando ex tali obedientia resultat peccatum.
Mori melius est quam peccare.
26 Juramentum non debet quis seruare licet sit conscius solus ipse de causa non seruandi iuramentum: licet habeatur periurus ab ecclesia.
27 Uxor tenetur marito seruire citra copulam sm conditionem ipsius vxoris: inspiciendo an sit nobilis an non.
28 Uxor quo casu possit cogi a marito vt operetur et lucretur in domo.
29 Uxor pot cogi redire ad domum viri: et est realiter capi etiam quod opposuerit de consanguinitate.
In causis criminalibus tenetur quis personaliter parere.
Facta ad que quis tenetur ex obligatione iuris.
Item obligationes iudiciales non recipiunt obligationem ad interesse, sed debet precise adimpleri.

1 Literas. † Si contra petentem restitutionem coniugis opponitur consanguinitas in gradu prohibito: et offeruntur probationes parate recepto ab opponente iuramento de malitia negabitur restitutio quo ad torum et fiet quo ad reliqua. Si vero probationes prompte non sint fiet plena restitutio: nisi magna sit viri seuitio. h. d. Et sunt due partes principales. prima ponit thema et consultationem secunda respondet ibi sane. Et hec secunda subdiuiditur, primo ponit et prosequitur triplicem opi. vsque ibi: nos autem. ibi tertia soluens contra alteram opi. alt. vsque ibi, propterea. ibi, subdistinguendo soluit: et secundum membrum prosequitur ibi: quod si aliqua solutione. vnum casum excipit. ibi, si vero. ¶ Casus literalis. In presentia Bituricensis archidiaconi inter A. mulierem et B. virum eius quedam causa matrimonialis vertebatur coram quo mulier petebat separari a viro cui se quarto gradu consanguinitatis proponebat esse coniunctam, et hoc incontinenti probare volebat. vir autem petebat prius illam sibi restitui quam ab eo sua temeritate diuertit. pars mulieris viri seuitiam allegabat: propter quam non erat restituenda marito. Post hoc petijt archidiaconus a domino papa vtrum restitutio sit indulgenda aut neganda quando aliquis gradus consanguinitatis opponitur in quo sedes apostolica dispensare non pot nec etiam consueuit et probationes sint incontinenti parate. Quesiuit etiam si idem esset si gradus dispensabiles vel aliud impedimentum dispensabile allegetur et probationes similiter sint incontinenti parate. Respondet papa dicens quod circa solutionem proposite questionis diuerse sunt sententie diuersorum quorum sententias in tex. videre poteris. ibi, sane. B. ¶ No. j. arg. opti. et quasi expressum quod spoliatio deducta sup eadem re et per viam agendi operatur officium expulsium et consecutiuum. nam repellit aduersarium agentem petitorio: et spoliatione

a ¶ Authoritate. p illud dictum pot mutari tota materia. l. si quis in tantam. C. vnde vi. de quo p istum. et ibi dixi in. c. aliter et quando. in. j. not. §. de iud. vi de istum. in. c. j. i. iij. col. vers. ad primum. in fi. j. de do. et contu. Aeneas Falco. Sebasti. Sapia.
b ¶ Jus dicere. vide Fel. in. c. ij. col. fi. de spo. vbi all. Inn. hic. et Feli. c. quam. col. fi. de simo. et Bart. veron. in con. xxvj. inci. magnifice ac genero se pretor.
c ¶ Recuperare. Adde Lepo. consi. lxxv.
d ¶ Publici. Not. singularem et necessariam limitationem ad. l. viro atque vxore. ff. solu. ma. vbi paria delicta mutua compensatione tolluntur. quod est intelligendum quando pena est applicanda fisco: sed ipsis ptibus. idem sentit do. Abb. in. c. cum dilectus. in. x. co. vers. venio. et in. c. fi. in antepe. co. vers. sed quo. circa medium. §. de ord. cog. quam sentit gl. etiam i. d. l. viro. Bald. in repeti. l. cum mulier. in. ij. col. in pn. ff. solu. matrimo. Aeneas Falco, Anto. Franciscus.
¶ Circa hoc an mutua delicta tollant per compensationem, dicas quod sic absque dubio quo ad partes non autem quo ad fiscum. in. l. arena. C. de inof. testa. et vide domino Inn. in. c. sicut. el iij. in vers. sed ex predictis videtur de iureiu. et in. c. intelleximus. in. j. col. in ver. paria delicta de adult. et habetur p Bal. in marga. sua sup Inno. in ver. dolus. ad si. et in ver. compensatio. que sunt notanda p intellectu illius l. viro atque vxore hic alleg. et in. d. l. in arena.

a ¶ Legē diuinam. Adde Pe. de an. consi. ccclxxiiij. Anto. Francis.

¶ An papa dispēset circa ea que sunt iuris diuini, dicas ꝙ non pōt dispēsare in prohibitis ī testamēto veteri ⁊ nouo: ⁊ ideo nō dispensat sup vsuris. vt p do. Ant. Joan. an. in. c. sup eo. de vsuris, nec etiā ꝯ euāgelium vt i. §. deinde. xxvi. dist. ⁊ i. c. sicut. xiiij. dist. ⁊ vide Car. ī cle. j. in. §. si. in. xxvij. q. qui dicit ꝙ papa nō pt indistincte pmittere vsuras sicut nō pōt indistincte prohibere matrimoniū: sed certis psonis pōt ⁊ illas tolerare ratiōe maioris mali euitādi: p no. in c. ex publico. d cō uer. cōiu. ⁊ vide q̄ habent ī. c. nō lz. cum gl. x. dist. nec dissoluit pa. mfimoniū cōsumma tū: pōt tñ dispensare ꝙ spōsa vni9 nō tñ carnalit cognita possit alteri despōsari. vt p Bal. no. in. l. deo nobis. in. iiij. col. C. de episc. ⁊ cle. ⁊ circa ea que dicta sunt sup pmissiōe vsurarū: vide que habent p alex. in cōsi. j. in. ij. parte. cōsi. ⁊ in cōsil. lvij. ⁊ consi. cvij. in. j. p te cōsi. ⁊ vide pulchrum ꝯs. Anto. de prato veteri, ꝙ incip. paucis vtar qd est post consil. Alex. de imo. xlv. in. iiij. parte cons. ⁊ quādo papa dispensat in his sup qb9 non hz ptātē ꝙ illa dispensatio nō reddat tutum dispēsatū quo ad deū: vide glo. in. c. nō est. d voto. posset tñ ⁊ q̄ ad vsuras: ⁊ quo ad oia alia phibita: ⁊ de iure diuino: ⁊ de iure positiuo sit dispēsare quo ad penas iuris positiui: q2 est supra illud ius positiuū. vt in. c. proposuit cū materia. de cōcess. preben.

probata consequit restitutionē. ⁊ hoc videt probari habito respectu ad prin. c. licet. in ver. rescripto ⁊c. videat mutare casum. dictum tñ est veruz ⁊ videt pbari in. c. ex cōquestione. s. eod, vbi dixit ⁊ no. glo. ij. q. ij. c. j. qd no. ¶ † No. ij. ꝙ alter coniugum potest petere separari coniugiū ratione consanguinitatis: qd pcedit etiā si a principio sciuisset ꝯsanguinitatē inter eos: q2 lz alleget turpitudinē suam excusat tamē ⁊ admittit ratione peccati. de re iudi. c. lator. ⁊ c. cōsanguinei. ⁊ c. tenor. ⁊ c. preterea. de spōsa. cum si. ¶ † No. iij. libellum non vitiari si cōclusio pcedat narrationē: ⁊ ad rectū ordinem obseruandū debet prius factuz narrari et postea cōcludi. ¶ Not. ibi, sua temeritate ⁊c. ⁊ qd cōiunx videtur spoliare coniugē non solū si violēter de domo eam expellit: sed etiā si ppria temeritate diuertit ⁊ sufficit ad agenduz possessorio. qd no. ⁊ facit qd no. in gl. ¶ † No. ꝙ in gradib9 consanguinitatis diuina lege phibitis papa nō potest nec cōsueuit dispēsare: secus in prohibitis humana lege. nam papa est supra legez positiuam. c. pposuit. de ꝯcess. pben. ⁊ l. princeps, ff. de legi. non autem supra legem diuinā[a] imo illaz tenetur defendere vsque ad animam et sanguinem: ⁊ vsq3 ad oēs conatus. xxv. q. j. sunt qdā. ⁊ ista sunt precepta moralia ⁊ negatiua que obligāt semper ⁊ ad semper. id est omni tēpore. vj. dist. §. his ita. ⁊ no. Archid. de peni. dist. v. in sum. ⁊ de his in gl. ¶ Not. ꝙ etiā ad ecclesie preceptū non debet quis venire contra cōscientiā pbabilem: ⁊ ꝙ veniēs cōtra conscientiā edificat ad gehennā. i. peccat mortaliter: dicitur edificare ad gehēnā quasi edificet sibi domum vel stallū quoddaz in gehenna. i. in inferno. fm Jo. an. ¶ No. ꝙ distinguens opi. ⁊ illas ad cōcordiam reducens non dicitur opi. reprobare vel alicui earum derogare. ¶ † No. ⁊ tene mēti text. apertum ꝙ exceptio defectus pprietatis nō ob. agēti possessorio recuperāde etiaz si probationes offerant incontinēti. hic enim hac probationum obligatione nō obstāte sit restitutio preterq̄ quo ad copulā: respectu illius vero differtur restitutio propter peccatum. ¶ Ex hoc vlti. collige singularem theoricā, ꝙ vbi in restitutione immnet peccatum, debet differri restitutio: si pbationes sup defectu pprietatis offerunt parate: al's secus. vt hic notabiliter vtrūq3 probatur. vide bonam glo. in. c. super causa. ij. q. v. ¶ † No. text. optimū satis declarantē quando pbatio dicitur offerri incontinenti. non enim requirit ꝙ habeat probationes secum in promptu. sed satis est ꝙ non petat dilationes longas: dicitur eas offerre cum intra breue tēpus eas se exhibiturū offert. qd videt contra Jo. an. in. c. interposita. de app. ⁊ pro hoc facit. c. exhibita. de iudi. ⁊ l. quod dicim9. ⁊ l. ratum. ff. de solu. ⁊ in mora modici tēporis nō est periculum. ff. de iudi. l. si debitori. ¶ † Vlti. no. tex. in fin. valde notabilē ⁊ singu. ꝙ vxor[b] non est marito restituenda si non potest tute cum eo morari absq3 periculo persone nec remedio cautionis potest sufficienter puideri: quinimo hec est sufficiens causa remouēdi eam ab eo: ⁊ separandi matrimonium quo ad torum. ⁊ idem dic in marito respectu vxoris: vt si insidiat vite mariti ⁊ tentauit eum perdere veneno neq3 pōt refrenari verisimiliter potest eijci ⁊ petēti restitutionē obstabit exceptio. argu. hic. ⁊ hoc per istum tex. no. Jo. an. in. c. j. de diuor. ⁊ sic habes hic casum in quo petat adulteriū licitū est coniugi dimittere coniugem. qd perpetuo tenementi: ⁊ iudex arbitrabit quando tanta subsit seuitia vt nō possit puideri remedio cautionis. ar. c. de causis. de offi. delega. ⁊ l. j. ff. de iure deliberā. ¶ † Venio ad gl. ⁊ opp. videtur enim qd Archi. iste non potuerit cognoscere de causa matrimoniali: q2 hoc est episcopalis dignitatis:[c] vt dt tex. no. in. c. accedentibus. de excess. prela. Solu. glo. j. hoc procedere fm ius: sed ex cōsuetudine seu prescriptione pōt hoc cōpetere inferiori plato. ⁊ ita pōt intelligi hic. ⁊ idē tenet Jnn. hic. qd bene no.[d] Ex quo infertur[e] ꝙ lz ea q̄ sunt episcopalis ordinis non possunt queri per inferiorem ex cōsuetudine seu pscriptione. vt in. c. quāto. de cōsue. secus tamen in his que sunt iurisdictionis: vt hic iuncta gl. ⁊ ibidem not. per gl. in. d. c. accedentibus. in gl. pen. ⁊ vlti. ⁊ videtur tex. in. c. auditis. de pscrip. vbi episcopus obtinuit in cognitione causarum matrimonialium contra prescribentem: q2 probauit interruptionem: secus ergo si interruptio nō interuenisset. ⁊ hoc etiam tenet hic. d. Ant. ⁊ hoc tene mēti quicquid dixerit hic Host. dicēs ꝙ cum. consuetudo non det iurisdictionē in maioribus: ⁊ ista sunt de maioribus nō valet in his consuetudo. ⁊ remittit ad no. in. c. cum cōtingat. de fo. cōpe. ⁊ in. c. si. de offi. arch. ⁊ ad istum tex. rñdebat ꝙ iste archidiacon9 cognoscebat ex generali vel speciali commissione archiepi vel ex speciali priuilegio. sed cōtra Host. facit fm Jo. an. quia istud non est ordinis seu dignitatis episcopalis. tene igitur primuz per predicta. ¶ † Quero qd si vir repulisset vxorem: nūquid posset petere restitutionē agēdo possessorio. Gl. iij. primo arguit ꝙ non: q2 seipsuz spoliauit, postmodū determinat cōtrarium: q2 eo ipso ꝙ repetit eam ⁊ illa non vult redire, videtur eum spoliasse. qd bene no. ⁊ idē no. gl. in. c. significasti. de diuor. ⁊ c. intelleximus. de adul. ⁊ Jnn. in c. veniens. de reg. Abbas refert magistrum suam tenuisse primā opi. q2 iste hoc casu non potest probare se spoliatū: qd est necesse cum agit possessorio. s. c. pxi. dicit tñ ꝙ iudex ex officio suo posset restitutionē facere. de iureiur. tua. sed Hosti. tenet opi. gl. Nec ob. si dicat ꝙ expellens animo amittēdi possessionē perdit etiam si habeat animum recuperādi eā. vt. l. si quis vi. §. differētia. ff. de acqr. posses. q2 scdm Host. possessio ista in hoc est priuilegiata ꝙ non perdit solo animo: vel si perdat solo animo recuperatur eo ipso ꝙ repetit. ratio colligit fm eum de spōsa duo. c. j. de coniu. lepro. c. ij. de frigi. c. si. vel fm do. Ant. possessio in causa matrimoniali est coniuncta pprietati non abdicabili nuda voluntate. facit ergo hec possessio naturam proprietatis vt non perdatur saltem irreuocabiliter arg. de ordi. cog. c. sup eo. non ob. c. agathosa. alle. in glo. q2 ibi impeditur restitutio propter ingressum religionis factū de vxoris voluntate: vel propter adulterium prius commissum per vxorē propter qd perdidit omne ius qd habebat in marito, ideo licuit marito intrare religionē, vt ibi: sz simplici repulsione alio non subsecuto non impeditur restitutio si postmodū repetitur, ⁊ vult redire. Et ex pdictis no. casum mirabilem in quo potest quis solo animo perdere possessionē saltez irrecuperabiliter. ⁊ pro hoc facit qd statim subdit in glo. dum in scda parte queritur nunquid inter coniuges habeat locū pactū de non petēdo. Nec obest cōfessio vel exceptio rei iudi. ¶ † Et no. qd applicādo gl. ad tex. probat ꝙ pactum de non petendo se adinuicem non impedit restitutionis petitionez pro hoc: quia si non obstat repulsio, vt. s. cōclusum est fortius nec pactū: ex quo em̄ pactuz non valeat vt in. c. tua. de iureiu. si petit vt redeat ⁊ non vult redire videat spoliare p rationes pdictas. Sed aduerte inquantuz gl. dicit exceptionē rei iudic. non obstare: si intellexerit ꝙ non obstat petēti restitutionē: non bene dicit. vnde procederet in hoc gl. referendo eam ad tex. q2 sententia inducit notoriū anteq̄ appareat ecclesiam deceptā fuisse. de cohabi. cle. ⁊ mulie. vestra. ⁊ c. si, defectus autē pprietatis notorius obstat agenti possessorio in. c. ad decimas. de resti. spo. lib. vj. facit. c. causam matrimonij. s. de offi. deleg. vbi est bon9 tex. si em̄ sententia ibi valuisset non fuisset facta ibi restitutio vigore spoliationis precedentis. ¶ Vide pro hoc quod no. Jnno. c. cum dilectus. de causa posses. ⁊ proprie. vbi dicit † ꝙ succumbēs in petitorio non potest agere possessorio pro spoliatione prius facta: quia proprietas trahit ad se possessionem. vt. d. c. cum dilectus, ⁊ specifice in terminis nostris tenet Archidiaco. in. c. seculares. xxxiij. questione. ij. vbi dicit, quod si mulier succubuit in petitorio: non potest postmodum agere possessorio. vel distingue hunc articulum: vt plene dixi

Sebasti. Sapia.

b ¶ Qd vxor. Vid qd scribit Bal. in l. j. in. ij. co. ver. tertio dubitat. C. de leg. vbi dt ꝙ pōt mulier petere se ali extra domum quando fuit iniuste verberata.

c ¶ Epalis dignitatis. Tu ponderā q2 hic ideo cognouit de cā matrimoniali q2 erat archieps absens ī remotis ptibus quo casu specialiter inducit ꝙ possit cognoscere de cā mfimoniali. in simili adduxi. l. si lōgi9. ff. de iudi. l. fili9. ff. si cer. pet. l. filiussa. ff. de pcu. c. j. ne se. vac. li. vj. l. pfectitie. ff. d iu. do. l. si nepos. ⁊. l. si fili9. ff. d ri. nup. l. sed si vnius. §. filiussa. ff. de iniur. Andre. Barba. Anto. Francis.

¶ An causa mfimonialis p īferiorem episcopi possit cognosci: dicas ꝙ sic: q2 pt īferior prescribere talem cognitionē. vt in c. auditis ⁊ ibi per gl. ⁊ doc. d pscr. ⁊ ī ca. accedētib9. de exces. pla. ⁊ vide q̄ plene habent per doc. ⁊ p And. sicu. post alios ī. c. cām matrimonij. de offic. delega.

d ¶ Bene no. Add Ro. consi. ccxcix. Sebasti. Sapia.

e ¶ Infertur. De hoc articulo vide late per Fel. post Ab. in. c. auditis. j. de pscrip. Cal. in cōsi. ij. sub rub. de pscri. Jo. frā. baldū in trac. prescriptio. in. j. parte. v. partis principalis. qd xj.

¶ Matrimoniali. Adde Paul. de ca.consi.cclxvi.
¶ Rõnabili cau sa. Adde Ro.cõs si.ccccxlii.
Zacharias.
¶ Sine consilio cardinaliũ. Adde de hoc plene ⁊ re missiue per Feli. a s.in prin.rubri.de constitu.
Anto.Francisc⁹.
¶ Circa legis cõ dēde ptātem: vi de q̃ plene haben tur in.c.j.de ↄsti. ⁊ in.l.oēs populi ff.de iusti.⁊ iur.et adde ꝙ lex gene ralis tollit cõsue tudines speciales vt per glo.in.l.iij. in.§.diuus.de se pul.vio.⁊ p Bar. in.l.j.C.de testa.⁊ habet̃ i.c.j.de cõ sti.lib.vj.⁊ de his q̃ põt ipse papa facere, vid no.gl. i.c.sicut.de exces. pla.q̃ ponit ver sus circa q̃ papa b habeat potestatē ⁊ ibi illi ꝟsus de clarantur.
Zacharias.
¶ Collegiũ car dinaliũ. Tu vide de hoc Paul. de c ca.cõsi.cclxxx.ici. in facto p̄senti.et que no.remissiue in apostil.ad istũ d in.c.qm̃.nu.i.i vſ. e vbi lex est multũ dubia.s.de ↄstit.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Papa. An pa pa possit ardua si ne ↄsilio cardina liũ, vide Jas.in.l. placet.C.de sacro san.eccle.⁊ Pre posi.in.c.j.in p̄n. in tit.epm̄ vel ab ba.⁊ in.c.in istis. iiij.dist.⁊ Feli.in rub.de cõsti.co.j. ⁊ Hiero.Sauiti nũ in.l.j.in.xxiiij. differentia inter ius canonicũ ⁊ ci uile.d ↄsti.⁊ An dre.sic.in ↄsi.j.in j.vol.p.xi.chart. vbi ↄcludit ꝙ sic. sed ↄriũ tenuit in tract.de p̄stan. cardi.in.j.parte ij.q.principalis.

ne dixi.s.de can.possess.sed si succubuit in petito rio: quia non probauit poterit agere possessorio: quia tunc nõ obstant defectus proprietatis: non enim sequitur non probauit: ergo nõ habet ius. ⁊ idem videtur dicendũ in cõfessione: lꝫ enim nõ obstet in proprietate duꝫ sit contra matrimoniũ per stantem cõtra matrimoniũ: secus si sit per stā tem pro matrimonio: maxime ad impediēdaꝫ re stitutionem.de quo tamē dicēdũ est vt leg.⁊ not. in.c.attestationes.de desp.impu. quinimo nec in petitorio auditur idistincte veniēs contra sniam latā in causa mr̃imoniali a imo oportet qd̃ subsit aliqua presumptio pro eo ⁊ contra sniam.vt no. 12 Inno.sing.in.c.tenor.de re iudi. ¶ Op. † videt̃ enim male dicere tex.dum dicit papam nõ posse dispensare in gradibus ꝓhibitis.est enim supra ius.vt in.c.ꝓposuit.de concess.p̄ben.Sol.glos. in ver.dispēsare.duobus modis.primo tenēdo con trarium ⁊ r̄ndendo ad tex.secũdo in fin.dicit tex. intelligenduꝫ in gradibus diuina lege ꝓhibitis, quibus videtur papam dispēsare nõ posse.et qui sunt illi gradus no.j.⁊ hoc teneas.vide qd̃ dico.j. in ver.quero an ecclesia.⁊ satis innuit tex.hic. Et vide bonam glo.hoc tenentē.xxx.q.ij.pictatiũ.et satis hoc innuit tex.ille. Item papa nõ põt cõtra ius diuinũ morale: maxime contra p̄cepta nega tiua que obligāt semper ⁊ ad semper.i.omni tem 13 pore.xxv.q.j.sunt quidā. ¶ † Item no.gl.inquã tum dicit papam non posse dispensare cõtra vni uersalem statum ecclesie.⁊ vide qd̃ not.in.c. sunt quidā.⁊.c.que ad perpetuā.xxv.q.j.⁊ per Inno. in.c.cũ ad monasteriũ.de sta.regu.⁊ tenet Inno. in.c.quanto.de cõsuetu.vbi dicit papam non su stinendum si facit contra generalē statuꝫ ecclesie sine rationabili causa: b ⁊ in alijs non.si ergo sub est causa potest dispensare ⁊ facere etiam cõstitu tionē in cõtrariũ.pro hoc est bonus tex.in.c. nõ debet.de cõsan.⁊ affi.vbi restringit prohibitionē consanguinitatis ad quartuꝫ gradum. Et ponit Laurē.no.dictũ in.d.c.sunt quidam.ꝙ super ge nerali statu ecclesie nõ potest papa legē sen cano nem condere sine consilio cardinaliũ. c Archi.ibi tamen arguit in ↄriuꝫ ꝙ possit per.c.cõstātinus. xcvj.dis.⁊ puto ꝙ possit nisi obstaret illud dictuꝫ Joā.mona.in.c.super eo.de heret.lib.vj.vbi dicit collegium cardinaliũ d esse in quasi possessione vt papa e ardua non explicet sine ipsoꝝ consilio.⁊ multa in hoc vidi tractari: sed pro dicto Lauren. ⁊ pro dicto Jo.mona.vt de iure procedant, vide tex.optimum ꝓm vnũ intellectũ in.c.per venera 14 bilem.in ver.rationibus.qui fi.sint leg. ¶ † Iteꝫ inquātũ glo.hic dicit ꝙ non dispēsat cõtra sub stantiā monachat⁹, dic vt plene not.in.c. cum ad monasteriũ.alle.in gl. ¶ Item adde ꝙ vbi deco loratur status ecclesie nõ dispensat.vt.j.q.vij.⁊ si illa.no.Archi.in.d.c.sunt quidam.ideo puto ꝙ non possit dare principi seculari potestateꝫ iudi candi ⁊ cõdēnandi clericos sue prouincie: maxi me cum hoc videatur contra legem dei.xcvj.dist. si imperator.⁊ qd̃ ibi no.Inno.in.c.ij.de maio.et 15 obediē. ¶ Oppo.⁊ videt̃ † ꝙ indistincte differat̃ traditio possessionis si defectus ꝓprietatis ꝓba tur incõtinenti.vt.l.iij.§.ibidem.ff.ad exhi.Sol. glo.in ver.p̄mũ.qd̃ ↄriũ p̄cedit in possessorio adipiscende.⁊ idem no.gl.in.c.j.s.eo.⁊ vide quod no.in reg.qui ad agendũ.de reg.iu.lib.vj.p Dy. 16 ¶ † Glos.in ver.lege diuina.ponit gradus ꝓhi bitos a lege diuina.⁊ not.eam: quia quotidie ad eam remittimur.⁊ inquantũ dicit ꝙ a principio deus ꝓhibuit dũtaxat coniugium inter patrem et filiam: ⁊ inter matreꝫ ⁊ filium.dic ꝙ prohibuit cũ dixit per os Ade, Propter hoc relinquet ho mo patrē ⁊ matrem ⁊ adherebit vxori: debet enĩ exponi, Relinquet homo patrem ⁊ matrem.i.to rum patris ⁊ matris: quia non debet cõtrahere nec cum patre nec cuꝫ matre: nõ enim debēt illa verba intelligi ad literam: quia nõ tenet̃ quis re linquere cohabitationē patris ⁊ matris propter vxorem.vt no.in.c.vt debituꝫ.de biga.quod not. ¶ Oppo.⁊ videtur quia papa venit contra p̄te

stationem suam in eo ꝙ dicit non velle preiudica re alicui illarum opi.tamen in effectu preiudicat f cum deinceps iudicat: ꝓm hanc decisioneꝫ.Gl. in ver.volumus.fatetur ↄriũ.sed dic melius ꝙ pa pa non deroget: ymo reducit ad concordiam.⁊ sic remanet quelibet opi.ꝓm distinctionē hic facta. ad idem.c.super questionum.de offi.dele.Glo.su per ver.porro.dicit ꝙ in illo ver.ponitur allega g tio Gregor.pape.dicit Jo.and.hic se nescire quid velit glo.cum ista non sit decretalis Gregorij, sed Innocentij: ⁊ forte ꝓm eũ errauit credendo eam fuisse Gregorij. Uel forte dicere voluit ꝙ ista fuit opinio Gregorij pape, qui fuit magn⁹ doctor: et constat ꝙ nunꝗ legit antiquas compilationes: ⁊ forsan tenebat legendo ꝙ restitutio non erat fa ciēda.⁊ fuit hec glo.additio ꝓm Jo.an. ¶ Que 17 ro † an ecclesia possit dispensare in secũdo gradu consanguinitatis.Glo.in ver.presertim. alle.pro ⁊ contra.⁊ tandem concludit ꝙ in secundo gra du collaterali posset ecclesia dispensare: non autẽ in secundo ascendentium ⁊ descendentium: quia ille prohibitus est a lege diuina in Leuitico. Jo. and.dicit ecclesiam posse dispensare in scđo gra du inter collaterales in linea tamen equali: vt pu ta ꝙ filij duorum fratruꝫ cõtrahant.sunt enĩ isti in linea equali: quia equaliter distant a stipite.se cus autem in secundo gradu in linea inequali: et ideo patruus non põt cõtrahere cum nepte: ⁊ sic dicit seruare iudeos. Philip.aũt sentit cum glo. dicens ꝙ in secundo gradu ascendentiũ ⁊ descen dentium nõ possit ecclesia dispensare: quasi sen tiat ꝓ in collateralibus possit. Et aduerte: quia hoc posset sepe contingere in practica inter istos f mognos principes f qui sepe petunt dispensatio g nes a papa vt possint ducere filiā g fratris. h Nam h ꝓm dictum Jo.and.papa non posset dispensare. Aliud sentiunt glo.⁊ Philip.sed pro dicto Jo. an.facit glo.in ver.diuina lege.que dicit ꝙ de iu re diuino prohibetur matrimonium cum nepte et amita seu matertera: ⁊ isti sunt in secundo gra du in linea inequali. Ego dico ponderanda ver ba legis diuine: ⁊ si prohibetur iste secũdus gra dus non poterit ecclesia dispensare.et per id qd̃ s.dixi super illa gl.al's sic: quia papa potest dis pensare contra ius positiuum ex causa maxima. vt no.in.c.proposuit.de concess.p̄bē.⁊ in.c.inno tuit.de elec.⁊ vide in Leuitico.⁊ glo.p̄realle.alle. xxxij.c.leuitici.sed Jo.and.ibi dicit ꝙ deberet di cere.xxxi.⁊ respicit scđm cuꝫ antiquam compila tionem.sed ꝓm modernam hoc est.c.xviij.nec ha bet ille liber scđm illam modernā nisi.xxvij.c. gl. ista in secunda parte ponit veritatem.⁊ eaꝫ com h muniter sequuntur doct.⁊ aliquid dixi in nota bilibus. Adde tamen hic vnum notabile dictum Joā.and.positum in extraneo loco: scilꝫ qui filij sint legi.c.per venerabilē.vbi dicit papam ex cau sa posse dispensare etiaꝫ in gradibus diuina lege prohibitis.alle.istum tex.⁊ vnam tñ differentiā facit inter istos gradus ⁊ illos humana lege ꝓhi bitos.dicit enim ꝙ in istis potest dispēsare circa matrimoniuꝫ iam de facto contractuꝫ vt valeat i vt ex tunc. i In illis võ nõ dispēsat nisi vt valeat vt ex nunc quasi non possit facere vt illi qui sunt iam nati contra legem diuinam censeantur legi timi ⁊ ex tunc.cogita bene ⁊ tene semper menti.

18 **Additio.** † Glo.in ver.offerunt. Nota spoliatũ restituenduꝫ nõ ob i stante ꝙ reus offerat ꝓbationes incontinenti su per iure suo.⁊ satis bene ꝓbatur hic: vt.s.dixi in notabilibus.⁊ allegaui gl.cõcordātē huic.ij.q.v. super causa.⁊ no.bene quia glo.iuris ciuilis in.l. si de vi.ff.de iudi.in fi.videtur velle ꝙ in omni in terdicto obst.exceptio dominij si ꝓbationes offe runtur parate incontinēti.sed Dy.in reg.qui ad agendũ dicit illam glo.procedere preterꝙ in in terdicto recuperande. Bar.in.d.l.si de vi.dicit ꝙ in interdicto adipiscende procedit illa gl.⁊ dictũ Dy.ita voluit etiam alia glos.hic per.l.si.ff.quo. leg. In interdicto ꝟo retinende non procedit q2 nõ obstat ibi exceptio dominij.ad hoc qd̃ leg.et

¶ Principes. Ad de ꝙ ita dispēsa tum fuit in duce quondā Medio lani q duxit filiaꝫ sororis patris.
¶ Ducere filiaꝫ. Uide do.Pe.ↄs. cccl. vbi cõsuluit solenniter qd̃ ne pospotuit ex dis pēsatiōe pape du cere i vxorē vxo rē quōdā patrui: vide gl.i.c.picta tiũ.vnde ista glo. sumpta est.xxx.q. iij. ego credo ꝙ non bñ consuluit do.Pe.quia ↄsu luit ↄ.l.diuinam, moralē, ⁊ punito riā. And. Barb.
Zacharias.
¶ Addõ tu casus in qb⁹ põt papa sup mr̃imonio di spēsare quos enu merat Bal.in.l.j. C.si nup.ex scđo rescrip.pe.⁊ p eũ deꝫ in.l.cuꝫ quis. C.de natu.liber. Antoni⁹ Frācis.
¶ De quib⁹ pa pa in mr̃imonijs dispēset videas p scribētes in.c. vt debitũ.de biga.⁊ in.c.ex publico.d ↄuer.ↄiu.⁊ de dis pēsatiōe facienda circa grad⁹ ꝓhi bitos in qb⁹ ↄhi nõ põt absqꝫ dis pēsatiōe.vid ple ne etiā per scribē tes i.c.nõ debuit. de cõsan.⁊ affi.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Filiā fratris. Uid Host.i sum ma q cler.vel vo. §.qs nocēs.vers. videt̃ igit̃ ꝙ sum mus põtifex.pet. de anc.in.c.j.in.j. col.d spõsa.in.vj. ⁊ in consi.cclxvi. inci.reuocatis in dubiũ.qd̃ ↄsi.re fert Feli.in.c.que in ecclesiaruꝫ.col. vj.de ↄsti. versi.se cunda conclusio.
¶ Ex tũc. Adde que posui.s.i no tabilib⁹.⁊ per eũ deꝫ Pe.meli⁹ ad ꝓpositum consil. ccccx.

a ꝛSebasti. Sapia. ¶ Hac poti⁹. Uide Car. Alex. in. §. testamētū. vj. di. ⁊ Ab. i. c. sacris. s. ꝙ me. cā. vbi ponit ꝙ poti⁹ moriēdū ꝙ̄ peccādū. ⁊ ibi ponit qd̄. de eo q minat⁹ e' t seruo ꝙ si nō occideret vxorē occideret eū.

b ¶ Lucrari. An aūt si mulier lucraꝛ aliqd acqrat viro suo vel sibi. dicas ꝙ licet in dubio videaꝛ acqsiuisse de bonis mariti. l. etiā. C. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. qnt⁹. ff. e. ⁊ h rōne turpis qst⁹ euitādi. tñ si administrauit bona alteri⁹ nō p̄sumiꝛ acquisiuisse d̄ bonis mariti. ita Sali. in. d. l. ēt. per illū tex. ⁊ tunc qd acqrit, acqrit sibi nō marito vt i terminis ꝑ plura consuluit dn̄s alex. in ꝯs. cxxxiij. inci. ve crudelis. ꝑ totū. in. iiij. vol. vbi cōcludit vxorē posse ꝯhere societatē cū marito. Aene. falco. Anto. Francis. ¶ An acqsita per vxorē p̄sumanꝛ acqsita d̄ bonis mariti. vide Bar. i. l. cū opꝫ. in p̄n. i. ij. col. vbi dicit: ꝑut euiteꝛ turpis questus p̄sumiꝛ acqsiuisse d̄ bonis viri qd̄ ēt voluit bal. in. l. si vxorē. in. ij. col. i fi. d̄ ꝯdi. īser. ⁊ Spe. i tit. d̄ act. in v̄. sꝫ qd si dubitaꝛ. ⁊ i ti. de loca. i §. vj. in v̄si. lxxvj. ⁊ id̄ in dubio dꝛ acqsiuisse viro nisi doceat ꝙ aliunde quesierit. vt dixit Bal. i. d. l. cū opꝫ. ⁊ ibi gl. in v̄. ex ei⁹ subiectis. ⁊ id̄ si ꝓbaretur ꝙ habuisset pecuniā a ꝯsāguineo: vł ꝙ fuisset negotiatrix p̄sumereꝛ acqsiuisse ex ipsa pecunia habita a ꝯsanguineo vł ex negotiatione: de q vide ēt ꝑ Alex. i ꝯsi. xxij. in. iiij. p̄te cōsi. ⁊ ꝑ Sali. in. l. si mꝛ. de rei ven. ⁊ habeꝛ ꝑ Ant. de prato veteri in ꝯsi. inci. vere crudelis. qd̄ est post ꝯs. Alex. cix. i. iiij. p̄te ꝯsil. ⁊ ibi dicit ꝙ quesita ex opis ipsi⁹ vxoris sunt ipsi⁹ viri: qꝛ teneꝛ vxor operari ꝓ viro. ⁊ ibi ponit ēt q̄s operas teneaꝛ vxor p̄stare viro: de q etiā ꝑ do. i. l. si cū dotē in. §. transgrediamur. ff. sol. matri.

no. in. l. si de eo. §. fin. ff. de acq. pos. al's liceret dn̄o impune possessorē molestare: qd̄ nō est dicendum arg. in. l. non est singulis. ff. de reg. iur. nisi quando ꝓbationes super possessione essent hincinde pares. vt in. c. licet. de ꝓba. in interdicto recuperāde tenet Bar. dictū huius gl. ⁊ Dy. procedere in vera violētia: sed in quasi violentia de qua in. l. cum querebaꝛ. C. vnde vi. dicit exceptionē obstare: vt no. dicit ibi in gl. ⁊ dicitur quasi violētia, quādo ille inuenit possessionem vacantē. ⁊ dic vt ibi no. ꝓ limitatione huius gl. ⁊ vide de hac materia qd̄ dixi in. c. pastoralis. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊ ꝑ Bart. in. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. pos. adde ad predicta que dixi in. c. item cum quis. s. eo. in fi. vbi vide.

19 ¶ † Gl. in versi. iuramento recepto. opp. ꝙ iuramētum de calūnia hic non habebat locum: qꝛ causa erat spiritualis. de iura. calū. literas. Item ex quo semel p̄statur non debet iterū prestari. in aut. hoc sacramentum. de iura. calū. dic vt in gl. ⁊ dic melius ꝙ hic non loquitur de iuramento calūnie sed malitie. ⁊ hodie iuramentū calumnie p̄statur etiam in spiritualibus ⁊ iuramentum malitie exigi potest a partib⁹ quoties iudex expedire viderit. vt ꝓbatur in. c. j. ⁊. ij. de iur. calū. lib. vj. dic vt ibi. hic autem presumebaꝛ qd̄ malitiose opponeretur cōsanguinitas ad differendū possessorium.

20 ¶ Quero † quid si ista iniuste excōicata moriatur ante absolutionē: nunquid debeat sepeliri in cemiterio ecclesie? Glo. penul. qd̄ nō. ⁊ dic vt in ea. Jo. an. tenet gl. nisi moriens petijsset absolui. de sen. excō. a nobis. ij. vel nisi ecclesia vidēs se deceptā post mortem illam absoluat: qd̄ potest sicut ⁊ ligare. xxiiij. q. ij. sane. ⁊. j. de here. si qs episcopus. ꝭm Tancre. ⁊ Gofre. potest antē in articulo mortis absolui: ꝭm Hosti. qꝛ iuramentū quo iuratur stare mandatis ecclesie intelligitur de his que nō sunt cōtra deum nec cōtra animam. no. in hoc de iureiu. c. j. li. vj. ⁊ si moriꝛ sepeliaꝛ. si vero cōualescit iterum p̄cipiat iudex vt debitū reddat ⁊ ad petitionem mariti excōicabit illam si non reddat: ⁊ tamen iterum in articulo mortis absolueret: ⁊ sic in infinitū ꝭm eum.

21 ¶ † Ex p̄dictis no. casum in quo iuramentū intelligiꝛ prestitū ꝭm intētionē iurantis: ⁊ nō scd̄m intentionem recipiētis. qd̄ ꝓcedit ꝭm do. Anto. quādo deferens intendit iurantem astringere ad aliquid contra deū: ad qd̄ nō se extendit simplex iuramētum. sed dic in hoc melius ꝙ in hoc iudicio intelligimus in hoc casu prestitū ꝭm intentionē recipiētis: ⁊ ꝭm qd̄ verba sonant: ⁊ sic ꝭm ius. intelligiꝛ eū qd̄ satisfaciat ꝓ quo fuit excōicata si excōicatio reperiꝛ iusta. vt in. c. ex parte. j. de ver. signi. cum ibi no. sed quo ad deum ꝭm intentionē iurantis. vide Innoc. c. veniens. de iureiu. ⁊ tex. xxij. q. v. humane aures. ⁊ generaliter vide gl. ea. causa ⁊. q. §. itē queritur. Itē inquantum glos. ista subijcit qd̄ ecclesia non debet pro ista orare si non absoluitur. intellige ꝭm Uincen. de oratione sp̄ali. generales tñ orationes que fiunt pro omnibus fidelib⁹ defunctis ꝓderunt ei

22 ⁊ bene dicit: † quia respectu dei non est ligata ex quo suberat causa non parendi. de senten. excōmuni. a nobis. ij. ⁊. c. cum eterni. de re. iu. li. vj. ¶ Glo. fi. est facilis.

23 aduerte † qꝛ inquantum glo. ⁊ tex. faciunt mentionē de cautione p̄standa mulieri propter ipsius viri seuitiam ⁊c. ꝓcedit etiam si in tale odium incidit mulier propter sui culpam: puta qꝛ commisit adulterium: debet enim sibi iudex ex officio prouidere si vir eā petit. vide tex. cum glo. in. c. de benedicto. xxxiij. q. j. qd̄ no. ¶ Nunc gl. expeditis ⁊ suppletis opp. de cōtrarietate litere. nā in prin. diciꝛ qd̄ mulier petijt separari a viro ratione consanguinitatis, ⁊ postea questio formaꝛ an sit indulgenda restitutio si gradus consanguinitatis obijcitur. Sol. dupliciter potest tex. intelligi. primo ꝙ in ver. prescripto. mutat casum ꝭm Hosti. ⁊ ponit vnum thema: qd̄ prosequitur. vel melius inherendo litere ꝙ primo mulier petijt se a viro separari. vir autem ante omnia petijt restitutionem: ⁊ qꝛ hec actio possessoria super eadem re deducta habebat vim actionis ⁊ exceptionis. vt. s. dixi in notabilibus. ideo mulier de eo ꝙ prius agebat incepit excipere: ⁊ sic deduxit cōsanguinitatē per viam exceptionis: vnde recte nunc querebatur an petenti restitutionē obstabat exceptio cōsanguinitatis in gradu prohibito. ⁊ respondetur vt in litera. ⁊ hec est vera mens litere.

24 ¶ Secundo op. ⁊ videtur † ꝙ indistincte sit parendum ecclesie precepto ⁊ non sustinenda excommunicatio saltem cum opponitur consanguinitas in gradu humana lege prohibito: quia mandando videtur dispensare circa impedimentum: ⁊ sic nullum subest peccatum. Sol. hic poterat esse motiuum illius opi. vt in gradibus humana lege prohibitis omnino esset fienda restitutio. arg. in. c. super eo. de cogna. spiritua. c. qꝛ circa. de consangui. ⁊ affi. sed ratio decidendi in contrariū est nulla. in hoc sit differentia: qꝛ vt dicit Uincenti. ecclesia mandando restitutionem non dispensat: non enim precepit debitum reddi ex dispensationis beneficio sed ex iure litigatorum. pro hoc optime facit qd̄ legitur ⁊ notatur in. c. ij. de schismati. existente ergo cōsanguinitate peccaret mulier reddendo debitum. ideo consulitur si est consanguinitatis conscientia potius sustineat excommunicationem: nam ecclesia in dubio fallit ⁊ fallitur. de senten. excommunica. a nobis. ij. Et si dictio presertim, posita in litera stat pro maxime. vt exponit: ⁊ bene. ¶ Opp. tertio ⁊ videtur ꝙ non sit dare perplexitatem in iure: vt sic quis inter duo mala possit peccata constitui vt sit necesse in alterum incidere. nam ꝭm hoc non esset peccatum: quia vbi necessitas est ineuitabilis ibi nullum peccatum: peccatum enim est voluntarium. xv. quest. j. c. j. in princip. de quo vide glo. optimam cum multis exemplis. xxx. distin. in summa. aliqui allegant. c. nerui. eadem distin. sed melius in glo. summe. ergo male dicit hec litera: ⁊ hec mulier potest esse perplexa. Sol. Joan. ⁊ Gofr. potest esse perplexa q̄tum ad opi. ignorantis: nā peritus ⁊ intelligens non potest esse perplexus: vt in contra. Joā. an. dicit negari non posse quin inter sententiam ecclesie ⁊ conscientiam possit esse perplexitas: de qua hic loquitur. sed tu dic ꝙ hec perplexitas non inducit peccatum in homine sciente.

25 ¶ † Nam si est consanguinitatis conscientia non peccat non obediendo ecclesie: qꝛ non debet obedire cum peccato. xj. q. iij. qui resistit. ⁊. c. si dominus. Est ergo perplexitas hec inter penam ecclesie ⁊ peccatum ex transgressione conscientie vnde sequendo conscientiā

a euitat peccatum: sed incurrit penam ecclesie. ⁊ hanc potius [a] debet eligere quilibet catholicus. ⁊ consuluit papa hic sicut fecit Susanna que potius voluit ⁊ elegit sustinere penam mortis q̄ peccare cū illis iudicibus senioribus qui testificabantur contra eam iniuste de adulterio: vt habetur Danie. c. vlti. sed deus sibi prouidit ⁊ illos confudit: vt ibi habetur. ¶ Sed quero tex. dicit ꝙ si ista excōicationē passa probationes postmodū paratas offerat debet absolui iuxta formam ecclesie: de qua forma loquitur? Sol. intelligit Jo. and. ꝙ iurabit stare mandatis ecclesie vt sequitur, ⁊ si contingat eam postmodum probare consanguinitatem nullum fiet preceptum sibi, sed simpliciter absoluetur: quia apparet ecclesiam fuisse deceptam ⁊ mulierē iuris consilio esse vsam.

26 ¶ † Si vero deficiet in probando: tunc ecclesia sibi precipiet vigore prestiti iuramenti ꝙ debitum reddat: sed si ipsa est consanguinitatis conscia nec tunc debet reddere: non tamen propter hoc erit periura: sed habebitur ab ecclesia pro periura. xj. q. iij. non semper. ⁊ idem Uincen. quasi iuramentum de parendo intelligitur prestitum si iustum erit qd̄ mandabitur. Item dico ꝙ ad hoc si habuisset in mente aliam intentionem parendi tale iuramentum non obligat: qꝛ non ligat ad illicitum. ⁊ potius diceretur periurium q̄ iuramentum. de iureiur. quanto. xxij. q. iiij. per totum. dic etiam ꝙ potest intelligi text. de forma ecclesie in absoluendo non solum in iurando, iuxta ea que habentur in. c. a nobis. ij. de sententia excommuni. ⁊. c. ex parte. el. j. de verbo. signi. Item quero qꝛ tex. dicit ꝙ cum probationes offeruntur incontinenti debet restitutio differri quo ad copulam: ⁊ fieri quo ad reliqua: que sunt ista reliqua ad que vxor tenetur marito.

27 ¶ † Dicit Jo. an. ꝙ preter copulā teneꝛ vxor ad omnia obsequia: puta custodiēdo res mariti, lauare pedes ⁊ caput: comestionē parare: ⁊ his similia. nihil tñ alł. sed tu vide tex. in. c. hec imago. ⁊ in. c. est ordo. xxxiij. q. v. vbi dꝛ ꝙ vxor est pene famula viri, ⁊ teneꝛ ordine naturali sibi seruire: ⁊ ꝙ subiecta viro. sed hoc vltimum intellige ꝙ est subdita ordine naturali. i. quo ad carnis debitum reddēdū: ⁊ ꝓ hoc dꝛ nō habere sui potestatē sed maritus: ⁊ ita ecōtra q̄tū ad hec: vt in. c. non debet. de cōsan. ⁊ affi. Itē quo ad operandum marito dicitur subdita marito: quia cedit lucro mariti. vt. l. sicut patronus. ff. de ope. liber. non autem est subdita marito sicut filius patri: imo mulier etiam maritata nisi fuerit a patre emancipata remanet sub patris potestate quo ad alia. vt probatur in. l. si vxorem. C. de condi. inser. Item inquantum dicit Jo. and. ꝙ tenetur lauare caput ⁊ pedes mariti ⁊ similia facere. dico hec procedere inspecta conditione mulieris. Quid enim si est ita nobilis vt non deceat eam hec seruitia facere? certe non erit ad hec astricta. tenetur enim ad operandum ꝭm conditionem sue persone. adduco in simili textum optimum in. l. interdum. ff. de operis libertorū.

28 b ¶ Et hec adduco ad questionem † an operari ⁊ lucrari [b] teneatur vxor marito

marito.[a] videt qd sic. p tex. in d. l. sicut patronus. Sed distinguo iuxta ibi no. qd aut querit nunquid possit vxor precise cōpelli ad operanduz: dicendū ꝙ nō quia non posset ad hoc precise cōpelli p̄sertim cum cōsistat in facto. l. si quis ab alio. ff. de iudi. ⁊ c. sacris. quod met. cau. Aut queritur nunquid possit cōpelli causatiue: puta subtrahēdo sibi alimēta si non vult operari: ⁊ tunc aut portauit dotem: aut non:[b] hoc vltimo casu potest. nam hoc p̄cedit in filio cui magis pater est astrictus ꝙ vxori. vt p̄batur in. l. si quis a liberis. ff. de libe. agno. si vo portauit dotē ⁊ est sufficiens ad alimentandū eā maritū ⁊ cōmunes liberos saltē vbi maritus nō habet alia bona nō potest cōpelli: quia debet ali ex dote. vt. l. si cum dotez. §. si autē. ff. solu. ma. ⁊ l. ij. C. de iu. dot. facit ad p̄dicta qd leg. ⁊ no. in. c. per vestras. de do. post diuor resti. si vo nō sufficit tūc potest cōpelli modo p̄dicto. ar. in iurib⁹ preall. ⁊ hec not. ⁊ adde not. in d. c. per vestras. ¶ Quero de intellectu litere in fi. ver. alioquin. Hosti. instat multipliciter. sed tu breuiter dic intellectū colligi ex his que dicunt in summario. ¶ Ulti. hic querit † quia mulier hic cogitur redire ad maritum per cēsurā ecclesiasticā: an possit cōpelli p̄cise:[c] puta realiter capi p familiā ⁊ duci ad domū viri. dubium facit primo iste tex. vbi tm̄ dicitur de cēsura. Item si posset realiter adduci non posset hoc cōsilium iuris obseruari: ⁊ sic cōpelleret ad peccatum. Itē materfamilias nō debet realiter cogi vt extrahat de domo. C. de offi. diuer. iu. l. j. Sriū cōsuluit do. meus do. Cardi. videm⁹ enī ꝙ coniunx quādoqz sequestrat in loco tuto. s. eo. ex trāsmissa. ⁊ de spōsa. cuz locū. ⁊ sic realiter separat a viro ad tēpus vbi subest causa restitutionis debet etiaz realiter restitui. nā si agitur criminaliter cogit reus personaliter cōparere. vt in. c. j. de offi. dele. lib. vj. ⁊ in hoc casu agitur ex obligatione p̄sonali surgente ex matrimonio ⁊ agitur cōditione ex canone. vt no. Innoc. in. c. proxi. Item executio sententie fit etiā inuocato auxilio brachij secularis. vt in. c. j. de offi. ordi. ⁊ ad hanc literā r̄ndet qd non negat quin p̄sonaliter possit duci ad domuz mariti. Ad. l. j. r̄ndet ꝙ loquitur in ciuili vbi pōt per procuratorē cōpetere: sed hic non potest facere per aliū. ⁊ hoc mihi placet. Moueor vltra p̄dicta: quia vbi qs obligat ad factuz ex iuris dispositione: non succedit obligatio ad interesse. imo potest precise cōpelli ad factum. vt plene no. in. l. stipulationes non diuidūtur. §. celsus ff. de verb. obli. facit tex. in. c. petimus. ⁊ c. de p̄sona. xj. q. j. sed hec obligatio surgit a iure nedum humano sed etiam diuino: cum non sit licitum dimittere coniugem sine causa legitima. nam si 2ium diceremus de facili solueretur matrimoniū: quia mulier vel vir pateret excōicationē potius ꝙ rediret ad domū mariti. Preterea executio sentētie potest fieri manu militari. vt in. l. qui restituere. ff. de rei ven. ⁊ c. j. de offi. ordi. ⁊ c. petimus. xj. q. j. ⁊ regulariter in iudicialib⁹ obligationib⁹ qs precise potest obligari ⁊ cogi ad factū. vt leg. ⁊ no. in. l. filiusfamilias. §. procuratorem. ff. de procur. ⁊ ad hunc text. seu rationem dic qd hic nō tollitur iuris consilium. non enim precise cōpellitur ad debitum reddēdum: sed vt redeat ad domum viri potest esse sine peccato etiam p̄supposita consanguinitate: vt hic in textu.

☞ Maritus nō agit possessorio recuperāde ad vxorē nō precedentibus spōsalib⁹ legitimis: ⁊ alijs de quib⁹ hic: ⁊ latius. j. num. 22. ⁊ seq.

Spōsalia cōtracta a parētibus obligant filios expresse vel tacite cōsentientes: vel presentes ⁊ nō cōtradicentes. facta vero ab alijs attinentib⁹ non ligant nisi consentientes expresse vel tacite.

Dictio infra: circa: vel circiter: adiuncta tempori, denotat imperfectionem temporis.

4 Petens spoliationem habet probare possessionem,
Sponsa an sequatur forum viri.
5 Sponsalia facta cū minore impugnant si adueniēte etate recedat a viro: vel cum eo non conseruetur: alias videantur ratificata.
7 Mino. xxv. ⁊ maior. xiiij. potest esse in iudicio in omnibus causis spiritualibus.
8 Matrimonium potest contrahi cum cōsensu sine verbis. ⁊ nu. 28. vbi ponitur exemplum.
9 Sponsalia inter maiorem ⁊ minorem quomodo dissoluuntur.
10 Dos restituitur si nullum interuenerit matrimoniuz vel si de facto interuenit: sed non de iure.
11 Minor. xxv. ⁊ minor. xiiij. potest inuito patre intrare religionē ⁊ in ea profiteri ⁊ aduersus eam non restituitur: quia consuluit anime sue. 18. secus si est minor. xiiij.
12 Minor si ligatur circa spiritualia: an ⁊ quo casu restituatur.
Minor nō restituitur si credebat accipere vxorē diuitē, ⁊ erat pauper.
13 Minor an ⁊ quo casu restituit aduersus sententiam latam contra matrimonium.
14 Minor renūtiās beneficio ecclesiastico qd habet: an possit illud repetere vigore restitutionis in integrum.
15 Minor restituit aduersus dānum etiam re non integra: sed aduersus lucrum: ⁊ tunc cum res est integra.
17 Beneficiū potest conferri etiam impuberi qui tamen non vocatur ad actus capitulares: tanꝙ carens discretione.
18 Minor in casu in quo restituitur ad beneficium: quia renuntiauit non requirit nouam collationem.
19 Possessorium recuperande an detur spoliato possessione cuius erat penitus incapax.
20 Possessorium causatur non solum ex ciuili: sed etiam ex naturali possessione.
21 Possidens nomine alieno ⁊ dictus potest intentare remediū possessorium: nomine tamen illius cuius possidet.
23 Libellus continens notorium peccatum debet dentibus lacerari.
24 Sponsa libere potest monasterium ingredi si vult.
25 Sponsalia de futuro dissoluūtur ex impedimento superuenienti.
26 Spōsalia nunꝙ transeūt in matrimoniū nisi per copulam perfectam: secus per nisum copule.
27 Maritus potest agere possessorio ad vxorē quā simpliciter carnaliter cognouit non interuenientibus sponsalibus.
29 Exceptio tu non potes possidere rem quam petis est exceptio litis finite que potest opponi ad merita cause ⁊ ad processum.

1 EX parte. † Petēs restitutionem cōiugis habet probare coniugium legitimum ex cōsensu. ita communiter summatur: sed quia ex hac summatione infertur vt sufficiat probare solum coniugiū licet non probetur carnalis copula de quo tamen sunt opi. vt. j. patebit. ideo summo aliter ⁊ sic. Per solaz traductionē mulieris ad domum viri factam non precedentibus sponsalibus vel inualidis nō acquirit possessio: vnde ea recedente propria autoritate nō competit restitutio. In prima parte ponitur mulieris querela partim decisa. Jo. scda dat iudicem. ibi qui agitur. ¶ Casus literalis. Quidam cuius. Senensis habebat quādā neptem suam infra pubertatem constitutā. M. nomine voluit eam copulare in matrimonio filio. B. ciuis Senēsis nōdū septem annorū: ⁊ traduxit eā in domū eiusdē: sed ip̄a postꝙ ad nubiles annos peruenit noluit ratum habere qd a patruo suo fuerat circa hoc procuratū: ⁊ de domo illius recessit postulans a Senēsi episcopo licentiam contrahēdi cum alio. episcopus citauit partes ad presentiaz suaz: mulier per p̄curatorem suuz petebat possessiones ⁊ res alias datas pro ipsa nomine dotis sibi restitui. pars altera petebat restitutionē mulieris illā asserens per procuratorē causaz agere nō posseꝫ debebat personaliter interesse. episcop⁹ sup hic dubitans consuluit dominum papā papa respōdet quod nō est dubiū quin ip̄a mulier quāuis sit minor possit causaz matrimonij per procuratorē tractare: ⁊ pars alia restitutionem mulieris postulare non potest: cuz nullo commodo iuris seu possessionis fuerit destituta: quia per solam traductionē quam non precesserunt spōsalia vel cōsensus legitimus nec etiam subsecuta fuerūt: nullum obligatorium vinculuz contractū fuit inter eos. vnde mandat quatenus si est ita non obstātibus exceptionibus predictis audiat que partes hincinde duxerint p̄ponēda: ⁊ qd canonicuz fuerit appellatione remota decernat. Ber. ¶ † No.
2 j. argu. pro ⁊ contra: an patruus posset contrahere sponsalia pro nepte et ipsam obligare.[d] super quo hic instat Inno. ⁊ Hosti. sed hodie dic vt le. ⁊ no. in. c. vno. de despon. impube. lib. vj. ⁊ ibi per Jo. an. in nouel. ⁊ conclusio est ꝙ ex sponsalibus contractis per parentes obligant filij[e] si expresse vel tacite cōsentiunt: vel si sunt presentes ⁊ tacēt: ⁊ sic taciturnitas in p̄arentibus operat consensum: vt ibi. in alijs vero attinentibus non sufficit sola presentia illorū de quorū sponsalibus agitatur: sed oportet ꝙ aliter detur consensus tacite vel expresse. facit. c. ad id quod. de sponsa. et hec est vna differentia in matrimonio contrahendo inter parentes et alios consanguineos. et hoc tene licet glos. aliter senserit in. d. c. vno. sed Joan.
3 and. illam in nouel. correxit fm p̄dicta. ¶ † No. secundo ꝙ dictio infra[f] iuncta tēpori denotat diminutionem ⁊ imperfectionem temporis: vnde dicitur puella infra annos pubertatis cōstituta

Sebasti. Sapia.

a ¶ Marito. Uide Bald. in. c. j. §. quia vo. qui feu. da. pos. ⁊ in. l. si in vita. C. de nup. et in. l. diuortio. et princ. vbi Bal. ff. solu. matrimo.

b ¶ Aut nō. Add eūdē 2si. lxxxiij. Ro. cōsil. ccccvij.

c ¶ Precise. Adde Raph. cuma. consi. j.

Zacharias.

d ¶ Et ipsam obligare. Ego limitarem nisi talis neptis esset septennio minor: vt no. An. in. l. j. ff. vbi pu. edu. de. Bar. i l. q̄situz. ff. de spō. in. l. qd serui⁹. ff. d cōdi. ob cau. Canoni. in. c. j. j. de despon. impu.

e ¶ Obligant filij. Adde eundē cōsilio. lxv.

f ¶ Dictio infra Adde Oldr. 2si. xlix.

Anto. Francis.

¶ De significatu dictiōis infra, vide p Inn. in. c. audita de excep. vbi dicit ꝙ dictio infra significat. i. post vel sub. ⁊ vide Card. in proe. decin. §. nec sane. ⁊ eūdez in cle. j. in §. p̄fate. d sta. monac. ⁊ adde ꝙ dictio circa. qū copula p̄cedit pura si et circa significat 2tinuitatē tēporis: puta si dicatur qd Titius possedit. x. annis ⁊ circa. vt p Bar. in. l. celsus. in pe. co. ff. de vsuc. i pe. Bal. in. l. iudicia ff. de rei vēd. circa fi. et vide Inn. in c. inter dilectos. d fi. instr. ⁊ d. Abb. in. c. j. in. iiij. colū. vbi etiā per dn̄m Anto. ⁊ Imo. de p̄ba. ⁊ vide Lanfran. in. c. quoniā contra. in versi. testes eo. titu.

Zacharias.

¶ Adde Inn. in c. audita. j. de excep. ⁊ Car. in cle. j. §. nec sane. ⁊ in §. p̄fate. de statu monacho.

a ✠Sebasti. Sapia. Pubertatem. De hac dictione circa relata ad tempus vide Alex. in consi. cxlix. inci. viso processu cause vertentis. col. vlti. in. v. volu. vbi ponit de teste deponente per dictionem circa. vide etiam Ang. in consi. cxxiij. incip. visis petitione ꝛ responsione.

b ¶ Recedat a viro. Adde Pau. de ca. consi. cclxxij. in primo impressis.

c ¶ Casus spūalibus. Adde Bal. ꝯs. ix. v. li. Roma. consi. cccclxxxv.

d ¶ Sine verbis. Adde Cal. consi. iiij. de spon. Lap. al. vij. Are. consil. cxliij.
Anto. Francis.

e ¶ Aliquos casꝰ. Dicas qd̄ minor pōt agere ī causa mr̄imonij. vt ī. c. finaūt. de iudi. li. vj. ꝛ vltra casus ēt hic positos, dicas ꝙ potest agere ꝑ morte ꝛ testamento patris. ꝛ de recuperanda possessiōe: ꝛ de toto violato: ꝛ d̄ libero homine exhibendo. ꝛ vide que habentur in. l. j. ꝛ. ij. ꝛ ibi ꝑ Cy. in. v. ꝛ. vj. q. §. q legitimā psonam. ꝛ in. l. nō eo minꝰ. C. de pcu. ꝛ in. l. in copulādis. C. de nupt. ꝛ vide Bar. in. l. vniuersis. C. qui da. tut. pos. vbi punit an ꝛ qñ pōt stare in iudicio sine tutore vel curatore.
✠Sebasti. Sapia.

f ¶ Minor. An minor possit accusari ī iudicio: tradit Bar. in. l. ij. §. pupillꝰ. ff. de acc. Fel. i. c. j. post Abba. ī. de accu. col. j. ꝛ nūqd possit stare in iudicio ī popularibꝰ actionibus. tradit Jas. in l. d̄ pupillo. in p̄n. co. ij. ff. de op. no. nun. vide etiā ad h̄ do. Jas. i. l. neq; tutores. in. iij. no. C. de procu.
Anto. Francis.

g ¶ A p̄ria ptāte. An ꝑ ingressum religiōis p̄ris vel filij soluaꝑ patria ptās. vide Bar. ī l. patre. ff. d̄ his q sunt sui vł alie. iu. ꝛ in. l. ij. ꝛ ibi per Alex. eo. ti. ꝛ vide gl. in. l. ꝛ si sine. in §. fi. ꝛ ibi ꝑ Alex. ff. de mino. ꝛ vide glo. ꝛ Bar. in. l. ex causa. in. §. papi. eo. ti. ꝛ h̄r ꝑ Car. in cle. eo. ti. xi. q. de reg. vbi cōcludiꝑ qd̄ sic. ꝛ ꝑ Spec. in ti. de acto. in ver. qd si facta. ꝛ in tit. de sta. mo. in v̄si. xij.

h ¶ Sepulture. Adde vt pulchre per Fede. consi. cclij. ꝛ seq.

¶ Cum paupere. Adde qd̄ Pau. de ca. dicit ꝙ meretur qui accepit vxorem indigniorem se, eius consi. lxxxv.

qñ adhuc non puenit ad pubertatem.ᵃ Idem dic de dictiōe circa: seu circiter. vt in. c. fi. d̄ despō. ipu.

4 ¶ † No. iij. ꝙ liber homo nō p̄cedēte aliquo titulo a iure approbato possideri non pōt: ꝫ de facto traducaꝑ ad domū. ad idem. l. qui vniuersas. ff. de acq. pos. imo plus dicit lex ꝙ etiā si hominē liberum ligaueris adhuc eū possidere non diceris. l. cū heredes. ff. eo. tit. ꝛ ꝑ cōsequēs nō pōt hōis liberi peti restitutio: quia vbi nō fuit possessio non potest accedere spoliatio. de despō. impu. ad dissoluendū. xxxij. q. ij. qd̄ vero nō formatū. ꝛ petēs restitutionē habet ꝓbare possessionē. in. c. ꝯsultationibus. de iurepa. ꝛ. c. cū olim. iij. ī. eo. ¶ Not. iiij. ꝑm

5 do. Anto. † ꝙ volēs petere licētiā discedēdi a spōsalibꝰ nullis vbi fuit deuētum ad traductionē: debet adire iudicē ipsiꝰ viri: ꝛ sic ꝑm eū etiā ad dissolutionē spōsalij ꝛ mr̄imonij sponsa videꝑ seq forū viri. de quo plene despō. c. j. ꝛ facit qd̄ i loco ꝯctus qs sortiri videaꝑ forū quo ad dissolutionē ꝛ distinctionē ꝯctꝰ. de quo in. l. qui certo. ff. de cōdi. ind. ꝑ Guil. ꝛ Bal. in. l. ij. C. vbi ꝛ apud quē restit. sit pet. Sed ego in casu nostro puto oppositū: qꝛ iste qui petit licentiā nihil petit ab alio sed tm̄ a iudice: et originaliter ipse est reus: qꝛ cōueniendus est principaliter sup matrimonio corā iudice suo ex quo negat matrimoniū ꝯsistere: ergo pōt adire iudicē suū sup ista licētia tanq̄ iudicē principalis cause. Ad hoc qd̄ in simili no. Bart. de petēte reductionem arbitramēti ad arbitrium boni viri. in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. ꝑ socio. ꝛ qd̄ dixi in. ca. si qs cōtra clericū. de fo. cōpe. ꝛ qd̄ dicā de petēte absolutionē a iuramēto illicito, in. c. j. de iureiu. vbi vide. Nec obst. c. qꝛ ista mulier erat tunc Senis ꝛ ibi habebat domicilium: vt colligiꝑ ex litera. vñ ep̄s Senēsis a quo petijt licentiā erat iudex vtriusq;.

6 ¶ † No. bonā practicā nō ratificādi seu impugnādi sponsalia ex defectu etatis nulla vt adueniente etate recedat a viroᵇ si fuit ad eiꝰ domū traducta vt nō cōuerseꝑ secū tanq̄ cū sponso: sed potiꝰ petat licētiā alteri nubendi alꝛs aūt videreꝑ cōsentire. de quo vide tex. cum ibi no. ī. de despon. ipu. c. lr̄as. ꝛ qd̄ leg. ꝛ no. in. c. vno. eo. tit. lib. vj.

7 ¶ † No. vnū casum in quo minor pōt esse per se in iudicio ꝛ etiaꝫ ꝓcuratorē cōstituere hodie. vide tex. in. c. si annū. de iudi. li. vj. vbi patet ꝙ in oībus causis spiritualibꝰᶜ pōt minor: maior tm̄. xiiij. annis esse in iudicio. ꝛ latiꝰ dic vt ibi. ꝛ adde ēt illd̄ ꝙ vbicūq; qs p̄t esse in iudicio ꝑ se: pōt ꝓcuratorē cōstituere: vt h̄. ꝛ hec ponit generalꝛ Inn. in. c. cū. J. ꝛ. A. de re iu. vbi vide. ¶ No. ibi, spōsalia vel ꝯsensus legitimꝰ

8 ꝛc. † ꝙ ad cōtrahendū vinculū matrimoniale sufficit cōsensus sine verbis.ᵈ hic em̄ ponunꝑ ista duo vt diuersa. facit ad materiā. c. tue. de spō. cōcordare videtur. xxij. q. ij. c. sufficiat. ¶ Not. vlti. ꝙ petitio restitutiōis sup eadē re deducta ꝑ viā recōuentionis hꝫ vim exceptiōis ꝛ actiōis: repellit em̄ cōuētionē actoris: vt ptꝫ ibi priꝰ ꝛc. ꝯcordat. c. ex cōquestione. ī. eo. ꝛ no. ij. q. ij. c. j. ꝛ ea ꝓbata cōsequiꝑ restitutionē: ꝛ ideo pōt appellari exceptio ꝓpter inclusaꝫ virtutē exceptionis quā hꝫ. vñ hic primo appellaꝑ petitio. postea appellaꝑ exceptio: vt patet ibi, si priꝰ fieret ꝛc. ꝛ ibi nō obstātibꝰ exceptionibꝰ supradictis ꝛc. ¶ Anteq̄ veniā ad gl. faciam vnā oppo. ꝯ finē. c. ex quo em̄ iā ꝯstiterat de defectu sponsaliorū seu mr̄imonij: ad qd papa mādat in fine iterū q̄stionē audiri. Sol. triplex est intellectus litere. Primꝰ ꝙ hic mādaꝑ ingri nō sup mr̄imonio: ꝫ an sit dāda licētia vel nō: pōt em̄ esse qd̄ mr̄imoniū nō tenuerit: ꝛ tm̄ licētia dāda nō est donec aliꝰ puenerit ad legitimā etatē. de quo in. c. de illis. de despō. ipu. ꝛ ꝑm illū tex. debebat determinari hec qd̄. ꝛ h̄ erit canonicū de q̄ sit mētio i. c. fi. ꝛ statim aliqd dicā sup. j. gl. Scd̄s intellectꝰ est ꝙ papa mādat audiri q̄ ptes ꝓponere volebāt sup rebꝰ que dicebanꝑ assignate fuisse i dotē seu cā dotis. veniūt em̄ h̄ accessorie ad cognitionē iudicis eccłiastici: d̄ q̄ dicēdū ē vt legiꝑ in c. de prudētia. d̄ do. post diuor. re. ꝛ ꝑm hos ītellectꝰ nō ob. ꝯriū. Tertiꝰ ītellectꝰ ē ꝙ mādat ptes audiri sup mr̄imonio. ꝛ tūc ob. ꝯriū. ꝫ tūc dic vt sentit Jo. an. ꝙ iō mādat iterū ingri qꝛ ad aliū finē ꝯstitit de mr̄imonij defectu. s. ꝑ viā replicatiōis ad repellēdā petitionē restitutiōis factā ꝑ virū. ꝛ iō h̄ apte ꝓbaꝑ ꝙ replicatio ꝓbata iterū ꝓbaꝑ ad aliū finē. ꝑm Jo. an. qd̄ no. ad idē. c. solite. ī. e. ꝛ qd̄ ibi no. de testi. veniēs. ij. ¶ Glo. j. in p̄n. colligit ar. ꝙ vbi qs vult ꝯhere mr̄imoniū nec pōt etate ꝓhibēte: nec spōsalia ꝯhit. ꝛ hꝫ locū id qd̄ noluit potuit ꝛc. colligiꝑ etiā hic ar. ex tex. qꝛ h̄ ex defectu etatis nec vt mr̄imoniū tenuit nec vt spōsalia de futuro. Cōtra qd̄ gl. opp. de. c. de illis. ꝛ. c. fi. d̄ despō. ipu. gl. nō so. tu dic vt hodie h̄r i. c. vno. d̄ desp. ipu. li. vj. si em̄ sunt habiles ad ꝯhēdū spōsalia tūc valeāt vt spōsalia. ad reg. ī. alꝛ. qd̄ noluit potuit ꝛc. dic vt no. in. c. cū sup abbatia. de off. dele. ꝛ ꝑ Bar. in. l. j. ff. de ver. ob. Et ad istū tex. dic ꝙ nō poterāt valere ēt vt spōsalia ꝓpter defectū etatis viri. nōdū em̄ attigerat. vij. annū. vt. c. lr̄as. ꝛ i. c. accessit. de desp. ipu. nec ēt apparet hic qd̄ isti ꝯxerint mr̄imoniū: seu ꝓtulerint v̄ba apta ad ꝯhēdū mr̄imoniū. ꝫ volebāt ꝯhere. ꝑ h̄ tex. ibi, nō p̄cesserūt spōsalia vł ꝯsensus legitimꝰ nec

9 fuerūt etiā subsecuta. ¶ Opp. ij. de. c. de illis. de desp. impu. vbi ptꝫ † ꝙ maior ꝯhēs cū minore teneꝑ expectare minorē donec puenerit ad ltiaꝫ etatē. ergo ista tenebaꝑ expectare. Gl. ista sol. duobꝰ modis p̄rio ꝙ ꝯriū p̄cedit qñ spōsalia tenuerūt: ꝫ hic defectu etatis nō tenuerūt: vñ autoritate sua poterat h̄ mulier discedere sicut qñ ꝑ vi ꝯcta fuerūt. vt i. c. ex lr̄is. Scd̄a sol. nō fuerāt ꝯcta spōsalia vł mr̄imoniū: ꝫ ꝯhere volebāt vt colligiꝑ ex tex. ibi voluerit copulare ꝛc. hāc sol. sentit h̄ Gof. ꝛ Hosti. dicit enim Gof. se putare ꝙ iure suo poterit alij nubere. Hosti. dicit hanc mulierē bn̄ fecisse i petēdo licētiā: vt sic euitaret clādestinū ꝯctū. de clā. despō. c. fi. ꝛ remittit d̄ desp. ipu. duo pueri. d. Ant. vꝛ impugnare p̄mā sol. qꝛ saltē hec mulier erat apta ad ꝯhendū spōsalia: cū erat ītra annos pubertatis. ꝛ sic tenebaꝑ expectaꝛ minorē. Nec ob. iste tex. ꝫ eū. qꝛ h̄ nō dr̄ ꝙ licētia sit isti dāda: ꝫ ꝙ iudices determinēt qd̄ fuerit canonicū. et sic determinabūꝛ ꝑm dispositionē illiꝰ. c. de illis. Certe h̄ dictū. d. Ant. nō puto verū: qꝛ. c. de illis. loqꝛ de illis q habiles sunt ad spōsalia: vt ptꝫ ex p̄ri. illiꝰ. c. si em̄ ambo vel alter eorū nō sunt idonei ad spōsalia: tūc cū sint oīno nulla nō teneꝑ alter expectare vt i. c. lr̄as. ꝛ. ca. accessit. de desp. ipu. ꝛ h̄ no. voluit ista gl. ꝛ Gof. qd̄ no. ꝛ circa h̄ istat. d. Ant. ponēdo aliqua ꝯcernētia materiā illiꝰ. c. de illis. ꝛ tit. d̄ desp. ipu. q̄ h̄ ptereo tanq̄ nō

10 faciētia ad materiā q̄ examinaꝑ in. d. c. de illis. ꝛ dic vt ibi. ¶ † Gl. ij. dicit ꝙ id ꝙ daꝑ in dotē p̄t repeti si mr̄imoniū nō fuerit subsecutū: qꝛ subintelligiꝑ illa ꝯditio si mr̄imoniū fuerit secutū. itellige ꝑm Host. d̄ facto ꝛ de iure. q. d. si mr̄imoniū fuit subsecutū d̄ fctō: ꝫ nō d̄ iure: qꝛ nō tenuit obstāte aliquo ipedimēto adhuc pōt repeti. d̄ q̄ dicēdū vt le. ꝛ no. i. c. ꝛ si

11 necesse. d̄ do. post. di. resti. ¶ † Gl. iij. posuit aliq̄s casusᵉ in qbꝰ minorᶠ p̄t eē in iudicio ꝛ ī eis cēseꝑ maior. Et īquātū gl. excipit vota dic ꝙ in voto religiōis si ē maior. xiiij. annis cēs. ꝑ maior: ꝛ p̄t etiā inuito p̄re ītrare religionē ꝛ ꝓfiteri: ꝛ per ꝓfessionē eripiꝑ a p̄ria ptāte.ᵍ vide tex. cum gl. xxij. q. ij. c. j. Itē gl. ꝛ Bar. in. l. si ex causa. §. papinianꝰ. ff. de mino. ꝛ Fede. de se. ꝯsi. xxxiiij. ꝓpe mediū. secꝰ aūt ꝑ ꝯctum mr̄imonij carnalis: qꝛ remanet in alijs sub ptāte p̄r̄na etiā vxor. de q̄ vide qd̄ dixi. ī. ꝓxi. secus aūt si eēt minor. xiiij. annoꝝ. tūc em̄ nō vꝫ votū religiōis. de re. ꝛ trāf. ad reli. c. j. li. vj. nec pōt ītrare religionē īuito p̄re. de quo i. c. ij. d̄ reg. Idē dicēdū in voto sacri ordinis vt minor. xxv. cēseaꝑ maior. de q̄ tm̄ est dicendū vt leg. ꝛ no. in. c. vel nō est cōpos. ī. de tē. or. iuncta cle. gn̄alē. de eta. ꝛ quali. Itē in electione sepultureʰ ꝛ vt testamentū cōdere possit vt sufficiat etas. xiiij. annorū. de qua. j. de sepult. de vxore. ꝛ in. c. in n̄ra. ꝛ in. c. lꝫ pater. eo. ti. li. vj. ꝛ insti. qbꝰ nō est ꝑmis. face. test. §. p̄terea. Itē inquantū gl. gn̄aliter dicit qd̄ ꝑm Canones etiā contra patrem suuꝫ minor agere potest. dic melius vt no. in. c. nō est. ī. de sponsa. Et adde ad predicta qd̄ hodie habeꝑ in. c. si annum. de iudi. lib. vj. Quid aūt in alijs votis q̄ religionis vide. l. ij. de pollici. ꝛ per Innocen. plene in. c. scripture. de voto.

12 ¶ † Sed quero qꝛ. ī. cōclusuꝫ est: qd̄ in multis casibus maxime in spiritualibus minor. xxv. annis pōt esse in iudicio nunqd si ledaꝑ in istis spiritualibꝰ possit petere restitutionē in integrū sicut in tēporalibꝰ. Glossa ista scd̄a circa hoc vltimū istat ꝛ in effectu cōcludit quatuor: qd̄ in matrimonio ex quo tenuit nō restituiꝑ p̄textu deceptionis: puta qꝛ credebat cōtrahere cū diuite ꝛ cōtrahit cū paupere.ⁱ xxix. q. j. §. j. si autē sn̄ia lata esset contra matrimaniū: tūc ipso iure seruaꝑ illesus: quasi velit dicere qd̄ in hoc nō est specialitas in minore, sed quilibet seruaꝑ ꝛ auditur aduersus iniust. sententiam: qꝛ illa nō trāsit in rē iudicatā. de re iudi. tenor. ꝛ. c. cōsanguineis. In beneficialibꝰ vero si decipiꝑ minor aduersus ꝓbationē omissam auditur petens restitutionē si autē renuntiauit beneficio: ꝛ adhuc nō est alteri collatum auditur. secus si fuerit alteri collatum. hoc voluit gl. ista in effectu vsq; ad finem. Quo ad primum quando matrimonium a principio tenuit, glo. optime loquiꝑ: qꝛ quos deus cōiunxit homo nō separet: nec licitū est dimittere vxorem ex quacunq; causa:

causa: excepta causa fornicationis. vt Christus ait in euange
.o.z.j. de coniu. lepro. per totū. ¶ † Quo ad secūdū quādo
sentētia fuit lata cōtra matrimoniū in eo qd̄ dicit glo. quem
bet seruari illesum. in ꝯtrariū facit. c. ex literis. de in inte. resti
tu. vbi data fuit restitutio in integrū. Host. tenet etiā ꝯtrariū
dicēs necesse esse ꝙ ecclesie fiat fides de errore: per iura all. in
d.c. fraternitatis. de frigi. z male. Jo. and. dicit se credere ꝙ
eundē intellectū habuerit glo. quē Host. vt scz facta fide de
errore ꝓuideat ei ꝯtra quē est lata sn̄ia per beneficiū nullita
tis nō restitutionis. z sic Joā. and. sentit cum glo. sed nō rñ
et ad. d.c. ex lr̄is. gl. sup hoc vario modo loquunt. nam qdā
dicunt ꝙ via restitutionis qs audit cōtra talē sn̄iam latā cō
tra matrimonium. alij vo ꝙ via appellatiōis seu nullitatis.
de quo vide gl. xxxv. q. ix. in summa. z in. c. ad reprimendam.
de offic. ordi. de fri. c. fraternitatis. per Archi. ij. q. vj. in sum.
Concludo breuiter veritatem post do. Anto. ꝙ aut qs petit
restitui ad primā instantiā z merita cause simul: z tunc opor
tet ꝙ veniat p viā restitutiōis in integrū nō data extrinsec⁹
alia nullitatis causa. z ita ꝓprie loquit. d.c. ex literis. naz per
sn̄iam q̄ tenuit expirāt acta iudicij: ideo non audit sup prio
ri instātia sine restitutiōis bn̄ficio. si vo vult restitui ad ma
teriam negotij dūtaxat: vt qr inchoādo aliā instantiam vult
docere de iniqtate sn̄ie z tūc corā iudice qui nō pōt adiri ni
si per viā appellationis. Exēplū in archiepō qui nō aditur a
subditis sui suffraganei citra remediū appellationis. vt in. c.
pastoralis. de offi. ord. z in. c. venerabilib⁹. in ṗn. de sen. excō.
lib. vj. z nō audit nisi appellauerit z intra tp̄s ṗfixum ad ap
pellandū. vt. d.c. venerabilib⁹. z ita intellige gl. in. c. ad repri
mendā. de offi. ordi. lz eñi iste sn̄ie nō transeāt in rē iudicataz
quo ad instantiā z retractationē: trāseunt tñ vt post decēdiū
non sit loc⁹ appellatiōis. vt no. in. d.c. ad reprimēdā. facit qd̄
no. gl. in. d.c. fraternitatis. de frig. Si vult adire illum iudi
cem qui pōt de hoc cognoscere per viā q̄rele: tunc audit etiā
citra restitutionis beneficium: puta per viā nullitatis seu in
iustitie: z sufficiat ad ipsius retractationē facere fidē ecclesie
de errore z de iniustitia sn̄ie. z hoc voluit gl. z Jo. an z satis
probat in. d.c. tenor. z. c. lator. z. c. cōsanguinei. Adde tñ vnū
notabile dictū Inno. in. d.c. tenor. vbi dicit ꝙ nō debet quis
admitti indifferēter cōtra sn̄iam matrimonij: sed oportet ꝙ
iusta causa[a] moueat iudicē: puta absentia partis: alias seque
retur ꝙ indistincte z in infinitū posset alia pars impugnare
sn̄iam, qd̄ sonat in absurdū. posset etiā pars contra quā lata
fuit sn̄ia petere restitutionē in integrū. z hoc tutius ex iusta
cā cōcedit z audiet cōtra sn̄iam z sic saluabit alia opi. non tñ
puto necessariū per ṗdicta. Tertiū mēbrū gl. non attingunt
specifice hic doc. ¶ Sed quartū † an minor renūtiās benefi
cio suo audiat petēdo restitutionē. vidistis qd sentit hic gl.
z si alij sit collatū nō audiat quasi ante collationez alteri fa
ctā: z sic re integra audit. z hec fuit opi. Joā. z Vinc. z hanc
approbat Host. cū hoc tēperamento si ecclesie z aiab⁹ expe
diat vt sic magis cōsideret lesio ecclesie q̄ persone. arg. s̄. de
ele. in causis, in fi. z. j. ne se vacā. c. j. ipse tñ Vinc. de resti. in in
teg. c. ex lr̄is. z. c. ꝯstitut⁹. tenet bn̄ficiū restituēdū minori etiā
si alij sit collatū: nec hz respectum ad vtilitatē ecclesie: sed ad
fauorē minoris. z cū hac opi. vr̄ resistere Archi. xvj. q. iij. cer
tū. Tacre. hic: z Accur. in. l. ait pretor. in ṗn. ff. de mino. tenet
simplr̄ beneficiū nō esse post renūtiationē minori restituen
dum: tum quia in istis cēset maior: tuz quia renūtiādo nō vi
detur grauat⁹ sed poti⁹ exonerat⁹. vide ad materiā glo. in. c.
eos. vij. q. i. q̄ ex illo tex. colligit clericū posse repetere ecclesiā
re integra quā habuit pro derelicta. sed nō loquit de mino
re specifice: sed in genere: nec de expsse z legitime renuntiāte:
z sic nō multū facit ad ꝓpositū. Jo. de lig. tz restitutionē nō
fiendā ex quo res nō est integra. sed tenet ꝯ illā opi. Vin. q̄ vi
det placuisse archi. vt. s̄. dixi. mouet per. l. fi. C. de repud. her.
vbi nō restituit minor re non integra aduersus hereditatem
quam repudiauit. ad idē. c. quāuis. de rescri. lib. vj. plus dicit
etiā ipse Jo. de lig. ꝙ etiaz re integra nō cadit hoc casu ꝓprie
restitutio. cū eñi per renūtiationē sit extinct⁹ titul⁹ de renū.
c. admonet. z. c. qd̄ in dubijs. restitutio nō reintegrat eum sed
reqrit noua collatio: als aūt si restitueret sine noua collatio
ne: teneret bn̄ficiū sine canonica institutiōe cōtra reg. j. de re.
iur. lib. vj. sentit ergo Jo. de lig. ꝙ re integra fiat restitutio in
teruenīēte tñ noua collatiōe. do. Ant. dicit ꝙ aut ille q ṗdit
beneficiū causat ius restitutiōis vt maior. puta ꝓpter absen
tiaz vel aliqd̄ aliud impedimētū: z tūc pōt restitui. vt in. d.c.
in lr̄is. de in inte. rest. z qd̄ no. in. c. cū dilect⁹. qd̄ me. cā. sup gl.
si. aut minor vult restitui ex solo bn̄ficio etatis. z tz ꝙ re inte
gra pōt: re non integra nō possit si ecclesie expediat. vt dixit
Host. quia eoipso ꝙ est ꝓmot⁹ ad beneficiū videt approba

tus industriosus quo casu priuatur restitutione. C. qui z ad
uer. quos. l. j. z sentit ꝙ eo casu quo ꝯpetit restitutio non est
necessaria noua collatio. lz aliter sentiat Jo. de lig. qr ex re
stitutione aliqñ resurgit ius extinctuz ipso iure: vt patet in
vtili restitutiōe. vt no. in. c. cū ex literis. de in jte. rest. d. Car.
simpliciter tenet gl. vt si bn̄ficiū fuerit alteri collatū non fiat
restitutio si petat ab alio q̄ a principe. qr nō debet ille cui fa
cta fuit collatio sine cā ṗuari. vt in. d.c. q̄uis. Itē qr hoc casu
nō subest eqtas in restitutione, fuit inducta restitutio mino
ri principaliter ne fraudaret in patrimonio suo: sed hoc ca
su cū petit restitui ad beneficiū cui renūtiauit ipse certat de
lucro z nō de dāno. vt in. c. dudū. ad finem. de preben. libr. vj.
15 ¶ † Ratio tua mihi nō placet: qr etiaz cum certat de lucro
minor restituit. vt in. l. qd̄ si minor. §. sceuola. ff. de minor. z. l.
fi. C. de repu. here. sed in hoc est differētia: quia cū certat de
dāno vitādo fit restitutio: etiā re integra z aduersus tertiuz
ad quem res ꝑtinet. vt. l. in cause. §. interdictū. ff. de mino. lz
cū certat de lucro nō fit restitutio de rebus distractis. vt. d. §.
sceuola. dictū tñ gl. placet non simplr̄. vñ cōcludo ꝙ re existē
te integra: quia adhuc nō est alteri facta collatio fienda est re
stitutio etiā solo fauore minoris: sed non indistincte: sed dz
iudex aduertere an ex hoc minor sit grauit lesus. Quid eñ
si minor habeat plura beneficia z renūtiauit vni: z ex alio vi
uere pōt: certe de hoc nō potest dici decept⁹: szpoti⁹ exone
ratus ab administratione. z sic saluo glo. iuris ciuilis in. d. l.
ait ṗtor. que solet cōiter reprobari. Itez quid si habeat illud
dūtaxat: sed attētis circūstātijs erat sibi magis onerosuz q̄
vtile certe nō fiet restitutio que fundat sup graui lesione. vt
16 in. c. j. de in integ. rest. ¶ Ideo dicim⁹ † ꝙ aduersus ingres
b sunt[b] religiōis minor nō restituit[c] quia nō decipitur: sed aīe
c sue magis ꝯsulit. vt no. in. c. cū dilect⁹. qd̄ met. cau. Si autez
ex renūtiatiōe grauiter lederet: puta quia viuebat ex illo be
neficio: z duct⁹ leuitate quadā renūtiauit: dico eū re integra
restituendū ex solo fauore minoris etatis quicquid senserit
Host. z. d. Ant. post eū: qr nō reperim⁹ iure cautū ꝙ in istis
spiritualibus non debeat subueniri isti minori capto lz quo
ad agēdū z administrādū reputet maior. cape instantiam in
ecclesia que lz possit agere z hoc respectu eqparet maiori: tñ
si decipiat in iudicio vel cōtractu restituit tanq̄ minor. vt in
c. j. de in inte. rest. z. c. j. ij. eo. ti. li. vj. imo forti⁹ in spūalib⁹ q̄
in alijs subueniendū est captis z deceptis: qr ecclesia non dz
tolerare fraudes z deceptiones in istis ꝯtctibus. arg. in. c. cū
vniuersoruz. de re. permu vbi simplicitati tribuitur venia in
istis spū. lib⁹. z. c. per tuas. de dona. z specialiter ecclesia pro
tegit pupillos z minores. lxxxvij. dist. c. j. z. c. sup qbusdaz de
ver. signi. Nec obst. dictū do. Ant. ꝙ is cui cōfert beneficium
17 approbet tanq̄ industriosus. ¶ Nam video † ꝙ beneficium
potest ꝯferri etiā impuberi. vt no. in. c. si eo tpe. de rescrip. li.
vj. z. c. cum ex eo. de elec. eo. lib. z in. c. sup inordinata de ṗbē.
nec ex hoc ꝓbatur industriosus: imo talis vocari nō dz ante
electionē vel alios tractat⁹ capitulares: qr cēsetur carere di
scretione: vt aperte dicit tex. in. d.c. ex eo. z si nō eoipso quod
ꝓmouet approbat industriosus: qr potest sibi beneficiuz cō
ferri vt inde viuat ex quo elect⁹ est in sortē dñi. de ṗbē. cuz se
cundū. Fateor tñ ꝙ si est maior. xiiij. annorum potest agere.
nō tñ sequitur ꝙ si decipit nō debeat fieri restitutio sibi per
supradicta. optime facit in simili. l. fi. C. de testa. mili. Et his
infero ad tertiuz dictū gl. ꝙ si ledat in iudicio vel contractu
18 potest restitutionē petere. ¶ Itē † ꝙ eo casu quo fienda est
restitutio respectu beneficij resignati nō requirit noua colla
tio. ad hoc vide tex. cū gloss. in. c. quamuis. de rescrip. lib. vj. z
facit quia collatio est ius in beneficio in aliū trāslato. vt no.
in reg. j. de reg. iur. li. vj. nō est ergo curādum qualiter trans
feratur tale ius: an per formalē collationē: aut p restitutio
nem in integrum: nam restituēs intēdit pristinū ius restitue
re. ij. q. ij. in fi. Si autem beneficium fuit alteri collatū nō fiet
restitutio: quia potius tractat de lucro: cum ex hoc nō dimi
nuatur patrimonium suum. vt. d. §. sceuola. z. d. l. fi. C. de re
19 pu. heredi. z cle. j. in princ. de renū. ¶ Oppo. videt enim † ꝙ
ex quo hec mulier fuit traducta ad domū: z sua authoritate
ab eo recessit z eū spoliauit. arg. in. c. literas. s̄. eo. ergo ante
oīa erat restituenda: vt ibi sol. gloss. in ver. cōmo. ꝙ cum non
precesserūt sponsalia vel matrimoniū nō potuit acquiri pos
sessio illius saltem de iure: quia liber homo possideri nō pōt
nō precedēte titulo legitimo: z ex sola possessiōe facti nō da
tur restitutio. simile in heretico z laico qui non petit restitu
tionē rerū spiritualiū: vt in iuribus all. in glos. quia tales nō
possunt possidere. Circa hoc gl. format tria ꝯtraria. Primo
de. c. literas. s̄. e. vbi fit restitutio illius que dicebat cōsangui
nea: z si in veritate erat cōsanguinea nō poterat illi⁹ haberi

a ¶ Iusta causa. Adde Paul. de ca. ꝯsi. lxvj. Sebasti. Sapia.

b ¶ Ingressum. Adde ꝙ licet aliquez decipere vt ingrediat religionem z erit bonus dolus: fm Abb. in ca. in nostra. in ij. col. j. de sepul.

c ¶ Non restituit. Adde ꝙ Lap. allegat. liij. dicit ꝙ minor in spiritualib⁹ non auditur. Anto. Francisc. ¶ An minor in spiritualib⁹ restituat: puto ꝙ nō qr ita demū concedit restitutio si est lesus. vt in toto ti. de in inte. resti. mino. sz in spiritualib⁹ nō pōt dici esse lesus: de quo habetur in. l. minor. xx. annis. z i. l. auxiliū. ff de mino. z ideo non restituitur aduersus pacē factā de morte patris: qr vr̄ p exoneratiōe cōscientie eādem pacem fecisse. l. diuus. z ibi Ray. ff. de are. in. l. j. C. in q. cau. in ite. rest. nō est necess. z per Guil. in. l. si p fu re. ff. de cōdi. fur.

possessio. Scdo de.l.j.C.si per vim vel alio modo. vbi seruus cõsequit᷑ restitutionẽ rerũ quas tamen possidere non potest. Tertio de.l.j.§.deijcitur.de vi ⁊ vi arma. vbi vxor restituitur ad res sibi donatas a marito quas tamen possidere nõ põt. Gl. solum rñdet ad primũ ꝯtrium, videlicet ad.c.literas.s.e.dicens ꝙ possessio iuris ibi ꝑcessit de qua constabat/vult dicere ꝙ ibi precessit matrimoniũ de quo cõstabat ꝑcessisse: ſʒ opponeretur aliqs defectus intrinsecus: ⁊ bene dicit. ibi enim colorabitur possessio ꝓbando ꝯtctuʒ primo aspectu validũ: nec erat discutiendũ de nullitate intrinseca ex quo agebatur possessorio: vt in.d.c.lr̃as.⁊.c.ex conquestione.s.eo. simile ꝙ no. gl. in cle. vna. de cau.pos.⁊ proprie. sed in casu nostro non constabat de matrimonio, imo potius cõstabat de ꝯtrio: vt patet in litera. ⁊ sic erat nuda facti possessio nullo iuris colore fulcita. Sed rñdendo ad omnia cõtraria gl. ⁊ declarando materiã distingue sic post do. Ant. quedam sunt que cõiter possideri non possunt nisi certa specifica causa precedente: ⁊ tunc oportet ꝙ ꝓbetur illius cause existentia saltem apparẽter, vt in casu nostro. nam liber homo possideri non potest. vt.l.cum heres.⁊.l.quis.ff.de acq.pos. ideo si petit᷑ illius restitutio oportet ꝙ probetur titulus cuius vigore possideri põt saltem apparenter: vt hic ⁊.s.c.px̃i. al's autem cum talis possessio cessante titulo sit ꝯtra ius: ⁊ sic euidenter iniusta nõ causat possessorium: q᷑ presumitur vsurpata vel iniusta. vt in.c. ad decimas. de resti.spo.lib.vj. quedam sunt in se possedibilia ſʒ ius resistit in quibusdã personis facultatẽ habendi vel possidendi: vt in heretico possidente tẽporalia: ⁊ in laico non heretico quo ad spiritualia: ⁊ in istis non datur possessorium: quia ex quo possidere non possunt, non poterunt spoliari: nec possunt potere se restitui ad id ꝙ possidere nõ possunt. vt hic in glo. ⁊ vide gl. in.c. quo iure. viij.dist. ⁊ gl. Joã. xiiij.q.j.§.j. que in vtroqꝫ concordat cum hac gl. sed Bartholo. brixi. ibi in addi. tenet contrarium in laico quo ad decimas: dicẽs ꝙ laicus spoliatꝰ decimas potest petere restitutionẽ cum raptor restituatur.s.eo.c.in literis. Item q᷑ laici quotidie possident decimas ex tolerantia prelatorũ. Jo.cal. dicit ꝙ possessionẽ iuris decimalis laicꝰ petere non põt: sed bene agere põt respectu fructuũ decimarũ quorũ capax est vt agetur vel possessorio vtili vel condictione ex decre, querelã.s.de elec. ⁊ hoc casu ſm eum potest saluari opi. Barth. brixi. do. Ant. plus dicit ꝙ potest laicꝰ agere possessorio pro decimis cõcessis ante cõ- a cilijũ.[a] de quo no. in.c. cum apostolice. de his que fiunt a prela. vbi per Jo.an. quia illas possidet ex toleratione ecclesie ⁊ pape qui capacẽ facit laicũ spiritualiũ. vt no. in.c. bene quidem. xcvj.dist. In alijs vero procedit opi. Cal. mihi hec dicta non placent. ⁊ primo non ꝓcedit dictum do. Ant. licet enim ante illud cõciliũ generale cõcederent᷑ laicis decime in feudũ ex dispẽsatione ecclesie: non tñ per hoc infert᷑ ꝙ titulus debet presumi: nã multi occupabant tales decimas. Item qd̃ fit ex dispẽsatione ⁊ titulo speciali non presumit᷑: imo dicit᷑ fieri non posse. vt no. Jnn. in.c. pastoralis. de cau.posses. ⁊ proprie. sed in casu nostro non cõstabat de matrimonio: imo potius constabat de ꝯtrio: vt in litera. ⁊ sic erat nuda facti possessio: nullo tñ colore videt᷑ fulcita. Cape instantiã decime vnius parochie qñqꝫ concedunt᷑ alteri ecclesie. facit qd̃ leg. ⁊ not. in.c.j. de re. eccle. nõ alie. lib.vj. Item possunt cõpetere ex ꝑscriptione. ad hoc.c.fin. de paroch. ⁊ ecclesia capax est decimarũ que sunt in parochia aliena: ⁊ tñ q᷑ ius commune resistit non auditur clericus petẽs restitutionẽ illarum nisi saltẽ doceat de colore possidẽdi: q᷑ presumitur vsurpasse. vt est tex. in.c. ad decimas. preall'. ergo fortiꝰ in laico nõ est admittenda petitio cui non solũ ius cõmune resistit quinimo est incapax illiꝰ iuris debet ergo docere de titulo saltẽ colorato qui reddit illum capacem cum presumatur vsurpasse: ⁊ cõcessio specialis nõ presumat᷑. Itẽ etiã ante cõciliũ laicus non poterat possidere nisi certo modo: scꝫ ex cõcessione ecclesie: ergo habet illũ modũ probare. pro hoc qd̃ ipsemet do. Ant. no. in.c. literas.s.eo. ⁊ hic. nec etiã dictum Calde. placet vt audiat᷑ petẽs restitutionem fructuum decimarum: q᷑ illorum est capax: qm̃ fructus decimarum spectãt ad ecclesiã pro alimonia clericorũ ⁊ pauperũ. de deci. tua. ergo ius cõmune etiã respectu fructuũ facit contra laicũ. Item ꝑsũptio est cõtra laicũ ratione predicta: ⁊ ꝑsumptio sufficit vt teneat᷑ docere de titulo. facit qd̃ le. ⁊ no. in.c.j. de ꝑscrip. lib.vj. simpliciter ergo teneo istã gl. vt laicus nõ audiat᷑ petẽs restitutionẽ decimarũ vel aliorũ iuriũ spiritualiũ non docto de titulo saltẽ colorato. Est enim talis possessio euidẽter iniusta que non causat possessorium. vt no. Jnno. in c. bone.ij. de postu. prela. vl' si vis saluare opi. Cal. aliquo casu dic ꝙ ꝓcedit qñ petit᷑ restitutio decimaruꝫ respectu fructuũ agit laicus contra spoliatorẽ pro quo ius cõmune non facit: nam tũc denegari non dʒ restitutio ex quo ius cõe nõ fundat intẽtionẽ ꝯuenti: nec dat᷑ incapacitas ex parte agentis. iuxta no. ꝑ gl. in.c. ad decimas.e.ti.li.vj. ⁊ in.c.j. de ꝑscri.e.li. secꝰ si ageret ꝯ eũ ꝓ quo facit ius cõe vel dat᷑ incapacitas ex ꝑte agẽtis: q᷑ petit restitutionẽ respectu iuris spũalis: nã tunc interdictũ hʒ cãm iuxtã. vt in.l.ij.§.q̃dã.ff. de interdi. Qñqꝫ ius resistit in aliqbus ꝑsonis ꝑtãti habẽdi ſʒ nõ possidẽdi: vt in muliere que nõ ꝑt habere res sibi a viro donatas. in.c.fi.j. de do. inter vi. ⁊ vxo. nõ tãtũ resistit ius ꝑtãti possidendi: põt enim mulier talia bona possidere: ideo petit restitutionẽ. ⁊ iste c̃sus illius.l.j.§.deijcit᷑. de quo gl. fecit oppositionem: sed huic videt᷑ obstare.l.si eũ q.ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. vbi dr̃ ꝙ mulier talia bona non possidet de iure ciuili. ſʒ ad illũ tex. cõiter ibi ⁊ hic dant᷑ due solu. Pria ꝙ in veritate possidet: ſʒ dr̃ nõ possidere in effectu: q᷑ priuãda est tali possessione ne maritꝰ efficiat᷑ paupior. ⁊ h̃ itellectꝰ ẽ cõior. Aliꝰ itellectꝰ ꝙ nõ possidet

20 de iure ciuili. i. ciuil'r natural'r tñ possidet. ¶ † Et ſm hũc intellectũ no. ꝙ nõ solũ ciuilis possessio causat possessoriũ ſʒ ẽt naturalis. qd̃ no. vl' dic ꝙ ibi ius cõe lʒ sit ꝯ agentẽ nõ tñ fundat intẽtionem cõuẽti: qd̃ reqrit᷑ ad hoc vt impediat᷑ restitutio. vt no. gl. fi.d.c. ad decimas. ⁊ in.d.c.j. de ꝑscri.li.vj. dixi.s.

21 eo. in.c. in lr̃is. † Qñqꝫ ius resistit in aliqbus ꝑtãti habẽdi et possidẽdi noĩe ꝓprio nõ tñ alieno: vt in seruo possidẽte noĩe dñi ⁊ iste rõne istiꝰ possessiõis põt agere possessorio si spoliat᷑ absente dño: ⁊ hanc petitionẽ facere dʒ noĩe dñi nõ ꝓprio ⁊ iurabit de calũnia ⁊ cauebit de rato, nõ aũt de iudicato soluẽdo. vt ibi not. ⁊ vt dicit h̃ Jo.an. illud nõ est spãle ĩ seruo. q.d. idẽ esse in alio possidẽte noĩe alieno. ex quo põt inferri idem in religioso possidẽte noĩe abbatis sui vt si spolietur absente superiore agat possessorio. facit.c. cũ dilecta. ⁊ qd̃ ibi no. de rescrip. ⁊.c. ex parte. de accu. ⁊.l. si longius.ff. de iudi. ⁊ sic ꝓcedit aliud ꝯtrium: de quo in gl. An aũt talis agat ĩterdicto vti possidetis sit molestat᷑ absente dño: dic ꝙ sic: vt no. cõiter sup ꝑdicta rub.C. si per vim vel alio modo. ⁊ ibi Bar. post gl. in.l.j. et Jo.an. in.c. cum teneamur.j. de app. sup gl.j. Qñqꝫ ius resistit ꝑtãti habendi: sed non ipso iure annullat vel tollit habitũ iuris: sed illud resoluit q᷑ habentẽ priuãdũ inducit: ⁊ sic resistit potentie habẽdi reuocabiliter: tũc dat ei interdictũ inquãtũ vult cõseqni possessionẽ reuocabil'r: vt est casus no. in.c. referẽte. de ꝑbẽ. ibi em̃ restituit᷑ beneficiũ habẽti ꝯsimile: nõ vt ꝑpetuo teneat: sed vt eligat vnum ex illis. ⁊ dic vt ibi plene no. ⁊ facit iste casus ꝯ id qd̃ no.d. An. in.c. itẽ cũ qs.s.eo. vbi dixi vt.s. notorio criminoso detur restitutio ex quo crimẽ non inducit priuationẽ ipo facto. Qñqꝫ ex notorietate facti vel cõfessionis ius cõe facit ꝯ petentẽ ⁊ ꝓ reo etiã iudex ex officio dʒ denegare restitutionẽ: ſm Cal. h̃. ⁊ idõ si petẽs restitutionẽ coniugis ꝯfitet᷑ cõsanguinitatẽ vel al's esset notoria iudex denegabit restitutionẽ: nec dʒ supplere de facto ſʒ de iure. ad h̃ c. ad decimas. de resti.spo.li.vj. ⁊ qd̃ no. in.c. constitutus. de fi. presby. de diuor. significasti. ⁊ ꝙ no. Jnn. in.c. cũ inter. R. de elec. ⁊ de offi. iudic.c.j. ⁊ ex his declarat᷑ hec materia ⁊ gl. ĩ.c.j.

22 ¶ Sʒ nũc generaliter q̃ro post Jnn. ⁊ alios † qd hʒ ꝓbare[b]

b petens restitutionẽ ꝯiugis: an sufficiat ꝓbare spõsalia de futuro: an reqrant᷑ sponsalia de ꝑsenti. ⁊ an vero sit necesse ꝓbare carnalẽ copulã: Circa hec multe reperiunt᷑ op. quas valde ꝓlixe ⁊ obscure ꝑsequunt᷑ hic Jnn. ⁊ alij doc. sed cõpendiose recitãdo ⁊ cõcludẽdo dic aliquos fuisse ĩ opi. vt sola facti possessio sufficiat ad restitutionẽ ꝯseqũendã. pro hoc tex. ibi seu possessionis cõmodũ ⁊c. iunctis verbis ꝑcedẽtibus ibi: nullo iure ⁊c. quasi sufficiat possessio iuris vel facti sed hec opi. non placet Jnn. nec cõiter alijs doc. ex quo enim nõ possidet eam vt vxorẽ nõ põt dici destitutꝰ de possessiõe cõiugali. Et dico ꝯ hãc opi. esse tex. in.c. ex trãsmissa. ⁊.c. ex ꝯquestiõe.s.e. imo

c plus dicit Jnn. nõ sufficeret[c] ad hanc possessionem cõiugalẽ ꝓbãdã ꝙ illã vocabat vxorẽ vel similes tractatꝰ: q᷑ sepe adulteri ad palliãdũ adulteriũ vel fornicationẽ se aliter nominãt ⁊ tractãt: vnde in matrimonio nõ sunt aliquatenus pro portionabiles tantũ cõiugibꝰ quin possint etiam adaptari adulteris ⁊ fornicationibꝰ. lʒ em̃ ſm eum tales actus ⁊ consimiles sufficiãt q̃tũ ad hoc vt proles legitima cẽseat᷑. j. q filij sint leg. trãsmisse. ⁊.c. per tuas. nõ tñ quo ad ꝓbandũ matrimonium seu cõsequẽdam restitutionẽ. ratio diuersitatis est: q᷑ hic vertitur periculũ anime: ibi ṽo est fauor legitimitatis. Item hic vnius differebat spõsalia seu matrimoniũ: ibi nullus. nec ob. j. de ꝑsum.c. illud. quia ibi non solum per tales ꝑsumptiones probata fuerunt spõsalia: ſʒ etiã per instrumẽta dotalia: ſm Jnn. ⁊ dic ad istum tex. vt ibi plenius dicã. Item adde aliam rationem diuersitatis meliorẽ que colligi põt ex dictis Jnn. in simili in.c. veniens. de verbo. sig.li.vj. qñ em̃ petitur aliqua vt vxor qs agit de facto proprio: ideo hʒ plene probare: lʒ qñ

agitur quo

a ¶ Ante conciliũ. Adde pro hoc ꝙ voluerunt dñi de Rota deci.xlvj. ĩ nouis. de iud. vbi dicunt qd̃.c. si annũ. de iud. i.vj. hʒ locũ ĩ laico defendẽte decimas q̃s sibi debitas ꝑtendebat ex priuilegio apostolico et ante concilium.

b ¶ Quid hʒ ꝓbare. Addẽ Pau. de ca. consi. cclxxij.s. sepius. all'. in primo impressis.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Non sufficere. Q᷑ non ꝓbet᷑ matrimoniũ ex eo ꝙ vir tractat mulierem vt vxorẽ ⁊ nominãt se cõiuges tenet Bal. in.l.ij. col.xix.C. de ser. ⁊ aqua. qd̃ tñ nõ videtur procedere ĩ ꝑsonis honestis, ſm bal. i.c. ex trãsmissa. col.ij.s.e. vide latissime ꝑ Feli. in.c. illud. co.iij. j. de ꝑsum. vbi late quomodo ꝓbetur matrimoniũ.

agitur quo ad legitimationem prolis agitur de facto alieno ideo suffi-
cit communis reputatio seu tractatus: qr in facto alieno nõ põt qs esse
ita bene instructus sicut in pprio: si aũt iste tenuisset mulierẽ vt cõcubi-
nam ꝛ nunc peteret ipsius restitutionem dicendo ꝙ fuit in possessione
ipsius tenendo eam vt concubinam in lecto non esset audiendus scđm
Inno. ¶ † Imo libell⁹ esset lacerãdus sicut hr̃ticus peteret possessionẽ
ecclesie ꝛ rerum eius. xxiiij. questi. vj. c. j. ꝗ. iij. ꝛc. vel laicus possessionem
iuris decimandi. de prescrip. cũ cãm. quod not. pro hoc facit quia talis
petitio continet notorium peccatum. xxxij. q. iiij. nemo sibi blandiat. ꝛ
impossibilitatem. qr hõ liber sine titulo legitimo qualis est iste posside-
ri nõ potest: vt. s. dixi. Ad istum tex. dic ꝙ ponderatur hec pos. iuris ꝛ fa
cti: qr nõ interuenit matrimoniũ verũ nec apparẽter quod sufficeret ad
restitutionem consequendam sicut in. c. s. pxi. non aũt debet intelligi đ
nuda possessione facti qr tex. expresse hic resistit. ibi cũ per solam tradu
ctionẽ ꝛc. Alij vero ꝛ sic scđa opi. dicunt sufficere probare sponsalia de
futuro vel de presenti: qr ex his datur pos. iuris: argumen. hic: hoc etiã
non placet Inn. dicenti quia licet his casibus posset sponsus eã vendi-
care edicta causa de iure cano. ar. l. j. ff. de rei ven. vel agendo vt sibi adiu
dicaretur iudicis officium implorare: ar. de spon. c. ex literis. ꝗ. nõ tamẽ
potest petere restitutionem ipsius agendo possessorio, vnde post multa
concludit Innoc. ꝙ ad hoc vt alicui detur restitutio mulieris vt coniu-
gis oportet ꝙ probet aliquod genus sponsalium interuenisse ꝛ eam co
gnouisse: aliter antẽ non potest dicere se aliquo iure seu possessionis cõ
modo destitutum vt hic. ¶ † Et hanc suã opi. pbat Inno. hac rõne nã
frustra ageretur ante carnalem copulam ad restitutionem cum spõsa li
bere possit monasterium ingredi ꝛ sic posset solui matrimonium. j. de cõ
uer. coniu. c. ex publico. ¶ † Item si sunt sponsalia tantũ de futuro im-
pedimentum superueniens repellit agentem. j. de iureiur. c. quemadmo
dũ. quasi velit dicere ꝙ cum ante carnis copulam hoc vinculum sit dis-
solubile: nõ potest agi possessorio sed potest agi iudicis officio vt com-
pellat eã ad exhibendum ea que sponsa debet exhibere viro: ꝛ cõtra istã
petitionem: ꝛ etiam vbi petitur in vxorem potest obijci secundũ Inno.
consanguinitas vel aliud impedimentum canonicum: qđ examinabit
anteꝗ diffinitiue pronuntiet. s. de or. cog. c. j. hoc tñ non fieret si ageretur
vel agi posset possessorio. s. c. pxi. ꝛ. c. ex cõquestione. hanc opinionẽ suã
limitat Inn. qñ vterqꝫ confitetur copulam non interuenisse alioquin si
mul intefuerunt ꝛ alter tantum dicat quod interuenit, p̃sumptio est p
eo cui standũ est donec contrarium probet. j. de p̃sum. c. iij. quod not. ad
ampliandum intellectum. c. cõtinebat. de despon. impube. ꝛ dic plene vt
ibi no. hec opi. Inn. vt ante carnis copulam nõ agat possessorio placet
Vin. ꝛ Ho. qui in tex. super verbo ꝯctum, supplet maxime dicens con-
tractũ nõ sufficere sine copula. s. c. ex transmissa. Io. de lig. tenet ꝯtrium
qr si petit restitutionem altero respectu ꝗ copule: tunc per solam tradu
ctionem est in possessione alioꝝ seruitioꝝ in quibus habet locum resti-
tutio. p hoc est bon. tex. in. c. literas. s. e. vbi ex cã sit restitutio ad certa
preter copulam qđ placet. d. anto. nisi vir sit adeo seuerus vt timeat de
extorsione copule per. c. literas prealleg. ẜm vnum intellectum. Nec obs.
secundũ Io. de lig. motiuum Inn. ꝙ ante copulã posset religionem in-
gredi qr per hoc non tollitur pos. anteꝗ ingrediatur. Item iure non p-
batur copulam exigi in actu restitutionis nisi qñ petitur restitutio quo
ad copulã: sed repetitur bñ quod p copulã acquiritur possessio per tra-
ductionem. item ẜm Innoc. sequeretur ꝙ si mulier allegaret petentem
restitui frigidũ vel alias impotentẽ semper mulier impediret restitutio
nem ꝙ non est dicendum. ꝛ hanc opi. puto veriorem. ꝛ p hoc optime fa
cere istũ tex. a ꝯrio. hic eñ non allegabatur copula. ꝛ papa repellit agẽ-
tem qr traductionem non precesserunt sponsalia nec fueront subsecuta.
quasi secus si precesserũt vel fuissent subsecuta: ꝛ ar. a contrario sensu est
validissimũ in iure ex quo non reperitur ꝯrium expressum. de his q̃ fi. a
prela. cap. cum aplica. pro hoc facit. c. laudabilem. ꝛ quod ibi not. de fri.
Nec ob. c. ex transmissa. ꝛ. ca. ex conq̃stione. s. e. vbi ponderatur copula
quia debent intelligi qñ petitur restitutio simpliciter ꝛ quo ad copulã ꝛ
alia, secus si restringeretur tm̃ ad debita: tũc eñ prestita cautione de nõ
cognoscendo eam fiet restitutio. Si autẽ non posset sufficiẽter prouide
ri de cautione, qr timetur de viri seuitia differtur restitutio, vt in capitu.
proxi. maxime secũdũ vnũ intellectum. hec puto vera vbi probatur tra-
ductio cũ spõsalibus de presenti, secus si essent spõsalia tantũ de futuro
tunc enim non puto possessionem in aliquo q̃sitam qr licet vxor teneat
marito ad multa seruitia preter copulã: vt no. s. c. pxi. non tamen spon
sa sed tontum tenetur ad pficiendum quod pmisit ꝛ sic ad cõtrahendũ
non ergo põt possideri anteꝗ sit vxor: ꝛ hoc plus plꝫ ꝗ qđ sentit hic. d.
Anto. dicens quod producendo sponsam de futuro videt voluisse ꝛ fe-
cisse animo acqrẽdi possessionez matrimonialẽ, ꝛ sic poterit post modũ
agere possessorio quasi spõsalia transiuerint p illum actum in matrimo
nium de presenti quod non placet mihi p ca. is qui fidẽ. j. de spons. ꝛ in
26 c. j. de mat. contra inter. ecc. ¶ † Ubi patet quod per nullum actum ci-
a tra copulam sponsalia transeunt in matrimoniũ[a] ꝛ in vtroqꝫ. c. hoc no.
ꝛ cõiter doc. vnde per solam traductionẽ non videt velle de presenti cõ
sentire, sed potius videtur facere spe futuri matrimonij. pro hac glo. no.
in preal. c. j. ꝛ optime facit ad predicta. c. adolescẽs. de spõ. vbi patet qđ
etiam per nisum copule non transeunt spõsalia in matrimonium sꝫ opꝫ

b qđ nisus habuerit effectum[b]. multo ergo fortius
per solam traductionẽ cũ sit actus magis extrin-
secus hoc puto verum nisi traductio esset cum so
lennitate que solet adhiberi i traductione vxoris.
arg. opp. in simili. in. c. vidua. de regla. ꝛ quod ibi
nota. ad istum tex. potest responderi ꝙ loquit de
spõsalibus de presenti dum dicit ꝙ hic nõ p̃cesse-
runt sponsalia nec fuerunt subsecuta: vel hoc pa-
pa dixit ad grauãdum factũ ꝙ hic nullo mõ com
petebat restitutio pro hoc qđ ibi nullũ inter eos
vinculum obligatorium sit ꝯctum. nam intelligẽ
do generaliter ꝛ a contrario sensu sequeretur qđ
vbi subest vinculum obligatorium competat re-
stitutio. ꝙ est falsum si non p̃cessit possessio modo
predicto: qr sine pos. nõ datur restitutio. de of. de-
27 leg. c. consultationibus. ¶ † Sed circa predicta q̃
ritur qđ si expresse non interuenerũt spõsalia sed
vir cognouit mulierẽ: ꝛ eam tenuit animo querẽ-
di possessionem matrimonialẽ vxore sciente ꝛ nõ
cõtradicente. Innoc. dicit quod p hoc non dabit
restitutio licet secus dicat in beneficialibus in q-
bus instat: ꝛ dic in eis vt plene dixi in capi. in lite
ris. s. eodem. refert alios tenere cõtrarium quod
petens restitutionẽ mulieris vt vxoris bene obti
nebit etiam si nõ pbat expresse ꝯtractũ matrimo
nialẽ interuenisse sufficit enim ꝙ volẽs ꝛ intẽdẽs
querere possessionẽ iuris vel vinculi coniugalis ꝛ
mulieris vt vxoris tenuit ꝛ cognouit eã scientem
ꝛ nõ contradicentẽ sed potius cõsentientẽ: ꝛ hoc
vltimum magis placet Host. quo ad contractum
matrimonij id est vt matrimoniũ teneat. nam suf
ficit consensus tacitus ꝛ per carnis copulam pre
sumptus saltem in foro cõtentioso de quo in cap.
28 tue. j. de spon. qđ satis placet. ¶ † Not. scđm verã
c opinionẽ[c] ad cõtractum matrimonij non reqrun
tur verba sed satis est cõstare de mente de qua sa-
tis constat p predicta sed quo ad restitutionẽ ob
tinendum necesse habet pbare quod spõsalia in-
teruenerũt in facie ecclesie: rõ qr alias mr̃imoniũ
est clãdestinum: vt in. c. si. de clan. despõ. quo casu
non solũ ecclesia debet denegare restitutionẽ imo
ex officio suo in penã sic contrahentiũ debet eos
ad iþo separare: ex quo ꝯxerunt cõtra interdictũ
ecclesie: ꝛ etiam si reus nihil obijceret: ecclesia tñ
ex officio suo poterit restituere ꝛ restitutionẽ dne
gare, ꝛ si diceres qñ poterit pars opponere đ clã
destinitate matrimonij ad effectum impediẽdi re
stitutionem cũ sic opponendo allegabit turpitu
dinem suam. contra. c. inter dilectos. §. accedẽs. de
d dona. respondet Hosti. dupliciter. Primo[d] ꝙ est
speciale in cã matrimonij vt audiat no. in. c. lator
ꝛ. c. teneor. ꝛ. c. cõsanguinei. de re ind. Scđo ꝙ cuꝫ
reperiat in pos. libertatis: qr aliter non est in pos-
sessiõe illi vt vxoris: i pari cã turpitudinis potior
est cõditio possidẽtis vt in regula in pari causa. li.
vj. ꝛ in. l. si ob tur. ad finem. ff. de condi. ob turpem.
29 causam. ¶ † Ultimo qr. s. dixi obstare exceptio-
nem ad restitutionem consequendam si opponit
quod actor nõ põt illam rẽ possidere. Quero nũ-
quid hec executio tu nõ possidebas vel possidere
nõ potes rem cuius restitutionem petis sit perẽ-
ptoria an dilatoria. Io. Cal. hic concludit quod
peremptoria ꝛ sic est opponenda post lit. cõtest. c.
j. de li. cõtest. lib. vj. mouetur qr concernit p̃ncipa-
le factum de quo agitur. Inno. tñ de adulte. capi.
pe. sentit exceptionẽ adulterij fore dilatoriã ꝛ p-
emptoriam ꝛ sic posse opponi ante ꝛ post lit. con
te. sꝫ Io. cal. respõdet ꝙ ibi est speciale ppter pec-
catum. d. Anto. putat esse litis finite: ꝛ sic poterit
opponere eẽ ad merita ꝛ ad pcessum, qr cõcludit
e agẽtẽ funditus ius nõ hr̃e[e] iuxta theoricã Bar. in
l. cum querebatur. ff. iudi. solui. quod placet. nam
sine actione nemo experitur. l. si pupilli. ff. de neg.
gest. ꝛ hec exceptio cõcludit actori actionẽ nõ cõ
petere. vide qđ in simili no. de hac exceptione tua
nõ interest. p gl. in. c. ex parte ade. de test. plenius
per Inno. in. c. super his. de accu.

1 ☞ Interdictum recuperande non datur contra
illum qui non spoliauit nec mandauit nec spolia
tionem ratam habuit.

Zacharias.

a ¶ Trãseũt i ma-
trimonium. adde
Bal. in. l. ij. ff. de
spon. ꝛ Hostien.
in. c. tue. ꝛ ibi per
istum. j. e. tit.

b ¶ Effectũ. Addẽ
Are. cõsi. cxliij.

Zacharias.

c ¶ Opinionem.
Adde ꝙ istã cõ-
munẽ ꝛ verã opi.
tenuerunt gl. i. c.
iter virũ. de spõ.
vbi puella ppter
verecũdiã nõ con
sentit expresse sꝫ
tacite annuendo
capite. gl. iterũ ꝛ
Imo. in. c. testor.
j. de re ind. vbi v-
ba nõ iteruenĩũt
sꝫ tacit⁹ cõsensus
per anulli imissio
nem glo. ꝛ Semi.
xiij. dist. sit rector
ꝛ Host. i sua sum.
in ti. de mr̃i. §. q̃tr
licet aliqui quos
refert ꝛ seqt card.
in cle. j. qđ. xviij. đ
ꝯsan. ꝛ affi. tenue
rũt qđ imo verba
requirantur.

Anto. Francis.

¶ An in matri-
monio reqrantur
verba. dicas ꝙ in
valentibus loqui
ad substãtiã ipi⁹
mr̃imonij vba nõ
reqrunt sꝫ bñ ob
solẽnitatẽ pbatã
vt est tex. in. c. tue
ꝛ ibi plẽe dixi vbi
etiã per. d. Car. ꝛ
alios modernos
tractatur hec ma
teria de spon.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Primo. adde
ꝙ illa regula: qđ
non auditur alle-
gãs turpitudinẽ
suã, fallit genera-
liter qñ tractat đ
fauore anime ad
exonerationẽ cõ-
scientie ꝛ qñ tra-
ctatur de fauore
ecclesie ꝛ traditur
in ca. tertio loco.
j. đ p̃sum. ꝛ in. ca.
inter dilectos. j. đ
donatio. ꝛ in. c. ex
tenore. j. de testi.
alias limitatiões
refert Ias. in. l. ius
iurandum quod
ex cõuentione. §.
procurator. colũ.
antepe. ꝛ penulti.
ff. de iureiur.

e ¶ Ius nõ habe-
re. Adde Ro. cõ-
silio. ccxiiij. ꝛ. cc-
lxvj.

a ¶ Ecclesie. Tu pondera tex. q2 denominatio fit ab hospitali ⁊ non ab ecclesia ergo hospitale erit pncipale re. l. querit. ff. de statu homi. ita dicitur hic super ecclesia ⁊ hospitali: ⁊ sic copulat eque principaliter vt in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. Andre. barba.

b ¶ In dioceſi sua. adde vt per fede. consi. cxc.

Sebasti Sapia.

c ¶ Hospitalibus. Hospitale qñ dicat religiosum ⁊ subiectū epo tradit Feli. in ca. de qrta. col. v. v. tertia declaratio. s. ð pscri. vbi plura in materia hospitalium ⁊ ibi an veniant appellatione ecclesiarum.

d ¶ Decisio. adde Old. cōsi. ccxxvij.

e ¶ Asserētes. no. verbum asserens vide. ca. ad hec. ⁊ qð ibi no. d. Ant. de rescri. ⁊ qð hr in. c. pastoralis. ð cau pos. ⁊ in cap. super literis. de rescript. Andre. Barb.

f ¶ Narrata esse vera. adde videndū p do. ð ro. dec. xii. ð lit. cōte. in nouis.

g ¶ Li. cōte. tu pondera q2 hic apponit verbū nec scio nec credo p vba sequentia induci negatio, sed an p vbū credo solum inducat lit. cōtest. Bart ⁊ Iuñ in. l. ij. C. de l. t. cōte. vide q dixi in. c. i. ð li. conte. vide bal. in. l. de tutela. ff. ð in integ. restitu. mi. And. Barb. Anto. Franc.

¶ Dicas ꝙ litis cōtest. pōt fieri p verbū credo vel nō credo fm bal. in. l. ij. C. de iur. ca. ꝫ bar. in. l. i. C. de lit. cōte. dixerit ꝙ dꝫ fieri p verbum veritatis aut saltē vehemētis credulitatis. ꝫ vide Bald. in. l. iij. C. q bus ad lib. pcla. non licet. vbi dicit ꝙ per illa verba nō credo libellum vere inducitur lit. contest. negatiua de quo vide Spec. in ti. de lit. cōte. in. §. ij. in ver. ⁊ no. ij.

h ¶ Pro facto iudicis. vide qð pulchre dicit. Bar. in l. lucius. ff. de his qui no. infa. ⁊ dixi. in. c. causam q. ter iudi. Andr. Barba.

2 Cognitio cause si est commissa alicui: nō videt ei commissa decisio nisi specialiter committatur.

3 Clausula decidas fine debito: non dat formam sed instructionem ⁊ sententia lata contra debitū finem non est nulla.

4 Litis contestatio causatur etiam per responsionem factam ad narrata in libello licet non ad cōclusionem libelli.

5 Litis cōtestatio inducitur p ista verba: non credo narrata esse vera.

6 Iudex appellatiōis pōt retractare sniam iudicis a quo q2 non sustentatur ex actis factis in prima instantia: ⁊ potest sequi dicta testium que iudex a quo noluit sequi ⁊ ideo non fecit scribi in actis.

7 Possessorium solū semp pōt itetari ꝫ cā sit cōmissa cognoscenda tā sup petitorio ꝙ possessorio. 22.

8 Libellus generalis in iudicijs vniuersalib⁹ admittit: secus in singularib⁹. Itē admittitur in accessorijs rei petite: ⁊ in interdicto vnde vi: in quo veniunt omnia accessoria ad rem principalem. 10.

9 Iudicium vniuersale dicitur quando petitur ecclesia: quia veniunt omnia pertinentia ad eam.

11 Pertinentie que dicantur esse vnius ecclesie castri vel hospitalis vel iuris episcopalis vel quomodo probantur iste pertinentie. 14.

12 Patronus. i. qui hꝫ ius patronatus in aliqua ecclesia: non habet alia iura nisi denuntiationē male administrationis: ⁊ defensionem: ⁊ vt ei subueniatur ne vergat ad inopiam.

13 Monasterium statim ꝙ apprehendit possessionē alicui⁹ tanꝙ monachi apprehendit ēt absq3 apphensiōe reali possessionē oīm q habebat ingressꝰ.

14 Libellus ambiguus interpretat p libellāte: quādo verba patiuntur istam interpretationem.

15 Possidere in pñti qūo quis presumat: siue sit viuus siue sit mortuus si probatur semel possedisse tam in re mobili quā immobili: tā si negat se possidere quam si asserat.

16 Heres non potest declarare animum defuncti.

17 Agens possessorio non habet probare se illo die possedisse quo deiectus fuit sed sufficit sibi probare possessionem ex ante: ⁊ deiectionem.

18 Dñs an quis psumatur nunc ex eo quia pbatur olim dominus: tam si negat se dominum ꝙ si asserat tam in prophanis ꝙ in beneficialibus.

19 Possessio non probatur probato dominio.

20 Possessio vtrum pbet dñium: etiam iuncta fama vicinie: ⁊ si possideat an presumatur domin⁹.

21 Possidere presumitur quis eo ipso ꝙ probatur detinere.

23 Interdictum vnde vi datur contra singularē successorem succedentem in vitium.

24 Spoliatus potest agere contra possessorem qui non spoliauit officio iudicis.

25 Possessorium recuperāde an sit idē cū remedio canonis reintegranda: ⁊ quid differant inter se.

26 Remedium canonis reintegranda dat ꝯ quēlibꝫ possessorem etiam nō vitiosum rerū ecclesiasticarum vel clericorum vel etiam laicorū scdm vnā opi. 27.

28 Agens cōditione. c. reintegranda an debeat probare causam sue omissionis.

Qualitas sup qua qs fundatur dꝫ p ipm pbari.

29 Mandatum an presumat ex quo res de qua litigatur reperitur penes illum de cuius mandato ⁊ consensu dubitatur.

30 A sententia lata super possessorio: an licitum sit appellare qñ speratur snia super proprietate.

31 An ⁊ quo casu possit appellari a missione ex primo vel secundo decreto.

32 Sententia habet presumptionem pro se quādo transiuit in rem iudicatam: secus si ab ea est appellatum.

Omissio ordinis iudiciarij respicientis nullitatē sententie an recipiat probationem contrariam.

1 Cum ad sedem. ¶ † Interdictum vñ vi nō competit contra illum q nō spoliauit nec spoliari mandauit nec spoliationem ratam habuit: diuiditur principaliter in duas partes. In prima processus narratio. In secunda cause diffinitio. secunda ibi: nōs prioris. Casus literalis. Inter hospitalarios hierosolimitanos ex parte vna: ⁊ episcopum cumanum ex altera vertebatur qð super ecclesia ⁊ hospitali de monte citano: q cōmissa fuit abbati de accoñ. vt audiret oīa tam ad possessoriū ꝙ ad petitorium iudiciū ptinētia, que pars vtraq3 duceret ppo nenda: ⁊ cām ipsam fine debito terminaret corā quo petijt procurator hospitalis pdicta cū possessionibus ⁊ pertinentijs suis que tenebat eps sibi restitui dicēs illa ad hospitale hierosolimi. de iure spectare: ⁊ ꝙ ipsa diutius possedisset possessorium solummodo intentādo. Ad que rñdet pcurator epi se nec scire nec credere supradicta ab hospitalarijs possessa vel ad illud aliquaten⁹ pertinere: sed eps cumaneñ. rōnabiliter tenebat predicta tanꝙ in sua dioceſi constituta lit. cōte. ad probandam intētionē suam: pars vtraq3 testes pduxit: abbas examinato negotio cōdēnauit procuratorem epi ad restitutionē oim pdictorum. ps epi ad sedē apo. appellauit a snia illa, pcuratores vtriusq3 ptis apparuerunt in psentia pape qui cām examinauit eādem ⁊ videbatur per testes probatū quod nuntius epi cumani abstulerat cruces hospitalarijs inhibendo eisdē ne ad supradictā ecclesiā ⁊ hospitale rediren: ⁊ ꝙ eps predicta oīa possidebat vñ procurator hospitalariorum petebat dictā restitutionis sniam ꝯfirmari: respondebatur ex parte epi ⁊ si forsitan sit ostensum ꝙ nūti⁹ epi pdicta fecisset nō tñ fuit probatum ꝙ de mādato epi illud factuꝫ fuisset. papa considerans acta prioris iudicij q2 constare non potuit p dicta testiū vel cōfessiones partiū vel ēt instrīa vel per euidentiā facti ꝙ cuman⁹ eps spoliauerit hospitalarios vel mandauerat spoliari vel ratā habuerit spoliationem pronuntiauit in qōne predicta interdictū vñ vi locuꝫ nullatenus habuisse cassando sniam restitutionis latam a predicto abbate licet aduersa pars diceret ꝙ p snia iudicis esset psumendū q ex alijs causis potuit animū suum informare. ber. ¶ No. primo quod hospitale qñq3 accedit ecclesie[a] quandoq3 vero ecōtra in dubio debem⁹ presumere primum: vt no. in cle. ij. de preben. ⁊ maxima est inter ista differētia. nam si ecclesia accedit hospitali nō confert titulum alias secus de q dic vt no. in. d. cle. ij. ¶ No. secūdo epm fundare intentionem suā de iure cōmuni nedum super ecclesijs: sed etiam super hospitalibus[b] fundatis in dioceſi sua:[c] ac ipsorum vacantium habere custodiam. ad hoc. c. de zenodochijs. de reli. do. ⁊ dic vt no. in capit. inter dilectos. de dona. ⁊ no. hic vnum notabile dictum Inn. ꝙ sicut ecclesie ita ⁊ hospitalis dos est assignanda alleg. c. cum sicut. de conse. eccl. vel alta. vid quod ibi no.

2 in gl. ¶ † Nota. tertio ꝙ commissa cognitiōe cause nō videt cōmissa decisio[d] nisi specialiter committatur quod tenet bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iud. vbi vide plenius. ⁊ quod leg. ⁊ no. in. c. super questionum. post pn. de offi. deleg. dixi. s. de causa pos. ⁊ proprie. c. cū super. ¶ † Not. quarto ꝙ p istam clausulam positam in commissione decidas fine debito: nō videtur data certa forma sed potius est quedam instructio: vnde sentētia lata non seruando debitū finem non est nulla sed cassanda vt hic in fi. simile no. per doc. in. c. ex insinuatione. de rescrip. de illa clausula decidas preuia ratione, ⁊ vide quod plene dixi in. c. cum dilecta. eodem tit. ⁊ facit quod not. Inn. in. c. prudentiam. de offi. delega. ¶ Not. intelligendo qð hic fuerit actum duntaxat possessorio ꝙ libellus in iudicio possessorio non alteretur licet narrarentur aliqua concernentia ipsam proprietatē vt patet ibi asserētes[e] illa de iure ⁊c. simile in. c. ex parte. b. de foro cōpe. ⁊ ibi plenius dixi.

4 ¶ † No. secūdum Abb. quod per responsionem ad narrata tantum inducitur lit. contest. hic enim procurator episcopi solum respondit ad narrata in libello ⁊ nō ad cōclusionem libelli indirecte tamen negatur conclusio libelli: q2 si narrata non sunt vera non debet exaudiri conclusio. de materia vide in capit. vno. de li. cōtesta.

5 † Itē no. quod per hec verba non credo narrata esse vera:[f] inducitur li. cōte.[g] non ergo tenetur precise negare narrata reuera. sed satis est dicere se nō credere quod no. satis eñ est quod non confiteatur intētionem actoris: nam tenetur actor intentionem suam probare quia actor vult quod asseuerat. vj. questione vltima. actor. ⁊. l. j. C. de probatio.

6 ¶ † Not. quod si ex actis factis in prima instantia non iustificatur sententia nec de nouo sustentatur debet per iudicem appellationis retractari nec presumēdum est pro facto iudicis[h] quod no. idem Inno. in. c. quoniam contra. de pba. vbi notabiliter dicit quod licet sentētia potuerit esse iusta quoad iudicem a quo quia forte noluit sequi dicta testium q2 forte vacillabant ꝫ hic non fecit scribi in actis, tamen iudex ad quem illā retractabit sequēdo dicta testium ex quo in actis non apparet aliquid contra testes: facit. l. ij. C. de eden. vbi etiam bo. tex. vide etiam circa hoc ꝙ plene not. in cap. in presentia. de renun. ⁊ quod dicam plene in. c. causam que. de re iu. ¶ Vltimo nota. ⁊ tene mēti iudicem ad quem qñq3 exprimere causam in sententia retractoria ex primis actis ⁊ hoc ad honorem suum conseruandum ne dicatur iniuste ⁊ sine causa retractasse sententiam: quandoque exprimit causam ad honorem iudicis a quo conseruandum: quandoque retractat sententiam ex nouis actis, vt in. c. cum Ioan. de fide instrumento.

7 ¶ † Quero hic fuit commissa causa tam circa possessorium ꝙ petitorium nūquid possit actor intrare iudicium possessorium tm̄. gl.

j. hic ꝙ

¶ Quod sic. Tu pondera rationem quia rescriptum dꝫ reduci ad ius commune. c. causam que. de rescrip. And. barb.

¶ Uniuersale. Adde alexan. consi. clxxxiij. Anto. Fracis. ¶ De libello generali an pcedat dicas ꝙ admittit i actu psonali si nõ excipitur secus autem in actione reali vt habet p gl. ⁊ bar. i. l. si mr. i. §. i. ff. ð excep. rei iud. dixit tñ bal. in. l. fi. i iij. col. C. de co. et ale. ple. in. l. j. ff. de edē. ꝙ libello generali nõ declarato non debet rñderi imo libellus gñalis cã non expssa reddit pcessum nullum si opponat ð gñalitate de q̃ p bart. p⁹ glos. in. d. l. j. ff. de eden. ⁊ in. l. fi. C. ð anna. exce: ⁊ in. c. abbate. de re iu. ⁊ plene de materia i. l. edita. c. ð edē. ⁊ vide p Pet. de ancha. ⁊ Jmo. in cle. sepe. ð v. sig. ꝙ libell⁹ gñalis i cã summaria admittitur. vide etiam per bar. in extrauag. ad repri. i vbo figura. ⁊ p alexan. ꝯsil. clxxxvj. i. ij. pte ꝯs. ⁊. xxxj.

✠ Sebasti. Sapia.

¶ Castro autem. Quid si castrũ vēdit cũ suis ptinētijs an veniãt possessiones vel pdia q̃ erãt sita i territorio illi⁹ castri. vide alex. post Jnn. i. l. iij. i pn. ff. ð acq. pos. vbi ꝯcludit ꝙ nõ seqt Jaso. i. l. fi. col. ij. ff. de cõstitu. prin. si. ff. ð iuris. om. iud. ⁊ in. l. si pupill⁹. i. §. si territoriũ. ff. de vb. sig. hꝫ tñ castrũ vel debet habere cõfinia sicut ⁊ villa fm bal. in. l. pe. in vlti. no. C. de insti. ⁊ substi. sub ꝯdi. fac. ⁊ habet p Flo. i. l. sed ⁊ loci. §. si. ff. finiũ reg. ⁊ adde ꝙ castrũ pbatur esse de territorio ciuitatis si cũ ciuitate soluit cēsũ seu collectas. ⁊ per ange. in. l. iij. C. de nat. lib. quod est not.

¶ Assignari. an castra habeãt territorium. dicit qð non vide in ꝯtriũ tex. i ca. lꝫ cãm. in princ. de pba. vbi recte pbat ꝯtrium vid. c. si ciuitas. ð sen. excõ. li. vi. vbi recte pbat ꝯtriũ vid. l. ij. C. de fun. limi. lib. xj. in vbo castrorũ territoria potest dici qð pcedunt de ꝯsuetudine nõ de iure vñ ð facto fuerũt assignata territoria illis castris.

Andr. Barba.

Anto. Francis.

¶ An castrũ habeat territoriũ vr̃ eñ territoriũ. dicas ꝙ si hꝫ merũ ⁊ mixtũ imperiũ a pncipe vel ex ꝯsuetudine põt dici habere territoriũ a terrēdo. vt. l.

a j. hic ꝙ sic[a] quod no. ⁊ satis videtur pbari in tex. hic ⁊ meli⁹ in. c. j. de seque. pos. ⁊ fruc. cõmissio eñ sup vtroqꝫ nõ alterat priuilegiũ possessorij ⁊ spoliati quin pmo possit intentari. ¶ Opp. ⁊ videt ꝙ iste libellus fratrũ tanquam nimis generalis nõ erat recipiendus: non enim declarabant res petitas sed petebant ecclesiã ⁊ hospitale cũ possessionibus ⁊ pertinentijs suis: ⁊ sic non poterat episcopus deliberare nec iudex certã ferre sententiã. s. de li. obla. c. ij. ⁊. iij. ff. de rei ven. l. si in rem. ⁊ instit. de act. §. curare.

8 ¶ † Sol. gl. ij. hunc libellum gñalem admittit in iudicijs vniuersalibus: quare est illud ꝙ petitur ecclesia cũ pertinentijs suis: contrarium procedit in actionibus singularib⁹ vt in rei ven. ⁊c.

9 ¶ † No. bñ hoc dictum gl. quod cũ petitur ecclesia est iudicium vniuersale.[b] Uñ veniũt omnia ptinentia ad ecclesiam licet non exprimãtur sicut cũ petitur hereditas veniunt oĩa q̃ sunt in hereditate. facit quod no. Jnn. in. c. eã te. de rescrip. ⁊ quod no. in. c. quia. v. fin vnum intellectuꝫ s. de iudi. ⁊ Jnn. in. c. conquerente. de offi. or. ⁊ ca. tanta. de exces. Et ex hoc resultat alius effect⁹ vt sequit in glo. vt non solũ sub ista generalitate veniat id quod erat apud reum tpe petitionis: sed ēt tpe snie. ff. de pe. he. l. si quo tpe. Jtē dic idē esse si nõ possidebat aliqua tpe snie: sed si postea reperit possidere ex quo declaratur rem pncipaliter petitam ad actorē ptinere: poterit executio peti sup illis rebus nouiter possessis ex quo nũc probant ptinere ad illam rē ⁊ fiat hec petitio sine lit. cõte. ⁊ fit summarie fm Jnn. hic ⁊ clarius ꝙ not. Jnn. in. c. conquerēte. ⁊ vide ad hoc. l. iiij. ff. de pet. he. ⁊ l. si a te. ff. de excep. rei iud. ⁊ quod in eis nota. Ex pdictis habes vnum modum defendendi hãc generalitatē libelli Alium modũ ponit hic Jnnoc. in prin. dicens libellũ incertũ hic admitti: qꝛ he ptinentie petunt hic tanq̃ accessoria vt no. s. ð or. cog. c. cũ dilect⁹. quasi velit Jnno. ꝙ in accessorijs libellus põt esse generalis ⁊ incertus: sꝫ tu limita ⁊ restringe hoc dictum Jnnoc. prout ipse no. in. c. fi. de exces. prela. vbi dicit libellum posse esse incertũ in accessorijs qñ sunt accessoria rei. i. quãdo talis res est: q̃ principaliter petitur que hꝫ accessoria vt ē ecclesia vl' hospitale habet eñ dotes suas ⁊ illa iura, ⁊ ad hoc lege hoc. c. idem qñ sunt accessoria actioni in iudicio deducte vt i interdicto vñ vi, veniunt eñ ex natura interdicti oĩa mobilia ⁊ immobilia ibi existentia ⁊ oĩa dãna ⁊ interesse. vt l. j. §. rectissime. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ idem sentit Jnno. in verbo pertinētijs in fi. dicens ꝙ vbi ptinētie nõ accedũt petitioni vel ei necesse est exprimere ideo dicit Jnno. hic ꝙ si quis petat oĩa bona alicuius non est audiend⁹ nisi ea exprimat, rõ qꝛ cũ singularib⁹ actionibus agat nõ posset ferri certa snia q̃ fieri dꝫ in actionibus singularibus sed qñ certum quid accedit petitioni sicut est in dote statuta ⁊ in iuribus parochialibus certa dꝛ sciētia quod not.

10 ¶ † Ex his habes tres modos sustinendi hunc libellum. primus est in gl. qꝛ iudicium est hic vniuersale qꝛ petit vniuersa iura ecclesie ⁊ sic sub nomine collectiuo ex iuris dispositione comprehēdunt multa. Scðs est qꝛ pertinentie iste erãt accessorie petitioni seu rei principaliter petite qꝛ de iure hꝫ ptinentias. Tertius qꝛ erãt accessorie interdicto vñ vi, de q̃ hic agebat, veniunt enim omnia accessoria ad rem principalē etiã si non exprimat vt. s. dixi. ⁊ ex his habes clare hunc articulũ ⁊ materia ista generaliter explicat i. c. de lib. ob. iõ hic vltra nõ dico. ⁊ p Jnn. in. c. tanta. de exces. pla. vbi põit q̃dã pulchra dicta. ⁊ in. c. certificari. de sepul. in. c. cõquerēte. de offi. or.

11 ¶ † Sed nunc q̃ro qꝛ admittitur iste libellus: peto talem ecclesiã seu talē rē cũ ptinentijs suis qd veniat appellatiõe ptinētiaꝝ. sol. dicit Jnn. ꝙ veniũt q̃ statuto vel cõsuetudine vel lege deputata sunt vt accedãt: vt i interdicto vñ vi statutum est qð accedant etiã mobilia ⁊ dãna. s. e. c. grauis. l. j. ff. e. ꝙ aũt. ⁊. §. rectissime. ⁊ multa alia de qbus ibi no. Jtē hereditati accedũt oĩa q̃ in hereditate inueniunt etiam si non fuerũt testatoris. ff. de peti. her. l. item veniunt. Jtem petitioni ecclesie accedunt oĩa q̃ ad ecclesiam ptinent de iure consuetudine vel statuto: vt sunt iura ei⁹ parochialia: dos prima instituta: decime ⁊ hmõi.

c Castro autem[c] nihil corpale est a iure deputatum ꝙ sit de eius ptinentia sed tñ ab oĩbus ⁊ eorũ sta-

d tutis ꝯsueuit castris certũ territoriuꝫ assignari.[d] ꝙ sibi i iurisdictione ⁊ datijs debeat respõdere fꝫ Jnno. ⁊ hoc vltimum bene no. ⁊ idē bar. i. l. j. ff. de dam. infec. vbi vide: hospitali aũt scðm Jnn. sicut ecclesijs certa dos assignari dꝫ cũ ergo petit eccl'ia vel castrum vel consimilia cũ pertinētijs suis pdicta sic eis deputata siue sint tpalia siue spũalia peti intelligunt. ⁊ plus dicit Jnn. ꝙ si ecclesia hꝫ aliqua temporalia deputata non predicto sed spãli iure acquisita tũc noĩe pertinentiarũ nõ veniunt sed tãtum illa que iure vel consuetudine vel statu

e to sunt deputata: fateret tñ quosdã dicere ꝯtriuꝫ[e] ar. c. cam ecclesia. s. de cã pos. ⁊ propñe. vbi dꝛ qð oĩa in iudiciũ veniũt nisi ea de qb⁹ specialr' actũ est ne venirēt: sed Jnn. rñdet illud debere itelligi de his que sub petitione comprehenduntur: q̃d non est hic. Host. tenet ꝯtriũ dicens ꝙ imo idē est hic qꝛ verbum pertinere late ptꝫ. ff. de verbo. sig. l. verbum pertinere. ⁊ pro Host. facit fm Joã. and. ff. de pub. l. si ego. §. idē ait. de vsufr. si titio. de pa. do. inter socerũ. §. cũ inter. de dã. infec. l. damni. §. si quis vicinas. in fi. pro ⁊ ꝯ. j. de sen. exc. c. si ciuitas. lib. vj. sed Jnno. limitat predicta secundum qualitatē psone petitoris qꝛ si eps petat ius epale in aliqua ecclesia sibi subiecta cum omnib⁹ ptinētijs suis ⁊ possessionibus nõ tñ veniet dos: sed oĩa ēt postea acquisita. nã ius spãle habet tam i possessionibus acquisitis tpe fundationis q̃ postea oĩa accedunt iure epali: ⁊ eodem modo scðm eũ si petat tpalia. i. rationē de tpalibus tanq̃ patronus de oĩbus rationē audire debet: ⁊ habent hec locũ vt ipse dicit vbi agitur petitorio, secus si ageretur possessorio, qꝛ tunc veniunt oĩa: ratio ptꝫ ex pdictis qꝛ de natura interdicti vñ vi omnia veniunt.

12 ¶ † Hoc qð dictũ est de patrono vt sibi reddatur ratio de tpalibus dicit Host. non intelligendum de patrono laico, ad illum enim non ptinēt etiam tēporalia nisi quo ad denũtiationē male administrationis ⁊ tuitionem ⁊ defensionem vt ei subueniatur ne vergat ad inopiã vt ptꝫ. xvj. q. vij. filijs. ⁊ ꝙ leg. ⁊ no. in. c. nobis. ⁊. c. preterea. sed dic tu qð idē sentit Jnno. ⁊ apertissime ipse no. in. c. cũ vos. de offi. or. vbi vide. sed nõ placet primum dictum Jnno. quare enim non veniunt oĩa quocũqꝫ iure quesita qñ aliquis puta tanq̃ rector petit sibi adiudicare ecclesiam cum pertinētijs suis cum si est rector ergo debet administrationē omniũ habere sicut quãdo petijt eps ius epale cũ pertinētijs in ecclesia: certe inspecta qualitate persone vtriusqꝫ ⁊ iuris dispositione non videtur differentia in adiudicatione quesitorum iure spãli: ar. de dila. litere. ⁊. c. fi. de suc. ab inte. cũ si. Jo. de li. aliter distinguit. cuius opi. cõmuniter nõ recipitur. Jtē ipsemet Jnn. aliud sentit in. c. cõquerente. de offi. or. ⁊ c. dilectus. de cap. mo. vbi sentit quod petendo iura epalia veniunt tantum debita de iure cõi ⁊ nõ de iure spãli. aliud sentit i. c. fi. de of. ar. ⁊ doc. in. c. ꝯstitũ de re. do. ⁊ ibi p gl. ⁊ Jnno. ⁊ Jo. an. q cõcordando op. ꝯtrias distingit ꝙ si aliqua percipiunt de iure speciali loco debiti iuris cõis illa veniunt petendo simpl'r iura epalia, secus si illa non sunt surrogata in locum debiti de iure cõi, tunc eñ veniunt debita de iure cõi tantũ. d. Ant. reducendo

e ¶ Contrariũ tu pondera qꝛ vr̃ qð opinio illorum sit vã p text. ad hoc notabile i. l. ēt. C. de iure do. in verbo pertineat. ⁊ adduco tex. cõiũcta doctrina doctoꝝ in. c. j. de tranlact. vbi renũtiãdo legi intelligit ēt de lege spãli: põstea dedit concordiaꝫ quod est quoddã spãle rarissimum ⁊ nõ venit: quoddã spãle frequēs ⁊ venit. arg. l. si fistulas. §. frumenta. ff. de contrah. empt. ⁊ quod voluit bar. in. l. sed ⁊ si quis. §. quesitũ. ff. si qs cau. ⁊ in. l. seio. §. medico. ff. de ann. leg. dixi i c. j. de commo. Et ad illud ꝙ venit ꝙ ēt ex lege cõi vel consuetudine allegaui gl. in pe. col. i verbo iuris. vide que ibi dixi.

Andr. Barb.

Anto. Franc.

¶ Circa hoc qð dicitur de renunciatione generali dicas ꝙ renũtiatio debet esse spãlis alias non extenditur ad ignorata. p spec. in tit. de excep. in vers. ij. in. §. ceterum. ⁊ de renuntia. ⁊ cõclusio. in versi. pone ergo. p bart. in l. sꝫ ⁊ si quis. in. §. q̃situm in vlt. col. ff. si qs cau. ⁊ addo qð renuntiatio ð nõ opponendo aliquas exceptiones valet p Speculatorem i ti. ð renũtia. in versi. qd si qs. ⁊ habet per bart. in. d. §. quesitum. ⁊ per Cy. in. l. penul. C. de pac. ⁊ p Alexã. post bart. in. l. quãq̃. ad macedo.

multa dicta doc. sparsa sic distinguit quod aut petitio datur in materia que nō pōt ꝯprehēdere nisi debita de iure speciali: vt puta quia illi qui petit debentur de iure cōi ⁊ tunc veniūt debita de iure spāli. de offi. ar. c. dilecto. ⁊ quod ibi no. Inno. aut pōt ꝯprehēdere vtroqꝫ iure debita ⁊ tunc si debitum spāliter est de iure cōmuni licet determinatio est de iure speciali ⁊ tunc tale debitū includitur: exemplū ex no. in. c. certificari. de sepul. Si ex toto est ð iure spāli succedit tñ loco ðbiti de iure cōi ⁊ includitur, vt no. doc. in. d. c. cōstitutus. vbi vid: si aūt nō succedit loco debiti de iure cōi sꝫ hꝫ originem de iure speciali ⁊ tūc si habet originaliter approbationē a iure cōi vt dos assignata ecclie vł hospitali, ⁊ includit vt hic voluit Inn. si aūt est omnino debitū de iure speciali vt qñ est debitū ex ꝑuilegio vel pacto vel simili iure speciali ⁊ tūc illud ꝙ venit, venit vt accessorium ad debitum de iure cōi ⁊ tunc includitur vt in. c. auditis. de ꝑscrip. et qd ibi no. de denarijs sancti Petri. Si vero[a] illud venit principaliter ⁊ tūc nō includit nisi ṽba sint ita latissima ꝙ hec importarent vt est verbum ptinere prout voluit Host. hic. hec ṽba. d. ant. ex toto nō placent. rō patebit ex statim dicēdis, vñ essem in hac noua opi. vt aliđ sit petere simplr iura epalia, ⁊ aliud petere iura epalia cum ptinentijs suis aliud, petere simpliciter ecclesiam seu cū ptinētijs suis. Primo casu qñ simpliciter petunt iura epalia si probationes fiūt ēt gnaliter vt si eps inducit ꝓ se ius cōe si est inferior ꝓbat simplr iura epalia sibi deberi ⁊ tunc veniunt tm̄ ista iura epalia que debent de iure cōi tm̄ vel surrogata in locū illorū debitoꝝ de iure cōi iuxta no. in. c. cōquerente. ⁊. c. cōstitutus. ⁊ hoc casu itelligo ꝓcedere dicta doc. ibi. In dubio eñ generaliter loquendo ⁊ ꝓbando restringunt ad ius cōe. ar. in. c. in presentia. de proba. aut petūtur iura episcopalia simplr sꝫ ꝓbant multa iura epalia vltra ius cōe, ⁊ tūc dico oia venire siue statuto siue cōsuetudie siue dispōne spāli illa sunt iura epalia ex ꝗ ꝓbant debita: rō est qꝛ intētionē dubiā ambiguā ⁊ gnalē actoris interꝑtamur largissime scđm fauorē suum, dūmō probationes postmodum sint clare ⁊ aperte, vñ pōt dicere actor ego intelligo ita largissime prout dixerunt testes, satis enim est ꝙ ex largissima significatione poterant illa comprehendi, nec est theorica Bar. in. l. si qs intentione ambigua. ff. de iu. ⁊ optime facit ibi tex. secundum illam lect. ad idem c. cōstitutus. de re. do. iuncta glo. vbi libellus largissime interpretatur. ⁊ in. c. in pñtia. de proba. nā ibi ex gnalitate ꝓbationis nō libelli succubuit ibi actor. facit. l. solemus. ff. de iudi. ⁊. c. cū eccl̃ia. de cā pos. ⁊ ꝓprie. oia enim veniunt in iudicium ꝗ pñt ex ṽbis ꝯprehēdi ⁊ sic potest saluari opi. Sꝫa quā hic refert Inn. si aūt petunt iura epalia cū ptinētijs suis, ⁊ tūc oia veniūt ēt ex significatiōe nō ita larga vt voluit Ho. sed in hoc differt iste casꝰ a p̄cedenti qꝛ si primo casu fit condemnatio simpliciter in iuribus epalibus aliter nō facta ꝓbatione de iure spāli fiet executio in illis duntaxat ꝗ debētur de iure cōmuni, sed si fit cōdemnatio in iuribꝰ epalibus ptinentijs, tunc fiet executio in oībus ꝗ probātur summarie esse iura epalia vel ad ea ptinere sicut dicimus in simili in petitione hereditatis cōdēnatio secuta: vt in. l. iiij. ff. de petit. here. et qd. s. dixi ⁊ qd no. Inno. in. d. c. cōquerēte. si vero petita fuit ecclesia simpliciter puto ꝙ oia qualitercūqꝫ ꝑtinentia ad ecclesiam veniant nō principaliter sed accessorie, qꝛ vt. s. dixi ecclesia est qd vniuersum ⁊ oia bona possessa per ecclesiā sequuntur eā. sicut eñ in petente hereditatē veniūt oia bōa spectantia ad hereditatem licet alr nō specificent

15 vt. l. item veniunt. ff. de pet. he. ¶ † Itē si monasteriū apprehendit possessionem alicuꝰ tāq̄ monachi p ꝯñs apprehendit possessionē sine alia apprehensione reali oīm ꝗ habebat ingressus, vt no. in aut. si qua mulier canonizata. xix. q. vlti. est etiam glo. Accu. in dicta aut. facit qd no. in. c. in presentia. de proba. facit regula accessorium. libro. vj. sicut videmus in multis iuribus quod simpliciter fit restitutio vel adiudicatio vel petitio ecclesie vel collatio alr de bonis ipsius non facta mentione qꝛ illa transeunt ⁊ veniunt accessorie ad ecclesiā vt in. c. conquerente. de rest. spo. ⁊ in. c. in literis. ⁊. c. item cum quis. ⁊. c. cum venissent. eo. tit. cum multis si. ad idem. l. si adoptauero. ff. de precar. vbi dicitur ꝙ si adoptauero eū q precario possidet ego quoqꝫ precario possidebo vt. l. arrogato. ff. de adop. bona eñ sequuntur possessorē. Ex hoc infero ꝙ verbum cum pertinentijs ⁊ possessionibus suis ⁊c. nihil h̃ casu addit. qꝛ exprimit ꝙ tacite inerat sicut in simili no. Bar. in. d. aut. si ꝗ mulier. vbi dicit paria esse quod quis ingrediatur religionē simplr offerendo se vel offerendo se cū suis: qꝛ tacite offerēdo se ⁊ sua videbant oblata accessorie. dico tñ ꝙ veniunt bona scđm qualitatem petitoris. nam si eps petit sibi ecclesiā adiudicari veniunt bona respectu iuriū epalium si sacerdos tanquā rector: tūc veniunt bona respectu administrationis ⁊ idē in similibus, vt sentit hic Innoc. considerata persona petitoris, ⁊

14 hec no. qꝛ puto satis vera ⁊ clara. ¶ † Sed quero qualiter procedet circa pertinentias cū actor dicit aliquid pertinere seu esse de pertinentijs ⁊ reus negat. Sol. ista gl. in ver. sed q̃liter. dando theoricā ꝙ in ꝑncipio iudicij accipimus id quod vtile est actori:[b] in medio ṽo equaliter ꝓ vtroqꝫ presumimꝰ: in fine vero pro reo: quasi velit dicere ꝙ libellus debet largissime interpretari in fauorem actoris vt oia veniant ꝗ possunt venire ex significato verborum: sed i fi. fit interpretatio ꝓ reo idest nisi actor ꝓbet intentionem suā reus absoluendus est. vnde dicit actorem debere declarare in processu que sunt pertinentia: alias non fiet executio. Jo. cal. dicit quod in quacunqꝫ parte iudicij proponatur per actorē semper fiet interpretatio pro reo. ar. l. pompo. ff. de ver. ob. sed tu aduerte. nā bar. facit mentionē de hac theorica gloss. in. l. si quis intentione. ff. de iudi. ⁊ dicit eam esse truffam, concludēs ꝙ siue actor proponat siue reus semper debemus accipere qd est vtile ꝓponenti ex quo verba hec patiunt: sed si probatio illius propositionis est ambigua tunc non prodest, quia dubia probatio nō releuat ꝓbantē. c. in pñtia de proba. ⁊. l. neque natales. C. de proba. nec valet si proponēs dicat se sic intellexisse qꝛ testes sic intellexerunt, secus quando probatio est clara ⁊ aperta: ⁊ tunc potest dicere ego sic intellexi prout testes dixerunt potest enim suam intētionem declarare ex quo verba patiunt ⁊ ꝓbatio est clara. ⁊ ita debet itelligi. l. si qs intentione alleg. in gl. ⁊ alia iura que hic subijciūtur in gl. vt. d. c. in ꝑsentia. sed quo ad terminos qōnis gl. dicēdum est vt colligitur ex predictis nam in iudicijs vniuersalibus non compellitur declarare in processu sꝫ sequitur condemnatio ita generalis, tunc satis erit tpe executiōis probare illud esse de pertinentijs: vt in. c. inter dilectos. in fi. de dona. ⁊. c. cū venerabilis. de reli. do. sed in alijs iudicijs procedit gl. vt fiat declaratio in processu de quo dicendū est vt plene dixi in capi. secundo. de lib. ob. ⁊

15 per Inno. in. c. conquerente. de offi. or. ¶ † Quero hic pro parte hospitalis proponebatur quod diutius hic possederat an sufficiat ꝓbare ꝙ quandoqꝫ possederit ad effectum cōsequendi restitutionē. gl. in ver. diutius. quod non: secus dicit in dominio qꝛ ibi sufficit probare ꝙ fuerit dominꝰ ad hoc vt habeatur pro domino: secꝰ in possessione. ⁊ reddit diuersitatis rationem, qꝛ dominium non ita de facili perditur sicut possessio ⁊ hanc opi. gl. tenuerunt Joan. ⁊ Gof. sed Jo. and. dicit ꝙ salua eorum pace hec ratio non concludit id ad quod inducitur, non enim loquitur facilius perditur ergo si possedi non presumor possidere: hec etiam tenet Host. qui sequendo opi. Pla. ⁊ Hug. dicit ꝙ quamuis possessio facilius amittit quam dominium, is tamen qui probat semel se possedisse adhuc presumitur possidere: nisi cōtrarium probetur. ff. de acqui. pos. l. ij. §. in admittenda. ⁊ seq. ⁊. §. si seruus. ⁊ facit tex. ibi. nā cōstat possidere nos donec aut nostra volūtate discesserimus, aut vi deiecti fuerimus. ergo qui hec dicit hec ꝓbet. ff. de proba. l. eum qui. nam si dico ꝙ nunq̄ habui animum amittendi possessionem magis credendum est mihi q̄ alijs: ex quo de aīo meo queritur vt. j. de ho. c. significasti. ⁊ hanc opin. finaliter sequitur hic Joan. an. pro qua facit. l. non ignorabit. C. de exhi. ⁊. l. si creditor. C. de pig. ac. ⁊. j. eo. c. olim. in fi. ⁊ maxime hic procedit ƀm eū in facto recenti. Refert tamen quosdam distinguere inter possessionem vetustam ⁊ recentem. alij vt Odof. distinguunt inter eum qui asserit se possidere ⁊ eum qui negat vt in primo casu presumatur possidere, scđo non, cū negando appareat eum habere animū dimittendi possessionē: hec etiam ponit glo. in. l. siue. C. de proba. ⁊ vide qd no. spe. de acti. ⁊ pet. §. sequitur. ver. quid si ago. ⁊ de pet. ⁊ pos. §. j. ver. quid si peto. do. Anto. colligendo dicta legistarū ⁊ canonistarū sic distinguit. si allego me possidere ad mei commodum eo quod possedi presumor possidere[c] nisi aliter ꝓbet rōnibꝰ prealle. ⁊ hoc credit siue sit mobilis siue immobilis[d] res: licet quidam dicunt secus esse in re mobili de quo in Spec. in ti. de pe. ⁊ pos. §. j. ver. quid si peto. licet enim secundum eum possessio rei mobilis sit vilis ⁊ abiecta ⁊ de facili perdatur ⁊ citius q̄ immobilis. vt. ff. de acqui. pos. l. si rem mobilem. non tñ presumitur vt perdatur nisi aliquod accidens detur ꝙ non presumitur nisi probetur, ⁊ hec vera nisi detur aliquis actus intermedius aptus ad priuationem possessionis: vt no. s. de causa pos. ⁊ proprie. c. cū ecclesia. si vero allego me nō possedisse seu possidere altero allegante me possidere. ⁊ tunc si habeo causam possidendi ab eo presumor possidere. C. ð pig. act. l. si creditor. vbi creditor presumitur possidere pignus nisi probet se perdidisse, ⁊ si non habeo ab eo cām tunc si possidebā tempore lit. contest. hodie presumor possidere vel dolo

desijsse

Sebasti. Sapia.

a ¶ Si vero. An in dispositiōe gnali veniat illud ꝙ cō petit de iure spāli vide. d. Jaso. in. l. post q̄ liti. col. pe. ⁊ vlti. C. de pac.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Actori. Vide Jas. in. l. nō est nouum. C. de eden. vbi mouet diffin. ꝙ imo in medio magis faueatur reo q̄ actori, ⁊ ibi refert limitationē alex. ꝙ nō procedat cōis doctri. qñ est diuersa ratio in reo quā in actore.

c ¶ Presumor possidere. Addē Are. cōsil. lxviij. Alex. ꝯsi. cxxxiij. j. lib. ⁊ consi. lxxx. ij. lib.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Siue immobilis. Vide Alexā. in. l. ij. col. ij. versi. not. ex text. C. de testam. ⁊ Are. in l. pōponius. §. accessiones. ff. ð ac. pos. Alex. in ꝯsil. lxxxix. icipi. excellentissimi. colum. si. in quinto volu. vide ad B. d. Frā. cur. in ꝯsil. xxiiij. incipien. super eo qd queritur, col. j. circa fin. Aret. in consi. cix. incip. ꝓcedē. vbi tenet ꝙ in rebꝰ mobilibꝰ ꝑsumitur possessionis ꝯtinuatio contra Abb. hic.

desiisse possidere.C.ad exhi.l.ignorabat.si nõ constat me pos
sedisse tẽpore mote litis ⁊ nego me possidere dicenti incũbit
onus probãdi q: solo animo illam ꝑdo ⁊ quia de animo meo
in possidendo solum mihi creditur de homi.c.significasti.no.
gl.insti.de ac.§.sic itaq;.hic in effectu ponit bar.in.l.fine.C.de
proba.¶ †Ex his infertur qđ si nõ viuit ille qui possidet pre
sumitur ad diem mortis possedisse:siue heredes negent siue
asserant:q: ipsi non possunt declarare animum defuncti.vt
no.in.l.pompo.scribit si frumentum.ff.de rei vend.⁊in.l.inter
stipulantem.§.j.ff.de verb.obli.per bart.asserunt enim hoc ca
su presumptiones.s.posite:quia mutatio voluntatis tanq̃
accidens non presumitur nec iactatio rerũ suarum.Idem vo
lunt Do.de ro.deci.cxx.alias.cccxix.vbi dicunt qđ si probet
aliquẽ possedisse beneficiũ in vita sua qđ vsq; ad mortẽ presu
mitur possedisse q: mortuus non negat:⁊ quia nõ potest ha
beri ꝓ derelicto nuda voluntate:de renun.c.admonet.nec est
presumptio habitus ꝓ derelicto:de renun.c.super hec.de sol.
c.si.predicta mihi placent nisi quo ad vnũ membrũ videlicet
ꝙ vbi dr̃ ꝙ si nego me possidere nec habeo causam ab actore
nec ꝓbatur me possedisse tempore lit.ↄte.ꝙ nõ presumor pos
sidere licet probet me olim possedisse.hoc enim non puto ꝓ-
cedere in re mobili:saltem in ratione detentionis,licet enim
solo animo possit desinere possidere:tamen solo animo desi-
nit detinere sed requiritur factum qđ non presumitur nisi ꝓ-
betur:vt.s.dictum est maxime in preiudicium alterius.ar.re-
gule semel.de regu.iur.lib.vj.alias autem magnũ ꝑiudicium
posset actori generari cum mobilẽ possit reus occultasse ante
lit.cõte.⁊ tũc negaret se possidere:⁊ probatio forte esset acto
ri impossibilis:nec habet forte actor aliam actionem ꝑsonalẽ
contra eum:sed in re mobili non est tantum preiudicium:q: si
tu non possides nec detines remanet possessio vacua ad quã
domin⁹ põt habere propria autoritate recursum,iuxta not.
per Inno.in.c.querelam.de elec.facit ad predicta in ar.l.in ci
uile.C.de fur.⁊ ex predictis concludo glos.hic nõ bene dicere
in eo qđ sentit nõ sufficere ad consequendum restitutionẽ ꝓ-
bare possessionẽ de preterito ⁊ eam allegare de presenti ⁊ ma
xime ↄ glo.facit.d.c.olim.ij.j.eodem.¶ †Pro hoc etiam di
co Inno.non bene dixisse.in.c.qualiter ⁊ qñ.ij.de accu.vbi di
cit quod agens hoc interdicto debet probare se possedisse il-
lo die quo fuit spoliatus:itẽ ꝙ dies est de substantia ꝺm eum
alleg.l.j.§.interdictum aũt.ff.de vi ⁊ vi ar.dico enim qđ satis
ꝓbat se possedisse tp̄e spoliationis ex quo probat de antiqua
possessione:⁊ nũc allegat possessionẽ tempore spoliationis ꝙ
ꝓcedit etiam respectu prescrip.probande:vt no.bar.in.l.cel-
sus.ff.de vsuca.nec ob.§.interdictum aũt.solum enim dicit ꝙ
hoc interdictum datur ei qui cũ deijceretur possidebat sʒ iste
iam presumit̃ possedisse tempore spoliationis ex quo probat
possessionem per prius.⁊ possit saluari dictum Innoc.quod
dies est de substãtia.s.in effectu quia oportebit probare quod
ita possidebat.s.vere vel presumptiue.Quedam enim sunt q̃
eo ipso probamus qđ non probatur cõtrarium:vt not.in.l.j.
C.de fide instru.⁊ iure hast.fis.lib.x.⁊ ꝑ hoc habes hunc arti-
culũ vtilem plene examinatũ ⁊ si vis saluare glo.posses dice-
re qđ non sufficeret probare qđ qñq; possederit nisi probetur
spoliatio quia duo habet probare restitutionem petens sciꝉʒ
possessionem ⁊ spoliationem[a] .vt in.c.cõsultationib⁹.de offi.
deleg.vñ licet probando possessionem de preterito presumat̃
continuatio possessionis:per hec tñ non probatur spoliatio.
⁊ hoc voluit glo.relata ad petitionem actoris:q: solum facie
bat mentionem quod ille possederat:ratio tamen gl.est falsa.

[1]8 ¶ †Scđo principaliter no.ex gl.ꝙ petẽti rẽ ratione dominij
sufficit ꝓbare dñium de preterito:q: olim dominus hodie ꝓ-
sumit̃ dominus:idem Inn.in.c.nouit.prope finem.de iu.⁊ ꝓ
bat̃ in.d.l.fine.C.de proba.⁊ sic sufficeret probationem ↄclu-
dere presumptiue presumptione tñ iuris qualis est ista.sic di
cimus in dicto testis:vt no.Bart.in.l.j.ff.si cer.pet.alias secus
per.c.in presentia de proba.hec vera indistincte scđm oẽs qñ
allegat se dominũ q: dissensio vel desertio animi non ꝑsumit̃
nisi probetur maxime q: non presumitur quis iactare suũ.de
renun.super hoc.⁊.l.cũ de indebito.ff.de proba.si vero cõstat
qđ olim fuit dñs:sed nunc negat se esse dñm:dic ꝺm.d.Anto.
ꝙ constat eum non possidere adhuc presumitur dñs:q: solo
aĩo nõ põt perdere dñium retinẽdo possessionẽ vt.l.si quis vi.
§.differentia.ff.de acqui.pos.si vero negat se dñm ⁊ possessorẽ
vel constat qđ non possidet presumitur non dñs.vt.d.§.diffe-
rentia.cum nuda volũtate nõ retinendo possessionem possit
dominium haberi pro derelicto:hec vera sunt in his que nu-
da voluntate possunt ꝑdi:vt in rebus priuatis.In bñficiali-
bus idem quo ad preiudicium negantiũ:sed non superioris
vt in.c.admonet.⁊ in.c.quod in dubijs.de renũ.semel ergo be
neficiatus semper presumitur beneficiatus nisi probet̃ cõtra
rium.q: in perditione requiritur factum extrinsecum:qđ non
19 presumitur.de offi.dele.cũ in iure.ff.de prob.l.⁊ qui.¶ †Sed
b an dñs presumat̃ possidere[b]:do.An.ꝙ non:oportet enim qđ
probet possessionem adeptam fuisse.facit.l.traditionibus.C.
de pac.⁊.l.cũ res.C.de proba.ego alle.text.valde no.in.c.olim
ij.j.eo.vbi probatur quod episcopus nõ fundat intentionem
suã de iure cõi in diocesi sua respectu possessiõis:sʒ respectu ꝓ
prietatis:vt in.c.cum venerabilis.de relig.do.cũ si.nihil ha-
bet cõe proprietas cũ possessione:vt.l.naturaliter.§.nihil cõe.
ff.de acqui.pos.vno ergo posito non ponitur reliquum:quia
ex separatis non fit illatio.in capi.ij.de transla.prela.⁊.l.neq;
20 natales.C.de proba.¶ †Sed q̃rit̃ an possessor presumat̃ do
c minus[c].gl.in.l.q̃dam in suo.ff.de cõdi.insti.dicit quod si vte-
batur vt dominus presumitur esse dominus:sed gl.apertius
tenet contrarium in.l.cum res.C.de ꝓba.sentit in.l.ij.eo.ti.sʒ
tu plenissime de hac materia vide per bar.in.d.l.quidam in
suo.vbi inter cetera dicit ꝙ si dñium principaliter deducitur
non sufficit sola possessionis probatio ⁊ hoc est verissimum ⁊
ꝓbat̃.in.d.l.cũ res.⁊ in.c.si.de causa pos.⁊ ꝓprie.⁊ in.l.si.C.de
rei ven.pro hoc qđ.s.dixi in precedẽti.q.imo plus dicit Inn.
in.c.illud.in fine.de ꝑsump.ꝙ si q̃s ꝓbaret quod domum vel
possessionem aliquam possedisset aliquãto tp̄e ꝓ sua:⁊ super
hoc haberet famã vicinieq; nõ debet obtinere super dominio
sed debet ꝓbare legitimum titulum qđ singlr̃ no.sentit enim
ꝙ possessio aliquo tempore cõtinuata tanq̃ a dominio ẽt cũ
fama vicinie de dominio:nõ ꝓbat dñium.Idẽ tenẽt Domi.
de ro.deci.cccxxxvj.alias.cccxxx.vbi dicũt ꝙ si vendico castrũ
ratione dominij vel quasi:⁊ probo ꝑ testes ꝙ pater me⁹ pos-
sedit dũ vixit:⁊ habitus ⁊ reputat⁹ fuit ꝓ dño publice cõmu
niter ⁊ notorie:nõ sufficit ad obtinendum nec in rei vendica-
tione nec in publiciana nec in rem actio.nec in rei vendi.q: ꝑ
hoc nõ ꝓbat̃ dñium:nec fama est sufficiẽs probatio vt no.in
l.iij.ff.de test.in.c.veniens.eo.ti.iij.q.ij.§.itẽ sepe.non in pu-
bliciana quia ad quasi dñium requirunt̃ quatuor.s.qđ ꝓbet̃
titulus habilis ad transferendum dñiũ itẽ traditio vera pos.
⁊ possessionis amissio.ff.de pub.l.j.⁊.ij.⁊.iij.per totũ.⁊ vide de
21 ista publi.in.c.abbate sane.per gl.de regu.iur.lib.vj.¶ †Vl-
d ti.circa istam[d] materiam potest queri an ex detentione ꝑsu-
e matur possessio.dicendum ꝙ sic[e] vt no.Inn.in.c.cum olim.ij.
de priuil.vbi dicit ꝙ detinens presumitur possidere:idem te-
net Pau.in.c.in literis.s.eo.tit.⁊ pro hoc vt li.nõ cõte.c.qm̃.
§.ꝙ si super.ꝙ procedit etiam in dicto testis vt si dicat ꝙ vidi
talem detinere ꝑsumitur ꝙ possidebat:nã officiũ testis est de
ponere super facto sed ex facto orit̃ iuris presumptio ꝙ tenet
Barto.in.l.stipulatio ista.§.hi qui.ff.de ver.ob.⁊ pau.in.d.c.
in literis.⁊ hec no.Et ex his oĩbus habes q̃nq;:an olim pos-
sessor hodie presumat̃ possessor ⁊ an olim dñs hodie ꝑsumat̃
dñs ⁊ an dñs ꝑsumat̃ possidere:⁊ vtrum possessor ꝑsumatur
dñs ⁊ an detẽtor ꝑsumatur possidere.¶ Oppo.dr̃ hic quod
vtraq; pars ꝓduxit testes videt̃ eñ ꝙ sol⁹ actor debebat au-
diri q: restitutionem petẽs nõ tenetur rñdere aduersario añ
restitutionẽ.c.si.de or.cog.sol.gl.ĩ ver.pars ꝙ reus hic defen-
debat se sup possessorio.nõ aũt aliquid de nouo petebat ⁊ po
nit multa exempla.Item secũdum Hos.hic poterat ep̄s pro
bare ꝙ ipse possidebat tp̄e quo aduersarij dicebãt se eiectos
⁊ regulariter dic quod admittitur oĩs exceptio detrahẽs iuri
agẽdi possessorio.⁊ multe alie exceptiones admittunt̃ ↄ agẽ
tẽ possessorio:vide bo.gl.ij.q.j.in summa.⁊.c.ex insinuatiõe.
de ꝓcu.⁊ in specu.de pet.⁊ pos.§.j.⁊ quod plene dixi in.ca.in
lr̃is.⁊ in.c.itẽ cũ quis.s.eo.hec procedunt intelligendo ꝙ hic
agebatur possessorio tantũ:sed host.q intellexit ꝙ hic fuerat
actum super petitorio ⁊ possessorio:dicit ꝙ hec gl.dicit ↄ tex.
in quo dr̃ ꝙ super vtroq; agebat̃:⁊ ponit ibi tex.testes ꝓdu-
cerent ⁊c.q: fratres produxerunt super eo ꝙ spoliati erant ⁊
ꝙ ad eos spectabãt petita:ep̄s vero super eo ꝙ erãt in dioce
22 si sua ⁊ ip̄e rõnabiliter possidebat.¶ †Ego dico ꝙ le.gl.ma
gis applaudet litere licet eñ super vtroq; cã fuerit cõmissa ta
men fratres videntur intrasse iudicium possessoriũ dũtaxat
⁊ hoc clarius liquet ex verbis snĩe scđm q̃ interpretamur libel
lum dubiũ:vt no.in.c.inter dilectos.de fi.instr.¶ Oppo.⁊ vr̃
ꝙ licet ep̄s iste non spoliauerit tñ satis est ipsum possidere rẽ
inuasam qm̃ in rebus ecclesiasticis agi potest possessorio con
tra quemlibet possessorem.ij.q.j.reintegranda.item quilibet
possessor cõueniri potest iudicis officio.ar.de app.cap.bone.
sol.glo.in ver.interdictũ.sentit istos fratres succubuisse ꝓpt̃
ineptã petitionẽ seu actionẽ q: nõ debebant intentare inter-
dictum vnde vi:cum hoc casu non habeat locum:sed debuis-
sent agere remedio canonis reintegrãda vel officio iudicis.
23 ¶ †No.bene ex ista glo.primo dum sentit quod ↄ singularẽ

a ¶ Et spoliatio-
nem.Adde vidẽ
dũ in dubijs.ro.
consi.lxij.⁊ cõsil.
xxxiij.

b ¶ Possidere.ad
de videndum in
dubijs rote du-
bio decimo.

c ¶ Presumatur
dñs.Adde Frã.
arc.consi.cxlix.et
cliij.Alexã.ↄsil.
x.iij.lib.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Circa istam.
Itẽ tʒ Alexan.in
l.stipulatio ista.
§.hec quoq;.ff.de
verb.obli.⁊ idem
Alex.in consi.lj.
incipien.viso ⁊ dis
cusso ꝓcessu.col.
vlti.in.j.vol.Bal.
in.l.j.col.fin.C.de
ser.fug.vbi dicit
ꝙ ex detentione
⁊ fructuum perce
ptione presumit̃
possessio ciuilis.
de quo etiam per
Feli.in.c.causam
que.colum.pe.de
prescrip.

Zacharias.

e ¶ Dicenduʒ est
ꝙ sic.Adde idem
tenere glo.⁊ Cy.
in.l.ob maritorũ.
C.ne vxor ꝓ ma.
Bal.consi.xxvij.
incipi.in Christi
nomine amẽ.qui
detinet ⁊c.volu.j.
idẽ in.l.si.q.xj.C.
de serui.⁊ aqua.⁊
Archi.in.c.ponti
fices.vj.q.j.

successorem succedentem in vitiū competit interdictū vñ vi.⁊ sic sentit ꝙ in casu cap.sepe.j.eo.agat interdicto vnde vi.sed 24 tu dic de hoc vt plenꝰ dicet̃ i illo.c.sepe.¶†Scđo no.ex gl. quod contra possessorem qui nō spoliauit pōt agi ꝑ eū q pos sessionem perdit officio iudicis ad consequendā possessionē vide tñ Host.in.c.accedēs.j.ā.vt lite nō conte.⁊ qđ ibi dixi ⁊ 25 per Inno.in.c.post electionē.de cōces.ꝓben.circa fi.¶†Tertio no.ex ea gl.ꝙ.c.reintegrāda.inducit specificum remediū circa recuperationē possessionis separatū ⁊ distinctū ab alijs remedijs possessorijs:⁊ sentit glos.ista quod istud remedium competit dūtaxat ꝓ rebus ecclesiasticis.Innocē.tñ aliter sentit hic circa intellectū huiꝰ.c.ego al's in facto cōsului super intellectu huius ca.iđ aduerte latius ⁊ clarius ceteris scribentibus quia iste puta iste pūctus est quotidianus.reperio eñ in hoc tres principales intellectus:primo colligitur ex dictis Inno.hic vbi videtur velle quod ille canon nō inducebat specificū ⁊ nouū remediū sꝫ est declaratoriꝰ ⁊ approbatoriꝰ aliorū remedioꝝ vt sic volens agere posses.agat iudicijs alias competentibus vt si dolo perdidit:agat actione de dolo:si metu actione quod metus causa.⁊ sic de similibꝰ.nō aūt agere pōt condictione ex illo canone:⁊ sic intelligit Host.dictum Inn. ⁊ ꝗꝗ iste intellectus cōmuniter nō recipiatur a doct.qđ ipsemet inno.sentit contrarium in.c.sepe.j.e.⁊.c.querelam đ elec. attamē ꝓ hoc intellectu multū facit tex.hic enim simꝓr fuit actū ad restitutionē nec fuit expressum nomen alicuius interdicti seu actionis:⁊ tñ qꝛ nō cōstitit ipm epm spoliasse vel spoliari mandasse seu spoliationem ratam habuisse pronuntiatū fuit ꝯ actorē qꝛ nō habebat locum interdictum vnde vi.⁊ sic videt̃ ꝙ ca.reintegranda.nō inducit specificum remediū possessorium cōtra quēlibet possidentē alias isti fratres hoc obtinuissent:cum.c.reintegrāda.precesserit.c.cum ad sedem.⁊ papa videtur hic innuere ꝙ ꝓ possessione recuperāda competit dūtaxat interdictum vnde vi.nā si bene ponderet̃ iste tex. in modo agēdi eque poterat cōprehendi ꝯdictio.c.reintegrāda.si induceret specificū remediū sicut interdictū vñ vi.Item pro isto intellectu fortiꝰ adhuc restringit.c.sepe.s.e.vbi papa induxit nouum remedium possessorium ꝯ rigorem iuris ciuilis in odium eius q scienter successit in vitium:⁊ hoc propter periculū animarū ne actor ex defectu ꝓbationis dñij perdat ius suum in effectu vt ibi đr.si ergo.c.reintegrāda. induxisset specificum ⁊ gñale remedium ad possessionē recuperādā nō esset opus remedio.c.sepe.postea introducto cū illud ꝯprehēderet̃ sub illo canone antiquo:⁊ tñ tex.in prealle.c.sepe.aperte videtur innuere ꝙ tempore illius.c.non erat ꝓditum remedium possessoriū contra nō spoliantem etiam si scienter successit in vit.ū sꝫ solū ꝓcedebat̃ ſm rigorē iuris ciuilis ꝗꝗ colorate rñderi posset papam illud remediū.c.sepe induxisse ꝓpter opiniones q̃ erant sub intellectu illius.c.reintegranda.sꝫ hec responsio facillime tolli potest:quia papa debuisset ⁊ facilius potuisset declarasse intellectum illius.c.reintegranda.ꝗ inducere illud remediū.c.sepe.cū longe melius fuisset ꝓuisuꝫ declarando intellectum illius tex.quā inducendo remediū illius.c.sepe.Item quia papa aperte videatur innuere in.d.ca. sepe.quod nullum remedium tūc cōpetebat.Item ꝓ hoc facit ꝓin.illius.c.reintegrāda.dū dicit oīa reintegrāda spoliatis ⁊ eiectis epis ⁊ sic dūtaxat in principio facit mentionē de spoliatione sup qua priꝰ prouisum erat vñ nō est verisimile ꝙ voluisset introducere nouū remediū ex quo i.cepit a casu al's prouiso ⁊ hoc quo ad primū intellectū illius.c.Scđs intellectus ꝓncipalis illꝰ.c.elicit̃ ex dictis Inn.ſm ꝙ alij aliter intelligūt Inno.vt hic refert Jo.cal.vcꝫ ꝙ.c.reintegrāda colligat oīa remedia sparsa in iure ⁊ colligit in vnū ⁊ coniungit ea vt sic sufficiat probare actori illud ꝓpter ꝙ aliquo iuris beneficio possessio venit restituenda vt sic nō itroducat remediū de nouo sed complectatur oīa remedia antiqua.⁊ pro illo intellectu pñt adduci no.ꝑ bart.in.l.j.ff.ad leg.falc.vbi dicit qđ statutum loquens in materia iuris introducit saltem actionem de nouo ⁊ huic intellectui videtur applaudere litera illius.c. reintegranda.vbi tm̃ exprimuntur ea super qbus alias erat a iure ꝓuisum.⁊lꝫ ibi subijciat̃ clausula gñalis dū dicit ꝑ quascūqꝫ iniustas cās sic dꝫ intelligi de similibus expssis.nā clausula generalis sequens intelligitur scđm species ꝓcedentes in cle.nō pōt.de ꝓcu.in.c.sedes.de rescrip.⁊.l.fi.§.cui dulcia.ff.đ 26 vi.triti.⁊ oleo leg.¶†Tertius principalis intellectus illius.c.est vt inducat nouū ⁊ specificū remediū possessoriū contra a quēlibet possessorē etiā non vitiosumᵃ ⁊ iste intellectus videt̃ hodie cōis ⁊ tenet cū gl.hic in.d.c.sepe.⁊ ibi clare dicit condictionē canonis cōpetere ꝯ quēlibet possessorē etiā ignorantē ⁊ ibi Inno.in.c.querelam.de elec.Hos.in summa eo.§.⁊ sciendū.⁊ in ꝓal.c.sepe.⁊ idem Arch.in.d.c.reintegrāda.Ho.hic i b summa.c.§.iij.versi.sed ꝯdōne.idem Jo.cal.ᵇ ⁊ Ant.de butr. Jo.de lig.⁊ fere oēs sequentes ⁊ maxime Bar.in duobus locis in.l.fi.C.de fur.⁊.l.rē que.ff.de acqui.pos.⁊.l.si colono.C.đ agri.⁊ cēs.lib.xj.⁊ ꝗꝗ iste intellectus videat̃ durus ꝑ ea q̃ dixi.s.in primo intellectu.attamen qꝛ minime sunt mutāda q̃ certam interpretationem semꝑ habuerunt.l.minime.ff.de legi.⁊.c.cū dilectꝰ.de consue.nec facile discedi dꝫ ab eo ꝙ dicit equum visum est arg.in.l.in rebus.ff.de ꝯst.prin.⁊ qꝛ alias sic practicatū extitit vt no.Lapꝰ sua allegatiōe.lij.a qua practica recedi non dꝫ cū de interpretatione legis q̃rit vt.l.si de interpretatione.ff.de leg.quapropter i ꝯsulēdo vl' iudicādo nō est ab hoc intellectu recedēdū.ar.c.ne innitaris.de ꝯsti.⁊ ꝓ hoc intellectu inducitur primo equitas que in rebus dubijs seruāda est.de trāsa.c.fi.⁊.l.placuit.C.de iud.nā cū difficillimum sit probare dñium:vt no.in.l.cū res.C.de ꝓba.durū est quod cadenti a possessione ꝓsertim ecclesie nō cōpetat aliqđ remediū pos.cum forte transiuerit per multas manus maxime cū succurratur ecclesie iudicis officio etiā si per negligentiam perdidit possessionem:vt in.c.accedens.prealle.vt lit.nō cōte.fꝫ notabilem intellectum Host.ꝓ hoc faciunt etiā verba illꝰ.c.reintegrāda.ibi:quacunqꝫ cōdictione tꝑis vel captiuitate ⁊c.⁊ ibi per qualcūqꝫ iniustas cās ⁊c.q̃ verba nō sunt solū declaratoria ⁊ cōpletoria sed etiā dispositiua ⁊ gñalia nouū ⁊ gñale remedium inducētia.debēt insuper ṽba legis intelligi vt aliqd inducāt ⁊ nō in casu alias per multa iura ꝓuiso.ar.in.l.ꝙ labeo.ad car.⁊.l.domitius.de testa.l.j.ad muni.in fi.facit qui cle.vel vo.c.rursus.⁊.c.cū iure.de offi.dele.in decisa.Itē multū coadiuuat hūc intellectum.c.cū ecclesia.iij.q.ij.vbi tex.tenuit omnia eē restituenda q̃ contra voluntatem rectoris possidentur ⁊ per verbum legibus ibi positum videtur se referre ad.c. reintegrāda.⁊ similia iura.Non ob.c.istud qđ allegaui pro ꝯrio in primo intellectu:potest enim intelligi ꝙ libellus hic expresse concludebat interdictū vnde vi.licet non dicatur hoc i tex.qꝛ hic nō referunt̃ verba formalia libelli ꝙ satis elici pōt ex verbis pape dū se restringit in ꝓlatione sñie quod nō erat hic locus interdicto vñ vi.Adde.c.sepe.quod magis obstat ⁊ fortiter viget pōt dici ꝙ ꝓcedit generaliter in quocūqꝫ foro inter quoscunqꝫ agat̃:⁊ hoc ratione peccati ꝙ satis vr̃ innue 27 re ista litera.¶†Sed.c.reintegrāda.ꝓcedit spāliter in rebus ecclesiasticis seu clericorum:vt vult Joan.cal.⁊ sentit hic glo. ⁊ Jo.de lig.licet do.Ant.dicat hic quod non videt cām sic restringendi illud.c.cū generaliter loquat̃ ⁊ ordinetur ad finem corrigendi peccatū:ideo ſm eū esset illud.c.seruādū in foro ci c uiliᶜ:pro hoc qđ no.gl.in regula possessor.li.vj.dato enim ſm eū qđ loquat̃ illud.c.in epis.nō tñ ad illos debet restringi.cū eadē rō sit in alijs nec sit illud ius correctiuum sed noue spēi inductiuum:⁊ hoc idem voluit Bar.in.l.si coloni.C.de agri. ⁊ censi.li.xj.allegat Inn.⁊ Jo.an.hic sed dꝫ allegari in.c.sepe. eo.vbi hoc sentiunt.sed hoc dictū mihi indistincte nō placet: tum qꝛ illud.c.tunc fortiter obstaret sepe inducendo vt.s.tum qꝛ cessat ratio sua vbi ageretur contra bona fide possidentem in quo casu cessat peccatū.Nec ob.principium illius.c.reintegranda.licet eñ in principio faciat tm̃ mentionē de spoliatis ⁊ eiectis:postea tñ in medio loquitur de ꝑdentibus pos.quacunqꝫ cōdictione ⁊ cā iniusta.ar.in.l.qui filiabus.ff.de lega.j. 28 ¶†Sed circa istū vltimū ⁊ cōem intellectū restat dubium an agenti condictione illius.c.reintegranda.incūbit onus ꝓbandi instantiā amissionis an sufficiat probare se antiquitus possedisse.⁊ videt̃ primo ꝙ debeat probare iniustam cām amissionis.quia illud.c.fundat dispositionē suā super iniustitia:ergo agens ex eo dꝫ probare illam qualitatem q̃ videt̃ cā sue intentionis.ar.c.pisanis.j.eod.⁊ eorum que no.Bart.in.l.j.ff.ꝙ vi aut clam.⁊.l.hoc iure.ff.de ver.obl.⁊ Innoc.in.c.super his.de accu.ar.opt.in.l.fi:C.de rei ven.nō eñ tenet̃ quis restituere ēt rem alienā nisi fundāti intentionem suam vt ibi.contrarium tñ aperte sentit Inn.valde notanter in prealleg.c.sepe.vbi dicit quod si aliquis possidebat bona fide ⁊ alius eandem possess.occupat bona fide nisi ꝯstiterit possessorem bona fide iniste possessionem amisisse fieri dꝫ restitutio possessionis etiam nō ꝓbata spoliatione.C.de agri.⁊ censi.l.si coloni.li.xj.in aut. de man.prin.§.etiā.iij.q.j.reintegranda.⁊ hoc dicit notandū pro possessoribus ecclesiarū qui amittunt earum pos.nec pñt probare canonicam institutionem:⁊ sic apertissime sentit qđ non incumbit actoribus onus probandi iniustitiam amissionis cum presumatur eo ipso ꝙ nō probat̃ contrariū.ad ideꝫ quod no.in.c.lꝫ.de proba.⁊ per Bart.in.l.celsus.ff.de vsuca. vbi dicit quod in quolibet possidente presumitur bona fides nisi alius possessor antiquior appareat:ille eñ pōt dicere qđ tuū non erat ⁊c.vt.l.si.C.vnde vi.hoc tamen limita prout ipse Bar.notāter posuit in.d.l.si.C.vnde vi.in fi.⁊ sic ex quo ꝓbat̃ per prius

Sebasti.Sapia.
a ¶Non vitiosum Hoc tenet Alex. i ꝯsil.xxxviij.i.iij. col.⁊.in ꝯsi.lj.in.j. co.⁊ in ꝯsi.xcij.in iij.co.in.j.vo.⁊ in ꝯs.vj.i.j.⁊.iij.co. in.ij.vo.⁊ in ꝯs.j. co.vlt.in.iij.vo.⁊ in consil.xliij.in eo.vol.de hoc remedio canōis reintegranda.vide per Sozi.in ꝯsil. lxij.ici.in pñti.ṽ. tertia cōclusio in j.parte.⁊ in cōsil. lxvj.inci.in cā.ṽ. iij.videndū est i scđa parte.Nunquid aūt cōpetat tam laicis ꝗ clericis.ponit Aret. in.l.rem que nobis.ad finem.ff.đ acqui.pos.
b ¶Jo.cal.Idem adde Lap.alleg. lxij.vbi eius cām refert.
c ¶In foro ciuili. Adde vidēdum Alexā.ꝯsil.vj.iij. li.vbi dicit quod Jo.đ imo.hic dicit qđ in practica seruaretur opin. Ant.de but.⁊.d. Alexan.đt ꝙ illa obseruatur:⁊ qđ eādem opi.tenet Ro.in.l.rem que. ff.de acqui.pos.⁊ eādē opi.tꝫ alex. in multis suis cōsilijs vt per te videre poteris.⁊ vide Ange.eandeꝫ opi.tenentē ꝯsil. clvij.quē etiā all'. do.Alex.alle.cōsil.licet non eodē numero.

Sebasti. Sapia.
¶ Probare. qd habeat necesse pbare intentās remediu ca. reintegranda. ponit so. zi. in consili. lxvi. incip. in causa. in secunda parte.
¶ Non appellat. Adde Ang. 2sil. xlvi. ⁊ Are. cōsil. cvi. ibi vide qualiter intelligatur statūtum ꝙ a sententia in possessorio non appellet.
Sebasti. Sapia.
¶ Itē valet. aliā limitationem ponit Bal. in l. post sniam. col. ij. C. de sen. vcȝ ꝙ valeat appellatio super possessorio quando fuit admissa p iudicem: sequit alex. in cōsil. x. incip. ponderatis. colū. pe. in. ij. volu. et Jasō. in l. ij. C. de bo pos. sm tabu. vbi ponit alias duas limitatiōes vcȝ ꝙ ab iordinato pcessu sup possessorio pt appellari. item qd pōt dici semp de nullitate vt ibi p eum.
¶ Appellari possit. Adde Ange. cōsi. xlvi. ⁊ ibi an valeat sententia lata super detentione.
Anto. Francis.
¶ Circa hoc an a pmo vel secūdo decreto possit appellari. dicas ꝙ si pmū decretū esset interpositū cōtra verū cōtumacem ⁊ seruata forma iuris de q. in ca. qm frequent. vt lite nō 2te. ⁊ in l. si finita. §. iulianus. ff. de dā. infec. ⁊ p Spe. in ti. d. j. ⁊ ij. decre. in. §. fi. nō credere posse appellari qr semper pars 2parendo itra annū pōt illō reuocare solutis expēsis vel pstita cautione de stando iuri dūmō nō cēt 2cessū sm decretū vt est tex. ⁊ ibi bar. in l. si qs in. §. ȝ. si qs. C. de [illegible]

per prius possedisse pro eo presumitur ⁊ qd alius iniuste acquiuerit: hoc et sentit hic Cal. dicit enim qd per canonem reintegranda subuenitur his q quocūq; mō iniuste amiserunt possessionē rei quā repetunt: ⁊ nō per violētiam vel metum vel dolū sed forte alias iniustā: pter culpā tamen suā qs cecidit a possessione: quā aliꝰ tūc tȝ siue cū titulo: siue sine: forte eñ possessor sm eū recesserat de loco p metū vel famē vel similē cām: ⁊ hoc vult litera il lrꝰ canonis in fi. ibi p quascūq; iniustas cās ⁊c. vñ pondera dū ponit exemplum de eo qui recesserat de loco per metū vel famem ⁊c. iste eñ nō pōt aliter pbare: nisi quia de loco recesserit ⁊ alius possessionem detinet occupatā. Item et sentit Hos. in loco palle. ⁊ Arch. post eū: dicunt eñ vtiliꝰ esse agere 2dōne. c. reintegrāda. ꝙ 2dictiōe. c. sepe. nā agens 2dictione. c. sepe. habet pbare quod possessor scienter successit in vitium qd est difficile: ⁊ sic sentiūt qd in 2dictione. c. reintegranda. nō est necesse pbare[a] nisi possessionē perdidisse. Iniusticia non presumitur qr quilibet psumitur diligens in facto suo. c. sup. de renū. ⁊ l. cū de indebito. ff. de pba. q̄dā eñ pbant eo ipso quod nō pbat 2riū. l. j. ⁊ ꝙ ibi not. C. de fide instru. ⁊ iur. hast. fis. libi. x. Et ex predictis oībus cōsului in qd. factiq; rector ecclesie agēs ad restitutionē rei quā ecclesia possederat 2dōne. c. reītegrāda. obtineat restōnem pbādo dūtaxat suā pacificā pos. licet nō pbet cām amissionis puta dolum metū vel aliā iniustā cām ⁊ hec sufficiant quo ad istū articulū. ¶ Op. ⁊ alr 2 tex. ex hoc eñ familia istius epi violentiā fecit ⁊ res circa quam illata fuit violētia puenit ad dñm familie. s. epm psumendū erat d voluntate domini fuisse factū ar. j. qd. iiij. qr psulatus. de test. cap. cōstitutꝰ. cū si. Rñdet hic gl. ꝙ nō est presumendū qr pōt esse qd dñs possessionē vacuā inuenit quā intrādo nullam violentiā intulit ⁊ sic non tenebat iterdicto vñ vi: nec dñs tenet de facto familie nisi ⁊c. vt in gl. de hoc an ⁊ qñ dñs teneat ex facto familie. vide quod plene dixi i. c. j. d. e. sed quātū ad propositū nrm Inn. do. Ant. ⁊ Jo. an. multum instāt ampliādo materiā vltra quā expediat sed breuiter eliciēdo intellectū. c. dicendū estq; isti succubuerunt vel propter ineptā intentionem vel pp̄ter ineptitudinem in substātia actionis vel propter ineptitudinem in qualitate actionis pp̄ter ineptā intentionē potuit 2tingere multis modis pmo qr isti non probauerūt possessionem nec deiectionem licet enim vis fuisset illata circa cruces nō tñ p hoc infert ꝙ possiderent ⁊ ꝙ deiecti fuerūt. secūdo psupposito ꝙ p hoc pbaret possessio ⁊ deiectio pp̄ter vicinitatē ⁊ possessionē nō tñ hoc fuit pbatū sed videbat probatū vt hic dicit tex. ⁊ 29 multa videntr q̄ nō sūt. ¶ † Tertio psupposito ꝙ fuisset probata possessio ⁊ deiectio: nō tñ fuit probatū ꝙ epūs mādasset vel ratū habuisset vel quod spoliasset. Nec obst. si dicat ꝙ ex quo sua familia fecit psumendū est qd mādato suo fecerit ex quo reperit res inuasa penes dñm. ar. iuriū allegatorū i gl. qr ista psumptio nō videtur sufficiens ad obtinendū i stricto iudicio ar. de pba. i pñtia. ⁊ maxime hec presumptio nō videtur sufficere i psonā epi qr tanq; diocesanus vr possidere oīa sita i diocesi: maxime cū nō p ret ꝙ ex facto familie res inuasa peruenerit ad epm: itē psupposito ꝙ res ex facto familie puenit ad epm nō tñ cōpetit directū interdictū vñ vi: ȝ tñ vtile sm Inn. qd no. ex quo habes quod si res violēter subtracta p familiam alicuiꝰ peruenit ex facto familie ad dñm competit cōtra dominū vtile interdictū vñ vi: nō aūt directū qr directū nō 2petit nisi in casibꝰ hic in tex. expssis: sed isti pposuerūt directū iterdictū. ȝ eñ nō cogerent exprimere nomē actionis vt in. c. dilecti. de iu. tñ si spōte pposuerūt ineptā preiudicat eis, vt in. c. examinata. de iu. ⁊ sm istū itellectū succubuerūt isti propter ineptitudinem in qualitate actiōis. itē sȝ Inn. poterat dici ꝙ nec directū nec vtile interdictū habebat hic locum ex alio capite nō eñ hȝ locū tale interdictū nisi cū quis expellit de pos. vel reuertens nō admittit: ⁊ tñ aliꝰ sit etiā

in possessione qui venire aliū phibet. ff. de vi ⁊ vi ar. l. idem est. §. si quis autē. ⁊ l. j. §. idem labeo. sed hic hospitalarij possessionē amiserūt solo aio nec fuerūt expulsi vt satis colligit ex lrā: vñ psupposito qȝ prius possedissent non tñ interuenit vis expulsiua pp ineptitudinē in substātia actionis potuerūt isti succūbere: qr presupposito ꝙ pbassent possessionē tñ 2 epm q nō spoliauit nec mādauit ⁊c. nō 2petebat interdictū vñ vi: ȝ debebāt agere cōdōne ex canone reītegrāda, vel. c. sepe. j. e. i hac tñ cōdictiōe. c. sepe. opȝ pbare ꝙ scienter epūs successerat in vitium de quo dicēdū est vt dr i. c. sepe. ex his habes clare intellectū huius. c. ⁊ multiplicē 30 cām decidēdi. ¶ † Vlterius expediendo hāc gl. op. vr eñ ꝙ hic non habebat locū appellatio qr a b snia lata sup possessorio nō appellat[b] propter modicitatē piudicij cū speret postea snia sup pprietate q̄ absorbet possessoriū. ad hoc. l. vna. C. si de momē. pos. sol. hec gl. dupl'r. primo ꝙ aliud secūdū leges: vt in 2rio. aliud sm canones vt hic. scdo quod ll. 2rie in gl. allegate intelligunt in pos. adipiscenda in legatario ⁊ creditore: in legatario vt si iudex mādet legatario quod heredi volenti detrahere fal. restituat rē legatā: si legatarius appellat non audit in creditore vt si creditor p hypothecariam petit pignꝰ ⁊ iudex pcepit debitori vt restituat si appellat nō audit: agitur eñ de modico piudicio qr soluta pecunia tenet creditor restituere pignꝰ ⁊ sic est in possessiōe momētanea saltē habitu. Aduerte aut queris de iure ciuili ⁊ dicēdum est quod appellari nō pōt siue agatur interdicto recuperāde siue adipiscende vt satis pbat in. l. vna. all. i gl. ⁊ hoc tenēt ibi gl. ⁊ bar. ⁊ arch. ij. q. vi. sunt quorū. ver. de possessore. quod limitat no. Bart. in. l. ij. C. quor ap. nō reci. qd per sniam latā in pos. non generatur piudicium tale qd nō possit alio remedio reparari: als poterat appellari: vt puta si nō erat consultum possessori nisi per retentionem. l. q exceptionē. ff. de cōdi. ideb. ⁊ vide in. d. l. ij. bonas limitationes. ad. d. l. vnicā. Et inter cetera dicit singulariter attentari posse vt semper possit appellari: sed p appellationē nō impedit executio sententie ⁊ hoc videtur velle tex. in. d. l. vnica. simile in appellatiōe q̄ interponit ab executiōe. l. ab executione. C. q. ap. nō reci. ⁊ placet mihi iste intellectꝰ vt minus quā fieri possit recedat a dispositione iuris canonici: ⁊ sic alias cōsului de facto. Item vac let[c] oīno appellatio sm bar. qñ ille q agit possessorio succubuit: qr forte nō habuit aliud remediū ad recuperandā possessionem ⁊ sic tractat de suo graui piudicio. Aut q̄ris de iure canonico: ⁊ Archi. i loco antedicto tenet idē qd mouet qr illa. l. vnica est canonizata i loco palle. ergo hȝ vi legis. Itē qr vti debemꝰ lege ciuili vbi nō repit 2trariū de iure canonico: sed nullibi reperitur sm eum ꝙ possit appellari a snia lata super possessorio. Ad hoc. c. nitit multis modis rñdere: ⁊ inter cetera dicit ꝙ hic fuit actum petitorio ⁊ possessorio: ȝ cōis opi. est in 2riū vt appelletur de iure canonico tenet Arch. in. d. §. sunt quor. ⁊ multi doc. ibi vt refert Arch. ⁊ Jo. an. hic ⁊ Cal. ⁊ oēs cōiter sequentes: ⁊ sm Joā. and. vr expssum in cle. vnica. de seq. pos. ⁊ fru. ⁊ sic cessat opi. ⁊ motiuū Archi. ⁊ ȝ hec cā fuisset cōmissa sup vtroq;, tñ vt. s. dixi. tñ fuit intentatū possessoriu ⁊ sup eo pnuntiatum. Itē facit qr de iure canonico pōt appellari ita in minimis causis sicut in maioribꝰ vt in. c. de appellationibꝰ. de ap. nec puto vtilem pūsionem legalē: qr ȝ certo respectu non possessoria videat modici piudicij: non alio respectu pōt esse maximi piudicij: vt qr nō psit haberi pbationes sup pprietate. tūc eñ ex possessionis defectu pdit dñiū i effectu vt in. c. sepe. j. eo. Itē qr magnū est possessionis cōmodū. cū data paritate pbationum absoluatur possessor. de pba. c. ex lris. ⁊ insti. de interdi. §. cōmodū. Hāc partē qd possit appellari tȝ Fed. suo 2sil. lxxvij. ⁊ Pau. in cle. j. d seque. palleg. Et vide Jo. an. in addi. Spe. in titu. de ap. §. ij. super versi. 31 sexto. ⁊ seq. ¶ † Nunqd autem appellari possit[d] a d sentētia missionis ex primo vel scdo decreto. vide

cre. nō infert magnū piudiciū ex q̄ pte 2parente ⁊ purgata 2tumacia vel pstita cautione pōt reuocari ⁊ talis reuocatio potiꝰ vr depēdere a pte q̄ a iudice vt i locis pal leg. ȝ a scdo decreto quāuis forsan posset dici snia interlocutoria tñ si iniuste emanauit qr ex illo pat magnū piudiciū pti pōt ab eo appellari ⁊ iudex etiaȝ illud pōt reuocare vt p Inn. i. c. dilecto. d vbo. sig. ⁊ habet p bal. i. l. nō videt. la. j. ff. d iudi. ⁊ p Ro. i suis sing. i vbo decretū. i vs. q̄ro vtrū. ⁊ id dicebat Bal. i l. si pacto q̄ penā. i. j col. C. de pact. ꝙ iudex nō dȝ dare sm decr. festinā ter qr est magni piudicij. ⁊ idem voluit ipse i. l. ignorare. C. de re milit. ⁊ p hoc facit ꝙ voluit glo. i. l. ij. ff. si qs ius dicē. non obtem. quod nō dat sȝ decre. ppt grauitatē piudicij nisi pcedat trina citatio, ⁊ vid p bar. i. l. si finita. in §. iulianꝰ i. vij. co. ff. de damno ifec.

a Anto. Franc. ¶ Pro sñia. Dicas ꝙ ꝓ sñia in dubio presumitur vt in. l. herenius. in. §. caia. ff. de euict. ⁊ in. l. libell⁹. ff. de pac. do. ⁊ in. l. ab ea pte. ff. de ꝓba. ⁊ plene ꝑ Inno. in. c. bone. el. i. in glo. in ṽbo p̄sumit. de ele. ꝙ verũ est etiã si sñia ꝓbet per testes nisi ꝯriũ ꝓbaret vt ꝑ Andr. sicu. in. c. sicut. in. i. col. de ele. ⁊ per do. de ro. in decisi. ccciiii. incip. si petat. in nouis deci. ⁊ ꝑ alex. cõsi. xxii. in. ii. pte consi. ⁊ hoc intellige verũ qñ transiuit in rem iudic. ꝯm Bal. in. l. i. in ii. col. C. de ꝓhib. seque. pec. ⁊ facit lex. i. l. i. ff. ad turpil. quoniam per appellationẽ suspenduntur vires sñie. ⁊ hoc etiã intellige verum nisi appellatione pendente iustificetur ipsa sñia ꝯm gl. in verbo locupletẽ. ⁊ ibi per Bal. in l. i. i. i. col. C. si aduer. credi. ⁊ in. l. si preses. in. 4. qõ. C. quõ ⁊ qñ iu. ⁊ vid plene ꝑ Alexã. in l. sciendum. ff. de verb. sig. ⁊ vide ꝑ Spec. in tit. de excẽ. in. §. nunc videndũ. in ver. qd de appellato. adde tñ ꝙ pro sñia lata in cã matrimoniali quãuis nõ transeat in rẽ iudi. vt in. c. fator. ⁊ in. c. consanguinei. de re iudic. tñ ꝓ illa p̄sumit ꝯm Hosti. ibi: ⁊ ideo dicit Joan. an. in d. iuribus ꝙ qui allegat iniustitiã sentẽtie late in cã mr̃imoniali semper debet illã probare. de qua materia plene per Joan. de imol. et Alex. in d. l. sciendum. de verb. ob. Sebasti. Sapia.

b ¶ Commutatio. Ex hoc colligit not. cautela eximẽdi ꝯdẽnatũ q non põt soluere ꝯdẽnationẽ ⁊ tradit Bart. verõñ. in cautela. xvi. et ang. are. in. §. penales col. viii. insti. de act. ⁊ Jas. i l. si qs id qõ. colũ. vi. v. scdo collige regulã oblate de elec. qñ procedat regula qui nõ habet in ere luat in corpore.

c ¶ Corporalem. Adde an tunc si venit ad pinguiorẽ fortunã teneatur ro. sing. suis. so. i. i. ii. col. in fin.

Jo. an. in Spec. de primo ⁊ scdo decre. §. i. in pnci. vbi dicit ꝙ de iure canonico appellari põt nisi cõtumacia in nõ veniendo ipediat: vt in cle. si añ. de do. ⁊ ꝯtu. si aũt non est verus cõtumax vel fuit cõtumax in nõ cauendo tũc appellare poterit: vt. l. creditor. §. iussus. ff. de ap. ⁊ hoc satis placet. satis enim ex hoc grauari posset: ⁊ q: vt. s. dixi etiã ꝓ modico grauamine appellat de iure canonico: de iure vero ciuili tenet ꝯtũ. Dy. in tractatu missionis qõ a missione ex primo decreto non appellat q: est interlocutoria: ⁊ q: nõ absorbet ius alteri⁹: q: veniens postmodum recuperat possessionẽ: vt in. c. qm̃. §. in aliis. vt lit. non conte. ⁊ in aut. ei qui iurat. C. de bo. aut. iud. pos. In possessione aũt ex scdo decreto potest appellari q: dato qõ sit interlocutoria absorbet tamẽ ius alterius. ff. de ap. nõ reci. l. ii. ⁊ dicit dictũ Dyni seruandũ in foro ciuili: ⁊ cũ dicto Jo. an. trãsit simpliciter hic do. Ant. Sed tu limita hec oĩa vt eleganter no. Bart. in. l. ante sñiam. ff. de app. non reci. vbi dicit ꝙ de iure canonico indubie premissis casibus põt appellari: sed de iure ciuili debet limitari primuz dictum vt a p̄mo decreto nõ possit appellari nisi ius partis absorbeat non reparabile per sñiam diffinitiuam. Exemplũ qñ in primo decreto iudex adiudicat misso fructus medĩ tpis ꝙ potest qñq3 iuxta no. in. l. falcidi⁹. §. si. ff. ex qui. cau. in poss. ea. vt dixi in. c. qm̃ frequẽter. vt lit. non conte. Idẽ si passus missionem cõpareret ⁊ allegaret aliquã ꝓbabilem cãm propter quã non deberent restitui expense si iudex ꝓnũtiaret ipm̃ nõ audiẽdũ posset appellari eadẽ rõne qua. s. Idem si iudex mulctaret partem seu priuaret eam aliquo officio: q: nõ admisit missum vel prebuit resistẽtiã. ⁊ idem põt dici in consimilibus qñ tollit talis interlocutoria ius partis nõ reparabile per diffinitiuã: iuxta no. in. c. super eo. de ap. ⁊. l. si. ff. de app. nõ reci. Itẽ in quantũ. s. dixi qõ a missione ex. ii. decreto põt appellari q: absorbet ius partis nec põt reparari ꝑ diffinitiuã debet limitari qñ scdm̃ decretuz interpositum fuit ꝯ non latitantẽ quod qñq3 fieri põt iuxta ea que legunt ⁊ not. in. l. si finita. ff. de dãno infect. ⁊ per Innoc. in. c. dilecto. de ver. sig. secus si contra latitantem q: ille tunc tanq̄ verus contumax non audiretur appellans. de ap. cũ sit romana. ⁊. c. romana. eo. tit. libr. vi. ⁊. l. creditor. §. iussus. ff. de app. dicit tñ ꝙ si passus missionẽ negaret veram contumaciam ⁊ iudex eam assereret tunc poterit interponi appellatio ⁊ iudex ad quẽ illã recipiet ⁊ cognoscet an sit in vera cõtumacia vl̃ nõ iuxta. no. i. d. c. romana. iudex tamen a quo aliquo mõ non recipiet si sibi constet de vera cõtumacia. ¶ † Ultimo op. ⁊ videt ꝙ presumendũ sit ꝓ sententia[a] q: iudex motum sui animi potest ex multis informare. de renũ. in p̃ñtia. de elec. bone. cũ si. Glo. vlti. format ꝯtrarium sed non soluit. Vincẽ. dicit qõ omnia acta hic fuerunt exhibita nec fuerunt alia allegata: ⁊ ideo non presumitur nisi qõ inuenit scriptum: allegat simile. i. de re iudic. cum Bertoldus. dic clarius qõ vbi sñia non transiuit in rem iudicatam ⁊ pendet appellatio non presumitur pro sñia nec respectu iustitie: nec respectu ordinis iudiciarii: sed oportet ꝙ sñia iustificet ex prioribus ⁊ antiqs actis vel ex nouis vt hic ⁊ plene no. per doct. ⁊ maxime per Cal. in. c. quoniam contra. de proba. vbi vide: ⁊ in. d. c. in p̃ñtia. de renun. ⁊ vide qõ dicã in. c. cãm que. i. de re iud. si ṽo transiuit in rẽ iudicatam tunc presumitur ꝓ iustitia sñie. An aũt admittat probatio super defectu ordinis iudiciarii inferente nullitatem sententie: dic vt no. in locis preallega. ⁊ aliquid de materia per Inn. in. c. bone. de ele. ⁊ in. c. cũ in iure. de offi. dele. ⁊ plenissime dic vt no. in. d. c. qm̃ contra. ⁊ in c. in presentia. ⁊ hec sufficiant.

1 ¶ Inopia opposita a conuento impedit executionẽ sententie: etiam in interdicto possessorio.
2 Inopia differt solutionẽ in ciuilib⁹: s3 nõ in criminalib⁹. nã tũc succedit pena corporalis.
3 Spoliator si postea spoliet: non euitabit cõdemnationem q: ab initio fuit in culpa.
4 Episcopus nõ d3 soluere debita de redditibus epatus sui ⁊ an ad ea teneatur successor: vide nu. 5. vbi late.
6 Inopia seu paupertas an impediat executionẽ sñie vel ꝓcessum iudicii. Paupertas non excusat quẽ a litigando: s3 an respectu fideiussoris seu procuratoris.
7 Cessio bonorum non fit nisi per confitentem debitũ vel cõdemnatum. Cedere bonis potest etiam filiusfamilias qui nil habet in bonis.
8 Prelatus ⁊ miles nullo casu coguntur cedere in bonis.

1 Olim. ¶ † Dicit do. Anto. non summare Jo. an. hanc decretalẽ: ipse vero summat duob⁹ modis. p̄mo sic. Omnibus bonis spoliat⁹ non potest in ciuili cõueniri obstante exceptione spoliationis inopiã concludente. secundo sic. Qui non est soluẽdo ad restitutionẽ fructuũ nõ vrget: sed certe licet do. Anto. dicat Jo. an. non ponere summariũ: tñ in veritate ipse ponit s3 fuit deceptus ipse. d. Anto. Jo. an. in principio ponit casum l̃ralem ⁊ postea ponit summarium: summat aũt ipse sic. Violentus q non est soluendo ad restõnem fructuũ nõ vrget. prima summatio do. Anto. nõ est vera vt p3 ex infra dicẽdis: scda in idẽ incidit cum summario Jo. and. ⁊ licet sit vera in se: tñ nimis restringit terminos l̃re: ⁊ nõ comprehendendo mentẽ l̃re ⁊ verã lec. summo sic. Exceptio inopie de qua constat: a clerico opposita impedit executionẽ sñie etiã late in possessorio. h. d. prio ponit q̃relam. scdo prouidet. ibi: verũ Jo. an. ponit primo casum l̃ralem ꝯm Ab. per decre. ⁊ si necesse. de do. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ sic Rex legionen. contraxit matrimoniũ cũ filia regis castelle consanguinea sua: papa mãdauit epis regni vt monerẽt eũ ad dimittẽdã illam ⁊ si necesse esset vt eum compellerẽt: nemo fuit ausus facere hoc nisi oueten. ꝓpter qõ rex expulit eũ a suo epatu. papa mandauit zamoren. epo vt assignaret sibi ptem sue diocesis: vnde posset ꝯmode sustẽtari: demũ facta ꝯcordia zamoren. impetrauit l̃ras ꝓut dr̃ in principio. s. tam super restõne partis diocesis q̄ etiam fructuũ ꝑceptor. oueten. vidẽs se ex p̄cepto grauari ĩpetrauit l̃ras vt sequitur in litera. Host. vero alr̃ ponit. s. qõ prodigalitatis vitio oueten. infinitis debitis grauatus erat: vnde rex legionen. de mandato pape occupauit totum epatum assignatis sibi qnq3 milibus aureis donec essent debita soluta: sed quia illa pars sibi nõ sufficiebat occupauit partem epatus zamoren. quã condemnatus est restituere cũ fructibus: tamen papa mandat vt sequitur: ⁊ sic dicit se audiuisse a quodã suo socio hispano. d. Ant. ponit casum ꝙ cũ oueten. occupasset partem epatus zamoren. ⁊ inde fructus percepisset ⁊ demũ fuit spoliatus toto epatu oueten. post hoc ad petitionem zamoren. datus fuit delegatus q cõpelleret oueten. ad restitutionem partis zamoren. dioce. cum fructibus ⁊ sic fuit condemnatus: sed cum super executione fructuum conueniretur: opponebat se spoliatum ⁊ non habere vnde satisfaceret: ipsi vero legati eum compellebãt: ipse vero habuit recursum ad papam qui scribit vt habetur in litera: ⁊ ista positio satis placet secundum vnũ intellectum: sed alius intellectus est qui colligit ex gloss. quod iste oueten. fuit spoliatus illa parte diocesis qua alium spoliauerat: sed non est vis in iure qualiter intelligatur: vt. i. subiiciam. ¶ Not. primo procedere libellum in possessorio si concludit rem restitui: l3 non referat se ad possessionem concor. s. c. proxi. sed intelligi debet ꝙ petatur rei restitutio. s. respectu possessionis quo possessorio tantum actum est. 2 ¶ † Nota scdo ꝙ ꝓpter impotentiam debitoris in non soluendo actio redditur inefficax in effectu ⁊ differtur effectus donec debitor fuerit soluendo. concor. l. ne is. ff. de dolo. quod intellige qñ agit ciuiliter ad commodum priuatum secus si crialiter ad vindictam: nam tũc si nõ est reus soluendo fit cõmutatio[b] in penam corporalem[c] vt. l. si. ff. de in ius vo. no. in. c. odoardus. de sol. ⁊. xv. q. vi. c. i. alia non pũt colligi quia veniunt. i. latius examinanda cũ intellectu. c. 3 ¶ † Op. videtur enim ꝙ dispõ hui⁹. c. nullo casu posset ꝓcedere: aut eñ intelligitur ꝙ iste oueten. fuit spoliatus illa eadẽ parte diocesis zamoren. qua aliũ spoliauerat ⁊ ꝑ hoc nõ debebat impediri cõuentio zamoren. ꝯtra eũ ꝑ legẽ cũ a te. ⁊. l. si me deieceris. ff. de vi ⁊ vi ar. vbi p3 ꝙ si primus spoliator spolietur non ꝑ hoc euitat ꝯdẽnationẽ ad estimationem etiã si sine culpa sua desineret possidere q: primo spoliando fuit in culpa. aut itelligitur ꝙ fuit spoliatus iste oueten. suo epatu et nihil impedit quominus teneatur restituere id qõ inuasit: non enim d3 puniri primus spoliatus ꝓpter spoliationem sui spoliatoris. nã spoliatio facta a tertio non ob. in ciuilibus vt in. c. freqnẽs. eo. tit. li. vi. Solue sic impediẽdo mentẽ gl. ꝙ intelligẽdo tex. ꝯm primũ modum debemus dicere ꝙ iste oueten. non erat soluendo etiã estimationẽ: iõ dicit litera ꝙ inanis est actio ⁊c. 4 ¶ † Et si diceres nonne iste habebat epatum suum. Rñdetur ꝙ ecclesia nõ d3 puniri ꝓpter factũ istius. xvi. q. i. si epm. quod bñ no. ⁊ de hoc. i. latius dicã. Si vero intelligat ꝯm aliũ modum vz ꝙ iste oueten. fuit spoliatus postmodum vel ante suo epatu tũc dic ꝙ iste oueten. ad primũ mãdatũ pape restituit illam partem diocesis: sed nũc iudices vigore primi mandati ꝯpellebãt eum ad restitutionẽ fructuum perceptorum

perceptorū:ꝫ nihil haberet vñ solueret cuꝫ ep̄atu suo iam fuerat spoliatus nec habebat alia bona: ideo papa mandat in hoc scđo mādato:vt iste nō ꝯpellat̃ ad restitutionē fructuum:nihil eñ dicitur de illa parte diocesis:supponendū est qđ ille restituerat:ꝛ sic potest intelligi finis glo. ꝛ per hoc habes gloss.clarā. Idem Innoc.qđ gl.hic.dicit enim ꝙ si haberet de proprio vñ posset satisfacere quod nō excusaret ex eo quod ab alio fuisset spoliat⁹.et eodē modo soluitur ꝟm Host.ꝙ dolus vel violentia illata oueteñ.non debet prodesse[a] nisi cōtra inferentem.hic enim non ponderatur dolus sed impotentia ꝛ inopia conuenti. Idem vincen.dicens quod iste oueteñ.esset soluendo compelleretur ad satisfaciēdum nec haberetur in eo ratione egeat: quia dignum est vt male meritus egestate laboraret.ff.depo.l.bona fides. ❡†Et ex hac decreta.dicit do.Anto.colligi euidenter ꝙ prelatus[b] pro debito psonali pōt satisfacere de fructibus ecclesie:[c] allegat de fideiuſ.c.peruenit.ꝛ possunt fructus capi in causam iudicati:vt ibi,ꝫ Archi.fateatur tenere cōtrariū.de rescrip.statutū.lib.vi.qđ ponit Jo.an.de offi.ord.presenti.eo.lib. Host.tñ hoc dictum qđ ponit per multos in.c.peruenit. p̄alleg.restringit in.c.veniēs.de transac.videlꝫ ꝙ intantum capiat̃ qđtum est illud ꝙ in suā sustentationē debebat cōuerti:sed ego dico istā decre.potius probare contrarium.aut enim intelligit̃ ꝟm primum modum videlꝫ ꝙ iste oueteñ.fuerat spoliatus eadem parte qua spoliauerat ꝛ tunc ista lr̃a apte probat contrariū:maxime iuncta glos.dum dicit vt expectetur donec iste fuerit institutus:qꝛ ꝟm glo.ecclesia non dꝫ puniri propter delictū p̄lati:et pro hoc intellectu facit glos.no.in.c.de mulcta.de p̄bē.in versic.de suis. Si vero intelligat̃ ꝟm aliū modū scꝫ quod fuerat spoliat⁹ suo ep̄atu ꝛ expectatur vt sibi fiat restitutio ad finem vt de illis fructibus possit satisfacere ȝamoreñ.tunc fieret prima fronte p illo dicto do.Ant.ꝛ alioꝝ.sed tenēdo contrarium dico ꝙ hic ideo satisfaciat de fructibus ep̄atus[d] qꝛ ex fructibus sui ep̄atus debebat viuere:vnde si vixit ex alienis debet postmodum satisfacere de suis.secus si contraxisset pro sua sustētatione debita teneretur eccl̄ia seu successor.iuxta not.in.c.j.de solu.ꝛ p Jo.an.in.c.presentium.de pig.nō probat ergo hec decre.ꝙ p debito contracto in vtilitateꝫ ad cōmodū prelati seu sui patrimonij vel pro suo delicto teneatur eccl̄ia.ꝛ hanc materiā late examino in.c.peruenit.de fide.ꝛ in repe.c.cū esses.de testi. ❡†Sed nunc aduerte quia intro ad difficultatem.c.nam.ȝ.cōclusi post glos.ꝛ doc.ꝙ iste ep̄s nō cōpellit̃ ad restitutionē propter inopiā qꝛ fuerat spoliat⁹ ꝛ non habebat vnde satisfaceret:an hec exceptio impotētie seu difficultatis impediat cōdictionē seu p̄cessum iudicij:an tātū executionē. quidā dicūt vt refert Joan.an.ꝙ impediat tātum executionē donec fuerit soluēdo cogitur tamen se defendere vsqꝫ ad finē iudicij:ꝛ hoc dicūt per hāc decre. Vin.dicit se non credere si taliter est spoliatus. Jo.an.dicit dicendum vt.j.e.frequens.lib vj. ꝛ facit ꝟm eū qđ not.in Spe.de peti.ꝛ pos.§.i.vñ. sed cū spoliatus.d.Ant.putat qđ si fatetur spoliationē nō differt̃ iudiciū:sed cōdemnabit̃ ꝛ differt̃ solū executio:idē si aliter notorio cōstat.si autē diffitetur tunc si tanta est eius inopia[e] qđ excludat facultatem etiam litigandi ꝛ defendēdi differtur iudiciuꝫ.l.si procuratorem.§.ignorātes.ff.man.ad idem qđ not.in.c.non iuste.de procura.ꝛ in.l.inuitus C.eo.si vero excludit facultatem se defendēdi fiet condemnatio:sed differtur executio ꝟm eum. Ego puto hoc dictum do.Anto.non esse verum[f] imo est contra tex.in d.c.frequens.vbi indistincte disponitur qđ spoliationis exceptio a tertio facta opponi in ciuilibus non potest ad differendū iudicium[g] quod debet intellig. etiam si fuerit spoliatus tota sua substātia:qđ aperte ibi colligitur per verba ibi sequentia vbi ponitur specialitas cum conuenitur quis criminaliter et tunc si est spoliatus a tertio tota substantia vel maiori parte possit eam exceptionem opponere quia nec nudi cōtendere ꝛc.et pondera illa verba nec nudi:et hoc fuit statutū propter grauissimuꝫ preiudiciū quod imminet in criminalibus. In ciuilibus ergo non habet locum illa exceptio spoliationis a tertio facta licet concludat nuditatem:ꝛ sic fortius nec alterius impotētie sine spoliatione:ꝛ pro hoc quod paupertas non excusat litigando.vide quod not. per glos.in ca.cum ab omni.de vi.ta ꝛ hone.cle.ꝛ in ca.statutum.§.insuper de rescrip.lib.vi.in gloss in versi.quasi ab alio.vnde text bo.in aut.de manda. prin.§.si tibi quoqꝫ. Ad istum text.respondeo dupliciter. Primo qđ loquitur in exceptione respectu executionis:non autem respectu processus seu diffinitionis:hoc videtur velle iste tex.dum mandat istum non debere cōpelli ad restitutionem fructuum ꝛc.nō eñ dicit ꝙ non cōpellatur respondere ꝛ suscipere in se iudicium:et pro hoc qđ notant Hostiē. Jo.mona.ꝛ Archidia.in preallega.ca.statutum. Secundo potest responderi et melius: vt ibi dicit Joan.and.ꝙ non loquitur de exceptione

❡Prodesse. Adde pro hoc qđ dicūt do.de Ro.deci.lxxxiij.hoc eo.tit. in antiquis.vbi dicūt ꝙ monachus qui dolose spoliauit aliquem beneficio non debet admitti ad cessionem bonorum.
Sebasti.Sapia.

❡Qđ prelatus. Vide ad hec not.per Feli.in.c.prelatorum.col.ij.vñ.nota ꝙ ille contra quem.de accu.vbi tāgit an p̄latus possit vendere bona ecclesie quando agit ȝ eum.

❡Fructibus ecclesie. adde quod Bal.cōs.lxxi.i.li. consuluit ꝙ ep̄s qui an ep̄atū iurauerat se soluturuꝫ si ad pinguiorē fortunam veniret ꝙ non tenet̃ soluere de fructibus episcopatus rationibus ꝺ quibus ibi per eum.

❡De fructibus ep̄atus.an pro debito psonali ipsi⁹ clerici possit capi reddit⁹.dic quod sic.tex.ē sing.in.c. peruenit.de fideiuſ. vbi loquit̃ de redditibus clerici habito respectu ad qualitateꝫ psone intelligitur ꝺ redditib⁹ ecclesiasticis scđo hoc decidit gloss.formalis in.l.stipēdia.C.de execu.rei iud.que dicit idē in p̄bendis clericorū.tertio hoc ꝺcidit ratio:miles seculi ꝛ miles celestis equiparant̃.glos.est in l.miles.ff.de re iudi.ꝛ in.l.milites. C.loca.ꝛ in.l.ij.§. ignominie cā.ff. de his qui not.in fa.ꝫ miles seculi tenet̃ p debito ꝺ stipendijs suis in subsidiū ita et clericus in subsidiuꝫ tantū. Itē hoc p bat iste tex.dum dicit qđ cōpellet̃ restituere fructus cum fuerit restitutus.ergo sequitur quod de fructib⁹ episcopatus tenetur:nec obst.cum dicit do.Abb.quod intelligitur quo ad fructus quibus vixit:qꝛ de fructibus de quibus debuit viuere soluet̃ ep̄o ȝamoreñ.qꝛ ista rn̄sio stringit istum text.ꝛ fuit dictū Hosti.in.c.veniens.de transact.qꝛ tūc fieret restitutio solū de illis fructibus quib⁹ ep̄s debuit viuere ꝟm iuris dispositionem:ꝫ iste text.dicit ꝙ fiet restitutio fructuū cum fuerit restitutus.ergo ꝛc.ꝛ pondera qꝛ in.c.grauis.ȝ.eo.dꝫ ꝙ tenet̃ de fructibus p̄ceptis:ꝛ qui percipi potuerūt.ꝛ per ꝯñs male loquit̃ cū dicit qđ satisfiet de fructibus quibus viuere debuit de ep̄atu ȝamoreñ.et ista est pura veritas qđ hic p̄bat̃ ꝙ pro debito ipsius ep̄i pñt capi redditus ep̄atus:sed de vno est mirādū qñ̄o fauet̃ delicto ep̄i spoliantis vt expectet̃ donec restituat.ꝛ Pe.de ancha.hic mirat̃ ꝛ dicit forte qꝛ fuit spoliatus ius indulget sibi p̄pter hoc:sed ob.d.l.cū a te.pondera forte ꝛ propter dignitatem pōtificalem cui iura deferunt vt.ca.quia pontificali.de offi.deleg.lib.vj.cum si. And.Barb.
Sebasti.Sapia.

❡Inopia. De priuilegijs paup̄tatis vide Felin.in c.si quis testium.in fi.j.de testi.ꝛ aliqua ponit Roma.in cōs.cccx.incip. vt clarior reddatur.in.j.col.cum multis allegatis per Marsilium.in.l.j. §.preterea.col.xix.ff.de questio.

❡Esse verū. An exceptio inopie excludat p̄cessum iudicij.tu vides qđ do.Abb.mordet do.Ant.qđ nullo mō impediat.p certo non bñ reprehēdit eū ꝛ cōsidera qꝛ iura allegata per Abbatē loquūtur de paupere: sed do.Ant.loquitur in eo qui est inops.ꝛ ita loquit̃.§.si ignorantes.vñ Archi.in.c.quo iure.viij.dist.dicit qđ pauper dicitur qui parū habet sed inops dꝛ qui nihil hꝫ.glo.in.c.cū ab omni.ꝛ in.d.§.insup.alle.per Abb. loquūtur in paupe qui cogitur litigare:ꝫ nos loqmur ꝺ eo qui est inops qui nihil hꝫ.quomō ergo poterit compelli litigare:si nihil habet ꝛ sic ex vno nō infert̃ ad reliquū.item hoc tenet gl.hic exp̄sse q̄ dicit ꝙ non pōt agere ȝ eū qui nō est soluendo.ꝫ exceptio iopie euertit iudiciū.ꝛ ideo Bal.in.l.ij.§.si qs in iudicio.ff.si qs cau.dixit se liberasse quendā a pena furcarū qui p pter paupertateꝫ nō appellauerat vīđ que remisi ad Bal.in.l.acceptā C.de vsur.ꝛ sic nō est veru dicere qđ d.§.si ignorātes. habet locum in fideiussore non reo item hoc suadet equitas quia periclitatur causa sua propter inopiam. And.Barb.

Zacharias.

❡Adde p̄dictis Guil.de cu.in.l.p̄cepimus.§.super has.et ibi remiss. ad saturitatem in apostil.Celsi.ff.ꝺ appel. Innoc. in c.dilationem.vbi etiam dicit se eua sisse vnuꝫ a furcis qui p̄pter paupertatem nō poterat appellationem p sequi. Frā.de cre. sing.suo.cxxi.incipiē.statuto cauet̃ qđ appellans vbi refert do. Bal. liberasse a furcis.et est Prouerb.do. Anto.hic alleg.ꝛ omnino p Mat. singul.suo vlti.et ibi remis.ad nauseam vsqꝫ.
Anto.Fran.

❡An paup̄tas excuset ab appellando seu a p̄secutione appellationis ita qđ appellanti pauperi nō currant fatalia.vltra Bal.in.l.acceptam. C.de vsu.hic alleg.vide glo.ij.in.l. res.in.§.super his vero.in verbo inopia.C.de app.ꝛ glos.fina.in.l.minoribus.C.de his quibus vt indig.ꝛ vide Inno.in.c.ex ratione.de appel. et Bal.in.l.ij.in.§.si quis.in v.ti.colum.ff.si quis cau.vbi dicit qđ semel euasit quedam a pena furcarū qui cū appellasset a sententia cōtra eum lata iuxta.l.non tantū.ff.de appel.non potuit prosequi appellationem propter paupertatē:vt ibi.ꝛ hoc sequitur Alexā.de imo.ꝛ idem Alex. in.l.si procuratorē.in.§.si ignorātes.ff.māda.ꝛ vide Bal.in.l.illicitas.in §.veritas.de offic.presi.ꝛ vide etiam per do.Abba.in.c.ex ratione.in.ij. col.j.de appella.ꝛ vide Bal.in.l.fi.C.de cōdi.infer.ꝛ pro hoc facit:quia paupertas excusat etiam in foro anime.ꝛ vt etiā excōmunicatus absoluatur non facta satisfactione propter paupertatem.vt in.c.a nobis.de sen.excom.ꝛ in cle.j.§.verum.ꝛ ibi per do.Cardi.in cle.ij.vbi per gloss.ꝛ do.Cardi.de hereticis.

❡Differendū iudiciū. Pondera tex.in.l.si te bonis.C.de iure deliber. vbi spoliatus a tertio oibus bonis non pōt excipere cōtra creditores. et ideo exigi pōt. Bar.ibi dicit in cōtrariū est tex.in.c.j.de restit.spolia. Raphael ibi dicit ꝙ ille tex.loquit̃ in cā criminali.ergo in cā ciuili spoliatus oibus bonis a tertio nō pōt opponere.tu pondera qꝛ principiū illius tex.debet intelligi qñ spoliatus nō est oibus bonis vel maiori parte.istud sentit Bar.inquantū dicit contrariū est de iure canoni.pōdera bene si potest dici ꝙ ibi habebat alia bona. And.Barba.

a ¶ Propter inopiã.⁊ pondera q: d. Pe. h mirat̃ ꝑ gaudio d isto ꝑui legio inopie:q: ex delicto suo venit ad impotentiam ⁊ relinquit cogitandum.ego pondero ꝑmo gl.in.c. q̃ in ecclesiarũ.de ꝯstit.q̃ dicit non parcenduʒ illi qui culpa sua icidit in egestateʒ.scdo adduco Cy.in.l.de. ff.de iure do.ꝯ illũ q sua culpa venit ad inopiã.tertio qd voluit glo. in.c.sacrorũ canonũ.ij.q.ij. Bal.in aut.ꝯ rogat⁹.C. ad trebel. Bar.in l.etiam.§.lʒ.ff.sol. mat.⁊ vide q̃ dixi in.d.c.q̃ in eccliarum.vbi istũ text. nõ allegauit.⁊ dicit ꝙ hic nõ icidit culpa sua i egestatem ẜm vnã casus positionem secundo licet ꝯliquerit spoliãdo epm nõ tñ sua culpã deuenit i egestateʒ. And. Barb. Ant. Fran.

¶ An illi qui sua culpa deuenit ad inopiam et paupertatem debeat subueniri.dicas videñ.e.c Bald. in.l.q̃ fortuitis.in fi.C.de pign.acti. vbi ponit an quis excaset a casu fortuito qñ culpa ꝑcessit casum.⁊ alibi d i.l.si merces. i §.culpe.ff.loc.et i.l.si fideiussor.ff. mand.⁊ habet̃ p Bal.i l.falsas.in antepe.colũ.circa fi.C.de fur.vbi dicit q̃ culpa facit ipũtari dãnũ culposo de q̃ in regl'a dãnũ qd qs.de regul.iur.lib.vi.tñ dicas qd talis in opia etiã si ex culpa ꝑcedẽte supueniat h oparet̃ vt lʒ alr disponente lege vel statuto q nõ est soluendo d beat luere i corp⁹ tamen ꝓ minima pena pecuniaria quam pauper vel inops nõ põt soluere q̃ est iposita ꝓ leui delicto nõ dʒ paup luere in corp⁹ ⁊ pauptas

spoliationis.l.d de exceptione seu allegatione inopie.que põt allegari nõ solũ cũ puenit ex spoliatione sed etiam aliunde.puta ex incendio vel naufragio vel alluuione.non ergo repellit agentẽ litigãdo:sed allegat inopiã ne cõpellat̃ restituere qd nõ põt:⁊ in hoc ꝓprie loquit̃ hoc.c.nã hic fatebat̃ spoliationẽ:⁊ ẜm vnũ intellectũ satis l̃re ꝯgruentẽ facta fuerat restitutio q̃ ad immobilia occupat lʒ tñ petebat̃ dilatio respectu fructuum:vt satis innuit hec l̃ra.Nec ob.iura alleg.per.d.Ant.nam.§. si ignorantes.potius ꝓbat oppositũ.loquit̃ eñi in fideiussore cõdemnato qui non si appellat ꝑtextu pauptatis sibi nõ est imputandũ:dʒ tñ hoc denũtiare principali vt ipse si vult ꝓuocet:non ergo inopia impedit transitum in rẽ iudicatam nec excusat a litigando respectu principalis creditoris sed tantũ respectu fideiussoris cuius principaliter nõ interest.vnde lʒ hoc reperiat̃ statutum in fideiussore ad hoc vt habeat regressum ꝯ principalem non tñ reperit̃ statutũ in ipo ꝑncipali:⁊ sic videt̃ in eo secus.argu.de ꝑsump.nonne.⁊.l.cũ ꝑtor.s.de iud. Eodem modo põt respõderi ad not.in.l.inuitus. C.de procur.Et ad.d.c.nõ iniuste.s.eo.ti.loquuntur enim in procuratore qui excusatur propter inopiam[a] ab appellãdo[b] a sñia cõtra se lata: debet tamen hec denũtiare dño:vñ respectu dñi non fit illa distinctio.¶ † Et pro hoc facit.l.pe.ff.qui bo. ce.poss.vbi patet qd etiã ad cessionẽ bonorũ reus nõ admittit anteq̃ cõfiteat̃ debitũ seu ꝯdẽnetur. ad idem.l.cum ⁊ filij.C.eo.filiussa.qui nihil habet fuit cõdemnatus ⁊ admittitur volens cedere bonis ⁊ ex his habes verũ intellectũ.c.¶ † Et not. ex litera ⁊ ꝑdictis qd clericus ⁊ maxime prelatus non cõuenitur vltra q̃ facere possit nec tenetur cedere bonis:sicut nec miles.vt not.in.l.miles.ff.de re iudic.⁊ plene hunc articulũ prosequor in.c.ij.de pign.⁊ in.c.odoardus.de sol.qd procedit quando conuenitur non ex maleficio alias autem non habetur ratio ne egeat.vt.s.dixi.

1 ☞ Excõicatio lata ab epo in hoĩes vnius loci nõ ꝓbat possessionẽ epi in dicto loco:lʒ in aliquibus diebus fuerit obseruata.2.6.12.17.

3 Agens possessorio recuperãde dʒ ꝓbare possessionẽ ⁊ deiectionẽ,alias non obtinebit.

4 Possessoriũ incũbit pro iuribus incorporalibus.

5 Possessio presumitur penes illum qui probauit semel possedisse.

7 Uerba impropriantur ad saluãdã sententiã:dicta testium ⁊ alias depositiones.

8 In acquirẽda possessione requiritur animus acquirẽtis:⁊ etiam illius ꝯ quem acquiritur.12.

9 Obediens alicui an presumat̃ facere tã q̃ superiori an ex timore vel quomodo.

10 Excõicatio an inducat istum metum qui cadit in constantem virum.11.

Electio facta ꝑ metum quo casu est ipso iure nulla adeo ꝙ gesta per ita electũ sint nulla.

Excõicatio est maior pena q̃ sit in ecclesia.

13 Prescribẽs ius excõicãdi an interim possit excõicare.adeo ꝙ excõicatio teneat.19.

14 Possessio rerum incorporalium an perdatur sine animo.16.

15 Canonicus non admissus ad eligendum videtur priuatus possessione eligendi.

Subditi nõ obedientes superiori videntur ipsum spoliare quasi possessione iurisdictionis.

17 Intrusus in aliqua dignitate exercebit iura dignitatis excluso vero domino.

18 Actus excõicandi an possit prescribi.

Laicus non põt ꝑscribere possessiones audiendi confessiones nec animas absoluendi ⁊ similia.

1 Olim inter.¶ † Per excõmunicatiõis aliquibus diebus obseruantiam: in obseruantes nõ acquiritur iuris parochialis possessio.hoc dicit ẜm Joã.and.vel aliter summã quo ad intellectum.c.Per excõicationis probationem nõ probat̃ quasi possessio iurisdictionis lʒ aliquibus dieb⁹ fuerit obseruata.ideo petens restitutioneʒ hoc solo probato succũbit.prima pars decise ponit factũ ⁊ ꝓcessum.secunda diffinit ibi: nos attendẽtes.¶ Casus l̃ralis.Inter episcopuʒ Parisieñ.ex vna parte:⁊ quẽdã abbatem sue diocesis ex altera questio vertebatur sup possessione iuris parochialis vel quasi in parochia de mõte quo iure dicebat se eps spoliatum:vnde petebat restitui ad ius parochiale in predicta parochia cõtra dictum abbatẽ:ad probandã suam intentionẽ inducebat quãdam sñiam quã tulerat in populum dicte parochie ꝓpter quam aliquot diebus populus abstinuit a diuinis:volens per hec probare se fuisse in possessione iuris parochialis ipsius parochie.dñs Papa examinato negotio considerans qd ex eo solo qd ppl's dicte parochie timore sentẽtie dicti epi ꝑ aliquot dies abstinuit a diuinis nullam possessionem iuris parochialis fuerit assecutus.nec aliquo modo ꝓbauit qd eo tempore quo protulit sñiam ipsam possessionẽ iuris parochialis haberet in ppl'o dicte parochie vel prius etiaʒ habuisset:vnde restitutionẽ dicto epo adiudicare non potuit cum nõ ꝓbauerit se possedisse nec spoliatum fuisse.Ber.¶ Not.primo arg.ꝙ libellus ⁊ sñia super iuribus ecclesie sunt ipsi⁹ eccl'ie noĩe concipiendi.de quo plene dixi in.c.litere.de dilatio. ¶ Itẽ no.ꝙ de abbate dicit ꝙ agebat pro abbatia.de epo dicit ꝙ agebat noĩe ecclesie.Ex quo infertur qd idẽ est dicere seu agere ꝓ ecclesia vel nomine eccl'ie.¶ † Nota ⁊ tene semp mẽti qd lʒ eps fundet intẽtionẽ suam de cõmuni quo ad proprietatem sup ecclesijs sue diocesis:adeo vt eoipso qd non probatur ꝯrium debet ꝯ quẽcunq; obtinere iuxta ea que leguntur ⁊ not.in.c.cũ venerabilis.⁊ in.c.cum dilectus.de relig.do.de ꝑscrip.auditis.⁊ xvi.q.ij.omnes basilice.x.q.j.per totum.secus tñ est quo ad possessionẽ:vnde nõ presumit̃ possidere vel aliquando possedisse nisi ꝓbet:[c] vt hic singulariter probatur.⁊ pro hoc q: possessio consistit in facto.de conces.ꝑben.c.cũ nostris.possibile eñi est qd episcopatus illam ecclesiaʒ nunq̃ possederit a tpe sue fundationis.¶ † Et ex hoc ⁊ ex tex.no.ꝙ dñs non presumit̃ possidere:ideo succũbit in possessorio nisi probet possessionẽ ⁊ deiectionẽ:et hoc eadem rõne qua.s.qd bene nota.⁊ plene dixi.s.e. c.cum ad sedem.¶ † Nota iuncta gl.j.qd pro iuribus incorporalibus potest agi possessorio de quo in.l.j.§.hoc interdictũ.⁊.§.vnde vi interdictum.ff. de vi ⁊ vi arma.qd intellige vt not.in.c.querelam. de elect.¶ † Not.singulariter.ibi:vel prius etiam habuisset ac.qd intantum qui semel possidebat ꝑsumitur possidere qd hec presumptio sufficit ad obtinendum in possessorio recuperande:vt sic sufficiat probare possessionem de preterito ⁊ allegare eã existere tẽpore spoliationis ꝙ alibi nõ ita bñ probatur:⁊ vide qd plene dixi in.c.cum ad sedem. s.eo.¶ Not.ꝙ impossibile est probare spoliationem:si nõ probatur possessio:nam priuatio ꝑsupponit habitum.de despon.impube.ad dissoluendũ.xxij.q.ij.qd vero non formatum.l.decem.ff.de verbo.oblig.¶ † No.ꝙ per solum actũ excõicandi etiam probata obseruantia excõmunicationis non probat̃ possessio iurisdictionis.na si hoc sufficeret posset quis de facili acquirere hanc ptãtem excõicandi vel iurisdictionem exercẽdi.Qualiter aũt acquiratur.j.subijciam.¶ † Ultimo not.libellum ⁊ sñiam nõ vitiari[d] licet verba impropria ad subiectam materiam inferantur:colligitur hoc ex text.q: incorporalia nõ possident̃:sed quasi possident̃ vt in.c.cõquestus.⁊ qd ibi not.de fo.compe. ⁊ in.c.fin.de iudi.vbi est bo.tex.tam respectu proprietatis istorum iurium incorporaliũ q̃ respectu possessionis:⁊ tamen hic in libello ⁊ sñia pure allegabatur possessio in istis incorporalibus.concor. tex.j.eo.c.pisanis.⁊ in.c.cũ venissent.iuncta glo.j. de in integr.restitu.⁊ in.c.cũ olim.de cau.posses.et proprie.⁊ vide bo.tex.⁊ ibi de hoc per Barto.in.l. sed ⁊ si possessori.§.item si iurauero.ff.de iureiurã. vbi dicit idem dicendum in dictis testiũ qui quãq; improprie loquunt̃.Itẽ etiã dico in alijs dispositionibus et etiam contractibus vt verba impropria ẜm subiectã materiã intelligi debeant vt in.l. si vno.

excusat euʒ a tali pena corpali.ita Bal.i.l.q̃cunq;.in iij.col.C.de ser.fugiti.⁊ ibi etiã per alexã.⁊ h̃r per gl. fi.⁊ doc.i.c.reprehẽsibilis.de appell. adde tñ qd semp ille q culpam allegat dʒ illã ꝓbare iuxta ea q̃ h̃nr ꝑ gl.⁊ doc.i l.q̃ties. in.§.q dolo.ff.de ꝓba.qd est verũ siue allegat̃ culpa i committẽdo siue omittẽdo ẜm bal. in.c.j.de feud.sine culpa nõ amittendo in vsibus feu. qd tñ verũ intelligo nisi i his q̃ nõ solẽt cõmitti sine culpa vt incendiũ ⁊ furtũ i qb⁹ semper ꝑsumitur culpa nisi probet̃ abesse ꝑ eũ ꝯ quẽ ꝑsumit̃ ẜm Bal.in l.si creditrici.C.de pig.act.⁊ ꝑ Bar. in.l.si qs fundũ.i §.imperator.ff.locati. Sebasti. Sapia.

b ¶ Appellando. Nũquid aũt si ꝓcurator nõ appellauit a sñia lata ꝯ dñm ꝑꝑ paupertatem preiudicet dño:vide Bal.dicẽteʒ ꝙ nõ:in.c.j. colum.iij.s.vt li. non contest.

c ¶ Nisi ꝓbet.adde qd do.de Ro. deci.ccxix.in antiqs.dicunt qd vbi abbas vl' inferior ꝑlat⁹ dicit se turbari in iurib⁹ epatus et eps dicit se spoliatũ ꝙ ceteris paribus dʒ sñia pro epo mandari executioni interdicto vnde vi. Zacharias.

d ¶ Libellũ ⁊ sententiã nõ vitiari. adde Alex.in.l.j. ff.si ager vec.⁊ in l.sed si possessori. §.item si iurauerit.ff.de iureiurã. Pau.de ca.⁊ idẽ Alexã.in.l.cũ seruus.de condi.ob cãm.Bal.i.l.subtracto.vñ.ex hoc no.C.de fur.Moder.i aut.nouissima.C.de inoff.testa.⁊ Alex.consi. lxxvij.vol.iij.

si vno.⁊ qđ ibi no.ff.loc.¶ Oppo.multipliciter expediendo gl.ĥ.nam qui timore deuictus abstinet a possessione illam perdit.ff.de acqr.pos.l. possideri.§.si quis nũtiet.vbi dr ꝙ si qs nuntiat domũ latronibꝰ occupatam ⁊ dñs timore conterritus noluit accedere possessionē perdit.ad idem extra gl.potest adduci.§.qđ si seruus.in ea.l.vbi dr ꝙ si seruus vel inquilinus alij tradit possessionē dñs eam amittit:ergo idem dicēdum in casu nostro:obediendo em̄ sñie excõicationis videtur transtulisse possessionē abbatis in epm.⁊ abbatem eam amisisse qꝛ timore videt destitisse a possessione sua.ad idē ⁊ tertio adducit.c.ex ore.de his que fiunt a ma.par.ca.⁊ de capel.mona.dilectus.in quibus cauetur ꝙ si quis exhibet alicui reuerentiā seu obedientiā tanꝙ superiori videtur illũ approbasse in superiorē:ergo ⁊c.Ex ista gloss.ĥ.possunt colligi quatuor solutiones. Prima ꝙ predicta procedũt qñ quis facit aïo obediendi: secus si aïo deliberandi:qđ sibi magis expediat.¶ †Ex hac prima solutione no.ƀm Innocē.⁊ Host.ꝙ sicut in acquirēte possessionē iuris in personis est necessaria intētio acqrētis:sic etiam est necessaria intētio illius cõtra quē ius acquirit.⁊ idē dicunt in seruitutibus rerum acquirendis.s.ꝙ in eis requiritur intentio acquirentis seruitutē ⁊ illius sñr ꝯtra quem seruitus acquiritur ⁊ cui ꝑiudicat vel saltē eius sciētia vel patientia nihil pro eis allegāt.sed pro primo ꝙ in acquirēte requirit intētio ego allego tex. apertũ in.l.si.ff.queadmo.serui.amit.⁊ Innocen.plene.in.c.bone.de postula.prela.⁊ facit.c.vt nostrum.de offi.archi.pro secundo de intentione illius cõtra quem ius queritur.seu pertinentia seu scientia alleg.tex.in.l. ĥ.C.de serui.⁊ per Innocē.in.d.c.bone.⁊.c.conquerente.de offic.ordi.et in.c.dilectus.de capel.mona.⁊ hic.⁊ hoc in istis incorporalibus.nam in corporalibus non requiritur scientia dñi seu possessoris cum prescriptio etiam perficiatur contra ignorantem.vt.l.fina.C.de prescriptio.longi tēporis ⁊.in capi.vigilanti.j.de prescriptionibus.et ibi de hoc.dicam.

¶ †An autē debebat presumi in dubio ꝙ quis obediuerit aïo deliberādi seu ex timore an aïo obediēdi tanꝙ superiori.Ioā.⁊ Philip.dicunt ꝙ non:argu.in.d.c.ex ore.⁊.l.j.C.de repu.here.⁊ ideo dixerunt quidam vt refert Innocē.ꝙ necessaria est protestatio ꝙ non facit aïo obediendi seu deliberādi.sed huic opin.videt obstare hec decret.vbi nulla interuenit ꝓtestatio nec fuit presumptũ ꝙ hoc isti fecerint aïo obediendi.Sed ad saluationē ⁊ ad cõcordiam ꝑdictorũ quidā notabiliter hic distinxerunt vt referunt hic Innocen.⁊ Hosti.ꝙ aut obedientia consistit in faciendo vt qꝛ posuit manus infra manus in signum obediente.s.de maiori.⁊ obe.c.legabat.⁊.c.cũ in ecclesijs.vel quid simile.et tunc necessaria est protestatio.⁊ sic intelligat.c.ex ore.aut est in nõ faciēdo:tunc secus vt hic qđ bene no.pro hoc facit qꝛ in actu positiuo magis apparet intētio agentis ꝙ in negatiuo.abstinens enim ⁊ tacēs nõ debet haberi pro ꝯsentiente in suũ preiudiciũ qđ dici nõ potest in actu positiuo. Ad ꝑdicta faciũt no.in cle.j.de procura.iuncta.l.filiusfami.§.inuitus.ff.eo.titu. ⁊ in.c.cũ ecclesiā sutrina.de cau.pos.⁊ proprie.⁊ per Inno.in.c.in genesi.de elect.⁊ in regula,is qui tacet.de regu.iur.lib.vj.populus enim hic simpliciter abstinuit a diuinis et nullum actum positiuum fecit.vnde debemus presupponere ꝙ nõ fecit animo subijciendi:qđ est valde onerosum:⁊ in dubio nõ presumēdũ.vt.s.dixi. ¶ †Secũda principalis solu.glo.est ꝙ populus iste hoc facit ex timore ⁊ qui ex timore facit iā nõ dicitur facere.vt in regula qui ex timore.j.de reg.iur. Fecerunt enim ex timore excõmunicationis[a].Ex quo infert glos.ꝙ timore excõicationis equiparatur metui cadenti in cõstantem virum. Sed cõtra hanc sol.facit quia regulariter ea que fiunt per metũ tenent.licet rescindantur per actionē qđ metus causa.vt plene not.in.c.abbas.s.qđ met.causa.⁊ in.l. si mulier.ff.eo.sed saluando glo.posset dici qđ iste est vnus de casibus exceptis in quibus metus inducit actum ipso iure nullũ.argu.opti.in.l.ĥ. ff.de iudi.vbi dicit ꝙ iurisdictio ꝓrogatur vbi metus intercessit:⁊ sic videtur ꝙ in danda iurisdictione requirit liber consensus.⁊ pro hoc vide glos.nota.in.l.si mulier:ff.qđ metus cau.⁊ in.c.abbas.eo.titu. vbi gloss. dicit non tenere iurisdictionē per metũ extortam.per.d.l.ĥ.idem Bart. in tracta.de tyran.qui ponitur in.l.j.C.vt dig.ordi.ser. Per hoc infertur ꝙ si populus etiam habens alias potestatem eligendi rectorem seu dñm aliquē eligit per metũ seu impressionē nõ tenet electio ⁊ facta per illũ nõ valebũt:qđ bene no.⁊ firmat hoc Ber.in.d.l.j.⁊ facit.c.vbi periculum.§.ceterum.de elec.lib.vj.vbi dicit tex.no.cessat electio vbi amittitur potestas eligendi.ad id in qđ no.in.c.quas quis.de elec.⁊ in.c.licet. de elec.Inno.tamen videtur sentire contrarium in.d.c.qđ sicut.de elec. vbi dicit electionē factam per metũ vel impressionē tenere:ac etiā ordinationes electi:donec electio irritetur:sed tamē cõcorda prout dico in l.licet.prealleg.ꝙ aut cõpellũtur allegare vnũ ⁊ nõ tenet aut compelluntur eligere vnum de certo genere personarum:⁊ tenet donec cassetur.argu.c.cũ terra.de elec.iuncto.c.abbate.de verbo.sign.⁊ in.c.cũ dilectus.de cõsuetu.plene dico in.d.c.ꝫ.Sed aduerte ad id qđ gl.dicit excõicationē inferre iustum metum:nam contrarium not.in.c.cum dilectus . qđ metus cau.in ver.violentia.Ioā.an.concordat ibi,ꝙ aut quis iuste minatur excõmunicationem ⁊ nõ excusat.qꝛ culpa sua incidit in metũ.argu. in.l.mulier.ff.qđ metus causa.⁊ not.glos.in cap.abbas.eo.titu.aut iniuste:⁊ tunc excusatur:cum grauis pena sit inter hoïes,esse ⁊ hoïm carere commercio.vt.l.hi qui sanctam.C.de aposta.facit.c.sacro.de sentē.excõ. vide bonũ tex.in.c.corripiantur.xxiiij.q.iij.vbi dr ꝙ in dei ecclesia non

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Timore excõicationis.Qualis sit pena excõicationis declarat Feli.in.c.qualiter ⁊ qñ.ĥ.§.ad corrigēdos.col.pe.ver.vlterius tāgit.j.de accu.⁊ ibi ponit an sit pena capitalis.

b ¶ Excõicatione maior.Adde ꝙ metus excõicationis sit iustus metus Roma.consi.cclxix.

reperitur pena excõicatione maior:[b] et hāc distinctionē approbāt do.de Ro.deci.xl.aľs.xliij.⁊ facit glo.notabilis in.l.nec timorē.ff.qđ metus causa.qui dicit timorem infamie iuris inferre iustum metum.¶ †Et hoc intellige qđ quis nõ habet facile remediũ cõtra metũ excommunicatiõis vt puta propter potētiam ⁊ tyrannitatē minātis excõmunicationē nõ audet iste appellare vel aliter superiorē adire:aľs secus.tũc em̄ est sibi imputandũ quasi sibi nõ prouidit.arg.in.c.si.de elec.⁊.ff.de cõdi.⁊ demonstra.l.quibꝰ diebꝰ.in prin.⁊ in.l.qui potest facere vt possit.ff.de regu.iur.in.c.pastoralis. de off.or.§.preterea.¶ Tertia solu.principalis est qđ i hoc dubio tutius est abstinere:quasi dicat qđ populus non seruauit sñiam aïo obediendi ⁊ illũ in superiorem cognoscēdi:sed in dubio an sententia excõmunicationis teneat vel nõ tutius est abstinere.pro hoc qꝛ bonarum mentiũ est timere culpam vbi nõ est.v.dist.at eius vero.et no.in.c.ĥ.de obserua.ieiu.⁊ per hāc considerationem glo.dixerunt Innocen.⁊ Hosti.ꝙ si ex deuotione vel reuerentia ecclesiastici nerui obedissent ꝫ non aïo deliberādi nõ habuisset eps possessionem.xxiij.qđ.v. excõicatorũ.⁊ per hoc not.Hostiē.ꝙ qui timebat nõ habetur pro cõsentiente.l.si.C.de cõdi.indebi.

¶ †Quarta ⁊ vltima solu.gloss.est[c] ꝙ excõicatio nõ dat iurisdictionē nec per actũ excõicandi acquirit excõicās possessionē seu quasi iurisdictionē:qđ bene not.⁊ est ratio:quia vt.s.dixi ad acquirendā quasi possessionem in incorporalibus requiritur nedũ intētio volētis acquirere:sed patientia[d] seu consensus illius contra quem acquirit sed per mundũ actũ excõicandi nõ facto aliquo actu positiuo nõ apparet de patiētia alterius cũ potuerit illam obseruare aliqua ex causis predictis.¶ †An aũt data sola quasi possessione excõicandi vbi concurrunt requisita ad acquirendam talem possessionē teneat excõicatio ante prescriptionē cõpletā.vide oïno per Io.an.post alios in.c.auaritie.de electi. lib.vj.in nouella.⁊ per hoc habes solutiones glos. declaratas:verificatas:⁊ suppletas⁊c.¶ Sꝫ extra glo.Abb.⁊ Io.an.aliter soluant prima contraria nā respõdēt ad.§.si quis nũtiet.ꝙ procedat si dñs scit possessionē occupatā ⁊ non cõtradicit.ff.si ser. ven.l.et forte.aľs non preiudicat.ad hoc facit qđ not.in.c.olim.el.j.s.eo.Ad.§.qđ si seruus.rñdent. ꝙ sibi possidebat seruus vel colonꝰ:⁊ ideo possessionē in aliũ transferre potuit:sed hic parochiani nõ possidebant sed abbas qui erat superior vnde factũ illorũ nõ preiudicat prelato:quapropter dicit.Hos.ꝙ forte obtinuisset eps si egisset cõtra populum:sed abbas iste potuisset appellare.hec ratio nõ placet.d.Anto.ideo qꝛ nec seruus nec colonus possidet.vt.l.qđ seruus.⁊.ff.de acqui.pos.et.l. rei ꝯmo.ff.cõmo.ideo dicit ꝙ aliud in possessione incorporalium que transfertur ex sola patientia eius a quo pēdet ius ⁊ possessionē trāsferre.vt.d. l.quoties.ff.de serui.⁊ qđ not.in.c.cõquerēte.de offi.or.ego crederem idem dicendum in istis incorporalibus vbi ille qui possessionē traderet possedisset nomine absentis:qꝛ eadē esset ratio in corporalibus.facit quod no.in.l.si.C.de acqui.pos.et qđ no.in.d.c.olim.el.j.⁊ sic sustineri põt primũ dictũ docto.¶ †Nunc expediantur aliqua vtilia dicta Inno.q̄ solent quotidie allegari.vnde quero presupposito ꝙ eps fuisset in quasi possessione iurisdictiõis:qualr hāc possessionē potuisset ꝑdere:et de remedio retinēdi dicit hic Innocen.⁊ hoc iure

Ant Fran.

¶ An metus excõicationis dicatur iustus metꝰ ⁊ talis qui cadit in cõstantē virũ: qꝛ sñia excõicatiõis siue iusta siue iniusta sit,semꝑ est timenda:vt in.ca. sñia pastoris . xj. q.iij.et sic metus mortis corporalis est iustus metus etiam si mors nõ sit secuta vt in l.si quis fumo.§. pe.ff.ad legē aql. adde ꝙ vbi qs iuste timet ꝑiculum ꝑsone nõ tenetur qs credere saluocõductui neqꝫ de illo se ꝯfidere vt.l c.accedēs.el.ĥ. vt lit.nõ cõtest.quāto magis dꝫ dici iustus metus excommunicatiõis per quā excõicatione interficitur aïa.⁊ adde qđ an sit iustus vel iniustus metus relinquit arbitrio iudicis vt per Inn. in.ca.dilectus.de his q̄ vi metusve cā fiũt.⁊ in.l.inter positas.C.de trāsac.⁊ habetur per Bal.in.l.ĥ.et rubric.C.de his qui per me.indi . non appel.et in rubri. C.de rescin.ven.

b ¶ Excõicatione maior. põdera qꝛ imo videt ꝙ non sit iustus metꝰ timor excõicatiõis iuste per ea q̄ dico c.ab excõicato.de rescrip.vř ꝙ non cadit in constātē virũ.And.Barb.

c ¶ Glo.est.Uide textũ in.l.ĥ.C.de ingen.manu . vbi si peto manumitti a titio ñ videor cõfiteri titiũ dominũ.ita in ꝓposito si ego abstineo nõ videor ꝯfiteri excõicantē habere iurisdictionē. vide Bald.in.d.l. ĥ.⁊ in.l.absolutionem.C.de re iud. vbi dicit si peto absolui non videor fateri illum esse meum iudicem vel omnino.And.Barb.

d ✠Sebasti.Sapia. ¶ Patinetia.Uide Bar.in.l.j.§.deniqꝫ.ff.de aqua plu.ar.Ias.in.l.imperium.col.xij.ff.de iurisd.om.iudi.vbi tradit an in acquirēda iurisdictione requiratur scientia ⁊ patientia superioris.

a spoliaretur eps[a] in aliquo populo quãdo scit hoc ius qd possidebat per aliũ epm exerceri ⁊ populũ sñias illius seruare ⁊ in aliis obedire ⁊ non contradicebat sed patiebat etiã si faciat hoc: qꝛ non audet: nã tunc aio pusillanimi videt possessionem deseruisse ⁊ in alium trãstulisse. argu. ff. si ser. vend. l. ⁊ si forte. §. j. ⁊ ff. de pup. l. si ego. §. j. Si aũt eps q ius hꝫ nõ patit ppl'm ꝙtum in eo est alterius epi seruare sñiam sine pena, qꝛ punit ipsum ppl'm spũaliter excõicando: vel temporaliter bona ipsorum occupando vel ipsos mulctando vel ipsos capiendo vel alias qualitercũqꝫ pcedẽdo ita ꝙ bene videat habere animũ nõ dimittẽdi vel amittendi ipsam possessionem sed retinẽdi: talis non amittit possessionẽ q non nisi aio amittit. C. de acqr. pos. l. lꝫ. nec dꝛ talis iniuste agere qui hoc facit non impugnãdo sed defendendo se qd iura pmittũt. ff. de iusti. ⁊ iure. l. vt vim. ⁊ c. olim. š. eo. ⁊ sic nõ potest vel nõ audet aliud facere: consiliũ est ꝛm eũ ꝙ hoc publice ptestet. arg. vij. q. j. põtifices. ⁊ vide ad hoc quod legitur ⁊ no. in. c. pastoralis. de off. ord. §. fin. ⁊ j. de appel. si iustus metus. hec procedũt ꝛm eũ in iuribus incorporalib⁹ ⁊ aliud in corporalibus: quia bene amittit quis possessionem rei corporalis ꝙtumcunqꝫ impugnet ⁊ ꝙtũcũqꝫ excõicet occupantes: naꝫ eoipso ꝙ reuertẽs nõ admittit eã amittit etiã si suspicetur posse repelli. ff. de acquir. possess. l. clam possidere. §. fi. ⁊ l. si id quod. §. fi. e. ti. ⁊ sit rõ diuersitatis ꝛm eum qꝛ corporalia tenaci⁹ habentur propter qd difficilius pduntur. Ex quo sequit ꝙ difficilius retinentur. ff. pro socio. l. iij. ⁊ ibi qd nota. facit. de transla. prela. c. ij. in prin. ⁊ cũ hoc dicto In. trãseũt cõiter doc. Ex quib⁹ elicit ꝯclusio quod rerum incorporaliũ possessio non perditur sine aio.

15 ¶ †Sed cõtra hoc dictum Inn. primo ob. ꝙ ipse no. in. c. ij. de in integ. rest. vbi dicit quod si canonicus violenter expellit de capitulo vel veniens non admittit: priuat possessione eligẽdi. qd etiã videt probari in. c. cũ ecclesia sutrina. de causa pos. ⁊ vide ad idem qd ipse no. in. c. suborta. de re iudi. vbi dicit quod subditi nõ obediẽdo epo sꝫ alteri vident priuare euꝫ quasi possessione iurisdictionis. ⁊ pro hoc facit illud. c. ⁊ de offic. archi. c. fin. ⁊ c. dilectus. de capel. mona. ⁊ qd ibi not.

16 ¶ †Unde ꝙtum ad hunc articulũ sic distinguerẽ: ꝙ aut exercitiũ alicuius iuris incorporalis spectat ad plures simul ex tũc si aliquo excluso ꝙtũcũqꝫ renitẽte alij actũ exercẽt, exclusus pdit illi⁹ iuris possessionẽ. tex. videtur in. c. cũ ecclesia sutrina. prealle. facit ꝙ no. in. c. querelam. de elec. ⁊ per Inno. in. c. ij. de in integrũ restitu. si vero possessio spectat ad vnũ tantũ ⁊ tũc si competit respectu certe dignitatis seu certi loci eoipso quod expellitur a loco perdit possessioneꝫ.

17 ¶ †Ad hoc qd not. Inno. in. ij. ⁊ doct. in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. vbi dicit ꝙ si vnus est exclusus sua dignitate ⁊ alius intrusus: ille exercebit iura dignitatis[b] qui est in possessione ⁊ non ille qui fuit iniuste spoliatus vt etiam no. Inn. in. c. in literis. š. e. fallit in casu clemen. vnice. de fo. compe. ⁊ vide ibi gl. in ver. indulgẽdo. pro hoc puto ꝙ si eps velit ire ad exercendã iurisdictionem in certo castro vel certa parochia ⁊ nõ admittit per populũ ꝙ hoc ipso spolietur ꝙtũcunqꝫ nõ admittẽtes excõmunicet ex quo de ipsius excõmunicatione nõ curãt. pro hoc est bonus tex. in. c. fi. de iud. ⁊ c. suborta. de regul. iur. cum ibi not. per Innocẽ. in pnci. ant non expellit a dignitate loco vel cõpetit iurisdictio in persona nõ respectu certi loci ⁊ tunc si populus obedire nõ vult nec ipse temporaliter seu spũaliter eos vellet coercere pdit possessionem. ⁊ ad hoc palleg. c. suborta. si ṽo alteri obedit: ⁊ iste qui hꝫ iurisdictionẽ patit: perdit possessionem vt hic no. Inn. si vero nõ patit sed pcedit ad puniendos subditos ⁊ eius timore desistũt. tunc fateor ꝙ possessionẽ nõ perdit. argu. in. l. j. ⁊ fi. C. de serui. et hoc casu põt pcedere dictũ Innocẽ. hic. Si vero subditi nolunt illi oĩno obedire sed vilipẽdũt sentẽtias pprij epi. tũc puto ꝙ ꝙtũcunqꝫ iste resistat ꝙ perdat possessionẽ: licet aliũd sentiat Inn. hic. ⁊ per hoc facit prealle. c. cũ ecclesia sutrina. ⁊ c. fin. de iud. possessio enim plus dependet a facto ꝙ ab aio. sicut enim possessio ciuilis que aio tenetur perdit eo ipso ꝙ nõ admittitur: ita ⁊ ista possessio iuriũ incorporaliũ respectu certi subiecti. eo eñ ipso perdit ꝙ non potest in subiectũ illã exercere. alias eñ raro vel nunqꝫ talis possessio pderetur per violentiam: qd est cõtra. d. c. cũ ecclesia sutrina. ⁊ c. suborta. ⁊ multa similia. ⁊ facit tex. hic vbi ponderat ꝙ iste eps nõ pbauit possessionẽ. Item facit. d. c. olim. el. j. vbi põderat ꝙ possessio fuit illis tradita sub conditione ita ꝙ statim cũ sciuit vim vi duxit repellendũ. non sufficiebat ergo simplex cõtradictio nisi violẽtiaꝫ vi repulisset. Nec obst. iura que requirunt patiẽtiaꝫ in istis incorporalib⁹ qꝛ dico ex eo requiri quia possessio retinet solo aio nec potest cadere spoliatio nisi detur scientia: ⁊ idẽ est in possessione ciuili in re corporali. ꝙꝙ enim ignorãs pdat naturalem non tamẽ perdit ciuilẽ. vt in. ca. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqr. pos. lꝫ ex quo dat scientia ⁊ actus violẽtus sine resistentia perditur possessio: vt satis probat per. š. dicta. ⁊ hoc no. Si vero alienus eps excõicat parochianos alteri⁹ epi sed parochiani nõ seruãt sententiã suam nec proprius eps patitur: ⁊ tunc certũ est ꝛm Inno. ꝙ nullam possessionẽ alienus acquirit cũ tantũ possederit labia sua. idem si parochiani seruauerũt aliqd tẽpus per qd intellige. vt. š. dixi cum glo. Item scias ꝛm Inno. ꝙ etiã eo casu quo acqrit possessionẽ in excõicatos: per se tamẽ nullã possessionẽ acqrit in euitãtes istos excõicatos: qꝛ non seruant per hoc sententiã hois sed iuris pcipiẽtis excõicatos vitãdos. xj. q iij. c. cure. de treug. ⁊ pac. c. j.

18 ¶ †Sed nũc qro an in casib⁹ in quibus dixi per excõicationis sñiam acquiri quasi possessionem iurisdictionis pcedat hoc in quolibet excommunicato. Inno. hic dicit ꝙ si excommunicator[c] erat alias ordinarius ⁊ sic habebat potestatẽ excõicãdi alios procedant predicta. nec in hoc erit differẽtia inter excõicationẽ ⁊ alias sententias vt sicut per alias sñias acquirit hec possessio: ita per excommunicationem. facit de prescri. auditis. ⁊ c. cum olim Si vero excõmunicator predictã potestatẽ ordinariã non habet tunc aliud est dicendum in sñia excõmunicationis ꝙ in aliis sentẽtijs: qꝛ non posset talis excõmunicator acqrere potestatẽ excõmunicãdi cũ non sit habilis ad huiusmodi ius possidendũ: qꝛ hoc ius excõmunicandi non potest haberi vel possideri nisi ab his tantum qui hoc habẽt a deo vel eius vicario vel a iure. ⁊ de talib⁹ tantũ ⁊ nõ aliis dicit illud intelligendũ Matth. xv. Quodcũqꝫ ligaueris ⁊c. ⁊ illud eo. c. penul. Accipite spm̃scm̃ quorum remiseritis peccata remittunt eis ⁊c. nõ possunt ergo simplices clerici alios excõmunicando possessionẽ iuris acqrere: qꝛ nec possunt hic possidere sicut nec laicus possidere potest ius cõfessiones audiendi ⁊ aĩas absoluendi: qꝛ nõ competit nisi proprio sacerdoti. j. de penitẽ. ⁊ remis. oĩs. vel clericos iudicandi. de iud. c. ij. postea Inno. dicit melius dicendum ꝙ quilibet clericus põt prescribere ⁊ possidere ius excõmunicandi ⁊ alia iura spũalia, ꝙuis alias iurisdictioni ordinarie non presit: dũmodo sit persona in qua istud ius cadere põt. vt. j. de his que fiunt a ma. par. cap. c. que fiunt. sicut eñ ipse habet a iure potestatem excommunicandi. xxiij. q. iij. corripiatur. ⁊ xvj. q. ij. visis. ita possunt alij expresse hanc potestatẽ tradere. vt no. in. c. cum ab ecclesiarum. de offi. ordi. sic per episcoporum patiẽtiam ⁊ tacitum cõsensum clerici in quibus hoc ius cadere potest possessionẽ istius iuris acquirere possunt ⁊ prescribere dũmodo bonam fidem habeant. argu. in. d. c. quesiuit. ⁊ c. auditis. ⁊ c. cũ olim. ⁊ c. veniens. de prescrip. Hosti. remittit ad no. in. c. irrefragabili. §. excessus. de offic. ordi. de foro cõpe. c. cũ contingat. vbi de hoc varie opi. recitantur. mihi placet opi. quã ponit Ioan. an. in. c. auaritie. prealleg. quã dicit tenuisse quẽdam fratrem Ubertuꝫ disputando vt nomine proprio non sit illud ius seu hec possessio acqsibilis: hoc eñ cõpetit rõne dignitatis vt in authoritatibus superi⁹ alleg. sed noie dignitatis seu officij qd habet bene potest acquirere possessionem ⁊ prescribere dũmõ nõ careat bona fide vel tit.

19 ¶ †Et ideo si archidiaconus noie sui archidiaconatus excõmunicaret aliquos in quos de iure nõ habebat potestatẽ: ⁊ hoc fecit bona fide ⁊ titulo colorato ⁊ illi sciente episcopo ⁊ nõ contradicente seruauerunt sententiã animo obediendi acquisiuit archidiaconus possessioneꝫ excõmunicandi in illos ⁊ iurisdictionem exercẽdi: ⁊ tenebit huiusmodi sententia ratione possessionis lꝫ postea appareat ius superioritatis nõ habuisse in illos quia adhuc non prescripsit: secus autem in priori casu quãdo nomine proprio fecit vel erat in possessione mala fide licet nomine dignitatis vel officij. Ex his soluitur illa questio quã ponit hic Inno. videlicet si existens in possessione iuris: tamẽ superioritate carẽs: aliquem excommunicauit. eps vero proprius qui iuris proprietatem habebat etiam excõmunicauit cuius sententiã cõfirmauit superior: Quidam dicunt ꝙ potius debet attendere veritatem ꝙ possessionẽ: alij contra. Inno. vero se remitit ad no. in. c. in literis. de resti. spol. sed tu collige veram solutionem ex supradictis.

1 ☞ Spoliatus habet remediũ recuperãde aduersus illũ qui scienter recepit rem a spoliatore etiã si scientia postea interuenerit. 13. ⁊ etiaꝫ si per mille manus ierit. 5. ⁊ hoc seruatur in vtroqꝫ foro. 4. secus si ignoranter successit in vitiũ: qꝛ tunc tenetur ꝯdictione. c. reintegrãda. 12. potest tñ si vult iste spoliatus agere contra spoliatorem ⁊ nõ contra detinentẽ rem ⁊ vna actio non tollitur per aliam. 21.

2 Probatio dominij difficilis est: tamen quibus modis probetur. vide remissiue hic.

a ¶ Eps. vide bal. in. l. ij. C. de ser. pro isto dicto Inno. And. Barb. Zacharias.

b ¶ Exercebit iura dignitatis. Et valebit qd faciet vt per Archi. i. c. omne qd. vbi bo. tex. xxv. q. j. Inn. j. c. nihil. š. d elect. ⁊ Bal. in. l. pe. C. d pigno. act. ⁊ dꝛ intrusus q iuste detinet bñficiũ: ⁊ tenet ad fructuum resti. vt ple. p doc. in. c. cũ dilect⁹. j. d purga. cano.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Excõicator. vide Abb. in. c. qsiuit. j. de his q fiũt a pla. ⁊ Io. frã. balbũ in tracta. pscriptionũ in pma pte quinte ptis pncipalis. j. xj. q. circa. fi. v. octauo prescribi põt ptãs excommunicandi,

Jus canonicum seruatur vbiqȝ in his que concernunt animam.
Possessoriū recuperande datur etiā cōtra singularē successorem: sed se-
cus interdictum vnde vi.8.
Possessione perdita non perditur dominiū nec ecōtra: item posita posses
sione non ponitur dominium nec econtra.
Furtum cōmittit qui reperit rem alienam ⁊ eam non restituit.
Rescriptum impetratum contra violentū possessorem extēditur contra
successorem in vitium illius rei violenter possesse.
Spoliat⁹ agit contra spoliatorem etiā non possidentem: vel etiā ꝙ dolo
non desierit possidere q: semel fuit in culpa spoliando.21.
Condictio ex lege an sit actio vel officium iudicis.
Possidens aliquam rem vitiosam an presumatur scire vel ignorare vitiū
illius rei.
Spoliator hȝ remediū possessoriū cōtra spoliantem: sed nō contra tertiū
qui scienter rem illam accepit a secundo spoliatore.
Possessor male fidei spoliatus habet remedium istius decretalis.
Possessor bone fidei quo remedio tenetur restituere rem quam bona fi-
de habet priori possessori.
Nominare authorem suum in iudicio non potest male fidei possessor.
Diues abundans si non subuenit pauperi indigenti peccat.
Spoliatus potest agere tam contra spoliantē ꝙ contra tertium possiden
tem: nec electione sibi preiudicat.

SEpe. ¶ † Spoliatus restitutionē petit ab illo qui scien
ter rem a spoliatore recepit.h.d.ꝭm Jo.an.vel ad
idem summa sic. Recipiens scienter rem inuasam a spoliatore
tenet eā spoliato restituere lȝ non probet dominiū.primo po-
nit factū corrigendū, scdo corrigit ibi: vnde. ¶ Casus lr̄alis. In iure ciui-
li cauetur, ꝙ bn̄ficiū restitutionis contra spoliatorē tantū datur, vnde cō
tingit aliqn̄ ꝙ spoliator trāsfert in aliā rem illā qua alium spoliauit.et sic
spoliatus nō pōt petere restitutionē ꝯ possessorē q vi non spoliauit.vnde
opȝ ipsum intentare ꝯ possessorē iudicium ꝓprietatis sed ꝑpter difficul-
tatē probationū misso cōmodo possessionis spoliatus amittit proprieta
tē. Propter qḋ statuit ꝯciliū vt nō obstante iuris ciuilis rigore si aliquis
decetero scienter rem talē receperit cū spoliatori succedat in vitiū contra
hmōi possessorē succurrat spoliato per beneficium restitutionis: quia nō
multum interest quo ad periculum aīe iniuste detinere aut euadere alie-
num. Ber. ¶ † No.j.ꝙ effectus dn̄ij est ipsa possessio ⁊ eius commodum.
vnde amittens possessionē videt in effectu amisisse dn̄ium. ⁊ hec est mens
huius litere: ibi, amittit effectū ⁊c. quasi dicat ꝙ cū nō succurreretur spo
liato cōtra successorē vitiosum probata possessione ⁊ deiectione propter
difficultatē probandi dn̄iū perdebat spoliatus dn̄ium in effectu perdita
s. possessione. ¶ † Et ex hoc ⁊ ex tex. scdo no. qḋ difficile est probare dn̄iū
⁊ de modis probandi, vide qḋ no.in.l.cum res.C.de proba.vbi per glo.⁊
Cy.⁊ per Bart.in.l.rē q̄ nobis.ff.de acq.pos.in Spe.in ti.de ac.et peti.§.
sequitur.ver.sinaūt. ¶ † No.hic ar.in cōcernentib⁹ piculū aīe[a] dispositio
iuris canonici prefert dispositioni legali.pro hoc vide glo.in regula pos-
sessor.lib.vj.facit aut.vt clerici apud proprios epos.per qḋ putat hic do.
Anto.ꝙ etiam inter laicos huius.c.dispositio seruanda est: qḋ satis pla-
cet.videt em̄ hic papa voluisse ꝓuidere vltra dispositionem iuris ciuilis
rōne peccati: fundat enim se super pctō: ergo constitutio seruanda est in
foro ciuili etiam inter laicos: vt no.in dicta regula possessor. ¶ † Not.hic
casum in quo ius agendi personale in rem tamen scriptū sequit successo-
rem singularem: ⁊ hoc fit rōne pcti quo se inuoluit recipiēdo reȝ vitiosam
scienter vt subueniat oppresso ⁊ spoliato. ⁊ ī hoc ꝯdictio huius.c.excedit
interdictum vnde vi.illud enim non cōpetit contra successorē singularem
sed vniuersalē, vt legitur ⁊ not.in.c.significauerunt.de testib. ¶ † Not.qḋ
lȝ quis perdit possessionē nō tn̄ per hoc perdit dn̄ium: sed in effectu illud
perdit qn̄ non valet ꝓbare ipm̄ dn̄iū.idē econtra ꝑdito dn̄io nō per hoc
perdit possessio.vt.l.si quis vi.§.differentia.ff.de acquirē.posses.sunt enim
iura separata.vnde vno perdito non perdit reliquum: nec vno posito po
nitur aliud.vt.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqrē.pos. ¶ † Ultimo not.
contra detinentes alienū sine inuasione: tenentur em̄ quo ad deum paulo
minus ꝙ̄ si inuasissent.hinc est ꝙ reperiens rem alterius ⁊ nō restituens
tenetur furti sicut si ab alio subtraxisset.l.falsus.§.qui alienū.ff.de furtis.
xiiij.q.v.si quid inuenisti.⁊ not.in.c.q: frustra.de vsur. ¶ Opp.contra tex.
in princip.in eo quod dicit spoliato non subueniri per restitutionis bene
ficium ꝯtra successorē vitiosum.videt em̄ ꝙ talis habet duo remedia pos-
sessoria: potest enim agere iudicis officio.ar.in.c.quia.v.de iudi.⁊.c.bone
de app.secundo potest agere cōdictione.c.reintegrāda.iij.q.j.cōtra quēli
bet possessorem etiā non vitiosum vt ibi.potest etiā addi per tertiū reme
dium.s.actione de dolo, q̄ dat solū contra dolum faciētē, sicut fecit iste q
dolo ⁊ scienter rem inuasam recepit a spoliatore vt non posset ab alio reȝ
suam consequi.argu.in.l.j.ff.de dolo.hec contraria sentit gloss.j.que facit
mentionem etiam de actione qḋ metus causa.sed satis impertinēter quo
ad materiam nostram. ¶ † Sed pro solu.gl.ista respondet fatendo con-
traria ad tex.qḋ non subueniebat spoliato.s.per interdictum vnde vi, q:
etiā ꝭm canones non competit nisi contra spoliantem spoliari mādātem
vel spoliationē ratam habentē, sed per predicta remedia bene subuenie-
batur, ⁊ hodie cōpetit aliud remedium videlicet cōdictio hui⁹.c.vt dicit
in glo.seq. ¶ Sed nunc oppo.videtur enim per predicta ꝙ huius consti
tutionis beneficiū nō fuit multū necessariū. Gof-
fre.volēs euitare contrariū dicit hanc decre.indu
cere ꝙ actio in factum que datur loco cuiuslibet
interdicti.[b] vt insti.de interdi.§.vl.extendatur ad
hunc casum ꝙ olim nō erat ⁊ sic sentit ꝙ hodie in
casu huius.c.nō agetur condictione ex hac decr.
sed actione in factum seu interdicto vnde vi:[c] qḋ
extēdit ad istū casum ex dispōne hui⁹.c.qḋ etiam
sentit ista gl.pe.in.c.cū ad sedem.ꝫ.eo.sed hec gl.
ij.sentit cōtrariū: vt.ꝫ.dixi nec hoc dictū Goffr.vi
detur verū, q: vitanda est iuriū correctio.de elec.cū
expediat.⁊.l.vna.C.de inoffi.dona.nec placet hoc
Pet.nec Jo.an. Scdo dicit Gof.ꝙ ⁊ si alia erant
remedia voluit tamē conciliū addere cōdictioneȝ
ex hac decre.ꝭm eum.⁊ dicit Host.ꝙ hoc voluit fa
cere ad declarandum ꝙ ciuile ius cōtrariū nō ob-
staret, cui forte multi iudices ecclesiastici īsistebāt
obseruando illud ius ciuile.simile quod no.de vsu
ris.c.ꝙ̄ꝙ̄.lib.vj.in gl.nomine.⁊ dicit Joan.an.qḋ
ex tex.⁊ gl.huius.c.habētur quatuor auxilia[d] spo
liati: interdictum: iudicis officiū: cōdictio ex cano
ne.c.reintegrāda.⁊ cōdictio ex hac decre.⁊ de his
⁊ alijs remittit pro libellis ad Spec.eo.tit.§.j.ver
si.predicti.sed certe hec dicta mihi non placent: cū
text.hic presupponat ꝙ nullum remedium posses
sorium erat prius proditum spoliato in casu hui⁹
c.sed habebat contra successorem singularem pro
bare dominium: qḋ cum non de facili probaretur
amittebat spoliatus dominiū in effectu.nec ꝓce-
dit dictū Hostiē.qḋ hoc facit ad declarādum ⁊c.
q: potuisset vti verbo declaratiuo: ⁊ non inducere
remediū superfluū edēdo ius de nouo.vt patet ex
ver.sancim⁹.posito hic in tex.ideo dico ꝙ ante dis
positionē huius.c.nullū remediū saltē ita genera-
le proditū erat cōtra scienter succedētē in rē vitio
saȝ: vt clare innuit tex.iste. Nō ob.c.bone.ḋ appel.
q: loquitur in nouatione appellatione pendente.
vnde virtute appellatiōis succedit iudicis officiū:
q: iniuria fit iudici ad quē fuit appellatū: facit qḋ
in simili no.gl.in cle.j.vt lit.penden.sed hic nos lo
quimur quando nulla fuit interposita appellatio.
¶ † Nec ob.c.quia.v.quia solū probat ꝙ extendat
rescriptū ad succedentē in vitiū: q: agitur de modi
co preiudicio.nihil em̄ ibi dicit de incompetentia
actionis seu iudicis officio: vel pōt intelligi ī casu
hui⁹.c.si emanat post hoc.c.⁊ addit ad istū: vt si-
cut datur remediū possessoriū cōtra istū successorē
vitiosum: ita eadē equitate extēdat rescriptū im-
petratū cōtra violentū, ⁊ dicendo contrarium fru
stra papa hic dixisset sancimus.quod verbū deno
tat ius nouū: vt no.in.c.ij.de iudicijs. Et satis col-
ligitur ex verbis huius litere. Non ob.cōdictio.c.
reintegranda: q: illud remediū nō est ita gn̄ale si-
cut istud[e], nō enim cōpetit pro rebus laicorum.vt
dixi in.c.cū sedē.ꝫ.eo.sed istud sic ⁊c. ¶ † Non ob.
cū oppo.de act.doli: q: illa actio cōpetit aduersus
dolosum ⁊ cū nulla actio cōpetit.vt.d.l.j.⁊.C.eo.l.
de dolo.at in casu nostro cōpetit interdictum vn-
de vi.cōtra spoliatorem etiam si nō possideat nec
dolo desierit possidere: q: primo fuit in culpa spo
liando, et poterit cōsequi saltem estimationem.vt
l.si vi me deieceris.⁊.l.j.§.ex hoc dicto.ff.de vi ⁊ vi
arma. Itē potuit iste sciēter nancisci rem vitiosam
et tamē sine dolo ⁊ sic prorsus cessaret hec actio de
dolo: fuit ergo expediēs ⁊ necessariū vt prouidere
tur per hoc.c.⁊ sic fuit hoc remediū valde necessa-
rium.nec ob.l.si coloni.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.per
quem tex.notant ibi doc.ꝙ possessori cadenti iniu
ste a possessione succurritur condictione illius.l.ꝙ
etiam tenuit gl.in.l.inciuile.C.de fur.q: dico quod
in veritate illa lex hoc nō probat simpliciter prout
alle.nā ibi colonus censitus seu ascriptitius vitio
fuge transiuit ad alium ⁊ negabat se ascriptitiū il-
lius a quo ꝓpria authoritate recessit.vnde spolia-
uit priorem dn̄m possessione sua: merito ibi dr̄ qḋ
ante oīa dȝ restitui primus possessor: q: etiā predo
ante oīa est restituendus.ꝫ.eo.c.in literis.⁊ no.gl.
in.d.l.si coloni.vnde restitutio ibi potius fit cōtra
colonū fugiētē ꝙ̄ cōtra scdm possessorē: sȝ nos loq
mur hic[f] in re inalata q̄ sine sui dolo peruenit ad

Zacharias.
a ¶ Periculuȝ aīe. Adde Bal.i.l.ij.C.quēadmo.test.ape. Pau.de cas.xcviij.et ꝯsil.xxx.in fi.⁊ ꝯsil.cclxxx-viij.⁊ Alex.consi.clxxvj.volu.ij.et ꝯsil.xxxviij.volu-mi.iiij.
b ¶ Interdicti.pō-dera actio ī factū orit ex edicto pre-toris: sed ista ori-tur ex.l.pape.er-go non orit actio in factum.
c ¶ Unde vi.pon-dera q: tex.hic in ꝓnci.dicit bn̄ficiū restōnis et loquit de iterdicto vnde vi.⁊ in fi.dicit da-ri beneficiuȝ restō-nis: ergo intelligi tur vn̄ vi. Itē hoc ꝓbat ibi nō obstā-te rigore iuris ci-uilis: ergo tollit ius ciuile.itē hoc probatur ibi qua si succedit in vitiū ergo ⁊c.
And. Barba.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Auxilia.vide d. Lanfrā.de oria.in repeti.rubri.de cau.pos.⁊ propri.col.ij.versi.pro in-troitu itaqȝ mate rie.vbi licet quod spoliato cōpetūt quinqȝ remedia ⁊ ibi qn̄ cōpetat re-mediū huius.c.in vb.scda ꝯclusio.
e ¶ Sicut istud.pō-dera q: imo est ge nerale: vt voluit Do.in.c.cū ad se-dē.de resti.spolia.
And. Barb.
f ¶ Loquimur hic.sed pondera quia iste tex.dirigit ver ba spoliatio.ergo erit actio.⁊ per cō seqnēs interdictū vnde vi.
Andre. Barb.

manus alterius.ꝛ vide in fi. differentiā q̄ sit inter
rē animatā ꝛ inaīatā.vt per gl.in.c.frequens.lxx.
dist.merito de dicto illi⁹ glo.l.inciuile.C.de fur.du
bitauit Bar.in.l.fi.C.de fur.ꝛ potius ibi sentit cō
trariū.ꝛ in.d.l.inciuile.ꝛ optime facit in cōtrariuz
qd̄ legit ꝛ no.in.l.si duob⁹.ff.de publi.vbi dicit qd̄
in habētibus parē cām potior est cōditio possi-
dentis de presenti.ꝛ faciūt hec ad not.j.in ver.sed
quero qd si aliqs.ꝛ plz mihi opi.vt det in casu hu
ius.c.cōdictio ex hac decre.quā etiā tz hic Inn.ꝛ
Host.qui dicit q̄ qcqd alij dicāt succūberet etiam
fm canones pponēs in casu huius.c.interdictuz.
Ad hoc adduco q2 qñ lex inducit aliquam obliga
tionē ꝛ nō puidet de noīe actionis:tunc dat cōdi
ctio ex lege vt no.gl.in.c.cum liberū.de sepult.ꝛ in
c.si canonici.de offi.or.li.vj.vide tex.in.l.vna.ff.de
condi.ex lege.ꝛ ibi plenissime de hac materia per
Bar.ꝛ per Cy.in.l.ex placito.C.de rerum permu.
11 ¶ †Sed q2 habemus multas cōdictiones ꝛ cano
nū ꝛ legū,querit incidēter nūquid hec cōdictio ex
lege sit actio an sit iudicis offi.ꝛ per hoc cogno-
scetur in quo differat hec cōdictio ex lege a iudicis
officio.qñ cōpetit vnū ꝛ qñ reliquū.Solu.conclu-
de post Bar.in.d.l.vna.q̄ qñqz verbā legis dispo
nentis referunt ad partes qñqz ad iudicē:qñqz im
personaliter referuntur.primo casu semper oritur
actio.ita dz intelligi.l.ij.ff.ad leg.aquil.ꝛ de pe.he
re.l.itē venitūt.§.pridie.scđo casu qñ verba referun
tur ad iudicem:ꝛ tunc qñqz referuntur affirman-
do,qñqz negando.si affirmando semp cōpetit iu-
a dicis officiū.[a] vt.ff.de mi.l.j.iuncta.l.qd̄ si minor.i
fi.eo.ti.si aūt referunt ad iudicē negatiue:ꝛ tūc nō
pducit iudicis officiū.nō eñ aliqd cōmittitur iu
dici directe:sed magis parit actionē ei ad cui⁹ vti
litatē verba fuerūt prolata.vt.l.i.ff.qd̄ met.causa.
vbi pretor dicit qd̄ metus cā gestū est ratū non ha
bebo.lz eñ verba referantur ad se:tñ q2 referuntur
negatiue nō pariūt officiū iudicis sed actionē par
ti ad cuius cōmodū priuatio inducit.p̄dicta pro-
cedūt qñ verba legis disponūt circa factū:vt puta
aliqd restituat sicut hic facit.si aūt directe dispo-
nerent circa ius agendi absqz dubio pduceret tūc
actio.hoc apparet ex oībus edictis q̄ dicunt indi
cium dabo:lz enim verba referantur ad iudicē:tñ
q2 directe circa ius agendi disponūt pducūt actio
nem.ff.de iurisdi.om.iudi.l.si qs id qd̄.ꝛ.ff.de his
qui deie.vel effu.l.j.Qñqz verba impersonaliter pro-
ferunt ꝛ cōpetit ius agēdi vt in aut.sacramēta.C.
si aduer.vēn.ꝛ ibi no.de acq.re.do.l.ad statuas.et
idē dicendū est in statutis eadē rōne.qd̄ not.ꝛ fm
predicta declara dictā gloss.iuris canonici.in quo
aūt differāt actio p̄scriptis v̄bis,actio in factū,et
cōdictio ex lege vide p Cy.in.d.l.ex placito.ꝛ ple-
nius ꝛ subtilius per Bart.in.d.l.vna.An autē in
casibus in quib⁹.s.dixi oriri actionē vtrū sit con-
dictio ex lege an alia actio.ista est difficilis mate-
ria.ꝛ plene vide per Bar.in.d.l.vna .Ex predictis
ꝛ ex hoc text.habes vtilissimā cōdictionē istius de
cre.que qñ competat.j.subijciā.ꝛ in quo differat a
cōdictione canonis reintegrāda.collige ex.j.dicen
dis,ꝛ ex his q̄ dixi in.c.cū ad sedē.s.eo.vbi plenis
sime intellect⁹ huius.c.examinaui.Habem⁹ etiaz
de iure ciuili multas vtilissimas condictiones vt
cōdictio.l.si coloni.C.loca.ꝛ.l.inuasor.ꝛ.l.memine
rint.C.vnde vi.ꝛ multas alias quas longum esset
psequi:q2 potius esset legere leges q̄ canones : et
12 dicendū est vt in eis not.¶ †Nūc q̄ro an cōdictio
istius.c.cōpetat cōtra oēm successorē singularem.
gl.in ver.sciēter rñdet q̄ nō:sed reqrit q̄ sciēs rem
esse vitiosam ꝛ inuasam illam acceperit.cōcor.s.de
iudi.c.quia.V.si aūt ignoranter recepit: tunc pōt
cōueniri cōdictione canonis reintegrāda.ij.qd̄.j.
hec gl.verum dicit quo ad primā partē q2 text.iste
reqrit sciētiā pro hoc q2 dispositio huius.c.funda
tur fm pctō.vt pbat ibi.eo q̄ interest ꝛc.quod ex
13 cludi.tur non data sciētia.¶ †Sed circa hāc partē
dubitabatur quid si a principio ignorauit vitium
sed ex postfacto sciuit videt q̄ non habeat locum
dispositio huius.c.dz enim in istis ponderari ini-
tium:q2 ex quo possessio fuit a principio iusta : nō

potest esse iniusta per superuenictē sciētiā vt in.l.
vna.C.de vsuca.trāsfor.ꝛ.l.clā possidere.ff.de acq.
pos.cōtrarium tenet hic do.Ant.q2 de iure canoni
co bene pōt trāsire ad iniustā mala fide supueniē-
te.per qd̄ putat sufficere supuenientē scientiā ad
effectū huius.c.Aduerte fateor q̄ iusta possessio
trāsit ad iniustā male fidei quandocunqz ante cō-
pletā prescriptionem superuenientē.vt in regula
possessor malefidei.de regul.iur.lib.vj.et in.c.vigi-
lanti.in.c.fi.j.de prescri.Sed dubium est nunquid
hec iniustitia sufficiat ad faciendū locū huic.c.vi-
detur primo q̄ nō.per tex.ibi:vbi dicit q̄ scienter
rez talē recepit ꝛc.illa eñ qualitas scientie tēpore
receptionis pōderatur,q2 qualitates posite in ali
qua oratione intelligi debent fz tempus verbi cui
adijciunt.iuxta theoricā Barto.in.l.ex facto.ff.de
vulg.ꝛ pupil.facit qd̄ not.in.c.statutū.de prescrip.
lib.vj.in princ.in glos.in vers.canonicis.ꝛ in.c.de-
creuit.de here.eo.lib.et in clemen.i.de cōsan.ꝛ affi.
In cōtrariū facit iste tex.in rōne sui dum dicit nō
multuz interesse quo ad periculum anime iniuste
detinere ꝛc.ꝛ sic ponderat iniustā detentionē que
satis habet lz ex postfacto superuenit scientiā quā
puto verā.tum propter istā rationem q2 obuiatur
pctō:tum q2 subuenitur spoliato oppresso satisfit
scientiā subesse tēpore quo agitur.hic eñ nō agit
de pena quo casu faceret restrinctionē per p̄dicta,
sed de fauore qui est ampliandus in regula odia.
14 de reg.iur.lib.vj.¶ †Secūdo ad idē dubitat an i
dubio presumatur scientia vel ignorantia.Hostiē.
dicit presumi scientiā nisi probetur ignorantia.sci
re eniz debet q̄ suū nō est ad alios pertinere.vt.C.
vnde vi.l.cum querebatur.sed Goffre.ꝛ Abb.con
tra.ꝛ vide de hoc de proba.c.j.de reg.iur.presumi
tur ignorātia.li.vj.ꝛ hoc credit Io.and.verius.d.
Anto.distinguit q̄ aut quis occupat rem vacan-
tem qua quis fuit spoliatus.ꝛ presumit dolose et
sciēter rem occupasse.ꝛ hoc dicit proficere nō quo
ad remediū qd̄ exigit scientiā vitij rei sed proficit
quo ad remediū.l.cū querebatur.ꝛ tūc dicit proce-
dere opi.Hosti.Si vero quis occupat rem vacan
tem cū titulo de volūtate possidentis,vel etiā sine
titulo,dūmō de volūtate possidentis.ꝛ non presu
mitur sciētia vitij rei nisi aliter probet ꝛ sic proce-
dit fm eū opi.Gof.sed aduerte q2 quo ad casum
huius.c.vult in effectu do.Ant.qd̄ nunq̄ p̄sumat
sciētia:ꝛ sic recidit in opinio.Gof.ꝛ Io.an.Ego
dico q̄ cū hoc sit alienū factū semper debet presu-
mi ignorātia:vt in dicta regula p̄sumitur:sz ex va
b rijs coniecturis presumitur scientia,[b] puta si inua
sio notorie fuerat facta.de post.prela.c.j.vel si iste
c qui successerat erat consanguineus inuasoris.[c] ar
gu.de testa.constitutus.vel erat vicinus.de p̄sum.
quosdam.ꝛ.c.quanto.ꝛ idē in similibus . argu.de d
renū.c.ij.lib.vj.ꝛ.l.dolū.C.de do.Item dic q̄ si qs
rem vitiosam reperit vacantem ꝛ eā scienter occu
pauit tenetur cōdictione huius decre.fm Inno.ꝛ
be.militāt eñ pariter hoc casu rōnes huius.c.ꝛ sic
limita ꝛ restringe dictū.d.An,p̄cedēs:licet eñ qñ
occupat rem vacantē p̄sumat dolus et mala fides
vt in.d.l.cuz querebat.non tñ presumitur scientia
inuasoris.quā requirit iste tex,ideo opz q̄ probet
saltē ex cōiecturis,vt.s.dixi pp qd̄ Gof.dat hic cō
siliū q̄ cū graue sit pbare scientiā agat quis poti⁹
cōdictione canonis reintegrāda.ij.qd̄.j.quasi illa
detur cōtra ignorantem:qd̄ etiā vult ista glo.Ego
hoc fateor sz dico cōdictionē illius canonis nō cō
petere pro rebus laicorū.de quo dixi plene in.c.cū
15 ad sedē.s.eo.¶ †Sed quero quid si hec res ambu
lauerit per multas manus an competat cōtra quē
cunqz possessorem vitiosum cōdictio hui⁹.c.In-
nocen.q̄ sic;vnde dicit se sane intelligere hanc de-
cret.sicut iacet vt quicunqz rem aptam sciens illā
esse raptam a quocunqz recepit:hac decret.tene-
d tur etiā si res rapta p multas man⁹ ambulauerit[d]
argu.ff.de petitio.heredita.l.licet.et si lege.§.fine
autem.dūmō nesciat vitiū rapine purgatū:q2 si h̄
sciret vel pbabiliter crederet postea nō haberet lo
cum hec decre.qd̄ ptz ex rōne sui:nō enim iniuste
detinet qui vitiū ignorat,et bonā fidē hz.ḡ.q.j.in
p̄imis.

✠ Sebasti Sapia.
a ¶ Officiū. Quō
intelligat q̄ qñ v̄ba
referūt ad iudicez
orit officiū iudicis
declarat elegāter
Decius in.l.si so
ror.C.de collatiō.
✠ Sebasti. Sapia.
b ¶ Sciētia. Quō
cōsanguinei p̄su-
mant scire fctā al
teri⁹ cōsanguinei
dclarat alex.i cō.
lxxi.ici,videret p̄
ma cōsideratione.
col.iij.i.j.vo. Fel.i
c.lr̄is.j.de p̄sump.
ꝛ Alex.in.l. titi⁹
testō.§.j.ff.de li.ꝛ
posthu.
c ¶ Cōsanguine⁹ i
uasoris.pōdera q2
nō seqt ergo p̄su-
mit scire factū cō
iūctiz,nā lex octa
ui.pcedit q̄ ad co
gnatione.nec ob.
de vicino,q2 vbi fa
ctū est momenta-
neū nō p̄sumit sciē
tia i vicino:vt di-
cūt moder.l.j.ff.si
cer.peta.
And.Barba.
Ant Fran.
¶ An vicin⁹ vel
cōsanguine⁹ pre-
sumant scire fctā
vicini vel consan-
guinei.dicas pri-
mo de consangui
neis q2 cōsangui-
neus p̄sumit ha-
bere sciētiā cōsan
guinitatis vt in.l.
octaui.ff.vñ cog.
hic alle.ꝛ ēt presu
mit scire etatē cō
sanguinei.vt in.l.
ꝯ tutela.ꝛ ibi per
Bal.in.j.no.C.de
in integ.resti.ꝛ in
l.qcūqz.in.j.colū.
C.de ser.fugi.et p
Bart.in.l.minor
xxv.ann.ex aspe-
ctu.ff.de minori.
ideo i istis magis
credit consangui
neo q̄ alijs q2 pre
sumūtur hec me-
lius scire.vt in ca.
lr̄as.de resti.spol.
sed q̄ consangui-
neus fecerit testa
mentū aut aliqd
aliud factū extra
neū nō p̄sumitur
cōsanguine⁹ scire,
ꝛ ideo de his de-

bēt alij iterroga-
ri fm Bal.i.l. qm̄
sorores.C.de iure
deli.ꝛ p Bar.in.l.
is pōt.in.vj.col.fi.
de acq.heredi.ꝛ p
Alex.in.l.ij.C.qui
admit.vicin⁹ aūt
p̄sumit scire fctā
vicini puta an sit
bonus vl' nobilis
an sit diues vel
paup et his similia
fm Ange.in aut.
de testi.in.§.j.i fi.
dicas tñ q̄ si p̄su-
mit scire p verita-
tem ex sensib⁹ cor
poris sz ex fama
ꝛ vehementi opi.
vt plene declarat
Alexan.in.l.j.ff.si
cer.pet.hic alle.ꝛ
adde q̄ vicini pre
sumantur de disse
dānū et cōmisisse
furtū in loco vici-
no.ꝛ iō proximio
res loco vbi com-
missuz est delictū
sunt magis suspe
cti ꝛ possunt torq̄
ri fm Bal.in.l.j.
in prin.in.ij.colū.
C.loca.ꝛ habet p
Alexan.in.l. dñs
horreorū.in p̄nci.
ff.loc.ꝛ p Bart.in
l.j.ad fi.ff.fur.ad-
uer.nau.ꝛ ideo si
reperiret hō mor
tuus intra domū
alicuius proxim⁹ vi
cinus esset valde
suspectus nisi p-
baret illū habuis-
se alium capitalē
inimicū fm Are-
ti.in.c.cum opor-
teat.in vlt.colum.
de accus.vbi dicit
hoc esse arbitra-
rium.
¶ Ambulauerit.
Tu pōdera text.i
v̄bo re trāslata in
aliū p spoliatorē;
ergo nō cōprehē-
dit multas man⁹
And.Barba.

primus.⁊ hoc satis placet,militāt enim vtroqꝫ dicto rationes huius.c. ¶†Quero quid si tertius occupauit rē raptā sic vacantē:nunqd rapto ri cōpetat aliqͦd remediū ad recuperandā possessionem. Inno hic dicit ꝙ habebit cōdictionē ex.l.cū q̄rebat.C.vñ vi.dūmodo accipiēs eam,va cantē dolo malo acceperit nec sit sua.Sed ego formo aliam questionem magis dubitabilē.pone ꝙ iste raptor fuerat spoliatus re inuasa:deinuz tertius sciēter rē illā recepit,nūqd iste raptor habebit ꝯdictionem huiꝰ c.contra istū successorē vitiosum,⁊ videt ꝙ sic,nā hꝫ interdictū ꝯ̄ spolia torē:vt.l.cum fundū.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊.c.olim.ij.s.e.⁊ plene fuit dictum in c.in literis.s.eod.ergo,hꝫ cōdictionē huius.c.cōtrariū puto verū vt solū cōpetat hec ꝯdictio p̄mo spoliato,q: in eius fauorē hoc p̄ncipaliter fuit introductum.⁊ ꝑpter piculū animarū euitādū.vnde cū ipse raptor in uoluatur peccato inuasiōis non vr̄ qͦd possit se fundare sup pctō:et hoc vr̄ mihi sensisse Inn.hic:dum dicit ꝙ si vnꝰ de mediatis possessoribus bona fide q̄siuisset possessionē ꝙ tūc ip̄e solꝰ haberet actionē ꝯ̄ alios se quētes malefidei possessores.ar.hic.⁊.ij.q.j.i p̄mis.ff.de dolo.l.j.§.j.ff.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.familie.⁊.§.si filiusfa.qͦd est notandum.¶†Ulterius etiā quero an hec ꝯdictio huiꝰ decre.competat malefidei possessori,alias nō violēto.Inno.ꝙ sic.⁊ bñ etiā si p quascūqꝫ manꝰ trāsiuerit possessio,vn de dicit ꝙ omnis possessor siue bonefidei siue male fidei:ꝯ̄ immediatū ⁊ mediatū possessorē hꝫ tā interdictū vnde vi.vt.l.j.C.vñ vi.⁊.d.l.cum fun dum,q̄ conditionē huius.c.hic em̄ solū ponderat spoliatio possessionis ⁊ peccatū detinentis sciēter rē inuasam:⁊ interest sua recuperare posses sionē vt saltē possit restituere vͦo dño.¶†Sed quero qd si aliqs posside bat rē aliquā bona fide,⁊ aliꝰ rē eandē occupat bona fide an priori pos sessori sit proditū aliquod remediū ad recuperādā possessionē:cū eā non pdiderit p violentiā nec successor sit vitiosus. Inn.hoc notabilr̄ dicit ꝙ si cōstiterit priorē possessorē iuste amisisse possessionē,dabitur ei actio ꝯ̄ scd̄m ⁊ fiet sibi restō etiā nō pbata spoliatione:alle.in ar.C.de agricol.et censi.l.si colon.li.xj.⁊ in aut.de man.princ.§.ꝙ si delinquentes.⁊.§.non permittas.⁊.§.suspicientes.co.iij.⁊.iij.q.j.reintegrāda.Et idē no.de cō cess.pbē.c.post electionē.⁊ dicit Inn.ꝙ hec iura sunt notabilia p posses sorib’ ecclesiarū a possessione ipsarū cadētibꝰ:nā si possessionez probare pñt:nō tñ pbare possunt suā canonicā institutionem:hec dicta Inn.in telligevt recuperet hoc casu antiquior possessor possessionē:nō tñ per re mediū huiꝰ.c.ex quo scd̄s est possessor bone fidei:⁊ nulla interuenit inua sio,sed poterit recupare per cōditionē.c.reintegrāda:qͦd intellige vt ple ne dixi in.c.cū ad sedē vbi alle.hoc dictū Inn.vel forte per conditionez aliarū legū.s.alle.faci qͦd not.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca.qͦd tamen non credo,q: vt patet hic nō est puisum de remedio possessorio de iure ciui li cōtra scd̄m possessorē ēt vitiosum,fortius nec ꝯ̄ bone fidei:⁊ vide qͦd.s. in addi.in qua specifice rñdeo.ad.l.coloni.⁊ ad.c.reintegrāda.vt.s.satis respōdi.Eccl’a tñ etiā si p negligentiā pdidisset possessionem eā recupe rare pōt p officiū iudicis s̄m lec.no.Host.in.c.accedēs.el.j.vt lit.nō con test.vbi dixi:ex p̄dictis nūc habes plene qñ,quibꝰ ⁊ ꝯ̄ quos cōpetit ꝯdi tio huius.c.¶Opp.nūc expediendo alꝭ gl.videt em̄ ꝑpter violentiam predecessoris nō debeat successor teneri:q: delicta debēt tenere suos au thores.c.quesiuit.de his q̄ fiūt a ma.par.cap.Rñdet gl.pe.ꝙ istud est vi tiū reale vñ sequit omnē possessorē.C.de acqui.pos.l.vitia.dic etiam cla rius istū teneri etiam ꝑprio delicto:quia scienter se intrusit in possessio nem vitiosam:vt.ptꝫ ibi iniuste detinere ⁊c.¶†Ex quo soluit qͦd an pos sit iste scd̄s possessor vitiosus dñm seu primum possessorē in iudicio noīa re:⁊ dicendū ꝙ nō:cū teneat ex ꝑprio delicto.qͦd tenet hic Vinc.⁊ Ho stiē.Et qñ hꝫ locū noīatio:dic vt notatū fuit in.c.qm̄ frequenter.§.qͦd si super.vt lit.non cōtest.⁊ in.l.ij.C.vbi in rē act.¶†Ulti.glo.opp.contra tex.ꝙ plus sit auferre q̄ nō dare.xiij.q.ij.⁊ si illi.non soluit.Ioā.an.dicit cōtrariū esse verū sed iura alle.in p̄n.gl.loquunt cum quis egit ad mor tem quo casu plꝰ peccat is qui abūdat ⁊ pōt subuenire ⁊ nō subuenit q̄ alius furādo seu auferēdo:⁊ sic certa nō sunt paria,p̄supposita ergo pa ritate plus est auferre q̄ non dare.faciunt no.in.c.inter opera.de spon. ¶†Ultimo pōt queri certū est violentiam passum posse agere ꝯ̄ eū qui sciēter successit in vitiū vt hic.Sed nūquid possit agere interdicto vnde vi:ꝯ̄ suū spoliatorem. Innoc.hic ꝙ sic.adeo s̄m eū ꝙ si eandem in alium dolose trāstulerit nihilominus poterit cōueniri,q: q dolo desijt posside re pro possessore habetur.ff.de alie.iud.mu.cau.fac.l.j.⁊.ff.de rei vend.l. sin autē.§.j.regula pro possessore.de reg.iur.lib.vj.Ego plus dico quod etiā si nō dolose desijt possidere nihilominus possit cōueniri ad estima tionē rei:q: a principio fuit in culpa in expellēdo.ideo non excusatur ꝙ nūc nō possideat.vt est tex.in.l.si vi me deieceris.ff.de vi ⁊ vi arma.et.l.j. §.ex interdicto.e.tit.a principio ergo erit in optiōe violētiā passi quem conueniat an violentum an vitiosum successorē,nec vna actio tollit p re liquam,maxime cū competat ꝯ̄ diuersos.vt.l.quoties.ff.de actio.⁊ obli. ⁊ ꝙ no.i.l.vna.C.de alie.iud.mu.cau.fac.vbi est bona gl.Item dico qͦd si prius inceperit ꝯuenire possessorē vitiosum ⁊ ab eo recuperauit posses sionē,poterit nihilominus agere ꝯ̄ violentū non ad estimationē rei,sed cōditione.l.si quis in tantā.C.vnde vi.⁊.c.placuit.xvj.q.vj.vt videlicet priuetur dño illius rei si erat dñs:si aūt nō erat dñs cōdemnetur ad esti mationē nec vna actio tollitur per reliquā,q: vna est ciuilis pro interesse alia est penalis pro delicto violentie coercendo:vt.l.j.C.qñ actio ciuilis crimi.preiudi.facit ꝙ no.per Host.in.c.fi.de prescrip.

1 ☞ Possessoriū recuperāde nō solum competit ad restitutionē omnimode possessionis:sed etiam ad restitutionem libere possessionis.8.12.13.
2 Sacrilegium etiam casu dubij cognoscitur coram ecclesiastico.
3 Excōmunicatꝰ pro re dubia non absoluitur nisi p̄stet cautionem super illa re.
4 Excōmunicans vel absoluens contra certam formam sibi datam facit excōmunicationē vel absolutionem nullam.
5 Gesta cōtra formā mandati sunt nulla:⁊ etiam si mandatum non fuit plene adimpletum.
6 Mandatū factū cum certa forma continens duo si nō possunt illa duo simul adimpleri:valet si factum est ꝙ fieri potuit.
7 Uerba impropriantur ad validitatem libelli.
9 Cōfessio facta in iudicio valet:lꝫ ꝓcessus sit nullꝰ ꝙ limita ⁊ intellige vt hic dicitur.
10 Cautio quādo requiritur a iure in aliquo casu an intelligatur de sufficiēti:puta cū fideiussore an requiratur iuratoria.
11 Differētia est an dicatur mādamus prouideri de ecclesia vel in ecclesia.
13 Guelphi qui dicantur:⁊ qui Gibellini.
14 Executio sentētie an differatur quando tertius se opponit forte pretendendo interesse in re super qua debebat fieri executio.
15 Ad emulationē alterius non habet noua castra facere nec vetera inhabitata rehabitare:sed bñ ad sui patrimonij ampliationem.

a ¶Primo spoliato.Tu pōdera q: videtur cōpetere remediū huius.c. ex eo q: habebit commoditatē restituēdi vero domino, vt voluit Innocē.in.c. seq. And.Barb.

1 PIsanis. ¶†Si mandatur restitutionē fieri sub certo modo necesse est nō solū in facto sed etiā in modo parere:aliter nō valet qͦd agitur:ita summat Io.an.et cōiter doc.ego summo sic.Mandatum factum de restituenda libera possessione alicuius rei:si non potest adimpleri respectu possessionis rei:quia non constat de ipsius spoliatione debet adimpleri respectu libertatis possidendi:si de ipsa spoliatione libertatis cōstat et est casus valde nota.vel notabilius potest summari sic.Occupās certum locū in quo quis libere iura possidebat,per ipsius occupationem non potest possessor sua iura libere possidere:sicut prius conueniri potest possessor pro libertate possidendi et restitutio fieri nō potest nisi dimittat locū in pristina libertate.h.d.valde singulariter.Primo ponit querelā epi Lucani.Secūdo expressa causa diffinit ibi.porro.⁊ s̄m Hostien.decreta.ista continet cōmissionem processuum:iniustam appellationē:primi mādati interpretationez:⁊ iniusti processus retractationē.¶Casus lr̄alis ponitur varijs modis.⁊ primo s̄m Hostiē. Pet.⁊ Abb.qui dicunt ꝙ sub illa dictione et.j.posita in text.decisum fuit totum factum,videlicet ꝙ tēpore guerre inter Lucanos ⁊ Pisanos,eps Lucanus cōmiserat ciuibꝰ suis custodiā quorundam castrorū vt de illis iuuarent se vt ab expensis releuarent,in quibus tamen castris percipiebat Lucanus eps oēs suos redditus.cōtingit ꝙ deuictis Lucanis Pisani occupauerūt castra,q moniti noluerūt epo restituere,permittebant tamē illū suos redditus percipere,sed q: castra nō restituebāt fuerūt interdicti ⁊ excōicati authoritate apostolica quas sn̄ias petebāt Pisani relaxari,obijciebat de notoria offensa ⁊ procedendū est vt in litera patet s̄m eos.Inno.videtur aliter ponere casum.s.ꝙ Lucani piꝰ occupauerāt castra,vnde ꝯ̄ illos cōpetebat eccl’ie Lucane interdictū,⁊ nō cōtra Pisanos qui ipsa castra abstulerant Lucanis,sed q: Pisani detinebāt bona ecclesie ⁊ ea noluerunt restituere,fuerūt excōicati.xiij. q.ij.quicūqꝫ militū.quare cū offensa notorie diceretur nō videbātur absoluendi sine satisfactione. de verb.sig.cū olim.⁊.c.ex parte.Ego ponā casum magis latū s̄m qͦd videt lr̄e magis cōgruere,et sic. In discordia vigente inter Pisanos et Lucanos Pisani occupauerūt q̄dā castra existentia in territorio Lucano,que eps dicebat pertinere ad se,ac in eis habere maiorē partē redditū suorū.Pisani per epm Lucañ.cōuenti super restōne possessiōis

castrorũ ꝛ pensionũ seu affictuũ fuerunt contumaces per qͦ fuerũt forte a delegato aplico censura ecclesiastica innodati: postmodũ nolẽtes Pisani eisdẽ sentẽtijs dolutius ꝑmanere petierunt, a papa illas relaxari offerẽtes, se iuri pituros, papa mandauit cuidã subdiacono suo quaten⁹ restituta pacifice prius ꝛ libere possessione quã cõstabat epm Lucañ. in ꝑdictis castris tpe mote discordie habere ꝛ sup ea possessione sup qua dubitatio oriretur sufficiẽti cautione recepta ꝙ iuri corã papa perẽt ꝑfatas sñias ꝓ occupatione castrorũ latas relaxarũt Pisani. nec existentes corã subdiaco. cõmissario petebãt illas relaxari oblata cautione de parẽdo iuri, dicentes ꝙ possessionẽ castrorũ restituere nõ tenebant: qꝛ nõ cõstabat ecclesiam Lucanaʒ illa habuisse, possessionẽ vero pensionũ dicebant se nũꝗ̃ occupasse ꝛ ꝙ parati erãt pati ecclesiam Lucanã illarũ possessiõe vti quare subdiacon⁹ dictas sentẽtias receptis cautionib⁹ relaxauit. Eps vero per appellationẽ vel per viã querele accessit ad papã illius ꝓcessum impugnatur⁹. papa vͦ ꝓcessuʒ illius irritũ nũtiauit tanꝗ̃ agitatũ ꝯ formã mandati: qꝛ ꝛ sic nõ poterat fieri restitutio castrorũ qꝛ de possessione illorũ nõ cõstabat nec etiã pẽsionũ ꝛ affictuũ, qꝛ ista nõ fuerat ecclesia spoliata. fuit tamẽ in modo pctũ: qꝛ mãdatũ fuit vt prio ante absolutionẽ fieret restõ possessionis libere ꝛ pacifice de qua cõstabat: vñ ante absolutionẽ debebat facere vt ecclesia Lucana haberet possessionem pensionũ liberã ꝛ pacificã sicut habebat tẽpore mote discordie. quã nõ poterat habere tenẽtibus Pisanis castra occupata per rõnẽ litere, ꝛ prosequere vt in ea. ꝛ. j. lati⁹ explicabo rõnẽ decidẽdi. ¶ No. pulchrũ ꝯ guerras. Ex eis em̃ ꝓuenit gentiũ afflictio ꝛ attritio. Et no. ꝙ sex sunt cause quare iter homines pax nõ seruat. Primũ qꝛ nõ puniunt maleficia. Eccle. iij. c. Quia nõ profert contra malos sententia. Scda est abũdãtia temporaliũ. Geñ. xiij. Facta est rixa iter pastores Abrahã ꝛ Loth. Luc. v. vñ bella ꝛ lites. Tertia qꝛ nõ occupamur i pugna contra demones. ideo nõ pugnam⁹ vt hoies. Esa. xxviij. Percussimus fedus cũ morte ꝛ cum inferno. Quarta qꝛ nõ cõsyderam⁹ dãna guerre in qua perdimus animam corpus ꝛ diuitias. Hiere. xlvj. Fortis incidit in fortẽ. Quita qꝛ nõ ꝯsyderam⁹ dubios esse, euẽtus belli. Regñ. xj. Varius est euẽt⁹ belli. Sexta quia nõ seruamus precepta dei. Hiere. iij. Utinã attendisses manũ meaʒ ꝛc. Predicta vide per Archi. in. c. noli. xxiij. q. j. vide Salustiuʒ bellissime inquientẽ, Concordia parue res crescũt discordia vero maxime dilabuntur. ¶ Not. ꝙ laicos ꝯtumcũꝗ̃ potẽtes excõicandos nisi restituãt bona ecclesiastica occupata. ꝛ sic habes vnum casum in quo ecclesia exercet iurisdictionem in laicos. de quo in. cũ sit generale. ꝛ. c. cõquesti⁹. et. c. si clericus laicũ. de fo. comp. ¶ † Et ex hoc ꝛ ex tex. etiã infero ꝙ pro rebus ecclesiasticis potest agi interdicto vnde vi, cõtra laicos in foro ecclesiastico etiã in re dubia, qꝛ presupponitur sacrilegium. de quo etiã in casu dubij cognoscere põt ecclesia:[a] vt in dictis iuribus no. ꝛ qͦ plus est nõ solũ quando presupponitur subtractio rei ecclĩastice sed etiam libertatis possidẽdi qꝛ etiã ex hoc leditur ecclesia qͦ not. qꝛ nescio alibi. ¶ † No. excoicatũ[b] pro manifesta offensa ꝛ dubia quo ad quid nõ absoluẽdum nisi primo satisfaciat pro causa manifesta ꝛ ꝓ dubia prestet cautionem. de quo in. c. ex parte. el. j. de verbo. sign. ¶ No. argu. ꝙ omissio forme fundate sup priuata vtilitate nõ vitiat actũ seu ꝓcessum si quominus seruetur stat per illũ de cuius vtilitate agit: pro hoc. c. fi. de of. dele. facit regula ĩputari. ꝛ quod ibi no. de reg. iur. libro. vj. ¶ No. bene scdm Hos. ꝙ absolutio ab excõicatione si contra formã hominis ꝑsumpta est nulla. Idẽ in excõicatiõe dicendũ cum iudicent a pari. de pe. distin. j. verbum: ꝛ facit. c. fi. ꝛ qͦ ibi no. de preben. sec⁹ in excõicatione vel absolutione facta contra formã iuris. xj. qͦ. iij. c. j. ꝛ qͦ not. de sen. excõ. c. j. li. vj. ꝛ. s. de iudi. c. j. Diuersitatis ratio esse põt qꝛ qñ omittitur forma data ab hoie nulla compeit iurisdictio: ideo deficiente potestate cessat validitas actus, sed in forma iuris secus ꝛ excõmunicatio seu absolutio nõ subijcit forme substãtiali. vt no. in iuribus preall. ¶ † Ex quo infero ꝙ si al's habẽt potestatẽ excõmunicãdi vel absoluẽdi mandetur a superiore vt excõicet vl' absoluat certa forma data, ꝙ ea nõ seruata nõ tenebit excõicatio vl' absolutio:[c] qꝛ cessat ratio predicta: pro hoc vide glo. no. in cle. j. de iure patr. ¶ † Not. gesta corruere ex defectu forme mãdati non solum quando expresse fit cõtra formam mandati,[d] sʒ etiã qñ ad plenũ nõ implet mãdatũ nã qñ ad actũ dat certa forma paria sunt agere cõtra formã ꝛ citra seu preter. vide tex. cũ glos. in. c. si cui. de elec. lib. vj. ꝛ in. c. prudentiã. de offi. deleg. facit. l. diligenter. ff. mand. ¶ No. ꝙ mãdatũ qualificatũ distribuitur in duo mãdata ꝛ sic nõ potest impleri in facto sed substãtia debet adimpleri in modo seu qualitate. ¶ † Ex quo infert qͦ si duo mãdantur etiã data certa forma: lʒ non possint simul adimpleri: dʒ tamen fieri qͦ põt ꝛ valebit actus. facit ad no. ꝑ gl. ꝛ doc. in. c. cõstitutus. de rescript. ¶ No. ꝙ in eadem re est dare possessionẽ et quasi possessionẽ libertatis possidende ꝛ quelibet harũ causat interdictũ recuperãde. Itẽ not. ꝙ pro iuribus põt agi interdicto possessorio. ¶ † Itẽ nota. ꝙ libell⁹ seu dispositio nõ vitiatur licet verba improprient, nã in iuribus non est dare possessioneʒ, sed quasi, vt no. in. c. cõquestus. de fo. cõpe. ꝛ. l. sequitur. §. si viã. ff. de vsucapi. et hec appellat absolute possessio. vide qͦ dixi. in. c. olim. iij. s. eo. ¶ † Not. singulariter ꝙ quis non dr̃ esse in plena libertate possidendi nõ solũ qñ ipso facto turbat: sed etiam qñ de facili põt turbari ꝛ expelli, ꝛ sic põtẽtia que est de facili reducibilis ad actũ: qñꝗ̃ sumit ꝓ actu. ecclesia enim Lucana non turbabat sed de facili poterat ꝑ Pisanos turbari ꝛ eijci. ¶ No. ꝙ facilius quis iura sua percipit in re libera et vacãte ꝗ̃ ab alio possesa: faciunt not. per Innocen. in. c. veniens: de testibus. ꝛ per Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudic. ¶ Not. de verbo pensionum et affictuũ: et dicit Ioan. and. ꝙ pensio est forte domorum: affictus vero est vulgare loci ꝛ respicit que soluebantur de predijs. ¶ † Ultimo singulariter not. cõfessionẽ in iudicio factã valere licet ꝓcessus ex aliquo defectu extrinseco fit nullus[e] ꝭm Ab. ꝛ omnes docto. Et ad hoc quotidie per oẽs allegatur hoc. c. ꝛ colligit ꝙ hic papa se fundat super confessiõe Pisanoꝝ: que tamẽ fuerat facta i iudicio nullo ex defectu forme mandati: vnde habes similem tex. cuʒ ibi no. in clemen. constitutionem. §. fin. de electio. Et ratio huius dicti esse põt qꝛ ꝯfessio non exigit ad sui validitatẽ telam seu instantiaʒ iudicij, satis em̃ est ꝙ fiat in iudicio ꝛ corã iudice[f] iuxta no. per Inno. in. c. qualiter ꝛ qñ. ij. ꝛ. c. super his de accu. ꝛ c. ij. de ordi. cogni. qͦ limita ꝭm not. per Barto. in. l. si cõfessus. ff. de custo. ꝛ exhibi. reo. ꝛ ea que tetigi in. c. at si clerici. de indi. optime facit. c. j. de accusa. li. vj. Itẽ inualiditas processus que hic fuit non ꝯcernebat confessionẽ cuʒ inualiditas surrexit ex defectu forme mandati sed forma non concernebat cõfessionem sed fiendaʒ absolutionẽ. Ex quo infero ꝙ si ante absolutionem fuissent hic recepti aliqui testes super probanda possessione bene valerẽt nũc attestationes quia legitime fuissent recepti. facit ꝙ no. in. c. ad probandum. de re iudica. ꝛ per Barto. in. l. si expressim. de appel. vbi not. qͦ inualiditas sententie nõ concernit acta siue tũ inualidãs sententiã non concernat pariter acta, sec⁹ si pariter cõcerneret, ꝛ ideo dico ꝙ si defectus processus cõcerneret pariter confessionem nõ valeret etiã cõfessio. Pone em̃ ꝙ omnia fuissent agitata tẽpore feriato, ꝛ sic nõ posset dici confessio iudicialis: qꝛ tunc non est iudicium. in. c. fi. de fer. vel corã iudice vetito. vt in. c. at si clerici. de iud. et quod ibi no. et vide bonũ tex. ꝭm lectu. que communiter ibi approbatur in. c. olim. s. de rescrip. quando confessio fit coram duobus ex tribus iudicibus: et sic limita commune dictum docto. qͦ premisi qͦ bene not. qꝛ solet nude ꝛ simpl'r allega. ¶ † Nunc iuxta ordinem venio ad glo. ꝛ primo q̃ro qualis dʒ esse ista cautio

Zacharias.

a ¶ Cognoscere põt eccl'ia. Tu dic de h vt dixi in apos. ad istũ in. c. cuʒ sit generale. nu. 1. in apostil. in ver. taʒ secularis ꝗ̃ ecclesiasticus. s. de foro compe.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Excõicatũ. vide õ hoc late per Felinũ in. c. cũ cõtingat. co. j. i ꝑmo no. s. de offi. dele. et ibi qñ dbeat excõmunicat⁹ ꝑstare cautionem.

c ¶ Absolutio. adde qd si delegat⁹ dicat ꝙ absoluat certo mõ ꝛ testes dicũt ꝙ cõmissio fuit aliter facta. Ancha. consil. l. j.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Mãdati. quõ seruãda sit forma mãdati declarat late Fel. in. c. cum dilecta. colum. x. s. de rescrip. in. c. cãm que. in. j. ꝛ. ij. col. j. de re iudi. et Iaso. in. l. si procuratoris. C. de ꝓcurato.

e ¶ Si null⁹. Adde ꝙ ꝯfessio facta etiã sup inepto libello vʒ nec confitens põt opponere ineptitudinẽ libelli, ita determinat Bal. per hũc text. in. l. ij. in vlti. col. v. extra opp. C. de re iudi. ꝛ ad dicta h vide bal. in repeti. l. cũ mulier. in. xij. col. ver. deinde quero. ff. solu. mat. ꝛ ꝙ vigore ꝑdicte ꝯfessionis facte sup inordinato ꝓcessu index possit ꝓcedere ad ꝯdemnationem. sequitur do. alex. i ꝯsil. xxxiij. in. c. viso ꝓcessu. in vͦ. nõ hʒ obstare. in. iij. vo. q tñ non alleg. Bal. vbi. s. Aene. de fal. Ant. Fran.

¶ An cõfessio facta sup libello inepto valeat vide Alex. in. l. si cõfessus. ff. de custodi. reo. vbi tʒ idẽ qͦ hic dʒ: sʒ in. l. absentem. ff. de pen. post Bal. i. l. certi cõdictio. in pn. ff. si cer. pet. vr te

nere Iuñ de quo vide ꝑ Spe. ꝛ ibi ꝑ Io. an. in addi. Spe. in ti. de accu. in. §. j. i vͦ. not. ꝙ accusat. ꝛ ibi per Bal. in addi. vbi tʒ istã partẽ. ideo cogita si dici posset qͦ imo talis ꝯfessio ex quo vr̃ facta in iudicio ꝑiudicet. vt ꝑ Bar. in. l. cũ ꝑcuʒ. et ibi ꝑ gl. in vͦ. tuarum. C. de libe. cau. ꝛ ꝑ Bal. in ad. Spe. in ti. de ꝯfes. in vͦ. cõfessio in absentia. et id vr̃ qͦ iudex stãte tali confessione debeat debitori terminum statuere ad soluẽdũ. vt in. l. debitori confitenti. ff. de iudi.

f ¶ Coram iudice. Adde quid si nõ fiat coraʒ notario vel vicario. Oldr. cõsi. ccxcij.

¶ Adde ꝙ cõfessio facta in iudicio coraʒ notario, nõ tñ iudice pñte vel mãdante non ꝑiudicat. l. ꝙ habeat vim iudicialis cõfessionis sed bñ sufficit ad torturã. ita elegãter d. Frã. de arc. in. l. ij. in primo no. C. de edẽ. tene mẽti. Aene. de falco. Ant. Fran.

¶ Circa h de cõfessiõe facta corã notario absente iudice vel corã iudice i camera sed nõ in figura iudicij an aliqd operetur. dicãs ꝙ talis cõfessio facit indiciũ sʒ nõ plenã ꝓbationẽ. vt est gl. in vͦ. indiciũ. et ibi ꝑ Bald. in. l. iubemus. C. de li. cã. et idẽ voluit Bal. in l. pe. i. ij. not. C. de fideiuss. vbi dicit ꝙ si fiat corã notario maleficiorum nõ sufficit ad condẽnationẽ sed faciet indiciuʒ sufficiẽs ad torturã. ꝛ idẽ voluit Bal. in addi. Spe. in ti. de ꝯfes. in. j. col. in vͦ. cõfessio ista. ꝛ idẽ Alex. in. l. si cõfessus. ff. de custodi. reo. ꝛ hr̃ ꝑ nouissimos i. l. magistratibus. ff. de iurisd. om. iud.

ta cautio que debebat exigi.hic glo.s.dicit qd pignoratitia vel fideiussoria:r hoc propter verbu sufficieti:positum in litera:qd hoc importat,vt.l.si mādato.§.vlt.ff.mā.Phi.dicit in hoc casu sufficere iuratoriā:nisi illi a quib⁹ est exigēda essent valde suspecti φ periurium nō timerēt.de ver.sig.c.ex pte.de presum.c.literas.Jo.an.dicit hoc dictū Phi.procedere vbi verbū sufficiēti nō fuisset expressum.d.An.tenet primū dicēs φ sufficiēs debet intelligi ſm subiectā materiā:r hoc dictū aliquādo placuit:r facit quod in simili de sciētia sufficienti no.Inn.in.c.cum in cunctis.de elec.sed postea cogita tu φ istud quod hic dicit de sufficiēti pcedit de iure etiā si nō fuisset expressum verbū sufficiēs.Quādoqz eni quis fuit excōicatus: r nolebat parere iuri r sic pter cōtumaciā:r tunc nō debet absolui sine sufficienti cautione.ᵃ vide tex.cu3 gl.no.in.c.qua fronte.de ap.r quod ibi dicā:sicut eni missio facta p cōtumaciam non reuocat nisi prestita satisdatione de iudicio sisti:vt t.nō cōtest.qm.§.in alijs.r in.c.j.r qd ibi no.de sequest.pos.fru.ita nec debet excōicatio relaxari que succedit loco missionis.ar.in.d.c.quoniā.in fi.r.c.tue.eo.ti.qd intelligo qn de cōtumacia cōstabat:sed si allegarem probabilem causam ad excusationē cōtumacie:tunc sufficeret cōis forma ecclesie:scz iuramenti prēstatio:ad hoc alle.bo.text.in.c.venerabilibus.§.idem.r.§.sequen.de sen.excō.lib.vj.r ita fuit hic:qz fuerunt excōicati pisani:qz noluerunt iuri parere:vt satis colligi pōt ex litera.Qñqz quis est excōmunicatus qz iniecit manū violentā in clericum.vel aliter:r tunc cōis forma est vt absolutio fiat prestito iuramento:vt in.c.ex tenore.de sen.excom.c.cu3 desyderes.eo.ti.nisi vehementer psumeret cōtra iurātem.ar.c.literas.de presump.r quod dixi.s.qd bene no.r sic concordant opi.contrarias. ¶ Oppo.contra tex.hic mandabatur fieri restitutione incastrorū sicut possidebantur tpe mote discordie:sed cum non constaret ecclesiā lucanam illa possedisse ergo non poterat fieri restitutio:r per cōsequēs satis fuit seruata forma mandati.glos.iij.soluit φ verbum.s.possessio hic positum referebat nō solū ad possessionē castrorū: s3 etiā ad alia iura que episcopus habebat in castris illis:vnde mandatum pape poterat adimpleri in possessione pensionum r affictuum r bene loquit in hoc gl.pondera eni text.nam mandabat restitui possessione3 quā ecclesia lucana habuerat tēpore mote discordie in castris:non dicit possessionē castrorū:qua re magis verificat verbu3 illud in iuribus possessis in castris φ in possessione castrorū:qz aliud est possidere castrum aliud est habere possessionem in castro. ¶ †Sicut in simili dicitur qd aliud est mandare prouidere de ecclesia r aliud in ecclesia: iuxta no.in cle.j.de cōcess.prebē.r in.c.si.de prebē.largo tamē sumpto vocabulo sicut debet sumi hic:cum materia non sit stricta hoc verbum possessio:debet verificari tam in possessione castrorū φ in alijs rebus r iuribus ibi sitis:vt singulariter probatur hic.non enim fuit hic facta restitutio possessionis castrorū:qz de causa non constabat vt dicit in litera.Includebatur ergo sub mandato:als nō potuisset fieri per delegatum:vt in.c.cum olim.de offi.dele.r.c.P.r.§.eo.titu.r c.fi.de preben.debuit ergo seruari forma mandati in eo φ potuit:sed tunc fortius oppositū possessio castrorū non potuit restitui:qz de ea non constabat:vt dicitur in litera nec possessio pensionem seu affictuū fieri poterat:qz non ea fuerat spoliatus episcopus:vt dicit in litera:ergo non venit iste contra formam mandati.Ista gl.iij.dicit φ licet nō perdidisset possessionem istorum iurium:perdidit tamen libertatē possidēdi vt in litera dicitur:ideo debebat iste cōmissarius facere vt eps posset libere possidere illa iura sicut tēpore mote discordie:prout mandabatur in litera:quasi dicat qd debebat restitutionem facere ad libertatem possidendi. ¶ † Ex hac gl. iuncto text.no.quod si quis mandatur restitui in eo statu in quo erat tempore mote litis:licet ille non reperiatur spoliatus si tamen reperitur destitutus in modo possidendi: restituendus est vt sic fiat restitutio eo modo quo fieri potest:r si non in facto saltem in modo,vt.s.dixi in summarijs qd etiā voluerunt hic Hos.Pe.r Abb.¶ Nunc magis fortius oppositum extra glo.cum ecclesia lucana seu episcopus ponderat pensiones r affictus quomodo poterant pisani possidere libertate3 possidendi vt sic dicantur spoliatores r possint conueniri possessorio recuperande cum qualitas non potest esse nisi miraculose sine subiecto,vt in.c.cum marte.de celebra.missa.item sicut ecclesia lucana percipiebat prius iura in illis castris ita poterat pcipere nūc pisanis possidentibus nō enim refert an pisani an alij possideant:ex quo pri⁹ possidebat.ar.eorum que no.Inno.in.c.veniens.ij.de testi.facit.l.is a quo.ff.de rei vē.sol.pter hec 3ria r similia decisio hui⁹ c.visa fuit aliqb⁹ adeo difficilis.vt nescientes eā aliter saluare de iure dixerūt papā Grego.hic partialiter pcessisse:fauendo lucanis q adheserūt ecclesie 3 pisanos q adherebāt imperatori Fed.3 ecclesiā quo tpe īceperūt partes in italia. ¶ † Et adherentes imperatori dicti sunt gibellini ᵇ adherentes vero ecclesie dicti sunt guelfi:vt sentit h.c Joā.an.r de hac discordia vide in.c.ad apostolice.de re iud.lib.vj.sed certe isti male dixerūt r pessime cum iste Greg.papa nonus fuerit valentissimus in vtroqz iure vt not.s.an proemio.r satis ptz ex suis decretalibus:coruscāt eni ipsius decisiones inter alias aliorū pōtificum sicut aurū inter argētū r alia metalla:vnde nō est verosimile nec psumēdum quod pro tam modica reuoluisset hāc decisionem facere cōtra ius:maxime qz non fuisset passus in hac compilatione eam includi nisi fuisset iuridica nec tanto tempore p alios fuisset tolerata:r ideo hac solutione reiecta tanqz temeraria dat alia solutio cōiter per doc.maxime per Jo.an.φ tempore mote discordie inter pisanos r lucanos,lucani possidebant illa castra siue p occupationem vt est moris istarū cōitatum italie:siue p cōmissionem epi:s3 de hac cōmissione nō poterat cōstare nisi p inimicos:papa autem mandauit duo.s.qd fieret restitutio possessionis castrorū de qua constabat.r qd fieret plene r libere sicut habebat tempore mote discordie:s3 tpe discordie mote:l3 forte lucani occupassent castra r illa occupata tenerēt:tñ cum eis lucana ecclesia quietius vicinabat:r liberius r plenius pcipiebat iura r redditus suos φ tempore pis.norū.Itē lucanos resistētes licentius poterat coercere cū essent sui diocesani:r sic nō erāt tūc qui epm repellere poterāt a possessione iurium illorū vel saltē de facili.Itē minores sumptus faciebat ecclesia in illis redditib⁹ colligēdis:nā cum possidebāt lucani:ibat famulus epi ad colligendū reddit⁹ forte pedester r sine armis:tūc autem tpe pisanorū,l3 benigne reciperet pter guerrā opz eu3 ire equester cum armis r cu3 magna scorta seu comitiua.Ex predictis infert Jo.an.qd restitutio castrorū fieri non debuit cū non constabat lucanā ecclesiā spoliatā p pisanos l3 primo spoliata fuisset a lucanis tñ contra pisanos scdo delectores non cōpetebat interdictū:de quo in.c.olim.r.c.cū ad sedem.§.eo.r hoc est 3 gl.ante pe.hic:que dicit φ ex quo cōstabat de possessione pensionū r affictuū debet fieri restitutio castrorū.nā vt dicūt Petr.r Abb.r bene hec gl.turbat intellectum.c. qz non erat hic locus restitutioni ᶜ castrorū sed dimissioni.Et hoc verbo vtitur papa hic:vt ptz ibi.oīno dimitterent rc.et debēt ipsam possessionē castrorū dimittere:qz tpe mote discordie ecclesia lucana plene r quiete iura sua possidebat in illis castris:r hoc cōstabat:nūc aūt nō ita libere per supradicta r vt ergo seruaretur forma mandati debet ecclesia reduci in eam plenitudinē:quietudinē r libertatē:quam illo tpe habebat,qd esse nō poterat pisanis illa castra detinētibus:per rationes supradictas.Ex quibus concludit qd pisani prius debebant ante absolutionem cogi vt castra dimitterēt:r hec est vera mens litere ſm Joā.an.ſm quem benefacit.j.de deci.c.in aliquibus.vbi precipitur dominis prediorum φ illa talibus colonis tradant a quibus decime quiete persoluantur.dic etiam clarius r formalius soluendo contraria que.s.formani:qd licet pisani non possiderent libertatem ᵈ possidēdi possessiones tñ propter occupationē castrorū per eas factas ecclesia pdiderat illā libertatē quā recuperauit per relaxationem illorū castrorū vñ satisfit hic hoc casu interdicta:nō per quod pōt restitui sed per φ potest relaxari.Item qz in litera nō cōstat quis primo ante occupationē pisanorū possideret illa castra:opz intelligere vel qd erant in ppria libertate vel φ non erāt ita duri possessores sicut erāt nūc pisani:vt satis colligit ex litera als antē nō habet locū hec litera:quia posset nunc ita quiete r pacifice possidere ecclesia sicut possidebat tpe mote discordie.ar.eorū q no.Inn.in.d.c.veniēs.Et p hoc dico hic nō procedere dictū Inn.qd videt approbare Joā.an.dum dicit φ si pisani probassent r alij iuste possidebant r tenebāt castra tempore sue occupationis φ ante nō tenerent illa dimittere sed sufficeret qd paterētur episcopu3 percipere cēsus suos plene r libere sicut prius:certe hoc nō procedit si primi possessores nō erāt ita duri sicut nunc sunt pisani:nec ita vigebat tunc guerra r timor cōpulsionis facilis:quā pōderat hic tex. ¶ † Et per hoc limito etiam dictū Inn.in.c.veniens.palleg.de testi.vbi dicit qd licet executio sententie differat pter cōditione3 tertij in re vacāte vt ibi: secus in re nō vacāte:qz nō tractatur hoc casu de preiudicio tertij cum ita ius suu3 posset prosequi cōtra istū nouum possessorē sicut contra primum:r sic habebat locū.l.is a quo.ff.de rei vē,dico hoc dictū pcedere nisi petēs executionē esset longe durior aduersarius φ possessor:qz tunc interest sua ne sententia mandetur executioni introducendo nouum pos-

ᵃ ¶ Sufficiēti cautione.Addō qd voluit Ol.ↄſi.xciij.
Sebasti.Sapia.

ᵇ ¶ Gibellini.in h clari⁹ dixit Bar.in tract.de guelphis r gibellinis an vero factiones hmōi fuerunt tpe Gregorij noni.vide platinā in vita ipsi⁹ gregorij:vbi etia3 meminit de origine earum:de quo et meminit Blon.r Merula in historijs.

ᶜ ¶ Locus restitutiōi.pōdera si adduci pōt quod habetur i.l.inuitus.ff.de fideicom.li.Andre.Barba.

ᵈ ¶ Libertate3.dic φ in habitu possidebāt istā libertatē quā de facili poterāt reducere ad actū.pondera qz pōt adduci qd hr in.l.si pater.C.qui bo.cede.pos.Andre.Barba.

fessorem.arg.opti.hic ⁊ in.c.j.⁊.ij.vt lit.penden.lib.vj. Item ad intellectū.c.quē supra premisi.alleg.c.examinata . de iudi. vbi ſm vnum intellectū ille nobilis ratione iurispatronatus quod habebat in ecclesia vendicabat sibi totā ecclesiā ex quo nō poterat libere ius suum exercere alio possidēte ecclesiaz. Adde.c.cū venerabilis.de exce.ibi eps vendicat ecclesiā rōne iurium que habet in ecclesiā:facit etiā.l.qui tabernā.ff.de cō trahē.emp.Sed dices tu ꝙ ſm hunc intellectum possunt epi ⁊ alij prelati impetrare seu agere contra dños ciuitatum seu castrorū in quibus habent census vt cogant illa loca dimittere cū in eorū potestate sit admittere dictos ꝓlatos vel cōpellere:vt ponderatur in litera.Sol.dicit abbas hoc nō esse absurdū fateri:⁊ ꝙ hec fuit via excogitata contra tyrannos et iniustos occupatores locorū quales erāt isti:vt sic cogant loca dimittere que detinent in suarū animarū periculū cū non multum intersit ⁊c.s.eo.c.sepe.sed cōtra iustos dños hoc nō cōpeteret:dic ergo oportere vt cum iniusta inuasione cōcurrant predicta. ¶ † Dicit etiā Inn.ar.predictorū ꝙ sicut nō licet noua castra[a] facere cū alterius iniuria ⁊ emulatione.ff. de ope.pub.l.opus:ita nec incastellare vetera non habitata. C.de edi.priua.l.iij.C.de fun.limi.l.j.ij.⁊.iij.lib.xj.⁊.ff.de his qui not.infa.l.athletas.posset ergo agere eps ad destructionem innouatorū cōditione ex preallegatis leg.vel officiō iudicis:ad hoc.j.de iudeis.c.consuluit. Et idē dicit in alio ibi redditus habente:nec est actio popularis ſm eum : sed agit quisq; pro euitanda diminutione sui patrimonij . Hec dicta Inno.ego puto procedere in possessore iniusto seu tyranno. argu.huius.c.si aūt possessor esset iustus: tunc distinguerem qō aut vult reficere antiqua edificia : vel inhabitare de nouo castra inhabitata ad iniuriā vel emulationē alterius:⁊ procedant dicta Inn.q2 non licet vti etiam re propria ad iniuriaz vel emulationem alterius vt alij noceat[b] ⁊ sibi non prosit: vt l.j.§.denicq;.ff.de aqua plu.ar.⁊ qō no.gl.in.c. cū ecclesia vulterana.de elec.Aut hoc nō facit ad iniuriā alterius ſ3 ad cōseruationē vel augmentū patrimonij vel honoris sui:⁊ tunc puto hoc licere:nec posse per aliū ꝓhiberi: etiā si alij inferat timor seu dānum:ad hoc tex.opt.in.l.si meo.ff.de aqua plu. arc.⁊.d.c.cū ecclesia vulterana.⁊.c.cōsuluit.de iudeis.vbi patet qō prohibitus cōstruere de nouo nō prohibet reficere antiquum edificium iuxta pristinā formā.[c] nec hoc casu posset allegari prescriptio si longo aut longissimo tempore non refecerit vel inhabitauerit:q2 cum iste sit actus mere facultatis ⁊ nihil positiue actum sit in sui iuris preiudiciū:nō currit prescriptio:iuxta no.in.c.Joannes.de cleri.coniu.⁊ in.c.ex parte astensis.de conces.preben.⁊ per Cyn.in.l.ij.C. que sit long. consue.facit.l.altius.C.de serui.⁊aqua.nisi fuisset prohibitus ⁊ acquieuisset prohibitioni:vt no.in iuribus preallegatis.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Noua castra. Uide Salic.in.l. altius.C.de serui, ⁊ aq̄.vbi dicit ꝙ si qs edificare velit domū ⁊ facere fenestras vñ possit videre moniales vel mulieres vicini pōt ꝓhiberi : de quo pulchre ꝑ Pau.de cas.in.l, cuz eo.ff.de serui. vrba.predio.cum multis alle.ꝑ.d. Jas.i.l.si ex ḃ iure.col.j.ff.de iust. ⁊ iur.i.l.q̊minus. in.j.q.Bart.ff.de flumi. d. Barth. veroñ. in tracta. seruitutū vrbanarū.c.xxxix.sub titi.de solo ⁊ area.

[b] ¶ Noceat. Adde qō voluit Alexā. consilio.clxxxiij. iii.libro.

[c] ¶ Pristinam formā . adde an hoc sit simpliciter verū vide noui. in.l. j.§.si qs edificiuz. ff.de ope.no.nūt. ⁊ ꝙ postea voluit Bal.consil. ccxxj. iiij.lib. ber. laud. cū laude semꝑ virg lo.Marie:extat huius tituli finis.

[d] ¶ Tantū custos. Adde ꝙ ideo cōsuluit Ro. ꝯsil.cl. ꝙ si talis accusat dñz proprietatis de furto eo q2 abstulit fructus qō furti non recte agat.

[e] ¶ Sentētia procedit. Tu pondera : q2 non tenuit sententia.

¶ De dolo ⁊ contumacia. Rubrica.

¶ Uiso in precedēti rub.de spoliatis ⁊ eiectis aduersariorū potētia,videndum est nūc de fatigatis in iudice aduersariorum dolo ⁊ contumacia secundum Gofr.vel continua sic ſm Host.q2 spoliatus quādocq; dolo vel contumacia rei restitutionē cōsequi non pōt:ideo merito subijcit hec rub.⁊ vtracq; continuatio satis bona Habetur materia.iij.q.ix.⁊. iiij.q. v. ⁊.v.q.ij.⁊.iij.per totum.xj.qō.iij.certum reperitur in.vj.⁊ cle.

1 ☞ Reus qui non admittit mittendū in possessionē ex mādato iudicis:auditur intra annū cū cautione de stando iuri.

2 Missus in possessionem etiam in reali ex primo decreto : nō possidet intra annum:sed post annum sic absq; alio decreto reo in contumacia permanente.

3 Multa.i.pena quam imponit iudex an habeat locum de iure canonico.nu.4.5.6.7.⁊.29.

6 Cōtumax si anteq̄ iudex procedat ad vlteriora sponte venit ad iudicium:debet tamen de preterita cōtumacia mulctari. Fur non euitat penam si restituat rem furatam.

7 Debet:istud verbum denotat regulariter necessitatem: licet aliquando honestatem:

8 Mittendus in possessionem ⁊ non admissus:quo casu habetur pro admisso quo ad iuris effectus:de quibus hic. Secundum decretum interponit etiam qō mittēdus ex primo nō fuerit admissus:⁊ hoc in personalibus:in realibus vero non requirit:q2 post annū efficit incōmutabilis possessor.

9 Prouisio.l.si qs in tantā:an habeat locū de iure canonico ⁊ an in minorib⁹ vel ecclesijs.n.11.⁊ in ꝑsonis clericorū. nu.20.

10 Prouisio dicte.l.non habet locū qñ quis inuadit rē suā propria autoritate:q2 non potest haberi copia iudicis.

12 Prelatus delinquens etiam contemplatione ecclesie: punitur in suo patrimonio.

Prelatus quo casu preiudicat ecclesie delinquendo.

13 Ecclesia pōt priuari feudo ꝓpter feloniam prelati:⁊ priuabitur dū venit prelatus postea reconsolidabitur cū ecclesia.

14 Prelatus in multis casibus requirit cōsensum capituli circa administrationem rerum ecclesiasticarum.

15 Princeps non potest facere legem contra ecclesiam nisi lex illa expresse approbetur a papa.

16 Bona ecclesie sunt deputata ad vsum prelati capituli ad reparationem fabrice:⁊ ad alimoniam pauperum.

17 Prelatus ⁊ capitulum nō possunt renūtiare iuribus ⁊ alijs introductis in fauorem ecclesie.

18 Utile dñium qō habet ecclesia in re quā tenet in emphyteosim:non perditur per non solutionem canonis.

19 Prelatus delinquēdo si non pōt soluere:d3 luere in corpus.

20 Prelatus potest preiudicare ecclesie in querendis.

22 Prelat⁹ pōt repudiare hereditatē vel legatū delatū ecclesie.

23 Prelatus potest preiudicare ecclesie in relictis cōditionalibus ipsi ecclesie factis.

Prelatus in quibus rebus preiudicat ecclesie non acquirendo tenetur de suo ad interesse.

24 Prelatus pōt preiudicare ecclesie in quesitis quo ad modicam lesionē:secus quo ad magnam etiā cum cōsensu capituli:nisi interuenerint solennitates requisite.

25 Prelatus preiudicat ecclesie in quesitis in omittendo:tenetur tamen postea ad interesse.

Prescribitur contra ecclesiam ꝓpter prelati negligentiam.

26 Prelatus non pōt facere ꝙ aliqua res data ecclesie recedat propter aliqd factū vel nō factū:l3 vna cum capitulo posset.

27 Prelatus qui in iudicio nō ꝓduxit exceptiones legitimas preiudicat ecclesie:que tamen h3 remedium restitutionis.

28 Confessio vel contumacia prelati ⁊ capituli:an noceat ecclesie.vide hic remissiue.

1 AD hoc. ¶ † Reus qui mittendū in possessionem ad mādatum iudicis nō admisit:nō mulctabitur de canonica equitate si intra annum caueat stare iuri.cōis diuisio:scōa ibi ad qō. ¶ Casus literalis. Reus qui vocatus ad iudicium nō venit cōtumax est:iudex propter ꝯtumaciā rei pronuntiat actorē mittēdum esse in possessionē rei petite causa rei seruāde:sed propter potētiā rei siue dolū nō pōt nācisci possessionē:tādē imminente fine anni:reus ne possessionē post annū amittat offert cautionē stādi iuri:querit hic cuiusmodi pena sit puniēdus qui nō paruit iussioni iudicis.Rñ.pa.qō in ecclīasticis ꝑsonis ⁊ negotijs rigor iuris nō requirit:s3 vt iustitia ꝓpter hoc ꝙ iudici nō paruit nō periclitet admitti d3 reus:cū per cautionem stādi in iudicio se astringit. B. ¶ No.j.arg.⁊ quasi exꝑssum qō missus in possessionē etiā ex primo decreto nō efficit possessor ante lapsuz anni sed tm̄ custos[d].custodit em̄ possessionē ne aduersarius ingrediat vt ꝓbat ibi.cā rei seruāde ⁊c.⁊ ibi:rē custodiēdā ⁊c.⁊ibi:ne possessionē amittat in fi.anni ⁊c.sed post lapsum anni reo in cōtumacia ꝑsistēte efficit sine alio decreto in reali verus possessor:vt colligitur ibi,imminente fine anni ⁊c.⁊ de hac materia vide in.c. qm̄.§.in alijs.⁊.§.se.vt lit.nō cōte.⁊ plenius in.c.cōtingit.j. eo.

2 ¶ † No.ij.ar.de iure cano.seu in ecclesiasticis personis ⁊ negotijs nō h3 locū indictio mulcte propter cōtumaciā ⁊ dolū partis ⁊ hoc colligitur ex supficie litere:l3 certe nō ꝓcedit hoc dictū ita generaliter sumptū:sed restringit:vt.j.subijciā super glo.

3 ¶ † No.ꝙ de iuris rigore mulctari potest.i.pena extraordinaria puniri:qui iudicis iussioni non paret:maxime vbi iustitia periclitatur:ad hoc.c.de causis.§.j.de offi.de leg.⁊ in.c.qm̄.in fi.vt lit.nō contes.⁊ in.l.vna.ff.si quis ius di. nō obtē.cū si.

4 ¶ † No.hic.d.Ant.ꝙ de canonica equitate cōtumax in cā priuata:punita cōtumacia ad vtilitatē priuatā pro publica ⁊ iudicis cōtēptū aliter nō mulctabit nec extraordinarie punit.Cōtrarium tm̄ dicit esse factū in.c.accedens. el.j.s.vt lit.nō cōte.nec aliter rñdet ad ꝯriū:ibi em̄ iudex ratione cōtumacie excōicauit partē ⁊ ꝓcessit ad sñiam.sed credo satis posse dici qō aut pars persistit in cōtumacia:⁊ poterit fieri missio seu ad sñiam procedi[e] si cause status patiatur ⁊ extraordinarie puniri ꝓ iudicis ꝯtēptu:vt in.d.c.accedēs. nō enim debet iudex pati se contemni.l.obseruandum.ff.de offi.presi.imo penali iudicio debet suā iurisdictionem tueri: vt.l.vna.ff.si qs ius di.nō ob.⁊.l.ij.ff.si quis in ius voc.nō ie. aliter enim iustitia periclitaret que vult ꝯtumaciā puniri vt in iuribus superius alleg.facit.c.j.de postu.prela.Aut pars ante punitionē reuertitur ad obediētiā nec ius deperit parti propter suā ꝯtumaciā:vt puta in casu hui⁹.c.vbi iussus mitti, habet pro misso si impediat ꝓpter aduersarij potētiā seu

dolum

e ¶ Periclitatur. Tu pondera q2 text. iste fundat se; q2 non periclitatur iustitia partis. Andre. Barba.

¶ Impunita. Tu pondera q2 hic fuit magna contumacia impediendo mittendum per iudicem. Andre. Barba.

¶ Necessitatem importat. Adde do. de Ro. deci. suis. ccxiij. Zacharias.

ctionis ⁊ importat necessitatem. l. debitor. ff. de ver. obl. ⁊ in. l. eum qui. §. si mulier. ff. de iureiuran.

e ¶ Nō habet locum. pōdera istū tex. q2 p certo videt mala decisio ex eo q2 illa que sunt inducta ad iuris rigorē seruandū ligant minores clericos ⁊ similes personas. ita dicit gl. in. c. iuris ignorantia. xxxviij. distin. Bald. in. l. iuris igno. C. qui admi. Bar. in. l. j. §. nuntiatio. ff. d no. op. cum ergo vt mulctetur contumax est ad rigorem vt hic dicitur ergo ligat clericos. Secūdo vbi est maiꝰ periculū ⁊c. sʒ maius est periculū si in clericis nō puniat contumacia. q2 vita eorū trahi tur ad exēplū. c. qualiter. el. ij. de accusa. itē est res mali exēpli ꝙ laicus puniat; ⁊ clericus non in eodem excessu. item oritur scandalum ppter ista. vn̄ qd non sit bona decisio. vide tamē gl. in cōtrarium. xxxvij. distinc. c. iuris ignorantia. Andre. Barba.

¶ Importet honestatē. gl. est sing. in alleg. cle. attendentes. p istū. ⁊ ibi Car. q illam ad hoc sing. ⁊ bal. in. c. ij. in tit. apud quē vel quos con tro. feu. termi. sed si iungat copulatiue cū h ver. pōt: tunc importat expressam ⁊ arctatā necessitatē. c. j. j. vt ec. bn̄. gl. in cle. iuncto ibi text. de statu mo. ⁊ Alex. consil. ccxxij. in fi. volu. ij. Antonius Fran.

¶ Circa h de verbo dʒ: an importet honestatē vel necessitatē. dicas ꝙ regulariter importat necessitatē l. pretor. in princ. ff. de edend. l. j. §. j. ff. qd quisque iur. no. Bar. i. l. iij. C. de pig. ⁊ Ang. in l. j. C. quō ⁊ qn̄ iu. ff. de ali. lega. ⁊ hr per gl. ⁊ doc. in. c. proposuit. de ap. ⁊ istud est ex propria significatiōe istius verbi: vt est gl. in cle. attendentes. de stat. reg. h tn̄ intellige veruʒ nisi forsan ex forma statuti qs deberet iudicare ex consilio sapiētis: q2 tūc nō tenet de necessitate seq tale ɔsiliū. ita Bar. in. l. bonorum. ff. de bo. pos. titu. gene. itē etiā ratiōe subiecte materie nō dicit necessitatē: ⁊ tūc stat ipro prie ⁊ iportat necessitatē: vt est gl. xxv. qō. i c. j. ⁊ habetur p phi. in. c. proposuit. de ap. vn̄ dicimꝰ ꝙ qn̄qʒ ponitur pro pōt: vt no. p Bar. in. l. obseruare. in pn̄. ff. de offi. pcon. ⁊ le. ⁊ in. l. plautiꝰ. de procura. ⁊ in. l. sepe. ⁊ ibi p alex. ff. de offic. pn̄. ⁊ in l. nungd qs. ff. de indi. ⁊ adde ꝙ verbum debere: relatum ad creditorē semp intelligitur cum effectu exa-

dolū: vt hic: ⁊ clarius in. c. contingit. j. eo. ⁊ tunc in negotijs ecclesiasticis ⁊ personis nō habet locum indictio mulcte: q2 iustitia ppter hoc non periclitat.

5 ¶ † Ex quo infero ꝙ si in casu. c. ps passa missionē nō cōparere: posset etiā mulctari pro iudicis cōtemptu: q2 piclitaret iustitia q vult cōtumacem puniri: qd sentit hic Jo. an. super text. qd ego intelligo qn̄ vehemens est partis contumacia: vt probat in. c. frequēter. in fi. vt lit. nō cōtest. facit. l. fulcinius. in fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea. als a principio debet esse cōtentꝰ alterutra pena. vt. d. c. qm̄; ad vlteriora tn̄ procedere poterit si cause statꝰ requirit ⁊ pōt excōicare seu aliter mulctare etiam si cōtumacia nō sit vehemēs: q2 pcessus ad vlteriora non est pena cōtumacie cū possit snīa ferri pro absente in. c. calūniā. de pe. ⁊. l. pperandum. C. de indi. ⁊ iste est pprius casus. c. accedens. preallega.

6 ¶ † Sʒ circa hoc dubitari posset qd si contumax nulla missione contra eū facta adhuc vel decreta: sponte venit ad iudiciū offerens se paritурū nunquid possit mulctari ratione pterite contumacie. Et videt ꝙ nō p istū tex. q2 iustitia p hec non periclitat[a] ideo rigor obseruandus non est. Sʒ rium puto veruʒ: q2 tex. iste loquit in casu quo cōtumacia iā punita erat in effectu: q2 iussus mitti habebat pro misso propter dolū ⁊ resistentiā aduersarij: vt in. c. contingit. j. eo. ⁊ sic contumacia nō transibit impunita:[b] sed in casu iā dicto contumacia preterita remaneret impunita cū ppter penitentiā solam nō desierit esse nocēs: vt videtur probari in. c. j. de postu. prela. ⁊ in. l. qui ea mente. ff. de furt. ⁊. l. non pdest. ff. vi bo. rap. vbi patet qd ad penā euitandā nō prodest restituere rē raptā seu aliter penitere de peccato.

7 ¶ † Scdō etiā potest dubitari an in casu huius. c. possit iudex sequendo iuris rigorem mulctari cōtumacē. Inno. videt sentire ꝙ sic. ⁊ idem Hosti. intelligunt em̄ istū tex. qd intelligatur de consilio non de necessitate: sed ego puto contrariū: primo q2 papa hic rn̄det ad cōsultationem: ⁊ sic respondet quid de iure fieri debeat: vt no. glo. in. c. consultationi. de temp. ordi. ⁊ in. c. ex tua. de fil. psbyt. Itē moueor per verbū debet: hic positum in respōsione pape: qd regulariter necessitatē importat:[c] vt est glo. no. in cle. attendentes. de statu reg. lʒ aliqn̄ importet honestatē:[d] sʒ istud est specialiter; vt leg. ⁊ no. in. c. j. de despō. impub. sʒ improprietates sunt euitande: non autē ad consequentiam trahende, vt in. c. pterea. ⁊. c. fi. de verb. signi. ⁊ qd ibi no.

8 ¶ † Venio ad gl. ⁊ quero: hic dicitur qd iste propter potētiā aduersarij impediebatur nācisci possessionē: nunquid debeat haberi pro misso quo ad iuris effectum. Gloss. iiij. distinguit ꝙ aut impeditur potentia seu dolo aduersarij: ⁊ habet pro misso: vt est expressum. j. eo. c. contingit. Aut impeditur per aliū ⁊ nō habet pro misso sed agit ad interesse cōtra impediētez vt. l. si qs creditorem. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Si aūt tertius impediēs nō pōt soluere interesse: tūc habet pro misso. ar. in iuribus pallegatis. aū fi. gl. Sed vltra gl. aduerte: q2 quādoqʒ non impedit nec potentia aduersarij nec tertij: sed ex natura rei: vt q2 fundꝰ est inundatus vel ex defectu bonorū: q2 bona non reperiuntur: lʒ iudex decreuerit aduersarium mittendum in possessionē: ⁊ in istis casibus habet p misso quo ad hoc vt si bona nouiter accedant debitori, possit sine alia iudicis autoritate illa ingredi. Item quo ad hoc vt p lapsum anni efficiatur verus ⁊ incommutabilis possessor eorum que tūc extabant: ⁊ vt alijs creditoribus currat tempus scdm̄ formam. l. fi. C. de bo. autori. iudi. poss. hoc legitur ⁊ not. in. l. cum vnus. §. fi. cum. l. seq. ff. de bo. aut. iud. pos. Et no. qd in istis casibus poterit deueniri ad scdm̄ decretuʒ absqʒ eo qd sit facta vera missio ex primo decreto: vt not. Bart. in iuribus

preallegatis. ⁊ hoc in personalibus: nā in realibꝰ ipso iure per lapsum anni efficitur verus possessor, vt in. c. cōtingit. j. eo. ⁊ in iuribus superius allegatis.

9 ¶ † Gl. quinta adducit tex. ad questionē. hic dicit qd rigor iuris in ecclesiasticis personis ⁊ negotijs nō requirit. nungd rigor. l. si quis in tantam. C. vnde vi. qui videtur approbari. xvj. qō. vj. placuit. habeat locum fm canones: ⁊ occupās rez propria autoritate ⁊ violēter priuetur dominio si erat sua vel condemnatur ad estimationem si non erat sua. Et soluendo respondet qd in ecclesijs et minoribus non habet locum[e] cum eis subueniatur per beneficium restitutionis: sed in causis priuatorū bene seruatur: allegat. C. vnde vi. l. meminerint. vbi dicit qd si tutor occupat rem tenetur ipse ⁊ non pupillus vel adultus: quasi velit dicere idem dicendum in prelato occupante cum censeatur loco tutoris seu curatoris: iuxta not. in. c. j. de in integrum restitutio. ⁊ per gl. in. c. auditis. eo. titu. Tria sunt examinanda pro verificatione glo. Primo nūquid ille rigor habeat locum in minoribus. Secundo quid in ecclesijs. Tertio quid in priuatis vel personis clericorum quo ad eorū bona. ¶ Ad primum dic qd glo. hic loquitur nimis generaliter excipiendo minores vnde glo. in. d. l. si quis in tantam. magis specifice loquitur dicens quod aut est proximus infantie: ⁊ non tenetur q2 illa etas quicqd videt ignorat, vt. l. j. C. de fal. mo. facit. c. ex parte. de corpo. viti. postea vero tenetur ff. de furtis. l. impuberem. Idem ⁊ fortius in adulto siue habeat curatorem vel non nec etiam restituitur cum in delictis minor non restituitur. ff. de mino. si ex causa. §. nunc videndum. ⁊. l. auxilium. eo. titu. Idem sentit Cy. in. d. l. si quis in tantam. concludens doli capacem[f] teneri ⁊ non restitui cū delinquat in faciendo. Bart. in. d. l. si quis in tantam. fatetur restitutionem negādam quando dolose fecit:[g] secus si credens sibi licere, vt. l. j. C. si aduer. delic. qd videtur hic placere do. Anto. q2 licet hoc casu presumat dolus cōtra minorē: tn̄ aduersus dolū presumptū restituit minor: ex quo nō est in vero dolo. l. si causa. §. si commissum. ff. de mino. ⁊ qd no. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de no. oper. nunt. qd satis placet: cuʒ pleriqʒ rudes arbitrent sibi licere rē ppriā sine cuiusqʒ autoritate occupare: vn̄ licet minor erret in iure: non tn̄ p hoc cōstituit in vero dolo.

10 ¶ † Unum tn̄ tene menti qd vbi quis ex iudicis defectu rē suā nō valet consequi: tunc pōt ppria autoritate illā inuadere: vt dicit glos. no. j. di. ius gentiū. ⁊ Inno. in. c. olim. j. de resti. spo. ⁊ sentit Joā. an. hic. ⁊ optime facit. l. ait pretor. §. si debitorē. ff. de his q in frau. cre. ⁊. l. nullius. C. de iudeis. iuncta gl. ⁊ qd no. in. c. cum nō ab homine. de indi.

11 ¶ † Quero quo ad secundū quid in ecclesijs. Glo. hic concludit non habere locū, vt. s. dixi, ⁊ ad c. placuit. xvj. q. vj. qd videt multum facere in oppositū respondet triplr: vt in eā ptz.

12 ¶ † No. bene vltimā solutionē ex qua singulariter infert ꝙ vbi prelatus delinqt etiā occasione ⁊ contemplatione ecclesie punit in suo patrimonio duntaxat: p hoc facit qd in simili no. de tutore, vt in. l. nō est ignotum. C. de admi. tu. ⁊ in. l. meminerint. C. vnde vi. facit qd no. glo. in. c. de mulcta. de preben. Sed redeūdo ad qōnē notabilē huius glo. scias ꝙ idē qd ista gl. sentit gl. fi. in simili. j. vt lit. pen. c. ecclesia. el j. sed aliter sentit. c. ij. s. de ordi. cog. vbi enim generaliter dicit ꝙ delictum solius prelati non nocet ecclesie: p regulā delictum persone. de reg. lib. vj. secus si delinquit cōicato consilio capituli: ⁊ idē gl. in regula delicta. ⁊ mouet p. c. ij. de or. cog. ⁊ p. l. iubemus nulla. C. de sac. san. ecc. ⁊ hanc eādē distinctionem tenet glo. ⁊ Bart. in. d. l. iubemus. ⁊ gl. in d. l. si qs in tantam. vidi. idē satis sentit Bar. in. q. nostra referēdo se ad materiā tractatā p eū i. l. aut

Sebasti. Sapia.

f ¶ Doli capacez. an minor cadat in penam. d. l. si qs i tātā. vide Alexā. in cons. ciij. incip. vn̄ prima consideratione. col. j. in. j. vol. nūquid in delictis ad h vt puniatur minor suf ficiat ꝙ sit doli capax an vero requiratur ꝙ ēt sit proximꝰ pubertati vide Ange. in. l. impuberē. ff. de furt. Augu. arimineū. in addi. ad Ange. de malefi. in vers. scienter ⁊ dolose. col. iij. vers. quero quid de infante.

g ¶ Dolose fecit. Adde vt p Alex. consil. ciij. vbi ponit an miles excuset a dicta pena.

facta.§.fin.ff.de pe.vbi ponit an ⁊ qñ vniuersitas possit delinquere ⁊ qualiter puniatur:de qua per canonistas in.c.dilectus.de simo. Idem videtur velle Host.⁊ Io.an.in.d.c.ecclesia.vt lit.pen.super glo.fi.vbi dicūt qd leges penales per ius canonicū approbate sunt.[a] arg.in.d.c.ecclesia.⁊.xi.q.i.q2 res.⁊ qd in ecclesiasticis rebus seruande sunt saltem vbi tota ecclesia deliquit.adducūt not.in.c.ij.de ordi.cog.⁊ in isto.c.i.⁊ videtur ista quasi cōis opi.d.Ant.latius hic prosequens materiā circa hunc articulum qñ delictū cōsistit in faciēdo sic distinguit: qd aut delictū cōmittitur a prelato tm̄:aut a prelato et capitulo.primo casu si delictum non cōmittitur cōtemplatione ecclesie vel in pertinētibus ad ecclesiam nec in grauibus nec in leuibus obligatur ecclesia nisi inq̄tum ad ecclesiā puenit,vt.l.vlti.ff.de administra.tuto.⁊.c.i.de deposi.⁊ docto.in.c.ij.de dona.Cyn.in.d.l.iubemus.⁊ Dy.in.d.regula delictū.Si delictū cōmittitur circa res ecclesie vel contēplatione ecclesie:tūc in acquirendis vel vbi agitur de lucro captando delictum plati nocet ecclesie:[b] vt no.gl.xvi.q.vi.si epm.⁊ea.q.§.fi.In acquisitis[c] vero si delictū est alias formaliter punibile in prelatū nō punitur ecclesia sed prelatus:vt hic dicit gl.xvi.q.vi.si epm.ad qd.xij.q.ij.monem⁹.⁊.c.statuimus.⁊.c.diacom.xvi.q.vi.cognouimus.⁊ per Arch.ea.q.§.fi.arctatur tñ ecclesia ad cedendum actionē contra prelatum,vt.l.neq3 interdicto.ff.de regul.iuris.⁊ per Barto.in.d.l.iubemus.Si delictum formaliter non est punibile in prelatum quinetiam ecclesia puniatur: tunc in iuribus spectantibus ad mensam prelati delictū preiudicat temporaliter ecclesie in vita prelati.[d] ¶ Unde poterit propter feloniā † cōmissam a prelato priuari ecclesia feudo in vita prelati:post mortē eius reus redibit ad ecclesiā,vt in.c.si clericus.de cap.cōtra.⁊ no.de foro compe.verū.⁊ de iudicijs.c.ceterū.⁊ de reli.domi.c.constituimus. In reb⁹ vero spectantibus ad ecclesiā ⁊ capitulum:delictū soli⁹ prelati non preiudicabit[e] ecclesie:quin ecclesia agere possit:l3 preiudicet ipsi prelato q̄diu agere vult:vt dicit hic gl.no.respondendo ad.c.placuit.⁊ idē ibi gl.⁊ sic,si prelatus in rebus ecclesie incidit in conditionem.l.si quis in tātā.preiudicabit sibi vt non possit agere etiā nō agēte capitulo:vt sentit hic glo.in.d.c.placuit.scdo casu qñ delictū cōmittitur p prelatum ⁊ capitulū seu cōicato cōsilio capituli dicit ꝙ in casibus in quib⁹.s.dictū est delictū prelati preiudicaret ecclesie fortius preiudicabit vbi sic cōicato consilio:sed in casibus in quib⁹ dictū est non preiudicare vbi agitur de iure quesito perdēdo.Si delictū cōmittitur a cōuentu nō cōtemplatione ecclesie:nec in factis ecclesie nō preiudicat ecclesie:vt no.doc.in.c.ij.de do.In his vero que aguntur noīe ecclesie:tunc si delictum est formaliter punibile in ecclesia ⁊ cōuētu de p se punitur conuentus potius q̄ ecclesia:vt no.Spec.in tit.de dona.§.i.ver.quid si baro.⁊ ideo si cōmisisset capitulum delictum aliquod non propter hoc destrueretur ecclesia seu monasterium sed cōuentus expelletur vt p Spe.in loco prealleg.Si aūt delictū non est formaliter punibile in cōuentu punitur ecclesia ⁊ priuatur restitutione in integrū,vt.d.l.iubemus.⁊ dicit patere ex no.in.d.c.auditis.⁊ de aliena.iudi.mu.cā.fa.c.ij.hoc dicit verū nisi in priuilegium vel ius ecclesie tāgeret ius tertij:vt ptz in.c.cum tpe.de arbi.⁊ sic dicit debere intelligi qd gl.no.xi.q.iij.priuilegiū.hec sunt quātum ad hunc articulū v̄ba formalia.do.Anto.aliter non attingit magis specifice casum nostrum.Sed capiendo mentem suam videtur quo ad casum questionis nostre vel qd aut violentia fuit illata per solum prelatum aut per prelatū ⁊ capitulum:primo casu si res spectabat ad mensam prelati priuabitur ipse prelatus in vita sua.si ad prelatulum ⁊ capitulū: tunc preiudicabit sibi respectu agendi:q2 non poterit ipse amplius pro illa re agere : sed capitulum.Secundo casu quando violentia fuit illata per prelatum ⁊ capitulum habebit locum illa.l.si quis in tantam.vt si proprietas rei erat ecclesie priuabitur ecclesia ppter delictum prelati ⁊ capituli:q2 nō est hoc delictū formaliter.punibile in personam prelati ⁊ conuētus cum formabilis pena sit priuatio dominij:⁊ tale dominiū spectat ad ecclesiā:simile in.d.l.iubemus.sed si proprietas erat ecclesie:tūc poterit ⁊ debebit puniri ipsa vniuersitas ⁊ nō ecclesia:q2 cum succedat condēnatio ad estimationē:ita formaliter cadit pena in personā prelati ⁊ capituli sicut in personā ecclesie:hoc credo fuisse de mente Ioan.andr.intellige tamen distinguendo: prout.s.plenius dixi fm eum:aut contemplatione ecclesie:aut non ⁊c.dic vt.s.dixi.Sed aduerte q2 glo.Lau.⁊ Archi.in.d.c.placuit.⁊ do.Card.hic.⁊ idem glo.xi.q.iij.priuilegium indistincte voluit[f] vt quantumcunq3 hoc delictum sit cōicato consilio nunq̄ preiudicet ecclesie:vt ecclesia priuetur re sua:q2 cum expresse nō possunt prelatus ⁊ capitulū sine causa legitima ⁊ solēnitate debita alienare bona[g] ecclesie.xij.q.ij.sine exceptione.multo fortius neq3 tacite:[h] maxime delinquēdo. Et distinctio que fit an aliquid fiat communicato consilio capituli vel non:procedit quo ad ea que cadunt in potestate prelati ⁊ capituli vt in obligādo ecclesiā pro aliqua legitima causa:vt legi.⁊ no.in.c.quod quibusdam.de fideiu.nō autem quo ad alia que nō cadūt sub potestate eorum:simile qd no.Bar.in.l.sciendū.ff.de verb.oblig.⁊ in aut.si quis in aliquo documento.C.de edē.⁊ hoc plus placet quare puto ꝙ vbi delictū administratoris non preiudicaret pupillo in bonis suis,eadē ratione ⁊ a fortiori nō preiudicabit ecclesie delictū prelati ⁊ capituli:vnde considero ꝙ prelatus ⁊ capitulū nō sunt dñi bonorū ecclesie:sed est ipse deus seu ecclesia vniuersalis fm aliam opinionem:vt in.c.cum ex eo.de elec.lib.vi.⁊ per Inn.in.c.cum super.de causa pos.⁊ proprie.vbi plene dixi:⁊ per glo.in c.causa carpensis.de verb.sig.prelatus vero ⁊ capitulum sunt administratores. ¶ † Et pro tanto in quibusdā casibus requiritur capituli consensus:q2 nō in omnib⁹ habet prelatus solus legitimā administrationem:sed requiritur capituli cōsensus:vt patet ex his que legūtur ⁊ notātur in clem.ij.de re.ec.nō alie.⁊ in.c.pastoralis.de dona.hinc dicimus prelatū ⁊ capitulū facere vnum corpus:vt in.c.nouit.⁊.c.quāto.de his que fi.a prela.⁊ q2 penes hoc corpus fictū ⁊ representatum cōsistit plena administratio rerū ecclesie:⁊ habetur hoc corpus loco dñi.cum bene administrant,sed si male potius loco predonis:vnde grauiter puniuntur.vt.c.si quis presbyterorum.de re.eccle.nō alie.xij.q.ij.sine exceptione.⁊.c.monemus.de sol.c.ij.sicut dicit lex ciuilis de tutore in.l.qui fundum.§.si tutor.ff.pro emp.preterea considero ꝙ sic contrahēdo pro negotijs ecclesie eorum factum nō preiudicat ecclesie nisi fiat alienatio in casu licito ⁊ seruata solennitate a iure tradita:vt no.in c.i.de in integr.resti.⁊.i.dicam.fortius nō debent posse alienare delinquendo.⁊ si diceres hic est legis alienatio vt pleriq3 dicunt. Respōdeo hoc esse falsum.q2 nulla lege hoc cauetur in ecclesia:imo si bene pōderetur.l.si quis in tantam.super qua fundatur nostra qō:potius innuit oppositum:illa enim lex vult priuare violentū pprietate rei cū dñs erat sed prelatus ⁊ capitulū non sunt dñi sed administratores:deus aūt est dñs cui omnia bona ecclesie sunt oblata:⁊ facta sunt sancta sanctorum dño.xij.q.ij.nō liceat.c.predia.⁊.c.qui abstulerit.⁊.d.c.cum ex eo.de elec.lib.vi.non ergo dz ecclesia priuari suo domino propter delictū administratoris:sicut nec pupillus nec adultus ex delicto tutoris vel curatoris:vt.d.l.meminerint.⁊ no.in.d.l.si quis in tantam.vt.s.dixi:licet isti habeantur loco dñi:vt.d.§.si tutor.nec debet alterius quis odio pregrauari:sed peccata debent suos authores tenere fm regulam vtriusq3 iuris.c.quesiuit.de his que fiunt a prela.l.sancimus.C.de pe.quinimo habere debet locum finis alius.l.si quis in tantam.vbi dicitur qd si volentus non erit dominus rei cōpellitur restituere rē ⁊ dānatur in eius estimatiōe.satisfaciant ergo prelatus ⁊ capitulum de suo:sicut seruatur de curatore et tutore delinquentibus in rebus pupilli vel adulti:vt.d.l.meminerint.⁊ l.non est ignotum.facit tex.iuncta glo.in versi.de proprio.i.de preben.c.de mulcta.si enim lex ciuilis ita procedit in re⁹ pupilli vel adulti fortius credendum est hoc idem voluisse in rebus ecclesie que sunt magis fauorabiles cum semper sint in statu minoris in.c.i.de in integ.restit.⁊ ex eius rebus debent pauperes sustentari.xvi.qō.i.c.fin. Ad.c.placuit.xvi.q.vi.potest responderi:vt hic:⁊ ibi soluitur. Sed vltra has solu.do aliam magis coloratam que iudicio meo melius consonat illi litere : vt intelligatur in episcopo inuadente ecclesiam quā dicebat pertinere ad suam cathedram:⁊ sic cōtendebat de honore suo vt esset sibi subiecta:merito propter violentiā priuatur tali honore:nec debet ipse amplius audiri:q2 in hoc potuit sibi preiudicare:nō tamē per hoc tollitur quin superior ex officio suo seu successor vel capitulum post mortē suā possit causam instaurare.[i] arg.allego de hoc valde optimum in.c.cum venissent.in fi.de insti.cum ibi no.⁊ ita loquitur illud.c.placuit.secus autem vbi tractaret principaliter de preiudicio ecclesie:vt priuetur dominio rei sue.⁊ quod ita debeat intelligi ille textus ⁊ non ad corticem:prout iacet:probo efficacissima ratione:nam illud.c.placuit.loquitur de solo episcopo:nō autem de capitulo:nō ergo potest intelligi vt ecclesia priuetur dominio:cum sit cōtra.c.ibi sequens.vbi dicitur ꝙ delictum persone non debet in dānum ecclesie redundare:⁊ idem dicitur in regula delictum.prealle.Non ob.l.iubemus nullam.C.de sacrosanc.eccle.nam ibi nihil dicitur de capitulo:s3 loquitur ibi indistincte in quolibet loco religioso ⁊ ex causa multum fauorabili:vnde non debet trahi ad consequentiam

a ¶ Approbate sunt. Adde eūdem consil.lxxiiij.vbi ponit an clericus nō cōficiēs inuentarium teneatur.

b ¶ Nocet ecclesie. Adde Feli.consi.ix.ro.cōs.lxxxiij. Sebasti. Sapia.

c ¶ In acquisitis. Qñ possit prelatus p̄iudicare ecclesie in acq̄sitis. vide Iaso.in.c.i.col.vij.q feud.da.pos.⁊ in.l.si cōstante.colū.vi.ff.solu.matr.vbi dicit qd pōt p̄iudicare iuri quesito qñ p pactum rediretur ad ius cōe. aliā limitationem ponit Corsetus in singularib⁹ suis.in ver.pupillus.

d ¶ In vita prelati. Adde Ro.consi.clxxxiij. Zacharias.

¶ Adde pan.de ca.consi.clij.⁊ plenius per Alex.cōsi.lxx.volu.iiij.

e ¶ Nō preiudicabit. Adde Ro.cōsi.cccclxix.Ol.cōsi.clxxviij.

f ¶ Indistincte volunt.vide Ioā.de imo.in.c.fi.de dona.vbi dat vnam nouā opi.⁊ eum ibi dixi vid oīno. Andre. Barbat. Zacharias.

g ¶ Bona ecclesie. Adde an possint vēdere fructū.q2 hic de feudo tractatur.⁊ cōclude post bal.in.c.i.co.i.tit.de vasal.qui ⁊ consti.lotha.qd nō etiā si legatus de latere consentiret:vt ple.ibidē.

h ¶ Neq3 tacite. adde p hoc qd dicit Fede.consi.xciiij.vbi dicit qd si valet trāslatio plati sine cōsensu diocesani:q2 posset fingere litē ⁊ trāsigere:⁊ sic indirecte alienare bona ecclesie.

i ¶ Instaurare.adde Are.cōsi.cxiiij.

¶ Periclitatur. Tu pondera q: text. iste fundat se: q: non periclitatur iustitia partis. Andre. Barba.

¶ Impunita. Tu pondera q: hic fuit magna contumacia impediendo mittendum per iudicem. Andre. Barba.

¶ Necessitatem importat. Adde do. de Ro. deci. suis. ccxiij.

Zacharias.

¶ Importet honestatē. gl. est sin. in alleg. cle. attendentes. p istū. ibi Car. q illam ad hoc sing. ꝛ bal. in. c. ij. in tit. apud quē vel quos contro. feu. termi. sed iungat copulatiue cū h̄ ver. pōt: tunc importat expressam ꝛ arctatā necessitatē. c. j. j. vt ec. bñ. gl. in cle. j. iūcto ibi text. de statu mo. ꝛ Alex. consil. ccxxij. in fi. volu. ij.

Antonius Fran.

¶ Circa h̄ de verbo dz: an importet honestatē vel necessitatē. dicas ꝙ regulariter importat necessitatē l. pretor. in princ. ff. de edend. l. j §. j. ff. qd̄ quisque iur. no. Bar. i. l. iij. C. de pig. ꝛ Ang. in l. j. C quō ꝛ qñ iu. ff. de ali. lega. ꝛ hr̄ per gl. ꝛ doc. in. c. proposuit. de ap. ꝛ istud est ex propria significatiōe istius verbi: vt est gl. in cle. attendentes. de stat. reg. h̄ tñ intellige veruz nisi forsan ex forma statuti qs deberet iudicare ex consilio sapiētis: q: tūc nō tenet de necessitate seq ta le ꝯsiliū. ita Bar. in. l. bonorum. ff. de bo. pos. titu. gene. itē etiā ratiōe subiecte materie nō dicit necessitatē: ꝛ tūc st̄ ꝛ ipropriē ꝛ iportat necessitatē: vt est gl. xxv. qō. i c. i. ꝛ habetur p phi. in. c. proposuit. de ap. vñ dicimꝰ ꝙ qñq ponitur pro pōt: vt no. p Bar. in. l. obseruare. in pn. ff. de offi. pcon. ꝛ le. ꝛ in. l. plautiꝰ. de procura. ꝛ in. l. sepe. ꝛ ibi p alex. ff. de offic. psi. ꝛ in l. nunqd qs. ff. de iudi. ꝛ adde ꝙ verbum debere: relatum ad creditorē semp intelligitur cum effectu exactionis ꝛ importat necessitatem. l. debitor. ff. de ver. obl. ꝛ in. l. eum qui. §. si mulier. ff. de iureiuran.

e ¶ Nō habet locum. pōdera istū tex. q: p certo videt mala decisio ex eo q: illa que sunt inducta ad iuris rigorē seruandū ligant minores clericos ꝛ similes personas. ita dicit gl. in. c. iuris ignorantia. xxxviij. distin. Bald. in. l. iuris igno. C. qui admi. Bar. in. l. j. §. nunciatio. ff. d̄ no. op. cum ergo vt mulctetur contumax est ad rigorem vt hic dicitur ergo ligat clericos. Secūdo vbi ē mai periculū ꝛc. sz maius est periculū si in clericis nō puniat contumacia. q: vita eorū trahitur ad exēpluz. c. qualiter. el. ij. de accusa. itē ē res mali exēpli ꝙ laicus puniat: ꝛ clericus non in eodem excessu. item oritur scandalum pp̄ter ista. vñ qd̄ non sit bona decisio. vide tamē gl. in cōtrarium. xxxvij. distinc. c. iuris ignorantia.

Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Doli capacez. an minor cadat in penam. d. l. si qs i tātā. vide Alexā. in cons. ciij. incip. vñ prima consideratiōe. col. j. in. j. vol. nūquid in delictis ad h̄ vt puniatur minor sufficiat ꝙ sit doli capax an vero requiratur ꝙ ēt sit proximꝰ pubertati vide Ange. in. l. impuberē. ff. de furt. Augu. arimineñ. in addi. ad Ange. de malefi. in vers. scienter ꝛ dolose. col. iij. vers. quero quid de infante.

g ¶ Dolose fecit. Adde vt p Alex. consil. ciij. vbi ponit an miles excuset a dicta pena.

dolū: vt hic: ꝛ clarius in. c. contingit. j. eo. ꝛ tunc in negotijs ecclesiasticis ꝛ personis nō habet locum indictio mulcte: q: iustitia pp̄ter hoc non periclitat. ¶ † Ex quo infero ꝙ si in casu. c. ps passa missionē nō cōparere: posset etiā mulctari pro iudicis cōtemptu: q: piclitaret iustitia q vult cōtumacem puniri: qd̄ sentit hic Jo. an. super text. qd̄ ego intelligo qñ vehemens est partis contumacia; vt probat in. c. frequēter. in fi. vt lit. nō cōtest. facit. l. fulcinius. in fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea. als a principio debet esse cōtentꝰ alterutra pena. vt. d. c. qm̄: ad vlteriora tñ procedere poterit si cause statꝰ requirit ꝛ pōt excōicare seu aliter mulctare etiam si cōtumacia nō sit vehemēs: q: pcessus ad vlteriora non est pena cōtumacie cū possit snīa ferri pro absente in. c. calūniā. de pe. ꝛ. l. pperandum. C. de iudi. ꝛ iste est pprius casus. c. accedens. preallega. ¶ † Sz circa hoc dubitari posset qd si contumax nulla missione contra eū facta adhuc vel decreta: sponte venit ad iudiciū offerens se pariturū nunquid possit mulctari ratione pterite contumacie. Et videt ꝙ nō p istū tex. q: iustitia p hec non periclitat[a] ideo rigor obseruandus non est. Primum puto veruz: q: tex. iste loquit in casu quo cōtumacia iā punita erat in effectu: q: iussus mitti habebat pro misso propter dolū ꝛ resistentiā aduersarij: vt in. c. contingit. j. eo. ꝛ sic contumacia nō transibit impunita:[b] sed in casu iā dicto contumacia preterita remaneret impunita cū pp̄ter penitentiā solam nō desierit esse nocēs: vt videtur probari in. c. j. de postu. prela. ꝛ in. l. qui ea mente. ff. de furt. ꝛ. l. non p de. t. ff. vi bo. rap. vbi patet qd̄ ad penā euitandā nō prodest restituere rē raptā seu aliter penitere de peccato. ¶ † Scd̄o etiā potest dubitari an in casu huius. c. possit iudex sequendo iuris rigorem mulctari cōtumacē. Inno. videt sentire ꝙ sic. ꝛ idem Hosti. intelligunt enī istū tex. qd̄ intelligatur de consilio non de necessitate: sed ego puto contrariū: primo q: papa hic rñdet ad cōsultationem: ꝛ sic respondet quid de iure fieri debeat: vt no. glo. in. c. consultationi. de temp. ordi. ꝛ in. c. ex tua. d: fil. psbyt. Itē mou. or per verbū debet: hic positum in respōsione pape: qd̄ regulariter necessitatē importat:[c] vt est glo. no. in cle. attendentes. de statu reg. lz aliqñ importet honestatē:[d] sz istud est specialiter: vt leg. ꝛ no. in. c. j. de despō. impub. sz improprietates sunt euitande: non autē ad consequentiam trahende, vt in. c. pterea. ꝛ. c. fi. de verb. signi. ꝛ qd̄ ibi no. ¶ † Uenio ad gl. ꝛ quero: hic dicitur qd̄ iste propter potētiā aduersarij impediebatur nācisci possessionē: nunquid debeat haberi pro misso quo ad iuris effectum. Gloss. iib. distinguit ꝙ aut impeditur potentia seu dolo aduersarij: ꝛ habet pro misso: vt est expressum. j. eo. c. contingit. Aut impeditur per aliū ꝛ nō habet pro misso sed agit ad interesse cōtra impediētez vt. l. si qs creditorem. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Si aūt tertius impediēs nō pōt soluere interesse: tūc habet pro misso. ar. in iuribus pallegatis. aū fi. gl. Sed vltra gl. aduerte: q: quādoq non impedit nec potentia aduersarij nec tertij: sed ex natura rei: vt q: fundꝰ est inundatus vel ex defectu bonorū: q: bona non reperiuntur: lz iudex decreuerit aduersarium mittendum in possessionē: ꝛ in istis casibus habet p misso quo ad hoc vt si bona nouiter accedant debitori, possit sine alia iudicis autoritate illa ingredi. Item quo ad hoc vt p lapsum anni efficiatur verus ꝛ incommutabilis possessor eorum que tūc extabant: ꝛ vt alijs creditoribus currat tempus scd̄m formam. l. fi. C. de bo. autori. iudi. poss. hoc legitur ꝛ not. in. l. cum vnus. §. fi. cum. l. seq. ff. de bo. aut. iud. pos. Et no. qd̄ in istis casibus poterit deueniri ad scd̄m decretuz absq eo qd̄ fit facta vera missio ex primo decreto: vt not. Bart. in iuribus preallegatis. ꝛ hoc in personalibus: nā in realibꝰ ipso iure per lapsum anni efficitur verus possessor, vt in. c. cōtingit. j. eo. ꝛ in iuribus superius allegatis. ¶ † Gl. quinta adducit tex. ad questionē. hic dicit qd̄ rigor iuris in ecclesiasticis personis ꝛ negotijs nō requirit. nunqd rigor. l. si quis in tantam. C. vnde vi. qui videtur approbari. xvj. qō. vj. placuit. habeat locum sm̄ canones: ꝛ occupās rez propria autoritate ꝛ violēter priuetur dominio si erat sua vel condemnatur ad estimationem si non erat sua. Et soluendo respondet qd̄ in ecclesijs et minoribus non habet locum[e] cum eis subueniatur per beneficium restitutionis: sed in causis priuatorū bene seruatur: allegat. C. vnde vi. l. meminerint. vbi dicit qd̄ si tutor occupat rem tenetur ipse ꝛ non pupillus vel adultus: quasi velit dicere idem dicendum in prelato occupante cum censeatur loco tutoris seu curatoris: iuxta not. in. c. j. de in integrum restitutio. ꝛ per gl. in. c. auditis. eo. titu. Tria sunt examinanda pro verificatione glos. Primo nūquid iste rigor habeat locum in minoribus. Secundo quid in ecclesijs. Tertio quid in priuatis vel personis clericorum quo ad eorū bona. ¶ Ad primum dic qd̄ glo. hic loquitur nimis generaliter excipiendo minores vnde glo. in. d. l. si quis in tantam. magis specifice loquitur dicens quod aut est proximus infantie: ꝛ non tenetur q: illa etas quicqd videt ignorat, vt. l. j. C. de fal. mo. facit. c. ex parte. de corpo. viti. postea vero tenetur ff. de furtis. l. impuberem. Idem ꝛ fortius in adulto siue habeat curatorem vel non nec etiam restituitur cum in delictis minor non restituitur. ff. de mino. si ex causa. §. nunc videndum. ꝛ. l. auxilium. eo. titu. Idem sentit Cy. in. d. l. si quis in tantam. concludens doli capacem[f] teneri ꝛ non restitui cū delinquat in faciendo. Bart. in. d. l. si quis in tantam. fatetur restitutionem negādam quando dolose fecit:[g] secus si credens sibi licere, vt. l. j. C. si aduer. delic. qd̄ videtur hic placere do. Anto. q: licet hoc casu presumat dolus cōtra minorē: tñ aduersus dolū presumptū restituit minor: ex quo nō est in vero dolo. l. si causa. §. si commissum. ff. de mino. ꝛ qd̄ no. in. l. j. §. nuntiatio. ff. de no. oper. nunt. qd̄ satis placet: cuz pleriq rudes arbitrent sibi licere rē ppriā sine cuiusq autoritate occupare: vñ licet minor erret in iure: non tñ p hoc cōstituit in vero dolo. ¶ † Unum tñ tene menti qd̄ vbi quis ex iudicis defectu rē suā nō valet consequi: tunc pōt ppria autoritate illā inuadere: vt dicit glos. no. j. di. ius gentiū. ꝛ Inno. in. c. olim. j. de resti. spo. ꝛ sentit Joā. an. hic. ꝛ optime facit. l. ait pretor. §. si debitorē. ff. de his q in frau. cre. ꝛ. l. nullius. C. de iudeis. iuncta gl. ꝛ qd̄ no. in. c. cum nō ab homine. de iudi. ¶ † Quero quo ad secundū quid in ecclesijs. Glo. hic concludit non habere locū, vt. s. dixi. ꝛ ad c. placuit. xvi. q. vj. qd̄ videt multum facere in oppositū respondet tripl'r: vt in ea ptz. ¶ † No. bene vltimā solutionē ex qua singulariter infert ꝙ vbi prelatus delingt etiā occasione ꝛ contemplatione ecclesie punit in suo patrimonio duntaxat: p hoc facit qd̄ in simili no. de tutore, vt in. l. nō est ignotum. C. de admi. tu. ꝛ in. l. meminerint. C. vnde vi. facit qd̄ no. glo. in. c. de mulcta. de preben. Sed redeūdo ad qōnē notabilē huius glo. scias ꝙ idē qd̄ ista gl. sentit gl. fi. in simili. j. vt lit. pen. c. ecclesia. el j. sed aliter sentit. c. ij. s. de ordi. cog. vbi enim generaliter dicit ꝙ delictum solius prelati non nocet ecclesie: p regulā delictum persone. de reg. lib. vi. secus si delinquit cōicato consilio capituli: ꝛ idē gl. in regula delicta. ꝛ monet p. c. ij. de or. cog. ꝛ p. l. iubemus nulla. C. de sac. san. ecc. ꝛ hanc eādē distinctionem tenet glo. ꝛ Bart. in. d. l. iubemus. ꝛ gl. in d. l. si qs in tantam. vidi. idē satis sentit Bar. in q. nostra referēdo se ad materiā tractatā p eū i. l. aut

facta.§.fin.ff.de pe.vbi ponit an ⁊ qñ vniuersitas possit delinquere ⁊ qualiter puniat̃:de qua per canonistas in.c.dilectus.de simo. Idem videt̃ velle Host.⁊ Jo.an.in.d.c.ecclesia.vt iit.pen.super glo. fi.vbi dicũt qδ leges penales per ius canonicũ approbate sunt.[a] arg.in.d.c.ecclesia.⁊.xj.q.j.qꝛ res.⁊ qδ in ecclesiasticis rebus seruande sunt saltem vbi tota ecclesia deliquit.adducũt not.in.c.ij.de ordi.cog.⁊ in isto.c.j.⁊ videt̃ ista quasi cõis opi.d.Ant. latius hic prosequens materiã circa hunc articulum qñ delictũ cõsistit in faciẽdo sic distinguit: qδ aut delictũ cõmittit̃ a prelato tm̃:aut a prelato et capitulo.primo casu si delictum non cõmittit̃ cõtemplatione ecclesie vel in pertinẽtibus ad ecclesiam nec in grauibus nec in leuibus obligatur ecclesia nisi inq̃tum ad ecclesiã puenit,vt.l.vlti.ff.de administra.tuto.⁊.c.j.de deposi.⁊ docto.in.c.ij.de dona.Cyn.in.d.l.iubemus.⁊ Dy.in.d. regula delictũ.Si delictũ cõmittit̃ circa res ecclesie vel contẽplatione ecclesie:tũc in acquirendis vel vbi agit̃ de lucro captando delictum p̃lati nocet ecclesie:[b] vt no.gl.xvj.q.vj.si ep̃m.⁊ea.q.§.fi.In acquisitis[c] vero si delictũ est al's formaliter punibile in prelatũ nõ punit̃ ecclesia ſ; prelatus:vt hic dicit gl.xvj.q.vj.si ep̃m.ad qδ.xij.q.ij.monem⁹.⁊ c.statuimus.⁊.c.diaconi.xvj.q.vj.cognouimus.⁊ per Arch.ea.q.§.fi.arctat̃ tñ ecclesia ad cedendum actionẽ contra prelatum,vt.l.neq; interdicto.ff.de regul.iuris.⁊ per Barto.in.d.l.iubemus.Si delictum formaliter non est punibile in prelatum quinetiam ecclesia puniat̃: tunc in iuribus spectantibus ad mensam prelati delictuꝫ preiudicat temporaliter ecclesie in vita prelati.[d] ¶ Unde poterit propter feloniã †[3] cõmissam a prelato priuari ecclesia feudo in vita prelati:post mortẽ eius reus redibit ad ecclesiã,vt in.c.si clericus.de cap.cõtra.⁊ no.de foro compe.verũ.⁊ de iudiciis.c.ceterũ.⁊ de reli.domi.c.constituimus. In reb⁹ vero spectantibus ad ecclesiã ⁊ capitulum:delictũ so l⁹ prelati non preiudicabit[e] ecclesie:quin ecclesia agere possit:ſ; p̃iudicet ipsi prelato q̃diu agere vult:vt dicit hic gl.no. respondendo ad.c.placuit.⁊ idẽ ibi gl.⁊ sic,si prelatus in rebus ecclesie incidit in conditionem.l.si quis in tãtã.preiudicabit sibi vt non possit agere etiã nõ agẽte capitulo:vt sentit hic glo.in.d.c.placuit.scdo casu qñ delictũ cõmittitur p prelatum ⁊ capitulũ seu cõicato cõsilio capituli dicit ꝙ in casibus in quib⁹.ſ.dictũ est delictũ prelati preiudicaret ecclesie fortius preiudicabit vbi sic cõicato consilio:sed in casibus in quib⁹ dictũ est non preiudicare vbi agit̃ de iure quesito perdẽdo.Si delictuꝫ cõmittit̃ a cõuentu nõ cõtemplatione ecclesie:nec in factis ecclesie nõ preiudicat ecclesie:vt no. doc. in.c.ij.de do. In his vero que aguntur noie ecclesie:tunc si delictum est formaliter punibile in ecclesia ⁊ cõuẽtu de p se punit̃ conuentus potius q̃ ecclesia:vt no.Spec.in tit.de dona.§.j.ver: quid si baro.⁊ ideo si cõmisisset capitulum delictum aliquod non propter hoc destrueret̃ ecclesia seu monasteriuꝫ sed cõuentus expelletur vt p Spe.in loco prealleg.Si aũt delictũ non est formaliter punibile in cõuentu punitur ecclesia ⁊ priuatur restitutione in integrũ,vt.d.l.iubemus.⁊ dicit patere ex no.in.d.c.auditis.⁊ de aliena.iudi.mu.cã.fa.c.ij.hoc dicit verũ nisi in priuilegiuꝫ vel ius ecclesie tãgeret ius tertũ:vt pꝫ in.c.cum tpe.de arbi.⁊ sic dicit debere intelligi qδ gl.no.xj.q.iij.priuilegiũ. hec sunt quãtum ad hunc articulũ v̾ba formalia. do.Anto.aliter non attingit magis specifice casum nostrum.Sed capiendo mentem suam videt̃ quo ad casum questionis nostre vel qδ aut violentia fuit illata per solum prelatum aut per prelatũ ⁊ capitulum:primo casu si res spectabat ad mensam prelati priuabitur ipse prelatus in vita sua.si ad prelatulum ⁊ capitulũ: tunc preiudicabit sibi respectu agendi:qꝛ non poterit ipse amplius pro illa re agere : sed capitulum.Secundo casu quando violentia fuit illata per prelatum ⁊ capitulum habebit locum illa.l.si quis in tantam: vt si proprietas rei erat ecclesie priuabitur ecclesia ꝓpter delictum prelati ⁊ capituli:qꝛ nõ est hoc delctũ formaliter. punibile in personam prelati ⁊ conuẽtus cum formabilis pena sit priuatio dominij:⁊ tale dominiũ spectat ad ecclesiã:simile in.d.l.iubemus.sed si proprietas erat ecclesie:tũc poterit ⁊ debebit puniri ipsa vniuersitas ⁊ nõ ecclesia:qꝛ cum succedat condẽnatio ad estimationẽ:ita formaliter cadit pena in personã prelati ⁊ capituli sicut in personã ecclesie:hoc credo fuisse de mente Joan.andr.intellige tamen distinguendo:prout.ſ. plenius dixi ſm eum:aut contemplatione ecclesie:aut non ⁊c.dic vt.ſ. dixi.Sed aduerte qꝛ glo.Lau.⁊ Archi.in.d.c.placuit.⁊ do.Card.hic.⁊ idem glo.xj.q.iij.priuilegium indistincte voluit[f] vt quantuncunq; hoc delictum sit cõicato consilio nunq̃ preiudicet ecclesie:vt ecclesia priuetur re sua:qꝛ cum expresse nõ possunt prelatus ⁊ capitulũ sine causa legitima ⁊ solẽnitate debita alienare bona[g] ecclesie.xij.q.ij.sine exceptione,multo fortius neq; tacite:[h] maxime delinquẽdo. Et distinctio que fit an aliquid fiat communicato consilio capituli vel non:procedit quo ad ea que cadunt in potestate prelati ⁊ capituli vt in obligãdo ecclesiã pro aliqua legitima causa:vt legi.⁊ no.in.c.quod quibusdam.de fideiu. nõ autem quo ad alia que nõ cadũt sub potestate eorum:simile qδ no. Bar.in.l.sciendũ.ff.de verb.oblig.⁊ in aut.si quis in aliquo documento.C.de edẽ.⁊ hoc plus placet quare puto ꝙ vbi delictũ administratoris non preiudicaret pupillo in bonis suis,eadẽ ratione ⁊ a fortiori nõ preiudicabit ecclesie delictũ prelati ⁊ capituli:vnde considero ꝙ prelatus ⁊ capitulũ nõ sunt dñi bonorũ ecclesie:sed est ipse deus seu ecclesia vniuersalis ſm aliam opinionem:vt in.c.cum ex eo.de elec.lib.vj.⁊ per Inn.in.c.cum super.de causa pos.⁊ proprie.vbi plene dixi:⁊ per glo.in c.causa carpensis.de verb.sig.prelatus vero ⁊ capitulum sunt administratores. ¶ †[4] Et pro tanto in quibusdã casibus requirit̃ capituli consensus:qꝛ nõ in omnib⁹ habet prelatus solus legitimã administrationem:sed requiritur capituli cõsensus:vt patet ex his que legũtur ⁊ notãtur in clem.ij.de re.ec.nõ alie.⁊ in.c.pastoralis.de dona.huic dicimus prelatũ ⁊ capitulũ facere vnum corpus:vt in.c.nouit.⁊.c.quãto.de his que fi.a prela.⁊ qꝛ penes hoc corpus fictũ ⁊ representatum cõsistit plena administratio rerũ ecclesie:⁊ habetur hoc corpus loco dñi cum bene administrant,sed si male potius loco predonis:vnde grauiter puniuntur.vt.c.si quis presbyterorum.de re.eccle.nõ alie.xij.q.ij.sine exceptione.⁊.c.monemus.de sol.⁊.ij.sicut dicit lex ciuilis de tutore in.l.qui fundum.§.si tutor.ff.pro emp.preterea considero ꝙ sic contrahẽdo pro negotiis ecclesie eorum factum nõ preiudicat ecclesie nisi fiat alienatio in casu licito ⁊ seruata solennitate a iure tradita:vt no.in c.j.de in integr. resti.⁊.j.dicam.fortius nõ debent posse alienare delinquendo.⁊ si diceres hic est legis alienatio vt pleriq; dicunt. Respõdeo hoc esse falsum. qꝛ nulla lege hoc cauetur in ecclesia:imo si bene põderet̃.l.si quis in tantam.super qua fundatur nostra qδ:potius innuit oppositum:illa enim lex vult priuare violentũ ꝓprietate rei cũ dñs erat sed prelatus ⁊ capitulũ non sunt dñi sed administratores:deus aũt est dñs cui omnia bona ecclesie sunt oblata:⁊ facta sunt sancta sanctorum dño.xij.q.ij.nõ liceat.c.predia.⁊.c.qui abstulerit.⁊.d.c.cum ex eo.de elec.lib.vj.non ergo dꝫ ecclesia priuari suo domino propter delictuꝫ administratoris:sicut nec pupillus nec adultus ex delicto tutoris vel curatoris:vt.d.l.meminerint.⁊ no.in.d.l.si quis in tantam.vt.ſ.dixi:licet isti habeantur loco dñi:vt.d.§.si tutor.nec debet alterius quis odio pregrauari:sed peccata debent suos authores tenere ſm regulam vtriusq; iuris.c.quesiuit. de his que fiunt a prela.l.sancimus.C.de pe.quinimo habere debet locum finis alius.l.si quis in tantam.vbi dicitur qδ si violentus non erit dominus rei cõpellitur restituere rẽ ⁊ dãnatur in eius estimatiõe.satisfaciant ergo prelatus ⁊ capitulum de suo:sicut seruatur de curatore et tutore delinquentibus in rebus pupilli vel adulti:vt.d.l.meminerint.⁊ l.non est ignotum.facit tex.iuncta glo.in versi.de proprio.j.de preben. c.de multa.si enim lex ciuilis ita procedit in re⁹ pupilli vel adulti fortius credendum est hoc idem voluisse in rebus ecclesie que sunt magis fauorabiles cum semper sint in statu minoris in.c.j.de in integ.restit.⁊ ex eius rebus debent pauperes sustentari.xvj.qδ.j.c.fin. Ad.c.placuit. xvj.q.vj.potest responderi:vt hic:⁊ ibi soluitur. Sed vltra has solu.do aliam magis coloratam que iudicio meo melius colorat illi litere : vt intelligatur in episcopo inuadente ecclesiam quã dicebat pertinere ad suam cathedram:⁊ sic cõtendebat de honore suo vt esset sibi subiecta: merito propter violentiã priuatur tali honorẽ:nec debet ipse amplius audiri:qꝛ in hoc potuit sibi preiudicare:nõ tamẽ per hoc tollitur quin superior ex officio suo seu successor vel capitulum post mortẽ suã possit causam instaurare.[i] arg.allego de hoc valde optimum in.c.cum venissent.in fi.de insti.cum ibi no.⁊ ita loquitur illud.c.placuit.secus autem vbi tractaret principaliter de preiudicio ecclesie:vt priuetur dominio rei sue.⁊ quod ita debeat intelligi ille textus ⁊ non ad corticem:prout iacet:probo efficacissima ratione:nam illud.c.placuit.loquitur de solo episcopo:nõ autem de capitulo:nõ ergo potest intelligi vt ecclesia priuetur dominio:cum sit cõtra.c.ibi sequens.vbi dicitur ꝙ delictum persone non debet in dãnum ecclesie redundare:⁊ idem dicitur in regula delictum.prealle.Non ob.l.iubemus nullam.C.de sacrosanc.eccle.nam ibi nihil dicitur de capitulo:ſ; loquitur ibi indistincte in quolibet loco religioso ⁊ ex causa multum fauorabili:vnde non debet trahi ad consequentiam

a ¶ Approbate sunt. Adde eũdeꝫ consil.lxxiij.vbi ponit an clericus nõ cõficiẽs inuentarium teneatur.

b ¶ Nocet ecclesie. Adde Feli.consi.ix.ro.cõs.lxxxiij, Sebasti. Sapia.

c ¶ In acquisitis. Qñ possit prelatus p̃iudicare ecclesie in acq̃sitis. vide Jaso.in.c.j.col.vij.q feud.da.pos.⁊ in.l.si cõstante.colũ.vj.ff.solu.matr.vbi dicit qδ põt p̃iudicare iuri quesito qñ p pactuꝫ rediretur ad ius cõe.aliã limitationem ponit Corsetus in singularib⁹ suis.in ver.pupillus.

d ¶ In vita prelati. Adde Ro.consi.clxxiij. Zacharias.

¶ Alde pan.de ca.consi.clũ.⁊ plenius per Alex.cõsi.lxx.volu.iiij.

e ¶ Nõ preiudicabit. Adde Ro.cõsi.cccclxix. Ol.cõsi.clxxviij.

f ¶ Indistincte volunt. vide Joã.de imo.in.c.si.de dona.vbi dat vnam nouã opi.ſ eum ibi dixi viδ oĩno. Andre. Barbat. Zacharias.

g ¶ Bona eccclesie. Adde an possint vẽdere fructũ.qꝛ hic de feudo tractatur.⁊ cõclude post bal.in.c.j.co.i.tit.de vasal.qui ſ consti.lotha.qδ nõ etiã si legatus de latere consentiret:vt ple.ibidẽ.

h ¶ Neq; tacite. adde p hoc qδ dicit Fede.consi.xciiij. vbi dicit qδ si valet trãslatio p̃lati sine cõsensu diocesani:qꝛ posset fingere litẽ ⁊ trãsigere:⁊ sic indirecte alienare bona ecclesie.

i ¶ Instaurare.ad de Are.cõsi.cxiiij.

tumacie: & in fi. addit Host. alias spes: nam qñq; dicitur cõtumacia respectu nõ defendentis, vt. ff. de pcu. l. mut^9. §. pena granior. Itẽ respectu latitãtis & impedientis ne citatio puenire possit ad ipsum. hi casus probant. §. vt lit. nõ ɔtest. c. qm. §. j. & §. fi. Itẽ respectu minus instructi tõparẽtis. §. de elec. c. j. lib. vj. & de app. c. j. e. li. Et remittit Host. ad summã. eo. ti. sub rubrica de ɔtumacia. §. qualiter ɔphẽdat & vide in Spec. de cõtu. §. j. Et qs dicat verus cõtumax^b fictus vel manifest^9. vide gl. in cle. vna. de do. & contu. & plene per Bar. l. ex consensu. §. fi. ff. de appella.

¶ † Gl. colligit ar. q cũ religiosis agẽdũ est miti^9. Innc. dicit q durius agi debet cum religiosis. §. de simo. per tuas. Ioã. an. soluendo dicit qd illud de pena criminis istud de pena cõtumacie. & facit fm ei qd not. in c. cũ nõ ab homine. §. de iudi. hoc dictũ Io. an. mihi nõ placet indistincte: vt respectu pene iponẽde duri^9 agat cũ religiosis p ea que ipsemet Io. an. post beatũ Tho. no. in. c. accusat^9. de here. lib. vj. vbi vide. Et ad c. p tuas. respõdeo q loquit de pena priuationis a beneficio: illa enim facilius imponit plãtis regularib^9 q secularibus: qr in beneficijs habẽt ius magis tenue: de quo dic vt no. in. c. qualiter & qñ. ij. de accu. in fin. et in. d. c. p tuas. sz respectu aliarũ penarũ nõ agit durius cũ regularibus: imo mitius dz agi nisi peccauerint ɔtra substantialia regule vel aliter: vt no. in. d. c. accusatus. facit ad predicta. c. illorũ. de sen. excõ. vbi facili^9 dispẽsatur cũ religiosis^c q cũ clericis secularibus: ad idẽ. c. admonere. & qd ibi no. xxxiij. q. ij. de voto. c. scripture. & xvj. q. j. qui vere. ¶ Sed cõtra predicta & ɔ tex. oppo. videt enim q nõ mitius sz duri^9 actũ fuerit hic cũ religiosis: qr pingui^9 erat monachis habere possessionẽ ex primo decret. q sequestrũ. cũ primo casu ipsi habeãt seu detineãt possessionẽ & p lapsum anni efficiunt veri possessores: vt in. c. qm. §. in alijs. §. vt lit. non contest. Scdo vero casu sequester detinet vel possidet: vt no. in. c. examinata. §. de iudi. & l. interesse. ff. de acqui. pos. nec efficiuntur p lapsum anni veri possessores: qr condictio seqstri est vt res sequestrata assignet ei qui tandẽ obtinebit in cã: vt no. in di. iurib^9. Sol. lra põt intelligi pmo de canonicis contra quos fiebat missio: qui fm quosdã erãt regulares vñ vtilius fuit eis pati sequestrũ q missionẽ: & tũc cessat ɔtrariũ. Scdo põt intelligi de monachis: & tunc ad ɔriũ rñdetur dupliciter fm Hosti. primo q mitius fuit actũ cũ eis ne si fuissent missi in possessionẽ viderentur cupide aliena re possidere: que ratio cessat in sequestratione. vt. §. di xi. ¶ † Scdo soluit q in hoc mitius & meli^9 agit cũ monachis: qr si fuissent in possessionẽ missi potuissent canonici infra annum possessionem recuperare: nũc remanebit apud sequestrũ vsq; ad finẽ litis & tunc dabitur vincenti: hec est enim natura sequestri. vt. §. dixi: sz mihi plus placet prima expositio: nã si fuisset habit^9 respect^9 ad monachos dixisset volentes cũ eis agere vtilius seu honestiũ: nã verbũ mitius: est ɔbũ mitigatiuũ: & infert q potuissent iudices pcedere asperi^9: qd verbũ rectius adaptat ad canonicos q erant rei vt sit sensus q aspere poterant cõtra eos procedere faciẽdo missionẽ: sz intuitu religionis voluerunt mitius pcedere sequestrũ faciẽdo vt sic tedio affecti canonici cogerẽtur rñdere vt in lra dicit: p q ɔba puto q canonicis venietib^9 & cauẽtib^9 de stãdo & parẽdo iuri debuisset fieri relaxatio sequestri: qcquid sentiat Hos. per verba supradicta. nã dicta sua procedunt qñ fieret sequestrũ pter suspitionẽ dilapidatiõis qd est regulare: vt no. in. c. j. & ij. de seque. & l. vna. C. de phi. seq. vel pter scãdalũ inter partes euitãdũ: vt. l. equissimum. ff. de vsufr. & no. in cle. j. de seq. sz in casu nostro fiebat propter tedium vt citius venirẽt rei respõsuri: vt in tex. & sic succedit loco missionis: debet ergo eius naturã sapere. vt lit. pẽ. c. ecclesia. & qd no. Inn. in. c. ex ratione. de app. & sic omnino mitius agebat cũ canonicis faciẽdo sequestrũ & nõ missionẽ. & not. hãc vltimã cõsiderationẽ: qr facit ad intra dicenda.

11 ¶ † Oppo. videt enim q pter cõtumaciã partis nõ possit iudex rem sequestrare: sz posset decernere missionẽ ex pmo decreto: vt pbari videt in. c. j. de seqst. vbi fuit reuocatũ sequestrũ etiã p papã pdecessorem ex prio arbitrio factum. Itẽ sequestratio regulariter est phibita & certis casibus pmissa: & iste casus contumacie non reperitur permissus: vt seq. & no. in. l. vna. de seqst. & pdicto. c. j. & ij. e. ti. Sol. gl. iij. qd de gratia iudices fecerũt sequestrũ & non de iure.

12 ¶ † Sz nũqd iudices potuerunt de iure hãc gratiã facere. Host. sentit q sic alle. no. in. c. ij. §. de sequest. in fi. vlt. gl. si enim fm eũ põt qd maius est. s. mittere aduersariũ in possessionẽ multo magis qd minus est. s. apud cõmunẽ amicum sequestrare. ar. §. de deci. ex parte. ij. refert alios tenere contrariũ: qr sz primũ sit maius tñ a iure cõcedit. Secũdo vero. s. sequestrare regulariter denegat. §. de sequest. c. j. alle. ad idẽ. §. de trãsla. pla. c. fi. Io. an. dicit se credere hoc vltimum: & ad hoc. c. rñdet q hic nõ querit de iuribus seqstrationis: vel fm eũ seqstratio est qd maius q missio p ea q. §. dixi in scda solutione glo. Io. mo. in regula locupletari de reg. iur. lib. vj. sz iudicem vt tedium inferat cõtumaci posse rẽ seqstrare: qr põt imponere penam contumacie quã magis timere videt: vt lit. nõ cõtest. c. qm. in fi. & qr quocũq; penali iudicio potest suam iurisdictionem defendere. ff. si quis ius di. non ob. l. vna. d. Ant. putat q contradicente actore nõ põt rẽ sequestrare cũ debeat iudex ordinario iure missionẽ facere contradicente aũt reo & cõsentiẽte actore eã facere põt qr nõ habet re^9 cãm querele si in hoc sibi defertur: sed certe hec opi. do. Anto. põt impugnari. Primo si teneatur illa opinio q durior sit sequestratio: tũc enim haberet reus cãm querele vt ex verbis suis innuit. Itẽ non pcedit qr si sequestratio põt esse pena cõtumacie iudex põt illã imponere & omittere omissio nẽ etiã inuito actore: & põt possit excõicare mittẽdo missionẽ etiã inuito actore si videt illã penam magis timeri: vt in. d. c. qm. in fi. & ita sequestrare^e si videt illã aliqua rõne magis timeri & magis saluti feram pfertim vbi ex missione immineret scãdalũ. & hoc vltimũ qñ immineret scãdalũ ipsemet Ioã. an. in. d. regula locupletari. tenet seqstratione posse fieri qd no. qr ab hoc^f dicto nemo discrepat: sed etiã nõ imminẽte scãdalo eã posse fieri pter ɔtumaciã in non parẽdo vel sistendo iudicio apte reperio tenere Inn. in. d. c. j. de seqstr. pe fi. qd not. qr no solet allegari: & sic cõcordat cũ opi. Ioã. mo. Ego vero credo attigẽdo veritatẽ posse has opi. sic ad concordiã reducere q aut qrit nunqd possit propter cõtumaciã fieri vera seqstratio fm suã regulatã naturã vt res sit apud seqstrũ vsq; ad exitũ cause: & sic demũ det vincẽti: & credo non posse fieri: qr hic seqstratio regulariter est phibita: non enim debet possessor priuari lite pẽdẽte cõmodo sue possessionis: ex quo nunc parat^9 est in iudicio rñdere: vt lit. pẽ. c. j. & c. ij. etiã pter ɔtumaciã suã

13 ex quo nũc parat^9 est eã purgare. ¶ † Nã hoc idẽ videm^9 in missiõe ex pmo decreto vt nõ possit iudex facere qn eã possessionẽ recuperet oblata cautiõe de stãdo iuri intra annũ & refectis expẽsis, vt d. c. qm. §. in alijs. ergo nec indirecte dz iudex posse hãc cõmoditatẽ possessiõis auferre p sequestrationẽ. ar. in regula cũ qd vna via. de reg. iur. lib. vj. & c. tue. de pcu. Item regl'r ois sequestratio tollit p satisdationẽ cum cõiter fiat rõne suspicionis: vt no. in. l. vnica. C. de phi. seqst. & in. c. ij. eo. tit. ergo nõ põt iudex eã facere durare vsq; ad exitũ cause nisi forte immineret: scãdalũ, vt. §. dixi: vel in alijs casibus a iure approbatis: de quibus no. in. d. c. ij. de sequest. Aut qrit nunqd possit fieri sequestratio que succedat loco missionis: vt sic re^9 tedio affectus veniat rñsurus & oblata cautione de stãdo iuri & refectis expensis tollat sequestratio. & dico q sic. de hoc est tex. hic. quẽ sic intelligo: nã hic, vt dixi facta fuit seqstratio vt canonici tedio affecti cogerentur rñdere, vt in litera ptz que ratio cessat si nũc velit purgare cõtumaciã & rñdere: sic dz cessare sequestrũ. de ap. c. cũ cessante & de renũ. post trãslationẽ. Et q hec seqstratio possit fieri primo adduco istum tex. vbi papa irritauit seqstrum nec dãnauit sz mãdauit negotium terminari: qd p fecto nõ fecisset si illicitum fuisset sicut in simili fecit in. c. j. de seque. & in. c. cũ dilect^9. el. j. de pbẽ. Itẽ video q rõne cõtumacie iudex põt excõicare & mittere in possessionẽ: vt in. d. c. qm. in fi. ergo & sequestrationem loco multe facere: põt enim cõtumacem suo arbitrio mulctare. l. vna. ff. si quis ius di. & l. ij. ff. si quis in ius voc. & d. c. qm. maxime vt dixi cũ succedat loco missionis & mitius cũ ɔtumace pcedit isto mõ vt ex predictis: nec põt actor refragari & in hoc cõtradicere iudici: qr vt notãter dicit bar. in. l. ij. ff. si qs in ius voc. mulcta indicitur cõtumaci ex puro & mero iudicis officio nec actio aliqua ten^9 cõpetit parti: & facit illõ. c. qm. in fi. vbi aper-

14 tissime dat ipsi iudici optio. ¶ † Ex predictis notabiliter cõclude q rõne cõtumacie põt fieri sequestrũ de re petita: qd nõ remittet adueniente reo & prestante cautionẽ^g de parẽdo & sistendo iudicio: ac restitutis expẽsis factis occasiõe cõtumacie. Et pro hoc põt inferri ad solutionẽ. c. j. de sequestra. ibi enim fuit reuocatũ sequestrũ factũ ratione contumacie: qr aduersa pars obtulit se velle purgare contumaciã: & sic illud. c. sic intellectũ pbat quod §. dixi: nec ɔdicit: vel solue. vt ibi sentit Inn. prope fi. vez qd ideo ibi non debebat fieri sequestrũ: qr cum iam missio in possessionẽ fuisset prius legitime facta non debebat possessio auferri ab aduersario. s. actore & sequestrari, de quo plenius di

15 co in. d. c. j. ¶ † Glo. in versi. indefinite. colligit qd priores litere nõ reuocant per scdas faciẽtes mẽtionem indefinitã & generalem de priorib^9: sed debent facere mẽtionẽ expssam. Aduerte vt. §. dixi hec litera non probat dictum huius gl. qr hic nõ fiebat de priorib^9 mẽtio etiã generalis sed indefi.

Zacharias.
a ¶ Multas spes ɔtumacie. Adde Cal. ple. in cle. j. q. ix. vers. pro quorũ omnium. eo. titu.

b ¶ Ver^9 ɔtumax. adde qs dicat verus contumax os fict^9. Ang. cõs. lx.

c ¶ Cũ religiosis. Adde Capi a. le. xlviij.

Zacharias.

d ¶ Usq; ad fin. litis. Adde q imo etiã in cã appellatiõis: vt no. Bal. in addi. ad Spe. ti. de sequest. pos. & fruct. Fel. j. aliqd p Ol. cõs. clxvj. incip. thema ordinarius.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Sequestrare. Qd possit fieri sequestratio i odiũ cõtumacie tradit Bal. in l. cõsentaneu. & i. notabili. C. qño & qñ iudex. & in. c. olim ex literis. §. de rescri. et Ange. in. l. imperatores. §. fin. col. pe. ff. de appel. et Ias. i. l. si fideiussor. §. si satisdatũ. ff. q satis. cog. cõ. lũ. fina. vbi ponit alios casus in quibus est licita satisdatio. vide etiam p Frã. cur. in trac. sequestrorũ. cõsl. ij. & iij.

f ¶ Nemo discrepat. Adde Ang. consi. cvij.

Zacharias.

g ¶ Et prestante cautionẽ. ita not. Rap. cu. & Io. de poz. in. l. si cõstãte in prin. ff. solu. mat. per. l. si fideiuss. §. fi. vbi Bar. tales. ff. q satisda. cog. quem Alex. vide oĩno. in palf. §. fi. & Car. in cle. j. q. xxiij. de prohib. sequestrat. poss. & fruc.

nite fiebat mētio de ecclesijs sup quib⁹ erat cōtentio:q̄ tñ ecclesie specifice exprimebātur i priorib⁹ literis. Et an dictum gl. in se sit vex: dic vt. s. dixi.

16 ¶ † Nūc extra gl. quero qd si citatus vigore pmi rescripti non cōparuit. scdo citat⁹ cōparuit ꝛ opposuit primū reuocatū p scdm. ꝛ ita in veritate reuocabat: nūqd poterit per primū iudicē cōdēnari in expensis cōtumacie. ꝛ videt ꝙ nō: ex quo desijt esse iudex. Jo. an. de rescri. c. pastoralis. ꝛ Joā. de lig. hic quos sequit do. Anto. sentiunt 𝔷riū: q2 aľs non iudex punit contumaciam. de rescri. cle. j. hoc dictū placet. Et dicit clari⁹ probādo pdictaz cōclusionē. Judex habet in dubio potestatē iudicandi an sua sit iurisdictio. de rescrip. sup literis: ꝛ l. ij. §. j. si qs in ius voca. ꝛ l. si quis ex aliena. ff. de iud. ergo ꝛ p cōsequens ꝛ cōdēnādi cōtumacē: q2 aľs esset inutilis illa sua iurisdictio. vide glo. in. c. si. de rescrip. ꝛ. d. cle. j. eo. tit. ꝛ faciūt not. in. d. l. j. ꝛ

17 l. si quis ex aliena. ¶ † Sed querit[a] nūquid possit iudex rōne contumacie partis aduerse simul missionē facere ꝛ in expēsis cōdēnare: videtur ꝙ nō p no. in. c. cū venissent. de eo q mit. in pos. Jo. de lig. tenet oppositū ex quo constat de cōtumacia. Nec ob. scdz eū. c. cū venissent. q2 ibi taxauerat añq̄ cōstaret de eis. Ego credo hāc cōclusionē verissimā: qm̄ immissio nō debet excludere cōdemnationez expēsaꝝ cū expēse petātur rōne interesse. pro hoc vide. c. qm̄. §. in alijs. vt lit. nō 𝔷test. vbi ptz ꝙ non recuperat cōtumax possessionez nisi restitutis expēsis: si ergo obligatur ad expēsas potuit in eis legitime cōdēnari. Si autē posset fieri condēnatio sine noua citatiōe. vide qd plene dixi in. c. j. de iu.

18 ¶ † An aūt actor missus in possessionē possit cōpellere reū ad recuperādā possessionē intra annū. Joā. de lig. ꝙ sic:[b] q2 pōt renūtiare[c] missioni sicut qsq3 pōt renuntiare iuri suo. de regu. ad apostolicam: ꝛ maxime hoc potest petere rōne expēsarum vel alterius interesse. Idem dicit sentire Arch. in c. j. de eo q mit. in pos. li. vj. aľs in. c. ij. de do. ꝛ contu. hoc dictum non vř placere do. Ant. q2 sufficit qd patiat penā iuris: sz tu vide qd plene scribo in d. c. qm̄. vt lit. nō cōtest. ꝛ qd no. Bar. in. l. cōsentaneum. C. quō ꝛ qñ iudex. in ver. sed quero. vbi sentit in simili opi. Jo. de lig. per. l. j. §. qd ergo. ff. de ven. infpi. ¶ Ultimo pro declaratione tex. op. in eo ꝙ isti monachi petebāt facta sequestratiōe ecclesias sibi restitui: hic eniz nullo iure pbař vt res sequestrata assignetur seu restituatur actori ante exitum cause. Sol. multiplex. primo potest intelligi ꝙ facto sequestro reuertebatur ad priorē actionē petendo restitutionem illarū ecclesiarū: q2 forte eis fuerant spoliati: vt sentit Tancre. vel petebant restitui p rei vendicationē: fm Gof. qui plenius hoc prosequitur: sed non est vis in hoc: quia non variatur ex hoc intellectus huius. c.

1 ☞ Actore cōtumace: ꝛ reo instāte possunt examinari testes ꝛ snīa ferri etiā lit. nō cōte. nu. 3. 15.

2 Procurator debet solus citari si est effectus dominus litis ꝛ in eius personam debet sentētia ferri: alias secus.

4 Judex non cogitur citare aliquem extra prouinciam.

Citatio debet primo fieri in persona si possibile est: alias fit domi.

5 Quando dicatur quis non posse personaliter reperiri ad effectum citandi.

7 Testes quando examinantur ordinarie vel ad ppetuam memoriam: an requiratur personalis citatio partis vel ad domum.

8 Nuntius si dixerit se citasse ad domum non intelligitur quod prius perquisiuerit personam.

9 Statutum qd aliquis citetur personaliter vel domi: nō intelligiř de alternatiua ordinis: sed de alternatiua electiue: sec⁹ si hoc dicat aliqua lex. n. 5.

10 Statutum debet intelligi secundum ius cōmune.

Statutum quo casu debet intelligi vt aliquid addat iuri communi.

11 Procurator p prima vice potest ipse citari ꝛ non dominus etiam quod sit presens in his que sunt parui preiudicij: alias secus.

12 Absens anteq̄ citetur debet eius procurator requiri si certum est ipsum absentem dimisisse: aľs secus.

13 Citatio facta ad ecclesiam vel apothecam nō valet: si citatus habebat domum habitationis tempore citationis.

14 Absentes condemnantur absq3 eo quod requirantur eorum amici si volunt eos defendere.

15 Contumacia actoris est maior q̄ contumacia rei. Absens quo ordine ꝛ quib⁹ dilationibus precambulis condemnatur.

16 Actor potest desistere ab agendo etiam si incepērit citare: dum tamen ad vlteriora nō processerit.

17 Reus que remedia habet ad faciendum se absoluere: quando actor destitit a iudicio.

1 **Quiam.** ¶ † Si actor est contumax reo instāte diffinitiua snīa ferri potest. vel pinguius fm communē intellectum. Actore contumace testes recipi ꝛ sentētia ferri debet etiā li. contest. reo instante. Prima pars ponit petitionem rei contra quem actor impetrauerat: secunda ipsam petitionē exaudit ibi: ceterū. ¶ Casus literalis. Inter. F. ꝛ. R. filium agathe vertebatur questio de natiuitate ipsius agathe occasiōe successionis: causa natiuitatis cōmissa fuit ad petitionem ipsius. R. Tandem. F. accessit ad papam ꝛ fecit vnum de iudicibus remoueri q2 dominus erat ipsi⁹. R. ꝛ alterū subrogari loco ipsius: adijciens qd iste. R. de anglia recesserat malitiose: vñ mādat papa iudicibus quod dictum. R. debeāt legitime citare ad presentiam suam: ꝛ si contempserit accedere vel iudicio illorum parere: aut se absentauerit citent procuratorē suum si aliquem dimisit: ꝛ siue venerit siue non venerit recipiant testes ꝛ sententiam proferant fm formā sibi traditam: si vero nullum procuratorē dimisit fiat denuntiatio legitima ad domum ipsius. R. quo facto procedatur ad testium receptionem: ꝛ ad sen-

2 tentiam vt dictum est. B. ¶ † Not. j. arg. opti. ex litera qd ad sententiā vel ea que sunt grauis preiudicij. pcedi nō debet procuratore solūmodo citato: ex quo principalis persona est presens ꝛ citari pōt: hic em̄ primo mandat citari principalem si reperiri potest: ꝛ in defectū procuratorē si quez dimisit: de quo latius. j. dicā: qd intelligo quando cū procuratore non est facta li. contest. aľs autem cū sit effectus dñs litis ipse citari debet: ꝛ in personam suam ferri snīa. C. de sen. l. j. ꝛ quod not. in

3 c. querelam. de elect. ¶ † Not. ad snīam receptionem testiū pcedi posse cōtra absentē contumaciter: lz eum citatio personaliter nō apprehēderit: satis em̄ est eo nō reperto citationem fieri ad domum. Et qñ dicitur nō posse reperiri. j. subijciā. No. ordinem procedēdi cōtra aliquē: nā si reperitur debet citari psonaliter: si naūt citādus est procurator si quē dimisit: procuratore nō dimisso vel si occultum est an dimiserit debet fieri citatio ad

4 domum suā. ¶ † No. iudicem nō arctari ad citādum aliquem extra prouinciā sed potest pcedere contra absentē seruato ordine. s. premisso: ꝛ hoc fm quod qualitas cause patitur: iuxta hic not. et in. c. si. de eo qui mit. in pos. ꝛ in. c. prout. j. eod. ꝛ. l. cōsentaneū. C. quō ꝛ qñ iud. ꝛ auť. qui semel. eo. ti. ¶ Uenio ad glo. ꝛ quero qñ dicatur legitime citatus[d] vt possit pcedi contra absentem. Gl. ij. rñdet vt ptz in ea: tu vero dic qd qñq3 sufficit trina citatio: qñq3 vero sufficit vna: de quo dic vt plene no. per Inn. in. c. cōsuluit. de offi. deleg. ꝛ in. c. ad petitionē. de accu. vide gl. in. c. constitutionem. de senten. excom. lib. vj. ¶ Op. cōtra tex. videř enim non esse pcedendum contra absentem: nisi etiam amici ipsius presentes requirantur an velint ipm defendere: vt ptz in. l. ergo. ff. ex qui. cau. ma. ꝛ in l. hoc autez. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Gl. iij. fatetur contrariuz: ꝛ sic videtur supplere: vnde ponit hic gl. ordinem procedendi successiuum: vt no. in ea.

5 ¶ † Et primo no. ex gl. quod quandiu quis reperiri potest citandus est personaliter:[e] non autem ad domum. Dyn. tamen in. l. j. ff. de libe. agno. in princ. tenuit

[a] ¶ Sed queritur. vtrū possit facere duo in simul missionē ꝛ cōdemnationē expēsarum. credo ꝙ non possit ex eo q2 𝔷dēnatio expēsaꝝ fit eo tpe qñ vult recuperare: vt est glo. sing. in. c. cū venissent. de eo q mitt. fm Bal. i ru. e. ti. Itē q2 est ista pena ideo non dz 𝔷testari duplici pēa. Andre. Barbat. Antonius Fran. ¶ Circa hoc an possint simul fieri missio i possessionez ꝛ condēnatio expēsarum dicas qd nō: q2 ad cōcedēdū pmū dcretū sufficiat ipa cōtumaciā ēt ficta: vt i l. iiij. §. ptor. ꝛ i. §. iulian⁹. ꝛ ibi p gl. ꝛ doc. ff de dā. ife. imo 𝔷dēnatio expēsarū dř esse qd successiuum ad reuocatiōez pmi decreti: vt in. c. quoniā frequenter. in pn. ꝛ i. §. j. vt li. nō 𝔷te. nec dz qs affici duplici pena p eodē facto: vt i. c. at si clerici. §. de adul. de iudi. ꝛ in c. cum peussio. vij. q. j. imo iudex dz imponere eam penā cōtumaci quā putat ipm debere magis timere: vt in. d. c. quoniā frequenter in si.

[b] ¶ Quod sic. An possit istare actor ꝙ re⁹ recupet possessionē. adde bal. in. l. q legati. ff. vt le. no. ca. vbi tz qd sic. alle. gl. in auť. de fideiuss. §. j. sed aľr loqmř in. l. ij. ff. si ex noxa. cau. aga. decidit ꝙ nō i. ij. qōne. vide ibi domi. Anto. vbi tz ꝙ nō possit in d. c. qm̄. §. in alijs. cōtra Paul. ꝛ alios in rubr. de eo qui mit. in pos. vbi tz 𝔷 Archi. vide do. Abba. in. d. c. qm̄. §. i alijs. ad fi. vbi tz dictum Archi. pondera ꝙ si magna ē pteruia cōtumacis pōt iponi vtraq3 pena. ca sus in. d. c. qm̄. §. fi. si vo non est nimia 𝔷tumacia tūc sunt opi. tu pōdera. q2 text. in. d. c. qm̄. §. fin. dicit qd iudex a pncipio dz esse 𝔷uēt⁹ vna pena: postea si tāta sit contumacia pōt pcedere ad alterā: 𝔤 si eēt sola 𝔷tumacia vř ꝙ nō possit imponere aliā ꝛ sic nō bñ dicit Archi. ꝛ Jo. an. ꝛ facit rō nemo dz conteri duplici plena. l. senat⁹. ff. de ac. Itē debem⁹ eē cōtēti pena legis. §. op3. in auť. de iudi. Andre. Barba. Anto. Fran.

¶ An cōpellař re⁹ recupare missionē in possessionē ex prio decreto si nō vult: mihi plz ea opio ꝙ nō cōpellař recupare q2 missio i possessionez ex pmo decreto fit ad effectū vt re⁹ tedio af ct⁹ veniat ad cōparēdū. ꝛ iō talis missio dz esse pui piudicij, vt no. in l. sed si ex stipulatu. ff. de v. obl. ꝛ p Spe. i ti. d acto. in. §. sz ecce. ꝛ seq. ꝛ iō dz ꝙ pōt fieri 𝔷minorē nō si re⁹ itra annū qñcūq3 cōpareat illā recupat solutis expēsis, iō nō dz posse cōpelli illā reparare si non vult, qm̄ si eā non recupat intra annū cōfirmař postmoduz actor in possessionē i quā fuit missus ex scdo decreto d q̄ plene hř in d. c. qm̄ frequēter. in pn. ꝛ i. §. i alijs. vt li. nō 𝔷te. ꝛ i. l. fulcini⁹. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Renūtiare. vide plene Alex. in l. si finita. §. iulianus. col. xxvij. ff. de dam. infec.

[d] ¶ Legitime citatus. Adde Lud. Ro. cōsi. cccclxiij. Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Personaliter. An et qñ citatio ad domum facta valeat. vide Feli. in. c. in noīe dñi. col. vij. v. vno casu saluat. j. de testibus.

pҁin:tenuit sufficere citationē ad domū ꝑ legē scire.§.op3.ff.de exc.tut. que alternatiue loquit dicens quem debere citari ad faciem, vel ad domū[a] ⁊ in alternatiuis sufficit alterā partē verificari:vt in regula in alternatiuis.de reg.iur.li.vj.sed hoc dictū cōiter non tenet: qꝛ iura cōiter requirūt vt qs primo citetur ꝑsonaliter si reperiri pōt ⁊ in refugiū per mittunt citationē ad domū:vt hic.⁊ in.l.j.de li.agno.facit.l.iiij.§.ptor ff.de dam.infec.vbi expresse hoc t3 Bar.⁊ ad.l.scire. rñdetur ꝙ illa est alternatiua ordinis vt seruetur prima pars si seruari potest alias secūda.simile in.c.mandato.de preben.li.vj. ¶ †Sed dubiū est qñ dꝫ nō reperiri ad hoc vt possit citari ad domum.Hostié.hic sentit qñ est extra prouinciā quasi velit ꝙ si est in ꝓuincia dꝫ citari ꝑsonaliter vbicūqꝫ reperiatur.ad hoc alle.istum tex.⁊.c.cum olim.j.eo.⁊ remittit ad.no.in c.ex parte.⁊ in.c.ex tue.de cle.nō resi.Inn.in.c.si.de eo qui mut.in pos. dicit sufficere absentiā a ciuitate[b]:allegat quod habet in aut.de exhi. re.§.si.bar.in.d.l.iiij.§.ptor ait.distinguit ꝙ aut causa requirit celeritatem ⁊ sufficit quod nō ⁊ recipiatur in iudicio ad hoc vt possit citari ad domu3:vt.l.iiij.§.pretor.versi.obesse.iūcta.l.j.ff.de dam.infec.in causis vero nō desiderantibus celeritatem si nunqꝫ pars fuit citata in iudicio vt qꝛ est prima citatio:tunc requiritur absentia a ciuitate ⁊ illa sufficit: vt.d.§.si vero.⁊.C.de anna.exceptio.l.vt perfect⁹.⁊ tenet Innoc.in.d. c.si.quod satis placet.Est eñ quid sibi imputādum si nō dimisit procuratorem.durū est eñ qꝺ deberet requiri per totam prouinciā:⁊ suadet equitas hoc tenere cū ꝑ citationem ad domū prima vice fiendā nō procedatur nisi ad ea que sunt leuis preiudicij puta ad missionē etiam cōtra absentem reipublice causa:vt.l.ignorare.C.de test:mil.⁊ facit bene ille tex.dum simpliciter requirit absentiam.⁊ de effectu citatiōis ad domum plene dicam post Inn.in.d.c.si.Nō ob.iste tex.qꝛ dum facit mentionem de ꝓuincia narrat factū nō aūt iuris ministeriū:quasi dicat qꝺ poterit fieri citatio ad domū cū se absentauerit:ad.c.cū olim.dic vt ibi no.Si vero pars fuit alias citata in iudicio:⁊ tūc sufficit citatio ad domū si in iudicio nō reperit:sufficit ergo tūc absentia a iudicio ad hoc vt citari possit ad domum ꝺm Bart.in.d.§.pretor.pro hoc quod le.⁊ no. in.d.l.⁊ post edictum.ff.de iudi.in aut.qui semel.C.quō ⁊ quādo iud.⁊ l.ab eo.⁊ per gl.in.l.j.§.cum ex edicto.ff.que sen.sine ap.rescin. videtur etiam sequi do.de rot.decisi.xlj.alias xlv. ¶ †Et Io.and.in reg.psumitur.de reg.iur.in mercu.vbi generaliter tractat an in receptione testium vel ordinarie fiēda:aut ad perpetuā rei memoriā:vel qñ timetur de morte vel absentia testium requirat citatio ꝑsonalis an sufficiat eā facere ad domum ⁊ ibi videas.⁊ per bal.in.d.§.pretor.⁊ hec not.Quid autem si iudex mandauit nuntio vt citaret titium personaliter vel ad domum.Bart.in.d.§.pretor.notāter cōcludit ꝙ vꝫ mādasse ꝺm iuris dispositionem vt prius reperiat personā:sed si nō pōt reperiri ꝺm predicta citet ad domu3:erit ergo alternatiua ordinis sicut in hac materia sumitur in iure:vt dixi.s.debent ergo verba iudicis referri ad intellectum iuris.ar.opti.in.l.j.⁊ quod ibi no.C.de vsu.⁊ de ver.ob.l.sciēdū.⁊ institu.de fideius.in fi. ¶ †Sec⁹ est in nūtio referēte se citasse ad domū quia tunc nō debemus presumere ꝙ prius perquisiuerit personam:qꝛ nō sic presumitur in nuntio sicut in iudice.arg.ex no.in.d.l.j.C.de vsu. ⁊ in.c.cum parati.de ap.iuncto.c.ad audientiam.de pscrip.dꝫ ergo nūtius referre.ꝙ diligenter perquisiuerit per ciuitatem:⁊ eo non reperto citasse ad domū.⁊ ita etia3 iudex ad maiorē cautelā debet nūtio cōiungere ⁊ hoc qñ primo dꝫ fieri citatio ad personā:quod qñ sit.s.dictū est. ¶ †Sed quero qd si statutū loquit illo mō alternatiue vt fiat citatio ad personā vel ad domū[c].Bar.in.d.§.pretor ait.⁊ sequit do. Ant.hic l3 nō alleg.Bar.tenet tūc sufficere alterū ⁊ sic nō erit alternatiua ordinis[d] ⁊ hoc vt statutū aliquid operet ⁊ addat ad ius cōe.ff.de rei vend.l. nō solū.⁊ de leg.j.l.si qñ. ¶ †S3 cōtra hoc dictū op.d.c.ex parte.iij.de ver.sig.⁊.d.c.cum dilect⁹.de cle.nō re.vbi le.⁊ no.ꝙ statutum loquens in materia iuris recipit oēs limitationes ⁊ interpretationes iuris.ad idem qꝺ no.Inn.in.c.causam.de rescrip.vbi dicit statutū debere intelligi ꝺm ius cōe:⁊ optime facit.l.ij.C.de noxa.⁊ no.gl.in.l.tale pactū.ff. de pac.⁊ Io.and.in regula possessor.de reg.iur.lib.vj.in mercu.Et si diceretur qd operabit tūc istud statutū pōt respōderi:vt no. Bar.in.l. j.ff.ad.l.fal.sed saluando hoc dictū Bar.dico ꝙ vbi ius loquit per verba propria:tūc statutum disponēdo in materia iuris recipit illā interpretationē:sed vbi per verba impropria:vt.d.alternatiua sicut loquitur tex.in.d.l.scire.§.op3.ff.de excu.tu.tūc statutu3 debet intelligi proprie vt aliquid inducat ad ius ex quo pōt aliud inducere data propria significatiōe verborū.⁊ maxime hoc ꝓcedit in statuto edicto a popularibus ignorātibus iura ⁊ verbis vtētibus grosso mō ꝺm ꝓpriā ⁊ cōe3 significationem:a d hoc tex.cū gl.⁊ bar.in.l.stipulatio ista.§.hoc quoqꝫ. ff.de verb.oblig.Ex pdictis singulariter no.statutū seu eius verba non debere impropriari vt trahatur ad dispositionē iuris cōis.Nec ob.c.cū dilect⁹.cū similibus in ꝯtrariū allegatis:qꝛ ibi etiā improprie intelligēdo statutu3 aliquid inducat vltra ius cōmunē:sed hic nihil induceret. ¶ †Scdō no.ex mēte gl.⁊ tex.ꝙ dño existēte pñte nō debet citari prima vice ꝓcurator sed ipse dñs.nam citatur hic procurator in subsidiū si dñs nō reperitur.⁊ facit ille text.iuncta glo.pro opi.Cy.in.l.iij.C.de procu.vbi dicit ꝙ in refugium debet citari ꝓcurator:sed tu vide Bar. in.l.Quis.ff.de dam.infec.vbi dicit ꝙ respectu missionis fiende potest citari ꝓcurator prima vice:l3 dñs reperiatur:qꝛ tractat de modico preiudicio:sicut sufficit citatio vsufructuarij qui censetur procurator proprietarij:vt.d.l.Quis.sed respectu scdi decreti:qꝛ agit de magno ꝑiudicio debet requiri dñs ex quo non latitat.argu.ibi.⁊.l.fulcinius.ff. ex .q.cau.in pos. ea.⁊ sic in his que sunt modici preiudicij pōt requiri ꝓcurator prima vice:l3 reperiat dñs:secus in preiudicialibus:⁊ sic intellige Cyn.⁊ hoc etia3 voluit do.An.l3 non alleget Bar. ¶ †Item no. ex ordine gl.ꝓcuratorem prius requirendum absente dño anteqꝫ veniat ad citationem domi faciendam:⁊ hoc est intelagendum quando certu3 est absentē dimisisse ꝓcuratorē.ar.in.l.j.in pnc.ff. de lib.agno.alia poterit fieri citatio ad domū nō citato prius ꝓcuratore:vt.l.aut q aliter.§.si ⁊ forte.ff.ꝙ vi aut clā.Et putat hic.d.Anto. discussionem an dimiserim procuratorem necessario non faciende3.Ego puto aliqualem discussionem per nuntium saltem faciendam: sicut dicim⁹ de dño ꝗrendo:vt.s.dixi.⁊ hoc patet hic ex ordine lre in d.§.ait pretor.⁊ intellige ꝺm doc.hic ꝓcuratore3 citandū qñ cā est talis que per procuratorem agi possit:alias secus.ar.in.c.veniens.j.de accu. vide qꝺ dicā in.c.veritatis.j.e. ¶ †Ite3 no.ex ordine gl.ꝙ non inuento dño vel procuratore dꝫ fieri citatio ad domum citandi vel ecclesiam.⁊ pondera ꝙ gl.loquitur alternatiue.⁊ sic vꝫ sufficere alterū vel intellige ꝙ hec alternatiua glo.sit ordinis.sicut.s.dixi in simili:vt si h3 domum priuatam ibi citetur:alias ad ecclesiā suam.⁊ hoc tenet hic do. Ant.dicens non sufficere citationem ad ecclesiā si alibi etiam in parochia aliena habeat domum priuatam qꝺ placet etiam si agatur de ipsa ecclesia.ar.op.in.d.§.pretor ait.vbi citatio etiā si agatur respectu alicuius rei prius dꝫ fieri ad domu3 priuatam citandi qꝫ ad ipsam rem de qua agitur. sit eñ ad domum vt citius possit peruenire ad notitiā citādi:ibi eñ h3 familiā[e] ⁊ vicinos ⁊ amicos qui de facili hic adducent ad notitiam ipsius.Ex hac rōne[f] infertur non sufficere ad stationem seu apothecā citādi fieri citationē si alibi h3 domum priuatā qꝺ tenet Bar.in.d.§.ait pretor.Nec obst. l.itē apud labeonē.§.ꝯuitiū.ff.de iniur.vbi equiparatur iniuria facta in domo ei que fit apud stationē:qꝛ loquunt in iniuria fienda nō in statione que fit:vt citius ꝑueniat ad notitiā citādi que ratio cessat in statione.Et si habitat familiariter in diuersis locis:tūc tenet Bar.in.d.§.ait ptor.citationem fiendam vbi habitat tempore citationis. arg.in.l.quod satis placet.per text.illius .§.dum dicit vbi degit ⁊c.Nec ob.tex.in cle.causam. iuncta gloss.de cle.vbi intimatio contra absente3 fit in loco vbi consueuit habitare:qꝛ ꝺm Bartol.in loco preallega.tex.ille procedit in intimatione:⁊ requirit expresse vt fiat vbi consueuit ille absens communiter habitare.sed nos loquimur in citatione que debet fieri in domo vbi degit citand⁹. vt in preal.§.ait pretor.sed certe hoc mihi nō placet:per hoc eñ non reddit bona ratio diuersitatis.vñ dico ꝙ.d.cle.recipit interpretationē ⁊ supletionē ꝑ illū.§.ait pretor.⁊ ecōtra ille.§.per illā cle.Aut enim citandus est absens ⁊ nō habet familiam in aliqua domorum in quibus cōsueuit habitare:debet fieri citatio vbi consueuit cōmuniter habitare:⁊ i a loquitur illa cle.secundu3 qꝺ ego intelligo:⁊ tunc ratio decidēdi est:quia facilius perueniret ad notitiam suam si sit vbi maiori parte temporis ꝯsueuit habitare qꝫ alibi:sed si est absens:⁊ tamē habet familiam in loco vbi maiori parte anni cōsueuit habitare.⁊ tamen ille est absens ab vtraqꝫ domo.pone exemplum.maiori parte anni consueuit habitare in villa:minori vero in ciuitate:tūc tempore citationis vel intimationis fiende nō est nec in villa nec in ciuitate:familia tamen est in ciuitate:tunc dico ꝙ citatio et etiam intimatio debet fieri ad domu3 vbi habet familiā:qꝛ citius perueniet ad notitiā suā p.d.§. ait pretor.nam ridiculosu3 videtur ꝙ citatio vel intimatio in domo ville fiat vbi nullus de psenti

[a] ¶ Vel ad domū. Adde Alex.cosi. cxxvij.ij.li.et vide do.de ro.hoc tit.decisio.xlviij. ⁊.xlix.hoc titu.

[b] ¶ A ciuitate.ad de Lud. ꝯsil.s. ꝑxi.allegato.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Ad domu.vide Abba.in cōsi. xlij.in.j.vo.
Zacharias.

[d] ¶ Nō erit aliternatiua ordinis. imo datur electio citādi:vt plene dixit Láf.d oria.secut⁹ opi.Bart.⁊ Dy.i al.§.ptor.i c.qm̄ s.§.citationes.nu.ij.ver.iij. quero.ibi electio daret citāti.⁊ super.e.v.in apost. Cel.j.d ꝓbat.pro quo vid Mathe. singulari.lxxv. inci.no.mirabile dictum Bar.

[e] ¶ Familiā.adde Ioā.de imol.consilio.cv.
Zacharias.
¶ Adde Láfrā. vbi.s.proxi.mea apostil.allegaui ver.iiij.ꝗro.⁊ qꝺ dixi i apostil.ad istum in.c.qui frequēter.in ver.ad domū.nu.xxj.s. vt li.nō contesta.
Sebasti. Sapia.

[f] ¶ Hac rōne.hoc etiā tenet Bart. in consi.incip.statuto cauetur ⁊ ꝙ pro maleficio.et Alberi.de rosa.l iiij.parte statutorū.q.xxxv.inci.ꝙ si statuto caueat. Paul.de cast.in consi.xliij.incipi. viso pūcto supra scri.vbi hoc itelligit ꝓcedere etiā si apotheca esset cōiūcta domui:ita ꝙ per apothecā haberet adit⁹ in domu3.sequitur Ias.in.l.plerisqꝫ. col.ii.in si.versic. limita nunc ista3 l.ff.de in ius voc.

habitat:ꝛ nō in domo ciuitatis vbi hꝫ familiam:
dꝫ enim inspici ratio legis ꝛ non nuda verba.de
reg.iur.c.fi.libꝛ.vj.ꝛ.l.nō dubiū.C.de legi.ꝛ.l.cum
pater.§.dulcissimis.ff.de le.ij.ꝛ sic reduco illa iu-
14 ra ad ꝯcordiam:qđ no. ¶ † Ulterius no.ex gl.fi.
debere procedi cōtra absentē etiā nō citatum nisi
a prius requirātur amici eiusᵃ an velint eū defen-
dere.ad hoc.l.ergo.ff.ex qui.cau.ma.ꝛ.l.hoc aūt.
ff.ex qui.cau.in pos.ea.Jo.and.hic transit simpli
citer cū gl.ſꝫ Cy.post pe.in.l.cū ꝓponas.C.de bo.
au.iudi.pos.quē sequit̃ hic.do.Ant.tenet hoc nō
esse necessariū:qꝛ nō reperit̃ hoc de iure ciuili cau
tū nisi in minori.ꝛ sic loquit̃.l.hoc aūt. Non ob.l.
ergo.ff.ex qui.caus.ma.loquit̃ eñ de iure speciali:
vt qñ quis petit restitutionē aduersus eū qui ab-
sens ꝓscripserat ꝯ eū:allegāsqđ nō habuit oppoꝛ
tunitatē cōueniēdi eum:ad hoc eñ vt audiat̃ opꝫ
qđ reqsiuerit ꝓcuratorē suū:vel si non dimisit de-
buit reqsiuisse amicos si voluissent eū defendere.
secus aūt vbi ꝓceditur cōtra aliquē de iure cōi.sed
gl.in.l.ij.ff.ex qui.cau.in pos.ea.sentit idē esse in
maiori etiā qñ ꝓcedit̃ de iure cōi.d. Ant.illā alle.
pro ꝯtraria opi.ſꝫ certe exꝓsse tꝫ qđ dixi nisi priꝰ
ille cōparuisset:qꝛ tūc cū sit cōtumax nō est opus
b requirere amicos ſm illā gl.ᵇ quam no.qꝛ limitat
istā opi.gl.nr̃e in casu in quo esset vera:sed Bar.
hic tractat in.l.hoc aūt.pal.ꝛ recitat opiniones ꝛ
nihil firmat:de quo etiā per eū in.l.si finita.§.iuli.
de dā.infec. Mihi satis plꝫ dictū Cy.vt nō sit ne-
cessariū reqrere amicos maxime per istū text.ꝛ.c.
fi.e.ti.ꝛ.d.l.iiij.§.ait ꝑtor.vbi nihil dr̃ de amicorū
requisitione:seruent̃ igit̃ ꝯtria iura in casibꝰ suis:ꝛ
sic etiā r̄ndeo ad.l.aut q alr̃.§.si forte.ff.qđ vi aut
clā.vbi etiā dr̃ de iusta amicorū reqsitiōe.ꝛ in casi-
bus in quibꝰ fit practica erit vt fiat edictum gn̄ale
vt si qs cōsanguineorū vel amicorū vult defende-
re cōpareat ꝛc.nec est opus vt requirant̃ extra ꝓ-
uinciā seu ciuitatē:sic esset processus in infinitū:
vt no.gl.ꝛ Bart.in.d.l.hoc aūt.facit qđ.s̄.dixi in
principali ꝑsona vt non citet̃ extra ciuitatē:ꝛ pōt
esse rō quare nō est necesse amicos reqrere qñ pro
cedit̃ ꝯtra absentē de iure cōi:qꝛ vr̃ ille in culpa re-
cedendo ꝛ nō dimittēdo ꝓcuratorē:ꝛ ideo nō dꝫ
seruari hec equitas cōtra eū;qꝛ intelligētibus nō
subuenit̃:vt.l.nec eñ.ff.ex qui.cau,ma,ꝛ.c.vigilā-
ti.de prescr.ꝛ hec no.qꝛ quotidiana.ꝛ facit.c.qm̄.
vt li.nō cōte,vbi tractat̃.de ordine procedēdi cō-
tra absentem ꝛ nunquā fit aliqua mentio de ami-
15 cis:imo in nulla parte canonum. ¶ † Nunc venio
ad scđam partē gl.op.cōtra tex.in eo qđ in contu
macia partis mandat testes recipi;ꝛ cām per sen-
tentiā diffiniri:ex quo eñ lis nō erat conte.nō de
bebāt testes recipi sed ad missionē in possessionē
ex prio decreto ꝓcedi:vel ad mulctandū cōtuma
cem excōicando vel aliter:vt in,c.qm̄.§.in alijs.et
§.fi.vt li.non conte.ꝛ.c.tue.eo.tit.cum si. Glo.ista
soluit ꝯtrariū duobꝰ modis. Primo ſm aliquos
intelligēdo ꝙ lis erat hic cōte.sed iste intellectus
nō plꝫ glos. Intelligit scđo ꝙ ꝯtria loquunt̃ in reo
cōtumace:istud vero.c.loquit̃ ꝛ procedit in actore
cōtumace:vt cōtra eū possit ꝓcedi etiā lite nō cō-
c test.ᶜ reo instante ꝛ possunt ex glo.colligi quinqꝫ
rōnes huiꝰ dicti. Prima qꝛ maior est contumacia
actoris ꝙ̄ rei sed gl.nō reddit rationē:sed potest
esse rō qꝛ fuit a principio in ptāte actoris nō age
re,nō rei:ideo plus actori ꝙ̄ reo imputandum est
ſm Host.allegat.ff,de do.excep.l.pure. Secunda
ratio gl.est qꝛ magis presumit̃ ꝯ actorē contuma
cem qui reum prouocauit,ꝛ postea nō cōparet:ꝙ̄
contra reum qui fuit ꝓuocatus ꝛ necessitatus ad
veniendū:nā vt dicit Jo.an.forte eñ nunc actor
dimitteret:ꝛ se absentaret:qꝛ vide reū suas defen-
siones habere paratas,ꝛ expectat vt pereant:vt
colligit̃.s̄.vt lit.nō conte.c.qm̄.in prin.ꝛ de test.c.
significauit.ꝛ.c.Albericus.hinc est ꝙ actori prefi-
gitur qñqꝫ tēpus ad agendū ex cā.C.de inge.ma.
l.diffamari.ꝛ.j.de rest.spo.c.frequēs lib.vj. Ter-
tia ratio glos.est.qꝛ reus fugiendo facit ſm suam
naturam.sed actor facit cōtra id quod facere dꝫ.
naꝫ actor dꝫ vti solicitudine vt perueniat ad sen-
tentiam:reorum est fugere.iiij.q.iij.c.j.quapro-
pter parcitur reo:qꝛ facit a quo denominat̃ ; sed
actor facit totū oppositū:ideo cōtra eū procedit̃.
Quarta rō est:qꝛ rei sunt fauorabiliores ꝙ̄ acto-
res:vt colligit̃ de proba.c.ex literis.ideo mitius
agitur cum eis. Quinta rō est:qꝛ si nō ꝓcederet ꝯ
actorem lit.non cōte.esset in potestate sua vexare
reum qñcunqꝫ.ꝛ ideo ne detur materia reum ad
placitum molestādi voluerūt iura vt iste actor cō-
pellatur vere vel causatiue negotiū ad finē perdu
cere.vt vr̃ tex.in aut.qui semel.C.quō ꝛ qñ iudex.
ꝛ nō instando in verbis;lꝫ hic dentur varie lect.vt
seruetur illa regula ꝙ li.non cōte.nō dꝫ ꝓcedi ad
sn̄iam:tñ cōis opi.doc.est in opi.huiꝰ gl.vt aliud
sit in ꝯtumacia actoris rōnibus.s̄.dictis.ꝛ idē tꝫ
gl.in.c.quicunqꝫ.infra.xj.q.iij.ꝛ sequunt̃ cōiter le
giste in aut.qui semel.prealle.per illum tex.vbi vr̃
hic ꝓbari. Aduerte tñ qꝛ de iure ciuili anteꝙ̄ pro
cedatur ꝯtra actorē absentē assignant̃ sibi tres di
d lationesᵈ qbus elapsis expectatur per annū ꝛ de
mum anno elapso iudex ꝓcedit ad veritatem in-
quirendā ꝛ sn̄iam proferēdam ſm qđ reperit.do.
Ant.putat tñ illud nō esse necessarium de iure ca
nonico,ꝛ nihil allegat:hoc dictuꝫ satis mihi pla-
cet.ar.huius.c.qꝛ dilationes breuiātur ex cōsue-
tudine fori:vt no.Bar.in.d.aut.qui semel.tetigi
in.c.j.de dil,ꝛ facit quod ibi dixi,ꝛ de ꝯsuetudine
iste dilationes nō seruantur in foro ecclesiastico.
16 ¶ † Sed op.nemo inuitus agere cōpellitur.C.vt
nemo inui.per totū;sed illud ꝓcedit reqr̃ anteꝙ̄
actor ꝓduxit libellū:sed postꝙ̄ dedit libellū ꝛ sic
incepit agere nō pōt amplius peniterere,vt hic:ꝛ
in.d.aut.qui semel. Caue ergo qm̄ nō dꝫ intelligi
indistincte vt actor cōpellat̃ agere:sed opꝫ vel ꝙ
in iudicio dedit libellū vel ꝑncipi insinuauit ne-
gotiū:ꝛ per iudicē delegatū a principe insinuatuꝫ
fuit parti:sicut potuit contingere hic:al's antē re
existēte integra;vt qꝛ tātum emanauit citatio bñ
pōt desistere.ar.in,c.j.e.ti.li.vj.vel si impetratore
scripto desistit ab ipsiꝰ vsu:nā pōt iste renūtiare:
de quo tñ dic:vt dixi in.c.ex conquestione.s̄.titu.
17 pri. ¶ † Ultimo.op.ꝯ tex,in eo ꝙ papa mandat
testes recipi alterius partis:nā vr̃ reū diffinitiue
absoluēdū etiā si nihil ꝓbauerit:qꝛ actore nō pro
bāte reꝰ absoluit̃,etiā si nihil probauerit:vt in,c.
fi.de iureiu. So.illa reg.hꝫ locū qñ oēs dilationes
date fuerunt actori ad probādū ꝛ nihil probauit
ꝛ tñ absoluēdus est reus:qꝛ ptꝫ actorē intētionē
suā nō potuisse ꝓbare:vt.l.ꝓperandū.§.ꝛ qdē.C.
de iu.ꝛ ibi p Bart.facit qđ no.Cal.in.c.pri.ꝛ ita
intellige ꝛ restringe gl.que dicit illā regulā habe-
re locū vtraqꝫ pte ꝑsente:vt not.gl.in.c.per tuas.
de ap,ꝛ.iij.q.ix.decernimus:nā idē est si altera ab-
sente ex quo date fuerūt legitime dilatiōes ad ꝓ
bandū,al's aūt secus;vt satis ꝓbatur hic.ꝛ in.d.l.
e properādū. Et circa hāc materiā cōsidera ꝙ reᵉꝰ
pn̄s hꝫ quatuor remedia ꝯ actorē absentē. Pri-
mū est vt petat circūduci edictū.i.vt tollat̃ virtus
f illius citatiōisᶠ ꝛ possit libere a iudicio recedere ꝛ
hoc de facili pōt obtinere sine noua citatione:vt
l.ꝛ post edictū.ff.đ iu.ꝛ no.Inn.i.c.ꝯsuluit.de of.
dele.ꝛ Bar.in aut.q semel. Nec ampliꝰ dꝫ audiri
actor nisi reficiat priꝰ expēsas:ꝛ caueat de prose-
quēdo.de q̊ dicēdū est:vt.j.e.tit.c.j.li.vj.ꝛ.l.sanci-
mus.C.đ iu.nō tñ p hoc est plene cōsultū ipi reo:
qꝛ actor poterit qñcūqꝫ venire ꝛ restitutis expēsis
ꝓcedere sup priꝰ agitatis:qꝛ p illā licētiā tñ tollit̃
virtꝰ citationis.posset tñ iudex ꝑcere cōtumaci ꝛ
nō licētiare reū:sed expectare actorē insequētem
de quo dicēdū est vt hr̃ ꝛ no.in.c,ꝯsuluit.de offic.
dele. Scđm remediū aliquātulū pinguiꝰ est vt acto
g re nō cōpēte petat se absolui ab instātia iudiciiᵍ:
vt sic tollant̃ ꝛ annullent̃ oīa priꝰ gesta.sed in hoc
requiritur noua citatio:qꝛ ad hunc casum citatio
nō emanauit.ar.in.l.aut q alr̃.ff.quod vi aut clā.
ꝛ no.in.c.cōsuluit.de off.dele.ꝛ bart.in.d.aut.qui
semel.qđ ꝓcedit nisi ꝓmisisset actor litē ad finē ꝓ
ducere:tūc eñ si expectatus non cōparet intra.x.
dies absoluit̃ reus ab instātia iudicij sine alia cita
tione:vt in aut.quod fieri.C.de dila.ꝛ no.Bar.in
d.aut.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Amici eiꝰ. Vi-
de bal.in aut.sed
cū testator.col.vi.
C.ad.l.fal.ꝛ in rub.
C.de success. edi.
cir.fi.ꝛ in.l.ij.col.
ij.C.đ anna.exce-
ptio.ꝛ imo.in.l.si
finita.§.iuli.ff. de
dā.infe.vbi etiaꝫ
alex.i quibꝰ locis
ꝯcludit̃ nō eē ne-
cessariā reqsitio-
nē amicorū.vid ēt
spe.in tit.de cita.
§.sequit̃.v.ſꝫ nū-
qd cōsanguinei.
b ¶ Illā gl.vid gl,
in.c.ꝯsultationi-
bus.de offi,dele.
And.Barba.
c ¶ Li.nō ꝯte.addđ
do.de Ro.decisi,
ccccilij.in nouis,
hoc eo.ti.
¶ Tres dilatio-
nes. Adde do.de
Rot.deci.lxix.in
nouis.hoc eo.ti.
inci.actore nō ve-
niente.
Ant.Fran.
¶ Que ꝛ quō di-
lationes dari de-
beātꝛ qbꝰ ꝛ qties
ꝛ ex qua cā đbeāt
concedi vide per
Spe,in tit,de di-
la.in.§.j.ꝛ in.§.ij.
ꝛ.iij.ꝛ in.§.fi.ꝛ vi-
de eundē in ti.de
iur. cal.in,§.j.vbi
dicit ꝙ ex datiōe
dilationus nihil
aufert̃ parti.ꝛ vi-
de eūdē spe.in ti.
depos.in.§.vij.in
ver.in sum.vbi di
cit ꝙ dat̃ etiā pro
curatori ad cōsu-
lendū dn̄m de ve-
ritate rei vt ve-
niat meliꝰ infor-
matus.ꝛ in eo.ti.
depositi.§.v.ꝛ no-
ta.in.§.vij.vbi di
cit ꝙ dilatiōes su
peruacue dari nō
debēt.dat̃ etiā di
latio ad habēdū
aduocatos.vt di
cit Inn.in.c.j.vt
li.nō ꝯte.ꝛ addꝙ
maior dilatio dꝫ
dari actori absen
ti ꝙ̄ reo.vt i aut.
q semel.C.quō et
qñ iud.qđ est ve-
rū qñ qs vult ꝓce
dere ꝯ actoreꝫ ad
liqdationē nego
tij ꝛ ad diffiniti-
uā:secꝰ si petit di
lationē vt absol-
uatur reus ab ob
seruatiōe iudicij
qñ negotiū nō est
liquidātū.l. ꝓpe-
rādū.§.ꝛ si quidē.
ꝛ ibi per bar.C.đ
iud.al's maior dꝫ
dari reo quā acto
ri,l.sicut.§.si qra-
tur.ff.si ser.ven.ꝛ
ibi plene p alex.ꝛ
adde qđ ad pbā-
dū in cā ciuili dā-
tur due tm̄ dila-
tiones ſꝫ in cā cri
minali dant̃ accu
satori due qñ cā
est capitalis. reo
vero dant̃ tres.l.
fin.ꝛ ibi p Bar.ꝛ
ang.C.đ fer.vltra
tertiā aūt dilatio
nē nō dat̃ nisi cuꝫ
magna cause co-
gnitiōe: vt plene
tradit̃ in.c. vltra
tertiam.ꝛ addđ ꝙ
ista dilationū ma
teria est multū ar
bitraria;qꝛ lꝫ iu-
re sint taxate pn̄t
tñ ꝓrogari vel mi
nui arbitrio iudi
cis ꝛ nisi modere-
tur qñ superest cā
potest appellari:
vt per Spe.in ti.
de cita.in.§. ij.in
fi.ꝛ.in.vj.eo.titu.
circa finem.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Quod reꝰ. Vi-
de do.Jas.in.l.ꝓ
perandū.§.ꝛ si q-
dem.col.iiij.C.de
iudi.
f ¶ Illius citatio
nis. Adde do.de
Rot.deci.ccclxv.
vbi tñ dicūt ꝙ a-
ctore nec reo con
parēte vbi ꝑcessit
citatio ad totam
cām ꝛ cōparente
postea actore ꝙ
ꝓcedi pōt postea
absqꝫ alia citatio
ne nisi de benigni
tate iudex velit đ
nouo citari:qꝛ ci
tatꝰ tenet̃ ad duo
scꝫ cōparere ꝛ in
termino cōpare-
re:vñ lꝫ sit circun
ductū edictū re-
spectu vniꝰ nō tñ
respectu alteriꝰ.
g ¶ Instātia iudi-
cij. Adde videdū
per.d.de Ro.de-
ci.cccciij.in nouis.
inci.si actor pn̄s.
ꝛ per eosdē deci.
lxix. incip.actore
non veniente.

In primo mēbro distinguit an sit lis vere cōtestata vel quasi contest. an nullo mō conte. Itē cōiungēdo finē qui hic in isto mēbro dʒ aptari distinguit: aut agit reali actione aut ꝑsonali ⁊ ꝓcede vt in gl. que est satis in hoc magr̄a. ⁊ eā no. qꝛ ad eā quotidie fit remissio. Et ordinādo gl. aliqua addendo cōcludē ꝙ aut actor est ꝯtumax: aut re⁹. primo casu pōt ꝯtra eū ꝓcedi multipliciter: vt plene dixi. s̄. c. ꝓxi. ⁊ aliqd dixi. s̄. allegādo. c. j. ʃ. eo. ti. li. vj. scdo casu cū reus est contumax: distingue, aut lis est vere ꝯtestata: aut quasi ꝯtestata: eo mō de quo in c. qm̄. §. ꝙ si sup. vt lit. nō cōte. aut nullo mō cōtestata. primo casū si liquet causa per probationes factas vel liquere pōt ꝑ probationes fiendas: ⁊ proceditur ad diffinitiuā absoluendo vel ꝯdēnādo ꝑm merita cause: si nō liquet vel liquere non pōt datur actori vera possessio rei petite: ita dicit hic gl. ⁊ cōiter doct. sed ego dico aliter ꝙ hoc casu sunt ꝓdita tria remedia. Primum vt reus absens citetur realiter vt sic violenter ducatur ad iudicem. Scdm̄ vt detur vera possessio rei petite presenti salua absenti questione proprietatis. Tertiū vt iudex auditis allegationibus actoris presentis ꝓcedat ad diffinitiuā. hec expresse ꝓbant in. l. cōsentaneū. C. qn̄o ⁊ qn̄ iud. ꝑm lec. cōem quā sequunt gl. ⁊ Bar. ibi: ⁊ dabitur optio intētandi alterū ex illis nō iudici sed reo: vt no. Bar. qd̄ multuz mihi placet. 9 ¶ † Probat rōne: qꝛ iudex nō dʒ impēdere officium suum ad vtilitatē priuatā nisi imploretur a parte. [a] vt l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infec. ⁊ no. Inn. in. c. ad nr̄aʒ. ij. de iureiur. optime facit. l. ad peremptoriū. ff. de iu. ⁊ quod ibi no. Bar. nō enim debet iudex citare etiam verbaliter nisi parte petente: ⁊ si citat nō valet citatio: vt ibi not. Bart. per illum tex. dixi in. c. j. s̄. de iudi. fortius ergo nec realiter: ⁊ ad 10 predicta facit. l. ꝙ in heredem. §. eligere. ff. de tribu. ¶ † Et si pars intētauit vnum remediū: puta qꝛ petijt sibi dari possessionez nunq̄d possit intētare aliud: vcʒ vt veniat realiter seu capiatur vel qd̄ ferat diffinitiua: dic ꝙ sic. [b] arg. in. l. j. §. quid ergo. ff. de vē. inspi. ⁊ no. Bar. in. d. l. consentaneum. facit qd̄ dixi in. c. ij. s̄. eo. tit. sic intelligo istum tex. cum suppletione ⁊ limitatiōe illius. l. ꝯsentaneū. ⁊ si iudex requisitus ab actore nō vult attingere remedium attentatuʒ pōt appellari ab eo ar. in. d. §. hoc aūt iudiciuʒ. ⁊ in. c. nullus. de iurepa. ⁊ no. bar. in. d. l. cōsentaneū. ⁊ hoc singulariter no. qꝛ nullus canonistarum tangit: ⁊ tn̄ sunt dicta necessaria ⁊ precipue in materia. 21 ¶ † An aūt an̄ cōtumaciā possit pars petere citationeʒ realem adeo vt iudice denegāte possit ab eo appellari vel de eo querelari tpe sui syndicat⁹. Bar. in. d. l. consentaneum. dicit ꝙ ante cōtumaciā potest iudex si vult verbo recitare: vt sentit ibi gl. ⁊ facit. l. fi. C. de exhi. ⁊ intro. reis. sed non tenetur facere capi per familiam ad petitionem partis nisi post contumaciam solēniter cōuictam per illā. l. consentaneū: ⁊ hoc bene 22 no. ¶ † Ex predictis etiaʒ collige ꝙ qn̄ multa remedia [c] a iure introducunt alternatiue. lʒ verba nō cōcernant partem sed iudicem nihilominus ex qn̄o concerniunt vtilitatem priuatam: optio eligendi alterum nō datur iudici sed parti rōne predicta: quod singulariter no. pro limitatione eōruʒ que no. gl. in. c. a crapula. de vi. ⁊ ho. cle. in. c. fraternitatis. xxiiij. di. ⁊ c. sicut. de iude. ⁊ l. quicunqȝ. C. de ser. fugi. sic etiam limitat Bar. in. l. ij. ff. de effra. ⁊ ea que dixi in. c. inter cetera. de rescri. vbi tetigi regulariter cui datur optio cum iura alternatiue loquuntur. Predicta procedunt qn̄ agitur reali. si vero li. conte. reus est cōtumax in actione personali credo ꝙ competunt etiam tria remedia. Primū vt absens capiatur cū familia. ar. in. d. l. ꝯsentaneū. intelligēdo ꝙ loquatur in actiōe personali vt aliqui ibi voluerūt intelligere vel per arg. a simili: vel a maioritate rōnis intelligendo ꝙ loquat in actiōe reali: nam si tunc pōt capi qn̄ persona non est obligata: fortius in ꝑsonali vbi cōtendit personaʒ esse obligatā: facit quod in simili no. Jo. an. in. c. dispēdia. de rescrip. li. vi. in nouel. in materia seu articulo extensionis. Scdm̄ remedium est qd̄ detur actori vera possessio alicuius rei debitoris pro modo debiti declarati: ita ꝙ incontinenti interponatur scdm̄ decretum: ⁊ hoc operatur fundamentum iudicij: scilicet vera litis contest. que iam interuenit ⁊ maior cōtumacia que committitur post lit. ꝯtest. ⁊ per hoc vide. d. l. ꝯsentaneū. ⁊ ꝑm hāc distinctionem posset intelligi. c. qm̄. §. fi. vt lit. non contest. dū dicit passuʒ missionē in ꝑsonali audiendū ꝑm qd̄ ibi dicitur in. §. precedenti. sed in. §. precedēti dr ꝙ li. quasi cōte. datur in reali vera possessio: ergo ideʒ dicēdum in personali vt facta cōte. detur vera possessio per scdm̄ decretū vt sic missus nō audiatur nisi post exitū cause: de quo tn̄ remitto ad ibi plene not. ⁊ facit quod le. ⁊ no. in. l. Fulcinius. §. fi. ff. ex quibus causis in pos. ea. ⁊ an his casibus debeat fieri summaria cognitio ante interpositionem decreti: remitto ad no. in. d. c. qm̄. Tertium remediū est vt ꝓcedat ad diffinitiuē si cā est liquida vel liquidari possit: ⁊ intelligo ꝙ optio detur per rōnes superius di-23 ctas actori. ¶ † Sed diceres ad qd fit ista distinctio si liquet vel liqueri posset ⁊c. cū semꝑ liqueat: aut em̄ actor probauit ⁊ liquet pro eo, aut nō ꝓbauit ⁊ liquet ꝯtra eū: qꝛ actore nō ꝓbāte reus debet absolui etiā si nihil prestiterit de iureiur. c. fi. So. dic ꝙ quicquid sentiat hic Inno. ꝙ cōtrarium procedit quādo actor habuit omnes dilationes ad probanduʒ: ita ꝙ fecit quicquid potuit ⁊ reperitur postmodum eum non probasse: secus vbi propter cōtumaciam partis aduerse nō recepit omnes dilatiōes iuridicas: quia forte multa potuisset ꝓbare per reuʒ si fuisset presens: tūc enim ꝓcedi debet ad alia remedia superi⁹ recitata. ⁊ de hoc dixi. s̄. in. c. j ⁊ no. Bart. in l. properandū. C. de iudi. ⁊ hoc sentit Joan. cal. hic. ¶ Uenio ad secūdum membrū qn̄ lis est quasi contest. ⁊ tūc dico quod cōpetunt actori duo remedia. Primum vt petat illum realiter capi postq̄ solēniter est cōuicta eius cōtumacia. arg. in. l. cōsentaneū. ⁊ ꝙ ipse sentit Bart. ⁊ per eundē in. l. cū eo. ff. ad l. iul. pecu. Scdm̄ remedium est vt petatur vera possessio rei petite si agitur reali: vt. d. c. qm̄. §. ꝙ si sup. vt lit. nō conte. vel si agitur personali detur possessio alicuius rei debitoris pro modo debiti declarati ꝑm qd̄. s̄. dixi in alio membro. Tertiū membrum vt petatur diffinitiua non cōpetit ex quo vere lis nō est cōtesta. vt not. in. d. §. ꝙ si super rebus. ⁊ hic per docto. ¶ Tertio membro principali qn̄ nō est lis aliquo modo cōtestata: tūc in reali ⁊ etiā personali credo competere primuʒ remedium vt capiatur contumax per familiam: ⁊ sic citetur realiter. ar. in. d. l. cōsentaneū. ⁊ qd̄ ibi no. Barto Secundum remediū vt in reali petat remissio in possessionē causa custodie, nō aūt in verā: vt in. d. §. in alijs. ⁊ dic vt ibi: posset tn̄ esse [b] tāta contumacia ꝙ iudex posset decernere vt interim lucret fructus. per. l. fulcini⁹. §. fi. ff. ex quibus cau: in pos. ea. dixi in d. c. qm̄. In personali vero procedetur: vt not. in. d. c. qm̄. in fi. Tertiū remediū de quo. s̄. vt ꝓcedatur ad diffinitiuaʒ regu-[c]lariter non cōpetit ex quo lis non est contesta. dixi regulariter: qꝛ quādoqȝ pōt in cā bn̄ficiali: de quo dic vt in. c. j. de eo q mit. in pos. li. vj. ⁊ in quibusdam alijs de quibus in cle. dispendiosam. de iud. Item potest iudex ex officio suo excommunicare cōtumacem si videt istam penā magis timeri: vt. d. c. qm̄. in fi. nō tn̄ puto ꝙ pars possit hic petere: quia cum proferat loco mulcte nulla actio ad hoc competit parti: iuxta no. per Bar. in. l. iij. ff. si quis in ius voc. dixi in. c. j. de iudi. quod credo procedere nisi causa sit talis in qua nō habet locuʒ missio per. c. tue. vt lit. nō contest. nam tunc pars posset conqueri si iudex nō excōmunicaret: qꝛ videtur tunc denegare iustitiaʒ. [d] ⁊ vide quod ibi not. Et per hoc habes expeditum latius q̄ alibi modum ⁊ practicam procedēdi cōtra absentē cū agitur ciuiliter: si aūt ageretur criminaliter: [d] dic vt no. per gl. ⁊ doc. in. c. veritatis. ʃ. eo. vbi dicā. ⁊ iij. q. ix. in sum. Et de materia huius gl. vide per Spe. in tit. de contu. §. sequitur.

[a] ¶ Imploretur a parte. no. limitationē ad glo. c. sicut. de iude.
Andre. Barba.

[b] ¶ Dic ꝙ sic. ad. de Ro. ꝯsi. s̄. alle. cxxxiij.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Multa remedia. Uid feli. in. c. inter ceteros. col. j. ver. sexta restrictio. s̄. de rescrip. vbi refert Abb. hic. ⁊ idem feli. refert in. c. sunt iudei. ʃ. de iudei. circa fi.
Zacharias.

[d] ¶ Si aūt ageret criminaliter. dic vt ꝑ Bar. ꝯsi. suo qd̄ incipit: a. dn̄o. Ex. de bononia. ⁊ ꝑ Pau. de cast. consi. xxxi.

1 ☞ Exceptio peremptoria opposita a reo post fundatam intentionem actoris si non est probata: vt hic dicitur: condēnatur reus in expensis: vel alio modo ad arbitrium iudicis: ipso non existente soluendo: ⁊ idem in exceptione dilatoria. numero. 10.
2 Iudex potest ex officio suo statuere terminum partibus ad producendos testes.
3 Exceptio peremptoria quo casu potest opponi post publicatas attestationes.
4 Nolo ⁊ nō volo: an denotēt ꝑcise cōtemptum ⁊ resistentiaʒ.
5 Pena pecuniaria applicanda etiam parti resoluitur in corporalem quando debitor non est soluendo.
6 Excipiēs si nō ꝓbat semꝑ cōdemnatur in expēsis. nu. 10. sed an statim vel expectata diffinitiua distingue. vt. ʃ. nu. 11.
7 Sententia super principali petita debet esse certa: sed super accessorijs potest esse incerta.
8 Sententia super expensis valet etiam non declarata quantitate expensarum.
Sententia lata sub conditione valet licet sit preter ius.
9 Exceptio quasi peremptoria est qn̄ opponitur contra testes.
12 Contumax an sit condemnandus in expensis non expectata diffinitiua in fine cause. nu. 33. ⁊ 35.
13 Intentio actoris quinqȝ modis dicit fundari. de quibus in gl.
14 Cōdēnatio expensarū indistincte fit ꝓpter cōtumaciā in non comparentis etiā ꝙ iustam causam habuerit litigādi. nu. 15.
16 Iudex potest simul contumacem condemnare in expensis: ⁊ contra eum missionem facere.
17 Contumax citandus non est in condemnatione expensaruʒ ratione contumacie sue.
Contumax in vno articulo est citandus in alio.

18 Condemnatio expensarū an fiat indistincte rōne contumacie siue procedatur siue non contra ipsum contumacem.
19 Contumax potest condēnari in expensis ꝛ in omnibus damnis que sustinuit presens ratione contumacie.
20 Contumax licz in ca obtineat: ꝛ nō probās exceptionem etiā obtineat adhuc nō euitabit condemnationē expēsarum ratione contumacie: vel exceptionis non probate.
21 Juramentum calumnie non excusat victum a condemnatione expensarum.
Probatio manifestissima non causat ex iuramento partis.
22 Quedam iuste cause litigandi non excusant a condemnatione expensarum.
Honesta ꝛ religiosa persona presumitur habere iustam causam litigandi.
Causa oblationis ab expensis an debeat poni in sententia.
23 Habens iustam causam litigandi in aliqua parte iudicij, ꝛ in aliqua non an excusetur ab expensis.
Cōis opiñ. doctorum inducit iustam causam litigandi: item opi. singularis alicuius doctoris que sit probabilis. nu. 26.
24 Condemnatio expensarum habet etiam locum dum agitur criminaliter.
25 Succumbens in causa appellationis an ꝛ qñ condemnetur in expensis: tam si succumbat appellans ꝙ appellatus: tā ab interlocutoria ꝙ a diffinitiua.
27 Condemnatio expēsarum quomodo fiat si in parte quis obtineat ꝛ in parte non: tam in prima causa ꝙ in causa appellationis.
28 Condemnatus in expēsis: quas expēsas tenetur restituere.
29 Condēnatus in expensis qñ teneatur reficere illas expensas quas fecisset aduersari⁹ si nō habuisset aduocatū gratis vel si non litigasset per se. nu. 30. ꝛ an teneatur prestare expēsis cibariorum. nu. 28. in fine. nu. 31.
Quo iure vel actione petuntur tā expēse facte ante vel post litem contestatam: ꝙ etiam expense contumacie.
34 Judex nō tenet victū cōdemnare in expensis nisi fuerit petitum a parte: pōt tñ ex officio si vult: ꝛ si iudex non condēnauerit pars que hoc non petijt non poterit appellare.
Statutum imponēs penam iudici non termināti causas intra tantum tempus debuit intelligi si pars hoc petijt.
35 Condemnatio expensarum tam respectu contumacie ꝙ victorie: exceptionis non probate an fieri possit etiam post latam diffinitiuam.
36 Interlocutoria an possit reuocari per iudicem nō citata parte in cuius fauorem fuit lata.
Expense facte quomodo probabuntur.
37 Promittens cum iuramēto stare assertioni victoris improbantis expensas vel huiusmodi: an obligetur ꝙ non possit reuocare.

Zacharias.
a ¶ Perēptoriam exceptionē. adde Lanfr. de oria. in c. qm̄ .§. §. dilationes. v. quedā sunt peremptorie. circa prin. ꝛ vers. sed est aduertēdum. j. de proba.
b ¶ Directe cōtrariū: Adde Rom. consi. cccclxix.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Nolo. Que differentia sit inter vbū nolo, ꝛ nō volo. tradit Alex. in l. qui se pris. vbi vidēt velle contrariū ei⁹ qd̄ dicit Ab. hic vult etiā ꝙ p verbū nolo inducat expressa resistentia: p vbū nō volo denotatur simplex impotentia vt si dixero, dormiēs nō vult legere. i. non potest legere.

1 Finem. ¶ † Qui fundata intentione actoris pēptoriā obijcit ꝛ acceptis inducijs defecit in probādo: punitur in expensis: qꝛ dolosus presumitur. h. d. fm Jo. an. posset tñ latius summari fm eū sic. Qui fundata intētione actoris exceptionē obijcit ꝛc. vt sic includat quasi perēptoria exceptio ꝛ dilatoria eo casu quo probatur vel proponitur post lit. cōte. vt patet de offi. deleg. insinuāte: hoc tamen indistincte mihi nō placet vt hec decre. per omnia habeat locū in quasi peremptoria vel dilatoria: vt. j. subijciā. ꝛ primum summarium Jo. an. ēst minus generale in fi. Item non facit mentionem de alio requisito per tex. ad hoc vt fiat hec condemnatio: scz qñ incontinēti non vult vel nō potest probare, vnde scias qd̄ hoc. c. legitur tripliciter: vt. j. videbis: quarum due lectu. sunt magis cōes: sed fm vnam que plz mihi summo sic. Qui fundata intentione actoris exceptionem peremptoriam obijcit quā non probat incontinēti sed accepit inducias, si defecerit in probādo cōdemnatur incontinenti diffinitiua non expectata in expensis ac soluere cogit, ꝙ si nō pōtest punietur in corpus fm arbitrium iudicis. hoc dixit notabiliter iste text. ꝛ est casus singularis ꝛ nouus fm qd̄ infra intelligo, pro hoc facit verbum statuimus positum in tex. ꝙ ius nouum inducit iuxta not. in. c. decernimus. C. de iudi. Diuidit. nā primo premittit cōstitutionis duas causas gñales. Secundo cōstitutionem submittit ibi: presenti: adijciēdo alſ duas causas cōstitutionis speciales: quarum vnā interserit in ipsa cōstitutione ibi: qꝛ frequenter. ¶ Casus literalis. Quidam malitiose fundata intentione actoris vt negotiū differretur: opponebāt exceptiones peremptorias. Papa volens obuiare malitie istorum presertim cum de beneficijs ecclesiasticis litigabatur statuit vt postꝙ aliquis intentionem suā probauit si altera legitimam exceptionem opponat quā nolit aut nō possit incontinenti probare: si defecerit in probādo cōdemnetur alteri parti in expēsis ꝓpter hoc factis ab eo tpe quo recepit inducias ad exceptionem probandam: ꝛ si soluendo non fuerit alias ad arbitrium discreti iudicis puniatur; vt hoc saltem terrore perterritus in grauamen alterius falsas exceptiones opponere non presumat: qꝛ frequēter ad impediendum vel differēdum ꝓcessum hmōi exceptiones per excogitatam malitiam opponūtur. B. ¶ † No. j. iudicem debere laborare ad imponēdum finem litibus ꝛ ne partes vexentur laboribus ꝛ expēsis. ꝛ facit iste tex. vt iudex possit ex officio suo terminum statuere partibus ad testium productionem: de quo vide bo. gl. in. c. licet. j. de proba. ꝛ ibi dicam latius: sed citare non potest partes nec aliter compellere ad prosequēdum. l. ad peremptorium. ff. de iudi. ꝛ quod ibi not. per Bar. ꝛ in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect. ꝛ quod no. Inn. in. c. ad nostram. ij. de iureiu. nisi causa sit publici iuris vel aliter priuilegiata: vt in. c. oblate. de appelat. et in cle. ꝙdiu. eod. titu. ꝛ quod no. in. d. §. hoc autem iudicium. ꝛ dic vt plene no. ꝛ aliquid tetigi in. c. j. s. de iudi. ¶ No. scdm quod vacatio diuturna beneficiorum est valde ipsis beneficijs damnosa. pro hoc. c. ne pro defectu. de ele. ꝛ. c. cū interuniuersas. eo. ti. ꝛ optime. c. de multa. j. de prebē. vbi punitur de suo non prouidens beneficijs vacantibus de iure. vnde in istis causis debet iudex ex officio partes compellere ad prosequendum ius proprium: vt in iuribus. s. allegatis. in primo no. ¶ Not. iij. duo requisita ad hoc vt dispositio huius capi. habeat locum. primo vt fundata intētione actoris obijciatur exceptio. secundo quod ad ipsam probandam non se obtulit incontinenti: sed voluit habere inducias: altero ergo deficiēte: vt qꝛ excepit non fundata intētione actoris vel statim assumpsit onus probādi cessat pena huius decre. ꝛ sufficere debet actori prouisio iuris communis. s. vt fiat cōdemna. in fi. cause per regulam victus victori ꝛc. de penis. vt calūniam. ꝛ hoc aperte sentit Joan. an. super tex. post Guil. Na. Egi. ꝛ Pe. quod bene no. pro intellectu eorū que. j. subijciā in examinādo intellectum. c. ¶ † Item ex hoc ꝛ tex. no. peremptoriam exceptionem[a] posse obijci ꝛ probari etiam postꝙ actor fundauit intentionē suam: ꝛ sic post publicationem attestationū super principali: aliter publicatione nō facta non posset constare an actor fundauerit intentionem suam. concor. c. de testi. ꝛ. c. fraternitatis. j. de test. ꝛ. c. cum Joā. j. de fi. instr. ꝛ. l. per hanc. C. de tem. ap. quod intellige ꝛ restringe quādo est talis exceptio que directe nō cōtradicit intētioni actoris: sed est cōpassibilis cū facto principali: puta probasti fundū per me possessum esse tuum: ego volo nūc probare quod prescripsisti vel probasti me debitorem tuum in mille: nunc ego volo probare pactum de non petendo vel liberationem per acceptilationem postea secutam: ꝛ idem in similibus: his em̄ casibus non est timor subornationis testium: ꝛ sic nō obstat publicatio: secus dicit ꝙ proponitur peremptoria incōpassibilis cum facto principali: vt qꝛ volo probare ꝙ non mutuasti vel fundum nō esset tuum: tunc em̄ post publicatas attestationes nō admittitur volēs probare directe cōtrariū,[b] propter timorem ꝛ subornationis suspicionem. vt in clem. ij. de testi. ꝛ not. in. c. fraternitatis. preal. ꝛ hoc casu intelligo gl. in d. l. ij. C. senten. rescin. non pos. que negat peremptoriā posse proponi fundata intentione actoris. ꝛ de hac materia vide quod plene dixi in. c. j. de or. cog. per que decido aliqua tacta hic per doc. ¶ † Not. ꝙ verbum nolo:[c] non denotat semper precise resistentiam ꝛ contemptum: hic em̄ fm Jo. an. cōtemptū non importat, vñ dz exponi nolit. i. nō vult. ꝛ credo doc. hanc expositionem facere qꝛ si precise nollet probare incōtinenti vbi posset non debet admitti seu exaudiri petendo inducias: qꝛ esset presumptio calūnie contra eum. facit qd̄ no. Inno. in. c. post electionem. de conces. prebē. sed per verbum nō volo: denotatur contēptus ꝛ precisa resistētia: vñ verificari in eo pōt que hz probationes sed nō in prōptu: verū est em̄ istū dicere nō velle nunc probare sed nō est verū dicere istum nolle: qꝛ precise non resistit seu contemnit. ꝛ de hoc vide bo. glo. in. c. ij. de spon. ꝛ per Joan. an. in. c. prudentiam. extra. s. de offi. deleg. super versi. non velit. hoc not. pro statutis. ꝛ vide quod in simili no. in. l. qui se patris. C. vnde liberi. ꝛ in. l. filij mater. §. j. ff. ad tertul. ¶ † No. vltimo ex fi. tex. ꝛ tene menti hunc tex. contra opi. quorundam dicentiū commutationē pene pecuniarie ad corporalē nō fieri: nisi qñ pecunia veniebat applicanda fisco: vt not. per Innocē. in. c. Odoardus. de sol. hic est em̄ rotundus tex. in cōtrarium ꝛ plus probat hoc litera: vcz hāc cōmutationē posse fieri nō solū cū pecunia soluēda est pena ex parte vtriusqꝫ: sed etiā cū ex parte rei est pena ꝛ ex parte actoris debētis recipere est interesse: naz actor

petit hic

In primo mēbro diſtinguit an ſit lis vere cōteſtata vel quaſi conteſt.an nullo mō conte.Itē cōiungēdo finē qui hic in iſto mēbro dꝫ aptari diſtinguit:aut agit̄ reali actione aut pſonali ⁊ ꝓcede vt in gl.que eſt ſatis in hoc magr̄a.⁊ eā no.qꝛ ad eā quotidie fit remiſſio.Et ordinādo gl.aliq̄ua addendo cōcludē ꝙ aut actor eſt ꝯtumax:aut reꝰ.primo caſu pōt ꝯtra eū ꝓcedi multipliciter:vt plene dixi.ſ.c.pxi.⁊ aliqd dixi.ſ.allegādo.c.j.j.eo.ti.li.vj.ſcdō caſu cū reus eſt contumax:diſtingue, aut lis eſt vere ꝯteſtata:aut quaſi ꝯteſtata:eo mō de quo in c.qm̄.§.ꝙ ſi ſup.vt lit.nō cōte.aut nullo mō cōteſtata.primo caſu ſi liquet cauſa per probationes factas vel liquere pōt ꝑ probationes fiendas:⁊ proceditur ad diffinitiuā abſoluendo vel ꝯdēnādo ſm merita cauſe:ſi nō liquet vel liquere non pōt datur actori vera poſſeſſio rei petite:ita dicit hic gl.⁊ cōiter doct.ſed ego dico aliter ꝙ hoc caſu ſunt ꝓdita tria remedia.Primum vt reus abſens citetur realiter vt ſic violenter ducatur ad iudicem.Scdm vt detur vera poſſeſſio rei petite preſenti ſalua abſenti queſtione proprietatis. Tertiū vt iudex auditis allegationibus actoris preſentis ꝓcedat ad diffinitiuā.hec expreſſe ꝓbant̄ in.l.cōſentaneū.C.qn̄o ⁊ qn̄ iud. ſm lec.cōem quā ſequant̄ gl.⁊ Bar.ibi:⁊ dabitur optio intētandi alterū ex illis nō iudici ſed reo:vt no.Bar.qd multuz mihi placet.¶ †Probat̄ rōne:qꝛ iudex nō dꝫ impēdere officium ſuum ad vtilitatē priuatā niſi imploretur a parte.[a] vt l.iij.§.hoc aūt iudiciū.ff.de dā.infec.⁊ no.Inn.in.c.ad nr̄az.ij.de iureiur.optime facit.l.ad peremptoriū.ff.de iu.⁊ quod ibi no.Bar.nō enim debet iudex citare etiam verbaliter niſi parte petente:⁊ ſi citat nō valet citatio:vt ibi not.Bart.per illum tex.dixi in.c.j.ſ.de iudi.fortius ergo nec realiter:⁊ ad predicta facit.l.ꝙ in heredem.§.eligere.ff.de tribu.¶ †Et ſi pars intētauit vnum remediū:puta qꝛ petijt ſibi dari poſſeſſionez nunqd poſſit intētare aliud:vcz vt veniat realiter ſeu capiatur vel qd ferat̄ diffinitiua:dic ꝙ ſic.[b]arg.in.l.j.§.quid ergo.ff.de vē.inſpi.⁊ no.Bar.in.d.l.conſentaneum. facit qd dixi in.c.ij.ſ.eo.tit.ſic intelligo iſtum tex.cum ſuppletione ⁊ limitatiōe illius.l.ꝯſentaneū.⁊ ſi iudex requiſitus ab actore nō vult attingere remedium attentatuz pōt appellari ab eo ar.in.d.§.hoc aūt iudiciuz.⁊ in.c.nullus.de iurepa.⁊ no.bar. in.d.l.cōſentaneū.⁊ hoc ſingulariter no.qꝛ nullus canoniſtarum tangit:⁊ tn̄ ſunt dicta neceſſaria ⁊ precipue in materia. ¶ †An aūt an̄ cōtumaciā poſſit pars petere citationez realem adeo vt iudice denegāte poſſit ab eo appellari vel de eo querelari tpe ſui ſyndicatꝰ. Bar.in.d.l.conſentaneum.dicit ꝙ ante cōtumaciā poteſt iudex ſi vult verbo recitare:vt ſentit ibi gl.⁊ facit.l.fi.C.de exhi.⁊ intro.reis.ſed non tenetur facere capi per familiam ad petitionem partis niſi poſt contumaciam ſolēniter cōuictam per illā.l.conſentaneū.⁊ hoc bene no.¶ †Ex predictis etiaz collige ꝙ qn̄ multa remedia[c] a iure introducunt̄ alternatiue.lꝫ verba nō cōcernant partem ſed iudicem nihilominus ex quo concernunt vtilitatem priuatam:optio eligendi alterum nō datur iudici ſed parti rōne predicta:quod ſingulariter no.pro limitatione eoruz que no.gl.in.c.a crapula.de vi.⁊ ho ele.in.c. fraternitatis.xxiij.di.⁊.c.ſicut.de iude.⁊.l.quicunqꝫ.C.de ſer.fugi.ſic etiam limitat Bar.in.l.ij.ff.de effra.⁊ ea que dixi in.c.inter cetera.de reſcri.vbi tetigi regulariter cui datur optio cum iura alternatiue loquuntur.Predicta procedunt qn̄ agitur reali.ſi vero li.conte.reus eſt cōtumax in actione perſonali credo ꝙ competunt etiam tria remedia.Primū vt abſens capiatur cū familia.ar.in.d.l.ꝯſentaneū.intelligēdo ꝙ loquatur in actiōe perſonali vt aliqui ibi voluerūt intelligere vel per arg.a ſimili:vel a maioritate rōnis intelligendo ꝙ loquat̄ in actiōe reali:nam ſi tunc pōt capi qn̄ perſona non eſt obligata: fortius in pſonali vbi cōtendit̄ perſonaz eſſe obligatā:facit quod in ſimili no.Jo.an.in.c.diſpēdia.de reſcrip.li.vj.in nouel.in materia ſeu articulo extenſionis.Scdm remedium eſt qd detur actori vera poſſeſſio alicuius rei debitoris pro modo debiti declarati:ita ꝙ incontinenti interponatur ſcdm decretum: ⁊ hoc operatur fundamentum iudicij:ſcilicet vera litis conteſt.que iam interuenit ⁊ maior cōtumacia que committitur poſt lit.ꝯteſt.⁊ per hoc vide.d.l.ꝯſentaneū.⁊ ſm hāc diſtinctionem poſſet intelligi.c.qm̄.§.fi.vt lit.non conteſt.dū dicit paſſuz miſſionē in pſonali audiendū ſm qd ibi dicitur in.§. precedenti.ſed in.§.precedēti dꝛ ꝙ li.quaſi cōte.datur in reali vera poſſeſſio:ergo idez dicēdum in perſonali vt facta cōte. detur vera poſſeſſio per ſcdm decretū vt ſic miſſus nō audiatur niſi poſt exitū cauſe:de quo tn̄ remitto ad ibi plene not. ⁊ facit quod le.⁊ no.in.l.fulcinius.§.fi.ff.ex quibus cauſis in poſ.ea.⁊ an his caſibus debeat fieri ſummaria cognitio ante interpoſitionem decreti:remitto ad no.in.d.c.qm̄.Tertium remediū eſt vt ꝓcedat̄ ad diffinitiuē ſi cā eſt liquida vel liquidari poſſit:⁊ intelligo ꝙ optio detur per rōnes ſuperius dictas actori.¶ †Sed diceres ad qd ſit iſta diſtinctio ſi liquet vel liqueri poſſet ⁊c.cū ſemꝑ liqueat:aut em̄ actor probauit ⁊ liquet pro eo;aut nō ꝓbauit ⁊ liquet ꝯtra eū:qꝛ actore nō ꝓbāte reus debet abſolui etiā ſi nihil preſtiterit de iureiur.c.fi. So.dic ꝙ quicquid ſentiat hic Inno.ꝙ cōtrarium procedit quādo actor habuit omnes dilationes ad probanduz: ita ꝙ fecit quicquid potuit ⁊ reperitur poſtmodum eum non probaſſe:ſecus vbi propter cōtumaciam partis aduerſe nō recepit omnes dilatiōes iuridicas:quia forte multa potuiſſet ꝓbare per reuz ſi fuiſſet preſens:tūc enim ꝓcedi debet ad alia remedia ſuperiꝰ recitata.⁊ de hoc dixi.ſ.in.c.j.⁊ no.Bart.in l.properandū.C.de iudi.⁊ hoc ſentit Joan.cal.hic.¶ Venio ad ſecūdum membrū qn̄ lis eſt quaſi conteſt.⁊ tūc dico quod cōpetunt actori duo remedia.Primum vt petat illum realiter capi poſtq̄ ſolēniter eſt cōuicta eius cōtumacia.arg.in.l. cōſentaneū.⁊ ꝙ ipſe ſentit Bart.⁊ per eundē in.l.cū eo.ff.ad l.iul.pecu.Scdm remedium eſt vt petatur vera poſſeſſio rei petite ſi agitur reali:vt.d.c.qm̄.§.ꝙ ſi ſup.vt lit.nō conte.vel ſi agitur perſonali detur poſſeſſio alicuius rei debitoris pro modo debiti declarati ſm qd.ſ.dixi in alio membro.Tertiū membrum vt petatur diffinitiua non cōpetit ex quo vere lis nō eſt cōteſta.vt not.in.d.§.ꝙ ſi ſuper rebus,⁊ hic per docto. ¶ Tertio membro principali qn̄ nō eſt lis aliquo modo cōteſtata:tūc in reali ⁊ etiā perſonali credo competere primuz remedium vt capiatur contumax per familiam:⁊ ſic citetur realiter.ar.in.d.l.cōſentaneū.⁊ qd ibi no.Barto.Secundum remediū vt in reali petat̄ remiſſio in poſſeſſionē cauſa cuſtodie,nō aūt in verā:vt in.d.§.in alijs.⁊ dic vt ibi:poſſet tn̄ eſſe tāta contumacia ꝙ iudex poſſet decernere vt interim lucret̄ fructus.per.l.fulciniꝰ.§.fi.ff.ex quibus cau.in poſ.ea.dixi in d.c.qm̄.In perſonali vero procedetur:vt not.in.d.c.qm̄.in fi. Tertiū remediū de quo.ſ.vt ꝓcedatur ad diffinitiuaz regulariter non cōpetit ex quo lis non eſt conteſta.dixi regulariter:qꝛ quādoqꝫ pōt in cā bn̄ficiali:de quo dic vt in.c.j.de eo q mit.in poſ.li.vj.⁊ in quibuſdam alijs de quibus in cle.diſpendioſam.de iud.Item poteſt iudex ex officio ſuo excommunicare cōtumacem ſi videt iſtam penā magis timeri:vt.d.c.qm̄. in fi.nō tn̄ puto ꝙ pars poſſit hic petere:quia cum proferat̄ loco mulcte nulla actio ad hoc competit parti:iuxta no.per Bar.in.l.iij.ff.ſi quis in ius voc.dixi in.c.j.de iudi.quod credo procedere niſi cauſa ſit talis in qua nō habet locuz miſſio per.c.tue.vt lit.nō conteſt.nam tunc pars poſſet conqueri ſi iudex nō excōmunicaret:qꝛ videtur tunc denegare iuſtitiaz. ⁊ vide quod ibi not.Et per hoc habes expeditum latius q̄ alibi modum ⁊ practicam procedēdi cōtra abſentē cū agitur ciuiliter:ſi aūt ageretur criminaliter:[d]dic vt no.per gl.⁊ doc. in.c.veritatis.j.eo,vbi dicā.⁊.iij.q.ix.in ſum.Et de materia huius gl.vide per Spe.in tit.de contu.§.ſequitur.

[a] ¶ Imploretur a parte.no.limitatiōnē ad glo.c.ſicut.de iude. Andre. Barba.

[b] ¶ Dic ꝙ ſic,ad de Ro.ꝯſi.ſ.alle. cxxxij. Sebaſti. Sapia.

[c] ¶ Multa remedia.Vid felī.in.c. inter ceteros.col. j.ver.ſexta reſtrictio.ſ.de reſcrip. vbi refert Abb. hic.⁊ idem feli.refert in.c.ſunt iudei.j.de iude. circa fi. Zacharias.

[d] ¶ Si aūt ageret̄ criminaliter.dic vt p Bar.ꝯſi.ſuo qd incipit:a dn̄o. Cy.de bononia. ⁊ p Pau.de caſt. conſi.xxxi.

1 ☞ Exceptio peremptoria oppoſita a reo poſt fundatam intentionem actoris ſi non eſt probata:vt hic dicitur:condēnatur reus in expenſis:vel alio modo ad arbitrium iudicis: ipſo non exiſtente ſoluendo:⁊ idem in exceptione dilatoria. numero.10.

2 Judex poteſt ex officio ſuo ſtatuere terminum partibus ad producendos teſtes.

3 Exceptio peremptoria quo caſu poteſt opponi poſt publicatas atteſtationes.

4 Nolo ⁊ nō volo:an denotēt ꝓciſe cōtemptum ⁊ reſiſtentiaz.

5 Pena pecuniaria applicanda etiam parti reſoluitur in corporalem quando debitor non eſt ſoluendo.

6 Excipiēs ſi nō ꝓbat ſemꝑ cōdemnatur in expēſis.nu.10. ſed an ſtatim vel expectata diffinitiua diſtingue.vt.j.nu.14.

7 Sententia ſuper principali petita debet eſſe certa:ſed ſuper acceſſorijs poteſt eſſe incerta.

8 Sententia ſuper expenſis valet etiam non declarata quantitate expenſarum.

Sententia lata ſub conditione valet licet ſit preter ius.

9 Exceptio quaſi peremptoria eſt qn̄ opponitur contra teſtes.

12 Contumax an ſit condemnandus in expenſis non expectata diffinitiua in fine cauſe.nu.33.⁊.35.

13 Intentio actoris quinqꝫ modis dicit̄ fundari.de quibus in gl.

14 Cōdēnatio expenſarū indiſtincte fit ꝓpter cōtumaciam non comparentis etiā ꝙ iuſtam cauſam habuerit litigādi.nu.15.

16 Judex poteſt ſimul contumacem condemnare in expenſis: ⁊ contra eum miſſionem facere.

17 Contumax citandus non eſt in condemnatione expenſaruz ratione contumacie ſue.

Contumax in vno articulo eſt citandus in alio.

18 Condemnatio expensarū an fiat indistincte rōne contumacie siue procedatur siue non contra ipsum contumacem.
19 Contumax potest condēnari in expensis ⁊ in omnibus damnis que sustinuit presens ratione contumacie.
20 Contumax lꝫ in cā obtineat:⁊ nō probās exceptionem etiā obtineat adhuc nō euitabit condemnationē expēsarum ratione contumacie:vel exceptionis non probate.
21 Juramentum calumnie non excusat victum a condemnatione expensarum.
Probatio manifestissima non causat ex iuramento partis.
22 Quedam iuste cause litigandi non excusant a condemnatione expensarum.
Honesta ⁊ religiosa persona presumitur habere iustam causam litigandi.
Causa oblationis ab expensis an debeat poni in sententia.
23 Habens iustam causam litigandi in aliqua parte iudicij,⁊ in aliquā non an excusetur ab expensis.
Cōis opiñ.doctorum inducit iustam causam litigandi:item opi.singularis alicuius doctoris que sit probabilis.nu.26.
24 Condemnatio expensarum habet etiam locum dum agitur criminaliter.
25 Succumbens in causa appellationis an ⁊ qñ condemnetur in expensis:tam si succumbat appellans ꝙ appellatus;tā ab interlocutoria ꝙ a diffinitiua.
27 Condemnatio expēsarum quomodo fiat si in parte quis obtineat ⁊ in parte non;tam in prima causa ꝙ in causa appellationis.
28 Condemnatus in expēsis:quas expēsas tenetur restituere,
29 Condēnatus in expensis qñ teneatur reficere illas expensas quas fecisset aduersari⁹ si nō habuisset aduocatū gratis vel si non litigasset per se.nu.30,⁊ an teneatur prestare expēs cibariorum.nu.28.in fine.nu.31.
Quo iure vel actione petuntur tā expēse facte ante vel post litem contestatam:ꝙ etiam expense contumacie.
34 Judex nō teneť victū cōdemnare in expensis nisi fuerit petitum a parte;pōt tñ ex officio si vult:⁊ si iudex non condēnauerit pars que hoc non petijt non poterit appellare.
Statutum imponēs penam iudici non terminānti causas intra tantum tempus debuit intelligi si pars hoc petijt.
35 Condemnatio expensarum tam respectu contumacie ꝙ victorie:exceptionis non probate an fieri possit etiam post latam diffinitiuam.
36 Interlocutoria an possit reuocari per iudicem nō citata parte in cuius fauorem fuit lata.
Expense facte quomodo probabuntur.
37 Promittens cum iuramēto stare assertioni victoris improbantis expensas vel huiusmodi : an obligetur ꝙ non possit reuocare.

1 **Finem.** ¶†Qui fundata intentione actoris pēptoriā obijcit ⁊ acceptis inducijs defecit in probādo:punitur in expensis:q₂ dolosus presumitur.h.d.ſm Jo.an.posset tñ latius summari ſm eū sic.Qui fundata intētione actoris exceptionē obijcit ⁊c.vt sic includaſ quasi perēptoria exceptio ⁊ dilatoria eo casu quo probatur vel proponitur post lit.cōte. vt patet de offi.deleg.insinuāte:hoc tamen indistincte mihi nō placet vt hec decre.per omnia habeat locū in quasi peremptoria vel dilatoria:vt.j.subijciā.⁊ primum summarium Jo.an.est minus generale in fi.Jtem non facit mentionem de alio requisito per tex.ad hoc vt fiat hec condemnatio:scꝫ qñ incontinēti non vult vel nō potest probare,vnde scias qd̄ hoc.c.legitur tripliciter:vt.j.videbis:quarum due lectu.sunt magis cōes:sed ſm vnam que plꝫ mihi summo sic.Qui fundata intentione actoris exceptionem peremptoriam obijcit quā non probat incontinēti sed accepit inducias,si defecerit in probādo cōdemnatur incontinenti diffinitiua non expectata in expensis ac soluere cogiť,ꝙ si nō potest punietur in corpus ſm arbitrium iudicis.hoc dicit notabiliter iste text. ⁊ est casus singularis ⁊ nouus ſm qd̄ infra intelligo,pro hoc facit verbum statuimus positum in tex.ꝙ ius nouum inducit iuxta not.in.c.decernimus.C.de iudi.Diuidiť.nā primo premittit cōstitutionis duas causas gñales.Secundo cōstitutionem submittit ibi:presenti:adijciēdo al's duas causas cōstitutionis speciales:quarum vnā interserit in ipsa cōstitutione ibi:q₂ frequenter.¶Casus literalis.Quidam maliciose fundata intentione actoris vt negotiū differretur:opponebāt exceptiones peremptorias.Papa volens obuiare malitie istorum presertim cum de beneficijs ecclesiasticis litigabatur statuit vt postꝙ aliquis intentionem suā probauit si altera legitimam exceptionem opponat quā nolit aut nō possit incontinenti probare:si defecerit in probādo cōdemnetur alteri parti in expēsis ꝓpter hoc factis ab eo tpe quo recepit inducias ad exceptionem probandam:⁊ si soluendo non fuerit alias ad arbitrium discreti iudicis puniatur : vt hoc saltem terrore perterritus in grauamen alterius falsas exceptiones opponere non presumat:q₂ frequēter ad impediendum vel differēdum ꝓcessum hmōi exceptiones per ex-
2 cogitatam malitiam opponūtur.B.¶†No.j.iudicem debere laborare ad imponēdum finem litibus ⁊ ne partes vexentur laboribus ⁊ expēsis.⁊ facit iste tex.vt iudex possit ex officio suo terminum statuere partibus ad testium productionem:de quo vide bo.gl.in.c.licet.j.de proba,⁊ ibi dicam latius:sed citare non potest partes nec aliter compellere ad prosequēdum.l.ad peremptorium.ff.de iudi.⁊ quod ibi not. per Bar,⁊ in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.⁊ quod no.Jnn.in.c.ad nostram.ſj.de iureiu.nisi causa sit publici iuris vel aliter priuilegita:vt in.c.oblate.de appelat.et in cle.ꝙdiu.eod.titu.⁊ quod no.in.d.§.hoc autem iudicium. ⁊ dic vt plene no.⁊ aliquid tetigi in.c.j.s̄.de iudi.¶No.scōm quod vacatio diuturna beneficiorum est valde ipsis beneficijs damnosa.pro hoc.c.ne pro defectu.de ele.⁊.c.cū intervniuersas.eo.ti.⁊ optime.c.de multa.j.de prebē.vbi punitur de suo non prouidens beneficijs vacantibus de iure.vnde in istis causis debet iudex ex officio partes compellere ad prosequendum ius proprium:vt in iuribus.s̄.allegatis.in primo no.¶Not.ij.duo requisita ad hoc vt dispositio huius capi. habeat locum.primo vt fundata intētione actoris obijciatur exceptio.secundo quod ad ipsam probandam non se obtulit incontinenti:sed voluit habere inducias:altero ergo deficiēte:vt q₂ excepit non fundata intētione actoris vel statim assumpsit onus probādi cessat pena huius decre.⁊ sufficere debet actori prouisio iuris communis.s.vt fiat cōdemna.in fi.cause per regulam victus victori ⁊c.de penis.vt calūniam. ⁊ hoc aperte sentit Joan.an.super tex.post Guil.Na.Egi.⁊ Pe.quod bene no.pro intellectu eorū que.j.subijciā in exa-
3 minādo intellectum.c.¶†Jtem ex hoc ⁊ tex.no.perempto-
a riam exceptionem[a] posse obijci ⁊ probari etiam postꝙ actor fundauit intentionē suam:⁊ sic post publicationem attestationū super principali:aliter publicatione nō facta non posset constare an actor fundauerit intentionem suam.concor. c,de testi.⁊.c.fraternitatis.j.de test.⁊.c.cum Joā.j.de fi.instr. ⁊.l.per hanc.C.de tem.ap.quod intellige ⁊ restringe quādo est talis exceptio que directe nō cōtradicit intētioni actoris: sed est cōpassibilis cū facto principali:puta probasti fundūꝫ per me possessum esse tuum:ego volo nūc probare quod prescripsisti vel probasti me debitorem tuum in mille:nunc ego volo probare pactum de non petendo vel liberationem per acceptilationem postea secutam,⁊ idem in similibus:his em̄ casibus non est timor subornationis testium:⁊ sic nō obstat publicatio:secus dicit ꝙ proponitur peremptoria incōpassibilis cum facto principali:vt q₂ volo probare ꝙ non mutuasti vel fundum nō esset tuum:tunc em̄ post publicatas atte-
b stationes nō admitteť volēs probare directe cōtrariū,[b] propter timorem ⁊ subornationis suspicionem:vt in clem̄.ij.de testi.⁊ not.in,c.fraternitatis.preal.⁊ hoc casu intelligo gl.in d.l.ſj.C.senten.rescin.non pos.que negat peremptoriā posse proponi fundata intentione actoris.⁊ de hac materia vide quod plene dixi in,c.j,de or.cog.per que decido aliqua tacta
4 hic per doc.¶†Not.ꝙ verbum nolo:[c] non denotat semper
c precise resistentiam ⁊ contemptum:hic em̄ ſm Jo.an.cōtemptū non importat,vñ dꝫ exponi nolit.i.nō vult.⁊ credo doc. hanc expositionem facere q₂ si precise nollet probare incōtinenti vbi posset non debet admitti seu exaudiri petendo inducias:q₂ esset presumptio calūnie contra eum.facit qd̄ no. Jnno.in.c.post electionem.de conces.prebē.sed per verbum nō volo:denotatur contēptus ⁊ precisa resistētia:vñ verifica ri in eo pōt que hꝫ probationes sed nō in prōptu:verū est em̄ istū dicere nō velle nunc probare sed nō est verū dicere istum nolle:q₂ precise non resistit seu contemnit.⁊ de hoc vide bo. glo.in.c.ij.de spon.⁊ per Joan.an.in.c.prudentiam.extra.s̄. de offi.deleg.super versi.non velit.hoc not.pro statutis.⁊ vide quod in simili no.in.l.qui se patris.C.vnde liberi.⁊ in.l.si
5 lij mater.§.j.ff.ad tertul.¶†No.vltimo ex fi.tex.⁊ tene menti hunc tex.contra opi.quorundam dicentiū commutationē pene pecuniarie ad corporalē nō fieri:nisi qñ pecunia veniebat applicanda fisco:vt not.per Jnnocē.in.c. Odoardus.de sol.hic est em̄ rotundus tex.in cōtrarium ⁊ plus probat hoc litera:vcꝫ hāc cōmutationē posse fieri nō solū cū pecunia soluēda est pena ex parte vtriusqꝫ:sed etiā cū ex parte rei est pena ⁊ ex parte actoris debētis recipere est interesse:naꝫ actor petit hic

---

Zacharias.
a ¶Perēptoriam exceptionē.adde Lanfr.de ordi.in c.qm̄ s̄.§.dilationes.v.quedā sunt peremptorie.circa prin.⁊ vers.sed est aduertēdum. j.de proba.
b ¶Directe cōtrariū.Adde Rom. consi.cccclxix.
Sebasti. Sapia.
c ¶Nolo.Que differentia sit inter vbū nolo,⁊ nō volo.tradit Alex.in l.q se pfis.vbi videť velle Bāū ci⁹ qd̄ dicit Ab.hic vult etiā ꝙ p verbū nolo inducat expressa resistentia:p vbū nō volo denotatur simplex impotentia vt si dixero, dormiēs nō vult legere.i.non potest legere.

petit hic expēsas nō vt penā, ſ; intereſſe: reus vero bñ ſoluit
vt penā q: ipſe non habuit illam pecuniam: ſecus dic vbi pe-
cunia ſoluēda nō ex pena etiā ex pte rei qui ſoluendo nō eſt:
q: tunc non fit cōmutatio ſed expectatᷓ reus qui nō eſt ſoluen
do donec ꝑuenerit ad pinguiorē fortunam: ⁊ ſic intellige. d. c.
odoardus. ⁊ l. nā is. ff. de dolo. de quo vide no. in dictis iuri-
bus. ⁊ xiij. q. vj. ſi res. ⁊ in iuribus hic alleg. in gl. vlt. ❡ Quia
gl. magna intrat materiam expenſarum ſatis prolixam priꝰ
non examinato intellectu. c. ideo nō ſequor more ſolito priꝰ
ordinem gl. ſed pro intellectu. c. op. videtur. n. ꝙ hoc. c. de ni-
hilo ſeruiat. ❡ † Cū deficiēs in exceptione ſemper ſit cōdem
nandus in expēſis. de reſti. ſpo. frequens. ⁊ de excep. c. pia. li.
vj. ad idem videtur tex. de iure ciuili: maxime ſm lec. Bart. ⁊
quorundā aliorū in. l. nō ignorat. C. de fru. ⁊ li. expē. Itē regu
la vtriuſq; iuris habet victum victori in expēſis cōdēnādu;.
de penis. c. vt calūniā. ⁊ l. eum quē temere. ff. de iud. Sol. hoc
c. legitᷓ hic tripliciter per doc. noſtros. Primus intellectꝰ mi
nus dubitabilis eſt vt condemnatio de qua hic fiat in fine li-
tis: ſed Inn. hunc intellectum nō admittit: q: ſm eū hec lite-
ra nō per omnia hunc intellectum patitur. Sed tenendo hūc
intellectum diceres tu de quo ſeruit nobis hoc. c. cū regulari
ter victus victori ⁊c. reſpondeo quia ſeruiet eo caſu quo reꝰ
per alias exceptiones obtineret abſolutoriam: quo caſu licet
actor veniat ſibi condemnatus in omnibus expēſis cauſe tñ
ipſe reus condēnabitur ſibi in expēſis factis circa illam ex-
ceptionē, vt hic: ⁊ ꝑ hoc limitabitur illa regula victus victo
ri ⁊c. ꝙꝙ iſte intellectus ſit verus ⁊ notabilis in ſe ſic decla-
tus. licet docto. non declarent, imo Ioan. an. expreſſe dānat
dicēdo illos maledicere: ſed certe vt dixi intellectꝰ in ſe eſt ve
rus notabilis: tamen dico non congruere huic litere quoniā
hic nulla ſit mentio de diffinitiua. Ite; tex. ꝓſupponit poſſe
contingere iſtum nō eſſe ſoluendo: aut ergo obtinebit in cā:
⁊ ſatis erit ſoluēdo maxime cū obtenturus ſit condemnatio
nem expenſarū in tota cā: aut ſuccumbet in cauſa principali:
⁊ tūc venit ꝯdēnandꝰ ſimul in oībꝰ expēſis: per illā regulā vi
ctus victori ⁊c. Itē ſi fieret iſta condēnatio in ſi. eo caſu quo
obtineret in principali: text. non mandaret condemnationē
fieri: ſed quod iſte expēſe facte in hac exceptiōe deducerentᷓ
de cōdemnatione fiēda ſuper tota cauſa ſicut in ſimili dr. C.
de iudi. l. ꝓperandū. §. ⁊ ſi quidem. ⁊ no. in. c. calūnia. ĩ. de pe.
ideo forte datur ſecūdus intellectus vt iſta cōdemnatio fiat
incontinenti cum reus deficit in probanda exceptione: hunc
intellectum tenuerūt quidam: vt hic refert Inn. ⁊ pl; Hoſt.
⁊ Ioā. an. fatetur tñ Hoſt. qð in datione termini iudex com
minabitur cōdemnationem expenſarum in cā in qua defece
rit, ⁊ iſte ſcðs intellectꝰ eſt ſatis notabilis in ſe: ⁊ placuit do.
Ant. dicēti hāc practicā ſeruari. Sed diceres tu ſm hunc in-
tellectum inutile ⁊ ſuperfluum fuit remediū huius. c. na; ex
quo tex. ꝓſupponit fundatā eſſe intentionem actoris: ⁊ exce-
ptionē per reū ꝓpoſitā nō eſſe ꝓbatā ſtatim deberet fieri cō
dēnatio in principali: ⁊ ꝯñr ad expēſas totius cauſe: ex quo
reus venit cōdēnandus in expenſis totius cauſe ad qd valet
ꝓuiſio huius. c. So. dic vt dicit Io. and. hic in alia parte. ſ. ſu
per verbo cōdēnetᷓ: ꝙ pōt eſſe vtilis hec prouiſio ſi ꝯtingeret
reū qui deficit in perēptoria ꝓbāda proponere aliā ⁊ ꝓbare:
⁊ ſic obtineret abſolutionē ſuper principali. Itē v; hec ꝓui-
ſio actori vt obtinebat nūc cōdēnationē ne forte in principa
li nō fieret cōdemnatio expēſarum pro eo: forte ꝓpter cōtu-
maciam ſua; vel aliā probabilē cauſam: iuxta no. in. d. c. calū
niā. ⁊ dic vt in materia dicetur: ⁊ ſic habes declaratū ſcðm in
tellectū. Tertius intellectꝰ eſt vt ſtatim ꝓpoſita exceptiōe
fiat cōdēnatio ad expēſas faciēdas ſub ꝯditione ſi tñ defece
rit in ea ꝓbanda. hec lec. pl; Inn. ⁊ aperte ſentit gl. in ver. cū
acceptis. ⁊ ſatis huic intellectui lrā iſta cōſonat. vt ſic ad ter-
rorē rōne preſumpte malitie cū excipiat fundata intentione
actoris fiat illico cōdēnatio. Sed hec le. patitᷓ multa ꝯtraria.
primo q: fertᷓ ſnīa ſine certa ꝗtitate: cū expenſaru; quātitas
nō poſſit eſſe certa tpe ſnīe date: cum nondum ſint facte: ⁊ ſic
ob. C. de ſen. que ſi. cer. quāti. ꝑ totū. Scðm ꝯtrium eſt qð hoc
caſu iudex ſe intromitteret de tractu futuri tpis cōtra. l. j. ff.
de vſu. ⁊ de ſen. excōi. romana. §. caueant. Tertium cōtrariū
⁊ iniqtas eſt q: fertᷓ ſnīa ſub ꝯditiōe: cōtra id qð hᷓ. ij. q. vj. bi
duum. ❡ † S; his nō obſtātibus reſidet Inn. in hac tertia
lec. rñdens ad contraria. primo ad primū ꝙ iſtud eſt ſpāle in
odium ꝓponētis tarde exceptionē: vel ꝯtrariū ꝓcedit qñ ex
penſe peterentᷓ principaliter: ſecꝰ ſi acceſſorie. q. d. ꝙ ſup prin
cipali petito ſnīa d; eſſe certa: ſ; ſup acceſſorijs pōt eē incer
ta. vide plene per Inn. in. c. tāta. ĩ. de exceſ. ꝑla. ❡ † Et plus
dicit hic Inn. ꝙ ſemper ſup expēſis ſnīa pōt eſſe incerta[a] iſto
mō vc; ꝯdēnamꝰ talē tali ad expēſas quas fecerit vel quas ꝓ-
babit ſe feciſſe per. l. terminato. C. de fru. ⁊ lit. expē. ⁊. c. audi
tis. de ꝓcu. ⁊ dic vt ibi no. ⁊ ꝑ Ioā. and. in. c. j. ĩ. de ſequeſtra.
⁊ ſcio. ſ. plene dixiſſe: ſed nō recordor nunc de ſpecifico loco.
❡ Pro ſecūdo ꝯrio ſuperius formato remittit Inn. ad no.
in. c. auditis. de ꝓcu. ⁊ dic qð ꝓcedit vbi nō ſubeſt cā de pre-
ſenti. vt. d. §. caueāt. ❡ † Ad tertium cōtrariū dicit Inno. ꝙ
ſentētiā ferri ſub cōditiōe nō eſt ꝯtra ius ſed ꝓter: vt. ij. q. vj.
biduū. vñ tenet ſnīa l; ſub cōditiōe lata:[b] vt ibi. Itē hoc fuit
ſtatutum hic ꝓpter lites abbreuiandas: ⁊ per hec habes de-
claratos intellectꝰ hic per doc. tactos: ſed ꝑ predicta oīno ſi
lent contraria que ſupra in prin. formaui cū idē videatᷓ eſſe in
qualibet exceptiōe: ⁊ tñ iſte tex. videretᷓ induxiſſe hāc ſpecia
litatem in peremptoria exceptione dū dicit fundata intētio
ne actoris ⁊c. Hoſt. ſupplet. ad iſta verba fundata intentione
actoris ⁊c. maxime. ❡ † Dicens qð l; per iſta verba, videatᷓ
hec ꝯſtitutio loqui lit. ꝯte. tñ ex mēte idē eſt etiā lit. nō ꝯte.[c]
ſecūdū eū: ⁊ ſic ſentit hāc decre. habere locū etiā in dilatorijs.
idē Lau. Tā. Vin. Guil. na. ⁊ Inno. ⁊ ſic ſeruat curia: vt no.
Guil. in Spec. de expē. §. iuxta. ⁊ ver. ſed nūqd deficiēs. et de
materia huiꝰ gl. e. ti. §. nūc vidēdū. ⁊. §. de expēſis. poſt prin.
⁊ ꝑ Hoſt. in ſum. huius tit. ſub rub. de cōtu. §. qua pena affi-
ciatᷓ. ⁊ vide qð no. Spe. e. ti. §. j. ver. expē. ⁊. §. poſtremo. ver. ex
ꝓmiſſis. poſt Inn. Itē ꝙ habeat locū in dilatorijs ſimplr te-
net Pau. de lea. ⁊ idē dicit in oībus exceptiōibus nullitatis
vel falſi ꝓcuratoris vel falſe probatiōis. de ꝓcu. in nrā. ⁊ qð
no. in. c. exceptionem. de excep. ❡ Sed gl. hic in ver. modera
tas. ſentit oppoſitū vt nō habeat locū in dilatorijs: idē ſentit
Io. an. ſuper tex. requirit eñ duo vt. ſ. dixi in vno notabili:
vc; vt excipiatᷓ fundata intētiōe actoris ⁊ ꝙ nō velit inconti
nēti ꝓbare. do. Ant. dicit poſſe diſtingui ꝙ ſi dilatoria ꝓpo
natᷓ lite. ꝯte. in caſu in quo fieri pōt: iuxta no. in. c. inſinuāte.
de offi. dele. ⁊ ĩ. c. exceptionē. de excep. ⁊ nūc locū habeat hec
decre. ſecus in dilatorijs que proponuntᷓ añ lit. ꝯte.[d] ꝑ que cō
cludit hāc decre. non hrē locū in perēptoria qñ ꝓponitur in
vim dilatorie. argu. de lit. cōte. c. j. li. vj. ſed certe hec dicta pri
ma fronte videntᷓ ꝯtra illud. c. pia. ⁊. c. frequens. prealᷓ. vbi in
dilatorijs que ꝓponuntᷓ añ lit. cōte. ſit cōdemnatio expēſa-
rum incōtinenti cū pars deficit in probando. Item cōtra di
cta legiſtarum in. l. ſancimus. C. de iudi. ⁊. l. nō ignorat. C. de
fru. ⁊ li. expē. ⁊ per hoc pt; materiam huius. c. valde. intrica-
tam ⁊ minime ꝑ doc. declaratā: ſ; ego deo authore ⁊ ꝓpitio
credo poſſe oīa predicta reducere ad cōcordiam ⁊ dare verū
intellectum ad hoc. c. ⁊ ponere rationem decidendi in hoc ⁊
in his que videntᷓ contraria. ❡ † Dico ergo ponēdo in hac
materia duas concluſiones. prima ꝙ in omnibus dilatorijs
ſeu quaſi perēptorijs vt in exceptiōe cōtra teſtes: ⁊ iuxta no.
per gl. in. c. ex parte ade. de teſt. ⁊ in. c. j. de excep. ⁊ ꝗbuſcunq;
alijs cuiuſcūq; ſint nature nō concernētibus merita negotij
principalis debet deficiēs in ꝓbando in expēſis cōdemnari
nō expectata diffinitiua. ꝓbatur hoc per iura ſuperiꝰ allega
ta dūmodo ex aliqua legitima cā nō excuſetᷓ: iuxta ea que. ĩ.
ſubijcientur: nec in iſtis ꝓcedit proprie diſpoſitio huius tex.
per ea que ſtatim ſubijciam: probo predictā cōcluſionem rō
ne iſta: in iſtis dilatorijs ferēda eſt ſentētia de iudi. exhibita:
⁊ plene no. in. c. j. de or. co. merito debet ſubſequi condēnatio
expenſarum tanꝗ acceſſoria ad iſtam ſententiam. arg. regu-
le acceſſorium. de regu. iur. lib. vj. ❡ † Hinc eſt ꝙ iudex non
expectata diffinitiua cōdemnat cōtumacem in expenſis: vt
in. c. j. de do. ⁊ cōtu. li. vj. ⁊. c. quoniā. §. in alijs. vt lit. non cōte.
l. ſancimus. C de iudi. cum multis ſimilibus. quia cōtumacia
nō proprie concernit merita negotij ſed ipſum proceſſum.
Fateor tamen ꝙ ſi iudex nō condemnaret: in fine cauſe non
poſſit cōdemnare: vt aperte ſentit Io. and. in. c. ſepe. ĩ. de ap.
Item in iſtis acceſſorijs durat iudicis officiū poſt ſententiā
diffinitiuam per totā illa; diem: vt in. c. cū appellationibus.
de appel. li. vj. ⁊. l. paulus. ff. de re iu. ❡ Secūda concluſio eſt
quod in peremptorijs exceptionibꝰ cōcernētibus ꝓprie me
rita cauſe principalis non fit regulariter cōdemnatio expē-
ſarum: ſed expectatᷓ ⁊ fit in ipſa diffinitiua.[e] rō huiꝰ cōcluſio
nis eſt, quia ſup iſtis perēptorijs nō ꝓnuntiatᷓ expreſſe: ſ; ſu
ꝑ principali: vt in. d. l. ij. C. de or. iudi. ⁊. l. quoties. C. de iu. no.
plene in. c. j. de or. co. iō non fit regulariter hic condemnatio
expenſarum cū ſit acceſſorium ad ipam ꝓnūtiationē. Cū er-
go ꝓnuntiatio fiat ſuper diffinitiua ſatis eſt cōdēnationē ex
penſarum facere etiā in ipſa diffinitiua. hec regula ſingulari
ter limitatᷓ per iſtum tex. vt duobus cōcurrētibus de quibꝰ
in tex. vt quia obijcitur fundata intentione actoris. Item q:
incōtinēti nō aſſumit onus probandi: ſed requirit dilatiōes
debet fieri ꝯdēnatio nō expectata diffinitiua. ⁊ hoc inducit
de nouo iſtud. c. ⁊ ſic nō debemus recedere a verbis text. cum

a ❡ Eſſe icerta. ad de Alexan. cōſil. xxxviij. ij. lib. Zacharias.
❡ Adde Lanfr. in ſepe alle. c. qui ꝯ. §. expēſe. circa ſi. nu. xviij. ver. ꝗp pe vnum. ⁊ ibi re miſ. in apoſt. cel- ſi. ĩ. de proba.

b ❡ Conditione la ta. Adde alex. cō ſi. lxxiij. iij. lib.

c ❡ Lite non cont. Adde videndum cal. ꝯſi. j. hic eo. ti. Sebaſti. Sapia.

d ❡ Ante litē cōte. qð qui ſuccubuit ſuper aliquo inci dēti vel emergēti ante lite; cōteſta tam debeat in ex pēſis condēnari: tenet Bal. in. l. ge neraliter. §. ð his de preſentibꝰ. C. de reb. credi. ⁊ in authē. generalitᷓ. C. de epiſc. ⁊ cleri. Bal. ⁊ Sali. in. l. ſancimꝰ. C. ð iud. Iaſ. in. l. properā dum. §. ſi autem alterutra. eo. tit.

e ❡ In ipſa diffini tiua. Adde ĩ hac materia vidēdu; Fede. cōſi. cxxxix.

recedamꝰ per hoc a regula predicta: ⁊ requiruntur illa duo: q꞉ illis ꝯcurrẽtibus occurrit ⁊ oritur presumptio malitie. Illis ergo cessantibus stabimꝰ in priori regula: ar. in. l. precipimꝰ. in fi. C. de app. Et posset attẽtari ꝙ lꝫ iudex teneat condẽnationem facere concurrẽtibus istis duobus de quibus in litera vt satis colligitur ex ea: tamẽ vbi ista non cõcurrunt: licet iudex nõ necessitet: põt tñ si vult cõdẽnationẽ facere: ex quo deficit in probanda exceptione: ⁊ sic põt saluari dictũ Bart. ⁊ illorũ in. l. nõ ignorat. preal. pro hoc adduco hãc rõnẽ: sicut eñ iudex nõ tenet pnũciare expresse sup perẽptorijs tñ põt si vult: iuxta no. in. d. c. j. de or. cog. ita põt ⁊ de expẽsis cõdẽnare cũ veniant accessorie ad ipsam pronũtiationẽ nec pars de hoc põt ꝯqueri. Ex pdictis habes oĩa declarata ⁊ denudata: ⁊ quid operet dispotio huiꝰ. c. ⁊ dico qd poterit practicari secũdus ⁊ tertiꝰ intellectus: lꝫ secũdus sit magis planus ⁊ equus: tertiꝰ vero est aliquãtulũ rigorosus: tũ pper cõtraria supra formata: tũ ex quo iuridice pars põt opponere peremptoriã hoc tpe nõ dꝫ pati hãc ꝯdẽnationẽ saltẽ diffinitoriã anteq̃ reperiat in culpa. arg. in. l. gracchus. C. de adult. ⁊ xxiiij. q. iiij. qui peccat. cõsiliũ ergo do ad euitandã dispõnẽ huiꝰ. c. vt añ fundatã intẽtionẽ actoris reꝰ pponat suã perẽptoriã: iuxta ea que le. ⁊ no. in. l. siquidẽ. C. de exce. sed nõ probet nisi fundata intẽtione actoris si est talis q̃ probari possit publicatis attestationibꝰ: iuxta ea que superiꝰ dixi: nõ. n. cõmode facit prius pbãdo: q꞉ posset supfluo onere grauare cũ forte actor defecerit in probãda sua intẽtiõe: iuxta no. in. c. de testibus. ⁊. c. j. de or. cog. vbi dixi: sed proponendo eam prius videtur tollere presumptionẽ malitie sup qua se fundat hoc c. ⁊ hec bñ no. q꞉ alibi nõ reperies hãc materiã ita bñ declaratam.

13 ¶ † Gl. iiij. querit quot modis dꝫ actor fundare intẽtionem suam: ⁊ rñdet vt in ea. Ex qua not. bene quinq꞉ modos fundãdi seu probandi intentionẽ suam. ¶ Gl. v. colligit exceptionẽ peremptoriã posse obijci publicatis attestatiõibꝰ: intellige hoc prout. s. dixi in notabilibus. ⁊ de or. cogni. c. j.

¶ Nũc venio ad glo. magnã quã diuido in octo ptes. Primo nãq꞉ querit an condẽnatio de qua agit hic habeat locũ in opponẽte dilatorias. Scdo an cõdẽnatio expensarum in casu huius. c. vel que fit in fine litis excuset vel vitiet propter iuramentũ calũnie. Tertio an habeat locum cõdemnatio expẽsarũ in cã criminali. Quarto an procedat in cã appellationis. Quinto que ⁊ quales expense petãtur. Sexto quo iure petãtur. Septimo qñ ⁊ vsq꞉ quo peti pñt expẽse. ⁊ de eis fieri cõdemnatio. Octauo qualiter probentur expense. ¶ Venio ad primũ in quo glo. distinguit: vt patet in ea. tñ dic plenius ⁊ clarius: prout. s. dixi in examinãdo intellectũ huiꝰ. c.

14 ¶ † Scdo gl. querit an in medio litis vel in fine debeat fieri indistincte condemnatio expẽsarum: siue fuerit iuratum de calũnia: siue nõ. Itẽ siue litigãs habuerit probabilẽ cãm litigandi vel nõ. Glo. in ver. sed expense. rñdet ꝙ quedã expense pstãtur pper ꝯtumaciã partis aduerse: ⁊ ille indistincte prestantur qualencũq꞉ cãm habuerit litigãs siue sit iuratum de calumnia siue nõ. ⁊ allegat iura. alie vero expense que prestãtur vel in medio vel in fine citra casum cõtumacie euitantur vel subsistente probabili cã litigãdi: vel si iuratũ fuerit de calumnia: q꞉ nõ est verisimile ꝙ calũniose litigauerit cõtra iuramẽtum propriũ: ⁊ hec dicit pcedere etiã in casu huius. c. si tñ euidẽter constaret de calumnia fieret cõdemnatio: quidã tñ cõtra. sed gl. in effectu sequitur primum. ¶ Cum hac scda parte multa sunt examinãda de quibꝰ remittam ad loca sua. Primo namq꞉ quero nunqd fiet cõdẽnatio expensarũ rõne cõtumacie cõmisse in prima vel scda citatione. [a] gl. hic generaliter vr permittere cõdẽnationẽ. Joã. an. clarius dicit non posse fieri [b] ⁊ remittit ad no. in. c. querelã. de procu. vbi cõiter hic tenetur. ⁊ dic latius: vt ibi no. ⁊ vide glo. iiij. q. v. in sum. ⁊ c. j. eo. ti. li. vj. hec tamẽ omnia limita prout notabit. j. c. pxi.

15 ¶ † Scdo querit an p expẽsis pstãdis rõne cõtumacie possit fieri directa cõdemnatio: quidã vt Jo. an. refert dicebant ꝙ iste expẽse peti nõ poterãt directe nec veniebãt in cõdemnationẽ: sed debent indirecte. s. si velit cõtumax audiri: ⁊ pro hoc not. istã particulã gl. ⁊. l. sancimꝰ. C. de iud. ⁊. c. quoniã. §. in alijs. vt li. nõ cõte. sed licet legiste de hoc dubitẽt: tñ certũ est sm Jo. an. has expẽsas etiam in cõdemnationem venire. de procu. c. ij. ⁊. c. auditis. ⁊. j. c. proxi. in fi. ⁊ eo. ti. c. j. lib. vj. sed si facta esset missio in possessionẽ iudicialẽ: tũc verum est sm eũ ꝙ veniunt expense indirecte. s. si cõtumax recuperare voluerit possessionis commodũ: ⁊ dic ꝙ veniũt in cõdemnatione siue actor fuerit cõtumax: vt in. c. j. eo. ti. li. vj. siue reus. vt in. c. j. proxi. cũ alijs iuribus superiꝰ alle.

16 ¶ † An aũt possit iudex facere missionem ⁊ simul in expensis contumacie condemnare. ⁊ vr ꝙ sic. c. accedẽs. j. vt lit. nõ cõte. ⁊. c. veritatis. j. vide qd dixi in. d. §. in alijs. ⁊ tetigi post Jo. de lig. c. in. ij. s. e. vbi vide.

17 ¶ † Tertio ad idẽ queritur an in ista cõdẽnatione expẽsarũ q̃ fit rõne cõtumacie sit ꝯtumax citandus [c]. Jo. an. qd nõ. ⁊ dicit hoc patere ex iuribꝰ. s. alle. ⁊ remittit de materia ad no. per eũ in. c. calũniã. de pe. nec ob. sm eũ qd no. in. c. eũ qui. e. ti. li. vj. in gl. aspe. vbi dꝫ ꝙ cõtumax in vno articulo dꝫ citari quo ad aliũ articulũ explicãdũ: q꞉ illud procedit sm eum si iudex vult pcedere sup negotio principali: secus si vult ꝯdẽnare in expensis rõne ꝯtumacie: tu tene qd dixi in. c. j. s. de iudi. vbi plene inuenies veritatẽ. ⁊ ad materiã vide qd no. Spe. in ti. de expẽ. §. fi. v. vt aũt. ⁊ per Cy. in. l. sancimꝰ. C. de iudi. ⁊ ibi Bar. alle. no. in. d. c. j. dic vt ibi.

18 ¶ † Quarto circa hanc particulã quero: an hec cõdẽnatio expẽsarum rõne contumacie fieri possit indistincte siue procedat siue procedi nõ possit absente ꝯtumace. Cõp. tenuit ꝙ sic: vt refert gl. i. c. j. de ele. li. vj. Jo. an. ibi in nouella. ⁊ hic fatet hoc pcedere in cõdẽnatione fiẽda in fine litis cũ. s. cõtumax fuerit victꝰ: ⁊ sic rñdet ad rõnẽ Cõpo. ibi positã in glo. sed nunc añ sniam fieri nõ dꝫ: ⁊ sic põt pcedere dictũ Spe. q tꝫ ꝯtrariũ i ti. de expẽ. §. iuxta. ver. quid si talis. ⁊ Cy. in. l. sancimus. C. de iud. in. iiij. q. p ⁊ ꝯ all. c. reprehẽbilis. ⁊. c. sepe. de ap. vr tñ Jo. and. hoc vltimum limitare vt si nõ pcedat: lꝫ pcedi possit nõ obstet cõdẽnationi expensarũ: p decre. nicolao. de app. ⁊ not. de renũ. veniẽs. in gl. sed nõ vr. in summa ergo vr velle Joan. an. ꝙ aut pcedit lꝫ pcedi possit ⁊ põt fieri ꝯdẽnatio: aut pceditur non obstãte absentia ⁊ nõ fit ꝯdẽnatio rõne cõtumacie: sed poterit fieri in fine litis si cõtumax victus fuerit quasi tũc fiat rõne iniustitie litis. Spe. tamẽ in. d. v. distingut inter citatũ a iure ⁊ citatũ ab hoĩe: vt primo casu nõ fiat cõdẽnatio expẽsarũ nec dꝫ pars mulctari. q꞉ iudicẽ ꝯtẽpsit ex quo absentia nõ ob. ⁊ ponit casum in. d. c. j. de elect. li. vj. Scdo casu dicit ꝙ nõ fit ꝯdemnatio expẽsarũ parti. sed poterit multari per iudicẽ rõne cõtẽptus. arg. in. l. vna. ff. si qs ius di. nõ ob. q꞉ duriꝰ agitur cũ ministro legis q̃ cũ. l. ff. de ar. l. celsus. refert tñ quosdã tenere ꝙ etiã hoc casu fiat cõdẽnatio expensarũ. de quo vide per Bar. in. d. l. sancimꝰ. d. Ant. in effectu vr velle vt in citatione iuris nõ fiat: sed in citatione hoĩs tũc demũ cũ presens videt intentionẽ suã frustratã ex absentia partis: quod satis puto fuisse de mẽte Joã. an. in illo mẽbro qñ nõ pcedit: lꝫ ex natura cause pcedi possit. d. Car. vr seq simplr dictũ illius gl. ⁊ Cõpo. per rõnẽ suã. ⁊ allegat Bal. ad hoc in. d. l. sancimus. ego puto eqssime distinguẽdũ fore tã in citatione hoĩs quã iuris: ꝙ aut pcedit in absentia ⁊ nõ hꝫ locũ ꝯdẽnatio rõne cõtumacie: q꞉ apparet ꝙ p cõtumaciã suã nõ fecit expẽsas frustra. ar. in. l. ij. ff. si qs in ius vo. in fi. ⁊ facit qd no. glo. in fi. j. e. in. c. j. e. ti. li. vj. ⁊ si obtinebit cõdẽnabit absens in oĩbꝰ expẽsis in. c. calũniã. de pe. si vo absens obtinebit tũc seruabit illd c. calũniã. cũ materia sua: si vo nõ pcedit ꝯ absentẽ pcedi nõ põt: q꞉ pbationes pñt fieri sine eo: ⁊ tũc etiã nõ fiet cõdẽnatio: q꞉ nõ iterest pñtis ꝯtumacẽ venisse: aut nõ põt pcedi ex defectu pbatiõis seu abñtie ptis: q꞉ volebat sibi dare iuramẽtum de veritate dicẽda, super positiõibus vel cause decisiuũ: ⁊ tũc fieri ꝯdẽnatio. ⁊ hoc casu itelligo. c. j. px. vbi pcedi poterat ꝯ absentẽ: q꞉ agebat de electiõe: ⁊ tñ fuit facta ꝯdẽnatio rõne ꝯtumacie: ad pdicta vide bo. gl. in. c. cupiẽtes. §. qd si per xx. in v. opponẽtes. de ele. li. vj.

19 ¶ † Vlteriꝰ ⁊ quinto q̃ro [d] nũquid rõne ꝯtumacie veniẽt solũ expẽse facte in lite: an veniãt etiã dãna q̃ sustinuit pñs. Cyn. in. l. sancimus. C. de iud. dicit ꝙ veniũt oĩa dãna nõ solũ in rebus illata: ⁊ sic que diminuũt pr̃imoniũ: sed etiã dãna lucri cessantis: vt q꞉ pper litis assistẽtiã opportuit eũ dimittere terras incultas: vl erat artifex ⁊ pdidit lucrũ artis sue: ⁊ hoc p tex. illiꝰ. l. sancimꝰ que mãdat oĩa dãna resarciri. ⁊ idẽ Pau. hic. ⁊. d. Ant. idẽ in expẽsis rõne retardati pcessus: vt q꞉ p dolũ ptis lis est vltra modũ ꝯcta. p. l. nõ ignorat. C. de fru. ⁊ li. expẽ. qd tꝫ Cy. i. d. l. sancimꝰ. ⁊ voluit Bar. in vtroq꞉ casu i. l. j. ff. de ali. iud. mu. cã fac. sed in expẽsis rõne victorie q̃ pstant in fine nõ hr rõ dãnorũ: nõ eñ veniũt iudicis officio: sed alia actiõe q꞉ sunt extra litẽ: ⁊ ideo iudicis officiũ se ad hoc nõ extẽdit: no. voluit gl. in preal. l. j. que sequit ibi Bar. ⁊ vide p Cy. in. d. l. sancimꝰ. qd tamẽ limitat Bar. in. d. l. j. nisi sint dãna psonalia: vt q꞉ propter assistẽtiã litis nõ potuit exercere artẽ suã: ista eñ nõ sunt extrinseca a lite. ⁊ idẽ tꝫ Spe. in ti. de expẽ. §. fi. ver. quid si victor artifex. Quidã tamẽ vt Odof. in. l. sancimus. C. de iudi. ⁊ recitat Jo. and. in addi. Spe. in preal. ti. videtur velle hoc restringere ad expensas quas victus tãtum ex artificio lucratus fuisset. alleg. ff. de vsuris. qui semisses. ⁊ de rei vendi. si res. primũ tamen dictum plus placet.

20 ¶ † Insuper quero dicit glos. in hac paticula quod regulare est vt in fine litis victus victori condemnetur in expensis: quid si cõtumax in causa finaliter obtinuit

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Scda citatiõe. Vid Feli. i. c. si qs eps. col. ij. ver. qd in similibꝰ. j. de accusatio. vbi põit rax. ꝙ qui nõ cõparet i. j. citatiõe sꝫ in scda ꝯdẽnat in expẽsis. ⁊ limita vt ibi per eum. vid ẽt Fel. in. c. qm ꝯ. col. viij. ver. itẽ nota d probatio.

b ¶ Nõ posse fieri. Adde Bar. in. d. l. non ignorat. de fructi. ⁊ li. expen. Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Cõtumax citãdus. vid post bal. ⁊ Sali. d. Jas. i. l. sancimus. C. d iudi. col. iiij. ver. ij. q̃ro. Feli. in. c. j. col. v. ver. in condẽnatione expensarũ. de iudi.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Quero. Vide late per. d. Jaso. in. d. l. pperãdũ. §. sin autẽ alterutra. col. vj. ver. sed nota diligenter. C. de iudi.

Zacharias. ¶ An hoc sit verū adde Lanfrā. in sepe alle. c. qm̄. §. expense. nu. iij. ver. ex quibus infert. vbi cōcludit iuramentū calūnie excusare a condēnatiōe expen. rōne presumpte calumnie: sed nō rōne presumpte temeritatis. ⁊ ibi vide Celsum in apo. in ver. ꝯdēnationē, adducentē in §. concor. ⁊ concludentem cum isto hic quem ibi ad hoc alleg.

Anto. Frācisc⁹.
¶ An iuramētū calumnie excuset ab expēsis. dicas p̄mo ꝙ excusat a p̄sumpta calūnia ꝑut iste dicit nō aūt ab euidēti calūnia vt no. Bar. in. l. si qs repetere. i. §. stellionat⁹. ff. ad turpi. ⁊ in. l. qui solidum. in. §. etiam. ff. de lega. ij. ⁊ voluit bal. in. l. si tibi. C. de iura. cal. ⁊ in. l. ait p̄tor. in p̄n. vbi ēt Alexā. ff. de iureiur. ⁊ p. d. Card. in cle. j. in. j. q. de re iud. ⁊ ideo factis probationibus ⁊ ꝓcessu publicato cū possit litigās videre an foueat iustam cām si ꝑsistit in lite dicit̄ manifeste calumniose litigare ⁊ dz in expēsis ꝯdēnari. l. eū quē temere. ff. de iud. ⁊ hoc casu non excusat ab expēsis. ita Bart. in. l. j. in §. ij. si mul. vē. nomi. ⁊ in. l. j. ff. ad tertu. idē do. Ey. bar. ⁊ bal. in aut. gn̄alr. C. de epi. et cle. glo. ⁊ Ang. in aut. de iudi. in. §. opz. ⁊ habet per Bar. in. l. ꝓperādū. in. §. si autem vtraqꝫ C. de iudi. et in. l. sancimus. vbi etiā p Bald. e. ti. ⁊ vide Spec. in ti. de expen. in. §. nunc de expen. in ꝯsi. in hoc. ⁊ vide gl. in. c. sn̄ia. in gl. iij. de do. ⁊ contu. ⁊ glo. in. c. expedisset. in fin. ij. qō. j. ⁊ Host. in. c. cū dilect⁹. de elec. ⁊ vide Bar. in cōsil. suo incip. andriolus agit rōnē pauli.
✠ Sebasti. Sapia.
¶ Cōcludo ergo. Hāc opin. totus mūdus sequit̄ ꝑm Sali. in. l. qui crimē. in fi. C. qui accu. nō pos. tenēt multi relati p Alexā. in. l. properandū. §. si autē alterutra. vbi Jas. col. v. versi. nunc venio. C. de iudi. ⁊ in. l. iij. in p̄n. ff. de iureiuran. in. iiij. no.
¶ Honesta persona. multos effectus qui causant̄ ex p̄sumptione alicuius honeste persone ponit lumē nostri tp̄is do. Jaso. in aut. iubemus in vlti. col. C. de iudi. quos vide oīno. ⁊ vltra ipsum ibi vnū verbū per do. Soci. in. l. j. §. per seruū. in vlti. colū. ff. de acqui. pos. ⁊ Jas. i. l. qui iurisdictioni. in. xiij. fal. ff. de iur. om. iu. ⁊ Bart. in. l. sicut. C. de fi. instr. ⁊ eūdem in. l. de pupillo. §. si qs ipsi p̄tori. in. viij. q. ff. de ope. no. nun. vbi dicit qō est iusta cā credulitatis qō d̄r a fidedignis personis. hic d̄r. lz alias famulus non sit idone⁹ testis: tn̄ secus est qn̄ est approbate ⁊ honeste vite: vt puta familiaris alicui⁹ ep̄i. ita refert. d. Alex. in addi. bart. in. l. vir mulieri. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ qō dictū notabiliter ꝑsone prestet iustā cām. ēt ad causandū titulū habilē ad p̄scribēdū cōcludit late. d. Frā. de cur. in ꝯsi. lxxi. in. viij. col. ver. restāt due ⁊c. vbi in materia ista multa adducit. vide oīno. ⁊ istū oīno i. c. cū oliz. in. iij. no. j. e.
Aeneas de falc.
¶ Cōem opi. addē ꝙ ēt opi. doct. excellent. excusat vt tz Pe. de anc. cōsi. cexxiij. in fin.
Anto. Francisc⁹.
¶ An opinio doctoris excuset ab expēsis. vī dicendū qō sic ꝑm doc. in. c. vt debit⁹. de ap. ⁊ habet̄ p do. Card. in cle. ij. de magi. ⁊ Bald. in aut. general̄r. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ per Bar. i. l. bonorū. ff. de bo. pos. ti. gene. et vid Alex. in l. iuris. C. qui ad mit. qō intellige vex qn̄ talis opinio eēt approbata p cōi opin. ꝑm Phi. fran. in. c. vt debit⁹. de ap. ⁊ p Card. in cle. ij. de elec. in p̄n. ⁊ in. c. finē litib⁹. de do. ⁊ cōtu. ⁊ aduerte q̄ si opinio doct. esset illius q ꝑstitit patrociniū in cā nulla nō excusaret sz si non ꝑstitisset patrociniū ⁊ in cā ꝯsuluisset eius opi. excusaret ꝑm qō voluit Alexā. in. d. l. iuris. pro quo facit q̄ opi. doc. excusat a culpa ꝑz qō voluit Paul. de ca. in ꝯsi. lxxxviij. imo dixit ipse in ꝯs. xix. in. iij. co. ꝙ opi. multoꝝ doc. excusaret etiā in foro ꝯsciē. qō etiā sensit Jnno. in. c. ne imitaris. de cōsti. ⁊ hec maxime puto vera si talis opi. esset opi. Jo. an. q̄ ipse fuit lumē iuris canonici vt voluit Bal. i. c. oliz. de re iud. ⁊ domi. Abb. in c. de quarta. de p̄scrip. vel si esset opi. glo. aut Jnno. ⁊ de gl. dixit Jac. but. in. l. vnica. C. qui p sua iuris. ⁊ de Jnno. dixit Jo. de imol. in. c. cū cōtingat. in. v. char. de iureiur. ⁊ vide Pau. de ca. in ꝯsi. lix. ⁊ Andr. sic. in suo cōsi. qō incip. illud afferā. qō est post consi. Alex. xlvij. connumerando a principio.
e ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Justam causam litigādi. Adde ꝙ qui habet p se opi. doctoris dicit̄ habere iustā causam litigādi vt per Deciū. in. c. vt debitus. col. viij. post Jo. an. ⁊ Ant. de but. ibidē. j. de app. similiter qui habet cōsilia aliquorū doctorū ꝑz Bar. in. l. bonor. ff. de bo. pos. Ang. et Jnno. in. l. si conuenerit. ff. de re iud. Jas̄. in. d. l. properan. §. si autē alterutra. col. iij. versi. Jnno. in hac materia. C. de iudi.

ter obtinuit. vel in forma huius. c. excipiēs succubuit: ⁊ postea in fine obtulit: nūquid recuperabit illas expensas quas soluit ratione cōtumacie vel quia exceptionē nō probauit? Joā. an. ꝙ nō. quia illas soluit propter culpā suam: vnde sibi imputetur. de reg. iur. damnū. li. vj. ⁊ idē ⁊ clarius sequitur Spe. in titu. de expē. §. nunc de expēn. ver. ceterū. ⁊ Bar. in. l. si pignore. ff. de pig. ac. facit quod no. tex. ibi in simili. ⁊ hac ratione puto ꝙ si cōtumax vel deficiens in sua exceptione non soluit ad huc expensas ꝙ condēnatione fienda sibi debeāt deduci ille expense quas debebat soluere. facit q̊d le. ⁊ not. in. c. calūniā. de pe. ⁊. l. ꝓperandū. §. si quidem. C. de iu. 21 ¶ † Principaliter gl. voluit in hac particula ꝙ iuramentū calūnie in causa prestitū excusat a condemnatione expēsarū nisi euidēter de calumnia pateat; an hoc sit verū[a] in hoc sunt multe opiniones. nam Accurs. in aut. de iudic. §. oportet. et. l. qui solidum. §. etiā. ff. d̄ leg. ij. tenuit idem ꝙ ista gl. ⁊ Bartho. brix. ij. q. ij. in primis. et Jnno. hic. pro hac opi. facit quod non sequitur si succubuit: ergo calumniatus est: nam sepe succūbunt habentes iustā causam: ideo litis euētus dicitur dubius vt. l. qō debetur. ff. de compē. ⁊. c. fraternitatis de fri. facit. c. ij. ⁊ qō ibi no. de pur. vul. non ergo ꝓbat hoc esse qō ab hoc cōtingit abesse vt. l. neqꝫ natales. C. de proba. ⁊ de trāsla. prela. c. ij. Cy. ⁊ Pe. in aut. generaliter. C. de epis. ⁊ cle. dicunt ꝙ hoc iuramētū nō excusat nec ab expensis ratione calumnie: nec ab expensis ratione temeritatis q̄ sentētia facit p̄sumi ꝙ calūniose litē mouerit. Bar. hoc tetigit in aut. generaliter. prealle. ⁊ in. l. eū quem temere. ff. de iud. ⁊ in. l. j. §. queri. ad turp. ⁊ in. l. qui solidum. §. etiā. de leg. ij. ⁊ in quolibet istorū locorū tenuit iura. cal. ⁊ excusatur a presumpta calūnia: nō autē a temeritate. pōt em̄ esse ꝙ nō calumniose litigauerit: sz tn̄ temere q̄ prosiliit incōsultus ⁊ cōdēnatio expēsarum fit non solum ꝑpter calumniam sed etiam propter temeritatem vt. l. eum quem temere. vnū ergo non excludit aliud: ꝓbat hoc optime in. d. §. queri. ⁊ in. l. iij. ff. de iureiu. Jo. an. ⁊ Host. hic. in preal. c. calūniā. concludunt hoc iuramentū non excludere condēnationem expēsarum. tum q̄ vt. s̄. dixi condēnatio. fit nō solū propter calūniam sed etiā propter temeritatem. vt probat̄ in. d. c. calūniā. tum q̄ victus p̄sumit̄ calūniari. vt in. d. c. calūniam. innuitur ⁊ placet mihi ꝙ in dubio presumat̄ etiā calūniasse nisi appareat de cōtrario documētis manifestissimis. hoc aperte ꝓbo per. c. j. de ele. lib. vj. in fi. vbi deficiens in ꝓbatiōe videt̄ calū. ⁊ puuitur d̄ calūnia nisi manifestissimis documētis probet̄ cā ꝓbabilis q̄ eū habeat excusare. ⁊ pōdera ver. manifestissimis. qō satis innuit iura. cal. nō sufficere: tum q̄ ibi fuit prestitum. ar. c. de iur. cal. tū q̄ iuramētum partis nō facit in suum fauorem manifestissimum documētum. iuxta ea q̄ no. Jo. an. in c. pia. de excep. lib. vj. ⁊ qō legit̄ in. c. fi. j. de iureiu. Si em̄ solum iura. cal. excluderet condēnationem expensarū iura non mādarent indistincte victum cōdēnari in expensis cū sciret hoc iuramentum generaliter prestādum in oī cā: de iura. cal. c. j. ⁊. e. ti. c. j. lib. vj. Item lz ante sn̄iam vigore iuramenti orit̄ seu tollat̄ p̄sumptio calūnie. hāc tn̄ presumptionē tollit̄ p̄sumptio surgēs ex sn̄ia. facit. c. pe. de cri. fal. Concludo[b] ergo victū posse in expēsis condēnari ⁊ rōne p̄sumptiōis calūnie ⁊ p̄sumpte temeritatis. ⁊ vide Spec. in tit. de expē. §. nūc de 22 expen. in fin. j. co. ¶ † Ubi dicit curiaz sic tenere nisi iussus pape vel alia rationabili cā ad ꝯtrium moueat. nam vt dicit glo. cuius dictum cōiter tenetur probabilis ignorātiā seu causa litigādi aliter probata q̄ per iuramētū: excusat a cōdemnatione expēsarū. ex quo excluditur presumptio calumnie ⁊ temeritatis. ⁊ ponit exemplū Host. in illo qui in arca paterna inuenit instr̄m debiti cui satisfactum erat sed ip̄e ignorabat ex quo em̄ alteri successit presūmitur iustā causam ignorantie habere vt in regula is qui in ius. de reg. in lib. vj. vel probauit aliquid de intētione sua licet nō plene. j. de iureiurā. c. mulieri. vel est tam religiosa et honesta persona[c] qō non est verisimile qō iniuste peteret. de no. oper. nū. c. ij. ⁊ no. hoc vltimum qō tenet Host. ⁊ Jo. an. hic. ⁊ vide de instātia litigādi tex. ⁊ Bar. in. l. qui solidū. §. etiā. ff. de le. ij. In supradictis ergo casibus ⁊ similibus fiet absolutio ab expēsis. dicit tn̄ Jo. an. ꝙ hoc ipsum quare absoluit̄ est in sn̄ia explicādū. allegat in aut. de iu. §. opz. col. vj. tu dic meli⁹ in hoc vltimo vt dixi 23 in. c. examinata. de iud. ¶ † Ultio circa hāc particulā q̄ro qd si pars habuit in certa parte iudicij iustā cāz litigādi ⁊ in reliqua nō. Exemplū in eo qui ante cōueniebat̄ virtute instr̄i paterni: publicatis attestationib⁹ vidit satisfactum debituz sz nihilominus expectauit sn̄iam. ⁊ vide p Bart. in d. l. j. §. queri pōt. ad turp. vbi sequēdo opi. quorūdam distinguit ꝙ aut licitū erat desistere qn̄cūqꝫ vt est videre in oībus ciuilibus. ⁊ cōdēnat̄ in expēsis ab eo tp̄e quo fuit in euidēti calūnia seu temeritate. l. si qs inficiat⁹. ff. depoſi. aut nō erat licitū desistere sine abolitione. ff. ad turpil. p totū. ⁊. ij. q. iij. §. notādum. ⁊ tunc euitat condemnationē in totū si impetrauit abolitionē siue eam obtinerit siue non: q̄ non deprehēditur hoc casu in aliqua calūnia vel temeritate. An aūt habēs cōez opi.[d] p se videatur habuisse iustā cām litigādi.[e] doc. in cle. ne romani. de elec. qō sic. ⁊ sequit̄ etiā do. An. hic. ex quo infert̄ iudicē posse sententiā ferre contra cōez opi. qō est verū. qō tn̄ intellige vt no. Jo. an. i. c. j. de ꝯsti. vbi dico ⁊ vide ad materiā qō not. 24 in. c. vt debitus. de ap. ¶ † Uenio nūc ad tertiaz partē gl. ⁊ q̄ro nunqd in cā criminali habeat locū indistincte condēnatio expēsarum. Glo. respō. qō sic: q̄ eo ipso ꝙ succubuit p̄sumit̄ calūniari. ij. q. iij. q nō ꝓbat. Aduerte: q̄ hoc dictum est cōtra p̄cedentē cōclusionē. nā in cā criminali iurat̄ de calumnia. ⁊ tn̄ ꝑm hāc glo. eoipso ꝙ quis succubuit presumit̄ calūniari: ⁊ no. bene gl. in eo ꝙ indistincte vult in cā criminali habere locū cōdēnationē expensarū etiā in sentētia diffinitiua: hoc dico q̄ Bu. disputādo tenuit contrariū dicēs ꝙ licet in hac cā veniāt expense rōne contumacie per. l. qui crimē. C. q ac. nō pos. expēse tn̄ litis nō veniūt: qō intellige officio iudicis sed bene pn̄t peti ꝑm euz actione in factū vt ipse no. i. l. eū quē temere. ff. de iud. ⁊ recitat Bar. i. l. j. ff. ad tur. mouet̄ principa-

liter qꝛ iudex qui cognoscit in criminali nõ dꝫ se
impedire de ciuili. Ista em̃ iudicia non pñt simul
accumulari. C. qñ ci. ac. cri. preiu. l. vna. sꝫ Bart. in
l. j. ad turp. ꝛ in. l. q crimẽ. C. q accu. nõ pos. ꝛ. l. nõ
ignorat. ff. de fruc. ꝛ li. ex. ꝛ. l. se. tꝫ oppositum ꝛ sic
a sentit cũ gl.[a] nr̃a: mouet̃ p. d. l. q crimẽ. ꝛ p. l. cũ que
dã. C. C. de fru. ꝛ lit. ex. vbi est casus ẽm vnã lec. ad
idẽ alle. Inn. in. c. cũ oporteat. de ac p cano. in. c.
calũniã. de pe. ꝛ hoc videt̃ placere hic cõiter cano
nistis: qδ satis mihi plꝫ. p hoc facit tex. ꝛ gl. j. c. p
xi. in fi. ꝛ sequit̃ spe. in ti. de expẽ. §. fi. v. ex pmissis
fa. c. calũniã. vbi gñaliter dicit̃ victũ victori cõdẽ
nãdũ i expẽsis. ꝛ. c. j. de elec. li. vj. nõ ob. rõ. But. qꝛ
vt dicit Bar. in. d. l. j. lꝫ iudex q cognoscit in cã cri
minali nõ possit pncipaliter se itromittere de ci
uili. põt ex offõ icidẽter pcipere rẽ restitui: ex quo
de subtractiõe rei ɔsistit dũ ageret̃ criminal'r, vt
in. l. interdũ. §. qui furẽ. ff. de fur. ita in proposito.

25 ¶ † Uenio ad quartã partẽ gl. ꝛ q̃ro qd in cã ap
pellationis: ꝛñ gl. ꝙ in ea indistincte habeat locũ
cõdẽnatio expẽsarũ: siue succũbẽs habuerit iustã
cãm appellãdi siue non: ꝛ siue fuerit appellatuꝫ a
diffinitiua siue ab interlocutoria: alle. multa iura.
Sed ɔtra hãc glo. facit qꝛ etiã in cã appellatiõis
iurat̃ de calũnia: vt in. c. ij. de iur. cal. lib. vi. ꝛ tñ nõ
excludit̃ cõdemnatio expensarũ: vt vult hic gl. qδ
est ɔ determinationẽ suã in scδa parte. Sed quo
ad principale dictũ an fiat in cã appellationis cõ
dẽnatio expẽsarũ glo. loquit̃ hic nimis gñaliter ꝛ
indistincte. Que aũt posset esse rõ diuersitatis in
ter cãm principalem ꝛ cãm appellatiõis. dic ꝙ in
causa principali põt occurrere error facti q sur
git ex pbationibus feudi in qbus põt qs decipi.
vt. s. dixi. ꝛ probat̃ in. c. j. de elec. lib. vj. sꝫ in cã ap.
est error iuris: qꝛ iam patent oĩa ex actis. ideo po
tuit quelibet pars discutere inter se an expediret̃
sibi appellationẽ psequi: succũbenti ergo nõ par
citur: qꝛ fuit in culpa in psequẽdo: vt no. gl. in re
gula ignorãtia. de re. iur. lib. vj. hoc tñ nõ est indi
b stincte verũ[b]. Sed nõ instãdo in opinionib9 ɔclu
de post doc. ponẽdo cõmunes ꝛ veras opi. ꝙ aut
qs appellat temerarie aut frustratorie seu non le
gitime ꝛ indubie iste appellãs ɔdẽnat̃ in expẽsis.
vt in. c. rephẽsibilis. ꝛ in. c. sepe. ꝛ in. c. nicolao. cuꝫ
multis si. j. de ap. Aut appellatio fuit legitime in
terposita ita ꝙ pcedit̃ sup ea vsqꝫ ad sniam: ꝛ sic
q̃rimus de expẽsis litis: ꝛ tũc aut snia infert̃ ɔ ap
pellantẽ aut appellatũ: primo casu aut fuit iudi
catũ ex antiqs actis. ꝛ ɔdẽnat̃ in expẽsis: qꝛ nõ so
lum habebat psumptionẽ p se imo habebat ɔ se
qꝛ reportauit sniam ɔ se i prima instãtia. ꝛ hoc vo
lũt cõiter doc. hic. ꝛ gl. i. d. regula ignorãtia. Hoc
limita verũ nisi pbabilis cã excusaret appellãteꝫ
vt qꝛ habebat p se opi cõeꝫ q̃ nõ erat euidẽter in
iusta: vel erat dubiũ circa intellectũ legis multi
pliciter intelligibilis ꝛ doct. erãt varij. vñ lꝫ vnus
iudex iudicasset ɔ eũ non tñ statim dꝫ qescere da
ta tãta dubitatione: ꝛ sic in similib9. ar. op. in. l. re
gula. ff. de iur. ꝛ fa. ign. ꝛ in. c. j. de elec. lib. vj. in fi. p
hoc tex. cũ gl. no. in. c. sacro. de sen. ex. ꝛ qδ no. per
doc. in. c. vt debitus. de ap sup gl. fi. Et qñ hec cã
dici debeat pbabilis relinquendũ est iudicis ar
bitrio. ar. in. c. de causis. de offi. deleg. ꝛ in. l. j. ff. de
re. du. Et ex hoc infero idẽ dicẽdũ in appellatiõe
ab interlocutoria: iudicat̃ em̃ in ea solũ ex antiqs
actis. in cle. appellãti. de ap. aut appellãs reporta
uit ɔrã sniam ex nouiter deductis p appellatũ: ꝛ
tũc vr̃ ꝙ debeat euitare cõdẽnationẽ expẽsarũ cũ
iuste appellauerit: ꝛ obtinuisset nisi fuissent pba
tiones de nouo facte. Hoc puto verũ nisi habuis
set iniustã cãm litigãdi sup toto: tũc em̃ nõ excusa
rem eũ: lꝫ habuerit iustã cãm appellãdi habito re
spectu ad pbatiões: ex quo habuit iustã cãm liti
gandi habito respectu ad cãm Exẽplum petebã
a te. x. cã mutui q̃ vere tibi mutuauerã: negasti. in
duxi testes ad pbãdũ q nõ plene pbauerũt mu
tuũ: iudex tñ sequẽdo dictũ illoꝝ cõdẽnauit te. tu
appellasti qꝛ iudex secutus fuit pbatiões minus
plenas: ego in cã appellatiõis induxi instr̃m de
biti. ꝛ sic iudex ppter hoc istr̃m ɔfirmauit sniam.

certe non video quare nõ debeat te cõdẽnare in expẽsis tã prime quã se
cunde instantie cum temere ꝛ calũniose litigaueris: lꝫ snia fuerit iuste
lata ɔ te propter probationes nõ plenas. habẽt em̃ hic locũ iura dicen
tia temere ꝛ calũniose litigãtẽ ɔdẽnandũ in expẽsis: qꝛ nõ debebat ap
pellare si sciebat se iniustã cãm fouere. Et not. bene hac rationẽ: qꝛ nul
lus doc. eã ɔsiderauit. ꝛ facit ad ea q̃ statim subijciã. Scδo mẽbro pnci
c palĩ qñ succubuit appellatus:[c] ꝛ tũc aut nouis actis ꝛ euitat condẽna
tionẽ expẽsarũ qδ intellige vt. s. dixi qñ habebat pbabilẽ cãm litigandi
sup pncipali ꝛ cũ hoc habuit sniam p se: hic em̃ cadit error facti non iu
ris. hoc cõiter tenet̃ ꝛ practicat̃ vt not. gl. in. d. reg. ignorãtia. ꝛ Inn. hic
ꝛ Bar. i. l. gñal'r. C. de iureiu. ꝛ. l. pperãdũ. §. finaũt reus. C. de iudi. ꝛ ita
practicãt stylus curie ꝛ refert: ꝛ tenẽt dñi de Ro. deci. cclxv. als. ccclxv. ꝛ
Arch. ij. q. j. i pmis. aut fert̃ snia ex antiqs actis ꝛ tũc dixũt qdaꝫ: vt hic
refert Inn. appellatũ nõ ɔdẽnãdum: qꝛ hẽbat psumptionẽ snie p se: cu
ius occasione excusat̃ fuit psecut9 appellationẽ: sꝫ cõiter tenet ɔtrum vt
sola psumptio snie non habeat eũ excusare: cũ illa seu ei9 effectus fuerit
sublat9 p appellationẽ subsequẽtẽ: vt. l. j. ff. ad tur. ꝛ. c. veniẽs. de iureiu.
ꝛ h̃ tꝫ Bar. Pet. ꝛ Cy. i. d. l. gñal'r. ꝛ sentit gl. in. d. re. ignorantia. ꝛ doct.
hic. nam hic cadit ignorantia iuris ex quo acta erãt manifesta: debuit
etiam ex illis colligere iustitiã vel iniustitiã snie: ꝛ h̃ verũ ẽm d. An. nisi
alia iusta ꝛ pbabilis cã eũ excuset: vt qꝛ error in iure erat probabilis: qꝛ
casus erat satis dubi9 ꝛ nõ decisus p gl. vel doc. vel erãt opi. doc. varie et
nõ apparebat de cõi opi. seu erat dubiũ sup itellectu. l. difficilis. ꝛ mul
tipliciter intelligibilis ꝛ hoc satis mihi plꝫ hic em̃ cessat cõe fundamen
tũ doc. cũ non reperiat̃ nunc appellatus in errore iuris improbabili sed
pbabili: vñ q hꝫ quem excusare etiam in principali cã, vt in. l. regula. ff. d
iur. ꝛ fac. igno. forti9 hꝫ excusare appellatũ qꝛ vltra pbabilẽ errorem ha
buit sniam p se. An aũt hoc casu excuset̃ appellatus ppter sin. opi. quã
hẽbat pro se. ɔenɔe. vr̃ ꝙ sic in cle. ne romani. de ele. ꝛ sentit Pe. de fa. in
c. vt debit9. de ap. sed hoc nõ plꝫ do. An. hic si hẽbat cõem opi. ɔ se. all'r.
26 no. p Bar. i. l. qδ nerua. ff. depo. ¶ † Sꝫ ego puto ꝙ etiã sin. opi. ɔ cõem
q̃nqꝫ hꝫ excusare. vt si illa sing. opi. pbabilis: ꝛ iudex qui eam secutus est
erat magne reputatiõis. p hoc facit optime qδ no. Jo. an. in. c. j de ɔsti.
maxime cũ hr̃et sniam p se. Et p pdicta potes ɔcludere qd dicẽdum in
appellatiõe ab interlocutoria: nã ex oĩbus pdictis potes concludere qδ
ptꝫ ɔdẽnationẽ expensarũ regul'r fiẽdã tã in pncipali q̃ in appellatiõe
nisi pbabilis cã in facto vl' in iure ɔsistẽs excuset litigãtẽ ꝙ iudex boni
ingenij suo arbitrio estimabit: ꝛ h̃ vltimũ sufficeret i tota materia si bñ
põderet̃: oĩa em̃ pdicta ɔsiderant̃ ad videndũ an litigans habuerit pba
d bilẽ cãm[d] litigãdi. ¶ † Sꝫ circa h̃ dubitat̃ qd si appellãs pro parte obti
27 nuit ꝛ p parte succubuit. Inn. ꝛ Jo. an. post eũ distinguit an sint plures
articuli in quoꝝ altero obtinuit ꝛ i altero succubuit. ꝛ tũc fiet hincinde
ɔdẽnatio expẽsaꝝ. debuit em̃ solũ ab iniusto appellare. Si vero erat so
lũ vn9 articul9 tũc distinguere nõ tenebat̃. et sic nõ fiet ɔdẽnatio ex quo
in pte obtinet. ꝛ de h̃ vide in pal. §. nũc vidẽdũ. v. sed vbi. ꝛ idem dico in
cã seu instãtia pncipali. vt si in parte obtinuit ꝛ in pte nõ: fiet ɔpẽsatio
hincinde. dixi in sũi in. c. vno. de plus peti. nisi re9 iniꝫe litigauerit super
toto iuxta no. p Bar. in. l. q solidũ. §. etiã. ff. de le. ij. qδ declara vt dixi in
28 c. vno. de plus peti. ꝛ in. c. pe. de iur. cal. ¶ † Uenio ad. v. partẽ gl. ꝛ q̃ro
q̃les expẽse veniũt restituẽde. Glo. rñdet ꝙ necessarie moderate et vti
les vt expẽse facte in aduocatis ꝛ alijs. nec ob. ꝙ minores facere potuis
set expẽsas tñ q̃s facto vel casu fecit nõ repetit. alle. ad hoc multa iura.
Aduerte qꝛ gl. dicit simpl'r vtiles repẽtẽdas. nã quidã antiq ponũt hoc
negatiue. s. nõ vtiles vt sic veniãt necessarie: vtiles vero non. ꝛ sic potuit
Jo. ij. q. j. in primis. ꝛ Uin. ꝛ Inn. hic facit p opi. istorũ. c. cum venissent.
in fi. j. de eo qui mit. in pos. vbi fit mẽtio dũtaxat de necessarijs. Jo. and.
dicit ꝙ lr̃a cõiter est siue nõ. ꝛ ꝙ Host. rephẽdit illã lr̃am cũ si. Spec. tã
git hãc varietatẽ sed nihil diffinit in ti. de expẽ. §. ij. sed ipse Joã. an pu
tat vtrãqꝫ literã esse bonã. si em̃ recipies vtiles q̃ meliorẽ cãm faciant vt
qꝛ habuit. x. aduocatos cũ nec q̃litas cause nec fori cõsuetudo hoc requi
reret, tũc nõ stat. sꝫ si ɔiungis moderamen vtilib9 bñ stat etiã si nõ ma
xime qꝛ necessarie semp sunt vtiles sꝫ nõ ɔuertit̃ vt i exẽplo pdicto. ꝛ ẽm
hoc idẽ erit vtriusqꝫ sensus lr̃e. necessarie em̃ inducũt moderamen sꝫ in
vtilib9 dꝫ iudex moderari. ꝛ hoc satis plꝫ ꝛ fuit de mẽte hui9 gl. dum di
cit ꝙ expẽse debẽt esse mediocres nõ dilicate. voluit em̃ per hec iclude
re vtiles cũ moderamine. ꝛ p h̃ ego adduco tex. op. j. proxi. in fi. vbi pa
pa ɔdẽnauit ɔtumacẽ ad moderatas ꝛ legitimas expensas: ꝛ sic nõ tm̃
ad necessarias. Et no. illũ tex. ꝙ iudex ɔdẽnauit etiã ad expensas q̃s fe
cit aduersarius p cibarijs ꝛ alijs ad vitã necessarijs. ad idẽ. c. auditis. de
29 pcn. ꝛ h̃ facit p his q̃ statim subijcient̃. ¶ † Sꝫ qꝛ gl. dicit venire expen
sas factas p aduocato qd si habuisset aduocatũ gratis. dicit Joan. an.
e qδ si habuit sub spe remuneratiõis[e] veniũt ille expẽse sec9 si i domo: qδ
voluit etiã Spe. i ti. de expẽ. §. si. v. qd si victor. ꝛ hoc satis plꝫ: qꝛ qñ ha
buit sub spe remuneratiõis ipe obligat̃ aduocato natural'r ad tãtũdẽ:
vt. l. sed ꝛ si. §. ɔsuluit. ff. de pe. here. ꝛ sic nõ cedũt sibi iste expẽse oĩno ad
lucrũ sec9 qñ mero dono vt qꝛ erat aduocat9 q idistincte nullã remune
30 rationẽ nisi a deo expectãs patrocinat̃. ¶ † Quid aũt si iste victor erat
solitus p se litigare: nunqd poterit petere expensas procuratoris vel ad
f uocati. Jo. an. in addi. i loco palle. sentit ꝙ nõ[f]. ꝛ idẽ do. Ant. hic. Ego
g puto[g] ꝙ si ppter h̃ pdidit aliud lucrũ ꝙ recupabit expẽsas q̃s verisil'r
haberet

a ¶ Sentit cuꝫ gl. adde eundẽ cõsil. alle. lxxxv.

Sebasti. Sapia.

b ¶ In distincte verũ. Quid aũt si expẽ. nõ sint petite corã iudice a quo fuit appellatũ an possint peti corã iudice appellatio nis: ponit Feli. in c. significauerũt. col. iij. versi. hanc quartã limitatio nẽ. j. de exceptio. post Abb. ibi co. iij. vide etiã Feli. in. c. si duobus. in prin. j. de app.

c ¶ Appellatus. Adde. d. de Ro. deci. cclj. i nouis. hoc eo. tit.

d ¶ Probabilem cãm. Adde Pet. de anchar. consil. clxxxij. et dicunt do. de Ro. decisi. clxxxj. in nouis. hoc eo. tit. ꝙ lꝫ pbabilis causa excuset ab expẽsis: ꝙ tñ nõ excusat a fructibus q sunt beneficij.

e ¶ Remuneratio nis. Adde ꝙ idẽ tenẽt do. de Ro. deci. clxxx. in antiquis. ɔ re iudi.

f ¶ Qδ nõ. Adde qδ idẽ tenẽt do. de ro. deci. clxxxiij. de re iudi. i antiquis.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Ego puto. Uide i. l. fi. C. de fru cti. ꝛ lit. expẽ. in. l. si stipulat9 es. ff. de fideius. ꝛ i. l. ꝙ si dom9. in fi. ff. lo ca. vbi vult ꝙ si il le q litigat est do ctor vel aduocat9 nõ põt petere in ɔdẽnatione expẽ sarũ q̃tuꝫ habuis set soluere alij. et aduerte ꝙ p alex. i. d. l. fi. tꝫ ɔ Abb. hic qδ nõ põt pe tere illud ꝙ lucra tus fuisset i causa alioꝝ sꝫ opi. Ab. defendit Jaso. in d. l. pperandũ. §. finaũt alterutra. col. vj. versi. adde etiã ꝙ si ille q li tigat. C. de iudi.

¶ Quo iure petã tur. Adde Fede. consi.cxxxix.

Zacharias.

¶ Resarcire de suo. Sed quid de qõne quã Jac.rebu.i.l. missa. post mediũ. C. de exa. trib.lib.x. ponit a post Doiti.in sua sum.in tit. de do. §.qua pena.ver.il lud speciale. vtrũ iudex q qr omisit ƺdẽnare victũ in expensis petitis illas ipsi victori soluit qr fecit cãz suã vt hic an possit a victo quẽ cõdẽnare debuerat illas repetere. et ƺcludũt ꝙ nõ. de quo p sepe alleg. Lãfrã. vbi supra nu.xij.versi.iuxta pmissa qro. r ibi i apo. Bñd. vadi r celsi.i Ꝟ.litẽ suã vbi remi. tractãt hanc questionez. Anto. Frãciscus.

¶ An iudex omittens ƺdẽnare in expensis victũ temere litigãtem debeat resarcire de suo. vide Bal. post Cy.in.l. sancimus.vl. colum. C. de iudi. r auc. gñalr.in pe.co.C. de epi.r cle.r in.l. obseruare.in.§.p ficisci.in.xvi.q.ff. de off.pcõ.r vide Car.in cle.sepe.in §.si.in.vij.q.de Ꝟ.sig.r habet p do. Ant.in.c. dilecti. post gl.de dolo r cõtu.vbi etiã ponũt vtrum iudex ex officio ingrẽs ƺ aliquẽ si forsan inqsitus absoluat de ƺtentis in inqsitione debeant si bi p iudicez refici expense de quo ẽt vide p Alex. in.l. i.ff.ad turpil.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Statuta. Uide multa congesta p Feli.in.c.sinauté. vol.iij.ver. r gñaliter dicit.s.de rescrip. Alex.in cõsi.lxxxij.incipien. in cã vertẽte iter petrũ r Joãnem. col.vlt.in.ij.volu. vbi facit mentio nẽ de statuto quo imponit certa pena iudici si nõ terminauerit qõnez

haberet cõsimilis aduocatus p hoc: qr p assistentiam in lite repetit qs lucrũ psonale qd pdidit vt

31 s.dixi. ¶ † An aũt veniẽt expẽse cibariorũ. Gui. dicit illas venire detractis his q̃s domi fecisset: nisi i domo vixisset ex artificio: r idẽ Spe.i ti.de expẽ.§.si.ver.de ƺdẽnatione. r An.hic r Jo.an. post eũ. r p hoc.l.sed si hereditas.ff.ad exhi. cum ibi no. r vide bo.gl.in.c.statutũ.§.insup. de rescri.

32 li.vj.in ver.moderatas. ¶ † Uenio ad sextã ptẽ r qro quo iure petant expẽse. Gl. ƺcludit qd facte ante lit.cõte.peti debẽt iure actionis.i.actione p xis intẽtata: r in libello peti debẽt: qr ea q̃ fiũt ãn lit.conte.nõ ptinẽt ad iudicis officiũ: vt.l.ediles. §.itẽ sciẽdum.ff.de edil.edi. sed expẽse q̃ fiunt post lit.conte.peti debẽt iudicis officio per.d.l.ediles. Aduerte latius vltra glo. Quedã enim expẽse debentur rõne cõtumacie: quedã eñ qr sunt facte in lite: r iste sunt duplices: quedã sunt facte ante lit. contest.quedã post. Expense enim cõtumacie veniunt iure actionis.ff.si quis ius di.nõ obtẽp.l.i. fm Jac.de are.in.l.sancimus.C.de iudi. Bar.aũt in.d.l.sancimus.dicit qd peti pñt iure actionis ex edicto si qs ius di.nõ ob. Itẽ peti pñt iudicis officio idirecte vt deneget cõtumaci audiẽtia: nisi refectis expẽsis. r pro hoc vlti.facit.c.qm.§.in aliis: vt lit.nõ ƺte. r.c.j.j.e.ti.li.vj. r.d.l.sancimus. r cuz hoc dicto Bar.trãsit do.An. Ego puto qd vltra pdicta remedia cõpetũt alia duo vt iudex ex officio suo ẽt absqz partis petitione possit cõdẽnare cõtumacẽ in expẽsis p.c.j.pxi.in si.vbi nulla precessit partis petitio super hoc vt satis colligit ex tex.cũ nõ interuenerit alius libellus seu petitio. ad idẽ.c.auditis.de procur. ex quo eñ hic incidit in litẽ seu in iudicio potest supplere iudex ex officio suo: sicut r terminũ ad probãdũ r alia statuit ex officio: vt no.in.c.licet.de proba. r hoc satis videnł probare iura palle.sicut ex officio suo mulctã imponit pro cõtumacia cõmissa ante lit.cõte. vt.l.vna.ff.si quis ius di.nõ obtẽ. r in.l.ij.ff.si qs in ius vo. r in.c.de causis.de off.deleg. r ad pdicta facit.c.querelã.de pcu. r aperte sentit Spec.in titu.de expen.§.ij.in prin. Pro expẽsis vero litis q̃ fiunt ante lit.cõte.sunt etiam opi.nam Ja.are.in d.l.sancimus dicit ꝙ oẽs expense q̃ veniũt ratione victorie cõpetunt iudicis officio. ad hoc adducit.l.terminato.in rõne sui ne lites ex litib9 oriãtur qd esset si iure actiõis peterenł qr oporteret litẽ contestari r singula obseruari que in iudiciis obseruanł r qd summarie expedianł: r sic iudicis officio.adducit etiã.l.nec quicq̃.§.vbi decretũ.ff. de offi.pcõsu. r hãc opi.latissime tenet r psequił Gui.de cun.in.l.sancimus.C.de iudi. Pet.in.d.l. sancimus.tenet quod iste expẽse pñt peti iudicis officio ex condictione.l.sancimus.qr iure actiõis.

33 ¶ † Addit tñ qd talis actio coheret iuri vnde finitur cũ lite: quare lite finita peti non possunt: vt d.l.terminato.C.de fruc. r lit.expen.facit.c.cũ appellationibus.de appel.li.vj. Bart.in.l.iiij.§.hoc antẽ iudiciũ.ff.de dã.infe. r.l.properãdũ.§.sinautem.in fine.videł sentire post Dy.qd iste que fiũt ante lit.cõtesta.non veniunt iudicis officio vnde sentit qd debeãt peti: als iudex non posset ƺdemnare. do.Ant.sequił primũ dictũ vt iste etiam veniant iudicis officio. Nec obst.fm eum qd officio iudicis nõ habeat locum ante lit.contesta.vt.d.l. ediles.qr hoc verũ specifice sed clarissimũ iudicis officiũ bene ƺpetit sicut videmus qd ante li.ƺte. põt citare: vt.l.ij.ff.de iur.om.iud. r ita trãsit.mihi placet hec opi. p qua induco Inno.in.c.sepe. j.de ap.vbi expresse tenet ꝙ ad expẽsas que fiunt ante lit.cõte.iudex põt cõdẽnare ex officio suo r etiam mulctare contumacem.all.ff.si quis ius di. non ob.l.j. r idem dicit in delegato.alleg.ff.de of. eius cui man.est iuris.l.fin. r idẽ tenet Spe.in ti. de expen.§.ij.in prin.pro hoc optime facit.c.calũniam.de pe.vbi indistincte dicitur victum victori cõdẽnandum in expẽsis. r in.c.j.proxi. r.c.querelam. r.c.constitutis. r.c.auditis.de procu. Eadem enim est ratio in istis sicut in expẽsis ƺtumacie in quibus condẽnat ex officio: vt.s.dixi r pbał in

iurib9 preall. Nec ob.d.l.ediles.potest eñ rñdere duob9 modis. Primo qd ea q̃ fiũt extra iudiciuz non ptinẽt ad iudicis officiũ ante lit.cõtes.ar.in c.significãte.de app. sed ea que fiũt in iudicio seu circa iudiciũ sic: vt condẽnare in expẽsis factis in iudicio vel mulctare contumacẽ vel statuere terminum ad probandũ r similia facere. Scdã rñsio est qd non solũ ea que fiunt post lit.contest. maxime d ptinẽt ad iudicis officiũ: sed etiã ea que fiũt ante etiã pertinẽt licet nõ ita pingue: vt satis patet per pdicta. ¶ Circa vltimũ mẽbrum de expensis que fiũt post lit.cõte.cõiter tenetur qd illa veniũt iudicis officio per.l.terminato.C.de fruc. r lit.expen.facit.c.cum appellatiõibus.prealle.ideo finito iudicio non possunt amplius peti: vt dictis iu

34 ribus. ¶ † Sed hic est dubiuz nunquid iudex ex officio suo parte non petente possit hãc cõdẽnatione facere. Bar.in.d.§.hoc autem iudiciuz. r.§. sinauté.in si.concludit ꝙ sic per.l.ediles.dic tñ qd si iudex non condẽnauit non tenetur resarcire de e

b suo b qr ex quo causa nõ est apta nõ teneł impẽdere officium suũ ad vtilitatẽ priuataz per.d.§.hoc autẽ iudicium. r ideo consuluit qd pars semp in libello petat: r sic intelligit gl.in.l.si.C.de fruct.et lit.expen.que dicit iudicẽ teneri de suo si non condemnauit in expẽsis.s.qñ pars petiit: r hoc mihi placet: r allego pro hoc glo.que hoc aperte tenet f in.c.si.de rescrip.super ver.expensis. Et hoc facit

c ad multa similia: maxime ad statuta c imponẽtia certam penã iudici si questionẽ nõ terminauerit g

d intra certuz tps d: debet enim intelligi scz si pars hoc petiit. r idem sentit do. Ant.in.c.cuz venerabilis.de iudi. r.c.cum sit.de fo.compe. r hoc plus placet q̃ dictũ do.de Ro.deci.ccli.als.cccliiij.vbi

e sentiũt partẽ posse appellare e a sententia iudicis in eo qd non cõdẽnauit succũbentez in expensis: licet hoc non fuerit petituz: qr per regulã generalem victus victori r c.debebat iudex facere condẽnationẽ expensarũ.posset tñ concordãdo dici qd potest appellari per illam regulam nõ oppositũ opponã: nõ probatũ pbabo: vt.l.per hãc.C.de tẽpo.ap. r.c.cũ ioannes.de si.instru.nõ aũt ratione grauaminis: qr si nõ tenebał cõdẽnare sine petitiõe vt.s.dixi: ergo nõ grauauit: qr nõ peccat q legis authoritate peccat.xxiij.q.iiij.qui peccat. r.l. gracch9.C.de adul.sz p reformatiõe snie poterit

35 appellare.vt dictis iurib9 qd not. ¶ † Uenio ad septimam partẽ gl. r quero an iudex possit omni

f tpe f etiã post sententiã cõdẽnare in expensis. Gl. respondet qd de illis que veniunt iudicis officio nisi cõdẽnet tpe snie postea condẽnare nõ potest nec peti possunt.l.terminato.preal. r dicit ꝙ p totum illũ diẽ potest cõdemnare: vt in.c.cũ appellationibus.de ap.lib.vj. Et dic clarius qd in expensis cõtumacie põt iudex non expectata diffinitiua ƺdẽnare incõtinẽti postq̃ ƺstitit de ƺtumacia vt.j.c.proxi. r.c.auditis.s.de pcu.etiã si lis nõ sit cõte.vt in iuribus preall.vt no.Inn.in.c.sepe. de ap.semper eñ durat iudicis offm a prima citatiõe vsqz ad sniaz: vt.d.c.auditis. r no. Inn.in.d. c.sepe.tñ si vult expectare põt differre r condẽnare qñcũqz etiã si diffinitiua pferreł p ƺtumace et hoc pdicta ratione qr a principio vsqz ad finẽ durat iudicis offm.facit qd no.in.d.c.calũniam. r expresse tz do. Inn.in.d.c.sepe.imo pl9 dicit ibi qd si iudex pronũtiauit aliquẽ ƺtumacẽ vel defecisse in probãda exceptione: r pro tũc nõ cõdẽnauerit poterit postea condemnare qñcũqz vsqz ad finez: nec poterit condemnatus appellare si est affluxũ tempus decẽnij a tpe illius pronũtiationis: quia tũc ista est quedam executio prime snie: qd est bñ notandum: nisi fm euz iudex excedat modũ in taxando: vel nisi posset pars allegare pbabilẽ causam quare proposuit illã exceptionem: vt.l.qui so

36 lidum.ff.de leg.ij. ¶ † Subiicit tñ ibi Inn.vnuz notabile verbũ qd iudex poterit durante iudicio

g tales interlocutorias reuocare g.ar.ff.de re iudi. l.qd iussit. r.c.cũ cessante.de app..qd intelligo qñ pretendit iustam cãm. Et an hoc possit facere nõ vocata parte in cui9 cõmodo interlocutoria lata

intra certum tempus vide ẽt multa ƺgesta per do. Jas.in.l.admonẽdi.i lectura in Ꝟs. no.C. de iuretur.

Zacharias.

¶ Intra certum tempus. adde tu Tho.ferrariũ in suo trac. cau.caute.xlvij.q iudicibus dat cautelaz vt euitent penaz statutariã qñ nõ põt intra pfixum tẽpus ordinare: qr nõ est paratus in causa.

e ¶ Posse appellare. adde qd vdetz Ang. ƺsil.ccxcx circa pri.vbi pulchre. vide ƺsi.incipiẽ.in dei noie. vrsis petitione.

f ¶ Omni tẽpore. adde Fede. alleg. consi.cxxix.

g ¶ Reuocare. adde qd stãte statuto ꝙ si accusator defecerit pbãdo qd cõdẽneł in expensis r si iudex omiserit habeał p cõdẽnato qd si iudex in snia deficientem absoluat pmo deinde eadẽ die condẽnet: qd scda ƺdẽnatoria nõ vz vt cõsuluit Anch.ƺs.clxxxij. et ibi vide de intellectu.l.paul9. r.c.cum appellationibus.

fuit. vide Inn. in c. querelam. de procu. & Bar. in d. l. qd iussit. & dicā plene in d. c. cū cessante. Quedam expense veniunt: quia pars deficit in probāda dilatoria vel peremptoria: & qñ possit iudex cōdēnare dixi. s. plene in examinatiōe intellectus huius c. Quedam expense veniunt ratiōe victorie, & in his iudex cōdemnauit tpe sentētie vel ptotum diē sñie & nō postea: vt. d. l. terminato. & c. cū appellationibus. Et diuersas practicas pronunciandi super expensis dicaz post Jo. an. in c. j. de seq. pos. & fruc. ¶ † Uenio nunc ad vltimā partez gl. et quero qualiter pbabunt expēse. Glo. rñdet ꝙ iudex prius taxabit & postea recipiet sup sic taxatis iuramentum a parte. allegat iura. & vide qd no. in c. j. de seq. pos. & dicit Jo. an. hic ꝙ oportebit sic procedere adeo ꝙ si fuisset cōuentū vt sup eis stetur iuramēto victoris: non valebit cōuētio remittit ad Spec. de proba. §. fi. v. qd si pars. vbi idē videt velle Spec. & p hoc facit quia pars videt inuitari ad delinquēdū: ideo talia pacta nō valēt vt. l. cōuenire. ff. de pac. do. qd videt tenere Dy. in l. fi. ff. de pto. stip. & vide latius p Bart. in d. l. fi. vbi concludit ꝙ si promittit stare simplici verbo vel iuramento super expensis vel damnis ꝙ hoc nō obligat quin pmittēs possit hoc reuocare anteꝗ̄ declaretur[a] seu iuretur. C. de iureiu. l. si qs iusiurāduz. vbi patet ꝙ si in iudicio detuli tibi iuramētum possum illud reuocare anteꝗ̄ iuretur fortius ergo si hoc detulit extra iudiciuz. Si aūt iurauit ante reuocationem tūc remedium est pars si sentitse ex hoc grauari vt petat reductionē ad arbitrium boni viri ar. in l. libertus. ff. de oper. liber. et j. de iureiur. c. veniēs. & c. quintauallis. Nec ob. si dicat ꝙ ista verba promitto stare dicto tuo vel iuramento tuo: sapiunt liberam voluntatē: & ideo non dz fieri reductio ad arbitrium boni viri. arg. in l. fideicommissa. §. ꝗ̄ꝗ̄. ff. de le. iij. quia hec verba generalia debēt intelligi ita qd dolus absit: vt. l. creditor. §. lucius. ff. māda. qui dolus presumitur ex quo exceditur modus. Itez nō ob. ꝙ per hoc inuitatur ad delinquēdū: quia reductio ad arbitriū boni viri hoc tollit sm Bart. in d. l. fi. & sic transit do. Ant. hic mihi placet vltimum dictuz. sed primuz vt possit reuocari anteꝗ̄ declaretur vel iuretur non placet: quia pacta & conuentiōes debēt seruari ex quo pñt seruari sine peccato. l. j. ff. de pac. xxij. q. v. c. iuramentū. facit preallег. c. veniens. et c. quintauallis. nec ob. d. l. si quis iusiurandum. quia loquitur in dilatione iuramēti facta pacto non precedēte. ideo re integra potest reuocari: sed hic nos loquimur quando precessit pactuz vt staret iuramento de simplici assertiōe. ergo &c. per hoc habes expeditam totā materiā huius ca. ¶ Gl. pe. fuit supra expedita. Ultima est facilis: & de casibus reseruatis iudicis arbitrio. vide in spec. de offi. iudi. §. pe. ad fi. &c.

¶ Declaret. adde Alex. idē tenētē cōsi. xxxvij. s. al. le. et an a sñia lata sup taxatione expēsaruz possit appellari. ro. consuluit ꝙ sic consi. cevitj.

Anto. Franciscus.

¶ An a sñia lata sup expēsis possit appellari. dicas qd de iure cano. sm qd potest appellari a quacūꝗ̄ interlocutoria: vt in c. vt debitus. & in c. interposita. de appel. absꝗ̄ dubio poterit app. sed magis dubiuz est de iure ciuili an a tali cōdemnatione possit appellari: cuz sm ius ciuile ab iterlocutoria nō appellet vt in l. ante sñie tps. C. de app. tñ ex quo forsan non reciperet reparationez p appellationē a diffinitiua si forsan esset facta cōdēnatio expēsaz p eo qd victus succubuit in vno articulo forsan posset dici ꝙ isto casu procederet appellatio etiam de iure ciuili de quo per Bal. & doc. in l. sancimus. C. de iudi. & in l. eū quē temere. ff. eod.

Zacharias.

b ¶ In termino. adde Lāfrā. in c. qm contra. §. citationes. in fi. & ibi tā in apo. Bñ. va. ꝗ̄ celsi. j. de probationi.

c ¶ Speciale mandatuz. adde Ro. consil. lx.

1 ☞ Contumax condemnatur in expensis a die prime citationis factis.

Citatus vt veniat ad certū terminū tenetur cōparere in termino vel post terminū ꝗ̄ citius pōt: si in primo termino fuit impeditus. 7. 12. 18.

2 Procurator pōt cōstitui ad opponēdum crimina cōtra aliquē: & ad hoc regrit speciale mādatū.

3 Appellās si suam appellationē nō prosequitur: presumitur habere iniustam causam.

4 Usꝗ̄, ista dictio ponit exclusiue vt euitetur absurditas.

5 In causis de lōginquo pōt fieri vna citatio peremptoria pro prima vice.

Citatio peremptoria potest fieri absꝗ̄ diuisione trium terminorum.

6 Citatio pōt fieri p priuatā personaz dūmodo ad illum actum habilitetur: item per propriū aduersarium ex mandato iudicis.

7 Possessio ex mādato iudicis pōt apprehēdi per ipm pncipalē: intellige qñ iste actus fit corā iudice

8 Judex cōdēnās aliquē propter eius ꝯtumaciaz: debet primo ipsam contumaciam patefacere.

9 Consors litis admittitur etiam post litem contestatam & sine mandato.

Agens pro alio prestat cautionem ratihabitionis ante litem contestatam postea vero non compellitur prestare.

10 Electus etiam ꝗ̄ non petat confirmationem vel consecrationem possunt contra eum obijci crimina: & tanquam indignum repellere.

11 Appellatus extraiudicialiter non tenetur ire ad curiam nec condemnatur in expensis.

12 Obligatus ad aliquid si in termino dato non facit quia impeditus tenetur post terminum facere. 8.

13 Impeditus cōparere p se tam actor ꝗ̄ reus: tam in cā ardua ꝗ̄ nō: tam impedimēto lōgo vel breui: tam iusto ꝗ̄ nō: tam ante ꝗ̄ post lit. cōtest. tam in cā exposcēdi celeritatē ꝗ̄ nō: an teneatur constituere pcuratorē.

14 Procurator si dz in aliqua causa cōstitui & nō inueniatur an imputet non valenti eum reperire: & quid fiet isto casu.

15 Cōtumax nō pōt purgare moram quin veniat cōdēnandus in expēsis.

16 Pestis quo casu inducit legitimā causam nō cōparendi: vel non prosequendi causam tam principalem ꝗ̄ appellationis.

17 Condemnatio expensarum fit etiam in causa criminali.

Judex qui sine indicijs inquisiuit cōtra aliquem si postea absoluat reū tenetur sibi in expensis.

18 Citatus ad totam causam vel nō ad totam si nō compareat in termino an debeat iterum citari: & quādo actus expeditur extra illum terminū.

19 Sententia lata post diem citationis est nulla. 21.

20 Citatio impossibilis pūta breuis facta ad certum terminum: nō arctatur citatus comparere etiam post terminum.

Preceptum iudicis impossibile non ligat.

22 Cōtumax an condēnetur in expensis a die citationis emisse: vel a die preteriti termini ad comparendum.

1 **Cum dilecti.** ¶ † Cōtumax condemnatur in expensis factis a tempore citationis emisse. h. d. Summo sic & notabiliter. Citatus ad totam cām certo termino ad cōparēduz assignato tenet cōparere in termino: & dato impedimēto in termino[b] debet comparere ꝗ̄ citius pōt post terminū: alias cōdemnat in expēsis tpe citatiōis emisse. h. d. Diuiditur. nam in prima ponit formā processus. in scda interloquit ibi: quapropter. Prima facit quinꝗ̄. nā primo ponit cōparationē nuntiorum electi & aduersariorum ipsius decisam cause cōmissionē. scdo ibi. ꝗ̄uis ipsius electi primā ꝯtumaciā. tertio ibi: volētes. ipsius electi citationem. quarto ibi: expectatibus. ipsius absentiā & excusationē. qnto ibi: sed ꝯ. ipsius excusatiōis ipugnātiā. ¶ Casus literalis. Quidā electus fuit in epm Leodien. Archi. & quidam canonici eiusdem ecclesie opponebant se huic electo: propter qd nūtij ipsius electi p se & alijs accesserūt ad papam. Archi. & H. canonicus pro se & alijs canonicis suis quoruz literas exhibuere de rato: opponebant quedez crimina ꝯ eundē electū p que intendebant eum repellere tanꝗ̄ indignum. Super his mādauit papa inquiri: tandē quia pars Archi. quedam greuamina inferebat electo: idē electus appellauit ad se. apo. sed appellationem suā nō fuit psecutus per idoneos pcuratores altera parte eam psequēte: ppter qd orta fuit nō leuis suspicio ꝯ ipsum: vnde papa mādauit eidez vt vsꝗ̄ ad dñicam qua cātatur: ego sum pastor bonus: p se vel sufficientē procuratorez ad presentiā suam accederet super pdictis rñsurus: alioquin cum assignaret ei terminū perēptoriū supradictū sciret ꝙ ꝗ̄tum de iure posset procedere ꝯ ipsum. Aduersarij ipsius expectauerūt ipsum in curia diu vltra terminum ipsum: sed ipse quendā simplicē nuntiū tm cum suis literis excusatorijs destinauit: dicebat enī ꝙ tarde nūtium receperat: vnde nō poterat: tū propter breuitatē termini: tum propter viarū discrimina se ad presentiā suā psentare. Sed ꝯ ista sic rñdebat ꝙ sicut miserat excusatorē ita dirigere poterat rñsalem cum ei nō fuisset iniūctū vt ad cām in ppria psona veniret. Preterea cū mādat alicui vt ad certū terminū se iudici representet duo intelligunt mādari. s. vt ad iudicē veniat: & ad diem sibi statutum accedat: vñ si nō potest venire ad diem statutum nihilominus post terminū venire tenet ad iudicē: sicut cū mandat alicui vt ad certū diē rē certā psoluat: nō ideo erit liberatus a debito si nō soluat die data: imo elapso etiā die solutiōi pfixo ad soluendū dz cōpelli. vñ dñs papa quia dictus electus nec venerat nec sufficientē nuntiū miserat ad diem statutū: nec post diutius expectatus quia excusauerat morā suā & calores estiuos & insidias formidabat reputauit illum cōtumacē vnde cōdemnauit illum ad expensas alteri parti quas fecerat ab eo tpe quo ipsum expectare incepit: hoc est a tempore citationis emisse. Ber.

2 ¶ † No. primo posse pcuratorem cōstitui ad opponēdū crimina ꝯ electū. & hoc quia agit ciuiliter de crimine. vt in c. super his. de accu. debet tñ talis pcurator hr̄e ad hoc spāle mandatū[c] ppter sui piudiciū. nec sufficit specificatio articuli exposcentis speciale mandatū cū clausula gñali vt pbatur in cle. nō potest. de procu. & ibi vide rōnem in gl. & de tali pcuratore vide qd leg. & no. in c. is qui. & c. procurator. de elec. lib. vj. intellige ergo literaz ꝙ isti habebant literas de rato. i. mandatum spāle cum clausula qd haberēt ratum quicquid ipsi procuratores facerent de quo vide quod no. in c. cōtingit. de trāsa. & c. cum venerabilis. de reli. domi.

3 ¶ † No. secundo qd ꝯtra appellantem & appellationem nō prosequentem oritur suspicio non leuis de iustitia cause: & hoc ideo: quia facit cōtra naturam suam: nam appellantis est prosequi & appellati fugere: facit

quod

quod no.in.c.câm.ꝫ.e.iiij.q.iiij.c.j.⁊.j.de appe.c.cum sit romana.⁊.c.cũ
personas. ¶ Item no.ꝙ ex nõ leui suspicione iustitie orta ↄ actorem
seu reum appellantẽ non dꝫ ferri diffinitiua ↄ eum:⁊ sic suspicio nõ le-
uis non sufficit ad cõdemnationẽ.de quo vide qđ not.in.c afferte.⁊.c.li
teras.j.de presum. ¶ †No.nõ vitiari citationem factam ad diem feria
tum cum dictione vsqꝫ.nã tũc vt euitet absurditas dictio vsqꝫ:ponitur
exclusiue ⁊ limitatiue: designat enim tp̃s vsqꝫ ad qđ habet facultatem
comparẽdi:⁊ de multiplici significato huius dictiõis vsqꝫ:[a] vide quod
no.Inn.in.c.j.de or.ab epi.qui renun.epis.⁊ generaliter de hac citatio-
ne vide qđ no.in.c.si.de ferijs. ¶ †Not.ibi:super predictis oĩbus ⁊c.qđ
de lõginquo potest fieri citatio ad totã cãm[b].⁊ in prima vice põt mitti
peremptorium:vide qđ dixi in.c.si.de dila.⁊ in.c.j.eo.ti.Et no.vnũ mo
dum citandi perẽptorie.non eñ est necesse vt tp̃s diuidatur in tres ter
minos:sed satis potest terminus incõfuse assignari peremptorie.et vi-
de super hoc diuersas practicas per glo.in.c.cõstitutionẽ.de sen.excõ.
lib.vj. ¶ Not.iudicem posse iuridice cõminari de ꝓcedendo ad vlterio
ra ↄ cõtumacẽ:⁊ sic vr̃ qđ perẽptoriũ non hꝫ cõminationẽ nec econtra.
Tu dic meliꝰ vt not.in.c.cãm.de rescri.⁊ ꝑ do.de Ro.deci.xxxviij.alias
ccxlv.⁊ per Barto.in.l.si finita.§.iulianus.ff.de dam.infect.⁊ predicta
comminatione not.text.cũ ibi.no.in.c.tum ex literis.de in integ.resti.
¶ †No.ibi:nuntiũ cui ⁊c.ſm intellectum Abb.ꝙ nũtio citandi põt in
iungi citatio,nã intelligit hic Abb.istum fuisse initium electi.cui cum a
papa recederet iniunctum fuit ei vt electũ citaret qđ satis põt substine
ri dũmodo eũ ad hunc actum faciat nuntiũ suum al's eñ sibi tanq̃ pri-
uate persone non esset credẽdum de quo vide qđ leg.⁊ not.in.c.cũ para
ti.de app.⁊ in.c.prudentiam.de offi.deleg.⁊ tali nuntio etiam creditur
sine literis citatorijs:vt.not.in iuribus prealleg.⁊ facit hec litera ibi:in
iunximus viua voce.itẽ plus dicit ꝙ etiã aduersariũ potest iudex cõsti-
tuere nuntiũ ad actum citationis.arg.in.l.eũ qui.§.si epistola.ff.de fur.
⁊ ibi per Bar.in.l.nõ iuste possidet.ff.de acqui.pos.vbi ponit Bar.an
ad apprehẽdendam possessionẽ possit iudex constituere ipsum princi-
palẽ:⁊ cõcludit ꝙ sic:dummodo non reperiat resistentiam alias secus.
ar.in.l.non est singulis.ff.de reg.iur. ¶ No.de significato huiꝰ verbi se-
ro.nam idẽ importat hic qđ tarde[c] ⁊ no.duo excusantia quem si nõ cõ-
paruit in termino vꝫ breuitas termini et discrimina viarum.si eñ hec
fuissent probata ⁊ alia q̃ sequuntur in litera non obstitissen :satis enim
non suffecissent ad excusationem.ar.in.d.c.decetero.de sen.excom.⁊ in
c.ex parte.j.de ap. ¶ No.ibi:sicut excusatorẽ miserat ⁊c.arg.op.qđ vbi
duo sunt pariter expedibilia:ꝓbata facilitate expediendi vnũ:si ꝓba-
to exercitio vniꝰ presumit facultatem affuisse ad expediendũ reliquũ.
Ita eñ arguit hic papa.sicut enim iste miserat excusatorẽ ita poterat
destinare ꝓcuratorẽ:sed hec intellige respectu impedimẽti allegati:vꝫ
ꝓpter viarũ discrimina:alias aũt non sic de facili mittit qs ꝓcuratorẽ
sicut nuntiũ ſm Vinc.qui sic intelligit iura allegata ad hoc per gloss.et
idem Abb.⁊ Jo.an.recitãdo:nã ⁊ talis faceret excusationem q̄ non re
periret procuratorẽ ſm Host.⁊ bene:regulariter ergo facilius reperit ⁊
cõstituitur excusator:sed quo ad viarum discrimina hic alleg.videntur
procedere a pari.vel modica est differentia de qua non est curandum.
7 ¶ †No.⁊ tene menti ꝙ mandatum de cõparendo in certo termino di
stribuitur in duo mãdata vt citatꝰ compareat ⁊ in termino p̃fixo.⁊ da-
to impedimento vnius dꝫ adimpleri aliud.sunt ergo ista diuisibilia.est
eñ hoc mandatũ qualificatũ qđ recipit distributionem:iuxta ea que ha
8 bentur in.c.pisanis.de rest.spo.⁊ de hoc.j.latius dicã. ¶ †No.ibi:eum
reputamus cõtumacẽ ⁊c.ꝙ iudex anteq̃ ꝯdẽnet cõtumacẽ dꝫ p̃mo pate-
d facere[d] eius cõtumaciã:vt sic de ea cõstet in iudicio al's iniusta eẽt cõdẽ
natio.ad hoc.l.eius qui delatorẽ.⁊ qđ not.Bart.ff.de iure fisci.⁊ ꝑ eum
in.l.ij.C.de iura.cal.facit.c.ſm leges.de here.libro.vj. ¶ No.vlt.venire
in condẽnationẽ nõ solũ expẽsas necessarias:sed etiam legitimas ⁊ mo
9 deratas.de quo dic latius.s.c.proxi.⁊ dic vt ibi. ¶ † Opp.ↄ principiũ
in eo ꝙ isti duo canonici agebãt seu excipiebãt pro se ⁊ noĩe quorũdam
canonicorũ:non eñ debuerunt admitti ꝓ alijs.tum q̄ sine mãdato nõ
admittit vnꝰ pro alio:vt in.c.j.de ꝓcu.tum q̄ cã erat de crimine in qua
non interuenit ꝓcurator ꝓ alio in.c.veniẽs.de accu.sol.gl.j.dupliciter.
Primo ꝙ isti fuerunt admissi pro alijs canonicis rõne consortij in lite:
erat eñ hic lis cõis ⁊ ratione cõitatis admittit quis ꝓ cõsortio post lit.
conte.etiã sine mãdato.vt.l.ij.C.de consor.eius.litis.⁊ est speciale in cõ-
sorte:sic enim ratione consortij admissi sunt in cã criminali.Est etiam ⁊
aliud speciale:q̄ lꝫ al's cautio ratihabitionis prestet ante litis ꝯtest.ꝑ
agentẽ ꝓ alio ⁊ nõ compellit post:vt.l.põponius.§.rati.ff.de ꝓcu.tñ cõ
sors volens agere pro cõsorte post lit.cõte.tenetur satisdare.vt.d.l.ij.et
dic rationẽ specialitatis esse in hoc vltimo:q̄ cũ cõsors veniat ad agen
dum pro cõsorte post.lit.cõte.⁊ nõ prius non est quid imputet aduersa
rio si prius non petijt cautionẽ.simile in.c.insinuante.de offic.dele.cum
ibi not.hec prima solutio glo.placuit Vin.Jo.and.⁊ Gof.intelligit tñ
Gof.hoc procedere qñ agitur de crimine ciuiliter sicut hic agebatur: se
cus si criminaliter.hec prima solutio non placet glo.quo ad casum no-
strum q̄ ista non erat actio cõis vt vnus non possit agere sine alio imo
quilibet põt admitti.ad hoc qđ le.⁊ not.in.c.super his.de accu.⁊ intelli-
git ꝙ isti hic habebant mandatũ ⁊ hoc plꝫ Hosti.⁊ cõiter doct.et satis
placet mihi per not.in.c.cum.M.de consti.⁊ dic vt ibi.not.d hac mate
ria consortis.⁊ per Jo.de lig.in cle.religiosus.de
10 procu. ¶ †Glo.ij.in prin.est literalis:in si.querit
de modo agẽdi hic.⁊ rñdet ꝙ ista crimina obijcie
bantur hic per modũ exceptiõis.hoc etiã placet
Inn.hic qui per hũc tex.dicit notãdũ ꝙ ↄ electũ
agi põt ꝑ viã exceptionis ẽt si nihil petat.hic eñ
electꝰ vel sui nuntij nõ petebãt ꝯfirmationẽ neqꝫ
consecrationẽ nec ex tex.patet ꝙ ageret per viã
accusatiõis inq̄sitionis vel denũtiationis nec ꝙ
isti ꝓponerẽt crimina ꝓsequẽdo appellationem
suã q̄ ipsi nõ appellauerũt nec electꝰ ꝓsequebat
appellationẽ quã fecerat.Hostiẽ.dicit hãc con-
clusionem Inn.non procedere q̄ ex quo electus
appellauerat cã delata erat ad curiã in.c.q̃uis.de
elec.li.vj.⁊ q̃q̃ nõ prosequeret ipse aduersarij tñ
poterant ⁊ debebãt ꝓsequi.de ap.oblate.de elec.
lib.vj.c.j.Et si prosequẽdo appellationẽ poterãt
hec ⁊ alia crimina opponere.dictũ Inn.plus mi-
hi plꝫ.nã p̃mo in se verissimũ est:vt ↄ electũ etiã
nihil petẽtem obijci possint crimina vel defectꝰ,
q̄ ⁊ si de presenti electꝰ nihil petat est tñ in potẽ-
tia petẽdi ⁊ tenetur petere.vnde hic dicitur exce
ptio intentionis.⁊ in multis hꝫ naturã actiõis
de accu.super his.de elect.sup eo.vide plenius ꝑ
eundem Inno.in.c.dudum.ij.de elec.aliquid te-
tigi in.c.si quis cõtra clericũ.in prin.de fo.cõpe.
Itẽ videt hoc dictum Inn.⁊ gl.ꝙ etiam placet
Abb.satis cõgruere huic tex.vbi dicit ꝙ ista cri-
mina proponebãt vt hũc electũ ab electiõe repel
lerẽt vt indignũ:nõ dicit vt repellerẽt a confirma
tione vel consecratione:⁊ sic patet ꝙ iste nihil pe
tebat.Itẽ nõ dicit ꝙ prosequebantur simplici-
ter appellationẽ alterius:sed ꝙ ipsi principaliter
proponebant crimina vt repellerent indignũ: sꝫ
de facultate ꝓsequẽdi appellationẽ in casu huiꝰ
c.dic vt leg.⁊ no.in.c.q̃uis.preal.Itẽ aduerte
ad princi.huiꝰ.c.vbi nil dicit de appellatione: q̄
nõdũ fuerat appellatũ:⁊ tñ dicit ꝙ isti electi nũ-
tij iuerũt ad curiã ꝑ parte electi.⁊ Arch.⁊.H.ac-
cesserunt proponentes quedã crimina cõtra ele
ctum vt eũ ab electiõe repellerent tanq̃ indignũ.
11 ¶ †Op.videt ꝙ cõdẽnatio expensarũ debebat
fieri non solũ a tp̃e citationis nũc emisse:sed etiã
a tp̃e appellationis ex quo non fuit eum prosecu
tus.vt in.c.sepe.⁊.c.nicolao.⁊.c.reprehẽsibilis.de
ap.Glos.in ver.prosecutus.rñdet ꝙ cõtrariũ pro
cedit qñ appellans sue appellationi terminũ pre
fixerit vel si non prefixit opꝫ ꝙ appellatio fuerit
iudicialis:quasi sentiat qđ appellatio hic fuerit
extraiudicialis.Jo.an.remittit ad ea q̃ habent in
c.j.de elect.lib.vj.⁊.c.j.de ap.e.lib.hec remissio est
bona cum appellatur in beneficialibus. In alijs
vero vide qđ le.⁊ no.in.c. sepe.⁊.c. reprehẽsibilis.
de ap.⁊.c.cũ sit romana.e.ti.vbi tractatur an ap-
pellatus extra iudiciũ teneat ire ad curiã.et cõ-
cludit ibi glo.qđ non.⁊ vide Inno.in.c.dilecti.de
maio.⁊ obe.E forte ob hoc dixit glo.cõdẽnatio-
nem nõ procedere in appellatione extraiudicia-
li quasi sit in facultate prosequi cũ appellatus nõ
e necessitat[e] ad comparendum:sed tu dic latius vt b
no.in iuribꝰ preallega.⁊ maxime in.d.c.j.de app.
12 lib.vj. ¶ †Gl.super verbo duo.op.videtur enim
ꝙ post lapsum terminũ non vrgeatur citatus cõ-
parere.arg.in.c.sicut.de spon.cũ alijs iuribus all'. c
in glo.que tñ non rñdet ad contraria.Sed est di-
cendum qđ.c.sicut loquitur de obligatione cõtra
henda intra certum tp̃s:quo casu is per quem nõ
stetit nõ tenetur postea.hic aũt ⁊ in.l.celsus.que

a ¶ Vsqꝫ.Adde Old.cõs.xlix. Adde Bar.plenissime in.l.patronus.§.
sempronio.ff.de leg.iij.vbi perfecte ponit istius dictiõis naturã.⁊ do.
Alex.in ꝯs.cxiiij.inci.visa.in.iij.col.post mediũ.in.v.col.⁊ in cõsil.cxxv.
in.j.col.⁊ seq.eo.vol.vbi ponit an cõcessio alicuius emphyteosis facta
vsqꝫ in tertiã generationẽ stet inclusiue vel exclusiue.vide ibi:q̄ distin
guit istã materiã.
Aeneas de falco.
Anto.Franciscꝰ.
¶ De natura di
ctiõis vsqꝫ:dicas
ꝙ in dubio si tra
ctamus de fauo-
re includit: alias
excludit nisi mẽs
ostendatur: vide
Bald.in aut.hoc
amplius.i vltima
colũ.in vers.nota
de dictione vsqꝫ.
C.de fidei.cõ.⁊ ad
de ꝙ in dilationi
bus semp ĩcludit
ſm Bal.in.c.j.in
§.decedẽte.in vlt.
col.q feu.da.pos.
in vs.in ti.de dis-
pu.et alleg.in.§.
post doc.in v.itẽ
dictio vsqꝫ.⁊ i ti-
tu.de accus.in.§.
sequit videre.in
v.ceterũ.et in ti.
de cita.in.§.j.i v.
itẽ exequit qđ ci-
tatio.⁊ vide Bal.
⁊ doct.in.l.a cali-
gato.C.de nup.⁊
Bar.in.l.semper
in stipulatiõibꝰ.
ff.de reg.iu.⁊ per
eũdem Bar.in.l.
oleum.in.§.meri
to.ff.de dolo.⁊ in
l.meminisse.ff.de
offi.procõ.⁊ vide
gl.in.l.filiussa.in
§.j.in verbo vsqꝫ.
de or.ab epõ q re
nuntia.epi.⁊ Ar
chi.in.c.si gratio
se.de rescri.lib.vj.
⁊ Genu.in.c.sta-
tutũ.de prebẽ.in
iiij.co.⁊ vide bal.
⁊ Alex.in.l.ex fa
cto.in.§.itẽ que-
ro.in.ij.colũ.ff.de
vul.⁊ pupil.
Zacharias.
¶ Adde tu vltra
p̃dicta qđ not.in
apostil.ad istũ in
c.j.nu.iiij.in apo-
stil.i ver.vsqꝫ.s.d
or.ab.episcopo.
b ¶ Totã cãm.ad
de pau.de ca.ꝯsi.
lij.in.j.impressis.
Zacharias.
c ¶ Quod tare.ad
de Bar.in.l.titiꝰ
luciꝰ.⁊ ibi Alex.
ff.de libe.et post
hu.in pe.col.cũ
cõcor.ibi ꝑ eum.

d ¶ Patefacere.Adde Ro.consi.ccccxcvij.
e Sebasti. Sapia. ¶ Nõ necessitat. Appellatꝰ ꝙ nõ teneat cõpare-
re tꝫ Abb.in.c.ꝓposuisti..iij.no.s.de fo.cõpe.qđ ꝓcedit etiã si appella-
tus sit suspectus de fuga ita ꝙ potuisset capi.ꝓpria authoritate vt tꝫ
do.Ant.in.c.j.col.xvij.j.de iudi.⁊ ibi do.Abb.refert.⁊ sequitur.

a ¶ Celeritatem. Adde Oldra. consilio. cccxviij.

b ✝ Sebasti. Sapia. ¶ An et qn. vide do. Fran. de are. in consi. cvi. inci. presupponitur. in. xiij. col. et late per Feli. in. c. accedens. ij. colu. iiij. ver. quarto nota. s. vt lite non contesta.

c ¶ Est longum et causa non est leuis. Adde Areti. consi. xvi.

d ¶ Quod est presumendum. Adde limitādū vt p Are. allegato osi. in fi. iij. col.

e ¶ Subire iudicium. Adde quod pauperi nō valēti pseq appellationez nō currit tps. ita cōsuluit Bal. cōsi. v. ij. lib. inci. qrit vtrū vidue. et dr Ang. osi. cclv. φ aduersario in opi qs tenet ministrare expēsas i fauorem ecclesie. Anto. Fran.

¶ An pauperi currat tps et fatalia si nō pōt pseq appellationē: vide Bal. in. l. accepti. C. de vsu. vbi dixit qd pauperi appellāti nō currunt fatalia si nō pōtappellationē psequi et excusaf ab executiōe appellatiōis. ad qd etiaz vide gl. in. l. eos. in. §. sup his vero. i verbo inopia. C. de ap. et vide gl. fi. in. l. in minorib⁹. C. de his quib. vt īdi. et vide Inno. in. c. ex ratiōe. de ap. l. c. dilationē. e. ti. et vide Bal. l. l. ij. §. si qs. in vlti. q. ff. si quis cauti. vbi etiā per Alexan.

✝ Sebasti. Sapia.

f ¶ Ex hoc dicto. Hoc dictuz multuz cōmēdat do. Alex. i. l. ij. §. si qd in iudicio. i. j. no. ff. si qs cauti. et i. l. d etate. ff. ad treb. et Jas. l. d. l. j. §. qd diximus. circa fi. et de aeris intēperie an excuset. vide Bart. foci. i repe. c. ex tue. de cle. nō resi. et Feli. l. c. accedēs. ij. l. v. vo. s. vt lite nō contest.

g ¶ De morte. ad de qd nō solū vbi timetur de morte sedetiā vbi locus nō esthonest⁹ qd qs nō tenef cōparere: vt voluit Oldra. consilio. xiij.

hic inducitur tractatur de obligatiōe iam cōtracta: quo casu lz qs nō satisfaciat in termino propter impotentiaz: dz tā satisfacere post terminū: alia etiā iura hic allē. in glo. p ɔtrarīs nō multū faciūt q loquunf cum tps adījcitur cā limitandi i. finiēdi. sed in casu nostro tps est adiectū comparitiōi fiēde ad procedēdum in cā. vnde sicut cā nō decisa semper imminet: ita cā comparēdi semper vrget sicut dicimus in debēte soluere in termino vt hic et in. l. celsus. ff. de arbi.

13 ¶ † Op. et videf tex. hic male dicere. dum dicit φ si nō poterat iste electus personalr venire debebat mittere pcuratorem suū nā impeditus nō compellif procuratorē cōstituere maxime in cā ardua. vt pbatur in. c. querelam. de pcu. imo sniā lata cōtra impeditū retractatur. vt in. c. cū bertoldus. de re iudi. facit. l. que situm. ff. eo. et multa alia q allegātur in gl. Et pro horum ɔtrariorum solutione glo. in ver. nec sufficiēte. primo ponit opi. Vin. scdo suā: et in effectu cōcludit actorez nō appellandum nisi causatiue. s. si vult impedire cursuz prescriptiōis: vt in. l. j. ff. de diuer. et tēp. prescri. que sic dz intelligi. In reo vo cōcludit tria mēbra φ aut impedimētum est perpetuum et compellif: aut breue: et nō compellitur maxime si cā est ardua: vt in. d. c. qrelā. si vo impedimētū est lōgū cōpellif saltē vt litē cōte. cū actore ne sibi currat pscriptio. Ad hoc. c. rñdet dupliciter. pmo φ iste allegabat exceptiōes friuolas et si quas allegabat legitimas eas nō pbabat. Sed certe ista sol. mihi nō placet q papa presupponit φ ēt data legitimitate impedimēti debebat mittere procuratorē sicut misit nūtiuz. scdo soluit φ aliud in papa aliud in aliis iudicib⁹. hec solutio etiam nō placet: q non est verisimile φ papa simpliciter citādo velit auferre priuilegium cuicūq competēs ne cōpellatur pcuratorem cōstituere. arg. c. ex parte. ij. de offi. dele. et in. c. super. e. ti. et. l. ij. §. si quis. ff. ne qd in lo. pu. et gl. hic etiā nō videf in hoc persistere duz dicit qd nec papa hic pcessit super principali. Jo. an. aliter rñdet ad istuz tex. dicēs φ hec decre. loquif in electo in quo speciale est φ impedit⁹ tenef ɔstituere procuratorez: lz cā sit ardua. de elect. cupientes. §. insuper. lib. vj. et facit. j. de app. c. oblate. in fi. et hec sol. satis mihi placet et eā sequif Card. in. c. querelā. prealf. vbi dicit hoc esse spāle in cā bñficiali. hoc tñ sic generaliter mihi nō placet per tex. illi⁹. c. querelā. vbi erat cā beneficialis vt patet ibi in gl. s. et tñ nō cōpellitur cōstituere procuratorem. Quare ampliādo dictū Jo. hic et restringēdo dictū Cal. in. d. c. querelam. puto qd vbicūq agif de beneficio vacāti impeditus pro se teneaf ɔstituere procuratorē per rationem. c. oblate. in fi. de ap. hec eñi cā exigit celeritatem[a] ne gregi dñico diu pastoris cura desit. Itez q diuturna vacatio ecclesie est periculosa in temporalibus et spiritualib⁹. de ele. ne pro defectu. s. eo. c. fi. et. d. c. oblate. Ex quo infero ad vnū casum generalem qd vbicūq cā exigit celeritatē teneaf impeditus ɔstituere procuratorē. arg. in. l. j. ff. de dam. infec. et eorum que no. Bar. in. l. iiij. §. pretor ait. ff. eo. ti. et eorū que dixi in. c. causam. s. eo. non est eñ cōsulēdum vni cuz graui iactura alterius. arg. c. sacris. de sepul. xxiij. q. iiij. est iniusta. et optime facit in simili in. c. cum causam. j. de prebē. Et alibi dicit canon si nō potest vni subueniri nisi alter ledatur cōmodius est neutrum iuuari quā alterum ledi seu grauari. xiij. q. v. c. denicq. Et generaliter cum queritur an et qñ[b] teneatur quis constituere procuratorem distinguit Cal. in. d. c. querelam et Bar. in. l. j. ff. de diuer. et tempo. prescrip. Ex quibus dictis capiendo meliora concludo qd aut loquimur in actore aut in reo. primo casu nō compellitur actor a principio procuratorē constituere nisi causatiue. s. ad impediendū prescriptio. nem rei. et ita communiter intelligitur. d. l. j. sed postq incipit agere cōpellitur perseuerare ad instantiam rei. vt in auf. qui semel. C. quomodo et quando iudex. et. c. causam. s. eod. An teneatur impeditus procuratorem constituere. idem puto dicendum qd in reo: in quo distingue qd aut est talis persona que propter priuilegium dignitatis nō potest per se esse i iudicio: vt est illustris et compellitur. vt in. l. fi. C. de procura. idē videtur dicēdum i episcopo. v. q. iij. c. fi. licet eñ illud. c. intelligam de honestate per. c. fi. de iura. cal. et vide qd ibi dixi: tamē ex quo impeditus est debet mittere procuratorem: et sic debet facere nō impeditus: multo fortius dato impedimēto. Idē videf in iudicio perpetuo. secus i tēporali quia expectaf finis officij: de quibus tame dicēdum est vt legi. et not. i. l. pars literarum. ff. de iudi. et. l. nec magistratus. ff. de iniur. et vide bo. tex. cum gloss. ij. q. j. c. prohibētur. Itē dic vbi persona nō est talis: sed causa exigit celeritatez modo predicto. Idem vbi impedimētum est ppetuū vt dicit gloss. no. quam not. et sequitur Cald. in. d. c. querelam. et hoc est equissimum: nō enim debet propter impedimētum vnius permitti dilabi et perire causam alterius. ar. d. c. est iniusta. et aliorū iurium. s. allegatorum. Si vero impedimētum est breue: et tunc aut est volūtarium et nō excusatur: tenetur eñ comparere aut mittere procuratorē. ar. i. c. fi. de maio. et obe. et. c. inter quatuor. eo. tit. et hic. et sic pōt alio modo intelligi iste tex. Si vero est impedimētum necessarium: sed nō pbabile: vt q exulat propter culpā suam et tenetur mittere procuratorem: q culpa nō debet sibi prodesse. vt in. l. papinianus exuli. ff. de mino. facit. c. j. qui ma. accusa. pos. et. c. perlatum. qui fil. sint le. et qd no. Inno. j. tit. pri. c. fi. Aut est impedimentū necessarium et probabile: vt puta infirmitas modico tpe verisimiliter duratura: et si cā est ardua nō tenetur procuratorē mittere: vt. d. c. querelā. Idem puto si nō est ardua. arg. in. l. ij. ff. si quis cau. et sentit ibi glo. per verbum precipue. quam sic intelligo et restringo scz ad impedimentum breue. Si vero similiter esset lōgū: tūc satis puto φ ex quo cā est leuis tenetur mittere procuratorem. ar. d. c. querelā. a cōtrario. si vero impedimentū est lōgum et cā nō est leuis[c] et tūc si impedimentū precessit lit. ɔte. nō cōpellitur mittere procuratorem: alias secus vt videtur pbari in. l. eundē. ff. de lega. ij. et hoc vltimū voluit Bar. in. d. l. j. qd not. puto tñ φ teneatur mittere saltem vt actor ɔtestetur litē ad interrumpendū prescriptionē: vt hic sentit notabiliter glos. facit qd. s. dixi in. l. senatus. ff. de offi. presi. et. d. l. j. ff. de diuer. et tempo. prescript.

14 ¶ † Sed tu dices quid agendū eo casu quo impeditus tenetur ɔstituere procuratorē si ipse dicit se nō reperire volētem acceptare procuratorium: dico qd nemo ad hoc cōpellitur. isti. man. §. sicut. et. §. recte. Certe nō videtur imputandū impedito nō valēti reperire q nullus obligaf ad impossibile. de pac. c. fi. et. ff. q sen. sine ap. rescin. l. fi. dicit hic Hostien. qd circa potentē et diuitem hic nō est presumendū[d] maxime q pecunie obediunt omnia. Ecclesiastici. xvi. sed in paupere. que nihil fingit si perpetuo sic impedireř perpetuo etiā excusareř a constitutione procuratoris quicqd dicat finis huius gl. ¶ Quid autē tūc fiet: notabiliter dicit iudicem debere ad eū ire vel mittere delegatum. arg. s. de testi. cog. et de plano et sine strepitu cām decidat. in auf. de man. prin. §. si tibi. aut in ciuilibus per cessionem facile expediat. de sol. odoardus. vult dicere in hoc vltimo qd si pauper non habeat vnde satisfaciat de facili: expedietur cā per cessionē. Et no. bñ hoc dictū Hosti. q facit pro his q dixi contra do. Anto. in. c. olim. ij. s. tit. proxi. vt pretextu paupertatis nō excusetur quis subire iudicium[e]. et no. bene oīa predicta per que plene declaratur hec materia.

15 † Glo. in ver. diutius. colligit φ in crimine potest mora purgari. Op. de. c. cū in tua. et nō soluit. Jo. an. remittit ad. c. propter. xviij. di. et ad. c. mora. de reg. iur. lib. vj. dic φ hic nō dicif φ cōparēdo purgasset morā quominus nō fuisset in expēsis cōdemnatus. nam lz qs cōpareat intra breue tps post morā nihilomin⁹ expēse ɔtumacie bene possunt peti: vt sentit gloss. et clarius Bart. in. l. si post tres. ff. si quis cau. et purgatio more dequa in. d. l. et si post tres. non extenditur ad expensas sed respectu pene cōmisse per stipulationē interpositam d iudicio sisti. de quo dic vt leg. et no. in. d. l. et si post tres. qd no. ¶ Glo. in vers. calores. colligit ar. ex tex. qd nō excusat augustus qn teneatur qs prosequi appellationē ad curiā: et dicit de mense augusti q tūc est Rome aeris intemperies: vt no. per glos. in. c. si vero. de iureiur. et vide qd ibi no. ¶ Sed contra hoc glo. op. de. c. quorundā. et nō soluit. Vin. dicit φ non cōtradicit q ibi ignorans qualitatem scdi loci restituitur de gratia primo loco: hic in iudicio loquitur qd redditur in inuitum. vt. l. inter stipulantem. §. j. ff. de ver. obli. Et facit ad predicta sm Jo. an. in. c. ad supplicationem. de renuntia.

16 ¶ † Ex hoc dicto[f] no. do. Anto. qd si ius redderetur in aliquo loco tempore pestis et mortalitatis propter hoc citatus non excusaretur a comparitione: et si pestis esset etiam in curia romana non excusareř a prosequēda appellatione. nisi aliter ferie inducerentur. nihil aliud ad hoc allegat: sed p dicto suo vf glo. in cle. quādiu. de appe. in ver. alias. In ɔtrium videtur glo. in. c. cōis filius. xxiij. distin. que generaliter dicit quem excusari propter intemperiem aeris. apertius tenet Bar. in. l. de etate. quam legit cum. l. recusare. §. si quis alio. ff. ad trebel. vbi dicit citatum posse excipere si citatur ad locum vbi malus et corruptus aer. arg. illius tex. et. c. ad supplicationem. iuncta glo. de renun. puto qd si aeris corruptio sit vehemens: et komplexio citati est talis qd verisimiliter ex accessu dubitaretur de morte[g] non tenetur comparere in

loco

loco vbi de morte timet:vt in.c.accedens.ij.vt lit.nõ conte.⁊.c.ex parte de app.⁊ cle.pastoralis.§.pisana.de re iu.nã ⁊ locum pestis quis licite fugit.lxxxviij.dist.negotiatorem.Nam stare in loco pestis est deũ tentare:⁊ homo debet laborare quãtũ in se est vt mortẽ effugiat ⁊ demũ committere se dei misericordie.xxiij.q.viij.c.si nulla.si non est aer ita corruptus seu complexio citati non est talis:⁊ tunc non puto eum excusari: ⁊ ita procedit,opi.cõtraria.faciunt ad hanc distinctionem no.per doct. in.c.si vero.de iureiur.vbi vide in simili questione.

17 ¶ † Glo.vlti.colligit arg.ex tex.qd̃ in cã criminali habet locum condẽnatio expẽ.siue procedatur per viã accusationis siue inquisitionis siue denũtiationis:⁊ not. gl.in quãtum dicit de via accusationis:vide quod plene dixi in.c.fin.s.eo. nec in hoc punit accusatus vel accusator duplici pena:q expẽse petuntur vt interesse.Itẽ ista imponunt ex cã diuersa:nã pena ppter crimen expẽse propter temeritatẽ litigãdi.simile in.c.j.de cri.fal.In quãtum glo. dicit de inqsitione:Host.⁊ Jo.an.limitant ⁊ bene qñ pcedit altero prosequẽte principaliter inquisitionem:nec fuit motus infamia vel alia iusta causa.nam tũc excusaret a cõdẽnatione expẽsarũ.pro hoc allego bo.tex. in.c.j.in fin.de elec.lib.vj.Idẽ dicendũ in iudice:si eñ inqsiuit[a] infamia legitima nõ precedẽte absoluto reo tenebit sibi ad expẽsas tanquã an interesse.de sen.exc.sacre.vbi est bo.tex.a sim̃i secus si pcessit legitima infamia.nã tũc processit ex debito officij.de ac.qualiter.ij.⁊ de simo.iz heli. ⁊ sic excusatur a calũnia.facit qd̃ leg.⁊ no.in.c.ab arbitris.de of.deleg. li.vj.

18 ¶ † Nũc gl.suppletis formo duas oppositiones notabiles.vr eñ qd̃ elapso termino in citatione prefixo nõ teneat iste citatus comparere cũ nõ possit procedi ad vlteriora sine noua citatiõe:al's procederet sine citatione.ar.in.l.fi.ff.qd̃ vi aut clã.vbi dicit q clã videt edificasse qui lõge post terminũ in denuntiatione cõtentũ edificauit.Itẽ p lapsum termini circũducitur.i.tollitur edictũ seu citatio.l.⁊ post edictũ.ff.de iudi. Sol.in hoc sunt multe opin.Inno.hic recitat duas.prima vt teneatur ire post terminũ si scit aduersariũ ibi esse al's secus.ad qd eñ se tũc fatigaret laboribus ⁊ expẽ.nec ob.l.celsus.ff.de arbi.que hic in tex.inducit q aliud est in solutione q̃ semper liberat debitorẽ:⁊ ad quã semp tenet debitor etiã post terminum.aliud in cõparitione corã iudice a quo non liberat si tpe non idoneo compareat.⁊ h̃ videt placere Inn.Scd̃a opi. est q semp etiã post terminũ tenet cõparere ad minus vt excuset absentiam vel vt litiget si ibi reperiret aduersariũ.Tertia opi.est distinguẽs inter consistoriũ pape vel alterius ordinarij seu delegati vt primo casu teneat cõparere:scd̃o nõ.Host.dicit oia ista cõsistere in subtilitate allegationum sed veritate carere.si eñ cõtus qui a principio sunt voluntarij obligãt post terminũ:vt hic:fortius pcepta q̃ semp sunt necessitatis vnde cõcludit citatũ ad certũ diẽ ⁊ locũ si nõ venit in die q venire tenetur post diem quã citius poterit.nec ob.q illa sit allegatio q̃ ponit i tex. q papa fm euz diffinit:⁊ maxime dicit hoc pcedere qñ iudex citãs hz certũ domiciliũ vel locũ iudicij:⁊ tũc maxime qñ scit aduersariũ vl' eius pcuratorẽ ibi esse vel in ppinquo.si vero nõ hz citans certum locum iudicij nõ sic astringit post terminũ in perpetuũ:sed intra paucos quibus iudex expectare cõsueuit:post quos nõ dicit astrictus lz sit contumax. intelligo hoc vltimũ vt cẽseat cõtumax qñ potuit cõparere.secus si fuit impeditus toto illo tpe.de re iud.cũ bertoldus.Et ex dictis Hostiẽ.habes quartã opi.Pau.de eleaz.s.e.c.finẽ.ponit quintã:dicẽs q aut citatur quis ad totã cãm seu ad actũ successiuũ,⁊ tenetur cõparere post terminum maxime qñ tps est appositũ ad denotandũ tps ex quo dz procedi vt hic.Aut citat quis ad certũ articuluz ⁊ tps apponit ad significandum tẽpus in quo debet expediri:⁊ tunc si actus est expeditus propter eius contumaciã:non tenet amplius cõparere nisi iteruz citetur.alleg. no.p Inno.in.c.cũ ad petitionẽ.de accu.vt lit.non cõte.accedens.Ego allego glo.no.in.c.ij.de do.⁊ contu.li.vj.Si vero actus ad quẽ fuit citatus nõ fuit expeditus in termino:tenetur comparere post terminũ:nec est de nouo citandus:⁊ sic procedit opi.Hosti.Sexta opinio colligi potest ex dictis Bart.in.l.aut qui aliter.⁊.l.fi.ff.qd̃ vi aut clam.vbi dicitur qd̃ si actus expediatur alio termino quã in citatione prefixo nõ vz actus nisi iterum citet.[b] Et optime facit.d.l.fi.

19 ¶ † Et hãc opi.sentit Spec.in tit.de sent.prola.§.iuxta.ver.est etiam nulla . vbi dicit sñiam latã post diem citationis esse nullã.alle.l.si vt pponis.C.quõ ⁊ qñ iud.Septima opi.colligit ex additione Joã.an.dicit eñ q si fert altera die proxima valet indistincte per.c.cõsuluit.si fert altera die longiori ⁊ tunc si citat⁹ comparuit ⁊ morã purgauerit seu cõtumaciã:non valuit si altera die feratur. si autẽ non purgauerit morã seu contumaciã vz etiã post lõgum tempus.do.Anto.sequit opi.Bar.cũ temperamẽto vt si citatio fiat ad totã cãm teneat post terminũ cõparere:q tũc post terminũ etiã remanet vis citationis:sed si ad vnnũ art.tunc procedat opi.Bar.nisi iudex pgauerit terminũ q si prorogat in sequentẽ diem solitã prgari arctat citatio ad validitatẽ act⁹ ⁊ cõdẽnationem expẽsarum:si prorogat in vlteriorem diem nõ putat citatuz arctari:nisi hoc sibi intimet.⁊ hoc dicit tenere do.de Ro.deci.cccxxxvij.⁊ deci.cccix.alle. Inno.in.c.consuluit.de offi.dele.⁊ Archi.in.c.j.de do.⁊ cõtu.lib.vj.

20 ¶ † Et satis plz mihi hec opi.⁊ cõclndo oia sic.aut citatio habuit terminũ ita breuẽ q impossibile erat cõparere in termino:⁊ tũc citatio nõ arctat citatũ vt cõpareat etiam post terminum q fuit impossibilis[c] et temeraria.ar.in.c. aut qui aliter.vbi hoc expresse tenet Bart.ff.qd̃ vi aut clam.facit.c.bone.ij.de elec.Nam impossibile pceptũ nõ ligat.l. si.ff.q̃ sent.sine ap.rescin.Aut habebat cõpetẽtez terminum:sed citatus fuit impedit⁹ in termino vel fuit cõtumax ⁊ tunc si fuit facta ad totaz cãm tenetur cõparere post:al's vz illa citatio vt possit pcedi ad vlteriora:⁊ vt ille possit cõdemnari ad expẽsas si nõ proceditur vt hic.⁊ vide qd̃ de hac citatione ad totaz cãm plene dixi in.c.fi.de dila.

21 ¶ † Aut fuit facta ad certum arti.expediẽduz. ⁊ si iudex prorogauit in diem sequentẽ vz etiã sine noua citatione.tex.dico expressum in.c.cõsuluit preal.aut in diem longiorẽ ⁊ nõ credo qd̃ valeat actus postea explicat⁹ sine noua citatiõe:nec amplius arctat illa citatio:moueor per dictũ.c.cõsuluit.a cõtrario vbi videt hoc expressuz ex mente.nam tũc dicit absentem non citandũ qñ prorogauit citationẽ in diem sequẽtem:naz tunc virtute prorogationis remanet virtus citationis:sed cum non posset in aliũ diem prorogare extinguitur virt⁹ citationis:actus ergo postea explicat⁹ est sine citatione.Itez nõ sequit fuit tunc cõtumax ad illũ diem ergo nunc erat.ar.eorũ que not.gl.in.d.c.ij. eo.ti.li.vj.Citet ergo eũ si vult pcedere die vlteriori:al's sine citatione videt pcessisse.ar.in.d.l.fi. ff.qd̃ vi aut clã.⁊ hec not.q quotidiana.

22 ¶ † Secũdo op.cõ fi.c.in eo qd̃ iste fuit cõdẽnatus in expensis a tpe citationis emisse.nam cõtumax fuit nõ ab illo tpe sed post terminũ statutum ad comparendũ:q ante nõ dicit cõtẽnere:ergo a tpe cõtumacie ⁊ nõ a tpe citationis emisse veniebat cõdẽnandus.sol.varij varia dicunt.Jo.hic stat cõtrario ⁊ respondet ad istũ tex.q hr̃ respect⁹ ad tps ad qd̃ facta fuit citatio nõ ad tps in quo fuit facta.sed certe ista lec.nõ placet tãquã nõ cõgruens huic litere.nam expresse hic fit cõdẽnatio a tpe citatiõis emisse:⁊ reddit clarissimã rationẽ q tũc aduersarij expectare ceperũt non dicit q ex tunc fuit cõtumax tẽpore a quo emanat citatio ad instantiã partis incipit pars expectare ⁊ cã iudicij ibi esse. Inno.simpliciter inheret verbis huius litere.et no.ex tex.expẽsas computãdas a tpe citationis ⁊ non a tpe cõtumacie tñ:sed ad contraria nõ respondet nec illud tangit Hosti.dicit tñ dicta Inno.procedere qñ citat is de cuius contumacia iã apparet.sic.s.de pcu.auditis.⁊ dicit Jo.an.dictũ Host.verificari considerata antiqua cõsuetudine curie fm quã in appellationis cã post aduentum vnius partis expectatur altera pars per.xl.dies ⁊ pro hoc facit prin.in.c.ante citationez põderat contumacia istius electi in non prosequẽda app. vel forte fm eũ statutus fuit termin⁹ ad appellationem prosequẽdam.vt in.iiij.gl.sed certe hoc dictum mihi non placet:si eñ fieret ista condẽnatio ppter contumaciã cõmissam in appellatione nõ habuisset hic papa respectũ ad citationẽ tñ:sed cõdemnasset a tpe cõtumacie cõmisse in cã appellationis.vt in.c.reprehẽsibilis.⁊.c.sepe.de appel. item ratio posita in fi.huius litere cõtradicit oino cõsiderationi.Host.cõsiderat eñ q a tempore emisse citationis inceperũt expectare.si enim haberetur respectus ad appellationẽ debuisset fieri cõdẽnatio a tpe quo venerũt ad appellationem prosequẽdã:q extũc expectare ceperunt. Jo.an. dicit se putare qd̃ expense citationis restituende sint saluo qd̃ ipse no.in.c.querelã. de procu.sz expense victualium solum veniũt a tpe cõtumacie: Anto.Franc.

¶ An quis teneatur comparere in loco non honesto. dicas primo q locus iudicij dz esse tutus non solũ partib⁹ seu pcuratoribus ⁊ aduocatis ⁊ oibus q in iudicio habẽt necesse cõparere:vt in.c. ex pte.de ap.⁊ plene tradit in cle.pastoralis.de re iud.⁊ vide Specu.in ti.de actio.in v̄.itẽ repellit q satagit.vbi dicit q volẽs agere in loco inhonesto ⁊ insolito nõ audit.adde tñ q loc⁹ cõgru⁹ dr i quo iudex solet sedere ad ius reddendum fm Bart.in.l.fi.in.§. adeũdi.ff.qñ ap. sit.⁊ hr̃ per Card. in cle.ij.in .§.sim̃r. in.ij.q.de ap.⁊ hr̃ ij.q.vj.i.§. biduũ. in ver.adeunduz.

[a] ¶ Inqsiuit.not. cõ iudices maleficiorũ q ex officio inqrũt cõ aliquez nõ precedentib⁹ indicijs qui male faciũt:q indicijs nõ pcedentibus nõ põt ad aliquẽ actũ iudex procedere fm opi.cõez canonistarũ in.c. qualr̃ ⁊ qñ.cl.ij.p illũ tex.j.de accu. et Ang.in solenni repe.in.l.si vacantia.versi.ideo aũt ponunt dicta vba ⁊c. sequitur Are.in tract.malefi.in gloss.fama publica.in princ. quimo si vnus capiatur sine indicijs ⁊ torqueat et postea cõfessionẽ factã in tormẽtis ratificet q nõ pt ex h̃ cõdẽnari. de quo p Aret.in.d. gl.in.v.col.vers.aduertas tñ.vbi late in additiõib⁹. Aeneas de falco. Ant.Franciscus.

¶ Utrũ cõfessio facta in tortura sine indicijs etiã pseuerata noceat reo quãtũ ad cõdẽnationẽ . dicebat bal.in.l.j.i.v.colũ. C.de cõfes.⁊ alex. i.l.cõnis.ff.d qd̃. sed vide Alex.in cõsi.xciiij.in.j.parte consi. vbi dicit q talis confessio sic extorta absq indicijs nullo modo pdest quo ad cõdemnationẽ et ibi alleg. multas quotas q̃ ibi possunt videri.

b ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Iterum citet. Uide Feli.⁊ alios in.c.consuluit in prin.s.de offi.dele.⁊ late Feli.in.c.inquisitiõis.§.ad petitionẽ. colũ. vij.ver.item in materia.j.de accusa.

c ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Impossibilis. Uide tamen Felin.in.c. quod ad consultationem.col.ij.versi.obstat secundo.j.de re iud. vbi tangit an citatio impossibilem terminum continens habeat in se tacitam clausulam quod compareat cum primum poterit.

r debēt detrahi ille quas domi fecisset:iuxta not. in.c.fi.s.eo. Expēse vero ante cōtumaciā debent reseruari ad finē cause.nisi prout dixit Hostiē.qñ fit citatio de eo qui prius erat cōtumax: sed ipse Joā.an.in addi.Spe.in titu.de expē.§.fi.ver.hoc quoq̄.tz qd.S.tenui per.l.sancim⁹.C. de iud.vbi probat q̄ veniūt a die ꝯtumacie.r dicit q̄ expēse illius diei in quo tenebat comparere nō compu- tātur. Itē inquātum dicit hic venire expēsas cita tatiōis:dicit hoc verū nisi purget ꝯtumaciā:vt qꝛ sponte postea cōparuit tunc apparet illam expē- sam citatiōis frustra fuisse factam:do. Ant. sub dubio forte dicit non esse peccatū tenere illū ꝯdē nari ad oēs expēsas prout dicit:qꝛ ꝯtumacia nūc declarat priores expensas inutiliter fuisse factas quas nō fecisset illo ꝯparēte.r qd dicit Jo.an.vt de illis habeat respect⁹ in fi.cause: dicit ꝓcedere qñ sperat diffinitiua:sed hic nō sperabat:sed cer- te hoc vltimū dictū nō ꝓcedit nec dictū Joā.an. nam si nō compareret citatus in termino.sed est denuo citandus nō ille expense prius facte a tpe prime citationis sunt inutiliter facte propter cō tumaciā suā.si em̄ comparuisset nō fuisset opus citare scdo vel facere illas expēsas ergo frustra fa cte sunt eo nō cōparēte propter contumaciā suā. sed eo tūc cōparēte in termino nō fuerūt frustra facte cū ipsius vigore procedat in cā.r ideo attin gēdo veritatez credo posse dici ꝓbabiliter r vere q̄ aut cōtumax cōparuit sponte ante ꝯdēnatio- nem r offert se paratū procedere in cā:r fiet solū cōdēnatio a tpe cōtumacie:r ita loquitur.l.fanci mus.quā alleg.Jo.an.qꝛ prius facte satis habēt nunc suū effectum:aut fuit op⁹ facere scdam cita tionē vel non procedit ampli⁹ in cā propter defe ctum ipsius:r tunc fiet cōdēnatio in oībus expē- sis factis a tpe citatiōis:quia frustra illas fecit ex quo in cā nō proceditur ꝓpter defectum cōtuma cie:r ita propre loquitur hec litera.hic em̄ ponde ratur qd nō erat spes de vicino eius aduentu:q̄ sine cā non pōderatur:nec huic intellectui cōtra dicit.l.sancim⁹:sed potius cōcordat.dicit em̄ oīa resarciēda dāna que ꝓpter cōtumaciā partis ab- sentia sustinuit p̄sens:sed certe dāna sunt a tem- pore citatiōis emisse si postea nō comparuit nec proceditur in causa vigore illius citationis.

1 ☞ Sentētia in cā bñficiali nō trāsit in rē iudi- catam maxime qñ fuit lata cōtra absentē lz cōtu maciter:r indefensum.9.vbi plene discutitur.

2 Literis prelatorum adhibetur fides quādo sunt sine contradictore:r nō continent damnum alte- rius r preiudicium.8.

3 Surreptio allegata non impedit quod factuz est anteq̄ ipsa probetur.

4 Laici admittunt in testes ꝯ clericos in spirituali bus r in alijs ciuilibus:secus tñ in criminalibus.

5 Dictum alicuius magni vel religiosi viri inducit presumptionem in cā:lz ipse nō intrauerit:in te- stem vero non admittitur sine iuramento.

6 Appellare videtur ipso facto:qui cū esset graua tus arripuit iter ad papam.

7 Confirmatus in prelatura tunc habet potestatez administrandi si nō dubitatur de iuribus sue cō- firmationis.12.

10 Prelatus absens citatus per edicta vel aliter:vt respōdeat de iuribus suis per q̄tum tempus de- bet expectari intra quod compareat.12.

11 Cōfirmatio epi solēniter facta:ſm qd hic dr:facit q̄ cōtra ꝯfirmatū nō possit vlteri⁹ aliqd opponi: nisi a sententia confirmationis fuerit appellatū: intellige vt hic plene.

a ¶ Laici. Adde alex.ꝯsi.lxxij.ij.li. Sebasti. Sapia.

b ¶ Assertio. vide Alex.in ꝯsi.xxxi. incip.visis.in.iiij. col.i.ij. vol.Bar. in.l.de pupillo.§. si q ipsi pretori.ff. de ope.no.nun. r in.l.q fundū.§.p- curator.ff.de vsu cap.r dicit Spec. in ti.de teste.col. vlti.v.valet dictū testis.q̄ valet di- ctū testis nō cita ti sed sponte de- ponentis qñ est ꝑsona fide digna. vide etiā d.And. sicu.in.c.causam. ij.S.de iudi.

c ¶ Creditur. Ad- de Paul.de cast. consi.cxxij.

Cum olim. ¶ † Joā.an.nō summat dicens gratiosam esse:sed quaten⁹ ius ꝓponit pōt sic summari. In cā electionis ꝓce- dit cōtra ꝯtumacē etiā ad diffinitiuā:r cōtumax de misericordia citari pōt r audiri. Scdo summo notabilius sic. ¶ Sentētia in causa beneficiali nō trāsit in rem iudicatā respectu superioris:quomi- nus possit de iuribus partiuz inquirere:maxime quādo snīa fuit lata contra absentem licet contu- maciter r indefensum. Diuiditur.nam primo po nitur factum plura cōtinens.scdo cōmissio cū mā dato ibi:nolentes. In hoc loco reassumpsi adscri bendū postq̄ papa martin⁹.v.in papatu vsq̄ ad hec tpa felicissim⁹:mihi licet indigno de notabili abbatia monac.dioc.massañ.prouidet:r me pro- nuntiauit in publico consistorio.x. Januarij.M. ccccxxv.deū pijssimis precibus oro vt hic nō tā ad excellētiam corporis q̄ aīe salutē tēdat. ¶ Casus literalis. Quidā clericus. D.noīe accessit ad sedē apostolicā cū multis literis p̄latorū hybernie:q̄s presentauit dño. C. ꝯtinētes q̄ idē.d.electus erat in epm rosceñ.r cū nullus appareret q aliqd ꝓpo neret ꝯ ipsum dñs papa facit ipsum in epm cōse crari.postmodū.f.r.g.monachi ad dictū.C. acces- serūt r vterq̄ proposuit se a canonicis ecclesie.ro sceñ.electū.r qd dictus. D.p falsas literas se fece rat cōsecrari:vñ.C.cām commisit quibusdam vt de forma ꝓcessus electiōis illius. D.veritatē iq- rerēt r si canonice electus fuit faciant illū pacifica possessiōe gaudere alioquim cognoscāt de electio ne dictorū monachorū confirmātes quā canonicā inuenerint:altera ifirmata.iudices citauerut illū D.tertio sed noluit cōparere.vñ ipsi ceperūt co- gnoscere de electiōbus dictorū monachorū r ele- ctionē.f.ꝯfirmauerūt.interim dictus. D.ad sedē apo.accessit r sup quibusdā grauaminib⁹ r iniu- rijs ꝯ dictū.f.r quosdā alios lr̄as ipetrauit.post- modū dictus.f.ad do.Jnn.accedens lr̄as p̄dicto rum iudicū p̄ntauit eidē ꝯtinētes qualiter in ele- ctione ipsius fuerat processum. Dñs papa volēs adhuc misericorditer agere cū illo. D.vt eius ma- litia cōuincat remisit istū.f.mandās quaten⁹ non obstāte q̄ eius electio fuit cōfirmata adhuc inqui rant de electiōe ipsius. D.ſm qd i lr̄a ꝯtinet.in fi ne dicit qd si ille. D.non venerat an.elapso.f.fa- ciant in epm ꝯsecrari. Ber. ¶ Uenio nūc ad no- tabilia r nō multa colligā cū in multis gratiā ꝯti

2 neāt vt in tex.r.j.patebit. ¶ † No.p̄mo q̄ literis prelatorum ꝯtradictore nō apparente fides adhi bet vbi nō tractat de aliorū preiudicio saltē irre- parabili:licet litere sint testimoniales.de hac ma teria remitto plene ad no.i.c.post cessionē.j.d ꝓ

3 ba.facit.j.c.proxi. ¶ † No.ibi:ipsum faceretis pa cifica possessiōe gaudere rc.qd vbi ꝓuisio allegat surreptitia seu per falsas literas obtēta:nō prius prouisus nāciscitur possessionē q̄ de validitate ti tuli fuerit discussum.idē vbi allegat defect⁹ pote statis ꝓuidētis vt probat ex his q̄ leguntur r no. in.c.cū olim.de cā pos.r ꝓprie.secus autē vbi alle gatur crimē vel alius defectus.sic intellige r limi- ta ea q̄ habētur in.c.accedēs.j.de accu. allegando enim defectum potestatis vel volūtatē ꝓuisoris detrahitur illi potestati super qua iura se fundāt in decernēdo possessionē ante oīa ꝓuiso.pro hoc in simili est glo.no.in cle.j.de seque.pos.r fru.facit qd no. Bart.in.l.j.ff.qd vi aut clam. r qd dixi.i.c.

4 item cū quis.de resti.spol. ¶ † No.ibi:tam ex te- stimonio cle.q̄ populi rc.q̄ licet populus seu lai- ci non sint capaces iuris eligendi r aliorum spiri tualium in.c.massana.r in.c.sacrosan.de ele.r de prescript.causam que.possunt super his iuribus testimoniū ferre etiam in preiudicium clericoruz. Et ex hoc r ex text.infero ad plura.primo q̄ licet

a laici[a] non ferant testimoniū in causa criminali cō tra clericum vt in.c.decetero.j.de testi.quod tñ li mita vt ibi dicam:in spiritualibus tamen testimo nium ferunt vt hic.r idem in alijs ciuilibus non spiritualib⁹:vt.j.de testi.tam literis.r.c.qm̄.r.d. c.de cetero. Secūdo infero laicos admitti ad testi

5 ficandū etiā sup his q̄ agūt in ca. ¶ † Not.tertio

b ibi assertione regis rc.qd assertio[b] magni viri fa- cit presumptionē in cā lz cessat iuramentum:non

c tñ creditur[c] vt faciat semiplenam probationez:qꝛ etiam assertioni cardinalium credendum non est in preiudicium alterius:vt dicit glo.no.in.c.sicut de sen.excō.nec quātūcunq̄ religioso creditur si ne iuramēto:vt in.c.nuper.j.de testi.r not.hoc ad limitationes illius.c.vt lz religiosa r notabilis ꝑ

d sona nō admittat sine iuramēto in testem[d] vt cre datur

Zacharias.

d ¶ In testē. adde an statuto ciuita- tis supiorē nō re cognoscentis pos sit statui vt testi- monio solius epi vel marchiōis aut alias magni viri quelibet cā deci- di possit. r dic qd sic ſm Ludo.ro. sing.cliiij.qd inci. tu scis qd dispō. vbi alle.casum sin gu. in.c.qcūq̄.xj. q.j. ſm intellectū Jnn. in.c.nuper. j.de testi.

Anto. Francisc.

¶ Utruz ciuitas vel p̄nceps nō re- cognoscēs supio- rē possit statuere vt vni tm̄ testi cre dat.ego valde du bito de hac deci- sione de qua hic qꝛ dato q̄ ciuitas vel p̄nceps nō re- cognoscat supio- rē prout ſm ea q̄ tradit Bart.in.l. hostes.ff.de ca.tñ dubito q̄ nō pos sint tale statutum cōdere vt vni tm̄ testi credat qꝛ ta- le statutū videret esse ꝯ ius diuinuz ſm qd i ore duor vel triū dz esse oē v̄buz:vt in.c.i oī negotio.de testi. in.c.cum esses.de testa.in.l.vbi nu- mer⁹.ff.de testi.r iō dicimus qd vni soli quantecunq̄ sit dignitatis nō credit.vt i ca.no- bilissim⁹.xcvj.di. r nō semp mihi vi sa fuit hec decisio dubia:qꝛ h̄ q̄ cre- dat saltē duobus testib⁹ est de iure diuino qd ius di- uinū nō pōt tolli per p̄ncipē nisi ex magna cā.r tunc nō i totū sz iparte ſm gl.i.l.fi.C.si ꝯ ius vel vti.pub.q̄ dt qd nō pōt tolli etiā ꝑ iperatorē: sed bñ distinguit. r h̄r i.l.j.ff.de cō- sti.p̄n.r in.c.sunt qdā.xxv.q.i.r h̄r ꝑ Alex.i.l.cū mu- lier.ff.solu.ma.et ideo puto multū esse super hoc co- gitandum r cōsi- derandum.

datur tanꝙ testi:facit tñ presumptionē.alꝫ papa nõ allegaret hāc assertionē.Et hoc no.pro istis magnis viris q̃ ꝑpter decorē dignitatis nolũt deponere in forma testimonij cũ iuramēto vt recipiatur assertio saltē ad presumptionem faciēdā.sic etiā limitat gl.in.d.c.sicut.¶ Not.ibi:se elegisse ⁊c.qd̕ creditur testibus deponētibus in facto ꝓprio in preiudiciũ partium inter quas testificantur.concor.c.veniens.ij.de test.⁊.c.cũ dilecti.⁊ qd̕ ibi no.de elec.qd̕ limita:vt no.in.c.ij.de ar.⁊.c.cũ a nobis.j.de testi.⁊.c.inter dilectos.de exces.prelato.
6 ¶ † No.ibi:⁊ si nõ verbo ⁊c.qd̕ grauatus itinerādo ad papā
a videtur ipso facto apellasse.[a] Tu de hoc dic vt plene legitur
7 ⁊ no.in.c.dilecti.⁊ in.c.ad audientiam.de appella. ¶ † Not.vlti.casum in quo cõfirmatus nõ adipiscitur potestatē administrādi:pꝫ hic ꝓpe fi.cõtra.c.trāsmissa.s.de elec.ſꝫ hoc contingit qꝛ dubitat de viribus confirmationis cum fuerit facta absente illo.D.de cuius p̃iudicio agebatur quē papa de misericordia restituit ad facultatē iura sua ꝓponēdi ꝯfirmationē nõ obstāte ideo suspendit virtus ꝯfirmationis sicut suspēdiť ꝑ appellationē:vt no.in.c.auaritie.de ele.li.vj.¶ † Opp.⁊
8 vř qd̕ papa nõ debuit statim literis istorũ credere:cum hm̃oi eulogia seu relationes ex mala fide sepe ꝓcedāt:vt.l.diuus.ff.de custo.⁊ exhib.re.⁊ in canone diciť,nemini cito manum imponas ⁊c.solu.gl.j.qd̕ ideo credidit papa qꝛ solũ tractabať de preiudicio istius fraudulēti.Dat simile i clerico celebrante in secreto.de cle.pere.tue.do.Anto.impugnat rõnem glo.:quia imo alijs preiudicatur si ius nõ habens promoueť:qꝛ anime subditorũ,decipiunť:⁊ eo electo preiudicium generatur.ego credo gl.habuisse bonā mētem qꝛ si iste nõ fuerat electus non fuisset receptus in ecclesia:cũ ꝯsecratio fuerit sibi impensa p̃textu electiõis asserte ⁊ sic in effectu sibi soli p̃iudiciũ fiebat vbi eñ electio nõ precessit seu nõ valuit;nullum robur tribuit ꝯfirmatio:nisi fuisset facta ex certa scientia ꝑ eũ qui citra electiõem possit ꝓuidere vt no.gl.i.c.ꝙ sit d̕ ele.li.vj.⁊ in.c.vno.de post.prela.eo.lib.Gof.aliter respondet ad contraria.videlicet quod papa hic fuit deceptus multitudine sigillorum:qꝛ nõ erat credendũ tot sigilla falsari.ar.de cleri.pere.c.j.Ex hoc tex.sumit ar.Joā.an.qd̕ decretũ electiõis nõ sit de substātia:⁊ de hoc decreto qd debeat ꝯtineri ⁊ quare sit vide not.in.c.eps̃.lxj.di.⁊ aliquid in.c.innotuit.de elect.hic enim non fuit presentatum decretũ.ex quo inferť qd̕.s.dixi:quod nõ est de substātia electiõis.Jnn.hic in p̃n.dicit qd̕ hoc factũ pape nõ est trahendum ad cõsequētiam cũ nõ debeat accedere ad cõsecrādum cũ nõ habeat decretũ subscriptionis roboratũ ⁊ literas testimoniales:vt.d.c.eps̃.lxj.di.Ego dico qd̕ lꝫ hoc sit vtile nõ tñ est necessarium:qꝛ sine tali decreto tꝫ electio:vt.s.dixi.⁊ no.in.c.eps̃.pal.satis est qd̕ alias legitime ꝓbeť electio.de ele.cupiētes.li.vj.nõ tñ est credēdũ istis literis prelatorũ:⁊ in hoc factum pape nõ est trahēdũ in exemplũ seu ꝯsequētiā:vt dicit Jnn.¶ Op.lcõo qd̕ iste.D.nõ erat vlterius audiendus qꝛ cũ alter fuisset legitime cõfirmatus nec ista sñia fuit ꝑ legitimā appellatiõem suspēsa hec ꝯfirmatio que habet vim sñie transiuit in rē iud.vt i.c.cũ inter.de re iudi.⁊ in causa electionis ꝓcedi põt.lit.nõ ꝯte.in.c.qm̃.§.porro.vt lit.nõ ꝯtest.Ex istis gl.seq.colligũtur due lec.ad istũ text.Prima qd̕ iste D.de iure fuit auditus ꝓpter defectũ ordinis nõ seruati.papa eñ mādauit vt iudices prius discuterēt de electione illius D.⁊ postmodũ in casu quo nullũ ius haberet procederent super electiõe istorũ duorũ monachorũ:sed isti iudices festinanter ꝓcesserunt ad ꝯfirmatiõem electiõis nõ discusso priꝰ iure illius.D.hanc lect.ponũt hic due glo.vna q̃ est in vẽr.aliogn.alia q̃ est,in versi.ꝯfirmare.sed certe hec lec.mihi non plꝫ:qꝛ si esset vera nõ dixisset papa qd̕ volebat misericorditer agere cũ isto absente vt ipsius malitia conuinceretur sed merito iure fuisset auditꝰ.Jtē nõ valuisset ꝯfirmatio electionis tanꝙ facta ꝯtra formā mādati:vt in.c.cum dilecta.de rescri.⁊.c.venerabili.de offi.dele.⁊ tñ papa mādat cõsecrari illo.D.in termino statuto nõ cõparente:nec ex cõtumacia sequēti poterat validari ꝙ nullum fuisset vt in regula non firmať tractu tp̃is.de re.iu.li.vj.⁊.c.auditis.de ele.Ex hoc ergo clarissime pꝫ qd̕ iudices nõ fuerũt trāgressi formā mādati.nec ob.motiuum glo.qꝛ dico hos iudices inquisiuisse de electione illius.D.cum capitulum ꝯstāter assereret nũꝙ illum elegisse:⁊ de electiõe canonica illius.g.eis cõstitit.Scđa lectu.est qꝛ de misericordia D.fuit auditus.de iure aũt obstant ꝯ̃ria supra formata.hanc lec.ponũt plures glosselle hic vt glo.in ver.iij.citatus.⁊ i vẽsi.misericorditer.⁊ in ver.eius malitia.⁊ in ver.vnius anni.in fi.Et hec lec.satis mihi placet.⁊ faciũt oĩa que.s.dixi in reprobatiõe.j.lec.⁊ eam sequuntur doc.communiter.⁊ satis apertissime probatur per istũ tex.causa autem misericordie fuit:qꝛ ex causa legitima accessit ad papā:sed de rigore iuris hic nõ

excusabat cõtumaciam suam qꝛ ex quo habebat notitiam cõmissiõis facte per papā ⁊ citatus per iudices fuerat nõ debebat recedere nõ dimisso ꝓcuratore.ideo itineris arreptio eũ nõ excusauit:vt in.c.suggestum.⁊ in.c.meminimus.de appel.nec obst.si dicatur qd̕ appellādo ipso facto suspendit iurisdictiõem iudicis sicut quando appellatur verbo. Ad hoc enim respõ.dupliciter.primo qꝛ iste itinerauit nõ ꝓpter grauamen iudicis:sed propter quedam grauamina extraiudicialia pretēsa.a.d.g.vel.f.⁊ quibusdam alijs vt pꝫ in tex.ibi:a q̃busdā alijs grauaminibus ⁊ iniurijs:⁊ sic etiā si expresse appellasset nõ debebat recedere a iudicibus procedētibus super alia causa saltem nõ dimisso procuratore:vt i capitu.proposuit.⁊ ca.ad hoc.de ap.Secũdo respõdeť qd̕ hec itineratio ēt si fuisset facta aduersus ꝓcessum istorum iudicum nõ poterat habere vim appellatiõis:quia ex quo habebat copiā iudicum debebat corā ipsis appellare:prout traditur i.c.vt debitus.de ap.⁊.c.dilecti.eo.ti.⁊ apostolos petere in cle.j.⁊.ij.de ap.⁊ quod ibi no.Et puto qd̕ inferior a papa nõ potuisset sibi hāc grãm facere cum ius sit acquisitum alteri per ꝯfirmationem.iudici enim inferiori permittitur parcere ꝯtumaciam añ sentētiā ⁊ nõ post:vt in.c.ꝯsuluit.de of.deleg.nec vꝫ inferior tollere substātialia iudicij nõ solum ius quesitum.pro hoc glo.no.in ca.si.de here.lib.vj.⁊ qd̕ no.in.c.cõstitutꝰ.de relig.do.⁊.xxv.q.ij.in summa.ipse tamē iudex ex officio suo posset ingrere vt statim subijciā.Tertia lec.põt colligi ex dictis Jnno.quod pape nõ ꝯstitit de ꝯtũacia istiꝰ lꝫ iudices retulissent:sicut nõ potuisset ipe contumax appellare viua voce sic nec itinerādo:et hoc iustificaret sententiā latā eo absente.sed hec lec.nõ placet qꝛ si esset vera papa solum mādasset istum inquiri de ꝯtumacia sua ⁊ ea apparēte mādasset.g.ꝯsecrari.⁊ illum.E.vlterius nõ audiri.nec audiuisset istum.D.de gratia vel misericordia sed de mero iure.item si papa dubitasset de relatiõe iudicum nõ remisisset causam ad eosdem cum essent suspecti.ar.in.c.si.de testi.lib.vj.⁊.ij.quest.vj.statuēdum.⁊.l.pretor.ff.de iur.om.
9 ¶ † Quartam lec.sentit Jnn.quod in causa beneficiali non trāsit sentētia i rem iud.sicut nec in matrimonio carnali.de re iu.ca.lator tenor.⁊ ꝯsanguinei.sed ꝑfecto hec lec.nõ est vera quia respectu partis ⁊ sic respectu p̃iudicij priuati bene transit in rem iudi.vt probatur in cap.cum dilecti.de ele.prope fi.ꝓbatur apertissime hic quia de misericordia iste fuit auditꝰ.vt dicitur in litera.nõ ergo de iure communi.idem vult glos.in.c.j.⁊ ca.proposuit.de ꝯces.preb.⁊ Jo.an.in.c.j.de li.cõtest.
b lib.vj.in prin.vbi sentit qd̕ in omnibus[b] spiritualibus sentētia trāsit in rem iud.nisi in matrimonio carnali. Jdem sentit etiam Jnn.in.c.cum bertholdus.de re iudi.⁊ etiam hic i alia gl.vbi dicit qd̕ si confirmatio electionis fuit facta solēniter et non fuit appellatum nõ auditur postea aliquis ampliꝰ:qꝛ habuit vim sententie ⁊ transiuit in rē iud.Jdē sentit etiā Jnn.in.c.ad aures.de rescri.vbi dicit qd̕ post sñiam solum audiť ꝑ viā denũtiationis:scꝫ qd̕ aduersarius tenet bñficium cum peccato:nec Jnn.precise tenet primum dictũ:sed tm̃ colligit arg.quod ar.nõ est verum vt pꝫ satis ex predictis:nec ex isto tex.colligitur sed potius ꝯtrarium:vt.s.dixi.⁊ si diceres que est differentia in hoc inter matrimoniũ spirituale ⁊ carnale.Respõdeo qd̕ in carnali semper imminet peccatuꝫ si sñia iniuste fuit lata siue ꝓ matrimonio siue ꝯtra matrimonium. Jntellige qñ vitium nõ est remissibile per partes.iuxta ea que dicam in.c.iurauit.de ꝓbati.sed in matrimonio spũali nõ imminet pctm̃ respectu partis ꝯtra quā fuit lata sñia:qꝛ iā non est peccatũ quod nõ possideat illud beneficium cũ potuisset expsse,illi renuntiare ⁊ nõ appellando acqeuit illi sñie ⁊ perdit ius qd̕ habebat:vt no.in.c.ꝓposuit.⁊.c.j.de ꝯces.prebend.⁊ instit.de offi.iud.in fi.⁊ ꝑ hoc dico dictũ Jo.an.in.d.c.j.de li.ꝯte.li.vj.indistincte nõ ꝓcederet qꝛ in causis spiritualibus trãsiuit sñia in rem iu.nā vbi immineret peccatum nõ remissibile per ꝑtes nõ trāsiret in rē iu.vt not.Jnn.in gl.in.c.inter monasterium.j.de re iudi.⁊ Host.in.c.lator.e.ti.facit gl.in cap.series.d̕ test.sed respectu illiꝰ pro quo iniuste fuit lata sentētia in matrimonio spirituali nõ trāsit in rem iu.quia beneficium nõ potest teneri sine canonica instõne:vt i.c.j.de re.iu.li.vj.ideo iudex ex officio suo posset inquirere cõtra vincētem nõ obstāte sentētia.argumē.capitu.ꝯstitutus.de app.⁊.c.oblate.eo.tit.⁊ Jnno.in dicto cap.ad aures.ideo dico quod papa de iure ꝓcessit inquātũ voluit propter presumptionem iustitie qd̕ iterũ inquireret de iuribus istorum.sed fecit gratiam inquātũ audiuit istũ ꝯtumacē post ꝯfirmationē solēniter factā.⁊ ex his habes clare intellectũ huius.c.omissis alijs inuolutiõibꝰ q̃s faciunt hic doc.¶ Glo.in ver.hybernia.colligit ar.ex tex.citationes extra ꝓuinciā nõ esse faciēdas.q.d.si reperitur i ꝓuincia citandus est ꝑsonaliter.si aũt est extra ꝓuinciam:tunc ad

a ¶ Appellasse.nõta ꝙ arripere iter ad papā vel p̃ncipē hꝫ vim appellatiõis.d̕ quo per Fulg.⁊ Mod. in l.j.C.vt lit.pendē. Aeneas da falc. Antonius Frāci.
¶ Ad ꝰ an arreptio itineris ad papā habeat vim appellationis:et an stāte tali arreptione valeat excõicatio lata ab ordiario vel taliter gesta ꝓost arreptionē itineris possint reuocari.vide Spec.i ti.de rescri.p̃senta.i.§.iiij.vbi ponit que sit forma iudicij arrepto itinere.⁊ eo.ti.in.§.v.i fin.vbi ponit de excõicatione an valeat.⁊ in ti.de ap.in.§.xj.i vẽsi.peñ.an valeant gesta arrepto itinere ⁊ an illa veniant reuocanda tāꝙ attētata iuxta materiam ca.non solũ.de ap.lib.vj.
Sebasti.Saxia.
b ¶ Qd̕ in oĩbus.idē voluit Gemi.in.c.ordinarij.§.j.in fin.de offi.or.i vj.cũ allegatis ꝑ Fel.in.c.lator.co.vj.vẽ.decima aurea declaratio.j.d̕ re iu.⁊ ibi an qui habuit sentētiam iniustam per se in cā bñficiali sit tutus in cõscientia.

domū fienda est citatio. Tu dic melius de hac materia: vt di
10 xi in.c.cām.⁊ aliqd tangā in.c.fi.de eo q mit.i poss. ¶ †Opp.
cū gl.pe.cū em̄ hic agereꝝ de matrimonio spūali non debebat
expectari absens per annū sed p sex mēses.ꝫ.vt lit.nō conte.
c.qm̄.§.j.Gl.rn̄det ꝙ hic iste appellauerat.hec sol.nō plꝫ:quia
non appellauerat iste super hoc negotio electiōis maxime ꝯ
istum.g.sꝫ ꝯ.f.⁊ quosdā alios.vt diciꝝ in litera.Aliā so.sentit
gl.j.ꝙ hic iste erat ꝯsecratus:sed in.d.c.qm̄.§.si forsan.vbi fit
mētio de isto termino sex mēsiū loquiꝝ qn̄ agiꝝ de matrimo-
nio ꝯhēdo.⁊ hāc solutionē clari⁹ sentit hic Inno.dicens ꝙ in
ꝯrio agebaꝝ de electione nō ꝯfirmata ⁊ ep̄o non ꝯsecrato.hic
aūt expectaꝝ tāto tp̄e ꝓpter reuerētiā ꝯsecrationis.absurdū
em̄ videbaꝝ qd̄ esset ꝯsecratus ⁊ remaneret sine ep̄atu. ¶ Sꝫ
tūc ego opp.de.c.ex tue.de cler.nō resi.vbi ptꝫ ꝙ si nesciꝝ vbi
est ꝑlatus citatus edictis:⁊ expectaꝝ tm̄ per sex mēses.Solu.
dico illud ꝓcedere qn̄ agiꝝ contra absentē rōne nō residētie.
secus si agaꝝ rōne criminis.vt no.in.c.veritatis.j.e. Sed cer-
te contra hoc facit:qꝛ ex quo agiꝝ de matrimonio spirituali ⁊
absens malitiose vel culpose nō cōparet ꝓcedi pōt ad sniam:
nec est necesse ꝙ cū to tp̄e expecteꝝ sicut ptꝫ in mr̄imonio car
nali i.c.qm̄.§.porro.vt lit.non ꝯte.⁊ hodie clarissimū est vt in
cle.dispēdiosam.de iu.iste em̄ prius fuerat citatus ⁊ nō com
paruit:⁊ ideo dico vt etiā ꝯcludit glo.hic in fi.qd̄ hoc fuit de
gratia:nō solū vt iterū citeꝝ.sꝫ etiā vt tāto tp̄e expectaretur.
Et per hoc soluo sequēs cōtrariū qd̄ formaꝝ per gl.de.c.du-
dū.de ele.⁊ de re iud.cū olim.vbi nō expectaꝝ tāto tp̄e.gl.hic
respōdet qꝛ hec causa tractaꝝ cum isto qui erat ꝯsecratus.sed
in ꝯtrarijs agebaꝝ inter eligentes.que sol.nō est vera:qꝛ si re-
cte pōderentur illa iura causa erat inter electos:vnde directe
pronūtiaꝝ ibi cōtra prouisum ⁊ electū.dic ergo vt dixi ꝙ ex
gratia tāto tp̄e expectaꝝ hic:habuit tn̄ aliquid causa iustitie.
vnde dico qd̄ aut reus cōtumaciter abest:⁊ tūc ex quo agitur
de matrimonio spirituali etiā cōtrario:pōt statim procedi in
causa ad diffinitiuā sniam alio termino nō indulto.vt ꝓbaꝝ
in.c.qm̄.§.porro vt li.non conte.⁊ in hoc fuit iste auditus de
mera gratia cū fuerat prius citatus vt diciꝝ in litera.aut con
tumaciter nō abest vt puta obtēta cōsecratione vel confirma
tione se absentat mouetur lis contra eū super validitate ꝓui
siōis:⁊ tūc modus ꝓcedēdi est:qꝛ si scitur vbi est debet citari
ꝑsonaliter īdulto sibi termino ad arbitriū iudicis.vt in.d.ca.
qm̄ §.si ꝟo aliter.vbi est tex.iūcta gl.si autē nescitur tūc iura
sunt varia,quedā indulgent minimū tp̄s quedam maius.sed
cōiter dr̄ ꝙ dꝫ expectari per sex menses:sicut qn̄ proceditur ꝯ
absentē rōne nō residētie vt leg.⁊ not.in.d.§.si vero.iūcto ca.
ex tue.de cle.nō resi.sed qꝛ iura varie hoc casu loquuntur:vt
plene ponit gl.i.d.§.si ꝟo.pōt dici hoc arbitrariū.vnde papa
aduertens hunc fuisse cōsecratum ⁊ pepercisse pristine cōtu-
macie voluit arbitrari tp̄s vnius anni si nō inuenireꝝ:qꝛ tum
incepit esse absens non ꝯtumaciter.⁊ in hoc termino fuit ali
quid iustitie.vt apertissime ptꝫ p p̄dicta.⁊ satis credo iudicē
inferiorem posse arbitrari annum super expectatione confir
mati maxime ꝯsecrati cessante ipsius ꝯtumacia.per.d.§.si ve
ro intellectum.vt.ꝫ.dixi.Et ad hūc intellectum p̄stat op.ar.
iste tex.itelligēdo ꝙ in hoc fuit iustitia.⁊ si sic limita ⁊ restrin
ge que.ꝫ.dixi.Nō ob.§.qd̄ si forsan.qꝛ loquiꝝ qn̄ agitur cōtra
absentē electiōe non cōfirmata:qꝛ ille nō hꝫ terminū iuris:iō
expectatur minori tp̄e.Et si bene pōderetur ⁊ cōsideretur il-
le tex.facit potius ꝓ hac parte:qꝛ si ibi ius arbitraꝝ sex mēses
vbi agiꝝ de mr̄imonio ꝯhēdo sentit vt maius tp̄s debeat in-
dulgeri vbi agiꝝ de cōtracto maxime ꝯsecratione facta.Non
ob.c.ex tue.de cle.nō resi.vbi tm̄ expectaꝝ absens per sex men
ses:qꝛ vt.ꝫ.dixi illud.c.loquiꝝ qn̄ ius agēdi causatur rōne nō
residentie:nec disputatur ibi de vinculo matrimonij:sed hic
disputaꝝ de substātia mr̄imonij.⁊ posset magnū preiudicium
irremediabile fieri absenti si ꝓcedereꝝ ad sniam s̄m iura par-
tis p̄sentis.quod not.sic etiā in casu.c.ex tue.qꝛ si post lapsum
sex mēsium absens cōpareret ⁊ doceret de legitima cā absen-
tie restituereꝝ:vt in.c.p̄sentium.vij.q.j.Et per hoc habes in-
tellectum ad multa quoꝝ respectu me ampliaui in hoc arti.⁊
tene mēti. ¶ Opp.⁊ vr̄ ꝙ aliter tp̄s ad finiendā appellationē
nō dꝫ prefigi appellāti:vt in.c.ex insinuatione.de app.cuius
ꝯrium hic factū fuit.Rn̄det hic gl.pe.ꝙ a iudice a quo p̄figi
nō pōt ne legē statuat superiori:vt in ꝯrio sꝫ a iudice ad quē
sic.⁊ ita loquiꝝ hic.Hostiē.dicit qd̄ hic nō fuit statutus termi
nus ad appellationē finiendā.sufficit enim hic si iste se p̄ntat
⁊ aliqd rōnabile ꝓponat.dico clarius ꝙ hic termin⁹ non fuit
statutus nec ad diffiniēdā nec ad ꝓsequēdā appellationē:sed
vt se defendat in cā appellationis electionis vt ibi aptissime
colligitur ex tex.ibi:legitime citat⁹ ad causam ⁊ facultatē de
fensionis sibi indultā ⁊c.si enim nūc ꝓsequereꝝ appellationē
non citaret maxime ad se defendendū:sed p̄figereꝝ sibi termi
nus ad prosequendū vel presentandū:vt de ap.c.cum sit.⁊.c.
ꝑsonas.itē:vt.ꝫ.dixi iste non appellauit in facto electiōis ma
xime ꝯ istū.g.⁊ nunc agiꝝ cum isto.g.qui fuerat confirmatus
ponderaꝝ ergo hec appellatio seu itineris arreptio ad iustifi
cādā grām sibi factā cū nō malitiose īꝫ culpose fuerit absens.
¶ Ultimo nūc extra gl.op.ex quo iste erat ꝓuilus nec nūc pe
tebat aliqd iuris nō debebat admitti aliqua exceptio ad īpe-
diēdam possessionē:vt in.c.accedēs.de accu.melius in ca.post
electionē.de conces.preb.⁊ in.c.constitutus.de ap.Inno.hic
multū circa hāc materiā instat:⁊ aliqua eius dicta recipiunt
hodie determinationē per.c.fi.de elec.li.vj.ponit etiā Inno.
hanc materiā in.c.cum olim.de cā posse.⁊ ꝓprie.vbi expediui
hanc materiā:ideo sic vt ibi dixi.Et vide qd̄ not.Inn.i.c.qd̄
11 sicut.de ele. ¶ †Ad vnū tn̄ aduerte qd̄ ibi non expediui lꝫ re
misi:dicit em̄ hic Inno.qd̄ si electio solēniter fuit confirma-
ta puta partibus ꝯstitutis in iudicio[a] lit.cōte.⁊ snia lata tali
ter[b].s.ꝯfirmo electionē.tūc decetero non admittitur aliquid
ꝯtra electū nec ꝯtra ꝯfirmatū:nisi ab ipsa snia fuerit appel-
latum:qꝛ snia transiuit in rē iu.ꝫ.cōmi.vel epi.l.iij.⁊.ꝫ.de ele.
cū electi ad fi.nō negat tn̄ qd̄ si talis ꝯfirmatus ēt ꝓpter cri-
mē qd̄ an̄ electionē ꝯmisisset vel etiā ꝓpter defectū forme ac-
cusari possit:nō ad electionē seu confirmationem cassandam
sed ad hoc vt deponaꝝ seu suspendaꝝ vel alia pena imponaꝝ:
sed pluribus alijs videreꝝ ꝯtrariū ⁊ meli⁹ s̄m eū.s.qd̄ de p̄missis
nō possit accusari post ꝯfirmationem solēniter factā obtētā:
qꝛ transiuit in rē iu.vt sic aliqs sit litiū finis.C.de fi.inst.l.si ad
fi.⁊ ita videtur dicēdū s̄m eū si lis ꝯte.non fuerit:nec partes
ꝯcurrerint in processu qꝛ nullus apparuit ꝯdictor sed tn̄ ꝯfir
mator ꝓcessit solēniter ingrēdo.s.de forma electiōis in loco
vbi facta est electio.⁊ de scientia ⁊ moribus ⁊ vita electi in lo-
co in quo ꝯuersatus.ꝫ.de ele.c.iij.⁊.c.scriptū.nam ī hoc casu
credit Inn.sniam cōfirmationis in rē iu.trāsire.Aduerte ad
duo que sentit Inno.in predictis ⁊ cōiter doc.sequentes eū.
p̄mo quod si confirmatio solēniter facta est nō admittitur de
inceps aliqs ad accusandū electū vel confirmatum de crimi-
ne vel defectu precedente electionē vel confirmationē:qꝛ snia
transiuit in rem iud.ego fateor hoc verū quādo nouiter ꝯpa-
rens vellet instare super crimine vel defectu de quo alias fuit
obiectū ⁊ sententiatū.nā hec actio cū sit pupillaris vno agen
te cōsumitur nec sepe de eodē agēdū est.pro hoc vide glo.no.
in.c.cū dilectus.al's cū dilecti.de ele.in ꝟ.iudicatū.sꝫ si nullus
comparuit ad contradicendū vel fuit discussum de alio crimi
ne vel defectu.dico ꝙ quātūcūqꝫ solēniter ꝓcessit confirma-
tor debeat audiri nouiter cōparens si nō potest sibi imputa-
ri quare in principio ante confirmationē non comparuit:pu
ta qꝛ erat ex̄ dioce.vel īfirmitate grauate grauat⁹ ita qd̄ igno
rauerit:vel opponit ea q̄ nouiter sciuit de quo est tex.no.i ca.
fi.qui ma.accu.pos.nā ⁊ illemet qui eligit potest ea que erant
occulta tp̄e electiōis obijcere electo:vt in.c.nulli.de ele.lib.vi.
⁊ audieꝝ iste saltē p viā accusatiōis.facit.c.fi.de pur.ca.sentit
12 Federi.de se.consi.xxiij.⁊.xcvij.vbi vide. ¶ †Sentit secundo
Inn.quod vbi electio non fuit ita solēniter confirmata sicut
premissum est qd̄ tunc admittitur ꝯtradictor seu accusator li
cet non comparuerit tēpore cōfirmationis.idem ⁊ clari⁹ s̄m
Io.and.in.c.fi.de elec.li.vj.vbi allegando hec dicta Inn.di-
cit qd̄ si precedentibus electis de quibus ibi nullus cōparuit
⁊ superior sine alia cause cognitione electionem confirmauit
talis ꝯfirmatio hꝫ vim īterlocutorie ⁊ nō diffinitiue.ego pu
to hoc dictum Inn.potuisse ꝓcedere tp̄e huius.c.qm̄ edicta
nō ꝓpōebaꝝ ante ꝯfirmationē.hodie vero quicquid sentiat
ibi Io.an.dicerem quod si edicta fuerunt legitime ꝓposita ī
termino cōpetenti ad opponendū qd̄ eis elapsis nō auditur
aliquis cui possit imputari quare tūc nō cōparuit:qꝛ est pre-
sumptio malitie cōtra eū:vt optime ꝓbaꝝ in.c.fi.q ma.accu.
pos.pealle.Distingue tn̄ qd̄ aut elapsis edictis superior pro
nuntiauit neminē deinceps audiendū:⁊ tunc non dꝫ aliquis
audiri:cū possit imputare quare tunc non comparuit etiam
si res adhuc sit integra vt qꝛ nō fuit processum ad confirma-
tionem.Ad hoc est tex.no.in fili.in.l.titia.ff.de acc.⁊ p Inn.
in.d.c.fin.Aut iudex nihil pronuntiauit super hoc ⁊ si res est
integra audietur comparens.glo.est no.in.d.c.fi.⁊ ibi etiā p
Innoc.aut res non est integra vt qꝛ iudex processit ad confir
mationem nemine comparente:⁊ tunc licet non solēniter ad
confirmationem processerit:tn̄ nemo audietur cui imputari
possit quare tempore edicti nō comparuit:cū sit presumptio
malitie contra talem:vt est tex.no.in.d.c.si superior.tamē ex
officio procedere poterit ad inquirendum contra istū ne ma
lus sit.ad hoc.d.c.cum dilecti.de ele.⁊.c.constitutus.de ap.et
per hoc prouidebitur fauori publi.

a ¶ Cōstitutus in iudicio,tūc enim videꝝ fieri in ꝯtradictorio iudicio.iō ꝯtra illā confirmationē deīceps null⁹ admittiꝝ:qꝛ hꝫ vim snie diffinitiue ⁊ cōfirmaret electionē alias nullā.secus si fiat de plano s̄m bal.in addi.ad spe.in ti.de app.ver.pro diffi.Phil.Frā.in.c.cōstitut⁹.j.d̄ ap.Ioā.and.in.c.auaritie.de elect.lib.vj.bo.gl.in.c.fi.in ꝟ si.inanis.e.ti.not.Berth.de fir.in trac.d̄ ep̄o.in.iij.lib.pte.ij.⁊ Oldra.ꝯsi.cxxiij.Sebasti.Sapia.

b ¶ Lata taliter.Confirmatio electionis an sit snia diffinitiua tradit Perus.i.c.ꝯstitutus.d̄ appel.i.vj.cum allegatis per Fel.in rubri.de re iud.col.pen.ver.confirmatio electionis.

1 ☞ Contra contumacem examinentur testes:⁊ fertur diffinitiua.intellige:vt.j.nu.22.⁊.26.
2 Prelatus male viuendo dicitur polluere ecclesiā cui preest:quo ad opiniones hominum.
3 Eps pōt suspendi ab officio ⁊ beneficio ꝓpter grauia crimina in ipsum iniecta ⁊ propter eius euidentem contumaciam.
4 Semel suspensus ex noua culpa potest iterū suspendi:⁊ resultāt effect⁹ de quibus hic.⁊ in nu.7.
Contumacia vnius in eadem causa potest pluries puniri.
5 Citatio in causa criminali pōt fieri vel cōmitti a iudice ex officio suo:secus in causa ciuili:q̄ꝛ non potest nisi ad instantiam partis.
6 Procurator potest interuenire in causa depositionis episcopi.
8 Contumax potest propter inobedientiam excommunicari.
9 Snīa in cā criminali pōt aggrauari ꝓpter delictū post inchoatū ꝓcessum commissum:lꝫ de eo nil fuerit actū.quod intellige:vt.j.nu.25.
10 Litere ꝑlatorū siue scribant pro siue ꝯtra vnū:multū operanť,⁊ lꝫ non faciant plenam fidem faciunt tamen presumptionem.
11 Sententia est ferenda cum inuocatione diuini nominis.
12 Contumax potest dici presens quo ad suum preiudicium.
13 Depositio epōrum vel aliorum est perpetua non temporalis.
14 Delictum si fuit ꝓnūtiatū fuisse ꝯmissum:ip̄o iure est imposita pena.
Item imposita pena iudex videtur pronuntiare super delicto.
15 Episcopus depositus ab ordine pontificali:nō videtur depositus a sacerdotali:secus econtra.
16 Alienatio facta a prelato post inhibitionem pape:vel suspensionē est ipso iure nulla.
17 Ordo iudiciarius quotuplex sit.⁊ quo casu in eo requiritur libellus.
19 Contumax vel absens qn̄o punitur taꝫ in ciuilibus q̄ꝫ in criminalibus:tam de iure ciuili q̄ꝫ canonico:tam ante q̄ꝫ post litem contestatam.
Testes qn̄ examinanť vel recipiunť lite nō cōte.ꝯtra absentem.22.26.
20 Procurator nō admittitur ad defensam absentis in criminalibus vbi venit imponenda pena maior.
21 Cōtumax tā in ciuilibus q̄ꝫ in criminalib⁹ de iure canonico excōicatur.
Excōicatus in causa criminali post lapsum annū habetur pro cōuicto,⁊ cōtra eū feretur sententia diffinitiua:secus in ciuilibus.27.
23 Apices iuris nō considerantur vbi vertitur fauor ecclesie vel anime.
24 Irregularitas impedit executionem ordinis etiam peracta penitentia nisi papa dispenset.
28 Diffamatus volens purgare se elapso termino:an vlterius audiatur ⁊ nolens se purgare an habeatur pro conuicto.
29 Statutum quod contumax habeatur pro confesso valet.
30 Fuga nō ꝓbat delictū:nisi ꝯ officiales inculpatos de aliquo delicto.
31 Procurator admittitur in causis criminalibus:qn̄ pena que ex crimine imponi potest est exequibilis in absentem:alias secus.
32 Excōicatus non potest esse arbiter neq̄ꝫ iudex potest bene testari.
33 Excōicatus qui cōi reputatiōe hř ꝓ nō excōicato quicquid agit valet tn̄ rōne publici officij si qd̄ hꝫ:non priuati.42.nisi ille q cū eo cōtrahit sciat quo casu non valet in eius fauorē.43.vel si non credentes ipsum excōicatum erant in crassa ignorantia.42.45.
34 Excōicatus est suspensus ab administratione rerū ecclie:⁊ a quocunq̄ꝫ officio publico ⁊ cōi.hinc est qd̄ non potest esse tutor,arbiter,⁊ procurator ⁊ similes:⁊ si quid ratione istorum officiorum facit est nullum.
35 Excōicatus pōt emere:vendere:locare:⁊ alios ꝯctus noīe ꝓprio facere ⁊ ꝓcuratorē ꝯstituere ad negotia:ēt si nō ignoretur ipsum fuisse excōicatum:⁊ potest ingredi religionē:⁊ contrahentes cum eo an peccent.39.
Contractus facti ab excōicato etiā in eius fauorem valent:licet aliqui teneant contrarium.
36 Iudiciū agitatū etiam cum notorie excōicato valet anteq̄ꝫ sibi interdicatur vel reppellatur ab agendo.
37 Lex quando aliquid prohibet super pena ⁊ ꝯuenitur:actus remanet validus licet pena committatur.38.
38 Veniens cōtra iuramentum nō facit actum nullum:licet sit periurus.
39 Iurans soluere excōicato intra certū tp̄s,an teneatur adimplere.
Participantes cum excommunicatis non semper peccant.
Vasallus an teneatur dn̄o excōicato respondere ⁊ obedire.
Non obseruans iuramentum ex legitima causa non est periurus.
Iuramentum interpositum super aliqua re intelligitur si illa res in eodem statu permanserit.
40 Iuramentum contra iuris dispositionem non obligat.
Excōmunicato licite potest dari eleemosyna.
41 Excommunicatus vtrum possit agere pro iniuria sibi illata.
42 Excōmunicatus mittens aliquem in possessionem rerum spiritualium nō facit actum nullum.
Excōmunicatus potest agere omnia que sunt meri facti.
Excōmunicatus an possit conferre:confirmare:sentētiare:ordines vel chrisma dare.
44 Excōicatio quo ad deū nullū vel minimū vinculū inducit.quosdam tamen effectus operatur ⁊ respectu dei ⁊ ecclesie militantis.
46 Excōmunicatus si in vno loco reputatur excōmunicatus:⁊ in alio nō: quomodo valebunt per ipsum gesta.
47 Excommunicatus siue publicus siue secret⁹ non potest eligere:neq̄ꝫ scriptum impetrare.

1 **Veritatis.** † Legiť q̊ ad ratiōeꝫ decidēdi plurib⁹ modis:sꝫ cōiter summať. Si agiť de crimine in modū denuntiationis ꝯ reum contumacem pn̄t recipi testes ⁊ ferri diffinitiua snīa.h.d.Ego gn̄alius summo sic. Si ꝓcediť p viā inquisitionis ꝯ absentē ꝯtumaciter ēt li.nō ꝯte.testes recipi pn̄t ⁊ snīa diffinitiua ferri etiā p viā depositionis si hoc mereť delictū.diuidiť:nā primo ponit denūtiationem criminū epi curieň.⁊ tres delegationes sup ea successiue factas ⁊ delegatorū ꝓcessus.Scd̄o eū deponit:⁊ p ip̄m alienata reuocat.scd̄a ibi:nos igiť. ℂ Casus literalis. Quidā canonici curieň.denūtiauerūt ep̄m suum de dilapidatione:homicidio:odio:incestu ⁊ alijs criminibus de qb⁹ erat publice infamat⁹. vn̄ papa cām sup his p̄mo cōmisit ep̄o tridentino ⁊ abbati mōtis sancte Marie ⁊ cuidā p̄posito:inhibēdo eidē ne de reb⁹ ecclesie aliquid alienare presumat.scd̄o ꝯmissa fuit cōmissa ep̄o Brixieň ⁊ abbati ⁊ preposito p̄dictis.Sed dictus ep̄s corā p̄mis iudicibus vocatus per cōtumaciā venire ꝯtēpsit vnde ipsi ab officio ⁊ beneficio suspēderūt eundē. Postmodū citatus a scd̄is iudicibus comparuit corā eis ⁊ friuolā excusationē pretēdēs solita malitia noluit stare iuri cum canonicis p̄dictis.propter qd̄ papa confirmauit suspēsionē a primis iudicibus factā.Tertio loco ꝯmissa fuit causa ep̄o cumano ⁊ cuidā abbati ad superandam malitiam ipsius epi:q citatus ab ipso ep̄o nec venit nec misit responsaleꝫ:vnde ipsi tulerūt snīam excōmunicationis in eundeꝫ:recipiētes testes ꝭm qd̄ a dn̄o papa receperant in mādatis p quos quēlibet ar. criminū predictorū cōstat fuisse ꝓbatū. Iudices cām ⁊ ꝓcessum ipsius cāe remiserunt ad papā:vn̄ ipse ꝯsideratis p̄dictis vidēs ordinem iudiciariuꝫ in hoc facto fuisse seruatū.cōsiderās etiā qd̄ post snīam in se datā celebrare presumpsit in noīe dn̄i cū apostolo volēs inobedientiam oēm vlcisci tulit snīam perpetue depositionis:ipsum ep̄m lꝫ absentem priuans ab oī pontificali ⁊ sacerdotali officio sine spe restitutionis:reuocādo in irritū q̄cq̄d de rebus ecclesie alienare presumpsit post inhibitionē sibi factā per apostolicā sedē ⁊ post suspēsionē ⁊ excōicationē latā i ip̄m.Ber. ℂ † Not.p̄mo
2 qd̄ prelat⁹ male viuēdo dr̄ ecclesiā suam polluere: ⁊ dicit qd̄ polluit quantū in eo est:quo ad opiniones hoim:q̄ꝛ ignominiosum est ecclesiā talem regi:sed reipsa nō polluiť q̄ꝛ ea q̄ sancta sunt coinquinari nō pn̄t:vt i.c.vꝰ a.de coha.cle.⁊ mu.vide gl.in
3 c.vno de ꝯse.ecc.vel alta.li.vj. ℂ † No.scd̄o etiam ep̄m posse suspendi ab offō ⁊ bn̄ficio ꝓpter cōtumaciā.Io.an.dicit qd̄ muti⁹ hodie ꝓcediť ab initio cū ep̄is:q̄ꝛ statim nō suspēdunť ꝓpter cōtuma
a ciā.vt i.c.ij.[a] eo.ti.li.vj.⁊ sic sentit qd̄ hodie nō seruať qd̄ hic dr̄ respectu epi.Sꝫ tu dic melius q̄ hodie licite fieret hec suspēsio ꝯcurrētib⁹ his de qb⁹ i tex.nā hic iste ep̄s erat ifamat⁹ de criminib⁹ grauissimis ⁊ ꝯtumacia nō modica addebat presumptionē ꝯ eū.ar.c.null⁹.de p̄sum.q̄re merito a p̄ncipio potuit suspēdi.ar.c.iter.d̄ pur.ca.ad hoc qd̄ no.Io.an.in.c.i.de acc.li.vj.⁊ hoc casu nō resistit illud.c.ij.de of.dele.li.vj.dictū tn̄ Io.an.ꝓcederet in pura ꝯtumacia ⁊ vbi nō est multum culposa vt
4 ibi. ℂ † No.qd̄ suspēsus pōt exigente noua culpa iterū suspendi.⁊ hec scd̄a suspēsio dr̄ poti⁹ ꝯfirmatio p̄me vt i tex.dic tn̄ q̄ pōt opari effectū suū post relationē p̄me.de q̄ dic vt in fi.no.i.c.ita quorūdā.de iud.⁊ i.c.offic.ij.de sen.exc.Et ex h̄ ⁊ ex tex. etiā no.qd̄ in eadē cā pōt pluries cōtumacia vni⁹ puniri.ad hoc.l.fi.C.de mō mul.⁊ dic vt ibi not.
5 ℂ † No.ibi.partib⁹ citatis.q̄ in cā inq̄sitionis pōt iudex ex offō suo citare reū ⁊ ꝓmotorē inq̄sitiōis: supplet enim i hoc ex offō suo.ad hoc opti.c.ij.de colln.In cā vo p̄uata nō pōt iudex citare nisi ad
b instātiā[b] partis[c] vt no.i.c.j.de iud.⁊ p Inno.in.c.
c ad nostrā.ꝫ.de iureiu.⁊ p Bar.i.l.ad pemptoriā.
6 ff.de iud. ℂ † No.ibi:nec per rn̄salem idoneū ⁊c.

a ℂ Ut i.c.ij.tu pꝫ dera q̄ꝛ.d.c.ij.dicit nisi nimia proteruia cōtumacie sit q̄litas criminis ꝯuicta cū ꝯtumacia inducat ꝓteruiā:sꝫ pondera q̄ꝛ ibi agiť ad penaꝫ ergo presupponit crimē.l.testamento centurio.ff.de mil.test.ergo ⁊ corā p̄mis iudicib⁹ nō interuenit nimia contumacia. Andr. Barb.
✠ Sebasti.Sapia.
b ℂ Ad instātiam. vide Aret.in ꝯsil. xxxvj. vbi ponit an citatio p̄sumatur facta ad istantiā partis.⁊ Lanfrāc.de oria.in ca. qm̄ ꝯ.in vbo citationes.col.ij.vsi. hinc est q̄ in citatiōib⁹.j.de prob. Zacharias.
c ℂ Nisi ad instantiā partis. Adde si nō apparet an p̄sumatur facta ad istātiā partis.vid̄ istū in cap.j.v.iij. no.⁊ qd̄ ibi posui in apo.ꝫ.de iudi. ⁊ Fel.ibi i.iij. no. v.vꝫ aūt. et Gui. de suꝫ.in.l.ad peremptoriā.ff.eod.

a ¶ Ad terrorem.tu pōdera quia forte potius fuit propter contemptū iudicis.Andre.Barba.

b Anto.Franc.¶ Est irrata ipso facto.Circa hoc qḋ hic dicit qḋ duplex prohibitio ꝛ legis ꝛ hoīs plus operat̄ ꝙ prohibitio legis vel hoīs tm̄. dicas illḋ esse verū qꝛ ꝓhibitio alienādi facta a lege tm̄ vl' a testatore tm̄ nō impedit trāslationē dn̄ij.lꝫ reuocabit̄r ꝯditiōe adueniēte:sꝫ si fiat a lege et ab hoīe simul impedit trāslationē dn̄ij ipso facto vt p Bal.i le. ea lege.i.ij.co.C.ḋ ꝯdic.ob.cau.ꝛ hr̄ p Alex.in.l.si nō fortē.in.§.si cētū. ff.de cōdi.inde.et ꝓ hoc facit qḋ vo. Pan.de ca.i ꝯsil. xvj.inci.dubitat̄ nūquid.vbi dixit ꝙ si res relinquat̄ ecclie quo casu ex quo puenit ad ecclesiā ē facta ialienabilis nisi cū solennitate iuris et in casibus a iure pmissis vt in.c.sine receptiōe.xij. q.ij.ꝛ i c.nulli.de reb.ecclef.nō ali. cū si.tn̄ si testator prohibeat illaꝫ rē relictā ecclie alienari:nō pōt alienari etiā cū solennitatib⁹ a iure reqsitis vt ibi p eū: qꝛ duplex ꝓhibitio plus operat̄ ꝙ vna tm̄ qm̄ duo vicula magis strigunt ꝙ vnū vt in c.j.de treu.ꝛ pa.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Crimiali.vide Ang.ḋ malefi.in ꝟbo fama publica.col.xix.ꝛ ibi ēt tāgit an valeat statutū ꝙ ex sola ꝯtumacia quis possit ꝯdēnari ad mortē de quo ēt p Bal. i.c.j.§.imuria.co. vj.v.q̄ro vtrū.de pace iur.fir.cū alleg.p Ale.i apostis. ad bar.in.ḋ.le.absentem.ff.de pe.

d ¶ Per pcuratorē. Adde de hac materia videndū Cepo.cōsi.xlvj.ꝛ xlix.Ale.ꝯsil.xvj. de annotatiōebonorum.

tex.est valde no.ꝙ vbi agit̄ ad depositionē potest interuenire procurator.ꝛ hoc latius.j.dicā cū gl. antepe. 7 ¶ † Not.ꝙ suspēsus etiā bis pōt ex noua inobedientia etiā in eadē causa cōmissa excōicari ꝛ opatur hec excōicatio respectu cōiōis hominū ꝛ participationis sacramentorū:qꝛ suspēsio ꝯcernit executionē officij ꝛ beneficij. 8 ¶ † No.vlterius tex.no.ꝓbantē ꝙ lꝫ iudex pcedat ad vlteriora in quantū status cause patitur:nihilominus potest iudex ppter inobedientiā cōtumacē excōicare in quantū eū contēpsit ꝛ sic pcessus ad vlteriora nō excludit facultatē mulctādi propter contumaciā. vide tex.cū cōcor.in.c.accedens.j.vt lit.nō cōtest. An aūt possit ꝯtumacē punire i expēsis.vide qḋ dixi in.c.finē.ḋ.eo.ꝛ per Jo.an.in.c.j.de ele.li.vj. 9 ¶ † No.ibi:ꝯsiderato preterea.ꝙ post sn̄ias in se datas ꝛc.tex.valde no.ꝙ iudex inferēdo sn̄iam in causa criminali pōt habere respectum ꝛ aggrauare sn̄iam ex delicto superueniēte post inchoatam instātiā lꝫ de illo nō fuerit prius aliquaten⁹ actū. facit.c.cū olim.de rescrip.ꝛ.c.cū in positionibus. de iureiurā.lib.vj.ꝛ hic in glo.mag.ꝛ hoc arbitror cōtingere duabus rōnibus.prima rōne cōnexitatis ꝛ dependētie:nā hic crimen causat̄ rōne criminis in iudiciū iam deducti:seu rōne mulcte in hoc iudicio indicte.arg.c.j.de excep.ꝛ in.c.ij.de ꝯfes.ꝛ l.ij.§.si publico.ff.de adul.scḋa rōne publice vtilitatis maxime in istis beneficialibus ex spiritualibus in quibus multū exuberat officiū iudicis.de ap.oblate.ꝛ.c.ꝯstitutis.de collu.c.j.ꝛ in notorijs non requirit̄ accusator vel testis:sed iudex ex officio pōt punire.ḋ acc.euidētia.ꝛ.ij.q.j.manifesta. 10 ꝛ.c.de manifesta. ¶ † No.ibi:cū multi plati ꝛc.ꝙ litere prelatorū siue scribāt pro:siue ꝯtra aliquem multū operātur.lꝫ eīm nō faciāt plenā fidē.vj.q.ij. si tm̄.ꝛ.c placuit.ꝛ patet ex no.i.c.post cessionē.de pba.faciūt tn̄ presumptiōes.ad idē.c.ḋ pxi.ꝛ qḋ 11 ibi dixi. ¶ † No.ibi:in noie dn̄i ꝛc.pro noie dn̄i inuocādo in pncipio sn̄ie:dic ꝙ oīa que facimus in Christi noie facere debem⁹.scriptū est enim Ecc. xvij.transumptiue.in.c.nō liceat.xxvi.q.v.omnia quecūqꝫ facitis in ꝟbo aut in opere oīa i nomine dn̄i nr̄i Jesu xp̄i facite gratias agētes deo.facit.c. in nōmine dn̄i.xxiij.dist.ꝛ.j.ḋ test.in noie.vbi īue 12 nis plures ꝯcor.per Jo.an. ¶ † Not.ibi:p̄sentes tn̄ spiritu.ꝙ absens cōtumaciter hr̄ ꝓ p̄nte i suū p̄iudiciū.cōcor.ij.de arbi.l.vj.ꝛ ꝙ qs pōt dici p̄ns 13 vbi est intellectu ꝛ spū. ¶ † No.vlteri⁹ ꝛ tene menti formā ꝛ practicā depositiōis ꝟbalis.Et dicit ꝙ illa ꝟba sine spe restōnis ꝛc.sūt posita ad terrorē. sic in.c.qm̄.de simo.de iure eīm nō sunt necessaria qꝛ oīs depositio est perpetua vt in.c.j.l.dis.ꝛ de iudi.ca.at si clerici.vn̄ dicebat hic Gof.ꝙ ista verba a supfluebāt:sed dic put dixi ꝙ ponūt̄ ad terrorē[a] 14 vt nullam spem ponāt i restōne. ¶ † No.diligēter iudicē nō arctari ad pronūtiandū super crimine: nā hic tantū deponit eū ꝺm Inno.qn̄qꝫ tn̄ iudex pnuntiat super crimine nō cōdēnādo expsse reū nec absoluēdo vt qꝛ pnuntiat reū fecisse vel nō fecisse crimē.Et dic ꝙ mos pnūtiādi est in iudicis opi.si enim pronuntiauit simpl'r reū ꝯmisisse illḋ delictū de quo agitur:statim venit imponenda pena legis vt probat̄ in.l.j.ff.ad tur.ꝛ.ii.q.iij.§.notādum.ꝛ in.c.postulasti.ḋ foro ꝯpe.ꝺm vnā lec.ꝛ ibi dixi:si vero simpliciter imponit penā satis vr̄ p 15 nuntiare super delicto vt hic. ¶ † Not.ibi:tam a pōtificali ꝙ ab omni officio ꝛc.ꝙ depositus a pōtificali officio seu ordine non videtur depositus a sacerdotali qꝛ sacerdo.ordo potest esse sine pontificali.secus dic ecōtra:nā pontificalis nō pōt esse sine sacerdotali.de q̊ dic vt leg.ꝛ no.i.c.ex literis. 16 de exces.prela. ¶ † No.ꝛ tene mēti ꝙ alienatio facta post inhibitionem pape vel suspēsionē ꝛ excōib cationem iudicis est irrita ipo facto.[b] Rō inhibitionis est:qꝛ pro eodē dꝫ haberi qḋ aliquid fiat cōtra legem mortuam vel cōtra legem viuā.vnde sicut primo casu nō teneret alienatio ita nec secundo:vt no.dicit Inn.in.c.fi.de accu.in fi.vbi vide.ꝛ plenius per eūdem.in c.raynaldus.de testa.vbi generaliter prosequitur de alienatiōe facta cōtra prohibitionē legis:hoīs:iudicis:testatoris.pacti.Ratio vo suspensionis vel excōicatiōis est:qꝛ illa priuat administratione:p hoc c.pastoralis.in fi.de ap.ꝛ qḋ ibi dicā.an aūt sit indistincte hoc dictum verum siue sit excōicatio hoīs siue canonis siue sit occulta siue manifesta. j.subijciā post glo.vbi plene attingā materiā.Attingam prius gl.more solito.ꝛ p̄mo q̄ro ḋꝛ hic qḋ isti canonici d.tulerūt pape hūc epm ꝛc.aut retulerunt hunc epm accusando:vel aliter rn̄det gl.qḋ ista crimina detulerunt per modum denūtiatiōis:vt dicit patere in integris.Inn.sentit qḋ illi canonici prius accusauerunt sed qꝛ episcopus canonicis cum accusantib⁹ volebat rn̄dere ordine iudiciario seruato:ideo dn̄s papa ne de sua cōtumacia eps cōmodū reportaret mādat ꝯ ipm pcedi in modū inqsitionis:ꝛ ita transit Jo.an.ꝛ cōiter doc.ꝛ facit hic ad intellectū.c.et j.videbitis cū gl.magna.q̄liter fuit hic pcessum lit.nō ꝯte.Sed aduerte si eīm Inn.itellexit papā pcessisse ex officio inqsitiōis:canonicis prorsus exclusis nō bene diceret:qꝛ tex.apertissime innuit oppositū vt ibi patet partibus citatis ꝛc.ꝛ ibi:testes ex parte nostra.si vis ergo tenere papā assumpsisse viā inquisitionis intellige qḋ canonici prosequebant̄ hanc inquisitionē:ꝛ vꝫ hoc ad multa vt statim subijciā super gl.magna. 17 ¶ † Sed cōtra hunc intellectū op.de tex.ibi:vidētes ordinē iudiciariū fuisse seruatum.q̄ verba innuunt hic fuisse processum ordinarie:in alio tn̄ facit ꝯtra:qꝛ nec libell⁹ accusatori⁹ hic fuit pductus:nec lis erat cōte.ꝛ tn̄ fuit pcessum ad diffinitiuam.Host.ꝛ Joā.an.post eū dicunt qḋ multiplex est ordo iudiciarius:qn̄qꝫ eīm pceditur ordinarie puta super occultis ad accusationē alterius:ꝛ tunc offertur libellus ꝛ fit lit.cōte.de iura.calū.al's de pur.ca.c pe.ꝛ alia similia obseruantur ꝛ iste est ordo iudiciarius.in ordinarijs qn̄qꝫ pceditur super famosis de quibus nō constat ꝛ tunc ordo est vt vocet̄ ingrēdus ꝛ seruat̄ qḋ ḋꝛ de accu.q̄liter.§. ꝛ hic nō offert̄ libellus nec lis ꝯtest.sed ꝯtumax ꝯdēnatur:vt ibi ꝛ.ḋ.vt 18 lit.nō ꝯte.qm̄.§.sunt ꝛ alij.ꝛ de isto ordie iudiciario logt̄ hic. ¶ † Qn̄qꝫ procedit extra ordinē ex mero ꝛ puro officio vt in notorijs ꝛ tūc neuter ex his ordinibus seruatur.de offi.ordi.c.j.sed etiā hic ordo iudiciarius iuris ordinē nō seruat.de iureiu.ad nostram.tertio modo dic tu meli⁹ quo ad secundū membrum quod tāgit.c.nostrum.qḋ aut est principalis pmotor inquisitiōis.puta qꝛ ipam inquisitiōem impetrauit vel fuit deputatus a socijs cū oēs impetrauerūt iquisitiōem.aut ipsemet iudex ad sui releuamē deputauit ministrū ꝛ promotorē inquisitionis.aut procedit ipse solus sine aliquo ministro.primo casu si inquisitus cōparet dꝫ cum eo lis cōtestari.ꝛ per ꝯsequēs libellus offerri vt probatur in.c.peū. de pur.ca.ꝛ.c.cum.i.ꝛ.a.de re iu.si vero nō ꝯparet potest pcedi ad diffinitiuā receptis testibus ꝛ probatiōibus a promouētibus iquisitiōem sine oī alia lit.ꝯtest.ꝛ iste est proprius casus.c.nostri.scḋm veriorem lec. hoc idem probatur ꝺm lec.Inn.in.c.cū olim.de testi.ꝛ facit quod not. idem hosti.in.c.cū clamor.eo.ti.vbi inuenies bōa dicta Host.ad hoc.et iste potest dici ordo iudiciarius iquisitiōis:qꝛ verba intelliguntur secūdum subiectam materiam:vt.ḋ.c.ad nostram.Si vero pcedit iudex cū ministro inquisitiōis per eum deputato tunc idē sicut quādo pcedit solus:qꝛ is facit qui per alium facit.de rest.spo.c.cū venissent.ꝛ no.Hos.i ḋ.c.cū clamor.ꝛ hoc casu pcedūt dicta Host.hic:vt nō exigat̄ li.ꝯte.etiā cū p̄nti:vt no.in.ḋ.c cum clamor.ꝛ sic intellige.§.sunt ꝛ alij.ḋ.alle.ꝛ hoc 19 eo. ¶ † Opp.ꝛ itro intellectū.c.ꝛ materiam vtilē ꝛ quotidianā:cū hic nō p̄cessit lit.ꝯtest.nō debuit pcedi ad testium receptionē ꝛ diffinitiuā sn̄iam ēt ꝯ cōtumacē sꝫ ad excōicatiōem vel aliā penā:vt i.c.rursus.ꝛ in c.qcūqꝫ.xj.q.iij.ꝛ in.c.qm̄.§.in alijs.ꝛ se.vt lit.nō ꝯte.in quibus iuribus ptꝫ qḋ tā in ciuilib⁹ ꝙ in criminalib⁹ nō dꝫ pcedi ad testiū receptionē siue diffinitiuam sn̄iam lit.nō ꝯtest.So.gl.mag.circa hoc laborat quā diuide in tres ptes capiēdo mētē ei⁹.ponit eīm p̄mo modū pcedendi ꝯ absentē in cā criali ex iuris ciuilis dispositiōe.scḋo ex dispōne iuris canonici.ibi:hugutio ꝛc.tertio isert ad intellectū.c.nr̄i rn̄dēdo adꝯria ponēdo quatuor itellect⁹ quorū p̄mus colligit̄ ex p̄ncipio gl.reliq ex fine ibi:pōt dici.ex hac distinctiōe reddit̄.gl.satis clara.sed reassumēdo latius materiā distinguo sic.qḋ aut q̄ritur de mō p̄cedēdi ꝯtra absentem in ciuili ꝛ nō est materia nr̄a.sꝫ viḋ gl.plenā i.c.put.de ḋo.ꝛ ꝯtu.ꝛ qḋ dixi.i.c.tue.vt lit.non ꝯte.ꝛ p legistas i.l.ꝯsentaneū.ꝛ auť.q semel.C.qḋo c ꝛ qn̄ iu.ꝛ.l.si finita.§.iul.ff.ḋ dā.ife.Aut in criali:[c] ꝛ est nostra materia. de iu.ciui.dicant lis est ꝯte.aut nō.p̄mo casu in criminibus maioribus vbi venit imponenda pena maior relegatiōe:nā pcedit̄ in absentem:vt l.absentē.ff.de pe.ꝛ ita voluit gl.hic.ꝛ.iij.q.iij.in summa:vbi repies bo. gl.huic cōsimilē.ꝛ huius dispōnis duplex est rō.p̄mo quia propter absentiā pōt innocēs dānari,ꝛ sanctius est in grauioribus scelus impunitum relinqui ꝙ innocentē dānari:vt dicit tex.ff.de pe.i.l.absentē.i p̄n. prealle.Scḋa rō:qꝛ sn̄ia nō posset exeq in absentē,ꝛ sic frustra pnuntiaret̄:vt.l.pe.§.ad crimē.ff.de pu.iu.ꝛ qḋ leg.ꝛ no.in.c.veniens.j.de accu. 20 ¶ † Et per hāc rōnē nō pōt qs se defendere etiam per pcuratorē.[d] vt i d iuribus preal.absente tn̄ accusatore post cōclusionē.pōt ferri sn̄ia:vt i.l. ꝙuis.C.de adul.qḋ intellige qn̄ sn̄ia venit ferēda p eo ꝛ ꝯtra accusatū. tunc eīm necessario non reqritur presentia sua ꝛ iudex supplet cū agitur

de fauore

de fauore publico:q2 publice vtilitatis est vt crimina puniantur.in ca.
vt fame.de sent.excō.vtile tñ est vt accusator citet̃ si reperiri pōt:ar.l.ea
que.⁊ quod ibi no.C.quō ⁊ qñ iu.l.furioso.ff.de re iudi.si aūt sñia eēt fe
renda pro accusato:tunc accusator dz esse presens ꝓpter penā taliōis:
vt no.in.d.l.ꝗuis.⁊.l.absentē.C.de accu.An aūt debeat ꝓcedi ad anno
tationē.i.descriptionē bonoꝝ absentis eo casu quo ꝓcedi nō pōt ēt lit.
conte.dic vt statim dicā in seq.mēbro.Si aūt lis nō est ꝯtes.tūc ſm hāc
gl.procedi nō pōt ad diffinitiuā siue sint crimina grauiora in quibus ve-
nit īponenda pena maior relegatione:siue minora:⁊ idē voluit glos.in
summa.iij.q.ix.⁊ gl.iuris ciuilis in.l.quoties.de digni.li.xij.⁊ illā sequi
tur Jaco.de are.sed gl.tenet contrariū.in.l.absentē.ff.de pe.distinguēs
inter maiora quibus venit pena maior relegationis,aut alia in quib⁹ ve-
nit imponenda minor:⁊ in primis nō possit ꝓcedi lit.nō ꝯte.ſz in scdis
sic.Et hāc distinctionē sequunt̃ multi doc.legū in.l.absentē.C.de accu.
⁊ Bar.dicit eā veriorē.in.d.l.absentē.mouet̃ q2 in grauioribus est ꝓut
sum ꝯ remedio annotatiōis bonorū.l.j.⁊.ij.C.de requi.reis.⁊ si non cō
paret intra annū perdit oīa illa bona:vt ibi:in ciuilib⁹ vero est ꝓuisum
de remedio missionis ex primo ⁊ secūdo:sed in istis minoribus nō hz
locū annotatio bonorū:vt.d.l.j.nec missio in possessionē ex primo vel
secūdo decretoriō ꝓcedi pōt ad sñiam lit.nō ꝯtest.Et aduerte q2 ꝑ hāc
rōnem idē tz Bar.in ciuilib⁹ in quibus non est prouisum de remedio mis
sionis:vt ipse not.in aut.si oēs.C.si vt se ab here.abst.⁊ dixi in.c.tue:vt
lit.nō ꝯte.sed.d.Ant.sequit̃ hic opi.gl.nostre.⁊ Ja.de are.⁊ mihi satis
ptz ⁊ supra addidit gl.cōcordantē in decre.iij.q.ix.in summa,⁊ vr̃ ꝓbari
hec opi.non īprobando tex.in.d.l.absentem.vbi dr̃ qd̃ in istis procedi-
tur more priuatorum iudiciorū.i.ciuiliū.sed in illis nō ꝓcedit̃ lit.nō cō
test.ergo nec in istis.⁊ lz Bar.⁊ sequaces dicāt īpropriādo illum tex.qd̃
nō per oīa ꝓcedet̃ vt in illis:⁊ ista est extorsio illius litere:nec rō sua ꝓ-
cedit:q2 vbi nō est prouisum de remedio missiōis pōt ꝓcedi etiā ad im
positionē mulcte vt probat̃ i.c.tue.vt lit.nō ꝯte.⁊ vide qd̃ ibi dixit.Ad
uerte tñ ad vnū in eo qd̃ cōiter gl.dicūt in grauioribus ꝓcedendum ad
descriptionē bonorū per tex.in.d.l.j.⁊.ij.nā hodie nō vr̃ habere locum
illa bonorū descriptio ꝑ tex.in aut.vt nulli iud.ꝓpe si.⁊.C.de bo.ꝓscri.
in aut.bona dānatorū.vbi ponit qd̃ hodie bona dānatorū nō dn̄t cōfi-
scari:sed relinqui venientibus ab intestato nisi in quibusdam criminibus
vt in crīe lese maiestatis,heresis ⁊c.de he.c.vergētis.⁊.c.cum ſm leges.
eo.ti.lib.vj.⁊ hoc tz Ja.de bel.in aut.vt nulli iudi.⁊.d.Car.hic.⁊ lz aliq
dicant ibi qd̃ in mobilibus habeat locū adhuc ista descriptio per tex.in
c.j.de pa.te.in li.feu.puto tñ ꝯtrium q2 ille text.ponit casum specialē qñ
sequitur pacis fractio:sicut ponit aliud specialissimum ob hāc causam
in.§.si quis quinq3 solidos.eo.ti.vbi pro furto.v.soli.punit̃ vltimo sup
plicio cōtra aut.sed nouo iure.C.de ser.fug.Hec sufficiāt quo ad primū
s.respectu iuris ciuilis.¶ Quo ad scōm vbi vertit̃ factū nostrū.s.de mō
ꝓcedēdi de iure cano.attende:aut lis est ꝯte.aut nō.ꝑmo casu cōiter di
citur qd̃ possit procedi in absentē ad sñiam ferēdā,si de cā liquet vel liq̄
re pōt:⁊ vr̃ expressum ſm vnū intellectum.in.c.decernimus.iij.q.ix.⁊ tz
hic gl.⁊.iij.q.ix.in sum.⁊ ibi archi.⁊ cōiter doc.ſz hoc cōe dictum intelli-
go vbi sñia est exequibilis in absentez sicut hic in sñia depositionis vel
priuatiōis dignitatis.secus aūt in istis grauissimis vbi pena nō est exe
quibilis in absentē:vt si agit̃ ad tradēdū eum iudici seculari vel ad ꝑpe
tuo detrudendū in carcere.Iste eñ pene equiparantur pene mortis vt
no.Inno.in.c.qualiter ⁊ quādo.ij.de accu.nec sunt exequibiles in absen
tem.nam rōnes inducte de iure ciuili.quare in istis grauiorib⁹ nō ꝓce-
ditur in absentē fortius debent militare de iure cano.qd̃ maiori inīit̃
equitati quas rationes.s̄.tetigi.facit.c.j.de do.⁊ contu.c.nouimus.de
ver.sig.⁊.c.super eo.de here.li.vj.nec in hoc reperim⁹ recessum a dispositione iuris ciuilis ergo illi est stādū.de no.ope.nun.c.j.⁊ hāc sñiam ta-
cite tenuit hic.d.Ant.in si.de mō vero tūc ꝓcedēdi vel sumus in minori
bus ⁊ nō liquet de cā nec liq̄re pōt lz lis sit cōtest.dic vt statim dicam in
mēbro seq.Si aūt lis nō est ꝯte.⁊ tūc est cōis opi.vt regl'r non possit ꝓ-
cedi ad testiū receptionē nec ad diffinitiuā sñiam.hoc tz gl.hic cōiter ⁊
doc.⁊ gl.iij.q.ix.in summa.vbi reperies multos casus exceptos ⁊ gl.ple
nā de hac materia.⁊ idē ibi archi.¶ †Et modus ꝓcedendi ꝯ contuma
21 cem erit vt excōicet̃:vt ptz in.c.j.de iu melius in.c.rursus.⁊.c.quicunq3.xj.
q.iij.⁊.c.rursus.ꝓcedit qñ agitur de crimie criminal'r.⁊.c.quicunq3.qñ agit̃
de crimine ciuiliter.⁊ si perseuerat in excōicatione ꝑ annum hr̃ pro ꝯui
cto.no.gl.in.c.cū ſm leges.de here.li.vj.⁊ Hugo.in.d.cap.rursus.⁊ hoc
no.ꝓ intellectu illorū.c.⁊ vide qd̃ plenissime dixi in.c.j.de iud.⁊ dico qd̃
hoc casu poterit post lapsum anni ferri sñia cōdēnatoria ꝯtra absentē
acsi fuisset ꝯuictus ⁊ sic erit casus notabilis in quo lit.nō cōte.fert̃ sñia
ꝯ interpretatiue cōuictum ⁊ hoc reperio sensisse Hugo.in.d.c.rursus.⁊
Gof.in.c.j.vt lit.nō ꝯte.vt refert ⁊ sequit̃ Arch.iij.q.ix.in summa.Ego
allego tex.no.in.c.cum ſm leges.in si.preallē.⁊ bene no.hoc:q2 doct.ex-
presse nō tangunt hoc dictuz.sed satis sentit Jo.an.in vl.lec.quā sentit
ad hoc.c.dicēdo qd̃ hic potuit ferri sñia li.nō ꝯte.q2 a tpe excōicatiōis
lapsus erat annus q̄ an sit vera ad istum tex.j̄.subijciam.Ex ꝑdictis sin
gul'r no.ꝙ lapsus anni in excōicatione nō solū opat̃ vt ꝯtumax habea-
tur ꝓ ꝯuicto:sed ēt vt possit ferri diffinitiua lit.nō cōte.qd̃ semper tene
bis mēti.iste tñ lapsus anni nō facit quē haberi pro cōuicto in cā mere
a ciuili:q2 sumus extra casum illoꝝ.c.ita singl'r dicit gl.i.c.seq.ſz ergo in
ciuili qñq3 ferat̃ excōicatio ꝯ ꝯtumacē:vt i.c.tue.
vt lit.nō ꝯtes.tñ nō opat̃ effectū ꝑdictū qd̃ etiam a
semꝑ notabilis.⁊ dic vt dicet̃ i.c.se.¶ Nūc restat
rñdere ad quedā ꝯtria.⁊ ꝑmo ad hoc.c.vbi lit.non
cōtest.fuerūt testes recepti ⁊ lata sñia.Et vt.s̄.di b
xi ex hac gl.colligunt̃ quatuor intellectus:et tres
extra gl.⁊ sunt septē intellectus quos oēs exami
nabimus ⁊ eos verificatos possumus practicare
22 in sīlibus casibus.¶ †Primus intellectus collī-
gitur ex ꝑcipio hui⁹ gl.magne vt sit speciale cū
agit̃ ad destitutionē ꝑlati.sicut eñ qñ agit̃ de ele-
ctione ⁊ sic de creatiōe ⁊ ꝓmotione ꝑlati recipiū-
tur testes lit.nō cōte.ita qñ agit̃ ad destitutionez.
ad idē facit.c.ex tue.de cle.nō resi.⁊ q2 vtroq3 ca-
su par est rō:q2 vtilitas ecclesie impedit hunc in-
tellectū.Jo.an.nō improbat imo potius appro-
bat eū referendo.d.Car.expsse improbat:mouet̃
a sīlitudine matrimonij carnalis in quo si agitur
de ipsius federe seu substātia ꝓcedit ꝯ ꝯtumacez
lit.nō cōte.vt in.c.qm̄.§.porro.vt lit.nō ꝯtest.sec⁹
vbi agit̃ de crimine ad separationē:vt in.c.j.eo.ti
tu.do.Ant.expresse hūc intellectū gl.non impro
bat sed restringit ad casum indubitabilē.s.qñ pro
cedit̃ ad destitutionē ex delicto nō residētem ꝑ ca.
ex tue.de cle.nō resi.ſz certe iste intellect⁹ nō pos
set applicari ad text.nostrū.q2 hic agebat̃ non ex
delicto nō residētie sed ex alijs criminib⁹ extrin-
secis.vt ptz in tex.ego distinguerē sic qd̃ aut agit̃
principl'r ad destitutionē ꝑlati:vt q2 instituit̃ ac-
cusatio ciuil'r iuxta formam.c.ꝑ tuas.de simo.⁊.c.
ex parte adē.de testi.⁊ tunc non est necessaria lit.
cōtes.cōtra absentē:q2 tūc eadē ratio est q̄ vtit̃ cū
agit de institutiōe.sicut eñ ꝑ defectū ꝑlati immi-
net periculū eccl'ie vacāti.ita si ꝑlat⁹ est malus et
maxime si bōa eccl'ie dilapidet.paria eñ sunt nul
lum hr̃e vel inutilem habere:vt dicit tex.in ca.ij.
de trāsla.ꝑla.⁊ vbi est eadē rō sīlis esse dz disposi-
tio.de cōhr.vti.vel inut.c.cū dilecta.⁊.d.cap.ij.de
23 trāsla.prela.¶ †Et maxime hoc casu vbi solum
b agitur ⁊ maxime de remittēdis apicibus b iuris.
nā vbi de bona fide agit̃,⁊ maxime i fauorē eccle-
sie nō est de apicibus iuris disputādū:vt.l.si fide-
iussor.ff.man.⁊ pro hoc intellectu facit ca.ex ꝑte
adē.ꝑal.vbi nihil dr̃ de lit.nō cōte.⁊ ca.ꝑ tuas.de
simo.vbi ptz qd̃ nō ita exacte ꝓcedit̃ cū agit̃ ciui-
liter vt fiat amotio ab administratione sicut qñ
agitur criminal'r,vt ab ordine fiat depositio.nec
ob.illud.c.j.vt lit.nō ꝯtest.iō enim requirit̃ ꝯte.q2
illo casu nō timet̃ ex dilatione fornicationis peri
culum,sup q̄ ꝑiculo fundata est dispositio illius
c.qm̄.§.porro.lz enim fiat reparatio quo ad torū:
nihilominus cōpellitur coniunx cōtinere:vt in.c.
ex literis.de diuor.xxxij.q.vij.c.j.⁊.ij.ſz in casu no
stro cū agit̃ solū ad destitutionē propter malitiaz
prelati subest eadē ratio.⁊ fortior qñ ꝓcedit̃ sup
electione seu destitutione prelati:q2 ex malo ꝑla-
to nō solū ecclesia patit̃ in tēporalibus:sed etiam
multū ledit̃ populus in spiritualibus ꝓpter ma-
luz exemplū.viij.q.audacter.vj.q.ex merito.⁊ de
voto.magne.vbi sunt optimi tex.quapropter pu
to qd̃ vbi ageret̃ in matrimonio carnali de crimi-
ne solū ad sepatiōnē cōiugū ex toto q2 tūc subest
eadē ratio:q2 timet̃ periculū fornicationis cū pos
sit alteri nubere qd̃ poterit agi ⁊ causa decidi li.
nō ꝯtest.pone exēplū notabile in.c.ꝗto.de diuor.
⁊ hoc casu poterit saluari gl.ista.Si vero agit̃ cri
minaliter vt deponatur ⁊ puniat̃ ꝓut q̄litas deli
cti requirit tūc accessorie cōsequat̃ destitutio ab
administratiōe:tñ nō puto ꝙ possit ꝓcedi lit.nō
ꝯte.per.l.absentem.ff.de penis.⁊ singl'r facit ca.
j.de iud.⁊.c.pe.de pur.ca.⁊.c.cum.i.⁊.a.de re iu.
⁊ ca.per tuas.tñ q2 hic agit̃ de maximo ꝑiudicio.
tamen q2 principaliter hic nō agitur de fauore ec
clesie,sed vt delictum puniatur ⁊ semper dz con-
siderari id quod principaliter agitur:vt.l.j.ff.de
aut.tu.de homi.c.decetero.⁊ qd̃ ibi no.de sen.ex-
cō.ca.cum volūtate.⁊.ff.de fur.l.qui iniurie cā.in.
prin.Et hec est cōsideratio noua quam puto ve-
rissimā ⁊ hr̃ intellectus ⁊ limitatio ad multa iu-
ra.Venio ad scōm intellectum hic positū per gl.

a ¶ Ita sing.adde Ro.sing.suis fo.ix.in principio.

b ¶ Apicib⁹.et rō q2 iducūt magis quasdā subtilitates quā veritatez vide Bar.i.l.si fideiussō.§.j.ff.mādā.ro.,i nu.ccxcj.q inducit ad.q.satis pl'chrā ⁊ Ab.in.c.cū dilectus.i xiiij.col.ver.exēplū.de ord.cogn. Aeneas falco. Anto.Francis.
¶ Ad hoc ꝯ subtilitate iuris ꝙ h dr̃ addas qd̃ subtilitas maxime de iure cano.non dz esse i ꝯsyderatiōe vt in ca.dilecti.⁊ ibi nota.de iu.et ꝓpterea dicebat Bal.i.l.sancim⁹.in princ.i.c.no.C.ad treb.ꝙ subtilitas est euitāda:q2 qñq3 errorem causat ⁊ dixit idem Bal.in.l.ij.in.ij.colū.in.iiij.qō.C.de bō.pos.ꝯtab.⁊ dicebat Spe.in ti.ꝯ aduo.i.§.nūc de exordijs.i ver.vestita sunt nōnulli.⁊ idē ipse in ti.de denūti.l.j.§.ij.in ver.euāgelica.qd̃ nimia subtilitas reprobatur ꝑ quo vide tex.⁊ gl.i.l.si mulier.i.§.ex asse.i ver.subtilitatē.de iur.do.⁊ idē ipse dicit i tit.de recu.iu.in.§.fi.in ver.sed nūquid tres vbi dicit qd̃ subtilitas qñq3 est dānosa ⁊ qd̃ iudices imperiti illa magis attēdūt ꝙ iudices periti qd̃ ēt voluit idē Spec.in tit.de arb.in.§.sequit̃.i ver.item ex eo.⁊ dicit ipse Spe.in proe.operis in ver.ceterum.qd̃ nonnulli sunt subtiles:ne hebetes ⁊ grossi ab alijs indicentur et in sua subtilitate falluntur:dicas tamē qd̃ maxima subtilitas cōmendatur:⁊ est adhibenda ne falcitas cōmittat̃.l.fina.⁊ ibi Bal.C.de fide iuss.⁊ faciunt no.in ca.ad falsariorum.de cri.fal.

a ✠Sebasti. Sapia. ¶ Sñia. Illa tñ regula nõ pcedit in criminalibus: fm Bal. in. l. ꝛ si seuerior. in. iiij. op. ꝛ seq. C. de infa. ꝛ in. l. si ea. C. de adul. vbi dixit ꝙ si qs accusat de adulterio postea ferat sñia super stupro vz sñia. sequit Bal. in. l. pmñ. col. xiij. versi. tertio. predicta reg. ff. si cer. pet.

b ¶ Septimus intellectus. tu pondera si dari posset octauus intellectus nam tex. hic dicit oim indobedientia vlcisci: quo cãn dr qð potius pa. pnuntiauit diffinitiue ꝯtra absentẽ ꝓpter sñiã priorẽ vniã in nõ obediẽdo ꝛ multo fortius ꝯcurrẽtibus tot criminibus ꝛ ista vf vera lectura. pot dari alius intellectus. iste erat homicida notorius ergo erat ecclesiã ipso iure puatus vt est tex. in ca. ex lris. de exces. prel. vbi dicit admonẽtes: qð verbũ importat executionem ꝛ psupponit priuationẽ. ꝛ si dicat qð Inn. in. c. cũ nris. de conces. preb. tenuit ꝯtrã quẽ seqt Bal. i. l. cum fratrez. C. de his q. vt indi. ꝛ in leg. si maritus. C. de po. iter vi. ꝛ vxo. ex hoc tñ dico qð opi. Inn. ꝯfundit p. d. c. ex lris. ad istũ tex. rñdeo ꝙ iõ nõ fuit actũ ad puãdũ ecclia: q2 iã erat p sñiam legis priuatus: sz fuit actum ad deponendũ eum ab officio pontificali et sacerdotali. Andre. Barba.

✠Sebasti. Sapia.

c ¶ Criminalibus. vide Fel. in. c. sciscitatus. colũ. iiij. ver. cõtra opinionẽ cõez. s. ð rescr. vbi hoc intelligit ꝙ in criminalibus non admittat pcurator etiã si nõ opponatur.

d ¶ Procurator. Adde vt p do. de Ro. decisio. clj. et cccxiiij. i nouis. et cõsilijs. s. alle. per Cep. ꝛ alex. ꝛ cal. consi. j. de accusa.

in ver. pot dici ꝛc. qð hic fuit pcessum ex speciali mãdato pape q hz ptãtez etiã supra iura: de ꝯces. prebẽ. c. pposuit. hec lec. lz sit vera in se p no. in ca. vno de lit. ꝯte. tñ nõ cõgruit huic litere: q dicit ordinẽ iudiciariũ hic fuisse seruatũ. ¶ Tertia lect. est qð hic fuit pcessum in modũ denũtiatiõis vel inqsitiõis. ꝛ hec lectu. est vera in se ꝛ cõis: ꝛ satis congruit huic litere vbi in nulla parte fit mentio de accu. ꝛ magis ꝯgruit ꝙ canonici isti prosequebantur iquisitionẽ vnde potuit ꝯtra reũ absentẽ ꝛ cõtumacem procedi ad vlteriora vt. s. plene dixi. dic vt ibi. 24 ¶ † Quarta lec. est qð papa nõ deposuit iuũ epm ꝓpter delicta pterita sz propter delictum irregularitatis supueniens: ꝛ q2 celebrauit post excõicationem ꝛ notorie de hoc ꝯstabat. Ex hac lec. no. duo: primo ꝙ ꝓpter delictũ irregularitatis fit depositio ab ordine: etiã si pcedit p viam inqsitiõis: qð no. p extẽsione ca. inqsitionis. de accu. i prĩn. ꝛ hoc ideo q2 ipedit ordinis executionẽ etiã post peractã penitẽtiã cũ requirat dispẽsatio pape vt in. c. j. de re iu. lib. vj. ꝛ in. c. j. de sentẽ. excõ. lib. vj. 25 ¶ † Scðo no. ꝙ iudex pot punire delictum ex officio suo ꝯtingens post accusationẽz ab alio iutuitã: Attẽde q2 hãc lec. sic limito. lz nři doc. lẽte trãseãt: aut eñ ꝯtingit delictũ oĩno separatũ a delicto in iudiciũ deducto: ꝛ tũc alius citra papã nõ pot illud punire sup instãtia facto i alio delicto: q2 iuxta formã accusationis formãda est sñia.[a] de accu. c. qualr ꝛ qñ. de simo. lz heli. sz pot de nouo formare aliã telã iudicij ꝛ pcedere vel si est nõ notoriũ pcedere ad sñiaz nõ tñ sup pori instãtia sicut hic actũ fuit. ꝛ p hoc dicto vid Jo. an. i c. mãdatũ. de rescri. ꝛ qð not. Inno. ĩc. qualr ꝛ qñ. ij. de accu. añ fi. ex alio etiã hec lec. nõ ꝯgruit huic lre q2 papa in depositiõe habuit respectuz ad oĩa crimina vt pz ibi: quẽlibet arti. criminũ. ꝛ ibi ꝯsyderato ptereã ꝛc. aut delictũ ꝯtingens accusatiõe pẽdẽte aliquo mõ ꝯtingit iudiciũ agitatũ: ꝛ tunc iudex i sñia poterit habere respectũ etiã ad illud. tex. est hic no. extẽdẽs no. i. c. ij. de ꝯfes. ꝛ in. c. j. de exce. ꝛ in. l. ij. §. si publico. ff. de adul. vt delictũ dicat ꝯtingere crimẽ de quo agit quo ad hoc vt iudex possit sup illo pnũtiare: nõ solũ si ꝓprie ꝯtingit illud crimẽ: sz etiã si causetur ex facto agitatũ illo iudicio: sicut hic irregularis causabat ex pena excõicationis inflicte ratione ꝯtumacie i hoc iudicio ꝯmisse. ꝛ hoc singulr no. q2 nullibi hoc legi: Et lz videat nouũ tñ satis vr pbari hic. ꝛ adduci pñt in ar. iura supius alle. ꝛ no. in eis inquantum tractãt de criminibus ꝯtingẽtibus cãm de q agit. 26 ¶ † Quintus itellectus extra gl. est ꝙ hoc est spãle cũ pcedit sup crimĩe dilapidationis ꝛ tũc lz pcedat p viã accusatiõis nihilominus lit. nõ ꝯte. possit pcedi ad vlteriora ꝯ ꝯtumacem. ꝛ hoc tenuit Jo. an. in gl. sua in. c. q2 ea. iij. q. ij. mouet p simile in le. ne diu. C. de penis. vbi pcedit ꝯ apparitores. s. seruitores seu nũtios. lz lis nõ sit ꝯte. q2 vsat his casibus publicũ cõmodũ. ꝛ hãc opi. recitat Joã. an. ꝛ vr eũ seq ꝛ approbari. d. Ant. post eũ. d. Car. dicit hoc iure nõ pbari: vñ sup hoc nõ habemus tex. expressũz. lz eñ pcedi possit ad suspẽsionẽ ab officio propter dilapidatiõis suspicionẽ iuxta no. in c. venerabili. de offi. dele. ꝛ i. c. fi. de accu. ꝛ. d. ca. q2 ea. ꝛ. l. eũ q. C. de suspe. tu. nõ tñ repit expsse vt diffinitiue possit pnuntiare in accusatione lit. nõ cõte. mihi tñ placet hec lec. duplici ratione. Prima q2 agit simplr seu ciuiliter ad remotionẽ ab officio vt. s. plene dixi discutiẽdo primũ intellectuz. Scðo q2 versat ratio. d. l. ne diu. ergo eadẽ erit iuris dispositio. maxime cũ solũ agit de apicibus iuris remittẽdis: vt ibi de bona fide agit ꝛc. ff. man. l. si fideius. ꝛ lz hic intellectus sit verus i se vt possit pcedi lit. non ꝯte. ꝯtra ꝯtumacem qñ agit ad remotionẽ ꝓpter dilapidationẽ: non tñ cõgruit

huic lre q2 hic nõ solũ agebat ad remotionẽ imo ad depositionẽ. Item hic fuerũt recepti testes nõ solũ super dilapidatione sed etiã super homicidio ꝛ alijs criminibus ppositis: vt pz ibi quẽlibet articulum criminũ ꝛc. ¶ Sextũ intellectũ ponit Jo. an. ꝙ hic a tpe excõicationis erat elapsus annus. Iste intellectus non ꝯgruit litere: q2 papa nõ firmat se hic sup lapsu anni nec appet annũ fuisse elapsum imo potius inuit ꝯ 27 qũ papa fundet se sup depositionibus testiũ. ¶ † Nota tñ singulariter ex lec. Jo. an. ad intellectũ illorũ. c. rursus. ꝛ. c. qcũqꝫ. vt post lapsum ãni habeat pro ꝯuicto ita vt possit ferri sñia sup criminibus sup qbus fuit cõtumax nõ aũt dz solũ perdere bñficia per lapsuz anni: vt qdã dixerũt. ꝛ vide bo. gl. in. d. c. cũ ꝯtumacia. de here. li. vj. ꝛ plenissime intellectũ illorũ c. explicaui. in. c. j. de iu.[b] ¶ Septimus intellectus colligit ex dictis Inno. quod isti canonici a principio hec crimina deduxerũt p viam accusationis: sed q2 eps nolebat canonicis accusantibus ordine iudiciario rñdere nõ de sua malitia ꝯmodũ reportaret: mãdat. d. papa ꝯtra ipm pcedi p viã inqsitionis. ꝛ hec lec. nullũ hz scrupulum: intelligendo ꝙ canonici nõ impetrauerũt iquisitionẽ. sed dñs papa eã cõmisit ex officio suo: vt pz in. c. qm̃. §. sunt ꝛ alij. vt lit. non ꝯtest. hoc tñ nõ oĩno colligit ex litera vt pz ibi ptibus citatis. ꝛ ibi: testes ex parte vestra. que verba hic innuunt canonicos fuisse principales. vnde pot intelligi qð ipsi pmouebant inquisitionez: quo casu ẽt pcedi ꝯ ꝯtumacẽ pot: vt. s. dixi. Ex his tenet Inno. multipliciter ad iura q videbant innuere oppositum vt nõ possit procedi: ꝛ sustẽtat itellectus ꝛ cõis opi. vt ꝯ absentẽ etiam in causa crimi nõ possit pcedi: lit. non ꝯtest. Sed ob. multũ huic opi. c. decernimus. iij. q. xi. allegatũ in gl. dic qð illud. c. hz multos intellectus. primus ẽst qð ibi lis fuerit ꝯte: ꝛ ita dicit hec gl. ibi doc. modernos tenere: ꝛ loquitur de modernis sui tpis: q nobis hodie sũt antiqui: sicut Jo. Vin. Tan. ꝛ similes. hunc intellectuz sequunt aliqui in. d. c. decernimus. ꝛ ead. causa. ꝛ. q. in summa. sed certe iste intellectus diminuit ad illũ tex. ꝛ nullo 28 modo ꝯgruit illi litere iõ datur ibi in glo. ¶ † Alius intellectus valde notabilis vt loquat cum infamato inducit purgatio: vnde si non venerit ad se purgandũ vr cõfiteri de crimine: ꝛ sic potest condemnari. ar. de simo. ad hoc. ꝛ. c. insinuatũ. sed tu aduerte: q2 illa iura que allegat gl. illa hoc nõ pbãt. loquunt eñ cum quis deficit in se purgando: sed illud c. decernimus. loquit cũ vult venire ad se purgandũ. vñ difficultas stat in hoc an nolens se purgare habeat pro cõuicto termino elapso. d. Anto. vr hic velle ꝙ sic vr tñ exigere longã ꝯtumaciã cũ indictione purgationis. Tu vide plene de hac materia per Jo. an. post Host. in. c. excõicamus. in. §. q aũt. de her. ꝛ. c. cũ. p. ꝛ. c. fi. de pur. ca. ex quorũ dictis colliguntur due opi. prima qð si quis renuit seu negligit se purgare non habet p ꝯuicto sed dz excõicari. ꝛ si steterit in excõicatiõe p annũ habetur pro conuicto. pro hac opi. vr casus. in. d. §. qui aũt. Si vero assumit terminum ad se purgandũ: ꝛ intra terminum deficit ꝛ tunc punitur vt cõuictus: vt in. c. ad abolendã. eo. ti. ꝛ hic intellectus videt placere Jo. an. in. d. §. qui aũt. alia opi. est qð si quis se nõ purgat intra terminũ peremptorium sibi prefixum habet pro conuicto: q2 hoc ꝯtingit ex voluntate aut ex impotẽtia ꝛ qð licet per se sufficit: vt in. c. tua. in fi. de cohabi. cle. ꝛ muli. vbi est bo. tex. in. c. fi. de pur. ca. Et hanc opi. vr sequi Jo. an. in. d. c. fi. ꝛ sentit in. d. c. cum. p. lz magis ibi dubitet. Ad. d. §. qui autem. respondet qð loquitur in crimine heresis de quo cum sit grauissimum non debet haberi pro conuicto ex illa presumptione. q2 noluit se purgare. ar. c. literas. de presump. Credo sic dicenduz ꝙ aut citatur quis vt veniat ad se purgandũ: ꝛ si nõ venerit nõ habet pro conuicto: sed debet excõmunicari. ratio q2 adhuc purgatio non fuit indicta. ꝛ sic potest intelligi dictus. §. qui aũt. ꝛ facit qð ibi no. Aut fuit idicta purgatio absenti ꝛ cõtumaci statuto sibi termino ad se purgãdũ: elapso termĩo habetur pro ꝯuicto: ꝛ iste est proprius casus. d. c. tua. de coha. cle. ꝛ muli. ꝛ c. fi. de pur. ca. vr eñ ꝯfiteri iungendo priorem ꝯtumaciam in veniendo ad iudiciũ vna cum ꝯtumacia in se purgando intra terminũ sibi pfixũ. ꝛ iste videtur intellectus. d. c. decernimus. ꝛ qð absenti possit indici purgatio tenet Jo. an. in. d. c. qui aũt. ꝛ videt pbari in. d. c. decernimus. ꝛ hoc singulariter no. q2 nõ habes alibi hãc materiã ita plene discussaz: ꝛ vnũ singularẽ ꝛ exquisitum modum pcedendi ꝯtra ꝯtumacem: ꝛ hec purgatio potest indici propter infamiã scãdalũ ꝛ vehemẽtẽ suspitionẽ: vt in. c. inter. de pur. ca. ꝛ no. Host. in. d. c. cũ. p. Habuistis aliũ singularem 29 modum. s. p. c. rursus. ꝛ. c. quicũqꝫ. ¶ † Legiste autẽ nõ habent hec remedia ita pinguia. ideo solent laici statuere vt cõtumax habeatur pro confesso qð statutũ vz: vt hic sentit Jo. an. ꝛ vide circa hoc qð no. Bar. in. l. cum filiusfa. ff. de verbo. ob. ꝛ in. l. fi. ff. de sica. ꝛ in. d. l. absentẽ. ff. de penis. nam contumax non habetur simpliciter pro confesso de iure cõmuni: vt in. d. c. rursus. ꝛ. c. quicũqꝫ. licet aliud sentit gl. ꝛ minus bene in 30 c. nullus. de presum. vbi dicam. ¶ † Imo nec fuga sufficit ad probationem alterius delicti. ꝛ an aliquid inducat. vide per Bar. in. l. lege corne. ff. ad sille. ꝛ in. l. admonendi. de iureiuran. Et vide casum singularem in quo fuga facit quem haberi pro confesso. in. c. consiliarios. C. de assesso. In officiali qui accusatus vel iculpatus est de aliquo delicto ꝛ capit fu 31 gam. ꝛ per Bartolum. ¶ † Glo. in versi. nec vnus. oppo. contra tex. in eo quod presupponit aliquem potuisse hunc episcopum defendere. nã in criminalibus[c] non interuenit procurator[d]: vt in capitulo veniẽs. de accusa. ꝛ in. l. penulti. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. Glo. soluit dupliciter. primo

ter.primo qd̃ potuisset interuenire ad allegãdas causas absentie nõ causas super crimine. Secundo soluit ⁊ melius qd̃ hic nõ agebatur directe criminaliter: idõ poterat interuenire pcurator. Gof. hic tenet cõtrariũ cum ad depositionẽ ageret. licet p inquisitionẽ. ⁊ idẽ tenet Hosti. in. c. inquisitionis. j. de ac. dicens ex quo per inquisitionẽ venit imponenda pena accu. i. que imponit per viã accusationis vt in casibus illius. c. inquisitionis. ⁊ hic non interuenit pcurator. ⁊ cũ hoc dicto trãsit hic ⁊ ibi Jo. an. Sed quidã doc. solẽnis sequẽdo gl. colligebat ex tex. q̃ qñ agit p viã inquisitionis põt interuenire procurator etiã si venit imponẽda ea pena que imponit per viã accu. vt hic vbi fit depositio propter crimẽ homicidij acsi directe fuisset actum vt in. d. c. inquisitiõis. Sed certe hoc dictũ nõ colligit ex isto tex. nec est verũ in se: nã hic nõ iponit pena oino que fuisset imposita per modũ accu. nã cõuictus per viã accusationis de graui crimine deponit ⁊ detrudit in ppetuo carcere ad peragendam pniam: vt in. c. tue. de pe. ⁊ in. c. nouimus. de verb. sig. ⁊ hic tñ fuit iste deposit⁹. q̃ pena satis est exequibilis in absentẽ: cũ absens possit depõi: vt hic sed secus vbi veniret imponẽda directa pena accusationis que nõ esset exequibilis in absentẽ: idõ in articulo distinguerẽ sic: qd̃ aut per inquisitionem venit pena imponenda exequibilis in absentem ⁊ tũc poterit iteruenire pcurator: tex. est hic: nõ cauillãdo literã. Itẽ facit rõ ex quo põt pcedi hoc casu contra absentẽ ergo debet admitti pcurator quia melius est admittere quẽcũq; defensorẽ q̃ cõdẽnare absentẽ idefensum. facit. l. exigẽdi. C. de pcu. ⁊ rõ c. sup his. de accu. ⁊. c. tue. de procu. Aut imponẽda nõ est exequibilis in absentẽ. ⁊ tunc non poterit interuenire pcurator: nec etiam poterit pcedi contra absentem licet pcedatur per viam inquisitionis: ⁊ p rõnẽ quã. s. dixi. Et hoc maxime considerandũ de iure ciuili scd̃m quod eadẽ pena imponit p viam inquisitionis sicut p viã accusationis de quo per Bar. i. l. isamẽ. ff. de pub. iu. vt dixi sup ru. de iud. ⁊ i. c. q̃lr ⁊ qñ. de accu. aut pena põt eẽ exeqbilis ⁊ nõ exeqbilis: vt quia pena est arbitraria: ⁊ tunc credo q̃ sit i optiõe iudicis an admittat vel nõ admittat: nã pt admittere cũ possit hr̃e ppositũ iponẽdi penã exeqbilẽ i absentẽ. ⁊ opti. facit iste tex. in ar. põt ẽt nõ admittere cũ sit i optiõe sua quã penã iponat: p hoc allego tex. i. l. fi. C. de iniur. ⁊. iij. q. ix. §. nisi. vbi ptz q̃ nõ illustris nõ pt i actiõe iniuriarũ cõparere p procuratorẽ: quia posset iponi pena i corp⁹ ⁊ sic nõ exeqbilis i absentẽ. vide glo. no. insti. de iniu. §. i summa.

32 ¶ † Nũc venio ad gl. no. In nu. q versat circa validitatẽ gestorũ cũ excõicato seu p excõicatũ. ⁊ si vis de materia ad plenũ videre ⁊ eã extẽdere. vide pmo p Jo. an. i regula dolo facit de re. iu. li. vj. in mercu. vbi ponit qõnẽ an in publice excõicatũ possit cõpromitti tanq̃ in arbitratorẽ: ita q̃ teneat laudũ seu cõpromissum. ⁊ cõcludit qd̃ nõ: si pcedit p viã laudi seu sñie: sec⁹ si fuerit mer⁹ mediator: ita q̃ arbitramẽtũ habuerit effectũ ⁊ substãtiã ex consensu partiũ: ⁊ nõ ex dicto arbitratoris. ⁊ sic aperte sentit qd̃ i eũ vt arbitrũ cõpromitti nõ põt. cũ arbitria sint redacta ad instar iudiciorũ. l. j. ff. de arb. sicut ergo nõ valet sñia publice excõicati: vt i. c. ad pbãdã. de re iu. ita nec laudũ arbitri. de quo i Spe. in ti. de ar. §. restat. ⁊ §. differt. ⁊ p Jo. an. i. c. pia. de exce. li. vj. ⁊ plures casus excõicatis interdictos ponit Jo. an. i. d. regu. dolo. vbi vide de testõ excõicati an valeat vide p gl. ⁊ p Jo. an. in. d. c. decernimus. vbi tãdẽ cõcludit qd̃ sic[a]: ẽt si sit notorie excõicatus. itẽ Fed. cõs. lxxi.[b] ⁊ Bar. in. l. si q̃ram⁹. ff. de test. vide gñalr ad materiã. j. tractãdã p Abb. ⁊ Jo. an. i. d. c. pia. ⁊ p Cal. in. d. c. ad pbadũ. de re iud. cũ duab⁹ suis disputationib⁹: vna incipit excõicatus q cõi opi. alia incipit: excõicat⁹ maior cõtraxit.

33 ¶ † Et ampliando ac clare prosequendo dicta doc. hic facio duo mẽbra pncipalr. pmo nunqd gesta cũ excõicato vel p excõicatũ teneant in tpalib⁹. scd̃o quid in spiritualib⁹. Circa pmũ dico qd̃ quedã gerunt rõne publici officij: ⁊ illa valẽt si excõicatus est tolerat⁹: ita qd̃ cõi opi.[c] habebat pro nõ excõicato. l. barbarius. ff. de of. pto. iij. q. vij. verũtñ p Inno. hic. ⁊ i. c. si vere. de sen. excõ. ⁊ in. c. nihil. de ele. Ex q̃ infert qd̃ alienatio rerũ ec. facta p excõicatũ toleratũ ex hoc solo capite nõ infringit: poti⁹ enĩ hec facit dignitas cũ eius noie fiat q̃ ipsa psona excõicata. facit. c. fi. de procu. ⁊. c. ad pbandum. de re iudi. Ex quo ẽt infert q̃ instrũ cõfecta ab excõicato q cõi opi. habebat p absoluto valẽt ⁊ tenẽt. de hoc vide p gl. i. d. c. decernimus. Aduerte tñ ad vnã solẽnẽ limitationẽ quã ponit Cal. i. c. ad probandũ. ⁊ in. d. disputatione excõicatus q cõi opi. ⁊c. sentit Jo. an. in. c. dilectus. el. j. de preben. sup gl. pe. vbi licet gesta teneãt rõne publici officij tñ is in cuius fauorẽ actus gestus est sciebat illũ excõicatũ debet talis actus in eius odiũ retractari: quia non debebat adire excõicatũ sciẽter. cum enĩ ex hoc sit puniẽdus nõ debet cõmodum reportare: facit. j. q. j. si qui episcopi. ⁊ de do. post diuor. rest. ⁊ si necesse.

34 ¶ † Si aũt cõi opi. nõ habebat pro absoluto tũc talia gesta nõ tenẽt: ptz hic vbi nõ valet alienatio rerũ ecclesie facta a plato excõicato nõ tolerato. facit. iij. q. iiij. nullus. ⁊ qd̃ no. gl. in. d. c. decernimus. ⁊. d. c. ad pbandũ. Excõicatus enĩ suspẽsus est ab administratione rerũ ecclesie ⁊ a quolibet officio publico: vt hic. ⁊ in iuribus prealle. facit. c. pastoralis. in fi. de app. merito p eũ gesta nõ tenẽt. Idẽ dico de actis publicis seu ciuilibus vel cõib⁹: non enĩ valet authoritas iterposita p tutorẽ notorie excõicatũ: quia tutela est actus publicus. Idẽ si tanq̃ arbiter laudũ ptulit: quia est actus ciuilis. Idem si erat excõicatus qñ suscepit procurationis offm̃: est enĩ actus cõis: vt i. c. post cessionẽ. ⁊ qd̃ ibi not. j. de pba. Excõicat⁹ enĩ ab oibus predictis repellitur: vt in. c. pia. ⁊ ibi p Jo. an. de exce. li. vj. ⁊ per eundem in. d. c. decernimus. Quid aũt si cõstituẽs pcuratorẽ excõicatũ ignorabat eũ excõicatũ: vide per doc. in. d. c. post cessionẽ. ⁊ per Cal. in. d. disputatione excõicatus qui cõi opi. ⁊c.

35 ¶ † Quedam gerunt non ratione publici officij sed priuati: vt quia emit: vẽdidit: deposuit: locauit: ⁊ alr cõtraxit noie proprio. Inn. hic cõcludit hec oĩa valere[d] ⁊ idẽ de similib⁹ allegat. xj. q. iij. qm̃ multos. i fin. exp̃ssius de sen. excõ. si vere. vbi dicit scd̃m eum q̃ ẽt nouos cõtractus cũ excõicatis inire licet: p hoc ẽt dicit excõicatũ procuratorẽ posse cõstituere ad negotia: ita qd̃ orit actio mãdati directa ⁊ cõtraria inter eos. nec refert scd̃m eum an cõtrahens sciret vel ignoraret eũ excõicatũ[e]: sed an hoc sit publicũ vel occultũ: in iure enĩ non reperit tales cõtractus non valere: dicit tñ qd̃ cõtrahẽs secũ poterit agere cõtra eum durãte etiã excõicatione: sed ipse excõicatus nõ admittetur ad agendum durante excõicatione per. c. intelleximus. de iu. sed absolutione facta poterit agere. ⁊ idẽ cõcludit in. d. c. si vere. vbi ponit optimã limitationẽ ad hoc vltimum dictũ dicẽs q̃ licet excõicatus nõ possit agere ex tali cõtractu durante excõicatione: tñ si non excõicatus agit daret tñ excõmunicato omne id qd̃ sibi dare tenet ex eo cõtractu per. c. cũ inter. de excep. qd̃ est valde notandũ. Ego tñ limitarẽ hoc dictum qñ obligatio excõicati est respectiua ab obligationẽ nõ excõicati: vt puta promisit dare excõicatus librũ si ille dederit sibi cẽtũ vel quid simile: secus aũt vbi essent due obligationes nõ respectiue sed diuerse: quia tũc esset potius reconuentio q̃ defensio: ideo nõ debet audiri iuxta no. in. d. c. cum inter. Et credo sic itellexisse Inno. Hosti. autẽ hic. ⁊ in. d. c. si vere. cõtradicit cõcludẽs qd̃ in fauorẽ nõ excõicatorũ tenebũt contractus: sed in fauorem excõicatorum non: ita qd̃ excõicati alius efficaciter obligantur sed sibi alios nõ obligant cũ effectu vt sic districti facilius cõuertant multa ad hanc suã opi. adducit sed principaliter mouet quia cõtrahẽdo ⁊ ingerẽdo se cõioni peccat ⁊ facit cõtra legẽ. j. de cle. exc. mi. c. illud. ⁊. c. cũ desyderes. de sen. excõ. indignum est ergo p legẽ sibi subueniri. C. de legi. l. non dubium. x. di. c. vides. ⁊ regula que contra ius fiunt. de regu. iur. lib. vj. Non ergo ex tali cõtractu oritur in eius fauorẽ ciuilis obligatio: naturalis vero obligatio que oritur ex.

† Sebasti. Sapia.

a ¶ Qd̃ sic. Vide Feli. in. c. cũ dilectus. i. ij. colũ. j. de accu. vbi tenet qd̃ nõ valet testm̃ tamẽ si absoluitur recõualescit: et qd̃ valeat firmat Felin̄. in. c. ad pbandum in. j. col. versi. de gestis p excõicatum. j. de re iudi. ⁊ ibi latissime attingit materiã positã p Abb. hic. ⁊ an gesta p excõicatum occultum valeãt tangit aliqd Fel. i. c. rodulph⁹. col. xxxvij. versi. an gesta s. de rescri. ⁊ Jas. i. l. barbari⁹. colũ. xij. versi. successiue bar. h. ff. de of. pto.

b ¶ Cõsi. lxxi. addõ qd̃ est cõsi. cxlvij. ⁊ ibi vid an recõualescat p absolutionẽ ⁊ an valeat scriptura excõicati.

c ¶ Cõi opi. adde Fed. cõsil. cxxxvij.

d ¶ Oĩa valere. an excõicatus possit cõtrahere. vide dom. Ant. in. c. sicut. de here. ⁊ ca. si vere. de senten. excom. Andr. Barb.

e ¶ Eum excõicatum. opi. Hosti. videtur verior pmo p. c. si qs laicus. ⁊. c. rogo. xi. q. iij. vbi qs prohibet cõicare. ergo si cõicat non valet cõicatio: et licet i. c. excõicatos. excõicet cõicantes: tñ videtur excõicatio phibere cõionẽ. itẽ ego allego tex. in. l. hi qui. C. de aposta. in versi. carere cõmercio: vbi est casus singularis qd̃ nõ potest mercari excõmunicatus: caret enim cõmercio et suffragijs: dicit ibi tex. qd̃ incidit in idẽ: itẽ nõ põt infeudare vt in. c. j. §. j. i tit. hic finit lex. item. d. c. qm̃. ponit cas⁹ spãles qd̃ potest emi ab excõicato: ergo i cõtrariũ est ius cõe et est spãle in duob⁹ vt emat ⁊ sine pena. item ista sunt correlatiua vt si phibitus est emere ergo phibitus est vendere: ergo nõ põt contrahere: ⁊ licet loquat de emptiõe ita in alijs cõtractibus. Andre. Barba Anto. Francis.

¶ An excõmunicat⁹ possit cõtrahere habetur in. c. felicis. de pe. in. vj. ⁊ Inno. in. c. veritatis. de do. ⁊ cõtu. ⁊ hr̃ per glo. in. c. si vere. de sen. excõ. ⁊ in. c. fi. de exces. plat. ⁊ in ca. ad pbandum. de re iudi. ⁊ in. c. qm̃ multos. xj. q. iij. ⁊ addõ quod excõicatus põt alteri se obligare: sed non põt ipse aliũ sibi obligare: vt per spec. i tit. de pcu. in. §. fi. in ver. qd si excõicatus. ⁊ p Gemi. i. c. j. in. §. j. de iure pat. i. vj. ⁊ ibi etiã dicit Spe. in loco prealle. q̃ licet excõicat⁹ nõ possit agere vt in. c. itelleximus. de iudi. põt tñ cedere iura sua alteri q statim agat. potest etiam cõpromittere vt nota. in. c. cũ iter. de exce. ⁊ põt etiã cõtrahere matrimoniũ ⁊ vxorem ducere vt in. c. significasti. de eo q dux. in ma. quam pol. per adul. ⁊ hr̃ p gl. in. c. illud. xc. dist. ⁊ in. c. nullus de cõse. di. iiij. addõ tamen q̃ excõicatus quicquid acquirit negotiãdo non est suum: sed debet pauperib⁹ erogare: vt p do. Ab. in. c. cũ sit. de iu. ⁊ an ⁊ qñ possit cõtrahere: vide etiã per Alex. i. l. si qs arbitratur. ff. de verbo. obli.

consensu ex morbo inobedientie et excōmunicationis adeo inficit̃ ſm eū q ex illa etiā cetera agi nō potest. adducit ea q̄ legunt̃ ⁊ no. in. d. c. si vere. Scdō mouet̃ principal'r q2 si antiqua debita ꝯtra ante excōicationem impediunt̃ ⁊ suspenduntur p excōicationē supueniētem. sed post absolutionē reuiuiscunt̃ sicut vult hic etiam Inn. satis debet apparere iniustum ⁊ irrōnabile cuilibet fideli ⁊ catholico q excōicatus ꝯhens nullū possit sibi efficaciter obligare: et qd quantum ad ipsum adeo intelligant̃ mortificati cōtract9 cū eo initi q nec post absolutionē possit agi ex eisdē. Tertio principal'r mouetur q2 si diceremus cōtrariū excōicati efficerentur superbiores: ⁊ minus revererētur censurā ecclesiasticā qd est cōtra mentē. c. authoritatē. ⁊ c. iuratos. xv. q. vj. ⁊ eorū q̄ no. Jan. hic. Jo. simpl'r transit recitādo: do. Ant. approbat opi. Inn.[a] nihil tñ adducit de nouo sed remittit ad not. per se in. d. c. si vere. ad iura allegata per Inn. Host. rñdet q ponūt casus speciales: ⁊ ratio specialitatis potest colligi ſm eum ex eisdē iurib9 ⁊ est necessitas cōtrahentiū nō fauore excōicatorū. Ego ꝑse quor opi. Inn. quā ꝓbo authoritatib9 ⁊ iuribus ⁊ rōne. Et primo incipiā ab authoritatibus a quibus arguere lz. vt in. c. in canonicis. xxix. distin. de deci. c. j. q cōtractus initi cū excōicato valeant ⁊ hoc tenet Jo. and. in. c. decernimus. prealleg. q2 ista que dependēt ex cōsensu non ꝓhibent̃ excōicatis: idē Cal. in. d. disputatione que incipit excōmunicatus maior ꝯtradicit. ⁊ sequit̃ Federi. cōsi. prealle. ⁊ Abb. ⁊ multi alij in. c. pia. de excep. li. vj. sentit glo. Joan. in. c. nos sanctorū. xv. q. v. dū allegat dictū. c. si vere. ⁊ dicit excōicationē nō dissoluere ꝯtractus. Ultra iura cōia induco duo: videlicet. c. inter dilectos. de dona. vbi valet donatio facta per excōicatū: aliud ius valde singulare est in materia probans q etiā in fauorē excōmunicati tenet cōtractus vt ex eis possit agere excōicatus post absolutionē in. c. felicis. §. cum autem. de penis. lib. vj. rationem adduco: q2 oēs fere ꝯtractus sunt de iure gentiū: l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iure. sed ista que sunt de iure gentiū nō prohibent̃ etiā deportatis[b]. l. quidā. ff. de penis. multo forti9 nec excōicatis: cum longe deterioris cōditionis sit deportatus q̄ excōicat9: iuxta not. in. c. pastoralis. de appel. ⁊ multū stringit cōsideratio q2 excōicatio fertur loco medicine. in. c. cūm medicinalis. de sen. excō. lib. vj. durū ⁊ acerbū esset dicere qd tolleret ea que depēdēt a iure naturali: ⁊ inficeret obligationē naturalē: videm9 sic in matrimonio contracto ab excōicato: qd tenet tanq̄ depēdes a solo ꝯsensu: vt in. c. significasti. de eo q dux. in matri. Itē valet monachat9 per excōicatū assumptus. vt in. c. cū illorū. de sen. excō. Itē videmus q valet vēditio facta ꝯtra iuramentū. vt not. Inn. ⁊ Jo. an. in. c. dilecto. de preb. facit. c. sicut. de spō. ¶ Ui-

36 de † etiam aliā bonam rationem: iudiciū agitatum cū excōicato quātūcūq notorio valet anq̄ repellatur ab agēdo: vt. d. c. pia. sz in iudicio quasi ꝯhimus. l. iij. ff. de pecu. ergo ⁊ ꝯtractus agitat9 etiā in eius fauorē valet: licet possit repelli ab agēdo donec fuerit absolutus valeret tñ iudiciū sup tali contractu si nō repelleret̃ ab agendo. vt. d. c. pia. cū ibi no. vide gl. in. c. j. de rescrip. lib. vj. ¶ † Non

37 ob. rōnes Hosti. ⁊ primo dū mouet̃ q2 cōtrahitur cōtra legē: dico q lex seu canō nō resistit cōsensui obligatorio seu ꝯtractui simpl'r: sed prohibet cōmunionē sub excōicationis pena. xj. q. iij. excōicatos. ⁊ c. cū excōicatio. ⁊ sic ꝯtra faciēs incidit i excōicationē minorē ⁊ excōicatus magis peccat. in. c. illud. de cler. excō. mi. actus enī remanet validus nā cū lex prohibet aliqd sub pena tenet act9 licet pena cōmittatur. vt not. p Cy. in. l. nō dubiū. C. de legi. hoc est verū vbi p aliā legē ptz actū sustineri sicut no. Bart. in. l. ptor. ff. de no. op. nū. ⁊ q actus gestus cū excōicato remaneat validus: patet i iuribus superius alle. maxime in matrimonio ⁊ religione. vt. s. dixi. ⁊ in donatiōe vt in. d. c. inter dilectos. de dona. si enī lex expsse resisteret ꝯtractui tūc nō nasceret̃ aliqua obligatio nec ciuilis nec naturalis vt in. l. cū lex. ff. de fideius. ⁊ ibi plene p Bar. ⁊ sic nō teneret nec matrimoniū. nec religionis ingressus: nec donatio nec iudiciū: qd est falsum: vt. s. probatū est. ¶ Item diligenter cōsidera qd rō Ho. cōcludit aperte ꝯ opi. suā: nā ipse vult ꝯtrū nō tenere vt nō excōicatus obligetur excommunicato sed vt excommunicatus obligat̃ nō excōicato vz. cuius ꝯtrium infertur ex rōne sua: nā nō solus excōicat9 peccat ꝯhendo imo etiam nō excōicat9: q2 prohibitio cōiter dirigit̃ i nō excōicatū vt euitet cōionē excōicati. vt in. d. c. excōicatos. ⁊ c. cū excōicato. ⁊ j. de sen. excom. nuper. cū si. ergo cum ipse principal'r faciat cōtra legē non deberet tenere ꝯtus etiam in fauorem sui cuius ꝯtrium ipse dicit. item si lex expsse resisteret ꝯtui nulla nasceret̃ obligatio etiā naturalis: vt. d. l. cum lex. ⁊ ibi per Bar. cuius ꝯtrium hic sentit Hos. ⁊ clarius i summa in ti. de sen. excō. §. que sit pena. sub. §. qd sit tenor. v. sz qd si dū aliquis. vbi vr velle qd ex ꝯtu inito cū excōmunicato orit̃ obligatio naturalis ex qua saltē ſm canones agi poterit absolutione obtēta: nisi dicat̃ qd in odium excōicati agi nō possit sz ꝑpterea nō remanebit pretiū penes ꝯhentem cū eo sz erit pauperibus erogandū. ⁊ sic tēperat ibi opi. suam. hic ergo tene qd. s. dixi vt oriat̃ hincinde obligatio naturalis ⁊ ciuilis. sed quo ad excōicatum illa obligatio est inefficax durāte excōicatione. ¶ Ad secundam rōnē Hosti. dic qd nō seqt̃ obligatio antiqtus ꝯta suspendit̃ per excōicationē superuenientē: ergo nō orit̃ obligatio durāte excōicatione. ptz instātia in multis casib9 superius alle. multa enim fieri nō dñt tñ facta tenent: vt in. c. rursus. q cle. vel vo. et. l. patre furio-

38 so. de his qui sunt sui vel alie. iur. ¶ † Itē videm9 qd matrimonia ꝯta ꝯ ꝓpria sponsalia etiam iurata tenēt licet ꝯhens peccet: vt i. c. sicut. ⁊ in. c. si inter. de spon. Itē iurans nō vēdere librū peccat illū vēdēdo: q2 nō seruauit iuramētū a deo ⁊ ab ecclesia preceptū: ⁊ tū vēditio tenet: lz ille sit periurus: vt no. Inn. et Jo. an. in. d. c. dilecto. de prebē. ita dicendū est in proposito licet peccet excōicatus ingerendo se cōioni ⁊ ꝯhens secum etiam peccet: ꝯtract9 tñ qui causat̃ ex obligatiōe naturali tenet cum directo sibi nō interdicantur ea que sunt de iure gentium seu naturali: vt. s. dixi. ¶ Et facit hoc ad fortificationē solutionis primi artic. ¶ Ad tertium ar. Host. rñdeo qd ex validitate contractus nō efficiūt superbiores: cū nōnunq̄ ꝯtus magis cedant in ipsorū odiū q̄ fauorē. Itē cū sit medicina: nō dz extēdi: ita vt tollat ⁊ inhabitet ꝯsensū: ⁊ quicquid sit habes instantiam. s. in pluribus casibus. habes nunc expeditū

39 primū membrū circa validitatē gestorū in tēporalib9. ¶ † Sz circa hoc primū mēbrū querit̃ qd si aliqs ꝑmittit ⁊ etiā iurat dare aliquid ac soluere excōicato ad certū terminū: nunqd tenet̃ hoc adimplere: Innocē. hic tenet qd sic: q2 talis ꝑmissio siue iuramentum absq interitu salutis eterne seruari pōt. de iureiur. c. si vo. Et si diceres imo non pōt seruari sine interitu: cū nullus ei cōicare debeat alioquin cōicans peccat: vt. s. dixi. Rñdet ipse hoc nō esse verū semp q2 possumus ab eis emere: ⁊ eis vēdere ⁊ ꝯtrahere pro vtilitate ⁊ necessitate nostra. de sen. exc. inter alia. ⁊ c. si vere. ⁊ per ꝯñs alia facere que in cōtractibus veniūt: ⁊ circa hoc vltimum instat. Itē videm9 qd seruiēs tenet̃ ei seruire vt ꝑmisit. xj. q. iij. qm̄ multos. quare eadē debita non soluet. nā ⁊ dominis etiā apostatis debemus de suis iuribus rñdere. xj. q. iij. iulianus. ⁊ cap. imperatores. ⁊ po. rest. talis casus ꝯprehēdi sub patrefami. de q̄ i dic. c. si vere. de sentē. excō. nec ſm eum sunt hec reuocata per. c. nos sanctorū. ⁊ c. iuratos. xv. q. vi. q2 illa capitula loquuntur in absolutiōe fidelitatis iurate. i q̄ casu statuunt̃ hoc speciale ⁊ reuocatur predictus canon iulianus. quia valde magnū fomētum excōicatiōis ⁊ excōicatorū erat qñ videbant se comitatos cū magna caterua ⁊ comitiua vasallorum qui eos sequebant̃. vel saltem nō sunt absoluti vasalli ipso iure sed absoluendi ex causa vt ibi actū fuit. Fatet̃ tamen Inn. qd nō est cōicādū vel ꝯhēdū cū excōicatis si inde fiunt superbiores: vel si cū alijs eque bene sicut cū ipsis vel aliquātulū min9 bene ꝯhi posset. Host. dicit se non videre qd sine peccato possit contrahi cū excōicato vel aliqd promitti ei vel solui nisi in casibus in iure expressis: sicut sunt casus allegati per Inn. ad hoc. c. inter alia. vbi hoc videtur expressum. dicit etiā qd vasallorū fidelitas est suspēsa q̄diu dominus est excōicatus vt patet in lib. feu. hic finit̃. l. cōsuetudinis. c. j. nec ob. vnum dictum Inn. q ecclesia non debet machinari fraudes vel mēdacium: ⁊ sic ex quo semel ꝑmisit soluere excōicato tenet̃ adimplere promissionem: dicit enī q excōicati nō ab ecclesia: sed a seipsis decipiuntur: ⁊ hec duo dicit tenenda in fauorē fidei ⁊ censure ecclesiastice, i fauorem animarum etiam ipsorū excōicatorū ⁊ in odiū peccatorū suorū, et hec opi. Host. contra Inno. placet hic. d. Ant. nec ob. ſm eum piurium q2 promittens non est periurus ex quo ei nō soluit superueniente legitima causa: q2 a iuramento excipitur legitima causa. l. si. ff. q satis. cogā. Et intelligi dz si res in eodē statu permāserit. de iureiu. c. quēadmodū. aduerte tñ q2 allego tibi de hoc gl. valde notabilē ⁊ prolixā. xv. q. j. nos sanctorum[c]. vbi Jo. in gl. sua facit multa motiua p ⁊ ꝯtra. ⁊ tandem dicit verius esse qd lz excōicatus non habeat ius petēdi ꝑmittens tamē debet ei soluere. ar. c. debitores. de iureiur. dicit etiam hoc ꝓbari in. d. c. si vere. lz enim excōicatio tollat obligationē quo ad fidelitatē, nō tamē quo ad alios cōtractus ſm eū. sed Bart. brix. in addi. ad illam glo. dicit excōicato nō esse soluendū. cū nemo debeat participare cum eo: nisi in casibus. xj. q. iij. qm̄ multos. nec ob. ſm eum decre. si vere. q2 illud factum fuit de necessitate. Et lz Archi. videat̃ ibi transire cum opi. Jo. et Inn.

mihi

---

a ¶ Opi. Inno. d. Card. in. xxxv q. in. repeti. c. ꝑpēdim9. de sen. excō. sequitur Innoc. And. baro.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Deportatis. Adde q deportati equiparant̃ excōicatis vt est gl. in. §. minor. i vbi. interdictum. insti. de cap. dimi. quā dicit sing. ad hoc Bal. in. c. j. co. iiij. in pri. cōmēto. s. de iudi. Alex. i. l. gallus. §. ⁊ quid si tm̄. col. iij, versi. in gl. in vbi. ⁊ i. his. ff. de lib. ⁊ posth.

c ¶ Nos sanctorū. adde vidēdū per eūdē ꝯsil. lx. vbi tz q solui pōt excōicato cū quadam modificatione. Auto. Franc.

¶ Tu vide gl. ordinariā in. iiij. q. j. j. sum. vbi hr̃ qd possit facere excōicat9: ⁊ adde q excōicatus habetur p mortuo vt pno. Inn. in ca. grauē. de sen. excō. ⁊ dicitur heretic9. vt in. c. ipa pietas. xxiij. q. iiij. ⁊ vide gl. i. c. j. iij. q. i. ⁊ alibi dz q caret oīm subsidio. vt in. c. corripiat̃. xxiiij. q. iij. ⁊ l. j. hi q. C. d apost.

¶ Iniuria. Adde Fede. ꝯñ.cxvj. Sebasti. Sapia.

¶ Excõicato.an excõicatus possit prosequi suaȝ vel suorũ iniuriã: ponit Fel.i.c.ij.colũ. iij. vers. excõicat⁹ non põt. j. de except.vbi tenet qδ non possit.

¶ Tenẽt. Adde qδ do.ð Rot.decisio.xxviij.in antiqȝ.dicũt ꝙ executor excõicatus põt prouidere de bñficio: maxime si ille cui fit prouisio ignorabat. et sic ꝯcordant cũ dicto Cal.š.⁊.j.px. Anto. Francisc⁹.

¶ Tu dicas ꝙ excõicatus si est public⁹ nõ põt eligi ad ꝑlaturaȝ. vt in c.cũ dilect⁹. de cõsue.vbi ꝑ Inn. et Host.⁊ in.c.sinẽ litib⁹.de do. ⁊ ꝯtu. ⁊ adde ꝙ est intellegibilis actiue et passiue: vt per do. Cardi. in cle.j.in vij.oppo.de reg.⁊ per Inn.i.c.nulli.de elec.⁊ i.c. cõsuluisti.ð pcu.qδ tñ intellige veruȝ qñ est excõicatus excõicatione maiori: sec⁹ si minori vt ꝑ do. Abb.i.c. eue.ð cle.non resi. et ꝑ Spe.in tit.de ele.§.j.in ṽ.porro. ⁊ habet per glo. ⁊ docto.in.c.illa. de elec.⁊ i.c. ꝑpetue. eo.ti.lib.vj.⁊ vide ꝑ Philip.fran.in c.ꝯstitutus.de appel. vbi multa alle.⁊ adde ꝙ excõmunicat⁹ minori non repellit nisi a sacramẽtis ecclesie.vt dixit gl.j.in d.c. illa ꝑ.c. engeltrudã.iij.qδ.iiij.⁊ l.c.a nobis.de excep.⁊ ꝑ Hemi. in c.is cui.in prin.de sen.excõ.i vj. põt tñ celebrare nec ex hoc fit irregularis: vt ꝑ.d. abb. in.c. celebrat. de cle.excõ.mi.et excõicato si dȝ a sacerdote denegari eucharistia etiã si sciat illũ excõicatum.vide per.do. Abb.in.c. si sacerdos.de off. ord.et no. in.c.xp̃s.j.q.j.

mihi tamen plus placet contraria opi.quoniã tu excõicatus es ex causa quare tibi nõ soluo iuxta promissionẽ: qꝛ nõ reddis te talẽ vt licite possim tibi soluere.ad hoc facit qδ in simili not. Barto. in.l.amplius.ff.rem ra.habe.prope fin. Sed circa hoc considerarẽ aliquos casus: aut eñ promissio fuit facta excõicato durante excõicatiõe: aut ante excõicationem: sed tempore solutiõis superuenit excõicatio. primo casu est maior dubitatio: qꝛ ꝓmissor videt obligasse ad soluendũ illo tpe. sed nihilominus puto eũ nõ teneri ad soluendũ illo tẽpore: ⁊ dico tale iuramẽtũ illicitum si cogitauit soluere illo tẽpore: qꝛ obligat se ad peccatum: scȝ 40 ad cõmunionẽ iure ꝓhibitã. † Non eñ potuit se per iuramẽtũ obligare ꝯ iuris dispositionem. vt in.c.quãto.de iureiu.quare tale iuramentum fuit temerarium: ⁊ ideo nõ seruandum.vnde canõ: in male ꝓmissis rescinde fidem.in turpi voto muta ꝓpositum.impia est promissio que scelere adimpletur.xxij.q.iiij.in malis promissis.facit.c.de iureiur.lib.vj.hoc limito verũ nisi exõicat⁹ multum indigeret: quia tunc cum licite possumus ei dare eleemosinam causa humanitatis.vt in.c.quoniã. multo fortius reddẽdũ est debitũ. ⁊ ita facit mẽs illius.c. qm̃ secũdo casu qñ excõicatio superuenit post ꝓmissionem: forti⁹ puto ꝓmissionẽ nõ teneri post excõicationem.per.c.ne quis.xxx.q.ij.sicut enim nõ teneor reddere iuxta ꝓmissionẽ gladiuȝ effecto furioso: vt ibi: ita nec postea excõicato.facit.c.quẽadmodũ.de iureiur.cum si. Et not.ex gl. d.c.nos sanctor.ꝙ excõicatio suspẽdit ipso facto debitum fidelitatis.facit pro opi. Hosti.⁊ ꝑ prima opi. Inno.q̃ placet. Alterius queritur † quid 41 si iniuria[a] est illata excomicato[b] puta expoliat vel aliter affligit: nunquid possit agere pro tali iniuria.ꝯcludẽdo Inn. Host. Jo.an.dicit qδ durante excõicatione obstat sibi exceptio.vt dicit glos. in.c.insinuatiõe.de procu.quẽ alle.hic Joã. andr. ego all.glo.in.c.in nomine dñi.xxiij.distin. Inn. in.c.in causis.de ꝯcess.p̃bẽ. in.c. dilectus.el.j.š.de rescri.⁊ limitarem hoc nisi iniuria irrogaret ei volenti explicare rẽ sibi a iure cõcessam: puto prosequenti appellationẽ vel absolutionẽ: tunc eñ potest agere etiã durãte excõicatione vt illa iniuria cesset: qꝛ vno ꝓmisso ⁊c. ad hoc vide quod legit et no.in.c.cũ inter.⁊ in.c.si.de excep.⁊ in.c.preterea. et in.c.prudẽtiã.de offi.dele.absolutione ṽo obtẽta tenetur cõiter posse agi de iniuria prima illata quia cõtra ius illata fuit lȝ excõicatus nõ posset 42 tũc agere obstãte sibi excõicatiõe. ¶ † Nũc venio ad scõm mẽbrum circa validitatẽ gestor cum excõicato vel per excõicatũ in spiritualibus. et hoc est magis difficile. et primo ꝯcludo vnũ casum nõ dubiũ qδ in his que sunt facti tenent gesta per excõicatũ etiã in istis spiritualibus: vt ponere ꝓuisum vel electũ ꝯfirmatũ in possessionẽ corporalẽ: quia ex hoc nullũ ius transfertur: lȝ enim euitari debeat excõicator ꝯmunio quãtũ fieri potest tñ gesta tenẽt maxime ingruente necessitate: vt in casu.c.pro illor.de prebẽ.vbi est casus de p̃dictis. et ibi per Inno.⁊ alios. In his vero q̃ sunt iuris vt cõferre: cõfirmare: sniare ⁊ silia. distingue inter ea que gerunt ratione publici officij seu iuris vel eligere: impetrare rescriptum: ⁊ silia. In primis aduertẽdũ est ꝙ q̃dam sunt in quibus nõ ꝯfert character nec requiritur alia executio vt collatio bñficij. Quedã sunt in quibus imprimit character ⁊ vltra expectatur executio actus collati i quibusdã sacramentis sicut in collatione ordinũ in chrismatione: ⁊ silibus: primo casu si gesta sunt ab excõmunicato qui cõi opi.habebat pro absol. ⁊ hec cõis opi.erat probabilis: vt quia excõicatio non erat publice lata: ⁊ tunc gesta regulariter tenent fauore iuris publici. qꝛ dignitas videtur exercere ⁊ non persona.vt in.l.barbarius.ff.de offi.p̃to. iij.q.vij.verũtamẽ.⁊ melius i.c.ad ꝓbandũ. de re iud.in decisa. vbi val t ꝯfirmatio facta ab excõicato tolerato ita et collatio: ⁊ silia.et hec cõiter tenẽtur per doc.hic.⁊ per Inno.et alios in.c.nihil. de elec.⁊.d.c.si vere, et per Cald.in.d.c. ad probãdũ.⁊ in.d.dispu.que inci. excõicatus qui cõi opi. 43 ¶ † Si tamẽ actus gestus cõcernit fauorẽ illi⁹ q scienter adiuit excõicatũ debet in ipsis odium retractari.vt not.Cald.in locis preal. ⁊ dixi in mẽbro precedenti.dixi regulariter qꝛ dubitat de validitate excõicationis ab excõicato tolerato late. nam cõis opi.videt ꝙ excõicatio nõ teneat lȝ debeat obseruari[d] donec ꝯstiterit excõicatorẽ fuisse excõicatũ.ratio: qꝛ cum excõicatus sit extra ecclesiam non potuit aliũ ponere extra ecclesiã. hoc tenet glo.xxiiij.q.j.in summa.⁊ in.c.audiuimus. et bene facit ille tex. Idem Host.⁊ Jo.an.recitãdo in.c.pia.de excep.lib.vj.tenet Cal.in.d.dispu.⁊.c. ad probandũ.de re iudi. Et idẽ eadem ratione tȝ ibi Hof.⁊ Cal.in absolutione ab excõicatione.ar. de pe.dist.j.verbũ. Inn.in.d.c.si vere. sentit opp. ex quo excõicator tolerabat.⁊ illa opi. Inn.videt mihi tutior ⁊ verior: qꝛ ex quo tolerabatur dignitas ⁊ non ꝑsona videtur excõicare. q̃ quidẽ dignitas excõicata nõ est.facit.viij.q.iiij.nonne.allego 44 fortiorẽ rõnẽ. ¶ † Excõicatio quo ad deum nullum vel paruũ vinculum inducit.[e] qꝛ aut excõicatus meret: ⁊ tunc seipsum per peccatũ separauit a deo.vj.q.iij.illud.aut nõ meret: ⁊ non separatur a deo vt in.c.cum eterni.de re iudi.lib.vj. Quosdã tñ effect⁹ operatur etiã quo ad deũ: de quib⁹ per Joã.an.in.c.ita quorundam.de iude. vinculũ ergo principaliter inijcit excõicatio respectu ecclesie militãtis: vnde potius est declaratiua q̃ dispositiua.vide glo.no.in.c.quodcũq.xxiiij.q.j.debet ergo valere hec declaratio seu vinculũ quo ad ecclesiã militãtem a tolerato[f] excõicato sicut valẽt alia gesta in spiritualibus: vt.š. dixi.⁊ tuti⁹ est dicere illam saltẽ tenere ante factũ.ar.in.c. iuuenis. de spõsa.post factũ si celebrasset ad euitandã irregularitatẽ: põt tenere aliã opin.iuxta ea que le. ⁊ 45 no.per Inn.in.c.cum tu.de testi. ¶ † Si vero nõ erat excõicatus toleratus: qꝛ cõiter habebat pro excõicato: vel si cõmunis opi. que erat in ꝯtrariũ nõ erat probabilis cum snia fuisset publice lata: tũc non tenẽt gesta ratione publici officij. qꝛ per excõmunicationẽ ab illo suspendit: vt hic ⁊ in.c.tãta. de exces.p̃la.⁊ i.d.c.ad ꝓbandũ. vbi est cas⁹.⁊ plene per Inn.in.c.nihil.de elec.⁊ in.c. qualr ⁊ qñ.ij. ante si.de accu.⁊ no.qδ.š.dixi cõem opi. nõ excusare si nõ est ꝓbabilis: vt not.Cal.in.d.c. ad ꝓbãdum.⁊ in.d.disputa. Et adde vnũ notabile dictũ Inn.in.d.c.qualr.ante si.vbi dicit non debere dici toleratũ sȝ intrusum illũ qui fuit depositus seu insignis dignitatis spoliatus. Itẽ dic in excõicato publice.eadẽ rõne facit.c.apostolice.de cleri, excõ.vide tñ qδ no.in.c.ad nostrã.iij. de iureiurã, 46 ¶ † Quid de eo q in vno loco fuit excõicat⁹ publice in alio ꝓbabiliter ignorat. Si ṽo loquimur de his spiritualibus in quib⁹ character imprimit executio qñq expectat vt in collatione ordinũ: ⁊ similib⁹. Hic sunt opi.qdã dicunt ꝙ siue collatio toleret: siue non: nunq̃ executio sine dispẽsatiõe cõpetit: character tñ semper imprimit: qꝛ cũ ipse tanq̃ ab ecclesia precisus executionẽ non habeat ipsam alteri dare nõ potest. Sed differẽtia est in hoc inter toleratũ ⁊ nõ toleratum: quia primo casu dispẽsatur cũ suscipiẽte respectu excõicationis propter ꝓbabilẽ ignorantiã. scdo ṽo casu non. et sic intelligũt.c.si.de or.ab epi.⁊.j.q.j.c.si qs a simoniacis.⁊.ix.q.j.ab excõicatis.hanc opi.videt tenere Jo.in.d.c.ab excõicatis.⁊ glo.in.c.si.vbi ponit differẽtiã inter excõicationẽ latã a preciso ⁊ collationẽ ordinnũ.tenet Inn.in.c.nihil.de elec.do. Anto.hic.⁊ doc.in.c.pia.⁊ est cõis opi. Sed idem Innoc.aliter dicit in.c.de schisma.vbi dicit se intelligere oĩa iura que requirũt dispẽsationẽ circa executionem in eo qui erat toleratus: lȝ recipiẽs ignoraret: quia talis ignorantia nõ erat probabilis: ideo requiritur dispensatio: secus aũt si ꝓbabiliter ignorabat p̃cisus. Et no. bene hanc opi. qꝛ cõiter ignorat ⁊ eam reperi sensisse ⁊ secutũ fuisse Colle.in.c si.de ord.ab epi.⁊ Hug.vt refert gloss, in.d.c.ab excõicato.⁊ hec opin. multũ mihi placet lȝ alia sit tutior. Moueor qꝛ cum collator tolerat

Sebasti. Sapia.

¶ Obseruari. vide Abb. sibi ꝯtrariũ in.c.ab excõicato. col.ij.ṽ.cadit tñ. š.de rescri.cum allegatis ꝑ Fel.i.c. ad ꝓbandũ. col.j. ver.limita primo regulam. de re iu. ⁊ ꝑ Ias.in.l. barbari⁹.colũ.xij.ṽsi. limita notabilit. ff.de off.preto.

Zacharias.

¶ Nullũ vel paruum vinculũ inducit. adde quod et quale erga deũ et ecclã triũphãtẽ.⁊ ꝑ ea que not. in apo. ad istũ.in c.si qs cõtra.§.inferiora.nu.5.i ṽsi. excõicare.š.de fo. compe.

Zacharias.

¶ Tolerato excõmunicato. Adde ꝙ quantũcũq toleret excõicatus si est notorie excõicatus nõ põt exercere officiũ iudicature. dixi plene.ita distingui in apost.ad istũ in.c. sup lris. nu.10.in ṽsi.excõicat⁹ post alios.š.de rescri.

g ¶ Impetrãte rescriptũ. Adde qḋ do. de Rota deci. xciiij. dicũt: qḋ ex cõmunicatus põt impetrare cõmissionẽ cause: lz possit agẽdo repelli, ⁊ ita dicit seruare Rota. ⁊ an excõicato possit conferri beneficiũ. vide per eosdem deci. ccclxiij. ⁊ an possit bñficiũ acceptare per eosdẽ deci. cxxvj. et hec omnia in antiquis, ⁊ vide Roma. sing. suis. fo. xxj.
Anto. Francis.

¶ An ⁊ qñ rescriptũ est impetratũ p duos quoꝝ vnꝰ est excõicatꝰ et alter nõ: vtrum valeat: dicas ꝙ si impetrat̃ sup re cõi indiuidua nõ vꝫ: secꝰ si res sup qua fit impetratio sit diuisibilis: qꝛ valet p parte nõ excõicata. vidẽ per Jo. an. in reg. vtile p inutile. de reg. iur. lib. vj. et vide Rom. i sing. suis in V. excõicatꝰ. in vers. q̃ro vtrum. ⁊ de hac via brocar dica an et qñ vtile per inutile vitiet̃ vide p bar. ⁊ doct. in. l. grece. in. §. illud. ff. de fideius.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Impetrãdo. vide latissime p Feli. in. c. si. col. ij. vers. dum oẽs hic. j. de exce. vbi ampliat et restringit pluribus modis regu. qḋ excõicatꝰ si impetrat rescriptuꝫ nõ valet talis impetratio.

c ¶ Restituet̃. Tu põdera qꝛ Inno. in. c. si. de eo q mit. in posses. dicit qḋ presumit̃ latitare. ergo sequit̃ ꝙ videt̃ in dolo: et per cõsequẽs licet sit iusta causa absentie ergo tenet immissio. tene mẽti.
Andre. Barba.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Uel audietur. Uide Bal. i. l. et si post tres. i. ij. col. ff. si qs ca. cũ alle. per do. Jaso. in. l. sancimꝰ. col. iij. V. scḋo limita. C. de iud. vbi tangit an impeditꝰ iusto impedimunto possit cõdẽnari in expensis quia non comparuit.

potius cõfert sacramẽtũ dignitatis ꝙ psona: que quidẽ dignitas nõ est precisa. viij. q. iiij. nõne. facit qḋ no. Inno. in. d. c. si vero. Itẽ virtꝰ characteris imprimitur inuisibiliter a deo qꝛ collator vngit exterius ⁊ deꝰ interiꝰ, vt in. c. vno. de sa. vnc. Cum ergo character imprimitur a deo ⁊ nulla culpa reperiat̃ i suscipiẽte debet habere ipsiꝰ executionẽ sine alia dispẽsatione cũ parũ valeat habitus sine actu: simile videmꝰ i corpore Christi a malo cõse-
47 crato. j. q. j. si fuerit. ¶ † Uenio nũc ad vltimũ de eis: scꝫ que fiũt rõne priuati iuris seu officij vt eligere: ⁊ ista nõ tenẽt siue sint gesta a publico excõicato: siue a tolerato. vt no. Inno. hic ⁊ in. c. cũ dilectus. de cõsue. ⁊ in. c. cõsideramus. ⁊ in. c. cũ vintoniensis. de ele. ⁊. c. gratũ. de post. pla. Idẽ sequitur Joã. and. in. c. j. de rescrip. lib. vj. ⁊ Cald. in dicta dispu. excõicatus ⁊c. Et iura que distinguunt inter excõicatũ publice ⁊ occulte procedũt in his que gerunt̃ ratione officij publici: et hoc ratione publice vtilitatis: sed in his que gerũtur ratione officij priuati cessat illa distinctio. ita no. Inn. in d. c. cũ dilectus. ⁊ Jo. i. d. c. j. Cõcludit ergo ꝙ electio facta ab excõicatis ꝙtumcunqꝫ occultis non tenet: siue ante electionẽ: siue postea pbet̃ excõicatio: vt in dictis iuribus. ⁊ qḋ i eis no. Sꝫ dices tu nõne electio competit ratiõe publici officij. arg. in. c. j. de elec. rñdeo ꝑm Inno. ꝙ licet ad capitulũ pertineat ratione publici officij ad canonicos tñ singulares pertinet ratione canonicatus seu spiritualis fraternitatis: nõ enim quilibet canonicꝰ habet officium publicum i eligẽdo. Et idẽ qḋ. s. dixi in eligẽte dic vt in impetrãte rescriptũ [a] siue sit impetrans [b] publice siue occulte excõicatus. vt no. Jo. an. i. d. c. j. ⁊ de hoc si impetrat ad commodum propriũ. Quid si tanꝙ procurator alteriꝰ et cõstituẽs ignorabat illũ excõicatũ: sed sciebat: dic vt no. in. d. c. j. ⁊ plenius per Cald. in. d. dispu. que inci. excõicatus qui cõi opi. ⁊c. Nico. abbas.

1 Actor non admissus a reo in possessionem sibi decretam causa rei seruande: post annum efficitur verus possessor.
2 Missus in posses. ex pmo decreto nõ possidet. 5.
3 Missus in posses. ex primo decreto in reali non efficitur possessor nisi post annum: quo casu non requiritur secundum decretum. ⁊ nu. 4.
5 Missus in posses. in reali efficitur possessor ipse excluso reo: sed restituit rem cum fructibus reo intra annum comparenti.
Missus in posses. ex psonali nõ efficit̃ possessor: intantum ꝙ reus possidet quo ad culturã agri: ipse vero custodit ne fructus dissipentur.
6 Missus in posses. ex secũdo decreto in personali vel in reali post annũ ex psumpta cõtumacia rei qui in veritate nõ est contumax ppter iustã causam absentie: vel audiet reum restitutum probata causa absentie: vel audiet quod non sit restitutus secundum diuersos casus de quibus hic.
Primum decretum interponitur etiam contra legitime absentem si non defendatur.
7 Contumax excõicatus si vltra annum steterit in excõicatione perdit rem de qua agitur.
8 Missus in posses. ex primo decreto in vna re an prohibeatur vendere aliam.
9 Prescribens impeditus possidere an habeatur pro possessor quo ad cõplendã pscriptionẽ: intelligo qñ possidebat ex primo decreto. non autẽ in alio pscribẽte, nã tũc nõ est dubiũ ꝙ pscriptio interrumpitur per tria. in. l. naturaliter. ff. de vsuca.
10 Missus in posses. in reali ex primo decreto post annũ efficitur verus possessor citra alium iussum iudicis: secus quando est missus ex personali.
Per secundum decretum aliquando adiudicat̃ dñium: aliqñ possessio cum fructibus: aliquando releuatur actor ab onere probandi.

11 Missio in possessionẽ tam ex primo ꝙ ex scḋo decreto an habeat locũ in spiritualibus vel beneficialibus: siue petant̃ rõne tituli siue proprietatis: ⁊ tam in beneficio obtinendo ꝙ obtento. ⁊ nu. 16.
Prescriptio in spiritualibus operatur acquisitionem fructuum non autem vt acquiratur titulus vel ius prelature.
12 Eps qui possidet vel quasi cã custodie iura epalia: puta vngere: penitẽtiam dare: ⁊ similes actus facere: habet istorũm actuum exercitium.
13 Possessio i bñficialibꝰ põt legitime haberi sine titulo. bñficiũ vero nõ.
14 Prescriptio in bñficialibus non causat titulum: neqꝫ acquirit dñium: sed bene nocet vero rectori illius beneficij vel ecclesie.
Deserẽs bñficiũ p spatiũ lõgi tpis vr̃ ipꝫ hr̃e p derelicto: ⁊ sibi piudicat.
15 Sententia in bñficialibus nõ trãsit in rem iudicatã: quin superior semp possit perquirere de defectu illius pro quo lata est: sed in preiudicium illius contra quem lata est transit in rem iudicatam.
17 Iuspronatꝰ si fuit datũ i pignꝰ: ius pñtãdi ñ cõpetit creditori sꝫ ipi dño.
Missio in possessionem ex primo decreto nõ potest fieri in his rebus quibus habet exerceri iurisdictio.
18 Missus in possessionem ex primo decreto: non facit fructus suos nisi fuerit constitutus in magna contumacia.
19 Missus in possessionem ex primo decreto si deijciatur vel molestetur an habeat interdictum retinende ⁊ recuperande.
20 Possessoriũ retinẽde vel recuperãde an det̃ depositario vel cõmodatario vel colono ⁊ similibꝰ: q nõ possidẽt tã cõtra eũ a quo hñt rẽ ꝙ cõ alium.
21 Si vẽdicat̃ res i quã est fctã missio: an aget̃ cõ missum vl̃ missionẽ passũ.
22 Missio in possessionem tam ex primo ꝙ ex secundo decreto a quo debet fieri ab ordinario: an a delegato.

1 CONTINGIT. † Actor non admissus in possessionẽ sibi decretã p iudicẽ causa rei seruãde vel ab ea expulsus p lapsum anni verus efficiat̃ possessor. Et pmo ponit casum qñqꝫ cõtingẽtẽ. Scḋo prouidet. ibi: ne igit̃. ¶ Casus talis. Aliqs citatus ad cãm cõtumaciter se absentat: iudex ppter cõtumaciam absentis adiudicat possessionẽ actori rei seruãde cã: sed ppter potẽtiam rei siue dolũ actor intra annũ rẽ custodiẽdã nãcisci nõ põt vel acquisitã amittit: ⁊ sic ꝑm quosdã post annũ nõ efficit̃ verus possessor ⁊ reus de malitia sua cõmodũ reportat: ne ergo cõtumax melioris cõditiõis ꝙ obediẽs existat: statuit cõciliũ de canonica eq̃tate: vt
2 in casu pmisso: actor ãno elapso verꝰ efficiat̃ possessor. Ber. ¶ † Not. j. ibi: adiudicatur ⁊c. primũ decretũ nõ vitiari lꝫ sit possessiõis adiudicatiuũ. Impropie tñ fit adiudicatio cũ etiã possessio nõ transfert̃ ex pmo decreto vt no. in gl. j. sꝫ illud verbũ recipit determinationẽ per illa ver-
3 ba causa rei seruãde. ¶ † No. p cõi opi. Canoñ. qḋ missus i possessionẽ in reali nõ efficit̃ ex primo decreto verus possessor. ⁊ p hoc tex. ibi cã rei seruãde. ⁊ ibi: rẽ custodiendã. ⁊ ibi: verꝰ nõ efficeret̃. ⁊ ibi, verus cõstituat̃ elapso anno. ⁊ vide ad materiã qḋ plene dixi in. c. qm̃. §. i alijs: aut lit. nõ conte. ¶ No. ꝙ cõtumacia seu delictũ nõ dꝫ afferre commodum. de do. post diuor. resti. ⁊ si necesse. ¶ No. ꝙ iussus mitti in possessionẽ ex hoc solo nõ habet̃ p misso. Uel no. sic qḋ ex sola interpositiõe decreti actor nõ nanciscit̃ possessionẽ: sꝫ opꝫ vt actualiter mittat̃. ad hoc. c. cũ aliquibus. de re iu. nisi aliud fictio ex cã operetur: vt in casibus hic dispositis.
4 ¶ † No. ꝙ lapsus anni i realibꝰ cõstituit missuꝫ absqꝫ alio decreto verũ posses. ⁊ sic de necessitate non exigitur scḋm decretũ. ¶ Ulti. no. ibi: de eq̃tate canonica ⁊c. ꝙ ius canonicũ sempinitĩ eq̃tati. cõcor. c. j. s. e. ⁊. c.
5 dilecti. s. de iud. ¶ † Uenio ad glo. ⁊ opp. qḋ missio ex primo decreto nõ fiat cã rei seruãde: sꝫ vt transferat̃ possessio vera: vt pbari videt̃ in. l. si quis emptiõis. C. de pscri. xxx. vel. xl. an. Sol. colligendo prima in glo. aut loquit̃ in reali aut in psonali. primo casu sunt opi. inter Legistas ⁊ Canoñ. na Legiste dicũt ꝙ ex pmo decreto missus verꝰ efficit̃ possessor sed cõmutabilis: qꝛ reus cõparẽs intra ãnũ recuperat possessionẽ. iuxta ea q̃ habẽtur i. c. qm̃. §. i alijs. vt lit. nõ cõte. Et ꝑm hãc opi. impropie dr̃ causa rei seruãde: sed pro tanto dr̃ causa rei seruãde: ꝙ intra annum cõseruare dꝫ fructus vt res veniẽti intra annũ restituat rẽ cũ fructibus. vt in. §. i alijs. sed ꝑm cõem opi. Canoñ. missus intra annũ nõ efficit̃ verus possessor: sed hꝫ rem causa custodie: ⁊ ideo intra annũ restituit rem cum fructibus. ⁊ ꝑm hãc opi. hec verba cã custodie: stant ppie. ⁊ q̃ opi. istarũ sit verior dixi in. d. §. in alijs. in effectu tñ nõ est vis q̃ illarum teneatur. In psonali vero nõ est differẽtia iter Canonistas ⁊ Legistas: qꝛ ex prio decreto nõ efficit̃ missus possessor sed tñ custos: sed scḋm decretũ efficit primũ antiquũ possessorẽ. Tu vero circa effectũ secundi decreti: dic vt plenissime dixi in. d. c. qm̃. §. si. itẽ tenendo opi. Canonist. vt etiã in reali missus ex primo decreto efficiat̃ custos, aduerte ad vnam no. differẽtiã inter vtrũqꝫ casum. quã gl. hic tacite sentit vt in reali passus missionem ex toto expellat̃ de possessione ⁊ assignet̃ actori misso. In psonali vero nõ expellit̃: sꝫ vterqꝫ stat in possessorio diuerso respectu: qꝛ possessor colet agrũ ⁊ missus custodiet ne dissipet fructꝰ ⁊c. ⁊ cur tã varie: ⁊ nũquid debeat seruare indistincte dixi plene in. d. §. in alijs. dic vt ibi. ¶ Sed
6 circa vtrunqꝫ gl. hic q̃rit † qd si passus missionẽ ppter psumptã contumaciã ⁊ in veritate nõ erat cõtumax: qꝛ habebat probabilem causam absentie: gl. qppe si. in versi. tñ iudex. rñdet ꝙ probata iusta causa absentie
c restituetur. [c] ff. de dã. infe. l. si finita. §. si forte. vel audietur [d] ipso iure sine
d aliqua restitutione. per. l. imperatores. ff. de priui. cre. ⁊. j. de re iudi. cum bertoldus.

bertoldus.Sed diceres tu quare gl.in hoc pũcto loquitur alternatiue
cũ sit maxima differẽtia an restituatur: an audiat ipso iure.dic ꝙ ideo
sic dubie locuta est:quia iura per eam allẽ.sic vario modo loqui videtur:
et Jo.an.trãsiuit hic acsi dubietatem nõ perpẽdisset.do.Anto.dicit ꝙ
si missio fit ex obligatiõe personali surgẽte ex facto eius ꝯ quẽ facta est
missio:tũc nõ data in veritate cõtumacia missio est nulla:quia exigitur
latitatio:ꝛ intelligi debet de missiõe ex scõo decreto: qꝛ quo ad primũ
sufficit nõ defendi: nã primũ interponitur etiã cõtra absentẽ causa rei-
publice si nõ defendaẽ.vt.l.ignorare.C.de rest.mi.ꝛ not.ĩ.titul.pxi.c.fi.
Si vo obligatio surgit vitio rei:ꝛ sic ex nõ fieri trahẽte originẽ a vitio
rei:tũc valet missio ꝯ impedimẽtũ:sꝫ restituitur:ſm Bar.ꝛ nõ alle.vbi
hoc dicit.Aduerte tu:quia hec sunt dicta Bart.in duob⁹ locis:scꝫ in.l.
fulcinius.§.j.ff.ex q.cau.in pos.ea.ꝛ in.l.impetratores.ff.de priui.cre.et
in eo ꝙ dicit de vitio rei: pone exemplũ qñ agiẽ actiõe dãni infecti oc-
casione rei minãtis ruinã:vel qñ agitur actiõe noxali. sed vide de h cla-
rius per Cyn.in.d.l.ignorare.C.de resti.mi. vbi dicit ꝙ aut in missione
fiẽda requiritur dol⁹ ex parte rei ꝯtumacis:ꝛ tũc si nõ interuenerit do-
lus missio est nulla.ita loquiẽ.l.fulcin⁹.aut nõ requiritur:sed sufficit qȯ
res vitiosa nõ defendaẽ:ꝛ tũc tenet:sed cõpetit restitutio ꝛ ita loquitur
l.si finita.§.si forte.de dã.infe. ¶ Ex his vlt.infert gl. ꝙ iudex summa-
tim examinet negotiũ anteꝙ fiat missio. Quid aũt veniat examinãdũ
in interpositiõe secũdi decreti: Rñdet Abb. ꝙ nõ examinabiẽ an fue-
rit debitũ:quia hoc fuit examinatũ in interpositiõe primi.sed examina
bitur ſm eum:an absens haberet iustã causam absentie per quam resti
tueretur.vt dicit gl.Tu dic ꝙ etiã fiet examinatio respectu debiti quia
nũc agitur de maiori preiudicio ꝙ in pmo decreto:vt leg.ꝛ not.in.l.cũ
proponas.C.de bo.aut.iud.possi. Et generaliter qualiter exigaẽ sum-
maria cognitio tam in interpositione primi ꝙ secũdi decreti. dixit ibi
plene in.d.§.in alijs.ꝛ seq.dic vt ibi. ¶ † Quero hic habem⁹ vnũ reme-
dium cõtra cõtumacẽ nunqd sint ꝛ alia: glos.ij.rñdet ꝙ sic.ꝛ remittit ad
no.in.c.tue.vt lit.nõ cõte.vbi de hoc inter cetera ponit hic glo.opi.Jo.
q tenuit ꝙ si cõtumax steterit per annũ in excõmunicatiõe perdit pos-
sessionẽ rei de qua agitur.ar.xj.q.iij.rursus.ꝛ.c.quicũꝗ. Et aduerte: qꝛ
ista fuit opi.Jo.an.hic:nã in pdicta decre.tue.tenuit ꝙ perdit causam.
sed hec opi.nõ plꝫ glossatori hic.ꝛ dat no.restrictionẽ ꝛ menti tenẽdam
perpetuo ad illa.c.rursus.ꝛ.c.qcũꝗ.vt pcedant qñ agiẽ de crimine siue
criminalr siue ciuiliter.Et plenissime circa intellectũ illoꝝ vide qȯ dixi
in.c.j.de iud.Unñ tñ credo ꝙ lꝫ illa capitula nõ habeãt locum in causa
ciuili:tñ si cõtumax steterit in excõicatiõe per annũ poterit ob nimiam
cõtumaciã fieri missio ꝛ adiudicari fruct⁹ statim percipiẽdi.arg.in.l.ful
cinius.ĩ fi.ẽorũ q dixi in.d.§.in alijs.ꝛ an poterit alia pena ĩduci ex per
seuerãtia in excõicatione tanto tempore:vide qȯ tetigi in.d.§.j.de iud.

¶ Quero † nũqd dispositio hui⁹.c.habeat locũ in actiõe personali: gl.
in versi.actor dicit ꝙ sic.Et circa materiã huius glos. queriẽ nũqd mis-
sione facta in vna re ex pmo decreto: impediaẽ missus ne possit vendi-
alia res ꝙ illa quã habet ex pmo decreto.vide Bar.ĩ.l.quãuis.[a] quã le
git cum.l.cũ vnus.§.fi.ff.de bo.autho.iu.possi.vbi ponit opi.ꝯtrarias.
Ipse vero pro cõcordia distinguit ꝙ aut causa missiõis ꝯcernit tm̃ vnã
rem vt in causa noxali vel dãni infecti:ꝛ tũc nõ debet extẽdi manus ad
aliã rẽ:aut cõcernit totũ patrimoniũ vt in actiõe personali:ꝛ tũc secus.
qȯ no.ꝛ ibi vide per eum latius.sic intellige no.per Spec.in tit.de scõo
decre.§.iam de effectu.circa pn. ¶ Scõo quero † qd si per factum alte-
rius vel aduersarij impeditur prescribens possidere nunqd habeẽ pro
possessore quo ad cõplendã prescriptionẽ: glo.in reg.sine possessiõe.de
reg.iu.lib.vj.ꝙ non:qȯ no.dispositio ergo huius.c.nõ debet extẽdi ad
effectũ prescribẽdi:cũ ibi agitur de graui preiudicio pro hoc:qꝛ vbi con
stitutio nõ innitiẽ eqtati nõ debet extẽdi.vt not.Jo.an.ĩ.c.j.ꝛ.ij. vt lit.
pẽden.lib.xj.facit regu.odia.de reg.iu.li.vj. ¶ Quero tex.hic dicit † qȯ
p lapsum anni cõstituatur ꝛc.an requiratur per lapsum anni sententia
iudicis:an ipo facto ꝯstituaẽ verus possessor: gl.hic in vsicu.cõstituaẽ.
multũ instat in effectu: cõcludẽs ꝙ in realibus nõ exigiẽ scõm decretũ
necessario:sed solus trascursus anni[b] ꝯstituit missum verũ possessorẽ.
In psonalib⁹ vo necesse est impetrare ſm decretũ:alias nõ possideret.
dicit tñ ꝙ qñꝗ per secũdum decretũ nõ solũ possessionẽ:sed etiã dñium
trãsfert si reus erat dñs vt in causa noxali ꝛ in causa dãni ĩfecti.tu vero
dic melius de effectu scõi decreti.vt not.Inno.in.c.dilecto.de verb.sig.
dixi plene in.c.qm̃ cõtra.§.fi.vt lit.nõ cõtest. debet ergo attẽdi modus
interponẽdi:namqñꝗ adiudicat res:qñꝗ sola possessio cũ fructibus:
qñꝗ releuaẽ actor ab onere pbãdi debitũ. ꝛ de rõne diuersitatis inter
primũ ꝛ secundũ decretũ dic vt plene tetigi in.d.c.qm̃.§.in alijs.ꝛ.§.fin.
¶ † Quero capiẽdo secundã parte glo. ibi:sed nunqd idẽ numerus ꝛc.
nunqd in spũalib⁹ interponaẽ pmũ ꝛ scõm decretũ propter contuma-
ciã rei:puta si petaẽ ecclesia vel prebẽda: Gl. respõdet ꝙ si petaẽ eccl̃ia:
nõ ratione tituli:sed tanꝙ pprietatis:vel petaẽ aliud spũale:tũc habet
locũ missio ꝛ anno elapso missus efficieẽ verus possessor:ꝛ pscribere po
terit ipsam rem seu ius spũale.allẽ.c.ĩ.pxi.si vero petaẽ ecclesia tãꝙ be-
neficium seu pbẽda:nũc lꝫ fiat missio ex pmo decreto: et etiã possit iter
poni scõm vel ex lapsu anni efficiaẽ verus possessor:nõ tñ missus pscri-
bit sibi titulũ possidẽdi:qꝛ possessio nõ facit aliquẽ decurionẽ sed cano
nica electio.ff.de decu.l.herẽnius.de insti.ex frequẽtib⁹.opabitur ergo
secũdum decretũ vel lapsus anni in hmõi missio-
ne vt posit vti fructibus tanꝙ possessor:ꝛ vt pos
sit pscribere ꝯtra omnẽ agentẽ si haberet bonã fi
dẽ ꝛ aliqualẽ titulũ:non tñ pscribit sibi ius prela-
ture.i.vt tãꝙ plat⁹ possit in futuro sine legitimo
ꝛ vero titulo possidere.dicit tamẽ gl.qȯ hodie ille
qui agit sup dignitate personatu vel beneficio ec
clesiastico obtinendo non dꝫ mitti in possessionẽ
cã rei seruande:sed procedi põt li.nõ cõte.vt.in.c.
vno.de eo q mit.in pos.li.vj.Duo sunt examinã-
da cum hac particula glo.primo nunqd regulari-
ter in spiritualibus vbi non pe.itur beneficiũ ra-
tione tituli:habeat locũ missio ratione contuma
cie.scõo an indistincte in istis beneficialibus de-
negeẽ missio tanꝙ ex primo vel scõo decreto.Ad
primũ gl.ꝯcludit qȯ sic idem Inno. Joã.andr.et
communiter doc. ¶ † In tantũ hoc placet Inn.
qȯ dicit qȯ si eps petat in eccl̃ia ius epale vel ali-
qd incorporale: vt puta qȯ possit penitẽtiã dare:
infirmos vngere:reo ꝯtumace mitteẽ eps in pos-
sessionem pdictorũ cã custodie: quia generaliter
quãdo agiẽ actiõe in rem fit missio in possessionẽ
predictorũ causa custodie: ꝛ qꝛ generaliter quan-
do agitur actione in rem fit missio in possessionẽ
rei petite ẽt si agatur de ecclesia: vt hic in gl. Nec
ob.si dicatur qȯ ſm hoc poterit ꝯtingere ꝙ ille q
nõ hꝫ ius in cura animarũ habebit ipsius exerci-
tium.fateẽ enĩ hoc posse ꝯtingere: sed excusaẽ qs
pter ignorantiã possessoris.qȯ fateẽ Host.si bo
nã fidẽ habeat ꝛ pbabilis sit ignorãtia. de cle.ex-
cõ.apostolice.quinimo ſm eum ꝛ si malã fidẽ ha-
beat:lꝫ ipse sibi noceat:alijs tñ non nocet. vt in.c.
fi.de cohabi.cle. tñ pter ignorãtiã ipsi⁹ suscipiẽ
tis:tum pter iuris ꝛ iudicis authoritatẽ. arg.ff.
qȯ cũ fal.tu.l.j.ꝛ facit.ff.de mino.l.ait ptor.§.j.v.
qui tamẽ.ꝛ facit de ele.nihil.in fi.qȯ ibi not. dicit
enim Inn.hic als ꝯtingere:qȯ qui hꝫ exercitium
nullum ius hꝫ quãdo res petita adiudicaẽ ei qui
nullũ ius hꝫ in illa.l.iulian⁹.ff.de ꝯdi.indebi.ꝛ de
re iudi.c. cum inter. ꝛ hec dicta singulariter sunt
notãda in practita.Et p eis facit qȯ not.Inn.in
c.eũ q.de eo qui mit.in pos.lib.vj.ꝛ Spec.in ti.de
ꝯtu.§.sequitur.ver.illud.vbi dicit missionẽ habe-
re locũ cũ agitur de iuribus spiritualibus[c]: et de
ecclesia tanꝙ pprietate: allego ad hoc p locum a
speciali.d.c.eũ qui.vbi ponitur casus specialis:vt
in illo speciali nõ habeat locũ missio:ergo in alijs
pcediẽ regulariter:nam exceptio firmat regulam
in alijs.xxxij.qȯ.vij.domin⁹. Uenio ad secũdũ in
quo aduertẽdũ est qȯ ſm hãc gl. olim etiã in bñ-
ficialib⁹ indistincte habebat locũ missio:ꝛ trãsfe-
rebaẽ possessio:ꝛ pcedebat pscriptio ꝯ reum agẽ-
tẽ:sed per hoc non acquirebaẽ sibi ius plature: si
als nõ habebat legitimũ titulũ. ¶ † No.j.sing.ex
hoc dicto gl.qȯ lꝫ beneficiũ nõ posset haberi legi
time sine titulo:possessio tamẽ posset haberi sine
legitimo titulo.facit ad ea que plenissime dixi in
c.in literis.de resti.spo. ¶ † Scõo ex dicto gl.no.
ꝙ quãdoꝗ pscribit qs ꝯ aliũ nõ tamẽ sibi domi-
nium acqrit.qȯ vẽ mirabile.Ex quo vẽ singulari-
ter inferendũ qȯ si clericus bona fide titulo colo-
rato possidet bñficiũ alteri⁹ p decẽniũ inter pre-
sentes.ꝛ.xx.iter absentes: qȯ pscribit illud in pre
iudiciũ veri rectoris: lꝫ ipe ius plature sibi nõ ac-
qsiuerit:ꝛ qȯ sufficiat tm̃ tps: vẽ colligi ex not. p
Jo.an.in simili in reg.sine possessione.de reg.iur.
li.vj.in mercu.ꝛ pro hoc adduco talẽ rõnem.ex la
psu tanti tpis vẽ quis habere beneficium pro de
relicto in piudiciũ sui ad hoc qȯ le.ꝛ not.in.l. si de
eo.§.j.ff.de acq.pos.ꝛ per gl.ꝛ doc.in.c.cum venis-
sent.de rest.spo.quare ex facto suo pdit beneficiũ
potius ꝙ ex facto ipsius: sed iste nõ acqrit sibi ex
natura rei imprescriptibilis.facit qȯ in simili no.
per Bar.in.l.sequiẽ.§.si viã.ff.de vsuca. ꝛ p Inn.
in.c.quia plerıꝗ.de immu.eccl. ¶ † Aliud simile
videmus in snĩa lata in istis bñficialibus q respe-
ctu illius ꝯ quem fertur trãsit in rem iudicatam
non aũt respectu superioris: qꝛ põt inquirere de
defectu iuris illius pro quo lata fuit: qꝛ sibi nul-
lum ius respectu tituli de nouo tribuit:vt no. gl.

¶ [a] In.l.quãuis. Tu vide Joã. de imo.in.l. si finita. §. iuẽ.ff. de dã.ife. vbi tenet ꝯ.ꝛ pon dera quia ꝯ bart. est tex.i.d.l.quam uis.vbi dꝛ qȯ non vẽ missus in alia bona qꝛ non ha-bet vel occupata sunt: iõ nõ videẽ imputari sibi si nõ fuit facta missio i aliis reb⁹: sed isto casu imputaẽ sibi. Andre.Barba.

¶ [b] Transcursus anni. No. qȯ non requiritur snĩa iu dicis.idem voluit Bar.in.l.si finita. §.iuliar⁹.ff. d dã. infec. moueẽ p id qȯ habeẽ.i.l. sanci mus.§. cũ aũt. C. ad trebel.sed in.l. stipulatio.§.hꝫ.ff. de ope.no.nũ.di-cit qȯ requiritur snĩa. vide que ibi remisi ad bart.vi-de hic text.in ver. constituaẽ.vbi p-baẽ ꝯriũ ꝙ reqriẽ snĩa.ar.eius qȯ tꝫ gl.in.l. in crimina li.C.d iurisd.om.iu di.glo.tñ hic dicit qȯ ad cautelam. Andre.Barba. Sebasti.Sapia.

¶ [c] Spiritualibus. ad hoc faciũt no. per Feli.in.c.audi tis.col.iiij.vsic.in quãtuꝫ.Abb. vbi dicit qȯ per platũ inferiorẽ põt pre-scribi missio ĩ pos sessionem benefi-ciĩ.ꝛ idẽ vult Ab-bas i.c. cũ venera bilis.ĩ.de cẽsi. ꝛ in ca. auditis.col.ij. ĩ.de in integ.rest. ex q psupponunt ꝙ missio fieri põt in beneficijs.

a ¶ Remediū extraordinariū. Pondera pro ista materia quia glo. recte sentit ꝙ olim posset mitti in possessionē ꝑpter ꝯtumaciā in beneficio: ⁊ adduco qꝛ possessio nō est spiritualis: ⁊ sic nō datur vitiosus ingressus in re spirituali. ad hoc adduco glo. i. c. ceterū. de iudi. q̄ dicit ꝙ questio possessoria feudi nō est feudalis. adduco glo. fi. in. c. lr̄as. de iur. calū. que dicit qḋ q̄stio possessoria benefi cij nō est spūalis. adduco dictū Jn. in. c. fi. de iudic. vbi voluit quod causa possessoria nō est spūalis. adduco bal. i. c. quārto. de iudi. vbi dicit ꝙ pōt laicꝰ cognoscere in causa iurispr̄onatꝰ possessoria. vide q̄ dixi in. c. ceterū. pal. vide do. Cardi. in cle. dispendiosaz. de iudi. q idem voluit quod possessoria non gaudet bñficio illiꝰ cleri. ergo seqꝛ ꝙ dicta gl. dicit verū. et in hoc defecerūt oēs q scripserunt hic. scḋo pōdera quia posito ꝙ ista sunt ṽba: dico ꝙ erravit papa in. d. c. j. cū dicit videtur vitiosus ingressus: qꝛ ꝑ possessionez non acquiritur titulus: ꝑ actū temporalē non acqritꝛ actꝰ spūalis. posito ꝙ acquirat possessionē nō tn̄ daꝛ vitiosus igressus ⁊ multominus qꝛ acquirit custodiā. ergo ⁊ sic nō bene stat decisio illius text. Tertio pondera cum dicit qḋ nō hz locum in detento. vide q̄ pulchre remisi ad bal. in. l. nullus. C. de sum. tri. pondera quia. d. c. j. vtiꝛ illo ṽbo ingressus. ergo nō hz locum i eo q alꝛs fuit approbatus: qꝛ forte hz titulum cuz proprie nō daꝛ ingressus: vt alꝛs habuit illud beneficium. pōdera etiā quia in rub. ff. so. ma. dꝛ quēadmodum dos petaꝛ. ⁊ tn̄ ang. ⁊ doct. ibi dicūt. i. repetaꝛ. et ibi ange. dicit statutū importat aliquid qn̄ petiꝛ idē repetiꝛ: An. barb.

in. c. j. de ꝯces. p̄ben. et videꝛ probari ex notatis. c. cum olim. s. eo. ⁊ in. c. cū dilecti. de elec. ⁊ no. hoc: quia si est verū est nouū ⁊ mirabile dictum: ⁊ satis 16 coloratū ex dictis p̄sentibus. ¶ † An antē hodie habeat locū missio in bñficialibꝰ. Glos. ista ꝙ nō: per. c. cū qui. de eo qui mit. i pos. lib. vj. sed lite nō contestata pōt ꝑcedi ad diffinitiuā: vt ibi. sed aduerte qꝛ glos. caute locuta est vtens verbis illiꝰ. c. cū qui. vcz cū agiꝛ de bñficio obtinēdo. ⁊ ideo hodie dubitari pōt. qd si agiꝛ de obtento: gl. refert ibi tenuisse doct. idē. ⁊ hoc tenuerūt multi vt Archidia. Jo. mona. Host. ⁊ Specu. in tit. de cōtu. §. sequiꝛ. versi. illud. vbi plene ꝑsequiꝛ. ⁊ recitat Clemētē papā ⁊ oēs auditores curie in hāc sniaz inclinasse. hoc idē plerosq; tenuisse recitat Jnno. in d. c. cū qui. sed glos. in. d. c. cū qui. dicit literā illius c. facere in ꝯtrium cū loquaꝛ de obtinēdo. ⁊ recitat ibi Jo. and. in nouel. quādā hanc opi. tenuisse. qd dicemꝰ ꝑ p̄ma opi. due efficaces rōnes sunt. p̄ma quia eadē est ratio in obtento sicut in obtinēdo. ergo eadē dꝫ esse iuris dispositio. ne. s. detur vitiosus ingressus. scḋa ratio quia cuz possit ꝑcedi ad sniam li. nō ꝯte. vt clare hodie patet. ex cle. dispendiosam. de iudi. que ꝑcedit in istis bñficialibꝰ siue agaꝛ petitorio siue possessorio. vt ibi no. ⁊ dixi in d. c. literas. de iura. ca. frustra recurretur ad remedīū extraordinariū[a] cum cōpetat ordinariū: imo nō dꝫ cōpetere extraordinariū competēte ordinario. vt. l. in cause. ff. de mino. nec ob. si dicaꝛ ꝙ propter ꝯtumacie defectū nō potest ꝑcedi ad sniam: qꝛ si esset presens posset ab eo haberi sua ꝯfessio: qꝛ sicut in matrimonio carnali non valet cōfessio partis. de eo q cog. ꝯsan. vxo. sue. c. sup eo. ita non debet valere in m̄rimonio spūali. vt not. in nouel. in. d. c. cū qui. Sed credo his nō obstātibꝰ ꝙ licet prima opi. sit cōis ⁊ magis tuta: tamē satis potest tueri scḋa opi. vt habeat locū missio vbi agitur de obtēto: maxime qn̄ p̄tēdiꝛ spoliatio vꝉ alio tēpore possessio. hoc p̄mo ꝓbo ꝑ cōes regulas iuris q̄ volunt vt etiam in istis spūalibus habeat locum missio. ⁊ p̄cipue facit illa opi. ꝓcedens Jnn. q̄ vult ꝙ etiā si agatur de cura animarū vēdicet sibi locū missio. Clarius hoc ꝓbo. per. d. c. cum qui. naz ibi editur ius de nouo: vt patet ꝑ verbū statuimꝰ. ergo ante dispositionē illius. c. fiebat missio etiā in bñficialibꝰ. sed illud. c. solū loqtur cū agiꝛ de bñficio obtinēdo: ergo nō debet extēdi cum agitur de obtēto: qꝛ intātum debemus recedere a iure antiquo inquantū reperiꝛ dispositū ꝯriū in nouo. vt. l. precipimꝰ. i fi. C. de app. ⁊ ꝙ expresse nō mutatur stare nō ꝓhibeꝛ. vt. l. sancimꝰ. C. de test. facit. c. maiores. de baptis. nec per subauditiōes debemꝰ inducere iuris antiqui correctionē. vt no. i. c. cupiētes. §. qḋ si. de elec. lib. vj. in glo. in ver. petere. facit qḋ no. Bart. in auꝛ. quas actiōes. C. de sacrosan. eccle. Non obst. si dicaꝛ eādem esse rationē in obtinendis ⁊ obtentis: qꝛ hoc prorsus negō. Intelligo em̄ dum agiꝛ de obtinēdo nō respectu possessionis: vt quidā intelligunt: sꝫ respectu iuris vt qꝛ fuit electus ⁊ agit vt ꝯfirmetur vel hꝫ ius ad rem ⁊ agiꝛ vt fiat sibi collatio: vt sic vt obtineat beneficium hoc em̄ casu recte disponiꝛ: vt i. d. c. cuz qui. vt ob cōtumaciā non fiat missio in beneficialibꝰ: quia patet vitiosus igressus cuz administret sine titulo: cum adhuc nō habeat ius i bñficio: sꝫ cum agitur de obtēto: vt quia iam dicit se habere ⁊ habuisse ius in beneficio: et maxime si alꝛs habuisset possessionē: sed ab ea decidit: tunc nō patet vitiosus ingressus cū dicat se habere titulū. nec debet fieri missio in possessionē: nisi prius summatim examinetur negotiū ⁊ ius actoris. iuxta ea q̄ dixi j. c. qm̄. §. i alijs. ⁊ §. seq. vt lit. nō ꝯtest. ⁊ maxime cū debet fieri missio i beneficialibus: naz in eis multū dꝫ exuberare officiū iudicis ne cōsequatur possessionē sine titulo. sicut i simili diciꝛ cū petiꝛ restitutio bñficij. iuxta no. i cle. vnica. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊ in. c. in lr̄is. de resti. spo. ⁊ ꝙ hoc casu fieri possit missio: est tex. in. c. cōsultationibꝰ. in fi. de offi. dele. Non obst. alia ratio s. allꝛ. in ꝯriū. fateor em̄ ꝙ hoc casu etiā cū agiꝛ de obtēto possit procedi li. nō ꝯtest. vt. d. cle. dispendiosam: sed illud remediū nō est ita ordinariū vt necessario sit seruandū. nō em̄ dꝛ ibi ꝙ iudex debeat ꝑcedere: sꝫ ꝙ potest iudex exigere ꝯte. li. p̄terq̄ i casu. c. qm̄. porro. Item hic non potest allegari cōtumax i sui fauorē: cum cōtumacia nō dꝫ sibi prodesse. iuxta not. in simili in. c. significauit. ⁊. c. albericus. de testi. ⁊ in. l. i. lege aqlia. ff. ad le. aq. Itē ex alio nō procedit illud arg. generale. ꝑcedit em̄ qn̄ ordinariū ⁊ extraordinariū ad idē cōpetūt.[b] sed hoc ad diuersa: nam missio cōcernit penā ⁊ odiū cōtumacis: processus ṽo ad vlteriora cōcernit iustitiā ⁊ merita cause: hic est ꝙ mulcta nō impedit ꝑcessum ad vlteriora. s. eo. c. veritatis. ⁊. c. accedens. j. s. vt lit. nō ꝯte. Itē possibile est ꝙ actor probet de iure suo: sed nō plene ꝑpter absentiā cōtumacis quia per cōfessionē illius posset iustificare titulū suū: lꝫ em̄ sola cofessio partis nō sufficeret: vt. s. dixi. tn̄ multū adminiculaꝛ maxime in preiudiciū cōfitētis; hoc em̄ patet in m̄rimonio carnali: vt probatur in. c. attestationes. de despō. impu. ⁊ ꝙ ibi no. ꝑ Host. ⁊ est tex. opti. in. c. si duo. xxxv. qḋ. vj. vide bonā gl. in. c. sup eo. de eo q cog. consan. vxo. sue. Ultimo facio pro hac parte hāc cōsyderationē. vidimꝰ em̄ ꝙ in bñficialibꝰ pōt agi ꝑ ossessorio nō obstāte qḋ possit patere vitiosus igressus. sed p̄sumptio est in ꝯriū: ex quo ꝓbat alꝛs possessionē; maxime colorādo titulum. vt in dicta decre. in literis. ergo idē dicendū in ista missione ꝑpter cōtumaciā. Itē facit ratio precedētis dicti Jnno. eadē em̄ est ratio cū aliquid petiꝛ spirituale cōcernēs exercitū cure animarū, sicut cū petiꝛ bñficiū alꝛs obtentum. ⁊ hoc diligenter no. quia alibi nō habes hūc passum ita discussuz. Sed postq̄ p̄dicta scripsi accidit; mihi motiuum valde vrgēs in oppositum per qḋ coactus sum: ⁊ predicta dicta mea ⁊ precedētes dictū Jnn. restringere: cum em̄ per missionē ex p̄mo decreto nō trāsferaꝛ vera possessio: sꝫ cōem opi. Canon. vt. s. dixi. sꝫ tm̄ fit missio causa custodie: quō poterit iste missus etiam si habeat ius in re exercere potestatē clauiuz tam in foro anime q̄ in foro cōtētioso: vel aliter ferre snias in temporalibus cū nō habeat possessionē rei cuius ratione cōpetūt. ista em̄ oīa sequunꝛ possessionē ⁊ nō proprietatē. vt no. Jnno. i. c. in lr̄is. ⁊. c. olim. de resti. spo. ꝓbaꝛ in. c. cōsultationibꝰ. de iurep. ⁊. c. querelā. de ele. ⁊. c. cum olim. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ad idē adduco text. no. in. c. cū bertoldus. de re 17 iudi. vbi patet † ꝙ creditor qui habet villā in qua est iuspatronatus in pignꝰ nō potest p̄sentare: sed p̄sentatio pertinet ad dn̄m: qꝛ creditor nō debet sibi lucrifacere fructꝰ: sed si p̄sentaret ⁊ admitteret p̄sentatio non posset postea talē fructū restituere: ita fortiter arguo i ꝓposito: cū eniz missus in possessionē teneaꝛ reo veniēti oēs fructꝰ restituere. vt. d. §. in alijs si ipse missus in possessionē dignitatis exercet spectātia ad dignitatē: maxime cōferēdo beneficia: eligēdo: excōicando: ⁊ absoluēdo: quō posset postmodum reo intra annū venienti ista restituere cuz ꝯsumētur per exercitum. Itē vt p̄dixi sequereꝛ illud absurduz: qꝛ exercerētur illa a nō possessore cōtra superius allꝛ. ⁊ maxime per Jnn. in. c. cum dilectꝰ. de reli. domi. Hinc bellissime dixit Spe. in ti. de secū. decre. §. videndū. versi. qd si electꝰ. etiā si agitur de dignitate seculari: puta agit electꝰ in ꝑtāte ꝯtra vniuersitatē que eum elegit: non habet locū missio in possessionem ob ꝯtumaciam vniuersitatis ne exerceat ista iurisdictionalia sine possessione: sed ꝑcediꝛ ad sniaz diffinitiuā: sicut dꝛ i. c. vno. de eo qui mit. in pos. qḋ sing. no. pro extēsione illiꝰ. c. quare concludo ꝙ in istis beneficialibꝰ siue spūalibus habebit locum missio qn̄ est exercēda iurisdictio in foro contētioso aut penitētiali: ⁊ ꝑ hoc do nouā ⁊ singularē limitationē ad omnia iura permittētia hāc missionē in ecclesijs cū petunꝛ vt ꝓprietates qn̄ nō est i eis iurisdictio ꝯtētiosa vꝉ penitētialis annexa que veniat exercēda per missum cum exerceri non possit: tuz ex defectu possessionis: tum qꝛ non posset fructus eius intra annū reo veniēti re18 stituere. ⁊ hoc singulariter no. ¶ Uenio ad aliā particulā glo. † ⁊ quero an missus in possessionē ex primo decreto vtaꝛ fructibus. Glo. in ver. ⁊ illud scias. dicit qḋ nō. ⁊ excipit tres casus. p̄mus in misso i petitionem hereditatis concurrēte nimia ꝯtumacia rei: vt puta qꝛ dixit se nolle cōparere. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. vlt. sed tu dic illud non speciale sꝫ regulare vbicūq; ꝯcurrit nimia ꝯtumacia[c] rei: ⁊ tunc iudex possit decernere: vt missus lucreꝛ statim fructꝰ: ⁊ h̄ ꝓbatur s̄m aliā lect. i. d. §. vl. que est magis cōis. ⁊ eam seqtur ibi Bar. ⁊ ibi plenius i. d. §. i alijs. Scḋs casus exceptꝰ i glo. est cum vēter mittitur i possessionez. i. mulier pregnās noīe posthumi: tunc em̄ mulier vtitur fructibꝰ. Intellige quo ad alimenta sua: ne ob defectū alimētorū pereat partꝰ, ⁊ hec est spūalitatis ratio, vnde missio ibi fit nō ꝑpter ꝯtumaciā, sed ꝑpter spē nascituri ⁊ vt mulier idē se alat. ⁊ sic ille casus recte non excipiꝛ a regula supradicta. Tertiꝰ casus est cū impubes ex carboniano edicto mittiꝛ i possessionem, dic qḋ ēt iste casus recte non excipitur ab illa regula, qꝛ illa missio nō fit ꝑpter ꝯtumaciā alicuiꝰ, imo loqtur cū filio ipuberi monetur questio

b ☞ Sebasti. Sapia. ¶ Cōpetunt. Quod remediū ordinarium ⁊ extraordinariū concurrere possint diuersis respectibus tradūt Moder. i. l. in prouinciali. in prin. col. fi. ff. de ope. no. nuntia.

c ☞ Sebasti. Sapia. ¶ Cōtumacia. Quod nimia contumacia operetur vt missus ex primo decreto sit verus possessor tradit Fel. in. c. ꝯsultationibus. col. iiij. versi. fallit secundo. s. de offi. deleg. vbi plene.

questio status:puta φ nõ est fili⁹ illius cuius hereditatem obtinet. tũc enim ꝑpter graue preiudiciũ suspẽditur q̃stio vsq; ad tẽpus pubertatis.sed interim ne fame pereat potest vti fructibus hereditatis ꝓ alimẽtis suis.& de hac materia an & quãdo,missus posit fructib⁹ vti tam ex primo q̃ ex secũdo decreto.dic vt ibi plene dixi in.d.c.qm̃.§.in alijs. &.§.fi.vt lite nõ cõte.¶†Atl.no.in versi.itẽ quid dices &c. querit quid si missus in possessionẽ ex ꝓmo decreto deijcit: nũquid posset petere restitutionẽ:r̃ndet in effectu φ tenẽdo opi. Canonistarum.s.ex ꝓmo decreto missum non possidere nõ poterit iste agere neq; interdicto vnde vi:neq; vti possidetis:quia illa interdicta exigũt possessionẽ: nec sufficit ꝓbare deiectionẽ nisi ꝓbet possessio.vt in.c.cõsultationib⁹.de offi.dele.s3 poterit agi ꝯdictio.l.fi.C.de p̃to.pig.ibi enim dat remedium habẽti pignus p̃torĩũ ad illud recuperãdum si ab eo cecidit:quasi ista missio ex primo decreto sit quoddã pignus datũ a p̃tore. Sed tenẽdo aliã opi.Legistarũ qd̃ ex primo decreto trãsferat vera possessio l3 cõmutabilis:tũc dubium est nũquid poterit agere interdicto vnde vi: si fuit expulsus.Hostiẽ.ꝓponit duas opin.prima est φ huic expulso subueniat per istam decretalẽ dum dicit tex.vel acquisitam amittit &c. sed vt dicit Jo.and.& bene hoc non procedit nisi cõtra reum:q2 iste tex.solum prouidet cũ dolo vel potẽtia rei hoc cõtingit:nõ enim ꝓuidet ꝯtra tertiũ. Secũda opi.est vt cõpetat interdictũ vnde vi:plus enim debet operari detẽtio habita iudicis authoritate quam violẽta possessio:& tñ violẽta parat predoni interdictũ.vt in.c.literis.s̃.tit.proxi.In hac tñ opi.non persistit dicens φ l3 ista possent allegari in penã cõstitutionis.l. si quis in tantã.nõ tñ in interdicto cum sit in eo necessaria possessio. ad hoc.c. j.s̃.eo.vbi misso eiecto nõ fit restitutio possessiõis potest dici φ ibi nõ fuit actũ ad hoc.Inn.tñ querens de ipso reo expellẽte an cõtra eũ competat interdictũ tenet φ sic.all.duntaxat illã.l.vlti.hic all.per glo.C.de p̃to.pig.sed certe illa.l.nõ dicit φ cõpetat interdictũ: sed φ subueniendum est illi qui habet pign⁹ p̃torĩũ si ab eo decidit.ᵃ qd̃ potest intelligi per remedium illius.l.ar.j.ff.de cõdi.ex lege.& qd̃ no.gl.in.c. si canonici. de offi.ordi.lib.vj.Joã.and.dicit:φ de simplicitate iuris canonici satis erit isti narrare factum dicẽdo quõ fuit missus in possessionẽ talis rei: & quõ talis expulit eum &c.Teneo opi.glos.φ tenẽdo opi.φ missus nõ possideat nõ cõpetat interdictũ vnde vi:sed cõdictio.l.fi.C. de p̃to.pig. quod etiã sentit Spe.in ti.de pri.& secũ.decre.§.iam de effectu.versi. sed quid si missus.ipse tñ tenet opi.Legistarũ qd̃ possideat: sed dic vt dixi in.d.§.in alijs.& φ nõ cõpetat huic interdictum vnde vi. sentit Jo.an. post doc.antiquos in addi.Spe.in ti.de rest.spo.in.iij.colum.vbi tñ ponit aliud remediũ.s.vt agatur ex edicto ne vis fiat ei qui in pos. mit.l.j. sed dic vtrũq; remediũ cõcurrere hoc casu.s.condictio.l.fi.de preto.pig. & edictũ ne vis fiat ei qd̃ etiã sentit Spe.in loco preal.sed inquãtũ dicit Host.huic cõpetere ꝯdictionẽ.l.si quis in tãtã.C.vnde vi.dic ꝯtra: quia illa cõdictio cõpetit cõtra priuantẽ & spoliãtem quẽ possessione:sed iste missus ex primo decreto nõ possidet:ꝭm nostram opi.ergo nõ aget illa cõdictione.& hoc sentit Spe.in dicto loco tenendo illã opi. φ nõ possideat.¶†Et vide gl.in.d.l.si quis in tantã.quã sequit Bar.q̃ dicit con-

20 dictionẽ illius.l.nõ cõpetere cõmodatario:depositario:& similibus psonis q̃ non possident s3 detinent.ita dico in isto.Et generaliter de remedijs cõpetẽtibus istis qui nõ possidẽt si non deijciant. vide per Jo.an. in Spe.in loco statim all.qui post doc.dicit φ depositario: cõmodatario:detinenti precario: sequestro: ac similib⁹ subuenit ꝑ officiũ iudicis. C.in qui.cau.colo.cen.l.j.lib.xj.vel per actionẽ in factũ.C.de p̃scrip.ver. l.quoties.Coloni aũt & inquilini habẽt remediũ agẽdi cõtra dñm actione ex cõducto:& dñs agit contra violentos:& recuperata possessiõe ipsi postea detinebũt vt prius.arg.ff.loca.l.cum plures.§.messe3.&.ff.ad le. rho.de iac.l.ij.§.j.hoc tñ remedium nõ valet commodatario & depositario:qbus dñs nõ tenet reddere rẽ nisi ad certũ vsum fuisset cõmodatũ vel depositũ gratia cõmodatarij.j. de cõmod. c.vno.hoc dicit ꝓcedere cum istis inquilino & colono facta est violẽtia ab extraneo. Si aũt locator vim intulit agũt cõtra eum ex cõducto:per qd̃ vel interesse ꝯsequũt vel rẽ recuperabũt.ff.loca.l.ex cõducto.& hoc no.Puto etiam φ isti colonus & inqlinus poterunt agere officio iudicis ꝯtra extraneos: inferẽtes violẽtiã vt restituant in pristinũ statum: nã si agunt officio iudicis alij de quibus.s̃.q gratuitã detentionẽ habẽt: fortius isti qui tenẽt ex contractu.facit in ar.l.ij.C.de preto.pig.&.l.j.ne vis fiat ei. ¶†Ultimo

21 hic querit ꝭm Host.an tertius volens hãc rẽ in quã facta est missio vendicare:debeat agere ꝯtra missum:an cõtra missionem passum:r̃ndet φ cõtra missum cum habeat detentionem:& nam rei vẽdicatio datur ꝯtra detinentẽ tm̃:l3 nõ possideat.vt.l.officium.ff.de rei.ven.in fi.dicit tñ φ si actor euincit nõ tenet missus intra annũ restituere possessionem vincẽti nisi ille p̃stet cautionẽ:de qua.ff.de rei.ven.l.is a quo fundus. vl ꝭm eum vocabit ꝯtumax missionem passus:vt si voluerit rem defendat.j. de re iudi.c.penul.Inno.in.c.quoniã.s̃.vt li.nõ ꝯtest.sentit hũc missu3 nõ posse conueniri cum nõ habeat facultatem rei restituẽdc:ex quo nõ possidet.& idem sentit Spe.recitãdo hoc dictum Inn. in tit.de secũdo decre.§.iam de effectu.ver.sed nũqd missus.in fine. Credo qd̃ iste potest euitare iudicium nominando dñm ꝭm remedium.c.qm̃.§. qd̃ si sup. vt li.non conte.&.l.ij.C.vbi in rem act.& hoc casu saluo dictũ Inn.aut nõ nominat dñm i iudicio:sed suscipit in se iudiciũ.& pt̃ ab eo vẽdicari. & ita loquitur.l.offm̃.i fi.& hoc casu intellige Host. hic.& facit quod no.in.c.examinata.de iudi.& ꝭm hanc distin.reduco ad concordiã istas duas opi. Hostien.hic:quas alternatiue posuit:vt sic sit in optione sua an suscipiat in se iudicium:an nominet dñm:& eo casu quo noluit nominare dñm: s3 suscepit in se iudicium qualiter ꝓcederet ꝯ eũ in executione sentẽtie.dic vt not.in.d.§.qd̃ si sup re-

22 bus.&.d.l.ij.¶†Quis aũt posset hãc missione3 ex primo vel secũdo decreto decernere:an ordinarius an delegatus etiã ab inferiore a ꝓncipe.ᵇ aliquid tractat Jo.and.hic sed tu vide ꝑ Inn.in.c. dilecto.de ver.sig.& plenissime dixi in.c. si qs contra clericum.de fo.cõpe.Et nõ.sign.opi.Joã.an. hic qui sequi vr Inn.in.d.c.dilecto.& hanc missionem ta3 ex primo quã ex secũdo decreto:tã i reali q̃ in personali posset facere nedum delegat⁹ ꝓncipis:sed etiam inferior:vt.j.tit.proxi.c.iij.& vide quod ipse ibi no.& iste est casus ꝭm eum:vbi ante litem contest.delegatus impartitur officium suũ licet quidam Legiste contra in auc. de exhib. & introdu.re.§.si vero.col.v.sed tu vide quod dixi in d.c si quis contra.

1 ☞ Citatio fit ad ecclesiam citandi: quando nõ reperitur.

2 Quadragesima est tota feriata tam in ciuili q̃ in criminali de iure canonum: sed non obseruatur.

3 Citatio peremptoria potest fieri cum vnica citatione.

4 Citatio ad totam causam solet tunc fieri quando pars est de longinquo.

5 Contumax si non cõparet in termino an condemnetur in expensis:quando si ꝯparuisset omnimo iudices fuissent impediti:siue sit re⁹ siue actor cõtumax.

6 Procurator admittit in causa status ex parte se defendentis qñ erat in possessione libertatis sec⁹ si esset in possessione seruitutis.

7 Citatio que debet fieri a iudice quo casu potest ꝑ ipsum alteri committi.

Delegare nõ potest ille cui est cõmissum certum ministerium sine iurisdictione:quãdo est magnũ & graue:sec⁹ si est paruum quod relinquitur arbitrio iudicis.

Delegatus principis potest subdelegare: q2 non est deputatus ad nudum ministerium.

Delegatus inferioris a principe non subdelegat sed bene committit vnum articulum cause.

8 Citatus semel peremptorie siue non si nõ comparet an & quo casu habeat pro contumace. adeo vt possit condemnari in expensis excommunicari vel missionem pati.

Citatus si dixerit se nole venire:siue in iudicio: siue extra non est vlterius citandus:item si seipsum abscondat vel impedit ne citatio veniat ad ipsum.

Citatus si dixerit iudici nolo cõparere coram vobis tanq̃ cora3 iudice & protestor &c. potest iudex ipsum tanq̃ contumacem condemnare.

1 **Venerabilis.** ¶† Si re⁹ non inuenitur sufficit publice citatione3 ad ecclesiam suam proponi. Diuiditur. nam primo ponit duplicẽ citãdi formã.prima quã facit iudex ꝑ literas.secunda quã ꝯmittit alteri faciendam:& de facto huius decre.habet in.c.fin.de maio.& obe.& latius in.c.fi.de dila.¶Casus literalis.Inter archiepiscopũ Bituricen̄. & archiepiscopũ Burdegalen̄.qd̃ vertebat de iure primatie.Ad petitionẽ Bituricen̄.mãdauit papa Burdegalẽ.vt ad initium proxime quadragesime peremptorie ad presentiam suã per se vel procuratorẽ idoneũ accederet responsur⁹ dicto archiepiscopo Bituricen̄.super iure primatie quod se proponit habere in ꝓuincia Burdegalen̄.& ad li.ꝯte.et ad alia omnia que ipsi cause fuerint necessaria: et insup mãdat quibusdã vt ad eũdẽ terminũ super forma premissa & peremptorie citẽt eundẽ. & si nõ poterit inueniri ad ecclesiam suã trine citationis

2 edictũ publice ꝓponi faciant.Ber.¶†Nota.ibi

Zacharias.

a ¶Si ab eo decidit. Adde an debeat iterũ in possessionem mitti. Bar.φ sic: i.l.sed possessori.i ꝓn.ff. de iureiu.& in.l.si supuacuũ.ff. qui. mo.pig.ta.qd̃ est verum nisi aliud cõtra eũ ꝓbet.ita no.Bal.i.l.j. in fi. C.de exce.rei iud. & Inn.i.c.ex parte.j.de testi.

Sebasti.Sapia.

b ¶Principe.Nũqd autẽ possit decerni ꝑ delegatu3 inferioris a ꝓncipe de iure ciuili: vide Fel.in.c.non pot̃.colũ.ij.ꝟsi.facit gl.j.de re iud. & Moder.in.l.iubere cauere. ff. de iurisdi.oĩm iudi.

ad initium ꝛc.qđ tempus quadrasimale ᵃ non est feriatũ in curia. de iure tñ ciuili est in obseruãtia quo ad criminalia.vt.l.quadraginta.C.de ferijs. de iure tamẽ canonico indistincte vt nec in ciuili nec in criminali hoc tẽpore ꝓcedatur. vt in.c. placita.xv.q.iiij.hoc tamẽ nõ obseruatur: vt not. in.d.l.quadraginta.ꝛ vide qđ no.in.c.fi.de ferijs. 3 ¶†Not.ꝙ de iure speciali potest vnus archiepiscopus habere ius primatie: idest patriarchatus in ꝓuincia alterius archiepi ꝛ in ipsum archiepiscopũ: vt sic sit eius superior loco patriarche.vide quod no.in.d.c.fin.de dila.ꝛ.c.humilis.de ma. ꝛ obediẽ.Et no.ꝙ pma citatio ᵇ potest esse peremptoria;nec est opus vt cõtineat in se tres dilationes:ſʒ vna dilatio põt assignari peremptoria.vide bonã glo.pro practica citandi in.c.constitutionem.de sentẽ.excõ.lib.vj.ꝛ ad primũ dictũ;vt prima possit esse peremptoria.vide qđ dixi in.c.fi.de 4 dila.†No. quẽ posse citari ad totam causam cum citatio fit de longinquo. vide quod plenissime dixi.d.c.fi.de dila.ꝛ no.plene practicã citãdi ad totam causam.ꝛ not.etiã ꝙ simplex citatiõis actus potest prelatis denegari.Itẽ not.qđ pma citatio dʒ esse citatio ꝑsonalis si citandus reperiri potest als citatio fit ad ecclesiã vel ad domũ.nũquid autem prelatus citãdus sit ad ecclesiã vel ad domũ vbi familiariter habitat.dic vt dixi in.c.causaʒ.ꝫ. eo. Et ad quos actus possit procedi per citationem ad domũ aliquid dixi in.d.c. causam. et dicã in.d.c.fi.j.tit.proxi.ꝛ ibi per Inn. ¶Opp.enim ꝛ videtur ꝙ lites nõ possunt fieri immortales cũ restringant ad trienniũ.C.de iudi.l. properandũ. Glo.j.rñdet ꝙ de iure canonico non perit instantia triẽnio.vt in.c.fi.de iudi. ¶No.bene hãc glo. quia exprimit hic mentẽ suam circa hunc passum melius ꝙ alibi.In illo enim.c.fi. multũ se inuoluit ponẽdo varias lec. ꝛ vide in hoc quod plenissime ibi dixi. ¶Quero iste fuit citatus ad initium proxime quadragesime:quid si non fuisset appositum verbũ proxime: Glos.ij.rñdet ꝙ idem esset per.l.eũ qui kalẽ.ff.de verbo.obl.vbi dicitur: ꝙ si promisi kalendis Januarijs non addito primis secũdis vel vlterioribᵘ:nec apparet de quibᵘ ageretur intelligitur de primis. Ad idẽ vide bonum tex.in fi.de iura.calũ.in.c.non põt.de prebẽ.li.vj. 5 ¶†Sed queritur quid si reus nõ cõparet in termino iudices tñ fuerũt impediti: ita qđ si reᵘ etiã cõparuisset nõ potuisset procedere: nũquid sit cõdemnandus ad expẽsas: Sol.gl.fi.hic multũ instat:ꝛ tandem cõcludit ꝙ nõ: qꝛ non interest actoris reum venisse ex quo etiam eo veniẽte iudices non processissent.ꝛ cum hac opi.transeunt cõiter doc.ꝛ alr.Hosti.l.arbiter si kalendis.ff. de arbi. et facit quod no.in Spe.de arbi.in fi.vide Innoc.in c.calũniam.de penis. vbi aperte hãc decisionẽ tenet. ꝛ ꝓsequitur quedã alia facientia ad materiã huius.q.Et vt latius habeat hãc materiã distingue tres casus.quãꝙ cõparet in termino actor sed non reᵘ:quãdoꝙ reᵘ sed nõ actor: quãꝙ nec actor nec reᵘ.pmo casu si iudices sederũt in termino vel erãt parati sedere si reus cõparuisset: habet locũ condẽnatio expẽsarũ etiã propter contumaciã in prima citatione.vt no.in.c.querelã.de ꝓcu.ꝛ in.c. finem.ꝛ in.c.cum dilecti.ꝫ. eo. si autẽ iudices fuerunt impedi tũc nõ habet locũ condẽnatio quia ista cõdẽnatio expensarũ fit loco interesse partis comparẽtis.de ꝓcu.c.auditis. sed cessat interesse cũ etiã si fuisset presens nõ fuisset processum propter impedimentũ iudicũ.vt hic in glo.ꝛ per Inno.in.c.calũniam.facit.l.non videtur.ff.de iud. Secũdo casu cum actor nõ cõparuit sed reus sic: sit condemnatio expensarũ.ꝛ habet locũ qđ dicit in.c.j.eo.titu.lib.vj.ꝛ plene dixi in.c.prout.ꝫ.eo. In tertio casu quando neuter cõparuit tũt erat talis causa in qua poterat ꝓcedi absente actore: quia exuberat officiũ iudicis ꝛ cõdemnabit reus nõ tamẽ actor cum etiam ipse sit contumax ſʒ ad arbitriũ iudicis quẽ cõtempsit:ꝛ poterit procedi ad vlteriora inquãtum status cause patitur. pro hoc.c.constitutus.de appel.vide tex.cum glo.no. in.c.cupientes.ℌ.quod si per viginti. iuncta gl.in ver.opponẽtes.de ele.lib.vj.aut nõ poterat ꝓcedi absente actore:ꝛ tũc hincinde fit compensatio ff.de dolo.l.si duo.ꝛ.l.si ambo.de cõpen.no.gl.in 6 c.j.eo.tit.lib.vj.in ver. veniẽti. ¶†Explicatis glo.opp.contra literaʒ in eo qđ citatur archiepiscopus vt compareat ꝑ se vel per procuratorẽ.videtur enim male dicere in duobus.pmo quia citatur solus archiepiscopus cum deberent citari omnes prelati ꝓuincie.cum eorũ intersit nõ habere tot superiores vel illum quẽ non expedit habere.de maio.ꝛ obedien.c.secũdo quia cum hic esset causa status nõ debebat admitti ꝓcurator. iij.q.vj.si quando.ꝛ.C.de asser.tol.l.j.in princ. Ad primũ dicunt quidaʒ prouinciales non citãdos: quia eorum non intererat.quod nõ placet Inn. ꝛ bene prout probatur in.d.c.fi.ideo qui sunt ad hoc vocãdi.dic vt no.in.d.c.ꝛ de dila.exposuit. ꝛ de re iudi.cum super.ꝛ.c.penul.ꝛ dic qđ archiepiscopus hic vocabatur quatenᵘ preiudicabat sibi qui erat principalis in causa.Ad secundum dicit hic Hos.ꝙ aut ille qui vendicatur in seruuʒ est in possessione libertatis:ꝛ tũc põt interuenire ꝓcurator non solũ ex parte agentis.vt.liiij.distin.frequens.sed etiam pro parte defendentis. vt.l.j.C. de asser.tol.vnde cuʒ archiepᵉ erat hic in possessione libertatis satis potuit ꝓcuratorem ꝯstituere.si autem quis esset in possessione seruitutis et proclamaret in libertatem:tũc ipse non dat ꝓcuratorẽ:vt in Spẽo.do.Ant.dat aliã solu. videlicet ꝙ causa status ecclesie nõ est proprie liberalis. remittit ad not.in.c.cuʒ tempore.de arbi.ꝛ in.c.humilis.de maio.ꝛ obe.Ego allego tex.iunctis dictis doct.in penul.ℌ.j.de in inte. restit.ꝛ pro hoc qꝛ licet aliquis prelatᵘ habeat iurisdictionẽ in ea nõ tamẽ per hoc acquirit seruitutẽ:cum prelatura in se sit onus:lʒ sit honor accidẽtaliter:qꝛ debet honorari inqʒtuʒ talia exercet.vt leg.ꝛ no.in c.q episcopatũ.viij.q.j.ꝛ.xiij. di.nerui. ¶†Que- 7 ro hic fuit iniũctũ archidiacono ꝛ magistro.M. vt citatiõis edictum per alios apud ecclesiam archiepiscopi proponatur:quid si nõ fuit dictũ per alios:nũqd potuissent hoc cõmittere alijs: Hos. ꝛ Hostiẽ.ꝙ sic.Pe.ꝛ Abba.cõtra.ꝛ pro eis facit quia is cui certuʒ ministeriũ cõmittit sine iurisdictiõe nõ delegat.ff.de offi.deleg.c.fi.ſʒ ꝓmi respõdent qđ ꝗuis talis subdelegare nõ possit.vt.d.c. fi.potest tamẽ citare per aliũ:sit enĩ citatio per literam edictum vel nuntium:nec citat litera ſʒ citans.sic in casu nostro non dicuntur isti subdelegare hãc potestatem ꝛ ministerium citãdi ſʒ citãt ministerio nũtij.arg.ff.de cõstit.pec.l.placet.sicut videmus in simili quẽ sententiã suã exequi per se ꝛ per aliũ.et facit pro hac opi. ẜm Joã.an.qđ de cõseruatore dicit de offi. dele.c.fi.lib.vj.d.Anto. putat hoc verũ ᶜ quando cõmittit purum factum expediẽdum nõ aliquid iuris.per not.in.d.c.fi.ſʒ certe hoc dictum do.Anto.nõ procedit:maxime in casu nostro:quia is cui cõmittitur citare nõ habet iurisdictionẽ:ꝛ sic nõ posset causam alteri demãdare.de iurepatro.c.qđ autem. Item si haberet iurisdictionem tũc posset delegare ex quo est delegatus principis cum nõ sit deputatus ad nudum ministerium.vt in.c.fi.de offi.deleg.ſʒ dictũ do.Anto.posset verificari dũtaxat in cõseruatore.qꝛ de eo est expressum in.d.c.fi.ℌ. vices. Quid autẽ dicẽdum in casu nostro: do duas sol.prima ꝙ nũdũ ministeriũ est indelegabile quãdo est magnũ ꝛ graue: sicut ꝓdicare ꝛ similia facere:ſʒ paruum bene potest alteri subdelegare.vt no.in preall.c.fi.qđ.c.sic debet intelligi.Et quod dicat magnum vel paruum relinquẽdum est arbitrio iudicis:actus autem citãdi non est grauis ꝛ ponderosus cum possit pariter exerceri per aliũ sicut per cõmissariũ.ꝛ ẜm hũc intellectũ est tex.hic pro illo notabili dicto Inno.limitãte mirabiliter illud.c. fi.Secunda sol.est ꝙ actus citandi hic non subdelegat: sed ipsum purũ factũ affligendi citationis d edictũ ᵈ apud ecclesiã citãdi ministerio cõmittit. Citatio aũt non erat concepta sub nomine affligentis:

Zacharias. a ¶Tps q̃dragesimale. Adde qꝛ sumus i materia q̃dragesime posito qđ lex vel statutũ imponat penã trium quadragesimarũ pro tertio delicto puniendo qualiter distribuẽtur ille tres q̃dragesime:an i q̃dragesimis trium annorũ: ꝛ dic ꝙ nõ: ſʒ intelligit de tribus quadragesimis vniᵘ anni q̃rũ prima erit ãte festũ natalis dñi: scdã añ pascha: et tertia ante festuʒ Joãnis baptiste. habes gl.no.in.c. q cõpulsus. et ibi Archid. xxij.q.v. quem pro sing. refert ꝛ sequit Ant. core.fin. cclxxiij. i vñ. q̃dragesima. Anto.Francis. ¶Ego mĩrũ dubito de hac decisione: quia lʒ triplex sit q̃dragesima.vt in.c. qui cõpulsus. hic alr.tñ cũ sumᵘ i materia penali et statutaria credo ꝙ potiᵘ hoc statutũ deberet intelligi de q̃dragesima trium annoꝝ successiue: qꝛ statuta debent proprie itelligi.l. iij.ℌ. hec verba.ff. de neg. ge.l.j.ℌ. si is qui nauẽ.ff. de exer. quadragesima enĩ ꝑprie et q̃ est de precepto ecclesie: est illa q̃ fit ante pascha i qua solẽne ieiuniũ celebrat: ꝑ cuiᵘ quadragesime laborẽ peruenimᵘ ad letitiam ꝛ gloriã resurrectionis.vt in c. ieiunũ. de cõse. di.iij. ꝛ talis quadragesima intelligitur esse feriata i causis criminalibus ꝗuis i curia Romana nõ seruetur. vt Spec.in tit.de fer.in.ℌ.j.in ver. porro.ꝛ i ti.d acto.i versi. itẽ impedit.ꝛ tali q̃dragesime tpe impeditur ꝯsummatio matrimonij vt i.c. non opʒ. xxxiij.q. iiij.ꝛ i.c.licet.ꝛ.i.c. nec vxorem. ꝛ ẜm cõem vsum loquẽdi q in statutis est attẽdẽdus.vt plene tradit i.l. libroꝝ.ℌ. qđ tñ cassiᵘ. ff.de leg.iij. appellatiõe q̃dragesime venit illa q̃ fit añ pascha. pterea cũ simus in materia penali et odiosa debemᵘ potiᵘ illã restringere,ꝙ ampliare. vt in regu. odia. ꝛ i re.in penis.d re.iur.li.vj. ꝛ ideo puto multũ cõsiderandũ super veritate istiᵘ decisionis. +Sebasti.Sapia.

b ¶Prima citatio. Q̃n vnica citatio peremptoria sufficiat: vidẽ late per Fel.i.c.ꝯsuluit.co. v.vẽ.in ea gl.ꝫ. de offi.dele.

c ¶Hoc verũ.bal. hic tenet opinio. Pe.ꝛ Abb.vide. Andre.Barba.

d ¶Citatiõis edictum.Tu põdera in scribendo edictũ requiri fidelitatẽ ꝛ industriã ꝑ iuramentũ necessarium.l.generaliter.de iureiuran. Andre.Barba.

gentis: sed istorum qui precipiũt affigi: pondero enim literaȝ q2 vbi loquitur de citatione fienda ad personã nullã mentionẽ facit de alijs: sed in ea dũtaxat parte in qua citationis edictũ affigẽdum est apud ecclesiam. sicut in simili no. Inno. in .c. cuȝ bertoldus. de re iudi. vbi dicit ꝙ lȝ delegatus inferioris a principe[a] non subdelegat vices suas. de app. c. cum causam. ⁊ .l. a iudice. C. de iud. articulũ tñ nõ iurisdictionẽ committi: vt ibi: quia videtur potiꝰ ipse explicare ministerio iudicis alterius. ⁊ hec sol. est subtilis. ⁊ facit q2 ipse actus citandi authoritate superioris maioris authoritatis videť in psona honorabili ꝙ̃ in inferiori: ⁊ hoc respectu nõ possit alteri subdelegari: sed ipse actus affigẽdi citationẽ factã nõ resplendet magis in cõmissario ꝙ̃ in alio: cum ipse commissariꝰ videtur facere ministerio alteriꝰ: vt pdixi. ¶ † Ult. hic quero post Host. an semel citatus nõ veniẽs reputeť cõtumax: vt sic possit cõdẽnari vel missionẽ pati seu excõicari.[b] dicit ꝙ quo ad expẽsas reputatur cõtumax. de procu. querelã. ⁊ ibi de hoc no. ⁊ vide tex. cum gl. in .c. j. eo. tit. lib. vj. sed quo ad missionẽ vel excõicationẽ distinguit an respõdeat se nõ vẽturũ[c] vel nõ obeditururũ. et tunc proceditur contra ipsum cũ sit cõtumax. ad hoc de sent. excõ. venerabilibus. §. secus. libr. vj. ff. de re iudi. l. cõtumacia. an vo nihil respõdcat: vel dicat ꝙ deliberabit vel non reperiretur. ⁊ tũc non procedereť contra ipsum nec censetur cõtumax quo ad pdicta: nisi pmissis tribus edictis. Quãdoꝗ vero sit tribꝰ edictis citatus ⁊ nõ venit reputať cõtumax presumptiue ẜm eũ ⁊ pcedit contra ipsum. xxiiij. q. iij. de illicita. ⁊ in prealľ. l. cõtumacia. ff. de iudi. l. ad peremptoriũ. Et idem ẜm eum si quera ť de alia pena infligẽda: vt ibi. ⁊ de vita ⁊ hone. cleri. c. si. ⁊ de consti. c. ex literis. Aduerte primum dictũ est verũ vt respectu cõdemnationis expensarũ sufficiat prima cõtumacia in prima citatione: vt pbatur in .c. j. eo. ti. lib. vj. vbi tex. cum gl. ⁊ in. d. c. querelã. de procur. qõ limita ⁊ intellige vt dixi in .c. cum dilecti. §. e. secundũ dictum vt etiam per talẽ contumaciam possit pcedi ad excõicationẽ: vel missionẽ: vel cõsimilem penam si rñdet se nolle venire[d]. est etiam verũ si dixit hoc in iudicio: quia tunc cõtumacia sua est notoria: ideo nõ est opus vt fiant trine citatiões: quia ille fiunt ad cõuincendã contumaciã rei: sed nũc clarissime patet de sua cõtumacia: vt notãter probatur in. d. §. secus. vbi est tex. sing. cum gl. optima. facit c. quoniã. §. porro. vt lit. nõ cõteſt. vbi reus seipsum occultat vel impedit ne citatio ad eũ perueniat põt pcedi cõtra eũ sine illa solẽnitate citationum. Et idem no. sentit Inno. in .c. ad petitionẽ. de accu. ibi tamẽ loquitur generaliter quãdo dixit nũtio se nõ vẽturum: nec restringit se cum hoc dixit in iudicio. Si autem hoc dixit extra iudiciũ: tunc est dubium per tex. ⁊ gl. in. d. §. secus. do. Ant. tenet hic aliud esse quãdo dixit extra iudiciũ. per glo. in. d. §. secus. Ego dicerẽ sic: qõ si in iudicio dixit se nõ vẽturum: tunc nõ est necesse expectare finẽ termini: sed potest in continenti contra eum procedi tanꝙ̃ cõtra cõtumacem. vt in. d. §. secus nõ eñ requiritur alia pbatio cõtumacie. ⁊ ex hoc aperitur intellectꝰ[e] c. j. de iud. vbi excõmunicatio fuit lata sine trina monitiõe: quia in iudicio ille dixit se nõ velle ibi respõdere. facit quod in simili no. Inn. in .c. cumana. de ele. vbi dicit: ꝙ si aliquis dicit iudici nolo comparere coraȝ vobis tanꝙ̃ corã iudice ⁊ potestor ⁊c. ꝙ iudex põt dicere: ⁊ ego ex nũc reputo te ꝯtumacẽ: ⁊ potest eum vt cõtumacẽ condẽnare. si auteȝ hoc dixit nũtio extra iudicium: tũc nõ statim proceditur contra eum: quia forte calore iracundie dixit: nec factum fuit notorium cum extra iudicium dixerit: sed si in termino prime citationis nõ comparuit: tunc presumptio est pro dicto nũtij: ⁊ ꝓ velit factis exequi ⁊ adimplere qõ verbo dixit: nam nũtio crediť de cõsecutiuis ad citationẽ. vt pbať in .c. cuȝ parati. de app. ⁊ pꝯmodũ supuenit alia psumptio in non cõparẽdo in termino: quare frustra mandareť citatio ex quo satis liquide cõstat de sua cõtumacia. ⁊ sic pcedit dictũ Host. hic. ⁊ Inno. in .c. ad petitionem. Inquantum vero Host. dixit ꝙ si citatus non venit est contumax presumptiue. dic plene ⁊ distingue vt no. in cle. vna. de contu. ⁊ per Bar. in l. ex consensu. §. si. ff. de appel. vbi inuenies. ⁊ vide ibi.

¶ De eo qui mittitur in possessionem causa rei seruande. Rubrica.

¶ Supra visum est de contumacia: verum q2 per eam sepe peruenitur ad missionẽ in pos. ideo congrue annectitur hec rub. ⁊ no. ꝙ in rubro sit duntaxat mentio de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. ⁊ tamen in nigro tractat etiã de interpositione secundi decreti per qõ transfertur vera possessio. vt. j. c. j. ex quo collige ꝙ nigrum quandoꝗ est generalius rubro. concordat de offi. delega. c. j. lib. vj. referendo rubrum ad. c. si. eo. titu. C. etiam ob chirogra. pecu. pig. da. pos. ⁊ ibi de hoc vide in gl.

1 ¶ Missus in possessionem ex primo decreto post annum efficitur verus possessor: licet reus intra annum voluerit cauere: sed non cauit.
2 Missio in posses. per contumaciam partis habet locum etiam in religiosis. tam circa res spirituales ꝙ̃ temporales. ⁊ nu. 3.
4 Missio in pos. causa rei seruande habet locum etiã in interdictis in rẽ.
5 Secundum decretum non debet interponi nisi sit presens pars contra quam petitur.
6 Secundum decretum quo casu potest interponi dum agitur reali.
7 Sententia an debeat confirmari: ⁊ si confirmatur quid operetur.
8 Forma dum interponitur primum vel secundum decretum. nu. 9.
9 Missus in possessionẽ ex secũdo decreto lucratur fructus: ⁊ prescribit: sed si per potentiam aduersarij non admittitur: tunc solum non prescribit.
10 Primum et secundum decretũ dicuntur sententie interlocutorie: ⁊ possunt reuocari quãdo constiterint indebite.
11 Diffinitio primi ⁊ secundi decreti.
12 Voluntas in mente retenta nihil operatur: istud brocardum quõ procedat vide hic remissiue.
13 Pena qñ imponitur ipso iure pro aliquo delicto dȝ illud delictũ esse cõsummatũ: alś pena nõ imponitur: idem si imponitur pena a statuto.
14 Cautio que est pstãda intra annum ab illo qui est passus missionem: si non potest per impotẽtiam prestari non est sibi imputadum: dũmodo prestet quam potest: puta iuratoriam.
15 Cautio que prestatur a missionẽ passo: an sit prestanda iudici vel parti: ⁊ in casu in quo prestatur iudici: est citanda pars missa.
Sentẽtia excõicationis lata ad instantiã partis non potest reuocari parte non citata.
16 Quomodo consulatur actori circa iura incorporalia contra reum contumacem: ⁊ an habeat locum missio in istis incorporalibus.
17 Missio in possessionem ipsarum ecclesiarum potest fieri quando ipse petuntur.
18 Missio in possessionẽ debet fieri in noĩa debitorum qñ non reperitur aliud que reuocabit quandocunꝗ debitor veniat ⁊ offerat velle stare iuri.
19 Missio in possessionẽ quando nõ potest fieri vel non habet locum quõ procedetur contra contumacem quõ succurretur actori vide remissiue.
20 Missio in possessionem qñ fuit actum actiõe in rem scripta: vel actione ex empto sit in rem que petitur: ⁊ si aliquid plus debetur ratiõe interesse fit alia bona.
21 Missio in possessionẽ pro rebus spiritualibus: an fiat in subsidium in bona temporalia vel ecõtra. Spiritualia non estimãtur sed interesse ex eis recipit estimationem.

1 Constitutis. ¶ † Actor missus i pos. [a] sessionem post annum efficitur verus. [b] possessor. licet reus intra annum cautionẽ prestare voluerit. hoc dicit. vel summa sic. Missus in possessionem ex primo decreto reali per lapsum anni veram ⁊ incommutabilem illius rei possessionem acquirit: [f] licet passus missionẽ habuerit intra annum voluntatem cautionẽ prestandi: quam tñ non deduxit ad effectum suo defectu. h. d. ẜm verũ intellectũ. primo narrat factuȝ scdo interloquitur. ibi: ideoꝗ. ¶ Casus literalis. ¶ Prior ⁊ fratres de Suiseburem habebant qõ ne cum preposito de Berel. super possessione ecclesie de Laméto. Ad petitionẽ prioris causa cõmissa fuit quibusdã iudicibꝰ. sed prepositus contumax fuit. missi fuerunt prior ⁊ fratres in possessionẽ ecclie predicte causa rei seruande: intra annum prepositꝰ nõ recuperauit possessionẽ vnde anno elapso partes accesserunt ad papã in cuius presentia super possessione pdicte ecclesie fuit aliquãdiu disputatũ. tandẽ per confessionẽ vtriusꝗ partis constitit pape qõ lȝ i possessione causa rei seruãde dicti prior ⁊ fratres fuerũt inducti altera pars intra annum non prestitit cautionẽ stãdi in iu: licet voluntatem habuit et ipsi parati fuerant eã recipere: vñ papa adiudicauit possessionem di[f]cte ecclesie dictis fratribus saluo iure ꝓprietatis
2 ipsi preposito. ¶ † No. j. ꝙ etiã religiosi poni possunt in possessionem rerum petitarũ ob contumaciam aduerse partis: ⁊ non solum in temporalibꝰ vt in .c. j. de sequest. pos. sed etiam in spiritualibus
3 vt hic. qõ no. pro intellectu. c. ij. §. ti. pxi. ¶ † No. secũdo missionẽ in possessionẽ locũ habere etiam in spiritualibus etiã si petať ecclesia. qõ intellige qñ petiť vt ꝓprietas: qõ limita prout plenissime
4 dixi in .c. cõtingit. §. ti. proxi. ¶ † No. iij. ibi: super possessione ⁊c. ẜm vnum intellectum Inn. ꝙ etiã in interdictis scriptis in rẽ hȝ locũ missio in possessionẽ causa rei seruãde. Et idẽ pbať in .c. cõsul-

a Zacharias. ¶ A pncipe. Limita ilud dictuȝ per ea q̃ posui in apo. ad ituȝ. in .c. super questionuȝ. nu. 9. i apo. in Ul. subdelegare. §. de offi. delega. ✝ Sebasti. Sapia.

b ¶ Excõicari. qõ prima citatio nõ sic sufficiat ad penã cõtumacie nisi quo ad cõdemnationẽ expẽsarum tȝ et ex pluribus firmat Feli. in .c. quoniã cõtra falsam. col. viij. versi. itẽ not. j. de pba. post Abba. ibi.

c ¶ Non venturũ. Adde Alex. cõsi. lxxxv. iij. li. paul. de cast. ꝯsi. cclxxv. in pmo impressis. ✝ Sebasti. Sapia.

d ¶ Nolle venire. qõ ille sit verꝰ cõtumax q citatus dixit se nolle venire: declarat bart. i l. ij. ff. de in integ. rest. Sali. ⁊ Alex. in. l. properandũ. §. sinautẽ reus. C. de iud. vbi late declarãt qs sit verꝰ contumax.

e ¶ Aperiť intellectus. Tu pondera quia do. Abb. nõ bene dicit: q2 ibi interuenit variatio: q2 in pmo iudicio illud promisit: postea i sequẽti ꝯdixit: et ideo interuenit variatio. Andr. Barb. Zacharias.

f ¶ Possessionem acquirit. Hoc est verum si seruatus fuerit ordo iuris vt not. Abb. in .c. ꝯsultationi. in fin. j. de iurepat. quia hic nec acquirit possessionem: nec facit fructꝰ suos. sed illos reddere teneť: vt ⁊ ibi per Alex. i. l. iuste. ff. ꝺ acqui. pos.

fationib⁹.in fi.s̄.de offi.dele.ꝛ qd̄ plus est:nō solū fit missio:sed etiā procedit in hoc sicut in realib⁹: vnde post lapsum āni efficit missus verus possessor.ꝛ sic regulariter hec missio fit ẜm naturā realiū ꝛ nō personalium.vt pbat in.c.qm̄ in alijs. et §.fi.vt li.nō ɔte.quāq̄ eñ iterdicta sint psonalia tñ sunt scripta in rem.vt.l.j.ff.de interdic.ideo in multis sortiunt naturā realiū.ad idē.c.ex parte. et qd̄ ibi no.Inno.de fo.cōpe.ꝛ hoc notabile colligitur intelligēdo q̄ hic pri⁹ agebat possessorio. qd̄ denotat lr̄a ibi:sup possessiōe ꝛc. ¶No.q̄ volūtas[a] mēte retēta nō pficit vbi opus est facto.fa cit.l.repetēdi.C.de ɔdi.inde. ¶†Ulti.not.ar.ẜm Inno.q̄ scdm̄ decretū interponēdū est partibus psentib⁹ nec mirū:posset eñ pars cōtra quā petit pponere talia per q̄ nō daret: ꝛ iudex dȝ cūcta ri mari.xxx.q.v.iudicantē.nec dȝ ferre sniam ɔ non cōfessum vel cōuictū.ij.q.j.nos in quēq̄.de ɔsti.c. ecclesia.ꝛ.C.quō ꝛ qñ iu.l.ea q̄.d cau.pos.ꝛ pprie. c.j.de ma.ꝛ obe.inter q̄tuor.ꝛ idē Jo.an.hic. ꝛ gl. ꝛ Bar.in.l.si finita.§.iul.ff.de dā.infe. vbi vide latius:ꝛ tetigi i.d.c.qm̄.vt li.nō ɔte. ꝛ quāq̄ hoc di ctū verū sit in se:tñ nō cōgruit huic lr̄e. hoc eñ vt etiā inquit Inno.nō petebat scdm̄ decretū q̄ nec in reali actione est necessariū: sed sufficit solus la psus anni.vt.d.c.qm̄.§.in alijs.sed pars passa mis sionē petebat illā restitui sibi nō obstāte lapsu ter mini allegando q̄ intra annū nō fuit in mora: vel petebat illā reuocari: et pars missa petebat illam confirmari : ꝛ sic ad cautelā petebat scdm̄ decretū incidēter.Et iste intellect⁹ magis pportionat litere:ẜm Inn.qd̄ satis placet. ¶†Et ex pdictis ꝛ ex tex. potes notare q̄ etiā i reali pōt iterponi secūdū decretū qñ non refertur ad adiudicationē dñij:q: tunc iste esset sibi ɔtius cū dicat rē esse suā sed ad possessionē dūtaxat. ꝛ lȝ cōiter dicat qd̄ in reali tale decretū est dūtaxat ad cautelā: ego hoc fateor qñ interponit post lapsum anni:q: tūc ipo iure nactus est possessionē.vt.d.§.in alijs. sec⁹ pu tarē ante lapsum anni : vt sicut scdm̄ decretū pōt interponi in personali āte lapsum anni arbitrio iudicis:ẜm no.p gl.in.c.cōsultationibus. de offi. dele.vbi d hoc.ꝛ in.l.cū pponas.C. de bo.aut.iu. pos.ꝛ facit tex.in.l.si finita.§. nō autē statim.ff.de dā.infe.ita ꝛ in reali,vbi petēs habet pingui⁹ ius posset interponi ante lapsuȝ anni ad effectū trās ferēdi verā possessionē que nō trāsfert añ lapsum anni:tūc eñ scdm̄ decretū nō est ad cautelā: sed ne cessariū:ꝛ maxime hoc poterit fieri per nimiā cōtumaciā rei.ar.l.fulcinius.in fi.ff.ex q. cau.qd̄ no. ꝛ ita hoc fuit ad cautelā : cū fuit interpositū post lapsum anni quo tēpore iā fuerat ipso iure verā possessionē adept⁹.vt in.d.§.in alijs.Et si queras quare interposuit cū supfluis remedijs nō sit vtē dū.vt in.c.sicut.de proba.et in.l. hec stipulatio.§. diuus.ff.vt leg.no.ca. rñdeo qd̄ ppter istā ɔcerta tionē de qua in tex.q: negabat missos verā posses sionē adeptos : vnde in effectu poti⁹ fuit ista q̄dā declaratio. ¶Sed iterū tacite potes opp.ex quo papa sup hoc sentētiauerat quare sniam cōfirma uit:vt ptȝ ibi:patrocinio roborandū ꝛc.rñdet du pliciter.Primo negādo qd̄ hoc ɔfirmauerit.ꝛ ad tex.dic q̄ sentētiā roborauit patrocinio apostoli co in bulla aplica ẜm Jo.an.ꝛ Host.Scdō psupponēdo q̄ ɔfirmauerit.dic† qd̄ pnceps donās vl̄ sentētiās bñ pōt etiā ɔfirmare si donatio vel snia pcedit ẜm Host.Et qd operet tūc cōfirmatio vel quid si pcedat verbū cōfirmo.dic vt no.in.c.inter dilectos.j.de fid.istr. An aūt iuridice possit peti cōfirmatio snie:ꝛ qd operet si interueniat.vid no. per Inno.in.c.j.de cōfir.vti. ¶†Anteq̄ ad glos. more solito cōdescendā tāq̄ p fundamēto q̄ro:q: hic in tex.ꝛ glo.fit mētio de primo ꝛ scdō decreto qualr̄ interponat. Inno.hic refert varias practicas.qdā enim dicūt pmū interponēdū p hec vba decerno talem mittēdū in pos.talis rei aduersarij sui ɔtumacia exigente.sed ɔ facit ẜm eū:q: p vba poti⁹ videt dari lex mittendi q̄ snia ferri ɔ aduer sariū.nihil eñ aliud videt dictū decerno talē mit tēdū q̄ si diceret qd̄ talis d iure mittēdus esset in

possessionē.sȝ saluari pōt hec opi.ẜm do.Ant.vt decretū istud declaret quo ad partē ꝛ quo ad nūtiū q actu mittere dȝ.Ego dico clari⁹ q̄ p ista ver ba satis interponi pōt primū decretū:nā p verbū decerno,ptȝ q̄ iudex simplr̄ non declarat.vt dicit Inn.[b] sed disponit.s̄.de re iud.decernimus. ꝛ qd̄ ibi dixi.ꝛ in hoc loquit de psenti:postmodū vo re spectu executiōis loquit in futurū : q: reqrit act⁹ nūtij mittētis:ꝛ q̄ per hec verba possit interponi alr̄.tex.in fin̄ in.c.iij.j.eo.ꝛ in.c.j.de seq.pos.Inn. tñ trāsit ad aliā practicā quorūdā q dicūt q̄ iterponi dȝ p hec vba mitto talē in pos.talis rei causa custodie.hoc impugnat Inn.[c] q: nisi iudex incorporaliter ꝛ actualr̄ mittat:vr̄ falsum dicere q̄ mittit:iō dicit q̄ primū dȝ interponi p hec verba decerno,vl̄ ɔstituo vel iubeo te esse possessorē ta lis rei causa custodie : ꝛ volo q̄ talis minister noster ponat te actualr̄ in pos.corporalē:et talē ministrū dȝ deputare vt hoc adimpleat ꝛ referat qñ factū fuerit.ar.ff.de re.eo.q sub tu.l.magis puto. §.nec.ꝛ facit.c.in his.de vb.sig.ꝛ de re iudi.c.cum aliqb⁹.sed si nō mittat ẜm iudicis decretū in cor poralē pos.nihilomin⁹ ẜm iudicis decretū intelli git possidere.ꝛ idē ius ɔsequit acsi missus esset de quo remittit ad ea q̄ habent i.c.ɔtingit.s̄.ti. pxi. sed tu itelligas hoc vltimū put habet i.d.c.ɔtingit.ꝛ.c.j.e.ti. ¶† Scdm̄ vo decretū iterponit sic ẜm eū:decerno ɔstituo ꝛ iubeo te esse verū posses sorē talis rei:ꝛ lȝ nō possideat in veritate: tñ iura possessionis habebit:puta q: fructus illi⁹ possessionis ei⁹ erūt ꝛ pscribet acsi possideret.et plȝ do. Ant.vt ex hoc trāsferat effect⁹ pos.sȝ q̄ sine indu ctiōe trāsferat possessio, sibi nō placet: q: videtur ɔtra.c.cū aliqb⁹.de re iud.ꝛ ɔ id qd̄ no.in.l. nō est mirū.ff.de pig.act.ego pl⁹ puto[d] q̄ etiā si p factū aduersarij impediat nāscisci pos. nō tñ p hoc pscri bit:cū hoc casu agat de grauissimo preiudicio: et iō cessat fictio.c.ɔtingit.ita no.sentit.gl.i reg.sine possessiōe.de re.iur.li.vj.sed manu militari poterit impediēs ɔpesci.ꝛ missio assignari.vt.l.qui re stituere.ff.de rei vēd.si aūt de facto ppter ɔtuma ciā ꝛ potētiā aduersarij nō pōt hoc adimpleri ha bebit p possessore q̄ ad effectū possessiōis vt lucret fruct⁹ vt.d.c.ɔtingit.nō tñ puto quo ad pscri bēdā pprietatē.vt.s̄.dixi.Inn.ponit ꝛ aliam pra cticā vt iudex dicat sic:iubeo tali absenti et contu maci vel p cōtumace habito vel cōdēno eū vt tra dat tibi possessionē talis rei. sȝ pcedētes practice plus placēt Host.ꝛ Joā.an. ꝛ ad maiorē cautelā satis puto duos priores simul ɔiūgēdos vt dicat ɔstituo ꝛ decerno talē actorē ob ɔtumaciā sui ad uersarij:de qua ɔstat in iudicio mittēdū in posses sionē talis rei:ꝛ ex tūc ɔstituo ꝛ decerno ipm̄ esse in possessione causa custodie:vel verū possessorē si est scdm̄ decretū:ꝛ p executiōe nr̄e snie mādam⁹ tali nūtio vt actualr̄ eū in pos.mittat. ¶†Queri etiā circa pdicta pōt:nunqd primū vl̄ scdm̄ decre tū dicat diffinitiua snia vel interlocutoria[e]: Inn. in.c.dilecto.j.de vb.sig.dicit q̄ iterlocutoria.[f] q̄ satis plȝ ex quo infertur iudicē posse eā reuocare qñcūq̄ ɔstiterit indebitū fuisse. ex hoc etiā ifero q̄ interponendo primū vl̄ scdm̄ deretū nō est necesse obseruare ea q̄ obseruant i diffinitiua snia. sed poti⁹ hec decreta regulabant ẜm naturā iter locutoriā.qd̄ est no. ¶†Itē q̄ro pro maiori decla ratione quid est decretū? Inn.hic dicit q̄ decretū idē est q̄ missus.latius hoc psequit glo.iuris ciui lis in.l.si finita.§.iul.ff.de dā.infe.q̄ dicit q̄ primū decretū est pmus iussus seu pma missio in posses sionē:scdm̄ decretū est secūda missio.sed Bart.ibi hoc reprobat:q: diffinitio non est ɔuertibilis cū suo diffinito:cū qñq̄ per diffinitiuā fiat missio in possessionē.Itē nō semp p decre.fit missio:q: si fa cta est p pmū nō per scdm̄. Itē in ɔfessoria nō fit missio:ꝛ tñ iterponit decretū ob ɔtumaciā aduer se ptis:in quo pcipit ɔtumaci ne turbet:ff. de dā. infe.l.a quo fund⁹.Itē sepe i iudicio iteruenit ius sus:nō tñ iterponit decretū.vñ ipse Bar. diffinit sic. primū decretū est pma aggrauatio ex q̄ aliqd pti applicat facta a iudice ppt ɔtumaciā cōnēti:

secundum

Sebasti.Sapia.

a ¶Qd̄ voluntas. Hec reg. non pce dit in foro cōsciētie:ẜm Abb.in.c. tua nos.j.despon sa.Itē non proce dit in preiudiciuȝ retinētis:ẜm barto.i.l.si ego.j.ff.si cer.peta. vide do. Ja.in.l.cētesimis §.fi.colū.iiij.ff.de vbo.obli.ꝛ i l.j.in j.limitatione. C. de lib.pte.ꝛ Bar. in.l.cū quid.col.ij. ff.si cer.peta.

b ¶Dicit Innoc. Uide Jo.d imol. in.l.si finita.§.iulianus.ad fi.ff.de dā.infe.vbi sequit istā pmā practicā. Andre.Barba.

c ¶Inn. Tu pon dera quia satis vi detur mittere ex quo etiā mittēd⁹ vigore illius snie.

p id qd̄ habet de peni.dist.j.§.periculose.ꝛ per id qd̄ habetur in.l.addi ctos.C.de episco. audiē.ꝛ.l.non tan tum.ff.de appell. Andre.Barba.

¶Plus puto. Tu pōdera quia si cōstituit verus possessor: vt dicit text.in.c.cōtingit s̄. de dolo ꝛ cōtu. sequit qd̄ cēsetur possessor etiā quo ad pscriptionem. Andre.Barba.

Sebasti.Sapia.

e ¶Uel interlocutoria.vide Bald. in.l. minorib⁹.C. de his quib.vt indi. vbi dicit q̄ est interlocutoria sȝ hȝ viȝ diffinitiue. sequit Fel.l.c.con sultationib⁹ .col. iij. versi .dicit hic abbas.s̄. de offic. dele.ꝛ in rub.j. de re iudi.col.viij.

¶Interlocutoria.Tu vide glos. in.l.psenti.§. cum aūt.C. de his qui ad eccle.ɔfu.q̄ dicit q̄ est iterlocutoria. vide doc.in d.l. si finita.§. iul. ff.de dam.infe.vide Bal.in.l.iuste. ff.de acqui.pos.et in addi. vbi dicit q̄ non est opus q̄ ferat in scriptis. Andre.Barba. Anto.Francis.

¶An snia primi vel secūdi decreti sit interlocutoria vel diffinitiua:puto verū esse q̄ sit interlocutoria: q: p illā non diffinitur negotiū neq̄ fert lite cōte. imo ppter ɔtumaciā: vt per Bar. in.l.si cū exce. in.§. hoc autē. in.j.col.ver. itē q̄ro. et ibi per Alexā.ff.qd̄ met. cau.et p do. Ant. in rub. de re iudica.imo primū decretū fit in contumaciā rei nō com parētis:et secūdū decretū in contumaciam rei pseue rātis in pma ɔtu macia absq̄ aliā litis ɔte. vt plene tradit per Bart. in loco hic all. et per doct.oēs in.c. quoniā frequēter. vbi ppriamateria vt lit. nō contest.

secundum decre. est argumentatio aggrauationis facte declara hanc diffinitionem sic. Dicitur aggrauatio ad differentiam iussus: per quē nō fit aggrauatio. Item dr aggrauatio vt gnaliter contineat primum & secundum decretū: siue in realibus siue in personalibus siue in iurib⁹. Dicitur ex quo aliquid parti applicat ad differentiā mulcte q̄ applicat fisco. C. de mō mulctan. l. fi. & de iud. sancimus. de offi. dele. de causis. Dicitur facta a iudice: ad differentiam aggrauationis q̄ fit a. l. C. de iud. l. sancimus. & de here. c. cū contumacia. li. vi. de eta. & qli. bone. cū simul. Hec diffinitio satis sustineri pōt: lz possit cauillari sicut & pcedēs. i. effectu saltem cū aliqua suppletione sustineri pōt vt dicamus q̄ pmū decretū est primus iussus iudicis de mittendo actorē in possessionē ob cōtumaciā cōeti. scdm decretū pōt varie diffiniri fm ipsius varios effectus. vt dicamus qd est secund⁹ iussus iudicis p quē bona in que fuit facta missio reo in cōtumacia perdurāte iubent distrahi vel possideri dant in solutum &c. fm effectum ipsius decreti cum vario nō possit interponi: vt dixi in. c. qm. §. fi. vt lit. non cōtest. tangit Inno. in. c. dilecto. de verb. sig. ¶ Nunc venio ad gl. & op. cū gl. iij. vt enim qd ex quo iste re⁹ habuit voluntatem prestādi cautiones intra annum: sibi nō fiat pIudicium: vt in c. seq. So. capiendo mentē gl. aut quis habuit volūtatem prestandi cautionem non tñ studiosam qr per eum deficit. non autem stetit p iudicē vel aduersarium: & hec voluntas seruit de vento. vbi enim opus est facto: verba vel nuda voluntas non sufficit & ita loquitur hic. cōcor. c. cum satis. lxxxvi. di. aut deficit per iudicē qr noluit recipere cautionē. iste tñ fecit quātum potuit & tunc sibi non imputatur. vt in. c. seq. aut non deficit per iudicem qr iudex noluit recipere: sed qr ipsi⁹ copia haberi nō potuit. & tunc nō excusat pars nisi eā prestet coram publicis personis: vt in. c. pastoralis. de of. or. An hec cautio sit prestāda prius parti an iudici dicā. j. cum gl. seq. ¶ † Ex predictis & ex tex. colligit hēc gl. ar. qd sola voluntas sine effectu nō sufficit. ad hoc alle. plures cōcor. In qua alt. multa iura. & duas solu. ponit que patēt in ea: istud brocardū hz multa mēbra tā respectu dei q̄ respectu iudicij seu ecclesie militātis. vt vix potest pfecte euacuari: sed fm diuersitatem factorū et temporū recipit determinationē: ideo hic nō psequor. & maxime ea duct⁹ rōne qr arch. circa hoc post theologos & iuristas posuit vnā distinctionē valde plixā in. §. si ergo. xvij. q. j. vbi videas. & aliquid vide per Cy. in. l. si quis nō dicam rapere. C. de epi. & cle. & aliquid p Ioā. an. in reg. in penis. de re. iu. li. vi. in mer. ¶ † Duo tñ notabilia dicta in hac materia not. primū qd vbi pena imponit ipo iure: nō hz locū nisi delictū pficiat: nec sufficit qd pars peruenerit ad actū ppinquū aliter tā arbitrio iudicis punietur pro inchoatione delicti. hoc sin. probat in. c. cum in cunctis. de ele. iuncto. c. perpetue. eo. ti. li. vi. ponit Io. an. in. d. reg. in penis. Secundū dictum notandū est: q̄ licet irregulariter in pena imponenda sufficiat solus effectus anime si puenerit ad actū ppinquū: nec pro eo deficit qn pfecerit: sed per impotētiā facti adeo qd debeat puniri acsi pfecisset: vt in. l. si quis non dicā rapere. C. de epi. & cle. l. is qui cū telo. C. ad. l. cor. de sica. canonizata. de pe. di. j. & ita voluit ista gl. in. ij. sol. hoc tñ nō hz locū in penis impositis per statutū. vnde si dicit statutū si quis occiderit occidatur nō dz hāc penā pati ille qui habuit volūtatē occidēdi & peruenit ad actum propinquū: qr verba statuti exigūt actū pfectū. ita notāter dicit Bar. in. l. j. §. duas. ff. de sic. & in. l. is qui cum telo. preallég. hoc fortifico hac ratione debēt intelligi in casu vero & proprio: non autem ficto: vt. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. & in. c. in nostra. & quod ibi not. de iureiu. lz statutum imponit penā pro delicto perfecto: ergo nō pōt intelligi in eo qui non perfecit: lz volūtatem habuit perficiendi. quia ficte dicitur perfecisse propter voluntatem & affectū: nō aūt vere: hec bn no. ¶ † Olo. in ver. pati. in princi. est facilis. postea format duas vtiles questiones. prima qd si passus missionē nō valet propter impotētiam prestare cautionem. rñdent qd ei nō est imputandū dūmodo pstat quā potest scz iuratoriā: vt in. c. p vestras. de do. post diuor. re. in aut. gnaliter. C. de epi. & cle. Item fm Host. obligat ipsam rē quā recuperat. pōt etiam se obligare ad penam pecuniariā. de presum. literis. vel priuationis beneficij. de elect. cū dilecti. ad fi. qd satis plz. ¶ † Scda questio est cui sit prestanda hec cautio. rñ. qd parti & hoc verū in defectum iudicis iudici aūt prestari potest etiā parte absente. j. eo. c. j. & ij. Si aūt neuter potest inueniri tunc prestatur alicui persone honeste. Inn. & Host. per istā literā arguebāt qd primo parti. secūdo iudici. tertio personis publicis & vicinis in subsidium sit hec cautio prestanda: fatentur tñ quod si non esset qui reciperet ex quo reus fecit quicquid potuit: nō currit ei tps nec sibi imputat. vt. j. c. seq. cū si. Et inquātum dicit glos. qd prestari pōt iudici parte absente. Io. an. intelligit citata tñ parte. de quo remittit ad spe. de primo decre. §. iā de effectu. ver. antepe. hoc vlti. mihi plz vt nō reuocet missio nō vocato misso qr eius interest: tum respectu expēsarum: tum vt videat an fideiussio seu cautio sit idonea: sicut videmus in simili in snia excōicationis que lata ad instantiā partis non reuocatur parte non vocata: vt pbatur in. c. venerabilibus. post princip. de sen. ex. li. vi. fortius hic sibi vendicat locū in missione vbi magis vertatur interesse partis. facit qd no. Jan. in. c. querelam de elec. & gl. in. c. excōicationis. xi. q. iij. & quod no. in. c. cū cessante. de appel. & in. l. quod iussit. ff. de re iud. sed precedens dictū doc. mihi nō placet amplectēdo potius dictum gl. vt sit hec cautio prestāda iudici lz partis psentia haberi possit. moueor p. c. pastoralis. §. j. de offic. or. vbi nulla fit mētio de parte. ad idē. c. iij. j. eo. & melius in. c. proxi. vbi pbatur partem excusari a cursu annali si iudex cautionem oblatā recipere noluit qd nō fecisset si pri⁹ debuisset partē adire: fateor tñ qd etiā parti prius prestari posset si pass⁹ missionem vult: quia de ipsarum vtilitate agitur vnde eis mos gerendus est. l. circa. ff. de proba. et l. j. ff. de no. ope. nūtia. & sic potest intelligi hoc. c. ¶ † Extra gl. hic quero post Inn. & Host. de nota. q. qualiter consulatur actori cōtra reum cōtumacem in iuribus incorporalibus: vt puta cōqueritur actor de aliquo auferente vel turbāte sibi iura ecclesie vel seruitutes sibi cōpetētes vel nō permittente ei vti & reus est contumax: cū in istis nō reperiatur possessio apud reum saltē vera. ita quod proprie possit fieri missio in rē petitā sicut fit in corporalibus. dicūt ipsi & pncipaliter Inn. qd reus poterit primo excōicari. secūdo pōt ei mulcta indici. tertio pōt interesse taxari scdm qd exigit natura interdicti vel actionis de qua agit. quarto ad instar aliarum personalium actionum potest fieri missio in possessionem bonorum suorum pro mēsura debiti declarati. multi enim alij moei sunt procedendi contra contumacem. sicut de his & alijs plene no. s. tit. proxi. c. contingit. ad fi. & in. c. tue. vt lit. non contesta. vel potest dici et melius fm Inn. quod quādo agitur cōfessoria index mittit actorē in possessionē seruitutis vel alterius iuris petiti. non vt sit tantū custos sed vt sit etiam verus possessor: & prohibebit reo ne turbet ipsum actorē vti seruitute illa quousq̄ de iure suo probauerit & precipiat ei ipsum actorē mittiq̄ in possessionem pacifice seruitutis vel alterius iuris petiti possessione gaudere. ar. de no. oper. nuntia. l. si priusq̄. ff. si ser. ven. l. is cuius familia. ff. de vsur. l. cuiuscunq̄. ff. de op. le. l. mancipiorū. C. de iu. ma. l. diffamari. de quo in specu. de primo decre. §. restat. ver. qd si agitur cōfessoria. si autē agitur negatoria nō fit missio fm Inno. qr nec fieri pōt sed cauebit de nō molestando. vt pre alleg. iuribus. hic eodē modo consulitur fm eum siue agatur interdicto vti possi. siue interdi. vti pro incorporalibus. siue quocūq̄ alio mō agat p incorporalib⁹ vt predicta iura sonāt. et. j. de seq. c. j. licet enim agens interdicto vti pos. non possit mitti in possessionem cū dicat se possidere: tamē precipietur reo vt non impediat actorē quousq̄ de iure suo probet vt p allega. l. si prius. ff. de iti. actuq̄ priua. l. j. §. & ij. & hoc dicunt Innocen. et Host. locū etiam habere vbi eps petit ecclesiā ratione iuriū spiritualiū que hz in ea siue etiam archipresbyter ipsam petat ratione iuriū parochialium. Ecclesia enim fm Inn. peti nō potest tanq̄ ppietas cū in nullius bonis sit ratiōe dominij. nec etiā vt tāq̄ propria possideat. ff. de rei vē. l. in rem. §. j. & insti. de re. di. §. nullius. vnde nec de ipsa agi pōt: nec ratione iuris qd habet in ea. ff. de cōtrahen. empt. l. qui tabernas. vnde ratione iuris qd habet in ea predictis modis est procedēdum & not. bene hoc dictum Innocē. & vide quod dixi circa hoc vltimum in. c. examinata. de indi. ponit postmodum Inn. tertiā opi. circa principale qōnē. dicūt enim quidā & forte bene fm eum q̄ anq̄ det superior in premissis casibus possessionē preiudicialem debet incipere ab excommunicatione vel sequestratione vel missione in pos. causa custodie: ar. quod le. & no. s. de do. & cōtu. c. ij. Nec ob. l. si priusq̄. ff. de no. oper. nun. vbi dicitur qd nō sunt alie partes iudicis nisi vt caueat: qr hoc verū est quo ad diffinitiuam snīam pferēdā: illa eniz ferri nō pōt lit. nō cōte. sed per hoc nō remouetur per illā. l. quin pcedi possit minoribus modis siue penis. nā & a maiori semper est inchoatū: vt ptz i eo qd leg. & no. in. c. sane. de of. deleg. & in. c. qm. §. fin. vt lit. nō cōtest. poterit ergo fm Inn. pcedi ↄ cōtumacē in pdictis casibus per missionē in pos. et si intra annū venerit restituis expen. & pstita cautione de stando iuri recuperabit pos. istā & relaxabit mādatū de nō molestando. & cautio super hoc

Sebasti. Sapia. ¶ Hec diffinitio. Quot modis capiat decretum declarat. d. Ias. in. l. nec quicq̄. §. vbi decretū. eo. j. ff. de offi. pcon. & lega. Sebasti. Sapia. ¶ Sola volūtas. vide latissime per Fel. in. c. j. col. j. cū seq. de psum. et in trac. suo qn cōnatus puniatur per totū. & eundē Fel. in. c. cum accessissent. col. xij. v. sexto limita. s. d cōstitu. q dicit quod regulariter in criminalib⁹ conat⁹ punit p effectu. ¶ Actū perfectū. Adde Alex: cōsi. cxj. iij. lib. Lepo. consi. clxvi. ¶ Primo pti. dicas qd est pstāda parti. iste est tex. i terminis in. l. si finita. §. iulia. i verbo sibi caueri. ff. de dam. infec. & faciat lex si qs vxori. §. si fugitiuum. ff. de fur. & in. l. j. §. exigere. ff. de ma. cōuenie. vide Bal. vbi ita tz. i. ca. seq. vide text. i authē. de exhib. reis. §. si vero quidam inuent. in verbo sibi vide Bal. in. c. se. Andre. Barba. ¶ Prio excōicari. pondera bn qd dicit Inn. ec inci piēdū a leuorib⁹ & Io. de imo. l. l. si prius. ff. de ope. no. nū. allegat istō dictū Inn. tu pōdera: qr excōicatio non est leue reme diū imo ē acrimo nia. l. plz. C. de sac. san. ecc. c. alma. de sen. ex. li. vj. ergo ē magna pena. vt. l. hz. C. de spos. nec est maior pena in ecclia. c. corripien tur. xxiiij. q. j. & isi dicat qd est medi cinalis. vide q̄ remisi ad bar. in. l. j. ff. de pub. iudi. pō dera qr cēt mch⁹ stari arbitrio iudi cis. c. qm. §. fi. vt li te. nō cōte. Andr. Barba.

a ¶ Isti actori soluant. Not. mirabile dictum qd debitor soluet creditori creditoris. vide ang. in.l.fin.ff. de do. vbi alle. istud dictum spec. vide Bar. ibi alle. glo. quam alle. Bart. Ang. pro singulari.in.l.j.C.de preto.pig. vide Sali. i aut. ei qui iurat. C.de bo. aut. iud. pos. And. Barb.

b ¶ Nō recipiunt. Facit quia in.d.c. qm̃.§.fi. vt lite nō ꝯte. dr̄ ꝑ quātitate debiti declarati sꝫ spūalia nō recipiunt estimationē ergo. ideo bar. in.l.iiij.§.quoties ff.de dā. infec. dicit statuto cauet ꝙ de ꝯtu soluat gabella sex denarij ꝑ libra ⁊ fit cōtract⁹ sup re inestimabili qd non hꝫ locū statutum qꝛ vba statuti non adaptāt ergo nō adaptat eius dispositio. Andre. Barba. Anto. Francis.

¶ An debeat solui gabella stante statuto de quo ħ fit mentio pro cōtractu facto sup re inestimabili. vltra hic alleg. vide Ange. Imol. et Alexan. in.l.iiij. in §.p̄tor. hic allega. vbi dicunt ꝙ nō. ⁊ vide barto. in.l. ita tñ.ff.de admi. tuto. ⁊ Pau. d̄ ca. i.l. benignius. ff.d̄ leg. ⁊ habet ꝑ Barthol. Ccp. in rubri.ff.de vbo.significa. et ideo de hoīe libero nō deberet solui neqꝫ d̄ re sacra vel religiosa: vt per glo. et eūdē Barthol. Cepo. in.l. pecunie. ff.de vbo.signifi. vbi omnino vide.

prestita: sicut eñ pro incorporalibus dam⁹ interdicta quasi possessoria.ff.de seruit.l.quoties.no.s̄. de ele.q̄relā.⁊.s̄.de causa pos.c.cū ecclesia. ita etiā qñ petunt hec incorporalia potest fieri missio in pos. vt hic ⁊.j.de seq.⁊.c.ij.⁊.s̄.de do.⁊ cōtu.c.ij. vt lit.nō cōtest.c.accedens. sed si passus missionē intra annū nō venerit ex tūc poterit iudex decernere actori quasi possessionē verā iuris petiti: ita qd nec vlterius reuocabit nisi reus ꝓbet de iure suo non tñ habebit hoc ius sine scdo decre. alij autem dicunt ꝟm eū ꝙ nō est necessariū hoc casu ꝟm decre. imo fit missus verus possessor ꝑ lapsum anni sicut et in reali actione vt le. et no. vt lit non cōte. qm̃.§.in alijs. ⁊ hoc satis innuit ħ decre. ꝟm Inn. qd mihi plꝫ vt sicut in realibus nō expectat scdm decre. ita nec in istis incorporalib⁹. vt.s̄.dixi. Ex p̄dictis habes tres opi. in p̄ncipali q̄sito. d. Ant. hic multum instat recitando dictā le. in.d.l. si priusq̄.que hic non curo miscere: qꝛ esset illā.l. legere ⁊ multa alia iura ciuilia: multa tñ ibi recitant per Bar. sed breuiter mihi plꝫ qd aut actor est in possessiōe illius iuris pro quo agit: vt puta qꝛ molestat ab alio et ipse agit nūc negatoria: negādo scꝫ hoc ius aduersario cōpetere: vel agit ꝯfessoria dicendo ius sibi cōpetere et in pos. illius iuris esse. ⁊ ꝙ reus eū molestat ⁊ tūc ꝯtra eum ꝯtumacē non est prouisum de remedio possessiōis quo casu potest ꝓcedi ꝟm qd habet in.d.l. si priusq̄. ꝟm intellectū Dy. vt reus propter cōtumaciā suam cōstituat de reo petito vt iudex decernat eū non debere molestare actorē nisi probet prius de iure suo: ⁊ ad cautionē super hoc prestāda de nō molestando actorē poterit cōpelli captis pignoribus. arg. in.l.ij de satis. tu. in fi. vel mulcta indicta. ar. in.l.j.ff. de vē inspi. Credo etiam ꝙ poterit seruari prima op. s̄.posita. vt iudex eum excōicet mulctet ⁊c. vt s̄. in prima opi. dr̄ qꝛ cū oēs isti sint modi ꝯtumaciā coercēdi potest iudex exercere quē vult. vt.s̄. vt lit nō contest. qm̃. in fi. ⁊ in.c.ij. de do. ⁊ contu. Aut actor non est in pos. sed reus vt puta ago vtili interdicto vnde vi: ꝑ iuribus incorporalibus: vt in.c. querelā. de elec. cū si. vel puto mihi adiudicari aliqua iura incorporalia. ar. de offic. archi. in ca. fi. cū si. ⁊ tūc poterit fieri missio in quasi pos. iuris petiti ex primo decre. nec credo ꝙ incontinēti debeat trāsferri vera possessio: et sic in hoc amplector tertiam opi. s̄.positā: ex quo enim potest fieri missio sicut in realibus nō apparet ratio quare in istis incorporalibus debeat illico transferri vera possessio: sicut eñ ista incorporalia pñt sequestrari lꝫ improprie: vt in.c. examinata. de iudi. cū ibi no. ita ⁊ missio fieri potest: nā ⁊ in nominibus fit qñqꝫ missio: vt statim subijciaꝫ. poterat etiā iudex adhibere prima remedia de quibus in prima opi. arg ca. qm̃.§.fi. prealle. ⁊ contrariū nullibi probatur. nam.d.l. priusq̄. pōt intelligi: vt.s̄. dixi qñ actor erat in possessiōe. Si aūt intelligat qd reus erat in possessione: dico ꝙ ibi nō dicitur qd trāsferatur vera possessio in actorē: sed vt iudex precipiat vt nō molestet actorē nisi prius doceat de iure suo: nō tñ negat quin comparendo intra annū ⁊ prestādo cautionē de parēdo iuri debeat reduci ad suū ius pristinū cū per hoc nō molestet actorem: vt in.d.c. quoniam.§.in alijs. ⁊ in.c. cuꝫ ecclesia vulterana. de ele. ⁊ p hāc additionē habes declarata oīa predicta.

17 ¶ † Aduerte tñ qꝛ inquantū.s̄. dixi post Inn. ꝙ corpora ecclesiarū nō possunt peti tanq̄ proprietas nec possideri: ⁊ sic nō poterat fieri missio in ipsa corpora ratione iuriū que petuntur ab eis. Dicunt alij vt refert Inno. ꝙ hodie corpora ecclesiarū possunt ab episcopis capitulis ⁊ prelatis ⁊ possideri faciēda est missio in corporalem possessionem ipsarū ecclesiarū ⁊ non iuriū. hec tamen spiritualia ⁊ ecclesiastica lꝫ non possideantur a laicis. arg.j.de deci.c. prohibem⁹. s̄.de iudi. capitu. decreuimus. ⁊ est expressum.j.de prescript. causaꝫ que. tamen a clericis ⁊ personis ecclesiasticis possideri possunt. vnde episcop⁹ petit eclesias ⁊ decimas sibi adiudicari: j.de deci. dudum.§.illo. de reli. do.c. constitutus. ⁊ duobus.c. seq. sic alie persone ecclesiastice.j.de dona.c. inter dilectos.s̄.de trāsac.c. preterea.ij. ꝙ quandoqꝫ agunt de solis iuribus de offi. ord. conquerente. de transac. veniens. ⁊.s̄. quod me. cau.c. cum dilectus. ⁊ ideo videtur dicendum ꝟm Hostiē. ꝙ si tantū iura petantur fiet missio in possessionem vel quasi iurium predictorum ⁊ non ecclesiarū. si autem ecclesie petantur tunc fiet missio in corporalē possessionē ipsarum ecclesiarū tantū vt hic dicitur. ⁊ in.c.j.⁊.ij. de seque. pos. si vero tam ecclesia quā iura petantur restat ꝙ nūc fiat missio in vtroqꝫ: qd satis mihi placet. intelligendo tamen ⁊ restringendo prout dixi in.c. contingit.s̄. titulo proxi.

18 ¶ † Nūc quero quid si in actiōe ꝑsonali iudex decreuit missionem contra contumacem causa custodie sed nō inueniunt res corporales in quibus fiat missio. r̄ndet Innoc: ꝙ fiet in possessionem nominū debitorū ipsius rei: ita qd ipse missus nomina exigere potest. ⁊ vo creditori denegabūtur actiones.ff. vt in pos. leg.l. si inutiles. sed si reus intra annum vel scdm alios ⁊ melius qñcūqꝫ venerit ⁊ obtulerit ⁊ prestiterit cautionem de stādo iuri: recuperabit collecta ab eo qui missus est in posses.ff. de col. bo.l.j.§. iubet. ⁊ a simili scdm Inn. poterit fieri missio in pos. seu quasi aliorum iuriū ex quo nō reperiunt corporalia. Aduerte circa missionem fiendā in noīa debitorū: ad vnum notabile dictū Spe. in tit. de primo ⁊ scdo decre.§. restat. vsi. quid ergo si reus. in.j.col. dicit eñ hoc procedere qñ illi cōfitentur se esse debitores rei. ponit enim practicā ibi qd iudex vocabit illos qui dicuntur debitores cōtumacis: et si confitebuntur debitum precipiet eis vt non creditori eorum sed isti actori

a soluant.[a] vt sic sit aliquid in qd possit habere locum missio. si vero diffitētur debitū tūc nō fiet hec missio: sed dabit curator bonis qui exigat debita.ff. de curato. boñ. dan.l.ij. nisi in fraudem deffiteantur: quia tūc nihilominus fiet mis. secūdum Spe. facit in arg.c. super eo. de testi. cogen.

19 ¶ † Et vide generaliter de modo procedendi cōtra absentem, quando non habet locum missio per Spe. in dicto.§. restat. ver. quid si agatur. ⁊ seq. Et quid si nō habet reus nisi proprietatem. vide per Ioā. an. in additi. Spe. in.d. versi. quid ergo.s̄. alleg. vbi tenet qd missio in illam pro-

20 prietatem. ¶ † Sed quero de vna.q. notabili: quid si agat actione ꝑsonali scripta tamen in rem vt interdic. vñ vi.l.j.ff. de interdic. vel aut. ex empto. in quā rem fiet missio propter contumaciā tex. dicunt quidā vt refert Inn. qd primo dꝫ fieri missio in possessio. illius rei de qua agitur ⁊ si ratiōe interesse aliquid plus debet. fiet etiam in alia bona. Inn. notanter dicit qd lꝫ sit cōgruum vt sic fiat: ex causa tñ aliud fieri potest si iudici videbit ex quo actio est personalis: puto qd de facili iudex nō debet recedere a prima opiniōe: qꝛ actio scripta in rem in multis ⁊ maxime in missione regulatur scdm naturā realiū. vt in.c. ex parte. H. de foro competenti. ⁊ est casus in proposito nostro in.c. consultationib⁹. in

21 fi. scdm cōmunem intellectū. ¶ † Vltimo hic queritur an si agatur de temporalibus possit in eorum defectū fieri missio in spiritualib⁹ et qd econtra. Inno. hic refert opinionē ⁊ concludit tamen quod non potest fieri duplici ratione in primo casu. Prima ratio est: quia missio fit pro

b mensura debiti declarati: sed spiritualia estimationem non recipiūt[b]. ⁊ ideo cōmensurari debito non possunt. Secūda ratio est: qꝛ cum temporalibus nō possunt. de re. permu. ad q̄stiones ergo ⁊c. sed in secūdo casu cōtrario. s. si ageret personali actione pro spirituali: puta ex permutatione vel donatione rerum spiritualium. tūc bene in rebus spiritualib⁹ credit missionem posse fieri. ⁊ idem dicit sub dubio forte in temporalibus maxime si spiritualibus erāt annexe temporales prestatiōes. Hosti. dicit esse verū ꝙ quādo petuntur spūalia nunq̄ fiet missio in tēporalibus nec econtra. ar. opti. in eo qd le. ⁊ no. in.c. frequens. de resti. spo. lib. vj. Et de hoc remittit Ioā. an. ad spe. de p̄mo decre.§. restat. ad fi. puto qd si ageretur ꝑ rebus spūalibus ⁊ tpalibus lꝫ in eodē libello: quod ratione rerum tpalium poterit fieri missio in tēporalibus: secus autē vbi petuntur spiritualia lꝫ temporalia veniāt accessione ad spiritualia. pro vtroqꝫ membro facit.c. ad qōnes. in fi. de re. permu. Itē aduerte quod licet spiritualia non capiant estimationem tamen interesse ex eis proueniens bene est estimabile: ⁊ super eo tanq̄ super temporali procedi potest: vt notanter dicit glo. in.c. coram. de offi. dele.

1 ☞ Missio in posses. reuocatur si non stetit per reum quominus intra annum caueret. S.

2 Missio in posses. in ecclesiam habet locum quando ecclesia petitur vt proprietas: alias secus.

3 Missus in pos. in reali efficitur possessor verus post annum etiam in spiritualibus.

4 Missio in pos. reuocatur intra annum si est oblata cautio etiam vni ex pluribus iudicibus qui cognoscebant in causa.

Tutores plures omnes exercent eorum officium insolidum: nec vtilitas pupilli impediatur: secus est in pluribus iudicibus delegatis.

6 Iurisdictio est indiuidua: sed eius exercitium est diuiduum.

7 Statutum quod vicini teneantur capere malefactorem sub certa pena intelligitur si vicini possunt adhibita eorum diligentia: alias secus.

1 **Eam sicut.** ¶ † Si nō stetit ꝑ reū quominus caueret intra annum actor ꝑ lapsum anni nō efficitur verus possessor. h. d. vel summa specialius ⁊ notabilius sic ꝟm intellectum quem infra tenebo. Tempus annale non currit missionem passo si intra illud cautionem iudicibus: vel

alteri

alteri. eorum alijs absentib⁹ obtulit lz per eos seu per eũ recepta nõ fue
rit. ⁊ est casus no. ⁊ ẽm hunc intellectũ diuidit. nam in prima facti nar.
ratio. in secunda cãe cõmissio. ibi: discretioni. ❡ Casus literalis. Inter
abbatissam ⁊ ꝯuentũ sancte trinitatis ex parte vna. ⁊. p. subdiaconũ ex
altera: coram abbatibus Taurieñ. ⁊ de corinth. ⁊ archi. curien. iudicib⁹
delegatis super ecclesia de capith. qd vertebat: ꝓpter contumaciam. p.
subdiaconi. iudices miserũt moniales in possessionẽ rei petite cã rei ser
uande. sed cũ hoc ad subdiaconi notitiã peruenisset: ad archidiaconum
predictum accessit: offerens ei standi in iudicio cautionẽ: qm̃ abbas de
corinth. ꝓfectus in angliã. ⁊ abbas taurieñ. viã fuerat vniuerse carnis
ingressus: pos. intra annũ non potuit obtinere: vnde dict⁹. p. post annũ
accessit ad papã petẽs super hoc sibi prouideri: cũ per ipsum non stete
rit quominus possessionẽ recuperauerit intra annum: mãdat papa qui
busdam quatenus si est ita recipiant ab eo cautionem standi iuri ⁊ ei re
stituant pos. nõ obstante eo qd annus est elapsus: si per eũ nõ stetit quo
2 minus intra annũ ⁊ pos. receperit ⁊ dederit cautionẽ. Ber. ❡ † Not. j.
qd cũ petitur ecclesia vt ꝓprietas hz locũ missio ẽt si religiosi sint acto-
res. Et no. ꝙ nõ fit missio in ecclesie iurib⁹ sed in ipsum corp⁹ eccl'ie: ex
quo ipsum corpus petit a volentibus ipsum possidere. ⁊ hoc intellige
3 vt dixi in. c. cõtingit. s. ti. proxi. ⁊. c. ꝑcedenti. ❡ † No. ij. qd etiã in spiri-
tualibus missus in pos. in reali efficitur verus possessor post lapsum an
ni. hic enim cucurrisset ꝑscriptio annalis si cautionis oblatio nõ impe-
4 diuisset. concor. c. s. px. alia vtilia nõ pñt colligi. ❡ † Quero attingen-
do intellectum. c. nũquid iste archi. solus qui erat vnus ex tribus iudici
bus poterat recipere cautionem oblatam ⁊ restituere pos. in quã facta
fuit missio. Gl. ij. allegat ad partes: ⁊ demũ ꝯcludit qd nõ poterat cau-
tionẽ recipere tanꝙ iudex sed tanꝙ honesta persona vt sic isti nõ curre
ret ꝑscriptio ꝑ qd sentit qd possessionẽ restituere nõ potuisset cũ solũ
a iudice illa recuperet: vt in. c. pastoralis. §. ꝑterea. de offi. or. qd clarius
sentit Jo. an. hic qui vr̃ sequi ꝯclusionẽ gl. ⁊ ad. l. tutor g. §. j. alle. in glo.
rñdet qd loquitur in tutoribus quorum offm̃ quilibet exercet insolidũ
ne vtilitas persone cui dati sunt impediatur. ff. de admi. tu. l. si plures.
ff. de tu. ⁊ ra. distr. l. j. §. nunc tractamus. Delegati vero simpliciter dati
nõ exercent insolidũ: imo vn⁹ sine alio nil põt. de offi. deleg. c. prudẽtiã.
5 ❡ † Sed hoc ꝑsupposito qd cõiter sequunt doc. nostri ego fortiter op-
po. si enim iste archidiaconus non poterat istã cautionẽ accipere tanꝙ
iudex quare iste eã non prestitit corã ordinario loci: ⁊ ipsius defectũ co
rã publicis ⁊ honestis ꝑsonis ꝓut disponit in. d. c. pastoralis. §. ꝑterea.
So. põt rñderi ꝓut sentit Jnn. in quadã glossé. in ver. ꝯstiterit. vbi vi-
detur velle istum reum excusari si personã idoneã habere nõ potuit co
rã qua caueret: quasi velit qd papa hic in decisione non refert se solum
ad cautionẽ oblatã corã isto archi. sz loquit gñaliter si per istũ reũ non
steterit quominus intra annum ⁊c. Et hic nullum remanet dubiũ: qꝛ
nõ est imputãdũ ei per quẽ nõ stetit vt in regula imputari. de re. iur. li.
a vj. sed certe litera ista solũ ponderat oblationẽ [a] tactã corã isto archi. ꝓs
eñ nihil aliud allegabat: vnde verba generalia pape sunt referenda ad
casum. s. narratũ. ar. c. sedes. de rescri. ⁊. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vi. triti. et
oleo le. Jtẽ op. Jnn. ꝑsupponit quasi impossibile. non enim põt saltem
de facili cõtingere qd aliquã personã habere nõ potuisset corã quo cau
tionẽ istã ꝑstitisset. Et ideo puto qd ex quo qs diligentiã suã adhibuit
in cautione prestanda: vt puta qꝛ adiuit vnũ ex pluribus coniudicibus
non valens aliorũ presentiã habere: ⁊ realiter corã eo cautionem obtu
lit. nec defecit ꝑ eo quominus fuerit prestita: ꝙ tũc cõseruatur indem-
nis aduersus lapsum anni: qm̃ satis constat qd nõ neglexit. nõ eñ tene
tur ire perquirẽdo per totam vrbẽ quis velit cautionem recipere. Et si
diceres cũ vnus ex cõiudicibus nõ possit tanꝙ iudex recipere cautionẽ
sed tanꝙ honesta persona: vt. s. dictũ est quare non adiuit ordinarium
loci ante oĩa: vt dr̃ in. c. pastoralis. in fi. rñdet ꝙ ibi nõ ponit ordo neces-
sarius: vt ibi no. Jo. and. post alios. Jtem in isto concurrebat qualitas
6 honestatis ⁊ officiũ iudicandi. ❡ † Quãꝙ enim exercitium nõ cõpetat
insolidum iurisdictio tñ sic: cũ sit indiuisibilis: vt no. in. c. prudẽtiam. de
7 offi. delega. ❡ † Glo. vlti. no. qd si per me [b] non stat quominus facio qd
b debeo mihi non est imputandũ. ⁊ concor. regula imputari. de reg. iu. li.
vj. ⁊. c. qꝛ diuersitatẽ. de conces. preb. ⁊ facit litera ista iuncta gl. ad statu
tum quo cauetur quod vicini sub certa pena teneant capere malefacto
rem pro maleficio cõmisso in vicinia. contigit qd vicini occurrerũt ⁊ fe
cerunt quantum potuerunt: sed propter potentiã aut violẽtiã seu velo
citatem malefactoris nõ valuerunt illũ capere: nũqd teneant vicini pe-
na in statuto cõtenta: ⁊ dicẽdũ est quod nõ: qꝛ nõ defecit ꝑ eos. ar. hic et
in iurib⁹ prealleg. Jdem vbi probabiliter ignorauerũt. ar. in. d. c. qꝛ vni
uersitatem. in fi. de concef. preben. ⁊ est bo. tex. in simili in. l. j. §. occisorũ.
c ff. ad silleia. ⁊ ibi Bar. expresse ponit [c] hanc q̃stionem. ⁊ vide ad materiã
qd ipse no. in. l. ne qd. ff. de incen. rui. nau. facit etiã ad similẽ q̃stionẽ: di
cit statutum ꝙ si quis impetrauit inhibitionẽ iudici fieri ꝑ ecclesiasticũ
teneatur cãm expediri facere intra xxx. dies in foro ecclesiastico sub cer
ta pena. is aũt qui impetrauit fecit quicqd in eo fuit ꝓducẽdo iura sua
intra tale tp̃s qd ecclesiastic⁹ poterat causam expedire intra tp̃s statu-
tum: sed aduersarius eo resistente ⁊ protestante qd per se nõ stabat im-
petrauit dilationes longiores quarum occasione causa nõ fuit expedi-
ta intra terminum: nunquid aũt sit locus pene quo ad ipsum impetrã-
tem. Consuluit in facto dñs meus qd nõ etiã pre
supposita validitate statuti: qꝛ per eum nõ stetit.
faciunt iura superius alle. ⁊ quod le. ⁊ not. in. c. ex
insinuatiõe. de appel. dicit etiã qd statutũ est nul
lũ qꝛ indirecto venit ꝯtra libertatẽ ecclesie. de im
mu. ecc. c. fi. lib. vj. satis placet hec decisio. nã tex.
videtur expressius in. l. si cum ipse. ff. de excu. tut.
non enim est imputandum ei qui intra certũ tẽ- a
pus debebat aliquid expediri facere: si per cauil-
lationem aduersarij fuit impeditus. ad idem. c. ex
ratione. de appel.

1 ☞ Reus contra quem est facta missio si ostẽde
rit se non fuisse contumacem: reuocabit missionẽ
et non condemnabitur in expensis prout dicitur
hic. 6. 12.
2 Laici etiam in temporalibus conueniuntur co-
ram legato pape in terris subiectis ecclesie quo
ad temporalem iurisdictionem: alias secus etiam
vacante imperio.
Legatus pape non potest alienare bona spectã-
tia ad ecclesiam romanam etiam in terris subie-
ctis ecclesie quo ad temporalia.
3 Consuetudo vnius loci ligat etiam clericos qñ
est communis clericis ⁊ laicis.
4 Consuetudo an veniat appellatione iuris: et idẽ
statutum saltem iuri contrarium.
5 Allegans consuetudinem contrariam iuri debet
eius rationabilitatem probare.
7 Condemnatio expensarum an debeat fieri si non
precedat taxatio iudicis ⁊ iuramentum partis.
Appellans ad papam ⁊ postea comparendo co-
ram inferiore: an videatur renuntiasse appella-
tioni maxime querendo compositionẽ cum par-
te appellata. 6.
10 Appellare frustratorie ⁊ nõ appellare paria sunt.
11 Missus in possessionem reuocata missione recu
perat tam expensas litis ꝙ̃ factas in re.
13 Appellari potest ad papã a quolibet iudice omis
so medio regulariter.
14 Causa decidenda secũdum bonam consuetudinẽ
terre quomodo decidetur si diuersa est consuetu-
do actoris ⁊ rei ⁊ iudicis. vide remissiue.

Cum venissent.

1 ❡ † Si re⁹ ꝯ quẽ facta est missio
doceat se ꝯtumacẽ nõ fuisse: nõ
ꝯdemnabit ad expensas. h. d. vel
summa subtilius sic. Si passus
missionẽ repetẽs possessionẽ allegat se cõtumacẽ
nõ fuisse restituit in pristinũ statũ ꝑstita cautione
et dilatata ꝯdẽnatiõe expẽsarũ: quã euitat si po
stea ꝯstiterit eũ nõ fuisse ꝯtumacẽ. Primo ponit
factũ corã narratũ q̃rele vel appellationis reme-
dio. scd̃o. dat iudices. ibi: nos igitur. ❡ Casus li-
teralis. Abbas scti angeli cãm habebat sup q̃dã
possessionẽ ꝯtra. P. galleñ. legatus illi⁹ ꝓuincie
cãm illã cõmisit qbusdã iudicibus ẽm ius ⁊ bonã
ꝯsuetudinẽ illius terre terminãdã. sed cũ iudices
vellẽt ꝑcedere tm̃ ẽm ius ꝑfatus. P. ad se. apo.
appellauit: sed iudices nihilominu⁹ ptẽ aduersam
in possessionẽ rerũ petitarum causa rei seruande
mitti decernũt: ita qd si vsqz ad annũ ⁊ diẽ ꝑstaret
cautionẽ iudicio sisti ⁊ parti alteri. xxx. libras re
stitueret ꝑ expẽsis recipet pos. eandẽ: postmodũ
11 legat⁹ ille recessit ⁊ alter legat⁹ intra annũ terrã
est ingressus: corã quo dictus. P. obtulit cautio-
nẽ stãdi iuri ⁊ pos. sibi restitui postulauit: ⁊ para-
tus restituere expensas factas in lite q̃. vj. librarũ
summã sicut asseruit nõ excedebãt: sed abb. vole-
bat. xxx. ⁊ sic ann⁹ elapsus est: vnde. q. ista ad do.
pa. est delata: corã quo hic et alia proposita fue-
runt. do. pa. decernit illum. P. in pos. reducendũ
prestita cautione. statuẽs vt si consuetudo quã al
legabat laudabilis fuit ad expensas restituẽdas
nõ cõpellat: qꝛ ex hoc apparet qd bene appella-
uit: si vero cõsuetudo laudabilis nõ fuerit appel
latio nõ tenuit: vnde ad moderatas expensas re- c
stituẽdas abbati quas constiterit ipsum propter
2 hoc fecisse cõdẽnet. B. ❡ † No. j. laicũ posse ꝯue
niri in causa mere ciuili coram legato pape: quod

a ❡ Põdera obla
tionẽ. tu põdera.
c. pastoraliz. §. ꝑter
ea. de off. ordi. vbi
dicit corã ordina-
rio vl' hõestis pu-
blicis ꝑsonis quo
casu adduco i siñi
tex. i. l. scire opz. ff.
de exc. tu. ⁊ qd vo-
luit Dyn. in. l. j. §.
j. ff. de libe. agno.
ergo nõ refert an
fiat coram ordina
rio vl' honestis ꝑ-
sonis. dic ꝙ illa al
ternatiua est ordi
nis vt voluit bar.
in. le. iiij. §. pretor.
ff. de dam. infect.
pondera etiam ꝙ
generalitas hui⁹
text. in fin. non dz
restringi ꝑ verba
spũalia supra po-
sita: iõ melius lo-
quitur Innoc. ꝙ̃
do. abb. pondera
etiã qꝛ ista glos. lo
quitur in singula
ri de honesta ꝑso-
na sz tex. i. d. c. pa
storalis. §. ꝑterea.
loquit in plurali.
Item pondera qꝛ
maior est authori
tas iudicis ꝙ̃ ho-
neste ꝑsone. ⁊ ad-
duco qd habet in
c. qm̃ cotra. de pro
ba. ⁊ qd not. in ca.
cum esses. de test.
vbi ꝑsentia ꝑsby-
teri parochialis
valet pro duob⁹.
Andre. Barba.
Sebasti. Sapia.

b ❡ Qd si ꝑ me. vi
de d̃ hac materia
plene ꝑ bart. i. l. in
testamento. la. ij.
ff. de conditioñ. ⁊
demõstra. plenis-
sime ꝑ alex. et mo
der. in. l. j. in gloss.
ibi in versic. mani
festũ. C. de insti. et
substit. sub condi
factis. ⁊ ꝑ Bal. in
l. si qs ad declinã-
dam. C. de epis. et
cle. faciunt not. in
l. diẽ functo. ff. de
offi. asses. vbi tre-
ditur qd mortuo
ꝑside assessor de-
beat hr̃e salariuz
totius anni qꝛ ꝑ
ipsum non stab.

c ❡ Expsse ponit.
Adde qd idẽ vo-
luit cõsi. incipien.
isti nucerini.

a ¶ Dic ꝙ non. vide hic do. Car. in .j. oppo. Andre. Barba.
b ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Consuetudo terre. vide late illustrẽ preceptorẽ meũ do. Rochũ curtiũ in repe. cap. fi. in .xj. q̃one principali. s. de cõsue.
c ¶ Non debet attendi. vide que dixi in rubri. de cõsue. Andre. Barba.
d ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Terre cõsuetudinẽ. Uide. d. Andr. sicu. in cõsil. lxvj. inci. illud afferam i medium. colũ. iij. in .ij. vol. et Alex. in consil. cxxvij. incipi. viso testõ. in .j. volu. cũ allegatis p preno minatũ dominũ meũ. d. Rochum curtiũ in repe. rubri. de consuetudine. q. vj.
e ¶ Oneratur probare. tu põdera q2 nõ bñ dicit p tex. in .l. j. §. initium. in verbo ratus. ff. de postu. ita tenet B bal. sed dic quod B data est forma ßm bonã cõsuetudinẽ. ergo dz probari. & vide que dixi in rub. de ↄsue. vbi multipl'r allegatur iste tex. vid Sali. in aut. cassa. vide q̃ dixi in .c. ecclesia. de ↄsti. et in rubr. de re. ec. non alie. et Bald. hic Andre. Barba.
f ¶ Rem iudicatã. Tu põdera quia forte non bene loquitur do. Abba. nam in capitu .j. de sequere. fert. d. anto. ibi fuisse cõsultum qd si primo iurat et postea taxatur tertio iudex cõdẽnat qd valet sentẽtia: q2 est cõtra ius partis: ita tenet ibi do. abb. sz domi. anto. ibi tenet cõtra. vide de ordine qd voluit bar. in .l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iu. vide que ibi remisi. Andre. Barba. Anto. Francis. ¶ An dbeat pus fieri cõdemnatio expensar quã taxatio. vide. Inn. in .c. audi. de procu. & Bal. in margarita sua sup Inno. in vsi. expensar. in versi. ij. vbi dicunt ꝙ expensarũ nõ liquidatarũ põt fieri cõdemnatio reseruata taxatiõe & cõiter seruat in practica.

intellige in locis que sunt de tẽporali iurisdictiõe ecclesie ßm Jo. an. qd tñ fieri nõ põt in terris imperij etiã vacãte imperio vt no. spe. in tit. ij. §. nũc ostẽdendũ. versi. xix. An aũt legatus in locis que sunt de temporali iurisdictiõe ecclesie possit alienare bona spectantia ad ecclesiam romanã. dic ꝙ nõ.[a] vt no. Bar. in .l. prohibere. ff. qd vi aut clam. & Spec. in titu. de leg. §. nunc ostendendũ. ver. pe.

3 ¶ † No. ij. ꝙ consuetudo terre[b] ligat etiam clericos & potest intelligi qñ consuetudo est cõis clericis & laicis: qd autẽ si tantũ forte laicorũ. dic vt plene dixi in .c. qd clericis. de fo. cõpe. & in .c. ecclesia sancte marie. de cõsti.

4 ¶ † No. iij. ar. satis stringens ꝙ appellatione iuris non comprehenditur cõsuetudo. & facit iste tex. ad q̃õnẽ ꝙ si mandatur cã decidi ßm ius non dz attendi[c] statutũ vel ↄsuetudo iuri ↄtrium. hic eñ fuit expressum vt causa decideretur ßm ius & terre consuetudinẽ.[d] Et ita dicit Gui. de suza. fuisse iudicatum. & videtur sequi Jo. and. in ti. de ar. §. excipitur. s. itẽ quod est corruptus. contrariũ tenui super rubr. de cõsue. & ita reperi postmodũ tenuisse do. Anto. in .c. quintauallis. de iureiur. in fi. & vide latius in locis pre alle. Et põt iste tex. adduci pro ↄtraria opi. ibi cũ ßm ius tãtũ &c. Item in alio q2 iuri cõsonum est vt attendat nõ solũ ius cõe sed etiã consuetudo. ergo satis decidit ßm ius si attenditur ↄsuetudo. ad hoc .l. si fundus. ff. de euic. qd not. Inno. super rubrica de consue. ¶ No. iiij. iudicem tpe missionis posse declarare expensas & condemnare ptes ad illas. qd sentit Jo. de lig. in .c. ij. de do. & contu. & vide quod dixi in .c. quoniã. §. in alijs. vt lit. non conte.

5 ¶ † No. ibi: laudabilem esse constiterit &c. ꝙ allegans consuetudinem iuri contrariam: oneratur probare[e] ipsius rationabilitatem: presumitur enim irrationabilis eo ipso qd est contra ius vt not. in .c. ij. de consue. & in .c. j. de cõstitu. lib. vj.

6 ¶ † No. tex. no. ꝙ passus missionem auditur volens recuperare pos. prestita duntaxat cautiõe si allegat se contumacem non fuisse: & postea discutitur de viribus contumacie. secus si de cõtumacia aperte constaret tunc enim non auditur nisi etiam expensas restituat. & vtrũq3 probat in simili in .c. venerabilibus. §. idẽ. & §. secus. de sen. excõ. lib. j.

7 ¶ † Opp. contra processum istorũ iudicum in eo qd cõdemnauerunt in expensis nõ recepto iuramento partis: nec premissa per eos taxatione: cõtra .l. sancimus. C. de iudi. & c. cõstitutus. de procura. Glo. ij. hoc fatetur ꝙ in hoc male processerunt isti iudices: & etiã in alio: q2 cõdẽnauerunt in expẽsis tempore missionis cum debuissent expectare tempus prestite cautionis. ar. in ca. quoniam. §. in alijs. vt lit. nõ contesta. ¶ Nota ex primo dicto iuncto textu ꝙ condẽnatio expẽsarum facta non pmissa taxatione iudicis: nec secuto iuramento partis transit in rem iudicatã:[f] nisi precesserit appellatio. Sed certe hoc dictũ mihi non placet: tum quia talis condẽnatio reperitur facta cõtra solitum ordinem iudiciorum: tum quia lata sine medijs & sic a minus instructo: quorum quodlibet reddit sententiam nullam: vt leg. & nota. in .l. prolatam. C. de sentẽ. & c. cum Bertoldus. de re iudi. & quod talis cõdemnatio sit nulla videtur probari hic in fin. ca. vbi etiam non iustificata appellatione mandat tacite primam condemnationem reformari: & necessarias expensas duntaxat restitui. Et per hoc soluitur clarissime cõtrarium quod formari potest cõtra finem .c.: quod si appellatio erat minus legitima ergo condemnatio expensarum transiuerat in rem iudicatam. et per consequens non debebat retractari vel aliter reformari non iustificata appellatione. nã vt dixi hoc contingit propter ipsius condemnationis nullitatem ex causis predictis. Gofre. soluit aliter: videlicet qd primi iudices condemnauerunt super voluntarijs: & et nõ super necessarijs. sed certe hec solutio non valet: q2 non restrinxerũt se iudices ad voluntarias nec ad necessarias. sed simpliciter condemnauerunt. Secundo soluit qd hic dubitabat de viribus appellationis: et ideo omnino manẽt in suspẽso. quare nõ transiuit in rẽ iudicatam: sed certe nec hec solutio procedit q2 attentata post appellationẽ ab interlocutoria dependent ex futuro euentu. s. ex validitate vel inualiditate appellationis. vt in .c. non solũ. de appella. lib. vj. Tertia solutio scdm eũ: q2 ista nõ fuit sentẽtia nec habuit vim sententie: q2 nõ omnis vox iudicis authoritatẽ rei iudicate continet. l. ex stipulatione. C. de senten. & c. afferte. de presumpti. sed cõtra hoc facit quia coram legato abbas instabat super condemnatione triginta librarum prout iudices taxauerant: et iste passus missionem volebat restituere legitimas. Alij aliter soluũt: sed oẽs solutiones potius sunt persuasiue quã necessario cõcludentes. prima tñ quam ego dedi est magis tuta.

8 ¶ † Oppo. secundo videtur enim qd ex quo appellans ad papam: comparuit coram iudice a quo vel ab inferiori renuntiauerit appellationi sue, vt in .c. gratum. de offi. deleg. & in .c. solicitudinem. j. de appell. in fi. Cuius contrarium innuit hec litera vbi papa hoc non obstante mandat inquiri de appellatione. Glos. iij. allegat pro & contrarr soluendo notabiliter dicit contrarium procedere quando actus gestus corã inferiori iudice recipitur ab aduersario contradicente. licitum est appelationem prosequi: & hãc solutionem singulariter not. limitat enim multũ egregie iura allegata in contrarium. & pro ea facit .c. cum pridem. & qd ibi no. s. de pact. & c. mulieri. j. de iureiuran. de censitis. cum olim. & in regula ex eo. de reg. iu. li. vj. ¶ Alij aliter soluunt contrarium. et primo dicit Hostien. quod iste P. non comparuit coram isto iudice: sed compositionem querẽdo & sic coram honesta persona protestando quod per hoc appellationi non renuntiabat.

9 ¶ † Nota aliam limitationem ad iura superius alle. in cõtrariũ vt per comparationem extraiudicialem coram iudice a quo querendo compositionẽ non videatur appellans renuntiare appellationi. Alij dicunt vt refert Jo. an. eum non renuntiasse appellationi. q2 non comparuit coram iudice a quo appellauit non enim appellauerat ab isto legato vel predecessore sed a delegatis: sed hec solutio non tollit cõtrarium de .c. solicitudinem. Alij dicunt istum legatum cognouisse nõ vt iudicem sed vt cãm instructã ad papã remitteret: & de hoc vide. j. de ap. c. constitutus. Alij dicunt istũ habuisse priuilegiũ cognoscẽdi de appellationibus interpositis ad papã: & hoc priuilegium cõiter cõsueuerunt habere rectores marchie vt refert Inno. vt .s. prius cognoscãt de appellationibus interiectis ad pa. Pet. et Abba. sentiunt vnam notabilem solutionem: qd lz iste renuntiauerit appellationi per hãc comparitionẽ postea facta prius tñ gesta post ap. erũt nulla: que non poterãt cõualidari per renũtiationẽ appellationis. q. d. qd iste. p. prosequebatur per viam nullitatis induxit app. ad probanda nullitatẽ cõdẽnationis cũ fuerit facta pendẽte appella. legitima. Et hec opi. optime videtur probari ßm Jo. an. in .c. lz. de sen. excõ. li. vj. et facit qd no. in spe. de primo decre. §. iam de effectu. ver. sed qd si iudex. Et nota singulariter hãc sol. q2 extẽdit dispositionẽ in. d. c. lz ad alias causas prophanas quod satis placet eadem ratione. et idem nota. i. c. sepe. d appel. vbi plenius inuenies hunc articulum. Uel solue vltra omnes ꝙ iste comparebat pro reuocatione grauaminis quo casu non renuntiat appellationi etiam si vult grauamen probare coram iudice a quo: quia non directe comparet super principali. vide gloss. not. iuncto text. in .c. si a iudice. de appella. lib. vj. Sed quero quid profuit ista appellatio. hec glossa. iiij. dicit qd multum: quia si fuit legitima euitat in totum condemnationem expensarum: vt hic in fi. si autem non fuit legitima tunc obtinet reformationem illius condẽnationis quia tantum cogitur soluere necessarias expensas: vbi si nõ appellasset restituisset simpliciter oẽs. ¶ Not. istam gloss. qd clarius hic sentit. qd dixi. s. glo. ij. vt hec condemnatio licet non legitime facta transiuisset in rem iudicatam si non fuisset appellatum. sed tu dic latius vt ibi dixi. sed glo. non tollit contrarium quod posset formari. si enim appellatio non fuit legitima: quare obtinet reformationem condemnationis.

10 ¶ † Cum paria sint non appellare vel frustratorie appellare. de appella. non solum. et. ci romana. lib. vj. sed tu dic vt dixi super gloss. ij.

11 ¶ † Oppo. & videtur quod non solum veniat iste passus missionem condemnandus in expensis factis in litem sed etiam in illis que facte fuerunt in re in qua facta fuit missio. Gloss. penulti. hoc fatetur dicens illas venire non solum si sint necessaria: sed et si credebat illas expedire per .l. pretor ait. ff. de bonis autho. iudi. possiden. et est speciale dictum gloss. in hoc casu. alias autem non sufficit credere illas expedire nisi in veritate expediant. ff. de nego. gest. l. sed an vltro. secundũ gloss. sufficit enim hoc casu quod non sit in dolo secundum Joan. and. de quo remittit ad Specu. de secundo decreto. §. iuxta. ver. quid si actor. et idem quod glo. tenet hic Innocen. & Host. dicit qd licet ßm rigorem iuris ciuilis sic dici possit: videtur tamen de iure canonico: seu de benignitate canonica cõtrariũ sentiendũ. s. qd non teneatur contumax nisi ad expensas necessarias in lite factas. vt hic et in ca. j. de do. & contu. & j. de penis. c. suam. mihi non placet dictũ suũ: q2 non reperitur expresse reuocatũ q2 de iure cano. et maxime ille qui eas facit certat de damno vitando et bona fide fecit: vnde plus etiam ßm canones est fauendum

est fauendum ei ꝙ reo qui fuit in contumacia: cũ nõ debeat esse melioris conditionis stultus ꝙ sapiens. de prebẽ. eũ q. li. vj. De expẽsis vero factis in lite quales restituant. dic vt plene dixi in. c. fi. §. de do. ⁊ cõtu. ¶ †Op. extra gl. ꝯ tex. aut em̃ ista appellatio fuit legitima aut minꝰ legitima. primo casu non debuit iste appellans arctari ad p̃stãdũ aliquã cautionẽ: q̃ quicquid fit post app. legitimam dꝫ sine aliquo grauamine reuocari. de app. nõ solũ. li. vj. facit. c. j. de sen. excõ. e. li. vj. Secũdo casu cum fuit minus legitima debuit nedum cautio p̃stari prius sed etiã expense restitui: vt in. c. qm̃. §. in aliis. vt lit. non contest. paria em̃ sunt non appellare vel minus legitime. Sol. dic capiendo mẽtem Jo. an. qꝺ vbi a principio ꝯstaret de legitimitate appellatiõis vel illegitimitate ꝓcedant predicta. Idẽ vbi non cõstat sed passus missionẽ non curat prius recuperare pos. ꝙ cognoscat de appellationis illegitimitate. ad hoc ca. venerabilibus. §. secus. ⁊ precedenti. de sen. ex. li. vj. Si aũt petit de p̃senti possessionem negando cõtumaciã ⁊ offerendo cautionẽ: et tũc debet illico audiri: q̃ in hoc multũ interesse põt ꝑtendere actor. ⁊ iste est proprius casus huius. c. ⁊ facit. d. c. venerabilibus. ⁊ cõdemnatio expensarum differt in euẽtũ ꝓbationis ꝯtumacie vel nõ contumacie ⁊ sic limita. d. §. in aliis. quod no. Et dicit notãter hic Innoc. qꝺ quilibet iudex ad quẽ appellatur: põt de iure si reus appellans hoc petierit statim anteꝙ cõstet an sit legitima appellatio vel nõ restituere illi pos. p̃stita cautione ⁊ restitutis expẽsis si certe sint vel intra breue tp̃s certificari p̃nt: ⁊ sic dicit intelligendum. c. qm̃. §. in aliis. p̃alle. alioquin si incerte sint expense ⁊ longiores probationes requirãt: nõ retardabit propter hoc restitutio possessionis: sed fiet statim restitutio p̃stita sola cautiõe. ⁊ post ea cognoscet iudex de appellatione. ⁊ si inuenerit eã illegitimam faciet misso refundi expẽsas alis nõ ⁊ sic intelligitur hoc dictũ ꝺm eũ. ⁊ mouetur ad hoc duplici rõne. ꝑma q̃ parũ amittit q possessionẽ cã custodie assignatã restituit ex quo aduersarius paratus est stare iuri: imo ei expedit qꝺ sic fiat: q̃ talis possessio nullum ius ei tribuit, ⁊ tãtum posset differri cognitio ꝙ probationes sue a rerũ natura caderent: vt. §. vt lit. nõ contest. qm̃. iij. rñso. scõa rõ surgit ex appellatione cum in dubio erat deferendum. ⁊ appellatione pendente nihil erat innouandum. j. de appel. dilecti. expensarum aũt refusio retardat: q̃ incerte sunt nec de facili põt fieri taxatio vt dictũ est. ⁊ hoc not. q̃ limitat multũ dictũ. §. i aliis.

13 ¶ †Op. scõo ⁊ vr̃ ꝙ nõ ad papã sed ad ipsum delegantem debebat appellari: vt in. c. sup questionum. §. porro. §. de offi. dele. Solu. doc. multipliciter. primo qꝺ tota cã fuerat delegata. hec nõ est bona solutio: q̃ legatus iste q cõmisit habebat ordinariam: vt in. c. ij. de offi. deleg. lib. vj. cõmittendo ergo in totũ illã causam non desinit habere iurisdictionẽ: vt in. c. si quis ꝯ clericum. cũ ibi no. de foro compe. Scõa solu. ꝺm An. a ꝙ legatus hꝫ ordinariã: iõ põt appellari ad papã eo omisso: [a] ⁊ hec bona: q̃ a quolibet iudice excepto delegato pape subdelegante non in totum põt appellari. misso medio ad papã [b] ij. q. vj. ad romanã. de priui. b antiqua. in fi. ⁊ que sit specialitatis rõ in delegato subdelegante. dic vt no. in. d. c. sup q̃stionũ. Tertio soluit Host. ꝙ forte iste delegatus recesserat seu fuerat reuocatus ab alia legatione: ⁊ sic nõ poterat ad eum appellari. Ex hac solutione infert quod a delegato legati non possit appellari ad papam omisso legato si est in prouincia. mihi non placet hoc dictum cum ipse habeat ordinariam: vt dixi supra: etiam regulariter a quolibet iudice potest appellari ad papam omisso medio. ideo tene

14 precedentem solutionem. ¶ †Ultimo querit legatus mandat hic causam decidi scõm bonam consuetudinem terre: quid si diuersa sit consuetudo actoris a consuetudine rei ⁊ iudicis: dic vt no. xij. dist. illud. ⁊ vide in Spe. de sen. prola. §. qualiter. post princi. ⁊ aliquid per Innoc. in. c. fi. de feriis. ⁊ super rubrica de consuetu. dixi plenissime in. c. quod clericis. de foro competenti. dic vt ibi.

1 ☞ Missio in possessionem fit reo citato absente vel ante vel post citationem. 3. ⁊ indefenso: secus si aliquis amicus vel procurator compareat pro eo. 3.

2 Citatio posita in edibus domus ad hoc vt valeat debet poni hora cõgrua: ⁊ debet stare tanto tempore vt veniat in notitiam aliis.

4 Missio causa custodie non explicatur officio iudicis: sed pars debet petere: ⁊ iudex concedere: alias appellabit.

6 Argumentum a contrario sensu non sumitur ex verbis narratiuis.

7 Missio ex primo decreto fit etiam in absentum causa reipublice sed restituitur absens reuersus presita cautione de iudicio sisti. 9. ⁊ nõ reficit expensas quas missus fecit: nisi fecerit circa fructus. 8.

10 Secundum decretum non interponitur cõtra absentem causa reipublice vel non latitantem: sed succurritur actori vt detur curator bonis qui suscipiat iudicium.

11 Contumacia vnica non sufficit ad interponendum decretum: sed requiritur trina citatio cum contumacia.

12 Citatio fienda domi: in qua domo debet fieri ⁊ qualiter ⁊ quos fructus producat.

13 Absens si malitiose absit potest contra eũ interponi primũ ⁊ scõm decretum: ⁊ potest diffinitiue condemnari: dummodo fuerit lis contestata: vel simus in causis vbi non requiritur eius contestatio.

Absens culpose dr̃ vir ab vxore: clericus ab ecclesia: ⁊ similes q precise tenentur ad standũ scꝫ qñ vxor agit contra virum: vel ecclesia cõtra clericũ: secus si agant ꝯ ipsos alie persone. Itẽ presumitur copula in absentem quãdo post citationem vel litis contestationem se absentauit.

14 Per citationem domi factam contra absentem non malitiose: non potest procedi ad diffinitiua: nec ad venditionem bonorum fiendam ex secundo decreto nisi talis venditio prosit ⁊ nõ noceat: nec ad excõicationẽ: in qbꝰ reqrit vera ꝯtumacia: venditio bonorum pupilli valet quãdo talis venditio expedit pupillo.

15 Contra nõ malitiose absentem ⁊ obligatum personalr̃: non interponitur secundum decretum: secus si ratione vitij realis: quo casu peruenit ad secundum decretum: etiam si malitiose non absit.

16 Citatio domi facta non valet nisi in casibus a iure expressis.

1 **SI aduersarius.** †Si reꝰ citatus se absentat nec procurator nec a alius eũ defendit: mittit actor i possessionẽ rei petite causa custodie. h. d. inherendo lr̃e ꝙ reus fuit personaliter citatus ⁊ postea se absentauit. Scõo modo legitur supplẽdo ad lr̃am maxime vt dr̃ in gl. ⁊ ꝺm hunc verum et notabilẽ intellectum hoc intendit. ꝯ absentem q nõ dimisit procuratorẽ facta citatione domi nullo defendẽte fit missio. ꝑmo thema ex quo qõ. scõo solutio. ibi: iure petere. ¶ Casus lr̃alis. Aliqs citatꝰ fuit ad cãm: post citationẽ absentauit se nullũ dimittẽs ꝓcuratorẽ: q̃rit qualiter sit ꝯ ipsum ꝓcedẽdũ. rñdet qꝺ nũtiatio ad domum ipsius legitima fieri dꝫ: ⁊ si non apparet q defendat eũdem actor in pos. rei petite cã rei custodiẽde põt induci. Ber. ¶ No. j. ꝙ ꝯtẽdẽs mecũ in iudicio etiã in cã mere ciuili põt dici aduersarius meus [c] qꝺ facit ad c statuta. cõcor. c. i literis. ⁊ c. itẽ cũ qs. de rest. spo. ⁊ c. accedẽs. vt lit. nõ ꝯte. ¶ Not. ibi dictũ qꝺ olim citationes fiebãt ꝑ edictũ. hodie secꝰ: fiũt em̃ per nũtios spãles: vt in cle. j. de iudi. ⁊ c. cũ parati. de 2 ap. vel per lr̃as i. c. prudẽtia. de offi. dele. ¶ †No. iij. qꝺ i defectũ ꝑsone fit citatio ad domũ: q̃ tñ dꝫ fieri publice quare puto iuri nõ esse satisfactũ si citatio appendit in edibus hora incongrua: nec dimittitur tãto tp̃e ꝙ aliis veniat i notitiã. ar. ca. fi. de elec. lib. vj. et de hac citatione ad domũ qualr̃ 3 sit fienda: ⁊ de eius effectu. j. subiiciam. ¶ †Not. ⁊ tene menti cõtumacem nõ debere pati missionem si apparet procurator vel amicus q velit eũ defendere: cessat enim hoc casu causa missiõis: fit enim vt reus tedio affectus veniat responsurꝰ. in ca. quoniam. §. in aliis. vt li. nõ contest. q̃ cessat ex 4 quo apparet defensor. ¶ †No. ibi: iure petere poterit ⁊c. tene mẽti perpetuo qꝺ missio causa custodie nõ explicat prorsus iudicis officio: imo actor d ipsam d̃ iure petere põt. [d] ex quo infert qꝺ si iudex sine cã ipsam denegat poterit actor appellare: secꝰ est in positione mulcte q̃ mere explicatur iudicis officio. de quo ꝑ Bart. in. l. ij. ff. si quis in ius voc. 5 vbi videas. ¶ †Opp. contra principium. c. videt enim qꝺ missio causa custodie fieri debeat contra absentem qui nõ defendit non solum cũ se absentauit post citationem: sed etiam si ante cã fuit in culpa trãsferẽdo se ad loca reuocata ⁊ nõ dimittendo ꝓcuratorẽ. ꝓ hoc. ff. ex q. cau. ma. l. ait pretor. ⁊. l. ignorare. C. de restit. mi. in quibꝰ iuribus probat notabilr̃ qꝺ etiã ꝯ absentẽ cã reipublice q nõ defenditur potest fieri hec missio. Sol. ex glos. j. põt colligi duplex intellecꝰ. primus qꝺ hic considerat absentia post citationis edictum ad effectum faciendi restitutionem vere possessionis scꝫ cum agitur possessorio. nã si absentasset se reus ante oẽm citationem: tunc contra absentem non daret restitutio: vt in. c. ꝯsultationibꝰ. de of. de le. Aduerte. q̃ lꝫ doc. nostri super hoc lente trãseãt dico ꝙ iste intellectus non ꝓportionat lr̃e nec est verus in se. nõ em̃ aliquo modo colligi põt ex hac litera qꝺ hic ageret possessorio: imo potius colligitur contrarium ibi: de quibus nõ vertit ⁊c. que verba innuũt quod questio erat hic realis: interdicta vero sunt personalia lꝫ in rem scripta: vt. l. j.

Zacharias.

a ¶ Põt appellari ad papã eo omisso. Adde ꝑ Fel. post iñũ gl. Imo. ⁊ Ant. de butr. in c. cũ bertoldꝰ. col. v. j. de re iudi. pe. de anch. colũ. ij. de app. li. vj. qꝺ est verũ nisi cõsuetudo sit i ꝯtrariũ: vt no. idẽ Fel. in ca. sup qõnũ. §. porro. vt ap pellari p̃t. §. de of. dele. et Barthol. sozi. i suo trac. fallen. regu. xiij.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Ad papã. Q̃ñ possit appellari omisso medio tradit late. d. De. in c. dilecti filij. in gl. j. j. de ap. vbi ponit regulã negatiuam ꝙ nõ appellat cũ tribus limitationibus.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Aduersarius meus. De hoc late ꝑ Deciũ post Abba. et alios in c. j. §. de iudi.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Petere p̃t. an missio i possessionẽ ex ꝑmo decreto q̃ fit cã custodie expediat iudicis officio: tradit i. l. iubere cauere. ff. de iurisd. om. iu. maxime per bart. ibi colũ. fin. et per Moder.

ff. de interdic. Item non est iste intellectus verus in se: quia presupponit qd cõtra absentem cõtumaciter possit procedi ad restitutionẽ: et sic ad diffinitiuã lit. nõ conte. qd est contra. c. accedẽs. el. j. vt lit. nõ ꝯtest. et. c. cõsultationibus. de offi. dele. ſm cõem intellectũ qui datur ibi ad finem. c. per gl. et doc. Secũdus intellectus huius. c. est vt suppleat ad literam maxime vt siue absentarit se ante citationẽ siue postea possit fieri missio causa custodie ex quo absens nõ defendit: iste intellectus est verus in se sed impropriat literã inquãtũ opꝫ supplere maxime. Ego pono duos alios itellectus. Primus ꝙ cõsultatio fuit hic facta prout cõtingit de facto: quia aduersarius transtulit se post citationis edictum ⁊ papa rñ. ad verba cõsultationis nõ aũt voluit ꝑ illa ṽba post citatiõis edictũ ⁊c. notare iuris ministeriũ. 6 ¶ † Nec valet arg. a ꝯtrario sensu hic: tum quia ista sunt verba narratiua: tũ quia reperitur contrarium in iure expssum: vt in iuribus superius alle. Scõs intellectus est quia ponderatur absentia post citatiõis edictũ ad effectum ꝑueniẽdi ad missionẽ effectualẽ vt sic post lapsuꝫ anni efficiat missus verus possessor in realibꝰ vel personalibꝰ possit perueniri ad scõm decretũ. ad ista aũt non peruenit nisi contra verũ contumacẽ ⁊ sic opꝫ ꝙ cõtumacia detegat. vt. l. fulcinius. §. j. ff. ex qui. cau. in posses. eatur. ⁊ no. in. c. cõsultationibus. de offi. dele. ⁊ in. c. dilecto. de ver. signi. hoc autẽ contumacia non detegitur si citatio nõ precessit absentiã. Item posset esse ista missio nõ detecta cõtumacia prius sine aliquo effectu. vt si absens postea cõpareret ⁊ ꝓbaret necessariã ⁊ probabilẽ causam absentie. vt. d. l. ignorare. primum autem decretũ: quia est modici preiudicij si contra absentem qui non defenditur. ⁊ ex his habes verum intellectũ capituli. 7 ¶ † Sed cõtra predicta oppo. videtur enim ſm ea que dicta sunt nullam esse differentiã inter absentẽ causa reipublice: et aliter absentem contra fere totum titulum. ff. ex qui. cau. maio. nã vt ex predictis patet ita fit missio contra absentem ex causa reipublice sicut contra alium. Solu. Inno. hic ꝗtum ad prepositum ponit tres differẽtias. Prima quia in causa appellationis proceditur cõtra absentem: sed nõ contra absentem causa reipublice.[a] vt. l. fina. ff. ne quis eum qui appella. Secunda differentia est quia propter absentiam causa reipublice nõ procedit ad vendicationem bonorum. missio tamen fit ex primo decreto. quia non reperitur in hoc priuilegiatus. vt. d. l. ignorare. hec differentia mihi non placet: quia idem est in alijs. ex quo enim non latitat causa fraudandi creditores nõ debet interponi secundum decre. licet nõ sit absens causa reipubli. vt probatur in. d. l. fulcinius. ⁊ not. Innoc. in. d. c. dilecto. et glo. in. c. cõsultationibus. de officio delega. Tertia differentia est ſm eum qd allegata causa absentie iudex non dꝫ festinare ad missionem: ⁊ si festinet ⁊ postea absens ꝓbat absentiã causa reipubli. restituetur aduersus missionem. ff. de dam. infec. l. si finita. §. si forte. hec differentia non placet quo ad casum nostrũ: loquit enĩ ille. §. si forte. de missione ex scõo decre. qd non dꝫ interponi nisi contra latitãtem. vt. d. l. fulciniꝰ et nota. alijs iuribus superius alle. merito si fuit interpositum contra absentem causa reipu. reuocatur. ⁊ hoc nõ solũ ꝓcedit in absente causa reipub. imo idem est in alio absente probabiliter. vt dicit in. d. §. si forte. quare puto ꝙ quo ad casum nostrũ sꝫ respectu missionis fiende ex primo decre. nulla in hoc sit differentia inter absentem causa reipub. vel aliter sine cõtumacia: vterqꝫ enĩ cogitur se defendere causatiue. s. si nolunt pati missionem debebant enim dimittere ꝓcuratores. vt dicta. l. ignorare. de resti. mi. et. l. ait pretor. ff. ex qui. cau. ma. et in. l. eos qui. C. de app. et hoc in gl. fi. Quare puto qd quantũcunqꝫ reuersus probet absentiam causa reipu. non per hoc restituitur in pristinum statũ: sꝫ proceditur prout habetur in. c. quoniam. §. in alijs. vt lit. nõ cõtest. als aũt hec missio esset potius verbalis ꝗ realis: ⁊ tñ iura ꝓsupponunt absentiã cã reipub. ⁊ nihilominus permittunt missionẽ ex primo decre. vt in iuribus superius alleg. Hec puto vera nisi in nulla culpa reperiatur absens. vt quia dimisit procuratorẽ: ⁊ defunctus est: vel non potuit reperire procuratorẽ: ⁊ tũc merito absenti subueniendũ est. vt in. l. sed si per pretorẽ. in prin. ⁊ qd ibi no. ff. ex quib. cau. maio. ⁊ in. l. necnõ. eo. tit. ⁊ quod no. in. c. querelã. de ꝓcu. ⁊ ſm ꝑdicta intelligo questionẽ quã ponit hic Inn. ⁊ Jo. an. post eũ in qua dicit ꝙ si aliquis missus sit in possessionem tanꝗ verus possessor ⁊ is contra quem facta est missio postea veniẽs probat quod ex iusta cã aberat restituit ei possessio. ff. de dam. infec. l. si finita. §. si forte. ⁊ le. ⁊ not. in. c. cum Bertoldꝰ. de re iudi. et idẽ dicit in pupillo. 8 ¶ † Nec videt ſm eũ ꝙ talis absens teneatur restituere expensas quas missus fecit super obtinẽda possessione: vel eundo ad iudiciũ: vel in aduocatis vel in alijs. nam cum non soluantur nisi ratione cõtumacie. C. de iudicijs. l. sancimus. ⁊ talis passus missionem contumax reputari non debet ex quo iusto impedimento detinebat vt patet in eo qd legi. ⁊ no. de cleri. non residen. inter quatuor. in fin. ⁊ per cõsequens patet ꝙ nec ad expensas tenetur: subiungit tamen multum no. Inno. ꝙ cum hec missio in possessionem non solum causa cõtumacie absentis fiat: sed etiã ratione iuris illius qui presens est: hinc est qd super hoc fit summaria cognitio. vt legi. ⁊ no. in. c. quoniam. §. penulti. s. vt lit. nõ contest. credit ipe talẽ absentem cogẽdum vt prestet cautionem de iudicio sisti anteꝗ possessionẽ recuperet ⁊ expẽsas si quas forte possessor fecit circa fructus. ff. de peti. here. l. si a domino. §. si. non autem expensas factas in missione. vt. s. dictum est. 9 ¶ † Not. bene hoc dictũ quod quantũcunqꝫ passus missionem doceat de impedimẽto propter quod excluditur contumacia: licet releuetur a cõdenatione expensarum cautionem tñ de iudicio sisti prestare tenetur: hoc dictũ limitat Joã. an. s. c. proxi. quando sine culpa iudicis apparet reum non contumacem: vt quia captus a latrũculis: vel pons eẽ fractus vel aliquid simile accidit. secus aũt cum culpa iudicis grauantis excusat contumaciam tunc tantũ etiã cautionem tenet prestare: vt notatur. s. c. ꝓxi. do. meus d. Car. tenuit ꝙ etiã in casu precedẽti non tenetur prestare cautionẽ: ex quo non reperitur in cõtumacia. ar. c. sacro. de sen. exc. ⁊ hoc plus plꝫ ꝗ dictũ Inn. hec enĩ cautio prestatur ad cautelam propter presumptionẽ preterite cõtumacie. ar. c. j. de do. ⁊ cõtu. li. vj. sed ex quo docet de nõ contumacia cessat illa ratio. nec dꝫ iste onerari sine culpa quia rem ꝗ culpa caret in dãnum vocari nõ cõuenit. de ꝯsti. c. ij. facit. c. venerabilibus. §. secus. ⁊. §. precedẽti. de sen. exc. li. vj. si tñ iste ante omnia negãdo cõtumaciã peteret possessionem: tũc fateor ꝙ deberet prestare cautionem: secus si ante oĩa vellet se excusare: vt no. s. in. c. proxi. et. d. c. venerabilibus. ⁊. c. sacro. 10 ¶ † Sed circa ꝑdicta ꝗro quia dixi scõm decre. nõ interponendũ cõtra absentẽ causa reipu. vt. d. l. ignorare. nec cõtra nõ latitantem: vt. d. l. fulcinius. tenet ꝑsens expectare sic longo tpe absentẽ cum forte de facili citari nõ possit. dic ꝙ non. sed si nõ speratur de proximo reditu põt petere vt bonis det curator q suscipiet iudiciũ vsqꝫ ad diffinitiuã. ar. op. in. l. ab hostibꝰ. ff. ex qb. cau. ma. ⁊ sin. no. Bar. in. l. ignorare. prealleg. ⁊ in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. qd tenebis perpetuo menti. ¶ Glos. vlti. in prin. est facilis: postea colligit quemlibet teneri ad ꝓcuratorem dimittendũ qualitercũqꝫ sit absens: als requisitis amicis ⁊ facta denuntiatione si nõ defendatur procederet contra eum vt hic dr. No. ex ista glos. ordinẽ procedendi ad interpositionẽ primi decre. si enĩ est presens dꝫ citari: als requirendi sunt amici: ⁊ an hoc sit necessarium dic vt plene dixi in. c. causam. de do. ⁊ cõtu. Itẽ non cõparẽtibus amicis fienda est denuntiatio domi vt hic. 11 ¶ † No. j. ex gl. iuncto tex. ꝙ prima cõtumacia nõ sufficit ad decretũ interponendum. nã hic precessit citatio: nihilominus papa mãdat vt iterũ fiat citatio ad actũ missionis: qd clarius tꝫ hic Inno. dꝫ enim procedere trina citatio:[b] vt no. gl. in. c. querela. de ꝓcura. lxxiij. dist. honoratus. ⁊. iiij. q. v. quisquis. ⁊ plene per glo. ⁊ Bar. in. l. si finita. §. iulianus. ꝑalle. dixi in. c. quoniam. §. in alijs. vt li. nõ cõte. ⁊ omnino vide qd scripsi in. c. j. de iu. 12 ¶ † Secundo pro declaratione tex. ⁊ glos. circa istam citationẽ domi fiendã: quero in qua domo est fienda ⁊ qualiter ⁊ an ⁊ qñ possit fieri ad domũ. de his oĩbus ⁊ alijs multis vide in. d. c. cãm. sꝫ hoc tñ inseram ad quos actus possit ꝑueniri per citationẽ domi factã. 13 ¶ † Circa qd instat hic Innoc. ⁊ capiẽdo eius mentẽ pono duas cõclusiones no. Prima sit ista ꝙ contra absentem malitiose seu culpose ꝓcedi potest nedũ ad primũ ⁊ secundum decre. sed etiã ad sententiam diffinitiuã[c] si status ⁊ qualitas cause hoc patiunt: vt quia ꝯtestatio litis est facta: vel est talis cã in qua põt ꝓcedi lite non cõte. absentia non obstãte. ad hoc quoniã. §. j. ⁊ seqũẽ. vt lite nõ ꝯtest. c. si. de do. ⁊ contu. qui ma. accu. pos. ca. j. ⁊. c. perlatũ. qui fil. sint le. ⁊ inter cetera dicit Inno. no. ꝙ presumit malitiosa absentia vbicũqꝫ tenet quis aliquid facere ⁊ abest: puta tenet clericus residere in ecclesia: ⁊ maritus cũ vxore: ⁊ ideo si absunt sine iusta causa contra eos ꝓcedi põt per citationẽ domi factã vt. d. c. j. qui ma. accu. pos. ⁊. d. c. perlatũ. qui fil. sint leg. ⁊. d. c. ex tue. de cle. non resi. hoc tamẽ singulariter limita quãdo vxor agit cõtra maritũ vel ecclesia ꝯtra clericũ: secus si alius vellet agere cõtra eos aliquã actione personali vel reali: vel parat processus per viam inquisitionis vel accusationis: tunc enim non sufficit citatio domi facta vt procedatur ad ea que sunt grauis preiudicij ex quo aliter nõ apparet de malitiosa vel culposa absentia: vt dicã in sequenti

Zacharias.

a ¶ Sed nõ s. absentem cã reipub. limito hoc dictuꝫ non hr̃e locum in absente ẽt cã reipubl. absentia tñ affecta. vt no. Ludo. rom. sing. suo. cccccxciij. incip. tu habes qd quãuis absentes. pro quo facit quod dixi in apost. ad istũ. in. c. exposuit. nu. 14. ĩ ver. absens ex publica. s. de dila.

Anto. Franciscꝰ.

¶ Dicas qd absens ex cã reipub. excusat ꝗdiu duret officium et eo finito quãdiu potuerit redire scõꝫ ꝗlitatẽ sue ꝑsone. l. si cui. in. §. tãdiu. ff. ex q. cau. ma. et itellige ꝙ tps absentie computat a die recessus vsqꝫ ad reditum si ob cõmodũ suum nõ affuit: quia tunc diceretur affectata absentia vt ꝑ barto. in. l. abesse. eo. tit. ex q. cau. ma. ⁊ adde ꝙ dr qs abesse nõ soluꝫ a die quo recedit: sed a die quo se ꝑparat ad iter vt ꝑ Bar. in. l. ab hostibus. in. §. sed simpliciter. in. ff. co. in ꝑn. ff. ex q. cau. ma.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Trina citatio. An missio in possessionẽ ex primo decreto requirat trinam citationẽ an vero sufficiat vnica tradit Felin. late in. c. qm s. falsam. colũ. ix. in gl. in ver. dilationes. s. de ꝓbat. qd vbi dicis magis cõem opi. esse qd reqrat trinã citationem.

c ¶ Sniam diffinitiuã. vide pro isto dicto Inn. ⁊ ang. in. l. iiij. §. ptor ait. ff. de dã. infec. ⁊ in l. ꝑperandum. §. si qdẽ. C. de iudi. et bal. i. l. plerisqꝫ. ff. de in ius voc. Jo. de imo. illud tꝫ in c. ex tue. de cle. nõ resi. sꝫ ꝯtrariũ tꝫ Jo. de imol. i. d. l. iiij. §. pretor ait. vide remis. ibi. Andre Barba.

a ~+Sebasti.Sapia. ¶Seruiendū.vide do.Abb.in.c.qm̄.§.porro.col. pe.z.vt lite,nō conte.vbi limitat illud qđ dicis hic ꝙ presumitur cleric⁹ abesse malitiose ꝛ maritus ab vxore vt non procedat qn̄ ꝑcesserit verisi. militer cā legitima absentie.vt ibi per eum.vide etiam Alexan . in leg. actionibus.colum.vj.ff.de in litem iuran.

cōclusione.Et est diuersitatis rō:qꝛ quātū ad extraneā ꝑsonā nō vr̄ esse absens cā malitie cū eius respectu non teneatur adesse: sed contrariū vr̄ qꝛ hac rōne cōsiderata vr̄ qđ si qs teneť soluere certo loco ꝛ termino:si tunc abeit vr̄ malitiose abesse cū teneať adesse seu eē ꝑsens ad aliquid.s. ad solutionē faciēdā: ꝛ sic vr̄ qđ ꝓcedi possit cōtra talem et ad missionē ꝛ ad diffinitiuā sniam,: lꝫ h̄ nō plꝫ Inn.vt hoc casu possit ꝓcedi ad sniam: lꝫ valeat ꝓcedi ad missionē in possessionē.Et est rō diuersitatis:qꝛ non ita ꝑcise teneť ad soluendum sicut maritus ad debitum vxori reddendum ꝛ clericus ad ecclesie seruiendum.ᵃ qđ est bn̄ notādū ꝓ similib⁹ casib⁹.Itē dꝛ quis malitiose vel culpose abesse cū recepta citatiōe recessit vt hic vel lit . ꝯte.vt 14 plene dixi in.c.cām.de do.ꝛ cōtu.¶†Scđa conclusio ista : ꝯ absentē nō malitiose seu culpose nō pōt ꝓcedi ꝑ citationē domi factā seu fiendam ad diffinitiuā sniam etiam vbi stat⁹ vel qualitas cāe patiť: vel ad ea q̄ sunt grauis preiudicij :puta ad venditionem fiendā ex secundo decreto vel excōicationē:qꝛ in istis requiriť vera contumacia. facit c.cōsultationib⁹.de offi.del.ꝛ.l. fulcinius.ff. ex q. cau.in pos.ea.ꝛ illa.l.facit vehemēs ar.in hac materia.si eñ nō sufficit citatio ad domū vt fiat venditio nisi latitet:vt ibi not.multo fortius non sufficit ad diffinitiuā.ad hoc qđ no.glo.in.c. ꝯsultationibus.de offi.dele. hoc tn̄ qđ dixi de venditione limita vt singulariter not.Inn.in.c.dilecto.de ver.sig.vt non possit fieri cōtra nō latitantem qn̄ sꝫ absentibus vel pupillis nō expedit ꝛ sic in dānū eorū:secus vbi eis expeditᵇ vt qꝛ debitū vsurarum vrget ꝛ vtilius est vendere rē in quā facta est missio q̄ ꝙ vsure currant vt.d.l.fulcini⁹.§.adeo.ꝛ pleni⁹ per Inn in loco prealle.vide etiā Bart. de hac citatiōe domi fiēda in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dā.infe.¶†An aūt per hāc citationē domi fiendam ꝯtra dolose seu culpose non absentem possit 15 procedi ad trāsferēdā possessionem ex scđo decreto.Inn. aperte hoc nō tangit:potius tn̄ sentit ꝙ sic.dū negat venditionē posse fieri: ꝛ translata vera possessione dicit qđ si absens postea probauerit qđ ex iusta causa aberat restitueť ei possessio: vt.d.l.si finita.§.si forte.de dam. infec. ꝛ de re iud. ca.cū bertoldus.in ꝯtrium facit.l. fulcini⁹.§.j. vbi expresse requiriť latitatio vt detur vera possessio ex secūdo de.re.ergo nō sufficit citatio domi facta,ꝛ idē sentit Bart.in.l.iij.§.pretor ait prealleg. Sed ꝯcorda sic qđ aut hec missio fit contra obligatū actione personali et requiritur latitatio:alr missio in veram possessionem est nulla:ita loquiť l.fulcinius . aut fit contra non obligatum sed ratione vitij realis vt in causa dāni infecti ꝛ tūc non requiritur necessario latitatio:sꝫ ex quo nō defenditur potest interponi ꝯm decre.non eñ hoc casu requiritur necessario latitatio cum non agatur ꝯ obligatū personaliter: ꝛ iste est proprius casus ꝯ l.finita.§.si forte. sꝫ si postea doceť de iusta cā absentie fit restitutio:vt.d.§.si forte. hoc voluit Cy. in.d.l.ignorare.C.de resti.mi.et Bar.in.d.§.si for 16 te.sic distingue ꝛ intellige Inno.hic. ¶†Et adde ad ꝑdicta vnū notabile dictū Inno. in.c.significauit.de testi.vbi dicit quod citatioᶜ ad domum regulariter non valet nisi in casibus specialibus a iure expressis.ꝓ hoc.c.causam.et quod ibi dixit ꝯ.tit.proxi.ꝛ.d.l.iiij.§.ait pretor.ꝛ hec sufficiant.

b ¶Eis expedit. Nō posse fieri venditionem si expediat pupillo . vide tu gloss.ij.ff.de accep. ꝛ ibi Ang. vide glo.in.c.q̄cūꝗ.C.de bo.lib.vide Ludo.ro. ꝯsil. ccex . Bald.in.l.ꝯ iuris.ff. de pac. et in.l.cuꝫ hi.§. si cā. ff.de trans. And. Barba.

~+Sebasti.Sapia.

c ¶Qđ citatio. vide Fel.in.c. in nomine dn̄i . col.vij. ver . vno casu saluat.ꝯ.de testi.

d ¶Lis pendere. adde qn̄ dicať lis pēdere Are.cōsil. xxxiij.alle. cōsi.ix. iiij.li. dom. de ro. deci.cclxxix.

d ¶Lis pendere. Qn̄ dicať lis pendere.vide q̄ remisi ad Bal.i.l.ij. C. de rela.ꝛ qn̄ dicať cā pendere : vide bar.i.l.causas . C. de trans.ꝛ Ang. i ꝯn̄.exch.ꝛ tex.i le. ij.§.finaūt pendētes . C. de iur.cal. et ang . ibi et limita nō hr̄e locū in tertio innouāte lite pēdēte : qꝛ pōt. text.ē cū gl.si.in.l. creditor. post pn̄. ff.mā.ꝯm bal.in.l. si quis filio.§. fin. aūt.ff.de inin. testa.vide do. pe.in cle.ij.vt lite pēdēte.Andr. Barba. Anto.Francis.

¶Qn̄ dicatur lis pendere.dicas dꝛ lis pendere multis modis ꝛ diuersis respectibus ꝯ pendere.ꝑmo per oblationē libelli: vt i.l.j.C. vt li.pē. scđo per appellationē:vt in tit. nil noua.ap.pen . tertio ꝑ relationē et consultationē factā supiori per iudicē.l.ex eo.C. de ap.q̄rto ꝑ accusationem iudicis .c. ij. requiris. ꝛ.c.cū speciali.de app.et in.l.apertissimis. C.de iud.quinto ꝑ in integrū restitutionē postulatā.l.j.C.in integ.rest. postu.nil noui fieri.sexto ꝑ libelli porrectionē factā ꝑncipi.l.j.ꝛ.ij.C. qn̄ li.prin.dat.septimo ꝑ impetrationem iudicis:vt.c.suggestū. de appel.ꝛ in.c.causam.el.ij.de testi.ꝛ per Car.in cle.ij.vt lit.pen.in.iij.opp.vbi etiā dicit quod dꝛ pēdere ꝑ commissionē cause.ꝛ hec ꝓcedūt quo ad effectuꝫ impediendi innouationem vt ibi per Car.iiij.opp. alias ad inducendā pendentiā litis requiritur lit.ꝯtest.vt ibi per eū.in.v.opp. ꝛ adde qđ ēt litis pendētia inducitur ꝑ citationē solā:vt i.c.gratū.de offi.dele.ꝛ hoc si citatio ꝑuenit ad citatū vel per eum stetit quominus ꝑueniret: ꝛ si citatio sit facta cum tali expressione cause qđ reus citat⁹ possit instrui su ꝑ quo ꝯueniať vt plene ꝑ Car.in.d. cle.ij. ꝛ qn̄ citatio est facta a iudice competēte vt per alex.in.l.cū notissimi.C.de ꝑscri.et intellige qđ est necessariū qđ de tali citatione sit facta citatio ꝑ nūtium apud acta vt per Cardi . in.d.cle.ij. vt lit.pē.ꝛ ꝑ alex. in.l. fin.ff. de eo ꝑ quē fa.erit.ꝛ adde qđ ꝑ citationē nū tij inducitur pendentia litis in curia romana sed extra eā non vt per do . de ro.in deci. cclxxxiij . inci.clementina.ij.in nouis.ꝛ per eosdē in deci. cccclxxij . inci . ꝑsupposito. in nouis.et effectus pendētie litis est vt ea ꝑentēte nō possit aliqđ innouari.l.cū aliqs. et ibi plene per bal, C.de in.deli.et hr̄ ꝑ specu.in ti.vt li. pen.ꝑ totū qđ est verū nisi in causa matrimoniali in q̄ pendēte lite inter virū et mulierem pōt contrahi matrimoniū cum altero nisi primū matrimonium sit ꝓbatum:vt ꝑ spe. in titu.de spon.in §.ij.in versi.liū. et eodē modo qn̄ timeť qđ possessor debeat dilapidare fructus rei pōssesse sup q̄ est mota lis qꝛ tunc penden.li. fit stipulatio ꝑ Bal.in.l.fin. in. iiij. colū.C. de edi.di.adria.tol.ꝛ si lis pēdet per appellationē innouatam . reuocantur enim oīa per viam attentatorum:vt in ca. non solum. de appel.i vj . et quō formať libellus super tali reuocatione innouatarum . vide per Spec.in tit.vt lit. pen.per totum. ꝛ do.de ro.deci.lx.incip.attentata.in nouis . vbi dicunt qđ talis reuocatio potest vsꝗ ad conclusionem in causa. et adde etiam quod pen . lit. de contractu coram iudice seculari potest recurri ad episcopum super obseruatione iuramenti appositi super cōtractu:vt in.l.j.C. de re.cred. et per Alexan.in.l.sepulchri.de sepul.viola.

¶Ut lite pendente nihil innouetur. Rubrica.

¶Supra in precedentibus titulis visum est de quadam innouatione que fit contra absentes cōtumaces:qꝛ fit missio in possessionē: qn̄ꝗ ꝓceditur ad excommunicationem vel ad sniam diffinitiuā:sꝫ ne crederet aliquis ꝙ eodē mō circa statū cause pendentis posset aliquid innouari vt mutatio fiat cira statū reorū:iō cōpetēti ordie annectiť hec rubrica.Et nota ꝙ hec rubrica formať negatiue ex quo inferť qđ regulariter lite pendente nihil est innouādū.Qn̄ aūt dicať lis pendereᵈ quo ad materiam huius ti.vide tex.not.in cle.ij. eod. tit.ꝛ ibi glo.ꝛ.xj.q.j.c.vl.ꝛ.xvj.q.iiij.volumus.

1 ☞Lite pendende sine cause cognitione re⁹ nō priuať cōmodo possessionis ēt si princeps rescripserit nō ꝯsiderato an iuste vl̄ iniuste possideat.8.

2 Archieps pōt facere añ se crucem portari in sua prouincia sed non extra nisi ex priuilegio.

3 Insignia denotantia superioritatem possunt ex priuilegio vel consuetudine vel prescriptione portari vbiꝗ: al's non:nisi in quibusdā casibus specialibus. 7.9. vtrum autem sufficiat alterū istorum ad portanda insignia predicta.vide.9.

4 Donec agitur de validitate priuilegij: vl̄ si priuilegium fuerit concessum : quis non priuatur sua possessione:etiam si sit contra ius.

5 Causa commissa decidi de iure intelligitur tam de iure communi q̄ speciali.

6 Rescripta vel priuilegia in preiudicium possessoris lite pendente presumūtur surreptitia:ꝛ ex certa scientia principis non emanata.

Priuilegia concessa contra communem cursum priuilegiorum presumuntur falsa.

7 Episcopus potest celebrare in aliena diocesi etiā in pontificalibus.

Insignia non denotantia superioritatem sed dignitatem insignia possunt vbiꝗ portari.

8 Prescriptio tanti temporis cuius non extat memoria presumitur facta cum titulo.10.

Titulus putatiuus cum spatio.xl. annorū sufficit ad prescribendum.

10 Insignia pontificalia an possint per inferiorem episcopo prescriptione acquiri.

Iurisdictio episcopalis etiam cum territorio potest prescribi.

11 Lis qn̄ dicatur pendere : vide hic remissiue et ēt quedam que lite pedente reuocantur.

1 Memoria. ¶†Lite pendente reus cōmodo possessionis sue priuari non dꝫ. hoc dicit.vel summa sic notabili⁹.Priuilegium etiam a principe impetratū per quod priuatur quis sine cause cognitione li.pendē . vsu possessionis tanꝗ surreptitium nō valet: seu tāꝗ rationi obuium est reuocandum. primo decise ponit querelam:secūdo prouidet . ibi:statuimus.

¶Casus literalis.Archieps Eboraceñ.eo priuilegio apostolice sedis faciebat crucem per totam Angliam ante se deferre.papa ad petitionē Cātuarieñ.archiepiscopi prohibuit per literas suas Eboraceñ.ne crucem deferri faceret ante ipsum donec cognosceretur an de iure hoc facere posset.vñ Eboraceñ . de hoc conquestus est dño pape:quare ipsum priuauerat sine cause cognitiōe: vnde ipse scribit eidem Eboraceñ.statuens vt nō obstantibus literis prohibitiōis sibi facte ad petitionem Cantuarieñ.faciat crucem ante se deferre sicut ei concessum est per priuilegium quousꝗ per sententiam decernatur an de iure hoc facere

a ✠Sebasti.Sapia. ¶ Alia iura. Vide abb.in.c.cumana.in glo.in verbo de iure.§.de elect. Feli.in.c.ius gñale.j.dist.⁊ in.c.j.in.ij.not. de sponsa.⁊ in.c.lz cām.vbi ēt Dec.j.de ꝓbatio.⁊ Ias.in.l.ꝑscriptione.C.si contra ius vel vtili.publi.⁊ in.l.oēs populi.colū.v.ff.de iusti.⁊ iur. Andr.sicu.in consil.lxvj.incipi.illud afferam in medium.colum.iij.in.iij.volu.

ficit consuetudo: quia non potest possidere. Andre. Barba.

f Anto. Francis. ¶ An insignia pontificalia. Circa hoc qd̄ dr̄ hic de insignijs dicas qd̄ inferior non pōt vti insignijs superioris etiam de cōsuetudine: vt ꝑ Io.and.in.c.abbates.de priui.lib.vj.in nouel.⁊ vide tex. in c.ꝑuenit.el.ij.⁊ in.c.illō.lxxxiij.disti. qd̄ intellige verū nisi ꝯsuetudo eēt tā longeua vt de ea memoria in cōtrariū non existeret ꝫm Host.in.c.cum cōtingat.de eta.et q̄li.p.c.sup quibusdā.in.§.preterea.de ver.sign. dicas tamen qd̄ si superior concessit sibi talia insignia posset illis vti et etiā posset illa legare ⁊ donare dū modo sit idone⁹. vt ꝑ Flo. de sanc. pe.in.l.numisma.tum.de vsufruc.et adde qd̄ insignijs princ.nō lz priuatis vti nisi in signū subiectionis et reuerentie nisi de cōsensu principis: vt ꝑ Bart. in trac.de insig.⁊ ar. in.j.col. nō potest eñ vn⁹ portare insignia alterius.vt ꝑ Bart. in.d. tra. i.ver.sz q̄ro vnus. et ꝑ abba.in.c.dilecta.d̄ exces. ꝑlato. adde tñ qd̄ insignia eligūtur ad beneplacitū sicuti noīa ꝓpria dū mō non depingātur insignia aliena: vt in.l.ij.C.ne lic.sign.alteri.reb. suis ipo.⁊ hr̄ in.c.dilecta.vbi ꝑ glos. de exces.prela.⁊ ꝑ Barto.in trac.de insi.et ar.in.ij.col.

✠Sebasti.Sapia.

g ¶ Acquiri. Vide Fel.in.c. cum nobis. de prescripti. Cardi. in consili. lxxxix.ici. capitu. in princi. Alex.in cōsi. vj.in.j.volu. Roma.in singul. cclxxxix.inci. nun qd vsus insigniorū. Sali.in.l.vectigalia.C.noua vectiga.

h ¶ Videntur innuere.tu dic qd̄ in c.ꝑuenit. cū gloss. probatur contrarium. dic qd̄ non pōt: q2 nō pōt q̄si possidere reale in vsum insigniorū. Andre.Barba.

b ¶ Sciētia principis.tu vide.l.cum auus.in v̄bo moris nři.C.de emā. libe.vbi litere que morem principis nō tenent non valent. And.barba.

c ¶ Prouīcia aliena. Vide in.l.sacris.C.de pxi.sacro.scr.lib.xij.per quē text. dicit qd̄ rector pōt ire cū insignijs doctoralibus.vide que ibi remisi. vbi adduco Nic. de neapoli.⁊ distinguo aut eē biretum ⁊ potest: quia non sapit superioritatē: aut est mara ⁊ nō pōt: q2 sapit superioritatem. And. Barba.

Zacharias.

¶ Adde pro hoc dicto et eo qd̄ hr̄ §.eod.nu.3.istum in.c.j.num.8.⁊ qd̄ ibi posui in apost. meis.in versi. aduerte.in fine.§.de trans.episco.

p ¶ Solius possessōis.sed d.o. Car. dicit ꝙ sufficit allegare titulū. glo. fin.in.d.c.cū ꝑsone.tu pōdera q2 si possessio est antiqua ꝑcedat istud dictum quia purgatum est vitiū ex lōgo tpe. vt dicit sing. Innoc.in.c. ij.de in integ.resti tu.⁊ voluit domi. Anto.in.c.si diligēti.de ꝑscri.et in ca.ꝯsultationib⁹. de iurepatro. probaꝰ in.l. fin.C. vñ vi. aut est recēs et tūc secus. ita ꝑcedit dictū Inn. H. Andre. Barba.

e ¶ Sentit oppositum. Tu pondera q2 sufficit priuilegium: sed non consuetudo: hoc decidit ca.ꝑuenit. hic alle. cōiuncta sua glos. que dicit qd̄ nō potest possidere.allega.c.cām que.de ꝑscri. ideo est distinguēdum aut est archiepiscopus et sufficit ꝯsuetudo: q2 pōt possidere. aut est clericus et nō sufficit consuetudo: quia non potest possidere. Andre. Barba.

2 debeat. Ber. ¶ † No.j.ꝙ de iure nō lz archiepō extra suā ꝓuinciā facere ante se crucē deferri: sed in prouincia sic etiā per loca exēpta vt est tex.no. in cle.archieps.de priuile. 3 ¶ † No.ij.ꝙ valeat priuilegiū ⁊ ꝯsuetudo de vtēdis insignijs denotātibus superioritatē in loco vtētis iurisdictione nō subiecto.⁊ de hoc aliqd dicā.j. 4 ¶ † Not.iij.ꝙ pēdēte lite super validitate ꝑuilegij seu an fuit priuilegium cōcessum vel nō priuari quis nō dz vel interdici vsus possessionis vel quasi etiam si illa possessio sit cōtra ius ⁊ hoc vltimū est notādum. ⁊ vide tex.opt.huic cōcor. de priui.cum persone. lib.vj. 5 ¶ Not.iiij.ibi: de iure ⁊c.iuncta glos.si.arg. opti. ⁊ menti cōmendandū ꝙ si mandatur causa decidi de iure seu ꝫm ius: non intelligitur solum de iure cōi sed etiam de iure speciali.⁊ sic ꝫm ꝑuilegia ⁊ consuetudines ⁊ alia iura[a] speciali iuri cōmuni cōtraria.satis enim dicitur decidi causa secundū ius cū illa iura specialia admittanꝰ a iure. ⁊ vide quod dixi in.c.iij.§.ti.ꝓximo. ⁊ plenius supra per rubrica de ꝯsue. Et maxime procedit hoc dictum quādo fit mentio de iure in materia in qua tantum militat ius speciale.vt hic erat. 6 ¶ † Vltimo nota ꝙ princeps reuocat literas cōcessas in preiudiciū possessoris lite pendente. Et quo infero ꝙ si hodie tales litere ꝯcederenꝰ presumerenꝰ false vel surreptitie seu obreptitie.⁊ nō emanasse ex certa scientia principis.[b] ⁊ sic esset expectanda secunda iussio.arg.c.cū adeo.⁊ quod ibi not.de rescriptis.priuilegia enim cōcessa cōtra communē cursum priuilegiorū presumuntur falsa. vide tex. cū glo.no.in.c.cām.de testibus.⁊ in.c. qd̄ sup his. de fide instrumentorū. 7 ¶ † Oppo.contra tex.videꝰ enim qd̄ cessantibus priuilegio ⁊ consuetudine licitū sit archiepiscopo ante se deferre crucem in ꝓuīcia aliena[c] per.l.j.de officio proconsulis. vbi procōsul vtitur insignijs ī aliena prouincia et prefectus pretorio vrbis ⁊ ꝑpositus sacri cubiculi etiam post depositas administrationes. vt.C.de ꝑpo.sa.cubi.leg.j.li.xij. soluit Hostien. post Gof. ꝙ contraria ponūt casus speciales. vnde cessante priuilegio vel possessione iuste petijsset Cantuarieñ. quia ex tali dilatione ledebaꝰ honor ipsius: cū talia insignia denotent maioritatē ⁊ presidentiā loci quo quis vtitur illis. de quo in.c.ex tuax. de author.⁊ vsu pal.⁊ sic trāseūt communiter doctores. Sed contra hoc dictum facit quod notaꝰ in clemen.archiepiscopo.de priuile. vbi glos.communiter approbata dicit episcopū posse celebrare in aliena diocesi in pontificalibus etiam sine licētia episcopi proprij. videmus enim ex generali consuetudine prelatos vti anulis etiam in aliena iurisdictione. Ideo concludo sic, ꝙ quedam sunt insignia denotantia superioritatē in loco: et illis quis nō potest vti: vt hic ⁊ in.c.antiqua.de priuileg. quedam sunt que denotant dignitatem insigniti: non tamen denotant superioritatē in loco vt vsus anuli ⁊ similium. et procedit contrarium quod notatur: ⁊ hoc satis est de mēte Host. hic ⁊ in.c.ex tuarū.prealleg. 8 ¶ † Sed quero qd si cessaret priuilegium si cōsuetudo extaret nūquid debebat exui possessione lite pendente. Inno. dicit ꝙ non: quasi velit hunc tex.⁊ eius dispositionem locum sibi vendicare etiā rōne solius possessionis:[d] ⁊ sic transeunt cōmuniter docto. Sed contra hoc dictū facit tex.not.in.c.cū persone. de priui.li.vj. in fi.⁊ ibi glo. nō enim dz cōseruari in possessione cōtra ius habita. ꝑsumitur enim illā vsurpasse.c. dist.contra morē.xcv.dist.peruenit. vnde hic conseruatur in possessione lite pēdente: q2 allegabat priuilegiū in.d.c.cū persone. sec⁹ si allegasset prescriptionem dūtaxat vt in.d.c.cū persone.in fi. et dic vt ibi not. pro ratione diuersitatis. 9 ¶ † Vlterius q̄ro, nūquid valeat sola ꝯsuetudo absq3 priuilegio. gl. vlti. sentit qd̄ non: dum mentionē facit de priuilegio dūtaxat: sed Inn. sentit oppositum[e]: equiparat enim in hoc casu priuilegium et consuetudinem dicens qd̄ hoc rescriptū qd̄ emanauit ad instātiā Cantuarieñ. nō debuit ꝑiudicare priuilegio Eboraceñ. vel consuetudine approbāte. Idē Host. restringit tñ hoc quando ꝑ cōsuetudinem tale ius acquiritur non ꝑsonis personaliter: sed ecclesijs realiter. Et sic adeo inueterata qd̄ ipsius contrarij non sit memoria. de vbo.sig. super quibusdam. personis autē personaliter tale ius per consuetudinem acquiri nō pōt ꝫm eū. alleg. ad hoc.c.ex tuarum.de authorita.⁊ vsu pal. hoc dictum vt valeat consuetudo satis placet et videtur probari hic in tex. vbi ponderatur cōsuetudo vt patet ibi consueuistis ⁊c. Ex his singulari.no. qd̄ vsus insigniorū denotantium superioritatem potest per prescriptionem acquiri seu consuetudinem in alieno territorio. Et inquantum Host. requirit tātum tempus de cuius initio nō est memoria: intelligo vbi prescribens non hz titulum putatiuum: quo casu cū hec ꝑscriptio sit ꝯ ius requiritur titulus alias cū titulo sufficit tempus.xl.anno. vt in.c.j.de prescrip.lib.vj. nec mireris de eo qd̄ dixi de titulo: q2 ista non est ꝓprie cōsuetudo cū detrahat iuri certe ꝑsone et accrescat seu cadat ad ꝯmodū proprie ꝑsone. vide tex.cum gl.no.⁊ per Ioā.and.in.c. non est.de ꝯsue. lib.vj. 10 ¶ † Et faciūt hec ad questionē notabilē hic nō tactā per aliquē maiorum nostrorum: an insignia pontificalia[f] possunt ꝯsuetudine vel ꝑscriptiōe ꝑ inferiorē epō acquiri.[g] Host.in.c.cū contingat.de eta.⁊ quali. qd̄ sic: ⁊ refert Io.an.in.c.abbates. de priui.li.vj. sed ipse Ioan.andr.in.d.c.abbates. tz contrarium per illud.c.abbates. vbi solum fit mētio de priuilegio. ad idem.c.peruenit.ij.⁊.c.illud. xciij.dist. que iura videntur innuere[h] qd̄ in istis solum valet priuilegium. Ego dicerē qd̄ per tm̄ tp̄s de cuius initio nō est memoria hoim possunt q̄ri per prealleg.c.super qbusdā. vbi ptz qd̄ etiā iura principū acquirunꝰ per tantū tp̄s. Item in cursu temporis presumitur titulus: vt in.d.c.j.de ꝑscri. li.vj. Item video quod totum ius epāle in iurisdictione cōsistens pōt prescribi per inferiorē si hz titulum: vel per tātum tp̄s de cuius initio nō est memoria: vt in.c.auditis.⁊ in.c.cū olim.de prescr. etiā cū territorio certe partis dioce. vt i.d.ca.auditis.⁊ not. Io.an.in.c.si ep̄s.de offi.or. lib.vj. dixi in.c.cū cōtingat.de fo.cōpe. forti⁹ possunt prescribi hic insignia. ista enim nō sunt ordines episcopalis sed sunt quedā isignia que solēt inferioribus concedi ad honorē ecclesiax suarū: vt in.d.c. abbates.⁊ca.vt apostolice. non ergo apparet ratio quare nomine ecclesiarū per inferiorē q̄ri non possit.⁊ aliquid facit ad hoc iste tex.cū predictis. Ad.c.ꝑuenit,⁊.c.illud dico quod ibi non ꝓbaꝰ titulus vel prescriptio tanti temporis de cuius initio nō esset memoria. ad idē.c.veniens.de prescri. cū ibi not. 11 ¶ † Vltimo scias qd̄ Host. tractat hic qualiter reuocenꝰ attentata lite pendente. Et qñ dicatur lis pendere ego remitto ad tex.cū gl. notabili in cle.ij.vt lite penden.⁊ ad not.per Inn.c. cū.M.de consti.⁊ in.c.dilecto. de exce. et aliquid in.c.ecclesia.j.eo.⁊ in auꝰ. litigiosa.C.de litig. gl. nostre nihil aliud habent.

1 ☞ Lite pendente super coniugio vel adulterio non interdicitur copula carnalis: quādo maritus vel vxor sunt in possessiōe.2.secus si matrimonium esset contractum lite penden. quo casu copula interdicitur.3.4.

5 Copula carnalis an interdicaꝰ inter virū ⁊ vxo. probato adulterio vel alio impedimento ante tamen ꝙ feratur sententia.

Notoriū dicitur illud esse iudici quando perfecta

est probatio

est probatio: in causa conclusum.
Appellans potest non oppositum opponere: et non probatum probare.
Appellatione pendente vel intra tempus datum ad appellandum nil innouatur etiam si talis sit sententia que trahat secum exceptionem.
Episcopus depositus qui ab hoc appellauit exercet pendente appellatione omnia iura episcopalia: et idem in aliis.

Laudabilem. ¶ †Lite pendēte sup coniugio non interdicit cōiugibus carnale cōmerciū. vel sic fm aliū intellectū. Accusat⁹ de adulterio ad separationem thori nō dʒ lite pendente priuari possessione cōiugali. primo ponit cōsultatio. scdo rñsio. ibi: ad qd. ¶ Casus literalis. Aliqs accusauit matrimonium ppter cōsanguinitatem vel aliud perpetuū impedimētum: qritur an statim sit carnale commerciū suspendendum. rñdetur ꝙ alteruter coniugum priuari non dʒ iure ꝙ habet in alterutrum ante finē cause. Bern. ¶ †No. singulariter ex isto tex. ꝙ lite pendente non debet interdici vsus possessionis lʒ in altero cōiugum imineat periculuʒ peccati.[a] ratio qꝛ presumptio est pro possessore ꝙ licite possideat. ¶ †No. scdo ꝙ matrimonium dicitur accusari qñ impeditur ratione alicuius impedimēti: vel fm alium intellectū qñ agitur ad separationē thori ppter adulteriū. Et dic ꝙ iproprie ponit hoc verbū accusari: cum non agatur criminaliter sed dr accusari rōne incestus qui committitur data inualiditate matrimonij vel rōne adulterij qd ptenditur si agatur ad separationem. ad hoc vide qd legitur et not. in. c. tue de procurato. et. j. qui ma. accusa. pos. in rubro et nigro. ¶ †Opp. d. c. tenor. de re iudi. et. c. veniens. de regu. vbi lite pendente interdicitur carnale commerciū. Gloss. remittit ad no. in. c. tenor. vbi de hoc in gloss. vlti. et dic qd in dictis. c. matrimoniū cuius vsus phibet fuit contractum lite pendente: et sic non erat ibi possessio a iure approbata. hic vero loquitur qñ pendentia litis reperit istos in quieta et iusta possessione. ¶ Oppo. secundo d. c. lras. de restit. spolia. vbi nō fit plena restitutio. Gloss. hic instat in solutione: sʒ dic clarius et meli⁹ ꝙ ibi non interdicitur carnale commerciū sʒ nō fit restitutio quo ad copulam propter pbationes que incontinēti offerunt parate: vnde ibi non priuatur commodo possessionis. turpius enim eiicitur ꝙ non admittit hospes. de iureiurā. c. quēadmodum. ¶ Sed instatur adhuc de illo. c. lras. et. c. inquisitioni. de senten. excōi. vbi mulier vel vir conscius impedimēti subtrahit debitū ppria authoritate lite pendente. Sol. hic loquitur in iudice qui non dʒ hoc attētare lite pendente cū sibi adhuc non cōstet de pctō. cōtrarium loquit in parte q hʒ certam notitiā impedimenti: quo casu sibi consulitur vt potius sustineat excōicationē ꝙ reddat debitum ne incurrat pctm̄. ¶ Extra glo. opp. de contrarietate lre. nam in principio dicit ꝙ matrimoniū accusabatur: postea sentit ꝙ alter cōiugum accusabat et sic non matrimonium. Solu. lra hʒ duos intellectus. Primo qd accusabat matrimonium respectu alicuius impedimēti: et sic agebatur ad separationem vinculi: et tunc lra in principio stat proprie ꝙ matrimonium accusabat. i. impetebatur. Ad lram sequentē dic ꝙ forte dicebat ꝙ alter cōiugum ꝯtraxerat scienter: et sic largo modo ipse dicebatur accusari. facit. j. de eo qui duxit in matri. Scdo potest intelligi ꝙ agebat ad separationē thori ppter adulterium: et tunc stat proprie lra ibi alter coniugum accusatus ꝛc. Et ad principium vbi dicit ꝙ matrimonium accusabat: dic ꝙ improprie ponitur et dicit accusari inqtū agitur ꝙ separent quo ad thorū: naʒ hoc respectu impetitur matrimoniū. ¶ †Sed qro quid si probata est accusatio: nunquid ante latā sniam debeat interdici carnale ꝯmerciū. lra ista facit ꝙ sic cum ante pbatā accusationē ꝛc. Ala. et Jo. post eum sentiunt contrarium: supplent enim ad lram et secutā sniam. ad hoc de offic. delega. c. iudex. libr. vi. tūc enim inducit notoriū. de coha. cleri. vestra. et res iudicata pro veritate accipitur. ff. de re iudi. l. res iudicata. do. Anto. dicit ꝙ in causa matrimoniali saltē post conclusionem in causa ex quo non restat nisi ferre sententiā pōt interdici copula ppter euidētiam pcti. pro hoc dicto do. Anto. allego. c. cum olim. de vbo. sig. vbi ptʒ ꝙ omne in iudicio pbatum dr notoriū qd dicunt verum do. de Ro. deci. xxvj. qñ pbatio est perfecta et in causa conclusum ita ꝙ nil opponit vel opponi pōt. sic notāt etiā conclusione. iiij. facit glo. in. c. significauerunt. de testi. et quod no. Inno. in. c. pastoralis. de cau. posses. et proprie. et glos. in. c. cū dilectus. de fide instru.
6 ¶ †Sed contra hanc opinionē me vehementer impellit[b]: qꝛ posset appellari, et in causa appellationis hʒ locū non oppositū opponā, nō probatum pbabo. et de fide instru. c. cū ioānes. et. l. per hāc. C. de temp. appel. Itē nec appellatione pēdente nec tēpore intra qd appellari pōt debet aliqd innouari. vt in. c. nō potest. et qd ibi not. de appel. lib. vj. Item appellatio extinguit seu saltē suspendit pnuntiatum vt integer interim remaneat status appellātis etiā si talis sit causa in qua snia secum trahat executionē vt in. l. vna. §. integer. ff. nil noua. appella. penden. et quod no. glo. in. c. sepe. de appel. q dicit depositū posse pendente appellatione excommunicare et suum officium exercere. per dictum. §. integer. et facit. l. j. ff. ad turpillianum. et. c. venientes. de iureiurando. quomodo enim dicemus hanc priuari cōmodo possessionis post probatam accusationem cum hic sit adhuc in facultate reprobandi in causa appellationis et totum factum suspendi potest remedio appellationis: ideo sequor primā sententiam: alia non sunt vtilia ad propositum.

1 ¶ Alienans rem litigosam q haberi nō pōt equalentē in locū illius que postea alienari nō poterit surrogare debet. j. vbi ponitur ratio.
2 Constitutio laicorum generalis: licet non tendat contra libertatem ecclesiasticam nō tamen extenditur ad ecclesias siue earum bona.
3 Surrogatum dʒ per oīa sapere naturam ei⁹ in cuius locum surrogatur: si surrogatio est facta a pncipe: vel de partium consensu. 6.
4 Leges ciuiles penales generaliter loquentes habent locum etiam in rebus ecclesiasticis: ex quo canones non contradicunt.
5 Pretiū succedit loco rei in vniuersalib⁹: secus in particularib⁹ nisi succedat authoritate superioris vel aliis casibus specialib⁹ de quib⁹ hic remissiue.
7 Litigiosa res vel actio siue vniuersalis siue particularis qñ dicatur: q an possit cedi siue vel cum vitio litigiosi siue qñ agit personali vel reali vel mixta: siue ad corporalia: siue ad incorporalia.
8 Legatum fideicōmissum et transactio rei litigiose an valeant.
9 Res litigiosa non potest sine vitio litigiosi pignorari: obligari, vel alienari: nec locari ad longū tempus: sed ad modicum sic.
Prohibita alienatione vel venditione an intelligatur prohibita locatio seu obligatio.
10 Emens vel alio titulo aspiciens: et ipse alienans rem litigiosam qua pena puniantur etiam si esset ecclesia. 11.
11 Prelatus an possit preiudicare ecclesie faciendo: et distrahendo rem litigiosam. 13.
12 Prelatus offerens se liti noīe ecclesie et succūbat: an preiudicet ipsi ecclesie. 13.
14 Alienatio facta cōtra pceptū pape vel ꝯ legeʒ est nulla: secus cōtra pceptū iudicis vel cōtra conuētionem partium. vide. j. proxi. nu. 2.

Ecclesia sancte marie. Hec dcre. et sequēs de eodē facto loquunt: aliqua ponunt ibi q pcesserunt tpa aliqua posita hic. et de hoc eodē facto loquitur c. ecclesia. de cōstit. et male potest intelligi vna sine aliis: et ideo gl. ponit hic casum et seriē facti ad oēs decretales. Et si vis habere seriē facti put contingit ordo est vt primo legatur ista decretalis vsqʒ ad ver. phibemus. scdo decretalis sequēs vsqʒ ad finē. tertio illa. s. de cōsti. quarto iste versi. prohibemus. et hoc ideo qꝛ principiū huius. c. ponit principiū et originē huius negotij vsqʒ ad ver. prohibemus. et sub illa dictione et infra, q pcedit ver. phibemus. deciditur qualiter facta alienatione rei litigiose in monasteriū: monasterium fuit de facto spoliatū per senatorē occasione statuti: de quo in glos. tradita fuit possessio ecclesie sancte marie: q etiā fuit postmodū de facto spoliata per quendaʒ cōsiliarium capitolii: et restituta fuit illa possessio de facto monasterio: qua restitutione facta monasteriū illam possessionē titulo locationis transtulit in quēdā potētē ita ꝙ de facto haberi nō poterat. pmo incipit iuridice corā papa ecclesie sancte marie petere restitutionē cōtra factū illius consiliarii: sed qꝛ illa possessio haberi nō poterat de facto vt supra dixi: et multa de facto fuerunt innouata: papa puidit prout habetur in decre. seq. et restituit eccle sancte marie possessiōes surrogatas in locum illi⁹ seu illarū q haberi nō poterāt: post q petijt scdo monasteriū restitutionē illarum possessionū occasione spoliationis facte p senatorē: et papa monasteriū restituit: vt dicit in decret. ecclesia. de cōst. qua restitutione facta papa timens ne monasteriū illas possessiones surrogatas alienaret sicut fecit de pncipalibus mandauit monasterio put dr hic in ver. phibemus. Et ex hoc iuncta glo. pma habes clarissime seriē et ordinē negotij: et hec decret. et sequens hoc intendunt in summa.
1 ¶ †Qui rem litigiosam alienauit ita qd rehaberi nō pōt dʒ equalentē restituere seu surrogare in locū illi⁹ quā alienare non poterat. Et non potest hec decret. congrue diuidi: ppter mixturā facti de qua. s. ¶ Casus lralis. Sic pone casum ad vtrāqʒ

a ¶ Periculū pcti. No. ꝙ lʒ imineat pctm̄ alteri ꝯiugū: tñ nō iterdicit sibi vs⁹ mrimonij: tu pōdera qꝛ tex. dt puari qꝛ itelligit p iudicē nō tñ arctat mulierē ad reddēdū debitū. Et pōdera: quia imo nō iminet piculū pcti: qꝛ fit iure permittente. And. Barba.

b ¶ Impellit. Tu tene dictū. d. An. rō est: qꝛ id pusat iure ꝯiugij: qꝛ psumit p possessore, sʒ vbicūqʒ ē psumptio illa tollit per factā pbationem ad qd dʒ nutrire pctm̄ maxime qꝛ obuiatur delicto seu pctō futuro, et itelligit iste text. qñ re⁹ nihil pbauit q casu vr ꝙ remanet firma pbatio rei et pl⁹ vr ꝙ lʒ nō sit ꝯclusuʒ in cā: tñ si est facta pbatio nec est elisa p aduersariū sufficit per istuʒ tex. maxime si est conclusum in cā p id ꝙ dicit Bal. in. l. j. C. ne ex deli. defunc. et in. l. error. C. de iuris et fact. igno. non obstat ꝙ posset appellare et pbare: qꝛ non attendit nisi iustitia psens ex quo cōstat de nō iusta possessione seu de iniustitia possidētis. And. Barb.

a ¶ Rebus ecclesiasticis. Adde eundem consi.xliiij.

b ⁓ Sebastia. Sapia. ¶ Frustratorium. Vide Alex.in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.vbi tradit ꝙ iudex potest supplere parte nõ petente ne iudicium reddatur frustratoriũ.vide eundem in.l.j.C.vt que desunt aduo.⁊ alibi sepe.

c ¶ Solennitatis. Ro.pro glo.c.j.de elect.l.vj.illã etiã sequit.d. Abb.in c.j.⁊.c.nulli.de accusatio. Andre. Barba.

d ¶ Loco rei.adde qñ ꝓtiũ succedit loco rei Alexan. cõsi.ccxxiiij.iiij.li. Ant.Fran.
¶ Dicas ꝙ i vniuersalibus iudiciĩs ꝓtiũ succedit loco rei non autẽ in particularibus sʒ bar in,l.si ipsa ad si.ff.ꝙ met.cã. ⁊ i.l.si rẽ.in.vj.op. ff.de pet.here.itẽ succedit loco rei l subsidiũ re perẽpta in actiõe reali alĩs nõ.l.mĩ.C.de rei vẽdi.et ibi per bal.in.vĩ.col.itẽ etiã succedit loco rei in actione psonali rõne doli.l. vẽditor exheredi tate.de pe.here.⁊ vide Bart.in.l q a dbitore.in prin. ff.q̃ his q̃ in frau. credi.⁊ in.l.j.ff.de distracti.pigno.⁊ vide Bal.i.l.si.§. ⁊ si ꝓfatã.C.de iure delib.in.iiij.no. vtrũ autẽ in foro cõsciẽtie ꝓtiũ succedat loco rei.vide Spec.in tit.de vsu.i v̄.pone vsurari⁹.vbi videtur tenere ꝙ non:sed dʒ rem restituere.

e ¶ Lit.cont. Sed tu pondera q: appellatione rei venit actio.vt not.ꝑ scribentes.in.c.si. d ꝑscript.⁊ remissi ad Bart.in.l.sequtur.§.si viam.ff.de vsucap.
And.Barba.
Ant.Fran.
¶ An appellatione rei veniat actio.dicas quod cum verbum res: sit generale vt in l.j.§.fina.ff.si cert. pet.⁊ in.l.rei.⁊ ibi per Barto.de verbo.signi.et in.l.nominis et rei.eodẽ titu.veniunt iura ⁊ actiones.de quo etiam per Bald.in.l.ex legato.§.iiij. oppo.C.de lega.quod intellige verum nisi addatur verbum mea:vt per Barto.in.l.j.ff.de sta.homi.⁊ per Bald in rubri.C.de verbo.signifi.et ꝑ Alex.in rub.ff.si cer.peta.veniunt etiam noĩa debitorum vt in.l.quint⁹ in.§.argẽto.ff.de aur.⁊ argẽ.leg.⁊ habet ꝑ.d.Abb.in.c.si.de ꝑscri.⁊ vide Alex.in consi clxxxv.in vlti char.in.ij.parte consi.

f ¶ Efficitur litigiosa. Adde Ro.consi.cclxx.

g ¶ Litigiosa. Tenet Pet.⁊ Cyñ.in aut.litigiosa. Salicet.⁊ Rapha.ibi. Andreas Barba.

decretalem. Ecclesia sancte Marie in via lata mouit questionẽ contra Jo.de ateia super quibusdã possessionibus corã.R.iudice li.cõtest. Item Jo. possessiones illas trãstulit in monasterium sancti Siluestri:demum.B.senator romanus occasione cuiusdã statuti in quo continebat qꝺ si quis rem litigiosam trãsfert in alium lite pendẽte possessio aufert possessori ⁊ detur petitori:spoliauit monasteriũ possessionib⁹ illis ⁊ eas restituit ecclesie sancte Marie.postmodum sententia senatoris est reuocata et spoliata fuit ecclesia sancte marie:⁊ monasterium restitutum lite illa pẽdente. Celestinus causam reuocauit ad presentiam suam non obstãte illa reuocatione:diuerse sententie late fuerunt per senatores quãdoq; ꝓ ecclesia quandoq; ꝓ monasterio. Vltimo corã Inno.petebat ecclesia sancte Marie restitutionẽ illarũ possessionũ quibus iniuste fuerat spoliata per quendam consiliarium capitolĩ dñs papa reuocauit in irritũ quicquid factum fuit ab aliĩs postq̃ Celestinus reuocauit negotiũ ad curiam suam:⁊ restituit ecclesie sancte Marie:⁊ q: possessiones ille fuerãt aliq̃ titulo locationis obligate post restitutionem a Joãne de ateia:nec monasteriũ poterat recuperare illas vt ecclesie restitueret precepit papa ꝙ monachi alĩas possessiones equiualẽtes prioribus substituerent loco priorum:qꝺ ⁊ factum fuit arbitrio bonorum virorũ:⁊ ille substitute erant pignori obligate:papa fecit illas liberari a creditoribus qui dño pape instrumenta pignoris reddiderunt.demũ petiẽt monasterium restitutionẽ illarũ possessionum cõtra sententiã senatoris.⁊ Innocẽ.ipsum restituit cõtra sententiã illã precipiens ꝙ possessiones ille substitute non debeant alienari:vt si ecclesia voluerit agere de ꝓprietate vel vitio litigiosi ꝯtract⁹ sit qꝺ euincere valeat:⁊ habere. Ber.

2 ¶ † No.prio ex hac decret.⁊ ex illa ecclesia.de ꝯstitut.ꝭm casus positionẽ quã fecit hic glos.ꝙ cõstitutio laicorum etiã generaliter disponens lʒ non tendat contra ecclesiasticã libertatem non debet extẽdi ad ecclesias seu bona ipsarũ. Et idẽ dicendũ de bonis clericorum contra Barto.in.l.cũctos populos.C.de sum.trini.istud enim statutũ de non alienanda re litigiosa erat generale nec tendebat ꝯ libertatem ecclesiasticam nec alias erat iniquũ:ĩmo iuris mẽti conforme:⁊ tamen non debebat extendi ad ecclesias ⁊ earum bona:vt.d.c.ecclesia.de consti.vbi plene dico.maxime in repetitione.⁊ generaliter tetigi in.c.qꝺ clericis.de fo.ꝯpe.

3 ¶ † No.scꝺo ꝙ surrogatum debet per omnia sapere naturã eius in cuius locum surrogatur si surrogatio fit a principe vt hic.idem si fiat de partium consensu.arg.regule contractus.de regu.iuris.lib.vj.⁊.j.dicam latius super glo.

4 ¶ † Not.tertio.⁊ tene menti qꝺ leges penales generaliter disponẽtes habẽt locum etiã in rebus ecclesiasticis[a] ex quo canones aperte non contradicunt,vt patet hic in legibus loquentibus de vitio litigiosi.patet etiam in denuntia.no.ope.j.de noui ope.nuntia.c.j.⁊ in multis aliĩs similibus.dico plenissime in.d.c.ecclesia.de constitu.vbi tracto generaliter an et quando leges habent locum in rebus ecclesiasticis. ¶ Nota quod pendente vendicatione potest actor transire ad vitium litigiosi:⁊ hoc in modum alienantis rem contra preceptum legis. sicut enim pendente petitorio potest actor eo suspenso transire ad possessorium.vt in.c.pastoralis.de causa possel.⁊ proprie.⁊ in clemen.j.eod.titulo.ita pendente petitorio potest transire ad vitium litigiosi:vt hic.

5 ¶ † Not.vltio iudicem debere prouidere ex officio ne iudiciũ sit saltem de facto frustratorium:[b] ⁊ sicut res de qua agitur non baratetur ne actore obtinente frustratoria sit rei adiudicatio seu restitutio. Idẽ ⁊ fortius dicendum si timetur iudicium futurum de iure nullum ex defectu alicuius solennitatis[c] vel potestatis:vt in.c.causam.de iudi.⁊ vide glo.in.c.j. de procura.lib.vj.

6 ¶ † Gloss.secunda in principio est satis facilis:postea colligit argu.ꝙ res que succedit in locum alterius in eodem iure cẽsetur cum illa.vt patet in tex. Contra hoc opp.de.l.qui vas.§.vlt.ff.de fur.vbi patet ꝙ pretium habitum ex re furtiua furtiuum non est et sic pretium si cẽsetur eodẽ iure cũ ipsa re:⁊ tamen succedit in locum rei.gl.non soluit. Jo.and.remittit ad not.in.c.inquirendum.j.de pecu.cle. Conclude qꝺ in vniuersalibus vt in petitione hereditatis ⁊ in fideicommissis vniuersalibus pretiũ succedit loco[d] rei:vnde censet eodẽ iure cũ ipsa re.vt ꝓbatur in.l.sed si rẽ ⁊ pretium.ff.de peti.heredi.⁊.l.imperator.§.si.⁊.l.seq.ff. de leg.ij.sed in particularibus secus,vt in.d.l.qui vas.nisi in casibus specialibus de quibus per glos.in.c.inquirendum.de pecu.cle.⁊ not.Bart. in.d.l.qui vas.in fi.nisi ex causa fiat talis surrogatio authoritate superioris vt hic vel conuentione partium.argu.in.l.j.ff.de pact.⁊.c.j.eo.tit. ¶ Glo.iij.facit duo.primo tractat de pena litigiosi contractus.secundo quando cõmittitur hoc vitium litigiosi. Sʒ quia vanũ est tractare de pena litigiosi ignoratur ipsum vitiũ:q: ignoratis principiĩs oportet ignorare ea que sequuntur:ideo primo examinabo secundam questionem.

7 ¶ † Quero igit primo quãdo cõmittit vitium litigiosi. Gloss.ista in.§. vitium.respondet vt patet in ea.⁊ excipit aliquos casus in quibus licite alienat res litigiosa. Sed certe minus ꝑfecte gl.se expedit nihil prorsus attingens de actione an ⁊ qñ efficiatur litigiosa.ita ꝙ cedi sine vitio litigiosi alteri non possit.⁊ tamẽ multum vtilis est materia ista ⁊ necessaria canonistis.do. Anto.hic breuiter transit.sed in.c.si.j.eo.posuit simpliciter aliqua dicta Bar. Ego colligẽdo dicta in multis locis sparsa distinguo sic.ꝙ aut agitur actione reali,aut personali,aut mixta. primo casu si agit de dominio vel quasi dñio vt publiciana de quo in.c.abbate sane. de re iudi.lib.vj.vbi glos.plene.⁊ institu.de actio.§.alie res.efficitur litigiosa.C.de liti.in aut.litigiosa.⁊ in corpore vnde sumitur de liti.in prin. ⁊ lʒ ibi dicat solũ ꝙ cõtẽdit de dñio rei.idem tamen est de quasi dñio:q: publiciana est eiusdem nature vt no.in aut.⁊ patet in iuribus preallega. tenet Inno.in.c.cum.M.de constitu.ꝓpe fi.⁊ Bar.in.l.ij.C.de litig. Et idẽ si agat de parte dñi vt de vsufructu:ꝙ ipse vsufructuarius cõstituetur litigiosus per cõuẽtionẽ solã,argu.in.d.aut.⁊ ibi not.Barto.in.l.j. ff.de litig.⁊ hoc de ipsa re. An autẽ ipsa actio realis cũ agit de dñio vel quasi de eo qꝺ est pars dominĩ efficiat eodẽ modo litigiosa per cõuentionẽ solã:vt sic nõ posset vlterius cedi sine vitio litigiosi. Bart.in.d.l j. ff.eo.⁊ in.d.l.ij.C.eo.tenet ꝙ idẽ hoc casu in actiõe qꝺ in ipsa re ad quã cõpetit.sed Joã.an.in.c.si.j.eo.sentit ꝙ respectu actiõis requirit lit.cõtesta.[e] vnde dicit ꝙ lʒ ipsa res nõ possit vẽdi post cõuẽtionẽ:ipsa tamẽ actio per quã mouet q̃stio poterit cedi ante lit.cõte.⁊ hec opi.plus mihi placet:q: aut.superius allega.facit mentionem de re de cuius dñio questio mouet,nõ autẽ de actiõe q̃ cõpetit ad ipsam rem:respectu ergo actionis stabimus iuri antiquo qꝺ videtur requirere cõtesta.lit.vt.l.ij. ⁊.l si.C.de liti.aut agit de nõ dñio vel quasi,lʒ hypothecaria:vt q: dicit actor rẽ sibi obligatã esse:⁊ tũc res nõ efficit litigiosa:vnde nõ põt vẽdi cũ onere suo:vt in aut.de liti.post prin.sed ipsa actio efficit litigiosa tm̃ per lit contest.vt erat de iure antiquo.l.ij.⁊ si.C.de litig.aut agitur confessoria vel negatoria q̃ cõpetunt ꝓ iuribus incorporalibus.iuxta no.in c.examinata.de iudi.⁊.c.cum ecclesia sutrina.de causa pos.⁊ proprie.et tũc subdistingue ꝙ aut actor dicit se ius habere:puta agit ad ꝓhendã quã alius tenet quã dicit suã esse vel ius habere in ea:⁊ tũc res efficitur litigiosa:q: licet incorporalia nõ sunt in bonis nostris:sunt tñ in quasi bonis:secus si dicit aliqꝺ ius sibi deberi:q: tũc nõ contenditur de dñio, vel quasi nec efficitur ipsa res seu ipsum ius litigiosum,vt no. Inno.in c.cum M.ꝑalle.sic puto limitãdũ ⁊ distinguendũ. Bart.in.l.j.prealleg. vbi dicit ꝙ in corporalibus res non efficitur litigiosa.vt in aut.eo.§.ad hec.ipse tamẽ actiones efficiũtur litigiose per lit.cõtest.arg.in.d.l.ij. Si vero agit actione ꝑsonali:⁊ tũc Bar.in.l.4.C.eo.simpliciter dicit ꝙ ipsa res nunq̃ efficit litigiosa.[f] alleg.nota.in.l.q̃q̃.§.j.ff.de aqua plu.arcen. sed ipsa actio efficit litigiosa[g] per contest.lit.vt.d.l.ij.sed ipse Bar.in.d. l.j.aliter distinguit dicens ꝙ si non cõtenditur de ipsa re:sed de aliquo opere facto in re:tũc ipsa res nunq̃ efficitur litigiosa etiã si illa actio sit in rem rescripta:⁊ sic videtur intelligere.d.l.q̃q̃.§.iulianus.si vero contenditur de ipsa re:⁊ tũc efficitur litigiosa ipsa res ⁊ actio per lit.ꝯte.vt d.l.ij.C.eo.sed Joã.an.in.c.si.j.eo.simpliciter tenet ꝙ actio efficitur litigiosa per lit.contest.sed ipsa res nõ.arg.in.l.si. C.eo. Idem ⁊ clarius tenet Inno.in.d.cum M.vbi sentit ꝙ licet per actionẽ personalẽ agatur ad ipsam:nihilominus non impeditur alienatio per litis pendentiam: quia nõ efficit litigiosa ex vno nõ contenditur de ipsius dñio.et hoc dictum plus mihi placet.⁊ videt mihi tex.expressus in corpore in aut.de litig.post prin. Si vero agitur actione mixta tʒ Bar.in.l.ij.C.eo.⁊.l.j.ff.eo. prealleg.

preallег. ꝙ aut est[a] actio vniuersalis aut singularis. primo casu et olim ⁊ hodie efficit litigiosa res ⁊ actio per solā ↄtrouersiam seu citationē. vt l. diuus. ff. de peti. here. ⁊ l. alienationes. ff. fami. er. ⁊ hic not. in gl. vbi patet ꝙ post citationē seu cōtrouersiam q̃ fit ante lit. cōtest. non dʒ possessor hereditatis alienare regulariter aliquā rem hereditariam siue agat petitione hereditatis siue iudicio fa. herc. placet mihi hoc dictū in ipsis rebus ⁊ de eis loquunt iura superius alleg. sed ipse actiōes nō prohibent cedi ante li. cōtest. ⁊ ideo statem iuri antiquo: vt etiam actio vniuersalis efficiat litigiosa per solā contest. vt. d. l. ij. ⁊ fi. C. de liti. Si vero actio est particularis vt cōi diuidundo que dat ad diuidendā rē particularē ⁊ cōem: ⁊ tūc tam res q̄ actio efficit litigiosa p cōtest. vt. l. j. C. cōi di. iuncta. l. j. et not. glo. in. d. l. alienationes. ⁊ Bar. in dictis iuribus palle. ¶ † Hec procedūt regulariter: sed fallit in casib⁹ cōtentis in. d. l. fi. ⁊ in. l. diuus. quos enumerat ista glo. nr̄a. Sed inq̄tū excipit casum transactionis: tūc ob. iste tex. nam vt ptʒ indecisa alienatio fuit facta in monasterium ex causa transactionis. doc. respon. ꝙ trāsactio hic interuenit simulate: sec⁹ si vere: vt. d. l. fi. Item inq̄tū glo. excipit casum legati ⁊ fideicommissi: hodie illa. l. finalis recipit in hoc correctionem p aut. de liti. vbi dr ꝙ si res litigiosa legat alicui tunc heres dʒ iudiciū ad finē pducere: et si euincerit rē tradat legatario: alias liberat cū videat testator legasse euentum litis legando rē litigiosam: ipse tn̄ legatarius ne fiat collusio ↄ eum poterit in lite assistere ipsi heredi. vt in. d. aut. de litig. ¶ † Sed q̄ro nunquid ipsa res litigiosa possit saltem pignorari sine vitio litigiosi seu aliter obligari. dicēdum est ꝙ nō. tex. videtur no. in. l. si filius. § fi. aľs est. l. j. ff. que res pig. ob. pos. ⁊ sentit glo. in. l. j. C. cōi diui. sequit Barto. in. d. l. j. in fi. Sed aduerte diligenter ad gloss. in. c. seq. q̃ est sup vbo assignastis. q̃ relata ad tex. sentit ꝙ etiā per ↄtum locationis res incidit in vitium litigiosi. sed certe illā glo. non credo simpľr veram: vnde dico ꝙ aut locatio de re litigiosa fit ad modicū tp̄s:[b] ⁊ tūc nō incidit in vitium litigiosi: qꝛ leges tm̄ prohibēt alienari vel pignorari vel obligari. vt. d. l. fi. C. de litigi. et. d. l. si filius. ff. que res pigno. obli. sʒ phibitus alienare[c] seu obligare non prohibetur locare ad modicū tp̄s. tex. est no. maxime iuncta glos. in cle. vna de re. eccle. nō alie. ⁊ in. l. pe. §. instituto. ff. de le. ij. Aut locatio fit ad longum tp̄s vel longissimū, ⁊ tunc incidit in vitiū litigiosi: qꝛ constituit ius in re. ff. de lupfi. l. j. ⁊. l. ij. ff. si ager vec. vnde phibit⁹ vendere ⁊ obligare p prohibet in longū vel lōgissimū tp̄s locare ratione p̄dicta: vt dicit glos. not. in cle. vna. de reb⁹ eccle. nō alie. palle. no. Dy. Bar. ⁊ cōiter legiste in. d. §. instituto. lʒ Accur. aliter ⁊ minus bn̄ ibi sentiat: cuius dictum cōiter nō recipit. Saluando ergo glos. c. sequētis dic ea pcedere in hoc vltimo mēbro qn̄ locatio fuit facta ad tp̄s nō modicū. Idem putarem qn̄ ad modicū si fuit facta furiose in potentē ita quod rehaberi non posset de fctō. qꝛ satis tunc videtur alienata ⁊ obligata ⁊ rō magis q̄ verba attendenda est: vt. l. cū pr. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. ⁊ in. c. fi. de reg. iur. lib. vj. et qd no. ibi dixi. ⁊ in. l. nō dubiū. C. de leg. fit enim fraus legi. de priuile. q̄to ⁊ de immu. ecc. c. fin. lib. vj. ⁊ hoc bn̄ not. qꝛ alibi non reperies ita bn̄ ⁊ clare discussa saltē in iure canonico. ¶ † Quid autē habeat opari vitiū litigiosi: tangit ista gl. in. j. q. dicēs qd emptor sciēs punitur. vt gl q̃ ponit tenorem. l. fi. C. de litigi. dic latius qd olim de iure antiquo erant alique pene de quibus per Bar. in. d. l. j. ff. de litig. que hodie vident cessare per penā legis noue latius prouidentis. Et due sunt pene: qꝛ ↄtus de re litigiosa mō predicto in p̄cedēti questione non tʒ ipso iure. Secūda qꝛ pene certe imponunt ↄhentibus sciēter de qbus in hac glo. ⁊ in. d. l. fi. ⁊ declara sic post Host. aut ambo ↄhētes ignorāt aut sciūt: aut vnus scit ⁊ alter ignorat. pmo casu excusat pbabilis ignorātia: qꝛ rē q̃ culpa caret ⁊c. de constitutio. cognoscentes: ⁊ in. c. apľice. de cle. excōi. mini. In venditore tn̄ seu altero alienāte difficilis reperit ignorātia cū nō possit ignorare rem esse litigiosam: nisi successerit alteri: et probabiliter hoc ignorauerit per regulam is q in ius succedit alterius. lib. vi. vn̄ hoc casu impedit contractus sed alie pene cessant. Si vero vterq̄ ↄhētiū sciuit ⁊ tunc ↄtus non tenet: ⁊ procedet lis suo marte sicut prius: sed pene ↄmittent qꝛ emptor pderet p̄tiū ⁊ venditor cogit cōferre de suo tantundem ⁊ vtraq̄ quantitas applicabitur fisco vt. d. l. fin. Si vero alter tantū sciuit: et tūc ille solus punit: ⁊ ignorās lucratur tertiā partē p̄tij. Si vero emptor recupat p̄tiuʒ suū: ⁊ lucrat tertiā partē de eo qd vēditur tenet soluere de suo et reliquo: due partes applicant fisco. ⁊ idē dic in donatione. nam estimabit res et procedetur ad penas modo p̄dicto. Itē aduerte qꝛ si qs rem litigiosam sacre domui dedicauerit punitur in duplū applicādū petenti. ff. de lit. l. pe. ⁊ fi. fm Hosti. Itē dic vltra doct. hic. ꝙ est dare aliū effectū litigiosi. nam sn̄ia lata ↄ alienantem mandat executiōi absq̄ alia tela iudicij cōtra eū in quem facta fuit alienatio: vt not. Bart. in. d. l. j. ⁊ declaratur clarius per eū. in. l. creditoris. de pigno. Itē dic has penas procedere si fit alienatio durāte litigio. si aūt instātia est pempta:[d] ⁊ tūc aut per lapsum triēnij de iure ciuili: aut qꝛ actor renūtiauit liti primo casu non impeditur ↄtus: nec habent locū supradicte pene durat vitiū litigiosi quo ad quid. l. j. C. de p̄scrip. lon. tēp. ⁊ p Bar. i. d. l. j. Scd̄o casu ex toto cessat vitium litigiosi. arg. in. l. post q̄ liti. C. de pac. no. glo. in. d. l. j. C. de prescrip. long. tempo. ⁊ hic no. tu. canonista qꝛ nō habes alibi ita bene discussum. ¶ Nūc quero de facultate agendi p ecclesiā sancte Marie. Glo. ista tertia ppe finē dicit ꝙ ↄ Ioānē de ateia qui transtulit res litigiosas in monasterium poterit agere de vitio litigiosi ↄtus ↄtra monasteriū vero poterit agere ad rē ipsam. i. rei vendicatione. ⁊ dic ꝙ hoc dictū gloss. nō imponit necessitatē sic agendi. nā ↄ Io. de ateia posset agere rei vēdicatione prosequendo primum iudicium: cū adhuc habeat p possessore ex quo dolo desijt possidere: vt in regul. pro possessore. de regu. iur. libr. vj. ⁊ hec sn̄ia lata ↄ eum poterit mādari executiōi ↄ monasterium ad qd res litigiose fuerūt translate tn̄ corā iudice suo vt. s. dixi. ⁊ nō ob. c. ecclesia. de ↄstitu. Sed aduerte ad vnū notabile dictū, hec eñ glo. videt sentire qd ↄ monasterium possit agi de vitio litigiosi. qd est ↄ id qd p̄cedit in glo. cū recipiēs scienter rem litigiosam teneat sicut alienās. vt. d. l. fi. ⁊ hic in glo. ⁊ qd possit agi ↄ monasteriū ⁊ eodē modo ↄ quālibet eccľiam ↄhētem vitio litigiosi videtur mihi tex. rotundus hic: vbi papa phibendo alienationem rerū surrogatarū loquit alternatiue vt sit facultas eccľie sancte marie agend. vel de pprietate vel de vitio litigiosi. si eñ ↄ monasteriū non pōt agi de vitio litigiosi si fecisset papa hic mentionē nisi de qōne pprietatis cum loquatur de monasterio. hoc idē dico sensisse gloss. q. j. c. seq. vt vitiū litigiosi habeat locū etiā in eccľia. hoc idē sentit Io. and. sup text. ⁊ post Hosti. j. sup glo. fi. vbi dicit ꝙ leges penales per ius canonicū sunt approbate ⁊ de litigio, dicit patere hic. ⁊. xj. questio. j. quia res. ¶ † Et subijcit not. vbū ꝙ etiā in rebus ecclesiasticis locū habet saltē cū tota eccľia delinquit. adducit notata in. c. ij. de ordi. cog. ⁊ in. c. j de do. et ↄtu. qd est valde notādum. Sed ↄ hoc facit qd nouissime scripsi. in. c. j. de do. ⁊ ↄtuma. palleg. vbi dixi qd regulariter pter delictū prelati ⁊ capituli nō debet eccľia perdere rem suam[e] sicut nec pupillus pdit rem suam pter delictum tutoris vt not. in. l. si quis in tantā. C. vnde vi. facit. l. meminerint. C. e. tit. Dico saluādo illud dictū reapprobādo istud qd monasteriū non punit hic in bonis suis immobilibus. Primo qꝛ iste possessiones surrogate succedunt loco aliarum quas monasterium alteri locauit: vnde est q̄dā pmutatio. pena vero pcedens ex vitio litigiosi consistit in p̄tio: qd pōt ex fructibus detrahi: ⁊ in fructibus habent p̄lat⁹ ⁊ capľm plenā facultatē disponendi. argu. c. qd qbusdā. de fideius. Et si diceres fructus nō sufficere: dico qd punient ipsi ↄhentes in corpus. arg. c. finē. de dol. ⁊ cōtuma. ⁊ bn̄ facit gl. in. c. de multa. de p̄bē. nam si diceremus ↄtrium dari apertā viā p̄lato ⁊ capľo alienandi bona immobilia ecclesie sine solēnitate debita qd sonet in absurdū ↄ. c. quāto. de diuor. et vide in hoc qd plene dixi in. d. ca. de do. ⁊ ↄtuma. ¶ Oppo. aliter ↄ text. videt eñ ꝙ rō phibitiōis de qua in text. sit frustratoria cū nunq̄ possit agere ecclesia sctē Marie ↄ monasteriū: qꝛ p̄supposito qd monasteriū non possideat bona que vendicant: nihilominus ex quo obtulit se litigando acsi possideret tenetur satisfacere si condēnat soluēdo estimationē. vt. l. is qui se liti. ff. de rei vendi. cuʒ si. Itē dolo desinēs possidere p possessore habet regula quid dolo. lib. vj. glo. fi. soluit ꝙ ille leges nō habēt locū in ecclesiasticis negotijs ne delictū persone ⁊c. Idē tʒ Inn. ¶ † Ex quo singľr no. ꝙ si solus prelatus offert se liti noie eccľie acsi possideret non dʒ ecclesia condēnari ad estimationē. sʒ puto ipm p̄latum ↄdemnādū de suo patrimonio. argu. optimū ex his q̃ not. glos. in. c. de multa. de prebē. ⁊ eius. qd legit ⁊ not. in tutore in. l. non est ignotū C. de admi. tuto. in. l. meminerint. C. vnde vi. facit qd plene dixi in. c. j. de do. ⁊ cōtuma. Idem sentit Host. cū limitatione qn̄ solus p̄latus deliqt. secus si tota eccľia deliquit. not. in. c. ij. de ordine. cogni. ¶ † Not. bn̄ ex hac sol. qd delictū solius p̄lati non nocet eccľie etiā in iudicialib⁹ saltē vbi venit puniēda eccľia in rebus suis sine cā ꝙ est ↄ glo. in regula delictū. de regu. iur. li. vj. q̃ sentit oppositum

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Qd aut est actio. Vide ad hec Abb. i. c. examinata. circa glo. primā. s. de iudi. vbi vult ꝙ litigium dicatur etiam extra iudicium. vide Ioā. de imol. ⁊ Cardi. in. c. cum. m. ferrariensis. s. de consti. Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. commu. diui.

b ¶ Ad modicū tp̄s. Adde Ang. consi. ccxliij. Alex. consi. cxiij.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Alienare. An locatio ad modicū tempus sit alienatio vide Ia. in l. manumissiōes. colū. ij. in fin. ff. de iusti. ⁊ iur. vbi dicit qd nō. nisi fiat vltra nouennium vel nisi fieret ꝙ finito nouennio locaretur ad aliud nouēniū. vide eūdem in. l. ij. C. de iure emphy.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Perēpta. Vide Bart. ⁊ latius Alex. in. l. ij. C. de edē. et de renūtia. vide Feli. in. c. significauerūt. i. ij. not. j. de testibus. Bar. vero. in can. clxxxvij. incipi. q pacisci. Feli. in. c. illud. col. vj. ver. ⁊ scias. j. de prescri. Anto. Fran.

e ¶ Rem suam. An delictum prelati noceat eccľie. dicas ꝙ regulariter non nocet vt p bald. in. l. meminerint. C. vn̄ vi. et habetur in. c. si epm. xvi. q. vj. ⁊ in reg. delictum. de reg. iuris. libr. vj. et vide do. Car. in cle. j. in. v. oppo. de in integ. resti. et vide eundē in cle. ij. in §. j. post glo. de here. vbi dicit ꝙ nocet si sit ↄmissum in omittendo nocet etiam quaten⁹ ad eccľiam peruenit vt per Cardi. in clemē. j. in. §. ceterū. post gloss. de priuile. ⁊ adde qd delictū p̄lati dum viuit nocet ecclesie in feudo non post mortem suā. no. Archi. ⁊ doc. in. c. verū. de foro ↄpe. ⁊ in. c. si cleri. de capel. mona. et in. c. j. in. §. item si clericus. de capi. contradi. in vsib⁹ feu. ⁊ vide p dn̄m Cardi. in clem̄. ij. i §. j. de here. et in clemē. j. in. vj. op. de pe. ⁊ in. c. cū venissent. in. q. ij. de iusti. ⁊ vide plene p alex. in ↄsi. xxiiij. i. j. parte ↄsiliorū.

in iudicialibus. Ergo etiã, cũ tota eccl'ia deliqt in ſuſcipiẽdo iudiciũ limito put. ṡ. dixi in pena litigioſi ꝯctꝰ. ꝛ dic vt ibi. Et tenendo opi. ꝙ preiudicet eccl'ie in aliquo caſu: ſolue aliter ꝯtũ ſm Hoſ. ꝙ monaſteriũ poſſet fieri nõ ſoluẽdo. ṡ. de reſtitu. ſpolia. olim. el. ꝟ. vel ſm Innoc. poſſet laboꝛare in vanũ ad rẽ litigioſam recuperandã litigando de iure qꝺ fit ſine laboꝛibus. ff. de mino. l. minoꝛ. xxv. annis, ꝛ de arb. c. puenit. ſiue de facto propter potentiã detẽtoꝛis. de rebus eccl'. nõ alienã. c. penul.

14 ¶ † Ultimo ex glo. q̃ro nũquid alienatio facta p monaſteriũ ʒ hãc ꝓhibitionẽ pape teneat. Hoſti. ꝙ nõ. ꝛ allegat. c. veritatis. in fi. de do. ꝛ cõtu. hoc dictũ placet: qꝛ ſicut alienatio ʒ legeʒ moꝛtuã non valet. l. nõ dubiũ. C. de legi. ꝛ di. vides. ita ꝛ contra legẽ viuã ꝛ aiatã vt eſt princeps. vt no. Inno. in. c. fi. de accu. ſecꝰ dic in alienatiõe facta ꝯtra p̃ceptũ iudicis vel ꝯtra ꝯuentionẽ partiũ: de quo plene p Inn. in. c. raynaldus. de teſti. ꝛ in. c. fin. de re. eccle. nõ alie. Sed diceres tu quare papa ꝓhibuit alienari iſtas ſurrogatas cũ de aliĵs in defectũ ſit ſatiſfaciendum: nec plus ſunt obligate iſte q̃ alie. Doc. varie ſoluũt ſʒ ex toto nõ ſatiſfaciũt: maxime in eo qꝺ dicũt ꝙ iſtud monaſteriũ immediate ſuberat dño pape: et ideo dʒ ei proſpicere q̃tũ potuit ne ſua ĩmobilia pdere poſſit. Certe hoc non procedit: qꝛ papa hanc ꝓuiſionẽ fecit in fauoꝛeʒ eccleſie ſctẽ marie vt clare colligit̃ ex tex. ꝛ non in fauoꝛem monaſteriĵ: ideo breuiter dico ꝙ hoc fecit ne monaſteriũ ſaltẽ frauduleñter efficeret̃ nõ ſoluendo: et ſic nõ poſſet cõtra monaſteriũ ſnĩa mãdari executioni: per hãc eñ ꝓhibitionẽ impeditur alienatio illarum rerum ꝛc.

1 ☞ Poſſeſſoꝛiũ recuperande cõpetit etiã contra ſpoliationẽ factã a iudice oꝛdine iuris nõ ſeruato.

2 Litigioſa res ſi vẽdatur: debet in eius locum altera equiualens ſurrogari: non poteſt alienari.

3 Cõſenſus vel arbitrium aliquoꝛũ ſi requirit̃ in aliqua re: an ſufficiat conſenſus vnius: maxime ſi nõ reperitur niſi vnus.

4 Obligatus ad aliquam rem tradendã tenet̃ illam tradere liberam ꝛ a nemine occupatam.

5 Soluto debito creditoꝛ tenetur reſtituere inſtrumentum crediti.

6 Papa eſt oĩm oꝛdinarius etiam immediatus.

7 Papa non põt ad ſe aduocare cãm q̃ vertitur in duos laicos coꝛam iudice laico.

8 Poſſeſſoꝛium recuperande datur contra illũ qui ſcienter ſucceſſit in vitium.

Locans rem litigioſam quo caſu incidit in vitiũ litigioſi contractus.

10 Inſtrm̃ crediti ſi fuerit redditũ debitoꝛi preſumit̃ liberatus a cõtentis in eo vel ſolutione vel remiſſione: itẽ ſi fuit traditũ vnũ ex inſtr̃is idem continentibus. 16. ꝙ intellige, vt. ĩ. nu. 13.

11 Inſtrumentum emptionis aliquarũ rerum ſi fuit ab emptoꝛe donatum vel legatum preſumitur donaſſe illas res: vel legaſſe. 12.

13 Inſtrumentum crediti vel pignoꝛis ſi fuerit redditum in dubio nõ preſumitur donatio: ſi ex alia cã poteſt preſumi fuiſſe redditum.

14 Inſtrm̃ in quo erant mihi plures obligati ſi vni reddidi an ſibi ſoli p̃ſumat̃ donatũ: an etiã alteri.

15 Inſtrm̃ crediti ſi reddidi debitoꝛi meo: ꝛ ipſe reddiderit mihi an preſumatur in perſona mea facta donatio.

17 Inſtrumentum crediti ſi reperitur cancellatum: an preſumatur facta ſolutio.

Cõditiones ꝛ circũſtantie pſonarũ multũ operãtur circa iſtas preſumptiones bonas vel malas.

Sebaſti. Sapia.

a ¶ Remiſſio debiti. Uide Bal. et Pau. de caſ. in. l. nr̃am. col. v. C. de teſti. Salice. in. l. ſi de poſſeſſiõe. C. d pbatio. et Feli. in. c. accedẽs. in colũ. ĩ vſic. ſcda ꝯclu. ṡ. vt lite non ꝯteſta. ꝛ latiſſime de hac materia p Moder. poſt Bart. et alios in. l. labeo. ff. de pact.

Eccleſia ſancte.

Summatuʒ eſt. ṡ. c. pxi. ¶ † Not. ĩ. ꝙ ꝯtra ſpoliationẽ factã p iudicẽ maxime nõ ſuũ iuris oꝛdine nõ ſeruato cõpetit poſſeſſoꝛiũ recuperãde ſicut ꝯtra priuatũ. ꝛ clariꝰ pbat̃ in. c. cõquerẽte. de reſti. ſpo. cũ cã. de offi. dele. ꝛ vide Barto. in. l. iuſte poſſidet. ff. de acq poſ. ¶ Scdo no. ꝙ certo negotio aduocato ad curiã nõ valet qcquid fit per inferioꝛẽ: an hoc ſit verũ indiſtincte et qd in alio ſuperioꝛe a papa: vide oĩno no. p Inno. ꝛ alios in. c. cũ. M. de ꝯſtit. Et an reſeruatio afficiat ſine decreto vide gl. ꝛ doc. in. c. ſi eo tpe. de elect. lib. vj.

2 ¶ † Not. hic notabilẽ ꝓuiſionẽ adhibendã p iudicem cũ res litigioſa in aliũ de facto tranſlata rehaberi nõ põt. ſ. vt alia res equalens illi in locũ illius ſurroget̃ ꝛ interdicat̃ illius alienatio. Et crederem ꝙ in caſu non valeret alienatio facta ʒ hãc ſurrogationẽ ꝛ p̃ceptũ factũ lʒ per inferioꝛẽ a principe: qꝛ ex quo ſurrogatio fit iuris authoꝛitate: dʒ aſſumere naturam illius in cuius locũ ſurrogat̃. ſicut ergo nõ valeret alienatio rei litigioſe: vt. l. ꝟ. in fi. C. de liti. ꝛ dixi. ṡ. c. p̃cedenti. ita nec alienatio rei ſurrogate. ꝛ ſic limita not. p Inno. in. c. raynaldus. de teſta. dico etiam ꝙ lʒ iſta ſurrogatio ſit vtilis: p ea q̃ dixi. ṡ. in. c. p̃cedenti. nõ tñ eſt neceſſaria: qꝛ p poſſeſſoꝛe hr̃ ex quo dolo deſĩt poſſidere: vt in regula pro poſſeſſoꝛe. li. vj. ꝛ ſic poſſet ꝯdẽnari acſi poſſideret ꝛ cogetur ſatiſfacere de bonis ſuis: vt tactũ fuit in. c. p̃cedẽti. ¶ No. caſum in quo petit̃ reſtõ vnius rei: ꝛ ſic reſtõ alterius ꝛ hoc vigoꝛe ſurrogatiõis. Itẽ ex quo illa res haberi dolo iſtiꝰ nõ põt, dʒ ſatiſfacere de reliqs bonis ſuis. ſiĉ not. in. l. vinum. ff. ſi cer. pe.

3 ¶ † No. ibi: ad arbitriũ bonoꝛũ viroꝛũ ꝛc. ꝙ vbi agit̃ de aliq̃ re eſtimãda iudex recurrit ad arbitriũ bonoꝛũ viroꝛũ, et ſm ipſoꝝ rõneʒ pcedit. Et no. qꝛ dicit plurali bonoꝛũ viroꝛũ. ꝛ ſic vr̃ qꝺ debent eſſe plures: an hoc ſit neceſſariũ ꝛ quid ſi nõ reperiat̃ niſi vnus: ꝛ an debeãt iurare ꝛ qualr̃. vide p Bar. in proe. ff. dicam plene in. c. ꝓpoſuiſti. ĩ. de pbatio. ꝛ idẽ qꝺ not. ṡ. dic vbi requiritur iudiciũ alicuius in aliqua parte periti.

4 ¶ † No. arg. ꝙ obligatus ad aliquã rem tradẽdã dʒ eã tradere liberatã ab oĩbus creditoꝛibꝰ: ꝛ ſic liberã expeditã. ff. de actio. emp. ꝛ ven. l. ĩ. ꝛ. ꝟ.

5 ¶ † No. vltimũ argumentum: ꝙ ſoluto debito tenet̃ creditoꝛ reſtituere inſtrm̃ crediti. ad hoc. l. diſſoluere. C. de cond. ex le. ꝛ. l. pecunie. C. de ſolu.

6 ¶ † Glo. ĩ. eſt in ſe ſatis clara. Sed ʒ eam ꝛ ʒ tex. opp. ex quo eñ cã erat corã oꝛdinario laico nõ poterat p papã expediri ipſius pceſſus. argu. c. vt debitꝰ. ĩ. de appel. Rõnes eñ gl. pcederẽt ſiue ſenatoꝛes fuiſſent delegati pape ſiue non. ff. de indi. l. iudicium. Hoſti. ſoluit triplr̃. pmo ꝙ ſpeciale eſt in papa qui cũctoꝝ eſt oꝛdinariꝰ etiã immediatꝰ. ix. q. iij. cũcta. ꝛ c. p principalẽ. maxime in hoc caſu cũ agat̃ inter eccl'ias. de fo. cõpe. cum ſit. de iudi. c. ſi. hec ſolu. mihi nõ plʒ: aut eñ iudiciũ verſabat̃ inter duas eccl'ias puta inter monaſteriũ ꝛ eccleſiã ſctẽ Marie: ꝛ tũc ceſſat dictum Hoſti. ꝛ ſuccedit rõ glo. qꝛ hec reuocatio fuit de facto: qꝛ geſta a non ſuo iudice nõ tenebãt: aut eccl'ia erat rea: ꝛ idẽ. de fo. comp. c. ſi diligenti. aut actrix ʒ laicũ ꝛ adhuc idẽ: non eñ põt eccl'ia inferioꝛ litigare de iuribus eccl'ie ʒ ꝓhibitionẽ pape. de do. ꝛ ꝯtu. veritatis. ꝛ qꝺ ibi no. ꝛ per Inno. in. c. raynaldus. de teſta. vñ directe non ĩpedit pceſſum iudicis ſecularis ſʒ idirecte iterdicẽdo p̃lato agere ꝛ aduocãdo cãm ad ſe.

7 ¶ † Ubi autem cã verſaret̃ iter duos laicos corã iudice laico non puto papã poſſe cãm ad ſe aduocare ex quo cã nõ ſubĵcit̃ ſuo foro. arg. c. ſi duobꝰ. de apella. facit qꝺ not. Innoc. in. c. inqſitioni. de ſen. excõi. Ex his potes colligere rõnem quare papa ad ſe aduocauit ſeu aduocare potuit hoc negotium. Scda ſolu. Hoſt. eſt qꝺ hoc fecit papa ex conſuetudine vrbis. arg. de fo. cõpe. ſi clericus. ꝛ. ca. lʒ. Tertia ſo. eſt ꝙ Roma eſt de patrimonio eccl'ie xcvj. diſt. cõſtantinus. ad hoc q ſil. ſint legi. c. p venerabilẽ. de elec. fundamenta. libro. vj. Iſte due ſolu. ſunt neceſſarie qñ cã vertet̃ inter laicos per ea q̃. ṡ. dixi. ſecus ſi inter duos clericos vel clericũ ꝛ laicum vt hic accidit. tũc eñ papa poſſet etiã ceſſante ꝯſuetudine vel iuriſdictione tpali p ſupradicta.

8 ¶ † Extra gl. op. ex quo monaſteriũ non ſpoliauit eccl'iaʒ ſctẽ marie: quõ potuit agi ʒ monaſterium poſſeſſoꝛio recuperãde cũ nõ det̃ niſi ʒ ſpoliantẽ ꝛc. de reſti. ſpol. cũ ad ſedẽ. Sol. dicit Inn. ꝙ foꝛte agebatur ʒ monaſteriũ ꝯditione. c. ſepe. de reſti. ſpo. qꝛ ſciẽter ſucceſſit in vitiũ:

9 vel agebat̃ vitio litigioſi: de quo dic vt dixi. ṡ. pxi. c. ꝛ aliquid. ĩ. ¶ † Op. ex quo monaſteriũ deſĩt poſſidere non dʒ poſſe ampliꝰ ꝯueniri ſup illis rebus. vt in. l. ſi aũt. ff. de rei vẽ. ꝛ. c. aduerſario. de excep. ¶ Gloſſ. ꝟ. ſoluit qꝺ monaſteriũ alteri locãdo incidit in vitiũ litigioſi cõtractus ꝛ ſic ex vitio ſuo poterat cõueniri. Itẽ qꝛ dolo deſĩt poſſidere: ꝛ ſic dʒ haberi pro poſſeſſoꝛe: in regula pro poſſeſſoꝛe. li. vj. merito papa fecit iſtam ſurrogationẽ. ¶ No. pmo ex gl. iuncto tex. ꝙ locãs rẽ litigioſam incidit in vitiũ litigioſi. ſʒ certe hec glo. nõ eſt vera: niſi put dixi. ṡ. in. c. precedẽti. vbi videas. Itẽ ſentit iſta glo. ꝙ monaſteriũ in aliũ trãſferendo illas res incidit in vitiũ litigioſi: ꝛ ſic iungẽdo iſtã gl. cũ nota. in. c. p̃cedẽti videtur ꝙ ex duplici capite monaſteriũ incidit in vitium litigioſi. pmo recipiendo illas res litigioſas ſciẽter. ſcdo trãſſerẽdo poſtea in alium. De primo dic vt in. c. p̃cedẽti. de ſcdo dico qꝺ vt ſit verũ opoꝛteret preſupponere duo. Primo ꝙ lis iam ſeu cõtrouerſia fuiſſet mota ʒ monaſterium: lis eñ in chaota ʒ Io. nõ puto vt extẽdat̃ ad monaſteriũ quo ad vitiũ litigioſi: vt poſtea alienãdo dicat̃ alienare rẽ litigioſam. arg. c. veniẽs. ꝟ. de teſta. ꝛ. l. cũ querit̃. ff. de execu. rei iudi. item opʒ reſtringere reſpectu ꝯctus locationis: put dixi in. c. p̃cedẽti.

10 ¶ † Nunc quero quare papa hic ponderat ꝙ fecit ſibi reſtitui inſtrm̃ pignoꝛis. Sol. dicit glo. fi. qꝛ ex hoc preſumit̃ liberatio ex debito in eo ꝯtento. ꝛ ad hoc allegat multa bona iura. ¶ No. ergo ex dicto glo. ꝙ reddito inſtr̃o debiti p̃ſumit̃ liberatio facta ſeu remiſſio debiti.[a] ¶ Cõtra hoc oppo. de. c. ſane. ꝛ. c. veniẽs. de renun. ꝛ. ff. de pac. l. ſi. Aduerte qꝛ lʒ iſta gloſ. foꝛmet hic ꝯtraria tñ ſolum inducit. l. ſi. ꝛ ad eũ dũtaxat rñdet tñ ſatis bene. Ad. c. ſane ꝛ. c. veniens. nihil rñdet. Sed tu dic qꝺ. c. veniẽs non facit: qꝛ ibi non fuit redditum inſtrm̃ debiti ſeu alicuius iuris: ſed dũtaxat ille ſubiecit ſe miſericoꝛdie aduerſariĵ ſui

sarij sui dr ibi qd ex hoc non videt renuntiare iuri suo: z hoc bm vnum intellectu. de quo tn dic vt ibi plene no. Ad. c. sane rnsio est magis difficilis: naz ibi ille restituit lras aplicas aduersarij subijciendo se eoru misericordie: nec per hoc excludit ille a iure suo. Aduerte p solutione: ibi em dant duo intellectus ad illu text. Unus intellectus est ex officio iudicis ex quada eqtate ille fuit audit9: qz consilio aduersariorum fuit decept9: z huc intellectu tz ibi Inn. z ita tenebat etia Grego. vt ibi refert Jo an. an. z bm hunc intellectu non obstat huic sz potius ccordat z ampliat resignado vel tradedo seu restituendo instrm iuris sui vt videatur ius suu in instro cotentum resignare. Scds itellectus est qd auditur ibi ex puro iure z no de gra: z tunc obstat huic. c. sz ex dictis eoru q tenet huc bm intellectum elicit notabilis limitatio ad huc tex. z consimilia iura. Dicut em q lre ille erat confecte sup iure habendo qz mādabat vt fieret illi institutio: z post factaz institutione vigore illaruz lrarum resignauit illas lras q iam ctinebat illa istitutione postea factam z sic cotinebant ius intrinsecu postea adeptu: sec9 dicunt si ille lre no cotinuissent ius habitu in re: qz tunc pcederet qd hic dr in alijs iuribus allegatis in hac glo. z huc intellectu sentiut ibi glo. z Abb.

11 Jo. and. z multi moderni. ¶ †Sed z hunc intellectum adduco l. j. C. de dona. vbi donās instrumentum emptiōis mancipioru videt donasse illa mancipia: z tn p sola venditione no acqrit dnium lz per traditione postea secuta. vt. l. traditionibus. C. de pac. z. l. quoties. C. de rei ven. vn de mero iure primus intellectus videt verior: lz em ius supuenerit post: tn ille lre cotinebat titulu vigore cui9 ius consecutu est sicut dr in. d. l. j. C. de dona. secus vbi ius esset penitus separatu ab instro reddito: qz ex separatis non fit illatio in. c. §. de trāsla. do. Ant. vf hic seq scdz intellectu q placet de eqtate sed no de stricto iure pter cōnexitatē cu iure superueniēte argu. bonu in. c. trāslato. de cōsti. Itē qz ista traditio instri operatur remissione iuris proprij ex quadam psumptione cu nulla alia cōmoditate inducere pot talis traditio vt statim dicaz quero satis vēdicat sibi locum in hoc casu vbi datur cnexitas iuris habiti cum iure cotento in instro. Et reassumendo nunc materia gloss. facio duo mēbra. qnqz enim pbat instrm donatum vel legatu seu aduersario redditu: qnqz reperit cancellatum penes creditore seu debitore: sz non pbat redditu vel reperitur penes aliquē instrm alicuiusiuris sed non p

12 bat legatu vel donatum. ¶ † Primo casu dic qd si probat legatu seu donatu psumit legatu seu donatu ius ctentu in eo distinguendo vt. s. dixi. l. j. C. de dona. z. l. qui chirographu. ff. de leg. iij. alias

13 inutile videret tale legatu seu donatu. ¶ † Si vo pbat instrm dntaxat redditum: z tūc aut nullam alia vtilitate intrinsecam pot talis redditio instri operari z presumit liberatio. vt. l. ij. §. ff. de pac. z hic cum glo. Aut pot alia vtilitate afferre z dicendu est oppositu ex rōne istius glo. cessat enim tūc illa ratio qd apte vult Bar. post alios in. d. l. ij. vbi dicit qz si reddidisti instrm venditionis emptori vt se defenderet z aliu: non videor sibi remisisse pretium: de quo soluēdo ctinetur in illo instro. Item si tradidisti instrm debiti fideiussori vt agat contra debitore ad eu liberādum in casibus cōtentis seu notatis. in. c. ij. de fideius. z idē in similibus casibus qd satis placet. debemus em qtu possumus euitare psumptione donationis[a] cuz illa de facili non sit presumēda qz nō presumit qs iactare suu. vt. l. cu de indebito. ff. de pba. c. sup hoc. de renun. vide in fin gloss. no. in. l. cu qd. ff. si cer. pe. que dicit q si tradidi alicui pecunia dicendo tolle: non presumit in dubio donatio sed potius depositum vl mutuum: nisi aliud inducat circunstantie. Ex his colligit rō quare reddēdo pignus nō videor liberasse debitorem quia satis est q traditio illius habeat in se aliqua cōmoditate: puta debitor possit vti pignore: nō em est de leui presumēda donatio vt. s. dixi. Predicta oia intelligo etiam in casu dubij: nam vbi apparet de cā traditionis instri vel pignoris iuxta illa iudicabit traditio. arg. c. cum voluntate. de sen. excō. z. l. qui iniurie. ff. de fur. cui em dubium q si trado instrm hoc expresso vt defendas te z euincentē rem nō videor donasse ius qd habeo in instro. argu. ex no. in. d. l. cu quis. Intelligo ergo qn probat simpliciter instrm redditum z non apparet de causa. vt si ex cōiecturis appareat aliq cōmoditas vltra remissione debiti vel traditionis vel iuris ibidē cōtenti: ob illa cōmoditatez traditu presumit: als ex quo cessat presumptio alterius commoditatis fiat largissima interptatio. vide in argu. text. opti. in. c. pastoralis. de dona. et hoc quo ad primu membru qn probat instrm simpliciter redditu. Sed circa hoc mēbrum cōtingit

14 dubitari de aliquib9. ¶ † Et primo qd si reddidi instrumentum in quo tu z alter eratis mihi obligati: an videor vni tm cui tradidi instrm remisisse debitum: an vtriqz. Gui. z Bar. post eu in. d. l. ij. ff. de pac. dicut presumendum qd illi cui tradidi voluit remittere debitu pprium: z cedere sibi actionem cōtra alium. argu. in. l. j. C. de don. z. l. is qui. ff. de libe. le. hec deci. placet do. Ant. qn dat istrm aliquo titulo lucratiuo. puta p mediu legati vel donationis: z sic intelligit iura. s. alle. si autē solummodo reperit instrm illi redditu seu traditu z non apparet vere vel psumptiue hoc fecisse ex cā lucratiua: potius videt eu cōstituisse pcuratore z aliu q remisisse sibi debitu vel cessisse actione z alium: quia hāc cōmoditatē et actione pot nunc afferre traditio instri. Ego crederē recurrendum ad cōiecturas qd em si is cui fuit traditum nō est verisilr aptus ad procurādum: puta mulier minor sacerdos miles ineptus prorsus, vel filius psona: z persona tradens est diligēs zc. Itē qd si tradēs est ditissimus z is cui fit traditio paup z illi cōiunctus: certe his z similibus cōiecturis cōcernentibus psumerē donatione bm dictu Guil. secus si tradidi tale instrm ei qui cōsueuit exercere officium procurationis: vel sum paup z ille diues: ita q verisilr nō pot presumi donatio: tūc em z si in silibus casibus pot procedere dictu do. Anto. ad vtruqz dictu facit glos. not. p alle. in. d. l. cu quid. z in arg. facit text. in. c. ij.

15 de renū. li. vj. z in. c. sup hoc. eo. titu. ¶ † Scdo ad idē dubitat qd si restitui vl tradidi instrm in quo tu eras mihi obligat9 z tu postea tradidisti mihi. dicit Guil. z post eu Bart. in. d. l. ij. q per primam traditione psumitur facta liberatio: z p secūdam videtur factu pactu de petēdo p qd elidit prima liberatio. ff. de pac. l. si vn9. §. pact9. z. l. si vero nō remanerādi. ff. mād. Ego aliter dicere videlz qd si in re integra instrm reddit qd debeat presumi traditum fuisse vt debitor se de aliquo informet: nō em videt tradita: maxime si intra breue tps. ar. c. nam z ego. de vbo. sig. z de peni. dist. j. diuortiu. tot enim donationes nō debēt de facili psumi maxime propter frequentē actu traditiōis. Dictu autē Guil. pcederet qn aliquo titulo lucratiuo pbaretur instrumentu donatu z traditu. Item puto recurrēdu ad alias circustātias. ar. eoru q not. i. d. l. cu qd.

16 ¶ †Alterius[b] ad idez qritur quid si habeo plura
b instra de eodē debito z trado vnum an videor remisisse debitu. Bart. in. d. l. ij. q sic: qz vnum est instrumentum: lz plures sint copie. ff. de test. l. vnum.

17 ¶ †Nunc venio ad scdm mēbrum[c] qn instrm non
c pbatur datu seu traditu sz reperitur cācellatum.[d]
d Glo. in. §. huc numerum. lxxxvj. dis. dicit q ex hoc psumitur debitor liberat9. hoc dicit verū nisi pbet cōtrariu. alleg. l. si chirographu. ff. de pba. alr sentit Accur. in. l. vna. §. ille aut. C. de lati. lib. tollē. dicit enim qd psumptio est p debitore: non aut sufficiēs pbatio nisi alr pbetur instrz traditu a creditore. Jaco. de are. z Cy. in. l. si de possessione. C. de pba. Jo. and. hic z cōiter canoniste z Bart. in. d. l. ij. z sic cōiter docto. distinguut q aut debitor dicit se pacto liberatu z instrm ad hoc pbandu allegat penes se existēs et pcedat glos. Accur. vt hoc non sufficiat ad plenā pbatione: potuit enīz illud subtraxisse: z ideo dz pbare qd fuit sibi p aduersariu redditu. Aut dicit se liberatu solutiōe, z idē si persona habens instrm est domestica creditori: quia

Ant. Fran.
¶ Circa h q hic dr de cācellatiōe: dicas qd cācellatio istri arguit solutionem. l. inductā. z ibi Bald. C. de solu. z ibi dixit Bal. i. l. si pstet. et ibi etiā p Angel. C. quō. z qn in. qd cācellatio actoru hz vim snie: et vide Pau. de ca. in csi. xxv. z Bar. in l. nihil. la. j. ff. de adi. leg. vbi dr qd cancellatio instri iducit psumptionē satisfactionis. z vide etiā Pau. de cast. i csi. xxxv. et mihi placet distinctio q h adhibet: qz ex quo sumus in materia inducendo psumptione solutionis vt cōsiteremur qlitatē psone penes quā repit instrm cancellatu an sit psona de qua possumus suspicari qd ipse potuerit hre instrm absqz eo qd sibi fuisset datu a creditore vel ex familiaritate et practica quā habebat cu creditore vel ex alia cā ccurrēte etiā qlitate psone suspecte: qa tūc nō psumit solutio debiti put iste dicit z bene.

✠ Sebasti. Sapia.
a ¶ Donationis. Hec omia reassumit z sequit Jas. in. d. l. labeo. colū. j. in fi. ff. de pac. z Alberi. Ange. et Fulgo. ibi.

✠ Sebasti. Sapia.
b ¶ Alteri9. Uide Alex. i. l. filio quē pr. ff. de liber. pte.

✠ Sebasti. Sapia.
c ¶ Scdm mēbru. Uide alex. in cōsi. lix. col. penul. z fi. i. §. volu. vbi late. z Bal. i csi. xxxiij. icip. ex eo solo. in iij. pte. z Alegā. in csi. xcj. inc. viso tenore. i primo vol.
Zacharias.
d ¶ Repit cācellatu. Adde distinguēdo aut em debitor est psona domestica creditoris et suspecta alitqtulu z tunc cancellatio non pbat solutionem als secus qnis protocollu nō fuerit cācellatu vt p Bar. in. l. fin. ff. de hisq in testa. delē. z ibi Alegā. Bal. in. l. nostrā. col. pe. vsi. ītē faciūt pdicta. z ibi Pau. de ca. z doc. C. de test. et Guil. de cu. in. l. j. §. ille aūt. z ibi remissi in apo. Cel. fi. C. de cadu. tol.

a ¶ Parochiali. Adde videndū cal. ꝯsil. j. de decimis Zacharias.
¶ Adde vtrum soluant deductis expensis. Barto. Inno. ⁊ Jo. de pe. in. l. fructus. ff. sol. ma. ꝙ no. ⁊ Bal. in. l. j. colū. j. C. de fruc. ⁊ li. expen. in ꝑsonalib⁹ vo sec⁹ q: expense deducunt. vt no. Bal. in sua mar. in ver. decime. ver. ij. ⁊ v. si p. l. si a princ. §. fi. ff. de peti. here. Anto. Fran.
¶ An decia soluat deductis expensis. Dicas qd non deducunt expense vt iste dicit tñ solui debent in fundo in quo fructus colligunt vt p Bal. i. l. j. in pe. col. C. de fru. ⁊ lit. exp. ⁊ in. l. fi. in. ij. col. C. de cōdi. infer. ꝙ adeo verum est vt debeāt portari ad domū ei⁹ cui soluunt vt in ca. reuertimini. et ibi p gl. xvi. q. j. et p Spe. i ti. de deci. in fi. ⁊ p Alex. in. l. itē illa. de cōsti. pecu. ⁊ p Ro. ⁊ alex. post Jo. de imol. i l. stipulatio ista. i §. inter cetera. et i §. si qs dolo. ff. de ver. obl. ⁊ ibi Ro. alle. text. in. l. p locis. C. de anno. et tri. lib. x.

b ¶ Ex certa scia. adde Roma. ꝯsi. ccclxix.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Obstantib⁹. vide latissime p Feli. i. c. cū inter. col. j. cum seq. j. de exce. ⁊ in. c. nōnulli. in prin. co. xv. ver. fallit quarto. s. de rescrip.

d ¶ Aliā rōnē. tu dic ꝙ ista rō nō ē gñalis qa non hz locū quo ad modū ꝓcedēdi: sz rō est q: ꝓuilegia rescripta ⁊ silia sortiant iuris effectū ex mente rescribētis sz nō est verisimile ꝙ concedēs cōcesserit post litem motam.
And. Barba.

poti⁹ presumitur subtraxisse. arg. in. d. §. ille si vero nō est ꝑsona domestica presumit solutione liberatus. vt. d. l. si chirographū. ff. de probat. ⁊ hoc casu pōt saluari gl. in. d. §. nunc numerū. Diuersitatis rō inter primū casum ⁊ scōm est: q: prim⁹ allegās pactū allegat donū, donare est ꝑdere: et nemo de facili ꝑsumit donare: vt ꝑalleg. iuri. ideo presumit potius instrm subtraxisse. Scōs casus allegat solutionē quo tpe solet reddi instrm: ⁊ ideo cum nō habeat ꝑsumptionē ꝯ se sz potius p se cū nō sit ꝑsona domestica ipsi creditori dz ꝑsumi solutio ex cancellatione instri: seu ex eo qd instrm reperitur penes se qd idē est: hec tñ ꝑsumptio admittit probationē in contrariū. vt. d. l. si chirographū. ⁊ not. Hos. hic. ⁊ glo. in. d. §. hunc numerū. vt si vult creditor ꝓbare qd sine facto suo instrm peruenit ad manus debitoris ⁊ qd fuit sibi subtractū tū dom⁹ sua fuit supposita spolijs vel qd silē. argu. bonum in. l. si de possessiōe. C. de ꝓba. ⁊. c. si qs de clericis. xij. q. ij. ⁊ vide ad materiā qd not. Specu. in tit. de instru. edi. §. postq. ver. porro. ⁊ ver. precedēti. vbi Joā. an. in addi. limitat hoc qd ꝑsona q hz instrm esset legalis ⁊ tenuit instrm aliquo tpe: ꝙ no. ⁊ certe ⁊ similibus casibus multū operant cōditiones ⁊ circūstantie ꝑsonarū: ⁊ vide Jo. an. in loco ꝑalle. ⁊ propter has difficultates dant doc. bonum consilium vt satisfacto debito fiat instrm de solutiōe ⁊ liberatione ⁊ non confidat debitor ex sola instri restitutione. ad hoc est bo. tex. cum glo. in. l. pecunie. C. de solu.

1 ¶ Lis dz decidi fm iura existentia tpe quo mota fuit nō fm priuilegiū lite penden. impetratum nisi de litis pēdentia fiat in eo mentio expresse: vel nisi fuerit emanatum motu proprio. 4. 8.

2 Decime ꝑdiales debentur de iure cōi ecclesie parochiali vbi sita sunt ipa ꝑdia: quarū decimarum quarta debetur episcopo.

3 Beneficia vel priuilegium quis potest pro alio impetrare etiam sine speciali mandato. lras vero ad lites non regulariter.

4 Priuilegiū ꝯcessum motu ꝓprio ex certa scientia idem operatur ac si dixisset non obstantibus ⁊c.

5 Priuilegium quantumcunqꝫ generale non extenditur ad litem pendentem si de ea non facit mentionem.

6 Monachi sunt exempti a decimis persoluendis. Prescriptio contra priuilegium procedit.

7 Litigiosi vitiū non habet locum super incorporalibus de quo remissiue hic.

8 Causa pēdens nō terminatur per ius cōe vel speciale: puta priuilegiū emanatū causa pēdente nisi de ea faciat mentionem. Sz in aliqua noua causa superueniens liti pendenti decidat per iura emanata lite pendente. vide. nu. 11.

9 Lis nō terminat fm priuilegiū ea pendente impetratū ⁊ cōcessum: sz vide an hoc sit verū a quocunqꝫ priuilegium concedatur.

Priuilegium cōcessum lite pendente nō faciēs de ea mentionē an quo ad omnes effectus sit nullū.

10 Priuilegium non est opus ꝙ faciat mentionem de iure cōi ad eius validitatē fm terminos de quibus hic.

12 Lis qñ dr pendere ad hoc vt priuilegiū ea pēdente impetratum non habeat vires.

1 **Dilectus.** ¶ † Non obstat priuilegiū impetratū lite pendente de lite non habita mētione. h. d. Vel summa clarius sic. Lis decidenda est scōm iura existentia ⁊ tempore cōtrouersie nō aūt fm priuilegiū impetratum lite pen. nisi de litis pendentia mentionē faciat. In prima ponit partis querelā. In scōa ꝓuidet. ibi ideoqꝫ.

¶ Casus lfalis. Inter magistrū. A. rectorē ecclesie de basseuilla ⁊ antecessorē ipsius ex parte vna: ⁊ priorē ⁊ monachos de basseuilla ex altera: questio vertebat sup decimis noualiū parochie ecclesie ipsius rectoris: lite pendēte coraꝫ iudicibus delegatis Abbas ⁊ conuentus maioris monasterij turonē. quibus prior et monachi predicti subsunt p se ⁊ mēbris suis obtinuere a sede aposto. indulgentiam super huiusmodi decimarum perceptione nulla mentione facta de ipsa hmōi questione. Occasione huius indulgētie prior ⁊ monachi ꝑfati decimas ipsas vēdicare cōtendebant cū iudices super hoc dubitarēt. Dictus rector hoc significauit dño pape: vnde mandat qbusdā quatenus iudicibus eisdeꝫ iniungat vt indulgentia non obstāte ꝑdicta

2 in negotio ipso ꝓcedant iuxta traditam sibi formā. Ber. ¶ † No. j. arg.

a ꝙ decime ꝑdiales de iure communi debent ecclesie parochiali[a] in cuius parochia ꝑdia sita sunt: epō vero debet quarta decimarū: ad hoc. c. cum cōtingat. ⁊ qd plene ibi not. j. de deci. iūcto. c. cōquerēte. s. de offi. ordi. et

3 c. de quarta. de ꝑscrip. ¶ † No. ij. ꝙ prelatus pōt impetrare priuilegium etiā pro mēbris sibi subiectis ⁊ nimirū nā quilibet pōt p alio impetrare priuilegium ⁊ beneficia etiam sine mandato speciali. vt est glo. not. in. c. nonnulli. ⁊. c. ad aures. de rescrip. facit tex. in. c. j. de ꝯcess. ꝑben. li. vj. et qd no. Inno. in. c. ex cōquestione. de restit. spol. sed hoc est spāle in prelato superiore: vt etiā lras ad lites inferiorib⁹ ecclesijs sine mandato speciali

4 impetrare possit. vt in cle. j. de rescrip. ¶ † Not. ibi: facta mētio non fuisset ⁊c. ꝙ priuilegiū cōcernit litē pendentē si de litis pēdentia facit mentionem. idem no. in. c. dudū. de priuile. Idem dicit Innocē. ꝙ si ex certa scientia principis emanauit licet de lite nō faciat expssam mētionē per istū tex. in eo ꝙ innuit ꝙ si de lite facta fuisset mentio: tunc indulgentia valuisset: quasi sentiat per hoc Inno. hic equipollere concedere aliqd ex

b certa sciētia[b] vel facere expssam mentionē de obstātibus[c] ꝙ no. vide ad

c hoc bo. glo. in. c. j. de consti. li. vj. in vsi. noscat. facit. l. idē vlpianus scribit. in fi. ff. de excu. tu. vide oīno qd no. Jo. an. in. c. nonnulli. de rescript. ⁊ qd

5 ibi dixi post eū. ¶ † Ul. no. ⁊ in hoc tene menti hūc tex. ꝙ nedū priuilegiū speciale sz etiā gñale in duo non pōt notari aliqua surreptio: quale istud de quo erat tex. non extendit ad litem pendētem ⁊ hoc facit infra

6 dicēda. ¶ † Primo p declaratione lre formabo vnaꝫ oppositionē ⁊ statim more solito cōdescendā ad apparatū: videt em̄ qd sine quolibet priuilegio isti monachi debebāt obtinere cū a iure cōi sunt exempti super decimis noualiū nō soluendis. j. de deci. ex parte. Sol. hoc. c. in hoc pōt intelligi dupliciter. Primo ꝙ isti monachi erant rei: ⁊ sic ab eis petebātur iste decime noualiū: ⁊ sic hoc casu obstat contrariū cui rñdet duplr. Primo ꝙ forte erāt talia noualia que non excoluerāt proprijs manib⁹ vel sumptibus: quo casu non sunt priuilegiati. vt. d. ca. ex parte. vel dato ꝙ essent talia forte ꝑsbyter dicebat se ꝑscripsisse contra priuilegium qd fieri pōt. vt in. c. accedentibus. ⁊. c. si terra. de priuile. Scōo principaliter pōt intelligi ꝙ isti monachi erāt actores qd innuit tex. ibi pceptione. et ibi vendicare ⁊c. ⁊ sic vendicabāt sibi decimas noualiū infra parochiam istius rectoris forte allegantes ꝑscripserunt decimas antiquas ⁊ per cōsequens decimas noualiū qd nō erat verū nec de iure ꝓcedit. vt in. c. cū cōtingat. j. de deci. vel forte simpliciter dicebāt se prescripsisse illas decimas noualiū ⁊ nō est vis qualiter intelligatur: q: per hac nō mutatur iuris intellectus. ¶ Nunc venio ad apparatū ⁊ q̄ro de rōne decidendi in c. nostro. quare istud priuilegiū nō extēditur ad causam pendentē. So. ex gl. potest colligi multiplex ratio: sed principaliter videtur velle ꝙ ex

7 eo q: fuit impetratum super re litigiosa tacita veritate. ¶ † Hec rō nō placet Hos. quia cū hoc ageretur de iure decimarū ⁊ sic de incorporalibus nō habet locū vitiū litigiosi per ius authēticoꝝ. vt in aut. de liti. §. j. col. vij. de hoc dic vt plenissime dixi in. c. ecclesia. el. j. s. eo. vbi lōge plenius q̄ tangatur per docto. hic expediui hāc materiā an ⁊ qñ cōtrahatur vitiū litigiosi. Sed redeūdo ad intellectum. c. dicit Hos. hanc fuisse rōnem decidēdi quia monachi preuenti fuerūt per cōuentionē: ⁊ sic indulgētia illos nō liberat. de fo. cōpeten. proposuisti. cū suis concordantijs. quia lite pendēte nō potuit priuilegiū impetrari in preiudiciū aduersarij. s. c. j. sed certe hec ratio Hos. necessario nō cōcludit. nam. c. proposuisti loquit in alio casu. ⁊. c. j. s. eo. loquitur in priuilegio cōcesso lite pendēte: sed cū per lras impedit qs sine cause cognitione vti possessiōe

8 sua lite pendēte ꝯ titulū vt lite pendente. ¶ † Unde reddo aliam ratio

d nem[d] ⁊ credo meliorē iudicio meo. sicut em̄ ius cōe emanās nouiter nō extēditur ad causam pēdentē quinimo debet decidi fm iura tūc existētia. vt in aut. in medio litis sacras iussio. non fie. ⁊ in aut. vt cum de ap. cog. ⁊ in aut. vt facte no. cōstitu. ⁊ no. in. c. ij. de cōstitu. ⁊. c. fi. eo. titu. per glo. in clemē. dispendiosam. de iudi. ⁊ no. in. c. licet canon. de elect. lib. vj. ita ⁊ fortius ius speciale ⁊ odiosum vt priuilegiū nō debet extendi ad causam pendentē si de ea mentionē nō faciat. nō em̄ est verisimile principem voluisse in preiudiciū litis mote contra iura sua iam posita priui-

9 legiū cōcedere quin de litis pendentia mentionē fecisset. ¶ † Sed circa ꝑdicta ⁊ ad clariorē intellectū. c. quero nunqd hoc habeat locum in priuilegio a quocūqꝫ ꝯcesso. Item an ex litis pendētia priuilegiū sit oīno nullum etiā respectu alterius litis. Aduerte quia Inno. hic fecit vnam additionē quā pauci habēt. sed Jo. an. refert eam in qua tacite respondet ad vtrūqꝫ questitū dicens dispositionē huius. c. procedere in priuilegio impetrato lite pendēte a cōi dño vel prelato. secus dicit in priuilegio impetrato ab alio q̄ a cōmuni dño vel prelato. nō em̄ de eo est presumendum ꝙ propter litis pendētiam dimitteret alicui dare ius suum vel priuilegiū: ⁊ ideo priuilegiū a tali datū benevalet etiā lite pendēte. Item ⁊ alio modo potest quis acquirere ius alterius lite pendente: puta per vsucapionem. ff. de rei vē. l. si post acceptum. ⁊. l. si autem. §. j. ff. de petitio. heredi. ff. depo. l. j. §. itē si trebatius. ⁊. ff. manda. l. si mandauero.

in quibus

in quibus iuribus ꝛ multis aliis similibus patet ꝙ multis aliis modis preterꝙ a cōi dño quis potest acquirere ius lite pendente:cessat enim tunc ratio predicta. Item ſm Inno.cōis dñs etiam lite pendente pro iure suo etiam de nouo dat alicui aliquid iuris.allegat.j.de confir.vti.c.cum dilecta. ¶Quo ad scðm dicit ꝙ priuilegiū cōmuni domino impetratum lite pendente non est in toto nullum[a] sed valet in hoc:qꝛ si postea pereat instātia iudicii vel etiam sententia feratur pro impetrante priuilegiū valebit tale priuilegiū:si autē sola citatio interuenerit opꝫ ab hoc vt valeat priuilegium:ꝙ diffinitiua ferat̄ vel ꝙ absoluatur ab instātia iudicii etiam si nondū sit lis ꝯtesta.vel ꝙ renūtiet liti cepte expresse vel saltem tacite.puta quia alias iudices impetrat super eadē lite nō ꝙ succedant in prioris cause cognitionem:sed ꝙ de nouo precedant scðm eum. Hec sunt notabilia dicta Inno.qui miro modo limitant hoc.c.dupliciter.primo vt procedat in priuilegio impetrato a cōmuni dño.secus si ab alio.scðo ꝙ etiam valeat a domino illa lite finita. Sed pondera qꝛ videtur sentire ꝙ si sententia ferretur contra impetrantem non valeret amplius priuilegiū.secus si pro eo vel si absolueretur prius ab instātia iudicii seu inchoaretur nouū iudicium.do.Anto.dicit hec dicta Inno.ꝓcedere quādo priuilegiū est generale vt hic erat:quia tunc nō peccat in surreptione ꝛ in eo censent̄ cause excluse super quibus pendēt lites. Si autem[b] priuilegium impetraretur in certa causa super qua pendet lis nō facta mentione de lite ꝛ tunc est magis dubium cū peccet in surreptione.puta tamen hoc casu qñ si dolose est impetratum non valet etiā lite finita per.c.super literis.de rescript.si ex simplicitate vel ignorantia non valebit vt procedatur in preiudiciū litis sed bene vt lite finita ꝓsit cause super qua lis pendebat nisi contra priuilegiū sit decisa.arg.d.c.super literis.ꝛ sic per omnia videtur confirmare dicta Innoc.nisi quando dolose tacuit de lite. Concludendo omnia pertinentia ad materiam sic clare dicerem ꝙ aut priuilegium fuit impetratū a cōmuni domino vel ꝓlato:aut ab alio.primo casu tacuit etiā quo ad illā litem si de ea facit mentionem vel emanauit ex certa scientia principis.vt.s.dixi.ꝛ in hoc omnes cōueniūt.si autem non facit mentionem de litis pendentia nec emanauit ex certa scientia principis ꝛ tunc quo ad illam litem non valet vt hic.sed illa lite finita vel per sententiam diffinitiuam latam in fauorē impetrātis vel aliter bene valet scðm oēs:qꝛ cessat nūc ratio inualitudinis quam.s.tetigi.difficultas nūc remanet quando lis fuit decisa cōtra impetrātē nunqd possit de nouo incipere ꝛ priuilegio vti. Inno.ꝛ cōiter doc.hic sentiunt qð nō. Ego aliter dicerem qð aut priuilegium facit mentionem de iure illius qui obtinuit sententiam pro se tacite vel expresse:tūc valet priuilegium quo ad litem nouiter instaurandā:exemplū in terris litere:pone scðm vnū intellectū qð monachi vendicabant decimas nonalium dicentes se ꝓscripsisse decimas antiquas:pendente lite obtinuerunt priuilegiū de illis decimis nonalium ꝑcipiendis:lata demū fuit sententia sicut iuris est vt decime nonaliū nō ꝑtineāt ad eos qui ꝓscripserūt antiquas vt ꝓbatur in.c.cum contingat.de deci.non video quare non possit vti priuilegio:nam de sententia non est opus facere mentionē cū tantum declarauit qð iuris est:ꝛ sic habet id qð ius cōmune de quo satis fuit facta mentio tacite ex quo rōne priuilegii istis conferuntur.

10 ¶†Nō enim in priuilegio necesse est facere mētionē expressam de iure cōmuni:vt no.in.c.j.de cōsti.li.vj.in ver.noscatur.ꝛ vide in simili aliā glos.optimā in.d.c.j.versi.cum sint.que concludit ꝙ si constitutio habet id qð ius cōe non est necesse in iure nouo de ea facere mentionem sicut de ipso iure cōi:vt.d.c.j.facit tertia distinct.priuilegia.ꝛ si princeps sciuisset de sententia nihilominus cōtulisset cum illa nihil habeat vltra ius cōmune:sed quo ad illā litem non valuit quia lis dꝫ decidi scðm iura tunc existentia:sed noua interpellatione opus fuit.argu.l.non pōt.ff.de iudi.ꝛ in.d.aut.in medio litis sa.iussio.non fie.aut priuilegium non facit mentionem de iure illius qui sententiam obtinuit nec expresse nec tacite. Exēplum pone qð lis erat super istis decimis nonaliū inter istos monachos ꝛ alium rectorē forinsecū cui nō debent̄ de iure cōmuni:ꝛ lata fuit sententia pro isto rectore:certe priuilegiū tunc nō valebit etiā finita lite quia non facit mētionē de iure alterius:cui papa nō videtur velle preiudicare:pro hoc est text.iuncta glo.in.c.cū olim.de ꝓscrip.facit.c.ex multiplici.de deci.ꝛ.c.super eodē de officio delegati.ꝛ l.ij.§.si quis a ꝓncipe.ff.ne qd in lo.pub.papa enim videt̄ velle preiudicare ei dūtaxat cui debent̄ de iure cōmuni ꝛ nō alteri qui de iure speciali est in possessione:vel aliud ius obtinet vt in.c.dudum.ꝛ quod ibi no.per Inno.de deci.ꝛ in.c.ij.eo.titu.lib.vj.ꝛ hec no.qꝛ puto verissima ꝛ satis rōne probantur.

11 ¶†Nunc venio ad scðm mēbrum principale quando fuit priuilegiū obtentum ab alio a communi domino:ꝛ tunc idem puto dicendum de isto priuilegio qð de alio iure superuenienti lite pendente:de quo cōtingit dubitari dupliciter.primo in actore.secundo in reo:nunqd scilicet actori possit obtinere sentētiam condēnatoriam:vel reus absolutoriam ex iure superueniente lite pendente.ꝛ quo ad actorē distingue post Barto.in.l.nō potest.ff.de iudi.qð aut post litē contestatam accidit aliquid qð est accessorium ad id qð ad iudicium deductum est:ꝛ illud venit vt.l.ediles.§.itē sciendum est.ff.de edil.edi.ꝛ not.gl.i.d.l.nō potest. Exemplum in fructibus accedentibus post lit.contesta.qui veniunt licet specialiter nunc fuerunt petiti:aut non est accessorium ad primum iudicium,sed eque principale:ꝛ tunc aut nō est defectus iuris ex parte actoris:sed ex parte conuenti:vtputa petebam rem ego dñs quam tu primo possidebas:[a] sꝫ incepisti possidere eam post li.contestatam.ꝛ tūc venit in hoc iudicio.vt.l.ij.ff.de pe.her.ꝛ.ff.de rei vendica.l.sin autem.ꝛ not.in capitul.aduersa.j.de excep.cum multis similibus.aut erat a principio defectu ex parte actoris.ꝛ tunc aut superuenit ius ex causa de ꝓterito.ꝛ venit in hoc iudicio.exemplum in.l.si rē.§.fin.ff.de pigno.act.vbi dicit̄ ꝙ si ante solutionem egi tecū pignoratitia:licet male egerim quia nō poteram ante solutionē repetere pignus:tamē si pēdente iudicio solui debet sequi sententia pro me.ad idem.l.si mādauero tibi aut titio.ff.mā.vbi est similis casus. Aut superuenit ius ex causa noua:vtputa quia vendicabam rem nec ante litis cōte.erat dominus:sed postea pendēte iudicio superuenit mihi dñium ab eo q erat verus dñs:vt quia donauit vel legauit vel quid simile. Et tunc recurre ad tex.no.in.c.abbate sane.de re iudi.lib.vj.quia aut egit expresse ex certa cā ꝛ non venit ius de nouo cōpetens quia instantia iudicii est restricta ad certā causam expressā:igit̄ noua interpellatione opus est.hoc casu procedat l.non potest.preallega.aut egit generaliter ꝛ tūc secus.ꝛ hoc vltimum ꝓcedit ex quadam maxima equitate.de quo dic vt plenius ibi no.ꝛ per Bar.adhuc plenius ꝗtum ad hoc vltimum in.l.et an eadem.§.actiones.ff.de excep.rei iudi.ꝛ qð no.in l.vlti.C.de anna.except.ꝛ per Cy.in.l.j.C.de alie.iu.mu.causa fa. In reo vero ꝓsequere post Bart.in.l.j.ff.de exce.qui post Pe.sic distinguit:ꝙ aut exceptio incipit cōpetere ex causa de preterito:ꝛ potest vti ea sicut actor allegat iura superius allegata que loquuntur in actore:sed in reo allegat Bar.text.in.l.cum mihi decē.§.fin.ff.de solu. Aut superuenit ius excipiendi pendēte iudicio ex cā:ꝛ tūc aut facto aduersarii:ꝛ possum vti.tex.videt̄ insti.de perpe.ꝛ tempo.ac.§.si.vbi dicit̄ ꝙ si reus lite pendēte satisfecerit debet ꝯsequi absolutoriā licet in ea cā esset tēpore accepti iudicii vt deberet cōdemnari.ad idē.l.iusiurandū ꝛ ad pecunias.§.si.de iureiur. Si autem superuenit mihi ius sine facto aduersarii:ꝛ tunc ſm Pe.nō ꝓdest.allegat aut.vt cū de ap.cog.in princi.ꝛ quedam alia iura. Bar.cōtra per.l.sin autē.ff.de rei ven.vbi desinēs possidere post lit.cōte.cōsequitur absolutoriam.ꝛ in.c.aduersario.ꝛ ibi no.de excep.ad idē.l.rei iudicate.ff.sol.ma.cum si.fallit ſm eum in.l.si post acceptum iudiciū.ff.de rei vendi.vbi in effectu non ꝓdest reo vsucapio completa pendente iudicio:ꝛ hoc,ideo qa est odiosa exceptio. Et hoc notādū canonistꝭ:quia alibi nō habes ita clare:sed vide ad materiā qð not.Jo.an.in addi.Specu.in titu.de cā posses.ꝛ proprie.ad finem.§.nunc dicendū.

12 ¶†Ultimo queritur[c] qñ dicat̄ lis pendere[d] quo ad nullitatem priuilegii.seu ad impediendū ipsius vires ꝓut hic dicit̄. Sol.dicit Host.hic ꝛ Jo.and.post eum.ꝛ cōiter doc.hic ꝙ sola citatiōe facta vel causa in iudicio ꝓposita licet nōdum contestata.nam dum ꝓponitur causa est de verb.sig.forus.ꝛ sic nō solum lite contest.sed cā ꝛ actione ꝓposita dꝛ lis pendere ſm Host.ꝛ sequaces. Hoc mihi simpliciter nō plꝫ per tex.sing.iuncta gl.in verbo.nouari.in cle.ij.eo.tit.dico sic ꝙ quo ad impediēdū vires priuilegii modo predicto a cōmuni dño seu prelato ipetrati lis dꝛ pendere postꝗ citatio emanauit a iudice ꝛ peruenit ad partē ita tñ ꝙ in citatione sint expressa super qbus rebus dꝫ cōueniri.nā tali citatione facta nō est verisimile ꝙ cōis dñs ꝛ ꝓlatus voluerint in preiudiciū cause priuilegiū cōcedere:sed quo ad priuilegium seu ius aliunde ꝓueniens hoc nō sufficit:sed dicendum est ꝙ aut fuit actū generaliter:ꝛ ius quādoqꝫ supueniens prodest:vt.s.dixi per dictum capitulum abbate sane.aut fuit certa causa expressa.ꝛ tūc requiritur quod lis sit contestata:nā ante potest libellus mutari ꝛ addi.de quo tamen dic vt plenissime dixi in c.ij.de libelli oblatione.ꝛ per Cy.ꝛ Bart.in.l.edita.C.de eden.ꝛ si libellus non erat oblatus satis est quod ius superuenit antē litis cōtestationem

Zacharias.

a ¶Nō est in toto nullum.adde ꝙ Pau.de ca.Ang.ꝛ Alexā.expresse tenēt in.l.q autē.ff.si qs cau.ꝛ ponunt ꝙ si lite pendēte ꝓnceps motu ꝓprio cōcedit priuilegiū alicui qð potuit illo vti quamuis emanaret lite pendente.ꝛ ita limitāt istū tex.ꝛ.l.ij.C.eo.ti.l.iurisperitos.ff.de excu.tu.tu tamē nō denies ab opi.istiusque hic ꝑri.s.ē posita:qꝛ est cōis vt ꝑ Feli.post abb.vtrunqꝫ Anto.de but.et Inno.in.c.ij.col.ij.v.in glos.pe.ibi nō valeat.j.de testi.ꝛ Jo.andr.in addi.ad Spec.in ti.de do.ꝛ contu.in fi.ver.porro.in add.magna.inci.de hoc interesse.

Sebasti.Sapia.

b ¶Si autem. De hoc articl'o an sit facienda mentio de litis pendētia in ipetratione rescrip.tradit Feli.in.c.super literis.colum.ix.vñ.sexta regula.de pendentia litis.s.de rescri.vbi tꝫ ꝙ sit facienda mentio aľs sit nullum declarando vt ibi ꝑ eum.

Sebasti.Sapia.

c ¶Ultimo ꝗrit̄. Quando dicatur lis pendere vide Feli.post Abba.in.c.causam que.col.penul.versi.in ea.gl.in prin.j.de testi.vbi dicit litꝫ pendētia dicitur a tpe ꝯmissionis nō a tēpore citationis.ꝗtum ad annullādum priuilegiū cōcessum lite pendente.

d ¶Lis pendere. Adde que supra posui in notabilibus.ꝛ Ro.consil.cccxxx.

ꝛ sic ante ceptũ iudiciũ vt legi:ꝛ no.i.d.c.abbate. ꝛ.d.l.non põt. Et ratio diuersitatis est q̄ cũ hoc vltimo casu ius suum nõ sit adhuc ante litis contestationẽ efficaciter i iudiciũ deductũ põt illud qñcũq; superueniens deducere nec ẽ opus noua interpellatione cũ adhuc nõ sit facta aliqua cõtestatio: sed in primo casu non est verisimile qd̃ cõis dñs vel prelat⁹ velit cõcedere priuilegiũ in preiudiciũ alterius subiecti causa illo modo inchoata prout dicitur in.d.cle.ij. Et hec sufficiant.

¶ De sequestratione possessionis ꝛ fructuum. Rubrica.

¶ Viso in p̄cedenti titulo qd̃ lite pendente nil sit innouandum: q̄ dubitari poterat nũqd per hoc sequestrationis act⁹ sit ꝓhibitus, ideo ꝛc. vel ꝯtinua[a] ad titulũ de eo qui mitti. in posses. ad titulũ de dolo ꝛ contumacia. Quia p cõtumaciam rei fit missio i possessionẽ rei seruãde: ꝛ dubitari posset nũqd ob eandem cãm sequestrũ fieri posset. ideo post p̄cedẽtes rubricas ꝛc. ꝑma plus placet q̄ est magis ad proxi. Et attẽde q̄ hec rubrica h3 duas partes. ad primã partẽ facit decr. i. ad scd̃am decr. secunda ꝛ vltima. Et de materia seq̄strationis vide plene per Jo.mo. ꝛ Joã.and. post eum super regula locupletari, de regu.iur.li.vi. Quid autem sit sequestrum seu sequester. vide glo.i.c.examinata. de iudi. ꝛ qd̃ dixi bene in.c.ij. de dolo ꝛ contu.

1 Ad hoc. ¶ † Propter contumaciam rei res ab eodẽ petita seq̄strari nõ o3: ꝛ sic sũmat Joã.and. ꝛ cõiter doctores post eum q̄ summatio mihi non pl3 p ea que plene dixi in.c.ij. de dolo ꝛ contuma. ideo summo sic. Res in quam facta est missio nõ debet sequestrari etiam si missus inde fuerit violenter eiectus. vel notabilius sic. Sequestrum factum loco missionis propter scandalum euitandum reuocari debet oblata cautione ꝛ restitutis expensis. hoc dicit. Diuiditur principaliter in duas partes. In prima parte ponit processus narrationem. In secunda pronuntiationem. ibi: in eum. in qua duo facit. Primo reuocat sequestrationem. Secundo iubet expensas restitui ꝛ cauere. ibi: ne autem. ¶ Casus literalis. Inter archiepiscopum Mediolanensem ꝛ abbatem de regula super quibusdam possessionibus questio vertebatur que ad petitionem archiepiscopi simpliciter commissa fuit episcopo Veronensi. coram quo intentauit archiepiscopus iudicium possessorium: ꝛ ipse pro archiepiscopo partim: ꝛ pro monasterio partim sententiam promulgauit. quo facto procurator monasterij iudicium proprietatis voluit intentare super illis possessionibus de quibus archiepiscopus obtinuerat in iudicio possessorio. Sed archiepiscopus respondet iurisdictionem episcopi expirasse asserens causam possessionis tantum ꝛ non proprietatis fuisse commissam: ꝛ q̄ super possessione pronuntiauerat ipse semel officio suo functus fuerat super proprietate vlterius cognoscere non volebat. Sed cũ archiepiscopus nollet procuratori monasterij respõdere episcop⁹ ꝑpter ꝯtumaciã archiepiscopi misit monasterium in possessionem que fuerat per ipsum archiepiscopo adiudicata causa rei seruande. Sed archiepiscopus monasterium ab ipsa violẽter eiecit. causa ista postmodũ delata fuit ad dominum papam. C. cum super hoc aliquandiu disputatum fuisset. C. sic suum fuit interpretatus rescriptũ. quia tam causa possessionis q̄ proprietatis iudici fuerat delegata cum absoluta ꝛ indistincta commissa fuisset ꝛ cum continentia cause diuidi non deberet predictam possessionem pro arbitrio suo sequestrari precepit apud vercelleñ. ꝛ nouarieñ episcopos. dant in mandatis episcopis regino ꝛ mutineñ. vt de causa possessionis ꝛ ꝓprietatis plene cognoscerent ꝛ decidãt eandem: ꝛ possessionem illi parti postmodũ resignarent que obtinebit in proprietate triũphum. Tandem comparentibus partibus coram regino ꝛ mutinẽsi episcopis intra annum tempore date possessionis per episcopum Veronensem, archiepiscopus Mediolanensis obtulit cautionẽ coram eis standi iuri. Et cum ipsi nõ processissent in causa partes ad dominũ Innocentium habuerunt recursum coram quo predicta ꝛ alia multa allegata fuerunt reducens causam in eũ statum in quo fuerat cum. C. causam proprietatis ꝛ possessionis commisit regino ꝛ mutineñ. episcopis: mandato sequestrationis penitus reuocato. ꝛ ne dominus papa monasterio in suo iure deesset statuit ꝙ archiepiscopus restituat monasterio expensas moderatas ab eo tpe quo episcopus Veronensis ipsum monasterium in possessionẽ mitti decreuit vsq; ad tempus satisfactionis oblate coram regino ꝛ mutinensi episcopis propter hoc factas. ꝛ ꝙ archiepiscopus prestet cautionẽ sufficiẽtem in iudicio standi. Bernar.

2 ¶ † No. i ẽm Joan.an. ꝙ sicut successor tẽporalis succedit predecessori suo in iudicio. ff. de ferijs. l. oratione. §. illud. sic ꝛ spiritualis. vt hic. ꝛ. s. titu. ꝓxi. c. ij. qui etiam tenetur satisfacere pro creditis ipsius. de solu. ca. j. secundũ eum. sed tu adde ꝙ tenetur satisfacere etiam pro debito causato ex delicto cõtumacie: vt hic notabiliter probatur. pro hoc vide qd̃

3 no. glo. in regula delictum. de reg.iur.lib.vi. ¶ † Et ex hoc ꝛ text. infero ꝙ contumacia prelati in iudicio cõmissa nocet ecclesie adeo ꝙ etiam ipsius successor tenetur pro illa satisfacere cum sit cõmissa in causa ecclesie. Credo tamen ꝙ ecclesia habebit regressum cõtra ipsius heredem si quem habet, argu. opti. ex his que not. gloss. xvi. q. iij. placuit. el. ij. que dicit ecclesiam posse agere contra prelatum seu ipsius heredem qui neglexit prescriptionem currere contra ecclesiam.[b] arg. in. l. quicquid. C. arbi. tutel. ꝛ. xij. q. iiij. c. ij. ¶ † Not. ꝙ super possessorio: ꝛ sic super eodem

4 articulo potest sententia ferri partim pro vna parte ꝛ partim pro alia. ¶ † Not. ꝙ in pluribus articulis expresse vel tacite commissis potest iudex prius

a ¶ Continua. Tu pondera q̄ imõ vr̃ melior continuatio: quia licet debeat fieri ad ꝓxima tamen sepe fit ad remota: vt facit iuriscõsult⁹ in. l. j. ff. si ta. test. nul. exta. vbi continuat illum titulum ad no. de bo. posses. ex tex. ꝛ sic ad titulum remotum. ratio est: q̄ a cõmode non põt fieri ad ꝓxima. vide Joan. de imo. in rubri. ff. d app. Andr. Barb. Anto. Franc. ¶ An ꝛ qñ continuatio rubrice potest fieri ad remota. vide bonã glos. in rubrica. ff. de leg. iij. q̄ dixit ꝙ qñ rubrice intermedie cõtinẽt eandẽ materiam ꝙ tũc potest fieri ad remota. ꝛ vide q̄ plenissime tradunt per Joan. d imo, vbi cõtinuationis rubrica. ff. materiam examinat in rubrica. ff. de verbo. obli. Sebasti. Sapia.

b ¶ Ecclesiã. Vide Abb. in. ca. j. s. de in inte. restit. ꝛ in c. ij. j. de prescrip. ꝛ Car. in cle. ij. in ꝑn. in quinto no. de religio. domi. ꝛ do. And. siculũ j. c. vt sup. de reb. eccle. nõ alienan.

✠ Sebasti.Sapia.¶ Diuidaꝛ.Nunquid autem ista procedant in arbitro.vide Alex.⁊ Pau.de cas.in.l.pecuniā.ff.si cer.pe.⁊ nūqd ꝓcedat in criminalibus regula ꝙ cōtinētia cāe nō dꝫ diuidi vide bal.i.c.j.ij.col.de controuer.feu.apud par.termi.Feli.in.c.j.in.iiij.col.j.de prescriptio.

b ¶ Cōnexitatē quādā.Tu pondera primo qꝛ si cōmittitur causa ꝓprietatis Host.dr ꝙ nō vr̄ cōmitti cā possessionis quia rescriptum debet late īterpretari vt ca.significauit.de rescrip.postea in sequen.qñ impetrat super spolia tiōe ⁊ deiectione dicit ꝙ venit proprietas.⁊ allega. Inn.in.d.c.epi.d re.eccle.non alie. vbi Inn.dicit ꝙ rescriptum ad lites:dꝫ interꝑtari late:⁊ sic Hostiē. sibi ꝯdicit nemo istud aperit.ego dicebā in voce ꝙ Inno.in.d.c.epi. recte loquiꝛ ī dcō sed nō in rōne.dicit enim si īpetro rem alienatā deduci ad ius ⁊ dominiū ecclesie:ꝙ vr̄ deductum possessorium ⁊petitoriū.istud est verū per illud verbum ius.p.c.j.de in integ.resti.nō autē qꝛ rescripta sunt late interpretāda qꝛ istud ē falsum: ⁊ ideo hic Host.ī primo casu nō loquiꝛ bene:sed in scdo casu bene loquiꝛ qꝛ illud venit ex verbo ꝑtinere:sed nō ideo qꝛ rescriptū ad lites debeat late interꝑtari: qꝛ istud est falsum.⁊ vide Bal.in.l.si de ꝓprietate.C.si a nō cōpe.iudi.⁊ Bal. in.l.iubemus.§.sane.C.de sa.san. ecc.Andr.Barb. Antoni.Francis.

¶ Dicas ꝙ rescriptum simplex ꝯprehendit petitorium ⁊ possessoriū vt per Car.in cle.j.in.j.oppo.de causa pos.⁊ proprie.p.c.j.⁊.ij.eo.ti.⁊ addō ꝙ rescriptū interꝑtatur latissime ꝯ principem concedentē. ita Bald.in.l.iiij. C.de eman.libe.⁊ habetur p Bart. i.l.beneficiū.in.j. col.ff.de cōsti.pn ci.⁊ p Inno.in.c. causam que.circa prin.de rescrip.⁊

iudex prius vnū expedire ⁊ postea reliquum:nō ergo videꝛ de substātia vt vna sn̄ia omnes expediat:⁊ idē est in arbitris:vt est text.no.in.l.qd tñ.ff.de arbi.Quid autē si de omnibus simul cognouit nūquid possit sn̄iare per partes:⁊ qd si vnicus fuit articulus plene dicā post Inn.in.c.cū inter.

6 j.de re iudi.¶ †Not.⁊ tene mēti ꝙ cā simpliciter cōmissa vr̄ cōmissa nedū causa possessoria sed petitoria:⁊ sic vtraqꝫ:tñ in optione actoris est a qua incipiat:vt hic ⁊ in.c.cum ad sedem.de restit.spo.

7 ¶ †Item no.⁊ tene menti ꝙ litere impetrate per actorē super diuersis articulis tacite vel expresse per vsum in vno:adeo efficiuntur cōes:qd inuito actore pōt reus illis vti super aliis articulis.nam hic archieꝑs impetrauit literas simpliciter super certa causa ⁊ intrauit primo iudiciū possessoriū: ⁊ eo inuito potuit abbas illis vti super petitorio. Et vide circa hoc qd dixi in.c.ex cōquestione.de

8 resti.spolia.¶ †No.religiosos posse mitti in possessionē causa rei seruāde propter contumaciā rei etiā contra archieꝑm qui dicitur religiosissimus. de voto.c.ex multa.qd facit ad ea que dixi in.c.ij.

9 de do.⁊ cōtu.¶ †No.recurrendum ad papā pro dubia interpretatione rescriptorū:sicut dicimus in dubiis priuilegiorum.de re iudi.c.cū venissent.

10 ¶ †No.reuocandū p successorē in papatu id qd indebite factum est per predecessorē.facit.c.olim. j.de re iudi.vide bo.tex.in.c.qd quis.xxxv.q.ix.

11 reliqua expediuntur cum glos.Quero † primo de rōne dubitandi in eo ꝙ iste archieꝑs dicebat istū iudicem fuisse functum officio suo ꝓnuntiādo super possessorio.Sol.dicit gl.j.ꝙ fundauit se sup.l. iudex.ff.de re iudi.⁊ in.c.in literis.de of.deleg.in qbus diciꝛ ꝙ per sententiā iudex functus est officio suo:sed ratio decidēdi in cōtrarium etiā scdm glo.quod cōtraria locum habēt si pronuntiasset super proprietate vel si causa possessoria tantū ei cōmissa fuisset.hec gl.nō soluit contrariū formaliter licet habeat bonum sensum:dico ergo ꝙ contraria locū habēt cū iudex ꝓnuntiat super toto: tūc eñ functus est officio suo:secus si super parte

12 vt hic.⁊ in.l.q tamē.ff.de arbi.¶ †No.tñ ex glo. ꝙ cōmissa cā possessoria ⁊ petitoria si prius ꝓnūtiaꝛ super ꝓprietate iudex dꝛ functus officio suo: ⁊ sic non pōt amplius agi possessorio.Et est rō:qꝛ ꝓprietas trahit ad se possessiōis cām.de cau.pos. ⁊ ꝓprie.cum dilectus.qd intellige ⁊ limita vt ibi dixi.in.c.pastoralis.eo.tit.secus dic econtra:nā si prius ꝓnuntiat sup possessorio pōt postmodum agi de ꝓprietate:qa nihil cōe ⁊c.vt.l.naturaliter. §.nihil cōe.ff.de acq.pos.no.in.d.c.cum dilectus.⁊ c.pastoralis.de ordi.cog.facit.c.cū olim.de causa

13 pos.⁊ ꝓprie.¶ †Glo.ij.est facilis in princ.postea q̄rit nūquid iste abbas q fuit deiectus de possessione in quā facta fuit missio possit petere restitutionē:remittit ad no.in.c.cōtingit.de do.⁊ contu. vbi de hoc iure inuenies in glo.vlti.⁊ qd ibi dixi. Abb.⁊ Joā.an.post eū dicūt hic colligi ꝙ nō restituiꝛ si prius reus caueat.q.d.sec⁹ si non caueat. Hic latius ꝙ aut reus paratus est cauere: et ita offert aut nō curat.scdo casu fit restitutio:sed qua actione:dic vt dixi.in.d.c.cōtingit.primo casu qñ offert pōt esse duplex q̄stio.Prima an cōpetat interdictū vnde vi:nō obstante cautiōis oblatione. Scda an possit agi cōditione.l.si qs in tātam.C. vñ vi.vt dñs seu actor puniaꝛ in ꝓprietate si erat dñs:vl' ī estimatiōe si nō erat dñs.dico ad vtrūqꝫ tenēdo opi.ꝙ si ex primo decreto transfereꝛ possessio vera poterit agi vtroqꝫ remedio alias violentia illata possessori nō esset punita:secus si tm̄ translata fuisset custodia ⁊ non possessio:vide ad hoc qd no.in pal.l.si quis in tantā.⁊ in.c.cōsultatiōib⁹.de offi.dele.oportet eñ in vtroqꝫ remedio ꝓbare possessionē ⁊ deiectionē:sed custos tantū

adde ꝙ rescriptū dꝫ interpretari s̄m ius cōe vt not.in.l.ex facto.in ꝑnc. ⁊ ibi per Jo.de imo.⁊ Alex.i.ij.col.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ per Jo.an.in.c. cum olim.de verb.sig.⁊ in reg.ꝯtra eū.de reg.iur.lib.vj.⁊ habeꝛ p Bal. in.l.si qñ.C.de inoffi.testa.vbi ēt dicit ꝙ rescriptum pape dꝫ interꝑtari s̄m ius canonicum:rescriptū autē iperatoris vel alterius principis s̄m ius ciuile.addō tñ ꝙ rescriptū in dubio nō intelligiꝛ cōcessum cū intelligitur cōcessum cum ꝑiudicio tertij:vt i.l.q.§.si qs a principe.⁊ in.§.merito.ff.ne quid ī loco publi.imo ī rescripto semper subintelligiꝛ clausula saluo iuꝛ tertij ⁊ salua iustitia s̄m Bal.in.l.j. C.de consti.prin. ⁊ in.l.monumenta.C.de lega.⁊ p Bar.in.l.dotalē. ff.de testa.mili.⁊ Spec.in ti.de sala.in.§.j.in versic. qd si alicui scholari.⁊ in ti.de fru. ⁊ inte.in.§.ij.ver. ⁊ no.ꝙ adeo verū est vt etiam si papa rescriptum cōcedat motu proprio nunꝙ in dubio itelligitur tollere ius tertij vt volunt domini d ro.decisi.cccclv. inci.nota ꝙ mot⁹ ꝓprius.ī auꝛ.Et addō ēt ꝙ si ī resc. dicaꝛ qd ꝓcedaꝛ s̄m ius municipale vel ꝯsuetudinarium vt est gloss. singu.in.c.j.vt lit. pen.in glo.j.⁊ habetur per Bart. cepo.veronē.in.l. nominis.in.§.verbum.in.xviij.col. de verbo.sign.

verā possessionē ꝓbare non pōt:ideo ⁊c.vide qd

14 dixi in.d.c.cōtingit.¶ †Quero reuocando ī dubiū decisionem lr̄e:an cōmissa causa petitoria vel possessoria seu simpliciter intelligaꝛ vtraqꝫ cā cōmissa.Gl.in v̄.cū absolute.circa hoc instat ponēdo aliqua bona dicta:sed non perfecte loqꝛ:ideo cōcludēdo totā materiā clare capiendo mentem doc.sic distinguo ꝙ aut q̄riꝛ nunqd iste due cause possessionis ⁊ ꝓprietatis debeant cōmitti vni iudici.Et dicēdū est ꝙ sic:ne cōtinētia cāe diuida-

a tur[a] in.c.j.de causa pos.⁊ ꝓprie.l.nulli.C.de iud.⁊ idē est in aliis casib⁹ habētib⁹ adinuicē cōnexita

b tem quāquā[b] vt cā ꝓprietatis ⁊ vsusfructus.ff.de q.re.ad eundē iu.ea.l.j.⁊.ij.⁊ an finita vna possit alia tractari corā alio iudice delegato vel ordina-

15 rio.dic vt plene dixi in.c.si.de iud.¶ †Aut q̄ritur nūqd cā cōmissa simpliciter vel disiunctim videaꝛ vtraqꝫ cōmissa.Et in hoc facio tria membra:aut cōmittiꝛ causa simpliciter:vtputa cōmittim⁹ vobis cām super tali re q̄ vertiꝛ inter titiū ⁊ semproniū:aut cōmittiꝛ causa proprietatis:aut cā possessionis.Primo casu vtraqꝫ causa videꝛ commissa ꝓpter causarum connexitatē:⁊ qꝛ verba rescripti hūc sensum patiunꝛ.de quo vr̄ hic casus exꝑssus ⁊ oēs in hoc cōcordant nec ista cōnexitas operaꝛ

c vt simul de his cognoscaꝛ sed separatim[c] cognosci pōt ⁊ ꝓnūtiari vt hic notabiliter ꝓbaꝛ alias enim hic nō potuisset dari possessio abbati causa custodie ꝓpter cōtumaciā archiepi nec papa mādasset restitui expēsas ⁊ caueri:si iudicis officiū fuisset finitū pronūtiādo sup possessione.In aliis duob⁹ casibus qñ cōmittitur causa possessionis vel ꝓprietatis dic tenendo v̄itatē non curādo de opi.singularibus:ꝙ aut cōmissio fit de cōditione taxatiua.puta cōmittimus tibi cām possessionis dūtaxat vel cām ꝓprietatis dūtaxat:⁊ tunc indubie nō venit alia causa non cōmissa:vt voluit hic gl.⁊ Accur.in.l.si de ꝓprietate.C.si a nō cōpe.iu.⁊ do.de ro.deci.ccclxxxvij.al's.ccclxxxiij.facit capi. cū ecclesia sutrina.de causa pos.⁊ pro.aut sine dictione taxatiua:⁊ tunc quidā voluerunt ⁊ vtraqꝫ cā videꝛ cōmissa:vt recitat Coll.in decisione ꝑdicta:sed cōiter teneꝛ oppositū vt ibi cōcludiꝛ:⁊ ita sentit gl.⁊ Cy.d.l.si de ꝓprietate.vbi vr̄ text.iuncta gl.⁊ sentit hic gloss.⁊ clarius Inno.⁊ facit pro hoc s̄m Hostien.ꝙ rescripta sunt stricti iuris nec

d extenduntꝛ ad nō exꝑssa[d].s̄.de rescrip.nonnulli.⁊ c.rodolphus.⁊.c.significauit.hec v̄a vt iudex nō possit cognoscere de cā possessoria vl' petitoria nō cōmissa nisi incidēter veniat vel per viā recōuentionis vbi status cause patiꝛ reconuentionē:vt in c.j.⁊.ij.de mu.peti.⁊.l.j.C.de or.co.⁊.c.dispendia. §.reus quoqꝫ.de rescrip.li.vj.⁊ vide bo.gl.in.l.j.C. si a nō cōpe.iudi.vbi ponit multos casus in quib⁹

16 iudex cognoscit de cā exꝑsse nō ꝯmissa.¶ †Sed circa hoc dubitaꝛ quid si cōmittiꝛ cā q̄ v̄tiꝛ inter titiū ⁊ seiū super spoliatione occupatione ⁊ detētione talis rei quā dicit seius ad se ꝑtinere an includat petitoriū.Collector decisionū rote tenuit qd nō:quia verbū ꝑtinere:hic ꝓferꝛ accessorie ⁊ non principaliter.oēs alij tenuerunt cōtrariū propter verbū ꝑtinere.qd late pꝫ.de resti.spo.c.cū sedes.ff. de v̄.sig.l.verbū ꝑtinere.allegat dicta Inno.in.c. epi.de reb.ecc.nō alie.⁊ sequiꝛ hic do.Anto.qꝛ v̄ba rescripti nō cauillādo ꝑñt vtrūqꝫ cōprehēdere. ⁊ vide do.de ro.decisi.ccclxxxiij.al'as.ccclxxxvij.⁊ mihi satis placet.lꝫ eñ p alia opi.faciat ar.in cle.j. de ꝓben.ij.rñ.tñ pro cōi dicto facit illud v̄bum detētione ⁊c.nā ꝯ detinētē potest agi rei vēdicatio.l. officium.ff.de rei vendi.⁊ not.in.c.examinata.de iudi.vnde p illud verbum iuncto v̄bo ꝑtinere:qd sequiꝛ satis cōprehendiꝛ petitoriū.⁊ pro hac opi. satis facit cōnexitas causarū ⁊ decisio huius capi

e tuli[e] vbi verba late intelliguntꝛ vt comprehendant

c ¶ Sꝫ separatim. Uide bar.in.l.qd tamen.ff.de arbi. vbi videtur aliter loq.And.barba.

d ¶ Expressa.Sed in cōtrariū facit ꝙ voluit Inn.in c.eꝑs.de reb.ecc. nō alie.vide Bal. i.l.si d ꝓprietate. Andr.Barb.

e ¶ Huius.c.vide Bal.in.l.si de proprietate.vbi seqꝛ dictum Innocē. Andr.Barb.

vtranq; causam. Idem ergo dicendū cū similib⁹
17 causis. ¶ † Et vnum notabile dictū ponit Inn.
in.d.c.episcopi.prealle.q rescripta sunt latissime
a interpretanda[a].ff.de iudi.l.solemus.de causa pos
ses.⁊ proprieta.cū ecclesia.quod videt dictū Hos.
pcedens sed potest dici q vbi verba patiunt sunt
late interpretanda cū contra ius nil cōcedant sed
solum actionis exercitiū corā iudice delegato.et
pro hoc tene menti istum text.⁊ dictum Innocē.
¶ Quero quid intendit litera ibi:p suo arbitrio
sequestrari precepit. Sol.dicit glo.in versi.p suo.
q Inn.in hoc seu per hec vba voluit notare Ce-
b lestinū d iniustitia sequestrari:[b] quia nō debuit fa
cere sequestrationē nisi in casibus notatis.j.e.p-
18 ximo. ¶ † No.primo ex ista gl.iuncto tex.intelle
ctum horū verborum pro suo arbitrio vt solvent
voluntatem ratione nō regulatā:simile de verbo
prudentie tue ⁊c.vt pbatur in.c.ne innitaris pru-
dentie tue.de cōsti.hoc dictū ego puto verū quā-
do ex circunstantijs:⁊ ex his que pcedunt ⁊ subse
quunt verba restrigunt ad sensum priuatum:vt
c hic accidit fm vnū intellectū[c] sed vbi hec cessarēt
dico q hec verba cōmitto arbitrio tuo vel prudē
tie tue:denotant arbitriū boni viri ratione regu-
latū sicut ⁊ ista vba cōmitto iudicio tuo ⁊c.vel vt
tibi visum fuerit:seu put videris expedire.ad pre
dicta vide text.cum glos.in.c.ij.de corpo.vi.⁊ i c.
preterea.de testi.per host.in.c.j.de dila.Innoc.in
c.cum iferior.de ma.⁊ obe.tex.in.l.fideicōmissa.§.
q̄p.ff.de lega.iij.⁊.l.fideicōmissa.ff.de fideicō.lib.
plenissime de his verbis ⁊ multis alijs an ⁊ quan
do important arbitrium boni viri vti nudam vo
luntatē.vide p Bar.in extrauagāti ad reprimen
dum.⁊ in.l.si sic.ff.de lega.j.⁊ in.l.alio.de alimē.et
ciba.leg.vbi plenius tā de verbo pōt:q̄ʒ de vbo li
bet debet cū similibus per Moder.vide in.c.j.de
cōsti.vbi hoc dico. Sed aduerte nūc intrādo prin
cipale dictum gl.videt velle glo.q hic non potuit
fieri a iudice sequestrū.⁊ scdm hūc intellectū sen-
tentiauit Ioan.an.⁊ sequentes sʒ Io.an.loquit
generaliter q non potest fieri ppter contumaciā
sed certe si recte ponderet ista gl.hoc nō dicit:sed
potius oppositum dū dicit sequestrationem non
posse fieri nisi in casibus no.j.c.pxi.⁊ ibi.glo.enu
merat inter casus concessos casum contumacie.p
c.ij.de dolo ⁊ cōtu.vbi plenissime tetigi ⁊ sic con-
iungēdo istā glo.cū illa ad quam se remittit aper-
tissime sentit q ppter hoc solum nō fuit reuoca-
tū sequestrū hic. Itē aptissime hoc voluit Inno.
hic lʒ de eo Io.an.non fecit mentionē.enumerat
enim casum ɔtumacie īter casus a iure pmissos p
d.c.ij.⁊ sentit alia glos.q sequestratio hic fuit re-
uocata quia ex quo abbas fuerat missus in posses
sionem causa rei seruande:non debuit celestinus
illam possessionē facere sequestrari:vnde Innoc.
papa successor author hui⁹ decretalis reuocauit
sequestrū innitēdo illi missioni:vt patet in fin. Et
ex hoc elicitur vnus intellectus ad istam decreta
lem fm quē non pbatur opi.Io.an.q ppter con
tumaciā possit fieri sequestrū vbi missio facta nō
eēt plene dico in.d.c.ij.de do.⁊ ɔtu. Pono ⁊ aliū
intellectū ad istā decretalē q hec sequestratio fuit
d legitime facta.s.ppter scandalū[d] euitanduʒ:quia
abbas fuit inde violenter eiectus per archiepm
quo casu nemo discrepat qn seq̄stratio possit fie-
ri.ar.l.equissimū.ff.de vsufru. Ioan.mo.⁊ Io.an.
post eū in dicta regula locupletari.dixit in.c.ij.di
cam aliquid.j.in.c.seq.⁊ quoniā fiebat ista seque-
stratio loco missionis:assumit sibi naturam mis-
sionis sicut ⁊ illa reuocat oblata cautione ⁊ resti-
tutis expēsis:vt li.nō ɔte.ca.quoniam.§.in alijs.
ita ⁊ hec sequestratio:vt hic notabiliter probatur
nā surrogatum debet sapere naturā eius in cuius
locum surrogatur:vt in.c.ecclīa.vt lite pen.⁊ per
hoc dico q illa verba p suo arbitrio ⁊c.posita in
text.non notāt celestinū de iniustitia sequestri:sed
potius denotant arbitriū boni iudicis qđ exube
rat supra ius ppter scandalū euitandū quod etiā
patet ex eo:qꝛ nō simpliciter reuocat sequestrum:
sed propter cautionē oblatā mādat eam recipi ⁊

de expēsis satisfieri:⁊ sic cessabat nunc scandalum:merito debuit reuo-
cari ratione predicta. Et hoc singulariter no.quia licet sint noua tamen
19 satis vera:⁊ nemo hic hec dicta repħēdit. ¶ † Quero quare Celestinus
fecit hanc possessionē sequestrari ex quo facta fuerat missio. Glo.in vsi.
sequestrari respondet vt nemo litigantium possideret sed possessio trās
e fertur in sequestrū ⁊c.vt in gl.tu dic clarius[e] ⁊ latius vt.s.dixi. Sed no.
f ex glo.q scda possessio rei sequestrate trāsit i sequestrū:[f] nisi aliud actū
sit in sequestratione cuius contrarium tenet gl.in.c.examinata.s.de iu.
sed concorda vt ibi dixi post Ioan.and.distinguendo in sequestratio-
nem voluntariam ⁊ necessariam que fit iudicis pcepto:vt in primo ca-
su transeat possessio in scdo nō.vt ibi plene dictū fuit:sed hoc vltimū li-
mita fm Bart.in.l.interesse.ff.de acq.pos.nisi aliud appareat de mente
iudicis.de quo dicit esse tex.hic. Et certe satis bene facit iste text.maxi-
me iuncta glo.ista ⁊ hoc no. Ego allego tex.meliorem iuncta glo.in vsi.
20 beneficium.in cle.vna.eo.ti. ¶ † Quero quia papa hic mentionē facit
de cautione oblata:corā quo fuit facta hec oblatio.gl.in vsi.satisfactio-
nis.respondet q corā regino ⁊ mutineñ.episcopis qui erant delegati in
illa causa. ¶ Not.ex hac glo.iuncto tex.q sufficit ad euitādum cursum
annalem offerri cautionem coram iudicibus.nec aliter est opus offerre
parti:nec alijs publicis psonis si iudices recipere negligunt:nec debet
pars offerens puniri in expensis postea factis.⁊ hoc optime facit ad ea
21 que plene tetigi in.c.j.⁊.ij.s.de eo q mit.in pos.qđ bene not. ¶ † Extra
glo.op.cōtra tex.in eo q papa cōdēnauit archiepm in expēsis modera
tis ⁊ nō expressit quātitatē nec pmisit taxationē:nec recipit iuramentū
a parte vnde obstāt multa iura.⁊ primo.C.de sen.q sine cer.quāti.p to-
tum.⁊ in.l.sancimus.cum aut.sua.C.de iudic.§.oportet.⁊.s.de procu.c.
cōstitutus. Solu. Inno.metu ɔtrarij supplet ad tex.intelligēdo q pces
sit taxatio. Sed Io.an.⁊ Host.intelligunt plane literā prout iacet dicē-
tes per istam literam in expēsis posse dari sniam generalem ⁊ incertam
nō solū de preterito:sed etiā de futuro.ad hoc.s.de dolo.in.c.cū dilecti.
⁊ de pcu.auditis.vbi de hoc.⁊ remittit Io.an.de hoc ad Spe.in tit.de
exce.§.viso.ver.qđ si reus.vbi dicit Spec.q hodie cōmuniter non pce-
dit taxatio:sed fit cōdēnatio reseruata taxatione.⁊ dictū Ho.hic vide
tur approbare Inn.in.c.finem.de dolo ⁊ cōtuma.vbi notanter dicit q
semper sup expēsis potest ferri sententia incerta talis:scilicet,condēna-
mus talem tali ad expēsas quas fecerit vel probat se fecisse.alle.l.termi-
nato.C.de fru.⁊ li.expē.quā dicit sic se intelligere ⁊ nō prout qdā intel-
ligunt dicentes q iudex ibi nō cōdēnauit:sʒ reseruauit parti potestatē
agendi de expensis:qđ non placet Inn.ibi.qꝛ expense petunt.aut iudi
cis officio.⁊ hoc officiū cessat finito negotio.insti.de offi.iudi.§.pterea.
⁊ de ap.cū appellationibus.li.vi.aut.iure actionis.sed actio nō cōpetit
pro expensis nisi facta sit cōdēnatio.⁊ tunc datur actio in factū ⁊ ex re
iudicata.⁊ ita sentit Inno.i.d.c.finē.⁊ sequit hic Io.and.vbi apparet q
illa.l.intelligatur qñ iudex cōdēnauit:sed ad incertas expensas. Et ex
omnibus predictis cōcludunt seu eliciuntur due ɔclusiones. Prima q
condēnatio expēsarum tā pteritaꝝ q̄ futurarū pōt esse generalis absq;
alia taxatione ⁊ determinatione tpe ɔdēnatiōis fiēda. Scda conclusio
q iudex condēnando in expēsis saltē generaliter modo predicto.s.reser
uando parti victrici petitionē expensarū nil agit rōne pdicta.sed an he
22 cōclusiones sint vere.j.subiciā. ¶ † Primo enim expediam dicta Io.
an.hic qui q̄rit an iudex possit reseruare sibi condēnationē expensarum
que veniunt ex suo officio:sicut potest sibi illarū taxationem reseruare.
Refert Guil.tenuisse q sic ea rōne qua reseruat taxationem. Itē quia
reseruando ⁊ postea condēnando videt cōdēnasse tēpore seruationis.
ad hoc habes bonū tex.in.l.asse.ff.de here.insti.vbi text.notabiliter di-
cit q si testator nō distributo a se seu sua hereditate dixit quem codicil
lis declarauero illum heredē instituo:⁊ postea in codicillis declaraue-
rit:ille sic declarat⁹ heres erit.licet in codicillis hereditas dari non pos-
sit:ita in pposito licet post sententiam simpliciter latam nō possit in ex
pensis cōdēnare nisi a die late snie:vt.d.c.cū appellationib⁹.tamen si iu
dex reseruauit sibi cōdemnationem expensarum poterit postea cōdem
nare. Itē qui ptestat aliqd se facturū tunc fecisse videt cū protestatur d
g ap.c.si.C.de ma.testa.l.j. Ioā.an.tenet hic ɔtrium[g] per.l.paulus.ff.de re
iudi.⁊.l.terminato.pal.⁊.d.c.cū appellationib⁹. Et dictū Guil.dicit p
cedere i interlocutorijs in qbus vsq; ad diffinitiuam potest fieri condē-
nationis reseruatio.vt plene not.p Inno.⁊ alios in.c.sepe.j.de app. Nec
ob.fm eū qđ de ptestatione dictū est:qꝛ cum iste actus nō dependeat a
volūtate iudicis nil operat protestatio.⁊ q nō depēdeat a potestate iu-
dicis patet:qꝛ finito principali nō durat iudicis officiū:vt in pal.iurib⁹.
Ad.l.asse.rñdet q potius facit pro opi.sua.⁊ sic inducēdo cōdemnatio
expensarū dʒ fieri cū pricipali sicut heredis institutio in testō.C.de iure
codi.l.j.de his q.vt indi.l.hereditas.sed si testator dicit heredē instituo
quē in codicillis declarauero.declaratus postea in codicillis vr institu-
tus in testō:vt ibi.⁊ de condi.insti.l.illa.⁊ ille sic ɔdēnatus reseruata de
claratione seu taxatiōe vt sic taxatio referat ad tps cōdēnationis vr in
snia condēnatus.secus aūt si reseruaret cōdēnatio vltra dic per predi-
cta:⁊ in hac opi.residet Io.an. ¶ Et ex pdictis elicio duas alias ɔclu-
siones.prima q̄ est tertia respectu pdictarū est hec.licet iudex i interlo-
cutoria possit sibi vsq; ad diffinitiuā reseruare condēnationem expēsa
rum.secus est in ipsa diffinitiua. Quarta ɔclusio lʒ iudex nō possit sibi
reseruare

✤ Sebasti. Sapia.
a ¶ Interptanda. De hac materia latissime tradit Feli.in. c.cām q. col.vij.s.de rescri. vide Moder.i.l. ij.ff.de cōsti. pnc.
b ¶ Iniustitia seqstri. Dicas itrepide q hic nō capit pro malo arbitrio.pmo qꝛ refert ad papā q est lex aiata.scdo qꝛ psumit pro suo arbitrio qꝛ est celeste. l.j.C.de sum.trin. tertio facit ppter euitādū scādalū vt voluit Host.i c.seq.facit.c.nihil cū scādalo.d pscr. non ob.gl.j.de cō sti.⁊.c.ne innitaris.eo.tit.qꝛ non bene loquitur:qꝛ ista stant q arbitrium sit iustum tamen seruari dʒ lex.vide que dixi. Andre. Barba.
✤ Sebasti. Sapia.
c ¶ Unū itellectū. Uide late p Feli. de his vbis.in.c. j.col.ix.vsic. ⁊ de his verbis. s. de cōsti.per repetentes.i clemē.sepe. de verb.sig.vbi latissime p do. Georgium natam.
d ¶ Scandalum. Adde Ang.cōsi, cvij.
e ¶ Dic clarius. Uide Spec.in ti. de secundo decr. §.iam de effectu. versic.sed vtrum. vbi dicit q si timetur scandalū non fit ista immissio: sed fit sequestratio. And. Barb.
f ¶ In sequestrū. Adde Ancha.cō silio.ccxlix.
g ¶ Contrariū. Qđ nō possit reseruare condēnationem expensarum:ego adduco rationem quā reseruat tps in quo nō est futurus iudex ⁊ adduco gl. i cap.apostolica. vij.qō.j.⁊in.l.illa. instit. de heredi. institu.vide ibi. Andre. Barba.

reseruare condẽnationẽ expensarum.secus est in ipsa diffinitiua:potest
23 tamẽ in cõdemnando generaliter reseruare sibi taxationem.¶ †Nũc examinemus predictas cõclusiones.⁊ primo primam nunquid cõdemnatio[a] expensarum possit esse generalis.Ultra opi.doc.nostro⁊ gloss.⁊ Bar.videtur hãc cõclusionẽ firmare in pal.l.terminato.⁊ clarius loquitur Bar.dicẽs ꝙ cũ expẽse certe i iudicio nõ fuerũt petite põt ferri sentẽtia icerta.vt.l.ij.C.de sen.q̃ sine cer.quãti.licet iudex non reseruauerit sibi taxationẽ.poterit tamen postea taxare ꝑm eũ licet asserat cõmunez practicam esse vt iudex reseruet sibi taxationem.Aduerte quia licet sic transeat in.d.l.terminato.tñ aliud sentit in.d.l.ij.Ego dicerẽ sic qꝺ aut expense veniunt accessoriꝭ vt quia iudicis officio petuntur vna cũ re petita.⁊ tũc procedit p̃fata conclusio quia in accessorijs sententia põt esse generalis.vt no.Inno.in.c.tãto.de exces.prelato.facit qꝺ not.Barto.in l.j.ff.de edẽ.⁊ in.l.ex diuerso.ff.de rei vẽ.⁊ sic loqꝛ.l.terminato.p̃alle.aut veniũt ꝑncipaliter iure actionis.⁊ tũc aut sunt certe:aut certificari pñt in ꝓcessu ⁊ debet sequi sententia specialis.al's nõ valet sentẽtia.ad hoc l.pe.⁊ vlti.C.de sen.que sine cer.q̃ti.⁊ optime facit.§.curare.insti.ꝺ act. ⁊ qꝺ legi.⁊ no.maxime ꝑ Barto.in.d.l.ij.C.de sen.que sine cer.q̃titate. aut non possunt certificari:vt puta quia quedã expense sunt facte:q̃dã fiende.⁊ tunc valet sententia generalis vt puta cõdẽno te ad expẽsas factas ⁊ fiendas:⁊ ita ꝓprie loquiꝛ.c.auditis.de procu.⁊.c.cum dilecti.de dolo ⁊ cõtu.in fi.⁊ tenet Spe.in ti.de expen.§.postremo.ver.itẽ scias.⁊ facit.c.finem.de dolo ⁊ contu.⁊ tex.opti.cũ ibi no.in.d.l.ij.C.de senten. que sine cer.q̃ti.⁊ valebit ista sententia generalis quia postmodũ tempore executionis poterit fieri taxatio ⁊ probatio sine libello ⁊ alia tela iudicij:vt not.in simili in.d.l.j.⁊ facit.l.iiij.ff.de peti.here.⁊ hoc quo ad primam conclusionẽ.Et est aduertendum quia puto istum tex.nil facere ad predicta licet Hostiẽ.⁊ Jo.and.fundẽt se super eo quoniã hic non fuit lata diffinitiua super questione principali.nec etiam agebaꝛ principaliter de expensis.sed Papa reuocando sequestrum ⁊ innitendo missioni prius facte declarauit id qꝺ iuris erat.videlicet vt de restitutione possessionis archiepiscopo fienda caueretur abbati qui fuit missus vt restituerentur sibi expense moderate prout dicitur in capi.quoniã.§.in alijs.vt lite non contesta.vnde iudices quibus negotium principale cõmittitur facient istã declarationem.Et iste est proprius casus huius.c.
24 ¶ †Uenio nunc ad secundam conclusionem in qua dicitur iudicẽ nil agere[b] reseruando parti ius petendi expẽsas per ratiões superius allegatas.Hanc opinio.vltra docto.nostros de quib⁹.s̃.tenuit Cy.in.l.terminato.⁊ vltra rationes superius allegatas mouetur.iudex non potest iudicare pro parte:⁊ pro parte non vt.l.in hoc iudicio.ff.fami.herci.gl. in.d.l.terminato.sentit oppositũ ꝙ valet talis reseruatio.⁊ sic vno mõ intelligit illum tex.l.terminato.⁊ illam gloss.sequitur ibi Bar.primo ꝑ tex.illius.l.terminato.vbi dicit esse casum.Item per istam pronuntiationẽ ⁊ reseruationem illud qꝺ prius erat in iudicis officio incipit post iudicis pronuntiationem posse competere iure actionis vigore sententie:ad hoc dicit esse tex.in.l.si finita.§.elegãter.ff.de dã.infe.⁊ casum in d.l.terminato.⁊ per hoc respondeꝛ ad motiuũ Inno.⁊ Jo.an.Cy.⁊ aliorũ tenentiũ contrariam opi.Non ob.aliud motiuũ ꝙ iudex nõ dꝫ ꝓnũtiare pro parte:quia id verum qñ iudex cognouit de omnibus:sed si de aliquo non cognouit potest de illo non ꝓnuntiare:vt.l.licet.C.de iu.ita in casu nostro ex quo iudex non cognouit de expẽsis:fatetur tñ qꝺ alia practica vt fiat cõdẽnatio ⁊ reseruet taxatio est cõmunis ⁊ obseruanda. ¶ No.bñ hoc vltimum dictũ Bar.⁊ plenissime dicã in.c.cũ inter.de re iudi.an ⁊ qñ iudex possit ꝓnũtiare pro parte:sed quo ad materiam nostrã satis placet mihi hec opi.Bar.⁊ glo.iuris ciuilis:⁊ limitat multum c.cũ appellationib⁹.§.si v̓o iudex.preal.⁊ videꝛ seq hic.d.Ant.⁊ Spe.in ti.de excep.§.viso.ver.qꝺ si reus.¶ †Uenio ad tertiam conclusionẽ in
25 qua dr̃ iudicẽ non posse in diffinitiua reseruare sibi cõdẽnationẽ expensarũ.Hanc firmat Jo.an.vt.s̃.dixi:sed Spe.sentit ꝯtrariũ in tit.de excep. §.viso.ver.statim allegato.Et ꝑ hac opi.ꝯtria faciunt rõnes Bar.s̃.allegate in p̃cedenti cõclusione.mihi plus placet opi.Jo.and.q: in istis accessorijs expirat iudicis officium illa die[c] ꝓnũtiationis diffinitiue.d.c. cũ appellationibus.§.si v̓o iudex.nec hoc potest disponere contra.l.ar. eorũ q̃ no.in.c.cũ.M.de cõsti.aliud est in conclusione p̃cedenti:q: ibi reseruat parti ius petẽdi hic reseruat sibi condẽnationem.ad idẽ.l.iiij.C. depoſi.¶ Ultime conclusioni ꝙ iudex condẽnãdo possit sibi reseruare taxationẽ omnes assentiũt.vt no.hic ⁊ in.d.l.terminato.⁊ Spe.vbi.s̃.⁊
26 ita cõiter practicaꝛ.¶ †Sꝫ circa hanc vltimam cõclusionẽ queritur ꝑ quem fiet ista taxatio.Accur.in.l.terminato.vr̃ velle ꝙ per executorem snie.hoc nõ placet Spe.in p̃al.versi.qꝺ si reus.q: executor nõ põt extendere manũ ad ea q̃ iudex sibi reseruat.Dic ergo latius post Spec.⁊ colligendo dicta Bar.in.d.l.terminato.aut enim iudex q reseruauit potest suã sniam exeq:aut nõ.primo casu tã ipse q̃ successor suus poterit illud exequi:q: vna est dignitas ⁊ eadẽ iurisdictio.l.ꝓperandũ.ff.de iud.facit l.modestinus.ff.de sol.Nec ob.si dicaꝛ quẽ non posse declarare mentem alterius.vt.l.põponius scribit si frumentũ.ff.de rei ven.quia reseruatio videꝛ potius facta dignitati ⁊ iurisdictioni q̃ priuate ꝑsone:vnde succedit dispositio.c.qm̃ abbas.de officio delega.aut est talis qui non põt suam sniam exequi:puta delegatus inferioris scd̃m vnã opin.de quo tñ plenissime dic vt dixi in.c.si quis contra clericũ.de fo.cõpe.⁊ tunc delegatus taxabit:quia cũ ista taxatio fiat tp̃e executionis:iuxta no.in.l.ij.C.de sent.que sine cer.q̃ti.[a] non potuit ille iudex sibi reseruare taxationẽ:vñ videtur potius reseruasse iurisdictioni ⁊ dignitati.⁊ hoc not.quia expresse firmat Bar.in.d.l.ter-
27 minato.¶ †Qualiter autem fiat taxatio:dic ꝙ si expense potuerint legitime ꝓbari bene quidem: al's autẽ:puta super expensis minimis quas fecit litigans in hospitio vel in aduocatis ⁊ similibus iudex taxabit ex officio suo:considerata q̃titate ⁊ qualitate cause ⁊ mora quã traxit ⁊ qualitate ꝑsone ⁊c.vt est tex.not.in.l non ignorat.C.de fru.⁊ li.expẽ.⁊ ibi de hoc:⁊ per Spec.in.d.§.viso.versi. qꝺ si reus.⁊ statim aliqd specialius dicã Ex predictis habes diuersas practicas pronũtiandi super expensis:prout.s̃.tactum fuit in conclusionibus. sed magis cõis est illa vt fiat cõdẽnatio tempore sentẽtie ⁊ taxatio reseruetur que fit postmodũ in executione modo predicto:sꝫ est ⁊ alia magis iuri cõsentanea vt ante sentẽtiam iudex cognoscat de expensis ⁊ eas taxet ac iuramentũ a parte recipiat:vt iuret q̃tum expendit vltra summã taxatam ⁊ secundum iuramentum infra summam taxatã prestitũ faciant condemnationem:vt colligitur ex mente text.in auꝛ.de iudi.§.oportet.⁊ in.l. sancimus.cũ auꝛ.sua.C.de iudi.⁊ in.c.cõstitutus.[b] de ꝓcur.de excep.c.pia.lib.vj.⁊ ꝺ resti.spo.ca.frequens.eo.lib.iij.q.iij.qꝺ fieri not.Spec.in.d.versi. qꝺ si reus.dicit tamẽ ꝙ hec practica non est tuta: quia faciendo taxationem ante sententiã iam ꝑpalaret animũ suum contra quẽ iudicare non in-
28 tendit.¶ †Qꝺ nõ est tutũ:imo contra consiliũ.l. vbi.C.de fal.q: posset pars ingerere difficultatez circa prolationẽ snie:sed hoc est precauendum:vt dicit Joan.an.eo.ti.de expen.§.postremo.in p̃n. quãdo persona cõtra quã ferenda est sentẽtia talis est ꝙ verisimiliter ingereret difficultatẽ in ꝓlatione sententie:alias satis sustineri ⁊ practicari potest.⁊ ad euitãdum hoc periculũ posset taxare expensas vtriusq̃ partis ⁊ deferre iuramentum vtriq̃ ⁊ postea condẽnare dũtaxat partẽ succumbentem quare aũt hoc casu recipitur iuramentuz ante taxationẽ ⁊ aliud seruaꝛ in iuramento ante litẽ qꝺ est de affectione vide glo.in.c.j.de ele.li.vj.
29 ¶ †Sꝫ circa hoc cadit dubiũ:quid si iudex recipit prius iuramentũ.scd̃o taxat.tertio condẽnat. d.Ant.refert se vidisse cõsultum ꝙ sentẽtia tenet q: est contra ius partis:ipse tñ dicit posse dici sententiam nullam esse:quia ex quo delatum est iuramentũ:notoriũ est sibi de expẽsis:nec est data sibi potestas moderãdi iuramentum:vnde cum iudicet contra notorium sentẽtia est nulla:⁊ nihil allegat qꝺ nõ possit moderari iuramentũ:sed tex.est in.d.auꝛ.de iudi.§.oportet.sed mihi plus placet dictũ contrarium vt teneat talis condẽnatio nisi releueꝛ per appellationẽ.primo per id qꝺ dictum est:quia hec sententia est contra ius partis.⁊ opti. facit tex.ꝑm cõem intellectũ.in.c.iij.ꝺ eo q mit.in pos.vide tñ qꝺ ibi dixi.Item ad.d.§.oportet.põt rñderi dupliciter.Primo ꝙ iudex nõ hꝫ ꝓtãtem moderandi iuramẽtũ qñ.s.precessit taxatio:et ita loqꝛ iste text.quia ex quo semel taxauit ⁊ recipit iuramẽtũ non põt amplius venire cõtra:sec⁹ vbi nõ taxauit.Scd̃o rñderi põt ꝙ ꝓcedit nisi iudex errauerit manifeste in taxãdo vt apte dicit Spec. in tit.de expẽ.§.postremo.in prin.facit.l.vnica.C. d.erro.cal.⁊.l.j.ff.q̃ sen.sine ap.re.forti⁹ hoc poterit qñ oĩno taxationem omisit:nec puto illum ordinẽ vt prius fiat taxatio substãtificũ sed potius de iustitia per ea q̃ no.gl.in.d.c.j.de elec.li.vj.⁊.ij. q.j.i sum.⁊.l.j.C.ꝺ ap.facit ad p̃dicta qꝺ not.bart.
30 in.l.j.C.qñ ꝓuo.non est ne.¶ †Ubi tractat gñaliꝛ an valeat snia ꝯ iuramentũ a parte p̃stitũ vbi videas:nõ tñ loquiꝛ i terminis:⁊ ꝑ hoc habes hanc vtilẽ materiã expeditã.¶ Ultimo pro iuuenibus op.cõtra tex.in eo ꝙ Celestinus cõmisit tam causam possessionis q̃ causam ꝓprietatis.⁊ tñ cã possessiõis fuerat prius ꝺterminata.⁊ sic est cõtra ca. cũ inter.de re iu.Jo.an.soluit multipliciter.p̃mo ꝙ illa dictio ⁊:ponatur expositiue:⁊ sit sensus ꝙ

Sebasti.Sapia
[a] ¶ Cõdemnatio Uide Bal.i.l.cũ in ꝓprie.C.si quis alteri vel sibi.⁊ in l.filium.colũ.xvij. versic.vlterius q̃ritur.C.fami.herc. cis.Barto.in.l.ab executore.in p̃n. ff.de appel.Inn. ⁊ Alex.in.l.paulus.j.ff.de re iud. ⁊ i.l.si pignori.in fi.p̃nc.ff.de pign. actio.⁊ Moder.i §.curare.instit.de actioni.Roma.i cõsi.ccclxj.⁊ Pe. de ancha.in cõsil. clxxxij.vbi tãgit quomodo iudex possit mutare cõdemnationem expensarum.
[b] ¶ Nil agere.adꝺ Alex.cons.cxviij. iij.lib.⁊ consil.xc. j.libro.
[c] ¶ Illa die.adde itelligẽdũ vt per Petrũ ꝺ ancha. ꝯsi.lxxxij.

Zacharias.
a ¶ Fructus suos non facit. Dic h̃ eē verū ī persona li ī reali aūt sec⁹ vt p Bar.i.l.si.i pn. ff.vt in pos.leg.et i.l.si finita.§.iul. ff.d dā.lfe.ꝛ Ang. i auf.de exh.reis. §.q: vero.col.v.
b ¶ Lucraturum. Adde qd voluit Bal.cōsil.liiij.i.j. li.ꝛvide in apost. ad bar.i.l.si finita §.nil.circa fin.ff. de dam.infec.
c ¶ Pro suo libito. Addō Roma. consil.cxh.
¶ Adde tu vide c.ex parte.de cōsu.in verbo pro libito.ꝛ leg.si fidei cō.libertas.ff. de fideicō.lib. iuxta illō:age vt libet. Andr.Barba.
Zacharias.
¶ Adde tu lati⁹ q̃ ꝑ quēq̃ Fel.in ca.j.colū.xx.ver.ꝛ si dicat cōmittim⁹ volūtati tue. ꝛ ibi in apost.ad ipsum.s.de cōsti.
Sebasti.Sapia.
d ¶ Voluntatis. Vide Jo.de imo. i.l.si sic.ff.de leg.j. cum allegatis p Feli.in.c.j.co.xx. vsic.ꝛ si dicat ꝑm libitum tuum.s. de constitutio.
Sebasti.Sapia.
e ¶ Prohibita. Vide practi.papié.i forma libelli seq̃stri.in gloss.in verbo sapiēs vir. vbi enūerat decē casus in qbus est licita seq̃stratio. quos etiā enumerat Franc.cur.in trac.sequestrorū. col.h.ꝛ Jas.in.l.si fideiussor.§.si.co. penult.ff.qui satisda.cogan.vide ēt ad hanc materiam Decium in consi.lxxv.i.h.co. ꝛ in consil.cxxv.i h.colum.
f ¶ Dilapidatione. Adde Andr. sicu.consi.xlix.

cōmisit cām possessionis ꝛ ꝓprietatis:vel logī de possessione subtracta monasterio ꝑ archiepm eēt fienda restitutio vel dictū fuit ex supabundāti.et q̄libet est bona:vel dic vltra eū ꝙ verbū plenius: positū in text.soluit cōtrariū.forte enim plenius: quia non fuit plene de possessione cognitum.

1 ☞ Sequestratio fructuū fit quādo habēs illos in custodiam dissipat.3.que dissipatio siue dilapidatio debet primo probari.22.

2 Missio in possessionem in ecclesiam fit qñ ipsa petitur ratione proprietatis ꝛ non tituli.

3 Missus ī possessionē ex pmo decreto nō facit fructus suos ꝛ tenet ipsos ꝯseruare nisi ex nimia cōtumacia rei index misso adiudicauerit fructus.

4 Pro libito voluntatis:ista verba importāt meram voluntatem nō autem arbitrium boni viri.

5 Contumax non appellat sed per viam querele sibi subuenitur allegando istud grauamen.

6 Missus in posses.ex pmo decreto si est suspectus de dissipatione fructuū cauebit de restituendo in tempore:sed si dissipat sequestrabuntur fructus. 10.13 19.missio autem non reuocabitur.

7 Sequestratio regulariter est prohibita:sed fallit in casibus de quibus hic.16.

8 Executio sententie quādo per appellationem supersedetur fit sequestratio illarū rerum mobilium in qua debebit fieri executio:secus si appellatur a sententia quia tunc non fit sequestratio.

9 Sequestratio rerum mobilium conceditur quando petuntur a persona suspecta.

Suspecta persona dicitur vel q̄a nil aut parū h̄z in bonis vel ꝓpter malos mores:vel quia consueuit dilapidare.

11 Possessio rei voluntarie sequestrate est penes illū penes quem est res ipsa.

Sequestratio voluntaria que fit.

Sequestrū si est finitū quomodo agit ad ipm recuperandū.item quid si possidēs rē sequestratam non vult amplius tenere quomodo faciet.15.

12 Seq̄stratio aliquarū rerū pōt fieri ex officio iudicis nobili qñ videt sup ipsis scādalum imminere ꝛ ista sequestratio an tollat per cautionem.24.

14 Seq̄stratio fructuū rei sup qua litigat:puta sup beneficio.17.si nemo possideat est permissa.

16 Sequestratio lite pendēte ꝓhibita est quia presumitur pro possessore qua p̄sumptione cessante potest fieri.ꝛ idem statuitur quando appellatur.18.

Sequestratio solet fieri propter cōtumaciam rei.

Sequestratio in casibus permissis potest euitari sufficienter cauendo:intellige tamen vt.j.nu.24.

Sed si est tantum suspectus de dilapidatione an sufficiat cautio iuratoria.23.

20 Sequestratio fructuum solet fieri reo conuento si ipse dilapidat.

21 Sequestratio potest fieri tam ab ordinario quā a delegato.

25 Cautio per quam vitiatur sequestrum dz cōtinere de iudicio sisti ꝛ de re non alienanda ꝛ restituēda in casu succumbentie.

26 Res sequestrata si non potest durare:vendet autoritate iudicis ꝛ pretium sequestrābitur.

27 Sequestratio in casibus in quibus prohibet:pōt actor petere descriptionem fructuum anteq̃ ꝑueniant ad reum.

28 Debitū cui⁹ ꝑtextu petit sequestrū pōt ꝓbari ꝑ instrumētum:vel per testes vel summarie in casibus in qbus dubitatur de celeri consumptione.

1 Dilectus. ¶ † Si missus in possessionem causa custodie fructus dissipat,dissipati reuocantur ꝛ cū alijs sequestrantur.hoc dicit. Primo ponit querelam rei passi missionez. Scdo dat iudices. ¶ Casus literalis. Abbas et conuentus de cesteria impetrauerunt literas ad quosdam iudices delegatos contra rectorem ecclesie d Bethusia super ecclesia ipsa:iudices ipsi quia rector predictus contumax fuit:induxerunt monachos in possessionē ipsius ecclesie causa rei custodiende:ꝛ quia monachi fructus istius ecclesie medio tempore perceptos distrahebant:dictus rector significauit hoc domino pape.vnde dominus papa mādauit quatenus si eēt ita fructus predictos faciāt sequestrari:ꝛ si quid de

2 ipsis distractū est faciant in statutum pristinū reuocari.Bar. ¶ † Not. ꝙ cū agit de ecclia vt ꝓprietate:vt puta quia pretendit vnica ꝛ de mensa habet locum missio propter contumaciam:etiam si a reo teneatur in titulum.vt hic no.probatur quod no.pro limitatione.c.eum qui.de eo qui mitti.in possessio.lib.vj.Cessat ergo missio quando petit ab actore ratione tituli.secus si tenetur ratione tituli ꝛ petitur tanq̃ proprietas. ꝛ vide circa materiam quod plene dixi in.c.contingit.de dolo ꝛ contu.

3 ¶ † No.ꝙ missus in possessionem ex primo decreto non solum fructus
a suos nō facit:[a] quinimo eos distrahere pro suo libito non potest.sz dz cōseruare eos ad effectum de quo in glo.j.ꝛ in.c.quoniam.§.in alijs.vt lit.nō contest.hoc limita nisi iudex ob nimiam rei contumaciam decre-
b uerit actorem lucraturum[b] fructus medij temporis:quod potest:vt no. probatur ꝑm vnum intellectum cōmuniter approbatum in.l.fulcinius.
4 in si.ff.ex qb.cau in pos.ea.dixi plene in.d.§.in alijs. ¶ † No.bene ꝛ te-
c ne menti significatū horum verborū pro suo libito[c] voluntatis[d]:impor-
d tat enim liberā voluntatē non aūt arbitrium boni viri.facit ad multa.ꝛ maxime in cōpromissis in quibus solent apponi ista verba vt pro libito voluntatis possint disponere.Itē ꝑ statuto hui⁹ vniuersitatis Seneñ. in quo cauetur ꝙ rector pro suo examine nō teneat aliquid soluere:nisi prout ꝓcesserit ex suo libito voluntatis.non enim est recurrendum ad arbitrium boni viri:sed ad suam nudam et liberam voluntatem.nam verbum libet:importat liberam volūtatem.vt.l.j.ff.de testamen.mili.et plene per Bar.in.l.alio.ff.de alimen.ꝛ ciba.lega.ꝛ satis bene hoc ꝓbatur qd no.de hoc verbo libuerit.q: solet opponi in multis dispositioni-
5 bus. ¶ † Not.vlterius ꝙ licet cōtumax nō audiatur appellans.h.q.vj. sunt quorū.tamē als proponens per viam querele iniustum grauamen a parte sibi inflictum.vt circa conseruationem fructuum rei in quam fa-
6 cta est missio. ¶ † No.missio non reuocatur,licet missus peruerse se habeat in conseruatione fructuum.sed fit sequestratio fructuum.vt hic.si aūt missus non dissipat fructus sed est suspectus de dilapidatione tūc exigitur ab eo cautio de fructibus tpe debito restituendis.vt not.in.c.
7 suscitata.de in integ.restitu.in glo.fi. ¶ † Opp.ꝛ videt ꝙ hec sequestratio fieri non debeat:q̄a lite pendente ꝛc.ꝛ quia sequestratio regulariter
e est prohibita[e].l.vnica.C.de prohi.seq.sol.glo.h.ponendo regulam ꝛ excipiendo.xl.casus a regula.regula enim est negatiua.sed fallit in casib⁹ hic exceptis. Primus casus cum quis dilapidat fructus quos seruare debet vt hic ꝛ.c.sequen.Et not.ꝙ iste casus potest in se comprehende-
8 re multos alios in quibus tenetur quis fructus conseruare. ¶ † Secūdus casus cum appellatur ab executore:tunc fit sequestratio rei mobilis in qua fienda est executio fructuū:vel rei immobilis in qua erat executio fiēda.l.ab executore.C.quo appella.nō re.Et intellige hūc casum quādo licite appellatur ab executore.nam regulariter ab eo non appellatur vt le.ꝛ no.in.c.quod ad consultationē.in fin.de reg.iur.Sed circa hunc casum queritur quare fit sequestratio cum appellatur ab executore ꝛ nō cum appellatur a iudice vt patet.j.c.proxi.vbi dicam.ꝛ in.l.imperatores.§.idē rescripserūt.ff.de appel.dicunt enim hic doct.j.d.§.idē rescripserunt.ꝙ qñ appellatur ab executore presumitur hoc fieri causa impediende vtilitatis sentētie:ꝛ sic malitiose cum regulariter ab executore nō appellatur ꝛ sententia transiuit in rem iudi.quando appellatur a snia cessat ista presumptio:imo per appellationem p̄sumptio snie tollitur ꝛ per eā suspēditur.ideo non fit seq̄stratio nisi fructus dissipentur:
9 vt dicam.j.c.pxi. ¶ † Tertius casus est cum ꝑsona a qua res immobilis petit est suspecta.ff.q satisda.cog l.si fideiussor.§.vlt.que autem sunt illa q̄ faciunt ꝑsonam suspectam ad hoc vt dicta sequestratio fiat licite ponit glo.no.in.d.§.vlti.enumerando quatuor:videlicet q: nō possidet imobilia vel pauca. Item mali mores:vel q: prius male administrauerat vt dicit Bart.ꝙ nō requirunt oia ista coniunctim:imo qñq3 sufficit
10 alterū ꝑm materiā subiectā. ¶ † Quartus casus si timetur de dilapida-
f tione[f].de ap.l.imperatores.in si.ꝛ.c.pxi.intellige hunc casum prout limitabo.j.c.pxi.prout dixi in ꝑcedenti casu. ¶ Quint⁹ casus est si quis ꝓclamat ī libertatē:tūc sequestrant res quas habere videt.C.de asser. tol.l.j. ¶ Sextus si colon⁹ vellet possessiones conductas deserere.alleg. l.vlti.C.de agri.ꝛ censi.dicit Joā.and.ꝙ deberet dicere si colon⁹ negat pensionē in cuius solutione diu fuit cessatum.ꝛ ꝑm hoc debebat alle.l. litibus.quia.l.vlti.non facit. ¶ Septimus casus si maritus vergat ad inopiam:tūc eīn sequestrat dos.ꝛ de hoc dicendū est:vt ī.ca.per vestras. de do.post di.re.ꝛ.l.in rebus.ꝛ.l.vbi alleg.in gl.ꝛ idē dic in casu consimili.puta quia efficeret furiosus:vt no.in iur.preallega. ¶ Octauus casus si timetur de seuitia viri ꝛ non potest ei caueri.de restitu.spolia.literas. ¶ Nonus cū sponsa seu vxor timetur corrūpi:tunc quodāmodo sequestrat quia collocari dz in loco tuto.vt in.c.cum locum.de spon.ꝛ per hoc dicit Hostien.ꝙ si serui vel adscriptitij:ꝛ maxime liberi homines cōquerantur de tyrānide dñi.ꝛ ꝓbabiliter timet ne dñs hac occasione seuiat in illos:tunc bonus iudex facit illos assecurari si pōt:als pendente lite faciat illos sequestrari.ar.ff.de offi.prefec.vr.l.j.§.ꝙ antē.institu.de his q sunt sui vel alie.iur.in.§.dñor.ꝛ.§.sequē.facit.j.de pba.c.pe.qd not.ꝛ idem credo dicēdum consimili rōne cū religiosi cōquerunt de suis platis.ar.de accu.ex parte.ꝛ.c.olim. ¶ Decimus casus cum aliqd est ablatum illi

tum illi qui est de familia iudicis:tūc fit sequestratio in aduētu iudicis
successoris ne iudex iudicet facto familie sue.l.senatus.ff.de offi.prefe.
vr.vide quod dixi in.c.cū cōtingat.de fo.cōpe.¶ Undecim⁹ casus pro
pter rei contumaciam.alleg.gl.ij.§.de do.ꝛ contu : hoc fit ſm gl.vt mi
nus agatur cū cōtumace vt hic.¶ No.bñ ex hoc vltimo casu intellectū
ad illud.c.ij.Joā.an.dicit ꝙ illud.c.hoc nō ꝓbat:qꝛ ibi nō querit̃ de vi
ribus sequestri.ꝛ ꝯtrariū ꝓbatur ſm eū.§.c.proxi.tu dic melius vt dixi
in.c.proxi.ꝛ in.c.ij.preal.Gofr.ꝛ Jo.an.post eū addūt alios casus exce
ptos ad gl.¶ Duodecimus fit casus cle.j.[a] de seq.ꝛ dic vt ibi.¶ Ter
tiusdecimus qñ de voluntate partiū fit sequestratio vt lite finita detur
victori.ff.de acq.pos.l.interesse puto.¶ Quartusdecimus propter im
potentiā vel cōtumaciā nō cauētis de collatione bonorū facienda.ff.de
col.bo.l.j.§.si frater. Quartusdecimus ne perdat̃ vendēdi cōmoditas.
l.si oleū.ff.de dolo.pone ꝙ sit cōtentio de vna revenali cuius sit:ꝛ quili
bet dicit se esse in possessione:poterit eñ iudex lite durāte illā rem de
ponere:vt interim vēdatur ꝛ pretiū conseruet̃ in euentū litis.¶ Sex
tusdecimus ſm Tancre.hic.ꝛ in.c.ij.de dolo. propter scādalū.allegat.
§.c.j.ꝛ no.bene hoc pro his que dixi saluando de iure illud sequestrum
quod cōiter ibi per glo.ꝛ doc.impugnatur.Hostiē.etiam exemplificat
casum cum timetur ne partes veniant ad arma.[b] j.de pur.ca.j.ꝛ.ij.ꝛ.ff.
de vsufru.l.equissimū.vt si pendente questione super hereditate vterqꝫ
vult occupare dicēs se possidere ꝛ colligere fruct⁹.ff.de vsufru.l.equissi
mum.de quo in Spe.eo.ti.in prin.ver.sed nunquid.Sed attende qꝛ tu
per ista verba nō habes fundamētum sequestrationis ꝓhibite vel per
misse:nec naturā ipsius sequestrationis.ideo colligendo vlteriora dicta
Jo.mo.in.d.regula locupletari.quorū aliqua recitauit Jo.de lig.sup
presso tñ authore in cle.j.de seque.ꝛ Arch.in.c.qꝛ rex.xj.q.j.ꝛ inferēdo
aliqua bona dicta Bart.in diuersis locis sparsa ꝓsequere hāc materiā
principaliter per duo mēbra.¶ † Quedā eñ est sequestratio volūtaria
quedā necessaria.voluntaria est illa que fit partium cōsensu.nam solēt
partes de aliqua re contēdentes scandali vitandi deponere rem de qua
est cōtētio apud tertiū qui appellat̃ sequester qui tradit ipsum rem vin
centi:ꝛ sic interim nemo ipsorū possideat:ꝛ ideo cōiter dicimus ꝙ in ta
li sequestratione volūtaria nisi illud actū sit possessoriū transit in seque
strū vt no.in.d.c.examinata de iudi.ꝛ.l.interesse puto.ff.de acquir.pos.
ꝛ per do.canonistas in locis preal.ꝛ hec sequestratio volūtaria regula
riter est permissa.qꝛ partes sibi in hoc possunt p̃iudicari.l.si oleū.ff.de
dolo.ꝛ.l.ei apud quem.ff.de do.pleg.l.interesse puto.cū multis si.ꝛ.d.c.
examinata.ſm vnum intellectum.Qualiter aūt agatur postmodū con
tra sequestrū ad restitutionē rei finita causa sequestri vel altera partiū
nolente iudicium assumere.Jtem qualiter aget sequester si ampli⁹ nō
vult rem sequestratā habere:dic vt dicitur in.d.l.j.si oleū.ꝛ.l.licet.ff.de
12 posi.d.l.ei apud quē.ꝛ vide qd̄ no.i.d.c.examinata.¶ † Uenio ad scd̄m
membrum.s.ad sequestrationē necessariam.ista eñ fit a iudice ꝛ dicitur
necessaria:qꝛ fit sine consensu partiū:hec autem fit authoritate iudicis
quatuor modis:officio iudicis nobili:officio mercenario deseruiēti se
questrationi:ad petitionem sequestri:ꝛ ad petitionem alterius partis.
Exemplum primi qñ iudex videt occasionē alicuius rei scādalum[c] im
minere:vt qꝛ quelibet partiū contēdit se possidere ꝛ vadunt armati ad
possessionē ipsius:tunc eñ qꝛ iudicis est obuiare malis ꝛ scandalis,po
terit ex officio suo nobili rem ipsam sequestrare apud tertium ꝛ exige
re ꝓbationes a partibus super possessione ꝛ scd̄m exitū ꝓbatiōis pro
cedere.ar.ff.de vsufr.l.equissimū.ꝛ in.l.in vēdicatione.ff.de bo.au.iud.
pos.cum si.nā officiū iudicis latissimū est vt.l.j.ff.de iur.om.iu.de offi.
13 or.c.j.ff.de off.presi.l.senatus.cū multis similib⁹.¶ † Exemplū scd̄i qñ
fit per officium iudicis mercenariū deseruiens sequestrationi:si eñ ali
cui incumbit onus faciēdi aliquid ratione certe rei ꝛ monitus nō facit:
iudex potest sequestrationē illius rei facere.ad hoc.c.peruenit.de app.
vel fructuū.j.c.proxi.ꝛ hic.debet eñ missus in possessionē ex primo de
creto fructus cōseruare si hoc non facit fit sequestrum vt hic ꝛ in.c.seq.
14 ¶ † Per hoc dicit Jo.mo.in.d.regula.ꝙ si duo contendunt se habere
ius in beneficio ꝛ nemo possidet,tūc lite pēdente iudex faciet sequestrū
d de fructibus.[d] ꝛ idem vbi possessor nō vult deseruire vt debet:vt.d.c.pe
15 uenit.¶ † Exemplū tertij qñ fit ad petitionē sequestri qñ sequester ha
bet aliquam legitimā causam deponendi illud officiū:tunc enim debet
adire iudicem qui ꝓuidebit vt apud edē sacrā vel apud aliū fiat seque
strū:de quo dicēdum est vt habet̃ in.d.l.ei apud quē.§.si volet.Quarto
mō fit ad petitionē partis.ꝛ hoc dupliciter:aut de re non litigiosa aut
de litigiosa.primo casu fit dupl'r.s.ad cōseruationē sui iuris vt cū multi
sunt coheredes habentes plura instrumēta cōia ꝛ nō pñt ꝯueniri apud
quē deponātur tūc iudex ad petitionē partis faciet sequestrū seu depo
sitū apud tertiū vt cuiuscūqꝫ heredis noīe cōseruent̃.vt.l.certo.§.si.cum
se.ff.fami.herci.Scd̄o fit ad euitationē operis seu alicui⁹ preiudicij vt
cū currit alicubi debitū vsurariū creditor non vult vel nō reperitur vt
recipiat istud debitum poterit iste debitor autoritate iudicis pecuniā
debitā cōsignare apud edē sacrā sed apud tertiū prout iudex prouide
bit:ꝛ hec est quedā sequestratio de re nō litigiosa iudicis autoritate ad
16 petitionē partis que fit vt dixi.¶ † Aut fit ad petitionem partis de re
litigiosa:ꝛ nūc est aduertendū quare dicimus quod ista sequestratio ne
cessaria regul'r est ꝓhibita.debes eñ scire quod sequestratio ista de liti
giosa pōt peti triplici tpe.aut pendente negotio
principali ante sniam:aut post sententiā pēdente
ap.aut postq̃ snia transiuit in rem iudi.vt cū ap
pellat̃ ab executore.primo casu regulariter ista se
questratio est ꝓhibita.rō est qꝛ p̃sumptio est pro
possessore.ar.c.ex lr̃is.de ꝓba.ꝛ.l.si.C.de rei ven.ꝛ
qꝛ lite pendēte nō dꝫ possessor ꝓhiberi vti posses
sione sua.§.vt li.pen.dꝫ eñ actor prius de suo iu
re ꝓbare q̃ patiat̃ possessorē impetere vt.l.vnica.
C.de prohi.seque.ꝛ in.c.si.xj.q.j.sed qñqꝫ insurgit
aliqua eq̄tas que mouere dꝫ iudicē ad sequestra
tionē faciendā:vt qꝛ timet̃ de cōsumptiōe rei ꝛ sic
iudiciū posset esse frustratoriū:vel oritur aliqua
p̃sumptio ꝯ possessorē ꝙ litiget cā differēdi iudi
cij vt interim capiat fructus vt leg.ꝛ not.in cle.j.
eo.ti.ꝛ per Joā.an.in addi.spe.sup rub.huius ti.
vel aliqua alia eq̄tas vel presumptio.ꝛ tūc ex his
causis permittit sequestratio ꝛ sup his cōiter fun
dātur exceptiones posite in gl.ꝛ super ea.Ex his
habes rōnē regule ꝛ casuū exceptorū:ꝛ per hec di
co sequēdū id qd̄ tenuit in.c.ex lr̃is.de do.ꝛ cōtu.
ꝙ ꝓpter cōtumaciā rei possessoris poterit iudex
facere sequestrationē:est eñ ex ꝯtumacia orta pre
sumptio ꝯ possessorē.c.nullus.de presum.ꝛ cōtu
macia puniri potest per iudicē penali iudicio.de
offi.deleg.de causis.ꝛ.l.j.ff.si quis ius di.nō ob.er
go sine cā nō impeditur vti possessiōe sua lit.pen.
Jtē iura que sequestrationē inhibēt fundāt se su
per iure actoris ꝛ qñ nil ortum est cōtra reum:ita
loquitur.l.vnica.C.eo.ꝛ.c.si.xj.q.j.sed in casu no
stro fit ex puro iudicis officio sicut multa impo
nitur iuxta not.per Bart.in.l.iij.ff.si quis in ius
voc.Jtem fit propter presumptionem ortam cō
tra eum ex contumacia sua ꝛ vt tedio affectus ve
niat responsurus.facit.c.qm̄.in fine.vt li.nō cōte.
17 ¶ † Ex his etiam dico quod vbi nō habet locum
missio propter cōtumaciam poterit fieri etiam se
e questrum[e] iure ordinario vt in beneficialibus qui
bus non fit missio.vt in.c.j.de eo qui mittitur in
poss.libr.vj.nam poterit fieri sequestrum nedum
fructuum sed etiam corporalis beneficij, quod te
net Jo.mo.in.d.regula locupletari.licet Jo.an.
ibi sentiat contrarium:sed primū plus mihi pla
cet.arg.optimum in.c.olim.de rescript.vbi papa
non improbat illud sequestrum.ꝛ in.l.j.C.de pro
hi.seque.Jtem hoc casu cessat ratio.c.j.de eo qui
mittitur in possessionem:quia nō datur vitiosus
ingressus cum detur sequestro possessio beneficij
a iudice hui⁹ autoritate legitime administrati.vt
est tex.valde no.iuncta glo.in verbo beneficium.
eo.ti.cle.j.Jtem cessat ratio prohibite sequestra
tionis propter suam cōtumaciam ꝛ suadet equi
tas vt fiat equitas ex quo non habet locū missio.
argu.c.ij.de dolo ꝛ contu.possibile est quod pre
sens non potest in sui aduersarij absentia docere
de iure suo:ꝛ sic tollitur si obijceretur quare non
proceditur ad diffinitiuam.iuxta dispositionem
illius.c.eum qui.Jtem ille qui est contumax non
potest hoc allegare cum hoc fiat in odium sue cō
18 tumacie.¶ † Hec procedunt quando petitur se
questratio pendēte principali negotio sicut autē
post appellationē a diffinitiua:que tūc in casib⁹
in quibus potest fieri in principali negotio pote
rit et fortius in causa appellationis:sed ibi dixi
nō posse fieri etiam nunc fieri non poterit qꝛ ap
pellatio suspendit sententiam.Fallit si is qui ha
bet contra se dissipat fructus.vt.l.impetratores.
§.idem rescripserunt.ff.de appell.ꝛ.j.c.proxi.vbi
dicam.ꝛ hoc propter presumptionem ortam con
tra eum:tum ex sententia:tum ex dilapidatione
fructuū vt dicam.c.sequēti.Ultimo vt dixi potest
peti appellatiōe pēdente ab executore ꝛ permit
titur vt predixi propter presumptionē contra eū
de qua supra p̃misi. Et per hoc habes clarissime
19 hanc materiam ꝛ naturam suam. ¶ † Sed nunc
quero nūquid sit aliquod remedium euitandi se
questrū in casibus in quibus dixi posse illud fieri
cōiter.dicitur qd̄ sic sufficiēter.id est cauēdo,per
l.senatus.ff.de officio presidis.ꝛ.l.si fideiussor.§.
final.ff.qui satisdare cogantur.hoc tenet Cynus

F

a ¶ Cle.j.Adde videndū Old.cōsil. clxvj.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Ad arma.vide Bal.in.l.si.C. de or.cog.cū multis allegatis p deci.i l.fin.colū.iij.C.de edict.di.adri.tol. faciunt cumulata per Fel.in.c.nihil cū scādalo.j.de p̃scri.Uide ad hoc etiam Bal.in.l.si disputetur.ff.vbi pup.edu.deb.

c ¶ Scandalū.adde Ful.consi.clix.
Zacharias.
¶ Adde Bart. Alexā.ꝛ flo.in.l. equissimuꝫ.ff.de vsufr.ꝙ dicūt ibi esse verū si neuter ꝯtēdentiū possideat:qꝛ si vn⁹ possideret nō possidēti inhiberetur pos.vt not.plene Bal.in.l.j.colū.j. ver.q̄dā est sequestratio.C.d ꝓhi. sequest.ꝛ pe.in.l. si.in prin.vers.est ꝛ quartus casus.C. de edi.diui adri. tollen.
Zacharias.

d ¶ De fructibus. Add Bal.in.l.j. co.j.v.q̄dā vero est seq̄stratio.d ꝓhi. seques.pe.doct.in l.si cū dotē.§.sin autem in seuissimo. ff.so.ma.ꝛ Jo.an. in.c.j.de eo q mittitur in pos.cā rei seruāde. lib.vj.in sua nouel.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Sequestrū.ꝙ sequestruꝫ possit fieri in beneficialibus firmat Fel.in c.olim.in.ij.co.v. cōsidera bñ dum vult abbas.§.de rescrip.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Nō tollit. hanc declaratioē sequitur. d. Jas. in. d. l. si fideiussor. §. si satisdatum. col. iij. vsic. ij. limita. ff. q satisda. cogan. et ibi ponit alios casus in quibus nō tollit sequestrum per satisdationē.

b ¶ Notabilia. ad de Fulg. allegato consil. clxix.

c ¶ Ubi dicit, vide Bar. in. l. litibus C. de agri. ⁊ censi. li. xj. vbi idē dicit et vide Bal. in. c. olim. de res. spol. vbi idem dicit et lud. de ro. in. l. interesse. ff. de acq. pos. sed Joan. de imo. ⁊ Zuū. in. l. impatores. §. fin. ff. de acq. pos. vid que remisi ad bar. in. d. l. per hanc. Andre. Barba. Sebasti. Sapia.

d ¶ Pretextu debiti. Vide Bal. in c. olim ex lris. in iij. col. ī. de rescri. vbi tenet cū bart. in dicta. l. p hanc. Sed Zuū firmat Alex. ⁊ Jas. i. d. l. si fideiussor. §. si satisdatum. col. iij. ff. q satisda. cog. ⁊ francis. curtium in preallega. tracta. sequestrorū. col. vj.

e ¶ Scdō no. pondera subtilr: quia Bart. in. l. impatores, §. si. dicit q si est timor dilapidatiōis fit sequestratio: tamen dicit ibi tex. si depopulent: et hoc dicit si dissipātur. ⁊ sic requirit actuz dissipationis: ergo male dicit nec animaduertit se aliquis de hoc. secundo pōdera. c. quoties. ij. qō. vj. vbi eoipo q appellat reus possidēs fit seqstratio: ⁊ hic dr si dissipētur ergo ⁊c. gl. ibi dat tres sol. q si recte pōderētur nō cōgruūt illi lre. tū pōdera q ex quo habuit sniam cōtra se possessor et appellat lex timet ne dilapidet ex q habuit malū principium: q habuit sniam cō

in. d. l. vna. C. de probi. sequest. ⁊ idem Bart. ibi: ⁊ d. l. si fideiussor. § vltimo. sentit Joā. mona. i dicta regula locupletari. ⁊ Joan. and. hic in vna apost. super gloss. ⁊ clarius in addi. Specu. super rubrica huius tituli. ⁊ Spec. eo. tit. §. j. versi. item pone abbas. vbi dicit quod si abbas agit contra rectorem capelle dicens illā ad se pertinere pleno iure pōt pendente lite petere vt fruct⁹ capelle sequestrent per delegatū corā quo agit si presbyter fructus dilapidet vel qō sufficiēter caueat. ⁊ dicit verum si probet dilapidatio: alias autem si est suspectus de dilapidatione dūtaxat poterit ab eo exi-

20 gi iuratoria cautio. ¶ † Et not. ex hoc plura. primo q sicut etiam in beneficialibus habet locum sequestratio ex parte missi si dissipat fruct⁹ ita ⁊ ex parte rei cōtra quem agitur super beneficio si dilapidet fructus ⁊ nō est soluendo in casu in quo

21 succumberet: vt etiam dicam. j. c. proxi. ¶ † Secundo not. quod non solum ordinarius sed etiaz delegatus pōt in casibus permissis sequestrū facere. quod clare probatur in. c. olim. de. rescript. ⁊

22 c. ij. de dolo ⁊ contu. ¶ † Tertio no. quod vt fiat sequestrum propter dilapidationē oportet quod probetur ipsa dilapidatio, vt probat in versicu.

23 si ita est ⁊c. ¶ † Quarto not. qō si non probat dilapidatio sed tantū probatur suspectus statur sue iuratorie cautioni: sed glos. in. c. suscitata. de in integrū restitutione: quā supra allegaui. videt velle referendo ad illum tex. quod idonee sit cauendū: ⁊ sic per pignora vel fideiussores potest dici quod aut reus est suspectus ex distractione rei sup qua conuenitur: ⁊ exigitur sufficiens satisdatio. vt dicta. l. si fideiussor. §. si autem tātum de fructib⁹ rei petite: ⁊ tunc procedit alia opi. tum q non est tantum preiudiciū hoc casu: tum q hec est sequestratio respectu fructuū magis odiosa. Conclusio ergo istius questionis est vt euitetur sequestrū per

24 satisdationem. ¶ † Ego dico quod hoc dictū nō est absolute verum: sz dico sic quod aut sequestrū fit propter timorem dilapidationis: ⁊ tūc fateor quod euitatur per satisdationem: ⁊ hoc casu cōiter loquuntur iura: ratio est: q per satisdationez satis prouisum est huic timori: ⁊ sic cessat causa sequestri. aut fit ob aliam causam: quia cessat per satisdationem: ⁊ tunc secus: ⁊ maxime hoc procedit quando sequestratio non est simpliciter permissa sed precipitur presertim cuz interpositione penarum. hoc no. probatur in cle. j. de sequestra. iuncto dicto Jo. an. in addi. Specu. eo. ti. super rubrica. vbi dicit quod per satisdationem non tollitur sequestratio de qua in. d. cle. j. q illa precipitur ⁊ sine vitiosus possessor saltem psumptiue incūbat possessioni beneficij. item ne detur materia differendi iudicium dum ex sumptibus seu redditib⁹ beneficij facit expensas litis quod bene ⁊ singulariter notabis. Ex hoc etiam dico qō si sequestra-

a tio fit ppter scandalū euitandū illa nō tollit[a] per satisdationem: nisi propter eam cesset scandalum et idem dico in similibus casibus: pro hoc est tex. not. in. c. literas. in si. de resti. spolia iuncto. c. cum locum. de sponsa. ⁊. c. ex trāsmissa. de resti. spolia. vbi patet q si tanta est viri seuitia q mulieri trepitanti sufficienter per cautionem prouideri nō potest non euitatur sequestratio per ipsam satisdationem. ad idem institu. de suspec. tuto. in fine. vbi dicitur q satisdatio maleuolum animum non

25 immutat. ¶ † Quero vlterius quid debet promittere iste in satisdatione eo casu quo per eam euitatur sequestratio. Gloss. in dicta. l. si fideiussor. §. si. dicit q pmittet de iudicio sisti. ⁊ de re non baratāda: ⁊ ita communiter ibi dicitur: sed tu adde q debet etiā promittere de restituenda re in casu in quo succūbet absqz aliqua pcrastinatione. pro hoc est text. in. l. litibus. C. de agri. ⁊ cēsi. li. xj. ⁊ ibi expresse hoc tenet Bar. quid aūt si est ita pauper q non potest sufficienter cauere. dic q fit sequestratio. vt. d. l. si fideiussor. in si. ⁊ qō ibi not. ⁊ in. c. per tuas. qui si. sint legi. probatur in. l. litibus. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. tenet Joā. mo. in dicta regu-

26 la locupletari. ¶ † Quero quid si timetur de consumptione rei sequestrate vt q seruando seruari nō potest: dic q vēdetur autoritate iudicis. ⁊ pretiuz in locū rei sequestrabitur. Et idē dic in re in qua facta est missio causa rei seruāde. pro hoc est tex. in. l. si. ff. de requir. reis. ⁊ ibi hoc expsse tenet Bar. allego meliorem tex. in. l. litib⁹. C. de agri. ⁊

27 cēsi. lib. xi. ¶ † Ultimo in materia sequestratiōis

b aduerte ad duo notabilia[b] dicta. Primum est q in casibus in quibus phibetur seqstratio de qb⁹ supra si actor dicit se habere ius in fructib⁹: vt q sunt in causa restitutiōis vel si extabāt tpe sententie poterit petere vt saltem omnes fruct⁹ describantur anteq perueniant ad man⁹ rei. hoc notabiliter voluit Bart. in. l. vnica. C. de phi. seq. ⁊. d. l. imperatores. §. idem rescripserūt. de appel. ⁊ di-

28 cta. l. interesse puto. de acquir. pos. ¶ † Secundū notabile dictū ponit Bar. in. l. per hāc. C. de ero.

c mili. anno. lib. xij. vbi dicit[c] quem non posse pete-

d re sequestruz fieri de re alterius pretextu debiti[d] nisi debitum doceatur per publicum instrumentum. ⁊ idem sequitur in. l. litib⁹. C. de agri. ⁊ censi. lib. vj. Ego arbitror hoc dictum non esse verum. Primo enim ex eo sequeretur absurdum q duo testes sufficient ad debitū principale probandū: ⁊ non sufficiunt vbi agitur de minori preiudicio scilicet ad sequestrationē fiendaz. secundo ex hoc dicto iudiciuz poterit esse frustratorium: vt quia debitum nō est in scriptis: ⁊ interim pēdēte iudicio poterit ille effici nō soluēdo. vnde satis credo sufficere vt iudex aliquā pmittat cause cognitionem cū sine causa pretextu debiti aliter nō pbati nō debet pcedere ad sequestrū faciēdū. vt. d. l. per hanc. ⁊. l. litibus. Nec ob. ille leges: q non negant quin debitū aliter probari possit. ⁊ facit. l. testiuz. C. de testi. Et puto q vbi timet de celeri consumptione poterit iudex hāc summariā cognitionem facere etiā parte nō vocata: sicut pōt de suspiciōe cognoscere ad effectū faciēdi quē capi psonaliter vt leg. ⁊ no. in. l. iij. §. preterea. ff. de suspe. tu. ⁊ in. l. ait pretor. §. si debitorez. ff. de his que in frau. cre. per Bar. ⁊ aduerte ponderando dicta Bart. non enim loquitur in qualibet sequestratione fienda: sed solummodo quando pretextu debiti petitur sequestrum de re alterius vt q forte dubitatur ne ille efficiatur non soluendo. ⁊ not. bene quod dixi de cause cognitione premittenda. ⁊ omnia predicta bene notabis: q non inueniens alibi hāc materiam ita clare ⁊ plene examinatam.

1 ABeo. ¶ † Breue est ⁊ non pōt per alia verba sic summari ad intellectū intrinsecum. Si reus possessor appellat a snia contra eū lata licite rei petite fructus sequestrātur si dissipantur ab eo. ¶ Casus literalis. Aliquis appellat a sententia cōtra ipm lata: ipse cepit dissipare fructus possessionis: dicit q fructus ab ipso sequestrandi sunt quousqz appell. causa fuerit terminata. Ber.

2 ¶ † No. j. q appellatio iudicialis etiā a diffinitiua pōt dici prouocatio. ⁊ lz do. Ant. hic dicat qō largo modo dicit prouocatio quasi stricte debeat nūcupari appellatio: ego puto q etiā stricte pōt dici prouocatio. patet hoc ex diffinitione. Est enī appellatio de minori iudice ad maiorem prouocatio. vt no. gl. post summistas. in. c. ij. de consuet. li. vj. dico q ois appellatio est prouocatio: sed nō conuertitur: q nō ois prouocatio est appellatio: vt est text. not. in. c. cum sit roma. j. de appel. ⁊ hoc facit pro statutis ⁊ alijs dispositionibus facienti-

3 bus mentionem de prouocatione. ¶ † Secundo

e no.[e] q appellāte fructus dissipāte nō sequestrat illa

trariam: ideo propter timorē quez lex psumit dz fieri seqstratio: q psumptio legis habet pro pbatiōe ligda. l. si tutor. in glo. C. de pericu. tu. ⁊ ad istū tex. ⁊ ad. l. impatores, dic q intelligit si dissipentur q est eoipso q est appellatū. ⁊ iō bar. recte dixit si timetur dilapidatiō pōdera bene: ita dixi hodie legendo hanc decre. Andre. Barbat. Antonius Fran. ¶ Circa hāc materiam sequestrationis fructuum dicas q lata sententia p petitore etiam si ab illa sit appellatum fieri debet seqstratio fructuū beneficij cōtra possessorez vt in cle. j. ⁊ ibi per do. Car. de seqstr. posses. ⁊ fruc. ⁊ tz Salic. in. l. j. C. de phi. seq. q intellige veruz quando nulla eēt lata sententia p possessore: q si vna sit lata pro petitore ⁊ alia p possessore nō est facienda sequestratio: vt p Car. in. d. cle. j. in iiij. q. ⁊ p Joā. an. in addi. spe. in tit. de sequest. poss. ⁊ fruc. sz qū est lata snia p petitore ⁊ ea lata sit facta sequestratio non reuocat seqstratuz etiā si in cā appellationis possessor reportet sniam p eo sz expectatur finalz victoria cause: vt plene per. d. Car. in. d. clemen. i. v. qōne. vbi omnino vide de huiusmodi materia dicas tamen q sequestrum cessat ipso facto supueniente securitate: vt p Bar. ⁊ Alex. in. l. si fideiussor. i §. si. ff. qui satisda. cogā. de quo plene vide per Card. prealleg. clemen. in. q. xxiij.

illa res que petit᷑:sed tm̄ fructus[a] ⁊ sic ipse remanet in possessione ⁊ custodia rei:si vero non agit᷑ de re fruct⁹ naturales pducente sed de pdijs vrbanis vel de mācipijs vel manib⁹ seu equis vel simil ib⁹:tūc fit sequestratio fructuū ciuiliū.s.pensionū mercedis vecture ⁊c.vt dicit text.i.c. quoties.el.ij.ij.q.vj. ¶†No.ꝙ etiā appellatiōe pēdente dr̄ etiā lis pēdere.⁊ sic qd inouat᷑ appel.pendente pōt reuocari p remediū vt tit.vt li, pē.⁊ vide circa hoc q̄dā notabilia dicta Inn.s.de exce.c.dilecte. ¶Quero de rōne dubitādi ⁊ decidendi in hac decre.Solu.rō dubitādi potuit esse:qr̄ sicut in cā in instantia principali non fit sequestratio:vt.l.vnica. C.de ꝓhi.sequest.ita videbat᷑ dicendū in instātia cause appellatiōis:cū ap.pen.nihil sit inouādū.ff.nil no.ap.pen.l.vna.⁊.ij.q.vj.appellatione. ¶†Ratio decidendi colligit᷑ ex glo.qr̄ si sn̄ia ꝯfirmabit᷑ p iudicē ad quē tenet᷑ reus appellās restituere fructus pceptos cū ipsa re a tpe litisꝯte. C.de rei ven.l.certū.merito si ipsos dissipat fit sequestratio.Joā.an.impugnat hoc dicens ꝙ ipa obligatio restitutiōis fructuū nō est hui⁹ seq̄stri rō:qr̄ ꝭm hoc sequestrarent᷑ in cā principali cū tunc subsit eadē ratio post lit.ꝯte.sed rō est ꝭm eū vna cū p̄dicta obligatiōe p̄sumptio ꝓ actore que insurgit ex sn̄ia iā lata pro ipso ⁊ ꝯ reū ex eo ꝙ dissipat. ¶†No. singulariter duo ex hoc dicto Jo.an.primo ꝙ appellatio non tollit ex toto,nec suspēdit effectū sn̄ie.nā rō de qua in text.non est sufficiens ad faciēdū sequestrū ī cā principali,⁊ tn̄ secus est ī cā ap.⁊ hoc ꝓpter p̄sumptionē que orit᷑ ex sn̄ia:qd̄ etiā voluit Joā.mo.ī regula locupletari. de regu.iur.li.vj.⁊ dixi.s̄.c.pxi.Et ideo meli⁹ est dicēdū ꝙ appellatio non extiguit pronūtiatū:sicut prima frōte vr̄ velle tex.in.l j.ff.ad turp. ⁊.l. ij.de penis.sed poti⁹ suspendit vt cōiter dicūt iura canonica de iureiu. veniētes de offi.dele.pastoralis.§.p̄terea.cū si.nec etiā suspendit quo ad oēs suos effect⁹:vt hic notabiliter ꝓbat᷑.ad idē facit.ff.de inoff.test. l. si instituta.§.de inofficio.vbi dr̄ ꝙ nepos qui dixit testm̄ inofficiosum ⁊ obtinuit:dz habere app.pen.alimēta ab hereditate. ¶†Not.ij.ex dictis Jo.an.ꝙ dispositio huius.c.non habet locū in cā principali. Sed cōtra hoc facit qd̄ no.Spe.e.ti.§.j.v.itē pone abbas.vt dixi sup.c. pxi. vbi dr̄ ꝙ si reus dissipat fruct⁹ lite pēdēte fit sequestrū nisi p̄stet᷑ satisdatio.nemo tāgit:sed puto sic dicendū:ꝙ aut re⁹ est soluendo:ita ꝙ poterit soluere estimationē in casu pditiōis:⁊ tūc nō fiet sequestrū in cā p̄ncipali,aut est soluendo ⁊ fit sequestrū vt in ꝯrio sed ī cā ap.siue sit soluēdo siue nō,ex quo dissipat fruct⁹ dz fieri sequestratio.aggrauat᷑ em̄ pl⁹ cōditio possessoris ꝓpter p̄sumptionem sn̄ie late in eū q̄ in cā principali vbi nulla sn̄ia lata fuit. ¶† Sed quero qn̄ dr̄ dilapidare fructus ad hoc vt locū habeat dispositio huius.c.sol.dicit Innoc.ꝙ dissipare dicitur si eos in suos vsus[b] cōuertit vel etiā distrahit.s̄.c.pxi.nisi essent fructus q nō possunt seruari :qr̄ tūc liceret distrahere.ar.ff.de pe.here.l.diu⁹. do.me⁹ do.Card.aliud sentit dicēs ꝙ si possessor vtit᷑ fructib⁹ sicut pri⁹,nō fit sequestratio nisi dissipet.i.publice depopulet᷑ fruct⁹.⁊ p hec verba loquit᷑ tex.i.l.impatores.§.idem rescripserunt.ff.de app.vn̄ sumpta fuit hec decre.ꝭm glo.⁊ his verbis vtit᷑ etiam glo.i.l.ab executore. C.quoꝝ app.nō re.⁊ dicit ipse ꝙ dr̄ publice depopulari:qn̄ versat᷑ aliter in eis q̄ ipse solet:⁊ q̄ soleat prudens paterfamilias.Sed ꝯ hoc facit qr̄ si cōuertit in vsus suos sicut prius nō poterit postmodū ipsos restituere in casu p̄dicto:qd̄ est contra id qd̄ dixi.s̄.in pce.c.quare distinguo sic ꝙ aut iste appellans est aliter soluendo:⁊ tūc si vtit᷑ eo mō quo pri⁹: non fit sequestratio.cessat em̄ ho c casu rō alleg.s̄.per Joā.an.scȝ p̄sumptio cōtra eum ex dilapidatione:⁊ hoc casu non ꝓcedit dictum Inno. ¶†Aut dilapidat dissipat ⁊ depopulat᷑:⁊ sic non vtitur eo modo quo prius ⁊ fiet sequestrū:quātūcunqȝ sit soluēdo ꝓpter p̄sumptionē sn̄ie q̄ est pro actore ⁊ cōtra appellantē:⁊ ꝓpter sinistrā suspicionē que orit᷑ ex dilapidatione vltra morē solitū,nec sufficit dicere ꝙ est soluēdo,qr̄ ipi fructus principaliter debent᷑ de quib⁹ magis cōtentabit᷑ dn̄s q̄ ex ipa estimatione.Et si diceres hec rō militat etiam in cā principali.rn̄deo lȝ militet tn̄ cū adhuc nō sit tanta p̄sumptio ꝯ reum quāta trāsit ex ꝓbatiōe sn̄ie nō dz impediri vti sua possessiōe lite pēdēte,aut iste possessor nō est alias soluēdo,⁊ tūc ꝓcedit opi.Inn.vt ex eo ꝙ conuertit in vsus suos fiat sequestrū,sed tūc dico ꝙ nō est speciale in cā app.qr̄ idē erit in cā principali,vt.s̄.dixi.⁊ latius.s̄.c.pxi. ¶†Sed quero nunquid dispositio huius.c.habeat locū pendente appellatione ab interlocutoria.dic ꝙ nō qr̄ hoc casu cessat presumptio de qua.s̄.cum soluȝ nunc querat᷑ de iniquitate iudicis ⁊ nō de meritis cause.vt i.c.interposita.de ap.⁊ hoc tenet Jo.mo.in.d.reg.locupletari.⁊ facit ex alio iste tex.qr̄ loquit᷑ simpliciter de appellāte a sn̄ia:sed nomine sententie intelligitur de diffinitiua[c] proprie loquendo:vt no.gl.in.c.cū olim.de testi.facit text.in.l.dicere.in p̄n.ff.de arb. ¶No.ergo ꝓ eo quod.s̄.dixi vt dispositio huius c.nō habeat locum in cā principali etiam pen.appel.ab interlocutoria. ¶†Vlti.hic quero p quē iudicē fiet hoc sequestrū. dicit Host.ꝙ per iudicē a quo appellat᷑ priusq̄ sit appellatio superiori p̄sentata ⁊ ab ipo recepta:postea em̄ recurrēdum est ad eū ad quē fuit appellatū: vt colligitur.ff.quoꝝ appell.nō re.ab excutore.C.de iureiu.l.gn̄aliter.§.sin autē.⁊.ij.q.vj.quoties.ad idē allegat.de offi.dele.c.pastoralis.§.p̄terea .s̄. de appel.romana.§.cum aūt.⁊.§.sin autem.lib.vj.⁊ sic transeunt cōiter doc.nostri. ¶Sed aduerte qr̄ ber.i.d.l.imperatores. simpliciter tenet hoc fiendū per iudicē appellationis per.l.si cui.§.sed ⁊ si qd.ff. d appel. sed iste text.ibi loquitur post receptā appellationē:vn̄ plus placet di-

Sebasti. Sapia. ¶Fruct⁹.nūqd istō ita demū ꝓcedat si actualiter fruct⁹ dissipent᷑ an vero sufficiat timor dilapidatiōis.bar.i.d.l.ipatores §.si.ff.de ap.sentit ꝙ sufficiat timor dilapidatiōis:q̄ opi.pōt cōprobari ꝙ tm̄ opat᷑ timor alicuius piculi sicut ipm̄ piculū.⁊ no.an.in.l.j.C.vn̄ vi,vbi dicit ꝙ timor ne qs pcutiat᷑ ita opat᷑ ꝙ possit timēs pcutere illū a quo timet pcuti sicut si fuisset pcussus.⁊ ad h̄ multa accumulat Bar, in.l.j.in p̄n.col.x. v.vlteri⁹ inq̄ruȝ. ff.de questio.

stinctio Host.vt ante appellationem receptā hoc possit facere iudex a quo :quia tendit ad faciliorem exitū cause appel.nec p hoc impedit se de articulo cause app.pro hoc qd̄ leg.⁊ no.in.c. ex literis,de ma.contra.cōtra interdictū ecclesie. ⁊ in.c. cum teneamur.de ap.⁊.c.qua fronte.eo.ti.

¶De confessis. Rubrica.

¶Continuatur hec rubrica per Joan.and. hoc modo.Quia in iudicijs fiunt positiones et interrogationes quandoqȝ a parte quandoqȝ a iudice.s̄.de elec.dudum.ij.de lit.conte.c.vno.de fi.instru.cum Joānes.super quibus pars rn̄dens cōfitet᷑ vel negat vel si neget pars opponens habet probare.ideo prius de confessis:demuȝ de probationibus videamus.Hec continuatio mihi ex toto nō placet:qr̄ fit ad sequentia nō ad precedētia. quibus magis continuatio fienda est . ad hoc qd̄ not.glo.in.l.gallus.ff.de lib.⁊ posthu.ideo continuo sic.Supra visum est de modis quibus ordinatur iudicium.restabat videre de modis quib⁹ causa instruitur.⁊ sic de meritis cause vt de probationib⁹ in genere ⁊ in specie.Et qr̄ per cōfessionem aduerse partis releuatur litigans ab onere ꝓbandi cū cōfessio nō sit propria ꝓbatio sed ꝓbationis releuatio.ideo tractatur⁹ author d probationibus premisit de confessis.qr̄ vbi adest confessio non est necessaria ꝓbatio.vel continua magis ad proxi.sic.Supra visum est de modis ꝓcedēdi ꝯtra contumacem.verūtamē qr̄ qn̄qȝ vt plurimum partes sunt in iudicio ⁊ aliqua confitentur que nō subijciuntur probationi:ideo author pri⁹ premisit de confessis.scd̄o de ꝓbatio.cum ad ꝓbationem recurratur deficiente confessione ⁊c.

1 ☞Confitenti crimen proprium non credit᷑ cōtra eos quos dixit fuisse criminis participes : et hoc regulariter.5.6.vbi ponuntur quidam casus fallentie.

2 Confessio socij criminis non est sufficiens indicium ad torturaȝ nisi sit coadiuuata alijs presumptionibus.6.7.

Appellari potest a iudice decernente torturam.

3 Testis vnus facit indicium ad torturam si est integre ⁊ bone fame.

4 Confitens proprium delictum non dz interrogari de alijs criminosis.8.

9 Testis examinatus qui alias non debebat examinari an faciat indicium.

10 Infamia orta ex confessione illius qui non debebat examinari quo casu est purganda per infamatum.

Cum monasterij. ¶†Ei qui crimē ꝓpriū ꝯfitetur nō credit᷑ ꝯtra eos quos dicit fuisse criminis suggestores . vel sic. ¶Ad solū dictū ꝯfitētis crimē ꝓpriū nō est alteri infligenda pena aliqua,infamato tn̄ est indicēda purgatio .duo facit . nam p̄mo īstruit iudicē in absoluēdo nō infamatos et reddit causaȝ ibi,qr̄ secūdo instruit de purgatiōe infamie.ibi:si tn̄. ¶Casus literalis.Quidā p̄sbyter fuit ꝯfess⁹ se ꝯmisisse homicidiū ad suggestionē quorūdā:q̄rit᷑ vtrū illi ad ꝯfessionē sacerdotis sint puniēdi d illo homicidio,rn̄det᷑ ꝙ nō,nisi forsan aliter hoc verū esse ꝯstiterit,qr̄ vt dicūt iura canonica ⁊ ciuilia nulli de se ꝯfesso credēdū est cōtra alios excepto crimine lese maiestatis.periculosa enim cōfessio confitētis de se nō est aduersus alios admittēda, si tamen de hoc infamati sunt cum tribus socijs sui ordinis se purgare debent.

2 Berū ¶†No.primo quod regulariter ad dictuȝ confitentis crimen ꝓprium nō debet alter subijci

b ¶Suos vsus,vide Bal.in.l. si seruū.§.j.ff. d acqui. here.vbi ita dicit qd̄ dr̄ dissipare et amouere si ꝯuertat i vsus ꝓprios tu pōdera qr̄ si nō p̄t ꝯsumere qd ꝓ deli sibi possidere vide tex.⁊ gl. pro dicto Inn.s̄.l.diuus.de peti.here. ⁊ ibi ang. bal.i .c. j.§.si.i ti.quo tēp. miles.sȝ bal. in.l. si fideiussor.§.fin. ff.q sati.cog.vide moder.i.d. §.ideȝ rescripserunt.vbi tenēt.bar. An.b. Antoni⁹ Franci. ¶An q ꝯuertit i suos vsus dicat᷑ dilapidare.dicas ꝙ q̄uis qs in dubio nō p̄sumat᷑ dilapidare : vt in. l. si.⁊ ibi p Bal . in iiij.col. C.de edi. diui.tn̄ Bald . in cap.i.i,§.sancim⁹. in.j. col. q.tpales hic allegates vr̄ tenere Inn̄. de q̄ vide p Archi. xj. q.j.in.c.res in litigio.⁊ p Inno i.c. si.de seq̄st.poss.et fru.⁊ p Archi.i.c. quoties.ij.q.vj.et adde etiaȝ ꝙ qui facit delictū ꝓpt᷑ qd̄ bona debent confiscari q̄uis adhuc nō sint cōfiscata dr̄ dilapidare vt p.d.abba. i.c.ex lr̄is. de pig. e p bal,in margarita sup Inn.iv bo dilapidatio.⁊ adde ꝙ dilapidator ēt si testator remasisset heredi oēm cautionē dz oīno p̄stare cautionē qn̄ testator de tali dilapidatiōe q̄ nō p̄sumit᷑ verisimiliter cogitare nō potuit vt per Bald.in.l.iubem⁹.in.j. col. C. ad trebel.

c ¶De diffinitiua Adde Alexand. consi.ij. lib.

torture. licet dicatur fuisse suggestor vel soci⁹ delicti. optime ad hoc facit hec litera in ar. dum dicit nulli pene subdendos ꝛc. pondera enim suam dictionem in vniuersalem negatiuam nulli ꝛc. Tortura enim est pena non modica. hinc est quod de iure ciuili potest appellari a iudice eam decernente[a] licet alias ab interlocutoria nō appelletur. l. ante sniam. ff. de appellat. rec. canonizata. ij. q. vj. ante sniam. ¶ † Ex hoc not. limitationem ad id quod dicitur vnum testem facere indicium sufficiēs ad torturam: vt no. gl. in. l. ij. C. ad. l. iul. maiesta. no. Bart. i. l. maritus. ff. de quest. illud enim procedit in teste integro[b] secus videtur in eo qui aliqua exceptione repelli potest[c] pro hoc bo. t. x. ꝺm vnam lect. quam sentit ibi glo. fi. ff. de quest. l. maritus. preal. ꝛ de hoc aliqd. j. ꝛ not. hoc procedere etiaꝫ si cōfitens crimē proprium sit presbyter vt hic: fortius si alias esset male fame vite vel non tante dignitatis. ¶ † Not. scdo illā regulā vtriusqꝫ iuris ꝙ cōfitens ꝓprium delictū non debet interrogari de alijs criminosis: qꝛ confessio talis est periculosa cum sint criminosi. ¶ Not. quod vbi concurrit vtriusqꝫ iuris dispositio licite allegatur vtrunqꝫ ius etiā in foro canonico. secus vbi esset contrarietas. sic intellige ꝛ limita gl. in. c. si in adiutoriū. v. dist. alia examinabuntur cum gl. ¶ † Oppo. contra tex. ꝛ videtur ꝙ istis criminosis sit fides adhibenda contra socios. l. prouinciaruꝫ. C. de fer. xv. q. iij. c. nemini. Sol. glo. ij. ꝙ regulariter istis non creditur. Fallit in crimine lese maiest. vt hic. ꝛ d. c. nemini. ꝛ cōfessione vnius latronis contra aliuꝫ. vt. d. l. puintiaruꝫ. ꝛ multos alios casus exceptos vide per Spec. in ti. de accu. §. j. vers. itē repellitur. ¶ † Gloss. tñ ista in fi. limitat predicta dicens qđ istis qui de se confitētur creditur non quantū ad cōuincendum sed quantum ad presumptionem. vnde si adsint alie presumptiones valēt, alias per se nō sufficerēt. Sed aduerte diligēter qꝛ hec limitatio. glo. pōt dupliciter intelligi. primo quod limitet regulā. scdo quod limitet exceptiones. ꝛ ꝺꝫ relationem verius surgit intellectus. si enim limitat regulam sensus est ꝙ istis de se confessis non creditur regulariter quo ad conuincendū sed quo ad presumptionem fiendam sic. si vero limitat casus exceptos sensus est vt regulariter istis nō credatur in aliquo sed in casibus exceptis creditur quo ad presumptionem nō quo ad conuincendū. hunc vltimū intellectum sentit gl. in. d. c. nemini. ꝛ facit ibi tex. ꝛ hic dum indistincte dicit cōfessionem taliū nō esse contra alios admittendam: nec debere interrogari de aliorum cōscientijs. q. d. vt isti differāt inter se ꝙ neqꝫ interrogari debent de alijs: nec si cōfitent̄ sine interrogatione eorum cōfessio est cōtra alios admittēda. ꝛ per consequens videretur ꝙ regulariter nullam fidem faciat: sed in casibus exceptis inducit ꝑsumptioneꝫ quid dicendum: quidam dicunt vt refert hic Hosti. quod priusqꝫ de se cōfiteantur possunt de alijs interrogari ꝛ eis creditur: postea vero non: vt hic. hoc reprobat Hostien. per. l. prius. ff. ad sil. vbi in casu speciali prius familia interrogatur de se an interfecerit dñm ꝛ postea interrogat̄ de alijs. Ipse vero Hostien. dicit ꝙ interrogari possunt ad iudicis instructionē non ꝙ eis credatur vt dicit gloss. vel interrogant̄ cōtra infamatum sed de occultis non interrogant̄. de accu. c. qualiter. ꝛ. c. inquisitiones. ꝛ sic loquatur hic. ꝛ cum hac opin. transit hic Joā. and. Glos. iuris ciuilis in. l. fi. C. de accu. facit regula ꝙ reus de aliorum cōscientijs interrogari nō dꝫ. fallit ꝺm eum ꝓpter immanitateꝫ criminis. primus est. C. de fer. l. puinciarū. secundus de fal. mone. l. j. C. de fal. mone. terti⁹ ꝺ custo. reo. l. diu⁹ Adrianus. §. item alius. ff. ad exhiben. l. fin. C. de male. ꝛ marthe. l. fi. ꝛ facit ad idē. l. j. C. ꝺ cust. reo. notabiliter dicit gloss. in. d. l. fi. quod his casibus nō dꝫ interrogari nisi aliqua ꝑcedat presumptio. vt. C. de sequestra. l. j. item dicit ꝙ eius responsio non erit plena probatio sed aliqua presumptio. Et not. bene hec vltima duo dicta: videlicet ꝙ in casibus non sit interrogatio nisi precedat aliqua presumptio. secūdo ꝙ etiā in casibus specialibus nō resultat ex cōfessione plena ꝓbatio: sed tm̄ presumptio. Cy. in. d. l. fi. videtur transire cū opi. glo. ¶ † Sed queritur vltra gl. quid si aliquis fuit interrogatus de crimine aliorum ꝛ respōdit: nunqd sua confessio preiudicet[d]. ꝛ refert quosdam quos ipse sequitur distinguere an debuerit interrogari an nō. Si debuit interrogari qꝛ est de casibus spiritualibus: tunc non preiudicat plene sed facit aliquam presumptioneꝫ. ita quod locus est questioni per tormenta. Si non debuit interrogari tunc non facit talem presumptionem qđ locus sit tormentis. ꝛ refert Pet. intellexisse indistincte ꝙ talis cōfessio inducit talem ꝑsumptionem ꝙ locus sit tormētis. sed precedens snia Cy. videt̄ rōnabilior. Bar. in. d. l. n. similiter transit cum glo. sed in l. repeti. ff. de questi. impugnat dictum gl. dicens leue esse dicere hoc fallit: quasi velit dicere reddēda est rō fallentie. vñ volēs ipse ex hoc dare theoricam dicit ꝙ qđa sunt delicta que nō cōmittunt̄ principaliter in offensam vel odium alicuius sed ꝓpter cōmodū cōmittentiū vt falsare seu fabricare monetā. Itē ꝛ latrocinia facere: nā ꝛ latrones nō odiunt aliquē sed diligūt es alterius ꝛ isto casu potest interrogari de socijs, vt. l. diuus. ff. de custo. reo. ꝛ. l. puinciarum. C. de fer. ꝛ. l. fi. C. de ma. ꝛ mat. ꝛ ita dicit se intelligere. l. qui vltimo. in fin. ff. de pe. ꝛ. l. fi. ff. ad exhi. Quedā sunt delicta que cōmittunt principaliter in odiū aliorū ꝛ in istis cōfessus de se nō dꝫ interrogari de alijs vt. d. l. repeti. ꝛ. d. l. fin. de acc. fallit ꝺm eum in casu. d. l. prius. Ex predictis infert̄ qđ plures possunt interrogari de socijs ꝛ de receptatoribus ꝛ similibus. arg. d. l. diuus. Ratio predictorum ꝺm eum est: qꝛ qñ delictū committit̄ in alterius iniuriam est qui alios delinquētes potest accusare. Sed non ita in delictis que nō cōmittunt̄ ꝑncipaliter in alterius iniuriā ideo magis permittitur iudici inquirere in istis quam in alijs. Et no. bñ hanc theoricā Bar. que est satis equa ꝛ debuit excepisse alium casum scilicet crimen lese maiestatis. nam illud committit in odium principis: ꝛ tamen interrogatur de socijs arg. hic. ꝛ. c. fi. xv. q. iij. sed Bart. non prosequitur quid si interrogatur vbi non debuit interrogari. Item obit. distinctioni sue quod leg. ꝛ no. in. c. quoniam. de testi. vnde prosequendo totam materiam facio duo membra. primum nunquid de se confessus debeat de alijs interrogari. secundum quid si interrogatur vel sine interrogatione respōdet qualem probationem facit illa cōfessio. ¶ † Uenio ad primū qđ subdiuido: aut em̄ qrit̄ nunquid debeat interrogari per modum testimonij: scdo an debeat interrogari ex officio iudicis maxime torquendo criminosum. Primo casu[e] dico ꝙ vt testis recipi pōt in defectū aliorū ad faciēdam qualēqualē ꝑsumptionem maxime si agatur de crimine ciuiliter. de hoc est text. iuncta gl. in. c. qm̄. de testi. ꝛ eam sequit̄ ibi Inn. in quadā lect. ad idem qđ no. in. c. veniens. el. j. eo. tit. facit gl. in. c. j. de testi. li. vj. in versi. ad testimoniū. ꝛ hoc regulariter. sed in criminibus exceptis qñqꝫ talium dicta faciūt plenā ꝓbationē qñqꝫ minus ꝺm ꝙ hec crimina excepta sunt priuilegiata: vt patet in. c. in fi dei fauorē. de here. lib. vj. iuncto. d. c. j. de testi. eo. lib. cū si. de hoc primo articulo dicendū est vt plenius not. in iuribus preal. qꝛ ꝓprie nō est materia nostra. sed tetigi hinc succincte vt euitarent equocatio. Scdo casu nūqd debeat a iudice interrogari: satis pōt teneri theorica bar. ꝑal. in. d. l. repeti[f]. ¶ Scdo[g] mēbro pricipali si interrogat̄ vel respōdeat sine interrogatiōe satis potest sustineri illa opi. que placuit Cy. vt in casib⁹ in qb⁹ potuit interrogari faciat ꝑsumptionē sufficientē ad torturam. ar. hic dum excipit crimē lese maie. vñ dicendū est in alijs exceptionibus ꝓut sentit hic glo. in alijs vero orit̄ quedam ꝑsumptio sed nō tāta qđ sufficiat ad torturam. ꝙ oriat̄ aliqua presumptio etiā si non debuit interrogari. facit glo. in. c. inter rogatum. ij. q. iiij. ꝛ. c. significasti. de adul. ꝛ no. per Bart. in. l. maritus. ff. de questio. ꝛ ꝙ non sufficit ad torturam

[a] ¶ Decernente. Adde Ale. consi. cxij. ij. li. vbi dicit quod potest resisti de facto.

[b] ¶ Integro. Adde Alex. cōsi. iiij. ij. li. ꝛ. lxv. ij. lib. Zacharias.

¶ Adde Lafrā. de orā. in. c. qm̄ ꝯ ꝯ. cōfessiones. nu. j. versi. aduertendum tamen est. et ibi plene ꝛ remis. in apostillis Celsi ad ipsuꝫ. in versi. neqꝫ tamen. j. de proba. ~ Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Repelli potest. hoc intellige procedere qñ tractatur de ꝓbando indiciū ꝓpinquū et immediatuꝫ delictorū. eñ agit de ꝓbando indiciuꝫ remotū a delicto requirunt̄ duo testes vt est gl. quā multū cōmendat ibi bart. in. l. fi. C. fami. hercis. declarat ange. areti. in trac. maleficiorū. in v. fama publica. col. vj. v. ꝗro qualiter probet indiciū. ꝛ Alex. i cōsi. cviij. incip. viso ꝓcessu. col. vlt. in j. vo. ꝛ in cons. xv. incip. in causa ꝛ lite. col. vlti. i. v. volu. ꝛ barth. vero. in cōsi. xl. incip. in ꝗus. in vlti. colū.

[d] ¶ Preiudicet. Adde Alex. ꝯsi. lxxviij. tertio li. vbi ponit hāc materiam. ~ Sebasti. Sapia.

[e] ¶ Primo casu. Casus in quibus soci⁹ criminis admittitur cōtra sociū enumerat Sali. in. l. quoniaꝫ liberi. C. de test. ꝛ i l. si magnum. C. q accu. non pos.

[f] ¶ Dicta. l. repeti. tu pondera quo ad doctrinā bart. in. d. l. repeti. qꝛ ꝓ certo non bene loquit̄: ex eo quia non est dare delictuꝫ in bonis qđ non fuerit cum odio persone: v. c. frequens. de restitu. spo. lib. vj. iuxta illud: Immicus noster qui nostra bōa tollit. vide Salic. in. l. fi. C. de accu. vbi aliter loquitur ꝛ melius iudicio meo. Andre. Barba.

~ Sebasti. Sapia.

[g] ¶ Secundo. vide Ang. are. in trac. maleficiorum. in vers. fama publica. col. xiij. in ver. quero an ꝑticeps. Alex. in cōsi. lxix. in fi. in. ij. vo. Bartho. vero. in cons. xxxij. incip. quidā rustici. col. iiij. vbi multa ad hāc materiam.

ad torturã.facit opti.tex.inducẽdo put.s.induxi i pmo no. ¶ † Sed aduerte nunc: vt em̃ q̃ h interrogat vel rñdeat vbi nõ debeat interrogari q̃ dictũ suum nullã presumptionem facit pro hoc.d.l.maritus.fm vnũ intellectum qui ponitur ibi per glo.τ.l.j.§.impubes.ff.ad sill.Sol. hic optime cadit illa not.q.per canonistas alicubi non tacta qd memi nerim: nunqd si examinet ille qui non debuit examinari seu in testem recipi facit aliqd indiciũ.de quo in.d.l.marit⁹.vbi Bar.post glo.sic notabiliter distingnit q̃ qñq; quis non debuit examinari ppter reuerentiam persone: τ tunc examinatus non facit indicium. exẽplũ in liberto vel seruo i casu in quo nõ debuit examinari [a] contra dñm: vt.l.maritus. τ.d.l.diuus.τ.ff.de.q.l.j.§.diuus τ idẽ seuerus. Qñq; non debuit examinari ppter etatẽ vt qr erat impubes τ tunc examinatus non facit plenum indiciũ sed quale qualein. d.l.j.§.impubes.ad sill. τ no.in.l. talis. in.j.gl.C.eo. Idem in teste qui nõ debuit examinari ppter sexum: vt in muliere eadẽ rõne. Qñq; non debuit examinari ppter infamiã: τ tũc examinatus qualequale facit indicium.arg.in.l.qui vlti.ff.de pe.τ hoc casu puto posse includi quod supra dixi in materia nr̃a.loquitur enim iste tex.in dãnato vltimo supplicio qui reseruat̃ qñq; vt interroget̃ de alijs. Et no.vnũ intellectũ ad illam.l.nam aliũ intellectũ sentit Bar.in dicta.l.repeti.vt.s.dixi in alia distinctione. Qñq; non debuit examinari propter inimicitas: tunc examinatus facit indicium vel non fm qualitatẽ inimicitie.l.j.§.pterea.ff.de q̃stio. Qñq; testis non debuit examinari rõne ordinis: qr lit.nõ conte.vel parte non citata: tunc non facit indiciũ.C.de test.l.si qñ.in si.facit.c.veniens.ij.de test.τ hec not.qr habes nũc plenius q̃ alibi examinatã hanc materiã. ¶ Quero quo ad secundam partẽ.c.nunqd saltẽ hec cõfessio sufficiat ad purgationez indicendam. glo.tenet.si.q̃ nõ.sed ppter infamiã fuit hic vel mandatur indici purgatio. Idem no.glo.in.c.significasti.de adul.facit text.iuncta glo.j. ij.q.v.interrogatũ.τ de hoc dico esse text.hic nam mãdat hic indici purgationem sub conditione si laborauerat infamia.sola ergo cõfessio nõ sufficit. ¶ Sed circa hoc dubitatur nũquid infamia orta ex hac confessione sufficiat ad purgationem indicendam.primo dicit Joan.an.post Gofre.q̃ hec infamia debet esse aliunde orta q̃ ex dicto istius. postea dicit q̃ etiã ex eo orta sufficit: cũ etiam infamia orta ex calumnioso dicto indicat purgationem.allegat de causa.veniens.postea dicit vel dic vt ibi no. Ego hanc materiam plene examino in.c.qualiter τ quãdo.ij. de accusa.τ breuiter ad ppositũ dico sic q̃ aut infamia orta a criminosis est tanta q̃ generat scandalum in mentibus aliorũ tũc propter scandalum vitandum est indicenda purgatio [b]: vt in.c.inter. de exces.prela.τ est glo.bona in.d.c.qualiter.in ṽ.a maliuolis .aut non generat scandalum.τ tunc secus nam de tali infamia non est curandũ: qr sunt vane voces populi ex quo nõ habuit ortum ex probabilibus cõiecturis: vt no. bar.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de questio.facit.c.ossius.de elec.sic intellige glo.in.c.cum dilectus.de purga.cano.facit.c.cum in iuuentute. de presump.vbi est bo.text.

1 ☞ Confessus in iure se commisisse simoniam deponitur ab officio et beneficio quod intellige: vt.j.nu.7.8.
Confessus incidenter crimen suum potest puniri τ contra ipsum processus formari.
2 Simonia committitur non solum actualiter aliquid accipiendo sed recipiendo aliquam obligationem.
3 Mediator simonie punitur τ partitur penas simoniacorum.
4 Simonia cõmittitur per illum qui aliquo recepto dat vocem suam.
5 Confessio facta coram iudice incompetenti vel extra iudicium an preiudicet confitenti vel remissiue.
6 Crimen incidẽter confessatũ vel probatum in iudicio an τ quo casu sit punibile.13.14.
8 Beneficium habitum per simoniam non retinetur cũ conscientia etiaz si peregerit penitentiam.
9 Reus conuentus si confitetur nullũ ius habere in re petita: actor autẽ hoc non probat non potest in illa instantia per aliquem condẽnari nisi a solo papa qui supplet ex plenitudine potestatis.
10 Judex quando procedit contra aliquem per viam acquisitionis potest imponere mitiorem penam tñ ad hoc nõ astringitur.τ potest ex causa imponere maiorem.
11 Papa potest punire delicta per quemcũq; modum sibi cognita.
Confessio incidenter facta lz non sit pro tunc punibilis: tñ est sufficiẽs vt ex ea inchoetur nouus processus.
Confessio facta in vna instantia facit fidem in alia super eadem causa licet diuersimode intentetur: secus probationes quia nõ faciunt fidez.
14 Simonia incidenter probata τ deducta an sit punibilis.
15 Cleric⁹ q de delicto publice gloriatur põt punire absq; alia accusatiõe.
16 Positionibus criminosis vtrũ pars vel testis teneat̃ rñdere.18.19.
Et quando quis teneatur respondere positioni criminose.τ nu. 20.
Positioni criminose pars tenetur respondere quando est de crimine publice infamata.
17 Infamatus aliquo crimine tenetur se purgare adeo qd si se non purgauerit reputatur coniunctus.
20 Excipiens contra electũ vel formam electionis h3 hoc probare: τ isto casu electus non confirmatur nisi probet se idoneum.

a ¶ Non debuit examinari. Adde Alex.consi.lxxxv.iii.lib.

b Anto.Fran. ¶ An testes inhabiles admittantur τ faciãt aliqd genus probationis.dicas q̃ admittuntur in subsidium ne veritas pereat qñ alij testes non possunt haberi vt per Alexan.in.l.ex libero.ff.de quest. τ habetur in.l.consensus.C.de repudijs.τ adde etiã q̃ testes inhabiles τ suspecti admittuntur ꝯ hereticum inquisitum vel accusatum vt est notabilis glo. quaz ibi sequitur Gemi.in.c.i fidei fauorez.de here. in.vj.cuius tñ cõtrarium dicit ibi archi.quẽ sequit̃ Alex.in.l.si cõstã te.in princ.in.vij. col.ff.sol.ma.sed Ro.i repeti.aut. sicr.C.ad.l.falc.in liij.col.dicit qd in inquisitione admittunt̃ in cã heresis in accusatione aũt non.τ adde etiam q̃ testes inhabiles in iudicio de partiũ consensu admittũtur nisi agatur de cõmodo publico vt per ang.in aut.de testi.i.§.in ṽ. nota etiã gl. τ adde etiaz q̃ testes nõ idonei plures numero reqsito probant qr numerus supplet id qd in fide deficit vt est no.glo.in.l.iij. in §.eisdẽ.ff.de testi. de quo ibi vide p Alexan.plene.et per eũdez.in.l.de timore.l.§.tormẽta.ff.de questio. tene menti qd testis nõ integer pbat qñ depõit de eo q̃ presumit̃ de iure ꝺ quo p guil. τ Alex.i.l.si duo patroni.in pn.ff. de iureiu.τ cõclu de deniq; quot τ quãtum pbãt tales testes vel faciunt indiciũ relinquit̃ arbitrio iudicis per tex.i.l.iij. in.§.tu magis.ff. de testi.

1 Cum super. ¶ † Qui in iure cõfessus est se simoniacum ab officio et beneficio deponitur.ita summat Joan.and.sed hec summatio est nimis gñalis vñ summo specialius fm intellectũ gl.sic. Si de crimine cõtingẽte causam principalem constat contra aliquem per eius confessionem punitur pena ordinaria etiaz si directe contra eum non agatur.τ est casus no.τ verus in se.vel summa sic fm aliũ intellectum nõ minus notabilem quem sentit glos.lz non pfecte explicet. Si quis confitetur crimen in iudicio incidenter potest iudex ordinarius nouum inchoãdo pcessum illum punire pena ordinaria.h.d.singulariter. Diuiditur.nam primo ponit̃ depositionis causa.scdo deponit ibi: nos. ¶ Casus literalis. duo clerici fuerunt electi in ecclesia bethleemitana: in examinatione illarum electionum. A. bethleemitanus canonicus fuit in iure confessus quod pro prestando consensum electioni alterius accederat obligationem quingentorum saracenorum: τ mediator fuit simoniace prauitatis. vñ dominus papa deposuit ipsum per diffinitiuam sentẽtiã ab omni officio τ beneficio ecclesiastico Ber.
2 ¶ † No.q̃ crimen simonie committitur nõ solum recipiẽdo actualiter temporale p spirituali.j.q.j.in summa.sed etiam recipiendo obligationem temporalitatis.pro hoc.j.q.j.sunt nonnulli.
3 ¶ † No.ibi: mediator.fm vnũ intellectũ videlicet qd iste canonicus recepit hanc obligationem non ad commodum sui: sed alterius de quo in gl.si.qr mediator simoniace prauitatis patitur penas ordinarias simoniacorum.qd bñ not.facit qd legi.τ no.in.c.j.de offi.deleg.
4 ¶ † No.fm aliũ intellectũ qd iste recepit obligationem ad sui commodũ vt daret sibi vocem suam qd lz canonicus ex sola sua voce non transferat ius i electũ: nihilomin⁹ si aliquid recipiat vt vocez tradat committit simoniã τ punitur pena ordinaria simoniacorũ.ius enĩ vocis dãde tanq̃ spirituale dz esse gratuitũ alias cõ
5 mittitur simonia.j.de simo.c.de hoc. ¶ † No.vlti. penã simoniacorũ.deponuntur enĩ ab omni beneficio τ officio.de quo dic pleni⁹ vt dicã.j.super gl. ¶ Oppo.contra text.videtur enĩ qd iste canonicus ex sua confessione debuit tãtũ suspendi: vt in c.q̃ sit graue.de exces.prela.Glo.j.in prin.respondet q̃ ista confessio hic fuit facta corã iudice suo. alias non pcederet cõtrariũ [c].quasi sentiat glo.qd vbi cõfessio de crimine non fuisset facta coram iudice suo imponeretur tantuz pena suspensionis. Tu vero dic distinguendum an fiat coram iudice incompetenti: an extra iudicium sine aliquo calore iudicij: τ tunc subdistinguendum est an fiat in presentia eius cuius interest vel nõ: τ prosequere hãc materiam vt plene dixi in.c.at si clerici.ꝺ iud.
6 ¶ † Oppo.scdo: videtur enĩ quod lz i iudicio ille fuerit cõfessus: nihilominus iste nõ debuit puniri pena ordinaria: quia tanq̃ testis incidenter fuit confessus.ergo satis erat ipm repellere a testimonio.vt in.c.ij.de ordi.cog.τ in.c.j.de exce.l.lucius. ff.de his qui no.infa.itez sine accusatore nemo est puniendus.j.vt ecclesi.bñfi.vt nostrum.ff.de mune.τ hono.l.rescripto.sol.glo.ista.j.post prin.ponit quatuor lect. Prima est quod iste canonicus fuit denuntiatus vel inquisitio contra eum facta fuit. Scda qd dñs papa hic processit ex suo officio in odium criminis. Tertia quod crimen istud contingebat principale negotiũ: merito punitur pena ordinaria.de excep.c.i.l.ij.§.si publico.ff.de adul. Quarta lectu.quod hoc processit in odium criminis: vt innuere videtur litera ibi: vitium cuius τc.sicut alias dicimus in marito qui punitur pena lenocinij deducti per exceptiõis viã ab vxore accusat⁹.τ sic directe nõ agebat̃ ibi contra eũ.

b ¶ Purgatio. Alde Roma.consil. cccxli.

c ¶ Procederet cõtrariuz. Vñ tex. in.c.de hoc.de simo.vide que remisi in tex.l.iubemus.C.de liberali causa. Andre. Barba.

7 ¶†Sed nunc aduerte subtiliter in examinatione istarũ lec. vltra doc. nam ⁊ contra primã lectu. que tñ diuinat ꝑsuppositiua pro vera: opp. si agebatur ꝯ istũ per viã denũtiationis vel inquisitionis nõ debuit ꝓcedi ad dispositionẽ ab officio ⁊ bñficio. q2 lz accusatio tendat ad depositionez: denuntiatio tñ tẽdit ad correctionẽ. vt in. c. sup his. de accu. iquisitio vero tendit ad remotionẽ ab administratione si est ꝑlatus vt in. c. qualiter ⁊ qñ. ij. de accu. vel si nõ est ꝑlat⁹ imponit̃ pena extraordinaria arbitrio iudicis moderãda: nõ aũt fit depositio sicut in accusatione vt: cap. inquisitionis. eo. titu. So. doct. aperte non tangunt hoc ꝯtiũ: sed ex dictis incidẽter p do. Anto. posset colligi vna sol. qõ istud erat de delictis que impediũt ordinis executionez etiam pacta pnĩa: merito impo-
8 nitur pena ordinaria sicut si fuisset processum per. viã accusationis. vt i dicto. c. inqsitionis. ¶†Sz certe si diligenter ponderet̃ illud ca. inquisitionis hoc non probat̃. loquit̃ eñ qñ simonia fuisset cõmissa in ordine quo casu impediret executionem ordinis: etiam post peractaz penitentiam: q2 character est vitiosus vel quando simonia in bñficio acquisito fuit cõmissa quo casu impediretur retẽtio beneficij etiam post peractam penitentiam q2 eũ illicite ⁊ simoniace illud acquisiuit non potest sine periculo anime sue retinere, quãtumcũq3 egerit penitentiã. vt ibi ⁊ in. c. nisi cum pridem. de renunc. sed in casu nostro simonia fuit commissa in electione alterius non autem in suo ordine vl' beneficio: ⁊ ideo bene poterit permanere in illis peracta penitentia: ⁊ sic cum sumus extra dispositionem. c. inquisitionis, debuit procedi ꝯm iura hodierna. pro hoc opti. facit. c. insinuatam. de simo. vbi clerici simoniace habuerunt ingressum in beneficijs solum priuantur illis beneficijs. nec deponuntur ab ordine: q2 non fuit actum per viam accusationis: quid dicimus? cõtrarium est difficile.
9 ¶†Primo potest dici quod papa non processit ex suo officio pro hoc ibi prosequi volum⁹ ⁊c. nõ eñ tenetur papa obseruare modum et viam procedendi[a]: ex quo eñ sibi constat de delicto maxime per cõfessionem: potest imponere penam condignã supplendo ex plenitudine potestatis[b] omnem defectũ processus. pro hoc. c. ad petitionem. de accu. ⁊ quod ibi no. alius autem iudex inferior hoc nõ posset. ad hoc qõ no. Jo. an. post Cõpost. in. c. mandatum. de rescri. vbi dixit quod si in causa beneficiali reus confitetur se ius non habere: ⁊ actor nihil probat de iure suo: qõ inferior a papa non potest procedere super illa instantia contra reum confitentem: q2 nihil potest vltra libellũ: de simonia. licet heli. C. de fideicõ. li. l. fin. sed inchoando postea nouam instantiam per viam inquisitionis poterit procedere[c] contra illum ⁊ eũ priuare ex illa cõfessione per no. in. c. per inquisitionem. de elec. D. papa dicit qõ pñt ⁊ consuluit incontinenti super illa instantia pronuntiare cõtra vtrunq3 et alij conferre beneficium. ⁊ hoc idem sequitur Archid. in. c. si. de iureiur. lib. vj. ⁊ Specul. in titul. de actio. ⁊ pe. §. super actionibus. ver. sed quid si reus. ita dico in ꝓposito nostro: et odium huius criminis simonie multũ habuit inducere papam ad trãsgrediendum viam ordinariam. vt
10 satis innuit hec litera. et per hoc habes viam solutionis ad cõtrarium. ¶†Assigno et aliam ad quam aduerte diligenter q2 habetur nouus intellectus ad multa nec alias cõsideraui: dico eñ qõ vbi proceditur per viam inquisitionis potest iudex si vult moderare penam[d] ordinariã imponendo mitiorem: non autem ad hoc astringitur: vñ si vult potest imponere ordinariã: hoc certe probat dictum. c. inquisitionis. si recte ponderetur p illa verba penam poterit iudicantis discretio moderari ⁊c. committit ergo hoc arbitrio iudicis non autem subijcitur necessitati q2 nõ quicquid arbitrio iudicis ⁊c. vt. l. non quicquid. ff. de iudicijs. et ⁊: consuluit. de officio delegati. ⁊ pro hoc elegãter facit quia de iure ciuili non est differẽtia in modo puniendi inter accusationem ⁊ inquisitionem. vt no. Bar. in. l. infamen. ff. de publicis iudicijs. dixi super rubrica de iudicijs. ⁊ in. c. inquisitionis prealleg. Item iudex etiam ex causa potest imponere maiorem penam debita. vt. l. quid ergo. ⁊ quod ibi not. ff. de his qui notant̃ infamia. §. pena grauior. ⁊ maxime quando multis crassantibus locus est exemplo. ff. de penis. l. aut facta. in fine. potuit ergo papa: ⁊ sic alius iudex imponere penam ordinariam. licet processisset per viam inquisitionis[e] maxime in odiũ simonie quod crimen multũ frequentatur. ⁊ hec sufficiãt quo ad iustificandam
11 primam lectu. ¶†Uenio ad secundam que fuit quod papa hic processit ex officio ad quam etiaz aduerte. primo enim potest intelligi quod papa hic processit super prima instãtia inchoata in cã electionis: ipse enim potuit egredi vires libelli. vt in precedenti lectu. dixi ⁊ punire delicta per quemcũq3 modum sibi claruerint. argu. xxiij. q. iij. ecce.
12 ⁊ supra dixi ⁊ tũc est speciale in eo. ¶†Sed si volumus saluare hunc intellectum iure ordinario vt simili modo liceat cuicunq3 iudici. dico qõ debemus intelligere quod inchoauit nouum processum inquisitionis ⁊ ex illa confessione tulit sentẽtiam depositionis. Et ꝯm hũc intellectum no. singulariter istum tex. qõ licet confessio incidẽter facta non sufficiat ad imponendã penã ordinariã: potest tamẽ iudex inchoare nouum processum[f] ⁊ adducere illã cõfessionẽ ad ꝓbationem delicti p hoc qõ no. Inno. in. c. per inquisitionẽ. de elec. facit qõ. s. dixi post Joã. an. in. c. mandatum. de rescrip. ⁊ apertius tenet Inno. in. c. qualiter ⁊ qñ de accu. ꝓpe fi. vbi plus voluit Inno. ꝙ etiã ꝓbationes seu sñiam latã duz ageret̃ ciuiliter põt iudex assumere in nouo ꝓcessu inquisitiõis. sed illud nõ placet in ꝓbatiõib⁹ sed in cõfessiõe sic. ad hoc qõ no. glo. in. l. si qs ad se fundũ. s. ad. l. iul. de vi pu. ⁊ ꝙ no. idẽ Inno. in. d. c. per inquisitionẽ. ꝯm predictam limitationẽ intellige Bar. in. l. si ꝯfessus. ff. de custo. reo. vbi dicit ꝙ ex cõfessione incidenter facta nõ põt qs dãnari[g] per ea que leg. ⁊ no. in. l. si filiã. C. de lib. cã. ita etiã intelligas gl. in. c. ex penitentibus. l. di. cum si. ex illo processu super alio inchoato. nõ possit ad penam ꝓcedere. secus si vult inchoare nouũ ꝓcessum ⁊ habes nũc iustificatam
13 scdam lect. no. ¶†Uenio ad tertiã lec. que hz qõ rõne cõtingentie iudex imposuit hãc penam ordinariã. hãc lect. etiã sentit Inn. ⁊ eã limitat. ⁊ vult ꝓcedere qõ de crimine cõstat per ipsius confessionem. secus si p alias ꝓbatiões[h] lz referat quosdã tenere idẽ si per ꝓbationes per. d. §. si publico. qõ sibi nõ placet. ⁊ ad. §. si publico. respõdet ꝙ maritus fuit ibi specialiter accusatus. ⁊ est speciale ꝯz eũ ꝙ vxor accusata de adulterio possit de lenocinio opponere marito etiã in modũ accusationis. aduerte ꝙ qñ delicto contingẽte causam de qua agitur cõstat per cõfessionẽ oẽs consentiũt ꝙ põt imponi pena ordinaria lz directe ideo fuerit actũ cõtra cõfitentẽ: q2 rõne cõtingentie vr̃ in iudiciuz deductum: sicut ipm de quo principaliter agitur. ¶Sed dubiũ est qd si ꝯstat per alias ꝓbationes hoc non ꝓsequor hic: q2 satis plene dixi in. c. ij. de or. cog. ⁊ clarius adhuc dicã in. d. c. de exce. vbi me
14 lius cadit: sed no. hãc precedentẽ lec. ¶†Sed cõtra eã facio vnũ forte ꝯtiũ nõ tactũ per aliquẽ cũ eñ hic ageret̃ ciuiliter de electione inter istos coelectos ⁊ exciperetur de simonia: nõ debuit testis cõfitens simoniam sup eodem facto cõmissam puniri pena ordinaria cũ ageret̃ ad punitionem delicti. si eñ ipse partes principales nõ fuissent punite pena ordinaria si de simonia cõstitisset: vt in c. super his. de accu. fortius nec testis simonia confitens: cũ nõ debeat magis operari qõ venit incidenter ⁊ indirecte ꝙ idquod deductum fuit principaliter. Sol. contrarium satis vrget. sed potest dici primo ꝙ speciale est in papa maxime in odiũ criminis q2 nõ astringit̃ ad obseruandum moduz procedẽdi, vt. s. dixi: vel forte hic vnus accusabat alium de simonia: licet principaliter qõ esset sup electione: alias non video ꝙ iudex inferior possit ꝓcedere ad penã ordinariã infligendã. pro hoc. l.

nullum

Sebasti. Sapia.

a ¶Uiã ꝓcedendi. Uide de hoc late per feli. in. c. inqsitiõis. j. de accusa. vbi ponit qõ põt ꝓnũtiare ordine iudicij non seruato. ⁊ ferre sñiam parte nõ citata ⁊ multa facere i his que spectãt ad ordinez iudiciariũ. vide ẽt Jaso. in. l. vnũ. col. xiij. N. ij. ꝓdicta regula fallit. ff. si cer. peta.

b ¶Plenitudine ptãtis. pro isto dicto vide. d. ant. in c. lz heli. de simo. vbi assẽ. spe. Andre. Barba.

c ¶Poterit procedere. Tu vid tex. hic pro hoc et ibi dixi. c. cũ olim. de rerum permuta. Andr. Barb.

d ¶Moderari penam. not. dicit ꝙ poterit moderari quia loquitur qñ nõ fuit ꝯmissa in ordine vel in bñficio adepto: ⁊ põdera q2 do. Abb. male intellexit illũ tex. ex eo q2 dicit in ordine vel bñficio postea dicit alioquin poterit iudex suo arbitrio moderari. videtur tñ qõ quo ad simoniã commissam in ordine vel beneficio non possit moderari secus in alijs criminibus: ⁊ hoc ideo ratione simonie ⁊ sic nõ bene alleg. illum tex. do abb. Andre. Barba.

e ¶Inquisitiõis. Adde eundẽ consi. xxiij.

f ¶Nouum processum. Tu põdera q2 spec. Inn. Jo. an. ⁊ alij dicit qõ qñ iudicium est inchoatũ cũ reo ad petitionem actoris ⁊ apparet de nõ iure actoris et de non iure rei ꝙ põt iudex inchoare nouũ ꝓcessum ex suo officio ⁊ loquunt̃ in cã beneficiali: sed hic non fuit iudicium inchoatũ cũ isto teste. põdera bñ q2 modico ingenio loquit̃ do. Abb. Andre. Barba.

Sebasti. Sapia.

g ¶Damnari. Qõ ex confessione facta incidenter qs non possit puniri ordinaria pẽa delicti: tenet Abb. in ꝯsi. xxv. inci. canonicus. Ang. in cõsi. clxxiij. incip. visis actis. Et in disputatione sua inci. assẽsis miles. colũ. ij. ⁊ in dispu. inci. duo nobiles gallici. in. x. ⁊ Sali. in. l. ij. circa si. C. de custo. reo.

h ¶Per alias probationes. potest esse ratio: q2 magis innotescit per cõfessionẽ ꝓpriã. Andre. Barba.

¶ Sexta lectura. Tu pōdera si pōt poni septima lec. vt dicam⁹ q̄ hoc pcedit in cā epatus quo casu iura magis puniūt simoniā cōmissam in electiōe epi. ⁊ adduco sīle qd̄ voluit Bal. in. l. si quēq̄. C. de epi. ⁊ cle. vbi dixit q̄ simonia cōmissa in epatu est heresis. ita dicamus in casu nostro ⁊ forte non est malum sic dicere. Aud. Barba.

nullū. C. de testi. ⁊ qd̄ ibi no. ⁊ per bar. i. l. infamē. ff. de pub. iud. nisi vt. s. dixi inchoaret nouū pcessum ⁊c. ¶ Quarta lec. est q̄ illud pcessit in odiuz simonie nō plz hec spālitas q̄ nullibi probatur. ¶ Quinta lec. daī per Gof. extra gl. vt exponaī tex. deponēdū. i. suspēdēdū. hec lec. non placet q̄ extorquet literā. ¶ † Sexta lect.ᵃ ponit p Host. q dicit eē spāle i clerico vt ex tali ɔfessiōe puniaī sine accusatiōe sicut ⁊ clericus q de delicto publice gloriaī. j. de exces. pla. q̄ sit. nō placet hec lec. q̄ fm modum procedēdi pena inferēda est. de accu. qualiter ⁊ qñ. de simo. lz heli. ⁊ facit qd̄ no. in. d. c. mandatū: tene ergo aliquā de p̄dictis intellectā ⁊ limitatā: vt. s. limitaui. ⁊ satis placet pria q̄ text. similiter fundat se q̄ iste canonic⁹ fuit in iure cōfessus. nihil em̄ dicit de testimonio qd̄ forte dū fierent exceptiones hincinde fuit noīatus iste canonicus rōne illius obligatiōis quā suscepit. papa vero procedēs ex suo officio fecit eū in iure interrogari. ⁊ iste fuit ɔfessus vt dr̄ in litera. ¶ † Sed tenēdo hāc lec. vel aliā q̄ iste fuit pduct⁹ in testē opp. videī em̄ qd̄ nō tenebatur rn̄dere interrogationi seu positioni criminose: q̄ nō debet seip̄m pcedere. de pe. di. j. nō dico tibi. ij. q. j. si peccauerit. Sol. Inn. in hoc satis instat prosequēdo duo membra: prio nūqd pars teneaī rn̄dere positioni criminoseᵇ. scōo quid in teste. sed scōm nō prosequor hic: q̄ gl. tangit in. c. cū causam. j. de testi. vn̄ ibi hoc reseruo. ¶ Ad primum autē Inn ponit duas practicas. pria qd̄ vbicūq̄ sit positiōi qd̄ re⁹ fuerit publice deprehensus: ɔuict⁹ vel ɔfessus: rn̄dereᶜ dz: arg. de coha. cle. ⁊ mulie. c. vestra. idē fm eū si talis positio nō fiat. si tn̄ certuz est illū de eo qd̄ queriī publice infamatum: talis em̄ pōt interrogari ⁊ rn̄dere teneī in casib⁹ predictis: siue agatur ɔtra ip̄m in modū accusatiōis: siue inq̄sitiōis siue etiā in modū exceptionis: vt a ɔsecratiōe vel ordine repellaī. j. de accu. c. sup his. vel etiā qualicūq̄ mō agiī siue criminalr̄ siue ciuiliter ɔtra ip̄z. ¶ † Et predicta sic probat: certū est em̄ qd̄ talis infamatus teneī se purgare p iuramentū ppriū ⁊ cōpurgatoꝝ: vt. s. ca. proxi. ⁊. s. de purg. cañ. quoties. ergo potius teneī respōdere per iuramētum suuz duntaxat. dixi tn̄ q̄ nō precise cogitur ad se purgandum: sed causatiue tm̄: vcz q̄ se iurare renuit sicut ⁊ si se purgare noluerit punieī tanquam cōuictus vel suspēdeī. vel alias cōtra ip̄m secundū q̄ requirit negotij qualitas de quo agiī procederetur. ar. ff. de interro. ac. l. de etate. §. q tacuit: ⁊ in eo qd̄ leg. ⁊ no. in. c. fi. §. pena. de iura. calum. satis em̄ fm euz videī delicatus seu malitiosus ille qui se purgare dz etiam cum multis iuramentis: si solo verbo proprie renuerit se purgare si vero nō est diffamatus: nec cōuict⁹, nec confessus nec deprehēsus sz occultus, nō deberet eū iudex interrogare, vt patet in eo qd̄ leg. ⁊ not. j. de accusa. qualiter. el. j. in fi. ⁊ sic dicit intelligendam hanc materiā. de pe. dist. j. §. his authoritatib⁹: ⁊ c. non tibi dico. ⁊. ij. q. j. si peccauerit. occulta enim publicāda nō sunt sed soli deo relinquenda. vj. q. j. si oīa. ⁊. c. oues. ⁊. c. ex merito. nulla ergo eq̄tas potest mouere iudicem vt reuz interroget de occultis. equitate aūt deficiēte non est locus interrogationi iudiciali vt colligiī. de interroga. act. l. vbicūq̄. ⁊ in eo quod legi. ⁊ no. in. c. statuim⁹. eo. tit. li. vj. ¶ † Alia theorica est fm eū qd̄ vbicūq̄ cogiī testis reddere testimoniū ⁊ causam sui testimonij vbi iudex interrogabiī eum de hac theorica secūda nō multum curo, quia magna est differentia inter testem qui teneī dicere id quod vidit maxime deficiente alia probatione, iuxta notata in ca. dilectorum. de testibus cogendis. ⁊ in testibus qui compelluntur testificari in criminalibus dicendum: vt ibi ⁊ inter partem que nō debet se

Anto. Francisc⁹
¶ An simōia cōmissa in pmotione ad epatum sit magis punibilis q̄ cōmissa i pmotiōe ad beneficia inferiora. dic q̄ sic q̄ illa vitiat promotionez ip̄o iure: ⁊ obligat etiaz ɔsentiētes vt per bal. in. l. si quēq̄. hic alle. ⁊ habeī i auī. qūo oporteat ep̄os. in. §. j. secus aūt in promotis p simoniā ad inferiora bn̄ficia: q̄ illa nō vitiat ipso iure: imo simoniace electus ad iferiora bn̄ficia seu officia pōt confirmari fm bart. in l. barbarius. in. ij. col. in fi. in sua asserta repetitione ff. d̄ offi. p̄to. ⁊ an papa ɔferēs epatū p pecuniā cōmittat simoniaz: vide p Bal. i. d. l. barbarius. in. iiij. co. vbi se remittit ad no. in ca. si qs pecunia. lxxix. di. vbi dicitur ⁊ ibi gl. no. q̄ simonia etiā i papa est heresis ⁊ idē dr̄ in. c. eos. j. q. j. dicas tn̄ qd̄ papa non pōt accusari de simonia q̄uis ille non minus peccat q̄ alij fz do. Car. in cle. j. de sum. tri. ⁊ dicit Bart. in. l. j. in pn. ff. ad. l. iul. ambi. qd̄ simonia cessat in curia romana.

Sebasti. Sapia.
ᵇ ¶ Criminose. an positioni crimīose sit rn̄dendū vide allegata p ale. in. l. qui iurasse. §. si pater. ff. de iure iurā. vbi etiam. d. Ias. in fine.
ᶜ ¶ Rn̄dere. Addē an positiōi crīose qs teneaī rn̄dere Bart. cōsil. xc.
Zacharias.
¶ Addē Frā. are. in. l. fi. ad fi. C. de edē. Iac. rebuf. i l. p̄ses. nu. iij. ⁊ ibi in apostil. cel. C. si ser. aūt lib. libr. x. Bart. sozi. in suo tract. fallen. regu.

ccccix. et Feli. in. c. cū cām. per istū alle. col. xij. ver. in eadez glo. ⁊ ibi deo duce dicam in addi. ad istum. j. de testi.
Ant. Franc. ¶ An positiōi criminose sit respōdendū. ponit Bar. in. l. transactioni. la. j. ⁊ ibi Bald. C. de trāsac. ⁊ dicūt tali positiōi nō esse rn̄dēdū. sz Bal. in. l. quoties. in. §. p̄tor. ff. de noxa. p illū tex. vr̄ tenere ɔtrariū

ipsam reuelare: vt in authoritatib⁹ preallegatis. Et hec dicta ponit Inno. hic. sed in. c. dudū. el. ij. de ele. replicat primam theoricam ⁊ ponit aliam q̄ in his que impediunt ordinis executionē post peractā penitentiam teneī respondere, q̄ in hoc procuratur vtilitas sua. argu. xxiij. qō. v. prodest. ⁊ que sunt crimina impedientia executionem legitur ⁊ notatur in. c. nisi cum pridem. de renun. postea ibidē videtur limitare omnia predicta dicēs quod principalis psona non cogitur respondere si ad aliam penam q̄ spiritualē agitur. Ioā. and. videtur ibi transire cum prima theorica predicta. Spec. in tit. de positio. §. septimo. ver. xix. videtur transire cum opinione Innocen. vt in dicto. c. dudum. vt in notorijs seu famosis et in his que impediūt ordinis executionē post peractaz penitentiā teneatur rn̄dere, in alijs nō. gl. in. c. ij. eo. tit. li. vj. simpliciter tenet q̄ positiōi criminose nō est rn̄dendū. glo. in. c. ex penitentib⁹. l. di. refert opi. ɔrias. aliter sentit Bart. in. l. ij. C. de iu. calū. vbi clare nō loquiī nec plene. ¶ † Ego dicerē sicᵈ q̄ aut pcedit per inquisitionez ex merito iudicis officio: aut p accusationem: aut actionem. primo casu si qd̄ queriī non est notoriū vel famosum, nō teneī rn̄dere. ar. bonum in. c. qualiter. j. de accu. si aūt dicaī notoriū seu infamia flagrat, nūc rn̄dere teneī. ad hoc allego tex. valde no. in. c. cuz dilecti. eo. tit. ⁊ sic in effectu prima theorica Inno. placet in pcessu inquisitionis in quo multum exuberat officiū iudicis. vt lit. nō cōtest. qm̄. §. sunt ⁊ alij. et in hoc casu recte procedit illud ar. a maiori. s. factum vcz si per iudicem potest sibi indici purgatio, fortius pōt interrogari vt per ppriū iuramētum rn̄deat. sed in alio casu cum pcediī ad instantiam satis eque posset dici qd̄ est famosum et cuz hoc est tale qd̄ impedit ordinis executionez post peractam penitentiaz teneī rn̄dere, alr̄s secus. ratio huius vltime est q̄ veniens ad iudicium contra alium dz venire paratus ⁊ habere secum probationes, alr̄s debet silere. vj. q. ij. si tātum. ⁊. c. placuit. ij. qō. vij. si quis ep̄s. nulla em̄ eq̄tas suggerit vt quis debeat prodere crimen suum etiam si de eo sit infamat⁹ cū infamia sepe sit fallax. ⁊ cessat hoc casu ratio quā. s. dixi de purgatiōe. illa enim inducitur iudicis officio non ad instantiā partis merito ad instantiā partis pari ratiōe nō debet compelli rn̄dere. ¶ † Facit qd̄ no. Io. an. in regula infamibus. de reg. iur. lib. vj. in mercu. vbi dicit quod excipiēs cōtra electum habet probare, siue excipiat cōtra personam electi siue cōtra formam electionis sed iudex non tenetur electionez cōfirmare nisi ille probet se idoneum: si dubitatur seu fidem facit de forma electiōis. pro hoc habes bo. tex. in. c. cum nobis. de elect. cum si. sz in alio casu quando concurrunt illa duo simul. vt q̄ est famosum et impedit ordinis executionē, tūc puto illū teneri ad respondendū de equitate maxime sup qua fundātur iste positiones, vt no. in. c. j. e. titu. lib. vj. ⁊ vt. s. dixi. ⁊ hoc puto verū maxime qñ nō agitur ad aliam penam vltra spiritualem. tūc em̄ cessat equitas ⁊ imminet odium qd̄ debet restringi regula odia. de reg. iu. li. vj. Et p hāc distinctionem reduco ad concordiam omnia dicta Inn. et aliorum, ⁊ sic distinguo gloss. in. c. ij. eo. titul. li. vj. Ex omnibus predictis elicio duas conclusiones. Prima sit ista. Si pcediī per inquisitionem ex mero iudicis officio teneī inquisitus respondere positioni criminose, si id de quo queriī est notorium seu famosum, alr̄s secus. Secunda cōclusio. Ad instantiā partis necessario est respondēdum positioni criminose si id de quo q̄riī sit famosum ⁊ impediat ordinis executionē seu bn̄ficij retentionem de quo agitur nec veniat imponēda temporalis. ⁊ no. predicta.

remittit tn̄ se ad no. i. l. q iurasse in §. si ptz. ff. de iure iur. et hr̄ etiam p bart. i. l. si. i. iij. co. ff. de his q. vt idi. ⁊ i. l. nō intelligiī ff. de iure fis. ⁊ i. l. marcell⁹ in. §. j. ff. re. amota. ⁊ vide Bart. in. l. ij. §. q̄ obseruari. C. d̄ iura. cal. in. vj. col. in v̄. oppono sexto. ⁊ ibi etiā p Bal. et vide p do. in. c. dudū. el. ij. de ele. et p Archi. i. c. ex penitētib⁹. l. dist. ⁊ vide gl. ⁊ doct. i c. ij. de cōfes. li. vj. ⁊ ibi p Car. ⁊ per eundem in. c. ij. in antiq̄s. de confes. post Innocē. ⁊ in cle. sepe. in. §. q̄ in pn. de verb. sig. ⁊ vide Ang. in. l. q petitorio. ff. d̄ rei vē. ⁊ est ɔclusio q̄ si crimē est occultū nō teneī rn̄dere, sz si est manifestum vel notoriū sic. imo qui rn̄dit positiōi criminose etiā cum iuramēto et illam negat nō ē piurus. de quo p bal. i. c. accusatiōnē. C. q accu. non pos. ⁊ p Alex. in. l. j. ff. de his q mortez sibi ɔsci. ⁊ dicit Inn. in. c. dudū preall. q̄ sicut non teneī rn̄dere positioni criminose qñ crimē est manifestū ⁊ notoriū ita nec teneī rn̄dere illi positioni p quaz pueniréī ad notitiam criminis.
ᵈ ¶ Dicerē sic. tu vide bar. in. l. fi. ff. de his q. vt indi. vt loquiī clare et plene ɔsilio inci. petr⁹. de spoleto. Andre. Barba.

Zacharias.

a ¶ Per errorē. ad de qualiter de errore docebitur ꝑ Lanfrā. ĩ palle. c. qm̄ ɔtra. ĩ pri. nu. 18. ver. capio gl. in ver. cōfessiones. ⁊ ibi ĩ apo. hn̄. vad. in ver. ɔfiteri. ĩ. de ꝓba. dixi aliqd in apost. ad istū in. c. examinata. nu. 3. in ver. videtur cō fiteri. s. de indi.

b ¶ Sine mandato. adde vt ꝑ Ro. consi. cccc xvij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Facta. vide Fe. post Abb. in. c. fi. col. pe. v. gñaliter aūt. ĩ. de exce. vbi ponit qn̄ cōfessio prelati noceat ecclesie.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Errorem. No. tn̄ est ꝙ confessio non pōt reuocari ꝑtextu erroris qn̄ fuit geminata fꝫ Ro. in ɔsi. ccc xlvi. incip. in hanc causam. co. iij. de quo vide Fel. ĩ ca. cum venerabilis. col ij. versi. dum tangit Ab. ĩ. de exce. vbi ponit ꝙ non pōt reuocari quando est deliberata.

e ¶ Ex parte. vide gl. in ru. ff. e. ⁊. C. ⁊ in. l. j. ff. de inter. act. c. j. l. non solū. in prin. ff. de pen. vide Bar. ĩ. l. j. C. eo. ⁊ in. l. j ff. de interro. act. cōtra illas gl. ⁊ dy. ia. de are. ⁊ bar. ſꝫ Bar. ⁊ alij saluāt gl. in illis locis. ricar. de Sali saluat glos. quas sequit̃ odo. vide plene Salic. in rub. C. eo.

Andre. Barba.

1 Confessio erronea non preiudicat cōfitenti si de errore doceatur ante finitum negotium. 20.

2 Maritus est legitimus ꝓcurator sue vxoris sine mandato nisi cōstet de cōtraria voluntate vxoris.

3 Confessio procuratoris vel aduocati in iudicio facta an noceat domino.

4 Confessio economi preiudicat ecclesie: que tamen restituitur vel docet de erronea confessione.

5 Positiones: confessiones: ⁊ interrogationes possunt fieri ante ⁊ post lit. contesta.

6 Cōfessio infamis ēt cū autoritate tutoris: nil vꝫ.

7 Confessio impuberis tutorē nō habentis vꝫ in casibus in quibus habet legitimā ꝑsonā stādi in iudicio: alias secus: sed si habet tutorē vꝫ facta cum sua autoritate: al's secus; sed si est lesus restituitur.

8 Confessio adulti nō habentis curatorē facta sup aliquo contractu: extra tn̄ iudicium vꝫ: sed si leditur restituitur: facta vero in iudicio in casibus in quibus potest esse sine curatore valet: alijs in nō.

Minor. xxv. an. an restituatur aduersus confessionem factam in iudicio in casibus in quibus potest esse.

9 Confessio facta cū autoritate curatoris indistincte valet: sed ab ea restituitur minor si est lesus.

Confessio adulti facta sine curatore quem habet: an ⁊ quo casu valeat.

Minor. xxv. non potest iurare de veritate credēda sed bene de veritate dicenda.

Minor potest esse testis ⁊ respondere sine autoritate curatoris.

Cōfessio minoris facta in tormētis an postea ratificata valeat etiam sine autoritate curatoris.

10 Confessio tutoris: curatoris vel alterius administratoris an noceat pupillo adulto ⁊ similibus.

11 Confessio dicitur facta metu ⁊ non valet quando est facta in tormētis vel apud ea: vel in carcere vel propter terrorem armorum: non tamen quilibet terror facit confessionem factam metu.

Confessio facta calore iracundie nō valet nec preiudicat.

12 Confessio facta in tormentis vel metu: quando dicatur perseuerata ad hoc vt preiudicet.

13 Confessio facta in fauorem confitentis non valet regulariter: fallit vt hic.

Confessio quo casu possit pro parte acceptari: et pro parte non.

14 Confessio in iudicio facta an valeat sine causa: et an sit opus qd̄ aliter probetur.

15 Confessio tā iudicialis ꝙ̄ extraiudicialis tā depēdens ex suo facto proprio ꝙ̄ alieno: siue facta in libello siue non: an omni casu ad sui valorē reqrat presentiam partis etiam si de iure canonico. 16.

Confessio facta in libello: positionibus: testamento: ⁊ exceptionibus an preiudicet.

16 Stipulatio alteri facta etiam de iure canonico non valet.

17 Confessio non dicitur facta in iudicio nisi iudex ad hoc sedeat pro tribunali.

18 Confessus tam in ciuili ꝙ̄ in criminali an ⁊ qn̄ sit condemnandus: vel sit ei danda dilatio ad soluendum; siue ante siue post lit. contest. confiteatur.

19 Confessio non infamat: etiam si essemus in casibus in quibus condemnatio infamaret.

Notorium redditur iudicium ex confessione extraiudiciali coadiuuata alijs iudicijs.

20 Confessio erronea siue iuris siue facti siue tacita siue expressa: an ⁊ quādo possit reuocari: siue sciēter fiat siue non: siue propria: siue procuratoris.

21 Error in cōfessione que petit̃ reuocari qn̄o ꝓbatur: siue sit cōfessio propria siue procuratoris. 23.

Presumptiones tollunt̃ ꝑ probationē in ɔtrarium.

22 Incontinenti dicitur testis reuocare dictū suum si reuocat anteꝙ̄ redigatur in scriptis.

Testis quando possit reuocare dictum suum.

1 **E**x parte. ¶ † Confessio ꝑ errorem facta nō nocet si ante finitū negotiū de errore doceatur. h. d. ſm Jo. and. vel specialius summa sic. Cōfessio facta in iure per economum ecclesie nocet ipsi ecclesie. potest tn̄ reuocari si an finitum negotiū doceat̃ per errorē[a] emanasse. h. d. prima pars narrat factum. secunda prouidet iudicem instruendo. ibi: cū igitur. ¶ Casus literalis. Inter abbatē ⁊ conuentū monasterij sancti. M. ex parte vna. ⁊. V. noie vxoris sue coram iudice Viterbieñ. qd̄ vertebatur. economus monasterij nemorati quedam per errorē facti fuerat in iure confessus: ex quibus monachi timebāt sibi preiudiciū generari. Abbas ⁊ conuentus significauerunt hoc. d. pa. petētes sibi cōtra hmōi cōfessionē ꝓuideri. scribit papa illi iudici Viterbieñ. dicēs ꝙ negotio nondū finito error facti nemini nocet. vñ mādat eidē ꝙ si de hmōi errore potuerit docere: 2 nullū sibi super hoc ꝓiudicium generet̃. B. ¶ † No. j. ar. maritum posse b agere noie vxoris sue sine mandato[b] ex quo non apparet de vxoris cōtraria voluntate. cōcor. c. ɔstitut⁹. de ꝓcu. sed circa hoc distinguendū est 3 vt leg. ⁊ no. in. l. maritus. C. de procu. ⁊ in. l. fi. C. de pac. cō. ¶ † No. secū c do ꝙ cōfessio economi ꝓiudicat ecclesie in iure facta[c]. ad idem. c. suborta. ĩ. de re. iu. reuocat̃ tn̄ eo mō quo reuocat̃ ꝓpria vt hic iūcta. l. error. C. de iur. ⁊ fac. igno. quemadmodū em̄ propria reuocat̃ cū error facti an finitum negotium: vt. d. l. error. ita ⁊ confessio economi qd̄ no. idē pōt dici eadem ratione in confessione cuiuscūꝗ procuratoris. De cōfessione aduocati dicendū: vt leg. ⁊ not. in. l. iij. C. de erro. aduoc. ⁊ in. c. cū cām. ĩ. 4 de app. vbi dicā. ¶ † No. ꝙ in reuocatione ɔfessionis potest ecclesia venire duplici iure. primo ꝑ viam communē vt hic. scdō per viam restit. in integ. vt in. c. ij. de in integ. restitu. lib. vj. vide de vtroꝗ remedio: ⁊ differentia est inter vtrunꝗ remedium. nam si venit ordinario iure hꝫ ꝓbad re errorē[d] ⁊ de hoc petere ante finitū negotiū vt hic. si vero ꝑ remediuꝫ extraordinarium sufficit ꝓbare lesionē. ⁊ hꝫ tempus quadriennij a tpe emanate cōfessionis lꝫ snia lata sit: ⁊ qn̄o concurrant hoc casu ista duo remedia: vide qd̄ no. in. d. c. ij. ⁊ in glo. in verbo cōputandum. ⁊ vltra ibi no. potest dici ꝙ vbi remediū extraordinariū pinguius ꝓuidet ꝙ̄ ordinariuꝫ possunt ambo concurrere. vt ibi colligit̃ manifeste: vt no. in. c. ex e parte[e]. s. de rescrip. ¶ † Glo. in prin. sui sentit vnam oppo. que potius 5 concernit ius ciuile in quo sunt isti duo tituli. s. de ɔfes. ⁊ de interro. ac. ꝙ̄ ius canonicū in quo non habemus titulū. de interro. act. sed credo ꝙ istam gl. posuit sequendo Glossatorē iuris ciuilis q hoc tetigit sup rub. huius titu. in. C. videt̃ em̄ qd̄ rub. de confes. sit superflua ꝓpter rubr. de interro. act. vel illa per istam: gl. ista metu ɔtrariū dicit ꝙ ti. iste de ɔfes. locū habet post lit. contest. ſꝫ iste de intero. act. locū habet ante lit. contest. ⁊ post. q2 iudex qñcūꝗ eū equitas mouerit pōt interrogare parteꝫ tā ante lit. contest. ꝙ̄ post etiam facta ɔclusione in causa iuxta no. ꝑ gl. in. c. pe. de iura. cal. iuncto. c. cū ioannes. de fide instr. ⁊. xxx. q. v. iudicantem. sed glo. preallē. iuris ciuilis dicit ꝙ tit. de interro. act. hꝫ locū ante lit. contest. sed Cy. in. l. vna. eo. ti. reprehēdit ⁊ merito. ⁊ sic etiā reprehēdenda est ista glo. quo ad primā partem. nā iste ti. de ɔfes. hꝫ locū tā ante lit. contest. ꝙ̄ post cū ⁊ ante possit pars cōfiteri tā circa merita cause: vt. l. si reus. de procur. no. gl. in. c. dudū. de elec. ⁊. ij. q. j. nos in queꝙ̄. ⁊ in l. si debitori. ff. de indi. ꝙ̄ circa exceptiones vnde ⁊ positiones pñt fieri ad cōfessiones habendas tam ante lit. cōte. ꝙ̄ post. vt no. gl. in. c. j. e. tit. li. vj. sic etiā interrogationes pñt fieri ⁊ ante lit. ɔte. ⁊ post, vt. s. ꝓbatū est. Dicēdū est ergo formaliter soluēdo. vt no. in. d. l. vna. qd̄ ti. de interro. act. principaliter cōcernit eaꝗ tendūt ad ordinādū iudiciū iuxta no. per glo. in. d. c. pe. de iur. calū. Fateor etiā ꝙ iuxta merita cause pñt fieri interrogatiōes. vt in. d. c. cū ioannes. ⁊. d. c. iudicantē. sed hoc venit incidenter ad materiam hui⁹ tit. titulus vero de ɔfes. principaliter ɔcernit merita cause. hinc est ꝙ ponit̃ hic post lit. contesta. fatendū tn̄ ꝙ ⁊ ante posset pars cōfiteri, vt. s. dixi. ⁊ ꝓpter istū principalē intētum iste glosse posuerūt dictas differentias minus bene ⁊ sic habes primam. partē gl. 6 expeditā. ¶ † Venio nunc ad secundā partem gl. in qua querit̃ an indistincte confessio preiudicet. Respondet ꝙ non imo multa reperiuntur ⁊ enumerat fere nouē requisita. ⁊ ex fine pōt colligi decimum que oīa videamus sigillatim per ordinem gl. Primo nāꝗ dicit gl. qd̄ reqritur qd̄ confitens sit maior. xxv. an. q2 minor restituit̃ contra cōfessionem. ff. de confes. l. certum. §. in pupillo. Aduerte q2 gl. nimis cōfuse ⁊ succincte expedit se de primo. nā qñꝗ cōfessio minoris ipso iure nulla est. vñ nō est opus petere restitutionem ⁊c. qñꝗ tenet ſꝫ restituit̃ ⁊ Jo. an. nimis sicco pede transit in hoc primo. sed si vis videre hunc articulum vide plene per Hosti. in sum. eo. ti. §. j. ver. si maior. ⁊ aliquid per Jo. an. in addi. Spec. eo. ti. §. sequitur. post prin. plenius per Cy. post Nico. de ma. in. l. vna. C. eo. ⁊ per Bar. in. d. l. certum. §. in pupillo. ⁊ iste remissiones deberent sufficere in materia ista: sed pro puris canonistis inseram hic dicta Cy. ⁊ Bart. in effectu. aut enim confessio emanat ab infante: ⁊ sic a minore septēnij. ⁊ nihil valet etiam cum autoritate tutoris: q2 illa etas quicquid videt ignorat. hinc est quod ad iudicium vocari non potest vt l. iiij. ff. de in ius voc. ⁊. l. j. ff. de admi. tut. ⁊. C. de fal. mo. l. j. ⁊. c. ex parte. de cor. vi. qd̄ ꝓcedit etiā in casibus spiritualib⁹: vt in. c. si annū. de indi. 7 lib. vj. facit. c. ex eo. de elec. li. vj. ¶ † Aut est maior infante sed nō adultus: puta impubes vt intra septēnium ⁊ quartūdecimum si masculus: si femina. ĩ. xij. ⁊ tunc aut hꝫ tutorem aut nō. scdō casu in casib⁹ in qb⁹ habet legitimam personam standi in iudicio vt si agitur de momentanea possessione valet eius confessio, vt. l. momentanea. C. qui leg. perso. stan. in iu. non ha. ⁊ l. j. C. si per vim vel alio modo. sed in casibus in quibus non habet legitimam personam standi in iudicio ꝙ est regulare vt

¶ Et non valet confessio. Adde ⁊ per Lap. alle. xxv.
Sebasti. Sapia. ¶ Adultus. Vide Bal. in. l. j. col. xiiij. versi. modo queritur quid de adulto. C. de confes. ⁊ Bar. in. l. auxilium. ff. de mino. vbi dicit quod in delictis atrocioribus minor non admittitur ad reuocandum confessionem. vide Roma. in consi. xxvj in. iij. col.

k ⁊ vide. d. Car. in cle. j. l. §. ij. de here. vbi dicit ꝙ sola nuditas est tormētū sicut ieiunatio: ⁊ vide que habent. in. l. j. in. §. si quis vltro. ff. de questio. Sebasti. Sapia. ¶ Spōte. Vide Ange. are. in tracta. maleficiorū. in verbo fama. publica. in ver. porro ꝙ aliqs. ⁊ Gād. in trac. malefici. sub rubri. de qōnibus ⁊ tormētis. ⁊ Bal. in. l. ij. in fi. C. quo. appel. nō recipia. ⁊ in. l. nouissime. in princ. ff. qō fal. tit.

¶ Minor. xxv. Adde Alex. cōsi. cxvj. Bald. consi. clxxxij. ij. li.
Sebasti. Sapia.

¶ Sine curatore. Adde ꝙ si minor sine curatore cōfiteat̃ spōte delictū talis confessio non nocet: vt tradit Ange. de are. in trac. malefi. in ver. comparent dicti inquisiti ⁊ confitētur totum. in versi. nec non sis bene cautus. idē tenet Alberi. de rosa. in iiij. parte statutorum. q. lxxxij. nullus. in tracta. bannitorū. q. j. i fi. paris de puteo i tracta. sindicat⁹. i. c. j. char. co. iij. ꝟ. an confessio adulti. vbi plura ad hāc materiam.

¶ Fert testimonium. adde vt per Alex. consi. clxxvj. ij. lib.

¶ In tormētis. Adde de hoc dicēdū: vt p alex. cōsil. cxvj. iij. lib.

¶ Preiudicat minori. adde roma. consi. cccxvj.

¶ Prelati. adde are. ꝯsi. lxiij. pau. de ca. cōsi. j. in antiquis.

¶ In tormentis adde Ro. consil. cxlvij. Lep. consil. xl. vbi late quādo dicatur facta metu tormentorū ⁊ q̄tū tp̄s debeat stare anteq̄ ducatur ad pseuerādū Antoni. Francis.

¶ Quādo ꝯfessio dicat̃ facta metu tormentorum dicas qō hoc relinquit̃ arbitrio iudicis ꝯm bal. i. l. i terpositas. in. l. j. col. C. de trāsac. ⁊ p alex. in. l. j. in. §. diuus. ff. de qōni. vbi ēt p bar. i. j. q. ⁊ p Cy. ⁊ Sali. in l. ij. C. de cust. re. ⁊ p Pe. de Anc. in cle. j. de here. ⁊ h̃r p Ange. Aret. in tracta. malefi. in verbo qō fama publica. in materia torture. ⁊ adde qō cōfessio nō d̃r facta metu tormentorū q̄n fuit facta ab eo qui p iudicez fuit spoliatus vt torqueret̃ si nō fuit ligat⁹ ad torturā vt voluit Nic. de neap. i. l. nouissime. ff. de eo qō fal. tit. tñ Bal. in. l. ij. C. de cu. re. tz ꝯtrā.

in. l. clarū. de aut. pre. ⁊ in prealle. c. si annum. ⁊ nō valet confessio[a] sua siue confiteat̃ in iudicio siue extra. primo vero casu cum habet administratorem: valet si confitetur cū authoritate sua sed restituitur si enormiter leditur: aĩs non preiudicat vt. l. certum. §. in pupillo. prealleg. ⁊. l. si curatorez habēs. in fi C. de in inte. resti. mino. ¶ † Aut est adultus[b]: puta i quartodecimo anno si est masculus: si femina in. xij. quo tempore solet venire pubertas. C. quando tut. vel cura. es. de. l. j. ⁊. ij. ⁊. j. de despon. impube. c. puberes. ⁊ tunc aut non habet curatorem: aut sic. primo casu valet confessio per viam voluntarie iurisdictionis. nam ex cōtractu suo obligatur: licet posset petere restitutionez in integrū: si enormiter eēt lesus: vt in. d. l. si curatorem habens. insti. de cura. post princi. sed per viā cōtentiose iurisdictionis: vt in iudicio: dic ꝙ vbi dixi valere in pupillo forti⁹ valebit in adulto minore: vt in casibus spiritualib⁹ in quib⁹ habeat legitimam personam standi in iudicio. vt si agitur de nuda possessione. vt. d. l. momentanee. cuz ibi no. in alijs vero nō valet quia minor. xxv.[c] annis nō potest esse in iudicio sine curatore:[d] vt. d. l. clarum. insti. de cura. post princ. Fallit in causis spiritualibus in quibus adultus potest esse in iudicio: vt in. d. c. si annum. An autez si restituatur in istis si ledetur dixi plene in. c. ex parte. de resti. spolia. ⁊ an restituatur in alijs in quibus habet legitimam personam standi in iudicio: vide Cy. in l. vna. C. si de momē. pos. fue. ap. Host. in summa in loco preallega. vbi tenet quod sic. ¶ † Si vero habet curatorez ⁊ confitetur cū sua authoritate indistincte valet: sed restituitur ratione lesionis: sed si sine authoritate sua ⁊ tūc in his que tendūt ad ordinandū iudicium non valet confessio: quia in istis concernentibus solēnitatem iudicij inspici debet solennitas persone vt. d. l. clarum In cōcernentibus vero indaginez veritatis valet: quia ex quo agitur ad veritatem inueniendam nō est de solennitate psonarum curandū seu disputādū vt. l. si fideiussor. §. quedam. ff. man. ⁊. C. de eden. l. is apud quem. hic contingit ꝙ minor nō iurat de calumnia q̄r habet respondere p verbū credit vel non credit: ⁊ ppter etatis defectum non hz sufficiens iudicium decernendi: vt. l. ij. §. qō obseruari. C. de iur. calū. sed de veritate dicenda bene iterrogatur. ad hoc qō no. in. d. §. qō obseruari. facit. l. j. §. impubes. ad silleia. itē adult⁹ fert testimonū[e] vt. §. testes. iiij. q. iij. in quo iurat de veritate et respondet absq̄ authoritate curatoris. ergo idē in casu nostro cū ferat respondēdo quoddam testimonium cōtra eum. Ex his infertur quod vz cōfessio minoris facta in tormētis[f] absq̄ authoritate curatoris. intellige minore postea extra locum tormentorū ratificāte: vt. l. j. ff. de qō. xiiij. q. vj. si res. hanc diuersitatem inter tendentia ad ordinationem iudicij ⁊ veritatem inueniendam tenuerunt Cyn. ⁊ Nico. mat. ⁊ not. Cy. in. d. l. vna. C. eo. sequitur Joā. an. in addi. Specu. in loco prealle. Bar. etiaz sequi videt̃ in. d. §. in pupillo. limitat̃ tamen quod debet precedere quedā cause cognitio an minor sit interrogandus vel ne: ⁊ in hoc debet interesse authoritas curatoris. ar. ff. de publ. iudi. l. custodias. ⁊ qō ibi no. ff. de adul. si postulauerit. §. questioni. ⁊ sic sufficit ꝯm eum curatorem esse presentem ⁊ authorantem quando iudex pnuntiat esse respondendū vel ei precipit vt respōdeat seu quādo iurat de respondendo veritatem sicut dicim⁹ in teste vt sufficiat partē esse p̄sentē

tēpore iuramenti: vt. l. si quando. C. de test. ⁊ in. c. in nomine dñi. e. ti. quod satis plz. per p̄dicta habes satis clare ⁊ plene primū requisitū p glossam examinatū. ¶ † Quid aūt dicendū in cōfessione solius tutoris vel curatoris nunqd noceat pupillo vel minori. cōmuniter distinguit̃ in. d. l. vna. et in. §. in pupillo qō si emanat ꝯfessio administratoris sponte nō per viam contentiose iurisdictionis vt q̄r interrogo curatorez vel tutorē nomine administratiōis ⁊ dico qō minor tenet̃ mihi dare tm̄ ⁊ administrator r̄ndet cōfitendo nō preiudicat minori:[g] casus est ꝯm communē intellectū in d. l. certū. ff. de cōfes. q̄r ex quo spōte cōfitet̃ videtur donare qō nō pōt. l. ꝯ iuris regulas. ff. de pac. aut ꝯfitet̃ p viā cōtentiose iurisdictionis vt q̄r vocat̃ ad iudiciū ⁊ in respōsionibus ibi aliqd cōfitet̃ in preiudicium pupilli ⁊ valet arg. in. l. iiij. ff. de re iudi. ⁊ idē dicūt de confessione plati[h] vel alterius administratoris. p hoc est tex. in. c. suborta. de re iudi. ⁊. c. dilectus. de cāpel. mo. iūctis not. per gl. fi. in. c. vlt. de p̄scrip. qō not. ⁊ adde ad not. in. c. ij. de test. li. vj. ¶ Scōo exigit̃ ꝯ gl. qō cōfessio emanat spōte ⁊ nō coacte. xxxj. q. ij. lothari⁹. ¶ † No. vnū casum in quo metus annullat actum. plures alios vide in. c. abbas. qō met⁹ cau. hinc dicit̃ qō non vz cōfessio in tormētis[i] habita q̄r nō spōte[k] extitit. l. j. §. diuus. ff. de qō. dicit tñ Bart. ꝙ non quelibet leuis territio facit ꝯfessionē videri factā formidine pene seu tormentorū: sz dz esse posit⁹ in tormentis vel direct⁹ ad ea. Idē ꝯm eū si esset in carcere in quo multū fame ⁊ frigore affligebat̃ nam etiam tunc formidine tormētorū videbat̃ facta. arg. ff. de iniur. l. itē apud labeonem. §. qōacz. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. si quis autē. vbi videtur sufficere terror armorū quod no. pro hoc bo. textū in c. lotharius. prealle. c. j. quod metus cā. vbi timor mortis vel corporis cruciatus excusat a cōfessione. vide etiam aliam glo. valde notabilez iuncto tex. c. ex literis. de diuor. que dicit idem in confessione facta calore iracundie[l] vt illa nō preiudicet nisi detur perseuerantia sicut q̄n fit in tormētis. ¶ † Sed hic quero de vtili qōne pro canonistis maxime. quando dicitur confitēs perseuerare in cōfessione vt sic timor tormentorū excuset. Bar. in. d. §. diuus. dicit hanc qōnez solui per tex. in. l. ij. C. de custo. reo. oportet em̄ vt ibi innuit̃ qō post cōfessionem factaz in tormētis reducatur in loco publici iudicij.[m] vt ibi coraz personis publicis ⁊ notario cōfiteat̃. qō et ita obseruat̃ de facto. hec procedunt in confessione in tormentis sz in facta aliqua violentia dico sufficere qō cessauerit violētia vel calor iracūdie. tunc em̄ sufficit perseuerantia tacite vel exp̄sse. ad hoc quod no. in dicto. c. j. ¶ Tertio exigitur qō ex certa sciētia emanauerit ⁊ nō per errorez vt hic. circa hoc cadūt qōnes nunquid quilibet error tam facti q̄ iuris excuset siue ante lit. cōtesta. siue post. ⁊ an sufficiat nudo verbo allegare errorem vel sit fides facienda dicā super glo. fin. vbi tangitur. ¶ † Quarto exigitur quod contra se cōfiteatur. q̄r p se nō valet xiiij. q. ij. §. vnde. hoc est regulare sed fallit in aliquibus casibus. primo in foro anime[n] creditur cōfitenti. de ho. significasti. Item in cōcernentibus cōsciētiam suam quādo aliter probari nō potest. de sen ten. excom. si vero. de excep. pastoralis. cum simi. limita secundum gloss. in clemen. cupiētes. de penis. Item in iuramento purgationis taz in ciuili quā in criminali. de iureiuran. c. fin. ꝯ. de pur. ca. per totum. Et idem dicendū in similibus casib⁹.

Zacharias.

¶ Calore iracundie. adde de hoc p Lud. ro. sing. suo dix. inci. volo commētare. l. qcqd. ꝙ sin. ni fallor. alle. i addi. ad istū i ca. atsi clerici. nume. xv. i ꝟ. calore iracundie. vbi plene examinati hanc q. s. de iudi.
Antoni⁹ Frācis.

¶ Dicas ꝙ iracūdia īpedit ꝯfessionē ⁊ facit illaz nō valere vt ē gl. in. c. ex literis. de diuor. ⁊ h̃r in. l. ꝙ calore. ff. de re. iu. illa enim facit cōtractū non valere nisi ad pias cās: vt i. c. sūt q opes. xvij. q. iiij. īpedit etiam votū vt est gl. in. c. dudum. de ꝯuer. ꝯiu. adde tñ ꝙ sz iracūdia nō excuset delictuz: vt i. l. si nō ꝯuitij. C. de fur. tñ facit illud miti⁹ puniri vt i. l. j. C. si quis i pe. male. ⁊ in. l. ta mon. C. ad. l. iuli. male. ⁊ in ca. si qs irascit. xij. qō. iiij. ⁊ i. c. iter hebraicū. xvj. q. j. ⁊ h̃r in le. si. vbi per barto. ⁊ alex. ff. ad. l. iul. re petū. ⁊ vide spe. i ti. de accu. i ꝟ. qd si te vocaui. ⁊ vid archi. in ca. qcqd. xxiij. q. v. ⁊ Ro. i suis sing. in ꝟ. iracundia. vbi dicit iracūdū blasphemū miti⁹ puniri.
Sebasti. Sapia.

¶ Judicij. vide alexā. in e post. ad bar. in. l. cū scim⁹. in vlt. addit. C. de agri. ⁊ censi. lib. x. vbi dicit etiam si re⁹ ꝯfessus fuit in tormētis indicijs nō p̄cedentibus sz talis confessio nō valeat si tñ reperiatur qō illud delictū confessus fuit extra torturā: conualidat̃. alle. glo. in. l. capite quinto. ff. de adulte.

n ¶ In foro aīe. vide gl. i cle. si qs suadēte. de pe. gl. i. c. tua de spō. ⁊ in cle. si furiosus. de homi. vide Bal. in. l. archigerōtes. de episc. aud. ⁊ Lu. ro. in. l. si nō speciali. C. de test. dixi in. c. significasti. de homi. And. barba.

a ¶ Confitentis. Adde Ro. consi. cccliiij. Alex. consi. lxxxvij. j. lib.
b ¶ Causam. Adde Alex. consi. xiij. late primo lib. Ro. consi. ccclxxij.
c Zacharias. ¶ Effectualiter obligat. adde Alex. de imo. cōsil. xiij. col. ij. vol. i. et cōsi. ij. col. iiij. eo. vo. et cōsi. iiij. col. xiij. eadē pte. et cōsi. xxxvij. col. j. vol. iij. et Math. mathe. sing. xiij. inci. nota qd regula vulgaris.
Zacharias.

d ¶ Quod fiat pte p̄sente. adde de h plenis. p Lāf. in. c. qm̄ ɔtra. §. ɔfessiones. n. 21. ver. quero vlterius. et ibi i apost. celsi. plenis, vbi singulr aduocatos instruit dādo cautelam circa aduersariū confessionem in aposti. sua, in v̄si. absente parte. j. de proba. de quo per barth. Sozi. in suo trac, fallen. reg. lxiij. Maria. sozi. cōsi. xx. inci. visis. ver. est tn̄ aduertēdū. circa si. vol. j. pau. de ca. ɔsi. xxxix. et Rapha. ful. cons. cxcvij. col. ij. versi. super eo.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Judicium. vide plene p Fel. i. c. si cautio. in. v. col. ver. in gl. in verbo causam. j. de fide instru. vbi ponit regulā qd cōfessio facta pte absente non nocet cōfitenti. quam limitat pluribus modis vt ibi per eum.
f ¶ In reali. adde Are. consi. xxxvi.
g ¶ Libello, adde ro. ɔs. xxiij. Alex. consi. lxxxi. ij. lib.
h ¶ Positionibus adde Alex. consi. lxxxj. iij. lib.
i ¶ Exceptionib⁹. adde ro. cōsil. lxx.
k ¶ Nec ad liberandum. adde de hoc articulo videndū Are. consi. lxiiij. et lxv. et xxxvj. et ɔsi. lx. et ibi qd de iure cal. et p Alex. cōsi. clxxvij. ij. lib. et ɔsi. xlv. j. lib. ro. consi. cexcj vbi an presūptionē inducat.
Sebasti. Sapia.
¶ Nā si. nūqd qn̄ cōfessio est facta i iudicio requirat q iudex acceptet nomine partis absentis: vide Fel. in c. capitulum sancte crucis. col. xj. ver. fallit sexto. s. de rescrip.
m ¶ Contra naturam. Adde Cepo. consi. xxxiiij. vbi dicit etiam q sponte confesso non est denegandum quin probet de innocentia.
Ant. Francis. ¶ Circa hoc confessio sibi obiectum debeat dari dilatio etiam si confessio sit spontanea. Dicas q licet confessio vera et spontanea criminis noceat. l. si reus. ff. de custo. reo. et per Bar. in. l. j. in. iij. col. ff. de. q. cum multis simil. tamen mihi placet q iste dicit: qr si vellet confessus pbare qd titi⁹ quē cōfessus est occidisse viuit: dz audiri fm Bal. in. l. j. in. viij. col. C. de fur. et eo mō, qn̄ vellet pbare q alius occidisset vel deliquisset vt in. l. j. §. si quis hominē. et ibi per Flo. ff. ad. l. aquil. et probatur in. l. j. in. §. fi. ff. de qd. et per Bar. in. l. diuus. ff. de penis.

posset etiā dici q gl. ista ponēs regulā intelligat de cōfessione q̄ pͥncipaliter tēdit in p̄iudiciū alteri⁹ sz i casib⁹ exceptis. s. principalr nō extēdūt in p̄iudiciū alteri⁹ sed ad sui absolutionē ex quo aliter p actorē nō fit pbatio. p̄dicta vera nisi ɔfessio emanet sub vno cōstructu seu contineat vnum factum casu si aduersarius recipiat pro se debeat recipere etiā quaten⁹ faciat in fauorem cōfitentis[a] in. c. cū olim. de censi. cū ibi no. De materia plene no. p legistas in. l. vna. C. eo. et p Bar. in. l. aureli⁹. §. idē q̄siit. ff. de lib. leg. aliqd p Cy. in. l. si quidem. C. de exce. dico plene in. c. bone. de postu. pla. vide Jo. an. in. c. j. e. tit. lib. vj. ¶ † Quinto requirit qd in iudicio et corā suo iudice fateat: tn̄ ɔfessio facta extra iudiciū vz si fiat cū cā et pbet postmodū illa cōfessio p testes. ¶ No. qr duas differētias tacite sentit gl. īter ɔfessionē iudicialē et extraiudicialē vt in judicio nō sit necesse exprimi causaz.[b] Itē nō est necesse vt aliter probet: sz in extraiudiciali causa dz exprimi et p testes pbari. Ultimo vt ista pbet et illa que fit in iudicio non satis est rationabilis qr facta in iudicio reddūt notoria, de verbo. sig. oliz. hoc intelligo nisi tractu tēporis negaret confessio quo casu deberet probari sicut videmus in s̄nia in. c. sicut de re iudic. et in quolibet notorio actus trāseūtis: iuxta no. per gl. in. c. manifesta. ij. q. i. sed quo ad primū vt in iudiciali non sit necesse cām exprimere. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de ɔfes. §. videndū. in p̄n. intelligit q ɔfessio facta in iudicio sine cā effectualiter obligat[c] qr cogit ɔfitēs ad cām exprimendā qd nō est in extraiudiciali: qr ibi non est q cōpellat ad cām exprimendā. Cy. quē sequit hic do. Ant. indistincte tz in iudicio valere ɔfessionē sine cā: qr in iudicio quasi ɔhit. l. iij. ff. de pecu. et sic talis cōfessio inducit q nō est i extraiudiciali. et hoc ponit in. l. gn̄aliter. C. de nō nu. pecu, alle. l. voluit. §. qd ait. ff. de interro. act. et. ff. de ɔfe. per totū. nā fm do. Ant. ɔfessio in iudicio facta vr deliberate: non per errorē. ad hoc de confes. l. q stichū. qd satis placet. ar. hic. vbi allegans errorez in iudicio tenet probare. et adde qd leg. et no. in. c. si cautio. de fi. instr. De viribus aūt cōfessionis iudicialis et extraiudicialis vl corā incōpetēti facta nunqd valeat saltem ad torturā in criminalibus. vide qd plene dixi in. c. at si clerici. de indi. vbi plene dixi. ¶ † Sexto requiritur fm gl. qd fiat parte p̄sente[d]. l. certū. §. si qs absente. ff. de cōfes. Aduerte ad hoc. nā qn̄qz cōfessio fit in iudicio parte absente qn̄qz extra iudiciū[e] p̄mo casu aut fit in dependentibus a volūtate ɔfitentis tm̄ seu declarātis animū suū et nō requirit partis p̄sentia etiā si fiat extra iudiciū. l. nesennius. de neg. gest. vt si qs ɔfitet se aluisse aīo donādi seu ex pietate. idē dicēdū si fiat in reali:[f] qr qs pōt habere rem pro derelicta etiā absente pte. ff. de reli. p totū. et. l. si qs vi. §. differētia. ff. de acq. pos. hinc est q absente parte quis pōt cedere liti, vt. l. postq̄ liti. C. de pac. de quo p Bar. in. l. nō solū. §. si liberationis. ff. de lib. leg. Aut emanat cōfessio in dependētibus ex facto duorū: et tūc si fit p modum volūtarie iurisdictiōis vz cōfessio absente parte dummodo sit ibi iudex vel alia publica persona que recipiat loco partis, vt in. c. q̄q̄. de vsur. lib. vj. et qd no. in. c. dudū. de conuer. coniug. et in aut. generaliter. C. de epis. et cler. si per viā contentiose iurisdictionis et parte non citata nō valet: vt in. d. §. si quis absente, etiam ad liberandū. vt no. Bart. in. d. §. si liberationis. si parte citata; et tunc in casib⁹ in quibus potest procedi in absentem vz: als secus. ad hoc. l. properandū. §. sin autē reus. C. de iudi. no. Cy. in. d. l. vna. C. eo. vide per Jo. an. in addi. Spec. eo. ti. §. sequitur. ver. vij. predicta intelligo in confessione facta simpliciter; secus si in libello[g] aliquid confiteatur: nam omnia posita in libello videtur quis cōfiteri et valet confessio talis etiam absente parte. vt. l. cum precum. C. de libe. cau. et no. Bar. in. d. §. si quis absente. et est ratio qr licet detur iudici in absentia partis: tamen sibi datur vt parti detur. et sic cū scriptura semper loquatur vt habetur in. l. arriani. C. de hēr. videtur scriptura postmodum loqui in p̄sentia partis: sicut est videre in epistola q̄ mittit absenti. l. publia. ff. depositi. et in. l. rationem. in cle. vna. de vsur. et. l. nuda. ff. de dona. vbi vide p Bart. Idem in positionibus,[h] vt in. c. cum in positionibus, de iureiurā. li. vj. Idem in exceptionibus[i] no. Bar. in. d. §. si quis absente. qr sicut ex parte actoris dicitur libellus conuentionalis ita ex parte rei dicitur libellus ɔtradictionalis. l. j. ff. de excep. Ego hoc dictū intelligo fm ea que plene dicam in. c. cū venerabilis. de exce. vbi dicā an et qn̄ actor possit se fundare super exceptione rei. Itē interrogādo qs ɔfitetur no. Jo. xxxj. q. j. q si dormierit. et Archi. xxij. q. iij. qd ait. videtur sequi do. Ant. hic: sed Bar. videt tenere ɔtrariū in. l. ij. §. qd obseruari. C. de iur. cal. vbi dicit q hic est differentia inter positionem et interrogationem: qr ille q interrogat nihil ponit: sed ille qui facit positionē ɔfitet vel negat. et hoc pl⁹ placet. et vide p do. de rot. deci. xxx. vbi idē sentiūt. idē sentit Joā. an. in. d. c. cum in positionibus. vbi dicit q lz qs ponendo confiteat. secus tn̄ est in articulando vel capitulādo qr capitulādo vel articulando nihil ponit precise sed dicit q vult seu intendit pbare: fortius ergo idem dicendū in interrogationibus. Scdo casu principali qn̄ fit confessio extra iudiciū parte absente. glos. hic et clarius in. c. si cautio. de fide instr. tenet non valere et sentit hoc pcedere etiam si cōfessio sit declaratoria: vt si quis cōfitetur se mihi obligatū in centum me absente. Pet. vt refert Cy. in. l. generaliter. C. de non nu. pecu. tenet ptis presentiam requiri in deposito. vt qn̄ quis obligare intēdit se alteri: secus in mere declinatoria. pbat: qr ius exigēs partis presentiam loqtur in iudiciali, vt. d. §. si quis absente. Item vz confessio facta in testamento absente parte. vt. l. j. C. de falsa causa adiecta lega. contrarium tz Bar. in. d. l. non solum. §. si liberationis. vbi sentit q̄ nunq̄ vz confessio absente parte nec ad liberandū:[k] nec ad obligandū: facit lex tale pactū. ff. de pact. vbi loquitur presertim in actu liberatorio. Idem et clarius sequitur do. Anto. in. c. si cautio. prealleg. quod satis placet. nam si[l] in iudicio requirit partis presentia vbi iudex est in medio et factum reddit notorium. forti⁹ extra iudiciū nisi sit aliquis potens ad recipiendum loco absentis, vt. s. dixi in iudiciali. hoc fallit nisi fiat in iure reali vl p scriptum, vt. s. dixi. in iudiciali per iura ibi alleg. ¶ † Sed an de iure canonico requiratur partis presentia. d. Ant. in. d. ca. si cautio. et Jo. an. sentiunt quod non. facit gl. in. c. quoties cordis oculus. j. q. vij. que notabiliter dixit quod de iure canonico valet stipulatio alteri facta: nam ex nudo consensu quis obligatur de iure canonico. de pac. c. j. contrariū quo ad vtrunqz dictum ibi teneo sequendo istam et illam glo. in capi. si cautio[l]. q non valet absente parte etiam de iure canonico. facit qr absenti non acquiritur: vt. l. qui absenti. ff. de acquir. pos. et de prebē. ca. si tibi absenti. lib. vj. intelligendo et limitando illud: vt no. Bart. in. d. l. absenti. et dico in. c. pe. de postula. prela. ergo confessio non valet absente parte. nec ob. c. j. de pac. q loquitur in pacto qd fit presenti cum acquiritur obligatio ex nudo consensu. Item video q sicut de iure ciuili non valet confessio sine causa. l. cum de indebito. ff. de proba. ita nec de iure canonico. in. d. c. si cautio. Item in criminali vtroqz iure requiritur qd cōfessio fiat in iudicio, de quo tamen dicvt dixi in. c. at si clerici. de iudi. ita dicam in casu nostro vt sicut de iure ciuili requiritur partis presentia: ita de iure canonico. De secundo videlicet de stipulatione alteri facta dico eisdem rationibus illam gl. non pcedere: et induco in contrarium tex. notabi. in. c. q̄q̄. de vsur. libr. vj. vbi etiam in facto vsurario requiritur publica persona in recipiendo stipulationem. ¶ Septimo requirit qd cōfessio non sit ɔtra naturam.[m] vt si cōfiteor me interfecisse hominē q viuit vel illū esse mihi filium qui est maior me: vel confiteor factum cui⁹ nomine actio non potest esse: vt si confiteor me promisisse solem et lunā vt in iuribus preallegatis in gloss. ¶ Octauo requiritur quod non sit contra ius: vt si christianus confitetur se seruum iudei. de iude. c. fin. vel se maritum infidelis. xxviij. qd. i. caue. ¶ Nono requiritur q de re litigiosa fiat. secus si non potest esse in litigio: vt si confessus sum liberum esse seruum meū: nō preiudicat mihi cōfessio in actione noxali. de quo dicendū est. vt in. l. confessionib⁹. ff. de interro. act. ¶ Decimo colligit ex fi. gl. vt non sit contra libertatē: vt si quis confitet se esse seruū talis non nocet ei sua cōfessio. C. de lib. causa. l. interrogata. sed glo. videtur ad hoc recedere dicens q vbi cōfessio fuit facta in iudicio sed non iudicio liberalis cause. idest ad hoc iudiciū nō erat institutū: als bene p̄iudicasset per. l. iubemus. C. e. ti. ¶ † No. bene hanc glo. ad duo. Primo q non vz confessio facta coram iudice tanq̄ in iudicio nisi iudex ad hoc

sedeat

¶ Sedeat. Adde Ro. consi. ij. Jo. de ana. consi. lxxxv.
¶ Contra confessum. adde Jo. de ana. consi. xxj.
¶ Notorium. Adde vt per Franc. are. consi. clxv.
Sebast. Sapia. ¶ Tunc eni. Hoc etiam voluit Ab. in. c. super his. j. de penis. et in. c. ad nostram. j. de iureiu. vbi dicit Bal. q notorijs ordo est ordine non ser uare. idē tz And. a ficu. i. c. euidētia. in fi. j. de accu.

Sebasti. Sapia.

¶ Infamaret. vi de plene p Fel. in c. cuz te. in. iiij. co. vsq. amplia ista. j. de re iudi. vbi di cit q nō infamat cōfessio ante ꝯdē nationez. fallit tñ vt ibi per eum.

f ¶ Reuocari. adde alex. ꝯsi. lxxxiiij. et xlvij. j. li. Roma. consi. cccxlvj.

Sebasti. Sapia.

g ¶ Peritiores. Uide quod elegā ter scribit pau. de cas. in. l. clodi. cir. fi. ff. de acquir. he re. nunquid antē in rusticis error iuris sit lata cul pa vide Fel. in. c. p tuas. iij. col. fi. j. de simo. et ange. in. l. vbi. ff. de edendo. Fel. in. c. qm. i fi. de simo.

h ¶ Ante cōclusio nez. nota qd si est conclusum in cau sa nō pōt reuoca ri cōfessio vt erro nea. idem voluit bal. i. l. errore. C. de iur. et fac. ign. sed nō allegant aliqd quod stringat ni si illa q habētur in locis alleg. ab eis ego hodie nō tenui istud dictū et monebar. abla tiui absolute po siti exponunt ꝯdi tionalr: l. a testa tore. ff. de cōdict. et demō. sz ꝯditio dz impleri in for ma specifica vt le ge meuius. et. l. q heredi. ff. de cōdi et demō. sz in. d. l. error. et hic ponū tur ablatiui abso luti vt ibi: nego tio terminato. et ibi: negotio deci so. ergo ponitur sic: est decisum sz e nō est declusuz lz sit cōclusuz in cā. ergo nō est satis factū istis iurib. scdo licituz est re uocare errorez vt in dictis iurib. sz postq est ꝯclusuz in cā pōt iudex ex officio sup eqtate

sedeat[a] quod intelligo quando incidenter fuit fa cta puta ob aliā causam. ad hoc habes bo. text. in l. fi. C. de libe. cā. et no. Bart. in. l. si confessus. ff. de custo. reo. secus si principaliter fieret ppter se tūc nō valeret. lz tela iudicij nō fuisset sup hoc institu ta. dictū est not. Inno. in. c. qualiter et qñ. de accu. ij. sequit Bar. in. d. l. si cōfessus. hec faciunt ad no. in. c. vestra. de coha. cleri. et mul. De maleficio fa cto iudice sedente pro tribunali: dic vt ibi. ¶ Se cundo no. ex dicto glo. q valet confessio cōtra li bertatem dūmodo fiat in iudicio liberalis cause: qd satis placet sicut i matrimonio nō vz si fit per viam voluntarie iurisdictiōis. tñ secus si fiat per modum contentiose iurisdictiōis et confitet ꝯtra se. non eni est verosimile q stando p libertate ꝯfi teatur falsum cōtra libertatem. de despon. impu. attestationes. et qd ibi no. puto tñ q postea pote rit ꝯtrariū pbare vt sicut contra matrimoniū nō preiudicat snīa vel confessio quin possit probari contrarium. de re. iu. c. tenor. et c. cōsanguinei. ita nec libertatē per no. in. c. lator. eo. ti. vt in gl. et su per ea. et in. c. quod ad constitutionem. eo. ti. Sed credo hoc glo. requisitū recte pcedere si sponte ex tra iudicium cōfiteret cōtra libertatē: et possit ex cipi seu requiri decimū ita generaliter vt dicam q ad hoc vt valeat confessio requiritur qd fiat in dependentib a voluntate confitentis vnde ꝯtra matrimoniū nō valet cōfessio: vt in. c. super eo. de eo qui cog. consang. vxo. sue. nisi quatenus tendit in suū preiudiciū. qz tunc presumitur verū confite ri vt in cōfessione facta in causa criminali. §. qd. j. nos in queq. et in. l. qui vltimo supplicio. ff. de pe.

18 ¶ † Sed nunc quero: pone q ꝯfessio habeat sua requisita de quibus. s. dixi quid tūc operat. Glo. ista modicum ante finē dicit q releuat ab onere probādi. vnde in cōfessuz nulle eruntpartes iudi cis nisi in sententiando quasi ex hoc velit glos. qd snīa est ferenda ꝯtra ꝯfessum[b]: sz alia cognitio nō requirit. Attendite ꝯcludo sic qq cōfessio ema nat in criminalibus: qñq in ciuilibus. primo casu ferenda est snīa. l. si cōfessus. ff. de custo. reo. et not. Bar. in. l. j. de ꝯfes. Sz ego limito hoc nisi crimen sit notoriū[c] tunc eni potest procedi ad executio nem pene sine alia sententia. tex. est no. iuncta gl. fm vnā lec. in. l. ictus fustiū. ff. de his qui no. infa. sentit Inn. in. c. ex parte. j. de verb. sig. vel saltem non requirit sententia cū solēnitate debita i alijs sententijs. vt no. in. c. vestra. de coha. cle. et mul. qd not. pro istis q capiunt in delictis et statim absq alia snīa mitriant vel fustigant. In ciuili vo aut emanat confessio ante lit. contest. libel. nō oblato et tunc non fertur snīa sed si preceptum de soluen do qd preceptum non est snīa sed poti ad execu tionem tendit. vide gl. ij. q. j. nos in queq. in. c. du dum. ij. de elec. no. Bar. in. d. l. j. ff. eo. aut emanat post lit. contesta. seu fit ad libellum: et tunc fertur snīa: vt no. in dictis iuribus. Et qd dicitur q con fessus habet p cōdemnato exponit improprie. vt not. gloss. in. l. j. nō eni est pprie cōdemnatus nec habetur pprie p cōdemnato: sed ferenda est snīa qz nō pōt qs condemnare seipsum. C. ne qs i sua

19 cā. l. vna. et. l. pe. ff. de arbi. ¶ † Ex pdictis habes vnū effectū confessionis. an aūt confessio infamet in casib in quib snīa infamaret.[e] gl. in. d. l. ictus fustium. sentit qd sic: sz contrariū ibi sentit bar. qz iura irrogant infamiā ex cōdemnatiōe: sed cōfes sus nō habet p condemnato in criminalibus: vt s. dictum est. de hoc dic vt plene no. in. d. l. ict fu stium. et. l. qñ. ff. eo. titu. Item adde alium effectū notabilem quē singulariter ponit bart. in. d. l. ict fustiū. dicit eni q confessio extraiudicialis vna cū alijs indicijs reddunt indiciū notoriū qd not. per petuo pro his que no. i. c. at si clerici. de iud. et hec sufficiunt quo ad hunc articulum. Uide latius de

suadente facere induci instrumenta lz pars sit ꝯclusa vt patet in. c. cū ioannes eremita. de fi. instru. ergo multo forti poterit admittere ad corrigendum errorem equitate suadente. lz ergo pars sit exclusa nō tñ excluditur iudex vt dicit gl. in. c. nulli. de accu. Andr. Barb. Antoni. Fracis. ¶ Utruz cōfessio erronea possit reuocari post cōclu. in cā. Dicas prio q ꝯfessio erronea non vz vt in. l. er ror. et ibi p oēs. C. de iur. et fac. ign. et per Spe. in ti. de confes. in. §. seq. in ver. iij. tñ ꝯfes sio erronea in cā pncipali post cō clusionē in cā nō pōt reuocari fm bal. in addi. spec. i tit. de cōfessis. in ver. cōfessio erro nea. tñ ipse bal. in l. edita. in. xxxvij. col. C. de eden. di cit q pōt reuoca ri in cā appel. sier go in cā appella tionis pōt reuo cari multo forti ergo vr posse re uocari post cōclu sionē in causa. de quo ēt vide p bal. in. l. ita demū. C. de pcu. et p alex. in. l. creditor. in. §. fi. ff. de app. et per eundē in. l. admo nendi. in. viij. col. ff. de iureiu.

materia et effectu confessionis per Cy. in. d. l. vna. C. eo. et in. d. l. generaliter. C. de non nu. pecu. et qd not. Bar. in. l. cum falsa. et. l. cum testamentum. C.

20 de iur. et fac. igno. ¶ † Nūc veniamus ad reuoca tionem erroris et quero an et quādo error excusat. glo. si respondet q error excusat. si est facti: et pbe tur error nondum finito negotio vt hic. et. l. error. C. de iur. et fact. ign. error vero iuris non excusat vt hic a contrario: et. l. non fatetur. ff. de cōfes. glo. nimis succincte se expedit: vnū in multis eget sup pletione. Et hanc materiam expediam principa liter per duo quesita. primuz an et quādo cōfessio

f possit reuocari[f]. secundū an in casibus in quibus potest pretextu erroris reuocari qualiter pbabi tur error. veniens ad primum et maxime sequēdo Bar. in. l. non fatetur. ff. eo. dic q aut cōfessio cō cernit pparatoriā iudicij: aut discordia. prio casu quandoq quis cofitet falsum scienter. vt qz dicit se possidere vbi nō possidebat. et tunc aut aduer sario sciente et potest reuocari: quia aduersarius seipsum decepit. ex quo exegit scienter cōtra illū qui non possidebat. vt in. l. is qui se obtulit. ff. de rei vendi. et not. in. c. aduersario. de except. aut eo ignorante: et potest reuocari ante lit. cōtest. si nul la captio aduersario sit: puta duz actor peteret a certa persona. iste obtulit se dicēs se illā rem pos sidere: vel si hoc cessat fecit tamen aduersari mul tas expensas: tunc enim reuocat satisfaciendo de suo interesse: als non: de quo dic vt legi. et no. in. l. de etate. §. fi. ff. de interro. act. et. d. l. is qui se obtu lit. Quandoq quis cōfitetur falsum p errorem: et tunc in casibus in quibus. s. dictuz est posse reuo cari si ex certa scientia esset confessus: fortius po terit si per errorem. arg. leguz superius alleg. In alijs vero casibus distingue, aut nō habuit iustā causam erroris aut sic: primo casu aut fit propter latam culpam. et nō potest reuocare: vt. d. l. de eta te. §. qui iusto. Ex quo infertur qd si errauit in iu re nō pōt reuocare qz error iuris est lata culpa: vt l. late culpe. ff. de ver. sig. et. d. §. qui iusto. nisi esset persona cui non imputatur iuris ignorantia vt miles: vt. l. j. ff. de iur. et fac. igno. Idem videtur in femina rustico monacho et similibus personis si sunt in loco vbi de facili non poterunt consulere

g peritiores:[g] vel ius est dubium et multipliciter in telligibile: vt. l. regula. ff. de iur. et fac. ignorā. facit quod legi. et no. in. l. cum de indebito. ff. de proba. et per glo. xxxviij. dist. c. j. et. j. q. iiij. §. notanduz. nā his casibus nō potest dici lata culpa. Si vero est culpa leuis vel leuissima tūc pōt reuocari vsq ad

h snīam intelligo ante conclusionem.[h] ar. c. cuz dile ctus. de fide instru. et. c. pastoralis. de cā pos. et pro prieta. et. c. auditis de pcur. cum ibi no. Idē post snīam appellatione vel in integrum restitutione suspensaz. l. de etate. §. ex cā. de interrog. act. facit qd no. in. c. j. de exce. nam appellatio suspēdit oia prius gesta vsq ad terminum cōtest. lit. C. de pro cu. l. ita demum. hoc voluit Jo. an. hic post Egi. et sic dicit Guil. obtinuisse in Spe. e. ti. §. vlt. versi

i cu. pen. sequitur Bar.[i] in. d. l. non fatetur. postea vero reuocari nō potest: vt hic. et. d. l. error. Fallit si est talis error quod reddat iudiciū nullum. de p cur. capit. in nostra. et. l. si per errorez. ff. de iurisdi. oim iudi. et. l. lz. C. de procur. cum si. Secundo casu principali quādo cōfessio emanat circa decisoria excludo primo aliquos casus in quib reuocari non potest. primo si lata est sententia a qua nō est appellatū nec est suspensa p restitutionez in inte grum: vt hic. et. d. l. error. Secundus casus quādo non speratur snīa diffinitiua: qz cōfessio fuit facta ante lit. contest. vt. s. dixi: sed factuz fuit cū cause cognitione preceptuz de soluendo a quo nō fuit appellatū. nā hoc pceptū cū cōfessiōe prius facta habuit vim sententie: vt. d. l. j. et. l. certū. in fi. ff. de

i ¶ Sequit Bart. Pondera qz do. Ab. nō bñ loquit qz bar. in. d. l. non fatet. ff. de ꝯfes. tz qd post preceptū pōt docere de er rore. alle. l. pe. ff. d cōfes. gl. i. l. qdā in iure. ff. de don. istud voluit Jac. but. i. d. l. error. et Sal. ibi et taph. sed Bal. ibi tenet contra qz imo nō pōt reuocari: vi de ibi qz primo di cit qd istud prece ptū est terminus disceptatiōis qd est verū si nō est i causa erratum. se cundo dicit quod trāsit i rē iudi. tñ rñde qd restituit in integrū pbato errore. Itē mone tur qz oiat actio pro eo sed reuoca tur per errorem. And. Barb.

cōfes. ⁊ no. Bar. in. d. l. nō fatet. pone exemplū. facta cōfessione ante lit. ꝯte. iudex dedit terminum ad ostendēdū quare dicta cōfessio nō deberet mādari executioni vel fieri ꝑceptū de exequēdo. ⁊ intra terminū ꝓfixū nihil fuit allegatū in ꝯriū. Tertius casus qñ error non fuit ꝓbabilis vt q̄r allegatur lata culpa. pone exēplū: qñ est error iuris ⁊ error facti ꝓprij de recēti vel longinquo sed factum erat notoriū iuxta no. in. c. ab excōicato. de rescri. ⁊ in. l. cū illorū. in fi. de sen. excō. ⁊ qd̄ dixi de errore iuris intellige vt. s̄. dixi in ꝑcedenti mēbro. hec ꝓbant in. d. l. de etate. §. qui iusto. ⁊ hoc dū a contrario excludit errorē iuris. ⁊ ī. d. l. nō fatet. Quartus casus in actione q̄ crescit ꝑ inficiationē vt in actione aquilie. ⁊ in. l. si is. ff. eo. ⁊ no. Bar. in. d. l. nō fatetur. Reuocari autem pōt vbi allegat error ꝓbabilis vel saltem excludit lata culpa dūmodo reuocet ante negotiū finitum ꝑ sñiam vel alio mō puta ꝑ iniurādum, vel aliā transactionē nisi sñia sit suspensa ꝑ appellationez vel restitutionē in integrum, vt. s̄. dixi in ꝑcedēti mēbro. ante vero sententiā vel aliter finitū reuocari pōt etiā post preceptū factū de soluēdo si nō fuit factū cū cause cognitione mō ꝑdicto vt no. Bar. in. d. l. nō fatetur. hec probant hic iuncta. d. l. de etate. §. q iusto. ⁊ in. d. l. error. ⁊. d. l. nō fatet. cū ibi notatis. Hec sufficiunt quo ad primum quesitū ⁊ ꝓcedunt ista in cōfessiōe expressa. quid autez in tacita vt in illa que insurgit ex ꝓductione instrumēti vel cōcurrit cū instrumento ꝓducto [a] dic vt no. ꝑ Inno. in. c. cum venerabilis. de excep. ⁊ in. c. cū olim. de cēsi. vbi tāgam. ¶ † [21] Uenio nunc ad scdm̄ qualiter dz ꝓbari error ad ꝯfessionem reuocandā in casibus in quibus ex errore reuocari potest. Jac. de are. posuit duas opi. vt hic recitat Joā. an. Prima q̄ presumitur rem sic esse vt ꝯfessus est nisi ꝓbet ꝯtrariū sed probato ꝯtrario elisa est ꝯfessio ⁊ sic scdm̄ istā opi. non est necesse aliter docere de errore: sz sufficit ꝓbare rē aliter se habere. [b] argu. C. de erro. aduo. l. ij. sicut ꝑsumptio elidit ꝑ probationē cōtrariū. de ꝓba. ꝓposuisti. ⁊. c. lz. si aūt aduersarius de sciētia replicaret audiret. ar. C. de euict. l. pe. Alia est opi. q̄ reuocans dz iurare se ꝑ errorē cōfessum qd̄ fateri non debuit. arg. C. de his q ad eccle. confug. l. j. ⁊. c. nulli. de elec. li. vj. plus placet Jaco. illa pria opi. ⁊ sic trāsit Jo. an. hic. ¶ Sed aduerte: q̄r gl. iuris ciuilis reperiunt cōtrarie: q̄daz enī tenēt sufficere ꝓbare rē aliter se habere: quedā vō sentiūt vt necesse sit ꝓbare errorem. de quib⁹ ꝑ Bar. in. d. l. nō fatetur. vide Dy. in regula presumitur. de reg. iur. li. vj. Aduerte aut vult incōtinenti qs reuocare ꝯfessionē suā ⁊ nō est necesse ꝓbare errorem vel rē aliter se habere sz simpliciter pōt reuocari allegādo errorez [c] simpl'r sicut dicim⁹ de teste. de test. cogē. c. ꝑterea. in fi. vide ad hoc gl. no. in. c. cum in positionib⁹. de iureiurā. lib. vj. ⁊ in. c. apud xxxiij. q. j. ¶ † [22] Et dicitur incontinenti reuocare si reuocat anteq̄ reducat in scriptis. vt dicit gl. in. d. c. apud. Credo tñ hoc arbitrariū. Nā extra iudicium nō solet reduci in scriptis. ⁊ in iudicio q̄nq̄ immediate scribitur ⁊ durum esset quod nō esset postmodū reuocare sicut facit testis anteq̄ exijt cōspectum iudicis vt in. d. c. preterea. arbitrabit ergo bonus iudex quātitatem interualli ꝯm qualitatē facti cōfessati an sit intricatū vel nō ⁊ an de longinquo vel recenti iuxta not. in. d. c. preterea. Idē dic in ꝯfessiōe aduocati vt nō sit necesse ꝓbare errorem aliqual'r dūmodo reuocet intra triduū vt. l. iij. C. de erro. aduo. ⁊ no. in. c. cū cā. de appella.

¶ † [23] Si vero non reuocatur incontinenti ⁊ est cōfessio ꝓpria vel sui ꝓcuratoris: tūc distingue post Bar. in. d. l. non fatet. aut enī volo reuocare cōfessionē alterius vt nostri ꝓcuratoris: ⁊ tunc sufficit probare aliter se habere [d] vt ꝑsumatur error q̄r in procuratore dz presumi error cū cōfiteat in facto alieno, vt. l. certum. §. an ⁊ ipsos. ⁊ ibi gl. ff. e. Aut volo reuocare errorem propriū: ⁊ tunc si fuit circa factum alienum sufficit ꝓbare rē aliter se habere q̄r in facto alieno presumit ignorātia. in regula presumitur. de re. iur. lib. vj. ⁊. l. fi. ff. ꝓ suo. hoc ego puto verū nisi esset tale factū de quo tenebat indagare [e] q̄r tūc debet aliter ꝓbare ignorantiaz seu errorē ꝓut dicā ī sequētib⁹. ad hoc habes bo. tex. c. innotuit. de elect. ⁊. c. nulli. eo. ti. lib. vj. Si vero fuit in facto ꝓprio ⁊ tunc aut dicit se errasse extra iudiciuz aut in iudicio. primo casu si ille qui dicit se errasse certat de dāno vitādo ⁊ ali⁹ de lucro captādo sufficiat ꝓbare rem aliter se habere q̄r presumit ignorātia. ꝓ hoc est bo. text. in. l. sed ⁊ si me putem. ff. de condi. inde. ⁊ glo. in. l. cū de indebito. in prin. ff. de ꝓba. exemplum. solui indebitū tāq̄ debitum: nūc repeto tanq̄ indebitum: an sufficit probare causam cuius pretextu solui esse falsam: quo probato ꝑsumitur ignorātia ⁊ error. Si vero allegās errorem nō certat de dāno vitando sz est in pari cā cum alio: ⁊ tunc in facto proprio nō presumitur error, vt. l. q̄q̄. ff. ad velle. cū si. ⁊ qd̄ no. in. l. fi. ff. pro suo. nisi allegetur aliqua circunstātia ex qua presumitur error, vt. d. l. q̄q̄. ⁊ de his circunstantijs statim subijcietur. Secundo casu quando sumus in iudicio. ⁊ tunc circa preparatoria idē dicendū q̄ extra iudiciū vt sufficiat probare rē aliter se habere. ⁊ tūc ꝑsumit error. vt. d. l. de etate. §. qui iusto. cum glo. sua. de interro. actio. Circa decisoria vero in facto ꝓprio non presumitur error nisi probentur circunstantie ex quibus presumatur error ⁊ circunstantie sunt quādo suasione fuit inductus ad sic confitendum, vt. l. fina. C. quando actio de pe. est anna. Item longinquitas temporis: vt. l. peregre. ff. de acqui. pos. vel q̄ negotiū est implicatum vt no. in. d. c. ab excommunicato. ⁊. c. cum illorū. ⁊ vide Dy. in regula presumitur ignorantia. de regul. iur. lib. vj. hec procedunt in ignorantia facti. ¶ Qualiter aūt probetur ignorātia iuris in casibus in quibus excusatur. [f] de quibus s̄. dixi. Dicit Barto. in. d. l. non fatetur. se nescire tradere meliorem doctrinam q̄ illam quam tradidit iurisconsultus in. l. si adulterium cum incestu. §. j. ff. de adul. probetur enim ex qualitate personarum ⁊ facti: vt si homo grossus desponsauit publice ⁊ palam consanguineam: ⁊ statim cū fuit sibi detecta prohibitio recessit ab ea sed aliter apparet de penitētia. Et sic habes satis plene ⁊ clare materiam huius capituli.

¶ Finis prime partis Commentariorum Panormitani in Secundum decretalium.

¶ Scrutinium quaternionum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F. Quorum E. ⁊ F. terniones, reliqui quaterniones.

iij. Esdre. iij.

¶ Super omnia autem vincit veritas.

Antonius Frāc.
¶ Circa hoc an ꝑceptum de soluendo possit reuocari docto. d̄ errore. dic q̄ licet tale ꝑceptū pariat actionem in factum vt per glos. sing. in. l. si. i. §. necessitatez. ⁊ ibi ꝑ Bal. in. iij. col. C. de bo. q̄ lib. ⁊ ꝑ spe. in titul. de execu. senté. in. §. quinto. in ver. sed cū ex sñia. ⁊ ꝑ bal. in addi. spe. in tit. de ꝯfes. tñ ꝑceptū iudicis sine cause cognitione factū non tz ⁊ nūq̄ trāsit in rem iudicatam ꝯm Inno. in. c. cuz venissent. de in inte. restit. ⁊ qñ constaret de falsa cā propter quā iudex fuisset motus ad illud faciendū tale preceptū ꝯstito de falsitate vel errore cause debet posse reuocari vt in. l. si debitori. ff. de iudi. ⁊ etiā hr̄ ꝑ Alex. in. l. qd̄ iussit. ff. de re iu. licet enim nō possit tale preceptū de soluendo factū cōfesso reuocari: vt per bar. in. l. si plures. ff. de accu. tñ gl. in. l. creditor. in. §. iussus. ff. de appe. vr tenere ꝯtrariuz ⁊ istud mihi magis placet: sicut etiaz pōt reuocari ꝑ remediū appellationis vt ꝑ Spe. ī ti. de ap. in. §. in quibus. ver. sz nūq̄d. ⁊ per Bal. in addi. spe. in ti. de senten. in ver. sñia vero ꝑcepti. ⁊ iō super hoc multum puto cogitandū.

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Producto. vide in. l. seruū quoq̄. §. publice interest. col. pe. ff. de ꝓcu. d. Ant. in. c. fi. s̄. de iura. calum. Are. in ꝯsi. cxlvij. incip. visa ꝯsultatione. in. ij. co. vbi cōcludit q̄ confessio ficta pretextu erroris possit reuocari.
[b] ¶ Aliter se habere. Adde vt per Alex. cōsi. lxxxix. iij. libr.
[c] ¶ Allegando errorē. Tu intellige qd̄ si ex interuallo vult reuocare pōt ꝓbando errorez. ita ꝓbat in. l. cū iura. C. de omi agro deser. libr. xj. vide ibi Bar. vbi pulchre loquitur.
Andre. Barba.
Zacharias.
[d] ¶ Rem aliter se habere. Adde qd̄ ista sunt v̄ba formalia Lanfrā. de oria. in. c. qm̄ ꝯtra falsam. §. cōfessiones. nu. 32. vers. ꝑ veritate inuestigāda. ibi, ⁊ tūc sufficit ꝓbare rē aliter se habere. j. de ꝓba. vbi subtilissime trifariam de hac q̄one distictionem facit.
[e] ¶ Indagare. add̄ Ro. ꝯsil. ccclxxxj.
Sebasti. Sapia.
[f] ¶ Excusatur. An ignorantia iuris probari possit ꝑ iuramentum vide Car. in cons. xxxiiij. inci. late in romana curia. cum allegatis ꝑ Feli. in. c. quosdā. co. ij. versi. in glo. j. j. de ꝑi. impt. ⁊ in. c. ij. col. pe. vbi ēt verius. s̄. de constit.

PANORMITANI
Secunda in II. Decretalium.

NICOLAI DE TV-
deschis, Siculi, Abbatis, Archiepisco-
pi, & Cardinalis, Decretorúmque
Doctoris, Secunda, in Se-
cundum librum
Decreta-
lium.

LVGDVNI,
1546.

Rubrice huius voluminis.

¶ Rubrica. Super ista rubrica vide Cy. et Bal. in rubrica. C. e.
¶ Facilius. Super hoc vide gl. in rub. de reg. iur. lib. vj.
¶ Criminalibus. vide do. Ant. in c. afferte. de presump.
✠ Sebastianus. Sapi. ¶ De arbitrarijs vide cumulata per Fel. in. c. si quãdo. col. viij. §. de rescri. vbi ponit qñ in his que sunt positiui iuris sufficiat p ratione voluntas.

¶ Cõfessio. Pro hoc est tex. i. c. cũ causa. ij. respõ. de rapt. vbi pbatio et confessio ponũtur vt diuersa dũ tex. dicit vel pbationibus viri vel ex mulieris cõfessione: vide glo. in l. sz et si possessori. §. si cũ de here. in v. pbatũ esset. in si. ff. de iureiur. et dicit hic. d. Abb. qd si statutum dicit qp non admittat probatio qp nihillominus admitteret cõfessio. An autẽ appellatione cõuicti cõtineat cõfessus. gl. facit qp sic relata ad tex. in. c. cũ ad sedẽ. in vb. testiũ. de resti. spol. Sz in cõtrariũ facit tex. in. c. nos in quẽquã. ij. q. j. et indubitãter i sta tutis cũ sint stricti iuris nõ cõtinet. vt notat. do. Abb. in. c. vnico. vltra mediũ. de scruti. sed pbato qd cõfessio sit pbatio alleg. tertũ opti. in. l. j. in fin. de interro. actio. ibi: sed tãtũmodo ad pbatiões: et adõ hic qp lz dicamus qd confessio de credulitate eq piudicet sicut cõfessio de verita te vt est glo. sing. in. c. ex lris. de iu reiuram. tamẽ talis rñsio de credulitate non est proprie cõfessio sz pbationis releuatio vt not. voluit Bal. in. l. ij. §. qd obseruari. C. de iura. calũ. quẽ refert et sequit eius scolaris Pe. de ancha. in. c. j. circa fi. de iura. calũ. lib. vj. Et qd confessio nõ sit pbatio sed probationis releuatio tenet etiã. d. Anto. in ca. licet causam de pbatio. in. fi. col. et in. c. si sacerdos. in. j. col. vj. et de offi. ord. et in. c. in presentia. in. ij. col. de renun. et Pau. de cast. in. c. j. de cõfess. de quo vide per Pe. de anchar. in. c. j. de cõfess. lib. vj. vbi est optimus tex. in. ij. q. et istud idẽ qd dicit. d. Anto. hic alleg. et sequit Lud. ro. in repe. l. admonẽdi. in. xxvij. col. ff. de iureiur. Et vide Archi. vj. q. vt in. §. accusator. circa prin. vbi dicit qd cõfessio nõ est vera pbatio: lz pbet quo ad preiudicium cõfitentis. et ita dicit se tenere. et Cõpo. in. d. c. bone. de elec. Sed tu vide Bar. in. l. triticũ. circa mediũ. ff. de verb. ob. vbi dicit qd cõfessio nõ est noua dispositio sed pbatio. Itẽ attẽde qd idẽ qd dicit. d. Anto. hic dicit Bal. in rubri. C. de proba. sed Salice. ibi per multa motiua tenet cõtra cõem opi. qd cõfessio sit pbatio cuius opinio sustẽtari pōt p tex. in. d. l. j. §. fi. ff. de interro. act. et in. l. fi. §. licẽtia. in. ver. approbare vel per tormenta seruo. et c. C. de iur. delibe. An aũt iuramentũ dicat esse probatio. Salice. in. d. rub. dicit qd sic p tex. in. l. sz et si possessori. §. fina. ver. perinde. ff. de iureiurã. sed ille tex. non pbat pverbũ pinde: qd est nota similitudinis. sed p eo allega. opti. tert. in. d. l. fi. §. licẽtia. sed ad istã. q. vide oĩno qd nota. dixit Ifico. de Mat. et ibi Bal. ꝯ eũ. l. fi. et in auẽ. ibi posita. C. si certũ pet. et qd cõfessio sit pbatio est tex. cum gl. in ver. pbatio. i aut si qs in aliq. C. de edẽ. et cũ dicto do. Ant. h cõcordat Paul. de c. in. l. publica. ff. deposi. et allega. Jo. an. h. et i. d. c. bone. ibi: hinc est qd putant. de ele. Dicit tñ Inn. in c. cõtigat. d offi. deleg. super gl. in v. indigeat. qd illud dr vere apparere qd cõstat per confessionem. ¶ Adõ tu an cõfessio dicat pbatio Alerã. consil. xxxv. lib. ij. et an statutum loquẽs de cõfesso habeat locũ in cõuicto vide Fulgo. consil. cxxiij. vbi vide iura que h loco nõ allegantur. B. Antoni⁹ Frãcis. ¶ Circa hoc an cõfessio sit probatio Dicas absq dubio verũ esse qp proprie loquẽdo nõ est pbatio sed potius releuatio ab onere pbandi vt plene p Jo. an. in. c. bone. de elec. in nouella. et i rubri. de pba. et habet i. c. accusator. vj. q. vl. et vid. bal. in. c. j. in. §. sacramentum. de cõsuetu. re feu. in vsi. feu. et Bald. in rubric. ff. de probatio. et per do. Alexan. in. l. eum qui. in fi. prin. ff. de iureiurã. et in. l. publica. in. §. j. ff. de po. et vide omnino Bald. in rubri. C. de pba. in. ij. col. vbi dixit qd pbatio per cõfessionẽ etiã iuratã nõ dicit pbatio sed potius releuatio ab onere probãdi. de quo vide per Pau. de ca. in cõsil. suo. clxxiij. et ideo in statutis que debent pprie intelligi. vt in. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. gest. et in. l. j. §. si is qui nauẽ. ff. de exercitor. appellatione probationis non veniret confessio. quod est not.

¶ Nicholai de Tudeschis Siculi: Abbatis monacẽs. Archiepi Panormitani: sacrosctẽ Romane eccle Cardinalis: Secunda pars commentariorũ (seu si mauis Lecture) in secũdũ decretalium cum summarijs Additionibusq hacten⁹ apponi solitis. Additis nũc demũ Additionib⁹ iuris vtriusq doctoris. Sebastiani Sapie Genuensis admodum frugiferis: feliciter exorditur.

¶ De probationibus. Rubrica.

¶ Probatio ẽ rei dubie p argumẽta ostẽsio. [1]
Probatio est proba actio. [2]
Confessio non est probatio: sed probatiõis releuatio. [3]

Hec rubrica satis continuata fuit superius in precedenti rubrica [a]: sed magis specifice potest sic cõtinuari. Supra in precedendi titulo visum est de confessionibus per quas aduersarius releuatur ab onere probandi: veruntamen quia parte negante habet asseuerãs probare. vj. questione vltima. accusator. merito subijcit de probatio. et premittit primo genus vt postea facilius [b] descendat ad species: sic etiam fecit compilator ffor. et. C. ¶ Hic Joannes andr. sup rubrica formauit duas questiões et duas oppositiones: et quia satis vtiles sunt ad illuminãdũ intellectum inuetum ideo annectã. Primo nãque querit quid sit probatio. Secũdo vnde dicatur. ¶ [1] Ad primum respondetur secũdũ Azo. et accur. C. eod. super rubrica. quod est rei dubie per argumẽta ostensio. Gofre. hanc diffinitionem impugnat: quia ex ea sequit qd pbatio nõ fiat testibus et instrumẽtis cuz simpliciter dicat in diffinitiõe per argumẽta et c. nam argumẽtũ nõ cõprehẽdit in se testes vel instrumẽta. sz sola inuestigatione inuenit veritatẽ. vnde dicit argumentũ quasi argute inuentum: vt dicit tex. in. c. forus. de vb. signi. Ipse vo Gofre. diffinit sic qp probatio est rei dubie per testes vel instrumẽta et plerũq per indicia et presumptiones ostẽsio. et dicit plerunq: qz non in omni causa sufficiũt indicia et presumptiões vt in criminalib⁹ [c] nisi essent euidẽtissime. vt dicã in. c. tertio loco. j. e. sz Host. dicit qp nõ est hec sufficiens cũ et multis alijs modis fiat pbatio que nõ continent in diffinitione Gof. de quibus remittit ad suum. e. ti. §. fi. remitto te Ad Spe. eo. ti. §. fi. et etiaz remitto te ad bo nõ tex. cũ gl. in ver. qz p dicta test. §. de resti. spol. c. cum ad sedẽ. vñ pl⁹ placet sibi prima. Et rñdet ad decr. for⁹. sup qua se fundat Gof. qp argumẽtum sumit ibi stricte et pprie vt dialectici sumũt sed in diffinitiõe pdicta sumit large pro oĩ specie pbatiõis: sicut instrumẽtũ quandoq stricte qñq large sumit. Dicit tamẽ vt Gof. satisfiat dici posse qp probatio est rei dubie legitime facta declaratio. Sed certe ista diffinitio Host. impugnari pōt: qz nõ est cõuertibilis cũ suo diffinito sicut debet esse qlibet bona diffinitio. vt not. gl. sup rubr. de summa trini. et insti. de oblig. in pnc. sequeretur enim qd omnis declaratio rei dubie esset probatio: qd est falsum cũ extra iudicium multis modis declararetur res dubia tamẽ nõ est pbatio: vnde sic potest diffiniri put proprie sumitur pbatio in titulo nostro: qd est rei dubie in iudicio per legitimos modos facta declaratio. potest etiam satis substineri prima sed oportet impropriare ver. argumen. vt. §. dictum est. ¶ [2] Ad secundum vnde dicatur probatio. respondet Jo. and. secundũ Pla. qd dicitur a probe aduerbio. facit enim probe qui probat. manifestat enim dubium. vincit aduersarium euitat penas non probantiũ. vel secundum eum dicitur probatio quasi propalatio vel manifestatio eius qd est dubiũ. vel tertio dico qd probatio potest dici quasi proba actio: et capitur actio prout sonat in factũ non prout iuris est secundum quod capitur instit. de act. et obliga. in prin. et no. glo. in. c. dilecti. de iud. sed prout capitur in illa oratione: Actiones nostras quesumus domine adiuuando prosequere et c. vt sit sensus qd probatio est quidam probus actus: vel qd illa actio per quã fit probatio debet esse proba. i. legitima et necessario cõcludens. j. eo. in psentia. ¶ Uenio nũc ad oppositiones. primo oppo. de superfluitate rubri. nã ex quo author de speciebus probationum tractaturus erat statim: vt patet in sequentibus ti. superfluũ fuit hoc genus premittere. et sic est cõtra id qñ pollicitus est in pemio resecatis supfluis et c. Rñdet Jo. an. qd licet infra tractetur de quatuor speciebus probationũ cõgrue tamen hãc rub. premisit: sub qua id prosequit qd vel non adaptat alteri illarũ specierum: vel de spectantibus ad plures ex illis: vel includit omnẽ speciẽ pbãdi. De primo patet quia tractat in nigro de probatione virginitatis per aspectũ. j. e. pposuisti. et. c. causam. De probatiõe limitum per libros antiquos famam et adminicula. j. e. cum causam. De probatione filiationis per noiationem et opinionẽ vicinie. j. e. per tuas. De pbatione per literas ordinariorũ. j. eod. post cessionem et si que nõ poterãt: congrue adaptari ad aliquã specierum que subijciũtur. De secundo sc3 de pertinentibus ad rubricas sequentes patet j. eo. c. ij. vbi dicit qd qui per instrumentũ probauit seu per testes nõ cogitur iurare. ad idem. c. tertio loco. j. eo. vbi dicitur qd probatio testiũ illo casu prefert pbationi per instrumentũ. et sic de alijs que cõgrue poterãt adaptari rubricis sequẽtibus. Sed dices tu: quare hec non reseruauit ibi? Rñdeo qz eque poterant hic sicut ibi adaptari: fuit ergo de arbitrarijs [d] de quibus nõ potest reddi ratio. l. omnium. ff. de legit. ¶ De tertio sc3 qd hic cõcludit in aliquibus omnẽ speciẽ probãdi: et sic nõ ita poterat eque adaptari ad aliquã speciem. patet exemplum in. c. j. j. e. vbi dicit qd reus nõ cogitur probare de iure actoris seu sua iura exhibere. ad idem. j. eo. ex literis. vbi dicit qd in cõi iudicio probat actor et reus. Itẽ qd dubia pbatio nõ releuat pbantem. j. eo. in presentia. et multis alijs de quibus in nigro. ¶ [3] Secũda oppositio est qd male sit hec rubrica situata. cũ eñi cõfessio sit probationis spẽs. d. c. cũ ad sedẽ. de resti. spol. ex quo volebat tractare et pmittere prius genus debuit illã rubricã de confessis postponere huic. Soluit Jo. an. qd cõfessio [e] pprie loquẽdo nõ est pbatio

Sebasti.Sapia.

a ¶ Releuatio. vide Alexã.in cõsi. xxxv.incipiẽ.visa scriptura.colũ.j. in.j.volu.d.Bar. soci.in rubr.ff.de cõfes.vbi tz qd cõfessio sit pprie probatio vide de hoc articu.d.Jaf.i.l. cũ te.C.de trãsac.

b ¶ Specierũ.aduerte cõdẽnatio dz seq cõfessionẽ. qñ ɔfessio est fctã post datũ libellũ ⁊ in criminalibus nõ hr qs p cõdẽnato nisi sequat snĩa ita notanter dicit Bart.in.l.j. C.de ɔfes.⁊ Bar. i.l.pinde.ff.ad.l. agl.hinc dat cõsiliũ ne qs ex cõfessione ɔdẽnet pri⁹ q̃ ɔ ipm det libellus lz ɔfiteatur ⁊ quis ex precepto non irroget infamia.l.qd ergo.§. q̃tũ ob hoc.ff.de his q notã.infa. Intellige de infamia iuris. Infamia vo facti bene irrogat:vt sentit gl.in.d.§.q̃tum. hinc banniti non sunt ifames infamia iuris:vt voluit Bal.in.d.§. q̃tũ.tñ sunt infames de facto. Et an appellatione ɔdẽnatorũ in statutis veniant illi q ɔfessi sunt post datũ libellũ bart. in.d.l.j.C.de confes.tenet qd nõ:⁊ multũ mandat h tenendum menti Ber.de force. Antoni⁹ Franc. ¶ Ad h adde qd ille dr cõdẽnatus ɔ quẽ est lata snĩa que sit valida nõ aũt p snĩam inualidã.l.iiij.in.§.cõdẽnatũ.⁊ ibi per Bar.ff.de re iud. ⁊ idem Bar.in.l. nõ putauit.§.nõ quis.ff.de ɔtabu. nec etiã venit ille qui est ɔdẽnatus p contumaciã:vt p Bal.in.l.transigere.C.de trãsac. ⁊ p Pau.de cast. i.ɔsi.cxcvj.⁊ ideo nimirum si tales ɔfessi etiã post libellũ datũ non veniũt appellatiõe ɔdẽnatorũ in statutis q̃ debẽt pro

sed probationis releuatio[a].qd bene no.ppter statuta facientia mẽtionem de pbatione in materia odiosa:vt non cõcludãt cõfessionẽ,facit.l.cũ qui. ff.de iureiur.⁊.c.j.de cõfes.lib.vj.vbi purã ⁊ simplicem negatiuã deduco in positione quã tamen probare nõ possum:vt ibi dr.cõgruẽter ergo premisit de cõfessione per quã releuatur aduersarius ab onere probãdi:postea submittit de pbatione in genere vt facilius pateret materia specierum.[b] Ego clarius dico sic qd quia ad probationem nõ peruenitur nisi in defectũ confessionis quia in cõfessum nulle sunt partes iudicis nisi in condẽnãdo.l.j.ff.de ɔfes.ij.q.j.nos in quẽq̃ merito prius premissit de confessione:qua habita non curatur de alia probatione.

1 ¶ Princeps obligatur saltẽ naturaliter ex contractu inito cum subdito.
2 Impator põt ɔueniri a subdito suo corã papa.
3 Imperator habet imperium a papa.
4 Papa habet potestatem in tẽporalibus habitu.
5 Princeps non recognoscens superiorem potest esse iudex in causa sua.
6 Appellatur ad papam a superiore non recognoscente superiorem.
7 Instrumẽta cõia rõne ppietatis sunt edẽda.28.
8 Instrumenta cõmunia ex natura negotij vt sunt scripta ab exercente aliqd officium: sunt edenda.
9 Usurarij tenentur edere instrumenta etiam in secreto confecta.
10 Notarius tenetur edere instrumenta communia propter materiam que in eis continetur.
11 Instrumẽta originalia ⁊ cõia inter partes ratione materie que in eis continetur:sunt edenda.
12 Instrumẽta non originalia sed exẽplata pecunia partis non sunt edenda.
13 Instrumenta propria petentis debent edi:⁊ possunt vendicari.
14 Actor tenet edere reo ad exceptionẽ fundandam.
15 Reus tenetur edere actori si est vsurus etiam ad coadiuuandam intentionem actoris ⁊ ad replicationem fundandam.
16 Reus non tenetur edere actori ad intentionem fundandam.
17 Actor ad fundandam intentionẽ suã potest compellere reum ad respondendum positionibus.
18 Reus tenetur edere fisco ad eius intẽtionem fundandam sed non in causis crimnalibus.
19 Reus in mrĩmonio ⁊ i alijs causis fauorabilib⁹ tenetur edere actori ad intentionem fundãdam.
20 Reus tenet edere actori ad fundandam intẽtionem vbi argueretur peccatum si non ederetur.
21 Iudex ex offõ tenet cõpellere reũ ad edendũ actori ex magna cã:puta si originalia sunt deperdita.
22 Tertius an compellatur edere.
23 Copia excommunicationis facte in curia episcopali debet dari ei cuius interst.24.
25 Editio quo iure petatur.
26 Instrumenta quando debeant edi.
27 Instrumenta integraliter sunt edẽda a persona publica ratione interesse petentis.
29 Instra integralr sunt edẽda vt falsitas redarguatur circa diẽ ⁊ cõsulẽ:secus circa cõtẽta in instris.
30 Editio instrumẽti debet fieri sine die ⁊ cõsule:nisi editio nihil prodesset sine die et consule.
31 Copiã partis necessarie instrumẽti sufficit dare.
32 Originale ostenditur iudici vt videat: sufficit tñ quod copia remaneat in iudicio.
23 Nomen pape ⁊ imperatoris apponitur in instrumentis hodie.
34 Editio statutorum qualiter fiat.

Ex epistole. Reus actori sua propria instrumenta edere non tenetur.sic cõmuniter summatur:infra tamen multipliciter limitatur. In prima parte põitur petitio. In secunda ipsius repulsio.ibi:sed ad hoc. ¶ Casus literalis. Inter Iustinianũ principem et antecessores Tancredi regis quedam pacta facta fuerunt in quibus continebatur quod antecessores ipsius Tancredi et ipse quedam obsequia debebãt imperatori in quorum possessiõe erat imperator.iste rex Tãcredus ignorabat illa pacta vñ petit a dño papa Greg.vt scriberet imperatori vt ipse requireret pacta illa in cathosilatio suo ⁊ faceret inde copiam:vt per hoc colligeret qd deberet facere imperatori ⁊ qd imperator sibi seruare deberet. Sup hoc rñdet pa.regi Tãcredo dicẽs qd illud facere nõ põt:qr nulli dicendũ est ea que cõtra te sunt apud te debes requirere documenta ⁊ in mediũ pferre. Ber. ¶ † No.[c] primo sing.ex isto tex.pncipẽ[d] obligari saltem naturaliter ex ɔctu inito cũ subdito:adeo etiã qd successor tenet ad illius obseruãtiam si ɔctus est initus noĩe dignitatis.qd tenet Cy.in.l.digna vox. C.de legi.⁊ Jo.an.⁊ cõiter sequẽtes hic facit.l.cesar.ff.de publi.pro hoc facit qr obligatio est de iure naturali cui etiã princeps subijcit cũ nõ possit tollere ea q̃ sunt iuris naturalis vel diuini.ad hoc qd no.Inn.in.c.que in ecclesiarũ.de cõsti.vbi hoc no.sentit.ad idẽ cle.pastoralis.de re iudic. Idẽ dico in pa.⁊ maxime vt astringat dispositiõi iuris diuini.ad hoc qd dixi post Jo.an.i.c.significasti. s.de fo.cõpe.facit qd no.gl.in.c.nõ est de voto.et in.c.q̃to.de iureiur.⁊ p Inn.in.c.cum inter. p. de renũ.[e] ¶ † No.ij.non minus singulariter.[f] cõ 2 ueniri imperatorẽ posse p tali obligatione naturali ⁊ subiecto corã papa.⁊ dico qd poterit cõueniri.Primo rõne peccati.de iudi.nouit.⁊ tũc per denũtiationẽ euãgelicã vel iudicialẽ:vt ibi. Scdo põt intelligi vt adeatur directa via vt papa tãq̃ superior reddat ius manu regia sicut olim fiebat anteq̃ essent introducte actiões.l.ij.in prin.ff.de ori.iur.⁊ qd no. Inn.in.d.c.q̃ i ecclesiarũ.de ɔsti. 3 ¶ † Et hoc pcedit tenẽdo cõem opi.marie canonistarũ qd imperator immediate hz impiũ a pa 4 pa. ¶ † Ita qd circa papã tãq̃ vnicũ vicariũ dei sit potestas tpaliũ habitu:quã potestatẽ exercet in grauibus negotijs ⁊ vbi dat defectus iudicũ.ad hoc qd no.in.d.c.nouit.⁊ ibi dixi p Inn.in.c.licet ex suscepto.de fo.cõpe.lz aliud sentiat gl.in.c.qm̃. x.distin.sed tene primũ. Et p hoc limita no.per le 5 gistas i.l.vna.C.ne quis in sua cã. ¶ † Et qd dixi in.c.cũ venissent.de iudi.vt nõ recognoscẽs supiorem possit esse iudex in cã sua.pro quo facit.l.proxime.ff.de his que in testa.delẽ.⁊.l.⁊ hoc tyberi⁹. de here.insti.gl.iuncto text.in.c.guilifarius.xxij. q.iiij. Et hec pcedunt qñ superior agit cõtra subiectũ.sed si subiectus agit ɔ dñm põt eũ conueniri corã summo pontifice p supradicta. Et primũ etiã limita per not.⁊ per sing.dictũ Hosti.in.c.cũ 6 ioannes.de fi.instru. ¶ † Ubi dicit qd a superiore nõ recognoscẽte superiorem.potest appellari ad papã. Hec oĩa defendi possunt per ea que dixi in d.c.nouit.⁊ in.c.lz ex suscepto. ¶ Nota ibi in mediũ ⁊c.qd iudiciũ dicit mediũ hoc ideo qr est medium inter actorẽ ⁊ reũ.ad idem.C.de iud.nulli.⁊ ita exponit Jo.an.hic ⁊ bene. Ex quo clarius colligit qd.s.dixi de principe conueniẽdo corã papa iudicialiter. Aliquãdo mediũ capitur p hac vita: qr tenẽt mediũ inter paradisum ⁊ infernum tenẽdo opi.eorũ qui dicunt qd infernus est sub terra. xxij.q.iij.hec autẽ vita.alia non colligo:quia veniunt infra examinãda. ¶ Glos.j.querit quid sit cathosilatiũ:⁊ rñdet vt in ea patet. ⁊ dic qd dicit a charta ⁊ filiaze.qd est idẽ qd seruare quasi locus vbi seruantur charte.alibi habet gazofilatium et dicit a gaza qd est idẽ qd diuitie ⁊ filiaze quasi locus vbi deponuntur diuitie.vt est text.iuncta gl. in.c.ij.xc.distin. ¶ Opp.⁊ videt qd quis teneatur edere instrumentum contra se.⁊ nunc intro materiam.c.vt patet in.l.fi.C.de eden.⁊.l.j.§.edẽda.ff. eo.⁊.j.de fi.instru.c.S.perpetuus.Glo.ij.metus contrarij exponit qd nulli est dicendũ scilicet reo: quasi sentiat gl.qd licet reus non teneatur edere sua instrumẽta actori actor tñ tenetur edere reo. vnde intelligit qd imperator hic erat reus quasi secus si fuisset actor.nihil ad hoc gl.alleg.sed tex. est not.bm cõem literam quam cõmuniter sequit Bar.in.l.fi.C.de edẽdo.prealleg.⁊ ita tenet Ala. ⁊ Joã.and.hic.⁊.j.dicam rationem diuersitatis. Excipit

prie itelligi:vt in pri.apo.dictũ est

c ¶ No.ad hec dicta notã.illud qd vult Bal.in.l.ij. C.de ser.⁊ aq.vbi voluit qd lz deus oĩa subiecerit pricipib⁹ nõ tñ subiecit ɔctus.recon de etiã in thesauro memorie idqd vult Alexã.in cõsil.lxxxvij.⁊ Bal. in pludijs feudorum qd princeps trãsfert dñiũ sine traditiõe qd not. ad limitationẽ regule legis traditiõib⁹.C.de pact. ⁊ not.⁊.signa. Et qd omnes ɔctus celebrati cũ pncipe sunt bõe fidei vt voluit Bal. in tit.de pace cõstã. in vbo supra vo. ⁊ hoc no. Ber.de force.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Principez.qd imo pacta ⁊ contract⁹ pncipis nõ ligẽt successorẽ tz Bal.in.l.j.col.iij. ff.de ɔstitu.pnci. assignat rõnẽ qr nõ habent ab eo cãm ⁊ qr ius non trãsit ad successorem sed de nouo creatur p electionẽ qd qualr possit procedere vide ibi Jaf.col.iij.v. vltra q̃tuor modos.⁊ vide etiam Old.in ɔsi.xciiij. incipi.eleganter. ad finem.

e ¶ Ad dicta Innocẽ.vide Bald. in.l.fi.C.de preci. impera.offe. ¶ Addõ Roma. cõsi.cccxciij.Ber.

f ¶ Uide.d.Ant. i.c.j.in.ij.col.⁊ qd ibi no.de consti.

Excipit etiam ista glo. alios casus: vt habet in ea. et in gl. fi. sed per hec dicta gl. nō habet plene materia huius. c. latius hic attingūt doct. canoniste. et legiste maxime Bart. in. l. fi. et. l. j. C. de eden. et. l. j. §. editiões. ff. eo. sed clare colligēdo omnia faciūt tria membra. Qñq3 enim instra sunt cōia. Qñq3 ppria ipsius petētis. Qñq3 ppria ipsi⁹ a quo petunt.

7 ¶ † Primo casu aduertēdū qd pñt dici cōia multifarie Aut sunt cōmunia quo ad pprietatē ipor instrorū: vt qr sūt coheredes et sunt cōia hereditaria. l. cetere. §. fi. et. l. si q̄ sunt. ff. fami. herc. seu eis pariter donata vel legata vel cōi pecunia empta vl alio mō ita qd sunt cōia vtriusq3 quo ad pprietatem: et tunc indubie possunt ex causa peti vt edātur. vt

8 d. ll. et. c. S. perpetuus. de fide instr. et. l. j. ff. e. cū si. ¶ † Qñq3 dicuntur cōia ex natura negotij: vt qr sunt gesta ab exercente aliquod officium vel aliquā artē: et ex cōsuetudine tenebat librū vbi scribebat oīa negotia officij et illa tenet edere. l. quedā. ff. de edē. et. l. j. C. eo. ſm vnū intellectū quē ponit Jac. but. et sequit Bar. in. l. quedā. §. e. vbi etiā per eum.

a quasi videat hoc eis mandatū [a] vt scripturam cōficiāt. Idem dicit ibi

b Bar. in vsurario. [b] p qd videt reprobare gl. in cle. vna. §. cetex de vsu. que dicit q ibi ponit casus spālis. s3 certe nō bñ reprobat vt satis colligitur ex illo tex. vnde dicerem q quedā sunt persone q̄ ex necessitate officij cōficiūt libros: vt tutor: curator: pcurator: et filēs, et isti tenentur edere: qr rōne officij videtur eis mādatū. d. l. quedā. Quedā sunt psone que exercēt aliquam artem: non tñ astringunt ad libros faciendos. et tunc aut ex cōsuetudine faciūt seu edūt libros in publico: et idem quia rōne cōsuetudinis videt eis mādatū. et hoc casu pcedit dictum Jaco.

9 et Bar. ¶ † Aut nō habēt libros in publico: s3 in secreto in domib⁹ ad ipsorū instructionē dūtaxat sicut faciūt isti vsurarij exercētes vsurā nō palā cū altari seu bancha parata: et tūc regulariter isti nō compellunt: quia sunt instrumenta propria: vt. j. dicā in vltimo mēbro. Cessat eni3 illa ratio qd videatur eis mādatā ex cōsuetudine: et hoc casu procedat

10 spālitas in vsurario de quo in. d. cle. vnica. iūcta glo. ¶ † Qñq3 dicunt instra cōia ppter materiam in eis cōtentā charta tamē nō est cōis nec ex se nec ex natura negotij. et ista aut sunt penes notariū qui cōficit: aut

c penes partes. Primo casu tenet notarius [c] edere satisfacto sibi de sua mercede. qr ad hoc tenetur rōne officij. vt. §. dixi. ad hoc in. c. quoniam contra. de probatio. et in. l. si quis ex argētarijs. §. pertinere. ff. de. eden.

11 ¶ † Aut sunt penes partē aduersam. et tūc aut sunt originialia. et tenē

12 tur edere. qr illa sunt cōia. d. c. qm. et. d. c. g. perpetuus. ¶ † Aut exemplata ex pecunia partis: et tūc ista pñt dici ppria respectu proprietatis charte. et de his dicam. j. in vltimo membro vbi tractabo de instrumē

13 tis pprijs ipsi⁹ a quo petunt. ¶ † Scdo mēbro principali quādo sunt propria. ipsius petentis. et tūc in dubio debēt edi: possunt eñ tanq̄ ppria vendicari seu agi ad exhibendū. l. fi. C. ad exhib. not. in. l. vna. C. de

14 cōdi. ex lege. ¶ † Tertio et vltimo mēbro principali quādo sunt ppria ipsius a quo petunt: aduerte aut petunt ex parte eri ab ipso actore ad exceptionem fundandā. et cōiter tenet q debet fieri editio. per. l. fi. C. e. et ar. in. l. dissolute. C. de cōdi. ex lege. et. l. q tabulas. ff. de fur. facit. c. accedens. ij. §. vt lit. nō cōtest. ratio qr rei sunt fauorabiles. Item sec⁹ stimulatur et non pōt venire paratus sicut actus qui appensate venit. Item actor impugnat. reus se defendit. Itē qr instra sunt cōmuniter penes actorem qui habet pinguius ius: ideo reo facilius subuenit quod no.

15 ¶ † Aut petunt ex parte actoris: et tūc aut reus est illis vsurus et tenet edere. vt. l. j. §. edēda. ff. de edē. saltē illā partē qua vtit. in. c. ɔtingit. de fide instru. et. c. cū persone. de priui. li. vj. Aut non est vsurus: et tūc aut petit actor ad intētionē suā condiuuadā: et tūc tenetur edere. exēplū. ego peto a te fundū sempronianū quē mihi vēdidisti fundaui intentionem meā qd mihi vēdidisti nūc est cōtētio inquātū ille fund⁹ extenditur certe quo ad adiuuādū intētionē meā pbatā cogit re⁹ ede re sua instrumēta cū nō petā principaliter ad impugnandū. argu. in. l. qui cōcubinā. §. cum ita. ff. de leg. iij. et hoc tenet Bar. in. d. l. fi. et. d. l. j. C. de edē. alr̄s in. l. quedā. et ita tenēt nostri Moderni hic. Aut petit actor a reo ad replicationē suā fundādā. vt. §. dixi. et idē sicut eñ actor tenetur edere reo ad exceptionē pbandam. vt. §. dixi. et sic reus actori ad replicationē suā fundādam. cū replicatio sit quedā exceptio exceptionis. l. ij. ff. de excep. no. in. c. a nobis. de excep. et arg. opti. ad dictū principale in. d. l. fi. C. de edē. vbi hoc cōmunter tenet per doc. et tenēt nostri Mo

16 derni hic. ¶ † Aut petit actor [d] ad intētionē suā pbanda3 et regulari

d ter nō tenet reus edere: vt hic et. l. qui accusare. C. de edē. debet enim ve

17 nire paratus et non querere instra de domo aduersarij. ¶ † Licet sec⁹ sit in ɔfessione cū possit eā petere a reo faciēdo positiões. Ratio autē diuersitatis no. p Jo. an. in. c. j. de cōfes. lib. vj. nam respectu ɔfessionis partis nō potuit venire paratus cum nō sit in ptāte sua. sed respectu instrumēti sic cū potuerit a pncipio sibi pcauere. et iō sibi imputandum est si nō fuit diligēs: cū vigilātibus et non dormiētib⁹ iura subueniunt

18 de pscrip. vigilāti. ¶ † Fallit in fisco cui l3 actori tenet reus edere propria instra ad intētionē suā fundandā. vt. l. ne quisq̄. ff. de eden. et hoc in ciuili. in criminali vo nō cogit priuata persona edere ɔtra se etiam fisco: qr valde durum esset in cā criminali exigere pbationes de domo rei: iste est no. tex. ſm vnā lectu. quā approbat et sequitur Bar. in. l. ij. §. diuus. ff. de iure fis. et de editiōe a fisco vel ɔ eum fienda distingue vt legi. et no. in. l. in fraudem. §. neq3. et. §. precedēti. et in. l. ij. pcalleg. ff. eodē.

19 ¶ † Et p hoc arguit Jo. an. idem esse in cā matrimoniali [e] super quo remittit ad not. p eū in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. videndū. ver. ex premissis. in fi. vbi refert hoc fuisse disputando termina tum vez qd si ego ɔxi cū illa q̄ dr habere alium virum et puoco eam ad diuortium possum petere vt exhibeat instrumenta primi contractus vel instrumēta dotalia que scit habere vel verisimiliter presumit: qr si hoc est speciale i fisco forti⁹ idē erit in cā matrimoniali vbi sunt multa spālia et maxime cum vertat in ca periculū aie: qd bene no. et credo qd etiā possit excipi cā ecclesie que nō min⁹ est priuilegiata qd fiscus vt in simili no. doc. in. c. si. de iudi. et. c. venerabilis. eo. tit. et. c. j. de restit. in inte

f grum. Idem posset dici ſm do. Ant. in dotibus [f] in alimētis: in legatis ad pias causas: in ecclesijs in hospitalibus et alijs fauorabilibus: saltem vbi

20 non adest copia pbandi. ¶ † Idem ſm eum vbi manifeste arguit peccata in retētione instrumēti et aliqua fides potest fieri de retētione instrumēti vt tunc saltem possit agi per viā denuntiationis euāgelice. Ego puto hec pcedere qñ nō pōt habe ri copia pbandi. Si aūt est presens notarius habens originale non video bonā causam violandi regulas iuris et extendendi ita priuilegium cōtra c. lane. de priuile. Cessat eñ tūc ratio peccati cum possit de facili ab eo copia haberi. hec oīa proce

21 dunt ad petitionē partis. ¶ † Sed nunquid iu

g dex [g] ex officio suo possit eum ad hoc cōpellere: Inno. videt hic dicere qd sic si magna eqtas eum mouet: vt puta qr originalia sunt depdita. Dicit tamē postmodū qd reū nō cogeret edere propria instrumēta nisi ex magna causa: si videt limitare dictū precedēs: puto qd de mēte Inn. fuerit qd si originalia cōia sunt depdita et exēpla sunt penes reū: licet illa sint sua: qr pprijs pecunijs redemit: nihilominus qr cōtenta in eis sunt cōia: iudex ex officio suo compellet ad editionē: qd satis placet argu. l. j. C. de edēdo. in fi. sed si sunt pprie ipsius rei: etiam quo ad contenta: licet in aliquo possit actor fundare intentionem suam: tunc enim nisi ex causa magna iudex nō faciet exhiberi. p quo facit qd notant do. de Rot. decisi. ccvij. vbi hoc videntur tenere licet sint varij in se. videntur tamen concludere qd supra dixi: qr licet pars nō arctetur

h edere parti iudex tamē ex officio suo [h] facit illa exhiberi vt ex eis colligat iustitiam: qd etiam videtur placere. d. Ant. qui dicit magnam causam fo

i re si alteri parti petijsset copia [i] probandi maxime si nulla culpa pōtuisset imputari. et alleg. Spe. in d. §. videndum. versi. ex premissis. vbi inuenies satis de hac materia: ibi Specul. videtur in hoc tenere dictum Innocen. hic. Ego multum dubito an hoc dictum sit verum primo per istum tex. vbi iste reus nullam habebat probationem. et maxime excusabatur ex antiquitate facti cum fuissent illa pacta inita inter predecessores suos: et tamen papa negauit officium impartiri. Item iura ciuilia videntur hoc simpliciter denegare. l. qui accusare. C. de eden. cum si. Nec procedit id quod dicitur de iudicis officio: qr nō oportet impartiri officium suum ad cōmodum priuatū: vt no. Inno. in. c. ad nostram. ij. de iureiuran. facit. l. iiij. §. hoc autem iudiciū. de dam. infect. Item ista iura redderentur quasi inutilia cum nūq̄ petantur a reo

a ¶ Eis mandatum. Adde illud sequens consi. xcij.

b ¶ In vsurario. Adde quod tūc est necesse qd ante pronūtietur vsurarius. vt voluit Roma. consi. cccxxvj. Ber.

¶ Adde qd dispositio. d. clemēti. j. habet locum qñ de vsuris agitur. vt est tex. expssus ibi: et no. Car. in. iiij. no. et extēdit ad idē q voluit gl. ibidē. i verbo cēsura. ɔ qd facit qd voluit Frāci. arct. in ɔsi. clviij. incip. copiose et subtiliter vbi determiat qd dispositio. c. q̄q̄. de vsur. non hēat locū in iudeis qd est etiam cōtra id qd voluit Laurē. de rodul. d florēt. in ca. cōsuluit. de vsuris. in. q. xlvi. vbi dispōit qd determinatio capi. qr frustra. de vsuris h3 locum i iudeis. et dic. cle. j. h3 etiā locū in his q carius vēdūt merces sub credentia qui sunt etiā vsurarij iuxta not. in c. i ciuitate. in ver. debitores. de vsu. et in ca. nauigāti. e. tit. Bar. de for.

c ¶ Tenetur notarius. Adde vt per Federicū cōsilio. cclx. et Roma. cōsi. lxxviij. Bar.

d ¶ Uide omnino do. M. do. Alex. de imol. in. l. fi. C. de edendo. ibi ad hāc regulam tradidit. i. xviij. fallr.

✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Matrimoniali. vide Bar. nouellū in tract. de dote. in noua pte in ri. speciali. Rom. in. l. j. ff. solu. matri. et in authen. si milr. charta. v. in quinto specia. C. ad leg. falci.

f ¶ Ad idem vide Ludo. in authēt. filr. in ṽ. priuileg. pie cause circa indicia. C. ad legem falci.

✠ Sebasti. Sapia.

g ¶ Nunqd iudex. Uide Rotā i tit. de pbat. deci. v. in nouis. Anto. de but. in. c. cū a nobis. col. fi. et in ca. cū nūtius. col. fi. §. de testi. cū alleg. per Alerā. in. l. fi. C. de eden.

h ¶ Et hec opi. do. de Rot. mihi placet pro qua alleg. tex. ſm vnā lectu. in. l. j. C. de edend. vbi tex. dicit ex causa ad iudicis officium pertinere et non dicit de magna nec de parua.

i ¶ De hoc minime dubitandum per textū. in. l. si quis ex argētarijs. §. fina. ff. de eden. et. l. veluti. in prin. vbi casus. ff. eo. ti. sed iunge hic quod j. proxi. iiij. col. scribam.

¶ Adde qd Roma. cōsi. §. alleg. sequit do. de Rota. et do. Antonius hic. et quod probatur iuramēto quod alicui pareat copia probatiōis.

nisi qñ nõ possunt haberi aliũde: fateor tñ qd sibi subest causa in qua exuberaret iudicis officium posset ꝓcedere illud dictũ: vt in simili no. est in. c. cum nobis. in fi. de elec. ⁊ in. c. oblate. ⁊ constitutus. de appel. ⁊. d. §. hoc autem iudicium. In causa autem priuata non video qd hoc posset practicari etiam per viã denũtiationis euãgelice. cũ ex quo ignorat̃ tenor instrumẽti nõ possit detinens conuinci de notorio peccato ⁊ qd teneat̃ cõtra cõscientiam qd requirit̃ in hac via procedẽdi: iuxta no. per Innocen. in. c. nouit. de iudi. de quo tñ dicendum vt ibi no. vnde Bart. de hoc casu non videtur aliqd cogitasse in locis preall. ⁊ hoc bene

22 no. ❡ † Hec tamẽ procedũt qñ agitur inter ipsas partes. si aũt litigio vertẽte inter duos petitur ex causa instrumẽtum cõsistẽs penes tertiũ non cõtra eũ: lz vt fidẽ in aliquo faciat inter litigantes. tũc fieri debet editio: qꝛ cessat ratio huius. c. sicut eñ qs dicit testimoniũ. l. si qñ. C. de test. ⁊. ĩ. de tes. per totũ. ita ⁊ instrumentũ edere. fallit in fisco cõtra quẽ nõ edunt̃ instrumẽta a tertio nisi sint propria ipsius petẽtis. l. in fraudem. §. neqꝫ. ff. de iure fis. ⁊ hoc tenet do. Anto. hic: pro hoc facit: qꝛ vt dixi cessat hic ratio ꝯstitutionis cũ non dicat̃ sibi vt edat cõtra se. ⁊ hoc no. de quo tñ satis põt dubitari ex quo ipse nõ mandauit tacite vel expresse illa confici vt. l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. ff. de edẽ. ⁊ sentit Bar. in. l. quedã. ff. eo. vt subijciã in se. di. seu. q. Nec obst. qd dicit̃ de testimonio: qꝛ ad testificãdum quis cõpelli põt per rationẽ quã supra tetigi in ꝯfessione. sed in editione instrumẽti cessat ista ratio cum sit quid sibi imputet̃ quare sibi a principio nõ prouidet̃. Itẽ aduerte qꝛ reperio hoc dictũ. d. Anto. originaliter posuisse glos. in. l. ĩ fraudẽ. §. neqꝫ. preall. ff. de iure fis. ⁊ sensisse Bar. in. l. j. §. editiones. ff. de eden. vbi no. dicit se putare indistincte qd oĩs ille cuius interest [a] põt petere vt fiat sibi copia actorũ publicorũ per text. in. d. l. is apud quẽ. C. de edẽ. que gñaliter loquit̃ ⁊ p. l. in fraudẽ. §. neqꝫ. preall. vbi ponit̃ speciale qd contra fiscũ nõ edunt̃ a tertio sed cõtra quẽlibet aliũ sic. ⁊ per hoc infert ibi Bar.

23 † Quod si aliquis est excõicatus in curia epi ad mei petitionẽ qd copia illius excõicationis debet dari ei cuius interest: qꝛ respectu alteri⁹ ꝓbat. arg. l. ex ea. ff. de postu. ⁊ qd ibi. no. ⁊ ita simpliciter trãsit ibi Bar. sed certe nimis gñaliter fuit ibi locutus ⁊ aliter videt̃ hoc limitare in. l. ij. §. diuus. ff. de iure fisc. et in. §. neqꝫ. pal. vnde dico qd cõtra hoc dictũ Bar. ⁊ Ant. videt̃ text. in. l. quedã. in fi. ⁊ in. l. si quis. §. pertinere. ff. de eden. vbi clare patet qd ille qui nõ mãdauit per se vel per aliũ nec succedit in ius mãdãtis instrumẽta cõfici: nõ põt petere editionem ⁊ glo. in. d. §. neqꝫ. cũ qua trãsit ibi Barto. intelligẽs finaliter p illũ text. qd tertius põt si vult edere cõtra aliũ: sed nõ cõpellit̃ si nõ vult: sed in fisco est speciale: qꝛ etiã tertius si nõ vult nõ põt edere cõtra fiscũ vt ibi dꝛ. Itẽ fiscus nõ tenet̃ edere tertio. ⁊ si vult edere debet recipere cautionẽ de quaibi vt nõ vtatur illius contra fiscũ. ⁊ in his no. specialitatis in fisco vt voluit ibi glo. ⁊ Barto. post

24 eam. ❡ † Verũ tamẽ Bar. in. d. l. ij. §. diuus. videtur limitare dictũ suũ generale in. d. l. j. §. editiones. dicit eñ ibi qd a quocũqꝫ officiali possunt peti a quolibet de populo acta que sunt continẽtia dãnationẽ: bãna: infamiã: excõicationẽ: ⁊ similia que afficiũt personã: qꝛ ista faciunt fidem quo ad omnes. argu. in. d. l. ex ea. ⁊ sic videtur sentire. secus in alijs actibus. Item adhuc in illis afficientibus personã dubito an illud dictũ sit verum cũ nullibi probat̃: ⁊ in contrariũ faciunt iura superius preallega. forte tamẽ iudex ex officio suo poterit facere: vt no. in. d. l. ij. ꝫm vnum intellectum. Nec ob. quod faciunt fidẽ quo ad oẽs: qꝛ in multis alijs actibus ciuilibus faciunt fidem quo ad non mandantes ⁊ tamẽ illi nõ possunt petere: nec tertius compellitur nisi velit. vt nota. glo. in. d. §. neqꝫ. eqtatẽ tñ habet ex iudicis officio si postuletur ⁊ acta sint publicata: sed inter alios confecta: sed de instrumentis cõfectis non in iudicio sed in

a ❡ Cuius ĩterest. Adde qd voluit Ro. consi. xxiiij. Ber.
Sebasti. Sapia.
a ❡ Cuius ĩterest. vide Bal. in. l. precipimus. §. ĩ his. C. de ap. vbi dicit qd notarij debẽt dare copiã actoꝝ partib⁹ ⁊ si negãt cogi pñt ⁊ idẽ dicit Bal. ĩ. l. ij. col. ij. C. vt lite pen. et hoc etiã ꝓcedit ĩ criminalibus: qꝛ dz dari copia inquisitionis ⁊ articulorũ ꝫm Alex. ĩ cõsil. lxxv. ĩ. j. vol. ⁊ Barth. Vero. in cõsi. lxvj. incip. decreuit. ⁊ And. sicul. in cõsi. xlvij. col. j. in. j. vo.
b ❡ Debeat. Adde Federi. alleg. consi. cclxx. Bart.
c ❡ Ante litẽ contest. Adde Fede. consil. cxj. Alexã. consi. iij. lib. ij.

re priuatorũ forte iudex nõ posset officium suum impartiri. arg. in. d. l. quedam. in fi. ⁊. d. §. pertinere. ⁊ hoc singulariter not. in primo casu dũtaxat procedit generalitas illius. l. is apud quem.

25 ❡ † Quero nunc supra visum est an ⁊ quãdo possit peti editio instrumẽtorum: nũc quero quo iure peti debeat. [b] Respõdeo. Inno. Ioan. and. post eum tangũt hic aliqua sed imperfecte. Sed tu distingue notabilius post Barto. in l. quedã. ff. de eden. Aut enim pretendit quis interesse ratione ꝓprietatis ⁊ petit actione ad exhibendũ. l. iij. §. sciendũ. ff. ad exhib. dico etiam qd poterit agi reivẽdicatione que datur ratione dominij. vt no. gl. in. l. dissolute. C. de cõdi. ex lege. Si autẽ dicit instrumentũ esse suũ pro parte: tunc agit fami. hercis. ff. fami. hercis. l. si que sunt. hoc dictũ intelligo qñ dicit esse suũ pro parte actione communis hereditatis: qꝛ tũc datur illa actio fami. hercis. ⁊ ita loquitur illa. l. si que sunt. sed si esset commune instrumẽtũ alio mõ: tũc daret̃ alia actio ꝫm naturãm cõmunitatis. Qñqꝫ petitur ratione alterius interesse q̃ ꝓprietatis: ⁊ tunc si quidẽ sunt instrumẽta pertinẽtia ad cõtractus ⁊ ad actus inter viuos distinguẽdũ est qd aut sunt cõfecta ex necessitate alicuius ꝯct⁹ vel quasi contractus precedẽtis ⁊ agit̃ actione descendẽte ex eo contractu vel quasi. Exemplũ: ego ago cõtra tutorẽ vt edat libros tutele: certe agã actione tutele. ago cõtra procuratorẽ ⁊ agã actiõe mãdati: ⁊ sic de simi. de quo leg. ⁊ no. in. l. quedã. preal. ⁊ in. l. j. §. offic. ff. de tutel. ⁊ rati. distra. Si vero talis cõtractus nõ precessit ⁊ tunc aut ille qui illa instrumẽta vel rationes habet confecit me mandante tacite vel expresse ex natura alicuius officij: ⁊ cogit̃ mihi edere ex edicto de edendo. vt. l. pretor. in prin. et l. si quis ex argẽtarijs. §. pertinere. ff. eo. facit cle. j. de vsu. ꝫm vnũ intellectum. intelligẽdo qd nõ ponat casum specialem: vt. s̃. dixi: aut hic nõ cõfecit me mãdante: sed alio modo apud eũ sunt. ⁊ tunc siquidẽ p aliũ me mãdante fuerũt cõfecta: ita qd ad me ꝑtinẽt ⁊ possum peterẽ quod mihi edãtur vtili actione in factũ. d. l. quedã. §. nihil. is aũt. ver. quod si dolo. Si vero me mãdãte cõfecta nõ fuerunt: sed in eis aliqua mea vtilitas ꝯtinetur. ⁊ tũc aut hoc quis petit ab extraneo: ita quod nõ a parte cũ qua litigat sibi edi: ⁊ nõ põt petere. d. l. si qs ex argẽtarijs. §. pertinere. fallit in fisco ꝫm Bar. in. d. l. iij. ff. eo. ⁊ no. qꝛ per hoc aperte sentit cõtra illud dictũ. d. Anto. de quo in precedẽti di. in fi. vt a tertio nõ possit peti: licet in testimoniũ tertius vocari possit. aut hec petũt inuicem actor ⁊ reus: ⁊ tũc distingue vt. s̃. dixi. Aut ad intẽtionẽ fundãdã et coadiuuãdam aut exceptionẽ ⁊ replicationẽ ꝓbandã. ⁊ dic vt. s̃. Si vero sunt instrumenta pertinẽtia ad vltimas voluntates: tunc petuntur per interdictum de tabu. exhibẽ. vel per edictum quemad. test. aper. vt no. gl. in. l. quedam. ❡ Sed oppo. cõtra predicta: videtur enim qd nũq̃ petatur editio per titu. de eden. quia ego nõ possum petere editionẽ nisi mandauerim instrumẽtum cõfici per me vel per alium: seu successerim loco illius. vt dicta. l. quedam. ⁊. d. §. pertinere. ergo semper aget̃ actione mandati: qꝛ vbi adest illa actio cessat actio per edictum de edẽdo. vt d. l. quedam. Sol. vt no. in. d. l. quedam. per Ni. mat. But. ⁊ Bar. mandatum semper est gratuitum. l. j. §. fi. ff. mã. ⁊ ideo si rationes cõficiunt̃ ab eo q spõte suscepit mandatũ habet locũ actio mandati vt in ꝓcuratore. sꝫ si ꝯficiant̃ ab argẽtario ⁊ hodie a notario: qꝛ isti faciũt ex necessitate officij nõ dat̃ actio mãdati. vt. s̃. dictũ est, sed per edictũ de edẽdo.

26 ❡ † Supra visum est an ⁊ qñ et qualiter seu qua actiõe instrumenta debeant edi: nunc quero quo tempore instrumenta sunt in iudicio ꝓducẽda. Inn. hic dicit qd aut actor facit de instrumẽto mẽtionẽ in libello aut nõ. Primo casu debet edi ante lit. conte. [c] exemplũ: ergo peto cẽtũ que mihi debes ex tali instr̃o ⁊c. si eñ hoc casu non fieret editio ante lit. contest. non posset reus deliberare an velit cedere vel cõtẽdere. argu. C. de edendo. aut. si quis in aliquo. ⁊ in. c. ij. de fi. instru. dicit tñ qd si nõ habet illud instr̃m in pñti ꝓcederet̃ ad vlteriora licet non exhibeatur. secũdo casu quãdo non facit mentionẽ in libello nõ cogit̃ edere nisi vtatur eo. de quo in Spe. de instru. edi. §. nũc dicamus. versi. quid si qs. Bart. limitat dictũ. in. l. si legatũ. ff. de edẽ. per illũ text. ⁊ latius. in. l. edita. C. de eden. vbi dicit qd qñqꝫ in libello fit mẽtio de aliquo instr̃o nõ p modum limitationis: sed p modũ cuiusdã assertionis probationis. exemplum: dicit actor qd titius vẽdidit mihi talem rẽ pro tanto pretio: ⁊ qd de hoc rogatus est talis notarius vel qd de hoc apparet publicũ instrumentum manu talis notarij: ⁊ tunc cum reus posset deliberare ex illo libello absqꝫ eo quod videat instrumentũ cũ nõ fiat mẽtio de instrumẽto ad limitandum contẽta in libello: sed solũ vt ostendat quod contenta in illo libello probare põt: nõ est necesse qd in principio fiat editio. ⁊ hoc casu non procedit dictum Inno. Quãdoqꝫ fit mẽtio in libello de instrumento limitatiue: vt quia declarat ⁊ limitat libellum. exemplũ: dico in libello qd titius vendidit mihi fundum pro tanto pretio prout apparet in instrumẽto confecto manu talis notarij: ⁊ tunc aut reus verisimiliter non est informatus de illo instrumẽto quia ad eum non pertinet ⁊ debet ei fieri copia ante lit. contesta. quia alias deliberare non posset ⁊ in tali casu procedit dictum Innocen. Si vero est tale instrumentum de quo verisimiliter reus est instructus. exemplum: petit legatarius legatum ab herede prout continetur in tali testamento: ⁊ tũc nõ debet fieri copia: quia apud heredem presumitur esse instructus de petito. vt probat̃ in. l. ij. ff. eo. Nec ob. l. postquam. §. si dies. ff. vt leg. no. ca. vbi etiam heredi instrumentum editur: qꝛ fatendum est qd respectu

probatio-

probationis fiende producit instrumētum etiā cū agitur ɔtra heredem ʒ nō pducitur respectu deliberatiōis: Ad hoc em̄ vt obtineat cōdēnationē oportet ꝙ fundet intētionē suam. Ego putarem ꝙ etiā in primo casu cū simpliciter fit mētio de instr̄o ꝛ libello debet fieri editio ante.lit.cōte. si est tale instrumētū[a] de quo reus verisimiliter nō est informatus: vt q2 dixit ꝙ fuit ɔctū cū defuncto cuius reus fuit heres. argu.oppo.in.d.l.si legatū. ꝛ sic credo Inno.intellexisse. Sed aduerte q2 hec dicta procedunt in instrumētis quib⁹ actor est vsurus: sed questio nostra vt bene sit pportionabilis materie.c.procedit vbi petit̄ generaliter instrumētū edi. quare dico ꝙ si petuntur propria instrumenta. vel cōmunia possunt peti qn̄cūqȝ etiā an̄ iudiciū seu citationē fiēdā vt sic actor posset deliberare an debeat litē mouere.arg.d.l.si q̄ sunt.ff. fami.her. Si vero petunt̄ aliena: tūc reus vel actor poterit petere tempore cōdecēti: nam actor eo casu quo petere pōt audit̄: vt puto etiā an̄ iudiciū, exemptū in fisco. nā poterit narrare ꝙ intendit mouere litē cōtra talē ratione iuris sup quo ipse habet instrumētū vnde vt possit bn̄ venire instructus petit illū cōpelli ad edēdū.ar.in.l.fi.C. de edē. ꝛ hoc intelligēdo ꝙ hic iste fuisset admissus si fuisset p̄uilegiat⁹ vt fisc⁹. In reo vero ad fundandā suā intētionē credo ꝙ poterit petere post receptum libellum. In actore v̄o nō priuilegiato petit quo ad coadiuuādam intētionē suā poterit petere postꝙ̄ fundauit intētionem suā. Si ad replicādū tunc postꝙ̄ reus excepit: q2 alias recte non posset rn̄dere exceptioni ipsius rei oīa enim debēt suis tēporibus cōuenire.ar.ī.l. nimis propere.C.de excep.rei.iudi. ꝛ.xxiij.q.iiij.c.si ecclesia. ¶ †[27] Ultimo vt plene habeat̄ huius.c.materia quero de vna questiōe quam gloss. nostri in multis locis attingūt ꝛ min⁹ perfecte examināt: q2 supra visum est de tribus pricipaliter. Primo an ꝛ qn̄ debet fieri editio instrumentorū. Scd̄o quo iure petant̄. Tertio quo tēpore debeāt exhiberi: nunc congruēter[b] restat videre de q̄rto: videlicet qn̄o debeant edi: an integraliter vel solum illa pars de qua ē q̄stio: ꝛ an totū cū die et consule de hac questione est gl. satis plena ꝛ bona in.l.j.§.editiones.ff. de eden. ꝛ per Bar. post eā. Et clare prosequēdo distingue sic. ꝙ aut peto editionē a psona publica ratione mei interesse q2 me mādāte cōfecit vel successit ei q mādauit: ꝛ tūc integraliter debet edi. ad hoc.l. quedam.in fi. ꝛ.l.si quis ex argentarijs.ff.de eden. Et hoc dico ꝙ acta iudicialia debēt vtriqȝ parti integraliter exhiberi cum principaliter cuiuslibet intersit: tum: q2 sunt cōmunia: tū q2 integraliter sunt exhibēda coram iudice appellationis.l.is apud quē.C.de eden. qd̄ tenet gl. ꝛ Bar. in.d.§.editiones. ꝛ optime facit.c.qm̄ cōtra.de proba. ¶ †[28] Aut peto ab alio ꝛ tūc si peto instrumēta communia debent integraliter exhiberi. argu.in.l.si que.cū.l.prece.ff.fami.herc. ꝛ tenet glo.in.d.§.editiones Bar. ibi limitat. qn̄ sunt cōmunia respectu proprietatis: vt puta quia sunt de hereditate cōi. Si autem essent cōia respectu vtilitatis tm̄, seu cōtenti: vt puta instr̄m emptionis ꝛ vēditiōis facte inter te ꝛ me cum pecunia mea redimi illō a notario tūc em̄ nō dicit̄ cōe vt teneat̄ edere cū die ꝛ ɔsule. alleg. Inno. hoc tamē Inno. nō tangit hic specifice: sed tm̄ dicit ꝙ iste qui sua pecunia redemit nō tenetur edēre tanꝙ̄ cōe: qd̄ dictū satis placet. Dic ergo de tali instrumēto sicut de alieno: vt statiȝ subijciā, qn̄qȝ peto instr̄a mea ppria: ꝛ tunc in dubio debent integraliter edi: q2 possum illa vēdicare seu agere ad exhibēdū. ꝛ nō tm̄ vt detur copia. vt no.in.l.dissolute.C.de cōdi.ex le. ꝛ.l.fin.C.ad exhibē. ꝛ.S.dixi. qn̄qȝ peto instrumentū alienū: ꝛ tūc cōsiderāda est cā petēdi. aut em̄ peto vt q2 illud volo redarguere de falso: aut vt deliberem. an faciat pro producente: aut ad intētionē meam fundandam: aut coadiuuandam aut exceptionem vl̄ replicationē probādam. ¶ †[29] Primo casu cū volo illud redarguere de falso debet edi integraliter cū die ꝛ cōsule.l. optimam.C.de ɔhen. ꝛ cōmitten. stipu. qd̄ pcedit s̄m gl. prealleg. qn̄ volo redarguere de falso circa diē ꝛ cōsulem: secus si circa contenta in instrumento tūc em̄ superflue edent̄ dies ꝛ cōsul. nam ex editiōe diei ꝛ consulis posset administrari materia fabricādi falsum aliud instr̄m simulādo illud fuisse prius editū: vt dicit tex.in.d.§.editiōes. ꝛ ideo dicit ibi gl. ꝙ petēs edictionē debet interrogari solēniter circa quā partē vult instrumētū redarguere de falso. ꝛ dicit Spec.in.§.videndū.ver. facienda est.in titu.de instru.edi. ꝙ iudex poterit exigere iuramētum a parte ꝙ credit instrumētum posse redarguere de falso circa diē ꝛ cōsulē: ꝛ etiā innuit ꝙ debet subscribere se ad penā talionis anteꝙ̄ fiat sibi editio. facit.l.fi.C.de fi.instr. approbat Bar.in.d.§.editiones. ¶ †[30] Scd̄o casu principali qn̄ petitur editio vt deliberet an faciat p pducēte debet fieri sine die ꝛ ɔsule:[c] vt ī.d.§.editiones. ꝛ fieri tātū in illo cap̄lo suo qd̄ est questio. ʒ debeat corā iudice integraliter legi ne forte in fine corrigat vt limitet p̄cedētia: vt pbat̄ in.c.cū psone.de priuile.lib.vj. ꝛ in.c. cōtingit.de fi.instr. putat tamē Bar.in.d.§.editiones. ꝙ si non potest deliberare nisi edat̄ dies ꝛ cōsul: puta vnus creditor agit ɔ alium hypothecaria vnde vult informari de anterioritate obligatiōis: ꝛ sic opȝ ꝙ sciat diem instrumenti ꝙ debet tunc edi cum die ꝛ cōsule: sed ne det̄ sibi materia fabricandi aliud p̄lato die: tunc dicat prius diem obligationis sue ꝛ postea petat copiā ab aduersario qd̄ satis plȝ arg.in.d.l.j. §.rōnes.ff.de edē. Idem dic in oībus sequētib⁹ casib⁹ vt vbi est fiēda editio alicui⁹ instr̄i: qd̄ qn̄ fit supra dixi fiat sine die ꝛ cōsule.d.§.editiones. nisi talis esset materia instr̄i qd̄ nihil pdesset h̄re copiā sine die p suprascripta. In effectu oīa p̄dicta sic breuiter cōcludo qd̄ editio alieni instr̄i vbi fienda est solū necessario fit respectu partis de qua est cōtrouersia: vt.d.c.cū psone. ꝛ.c.cōtingit. ꝛ fit sine die et consule nisi circa diē ꝛ consulē velit aduersarius illud redarguere de falso: vel nisi instr̄i copia nihil sibi pdesset sine die cōfecti instr̄i ꝛ cōsule. ¶ †[31] Ad duo tn̄ aduerte. primo qd̄ vbi petit̄ editio alieni instr̄i nō est necesse originale tradere nisi ad plegendū corā iudice: sed sufficit dare copiā partis necessarie: vt.d.c.cū psone. ꝛ.d.c.cōtingit. ¶ †[32] Idē vide si qs illo vtit̄ vt sufficit ostēdere iudici ad videndum ꝛ plegendū ne sit falsum vel in fine se corrigat. ʒ postea sufficit relinquere copiā in iudicio: et est hoc cautū ne pdant̄ originalia ad hoc illud c.cū psone. qd̄ no. Cy.in.l.sancimus.C.de diuer.rescri. ꝛ Inn.in.c.cū in iure.de offi.dele.in fi. ¶ †[33] Secūdo etiā scias qd̄ hodie nō appont̄ in instr̄o nomē cōsulis[d] ʒ apponebat̄ olim cū Roma regeret̄ per cōsules: sed sufficit hodie apponere nomē pape ꝛ imperatoris: vt dicit glo.no.in.c. quoties.j.q.vij. ꝛ no. illā glos. inquātū dicit de noīe pape. nam in aut. vt prepo. nomē imperato. solū dicit̄ de imperatore: sed de hoc dic vt not. in pe. huius cōpi. sed sicut olim fiebat editio nois consulis: ita ꝛ hodie fiet editio istorū principū q succedūt loco illorū cōsulū: ꝛ hec no. bn̄ tu canonista: maxime q2 habes hāc materiā plene ꝛ clare discussaȝ. ¶ †[34] Qualiter aūt debeat fieri editio statuti[e] an debet produci totū volumen an solū vnū capitulū vel pars capituli sup quo est questio. dic vt not. Bart. sup rubri.de no oper.nū. ꝛ oīno per eum in.l.oēs populi.in vlt.colū.ff.de iust.et iur. vbi in effectu vult qd̄ si allegat statutū alterius ciuitatis seu loci: et tunc etiā si sit publicū debet produci saltem illud statutū: nō aūt totū volumē. aut allegat̄ statutū illius loci: ꝛ tunc si est publice notū: q2 incorporatum in volumine statutorū ꝛ nō est necesse pducere: q2 ius loci est notū: aut nō est in volumine: puta est reformatio facta ad ius que pbabiliter pōt ignorari ꝛ debet produci: q2 satis placet. ꝛ facit ad hāc dist. qd̄ ipse no.in.l.cū prolatis.ff.de re iudica. ꝛ.c.sepe.de appel.in princ. iuncto.c. pastoralis. cum ibi no. de fide instru.

[a] ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Tale instr̄m. Notandum tamē qd̄ vbi fit editio ante litē contestatā opus est qd̄ adhuc pducat̄ illud instr̄m editū post li.cōtestatā si sup eo actor vult sumere pbationes. ita tȝ ɔ ede.de se.in cōsi.clx.inci.casus talis. Alex.in.l.sepe.col.xxv.ver.idē circa sextum.ff. de re iudi. ꝛ in cōsi.xxxvij.incip.viso.col.pe.in.ij.vol. prima enim editio fit ad deliberādū: secunda fit ad pbandum.

[b] ¶ De hoc vide Imo.ī.d.cle.j.in x.col.de vsur. ☙ Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Et ɔsule. vide Bal.in.l.fi.C.de p̄cibus impa. offeren. ꝛ in.l.ij.§.fin.ff.quemad.testa.aperi. ꝛ Ange.in cōsil.cxiiij.incipi. sup facto p̄dicto.

[d] ¶ Nomē ɔsulis. Adde late Ang. ɔsi.clxxviij. Ber.

[e] ¶ De hoc p do. Ant.ī.c.cōtingit. de fid.īstru. vbi late p eū ꝛ p Bar. ꝛ Bald.in.d.l.incivile.de le. vbi elegāter dicit Bal. qd̄ ista qd̄ de pductione statuti nō hȝ locum nisi qn̄ allegat̄ statutum alteri⁹ ciuitatis: q2 nō ē necesse pducere statutum vbi litigat̄ q2 qlibet tenet̄ scire. et vide Jo.de lig.in repe.c.cū dilect⁹. in vlti.col.de consue. vbi eleganter examiat hūc passuȝ. ꝛ adde h̄ qd̄ no. Bar.in.l.prescriptiōe. circa v̄s. no. scd̄o qd̄ lȝ cir. C.si ɔ ius vel vti. pub. ꝛ an statuta vel reformatiōes ciuitatis ī qua litigāt sint edēda ī iudicio. vide Ja. butri.ī.l.ij.C.que sit lō. cōsuetu. ad quē in hac qōne se remittit Ang. in.l.cum platis.ī fi.ff.de re iudic. et adde hic qd̄ not. docto.in.c.j.circa p̄n.de v̄bo.signi.lib.vi. ꝛ vide Domi.in.c.j.in.j.col. in ver. itē no.arg. x.dist. ꝛ in.c.si romanoꝝ.circa p̄n. ij.co.xix.distincti.

[f] ¶ Pro ītellectu huius decre. vide oīno quantū scribit Ro.in repe.l. admonēdi.in vl.col.ver.nē an valeat ɔsuetudo de iuriuran. Itē vide quod [illegible] per istum tex. tum dicit ꝛ al. hic nē

1 ☞ Reus potest licite recusare iuramētum sibi delatum: actore non probante.
2 Consuetudo introducens superflua remedia tāꝙ̄ irrationabilis non valet.
3 Consuetudo exigens sine causa iuramentum seu aliquid vltra plenam probationem non valet: sed cum causa sic.
4 Consuetudo facit validam probationem alias inualidam.
5 Consuetudo valet principe etiam ignorante.
6 Consuetudo rationabilis derogat legi nō habēti clausulam derogatoriam.
7 Casus in quibus vni creditur.
8 Consuetudo damnata per legem ex noua causa vel ex veteri non detecta potest induci iterum.
9 Statutum quod valeat testamentum cum duobus testibus valet.
10 Cōsuetudo pactum vel lex restringens facultatem probādi ad certam speciem probationis nō valet. ꝛ talis consuetudo non excludit in totum[f] aliam probationem.ii.

Sicut cōsuetudo.[f]

Actor qui plene probauit nō debet cōpelli iurare. vel ad idem sic. Non valet cōsuetudo vltra pbationē plenā exigens iuramētum. ego ad intellectū summo sic. Non valet consuetudo exigēs sine causa rōnabili vltra plenam probationē iuramētū seu aliqd aliud. primo narrat cōsuetudinē quā scd̄o improbat ibi: nos cum

limita istū text.vt per Domi.in.c.j. versi.no. cōsuetudinē.de iura. cal.

tunc demum. ¶ Casus lr̄alis. Consuetudo est in quādā terra qḋ si aliqs intētionē suā fundauerit testibus vel instrumētis: nihilominus deferebat̄ ei sacramētum qḋ si p̄stare nollet fides ꝓbationibus suis nō habebat̄. Dicit papa qḋ ad hmōi iuramentū recurrēdum est tūc demū cum alie legitime ꝓbationes de esse noscunt̄. vnde talē ꝯsuetudinem reprobat. Ber. ¶ No. p̄mo qḋ quis dr̄ fundare intētionem suam cum probat id qḋ intēdit. ¶ No. ij. qḋ iuramētum qn̄qʒ appellat̄ sacramentum: nō tn̄ intelligas qḋ sit de septē sacramētis ecclesie de quibus per glo. in. c. veniēs. de trāsactio. sed dicit̄ sacramentum large quasi sacre rei signū. ¶ No. nō valere cōsuetudinē irrationabilē presertim ꝯ ius diuinū etiā inq̄ꝑtū concernit preiudiciū hominis. ¶ † Ultimo no. vnā licitā causam recusandi iuramentum iudiciale. s. qn̄ pars plene probauit. idem est si actor[a] nil probauit ⁊ iuramentū defert̄ reo: pōt em̄ licite illud recusare. vt no. in. c. fi. de iureiurā. q2 sicut actore plene ꝓbante debet reus cōdēnari: ita eo ꝓrsus deficiēte dʒ reus absolui. d. c. fi. ⁊ l. qui accusare. C. de edē. sed actore semiplene[b] probāte seu p̄sumptionem habēte locus est delationi iuramēti. vt in. c. fi. prealle. ⁊ sic intellige ⁊ distingue hūc tex. pōt etiā colligi qḋ ad papam ꝑtinet tollere cōsuetudinē irrationabilē laicorū maxime qn̄ deuiat a iure diuino ⁊ est peccati nutritiua. ad hoc. c. ex parte. de ꝯsuetu. ¶ Nūc intrādo intellectū. c. opp. nā cōsuetudo derogat legi ⁊ canoni. l. de quibus. ff. de legi. ⁊. c. fi. de cōsue. ergo ista cōsuetudo debebat valere hic. Solu. gl. fi. qḋ cōtrariū ꝓcedit vbi consuetudo est rōnabilis: sed hic obuiabat rōni. Ex gloss. possunt colligi tres irrōnabilitates consuetudinis hui⁹. ca. primo q2 erat ꝯ ordinē iudicioꝝ ⁊ nō declarat in quo forte in hoc q2 actore ꝓbāte reus absqʒ alio debet condēnari: q2 in ore duorum ⁊c. ⁊ testes ⁊ instr̄a ꝑtō vim obtinēt. c. cū ioannes. de fi. instru. sed cōsuetudo hic habebat oppositū. ¶ Scḋo videbatur hec consuetudo introducta per errorē: forte em̄ putabant iuramētum indistincte deferēdū. ⁊ hoc errore ducti introduxerūt cōsuetudinē ideo extirpandam. l. qḋ vero. ff. de leg. no. plene in. c. fi. de cōsue. ¶ Tertio q2 ex quo semel erat iuratū de calum. nō erat amplius iurādū. C. de iura. calū. aut. hoc sacramētū. Hec vltima rō nō valet q2 ista sunt diuersa iuramenta. nā primū est de calūnia ⁊ secundum erat de veritate dicenda: ⁊ hec iuramēta bn̄ possunt in eadem cā cōcurrere. vt est text. in. c. j. de iura. calū. lib. vj. Item hec cōcurrūt quotidie vbi nō est plene ꝓbatum. Joā. an. reddit tres bonas rōnes reprobādi. Prima q2 erat ꝯ naturalem rationē que nō admittit superflua. deus em̄ ⁊ natura nihil faciunt frustra: ⁊ superfluis remedijs nō est vtendū. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt leg. no. ca. ⁊ in hoc no. istū text. † Qḋ cōsuetudo introducens superflua remedia cā subsistēte legitima non valet tanq̄ꝑ irrōnabilis: qḋ enim rōne caret extirpandū est. vt dicit tex. in ca. cor ep̄i. lxviij. distin. et fortior est ratio q̄ꝑ cōsuetudo. viij. distin. veritate. Scḋa rō q2 erat ꝯ ius scriptū: vt patet ex precedētib⁹. Tertia rō q2 erat ꝯ ius diuinū s̄m qḋ nō iurat̄ nisi ex cā. sic cōsuetudo cōuersa reprobat̄. s. vt facta plena ꝓbatione reus debeat absolui si iurauit. j. eo. ad nostrā. ⁊ per istam decre. videt̄ ꝓbari s̄m Joā. an. nō valere cōsuetudinē necessario ad probationē requirentē tres testes. si em̄ non valet cōsuetudo que est ad plenā ꝓbationē duoꝝ testiū addit necessario iuramēti: pariter ergo nō vʒ que addit necessario tertiū teste. Aduerte q2 s̄m hoc extēdimus terminos huius. c. ad aliā speciē ꝓbationis: vt nō valeat cōsuetudo exigēs supfluā ꝓbationē. Hic examinabo tria. primo nunquid valeat cōsuetudo exigēs supfluā ꝓbationē. secundo nūquid valeret detrahēs legitime ꝓbationi. tertio qd si restringit facultatē ꝓbādi postulans certā speciē: puta instrumētorū dūtaxat vel testium. ¶ † Ad primū Jo. an. sentit. vt. s. dixi cōsuetudinem non valere: p hoc iste tex. inducēdo. vt supra. sed ipsemet. Jo. an. apertissime sentit oppositū in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. cōpēdiose. ver. sed nūquid. mouet. † Quia sicut cōsuetudo inualidā probationem facit validā vt ꝓbat̄ i. c. cū dilectus. de fi. instr. sic ecōtra validā inualidā facere pōt ad hoc. c. cū olim. de cle. cōiug. cū ibi no. oppositorū em̄ eadē est rō. de iureiur. intellecto. d. Ant. dicit se putare qḋ si cōsuetudo cā nō subsistēte addit ꝓbationē iuramētalē plene ꝓbationi vel aliā ꝓbationē probatiōi nō valet: vt hic: sed cā subsistente vʒ. si est dubium de existētia legitime cause subdistinguit qḋ aut ex eo qḋ nō admittit̄ legitima ꝓbatio ꝑ testes vel instr̄a cōtingit aliū ditari cū iactura alterius: ⁊ nō vʒ cōsuetudo saltē de canonica eqtate. Si aūt ex hoc nō cōtingit aliū ditari cū iactura alterius vʒ cōsuetudo: ⁊ nihil ad hoc mēbrū allegat ⁊ certe puto vltimū esse falsum:[c] q2 ex quo cōsuetudo ista est ꝯ ius presumit̄ prima frōte irrōnabilis vn̄ opʒ qḋ stās ꝑ ea ꝓbet rōnabilitatē: al's succūbit. vt in. c. iij. de eo qui mit. in poss. cā rei ser: ⁊ no. in. c. fi. de cōsue. Ad hoc em̄ vt cōsuetudo p̄iudicet iuri dʒ esse rōnabilis in. c. fi. de cōsue. ⁊ sic opʒ qḋ ꝓbet̄ illa qualitas rōnabilitatis. ⁊ dubia ꝓbatio nō releuat ꝓbātē in. c. in p̄ntia. de proba. Has. de cal. ⁊ do. Car. post cū dicūt qḋ cōsuetudo nō pōt indifferēter exigere iuramētū vel aliqd aliud vltra plenam ꝓbationem: q2 ⁊ lex hoc facere nō posset cū esset ex toto tollere ius diuinū: nō aūt interpretari ꝯ no. in. c. fi. de ꝯsue. sʒ in aliqbus causis hoc posset ītroducere ꝯsuetudo sicut ⁊ lex vt videmus in testamētis. de testa. cū esses. C. de testa. l. si vnus. ij. q. iiij. c. presul. no. gl. in. c. lʒ. de testi. vn̄ dicūt qḋ hic nō valuit q2 indifferenter in oī cā exigebat iuramentū vltra plenā ꝓbationē. ⁊ hāc opi. fui sepe secutus. sʒ tūc cogitaui diutius ⁊ visa fuit mihi hec theorica falsa. Primo q2 hec cōsuetudo nō erat vniuersalis ꝑ totū orbē: sed localis vn̄ nō esset tollere ius diuinū inducēdo consuetudinē vel statutū in certo loco vt ꝓbatio duorū testiū nō sit sufficiēs sed qḋ prestaret̄ iuramentū vel aliqd aliud vltra: puta tertius testis. remanet em̄ ius diuinū in se validū ⁊ obseruandum vbi cāviolādi vel interpretādi non subest. Quid em̄ si certo loco hoīes sint ita deprauati vt facillime corrumpant̄ duo testes dicemus ne qḋ nō valeret cōsuetudo vel statutū exigēs firmiorē ꝓbationē: certe nemo sane mētis diceret: cū ⁊ ipse de⁹ hoc faceret casu adueniēte: sicut em̄ in testamētis illud fuit immutatū: q2 sepe falsitas fuit detecta in nūero duorū testiū. eodē mō dicēdū in oībus causis alicuius loci vbi falsitas in tali ꝓbatiōe indifferēter ꝑpetraret̄: q2 eadē rō q̄ est de ꝑte quo ad partē dʒ esse de toto quo ad totū. ff. de rei vē. l. que de tota. c. pastoralis. §. sʒ cū totū. ff. de offi. dele. ⁊ qḋ forti⁹ est idē putarē de vniuerso orbe si ad hanc fraudē cōmittendā hoīes sic essent deprauati cū illa regula iuris diuini: In ore duorū vel triū ⁊c. nō sit p̄ceptū morale: ita vt ex trāsgressiōe incurrat̄ mortale peccatū sʒ iudiciale fundatū sup certa rōne q̄ deficiēte: q2 veritas nō reperit̄ nūc i duob⁹ satis mutari pōt iuris dispō. ad h̄ tex. op. in ar. i. l. si hoīem. ff. mā. ⁊ qḋ no. Jnn. i. c. qḋ sup his. de voto. ⁊. l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pu. sʒ vbi cā rōnabilis h̄ statuēdi vel cōsuetudinē inducēdi nō subsistere satis puto nō valere ꝯsuetudinē seu statutū: nec i toto nec in ꝑte. ⁊ h̄ casu ītelligo istū tex. hic em̄ nō apparet de rōnabilitate ꝯsuetudīs: vt aliq̄ allegabat̄ merito ex rōnib⁹ p̄dictis post gl. veniebat reprobāda. facit qḋ no. Jnn. i. c. plerisqʒ. i fi. de imu. ecc. ⁊. c. q̄ in ecclīarū. de ꝯsti. ꝑ legistas i. l. fi. C. si ꝯ ius vel vtil. pub. ⁊. iiij. di. erit aūt lex. Et ex p̄dictis ifert̄ ad id qḋ dixi i tertio summario[d] q̄ꝑ nō vʒ ꝯsuetudo vel statutū exigens sine cā iur̄m seu aliqd aliud vltra plenā ꝓbationē. sec⁹ aūt cā legitima vel rōnabili subsistēte. ¶ Uenio nūc ad s̄m an valeat statutū vel ꝯsuetudo detrahens lr̄ie ꝓbationi: vt puta vt stet̄ dicto vni⁹ testis vl' istr̄o alicui⁹ p̄uati vl qd simile. Jo. an. i addi. Spe. i loco p̄al. sentit qḋ sic vt satis colligit̄ ex dictis suis. s̄. recitatis ⁊ vr̄ ꝓbari in. c. dilect⁹. de fi. istr. Disputat etiā in loco p̄alle. Jo. an. an ꝯsuetudo[e] possit facere vt valeat testm̄ cum

❧ Sebasti. Sapia.

a ¶ Si actor. vide Spec. q idē tʒ in tit. de iura. delat. §. i. late Abb. i. c. fi. col. ij. ver. circa p̄dicta q̄ritur. j. de iureiur.

b ¶ Semiplene. Adde qn̄ dicat̄ semiplene ꝓbatum vt possit deferri iuramētū. Alex. consi. xxij. lib. j.

❧ Sebasti. Sapia.

c ¶ Esse falsum. Cōtrariuʒ sentit Aret. in ꝯsi. xxiij. inci. in p̄nti cōsultatiōe. circa fi. vbi dicit q̄ꝑ ꝯsuetudo q̄ est ꝯ ius positiuū in dubio p̄sumit̄ rōnabilis. et h̄ ꝓcedit sine dubio i cōsuetudine tāti tp̄is cuius initij memoria non existit. vt per Hemi. ⁊ Car. Alex. in. c. frustra. viij. dist. et ꝑ Abbi. in cōsi. vij. in. ij. vol.

d ¶ Uide. d. Ant. in. c. dilecti. i. iiij. col. v. itē nota qḋ statutū de iud. et de statuto addente solēnitatē iuri cōi vide Ange. in cōsil. lxxxvj. et qḋ ipse Ange. no. in consi. cxxvij.

❧ Sebasti. Sapia.

e ¶ Consuetudo. Uide Bal. in ꝯs. cclij. inci. in puncto iuris cōis. in iiij. volu. Ang. in cōsil. cxxvj. incip. testamēti factio. ¶ Adde qḋ hoc dictū Joā. an. refert etiā. d. Ant. i. c. fi. de ꝯsue. i repe. in. xvj. col. ⁊ de hoc vide late per Bart. in. l. cūctos ppl'os. i. viij. col. C. de sum. tri. et ꝑ Bal. in. l. fi. C. de testa. ⁊ ꝑ Bald. ⁊ Angel. in. l. iij. ff. de test. ⁊ vide bal. in. l. si nō sp̄āli. in ij. col. v. itē not. in hac. l. C. de testa. vbi dicit qḋ vʒ cōsuetudo vt fiat testamētū sine solēnitate iuris vn̄ dicit qḋ vʒ cōsuetudo q̄ est venetijs vt fiat testm̄ corā solo sacerdote: et adde hic Bal. d. l. fi. C. d testa. ver. qd si statutum dicit qḋ in testa. ⁊c. vbi dicit qḋ si statutū dicat qḋ possit fieri testm̄ cū duob⁹ testib⁹: idē erit in donatione cā mortis. Itē h̄ adde bal. in. l. nō p̄nt. C. de leg. vbi dicit qḋ statutuʒ disponens qḋ valeat testm̄ cū duobus testib⁹: intelligit̄ etiam nō rogatis. ⁊ idē dicit Pau. de castr. in aut. qḋ sine. C. de test. alleg. Bal. in d. l. non p̄nt. secus dicit Pau. de ca. si statutū diceret qḋ valeret testm̄ cū q̄tuor vel qnqʒ testib⁹ q2 tūc debēt esse rogati. et est rō q2 prio casu statutum reducit ad ius gentium quo nō reqrit̄ qḋ testes sint rogati alio v̊o casu non sed dicit qḋ tm̄ ꝯ dictū Bald. facit tex. cū gl. i. l. diu⁹. de mi. text. vbi lex p̄uilegiat milites vt possit testari cū duobus testibus tantūmō ⁊ tamē debēt esse rogati. Adde tu q̄ꝑ dicta Joā. an. quo ad primū fuerūt originaliter Oldra. cōsil. cv. vbi tʒ qḋ quo ad obtinendū bn̄ficiū legitimitatis s̄m ius ꝯ ꝯsuetudinē loci i quo dʒ decidi qḋ dr̄ illegitimus vel nō bene legitimatus. et an valeat ꝯsuetudo venetorū: qḋ quis possit testari coraʒ duobus testibus silr fuerūt verba Oldra. cōsil. ccxlviij. ⁊ vide Bal. cōsil.

cclxiij.ij.li.⁊ an testes debeāt esse rogati.vide Ro.cōsi. cccvj. vbi inter alia allegando Lapiū tenet quod in testamento ad pias causas debēt esse rogati.⁊ quo ad primo dicta vide Matth.no.suis.fo.iij. a

¶ Anto.Fran. ¶ An valeat consuetudo venetorū qd testamētū factū corā duobus testibus valeat ⁊ an tales testes debent esse rogati.primo dico qd consuetudo populi dr esse ius ciuile.vt per a Bal.late.in.l.certum.in.iiij.co.C. vñ cogna.⁊ p nouissimos in repe. l.de qbꝰ.in.xlvij. 5 col.ff.d legi.et qñ 9suetudo est tanti tēporis qd nō sit memoria in cōtrariuz illa habet vim puilegij principis.l.ij.§.ductꝰ aque.ff.de aqua quoti.et esti.⁊ est gl.in.c.super quibusdam.in.§.preterea.in versi.memoria.de verbo.sig.et habet in.c.hoc quippe.iij.q.vj.⁊ i.c.cōquestꝰ.viij.qō.iij.et in.c.mos antiquus.lxv.di.⁊ no.Bal.in.c.j.in.ij.colū.q̄ sint regalia in vsibus feudoꝝ.⁊ in l.si solēnibus.C. de fide instr.et in l.iij.in.ij.col.in fi. C.de nau.feno.s3 clarū est qd si pnceps vellet tollere vel mouere solennitates testium ⁊ alias que sunt introducte de iure positiuo et reducere nos ad ius diuinū qd illud facere posset q2 est supra ius positiuū vt vulgaribus iuribus ergo per 6 talem cōsuetudinem tam diu obseruatam inducit priuilegiū cōtra ius diuinū.prout etiā voluit Inn. in.c.j.in gl.j.in fi. de aposta.hec eñ consuetudo tam diu obseruata et priuilegiatiua reducit nos ad ius diuinum seu ius gentiū vt in ore duorū vel triū stet omne verbū:vt in c.cum esses.de testa.⁊ in.c.in omni negotio.de testibꝰ. ⁊ hec cōsuetudo seruari dz etiam in castris ⁊ villis ipsi ciuitati subiectis vt per Bar.in l.ex ea.in fi.princi.ff.de postu.vbi se remittit ad plene no.per eum in.l. cunctos populos.C.de sum.tri.etiam hic alleg.licet enim sit veruz qd consuetudo iuri communi contraria non sit seruanda vt per Bar.in.l. b omnes.C.de decur.lib.x.⁊ plene no.in.l.ij.C.que sit longa cōsuetudo. tamen illud est verum ⁊ procedit nisi talis consuetudo sit rationabilis legitima ⁊ prescripta prout videtur esse ista ꝑm glo.in.c.cum causa.de re iudi.⁊ plene per Alex.post alios in.l.de quibus.preallega.⁊ in specie de ista consuetudine testandi coram duobus testibus habetur per cūdem Alex.post Bal.⁊ doct.in.l.si non speciali. et in.l.fi.circa medium. et ibi per Pau.de ca.C.de testamen.⁊ habetur per Bar.in.l.si arroga c tor.in fi.de adop.⁊ in.l.prima.in.vij.q.C.de summa trinita.⁊ ibi etiam per nouissimos late vbi concluditur talem cōsuetudinem valere.quod tene menti.

cū duobus testibus.⁊ in hac q̄stione cōcludit qd non q2 lex expresse in hoc derogat consuetudinia ꝑm eū per.l.fi.C.de testa.nisi consuetudo sit inducta de cōsensu principis.⁊ sic etiam videt hic trāsire do.Ant.im memor vt arbitror eorū que tāgit Bar.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.in ver.iij. 7 q̄ro. ¶ †Ubi Bar.recitata hac snīa Jaco.de are. determinat contrariū cōcludēs qd statutū ⁊ consuetudo valeāt etiam principe ignorante.mouet primo per hoc simile.ad hoc vt testm̄ factū prosit requiritur publicatio.C.de test.l.publicati. et ff.quēadmo.test.ape.l.sed si quis ex signatoribꝰ. et ibi no.Sed illa solēnitas publicādi potest per statutū ⁊ cōsuetudinē minui et immutari. vt.l.ij. C.quēad.testa.ape.ergo ⁊c.Mouet scdo hac rōne: q2 pōt inter liberos cum duobus testibꝰ disponere:vt.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.C. de testa. ⁊.l.fi.C.fa.hercisc. ita debet patria posse disponere in subditos cū eius potestas equiparetur potestati partis.l.veluti.ff.de iust.⁊ iur.Tertio mouet q2 non reperitur prohibitū tale statutū facere: ergo vr permissum.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iur.ad.l.fi.C.de testamen.rñdet qd ibi con b suetudo preterita limitat non autē futura prohibetur:⁊ ita ibi videt Cy.sentire scdm eū.⁊ in.l.dudum.de contrahen.empt.vult dicere qd imperator ibi non phibet hanc consuetudinem induci: sed limitat consuetudinē inductam per prius vt procedat in terris vbi peritiorū copia non adest. Nō ob. aliud motiuū sup quo se fundabat Jac. de are.qd talis consuetudo est temeraria:q2 imo ꝑm Bar.est vtilis ⁊ bona et fauorabilis inducta tam fauore testātis sicut iura statuunt in militātibus q̄ etiam ratione eoruz quibus relinquitur sicut iura faciūt inter liberos etiam rōne testium 9 ne a suis negotijs auocarentur.d.l.sed si quis ex signatoribus.quēmad.test.aper.Quid dicēdum certe.l.fi. multū prima fronte facit p opi.Jac.de are.⁊ Jo.an.qd ibi reprobat cōsuetudo ista. et si non aperte saltē optime facit in ar:cū cōsuetudinem ibi inductā approbat nō tñ per oīa.nam respectu testiuz limitat:vt saltē interueniāt quinqz testes si non reperiunt in locis cōiter viri literati vt in illis.pro hoc tex.ibi in ver.ita tñ.iuncta gl. ergo damnat ibi consuetudinem que est contēta minori numero. ¶ †Concludo totā materiā sic. qd aut cōsuetudo aut statutū detrahit legi respectu pbationis legitime non habenti clausulam derogatoriā ad cōsuetudinē:aut illa lex cui derogatur h3 clausulā talem derogatoriam. Primo casu aut nō subest causa rōnabilis ⁊ non valet.de cōsue.c.ij.⁊.l.ij.C.q̄ sit longa cōsue.iiij.di.erit aūt lex nisi forte in leuibus.ar.in.l.j.ff. de vē.inspi.in fi.⁊ sentit Jac.de are.⁊ Jo.an.in loco prealle. qd no.Aut subest euidens necessitas vel vtilitas:et 9 tūc valet. nā psumēdum est qd etiā princeps hoc c statuisset ppter necessitatē vel vtilitatē subiectorum.ar.in.l.ex facto.ff.de vulg.⁊ pup. facit optime preal.c.cū dilectus.Nec hoc est 9 ius diuinū: in ore duorū vel triū ⁊c.quia illa regula procedit nisi ex causa aliud inducat.sicut enim ex cā requiri possunt plures ⁊ ita etiā numerus illoꝝ minui. 7 ¶ †An hoc qd no.glo.in.c.super.de testi.vbi notātur aliqui casus in quibꝰ statur dicto vnius.et per Inno.sup rub.de cōsec.eccl.vel alta.⁊ per gl. in.c.l3 vniuersis.de testi.et.xxx.casus ponit Spe. e.ti.§.restat.ver.hoc tñ fallit.vide gl.⁊ Jo.an.in c.oīs vtriusqz.de peni.⁊ remis.et allego aliū text. sing.in materia ꝑm intellectū Inno.quē ponit in d.c.nuper.vcz.xj.q.j.quicūqz. vbi imperator statuit vt in causis vertētibus in ciuili ptorio crederetur testimonio solius epi adeo vt alia pars nō audiatur in cōtrarium. habes ergo illū tex. sing. in numero testiū ⁊ respectu instroꝛuz habes aliū tex.sing.in.d.c.cū dilectus. Ad predicta vide tex. expressum ꝑm lec.Host.in.c.j.de app.vbi de consuetudine credit testibus deponētibꝰ de credulitate ⁊ fama loci:ideo ibi copulatiue tex. mandat inquiri veritatē per testes idoneos ⁊ famā loci.⁊ vide qd ibi dicam. ¶ Scdo mēbro principali qñ b lexᵇ habet clausulā derogatoriā ad cōsuetudinē. Jac.sentit aperte.⁊ Jo.an.post eū in addi.preal le.qd cōsuetudo nō potest induci 9 talem legem: idē sentit Bar.in.l.de quibꝰ.ff.de legi.⁊ in.l. oēs populi.prealle.⁊ pro hac opi.adduco hāc rōnem lex semp loquitur.C.de herc.l.arriam.ergo semper lex reprobat cōsuetudinem:⁊ per 9ns de nouo induci non potest.hoc idē sentit Pau. et Jo. de lig.in clemē. si vna.de reb.ecc.non alie. sed ego allego ibi tex.cōiūcta gl.fi.in ver.cōsuetudine. de elec.cle.statutū.vbi aperte probatur quod cōsuetudo semel damnata per legem potest iterū indu 9 ci. ¶ †Sed reducendo ad concordiam predictas opi.dicerem qd ex causa noua verisimiliter nō cogitata per legē damnantē cōsuetudinē vel ex antiqua tūc non detecta que tūc si fuisset verisimiliter princeps nō damnasset cōsuetudinem potest cōsuetudo semel dānata induci de nouo ar.opti. in.l.si hominē.ff.man.⁊ qd ibi no.Bar.vbi ex tali causa noua pcurator generalis inhibet speciali ne pcedat ad iniunctū sibi mandatū. ad idē qd not.Bald.in.l.oēs populi.ff.de iusti.⁊ iure. facit optime.nō d3.de cōsan.⁊ affi.nō eñ d3 reprehēsibile reputari si ꝑm veritatē tēporū statuta mutentur humana. Itē mens seu ratio legis est ipsa lex nō aūt vba.C.de legi.nō dubiū.et in regula fi. de reg.iur.li.vj.⁊ ibi per Dy.sed inspecta rōne legis non est verū dicere qd ista 9stitutio dānet p legē antiquā:q2 nō est illa sed alia ex quo non inducit noua rōne tunc non cōsiderata:si vero induceret ex antiqua rōne seu noua tūc verisimiliter cogitata nō pōt de nouo induci:⁊ hoc casu pcedat 9tria 9 opi.⁊ hoc quo ad scdm. ¶ †Nūc infero q̄ ad aliā c specialē q̄ōnē an valeatᶜ cōsuetudo vel statutum

a ¶ Cōsuetudini.Et idem dicit Bar.no.in repeti.l. de quibus.in.ij.colum.vbicūqz consuetudo inducitur contra autoritatem superioris qd est in.l.expresse derogās cōsuetudini non potest induci cōsuetudo sine cōsensu principis.⁊ ita proprie est in casu hic posito de testamēto ⁊ qd in consuetudine requiratur expressus principis consensus qñ lex derogat consuetudini tenet Do.xj.dist. in summa. circa finem allegando Jo.andr.in.d.§. cōpendiose.versi. sed nunqd.de instru.edi. adde qd si.l.ciuilis.l.statutum disponat al. quem actum non posse probari nisi p quatuor testes vel quinqz si iuramētum fuerit interpositum super illo actu poterit iuramētū ipsum super tali actu interpositum maxime coram iudice ecclesiastico per duos testes probari siue iuramētum fuerit implicite siue explicite pstitū i illo actu. et an ipsius iuramentū p duos testes probari poterit corā iudice ecclesiastico saltē pdicta oīa valō singu.decidit Imo. in repeti.c.cū contingat. in.xxviij. char.de iureiu.in j.col.illiꝰ charte.

¶ Adde an consensus principis requiratur in cōsuetudine Alex. cōsi.j.vj.li.⁊ cōsil. cccxvij.iiij.lib. Anto.Fran.

¶ Tu dicas qd in inducēda consuetudine requirit maior vel expressus cōsensus superioris vel populi nō recognoscētis superiorez. vt p Inno.in.c.j. in.j.col.i fi.de consuetu. et p Bald. in.l.de quibus.ff. de legi.et p Bar. in.l.omēs populi.in.ij.col.ff.de iusti.⁊ iure. ⁊ per Floria.in.l.venditor.in.§.si cōstat.ff. commu.predi.⁊ habetur per Joan.andr.in.c.fi. de censi.lib.vj. et vide do.Abb.in.c.fi.in versi.quarto requiritur.post glos.ibi de consuetu. et in.c.cum officij.iiij.colum.de prescript.in quibus locis plene traditur de materia.

b ✠Sebasti.Sapia. ¶ Qñ lex.Quod cōsuetudo non valeat contra legem derogātem consuetudini tenet Bar.in.l.de quibus.in.ix.⁊.x.oppo.vbi do.Jas.ff.de legi.cum multis allegatis per Alex.in.l.si mihi et tibi.§.fi.ff.de leg.j.⁊ in.l.si nō speciali.C.de testa.Alex.in consi.cxcv.inci.viso testamēto.in.iij.vol.⁊ in disputatione sua incipi.sigismundus. col.viij.sed limita quinqz modis vt eleganter tradit preceptor meus. d.Rochus curtius.in fi.col.lxxxvj.§.de consuetu.

c ✠Sebasti.Sapia. ¶ An valeant.vide Oldra.in consil.cclxviij.incip. presupposita consuetudine.in.ij.q.Jo.de imo.in.l.iij.ff.de testa.Alex. in.l.si nō speciali.C.de testa.Ang.in consi.cexxxiij.incip.in cā predicta. col.⁊ in consi.allegato paulo supra vbi etiā allegat Bal.consulentes.

disponens vt valeat testm̄ corā duobus testibus si em̄ tenemus. l. fi. C. de testa. nō habere tacite vel expresse clausulā derogatoriā ad contrariā cōsuetudinē: vt voluit Bar. tūc indubie valebit ꝑ predicta. Aut tenemus cōtrarium vt sentit Jo. and. post Jac. de arc. qḋ videt̄ prima frōte verius per ea q̄ supra dixi ⁊ tūc dicēdū qḋ ex noua causa tūc nō existēte poterit induci. pone in illustri ciuitate Venetiarū vbi subest hoc statutū forte inductū qḋ nō est memoria qḋ falsitas aliqn̄ fuerit cōmissa circa testamēta in numero testium et qḋ graue erat semper habere septem testes cum homines intēdant suis mercimonijs ⁊ forte ex defectu testium multa testamenta deficiebant. nā certe ipse princeps ex his causis reuocasset statutum suum cum non subsit causa recedendi ab illa regula iuris diuini. In ore duorū vel triū ⁊c. ⁊ quia ex obseruātia legis annullatur sine causa voluntas legitima defuncti cōtra. l. j. C. de sacrosan. eccl. facit ad predicta. d. c. non dz. de cōsan. ⁊ affi. ⁊ hec bene no. quia nō legi alibi ita discusse. ¶ 10 †Uenio nūc ad tertium: nūquid valet cōsuetudo[a] restringēs facultatē probandi ad certam speciem ⁊ ꝓbationis. de hac questione vide Spec. in tit. de ꝓba. §. fi. versicu. sed pone qḋ in instrumento. vbi tractat quid in pacto nunquid valeat ⁊ tacite in statuto ponit varias opin. et tandē videtur residere cum Uberto de bo. 11 †Ut pactum lex ⁊ consuetudo valeant ex causa: ita tamen ꝙ vbi requiretur probatio instrumenti non ex toto excludatur probatio testiū sed sit arbitrariū ex qualitate testium ꝓductorum vtrū admitteretur: qḋ placet hic. do. Anto. maxime de equitate canonica ne cōtingat cōtra iustitiā alterū cum aliena iactura ditari. mihi satis hoc placet causa subsistente vt predixi cū videam qḋ in multis casibus iura requirāt scripturam. de quib⁹ per gl. in c. j. de censi. li. vj. In illis tamē casibus nō requiritur scriptura ad substantiam ꝓbationis: sed ad essentiam et validitatem actus. vñ scias qḋ vbi ad validitatē actus requiritur scriptura si illa interuenit in actu et postea fuit perdita potest probari tenor per duos testes vt est tex. no. in l. testium. C. de testi. ⁊ ibi per Cy. et in c. sicut. j. de re iudi. iuncto c. fi. de re iudi. lib. vj. sed magis ad propositū nostrū facit prealleg. l. testium. vbi in certo casu exigit ꝓbationem per instrumentū: sed loco instrumenti deficientis requiritur probatio per quinq₃ testes idoneos: est tex. valde singu. iudicio meo per quem dico in q. nostra qḋ tale statutū vel consuetudo seu[b] pactū valet sed in defectum instrumenti debent produci quinq₃ testes: vt in d. c. sicut. et limito illud dictum Specu. nam duo indistincte videntur sufficere propter rationem statuti. ⁊ hec bene not. Et ꝑm predicta limito glo. in auť. vt sine prohibitione ma. in ver. senatuscon. que videtur velle simpliciter tale pactum non valere. Additio.

1 ☞ Excessus modicus in probationibus actoris non facit quin reus non debeat absolui.
2 Canonicus hꝫ simplicē vsumfructū prebendarū.
3 Prebendarius concurrens cum procuratore ecclesie est proferendus.
4 Canonicus cui assignatur fundus vt inde viuat ex consuetudine vel statuto est legitimus administrator alias non.
5 Canonicus cui assignatur fundus vt inde viuat contra alium canonicum potest agere.
6 Prebendarius habet legitimam administrationem sicut alius rector ecclesie.
7 Prebendarius non potest obligare prebendam vltra tempus vite sue.
8 Relictum canonico non acquiritur ecclesie.
9 Actor et reus iurant de calumnia in iudicio finium regundorum.
10 Actor ⁊ reus tenetur probare de iure suo in iudicio finium regundorum.
11 Judex ⁊ notarius pōt q̄s esse in causis modicis.
12 Unus fungitur vice duorū vel plurium nisi impediatur impotentia facti vel iuris vel propter suspicionem affectionis.
13 Exterminationes quibus penis subijciantur.
14 Pena quando applicetur fisco: ⁊ quando parti.

a ✣ Sebasti. Sapia. ¶ Consuetudo. Uide de hac questione. Alexan. in consi. xxxvj. incip. viso processu. in prin. in v. volu. ⁊ in consil. l. incipi. in causa ⁊ lite. col. j. eo. volu. And. sicu. in consi. xix. in j. volu.

b ¶ Cōsuetudo seu. Adde ꝙ vbi ex statuto nō admittit̄ ꝓbatio ꝯ instrumētū tā admittet̄ ꝓbatio ꝑ quinq₃ testes: hoc fuit no. dictū Cy. in l. optima. C. de ꝯhē. ⁊ cōmit. stip. quem refert ⁊ se[quitur] Abb. in c. cū ioānes. circa me. de fide instru. ꝓ quo ipse alleg. tex. in l. testiū. C. de testi. sed circa qōnem hic tactā per do. Ant. vide glo. in ver. aūt. in c. cum medicinalis. de sentē. excō. li. vj. et vide Bal. in l. quoties. §. fi. ff. de proba. et qḋ qū contra instrm̄ non pōt admitti probatio nisi per aliud instrm̄. tū ꝯ p̄sumptionē que resultat ex instrō admittetur ꝓbatio per testes. ita dicit gl. in l. iuris gentiū. §. qḋ fere. in v. approbet. ff. de pactis. ⁊ Bar. i. l. i. ff. d apo. pu. lib. xi. ⁊ in l. sciendum. in iij. col. ff. de verbo. oblig. ⁊ Bart. in l. gnalr. in ij. col. C. de nō nu. pe. sed ꝯ istud dictum fuit: quia idē deberemus iudicare de eo qḋ p̄sumptiue surgit ex instrō: qḋ iudicamus de eo qḋ expresse continet in instrō nam dicit no. Bart. in l. ad probationē. C. de proba. qḋ si statutū dicit qḋ instrm̄ guarentigiatū habet executionē paratā non solū qḋ expresse cōtinetur in instrumento habebit executionē paratā: sed etiam illud qḋ tacite ex presumptione sumpta ex instrumēto. ⁊ ita dicit se cōsuluisse. ⁊ dicit qḋ fuit primū consilium qḋ tradidit vnq̄ ad requisitionem iudicis de hoc dubitantis. ⁊ idē dicit do. Ant. in c. cū olim. in vult no. de censi. sed contrarium dicit do. Anto. in proe. Grego. in xij. col. ꝓ ista etiā parte facit qḋ accessorium naturā principalis sequit̄: vt regu. accessoriū. li. vj. cum simi. Item no. multos casus in quibus reprobari pōt testm̄ per testes qū de iure cōi vel statuto vel alio modo instrumentū non admittit̄ pro bono nisi per aliud instrumentū. vide elegātissime per do. Anto. in d. c. cū ioannes. in x. col. versi. ad primū. de fide instru. vbi ponit singularia verba que omnia vide. Et adde hic qḋ si dicit statutum qḋ a certa quantitate vltra non possit probari debitū per testes: tū si producitur instrumentū ⁊ testes simul se inuicem coadiuuāt bene admittuntur testes. ⁊ ita dicūt Jac. bu. ⁊ Bal. in l. certi cōdictio. §. qm̄. ff. si cer. pet. ⁊ sequitur Pau. de cast. in d. §. qm̄. circa prin. vbi vide Bar. ⁊ ponit exemplum si quis vellet probare promissionem per publicū instrumentum de conseruādo indēnem ⁊ per testes vellet probare quantitatē damni qḋ licet quantitas damni excederet quātitatem taxatam a statuto: nihilominus admittitur propter conuictionem instrumēti. ⁊ pro isto dicto bene facit singu. dictum do. Anto. in d. c. series. de testi. ⁊ an possit quis renuntiare facultati probandi per testes ita qḋ non possit probare nisi per instrumentum. dic qḋ non: sed do. Ant. in c. si diligēti. in vj. col. in ver. per hoc dicunt. de foro compe. qui ad hoc alleg. glos. in auť. vt ma. debi. §. quia vero. coll. vij. ⁊ idem cōcludunt Bal. ⁊ Ang. in l. pactum inter heredē. ff. de pac. Et adde hic qḋ no. d. Anto. post Inno. et Host. in c. significauit. in vlti. col. j. de testi. vbi dicunt qḋ quādo examinantur testes ad perpetuam rei memoriam sufficit quod adhibeantur testes per quos postea ꝓbabitur examinatio: et sequitur ibi dominus Abb. ⁊ tamen tex. illius c. significauit. vult qḋ de dictis testium examinatorum ad perpetuam rei memoriā conficiatur publicum instrumentum. Et adde hic duos casus in quibus cōtra instrumentum non admittitur probatio per testes quos enumerat Jo. and. in sua summula de testi. in ver. quid si testes sint diuersi. in fi.

¶ Adde hic Ang. in l. i. §. pueritiā. ff. de postu. vbi dicit qḋ si ex forma statuti contra instrumentū non potest admitti probatio nisi per aliud instrumentū allegans se habere ꝓbatiōes paratas per testes non potest peter̄ se remitti ad curiam episcopi rōne denegatiōis iustitie ꝑ iudicē laicum: q₂ nō denegat iustitiā ex quo statutū ita disponit.

¶ Adde hic singulare dictū bal. in l. iij. ff. de vsur. in apostil. ⁊ etiā vide Bar. in d. §. quoniā. vbi dicit qḋ si ex statuto solutio nō pōt probari nisi per scripturā sufficiat ꝓbare solutionem legitima ꝓbatione iuris: ⁊ sine alia scriptura: q₂ presumptio iuris est genus ꝓbationis: ⁊ ē iuris scripti. Itē adde hic qḋ illud non pōt ꝓbari nisi ꝑ scripturā. pōt tū certificari ⁊ coadiuuari ꝑ testes: ita dicit do. Ant. in c. auditis. de rest. in integrū. in iij. col. ver. not. vi. dicēs de hoc esse ibi casum q alibi nō reperit̄. Item adde hic qḋ not. do. Ant. in c. sicut. post gl. in vlt. col. de re iudi. Itē adde qḋ si ex forma statuti cōtra instrm̄ cōfessionatū non debet admitti ꝓbatio per testes: tū si produceuntur testes parte presente et tacente valet probatio. secus si pars cōtra staret. ita determinat Bal. in l. certi cōdictio. §. qm̄. in fi. ff. si cer. pe. Item adde qḋ qū cōtra instrumētum non admittitur probatio nisi per scripturam illud intelligitur qū quis vult probare cōtra tenorem instrumēti: sed si vellet probare cōtra solēnitatem instrumenti admitteretur ꝓbatio per testes ꝑm Bart. in l. iuris gētium. §. qḋ fere. in fi. post gl. ff. de pac. Itē quid si statutū dicit qḋ debitum a. c. libris supra non possit probari nisi per instrm̄ ⁊ debitum principale erat de. xc. et vsura ⁊ interesse est de. l. verbi gratia: an debeat fieri cumulatio tanq̄ vnius debiti excedētis summā centū: ⁊ per cōsequens non possit probari nisi per instrumētum. videtur dicendū quod sic per tex. optimum in l. si plures. in fi. ff. de pac. sed in cōtrarium facit tex. in l. eos. in princ. de vsuris. ⁊ hoc expresse ⁊ in terminis tenuit Barto. in d. §. quoniam. post Jac. but. ibi. Nō ob. tex. in l. si plures. in fi. quia dico qḋ loquit̄ in materia fauorabili in qua bene fit coaceruatio sortis vsurarū seu interesse. ⁊ facit. l. fi. C. qui bo. ce. pos. Nos autē loquimur in statuto odioso in quo ꝓbationis facultas angustatur cōtra. l. qm̄. C. de here. merito non debet fieri coaceruatio ad impediēdum ꝓbationes per testes pro hoc. l. si idem cum eo. in prin. ⁊ quod ibi no. Bar. ff. de iurisd. om. iudi. tex. in l. sancimus. §. pe. C. de noua. ⁊ qḋ dixi de vsuris vel interesse idē dico si esset debitum quod creuisset per inficiationē. ⁊ ad hoc allego id qḋ no. Bar. in d. l. item veniunt. §. cum prediximus. de peti. here. Itē adde omnino qḋ scribit Bar. in l. aul. verum debitorem. in vij. col. ff. de condi. indeb. vbi ponit nota. dictum in materia. Et adde quando presumptio cōtra excipientem: quia exceptio non est verisimilis: tunc excipiens grauatur grauiori onere probādi q̄ sit plena probatio exceptionis. Ad hoc est casus not. in c. quia verisimile. de presump. ⁊ idem clarius dicit do. Anto. in c. super hoc. in xiij. col. de renun. qḋ nota ad materiam huius decre. super quo etiam vide do. Anto. post Hosti. ⁊ doc. in d. c. quia verisimile. de presump.

Ex literis. In cõmuni iudicio probãt actor ⁊ reus ⁊ si pariter ꝓbãt: reus absoluitur nisi fauorabilẽ causam foueat actor. h. d. Cõmunis diuisio. secũda ibi ad quod[a]. ¶ Casus literalis. Episcopus bononiensis ⁊ archidiaconus eius confines habebant prebendas in villis siue terris quas ipsi habebant pretextu terminorũ seu confiniũ. inter eos orta est controuersia. dicebat eps archidiaconũ fines antiquos egressum: et occupasse partem fundi sui. archidiaconus in contrarium asserebat se partẽ eandẽ spatio quadraginta annorum inconcusse possedisse. Queritur cui incũbat ꝓbatio vtrũ possessori aut petitori. Respõdet papa quod iudicium finiũ regundorum tale est vt in eo vtraqꝫ persona vices habeat duorũ actoris videlicet ⁊ rei. Unde hincinde testes ꝑduci possunt ad fidẽ faciendam iudici: ⁊ illos remittat qui melius probauerit: ⁊ si testes vtriusqꝫ ꝑtis equales fuerint testes possessoris preualebunt: quia promptiora sunt iura ad soluendum q̃ ad condemnandum preterq̃ in causa liberali in qua si testes equales fuerint pro libertate sentẽtiabitur. in fi. respõdet tacite q̃õni quare debet ꝓbare possessor: et ipsemet respõdet iure cautum est probationem aliquando dari possessori: quia qui obijcit prescriptionẽ ⁊ eam habuerit obtinebit: sed nemo eam obijcit nisi qui possidet. Ber. ¶ Nota. j. q̃ prebenda consistit in tẽporalitate. Solent enim assignari aliqua tẽporalia loco prebende. Quandoqꝫ tamen constituitur ex quodam iure spirituali cui est annexa prebenda. de quo vide bo. text. in. c. dilecto. de preben. et vide omnino per Inno. in. c. maiorib⁹. eo. ti. ⁊ dic vt vtrobiqꝫ no. ¶ No. scđo canonicos ecclesie eiusdẽ posse inuicem litigare super iuribus suarũ prebẽdarum absqꝫ alio mãdato ecclesie. Nũquid eodem modo possunt agere cõtra extraneos: dicam. j. super gl. No. tertio q̃ canonicus[b] quilibet dicitur possidere suam prebendam. ⁊ large potest dicere prebendam esse suam ratione iuris q̃ hꝫ in ea sicut beneficiatus potest dicere de beneficio sibi collato: ⁊ probatur hoc vltimum. in. c. si tibi absenti. de prebẽ. lib. vj. ¶ No. ar. q̃ fines prebendarũ prescribũtur spatio. xl. annorũ sicut alia bona ecclesiastica. ¶ No. q̃ iudicium finiũ regũdorũ. s. q̃ datur inter contendentes de finibus cõpetit etiam altero possidente tantũ qui dicitur occupasse ⁊ corrupisse terminos. Quñqꝫ datur inter duos pretendentes se pariter possidere vsqꝫ ad certum terminum de quo etiam infra. ¶ Not. q̃ quandoqꝫ quis sustinet vices duorum. simile in. c. cum olim. de re iudi. ⁊ multas cõcordantias quas no. videbis cum glo. vbi dicetur. ¶ No. ibi: ad fidẽ sibi faciẽdam. ⁊ ibi ad cognitionẽ iudicis ⁊c. quod fides ⁊ probatio est iudici facienda: non ergo valet si sit notario vel alteri ad hoc de testi. in nostra. et. ff. eo. titu. quinquaginta. in fine. ¶ No. ibi: quos precellere intellexerit ⁊c. arbitrarium esse ꝑductis testibus ex vtraqꝫ parte quorũ depositiones preualeant: non enim simpliciter consideratur numerus: sed multa de quibus in. c. in nostra. j. de testi. in. l. iij. ff. eo. No. magnũ esse cõmodum possessionis etiam cũ contenditur de proprietate rei: quod data paritate probationis actoris ⁊ rei absoluitur possessor: ⁊ hoc quia presumptio est pro eo qui possidet. cõcor. regula cũ iura partiũ sunt obscura. de reg. iur. li. vj. ⁊ in. c. inter dilectos. de fide instr. ¶ †[1] Et no. q̃ reus nõ dꝫ absolui si in aliquo datur excessus in ꝓbatione actoris. hoc tñ non credo procedere indistincte. pro hoc alleg. gl. sing. in. c. clerici. lxxxj. dist. que dicit q̃ si duo testes clerici dicunt me commisisse fornicationem vel aliud delictum certa die: ⁊ duo alij testes laici dicũt oppositum q̃ tota die illa fui cum eis ita q̃ non potuissem cõmittere quin ipsi vidissent: q̃ ego qui sum reus debeo absolui: ⁊ tñ clerici qui stant pro accusatore sunt idoneiores: et sic videtur q̃ modicus excessus in testibus actoris non tollit reo priuilegium. q̃ bene no. Et no. illud q̃ promptiora sunt iura ad absoluẽdũ q̃ ad condẽnandum: q̃ sic debent facere iudices. vide tex. opti. semper mẽti tenẽdum. xxvj. q. vlt. alligãt. qui dicit inter cetera melius esse propter misericordiam rationẽ reddere q̃ propter crudelitatem. vbi enim paterfami. largus est: dispẽsator non debet esse tenax. si deus benignus ad quid sacerdos eius austerus vult apparere: ⁊ est tex. sancti Jo. chrysosto. ⁊ ita semper solemus consulere nouitijs qui vadunt per officia. ¶ No. vlti. q̃ possessori non incũbit regulariter onus probandi. non enim tenetur possessionem reddere nisi probanti de iure suo. de rei vendi. l. fi. ⁊ aliquid. j. dicam. ¶ Oppo. ⁊ videtur q̃ canonici non possunt inuicẽ litigare de prebendis: quia non sunt clericorũ sed ecclesie. Gloss. nihil ad hoc allegat. sed ego allego ad hoc tex. no. ponentem originem prebendarũ. xij. q. j. §. fi. cum. c. seq. vbi dicitur q̃ licet bona ecclesiarum fuerint diuisa per prebẽdas: non tamen canonici ea possunt possidere vt propria: sed vt procurationem quandam quatenus ex eis necessaria sibi administrent si que vero supersunt cões vsus ecclesie expendent. et facit sing. tex. ille cõtra gl. in. c. p̃senti. de offic. ordi. li. vj. que dicit q̃ isti canonici administrationẽ non habẽtes faciũt fructus suos. q̃ tamen largissime ꝓsequor in repetitione. c. cũ esses. de test. ⁊ facit illa gl. c. presenti. pro his que dixi q̃ canonicus nõ possit agere sine mãdato ecclesie cũ nõ haberet administrationẽ bonoꝝ p̃bẽde: sed ipsa ecclesia videt̃ habere. ad idẽ. c. requisisti. in fi. ⁊. c. relatũ. ij. de testa. in fi. ⁊ patet q̃ canonicus nõ videtur habere successorem in p̃benda: sed oĩa deuoluũtur ad ecclesiã cuius sunt bona. ꝑ hoc vide bo. glo. in. c. q̃ sicut. de elect. in ver. cõsentire. ⁊ q̃ ibi no. Habes nũc cõtrariũ q̃ sentit glo. ista prima multũ fortificatũ. ad q̃ gl. ista rñdet q̃ licet non habeant proprietatẽ tñ habent vsumfructum in illis rõne cui⁹ agere pñt. l. iiij. §. finiũ. ff. fin. regũ. ¶ †[2] No. istã gl. que sentit canonicos habere non nudũ vsum tm̃: sꝫ vsumfructũ. de quo remitto ad plenissime ꝑ me tractata. in. d. c. cũ esses. ⁊ aliquid no. in. c. fi. de pec. cle. sed quo ad principalem q̃õnẽ dicit Jo. an. gl. verã qñ canonici inter se agunt ita q̃ nil deperire[c] põt ecclesie. q. d. nõ interest vt possideat ille canonicus vel iste: qꝛ quisqꝫ hꝫ nomine ecclesie. Si vero vellẽt agere ꝯ extraneũ necessarium esset procuratoriũ ecclesie cui posset aliqd deperire. s. si succũberet canonic⁹. Inno. vo in p̃n. gl. sue intelligit canonicos posse agere ⁊ cõueniri ꝓ p̃bẽdis suis qñ ex ꝯsuetudine vel ꝯstitutione vel ab epo vel ab alio iudice ordinario potestatẽ receperũt administrãdi: ⁊ hãc reputãt legis administrationẽ. C. de iur. cal. l. ij. §. ij. nã qui hꝫ generalẽ administrationẽ a dño rẽ in iudicio deducere põt. ff. de pac. l. nã ⁊ nocere. ꝺm Inn. Aduerte qꝛ aliud videt̃ postea sentire Inno. in alia glo. sua. vbi sentit hãc opi. vꝫ q̃ ille canonicus non põt aliquo mõ agere: qꝛ non interdicto vti possidetis qꝛ alius occupauerat: vt dꝛ hic in text. et sic ꝑdiderat possessionẽ. nec interdicto vñ vi: qꝛ non fuerat spoliatus: sed forte a principio sine violentia partẽ p̃bẽde istius occupauerat: nec rei ven. cũ ꝓprietas nõ esset sua sed ecclesie. Nec noĩe ecclesie agere poterat cũ ipsa possideret equal̃r oẽs p̃bendas. Nec etiã vr̃ rõ sufficiens ꝺm eũ quare nec superiorib⁹ interdictis iste egit p̃supposito q̃ cõpeterẽt: vt no. j. de testa. relatũ. ij. in princi. vbi patet q̃ ipsa ecclia dꝛ habere bona p̃bẽdarũ: vt. s. dixi. Inno. sol. hoc mõ. ⁊ aduerte modũ soluendi: qꝛ vr̃ recedere a primo dicto. s. ꝑ eũ posito. dicit em̃ sub dubio forte posse dici canonicuꝫ posse agere noĩe p̃bende sue sicut sol⁹ abbas agit noĩe sue dignitatis cũ habeat bona discreta a cõuentu suo: de quo in. c. edoceri. de rescript. et expedit agere[d] noĩe p̃bẽde sue ꝺm eũ qñ agit ꝯ canonicos vel laicos qꝛ noĩe ecclie se possidere dicunt vel ius habere. ꝯ alios aũt extraneos q nõ nitunt̃ iure ecclesie melius videt̃ agendum noĩe ecclesie: dicit tñ q̃ si noĩe ecclie vult agere oporteat q̃ habeat ꝓcuratorium canonicorũ vel p̃positi quorũ noĩe agit. ⁊ si diceres quõ agit noĩe p̃bẽde cũ p̃bẽda nihil habeat vel possideat: †[3] Rñdet Inno. q̃ imo p̃benda põt hr̃e iura sua et possessiões sicut epat⁹ abbatia hospitale vel q̃cũqꝫ alia dom⁹ vel dignitas vel administratio adeo ꝺm eũ q̃ si cõcurreret ꝓcurator ecclesie ⁊ ipse p̃bẽdari⁹ vr̃ q̃ ipse p̃bẽdarius p̃ferẽdus est in agẽdo iuxta no. de resti. spo. olim cãm. hec sunt v̓ba Inno. ꝑ q̃ vr̃ innuere plura. Prĩo q̃ p̃bẽdari⁹ põt agere absqꝫ alia cõsuetudine vel ꝯstõne ꝓ iurib⁹ p̃bẽde sue noĩe ipsius p̃bẽde: sic quilibet administrator ẽt ꝯ extraneũ lꝫ tũc sit melius vt agat noĩe ecclesie: non tñ dicit h̓ esse necessariũ: q̃ est ꝯ id q̃ dixit. s. ꝺm eũ et ꝯ illam opi. Jo. an. sup ista gl. Scđo sentit q̃ ꝓcurator generalis ecclesie põt agere ꝓ iurib⁹ prebẽdarũ. Tertio q̃ p̃bẽdarius habeat legitimã administrationẽ sup iurib⁹ p̃bẽde sicut alius in dignitate ꝯstitutus q̃ no. nã videt̃ ꝯ cõiter no. in. c. fi. ne p̃la. vi. suas. doc. nostri sequẽtes trãseunt multũ sicco pede recitãdo hec dicta doc. aliter nõ põderãdo: nec ad ꝯcordiã reducẽdo: q̃nimo sparsim hec dicta recitãdo. ¶ †[4] Ego meliori iudicio semper saluo puto per nouum attẽtari posse vt dicamus q̃ aut fundus aliq̃s seu aliqua t̃palitas assignat̃ canonico loco p̃bẽde vt inde viuat: ita q̃ nõ cõstituitur vt sit beneficiũ perpetuũ: nec aliter vnitur canonie vt sic efficiatur vnũ ius spirituale cum illa. iuxta ea que habẽtur in. c. dilecto. de preben. sed assignatur tantum vt inde viuat. sicut fit q̃nqꝫ in ecclesijs collegiatis in q̃bus lꝫ oĩa bona sint cõia tñ causa murmurationis euitande assignat̃ cuilibet certũ q̃d vñ viuat. iuxta no. ꝑ Inn. in. c. insinuãte. q cler. vel vouẽ. ⁊ per Jo. an. in regula nõ est obligatoriũ. de re. iu. li. vj. in mercu. et tũc ꝓcedat p̃mũ dictũ Inn. ⁊ illđ Jo. an. q simul

[a] ¶ Ad quod. iste text. quotidie allega. q̃ in dubio iudicãdũ ẽ ꝓ reo q̃ est verũ. ⁊ si testes actoris aliquãto sũt digniores testib⁹ rei: vt puta testes actoris sunt clerici: testes rei sunt laici. ¶ Adde q̃ ẽ gl. singu. in. c. clerici. lxxxj. dist. et dixit Bal. in. l. cum magistratus. in fi. C. qñ ꝓuo. q̃ qñ ꝓbationes sunt pares iudex adherere vult dũmodo causam adhesionis scribi faciat ĩ actis q̃ intelligo verũ qñ iudicare vellet pro actore alias secus quia tunc non recedit̃ a regulis iuris cõmunis.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Q̃ canonic⁹. Vide. d. Abb. in c. ꝑ illoꝝ. in prin. j. de prebẽ. vbi dicit q̃ libellus valet in quo canonicus dicit prebendam esse suaꝫ vel eã possidere ⁊ idẽ nota. in. c. quia. ij. ĩ. iij. no. s̃. de iud.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Deperire. idẽ tenet Card. in ꝯs. cxxxj. incipien. videndum est. col. j. et Lapus allega. li. incipiẽ. dicebat̃ in effectu. colũ. ij. in fine.

[d] ¶ Agere. de hoc vide ꝑ Spe. in ti. de actore. §. j. in vlti. col. ver. canonicus autem regularis. ⁊ vid̓ q̃ no. d. Anto. in. c. edoceri. ĩ. v. col. de rescri. ⁊ Lapum allega. lj. vbi late.

iungēdo dico hoc casu sic. qđ si ex ꝯsuetudine vel statuto vel aliter habuerit iste canonicus sup tali fundo legitimā administrationē poterit agere et ꝯueniri sicut qlibet hñs administrationē a iure: vt voluit Inno. qđ bene no. in. c. fi. ne pla. vi. suas. 5 ¶ † Aut nō fuit cōsecutus legitimā ptātē administrādi: ⁊ tunc pcedit dictū Jo. and. vt adinuicē possint agere qꝛ nil deperit ecclesie: sed aduersus extraneū nō vr̄ eū habuisse hoc casu illū fundum pcario ⁊ remāsisse in possessione ecclesie sicut cetera bona. p hoc bo. tex. i. c. clerici. xvj. q. iij. ⁊. c. possessiōes. ea. cā. q. j. ⁊ hoc casu recte dr canonicū nō hr̄e administrationē pbende sue: ⁊ qđ aliud est in locatione quā talis canonic⁹ facit respectu successoris q̄ in alio administratore ecclesiastico: puta abbate rectore eccl'ie ⁊ si. vt no. in. d. c. fi. ne pla. vi. suas. Aut ex bonis ecclesie sunt ꝯstitute prebēde ppetue ita qđ sunt solide pbēde date in bñficiū firmū maxime si vniunẗ canonicatib⁹ sicut i plerisqz ecclesiis fit: ⁊ tūc pcedit aliud dictū Inn. vt dicamus quālibet pbendā hr̄e iura sua ēt sicut alia dignitas seu administratio. 6 ¶ † Et qđ pbēdari⁹ habeat legitimā administrationē ⁊ facultatē agēdi et defendēdi sicut ali⁹ rector eccl'iastic⁹. nō eīm apparet rō q̄re iste non debeat hr̄e administrationē pbēde sue ex quo bñficiū est ppetuū et legitime et ppetuo ꝯstitutū sicut qlibet ali⁹ habēs beneficiū. vt sing. sentit hic Inno. in. ij. gl. ⁊ op. ad hoc facit iste tex. ⁊ hec sing. no. sunt maxime ad materiam illi⁹. c. fi. ne pla. vi. suas. lz doc. ibi simplr pene oēs dicant canonicū non habere administrationē bonoꝝ pbēde: sed ego limito p supradicta nec al's h̄ cogitaui: sʒ nouissime in mēte accidit ⁊ p hoc reduco ad ꝯcor. dicta Inno. ⁊ saluo dictū Jo. an. ⁊ limito dicta doc. in. d. c. fi. ⁊ p hoc vltimo facit ille §. fi. xij. q. j. iūcto. c. vlti. cū gl. in v̄. pcurationē. vel saluādo dictū Inn. ⁊ Jo. an. hic ⁊ i. d. c. fi. ne pla. vi. suas. pōt sic dici qđ canonic⁹ habēs distinctā pbēdā pōt agere ⁊ ꝯueniri p iurib⁹ pbēde ⁊ q̄tū ad hoc dr habere legitimā administrationē vt hic in tex. ⁊ p Inn. 7 † Sʒ nō dr habere administrationē silr̄ vt possit obligare locando vel cōtrahendo ipsam pbēdā seu bona ipsi⁹ vltra tp̄s vite sue sicut pōt alius plat⁹ seu rector q hz legitimā administrationē: vt voluit Inno. in. d. c. fi. ⁊ Jo. an. post eū ⁊ cōiter alij doc. ibi. ⁊ pōt eē rō diuersitatis: qꝛ pbēda daẗ canonico tāq̄ vsufructuario seu vsuario: daẗ eīm pncipalr̄ vt inde viuat nō vt pcuratori seu admistratori: vt pbaẗ. xij. q. j. §. fi. cū. c. seq. iđ tāq̄ vsufructuari⁹ vel vsuari⁹ nō pt rē vltra ipsi⁹ vitā iure suo locare vt in. l. si qs domū. ff. loc. finiẗ eīm tale ius morte. insti. de vsufru. §. finiẗ. ita accidit in canonico. nā ppie nō dr hr̄e successorē nisi in pbēda seu canonia[a]: sed in aliis iurib⁹ succedit capl'm ad qđ ptinet pprietas pbende ⁊ ius canonic sic itelligas. c. relatū. ij. de testa. ⁊ gl. no. i. c. qđ sicut. de elec. in v̄. cōsentire. in fi. q̄ vult successorē plati posse agere de cōtēptu pdecessoris: qꝛ successit in honore ⁊ onere: non sic in successore canonici. ⁊ lati⁹ vide ibi p Jmol. ⁊ fm pdicta itellige gl. i. c. pñti. de of. or. li. vj. q̄ vult canonicū dici simplr̄ et psonalr̄ bñficiatū. dr eīm simplr̄ qꝛ non hz curā aīarū. dr psonalr̄. qꝛ ppie nō hz successorē: sed capitulū ad qđ ptinet pprietas succedit sʒ nō canonicus nisi respectu pbēde vt pdixi. ⁊ qđ illa gl. intelligaẗ de canonico pʒ ex iurib⁹ que allegat: ⁊ qꝛ sic videnẗ eā intelligere tā Host. q̄ Jo. and. q fuerūt autores illi⁹ dicti i. c. relatū. pal. in ver. monētis. ⁊. c. reqsisti. e. ti. ⁊ sentit Jo. an. i. c. ij. de deci. ⁊ in regula nemo pōt. li. vj. in mercur. ⁊ idē videtur 8 velle gl. ordi. in. c. pontifices. xij. q. iij. ¶ † Que dicit qđ si aliqd relinquiẗ canonico a ppinquo vel extraneo nō acqriẗ ecclesie. p. d. c. reqsisti. in fi. vbi dr qđ relictū factū clerico nō hñti administrationē nō acqriẗ ecclesie: ⁊ sic vult qđ canonic⁹ nō haberet administrationē. s. vt platus. 9 ¶ † Nūc q̄ro b qualiter[b] hic vtraqz psona sustinet vices duorū. Rñdet gl. ij. qꝛ hoc iudiciū finiū regūdorū est duplex cū qlibet sit actor ⁊ reus: ⁊ hinc est qđ qlibet dʒ pstare duplex iuramētū calūnie ⁊c. vt in gl. fa- c tetur tñ qđ ille sit principalis q pmo ad iudiciū[c] puocauit. ¶ Aduerte ad declarationē tex. et gl. qđ in hoc iudicio finiū regūdoꝝ ideo quilibet dr actor ⁊ reus: qꝛ qlibet agit ⁊ conueniẗ vt termini antiqt⁹ positi vel de nouo ab eo q habuit ptātē terminādi obseruētur. ff. fi. regū. l. ij. in fi. ⁊. l. eos. ideo quilibet iurat de calūnia vt actor ⁊ reus scʒ qđ nō calūniose agit nec calūniose excipit: ⁊ sic pstabit iuramētū vnū sub duplici forma: vt in glo. Itē scias qđ hoc iudiciuʒ qñqz datur inter duos quoꝝ vterqz ꝯtēdit possidere ⁊ pprietatē terminoꝝ hr̄e ⁊ hoc casu practica pcedēdi colligiẗ ex. l. iij. iūcta gl. C. finiū regū. Nā primo iudex cognoscet de possessiōe. scđo de pprietate: tertio mittet agrimēsorē ad mēsurandū vbi qlibet ptendit certa iugera seu mēsuras terre. quarto p suā sniām statuet terminos: hʒ enim iudex in hoc iudicio ptātē statuēdi terminos de nouo: sed euidētioribus signis statui pñt vt euitenẗ scādala etiā tollēdo de fundo alteri⁹ ⁊ faciēdo sibi pecuniā refundi ab alia parte: vt est tex. no. insti. de off. iud. in fi. et dic vt ibi ⁊ in casu pdicto qñ quilibet pretendit se possidere vsqz ad certos terminos recte proce- 10 dit hoc iudiciū finiū regundorū. ¶ † Quia quilibet debet probare de possessione et iure suo: et in hoc differt hoc iudicium cōe ab aliis quia in aliis singularib⁹ ⁊ simplicib⁹ iudiciis non teneẗ reus aliquid pbare nisi velit. Et an et quando debeat admitti si velit voluntarie assumere onus pbandi dixit plene in. c. j. de ord. cog. Si vero alter tantū possidet ⁊ reliquus dicit qđ per vsurpationē. et tūc si puocatus ad iudiciū etiam instat vt termini antiquitus positi obseruētur adhuc vterqz pbabit de proprietate: quia in pprietate vterqz est actor ⁊ reus: ⁊ sic intelligo istū text. vel dic qđ iste Archi. q possidebat allegabat pscriptionem: ideo in ea pbāda erat actor. j. de prescrip. c. illud. qñqz puocatus nihil petit: sed solūmodo negat narrata per actorē. ⁊ tūc non credo qđ necessario teneaẗ aliqd pbare: sed actore non pbante reus dʒ absolui. in. c. fi. de iureiur. ⁊ hic: ⁊ sic erit idē qđ in simplicib⁹ iudiciis respectu oneris probandi. poterit etiā si vult quia mos ei gerēdus est. l. cir- d ca. ff. de pba. Glo. ista in scđa parte[d] colligit arg.

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Canonia. Qđ canonicus proprie non dr habere successorē: ponit Feli. in. c. qm̄ abbas. ff. de offi. deleg. Bar. in. l. bonoꝝ. ff. rem ra. hab. Ang. in cōsi. ccxlv. incip. qꝛ omne bonū. col. x. Pet. de ancha. in regula priuilegiū. char. vlt. ver. sʒ iuxta pdicta quero. de reg. iu.

b ¶ Nūc quero qualiter. Adde qđ in his iudiciis duplicibus pcura. cogitur prestare duplicē cautionē. s. de rato et iudicato soluēdo tex. est in. l. si defunct⁹. i fi. ff. de procur. Anto. Francis. ¶ Circa istā materiā cautiōis de rato p procuratorē prestande vide q̄ habenẗ in. l. nō solum. in. §. si status. ff. de procu. ⁊ p Bal. in. l. obseruare. in. §. proficisci. ff. de offi. pcō. ⁊ lc. et dicit Bar. i. d. l. nō solū. i. §. est et alius. qđ in cā restitutiōis in integrū dʒ prestari cautio de rato ⁊ de iudicato soluēdo. et eodē modo dʒ pstari in iudiciis duplicibus in cā status ⁊ vbi tutor accusaẗ de suspecto et in iudicio rei vendicatiōis et in spūalibus in qb⁹ oībus dʒ pstari duplex cautio fm. d. car. i cle. j. i. x. q. d. pcu. et adde qđ si cautio rati non fuit petita añ lit. cōtesta. nō potest peti post neqz dʒ pstari nisi ab eo q iter cessit post litē cōtestatam. vt in. l. pōponi⁹. in. §. rati. ff. de pcu. ⁊ per Bart. in. l. ij. in fi. C. de ꝯsor. eiusdē litis. Et adde qđ cautio rati prestita in prima causa pōt peti ⁊ dʒ prestari attamē in cā appellationis vt per Bart. in. l. ij. C. de procu.

c ¶ Judiciū. adde qđ in simili. q. no. glos. magna. ⁊ ibi d. Anto. in. c. qm̄ abbas. de off. delegati. adde hic Jmo. in. l. hmōi. §. fi. de lega. j. vbi dicit qđ qñ est dubium super facto nunq̄ recurritur ad iudicium sortis: sed tunc demum quando factum est certum: sed ius est dubium. et de hoc dicit glo. singu. in. l. j. C. vti posside.

¶ Anto. Fran. ¶ Circa istud qñ sit recurrendum ad iudicium sortis. dicas qđ sors dr indicatio diuine volūtati in ambiguitate humana. vt in. c. sors non est. xxvj. q. ij. ⁊ ibi glo. que dicit qđ sors ideo est prohibita non quia sit in se mala: sed ne ppter assiduitatē qs trahatur ad idololatriam. ⁊ adde qđ sortis iudicio loc⁹ est ⁊ est permissum tale iudicium etiam si fiat sors per taxillos. l. si duobus. ⁊ ibi per Bar. ⁊ Alexan. post Bal. C. cōia dele. ⁊ per Bar. in. l. si duo. ff. vti possi. vbi dr qđ est iudiciū fortune ⁊ fieri potest sine peccato maxime in diuisionibus faciēdis inter habentes bona communia puta inter fratres aut alios. ⁊ adde qđ tale iudiciū sortis in casib⁹ permissis nō patiẗ appellationē vt p Bal. in. d. l. si duob⁹. in. j. col. C. cōia dele. adde tñ qđ alique sunt sortes licite et alique illicite de quib⁹ vide bonā gl. summe. xxvj. q. ij. ⁊ ideo dicas q̄ iudiciū sortiū qđ fit per incātationes vel diuinationes est phibitū nec fit sine peccato de quo in. c. j. ⁊. ij. de sortile. vbi habeẗ que sit pena talis sortilegij ⁊ habeẗ in. l. nullus. C. de malefi. et mathema. ⁊ vide plene i c. fi. de sortile. et p gl. in. l. itinere. ff. de ser. rusti. pdio.

d ¶ In scđa parte. Et vide Spec. in ti. de le. §. vidim⁹ v̄. illud. ⁊ in tit. de assef. §. fi. versi. vlti. no. ⁊ in hac materia vide tex. q̊s tamē nō alle. glo. lʒ sint quotidiani. in. c. cū ad nostrā. de insti. ⁊ i. c. p nostras. de iure pa. ⁊ in. c. debitū. d bap. ⁊ qñ qs hʒ duo officia ad q̄ cōsueuerint duo deputari dʒ hr̄e ambo salaria fm Bal. in. l. binos. C. d aduo. diuer. iudi. et. l. q duos. ff. de condi. et demō. p tex. i. §. illđ. i aut. vt iudi. sine quoquo suff. ⁊ in ista materia an qs possit sustinere vices pluriū psonaꝝ viđ bo. tex. i. l. si plures. ff. de pac. et i. l. lʒ in popularib⁹. §. si plures. ff. de pcur. est verū qđ i ista materia non est multum insistendum qꝛ est via brocardica qđ patet gl. ista dicit pma regula causalis est: quia qñ gl. vtitur isto v̄bo illa semp materia est brocardica. ⁊ adde h̄ qđ no. d. Anto. in. c. cū nup. ⁊ ibi late not. de censi. ¶ Adđ tu quod vbi quis hʒ duo officia qđ debeat hr̄e duo salaria eundē Bal. cōsil. cclxiij. et an quis possit esse iudex ⁊ tabellio: ⁊ an qs possit esse de duob⁹ collegiis. ⁊ vnū singulare vide p Ro. sing. suis. fo. vij. ⁊ ibidē vide an collegiū possit cōstituere pcuratorem superiorem ⁊ ipse superior autorari possit. ⁊ dicit Bal. consi. cxlviij. iij. lib. qđ prelatus potest sibiipsi mutuare. ⁊ an notarius possit esse testis de actis corā se. vide Fulgo. cōsil. clxij. et an pater possit autorari filio volenti donare patri. vide Ro. cōsil. cccccxj. Alex. consi. xcvij. j. lib. vbi multa notabilia ponit in hac materia. Bar.
Anto. Frā. ¶ An qs possit fungi vice duarū psonarū fungēdo forsan duplici offō. dicas regul'r qđ nō. vt i. l. hac pte. ⁊ ibi gl. ⁊ Bal. C. de pscr. sac. scri. li. xij. ⁊ i. l. j. de ppo. agē. i reb⁹. eo. li. ⁊ hr̄ in. l. si ꝯsul. ff. de adop. ⁊ p Spe. in ti. de iur. calū. in. §. iij. v̄. quid si aliqd. qđ tñ intellige verū nisi ex tex.

ex tex.qđ vna persona vicẽ duarũ sustinet.allegat multa concor. adducit postmodum in contrarium multa iura ⁊ finaliter duas solutiones ponit.⁊ no.bene. Ulti.do.Ant.dicit qđ si officia sunt cõpatibilia quis sortiri potest vicem duorũ.si sunt incompatibilia secus:nisi aliud operetur hominis vel iuris dispẽsatio vt colligi potest hic ex iuribus prealleg.in gloss.sed certe hec sol.non satisfacit quia hoc est de quo querimus.s.que sint cõpatibilia vel incompatibilia.⁊ puto qđ in istis nõ potest dari certa doctrina:sed sm qualitatem ⁊ varietatẽ factorũ ⁊ personarũ ac officiorũ quis potest vel nõ potest fungi vice pluriũ.Generaliter tñ pro aliquali introductione dicerẽ sic qđ in iurisdictione cõtentiosa non potest quis sustinere vices pluriũ. vñ nõ potest esse aduocatus et assessor seu iudex.l.quisquis.C.de postu.l.nemo.C.de asses.vel iudex et testis.iiij.q.iij.c.j.de ver.sig.c.forus.vel iudex ⁊ notarius causi. licet al's sit notarius.⁊ no.Bar.post Guil.in.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle.⁊ Inno.in.c.cũ a nobis.de testi.videtur probari in.c.qm contra.de

11 proba.❡ † Fallit in causis modicis in quibus nulla requiritur scriptura.cũ enim illis credatur alias verbo iudicis fortius scripture ipsi⁹:vt no.Bar.in aut.nisi breuiores.C.de sen.ex peri.reci.⁊ in.d.l.nemo.C.de asses.qđ sing.not.pro istis vicarijs castrorũ qui etiam scribunt acta:vt in istis modicis scripturis eorum credatur etiã si alias nõ sint notarij. In iurisdictione volũtaria potest quis sustinere vices pluriũ: dummodo exertium vni⁹ actus nõ prestet impedimentũ exercitio alterius quo casu appello officia incõpatibilia.arg.opti.in.d.l.nemo.⁊.l.quisquis.⁊ in.l.j.ff.de colle.illi.exemplũ primi dicti in.l.si cõsul.ff.de adop.vbi dicitur qđ si filiusfa.est preses potest semetipsum apud seipsum emãcipare vel in adoptionem dare.exemplum etiam in.l.vna.ff.de offi.consul. vbi cõsul potest apud semetipsum manumittere seruũ suum.⁊ sic representat personam dñi ⁊ personã consulis.ad idem.c.postulastis.⁊ qđ ibi

a no.de cõces.preben. Pone aliud exemplũ bonũ in notario[a] qui si alias est iudex põt scribere vt notarius et autoritatem pstare tanq̃ iudex in istis volũtarijs.sic intellige gl.no.in.l.iubemus.C.de sacrosan.eccle. et ibi per Bar.exemplum secundi qñ non sunt cõpatibilia:vt esse de duobus collegijs:quorum exercitia mutuo se impediunt vt quia est de collegio vnius artis:vt no. Innoc.in.c.dilecta.de exces.prela. plenius per Bar.in.l.fi.ff.de col.illi.secus si non se mutuo impediũt:vt q2 est de collegio disciplinatorũ et de collegio vnius artis. hinc est qđ non potest quis habere duo beneficia curata.in.c.de multa.de prebẽ.et olim etiã non poterat esse pluralitas in beneficijs simplicib⁹:quia quodlibet exigebat residentiã.de cleri.non resi.c.cõquerente.⁊ impossibile erat residere in diuersis beneficijs:vt no.in.c.non potest.de prebẽ.lib.vj.et ex se patet.⁊ multa alia exẽpla potest colligere ex iurib⁹ hic allegatis in glo. et per gl.in.d.l.nemo.vide gl.in.d.l.si consul.que ponit vltimã theoricam huius glo.

12 ❡ † Uel do aliam doctrinã breuiorem qđ tam in iudicio q̃ extra potest quis sustinere vices duorũ nisi impediatur.aut propter inopiam facti:quia non sufficit de facto exercitiũ vtriusq3.d.l.nemo.⁊ de prebẽ.quia intantũ.⁊.c.de multa.⁊.l.j.ff.de colle.illi aut propter impotentiam iuris.exẽplum in iudice non valente iudicare in facto suo:ita qđ non potest esse iudex ⁊ actor cũ non possit sibijpsi impetrare.ar.l.pen.ff.de ar.C.ne quis in sua causa.l.vnica.nec est testis ⁊ iudex cum non posset seipsum examinare:⁊ sic in similibus.quãdoq3 imponitur propter presumptionem seu suspicionem affectionis amicitie vel inimicitie:vnde non potest esse iudex vel aduocatus ⁊ pcurator et testis.ij.q.vlt.statuendũ.de testi.c.fi.lib.vj.cum simi. Ex pdictis potest colligi que sunt officia cõpatibilia vel incõpatibilia ⁊ per ɔñs an et qñ quis potest sustinere vices plurium.alie gl.sunt faciles.

13 ❡ † Extra glo. quero de pena turbantium fines. Jo.an.post Host. dicit qđ in hoc nõ est pena arbitraria:sed splendidiores persone si euulserit terminos relegãtur:humiliores vero castigãtur ⁊ ad opus biẽnio dantur:sed ⁊ si criminaliter agatur ex.l.agraria.pena quinquaginta aureorũ est statuta: et si seruus sit pena est capitalis.ff.de ter.amo.l.j.ij.⁊.iij.et cũ hac breui distinctione transit hic do.Anto.sed certe hec distinctio nõ est perfecta cum iura varie loquãtur in hac materia.quare tu latius distingue post Cy.in.l.j.C.de accu. Aut enim quis amouit terminos ignoranter aut scienter:si ignorãter:vt quia credebat alios lapides furari:⁊ tunc amouens terminos potest peti vt verberibus cedatur. leg.ij. in fi.ff.de ter. amo.⁊ nihilominus secũdum eum tenetur furti:quia diuersi sunt effectus delinquẽdi.pro hoc bo.tex.in.l.si stuprum.ff.de iniur. Si scienter aut amouit gratia occupandi confines ⁊ punitur temporaliter.relegatur enim habita consideratione etatis:vt.d.l.ij.aut amouit non gratia occupãdi confines:⁊ tunc refert aut facit gratia obstruendorum confinium finalium questionum:⁊ sic vt prestaret materiam litiũ ⁊ punitur corporaliter:vt.d.l.vlti.in fine.Si vero amouit nec gratia obscurandi: nec gratia occupandi:⁊ tunc punitur pecuniealiter.vt.d.l.j.in princ.sm Cy.de quo etiã videas per gl.in.d.l.agraria. ❡ Sed aduerte quia Cy. non videtur facere differẽtiam inter splendidas personas et humiles: quam tamẽ sentiunt Jo.an.Host.⁊ Bar.in.d.l.ij.⁊ satis hãc differentiam videtur ibi innuere ille tex. Item scdm illam opi.Cy.l.ij.solũ prouideret in splẽdidis personis:⁊ nihil de humilibus:⁊ sic fuisset iuriscõsultus diminutus. Item fecisset cõtra illas regulas iuris:cũ cõmuniter a nobilioribus verbera aliena sunt.xxiij.q.j.c.qui ɔtra ecclesie pacem cum ibi no.sm Cy.intellectũ etiã nobiles punirẽtur verberib⁹ si animo obfuscandi terminos corrupissent. Unde ego clare expediẽdo prosequor tria mẽbra.aut quis corrũpit terminos occupando:aut causa obfuscandarũ finalium questionũ. aut nec causa occupandi: nec causa obfuscandi. Primo casu si est persona splẽdida relegatur ad tempus habito respectu an sit iuuenis an senex: sm qđ distinguitur.in.l.ij.in princ.ff.de ter.amo. si vero est psona humilis castigaẽ ⁊ ad opus biennio daẽ:vt in ea.l.in fi. Scdo casu qñ causa obfuscãdi est plectãdus pena sm qualitatẽ persone et facti ⁊ violentie:vt.l.fi.in fi.ff.eo. Tertio casu qñ nec causa occupandi:nec causa obfuscandi: tunc subdistingue. Aut dolo malo hoc fecit: et puniẽ pena qnquaginta aureorũ:vt.d.l.agraria. Aut p ignorantiã seu fortuito:vt q2 nõ credebat cõfinia corrũpere ⁊ verberib⁹ cediẽ:vt.d.l.ij.sed intelligo hoc vltimũ in humilibus:q2 de eis tm̃ loquiẽ in illa lege in scda parte:non aũt põt finis referri etiã ad splẽdidas psonas:q2 cũ ille non puniãtur pena verberũ cũ fecerint aĩo occupãdi aliena cõfinia fortius nõ debẽt tali pena puniri cũ hoc fecerint ignoranter: in eis ergo erit pena arbitraria. ar.in.d.l.ij.in princ.⁊ mitior imponiẽ pena q̃ qñ sciẽter fecerũt:vt pz ex illa.l.ij.in.ij.parte ipsi⁹.et per hoc habes intellectũ oĩm legum illius tit. de

14 ter.amo. ❡ † Cui aũt applicabitur illa pena pecuniaria de qua in.d.l.agraria.dic qđ accusatori. et vult ibi tex.⁊ est sm Bar.ibi speciale al's autẽ vbi ius pducit accusationẽ pena applicatur fisco:sed vbi producit actionẽ applicatur parti. si aũt impersonaliter loquitur in dubio videẽ pducere accusationem[b]:et sic applicatur fisco nisi in aliquo istorũ mẽbrorũ aliud specifice iure disponaẽ. hec sunt verba no.Bar.in.d.l.agraria.q̃ latius retuli sub rubri.de iudi.⁊ hec valent ad multa.

1 ☞ Juramẽto non creditur si ex aduerso cõtrarium probatur.
2 Uirginitas qualiter probetur.
3 Judex qui de per se nõ potest instrui de causa vel potest sed honestas non patitur:debet recurrere ad iudicium peritorum.
4 Peritis in arte statur sine iuramento.12.
5 Periti debent plures adhiberi in causa ardua et in loco in quo non reperitur nisi vnus.
6 Unus peritus sufficit in paruo preiudicio:⁊ vbi non exigitur magna industria.
7 Unus peritus sufficit in re magne industrie:sed parui preiudicij.
8 Doctores quot requiranẽ in approbatione scholaris.
9 Doctores presentantes possunt cõputari in numero qui requiritur ad doctorandũ scholarem.
10 Peritus in arte est eligendus per iudicem.
11 Sententia lata per dicta peritorum vel sapientis non retractatur per peritiores affirmantes contrarium.

q2 posset vtriq3 officio deseruire ⁊ ambo essent cõpatibilia sm Bar. in d.l.j.⁊ habetur per Bar.in.j.cõsti.codicis.in.§.ideoq3.imo ex cã posset qs triplici offõ fungi.l.fi.⁊ ibi Bar.C.de excu.arti.li.x. ⁊ habeẽ p Spe. in ti.de iura.cal.in.§.iij.ver.quid si aliquid.⁊ in ti.de cẽsi.in.§.ij. ⁊ adde qđ si vnus eligiẽ ad plura officia cõpatibilia dz hr̃e duo salaria sicut gerit duo officia ita Bald.in.l.binos.in fi.C.đ aduo.diuer.iu. ⁊ p eũdẽ ĩ c.j.in vlti.colũ.de feu.guard.in vsi.feu. ⁊ hr̃ p Pau. de ca.in.l. si eadẽ. de offi.assessor.et vid Ang.ĩ auẽ.vt determia.sit nũerus clericor.⁊ in §.illud.in auẽ. vt iud. sine quoquo suff.p apostillãtẽ hic allega.vbi dicit qđ deputatus ad duo officia dz tenere familiã p vtroq3 offõ ⁊ debet stare ad duos syndicat⁹.⁊ alias ɔsului apud ciuitatem pistorij qđ cũ quidã testator ordinasset qđ in ea ciuitate legerẽtur due lectiones vna ordinarie in mane et alia sero et statuisset salariũ p vnaquaq3 lectione et fuisset deputat⁹ ad legẽdũ vtrãq3 lectionẽ quidã excellẽs doct.⁊ dubitareẽ an deberet habere vtrũq3 salariũ cõsului qđ sic existens ferrarie cui cõsilio se subscripserũt clarissimi et excellentissimi do.Jo.maria.riminald⁹ ferrariẽsis et Bulgarin⁹ de bulgarinis senẽ. q ambo legebãt ordinariã de mane in iure ciuili. et vide ad ppositũ bonũ text.in c. si qs iusto.in.§. porro.de elec.lib. vj.vbi hẽ qđ quis põt habere duas voces in electiõe vnaz noĩe pprio et aliã tanq̃ pcurator alterius.est tñ verũ qđ talia vota nõ potest diuidere.q2 qua rõne et qua cõsciẽtia vnũ eligit dz aliũ eligere ⁊ eodẽ mõ põt qs esse delegatus ⁊ subdelegatus ac delega.non tñ potest diuersas ferre snĩas: vt in c.sup qõnũ.in.§.si vero.de offi.dele. et habeẽ in.c.sicut nõ suũ.xlvj.dist. Anto.Franc. ❡ Que dicaẽ cã brocardica seu via brocardica. dicas qđ qñ sunt iura in vtrãq3 partẽ diuersa q̃ cũ difficultate ⁊ vix psũt ɔcordari tñc dr esse brocardica.ad qđ vide.d.Car.in cle.ij.in.§.ab olim.de sepul. ⁊ Sebasti.Sapia.

a ❡ In notario. An qs possit esse iudex et notari⁹. vide per Deciũ in consi.xlij.in.iij.col.ver.descendo ad septimum. et an quis possit habere plures dignitates tangit Bal.C.de nouo codi.confir.§.j.⁊ an quis possit fungi duplici officio ponit Roma.in consilio xxv.incipien.viso facto. Lapus allega.xcix.incipien. commune florentie. Bal.in.l.si consul.ff.de adoptioni.

b ❡ Et sic. Hoc tamen intellige ⁊ limita vt per do.Ant.in.c.cum cõtingat.de rescrip.in.iij.col.ver.ad primum oppo.

a ☙Sebasti.Sapia.¶ Qd vbi. Vide Alex.in.l.qui bona.§.qui damni.ff.de damno infec.⁊ in.l.ij.§.si absens.ff. si ex noxa.cau.aga. ⁊ in consil.cxiiij.incip.in causa ⁊ lite.col.j.in quarto volu.

b ¶ Probatur contrariũ. Tu pondera quia hic loquitur de ꝓbatione que oculis cõspicitur quo casu fuit doctrina Azo.C.ad legẽ aquil.vide Bal.in.l.contra negantẽ.C.ad legem aquil.⁊ vide q̃ remisi ad Bal. in.l.j.C.de iura. calum.vnde Ange.⁊ plenius Jo. de Jmo.in.l.qui bona.§.q dãni. ff.de dam. infect. Andre.Barba. Zacharias.

12 Doctores examinantes ⁊ presentantes scholarẽ debent iurare.
14 Sex requiruntur ad magisteriam dignitatem.
15 Doctoratus est dignitas.
16 Mulier potest intrare religionem inuito marito.si matrimonium non est consummatum.

PRoposuisti. Jn virginitate ꝓbãda attestatio matronarum assertioni viri ꝓfertur. Vel summa sic. Non creditur marito asserẽti etiam cũ iuramẽto vxorẽ cognouisse si vxor per matronas attestantes per ipsius corporis aspectũ ꝓbat cõtrarium. Cõis diuisio: scda ibi videt. ¶ Casus literalis. Jnter. O. virũ ⁊.S.mulierẽ corã delegatis iudicibꝰ matrimonij qd vertebatur coram quibus mulier ꝓponebat se nec a viro cognita nec potuisse cognosci qd taꝫ ꝓprio iuramẽto ꝙ iuramẽto.vij. mulierũ probauit que per aspectũ corporis eam esse virginẽ asseuerãt:viro ꝑ suũ iuramẽtũ in ꝯriuꝫ asserẽte,querit cui sit potiꝰ fides adhibẽda. Rñdet qd iuramẽto puelle ⁊ testimonijs illarũ septẽ mulierũ est potius credẽdũ.B. ¶ †No.j.ex tex.iuncta gl.iij. cũ iuribꝰ allegatis in ea.⁊ maxime.c.ꝯtinebatur. de despõ.impu.qd vbi[a] ex aliqua dispõne stat iuramẽto alicuiꝰ illi nõ credit si ex aduerso ꝓbatur cõtrariũ[b].qd no.sing.ꝓ statutis que q̃nqꝫ disponunt credendum iuramento officialis in aliqua re.ꝓcedũt tñ nisi ex aduerso ꝓbet legitime ꝯtrariũ.hoc apertissime ꝓbat hic iũcto.c.ꝯtinebat.et ratio q̄ iuramentũ vnius non est integra probatio.j.de testi. licet vniuersis.l. iurisiurandi.C.eo. tit.merito si offert ex aduerso ꝓbatio integra dꝫ admitti ⁊ preualere ꝓbationi minus integre.ar. in.l.admonendi.ff.de iureiuran. ⁊ qd not. in.c.fi. eo.ti.qd sentit Gas.de cal.in.c.ꝯtinebatur.preal. ¶ †No.bo.tex.ad instruendũ qualiter sit ꝓbanda virginitas ⁊ qualiter testes habeant super virginitate deponere ꝓbatur enim ꝑ matronas seu mulieres in hoc instructas que deponunt eã virginẽ:quia eam viderũt ⁊ inspexerunt in locis vbi depꝛehẽditur virginitas.concor.c.causam matrimonij.j.eo.nec est necesse qd magis specifice reddãt causam sciẽtie.⁊ vide ad materiã duas gl.no. in.c.hec imago.als.c.satis.xxxiij.q.v. in ver.vñ.[c] et seq.quarũ prima instituit partẽ puelle ad docẽdum se fuisse prima nocte virginẽ si maritus dicit eam non reperisse virginẽ vcꝫ per aspectũ linteaminũ sanguinolentoꝝ. Alia vero gl. docet partẽ mariti ad probãdum eã nõ fuisse virginẽ faciendo ꝓbationẽ cõtrariã.s.qd linteamina prime noctis nõ sint sanguinolẽta.⁊ hec remedia fuerunt inuẽta in veteri testamẽto ⁊ hoc ꝓpter defectum probationum in tali re secreta.alias autem satis dicerẽtur vilia ⁊ fallacia:tñ vt dicit Archid.in.d. ca.hec imago.mulier cognita mlies de facili scit inuenire remedia contraria. ¶ †Vltimo iste tex. inducitur ad duo.primo qd vbi probãda est res in qua iudex nõ est instructus nec instrui põt siue q̄ huiꝰ rei inexpertus est: siue quia honestas nõ patitur.recurrendũ est ad iudicium peritoꝝ in illa arte:⁊ ꝺm illorũ testimoniũ iudex profert sentẽtiam si enim dubitat de virginitate recurrit ad matronas in hoc instructas:vt hic.⁊.c.causam.j. eo.⁊.l.j.ff.de ven.inspi.vbi habetur q̃n dubitatur an mulier sit pregnãs.si dubitatur an vulnus sit letale aut mortale recurritur ad iudiciũ medicorum:vt in.c.significasti.ij.de homic. Si de peritia scholaris recurritur ad suũ doctorẽ.l.nemini.C. de aduo. diuer.iudi. vide tex.cũ gl. in.c.j.xij.q.j.si de finibus ad agrimẽsorem.j.de prescri.q̄ indicãte.l.iij.C.fi.reg.⁊ sic de simi. ¶ †Jnducitur scdo iste text.quod istis peritis in arte sine iuramento creditur.ad hoc ponderat Jo.and.ver. testimonio.positũ in litera.sunt enim testimonia sine iuramẽto prolata.de coha.cle.⁊ mulierum. tua. de quo tñ remittit ad not.j. de frigi. fraternitatis. ¶ Nũc discutiamus vtrũqꝫ dictũ: q̄ materia est pulchra ⁊ quotidiana. Et primo circa primũ dictũ q̃ro[d] nũquid sufficiat attestatio vnius periti in arte illa an sufficiãt plures. ⁊ videt qd plures[e] vt hic ⁊ in.c.significasti.de homi.pall. vbi in plurali dr peritoꝝ iudicio medicoꝝ:⁊ sic requirũtur plures.iiij.q.iij.§.vbi numerus.ad idẽ.c.causam matrimonij.j.e.⁊ de frig.fraternitatis.cũ si. facit illud generale,dictũ vnius dictum nullius in.c.licet vniuersis.de testi.⁊.l.iurisiurãdi.C.eo. in contrariũ facit.c.quia indicãte.de prescri.ibi:agrimẽsoris diffinitione ⁊c.⁊.l.iij.C.fi.reg. Bar.hoc tractat in.l.j.in prin.ff.de ven.inspi.⁊ in.j. cõstitutione ffoꝝ.⁊ in vtroqꝫ loco cõcludit qd si in eodẽ loco reperiuntur plures[f] debent plures adhiberi: als sufficit vnus.alleg.tex.in aut.de nõ alie.§.qd aũt.col.ij.ver.vt neqꝫ.⁊ est ille text.multũ no.hoc dictũ optime ꝓbans. Jtẽ sequitur.d. Anto.hic. ¶ †Ego potius inuestigande veritatis causa ꝙ reprehẽdendi seu emẽdandi dicerẽ sic.qd aut in re multũ ardua exquirit iudiciũ peritorũ:puta vbi agitur de vita hominis an vulnus fuerit mortale vel nõ:et tũc licet in loco nõ reperiat nisi vnus nihilominus mitteret ꝑ alijs vicinis seu existẽtibus in loco vicino.cũ in istis arduissimis debeãt esse ꝓbatiões luce clariores:⁊ maxime in hoc casu vbi periti deponũt de credulitate ⁊ nõ de certa sciẽtia:vt infra dicã. ꝓ hoc dictũ.c.significasti.videmus enim in simili qd si in depositione clerici non sunt in ꝓuincia epi sufficiẽti numero vocantur de locis vicinis:vt no.iij.q.viij.suggero. facit c.si.lxv.dist. Jtẽ videmꝰ in simili qd pro testibus insufficiẽti numero recipiẽdis remittitur ad loca remota.de fideius.cõstitutus.et.l.si q̃n.C. de test. Et idẽ forte eisdẽ rationibus ⁊ iuribus posset dici q̃n agit de graui preiudicio in dãnum alterius et isti periti habẽt deponere tanꝙ testes:quia in tantũ debent esse numero plures inquantũ non deponũt de certa sciẽtia sed de credulitate et estimatione.ad.c.preterea.de testi.⁊.c.presul.ꝺm vnũ intellectũ.ij.q.iiij. Nec ob.mihi.d.§.qd aũt.super quo se fundat Bar.quia in casu illo periti nõ veniũt ad testificandũ vt testes in cõtẽtioso iudicio in preiudiciũ alteriꝰ:sed potiꝰ vt boni instructores ad cõseruãdũ indẽnitatẽ ecclesie vñ ⁊ sine eis illud fieri põt sicut hodie fit: quia nõ obseruatur illa solennitas cũ ecclesia alienat directũ vel vtile dominiũ:vt no.in.c.j.de rebꝰ eccle. non alie.li.vj. ¶ †Aut non agit de graui preiudicio:⁊ tũc imminet explicãda res facilis in qua non exigit magna industria:nec venit tanꝙ testis ad deponendũ in preiudiciũ alteriꝰ ⁊ puto vnũ sufficere etiã si in loco reperiant plures:⁊ sic itelligo.q̄.c.indicãte.j.de ꝑscrip.cũ si. ¶ †Aut est res magis grauis q̃ nõ ita de facili percipitur per vnũ ⁊ veniũt

[left gloss, continued]

c ¶ Jn vers. vnde. Adde quod illaꝫ gl. Alex.de imol. in.l.item apud labeonem.§.si quis virginẽ. ff. de iniur. dicit esse singu. ad hoc quod virginitas ꝑ aspectionem linteaminũ sanguinolentorum probatur. Anto. Francis.

¶ Quomodo ꝓbetur virginitas vide per Alexan. in.l.item apud labeonẽ.in.§.si qs virginem.ff.de iniur. ⁊ vide domi. Car. in clemen.j. in.xv.q.5. de consangui.⁊ affini. ⁊ i.c. fraternitatis. de eo qui cogno. consanguin.vxo. sue. vbi dicit qd mulier cognita carnaliter que est arcta debet censeri virgo nisi reperiatur pregnans. de arctitudine habetur in.c.fraternitatis. de frig.⁊ maleficia. et hoc quia scdm eum semẽ trãsfusum extra claustra pudoris.postea reintrauit claustra vt dixit fuisse in Francia compertũ. meminĩ nisi audiui audisse a quodaꝫ clarissimo preceptore meo in canonibus do. Anto.rosello dñ allegaret illam glos. in ca. hec imago. qd quãdo mulier incipit pati menstrua ex caliditate sanguinis qui emittitur ex menstruo corroditur pellicula que est in vase mulieris ita quod cum maxima difficultate potest cognosci an sit virgo. dixit tamẽ Bal.in.l.si qs.in.§.nõdũ.ff.de pe.qd pupilla stuprata nõ potest perdere virginitatẽ sed adulta sic irrecuperabiliter ⁊ talis virginitas corrupta nõ potest restitui qd etiã voluit Sal.in.l.vnica.C.de rap.vir.⁊ ideo violator virginis nõdũ mature ꝺm Bal.in.l.si quis nõ dicam rapere. in vlt.col.C.de epis.⁊ cler.debet decapitari tñ.tex.in.d.§.qui nondum. dicit qd debet poni in exilium nisi concordando dicas quod si venerit in fortiam iudicis debet decapitari:alias debet poni in exilium et hoc modo vtrunqꝫ dictum poterit substentari.

[right gloss]

d ☙Sebasti.Sapia.¶ Quero vide late per Alexan. in consil.xxxv.incipien.priuata scriptura.in penul.et vlti.col.in primo volu.et in consilio xlviij.incipien. in causa eq empti. col.penul.in secũdo volu. et Ro. in consi. xx.incip. viso puncto.colũna.ij.

e ¶ Quod plures. tu pondera:quia loquũtur de vno quãdo non reperitur alius in loco quod debeat mitti extra locuꝫ dico fore falsuꝫ ⁊ adduco.l.fi.C. de admini.tut. in argumẽtum vbi loquitur de tutore qui debꝫ mittere frumẽtum extra locũ licet ibi plus valeat.nam data peritia vnius ad quid opus est recurrere ad plures extra locuꝫ: quia ita iudicabit vnꝰ bene peritus sicut multi.vt leg.scire oportet.§.fina.ff. de excu.tuto. Jtẽ põdera quia domi. Car. hic dicit quod ideo loquitur hic de septem matronis quia factũ erat arduum: ergo idem erit in arduis alijs et sic dictum domini Abbatis fuit domi.Card. Andr. Barba.

f ¶ Reperiuntur. plures. Ad hoc facit quod nota. Bartol. in.l.j.§. fi. de verbo. obli. Bal.instit.eo. de verbo. obl.in fin. princi.vbi dicunt quod iudex latinus in examinatione teutonici si non habeat notarium interpretcꝫ debent adhiberi duo interpretes et si ibi nõ possit reperiri nisi vnus ille solus sufficit facit quod notat Bartol.in.l.si in rixa.in fi. ff. de sica.vbi illud quod dicitur de vulnere debere stari dicto medicorũ est verũ vbi sunt plures medici:sed si nõ est nisi vnꝰ solus eius dicto stabit.aduerte tñ qd licet qs asserat se peritũ in arte ex hoc si aliud appareat nõ ꝑsumit peritus in arte ꝺm Bal.in.c.j.ver.si instrũm. in ti.de na.feu.pro quo no.gl.in.c.si forte.de elec.li.vj.⁊ vide Ang.in.l. iiij.in prin.ff. de dam.infec.vbi dicit qd si statutũ vult qd debeat adhiberi iudicium medicorum an de vulnere sit remansura cicatrix si sit notorium quod sit remãsura non debet adhiberi iudicium medicorum.

periti tāꝙ instructiores:⁊ tūc adhererē illi tex. ex dicto Bar. vt adhibeant̄ plures si possint haberi:alias sufficiat vnus. ¶ 8 †Et hoc adduco ad questionē quotidianā in approbatione scholaris examinādi requirunt̄ septē docto. ad minus. vt not. in.l.magistros.C.de profes.⁊ medi.lib.x.no. Jo. and.in.c.j.de cele.mis.qui habent deponere tanꝙ periti in arte illa de sufficiētia scholaris apud cācellarium studij:vt sentit Bart.in dicto loco scilicet in ꝓemio ffoꝝ.Quid si in loco studij nō reperiuntur septem in illa facultate vt sepe vidi accidere in facultate artistarū ⁊ medicorū: nunquid sufficiunt presentes:⁊ saltem vnus sufficiat. vidi in practica ad maiorē cautelam mitti ꝓ vicinis[a] nam ista questio pōt habere duo capita. Primo nunquid illi septē requirant̄ tanꝙ maior pars illius collegij decurionū seu doctoꝝ q solebāt esse. xij.an requirantur precise septē tanꝙ singulares. nam primo casu sufficeret vnus cum iura collegij possunt residere ī vno solo si alij deficerēt.l. sicut. ff.qd cuiusqz vni.no.in.c.gratū.de postula.ꝓla. si vt testes singulares haberet locū questio nostra. et ſm illam theoricā Bar. deberet sufficere etiam vnus si nō reperiunt̄ plures in loco:cui⁹ ꝯtrariū sentit ipse in.l.magistros.C.de ꝓfes. et medi.li.x. Credo qd isti septē doc.requirant̄ vt singłares et non vt maior pars collegij:qd opti. videt̄ ꝓbare tex.in.l.si quis.C.ē.vbi dr qd debent cōuenire ad ꝓbationē septē de his qui reperiūtur in collegio qd etiā sentit Bar.in.d.l.magistros. vbi dicit qd ciuitas Perusina seu illud studiū habet ex priuilegio romani pōtificis vt sufficiāt quatuor doct. non eñ esset necessariū priuilegiū si sufficeret maior pars collegij.⁊ etiā credo qd ꝓpter arduitatē negotij nō sufficiāt minus septē.licet in loco non sint tot vt vident̄ innuere illa iura.⁊ sentit Bart. in.d.l.magistros.⁊ facit qd dixi supra in questione principali. Mittat̄ ergo pro vicinis si tot non reperiant̄ in loco vt in similib⁹ sit de quib⁹ supra. Et sepe etiā dubitaui[b] nunqd doc.presentantes possint cōputari in numero septē. et videt̄ qd sic per.l.nemini.C.de aduo.diuer.iudi.vbi doc.attestatur de peritia scholaris.ad idē text.cum gl.xij. q.j.c.j.cōtrarium sentit Bart.in.d.l. magistros. vbi dicit qd ꝓmouendus ad gradū doctoratus debet prius ꝓsentari:⁊ doctores ꝓsentātes debēt iurare de sufficientia per.d.l.nemini. Scđo debet a doctorib⁹ examinari et approbari. Tertio debet interuenire autoritas superioris.vt.d.l.magistros.et in cle.ij.de magi. ¶ 9 †Ego crederem posse substineri maxime necessitati instāte eos posse in numero septē cōputari[c] ex quo sunt de illo collegio doctoꝝ per.l.si qs.ꝓalle.C.de ꝓfes.⁊ medi. li.x.vbi tex.solū requirit vt approbet̄ a septē illoruꝫ q reperiunt̄ in collegio.⁊ vt dixi nemo potest magis reddere sufficiēs testimoniū de doctrina scholaris quā doctor ꝓprius qui satis approbat eū presentandū:⁊ postea in actu ipso. Non obst. d.l.nemini.loquitur eñ in alio casu qñ quis scilꝫ surrogatur in loco aduocati deficientis. tūc examinabitur non a collegio sed ab alio magistratu et doctor suus deponebat prius de sufficientia. In practica tñ seruatur qd presentātes non dent voces.sed satis credo qd de iure possit substineri qd ꝓxime dixi maxime ad cōplendū numeruꝫ septem requisitorū. vide ad omnia ꝑdicta de omnibus istis peritis ⁊ etiam de doctore circa discipulum per Spec.eo.tit.§.fi.versi.hoc quoqꝫ notandum. vbi inter cetera dici qd semper credendum est magis peritis.ad hoc.c.in nostra.de testib.per quē tex.dico qd non debet attēdi ad numerū peritorum data inter eos discordia[d] sed potius ad peritiā cū super ea fundetur ipsoꝝ testimonium. et debent esse isti periti bone opinionis et fide digni ⁊ experti in illa arte.ad hoc bo.text.in.c.fi. de frigi.⁊ malefic.⁊ non attendatur ad numerū:sed poti⁹ ad peritiā.opti.facit tex.in.l.j.ver.sed neqꝫ. C.de vete.iur.enucl.⁊ qd no.Jo.an.in.c.j.de consti. ¶ 10 †Scđo circa hoc queritur per quē eligētur isti periti.[e] Jo.an.in addi.Spe.in ti.de homi.§. j.ver.de facto querit̄.refert Guil.de suza.in proe. fforū tenuisse qd si partes cōcordēt in aliquē illū iudex dubitabit:alias ipse iudex assumet. allegat in simili qd cauetur in pluribus tutoribus volentibus administrare per vnū:sed nō cōcordant in personam tūc enim iudex interponere debet partes suas.insti.de satisd.tu.§.sin autē.ego hoc puto verū in facto depēdente a plena facultate partiū. alias iudex ex officio suo illos deputabit. ad hoc.c.fi.de frig.⁊ male.⁊.c.causam matrimonij.j. eo. ¶ 11 †Tertio circa hoc cadit dubium[f] notabile valde ⁊ quotidianū nunqd sentētia lata ad dicta peritorū veniat retractāda si ꝓducātur postmodum peritiores affirmantes contrariū.⁊ pone in terminis.iudex ad dictū medici deponentis vulnus titij fuisse mortale cum plures vulnerassent occisum:cōdemnat titium de occiso qui titius dicens medicū falsum dixisse petit ante sepulturaꝫ occisi peritiores medicos adhiberi:nunquid debeant assumi.⁊ si dixerint cōtrarium an retractabitur sententia prius lata. Jo.and.in addi.Spe. prealleg.refert dictū Guil.de suza.in loco iam dicto tenuisse qd sic:sicut retractatur sententia lata per falsos testes vel instrumēta.C.si ex fal.instru. l.falsam.⁊.l.fi.ff.de re iud.l.diu⁹.⁊ de excep.cū venerabilis.⁊ sic trāsit Jo.an.hoc dictū expresse approbat hic do.Ant.adducit.l.admonēdi.ff.de iureiur.⁊ qd legi.⁊ no.in.ij.de purg.vulga. in quibus retractatur sentētia lata per ꝓbationes non plenas seu integras superuenientibus ꝓbationibus integris. Ex hoc dicto infert ipse qd omnis sententia[g] lata cū attestationibus de credulitate

¶ Mitti pro vicinis. an debeat mitti pro doctoribus extra locū si non sunt in numero sufficiēti. vide tex.in.l.si quis.vbi dicit septem iudicātibus:qr ego dubito an illi septē debeant esse concordes ad doctorandū nemo hic enucleauit.de hoc ego dubito per tex.vbi dicit septem iudicātib⁹:quasi velit dicere debere esse ꝯcordes.sed Ol.dicit qd si quatuor dicunt doctorandū insufficientem:⁊ tres doctores deponūt cōtra:stabitur illis quatuor voluit Nicola.de neap.in.l.j.in ꝓncipi.ff.de ven.inspi. vide que ibi remi si ergo sic sentitꝙ maior pars sufficiat.cogita. Andr.Barb.

¶ Dubitaui. tu pondera qr si debet approbari a septē vt dicta.l. si qs.vidētur excludi presentantes q nō approbāt sed deponūt illū sufficientem anteꝙ examinet̄:⁊ sic vident̄ illuꝫ approbasse.ergo nō debent interesse examinationi.And. Barba.

¶ Computari. Adde ꝓ hoc qd voluit idē Abb. consi.xxv.ij.lib.

¶ Inter eos discordia. Inter peritos in arte quibus magis creditur.vide Bal.in. c.j.in princ.v.col. in ti.qui.mo. feu. amit.⁊ ꝑ Bal. in proe.ffoꝝ.in ꝓn. per Roma.in.l.j. §.fi.in.iij.colū. de verb.obli.vbi allegat ad hoc glo. sing.in.c.vt veterum.ix.dist. Itēꝫ an isti periti in arte cōpellantur arbitrari si nolunt sicut testes. vide per.do. Anto. in c.cū dilectus.el pi colo.de purg.cano. Itē quod magis sit credēdum testi perito in arte ꝙ alijs tꝫ Specu.in eo.tit.de proba.§.j. in vlti.col. ver.hoc quoqꝫ non est de medico. vbi etiam ponit de cāpsore qui rome percussit scholarē cum falcastro. et vide Bal.in.l.si rixa.ff.ad leg.iul.de sica. Item adde qd iudex quandocūqꝫ potest ex officio suo etiā parte non petente corrigere dictuꝫ deponentium de peritia.ita no.sing. Bar.in.l.arbitrio.ante me.ff. qui satisda.cog. Itē adde qd etiam appellatione medici venit medicus non doctoratus seu non grauatus ſm Bar.in.l.sciēdū.§.deinde.ff. de edil. edic.qd bene not.ad statuta volētia stari dicto medicorū. sed si statutū dicit qd debeat stari dicto peritorū si non sit ibi nisi vnus peritus eius dicto stabitur ⁊ pro hoc dicto facit qd no. Bald.in.l.j.C.vñ vir ⁊ vxor. vbi dixit qd stante statuto qd mulier non possit cōtrahere sine cōsensu duorū propinquoꝝ:si mulier non habet nisi vnū ꝓpinquum ille solus adhibetur.sed cōtrariū dicit do.Abb.in.c.quoties.j.ti.j. dicēs qd cum illo propinquo adhibetur vnus vicinus.⁊ alleg.ad hoc Bartol.in.l.j. de leg.j.ꝓ cuius dicto vide Bal.in.l.in cōiūctione.C.de nup.tex. et ibi Bal.in.c.j.in ti.de cōtro.inuest.⁊ de.q.hic formata ꝑ do.Ant.vide per Bal.in.l.i bonoꝝ.ff.de bo.pos.⁊ ꝑ Bal.i.l.iuris ignorātia.C.q.admit. ⁊ in terminis eleganter per.Ro.in.l.j.§.fi.in.ij.colū.de verbo.obli.

¶ Adde tu Alex.consi.xv.primo lib.⁊ ibi vide an medicus debeat esse doctor ⁊ an appellatione medicorū veniant obsterices:⁊ an presumat̄ pro teste dicente se peritum.vide Francis.are.consi.l.

Sebastia.Sapia.

¶ Isti periti. Vide allegata per Alexand.in.l.de die.in prin.ff.qui satis.cog.in.l.iusiurandū ⁊ ad pecunias.§.qui iusiurādū.ff.de iure iuran.

Sebasti.Sapia.

¶ Dubiū. Vide allegata ꝑ Alex. in.l.ab hostibus. §.si vir. ff.sol. matrimoñ. Joan.de ana.in.c.significasti.colū.v.j.de homici. Alexā.in cōsi.cxlix.incipiē. in causa equi.col.fi.ī ij.volu. Alber. in proe. fforū. colū. penult..et in prima consti. C. col. iiij.do. Jason.in repe.l.admonendi.col.xviij. versi. ex supradictis oībus.ff. de iureiurā.vbi etiam late per.d.Fran.curt. roma.in consilio. cc.xxviij.incip.pro plena discussiōe. ad finem.

¶ Omnis snīa. Adde qd no. do. Ant.in.c.fi. de iureiurā.in vltima col.⁊ in.c.cū venerabilis.in fine.j. de excep.vbi dicit qd snīa lata pretextu ꝓbatiōis nō omnino integre retractatur superuenientibus legitimis ꝓbationib⁹ in contrarium.et ideo dic qd si per probationes vni⁹ testis cū delatiōe iuramenti in supplementū fuerat lata snīa si superueniāt legitime ꝓbationes in contrariū etiā per testes retractabitur snīa:vbi omnino vide quia multa addidi ad propositū facientia.⁊ ꝓ hac opinio.facit tex.in.c. si qui adulterij.C.de adul.vbi est casus qd sententia lata pretextu presumptionis retractatur superueniente contraria vehemētiori presumptione.et qd sentētia lata per ꝓbationes de credulitate non trāseat in rem iudicatā. tenet Ro.in repe.l.admonēdi.in.vij.col.ver.vnde si lata.de iureiurā.⁊ audiui allegari dictum Jo.and.in.c.significasti.de homi. qd sententia medicorum declarantiū vtrū de illo vulnere sit remansura cicatrix non trāsit rem iudicatā.⁊ illud ponit Spe.in ti.de homi.§.j.ver.sed pone.⁊ idem dicit Bal.in.l.si ab hostibus.§.j.ff.solu.mat.⁊ Flo.in.l. si dñs seruum.cum.l.seq.ad fi.ff.ad legē aqui. ⁊ Ro.in repe.l.admonēdi.in.vij. col.de iureiur.versi.vij.si lata.idē dicit Ang.in.l.qd si nolit.§. si mancipium.ff.de edil.edic.pro quo vide qd no.Bal.in addi.Spe.in ti.de cōfes.⁊ in.l.si quis testibus.C.de testi.ad hoc vt dictū testis deponētis de peritia valeat velut medici deponētis an vulnus sit mortale:vel an sit remāsura cicatrix est necesse qd dicat qd diligēter facta inquisitione dicit qd vulnus non est mortale. Et ideo cautum est quod notarius scribat quod talis medicus facta diligenti inquisitione taliter deponit:

vel ad cõsilium sapiẽtis repertis testibus melius informatis vel sapientioribus cõsulentibus oppositũ poterit retractari: ⁊ hec dicta lz dubitãdo hactenus fui secutus. sed nunc in lectura habito tẽpore maturius inuestigandi visa mihi sunt hec dicta nõ vera[a] vñ credo qd nec de rigore nec de equitate talis sñia veniat retractanda ex quo appellatum nõ extitit. De rigore ptz sic: publicatis attestationibus maxime lata sñia que transiuit in rẽ iudicatam nõ possunt alij testes adduci[b] super articulis directo cõtrarijs. ꝑut in ca. fraternitatis. de testi. ⁊ in cle. ij. eo. titu. Timetur enim subornatio testium etiam peritorum cũ in hoc iura nõ distingant immo pariter omnes repellunt, vt in iuribus prealleg. etiam vbi aperte pars vult probare falsitatem qd plus est. nam pretextu vere falsitatis non retractatur sententia iam lata nisi probaret indirecte vel adijceretur articulus corruptus vt sic nõ sit articulus directe contrarius vt patet ex not. per gloss. in. dicta cle. ij. ⁊ per Joan. andr. ⁊ alios. in. c. licet. j. eo. ⁊ sic tollitur illud sire Guido. de sum. ⁊ primũ motiuũ. Itẽ ex alio tollit apertius. iura eñ alleg. ꝑ eũ loquunt cũ vere ⁊ aperte probat falsitas: sed in casu nr̃o hoc cessat cũ etiã scda ꝓbatio per peritiores etiã fundet super presumptione ⁊ credulitate: ⁊ possibile est qd licet isti sint peritiores nihilominus primi poterunt dicere melius veritatem[c] vt est text. valde no. in. d. l. j. §. sed neqz ex multitudine. C. de vete. iu. enu. vbi dicitur qd sepe sñia vnius forsan. ⁊ deterioris plures ⁊ meliores in aliqua parte superare põt: quare ergo debet retractari prima sñia que potest esse iustissima maxime cũ fuerit silentio partiũ confirmata. de re iudica. qd ad cõsultationẽ. ⁊ per hanc rõnem patet qd equitas non patit illam retractari maxime ne ꝓcessus sit in infinitũ cũ postea possint adhuc alij peritiores adduci: ⁊ sic iterum retractaretur scda sñia qd est ridiculum dicere. arg. c. ij. de rescri. lib. vj. ⁊ per hoc etiã tollo aliud motiuum. d. Ant. de. l. admonẽdi. ⁊. c. ij. de pur. vulg. Illa enim iura ponũt casum singularissimũ ⁊ loquunt qñ prima sñia fuit lata per ꝓbationes nõ integras ⁊ a iure reprobatas. vt. d. c. ij. vel ad iuramentũ partis delatum per iudicem quo casu si postea apparet ꝓbatio integra ⁊ plena retractatur qd certe cessat in casu nostro cum secũda probatio non sit plena ⁊ integra. ⁊ cũ peritiores etiã deponãt de credulitate sicut primi: vt supra dixi. vnde ille casus non debet extẽdi ad casum nõ habentẽ cõsimilem rationẽ. vt not. in si. per Jo. and. in. c. ij. vt lit. pen. lib. vj. vbi voluit qd etiã ex idẽtitate rõnis non debẽt extẽdi casus qui valde innititur equitati cõtra alias regulas iuris. Itẽ. d. l. admonẽdi. loquit in instrumentis nouiter repertis contra iuramentũ prestitũ per partẽ. ⁊ sic ibi apparet clare de falso: nec est timor subornatiõis testiũ: que oia cessant in casu nostro. oia hec militant etiam in sñia lata ad cõsiliũ sapiẽtis: et ideo idẽ dicẽdũ in ea. ⁊ hec bene no. qr puto verissima.

¶ Venio nũc ad secũdum principale qd fuit an istis peritis in arte[d] credatur sine iuramẽto[e]. ratio dubitãdi est, qr non deponunt de eo qd percipitur sensu corporeo: sed iudicio intellectus scdm peritiam artis eorũ. vnde cum possint errare de facili subirent periurium si iurarent. argu. l. marcellus. §. j. ff. rerum amo. ⁊ propter hoc sunt opi. inter glossatores iuris ciuilis ⁊ sequaces de quo per glos. in. l. j. ff. de ven. inspi. et. l. iurisiurandi. C. de testib. vbi no. qd non debet iurare, sed contrarium no. in. l. comparitiones. C. de fi. instru. ⁊ videtur expressum in. l. hac edictali. C. de secũ. nupt. et in aut. de non alie. §. qd autẽ. videtur text. cum glo. ij. in. c. fraternitatis. de frig. et malefi. Jo. an. post Hostien. in. d. c. fraternitatis. videtur distinguere inter iuramentũ de veritate ⁊ hoc non prestant per rationẽ prealleg. ⁊ iuramentũ de credulitate: ⁊ hoc prestant. ⁊ sic intelligantur iura contraria. Idem Bar. in proe. ffoꝝ. ⁊ opti. facit text. in. l. nemini. C. de aduo. diuer. iud. vbi doctor attestatur iureiurãdo de peritia discipuli. mihi hoc placet ⁊ in dubio credo qd debeant iurare ⁊ arbitror qd iurabũt sicut deponẽtes super cõsanguinitate que non percipitur sensu corporeo. de quo est bonus tex. in. c. quoties. j. de testi. ⁊ forma erit qd non priuato odio neqz amicitia ⁊c. ⁊ qd id qd deponũt perceperũt fm peritiam artis eoꝝ ⁊ credunt ita esse: vt colligit ex. d. c. quoties. ⁊ facit qd ibi dicã.

12 ¶ † Ex ꝑdictis põt colligi an et qualiter debeãt iurare doc. apud cancellariũ studij qñ examinauerũt scholarẽ ꝓmouendũ. sentit eñ Bart. in dicto loco quod debent iurare de credulitate.

13 ¶ † No. ergo qd doc. examinãtes debẽt iurare. et idẽ de presentãtibus. pro hoc bo. tex. in. d. l. nemini. ⁊ credo qd iurabũt fm formã quã premisi. Et aduerte qd ante doctoratũ ter dz approbari. primo a ꝑsentantib⁹. scdo in examine priuato a doctorib⁹ collegij. tertio in publicato qñ doctorat. qr vt pro aliquo recte presumatur ter dz in exercicio alicuius actus approbari. sicut in simi legitur de athletis. l. vna. C. de athle. lib. x. et ibi de hoc ꝑ Bar. qd no. cõtra illos qui per vnicũ examẽ consequũtur priuatim licentiã publicã. ⁊ idẽ Archi. in c. de quibusdam. xxxvij. dis. vbi etiam per illam. l. vnũ dicit qd qui approbatur a doctorib⁹ corruptis non gaudet priuilegio doctoratus. Itẽ no. qd nõ solũ ꝓpter defectũ scientie sed etiam morũ põt scholaris reprobari. vt probatur in. l. magistros. C. de ꝓfes. ⁊ medi. li. x. ⁊ ibi ꝑ Bart.

14 ¶ † Et sex requirunt ad ꝓmouendũ ad magisteriã dignitatẽ. Primo peritia docẽdi. Secundo facũdia dicendi. Tertio subtilitas interpretandi. Quarto copia dicendi seu dictorum. Et hec colliguntur

ita no. determinat Bar. in. l. semel. per illum tex. C. de re mili. An autẽ testes deponentes necessario teneant reddere causam dicti sui. vide per do. Ant. Inno. in. d. c. cum causam. el. j.

¶ Adde dñm Prepositũ i. c. fraternitatis. prime alle. vbi late an sentẽtia possit dicto peritorũ retractari. ⁊ qd sñia lata fm cõsiliũ sapiẽtis possit retractari tenet Roma. cõsi. cxxviij. secutus do. Ant. h. ⁊ Jo. an. vbi aliud notabile verbum. vide Ber. Anto Francis.

¶ An sentẽtia lata ex dicto peritorũ possit retractari. ꝑmo dicas quod qñ cã est cõmissa cõsilio sapiẽtis seu periti illa potest per iudicẽ finiri ⁊ expediri ẽt cõsilio non expectato fm Bar. et Ang. in. l. ad ꝑn. ff. de appel. ⁊ habet ꝑ Bal. in. l. ex illo. C. eo. ⁊ adde qd dicta peritorũ faciũt ꝑsumptionẽ pro sñia ferenda lz nõ necessitetur iudex ad sentẽtiãdũ. vt not. in c. sicut. de re iudi. ⁊ adde qꝙ tales periti non debẽt iurare de ṽitate sed qd non deponẽt de grã vel odio in §. ꝑterea. ibiqz ꝑ gl. insti. de rerum diui. est verũ qd si factuz põt ꝑfecte sciri vt mensura agrorũ per agrimensorẽ vel quid simile debent iurati deponere. de quo etiã ꝑ bar. in. j. cõstitutiõe. ff. in. §. omnẽ. ⁊ qñ periti dissentiũt inter se debet stari peritioribus secũdũ Bald. in. d. ꝓe. ff. per. l. diui. de iure patro. ⁊ habet ꝑ Alexã. in. l. j. in §. si. de ṽb. obli. ⁊ ꝑ eũdem in. l. si in rixa. ad finẽ. ff. de sicarijs. ⁊ in. l. iuris ignorantia. C. qui admit. ⁊ tene menti qd periti male iudicantes tenentur de dolo ⁊ leuissima culpa. de quo per do. Abb. in. c. quia indicante. in vltima colum. de prescriptio.

a ¶ Nõ vera. tu põdera pro cõi opi. casum sing. quẽ ad hãc materiam adduxi multis iam annis iã sunt anni. xxvj. quibus dixi do. Abb. errorẽ. ⁊ allego. l. diui fratres. ff. de iure pa. vbi est casus formalis. ⁊ adduxi. l. si q adulterij. C. de adulte. ⁊ dicebat charissimus cõpater meus do. Simõ cõficulus meus vir doctissimus qd nisi fuissem ego opi. d. Abb. hodie ẽt cõis sed cõfundit ꝑ. d. l. diui fratres. tene bñ mẽti. Andr. Barba.

b ¶ Testes adduci. Tu pondera: quia isti non sunt vere testes: sed sunt periti deponẽtes de peritia: vnde non est timor subornationis: qr opz qd ꝑ viã disputatiõis demõstretur veritas: ⁊ sic nõ ꝑsumit subornatio qr ita statur quatenus ratione demõstrabili moueat. Andre. Barba.

c ¶ Melius veritatem. Tu pondera qr ex quo scdi sunt peritiores presumitur qd verius dicant. argu. in. c. in nostra. de testibus. Item nõ est verisimile qd vnus iunior ⁊ indoctior presumat scire melius ꝙ doctor argu. l. vnicuiqz. C. de proxi. sacro. scri. lib. xij. licet deus magis aperiat tamen presumitur nisi videatur. And. Barba.

d ¶ An periti in arte debeãt iurare. vide Bal. in proe. ffoꝝ. in. xj. col. ver. certaui. vbi dicit qd si deponunt vt testes: debent iurare: secus si deponunt vt estimatores. ad qd vide omnino do. Antoni. in. c. veniens. el. j. j. titu. j. in. ij. col. ⁊ vide omnino remis. Ro. in. l. j. §. si. ff. de verb. obli. in iij. colum. de hoc etiã per Bald. in l. veniens. circa finem. C. de aduo. di. iud. ⁊. l. cõparationes. C. de fide instru. ⁊ ꝑ Ange. in. §. quid autem. in auth. de nõ ali. tex. meliorẽ de iure. in auth. ꝺ nau. vsuris ꝓpe prin. co. vj. quẽ Nico. ꝺ nea. in. l. j. §. j. de ven. inspi. all. vbi omnino etiã vide Barto. ⁊ per Angel. in. l. vacantia. C. ꝺ bo. vac. lib. x. Item qd ois qui hz deponere de peritia deponat de crudelitate. vide Barto. in tracta. de teste. in. v. colum. ver. testis. dixit aliqua vera esse: qr credit ⁊c. ꝓ quo est text. in dicta. l. j. in princ. ⁊ ibi Bar. de ven. inspiciẽ. ⁊ in. l. semel. C. de re mili. libr. xij. ⁊ facit qd not. Bal. i. l. solã. in. iij. col. in versi. quid si testis. reddit causam. de testibus. ⁊ idẽ dicit Ro. in. l. j. §. si. in princi. iij. colũ. de verbo. obliga. sed Ang. in. l. si vacãtia. in. j. char. C. ꝺ bo. vac. libro. x. dicit qd doctor deponẽs de peritia discipli ad doctoratum debet iurare de veritate. sed secus dicit esse in medico deponente an sit remansura cicatrix vel in obstetrice deponente an mulier sit pregnãs quia sufficit qd illi iurent de credulitate.

¶ Adde in hac materia videndum Ro. cõsi. xx. s. etiam allegato.

e Sebasti. Sapia. ¶ Iuramẽto. Vide Ang. in. l. comparitiones. in iiij. no. C. de si. instru. vbi cõcludit qd saltem debent iurare de credulitate. Aduerte tamen qd si dicunt falsum non excusantur a falso testimonio secũdum Bal. in. l. data opera. col. xiiij. C. qui accusa. non possunt. Bal. tamen hic vult qd statutum puniens falsum testem non comprehendat medicum vel obstetricem. refert Ias. in rubrica. ff. de iuramen. calum. iij. versi. suprascriptam regulam.

e ¶ Sine iuramento. No. an debeãt iurare. vide que dixi hic in recollectis. ⁊ põdera vnũ qd videtur nouum qd propter multa hic nõ interuenit iuramentũ matronarum. Primũ qr erant multe: qr. vij. quo casu presumitur qd verũ dicãt. vt. l. si. C. de fideicõ. Scdo qr interuenit iuramentũ vxoris. ⁊ sic nõ interuenit dũtaxat testimoniũ illorũ, nec doc. nec gl. intendunt qd iurent qñ interuenerunt tot matrone vt iuramentum partis quo casu vt hic dicit Bal. datis iuramentis contrarijs prefertur illud quod est roboratum testibus. Andre. Barba.

ex.l.vnā.C.de ꝓfes.qui in vr.cōstā.li.xij.Quinto annoꝝ excellētia.vt.d.l.magistros.Sexto virtus fortitudinis vt sciat resistere aduersus vim fortune vt.l.reddat.C.de ꝓfes.ꝛ me.ꝛ ibi bar.ꝛ ideo pauci digne attingūt dignitatē doctoratus vt dicit bar.post Cy.in.l.omnes populi.ff.de iusti.ꝛ iu.¶ †Et dixi dignitatem:qꝛ doctoratus dignitas est[a] vt est pulcher tex.ꝺm vnū itellectū in.c.q̃to.de magi.sentit bar.in.l.fi.C.de iude.ꝛ in.l.oēs.C.de decu.lib.x.vide per eundē in ꝓe.ffoꝝ.lꝫ aliud sentiat i.l.ex eo.ff.de mili.test.nisi elegerit p.xx.an.d.l.vnica.de ꝓfes.q ĩ vr.consta.li.xij.sed dic cōcordādo qꝺ eoipso ꝙ incipit legere assumit quādā dignitatē cū habeat iurisdi.vt in aut.habita.C.ne fil.ꝓ pat.sed post cōtinuationē lecture p.xx.an adipiscitur maiorē dignitatē vt.d.l.vna.sꝫ hec vl.rō cōcludit ĩ doctore legēte sꝫ ĩ nō legēte posset dubitari.bar.tñ ĩ.d.l.oēs.sentit ꝙ idē dū ibi dixit.ꝛ.in.d.l.fi.C.de iu.ꝙ iudei nō pñt doctorari qꝛ doctoratꝰ est dignitas.ꝛ posset dici ꝙ lꝫ nō legat cōsequit̃ tñ ptātem legēdi per doctoratū ꝛ efficit̃ magister saltē habitu.ꝛ hoc inserere volui ꝓpter canonistas qui nō hñt alibi hāc materiā pulchrā ꝛ quotidianā.¶ Ultimo hic quero ꝓ declaratione tex.quare hic pōderat̃ seu capitulat̃ ex pte mulieri qꝺ nō fuerit cognita nec ã viro potuisset cognosci.Sol.vt sentit.i.glo.forte agebatur ad dissolutionē matrimonij propter impotentiā mariti quo casu non sufficit ꝙ vxor nō fuisset cognita sed etiam qꝺ nō potuerit cognosci nō tñ hoc solū sufficit ad dissolutionē matrimonij:sed dic vt leg.ꝛ no.in.c.laudabilē.ꝛ in.c.fi.ꝛ in.c.j.de fri.ꝛ mali.¶ †Scđo pōt intelligi qꝺ hec pōderant̃ ad effectū c.is qui.ꝛ.c.fi.de spon.an sponsalia trāsiuissent in matrimoniū per carnis copulā.vel tertio qꝛ forte mulier volebat intrare religionem qꝺ ei licebat inuito marito si matrimonium nō erat consummatum vt in.c.ex publico.de conuer.coniu.sed tūc superflue ponderatur qꝺ non poterat cognosci.d.c.ex publico.

☞ Alienatio rei ecclesie probatur etiā per scripturam priuatā sigillo episcopi signatam.
Clerici ecclesie possunt testificari in facto ecclesie etiam in eius fauore.
Reus potest vti pluribus defensionibus.
Negatiua coarctata ad certas personas pōt per indirectum probari.
Collegiati in facto collegij admittuntur in testes.
Papa potest conuinci de crimine per duos testes.
Judicium accipitur pro plena probatione:pro violenta prescriptiōe:ꝛ pro notabili signo maleficij.
Reus condēnatur ex iudicijs indubitatis:ex dubitatis vero torquet̃.
Judicia indubitata que sint.
Maleficium est notorium si malefactor deprehenditur in ipso delicto vel in actu propinquo.
Judex inducitur per quatuor gradus ad finem ꝛ ad crudelitatem.

TErtio loco. Probatio testiū prefert̃ instr̃o.sic cōiter summat̃.sed hec summatio parū vtilitatis affert.per.c.cū io.ĩ.de fi.instru.vbi hoc latiꝰ discutit̃:vñ ego summo alr̃ ꝛ sic.Singulares de vniuersitate possunt ad cōmodum vniuersitatis reprobare instr̃m falso cōfectū noīe vniuersitatis.Primo ponit̃ qꝺ.Scđo rñsio.ibi:sꝫ q̃ri.¶ Casus literalis.Quidā canonicꝰ regularis sub noīe capl'i sui fecit quandam alienationē quarūdā rerū immobiliū ecclesie cuidā amico suo ꝛ instrumentum alienationis signauit sigillo capituli p qꝺ instr̃m ille amicus dicebat in iudicio intētionē fundatam.ꝓcurator monasterij asserebat instr̃m illud de cōsensu capituli nō fuisse cōfectū ꝛ adulterinū vel furtiuū fuisse sigillū.ꝛ ad hoc ꝓbādū induxit fratres illiꝰ vniuersitatis in testes q iurati dixerūt qꝺ quoties de hoc inter fratres mētio erat cōsiliū totius cōuentꝰ ꝛ vox fuit vnanimis ꝛ nolebāt alienationē illaꝝ rerū.sꝫ illas integras seruare volebāt:sꝫ ꝯ hec ps aduersa nihil ꝓbauit.q̃rit̃ cui ꝓbationi sit standū.rñdet̃ ꝙ ꝺm assertionē testiū est iudicandū.Ber.¶ †No.j.ꝙ alienatio rei ecclesie etiā immobilis pōt ꝓbari ēt per scripturam priuatam sigillo ecclesie sigillatā:nā hic nō interuenit scriptura publica alias ipsa sola fecisset etiam fidem sine sigillo.vt no.per Jnno.in.c.inter dilectos.de fide instr.Nec ex hoc toto cōprehendi potest.ꝛ pro hoc dicto facit.c.ij.de fide instru.ꝛ cle.j.de procu.ꝛ.d.c.inter dilectos.¶ No.ij.ꝙ vbi factū affirmatiuum est coarctatum[b] ad certas personas etiam collegialiter pōt negatiua ꝓbari per illas ꝑsonas singulariter deponētes dūmodo nō sint singulares in dictis suis:al's obstaret.c.cū dilectꝰ de ele.de quo aliqd.ĩ.¶ †No.ꝙ clerici eccl'ie pñt testificari in facto ecclesie ꝛ ipsiꝰ fauorē etiā deponēdo sup facto vel nō facto ab eis collegialiter:qꝺ est bene no.¶ †No.ꝙ sigillū[c] appositum qñqꝫ est adulterinum:qñqꝫ furtiuum.Et dicitur adulterinū ꝺm Joā.an.qñ est aliud sigillum simile.Furtiuū vero dicitur qñ est verum sigillum furtiue appositum:vt qꝛ sine cōsensu cōuentꝰ.Et no.ꝙ valet hoc casu exceptio alternatiue[d] facta:tum qꝛ in qualibet parte alternatiue concluditur mens excipientis.de rescrip.ex parte.j.ꝛ qꝺ ibi no.tum qꝛ reus potest diuersis exceptionibus vti de quo in regula nullꝰ pluribꝰ.de reg.iur.in.vj.tum qꝛ redditur excipiens incertus ex facto aduersarij iuxta no.per Jnno.in.c.constitutus.de resti.in integ.ꝛ facit.l.q̃ de tota.§.incerte.ff.de rei vendi.¶ No.vlti.exquisitum ꝛ singularem modum probādi falsitatem instrumēti confecti nomine alicuius collegij vt illi de collegio deponant qꝺ collegium nunquam voluit consentire quādo illius mētio habebatur.ꝛ sic debēt se fundare super facto collegij:nō aūt sup facto eorum dicēdo ego nō cōsensi:nec ego ꝛc.qꝛ sic essent singulares in testimonijs suis ꝛ nō facerēt plenā fidem.de elec.cum dilectus.de testib.tam literis.ĩ.c.licet.cū simi.¶ †Contra hoc ꝛ contra tex.opp.isti em̄ de ecclesia satagebant probare negatiuam q̃ est improbabilis scꝫ ꝙ nō cōsenserāt:de elec.bone.in.l.j.ergo debebāt succūbere vt ibi:in.c.cū ecclesia.de cā pos.ꝛ proprie.Sol.dicit glo.j.ꝙ directe ꝓbari nō pōt:vt in ꝯrio:sꝫ idirecte sic.de testi.ex tenore.l.optimam.C.de ꝯhē.ꝛ cōsti.ꝛ ita indirecte ꝓbabāt hic.Jnn.primo tꝫ qꝺ indirecte ꝓbatur hec.post dicit qꝺ hic nō ꝓbat̃ negatiua:sꝫ tantum presumptiones pro negatiua quibꝰ stat̃ nisi probetur contrarium.ꝛ probabiliter pōt dici ꝺm eū qꝺ vbicūqꝫ agit̃ de falsitate instrumenti per eos qui inscripti sunt vel non inscripti in instrumēto probatur vel improbatur fides instr̃i.ĩ.de fi.instr.c.cū io.C.de fal.l.vbi.Jo.an.dicit qꝺ si isti fratres cōcordarēt de die ꝛ loco ꝯctꝰ pñt directe ꝓbare negatiuā sicut affirmatiuā per ea q̃ no.i.d.c.bone.Aduerte an negatiua possit directe vel indirecte ꝓbari nō est materia nostra:sed plene no.in.d.c.bone.Jtē generaliter qualiter reprobet̃ instr̃m p testes inscriptos vel nō iscriptos plene dicitur in.c.cū ioā.de fi.instr.ꝛ aliqd.ĩ.dicetur.hic autem solum tractamus de reprobatiōe instr̃i cōfecti nomine collegij singulis de collegio deponentibus collegiū non consensisse in forma de qua in tex.quo casu dixit hic Jnn.vt.s̃.dixi negatiuam hic ꝓbari:sꝫ tm̄ presumptiōes ꝓ negatiua.gl.vero dicit qꝺ probatur negatiua idirecte ꝛ cum his duabus solutionibꝰ transeūt hic cōiter doc.Contra solutionē seu intellectū Jnn.facit:qꝛ per presumptiones non dꝫ recedi a probatione perfecta cū tandiu stādū sit instrumēto donec ꝓbet̃ ꝯtrariū.l.precibꝰ.C.de ꝓb.ꝛ.c.cū Joānes.prealleg.cū em̄ versetur in dubium nunquid instrumentū per claras ꝓbatiōes reprobari possit vt hic in gl.magna.ꝛ no.in.c.cū Joānes.Fortius ergo p p̃sumptiōes nō dꝫ euacuari fides instrumēti.Cōtra autē solutiones seu lec.glo.facit qꝛ isti solum deponebāt qꝺ quoties de hoc inter fratres aliqua erat mētio:cōcilium totius cōuentus fuit in ꝯrium ꝛc.hec em̄ ꝓbatio nō cōcludit directe nec idirecte qꝛ instr̃m istud nō emanauit a capitulo cū potuerit capitulum congregari inscijs illis testibꝰ ꝛ cōsentire.opꝫ em̄ ad hoc vt ꝓbatio negatiue valeat vt necessario ꝯcludat rē aliter se habere nō posse.vt.d.c.bone.in ver.singulares ꝛ super ea.Jtē ibi testes nō deponebāt cōtradictionē capituli interuenisse die ꝛ loco cōtentis in instr̃o:ergo nō dꝫ reprobari instr̃m.vt ĩ.c.cū Joannes.ꝛ forte ꝓpter has rōnes fuit motꝰ Jnn.hic ad dicendum ꝙ negatiua nō ꝓbat̃ etiā indirecte hic sed per presumptiones negatiue tātum.ꝛ ex his remanet intellectꝰ huiꝰ capituli dubius.Ego pono intellectum clarissimum qꝺ hic omnes fratres ecclesie fuerūt ꝓducti in testes q dicebant̃ alias cōsensisse illi alienationi vt ptꝫ ex illa indefinita:cūqꝫ fratres ꝛc.vel saltē maior ps sine quibꝰ capitulum nō poterat valide congregari.x.q.ij.hoc ius porrectū.qui dicebāt qꝺ cum inter fratres hic erat mentio oēs ꝯdicebat et sic deponebāt de facto collegij nec poterat eis iscijs congregari capitulum.ergo satis indirecte ꝓbat̃ negatiua cū esset coarctata ad certas ꝑsonas q̃ deponebāt in cōtrariū.ꝛ scđm hunc intellectum potest saluari opi.glo.si autē minor pars capituli deposuisset certe nō probassent cum sine minori parte potuisset eis inscijs congregari capitulū alio tempore ꝛ consentire.ꝛ ita esset interpretandum.arg.c.cum tu.de testi.ꝛ.c.cum Joannes.nisi restrinxissent se ad locum ꝛ diem cōtractus vt tota illa die fuerūt in loco vbi contractꝰ dicebatur celebratus:quod non potuisset cōgregari capitulum ꝛ consentire quin ipsi vidissent:tunc satis saltem indirecte ꝓbassent negatiuā iuxta no.in.d.c.bone.Ex his potes sumere bonā ꝛ totam

bbbb

Sebasti.Sapia.
[a] ¶ Dignitas ē.vide alex.i ꝯs.xxvij.ici.in cā ꝛ lite.i fi.ĩ.ij.vo.And.sicu.i ꝯs.lvij.co.viij.in ij.vol.
Zacharias.
[a] ¶ Dignitas est.adde tu plene per Ja.rebuffi.i.l.curiales.nu.1.ꝛ ibi ĩ apostiliscelsi.C.đ đcu.li.x.ꝛ ibi q̃lis sit dignitas bar.ꝛ alex.ĩ.j.ꝯsilio ffoꝝ ꝛ ĩ.l.ex eo tpe.ff.đ test.mi.Cal.ĩ cle.j.ꝛ.ij.đ magistra.alex.oĩno cōsi.xcuij.vo.j.qbꝰ adde qꝺ no.ĩ apostil.ad istū ĩ.c.clerici.nu.3.ĩ v̇.sit dignitas.s̃.de iudicijs.
Zacharias.
[b] ¶ Ubi factū negatiuū ē coarctatū.addꝺ tu đ lꝫ plene p bar.ĩ.l.j.ꝛ ibi ēt Jaco.rebuf.C.de cañ.fru.vr.ro.lib.xij.ꝛ ĩ.l.j.C.đ sec.tab.ang.ĩ aut.de here.ꝛ fal.§.hinc nobis.ĩ fi.col.j.et alex.ĩ.l.j.co.vij.ff.si cer.pe.ꝛ oĩno p eū ꝯsi.xlij.vo.iiij.
Sebastia.Sapi.
[c] ¶ Sigillū.nūqd credat̃ sigillo viđ feli.ĩ.c.qꝺ sup.co.ij.v̇.ĩ glo.ĩ verbo ignota.ĩ.de fide instr.viđ alex.ĩ.l.q̃ dotis.in fi.ff.so.ma.ang.ĩ.l.cōsentaneū.colū.pe.C.qūo ꝛ qñ iudex.
Zacharias.
[d] ¶ Alternatiue facta.ita not.car.in cle.sepe.§.j.q.viij.de ver.sig.bal.l.si quidē.C.de exce.archi.c.qualiter.el.ij.ĩ.de accu.

a ✠ Sebastia. Sapi. ¶ Sentit. Et ita firmat Alex. i cõsi. lxviij. inci. viso ⁊ discusso. ẏ. nec ob. in. ij. vol. ⁊ in cõsi. cxxxvi. inci. in cã. col. v. eo. vol.

b ¶ Indicia. Quid sit indicium ⁊ quis sit effect⁹ indicioꝝ vide Bal. in l. siue possidetis. C. de ꝓba. ⁊ adde hic que scribit do. Ant. i. c. fi. vij. col. de iureiu. ⁊ vide oĩno de hoc ꝙ per plures qõnes scribit Sali. in. l. fi. in vlti. char. de qõ. ꝑ quot autez testes ꝓbetur indiciũ: vide per Innoc. in. c. sicut. el primo. de simo. ⁊ qꝺ ibi late notaui post eum.

¶ Adde quid sit indiciũ. Tãcr. in trac. malefi. in ti. de qõ. ⁊ quale debeat esse indiciuz ad torturã aler. cõsi. j. iij. lib. ⁊ per quot testes ꝓbeꝛ indiciũ vide Cep. consi. xl.

Anton. Francis. ¶ Circa istã materiã indicioꝝ qꝛ longa ⁊ terribilis est quale ⁊ quomodo intelligiꝛ indicium ⁊ q̃ sint indicia sufficientia ad torturam ⁊ quid ⁊ quãtũ ꝓbent vide in. l. itẽ apud labeonẽ. in §. pretor ait. ff. de iniur. ⁊ in. l. ij. i. §. merito. ff. ne qd i lo. pub. ⁊ ꝑ Bal. in. l. si duo patroni. ⁊ ibi ꝑ Alexã. de iureiur. ⁊ in. l. milites. C. de qõ. ⁊ per Alexã. post Bar. in. l. marit⁹. ff. de qõ. ⁊ in. l. de minore. in. §. tormẽta. e. tit. ⁊ i. l. j. C. quoꝝ. ap. non reci. ⁊ habeꝛ per gl. ⁊ doct. in. l. qsquis. C. ad legem iul. ma. ⁊ tene mẽti ꝙ nulla indicia sufficiũt ad torturam clerici nisi sit de crimine diffamatus. vt no. do.

practicam reprobãdi instr̃m cõfectum noĩe collegij. ¶ † Gl. ij. in p̃n. est facilis. deinde sentit opinionẽ qꝺ isti fratres ecclesie cũ eẽnt affecti ad augmẽtũ ecclesie nõ debebãt admitti ad testimoniũ ar. in. c. tam literis. de testi. Sol. ꝙ hic admittunꝛ ꝑpter defectũ testiũ: qꝛ natura negotij erat talis ꝙ per extrinsecos ꝓbari non poterat cũ ad capitulũ extranei nõ cõsueuerũt admitti. de test. veniens. l. ij. in fi. vbi bon⁹ tex. multa põt ex hac gl. colligi. primo ꝙ act⁹ capitulares pñt ꝓbari ꝑ illos de collegio: etiã si aliquatenus reddanꝛ suspecti qꝛ ꝑpter defectum testiũ surgẽtẽ ex natura rei admittunꝛ testes nõ oĩno integri ad hoc dictũ c. veniẽs. vide bo. gl. in. c. cum dilect⁹. de ele. ⁊ qꝺ no. per Inn. ⁊ alios i. c. ij. de arbi. Scꝺo colligiꝛ ꝙ singulares de collegio non admittuntur in testes in fauorem collegij nisi in defectum alioꝝ testium. ⁊ ꝓ hoc facit. c. ⁊ si x̃ps. in fi. de iureiu. ⁊ sentit[a] Spe. in tit. de teste. §. j. ẏ. sed nunqd. ꝯtrariũ sentiũt doc. in. c. ⁊ si x̃ps. qꝺ vꝛ verius per. c. insup. et c. cũ nũtius. j. de testi. ⁊ dic plenissime vt ibi dicã.

¶ Opp. ⁊ vꝛ ꝙ testes hic non debeãt ꝓualere instrumẽto cum parem vim habeãt testes ⁊ instr̃a in litibus exercẽdis. l. in exercẽdis. C. de fi. instr. ⁊ c. cũ Ioãnes. e. ti. ⁊ par i parẽ nõ hꝫ impiũ. de ele. c. innotuit. ⁊ l. ille a quo. §. tẽpestiuũ. ff. ad trebel.

¶ Glo. vlti. circa hoc multũ instat allegãdo ꝓ ⁊ ꝯtra. scꝺo ꝯcludit tria. p̄mũ qñ testes ꝓualẽt istr̃o vel ecõtra. scꝺo quales debeãt esse testes ad h̃ vt preualeãt instr̃o. tertio quot testes requirantur. ponẽs i fi. aliquos casus in quib⁹ nõ admittiꝛ ꝓbatio ꝯ instr̃m: ⁊ ex his glo. satis est clara. Gof. i c. cũ a nobis. j. de testi. vt h̃ refert Io. an. dicit iudicẽ debere considerare qualitatẽ tabellionis. j. de ꝑscri. ad audiẽtiã. ⁊ cõditionẽ testiũ. iiij. q. iij. si testes. ⁊ scꝺm hoc alterũ alteri preferri. s. instr̃m vel testes. Si v̇o oĩa sint equalia ⁊ sint ꝓbatiões obscure absoluet reũ. s. eo. c. ex literis. cũ si. ⁊ vide de hac materia gl. pleniorẽ. iiij. q. iij. si testes. Ego hanc materiã plenissime examinabo in. c. cũ ioãnes. vbi melius cadit ⁊ cõiter examinaꝛ. Vltimũ tñ dictũ Gof. ꝙ data paritate iter cõdictionẽ notarij ⁊ testium absoluaꝛ reus nõ placet qꝛ ex quo testes sunt idonei sicut notari⁹: debẽt duo testes viua voce deponẽtes preualere dicto notarij: qꝛ dicta ꝓbatio testiũ est vera ⁊ naturalis ⁊ iuri diuino cõsona: In ore duoꝝ ⁊c. Ista v̇o ꝓbatio q̃ fit ꝑ instr̃m est extraordinaria ⁊ artificialis quodãmodo miraculosa vt credatur pelli aĩalis mortui aliis nõ loquẽtibus. vt no. per Inn. in. c. cum p. ⁊ c. cũ ioannes. de fide instr. vbi plenius tangã.

Anto. quẽ ceteri sequunꝛ in. c. j. de depo. ⁊ habetur per Alex. in. l. fi. ff. de questio. vbi etiã dicit post Bal. in. l. in ciuilẽ. C. de fur. qꝺ si res furtiua reperitur apud aliquã personã nõ graue est indicium sufficiẽs: ꝙ etiã voluit Bal. ⁊ Inno. in. l. fi. ff. de here. insti. ⁊ tene mẽti ꝙ iudex etiã vigore arbitrij sibi cõcessi nõ põt sine idicijs aliquẽ torquere. ita Pau. de elca. in. c. grauis. in vlti. col. de depo. ⁊ no. Alex. i. l. filiusfa. ff. de do. adde ꝙ indiciũ est triplex scꝫ simplex augens ⁊ indubitatũ vt per Io. an. in addi. Spe. in ti. de no. cri. §. vt aũt. ⁊ per Bart. i. l. fi. ff. de questio.

c ¶ Torturam. An autem fama sit sufficiẽs indicium ad torturã vide hic do. Anto. in. c. veniens. el. j. in. v. col. j. tit. proxi.

¶ Adde Ro. consi. vij. Bart. consi. inci. an fame cum dicto syndici.

Anto. Francis. ¶ Vtrũ fama faciat sufficiens indicium ad torturã. dicas regulariter ꝙ nõ nisi sit iũcta cũ aliis indicijs vt ꝑ Bar. ⁊ Alex. in l. de minore. in. §. tormẽta. ⁊ in. l. fi. ⁊ in. l. j. §. itẽ cornelio. ⁊ ibi per Alex. post gl. ff. de qõ. ⁊ Alex. in. l. iij. in fi. qꝺ est verum nisi sit vehemẽs vt in l. iij. in. §. eiusdẽ. ff. de testi. ⁊ per Io. an. in. c. si qs. de purga. cano. ⁊ per Bar. in cõsi. inci. d. paci. de burgo. ⁊ per Bal. in. c. j. §. iniuria. in. vij. col. de pace iur. fir. in vsi. feu. vbi etiã dicit testes etiaꝫ viles debere admitti contra vehementer infamatũ vt voluit Inno. in. c. cũ. i. ⁊. a. de re iudi. ⁊ per Alex. in. l. fi. ff. de questio. ⁊ istud vltimũ intellige verũ si fama vehemẽs hꝫ originẽ a iusta suspitione nõ alias ꝺm Sali. i. l. ea quidẽ. in vlti. col. C. de accus. ⁊ adde qꝺ fama vehemens dꝛ ex arbitrio iudicis ꝺm Bar. in cõsi. preal. ⁊ per Sali. in. l. fi. C. de questio. ⁊ adde ꝙ bona fama elidit indiciũ causatũ a mala fama vt per Bal. in. l. fi. in vi. col. C. de ꝓba. ⁊ per Alex. in. l. fi. ff. de qõ. in. ij. ⁊ vi. col. vbi dicunt qꝺ nõ solum elidit indiciũ sumptũ ex mala fama sed elidit vnũ indiciũ quodcũqꝫ sit qꝛ tale indicium tunc non sufficeret ad torturã cõtra personam honestã ⁊ grauem sed contrarium. ⁊c. qꝺ etiã tenet Ange. in. l. milites. C. de qõ. ⁊ vide ꝑ ang. are. in trac. male. i gl. i ver. fama publica precedente. et ibi per apostillantes.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Exẽplum. hoc etiã exemplũ tradit Bal. i. l. neqꝫ natales. col. j. C. de ꝓba. ⁊ dicit bart. i. l. ij. ff. de fur. qꝺ tale homicidium est manifestũ cuꝫ quo trãsit Alex. in consi. xiiij. inci. ponderatis. co. j. in. iij. vol. nũquid aũt tale indicium sit potẽs vt quis cõdẽneꝛ capitaliter vide Gand. in tract. malefici. sub. ru. d ꝑsump. ⁊ indubitatis indicijs. pau. de ca. i cõsi. ccxcix. inci. visa inquisitione. col. iij. in. ij. parte Bartho. v̇o. in consi. vi. inci. veritas primi dubij. col. iij.

e ¶ Istud idem dicit Bal. in. l. neqꝫ natales. in fi. j. co. C. de prob. vbi ẽt dicit qꝺ si reperiatur scholaris in camera cum puella non presumiꝛ qꝺ dicerent pater noster. Et viꝺ oĩno Bal. in. l. sciãt cuncti. C. de ꝓba. i. ij. col. ⁊ vide oĩno Pet. de anch. in regula semel malus. in. vi. char. in ver. ex quibus videtur. lib. vj. ⁊ adde Imo. in. l. fi. ff. de here. insti. ⁊ vide in trac. de allumo. super ver. quoquo momento temporis. ⁊ vide omnino Bal. in. l. fi. C. de here. insti.

¶ Addit an ex dubitatis indicijs quis possit damnari. Ro. cõsi. cccclj. Pau. de ca. xcviij. in' antiquis. Cepo. consi. xxvij. ⁊ xxxviij.

Anto. Francis. ¶ Indicia indubitata sufficiunt etiã ad cõdẽnationeꝫ vt si sit inuẽtus aliquis vulnerat⁹ vel occisus in domo ⁊ fuerit quis visus exire de ea domo cũ gladio sanguinolẽto de quibus indicijs indubitatis habetur in. c. afferte. de presump. ⁊ per Bar. in. l. ij. ff. de fur. ⁊ ꝑ Spe. in ti. de ꝓba. in. §. iij. in ver. xij. ⁊ ibi per Io. an. in addi. ⁊ ꝑ Imo. in fi. ff. de here. instit. ⁊ per Bal. in. l. sciant cuncti. C. de ꝓba. ⁊ in. l. quicunqꝫ. C. de ser. fugi. dicit tñ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. ⁊ i. l. fi. e. tit. qꝺ iudex facit litẽ suam si iudicat ꝺm indicia indubitata ⁊ Pau. de ca. in consi. cxcvj. indicia indubitata sufficiũt ad condẽnandũ in penã pecuniariam non autem in penam mortis. in crimẽ aũt adulterij potest quis ex presumptionib⁹ cõdẽnari per. l. si qui adulteri. C. de adult. de quo etiã per Bar. in. l. fi. ff. de offi. procon. ⁊ lega. ⁊ per dom. Abb. in c. tertio loco. de presum. ⁊ per Gandi. in trac. malefi. in rub. de indicijs ⁊ presum. vbi dicit plura esse indubitata indicia ⁊ vide etiã per Alexã. in. l. absentẽ. ff. de pe. vbi dicit iudicem corporaliter puniri si cõdemnat aliquem ex presumptionibus quod intẽdo ad penam mortis alias autem non per supradicta.

¶ Vlti. no. bene vnũ incidenter tactũ in gl. ꝙ indicia[b] habẽt equalẽ vim cum testibus ⁊ instr̃is. all'. bonũ tex. in. l. idicia. C. de rei vẽ. ꝯ hoc facit qꝛ testes ⁊ instr̃a faciũt plenã ꝓbationẽ etiã i criminalibus. de quo ꝑ Io. an. in' reg. semel malus. de reg. iur. li. vj. in mercu. vbi tractat an crimẽ possit ꝓbari per instr̃m. vide etiã per Cy. in. l. sciant. C. de ꝓba. ⁊ ꝑ bar. i. l. in senatus. ff. ad tur. ¶ † Et ꝑ duos testes põt etiã papa cõuinci de crimĩe. vt est gl. sing. ij. q. iiij. c. presul. sed indiciũ nõ sufficit ad conuincendum lꝫ qñqꝫ sufficit ad torturam.[c] nã ⁊ vnus testis facit indiciũ. vt no. gl. i. l. iij. C. ad le. iul. ma. ⁊ in. c. fi. de iureiur. plene de indicijs per bar. i. l. fi. ff. de qõ. ⁊ ibi tex. ꝙ indicia nõ sufficiũt ad cõuincẽdũ sed ad torturã qd dicem⁹. ¶ † Aduerte. nã indicia in lata significatiõe pñt summi ꝓ plena ꝓbatiõe ⁊ dicunꝛ tũc ab indicãdo: qꝛ indicãt aliquid factũ vel nõ factũ esse. iudex eñi vbi factũ nõ est notoriũ ꝑmanẽs non põt adduci ad verã sciẽtiã alicui⁹ facti: sꝫ adduciꝛ ad credulitatẽ ex probationib⁹ vnde respectu iudicis cui nõ cõstat an sic fuerĩt facta oĩa pñt dici idicia. ⁊ sic vno modo põt intelligi illa. l. indicia. Secũdo modo põt intelligi vt capiantur ibi indicia pro presumptiõib⁹ iuris tñ: siue iuris ⁊ de iure: vl' ꝑsumptionibus violẽtis que sufficiũt ad ferẽdã sñiam diffinitiuã. de ꝑsumpt. afferte. ⁊ sic vꝛ ibi intelligere Cy. iste eñi presumptiones equiualent testibus ⁊ instr̃is ⁊ pñt dici idicia largo mõ: qꝛ ꝑsumptiue indicãt factũ de quo queriꝛ. Qñqꝫ ⁊ tertio idicia sumunꝛ in stricta ⁊ ꝓpria significatione: ⁊ tũc sumunꝛ ꝓ aliquo notabili signo maleficij: vl' alteri⁹ rei ad veritatẽ habẽdã ⁊ dicunꝛ etiã ab indicando. l. solẽt. ff. de ꝑscrip. ver. nõ qꝺ plene indicẽt sꝫ dant signũ ⁊ viam ad plenã veritatẽ habendã. et de istis indicijs sic ꝓprie sumptis intelligi debẽt iura que dicũt indicia nõ sufficere ad cõuincẽdũ. ¶ † Et de his vide aliqua bona dicta que ponit Io. an. in addi. spe. in ti. de ꝓba. §. fi. ẏ. xiij. q post quẽdã Tho. de piperata dicit ꝙ indiciũ oriꝛ ex his que vrgere debent iudicis animũ ad credendũ maleficiũ: vel rẽ aliquã de qua agiꝛ euenisse saltẽ ea credulitate que eũ moueat ad torturã: ⁊ dicit qꝺ effect⁹ indicij est vt ex indubitatis indicijs puniaꝛ re⁹: ex dubitatis torqueatur. ¶ † De primis ponit exemplũ[d] cũ de camera[e] habẽte vnum aditũ ⁊ egressum egrediꝛ aliqs pallidus cum gladio sanguinolento ⁊ ibi inueniꝛ hõ mortu⁹: ⁊ de his intelligit. l. sciãt. C. de ꝓba. vbi ꝑ indicia põt quis cõuinci de crimine. palliditas eñi ⁊ trepidatio est vnũ indiciũ. ar. ff. de qõ. l. de minore. §. pe.

a ¶ Inimicitia.qd aūt si qsfuerit minat⁹ titio morte τ titius postpaucos dies reperit̄ mortu⁹ an ex hoc p̄sumat̄ ille titiū occidisse:vid bal. i.l.metū.C.ꝙ metus ca.τ.d.abb.i recollectis.i.c.literas.de p̄scrip.vbi ēt ponit aliā simi lem questionem.

¶ Adde Cep.cō si.xxix.Bal.cōsil. lxx.vbi dicit:sepe minus faciūt homines q̄ magna minantur. Antoni⁹.Fräcis.

¶ Si qs reperit̄ mortu⁹ an p̄sumat̄ occisus ab eo q de primo est minat⁹ sibi mortē.dicas qd hmōi mine absq̄ dubio faciunt iudiciū ɔ̄ minantē ex q̄litate psone minantis.ita Sali. post Cy.i.l.j.C.si qs impatori maledi.qd est verū si minās consueuit minas executiōi mādare vt p̄spe. i tit.de p̄sum.i.§. ij.v.s3 pone ꝙ mi nat̄.τ an mine inducāt iustū metū dicas qd si fiāt a tyrāno aut a psona verisimiliter timēda vel a psona potēte τ cōsueta mala facere inducūt iustū metum. al's sec⁹ vt p Bar. in.l.iij.ff.ex quib. cau.maio.τ.in.l. metū.hic alle.ff. qd metus cau.et absq̄ dubio iducūt iustū metū ad petēdā cautionez de nō offendēdo ita Bal.τ ang.in l.s3 τ si susceperit. i.§.j.ff.de iud.τ p Gui.de cu.τ bar. in.l.illicitas.§.ne potētiores.ff.d of fic.p̄si.τ i.l.famosi.ff.ad le.iul.maie.τ tene mēti no tab.dictū Bal.in l.j.C.qn̄ l3 se sine iudice vindicare. vbi dicit qd minans morte alicui pōt impune occidi ab ipo cui minatur in ipso actu minandi.

delatio gladij.pōt dici aliud idiciū qd lex p̄sumit ad malum.C.vt ar.vsus.l.vna.lib.xj.τ in aut.de armis.coll.vj.sanguinolētia gladij est aliud indiciū ex quo capitur cōiectura.sicut τ alias.ff.de dona.inter vi.τ vxo.l.vtrū.sed qz talia indicia sunt verissima:ponebat dict⁹ Tho.aliud exēplū magis leue.occisus est titi⁹ i vinea vel fundo nec sūt testes qd seius occiderit asserūt bn̄ de inimicitia a τ vibratiōe gladij ɔ̄ illū.τ qd viderunt eū effugiētē de loco illo vbi maleficiū fuit cōmissum.idē de voce τ fama qd occidit.hec quatuor s̄m eū bn̄ probabunt titium per seium occisum.τ sic intelligit. d.l.sciāt.τ.l.iij.§.vlt.ff.de testi.ponit ēt aliud exēplū sub eodē themate:nō sunt testes qd titiū occidi fecit seius.s3 pbat̄ qd ipse seius erat inimic⁹ titij τ qd tpe occisiōis erat in loco.Itē qd receptauit occidētē.τ ꝙ occidēs erat familiaris τ domestic⁹ ei⁹ pbat̄ fama.Itē qd seius iactauit se ꝙ faceret eū occidi qd erat hō ad id potēs τ qd inter eos offensa p̄cesserat.τ de his ēt dicit posse itelli- 10 gi.s.d.l.sciāt.¶ †Sed ego addo vnū notabile dictū Bar.i.l.fur.ff.de fur.vbi nō vn̄r reqrere tāta indicia seu p̄sumptiōes:sicut dicit tho.τ Jo.an. imo dicit ꝙ vbi qs dep̄hendit̄ in ipso delicto seu aliquo actu ppinquo ad ipm delictū:tūc tale maleficiū efficit̄ notoriū p.d.l.fur.Ex quo infert ꝙ si aliqs visus est fugere cū gladio euaginato τ ibi reperit̄ aliqs mortu⁹ ex hoc est homicidiū manifestū qd ipse fecit.Idē dicit si qs dep̄hēditur in domo alicui⁹ vbi pulchra mulier est.h̄ eñ facit idiciū ad hoc adulteriū manifestū.τ ita dicit debe b re intelligi.l.capite qnto.ff.de adul.hoc vltimū b mihi nō placet qz iste est act⁹ ppinqu⁹ adultero qz forte itrauerat nesciēte muliere vt sepe repertū est:s3 p̄cederet hoc dictū qn̄ reperiret̄ cū muliere in actib⁹ venereis:puta osculādo vel cōfabulādo in loco secreto.τ ita vr̄ velle glo.τ idē Bar.in.d.l. capite qnto.τ sic limito etiā dicta Tho.τ Jo.an. De scdis indicijs.s.dubitatis q̄ solū sufficiūt ad torturā remittit ibi Jo.an.ad no.p eū post dictū Tho.in ti.de no.cri.§.vt aūt.τ sc.τ ibi iter cetera dicit qd argumentū p̄sumptio τ suspitio sint idicia alle.no.l.ij.C.de fal.τ.in.l.absentē.ff.de pe.τ i l.j.§.fi.ff.de qd.cū multis si.ego de his vltimis idicijs τ an τ qn̄ sufficiant ad torturam τ qn̄ sufficiat vnū indiciū:τ an requirātur plura p que indicia sint sufficientia τ an sufficiat qd pbet̄ p vnū testē remitto ad no.per Bar.i.d.l.fi.ff.de qd.non est eñ vex ꝙ presupponit dict⁹ Tho.quodlibet indiciū sufficere ad torturā.vt not.p Bar.in.d.l. fi.pōdera tñ ꝙ dict⁹ Tho.dicit p̄sumptionē esse indiciū τ p indicia qs pōt cōuinci de grauissimo crie si sunt vrgētissima.τ sic s3 hūc itellectū posset itelligi.d.l.indicia.τ ista gl.in proprijs indicijs s3 mihi plus pl3 qd pdixi ꝙ illa nō sunt ppie indicia sed magis p̄sumptiōes violēte τ vrgentissime que hñt iudicis aīm inducere ad credulitatē.τ sic improprie ponit̄ ver.idicia.in.d.l.indicia.τ.i.d.l. sciāt.No.tñ dictū Tho.τ Jo.an.qd satis posset sustineri.vec est curandū de vocabulis ex quo idē resultat effect⁹.nā vt dicit Inn.i.c.qz verisimile. de p̄sump.disputatio de vocabulis est ptinacib⁹ 11 relinquēda.¶ †Et vide Bart.in.l.admonendi. qui vtit̄ alijs vocabulis.Dicit eñ qd p tres vel quatuor gradus iudex adducit̄ ad credulitatem τ fidē.Prio eñ cū cā introducit̄ p actorē:τ negatio sequit̄ p reū:iudex adducitur in dubitationē qz nō p̄sumit adhuc nec p actore nec p reo.Scdo ex aliquo leui idicio vel argumēto inducitur ad suspicionē τ hec appellatur suspicio.Tertio si argumēta insurgūt fortiora icipit opinari τ appellat̄ opinio:nec tñ sufficit ad fidē τ credulitatē:sed parū deficit.Quarto si aliq̄ adhuc magis exigūtur in cā adducit̄ ad credulitatē τ fidē:ita qd iudex poterit ferre sniaz.Dic ergo ꝙ i iure habem⁹ multa vocabula:vt idiciū,argumētū,suspicio τ p̄sumptio:τ alia appellat̄ leuis alia vehemēs alia pbabilis alia violēta τc.de quibus in.c.literas.τ i.c.quāto.j.de p̄sum.Itē habem⁹ opi.credulitatem sciētiā τ fidē.nec possum⁹ de oībus illis pre-

dictis dare certā doctrinā.s3 iudex h3 ex arbitrio suo examinare an sint talia que inducere debeāt b animū suū ad torturā vel semiplenā vel plenā pbationē.τ ideo dr̄ in.l.iij.ff.de testi.§.ei⁹.qd nullo modo diffiniri possunt q̄ sufficiāt ad pbationez sed iudex ex suo ingenio d3 hoc ex multis arbitrari τ vide ibi tert.pulcherrimū.ad idē.c.ex literis. s.e.τ in.c.cui nostra.τ.c.preterea.j.de testi.cū si. Et extendi me in predictis vltra ꝙ forte materia subiecta patiatur.sed non sunt hic aliena a titulo nostro τ aperiunt intellectum ad infinita iura et hec sufficiant hic τc.

1 ☞ Verba de futuro inducūt spōsalia de futuro:nisi verba de futuro sint executiua matrimonij quo casu inducuntur sponsalia vel matrimonium de presenti.

2 Allegans impedimentum potest esse testis vbi non vertitur interesse suum.

3 Jus quod procedit limitatiue ad regulas iuris potest extendi data paritate rationis.

4 Publicatio processus tunc impedit ne admittātur amplius testes:quādo sentētia potest trāsire in rem iudicatam alias secus.

5 Sententia transit in rem iudicatam quando vitiū sentētie est per partes remissibile:secus si nō.

6 Sententia non transit in rem iudicatam vbicūque veritate non detecta imminet peccatum.

7 Publicatio non impedit quominus alij testes producantur.

Urauit. Jo.an.summat hāc decre.dupliciter s̄m gl.primo sic.Etiam in cā matrimonia li publicatis attestationib⁹ sup eo.art: testes pduci nō possunt:τ respicit h̄ summatio s3 eū v.partib⁹ publicatā.Scdo summat sic.Cōtra dicta pluriū testiū vnic⁹ testis admitti nō valet. τ hec summatio colligit̄ ibi.qdā alius τc.τ in antiqua decre.S3 mihi he summatiōes nō placēt. Prima eñ est ɔtra.c.cū in tua.j.de test.τ ɔ̄ id qd ipsemet Jo.an.t3 i.c.series.e.ti.Scda est de indubitato:ideo sequēdo verum intellectum summo sic.Ubi agit̄ de mr̄imonio ɔ̄hēdo pbato ipedimēto τ publicatis attestatiōib⁹ alij testes sup defectu ipedimēti admittēdi nō sunt.h.d.no.Cōis diuisio.scda ibi:qz vero.¶ Casus literalis.Quidā iurauit qd quādā acciperet in vxorem quā cū vellet traducere iuramētis secūdū morem in iudicio legitimo exhibitis:alij pbauerunt illos qnto gradu cōsanguinitatis adinuicē attinere:testib⁹ a partibus publicatis.quidā alius volebat pbare qd nullo ɔsanguinitatis gradu se attingūt:qritur qd in hoc casu sit agēdū.R̄ndet qd. stādū est 1 pbatiōi priori.B.¶ †No.qd importēt hec verba q̄ cōiter solēt poni in instr̄o.Talis pmisit se ducturū seu accepturū talē in vxorē.denotāt eñ spōsalia dūtarat de futuro.h̄ eñ denotāt vba h̄ sequētia ibi:cū vellet traducere τc.quasi prio contraxerat p vba de futuro nūc volebat ɔ̄here per c vba de p̄senti c.¶ Aduerte qz si illud vbū traducere:denotat factū idē qd de facto volebat ad domū traducere tanꝙ vxorē tūc notabile istud non colligeret̄ ex tex.est tñ verū in se.qz ex quo vba sonant in futurū vt pmitto me ducturū vl' acceptu rū vel despōsaturum vel qd accipiā vel per verba similia semper cōtrahuntur duntaxat sponsalia de futuro.sec⁹ si vba sunt de p̄nti.vt accipio te in meam vxorem vel duco te vel per similia vba.hec pbant̄ clarissime in.c.sicut ex literis.τ.c.pe.j.de spō.τ idē dic vbi sonāt vba i futurū s3 sūt executiua matrimonij quia tūc tacite presupponūt matrimoniū de p̄nti.exemplū:si dico promitto ꝙ te nebo te p legitima cōiuge.vel pmitto illū inuirū habiturū vel similia vba executiua matrimonij. tūc tñ tacite ɔ̄hit̄ matrimonium de p̄nti.tex.est no.in.c.ex parte.de spō.τ est rō qz qui vult consequēs vult τ antecedēs.τ no.i.c.cū.M.de ɔsti.de quo pleni⁹ in.d.c.ex parte.τ hec no.p instrumentis nuptialibus:τ vide qd no.Jo.an.in sum.sua 2 de spō.¶ †No.ij.ꝙ in causa matrimoniali allegās ipedimētū ad matrimoniū impediendū pōt

bbbb ij

☞ Sebasti.Sapia.

b ¶ Hoc vltimuz. Uide August.de armi.in addi.ad Ange.de malefi- cijs.i vbo che me hai adulterato la mia dona.col.xj. vbi etiam plura per Ang.

☞ Sebastia.Sapi.

c ¶ De presenti. Uide Ro.in fin. cccxxxviij.inci.tu scis.vbi dicit ꝙ si p̄cesserint vba de futuro inducunt spōsalia:l3 subsequant̄ vba de presenti.s3 vid Abb. distinguēte in.c. ex pte.j.de spōsa.

esse testis.⁊ sic idē pōt esse denūtiatio ⁊ testis. Idē
puto esse dicendū in oī casu vbi nō cōparet ꝓ in-
teresse suo:ſʒ ad pctm̄ impediēdū.qꝛ tūc tollitur
oīs suspicio falsi.⁊ sic est casus no.ī quo nō repel-
litur testis tanꝗ̄ suspect⁹.lʒ vltroneus et sponte
se obtulerit.ad hoc.c.ī oī negotio.⁊ qđ ibi no.de
test.ex quo satis ꝓbaṫ ⁊ defendiṫ hoc notabile.fa
cit.c.pretcrea.ij.de spōsa. ¶ No.ibi:ſm morē ⁊c.
ꝙ etiā in cā mr̄imoniali attēdiṫ cōsuetudo.de h̄
dic⁹ vt ple.not.i.c.j.de spō.⁊ loquitur hic de more
seu cōsuetudine q̄ hodie est redacta ad ius cōe vt
in.c.fi.de clāde.despō.⁊ dic vt ibi. ¶ No.ꝙ olim
nō poterat matrimoniū ꝯhi in qnto cōsanguini
tatis gradu.hodie vō ꝓhibitio nō excedit quar-
tū ꝯsanguinitatis vl' affinitatis gradū:vt ī.c.nō
dʒ.de cōsan.⁊ af.⁊ dic vt ibi. ¶ No.ꝙ quilibet de
a populo[a] admittiṫ ad impediendū matrimoniū
ꝓbādo legitimū impedimētū de quo in.c.fi.qui
ma.acc.pos.⁊ in.c.vř.eo.ti. ¶ Ultimo no.tu iu-
uenis qđ dixi in vltimo summario ex quo limitaṫ
illud cōe dictū ꝙ ī cā matrimoniali nō ob.publi-
catio attestationū quo min⁹ alij testes ꝓduci pn̄t
⁊ que sit specialitatis rō statim videbis cum glo.
¶ Opp.⁊ vř ꝙ nō ob.publicatiōe attestationuʒ
pn̄t alij testes ꝓduci.vt in.c.cū io.de fi.instr.gl.in
p̄nc.rn̄det ꝙ sup eisdē articulis vel directe ꝯrijs
recipi nō dn̄t:vt hic.⁊ in.d.c.fraternitatis.de te-
sti.ſʒ sup nouo articulo depēdēte ex p̄ori recipiū
tur.⁊ hoc casu loquiṫ ꝯriū. ¶ Sed ꝯ hoc iterum
op.gl.vř em̄ ꝙ sup eisdē articulis seu directe con
trarijs pn̄t testes recipi:vt i.c.series.j.de test.vbi
ꝓbata cōsanguinitate ⁊ publicatis attestatiōib⁹
recipiunṫ testes ad ea iprobāda.Glo.ponit qua-
tuor solutiōes.Prima ꝙ illa decre.series non tʒ
ſm Uin.ſʒ vt dicit Jo.an.⁊ bene Uin.hoc dixit
olim qn̄ illa decre.nō erat in ista cōpilatione.sed
hodie nō posset hoc dicere ꝑ id qđ habetur.s.in
ꝓe.resecatis superfluis ⁊c.quare ipsemet Uincē.
postea mutauit sn̄iam in scđo apparatu et dedit
alias solu.ad illud.c.series.quas ibi referā q̄ cōi-
ter nō tenenṫ:iō nō curo hic referre.Scđa so.gl.
est qđ ꝯriū loquiṫ qn̄ impedimētū ē ꝓbatū ad se
parādū matrimoniū iam ꝯctū.tūc em̄ in fauorē
matrimonij admittunṫ testes ad ꝓbādū ꝯriū:qꝛ
est maximū periculū in separādum matrimoniū
legitime ꝯctū.de testi.lʒ ex quadā.ī fi.hic vō loq-
tur ꝓbato impedimēto ꝯ spōsalia de futuro quo
casu nullū subest periculū si nō cōtrahat ideo dʒ
obseruari regula iuris:qꝛ publicatis attestatiōi-
bus ⁊c.Host.hāc lec.impugnat qꝛ hec diuersita-
tis rō inter ꝯctū ⁊ cōtrahendū reprobaṫ ſm eum
j.de spō.c.p̄terea.j.⁊.ij.⁊.j.ti.pri.c.cū in tua.vult
forte allegare illa iura qꝛ pctm̄ iminet nō pficiē-
do spōsalia ſm ꝓmissionē maxime vbi iuramētū
interuenit vt hic ī p̄n.Cal.sequiṫ glo.dicēs eā ꝓ-
cedere ꝓbato ipedimēto.sec⁹ vero nō ꝓbato im-
pedimēto:qꝛ tūc admittūṫ testes publicatis atte-
stationib⁹ ad ꝓbādū impedimētū.Ratio diuer-
sitatis est qꝛ in p̄mo casu nō subest periculū si nō
ꝯhant:cū spōsalia possint dissolui pari consensu
de spō.c.ij.⁊ ideo obseruātia est cōis regula iuris
ꝙ publicatis attestationib⁹ ⁊c.qꝛ cessat rō exce-
ptiōis.ſʒ i scđo casu subest piculū si ꝯherēt stāte
impedimēto ideo debēt admitti testes sicut ī ma
trimonio ꝯtracto.⁊ hoc casu ꝓcedit dictū Host.
vt nō sit differentia inter cōtractū ⁊ ꝯhendum.⁊
b satis optime loquiṫ iudicio meo[b]. ¶ †Et ex hoc
3 no.qđ vbi vnū ius[c] venit exceptiue seu limitati-
c ue ad cōes regulas iuris fit extēsio illius ꝑ iden-
titatē rōnis.iura em̄ q̄ admittunt testes publica
tis attestationibus loquunṫ cum agiṫ de matri-
monio iā cōtracto.j.de test.series.⁊.c.cuʒ in tua.
d cum si.nihilominus extendūtur[d] ad spōsalia qn̄
subest rō peccati alleg.ad hoc tex.no.qui bn̄ hoc
ꝓbat in.c.cum dilecta.de cōfir.vti.vel inuti.idem
qđ Cal.sequitur hic.d.Ant.lʒ eum nō nominet.
4 ¶ †Dic ergo faciēdo regulā ꝙ vbicunqʒ in cau-
sa matrimoniali sn̄ia transit in rem iudicatā:ibi
5 obst.publicatio attestationū. ¶ †Et qn̄ dicatur
trāsire vel nō transire in rē iudi.colligitur ex hac
regula.vbicūqʒ vitium sn̄ie est per partes contra quas fertur remissibi
le sn̄ia trāsit in rē iudi.rō est qꝛ transit⁹ in rem iud.causatur ex appro-
batione partium.de re iudi.qđ ad cōsultationē.C.qn̄o ⁊ qn̄ iu.l.ab co.
e Ad propositum ergo tam in sponsalibus q̄ in matrimonio[e] si vitiuʒ
sn̄ie est remissibile per partes sn̄ia trāsit in rem iudi.⁊ obstabit publica
tio.exemplū in spōsalibus qn̄ ꝓbatū est impedimētum.pn̄t em̄ partes
omni sn̄ia cessante dissoluere sine aliquo peccato spōsalia etiā iurata.d.
c.ij.ita ⁊ tacite poterūt sibi preiudicare patiendo publicationē attesta
tionum super impediēdo vel nō appellando a sn̄ia lata cōtra spōsalia.
exemplū in matrimonio si publicatio attestationū est facta vel sn̄ia la-
ta pro matrimonio.vt qꝛ ab actore dicebatur contractū:a reo vero ne-
gabaṫ nullo alio impedimēto allegato:nullū em̄ subest pctm̄ si nō ad-
mittūtur testes de nouo ad probandū qđ nō fuerit ꝯctū cū possit reus
de nouo contrahere ⁊ sic potuit sibi tacite p̄iudicare.Si vero vitiū sn̄ie
non est remissibile per partes tunc nec sn̄ia transit in rē iud.nec obstat
publicatio attestationū.exemplū in spōsalibus si probatū nō est impe
dimētum.vt.s.dixi post Cal.exēplū in matrimonio idē qđ in sponsali
bus vel probatū fuit impedimētū ꝑ qđ matrimoniū venit dissoluēdū
pōt em̄ ꝓbare cōtrariū nō obstante publicatione:qꝛ nec sn̄ia obstaret
6 hoc casu qđ plus est de re iud.tenor.c.lator.⁊.c.cōsanguinei. ¶ †Con
cludo ergo breuiter hāc materiā ⁊ multas alias cōsimiles qđ vbicūqʒ
f imminet peccatū veritate non manifesta nec sn̄ia trāsit in rē iudicatā[f]
nec ob.publicatio attestationū quominus alij testes possint ꝓduci su
per eisdē capitulis vel directe ꝯrijs.de sn̄ia ꝓbaṫ in.d.c.lator.⁊ ibi hoc
exp̄sse tenuit Host.vbi dicā lati⁹ ⁊ aliquid in.c.cōsanguinei.e.tit.ꝙ nō
ob.publicatio etiam in eadē instantia expresse voluit glo.in.d.c.series.
vbi infirmat istū intellectū ad hoc capitulū in gl.fi.Sed aduerte quia
Jo.an.in.d.c.series.voluit limitare oīa p̄dicta.dicit em̄ ꝙ in hoc est fa
uor matrimonij:qꝛ cū in alijs causis non liceret ꝓbare falsitatem dire-
cte priorū testiū.qꝛ hoc esset ꝓducere testes sup articulo directe cōtra-
rio qđ nō lʒ vt in cle.ij.de test.In matrimoniali tn̄ hoc licebit.vt in.d.
c.series.⁊ exp̄ssius in.c.cū in tua.e.ti.itē in cā matrimoniali super capi
tulo sup quo deposuerunt testes si non ꝓbauerūt poterūt alij ꝓduci
publicatione non ob.qđ in alijs causis non liceret.⁊ no.sing.hoc vlti-
mum:qꝛ alibi non ꝓbaṫ hoc dictum in eadē instantia nisi ꝑ argumēta
a simili.vt ptʒ ex p̄dictis.ſʒ oīa p̄dicta limitat in eo q stat ꝓ mr̄imōio.
Et no.sing.hāc limitationē quā nō memini alibi legisse.sentit em̄ per
hoc ꝙ publicatio nō ob.in cā mr̄imoniali:⁊ per ꝯn̄s nec sn̄ia transit in
rē iud.in preiudiciū illi⁹.s.qui stat ꝓ matrimonio.sec⁹ ꝯ eū qui stat ꝯ
matrimoniū.qđ est valde singu.sed nihil allegat Jo.cal.in.d.c.series.
quē sequiṫ do.Ant.qui tʒ idē esse in eo q staret ꝯ matrimoniū vt si alle
garet aliqđ impedimētū ꝑpetuū cū tūc subsit cadē rō vt euitetur peri-
culū aīe.adducit no.in.c.lator.de re iudi.⁊ qꝛ eque fauor est dissoluere
mr̄imoniū ꝯ legē dei ꝯctuʒ sicut legitimū cōsolidare.⁊ hoc dictū plus
mihi plʒ q̄ opi.Jo.an.qꝛ hec spālis ꝓuisio nō est fundata sup fauore
mr̄imonij sed poti⁹ ꝓpter periculū aīe.ad hoc no.ꝑ Jo.an.⁊ Hosti.in
d.c.lator.vbi dicūt istud.c.ꝓcedere vbi vertiṫ periculū aīe.⁊ apte sentit
gl.in.d.c.series.dico ergo qđ siue stet ꝓ matrimonio siue ꝯ:habent p̄-
dicta locū.ꝓ primo vide tex.in.c.cām matrimonij.j.e.ꝓ scđo vide text.
iuncta gl.in.c.j.de cōsan.⁊ affi.Adde tn̄.vnā limitationē quā credo ve
rissimā:vt publicatis attestationib⁹ admittaṫ stans pro matrimonio
vel ꝯ ad probādū ꝙ nō ꝓbauerat alias directe ꝯriū p̄missa tn̄ aliqua-
li cause cognitiōe.Non em̄ indistincte est audiēdus ne hoc faciat vt cor
rumpat testes vel cā verādi aduersariū vel cā differendi negotiū seu il-
ludēdi iudiciū:qꝛ vbi periculū magis vertiṫ ibi cauti⁹ est agēdū.de ele.
vbi periculū.li.vj.facit.c.j.de iur.cal.li.vj.ſʒ dʒ examiari quare istos te-
stes pri⁹ nō ꝓduxerat ⁊ quales sunt.⁊ si videt legitimā cām admittet
alias sec⁹.nā ī.c.cū in tua diocesi.⁊.ī.c.series.de testi.habuit legitimam
cām ꝓducēdi:vt ibi no.ꝑ hoc facit no.dictū Inn.ī.c.tenor.de re iudic.
vbi idē dicit in eo q vult admitti post sn̄iam appellatiōe nō suspensa.⁊
sic limitat illa capitula lator.tenor.⁊ cōsanguinei.⁊ ꝑ hoc habes decla
rata multa iura ⁊ verificata scđm hāc lec.gl.Tertio gl.ponit tertiā so-
lutionem ꝙ in.c.series.nō potuit reus ex particulis ꝓductis per partē
informari super probatiōe contraria:qꝛ posuit articulū nimis genera
lem ⁊ cōfussum quod illi erāt consanguinei:sed testes deuenerunt ad
specialitatem ponendo.a.⁊.b.in primo gradu.vnde visis attestatiōi-
bus fuit instructus super probatiōe cōtraria:ideo admissus fuit post
publicationem:qꝛ non est sibi imputandum quare prius non ꝓbauit:
sed gl.nō persistit in hac solutiōe dicens ꝙ ex quo pars dicit illos esse
cōsanguineos satis potuit pars probare contrarium:sed certe gl.ma-
le reprobat hāc solutionē.qꝛ difficillimū ⁊ prope impossibile est ꝓba-
re qđ aliqui nō sint consanguinei nisi probatio cōsanguinitatis restrin
gatur ad certas personas:qꝛ tunc indirecte potest probari contrariū:
⁊ licet hec solutio non sit necessaria ad.c.series.quia speciale est in ma-
trimonio tamen in se est vera ⁊ valde no.⁊ eam tenet Inno.in.c.ex te-
nore.j.de testi.vbi latius attingā.Quarto soluit glos.qđ hic produce-
batur vnus testis cōtra probationem plurium:sed hec solutio est in-
dubitabilis ⁊ de modico seruiret. ¶ Extra glo.ponunṫ due alie lec.q̄
nihil valent:ideo non curo recitare.tene secundā lecturam declaratā ⁊
⁊ suppletam vt super ea dixi.

Zacharias.
a ¶ Quilibet d̄ po
pulo.Adde qđ ꝑ
vnū testē pōt pro
bari mr̄imonij i-
pedimētū vt no.
ꝑ Hosti.in.c.sup
eo.ij.rn̄.j.de test.
⁊.c.p̄terea.el.ij.j.
de spōsa.⁊ vtrobi
qʒ est bo.tex.
b ¶ Adde ad hoc
pulchrā gl.in.l.si
qs.C.de fur.Itē
vide doc.in autē.
quas actiones.C.
de sacrosan.eccle.
⁊ vide Bar.⁊ Cu
ma.⁊ do.Bar.so
cinū subtilitatuʒ
p̄ncipē i.l.ij.ff.de
lega.j.in.ij.not.et
oīno vide amplā
apostillā Alexā.
ab Bart.in.d.l.si
qs.Ber.force.
Sebastia.Sapi.
c ¶ Unū ius.Ui-
de Alex.in.l.si cō
stāte.in princ.col.
vj.ver.itē in quan
tū.ff.so.ma.Fe.in
c.qm̄ frequenter.
in p̄n.col.iij.s.vt
lite nō cōte.Dec.
in.c.cū dilecta.j.
de confirma.vtil.
vel inutil.
d ¶ Extēduntur.
Adde qđ idē ab-
bas consi.lxv.cō-
suluit:qđ si testa-
tor disponat qđ
executores matri
monio collocent
filiā ꝙ poterūt il-
lam per spōsalia
collocare.
e ¶ Et vide oīno
que sup hoc late
scribit do.ant.in
c.fraternitatis.in
xl.col.de testi.⁊ ī
d.c.series.ī pe.co.
eo.titu.
f ¶ In rem iudica
tā.qn̄ sn̄ia ī causa
mr̄imonij trāseat
in rē iudicatā vi-
de Pau.de ca.cō
si.cclxvj.
Zacharias.
¶ Adde qđ vo-
luit allegare cōsi.
cclxviij.qđ incipi.
vř dicēdū nō vale
re.vbi etiā ponit
an talis sn̄ia fa-
ciat filios nascitu
ros ꝓ quo ꝑ istū
ī.c.lator.⁊ ibi deo
duce post eū dice-
mus.j.de re iudi.

1 Ordinarij appellantur episcopi: et etiam inferiores.
2 Excommunicatus repellitur ab officijs et beneficijs.
3 Procurator dicitur habere officium.
4 Tps delatiõis et assumptiõis ĩspicit: vt qs sit capax officij.
5 Litere ordinariorum sigillate authentico sigillo cũ testium subscriptione probant indistincte.
6 Litere ordinariorũ sigillate sine subscriptione testium probant in leuibus causis.
7 Litere delegatorum in remissione cause sibi cõmisse probãt vt superior possit procedere.
8 Litere delegatorũ qd fuerit processum sic et sic non probãt.
9 Litere delegatorum sigillate authentico sigillo probant de modico preiudicio.
10 Litere arbitrorum non probant.
11 Excõicatus obligat et obligatur: sed exercitium non habet.
12 Delegatio facta per cõsulẽ ante ingressum pũincie: non vz sed cõualidatur tpe ingressus: pcõsule in volũtate durãte.
13 Procurator absoluens ab excõicatiõe ex tacita volũtate cõstituentis potest acceptare iterum procuram.
14 Excõicatio siue tempore constitutionis siue assumptiõis siue vtroqz impedit validitatem procurationis.
15 Procurator excõicatus repellitur ab exercitio procure.
16 Reus excõicatus potest esse in iudicio.
17 Gesta cum procuratore excommunicato sunt nulla.
18 Procurator datus ad substituendũ vel nudus minister nõ potest alium substituere.
19 Deportatus non admittit potestatem eligendi.
20 Excõicatus non potest esse procurator etiam pro consorte.

Post cessionem. Per literas ordinarij probat quis excõicatus nisi contrariũ doceatur. ita summat Jo. an. verũtñ hec summatio nimis gñalis est vt patebit ex infra dicẽdis: ideo summo. sic. Si p literas ordinarij pbatur quis excõicatus a procuratione repellit. hoc dicit et hec summatio cõuenit tex. et ti. et nullã patitur calũniã. nã d. Ant. summat aliter et ei9 summatio nec cõgruit titulo nec attingit principalẽ materiã capituli. dicit enĩ sic. Procurator excõicat9 tpe assumptiõis mandati ab agẽdo iudicialiter repellit. Hec summatio potius cõgrueret ti. de sen. excõi. vel ti. de iudi. cũ nullã mẽtionẽ faciat de pbatione maxime que fit per literas super quarũ effectu pẽdet principaliter plixa et subtilis materia hui9 c. et ideo tenet pcedentem. Diuiditur cõpendiose in duas ptes. in prima ponit repulsiõis cãm. in scda repulsionẽ. ibi: ipm. ¶ Casus literalis. Aliquis dũ erat excõicat9 erat constitut9 procurator in qua dã cã: ille cõparuit i iudicio: obiectũ fuit ei qd nõ erat admittẽdus cũ eo tpe quo dat9 erat pcurator excõicat9 erat et hoc pbatũ fuit p literas ordinarij sui: qz literis ordinarij standũ est donec pbet cõtrariũ. dominus Pa. ipsum tanq procuratorem non admisit. Ber. ¶ † No. ibi: iudicis ordinarij. q nõ solũ litere epo2 faciũt fidẽ maxime in snia excõicationis. vt in c. curie. xi. q. iij. et i. c. j. de treu. et pa. sz et litere cuiuslibet ordinarij: vt hic. hoc enĩ verbũ ordinari9: nõ solum cõprehẽdit epos qui sunt gñales ordinarij. de offic. or. cũ eps. lib. vj. et c. j. eo. ti. sz etiã ĩferiores et spãles ordinarios. vt est tex. iuncta. gl. in c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vj. facit. c. cum ab ecclesiarũ. eo. ti. q sentiunt hic cõiter doc. qd est no. p dispositionibus facientib9 mentionem de ordinarijs. Et no. ex hoc et ex tex. qd glibet habẽs ordinariã ptãtẽ põt dici iudex. ex quo infero q poteris suã iurisdictionẽ iudicialr seu in figura iudicij exercere: et ad hoc qd no. i. d. c. cũ ab ecclesiarũ. dixi plene in c. cũ cõtingat. de foro cõpe. ¶ No. de ver. standũ: qd licet cõiter ponatur vt differat ab eo qui sedet hic tñ et in multis alijs locis ponit p fide adhibẽda quasi non sit vltra querendum seu pcedendũ: sz illis standũ et quiescendũ. aliqñ aliter ponit vt in c. intelleximus. de iudi. cũ si. ¶ Not. q plena pbatio põt reprobari. cõcor. c. tertio loco. s. eo. et c. cũ io. d. fid. instr. et l. cũ precib9. C. de proba. vide qd no. glo. in c. ferrũ. l. di. et qd no. in c. is qui. j. de spon. ¶ † No. qd excõicatio repellit excõicatum nedũ a beneficiorũ ecclesiasticorũ adeptione. j. de cle. excõ. mini. postulastis. leg. et no. in c. cũ bone. de eta. et quali. Jtẽ ab honorabili officio et publico in c. decernimus. de sen. excõ. lib. vj. sed etiã ab officio vili et oneroso vt est officiũ pcuratoris ad qd etiã infames saltem de iure ciuili pmouentur. insti. de excep. in fin. dixi plene in c. imperatorum. de iuramento calum. et hoc in odium sui: qz posset esse sibi vtile. Jtem vt facilius resipiscat et vt euitetur aliorũ periculum in cõione. vt in c. pia. de excep. lib. vj. ¶ Et bene no. ex isto text. qz excõicatio existẽs tpe assumptiõis mandati nedũ repellit ab exercitio pcuratiõis sz etiã reddit cũ incapacem vt nulla potestas etiã habitu trãseat in eundẽ sicut in simili impedit acquisitionẽ beneficij ecclesiastici et alio2 officio2 publico2 a dictis iurib9 statim alle. Et no. ex hoc et tex. qd pcurator dicit habere officiũ. et largo modo quodlibet ministeriũ qd necessario est explicãdũ põt dici officiũ vt pbat in. c. cũ in cunctis. §. inferiora. de ele. i. sicto. c. j. de cõsue. li. vj. et dicit Tulli9 officium esse qd natura aut legibus necesse est adimplere. et dicitur fm Joã. cal. ab efficiẽdo[a] quasi efficiũ. sed ppter sermonis decorẽ mutata est litera e in o. vel dic qd dr officium ab officiẽdo per 2riũ qz officiũ nemini dz officere seu ee dãnosum. de elec. cũ nõ deceat. li. vj. facit. xiiij. q. v. deniqz. sicut luc9 dr a luceo per 2riũ. et hoc no. ppter statuta faciẽtia mẽtionẽ de habẽtib9 officiũ. ¶ Ultimo not. ibi: assumpsit et c. qd ad hoc qd alicui officiũ valde acqrat reqrit capacitas[b] psone nedũ tpe delatiõis sed etiã tpe assumptiõis qz eo tpe ius sibi acquirit in re. de preben. si tibi absenti. li. vj. pro hoc bon9 tex. in simili. in. §. in extraneis. insti. de here. qua. et dif. si ergo tpe collatiõis seu delationis bñficij seu officij quis est habilis sz tpe acceptationis est inhabilis nihil sibi acquirit vt hic. Jtẽ ecõtra vt in. c. si eo tpe. de rescrip. li. vj. et. j. sup gl. fi. aliquid dicã hec sufficiãt p notabilibus. ¶ † Uenio nũc ad apparatũ et scias qd hoc cõiter hz materiã plirã et difficilẽ nitar abbreuiare et declarare qñtũ potero. et pncipaliter diuiditur in duas partes. Jn prima tractat de fide adhibẽda literis iudicũ tã ordinario2 q delegato2 et arbitrorũ q sunt quasi iudices. l. j. ff. de arbi. et ista pars expedit cũ glo. j. Scda pars tractat de effectu excõicatiõis circa pcuratiõis officiũ. et ista expedit cũ gl. ij. ¶ Uenio ad pma partẽ et qro qz hic adhibet fides literalis ordinariorũ in pbãda excõicatiõe nũquid istud sit regulare in alijs actibus probãdis. gl. j. alle. p2io q sic. scdo nitit pbare 2riũ. tertio ponit tres opi. ego vltra gl. ponã sex. et sic erũt. ix. opi. adũciã pro. et qd mihi breuissime videbit. et qm materia satis difficillima est et male per tex. declarata recitabo supradictas opi. et qsqz studiosus cui ingenij talẽtũ deus cõtulit possit melius veritatẽ discernere. et pmo expediaz in iudicibus ordinarij. motiua ad vtrãqz partẽ patent ex glos. et opi. j. recitandis. et incipiendo ab opi. gl. ¶ Prima[c] fuit opi. Hug. dicẽtis qd semp statur scripture sigillo epi sigillate: qz vicẽ hz publicati istrumẽti p iura in pn. gl. alleg. hãc opi. secut9 est Hos. et multi alij dicentes qd literis[d] epo2 et alio2 ordinario2 credit sigillatis eorũ sigillis. et p hoc istud. c. et. j. de fid. instru. c. ij. et alia iura hic alle. in pn. gl. et in c. pe. j. de pur. cano. et dicit Hosti. mirãdũ de tenẽtib9 2riũ: nã si officiũ tabelliõis cõcessũ foret vili et abiecte psone facit scripturã authẽticã: multo forti9 officiũ epalis dignitatis et ordinis cũ in sua consecratiõe solẽniter pfiteatur et iuret se canones seruaturũ. sicut ergo creditur instrumẽto tabellionis cũ testiũ subscriptione sic et fortius credendũ est in literis epi cum sigillo: cum fides epi videat prepõderare fidei tabelliõis. de fid. instr. c. pe. et vlt. facit et quasdam alias psuasiones ad. c. qm. j. e. qd vr sue conclusioni obstare. Rñdet q loquit qñ litere nõ apparent sigillo epi sigillate: sz ipse viua voce dicit q ita pcessit: vel loquit fm eundẽ qñ iudex hoc extendit in chartulario manu publica seu per duos viros idoneos nõ cõfecto: sed hic loquit qñ apparent lre sigillate. ¶ Nec ob. fm eũ aliud motiuũ qd dignior est viua vox cui nõ credit etiã si esset eps. vt in. c. placuit. et c. si tñ. vj. q. ij. qz illud est verũ qñ 2riũ pbat p plures. j. de testi. cũ a nobis. vel dicit rñdendũ p not. s. eo. tertio loco. q. d. qd non semp viua vox est dignior. vt ibi no. nã videm9 qd voci viue tabellionis nõ credit et tñ instrõ ipsius sic: ita nec viue voci epi sz ipsi9 literis sigillatis sic: sed hec opinio q hz qd indifferenter credatur literis epi et aliorũ iudicum sigillatis cõmuniter reprobatur per doc. notantes diuersitatẽ inter scripturam publicam manu cõfectaz et literas sigillo epi sigillatas. nã vt dicit Jo. an. si instrumentũ falsum scribatur sub noie notarij hoc facile per comparationem literarum deprehendi poterit: sed si verũ sigillatum furtiue subtractum falsis literis apponatur deficiet pbatio. Unde cũ facile possit a cãcellario forsan dormiẽte surripi sigillum: a notario vero impossibile est surripi actũ scribendi. salua pace Host. videt notanda differentia inter notarij et cpm seu alium ordinariũ. Jtem fm Jo. cal. officium tabellionis est scribere. non ergo mirũ si sue scripture creditur. non sic iudicis quia officiũ iudicis nõ est inuentum vt scribat: lz qñqz scripture autoritatẽ prestat. j. de si. instr. c. pen. et vlti. nec sequitur prestat autoritatez: ergo sue scripture est fides adhibẽda. ista enĩ sunt diuersa aliquid facere et facto autoritatem prestare. in proprio facto quis nõ potest autoritatẽ prestare. in cle. si vna. de reb. eccle. nõ alie. l. j. ff. de auto. prestã. et tñ põt noie pprio 2here

a ¶ Ab efficiendo. Adde q añ Cal. ita dixit san. Ambro. i aureo libello suo offi. lib. j. c. iij. in fin. vbi dicit qñquidẽ offm ab efficiendo dictuz putamus qsi efficiũ: sz ppter decorẽ sermonis vna imutata lra offm nũcupari vl certe vt ea agas q nulli officiant sz psint omnibus. Sebasti. Sapia.

b ¶ Capacitas. vide de Bal. in ru. C. de cõdi. ob turp. cãm. circa fin. vbi dicit q si bãnitus non potest esse de priorib9 si tpe imbursatiõis sit bãnitus aliqs licet tpe extractionis fuerit rebãnitus nõ tñ poterit esse de priorib9. de q etiã bar. in. l. vsufructus in fi. ff. de stipu. seruo. Sebasti. Sapia.

c ¶ Prima. vide tñ Ang. i. l. cõsentaneũ. co. p. c. i gl. in ver. 2mouerato. C. qños et quã. in. vbi dicit qd ex solo sigillo absqz aliqua scriptura arguit et pbat voluntas eius cui9 est sigillũ et subijcit quod creditur nũtio venienti cũ sigillo solo: et hoc procedit ad piudiciũ illius cuius est sigillũ als si sigillo simplr nõ ẽ stãdum vt p Fel. in c. qd sup. j. de fi. instr. col. ij.

d ¶ De hoc an credatur lris eporũ vide gl. in v. maxime. et ibi aliqd p Cy. et Bald. in. l. iij. C. de episco. et cle. et p Ja. but. et Bal. post Gul. in l. si qua. C. de epi. et cle. et i. l. si pcuratorem. ff. de pcu. et i. l. si publican9. §. j. ff. de pu. et in l. j. §. si qs neget quẽad. te. ap. per Bal. in. l. j. ad fin. C. de pcu. et i. c. j. i v. sigillo. de pa. cõstã. per Jo. an. in addi. spe. in ti. de instru. edic. §. nunc videndũ. v. sed supplementũ in addi. magna. et

facit qd no.bar.ĩ l.quoties.in fi.cũ si.ff.solu.ma.Itẽ adde hic tex.cum gl.i.c.ad ꝓbãdũ. in ṽ.ꝑ metropolitani lr̃as.de re iudi.Itẽ vide de h̃ ꝑ Bal.ĩ.l.exẽplo. in pe.q.C.de ꝓb. ⁊ in rub.C.de fid. instru.in vl.char. Item adde oĩno hoc ꝙ no.d.post Io.an.in.c.seculares.de foro cõpe.li.vj.⁊ bal.ĩ extraua.de pace cõstãtie.in fi.ꝑn.ad quẽ autẽ de collegio spectet facultas sigillãdi not. Io.an.⁊ abb.anti.in.c.inter dilectos.de fi.instr.et bal.ĩ.c.j.circa ꝑn. de cõtro.inue.et an credaꝛ sigillo legati de latere vide Spec.in tit.de leg.§.supest.⁊ an sigilluꝫ epĩ faciat fidẽ.vide old.ꝯsi. clxxxiij.⁊ se.et vide.d.Ant.in.c.ij. circa fi.de fi.instr. ⁊ de articulo hic posito ꝑ.d.Ant. vide oĩno per.d. post archi.in.c.vt circa.§.j.⁊.ij.col. ver.⁊ ex isto ĩfert. de ele.in.vj.vbi ẽt ponit qd de literis aliorum prelatorum.

¶ Adde an credatur literis ordinarij.Cal.ꝯsil.iij. de fi.instr.⁊ in literis inferioꝝ per lapum alleg.vij.

a ¶ Sigillo epĩ.ad de de hoc dicẽdũ vt no.in apos.ad istũ in.c.in presentia.nu.5.in ṽ.ꝑlatorũ.s̃.de renun.

b ¶ Probeꝛ per literas.vide car.in cle.j.q.x.de excep. ⁊ qd posui ĩ apos. ad istũ.in.c.prudentiam.nu.11.in ver.per literaꝫ.s̃. de offi.deleg.

Sebastia.Sapi.

c ¶ Sigillũ authẽticũ.Quia in leuibus sigillo stetur tenet Spec.in tit. de remissionib⁹. §.vtile.ver.sed nũ qd remissio bald. in.l.pacta nouissima.col.fina.C.de pactis.

⁊ sic actũ facere.Ad dec.pe.de pur.cano.quã allegat Hosti. rñdet Cal.ꝙ ibi non dicitur qd illi relationi stetur sup illis q̃ in ea cõtinẽtur.sed nõ apparebat de cõtrario:vñ pro illis presumebaꝛ.ĩ.eo.qm̃.Itẽ ibi staꝛ relationi contra producẽtem:⁊ loquiꝛ de delegatis:de quib⁹ est dicẽdum.vt.ĩ.subijcietur.ex quibus apparebit intellectus huius.c.⁊ decre.cuꝫ a nobis.ĩ.ti.ꝑxi.quã Host.⁊ multi alij adducũt ad illã opi. ꝓbandã facit potius cõtra:exponẽdo seu intelligẽdo illum vers.nec scriptu.vt ibi intelligit Inn.vel exponendo dictionem nisi:ꝑ quãuis:vt quidã ibi:exponũt:vt ibi glos.⁊ super ea vel aliter potest intelligi in casibus specialib⁹ in quib⁹ litere iudicũ faciũt fidẽ de quib⁹.ĩ.⁊ ista rñsio melior est ⁊ ꝓcedit sine impropriatione aliqua de quo dicetur plenius in.d. c.cũ a nobis.decre.C.de fi.instr.etiã facit potius contra si recte intelligatur.nã tex.ibi tacite loquitur de sigillatis literis habentibus subscriptionẽ seu inscriptionẽ testiũ licet testes sint mortui.Alia iura de quibus hic in prin.glo.loquunꝛ:in casibus specialibus.de quibus dicetur.ĩ.in.ix.⁊.x.op.⁊ hoc quo ad primã opi.¶ Scḋa fuit opinio quorũdã ꝫm gl.tenẽtium fere oppositũ prime opi.s.ꝙ charte seu instr̃o quantũcunqꝫ sigillato nõ credatur nisi sit redatũ in publicam formam in auẽ.vt nulli iudi.§.⁊ hoc vero.⁊ in.l.in donationibus.C.de dona.nisi saltẽ duobus ꝯcurrẽtibus.s.qd habeat subscriptionẽ testium.⁊ ꝙ ibi desit vsus tabellionis.ar.xvj. q.iij.§.potest.⁊ hãc opi.tenuit Ber.hispa.adducebat.l.iij. §.sinaũt.C.de arbi.fallit ꝫm eũ si litere essent redacte ĩ actis per tabellionẽ.d.l.in donationib⁹.ĩ.de fi.instr.c.inter.Vel si habeat testiũ subscriptionẽ.xvj.q.iij.põt.ver.is autẽ.⁊.l.vt perfecti⁹.C.de anna.excep.Vin.etiã secutus fuit hanc opi. excipiebat tñ tres casus.s.cum litere epĩ hñt sigilluꝫ capituli.per.c.statuimus.xix.q.iij.de elec.cum inter.vel quando apparent sigilla pluriũ epoꝝ.de cle.pe.c.j.vel cum ordinarius delegat causam per suas literas q꞉ iudiciũ reddiꝛ in inuitũ l.inter stipulantẽ.§.j.ff.de verb.ob.Hec opi.mihi nõ placet nec video eã approbari a doc.videtur eñ mihi qd sit contra istum tex.⁊ tex.c.j.de treu.⁊ pa.⁊.xj.q.iij.cure.vbi creditur literis solius ordinarij nec aliquid dr̃ de subscriptione testiuꝫ seu sigillo capituli vel defectu tabellionis.ad idẽ.c.j.de sen. excõ.li.vj.⁊.c.ad ꝓbandã.de re iud.que oĩa probãt de sen. exc.multaqꝫ alia iura reperiunꝛ super alijs actibus.vt.xviij. dis.c.j.⁊.c.si epũs.⁊.xix.q.ij.c.j.ij.⁊.iij.⁊ de tẽpo.or.nec epi.cuꝫ multis simi.Item exceptiões Vin.sunt nimis gñales vt indifferẽter credaꝛ literis sigillatis epĩ ⁊ capituli seu pluriũ ꝑlatorũ cuꝫ hoc nullibi caueatur excepta autoritate pape.de proba.cle.literis.⁊ iura alle.per eũ loquũtur in casibus specialibus vt.ĩ.dicetur.¶ Tertia est opi.gl.nostre distinguẽtis inter iudicialia ⁊ extraiudicialia:vt prĩo casu nõ credaꝛ sigillo epĩ[a] seu alioruꝫ iudicũ nisi habeat testiũ subscriptionem per.c.qm̃.ĩ.eo.scḋo casu credaꝛ presertim in sñia excõicationis:vt hic,⁊ in iuri.prealle.in gl.vsqꝫ ad fi.⁊ hec fuit opi. Io.⁊ vide glo.in.d.c.cure.hãc opi.tenuit Inno.hic videꝛ tñ in primo discrepare in iudicialibus.sentit eñ per.c.qm̃.ĩ.eo. ꝙ in eis nõ credatur literis iudicis etiã cum subscriptione testiũ.sed opꝫ ꝙ acta sint descripta per notarium vel duos viros idoneos.per.d.c.qm̃.postea in alia glo.vr̃ recedere in totum iudicio meo ab hac opi.gl.maxime in extraiudicialibus.dicit eñ super ver.per literas.quosdam tenere ꝙ hodie nõ crederetur istis literis de quib⁹ in tex.intantũ vt quis videtur in iudicio tãꝙ̃ excõicatus per.d.c.quoniã.nec est contra.d.c.cure.xj.q.iij.q꞉ ibi ꝫm eum non dr̃ qd videtur per tales literas in iudicio sed in ecclesia tm̃ q꞉ non est hoc ius ꝑiudiciale sed salutiferũ ⁊ medicinale:dũmodo nõ contẽnat.ij. q.j.multi.per qd sentit ꝙ si epũs mãdat excõicatũ a se in iudicio vitiari:literis suis non parebiꝛ:sed opꝫ qd aliter doceaꝛ de excõicatiõe:secus si mandet eum vitiari extra iudiciũ.Et hoc videtur sentire per rationẽ suam ꝙ literis epĩ etiam de gestis per se extra iudicium nõ creditur in graue preiudiciũ alteri⁹.Alij vt hic refert Io.an.circa articulũ excõicationis ponũt aliam limitationẽ.vcꝫ ꝙ litere epĩ probãt excõicationem appositam in vim dilatorie sed non in vim perẽptorie. hui⁹ diuersitatis rõ est q꞉ min⁹ afficit seu ledit primo modo opposita ꝙ̃ scḋo.nam primo modo arctatur excipiẽs ad ꝓbandũ.ĩ.octo dies.scḋo vero casu dꝫ dari tempus longius vt no.in.c.pia.de excep.li.vj.facit qd leg.⁊ not.in cle.vna.de excep.Io.and.non videꝛ hoc placere:sed potius esse distinguendum ꝫm emm in forma litere.vt si sit pure testimonialis ei non stetur:vt qñ epũs ad petitionem partis scribit ei qd excõicauit talem.si vero sit promulgatoria sñie tũc ei stetur ad primam facit qd no.iij.q.ix.testes.hec opi.tertia nõ videꝛ vera vt indistincte credaꝛ in extraiudicialibus.corruit eniꝫ ex rationibus.s̃.alleg.contra primam opi.graue enim esset dicere ꝙ epũs per suas literas suo sigillo sigillatas posset nocere cuicunqꝫ scribendo vt vult.⁊ facit aperte in contrarium illud.c.ij.de fid.instr.intelligendo vt.s̃.Item aperte facit in contrarium mens.in.c.qm̃.ĩ.eo.licet eñ illud loquatur in iudicialibus idem videtur in extraiudicialib⁹ in quib⁹ posset qñqꝫ imminere maius periculũ ꝙ̃ in iudicialibus:ergo idẽ dicendũ ad hoc quod no.Io.an.in.c.dispendia.de rescript. li.vj.ĩ nouel.⁊ q꞉ in iudicio quasi ꝯhiꝛ.l.iij.ĩ.idẽ scribit de pecu.si ergo in quasi contractib⁹ nõ crediꝛ literis epĩ seu cuiuslibet iudicis.vt.d.c.qm̃.ꝫm verũ ⁊ cõem ĩtellectũ.ergo multo min⁹ in veris ꝯctibus in quib⁹ minus exuberat potestas iudicis.Et no.hanc rationem quia nemo tangit qd meminerim.⁊ satis vrget primã ⁊ istã tertiam opin.Quid autem dicendum respectu excõmunicationis an probetur per literas[b] qualescũque ⁊ qualitercũque opponatur infra dicam. ¶ Quarta opi.ponitur hic per Gof.⁊ Pet.dicẽtes per iura alle.in.ij.parte gl.qd epõ aliquid contẽtiose dicẽti ⁊ constituenti se partem nõ creditur.si autem aliquid scribit iure ordinario tũc creditur sibi vt iudici de eo qd fit coram eo vel per eum:vt in.d.c.cure.hec opi.corruit per.c.quoniam.ĩ.eo. ⁊ ꝑ supradicta.Itẽ ipsemet Gof.in.q.xiiij.vt hic refert Io. an.tenuit id quod hec glo.qd etiam videtur tenere Spe.in ti.de proba.§.fi.ver.x.ibi enim refert curiã tenere non credi sigillo epĩ nisi sit authenticum de fid.instru.c.ij.de sen.excõ. cum medicinalis.li.vj.⁊ de fid.instru.cum dilectus.⁊ hic.vñ dicit sigilla epoꝝ officialiũ suorũ ⁊ precipue abbatũ exemptorum ⁊ notorium iurisdictionem habentium fidem facere etiam in negotijs alienis.Inferiorum vero nõ nisi in eis q̃ sunt sue iurisdictiõis.⁊ dicit hoc placere Inn.de fi.instr.c. j.⁊.ij.no.bñ hãc opi.iuncta opi.Host.ĩ practica:sunt eñ viri magne autoritatis.sed ꝓfecto hec nõ videnꝛ indistincte vera per rationes superi⁹ tactas ⁊ infra tangendas.nec est verũ qd Inn.hoc simplr̃ tenuit.vt ipse allegat.imo vt pꝫ ex dictis suis in.c.de fi.instr.posuit in hoc tres opi.quasi etiã hic recitauit Io.an.⁊ statim per ordinem dicam sicut supra pollicitus fui.¶ 4 † Quinta opi.poniꝛ per Inn.in.d.c.j.vt colligitur ex prin.magne glo.qd litera dicitur autentica quando hꝫ sigillum authenticum[c] cum subscriptione testium nisi in leuibus in quibus creditur sine subscriptione testiũ cum nõ sint multum ꝑiudicialia.xj.q.iij.cure.lxxj.dist.⁊.lxxij.per totum.xcviij.dis.c.j.⁊.ij.ar.xcvij.dist.nobilissimus.sꝫ Host.ibi dicit ꝙ aliqua ex eis sunt ꝑiudicialia multũ ⁊ in aliquibus ex eis requiruntur plura sigilla.de cle.peregri.ca.j.Sed hec opi.Inn.iudicio meo multũ est propinqua equitati ⁊ veritati.vt.ĩ.latius dicã.¶ Sexta opi.ponitur per eundem Inno.in loco statim alle.in medio illius gl.vbi dicit qd an credaꝛ literis abbatis vel archidiaconi vel aliorũ prelatorũ de his que extra iudicium fiunt:⁊ quantum eis credatur.i.vsqꝫ ad quam summam ⁊ inter quas gẽtes:totũ relinquit cõsuetudini.nã ⁊ cõsuetudo tales scripturas publicatas facit de fid.instr.cũ dilectus.C.de emã.libe.l.j.⁊.ix.q.iij.conquestus. Nec obst.ꝫm eum hoc.c.cure.⁊.c.j.de treu.⁊ pace.q꞉ possunt dici specialia in sñia excõicationis ꝓpter participationis periculũ.de rap.c.j.al's.ij.alias ꝯstat ꝙ epõ vel alteri dicẽti talem sententiam dedi vel citaui non creditur nisi aliter probetur.ĩ.eo.quoniam.No.bene q꞉ sentit.c.qm̃.habere locũ vniuersaliter cessante consuetudine.hec opi.quatenus videꝛ se fundare super cõsuetudine vt aliter litere nõ probent posset procedere in multũ preiudicialibus.secus videtur in leuib⁹ ⁊ sic cõcordabit cũ prece.opi.alias nõ esset vera cum in multis leuib⁹ credatur literis prelatoruꝫ cessante etiã consuetudine vt.s̃.dixi ⁊ lati⁹ infra.¶ Septima opi.colligitur ex dictis Inno.in fi.illius glo.prealleg.vbi dicit qd creditur literis cuiuslibet ꝑlati de his que rõne sui officij facere debet vel potest archiepiscopo vocanti suffraganeos ad conciliuꝫ vel ad alium suffraganeum consecrãdum.xviij.dist.si episcop⁹. lxv.dis.non debet.vel in subsidium.extraneos quos etiã vocat simpliciter episcopus.vij.q.j.pontifices.vel quãdo capitulum vocat canonicos.de elec.cũ inter vniuersas.⁊ in.c.statuimus.xix.q.iij.⁊.c.cure.prealleg.⁊.lxxij.distin.per totum. Item creditur qñqꝫ scḋm eundem lꝫ ad ostiũ scribentis nõ spectet vt in literis testimonialib⁹ de ordinibus ver morib⁹ alicuius.de cle.pereg.capit.j.Item in procuratore ad impetrandum ⁊ contradicendũ constituto:⁊ in omnib⁹ alijs vbi nullum vel modicum preiudicium alij generatur.nã in predictis casib⁹ ⁊ si nõ constet sigillũ eorũ esse qui scribũt vel ẽt si homines modice autoritatis scribant creditur eis ꝫm Inno.in prealleg.c.j.de fi.instr.Aduerte q꞉ per fi.gl.sue potest restringi id qd.s̃.dixi in princ.huius opi.vt intelligatur hec opi.in his

opi.in his que sunt modici pîudicij τ nõ in alijs licet spectet ad officium suum:τ tunc cõcordabit cum prima opi.τ limitabit eam τ nõ notabit de tãta diuersitate.attamen ipsemet Inn.in.c.ij.de fi.instr.in medio prime columne vr̃ multũ a predictis discrepare dicẽs qd̃ sigillis inferiorũ prelatoꝝ ab epo non credit̃ nisi hoc habeat cõsuetudo.d.c.cum dilect⁹. de fide instr.nisi forte habeãt iurisdictionẽ:qꝛ tũc in his que sunt sue iurisdictiõis instra cuiuslibet iudicis ordinarij vel delegati reputarent̃ autẽtica.argu.j.de testi.cũ a nobis.hec opi.posset saluari τ reduci ad pcedẽtia intelligẽdo qñ instra habẽt testiũ subscriptionẽ:vel in casibus specialib⁹ in quib⁹ pcedit.c.cũ a nobis.super quo se fundant.alias Inn.redargueretur de cõtrarietate:de qua eñ not.Host.reducens hec ad opi.suam de qua satis in prima dictum fuit.¶ Octauã opi.posuit Arch.in.c.vt circa.de elec.li.vj.τ.vj.q.ij.placuit. qd̃ litera epi non pbabat nisi habeat subscriptionez vel nisi hoc habeat cõsuetudo.ad hãc opi.vr̃ hic accedere Jo.an.q dicit qd̃ reqrit̃ subscriptio testiũ.τ videt̃ velle ꝙ subscriptio debeat fieri manu ipsoꝝ testiũ subscribẽtiũ:qꝛ alias p subscriptionẽ nõ esset plene puisuz fraudib⁹ cũ posset apponẽs furtiuum sigillum subscribere seu inscribere testes nũc mortuos tpe date ipsi⁹ scripture viuos:τ sic nõ posset reprobari.ad hoc qd̃ no.in.c.ex tenore.de testi.¶ Noua opi.est Jo. cal.hic q dicit se credere l̃ris epi vel cuiusuis ordinarij et sigillatis si nõ habẽt testiũ subscriptionẽ nõ credit̃.sʒ si sigillũ est authenticũ τ hʒ testiũ subscriptionẽ bñ credit̃.τ hoc p.c. ij.de fi.instr.inductũ vt.s.p rõnes allega.p hac parte.fallit qd̃ dictũ est non credi ſm eũ in quibusdam casibus.Primo in leuibus τ nõ preiudicialibus vt cũ scribitur de morib⁹ τ ordinib⁹ clericoꝝ τ hmõi de qb⁹ supra.In dubio tñ an sint leuia vel ne:discernat iudex discretus ſm eũ τ non is cuius sunt litere:qꝛ esset suspect⁹.facit.j.titu.j.preterea.τ.c.in nr̃a. Item fallit secũdo in excõicatione vt hic τ similibus.et hoc in literis pmulgatorijs.Quid aũt in testimonialib⁹ multũ instat Cal.tandẽ in fi.vr̃ tenere generaliter qd̃ non probant salua cõsuetudine τ saluis leuib⁹ τ nõ pîudicialibus.Tertio fallit cõtra pducẽtẽ vel sigilla cõcedentẽ.j.de sol.si quorũdã.ff.depositi.publia.j.q.vij.quoties.de pcu.cle.j.Quart⁹ casus cũ hoc hʒ loci cõsuetudo.d.c.cũ dilectus.de fid.instr. alias dicit tenendum literas quorumcunqꝫ ordinarioꝝ nõ pbare sine testiũ subscriptione:τ in hoc pondera text.c.ij.de fi.instr.vbi tex.voluit puidere nõ solũ locis vbi est vsus tabellionũ vt per eos conficiant̃ instra sed cũ testiũ subscriptiõe: sed etiam locis vbi nõ est tabellionũ vsus vt apponat̃ sigillum authenticum.tñ cum testium subscriptiõe.Itẽ ponderat.c.quoniam.j.e.vbi duo viri idonei equiparãtur fidei tabellionis cui⁹ scriptura sufficeret quo ad acta sine testiũ subscriptiõe:vt ibi no.quasi velit dicere Cal.qd̃ iudici noluit credere:sed in defectum notarij voluit habere duos viros idoneos τ tacite videt̃ velle qd̃ cũ subscriptione duoꝝ testiũ credetur scripture iudicis sigillate.quod etiam no.in.d.c.quoniam.τ satis placet mihi p.d.c.ij.τ p.d.c.quoniã.in fi.aduerte quod hec opi.Cal.respectu regule videtur incidere cum opi.Archi.nec loquit̃ clare an reqrat̃ subscriptio facta manu testiũ.sicut voluit Jo.an.an vero sufficiat iscriptio facta p subscribentẽ literas seu instrũm:ꝙꝙ do.Ant.hic dicat Jo. cal.tenere qd̃ sufficiat inscriptio p.c.ij.de fid.instr.τ.c.j.de p cu.sed ego video qd̃ Jo.cal.hoc aperte dicat imo poti⁹ posset inniui contrarium ex verbis suis cum vtatur ver.subscriptione.ipse tñ do.Ant.videtur transire cum illa opi.vt suffi cat iscriptio τ idem do.Car.¶ Anteꝙ annectã quid sentiam in hac materia premittam vnam decisionẽ rote satis vtilẽ in practica:lʒ ex toto non placet:vt.j.dicam.τ qꝛ multa dicta possunt ex ea colligi inserã ppria vba ipsi⁹ collectoris. Fuit eñ dubitatũ inter eos vtrũ credatur literis epi solo suo sigillo sigillatis sine tabellioẽ τ testibus super resignatione ex causa permutatiõis facta in manib⁹ suis τ per ipsum admissa τ collatiõe subiecta.Et licet in hoc dubio possent fieri multa argumẽta τ allegari pro τ cõtra de quibus in isto ca pitulo:tñ attenta generali cõsuetudine:toti⁹ orbis qua re a putat̃ sigillum episcopi authentitũ:quam etiam seruat pa latium apostolicũ cũ his q̃ spectant ad ipsius officiũ τ que inter suos subditos extra causam ei⁹ pprĩã fidẽ facit dũmõ nõ procedat vt iudex quia tunc secus vt in.c.quoniam contra.j.eod.τ.c.cũ a nobis.j.de testi.fuit per omnes dominos terminatũ τ cõclusum qd̃ in casu pdicto litere epi faciãt plenam fidẽ dummodo predicta omnia in sua litera cõtẽta coram eo τ per eum vno τ eodem tempore facta τ cõpleta existãt.alias non facerent fidem nisi de vltimo actu suo vel partium:prout not.per Inno.in ca.quoniam.pre alleg.Ratio predicte conclusionis ptʒ per supradicta.qꝛ oĩa τ singula pmissa spectãt ad officium suum τ inter subditos suos extra a iudiciũ per eũ expediuntur.de renun.c.admonet.de re.permu.quesitum.τ.c.j.eo.ti.li.vj.pro qua cõclusione faciũt expresse no.per Inno.τ Hostiẽ.in.c.j.τ.ij.de fide instru.τ per Host.hic.non ob.stylus palatij quo cauetur qd̃ non credit̃ literis epi cõtra apostolicũ impetrantem in quibus eps diceret se primo cõtulisse beneficium ꝙ papa seu executor.hoc enim contingit nõ qd̃ sigillũ eius nõ sit authẽticum:qꝛ imo est vt predictum est sed propter fraudem que timetur qꝛ sepe imo frequẽter accidit qd̃ epi vel eorum cancellarij contra apostolicos impetrantes anticipant datas τ qꝛ fraus τ dolus nemini debẽt patrocinari τ vt malitijs obuietur.de rescript.sedes.τ.c.ex tenore.ff.de rei vẽ.in fundo.τ est istud in b palatio apostolico inuentũ in quo etiam seruatur qd̃ literis epi in causa propria fides nullatenus adhibeatur.C.ne quis in sua causa.in rubro τ nigro.τ.iiij.q.iiij.§.null⁹.sed in hoc casu videlicet vltime collatiõis facte per episcopum contra apostolicũ impetrãtem quodãmodo eps videtur facere testimonium in causa ppria vt ipse collationem suam ppriã factam in personam fratris nepotis vel cõsanguinei aut familiaris collatiõis apostolice facte alteri psone sibi extranee perferret.τ ita solebat semper dicere in consilijs reuerendissimus pater do.de fosonato sancte ro.eccle.cardinalis dum erat in rota.Preterea etiã posset assignari alia ratio diuersitatis quare in primo casu creditur literis epi τ non in scdõ: quia in primo casu non potest fieri collatio alteri quã pmutanti per cle.vnam.de re.permu.τ sic quodammodo illa col latio est necessaria qꝛ de necessitate iuris non potest fieri alteri.In secũdo vero casu est locus gratificationi τ potest conferri cui vult:vt leg.τ no.de preb.relatũ.τ.c.tibi q.de rescri. li.vj.sed prelati modernis tẽporibus plus sequentes carnalitatis affectũ quã iudicium ratiõis scpe ex inordinata affectione promouent suos de preben.ca.graue.τ machinãtur omnes fraudes quas possunt cõtra apostolicos ipetrãtes de renũ.c.ij.li.vj.de concess.preb.c.j.eo.lib.hec sunt verba illius decisiõis que est in ordine.xvij.in qua videntur velle domini qd̃ etiam in preiudicialib⁹ creditur literis episcopi sine subscriptione in spectantibus ad officiũ suum.τ in hoc videtur accedere ad septimam opi.supra recitatam τ deuiare ab opi.Archi.τ Jo.an.τ cal.de quibus nullam faciũt mentionem τ multa alia possunt colligi ex dictis ipsoꝝ que infra statim ponderabo.ego vero licet inter tantos τ tales doct. non deberem calamum apponere:tñ vt non captiuẽ intellectum:τ vt maiorem viam posteris ad veritatem inueniẽdã prebeã:ponã p decima opi.vnam cõclusionem respectu plixitatis materie non longã sed compendiosam.xj.cõprehẽ f dentem q̃ talis est.¶ †Literis⁹ epi seu alterius ordinarij b authentico sigillo sigillatis τ testiũ subscriptorũ manu ppria roboratis credit̃ tam in spectantibus ad officium sigil lantis ꝙ in alienis negotijs τ tã in leuib⁹ ꝙ arduis siue sint pmulgatorie siue dispositiue siue testimoniales:attestantes tamẽ factũ de presenti secundum datam literarum siue con tineant extraiudicialia siue iudicialia:sine subscriptiõe vero non creditur nisi in casibus.s.exceptis per Jo.cal.in quib⁹ creditur etiam si sint testimoniales attestantes factũ de pre terito.sine sigillo vero τ subscriptiõe etiam in predictis casi bus exceptis nõ creditur si alias non cõstat eas esse ordinarij.Declaro nũc singulas ptes huius conclusiõis.¶ Prio eñ regro vt litere sint sigillate sigillo authentico.hoc dico p c.ij.de fi.instru.τ.c.sic canonici.de offi.ord.lib.vj.cum si.cessante ergo sigillo litere cẽsentur oĩno priuate ex quo nõ sunt manu tabellionis confecte:τ sic non facerent fidem.d.ca.ij. de fide instru.l.scripturas.C.qui po.in pig.habean.l.comparitiones.C.de fi.instr.nisi in leuibus si constat eas esse ordinarij:vt.j.dicam in fi.cõclusiõis.¶ Scdõ requiro qd̃ litere sigillate sint subscripte manu ppria ipsoꝝ testium.Moueor primo per motiua Jo.an.superius recitata.Itẽ per.c. j.in fi.de procu.ſm vnum intellectũ:licet quidã adducant il lud pro opi.Jõia.sed certe potius facit p:cũ faciat mẽtionẽ de subscriptiõe.τ verbũ subscriptio:cõprehẽdit pprie ſm cõ munem vsum loquẽdi subscriptionẽ in fi.factã manu testiũ vnde dr̃ subscriptio quasi subtus scriptio.itẽ cũ i literis priuatis requirat̃ subscriptio ipsoꝝ testium.d.l.scripturas.no. plene in.c.ij.de fid.instr.ergo τ in istis cũ magis attrahãtur ad naturam priuatarũ ꝙ publicaruz cũ iudex non sit persona publica in scribẽdo.itẽ facit.c.quoniã.j.eo.vbi tex.in defectu notarij requirit inscriptionẽ seu subscriptionẽ duoruz virorum idoneorum.ergo eadem ratione idẽm dicẽdum in extraiudicialibus vt non credatur literis episcopi seu ordi-

Sebastia. Sapi.

a ¶ Authenticuz. Qd̃ valcat cõsuetudo ꝙ credatur sigillo tʒ Gemi.i c.ꝙuis.col.iij.de pcur.in.vj.cuius meminit pceptor meus.d.Roch⁹ curtius in.c.fi.co. xxiij.v.ex pmisso notabili.s.ð ↄsu. b ¶ De h an τ qñ credat̃ literis epi vide ple.p archi.i c.qualiter.vij.q.j. et vide Archid. post gl.in.c.cure. xj.q.iij.τ gl.i.c.testes.iij.q.ix.et an sit credẽdum literis de credentia. vide per.d.An.τ Abb.in.c.fraternitatis.de cle.nõ resi.vbi distiguit post Bar.in.l.lucius.ff.de fideiuf. an sint l̃re gñales τ eis nõ est credẽdum nec obligãt scribẽtem:an sint spãles τ tũc secus τ de hoc artic.an credat̃ literis epi vide oĩno per.d. de ro.deci.xv.ſm ordinem meũ no uissimum.τ vide archi.i.d.c.testes. iij.qd̃.ix.vbi dicit qd̃ credit̃ l̃ris epi de excõicatiõe nõ in alijs.Et dic ꝙ ð hac materia ple ne no.Innocẽ.et Host.in.c.j.de fi. instr.τ de isto artic.qñ credat̃ literis epi.vide p archi.vj.q.ij.placuit vbi refert τ sequit̃ dicta Inno.in.d. ca.j.de fi.instru.τ in hac materia vide no.dictum qd̃ posuit Do.post arch.c.q i aliquo ppe finẽ.lj.dist. Antoni⁹.Fracis. ¶ An l̃re epoꝝ sigillate fidem faciãt in extraiudicialib⁹ vide bald. vltra hic dicta p Inno.τ.d.Abb. in.l.eã quã.i.iiij. col.de fideicõ.τ di cas ꝙ literis epi sigillatis etiã sine testib⁹ creditur in cõcernẽtib⁹ eius officiũ vt p do.de ro.in deci.xvij.incip.fuit dubitatũ in not.τ in decisi. cccdviij.τ an huiusmodi l̃re epoꝝ pbent in curia se

narij in preiudiciū alterius si nō habeant ad minus subscriptionē duorū. ⁊ p hoc qd .s. dixi inducēdo illud .c. qm̄. ⁊ .j. tā gam. moueo nō minus uno pncipaliter p hanc rationē. voci epi nō creditur in preiudicium alterius .vi. q. ij. c. si tm̄. ⁊ .c. placuit. xi. q. iij. si eps forte. ⁊ .d. c. qm̄ ergo nec literis suis cū is qui inducitur ad falsum dicendum non minus induci potest ad scribendū ⁊ sigillum suū apponēdum ⁊ inscribēdum testes qui nunc mortui sunt tpe date literarū viuos. oīa em̄ ista pendēt a volūtate sua ⁊ pauperi innocēti deficiet pbatio negatiue: ⁊ sic erit in facultate iudicis desolādi ⁊ quodāmodo nocendi ⁊ spoliādi oēs subditos suos faciēdo literas modo predicto. qd est contra oēm equitatē: ⁊ si iura deficerent nō deficit rō ⁊ aperta mens .d. c. quoniā. ⁊ .c. si tātum. et c. placuit. prealle. Nec ob. illa ratio Inno. idem esse in notariō cuius voci nō creditur ⁊ tamē eius scripture creditur: qz ratio diuersitatis est in prōptu. nā notari⁹ apposuit testes per quos poterit cōtrarium pbari: sed eps solum apposuit sigillū suū qd est in facultate sua nec pōt reprobari. Et si diceres etiam eps pōt apponere testes sicut notarius. respondeo qd notarius est ad hoc officiū elect⁹ ⁊ approbatus. nec est verisimile q cōmittat falsum cum sit persona media. ordinarius vero nō est ad hoc deputatus. item non est psona media cum plerunqz ppter multa imminentia capiat odiū subditorū actiue ⁊ passiue. de acc. qualiter. el. ij. ⁊ sic qñque vellet vlcisci qd non est permittendum. 6 Item officiū notariorū est exorbitās ⁊ supernaturaliter scriptura sua facit fidem iuxta no. per Innō. in .c. cū. P. tabellio. de fi. instr. ergo non debet hoc extēdi ad ordinarios: satis est q ipsi habent officiū iudicādi nō em̄ cum hoc debēt habere officium attestādi. ar. in .c. forus. de verb. sig. ⁊ .iij. q. iij. c. j. non ob. c. ij. de fi. instr. vbi text. facit mētionem de inscriptione ⁊ nō de subscriptione: dico em̄ q ver. inscripti. largo modo sumitur: nā omnes inscripti possunt dici subscripti quasi intus scripti.

¶ Tertio dico in conclusione q tales litere faciūt fidē tam in spectātib⁹ ad officiū suū q̄ in alienis negotijs. hoc pbo per .d. c. ij. de fi. instru. vbi tex. indistincte loquens equiparat eas instrumēto cōfecto manu tabellionis. ad idem .d. c. cū a nobis. ver. neqz. p hoc ponūt domini[a] de rota deci. cccij. vbi dicūt q etiā in preiudiciū apostolici expectātis faciunt fidez tales litere a testib⁹ vel notario subscripte. 7 Et no. q vtūtur ver. subscriptiōe. facit p his quē dixi in precedenti articulo. ¶ Dixi quarto q faciūt fidem tam in leuibus q̄ in arduis hoc pbāt que statim dixi in precedentib⁹ qd generaliter loquitur. ¶ Dixi quinto qd pbāt siue sint promulgatorie seu dispositiue. 8 Promulgatorie sunt litere q̄ aliqd pmulgant seu disponūt. exēplum in literis pmulgantibus excōicationem. item in literis citatorijs seu sentētiam aliquā continentibus ⁊ simi. ⁊ hoc pbat hic ⁊ in .c. ij. de dila. ⁊ in .c. quoniaz. in fin. sm intellectū quē statim dabo ad illud .c. ⁊ in .d. c. cum a nobis. ⁊ .c. ij. de fi. instr. dū generaliter loquuntur. ¶ Dixi sexto idem si sint testimoniales attestantes tm̄ factū de pre- 9 senti scdm datā literarum[b]. dicuntur testimoniales. qz attestant aliquid factum vel non factum: puta qd titi⁹ permutauit beneficium cū sempronio vel q mutuauit illi decē vel simile. hoc pbat in prealleg. iur. gñaliter loquētibus. et sentiūt do. de ro. deci. cccij. preal. ⁊ maxime pbatur in .d. c. ij. vbi tales litere instrumēto publico eqparant. ¶ Septimo dicit in cōclusiōe. siue ptineat iudicialia siue extraiudicialia. istud pbatur per .d. c. quoniā. in fi. dū presupponit qd citra notarium ⁊ duos viros idoneos possunt acta pbari p legitima 10 documēta: sed tales litere sic sigillate et subscripte obtinent vim publici documēti: vt .d. c. ij. ergo ⁊c. nō tm̄ credo sufficere literas sigillatas sine subscriptiōe testiū: qd etiam aperte sentiūt do. de ro. in deci. cccij. licet quidā teneant cōtra. sz primū est verius per rōnes quas .s. dixi in scda parte cōclusionis. ⁊ ex mēte illius .c. qm̄. duz notat falsam assertionem iniqui iudicis: q̄ satis adesse potest in literis remota subscriptione testium. ¶ Octauo dr q sine subscriptione testiū nō credatur. hoc pbat per ea que supra dixi in secūda parte conclusionis. ¶ Nono dr q fallit in casib⁹ supra exceptis per Jo. cal. naz vt ptz in eis subscriptio testiū in illis nō requirit. Nūqd aūt hoc sit indistincte verum in snia excōicationis statim dicam declarata pri⁹ tota cōclusione. ¶ Decimo dr in conclusione q in casibus exceptis creditur sine subscriptione etiā si sint litere testimoniales de pterito. hoc probatur in .c. cure. xi. q. iij. ⁊ in .c. j. de treu. ⁊ pac. ⁊ de rap. c. j. lxxij. ⁊ lxxiij. distinc. per totum. in literis de ordinibus que sunt de preterito vel de bona conuersatione in preteritum ⁊ similibus que sunt modici preiudicij. Undecimo ⁊ vltimo dr qd sine sigillo et subscriptione non creditur etiam in casibus exceptis nisi aliter cōstet eas esse ordinarij. hoc probatur per id qd dixi .s. in prima parte cōclusionis. sed si cōstat eas esse ordinarij propter modicitatē preiudicij creditur: nā sigillum apponit vt det fides q scriptura sit sigillantis. si ergo aliter constat nō est vis quid ex equipolentibus fiat. de testi. licet ex quadam. l. certū. ff. si cer. pe. c Sed nunc quero[c] nunquid indistincte credat literis sigillatis sine subscriptione testium vt vidistis .s. opi. super glo. Jo. an. ⁊ Jo. cald. videntur acquiescere illi opin. vt indistincte faciant fidem si sint pmulgatorie: siue opponat in vim perēptorie: vt puta qz annullat actū ea pbata: vt qz collatio beneficij facta ea pēdente siue apponat in vim dilatorie: quia apponatur ad effectū repellēdi actorē in iudicio: secus si sint testimoniales. d. Ant. etiam videtur tandem tenere vt indistincte pbent siue tractetur de leui siue de modico piudicio. satis em̄ est id qd pncipaliter cōtinet non est in se magni preiudicij. qz excōmunicatio est medicinalis: lz aliquo accidenti cōsyderato posset esse magni piudicij. Debemus em̄ sm eū attendere id qd pncipalr submittit in literis nō qd in consequentiā venit accidentaliter. l. j. ff. de auth. tu. ⁊ hoc in pmulgatorijs. In testimonialib⁹ aūt de preterito Inn. tz qd faciāt fidē in extraiudicialibus, vt .s. dixi. d. Ant. dicit q in his in quibus exigit qualisqualis psumptio creditur istis literis testimonialibus: puta vt vitetur excōicat⁹ extra iudicium. ⁊ sic pcedit opi. Inn. in alijs vero procedit 6 alia opi. ¶ †Ego indistincte tenerē qd supra dixi in conclusione vt si tractetur de modico piudicio credat literis sigillatis sine subscriptione. alias secus licet cōtineāt excōmunicationē. pōdero enim rationē quare nō creditur sine subscriptiōe que militat etiam in excōmunicatione si pducit in facto arduo. Quid em̄ si ordinarius volens cessare electionez factam de inimico suo facit pduci literas suas pmulgatorias excōmunicationis falso cōfectas. dicimus ne illis fidē esse adhibendā si neget maxime si cōcludatur irregularitas illius vt qz dicitur celebrasse post datā illarū literaruz: certe nulla equitas hoc patitur. ⁊ multum resistit mēs illius ca. quoniā. hoc enim capitulū ⁊ .c. cure. ⁊ .c. j. de treu. ⁊ pa. ⁊ cōsimilia loquunt in actu modici piudicij. ⁊ hec sufficiant quo 7 ad literas ordinariorū. ¶ †Uenio nūc ad lrās delegatoruz nunqd credat ipsoꝝ sigillis. vide Hosti. in .c. pe. de pur. ca. ⁊ Compo. in .c. capitulū. de rescrip. ⁊ .c. j. de elec. lib. vj. ⁊ maxime vertit dubiū super remissione cause sibi cōmisse quam faciunt doct. nostri: vt Jo. Cal. ⁊ do. Ant. cōiter sequūtur dictum Spul. in Spe. in tit. de remis. §. vtile. vers. sz nunqd. vbi dicit q super remissione facta credit vt sic superior possit p- 8 cedere ad vlteriora. ¶ †Sup pcessu vero ibi facto vt qd sic vel sic fuerit factū nō creditur si illud fuerit iudiciale: sz opz q illud constet per legitima documenta .j. e. qm̄. nisi in literis pape diceretur quicqd aūt super hoc feceris nobis p literas tuo sigillo sigillatas referas ⁊c. tūc em̄ credit nō virtute literarum sed virtute commissionis facte. fa. de test. c. cuz 9 clamor. ¶ †Si vero fuerit extraiudiciale: puta qz executus fuit ministeriū sibi cōmissum ⁊ sibi credit: ex quo constat de sigillo suo: qz agitur de modico piudicio qz partes pñt corā superiore iustitiam psequi: ⁊ dicit q sic seruat curia. Breuissime dicerē qd in omnibus casibus in quibus .s. dixi nō credi ordinario: multo forti⁹ nec delegato. ar. in .c. qm̄. j. e. In casib⁹ in quib⁹ dixi credi ordinario dico credēdū delegato si hz sigillū authēticū. ⁊ hoc i spectātib⁹ ad offm̄ suū. In alijs aūt censeri dz puata psona. ar. in .l. j. ff. de offi. ei⁹ cui mā. est 10 iur. ⁊ de offi. de le. sane. ¶ †Uenio ad lrās arbitroꝝ qb⁹ sm cōem opi. fides nō adhibet nec hz dubiū sm Jo. an. quo ad casum nostrū cū arbiter ex voluntate aditus ex cōpromissaria ptāte excōicare nō possit: vt no. in .c. j. de of. or. Itē dicit quo ad alios casus p .l. ne in arbitrarijs. C. de arbi. nec mirū sm euz cū ēt ifamis possit esse arbiter. ff. de arbi. l. pedi⁹. als parui. ⁊ .iij. q. vij. §. tria. ⁊ taliū lrīs credere absurdū eēt. Nec ob. j. ō te. psentata. qz ibi factū narrat qd satis placet. qz arbiter nō est publica psona nec gerit offm̄ publicū: nō idē dicendū de eo sicut de literis priuatorū. de quorū literis plenissime dicet in .c. ij. de fide instr. Quid aūt si iudices sunt plures nunqd eis credat: dic vt no. ⁊ dicā .i. c. qm̄. j. e. ⁊ .c. cū a nobis. j. de test. Et qd de literis pape dicēdū i cle. vna. de pba. aliqd dico i .c. si. de suc. ab inte. ¶ Nūc veniam⁹ ad secūdum passum pncipalē hui⁹ .c. vcz. ad effectū excōicatiōis circa pcurationis actū. Et circa hec gl. fi. colligit duo ex text. satis leuia. primū qd tps pcurationis facte attendendū est. Secundū colligit arg. qd excōicatus ad impetrandum non est admittendus ⁊c. de hoc vltimo dic vt hodie habes in .c. j. de rescrip. li. vj. circa primū nō vr gl. pōderasse tex. q ponderat tps assumptiōis mādati nō aūt cōstitutiōis. sed vt materia

habeatur

culari. vide bald. in .l. si qua per calūniā. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ an litere officialium probēt sine testibus. vide Bar. ⁊ Ange. i .l. si publicanus. in §. de rebus. ff. de publi. et vide do. Abb. in .c. cum a nobis. j. de testi. vbi dicit q in cōcernētib⁹ officiū suū pbant qd videtur esse ex mente glo. in .c. j. de fi. instru. Bar. tm̄ in .l. cōgruit. ff. de offic. pres. dicit simpliciter q pbant tamē .d. Abb. i .c. cū a nobis. de testi. prealleg. dicit qd literis sigillatis derogat per duos testes. de q̄ vide Pau. de cas. in cōsi. suo. xxxiij.

a ¶ Et vide oīno domi. d. ro. decis. cccxlj. in ordine meo nouissimo vbi hoc ampliāt ⁊ an creditur literis epis dicētis se istituisse aliquē i bñficio ad psentationē talis patroni. vide p do. de ro. decisio. ccciiij. i ordine meo nouissima.

b ¶ Et an credat literis epi i factis bñficioruz si narrat solēnitatē presentatiōis pcessisse vide elegātissime ⁊ copiose per ro. in .l. sciendū. de vb. ob. in .x. q. prin. inci. qro qd si cōstat clericum per episcopum.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Quero. Uide Bal. in rub. C. de fide instr. col. pe. versi. sm supplementū. vbi dicit qd si priores perusini sigillāt scripturā in q̄ cōtractus: dicit tm̄ qd credit hmōi lrīs etiā sine testibus de eo qd spectat ad officium sigillantis.

habeatur simul attendēda sunt quatuor tēpora. Primū quando erat
excōicatus tempore cōstitutionis sed tēpore assumptionis mandati ⁊
exercitij erat absolutus. Scōm econtra quando tēpore constitutionis
nō erat excōicatus tēpore vero assumptionis sic. Tertium qñ erat ex-
cōmunicatus tempore constitutionis ⁊ tempore assumptionis sed tē-
pore exercitij erat absolutus. Quartum quando vtroqʒ tempore erat
absolutus: sed tempore exercitij erat excommunicatus. Uenio ad pri-
mum. Ber. ⁊ Jo. an. post eū dicit nō valere: cū considerem⁹ initiū.[a] vt
in gl. ꝓ hoc facit: q2 capacitas ⁊ habilitas requirunt respectu acquisi-
tionis fiende etiā respectu ipsius delationis tēporis seu cōcessionis. vt
in. §. in extraneis. insti. de here. ⁊ quali. ⁊ dif. ⁊ in. c. dudū. de elec. ⁊ in. c.
si eo tēpore. de rescrip. lib. vj. ⁊ c. auditis. de elec. cū multis si. ¶ Sed cir
ca hoc ꝓ declaratiōe huius arti. ⁊ totius materie querit an excōicatio
vitiet ipso iure actū cōstitutionis: vt sic nihil acquirat cōstituto. an re-
quiratur exceptio tempore exercitij. Inn. sentit hic ꝙ requiratur exce-
ptio al's tenent omnia gesta sicut tenerem cum actore excōicato ante re
pulsionē vt in. c. pia. de excep. li. vj. Spe. in ti. de procu. in prin. tenet ꝓ-
cessum nō valere cū excōicato tpe constitutionis: lʒ secus si fuisset excōi
cat⁹ post. ⁊ hoc vr̄ tenere Jo. an. d. Ant. Cal. ⁊ cōiter doc. iudicio meo
de hoc vr̄ hic casus. nā hic nō dicebat ꝙ esset excōicat⁹ tunc: sed ꝙ esset
excōicatus tpe assumptionis officij: q2 tūc nō tenuit procuratoris con
stitutio: ⁊ ideo nūc non dʒ admitti: lʒ nūc sit absolutus ⁊ sic gesta cum
isto nō debēt tenere sicut nec gesta cū falso ꝓcuratore: de rescri. ex parte
decani. de ꝓcu. ex insinuatione. ⁊ in. c. in nostra. l. licet. ff. de iudi. cum si.
11 ¶ † Et hec sing. no. q2 multū limitant not. in. c. veritatis. de do. ⁊ cōtu.
ibi enim cōclusum fuit ꝙ excōicatus potest alij obligari ⁊ aliū sibi obli
gare[b]: licet exercitiū actiōis sit sibi interdictū tempore excōicationis. ⁊
tamē vides hic ꝙ licet procurator obliget alteri ⁊ alium sibi obliget ni
hilominus non tenet actus ⁊ hoc ideo q2 hic defert sibi officiū saltē pu
blicū autoritate. ff. de ꝓcu. l. j. cuius non videt capax vt plenius dixi. s.
12 in quodā notabili. ¶ † Sed cōtra hoc ⁊ ecōtra tex. op. intelligēdo ꝙ tē
pore assumptionis mādati esset absolutus. d. c. licet. de procu. li. vj. vbi
patet ꝙ si procurator constitut⁹ semel dissenserit nihilomin⁹ pōt post
eā cōsentire dño in eadē volūtate permanēte. ad idē. l. obseruare. §. fi. ff.
de offi. procō. vbi delegatio facta per proconsulē ante ingressum ꝓuin
cie que tunc nō valuit cōualidatur tēpore ingressus ipsi⁹ procōsule in
eadē volūtate mante. ergo idē dicendū in casu nostro qđ licet impedi
mentū esset tēpore ꝯstitutionis ex quo nūc erat absolut⁹ tēpore assum
ptionis cōstituente in eadē voluntate manēte debet cōstitutio conua-
lidari. ⁊ idē erit dicendum qñ erat excōicatus tēpore constitutionis et
assumptionis ex quo nūc est absolutus dño in eadē voluntate manēte.
Uin. Pet. Abb. Jo. an. ⁊ Spe. de ꝓcu. post prin. tenētes primā partē
rñdent ad ꝯtraria qđ in. d. c. licet. actus ꝯstitutionis tenuit a principio
nec desijt valere per dissensum ꝓcuratorū merito dño in eadē volūtate
manente confirmat. Ad. l. obseruare. respōdent qđ delegatio non fuit
ibi ex toto nulla q2 ꝓcōsul ibi añ ingressum ꝓuincie habeat iurisdictio
nē saltē in habitu: vnde potuit illam trāsferre. ad hoc qđ no. in. c. pasto
ralis. §. j. de rescrip. per ingressum ergo ꝓuincie assumit exercitium iu-
risdictionis ⁊ illud delegato participat si illū nō reuocat ex vi preceden
tis habitus. sed in casu nostro actus constitutionis fuit nullus cū inca
pacitas esset tpe delationis vel vtroqʒ tēpore scʒ delationis ⁊ susceptio
nis ad iura superius alle. itē dic clarius ⁊ melius ad. c. lʒ. ꝙ ibi volūtas
cōstituentis non fuit erronea: ideo data perseuerantia potuit ille acce-
ptare qñcunqʒ. ar. eorū que le. ⁊ no. in. c. si tibi absenti. de prebē. li. vj. sed
in casu nostro fuit erronea aut respectu facti: q2 credebat illū nō excōi-
catū: aut respectu iuris: q2 putabat excōicatū posse cōstitui procurato-
rem: vñ superueniēte absolutiōe cōstituēs videt perdurare in priore cō
sensu erroneo: merito ex sola noua susceptione nil agit. in. c. j. ⁊ c. propo
13 suit. de cōiu. ser. ⁊ not. in. c. j. de eo qui dux. in ma. ¶ † Et ꝑ no. in dictis
iuribus videt inferendū ꝙ si cōstituens nūc certificatus de absolutio-
ne perseuerat in sua volūtate ꝙ tūc ex noua voluntate iste pōt accepta-
re de nouo: qđ satis puto verū etiā sine expresso consensu. licet do. Ant.
videat hic requirere patientiā ⁊ expressum cōsensum post absolutionē
sed tūc nullū esset dubiū. vnde puto sufficere tacitū modo ꝓdicto. facit
qđ dixit Innoc. in. c. ex parte decani. de rescrip. Idē dic si perseuerās in
consensu erroneo ex postfacto ratū habuit gestū per istū noīe suo: quia
quis pōt ex postfacto ratificare gesta suo nomine: vt in regula rati. de
reg. iur. lib. vj. ⁊ l. licet. C. de procu. ⁊ l. licet. ff. de iu. qđ hic voluit Joā.
14 cal. ¶ † Et ex predictis nūc patet decisio ad oīa mēbra predicta: siue er
go sit excōicatus tēpore cōuentionis siue tpe susceptionis: siue vtroqʒ
tpe impedit validitas ꝓcurationis: q2 causat ex cōsensu vtriusqʒ. data
ergo incapacitate in altero non valet. facit. c. ei cui. de prebē. lib. vj. ⁊ d.
§. in extraneis. nisi ratificet ex volūtate cōtinuata modo predicto. ⁊ ita
15 cōiter tenet hic. ¶ † Ultimo mēbro qñ tpe constitutionis ⁊ tpe assum-
ptionis erat non ligat⁹: sed tpe exercitij reperit ligatus. dicit Jo. an. et
bene ꝓcuratoriū valere: sed quādiu sic ligat⁹ manet non ꝓcedit cū ipso
sed cū fuerit absolutus vtet prīo ꝓcuratorio. repellit ergo hoc casu ꝓ-
pter cōmunionis periculū sed nō ꝓpter defectū procuratorij. de excep.
16 pia. lib. vj. ¶ † Sed dubiū est nunqd hoc ꝓcedet indistincte siue sit pro
parte rei siue pro parte actoris. videt enim qđ excōicat⁹ possit esse pro-
curator pro parte rei cum ipse reus possit esse in
iudicio. de iu. intelleximus. sed communiter tene
tur oppositum vt indistincte repellatur. q2 reus
est necessarius: non mirū si admittitur: quinimo
ꝑm vnam opi. debet tūc respondere per procura-
torem. d. c. intelleximus. saltē de necessitate vt ibi.
ꝓcurator vero est volūtarius quo casu cessat ra-
17 tio. c. intelleximus. ¶ † Sed annecto questionem
notabilē nunquid gesta cum isto ꝓcuratore excō
municato sint indistincte nulla. vnde si excōica-
tio superuenit post actū perfectum cōstitutionis
⁊ assumptiōis: tūc puto valere gesta anteꝙ̄ repel
latur per. c. pia. preal. quia in isto nō defuit pote-
stas: sed solū poterit repelli propter cōmunionis
periculū. Dubiū vero est eo casu quo constitutio
nō valuit impediente excōicatione. Jo. an. sentit
hic post Spe. in loco p̄al. qđ nō tenet: ⁊ supra teti
gi. sed Joā. cal. hic aliter distinguit dicendo ꝙ si
erat publice excōicat⁹ nō valuit cōstitutio nec ea
que postea facit. de re iudic. ad ꝓbandū. Idem si
erat occultū[c] sed constituens sciebat eū excōicatū
quantū ad ea que tenderēt in fauorē ipsi⁹ sciētis.
si aūt ignorabat ⁊ ille erat occulte excōicatus: tūc
tenēt gesta rōne publici officij. ar. in. d. c. ad pro-
bādum. ⁊ l. barbarius. ff. de offic. preto. ⁊ sic dicit
se intelligere no. in. c. fi. de ꝓcur. hoc nō placet hic
do. Ant. q2 officiū procuratoris non est publicū
sed priuatum. ideo nō debet esse differentia inter
publicum ⁊ occultum. de do. et contu. veritatis.
de electi. nihil. allegat pro hoc vltimo expressam
theoricam Inn. in. c. cū dilectus. de cōsue. ⁊ Joā.
an. in. c. j. de rescri. libr. vj. ⁊ ideo indistincte putat
do. Ant. gesta non valere. quod ⁊ mihi satis pla
cet: pro hoc alle. bo. tex. cum materia sua in. l. j. ff.
quod cū fal. tu. vbi patet ꝙ gesta cum falso tuto-
re qui putabat verus non habent rata nisi iudex
a principio aliter decreuerit quod an procedat in
procuratore ibi no. per Bar. Et hic sin. no. id qđ
dicit de gestis ratione publici officij. valere pro-
cedit in officio publico autoritate et vtilitate: se-
cus si esset publicū autoritate ⁊ vtilitate priuatū
vt officiū tutele ꝓcur. ⁊ similiū qđ not. diceres tu
quare valent gesta cū actore excōicato anteꝙ̄ re-
pellatur. d. c. pia. ⁊ nō sic cum procuratore excōi-
cato. rñdeo ꝙ ī ipō dño nō deest potestas agēdi:
sʒ poterit repelli ꝓpter cōionis periculū. Si ergo
nō fuit repulsus tenēt gesta sicut si de facto ꝯtra
xisset. vt no. ī. d. c. veritatis. sed in excōicato q fuit
cōstitut⁹ ꝓcurator deficit potestas agēdi cū non
28 valuerit ꝯstitutio: vt. s. dictū est. ¶ † Sed q̄ro de
qōne nō min⁹ dubitabili nūquid excōicat⁹ de fa-
cto ꝯstitut⁹ ꝓcurator cū ptāte substituēdi possit
valide aliū substituere[d]. Jo. an. īstat hic ⁊ in gl. in
cle. religiosus. de ꝓcu. vr̄ ꝯcludere ꝙ eo casu quo
cōstitutio est nulla ꝑꝑ incapacitatē ipsius cōstitu
ti nō pōt etiā substituere: vt. d. cle. religiosus. sec⁹
si esset ꝓcurator: lʒ ꝑꝑ excōicationē posset repelli
ab agēdo. vt q2 fuit excōicat⁹ post assumptionē
mādati. Jo. cal. fatet primū qñ simpl'r fuit data
ptās substituēdi. sec⁹ si fuit deputat⁹ nud⁹ mīster
ad eligēdū siue noīandū[e] aliquē quem ex tūc dñs
ꝯstituebat. ar. j. q. j. si iust⁹ fuerit. quasi sentiat qđ
hoc vltīo casu videat ⁊ sit ꝯstitut⁹ nō ab excōica-
19 to sed ab ipō dño. ¶ † Pro quo optime facit. l. cū
pater. §. hereditatē. ī. l. j. ff. de le. ij. vbi ꝑ deporta-
tionē nō amittit qs potestatē eligēdi seu noīan-
di. sic nec ꝑ excōicationē. d. Ant. videt velle ꝙ etiā
simpl'r datus ad substituendū possit substituere
q2 dare mādatum ad substituendū ⁊ substituere
expedit per viā contractus: sed excōicatus valide
cōtrahit ꝑm communem opi. not. in. c. veritatis.
preall. Sed certe hec sua opi. mihi non placet: q2
in iudicio quasi cōtrahimus. l. iij. §. idē scribit. ff.
de pecu. ⁊ tñ nō valent gesta cū excōicato ꝓcura-
tore cōstituto: vnde credo ꝙ excōicatus non pōt
cōstitui procurator etiā ad negotia: quia non vi-
det capax officij publici saltē autoritate. vt. s. di-
xi: lʒ ex ratione do. Ant. videat inferendū ꝙ pos-
set cōstitui ꝓcurator ad negotia: qđ non placet.
vt. s. dixi. nam cōstitutus ad iudicia constituitur

Sebasti. Sapia.

a ¶ Initium. vide Spec. in tit. de iudice dele. in. §. j. in prin. et ad hoc qđ initiū spectari debeat vide pulchras qōnes quas ponit Alberi. de rosa. in. l. j. col. pe. et fin. ff. de orig. iur. vide etiam ad hec Bal. in. l. precipimus. §. fi. C. de appel. ⁊ Car. ⁊ imo. in cle. fin. colū. pe. de rescrip.

Zacharias.

b ¶ Et alium sibi obligare. ego salua istius pace tenerē ꝙ excōicat⁹ licet se possit alij obligare ⁊ in hoc cōueniūt oēs docto. non tñ alios possit sibi obligare vt iste sentit vt per Spe. in tit. de ꝓcu. §. fi. versi. qd si excōicatus. Ge. in. c. j. §. j. in prin. ⁊ ibi ī apo. cel. C. de iure pa. li. vj. et plenis. per Ale. in. l. si quis arbitratu. in prin. de ver. obliga.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Occultū. Nunquid gesta per excōmunicatum occultū valeant tradit Fel. i. c. rodulphus. col. xx. v̄si. aduerte tamē. s. de rescrip.

Zacharias.

d ¶ Alium substituere. Adde pro hoc questio. Bal. in addi. ad Spec. in tit. de ꝓcu. ver. j. et Car. in cle. iij. xvj. q. eo. titu.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Substituere. vide Bald. in. l. ꝙ̄uis. in. v. qō. C. de procur. cum allegatis per Alexā. in. l. j. §. itē acquirim⁹. ff. de acquiren. possess. vbi late de hac materia.

e ¶ Et adde quod no. Bar. ī. l. institutio talis. in fin. ff. de condi. instit. vbi ponit vtrum valeat constitutio procuratoris cum dominus dicit: constituo illum quem titius nominabit et ille qui habet nominare est inhabilis.

¶ Adde tu pro

ad quasi contrahendũ:et tamen non valet vt hic τ.s̃.dixi.ita τ fortius si ad vere cõtrahendũ cum 20 vtroq₃ casu subsit eadem ratio. ¶ † Ultimo quero an excõmunicatus [a] possit esse procurator pro suo cõsorte. Jo.an.videtur dubitare ꝙ possit.alleg.cle.religiosus.preal.videtur tamẽ postea sentire contrarium.et hoc apertius tenet do.Anto. mouetur quia consortium litis nõ supplet inhabilitatem persone quo ad excõmunicationem q₂ hoc casu nulla subest necessitas agendi vel defendendi pro cõsorte nisi esset causa indiuidua:quia tunc ex persona sua posset defendere consortem absq₃ aliquo mandato.l.ij.§.ex his.ff.de ver.ob. sec⁹ in religioso qui põt etiam esse primo casu ꝓcurator pro cõsorte quia ex quo habet pro se esse in iudicio non impeditur cõtemplatio si est pro cõsorte. Ego allegarem aliam rationẽ in excommunicato vt repellatur duplici ratione:prima q₂ vt.s̃.dixi incapax est huius officij.τ nõ potest negari quin pro parte cõsortis assumat negotium τ officium procurandi. Jtẽ in odium sui vt cum videat se repelli ab omni actu citius inducat̃ ad satisfaciendũ pro quo fuit excõmunicatus.argu. c.pia.ꝑreal. Si fui prolixus sum excusandus propter ꝓlixitatem materie que quotidie est in vsu.

1 ☞ Põt quis donare se τ omnia sua bona monasterio vt efficiatur conuersus τ non monach⁹.
2 Donatio omnium bonorum presentium τ futurorum facta ecclesie valet.
3 Alliciens quem ad ingressum religionis propter bona sua:non debet ex hoc commodum habere.
4 Fundanti se super actu est satis actum probare: licet non probet habilitatem persone.
6 Probatio dubia de ꝑ se non releuat probantẽ.5.
7 Exceptio que reddit dubiã petitionem actoris si potest interuenire delictum eam excludit.
8 Exceptio reddens petitionem actoris equiuocã eam tollit.
9 Probatio in genere non prodest si quelibet species in genere non consequitur ad effectum qui proponitur.
10 Probatio generalis non declaratur ꝼm subiectã materiam vel intentionem proferentis.
11 Minor.xxv.an alienat bona sine curatore et decreto intrando monasterium.
12 Minor non potest alienare in pias causas sine decreto.
13 Filius naturalis natus in seruitute in forma matrimonij excludit substitutum.
14 Naturalis excludit substitutũ quando persona instituta non potest habere filium legitimum.
15 Cõdictio si sine filijs τc. in ꝑsona q̃ sine pctõ non põt hr̃e naturales: nõ intelligit̃ de naturalibus.
16 Cõdictio si sine filijs decesserit ex suo corpore:in persona illi⁹ qui habere non põt sine pctõ rejcit̃.
17 Filiorum appellatione veniunt naturales si expresse vel tacite appareat de volũtate testatoris.
18 Naturalis non excludit substitutum si testator erat honeste vite.
19 Spurius non excludit substitutum.
20 Adoptiuus non excludit substitutum.
21 Naturalis an excludatur successione matris per substitutum.
22 Statutum quod succedat naturalis non valet.
23 Bastardi an venient sub statuto puniẽte illos de familia vel domo.
24 In emphyteosi data alicui et filijs suis veniunt naturales ex tacita mente contrahentis.
25 Naturales non veniunt appellatione filiorum in emphyteosi ecclesiastica.
26 Heredũ appellatione in re transmissibili veniunt extranei nisi aliqua iniquitas resultaret.
27 Emphyteosis legari põt etiam irrequisito dño.
28 Concessio emphyteosis simpliciter facta intelligitur vsq₃ ad tertiam generationem.
29 Emphyteosis ecclesie extenditur in perpetuum vbi alienatio valeret.
30 Rogatus filius vel nepos restituere pure non tenetur restituere si habeat postea filios.
31 Bona que subiacent restitutioni nõ possunt per se dari monasterio.
32 Allegans etatem debet probare.
33 Solennitas resultãs ex actu ꝓbato tollit̃ per cõtrariã ꝓbationẽ nisi ĩ etate τ sana mẽte p̃sumpta.
34 Probatio ambigua interpretat̃ ꝯtra probantẽ.
35 Judex potest iterum ex officio interrogare testes obscuros:secus ad petitionem partis.
36 Substitutio expirat per religionis ingressum nisi substitutus sit locus pius.
37 Ecclesia detrahit falcidiam de legato ecclesie.
38 Priuilegiatus in cã prefert̃ priuilegiato in gñe.
39 Priuilegiatus habens potẽtius priuilegiũ prefertur alteri priuilegiato minus potenti.
40 Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum paris potentie.
41 Substitutio non euanescit si institutus nõ ingreditur monasterium:sed ipsum instituit.
42 Condictio impediens matrimonium carnale vel spirituale rejcitur.
43 Substõ non euanescit si institut⁹ sit tm̃ clericus.
44 Substitutio non euanescit si institutus efficitur monachus sed monachatus non tenet.
45 Substitut⁹ nõ excludit̃ per monachationẽ factã in fraudẽ: τ fraus probat̃ per cõminationes.46.
47 Statutum qđ pena applicet̃ heredibus offensi: habet locũ in professo offenso:τ applicabitur vel filio si erit heres:vel monasterio si erit heres.
48 Substitutus excluditur si institut⁹ sub cõdictione si decesserit sine filijs ex suo corpore natis ingrediatur monasterium.
49 Uolens ingredi monasteriũ põt testari vt miles.
50 Testamentum nõ rumpitur per ingressum monasterij fratrum minorum.
51 Testamẽtum rumpitur per ingressum monasterij τ traditionem bonorum ex interuallo.
52 Testm̃ rũpit̃ per simplicẽ ingressum monasterij.
53 Pater volens ingredi monasterium non potest priuare descendentes vel ascendentes legitima.
54 Prodig⁹ τ furiosus tũc nõ ꝯsistẽtes ĩ furore pñt testari sine curatore volẽtes ingredi monasteriũ.
55 Fili⁹ nõ põt relinq̃re ꝓ aĩa sua sine cõsensu pr̃is.
56 Filius per ingressum monasterij perdit medietatem vsusfructus in aduentitijs.
57 Pater per ingressum monasterij perdit medietatem vsusfructus.
58 Ascẽdẽtes τ descẽdẽtes q debẽt aliqđ capere debẽt expectare mortẽ ingressi monasteriũ ꝙ potest habere bona. sed si nõ põt statim debẽt cõsequi.
59 Legitima debetur filio statim qđ eius pater est ingressus monasterium.
60 Ingressus religionem fratrũ minorum non potest reuocare testamentum.
61 Ingressus monasteriũ qđ habet in cõmuni testãdo ĩter liberos põt reuocare:inter alios vero nõ.
62 Bona ingredientis religionẽ minorum veniunt ad succedentes ab intestato.
63 Fratres predicatores et alij qui non sunt astricti tante mẽdicitati possunt capere bona ingredientium τ ea ad victum vendere.
64 Bona professorum in genere generalissimo sunt sub dispositione episcopi.
65 Bona ꝓfessoꝝ ĩ gñe subalterno sũt toti⁹ ordinis
66 Bona ꝓfessorũ in specie applicant̃ illi monasterio quod est ingressus nisi illud alteri subiacebat.
67 Monachus claustralis vnius monasterij si efficitur prior alteri⁹ monasterij acquirit prioratui.
68 Bona morientis intra annum approbationis an acquiratur monasterio.
69 Feudum non transit in monasterium si seruitiũ est incertum:alias semper transit.
70 Emphyteosis transit in ecclesiam per ingressum nisi dominus reuocet.
71 Feudũ receptũ ꝓ se τ filijs nõ trãsit ĩ monasteriũ.
72 Usufruct⁹ transit in monasteriũ per ingressum.
73 Bona collata ea lege ne alienari possint transeũt in monasterium.
74 Monasterium habet dominiũ τ possessionẽ bonorum statim cum quis factus est monachus.
75 Monasteriũ nõ venit iure heredis ĩ bõa igressi.
76 Bona delata post ingressum meli⁹ capit monasterium

opi. Cald. quando fuit ꝯstitutus nud⁹ minister facit qđ voluit Ro. cõsil.ccccix. Fede. cõsil.ccxciij. Pet. de anch.ꝯsil.cciij. vbi voluit qđ licet executor esse non possit religiosus tamẽ possit eligere aliũ executorẽ. Anto.Francis.

¶ Circa hoc de executore dicas ꝑmo ꝙ executor debet dari q sit idoneus: al's põt remoueri.l.fi. et ibi per Barto.C.de spon. et eius loco põt ali⁹ per epm subrogari:vt per Ant.ĩ aut.de ecc. titu.§.si quis edificiũ. τ per Bald. in.l.ij. in.§. sed et si quis.C.cõmunia de leg.et vide Bald.in aut.hoc ampli⁹.in.iiij.colũ.C.de fideicom. vbi dicit ꝙ executor suspectus põt per sentẽtiam iudicis ecclesiastici remoueri:de quo per Spe.in tit.de instru. edit.in.§. xiij.in versi. quid si executor. et per do.Card.in cle.j. in.xxiij.q.de test. de quo vide etiaz per Bald.in.l.id quod pauperib⁹. in.xxiiij.qđ.C.de epis.τ cler.τ adde ꝙ electio executoris nõ põt conferri ĩ alienum arbitrũ:puta si detur executor quem ti ti⁹ elegerit:vt per Ray.ĩ.l.nulli.de epis.τ cleri.et per Bald.in.l. id qđ pauperib⁹.v̾si.venio ad quartum. eo.titu.τ per Jo. an.τ He.in.c.j.de ꝓcu.lib.vj.τ in.c. si pater.de testa. eo.libr.τ adde qđ executori dato in testõ mortuo succedit epũs in facultate faciendi vel ali⁹ ab epo subrogat⁹:vt per Spe. ĩ ti.de instru.edi. in.§.xiij.in versi. si morit̃.et in ver. sed pone.τ in ver. sed qd erit si sunt. et ibi per Bal.in addi. τ executore impedito exequitur eps:vt ibi per Spe.τ Bal.τ per Bal.in.l.ij.§.sꝫ τ si qs.in.v.col.C. cõi.de leg. τ adde qđ executor non põt sibi substitutum facere vel dare in officio suo ꝑno.in.c.Joãnes. de testa.τ per Archi.in.c.fi.de test. li.vj.vbi dicit qđ cuꝫ ipse sit datus sub nomĩe ꝓprio nõ admittit̃ substitut⁹ de quo per Jo.an.sing.in.c. vt circa.de elec.li. vj.et habetur per Oldr.in cõsi.xcv. τ ꝑ Pau.de cast. in consi.cxlvj.vbi dicit ꝙ si est executor ad piã causam τ ipse incepe rit agere etiã ante lit.cõtesta.põt substituere.et vide Bal.ĩ.l.nulli. C.de episco.τ cle. vbi dixit qđ executor nõ potest alteri cõmittere officium suũ sed solũ sue declarationis executionem.religiosus v̾o executor dat⁹ põt substituere cum licentia sui superioris qñ est dat⁹ ad erogandũ certe persone al's non ꝼm Archi.in.c.fin.de testa.lib.vj.et per do.Car.ĩ cle.iiij. in fi.de ꝓcu.et vide Joã.an.in.c.j. de ꝓcu.lib.vj.vbi dicit qđ executoris electio nõ põt alteri cõmitti.et ibi plus dicit qđ executor non põt subrogari loco alteri⁹ mortui etiã a testatore. Adde Bal.in.l.τ in epistola.C.de fideic. et in.d.l.id quod pauperibus.et in l.executoreꝫ.in.ij. col.C.de exce.rei iudi.et per eundẽ Bald.in.l.j.in.xj. col.et ibi etiã per Bart.in.ij.col.ff. de lega.ij.et an et quando procurator possit substituere alium loco suo.vide que habentur in.d.clemen.iij.de procu. τ in.c.j.de procu libro.vj.

a ¶ Excõmunicatus. de hoc vide per Jnn.in.d.cle. si religiosus.in vlti.colum.

sterium quam monachus.

77 Hereditas non adita per monachum trāsmittitur in monasterium.

78 Libell' ꝯcipiť ꝯtra monasteriū non ꝯ monachū.

79 Bona collata monasterio: reuocato ingressu an reuocentur a monasterio.

80 Quis potest ecclesie seculari omnia bona dedicare ⁊ potest condere testamentum.

In presentia. Dubia ꝓbatio non releuat probantē. sic summať cōmuniter. Ego summo pinguius euacuādo ⁊ enucleando totū tex. Si rogatus restituere totam hereditatem eo sine liberis decedente intret monasteriū euanescit fideicōmissum: ⁊ hereditas applicať monasterio[a] nec ad inualidandū ingressum sufficit ꝓbare minorē etatem tēpore ingressus si ex aduerso geminat' probeť ingressus.h.d. intelligēdo ꝙ fuit hec substitutio fideicommissaria: si vero fuit directa: summa sic. Substitutio facta filio eo decedente sine liberis euanescit per ingressum monasterij. ⁊ tūc adde id quod est in primo summario ibi: nec ad inualidandum ingressum ⁊c. vsqꝫ ad finē. ⁊ vterqꝫ intellectus est verus in se. dico tñ quod primus intellect' est verior qd hic fuit substitutio fideicōmissaria licet do. Ant. hic dicat ꝙ fuit compendiosa: et ꝙ illud sit verbum directum[b] deuoluerentur ⁊c. sed pro primo dicto alleg. tex. apertum in.l.heredibus.§.j.ff.ad tre. vbi hoc dicit Ray. ⁊ idem dicit tenere Hosti. in sum. de test. ex quo aliquis est institutus. secus si nullo instituto qs diceret: volo ꝙ bona mea deuoluātur ad talem. ⁊ de hoc ibi latius. Diuidiť principaliter in tres partes. In prima processus narratio. In secūda ibi: dilectus. auditoris diffinitio. In tertia ibi nos. diffinitionis cōfirmatio. Prima subdiuidiť in quatuor. Nam primo ponitur actoris petitio. secunda ibi, verum: responsio ⁊ reconuentio. tertia ibi, ad hoc: actoris replicatio. quarta ibi verum. rei duplicatio. ¶ Casus literalis. Inter. H. ⁊. B. fratres ex vna parte: et monasterium casinē. ex altera vertebatur questio super bona. G. et. A. fratris dictorum. H. et. B. Datus fuit eis quidā Cardinalis auditor corā quo dicti fratres proponebāt quod cum. A. frater ipsorū cōderet testamentū. M. filium suū heredem instituit ei precepit vt si absqꝫ liberis decederet ad ipsos bona deuoluerentur ipsius: vnde postulabat oīa illa sibi restitui que monasterium ex bonis illis detinebat et petebat monasterium ad illud compelli vt de cetero ipsos super bonis illis non molestaret. Syndicus vero monasterij proposuit ex aduerso quod predictus. M. se. et sua obtulerat monasterio: vñ petebat omnia que de bonis ipsius. M. inuaserāt restitui monasterio ⁊ super alijs silentium imponi. Ad hoc dictorum fratrum pars replicabat quod dictus. M. oblationis seu tempore fuerat minor annis: ⁊ illud fecerat feruore infirmitatis: et post conualescentiam quod fecerat reuocauit: vnde cum sine liberis decessisset ad ipsos erant bona ipsius deuoluta. Ad hoc respon. syndicus monasterij qđ lꝫ dictus. M. de monasterio recessisset: eidē postmodum obtulit se ⁊ sua firmans proprio iuramēto quod vlterius cōtra oblationem suam non veniret. Unde cum idem. M. bis obtulerit se ⁊ sua bona dicto monasterio: nec ex aduerso probetur quod tempore vtriusqꝫ probatiōis fuerit minor annis: talis probatio monachorum probationē non elidit: quia si fuit minor annis tempore prime electionis: tempore secunde maior potuit extitisse. Preterea verbū illud minor annis: duobus modis potest intelligi. Unde verbū dubiū intentioni monasterij. non nocebat cū intra. xxv. annos teneret donatio maxime iuramēto firmata: nec intelligendus erat dictus. M. decedere sine liberis qui monasterium sibi instituerat heredem. His ⁊ alijs consideratis. P. sancti Eustachij diaconus cardinalis videns quod syndicus monasterij plene fundauerat intētionem suam: et ex aduerso nihil probatum fuerat de mandato domini Pape sentētiam promulgauit predictis. H. ⁊. B. silentium imponens super his que a monasterio postulabant ⁊ condēnauit eosdem ad restitutionem illorum que de bonis predicti M. occupauerant. ⁊ do. Papa hanc sententiam confirmauit. B. ¶ † Nota. j. quod cōsortes[c] eiusdem litis possunt ex eodem libello reum cōuenire. et consequenter totus processus iudiciarius simul super vtroqꝫ fundari. ¶ Nota. ij. secūdum vnum intellectum quod procedit iste libellus: peto omnia bona que tibi obuenerūt ex hereditate talis aliter bona non specificando hoc procedit indubie si intelligatur tert. quod isti agebant petitione hereditatis: quia cum hec sit actio vniuersalis non est necesse aliquid exprimere nec in principio: nec in progressu iudicij: sed tantū executionis tempore. l. iiij. ff. de peti. here. dixi plene in. c. ij. de libel. obla. si autē intelligatur quod agebatur rei ven. ⁊ quod petebant bona illa restitui respectu dominij: tūc esset iste tex. in hoc valde not. ⁊ decideret nota. per Innocen. in. c. certificari. de sepul. vbi hoc disputat. ¶ Nota tertio reum posse dare in causa reconuentionis libellum directe contrarium libello actoris: vide ad materiā not. per Innocen. in. c. ex conquestione. de restitutio. spoliat. ⁊ in. c. cum contingat. de officio delegati. ¶ Nota quarto quem posse donare se et omnia bona sua monasterio per modum cōuersionis licet aliter nō fiat monachus: ⁊ erit iste conuersus monasterij secundum gloss. singu. in. c. vt lex continentie. xxvij. q. j. Item iste talis est magis astrictus monasterio quā monachus: censetur enim quasi seruus monasterij: adeo quod etiam causa maioris religionis non pōt inde discedere secundum illam gloss. singu. quidam tamen in hoc vltimo contra vt not. ibi Archi. ¶ † No. v. ex hoc ⁊ ex tert. casum singu. in quo quis potest in vita se priuare facultate testandi[d] donando se ⁊ oīa bona sua loco religioso: per hoc arguit multum singu. Bar. in. l. si. C. de pac. ꝙ valet donatio omniū bonorum facta ecclesie presentium ⁊ futurorum: ⁊ sic in fauorem ecclesie posset se priuare facultate testandi: licet non intret religionem: quia sicut pōt fauore eccľie dare se ⁊ oīa bona sua: ita ⁊ sua sine se. Et no. fin. illud dictum: quia Bart. de illo dicto nullam mētionem facit in. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. vbi tractat plene hāc

a ¶ Applicatur monasterio. ⁊ quando legatur monacho cum hoc qđ nullum ius queratur monasterio: vide Bal. in. l. j. C. de his que pe. no. ⁊ in. l. lucius. §. tres heredes. ff. de pac. Andre. Barba. Anto. Francis. ¶ Quicquid acquirit monachus diciť acquirere monasterio siue de consensu abbatis acquirat: siue simpliciter: vt in. c. cum ad monasterium. de sta. reg. ⁊ iō dicebat Bar. in. l. si libertus. ff. de stipu. ser. ꝙ etiam si monach' de mandato meo stipuletur: acquirit monasterio. ⁊ Bald. in. l. j. in. §. ij. C. cōmunia de le. dixit ꝙ monachus recipiens aliqd simpliciter videtur recipere ꝓ monasterio suo. ⁊ ideo dicebat Alex. in. l. j. in prin. de ver. ob. ⁊ in. l. j. post Bar. C. de stip. ser. ꝙ si monachus stipulatur acqrit monasterio sicut seruus acqrit dño ⁊ habeť per glos. et Bar. in. l. cū heredes. in. §. fin. ff. de acquir. pos. et per Inn. i. c. cū olim. de pri. et adde qđ acquirit monasterio deducto tamē ere alieno ſꝫ Jo. an. in. c. j. de obli. ad ratioci. in nouel. et per Bal. in c. j. qui succe. tene. in vsibus feud. et ideo dicebat Inno. i. d. c. cū olim. ꝙ monachus potest prodesse ⁊ nō obesse monasterio. et idem Bal. in. l. seruus. C. de pac. vñ legatū sibi factū non recipit sine licētia abbatis: vt p. d. Ab. i. d. c. cum ad monasteriū. ⁊ ideo si bi relinquatur cū hoc qđ nihil monasterio q̄rať nō valebit legatū vt plene tradiť in. d. c. cū ad monasterium. ⁊ ideo dicimus ꝙ monasterium agit ad legatum factum monacho etiam si fit legatum alimētorū vt per Bar. in l. seruos. ff. de ali. leg. ꝑ text. i. l. fili'. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ habeť p Bar. in. l. cū hi. in. §. eā. ff. de trāsa. ⁊ p Bal. in c. j. i. §. ꝑsonas. ꝑ quos fiat iuesti. ivsi. feu. ad qđ vid gl. i. c. nōnulli. đ resc.

b ¶ Quot modis dicanť verba directa vel obliqua: vide per Bart. in. l. ij. circa prin. C. cōia de le. ⁊ de hoc do. Ant. in ver. no. vnam practicā ibi mere directā: ⁊ idē videť sentire. d. Ant. in. c. raynutius. in. xj. col. de test. dum dicitur quod dicitur substitutio directa nō ciuilis quando verba substi. sonant ꝙ substitutus a se capiat non ex manu alicuius: sed hoc verbū deuoluatur hic positum videtur tale sed Bart. in. l. centurio. circa fin. in ver. septimo dubitať. ff. de vul. ⁊ pup. dicit ꝙ verb. deuoluatur est commune verbum. ⁊ idem tenet Bal. in. l. lucius. in princi. de vulg. ⁊ pup. ⁊ Pet. de anch. in repe. circa prin. ⁊ Bal. in. l. iam hoc. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ adde hic ꝙ ista verba sequatur reuertatur vel restituatur: non sunt verba mera directa. ita Ang. in. l. j. in fi. ff. de do. ⁊ de isto verbo deuoluatur. vide omnino Bar. in. l. ij. ad fi. ff. de ali. ⁊ cib. leg. Et de istis ⁊ similibus verbis que ponuntur in institutionib' an sint directa vel cōmunia: vide plene per Bald. in. l. fi. in pe. colū. de sac. san. ecc. ⁊ latissime ꝑ Bar. et Mod. in. d. l. cēturio. Et in ista materia tene menti hanc doctrinam vbicūqꝫ perceptio hꝫ fieri de manibus alicuius nunq̄ substitutio dicitur directa sed fideicōmissaria ſm Bartol. in. l. si quis. in fi. ff. de vsu. le. Et vtrū ista verba si fili' meus decesserit bona mea dentur et distribuantur inter paupes xp̄i per tales fideicōmissarios meos intelligatur facta substitutio directa: vľ obliqua: vide per Bartol. in dicta. l. centurio. ⁊ ibi latissime per Imol. in. xvij. colum et per Bart. in. l. fundi trebatiani. in fine. ff. de vsu. leg. et quando testator dicit: et si deus faceret alio de filio meo: volo quod bona mea perueniant ad talem: an dicatur substitutio directa vel obliqua vide per Bartol. i. l. publia. in pn. ff. deposi. ¶ Adde que verba dicantur directa: que ꝯmunia: q̄ obliqua. Fulg. consi. xliij. de verbo mouetur. Roma. consil. clix. de verbo peruenire: vide Alexādrum consilio. xj. tertio libro. ⁊ latius ponā vbi congruentius tangitur. ❧ Sebasti. Sapia.

c ¶ Cōsortes. quomodo debeāt formare libellum consortes eiusdem litis tradit signanter Fulgo. in consilio. clxxxiiij. incipien. visis in vltima columna. vbi dicitur quod si petesent primo expressis eorum nominibus proprijs deinde adderēt clausulam ⁊ quilibet eorum insolidum non valet libellus quia cōtineret repugnantiam vt per eum.

d ❧ Sebasti. Sapia. ¶ Testādi vide Ang. in cōsi. clxxix. inci. visis predictis instrumētis. col. viii. ⁊ in disputatiōe sua inci. in refulgēti. col. vj. et Ro. in auť. similiter. i scđo speciali. in ꝯctibus. C. ad. l. fal. Maria. soci. i trac. oblationū. in v̄. libello. ⁊ Pe. đ anc. i ꝯsi. ccxxxij. ici. de prio dubio.

a ¶ Latius attingam. Adde quod idem Abb.cõsi.cij.altius exorditur ꝛ vide per eundem consi.xlviij.

b ⁂ Sebastia.Sapia. ¶ Facta.vide Alex.in consi.cxxxviij.colũ.v.in.v. vol.vbi allegat Abb.hic ꝛ quando pluralitas actuum presumat tradito.Jaf.in.ij.col.C.de bo.pos.ƀm tab.

quia insanus potest intelligi:videlicet de insania mentis quo ad intellectum:ꝛ de insania non regulata ratione iuris positiui: ꝛ alleg.istum text. Et pro his faciunt optime que scribit do.Ant.in.c.ex parte.in.ij. col.de rescrip. Item adde quod cum do.Anto.in dicto.c.plerũq3.con cor.Do.in.c.j.in vlti.colum.versi.not.bene.de pactis.in.vj.ꝛ do.Ant. i.d.c.ex parte.ad hoc allegans tex. in.c.per tuas.q si. sint legi.

c ¶ Adde ꝙ illud quod dicit quod dubia ꝓbatio nõ releuat probantẽ est verum quãdo ꝓbatio nihil concludit:sed quãdo necessario alterũ duorum cõcludit quoꝝ alterũ sufficit: tunc releuat: ita dicit.d.Anto. in.c.plerũq3.in fi. de rescriptis. ¶ Adde quod dictum testis d3 de necessitate cõcludere.l.nõ hoc.C. vñ cog.ꝛ.c.in presentia.de probat. ꝛ ita hec duo iura in quadam pulchra.q.alle.Bar. per ea decidendo questionẽ in.l.de minore.§.tormẽta.in.vj.col.versi. quero quid si testis dicat hoc audiui.ff.de questi. ꝑ hoc optime facit quod singu.dicit Bal.i.l.vnica. in.xiij.colũ.C.de cõfes.de cuius dicto late scripsit.d. Bart.de bel.post Jmol.in cle.j.de homi.in.iiij.col. Jtẽ adde Bart. in.l.ij.in fine.ff.de duob.re.vbi dixit quod vba dubia testis semp intelligũtur cõtra ꝓferentem de quo dicit se plene dixisse.in.l.inter stipulantem.ꝛ vide do.Ant.in.c.causam.circa fi.de rescrip. Et vide qđ not.do.Bart.de bellenzi.post do. Anto.in.c.cũ clamor.circa principiũ.de testi.et vide etiam domi.de Ro.in antiqs de cisi.ccxx.que inci. item no.alle.Jnno.hic ꝙ dictum testis interpretat contra producentem et idem dicit Joan.de lig.in.c. causam.de rescri. ꝛ vide bonam gl.

materiã.posset tñ illud dictũ morderi qꝛ qñ confert etiã si videt tunc mori cũ per ingressum fingatur mortuꝰ.xvj.q.j.placuit.l.deo nobis.C.de epis.ꝛ cle.ideo nõ mirũ si põt donare ꝑsentia ꝛ futura:qꝛ etiã si expsse nõ donaret tacite tñ trãseũt in monasteriũ si aliter prius non disponit.xix.q. vlt.qꝛ ingrediẽtibus.ꝛ in.c.si qua mulier.ꝛ in.§. nũc aũt.ꝛ in auꝰ.ingressi.C.de sac.san.ecc.sed hec ratio cessat qñ nõ intrat ipse monasteriũ.sed pro hoc dicto Bar.qđ est satis piũ ꝛ fauorabile ecclesijs:ego alle.gl.que hoc sentit in.d.c.vt lex continentie.hanc materiã latius attingam [a] in.c.fi.de suc.ab inte. ¶ † No.quẽ licite oblationẽ suã posse iuramẽto firmare nec ex hoc orit ꝑsumptio cõtra recipiẽtes tale iuramentũ ꝙ hoc fecerũt allicientes eũ propter sua bona tẽporalia habenda. hoc dico ꝓpter tex.valde sing.xx.q.iij.c.cõstituit. vbi dicit ꝙ si religiosi alliciũt aliquẽ ad religiõis ingressum propter sua bona tẽporalia habenda nullũ inde cõmodũ consequi debẽt. ¶ No.ibi.cũ ꝯstet ꝙ actus in dubio nõ ꝑsumit geminatꝰ:ꝛ ideo qꝛ facta [b] nõ ꝑsumunt nisi probent. facit.c. cũ in iure.de off.deleg.ꝛ probat in.c.cũ Joãnes. de fi.instru.ꝛ hoc verũ nisi subsit causa vrgẽs presumẽdi:vt est tex.not.in.c.cũ tu.de testi.vbi dicet plenius. ¶ † No.sing.ex isto tex.ꝙ fundanti se super certo actu satis est ꝓbare bene illũ actũ fuisse gestũ:licet aliter non probet habilitatẽ ꝑsone ad illũ actũ exercendũ. Hic enim syndicus monasterij dũtarat ꝓbauit illũ obtulisse se ꝛ sua.ꝛ ex hoc presumitur illũ fuisse idoneũ respectu etatis ꝛ in dicij ratione adeo qđ asserenti contrariũ incũbit onus probandi.ꝛ quod plus est nõ sufficit ꝓbare aliquid presumptiue contra istã presumptionẽ sed oportet ꝙ ꝓbatio ꝯcludat necessario sicut apparet hic ꝙ aduersus illã ꝑsumptionẽ qđ erat idoneus etate non profuit illa ꝓbatio generalis ꝙ erat minor annis.qđ facit ad no.per Jnno.in c.innotuit.de eo q fur.or.rece.per Bar.in.l.sciendum.ff.de ver.ob. ¶ No.vlterius ex hoc ꝛ ex tex. ꝙ sicut probatio ex parte actoris debet cõcludere necessario vt est tex.no.in.l.matrẽ.C.de proba. ita ꝛ exceptio ex parte rei vt hic.ꝛ cõcordat.c.auditis.de prescri.ꝛ potest dici vtrunq3 dictũ probari hic cũ propter reconuentionis actũ ibi fratres carnales essent actores ꝛ rei:nec ad aliquem effectum sufficit illa ꝓbatio generalis qđ erat minor annis.imo probata oblatione ex alia parte succubuerunt tam in causa cõuentionis ꝙ recõuentionis quod no. ¶ † Jtẽ ex predictis ꝛ ex tex.colligo vnã notabile limitationẽ ad illud dictũ vulgare:dubia ꝓbatio [c] nõ releuat ꝛc. ¶ † Procedit enim quando probatio est dubia in se et ex facto suo:secus autem si offuscatur ex probatione exceptionis aduersarij.declaro:hec ꝓbatio facta per istos fratres quod ille oblatus erat minor annis erat in se sine facto aduersarij dubia:qꝛ non concludebat necessario intentionẽ istorũ:ideo merito nõ profuit eis sed negari non põt quin aliquatenus offuscauerunt reddiderunt dubiam probationem monasterij super oblatione facta cum possibile potuerit esse qđ iste erat minor annis tẽpore secunde oblationis: ꝛ tamen hoc nõ sufficit ad tollendam probationem perfectam monasterij:quia vt dixi illa in se erat perfecta: licet aliquatenus offuscata per probationẽ rei.satis em̃

est qđ probationem penitus non elidit.ꝛ sic probat iste text.decisionem glo.sing.in cle.fina.de rescrip.ꝛ concordat.c.auditis.de prescriptio.tenet Bart.in.l.nõ solum.§.sed vt probari.ff.de oper. no.nun.vbi sing.videtur hoc dictum limitare vt procedat vbi non presumitur delictũ. ¶ † Si autem presumeretur delictum tenet quod exceptio reddẽs probationem actoris seu accusatoris dubiam eam penitus excludit.ponit exemplum:sta tuto est imposita pena nobili intranti palatium nisi tempore cõcilij generalis: accusatur nobilis quod de mense maij intrauit palatium:ꝛ probatur:reus probat qđ die.xv.maij fuit factum concilium generale:ꝛ sic ex causa permissa potuit de mense maij intrare palatium. Cõcludit ibi quod probatio accusatoris tollitur per hanc exceptionem dubiam cum non probauerit quod illa die qua intrauit fuit factum concilium generale:potuit enim esse qđ intrauit prius vel postea sed qꝛ ex cõtrario presumitur delictum vt euitetur hoc debet presumi quod intrauit tempore licito: [d] qđ est valde singu.ꝛ ponit ad hoc multa exempla:ꝛ iura multa allegat:ꝛ facit illud:quia in penis mitior interpretatio est facienda.l.penultima.ff.de penis. regula in penis.de regu.iur.libro.vj.in.c. cum tu.de testi.presumptio enim bonitatis que est pro reo.de presumpt.c.fina.facit presumi actũ esse gestum tempore licito. ¶ † Ego addo aliam limitationem quod etiam in ciuilibus quiescente presumptione delicti tollitur perfecta ꝓbatio actoris si rei exceptio reddit illã equiuocam.exẽplum in terminis.c.monasteriũ probauit titium sempronij obtulisse se ꝛ sua monasterio tali tempore:reus probat quod illo tẽpore erãt duo qui vocabãtur hoc nomine.certe ex hoc tolletur illa probatio actoris nisi aliter declaretur.arg.l.duo sunt titij.ff.de testa.tut.ꝛ.c.inter dilectos.de fide instrumen.ꝛ predicta sunt bene not. ¶ † No.vlterius aliud bonum dictum qđ probatio in genere facta non prodest quando quelibet species generis non consequitur illum effectum ad quem proponitur.declaro: hic fuit facta probatio qđ oblatus erat minor annis tẽpore oblationis.dicit text.hic hoc non sufficere cum dupliciter posset dici minor annis.et ante.xxv.annum.et ante xiiij.Jn hoc vltimo intellectu:seu in hac vltima specie probatio cõcludebat:sed in alia non: quia minor.xxv.maior.xiiij.potest religionem intrare de regu.c.j.li.vj.ꝛ idem dic in articulando seu excipiendo vt rogatur a principio specificare sic et sic:non in genere proponere:vt est tex.nota.in.c. pia.de exceptionibus.libr.vj.ꝛ ibi nota gloss. Si autem a principio fuerit in genere admissus ad excipiendum: seu probãdum debet inspici postea probatio.si enim est generalis non prodest:vt hic:si autem est specialis admittitur.vt not.Jnnocen.in.c.ceterum.de iudicijs. ¶ † Et ex his et ex text.nota quod probatio generalis non declaratur secundum materiam subiectam seu intentionem articulantis. Jdem dico quando genus est simpliciter prolatum intelligitur a iure in potiori specie: vt si illud genus proferatur a testibꝰ non capiatur in illa specie:sed in nullo habeat releuare probantem:ex quo in alia specie non concludit intentum articulantis:exemplum:excipio contra actorem qđ est excommunicatus.ꝛ ita ge

¶ Adde que posui in apostil.ad Bar.i impressione de tortis.et an dubia ꝓbatio releuet probantem: vide Fulgo.consil.xix.et.lxxxix.et clxxxiiij.ꝛ an verba testis interpretentur cõtra producentem : vide Alleran.consilio cx.j.lib. Anto.Francis. ¶ Circa hoc de ꝓbatione dubia an ꝑsit ꝛ releuet probantem:dicas regulariter qđ non vt hic et in.l.neq3 natales.C.de proba.ꝛ in.l.nõ hoc. C.vnde cog.cum simi. quod intelligẽ tam ex parte actoris quam rei vt in.l.matre3.C. de proba.ꝛ habetur per gl.in.l.ij. ff.de peti.here.et in.l.eum actu3.ff. de nego.gest.ꝛ in cle.fi.de reb.eccle. nõ alie.et ꝑ Bal. in.l.pe.C.de sent. que sine cer.quanti.profe.et in.l.j. C.de furt.tñ probatio dubia põt coadiuuari p confessionẽ rei: vt est glo.sing.in.c.j.de rescrip.li.vj.ꝛ adde etiã qđ vno casu ꝓbatio dubia sufficit: vt si dico quod tu deteriorasti rem ecclesie: et qđ rẽ alienasti vel deteriorasti si probo alternatiue qđ alienasti vl deteriorasti possu3 obtinere qꝛ p quemlibet illorũ actuũ ecclesia põt rẽ petere.ꝛ l3 probatio non concludat per se in vno vel in duobus deductis et allegatis: nihilominus v3.ita nota.dixit

in.c.cum clamor.de test.sed contra istud quod not.glo.in.l.stipulatio ista.§.hi quoq3.de ver.ob.que dicit qđ verbum testis sumitur in latissima significatione:vt probet pro producente: et vide quod not.in tert. in.c.abbas.de verb.signi.ꝛ ad primũ vide Bal.in.d.c.causam.in prin. vlti.col.de rescrip. Jdem dicit Spe.in titu.de sta.homi.versi.xv.ꝛ propter hoc dicit Do.notanter consi.xvij.qđ si testis deposuit testatorem tempore quo fecit testamentum esse insanum non probat.concludens

Gemi.in.c.j.de pac.in.vj.ꝛ habet p Jnn.in.c.ex parte abbatisse.de priui.ꝛ per Bal.post Cy.in.l.filius.§.si qs.per illũ text.in versi.item facit. ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ habetur per Alex.in.l.j.§.si.ff.de iti.actuq3 priua.

d ⁂ Sebasti.Sapia. ¶ Tempore licito.quomodo illud dictũ procedat decla.Jo.de ana.ꝛ Are.in.c.cũ dilecti.in.vij.no.j.de accu.ꝛ Feli.sequit in.c.j.col.iiij.de re iud. Aliter declarat idẽ Feli.in.c.auditis.col.xxi.ver. ob.iij.j.de pscri.ꝛ in.c.nõnulli.§.sunt ꝛ alij.col.vj.š.de rescr.alr dec.hic. neraliter

¶ Utrum minor xxv.ann.ingrediens monasterium possit transferre bona sua sine autoritate curatoris.et vide qd de hoc late scribit Pe.de anch.in repe.c.accessorium.in.xxxv.col.versi.sed incidenter.iuxta predicta.de reg.iur.in.vi.et de hoc vide in terminis per Spe.in tit.de sta.mona.ver.xlv.et Lap.alleg.cvi.circa medium etc.

¶ Adde an minor ingrediendo religionem possit bona sua alienare:late And.sicu. consi.lx. vide tamen qd voluit Ro.cons.xcix.circa finem.

a ✠ Sebasti. Sapia.

¶ Expresse.vide late per Albe.de rosa.i auf.ingressi.i.ii col.C.de sacrosan.ecc.et lapu allegat.incip.disputat primo.

b ¶ Simile glo.vide in.c.raynald⁹. in ver.descendentes.de testi.et facit glo.no.in.c.statutum.el.ii.de here. li.vi.et vide glo.in cle.j.de bapti.hic alle.p Abb.et qd ibi late not.super abb.et late p Pe. de anch.in repe.c. canonum statuta. de consti.in.vi.prin. quesito cons.i.xxxiii. col.illius quesiti. et ultra predicta adde oino Inn. post gl.et Bar.in l.ex facto.§.si qs rogat⁹.ff.ad tre. alle.in gl.ubi ponit melius quam alibi.

¶ Adde an appellatione filiorum veniat naturales marime cum ab ecclesia filii nominantur: vide Angel. consi.xxx.et.xci.

c ¶ An autem filius legitimat⁹ excludat substitutum:vide late per Imo. i.l.ex facto.in pn. in.vii.col. de vul. et pupil. qui tenet q non:et idem dicit tenere Salic.in.l. generaliter.§.fin. de instit.et substi. et vide de hoc per do.Ant.in repet. c.per venerabilem. qui fil.sint legiti. an et qn fit mentio de filiis legitimis et naturalib⁹ comprehendant legitimati vide Ang. in consili.suo.lxx. Et de illa questione an legitimat⁹ excludat substitutum : vide p Angelum in.q.sua incip. nobilis quidam generic.ad quem in

neraliter probo excommunicationem per testes: certe non relevor:quia possibile est q sit excommunicatio minor:ut.d.c.pia. et in testib⁹ non facim⁹ interpretationem illam sicut si a iure illud verbum proferetur vel a iurisperito : pro hoc text.iuncta 10 glo.not.in.l.j.de usu.¶ † Ultimo no.sm Jo.an. a hic expresse^a q minor.xxv.an. bona sua sine curatore et decreto alienat intrando tantum monasterium:secus tamen esset si non intraret monasterium.l.si quidem.et.l.si predium.C.de predi.mi. 11 sine decre.non alie. et quasi per totum.¶ † Etiam si vellet alienare in alias pias causas.argu.in.l.ij. ff.de polli.quod bene nota.pro hoc facit quia ingrediens monasterium fingitur mori tempore ingressus.l.deo nobis.C.de epi.et cle.et.xvi.q.i.placuit.sed tempore mortis pot pubes sine alia solennitate disponere de rebus suis.l.qua etate.ff.de testa.et presertim ingrediens religionem habet liberam et integram facultatem disponendi de rebus suis in auf.de mona.§.illud.et.xix.qo.ulti.si qua mulier.et.c.quia ingredientibus.que rationes cessant in eo qui vult alienare bona sua non intran- 12 do religionem:sed ad pias causas.¶ † Nunc primo expediam gl.nostras iuxta morem: demum veniam ad glo.Inn.et aliorum.et glos.j.^b in prin.alle. b aliquas concordantias.secundo formati per ordinem.v.q.et soluit. Primo enim querit an substitutio facta si decesserit sine liberis evanescat per nativitatem naturalis tantum.gl.respondet simpliciter q sic per.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebel.cum si.hic alle.Jo.and.remittit ad ibi.no. et do.Ant.etiam simpliciter transiut. et certe minus bene expediunt hunc passum pro canonistis:ideo advertas:nam gl.no.in cle.j.de bap.sentit contrarium qd appellatione liberorum non veniunt naturales tantum:ubi agitur de ipsorum commodo et honore per.l.cum legitime.ff.de stat.ho. ubi dicitur q filii spurii sequuntur matrem non patrem. ad idem.l.quia semper.ff.de in ius vo.sed hanc opi. gl.nostre sequitur glo.in.c.raynaldus.de testi.in versi.videtur etiam. ubi dicitur q si adiicitur verbum legitimis : tunc intelligitur de legitimis et naturalibus.secus si tantum dixit sine liberis.qd dicendum. adverte quia questio ista est satis dubia:utrum appellatione filiorum seu liberorum veniant naturales tantum: sive hoc verbum proferatur in ultima voluntate : sive inter vivos in contractibus sive in statutis:et est materia quotidiana et necessaria marime canonistis : ideo hic aliquantulum instabo ultra alios.¶ Et pro quantum ad qonem gl.an fili⁹^c naturalis excludat substi- c tutum venientem in defectu liberorum. distingue post Barto.in.l.ex facto.§.si quis rogatus. prealleg.q aut talis naturalis est natus in servitute 13 aut non.¶ † Primo casu si est natus in figura matrimoniali excludit substitutum:alis non. alleg.insti.de cogna.ser.in punci.et.ff.de lega.ii.lucius.in fi.et.l.si.ff.de iure deli. dicitur autem natus in figura matrimonii quando matrimonium fuit contractum inter servos vel inter liberum et servum inter quos de iure civili matrimonium non contrahitur:sed de iure cano. secus est ut.j.de coniu. ser.per totum.Adverte tamen quia illa iura alleg. per Bar.aperte non probant principium huius di.nam prima allegatio loquitur de successione legitima:an et quando servorum filii succedant patri adepta libertate. Alia vero duo iura non distingunt inter naturalem conceptum ex matrimonio:licet nullo:et alium natum sine ullo matrimonio:imo potius videntur loqui in natis sine ullo matrimonio. unde plus placet quod sequitur 14 in se.di.et post eam dicam.¶ † Aut non fuit natus in servitute : et tunc aut illa verba si decesserit sine liberis : referuntur ad personam que non po-

hac.q.se remittit Imo.in.l.si quis posthumos.in pn.ff.de lib.et posth⁹ ubi dicit q si pater substituat filio suo in sacris ordinibus constituto si decesserit sine liberis:tunc spurius natus ex filio in sacris excludit substitutum.qr de eo cogitasse videt pater cum filius in sacris non possit nisi filium spurium procreare.sed contrarium ibi tenet Imo.dicens ita tenuisse test habere nisi naturales tantum:ut ad furiosum non habentem uxorem : et sic naturalis excludit substitutum:quia de eo videtur cogitatum:ut in l.heredibus.§.j.ff.ad treb.secundum unum intel 15 lectum.¶ † Aut referuntur ad alium qui non potest sine peccato habere nisi legitimos ut ad clericum in sacris ut intelligatur de ecclesia:et sic de filio legitimo tantum : non autem ratione predicta potest intelligi de aliis.hoc est not.dictum Bar. 16 in.d.l.heredibus. ¶ † Et si fuit dictum sine liberis ex suo corpore descendentibus habet hec conditio pro non adiecta : qr mutat metu perditionis bonorum ad illicitum coitum: sicut non valet illa que inducit viduitatem ut si non nupserit.ff. de condi.et demon.l.cum tale. ita not.dicit Bar. 17 in.d.l.heredib⁹.¶ † Aut illa verba conferuntur in personam que pot habere legitimas et naturales proles:et tunc si pot tacite apparere de voluntate defuncti : quia in aliqua parte testamenti fecit mentionem de naturalibus. ar.l.qui filiabus.ff. de leg.j.et naturalis excludit substitutum. arg.in 18 d.l.si.de iure deli. ¶ † Aut non potest sic apparere d ex verbis^d testamenti: et si erat ipse qui rogavit homo positus in dignitate neq inhoneste conversationis et venerabilis homo : et tunc naturalis non excludit substitutum:quia non est verisimile q talis homo voluerit substitutum excludi p talem naturalem. arg.in.l.generaliter. in fi.C.de insti.et substi.et.d.§.si quis rogatus. als si non est talis qui rogavit:substitutus excludetur per na- 19 turalem ut ibi hoc verum in filio naturali.¶ † Se- e cus in spurio nato ex damnato coitu^e qui non potest esse uxorius talis enim nullo casu excludit substitutum. arg.in auf.ex complexu.C.de incest.nup. 20 ¶ † Idem in filiis adoptivis tm.in.l.si ita.§.j.ff.de le.ii.hec vera q naturalis in dictis casibus non ex- 21 cludit substitutum.¶ † Nisi substitutio fieret femine.ro:q matri talis filius succedit nisi sit illustris l.si qua.C.ad orphi.et insti.de suc.cog.§.vulgo.et io in femina non est recurrendum ad supradicta:sed indistincte naturalis excluderet substitutum : ita dicit Bar.in.d.§.si qs rogat⁹. et p eo all.text.sm unam lec.quam ponit ibi gl.in.d.l.heredib⁹.§.j.ff.ad tre.sed Bart.in.d.l.heredib⁹.hoc reprobat:qr in istis principaliter inspicit voluntas testatoris ut in.d.§.si qs rogatus.sed non videt consonum voluntati testatoris q in femina indistincte senserit de filiis illegitimis cum magis sit horridum feminis q masculis habere filios legitimos.ar.l.si qua illustris.palle.et hoc mihi plus placet.¶ No.tn ex dicto illi⁹ gl.ar.op.q ubi in loco est statutum q naturales succedant sicut legitimi q tunc indistincte naturalis excludet substitutum qr ppter dispositio- f 22 nem.l.municipalis.vr de tali filio cogitatum.¶ † An f autem valeat^f tale statutum vide qd no.in.c.p venerabilem.qui fi.sint legi.et p Fede.consi.cclxxv.ubi tenet q non valeat qr dat materiam peccandi. Idem Bar.in l.testamenti factio.ff.de test.¶ Nunc attende qr si bn ponderas oia predicta una cum iurib⁹ pal. fundant sup tacita voluntate testatoris seu disponentis. Et ex his infero unam no.conclusionem q ubicunq pot apparere de tacita voluntate disponentis sive ex verbis positis in dispone:sive qr eadem ratio in filio legitimo et naturali semp appellatione filii venit filius naturalis tantum etiam si tractet de pena:sive de commodo:sive dispositio sit in ultima voluntate : sive in legib⁹ sive in statutis vel in aliis actibus : hec probant ex predictis et p no.plene p Cy.in.l.qsqs. C.ad.l.iul.ma.ubi tractat an i dispositione illa penali includant filiorum appellatione spurii : iunctis no.p eum in.l.quicunq.C.de ser.fugi. ubi tractat an et qn statutum debeat extendi ex identitate rationis. Adde etiam alium modum coniecturandi voluntatem disponentis ex not.p bar.i.l.pnuntiatio.ff.de v.sig.et.l.si.

etiam Ang.post Bar.in.l.heredibus.§.si.ff.ad trebel. salvo nisi iste spurius esset legitimatus: nam dicit q tunc bene excluderet substitutum.

¶ Adde an legitimatus excludat substitutum. Alex. consi.ii.et.xx.et.lxvii.et.xciii.et ibi vide an retineat iura agnationis: de quo etiam per Jo.de ana.consi. xxviii.et an appellatione fratris veniat frater illegitimus:et an tales retineant iura agnationis:vide p eundem consi.lxxxv. et vide qd voluit Bal.consi.cxix.ii. li. Pet.de anc.consi.cclxxxvii.Pau. de ca.consil.lxxviii.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Fili⁹.vide Alex. in consi.xxv.incip. circa primum dubium.in.j.vol.lati⁹ in consi.ii.inci. visis codicillis.eo.vol.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Ex verbis.hoc etiam tenet Alex.in consi.xciii.inci.consideratis. colum. ii.in.j.volu.

✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Coitu.idem tenet Ange.are.instit.de iure natu.i princi.et Nico.de ubal.in tract.successionum i.v.char. vide tamen Areti. in consi.lxviii.inci. revocatur.ubi aliter sentit.

f ¶ An autem valeat. An valeat statutum vel consuetudo q spurii succedant patrib⁹.vide bal. in consil.ccxxvi.i.iii. pte.Pau.de cast. in consi.ccxvii.sm antiquam impressionem et Pet.ravenatem in tracta.de consuetu.col.vi.

C. de fideicommiss. quod aut dispositio loquitur per verba significantia naturalitatem ⁊ veniunt naturales. secus si per verba significantia agna- 23 tionem. ¶ † Et in vtroq̃ loco videas per Bart. an bastardi dicantur de familia vel de domo nobilium ⁊ sic cõprehendantur sub statuto puniente certo casu illos de domo vel familia nobiliũ. Si vero ex predictis nõ potest apparere de tacita volũtate disponentis. ⁊ tunc est magis dubiũ. crederem tamen quod vbi agitur de filiorũ commodo quod veniũt naturales ex quadam humanitate ⁊ benignitate. ar. opti. ex. l. generaliter. §. j. C. de institu. ⁊ substi. vbi text. opti. ad materiam. quod intelligo in naturali nato ex coitu nõ incestuoso seu simili. tales enim nõ venient: quia non debent dici filij. maxime hoc casu vbi tractatur de ipsorum honore et commodo. vide bonum text. in. c. vno. xxxv. q. vij. Si vero tractet̃ de odio maxime penali: tunc nõ intelligerem naturales: quia nõ apparente ratione dispositionis seu tacita voluntate disponentis: isti naturales veniunt potius ex quadã benigna interpretatione quam ex propria significatione. d. l. generaliter. et est bon⁹ text. in. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. que interpretatio cessat in odiosis et maxime in statutis. de iniur. in nostra. l. iij. ff. de nego. gest. ⁊ regu. odia. de reg. iur. li. vj. ⁊ vide in materia bo. glo. in. l. filij. ff. de verb. sig. que restringit verbum filij: in materia odiosa. ⁊ secundum omnia predicta distingue ⁊ intellige gloss. hic. et in. d. cle. vna. 24 de baptis. ¶ † Et per hoc deciditur questio quã ponit hic Jo. an. de emphyteosi data alicui et filijs suis an includãtur filij naturales. de qua questione remittit ad Spe. in titu. de loca. §. nunc aliqua. ver. lxvij. ⁊ ver. lxxij. vbi omnino videas omnia motiua Spe. pro ⁊ contra non solum in vltima voluntate: sed etiam in contractibus inter viuos vt in terminis questionis: ⁊ tandem Spe. videtur cõcludere in hac questione sicut supra conclusum existit in vltima voluntate vt coniecturemus tacitam voluntatem cõtrahentium: ⁊ videtur velle quod in femina indistincte venient filij naturales: q̃ matri succedunt sicut legitimi. de quo tamen dicendum vt habes gloss. nota. in. l. si qua illustris. preal. Et nota hoc quia facit pro cõclusione mea supra posita: vt in qualibet dispositione ponderemus mentẽ disponentis. lʒ Bar. in. d. §. si quis rogatus. videt̃ hoc reprobare alio respectu: quia pater stipulando non potuit querere filio naturali cum nõ sit in sua potestate: nec etiam mater filie. vide ad hoc quod plene not. in l. quodcunq̃. et. l. quod dicitur. ff. de verbo. obliga. ⁊. l. debitor. in fine. ff. ad trebel. Sed aduerte: quia reperio Bartol. aperte sensisse contrarium. in dicta. l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. ⁊. l. debitor. in fin. vbi in proprijs terminis dicit qđ si mater capit emphyteosim pro se ⁊ filijs suis ꝙ acquiritur filijs ex stipulatione matris. ratio quia stipulatur super re ipsius vel futura ipsius ratione vtilis dominij: quo casu etiam quilibet extrane⁹ posset alteri stipulari. l. quoties. C. de do. que sub modo. ⁊ sic videtur quod ex predicta ratione: q̃ naturales nõ sunt in potestate patris vel matris 25 non debuit reprobari dictum Spec. ¶ † Tamen vnum dictum not. ponit Bartho. in. d. §. si quis rogatus. quod in emphyteosi [a] ecclesie nũquam veniũt naturales appellatione filiorũ: quia non est verisimile qđ ecclesia de talibus senserit: quia de iure diuino ⁊ canonico non possunt haberi sine peccato: quod singulariter no. q̃ facit ad multa que disponuntur cum ecclesia vel per ecclesiã. debes enim scire quod simplex fornicatio ⁊ etiam concubinatus est prohibitus de iure diuino ⁊ canonico. xxij. q. iiij. nemo. ⁊. c. meretrices. vide per Jo. an. in regula sine culpa. de regu. iur. in mercuria. ⁊ hec omnia bene no. quia plenius hic quam alibi habes hunc articulum declaratum. ⁊ doct. nostri transeunt hic multũ lente. ¶ Venio nunc ad secundam partem glo. que querit nunquid in terminis litere euanescat substitutio si etiam institutus habuerit filiũ sed ante eum decessit. Respondet glo. ⁊ bene quod nõ: quia satis est si tempore mortuo decessit sine liberis vt in iuribus allega. in glo. ⁊ hoc clarissimũ est. ¶ In tertia parte glo. querit quid si fuit dictum si decesseris sine herede substituo talem qui veniat appellatione [b] heredis ad hoc vt euanescat substitutio. Glos. respondet quod soli filij intelliguntur. l. ex facto. §. vltimo. ff. ad trebel. et est ille casus notabi. in quo appellatione heredum soli filij intelliguntur ⁊ fit illa stricta interpretatio vt euitetur absurdum q̃ est quasi impossibile quod quis posset decedere sine herede proprie intelligendo ex testamẽto vel ab intestato. fatetur tamen gloss. quod si non habeat filium sed nepotem ex filio euanescit substitutio: vt in iuribus allegatis in ea. ¶ Aduerte circa primum dictum. nã ex predicta ratione arguit glo. in dicta. l. ex facto. §. fin. quod si concedo feudum [c] vel practicarium tibi ⁊ heredibus tuis ꝙ videtur de filijs intellectũ: alias sequeret̃ dicta absurditas qđ duraret sine fine etiam in emphyteosi. Idẽ tenet Spe. in ti. de loca. al's de emphy. §. nũc aliqua. ver. cxiij. si cõcessio fiat ab ecclesia vt tunc intelligatur de suis tñ: ⁊ non extraneis. per §. emphyteosim. in aut. de non alienã. secus si cõcessio fit a priuato. facit gloss. Accur. l. etiam. ff.

a ⁓ Sebasti. Sapia. ¶ In emphyteosi. De emphyteosi ꝙ nõ transeat ad filios naturales tenet Joã. de imol. in. l. qđ dicitur. col. antepe. ff. de verb. ob. Alex. in consi. xciiij. inci. consideratis. in. iij. col. in. j. vo. pleni⁹. in consi. cxxviij. inci. consideratis. col. xij. cũ duabus sequẽtibus. eo. vol. ⁊ in consi. lx. inci. visa legitimatione. col. j. in. ij. vol. Pe. de anch. in cõsi. ccccvj. incip. circa primũ quesitum. Ro. in cõsi. xxxv. ici. visa facti serie.

b ¶ Qui comprehendat̃ appellatiõe heredum in substitutiõe. Adde qđ licet appellatione heredum regulariter contineatur heres heredis vt est tex. in l. quidã. C. de here. insti. ⁊ in. l. paterfa. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ gl. apud canoni. in. c. si. de sepul. tamẽ in legato vsusfruct⁹ appel. heredis intelligitur de primo herede tantũ. tex. est in. l. antiqtas. C. de vsufru. ¶ Et vide ꝑ bal. in. l. etiam. ff. sol. ma. ⁊ adde vnum singu. quod dicit Bal. ĩ. l. ex facto. ij. ff. de here. insti. vbi dicit qđ si ꝯceditur alicui feudum pro se et heredib⁹ qđ si testator instituit vnũ ĩ legitima ille succedet in feudum ꝓ rata legitime. ⁊ de hoc viđ pau. de cast. in. l. quoties. C. de here. insti. ⁊ eandẽmet q̃stionẽ ponit bal. in. l. j. in. xlix. q. de re. diuis. et qñ alicui est concessum feudũ vel aliquid aliud pro se ⁊ heredib⁹ ex suo corpore descendentibus: an extendat̃ ad descendentes heredes qui non descenderũt ex ꝓprio corpe: puta q̃ sunt nepotes vel vlteriores in gradu: vide late examinatũ ꝑ Sali. in aut. sʒ ⁊ si qs. C. de secũ. nup. ⁊ si ꝯcessum sit aliqd alicui ꝓ se ⁊ posteris intelligit̃ de descendentib⁹ ex filijs masculis nõ ex feminis. h. d. Bar. in. l. j. ff. de iure immu. ⁊ facit. c. vbicũq̃. de pe. in. vj. sed si dictũ esset ꝓ se ⁊ filijs masculis ⁊ feminis extẽditur etiã ad feminas viduas sec⁹ si essent maritate ſm Bar. in. l. quoties. de priui. schola. li. xij. Et adde Ang. cõsi. clxxxij. vbi ponit vnã q̃õnem ad ꝓpositũ: ⁊ vbi etiã ponit an ⁊ qñ filius nõ heres succedit in feudo. Et adde Bal. in. l. gallus. §. nũc de lege. quẽ sequit̃ Jmo. ff. de lib. ⁊ posth. vbi dicit qđ si qs recepit emphyteosim ꝓ se ⁊ descẽdentib⁹ ꝑ virilẽ sexũ poterit succedere in emphyteosim neptis ex filio: lʒ si possit succedere nepos ex filia. ⁊ adde hoc Bal. in. l. sʒ si hac. §. liberos. ff. de ĩ ius vo. vbi dicit qđ si sit ꝯcessum alicui feudũ ꝓ se ⁊ liberis suis filia femina succedit ĩ feudo. Et ibi dicit ẽt ꝙ femina semp succedit in feudo actiue: puta si succedat dño feudi. de ista. q. vide etiã ꝑ Jnn. in. l. si ita scriptũ. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. qđ đ. in vlt. char. de v̈. ob. ⁊ ꝑ Bal. ĩ. l. ij. C. de iur. emphy. sʒ Jmo. ĩ. c. potuit. in fi. cõmẽti. de loca. dicit ꝙ si qs stipulet̃ emphyteosim ꝓ se ⁊ filijs suis nõ succedit filia femina: ⁊ alle. Arch. in. c. si qs suadẽte. xvij. q. iiij. Et adde hic Ang. cõsi. suo. ccxviij. vbi dicit qđ si qs recipit emphyteosim pro se ⁊ filijs masculis ⁊ vna femina si recipiẽs habuit plures feminas filias vitiat̃ stipulatio. quo ad filiã si ob. matri qđ inuestit⁹ de illa nõ senserit. ⁊ ibi đ ꝙ iuestit⁹ de emphyteosi põt ipam vni filio ꝑ assignare alijs exclusis: ⁊ si đ cõcedimus tibi ⁊ tue soboli vel tibi ⁊ tue ꝓgeniei: de quo v̈bo ꝓgeniei: vide ꝑ do. ĩ. c. dñs. l. v. no. lxi. di. vel tibi ⁊ tuis posteris qd ĩpoꝛtẽt illa v̈ba ẽt de his oĩb⁹ ⁊ q̃plurimis alijs hmõi v̈bis: vide oĩno per ro. plene in. l. j. ff. ad sil. ⁊ qñ qs recipit ẽphyteosim ꝓ se et filijs suis vel nepotib⁹: an succedere debeãt filij vł nepotes nõ heredes: viđ ꝑ imo. post bal. ĩ. l. gai⁹. ĩ. iij. co. ff. so. ma. ⁊ si qs recipit ẽphyteosim ꝓ se ⁊ filijs ⁊ nepotib⁹: an h̃ casu appellatione nepotũ ꝯtineat̃ fili⁹ fr̃is. viđ oĩno ꝑ imol. ĩ. l. si dotali. ff. so. ma. ⁊ de multis filib⁹ v̈bʒ q̃ apponunt̃ ĩ ꝯcessiõe emphyteosis viđ plene ꝑ Jmol. ĩ. l. ex fctõ. §. si qs rogat⁹. el. j. ff. ad trebel. ⁊ ꝑ do. Bñdi. caprã in repe. c. si pr̃. ĩ pe. char. de testa. ĩ sexto. Jtẽ de recipiẽte in ẽphyteosim ꝓ se ⁊ filijs vide Jmol. post bal. ĩ. l. apđ iulianũ. §. si qs alicui. đ lc. j. Qui aũt veniãt appellatione aliorũ de cognatiõe: maxĩe in materia penali vide late ꝑ do. ĩ. c. qcũq̃. de pe. in sexto. Jtẽ adde Archi. xvij. q. iiij. ĩ. c. si qs suadẽte. in pe. col. vbi đ ꝙ si ẽ ꝯcessum ꝑuilegiũ mihi ⁊ filijs meis vel mihi et posteris meis extendit̃ ad filias feminas. et ad materiã adde not. per Jmol. et Mod. in. c. si qs pbr̃oꝝ. đ re. ec. nõ alie. Jtẽ adde qđ qñ dico cõcedo tibi ⁊ generi tuo non veniunt bastardi: q̃ non dicunt̃ esse de genere ſm Bal. in. l. fi. circa mediũ. C. de natu. lib. Jtẽ de predictis vide oĩno ꝑ do. Nellum de florẽ. in tracta. suo de bannitis. in. j. parte. in. ix. q. Jtẽ in feudum cõcessum alicui ꝓ se ⁊ filijs masculis nõ intelligit̃ concessum feminis adequatiue: vcʒ deficiẽtib⁹ filijs masculis ſm Bal. sing. in. c. ceterũ. in pe. char. de iud. ⁊ ibi dicit etiam sing. ꝙ si cõtingat tres filias succedere in feudo: quarũ vna moriatur relicto filio masculo: alia moriat̃ sine herede: succedat masculus ⁊ preferetur tertie sorori superuiuenti.

¶ Adde an in emphyteosi concessa pro se ⁊ filijs includant̃ naturales. Alex. cõsi. lxxxviij. ⁊. cxxiij. j. lib. ⁊ an pater possit in feudo vel emphyteosi preiudicare filio cũ sunt acquisita pro se ⁊ filijs. vide Pet. de anch. cõsi. cxxiiij. ⁊. cccxx. Alex. consi. vij. iij. lib. ⁊ cũ dicit ex suo corpore an veniat natus ex filia: vide Bal. consi. xix. v. lib. ⁊ an femina succedat in feudo ⁊ quando: vide Ro. consi. j. ⁊. xxxij. ⁊ an appellatione nepotis veniat fili⁹ fratris: vide Fede. consi. xxxix.

c ⁓ Sebasti. Sapia. ¶ Feudũ. vide Ang. in cõsi. cccl. inci. charissime frater. ⁊ in cõsi. cx. incip. sanctissima. Card. in consi. liiij. incip. quod domina. col. fi. Fulgo. in consi. ccxviij. incip. Pet. ⁊ do. Abb. in consil. iij. inci. nitar. in. iij. dubio. in. ij. vol. vbi concludunt quod in feudo appellatione heredis non veniunt extranei.

¶ Appellatione heredum.⁊ ad illud si habeatur loco filij monasterium: pondera glo.in.§.ea lege.inquantum dicit iure suorum. pondera quia text.iste hoc non probat:quia pars monasterij istud hic allegat:et verba apposita in allegatione partis non faciunt ius vt per Jo.an.in.c.dilecto.de prebend.nec iudex qui tulit sententiam fundauit se in hoc:sed solum qđ probatio etatis erat dubia:vt patet ex litera.istud colligitur hic ex dictis. do. An.pondera ſm do.Pet.quia hic erat minor q nō poterat habere veros filios:ergo nec fictos vide Joā.de imo.in.l.lucius.ff.de here.instit.And.Bar. ¶ No.bonam doctrinam ⁊ distinctionē qui cōprehendantur appellatione heredum ⁊ de hoc latissime per Pau.de cast.i.d.l.gallus.§.ēt: ⁊ adde quod licet regulariter appellatiōe heredis cōtineatur heres heredis tamē si pn-ceps concedit alicui priuilegiū pro se ⁊ herede suo loquendo in singulari:non in plurali:puta tibi et heredi tuo:istud priuilegiū non trāsibit nisi ad primū heredē. ita singulariter concludit Bart.in.l.j.vltra mediū.ff.de consti.prin. Item de hoc qui contineantur appellatione heredis: vide per.d.Abb.in.c.in quibusdam.super glo.in ver.ad heredes.de penis. Itē adde qđ substitutio fctā si decesserit sine herede non euanescit etiam decedente cum filijs naturalibus:licet appellatione heredis contineantur filij.ita singu.determinat Joan.andr.post Jaco.de aret.in addi. Specu.in titu.de test.§.fina. in additio.mag.versic.est ⁊ alia questio. Item adde quod habens filium ex filia non dicitur sine liberis:vt est tex.in.l.j.C.de conditio.inser.⁊ eodem modo ille qui habet filios sibi non heredes: vt.l.filiusfamilias.§.cum quis.de legatis primo. de quo vide omnino gloss.in.l.ex facto.§.fina.ff.ad trebellia.

¶ Adde an appellatione heredum qui veniant. Alex.consi.lvj.j.lib.et latius vide in tabula consiliorum suorum ⁊ in.l.gallus. in apost.meis. in impressione de tortis.

b Sebasti. Sapia. ¶ Distinguit.vide Oldra.in consil.xxj.incip.thema tale est.post Pet.de anch.in consil.cxxj.inci.pro ⁊ contra.cum allegatis per do. Jaso.in.l.ij.char.xx.in.xv.q.C.de iure emphy. vbi ponit quid si quis stipulatus est emphyteosim pro se ⁊ herede suo vel heredibus suis an intelligatur de primo herede.

c Sebasti. Sapia. ¶ Extraneo.hāc esse cōem opi.attestatur Alex.in cōsi.cxx.inci.super eo qđ querit.in vlt.col.in.j.vol.de quo vide.d.Jaso. in.l.iij.col.xxvij.versi.successiue iuxta predicta quero.C.de iure emphy.

d ¶ Vide omnino Bal.in aut.perpetua.C.de sac.sanc.eccle.circa princi.

e ¶ Adde quod subtiliter ponit Ang.in.l.qui in aliena.§.j.ff.de acqui. here.⁊ Imo.ibi in.j.colū. ⁊ vide Ange.in.l.male agitur.C.de prescrip. xxx.an.⁊ adde contra dictū do. Anto.hic ꝙ dispositio.d.§.emphyteosim.est approbatā de iure cano.per text.in.c.nulli. de rebus ecclesi.non alienan.vbi pa.approbat cōstitutionem leoninam ⁊ quod emphyteosis ecclesie non transeat in extraneos:tenet Bar.in.l.si tibi.§.si pactus. ff.de pactis.per.d.§.emphyteosim. ex quo non decidit ibi ad fi.quod si quis recipiat emphyteosim ab ecclesia pro se ⁊ filijs quod ista emphyteosis transibit equaliter in omnes filios: licet sint instituti ex disparibus partibus in testamēto patris.⁊ ibi etiam dicit quod licet filius repudiauerit hereditatem paternā: tamen succedit in emphyteosi tali. Et adde quod eadem ratione dico quod licet filius sit exheredatus a patre:tamen succedit in tali emphyteosi ecclesiastica. ad predicta tamen vide quod plenis.scribit hic do.Fran.de aret. in.vij.ix.⁊.x.char. ⁊ plenis.per Bal. in aut.si quas ruinas.ij.colū.C.de sac.ec. Itē quando fit ꝯcessio alicui vsqȝ ad tertiū gradū:an nepos qui ꝓpter mortē patris intrat locum patris ſm.l.gall⁹. dicat obtinere primum gradum vel secundū quo ad effectū cōcessionis: tangit Bald.in.c.j.in cōmento.in pe.col.de iudic. Et vide etiā circa predicta latissime et meli⁹ ꝙ alibi qđ nō potest dari in extraneos nec in descēdētes nisi vsqȝ ad tertiā generationem. Dicit etiam ꝙ si simpl'r conceditur ita videtur cōcessa: de quo ēt vide p Bald.in.l.fi.C.de here.insti. et facit quod no. Bal.in.c.j.§.fi.de feudo da.in vicez l.com.⁊ in.l.j.circa me.C.de iure emphy.vbi dicit ꝙ prescribēs emphyteosim ecclesiastica intelligit prescribere vsqȝ ad tertiā gñationē tantū.

¶ Adde hic Pet.de ancha.consil.cxxxiij.⁊ latius vide que posui in.l.etiam.ff.so.ma.in impressione de tortis.

¶ Adde hic qđ not. Azo in sum.de sac.sanc.ecc.in fi. vbi dicit qđ hodie abbates cum suo collegio de cōsuetudine tradunt indistincte res ecclesiasticas in emphyteosim.

Anto.Frācis. ¶ Qui veniāt appellatiōe filiorū:siue hic vbū ꝓferat in numero plurali vel singulari:siue sim⁹ in materia stricta ⁊ odiosa siue ī materia larga ⁊ fauorabili:an contineant bastardi:spurij naturales:⁊ alias illegitie nati:⁊ an veniāt adoptiui ⁊ legitimi tm̄ ⁊ si in dispositiōe fit mētio de liberis:an veniāt liberi pmi grad⁹:vel ēt vlteriores descēdētes ⁊ qd in materia feudali vel in materia emphyteoticaria et veniant tā masculi ꝙ femine:dicas ꝙ hec ē materia ī q̄ oporteret reuoluere oēs iuris canonici ⁊ ciuilis libros:iō qꝛ ēt apostillatores hic multa dixerūt vt ex inspectiōe appet paucis admodū remissiōib⁹ ero ꝯtēt⁹. Prio vid Bar.i.l.si qs ita.ff.de testa.tu.⁊ i.l.q filiab⁹.in.§.j.ff.de le.j.⁊ i.l.gall⁹.in §.istituēs.ff.de li.⁊ post.⁊ in.l.j.§.ȝ et si incertū.ff.de vē.in.pos.mit.⁊ in l.liberorū.ff.de verb.signi. ⁊ per Aleran.in consil.clxx.in.ij.parte.⁊ per Pau.de cast.in consi.clxxvij.⁊ vide que habent in.l.filium diffinimus. de his qui sunt sui vel alieni iuris. et vide Bald.in.l.precibus.in.ix.colum.C.de impub.⁊ alijs substitu. vbi inter reliqua dixit ꝙ filiorum appella.venit non tantū qui est natus:sed etiā qui est in vtero in materia fauorabili de quo in.l.ij.in.§.si filius.ff.ad tertul. ⁊ in.l.qui in vtero.ff. de statu hominum.⁊ vide Pau.de cast.in consi.cclvj.⁊.cccv.⁊ in consi.

solu.matri.Sed attende quia reperio Spe.co.ti.⁊.§.alleg.versi.vij.tenere quod hodie ecclesia potest concedere in perpetuum rem in emphyteosim.⁊ quod.§.emphyteosim.sit correctus per.§.licentiam. in aut.de aliena.et emphyteo.sed posset responderi:vt dicit hic Joan.an.qui videt sequi primum dictum vt corrigatur ille.§.quo ad tempus ⁊ numerum successorum:nō autem quo ad qualitatem ipsorum. declaro hec ꝓ puris canonistis.§.emphyteosim.ꝯtinebat duo. Primo qđ res ecclesie non possent dari in emphyteosim nisi in vita accipientis et duorum heredum suorum. Secundo exigit qđ isti heredes sint de suis: vt sic extēdat ad filios vel filias ⁊ ad nepotes vel neptes:et sic ad descendentes: superuenit postea aut.de alie.⁊ emphy.§.licentiam.vbi videtur dari licentia concedendi in perpetuum:nunc oritur difficultas vtrum corrigat in totū: an vero quo ad tempus ⁊ numerum successorum tātum Jo. an.vult ꝙ nō corrigat quo ad qualitatem successorū.q.d.quod cōcessio potest fieri in herede accipiētis in perpetuum dummodo sint de suis descendentibus:vt sic id qđ disponebat olim qualificādo illos duos successores: ꝓcedat hodie etiā in vlterioribus. ¶ Unde hic sunt examinanda duo. Primo qui veniant appellatione heredū [a] quod glo.hic tangit. secundo inferemus ad decisionem questionis tacite an emphyteosis ecclesie transeat ad heredes extraneos. Ad primum distinguit[b] Bar.in.l.gallus.§.etiā.ff.de lib.⁊ posthu.qđ quandoqȝ verb.suis heredib⁹:proferūtur in tempus vite illius cuius heredes appellātur: et intelligitur de filijs. non enim potest intelligi de extraneis:quia hereditas non est viuentis.l.j.ff.de here.vel act.vē.⁊ sic intelligi dȝ.d.§.etiā quādoqȝ illa verba suis heredibus:proferunt in tempus post mortem:⁊ tunc si proferuntur super re sui natura non transmissibili ad heredes extraneos:et dicendum est idem vt propter materiam subiectam restringantur verba ad filios.exemplū in feudo concesso alicui ⁊ suis heredibus ad hec de suc.feu.c.j.col.x. ⁊ no.in.d.l.ex facto.§.fi. ⁊ per Dy.in.l.in conuētionalibus.ff.de verb.ob.lȝ aliqui dicāt:vt not.Cy.in.l.liberti.C.de operis lib.

26 ¶ † Quandoqȝ illa verba proferuntur super re sui natura transmissibili ad extraneos hederes: ⁊ tūc aut verba exprimunt a recipiente aut a concedente. Primo casu intelliguntur etiā de heredibus extraneis.l.stipulatio ista.§.si qs.ff.de ver.ob.⁊.l.si pactum.ff.de proba. Secūdo casu quando proferūtur a concedente:puta a testatore vel ab aliquo domino: idē vt transeat concessio etiā ad extraneos heredes.l.in annalibus.C.de leg.et l.sciendū.de verb.signi.hoc verum nisi aliqua iniquitas resultaret contra mentem testantis:vt in casu huius glo.⁊ hec no.per hoc infertur ad decisionem.ij.questionis. Quid si verba preferantur in contractu emphyteotico.⁊ si preferantur in re priuati vel ciuitatis capiuntur proprie ⁊ concernunt etiam extraneos heredes:quia in sui natura possunt taliū res concedi in emphyteosim perpetuā.l.j.C.de iu.emphy.l.j.⁊.ij.ff.si ager.vec.vel emphy.pe.

27 ¶ † Unde plus sing.dicit Spec.in.d.ver.cxiij.ꝙ etiā legari pōt extraneo[c] dn̄o irrequisito:qꝛ ex quo donat in vltima volūtate nō pertinet ad alienationē: ⁊ sic nō hȝ locū.c.fi.de loca.vide tamē Bar.in.l.fi.C.de iu.emp.⁊ in.l.in cōuentionalib⁹.ff.de ver.obl.vbi videt sentire cōtrariū cū distinctione tm̄. si aūt cōcessio fit ab ecclesia tūc insurgit dubietas ꝓpter dictos.§.emphyteosiȝ.⁊.§.licentiā.vidistis.ȝ.spe.variū.⁊ opi.Joā.an.⁊ gl.in.d.§.emphyteosim.⁊ in aut.si quas.C.de sa.san.ec.tenet ꝙ ꝯcessio hodie pōt fieri in perpetuū sed ille glo.possent reduci ad opi.Jo.an.aliter distinguit Cy.in.d.aut.si quas: reperio ī hoc Bar. variū.nam in.l.qđ dicitur.ff.de ver.obl.⁊.l.si tibi decē.§.si pactus.ff.de pac.videt velle emphyteosim ecclesie non transmissibilē ad extraneos heredes:sed in.d.aut.si quas. videt tenere simpliciter ꝙ ille.§.emphyteosim sit correct⁹ per.§.licētiā.dicit enī ꝙ pōt dari in perpetuū.i.quādiu soluet pēsio.d.Ant.distinguit ꝙ si concessio fit ex causa necessitatis:vt qꝛ res[d] est ruinosa vel vrgent debita ecclesie vel ex cā vtilitatis qꝛ res est modici redditus ꝙ tunc permittunt cōcessiones in perpetuū. qꝛ in his casibus permittit alienatio directi dn̄ij: forti⁹ vtilis tm̄.ad hoc de re.ec.nō alie.ad aures.⁊.x.q.ij.c.ij.§.perpetua.Si aūt fit sine cā: vt puta qn̄ ecclesia consueuit talē rem dare in emphyteosim. putat qđ cessante cōsuetudine possit concedi ꝑpetuo quo ad descendētes ȝ quo ad extraneos nō ⁊ hoc casu ꝓcedat opi. Jo.an.

28 ¶ † Limita tn̄ predicta ꝙ si cōcessio fieret simpliciter etiam vbi posset fieri in perpetuū nō debet intelligi. nisi ad tertiam[e] generationem per dictum.§.emphyteosim.⁊ credo quod hoc voluit Spe.in.d.ver.cxiij.

lxxvij.vbi tractant de substitutione facta alicui.τ vide Alexā.in consil. xiiij.in quarta parte cōsil.τ per And.sicu.in consil.quod incipit specialis.quod est post cōsi. Alexan.in quarta parte cōsi.vbi etiā ponit quid si fiat mentio de filijs in contractu emphyteotico:τ vide Joā.de imo.τ do.meū Jo.de prato post ipsum in.l.cū auus.ff.de cōdi.τ demon.τ an veniant spurij vel legitiati aut al's illegitime nati:vide que habentur per Bar.τ vtrūq₃ Jmol.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebel.τ in.l.generaliter.§.cum ante.C.de inst.τ substi tu.sub condi.fac.τ in.l.cum acutissimi.C.de fideicō.τ in aut.nisi rogati.C.ad trebel.et vide que habent in.l.cum adoptiuum.C.de decur.li.x.τ i.l.si ita qs.in fine.de legatis sc̄o.τ i.l.adoptiuum.ff.de in ius voc.vbi per Alle.post alios: q ponit quid si in lege vel statuto vel p̄uilegio vel cōtractu fiat mētio de filijs: an veniant adoptiui: τ sic legitimi tātū: τ qd in ꝯtractu feudali:τ an ēt veniant posthumi: vide bal.ang.et Jmo.in.l.si quis posthumos.ff.de lib.τ posth.τ p Spe.in tit.de emphy.i §.j.in versi.lxxiij.et quid de fratribus vel alijs fratrū quando fieret mutatio de agnatis vel de heredibus τ maxime qn̄ esset cōis vsus loquendi qd̄ tales etiā transuersales cōp̄rehenderētur τ non solum liberi primi gradus: vide que habētur in.d.l.liberorum.vbi per Alexā.de ver.sig.τ in.l.si filius.τ i.l.filiū.ad macedo.τ vide ēt per Jnnoc.in.c.si vero.de sentē.excōi.vbi etiā p do.Abb.τ alios.τ p Alexan.in.l.si tibi.in.§.si pactus.ff.de pact.et vide Alexan.in consil.cxxviij.vbi ponit nunquid veniant heredes extranei quando est facta mētio in contractibus:τ maxime in ꝯtractu facto ab ecclesia de quo per glo.τ docto.tam antiquos q̄ modernos in.l.etiam ff.sol.mat.τ an veniāt nepotes ex filia femina: vide Bal.in.l.j.in versi.quero cum interdū.in antiqua lec.C.de cōdi.inser.τ vide tex.in.c.statutum.de here.lib.vj.τ per Bal.in.l.maximū vitiū.C.de libe.prete.τ per Ro.in.l.patris.in.iiij.col.de in ius vocā.vbi dicit quod statutū de cōpromisso fiendo inter patrē τ filium intelligitur etiam de filio naturali tantum de quo habetur per Bald.in.l.libertinū.C.de inter.matrimo.τ hec sufficiat remissiue quantum ad istam materiam.

ne sit sibi contrarius in his q̄ dixit.ver.vij.preall'. hec dicit vera.d.Ant.nisi consuetudo ecclesie sit vt locet in perpetuū etiā quo ad extraneos: quo casu verba intelligentur vt sonant. Et attēde ad vnum dictum ipsius in practica. Dicit enim ꝙ si res est preciosa non autē ruinosa vel modici redditus quod nō est sufficiens causa [a] concedēdi in perpetuū:q2 pōt haberi parū plus dando in emphyteosim q̄ locando particulatim:quia maius esset preiudiciū alienationis vtilis dominij q̄ esset illa modica vtilitas que adijcit vltra solitum: ideo iura pōderant sterilitatē rei:aut magnā vtilitatem reddituū. Ego in hoc dubio aliter sentio τ miror de nostris predecessorib⁹ ita instantib⁹ super intellectu istarū authenticarum:cū dispositio maxime illi⁹.§.emphyteosim.nullo modo debeat obseruari cum lex ciuilis specifice disponēs super rebus ecclesie presertim prohibēdo vel certam solennitatem dando etiam in fauorē ecclesie non teneat cum non habeat potestatē:vt in.c.ecclesia sancte Marie.de consti.no.Jo.an.in.c.constitutus.de reli.do. Jo.cal.in.c.j.de no.ope.nun. dico plene in repetitione.c.ecclesia. prealleg.vide bo.gl.τ Jnno.in.c.j.de reb.ecc.nō alie.lib.vj.licet lex principis generaliter disponēs debeat obseruari quo ad ecclesias vbi canonicus non cōtradicit vt.d.c.j.de no.ope.nū.secus tn̄ qn̄ specifice disponit de ecclesia seu rebus suis: vt facit.d.§.emphyteosim.τ.§.licentiā.vn̄ em̄ habuit imperator potestatem impediēdi alienationem rerum ecclesiasticarum vel postmodum dandi licentiam simpliciter alienandi: τ sic ponēdi falcem in messem alienam: contra.c.nouit.s̄.de iudi.xcvj.dist.duo sunt. Hoc etiam expresse sentit Bart.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.in ver.hoc p̄misso. τ maxime hoc casu dicte.ll.non debent obseruari vbi habemus specialem prouisionem de iure canonico:τ respectu solennitatis adhibende:vt eleganter dixit Jnn.τ gl.in.d.c.j.de reb.eccl.nō alie.lib.vj. Jn iure em̄ canonico prohibet alienatio vtilis dominij τ directi sicut probatur in.c.nulli.de re.eccl.non alie. Alienatio vero permittitur specialiter ex quatuor causis de quib⁹ per gl.not.xij.q.ij.i sum.vt causa necessitatis:pietatis:vtilitatis: τ incommoditatis:vel minoris vtilitatis seruata solennitate:de qua.xij.q.ij.sine exceptione.τ.c.placuit.τ.c.abbatibus.de reb.ecc.non alie.cle.j.τ c.j.eo.tit.lib.vj.cum seq.

29 ¶ † Si ergo ecclesia vult alienare directum vel vtile dominium respiciet an sit aliqua de causis premissis et respectu alienationis vtilis dominij informabit motum animi sui ex his que habentur.x.q.ij.perpetua.cum seq.§.et plene per Spec.in.d.§.vij.et sic concedere in perpetuum vel ad tēpus prout sibi videbitur:ad hoc quod no.Archi.τ Jo.an.in.c.ij.de rebus ec.non alie.lib.vj.τ bo.tex.iunctis nota.per Jnno.in.c.ad aures.de reb.ecc.non alie. Si autē concessio fieret simpliciter:vt puta titio τ heredibus suis:intelligo de omnibus heredibus etiam extraneis:quia hoc importat natura illorum verborum.l.in annalib⁹.C.de leg. τ hec res trāsmissibilis est in heredes extraneos etiam in perpetuum ex quo pretenditur causa legitima [b] ex qua etiam directum dominiū alienari potest:nō enim [c] apparet causa restringēdi hoc dico nisi aliud haberet consuetudo que attendēda est:τ subintelligenda etiam in contractibus.ad hoc bo.tex.in.l.quod si nolit.§.quia assidua.ff.de edil.edi.et per Bar.in.l.nemo est qui nesciat.ff.de duo.re.et per Jnno.super rub.de cōsue. τ per hoc habes hunc vtilem articulum plenissime declaratum. ¶ Jn quarta parte gl.querit an rogatus alij restituere hereditatē possit aliqd de dicta hereditate alienare:gl.qd̄ non.C.cōmu.delega.l.vlti.nisi in casibus que no.in aut.ibi posita que incipit res que. Et aduerte qd̄ melius diceret glo.que habentur q̄ qui no.quia illi casus exprimuntur ibi in text. et sunt duo:vz causa dotis: et donationis propter nup.τ loquitur ibi text.in liberis:τ sic secus videtur in extraneis: de quo dic vt ibi plene not. per doc.potest tamen rogatus retinere sibi quartam partem per treb.τc. vt in gl.si autem esset rogatus restituere quicquid superesset de hereditate tunc ad minus quartā seruabit instituto:vt in aut.cōtra cū rogatus.ad treb.dic tamē ꝙ in quatuor casibus ibi positis posset alienare etiā quartam partē in causa dotis vel donatiōis propter nup.vel p̄pter alimoniā vel redemptionē captiuorū si sua substātia nō sufficiat.de quo dic vt plenius ibi no.

30 ¶ † Vlti.glo.querit qd si pure rogatus fuit quis restituere hereditatē nulla mentione facta de filijs nunquid teneat ad restitutionē post mortē suā si habeat filios vel nepotes ex filio gl.dicit ꝙ nō:sed euanescit substitutio:vt in iuribus alle.in ea quē hoc bn̄ p̄bant.qd̄ intellige s̄m Jo.an.qn̄ substitutio est facta filio vl' nepoti.q.d. sec⁹ in extraneo:τ bene loquit̄ q2 hoc casu loqūtur iura alle.in glo.τ est ratio q2 nō est verisimile testatorē voluisse p̄ferre alienā sobolē sue posteritati:q̄ rō cessat cū substitutio est facta extraneo.

31 ¶ † Quero iste cōtulit se τ sua nunquid valuisset vnū sine alio gl.in ver.se.et sua obtulit. dicit ꝙ nō q2 sua nō poterat sine se cōferre cū subiacerent restitutioni.dic meli⁹: τ credo ꝙ fuit de mēte gl. ꝙ sufficiebat dedicare se. nā tunc p consequentiā transiuissent bona in monasteriū.in aut.de sanc.epis.§.sed τ hoc presenti.τ.C.ad treb.aut.nisi rogati.sua autem sine se nō poterat donare scilicet que subiacebant restitutioni: alia vero que non subiacebant restitutioni vt debita pars iure nature τ quarta p treb.bene potuisset sine se donare etate nō impediētevt.s̄.dixi.

32 ¶ † Sed q̄ro qn̄o monasteriū hoc obtinuit vigore oblatiōis cū nō p̄bauerat eū tūc fuisse maioris etatis.gl.in ver.secūde.respondet ꝙ iste presumit̄ maior nisi probet̄ contrariū. Ex quo colligit̄ quē presumi maiorē nisi probetur contrariū.alle.iura sua.hoc dictū glo.cōmuniter reprobat̄ per cano.τ legistas. nam dicens aliquem maiorē τ principaliter fundans se super etate hoc probare debet:quod no. etiam si presumeretur maior.ff.de mino.l.de etate.τ.l.minor.xxv.an.τ ideo vide glo.meliorē in.c.presbyter.lxxviij.di.gl.τ Bar.in.l.de etate.preal.τ p Spe.in ti.de actore.in prin.τ maxime in ver.si ergo excipis.p Cy.in.l.cū te.C.de p̄ba.aliqd p Archi.in.c.si eo tempore.de rescri.li.vj.et breuis [b] conclusio est hec. fundans [b] se super etate maiori [c] vel minori habet probare [c] qd̄ est sue intentionis

[a] Sebasti.Sapia. ¶ Sufficiēs causa.nota tn̄ quod qn̄ fundus est sterilis τ datus est in emphyteosim vsq₃ in tertiam generationē si fundus ille ex opera τ artificio emphyteote fuit factus melior transit vltra tertiam generationē etiam ad heredes extraneos. ita dicit Bar.in.l.quicūq₃.per illū text.C.de omni agro deserto.lib.xj.sequtur Rom.in rep.rubri.de arbi.col.xix.sed reprobat idem Rom.in.l.etiā.in prin.ff.solu.matri.

Sebasti.Sapia. [b] ¶ Fundās.idem tenet Cald.in cōsil.v.incipi.quos habeat p̄bare.in tit.de p̄ba.Jmo.in consil.xxiij.inci.in casu premisso.Bal.in cōsi.cclxiij.inci.factum tale.circa fi.in prima parte.Alexā.in consil.cxlix.inci.in casu proposito.col.pe.i.v.vol.

[c] ¶ Habet probare. Adde quis debeat etatē probare τ qualiter probetur. Bart.cōsi.incip.ser.simon.τ quid fiendū cum dubitat̄ an sit minor per Alex.consil..ij.li.j.et si per statutū inducat̄ certa forma probandi etatem an alia forma sit exclusa p Paul.de cast.cōsi.cxlj.τ qn̄ qs impugnat cōtractū ratione minoris etatis sit p̄sumptio qd̄ fuerit habilis. vide Aret.consi.lxiiij.Anto.Francis.

¶ Circa p̄bationem etatis dicas qd̄ debet probari per eum in quem iudex ex aspectu trāstulit onus p̄bādi alias d₃ probari per illū qui se i maiore vel minore etate fundat siue agendo siue excipiendo: vt in l.cum te minorē.et ibi per Barto.Bal.τ doct.C.de p̄ba.et vide Bal.in.l.de etate.ff.de interro.ac.et in.l.de etate.ff.de mino.τ in.l.prima.in fin.ff.de exceptionibus. τ in.l.eadem oratione.ff.de fer.vbi Bartolus vbique dicit iudicem esse adeundum qui pronuntiet super etatem. et vide Joan.de imol.in.l.iij.in.§.due cause.ff.ad carbo. Bald.in.l.data opera.C.qui accusa.non pos.in.xv.col.τ vide glos.in.c.presbyter.lxxviij.distin.τ per Specu.in tit.de actio.in versic.quid ergo. et vide plenissi. per Alexan.in.l.de etate.de minori. et adde quod etas probatur per instrumentum matrimonij: non autem per instrumentum dotis promisse pro matrimonio iam contracto:sed pro contrahēdo.sic presumptiue tamen;vt per Bal.in addi. Specu.in tit.de in inte. causa.

restitu.in versic.per instrumentum matrimonij:et vide Baldum in.l. neqꝫ natales.in.ij.col.de proba.vbi ponit de isto modo probãdi etatẽ per instrm̃ matrimonij.Et adde qḋ ꝓbaẗ extraordinarijs modis vcꝫ ꝑ priuatas scripturas ꝑ indicia ⁊ ꝑ testimonia domestica vt ꝑ Bal.l.si minore.de in inte.resti.⁊ ꝑ Bal.i.l.ij.C.de his q veniã eta.impe.et per glo.Bal.⁊ Bar. in.l.ij.i prin.ff.de excu.tuto.vbi dr̃ qḋ ꝓbatur ꝑ scripturam natiuitatis factã ꝑ patrẽ qḋ ẽt voluit bal. in rub.de fide instru.in.iiij.colũ.⁊ de modo ꝓbãdi etatẽ vide etiaꝫ ꝑ Spe.in ti.de proba.in.§.j.in ver. restat.in.§.iij.vẽ. iiij.v.⁊ pe.⁊quali ter ꝓbeẗ: vide ẽt ꝑ Paul.de ca.in consil.cxxxviij.et cxxxix.vbi etiam ponit: an possit ꝓbari aliomodo quaꝫ mõ tradito a statuto et dṫ qḋ sic sed per modos a iure approbatos:⁊ vide Bar. in .l.minor.xxv. an.ex aspectu.ff. de mino.põt etiã ꝓbari per matrẽ lꝫ nõ ple.ꝭꝫ Bar. in.l.ẽt.de ꝓba.⁊ ꝑ eundẽ post gl.in l.ij.ff.de exce.potest etiã ꝓbari ꝑ nutricẽ: vt i.l.de tute.⁊ ibi ꝑ Bal. C.de in inte.rest. ⁊ per cõiũctos.⁊ põt ꝓbari per cõpatreꝫ q baptizauit vt per Bar.in ꝯsi.inci.in.q.vertente inter.D.simonẽ.⁊ etiã ꝑ vicinos:⁊ ꝑ obstetrices q̃ viderãt eũ nasci tali tpe:⁊ tenementi qḋ etas minor nõ põt ꝓbari nec allegari se maiorẽ ꝭꝫ paulũ de ca.in.d.consi.cxxxviij.Et adde etiã ꝙ snia lata sup etate inter aliquos nõ facit ius inter oẽs ꝭm Bar.i.d.l.de etate.in.iiij.q.de minori.⁊ vide bal.i l.si.in fi.C.ḋ suis ⁊ legi.⁊ adde etiã qḋ etas nõ ꝓbata est prima causa restitutionis.l. fi.⁊ ibi Bart.ff.si minor se maioreꝫ dixerit.

causa.hoc est verũ nisi iudex ex aspectu transfundat onus ꝓbandi in alium:vt.l.minor.xxv.an.ex aspectu.ff.de mino.et iḋ isti patrui succubuerunt q̃ꝛ fundabant excep.suã sup minori etate quã necessario nõ ꝓbauerũt. Dices tu quare monasteriũ obtinuit cũ nõ ꝓbauit maiorẽ etatẽ sup qua se fundabat:Rñdeo q̃ꝛ principalr̃ nõ fundabat se super maiori etate:sed super oblatione quã ꝓbauerũt:etas aũt allegabatur implicite ad actũ qui presumiẗ ꝓbatũ actũ sicut alie solẽnitates intrinsece presumũt:vt not.l.sciendũ.ff.de ver.ob. ꝑ Bar.⁊ in.l.innotuit.de eo q fur.or.rece.ꝑ Inn.

33 ¶ †Et per hoc habes vnũ casuꝫ notabilẽ in quo etas ꝑ̃sumiẗ qñ.s.venit accessorie ad actũ ꝓbatũ q solũ maiorib⁹ cõuenit:⁊ adeo ꝑ̃sumiẗ ꝙ ꝓbatio minoris etatis eã nõ excludit nisi necessario concludat minorẽ etatẽ:vñ non sufficit qualisqualis ꝓbatio vt hic sing.ꝓbaẗ.et nescio qḋ alibi ita bñ probeẗ:⁊ multũ limitat no.ꝑ Inn.in.c.innotuit de eo q fur.or.rece.vbi dicit ꝙ qñ solẽnitas presumitur ad actũ de facili tolliẗ illa ꝑ̃sumptio ꝑ ꝯ̃riã ꝑ̃sumptionẽ.ar.in.c.q̃ꝛ verisile.de presum.hoc eñ dictũ nõ ꝓcedit in idoneitate ꝑsone respectu tpis ⁊ sane mẽtis q̃ ꝑ̃sumunẗ ad actũ:sꝫ opꝫ ꝙ defect⁹ plene ꝓbeẗ:vt hic.Ratio aũt ꝑ̃dicte ꝯclusiõis est q̃ꝛ cũ etas varieẗ sup cursu tpis ius nõ presumit nec ꝓ maiori nec pro minori etate:lꝫ ꝓbetur qḋ olim fuit minor.facit qḋ not.Io.an.in.c.cũ inter R.de elec.Sꝫ ꝯ̃ illud qḋ statiꝫ.s̃.in no.tetigi qḋ etas idonea ꝑ̃sumiẗ ad actũ ꝓbatũ.multum ob. vnum dictũ Io.an.in.c.fraternitatis.in.iiij.q.j. de testi.vbi dicit qḋ etas inest ꝓfessioni sicut pubertas matrimonio.de reg.c.j.de despon.impu. c.j.lib.vj.adeo qḋ probans ꝓfessionem vel matrimoniũ nõ habet necesse ꝓbare etatem vel pubertatẽ nisi negetur.⁊ sic ex hoc vltimo sentit quod probãda est etas per probantẽ ꝓfessionẽ si etas negetur:⁊ sic ex quo patrui negabãt monasteriũ debebat ꝓbare vel debebat succũbere.licet Ioã. and.non alleget iura pro dicto suo.ego allego.c. cum nobis.de elec.ꝓpe fineꝫ.vbi instanti pro electiõe fuit necesse probare etatẽ legitimã:⁊ q̃ꝛ nõ potuit probare fuit repulsus.ad idem.c.attestationes.⁊.c.fi.de despon.impu.facit in simili.l.matrem.C.de proba.cõtrariũ est difficile.sed põt respõderi duob⁹ modis. Primo qḋ monasteriuꝫ erat hic in possessiõe istius ꝓfessi seu oblati:ideo omnia debẽt presumi legitime intercessisse:⁊ ex contrario presumeremus delictum in recipientibus nõ legitimo tpe:sec⁹ vbi monasteriũ directe ageret cõtra oblatum vel professum vt ille negaret legitimã etatẽ:tũc eñ monasteriũ haberet ꝓbare vt in cõtrarijs:⁊ tunc multum restringereẗ hoc.c.⁊ omnia.s̃.dicta.Secũdo potest dici ꝙ dictum Io.an.non est verum:nec iura superius alleg.aperte probãt contrarium.nam.c.cũ nobis. non dicit qḋ alio negãte habeat electus probare idoneã etatẽ:sed qḋ iudex ex officio suo processit q̃ꝛ in electione multũ exuberat officium iudicis. ⁊ pro hoc optime facit.c.cũ dilectus.eo.tit.ibi in fi.innuitur qḋ negãti etatem electi incũbit onus probãdi.⁊ facit.c.j.de elec.lib.vj.⁊ quod no. Io. an.in regula infamibus.in mercu.alia iura superius alleg.hoc nõ probant si bene ponderentur.

34 ¶ †Oppo.videẗ eñ ꝙ illud ver.dubium:quod erat minor annis debebat interpretari in fauorẽ actoris et cõtra reũ.l.si quis intẽtione ambigua. ff.de iudi.cum si.gl.in ver.verbũ dubiũ.respõdet qḋ hoc cõtingit religionis fauore:ꝓ qua multa ꝯ̃ iuris regulas constituta sunt:vt in.l.sunt persone.ff.de relig.⁊ sump.fune.Hec so.nõ est bona tum quia ex litera patet qḋ sentẽtiãs fundauit se super mero iure:tũ q̃ꝛ ꝓpter fauorem religionis non deberemus alij iniustitiã facere.argu.in.c.ex tenore.de foro cõp.ideo glo.transit ad aliã solu. ꝙ verbum actoris ambiguũ bene est ꝓ eo interpretandum:sed verbuꝫ ambiguũ testium suorũ contra eum ⁊ in fauoreꝫ rei:vt hic,⁊ est ratio q̃ꝛ qui ꝓbat clare debet ꝓbare:alias succumbit.vt hic.⁊ in.c.inter dilectos.de fi.instru.⁊ hec sol.melior.declara tamẽ vt plene dixi in.c.cum ad sedẽ. de resti.spolia.

35 ¶ †Sed op.⁊ aliter q̃ꝛ iudex saltẽ debuit iterũ testes interrogare vt verbũ dubium declarent.Glo.ista respondet ꝙ iudex bene potuit hoc facere ex officio suo sed nõ ad instantiã partis.¶ No.bene gl.ad duo.Primo qḋ iudex põt ex officio suo qñcũqꝫ[a] iterrogare[b] etiã testes vt declarent verba obscure ꝓlata.Idem no.gl.i c.per tuas.⁊ in.c.cũ clamor.j.de testi.qḋ limitat ꝭm not.per Inn.in.c.cum Ioannes.de fi.instr. vbi dicã.⁊ hec no.ad limitationeꝫ.c.ꝑ̃terea.de testi.cogẽ.¶ No.scḋo ex glos.ꝙ ad petitionẽ partis non debet iudex iterũ examinare testes q obscure deposuerũt:q̃ꝛ timeẗ verisilr̃ de subornatione,hec intellige si fuerint pri⁹ debite examinati: alias sec⁹:vt leg.⁊ nota.in.d.c.per tuas.et dic vt ibi.

36 ¶ †Quero vtrũ indistincte per religiõis ingressum expiret substitutio[c] facta in defectũ liberorũ.gl.fi.dicit ꝙ aut substituiẗ persona priuata ⁊ euanescit:q̃ꝛ hoc casu ingressus monasteriũ fingitur habere heredem vt hic ⁊ in auẗ.de san.epi. §.sed ⁊ hoc ꝑ̃senti si aũt substituiẗ ecclesia seu loc⁹ religiosus iubeẗ expendere in pias causas:tũc non expirat substitutio seu fideicõmissum ꝑ religiõis ingressuꝫ.vt in.d.§.sꝫ ⁊ hoc ꝑ̃senti.vbi hec distinctio seu differẽtia probaẗ,⁊ est diuersitatis rõ:q̃ꝛ qḋ expiret substitutio per religiõis ingressum inductũ est cõtra ꝓpriã significationẽ v̾boꝝ in fauorẽ pie cause:vbi ergo substitutio seu fideicõmissum debet expẽdi in piã cãm cessat dicta ratio.cũ nõ debeamus impropriare verba in fauorem pie cause seu religionis in ꝑ̃iudicium alteri⁹ religiõis seu pie cause.ad hec.c.cũ causa.de ꝑ̃bẽ. priuilegiatus eñ nõ vtiẗ priuilegio seu cõtra pariter priuilegiatum:vbi pariter cõcurrit priuilegiũ vtriusqꝫ.vt.d.§.sed ⁊ hoc ꝑ̃senti.et plene per Bar.i auẗ.quas actio.C.de sac.san.eccleẽ.¶ Et per hãc gl.⁊.d.§.sed ⁊ hoc presenti.cõsuluit qdã

37 solẽnis doc.Frã.de alber.† ꝙ lꝫ de legato eccl̃ie priuatus heres nõ detrahit falcidiã priuilegio ecclesie.vt i auẗ.similiter.C.ad.l.fal.plene not.in c.si pater.de testa.lib.vj.sec⁹ si.ecclesia[d] est heres quo casu concurrit priuilegium cũ priuilegio.et sic concassatis priuilegijs vtũtur iure cõi:ad hoc l.assiduis.C.qui po.in pig.ha.⁊ hoc satis placet licet gl.hoc non bene firmauerit in.c.pontifices. xij.q.iij.Sꝫ dices tu nomine ecclesia petit restitutionẽ ꝯtra aliaꝫ ecclesiam.de i.integ.resti.c. auditis.cum.si.minor.contra minorem.l.verũ.in fi. ff.de mino.et sic priuilegiat⁹ vtitur priuilegijs contra pariter priuilegiatum.sol.hoc casu nõ est priuilegiatus quilibet respectu cause de qua agitur.licet in gñe sunt pariter priuilegiati:nã si minor vel ecclesia lediẗ i hoc casu lesiõis solũ reperitur priuilegiata persona lesa.⁊ qm̃ iste articul⁹ est quotidianus subijcio hic quedaꝫ bona dicta Bart.in auẗ.quas actiones.prealleg.vbi sic distinguit cum queritur an priuilegiatus[e] vtatur priuilegio contra pariter priuilegiatũ:quod aut queritur vtrum priuilegiatus possit vti priuilegio contra priuilegiatũ eo casu quo ab ipso priuilegiato aduersario suum priuilegium cõsequitur ⁊ ista proprie nõ est materia nostra tractatur in.l.fi.C.de fruc.⁊ lit.expẽ.

38 ¶ †Quandoqꝫ quilibet est priuilegiatus principaliter:⁊ tunc quandoqꝫ quilibet est priuilegiatus in genere sed non in ea causa de qua agiẗ sed vn⁹ tm̃ est ibi priuilegiatus.⁊ tunc vtetur priuilegio suo contra aliuꝫ

a ¶ Quandocũqꝫ. Adde Ro.consi. xx.⁊.cclix. ꝛ Sebasti.Sapia.

b ¶ Interrogare. Adde qḋ etiã in terrogare potest post publicatas attestationes.vt no.Bal.in.l.in bonefidei.C.de rebus creditis.⁊ domi.Abbas in.c.fraternitatis.j.de testi.vbi.d.Maria.Soci.in.xij.col.⁊ Bal.in.c.j.§.si eñ domino.col.iij. quid sit inuestitura.in vsibus feudorum.

c ¶ Expiret substitutio. Adde Bar.eius consi.j.Are.consi.liiij. ꝛ Sebasti.Sapia.

d ¶ Ecclesia. Vid Rom.in auẗ.similiter.in.xl.speciali in vltima voluntate.C.ad.l.falci. Alex.in.l.j.§.ad municipiũ.ff.ad l.falci.⁊ in.l.marcellus.in princi. col.iij.vbi etiam Rom.ff.ad treb. in quib⁹ locis tenent cõtra abbatem hic.

e ¶ An priuilegiatus. Adde ro.cõsil.cclxix. Anto.Francis.

¶ An ⁊ quando priuilegiat⁹ possit vti priuilegio cõtra pariter priuilegiatum: vide quẽ habenẗ.in.c. ad aures.de prescri.⁊ Bal.i.l.iubemus.in.i.not. C.ad treb.⁊ vide pau.de cast.i cõsil.cccxvij.⁊ Bar. in.l.verum.in.§. itẽ queritur si minor.ff.de mino.⁊ in.l.j.C.si aduersus.et habetur per Alex.i.l.si apud. ff.de mino.⁊ conclude ꝙ si priuilegia sunt omnino paria cõquassentur et cõfundantur ⁊ vtatur priuilegiati iure cõmuni vt ꝑ Bart. et doct.plene in auẗ.quas actiões C.de sacrosan.eccle.⁊ in auẗ.habita.C.ne fili⁹ pro patre.al̃s dꝫ attẽdi potentius priuilegium de quo per Alexan.in.l. si apud.ff.de minoribus.

a ¶ Loco. Vide Bal. in auth. nisi rogati. C. ad tre. ⁊ ibi etiã dicit q̃d licet testator dixerit se velle ꝙ monasteriũ nõ posset excludere substitutum reiicit̃ cõdictio tanq̃ turpis. ⁊ adde q̃d si testator dixerit si filius me⁹ decesserit sine liberis substituo semproniũ: adiecit volo ꝙ verba testamenti seruent̃ de verbo ad verbũ tũc monasteriũ nõ habebit̃ loco filij. ita dicit hic singulariter Bal. in iiij. col. Et si dixerit etiam testator substituo ei semproniũ si decesserit sine liberis ex se ꝓcreatis: tunc monasterium nõ excludit substitutũ: hoc fuit dictũ Abb. antiqui. in c. raynuti⁹. de testa. quẽ refert. ⁊ sequitur Bald. in margarita. Inn. ĩ lr̃a sup ver. substitutio. ⁊ idẽ credo si facta substitutione ꝑ verbũ d̃cesserit sine liberis testator adiecit ꝙ volebat verba testamenti sui saluari ad literaꝫ arg. eoꝝ que in simili ex defensiõe s̃nie not. Bal. i. l. si. in pe. col. C. de his qui si. dist. dicit tñ q̃d litera dicit̃ que oculo videtur: nõ que solo intellectu pcipitur: ⁊ vtruꝫ ille cui facta est substitutio fideicommissaria decesserit sine liberis legitimis ⁊ naturalibus si intret religionẽ fratrũ minorũ sit loc⁹ substitutiõi. vide ange. in ꝯs. lxxxviij. ⁊ vide etiã Ang. in consil. xxxviij. ⁊ de isto ar. quando per ingressuꝫ monasterij exclu dat̃ substitutus: vid̃ oĩno ꝑ Inn. post Ang. in l. in pupillari. circa finẽ. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ ꝙ monasteriuꝫ habeatur loco filij ex ꝓprio corpore nati tenet lap. alle. cxxix. de quo vide oĩno in terminis ꝑ Bal. in l. deo nobis. in. j. col. de epis. ⁊ cle. ⁊ adde hic Bal. circa fin. in. c. j. in col. j. de eo q sibi et here. masc. vbi dicit q̃d nascẽtes siue ꝑ mascu. siue per feminas dicũtur descendere ex corpore primi parẽtis. ⁊ de hoc dicit esse ibi tex. no. idẽ vide omnino que hic scribit Bal. in. iiij. col. Iteꝫ de predicta. q. vcꝫ an monasteriũ succedat loco filij ex proprio corpore nati in substitutione. vide per Jo. de lig. in. c. raynaldus. de testa. ⁊ per Inno. post Bar. in. d. l. si ita quis. §. si cui. ff. de lega. secundo.

priuilegiatuꝫ: vt est casus in. l. vlt. ff. ex quib. cau. ma. et. c. auditis. licet em̃ vtraq; ecclesia sit ꝑuilegiata in genere: tñ in casu quo agit̃ est priuilegiata solum ecclesia lesa seu contra quã p̃scribit̃ non altera q̃ p̃scribit seu que est in lucro. simile in dua
39 bus absentibus. d. l. si. ¶ † Si vero vterq; est priuilegiat⁹ respectu eiusdẽ cause que agitat̃: ⁊ tunc si quidẽ vnus habet priuilegiũ potentius altero ille prefertur ⁊ potest esse potẽtius q̃ ille certat de dãno: alter de lucro. vel q̃ cause ꝯcedẽdi priuilegiũ sunt fauorabiliores. vt. l. verũ. §. si. cũ. l. seq.
40 ff. de mino. ¶ † Si vero cause priuilegiorũ sunt pares vel ꝑuilegia sunt paris potẽtie: ⁊ tũc cũ cõcurrũt ambo pariter admittunt̃: vt. l. priuilegia. ff. de priuile. cred. ⁊ inter seipsos potior est cõditio possidẽtis. l. si seruũ. §. sequit̃. ff. de v̓bo. obl. et in regula i pari causa. de reg. iu. li. vj. ⁊ hec no. ꝑ q̃ potes allegare ꝓ ⁊ cõtra ad. q. s̃. decisam. ¶ No. secundo principaliter ex principio gl. q̃d monasterium fungitur loco heredis. Alij dicũt q̃d lo
a co[a] filij: vt no. in auth. nisi rogati. C. ad trebel. ⁊ in auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccle. sed Bart. in vtroq; loco tenet cõtrariũ: q̃ sequeret̃ q̃d monachus haberet monasteriuꝫ in sua potestate q̃d est falsuꝫ. de ele. si religiosus. li. vj. vñ dicit q̃d nulla lex est in mũdo vel decre. q̃ hoc ꝓbet. ad h̃. c. respondet in. d. authẽ. nisi diceres ꝙ solũ ꝓbat q̃d habet̃ loco heredis. sed certe si illa allegatio que ponitur in tex. dũ facit mentionẽ de herede esset vera vt sentire videtur Bar. tunc bene probaret tex. iste quod habet loco filij: q̃ verbum heredis capitur hic stricte pro liberis. patet q̃ in substitutione fuit facta mentio dũtaxat de liberis: videlicet si sine liberis ⁊c. nunc allegabatur pro parte monasterij quod non dicit̃ decedere sine herede qui monasteriuꝫ sibi heredẽ instituit. et debet exponi sine herede. i. sine liberis. alias ista alleg. nõ concluderet intentum allegantis propter verba substitutionis. Si ergo vis saluare dictũ Bart. oportet dicere quod ista fuit allegatio partis q̃ nullo iure ꝓbat̃. nã decisio huius decre. sumitur ex auth. de san. epi. §. sꝫ ⁊ hoc p̃senti. vbi nõ dicit̃ ꝙ monasteriũ habeat̃ loco filij vel heredis: sed q̃d omnes iste cõdictiones si nupserit: si habuerit liberos ⁊ si apposite in persona instituti ad faciendum locũ substituto tollũtur ⁊ habentur pro nõ adiectis si institut⁹ intrauerit monasterium. et hoc ideo ne timore restitutionis fiẽde retraheret̃ a vita cõtemplatiua: ⁊ de hoc aliquid infra tangam latius. hec em̃ sufficiãt ad declarandum illud verbum heredis positũ in tex. ⁊ in gl. ¶ No.
b vlterius ex gl. substitutionem[b] vel fideicõmissuꝫ nõ euanescere si restitutio est fiẽda loco religioso vel ecclesie vel aliam piam causam debeat expendi nã loquit̃ magis clare hec gl. q̃ tex. in. d. §. sꝫ ⁊ hoc presenti. q̃d placet hic. d. Ant. q̃ cuꝫ ille. §. sit exorbitans a iure sufficit locũ substitutũ esse piũ licet nõ sit equaliter pius cum monasterio ad q̃d institutus ingredit̃. q̃d satis placet ꝑ supradicta.
41 ¶ † Ex p̃dictis decisam puto questionẽ quã ponit hic Jo. an. nũquid euanescit substitutio si institutus nõ ingrediatur monasterium sed ipsuꝫ heredem instituit. glos. in auth. nisi rogati. ꝙ non ⁊ idem tenent cõmuniter doc. licet quidã contra quorum opi. est equior s̃m Hostiẽ. licet prima sit cõmunior: sꝫ tene p̃mã vt veriorẽ ⁊ equiorẽ. nulla enim equitas debet surgere ad spoliandũ aliũ fauore religionis. arg. xvij. q. iiij. c. si. hoc em̃ casu cessat ratio illi⁹. §. sꝫ ⁊ hoc presenti. cũ nõ impediatur vita cõtẽplatiua. nec debet ille. §. sic exorbitans in preiudicium aliorũ extendi. argum. l.
42 quod vero. ff. de legi. ¶ † Alia etiã questio deciditur per premissa. quid si substitutio est facta de aliquo sub cõditione si nõ ingrederet̃ monasterium. cõiter tenet ꝙ talis conditio habet̃ pro nõ adiecta. nã si cõditio indirecte impediens seu retrahens a vita cõtemplatiua habetur pro nõ adiecta: vt hic ⁊ i. d. §. sed ⁊ hoc p̃senti. fortius ⁊ ista que directe impedit religionis ingressum. Item conditio similis non impedit matrimoniũ carnale. l. cum tale. ff. de condi. ⁊ demõ. l. ij. C. d̃ indi. vi. tol. multominus matrimoniũ spirituale cũ
43 sit maius bonũ. facit. c. j. ⁊. si. de ꝯdi. ap. ¶ † Quero vlterius ꝓsequẽdo hãc gl. si. q̃d si rogatus restituere hereditatem vel legatũ fiat clericus nunquid euanescit substitutio? Glo. respondet q̃d sic duobus tñ interueniẽtib⁹. videlicet ꝙ perpetuo remaneret in ecclesia: ⁊ relictum expẽdat̃ in pias causas. Aduerte q̃ gl. loquitur nimis generaliter ⁊ aliquãtulũ obscure. ⁊ cõtrariũ prima fronte videtur determinare. j. an si. vlt. q. et glo. est sic locuta: q̃ sic generaliter de clerico loquitur tex. in. d. §. sꝫ ⁊ hoc presenti. nec dõc. aliter hoc declarant: ideo pro declaratione scias quod tex. in. d. §. loquitur de intrante religionem ⁊ de eo qui fit clericus. vnde insurgunt duo intellectus ad illũ tex. vt ibi no. in gl. Quidam enim intelligunt vt loquatur in eo q efficit̃ clericus secularis: vt sic duobus interueniẽtibus euanescat substitutio. et pro hoc intellectu facit vt differat ab eo q ingreditur vt fiat monachus de quo promiserat. Alius intellectus est vt loquatur de ingrediẽte monasterium vt ibi sit monachus ⁊ cleric⁹: ⁊ sic sit sensus quod siue ingrediatur vt sit cõuersus monasterij: siue vt sit monach⁹ ⁊ clericus semp euanescit substitutio ex quo in ecclesia perpetuo est permãsurus et bona expẽduntur in pias causas: ⁊ iste intellectus videtur placere ibi gl. et satis mihi placet tanq̃ magis cõsentaneus illi litere, ad quid enim põderaret vt perpetuo maneret in ecclesia si efficeretur clericus secularis? ⁊ fa
44 cit quod ibi subijcitur in glo. fina. ¶ † Insuper quero quis si institutus ingreditur monasteriũ sed monachatus non tenuit? Respondet gl. q̃d ꝑ hoc nõ euanescit substitutio: oportet em̃ quod fiat monachus. per hoc dicit Vin. q̃d si monat̃ anteq̃ teneat monachat⁹ substitutio nõ euanescit. Idem s̃m eum si intrauit ⁊ ante tempus ꝓbationis exiuit. non enim per hoc preiudicatur
45 substitutio. ar. j. de regulari. statuimus. ¶ † Sed circa predicta oritur dubium q̃d si intrauit et tenuit monachatus: sed hoc fecit in fraudem substituti. Abba. dicit s̃m magistrum suũ substitutionem euanescere q̃ fraus ⁊ dolus ⁊c. de rescri. sedes. de sepul. in nostra. ⁊ bene facit de test. offi
46 cij. ⁊. c. requisisti. ⁊. c. si. ¶ † Et dicit quod probatur fraus probãdo comminatiões factas ꝑ heredem ipsi substituto. argu. de renũ. c. ij. li. vj. q̃d placere videatur doc. ꝯmuniter hic. Ego allego ad hoc tex. fin. xx. q. iij. c. fina. vbi inductio facta causa bonorum impedit acquisitionem bonorũ ipsorum. idem ⁊ fortius quãdo fit in fraudẽ alterius. ¶ Vltimo glo. hic querit vtrũ euanescat substitutio si institutus se ⁊ sua dedicauit ecclie seculari faciendo se oblatum illius ecclesie. Hos. tandẽ cõcludit quod non, q̃ non debet extendi

¶ Adde tu quando monasterium habetur loco filij. Fulgo. cõsi. liiij. et q̃n etiã loco mariti ⁊ quando euanescet substitutio. Anto. francis. ¶ Circa istum passum an ⁊ q̃n monasterium excludat substitutũ quãdo substitutio est facta per illa verba si institut⁹ decesserit sine filijs vel libertis: vltra dicta per apostillatorẽ: ⁊ vltra ea que allegata sunt. s̃. i apost. mag. dicas ꝙ h̃ q̃d monasteriũ excludat substitutũ ⁊ habeatur loco filij est fauore pie cause nõ tamẽ ꝯtra mẽtẽ testantis imo ex p̃sumpta ei⁹ mẽte, sꝫ vbicũq; per verba testatoris clam apparet q̃d nõ voluit monasteriuꝫ excludere substitutum, nec voluit illũ eẽ loco filiorũ nõ puto ꝙ cõtra volũtatẽ testãtis monasterium admittatur, q̃ volũtas testatoris semper est attendenda, ⁊ debemus illã in quãtũ possumus seruare. l. j. C. d̃ sacrosan. eccle. imo dicimus q̃d vltime volũtati semper est fauenduꝫ ⁊ ꝑ Bar. ⁊ Alex. in. l. cũ hi. ĩ princ. ff. de transac. ⁊ in l. si ꝑs. ff. de inof. test. et per Joan. an. i. c. Joannes. de test. sed quãdo ex verbis testatoris ex quibus datur nobis intelligi eius mens: vt i. l. labeo. ff. de supel. lega. non debemus ab illa recedere. l. non aliter. ff. de leg. iij. si ergo testator noluit quod monasterium excluderet substitutũ vel quod solum substitutus excluderetur ꝑ filios natos ex ꝓprio corpore substituti non video quõ possit dici saluamente testatoris ꝙ monasteriũ debeat admitti: q̃ cum simus in casu certo et claro non habem⁹ cõiecturari ex cõiecturis qualis fuerit mens testatoris. argumen. l. ille. §. cum in verbis. ff. de leg. iij. ⁊ l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obliga.

b ⁓ Sebasti. Sabia. ¶ Substitutionẽ. Vide nouam limitationem datam ad istud. c. que infertur ex hoc dicto quam ponit domi. Barthol. Soci. in repe. l. cum auus. coll'. ccxx. ⁊ colũ. lxiiij. versic. circa secundum. ff. de condi. ⁊ demonstra.

dispositio

dispositio illius.§.sed ⁊ hoc presenti:ad alium casum.licet quidã econ tra.⁊ no.bene finem huius glo.vt dispositio illius.§.non extendat̃ ad alium casum.⁊ refert hic Jo.an.do.suum do.Mar.fil.tenuisse nec ad alios terminos debet extẽdi.Ex quo inferebat ꝙ cum ille.§.ponat ter minos qñ alius est cõdictionẽ apponẽs ⁊ aliꝰ i cuiꝰ personã apponit̃: vt puta heres vel legatariꝰ ꝙ si mutant̃ termini nõ habeat locũ ille.§. puta:qꝛ vnus de se loquẽs dando vel legãdo apponeret ꝯdictionẽ si de cessero sine liberis:tũc eñi intelligeret̃ de veris liberis:nec esset locꝰ illi aut̃.de quo ꝑ Jo.an.in Spe.de sta.mo.sup ver.xv.vbi duo ponit mo tiua Mar.ꝑ dicto ꝓcedẽti.dicebat eñi ꝓmo ꝙ loquẽs de seipso videt̃ intellexisse de liberis naturalibꝰ.ergo cõdictio est tenaciter obseruan da.ff.de adi.leg.l.iij.§.cõdictio.Item ꝙ monasteriũ habeat̃ loco filij ꝓcedit ex quadã fauorabili ⁊ speciali interpretatione cõtra propriam significationẽ vocabuli:ergo nõ debet extendi:qꝛ improprietates sunt restringẽde nõ trahẽde ad cõsequẽtiã.l.qđ ṽo.ff.de leg.⁊ qđ no.in re gula que a iure.de reg.iur.li.vj.⁊ in.c.ꝑpterea.vbi no.de verbo.signi.

47 ¶ †Et hec faciũt ad vnã notabilẽ decisionem Jo.paglarẽsis.quã po nit Fede.de señ.ꝯsil.clxxiiij.vbi dicit ꝙ si statuto[a] loci pena offendẽtis applicet̃ heredibꝰ offensi:⁊ ꝓfessus habens filiũ naturalem in seculo fuit interfectus qđ pena applicabit̃ filio naturali ⁊ nõ monasterio qꝛ monasterium est ciuilis heres ⁊ nõ naturalis sicut filius.⁊ verba statu ti debent intelligi in casu vero et naturali ꝓprie:⁊ stricte appellatione heredis intelligitur de filio.d.l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.Sed aduerte qꝛ idẽ Fede.ꝯsi.xxxiiij.vbi plenius hũc articulum disputat:tenet ꝙ appli catur monasterio etiã si filiũ instituit heredẽ.Mouet̃ principaliter:qꝛ quicqd acqrit monachꝰ acquirit monasterio.xviij.q.j.c.vno.sed hͣ lu crum seu pena ꝓuenit ex iniuria illata monacho:ergo ⁊c.Secundo:qꝛ monasteriũ est isti heres ab intestato:qꝛ tãꝗ miles celestis militie põt pro parte decedere testatus ⁊ ꝑ parte intestatꝰ.⁊ pleniꝰ ibi circa hoc instat.Ego in hoc articulo sic dicerẽ:ꝙ aut instituit monasteriũ ⁊ filiũ heredes:⁊ tunc lucrũ applicabit̃ eis proportionibus hereditarijs aut instituit filium in totũ.⁊ tũc applicabit̃ filio.si vero instituit monaste rium instituto filio in re certa:⁊ tũc applicabit̃ monasterio:qꝛ filius sic institutꝰ in re certa habetur loco legatarij.l.quoties.C.de here.insti.in summa ergo dic ꝙ applicabitur ei q est heres.i.q succedit in ius defun cti:qꝛ ille est proprie heres.ff.de ver.sig.l.heredis appellatiõe.Nõ ob. motiuũ Fede.ꝙ quicqd acquirit monachꝰ acquirit monasterio ⁊c.qꝛ fateor qñ ipse directe acquireret:sꝫ in casu nostro statutũ defert heredi ⁊ institutus per defunctũ est verꝰ heres ipsiꝰ.Nec ob.rõ Jo.pagla.qꝛ stricte capiẽdo filius est heres qñ hoc non est verum:quia lex ex facto. in fi.loquit̃ in casu speciali:ideo ibi restringit̃ nomen heredis vt super prima gl.plenissime dixi:⁊ sic reduco ad ꝯcordiã dicta coꝝ.Faciũt etiã predicta ad aliã questionem satis no.

48 ¶ †Quid si testator dedit substi tutũ sub condictione si institutꝰ decederet sine liberis ex se legitime de scendentibus vel ex corpore suo nascentibus nunqd euanescit substitu tio ꝑ ingressum religiõis:Hec questio satis pulchra ⁊ quotidiana est. ⁊ idem põt dici qñ testator per alia verba cõtinẽtia naturalitatẽ fecit substõnẽ.doc.sunt varij in hac opi.nam Jaco.de bel.disputauit hanc questionẽ et posuit in.d.§.sed ⁊ hoc presenti.⁊ ꝯcludit substitutionem dicto mõ cõceptã non expirare ꝑ ingressum religionis:qꝛ testatoꝛ per illa verba elegit naturalitatem nec relinquit volũtatẽ suam interpreta tioni iuris:secus qñ locutus fuit gñaliter vt si sine liberis decesserit ⁊c. tunc successit iuris interpretatio q̃ cessat in casu certo:qꝛ in incertis nõ certis opus est ꝯiecturis.de reg.iur.estote.In hac opi.[b] accedere vidẽ tur Marti.fill.⁊ Host.⁊ Jo.an.vt no.ꝑ eos in.c.raynaldꝰ.de test.cõ trariũ tenuit bagarotꝰ dũ esset Bononie cũ hec q̃stio esset de facto.et Dy.sequit̃.i.l.si ita qs.§.fi.ff.de leg.ij.⁊ Richardꝰ malũ.⁊ Bar.i aut̃. nisi rogati.in.l.si ita qs.preal.⁊ sic postmodũ elegãter cõsuluit in q̃stio ne facti.Primo per rationẽ quã faciebat Dy.exp̃ssio eorũ que tacite i sunt nihil operatur.ff.de leg.j.l.iij.⁊.c.significasti.de elec.sed hec verba ex suo corpore vel ex se legitime natis insunt in illis verbis sine liberis decesserit.ergo nihil operatur expressio.quod insint:patet etiã quoniã per illa verba si sine liberis ⁊c.nõ veniunt filij legitimi tñ:vt.d.l.si ita quis.§.fi.ergo solum intelligitur de naturalibus ⁊ tamen fauore mo nasterij expirat talis substitutio ꝑ religionis ingressum.Secũdo mo uetur per rationeꝫ Richar.malũ.istud fideicõmissum seu institutio si decesserit sine liberis ⁊c.reprobatur ⁊ pro nõ scripta habetur:nõ ideo qꝛ monasteriũ nõ haberet̃ loco filij:sed qꝛ prebet impedimentum vite contẽplatiue:seu retrahit a vita contemplatiua eligenda.nam institu tus timẽs ne bona sua cogatur restituere si decederet sine liberis indu citur ad contrahendum matrimonium ⁊ remouetur a proposito reli gionis ⁊ castitatis ⁊ ideo imperator tale grauamẽ voluit habere pro nõ adiecto.⁊ hoc voluit text.in.d.§.sed ⁊ hoc presenti.dum dicit tales cõdictiones inualidas ⁊ ꝑ nõ scriptis.sed hec condictio de qua in que stione nostra est multo plus cõtraria vite contemplatiue castitati ⁊ re ligioni ꝗ illa de qua in.d.§.sed ⁊ hoc presenti.⁊ hic.ergo fortiꝰ dꝫ illa haberi pro nõ adiecta.⁊ ita etiam refert ⁊ tenet Cyn.in.d.aut̃.nisi ro gati.Tertio ꝓbat a simili:illud quod relinquitur causa dotis[c] de ne cessitate intelligitur pro matrimonio carnali sine quo non potest dici dos.vt.l.iij.ff.de iu.do.⁊.c.⁊ si necesse.de dona.inter virũ ⁊ vxo.nã pro introitu monasterij nõ datur dos.de simo.c.nõ satis.⁊.c.veniens.⁊ tamen illa condictio seu cã remittitur instituto, seu legatorio intrãti mona sterium : licet non posset dici quod ciuiliter im pleatur.vt.d.§.sed ⁊ hoc presenti.ergo licet i ca su q̃stionis nostre non posset dici impleta condi ctio ciuiliter ꝙ monasteriũ dicat̃ ex se natũ:nihi lominus ratiõe predicta debẽt bona apud mo nasterium remanere.Item debet et põt dici de eo quod relinquitur causa donationis propter nuptias:vt habetur in.d.§.Quarto probat sic. inter monasterium ⁊ monachum non dicit̃ ma trimonium spirituale cum solꝰ.Abbas dicatur sponsus.de elec.qꝛ propter.sed fideicommissum relinquitur sub condictione si nuptias contraxe rit ⁊ ille grauatus monasterium ingrediatur nõ tenetur ad fideicõmissum:vt.d.§.sed ⁊ hoc p̃sen ti.ergo apparet ꝙ nõ est ideo quod videatur de fecisse condictio fideicõmissi:sed ideo ꝙ tale gra uamen habetur pro non adiecto ⁊ pro non scri pto cũ vite contẽplatiue cõtrarietur.ergo idem dicendũ in questione nostra.Quinto ⁊ vltimo probat isto modo:ego video qđ si aliquid relin quitur mulieri cum onere restituendi si nupserit quod non tenetur restituere si nupserit.lege quo ties.ff.de cond.⁊ demon.⁊.l.cum ita legatũ.cũ.l. sequen.ff.eo.quod tamen limita prout no.i aut̃. cui relictũ.C.de idi.vi.tol.ergo multomagis nõ valet istud grauamen de quo in questiõe nostra cum sit impedimentum religioni et vite contem platiue que longe melior est ꝗ actiua.et hec opi. placet do.Anto.licet non alleget consiliũ ⁊ mo tiua Bar.que multum mihi placent:[d] ⁊ ipsã ve ritatem continere vidẽtur.pro hac cõclusiõe vi de bo tex.in.l.titie si non nupserit.ff.de cõdi.⁊ de mon.vbi dicit ꝙ si testator reliquit titie ducẽta si non nupserit ⁊ si nupserit reliquit centũ:si titia elegerit nuptias debet habere ducentum : et tñ non impleuit condictionem sed illa habetur pro non adiecta:qua retrahit a matrimonio carnã li cõtrahẽdo.idẽ ⁊ fortius si a spirituali : ⁊ ꝑ hoc clarissime patet intellectus illius.§.sed ⁊ hoc pre senti.⁊ huius.c.obtinet ergo hic monasteriũ:nõ quia habeat̃ loco filij vel heredis:qꝛ fuit illa alle gatio partis:vt.s̃.dixi:sed qꝛ habetur pro nõ ad iecta si voluit intrare monasteriũ.⁊ infert̃ ad de cisionem questionum.s̃.tractatarũ ⁊ multarum aliarum similium.¶ Expeditis ⁊ suppletis gl. ex quibus patuit clarissime intellectus huiꝰ.c.et multorum iurium ciuiliũ ⁊ canonicorum descen dam ad aliam non minus vtilẽ materiaꝫ extrin secam huius.c.que versatur circa bona ingrediẽ tium religionem condito vel nõ condito ꝑ eos prius testamẽto:⁊ primo veniamus ad causam testamẽti:quia cessat causa intestati ꝙdiu here ditas potest adiri ex testamento.l.ꝙdiu.ff.de ac quir.hered.⁊.xij.q.v.c.fi.

49 ¶ †Quero igitur nun quid ingrediens religionem possit condere testa mentum de bonis suis ⁊ disponere ꝓut sibi pla cuerit.dic qđ sic:tex.no.videtur.xix.questio.iij.qꝛ ingredientibus.⁊.c.pe.§.nunc autem.sed melior tex.est ⁊ multũ sing.in aut̃.de mona.§.illud vbi dicitur quod ante ingressum põt de bonis suis disponere vt voluerit:⁊ per istum tex.iuncta.l.j. ff.de mi.testa.no.dicit Bar.in aut̃.si qua mulier C.de sacrosan . ecclesi.quod sicut miles cui datũ

a ¶ Statuto.Et de hoc vide late per Pe.de anch.in repe.c.canonũ.de consti.in.vj.princ.quasi. in.xiiij.col.illius quesiti.ver.procedo vlteriꝰ. Sebasti.Sapia.

b ¶ Statuto loci.vide Roma.in sing.cccel.incip.sta tutum vrbis veteris.Pet.de anch.in.c.j.cha.xliiij.ver.ꝓcedo vlteriꝰ. s̃.de ꝯsti.faciunt no.ꝑ Bar.⁊ moder.in.l.iiij.v.char.ff.de ṽbo.oblig. Sebasti . Sapia.

b ¶ In hac opin. Istam esse cõem opi.attestat̃ alex. in consil.xxxv.in cip.sup ꝯtẽtis.in iij.vol.⁊ in consi. cxxj.inci.viso the mate.in.ij.vol.te net ang.in consi. lxxx.inci.hec que stio subtilis.

c ¶ Dotis.Adde hic qđ statutũ de lucrãda dote per maritũ nõ habet locũ in dote vxo ris q̃ de consen su mariti igressa est monasterium ꝺm Lapum alle. cxxix.in.xj.col.et vide glo.in.c.pla cuit.el.ij.xvj.q.j. et quod ibi not. ¶ Adde Pe.de anchara.consilio cclxxviij. Anto.Francis. ¶ An statutum vl pactũ de lucro dotis habeat lo cũ vxore igrediẽ te monasteriũ di cas ꝙ ingressus religiõis ⁊ mors naturalis videat̃ equiparari vt i.l. insulam.vt ibi ꝑ doc.ff.solu.mat. ⁊ in.l.deo nobis. in prin.C.de epi. et cle.⁊ ibi ꝑ bar. ⁊ per Alexã.in.l. decesserit.ff.qui satisd.cog.quod est verum in casi bus a iure expres sis tñmõ vt no. per nouissimos i c.susceptũ.de re scrip.in.vj.et i.c. si eps đ sup.neg. prela.⁊ per.do.đ Rot.deci.ccclxx ix.que icipit fuit dubitatuꝫ.dicas tñ i proposita qõ ne ꝙ istud nõ ha bet locum in sta tuto de lucro do tis ꝑ mortẽ vxo ris si ipsa vxor in grediat̃ monaste rium ꝺm Joan. an i.c.fi.in fi.pri. de dona inter vi. ⁊ vxo.⁊ vid alex. in.l.si cum dotẽ.in pri.i.iij.char.ff.so.ma.vbi alle.gl.in.c.placuit.hic alle.faciẽdo ex illa regula qđ vbicũqꝫ mors ciuilis non iducit eũdẽ effe ctũ quẽ inducit mors naturalis vbi ẽt eqparat̃ alteri.⁊ idẽ dicit eẽ i pa cto de iucrãdo dotẽ ꝙ nõ hꝫ locũ in morte ciuili:⁊ sic i igressu monaste rij facto ꝑ ipaꝫ mulierẽ ꝑ tex.i.l.ij.de pac.do.qđ dicit eẽ mẽti tenendũ.

d Sebasti.Sapia.¶ Placẽt.Cõtrariã ꝑtẽ defendit Fulg.in consi. liij.incip.qñ.⁊ late Ant.siculus in consi.xiij.inci.clementissimi.i.j.vo.

a ¶ An rũpat. Utrũ p ingressum monasterij rũpat testm̃. de hoc vide la te per Jmo.in.l.j.de testa.⁊ p eũdẽ in.l.filiꝰ a patre.§.j.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ plenissime ⁊ melius q̃ alibi per Bal.post Bar.in aut.si qua mulier.in.ij.col.ver.modo veniamus ad questionẽ.C.de sac.sanc.eccl.
¶ Adde an p ingressum monasterij rũpat testm̃.late ro.ꝯsil.cccxxxvij.
Antoniꝰ Frãcis.

¶ Circa hoc an per ingressuz monasterij rũpatur testm̃ prius factũ dicas oĩno vidẽdũ Sal.et Pau.de ca.ĩ aut.si qua mulier.hic alle.⁊ Alex.in.l.si ex cã.in.§.papinianꝰ.ff.de mino.et in aut.ex cã.C.de li.prete.⁊ adde q̧ testm̃ nõ cõfirmat per ingressuz monasterij vl' pfessionem sicut ꝯfirmatur morte naturali iuxta text.ĩ.c.cũ marthe.de cele.mis.nisi monasteriuz sit tale qd̃ hr̃e nõ possit ꝓpriũ in cõi nec in pticulari: vt per Bar.in.l.j.in.iij.col.in ver.q̃ro dr hic.ff.de testa.

b ¶ Ex dictis. An ingrediens monasteriuz teneat relinquere quartã ascẽdentibus: et adde qd̃ gloss.xix.q.iij.si q̃ mulier.tenet q̧ nõ.⁊ de hoc vide oĩno p Spe.in titu.de sta.mo.⁊ ad materiã huiꝰ decre.vide quasdaz qõnes quas notaui post do.Abb.in cle.j.circa pnc.de religio.domi.
Antoniꝰ Frãcis.
¶ Circa hoc de quarta seu legitima relinquenda ascendentibꝰ per ingredientẽ monasteriũ dicas oĩno vidẽdũ eẽ bal.⁊ Alex.ĩ aut.si q̃ mulier.C.de sac.san.eccl.⁊ in aut.nouissima.C.de ĩoffi.testa.si enim monasteriũ est loco filij ꝓut h dr n̄ videt esse necessariũ q̧ talis legitima siue q̃rta reliquat ĩ casu quo filius testari possit q2 in successiõibꝰ prima cã est filiorũ: vt instit.de here.que ab intest.in.§.j.⁊ in aut.de here.ab intesta.in.§.j.⁊ ideo super hoc puto multum cogitandum.

est priuilegiũ vt possit testari q̃o voluerit: vt.d.l.j.põt filios ꝑterire et exheredare ⁊ sine legitimo numero testiũ testari: ⁊ põt decedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus ⁊ filia.ita ⁊ volens ingredi monasteriũ: licet de mõasterio nullã mẽtionẽ fecerit in testõ monasteriũ nõ põt cõqueri: q2 pmissum est sibi testari q̃o voluerit. Itẽ si preterierit vel exheredauerit filiũ nõ poterit rũpere testm̃.poterit tñ legitimã petere vigore illiꝰ aut.si qua mulier.canonizata.xix.q.iij.si qua.et idem dicendũ in similibꝰ solẽnitatibꝰ ꝑm eum. Si eñ hoc pmittit militi armate militie qui pugnat pugna corporali: multo magis debet permitti militi celestis militie q pugnat pugna mentali ⁊ contẽplatiua.⁊ hec opi.multum placet attẽto maxime pnci.illius aut.de mona.⁊.xvj.q.j.c.qui vere.⁊ p hec decisa remanet qd̃ in qua varie senserant a glo.⁊ doc.sequẽtes an rumpatur[a] testm̃ prius cõditum per religionis ingressuz.vñ si testator reliquisset aliquid monasterio iure institutionis tũc cõiter tenet qd̃ nõ rumpat testamentũ p religionis ingressum vt not.hic.et in aut.si qua mulier.
50 ¶ † Si v̄o nihil est relictum ⁊ intrauit monasterium fratrũ minorũ: idem dicendũ q̧ non rũpit: imo sicut morte naturali cõfirmat.de cele.mis.cũ marthe.ita ⁊ ꝓ morte ciuili: q2 post ingressuz nõ possunt fratres minores disponere de bonis ingressi.vt in cle.exiui de paradiso.de ver.sig.hoc tenet Bar.in.d.aut.si qua mulier.⁊ in tractatu minoricarũ.iuxta si.sequitur hic do.Anto. Hoc dubium remanet quando nil reliquit monasterio ⁊ intrauit monasteriũ cui poterat bona cõmunicare.quo casu multe sunt opi.quas seriatim hic nõ ꝓsequor: q2 hoc.c.est materia satꝫ plixa oneratũ. Unde expediã satis succincte remittẽdo ⁊ cõcludẽdo: ⁊ idem faciã in alijs qõnibꝰ quas infra tractabo.vide ergo de mate.xix.q.vlt.si qua mulier.vbi contrarie opi.tractant: sicut etiã recitant hic Jnno.⁊ Jo.an.⁊ nõ eligunt. Bar.post alios ꝓlixe ꝓsequit in.d.aut.si qua mulier.⁊ tandẽ ꝯcludit hoc modo qd̃ aut ille q fecit testm̃ cogitauit de ingressu ⁊ tũc nõ rũpit testm̃: vt videtur casus in.d.aut.si qua mulier.⁊ aut.d mona.§.illud frustra enĩ permitteret disponere nisi valeret dispositio. Aut fecit testm̃ simpliciter nõ cogitãs ĩgredi monasteriũ: ⁊ tũc per ingressum rumpit tanq̃ p nouã collationẽ seu volũtatem.cũ enim oĩa bona sua dat expresse vel tacite monasterio videt reuocare pmũ testm̃ sicut primũ tollit p scd̃m: vt in l.sancimus.C.de testa.
51 ¶ † Do.Ant.distinguit inter expresse conferẽtem bona sua tpe ingressus nulla tñ mẽtione facta de testamento: ⁊ tacite cõferẽtem: vt in pmo casu distinguat an incõtinẽti post testm̃ cõditum bona sua tradiderit an ex interuallo.⁊ primo casu nõ videtur reuocasse: sꝫ potius cõtulisse ad tp̃s vite sue.nõ eñ est verisimile q̧ ita incontinenti voluerit mutare animũ suũ.arg.l.nõ ad ea.ff.de cõdi.⁊ demon. Secundo casu quãdo ex interuallo tunc presumendum est voluisse mutare: ⁊ licet de hoc videatur dubitare: tñ
52 in hoc videtur magis ꝑsistere. ¶ † Secundo casu principali quando tacite contulit.tenet indistincte qd̃ nõ videatur reuocasse: q2 ex quo aliter expresse nõ disponit videtur velle istud testm̃ remanere.⁊ subiũgit q̧ licet monasteriũ debeat habe-

c ¶ Sebasti. Sapia. ¶ Filij. An ⁊ qñ monasteriuz habeat loco filij declarat.d.And.sicu.in rep.l.cũ acutissimi.C.de fidei.⁊ latissime Fel.hic.
d ¶ Religionem. Adde And.sicu.consi.lx.vbi late Lapum alleg.xxvj.
e ¶ Et eripitur. An filius ingrediẽs monasterium desinat esse in potestate patris, dic quod sic inquantũ patria potestas esset onerosa monasterio: secus inquãtũ esset ei fauorabilis.ita dicit Bal.post Guli.et Jac.but.in.l.deo nobis.C.de epis.⁊ cleri.⁊ idem Paul.de cast.i.l.sub condictione.ff.de lib.⁊ postu.ad hoc optime facit qd̃ no.Bar.in.l.itẽ in potestate.ff.de his qui sunt sui.⁊ Bal.in.l.nepotes.ff.e.titu.⁊ facit etiam ad hoc qd̃ not.bal.in.l.j.C.de infa.lib.x.⁊ vide in Spec.de statu mo.v̄si.xij.ad quẽ locũ se remittit Spe.in ti.de actore.§.j.ver.lij.quod

re portionẽ: poterit tamen illã consequi aliter q̃ rumpendo testm̃.vñ prima distinctio do.Anto.mihi plus placet q̃ distinctio Bar.q2 regulariter testamẽtũ non tollit tractu tẽporis: sed opꝰ est noua dispositione.C.de testa.l.sancimus.que hic nõ interuenit: nec debemus presumere opi.mutatam.de bap.maiores.⁊.l.cum.ff.de proba. Sed inquantũ sentit.d.Ant.q̧ monasteriũ debet habere portionẽ suã: illud nõ placet: q2 nullo iure probatur.imo potius innuitur cõtrarium in.d.§.illd̃.vbi dicit qd̃ põt de bonis suis disponere prout vult.⁊ qd̃ alijs nõ cõfert remanet penes monasterium.ad idem aut.si qua mulier.vbi monasterium tenetur cõnumerari in numero filiorum quãdo intrauit nõ disponendo prius de bonis inter filios: secus enim si priꝰ ante ingressum disponit. Item monasteriũ nõ debet duci spe bonorũ tpaliũ ad recipiẽdũ aliquẽ in monachũ: alias eñ esset simoniacũ si qs precise teneret aliqd cõferre monasterio ꝓ ingressu: etiã si hoc fieret in dispositione legis seu statuti vt no.dicit Jnno.in.c.cũ.M.de consti.facit.c.qm̃.c.veniẽs.⁊.c.pe.de simo.⁊ hoc videt sentire Bar.i.d.aut.si qua mulier.licet aliter ibi gl.sentiat in.d.aut.canonizata.sed primũ absq3 dubio veriꝰ est per
53 ratiões predictas. ¶ † Itẽ ex dictis[b] in.j.q.decidit an pater in testamẽto possit priuare descẽdẽtes vel ascẽdentes legitima sua q̃ debet iure nature.in aut.de here.ab intest.veni.dic q̧ si nõ relinquit eis aliqd p hoc testamẽtũ nõ rumpitur p ea q̃.s.dixi. ¶ Sed dubiũ est vtrũ possint petere de re legitimã.⁊ descẽdentibꝰ.clarũ est q̧ pñt cõdictiõe.d.aut.si qua mulier.sꝫ de ascẽdẽtibꝰ ⁊ descendẽtibus nõ extantibus est magis dubiũ.gl.dubitauit in.d.aut.si qua mulier.sꝫ Bar.⁊ Cy.ibi determinant ꝯtrariũ.⁊ nostri doc.cõiter hic.vt Jnn.⁊ Jo.an.⁊ alij q2 non est verum q̧ monasterium habeat p oĩa loco filij[c] vt super gloss.si.fuit plene dictum.⁊ ideo descẽdentibus nõ extãtibus ascendentes debẽt admitti.ff.de inoffi.testa.l.nam ⁊ si.alle.tex.sing.in materia iudicio meo.in aut.presbyteros.C.de epis.⁊ cle.vbi specifice fit mẽtio de ascendentibus non extantibus descendentibus.⁊ licet loquetur in clericis: idẽ eadem ratione dicendum est de religionẽ ingre-
54 dientibus. ¶ † Sed nunquid minor prodigꝰ vl' furiosus possit testari vel aliter de bõis suis disponere intrando religionẽ[d] etiã sine authoritate curatoris si quem habet.communiter tenet q̧ sic dũmodo tẽpore dispositionis ⁊ ingressus nõ fuerit furiosus.hoc aperte sentit Jo.and.hic vt dixi in vlt.no.⁊ plene prosequit Lap.alle.xxvj.vbi videas.fundamentũ huius dicti est q̧ ingrediens religionẽ habet liberã facultatem de rebꝰ suis disponẽdi: vt in.d.§.illud.in aut.de monachis. Itẽ q2 in istis spiritualibus nõ curamꝰ de patris vel curatoris authoritate: vt in.c.si annũ.de iudi.lib.vi.⁊.xx.q.ij.c.j.⁊.ij.⁊ no.Joã.andr.in c.ij.de reg. ¶ Sed dubitatur de filio fa. non dico de persona: q2 certum est quod potest ingredi monasteriũ inuito patre ex quo est pubes ⁊ eripitur[e] p ingressum a patria potestate: vt no.gl.c.j.xx.qõ.ij.⁊ in.l.si ex causa.§.papinianus.ff.de mino.vbi etiam Bar.⁊ Feder.consi.xxxiiij. Sed dubitatur de bonis.⁊ de hac questiõe per Cy.in

filius qui ingreditur monasteriuz desinit esse suus.et quod nepos ex eo tanq̃ suus debet institui vt succedens in locum patris: quod dictum non placet Bal.ĩ aut.si qua mulier.C.de sac.san.eccle.
Anto.Fran.
¶ An patria potestas soluat per ingressum monasterij habetur p Bart.in.l.patre furioso.⁊ ĩ.l.ij.et ibi per Alexã.ff.de his q sunt sui.⁊ p gl.ĩ.l.si ex causa.in.§.fina.ff.de mino.vbi etiam per Alexã.in eadem.l.in.§.papinianus.⁊ p Bal.in.l.apd̃ hostes.C.de suis et legi.⁊ vide Spe.in ti.de tut.in.§.iij.in versi.sꝫ querit.et p do.Car.in cle.cos.in.xj.q.de regu.vbi cõiter tenetur q̧ sic: q2 ingressus religiõis liberat ingrediẽtem a quocunq3 peccato qd̃ videt esse maius q̃ liberare quẽ a patria potestate ⁊ qd̃ talis ingressus tollat omnia peccata est gl.in.c.scripture.de voto.et in ca.admonere xxxiij.q.ij.ꝓ quo facit q2 si temporalis dignitas vl' consularis aut senatoria liberat filium a patria potestate.vt in.l.fi.§.necessitate.⁊ ibi p Bal.C.de bo.que lib.⁊ ĩ aut.sꝫ ep̃alis dignitas.C.de epis.⁊ cle.et in.c.per venerabilez.qui filij sint legiti.⁊ p Jnno.in c.ideo.de eta.⁊ quali.eodẽ modo ⁊ lõge magis debemꝰ dicere q̧ ingressus religionis habeat filium liberare a patria potestate.⁊ in dictis locis etiam habes an si pater ingrediatur religionẽ habens filiũ in potestate: ipse filius liberatur a potestate paterna.
¶ Adde tu an filiusfa.possit testari de aducticijs etiã ad pias causas Pau.de cast.cõsi.ccij.in primo impressis.
Anto.Fran. ¶ Dicas q̧ filiusfami.nõ testat etiã de consensu patris nisi eligẽdo sibi sepulturã: vt in.l.qui in potestate.ff.de test.iuncto.c.lꝫ.de sepul.in.vj.⁊ habetur in.l.seniũ.C.qui testamenta face.pos.⁊ ĩ.l.filij.

in.§.filijs autem. vbi per Bal.ple. C.de bonis q̃ lib. ⁊ habet̃ p Spec.ĩ titu.de istru.edi. in.§.xij.versi.v.et ṽ.xv.in p̃n.⁊ per Bar.in aut.ĩ suc cessione.C.ð suis et legi.in quibus locis habetur qð etiam de aduẽti tijs non testatur.

Sebasti.Sapia.

a ¶ Vel quasi. Vi de cautelã q̃ ex h̃ elicit̃ quaʒ ponit d.Bart.ṽo.cau tela.clvj.ꝙ qñ fi liussa.vult testa ri inuito patre ef ficiat̃ cleric⁹.⁊ suf ficit prima tonsu ra quam cautelã mltũ ꝯmẽdat.d. Jas.ĩ.l.filie lʒ.co. ij.cir.fi.C.de coll. Zacharias.

b ¶ Castrensia bo na. Tu vide de h̃ Bal.in aut.ex te stamẽto.co.vj.C. de coll.vbi videt̃ cum pet.sentire ⁊ Bar.in alle.l.filie cuius.⁊ omnino p Bal.in.l.in do natiõe.colum.iij. vbi ĩ fi.refert Ni co.de mat.tenere ꝯtrariũ et Pau. de ca.cõsi.clxxxij. de quo plene per Cardi.in cle.ij.q. vj.de magistr.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Alia qð.Vide Specu.in titu.de statu.mo.§.j.qõ. xlvij. Abba.in.c. cũ sumus.j.de re gula.Jo.de imo. in.l.cum filio.ff. de lega.j.

d ¶ In seculo.põ dera ad illud an possit cõcedi per petuo vt trãseat: qꝛ al's dixi ⁊ forte nõ male in fauo rem fratruʒ mon tis oliueti ꝙ si ec clesia vult ꝙ trãs eat ⁊ est sibi vtile quod tunc trans ibit:qꝛ in fauorẽ ecclesie est iductũ vt non transeat. ergo sequit̃ in fa uorem transibit. facit qð habetur in le.ij.C.de iure emph.qñ emphy teuta nõ soluit ca nonẽʒ qð cadit si dominus vult.fa cit quod habetur in simili in ca.ad monet.de renun. Andr.Barba.

auť.ingressi.C.de sacrosan.eccľ.vbi dicit ꝙ de bo nis castrensibus vel quasi nõ est dubiũ:qꝛ fili⁹ de illis põt disponere sicut paterfa.l.pe.C.q test.fa ce.pos.nec etiã de ꝓfectitijs est dubiũ:qꝛ illa sunt patris. Dubium ergo remanet in bonis aduẽti tijs:qꝛ regulariter de illis disponere nõ potest in vita patris:nec etiam de consensu patris testari iuxta ea q̃ leg.⁊ no.in.l.penul.C.q testamẽ.fice. pos.Pet.⁊ Cy.in.d.auť.tenent in monasterium hec bona trãsire.arg.l.deo nobis.C.de epis.⁊ cle. 55 ¶ † In contrariũ alleg.do.Anto.in.c.licet.de se pul.lib.vj.vbi filiusfami.non potest etiam de ad uentitijs aliqd relinquere p aĩa sine consensu pa tris.ideo videt̃ qð cũ ista allegatio de qua queri tur trahat originẽ a principio voluntario nõ va leat patre nõ cõsentiente:putat tñ ipse ꝙ patri re maneat vsusfructus illoꝝ bonorũ in vita sua sed post mortem eius hec bona transibunt ad mona sterium:qꝛ cuilibet cõcedit̃ de proprio testamẽti factio volẽti intrare religionẽ.d.§.illud. ¶ Ego 56 aliter dicerem † ꝙ aut querit̃ de bonis aduenien tibus ingresso:aut de bonis que prius per igres sum obuenerunt. Primo casu illa indistincte ac quiruntur monasterio:tum qꝛ amplius nõ est fi lius in potestate patris:vt.s̃.dixi.⁊ sic non acqui ritur vsusfructus patri:tum qꝛ clerici et persone religiose sunt priuilegiate sup bonis aduẽtitijs: vt habeant plenam ipsorum administrationem: ita ꝙ id quod est laicis aduẽtitium clericis repu a tatur castrense vel quasi[a] vt est tex.no.in auť.pres byteros.C.de epis.cle.⁊ no.in.c.qꝛ nos.j.de test. ⁊ hac ratione forte idem posset dici in bõis acq̃ sitis prius vt statim per ingressum gaudeat illo priuilegio.in auť.presbyteros.⁊ sic priuabit̃ pa ter vsufru.illorum bonorum etiam in vita sua:⁊ est pulchra cõsideratio ⁊ noua.⁊ itelligo quãdo filius hoc expresse disposuit:alias autẽ stabo dis positioni auť.si qua mulier.non ob.c.licet.alleg. per.d.Ant.qꝛ illud loquit̃ in laico:sed nos in cle rico seu religioso.Et per hoc etiã decidit̃ qð de li bris collatis filiofa.per patrẽ qui postea igredit̃ religionem.Cy.in.d.auť.refert Jac.de rauen.te b nuisse quod censentur quasi castrẽsia bona[b] et sic transirent in monasterium s̃m dispositionẽʒ in gredientis.vt.s̃.dixi.Pet.hoc admittit in libris collatis magistris artium vel doctoribus leguʒ secus si scholaribus.arg.in.l.fi.ff.de inoffi.testa. hoc idem videtur sentire Bart.in.l.filie.C.fami. ercisc.⁊ in.l.j.§.nec castrẽse.ff.de colla.bo.vbi ple ne reperies.mouetur em̃ principaliter quia quã diu filiusfa.est in studio non dicitur exercere ali quam professionem militarem vel quasi.ideo nõ potest dici habere castrense vel quasi castrẽse pe culium.secus si iam erat aduocatus vel doctor.⁊ dic de hoc vt ibi pleni⁹ no.⁊ hec satis placẽt ma xime inspecto animo paterno qui videtur donas se nõ vt libere disponat:sed potius vt proficiat ⁊ 57 redeat ad ꝓprios lares. ¶ † Sed circa hoc cadit c alia questio.[c] eccc.s̃.vidimus de istis bonis aduẽ titijs quãdo filius intrauit religionem.sed quid si pater effectus est monachus:nunquid vsusfru ctus in vita ipsius intrabit monasteriũ:an redi d bunt bona ad filium remanentem in seculo?[d] de hoc vide gl.in auť.idem est.C.de bo.que lib.que videtur velle quod vsusfructus non extinguitur viuente patre:sed nil boni allegat.Bart.ibi dicit quod pater perdit dimidiam vsusfru.⁊ sic sola di midia applicabitur monasterio in vita p̃ris.mo uetur hac ratione.per ingressum monasterij fili⁹ remanens in seculo liberatur a patria potestate. nam cum ipse pater efficiatur alterius potestatis nõ potest aliũ habere in potestate:vt.ff.de adul. l.sic eueniet.no.etiam Bart.in.l.patri.ff.de adul. sed quãdo patria potestas permutur absqʒ facto patris:tunc clarum est quod vsusfru.non extin guitur vt plene no.in.l.ij.C.de bo.ma.quandoqʒ vero patria potestas extinguitur patris facto:⁊ tunc ipse debet habere medietatem.vsusfructus. ⁊ medietatem perdit:vt.l.j.⁊.l.cum oportet.§.cũ autem.C.de bo.que lib.sed in casu nostro quãdo

pater monachat̃ perdit̃ patria potestas scd̃ suo ergo videt̃ q ð perdat dimidiã vsusfruct⁹.qð no. 58 ¶ † Sed qꝛ supra visum ⁊ ꝙ ingrediens[e] mona e sterium potest condere testm̃:ita quod salua dʒ esse legitima descendẽtium seu ascendentiũ:nũc quero an heres filij legatarius et similes qui ali quid debent capere ex testamẽto vel sine testamẽ to:vt descendẽtes seu ascendẽtes debeãt expecta rẽ mortẽ naturaleʒ isti⁹ testãtis:an vero debeãt habere immediate post ingressum:facit dubiũ qꝛ ingressus monasterium habet̃ p mortuo.xv. q.j.placuit.ij.l.deo nobis.C.de epis.⁊ cleri.Cin.⁊ f Bart.tenent contrariũ in.d.auť.si qua mulier.[f] Bar.auteʒ distinguit ꝙ aut quãdoqʒ ista mors ciuilis que inducitur p ingressum monasterij ha bet oĩno quo ad bona eũdẽ effectũ quem habet mors naturalis:vt puta si quis ingredit̃ religio nem fratrũ minorum q nõ possunt aliqd haberẽ nec in particulari nec in cõmuni:⁊ tunc heres ha bebit omnia incõtinẽti.arg.ĩ preal.l.deo nobis. in p̃n.sed qñ talis mors ciuilis non habet omni no eũdẽ effectũ:qꝛ saltem ĩ cõi illa religio potest bona retinere tũc heres institutus debet expecta re mortem naturalẽ ⁊ sic per cõsequens alij lega tarij:⁊ interim dispositio testatoris erit in suspẽ so seu in pendenti. Poterit enim ante mori he res q̃ testator:ar.in.l.stati⁹.§.fi.ff.de iure fis.⁊.C. de do.inter vir.⁊ vxo.l.res.⁊ idem in alia q̃stiõe dicit Bar.de filijs:vt demũ post mortẽ naturalẽ possint petere legitimã ⁊ nõ ante:qꝛ interiʒ ipse habet potestatẽ diuidendi put vult:put colligi tur ex.d.auť.si qua mulier. Iteʒ portio legitima filio nõ d̃bet̃ nisi post mortẽ naturalẽ.l.j.§.si ĩpu beri.ff.ð col.bo. Itẽ ẽ possibile.ꝙ iste fili⁹ moria tur añq̃ pater ergo ⁊c.ff.ð iur̃.fis.l.stati⁹.§.fi. s̃ʒ Bar.habebit ergo iste fili⁹ iterim alimẽta a mo nasterio s̃m Cy.⁊ cũ hac opi.trãsit hic.d.Anto. 59 lʒ specifice nõ attingat legitimã filioꝝ. ¶ † Mi hi satis placet ꝯclusio p̃dicta respectu heredis ⁊ legatarioꝝ ar.in.l.cũ pater.§.hr̃ditatẽ.ff.de leg. ij.vbi per deportationẽ nõ tenet̃ quis restituere qð debebat in casu mortis:ita ꝙ expectat̃ mors naturalis cũ illa mors ciuilis non habeat effectũ totalẽ mortis naturalis maxime qꝛ posset cõtin gere ꝙ illud collegium destrueretur:⁊ sic mẽdi caret in vita sua:vel qd simile posset sibi accide re:ideo satis congruũ est vt expectetur mors na turalis.sʒ respectu legitime filiorũ nõ placet illa opi.p tex.sin.in.c.cũ sim⁹.j.ð regula.vbi apertissi me ꝓbat̃ ꝙ filius in vita patris potest legitimã petere.nisi velis diuinare ꝙ pater fuerat ibi mor tuus.tex.tñ ibi innuit cõtrariũ vt ibi sentit Jo. an.⁊ clarius do.Pe.de anch.⁊.d.Car.⁊ Bar.et Bal.in auť.ingressi.⁊ sic saltẽ in condictiõe illi⁹ c.poterit fili⁹ petere legitimã post ꝓfessionẽ pa tris:licet monasterium sit capax bonoꝝ.hoc etiã suadet equitas maxima:ex quo em̃ pater eũ abij cit a cura sua equissimũ ẽ vt nõ habeat mẽdica re alimẽta a monasterio.ad idẽ adduco illã auť. si qua mulier.lʒ Bar.cã.adducat pro se.si eniʒ fi lius non possit petere legitimã in vita patris in trãtis monasteriũ ad qd daret̃ ibi facultas patri diuidẽdi substãtiã post ingressum inter liberos cũ ius esset acquisitũ monasterio retinendi illaʒ legitimã toto tp̃e vite patris:sʒ qꝛ filij poterant petere ⁊ debebat pater añ ingressum bona diui dere:nõ fit illa spẽalis gr̃a vt possit diuidere iter li beros post ingressum:⁊ qcqd sit maximã habet 60 hec opi.equitatẽ. ¶ † Et ex his decidit̃ alia qð[g] g an post ingressum monasterij posset reuocari p istum monachũ testm̃ antea ꝯditum. Pe.⁊ Cy. in.d.auť.si qua mulier.simpliciter tʒ quod sic. Bart.distinguit.vt.s̃.quod quando fuit ingres sus monasterium fratrum minorum nullo mõ potest reuocari:quia sicut post mortem natura lem testamẽtũ cõfirmat̃ irreuocabiliter ex parte testatoris:ita per ingressum huius religionis. Item qꝛ fratres minores non possunt post ꝓ fessionem factam aliquid disponere de reb⁹ hu manis:vt in.d.cle.exiui.de verb.signi.quare cre

Sebasti.Sapia.

e ¶ Ingrediẽs.vi de Pet.de anch. in consili.ccccxlij. incip.in his du bijs.in.v.dubio. et in consili.cclxx iiij.inci.p ⁊ con tra.⁊ in.cõsi.cccc xxxix.incipi.ego autẽ.Alexã.ĩ.l.si cũ dotẽ.in princ. col.x.ff.sol.ma.⁊ in cõsi.xiij.incip. circa primum du bium.in.ij.col.in iij.volu.⁊ in cõsi. cxxxix.incip.viso themate.i.ij.vol.

f ¶ Mulier.in.v. col.ṽ.tanq̃.⁊ vi de glo.in ṽ.mor tem.in.l.j.ff.de te sta.que dicit ꝙ p mortẽʒ naturalẽ implet̃ testm̃ nõ per ciuilem ⁊ vid̃ bar.ibi ⁊ ibi ideʒ p Bal.⁊ paul.de cast.qui ponunt questionem istaʒ in terminis ⁊ vid̃ Bal.in.l.cum pa ter.§.hereditatẽ. hic alleg.⁊ ĩ.d.l. ex facto.⁊ in.l.sta tius.§.cornelio.ð iure fisci.Cy.bal. ⁊ Sal.ĩ.l.deo no bis.de epis.⁊ cle. vide latissime p Jmol.in.d.l.j.de testamen.

Sebasti.Sapia.

g ¶ Alia questio. Videang.Jmo. ⁊ Are.late in.l.j. col.xij.ff.de leg. Ant de but.con sil.lxxx.incip.con didit testamẽtũ.

a ❡ Ingressum. Utrū ingrediēs monasteriū possit testari post ingressum vide etiā p Arch.in.c.pe.§.nūc aūt.xix.q.iij.vbi ponit an possit testari intra annū pbatiōis.⁊ ꝯcludit hoc pēdere ex futuro euētu qm̄ si pfitebif eius testm̄ nō valebit cū nō appareat qꝺ tūc voluit esse monachus:alś secus ⁊ dicit ꝙ si cōtingat eū mori intra annū pbatiōis valebit ei⁹ testm̄.⁊ vide do.Ant.in.c.de his.circa fi.de sepult.vbi in alia q.videt ponere p ꝯstanti ꝙ ingressus possit testari intra annuz pbationis.de quo vide p Do.in.c.nō solū in.iiij.col.de regu.in.vi.vbi refert Lap.in alle.Idē adde hic in q.quā pōit Lap.alleg.xlvij.in fi.⁊ Bal.i.aut.si qua mulier,i,ānpe.col.ū.vř.tertio pncipalr qrit.C.de sacrosan.eccle.⁊ qꝺ ingressus monasterium possit testari intra annuz pbatiōis tz Bal.i.l.gn̄ali.circa pnci.C.ꝺ sac.san.ec.⁊ad hoc alle.Jo.an.in no.in.c.beneficiū.de reg.li.vj.sed tu vide per Spe.in tit.de statu mo.v.liij.vbi ꝯcludit ꝙ poterit testari inter filios:sed nō inter extraneos etiā si sint filij naturales sed ipsemet speculi co.ti.ver.lv.dicit qꝺ lz ingressus possit testari inter filios:tn̄ eis non poterit facere substitutionez pupillarem cum eos nō habeat in potestate.argu.l.is.de vulg.⁊ pu.Item vide Spe.in ti.de sta.moñ.versic.lvij.vbi dicit qꝺ sicut monachus non potest testari ita nec potest consiteri de dote vxoris sue nec cōtrahere. Item quod nouitius pōt testari intra annum tenet Domi.post Joan.an.in.c.beneficiū.in.iiij.colū.de regu.in.vj.⁊ quid si ingressus monasteriū cui bona sunt acquisita cōfitet se recepisse certā quātitatē noīe dotis ab vxore vel se recepisse noīe vsurarum quas vult restitui. Dic ꝙ nō pōt nisi hoc faciat de cōsensu abbatis ꝭm Bal.in aut.si qua mulier.circa princi.C.de sac.sanc.eccle.vbi ad vtrūqꝫ dictū alleg.⁊ si pater pfessus religionē instituit filiū in dimidia bonorū ⁊ de alia parte nihil dicit reliqua pars applicatur monasterio ꝭm Bal.in aut.si qua mulier.in pe.col.ver.queritur.ponamus per illū tex.qꝺ tene menti.qꝛ est pulchra limitatio ad multa iura.

❡ Adde tu an existens intra annum probationis habeatur pro laico vel religioso. Pet.de ancha.consi.xliij.⁊ an ingrediens religionē possit testari.vide Lap.alleg.xxvj.

b ❡ Quod bona. Et qꝺ fratres incapaces bonoꝝ possunt capere vt vēdant ⁊ ex illis pecunijs in necessarijs sibi puideāt.tenet pulchre examinando Archi.in.c.qꝛ ingrediētibus.xix.q.iij.⁊ dicit se de hoc dicturuz in.c.de viduis.xxvij.q.j.⁊ dicit idē Imo.in.l.apud iul.§.fina.in fi.ff.de lega.j.allegādo glos.in.ꝺ.c.j.de reli.do.in.vj. Itez adde ꝙ monasterio incapaci bonoꝝ pōt relinqui p alimentis.ita dicit Ang.in.l.si stichū,§.stipulatio.ff.de ver.obli.de quo vide p Bar.in.l.si seruos.ff.de ali.et cib.leg.⁊ vide tex.⁊ ibi bar.in.l.legatum.ff.de capi.dimi.⁊ in.l.si in metallum.ff.de his que p nō scrip.habē. Itē vide Archi.in.c.de viduis.xxvij.q.j.circa mediū.vbi dicit ꝙ quicqd dicāt hodie talia monasteria incapacia bonorū volūt habere bona ingredientiū non vt retineāt:sz vendant.sed subiungit Arc.quꝺ iure.ista faciunt:gn̄aliter em̄ pciū succedit loco rei:vt.ff.de vsufru.l.qꝛ g pcio.⁊ de tribu.l.pcurator.§.plane. Itez adde ꝙ frater minor ē īcapax emolumēti ⁊ tituli.vn̄ si institutus est pinde ac si homo mortu⁹ institut⁹ fuisset ꝭm bal.in.l.cā quā in.ij.col.⁊.vi.coll.C.de fideicō.vbi ponit de mltiplici icapacitate. itez frater minor non excludit substitutū ꝭm bal.in l.cū acutissimi.C.de fideicom.

❡ Adde an ffes minores sint capaces relictorum p eundem Abba.consil.xlvj.ij.lib.quis succedat fratribus minorib⁹ vid ro.ꝯs.ccxcvj.⁊ an ipsi succedere possunt.p eundem consil.cclxxvij. Quid autē de fratribus sancti Augustini.vide per eūdē cōsil.ccxxxv.⁊ Cal.cōsil.x.quid de fratribus de mōte carmeli.vid Lap.alleg.vj.

Anto.Francis.

❡ An bona igredientis monasterium omnino incapax bonorū applicentur monasterio vel cui:dicas quod si monasterium est capax absqꝫ dubio illi applicētur.vt in aut.ingressi.et ibi plene de materia.C.de sacrosanc.eccle.sed:si monasterium est omnino incapax ipsa bona debēt vendi ⁊ in necessitatez monasterij conuerti.vt per Spec.in tit.de statu mona.in versicu.et ibi per Bald.in addi.⁊ per.ꝺ.Cardi.in cle.exiui de paradiso.in.§.pinde.in.ij.q.de verbo signi.vltra autem necessaria ⁊ pro indigētia monasterij applicant bona venientibus ab intestato.⁊ ideo dicebat do.Card.in.ꝺ.clemen.exiui in.§.cum vero.de verborum signifi.quod bona ingressi religionem sancti Francisci que est incapax ⁊ in particulari ⁊ in commum applicantur venientibus ab intestato nō autem ecclesie vel monasterio quod ille est ingressus.

c ⁊ Sebast.Sapi. ❡ †Fratres. Qꝺ fratres minores sint incapaces tz Car.in ꝯsi.ciij.incip.super dubijs.in.ij.dubio. Abb.in consi.xxvij.inci.dubiū super quo,col.ij.in.j.vol. Roma.in consi.cclxviij.incip.in casu proposito.⁊ in consi.ccxcvj.incip.circa declarationem.de mēdicantib⁹ vero vide Car.in consi.lxvj.incip.in dubio premisso.circa fi.cum allegatis per Allexā.in.l.apud iulianum.§.constat.colū.iij.ff.de leg.j. Pe.de ancharano in consili.lv.inci. Joan.an.⁊ Rapha.cuma.in consilio.clx.incip.viso ⁊ Alexandrum in consilio.lxxxviij.incip.eximie domine col.ij.in.j.volu.

didit in eis nō habere locū illā aut.si qua mulier.q̄ permittit post igressum disponere iter liberos. Scḋo casu qn̄ fuit ingressus aliam religionē:puṫat ꝙ pōt ipse reuocare testm̄ donec viuit:⁊ videt tex.in sili ꝭm eum in.l.res vxoris.C.de dona.iter vir.⁊ vxor.⁊ cū hac opi.Bar.trāsit h.ꝺ.Ant.qui ex hoc ꝯcludit ꝙ lz pmū testm̄ fuerit conditū cū vij.testibus:valebit tn̄ scḋm cū duobus vel trib⁹ de testa.c.relatū.⁊.c.cū esses.qꝛ nūc actus subijcit dispōni iuris canonici. Itē ꝙ valebit simplex reuocatio:lz nō sit elapsuz decenniū:sicut exigit in
61 l.sancimus.C.de test. ❡ †Ego inuestigande veritatis gratia tenerē cōtrariū ꝙ excepto casu aut.si qua mulier.nullo mō posset ampli⁹ de bonis disponere p text.not.in.ꝺ.§.illud.in aut.de mona.q iudicio meo hoc bene pbat.ibi em̄ dicit ꝙ volēs intrare monasteriū pōt prius quō voluerit disponere.postea vō nullā hz facultatem disponēdi et gratiose fuit cōcessus.casus aut.si qua mulier.qn̄ vō disponit liberis existētib⁹:⁊ tūc possit iter eos disponere.put ibi dicit:nō aūt datur sibi facultas disponendi inter alios.vn̄ arguendo ex illo tex.p locum a spāli videt optime hoc pbari:⁊ sic habemus casum specificatum in.ꝺ.§.illud.⁊ in aut.si qua mulier.facit etiā ratio:ne notet pprietas in eo sic disponendo de reb⁹ tpalibus ad libitū cū iā post pfessionē sit mortu⁹ mūdo.ꝺ.c.placuit.xvj.q.j.⁊ amplius nō habet velle aut nolle.de ele.si religiosis.lib.vj.nec testm̄ pōt depēdere a volūtate tertij.l.pe.cū ibi no.C.q test.face.pos.⁊.ff.de her.insti.l.illa istitutio.⁊.l.captatorias.⁊ per hoc tollitur si diceret ꝙ cū abbatis cōsensu h facere posset. Itē adhuc obstant iura superi⁹ allegata. Ex his infero ad decisionez alterius qōnis an posset testari post ingressum.[a] ⁊ certe inter liberos ⁊ monasteriū pōt iuxta aut.si qua mulier.intellige qn̄ prius non disposuit vt ibi:aliter aūt disponēdo inter alios nō potest in forma testamenti ꝭz Cy.in.ꝺ.aut.si qua mulier.sed ad hoc vt valeat donatio poterit cōsentiente abbate ⁊ capitulo de mobilib⁹ tm̄:nā imobilia nō pnt alienari sine debita solēnitate. Ego nō video ꝙ ipse ampli⁹ tanq̄ ipse possit aliqd disponere de illis rebus cū iā trāsiuerint in ius monasterij ⁊ nullā ampli⁹ in eis facultatē hz vt aptissime dicit text.in.ꝺ.§.illud.sz noīe monasterij poterit illas res cōcedere quas posset monasteriū:nec tūc dr facere ipse sed monasteriū. ❡ Nūc venio ad causaz intestati ⁊ retractabo et aliqua cōia cause testati. Quero ergo si qs ingrediat monasteriū prius nō condito testamēto cui applicabunt bona ingressi. Sol.regula est qꝺ applicant monasterio suo si nō hz descendentes vel ascendētes:vt in.ꝺ.aut.de mona.§.illud.⁊.xix.q.vlti.qꝛ ingrediētibus.⁊.§.nunc aūt.si autē habet descendētes vel ascendētes serua qꝺ legi.⁊ no.in aut.si qua mulier.canonizata.vbi.s̄.vt dixi in pcedentibus qōnibus verūtn̄ in aliqb⁹ remanet dubietas. Et primo dubitat de bonis ingrediētiū monasteriū quibus nō lz habere immobilia sicut sunt minores pdicatores ⁊ siles mēdicātes quo casu varie sunt opi. Quidā em̄ dicūt vt referūt Inno.⁊ Jo.an.ꝙ immobilia habentur p derelicto ⁊ sic occupāti cōcedunt.ff.pro derelicto.l.ij.⁊.iij.⁊ Alij dicūt ꝙ debēt venire ad succedentes ab itestato. Tertij dicūt ꝙ cū talis nō sit tm̄ monachus monasterij qꝺ ingredit sz etiā ipsius diocesani ꝙ bona ipsius debēt venire i ipm̄ diocesanum ex quo monasteriū capere nō pōt.arg.xvj.q.j.qui vere.et.xviij.q.j.c.vno.⁊.xxvij.q.j.de viduis.c.l,j.vbi de h.de deci.c.qm̄.C.ꝺ epi.⁊ cle.l.nulli.§.qꝺ si testator. Alij aliter.⁊ vide Cy.in.l.deo nobis.C.de epi.⁊ cle.⁊ cū hodie isti mēdicātes sint exempti ⁊ papa sit eis loco diocesani hec bona venirent ad papā ꝭm hāc opi.⁊ ꝭm Gas.ꝺ cal.q tn̄ dicit ꝙ Jo.pa.xxij.in extrauagā.que incipit ad cōditorē reuocat oīno qꝺ sibi reseruauerat. Nic.iij.in bonis oblatis q̄lercūqꝫ obuenientib⁹ fratrib⁹ minorib⁹.⁊ vide hāc reuocationē p Jo.de lig.in trac.minoricarū.post bar.vide etiā ad materiā Spec.in ti.de sta.mona.§.j.v.iij.⁊ in
62 gl.in.c.vnico.de reli.do.l.vj. ❡ †Concludo ꝭm cōem opi.que mihi satis placet breuibus qꝺ bona[b] ingrediētis religionē minorū veniūt ad succedētes ab intestato.ipsi.em̄ fratres[c] nō possunt capere bona nisi prout habet in cle.exiui de paradiso.de vbo.sig.⁊ dicēdū vt ibi hoc voluit bart.in tractatu seu libro minoricarū.⁊ Fed.ꝯsi.xxvi.ad hoc.ff.de his q p nō scrip.ha.l.si in metallū.C.de her.inst.l.j.ff.si tab.te.nulle exta.l.j.ff.de te
63 sta.mil.l.neqꝫ. ❡ †Fratres vō pdicatores ⁊ alij mendicantes qui non sunt astricti tāte mendicitati poterūt capere non vt bona immobilia seu iura perpetua sibi retineant:sed vt vēdant et se alant.ita seruat gl.in.ꝺ.c.vnico.⁊ Cy.in.ꝺ.l.deo nobis.⁊ Spec.vbi.s̄.⁊ Fed.de scn̄.ꝯsi.xij.⁊.xxvi. ❡ Ad vnum tn̄ aduerte ꝙ licet isti fratres possint capere vt vendāt:dicit tn̄ Gas.de cal.se obtinuisse in iudicio qꝺ ad hec bona cōsequēda nō habeat actionē.non em̄ possunt vendicare cum nō possunt habere dn̄ium rerum immobiliū:vt c.vno.de reli.do.li.vj.sed implorabūt in hoc officium iudicis. Itē dicit in alijs bonis relictis fratribus istis aliter quā per religiōis ingressum et etiam minoribus vt possint capere vt vēdāt seu permutent ex quo nō sunt incapaces propter delictum:sed propterea zelū dei.l.apud Jul.in fi.cū l.seq.ff.de leg.j.hoc veruz nisi modus per quē relinquit sit cōtrari⁹ regule eoꝝ.exēplū.si relinquo

¶ Secundo dubitat. Pondera q2 videnẗ duo dubia. primũ an possit concedi in extraneos. secũdo an videaẗ concessum si verba, hoc important. vidi dubitari de vxore eo casu quo verba comprehẽdũt etiam extraneos. & hoc per. d. §. emphyteusim. Andr. barba.

¶ Generalissimo. Adde Cal. consi. xxiij. de reg. vbi etiã de infra dicendis. & ad quẽ spectent de iure cõi bona igredientis monasterium. vide lap. alle. cxxix. & cui acquiratur bona transeũtis ad aliud mõasterium: vide p eundem alleg. lxij. Anto. Francis.

¶ Circa h̃ an applicetur bona ingressi mõasterio a si libereẗ ab illo mõasterio & aliud forsan ingrediaẗ iuxta formã. c. lz. d. reg. vl si forsan sit expulsus a monasterio an sint sibi bona restituẽda. vide Bal. i addi Spec. in tit. de statu mona. in v. iiij. & Spe. in vsi. vij. & ver. xxv. vbi dicit Spec. q bona remanent monasterio a quo ẽ expulsus: sz Bal. in addi. d. qua. s. dicit q bona sint sibi restitueñda. tñ vide do. Card. in cle. j. in. §. q2 vero in. iij. q. vbi dicit de statu mõa. qd talia bõa sunt applicanda monasterio ad qd accedit vel illi monasterio in quo si est expulsus a primo petaẗ per diocesanum. & vide Spe. in ti. de statu mo. in. §. ij. vsi. xxiij. et vide p do. Abb. in. c. quãto. de offi. ord. et per Car. i. c. q a te. de cler. coniug.

c ¶ Aliud. Itẽ ad de q ff minor q est incapax licet efficiatur eps vel al's capax bono℞ ppter hoc nõ recuperat bona ab his q successerũt patri igresso propter ipsi⁹ fratris minoris incapacitatẽ. ita determinat Bar. in tracta. minori. in. iiij. lib. in antepe. q. p quo faciunt q̃ latissime scripsit post. d. Ant. d. Bar. de bellenezi. i. c. q2 diligẽtia. de elec. Et vtrũ si filius efficiẗ frater minor: deinde exiit monasteriũ illud & intrauit monasteriũ capax bono℞ an succedere possit patri. vide Bart. in. d. tracta. minori. in. iiij. lib. in peñ. qõ. Et quid si institutus & substitutus in testamẽto rõne institutionis reperitur capax et ante euẽtum institutionis ingreditur monasteriũ mendicantium incapax bonorũ tandem tempore euentus substitutus forte ex dispensatione apostolica est abbas vel monachus in monasterio capace bonorum an possit succedere ex substitutione. Bal. in. l. ex facto. §. fina. per illum tex. ff. de vulga. & pupil. concludit quod sic.

¶ Adde quod voluit Ro. cõsi. cclxiij. s. alleg. Ang. consi. xcj. etiã allega. vide Abb. consi. cxj. j. alleg.

heredem meumvel aliquod hospitale qd legatis oneraui oneratum ad dãdum in perpetuum. fratribus minoribusvel predicatoribus centũ. hoc eñi non valet: q2 nõ possunt habere annuos redditus in perpetuum: vt in cle. exiui de paradiso. de verb. sig. §. cuncq annui redditus. nec possunt petere estimationẽ ppter modũ & voluntatem testatoris. de quo vide lati⁹ p Jo. de lig. post Barto. in lib. ij. minori cũ. in. c. interdũ. p Frid. cõsi. xij. & seq. secus si testator aliquẽ annuum redditũ dimisisset istis fratribus: tũc eñi potuerũt capere estimationẽ de quo dic vt plenissime no. in locis prealleg. Secundo dubitatur[a] de questione not. quid de bonis ingredientis aliquã religionẽ particularem alicuius ordinis habẽtis patrem abbatẽ qui potest & solet trãsferre monachos de loco ad locũ: ita q omnia monasteria illi⁹ ordinis sunt quasi membra sub vno capite: nec intrantes particularẽ locũ pmittũt stare ibi sed promittũt seruare regulã fm statuta ordinis. sicut pprie videtur in monachis montis oliueti: ita etiam credo q seruẽt isti & alij mẽdicãtes. & scias hãc vnionem potius procedere ex statutis ordinis confirmatis per pa. q a iure cõmunivel ex dispositione regule sancti Benedicti: q2 fm regulam & disposi tionẽ iuris cõis quodlibet monasteriũ recognoscit caput de per se. s. abbatẽ vel priorem & eps est supior tãq diocesan⁹. sic habetur. xviij. q. ij. quasi per totum. In hac qõne ɔsuluit Gas. de cal. vt h̃ refert. d. Anto. qui in effectu dicit quosdam pro b fessos in genere generalissimo.[b] aliquos in gene- 64 re subalterno: quosdã in specie. ¶ † In genere generalissimo dicit professos istos qui profitẽtur in manibus epi vel qui vouerunt se seruaturos tria substantialia regule. xxvij. dist. quod interrogasti. xx. q. j. quem progenitores. xxvij. q. j. vidua. cum si. Item is qui pfitetur regulã predicatorũ vel minorũ ante annum probationis. de reg. nõ solũ. & c. cõstitutionẽ. lib. vj. obligant eñi isti religioni i gñe & nõ in specie. & de istis qualr obligenẗ dic vt no. Inno. in. c. porrectũ. de re. de bonis autem istoℜ nõ ponit expresse hic. d. Ant. sz ego credo q sint in dispositione epi qui est eis loco abba 65 tis. qd sentit Frid. de señ. ɔsi. xx. ¶ † Venio ad secundos. s. pfessus in genere subalterno: & istos vocat illos de quib⁹ in terminis qõnis nostre. & istorum bona dicit qd acquiruntur non monasterio recipiẽti sed toti ordini: q2 ex quo totus ordo sentit onus istius ingressi naturale est vt sentiat cõmodũ. alleg. Spe. de statu mo. v. xix. & glo. quam dicit sing. xxvij. q. j. de viduis. el. j. in glo. ij. q̃ dicit bona esse in potestatẽ & dispositione illius qui est supior in ordine: vt sic diuidat & distribuat prout sibi videẗ: putat tñ. d. Ant. q si essent plura monasteria sub vno capite & professio determinareẗ ad loca particularia: q2 monachi de particulari loco nunq remoueñẗ q tũc bona applicabũtur ad particularẽ locũ vbi igrediẗ. qd satis placet q2 cessat causa pdicta. & est causa quare bona ingressi aggreganẗ monasterij fm on⁹ monasterij im- 66 minẽs. xvj. q. vj. de lapsis. ¶ † Bona vo eorũ qui profitenẗ certam regulam in specie: vt sunt isti q pfitenẗ regulã & in certo monasterio alij nõ sup-

d ¶ Probatiõis annũ. no. de eo qui moritur intra annũ pfessiõis. vide Raph. in. d. auẗ. si qua. vbi tz z Ja. Pet. & Cy. vide Joan. de imo. i. c. ij. de testa. vbi idẽ sequiẗ. vid. d. Pe. in. d. c. ij. vbi sequiẗ Cy. & in. c. cũ cãni. de elect. & in sua disputatione quã fcẽ padue & i. d. c. ij. de testa. & in consi. xv. ego tenui ɔtriuz p noua motiua i. d. c. ij. vide ibi oino And. Barba. Anto. Francis.

¶ In hoc casu d eo q moritur itra annũ pbationis i monasterio cui sint applicãda ei⁹ bona. putarẽ aliter esse distinguẽdum q2 si certum est q iste intrauerit simplr ex causa probationis & morte preuentus pẽdente tpe probationis nullam faẗ pfessionẽ credere bona applicari venientibus ab itestato si nullam facit dispositionez: q2 ex quo erat i monasterio ad pbationẽ tm modo non possumus dicere q ań pfessionẽ tacitã vel expressam bona sint acquisita monasterio q̃ nõ acqrunẗ illi p simplicẽ ingressum: sz per pfessionez: & in auẗ. ingressi. vt in auẗ. si q̃ mulier. C. de sac. san. ecc. si vo est igressus monasteriũ simplr nõ declarato q illud fuerit ingressus causa stãdi, in probatione: et hoc casu quis iure concedant sibi annum ad pbãdũ: vt in c. lz. de reg. tũc si moriaẗ añ lapsũ anni probatiõis nulla facta dispositione de bonis suis putarẽ q habuerit animũ p

posito mõ pdicto applicanẗ illi monasterio et intelligunẗ iura cõia: vt in d. c. & auẗ. ingressi. & auẗ. 67 si qua mulier. cũ si. ¶ † Scd in istis oriẗ dubiũ. Quid si monach⁹ claustralis vni⁹ mõasterij efficitur prior alteri⁹ priorat⁹ reuocabilis tñ ad nutum abbatis vel superius: vtrũ hereditas sibi delata vel bona aliũde sibi obueniẽtia acquirantur monasterio principali aut priorati: vid plenissime per Fed. consi. xxxiij. vbi determinat q priorati cui si bona priorat⁹ sunt diuisa a bõis monasterij. Ex hoc habes q lz bona aduenientia per actũ pfessiõis acqranẗ monasterio vbi ingressus facit pfessionẽ: alia tñ bõa acquirunẗ dignitati cui psidet acqrẽs vel vbi trãslat⁹ est lz sit ide remouibilis ad nutũ q mltũ limitat. c. vnũ. xvij. q. j. vide motiua plenissime per Fe. vbi. s. Et ad aliud dubiũ magis forte. vtrũ hereditas acquiratur loco vbi religiosus erat tẽpore delationis & aditionis. vide plenissime p Fed. cõsi. xxvj. vbi videẗ ɔcludere q loco aditiõis. & faciũt not. per Arch. in. c. j. xviij. q. j. sz in ɔrium faciunt no. per Inn. hic. vbi dicit q oia iura ingressi incontinẽti applicanẗ monasterio adeo qd sz quosdã mortuo monacho ante aditionẽ potest monasteriũ c adire hereditatẽ: de quo. j. subijciã. ¶ Aliud[c] dubium no. circa idẽ est qñ tpe delatiõis hereditatis monachus vel frater erat in monasterio icapace, vt puta inter minores. sz tempore aditiõis erat translatus legitime ad ordinez sancti Bñ 68 dicti. vide Fed. cõsi. xx. ¶ † Item est dubiũ quid si ingrediẽs monasterium moriaẗ intra pbatio d nis annum[d]. Cy. & multi alij auẗ. ingressi. C. de sac. san. eccle. tenẽt qd ipsius bona spectãt ad monasterium: q2 moriẽdo ibi videẗ non voluisse vt monachus. Item. d. Ant. dicẽs se putare q illa bona pertineãt ad monasteriũ ratiõe vltime voluntatis: q2 illa bona videẗ ɔtulisse monasterio si ibi remaneat. Bar. in auẗ. si qua mulier. i fi. dicit q pro monasterio videẗ casus in. c. fi. de suc. ab i test. dicit tñ h̃ relinquendũ canonistis. certe illud c. fi. hoc nõ probat ego dicerẽ sic: q aut iste intrã e do pbatiõis causa[e] expresse bona sua ɔtulit monasterio: ita q fecit ratione trãsitus & tũc cũ sumus clari de intẽtiõe q data pseuerẽtia volebat ea esse monasterij nec amplius in vltima volũtate ea reuocauit. & põt substineri pdicta opi. Aut expsse nõ ɔtulit sz simpliciter intrauit causa probationis & tũc nõ video quo iure saluet illa opi. cũ enim iste nõ fuerit religiosus cũ effectu. de sen. excom. religioso. li. vj. et sic bona nec tacite nec expresse transierũt a d monasterium. & adhuc habeat facultatẽ condendi testamẽtũ: ergo decessit ab intestato & per consequẽs venient proximiores. videm⁹ enim in clerico sẽculari qui magis est astrictus ecclesie q existens intra probatiõis annum transmittere bona sua in cõsanguineos sed in defectum in ecclesiam suam. in. c. fina. xij. q. v. fortius ergo iste qui nõ est clericus nec religiosuscum effectu. d. c. religioso. & facit. c. beneficiũ. 69 de reg. libr. vj. ¶ † Nunc dubitatur de quibusdam rebus an transeunt vel transire possint in monasterium ex testamẽto vel ab intestato. Et f primo de bonis feudalibus[f]. Joan. an. hic dicit manendi in religione & per ɔsequens q bona ex tali ingressu qui videẗ esse factus aio pmanẽdi in religiõe applicarenẗ ipsi monasterio. p not. in. d. auẗ. ingressi ideo puto multum fore cogitãdum super hoc.

e ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Probationis cã. ¶ Cum Abb. trãsit. d. Bñdictus Capra. in ɔsi. clxv. incip. punctis. quidã inuenis. de quo articulo vide plene per Andr. ficu. in. c. ij. j. de testa.

f ¶ Feudalibus. Vide Bal. in. c. ceterum. in vlt. col. de indi. vbi dicit qd in successione feud. monasteriũ nõ habeẗ loco filij. Itẽ vtrũ monach⁹ vel canonic⁹ regu. succedat in feudum. vide Jo. de lig. in. c. fi. de consti. in vlti. col. & adde ad hoc fin. dictũ qd ponit Bal. in extrauagã. de pace

constan.in versi.libellarie.in fi.vbi dicit ꝙ mutus surdus ⁊ furiosus ⁊ similes succedūt in feudo si feudatarij non tenenť ꝑstare operā vel seruitiū personale:ſʒ cōmodū pecuniariū puta spallā porcelli nisi pactū vel cōsuetudo patrie aliter disponeret qđ firmat.d.Ant.in.c.cū apud. circa fi.de spō.⁊ remittit ad naturaʒ feudi.in ti.epm vel abba.§.mut⁹. ⁊ est vltra eū tex. in.c.j.in ti.an mutus vel alr imperfectus vbi est etiā text. an retineat feudū paternū.⁊ circa illud qđ dixi de monacho. Adde oino gl.in l.de quibus.ff.de leg.vbi dicit ꝙ si de ꝯsuetudie monachus nō succedit in feudo extēdiť ad canonicuʒ regularē. ⁊ đ monacho an succedit in feudo vide glo.in.l.j.C.de legi.Et adđ ꝙ moder.hic tenēt īdistincte qđ feuduʒ nō trāseat in monasteriū qꝛ ꝑ hoc fieret deterior cōditio dñi cuʒ feudū nūꝙ̄ possit redire ad dñm propter mortē vasalli:qꝛ ecclesia nūꝙ̄ moriť qđ forte cōtigisset si transferreť in ecclia ⁊ de qōne ħ posita vide ꝑ Bal.ī.c.q̄ in eccliarū. de cōsti. vbi ēt ponit qd ecōtra si dñs feu. ingrediať monasteriū. Itē de ista q.ī terminis: vcʒ an feudū trāseat in monasteriū.vide per Archi.in.c.si qua mulier.xix. q.ij.vbi tenet idē quod no.Inn.hic ⁊ per Host.in summa de immu.§. inquātū.iiij.col.ver.ſʒ nec illa immunitas.ꝑ Bal.in auť.nisi rogati.C. ad trebel.⁊ late per eū in sua repe.l.de quibus.ff.de legib⁹.Itē ad predicta vide Bal.in.c.j.circa fi.si de feudo fuerit controuersia.

a ꝙ si feudalia[a] talia debēt seruitia que pōt monasterium per se vel alium exhibere trāsibunt in monasterium.arg.C.de epis.⁊ cle.quisqs.⁊.l.ad similitudinē.Si vero talia sunt seruitia q̄ per monasterium exhiberi non possunt redibunt ad dñm. arg.C.de cad.tol.l.vna.§.ne autem.ff.de so.l.iter artifices.⁊ remittit ad Spec.de sta.mona.ṽ.xlv. Cy.in auť.ingressi.distinguit ꝙ aut feudum habet annexum seruitiū reale aut personale. primo casu trāsit:qꝛ nō est ꝓprie feudū:vt in vsi.feu. de forma fidelitatis.secūdo casu si est tale seruitium ꝙ clericus potest honeste ꝑstare trāsit in monasteriuʒ:⁊ si supueniat iustū impedimētū seruiet per substitutum.Si aūt incertū seruitiū est prestādū tunc sentit ꝙ nō transit qꝛ videť electa industria persone.⁊ ꝭm hāc di.credo limitandum ⁊ restringendū text.in.c.j.§.qui clericus.in.l.feu.si de feu. fue.cōtro.vbi simpliciter diciť ꝙ si feudatari⁹ efficiť clericus vel monachus amittit feudū et miror ꝙ doc.de illo tex.nullam fecerūt mentioneʒ.

70 b ¶ †Quero qd de[b] emphyteusi nūqd transeat in monasteriū.Jo.an.tenet qđ sic ar.l.peto luci titi, §.j.ff.de leg.ij.⁊ lʒ ꝭm eū sit arg.in ꝯtrium.in auť. de ali.⁊ emphy.§.j.col.ix.remittit ad Spec.de loca.al's de emphy.§.nūc aliqua. ver.cxx.vbi plene reperies.⁊ in ver.seq.Bar.in auť.igressi.dicit qđ de hac qōne est tex.i.d.auť.de ali.⁊ emph.§.j.vbi diciť quod transit in ecclesiā nisi dñs reuocet:sed si domin⁹ vult potest reuocare ꝭm eū.⁊ idē tenet Spe ī loco ꝑal.et ibi dicit Jo.an.ꝙ de hoc nō est qđ ꝭm Dy.qꝛ in auť.est casus:⁊ hoc dicit verū et equū maxīe pōderatis pactis q̄ ponūt de nō alienādo in ecclesias milites vel potentes. ⁊ idē sentit Spec.eo.§.ver.cxvj.qꝛ durior efficereť cōditio dñi si transiret in ecclesiam que non sic de facili ꝑdit ius suum.

71 ¶ †Quid autem si recipit in feudū pro se ⁊ filijs suis nunquid intrando monasteriū transeat cum eo.vide ple.in Spe.in.§.preal.ṽsic. cliij.⁊ seq.vbi videtur velle quod transeat in ecclesiam:⁊ quāto tp̄e ibi vide.d.Ant.putat ꝯtrium qꝛ monasteriū nō est verus fili⁹ ⁊ verba cōtrahētium stricte debēt intelligi.l.quicquid astringende.ff.de verb.obli.qđ satis placet ne ꝯhentes decipianť fauore religiōis.de do.ꝑ tuas.

72 c ¶ †Queritur quid de vsufructu[c] existente apud ingrediētem nunquid trāseat in monasterium .Jo.and. ꝙ sic ⁊ durabit ꝭm eū in vita ingrediēs tantū. insti.de acqui.per arro.§.vsus etenim ⁊ vsufru. ⁊.seq.de vsufru.§.finitur.vide hoc per gl.xix.qō. vlti.si qua mulier.⁊ idem tenet gl.⁊ Spe.de statu mona.ṽ.xlvj.Idem tenet gl.in auť.idem est. C.de bo.que lib.idem Bar.⁊ alij in auť.ingressi.⁊ hoc teneas

73 ¶ †Quero quid de bonis collatis ingrediēti ea lege vt alienari nō possint. Jo. an.dicit quod transeunt in monasterium. argu. ff.de fun.do.l.j.ff.de leg.iij.l.pater.⁊ ī eo quod legitur ⁊ no.de iure pa.ex literis.licet sit arg.cōtra ff.de leg.ij.l.peto luci titi.§.fin.cui contrario quidam adherent Cyn.tenet primū in auť.ingressi.qđ satis placet:qꝛ hec est alienatio legis et accessoria ad personam ingrediētis.facit quod legitur et notatur in le.si ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obliga.

74 ¶ †Sed quero qꝛ supra vidimus de bonis que acquiri possunt monasterio rōne ingressus tā ex testamento ꝙ̄ ab intestato.nunc quero quo iure hec bona acquirantur monasterio.Et scire debes qđ questio ista potest esse duplex:primo ratione bonorum que proueniūt tēpore ingressus.secundo ratione eorum q̄ obueniunt post ingressum rōne tamen ipsius ingressus:vt hereditates legitime vel testamētarie seu donationes vel similia.de primis sentit Innoc. quod monasterium venit iure hereditario dicit enim ꝙ differētia est inter monasteriū heredē et aliū.qꝛ monasteriū habet dñium ⁊ possessionē[d] oim bonorū ꝓ̄cito fact⁹ est monach⁹.ar.ī.l.si ad optauero.ff.de ꝑca.⁊ est exꝑssuʒ de dñio ī.l.fi.C. de sacrosan.ec.faci t qđ le.⁊ no.in.c.ij.de ꝯsue.al's

d

nasterium:vide oīno per Bal.post gl.in auť.ingressi.in.vj.col:ver. vij. quero.C.de sac.san.eccle.vbi dicit ꝙ vsufr.inseparabilis non trāsit in monasteriū ſʒ transibit vtilis vsufru.seu cōmoditas.Adde ꝙ bōa offerentis se ecclesie seculari vel alicui hospitali vel capelle:nō acqruntur illi loco nisi se offerēs ea offerat ꝭm bal.in auť.ingressi.in.j.col.ver. iij. op.C.đ sacrosan. eccle.et ibi in seq. col.ver.vlti. opp. idē dicit de intrusis in monasteriū ꝓpter delictū qđ bona sua nō acqraň monasterio. Et de istis qōnibus an ꝑ ingressuʒ mōasterij feudum emphyteosis vľ vsuf. amittatur:habes per gl.Cy.⁊ doct.in auť. īgressi.C. de sac.san.eccl. Bal. ponit in tit.si de feu. fue. ꝯtro.c.j. §.q cleric⁹.in fin. et in.l.si qs ꝑ̄sbiter.C.đ epi.⁊ cleri.tex.⁊ ibi ꝑ bal. in.c.j.circa princ. de mili.vasal.qui belli.ar. đposuit. ⁊ quanto tp̄e retineat feudū mōasterium qñ vasallus ingrediť monasteriū vide per Spec.in ti.de loca.§.nūc vero aliqua. versic.lv. ad quem in hac qōne se remittit do. in.c.j.de īmu. eccle.in.vj. Iteʒ ad materiā adde qđ de ingressu mōasterij non transferuntur in monasterium iura collegij ꝭm Jo.an.in.c.beneficium.de regu.in.vj.⁊ sequitur ibi Do.in.v.col. ¶ Adde an emphyteosis trāseat in monasterium. Pe.de ancha.cōsi.cccсxxi.

¶ Adde an feudū trāseat in ecclesiā.Frā.de are.consi.xiiij. Cal.consi. iiij.de feu.vide etiam Ange.consil.x.⁊ consi.cclxxxiij.

Anto.Frā.¶ An feudū ꝑ ingressum monasterij reuertať ad dñm vel trāseat in ip̄m monasteriū vide Bal.in.l.q se pr̄is.in.x.col.C.vñ lib.et in.c.j.de eo q arma belli.depo.in vsi.feud.vbi tenet ꝙ nō trāsit ī monasteriū.⁊ ꝑ hoc facit qꝛ feudū etiā ꝑ oīa reliqꝫ nō pōt.c.j.§.donare.que feuda olim poterāt alienari.vbi ꝑ Bal.⁊ hř in.c.de cogni.feud.in vsi. feu.vbi ꝑ Barth.cepo.verōn.in.xxviij.diffe.⁊ ꝑ Bal.in.c.j.in.vj.col.de pace iuramē.firmā.vbi vř esse casus de ħ qđ est verū etiā de cōsensu filiorū vasalli legātis ꝭm Bal.in.c.in.vj.col.de ꝓhi.feud.alie.ꝑ Frid.et idem tenet Jac.aluarot⁹ in.c.j.an agna.vel fi.⁊ vide Spe.in ti.de feu. in.§.qm̄.in ṽ.xix.et ꝑ Bal.in auť.nisi rogati.C.ad treb.⁊ in.l.ij.C.cōia de lega.⁊ ꝑ Pau.de ca.in ꝯsi.cxli.est tñ verū ꝙ feudū pōt ꝯcedi monacho ⁊ si illud ꝯcedať ei tale feudū bene acqriť monasterio.imputať em̄ dño q̄re ip̄m feudū monacho ꝯcessit:vt no.voluit Bal.ī.l.cū opʒ.ī vl. col.C.de bo.q̄ lib.sciebat em̄ vel scire debebat ꝙ qcqd acqrit monach⁹ acqrit ipsi monasterio:vt in auť.ingressi.C.de sac.san.eccl.⁊ in.c.cū ad monasteriū.de sta.mo.⁊ ad ꝑ̄dicta vide Bart.in.l.j.in.ij.q.C.de le.vbi dixit ꝙ feudū nō debeť monacho si igrediť monasteriū post inuestiturā acceptā:⁊ ꝑ ꝯsequēs ptʒ ꝙ nō trāsit in monasteriū ⁊ ad ꝑ̄dicta vide etiā Alex.in ꝯsi.xxx.⁊.cxxxvj.in prima parte consiliorum.

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Feudalia. Uide late ꝑ Alex.in cōsil.x.incip.viso instrumēto.in.v.col.Old.in consi.ccxxiiij.incip.factum tale est.

b ¶ Quero qd de.Et ad istā.q.viđ Bar.ī auť.nisi rogati.C.ad tre.⁊ qđ trāseat tʒ Arch.in auť.si qua mulier.vltra mediū.xix.q.iij.de quo vide oīno ꝑ Bal.in auť.ingressi.in.vj.col.ṽsi.quid in emphyteusi.

¶ Usufructu.Quod vsufruct⁹ transeat in monasteriū ꝑ ingressum religionis tenet Arch.in.d.c.si qua mulier.xix.q.iij.⁊ an vsufru.quem habet pater in bonis aduētitijs filij finiatur si ipse pater ingrediať monasterium:vide oīno per Bal.post gl.in auť.ingressi.in.vj.col:ver. vij. quero.C.de sac.san.eccle.

c Anto.Fran.¶ An vsufructus q debeť monacho ante ingressum monasterij per ingressum finiatur vel debeatur monasterio ex ꝑsona ingressi ⁊ vsqꝫ ad quod tempus.dicas quod trāsit in monasteriū ⁊ apud monasteriū permanet vsqꝫ ad mortē naturalē ipsi⁹ monachi vt voluit gl.in auť.ingressi.⁊ ibi Bar.in fi.col.⁊ Bal.in.vij.colū.C.de sac.sanct. eccle.⁊ idem bal.in auť.excipitur.in versi.querit glo.nunquid sit pater. C.de bonis que li.⁊.ī.l.ij.C.de bonis ma.⁊ in.l.fi.C.de vsu.⁊ ha.⁊ in.l. vxori vsumfructū.de vsufruc.leg.⁊ habetur per Specu.in titu.de statu mona.ver.xvij.⁊ per bal.in.c.j.§.q clericus.ad fi.de contro.feu.⁊ qd si vsufructus relinquatur monacho post ingressum an sibi vel monasterio acquiratur:dicas quod acquiritur monasterio et nō monacho ad vitam tamē ipsius monachi:vt in gl.in auť.ingressi.no.gloss. magnā ⁊ not.doc.in.d.c.cū ad monasteriū.tenet Bart.in.d.auť.ingressi. in vlti.col.⁊ vide bal.in.l.quicquid.in.j.q.C.de bo.mater.vbi dicit qđ si vsufructus esset relictus monacho contemplatione monasterij etiā mortuo monacho remaneret penes monasteriū neqꝫ finiretur morte naturali ipsius monachi.

d ¶ Possessionē.Monasteriū acqrit possessionē bonorū ingressi absqꝫ aliqua apprehēsione.⁊ idē tenet.d.Ant.hic ⁊ in.c.ex literis. de consue.Host.⁊ Pe.de anc.in.c.fi.de testa.de quo ꝑ Archi.in.c.si qua mulier.post glo.ibi.xviij.q.iij.ꝑ Spe.in ti.de sta.mo.§.j.ver.lxj.⁊ ꝑ Bald. ⁊ Sal.in.d.auť.ingressi.per bar.in.l.qui vniuersas.§.aut si is.⁊.l.cū heredes.§.fi.vbi etiam hoc tenet Ro.de acqui.pos.⁊ in.l.si adoptauero. ff.de preca.⁊ per Jo.de lig.in.c.cum simus.de reg.vbi dicit quod monasterium nō poterit agere interdicto recuperande quod presupponit possessionē:qꝛ eā nunꝙ̄ apprehendit in bonis ingressi.⁊ vide Pet. de anch.in repe.regu.sine possessiōe.in.xxxvij.col.⁊ alleg. Joan.andre. in hoc.c.in presentia.⁊ Bal.in.d.authen.ingressi.in.iij.col.ver.iij.opp. ¶ Adde an monasterium debeat adire.Alex.cōsi.lxxxviij.ij.lib.

d ✠Sebasti.Sapia. ¶ Possessionē. Uide Abb.in ꝯsi.iiij.ici.succincte ⁊ cōclusiue.col.j.in.j.vol.Alexā.in.l.cū heredes.in pri.ff.de acq.possess.

autem heres

a ¶ Utrũ monachus equiparet̃ seruo vel filiofa. Et adde qd̃ Inno. eũ equiparat seruo. i. c. cũ olim. el. ij. de priuil. vbi oĩno vide Bar. in. l. j. in xx. col. ver. quo ad decimũ. ⁊ vlti. C. q admit. cõcludit qd̃ monachus eq parat̃ seruo vel filiofa. put vertit̃ vtilitas monasterij. etiã vide Bar. in l. j. ff. de stipula. ser. Et qd̃ monachus equiparet̃ seruo tenet Paulus de cas. in. l. j. ff. de iur. delib. allegando Inno. in. d. c. cũ olim. circa me. ⁊ glo. in. c. non dicatis. xij. qõ. j. sed Ro. in. l. qcqd. ff. de acq. pos. dicit quod equiparat̃ seruo vel filiofa. put occurrit vtilitas monasterij. ⁊ dicit qd̃ de hoc plene dicit in leg. is qui heres. §. neq3 filius. ⁊ in. l. is pot. ⁊ in. l. seruus ff. de acqui. here.

¶ Adde an monachus equiparetur seruo: ⁊ an ipso inuito Abbas possit adire hereditatem. Ange. cõsi. xcj. ⁊ consi. cxxxiij.
Anto. Francis.

¶ An monasteriũ equiparat̃ seruo vel filiofa. vide Bart. ⁊ Imo. in. l. j. in. §. si fructuari⁹. ff. de stip. seruo.
Zacharias.

b ¶ Adibit monasteriũ. Tu vid̃ plene de hac. q. ⁊ se. iunctis p̃cedẽ. in l. j. qõ. x. C. qui admit. ad bon. suc. pos. ⁊ pau. de cas. in consi. j.
Anto. Francis.

¶ An monasterium possit adire hereditatez delatã monacho quãdo monach⁹ nõ vult vel non pot adire quia sit absens vel furiosus vide Spe. in tit. d̃ sta. mo. in versi. si hereditas. ⁊ Bal. in. l. j. x. q. C. q admit. ⁊ vide Bar. in. l. j. in. v. col. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ Cy. in. l. fi. C. de bo. q lib. ⁊ vide Bal. in. l. deo nobis. i. §. h̃ etiã. in. ij. col. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ an monasteriũ possit adire vel repudiare hereditatẽ delatã monacho eo inuito. ⁊ quid si monach⁹ cui delata est hereditas moriatur vel fiat ep̃s ante aditã vel repudiatã hereditatem quis tunc possit adire. vide Bal. in. d. l. j. in. x. q. C. qui admit.

aũt heres nõ fit dñs quousq3 adierit hereditatez q̃ṫtũcũq3 tñ adeat nõ intelligit̃ possidere ipsa bona nisi rerũ ipsarũ hereditariarũ corporalez possessionẽ nact⁹ fuerit. l. cũ heredes. ff. d̃ acq. pos. qd̃ no. in eo qd̃ vult monasteriũ incõtinẽti acquirere nedũ dñium: sed etiã possessionẽ bonorum ingrẽdiẽtis religionez. nec intelligas hoc generale esse in oĩb⁹ quorũ monasteriũ est heres. qr resisterẽt not. c. ij. de cõsue. ⁊ in. d. l. fi. sed procedunt in bonis ingressi: qr ex quo monasterium acquirit possessionẽ p̃sone ingredientis p cõtinentiã, acquirit possessionẽ oĩm q̃ habet ingrediẽs: qr nõ pot ille aliquid possidere ex quo trãsit in potestatem alterius: sicut dicimus in eo q p arrogationem trãsit in ptãtẽ alterius. d. l. si adoptauero. ⁊ idẽ vult gl. no. xix. q. vlti. si qua mulier. hoc etiã vult Bar. in 75 dicta aut̃. si qua mulier. ¶ † Sed discrepat a dicto Inn. in h̃ qd̃ sentit monasteriũ succedere iure hereditario. qd̃ etiã voluit gl. in aut̃. p̃alleg. dicit eñ ipse Bar. qd̃ ex quo monach⁹ viuit ⁊ pot adhuc cõueniri de gestis pri⁹ ita qd̃ dat̃ libell⁹ 𝔷 eũ in aut̃. causa q̃ fit cũ monacho. C. de epis. ⁊ cle. nõ pot dici qd̃ habeat iure hereditario: sed pertinẽt ad ecclesiã iure naturalis acquisitionis: sicut dicimus de bonis ei⁹ q arrogat̃. insti. de acq. p arro. p totũ. hoc placet. Nec ob. iste tex. dũ dicit non dicitur decedere sine herede ⁊c. qr hec fuit allegatio partis nec est vera. vt. s. gl. fi. vbi plene dixi. Itez hoc consyderat̃ hic respectu fideicõmissi qd̃ veniebat restituendũ post mortẽ istius instituti: ⁊ tũc ille institutus decesserat cũ monasterio qd̃ faciebat euanescere substitutionẽ. p̃ma tñ solutio sub 76 tilior ⁊ verior est. ¶ † De secundis bonis q̃ obueniunt post ingressum occasione ingrediẽtis dicit Inno. qd̃ ipsa bona delata monacho melius capit monasteriũ q̃ monach⁹. no. singu. hoc dictũ qr ex hoc sentit qd̃ nedũ bona existentia tẽpore ingressus acqrunt̃ statim monasterio: s3 etiã oĩa iura cõpetẽtia eidẽ monacho i spe vel competitura acquirunt̃ ipsi monasterio. Et p hoc soluit̃ questio. Ioan. an. qua queritur quis adeat hereditatem monacho delatam ex testamento vel ab intestato. nam secundum hoc adibit ipsum monasterium ⁊ non monachus. Circa hoc tamen sunt due alie opi. quidam enim comparant monachum filiofami.[a] qui adit hereditatem sibi delatam iussu patris: ⁊ si non vult adire potest adire ipse pater. ff. de acquiren. here. l. si quis mihi bona. §. iussum. iuncta. l. cum non solum. C. de bonis que libe. alij comparant eum seruo qui potest nolle adire ⁊ potius pati se excoriari: ⁊ sic nihil acquiritur domino nec ipse domin⁹ pot adi-

re. l. cum proponas. C. de here. insti. ⁊ qd̃ equiparetur filiofami. tenet Bart. in. l. j. col. v. ff. de vul. ⁊ pup. Tertij dicũt qd̃ si monachus vult adire sed monasterium vult repudiare prefertur monasterium s̃m Iaco. de are. ff. de succes. edi. l. j. §. per seruum. hc omnes intricationes cessant s̃m Io. an. si dicam⁹ sic velle ⁊ nolle monacho deficere quod hec omnia per monasterium sunt agenda per qd̃ 77 etiam solueretur hec questio sequens. ¶ † Moritur monachus, hereditate sibi delata non adita. quo casu dicit p̃dictus Iaco. qd̃ hereditas erat ascendentium transmissa est in monasterium qd̃ habetur loco filij. C. de his qui ante aper. tab. l. j. in aut̃. de san. episco. §. sed ⁊ hoc presenti. Si vero erat hereditas extraneorum dicit ipso iure exclusum monasteriũ sed poterit restitui sicut minor. C. de sacrosan. eccle. l. fi. ff. de acquiren. heredi. cuz quidam. de mino. l. ait pretor. Ioã. andre. dicit ⁊ bene quod ista omnia cessare videntur si dicam⁹ vt. s. potius monasterio q̃ monacho delataz hereditatem. quod videtur etiam placere hic domino Anto. ⁊ bene facit. c. penul. xix. qõ. vltima. alleg. per Innocẽ. vbi patet quod licet ante ingressum potuisset quis suis demeritis exhereditari. post ingressum tamen hoc non licet quasi monasterium hoc casu puniretur. Pro hoc allego etiã hic in dicto. §. illud. in authẽ. de mo. vbi indistincte dicitur quod post ingressum non debet aliquo modo iste habere rerum administrationem ⁊ per hoc puto Federi. non bene dicere consilio. xx. vel. xxvj. vbi dicit quod si tempore delate hereditatis quis erat monachus: ⁊ postea factus episcopus adit: quod acquirit episcopatui ⁊ non monasterio nam secundum predicta hereditas fuit delata non sibi sed monasterio ⁊ sic adibit monasterium[b] ⁊ non ipse sed secundum aliam opinionem quod habeatur loco filij vel serui: tunc sua decisio esset optima vt instit. de lega. §. ex diuerso. vbi patet quod seruus heres institutus non acquirit ei in cuius potestate erat tempore delate hereditatis: sed ei cuius est tempore aditionis vide tamen motiua Federi. ⁊ quod scribit Archidiaco. in. c. vno. xviij. qõne. j. vbi ponit quid si monachus fuit institutus heres sub conditione ⁊ tempore conditionis extantis est translatus ad aliuz locum. Concludo ergo quod omnia acquiruntur monasterio. ⁊ sic monasterium aget pro illis rebus his actionibus quibus egisset monachus ante ingressum. ⁊ pro antea gestis tenebitur monasterium inquantum ad ipsum peruenit de bonis[c] ingressi s̃m Inn. ⁊ Ioan. and. ff. de adop. l. si arrogator. ⁊ idẽ est vbicũq3 p̃rimoniuz

b ⁊ Sebasti. Sapia. ¶ Monasteriũ. Nũquid in aditiõe monasterij requirat̃ 𝔷sensus monachi vide Feli. in. c. ex rescripto. in. j. col. j̃. de iureiu. ⁊ nũqd abbas possit repudiare hereditatẽ iuito monacho tradit Bal. in. l. bonorũ. i. v. col. C. q admit. in. l. is q heres. §. fi. ff. de acq. here. ang. in 𝔷si. lxxx. ⁊ 𝔷si. xcj. ⁊ Ias. i. l. legatũ. ff. de le. j. ⁊ nũquid mortuo monacho monasteriũ possit adire hereditatẽ vid̃ bar. i. l. inde nerati⁹. ff. ad. l. aquil. Hoc est verũ donec p̃mãserit monach⁹ i illo monasterio: nã si exiret monasteriũ nõ esset ampli⁹ obligatũ creditorib⁹. vt dicit Bar. i. l. adul. §. fi. ff. de adul. qd̃ ego intelligo qñ monasteriũ monacho exeunti sua bona restituisset: qd̃ qñ sit plene habes in. c. qd̃ a te. de cle. coniuga.

c ¶ Et adde Bar. in. l. fi. ff. de adop. vbi dicit qd̃ monasteriuz subijt oĩa onera ingressi. ⁊ in dicit Bar. in. l. si qs a liberis. §. itẽ rescriptũ. ff. de li. agno. quẽ retulit do. Abb. in. c. trãsmisse sup glo. in v̂si. qõ mona. q filij sint legi. qd̃ monasteriũ tenet̃ alere filios ingressi: l3 𝔷triũ videat̃ dicere Bar. in tractatu de alimẽtis. in pe. col. ⁊ vide hic p. d. Ant. qui dicit qd̃ monasteriũ tenet̃ soluere debita igrediẽtis p quãtitate bonorũ q̃ trãstulit in monasteriũ. Itẽ adde hic qd̃ not. in. l. qd̃ seruus. in fi. ff. de acq. pos. vbi dicit qd̃ si monasteriũ apprehẽdit bõa iiuste q̃sita p monachũ poterit monasteriũ 𝔷ueniri vt satisfaciat illis a qbus monachus iniuste q̃siuit. Et hoc dicit exp̃sse no. Spe. in tit. de statu. mo. §. j. ver. xlviij. ⁊ ver. l. Item vide qd̃ hic not. bal. in iij. col. ver. sed qd ecce. ⁊ de hoc vid̃ per imol. i cle. ne i agro. xvj. col. v̂s. deinde querit. de sta. mona. Itẽ vide sanctuz Tho. in. iiij. sen. di. xxxviij. q. j. ar. iij. circa mediuz. vbi d̃t qd̃ si ingrediẽtes monasteriũ intẽdebãt statim obligari non p̃nt amplius exire ⁊ monasteriũ tenet̃ soluere debita sua. si v̂o nõ intendebant statim obligari possunt exire monasterium ⁊ soluere debita sua. de quo vide oĩno per Do. in c. preterea. in fi. ⁊ Bal. i. l. i arrogatorem. p illũ text. ff. de pecul. ⁊ plene p Bal. i dicta aut̃. ingressi. i. v. colũ. versi. quero sexto. C. de sacrosan. eccle.

¶ Adde an monasterium teneat̃ ad debita. Abb. consi. cxj. ⁊ an de male acq̃sitis vel possessis p monachũ ipso existente i seculo ⁊ illa trãsferente in monasteriũ possit monasterium conueniri. Et an stetur 𝔷fessioni facte in vltima voluntate per ipsum monachum vel religiosuz. vide ang. consil. cexxxiij.
Anto. Francis.

¶ An monasteriũ teneatur soluere creditoribus monachi vel illis dimittere bona igressi: vt ei satisfiat. vide Bal. in addi. Spec. post spe. ibi in ti. de sta. mo. in versi. ij. q̃rit̃. ⁊ vide. Cy. in. l. si peculium. ff. d̃ pec. leg. ⁊ Inn. de obli. ad ra. vbi cõcludit̃ qd̃ sic: qd̃ est verũ si se ⁊ sua obtulit monasterio s3 si se obtulit ⁊ nõ sua nõ tenet̃. ita. Bal. sing. in. l. j. C. de here. vel ac. ven. ⁊ in addi. Spec. in ti. de reo. in ver. monachus an possit. ⁊ vide. d. Car. in cle. iij. in. vj. q. de p̃cu. ⁊ an teneat̃ monasteriũ ex contractu vel delicto abbatis vel monachi. vide glo. in. c. cũ delictus. de or. cog. ⁊ Inno. in. c. cũ olim. de priui. ⁊ Bal. in aut̃. ingressi. in. vj. q. vbi etiam p Bart. C. de sacrosan. eccle. ⁊ ibi cõcludit̃ qd̃ sic. qd̃ etiã voluit gl. in. d. l. si peculiũ. in. §. j. de pecu. lega. tamen nõ tenet̃ monasteriũ vltra quã habuerit de bonis monachi qd̃ etiã voluit Bar. i authẽ. si qua mulier. C. de sa. san. eccle. ⁊ tenet Car. in. d. cle. iij. ⁊ vide eundem in cle. j. in. §. quia vero. in. vj. q. de statu mona. vbi dicit qd̃ monasterium nõ tenetur nisi sit factum locupletius vel nisi quatenus sit versum in vtilitatez monasterij. ⁊ adde quod monasterium tenetur ad omnia onera monachorũ ⁊ ad collectas soluendas pro ipsis monachis vt voluit Bal. in. l. onera. ⁊ in. l. fi. ff. de adop. ⁊ per Alerã. in. l. is cum quo. de aqua plu. arcen. ⁊ an monasterium teneatur alere filiũ ingressi inopem habet̃ per Dy. ⁊ Bar. in. l. si quis a liberis. in. §. item rescriptũ. in fi. ff. de lib. agno. ⁊ vide per Spec. in tit. qui fi. sint legi. in. §. j. versi. quid si intret.

alicuius ad aliquem peruenit.l.ij.C.de impube. 78 ⁊ alijs substitutio.¶ †Et per hoc sentiũt docto. hic qꝺ libellus concipieꝛ cõtra monasteriũ.Legiste vero sentiunt qꝺ contra monachum.vt in dicta aut.cause que fit cum monacho.hec opi.doc. nostrorum plus placet qꝺ iste amplius nõ inuoluatur in istis.ar.xvj.q.j.placuit.⁊ dicto.§.illud. 79 ¶ †Ultimo vt nil ad materiam subiectam deficiat potest queri quid si non teneat ingressus vel reuocatur legitime ex postfacto:nũquid reuocentur bona tacite vel expresse collata.vide per canonistas in.c.qꝺ a te.de cleri.coniuga.per Bart.in 80 aut.ingressi.C.de sacrosanc.eccle.¶ †Item quid de bonis clericorum tam ecclesie regularis ꝙ secularis.vide glo.no.cum ibi not.xxviij.qꝺ.j.vt lex cõtinentie.⁊ plene per Bar.in dicta aut.ingressi. vbi sentit qꝺ põt qs dare omnia bona sua ecclesie seculari cui se dedicat vt nihil sibi remaneat nihilominus potest facere testamẽtum non tamẽ in preiudicium ecclesie sed heredis:qui poterit si voluerit hereditatem dãnosam adire:nam hereditas põt esse sine aliquo corpore: cuꝫ sit nomen iuris.l.hereditas.ff.de petitio.heredi.⁊ no.quia hoc facit pro his que ipse no.in.l.fi.C.de pac.⁊ cõtrarium no.per euꝫ in.l.stipulatio hoc modo cõcepta.ff.de verbo.obliga.

1. ☞ Quid sit territorium:honor:⁊ districtus.
2. Quod spectat ad aliqueꝫ de iure speciali:dicitur illud spectare iure.
3. Idem terminus potest prefigi ad duos actus eodem tempore concurrentes.
4. Dilatio probatoria dicitur peremptoria.
5. Exceptio falsitatis cum corruptiõe potest opponi post publicatas attestationes ⁊ sententiam.
6. Presumptio leuis non excludit quẽ a facultate opponendi peremptoriam vel quasi.
7. Infamis infamia facti non excluditur a testimonio in causa ciuili.
8. Leuis opinio que sit.
9. Dictis testium que magis congruant iuri cõmuni creditur.
10. Intrans possessionẽ alterius dr aut violentiam committere:aut iniuste possidere.
11. Copula opposita tpi a quo probaꝛ possessio:denotat cõtinuationem possessionis vsqꝫ ad tp̃s p̃finitum:secus vbi copula non apponitur.
12. Probatio euidentissima est que fit per indubitata instrumenta.
13. Dominus pro hominibus suis põt agere:ꝙuis tales homines sint liberi.
14. Dominus nõ potest agere pro furto commisso subditis suis.
15. Iudex põt ex officio statuere terminũ ⁊ si nõ petatur ⁊ non statuit non tenetur in syndicatu.
16. Citatio iudicis non valet nisi fiat ad petitionem partis.
17. Probatio ptis dilatione a iudice nõ data valet.
18. Renuntiatio ⁊ publicatio attestationum non excludunt probationem fiendam per instrumentũ ⁊ allegationes.
19. Cõclusio in cã excludit instrumẽtalẽ ꝓbationeꝫ.
20. An sufficiat quod testis sit iuratus in termino.
21. Falsitas põt accusari post sñiam ⁊ regulariter ꝓbaꝛ indirecte nisi sup falsitate sit mota lis in p̃ma instantia.nam tunc requiritur appellatio.
22. Probatio falsitatis testiũ nõ retractat sententiã quando iudex non fuit secutus eorum dicta.
23. Sñia lata ex falsis allegationibus vel dolo cõtra absentẽ:vel cõtra minorem vel ecclesiaꝫ est nulla.
24. Corruptio testium sola sufficit ad retractationẽ sententie.
25. Retractatio sñie que nõ tenuit ob falsitatẽ fit officio iudicis quod durat triginta annis.
26. Retractatio sñie ob falsitatẽ que tenuit ⁊ directe fuit petita:fit per in integrum restitutionem.
27. Excipiens de falsitate auditur perpetuo.
28. Agens contra testem ciuiliter ad interesse agat intra.xxx.annos.
29. Agẽs criminaliter de falso:audiꝛ ĩtra.xxx.an.de iure ciuili:sed de iure cano.perpetuo.
30. Sententia erronea in criminali potest retractari.
31. Proponens factum qualificatũ ad vtrũqꝫ probãdum videꝛ se astringere:secus si non est qualificatum.
32. Probans factum sine qualitate non probat id quod intendit.33.
33. Duo ad que non fuisset quis admissus distributiue debet vtrũqꝫ probare deducens in libello.
34. Astringere põt quis se ad plura probanda in suum preiudicium:non autem in preiudicium publicum.
35. Interdictum vti possidetis datur quandoqꝫ contra possidentẽ ⁊ molestantem.
36. Practica pronuntiandi super interdicto vti possidetis.
37. Questio facti non dirimitur sorte.
38. Sententia potest ferri contra dominum et contra administratorem si administrator est generalis.

LIcet. In interdicto vti possidetis obtinet qui iustiorez titulũ ꝓbat.ita cõmuniter summatur:sꝫ certe hec summatio est nimis generalis ⁊ videꝛ regrere titu.in hoc interdicto contra id qꝺ habetur insti.de interdic.§.retinende.ideo summo sic.Si actor ⁊ reus in interdicto retinẽde possessionis ꝓbãt obtinet is qui antiquiore possessionem ꝓbat titulo maxime iustificatã vel meliores ꝓbationes respectu possessionis adduxit.h.d. no.⁊ probaꝛ satis hoc summarium in versi.ex premissis.põderato v̇si. maxime.Diuidiꝛ decre.ista in quinqꝫ partes.In prima ꝓcessus decisa narratio.In secũda ibi:porro.faueñ.exceptio contra testes eccl'ie et ipsius ecclesie rñsio:pape interlocutio ⁊ interlocutionis ratio.In tertia ibi:post hoc:corruptiõis ⁊ falsitatis noua exceptio ipsi⁹ probationis ⁊ reprobationis cõmissio.In quarta ibi: ꝙꝙ.testes fauentinorũ impugnat.p̃mo ꝓbatorios:scdo reprobatorios.In quinta ibi:ex premissis.allegãdo concludit pro ecclesia.¶ Casus literalis.Inter archiepm raueñ.ex vna parte ⁊ cõe fauẽtie ex altera questio vertebaꝛ sup iurisdictione honore ⁊ districtu in villa sancti petri ⁊ qbusdã castris ⁊ terris alijs q̃ de iure ad raueñ.ecclesiã ptinebãt.ꝓcuratores vtriusqꝫ ptis ꝓpter hoc ad se.apo.accesserũt lite ꝯtestata sup p̃dictis p ꝓcuratores p̃dictos ⁊ iuramẽto calũnie p̃stito:qꝛ vtriqꝫ pti erat plurimũ onerosũ testes ꝓducere corã papa.Mãdauit papa ep̃o placẽtino vt intra tres mẽses testes recipet quos vtraqꝫ ps tã sup p̃ncipali negotio ꝙ in ꝓsonas testiũ duceret ꝓducẽdos:statuẽdoqꝫ partib⁹ terminũ in quo cum attestationib⁹ apud se.apo.se presentẽt.Tandẽ partes cũ attestationibus cõparuerũt corã papa:attestationib⁹ publicatis syndicus fauẽtinorũ ꝓposuit se velle in ꝓsonas testiũ ex pte altera ꝓductoꝝ q̃dã obijcere,⁊ ꝓbare.Syndicus archiep̃i ecõtra rñdit illud fieri nõ debere.papa interloquẽdo decreuit ipsum nõ audiẽdũ cũ intra tres menses vt in literis dñi pape mãdabaꝛ id facere nõ curauit.Post hoc syndicus p̃dictus obiecit in testes ꝓductos qꝺ corrupti falsa dixissent.papa dicit ꝙ talis exceptio nõ solũ añ sñiam sed etiã post põt opponi ꝙuis crederet qꝺ talis exceptio p excogitatã malitiã ad differẽdũ negotiũ ꝓponeret eã admisit:mãdãs qbusdã iudicib⁹ vt testes quos sup hac exceptione ꝓcurator fauẽtinorũ duceret producẽdos reciperẽt intra mẽsem.Indulto extũc altero mẽse ꝓcuratori eccl'ie raueñ.ĩ.quẽ ad reprobationẽ illoꝝ testes ꝓduceret corã eis.iudices p̃dicti receptis testib⁹ predictis attestationes ad dñm papam remiserunt ꝓut receperãt in mandatis. Post hoc dñs papa examinauit testes hincinde ꝓductos.Et ꝙuis ꝓcurator fauẽtinorũ multos testes produxerit sup negotio principali: vix tamẽ ex illis sex tm̃modo remãserũt qꝛ quidam sibimet contradixerunt in seriem sui dicti:⁊ quidã alij sibi in suis testimonijs singulares. Et alij qui inducti fuerant ad reprobãdũ testes ecclesie raueñ.plures reprobanꝛ:qꝛ sibi inuicẽ cõtradicũt.⁊ alij lꝫ pauci numero male fame sunt ⁊ opinionis.⁊ ex alia causa etiã repelluntꝛ:qꝛ nõ probãt id ad qꝺ eorũ syndic⁹ se astrinxit vcꝫ qꝺ corrupti falsa dixissent qꝺ ⁊ si de corruptione aliqua videanꝛ dixisse de falsitate nihil dicunt.Ex preditis apparet euidẽter qꝺ ecclesie raueñ.p testes plures quib⁹ potius lux veritatis assistit sufficienter probauit qꝺ a.xl.annis et citra supradicta loca possedit p qꝺ ptꝫ qꝺ si faueñ.a.l.annis citra vt testes sui videnꝛ deponere aliqua perceperũt in locis predictis illa inceperũt recipe sine iusto titulo cũ duo insimul ⁊ eodẽ mõ insolidũ eãdẽ rẽ possidere nõ possunt:⁊ fauẽtini titulũ nõ ostẽdũt.Sed ex priuilegijs impatoꝝ ⁊ romanorũ põtificũ ꝯcessis eccl'ie Raueñ.colligiꝛ manifeste possessionẽ ecclesie in predictis iustã fuisse.⁊ ita p ꝯñs apparet ꝙ fauẽtini minus iuste ⁊ sine titulo aliqua in locis p̃dictis occupauerũt.qꝛ v̇o syndicus eccl'ie Raueñ.petijt cõe fauẽtie a vi turbatiua seu ingetatiua sup p̃missis ꝓhiberi:papa vidẽs in hoc casu nõ sic esse locũ interdicto vti possidetis ita possideatis cũ ꝓbatiões ecclesie raueñ.lõge sint potiores ⁊ ideo sic ~~interdicto~~ superior cõdẽnauit cõe fauẽtie ipsi eccl'ie sup iurisdictiõe honore atqꝫ districtu ⁊ alijs gñaliter ptinẽtib⁹ ad hoc ĩ locis p̃dictis quo ad possessoriũ iudiciũ quo tm̃modo actũ est sibi ꝑpetuũ silentium imponẽs.Et prohibẽs idẽqꝫ vt neqꝫ p se neqꝫ p alios sup predictis presumãt aliquatenus ecclesiã molestare.Ber.¶ Notabilia noie ⁊ facto 1 possunt ex hoc text.multa colligi.¶ †Et primo qꝺ in loco temporali possunt ecclesie cõpetere tria iura separata:vcꝫ iurisdictio honor et district⁹.Iurisdictio põt capi largo modo:vt sumitur in.l.j.ij.⁊.iij.ff.de

iurisdi.

iurisdi.om.iudi.et p gl.in cle.vna.de fo.cōpe. Honor q illi de loco vocabāt ecclesiā dñam. et ita vt dominā honorabāt eā occurrēdo nuntiis suis: eorūdēq3 mādatis parēdo. Districtus[a] idē est qd territoriū. vt in cle.ne romani.de elec. et territoriū dicit a terrendo.l.pupillus.§.territorium.ff.de verb.sig. ita q habebat potestatem exercendi iurisdictionē nedū in incolas loci: sed etiā in oēs delinquētes ibidē sc3 infra districtum seu territoriū. Qualiter aūt ecclesia exerceat iurisdictionē temporalē: dic vt habet in.c.fi.ne cle.vel mo.lib.vi. ¶ †No.ii.ibi: de iure ad se spectare. etc. qd certu3 qd cōpetēs alicui de iure speciali pōt dici de iure spectare ad eum. nec vitiat libellus si illud nō cōpetat de iure cōi: qd est valde no. Facit si potestas dat alicui a pncipe vel a partibus terminādi aliquā cōtrouersiam de iure vt possit et debeat vt cōmissarius habere respectū etiā ad iura specialia. debet eñi illud verbū gñaliter intelligi maxime qñ materia subiecta nō subiicitur dispositioni iuris cōis vt hic erat. ?cor. bo.ter.in.c.i. vt lit.pen. et c.iii.de eo qui mit.i pos. vbi aliquid dixi. etiā tetigi sup rub.de ?sue. et vide per do. Anto.in.c.quintauallis.de iureiur.in fi. ¶ †No.iii. et ex hoc principio iuncta decisa q ponitur in.c.cum causa3.j.de testi. qd idē terminus[b] pōt a principio prefigi ad producēdum testes pbatorios et reprobatorios. et sic est in facultate iudicis admittere testes sup principali ac reprobatorios simul. de quo dicā plene post Jo.an.in.c.ex pte.de testi. et no.bene hoc q habes casum in quo idē terminus posset prefigi ad duos actus. qd procedit qñ illi actus possunt simul cōcurrere in eodē tēpore vt hic. als si ordine successiuo essent expediēdi secus esset. vide gl.not.in cle.sepe.de verb.sig.in ver.post dationē. ¶ †No.iiii. ex ver.porro.iuncto d.c.cum causam.de testi. q oīs dilatio pbatoria censetur peremptoria:[c] ita qd nō apparēte ipedimēto nō d3 dari scda dilatio: concor.l.fi.ff.de fer.of.dilatio. cū ibi no. faciūt no.i.c.ii.d dila. vbi bo.gl. ¶ †No.v. q exceptio falsitatis testiū cū corruptione pōt opponi et directe pbari post publicatas attestatiōes. et hoc ideo q vr articulus nouus pter attestationē corruptionis de qua prius nō fuerat capitulatū de quo.j. et p glos. in cle.ii.de testi. Et no.bene q huic exceptiōi et pbationi nō ob. lapsus triēnii prefixi ad pbatorios et reprobatorios testes pducēdos: et hoc in odiū falsitatis q etiā post sententiā pōt opponi. vt hic. ¶ †Not.vi. ibi: nōnulli crederēt etc. quē nō debere excludi a facultate falsitatē pponēdi et pbādi exceptionē peremptoriā vel quasi pter leuē psumptionē ortā cōtra opponentē. secus dic vbi presumptio de malitia esset vehemēs. de quo vide no.p Inno.in.c.post electionē.de ?ces.preben. vbi hoc ?cludit et hic bo.tex.pro eo. In excludēda vero dilatoria nō excluditur tā vrgēs presumptio pter modicitatē iudicii vt ibi no.p eū. facit.c.pia.de excep.lib.vi. ¶ No.vii.ibi de singulis circūstantiis subtiliter etc. qd etiā parte nō dāte interrogatoria iudex pōt ex officio suo testes de causis et circūstātiis singulis subtiliter interrogare.[d] et hoc ideo q hec tendūt ad veritatē inuestigādā et habendam. et ad hoc iudex d3 laborare.xxx.q.v.iudicantē. et l.vbicūq3.ff.de interro.ac.j.de fi.instr.cū Joānes.de testi.cū causam. ¶ Et no.tu canonista q subtilitas tēdēs ad veritatē dicēdā cōmendat de iure canonico. cōcor.c.capellanus.de feriis. et qd no.in.c.dilecti.de iudi. ¶ Not.viii. hic multa detrahentia fidei testium. Primo si contradicāt sibipsis.i.qd quilibet testis contradicit sibi: secus si plures pluribus etiā ab eadem parte productis. de quo dic vt no.in.c.in nostra.j.de testi. Scdo si sint singulares in dictis suis j.de testi.tam literis.de electio cū dilectus. Tertio si sunt male fame. Quarto si sunt leuis opinionis. et de istis vide in.c.testimoniū.de testi. et.c.oibus.ii.qd.v. ¶ †Et not.singu.fm vnum intellectum quod infamia facti[e] nō repellit in toto a testimonio in causa ciuili: sed pendet ex iudicis arbitrio considerata qualitate et quātitate ifamie. et ita potest intelligi tex.ibi nulla vel modica etc. pōt etiam referri ver.nulla.ad ver. male fame. et ver.modica.ad ver.leuis opinionis. et tūc pbaret q infamia facti ex toto repellit etiam in ciuili. de quo dicā plene in.c.testimonium.prealleg. ¶ †Leuis opinionis dicūtur dupliciter fm Abb.hic vel quia quotidie mentiuntur: licet nullu3 ledāt: vel dic quia facile omnibus omnia credūt. vt no.glo.in.d.c.omnibus. et tene bene menti qd talis dicatur leuis opinionis. Quinto si non probāt clare id ad quod sunt inducti seu ad qd se astrinxit productus. Sexto si sunt corrupti. Septimo si sunt falsi. vide ad hoc tex.in.c.testimoniū.de testi. ¶ Not.ix.ibi se astrinxit fm verū intellectū. qd proponēs duo quorum vnum venit qualificatiue ad reliquū: ita quod est vnum dictum qualificatu3 videtur se in dubio astringere ad vtrūq3 probandum: nec sufficit probare alterum: licet illud per se als sufficiat. qd tenet Bar.in.l.diuus.ff.de re iudi. et.j.latius dicam. licet secus sit in mandato qualificato: q distribuitur in duo mandata.in.c.cu3 dilecti.de dolo et contu. et l.celsus.ff.de arb. et in.c.fi.de resti.spol. q̄q̄ posset dici q ibi tenetur mandatarius ad vtrunq3 si vtrunq3 pōt explicari. vt in.d.c.fi. et sic nulla videtur differentia. sed pars presumitur posse ex quo se astrinxit et imputetur sibi si non potuit. ideo dicit Joan.an. bonum consilium esse vt in fine articulorum seu capitulorum protestetur pars quod non astringit se ad probandum nisi id quod necessario sibi incumbit: et sic faciūt boni practici quod no. ¶ No.x. ex ver.ex premissis.quatuor: quorū quodlibet distributiue sufficit et fortius si concurrunt omnia simul ad faciendam alterutram partē obtinere interdicto vti possidetis probata possessione per vtrāq3 partem. Primo pluralitas testium: vt quia altera pars plures testes pducit facit.j.de testi.in nostra. Secundo dictorum qualitas.[f] vt q sunt aptiora et verisimiliora negotio. facit.c.preterea.j.de testi. et c.auditis.de prescri. vbi per Inno. ¶ †Qui inter cetera notanter dicit quod data paritate testium dicentium contrarium plus creditur illis quorum dicta consonāt iuri cōmuni. facit.l.iii.ff.de testi. et vide gl.sing.in c.j.de prescrip.lib.vi. et quando sunt aptiora vel verisimiliora[g] negotia arbitratur iudex ex variis coniecturis. arg.illius.l.iii. et.c.preterea.prealle. Tertio possessiōis prioritas et h bñ no. quapropter dicūt hic docto. et principaliter Inno. q sola pbatio anterioris possessiōis sufficiebat huic ecclesie ad obtinēdum in hoc interdicto vti possidetis. facit quod no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuca. et per Inn.in.c.sepe.de restitu.spol. vbi reperies bona dicta ad hoc. hec omnia videtur seq. Bart. in.l.si duo.ff.vti possi. et ad hoc alleg.istum tex. et potest esse ratio que aperte colligitur ex hac litera. ¶ †Et no.etiam Joā.an.hic in ver.temeritate. vc3 ex quo enim constat aliquem rem aliqua3 possidere intrans possessionem illius dicitur aut violentiam committere aut iniuste possidere nisi probet q iuste possideat. pro hoc.l.cum quereba tur.C.vnde vi. et qd no.Inn.hic. et Bar.in locis prealle. quod no.sing.in practica. et licet dicat hic Jo.an. hoc intelligendū de rebus corporalibus que non possunt eodem modo a pluribus possideri: secus in incorporalibus fm eū. adducit no. in.c.j.de iurepa. Ego puto idem esse in icorporalibus quantū ad effectum: vt hic apertissime probatur. Quarto probatio melioris tituli: ex quo no. qd licet in interdicto vti possidetis non sit necesse probare titulum. vt insti.de interdi.§.retinēdc. Est tamen multum vtilis titulus: quia data paritate probationum obtinet ius qui meliore3 titulum probat quare testes sui preferuntur super possessione tanq̄ deponentes verisimiliora. ex quo habet titulum concurrentem cum dictis eorū. vt hic no.probatur. ¶ †No.xi. et tene menti q copula apposita tempori a quo probat possessio denotat continuationē possessiōis ab illo tempore vsq3 ad tempus prefinitum. secus vbi copula[h] non apponitur: q tunc pōt verificari possessio in vno momento. Declaro hoc tex.eñi hic fm doct. et bene: ideo in probatiōe ecclesie apponit copulam et quod possiderat a.lx.annis et citra:[i] et in probatione communis nullam copulā apponit: s3 dicitur q possederat a.l.annis citra q ex parte ecclesie fuit probata continuatio possessionis qd importat illa copula et. sed nō sic fuit probatum ex parte cōmunis. et ideo clara et bona practica est vt in articulis ponatur illa dictio et: ad denotandū cōtinuationem. et melior et clarior practica erit vt articuletur qd per.xl.annos et per totum illud tempus possedit. Quomodo aūt pbatur continuatio dixi in.c.cum ad sedē.de resti.spo.p Bar.in.l.celsus.ff.de vsuc. ¶ Not.xii. allud generale ad qd quotidie allegatur hec litera qd duo insolidū eandem rem simul etc. ¶ †Not.xiii. ex ver. et ex priuilegiis. q probatio que elicitur ex priuilegiis seu instrumētis indubitatis dr euidētissima facit ad statuta exigentia certo casu pbationem euidētissimā seu euidentissima documenta: sicut in simili loquit text.in.c.pia.de excep.lib.vi. qd not.Inn.in.c.ex insinuatione.in fi.de app. et vide tex.no.in.l.l3 imperator.ff.de leg.i. vbi pōt dici euidēs qd elicitur ex coniecturis. ¶ No.xiiii. formā libellādi et pronūtiandi in hoc interdicto vti possidetis. Aduerte tñ qd potuisset petere interesse molestationis de preterito. vnde dicit hic Jo.an.post Host. qd imputet sibi ecclesia in quātū nō petiit sibi cōe cōdēnari sup interdicto quāti sua intererat pacifice nō possedisse: q condēnatio facta fuisset fm eos si de hoc fuisset actū et de interesse ?staret.ff.vti pos.l.si duo.§.fi. quod no. et dic formalius q tria possunt deduci i libello et condēnatione: videl3 vt desistat a molestatiōe de

Sebasti. Sapia.
[a] ¶ Districtus. vi de Fel.in.c.rodulphus.col.ii.ver. district⁹.S.de rescri.vbi late.

Sebasti. Sapia.
[b] ¶ Idē termin⁹. Vide allegata p Alex.in.l.ii.circa fi.ff.de re iudi.

[c] ¶ Perēptoria. Adde eundē ?si. lxiiii.lib.ii.

Zacharias.
¶ Adde tu melius p Lāfrā. de oria.i.c.qm̄ ?.§. dilationes.in pn. ver.oīs aūt dilatio probatoria.j. de probatio.

[d] ¶ Interrogare. Adde qd voluit Alexan.cōsil.xli. lib.iiii.

[e] ¶ Infamia facti. Adde hoc limitādum vt p Ro.singu.suis.fo.xv.incip.dubitatio est magna.

Sebasti. Sapia.
[e] ¶ Infamia. Vide Alexā.in cōsi. clii.inci.viso processu.co.iiii.in.v. vol. Joā.de ana. in.c.i.j.de accusa. et Alexā.in ?si.xi. incip.circa pmū. in princ.in.j.vol.

Sebasti. Sapia.
[f] ¶ Dictor qualitas. Vide Alex. in cōsi.xxvii.inci. in cā et lite.in fi.in ii.vol. et in consil. lxxxvi.inci.visis in fi.eo.vo. Pet. de ancha.in cōsi. cclııı.incip.i questione presbyteri. circa finē et in ?s. clxxix.incip.tribus de causis.colum.fina.

[g] ¶ Verisimiliora. Adde Alex.cōsi. lxxxi.li.iiii.qd dictū testis nō verisimile ē suspectu3 vide eundē.cōsil. cii.lib.ii.

Sebasti. Sapia.
[h] ¶ Vbi copula.vide Alexan ?si.cx. inci.visis.col.iiii. in.j.vol. et in ?si. cviii.incip.in cā et lite.col.iiii.in.ii. volu. et ?si.cxviii. inci.i cā.col.pe.c. volu. et Moder. Taurineñ.i rep. l.celsus.char.vltima.ff.de vsuca.

[i] ¶ Et citra. Adde Alexan.consi. cviii.lib.ii.

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Agere posse. Vide Barto.in.l.j.§.fi.ff.de iniur. Bal.in.c.j.§.iniuria colū.j.ver.quero si iniuria.de pace iura.firman.et Card.in cle.j.in.ij.questio.de reliq.⁊ vene.sancto.

b ¶ Nimis generalis. Adde qd do.de Ro.deci.ccclxxxviij.incip.prepositus.dicunt qd dominus potest tm̄ agere pro turbatione ⁊ molestatione subditi cū sua interest.

presenti ⁊ vt nō molestet in futurū ⁊ vt condēnetur ad interesse p molestatiōe de preterito vt colligit ex.l.j.ff.vti pos.⁊ ibi p Bar.⁊ practica erit vt narrat se possidere ⁊ qualiter:⁊ aduersariū molestare ⁊ qualiter ⁊ interesse ex hoc illatuz ⁊ postea cōcludere.vt.s.dixi.Et an debeat apponere locū ⁊ tempus ⁊ si.vide plene no.in.d.l.j.et in.l.si duo.

13 maxime p Bar.¶ †Vlti.no.ſm Jo.an.dñm pro

a hominibus suis quāuis liberis agere posse.[a] nā ex forma sentētie pōt colligi q fuit petitū vt hoies nō molestarent vt ptz in fi.tex.nō eīn dz iudex p nūtiare sup non petito:imo fatuus est ille iudex.l.fi.C.de fideicom.lib.⁊.c.lz hely.d simo.assignat Jo.an.rationē primi dicti:qr in molestatiōe hominū intelligit dñs molestari ⁊ iterest dñi habere subditos locupletes i aut.vt iudi.sine quoquo

14 suffra.§.cogitatio.col.ij.et certe † hec ratio est ni

b mis generalis[b] nā ſm hāc rationem posset agere de furto de eis cōmissio qd non est verū iuxta no. plene p Inn.in.c.dilecti.de appel.⁊ p gl.in.c.autoritate.de pri.libr.vj.et de materia dic plene vt in illis iuribus no.⁊ hic poterat agi:qr per molestationē hominū molestabat ecclesia in possessione sua:cū cōevolebat in hoibus possidere q possidebat ecclia.et hoc patet ex eo qr hoc venit i hoc interdicto vti possidetis in quo ecclesia tm̄ pbauit de iure suo.⁊ hec bñ no.qr vera sunt ⁊ notabilia ⁊ p ea multū bñ declaratur iste text.¶ †Nunc

15 venio ad gl.et prima colligit ex tex.iudicē ex offi

c cio[c] posse terminū prefigere productioni testiuz: ⁊ ponit multos alios casus in quibus iudex supplet ex officio suo.Et not.sing.primū dictum gl.

d iuncto tex.hoc plene examinat Bar.in.l.j.[d] C.de dila.vbi tandem concludit iudicē hoc posse si viderit expedire:puta qr videt partem negligentez in producendo testes nec curare in petenda dilatione.pro hoc allegat.l.properādū.§.j.C.de iud. dum dicit nemo erit tā audax vt possit iudice inuito litem protelare.Ego puto satis iudicē hoc posse:vt satis probatur hic iuncto.c.cuz causam.j.de testi.qd est pars istius.sed credo iudicem ad

e hoc non arctari nec ex hoc posse syndicari[e] si non fecit nisi sit talis causa in quam teneatur supplere ex officio.tūc enim pōt ⁊ debet.ad hoc allego. tex.in.c.oblate.de app.ver.superior.et ideo si sta

f tutum[f] apponit penam iudici nō termināti causam intra terminum sibi prefixū dico iudicem nō incidere in penā si nō fuit reqsitus a partibus;qr nō tenet impēdere officiū suū ad vtilitatē priuatā nisi reqrat a partibus.vt.l.iiij.§.hoc aūt iudicium.ff.de dam.infec.⁊ qd ibi no.Bar.quinimo

16 †Nec valet citatio iudicis nisi fiat ad petitionem partis:vt no.Bar.in.l.ad peremptoriuz.ff.de iudi.dixi in.c.j.eo.ti.facit quod no.Inn.in.c.ad nostrā.ij.de iureiu.vide gl.no.in.c.fi.de rescrip.⁊ qd no.in.l.sancimus.C.de iudi.¶ †Sed circa h quero quid si pars pbauit dilatione[g] non data.vide

17

g Bar.in.l.in crimine.ff.de adult.vbi per illam legem tēnet valere probationem.Idem tenet in.l.fi.ff.de fer.dicit enim q totum tempus instantie cedit probationi si de nisi iudex aliter statuat dilationem.do.Anto.dicit q probare poterit vsqz ad conclusionem in causa nō post.s.de procurato.auditis.et.j.de fide instrumen.cum dilectus.

18 ¶ †Ego dico q quiescēte dilatione iudicis quidam sunt termini iuris exclusiui pbationis:naz renuntiatio et publicatio attestationum impediunt testes producēdos super eisdem articulis vel directe contrarijs:non autem super capitulis nouis.j.de testi.cū cā.et.c.cū venissent.⁊.c.fraternitatis.cum multis simi.isti tamen duo termini non excludunt probationem fiendam per instru

19 menta.¶ †Sed illa probatio instrumentalis excludit solum per conclusionem in causa.vt in.c. cum dilectus.prealleg.illa enim excludit probationes et etiam allegationes consistentes tam in iure q in facto;vt ibi no.⁊ in.c.pastoralis.de causa possessio.⁊ proprieta.per Innocē.ad predicta vide bonum simile litis contesta.est terminus exclusiuus omnium dilatoriarum.vt in.c.inter monasterium.de re iudic.C.de exceptio.l.fin.tamen iudex causa abbreuiande litis potest prefigere terminum ad omnes dilationes proponendas:vt in.c.pastoralis infra de exceptio.ita in proposito suprascripti sunt termini exclusiui probationuz: potest tamen iudex causa abbreuiande litis prefigere terminum certum pro testibus seu probationibus producendis.sic etiam vidimus in causa appellationis.datur enim a iure annus et ex causa biennium ad prosequendam et finiendam appellationem.de appellatio.ex ratione.et clemē.sicut.de appellatio.sed iudex potest prefigere terminum ad prosequendam appellationem statuēdo breuius tempus.de appellatio.cum sit ro

20 mana.⁊.c.personas.cū si.⁊.d.c.oblate.¶ †Vlte

h rius queritur[h] nunquid in isto termino dato ad testes probatorios vel reprobatorios sufficiat testes fuisse iuratos lz non sint examinati in termino sed post.vnde terminus potest multifarie prefigi.quādoqz enim prefigit ad testes pducēdos. quādoqz ad producēdū ⁊ faciendum eos examinari:quandoqz ad probādum ⁊ ad probatū habendū per omne genus probationis.primo casu satis est pduxisse testes ⁊ fecisse eos iurare:quia in defectu tunc dicitur testes produci ⁊ recipi.ad hoc.l.si quando.C.de test.⁊.c.ij.eo.titu.de quo vider p Spec.in ti.de teste.§.qualiter.v.debet quoqz.vbi de hoc.⁊ idem ibi Joan.an.in addi.secundo casu tenet Specu.ibi quod nō sufficit produxisse nisi etiam examinati fuissent.quod videtur sequi Joā.an.Anch.hic refert Jaco.but.sensisse qd etiam hoc casu sufficiat testes iurasse cum nō sit in parte examinatio sed in iudice.satis ergo est quod pars fecit qd in eo erat.de hoc vide per per Alex.in.l.si iudex.ff.de vari.⁊ extraor.cog.

c ¶ Officio.vtruz iudex possit assignare terminum ad pbādum parte non petente.⁊ idē dicit Bar.in l.j.C.vt q desunt aduo.quē refert et seqt Paul.de ca.in.l.j.§.ait pretor.ff.d iure deli. circa princ.Et de hoc vide plene p Ang.in.l.ij.in.j.col.C.d tēp.ap.⁊ in.l.debitoribus.circa prin.ff.de re iudi.et qd possit dari dilatio parti ea inuita,vide per Bal.in.c.preterea.in prin.pe.col.de dila.et an iudex possit ex officio suo non soluz assignare primam dilationez sed etiā secundaz ⁊ tertiā parte nō petente.Bal.in l.fi.in repor.antiqs.de fer.arguit pro et contra sed non firmat.Anto.Frācis.¶ An iudex ex officio possit assignare terminuz ad probandum etiam si non petatur,Dicas qd quādo iudex videt negligētiā partis pōt ex officio assignare dilationē ⁊ terminum ad pbandū vt deueniat ad finē litis.ita Bar.no.in.l.j.C.de dila.ita ēt.d.Abb.in.c.finē litibus.in prin.de dolo ⁊ contu.⁊ maxime qn videret instantiā perire:qr etiā ad sniam facit ex officio partes citari:vt per do.Abb.in.c.pe.in vlt.col.de do.⁊ cōtu.⁊ p do.Alexā.in.l.iiij.in.§.hoc autem.ff.de dam.infec.imo iudex pōt ex officio compellere testes ad iurandū etiā si partes remisissent sibi iuramentū.ita Bal.⁊ Alex.post eum in.l.j.ff.de fer.⁊ tenet Spe.in titu.de teste.in.§.sequitur.in ver.⁊ no.potest etiā iudex ex officio etiā partibus nō petētibus ⁊ prorogare ⁊ abbreuiare terminum et dilationem ad probandum vt plene traditur in.c.consuluit.de officio delegati.

d ¶ In.l.j.vide que dixi in rub.alias in.c.j.de dila.Andr.Barba.

e ¶ Posse syndicari.No.non posse syndicari iudicem ex eo qr non supplebit ex officio suo.vide Bar.in.l.csentaneuz.C.qūo ⁊ quādo iudex. Spe.in ti.de offi.iudi.§.impedit.post prin.do.Ant.in.c.super hoc.de renuntia.Bal.in.l.j.ff.magi.conue.Andr.barba.

f ¶ Nota bene hoc dictum.⁊ adde qd idem dicit ipsemet Pa.in.c.pe.in pe.col.s.de iudi.⁊ Pau.de ca.in.l.pperandū.in prin.in.ij.colū.et do. Alex.in.l.iij.C.de iud.ad idē facit qd scribit Panor.in.c.fi.in pe.col.s. de rescri.vbi dicit q id quod dicit q iudex non condemnans partez in expensis tenet resarcire de suo:habet locū quādo expense fuerunt petite a parte p glo.fi.ibi si.Et adde quod sufficit vnica interpellatio ſm Bar.in.l.mora.in princip.ff.de vsu.⁊ in.l.titia scio.§.vsuras.ff.de leg.ij.⁊ Feliū.fer.in.c.ex literis.de consti.in.ix.colū.circa medium.Confirmo dictuz Panormi.hic per aliud bo.simile quia stante statuto quod capitaneus teneatur ferre sententiam secūdū consilium sapientis quia vt pluriniuz sunt ignari literaruz intelligitur si pars petierit:al's secus secundum doct.in.d.c.fi.de rescrip.⁊ do.Anto.in.d.c.penult.de iudi.et do.Alexandrum in cōsil.cclxiiij.incipiē.viso processu vtriusqz cause.in vlti.colum.

¶ Adde qd stante statuto qd iudex teneatur remittere causaz ad consilium sapientis intra certum tempus debet intelligi si cum importūitate a parte fuerit petitum ſm Ange.consil.ccxl.

Anto.Francis.

¶ Adde qd iudex negligēs potest syndicari de negligentia:licet tunc dicatur scrupulosa indagatio.l.si seruus.in princi.ff.de leg.j.nisi esset talis negligentia q esset dolo proxima sz debz syndicari de culpa commissa i faciendo.l.mancipia.C.de seruis fugiti.l.j.ff.de offic.presid.l.iudices.C.de decur.libr.x.et habetur in.c.dñs.xxiij.q.j.⁊ per do.Card.in clemē.j.d foro cpe.⁊ quomodo puniat iudex negligens in officio vide per Angel.in.l.si vacātia.C.de bo.vac.lib.x.⁊

f ✠Sebastia.Sapia.¶ Statutum.Vide Feli.late in.c.si autem.colū.iij.s.de rescrip.⁊ do.Jas.in.l.admonēdi.in lectura in quinto notabili.ff.de iureiur.et nunquid quod venit expediendum officio iudicis arctet iudicem ad illud expediēdum vide late Feli.in.c.exceptionem.col.iij.cum se.j.de exceptio.

g ¶ Et de hoc vide aliquid per do. Ant.in.c.vltra tertiam.in.x.colū.de testi.⁊ adde Bal.in.l.ij.in fi.ff.de test.in apostillis.vbi dicit q datio dilationis probatorie nō est de ordine formali iudicij.⁊ vide Bart.in.l.vnius.§.cogniturū.ff.de questioni.vbi per illū tex.dicit q valet defensio sine termino.⁊ idē tenet Imo.post Joā.de lig.in cle.scpe.in.xxxvj.col.ver.vij.quero.de ver.signi.Et quod valeat probatio sine dilatione tenet Bal.in.l.pridie.ante finem.ff.de fer.in apost.in duobus locis.et Bar.in extrauag.ad repri.in ver.figura.in pe.col.

¶ Adde Bar.consi.xcvij.⁊ vide que posui in.d.l.fi.de fer.

h ¶ Vlterius queritur.Adde videndum.Ro.consi.cccxliij.

Sebasti.Sapia. ¶ Terminus. Vide Gemi.in.c.j.§.si quis.de excep.in.vj. Abba.in cōsi.ij.incip.consiliū.in fi.in.ij.volu. Alex.in consil. xlij.incip.in causa.col.fi.in.iij.volu.

b ¶ Si assignatur terminus ad producēdū testes vtrū sufficiat qd iurauerint in termino. τ de hoc per Bar.in.l.si qn.C.de testi. τ ibi plenius p Bal. τ p Bart. in.l.dāni.§.sabini.ff.de dā.infe. τ per Jmo. i cle.j. in.iij.col. de officio deleg. τ faciūt tacta hic per do. Ant.ad questione de teste qui est habilis tpe depositionis vel econtra qd tp̄s īspici debeat. de qua q̄stiōe plene p Jo. and.in regula factum legitime.in mercu.lib.vj. τ in Spe.de testa.§.j. in.ix.col.ver.qd si testis erat.cui⁹ decisionē refert τ sequitur Archi. in.c.cōstituimus. iij.q.v. τ p Bal. τ per doc.i.l.ad testium.§.cōditionem.ff.de testa.p Bal.in.l.si vero. ff.de mili.testa. τ in.l.antistius.in prin.ff.de acqui. here. τ per Ang. plene in suo cōsil. cccvj.qd inci.in dei noie τc.in pposita qōne consuluit multū elegāter τc. τ aliqd per Bal.in.l.iij. in pn̄.ff.ꝺ testi.et ibi etiā aliquid τ d.Flo. τ de.q.hic posita p.d.Ant. vide p Bal.i.l.ij. C.vt lit.pen. τ in rubri.C.si ex falsis instru.vbi videt attingere veritatez huius passus.et vide Bal. Ang. τ Jmo.i.l. quib⁹ diebus.in prin.ff.de condi. τ demon. τ Bal. Ang. τ Moder. in.d.l.antistius. et vide Bald.in apost.in.l.j.ff.de test.in fi.j.co.vbi dicit φ quādo testis iurauit vno tēpore τ deposuit alio: sufficit qd notarius scribat diē iuramēti quādo testis deposuit intra re terminū assignatū. Etiam dicit si iurasset ante terminū et deposuisset post terminū. Et an si testis erat bānitus tēpore iuramēti τ cācellatus de banno tempore depositionis valeat eius dictū. vide Alber.in.iij.parte sta.q. lxx. item vide Bal.in.l.ij.C.de sac.san.ecc.vbi dicit φ non solū dies depositionis trahit ad diē iuramēti: sed etiam locus depositionis trahitur ad locū iuramēti. τ vide oino q̄ late notauit post do.Ant.d.Bart. de bel.in cle.j.de offi.deleg. Jtem vide do.in.d.c.pia.§.ij.col.j.de exce. li.vj. τ in.c.in nomine domini.in.iij.col.de testa. Et que late scripsit.d. Bar.in suis recollectis.i.c.j.de ferijs. Adde hic φ illud qd dicit sufficere testem iurare in termino: lz deponat extra terminū: est verū in termino hominis: secus est in termino legis: qz intra ipsum debet iurare τ deponere. ita singulariter dicit Bal.in.d.c.in nomine domini.in pe. col.vbi etiam ponit quādo testis solum iurauit in termino: an postea cum deponit pars sit iterato citāda. vide oino ibi per eum si prefigitur terminus ad probādū et probatum habendum non sufficit testes iurasse ante terminum nisi deposuerint. τ de hoc per Jnno.in clemē.j.de offi.deleg.in.iij.col. Et quādo est solum prefixus terminus ad probādum an sufficiat φ iurauerint in termino. vide per Bal.in.l.j.in prin. de testi.in apost.vbi refert dist.cano. Sed eam nō videtur sequi: et qd non sufficiat testes iurare in termino qn̄ est prefixus terminus ad probandū τ probatum habendū tenet Bal.in.l.ij. in vlti.col.in ver. itē tacit ad aliud. C.vt lit.pendē.et Ang.expsse in.l. dāni.§.sabini.de dā.infect.de quo vide etiā p Bal. in.l.si quando.in prin.in pe.col.C. de testi.

¶ Adde quo tēpore cōsideretur ihabilitas testiū. Alex.cōsil.lxxviij. et.cxxxiij.libr.j.et an valeat dictum testis iurati die feriata vide Alex. consi.ccx.lib.ij.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Quinto. Vide Rom.i.l.admonēdi.colum.xxxviij.in versic.quo ad.ff.de iureiuran.vbi videtur tenere cōtra Ab. sed opi. Abb.sequitur ibi Ang. col.ij. τ Bal.in.c. fi.col.ix.versi.sed quid si fuit statutus terminus.s. de excep. τ Pau. de ca.in.l.fi.ff.de test.

d ¶ Quando prefigit termin⁹ ad pbandū aptissimis documentis an reqrat φ i termino attestationes sint publicate.vide p Pe.de anch.in.d.c.pia. de exceptio.li.vj. τ per Pau.de castro in.d.l.ad testiuz.§.conditionem.in fi.ff.de testa.et ibi vide per Jmo.et termin⁹ probationis nō pōt prorogari de consensu partium nisi ex noua causa ꝯm Bald.in.l.peremptorias.circa prin.C.sen.rescin.nō pos.qui dicit ita tenere Spec.in tit.de sen.§.nunc vidēdum.versic.quod vero.qz quotidie occurrit de facto. Jtē adde φ testis examinatus seu recept⁹ a iudice post terminū nō probat sed facit indiciū ꝯm Bar.in.l.ij.circa fi.ff.de appel.reci.quem sequitur Bal.in.ij.l.C.de epis.audien.

e ¶ An post terminum peremptoriū assignatū ad probādum possint produci instrumēta.vide per Spe.in ti.de dilationibus.§.videnduz. in fi.j.col.ver.quid si data. τ ibi imediate post.in ver.qd si datus.ponit qd si dat⁹ est terminus ad pducēda oia instrumenta qbus intēdit vti in causa audiat pducēs instrumēta post terminū: de quo etiam vide in ver.qd si post terminū datū. Jtē adde hic Bal.in.l.pperandū.in prin. in.j.col.C.de iudi. Jtē adde qd quādo p statutū post certū terminū excludit nō poterit iuramētū deferri nec etiam pars interrogari ad partis petitionē. ita singulariter dicit Nico.mat.in.l.fin.in authentica ibi posita.C.si certum petatur.licet Bal.ibi cōtra. Jdem adde φ quādo

Archi.in.c.pia.de excep.lib.vj.do.de Ro.ponūt tertiam opi.que pōt esse concordantia duarum precedētiū: dicūt eñ sufficere φ testes iurauerint in termino: τ qd pars adhibuerit aliquā diligentiam vt intra terminuz examinarentur. τ hoc qz examinatio est quid facti que potest cōmitti notario: et sic est in iudice τ non in parte. Credo indubitanter hanc esse differentiam inter primuz casum τ secūdum vt primo casu quando simpliciter fuit datus terminus ad testes producēdos sufficiat productio facta coram iudice etiā si fiat in vltima die termini: quia satisfactum est termino. ad hoc quod no.idem Specu.in titulo de dilatio.§.j.versic.sed quid si infra. τ se. τ sic nō exigitur petitio vt examinetur: secūdo casu oportet φ testes producātur ita vt ante lapsum termini vel verisimiliter possint examinari intra terminū et quod detur aliqua diligentia per partem vt examinētur. alias nihil operaretur illa statuitio termini ad examinādum τc. hoc probo apertissime per simile: prosequi appellationem est in parte: finire vero non solum dependet ab ea: sed a iudice nihilominus datur parti annus ad prosequēdum et finiendum appellationem. vt in cle.sicut. de appellatio. τ intelligitur vt finiat quantuz in ea est. vt in.c.ex insinuatiōe.de appella. τ no.plene in.c.ex ratione.eo.titu. ita dico in proposito si detur terminus ad producendum et faciendum eos examinari debet pars vtrunqz facere quantum in eo est τ adhibere diligentiam cum effectu vt fiat τ producēdo ita ante terminum vt possint per iudicem recipi τ examinari in termino parte instante et postulante: sicut obseruatur in causa appellationis. facit.l.ij.ff.si quis cautio.et quod no. Jnno.in.c.ex trāmissa.de prescrip. τ rationes Specu.in prealleg.versi.quid si intra. Tertio casu principali quādo fuit datus terminus[a] ad pbandum. dicit Butri.in aut.si dicat.als si testis. C.de test.qd sufficit φ iurauerit itra terminū: qz dictū testis trahit ad diē iuramēti. vt.d.l.si quando. fingitur enim tunc examinatus. sequit ħ do. Ant.et ita dicit tenere Archi. τ Jo.an.post eum in.d.c.pia. Ego crederē quod etiā hoc casu requiratur diligentia ex parte habentis pbare: cuz eñ habeat terminū ad probādum certe ex sola productione testiū non probat cum effectu: quia sola productio nil probat. nam vt dixi.s.eo.super rubr. probatio idem est quod propalatio seu manifestatio que nō fiet ex sola productione. Jtem si sufficeret sola productio posset fieri vltima die termini: τ sic nil esset probatuz in termino. τ multa impedimēta possent accidere propter que nō possent postea examinari. τ sic per hoc datur materia protelandi iudicia. facit quod not. Specu. in dicto versic.quid si intra. τ maxime hoc procedit quando datur terminus[b] ad probādū apertissimis documētis. de quo per Specu.in dicto ver. τ in.d.c.pia.prealleg. τ ita reperi postmoduz aperte tenere Barto.in.l.dāni.§.sabini.ff.de dā. infec.vbi vide. Quarto casu quando fuit datus terminus ad probādū τ probatū habendum cōmuniter tenetur vt non sufficiat sola pductio sz etiaz requiritur examinatio in termino quasi illa verba denotēt omne cōplementū probationis. τ sic qd sint examinati. de quo p Jo.an.i.d.c.pia. τ But.in aut.si dicat.als si testis.C.de testi. puto tñ φ etiā ħ casu sufficiat partē adhibuisse diligētiā: qz act⁹ examinatiōis nō ptinet ad ptē sed ad iudicem. pro hoc qd.s.dixi qn̄ expresse datur terminus ad examinare faciēdum. Quinto[c] τ vltimo casu qn̄ dat ad pbandū τ pbatū habendum per omne genus pbatiōis sicut hodie in multis locis practicat. dicit.d.Ant. φ lapsus hui⁹ termini habet vim cōclusionis in causa quo ad probationes facti: nō quo ad allegationes iuris. vnde putat φ nō excludit probationē per cōfessionez: quia illa nō est pbatio: sed pbationis releuatio. vt no.s.super rubrica. puto φ in p̄cedēti casu restringitur terminus ad pbationē fiēdā p testes: non aūt debet extendi ad pductionē instrumentorum. cum eñ illa habeat a iure terminū limitatum: videlicet cōclusionem in causa. de fi.instru. cum dilectus. nō debet illa probatio includi: vbi aperte ad hoc terminus prefixus non fuit: quia non est angustanda probationum copia nisi exprimantur talia verba in quibus satis tacite includatur productio instrumentorū. pone exēplū in cle.sepe.de verbo.signi. valet ad producēdum omnia acta τ munimēta quib⁹ partes sunt vsure: vt ibi in tex. τ glos. τ no. illam practicaz que satis potest obseruari in causis summarijs: vt ibi probatur. Jn alijs autem vide quod dicam in.c. cum dilectus.prealle. sed in hac vltima.q. forma satis includitur probatio per instrumēta per illa verba per omne genus pbatiōis τc. Et an per lapsum[d] termini indifferenter excludatur pars a productione instrumentorum cum restringatur beneficium iuris. not.glo.in.d.cle.sepe.in ver.nō obstante. τ dicam latius in.d.c.cum dilectus. hec sufficiant quo ad istam gloss.et multi alij casus possunt addi ad finem huius glos.in quibus iudex supplet ex officio statuendo terminuz: sed relinquendū est summistis. ¶ Glos.ij.in effectu pseqtur quatuor. primo an indistincte q̄stio falsi possit proponi post sententiā. secundo ibi τ no. prosequitur. an sufficiat probare testes falsuz dixisse absqz eo quod aliquid pbetur de corruptione. tertio ibi: sed nunquid. an sufficiat corruptionem probare absqz falsitate. quarto ibi. item no. nūquid sententia lata per falsos testes vel instrumēta falsa teneat. τ si teneat qbus remedijs τ intra quātū terminū[e] possit retractari. ¶ † Venio

quis nō fuit admissus ad probandum in termino pōt ꝓbare post ter minum etiā si sit cōclusum in causa. ita sin. dicit Ant. in. c. tam literis. de testibus circa prin. ꝑ gl. in. c. ex conquestione. de restitu. spol. Item adde hic ꝙ quādo a iudice est assignatus terminus peremptorius ad probādum vel excipiendum nunꝗ̄ ꝑ lapsum termini prefixi excludit̄ nisi monitus fuerit bis a iudice vt probaret vel exciperet. ita dicit singu. Ang. in. §. si quis autē. in pe. col. in aut. de here. ⁊ fal. in princ. nouiter dicēs de hoc ibi esse casuz. ad qđ vide quod no. idez Ang. in §. si quis pro redēptione. in aut. de eccle. ti. Item adde hic qđ not. Domi. in. c. frequens. §. solet. circa princ. de resti. spo. vbi ponit de termino dato ad iudicium finiendum. ⁊ adde hic do. de Rot. deci. lxx. ꝫm ordinem meū nouissimuz vbi dicūt ꝙ si prefixus est alicui terminus ad recipiēdos ⁊ examinandos testes sufficit quod intra terminum sint recepti et adhibita fuerit aliqualis cognitio de examinando eos. Itez adde hic qđ not. Bal. in. §. qui autem. in fi. insti. de excusa. tuto.

❡ Adde an post terminū possint ꝓduci instrumenta vide Ro. cōsi. cccxxv. et an post cōclusum in causa per eundē consilio. clxxvj. et an possint ꝓduci ꝑte absente per eūdē ꝯsi. cccccviij. et an instrumātum possit verbo produci: ⁊ an post cōclusuz ī causa. vide Ful. ꝯs. cxxxix. ⁊ que ꝓbari pñt post cōclusum in causa: vide Ro. sing. suis. col. v. ⁊ an bis d̄beat moneri a iudice ille cui statuitur terminus ad agendum. vide Alex. consi. cxviij, lib. j.

☙ Sebasti. Sapia.

ad primum. videt̄ enim ꝙ post sententiā nō possit moueri questio falsi. C. si ex falsis īstru. l. j. ⁊. ij. Glo. respondet ꝙ aut in prima instātia fuit mota q̄stio falsi aut nō. primo casu nō admittitur. secundo sic. ⁊ dic latius vt in prin. gl. Conclude latius sic: ꝙ aut q̄stio falsi nunꝗ̄ fuit mota aut sic. primo casu pōt post sñiam citra appellationez ⁊ in causa appellationis ꝓponi dūmodo indirecte probet̄. directe aūt publicatis attestationibus ꝓbari nō pōt: qꝛ esset ꝓducere testes sup articulis cōtrarijs directe quod nō licet: nec in causa p̄ncipali nec in causa appellationis. vt in. c. fraternitatis. ⁊. c. cum venissent. cū si. de testi. ⁊ clarius in cle. ij. eo. ti. in tex. ⁊ glo. vbi glos. principaliter tangit hūc articulū falsitatis. Idem Inno. hic licet nō ita specifice loquatur. hoc verū nisi addat̄ articulus corruptionis. vel ꝫm Inno. ꝙ als dolose testis falsum testimonium dixit: puta odio vel amore. C. de fal. l. nec exemplū. nam tunc etiā directe admittitur probatio qm̄ ratione illius additionis videtur nouū capitulū. vt probatur ⁊ no. in. d. cle. ij. vel nisi sit causa priuilegiata: puta causa matrimonialis vel vbi imminet peccatum: vt plene dixi in. c. iurauit. s̄. eo. ⁊ sic intellige oīa iura que dicūt de falso posse agi etiā post sententiā licet legiste in hoc nullaz differentiam faciāt: sed simpliciter dicant probationem admitti. vt not. in. l. diuus. ff. de re iudi. ⁊ in. l. j. C. si ex fal. instru. sed minus bene dicūt vt patet ex predictis. Si vero questio falsi fuit mota in prima instantia ⁊ canon ob. fuit lata sententia: ⁊ tūc amplius nō admittitur. l. j. C. si ex fal. īstru. potest tamē appellari ⁊ peti illam sententiam corrigi tanꝗ̄ iniustam sed oportet quod falsitas post publicatas attestationes probetur modo predicto: ⁊ ex hoc habes primam questionez declaratam. ❡ Uenio ad secundam an sufficiat ꝓbare solum falsitatem ad obtinendam retractationem sentētie. gl. ista ponit opi. contrarias ⁊ inheret secunde opi. quod sufficiat sicut sufficit ꝓbare instrumentuz fuisse falsum cuius vigore lata fuit sententia[a] ⁊. j. alleg. in gl. hec tamen glo. limitat vt hoc sufficiat si ꝓbetur iudicem fuisse secutum dicta falsorum testium arg. j. de re iudi. cū. I. ⁊. A. ❡ † Conclude latius quod aut iudex non fuit secutus dicta falsorum testium: vt quia iudex fuit secutus ad sententiā aliūde q̄ ex dictis testium: ⁊ tūc clarū qđ non sufficit testes dixisse falsum. d. c. cuz. I. ⁊. A. ⁊ ratio quia nō probat hoc esse quod ab hoc cōtingit abesse. c. ij. de transla. epi. l. neqꝫ natales. C. de proba. ❡ † Aut iudex fuit motus ex dictis testium: vt puta quia dixit in sententia visis attestationibus. vt no. dicit Specu. in titu. de proba. §. si. versi. in summa. als puto secus per rationez. c. causam que. de re iudic. ⁊ de renū. in presentia. quia nō semper ad vnam probationis speciē ⁊c. l. iij. ff. de testi. ⁊ hoc casu quando fuit iudex motus ex dictis falsorum testium. dic quod si sententia fuit lata contra absentem dolo[b] ⁊ falsis allegationibus partis presentis: ⁊ tunc sententia est nulla. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iud. no. Bar. in. l. diuus. ff. de re iudi. ⁊ hoc casu in dubio sufficiat probare solam falsitatem. puto tamē quod post publicatas attestationes nō debet admitti ad eam probandam: nisi prout. s̄. dixi in primo articulo. alias posset timeri timor subornationis testium nisi in casibus in quibus potest probari contrarium directe publicatione non ob. de quibus aliquid supra: ⁊ aliquid in. c. series. j̄. de testi. Aut fuit lata sententia contra presentē: ⁊ tūc si contra minorem sententia est nulla fauore minoris etatis: no. Bar. in. l. diuus. ⁊. l. j. C. si ex fal. instru. prealleg. ⁊ idem dicam in sentētia tali modo lata cōtra ecclesiam. argu. in. c. j. de in integ. resti. ⁊ not. quod poterit falsitas probari modo p̄dicto si vero cōtra alium: et tunc sententia tenet sed veniet retractāda. vt. j̄. dicam. sed oportet qđ probetur falsitas. vt. s̄. dixi. ⁊ per hoc est declaratum aliquantulum vltimum dubiuz. ❡ † Uenio nunc ad tertiam questionem[c] an sufficiat probare solam corruptionem absqꝫ falsitate. gloss. ista finaliter videtur concludere ꝙ sic si iudex fuit secutus dicta corruptorum: alias secꝰ per illud. c. cum. I. ⁊. A. finaliter hanc opi. videtur seq Bar. in. l. diuus. si probatur testē fuisse corruptum pecunia vt testimonium diceret in hac causa licet expresse nō fuit actum vt fieret iniustum ⁊ falsum testimonium: quia ꝫm eum hoc ipso ꝓbatur falsum. l. j. ff. ad leg. cor. de fal. Ioā. and. videtur hic distinguere qđ ante sententiam sufficit probare solam corruptionem qꝛ agitur soluz ad testes repellendos qui profecto repellendi sunt cum sint periuri: quia cōtra iuramentum receperunt pretium: sed post sentētiam non sufficit probare nudam corruptionem: quia tūc agitur ad sententiā retractādam non ad testes repellendos. pōt esse ratio quia nō sequitur fuit corruptus: ergo dixit falsum. do. Anto. transit cum doctrina Bar. do. Car. tenet opi. Io. and. dicit enim ꝙ licet ex corruptela probetur testis falsus quo ad hoc vt puniatur de falso. vt. d. l. j. ff. de fal. nō tñ per hoc sequitur ꝙ dixit falsum: et ex hoc solo possit retractari sentētia. fallit ꝫm euz in causa matrimoniali. vt in. c. sicut. de testi. Ego ibi latius dico super intellectu huius. c. ⁊ pono duas opi. Prima qđ aut testis recepit pecuniam vt diceret falsum testimonium ⁊ sic promisit extra iudicium: ⁊ tūc cū presumptio sit ꝙ sic dixerit. arg. c. per tuas. j̄. e. l. gñaliter. de nō nu. pe. ⁊. c. inquisitionis. in fi. j̄. de accu. debet hoc probato retractari sentētia: qꝛ satis probatur presumptiue etiam falsitas. ⁊ ꝓcedit dictum Bar. Aut probatur simpliciter ꝙ testis recepit pecuniam vt testificaretur: ⁊ tūc procedat opi. Io. an. et hec opi. esset satis equa saltē pro opi. cōcordandis. arg. c. cum tu. de testibus. Alia opi. que mihi videt̄ verior est vt indistincte sufficiat probare corruptionē per tex. sing. in. d. c. sicut. nec est verum ꝙ ponat casuz specialē in matrimonio ⁊ minore: vt quidā ibi voluūt. hoc ꝓbo per fi. huius. c. cuius ratio super qua fundat̄ decisio est gñalis ad omnes causas. ⁊ ibi solum fundat se tex. sup corruptione dicēs ꝙ testimonium istoꝝ corruptoꝝ cum sint periuri nō est aliquatenus admittendū. ⁊ dic admittendum. s. cum effectu vt sustineat̄ sentētia: cū sententia esset ibi lata ⁊ ibi dico latius euacuādo materiā illius. ⁊ qcqd sit saltē equitas maxima suggerit vt nō sustineat̄ sentētia lata ad dictū corruptorū ⁊ periurorū cū videā retractari sentētiā latā ad dicta cōspiratorū q tñ verisimilius potuerūt dicere veritatē: nec saltē sunt periuri. de quibus tñ dicēdum: vt. d. c. cū. I. ⁊. A. vbi de istis ꝯspiratoribꝰ. ⁊ de hoc quo

Bar. in aut. qui semel. C. de ꝓbatiō. dicit ꝙ post dīdicita testificatā nō possum probare solū falsitatē testiū directā nisi vellē ꝓbare falsitatē cū corruptione. ⁊ alle. d. cle. ij. de test. ⁊ idē dicit Bal. in. l. si qs testibꝰ. ī. ij. col. C. de testi. ⁊ ita dicit tenere canon̄. dicit tñ qđ qñ opponit̄ falsitas cū corruptione post sentētiā oportebit probare iudicem eoꝝ dictū secutum. vt. l. ij. C. si ex fal. instr. ⁊ in c. cū. I. ⁊. A. d̄. re iudi. sꝫ Specu. in ti. de teste. §. satis vtiliter. in. ij. col. versi. iij. fallit. dicit qđ in crimine falsi publicatꝫ attestationibꝰ possunt produci testes. Et vide do. Ant. in. c. fraternitatis. de testibꝰ xliij. col. sꝫ qđ publicatis attestationibus nō pōt opponi sola directa falsitas: tenet Spe. in tit. de teste. §. qualr. ī pe. col. v̄. sꝫ opponitur. ad id qđ. s̄. dictū est. ⁊ idē dicit d. Ant. ī. c. series. in. iij. co. de testi. reprobādo gl. ibi positā. ⁊ ī. c. ex tenore. ī fi. iij. col. de testi. sed tu limita hoc esse verū nisi articulus fuisset ita ꝯfuse ⁊ nō specificate positꝰ vt ꝓs sup directa vł ꝯtra falsitate ꝓbāda non potuisset hūi instru: vt puta gñaliter opposui ꝯ instrm̄ d̄. falsoꝝ postea ꝓbaui qđ ille q dicebat̄ ꝯfecisse instrumē tū mortuus erat añ cōfectionē instrumēti. certe aduersarius etiaz si sint publicate attestationes. poterit ꝓbare qđ ille tūc viuebat. h̄ elegāter dicit Ioā. an. in addi. spec. ī ti. de teste. §. sepe. in. j. col. v̄. ad falsitatē directaz. d. An. post Io. an. in. c. ex tenore. in vlt. col. v̄. plus dicit d̄ testi. ⁊ adde hic Arc. j̄. §. si qs testibꝰ. iiij. qđ. iiij. vbi dicit ꝙ rescindit̄ sñia probata falsitate. vt in. l. j. ⁊. ij. C. si ex fal. instru. multo fortiꝰ poterit ꝓbari falsitas lꝫ sint publicate attestationes: cū multo minꝰ presumat̄ subornatio añ sñiam q̄ post. qđ ⁊ publicatis attestationibus nō liceat directo probare solā falsitatē sed solū indirecte tenet ⁊ firmat Pau. de ca. in. l. diuus. ff. de re iudi. ante me. ⁊ idez di. do. in. c. filij. in fine. de here. in. vj.

❡ Adde ꝙ testis qui recipit pecuniam vt testificetur ꝓ aliquo pōt cōtra ipm testificari: ⁊ pōt etiā testificari ꝓ illo qui dedit pecuniā dūmodo non specialiter pro ferēdo testimonio. ita Ro. sing. suis. fo. ix.

a ❡ Sententia. Uide Bal. in. l. falsam. C. si ex fal. instru. Moder. in. l. diuus. ff. de re iudi. vbi plura de hac materia.

b ☙ Sebastia. Sapi. ❡ Absentē dolo. Uide Alex. post Imo. late in. l. qui rome. §. duo fratres. col. xxxix. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. si is ad quē. col. iij. ff. de acqui. heredi.

c ❡ Et ad hoc vide bo. gl. in. l. j. C. sen. rescin. nō pos. ⁊ gl. in. l. pe. C. si ex fal. instru. hic alle. in gl. q̄ tenēt ꝙ sufficiat ꝓbare solū testiū falsitatē. sꝫ

ad tertiam questionē. ¶ † In quarta. q. gl. rñdet q̄ sentētia lata p̄ falsos testes seu falsa instrumēta bñ tenet sȝ est retractāda p. l. diu⁹. p̄al. Contrariū tñ tenuit gl. in. c. cū venerabilis. de excep. s. qd snia^a non teneat ⁊ ponit gl. hic aliquos modos retractatiōis: sȝ nō loquit̄ p̄fecte. vñ cōclude sic capiēdo dicta Jo. and. in. d. c. cū venerabilis. de exce. vbi melius tāgit q̄ hic. ⁊ Bar. in preall. l. diu⁹. ⁊ primo nūqd teneat: dic vt colligit̄ ex supradictis in. ij. q. qualr aūt retractetur. dic qd in casib⁹ in quib⁹ sentētia nō tenuit pōt pati retractatio de facto sicut de facto p̄cessit p officiū iudicis. ⁊ sic vsqȝ ad. xl. an. si tñ victor fuit cōscius falsitatis: tūc cū sit in peccato puto q̄ de iure canonico pōt agi semp̄ per viā denūtiationis euāgelice: q̄ tenet cū peccato rē. ad hoc qd in simili no. Inn. in. c. ad aures. de prescrip. ⁊ in. c. q̄ pleriqȝ. de immu. ecc. lȝ em̄ iste actiones p̄sonales vel officiū iudicis qd dat̄ loco actionis p̄scribat̄ regulariter spatio. xxx. an. l. sicut. C. de prescrip. xxx. an. secus tñ est vbi directe agit̄ de peccato ⁊ ius agēdi fundat̄ sup̄ peccato: vt ex tex. iūcta gl. no. in. c. admonere. xxxiij. q. ij. ⁊. j. aliqd tāgā. ¶ † Ubi vo sententia tenuit ⁊ petit̄ directe retractatio ex vitio falsitatis opȝ venire^b p bene ficiū restitutionis in inte. vt. d. l. diuus. ⁊ sic intra quadriēniū: q̄ tanto tp̄e claudūtur iste restitutiones in. c. j. ⁊. ij. de resti. in īte. ⁊ in clemē. vna. eo. ti. qd habet locū nō solū in ecclesijs ⁊ minorib⁹ sȝ etiā in maioribus. vt. l. fi. C. de tēp. in inte. rest. in casib⁹ in quib⁹ maiorib⁹ cōpetit beneficium restitutionis in integrū ex iusta causa vt ibi. ⁊ idem est vbi deducit̄ per viā replicationis ad eūdē effectū: vt q̄ actor vult intētare actionē prius intētatā in qua succubuit ex falsis p̄batiōib⁹. reus excipit de re iudicata: actor replicat de vitio falsitatis. certe inepte agit nec admittit̄ talis replicatio: q̄ vult infringere sniāȝ sine bñficio restitutionis qd nō lȝ. d. l. diu⁹. hoc tñ limitat no. Jo. an. in. d. c. cū venerabilis. qñ excipit̄ de re iudi. ꝯ actorē intētātē primā^c actionem in qua succubuit. ¶ † Secus si iste sit alius. puta peto electionē tuā cassari p̄pter crimē vel defectū. excipis de sentētia absolutoria: replico de ipsi⁹ nullitate ⁊ falsitate. puta ipse qd p̄cedet replicatio ⁊ erit p̄petua ⁊ cōpetat qñcūqȝ excipit̄. ⁊ idem dicit de duplicatione vt si petis electionē cōfirmari excipio de crimine. replicas de absolutoria: duplico de ipsi⁹ nullitate ⁊ falsitate: p̄cedet duplicatio etiā sine tp̄is p̄iudicio cert[illegible] em̄ ɓm eū qd ego ꝯ quē mō fuit snia p̄ncipalr format[illegible] nō te[illegible] pete re restitutionē ꝯ illā. Hoc dictū seu limitatio ad. l. diu⁹. nō placȝ mihi q̄ cū ista sit actio popularis ꝯsumit̄ vno agente. ad hoc qd no. in. c. cū dilect⁹. de ele. in gl. pe. q̄ est no. ideo op⁹ est petere restitutionē nisi in casibus ibi no. Aut vult quis de falsitate excip[illegible] adu[illegible]us petētē executionē sententie: ⁊ p̄petuo audiet̄ ɓm [illegible]dez opi. in. d. l. q̄rela. C. de fal. ⁊ p Bar. ī. d. l. diu⁹. ⁊ p docto. hic ⁊ in. d. c. cū venerabilis. p. l. pure. ff. d̄ dol. exce. ⁊. l. q agnitis. ff. de excep. ⁊ hic non est opus in modum exceptionis venire p viā restitutionis in integ. q̄ nō petitur hic retractatio sentētie: sed solum ad repulsio[illegible] executionis excipitur. ¶ † Aut vult succūbēs agere contra testē [illegible] vel ꝯtra producentē. ⁊ si vult agere ciuiliter ad interesse aget intra. xx. annos absqȝ alia ratione: q̄ hic intētat actionem in factū ad interesse nec petit principaliter retractationem sentētie post vero agere nō pōt q̄ tanto tp̄e tollunt̄ actiones personales. d. l. sicut ⁊ sic intelligitur glo. hic. ⁊ qd no. in. d. l. querela. ⁊. l. diuus. facit. l. qui nomine. ff. de fal. ¶ † Aut vult agere criminaliter ⁊ audietur intra. xx. annos: vt. l. querela. prealleg. ⁊ cū hac dist. intelligo. d. c. cū venerabilis. nam ponitur falsa allegatio facti ex male intellectis. no. in. d. l. querela. Hoc vltimum procedit de iure ciuili: de iure autem canonico dubitatur nunquid crimina prescribantur tempore. ⁊ dicit hic Uincen. q̄ ɓm canones actio criminalis non claudit̄ tempore. xxiij. q. iij. ecce. vbi dicitur q̄ vbicūqȝ crimina^d clarueri̅nt punienda sunt. ¶ † Et ex hac ratione dixit Ber. cō. doctor antiqu⁹. iudicem etiam post centū annos posse reuocare suū errorem, q̄ ɓm canones vsqȝ ad centum annos ⁊ vltra posset accusari: ergo ⁊ erroneā sententiam retractare. ⁊ sic volūt isti q̄ sine prescriptione tēporis posset de iure canonico sentētia erronea reuocari ⁊ accusatio criminis institui que sing. no. in practica. ⁊ facit glos. in prealleg. c. admonere. iūcto text. Inno. tamen hic refert quosdam tenere q̄ per directā accusationem de falso nunq̄ retractabitur sentētia sed punietur falsarius. l. cornelia. de falsis. ⁊ clarius hoc sequit̄ do. Anto. hic dicens quod ex quo sentētia transiuit in rem iudicatam ⁊ sublata est facultas petendi restitutionem amplius nō audietur. ⁊ sibi imputet qui restitutionē intra legitimum tempus nō petijt: ⁊ per hoc limitat primum dictū seu corrigit. scdm vero dictum limitat dicens se putare q̄ inquantū agit̄ ad penā naturalē delicti solet obseruari disposito. l. querela. quasi sentiat: sec⁹ vbi agitur ad penitētiā. ad hoc qd no. in. d. c. admonere. Ego quo ad primū dictū puto dicēdū qd ex quo sententia est talis ex cuius obseruātia imminet peccatū saltē non remissibile per partē quod non audietur quis post tp̄a legitima de quibus. s̄. arg. c. quod ad cōsultationem. j. de re iudi. ⁊ eorūȝ que no. per Inn. in. c. q̄ pleriqȝ. de immu. eccle. secus autem imminet peccatum: quia tunc semper posset docto. de errore reuocari. vt in. c. lator. ⁊. c. cōsanguinei. ⁊ qd in eis no. j. de re iu. ¶ Quo ad secundū de p̄scriptione respectu falsitatis accusandi distinguo an sint crimina que impediūt ordinis executionem vel retentionem beneficij etiā post peractam penitentiam. ⁊ in istis non obstabit prescriptio temporis: deuiamus em̄ in istis accusationib⁹ a regulis iuris. vt in. c. inquisitionis. de accusa. ⁊ ratio in istis satis est euidētissima. et in hoc casu intelligo primā opi. ⁊ potest procedere glo. in. d. c. admonere. ista enim peccata nedū non alleuiantur tempore: imo efficiūtur grauiora de consuetu. c. fina. In alijs vero non sic impedientibus tolletur directa accusatio temporis prefixi a iure ciuili cum nō reperiamus contrarium de iure canonico. ar. c. j. de no. ope. nuntia. et. c. autoritate. de cōces. preben. lib. vj. sed respectu penitētie peragēde semper potest impeti. ⁊ sic potest intelligi glo. in. d. c. admonere. ɓm alium intellectum. ⁊ quia crimina nō debent remanere impunita. de collu. dete. c. crimina. de senten. excō. vt fame. xxv. dist. qualis. ⁊ quod no. c. super lr̄is. de rescrip. ⁊ per hoc sit expedita hec glo. cum materia sua. ¶ Glo. in ver. reprobationem. no. tres reprobationes posse fieri in causa. Jo. an. dicit qd melius diceret tres probationes. ⁊ dic vt plene dicetur in. c. licet dilectus. prealleg. in gl. ¶ Gl. in ver. leuis opi. querit quomodo constitit q̄ isti testes erant leuis opi. Respōdet qd potuit cōstare duplīciter vel per alios testes reprobatorios vel p relationem iudicis qui examinauit testes. habet enim referre quanta fides sit testibus adhibenda. ¶ No. bene ex hac glo. examinatori credendū si in actis redegit testes esse leuis opi. vt quia forte hoc deprehendit in actu depositiōis. Idē Inno. in. c. quoniam. j. eodem. vbi aliquid dicetur. ¶ Glo. in ver. se astrinxit. op. de. c. significauit. in fi. de appel. ⁊ de preben. cum iādudum. cum si. in quibus sufficit probare alterum ex duobus etiā copulatiue narratis si quodlibet illorum concludit intentum proponentis. sȝ in casu nostro sufficiebat ad testēs repellēdos probare corruptelam vel falsitatem. vt. s̄. dictum est. ergo ⁊c. Gl. respōdet fatendo quodlibet istorūȝ sufficere de per se. quod patet ex verbis text. dum ponderat quod iste se astrinxit ad vtrūqȝ probandum quasi suffecisset alterum si se non astrinxisset: licet quidaȝ dicant contrarium ⁊ minus bene. Ad contrariū supra formatū glos. respondet quod hic se astrinxit: ideo non sufficeret alterum probare. secus si se non astrinxisset. ex hoc sentit gl. quod expresse iste se astrinxit. et apertius tenet hic Hostien. et ideo secundum cum nō profuit probatio alteri⁹ allega. simile in. l. fina. C. de fideiussoribus. aduerte quia Joannes andr. super text. aliter refert Hostien. dixisse. dixit enim secundum eum quod se astrinxit eo ipso quod hec duo de quib⁹ in textu sic connexe proposuit. ⁊ idem secundum Joannem andr. si copulatiue: secus si disiūctiue. remittit ad nota. in cap. inter ceteras. de rescrip. ideo cauti aduocati faciunt protestationē in fine articulorum quod nō astringunt se ad aliquam probationem superfluam quam supra recitaui in notabili. ¶ † Et Bartol. in. l. diuus. ff. de re iudicata aliter dixit et notabilius iudicio meo: et eum videtur hic sequi do. Ant. quod quādoqȝ^e ponuntur duo copulatiue vel disiunctiue in eadem oratione vnum tamen non venit qualificatiue ad alterum: et tunc non videtur in dubio se astrinxisse ad vtrunqȝ probādū vt in contrarijs. Quādoqȝ vnū venit qualificatiue ad alterū: ⁊ tūc cum vnicum sit factum licet qualificatuȝ videtur

a ¶ Et vide super hoc latissime scripta per do. Frā. de are. post. d. Abb. in. c. sicut. in vlti. char. j. de testi.

b ¶ Adde hic gl. in. c. dicēti. d. et si nō cognitio. xxv. q. ij. q̄ dicit qd sentētia p falsa instrumēta lata ē ip̄o iure nulla. sȝ illā gl. ibi reprobat Arc.

c ¶ An ipso iure audiatur: an ope restitutionis. vide Archi. in. c. sicut. circa fi. ij. q. j. vbi dicit q̄ qñ sententia fuit lata p falsos testes vl̄ istrumēta nō auditur quis ipso iure: q̄ sententia sic fuit nulla. vt in. l. a diuo pio. ff. de re iudi. sȝ solum auditur petita rest. in integ. ⁊ de hoc vide bo. glo. in. d. c. cū venerabilis. in glo. pe. et ibi late d. Ant. de excep.

d ¶ Et vide qd de hoc scribit domi. Abb. post Joā. an. in. c. cū haberet d eo qui dux. in matri. qd sing. scribit idē domi. Abb. in. c. fi. circa prin. de purg. cano. per illū tex. Sebasti. Sapia.

d ¶ Crimina. Uide Rom. in sing. clxxxij. incip. tu scis q̄ crimē falsi. et Bal. in. l. fi. co. pe. C. q accu. non possunt. vbi vult q̄ in penis spiritualib⁹ nulla currat prescriptio.

e ¶ Pro hoc dicto Bar. adduco qd ī simili no. Bart. in. l. apud labeonē. §. sed qd adijcitur. ff. de iniur. vbi dicit q̄ qñ exprimunt̄ duo verba iniuriosa quorū vnū venit qualificatiue ad aliud nō videt̄ nisi vna iniuria illis composita ⁊ dat exem plū in eo q dicit interfecisti hoīes p̄ditorie. ⁊ adde hic dino Bal. i. l. fi. in. iij. col. versi. modo ego quero quid si ex falsis īstrumētis. ff. d̄ re iudi. dum distinguit an ponātur duo qualificatiue. ⁊ vide Bar. in aut. at qui semel. in penul. col. C. d̄ proba. Bal. in. l. si quis testibus. in. ij. col. C. de testibus. vbi ponūt quando falsitas cum corruptione opponit̄ post dedicita testificata vel post sententiam an admittatur exceptio. super quo vide do. Anr. in. c. fraternitatis. de testi. in. xxxv. col. ⁊ adde hic Bar. in. l. denūtiasse. §. qd tñ. ff. de adul. et Bal. plene in. l. j. C. de condi. inde. ꝯ Bar. in. d. l. diu⁹. ⁊ adde hic Bar. in. l. fulcinius. §. cū hoc. circa prin. ff. ex qui. cau. in pos. ea. vbi concludit

ꝙ qñ duo ponunť qualificatiue est necesse vtrūqꝫ ꝓbare secus si ꝓponerētur nō q̄lificatiue ꝑ illum tex. ⁊ qđ dixi ponitur q̄lificatiue in tantum est verū qđ etiā si ꝓtestareť ꝙ non vult se astringere ad nō necessaria talis ꝓtestatio nō iuuat: vt dicit do. in. c. ab eo. circa princi. de elec. in. vj. Et de illa clausula que cōsueuit cōiter apponi in fi. articuloꝝ vcꝫ non se astringēs ad ꝓbādum nisi necessaria, vide ꝑ d. Anto. in repe. c. cum. M. fer. de cōsti. de qua etiā vide per do. An. in. c. ij. in pe. colū. de rescript. et per Bart. i. l. circa. ff. de ꝓba. ⁊ d. Car. i. c. qualiter. el. ij. de ac. et Sal. in. l. in causis. C. đ ap. Et quid opereť i lib. dicta clausula nō se astringēs ⁊c. viđ ꝑ. d. Ant. in. c. dilecti. in fi. ī ante pe. col. de iu. et vide quod de ista appositione falsitatis cuꝫ corruptione qualificate posita scribit d. Ant. h̄ i. xxiiij. col. ⁊ adde ꝙ etiā quando illa duo qualificata ponūtur non sufficit vtrunqꝫ probare scilicet falsitatem ⁊ corruptionē nisi probē testes ad hoc eē corruptos vt cōtra me deponant: ita notāter determinat bar. i. d. l. fulcinius. §. quid autem sit latitare. circa prin. ff. ex quib. cau. in pos. ea. ⁊ facit tex. in. l. hr̄des palā. §. in testamentis. ff. de testa. qđ no. q2 hoc posset esse valde vtile in practica ad elidēdas probationes tanq̄ non concludētes. sꝫ videtur ꝙ ista doctri. Bar. in. d. §. quid autē sit latitare. nō sit vera: q2 imo dato quod aliquando corrupti fuissent cōtra alium: ⁊ cōtra alium falsum dixissent: hoc idē nūc sufficeret ad repellēdum eos a testimonio: q2 cuꝫ testes iurēt nō dicere testimoniū pretio. vt est tex. in. c. quoties. de test. ⁊ gl. in. c. fraternitatis. de testi. item cum iurēt nullā admiscere falsitatem: vt est text. in. c. nullā. ij. q. iiij. et in. c. cum dilecti. de accu. sequiť qđ isti testes nō possunt repelli a testimonio saltem vt periuri. vt in ca. testimonium. de testi. sol. dictum Bar. in. §. quid autem. potest intelligi quando quis non repellitur vt simpliciter criminosus sed vt corrupt⁹ qui falsum dixit in hac causa cōtra me. sed si repelleretur simpliciter vt criminosus periurus non posset repelli nisi antea fuisset sententiatū eum fuisse criminosum in illo crimine. vt est tex. iiij. q. iij. §. item. l. iul. sꝫ ista solutio non militaret iure canonico que sufficit ad repellendum a testimonio quod nunc possit conueniri de crimine: vt est tex. in cap. super eo. el. j. ⁊. c. testimoniū. de testi. ⁊ ideo soluo aliter et dico ꝙ quādo quis vellet repellere testem vt simpliciter periurū habet necesse opponere crimen a prin. vt in auť. si dicať. C. de testi. et in. c. presentiū. de test. Et istud esset qñ ꝓbareť ipsos corruptos falsum dixisse cōtra aliū. sed dictum Bar. in. d. §. quid aūt. intelligitur qñ qs opponit falsitatē cuꝫ corruptione post publicatas attestationes quo casu tūc demū habeo priuilegiū vt possim opponere eā post publicatas attestationes ⁊ post cōclusionē meā sꝫ probē specifice ꝙ corruptio fuit cōtra me. Cogita tñ bene q2 ista ē noua ꝯsideratio sed dico qđ isto casu bene sufficit probare corruptionē esse factam ꝯ me specifice: sꝫ ꝯ illū in cui⁹ locū succedo nō solum iure hereditario vel testamētario q2 heres repsentat personam defuncti. vt est tex. in. §. fin. insti. đ here. qua. ⁊ dif. vel iure cessionario: q2 surrogatus sapit naturā ⁊c. vt in. c. cū ecclesia vulte. đ cle. sed etiam alio iuris priuilegio. ad hoc alle. text. in. l. ij. ff. de ces. bo. et in. l. si ventri. §. fi. de priui. credito. qđ tene menti: q2 multum limitat dictum Bart. in d. §. quid autem. Anto. Francis.
¶ Circa istā clausulā appositā i libello nō me astrigens ⁊c. qd opeť dicas qđ ista clausula cōmissa facit succūbere istuꝫ q nō ꝓbat oīa simplr deducta q2 vť agēs seu excipiēs ad oīa narrata se astrīgere. l. habebat. ⁊ ibi bar. ff. đ instito. sꝫ si apponať opať vt plura ꝓponēs nō teneať oīa probare vt no. Inn. ī. c. ex ptc. đ pui. ⁊ no. ī l. scire. i. §. scire. ff. đ exc. tu. ⁊ i. l. iter positas. C. đ trāsac. ⁊ habeť ꝑ bar. ī. l. diu⁹. ī. j. q. ff. đ re iudi. ⁊ in. l. ꝓpť litē. de excu. tu. et iō dicebat bal. qđ qñ qs plā ꝓposuit apposita ista

a se ad vtrunqꝫ probādum astrinxisse[a] sic intelligit hoc. c. ⁊ d. l. diuus. et hoc satis placet. Reddo rationē vtriusqꝫ dicti. nā cū verba debeamus sempr latissime iterptari in fauorē proponētis. vt. l. si qs intētione dubia. ff. de iu. ⁊ quod ibi no. Bar. dixi in. c. cum ad sedē. de resti. spo. nō est verisimile qđ supfluis probationibus vellet qs i dubio onerari. ar. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt lega. no. ca. et c. sicut. s̄. e. ⁊ qđ ibi dixi. ⁊ de renū. sup hoc. ⁊. l. cuꝫ de indebito. ff. de ꝓba. maxime cū sepe in iure copulatiua resoluať in disiunctiuā ex quo altera ps sufficit: et contra disiunctiua in copulatiuam qñ altera pars nō sufficit. vt plene no. in. c. ex parte. ⁊. c. inter ceteras. de rescrip. et. l. sepe. de verb. sig. ita in dubio debemus interpretari istū ꝓposuisse ista duo copulatiue. sꝫ i scđo casu aliud est: q2 qñ vnum venit vt qualitas ad alterū: vnū est factuꝫ

32 in effectu licet qualificatū. ¶ † Unde si probat factum sine qualitate nō ꝓbat id qđ ꝓposuit: sꝫ est aliud factū. iuxta no. ꝑ Cy. in fi. l. j. ⁊. ij. C. de ꝓba. merito nō obtinet. Sed dices tu quare non obtinuit h̄ cōe cū ꝑ testes ꝓbauerit corruptionē: ⁊ sic ꝑ ꝯsequēs falsitatē? Rñdeo ꝙ testes nō plene ꝓbauerunt hic corruptionē vt patet ibi videantur aliquid dicere ⁊c. Ultra glo. dicit hic Uin. ꝙ potest ꝓbari falsitas ꝑ dicta alioꝝ testiū iam ꝓductorū ante publicationē vel per ꝓpria dicta ipsorum testium si sibi cōtradicūt. ⁊ hoc intelligo f̄m no. in. c. in nostra. de testi. vel tertio f̄m euꝫ poterat ꝓbari ꝑ instrumēta. ¶ Not. bene hoc vltimū ꝙ sicut instr̄m potest reprobari ꝑ testes in. c. cum ioannes. de fide instru. ita ⁊ testes possunt reprobari per instrumēta probādo per ea directe contrariū: sed hoc intelligo inspecta qualitate facti testiū ⁊ notarioꝝ. iuxta no. in. c. tertio loco. s̄. eo. ⁊ p2ealle. c. cum ioannes. ¶ No. etiam ꝙ directa contraria probatio per instrumenta admittitur post publicationem attestationuꝫ. vide. j̄. titu. j. series. ⁊ qđ ibi dicam. Secundo ista glo. sentit tacite oppositionem qđ nō debeat hic admitti probatio cōtraria publicatis attestationibus in cle. ij. de testi. cum multis si. Respōdet ꝙ poterit falsitas indirecte probari: ⁊ nota bene hāc glos. pro his que. s̄. dixi ꝙ falsitas directe probari nō potest publicatis attestationibus ratiōe predicta. et quando dicatur indirecta probatio: dic vt no. in. d. c. series. ⁊. c. ex tenore. de tes. vel secūdo f̄ꝫ gl. poterit probari ꝙ corrupti fuerunt inde pretiuꝫ recipiendo. ⁊ not. bene glo. que sentit illam opi. Bar. ꝙ corruptus pecunia presumitur falsus et satis ex hoc probatur falsitas. ⁊ not. bene ꝓpter autoritatem huius glo. ¶ Ultimo gl. querit qd si ad plenum fuisset probatum alterum istorum scilicet corruptela vel falsitas: nunquid iudex feret sententiam contrariam sequēdo dictum corruptorum vel falsorum. Respondet ꝙ sic in causa priuata: sibi eñ imputandum est qui ad vtrunqꝫ se obligauit. secus dicit in causa in qua vertiť fauor publicus: quia tūc iudex supplet ex officio ⁊ no. fi. gl. pro qua facit glos. in. c. si forte. de elect. lib. vj. ⁊ in. c. cupientes. §. ceteruꝫ in ver. excludentes. ⁊ in. c. vt circa. in versi. interdi. eo. tit. ⁊ lib. de app. constitutus. ⁊. c. cum dilectus. in fi. de elec. et quod no. Jo. and. in regula infamibus. de regu. iur. lib. vj. Sed contra primū dictum glos. adducit do. Anto. dictum Innocē. in. c. cum olim. de censi. vbi inter cetera dicit qđ dato quod quis nō posset se fundare ex eo qđ improbauit si tamē iudex videt illud facere pro parte admittit probationem ⁊ sententiam promulgabit pro parte ex quo est probatum: ⁊ huius dicti occasione tenet do. Anto. hic contra primā partem huius glos. vbi expresse se nō astrinxit ad probandum: et sic saltem ex equitate iudex moueatur ad ferendam sententiam pro parte. Mouetur etiam q2 ex probatione facta resultat notorium in quo supplet iudex sine parte. vt no. in. c. cum dilectus. de consue. ⁊ de postu. prela. bone. el. j. Itē ꝙ vbi euidēs datur iniquitas vt sentētia feratur cum dāno et iactura alterius potest pars licet de rigore iuris repellatur ex equitate incitare officiuꝫ iudicis vt equitateꝫ eligat. l. plane. ⁊. l. fi. ff. de peti. here. vbi autem se adstrinxisset ad probādum vtrūqꝫ tunc conuentio ei ob. f̄m eum: quia mos ei gerendus fuit. l. circa. ff. de probatio. ⁊ sentētia iustificatur ex conuentione partium. ad hoc. c. fin. dē cri. fal. hec differentia quam facit domi. Anto. inter expresse ⁊ tacite se obligātem non procedit quia id quod tacite inest habetur regulariter pro expresso. vt in. l. cū quid. ff. si cer. peta. ⁊ ꝓbatur expresse hoc secundum intellectum ⁊ lectu. Barto. de quo supra. Item si sufficeret probare falsitatem producto articulo qualificate de corruptione et falsitate: vt sentit do. Anto. iam daretur apertissime via illudēdi iura quia exclusus a probatione directa falsitatis non haberet nisi immisceret se de corruptione vt sic admittatur propter nouitatem articuli: ⁊ postea solum probaret falsitatē cum ei sufficeret secundum opi. domi. Anto. Itē daretur via ⁊ materia corrumpendi testes. Ille enim timor qui prius imminebat potest timeri nunc si non fuit probatum nisi solum falsitas. et si probata fuit solum corruptio videtur quod in fraudem capitulauerit de falsitate vt sic admitteretur ad probandum corruptionem ad quam alias admitti non debebat obstante publicatione attestationum ex quo prius nō precesserat ꝓtestatio iuxta ea que habentur in. c. presentium. j̄. de testi. ⁊ he cōsiderationes faciūt etiā contra se-

33 cundam seu vltimam partem glos. ¶ † Quapropter ego distinguerem sic quod aut aliquid fuit deductum in libello vel articulo qualificato: exēplum in text. vel pone aliud si dico quod titius sempronium percussit cum effusione sanguinis

b vel quod insultauit cum cum armis.[b] aut plura fuerunt deducta nō qualificatiue: sed copulatiue clausula sufficit vnū tm̄ ꝓbare. ita Bal. in. l. fi. in. v. q. C. de edi. di. adri. tol. ⁊ de hac clausula vide Spe. i tit. de libel. cōcep. in. §. fi. i ver. penulti.

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Astrinxisse. Uide no. ꝑ Bart. ⁊ alios in. l. nō solū. §. sꝫ vt ꝓbari. ff. de ope. no. nū. Bal. ī. l. si qs nō dicā rapere. colū. iij. C. de epi. ⁊ cle. Roma. in cōsi. cliiij. inci. inquisitio. circa prin. Alex. cōsi. iij. incip. in causa et lite. colum. iiij. in. ij. volu. ⁊ in aliis pluribus ꝯsiliis relatis per Mar. sil. in. l. si quis. de questio. col. xxvi. ver. vlteri⁹ anteq̄ exeam. ff. de questioni. vbi multa accumulat ad propositum. et multa etiam accumulat Feli. in. c. ij. col. xij. versi. restringitur quinqꝫ modis. s̄. de rescrip.

b ¶ Cum armis. Adde Bar. consi. incip. accusatio fuit instituta. Alex. consi. lxxiij. ⁊. cxxi. lib. j.

b ✠ Sebastia. Sapi. ¶ Cum armis. Uide Abb. in. c. examinata. cōsi. iij. s̄. de iudi. ⁊ Mar. Soc. in. c. cōquestus. ad fi. s̄. de foro cōpe. Bald. in. l. in causis. s̄. de accusa.

presertim

presertim in eadē oratiōe. Primo casu credo qđ nec in causa priuata nec publica. seu vbi vertit cō modum publicū sufficit probare factū sine qualitate vel ipsam qualitatē sine facto: qꝛ illud ꝓbatū nūc non est illud quod fuit deductū in libello vel articulo sꝫ aliđ vt. l. denūtiasse. ff. de adul. et in. c. fi. de restit. spolia. ꝛ eleganter per Cy. in. l. ij. C. de probatio. vbi dicit ꝙ si per accusationem vel inquisitionē fuit processum cōtra aliquē sup insultu cum armis vel percussione cum sanguinis effusione ꝛ solū fuit ꝓbatus insultus vel ꝑcussio sine armis nō dꝫ sequi condemnatio: quia hoc est aliud factū. ꝛ posset vt credo attentari: qđ etiā in alio processu, non faciant fidē: ille ꝓbationes etiā sup nudo facto: quia testes deposuerūt extra articulum. ꝛ sic non iurati. de testi. c. de testibus. ꝛ ideo voluit simpliciter hic tex. quod ꝓbatio alterius non sufficiat. Secundo casu subdistinguo qđ aut illa plura in eadem oratiōe deducta erāt talia ad q̄ fuisset admissus quis a principio etiā distributiue aut non: si non: tūc puto qđ nō sufficiat alterutrius probatio: quia presumitur quod in fraudē vtrūqꝫ deduxit: vn̄ puto quod si publicatis attestationib⁹ qs capitulauerit quod testes fuerūt corrupti ꝛ falsum dixerūt ꝛ postea probauerit solū falsitatē directam hoc non sufficit qꝛ videt̄ in fraudē capitulasse de corruptione vt liceret probare directe falsitatem testium: vt supra dixi. ꝛ qđ vna via ꝛc. de ꝓcurato. tue. ꝛ fraudibus obuiādum est. đ diuoꝛ. quāto. facit optime qđ legi. ꝛ no. i. c. vt circa. de electio. lib. vj. ¶ 34 † Aut fuisset admissus distributiue: et tunc aut expresse se astrinxit ad vtrunqꝫ probandum ꝛ ꝓcedat. dicta gl. quo ad hunc casum. nā in causa priuata nō sufficeret: quia potuit sibi ꝑiudicare. argumentum optimū in. l. si cōuenerit de re iudi. ꝛ de regu. ad apostolicā: sed in concernēte fauorem publicū nō potuit se astringere in damnū ipsius: sed ad exclusionē ipsi⁹ proponētis sic: vt in fi. glo. ꝛ in iuribus que. s̄. allegaui ad corroborationē ipsi⁹. si aūt se non astrinxit apte sufficit alterum probare ex quo illud sufficit ad victoriā vt dixit in prin. gl. ꝛ not. has consyderationes nouas quas puto verissimas. ¶ Gl. ī v. sed quare op. ī eo. qđ tex. pōderat cōe nō ꝓbasse aliquē titulū: duplici enim ratione non debebat vrgeri ad ꝓbādū titulū tum qꝛ possessoꝛ non tenetur regulariter ostendere titulum sue possessionis: tū etiā qꝛ in hoc interdicto vti possidetis obtinet ille q nec vi nec clā nec p̄cario possidet tē poꝛe lit. ꝯtest. insti. de interdi. §. hodie. ꝛ sic ad obtinēdū sufficit ꝓbare nudā possessionē. Gl. istat. finaliter mēs ei⁹ est ꝙ vbi altera pars probaret possessionē altera nil vel parū probāte procedit contrariū: sed vbi vtraqꝫ pars ꝓbaret possessionē ꝛ sic iura sunt dubia dꝫ tūc ꝓbare titulū: quia presumitur ꝙ iura sunt potioꝛa: et dic vt. s̄. dixi. Hosti. clarius soluit ꝙ ex eo ꝙ archiep̄s primo possederat ꝛ titulū ꝓbauerat oꝛta erat presumptio ꝯ fauentinos ꝙ violenter illam possessionem occupauerant ꝛ ad hanc p̄sumptionē tollēdam vtile erat ꝓbare titulū. Item requirebat̄ titul⁹ ꝼm eū ꝓpter seruitia que sibi deberi dicebat ad que nō sufficit tp̄s ꝓbare. de censi. ꝑuenit de hoc vltimo dic plene vt ibi not. de p̄rio supra tetigi in notabilibus. ¶ Oppo. cōtra tex. in eo qđ innuit hic non fuisse locum interdicto vti possidetis. cū archiep̄s sol⁹ veraciter possideret et sic ob. l. si duo. ff. vti pos. vbi ptꝫ ꝙ ħ interdicto agere pōt ille q possidet ꝯ molestantē et ꝯ inquietātem. glo. magna sentit hic contrariū. in prin. sol. quod bene locus est interdicto cum vnus possidet alter inquietat: nec hic dicitur contrariū: sed non est locus vt iudex pronuntiet vti possidetis ita possideatis qꝛ non cadit hoc casu ista ꝓnuntiatio cū alter non possideat: hoc vult iste text. ¶ 35 † Nota hoc dictū gl. ꝙ hoc interdictū nō semper dat̄ inter duos qui contēdunt se possidere sꝫ quādoqꝫ inter possidentē ꝛ molestantē [a] lꝫ gl. senserit cōtrariū in. c. cum dilectus de causa posses. et proprie. sed primum dictū sequūtur cōiter doct. ibi: ꝛ hic. ꝛ dico hoc ꝓbari apertissime p istū tex. ¶ 36 † Sed q̄ro de practica ꝓnūtiādi de hoc interdicto vti posside. sol. dic assignando mentē hui⁹ glo. magne ꝙ quādoqꝫ vn⁹ ꝓbauit se possidere tantum: quādoqꝫ vterqꝫ sed diuerso mō et diuerso iure: quādoqꝫ eodē modo ꝛ eodē iure. Primo casu ꝓnūtiatur solū pro eo qui ꝓbauit: et practica ꝓnuntiādi est hic: p̄cipitur ei vt desistat a molestatiōe de p̄senti: ꝛ vt nō molestet in futurū: ꝛ poterit cōdēnari ad interesse molestationis de preterito si hoc fuit petitum. vt. s̄. plene dixi. Secundo casu qn̄ vterqꝫ probat possessionē diuerso iure iudex ꝓnuntiabit pro vtroqꝫ. non tn̄ sic in cōfuso vti possidetis ꝛc. sed distingue qualitates possessionum ꝓut quisqꝫ probauit: vt puta qꝛ tu ꝓbasti te habere possessionē ꝓprietatis ciuilē. Ego ꝓnūtio te ita possidere vti possides ꝛc. vt in glo. et ꝼm Inn. dꝫ addere in sn̄ia. et circa istā possessionē vim tibi fieri ꝓhibeo. hoc semp iudex dꝫ addere cū de hoc interdicto ꝓnūtiat. C. vti possi. l. vna. ꝼm eum ꝛ bene. ꝛ dicit ibi Cy. ꝙ dꝫ addere ad illa verba ꝓnūtio te possidere vt ꝓprietariū ꝛ liceat tibi facere oīa que spectant ad proprietarium. ꝛ de altero potest dicere ꝓnuntio te possidere vt vsufructuariū: ꝛ liceat tibi facere oīa que spectāt ad vsufructuariū et sic de similib⁹. ꝛ oīa ista debent simul coniungi ad maiorē dilucidationē rei. In tertio casu quādoqꝫ vterqꝫ ꝓbat eodē iure ꝛ eodē mō possidere. gl. dicit ꝙ si alter melius probauit: puta ꝓbādo authoritatē possessionis vel meliorē titulū vel p meliores testes ipse sol⁹ obtinebit ꝛ p eo ꝓnuntiabitur: vt in prima practica dixi seu p̄rio mō. ꝛ ꝓbabit̄ hoc vt dixi in no. Si vero ꝓbatiōes p omnia sunt equales: fertur sn̄ia cōtra eū qui in iudicio ꝓuocauit et absoluetur ꝓuocatus qui tenet locū rei. s̄. eod. c. ex literis. Si simul ad iudiciū ꝓuocauerint: ꝛ sic omnino sunt paria. ¶ Glossa ponit tres opiniones. quidā em̄ dicūt ꝙ iudex dꝫ pronuntiare in cōfuso vti possidetis ita possideatis: qđ non plꝫ gl. qꝛ cōtinet impossibilitatem cū impossibile sit vtrūqꝫ eandē rem eodē modo possidere. Itē dicit qđ poneret arma in manib⁹ cōtendētiū contra. l. equissimū. ff. de vsufruc. ideo alij ꝛ secundi dicūt iudicē debere supersedere: qꝛ in re īcerta nō deberet certam sn̄iam ferre. xj. q. iij. graue. et facit ꝓ hac opi. ꝼm Jo. an. vt ꝑtes tedio cōponāt inter se vel p cōes arbitros. Sed cōtra hāc opin. facit qꝛ ex dilatione sentētie partes contēdētes insolidū possidere de facili venirent ad arma et his [b] scādalis iudex dꝫ occurrere. d. l. equissimū. ¶ 37 † Tertia opi. est vt hec dubietas sorte dirimatur. l. sꝫ cū ābo. ff. de iudi. ꝛ hoc iustius est: ꝛ de cōsuetudine approbat̄ ꝼm Host. sed Accur. tꝫ cōtrarium. C. vti possi. l. j. qꝛ iudicium sortis nō hꝫ locū in facto incerto. idem Bart. in. l. si duo. ꝑalle. qꝛ lꝫ questio iuris sorte quādoqꝫ dirimatur [c]. d. l. sed cuꝫ ambo. questio aūt facti nō. vt. l. duo sunt titij. ff. đ test. tu. Jo. an. videt̄ trāsigere cū hac tertia opi. gl. dicens eam debere intelligi nisi vtraqꝫ partiū resistat iudicio sortis: tūc em̄ mutuo se impediūt ꝼm eum. adducit no. in. c. fi. de sortile. vn̄ si vterqꝫ ꝯsentiat iudicio sortis: q̄stio nō vr̄ mihi dubia: cū in hoc partes conuenire possunt. ar. l. si cōuenerit. ff. de re iudi. si autē vterqꝫ vel alter dissentit: placet mihi ꝯ̄ria opi. vt non recurratur ad sortes ne iniuria fiat alteri. Ad hoc quod no. sup rubri. de spon. duo. sed vt saluetur hoc casu glo. intelligo eam vt sorte dirimat̄ quis debeat sustinere partes actoris cum ambo simul ad iudicium ꝓuocauerunt. Hec enim est q̄stio iuris vt ꝓbat̄ in. d. l. sed cū ambo. non autē dꝫ dirimi sorte qs dicat̄ possessoꝛ qꝛ hec est questio facti. et sic habes tertiā lecturā et gl. in p̄ria parte declaratā. ¶ Extra glo. ponit Vin. quartam practicā seu opinionē. poterit em̄ iudex [d] ꝼm eū ꝓnuntiare vtrūqꝫ possidere medietatē pro īdiuiso donec de proprietate constabit. ꝛ q̄ꝙ hec opinio non placeret in hoc qꝛ nō fuit petitū. ꝛ sic obstat. c. lꝫ

dddd

¶ Molestantē. Adde Anch. ꝯsi. lxxv. Alex. consi. lxxvj. li. j. ꝛ in alijs cōsilijs vt tabula demonstrat.
Sebasti. Sapia.

¶ Molestantē. Vide Ang. Are. in. §. quadrupli. col. antepe. īstit. de actio. Alex. in ꝯsi. cxxxvj. inci. in cā et lite. col. ij. in ij. vo. practi. pap. ī forma libelli turbate possessionis ī v̄bo ꝑntialiter.

¶ Et ideo dixit Bar. in. l. qđ iussit. ī ꝑn. ff. de re iudi. qđ si sunt duo habētes guerraꝫ iudex pōt p̄cipere ꝙ vn⁹ non vadat ad domū alterius p tex. in. l. j. §. fi. ff. de offi. ꝑfec. vr. ꝛ viđ notabile verbū Bal. ī l. j. §. quies. in vl. col. ff. de offi. prefec. vrb.
Anto. Francis.

¶ Ad istđ dicas qđ iudex dꝫ semp ꝓuidere ne ꝑtes veniant ad arma qꝛ ei⁹ offm̄ ē ꝑtes cōcordare si sunt discordes ꝯpellēdo etiā eas ad electionē arbitroꝝ vt p Bar. in. l. de dic. ff. q satis. cog. et ī. l. obseruādū. ff. đ iud. ꝛ p alex. ī. l. athletas. §. itē si qs. ff. đ his qui no. īfa. ꝛ viđ gl. ī c. j. de mutuis peti. ꝛ iđ iudex pōt ꝑtib⁹ īhibere ne accedāt ad possessionē qn̄ est suspicio rixe īter ipsas ꝑtes. l. eq̄ssimū. ꝛ ibi p Alexā. ff. de vsufruc. l. fi. ff. de offi. ꝓcu. cesa. vide Paul. de ca. ī consil. cccxxxvj. et Bart. in. l. j. C. de fideicō. liber.

Zacharias.

¶ Sorte quādoqꝫ dirimat̄. Adđ Jaco. rebuf. ī. l. ij. nume. 4. ꝛ ibi remis. ī apo. cel. C. qn̄ ꝛ qui. q̄r. ꝑs. ꝛ ibi ī qb⁹ ꝑmittit̄ iudiciuꝫ sortis qn̄ illi stet̄ ꝛ qđ ī casib⁹ ꝑmissis a tali iudicio nō appelletur nec restitutio in integrū detur.
Anto. Francis.

¶ Circa ħ de iudicio sortis: dicas ꝙ est iudiciū fortune. l. si duobus. in p̄ri. et ibi Bal. C. cōia de le. vbi ēt p Alex. ꝛ p Bar. in. l. si duo. ff. vti possi. et per istđ iudiciū multoties ēt īter priuatos fit diuisio: vt p Spe. in tit. đ iudi. in. §. iiij. v̄si. ꝛ scias. et de tali iudicio hr̄ in. l. j. C. de his q se deferūt. ꝛ hr̄ p gl. ī §. si testes. iiij. qō. iiij. ꝛ ī. c. sors. xxvj. q. ij. ꝛ tale iudiciū non patit̄ appellationem ꝼm Bal. ī. d. l. si duobus. in. j. col. et p eūdē in. l. fina. in p̄ri. C. cōia de le. nisi forsan esset enormis lesio: qꝛ tūc posset appellari: vt p eundem Bal. in. l. maioribus. C. cōia vtri. iudi. ꝛ in. l. ait p̄toꝛ. ī. §. plane. ff. de mino.
Sebasti. Sapia.

¶ Poterit eniꝫ iudex. Vide practi. pap. ī ꝑalle. forma libelli turbate possessiōis. in v̄bo quare. cū predictis colū. ij. Ange. Are. in. §. quadrupli. colū. pe. insti. de actio. vbi plura ad hāc materiam.

heli.de simo.Bar.tñ in.l.si duo.ff.vti possi.hanc opinionē tenet:licet nō alleget hoc dictū Uin.ꝓbat hac ratione si eñ duo sunt fructuarij in fundo:qꝛ cuilibet est vsusfructus relictus insolidū faciūt sibi partes ꝑ cōcursum et vterqꝫ erit ī possessione ꝓ medietate.l.si.in pri.ff.vti possi.Idē videm⁹ in duobus legatarijs quibus eadem res insolidū est legata.nā si quilibet ꝓbat se possidere ꝛ qḋ possideat medietatē ꝓ īdiuiso:tūc faciāt sibi ꝑtes per cōcursum.l.plane.ff.de lega.j.ita in proposito vr̄ dicendū ꝙ ex quo ostēdunt titulū equalem vel nullū ostendunt cū habet saltem titulū a iure gentium quasi occupauerint rem vacantē iudex ꝓnuntiabit vtrūqꝫ istorum possidere cōiter ꝛ pro indiuiso.ꝛ hec satis mihi placet ꝛ sic vterqꝫ obtineat.ar.bonū hic a ꝯrio.ꝛ ad dictū seu impugnationem Inn.rñdeo ꝙ satis vtraqꝫ pars hoc petijt dum quilibet peteret aliū a molestatione compesci.Debet enim alter vtriqꝫ precipere ne alterum molestet quominus medietatē pro indiuiso possidere liceat.Dicit etiā ibi Bar. quod poterit iudex diuidere si vult.hoc ego puto verum si vtraqꝫ vel altera pars instat:als non dꝫ iudex suꝑ non petito tacite vel expresse se impedire.arg.in.l.fi.C.de fideicom.liber.et.l.iiij.§. hoc autem iudicium.ff.de dam.infec. ¶ Nūc q̄ro qꝛ supra visum est de practica pronuntiandi super hoc interdicto vti possidetis pro quib⁹ rebus competit.rñdet hic glo.quod locum hꝫ pro possessione sola retinēda.ff.vti possid.l.j.§.ij.datur etiam pro iurib⁹ incorporalib⁹ ꝛ vsufructu. ff.vti possi.l.vltima.ꝛ dicit Hof.ꝛ bene quod datur pro iuribus quasi vti possidetis.et dic ꝙ daꝛ vtile interdictum vti possidetis:sicut in simili de interdicto vnde vi.dicit Inno.in.c.querelam.de elec.ꝛ dixi vtile interdictū quia mens legis congruit:sed nō verba.de quo plene notaꝛ ꝑ Cy.in l.ex placito.C.de rerū permut.ꝛ datur hoc interdictum etiam possessori:vt in glo.ꝛ in tex.pro rebus vero mobilib⁹ cōpetit interdictū vtrobi.et expone vt hic in glo.quā not.ꝛ vide Spe.in ti.de pe.et pos.§.j.ver.nota tñ.vbi dat cōsilium in apprehendēda possessione et priuando aduersariū cū credit ꝓbationes esse equales suꝑ possessiōe. ¶ Gl.vlti.op.ꝯtra text.in eo ꝙ sniā fuit hic lata cōtra cōe cū tñ syndicus cōitatis fuisset in iudicio ꝛ cū eo fuisset lis contestata:vt ptꝫ in.c.pe.de iura.calū.vbi narraꝛ idē factū:ꝛ sic obst.l.j.C.de sen.et inter.om.iu.ꝛ no.in.c.querelā.de elec.glo. remittit ad ibi nota. Secūdo dicit ꝙ ecclesia nō multū curat de hac solēnitate.ꝛ sic nō fit vis an auferaꝛ cōtra dñm an cōtra ꝓcuratorē.Idē no. gl.in.c.suscitata.de in inte.resti.Io.an.refert hic quosdam dicere quod cōe iniuriose exegerat ista seruitia ꝛ cōtra iniuriantē debuit sniā ferri.C.de iniur.l.vlti.ꝛ cū hoc transit hic do.Ant.Sꝫ certe hoc nō ꝓcedit qꝛ hic nō agebatur actiōe iniuriarum que infamat:sed interdicto vti possidetis qḋ nō infamat sicut nec alia interdicta.l.neqꝫ vnde vi.ff.de vi et vi arma.et sic cessat ratio.l.fi.

38 ¶ †Dic ergo melius nō ponēdo in hoc specialitatē in ecclesia ꝙ vbicunqꝫ administrator gñalis est in iudicio pōt sententia ferri:et in personā ꝓcuratoris et in personam dñi ꝛ ita fuit hic.et in d.c.suscitat.vt not.Bart.in.l.stipulatio ista.§.si stipuler.ff.de verb.obl.secus est vbi simplex ꝓcurator interuenit ī iudicio.Ratio diuersitatis est qꝛ in iudicio quasi contrahimus.l.iij.§.idem scribit.ff.de pecu.no.in.c.pia.de excep.lib.vj.sed ꝓcurator nō habēs gñalē administrationē directe cōtrahēdo verba cōcipit in personā suā ꝛ nō in personā dñi.vt not.in.l.multū interest.C.si quis alte.vel sibi.ideo sniā ferenda est in ꝑsonā ꝓcuratoris q̄ quasi ꝯhit:sed gñalis administrator vt tutor procurator economus seu syndicus vel accusator potest etiam ꝯhendo concipere verba in personā dñi:ꝛ illi acqrit vtilem actionem:vt.l. eum qui.§.si actori.ff.de cōsti.pecu.sic ꝛ in quasi ꝯctu vt in iudicio pñt verba concipi in personā dñi vt hic:et sic in hoc nō notatur diuersitas inter ius canonicū et ius ciuile.ꝛ bene not.hanc rationē:qꝛ docto.nostri simpliciter trāseunt cū glo.et de materia dic vt plene not.in.d.c.q̄rel.j. vide etiā Bar.in.d.l.j.C.de sen.ꝛ īter.om.iu. ¶ Ultimo scias ꝙ Inn. hic posuit gl.mag.ꝛ intricatā referā tñ id qḋ est vtilitatis. ¶ Op.ergo cōtra tex.ex quo enim archieṗs ꝓbauit se possidere dicta loca cū omni iurisdictiōe honore ꝛ districtu.ꝛ cōe ꝓbauit de quibusdā seruitijs dūtaxat debebat sniā ferri pro vtroqꝫ et sic dicta testium erant ad concordiam reducenda.ar.cū tu.ĩ.de testi.nam respectu istorū seruitiorū que cōe perceperat cessabāt rationes litere:qꝛ duo eandem rem ꝛc.ꝛ qꝛ archieṗs melius ꝓbauerat:qꝛ iste probationes reflectebanꝛ ad diuersa et nō ad idē:ꝛ possibile est ꝙ aliqs habeat gñalē iurisdictionē in loco et qḋ alter percipiat ibidē aliqua iura.ar.c.cū olim.de ꝑ̄scrip.no.Inn. in.c.conquerente.de offi.ordi.Solu.Inno.multū instat.vt.s̄.dixi.sed vera ꝛ clara solu.est ꝙ cōe pretendebat hic habere non illa seruitia specialia dūtaxat q̄ probauerat:sed omnē iurisdictionem honorē ꝛ districtum sicut asserebat ꝛ p̄tendebat etiā ecclesia.et ad hoc probandū probauit ꝙ illa seruitia ꝑceperat ꝛ sic iste probationes reflectebanꝛ ad idē merito succubuit cōe ꝛ obtinuit ecclesia:quia probauit melius de iure suo:et duo eandē rē eodē modo possidere nō possunt vt in litera et sic militāt rationes hic allegate.ꝛ satis hic intellectus cōgruit litere.nec debuit iudicari pro communi quo ad ista seruitia:quia ea nō petebat vt predixi:nunquid autem obtinuisset si specifice egisset pro istis seruitijs.Inno.variat.sed Hostien.vr̄ sentire ꝙ nō:qꝛ ex quo ecclesia probauit de antiquiori possessione generaliter ꝑ̄sumiꝛ cōmune illa occupasse violenter ꝛ illicite:vt in litera.Ego putarem hoc dictum procedere si hec seruitia includerentur sub generali iurisdictione ecclesie:secus si essent alia seruitia:alias non debita ecclesie:tunc enim potuisset commune illorum possessionē acquirere et etiam ꝑ̄scribere ecclesia etiā inscia quia non ageretur hoc casu de preiudicio ecclesie sed subditorū. vt no.voluit Innocentius in.c.conquerente.prealleg.ꝛ ibi videas.et hec sufficiant.

1. ☞ Natus ex adultera presumiꝛ nat⁹ ex legitimo patre nō adultero.
2. Natus ex concubina presumiꝛ natus ex concubinario.
3. Bastardus dicitur esse de cōsanguinitate patris quo ad impotentiaꝫ contrahendi matrimonium.
4. Matri asserenti filium non esse natum ex suo marito non creditur.
5. Extraiudiciale dictum ꝛ primum preponderat secundo iudiciali ꝛ cū iuramento.
6. Neptis appellatione venit filia fratris ex vsu loquendi qui prefertur proprie significationi vocabuli.
7. Papa nominans aliquem nomine dignitatis scienter non videtur illum approbare.
8. Confessio de filiatiōe directe facta in iudicio vel nominato presente cōstituit nominatum in quasi possessione filiationis.
9. Nominatio ꝛ cōmunis reputatio excludūt nominantem dicentē contrarium etiam cum iuramento.
10. Confessio prima cum solennitatibus excludit confitētem ad dicendū contrarium.
11. Testis dicens oppositum in iudicio eius qḋ dicit extra iudiciū sine iuramento probat.

PEr tuas. Si qui nominent aliquē filium:ꝛ ita communiter reputatur nō crediꝛ postea alteri eorum iuranti contrariū.h.d.Cōmunis diuisio.scḋa ibi: quia. ¶ Casus literalis.Quidam ciuis triburtin⁹.T.noīe quandam concubinam tenuit ꝑ septēnium nec interim prolem suscepit ex ea:postmodū vero ab ipso recedēs ad ipm nō post multū tp̄s est reuersa ꝛ in domo ipsius filiū peperit dicens se illū suscepisse ex eo.ipse tñ dicebat qḋ fili⁹ eius nō fuisset cū per septenniū stetisset cum eo nec cōcepisset.tandē deuictus instantia mulieris filiū recognouit. Cū aūt dictus filius.R.nomine ad etatē virileꝫ peruenisset subarrhauit Sophiam neptem ipsius.T.ꝛ carnaliter cognouit eādē postmodū mater ipsius cepit coram multis publice confiteri iurans qḋ.R.filius ei⁹ Sophiam nulla cōsanguinitatis linea attinebat affirmās ꝑ idem iuramentū se illū de alio q̄ꝫ de ꝑ̄dicto.T.suscepisse.querebatur an dicto mulieris esset stādū:vt sic idē.R.Sophiā valeat habere in vxorē.respōdit pa.ꝙ cū mulier illa prio asseruit se dictū.R.de ꝑ̄fato.T.suscepisse et idē.T.ad instantiā illius suū filiū recognouit ꝛ filius illius communiter nominatus fuit:ꝛ habitus ab vtroqꝫ:iuramento illius in cōtrarium postmodū prestito non est standū:qꝛ nimis indignum est vt qḋ quisqꝫ voce dilucida ꝓtestatus est in eundem casum ꝓprio valeat testimonio infirmare.vnde ꝑ cōsequēs apparet ꝙ dictus.R.Sophiā neptem.d.T.cuius prima facie presumitur consobrinus habere nō potest aliquatenus in vxorē.Ber. ¶ Not.j.ꝙ quēadmodū natus in domo ex vxore presumiꝛ filius mariti.l.si vicinis scientibus.C.de nup.ff. de in ius vocan.l.qꝛ semp.qḋ intellige si tp̄e conceptionis marit⁹ erat presens secus si absens.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.ita natus ex concubina in domo presumitur filius concubinarij:[a] vt hic et vide glo.not.magis claraꝫ in.c.michael.de fil.presby.et plus ꝓbaꝛ hic ꝙ etiā presumiꝛ filius:lꝫ multo tp̄e ꝑ prius ꝓlem ex ea habere non potuisset ꝛ ab eo qñqꝫ diuertisset:qḋ no. ¶ 1 †Et ꝓ hoc alle.tex.valde no. in.l.miles.

a ¶ Cōcubinarij. Adde Ang.ꝯsil. cxcj.vbi dicit qḋ lꝫ naturales sint in q̄si pos.filiationis spurij tamē non sunt.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Cōcubinarij. Uide Abb.in.c. transmisse q̄ filij sint legi. Pet.de ancha.in cōsilio cxxvj.īci.vr̄ pria facie.col.penul.ꝛ Caprā in cōsil.ij. inci.cū viso.in secūdo dubio.Alexan.in cōsil.clvij. inci.circa primū. in secūdo dubio in.v.volu.

in.l.miles.§.defuncto.ff.de adul.vbi pbatur q lz probet vxorē fuisse adulterā tpe cōceptionis filij ex quo etiam illo tpe iacebat cū marito psumit potius mariti q adulteri fauore filiationis. ¶ † Ita dicerem etiam in concubina vt licet illo tpe cognosceret ab alio ex q etiā iacebat cū concubinario potius presumatur filius concubinarij quam alteri⁹ qr fauorabilius et honorabilius hoc est filio quam q dicat vulgo cōceptus.arg.in auc.licet.C.de na.lib.et insti.de here. que ab inte.post princ.et quod no.in.c.tanta.q fil.sint legi. et in.c.nisi.de renun.ergo ita est psumendū.ar.instit.de iu. pso.ppe finē.et satis bñ facit hec litera in ar.quod bene no. ¶ † No.ij.q bastard⁹ dr eē de cōsanguinitate [a] pris quo ad impotētiā cōhendi matrimoniū cū aliqua de consanguinitate patris.et sic quo ad phibitionem cōiugij non interest an sint pducti ex coitu vxorio an fornicario.qd bñ no.et idē p hūc tex.no.gl.sup arbore consanguinitatis.sicetiā affinitas cōhit p illicitū coitū:vt in.c.discretionem.de eo qui cog. consan.vxo.sue.et facit ad.q.an bastardus sit de domo vel familia patris.de quo per Bar.in.l.fi.C.de verb.sig.et.l.pronuntiatio.ff.de ver.signi. ¶ No.iij.q filiatio pbatur psumptiue:vere aūt saltem ex parte patris probari non potest.l. luci⁹.ff.de cōdi.et demō.et satis ptz ad sensum.mater autem certa est.l.quia.ff.de in ius vo. ¶ Et nota qño probat filiatio: [b] qr per communem reputationē:et nominationē parētū et aliorum de quo in.c.trāsmisse.qui fil.sint legi.et hoc puto verū quādo non potest probari de necessitate al's autē ex quo qui natus est in domo mariti ex vxore sua adeo psumitur filius mariti vt nō admittatur volēs illum dicere suum nō esse filiū nisi probet secum tpe cōceptionis filij nō concubuisse vel propter absentiaz vel infirmitatem vel qd aliud:tex.est no.i.l.filiū.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.facit l.si vicinis sciētibus.C.de nup. Idem puto in nato ex cōcubina retenta in domo:vt est gl.no.in.d.c.michael.facit glo. iuncto tex.in.l.fi.ff.de proba.sed qr hec diuerterat a cōcubinatu et sic nō fuit semp retenta in domo pōderat cōis reputatio et tractatus qui in tali casu debet attendi vt dicit illa

4 glo.no.in.d.c.michael. ¶ † Et hec faciunt ad questionem [c] quā ponunt legiste in.d.l.filiū.et.l.si vicinis.vbi referūt fuisse quādam reginā que susceperat filiū ex quodā milite:sz cōmuniter reputabat filius regis et tanq fili⁹ regis successit in regno post mortē regis.demū regina veniens ad mortē dixit filio q non erat filius regis quare ad dictū solius matris cessit regno.An aūt tenebat sibi credere:dicūt doc.cōiter ibi q nō:et de hoc dicto casum hic.et.d.l.filiū.et.l.fi.iuncta glo.ff.de pba.et hoc pcederet etiā si ambo parentes negarent vt probatur in.c.trasmisse.in fi.iuncta gl.in versi.indicijs.qui fil.sint legi.

5 ¶ † Not.et tene mēti q potius stat primo dicto extraiudiciali etiam sine iuramēto q secūdo iudiciali [d] etiā cum iuramēto:qd satis puto indistincte verū qñ scōm dictum venit i fauorē cōfitentis:seu id presumit appetere sicut mulier hic vt filius euitaret mortem comminatā nisi illā puellā quā prius illicite cognouerat duceret in vxorem:vt colligit hic ex antiqua.et sic loquit.l.generaliter.C. de non nu.pecu.vñ fuit sumptū illō qd quisqz sua dilucida voce.Quid si secundū dictum iuratū tēdit in fauorē vel dānum alterius.vt in teste:profecto est pulchra questio.iō la-

6 tius.§.tangā. ¶ † Nota q appellatiōe neptis venit filia fratris [e]:simile in.c.accedēs.de accus.et hoc est ex cōi vsu loquēdi:nā proprie appellatiōe nepotis venit fili⁹ filij vel filie:vt no.dixit tex.in.l.iuriscōsult⁹.§.nepos.ff.de gradi.sed communis vsus loquendi attendendus est etiaz in dispositiōe odiosa:vt no.de nepote:dicit Ioā.an.in.c.fundamenta.de elec.li.vi.in nouel.licet in cōtrarium et minus bene iudicio meo dixerit Fede.in cōsilijs suis.sed pro primo dicto facit qd no.Bar.i.l.oēs populi.ff.de iusti.et iu.et Inn.i.c.olim. de ver.sig.et gl.in.c.nōnulli.de rescrip.vt in qualibet dispositiōe etiā statutaria cōis vsus loquēdi pferat pprie significatiōi vocabuli qd no. ¶ Venio nūc ad glo.et op.videtur enim q sola nominatio non faciat eum filiū.l.nō epistolis. et.l.non nudis.C.de proba.Sol.gl.i.fatendo contrariū q hic non fuit sola nominatio sed etiam tractatus vt in lra. Host.dicit q nec tractactus facit quē filiū lz inducat psumptionē pro vel contra filiationē.l.etiam matris.ff.de prob. qui fil.sint legi.per tuas.et.c.trāsmisse.cū si.credo q nec gl. senserit contrarium:licet improprie fuerit locuta.dico etiā q nominatio et tractactus requirūtur qñ filius nō fuisset natus ex concubina vel vxore domi retēta.al's autem sufficit sine nominatione et tractactu quod fuerit natus i domo vt no.dicit gl.in.d.c.michael.per.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.et.d.l.si vicinis sciētibus.et.s.latius dixi. Itez

scias quod etiaz in nato extra domū sola nominatio etiam incidenter facta cōstituit quem in quasi possessiōe filiationis.donec contrariū probetur quando fit in actu q magis conuenit filio q extraneo:vt puta si dixit bene veniat filius quem volo habere et tenere res meas.ita not.dixit Bar.in l.j.§.iulian⁹.alias.l.ij.§.j.ff.de lib.agno.ar.l.qdā.ff.de pba. et videt eū sequi do.Ant.

7 ¶ † Sed ego non credo hoc dictū procedere per tex.not.in cle.si summus pontifex.ij.respōso. de sent.excō.vbi dicitur q si papa nominet aliquē seu quouis modo tractet titulo alicuius dignitatis [f] etiā scienter non per hoc videtur eū approbare in illa dignitate.ad idez c.si papa.de priuile.lib.vi.et.l.neqz pfessio.C.de testa.maxime:quia verba suprascripta solēt quādoqz dici ei qui diligitur vt fili⁹:licet non sit filius:et sic non probat hoc esse qd ab hoc cōtingit abesse.de trāsla.episcop⁹.c.ij.et.l.neqz natales.C.de proba.

8 ¶ † Confessio tamen de filiatiōe directe facta in iudicio bene cōstituit nominatum in possessione filiationis:vt not.in.d.§.iulianus.et idem puto in confessione extraiudiciali directe facta nominato psente.ar.l.certum.§. si quis absente.ff.de cōfes.cū materia sua.et quod no.in.c.fi. s.de confes.et facit a contrario.l.non nudis.et.l.nō epistolis.C.de proba.que loquunt in confessione seu nominatiōe propter aliud facta.et sic in vbis enūtiatiuis propter aliud prolatis:secus in verbis directe et propter se prolatis arg. in dicto ca.si papa.et.l.ex hac scriptura.cū materia sua.ff.de dona.et quod no.in.c.fi.de success.ab intestata.et hec no.qr aperiunt multū intellectum huius.c. ¶ Opponitur et videtur q potius debuit hic iudicari contra filiationē q p:qr in contrarium cōcurrebat prima assertio paterna dū volebat istum recipere pro filio:nec presumendum est sine legitima ratione fuisse motum. Item cōcurrebat scda assertio materna iurata:et plus debet credi scdo dicto iurato quam primo sine iuramento.arg.c.de testi.j.de testi.glo.secunda format in effectu ista contraria.et solu.prope fi.quod hic cōcurrebat fauor filiationis et communis opi.et nominatio vtriusqz parentis.pondera bene glo.qr sentit qd vbi cessasset nominatio et cōmunis opi.potius staretur secundo dicto iurato q priō. Itē qr hic concurrebat fauor filiatiōis. contra hanc rationem surgit Hostien.dicens q huic proli cum esset legitima:fauor non debetur.vnde assignat ipse duas rationes quare statur potius primo dicto.Pria qr presumebatur matrem nunc dicere contrarium vt euitaret mortē filij.vt.s.dixi.arg.l.isti quidam.ff.quod metus causa.Secunda ratio quia primum dictum contrarium secundo dubitationem inducit et in dubio via tutior est eligēda que nō erat in non cōtrahēdo. Io.and.dicit q si hec litera intelligitur in matrimonio iam cōtracto:prout magis colligitur ex antiqua.illa ratio Host.nō est bona:sed poti⁹ cōtradicit quasi tutior via esset tunc vt nō dissoluetur matrimonium arg.c.licet ex quadā.in fi.j.de testi.et ideo simpliciter tenendū qd posuit in summario quasi velit qd hic cuz priō dicto cōcurrebat noīatio et cōis reputatio.et hoc est qd voluit gl.hic in fi.sic etiaz transit hic do.Ant.

9 ¶ † Ego habeo pro indubitato vt secundo dicto non sit standum:lz iurato vbi cū primo concurrit cōmunis reputatio duabus rationibus.Pria quia ex nominatione [g] et cōmuni reputatione et tractatu plene probat filiatio eo modo quo probari potest.a qua plena pbatiōe durum esset recedere p assertionem vni⁹ lz iuratā:al's enim sequeretur absurdū q parentes possent ad eorū beneplacitū filios proprios ab eorū cura et successione repellere negādo filiationem proprio iuramento contra.c.trāsmisse.in fi.qui filij sint legi.cū gl.sua. et.l.fi.iuncta gl.ff.de pba.vbi est casus.et.l.filiū.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.Secunda ratio que ponit hic in text.qr nimis iniquū esset qd.quisqz sua dilucida voce etc. Ex his habes clarissimas rationes decidendi in.c.nostro.Sed dubiū esset extendēdo et ampliando terminos litere.

10 ¶ † Quid si cum primo dicto non cōcurreret cōmunis reputatio et tractat⁹ nunqd preualeret secundū dictū cuz iuramēto.Ex dicto glo.cōis lec.videretur dicēdum q sic.Ego adhuc dicerē oppositū si prima confessio emanasset cū suis solēnitatibus et principaliter propter se quia tunc non dz admitti ad dicendū contrarium etiam cum iuramento vt aptissime probatur hic iuncta.l.generaliter.C.de nō nu.pe. Iniquū enī nimis esset quod quisqz sua dilucida voce confessus est etc.vt hic.et i d.l.gnaliter.et.s.aliquid dixi et pro ista opi.facit qd no.Bar.in.l.eos.ff.de fal.ad idē.l.vbi repugnātia.ff. de reg.iur.et.c.solicitudinem.de appel.et.c.literas.de psum.

11 ¶ † Et hec faciunt ad questionē:quidā extra iudiciuz dixit et asseruit certum quid vno modo:demū pduct⁹ in testem

a ¶ De cōsāguinitate. Addo Ang. cōsi.xx. vbi vide quot sunt genera bastardorū.

b ¶ Filiatio. adde qliter pbet filiatio alex.cōsi.lj.j.li. et.lxxiij.ij.lib. Sebasti. Sapia.

c ¶ Ad qōnē. vid Alex.in.l.neqz pfessio.C.de testa. et in.l.si posthumus.§.fi.cū gl.in vbo pbet.ff.de lib.et posthu.

d ¶ Quā scdo iudiciali. Adde eūdem consi.lij. Sebasti. Sapia.

e ¶ Fratris. Vid Abb.i cōsi.lxxix. inci.illud de iure in.j.volu. Ange. Areti.in.§. quarto gradu.istit.de gradi.cornenz in consi.cxxxix.inci. plz.i.ij.vol.Soz. in.l.cum vir.ff.de cōdi.et demon.

f ¶ Dignitatis. Adde Lap.alle. vij.et q cōfessio patris apd acta cōsitētis illum legitimū pbet alijs cōcurrētib⁹:tz bal. consi.clxxij.ij.lib. Sebasti. Sapia.

g ¶ Ex noīatiōe. Vide Ful.i cōsi. cxxxvij.incip.visis.et Ang.i cōsi. lxxxvij.incip.per decisionē.in fi.et Alex.in cōsi.lj.ici. viso in.j.vol.et in cōsi.lxxiij.p totū in.ij.vol.et in cōsi. xv.colū.j.in.iiij. vol.ibi late qño probet filiatio.

a ¶ Scdo dicto. adde q̃ posui. s. notabi. et ro. melius cõs. cccccv. vbi alle. d. dero. declarãdo articulũ de q̃ per Bal. cõsi. xliiij. v. lib. p Ang. consi. ccxxiij. Francis. de are. consil. xiij. Zacharias.

¶ Adde qd licet Bar. in. l. eos. ff. d fal. Ant. de bu. in c. cũ i tua. j. d test. Pe. de ancha. in cle. ij. circa fi. ver. do ecõuerso. eo. ti. et ibi car. all. p carũ opi. istũ tex. et iste in. c. inquisitionis. §. iij. j. de accu. tenuerit qd stetur prio dicto extraiudiciali ẽt nõ iurato c scdz iudiciale iuratuz cõis tñ opi. est i c riũ quã prio visa est tenet gl. i. c. cũ cãm. et ibi Jo. an. q d̃r tenere cõiter canõistas c bar. j. d testi. bal. et barba. h Sal. in aut. si dicat. C. de test. Bal. in. l. nulluz. l. prin. e. tit. et i. c. j. §. si eñ dño. i ti. quid sit iuestitu. in ver. feu. vbi dicit esse casum expressum c Bart. idẽ tz cõsi. clxviij. inci. lz assessores eñtes post Bar. sicut ceci. volu. v. Jo. de ana. i alle. c. inquisitionis. §. iij. de ac. ro. in. l. q bona. §. si qs stipulatur. ff. d dã. infec. et cõs. cccccv. incip. cũ testis ex iudiciũ. et nouis. p Fel. i. c. cũ in tua. vbi refert et seqr istũ. j. de testi. Sebasti. Sapia.

b ¶ Secũdo dicto. Hanc esse op. magis cõem attestatur Alex. i consil. lxxiiij. ici. viso testamẽto. col. iiij. i j. vol. et i cõsi. ccxxj. ici. visa fci narratiõe. co. v. i. ij. vo. calcane. i cõsi. cxix. inci. qr cãz. col. fi. et bar. do. i cõs. lxj. inci. sup pmo dubio. col. fi. vid late p Ange. de are. in tra. malefi. i vbo falsario. colũ. iij. et Fel. i. c. cũ in ua. j. d test.

c ¶ Põt. add frã. are. cõsi. lxxxiij.

in iudicio dicit oppositũ seu alio modo: nũqd sit credendũ secundo dicto[a] iurato in iudicio: an primo extraiudiciali sine iuramẽto. hec gl. in fi. vr sentire q poti[9] sit standũ scdo in iuramento. Bar. in. d. l. eos. ff. de fal. aptissime tenet contrariũ dicens q nedũ non credit dicto scdo: quinimo potest de falso puniri: per. d. l. eos. ij. respon. que profecto. l. non pbat: qr loquitur de his qui varia et cõtraria testimonia ptulerunt. d. Ant. in. d. c. cũ in tua. de test. vbi refert hoc dictuz. Bar. dicit se putare scdm dictũ non valere cõtra primũ: maxime si primũ transiuit in tractatum. alleg. hoc. qr ex primo dicto iuncto scdo saltẽ cõuincit mendax: et sic in peccato. dixit tñ per hec nõ includit falsitas vt voluit Bar. Possibile eñ est q prius dixit mendaciuz vt cõplaceret partibus sed nũc dixit verũ: et nõ oĩs mendax punitur pena falsi. l. j. ff. de fal. putat tñ q sit suspectus de falso. Ego simpliciter dicerẽ standũ scdo dicto[b] lz aliqualiter ei detrahatur ex priori dicto cõrio. ar. c. pterea. de testi. cog. cũ ibi no. p Inn. Moueor principaliter: qr ad hoc vt credat testi: defert iuramentũ vt timore iuramẽti cogat dicere veritatẽ. d. c. de testi. j. de testi. et. iiij. q. iij. §. itẽ iurisiurandi. quapropter presumendũ est q nunc dixit veritatẽ et nõ prius. vide simile in eo q vnũ dixit ante torturã et cõtrariũ dixit post torturã. statur enim scdo testimonio: qr tũc metu torture psumit dicere veritatẽ: vt in l. si postulauerit. §. sz et si negauerit. ff. de adul. idẽ no. Bart. in. d. l. eos. ita dicendũ in proposito cũ iuramẽtũ sit q̃dã tortura spũalis nec debet psumi immemor sue salutis maxime in hoc vbi nõ tractat de suo dãno vel cõmodo. j. q. vij. sancimus. ¶ Scdo de hoc vr bon[9] text. in. c. inquisitionis. versi. aut etiã. de accusa. vbi si quis dixit se inimicũ alicuius extra iudiciũ credit nihilomin[9] sibi postea testificanti cõtra illum in iudicio si psumatur prio dixisse in fraudẽ vt nõ testificaret cõtra illũ et sic mendacium simplex non repellit indistincte a testimonio: ita in pposito psumendũ est q prio id dixit vt partibus morẽ gereret sed postea timore iuramẽti dixit verũ et hec experientia efficax rerũ magistra comprobat. ¶ Tertio vide glo. opti. que hoc sentit i. c. cũ cãm q̃. j. de testi. et est gl. fi. in fi. q̃ dicit pl[9] q pmũ dictũ cõtrariũ nõ ob. secũdo etiã si primũ fuit receptũ i forma testimonij dũmõ ex aliqua cã non valuerit attestatio recepta: puta qr recepta a iudice nõ suo qd no. et pro ista parte cõtra Bar. audiui conclusiue cõsuluisse Bal. et icipit cõsiliũ lz assessores: et tenuisse in. d. l. eos. ac Ang. eũ secutũ. et vide not. in spec. in tit. de teste. §. j. ver. quid si idem. puto tñ q si primũ dictũ fuisset iuratũ q non valeret scdm: qr cõuincit necessario de periurio ponendo se inter duo contraria iuramẽta. de iureiur. c. tua. et qd ibi no. facit. d. c. literas. de presump. et sic cũ iuramẽto posset saluari theorica quã dat ibi Bar. cum timet de variatione testiũ vt pri[9] faciat extra iudiciũ corã testibus confiteri cũ iuramento. Sed pdictis ob. iste tex. et. d. l. generaliter. vbi etiam cũ iuramento non potest qs venire contra confessionem suam. sed rñdeo vt. s. dixi q procedit qñ qs cõfitetur seu negat in facto proprio vel quasi seu qñ asserit secũdo id qd presumitur appetere: tunc eñ ob. sibi cõfessio sua. secus autẽ quãdo assumitur in facto alieno. durũ eñ esset q ex simplici assertione possit precludere viã veritatis indagãde simile in tortura vt. s. dixi. et in dicto. c. inquisitiõis. et hoc bene no. quia habes intellectũ ad multa.

1 ☞ Negatiua q̃ habet inclusam affirmatiuaz: nõ est proprie negatio.
2 Negatiua an possit probari.
3 Relationi iudicis credit vbi datur potestas iudici vel arbitrio vt procedat sine scriptis.
4 Acta iudicij debent stare penes notarium.
5 Sententia venit appellatione actorum.
6 Transgressores alicuius constitutionis non incurrũt penã: si finis ad quem tendit constitutio non violatur.
7 Extraordinarium iudicium quid sit.
8 Instrumenta producta in iudicio non sunt de actis sed productio sic.
9 Sententia lata in fauorem absentis nõ citati non valet.
10 Nuntio publico et iurato creditur.
11 Processus contumacie punitiuus vel fundatus sup cõtumacia non valet et si iudex eam ignorat.
12 Relatio nuntij potest fieri notario vel iudici etiã nõ sedẽti pro tribunali.
13 Recusatio iudicis danda est in scriptis.
14 Recusatio non venit appellatione exceptionum stricte sed large sic.
15 Interrogationes et positiones quomodo differant.
16 Taciturnitas non respondentis habetur pro confessiõe.
17 Productio instri postq̃ est cõclusum in causa an releuet.
18 In foro conscientie tenetur quis ad emẽdam damni dolo vel lata culpa dati: secus si leuissima.
19 An et qñ presumatur pro iudicis sententia et processu.
20 Solennitas probatur per illum qui stat pro solẽnitate nõ per excipientem vbi ius requirit scripturam.
21 Iudex dicens in sentẽtia per. A. et. B. fuit bene pbatũ. psumitur pro eius sententia si non retulit se ad acta.
22 Iudex debet sententiam retractare constito sibi de iniustitia: etiam si iniustitia fuit detecta per vnum admissuz de facto ad respondendum.
23 Sniaz si pars pro qua fuit lata dicit iniustã: põt retractari.
24 Antiquũ factũ quomodo accipiatur.
25 Appellatio non suspendit censuram: sed bene psumptionẽ ipsius respectu iustitie et processus.
26 An presumat pro processu iudicis si iudex illum recitauit in sententia.
27 Instrumentum nõ facit fidez nisi de eo quod potuit interuenire illo die quo factum fuit instrumentum.
28 Presumitur pro laudo nisi pendeat reclamatio.
29 Iudicibus an sit credendum.
30 Iudex potest deputare notarium ad recipiendos testes.
31 Receptiones testiũ: depositiones et cõcessiones vbiq3 possunt fieri dũmodo fiant de mandato iudicis.
32 Quando plures sunt adhibiti ad scribẽdum: sufficit quod vnus scribat et alij subscribant.
33 Iuramenta testium debẽt scribi per notarium.
34 Iudex videns testes vacillare debet facere scribere in actis quanta fides sit eis adhibenda.
35 Notarius mandato iudicis debet scribere vacillationem.
36 An instrumẽta semel producta et exemplata in iudicio sint iterum producenda.
37 An post litis contestationem teneatur iudex docere de sua iurisdictione an procurator de mandato.
38 Testes et cõfessiones partium veniunt appellatione legitimorum documentorum.

Quoniã contra.

¶ Istd. c. est valde famosum. et h. d. in summa. Iudex debet habere notariũ vel duos viros idoneos qui scribant acta iudicij. als si quid difficultatis emerserit per superiorem punietur nec crederetur ei super processu nisi inquantũ p acta vel alias p legitima documẽta cõstabit. Diuiditur in tres partes. In prima ponitur cõstitutionis cã. In scda cõstitutio ibi: statuimus. In tertia pena ibi: iudex autez. ¶ Casus literalis. Quia iudices aliqñ in piudiciũ alteri[9] partis aliqua asserebant inique: et litigator verã negatiuã contra assertionem iudicis pbare nõ poterat nec ergo falsitas piudicet veritati statuit conciliũ vt tam in ordinario iudicio q̃ extraordinario iudex habeat semper aut publicam personaz si põt aut duos idoneos viros q fideliter vniuersa iudicij acta cõscribant: scz citationes: dilationes: et omnia que in litera p ordinem explicantur: designando loca tempora et psonas: ad oĩa sic conscripta partibus tribuantur: ita qd originalia penes scriptores vel iudices remaneãt. et si super processu iudicis ordinata fuerit dubitatio p acta possit veritas declarari: ita vcz vt sic honestis et discretis iudicib[9] deferat q p improbos et iniquos innocẽtiũ iustitia nõ ledatur. Iudex vero qui cõstitutionem istã neglexerit obseruare si propter ipsius negligentiã aliquid difficultatis emersit p superiorẽ pena debita castigetur nec pro ipsius presumetur processu nisi quatenus in causa legitimis constiterit documentis. Ber. ¶ Nota ibi. iniqui iudicis: iudicem dici iniquuz cum male se habet in officio suo. et hoc ideo qr iudex debet vti eqtate. iiij. qd. iiij. c. j. vnde scdm Ioan. an. falsitas proprie est in teste qui debet vti veritate. de cri. fal. c. j. xj. qd. iij. quisqs. iniquitas in iudice qui debet vti equitate. d. c. j. quod nota p forma et practica formãdi pcessum c testem vel iudicem.

1 ¶ † Nota secũdo ibi: veram negationem &c. q negationuz quedã est vera: quedã nõ vera. et appellat Hosti. veram illã que est simplex et indeterminata. Io. an. intelligit tex. vera indeterminata: nam si dicatur q citatus tali die et sic sit determinata nihilominus potest deficere probatio de cõtrario: et ideo tex. hic dixit quãdoq3 quasi aliqñ probari põt.[c]

2 ¶ † Ego dico q vera negatiua est illa que nõ habet i se inclusam affirmatiuã. siue sit determinata siue nõ. s. de renũ. sup hoc. in fi. vbi not. Si eñ habet in se inclusam affirmatiuam: illa non est proprie negatio: vt si dico qd non cõsensi sponte. includit enim qd per metum cõsensi: et hoc est affirmatiuum: quod directe probari põt. sed negatiua va nũq̃ directe

a ¶ Adde inquantum sentit iste tex. in versi. adhibeat. s. q iudex habeat eligere notariũ: z postq̄ eligerit nõ poterat eũ mutare vsq̄ in fi. cause. ita dicit Bal. in. l. ij. C. qño z qñ iud. circa fi. versi. sed nunquid possit. vbi idẽ dicit de nuncio. z adde Bal. in. l. fi. in. ij. col. ver. q̃ro si notari⁹. C. de re iudi. vbi dicit qd̄ si notari⁹ qui cepit scribere acta se absentauit alius põt mãdato iudicis redigere scripturas in publicã formã: secus si pm⁹ notari⁹ eẽt pñs. arg. l. si longi⁹. ff. de iud. Et vide ad istã. q. gl. i auť. d̃ her. z fal. §. si v̄o absunt. q̃ dicit q ille notarius q cepit scribere acta d3 pficere vsq̄ ad fi. cause. Jtẽ adde hic Bald. in. l. j. circa pri. C. de rela. vbi dicit qd̄ tabellio cause ɔsensu ptiũ z expẽsis vtriusq̄ ptis d3 cõstitui. z alleg. no. i auť. de triẽ. et semis. §. qd̄ sepe. sup v̄s. artificij. ad qd̄ add̄ tex. z ibi no. p Ja. de bel. in auť. de defen. ciui. §. dinde eos. col. iij. iste tñ tex. hic. et de electione notarij nõ facit mentionem aliquã de partiũ cõsensu: sed de iudice tñ. adde hic Bal. in. l. j. C. de spoz. vbi dicit q si vn⁹ notari⁹ cepit scribere acta vnius processus nõ potest scribere ali⁹ acta illius pcessus nisi ɔtingat primũ impediri qz vt d̃t bal. i auť. s3 iudex. C. d̃ epi. z cle. ille notarius qui cepit p̃rio scribere debet cõplere: etiã q iudex non possit postq̄ elegit z amplius mutare notarium in causa: tenet Paul. de ca. in. l. testamẽta. C. de test. vbi etiã idem dicit de nuncio allegando. l. in fraudem. §. quoties. in ver. manu cõmentariensis. ff. de iure fisci. quã dicit Bal. cõsueuisse allegare. Sed de primo arti. vcz an iudex possit mutare notarium: vide etiã p Bar. in. l. cum sententiam. C. de sen. z inter. om. iu. z per Inno. in. c. cum in iure. prope fi. de offi. deleg. vbi videť sentire q sic.

¶ Adde an leuibus acta scribi debeant: vide Ant. de but. consi. xxviij. Alex. cõsi. lxi. ij. lib. z an notarius qui cepit scribere acta debeat pficere: vide ro. cõsi. cclxxxi. vbi dicit q nec de consensu partium alius substitui põt: z vide Bal. consi. cccxxxviij. proxi. alle.

Anto. Francis. ¶ An notarius vel nuntius semel elect⁹ possit mutari dicas q tales sunt eligẽdi per iudicem. qd̄ intellige siue ordinariũ: siue delegatũ. vt p Bal. i. l. ij. C. de spoz. in. c. pastoralis. de offi. deleg. z p Bar. in trac. ad reprimẽdum. in ver. per nunciũ. z per Ang. ar. in tract. malefi. in ver. publico nũcio. imo potest eligi etiã per arbitrũ in cã. cõpromissaria. l. sed interpellatur. in. §. arbiter. z ibi per Bal. ff. de arbi. et semel electus non potest nec debet remoueri nisi ex causa superueniẽte pp̄ter quam remoueatur: vt per Spe. in ti. de cita. in. §. j. in ver. s3 nũquid. z habetur per Bar. Bal. Ang. z Sal. in. l. tres denuntiatiões. C. qño z qñ iudex. z in. l. cõsentaneũ. et. e. ti. per Jo. de imo. in. l. ex consensu. §. fi. de ap. z per Ang. in. l. si vacantia. C. de bo. vacã.

b ⁊ Sebasti. Sapia. ¶ Seu iudici. Uide Alexã. in. l. sciẽdũ. col. vj. ff. de verb. obl. z Ant. de but. in consi. xxiiij. incip. questio hec. col. pe.

c ¶ Publica persona. ideo dicit Roma. sing. fo. ix. quod rogatus põt cogi a superiore.

d ⁊ Sebasti. Sapia. ¶ Idoneo. Uide Caprã in consi. lxxvij. incip. cum viso z Deci. in consi. cxx. col. j. cum seq.

directe pbari potest: vt patet ibi in tex. nulla sit directa probatio: l3 aliud senserit et minus bene Joan. an. in. c. bone. de electio. et dic vt ibi plene not. sed quandoq̄ impossibilis est pbatio vt qñ non est restricta seu determinata ad certum locũ seu ad certas personas: quandoq̄ probatur sed difficulter: vt quia indirecte vt quando est restricta modo predicto. ideo text. hic dicit quãdoq̄. ¶ † Nota tertio acta ª scribenda tam in ordinario iudicio quã extraordinario: z hoc intellige nisi sit cã modica. tunc eñ nulla scriptura requiriť nec respectu sniẽ nec respectu pcessus: sed crediť simplici informatiõi iudicis vt est tex. no. in auť. nisi breuiores: C. de sent. ex pericu. reci. et ibi per Barto. qui hoc tenet expresse: et clarius facit tex. in auť. vt iudi. sine quoquo suffra. §. necessitatẽ. ij. colla. nam si in istis modicis creditur relationi nuncij. l. ea quidẽ. C. de accu. no. in. c. cum parati. de appellatio. fortius crediť simplici assertioni iudicis. facit ad predicta tex. in. c. si quis cũ clerico. xi. q̃. j. vbi optimus tex. iuncta glo. z vide q not. glo. in. c. j. de libel. obla. et quod sup ea dixi. et idem dic in criminib⁹ leuibus: vt. l. leuia. ff. de accu. et qd̄ ibi not. in. d. auť. nisi. et pro hoc no. dicit Bar. in. d. authẽ. nisi breuiores. quod vbi datur potestas arbitro seu iudici ᵇ vt procedat sine scriptis videñt partes voluisse vt ipsius simplici informationi et relationi credatur qd̄ bene not. pro limitatione eozũ que dixi in. c. post cessionẽ. s. eod. Que autẽ dicatur causa leuis: dic hoc arbitrarium respectu qualitatis personarũ z cause: vt no. in dicta authẽ. nisi. vide glo. in. c. fi. de re iudic. li. vj. et predicta limitant multũ hunc tex. z vide per do. Anto. in. c. quintauallis. j. de iureiurã. in. xxvj. colum. vbi limitat hoc dictum Bart. in actis ordinarijs: secus in decisiuis q hoc esset valde periculosum qñ ex eis dependet decisio iustitie: pro hoc qd̄ ipse Bart. not. in. l. societatẽ. §. arbitrozum. ff. pro soc. vbi vult q per testes possit probari factum arbitrozũ cum cozam eis requiratur scriptura. ¶ Nota ibi: publica persona ᶜ zc. q notarius dicitur publica psona: z hoc ideo quia gerit officium publicum et ideo quãdoq̄ appellatur seruus public⁹: quia seruit publice exercendo officium suum. ff. rem pu. sal. fo. l. ij. in fi. z. c. ij. de vsu. lib. vj. quãdoq̄ dicitur scriniarius. s. de rescript. ad audientiam. et de heretici. si aduersus. quandoq̄ dicitur tabellio. j. de fide instru. c. penul. Jtem et notarius. de simo. c. j. Jtem tabularius. C. qui testa. face. pos. l. hac consultissima. §. sed quia tabulariozũ. et in. l. j. C. de tab. lib. x. Dicitur etiam scriba. vt ibi no. in rub. de diuersis nomini. z offi. eozũ. Et ex predictis no. q quandoq̄ vnum z idem habet diuersa nomina: z hoc pp̄ter diuersos effectus. Diciť eni3 notarius quia redigit in nota. seruus publicus: quia seruit publice zc. sic limita. l. si idem codicilli. C. de codi. vbi videtur innui ɔtrarium. ¶ Nota ibi: aut duos viros idoneos zc. q vnus quãtuncunq̄ idoneus non equiparatur notario qz ille est approbatus: z gerit officiũ publicũ. z sic collige q in pertinentibus ad officium alicuius plus debet sibi credi q̄ alteri quãtuncunq̄ idoneo. ᵈ facit. c. ad audiẽtiam. de prescript. et vide no. in. c. cũ parati. de appel. sed duo testes bñ eq̄parantur notario: vt hic. z in. c. cũ ioãnes. de fide instru. z in. l. in exercẽdẽdis. C. de fi. de instr. ¶ Nota q officium notarij in causa versatur. circa tria duntaxat. Primo vt vniuersa iudicij acta ɔscribat s̄m iudicis preceptũ apponẽdo locũ et tp̄s scripture: z qd̄ requiratur iudicis preceptũ: seu authoritas facit ibi tex. iudex semp adhibeat zc. z. j. aliquid dicã de loco z tp̄e: vide tex. cũ ibi no. in ca. abbate sane. de re iudic. lib. vj. vbi declarať quare ista inseruntur. Secundo vt actozum exẽpla tradat partib⁹. Tertio vt actozum originalia penes se retineat: vt si qd difficultatis postea emerserit ad ipsa habeatur recursus. ¶ † Et per hoc est expedita questio qua queriť quid si iudex dicat quod velit acta remanere penes eum z notarius velit q penes se: certe preferend⁹ est scriptor per istã literã. Jtem quia si de sua scriptura dubitareť posset sibi periculum imminere: vnde sua interest vt penes eũ remaneãt. Nec ob. c. si. j. e. qz ibi de facto acta remãserũt penes iudicẽ. et h̃ tenet Jo. an. hic. z facit iuramentũ qd̄ ipse notarius prestat. de quo in. c. sicut. ne cle. vel mo. dicit tamen Joã. an. q de facto seruať quod si notarij sunt officiales epozũ: comitũ: vel rectozũ qui ciuitatibus presunt coguñť finito ipsozũ officio dimittere acta in camera officij quod gesserunt. p h̃ more bñ facit s̄m eũ. c. ad audiẽtiã. de pscrip. et qd̄ le. et no. j. eo. cũ causam. dicit tñ equũ talia duplicari vt penes vtrosq̄ remaneant qd̄ satis mihi placet: vt sic consulatur et officio qd̄ gesserunt et ipsi notario et iura varia reducentur ad concordiam. ¶ Nota ex p̃dictis z ex text. q si super exemplari ᵉ oritur dubitatio recurrendũ est ad originalia. ¶ † No. hic ᶠ. xiij. q̃ sunt de actis iudicij z de exceptione vide quod no. Specu. in tit. de dila. §. j. versi. et not. et pondera q hic inter acta non fit mentio de sententia: z sic videtur z Bal. in rub. de in ius vocan. Que añt pp̄rie dicanť acta ponit gl. in l. acta. in pri. ff. de re iud. An añt ex quo instr̃m est pductũ i iudicio dicať esse de actis. Jnn. in. c. cũ in iure. i fi. de offi. dele. dicit qd̄ instr̃m nõ d̃r de actis: s3 bñ ipsa pductio: sed subijcit q alij aliter tñ dicũt post lit. conte. adde hic Bal. in. l. ij. in fi. C. de ap. vbi dicit q non exceptio: s3 exceptionis ppositio: nõ instr̃m: s3 ipsi⁹ instrumenti pductio dicuñť de actis. z alleg. Jnno. in isto. c. qñ ɔtra. Jtẽ adde hic qd̄ no. Jo. an. in. c. quãuis. circa fi. in ver. actis Jnn. de elec. lib. vj. z q sola pductio instr̃i nõ fit de actis. tenet Bal. cõtra Jnn. hic z in. l. ij. de eden. an añt libelli oblatio sit de actis vide do. Jo. de ana. per Bal. in rub. C. eo. z in. l. presbyteri. C. de epi. et cle. z qd ɔtineať appellatione actozũ vide glo. in. l. illud. in ver. actoz. z qd̄ ibi Bal. no. C. de sac. san. eccl. tex. cũ glo. in. l. gesta. C. de re iudi. Et vltra. s. alleg. an snia ɔtineať in appellatiõe actoz vide Bal. in. l. interrogatã. de li. cau. per Jnn. in. c. ɔsuluit. circa pri. de offi. dele. vbi etiã no. dixit q delegatio iurisd̄. nõ d̃r de actis. z idẽ dicit archi. z Jo. an. in. c. si a subdelegato. de offi. dele. li. vj. de materia p spe. in ti. de dila. §. j. ver. sed pone iudex. z p Bal. in auť. clerici. circa. iij. col. de epi. z cle. Sed p pte q appellatiõe actoz cõtineať snia: facit tex. in. c. cũ eterni. ver. vt in oib⁹ que in causis zc. z ibi aperte doc. de re iu. li. vj. et qd̄ aperte t3 Bar. i. l. is apud quẽ. in fi. C. de eden. Jtẽ de hoc dixi an libelli obla. sit de processu: vide per Bald. in. l. j. qñ li. prin. da. z. l. j. ff. de in ius vo. Jtẽ adde q ɔsiliũ sapiẽtis interpositũ in cã d̃r esse de actis.

⁊ Sebasti. Sapia. e ¶ Sup exẽplari. Uide Bart. in. l. sempronius pcul. ff. de leg. ij. z. l. si qs ex argentarijs. §. fi. ff. d̃ edẽ. Bal. in. l. publicati. q̃stio. viij. z i. l. nostrã. colũ. iiij. C. de testa.

f ¶ Hic nõ fit mẽtio de publicatione attestationũ. tñ dubitať an illa sit d̃ substãtia. z gl. dicit q sic in l. platã. C. de sen. et interlo. om. iu. Sed ɔtrariũ sentit Jnn. in. c. cũ bertoldus. de re iud. s3 vid̄ oĩno qd̄ ibi notaui. s. ab. Et ex his dubitatur qd d̃ captura an sit d̃ pcessu. z qd̄ sic: est tex. in cle. j. cir. fi. d̃ her. z no. Pet. de ancha. z Car. i cle. j. de excess. pla. sed ego dicerẽ p nũc q illa cle. loqť de captura q̃ fit i criminalibus ante sniam sed si pro cã ciuili fieret captura post sniã dicerẽ q cũ ipa snia nõ dicať de processu multominus captura q̃ h3 fieri post sniã. Quid de decre. iudicis an ɔtineať appellatione actoz: vide p Bal. in. l. ij. cir. prin. ver. s3 an decretũ. C. vt li. pẽ. an autẽ datio libelli dicatur de pcessu. vide bar.

ꝟm Jac.de are.ī
trac.suo de ꝯsilio
sapientis.circa fi.
et ꝑdicta tene mē
ti an statuta an-
nullantia totum
processum nisi ꝑ
notarium bāchi
scripta fuerit oīa
acta cause.⁊ vtrū
sentētia dicat̃ eē
de ꝓcessu:allega.
tex.in.c.pruden-
tiā.de offi.dele.ī
prin.ibi:ꝓcedere
in cā sine calculo
⁊c.⁊ ibi do.Ant.
⁊ text.in.c.decet.
circa fi.de inmu.
ec.lib.vj.⁊ text.in
cle.j.cir.fi.ver.eo-
rūdē autē.de fo.
cōpe.et ad istā.q.
pondera tex.in.c.
īter monasteriū.
de re iu.et ꝓ opi.
qđ sniā dicat̃ esse
de actis est tex.in
l.actoruz.ff.de re
iu.et hoc expresse
firmat Bal.in.l.
ij.cir.princi.C.vt
lit.pē.respōdēdo
ad tex.illū qui vr̃
innuere ꝯtrariū.
de hoc ēt vide hic
ꝑ Jmol.⁊ Pau.
de ca.in.d.l.acto-
rum.⁊ an appel-
latiōe actorū ꝯti
neat̃ sniā absolu-
toria ab obserua
tione iudicij:⁊ di
cit hři ꝑ Jnn.in
c.cōsuluit.de off.
dele.⁊ Ang.ī.d.l.
actorū.dicit hoc
haberi ꝑ Jo.an.
ī tit.ð sen.ī addi.
Spe.§.species.in
princi.⁊ vide do.
Ant.ī.c.ab excō-
municato.ī prin.
vj.col.de rescrip.
vbi dicit̃ qđ stri-
cte sumendo sniā
nō dicit̃ de actis.
⁊ de hoc vide per
Bar.in.l.in frau
dē.§.neqȝ instra.
in fi.post glos.ibi
ff.de iu.fis.ꝑ Jo.
an.in.c.ī ꝑsentia.
de renuntia.et ꝑ
Guid.de suza.in
l.ij.C.de edē.et ꝑ
Bar.in.c.cuz.J.
⁊.A.de re iudi.in
princi.ij.col.⁊ de
hoc an appella-
tione ꝓcessus cō
tineatur sniā:vi-
de oīno ꝑ.d.post
Jo.an.ī.c.sup.in
iiij.col.de ap.lib.
vj.⁊ ꝙ de h° latissi
me scripsit in suis
recollectis.d.bar
tho.de bellē.in.c.
fi.cir.pri.de fer.et

ꝙ sententia nō sit de actis seu processu iudicij:⁊
sic facit vt appellatione actorū aut processus nō
cōprehendatur sententia.ꝯtrariū tenet hic Jo.
an.super ver.processu remittens ad no.per se in
c.in presentia.de renū.et vide per eundem addi.
Spe.super rub.de sen.ꝓla.vbi latius disputat
cōcludēs qđ est actus.Ad hunc tex.rn̄det quod
hic intendit tantū prouidere ꝙ acta describātur
vnde nō erat opꝰ exprimere de sententia cum de
illa iam per prius erat prouisum.hec rn̄sio mihi
non placet:qꝛ licet foret prouisum vt ferretur in
scriptis.C.de sen.ex peri.reci.ꝑ totū.ij.q.j.in pri-
mis.de re iudi.c.fi.lib.vj.nō tñ erat prouisum vt
redigeretur in actis publicis sicut hic dicitur de
actis seu processu vnde satis erat oliz ꝙ sniā fer
retur in scriptis: licet inde non fieret publicum
instrumētū vel in actis publicis nō redigeretur.
vt est casus ꝟm cōem ⁊ verū intellectuz in.c.albe
ricus.de test.⁊ ideo dico ꝙ iste tex.potius ꝓbat
ꝙ sit de actis.⁊ qđ debet redigi in scriptis: sicut
alia acta.ad hoc induco literā ibi cōclusiōes ⁊c.
vnde pōdera ver.⁊c.cū sequētibus que aperte in
nuunt qđ est sniā redigenda in scriptis cū illa se-
quatur post conclusionem.⁊ idem de appellatio
ne a diffinitiua.Nam supra tātū sentit de appel-
lationibus ab interlocutoria:quia illud verbuz
sequitur verbuz interlocutiones:alias eñ quid
operarentur illa verba ⁊c.que occurrerent cōpe-
tenti ordine conscribenda cū post conclusionem
non sperentur alia acta preter sententiam et ap-
pellationē.ad hoc.c.cum dilectus.de fide instru-
men.⁊ quod not. Jnn.in.c.pastoralis.de causa
possessio.⁊ ꝓprie.⁊ qđ sentētia sit de actis facit
c.cū eterni.de re iudi.li.vj.⁊.c.cum inter.de re iu.
di.et optime in alio facit iste text.ꝑ ar.a maiori.
nam si sniā interlocutoria que etiā fert̃ ex actis
dȝ redigi in scriptis publicis vt hic:fortiꝰ diffi-
nitiua que est maioris preiudicij.⁊ hoc no.⁊ hāc
opinio.ꝙ sit de actis[a] sequitur etiam Calde.ī.c.
cum dilectus.de causa pos.⁊ ꝓprie.in ver.sentē-
tia.⁊ pro hac dictione ⁊c.facit quod no.in.l.gal-
lus.§.idē credēdum.ff.de lib.⁊ posthu.¶ † Ul-
timo hic no.ꝙ quando constitutio continet ali-
quid non propter se principaliter sed ad finē ali-
cuius mali euitandi transgressores nō illaqueat
ad penam si finis ad quē principaliter tendit cō-
stitutio non violatur.⁊ idem puto respectu pec-
cati mortalis[b] dūmodo constitutio non cōtēna-
tur.vide quod pulchre not. Archi.post beatum
Thom.in.c.vtinā.lxxvj.distin.vides eñ qđ acta
mandantur describi ne innocens ledatur.vñ si
constitutio ista non seruatur non punitur iudex
si nulla difficultas ex commissione cōstitutiōis
emergat quasi tunc cesset finis huius cōstitutio-
nis.facit qđ no.Jnn.in.c.qꝛ pleriqȝ.de imu.ec.⁊
hoc bene no.quia multa sunt statuta presertim
in ecclesia que nō ordinantur principaliter pro-
pter se sed sunt instructiua bonorum vt ꝑcepta
indicentia ieiunia ⁊ similia.¶ Ueniamus nunc
ad examinationem gl.iuxta morē.⁊ primo que-
ritur.in.glo.j.quare dicit tex.⁊ negatiue non est
directa probatio?Respōde quia indirecta bene
potest probari:directa aūt nō.hoc declara ꝓut
no.in.d.c.ex tenore.alleg.in glo.Jo.an.hic dicit
ꝙ etiam directe probari potest per confessionez
aduersarij.de temp.ord.dilectus.de eta.⁊ quali.
c.vlt.de confes.c.j.lib.vj.sed dic melius ꝙ ꝑ con-
fessionē nō probatur proprie negatiua:qꝛ con-
fessio nō est probatio sed probationis releuatio
vt ipsemet.Jo.an.voluit.s̄.e.super.rubri.vbi di-
xi.⁊ sic stat ꝓprie ⁊ vniuersaliter iste text.ꝙ nul-
la est directa probatio.¶ † Quero scđo qđ dici-
tur iudiciū extraordinarium de quo tex.hic facit
mentionem glo.ij.dat duos intellectus.Primꝰ
vt intelligatur de iudicio instituto sine accusato
re:vt quando iudex procedit per viā inquisitio-
nis vel denuntiationis.⁊ no.vtrūqȝ intellectum
pro intellectu statutorū.Itē no.⁊ tene menti gl.
ꝙ processus gestus ꝑ viam inquisitiōis dicitur
extraordinarius:⁊ idem videtur sentire Jnnoc.

in.c.cum oporteat.de accu.sed cōtrariū not.in.c.
dilecto.de senten.excō.lib.vj.quod sit via ordina
ria:vide tu qđ dixi.s̄.super ru.de iu.vel dic ⁊ ter-
tio ꝟm Uin.⁊ cōmuniter doc.hic ꝙ iudiciū agi-
tatū corā arbitro potest dici ordinarium cū ar-
bitria sint redacta ab īstar iudiciorū.ff.de arbit.
l.j.⁊ in scriptis proceditur.C.de arbi.l.pe.nec v̇-
bo arbitri creditur.l.ne in arbitris.C.eo.⁊ hoc li
mita vt.s̄.dixi.⁊ quilibet istorū intellectū salua-
ri potest nisi aliud apparet quo ad hoc vltimū
de volūtate partiū per supradicta.Uide tñ mul-
tos casus in quibus acta nō requirunt̃ ꝑ docto.
in.c.j.de libel.obla.vbi dixi.Glo.iij.ꝑmo colligit
quod tabellio equalet duobus testibꝰ qñqȝ tri-
bus:vt in iuribus alle.in glo.⁊ facit.l.j.iuncta.l.
domitius.ff.de test:⁊.l.hac ꝯsultissima.C.q test.
fa.pos.dic vt plene no.in.c.cū ioannes.de fide in
stru.⁊.c.cū a nobis.de test.¶ Secūdo colligit gl.
ꝙ plus creditur scripture tabellionis q̄ scriptu
re epi:dic vt plene dixi in.c.post cessionē.s̄.eod.
¶ Tertio op.ꝙ scripture tabellionis nō dȝ cre-
di sine testiū subscriptione.in aut.de her.⁊ fal.§.
sancimus.cuius contrariū innuit̃ hic.glo.respon-
det ꝙ cōtrariū procedit in cōtractibꝰ sed in iudi
cijs credit̃ circa acta solius tabelliōis scpture:[c]
vt hic vbi de testibus nulla fit mētio.fatet̃ tñ qđ
tutius est testes adhibere si haberi pñt.¶ Nota
bene hanc gl.⁊ quicquid dicat̃ satis facit iste tex.
⁊.l.in donationibus.C.de dona.ꝟm cōeȝ intelle
ctum quē videtur sequi ibi Bar.adducit ad hoc
illā.l.valde no.⁊ idē Gof.⁊ Jnn.hic ī.c.post ces-
sionem.s̄.eo.Host.dicit hoc verū vbi non vertit̃
in dubium de scriptura notarij:al's nō credit̃.in
aut.de inst.cau.⁊ fide.§.si quis igitur.et.§.si v̇o.
ad.l.in donationibus.nitit̃ rn̄dere sed minꝰ bñ.
Jo.an.dicit communiter seruari qđ li.cōtest.⁊ in
interlocutionibus scribuntur testes:in alijs nō.
apud aliquos vero obseruatur qđ in diffinitiua
tantū scribuntur cū illa sit finis ⁊ terminus acto
rum.ff.de re iu.l.j.⁊ vbi maius periculū vertitur
ibi cautius est agendū.de ele.vbi periculū.lib.vj.
Jpse tñ Jo.an.videt̃ velle ꝙ de iure nō requirū
tur testes cū debeat credi scripture tabellionis q
testem sine presentia testiū examinauit ī secreto,
sed Host.dicebat illud speciale ꝙ examinatio dȝ
sic fieri in secreto.j.de testibus.venerabili.sȝ ego
dico ꝙ hec nō est bona respōsio:qꝛ bene possunt
adhiberi testes:sed ipsi testes non debent exami-
nari simul:vt probatur in.c.vt officiū.de here.li.
vj.vbi propter grauitatē facti iubetur duas reli
giosas personas adhiberi in examinatiōe testiū:
⁊ hoc est bonū cōsiliū in qualibet causa:vt testis
possit cōuinci de falso ad hoc quod no.Jnn.ī.c.
albericus.j.ti.j.⁊ qđ dicam in.c.sicut.e.tj.⁊ sic ac-
guendo.ex.d.c.vt officiū.per locū a speciali satis
probatur qđ in actis iudicialibus non sit necesse
testes adhiberi:tene ergo primū.¶ † Et aduerte
quia non omnia que scribuntur in actis probā-
tur per solā scripturā notarij sed oportet qđ sint
de actis.vnde tenet Lap.sua alleg.lxxviij.quod
instrumentum probationis vel delegatiōis nō
probat̃ per solam scripturā tabellionis absqȝ in
scriptiōe testium qꝛ ista non sunt acta iudicij ꝟm
eum qđ no.bene.⁊ vr̃ eum sequi.d.Ant.hic ego
allego Jnn.in.c.cū in iure.in fi.de offi.deleg.vbi
no.dicit ꝙ sola productio instrumentoruz est de
actis:et sic de productione scriptura tabellionis
facit fidē dūtaxat:⁊ sic intelligit.tenorez autē in-
strumenti non probat nisi aliter solēniter fuerit
exēplatū.refert alios tenere contrariū.de h° vltio
aliqd.j.in practica tñ cautū est seruare consuetu-
dinem regionis:⁊ vbi de ea non apparet testes
adhiberi oībus actibus preiudicialibꝰ propter
opi.cōtrarias.⁊ ꝓpter not.in.d.l.in donatiōibꝰ.
¶ Glo.in ver.citationes.prio q̄rit q̄re citatiōes
scribunt̃:⁊ ponit aliquos effectus vt ptȝ in ea:sȝ
nō ponit meliores effectꝰ.ego dico ꝙ citatio est
fundamētū iudicij.īsti.de pe.teme.liti.in fi.⁊ oīa
q̄ fiunt in ꝑiudiciū absentiū sine citatione nō va-
lēt.vt.c.oīa.⁊.c.caueāt.iij.q.ix.quinimo.¶ † Et
sententia

ad ptē negatiuā
vide text.in.l.pe.
C.de sen.que sine
cer.quā.⁊ text.in
c.ne aliqui.quem
ponderat ibi do.
in vlti.no.de pri-
uile.lib.vj.
¶ Adde qđ sniā
sit de actis.Bal.
cōsil.cccxxviij.s̄.
alleg.

Sebasti.Sapia.

¶ De actis.An
sniā sit ð actis vl-
tra allegata hic ꝑ
Feli.vide Bal.in
cōsi.cxxvij.in.iij.
volu.

Sebasti.Sapia.

¶ Mortalis.Ui
de plene ꝑ Felin.
in.c.j.in.xj.col.v̇.
fallit sexto.de cō-
stitutiōi.vbi po-
nit qñ lex huma-
na reqrit in actu
solēnitatē ad cer-
tum finem an va
leat actus si omis
sa solēnitate non
ꝯueniat̃ illi fin.

Sebasti.Sapia.

¶ Scripture.
Jstud communi
ter teneri attesta-
tur Bal.et Sali.
in.d.l.in donatio
nibꝰ.C.de dona-
tioni.⁊ examinat
Bal.in rub.C.de
fide instru.col.ij.
versi.sed dubita-
tur.ang.in.l.post
mortez.ff.de ado
ptio.

sententia lata in fauorem absentis nõ citati non valet:ct est gl.no.in.l.ea que.C.q̃ño ⁊ qñ iud.facit.l.furioso.cum ibi no.ff.de re iud.⁊ ideo vt appareat validitas actus describũtur citationes.
10 ¶ †Sed cõtra hoc ⁊ ꝯtra tex.op.gl.nã si creditur nũcio citanti.fortius debet credi iudici:⁊ sic nõ dꝫ esse opus scribere.Sol.hec gl.ꝙ hodie nõ credit᷑ etiã nuncio nisi sit iurans.⁊ hoc s̃m ꝯsuetudinez Lõgobardorũ:sed authoritate ⁊ dispositione huius.c.nõ dꝫ credi etiã tali nuncio:sed oportet ꝙ legitime ꝯstet vt hic i fi.vult gl.ꝙ hodie etiã nuncio nõ credit᷑:⁊ hoc etiã tenebat Jo.vt hic refert Jo.an.dicebat hoc tamẽ sub dubio fore:vel s̃m eundẽ Jo.saltẽ quo ad hoc creditur nuncio vt negans cogat᷑ iurare se nõ citatum.s̄.de rest.in inte.ex literis.sed Jnn.⁊ Host.sentiũt cõtrariũ dicentes ꝑ ius non vetat nuncio credi:sed iudici:⁊ ratio diuersitatis est q2 officiũ iudicis nõ est citare quinimo debet habere notariuz qui sua gesta cõscribat sꝫ officiũ nuncij est citare non ergo mirũ si sibi credit᷑.Jtẽ graue eẽt etiã partibus si nuncius haberet ducere secum notarium in citatiõis actu.Aliã rationẽ inter nũciũ ⁊ iudicem addit Gof.dicit enim ꝙ frequentius oritur altercatio inter iudicem et partẽ ꝙ̄ inter nuncium ⁊ partem:⁊ ideo minus creditur iudici ꝙ̄ nuncio.⁊ transit Jo.an.hic super ista gl.sꝫ super tex.refert opi.Host.qui dixit credi nuncio si est iuratus sicut creditur tabellioni.s.prima facie nam si negatur citatio nõ cõuincit᷑ negans ꝑ solam assertionẽ nuncij.⁊ ideo vtile est s̃m eũ vt testes adhibeat in actu citatiõis.ar.in.c.sacro.de sen.ex.⁊ in.c.ex literis.de in integ.resti.secunduz hoc dicit intelligẽdũ qđ not.de ap.cũ parati.de do.⁊ cõtu.cũ dilecti.Ego remitto te ad not.per Cy.⁊ alios in.l.si qs decurio.C.de fal.⁊ plene dicam in.e.cũ parati.de ap.nec plꝫ mihi indistincte hec opi.vt nõ possit negans citationẽ cõuinci per nũciũ.[a] ad quid enim nuncius haberet officiũ publicũ:magis enim debet sibi credi qui deponit super pertinẽtibus ad officiũ suũ et in facto non proprio ꝙ̄ parti neganti ad cõmodũ ꝓprium.arg.hic ⁊ in.c.ad audiẽtiã.de ꝑscrip.⁊ lꝫ dicatur nuncius vilis forme:tñ satis est qđ fuit approbatus in illo officio.ar.in.c.ꝓterea.de test.cog.vbi bo.tex.dicã.lati⁹ in.d.c.cũ parati.et cõcludẽdo aliqua dicta Jnno.super text.q̃ faciunt ad materiã huius gl.dico ꝙ literis sigillatis sigillo iudicis continẽtibus citationẽ ẽt sine scriptura tabellionis dꝫ stari ⁊ citatus debet credere:scđm tñ ea que plene dixi in.c.ꝓterea.de dila.⁊.c.post cessionẽ.s̄.e.⁊ tenet Hosti.⁊ Jnn.idẽ est de literis qbus iudex dat potestatẽ nuncio citãdi:q2 iste litere nõ sunt de actis.Quid ergo debet scribere notarius.dicit Jnn.⁊ Hostiẽ.ꝙ debet scribere citationes.i.relatiões nũciorũ nũciantium seu literas citatorias porrigentiũ ⁊ presentantium.vel citationes.i.precepta imposita nũcijs de citãdo:⁊ hoc vltimũ communiter nõ seruat᷑ s̃m Jo.an.hic ⁊ male.vnde dico nõ disiũctiue vt loquunt᷑ doc.sed copulatiue qđ debet notarius in actis describere cõmissionẽ nũcio factam de citãdo ⁊ relationem ipsius nũcij qualiter citauit.⁊ hoc sentit Hos.hoc probo ratiõe:nuncius non debet aliquẽ citare nisi receperit spãle mandatũ iudicis de citãdo nec sufficit licentia generalis in qua fuit officiũ sibi commissum.ar.i.l.fi.C.de exhi.reis.⁊ hoc ibi expresse tenebat Barto.lꝫ alleget Jnn.in cõtrariũ hic.sed certe potest intelligi ita vt nõ sit cõtrari⁹:⁊ pl⁹ dico ꝙ non dꝫ iudex citare nisi ad petitionez partis:al's nõ valet citatio.vt no.idez Bar.in.l.ad peremptoriũ.ff.de iud.dixi in.c.j.s̄.de re iud.Jtem per hãc cõmissionem nõ probatur partẽ fuisse citatã.et sic non includeretur validitas actus.ar.i cle.ij.vt li.pen.ideo vtile ⁊ quasi necessarium est vt notari⁹ scribat qualiter iudex ad petitionẽ partis iniunxit nuncio vt citaret titium ⁊ qđ nuncius reuersus retulit se citasse.⁊ i multis locis fit citatio cũ schedula notarij:⁊ ꝑ h̃ sit expedita h̃ gl.¶ Gloss.

a ¶ Conuinci per nunciũ. Adde an credat᷑ nũcio iurato. Pau.d̃ ca.ꝯsi.cclxxv.ro.ꝯsi.ccccxcvi.et ibi an ꝑsumat᷑ cõmissio ⁊ an citatio ꝑsumat᷑ facta ad instantiã ꝑtis vid̃ ꝑ Are.consi.xxxvj.
Zacharias.

¶ Addõ tu ꝙ nũcio soli i ꝯcernẽtibus suũ offm̃ credit᷑.ita plenis.notat Feli.i.c.j.col.vj.ver.q̃rta cõclusio.s̄.de iudi.inferens ꝙ lꝫ credat᷑ nũcio dicẽti se citasse nõ tñ ei credit᷑ si dicat iudicẽ sibi cõmisisse.refert Bal.h̃.⁊ i l.his solis.C.de reuo.dona.
Anto.Francis.

¶ Circa h̃ dicas ꝙ lꝫ sit credendũ nũcio referenti se aliquid fecisse tñ ꝑt ꝯtrariũ ꝓbari s̃ꝫ Pau.de ca.i.l.ij.C.si ex noxa.cau.aga.⁊ h̃r ꝑ Bal.i.l.j.C.d̃ re iu.⁊ i trac.schismatis.i.xij.col.⁊ vide q̃ habent᷑ i.c.cũ parati.de ap.⁊ addõ ꝙ iudex põt non credere si sibi constet de ꝯtrio puta si dicat se habuisse cõmissionez de aliquo faciẽdo a iudice ⁊ iudex dicit non dedisse talez commissionẽ.fuit dictũ azo.in sum.ad.l.aquil.qđ repetit ⁊ seq̃t Bal.in.l.ꝯ negãtem.e.tit.⁊ in.l.j.C.si aduer.li.pe.⁊ i.l.si tutor.in fi.C.in qui.cau.restitu.in integ.nõ est neces.et adde ꝙ nunci⁹ faciẽs falsam citationẽ vel relationem tenetur de falso:vt

in ver.dilatiões.querit ad quid scribunt᷑ dilationes.reddit tres rationes.Prima vt sciatur quãtum cõtineat vnaqueqꝫ dilatio si forte postea negaretur.Secũdo vt sciat᷑ an fuerit peremptoria vel nõ.nã prima non debet esse peremptoria nisi ex causa.de dila.c.j.⁊ in hoc glo.dupliciter male loquitur.Primo q2.c.j.de dila.loquitur de dilatione citatoria.⁊ tex.hic loquitur de dilatiõe de liberatoria vel ꝓbatoria.Jtẽ ⁊ citatoria põt eẽ peremptoria etiam sine causa dũmodo nõ sit nimis breuis.⁊ sic loquit᷑.e.j.de dila.ad hoc.xxxiij.q.iij.de illi.⁊.l.cõtumacia.ff.de re iud.Deliberatoria vero vel probatoria semꝑ intelligit᷑ peremptoria sine qualibet alia causa etiam si nõ exprimat᷑ vt pater.iij.q.iij.c.fi.§.offerat᷑.⁊.l.fi.ff.de fer.dixi plene post gl.i.c.ij.d̃ dila.Tertia rõ s̃m glo.vt sciat᷑ qñ quis possit puniri vt contumax:q2 non debet quis excõicari vel missionẽ pati nisi post tertiã citationẽ vel vnam tm̃ peremptoriã in expensis tamen factis per alteram partem poterit cõdẽnari ex cõtumacia in prima citatione:¶ No.bene hãc gl.ad plura.primo ꝙ nõ dꝫ missio fieri nisi precedẽte trina citatione vel vna peremptoria ⁊ qđ postea nõ requiritur alia citatio in actu missionis sicut obseruat᷑ in excommunicatione:vt in.c.sacro.de sen.excõ.⁊ in.c.j.de iudi.hoc etiã voluit gl.in.l.si finita.§.iul.ff.de dam.infec.vbi per Bar.vide qđ dixi.in.c.j.de iu.⁊.c.qm̃.§.in alijs.vt lit.nõ contest.¶ Secundo no.ꝙ ex prima citatione licet non possit procedi ad penã cõtumacie:potest tñ procedi ad cõdemnationez expensaꝝ quas facit pars presens.idẽ no.i.c.q̃relam.de ꝓcu.vbi plenius.de hoc.hoc tñ limita s̃m ea q̃ dixi in.c.cum dilecti.de dolo ⁊ cõtu.vbi oĩo vide.¶ Tertio no.ex gl.iudicem non debere cõtumacem cõdemnare nisi prius constet [b] de
11 ꝯtumacia.ad hec.ij.q.vj.si qs.¶ †Et aduerte ad vnum no.dictum Bar.qđ repetit in duobus locis.in.l.si finita.§.iul.ff.de dam.infec.⁊ in.l.multum interest.ff.de cõdi.⁊ demon.vbi dicit ꝙ etiã presupposita cõtumacia si tñ iudex eã ignoraret non vꝫ ꝓcessus contumacie punitiu⁹ seu fundatus super cõtumacia:q2 ignorat id qđ est causa ⁊ fundamẽtum sui ꝓcessus.dicit de hoc casum i.l.hec aũt.§.j.ff.ex qui.cau.in pos.ea.⁊ alle.Jnn.in c.cum cõtingat.de offi.dele.vñ dicit se reprobasse semel quẽdam ꝓcessum in quo pri⁹ erat facta condemnatio ꝯtumacie.⁊ postea erat facta relatio per nuncium de citatione.ideo dicit cautelã esse vt iudex dicat visis citationibus relationib⁹ contumacie ⁊ toto ꝓcessu ⁊c.⁊ dic ꝙ lꝫ sit tutũ:non tñ credo necessariũ:satis enim est ꝙ ex actis pateat contumacia:⁊ sic constat iudicem instructum.facit.c.j.de sen.excõ.⁊ hoc bene no.q2 doct.
12 nostri non ponunt.¶ † Nũquid aũt sufficiat ꝙ nuncius retulit notario:dicit Bar.in preall.§.iulian⁹:ꝙ sic:q2 per notariũ potest fieri fides iudici sicut ⁊ instrumẽta possunt produci soli notario.l.eos.§.super his.C.de app.ex quo cõcludit nõ esse necesse ꝙ cõmissiones de citando vel relationes nunciorũ fiãt iudice sedente pro tribunali.ar.l.sed interpellatur.ff.de arbit.⁊ vide qđ dixi in.c.ij.de dila.⁊ qđ no.in.l.a procedente.C.de di-
13 la.qđ bene no.pro intellectu huius.c.¶ †Gl.super ver.recusatiões.colligit ꝙ iudicis recusatio danda est in scriptis.alle.in ar.j.de app.c.secũdo requiris.dicunt Host.⁊ Jo.an.ꝙ in hoc nõ egemus argumẽto:q2 est expressum.C.de iudi.l.apertissimi.ꝙ recusatio danda est in scriptis.Aduerte:fateor enim ꝙ danda est recusatio in scriptis per.l.apertissimi.et.l.cũ specialis.C.de iud.⁊ ibi gl.format libellum recusationis.⁊ tenet Spe.in titu.de recu.§.fi.ver.respõdeo.sed dico ꝙ hoc nõ colligitur ex isto text.hic enim solum precipitur vt acta redigantur in scriptis per notariũ cause.nihil enim disponitur de parte an ⁊ quando debeat aliquid facere in scriptis ⁊ regulariter ꝓter sententiã ⁊ recusationem ⁊ libellũ nil dandũ est.per partẽ in scriptis.⁊ de libello adhuc sunt op.vt no.in.c.j.de libel.obla.tꝫ etiã Bar.l.d.authẽ.

ꝑ Bar.⁊ Alex.in l.q noie.ff.d̃ fal.⁊ in.l.diu⁹.ff.de re iud.⁊ vide Spec.in tit.de excep.in ver.sed q̃rit᷑.⁊ tene menti vnũ qđ dicit Bal.i.all.l.ij.C.d̃ sportu.qđ vbicũqꝫ nũci⁹ fecit falsaz relationẽ ꝑt velo leuato et sine ꝓcessu remoueri ab offõ ⁊ ẽt tenet᷑ parti ad interesse:vt plene ꝑ Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.fi.C.de requi.reis.⁊ an magis sit credenduz nuncio quã notario:vide q̃ plene habent᷑ per Cy.⁊ Bald.in.l.si quis decurio.C.d̃ fal.
Sebasti.Sapia.

a ¶ Per nunciuz. Vide Ang.are.i §.q̃drupli.coll.v.institut.de actis.⁊ Ro.i ꝯs.ccccxcvij.inci.diligẽter ꝑscrutatis.col.ij.Alex.in cõsi.ij.incip.consyderatis his i.iij.vol.⁊ ibi q̃lis debet esse relatio nuncij.

b ¶ Cõstet. Adde Ro.ꝯsi.proxime alle.⁊ ibi vide an relatio nũcij sessionem iudicis requirat.
Sebasti.Sapia.

b ¶ Constet. vide Paul.de ca.in.l.si quis postea ꝙ̄.ff.de iud.Bal.in l.sed si dubitet᷑.ff.de acqui.poss.cũ infinitis accumulatis per Marsilium bonoñ.i.l.patre vel marito.ver.vlteri⁹ scias.col.ix.cũ duabus sequentib⁹.ff.de questioni.vbi refert dicta Feli.h̃ et mlta addit.vide etiaz And.sicu.in consi.xlviij.col.xxj.in.j.volu.

nisi breuiores.et facit quod statim dicam in seq. gl. ¶ Sed quero ad qd scribitur recusatio. glos. ista secundo respondet ꝙ quo ad effectũ iudicãdi validitatem ⁊ inualiditatem processus:q2 ꝑposita recusatione iudex non dz procedere super principali:⁊ si processerit cassabit quicquid facit post ap. ¶ Nota ⁊ pondera gl.quia sentit apertissime ꝙ nisi appelletur[a] valet processus gestus post propositaz recusationẽ.[b] Idẽ tenet Inn.in c.cũ speciali.de appe.⁊ ibi dicã an hoc sit verũ indistincte:melius enim ibi cadit ꝙ hic. ¶ Glo.in ver.exceptiones.colligit in princ.ꝙ exceptio dãda est in scriptis ⁊ redigẽda est in actis.Post.dicit ꝙ de necessitate nõ est exceptio porrigẽda in scriptis:sed redigenda tandem in actis per notarium cause ⁊ bene loquit declara vt dixi in gloss. precedenti.An aũt sufficiat scribere exceptiones ⁊ offerre scripturam iudici absq3 alia verborum expressione:vide gl.in.c.appellatio.de app.li.vj. que ꝯcludit ꝙ sic:⁊ facit ibi tex.in ar. ¶ Sz opp. ꝯtra tex.de superfluitate:naz.s̃.premisit de recusatione:nunc iterum submittit de exceptiõe cum recusatio nõ sit aliud ꝙ exceptio.gloss.ista rñdet ꝙ exceptiones proprie sunt ille que ꝓponuntur contra aduersarium vel contra rescriptũ recusatio vero contra iudicem.⁊ sic nulla superfluitas.

14 ¶ †Nota bene gl.ꝙ ꝓprie ⁊ stricte recusatio nõ comprehenditur sub versi.exceptiõis.⁊ sic videt ꝙ in materia odiosa.ver.exceptiones.nõ cõprehendit recusationẽ:sed in materia larga ⁊ fauorabili sic.qđ no.propter statuta imponentia penam excipienti vt non extendant ad recusantem iudicem.alia dicta gl.sunt clara.Et in fi.adde ꝙ plene no.in.c.inter monasteriũ.de re iud.et in.c. pastoralis.de excep. ¶ Gl.in ver.petitiões.querit quare petitiones debent dari i scriptis.et respondet vt in ea patet.Sz aduerte tu:quia vt dixi in aliis.gl.precedentibus hic non probatur ꝙ petitio siue libellus debet dari in scriptis:sed qđ debet redigi in scriptis ꝑ notarium cause.⁊ hoc videtur semper necessarium.in causis etiam que expediunt simpliciter ⁊ de plano sine strepitu et figura iudicij.de quo dic vt dixi ⁊ no.in cle.sepe. de verb.signi.Et generaliter an valeat iudicium sine libelli oblatione dixi in.c.j.de libell.oblatio. ¶ Nota tamen ex rationibus glo.ꝙ non soluz interest partis libellũ offerre:sed etiã iudicis qui habet formare sententiam ẜm formã libelli. Ex quo infertur patrẽ non posse remittere inuito iudice cõfectionẽ libelli.de quo tamẽ dicendum vt no.in.d.c.j.⁊ in.d.cle.sepe. ¶ Glo.in ver.responsiones.querit quare responsiones rediguntur in scriptis.respondet vt appareat lit.cõtest.esse factam ⁊c.vt in gloss.Quero quia tex.mandat hic interrogationes scribi.de quibus interrogatiõibus intelligitur? Respõdet dupliciter. Primo intelligendo de positionibus quas fecit actor super quibus vult aduersarij confessionez habere. vnde exponit interrogationes.i.positiões.et ad istas positiones reus respondet aut per verbuz credit si solum fuit iuratum de calumnia.aut ꝑ verbum assertiuum puta cõcedo si fuit iuratum de veritate.⁊ ex hoc et ex tex.gloss.colligit differẽtiam inter responsionem que fit ad libellum ⁊ illam que fit ad positiones.naz prima appellatur responsio secũda appellatur cõfessio.vt i litera. ¶ Secundo intelligit glo.tex.in interrogationibus proprie sumptis que.s.fiunt a iudice ex officio suo.xxx.q.v.iudicantem.dicit etiã ꝙ ps potest interrogare partez ⁊ aduocatus etiã ⁊ valet responsio per iura allegata in ea.

15 ¶ †Not.ex gl. plura.primo ꝙ largo sumpto vocabulo interrogatio potest dici positio:sz proprie ⁊ stricte differẽtia est[c] inter interrogationẽ ⁊ positionẽ.quod no.propter statuta.⁊ differunt in hoc q2 positiones fiunt assertiue:ita qđ ponẽs[d] ꝯfiteatur in ea contenta.de iurciur.in.c.cũ in positionibus.⁊.c. ij.de test.lib.vj.sed interrogationes fiũt interrogatiue:ita ꝙ interrogans nõ confitet:vt dixi in c.fi.de confes.Item positiones fiũt a parte.vt in c.j.de confes.li.vj.⁊ in cle.sepe.de verbo.signi. Interrogationes vero fiunt a iudice.l.j.ff.đ interro.actio.⁊ qđ ibi no.⁊ de his differẽtijs vide bo.gl.in.d.c.j.de ꝯfes.⁊ ex hoc dico limitando istam gloss.fi.dum dicit ꝙ etiã pars ⁊ aduocatus possunt interrogare.dic enim ꝙ lz valeat responsio de facto emanata:pars tñ non tenet ad talẽ interrogationem rñdere vt no.gl.in.d.l.j.⁊.l.si sine interrogatione.ff.de interro.act.no. gl.in.c.pe.de iura.calum.vbi habes bo.gl.de his interrogationibus ⁊ ibi aliquid dixi.vide etiã glo.in.c.iudicantẽ.prealle.que no.dicit ꝙ si pars vult interogare oportet ꝙ prius ponat.s.faciẽdo positionẽ ⁊ sic confitendo:⁊ sic ne videatur calumniose interrogare:sed aliud est cum iudex interrogat.Remedium ergo est vbi pars non vult ꝯfiteri quod imploret officium iudicis[e] vt ipse interroget.vt no.d.l.prima.de materia positionũ vide in.c.j.et.ij.de cõfes.lib.vj.et in cle.sepe.⁊ ꝑ Inn.in.c. dudũ.ij.de elec.⁊ per legistas.C.de iur.ca.l.ij.§.qd obser.aliqd tetigi in c.pe.prealle. ¶ Secũdo nota ex hac glo.ꝙ responsio que fit ad libelluz non est proprie confessio.nam text.ponit hic ista vt diuersa.Quid autem releuat confessiõ ex quo reus contestando negauit contenta in libello.no.in.d.cle.sepe.ver.et q2 in glo.ij.in fi.et vide in Specu.in titu.

16 depo.§.iij.versi.sed patronus. ¶ †Ultimo inquantum gl.dicit quod aduocatus interrogat.limita vt s̃. Item intellige quando clientulus hoc habet ratũ:vide quod le.⁊ no.in.c.cum causam.de appel. ¶ Quero quia text.mandat inscribi confessiones:quid si pars noluit respondere:sed tacet.Glo.in ver.cõfessiones.dicit ꝙ debet scribi ipsa taciturnitas scilicet ꝙ pars interrogata tacuit.nam ex hoc habetur pro cõfitente.ff.de interrog.actio.l.de etate.§.qui tacuit.et.§.nihil.Item dicit Joan.an.quod si negat debet scribi negatio:et bene eadẽ ratione qua scribitur confessio et taciturnitas.subnectit tamen gl.quod huiusmodi confessiones que fiunt post lit.contesta.possunt reuocari si docetur de errore.et not.quod glo.loquitur de confessionibus factis post litẽ contesta.de antea factis nil dicit.Dic tamen plene de hac materia vt dixi in ca.fina.de confes. ¶ Gloss.in versi.productiones instrumentorum.querit quare scribuntur iste productiones ex quo instrumenta reperiuntur in iudicio.respondet vt sciatur an fuerunt producta tempore competenti:quia post conclusionẽ in causa produci non possunt.

17 de fide instru.cũ dilectus. ¶ †Nota bene gl.quia vult ꝙ si de facto admittatur productio instrumenti post conclusionem in causa illa nõ releuat.contrarium sentiunt domi.de ro.deci.v.vbi iudex sciens conclusionem admisit aliqua que non debebat admittere.videtur enim tunc reuocare[f] conclusionem.argu.c.cũ renuntiatur.xxij.q.j.admissio enim vnius contrariorum est alterius exclusio.facit quod not.glo.in simili in.c.j.de elect.libro.vj.Ego puto hoc verum indistincte vbi causa legitima suberat:quia tunc potest reuocare suam interlocutoriã.de appel. cum cessante.et facit.c.pastoralis.in fi.de cau.pos.et proprie quã satis tacite reuocauit per actum contrarium.arg.c.ex parte.el.j.de appel.et c.cum.M.de constit.Si autem causa legitima non suberat adhuc puto idem si aduersa pars fuit presens:et nõ cõtradicit.arg.l.qđ iussit.ff. de re iudi.et sibi imputari potest.argu.l.acta.ff.de re iudica.et quod leg.et no.in.c.cum causam.de testi.in fi.si autem pars ignorauit vel sciuit et contradicit ac appellauit non credo ꝙ proficiat admissio solius iudicis per no.in.d.c.cũ cessante.et ꝑ Inn.in.c.querelã.de elec.et in.c. sacro.de sent.excõ.⁊ Bart.in.d.l.quod iussit.Glo.in ver.interlocutiones.querit an per hoc interlocutoria sit in scriptis ferenda:respondet quod non:quia hic tantum dicitur quod redigatur in actis:non autẽ quod feratur in scriptis. ¶ Nota bene hanc glo.que facit pro his que dixi supra super glo.recusationes.⁊ rectius loquitur hec glo.quã fecerit ibi:⁊ in glo.seq.Aliud dicit glo.in diffinitiua.illa enim ferenda est in scriptis:non tñ dispositione huius.c.vt s̃.dixi.sed aliorũ iurium.ij. q.j.in primis.adde.c.fin.de re iudica.li.vj.⁊.l.j.C.de sen.ex pericu.reci. ¶ Glo.in ver.appellationes.⁊ seq.sunt clare:⁊ no.ex glo.illa in ver.renuntiationes.ꝙ per conclusionem in causa precluditur via nõ solum probationibus sed etiam allegationibus que consistunt in iure ⁊ in facto.vide Inno.in.c.pastoralis.de cau.pos.⁊ proprie.⁊ glos.in.c.cũ dilectus.de fide instru. ¶ Glo.in ver.loca ⁊ tempora.querit de quibus locis ⁊ temporibus intelligitur:tex.respondet quod de his in quib9 hec acta confecta sunt.et de loco et tẽpore inserendis instrumentis ⁊ quare inserantur vide tex.cum ibi not.in.c.abbate sane.de re iudi.li.vj.ad finẽ.⁊ in fi.glo.vide circa hoc quod plene dixi in.c.j.s̃.eo.tit. ¶ In gl. in ver.negligentiã.in fi.no.bene tu iuuenis hanc glo.et etiã in foro aĩe hanc penam que parti est interesse metuere debet:quia negligẽtia vel dolo suo hoc damnũ prouenit parti.quod sentiunt hic doc.vt.j.dicã. et vide lati9 in.c.calumniam.de pe.et idẽ in aduocato:vide gl.in.c.j.de

18 de confes.lib.vj. ¶ †Uide tamẽ omnino sing.dictum Inno.in.c.sicut dignum.de homi.circa fin.vbi vult ꝙ in foro anime[g] quis tenet ad emendam damni quando fuit in dolo vel lata culpa que equiparatur dolo.l.quod nerua.ff.deposi.secus si fuit in leui vel leuissima culpa.licet enim tunc posset agi ad emendam damni in foro cõtẽtioso.l.aquilia.que tendit ad conseruationẽ patrimonij:vt.l.in lege aquil.ff.ad.l.aq. secus in foro anime:sed imponetur penitẽtia iuxta modum culpe.arg. xv.q.j.inebriauerunt.quod ꝑpetuo no.⁊ adde gl.fin.in.c.fraternitas. xij.q.ij.que dicit ꝙ mera pena non habet locum in foro penitentiali.

Sed quero

Sebasti. Sapia.

a ¶ Nisi appellet. Uide latissime ꝑ Alex.i.l.q2 poterat.ff.ad trebe.et in ꝯsi.lxxix.inci. diligẽter ꝯsiderãtis.in.j.vo.⁊ Perusi.in.c.cũ parati.j̃.de appel.

b ¶ Post recusationẽ. Uide late Ro.ꝯsi.ccxx.vbi multas opiniones refert.

c ¶ Differẽtia est. adđ Paul.de ca. consil.ccxxviij.in primo impressis.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Qđ ponens. hanc dñiam etiã tradit Bart.in.l. ij.§.ꝙ obseruari. C.đ iura.calũ.in l.j.ff.de interro. actio.no.tñ cautelã ꝙ si iterrogationes fiũt post litẽ cõtestatam ad probanduz ⁊ ad decisionem cause nõ tenet interrogat9 rñdere sz dz petere qđ actor ponat assertiue. ita not.do.Abb. in.c.pe.col.v.ver. q̃rto dicit.s̃.de iu.ca.sequitur.d. Fran.cur.i tract. positionum. in quarto breuiloquio.

e ¶ Officium iudicis. Adde qđ voluit Bald.consil. cxxxij.v.li.

f ¶ Reuocate.ad de Alex.cõs.lxxij. ij.lib.et.lxxxviij. iiij.lib.

Sebasti. Sapia.

g ¶ In foro aĩe.vide Roma.in sin. cõ inci.pridie fui interrogat9.Fel. i.d.c.sicut dignũ. et.d.Andr.sicu.i repeti.c.Raynaldus.cxiiij.cũ seq. đ testa.vbi tenet cõtra cõmunem ꝙ in vno quis teneatur in foro cõscientie ad damnum illatuz ex leui vel leuissima culpa.vide Deci i.c.j.i scđa lec.i.v. col.versic.quinto adđ.s̃.de ꝯstitu. ⁊ Corsetũ in sin. suis in ver.foruz consciẽtie.

¶ Sententia. An presumatur pro snia: vide omnino que nota. scribit Inno. in. c. j. circa fi. versi. item plus dicimus. de cōfir. vti. vel inuti. et p Inn. in. c. cum in iure. in princi. de offi. deleg. Item adde q̄ si per inspectionē actorū appareat defect⁹ alicui⁹ solēnitatis iudicialis: talis inspectio elidit p̄sumptionē que viget quod p̄sumi debeat pro solēnitate actuū. tex. est quē ibi all. do. Anto. circa prin. in vsic. nota hic aptū. in c. j. de li. ɔtest. Sz tu dicas q̄ id nō p̄sumit̄ p actorū solennitate q: ibi nōdū lata fuerat snia q̄ est illa q̄ facit p̄sumi p solēnitate. atē adde id qd no. d. Abb. in c. cum inter. R. se niorē. d elec. i. vi. colū. vbi dicit qd nō ē p̄sumēdū p snia iudicis q p̄cedit pte nō vocata & ei⁹ defensiōe nō admissa. et h dicit esse sin. dc̄m bal. post gl. i. l. fi. C. de legi. an p̄sumat̄ solēnitas citatiōis: vide do. Ant. & qd ibi no. in. c. qd sicut. i. v. col. de ele. Itē de hoc an presumat̄ p snia iudicis q̄ ad solēnitatē processus: vide per Imo. in. l. ex hac scriptura. ff. d do nat. & i. l. iiij. §. cōdēnatū. ff. d re iu. & i. l. sicū nulla. e. tit. Ang. & Imo. i. l. de vnoquoqz. ff. e. ti. & Bart. i. l. acta. e. tit. & i. l. fi. ff. q̄ñ app. sit. bal. i. l. j. C. ne li. i vna ea. cau. ter. puoca. & i. l. emācipatiōe. post Cy. ibi C. d fi. instr. bar. i l. admonēdi. vsic. q̄ro qd si reperiā tur dicta. ff. de iu reiu. & cum dicto Bar. in. l. fi. C. de sen. ex pi. reci. & in l. sciēdū. circa fi. d ver. ob. in illo articulo an snia p̄sumat̄ lecta. cōcor. Bal. & Ang. in. l. q̄cunqz. §. fi. ff. de publi. et Bal. i. l. fideic. §. j. ff. de le. iij. & Bal. i. l. si is. ff. de test. in. l. j. in ij. col. C. de sentē. ex peri. reci. & bal. in. l. j. in vlti. charta. C. de fi. istr. li. x. Itē de illo articulo an & q̄ñ ɔstat de snia pro solēnitate p̄cessus p̄sumat̄: vide latissime et meli⁹ q̄ alibi per Roma. in repe. sua. l. sciēdū. ff. de verb. obl. in. xxiij. col. vsi. succedit post predicta. vbi reassumit fere omnia dicta in hoc passu p do. Anto. hic. Item adde q̄ q̄ñ petit̄ confirmatio snie non p̄sumitur p sentētia: sed ille qui petit confirmari tenetur docere de eius validitate. ita dicit sing. Inn. in. c. j. de cōfir. vti. vel inuti. & vide qd ibi not. & tene menti q: est sing. dictū in materia. Item adde q̄ q̄ñ ille cōtra quem allegat̄ snia negat sniam latā si postea p̄babitur sniam latā in penā negātis nō solum presumit̄ pro snia: sed etiā pro omni eius qualitate. ita sing. sentit Bal. in. c. j. circa fi. in titu. q̄ño testes sunt necesī. i vsi. feu. et q̄ presumat̄ pro snia etiā quo ad processum q̄ñ trāsiuit in rē iud. est opti. text. in. c. cū inter. i fi. de re iud. & vide Jo. d lig. i. c. in p̄ntia. i. fi. d renū. et de h an p̄sumi debeat p snia: et an p iustitia vel solēnitate processus: vide Inno. in. c. innotuit. de eo q̄ furt. ord. suf. & vid gl. in. c. cū speciali. §. porro. de app. et de h q̄ñ p̄sumi debeat p act̄ p̄cessus: & qd nō: vide p Bald. in. l. fi. in vlt. col. vsi. quero nunqd p actis. C. de re iudi. & plene etiā p. d. Ant. in. c. cū ad sedē. in vl. col. d rest. spo. et p Flo. in. l. ab ea parte. circa fi. ff. d p̄ba. vbi iter alia dt q̄ lz p̄sumat̄ p solēnitate intrinseca iustitie nō tñ p extrinseca vñ dixit qd nō p̄sumit̄ q̄ snia fuerit lata. & add. Bald. in. c. j. in fi. iiij. col. v. si valeat. in tit. d mili. vas. q cōtu. est vbi dicit q̄ post biēniū presumit̄ p snia et p̄cessu. & ita dicit tenere Inn. i c. in p̄sentia. de renū. adde h Bal. in. l. sciēdū. i fi. ff. de ver. ob. vbi dicit q̄ si i actis reperit̄ scriptura q̄ snia fuerit snialiter lata p̄sumitur lata iudice sedente pro tribunali. add. h qd no. bar. & Ang. i. l. fi. C. d sent. et peric. reci. vbi ponūt vtruz sentētia p̄sumatur lata. ¶ Adde an pro snia p̄sumat̄: eundem Abb. consil. lxxxiiij. Fede. ɔsi. lix. Joā. de ana. consi. l. Ang. ɔsi. cxcviij. Raph. cuma. cōsilio. lxxv. Pau. de ca. cōsil. cccxviij. in p̄io impressis. Roma. cōsi. cccxxxiiij. Calderi. cōsi. xviij. Lapum alleg. xliij. Alex. consi. xvij. ij. lib. & an omnia presumant̄ solēniter acta: per Francis. de are. consi. lxix. Sebasti. Sapia.

¶ Sed q̄ro ad declaratiōnē materie huius glo. quid si iudex non est soluendo: Dicit Hosti. sup. ter. q̄ alia pena mulctabit̄ ad arbitrium superiorum. all. j. de male. c. ij. & de do. & contu. finē. facit pro dicto huius. c. de multa. versicu. is quoqz. de prebē. & pro dicto Hostiē. facit hec litera cum remissionib⁹. s. factis. Et credo per verbū castigetur: hic positum q̄ non soluz puniet̄ ad interesse partis: sed etiam arbitrio iudicis s̄m modū culpe: ad hoc bo. ter. in simili in. c. sacro. de sen. excō. et idem videt̄ sentire hic Innoc. in ver. animaduersione. & all. insti. de obli. que ex q̄si delī. in pri. ¶ Sed q̄ro q̄ñ iudex dicitur committere hāc negligētiā vt sic sit locus pene: Sol. dicit Hostien. quādo negligit habere tabellionem: vel duos viros idoneos: vel negligit aduertere quid scribatur: & propter hoc aliquod falsum committit̄ qd forte postea reprobat: & sic oportet de nouo p̄cedere et grauat̄ pars laborib⁹ et retractat̄ p̄cess⁹. s̄m cū. ¶ No. bene hic dicta Hosti. quod locum habeat pena etiam si non diligenter animaduertit ad id qd scribit notarius. et per hoc induco literam ibi: qui fideliter vniuersa &c. ¶ Gl. vlti. in effectu facit duo: nam primo apponit et duas solutiones tradit: vnam in princi. aliaz prope fi. secūdo principaliter querit de vna questione & soluit. secunda ibi: sed pone. ¶ † Opp. agitur cōtra ter. in fi. in eo qd dicit: p iudicis sentētia [a] et processu nō presumendo nisi quaten⁹ cōstat per legitima documēta. quare ob. multa iura. s. de elec. bone. de renū. in presentia. cum all. in prin. gloss. Solu. gl. primo s̄m Jo. qui dixit p̄sumendū pro iustitia snie si de ea cōstat: scilz q̄ sit recte et iuste lata: sed nō presumitur de rectitudine p̄cessus: scz q̄ ordo iudiciari⁹ fuerit obseruat⁹ nisi probetur per legitima documenta: vt hic. et idez sentit glo. in snia excōicationis: & licet in ea sit speciale quod p̄betur per literas episcopi. s. e. post cessionem tamē nō presumitur q̄ recte lata fuit si negetur: sed oportet q̄ per iudicē vel aduersarium p̄betur q̄ legitimo modo fuit lata. per. c. sacro. de sen. excō. Predicta procedūt s̄m Joā. an. nisi acta sint deperdita: quia tunc sufficit p̄bare pditionem: vt in. c. cum olim. de priui. vt p̄bet̄ p̄cessus per testes. Alia fuit opi. Inn. iiij. & loquitur de cōmētatore qui fuit papa: & fecit lecturā qua quotidie vtimur. distinguēs inter sententiam latam presentibus partibus vel earum procuratoribus a qua nō fuit appellatū: et illā que nō fuit predicto modo lata. vt primo casu ex quo cōstat de snia intantū presumit̄ pro ea q̄ si aliqua partium vellet ipsam impugnare ratione processus non dz audiri ex quo tempore snie nil dixit nec appellauit: al's sec⁹. hec opi. non placet glo. q: si sententia est nulla ex defectu processus non potuit cōualidari ex taciturnitate partiū. hoc dictū glo. placet Joan. and. dicit tamen se putare hoc etiam fuisse de mente Inn. vt ipse exprimit in. c. cum in iure. de offi. dele. scilicet quod presentia & taciturnitas operetur vt transferat̄ onus p̄badi in tacentē: nō autē quod habeat cōualidare sentētiam vel inducere presumptionē iuris et de iure: et si dicas qualiter p̄batur: dicit q̄ per acta cause qb⁹ productis si ex eis non apparet lis contestata habetur pro nō cōtestata nisi victor probet contrariū. ad hoc adducit. c. cū ad sedem. de resti. spolia. de priuile. cum olim. mult ergo Jo. an. qd post lapsum decendij p̄sumitur etiam p rectitudine p̄cessus: sed nihilomin⁹ admittat̄ probatio in ɔtrium per aduersam partē super defectu processus substantialis: & intellige in hoc multa que hic & alibi scribūtur: & maxime per do. Ant. qui more suo solito plurima inculcat. Ego in effectu cōprehendendo omnia et clarissime expediendo facio. tria membra. Aut em. a sententia fuit appellatū: aut nō fuit appellatū: sed sum⁹ intra terminū appellādi: vel si fuit appellatū: appellatio est nulla seu deserta. Primo casu quādo fuit appellatū et pendet appellatio: breuiter dico quod non p̄sumitur [b] pro processu: sed opz qd probetur per stantem pro snia: vt hic. & in. c. cum inter. in fi. a contrario. j. de re iudic. nec etiam p̄sumitur pro iustitia snie: q: ipsa snia et ipsius virtus est extincta vel suspensa per appellationez: vt in. c. venientes. de iureiuran. et in. c. pastoralis. §. preterea. de offi. dele. l. j. §. fi. ff. ad turpil. & ff. nil nouari appel. pendē. l. vna. §. integer. vñ is q habebat probare in prima instantia habebit probare nunc et probabit p̄ducendo prima acta vel alia de nouo. vt in. c. cū ad sedem. de resti. spo. et in. c. cū Joā. de fi. instr. et. l. per hanc. C. de tēpo. app. hec est cōmunis doc. cōclusio in. c. in presentia. de renū. & Inno. & clarius Jo. cal. hic: & per Innoc. in. d. c. cum in iure. & nisi snia iustificetur ex priori bus actis vel alijs legitime fidis retractabit̄ talis sententia per iudicem appellationis. vt in. d. c. cū ad sedem. & vide omnino que dicam in. c. causam. de re iudic. & hoc quo ad primū. ¶ In scdo membro si non fuit appellatum: sumus tamen intra terminū appellandi: cōcludo sic q̄ respectu rectitudinis processus non presumit̄: et ideo si citra appellationē qs diceret nullā esse sentētiam ex defectu p̄cessus substantialis non presumeret̄ pro eo: sed oportet quod probet̄ p legitima documenta: vt hic. & probatur a cōtrario in. d. c. cuz inter. in fin. j. de re iudi. vbi bo. text. respectu iustitie sententie credo q̄ presumat̄. hoc probo per. c. in presentia. de renūtia. vbi ter. apertissime se fundat super authoritate iudiciali: vt p̄pter officiū et authoritatē iudicis presumat̄ q̄ iuste p̄cesserit donec p̄bet̄ cōtrariū. ad idem. c. in nostra. de procu. vbi presumitur pro iudicibus maxime literatis et peritis. Nec obst. dicta superi⁹ in p̄io membro quia ibi fuit appellatum: & sic fuit extincta vel saltē suspensa virtus sentētie authoritate iuris: vt in iuribus hic alleg. sed in casu nostro lz possit appellari: satis tamen et q̄ non sit appellatum: et sic non est suspensa virtus sententie et authoritatis iudicialis. ¶ Et no. bonū itellectū ad illud. c. in presentia. sed diceres tu quare aliud est respectu p̄cessus vt pro eo non presumat̄ licet non fuerit appellatū: respōdeo q̄ iura respectu processus voluit scripturā adhiberi: vt hic. et sic oportet q̄ fiat p̄batio per scripturam. & de facili hoc pōt fieri adhibendo notarium vel duos viros idoneos: vt hic. ¶ † Vide in fili not. dictum Inn. in. c. sup his. de accu. an fin. vbi qd dr̄ si excipit̄ ɔ aliquē qd nō est cleric⁹ ipse ordinat⁹ habet p̄bare: q: iura mandant sup hoc l'ras fieri. ij. q. j. legum. Idē no. gl. ij. q. v. in sum. vide etiā Inn. i c. innotuit. de eo q fur. ord. rece. vbi dat hoc pro regula qd vbi ius exigit scripturam dz solēnitas p̄bari per eū qui stat pro solennitate & nō p excipiētē. qd bene not. ratio q: est p̄sumptio fraudis si scriptura nō exhibetur h̄ respectu iustitie iura nō mandant sic scripturas fieri cū et impossibile.

¶ Nō presumit̄. Vide Imol. tenentē cōtrarium in. c. in presentia. per illum tex. s. de renuntia.

a ✠Sebasti. Sapia. ¶ Cōtra ius.an.⁊ quādo sentētia lata contra ius sit nulla.vide Jaso.post Bar.⁊ alios in.l.pen.ff.de iusti.⁊ iur.Alex.i.l. qui rome.§.duo fratres.col.xl.ff.de ver.ob.⁊ in.l.si is ad quē.ff.de acqui.here.⁊ de sententia que cōtinet notoriam iustitiā ꝙ sit nulla ꝓbat opti.tex.in.l.si pars iudicantiū.in princi.in ver.nisi aperte.ff.de inoffi. test.vbi Ange.declarat qū dicatur cōtinere notoriā iniustitiā.de q̄ ēt p Peru.late i.c. dilecto.i.lv.q.v. secūdo aduerte. de appel.

✠Sebasti. Sapia.
b ¶ De facto. Vide Roma.in ɔsi. clxxxiiij.inci.amplissime doctor.i fine.Aret.in cōsi. lxxiij.inci.diligenter.col.ij.Alex.in cōsi.lxxvij.inci.in causa ⁊ lite.col.fi. in.ii.vol.⁊ in ɔsi. ccxij.inci.viso.in prin.eo.vol.⁊ i.l. iudex postq̄.ɔ̄si. sexto fallit.ff.d̄ re iudi.vbi etiā tradit qū pars confitetur sniam iniustam:de quo etiā scribit idē Alex. in.l.si seruus pluriū.§.i.ff.d̄ leg.i.

c ¶ Et p̄sumitur. Idē dicit.d.Anto.in.c.cum inter vos.i fi.d̄ re iudi. ⁊ vide qd̄ no.do. Ant.in.c.veniēs. el.i.in penul.col. d̄ test.⁊ qd̄ ibi no. Bal.in.c.i.§.sancimus.in tit.quotꝑe miles.iuxta fi.et adde hic qd̄ solū p̄sumitur in his que ipse exercet per viam contentiose iurisdictionis.

✠Sebasti. Sapia.
d ¶ In rem iudic. limitanť singulariter ista oīa ꝙ ꝓ processu p̄sumať et ꝓ snia qū trāsiuit in rē iudicatā vt nō ꝓcedant qū petiť ɔfirmatio snie coraz superiore:vide Feli.referētē in.c.cū venissent.i.i.not. de iudi.ꝯ.

esset scripturam semper fieri:quoniā qn̄qꝫ ex argumentis:qn̄qꝫ ex presumptiōibꝰ iudex fundat motū animi sui:⁊ ex similibus.vt.l.iij.⁊.l.ob carmen.ff.de testi.⁊ vide tex.opti.in.c.causaꝫ.i.de re iud.merito hoc casu presumitur pro iudice ⁊ nō sic in alio.⁊ not.bene hanc differētiā:quia credo qd̄ nemo specifice eam attingit quod viderim:⁊ credo esse verissimā:et habes rationem multorū iurium:et hoc quo ad secūdū articulū. ¶ Venio ad tertium quando scꝫ non fuit appellatū ⁊c.et in hoc subdistinguo ꝙ qn̄qꝫ quis impugnat sententiam respectu iustitie:qn̄qꝫ respectu ꝓcessus. primo casu aut error contra ius scriptū est exp̄ssus in sentētia:et nō presumiť pro ea nec omissio appellationis purgat hoc vitium nullitatis:vt in.c.i.i.de re iudi.et.c.cum inter.eo.titu.l.si exp̄ssim.ff.de appella.⁊.l.ij.C.quando prouo.non est neces.hoc intellige quādo solū erat expressa causa cōtra ius:[a] secus si esset expressa etiam alia nō contra ius:licet sit contra ius litigatoris:tūc sententia est nulla ex hoc capite.vt nota.vult Jnn. in.c.in presentia.de renun.et hoc casu dicendum sicut quando nulla est causa expressa:de quo.i.dicam. Quandoqꝫ talis error contra ius nō est expressus:sed alias continet notoriam iniustitiaꝫ: et tūc adhuc puto sententiam esse nullā:nec p̄sumitur pro sentētia:lꝫ intra decēdium non fuerit appellatū.vt tenet Jnn.in.c.fraternitatis.de frigi.⁊ videť bo.tex.ꝯm vnū itellectū in.c.inter cetera.i.de re iudi.vbi latius dicam.qn̄qꝫ nō cōtinet notoriā iniustitiā:sꝫ allegať error patēs ex actis. et in hoc sunt opi.nam Cyn.in.l.i.C.de erro.cal. indistincte videtur concludere sniaꝫ nullā:⁊ istū impugnantē admittendum ad ꝓbandū talē errorem:quia sententia iustificať ex actis:cū ad ea semper sententia referatur.facit.c.cuꝫ ad sedem. de resti.spo. ¶ 21 † Jnn.⁊ Host.hic post eū sentiūt oppositum.dicit enim hic Jnno.ꝙ si iudex dicit in snia p.A.⁊.B.fuit probatuꝫ nihilominꝰ p̄sumitur pro snia lꝫ ex actis nihil appareat p illos probatum.ar.in.c.in presentia.de renun.et de re iudi.causam.ff.de re iudi.l.cuꝫ prolatis.Nec ob. secundū Host.si dicatur errorē fuisse expressum in sententia:quia iste est error cōtra ius litigatoris:et idē imputandū est ei qui intra decendium non appellauit. Nec obst.c.ij.de pur.vul.qꝫ ꝯm eum ibi notorium erat sniaꝫ nō tenere:tum quia reus fuerat condemnatus per probationē a iure improbatā:tum quia fuit repertū publiceꝰ cōtrarium eius quod videbatur fuisse probatuꝫ:ideo potuit snia retractari.de app.solicitudinem.§.si vo.⁊ no.bn̄ casum illiꝰ.c.ij.sed attende quia ipse Jnn.sentit ɔ̄rium in.c.cum bertoldꝰ.i.de re iudi.vbi dicit sniam retractandam etiam citra appellationem si iudex dicit per.A.⁊.B.fuisse probatū:vt patet ex actis postmodum ex inspectiōe actorum:non reperit per illos probatum:sed cōcordo ꝙ aut iudex non retulit se ad acta:sed simpliciter dicit p.A.et.B.fuisse probatū:⁊ procedit dictū Jnn.et Host.hic.aut retulit se ad acta: puta dicēdo sic:per.A.et.B.fuit probatum vt patet ex actis:et tunc procedat aliud dictū Jnn. et sic in veritate loquitur ibi.et hoc sentit domi. Ant.hic et clarius in.c.cum bertoldꝰ.de re iudi. et ad hanc distinctionē esset reducendum dictuꝫ Cy.in.d.l.i.et dictuꝫ do.de Rota deci.cccxxiiij. vbi dicunt sniam nullam qū error patet ex actis. alleg.dictū Pau.de re iudic.pastoralis.in cle.et Archid.de senten.excom.romana.lib.vi.et hanc reddo rationē pro diuersitate casuum qū em̄ expresse retulit se ad acta tūc clarissime patet de errore iudicis:qꝫ videtur expressum in snia qū cōstat ex actis ad que exp̄sse se retulit:vt patet in simili in.l.penul.C.de senten.que sine cer.quāti.et quod not.Jnn.in.c.ij.de libel.obla.ergo talis sentētia nulla:sicut quādo iudex errauit in calculo in ipsa sententia.vt.d.l.i.C.de erro.cal.⁊.l.i. ff.que senten.sine appel.rescin.sed in alio casu quādo expresse non retulit se ad acta non patet necessario de errore iudicis.forte enim aliquid isti testes dixerūt postmodum interrogati per iudicem viua voce.ar.c. cū ioannes.de fi.instru.⁊ licet presumptio sit in cōtrarium:tn̄ alia presumptio que oritur ex autoritate iudicis ⁊ trāsitu in rem iudicatā ex taciturnitate partis in nō appellādo tanq̄ fortior elidit illā presumptionem minus fortē.⁊ satis est ꝙ notorie ⁊ indubitāter non constat de errore.sententia enim facit ius inter partes.l.ingenū.ff.de statu homi.⁊ c.cum inter.de re iudi.facit illud dictum Jnn.in.d.c.in presentia.de renun.⁊ hoc not.qn̄qꝫ non allegatur error patēs ex actis:sed simpliciter allegať iniustitia ⁊ petitur acta ꝓduci ad probationē vel aliter et tunc in dubio obstat isti excep.rei iudica,d.c.cum inter.⁊.l.res iudicata.ff.de regu.iur. ¶ 22 † Sed dubium est quid si de facto[b] fuit admissus ad disputandū de iustitia vel iniustitia:⁊ constitit de ea tunc.Jnn.in.c.cum dilecta.de rescrip.⁊ in.c.cū bertoldus.de re iudi.tenet iudicem debere illam sniam retractare:qꝫ de qua re iudex cognouit ⁊c.l.de qua re.ff.de re iudi.⁊.c.cū super.de cau.pos.⁊ proprie.⁊ imputandum est parti nō opponenti per prius excep.rei iudi. ¶ 23 † Et dicit sing. Jnn.in.c.quia pleriqꝫ. de immu.eccle.ꝙ si pars pro qua lata est illa sentētia fateť illam iniustā debet illa retractari.ar.in authē.sed iā necesse.C.de dona.an̄ nup.Sed in ɔ̄rium facit qd̄ no.gl.in cle.si appellationē.de appel.nō em̄ possunt partes renūtiare huic trāsitui in rem iudicatā ⁊ dare iurisdictionē iudici ad quē.do.Ant.hic concordat ꝙ aut de iniustitia fuit disputatuꝫ corā iudice qui non poterat adiri nisi remedio appellationis:⁊ ꝓcedit hoc vltimū nisi prius ꝓnuntiauerit se iudicē:aut isti scientes ⁊ volētes prorogauerunt iurisdictionē illius:aut fuit factum corā iudice q poterat adiri per viam querele:⁊ procedet primū dictum.⁊ satis mihi plꝫ qꝫ p̄sumptio prime snie cōfunditur per scd̄am.nec credo Jnno.aliter sensisse.⁊ hoc quo ad primū mēbrū subdistinctionis. ¶ Secūdo vero mēbro quādo impugnatur snia ex defectu ꝓcessus aduerte.qnqꝫ em̄ opi.principales reperio.Primā Joan.quam videtur gl.hic sequi vt nunq̄ presumať pro ꝓcessu:sed oportet probari p legitima documenta vt hic.hanc vr̄ tenere etiam Spe.in titu.de sentē.prola.§.iuxta.ver. sed pone ꝙ attest.publicatis.Scd̄a est opi.Jnnoc.hic in addi.quā refert hic glo.vt si fuit lata contra presentē ⁊ non appellantē intra decēdium presumať pro ꝓcessu:⁊ neganti incūbit onus ꝓbandi.et cū hac opi.videtur transire Joā.and.hic.et hanc opi.repetit Jnno.in.c.cum in iure.de offi.deleg.licet nō multū firmet pedes.sentit enim aliā vt.i. subijciā.Tertia opi.est Host.in.c.cuꝫ inter.de re iudi.quā recitat Jo. an.ibi:⁊ cum ea simpliciter transit distinguēs an snia sit lata de recēti: c et nō presumiť pro ꝓcessu.an de antiquo:et presumiť[c] et diciť factum antiquū quo ad hoc:ꝯm Host.si lapsum est bieniū.arg.c.ex ratione.i. de appel.Quarta est opi.Cōpost.in.c.bone.de elec.quam recitat Joā. cald.vt non appellās amplius nō audiatur volens sniaꝫ infirmare ex ordine:qꝫ nō appellando cōfirmauit iudiciū.l.fi.C.de sentē.que si.cer. quāti.sed quia difficillimum est omnia acta recēsere:ideo hāc reprobauit Cald.per rationem huius glo.fi.quia taciturnitas partis nō validat sniam nullā.l.si exp̄ssim.ff.de appel.posset tamen saluari ꝯm eū in facto antiquo:licet super hoc nō sit ius exp̄ssum. 24 † Et dicitur factum antiquū ante tempus biennij qd̄ datur ad prosequendam et finiēdam appellationē.d.c.ex ratione.aut tempus.xx.anno.arg.c.cum venerabilis.de excep.al's relinquēdum est arbitrio iudicis.omissio ergo appellationis solum transfundit onus ꝓbandi defectū in opponēte ꝯm eū. Quinta est opi.supradicti Jnno.quā posuit in.c.bone.de elec.⁊ sentit in.d.c.cum in iure.⁊ hoc anteq̄ fecisset additionē vt simpliciter distin- d guamus an transiuerit in rē iudi.[d] per lapsum decēdij:an non:vt primo casu p̄sumať pro ꝓcessu:secundo non.hāc opi.exp̄sse tenet Spe.in tit. de ꝓba.§.i.ver.sequitur.et in titu.de senten.prola.§.vt autem.versi.et not.vbi latiꝰ ⁊ clariꝰ loquitur q̄ in alio loco superiꝰ all'.hāc opi.vt nō distinguatur an sit lata cōtra presentē:vel absentē tenēt do.de Rota. deci.cexcvij.cum limitatione tamen vt ꝓcedat quādo est lata in p̄sentē vel absentē verū contumacem:secus dicunt quando est lata in presumptum vel fictū contumacē:et tunc nō presumať.Ratio diuersitatis est quia vera contumacia absentis suppleť dei et iudicis p̄sentia.de do.et contu.veritatis.de arbi.c.ij.li.vi.C.de iudi.l.properādū.do.Ant.simpliciter sequiť p̄cedētē opi.Jnn.vt etiā prolata in absentē ɔtumaciter presumať:et ꝓ hac opi.dicit esse casum in.c.bone.el.i.de elec.Nec ob.si dicať ꝙ ibi erat notorium:qꝫ tex.ibi assignat duas rationes differentes et ideo sufficit alterā adesse.institu.de nupt.§.affinitatis.et qꝫ hec p̄sumptio oritur ex authoritate rei iudi.que ita adest quādo est lata in cōtumacē sicut qū in p̄sentem.vt in.c.sicut.de re iudi.et hoc dicit tenendum de rigore.satis mihi placet illa opi.sed de equitate saluādo ⁊ concordādo opi.dicerē sic:ꝙ aut snia fuit lata in presentē:⁊ nō fuit appellatū intra decēdiū:⁊ p̄sumiť pro ꝓcessu q̄tūcūqꝫ de recēti sit lata.adduco tex.aptū iudicio meo in.c.cū inter.in fi.in ver.rite.i.de re iudi.vbi dicit tex.ꝙ ex quo snia transiuit in rem iudi.oīa p̄sumunť rite gesta nō obstāte assertiōe ɔ̄rie partis aduerse.pōdera ergo primo illū text.q simpliciter fundat se sup trāsitu in rē iudi.⁊ nō sup antiqtate:vt suo capite voluit

¶ In sententijs. Utrum in sententijs que non transeunt in rem iudicatã p̃sumaf pro pcessu vt sunt sententie cẽsure. et de hoc vide p Ro. in. d. l. sciendũ. in. xxx. col. versi. quid in sententijs cẽsure. q p̃sumaf pro sententijs censure nisi sit appellatuz tenet do. Ant. in. c. in presentia. in antepenul. col. de renun. & in suo consi. quod incipit: questio est dubia.

¶ Uisis. Utrũ probẽt ṽba narratiua q̃ dicit iudex: viso libello visa lit̃ 9test. &c. vide gl. in ṽ. fundatur. in cle. l. fis. de pba. & adõ mirabilẽ effectũ quẽ habent talia ṽba expssa i snia: que ponit do. Ant. i c. licet causam. in xvi. col. eo. tit. & p illa practica vt i snia expmaf illa ṽba viso libello & visa li. 9te. vi de gl. i ṽ. libello. in. l. ij. C. de sen. ex peri. reci. et an. ta lia ṽba plata in snia probẽt acta: vide p Bar. i. l. j: circa mediũ. C. d rela. & de hoc vid per Spec. i tit. de proba. §. videdũ restat. ṽsi. sed pone iudex i snia. p Ja. but. in. l. veteris. C. d 9hẽ. & cõ mi. stip. & p Jnn. in. c. cũ in iure. circa mediũ. als circa finẽ vlti. gl. de offi. deleg. & vide Bart. i. l. acta. circa fi. pn. ff. d re iu dic. vbi dicit qd talis narratio in snia pbat solẽnitatẽ pcess⁹. & all. Jnn. in. d. c. cu. z. in iure. & Spe. in tit. de sen. pla. §. restat. versi. i sentẽtia. als ẽ. §. nũc autẽ. versi. & nota fm q̃sdaz. & dicit qd Spe. all. p ca fu. l. fi. C. d rela. s3 tu vid de d Joã. an. in addi. Spe. in tit. de re iudi. vbi recitat lõgissimam disputationẽ

te voluit Host. ibi. Item pondera verbũ rite: nã denotat solẽnitates iudicij. vt no. in. l. ij. ff. de in offi. testa. si tñ pars vult pbare 9trium admitteř: quia probando nullitatẽ tollit per cõsequẽs trãsitum in rem iudic. d. c. cuz inter. & c. in nostra. de procu. & credo eã admittendã ad probandũ donec sit huic actioni agẽdi de nullitate prescriptũ quia 9rũ reperitur in iure: l3 aliter sentiat Cal. post Cõpost. qd non placet. arg. c. super eo. et qd ibi no. de crimi. fal. et eorũ que no. ibi et dixi in. c. licet. §. e. aut snia fuit lata in absentẽ: & an de antiquitate & p̃sumeř pro ea. arg. d. c. cũ inter. vbi non distinguit an in absentẽ: an in presentẽ lata fuerit. aut est lata de recenti. & equissimũ esset distinguere an fuerit lata in verũ cõtumacẽ & p̃sumitur pro ea: aut in fictũ seu presumptũ: & nõ p̃sumitur ex quo incõtinẽti cũ sciuit sniam esse latam contra eum q̃relauit. argu. opti. adduco p hoc vlti. tex. cum glo. in. l. ab eo. C. qũo & qñ iud. et sic saluo alias opi. An autẽ p̃sumaf snia lata in absentẽ vel p̃sentem: vide Jnn. in. c. cum in iure. de offi. dele. per Spe. in titu. de sentẽ. prola. §. vt autem. ṽsi. & nota. per Jo. an. in addi. Spe. in ti. de emp. et vẽditio. sup secũda forma. col. vij. per Fede. consi. clxiij. ¶ † Predicta omnia pcedunt etiã in sentẽtijs [a] censure: quamq eñ non suspendaf per appellationẽ. vt in. c. pastoralis. de appel. & c. is cui. in fi. de sent. excõ. lib. vj. & sup earum platione credaf literis ordinarij sigillatis. vt in. c. post cessionẽ. cum ibi not. §. eo. non tñ presumitur pro iustitia earum: nec pro ordine: s3 oportet q iustificentur per iudicẽ vel aduersariũ ad cuius instantiã late fuerunt. argu. in. c. sacro. de sen. excõ. not. gl. & Jnn. hic. & idem Jnno. in. c. bone. de elec. ex quo sing. no. qd l3 appellatio nõ suspendat sniam cẽsure suspendit tñ ipsius presumptionẽ et respectu iustitie & respectu pcess⁹. vide alios affect⁹ no. p glo. in. c. ad repri. de offi. ordi. & qd no. sup ea. ¶ † Nũc q̃ro an in casib⁹ in quib⁹ nõ p̃sumitur pro processu iudicis maxime tenẽdo alias opi. de quibus. §. saltẽ probeř processus si iudex illum recitauit in sentẽtia vt solet fieri: vt puta q2 dixit visis [b] citationib⁹ et respõsionib⁹ lit. cõtest. depositionib⁹ testiũ &c. pnunciamus &c. p̃sumatur pro pcessu: tenet Jnno. qd non: imo plus dicit q si instrumentũ sentẽtie est confectũ per tabellionem narrantẽ singula acta interuenisse: & in fine narrat se his interfuisse nõ intelligit loqui nisi de his que in eodẽ loco & die coram ipso fuerunt acta: et sic clausula illa tñ ad prolationem sententie illa die habita est restringenda: et reliqua narrata nõ pbanf: facit. c. si papa. de priui. lib. vj. et quod not. de censi. cũ olim. super glo. ij. imo & fm eñ si notarius diceret tali

Guid. de suza. in hoc passu. & Barto. in auf. si qs in aliquo. C. de eden. Et adde hic Bal. in. c. j. an fi. iiij. colũ. versi. quero quid si valet. in titu. de mili. vasal. qui cõtu. est. vbi dicit qd si in aliqua sentẽtia multũ antiqua dicitur q si pars fuit citata quod presumitur citatio. et ita dicit tenere Jnn. in. c. albericus. de test. & de questione hic posita per do. Antoñ. vide in terminis per Bal. et ibi Raph. in. l. si. ff. quando appel. sit. et vide Ange. in. l. si preses. circa princi. C. quomõ et quando iudex. qui videtur concludere qd verba apposita in sententia non probant nisi quatenus apparet ex actis. vide Ang. in. l. prolataz. C. de sententia. vbi dicit qd si iudex in sententia dicat visis actis: q illa verba nihil operantur si enuntiet impossibile propter tẽporis breuitatem. & adde quod no. do. Ant. in. c. cõquerente. circa princi. versicu. veniamus ad sententiam. de offi. ordi. no. illum tex. Itẽ vide in termino per Spec. in titulo de instrumen. edi. §. restat. in prin. vlti. col. vbi concludit talia verba iudicis in sententia prolata non probare. et idem dicit Ang. quem vidi originaliter in. l. sciendum. circa medium. ff. de verborum obliga. sed tu vide plene et eleganter de hoc per do. Ant. in. c. j. in vlti. colũ. j. de fide instrumen. et per Jmol. in. l. iiij. §. cõdẽnatum. de re iudica. & in. l. si cum nulla. co. titu. et de hoc vide Lapũ alle. xliiij. &c.

¶ Adde an si in sententia dicatur viso libello &c. presumaf pro sentẽtia. Alex. consi. xlj. iiij. lib.

Anto. Francis. ¶ An et quando presumatur pro actis et pro sentẽtia vide plenissime per Joan. de imo. in. l. sciendũ. in repetitione. ff. de verborum obliga.

✝ Sebasti. Sapia.

die [c] et loco fuit oblat⁹ libell⁹ et lis 9testata. ad huc non pbarentur pdicta per illud instrumentum: quia quãtum ad illa videtur tñ testimoniale. et de materia in Spe. de instru. edi. §. restat. ad finẽ. versi. in summa. ¶ † Et ideo no. sing. hoc dictum Jnn. quia quotidie allegaf pro istis instrumentis multa recitantibus vt non faciant plenam fidem nisi respectu eorũ que potuerunt interuenire die confecti instrumenti de quibus notarius tũc fuit rogatus. pro hoc auf. si qs in aliquo documento. C. de eden. et ibi per Bart. vide gl. in. c. abbate. j. de verbo. signi. sed quantum ad materiam nostram Hosti. hic tenet 9triuz ex quo notarius hic posuit in instrumento vbi et quãdo: et coram quibus et qd in presentia sua fuerũt acta omnia et postea in fine se subscribens se singulis interfuisse dicat tale enim instrumentũ est testimoniale fm eñ nec apparet quare fides sibi non est adhibenda. arg. trãslato. de constit. secus dicit vbi instrumentũ esset simplex recitatorium actorum quia tunc posset pcedere dictũ Jnnoc. et no. bene hoc dictũ Hosti. in practica quando vis vt instrumẽtum faciat fidem de alias gestis nunc narratis. l3 doct. transeant hic simpliciter cũ dicto Jnno. sic limitato. ego tamen alle. not. dictum ipsius Jnnoc. in. c. cum in iure. prope fi. de offi. dele. vbi seipsum limitare videtur: vbi dicit q ad maiorẽ cautelã faciat iudex omnia acta describi in sententia: et si per alium notariũ scribatur sententia q acta facta sunt tũc: iudex precipiet illa acta describi in sententia et publicationi authoritatem p̃stabit. et ad hoc vide Bart. in. l. eos. §. super his. C. de appel. si autem idem esset notarius qui fecit acta et sentẽtiam: tunc sine aliqua solennitate publicationis acta ipsius sentẽtie scribet secundũ eum: et sic clarissime sentit qd ibi est idem notarius qui scribit [d] acta et sententiam satis est qd actis recitatis dicat se singulis interfuisse. quod not. l3 cauti⁹ sit seruare theoricam Hostien. Adde etiã hic opi. Bart. in auf. si quis in aliquo documento. in fi. per. l. j. C. de reli. vbi latius ponit dicens q licet acta simpliciter citentur in sentẽtia: ex quo tamẽ sentẽtia fuit lata presentibus partibus & nõ cõtradicentibus probantur ipsa acta per sententiam per tex. illi⁹ l. j. C. de relatio. Ex quo infert ibi generaliter qd quando iudex aliquid facit seu dicit presente parte si sibi displicet debet contradicere alias videtur consentire. argu. ibi quod dicit perpetuo menti tenendũ. facit quod no. Jnno. in. c. ex parte decani. de rescrip. dicit tamen Bar. quod in sentẽtijs diffinitiuis et interlocutorijs vbi appellationi locus est non videtur pars consentire nisi taceat per decem dies vel per aliũ actum citius consentire: & quia non consentitur in presentia sua facta

¶ Tali die. vide late per Fel. in. c. sicut. col. xvij. ṽsi. intellige. j. de re iudic. Soci. in cõsil. cclxvj. incipiẽ. in causa. versi. primũ deciditur. in ij. parte. & in cõsi. cclxxj. incipiẽte: cum in p̃senti. in eadẽ parte. & alexan. in cõsil. vj. in iiij. volu. et Corneum in consilio cclv. in consilio incipien. videtur dñm Franc. curtiũ in cõsil. lxxvij. incipiente: super motiuis. vbi etiã ponũt qd in sententia arbitri.

¶ Qui scribit. ad hoc vide balduz in. l. fina. circa finem. C. de re iudicata. & Barto. in l. sciendũ. de verbo. oblig. et Bal. in. l. non idcirco. C. de iuris & facti ignorã. vbi alle. Jnno. hic. & in. c. cũ in iure. de officio delega. & vide Bald. in. l. ex his verbis. C. de test. mi. circa mediuz vbi ponit an notarius hodie possit cõficere instrumentũ dicẽdo qd tu hodie mutuasti mihi vbi adde Jnno. hic. Item adde hic qd notat do. Ant. in. c. fraternitatis. in vlti. colũ. de testi. adde hic. d. Ant. i. c. post cessionẽ. in. xv. col. ver. sextus cas⁹. §. e. vbi dicitur q nõ creditur notario attestanti aliquid de preterito: q2 non datur ei fides nisi de his que sunt edita tpe confecti instrumẽti. adde hic Ang. in. l. hi q ad ciuilia. in fi. C. de appel. vbi dicit q snia lata in presentẽ non 9dicentem omnia enuntiata in sententia presumunf vera. l3 tunc interuenire non potuerunt. et ita dicit tenere Jnno. in. d. c. quoniã contra. Adde hic Ang. in. l. imperatores. ff. de priui. credi. vbi dicit q renuntiationi facte in instrumento nunq statur in preiudicium tertij quando enuntiata nõ potuerunt interuenire tempore cõfecti instrumenti: l3 stef in preiudicium 9hentium. et hoc debet esse dictũ Jo. and. in hoc. c. quoniam. sed de hoc vide eleganter per eundem Ang. in. l. optimã. in pen. col. C. de contrahen. & cõmi. stipu. et etiã ad hoc all. Joã. and. in hoc. c. quoniam contra. et vide Ang. circa mediũ. l. sciendũ. ff. de verb. obli. et vide late per Roma. in. d. l. sciẽdum. in. xxxj. col. ver. quo ad tertiũ. Itẽ adde hic qd no. Bald. in. c. cãm. ad fi. de re iudi. & qd scribit Jmo. post Bal. in. l. eo. ff. de test. & adde quod sing. scribit do. Anto. in. c. cum dilectus. in pen. charta. de succes. ab inte. & in. c. ea noscif. et quod ibi no. de his que fi. a prela. Item vide ad hoc quod multum sing. not. domi. Anto. post do. de Rota. in. c. solicite. in. vj. col. & qd ibi no. de resti. spo. vbi vide pulchra circa verba narratiua.

a ☙Sebasti.Sapia. ¶ Queritur.vide Alex.in.l.sciēdū.col.v.versicu. item fallit in laudo.ff.de ver.obl.z in consil.cxxix.incip.titulus qōnis. col.v.z fi.in.ij.vo.Calde.in consi.v.sub ti.de arbi.z Card.in ꝯsi.ccxl.incip.respondemus ad premissa.in.ij.dubio.

b ¶ Arbitri.vtrum presumat̄ pro sentētijs arbitrorū vel arbitratorum sicut pro sentētijs iudicū.z ꝺ hoc vide per Rom.i.l.sciēdum.in.xxvij.col.ꝟ.dixit etiā. Ex his infert̄ ad qōnē z in ea.l.pe.col.vbi dixit etiā Lud.post Ang. ꝙ si apparet ꝙ arbiter tulit sententiā p̄sentib⁹ partib⁹:ꝫ aliter non appareat de compromisso tn̄ p̄sumit̄ cōpromissuz p̄cessisse z ꝙ p̄sumatur ꝓ sn̄ia arbitri:tz do.Ant.in.c.in p̄sentia.in pe.col.de renū.et idem in sn̄ia arbitrorū:tenet Bal.in cōclusionibus Spe.i tit.de ap.xv.ꝓ quo est tex.melior de iure:ꝭz do.Car.Jmo.et do.Ant.in.c.nisi essent.circa pri.ꝺ p̄bē.et ꝙ p̄sumat̄ pro sententijs arbitrorū:tz Bald.in.l.vn̄ si nerue.ꝑ illum text.ff.pro socio.z ita etiā dicit tenuisse Dy.i illo cōsi.qd incip.ptolome⁹.z vtrū presumat̄ ꝓ iudice in causa appellationis:vide per do.Anto.in.c.vt debit⁹.in.vij.col.de app. ¶ Adde an p̄sumatur pro sentētijs arbitrorum.Ant.de bu.cōsi.xxxiiij.Bal.ꝯsi.c.v.lib.Pau.de ca.ꝯsi.lxxiij.in primo impressis.

c ¶ Pēdēte.Pendēte r̄ductiōe ad arbitriū boniviri nō p̄sumit̄ ꝓ laudo dato.z idē tz do.Ant.i ꝯs.suo qd inci.q̄stio hic dubia zc.z i.c.quantauallis.i.xlvi.colū.ꝺ iureiu.z i.c.i presentia.in ante pe.col.de renū.et facit qd no.Bal.in.l.nam postea.in princ.de iureiuran.qd limita vt per do.Anto.in.d.c.in p̄sentia.in pēnul.col.de renū.sed ꝯtrium huius videtur determinare Bal.in conclusionibus Specu.in titu.de appel.in.xv.col.

Anto.Fran. ¶ Circa hoc an pendente reductione:presumat̄ pro sn̄ia arbitri:dicas ꝙ nō p̄sumitur:quia sicut appellatio suspēdit vires sn̄ie z facit ꝙ pro illa nō presumat̄:vt in.l.j.ff.ad turpil.ita z.reductio petita suspēdit vires sentētie arbitri.ita Bar.in.c.j.§.fi.in.j.col.quo tēpo.miles.in vsi.feudo.z vide eundē Bal.in.l.tale pactū.in.§.qui prouocauit.in repe.ff.de pac.et per Lanfrā.in trac.de arb.in.vij.parte.in.xx.q.dicas tn̄ ꝙ reductio non impedit execVtionē laudi si p̄statur cautio de restituendo solū in casu succumbētie.ita sing.voluit Ang.in consi.suo qd incip.executio laudi impedit̄.z Bar.in consi.suo qd inci.statuto cauet̄ ꝙ lauda.et per Lanfrā.in.d.tracta.de arb.in.xxviij.q.et habet̄ ꝑ do.Cardina.in.c.exposita.de arbi.vbi indistincte tenet ꝙ nō possit peti executio cum per ipsam reductionem sit suspēsa sn̄ia et eius vires:z ꝓpterea nllo mō possit peti executio sicut nec pēdēte appellatiōe.vt i ti.C.nil no.ap.pē.

d ¶ Presumatur. Utrū p̄sumat̄ ꝓ gestis ꝑ iudicē extraiudicialit̄.vid Ro.i.d.l.sciēdū.in.xxxij.col.ꝟ.itē expressis.z ꝟ.itē qd si ꝯstat quē ꝓmotū.z do.Anto.in c.inotuit.circa fi.ꝺ eo q fur.or.suf. Anto.Francis.

¶ An p̄sumat̄ ꝓ iudice aliquid extraiudicialit̄ agente vid Bal.i.l.iubemus.in.§.sane.i vl.col.C.de sacro san.ecc.z eūdē in l.ij.ff.vbi pu.edu.deb.vbi dt ꝙ p̄sumit̄ ꝓ facto iudicis etiā i his que nō req̄rūt figurā iudicij.ꝺ quo ēt ꝑ eūdē bal.i addi.Spe.i ti.de app.l.xvj.col.z ꝑ alex.ꝺ imo.i.l.sciēdū.i vij.co.ff.de ꝟ.ob.z vid Spe.i tit.ꝺ insir.edi.§.restat.in ꝟ.qd si dū attestationē.vbi dt ꝙ i dubio p̄sumit̄ ꝓ q̄cūqꝫ publico officiali:z id p̄sumit̄ etiā ꝓ notario tāq̄ publica ꝑsona.l.quoties.i pn.ff.ꝺ her.isti.z de p̄sumptione q̄ resultat ex fctō iudicis:vid q̄ habent̄ i.c.i p̄ntia.ꝺ renū.z i.c.cū iter.de re iud.z i.c.bone.ꝺ elec.z ꝑ gl.i c.qm̄ ꝯ.de ꝓba.

¶ Adde an p̄sumat̄ ꝓ his q̄ fiūt extraiudicialiter: Cald.ꝯsil.j.de p̄sum.Alexā.ꝯsi.j.iiij.lib.z ꝯsil.ccij.ij.libro.

e ¶ Patet. Adde an iudex possit eē testis i cā in q̄ iudicauit:z quid de aduocato.Areti.consi.xiij.

f ¶ Testium.Adde quod voluit Bal.consi.xlj.v.lib.

f ☙Sebasti.Sapia. ¶ Testiū.Uide late per Alex.in.l.hac cōsultissima.§.si qs asit.C.de test.z Fel.in.c.cū cām.col.fi.j.de testi.Et ꝙ de ipsa cōmissione facta notario per iudicem nō pōt ipsemet notarius esse rogatus:tenet Bal.in.l.iurisiurādi.ꝟ.quero vni testi.col.vlt.C.de testi.in.l.iudices.in fine.C.de fide instru.Abba.in.c.fraternitatis.in fine.j.de cleri.non residenti.Ang.consilio.cxciiij.z in authē.vt sponsa.largi.§.et hoc insuper.colūna.iij.Alexan.in consi.ccxij.incipien.viso.col.iij.in.ij.volumine.

tiat.argu.l.ad solutionē.C.de re.iud.z.l.ab.e.C.qūo z qn̄ iud.qd no.dic ergo ꝙ aut p̄sente parte fertur sentētia in qua recitant̄ acta z probantur acta ipsa per sententiam ex quo nō fuit appellatum:siue idem notarius scripsit acta et sentētiā siue non:quia semper subest eadem ratio siue factum sit antiquū siue recens:aut fuit sentētia lata in absentia.z cessat nunc ratio Bar.sed seruat tunc quod.s̄.dixi post Jnn.z Hosti.

28 ¶ † Circa predicta q̄ritur[a] nunquid sicut p̄sumitur ꝓ sententijs iudicum:ita p̄sumatur pro dicto seu laudo arbitri[b] vel arbitratoris:Dy.cōsilio suo.xiij.quod inci.ptolemus.cōsuluit ꝙ sic.et hoc dictū recitat Jo.andr.in addi.Spec.in titu.de arbi.§.sequitur.versi.quid si actū fuerit i compromisso.all'.l.ab ea parte.ff.de proba.z insti.de fidei.§.fi.insti.de inuti.stipu.§.si ita scriptū.z dicit hoc verū nisi pēdeat reclamatio.ex his putat dominus Anto.ꝙ pendēte[c] reclamatione seu petitione reductionis ad arbitrium boniviri nō presumitur pro laudo:q̄ vl' hec p̄sumptio surgit ab authoritate rei iudicate que hic nō adest:vel ex partis presentia que non videtur cōsensisse ex quo nūc reclamat.et satis mihi placet vt hoc casu nō presumat̄ nec pro iustitia nec pro processu:q̄ cessat authoritas iudicialis sup qua se fundat.c.in p̄sentia.de renū.nam et infamis pōt esse arbiter.l.pedius.ff.de ar.iij.q.vij.c.infames.ꝟ.cognitores.z vide Bar.in.l.societatē.§.arbitrox.versic.quero quando examinat̄.ff.pro so.z facit quod dixit super glo.ij.Jn alijs autem gestis extraiudicialiter nunquid presumat̄[d] solēnitas debita.vide Jnn.in.c.innotuit.de eo qui fur.ordi.rece.z Bar.in.l.sciendū.ff.de verb.obli. ¶ Ulti.pars gl.querit an contra hanc scripturam tabelliōis vel duorū virorū admittatur ꝓbatio in ꝯtrariū:z r̄ndet ꝙ sic z est clara. ¶ Nunc glo.expeditis expediam aliqua hic per doct.tacta que venisit ad declarationē materie huius.c.

29 ¶ † Et opp.primo contra tex.z videtur ꝙ iudicibus sit credendum.vt in.c.cum dilectus.j.de accu.z exce.prela.inter dilectos.§.preterea.z argu.in.c.ij.de arbi.z c.cum dilectus de elec.Sol.Jnn.ꝙ vni iudici nō creditur.vt hic.plurib⁹ vero sic:vt in ꝯtrio.et sic seruat curia Romana ꝭm eū licet aliqui ꝯdicāt. Ex hoc infert Jnno.ꝙ ex quo creditur duobus iudicibus vel duobus scriptoribus:ergo vni iudici z vni scriptori z sic duob⁹ credēdū est:quod placet Host.quia in ore duorū vel trium zc.j.de testi.in omni.de testa.cum esses.et.c.relatum.ff.de testi.vbi numerus.et ita communiter trāseūt docto hic. ¶ Sed aduerte tu ne decipiaris nam hec dicta intelligenda sunt quando plures iudices assumuntur in testes super gestis coram se:in alieno tamen iudicio non coraꝫ se:quia in eadem causa non possunt esse iudices et testes.iiij.q.iiij.c.j.de verb.sig.forus.j.titu.proxi.dilecto.z eadem ratione vnus iudex etiam poterit esse testis coram alio lꝫ sibi ratione singularitatis non crederetur.in.c.licet.j.de testi.et hoc satis sentit Jo.and.in alia apostil.que est in ver.ipsius.Jntelligo ergo proprie hanc literam vt si orit̄ difficultas super ꝓcessu coram iudice vno:vel pluribus coniudicibus non sit standū eorū assertioni etiam si vellent iurare ratione predicta:quia nō possunt esse iudices z testes:quia sequeretur vbi essent plures coniudices nō esset necessario obseruanda hec constitutio quod repugnat menti huius constitutionis et etiam verbis:vt ptꝫ in ver.quatenus zc.ibi:sic discretis et honestis deferatur iudicibus:et sic loquitur in plurali.z ibi:ꝑ improuidos et iniquos zc.z sic tollitur consyderatio Jnn.et aliorum qui ponderabant principium dum loquitur in singulari.dico etiam qd non indifferenter iudices admittuntur in alio iudicio ad testificandū de gestis coraꝫ se:vel si ex facto vel non facto coram eis laus vel vituperiū eis ascriberetur:ideo nō sunt idonei testes saltez ad plenam fidem faciendam.argu.c.fin.de testi.lib.vj.solet notari.in.c.cū a nobis.j.de test.et in c.inter dilectos.de fide instr.z.c.ij.de arbi.z ratio patet[e] ad sensum.facit optime quod legitur et no.ij.q.vj.statuendum. ¶ Nūc q̄ro an iste notari⁹ seu duo viri idonei possunt indifferēter scribere omnia fienda per partes vt sic eis vel eorū scripturis credatur:Jnn.dicit ꝙ nō:sed oportet ꝙ scribat ea q̄ fiunt coram iudice vel corā alio ꝑ ipsum ad hoc deputato.et sic transeunt communiter doct.hic sed ego dico qd aliqua leuia sunt que ipsi soli notario fieri possunt et ꝑ ipsum intimabuntur iudici vt relatio nuncij super citatiōe facta:vel instrumentorum productio:et similia.vt not.Bart.in.d.l.si finita.§.iulian⁹.ff.de dā.infec.ad hoc.l.eos.C.de app.z.s̄.dixi. ¶ Ad vnuꝫ tamē notabile dictum positum hic per Jnnocē.aduerte et tene menti pro practica quotidiana.dicit enim ꝙ iudex poterit satis ipsum notariuꝫ vel duos viros idoneos deputare ad vtrūqꝫ officium:scilicet receptionis testium z scriptoris:et hoc habet ꝭm eum generalis cōsuetudo q̄ optima est legum interpres.ff.de lega.l.minime.et.l.si de interpretatione.s̄.de cōsuetu.cum dilectus.dicit etiā ꝙ receptio testiū positiones et cōfessiones vbiqꝫ recipiunt̄ z scribunt̄ siue in p̄ntia siue in absentia iudicis.Et dūmodo fiant de iudicis mandatio inter acta iudicij computātur z valēt quia reputant̄ facta coram iudice:ex quo ipsius mandato facta sunt ꝭm eum.z hoc placet Host.ꝭm quem sanum consilium est de authoritate iudicis siue cōmissione per eū facta fides fieri possit non per illum solum cui committitur:q̄ sibi tanq̄ in facto proprio non crederetur.arg.C.de manda.princi.l.j.C.de testi.l.omnibus.C.de iure fisci.l.prohibitum.lib.x.sed conficiatur super hac cōmissione instrumentum manu alteri⁹ notarij vel sigillo autētico sigillatū ꝭm eū. ¶ Not.bene plura ex predictis et nō tradas vnq̄ obliuioni.

30 † primo ꝙ notari⁹ cause potest deputari ad officium receptionis testium:[f] z sic vti dupli ci officio in eadem causa.facit ad nota.per me in c.ex literis.s̄.eo.vbi vide.Ego tamen consydero ꝙ hoc dictū pōt dupliciter intelligi.primo deputetur nudus minister in receptiōe testium:ita ꝙ nō efficiat̄ iudex:vt puta q̄ examinatis articulis z interrogatorijs z approbatis personis testiū ꝑ iudicē fit cōmissio notario super receptione:quo

casu efficitur

casu efficit proprie examinator:non autẽ iudex nec ꝓprie receptor:vt dicit gl.in cle.vna.de offi. dele.⁊ hoc non dubito posse fieri:quia nõ habet officiũ cõtentiosuz:vt dixi in.d.c.ex literis. Põt secũdo intelligi vt cõmissarius efficiat iudex in receptione:vt q͛ examinare hz capitula:interrogatoria arctare:et cõpellere seu punire testes ⁊c. vt in.d.cle.vna.iũcta gl.et istud credo non posse committi notario vt sic sit notari⁹ ⁊ delegat⁹:q͛ tunc obstaret mens huius.c.et multa alia q̃ no. et dixi in.d.c.ex literis.⁊ sic restringerem hic dictum Inn.⁊ aliorũ. ¶ 31 †Scdo no.ꝙ receptio testiũ põt fieri vbiqꝫ:et sic extra iudiciũ:et sic intellige de nuda examinatione.⁊ idem intellige de positionib⁹ ⁊ interrogationibus ⁊ ꝯfessionib⁹ recipiẽdis sup eis.qd not.in practica.et vide bonaz gl.i.d.cle.vna.de offi.delega.⁊ vide in.c.j.de fer. ¶ Tertio no.bñ istud dictum Host.vt notario non credat seu ipsius scripture semp cõmissione sibi facta.et sic videt ꝙ notari⁹ nõ possit scribere instrumentũ ꝓcurationis si ab aliquo constituit ꝓcurator.facit.c.nobilissimus.xcvij.dist.cum ibi not.⁊ in.c.cũ in iure.de offi.dele. An aũt notari⁹ cõstitutus ꝓcurator possit vti instrumẽto faciente ad causam cõfecto tñ per ipsum notariũ vide Jo.an.in reg.cũ quidã vna via. de reg.iur.lib.vj. in mercu. Circa personas istorũ duorũ virorũ q assumunt loco notarij:qrit quales debent esse. Sol.tex.hic dicit ꝙ debẽt esse idonei ⁊ nullã aliã qualitatẽ requirit.ex hoc tñ verbo inferunt Jo. and.⁊ Host.ꝙ debẽt eẽ honesti ⁊ bone fame:de quib⁹ nõ sit verisimile ꝙ aliquã falsitatẽ cõmittant.⁊ ideo requirunt duo ẞm Host.quia nec iurati sunt nec eis hoc publicũ officiũ cuz solita solennitate iniunctum est. ¶ Not.bene hoc dictuz Host.q͛ vult ꝙ isti erũt priuate persone nec iurabunt in assumptione officij.hic dicebat Abb.nõ esse iure cautum ꝙ iurent:tñ dic cauti⁹ esse ꝙ iurent.⁊ mihi satis placet ꝙ iurent:⁊ credo qd licet expresse non caueat in iure:tñ satis est de mente iuris cum isti sunt quasi testes.arg.l.domiti⁹ labeo.ff.de testa.⁊ optime facit i simili.c.puenit.j. de test.cog.qd dixi in.c.ꝓposuisti.s.eo. ¶ 32 †Sed quero [a] nunqd isti duo viri debẽt ãbo scribere? Gofre.ꝙ sic.non enim sufficit ẞm eum alterum scribere:sicut in simili dr de plurib⁹ arbitris:qd aut oẽs ꝓnuntiabunt aut nullus.ff.de arbi.l.itẽ si vnus.§.itẽ si plures.de quo in.c.ij.de arbi.lib. vj. Hostiẽ.dicit ⁊ meli⁹ sufficere si vn⁹ scribat et alter subscribat ⁊ testificet corã eo sic fuisse actũ. pro hac parte facit.c.cum ab vno.de re iu.lib.vj. qd vr̃ tollere arg.Gofr.vbi vnus pronuntiat nomine suo ⁊ aliorũ.⁊ pl⁹ dicit hic Inn.ꝙ nõ solũ per vnum ex se subscribere possunt:sed etiam per quẽlibet extraneũ.ille tñ qui ꝓpria manu se non subscribit dz per sigillũ authenticum vel subscriptionẽ vel alio legitimo mõ notũ facere hoc sua authoritate factũ fuisse.arg.d.c.cuz ab vno.⁊ de off.dele.significasti.⁊.c.pastoralis.⁊ sic ẞm Inn. qlibet tabellio chartis p aliũ factis authoritatẽ pstare potest.in aut.de tabel.coll.iiij. Host.autẽ hoc vltimũ reprobat p id qd legi.⁊ no.in.c.pe.et vlti.de fi.instru. Item ex quo iudex elegit industriã et fidelitatẽ tabellionis vel duarũ personarum non videtur ꝙ extraneo id cõmittere possit sine iudicis authoritate.ad hoc.c.fi.§.is autẽ.de offi.dele.sed pro dicto Inn.qd est no.⁊ bñ mentì cõmẽdãdũ.facit singu.in.c.inter dilectos.j.de fi.instr.vbi videtur casus a ꝯtrio iudicio meo ibi eñi ponderatur ꝙ tota scriptura instrumẽti erat vni⁹ manus:⁊ subscriptio erat alteri⁹ man⁹ sed notari⁹ in subscriptione dicebat ꝙ totum propria manu scripserat.⁊ hoc erat indicium falsitatis:sed sec⁹ si nõ dixisset ꝙ propria manu scripserat.⁊ sic innuit ꝙ per aliuz subscribere põt dummodo ipse se subscribat authoritatẽ pstãdo.⁊ de hoc ibi dicã lati⁹. Itẽ facit pro Inno.quia non qualitas scripture:sed fides notarij est electa quę satis habetur ex subscriptione ex q̃ attestatur de pdictis fuisse rogatum. ¶ No.tamen ex prio dicto Inno.ꝙ vbi plures notarij ex forma statuti requirunt ad certũ actũ nõ est necesse ꝙ omnes scribãt gesta:sed sufficit scriptura [b] vni⁹ cũ subscriptiõe alteri⁹ seu aliorũ:qd tene mẽti. ¶ Quero 33 hic vlterius † q͛ dr hic ꝙ debẽt scribi testium depositiones:qd de iuramẽtis ipsorũ testium? dicit Jo.an.ꝙ scribi debẽt cũ precedũt ipsorũ testium depositiones.j.de testi.c.fraternitatis.i fi. Idem dic de iuramẽto calũnie licet tacite possit omitti. in.c.j.de iura calũ.lib.vj.et idẽ eadem ratione dic de toto ꝓcessu iudiciali:vt probatur in tex.ibi:vniuersa iudicij acta conscribant. et ibi: nec pro ipsi⁹ psumatur processu ⁊c.et hec faciunt 34 ad questionem notabilem. ¶ Quid si iudex reperit testes vacillare [c] seu trepidare:ita ꝙ fides integra non sit eis adhibenda iudicio iudicis:nunquid non debeat redigi in actis? Inn.hic valde nota.dicit ꝙ debet is qui testes recepit et dicta acta redegit scribere seu scribi facere ẞm suam sanam estimationem quãta sit eis fides adhibẽda: arg.j.tit.j.cum causam que.⁊ in.c.constitutis.j.⁊ ij.in.c.constitutus.de fideiusso.in fi.⁊ nisi hoc apponatur tale periculũ ẞm eum poterit accidere ꝙ quãuis iudex qui prius fuit in testiũ receptione et nouit ipsos vacillare:bonam sententiã ferat contra ipsorum dicta testium: tamen iudex superior qui per appellationẽ vel alio modo cognoscet feret sententiã iniustam ẞm dicta testiũ reuocando iustam sententiã:et hõc quia vacillationem ignorabat:⁊ sic sibi nõ poterit imputari. argu.de fide instrumen.cũ Joan.ad finem.et ille per cuius negligentiam hoc accidit etiaz in foro anime potest sibi timere ẞm Joan.an.cum lesus sit proxim⁹ suus propter culpam suam:q͛ non adhibuit diligentiam quam in officio suo adhibere debuit:facit.j.eo.ad finem.de offic.archid. ea que.et negligẽtia que in proprio facto culpãda est in alieno est vituperanda.ff.solu. matri.l. si cõstante.§.si maritus.⁊ no.bene predicta quia infertur quod nisi sententia in causa appellationis iustificetur ex actis est retractãda nec est presumendũ iudicem fuisse motum ex aliqua causa ad non sequendũ acta et depositiones testium: contrarium tamẽ videtur innuere.c.causam.j.de re iudi.et doct.ibi:sed vide quod ibi dicam.nam placet mihi hoc dictum Inno.hic per.c.cum ad sedem.de resti.spo.et per no.in.c.in psentia.de renun.⁊ qd no.dicit Jo.an.de resti.in foro aĩe:dic vt plenius.s.remisi ⁊ dixi. Subiungit etiã circa hoc Inn.ꝙ hãc vacillationẽ [d] seu variationem debet receptor testis facere describi audiẽte ipso teste:vt sic sit illi ꝯdicendi facultas:partem autẽ non opz esse presentem ẞm eũ.nec de eo aliquid scire donec ꝓcessus sit publicat⁹:ne ꝓpter ipsius contradictionẽ impediat causarum ꝓcessus:nec mirandũ ẞm eum si testium psentia requiritur:⁊ ipsius contradictio audiatur quasi sua interest cum per hoc sit puniẽdus.vt.j.de penis.sup his. et.l.nullũ.C.de testi. Nec obst.c.cum dilectus.ad fin.de ordi.cog.vbi nulla pena ingerit testi:quia ibi testis ex ꝓprio dicto nõ ꝯuincitur sicut i casu nr̃o sꝫ absens per alios testes reprobat. ¶ Nota bñ hoc dictum ꝙ in casu.c.cũ dilectus.in fin.nulla pena testis punitur cum reprobatur absens p alios testes.⁊ adduco.c.j.de excep.vbi probatur per verbum sufficit.et ibi dico latius:⁊ dixi in.d. c.cum dilectus.nã ex variatione seu vacillatione punit solum pena extraordinaria:vt sentit gl.in

---

a ¶ Sed quero. Subscribẽs se scripture p aliũ facte preiudicat sibi ac si per totum scripsisset.ita not.Bar.⁊ Ange.in.l.emptor.§.lucius.ff.de pac.per illum tex.not.faciunt que no.Alex.in.l.cum antiquitas.C.de test.vbi vult ꝙ idẽ operetur subscriptio quãtum si totam scripturam scripsisset:q͛ facit pro hoc in.l.hac cõsultissima.§.ex imperfecto.C.de test.ita hz locum qñ pater scripserit totũ testm̃ verum etiaz qñ sub scripsit:aut qd si ne.C.d test.⁊auť. si mõ.C. fa. herc. add nũc stãte statuto ꝙ scripture mercatorũ faciãt plenã fidẽ verificat statutũ etiaz scripturꝫ subscriptis a mercatorib⁹. ita notãter.d terminat Pau.⁊ Alex.in.l.stipulat⁹.§.chrisogon⁹. ff.de ver.ob. Cõfert nam si quis negauerit subscriptionẽ esse suã incurrit penaz auť. ꝯ q ꝓpriaz.C.de nõ nu.pec.quẽadmodũ si negasset totã scripturã eẽ suã.ita ibi determinat no.Bal.⁊ an ille qui subscripsit dicat totum scripsisse ꝓprie vl' improprie: põdera tex.in.l.si ego. §.dotis.ff.de iur. do.Ber.forc. Anto.Francis. ¶ Utrũ subscriptio opet idẽ qd operat tota scriptura? dicas qd subscriptio obligat subscribẽtẽ sicut si scripsisset totam scripturã qñ sciuit ⁊ legit scripturã cui se subscribit ⁊ nõ aliter l.fi.⁊ ibi bal.i.l.j. no.C.pl⁹ va. qd agi.⁊ Pau.d ca. plene no.in cõsil. suo.cccliij.inci.de casu.sic etiã dicimus ꝙ sigillatio obligat sigillãtẽ scripturaz quam pri⁹ legit ⁊ illã sigillat ẽt sine subscriptiõe. ita bal. post gl.i vsi. cum quis ita.in.l.ij.C. de re.alie.nõ alie. ⁊vltra ea que tradũt doc.i.§. chrysogon⁹.ff alle. et i.l.cũ antiqtas.ẽt s.alľ.vid q̃ hñt.i l.fideiussor.in.§. j.i.fi.ff.de pigno. ⁊ in.l.diuus.i.§. item senat⁹.ff.de fal.vbi ẽt p Alex. sed pleni⁹ p eũ in consi.clxvij.in.ij. parte ꝯsi. Adde tñ ꝙ subscribẽs in dubio psumit ꝯsentire:⁊ sciẽter facere nisi ꝓbet ꝯtrũ.ita Bar.i.l.caius.ff.de pig.act.⁊ an subscriptio idẽ opet ꝙ tota scriptura:vide oĩno p Alex.in cõsi.clxvij.in.ij.pte.consi. ⁓ Sebasti. Sapia.

b ¶ Scriptura. Qd subscriptio tm̃ operet quantũ scriptura:vide plene p moder.in.l.si ita stipulat⁹.§.chrysogonus.ff.de ver.obl.vide do. Jas.in.l.cũ antiqtas.C.de testi. Zacharias.

c ¶ Testes vacillare. Add ꝙ nõ tm̃ dz scribi vacillatio:sꝫ illi⁹ quãtitas vt noscat quãtũ sit fidei illi testi adhibẽdũ: de quo ⁊vtrũ possit se defender testis dũ videt aut scit notariũ vl' examinatorẽ scriber ei⁹ vacillationez:dic plenẽ vt no.i apõ. ad istũ.§.i proe. nu.2.in v.examinator.et potissimũ i apost.meis vbi pleni⁹ ceterꝫ examinaui hunc arti.Ant.Frãcis. ¶ Dicas ꝙ vacillatio testis dz scribi per notariũ in actis.ad qd vide bal.i.l.psbyteri. i.j.col.C.d epi.et cle.⁊ p Bar.i.l.d qõne.in.§.tormẽta.in vsi.⁊ ex hoc dicit Inno.ff.de qstioni.⁊ i.l.iij.i pri.⁊ i.§.ideoqꝫ. ff.de testi.⁊ h itellige vez qd notari⁹ dz scribere talẽ vacillationẽ de cõmissiõe iudicis als si ex se scriberet nõ ꝓbaret vacillatio.ita sing. voluit ang.i auť. vt spõ.largi.§.et d insup.i pe.col. vbi ẽt dicit ꝙ dz talẽ vacillationẽ scribere vidẽte et itelligẽte ipo vacillãte.⁊ vid bal. i.l.nullũ.i.ij.col. C.de testi. ⁓ Sebasti.Sapia.

d ¶ Vacillationẽ. Uide Ang.are.i trac. maleficiorũ i ver.fama publica.i vsi.nono qro vbi dicit ꝙ iudex nõ dz parcere calamo quod faciat scribere oẽs vacillatiões. vide Roma.in ꝯsi.viij.ici. viso facto. circa prin.⁊ Marsi.in sing.ciij. incip.varietas in teste.

a ꝯ Sebasti. Sapia. ¶ Nullū. Uide ad intellectum illi⁹.l.nullū.multa per do. Jaso.in.l.j.§.qui mandatā.col.pe.ff.de off.eius cui manda.est iurisdi.et per Decium in.c.preterea.s.de offi.deleg.

b ¶ Amplius ipsa. An producto instrumēto sit necesse ꝓducere instrumēta originalia ex ꝗ̄ fuerūt apud acta ꝓducta ⁊ exēplata:de quo vide per Inn.in.c.cū in iure.circa finē.de offic.deleg.et per Bal.in recollectis.in.l.ij.ff.de fi.instru.vbi dicit ꝙ copia redacta in actis facit fidē:vt habuit in facto.ibi ēt dicit ꝙ instrumētū registratū facit fidē absq͡z originali.⁊ addo ħ bal.i.l.ij.ī fi.C.de re iud.vbi dicit ꝙ si vnū instrumētū est registratū ī iudicio ꝑ notariū si postea petaṫ originale ille nō ꝑt ꝑpli⁹ cogi ꝓducere originale:q̃a illd registratū dr̃ authēticū:ad qd vide Inn.ī.c.albe ri.d testi.⁊ vid ad istā.q.tex.i.l.fi.C.de fide instr.⁊ ibi Bar.⁊ bal.⁊ vid hic bal.⁊ ī apo.ī l.fi.de fi.instr.vbi dicit ꝙ si vnu͡z instrumentū originale ꝓduciṫ apd acta illd īstrumētum nō debet remanere apd acta sed registra ⁊ originale dꝫ tradi ei qui ip̄m ꝓduxit hic posita ꝑ do.Ant.vide ꝑ bar.i.l.chirographis.ff.de admi.tu.⁊ ꝑ bar.⁊ Pau.d ca.vbi est bon⁹ tex.ī l.publicati.C.de testa.vbi dt do.Pau.ꝙ ex ꝗ̄ instrumētū est registratū ī actis faciet fidē absq͡z alio originali.imo ēt plus dicit ꝙ etiā si nō fuisset originale registratū ī actis sed data copia fuisset parti si postea ꝓdaṫ origiale aduersa ps cogeṫ reddeṫ illā copiā vt registreṫ in actis quo fcō illi registrato adhibebiṫ fides dū tñ exēplata sint authoritate iudicis coraꝫ ꝗ̄ facta sint.⁊ vid ēt bar.i l.j.§.si qs duob⁹.ff.de secū.ta.⁊ de qōne hic posita ꝑ d.Ant.⁊ vide in terminis ꝑ eūdē in.c.j.in.xviij.col.ver.scdo fallit.de fi.instr.⁊ in eo.c.j.in pe.col.versi.ad secundum an adhibeatur. Item adde hic do.de rota.in antiquis deci.cxxiij.⁊ qd instrumētū registratū in actis faciat fideꝫ absq͡z productione originalis:tenet Bal.⁊ Ang.i.d.aut.si qs in aliquo.⁊ Bal.in.l.nostrā.in.iiij.col.C.de testa.et in.l.fi.C.de edi.diui.in.xviij.col.et in.d.c.ij.de fi.instr.⁊ Spe.in ti.de rescrip.ꝑsen.§.j.ꝟ.sꝫ dicitur.⁊ ibi vide oīno.Jo.an.limitāteꝫ vbi vult ꝙ ad ħ vt ꝑ hāc exēplationē ī iudicio factaꝫ excludanṫ a petitiōe originalis reqrit ꝙ sit facta citatio aduersario ꝑsente.⁊ idē tenet Spe.ī ti.de instru.edi.§.nūc dicam⁹.ver.peñ.⁊ facit.l.gesta.C.d re iudi.qd ītelli ge verū ēt si post registrationē appeat originale eē abolitum vel rasū:vt eleganter voluit Bal.i.l.j.ff.si tab.test.nul.exta.⁊ idē voluit bal.in.l.si vn⁹.in fi.d testi.⁊ vid.d.An.in.c.cū dilectus.§.nos igiṫ.i vlti.col.ꝟsi.puto.d ordi.cog.⁊ vide oīno Bar.ī.d.l.publicati.

¶ Addo an detur fides instrumēto absq͡z originali.Pe.de anch.ꝯsi.xlj.ro.ꝯsi.clxxiij.
Zacharias.

¶ Addo tu d hac qō.Fel.post Inno.⁊ Areti.i.c.cū in iure.col.pe.ꝟ.inquātuꝫ doc.dicūt.s.de off.dele.Hemi.ī.c.j.ī pri.⁊ ibi remissiue in apo.Celsi.de ele.li.vj.⁊ plenissime per Lāfrā.hic in prin.nu.xi.in ꝟsi.attendite.⁊ ibi remissiue ī apostil.Celsi.ī ꝟsi.iudex vel procurator.

ꝯ Sebasti. Sapia.
c ¶ Redigi. Uide Alex.ī auṫ.si qs in aliquo.col.iij.ver.septio fallit.C.de edē.⁊ in ꝯsi.vj.inci.pōderat͡z.in.iiij.vol.

d.l.nullū.⁊ clari⁹ Bar.in.l.infamem.ff.de publi.iudi.videṫ tñ aliquib⁹:⁊ nō male ꝑm Inn.quod etiā teste absente ⁊ penit⁹ ignorāte ħ scribi possit qd satis placet Hosti.tum ne per ipsum testē secreta iudici reuelenṫ ante attestationū publicationē.ꝫ.l.vbi.C.de fal.tum ne ex hoc rancores:odia:litigia:vel bella orianṫ ꝗ̄ etiā vitanda sunt.ff.de vsufru.l.equissimū.tum ne ex hoc qd occultū est infameṫ testis.arg.vj.q.j.ex merito.⁊.c.deteriores.tū qꝛ sol⁹ iudex ⁊ nō ali⁹ habet motum sui animi informare.ff.de test.l.iij.⁊.l.ob carmē.hec dicit vera Jo.an.dūmodo nullā penā iudex testi infligat vel infligere intendat:alr̃s seruet qd dictū est. ¶ Not.bene ꝑdicta ad intellectū.l.nullum [a].C.de test.⁊.c.j.d excep.qñ aūt dꝫ facere vacillationē describi:dicit Inn.ꝙ nisi faciat describi dū testis testimoniū suū profert postea scribi nō faciat nec credetur in hoc ei.hoc placet Host.qñ ex eo intēderet testes punire:vel qñ illd scriberet post magnū interuallū:alr̃s si hoc vult abscōdere ipsi testi nihil scribet eo ꝑsente:sed ex ꝗ̄ ille exiuit incōtinenti ⁊ anteꝗ̄ alius intromittaṫ vel ad alia diuertaṫ.arg.ī.ti.ij.c.ꝑterea.Sed dices tu si ꝑdicta sunt vera certe daṫ ex hoc tāta potestas iudici ꝙ quasi semꝑ poterit ad velle suū iustificare vel cōdēnare.dicit Host.esto ꝙ sic fit:tñ ħ facere non poterit sine graui pena.de re iudi.c.j.li.vj.dicit etiā ꝙ ꝑsumptio est ꝓ iudice.de ꝓcu.in nr̃a.de prebē.nisi.de ꝑscri.ad audientiā.cum si.

35 ¶ Sed circa hoc q̄riṫ ⁊ nunqd tabellio dꝫ scribere hāc vacillationē si ipsam nō deprehēdit. Inn.prio dicit videre ꝙ nō dꝫ hoc ī actis scribere nisi ipse prio bene videat ⁊ cognoscat ꝙ vacillet:refert alios dicere ꝙ solus iudex dicat in receptione testis testē vacillasse ꝙ sibi credēdū est ⁊ tabellionē hoc debere scribere ad mādatū iudicis etiā si ipse tabellio nil de titubatione vel vacillatione perpēdat. Prima ratio est qꝛ tabellio nō habet authoritatē ī teste recipiēdo:sed in scribēdo tm̄. Iudex vero hꝫ authoritatē examinādi etiam et vinculādi ipsos testes:seu aliter puniēdi si sibi videbiṫ:vt in iurib⁹ ꝑal.⁊ in tormēt͡z ponere.ff.de qōni.ꝑ totū.ī.de re.iur.cū in ꝯtēplatiōe.⁊ in.c.j.de deposi. Alia ratio qꝛ iudex superior est vnde magis tabellio iudici ꝗ̄ econtra credere debet. Tertia rō melior est:qꝛ tabellio circa scripturaꝫ intent⁹ nō pōt ita ꝑcipere titubationē vel variationē,faciei ruborē,pallorē vel mutationē:sicut iudex:lꝫ eñ ipse iudex dictet semꝑ tñ pōt oculos ad testē habere:ergo ei magis credēdū est q veritatē nouit.qui matri.acc.pos.c.videṫ.⁊ facit ꝑm Host.qd no.ī sum.de testi.§.qs possit esse testis.sub.§.⁊ cū cā.ver.dabit aūt.pōt tñ tabellio cū bona cōsciētia sic scribere:ꝑm Inn.et iudex mihi tabellioni dixit vt scriberē ꝙ testis vacillabat:sed efficacior esset scriptura si adderet:et sic mihi vr̃ ꝙ vacillaret:⁊ hoc si sic hꝫ veritas.nō autē debet hoc dicere si sibi nō videṫ et debent quantū possunt cū ꝟitate tñ exprimere vacillationē.⁊ hoc diligēter no.in practica.habes eñ ex ꝑdictis quatuor. Prio an iudex dꝫbeat scribere vacillationē:et quid si non scribit. Secūdo an dꝫ scribi ipso teste vel parte audiente. Tertio an debeat scribere immediate vel ex interuallo. Quarto qd si notarius vacillationē nō deꝓhēdit vel sic:⁊ mlta alia bona dicta incidenter. ¶ Quero vlteri⁹ de qōne quotidiana ⁊ notabili.dr̃ hic ꝙ istrumēti editiones debēt describi nūquid sit op⁹ ampli⁹ ipsa [b] originalia parti edere vel in iudiciū producere? Aduerte ad qdā ꝟba notabilia Inno.dt eñ hic ꝙ ex quo ꝓducta sunt instrumēta iudici vel etiā corā alio de ipsi⁹ mādato ⁊ exēplata:⁊ tunc non agiṫ ad editionē instrumētorū ꝓprior:ad ꝗ̄ nisi raro agi non pōt:sꝫ agiṫ ad editionē actoꝝ ad ꝗ̄ semꝑ agi pōt.vt not.s.e.c.j.ꝑma eñ instrumēta trāslata sunt in acta:⁊ idē est ꝑm eū si nō sint exēplata:sed tñ scriptū est in actis:talis ꝓduxit instrumētū cui⁹ ꝑncipiū est tale ⁊ finis talis.nā ex tūc illud instrumētū vel ei⁹ tenor in actis cōputād⁹.est.⁊ ꝑ hoc dicunt qdā ꝑꝫ eū:qd etiā rescriptum ꝓcuratiōis ⁊ delegatiōis inferendū est in actis. Idē tñ Inn.fateṫ hoc vtile esse tutū:sed si nō inseranṫ post lit.ꝯte.nō opꝫ ꝓcuratorē ꝓbare mādatū ex ꝗ̄ admissus fuit vsq͡z ad lit.ꝯte.ff.d ꝓcu.l.pōpo.§.ratihabitio.nec iudex cōmissionē sibi factā ꝓbare teneṫ post.lit.ꝯte.sed postmodū Inn.a predictis recedit dicēs.vel dic et melius ꝙ bene dꝫ ꝓbare rescriptū cōmissiōis ⁊ procurationis exhibitū in iudicio ⁊ scriptū ī actis:sed nō teneṫ mōstrare ipsa originalia nec tenorē eorum ꝓbare:sed si non sunt in actis scripta eū ꝓbare opꝫ:sicut eñ hic inueniṫ satis exꝑsse.sufficit eñ in actis cōtineri talis exhibuit rescriptū apostolicū ⁊ ꝓcurationē suā:nec aūt est necesse tenorē inferi ⁊ idē dicit de delegationibus ⁊ sublationibus.hec sunt verba Inno.ꝗ̄ diuido in duas qōnes. Prima an instrumēta semel ꝓducta ⁊ exēplata sint denuo ꝓducēda an vero sic scripta faciant fidē. Scda an post lit.contest.teneaṫ ꝓcurator docere de mādato vl̃ iudex d sua iurisdictiōe.

36 ¶ † Ad primā vides qd voluit Inn.ꝯcludit eñ ꝙ nō teneṫ docere etiā si ad plenū exemplata nō sunt:sꝫ in effectu:vt si dr̃ talis ꝓduxit instrumētū ꝓcuratiōis ⁊c.idē in effectu voluit Host.hic lꝫ multa verba inserat:sꝫ adduciṫ in ꝯꝛ̄iū sing.dictū Inno.in.c.cū in iure.de offi.dele.in fi.vbi dicit notādū ꝙ qñ offerṫ ī iudicio instrumētū ꝓcurationis vel alid simile:lꝫ oblatio sit de actis nō tñ tenor instrumēti:vñ nisi alr̃s solēniter publicetur semꝑ opꝫ ostēdi origiale.⁊ hāc opi.recitat ⁊ sequi vr̃ Spe.de instr.edi.§.nūc dicēdū.ver.illd.⁊ de rescri.ꝑsen.in pri.ꝟsi.his igiṫ.et ꝟsi.sed obijcitur. ¶ Cōcordarem has opi.hoc modo ꝙ aut instrumenta nō fuerunt lecta parte presente nec authoritate ⁊ mādato iudicis exēplata:sꝫ solus notari⁹ hoc fecit:⁊ tunc sola ꝓductio de actis est ⁊ tenor exēplat⁹:tūc qꝛ tex hic solū dicit scribendas ꝓductiones instrumentorū:tum qꝛ notari⁹ sol⁹ nō pōt authēticare scripturas:de quib⁹ ip̄e principl̃r nō fuit rogat⁹:vt in.c.pe.⁊ vlt.de fi.instru.vide bonā glo.⁊ doc.in.c.abbate.de ver.sig.in ver.fiat fides.facit auṫ.si qs in aliquo documēto.C.de edē. Aut instrumenta fuerunt exhibita parte ꝑsente ⁊ iudice prelegente et examinante:an sit sine vitio ⁊ mandante postmodū ea ī actis redigi.[c] ⁊ habet locū opi.Inno.hic ad hoc iura superi⁹ alle. ¶ No.tñ ex dicto Inn.⁊ insuꝑ host.ꝙ lꝫ instrumēta delegatiōis vel ꝓcurationis nō sunt exhibita in iudicio nihilomin⁹ probari possunt ꝑ originalia:qꝛ illa non sunt de actis iudicij:qd no.ad ꝑdicta etiā facit.c.cū ꝑsone.de priuileg.li.vj.et.c.contingit.de fi.instr.

37 ¶ † Uenio nūc ad secundā qōnem an post litē cōtesta.teneaṫ ps docere de procuratorio:vel iudex de sua iurisdictione:vidisti Inn.hic ponentē duas opi.cōtrarias.sed in vltima vt nō teneaṫ post lit.conte.ꝓbare ꝑseuerare vr̃.sed ipse Inno.in.c.innotuit.ī.de eo q fur.ord.rece.approbare videṫ primā.dicit eñ ꝙ postꝗ̄ pars paruerit iurisdictioni alicuius vsq͡z ad lit.ꝯt.si postea opponit d iurisdictiōis defectu sibi incūbit on⁹ ꝓbādi.ar.l.fi.de ꝓbat.⁊ §.rati.vide tu de hoc bonā glo.modificātē dictū Inn.in.c.j.de elec.li.vj.in versi.absentia.in fi.⁊ remitto te etiam ad ea que plene no.in.l.licet.C.de procu.vbi per gl.⁊ doc.⁊ inter ceteros Bart.ibi ad plenā indaginē distinguit sic:ꝙ exceptio ꝓcuratoria est qntuplex:qñq͡z eñ opp.tu non potes esse ꝓcurator.qñq͡z opp.qd ex natura cause non potuit

potuit constitui ꝓcurator.qñqȝ opp.ꝙ iste q te cōstituit nō potuit constituere ꝓcuratorē.qñqȝ opp.ꝯ procuratorē ꝙ non cauit.qñqȝ opp.ꝯtra procuratorē tu nō es ꝓcurator τ in hoc vltimo cōsistit ꝓprie materia nr̄a.Prima exceptio que opponiť rōne ꝑsone ꝓcuratoris:aut ꝑsona est talis neqȝ pro se neqȝ pro alio pōt esse in iudicio vt seruus in causis ciuilibus:et pōt opponi qñcunqȝ quia reddit iudiciuȝ retro nullum.l.ij.§.i.ff.qui satis.cog.Credo tñ ꝙ opponēti semp incūbat onus ꝓbandi:qꝛ q̄libet ꝑsumiť legitimus.c.j.de ꝑsum.et.l.j.ff.de ꝓcu.τ.c.j.de testi.cū ibi no.qñqȝ potest esse in iudicio pro se:sed non ꝓ alio: vt mulier:miles:minor:et similes.[a] τ tūc dȝ opponi añ li.ꝯte.vt.l.ita demū.C.de ꝓcu.τ no.ī.d.c.in nostra.eo.ti.Scdo oppo.exceptio de ꝑsona cōstituēte.de hoc no.in.l.nō eo minus.C.eo.tit. Tertio oppo.ratione causa:vt puta in causa criminali in qua non interuenit procurator.et dic vt plene no.in.c.veniens.de accu.τ in.c.j.de iud.li.vj.τ in.l.pe.§.ad crimē.ff.de pub.iud.Quarto opp.de cautiōe nō prestita:et ista dȝ opponi añ lit.conte.l.pōpo.§.rati.ꝑall'.Quinta est exceptio tu nō es ꝓcurator:τ est materia nr̄a:τ ista qñqȝ op.ab eo ꝯ quē ꝓcurator litigauit:qñqȝ opp.ab ipso dño cuius noīe litigauit procurator.Prīo casu si quidē ab initio contenditur de mandato nec decidiť:sed ꝓpter dubiū ꝓcurationis admittitur cū cautiōe de rato:et tūc nō p̄t hec exceptio vlteriꝰ opponi nisi opponēs incōtinenti hoc ꝓbaret.vt.l.inter q̄s.§.alieno.ff.de dā.infec.qñqȝ disputať de mandato τ iudex pronūtiat eū ꝓcuratorem legitimū τ decetero [b] non potest opponi.arg.in.l.ij.C.si ex fal.instru.τ qd̄ no.in.c.licet.s̄.eo.Idē si instrumentū ꝓcuratoris fuit in iudicio ꝓductū τ approbatū:vt no.hic Inno.sed intelligo ego vt.s̄.dixi.Si v̊o de hoc nunq̄ꝫ fuit cognitū nec disputatū vtrū haberet mandatum vel non:τ tūc pōt opponi qñcūqȝ [c] ꝑm eū:qꝛ hec exceptio reddit iudiciū retro nullū.de ꝓcu.ī nr̄a. et sic nō obstat retardatio cū reddat ꝯtesta.lit.inualidā.dicit tñ ꝙ vbicūqȝ supradictū est ꝙ postq̄ꝫ est determinatū quod est ꝓcurator opponi non pōt:hoc verū nisi opponens velit in se assumere onus ꝓbādi istā negatiuā quā posset ꝓbare ꝓbādo mādatū reuocatū vel instrumētū falsum.τ sic in hoc videť sentire cū hac vlti.op.Inno.τ ꝓ hac opi.ego adduco ꝙ cum singuli actꝰ iudiciales sint distincti et separati et defectꝰ iurisdictionis vel ꝓcurationis concludat q̄libet acta:licet iste nō opposuerit et ꝑiudicauerit sibi in aliq̄bꝰ nō tñ sequiť ꝙ in oībꝰ teneať.et dȝ sibi preiudicare.vide doc.in simili in.c.nōnulli.de rescript.τ no.gl.in cle.sepe.ꝓpe fi.de verb.sig.in versi.partibus.quā oīno vide:fateor tñ ꝙ opi.glo.in.d.c.j.de elec.lib.vj.est multum equa sed iure nō ꝓbať. Ultimo casu qñ opponiť exceptio falsi ꝓcuratoris ab ipso dño cuiꝰ noīe agiť.dic ꝙ semper hoc pōt dicere nisi doceanť de mandato τ ꝓ hoc tex.in.c.in nr̄a.de ꝓcu.adde no.per Inn.et alios in c.ex parte decani.de rescript.¶ † Ulti.hic q̄ritur quare in fi.dꝛ ꝙ nō presumiť pro iudicis ꝓcessu nisi quatenꝰ cōstiterit legitimis documētis:que sunt ipsa legitima documēta.Sol.Inn.dicēs ꝙ lȝ ipsa acta nō scribantur ꝑ tabellionē vel viros duos idoneos valēt tñ si possunt ꝓbari per confessionē partiū vel per testes vel alio modo.τ no.ꝙ dicit de cōfessione partis.ad hoc all'.tex.sing.in.c.fi.ī.eo.tit.vbi dicā.Host.sequiť Inn.qꝛ appellatione documentorū cōtinenť testes.ff.de fi.instr.l.j.τ in.c.ꝑuenit.ī.tit.ij.Gofr.tñ dicebat qd̄ hic appellabanť legitima documēta ea q̄ sunt cōfecta ꝑ tabellionē vel duos viros idoneos:vtrūqȝ dictum pōt cōiungi iudicio meo vt dicamꝰ ꝙ assertioni iudicis non est standū.et ad hūc finem emanauit hec cōstitutio:vt pȝ in prin.sȝ oportet ꝙ probenť acta ꝑ legitima documeta.q̄ sunt legitima documenta dico ꝙ oēs ꝓbationes legitime:τ sic satisfactū est mēti huiꝰ cōstitutionis.Et ex hoc decidiť q̄stio nūq̄d sufficiāt litere iudicis saltē cū testium subscriptione.dic vt plene dixi in c.post cessionez.de proba.fateor tñ lȝ possit fieri ꝓbatio al's q̄ꝫ per scripturā tabellionis vel duorū virorū idoneorū tñ iudex nō euadit penā ex q̄ ex sua negligētia oriť difficultas ꝓbandi.et hoc iudicio meo aptissime voluit hec litera in ver.iudex autem.iūcto ver.nec pro ipsius ꝑsumať τc.q̄ venit continuate ad precedentia.

1 ☞ Clerici possunt vti in eoruȝ fauorē lege vel consuetudine laicorū si est fauorabilis.

2 Princeps nō potest inducere legem vel cōsuetudinem irrationabilem.

3 Negatiua qñ ꝓbetur qñ est ꝓbata affirmatiua et quomodo admittatur huiusmodi probatio.

4 Clericus pōt se purgare per duos laicos etiam si ꝯ eum probatum est per duos clericos.

5 Testes ex parte rei qñ preferanť lȝ testes actoris seu accusatoris sint aliquantulum idoneiores.

AD nostram. Si probari pōt reuȝ deliq̄sse eiꝰ ꝓbatio ꝙ nō deliq̄rit nō est admittēda.Primo ponit prauā consuetudinē quā scd̄o seruari ꝓhibet.ibi:volentes. ¶ Casus l'ralis.In regno Dacie lex talis siue cōsuetudo seruabať ꝙ si aliqui de criminibꝰ accusabantur que ꝑ legitimos testes ꝓbari poterāt ꝯ ipsos reputabanť immunes dūmō valerent se purgaꝛ.qñqȝ v̊o sacerdotes et clerici Dacie huic legi innitebanť.ꝑuenit hoc ad notitiā dñi pape ipse volēs vt hec mala cōsuetudo que est ꝯria oī iuri extirpeť a clero:mandat q̄tenus in ꝓbatiōe huius negatiue nullꝰ audiať:dū tamē ex aduerso possit affirmatiua probari.Ber.¶ † No.j.ꝑȝ do.Ant.arg.pro τ contra ꝙ statutum loci ligat ecclesiasticas ꝑsonas etiā inquantū cā tractatur corā iudice ecclesiastico dūmō sit al's iustū.quasi sentiat ꝙ irrationabilitas istius cōstitutiōis seu statuti fuit causa impediēdi illiꝰ effectū:sed certe hoc dictū sic collectū nō placet:quia est de directo cōtra.c.ecclesia sancte marie.de cōsti.intelligēdo vt ibi dixi:τ plene dixi in.c.qd̄ clericis.de fo.cōpe.Unde vt salueť intellectꝰ a ꝯrio sensu huiꝰ tex.no.aliter:τ sic ꝙ lege seu cōsuetudine laicorū mere priuilegiatiua possunt clerici vti in suū fauorē [d] dummō al's sit rōnabilis.[e] τ satis colligitur hic a ꝯrio sensu.et est verū intelligēdo ꝑm ea que dixi in.d.c.qd̄ clericis.nā hec lex de q̄ in text.nō ligabat sed erat ꝑuilegiatiua.τ hoc tene mēti sic intellectū.¶ Not.ij.tex.ibi:vt hec pestis ꝯria.ꝙ lex ꝯ bonos mores seu peccati nutritiua amittit nomē legis τ appellať pestis:nō eñ hȝ substātialia legis cū lex debeat esse rōnabilis τc.iiij.di.erat aūt lex.τ ideo recte dixerūt Inn.τ Host.qd̄ etiā pñceps nō possit īducere hāc legē vel talem cōsuetudinē roborare.xij.dist.illa de consue.c.fi.idē Bart.in.l.oēs populi.ff.de iust.et iur.vbi dicit nō valere legē cōtinētē aliqd̄ inhonestū.facit l.leges sacratissime.C.de legi.¶ Ex his īferť ꝙ etiā respectu laicorū nō valebat hec lex seu cōsuetudo.qd̄ satis innuūt verba litere:τ ad verbuȝ a clero supple maxime:vel hoc dicit:qꝛ forte a laicis nō poterat de facto illā euellere:de iure autē poterat rōne peccati:ꝑm Hosti.τ bñ de iud.nouit.Et ꝑm hoc not.ꝙ ꝯsuetudinē peccati nutritiuā etiā inter laicos pōt papa tollere τ nō mirū cū ex hmōi cā emēdet legē scriptā etiā ipsiꝰ principis.de ꝑscri.c.fi.cū ibi no.τ ꝑ glo.in reg.possessor.de reg.iu.lib.vj.facit de ꝯsue.c.ad nostrā.τ.c.penul.¶ No.ꝙ purgatio per iuramētū purgandi est subsidiaria:nūq̄ꝫ eñ admittiť q̄ꝫdiu ꝓbatiōes [f] legitime adsunt.ad hoc.c.accedēs.de ac.τ.c.de hoc.de simo.cū si.τ vide Spe.ī tit.de inq̄si.§.nunc tractemꝰ.v̊si.sed qd si reus.et ibi in addi. ¶ Quero qd intēdit l'ra dñi dicit ꝙ isti poterant se quoquo modo purgare τc.rñdet gl.j.exponēdo tex.quoquo mō.i.ꝑ viles τ sui similes qd̄ esse nō dȝ ꝑm gl.debēt eñ esse isti cōpurgatores bone fame τc.¶ Ex hac glo.colligiť vna ratio decidēdi ad tex.ꝙ non volebat ista lex seu cōsuetudo:quia admittebat cōpurgatores inhonestos

a ¶ Et siles.Add̄ qd̄ voluit Ro.cōsi.ccclxxxiij.

☩ Sebasti. Sapia.

b ¶ Decetero.Uide Alex.ī ꝯsil.lix.icip.viso ꝓcessu.col.ij.v̊si.secūdo rñdeo.in.ij.vol.τ in cōsi.ciij.īci.viso ꝓcessu.col.j.ī.v.vol.τ ī ꝯsi.lxj.ici.viso.col.j.e.vo.v.

c ¶ Qñcūqȝ.Adde Rom.cōsilio ccclxxxiij. Anto.Francis.

d ¶ Fauorē.de statutis laicoꝝ an ligēt clericos vl' clerici alias possint eis vti:est ampla materia de qua ī c.ecclesia sctē marie.ꝯ all'.et habetur in.l.ꝑuilegia.C.de sacrosan.ec.add̄ tñ ꝙ statuta fcā ab īferioribꝰ nō valēt ad limitationē seu ꝑiudiciū iurisdictionis supiorū vt ꝑ bal.in auť.sȝ nouo iure.ī.ij.co.C.d̄ ser.fug.τ hr̄ ꝑ bal.in l.d̄bitori.τ ibi ēt ꝑ Alex.C.d̄ pac.τ ꝑ Inn.in.c.veniētes.de iureiu.τ ꝑ Alex.ī.l.oēs populi.ī.v.co.ff.de iudi.τ vid̄ Inno.ī.c.j.d̄ trāsac.vbi dixit qd̄ pñt fieri statuta a laicis si modo cōfirmenť ꝑ papā:al's non per.d.c.ecclesia sancte marie.et add̄ ēt ꝙ statutū etiā contra ius canonicū p̄t fieri a populo subdito ecc'ie Romane quo ad tꝑalez iurisdictionez de q̄ vide ꝑ.d.Abb.in.ca.qd̄ clericis.in vlti.charta.de fo.ꝯpe.τ ꝑ Alex.in ꝯsi.clxxvj.inci.redēptor͛ noīe īuocato viso themate τc.sed vide plene de materia in.d.c.ecclesia.

38

☩ Sebasti. Sapia.

e ¶ Ratiōabilis.Ad hoc istū text.all'.do.Abb.in.c.fi.de coha.cler.et mu.vide multa ꝑ do.Andr.sicu.in repe.rubꝛi.C.qui admit.col.vij.

f ¶ Probatiōes.et ideo dicit dñs Ant.in.c.fi.in.xj.col.de iureiur.qd̄ qñ ꝓbatiōes sūt incōpassibiles semiplena ꝓbatio ꝯ plenā ꝓbatiōnē nihil operať:secꝰ si eēnt ꝯpassibiles cum possit deferri iuramētū in supplementuȝ illius semiplene ꝓbationis.τ vid̄ hic do.Ant.τ.j.hoc eo.c.in finalibus verbis.τ inquantū do.Ant.hic inversi.ꝓ hoc vide.Spec.dicit ꝙ oblatio purgatiōis nō facit silere accusationē vl' inquisitionē vid̄ plene gl.τ ibi do.Abb.q clare tradidit hanc materiam in.c.ex tuarū.de pur.cano.

a ¶ Q̄ō fines. Adde ꝙ confines probantur per instrumēta que ad aliū finē principaliter sunt facta. ita dicit glo.no.in.c.cū olim.de censib⁹.et in.c.si papa.de priuile.in.vj.quas glo.alleg.domi.Anto.in.c.cum dilectus.de succes.ab intestato.

Anto.Frācis.¶ Circa hoc de ꝓbatiōe cōfiniū: dicas ꝙ cōfines antiq probanṫ ꝑ testes etiā ō auditu. ita Bal.in.l.conuēticulā.in.vij.col.C.de epis.⁊ cle. itē ꝓbanṫ ꝑ authores terminorū si eoꝝ nō īterest ꝫ bal. vbi.s̄. itē ꝓbanṫ ꝑ instrā. vt ī.l.cēsus.ff.ō ꝓba. ꝓbātur etiā ꝑ indicia ⁊ ꝑ famā: vt ꝑ gl. in.c.cū causaꝫ.de ꝓba. vt ꝑ Bal.in l.cū aliqs ⁊ ibi ēt ꝑ do.Pau.C.de iu.deli.vbi ēt gl. tāgit. ⁊ ō ꝓbatiōe hoꝝ ꝯfiniū: vid ꝑ In.⁊ Jo.ō imo. ī.c.venīēs.ō testi.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Q̄ō fines Q̄uo possunt ꝓbari fines diocesis tradit no.Are.ī ꝯsi.xlij.ici.viso ꝯsilio ⁊ Alex.post bar. in.l.cū aliqs.C.ō iu.deli.vbi plura ad materiā hui⁹ decre.vide etiā ꝑ Moder.ī.l.j.ff.si cer. peta.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Et fideli. Vid Roma.ī ꝯs.clxv.ici. liber registri. Pe.de anc.ī ꝯsi. xliij.ici.prīo de iurib⁹. Corne. perusi.ī ꝯsi.cxliij.ici. videṫ.colū.iij.

c ¶ Ad ecclīā. Vide Bal. in.l.exēplo.C.de proba. Andr.Barba.

d ¶ Lapidū. Iteꝫ adde ꝙ corrūpēs talia scripta ī lapidib⁹ teneṫ.l.iulia peculat⁹.text. est ī.l.q tabulā.ff. ad le.iul.pec. Itē adō ꝙ vꝫ probatio ꝑ chronicā.gl. est ī v̇.nō magis. quā cōiter sequūtur doc.ibi ī.c.inter dilectos. ō fi. instru.⁊ vide gl.ī v̇.pr̄is tui.ī fi.in c.quāto.ō iureiu. q̄ dicit non credi scriptorib⁹ sepulchroꝝ.⁊ ibi Joā. an.reuertiṫ ad.c. sane.h alꝉ.qō vr̄ ꝓbare.et idē dicit ꝙ ille tex.non loqṫ assertiue sed sub dubio forte. ego rñderē ꝙ posito ꝙ loquaṫ assertiue sit speciale in crimine heresis sicut est speciale qō in ꝓbanda heretica prauitate admittunṫ testes singulares. vt sing.voluit Bal.ī.l.j. C.q nume.tu.⁊ fuit dictū Ja.de are.in.l.testiū.C.de testi.⁊ de ꝓbatiōe per chronicā: alꝉ.gl.in ver.millesimo.in.§.forma.ij.q.vj. Et de scriptura in marmore qō aperte ꝓbet: adducas qō not.do.Anto.in.c.j.in.iij. colū.de fi.īstr.vbi dicit ꝙ instrumētum pōt scribi in tabꝉis ligneis: cereis: marmoreis; vꝉ eburneis.⁊ ad de hic glo.in ver. trāstulit.in.c.venerabilē.ō elec. ⁊ vide do.Ant.ī.c. proposuisti.ī fi.j. col.de ꝯse.ecc.vel alta.et ibi ēt clari⁹ per do. Abb. q refert ad istud propositū Inn. ibi in rub.⁊ adō hic quod no.dñs Ant.in.c. ad audiētiā.circa prin. de spon.⁊ an sententia possit scribi in charta rasa. vide per Bal.in apostil.in.l. quedam.in fine.ff.de edē.⁊ vide quod no.Jo.an.⁊ Petrus de ancha.in c.fi.de re iudicata.in sexto.vbi dicunt qō sentētia potest scribi ī pariete. Et adō hic glossaꝫ in verbo scriptura.in.c. solēnitates.de consecra.distin.j.que dicit quod ꝓbatur cōsecratio ecclesie si ita īueniatur ī libris ecclīe vt etiam in lapide. Itē vide glossam in.l. in testamento. de conditio. ⁊ demōstra. Et quod probetur legitime ꝑ libros antiq̄s vel ꝑ scripturas antiquas in lapidibus vꝉ columnis sculptas vel ꝑ libros cēsuales: tenet Specu. in titu. de ꝓbationi. §.videndū.in.iij. colum.ver nono per libros. Item vide Domini.in c.quāuis.ante finem.xxj.distinct. vbi dicit qō in factis antiquis statur libris historiarum.⁊ allega. nota.in capi.cuꝫ causam. Item vide qō de questione hic posita no. Bart.in.l.j.ff.de albo scriben. Itē quando reperiūtur scripture ap-

secus ergo si fuissent honesti. sed cōtra hunc intellectum facit lr̄a in v̇.mandam⁹.q̄ apertissime innuit ꝙ q̄diu pōt ꝓbari affirmatiua nō dꝫ qs admitti volens probare negatiuam. et hoc etiaꝫ 3 apertissime sentit hic glo.fi. ¶ †Tu sic cōclude totam materiā ꝙ aut apparente ꝓbatione sup affirmatiua reus vult negatiuā ꝓbare per ipsius iuramētū ⁊ aliorū cōpurgatorū iurantium solū de credulitate iuxta formam.c.quoties.§.porro.de purg.cano. et non debet admitti: quia ista non est sufficiēs ꝓbatio vbi potest cōstare de veritate ꝑ legitimas ꝓbationes. ⁊ iste est casus ꝓprius huius.c. ad idem.c.accedens.de acc.⁊.c.de hoc.de simo.et versi.quoquo modo.poniṫ h ad maiorē detestationē huius consuetudinis. vnde idē esset si per testes idoneos iurātes modo p̄dicto vellet se purgare: aut vult ꝓbare negatiuam indirecte ꝑ testes deponētes: nō de credulitate: sed veritate ⁊ debeat admitti.arg.in.c.ex tenore. de testi.⁊ hic in glo.fi.in hoc casu non loquiṫ iste 4 tex.† Ad hoc vide glo.not.in.c.clerici.lxxxj.dist. que dicit ꝙ si duo clerici ꝓbant me cōmisisse fornicationē tali die et tali loco possunt etiam per laicos probare ꝯrium indirecte ꝙ illa die semꝑ fui in alio loco ⁊ debeo absolui q᷑ nō sum reus. arg.c.ex literis.s̄.co.qō no.bene: maxime inquātum dicit de testibus laicis qui nō sunt respectu ordinis equales clericis. Ex quo infero ad vnū sing. ꝙ testes ex ꝑte rei p̄feruntṫ: lꝫ testes actoris seu accusatoris sint aliquātulū idoneiores. faciūt no.in.c.ecclesia.ij.de elec.et in.c.in nostra.de testi. Quandoqꝫ et tertio non apparent legitime probationes super affirmatiua sed cōtra reū est vehemēs suspicio vel infamia: seu graue scandalum. et tunc admittiṫ et etiam exigitur purgatio per iuramentum cōpurgādi et aliorum compurgatorū: iuxta formā.d.c.quoties.§.porro.de q̄ ibi.⁊.c.inter.eo.tit.vide tñ glo.ij.q.v.presbyter. ⁊ in.c.j.⁊.ij.de purg.cano.cum simi.⁊ hoc voluit tex.hic a ꝯrio ibi: dū tamē possit ⁊c. debēt tamen cōpurgatores esse honesti ⁊c. vt in.c.cōstitut⁹.de purg.cano. ¶ Quero in quo hec lex vel cōsuetudo erat iuri ꝯria: Glo.ij.instat ⁊ minus bñ iudicio meo: q᷑ tm̄ exēplificat de iure positiuo. ego dico ꝙ erat contraria iuri diuino: naturali: et positiuo. ꝯriabaṫ eñ illi regule diuine: In ore duorum vel triū ⁊c. hic enim excludebatur iuramentum duorum vel trium per istam purgationeꝫ. secundo erat aduersa iuri naturali: q᷑ iste purgādus erat legitim⁹ testis in facto suo ⁊ p̄ualebat legitimis testibus: cui ꝓfecto ratio naturalis repugnat: nam vt recitat hic Host. hec cōsuetudo erat in Saxonia ꝙ si fur tenēs rem furtiuam in vna manu sub tunica volebat cum altera manu iurare ꝙ rem illam non habebat nec sciebat vbi esse absoluebaṫ: nec audiebaṫ agens petēs vt inspiceretur quid habebat in altera manu: ⁊ dicebat hanc legem sibi datam a Carolo: ⁊ intellexi a pluribus scholarib⁹ illius patrie qō etiā hodie est vt viget ibi hec lex seu cōsuetudo. Erat tertio ꝯria iuri positiuo: vt in iuribus hic alleg. in ista glo. merito hec cōsuetudo erat imprescriptibilis q᷑ contra rationē ⁊ cōtra ius diuinū cui⁹ transgressio inducit peccatum: vt in.c.fi.de consue.

1 ☞ An credaṫ libris antiqs: historijs: chronicis scriptis in lapidib⁹ vel scripturis ex archiuo publico productis.

2 Probationes imperfecte tendēte ad vnū coniunguntṫ: secus si tendunt ad diuersa.

3 Spiritualia non possunt occupari lꝫ vacantia.

Cum causas. Fines diocesis ꝓbantur ꝑ libros antiquos adminicula testes et famam. Cōis diuisio. scđa ibi: mādam⁹. ¶ Casus lr̄alis. Cū inter Colubrieñ. ⁊ Egitaneñ. episcopos q̄stio vertebatur super limitatione suarū diocesum: papa cōmisit causam illā quibusdā iudicibus mandans eisdē quatenus in negotio ipso ꝓcederent ƀm diuisiones q̄ per libros antiquos: vel alio modo meli⁹ probarentur per testes ⁊ famā: ⁊ per alia quecunqꝫ adminicula. ¶ Not.j.ibi: ꝑ libros antiquos ⁊c. tex. valde no. ꝙ istis libris antiquis ecclesiarū creditur in ꝓbādis finibus diocesis vel parochiaruꝫ. et idē cōsimili ratione videtur dicendum in alijs que sunt modici preiudicij. et dic vt plen⁹.j. dicā cum glo.j.⁊ nimirū. nam hec probantur per verba enūtiatiua cōtēta in antiqua scriptura authētica. vt est gl.no.in.c.cum olim.de cēsi. ¶ Not.ij. a ibi: testes. ꝙ fines [a] diocesis possunt ꝓbari ꝑ testes. Sed aduerte cū tex. iste loquaṫ in facto valde antiquo: vt patet ꝑ illa v̇ba libros antiq̄s ⁊c. et illa fama ⁊c. videtur intelligēdus iste text⁹ de testibus deponentibus de auditu et communi opin. nam facta sic antiquata de quorum initio memoria nō existit probanṫ per tale testimoniū. de quo plene per Inn. et Hosti.in.c.veniens.de verb.sig.lib.vj.et per gl.fi.de prescri.c.vlti.li.vj. dicunt enim isti qō semꝑ viderunt fines huius diocesis ꝓtendi vsqꝫ ad talem locum et nūq̄ audierūt dici ꝯrium ⁊c. prout not.in iurib⁹ preal. ⁊ hoc in terminis nostris tenet Arch.in.c.inter. xvj.qō.iij.facit.l.hoc iure.§.duct⁹ aque.ff.de iti. actuqꝫ.pri. ¶ Vlti.no. ꝙ diuerse species ꝓbationis q̄ per se non sufficiunt coniunguntṫ et immicentur ad faciendā plenā probationē: ⁊ sic habet locū illud vulgatuꝫ et que non prosunt singula multa iuuant. ⁊ quotidie ad hoc alle.c.istō. facit op.l.iij.ff.de testi.⁊.iiij.qō.iij.si testes. sed intellige ⁊ limita vt dicā super glo.fin. ¶ Gl.j. colligit vnū no.ex tex. et postmodum annectit multa similia. Primo colligit ꝙ scriptura antiquorū librorū facit fidē. alle.c.ad audiētiā.de prescri. vbi habetur de libro censuali. Secundo adiūge alia similia de quibus in glo. Hosti.et Joā.an.in fi. glo. dicunt ꝙ licet glo. ponat species plurimas scripturarum: non tamen omnes distributiue faciunt plenam fidem: sed ille solūmodo que reseruate sunt sub custodia publica ⁊ fideli. Alie vero non faciunt plenā fidē licet adminiculenṫ. Quid enim si reperiṫ scriptum in aliquo libro ecclīe ꝙ domus talis vel vinea debet soluere certum censum: an hoc probet: arbitrabitur bon⁹ iudex cōsyderatis iuribus p̄dictis. nā forte iam sunt cētū anni ꝙ sacerdos potuisset scribere ꝙ tota ꝓuincia vel parochia erat ecclesie. non ergo debet tali scripture de facili credi sine alijs adminiculis. argu.c.fi.de fi.instru. ¶ No. bene hec dicta doct. sed examinemus nunc plenius glo. primo enim dicit ꝙ scriptura antiquorum librorum facit fidē. Host.⁊ Jo. intelligūt hoc procedere in libris reb seruatis in custodia publica et fideli. [b] ⁊ pro hac restrictione op. facit tex.in.d.c.ad audientiam. et dicunt ibi doc. ꝙ satis faciunt fidem si reperiunṫ in camera cardinalis vel episcopi. Ego hec dicta non admitterē indistincte. Quid eñ si eꝑs p̄tendens aliquod castrū per alium detētum ꝑtinere ad ecclesiā suam scripsit in libro antiquo ecclesie c illud castrum pertinere ad ecclesiā [c] et successiue multis tēporalibus ille liber fuit detentus in camera episcopi. dicem⁹ ne quod probabit dominium castri cū grauissimo preiudicio possessoris contra.c.inter dilectos.de fide instrumen. vbi nō creditur antiquissimis priuilegijs ecclesie si sigilla consumpta sunt vel enormē fracturam patiū- 1 tur. ¶ †Dico ergo quod aut agitur de nullius p̄iudicio: ⁊ tunc scripture librorū nō authēticoꝝ d vel scripture lapidū [d] faciunt fidē: q᷑ tunc sufficiunt

tiquissime cōtrarie quib⁹ potius sit standum vide quod singulariter scripsi post.d. Anto.in.c.tam literis.de test.vide Bar.in.l.vel q̄.de reli.⁊ sum.fu.⁊ ꝙ ꝑ libros cēsuales antiquos ꝓbeť tꝫ Arch.in.c.ab eo.xi.di.Flo.in.l.census.ff.de probat.

¶ Adde qꝺ l̄ris sculptis ī marmoribus de antiquo sit danda plena fides tꝫ Bal.consi.cccxlv.inci.an patronat⁹.⁊ qd de libris cēsualib⁹ vide Abb.ꝯsi.xlvi. Jo.de ana.consi.lxxiiij.Ro.cōsil.cxxvij.et qd de libris archiuij publici.vide per eūdem consil.cv.

Antoni⁹ Frācis.

¶ De hmōi scripturis factis ī tabulis marmoreis aut alijs quid et quātū ꝓbēt.vide plene ꝑ Bar.bal.Alex.⁊ alios nouissimos scribentes in.l.j.ff.si cert.peta.vbi ēt habeť quid de chronicis antiq̄s.de libris aūt censualib⁹ canonicoꝝ vl' alioꝝ q non sunt scripti manu publica vide ꝑ gl.⁊ Jnn.in c.ad audientiā.de prescri.⁊ vide Jo.an.in addi.Spe.in tit.de īstru.edi.§.nūc dicendū.et ꝑ Bal.in rubr.C.de fi.instru.in pe.col.⁊ ꝑ Pe.de ancha.ī cōsi.suo.xij.incip.circa primā dubitationē.vbi arguit ad vtrāqꝫ partē ⁊ vide Bal.⁊ Sali.in.l.exemplo.C.de ꝓbat.q dicunt ꝙ tales libri cēsuales ꝓbāt ꝯ subditos nō ꝯ alios.⁊ vide bal.in.l.fi.C.sine cēsu.vbi dicit qꝺ si ī libro censuali reperiť scriptū sic esse cōsuetu.per decē annos nō ē aliud querendū ⁊ ꝑ talem librū probať cōsuetudo.⁊ vide etiā per Spe.ī ti.de ꝓba.in.§.iij.in ver.ix.⁊ vide Floria.in.l.census.ff.de ꝓba.⁊ an libri

ciunt probationes nō plene.ita intellige qꝺ not.hic in gl.⁊ in.c.sanc.ij.xxiij.q.ij.⁊ aperte no.Jnn.super rubri.de consecra.eccle.vel alta.pone exemplum si dubitať an ecclesia fuit consecrata vel infans baptizatus vel quid simile.idem puto si factū est antiquissimū.⁊ agitur de modico preiudicio.ar.opt.ex isto tex.⁊ potest dici hoc expressum nō enim mandatur hic de libris repertis sub custodia publica ⁊ fideli:sꝫ indistincte ꝑ libros antiquos ⁊c.q꞉ cum agatur de modico preiudicio nec versatur interesse bursale nō est verisimile qꝺ qs scripserit falsum vel qꝺ illa scriptura tanto tēpore fuisset tolerata si non cōtinuisset veritatē.modicum autē est preiudiciū an habeat iste ep̄atus vel ille.arg.cum apostolica.de his que fi.a prela. Quandoqꝫ agiť de magno preiudicio.⁊ tūc aut est talis liber vel scriptura cui ab antiq̄s nostris cōiter creditum est vel reperitur in loco vbi solū reseruatur scriptura authentice ⁊ faciūt plenam fidem:vt est text.no.in.d.c.ad audientiam.de prescrip.facit.l.cēsus.ff.de proba.no.Bar.in.l.j.ff.si cer.pe.⁊ ex his infero ꝙ istis libris historialibus seu chronicis:quibus a maioribus nostris fides cōiter adhibita est credere debemus.not.Bar.in d.l.j.vide bo.gl.in.c.inter dilectos.de fide instru.in versi.magis.⁊ in.c.venerabilem.de elec.in ver.transtulit.Hinc etiam est ꝙ dicta Aristo.Hipo.⁊ similium fidem faciunt:q꞉ cōmuniter in omnibus studijs recepta sunt ad hec.l.septimo mēse.ff.de sta.ho.⁊.l.si pater.ff.de solu.no.Bar.in.d.l.j.aut est talis liber seu scriptura cui communiter a maioribus nostris creditum non est nec reperiť in loco vbi seruanť scripture seu authentice.⁊ talis scriptura seu liber facit adminiculum[a] seu presumptionem non aūt plenam probationem:hec probantur a cōtrario in.d.c.ad audientiā.et fuit de mente Jnn.in loco precalle.super rubri.de consecra.ecc.vel alta.quā sic intelligo.⁊ vide ad materiam qꝺ no.gloss.in.d.c.ad audientiam.⁊ in.d.c.habeo.xvj.dist.Secūdo dicit ista glos.ꝙ creditur instrumento ꝓducto ex archiuio publico allegat multa iura.⁊ est archiuū locus in quo reponunť scripture publice.⁊ facit ꝓ hoc.d.c.j.§.eo.et.c.ad audientiā.precalleg.Tertio dicit glos.ꝙ creditur scripture sculpte in aliqua colūna vel lapide.intellige hoc vt dixi vt in non tendentibus in alicuius preiudiciū faciant plenam fidē.Jn alijs vero adminiculantur scd̄m qualitatem loci vbi reperitur:⁊ scd̄m qualitatem preiudicij.d.c.sane.plenā autem fidem nō faciunt:vt.l.monumentorū.C.de reli.vbi dicitur qꝺ scripture monumentorum seu sepulchri non probāt proprietatem ipsius.et dic de intellectu huius legis.vt ibi plenius nota.

¶ Ultimo dicit glos.ꝙ scripture que olim fiebāt in albo pretoris fides adhibeať.erat enim olim locus dealbat⁹ ante ostiū pretoris in quo describebanť pretoria edicta.⁊ vide de hoc text.iuncta glos.in ver.in albo.in cle.j.de iudi.Ex his habes plene declaratam primam glo.¶ Glo.ij.colligit qꝺ per testes vtriusqꝫ parochie possunt probari fines diocesis ⁊ per famam.dicit tamen qꝺ fama plene non probat sed adminiculať.¶ Not.bene glo.q꞉ vult per famam solam finem diocesis non probari.Archi.in hoc non firmat pedes in.c.plures.xvj.q.j.⁊ vide per eum de materia huius.c.et c.inter memoratos.xvj.qō.iij.Tu dic plene an et quando fama plene vel semiplene vel nihil ꝓbet:vt nota.Barto.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de questio.dicam in.c.veniēs.el.j.ī.ti.proxi.¶ Glos.vlti.colligit qꝺ adminicula ⁊ si non plene probāt coadiuuant tamē plenas ꝓbationes:ex quo colligit illud:que non prosunt singula ⁊c.¶ † Sed circa hoc quero vtrū hoc sit verum indistincte vt ꝓbationes imperfecte coniunganť[b] ad faciendū plenam ⁊ perfectam probationē.videtur qꝺ non videmus enim ꝙ testes singulares nihil probāt in.c.cū dilectus.de elec.⁊.c.licet.§.eo.⁊ multa imperfecta nō faciunt vnum perfectum vt in.c.quorundam.cum glo.j.xxiij.distin.Solu.aut probationes diuise tendunt ad vnum aut ad diuersa.

Primo casu sunt cōmiscibiles.⁊ si sunt sufficientes ad iudicis animū inducēdum ad plenam credulitatem inducunt etiā ad plenam probationē iuxta ea que dixi in.c.tertio loco.§.eo.⁊ hoc ꝓcedit siue iste probationes sint eiusdē generis vt in duobus testib⁹ siue sint diuersi generis vt vnus testis cum fama iuxta not.in.c.j.de appel.⁊.c.veniens.ī.ti.proxi.Et hoc in casu quo fama facit semiplenam probationem:qꝺ quando sit dicam in preal.c.veniens.Jtē in alijs presumptionibus ⁊ adminiculis concurrentibus cū vno teste de visu vel plurib⁹ de credulitate.vt hic probať etiam in d.l.iij.ff.de testi.⁊.iiij.q.iij.si testes.⁊.c.causam q̄.de re iu.⁊ dixi in.d.c.tertio loco.[c] Jn secūdo casu cum tēdunt ad diuersa tunc nō sunt commiscibiles.exemplum in pluribus testibus singularib⁹.Jdē videtur si aliqui testes deponunt de mutuo sed nō perfecte:⁊ aliqui de cōfessione mutui etiā nō perfecte:vt non coniunganť ad faciendā plenam fidem quia mutuum ⁊ confessio sunt diuersa neqꝫ tēdunt ad faciendū vnum totū cum sepe sit vnū sine reliquo ad hoc quod le.⁊ not.in.l.ij.§.j.ff.de excus.in.l.j.C.quando muli.offi.tute.fun.facit.d.c.licet.§.e.Hec sunt de mēte Bar.in.l.j.§.idem cornelio.ff.de questio.⁊.l.admonendi.ff.de iureiur.⁊ Cal.in.c.veniēs.precalleg.¶ Nūc ergo extra glo.opponiť ⁊ videť qꝺ ad ista adminicula nō sit recurrendū in diuisione diocesis.sed defendendus est possessor donec plene fuerit probatū de proprietate per cōtrariam partē.l.fi.C.de proba.nec possessor debeat arctari ad docendū de titulo sue possessiōis.ij.q.v.in prin.l.cogi.C.de peti.here.⁊.c.ex literis.§.e.¶ Ex dictis Jn.⁊ aliorū potest triplex solutio colligi.Primo ꝙ procedat iste text.qū non constat de firma possessione alterius:alias procedit contrariū.pro hoc allego bo.text.cū ibi not.in.c.j.de reli.do.Scd̄a solu.ꝙ cōtra possessorē erat hic vehemēs presumptio iniustitie cum ibi non probauerit eam habuisse a papa vel ab alio habēte in hoc potestatē nec presumptio poterat iuuare cū de nouo hec loca fuissent ad fidem ꝯuersa.⁊ sic talis possessio non releuat.c.distin.contra morem.¶ † Et not.hanc solutionē ex qua infero qꝺ sp̄ualia iuste non possidenť eo ꝙ possidentur.vn̄ nudus possessor pōt ꝑ iudicē molestari:vel si est presumptio iniustitie cō tra eū nisi doceat de ꝓprietate.facit.c.ordinarij.de offi.ordi.li.vj.⁊ qꝺ not.gl.in regula beneficiū.de regu.iur.lib.vj.secus est in alijs rebus prophanis:q꞉ in illis iuste quis possidet nec tenetur tradere possessionē nisi probanti proprietatē.d.l.fi.rationē diuersitatis puto hanc:hec tēporalia vocātia licet sine alicuius iniuria ⁊ peccato occupare:q꞉ quod in nullius bonis est hoc naturali ratione occupanti cōceditur insti.de re.diui.§.fere igitur.⁊.j.dist.ius naturale.presumitur enim res illius qui eam possidet nisi ab alio doceatur contrarium.Sed spiritualia non possunt occupari:licet vacātia:sed debent haberi a vicario Christi vel alio deputato ab eo seu autoritate canonis:dicit hic Jnn.in fi.facit qꝺ not.in.c.conquerēte.de offi.ordi.⁊ qꝺ dixi in.c.olim.el.iij.de resti.spo.merito non recurriť ad libros antiquos ⁊c.Tertia sol.ꝙ quilibet episcopus hic occupauerat inquantum poterat ⁊ constabat de occupatione.et ideo papa mandat questionem decidi.vt in text.

¶ Ultimo opponiť ꝙ non poterat ex illo esse cōtentio hic de finibus:quia dioceses fuerunt limitate ⁊ etiā prouincie longe ante aduentū Christi:⁊ s̄m traditionem gentium ⁊ collationem suorū presidentiū apostoli postmodū constituerūt primates archiepiscopos et episcopos.xcix.dist.c.j.lxxx.dist.c.j.xiij.q.j.c.j.Ex dictis doctorum colligo quatuor solutiones.Prima qꝺ licet apostoli ordinauerūt in quibus locis essent episcopi:non tamen distinxerunt episcopatuū fines s̄m Jnn.vnde s̄m Hosti.vnus episcopus excōicabat ⁊ sepe alius absoluebat ⁊ sic exercebant oēs iurisdictionem insolidū.facit qꝺ no.in.c.cū sit romana.de ap.licet hec sol.sit vera in se:mihi t̄n nō placet

fiscales probēt vide per Bart.in.l.illate.vbi etiā per alios.C.de fi.istr.

Sebasti.Sapia.

[a] ¶ Adminiculū.Jdeꝫ tenet Abb.in consi.lxxiij.incipi.duo.in.l.dubio.in fi.in.j.vol.et.d.Ant.de but.in.c.ij.col.iij.ver.terti⁹ casus.ī.de fi.instru.

[b] ¶ Coniunganť.Adde an ꝓbationes iperfecte coniunganť Roma.consilio.vij.⁊.xcj.Allerā.consil.xxj.iiij.lib.

Antoni⁹ Frācis.

¶ Dicas circa h̄ ꝙ ꝓbatio ꝑfecta siue plena fit ex plurib⁹ simul iūctis ēt si sint plura indicia vt per Bart.singu.post gl.in.l.ij.in princ.ī.ij.col.ff.de excu.tuto.⁊ habeť per gl.in.c.cū causaꝫ.de proba.et adde etiā ꝙ ꝑ duas semiplenas:puta ꝑ vnū testē et famā eo casu quo fama semiplene probat vel per vnū testē ⁊ ꝑ confessionē absente p̄te.vide ēt ꝑ Bar.in.d.l.ij.et in.l.admonēdi.ī x.col.ff.de iureiu.et ꝑ eūdem in.l.si finita.in.§.iulianus.ff.de dā.infe.⁊ vide glo.in.c.cupiētes.de elec.lib.vj.in ver.plena.et vide.d.Abb.ī.d.c.cū cām.ī.iij.col.⁊ adde ꝙ ī causis breuib⁹ dr̄ plena ꝓbatio ēt q̄ fit ꝑ iuramētum.vide Bart.in.l.de minore.in.§.tormēta.ff.de qō.et per do.Anto.in.c.veniēs.el.j.de testi.et ꝑ Bart.⁊ bal.ī auť.nisi breuiores.C.de sentē.ex pi.reci.⁊ vide spe.in ti.de offic.om.iu.ī.§.postremo.in ver.vj.q̄rendū.

Sebasti.Sapia.

[c] ¶ Jn.d.c.tertio loco.vide Ro.in ꝯsil.cccxxiij.inci.quo ad primum.in fi.et do.Jas.in repe.l.admonendi.chart.xxiiij.in iij.col.cum seq.ff.de iureiur.And.sic.in ꝯsil.vj.col.j.

⁊ in consi.xxix.in prin.in.j.volu. Alex.in consi.cxxviij.inci.ponderatis. in.ij.volu.⁊ consi.cxliij.eo.vol.⁊ in consi.clxxix.incip.in causa. col.iij.eo. volu.⁊ consi.clxxvj.incip.viso.col.iij.eo.volu.

a ☙Sebasti.Sapia.¶ De ipsius ingressu. vide Abb.in.c.veniẽtes.gl. j.de conuer.cõiu.⁊ in.c.dudũ.j.no.eo.ti.⁊ Bal.in aut.cã.C.de epi.⁊ cle. ☙Sebasti. Sapia.

b ¶ De materia. De materia vide Pau.de ca.in ꝯsi. cclxxij.incipiẽ.qꝛ per primum.i.ij. dubio.i prin.vbi dicit ꝙ maritus non debet audiri si petit se restitui ad oscula.

c ¶ Causa mrĩmoniali. Addõ hic gl. fina.circa fin.in.c. cũ ad monasteriũ de sta.mona.⁊ gl. fi.c.j.de.voto. Et ad intellectũ huiꝰ gl.vide do. Abb. post glos. in.c.rex pacificus. in.ij.colum.in proe.Gre. Itẽ dicit Ang.in libro de virginitate. vt refert beatꝰ Tho.in scda scde distin.xxviij.q.vj. articu.vj. ꝙ neqꝫ ipsa virginitas qꝛ deo dedicata est virginitas: tꝫ qꝛ honoraẽ. Itẽ vid iiij. pulchras qõnes de castitate quas ponit beatus Thom.scda scde.q.viij.in omnibus articulis illius qõnis. Item adde quod status religiosorum prefertur virginitati vt dicit beatus Tho.secũda scde q.clxxxvj. articu. viij.circa fin. ⁊ ita dicit tenere Augu.in lib.de virginitate.ꝓ quo facit tex.in.c.ex pte. el.ij.in fin.de conuer.coniu. Item que sit competẽs diffinitio virginitatis ponit sanctus Tho.in.iiij. sentẽ.disti.xxxiij. artic.j.⁊ i ea.di.ij. qõ.artic.iij.ponit vtrum virginitas sit maior aliis virtutibus. Item vide.iiij. questiones de ꝯtinẽtia quas ponit bea. Tho. in secunda secunde.q.clxv. in omnibus artic.illius questionis. Antoniꝰ Frãcis. ¶ An status religiosorũ preferaẽ virginitati: dicas ꝙ sic imo ẽt martyres prẽferuntur

quo ad tex.nostrũ. quia hic presupponebatur diuisio antiquitus facta cum de ea mãdetur inquiri. Scda solu.etiã Innoc.qõ licet apostoli aliqua diuiserint non tamen oĩa.q.d.forte erant de illis que nondum fuerunt diuise. Tertia sol.qõ licet olim fuerit facta diuisio:tñ processu tẽporis potuit mutari ⁊ offuscari. sepe enim tractu temporis mutatur ⁊ perditur seu ignoraẽ rei ⁊ loci origo.xij.q.ij.longinquitate.ff.fi.regun. in finalibꝰ. ⁊ in.c.ex literis.s.eod.⁊ hec bona ⁊ vera. Quarta solu.ad idem tẽdit ⁊ est etiã vera.⁊ ꝓpter multas varietates q̃ quotidie fiunt potuit insurgere ista dubitatio. nã propter delictum populi priuatur ciuitas dignitate ẽpali.xxv.q.ij.ita nos. Itẽ sepe duo ẽpatus per papã viniunẽ: et vna ecclesia sepe erigiẽ in cathedralem ⁊ datur sibi noua diocesis. Et ex his ⁊ multis similibus potest oriri cõfusio limitũ que debet determinari per ea que habenẽ hic. et ad.c.plures.xvj.q.j.qõ videtur aliũ modũ prefigere in diffinitione huius questionis multipliciter respondẽt doc.placet mihi illa vt ista dispositio addatur ad illam:⁊ sic nõ sunt duo remedia successiua.non sunt hic alia.

1 ☞ Mulier nondum a viro cognita an sit,viro restituenda cessante causa monachatus.
2 Priuilegia virginitatis que sint.
3 Monachi vel moniales defenduntur per syndicum monasterij.
4 An vitiato ingressu bona collata monasterio reuocentur.

Causam. Possunt reprobari matrone p quas virginitas probatur.h.d. Communis diuisio.secũda ibi: mãdamus. ¶ Casus in terminis. Quedam puella cõtraxit matrimoniũ cũ quodã iuuene ⁊ traducta ab ipso tandẽ recessit ab eo ⁊ intrauit monasterium se virginem ⁊ monachã asseuerans. iuuenis predictus repetebat eandem dicens ꝙ eã carnaliter cognouisset. illa ecõtra virginem se esse ac monacham asserebat.mulier ꝓpter hec educta fuit de monasterio. Et induxit quasdã mulieres ad probandum per aspectum corporis virginitatẽ.tandem vir volebat reprobare mulieres illas que inducte fuerũt cõtra ipsum:mulier vero dicebat ꝙ timebat violentiam sibi fieri ab illo.Consultus pa.super hoc negotio respondens mandat quibusdam iudicibus quatenus puellam illam ponant interim in illo monasterio quod intrauit vt ibi vsqꝫ ad finẽ cause valeat secure morari recepturi postmodum non solum probationes viri quas inducere voluerit contra mulieres illas quas induxit.puella ad probandũ virginitatẽ:verũetiam alias probationes hoc negotium contingentes quas vtraqꝫ pars duxerit ꝓducendas qꝛ dicit canon ꝙ manꝰ ⁊ oculus obstetricum sepe falliẽ. Mãdat adhuc vt honestas matrones ⁊ in hoc prudentes deputare procurẽt ad inquirendũ vtrum dicta puella virginitatis priuilegio sit munita. Ber. ¶ Nota ex principio ibi:⁊.G.puellam ⁊c. ꝙ cũ agitur cõtra monachum vel monachã ⁊ reuocatur in dubiũ de ipsius ingressu[a] concipiendus est libellus in personam ipsius monachi ⁊ nõ monasterij vt hic probaẽ aperte. Quid autẽ vbi non reuocatur in dubiũ ingressus sed agitur ratione cõtractus vel delicti prius initi vel cõmissi.dic vt leg.⁊ not. i auẽ.causa q̃ fit cũ monacho.de epis.⁊ cle.⁊ aliqd tetigi.in.c.in ꝓsentia.s.eo. ¶ No.ij.ꝙ publicatio attestationũ non impedit in causa matrimoniali productionem nouorum testium etiam si tendat in preiudicium matrimonij spiritualis. Hoc em̃ fit non tantũ in fauorẽ matrimonij carnalis quã tum vt euitetur pctm̃ imminens in dissolutione legitimi matrimonij de quo dicꝫ plenissime dixi

in.c.iurauit.s.eo. ¶ Vel not.sic scdm alium intellectum quẽ do ad istũ tex.non ponendo aliquam specialitatẽ in matrimonio quod vbicunqꝫ causa est decidenda per iudiciũ peritorum: ita quod testes nõ possunt deponere de veritate sed de credulitate ꝫm peritiã artis possunt testes peritiores publicatione priorum nõ obstan.recipi:quia primi de facili potuerũt decipi:pro hoc ratio textus,ibi sepe manus fallitur ⁊c. quod posset procedere qñ recipiuntur vel iudicis officio vt hic:vel ad partis instantiã cui nihil possit imputari quare illos prius non produxit.ar. c.si qui matri.accu.pos.⁊ vide omnino que dixi in.c.proposuisti.s.eod. ¶ No.productos in testes super peritia artis eorum posse tanq̃ criminosos ⁊ inhonestos reprobari. ¶ Et no.ibi:honestas prouidas ⁊ prudentes ⁊c. quales debent esse periti in arte vt eorũ testimoniũ sit in omni parte validũ non enim sufficit sola peritia sed etiã honestas requiriẽ ad hoc.l.magistros studiorũ.C.de profes.⁊ medi.li.x. ¶ No.vltimo qõ virginitas diciẽ habere priuilegiũ in prerogatiuã ⁊ dignitatem quanquã specialẽ quã paucissimi habẽt:cũ vt ait Greg.pauci sine vitio incõtinentie reperiunẽ.l.di.qꝛ sanctitas tua. multiqꝫ habent corporis integritatẽ sed non ipsam virtutẽ virginitatis:qõ declara vt no.in.c.nisi cũ pridem.de renũ.in gl.in ver.virtutũ flore. ⁊ facit qõ le.⁊ no.in.c.nec solo.xxxij.q.v. ¶ Insuper põt hic notari vnũ bonum dictum qõ in causa in qua exuperat iudicis officiũ potest etiã iudex parte nõ exclusa testes ex officio suo producere vt ꝓbat tex.ibi curetis ⁊c. Et sentit Jo.an.hic super isto verbo curetis.⁊ facit qõ habetur in.c.cõstitutus. ⁊.c.oblate. de app.⁊ qõ not.in.l.iij.§.hoc autem iudicium.de dã.infec. ¶ Oppo.⁊ videtur quod hic ante omnia mulier erat marito restituenda:vt in.c.ex transmissa.⁊.c.ex cõquestione.de resti.spo. Sol.glo.j.ꝙ hic ista fatebaẽ se virginem ⁊ monacham.vnde si erat virgo tenuit monachatus:⁊ per consequens nõ debet restitui. de conuer.cõiu.c.ij:⁊.c.ex publico. ⁊ pen-

1 dente isto dubio nõ debet restitui ne corrũperetur ab eo. ¶ †No.⁊ põdera glos.quia sentit ꝙ cessante causa monachatus sit mulier restituenda marito:licet nondum ab eo cognita fuerit. Jo.and.videtur sentire contrarium per illud.c.ex trãsmissa. quia vt ibi patet non habeẽ hoc casu possessio sine copula.⁊ dicit addendum qõ dicit.in.c.dudũ.de cõuer. cõiu:⁊ sic simpliciter trãsit hic do.Anto.Sed tu dic qõ si habuit possessionem cõiugis sine copula fiet restitutio quo ad cetera dempta copula:si teneaẽ de corruptione nec possit sufficiẽter per cautionẽ prouideri:vt probaẽ in.c.literas.de resti.spo.Sed in isto casu nõ fiet:qꝛ allegando ingressum religionis negat spoliationem:⁊ sic ante restitutionẽ de-

b bet finiri questio prout diciẽ hic.⁊ de materia[b] vide qõ plene dixi in.c.ex parte.de resti.spo. ¶ Quero ad quid volebat iste inducere testes cõtra mulieres prius ductas ad probandũ virginitatẽ. Gl.ij.respõdet ꝙ volebat eas repellere a testimonio tanq̃ criminosas ⁊c. Et no.bñ gl.quales debẽt esse testes qui assumũtur rõne peritie.⁊ dixi super text.vel ꝫm Inn.dic ꝙ forte volebat eas ꝓbare fuisse corruptas:vel volebat cõtra eas inducere alias matronas honestiores ⁊ plures asserentes contrariũ quibus standũ est:vt in.c.in nostra.j.ti.ꝓxi.dic etiã ꝙ si nõ sint plures dũmodo sint peritiores preualẽt dictis aliorũ:licet pluriũ.ar.in.d. c.in nostra.⁊ tetigi.in.c.ꝓposuisti.s.eo. ¶ Glo.vltima inter cetera colli-

c git ar.ex tex.ꝙ in causa matrimoniali[c] apertis attestationibꝰ alij testes recipi possunt. Contra qõ opponi.de.c.iurauit.s.e.dic plene ad cõtrariũ illius.c.vt ibi dixi.⁊ dic hoc esse verissimũ in se volẽdo ponere specialitatẽ:in matrimonio:sed aliqui volẽtes hic ponere aliquã specialitatẽ: vt Gl.dicũt ꝙ hic loquiẽ de quadã speciali extra ordinẽ probatione in qua rõ legis de perscrutatione attestationis vt aliqd addaẽ minuaẽ vel corrigaẽ locum nõ habet ꝫm eũ. vñ dicebat hic Vin.ꝙ reiteraẽ ꝓbatio hic vt euigilet bonũ cõsiderationis. Itẽ in aspectione instrumentorũ. C.de fi.instr.l.vlt.⁊ in aspectione finiũ.ff.fi.regũ. si irruptione.§.ad officiũ.quasi velint isti dicere ꝙ hic nõ est timor de subornatione:qꝛ nõ habẽt alia facere nisi diligẽter inspicere ⁊ referre.Sed certe hec rõ nõ mihi satisfacit:qꝛ videns se succũbere in causa posset corrũpere testes vt referãt se diligẽter examinasse ⁊ reperisse illã corruptam vel virginẽ ꝫm appetitum corrũpentis. dico ergo ꝙ aut est speciale:vt in gl. Aut ꝓcedit qñ causa decidiẽ iudicio peritorũ qui de facili possunt decipi.vt in tex.⁊ super eo dixi. Aut ꝓcedit ex officio iudicis: vt.s.dixi in quo cessat subornationis timor:vt no.in.c.venerabili.⁊.c.cũ clamor.j.tit.proxi. Aut loquitur nõ facta adhuc publicatiõe aliorũ testium. Nã possunt testes qñqꝫ reprobari ratio publicatis eorũ dictis:vt.c.licet.s.e.⁊ no.plene in c.ex parte ade.de testi.⁊ sic multipliciter in hoc potest intelligi iste text.

2 ¶ †Vlti.gl.querit que sunt priuilegia virginitatis ⁊ colligit multa:⁊ inter cetera dicit qõ virginitas est sola que potẽs est deo animas presentare.i auẽ.de leno.⁊c. Nõ intelligas gl.qõ alie virtutes hoc nõ possint. ⁊ sic qõ verbũ sola:habeat excludere alias virtutes:qꝛ male diceret p.c. firmiter.§.fi.s.de sum.tri.vbi dr qõ non solũ virgines ⁊ cõtinentes:sed etiã cõiugati possunt virtuose viuẽdo vitã eternã acquirere. Sꝫ intellige qõ illa sola per se est sufficiens sine operibus aliarum virtutũ.non tñ intelligas qõ sit alias vitiosus:sed qõ etiã haberet alias virtutes accessorie.tñ licet non principaliter. Nã impossibile est habere vnã virtutem sine aliis ita inuicẽ sunt alligate: vt in.d.c.nisi cũ pridẽ.cum gl.prealle. ⁊ facit.xxxij.q.i.cũ renuntiaẽ.⁊.c.deflectat peccator. de reg.iur. ¶ Scdo dicit gl.qõ solũ virgines habẽt laureolã. dicit hic Ho.ꝙ etiã martyres

⁊ predicatores

vide beatum Tho.ij.ij.q.clij.arti.iiij. vbi etiam ponit quomodo virgines sequunt agnum quocunq; ierit ⁊ vide eundẽ in.q.clxxxiiij.arti.iiij.⁊ in.d.q.clij.arti.iij.vbi ponit quõ sine ea habent certe virtutes.⁊ an virginitas possit per penitentiam recuperari ⁊ quo miraculo potest recuperari ⁊ vide text.in.c.si paulus.xxxij.q.vbi habet quod virgines fatue de quibus in euangelio dicũtur ille que seruant virginitatem carne et non spiritu. prudentes vero que seruant vtrunq; modũ. ⁊ quod sit premium virginitatis ĩ celum no. in.c.nuptiarum. xxvij.qõ.j. et vide glo.in.c.causam. de proba. que dicit q habent aureolaz que datur etiã martyribus vide Jo.an.in.c.j.in vlt.gl.de summa tri. et in.c.innotuit.de elect.et vide que habẽtur in.c.incognitus. xxxij.q.j.⁊ de huiusmodi priuilegijs virginitatis per beatũ Tho. in.iiij.⁊ ibi p Richar.distin.xlix.⁊ tene mẽti qd sola virginitas replet paradisum ⁊ potest animas deo p̃sentare ⁊ est p̃ncipium aliarũ virtutum de quo vide gloss.in.c.causam matrimonij. in ver.priuilegio.⁊ vbi per.d.Abb. in.ij.col.de pbat. et adde qd virgo gaudet priuilegio casate patris. ita Bar.no.ĩ.l.quoties.C.de priuile. schola.lib.xij.

a ¶ Laureolã. Adde hic text. et ibi Archid.in.c.et si ad tempus.xj.q.iij.item adde san. Tho.in.iiij.sent. dist.viij.q.j.artic. ij.circa medium. vbi dicit qd laureola nõ cuilibet datur sed illis tm̃ qui sunt in statu perfectiõis. item vide infinitas q̃stiones de laureola q̃s ponit btũs Tho.in.iiij.sententiarũ.di.xlviij.q.v.arti.j.ij.iij.iiij.⁊.v.vbi ponit vtrũ laureola a fructu sit aliqd aliud premium ab essentiali:⁊ vtrũ laureola differat a fructu ⁊ vtrum fructus debeatur soli virtuti cõtinentie ⁊ vtrũ cõuenienter assignentur tres fructus tribus cõtinentie partibus ⁊ vtrum ratione virginitatis debeatur laureola ⁊ vtrum martyribus ⁊ vtruz Christo ⁊ vtrum angelis ⁊ vtrum etiam corpori:⁊ vtrũ cõuenienter assignent tres laureole:⁊ vtrum vnus laureolam virginitatis de materia excellẽtiori habeat. Has omnes questiones vide pulchre examinatas p sanctum Tho.in loco.s.allega.

b ¶ Ant.Frã. ¶ Ingressu. An vitiato ingressu vel monacho quocũq; exeunte de primo monasterio ⁊ trãseũte ad aliud monasteriũ cui applicent bona. ⁊ an illa trãseãt in secundũ monasteriũ. vide q̃ plene habentur in.c.licet.de regu.⁊ in aut.ingressi.hic alleg.⁊ in aut.si qua mulier. eo.titu.⁊ vide per Bar.in.l.si communis.in fi.⁊ de stipul.ser.⁊ in.l.j.in §.si fructuarius.eo.tit.per Pau.de ca.⁊ Alex.in.l.cum fundus.§.j.in fi.ff.si cer.pe.⁊ per Bal.in.l.quidã elogio.in.v.col.C.de iure deli.⁊ vide Angel.in auf.de epi.⁊ cle.§.si monach⁹.⁊ p Spec. in ti.de stat.reg.ĩ §.vj.in versi.xij.⁊ xxiiij.⁊ seq.⁊ vide Bald.in.l.j.C.de inge.⁊ vide dom. Cardi.in cle.j.in §.qr vero.d statu mona.

Sebasti. Sapia.

⁊ predicatores habebũt laureolã [a] vnde dicit qd beatus Jo.bapti.habuit triplicẽ laureolam fuit virgo:p̃dicator:⁊ martyr.ideo dr in hymno ipsi⁹ Sexta terrenis ⁊c. dicit Joã.and.q laureola est quidã splẽdor precipuus q predictis cõfert quo ab alijs sanctis distinguũtur. ⁊ dicitur laureola ab arbore lauro que nunq̃ viriditatem deponit ⁊ olim victores coronabantur ea cum lapide. Et enim hec laureola corona laudis. dic etiã q pot nũcupari aureola: ⁊ dicit ab auro deriuatiue pter ipsi⁹ splendorẽ. ¶ † Ultimo extra gl.quero qualiter defendet se hec mulier ex quo dicebat se monachã. dicunt Gof.⁊ Hostiẽ.q cũ ista mulier sit in possessione monachatus defendet lite pendente per syndicũ monasterij ⁊ habebit expensas a monasterio cũ non videatur habere propriũ.de accu.c.ex parte.et.c.olim. et si apparebit cognita educet de monasterio cũ rebus eam sequentibus nõ cũ his quas separatim obtulit. facit fm Jo. an.quod no.de cle.cõiuga.quod a te. ⁊ in.c.licet. de regu.⁊ sic etiam transit But.⁊ Inno. ¶ † Uidẽtur isti ergo velle q vitiato ingressu [b] non reuocãtur bona collata monasterio separatim ab ingressu sed tãtum illa que transeunt ad monasterium accessorie ad personam. Tu vero dic meli⁹ licet glo.in aut.ingressi.C.de sa.san.ec.⁊ in corpore vnde sumit. et in aut.de mona.§.illud. sentiat id qd hic Gof.⁊ Host. Bar.tñ aliter in.d.aut.ingressi. vnde distingue post eũ sic qd quando quis obtulit se nec aliquã mentionẽ fecit de bonis ita q bona transeũt accessorie ad personã iuxta not. in aut.ingressi.C.de sac.sanc.eccle.⁊ in.c.in presentia.s. p.⁊ tunc fm oẽs vitiato expresse scilicet ingressu vitiat tacite bonorum trãsitus. qñq; quis obtulit se expresse etiã contulit sua:⁊ tunc subdistingue: aut credebat ingressum tenere: aut sciebat non tenere. Primo casu bona recuperat licet expresse collata: q pbat Bar.primo p.l.si pater. ⁊.l.nec apud.C.de here.insti. vbi si aliquis credit aliquem fratrẽ vel filium: ⁊ ac contemplatione relinqt sibi bona sua reperto contrario illa bona auferunt ab eo cui fuerãt per errorẽ relicta: ⁊ veniunt ad succedẽtes ab intestato.⁊ de hoc vltimo est tex.no.in.d.l.nec apud. Ad idẽ pro primo dicto adduco.l.fi.ff.de here.instit.facit.xvij.q.iiij.in c.fi.adducit etiã Bar.l.non omnis.ff.si cer.peta. vbi si qs donauit ⁊ tradidit causa mortis donationẽ reuocat conualescẽtia superueniente. ita in pposito iste qui intrauit religionẽ videt donasse causa mortis mundane cũ sit mortuus mundo.l. deo nobis.C.de epis.⁊ cle.c.placuit.xvj.q.j.cũ ergo nõ sit mortuus debet posse reuocare.ad idez ff.⁊.C.de cõdi.ob causam da.⁊ causa nõ secu.per totũ.⁊ hãc opi.exp̃sse sentit gl.in.d.c.qd a te. Hec opi.mihi placet quando ex coniecturis apparet qd rõne ingressus illa bona contulerit. vt puta quia tẽpore igressus dedit omnia sua.nõ eñ est p̃sumptio qd dedisset oĩa sua vel maiorem ptem sine se.arg.illius.c.fina.xvij.q.iiij.de renun.c.sup hoc.vel similiter si nõ dedit omnia vel maiorem partẽ:aliqua expressit ex quibus apparet de tacita intẽtione sua.arg.l.licet.ff.de leg.j.vel dedit in ipso puncto ingressus. Secus autez vbi ex interuallo aliqua donasset vel alijs coniecturis p̃sumit pot q non causa ingressus donauerit qr pfecta donatio nõ reuocat in.c.fin.de dona.⁊.C.de don.q̃ sub modo fiũt.l.pfecta donatio. ¶ Scdo casu qñ sciebat ingressum nõ tenere non reuocat fm Bar.⁊ bene quia videt libere donasse.ar.l.cuius per errorẽ.ff.de reg.iur.⁊.l.cãpan⁹.ff.de ope. liber.cessat eñ hoc casu dicta presumptio q fecerit causa ingressus ⁊c. Nico. Abbas.

1 ☞ Acta originalia si reperiunt apud iudicem de facto non per hoc fides eorum vacillat.

2 Confessioni partium statur si acta substantialia sunt deperdita:vel si dubitatur an ĩteruenerint.

3 Rescriptum directũ alicui vt faciat sibi exhiberi acta in vna causa:an possit dici surreptitium.

Cum bone.

Acta etiam litis ordinatoria facta corã primis iudicibus fidem faciunt corã scdis.h.d.de eodez facto de arbi.cũ tẽpore.pprie nõ diuidit.ponit eñ cuiusdã cõmissionis formã bimẽbrẽ:⁊ secundũ mẽbrum.ibi alioquin. ¶ Casus in terminis. Inter epm marsburgeñ.ex parte vna ⁊ abbatẽ ⁊ cõuentum pigameñ.monasterij sup statu ipsi⁹ monasterij ⁊ quibusdã spoliationib⁹ cõtra abbatẽ factis a p̃dicto epo qd vertebat:sup his cã cõmissa fuit qbusdã iudicib⁹ corã quibus litis contestatio facta fuit put partes confitebant ⁊ pcessum in cã sed nõ determinauerũt eandẽ ipsam certis de causis ad papam remittẽtes. Preterea papa causam eandem cõmisit iudicibus istis mandãs eisdem quatenus acta originalia que apud priores iudices remanserũt debeãt inquirere diligẽter ⁊ ipsa si poterũt inueniri:⁊ si qua alia partes duxerint pponẽda in scriptis redacta ad suã presentiam remittãt. Si vero acta inueniri nõ poterunt cũ nõ reuocent in dubiũ de contestatione litis super statu monasterij ⁊ spoliationibus predictis recipiant pbationes partiũ de nouo ⁊ audiant si partes voluerũt tractare de cõpositione ⁊ qd sup hoc inuenerint ⁊ causam sufficienter instructã ad dñm papã remittãt. Ber. ¶ No.j.singulariter istũ tex.p ɔsuetudine quorũdã iudicũ maxime rectorũ ⁊ potestatũ aliquorũ locorum q finito officio retinent apud se originalia actorũ gestorum seu officij.contrariũ tamen innuit tex. in.c.quoniam.s.co.debent enim remanere apud scriptores.vt ibi vide omnino que ibi dixi. Joã. an.ibi intelligit q de facto poti⁹ q̃ de iure remãserũt hic apud iudices. Et fm hoc collige aliud notabile sic. ¶ † Nota q licet acta originalia cãe debeant remanere apud notariũ cause:tamẽ si reperiantur de facto apud iudicem etiam finita iurisdictione nõ per hoc eorũ fides vacillat.vt hic qd tene menti. ¶ † No.ij.⁊ tene semper mẽti qd actis perditis non presumitur p cõtestatione litis vel alijs actis ordinarijs vel decisiuis nisi aliter pbentur interuenisse puta per testes vel partium cõfessiones. Ex hoc ⁊ ex tex.no.vnũ singulare q licet acta substantialia [c] iudicij non dependeant a partium cõsensu vt illa possint omittere ⁊ ideo dicit Jo.an.in addi.Spe.in rubri.de re.eccle.nõ alie.qd nõ stat cõfessioni p̃lati qd subsit legitima causa alienandi bona ecclesie cũ huic solẽnitati renuntiare posset prelatus cum ego super hac difficili cõtrarietate conferrem cũ dño meo dño Fran.de aret.ipse dicebat q in casu huius decre.bene statur cõfessioni partium quia erat p̃sumptio ⁊ litis contestatio ⁊ alij actus iudiciales intercessissent ita circũscripta confessione partium.cogita bene.vide tamẽ ad predicta que scribit do.Ant. in.c.causam.el.j.in antepenul.col.de testi.

¶ Adde tu qd Ro.singu.suis fo.vj.incipiẽ.tu scis q cõfessio.dicit q hec decretalis habet tamen locum in actibus iudicialibus.vnde quod exemplificatur de prelato non bene congruit.

b ¶ Ingressu. vide Bal.in.l.j.C.de ingenu.⁊ manu.⁊ ĩ d.aut.ingressi.C. de sacroson.eccle. in.v.qõ.vbi videt contrariari his q̃ dicit do. Abbas hic.

c ¶ Acta substantialia. Licet ptes nõ possint expresse renũtiare q corã iudice ordinario vel delegato pcedat sine substantialibus iudicij.vt not.gl.in.c. fi.de re iudi.li.vj. ⁊ habet in.c.j.de offi.deleg.⁊ vide Alexã.de imo.in l.si cõuenerit.circa p̃n.ff.de re iudica.tñ si dubitet an iste solennitates interuenerint in iudicio stat cõfessioni partium qd fuerint facte. Casus est singularis hic.et vide qd ita firmãt hic Jo.an.⁊ d.Ant. ⁊ ad idẽ vid abb. in recollectis.ĩ.c. cũ causam.el.j.circa prin.de testi.sz cõtra hoc facit qr qñ quis non pot renuntiare solennitati alicui non statur eius cõfessioni q solẽnitas illa intercesserit: vt no.Jo.and.in c.qm̃ contra.sup glo.fi.s.eo.ti.⁊ pbat ĩ.l.qui testiũ. ff.de pba.⁊ ĩ.l.cũ quis decedẽs.§. titia.ff.de leg.iij.

a ☙Sebasti.Sapia.¶ Partium cõfessioni. Qd regulariter non stetur tenet Bar.in.l.sciendum.col.j.ff.de ver.obli.⁊ Bal.in.l.iubemus.C.de iudi.vbi dicit ꝙ partes nõ possunt disponere cõtra formã legis ⁊ not. Ang.in.l.sed ⁊ si quis.§.quesitum.ff.si quis cautioni.

b ¶ Per testes. Et de inuẽtione modi ꝓbandi p testes ⁊ eius causa vide p beatũ Tho.in scda scde.q.lxx.articu.ij.

Antoni⁹ Frãcis. ¶ An stetur confessioni partiũ de interuẽtu actorũ dicas ꝙ acta p̃sumunt̃ i dubio interuenisse nisi ꝯtriũ ꝯstet vel ex inspectiõe ipsorum actuũ et ꝓcessus vl' alio modo: ita Bar.in.l.hi q.C. de appel. imo dixit Bal.in.l.fi.in añpe.col.C.de re iudi.ꝙ acta presumunt̃ iusta et valida sicuti ẽt p̃sumit̃ sñia: de quo plene in.l.sciẽdũ.ff.de verb.obli. et vide Bartol.in.l.illud.ff.de acq.here.⁊ Paul.de ca.in ꝯsi.iij.⁊ an stet̃ dicto p̃lati quod subsit legitima cã alienatiõis rei eccle.dicas ꝙ p̃lat⁹ non põt alienare res eccle.nisi cum solẽnitatib⁹ de q̃bus in.c.nulli.et toto tit.de re.ecc.nõ alie.⁊ in.c.sine exceptione.xij.q.ij.⁊ hodie nõ põt talis alienatio fieri nisi cũ solẽnitate de qua in cõstitutione Pauli secũdi sub rubri.de de re.eccl.nõ alie.⁊ si diceremus qd prelat⁹ posset dicere subesse legitimã causam ⁊ staretur ei⁹ dicto facile posset ecclesie preiudicare quod non est aliquo pacto dicendũ ideo puto super hoc esse multum cogitandum.

☙Sebasti.Sapia. b ¶ Per testes.vide vnũ qñ ex hoc nouiter infert.d.Andr.siculus in rubr.de fi.instru.col.j.in repet.ver.ex quo infero vnũ quod tibi videbitur nouum.

vel nulla ratificare.de lit.cõtest.c.vno.de elec.dudum.el.ij.l.nemo potest.cũ ibi no.ff.de leg.j.qd no.Jnno.in.c.causam.j.tit.pxi.Si tamen dubitatur an ista interuenerint vel perditis actis originalibus vel alio modo statur ipsarum partiũ cõfessioni vt hic singulariter probatur.Et sic habes casum singularem in quo super non dependẽtibus a mera facultate partium statur ipsarũ partiũ cõfessioni[a] cõtra.c.super.de eo q cog.consan.vxo.sue.sed dic hoc contingere quia tractabatur hic de modico vl' nullo p̃iudicio.nec imminebat peccatũ in altero casu.acta vero nõ substãtialia possunt partes cõmuni cõsensu ratificare: vt in.c.cũ causam.preallega.⁊ ibi Jnno.vide tñ vnum exquisitum modum ratificandi oĩa acta etiã nulla per glo.⁊ Bar.in.l.mutari.ff.de ꝓcura.vt si dicat actor,libellum de nouo ꝓduco:positiones capitula testiũ depositiones ⁊c.⁊ re⁹ eodẽ ordine respõdeat.qd an sit verũ al's examinaui.¶ Venio ad glossaz,⁊ primo colligit qd acta originalia debent semper remanere apud iudicẽ siue scriptorem ⁊c.¶ Nota bene gl.dum loquit̃ alternatiue sentit enim qd.c.quoniã.s.eod.suppleatur per istud vt sic non solum apud scriptores:vt ibi,sed ẽt apud iudicẽ vt hic.remanere debẽt.dic vt.s.dixi ⁊ vide in.d.c.quoniam.vbi plenius.secũdo colligit ꝙ attestatiões in vno iudicio recepte fidem faciunt coram alijs.¶ Aduerte hoc indistincte verum si instãtia nõ est adhuc perempta quid autem perempta instantia vide plene quod dicetur in.c.causam.j.ti.j.⁊ per Bar.in.l.cũ lite mortua.⁊.l.cuz apud.ff.iudi.solui.dicit tamen Hosti.hic probari qd instãtia litis nõ perit cursu triennij cũ hic lis fuerit inchoata tempore Celestini.⁊ per Jnn.cõmissa cui postea successit Honorius qui plus vltra triennium vixit ⁊ modo erat corã Grego.Tu plene de hoc vide qd dixi in.c.penul.s.de iud.an autem faciant fidem acta adhuc non publicata.vide quod dicet̃ in.c.causam.alie glo.sunt faciles.¶ † Extra gl. 3 quero pone alicui mandatur vt faciat sibi exhiberi processum alicuius cause:nunquid cõtra tale rescriptum possit de surreptiõe obijci puta qd hoc fuit alteri cõmissum de quo nõ est facta mẽtio in secũdo.Jnno.⁊ Hostiẽ.ꝙ sic de rescrip.ceterum.nisi per appellationem vel alio modo ad superiorẽ fuisset causa deuoluta:quia tunc valet de offi.delega.pastoralis.§.preterea.vel si partes fuissent absolute a primo iudice ab obseruatiõe iudicij.C.de iudi.l.properandum.⁊ no.hoc vltimũ.vel aliter expirasset iurisdictio primi iudicis.⁊ hec sufficiant.Abbas.

¶ De testibus ⁊ attestationibus. Rubrica.

¶ Rubrice huius continuatio patet ex cõtinuatione facta in precedenti ti.vel magis specifice cõtinuando ad rubricam ꝓximã precedentem continuatur sic.Supra visum est de probationibus in genere merito vt materia magis claresceret subijcit de speciebus probationum.plures enim sunt ipsius species.Nam quandoq3 probatur p testes[b] quandoq3 per instrumẽta:per p̃sumptiones:⁊ per iusiurandum:ideo de his omnib⁹ tractat in sequentibus:quia probatio que fit per testes est efficacior alijs cum fiat viua voce.j.de fide instru.cum Jo.cum ibi notatis.ideo p̃mittit tractatũ de testibus ⁊ postea submittit de alijs speciebus.Sed pro declaratiõe rubrice queritur de duobus.Primo queritur quare dicit de testibus in plurali cum in.C.⁊.ff.solum fiat mentio in singulari.Secundo quare subijcit de attestationibus cum sufficiebat dixisse de testibus[c] sicut fit in.C.⁊.ff.¶ Ad primum dicit Joan.and.hoc esse de arbitrarijs que dependent a principum voluntate de quibus nõ tenemur rationem reddere.l.non omnium.ff.de legi.no.in.c.si quãdo.de rescriptis.vel potest dici ꝯm euz quod ideo dicit in plurali:quia regulariter in qualibet causa duo testes requiruntur.j.eod.licet.j.ij.⁊.cveniens.cũ multis similibus.Primum tamen plus sibi placet:quod videtur probari per rubricas sequentes in quibus dicitur in plurali et tamen non requiruntur plura:vt patet de fide instrumen.de presumptionibus.⁊ s.de procuratoribus.vbi dicit in plurali ⁊ tamen sufficit vnus procurator in iudicio.Ego tamẽ puto quod ideo dixit in plurali:quia in nigro tractat quot testes requirantur:qualiter preualeãt alijs:qualiter reprobentur ⁊c.vnde fere totus tractatus est in plurali.¶ Ad secũdũ quare dixit de attestationibus remittit Joan.and.ad no.per eum super rubrica de homici.in secunda obiectione.Secũdo soluit quod tractatus attestationum est per se de quibus tractant specifice aliqua iura:vt in.c.in causis.c.presentium.c.cum causam.cum multis similib⁹.⁊ hoc placet.Tractaturus enim author de testibus ⁊ personis eoruz ⁊ numeri requisitione ac de ipsorum depositionibus seu dictis ne haberet materiam geminandi rubricam subijcit hic de attestationibus.¶ Et not.quod dictum testis appellatur attestatio:quandoq3 depositio.dicto.c.cum causam.

c ¶ De testibus. Quare aũt appellet̃ testis ⁊ vnde dicat̃ ⁊ qd sit ei⁹ officium ponit archi.in. c.testes.circa principium.iij.q.ix.

d ¶ Recusari. Adde Alexan.consi.lxviij.lib.ij.

e ¶ Pretio. Adde limitandum vt per Ro.singu.suis.fo.ix.

f ☙Sebasti.Sapia.¶ Edictum.hoc idem voluit gl.in.l.quoniã.C.de hereti.probatur in.c.cum apud.vbi Abb.in.j.notabi.j.de sponsa.et in l.mutus.§.cum queritur.ff.de procura.Contrarium tamen tenet do.Nellus in tracta.de teste.in princip.

1 ☞ Testis productus a parte sine aliqua citatione tanquam suspectus non potest recusari.
2 Actus explicandi a ieiunis.
3 Idoneus testis ⁊ omni exceptione maior est ille cõtra quem nulla exceptio legitima potest opponi.
4 Testis quando testificatur an necessario debeat esse ieiunus.
5 Concilium cetus ⁊ conuentus idem important.

Placuit. Breue est continens tria dicta ⁊ cõmuniter non summatur:sed ꝓ iuuenibus summo sic.Pretio non debent testes ad testificandum induci hoc primo.Quisque fidelis ad testificandũ induci potest nisi probetur indignus.hoc scdo.Nemo nisi ieiunus testimoniũ dicere põt.hoc tertio.Et partes patẽt.¶ Casus literalis. Per se pt3 p illud qd hic d'r.Bartolus.¶ No.primo ibi:pretio ⁊c.nihil eñ dicit de prece.ex quo argue ꝯm Hostiẽ.qd preces interuenire possunt dummodo cesset corruptio: 1 quo casu loquitur.j.eo.quotics.¶ † No.bene hoc dictũ qr licite rogat̃ quis vt testimoniũ perhibeat veritati ex quo argue qd testis ꝓductus a parte sine alia citatione non potest tanquã se ingerẽs ⁊ suspectus recusari[d] quia precibus partis producentis potuit induci vt hic.qd bene no.⁊ sic non debet dici se ingerere.⁊ sic reperi ꝯclusisse domi.de Ro.decisio.xxxvj.⁊ aliquid subijciam in.c.sequen.Quare autem preces ⁊ non pretium interuenire possunt.dic quod citius corrũpitur pretio[e] quam precibus,cito enim dicit canon violatur iustitia auro in.c.pauper.xj.qõ.iij.in collatione tamen spiritualium etiam preces cessare debent.j.q.j.sunt nõnulli.de quo dic vt legitur ⁊ no.in.c.tuaz.de etate et quali.¶ No.scdo ꝙ edictum[f] de test.est prohibitorium.s.certarum ꝑsonarum ⁊ permissorum regule quilibet enim admittitur nisi expresse 2 reprobetur.¶ † Nota vltimo vnum actum qui explicandus est a ieiunis.s.actus testificandi an hoc sit de necessitate an de honestate dicam cum glo.plures alios actus a ieiuno explicandos.vide p gl.in.c.sacra.de consecra.distin.j.⁊ vltra illos addit Hostiẽ.hic vnũ.s.predicare verbum dei honestius enim fit a ieiuno vide pulchrum tex.Hiero.in.c.ecclesie principes.xxxv.distin.tamen ꝯm Jo.an.seruat̃ quãdoq3 contrarium:quia post prandium plerunq3 habetur populus melius ⁊ p predicationem tunc factam retrahunt̃ homines a peccatis vel saltẽ tunc desistunt ⁊ interrumpuntur alias nullum tempus impedit consilium sane mentis.C.de transac.non minorem.saluo quod no.de officio delega.consuluit.§.fi.dic quod istud non fit propter defectũ rationis et sane mẽtis contingentem post prandiũ:sed vt deuotius ⁊ sobrius recitetur verbũ dei.Nam tẽpore ieiunij facilius quis compungit̃ ⁊ eleuatur ad contemplationem dei iuxta illud prefatie qd cantatur in missa tempore quadragesimali.Qui corporali ieiunio vitia cõprimis mentẽ eleuas ⁊c.Quis autem dicat̃ ieiun⁹ vide bo.gl.in.d.c.sacramẽta.⁊ no.in.c.si cõstiterit.j.de acc.⁊ breuiter potest dici ieiunus perfecta digestione etiã sine dormitione.de cõse.distin.ij.tribus licet quidam contra respectu dormitionis.¶ Quero qd si pretio testes fuerũt inducti? Rñdet glo.ij.testimonium non valere quia corrupti sunt ⁊ dic qd possunt accusari de falso.l.j.ff.de fal.no.Bar.in.l.diuus.ff.de re iudic.vide qd dixi in.c.licet.s.tit.pxi.Et no.quod alio non probato presumitur corruptus.⁊ intelligo istũ tex.de pecunia nõ recipienda ꝓ actu testificandi.debet enim dictũ testis esse gratuitũ.xiiij.q.v.nõ sane.nã ꝓ expensis fiendis

fiendis in veniendo: stando: et redeŭdo: licite datur pecunia de quo dicvt in.c.statutŭ.in fi.de rescrip. lib.vj.et.iiij.q.iiij.vẽturis. ¶ †Ulterius queritur quis dicatur idoneus testis: dicit gl.iij.qd quilibet presumitur idoneus nisi expresse reprobetur.de presum.c.fi. ¶ No.glo.iuncto tex.qd ille dicitur idoneus testis qui nulla exceptione legitima repelli potest talis etiã dicitur omni exceptiõe maior in c.j.de cõsan.et affi.vbi not. ¶ †Itẽ quero nŭquid testis debeat esse necessario ieiunus. Gl.vlti.dicit qd non: ad istŭ text.rñdet qp loquitur de honestate alle.xxij.q.v.honestum. Jo.an.super tex.dicit qd salua glo.posset dici hŭc tex.pcedere in locis vbi sunt hoies impotentes vel indiscreti post potŭ. Cõtra hoc facit illa dictio vniuersalis negatiua nullus &c.et sic cõprehendit oẽs tam potentes q̃ impotẽtes quapropter nõ esset absurdŭ dicere vt indifferenter testes examinentur ieiuni: qr sunt magis sobrij. Sed propter has opiniones ɔtrarias esset standŭ consuetudini que est optima legŭ interpres. de cõsuetu.cŭ dilectus.et.l.si de interpretatione.ff.de leg. Potest etiã queri quid denotet litera ibi conuentui. Jo.an.exponit.i.concilio.et hec expositio satis probatur ex suprascriptione. ¶ †No.ex hoc qd non solum cõuentus dicitur religiosorŭ congregatio:[a] sed etiam concilium generale: dicitur enim a conueniendo in vnum. vnde cetus conuẽtus synodus et conciliŭ idẽ important. Et de his et quibusdã alijs vide bo.tex.in.c.j.xv.dist. ¶ Ultimo no.in q̃tum tex.hic videtur repellere infideles excipe casum.c.contra christianos.de here.lib.vj.vbi bo.tex.cum glo. Abbas.

1 ☞ Testis debet astringi iuramento vt testificetur pro vtraqz parte.
2 Admonitio iudicis habetur pro trina citatione.
3 Una citatio cõiter sufficit in meritis cause.
4 Actus depositiõis testiŭ refertur ad tps iuramẽti.
5 An lex que prohibet actŭ fieri apponẽdo penam videatur actum etiam annullare.
6 Que requiruntur ad hoc vt testes dicantur idonei.
7 An semp ps debeat citari ad vidẽdŭ iurare testes.
8 Pars debet citari ad videndŭ publicationem testium quando proceditur per inquisitionem.
9 Judex põt facere ad instãtiã partis vt testes examinentur clandestine: qñ timetur potẽtia aduersarij.
10 An valeat receptio testium si pars citata noluit comparere.
11 An receptio testium valeat si pars citata non potuit comparere legitime impedita.
12 Testes qui potuissent repelli ab initio si sint examinati faciunt indicium.15.
13 An quando testator mandat stari dictó vni⁹ informati de volŭtate sua põt ille examinari absqz eo quod pars citetur.
14 Testificatio testis sine ipsius citatione valet.
15 Articuli qñ admittuntur pars nõ est citanda sed quando producuntur sic.
16 Depositio testium an valeat si citat⁹ est dñs qui non comparuit et procurator non est citatus.
17 Persona pcuratoris inspicitur in his que spectãt ad ordinẽ litis: in his vero que spectãt ad peremptionem litis inspicitur persona domini.
18 Constituti sunt duo pcuratores ita qd cõdictio vnius preoccupãtis nõ sit melior: vnus preoccupat alter producit testes: an productio teneat?

In nomine dñi.[b]

Nulla est receptio testiŭ facta ɔtra nõ citatŭ. Diuiditur in tres partes. Naz primo ponit dictŭ. Scdo probat per legez. Tertio cõcludit. secunda ibi: ne postea. tertia ibi ecce. ¶ Casus literalis. Eps qdã dicebat qp eo absente vilissimi testes recepti fuerŭt contra ipsum vnde nõ debẽt sibi preiudicare: vnde cõquestus fuit dño pape. et ipse rñdet qp si est ita nullius momẽti esse hmõi testes et istud pbat p legem vbi dicitur ne postea obijciatur testibus qp p vnaz partẽ gesta sunt oportet vt testimonia dentur aduersario a iudice monito vt veniat et audiat testes. Si vero venire noluerit iusto impedimẽto cessante valebŭt acsi vtraque pars psens fuisset: ex qua lege argumentatur papa aduersariŭ semp esse admonẽdŭ vt veniat ad audiendŭ testes. et qr hoc hic omissum est firmitatẽ nõ obtinet. et.c.istud loquitur de materia illi⁹ decreti.ij.q.j.in pmis. Ber. ¶ No.ex.pncipio nomẽ dño in actionib⁹ nris inuocãdŭ con cor.xxiij.di.in noie dñi.vide pulchrŭ text.in.c.nõ liceat.xxvj.q.v.vbi dr oĩa quecŭqz facitis in vbo aut in ope in noie dñi nostri Jesu Christi facite gras agentes deo.et habentur illa vba originaliter

---

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Congregatio. Uide cumulata per Feli.in.c.capitulum sancte crucis.col.j.§.de rescrip.

b ¶ In noie dñi. Uide qd no.do.de Ro.deci.cxxv.fm ordinẽ meum nouissimum.et in eo ordi.deci.clxvij. Et adde qp in casu huius decre.sufficit vnica citatio sine perẽptorio fm.d.Ant.post Jo.an.in.c.cõsuluit.in v.col. de off.dele. sz Bal.in.l.si qñ.in.ij.co.C.de test. tenet cõtrariŭ qp imo exigitur perẽptoria qr in testibus cõsistit tota vis iudicij. Et qd nõ requiratur perẽptoria tenet do. Anto.in.c.pastoralis.in.vij.col.j.de excep. Et vtrŭ sit necesse qd qui citatur ad videndŭ iurare testes citetur personaliter: an sufficiat citari ad domŭ vide plene p do. Ant. in.c.fin.de eo qui mit.in pos.in antepe.col.et plene p Jo.an.i reg.iu. presumitur.li.vj. in mercu.et p do. Anto.in.c.significauit.in penult. col.versi.vlt.glo. j.eo ti.et p Bart. in aut.sz si qs ab aliquo.in vlt.col. C.d test. Et adde qd quãdo examinandus est testis cui certŭ est nihil posse opponi nõ est necessaria presentia ptis. istud dicit.d.Ant.in.c. veniẽs.el.j.in.iij. col.j.e. Et qñ datus est terminus. ad pbandŭ vtrŭ si pars velit pducere pbatiões intra terminuz alia pars sit citanda. vide per Bal.in.l.fi.in fi.j.col.C.qui admi.vbi dicit qp si pbationes pducuntur in fine termini assignati nõ est necesse citare partem secus si producerentur alias intra terminŭ: vt dicit Bart.in.l.ij.ante mediŭ.C.de tẽp.ap. et vide qd de hoc multŭ late scripsi post.d.Abb.in c.q̃uis.de app. sed idẽ Bal.videtur aliter distinguere in fin.q.in aut.ei q. circa prin.C.de tẽp.ap.s.an sit assignatus terminus ab hoĩe et nõ requiratur citatio: vt.c.sepe.de app. aut a iure et tunc requiritur. vide tñ eundem Bal.in.d.l.si qñ.C.de test. an autem qñ vna pars sit citãda: dic qp aut quis pducit ad effectŭ notificationis et nõ est citãda. ita dicit Bal. in.d.l.si qñ.in fi.per tex.in.c.charte.iij.q.ix. Et adde hic Bal.in aut.hodie.circa prin.C.de iura.calŭ.vbi dicit quod licet sit citanda pars in examinatione testis: tamen si prius testis deposuit et modo velit declarare dictum suum non erit iterato pars citanda. Sed an sit nulla examinatio testiŭ facta parte non citata. dic qd sic fm Bar.in aut.at q semel.in v.col.versi.quero quid sit publicatio.C.de proba. Et idem dicit domi. Anto.j.eo.c.fraternitatis.in.xvj.col.ver.idem dicit. Et adde qd si notarius scripsit: et talis testis iuratus deposuit non tñ ex hoc presumitur partem fuisse citatam ad videndum iurare testes.h.d.do.Ant.in.c.fraternitatis.in vl.char.j.eo.et vide qd ibi no. Et de illo articulo qñ est assignatus alicui terminus ad probandŭ an et qñ vult pducere pbatiões debeat facere citari aduersariŭ vide Bar.in.l.qui añ klendas.ff.de ver. oblig.et in extrauagan.ad repri.in ver.de plano.circa medium coniuncto eo qd scribit Bar.in.l.fi.illius ver.et ad vidẽdum iurare testes sufficiat vnica citatio sine peremptorio: tenet do.Anto.in.c.quoniam frequenter.§.in alijs.in.iiij.col.vt lit.non conte. Et adde hic qd testis examinatus parte non citata facit indiciuz fm Bar.in.l.hereditarias.ff. de cri.expil.here. adde hic casum in quo testes recipiuntur parte nõ citata vcz in casu.c.preterea.el.ij.de sponsa.secundŭ vnã lect.quam refert hic do.Abb.et de hoc an sit necessaria citatio ptis qñ statutŭ pfigit terminŭ ad pducẽdŭ.vide Bal.i.l.j.i fi.de li.dimi.et Bal.in.l.si ea.i fi.C.q accusa.non pos.et in.l.j.§.fi.ff.de fer.et tex.huius decre.in nomine domini.limita valde mirabiliter vt per Bal.et Pau.de cast.post Gui.de cu. in.l.ad egregias.ff.de iureiur.quamq̃ ei⁹ dictŭ nõ sit verŭ qr est contra casuz apertŭ i.l.ij.§.sin aŭt vel dignitas.C.de iur.cal. Itẽ adde qd intãtŭ necessaria est citatio ad videndŭ recipi testes qp si papa simplr delegct receptionẽ testiŭ vr data ptãs citãdi ptes ad vidẽdã receptionẽ testiŭ tex.est in.c.ɔstitut⁹.et ibi no.do.Ant.in.j.col.j.de appel. Itẽ qp sufficiat vnica citatio sine peremptorio ad vidẽdŭ iurare testes firmat Bar.in.l.si finita.§.iulia. circa princ.ff.de dã.infec.et.in.l.cõsentaneŭ.C.qño et qñ iu.dicit enĩ Guil.de cu.et Bar.i.d.l.ad egregias.qd qñ mittitur ad mulierẽ p testimõio nõ dz pars citari vt veniat ad vidẽdŭ iurare mulierẽ.secus diceretur si mitteretur ad aliã personam priuilegiatã: qr tunc dz citari pars vt vadat cŭ tabellione ad domŭ priuilegiate psone vt videat ipam iurare p tex.i aut.vt liti.iurẽt.§.si vo.sz vide qd scripsi post Do.in.c.ij.§.j.de iudi.li.vj.vbi hoc perfectissime declaraui. Itẽ vide do.in.c.multis.in.ij.no.xliiij.dist.vbi per illŭ text.dicit qp multitudini testiŭ nõ creditur sine partis citatione. ¶ Adde an sufficiat citatio ad domŭ cum testes examinantur ad eternam rei memoriam Alexan.cõsi.cciij.lib.ij.et quando citatio partis nõ sit necessaria cŭ certum est nihil posse opponi.vide Ro.ɔsi.ccviij.et an pars citãda sit denuo cum testis vult declarare dictŭ suŭ per eŭ Roñ.ɔsi.ccccxxxij.et an presumatur iuramentŭ cum notari⁹ scripsit.T.iuratus deposuit.vide Alex.cõsi.xlij.lib.iiij.in quantŭ hic addẽs reprobat limitationem Bal.et Pau.de ca.dic qd fuit reprobatio Roma.sing.suis fo.x.incipien.fuit vnus ex vobis.
Antonius Francis. ¶ An citatio perẽptoria requiratur in testib⁹, dicas qp ad iuramenta testiŭ videtur requiri perẽptoria citatio sed nõ ad pub. processus: fm Bal.in.l.si qñ.in.iij.col.C.de testi.sed Bar.in.l.cõsentaneum in.iij.col.in prin.videtur tenere cõtrariŭ qd nõ requiratur citatio cum peremptorio.et istud credo verius tñ citatio testium peremptoria requiritur non ad vim pbationis sed ad mulctandos testes fm Bal. qui ita seipsum declarat in.d.l.si quando.in versic.venio ad materiam vtilẽ.C.de testib.vbi dicit qp semp requiritur perẽptoria citatio ad mulctandos testes et alios citatos.sine aŭt citatione ipsorŭ testiŭ et partis ad videndŭ deferri iuramenta putarem non valere depositionẽ tanq̃ videretur testis vltro se ingerere et sponte ad testificandum venire nisi veniret citatus.et per consequens redderetur suspectus: vt in.d.l.si qñ.C. de testi.et faciunt que habentur in materia.l.de vnoquoqz.ff.de re iudi.et l.nam ita diuus.ff.de adoptionibus.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ In nomine domini. Extende vt per Abba.in c.significauit.in secundo notabili.j.eodem.extẽde etiam ad productionem instrumentorum vt per Ang.et Alexan.et Moder.in.l.properandum.§.sin autem reus.C.de iudi.

Actuũ.xvij. ⁊ facit.j.q.j.cũ paulus. vide aliquas concordantias in Spe.de instru.edi.§.ij.in prin. ¶ No.ij.causas decidẽdas ⁊ instruendas ⁊ ordinãdas ẽm ius ciuile ex quo canones nõ obuiãt. vide plene in.c.j.de no.ope.nun. ⁊ generaliter an ⁊ quãdo valeat lex ciuilis respectu ecclesiarum et personarũ ecclesiasticarũ.dico plene in repe.c.que in ecclesiarũ.de cõsti. ¶ † No.iij.ꝙ testes[a] debent esse cõmunes ⁊ deponere pro vtraqʒ parte ⁊ non pro producẽte tantũ.xiiij.q.v.non sane. ⁊ ad hoc iuramento astringi debent: vt not.gl.in.c.fraternitatis.j.e. ¶ † No.ibi: a iudice aut defensore ⁊c. ꝙ iudex põt monere ⁊ citare partem per se et per alium.s.defensorem.i.nũtium.quinimo plus dicõ qð etiã vbi requiritur trina citatio sufficit vnica monitio iudicis: quia illa habet vim trine citationis: vt in.l.ij.C.quõ et quando iudex. et vide glos.in.c.consuluit.de offi.deleg.in ver.terminũ. ¶ † Item not.sufficere vnicam citationẽ ad actũ receptionis testiũ: ⁊ communiter in medijs cause sufficit vnica citatio.vide plene per Innocen. ⁊ alios.in.d.c.consuluit. aliquid per eundẽ in.c.ad petitionẽ.de accu. ¶ No.ibi: sed etiã ipso pñte facta fuissent ⁊c. qð absens contumaciter habetur pro presente in sui preiudiciũ ⁊ actus eo absente explicatus perinde valet acsi eo presente factus fuisset.concor.c.veritatis.de dolo ⁊ contu.et.c.ij. de arbi.lib.vj. ¶ No.ꝙ temporaliter impeditus non tenetur venire nec per aliũ cõparere ⁊ actus gestus eo absente: licet citatio perinde quo ad effectũ inualidatur acsi nulla citatio fuisset facta. de quo aliquid.j.eo.in.l.quesitum.ff.de re iudica. Item not.ibi ⁊ non ex ineuitabili quadã necessitate ⁊c.ꝙ quelibet necessitas excusat.iõ alibi dicit tex.ꝙ leuis febricula ⁊ vetus quartana nõ excusat.d.l.quesitum. ⁊ no.gl.in.c.placuit.in.l.ij.xviij. dist.vide generaliter no.in.c.querelam.de procu. ¶ † Not.ibi: ad audiẽdos testes ⁊c.iuncta glo.ꝙ testis videt̃ recipi ⁊ deponere qñ iurat̃.[b] act⁹ enĩ depositionis refertur ad tempus iuramenti. ad hoc.l.si qñ.C.de testi. ⁊ tetigi in.c.licet. de probatio. ¶ † Ultimo not.ꝙ actus gestus contra legẽ est nullus.concor.x.distin.vides. ⁊ regula que cõtra ius. de regu.iur.lib.vj. ⁊.l.non dubium.C.de legi. Et anteꝙ̃ vltra progrediar quia hoc est satis vtile canonistis: quero an hoc sit verum indistincte: maxime vbi pena est apposita: Distingue aut dispositio est non penalis aut penalis.primo casu actus regulariter est nullus: vt hic ⁊ in iuribus superius allegatis quod intellige quãdo lex habet perpetuã causam ꝓhibitionis: id est ratio prohibendi est perpetua.secus si tẽporalis quod declara vt no.in.c.tua.de sponsa.duo. vbi gl. ⁊.x. dist.vides. ⁊ est bona gloss.declarans hoc primũ membrum quando dispositio non est penalis in regula que contra ius fiunt. prealleg.quã omnino vide: sed difficultas maxima est in scðo membro qñ dispositio est penalis.in quo varij varia senserũt vt no.per legistas.in.l.non dubiũ.prealleg.vbi plene. ⁊ per Bar.in.l.pretor. in prin.ff.de no.ope.nun. Quidam enim simpliciter dixerunt ꝙ per appositionem plene sustinetur actus qꝛ lex non videtur tunc simpliciter prohibere: sed vltra processit apponendo penam. hoc verum nisi lex inducat vltra penam etiam actus nullitatẽ.sicut facit tex.in.l.iubemus,C.de sacrosan.eccle. ⁊ in.c. quia propter.de elec. Hec opi. nõ videtur placere Bart.in.d.l.pretor.alle.d.l.iubem⁹. ⁊ multa alia iura que vltra penã inducunt nullitatem actus.[c] Sed certe posset rñderi qð in illis iuribus lex nõ fuit cõtenta pene extrinseca: sed etiã voluit inducere nullitatẽ actus.ipse tñ Bart.multum instat in.d.l.pretor. ⁊ in effectu vult qð aut nullitas act⁹ tendit in preiudiciũ facientis contra legem ⁊ habebit locũ vtrunqʒ.s.actus nullitas ⁊ pena apposita in lege ⁊ hoc in odium ipsius qui voluit actũ gerere cõtra dictam legem iubemus. Si vero nullitas act⁹ tenderet in preiudiciũ alterius qui nõ fecit cõtra legẽ ⁊ tunc act⁹ remanet validus ⁊ pena cõmittit̃. Ja.de ra. ⁊ multi alij aliter ⁊ probabilius distinxerunt in.d.l.non dubium. qð aut lex penalis est separata a lege simpliciter prohibente: ⁊ tunc inducitur actus nullitas respectu legis penalis: aut non reperitur lex simpliciter ꝓhibens: sed solũ respectu pene ⁊ valet actus: qꝛ ex eadem dispositione pene generalis nõ cõpatit̃ se cũ speciali: vt in.l.sanctio legũ.ff.de pe. sed ex diuersa lege bene compatitur ẽm eũ.dñs Bal.dicit ꝙ quandoqʒ nullitas actus non est pena: vt puta qñando lex detrahit potestati dantis vel administrãtis vel delictũ presumit: ⁊ tunc specialis pena inserta in lege non facit actũ valere: quia sua natura prohibetur ⁊ habet nullitatem intrinsecam. Si aũt nullitas proprie loquendo est pena tũc habet locum consideratio Jacobi ⁊ aliorum: ⁊ hoc inducit ad statutum quo cauet̃ ꝙ nullus contrahat quin soluat gabellam de cõtractu: ⁊ si nõ soluerit gabellam soluat centũ nomine pene. hoc enĩ casu vt patet ex predictis valet contractus ẽm eum: quia lex vltra procedit imponẽdo penã diuersam a pena nullitati: vt in prealleg.l.sanctio. ⁊ hoc mihi satis placet. Et ad primũ membrum distinctionis Bal. facit qð no.glo.in cle.de iur.patr.quam vide.ad scðm ⁊ ad dictum Jaco. ⁊ aliorũ satisfaciunt iura que vltra penam annullant actũ.nam si induceret̃ actus nullitas frustra iura illud exprimerent.ad vnũ tamen aduerte, qð limitat vtrũqʒ membrum: non enĩ semper ex non obseruãtia legis inducit̃ nullitas ipso iure: sed qñqʒ prestat cãm irritãdi: qñqʒ ipso facto irritat̃. Scire enĩ debes ꝙ qñqʒ lex iubet aliquã solennitatẽ adhiberi tpe contractus: ⁊ tũc si aliter fiat cõtractus est nullus ipso iure. vt in.c.sine exceptione.xij.q.ij. ⁊.x.qõ.ij.hoc ius porrectũ. ⁊.d.l.non dubiũ. ⁊.c.auditis. cũ ibi not.de elec. ⁊.C.de testa.l.hac cõsultissima.circa prin. Quãdoqʒ lex iubet aliquã solennitatẽ adhiberi post contractũ vel aliũ actũ perfectũ: tunc si illa solẽnitas non interuenit nõ inducit̃ actus nullitatis ipso iure: sed nõ valet in effectu: qua debet annullari nisi aliud expresse caueretur in dispositione: ⁊ hoc notabiliter videtur probari in.l.vniuersa.C.de preci.impe.offerẽ. ⁊ ibi per gl. ⁊ Bart.pone exemplũ.dicit statutũ de quolibet cõtractu soluat̃ gabella.x.solidorũ pro libra: certe si non soluit̃ contractus remanet validus: licet possit annullari. quod ꝓcedit etiã si lex dicat al's nõ valeat. debet enĩ intelligi non valeat, scilicet in effectu: vt in.d.l.vniuersa.secus si diceret nõ valeat ipso iure vel ipso facto.vide ad hoc glo.in regula in penis.de reg.iur.lib.vj. ⁊ hec no. ¶ † Quero quia hic excipiebat̃ testes fuisse vilissimos: que debent considerari de testibus ad hoc vt dicãtur idonei. Gl.prima ponit versus quos sic declara. Conditio.i.an sint serui an liberi debẽt enim esse liberi.iiij.q.iij.§.liberi. ad finem. Ibi sexus. vt scʒ sit masculus non femina.hoc intellige vt not.in.c.forus.de verb. signifi.ibi: etas vt sit maior.xiiij.annorum si deponit in ciuili. In criminali vero maior viginti.iiij.q.iij.c.j. ⁊.c.si testes. ver.in testimoniũ. ⁊ vide Spec.eo.ti.§.j.ver.item excipitur quod est impubes. Ibi, discretio. vt qd sit discretus ⁊ mẽtis cõpos: ad hoc.iij.q.vij.§.tria. Ibi: fama.vt nõ sit infamis.j.eo.testimonium. Ibi fortuna: vt nõ sit pauper.de quo dic vt not.j.eo.si qui testium. Ibi fides: vt nõ sit infidelis.s.eo.c.j.cum ibi nota. Alij ponunt alios versus sed non est curandum: ⁊ vide Spe. e.ti.§.iam de interrogatorijs. ver.quid si vnus. ¶ Opponitur ⁊ videtur partem nõ citandam vt veniat ad audiẽdum testes cũ debeant deponere in secreto.j.eo.venerabili. Glos.in ver.audire. dat duos intellectus. Primus vt audiat testes.s.iurantes: ⁊ iste est bonus intellectus: ⁊ credo de mẽte litere ꝙ post publicationẽ poterit videre attestatiões. ¶ Secundus intellectus vt intelligatur quando testes recipiuntur in causa publicationis.i.ad eternam memoriam: vt in.c.quoniam.§.sunt ⁊ alij.vt lit.non contesta. ⁊ sic dicit intelligendam aut̃.de testi.vnde hec verba que sunt in tex.sumpta sunt. ⁊ tunc expone ẽm glo.ad audiendũ testes.i.depositiones testiũ. Sed certe iste intellectus in se nõ est verus quia tunc testes sunt examinandi in secreto: licet postea publicentur ad futuram memoriam: tene ergo primum intellectum. dicit tamẽ Jo.vt no.ij.q.j.in primis.qð quelibet partium potest interesse depositioni testium: tamen non poterit postmodum super illis capitulis testes producere: sed Bar.brixi.ibi cõtra: quod videt̃ verius ẽm Jo.an.vt liberi⁹ testes testimonium dicãt: ⁊ contra rationẽ que mouebat̃ Jo.an.scʒ qð pars presens melius sciret interrogare. habemus remedium ẽm Joã. an.vt interrogatoria det in scriptis: vt in.c.ij.eo.ti.lib.vj.ẽm que testes examinabuntur vt ibi: ⁊ sic etiam seruat generalis consuetudo.vt not. Accur.C.eo.si quando. ⁊ Spe.eo.titu.§.nunc tractandũ, in prin.qð satis mihi placet: ⁊ videt̃ de mente omnium iurium. ¶ † An aũt sit hoc indistincte verũ vt pars debeat citari ad vidẽdum iurare testes.certe regulariter hoc est verum: vt hic. ⁊.l.si quando.C.eo. Excipit domi. Anto.tres casus. Primus vbi factum est notorium ⁊ iudex ad suũ instructionem recepit testes. adducit notata per Innoc.in.c.bone.j.de elect. Tu intellige hoc ẽm notata per eundem Inno.in.c.tua.in fi.de coha. cleri. ⁊ mu. ⁊ per glo.in.c.ad nostrã.iij.de iureiur. Secundus casus vbi agitur de informatione persone an sit habilis ad dignitatem adducit not.per Inno.in.d.c.bone. Ego allego Inn.in.c.fi.de transla.prela.in fi.vbi hoc ponit. ⁊ intellige hoc qñ ꝓcedit extraiudicialiter parte absente: quo casu cessat dispositio huius.c. ¶ † Tertius casus[d] est qñ proceditur per viam inquisitionis: adducit notata in.c.qualiter ⁊ quãdo.§. debet.de accu.sed ego nõ credo hoc fuisse de mente litere.nec puto verũ in se: qꝛ iura generaliter exigunt partem aduersam citãdam ad testium

receptio

Sebasti. Sapia.

a ¶ Qð testes. vid Bal. i.l.ij. i.j.col. C.de eden.vbi dicit qð si testis qui deposuit pro vna parte iterrogat⁹ ꝓ alia pte noluit rñdere: tollitur fides suo testimonio vide multa cumulata p.d.Jas. in.l.prescriptiõe. colũ.ij.in.ij.nota. C.si ꝯ ius vel vti. publi.vide etiam Abb.in.c.cũ dilecti.j.de accusa.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Qñ iurat. Qñ testes dicant̃ recipi qñ iurant.vide Feli. ⁊ Aret.in.c. licet cãm.s.de ꝓbati. vbi exponit tanꝙ̃ diuersa recipere ⁊ examinare: ⁊ idẽ no. abb.i c.cũ cãm.in prin. in.iiij.nota.j.eo.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Nullitatẽ act⁹. Qñ actus contra legem sit nullus: vide Alex.in ꝯsil. xxxvij. in.j.col. in j.volu.et Deci.in consil.xvij. ver.de notario matriculato. Jas.in.l.oẽs populi. colũ.viij. circa mediũ.ff.de iusti. ⁊ iure.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Terti⁹ casus. Adde aliũ casum qð testes examinãdi essent omni exceptione maiores ⁊ fidedigni qbus aliquid opponi nõ possit: et quorũ dicto esset standũ: hunc casum ponit Alex. in ꝯsil.cxxx.incip. difficultas hui⁹. circa medium.in j.col.in.j.vol. ⁊ dixit hoc esse de mẽte Bar. in.l.theopõpus.ff.de dote prelega.

¶ De crimine. ¶ Casus in quib⁹ proceditᷓ ad receptionẽ testiũ sine citatiõe partis sed hos ⁊ ꝙplures alios enumeratos vide p Ro. in suo singu. not. qḋ incipit regula est qḋ ad receptionẽ. vbi omnino vide. ⁊ sic licet iste tex. circa fi. dicat ꝙ semper est admonẽdus aduersarius tamen hoc patitur fallentias. Itẽ ad casus hic positos adde ꝙ etiam quãdo recipiũtur testes ex officio est necesse vocari partem ꝑm Joan. andre. in addit. Spec. in ti. de teste. §. nunc a tractãdũ. in prin. et dicit ꝙ fuit dictũ Guil. de suz. in. l. iurisiurandi. C. de testi. itẽ non est necesse vocari partem qñ certuz est qḋ testi nihil põt opponi. scḋm do. Anto. in. c. veniens. j. in. iij. col. j. eod. Item adde aliũ casum ĩ quo non est vocanda pars qñ testes ꝓpter potentiã ei⁹ contra quẽ ꝓducuntᷓ nõ auderent deponere. text. est in. c. fin. de hereti. in. vj. et. j. ꝑxi. per Panoꝛ. quod an sit verum indistincte vide plene per do. Abb. in. c. preterea. ij. circa fi. de spõ. ⁊ p do. Ant. in. c. qm̃ frequenter. in. vij. colũ. vt lit. nõ cõtest. ⁊ qḋ ibi not. cui⁹ dicta refert ⁊ sequitᷓ. d. abb. itẽ adde aliũ casum qñ qs vult probare periculũ suo cõsocio ĩ mercantia: qꝛ põt recipere vel examinari facere testes qui interfuerunt periculo ꝑtis parte nõ citata: quia forte est multum remota. hoc dicit Bartol. in. l. ij. C. de naufra. li. xj. et adde hic not. dictum Jo. and. in c. j. de homi. li. vj. vbi dicit ꝙ qñ timetur periculum ꝑñt recipi testes parte nõ citata et lit. nõ cõte. qḋ dictum refert ⁊ appellat singulare. do. Abb. ĩ. c. cum

receptionẽ nec distinguãt inter processum inquisitionis ⁊ alium: vt hic. ⁊ in. d. l. si quando. item si in ciuilibus in quibus non agitur de tãto preiudicio citatur pars vt nullo modo supplantetᷓ foꝛtius debet citari vbi agitur de crimine: [a] licet per viam inquisitionis. nam posset ingeri pena coꝛpoꝛalis que censetᷓ maioꝛ qualibet pecuniaria. l. in seruoꝛum. ff. de penis. fateoꝛ tamen quod text. illius. §. debet. multũ facit pro contraria parte in eo qḋ dicit ꝙ non solum dicta sed etiam nomina ipsoꝛum testium tradenda sunt inquisito: ⁊ sic videtur ꝙ nõ sit necessaria citatio ad videndũ eos iurare: cum tunc sit necesse ꝙ nomina tradãtur. ⁊ sic colligit ibi Jo. and. illud dictum ꝙ in causa inquisitionis nõ est necesse inquisitum vocari ad videndũ iurare testes. fatetᷓ tamen ꝙ practica est in cõtrarium. Ego vt dixi non possum mihi persuadere hoc cum nullam rationẽ diuersitatis videam. ⁊ reperio Barto. in fin. ff. de questio. in fin. aperte tenere citationem fiendam etiam si prius illi testes fuerint recepti in inquisitione generali cum ignoꝛabatur persona que commiserat maleficiũ: iuxta no. per Inn. in. c. bone. j. de elec. ⁊ sic intellige illud dictum Inno. [b] Ad tex. c. qualiter. posset respõderi ꝙ vltra citationem ad videndũ iurare testes requiritᷓ vt nomina tradantᷓ inquisito: vt si persone sint sibi incognite possit interrogando de illarum qualitate se infoꝛmare: posset enim alia pars promouẽs inquisitionem vel ipse iudex ex officio suo adducere testes incognitos: nec esset satisfactũ inquisito videre eos iurare nisi nomina sibi tradãtur: vt sic per traditionem nominum possit peruenire ad cognitionẽ personarum. insti. de leg. §. si quis in nomine. excipi ego a dicta regula casum notabilẽ: de quo in. c. fina. de here. lib. vj. vcʒ in casu heresis cum timetur potẽtia inquisiti: tũc enim noĩa subticẽtur. ¶ † Adde aliũ casum qui põt sub se cõpꝛehendere multos vcʒ quando quis nõ audet alicui etiam in ciuilibus mouere qõnem propter illius potẽtiam: qꝛ timet ne interim moꝛiãtur testes. potest enim petere a iudice vt clãdestine recipiat testes ad futuram rei memoꝛiam: vt notanter dicit Hosti. in. c. quoniam. vt lit. non contest. ⁊ facit in arg. d. c. fi. ¶ † Quero quid si pars citata nõ curat ire ad videndum iurare testes. Dicit glo. in ver. noluerit. qḋ nihilominus testes recipiẽtur ⁊ valebit depositio ac si presens fuisset. hoc tamẽ limitat si lis est contesta. alᷓs non: per. c. quoniã. vt lit. non conte. pondera duo ex gl. primo qḋ est in optione citati an velit ire vel non: quia in hoc tractatur de suo preiudicio tantum. ⁊ de hoc videtur tex. hic. Sed tu limita hunc tex. ⁊ glo. ꝑm notabilem text. in. c. constitutus. de fideiusso. ⁊ ibi per glos. nam qñq3 constringitur ad eundem velit nolit: vt ibi. Scḋo limita hanc gl. quod ad validitatẽ depositionis testiũ requiritᷓ lit. conte. s. nisi in casib⁹ in quibus potest procedi lit. nõ conte. de quibus legitᷓ ⁊ no. in cle. dispendiosam. de iudic. ¶ † Quero quid si pars citata venire non possit. Rñdet glo. in ver.

non ab homine. ante mediũ. de iudi. ꝓ eo allegans tex. in. d. c. fi. de here. in. vj. Itẽ adde ꝙ quando agitur de probãda cõsuetudine introducta a populo eiusdẽ ciuitatis possunt recipi testes parte nõ citata. ita dicit do. Anto. in repeti. c. fi. in penul. char. in vlti. col. illius charte. versic. ad primũ redacta. de cõsuetudine. Itẽ adde ꝙ vbicunq3 procederetᷓ inspecta equitate naturali ⁊ iuris gentium nunꝙ requiratᷓ citatio ad videndũ iurare testes ꝑm Bart. singulariter in. l. ij. C. de naufra. lib. xj. ita intelligit text. in. l. scire opoꝛtet. §. sufficit. ff. de excu. tuto. Sed in hoc aliter videtur tenere Bar. in. l. filius. ff. de donatio. Et adde qḋ vbicunq3 iudex procedit ad infoꝛmandum se de absentia rei non requiritur citatio ad videndum iurare testes. ita tenet singulariter Bart. in extrauagan. ad reprimendum. in versi. per edictum. per text. in autᷓ. de exhiben.

⁊ intro. re. §. sancimus. Itẽ adde hic alium casum quẽ ponit Panoꝛ. j. hoc eo. ti. c. j. versi. sed quero quid si pars non fuit citata ad videndum iurare testes ⁊c. Item adde ꝙ quando partes dederunt licentiam iudici vt possit recipere testes in absentia ipsarum nulla requiritur citatio ad videndum iurare testes: ꝑm Bal. in. l. si quando. in. ij. col. C. de testi. Itẽ adde ꝙ vbicũq3 lex ĩ actu nõ exigit plenã ꝓbationẽ lʒ contentatur solis articulis: ibi possunt recipi testes parte nõ citata. ita sing. dicit Do. post Hosti. ĩ c. ꝓ humana. §. fi. in antepenul. col. de homi. in. vj. et ibi Host. dicit qḋ vbi subest periculum ꝑñt recipi testes parte nõ citata. qḋ dictum refert ⁊ sequitur ibi Do. in. §. fi. in antepe. col. pro hoc optime. facit elegãs dictũ qḋ ponit. d. Ant. ĩ. c. imputari. in ꝑn. pe. col. de fide instru. [b] ¶ Hoc idem est de mẽte Inno. in c. cũ in tua. in glo. super ver. de plano. de spon. et ibi vide do. Anto. in fi. post Innocẽ. et Jo. an. in. c. j. ĩ. iij. col. v. ad scḋm cõtrariuʒ. de postu. ꝑla. etiã hoc vide p Do. ĩ. c. si foꝛte. in vlt. col. ver. vlt. q̃ro. de elec. in. vj. post. d. de Ro. decisio. cclx. ꝑm oꝛdinẽ nouissimũ. itẽ circa hoc vid̾ bal. in. l. cõgruit. in fi. ff. de offi. ꝑsi. ⁊ ĩ. c. j. §. homicidiũ. de pa. iur. fir. et facit qḋ no. Bal. in addi. Spec. in tit. de inqui. iuxta fi. Et aduerte quod ille text. quẽ alleg. hic d. Ant. in. c. qualiter. §. debet. d̾ accu. non probat ꝙ ad ꝓbandũ crimẽ per viã inquisitionis possint recipi testes parte nõ citata: sed ꝓbat qḋ ad probandũ famã mediãte qua possit deueniri ad

ineuitabili. quod tunc non debet reputari contumax ⁊ depositio eo absente facta non valet si constiterit de impedimẽto. Jo. and. hic dicit ꝙ talis receptio nõ est ex toto nulla ex quo precessit citatio: sed nõ valet quo ad hoc quin possit absens in personas testiũ obijcere sicut potuisset si fuisset presens. ⁊ sic audietur ꝑm eũ vltra casus decreta. presentiũ. j. eo. super quo remittit se ad no. per eũ super regula presumitur. de reg. iur. lib. vj. in mercu. in fine questionis. ibi enim concludit [c] citatum personaliter qui venire non potuit ad opponendum contra personas testium restituendum ad facultatem opponendi in personas testiũ ea que tunc potuisset opponere non obstante quod nõ precessit ꝓtestatio iuxta foꝛmam. c. presentium. j. eo. ⁊ idem concludit in citato ad domũ qui non comparuit vt in casibus in quibus citatio ad domum sufficit in receptione testiũ valeat receptio eo absente facta sed ipse allegans citationẽ ignoꝛasse audietur nũc contra personas testium licet nõ seruauerit foꝛmam. c. presentium. sicut audit fictus contumax appellans. l. ab eo. C. quomodo ⁊ quãdo. ⁊ no. in clemen. vna. de dolo ⁊ cõtuma. sed vbi non sufficit citatio ad domum receptio erit nulla. ⁊ an ⁊ quando sufficiat citatio ad domum in testiũ receptione. vide ibi plene per Jo. an. ⁊ quod dixi in. c. causam. de dolo ⁊ contuma. ⁊ in. c. fi. de eo qui mit. in pos. ¶ Aduerte ego fateoꝛ dictum Joan. an. verum in receptione facta contra fictum cõtumacem eo casu in quo valet receptio in fictum contumacem: quia hec receptio est legitime facta ⁊ nil suadet ad retractationem. ar. regule factum legitime. de reg. iur. li. vj. sed in alio casu quãdo citatus venire non potuit ⁊ vult probare legitimum impedimentum: credo ꝙ dictum Joã. an. nõ sit indistincte verum primo per istũ tex. a contrario ibi, ⁊ nõ est ineuitabili quadã necessitate. que verba apertissime innuũt testimonia tunc non valere qñ venire nõ potuit ex ineuitabili necessitate. ¶ Item et secundo nos habemus regulam ꝙ acta cõtra absentem qui venire non potuit sunt nulla seu debent retractari doc. de impedimendo in. c. cum bertoldus. de re iudi. ⁊. l. iiij. §. si foꝛte. ff. de dam. infecto. ⁊. c. querelam. de procurato. ¶ † Tertio probo sic. citatio fit ad testes recipiẽdos: non solum vt possit obijcere in personam cum ad hoc habeat facultatẽ vsq3 ad tempus publicationis. vt in. d. c. presentium. sed vt videat eos iurare ⁊ in debita foꝛma. ⁊ si opus erit eos repellere ex toto vt non examinentᷓ. iuxta no. in. c. ex parte ade. ⁊ in. c. cũ causam. j. eod. ⁊ maximum preiudicium est si examinati fuerunt vbi prius potuissent repelli a principio: quia tunc facient tale preiudicium licet exceptiones legitime probent contra ipsos. vt no. Bart. in. l. maritus. ff. de questionibus. quapropter non videtur sibi plene satisfactum si solum admittitur ad facultatem excipiendi cum foꝛte non iurauerint vel non in debita foꝛma: nec tenetur credere iudici nec notario cũ ipse debuisset esse ꝑsens: vel foꝛte ex toto

inquisitionem possunt recipi testes parte non citata: vt dicit ille text. in versi. ne propter subreptionem nominum infamãdi ⁊c. ⁊ ideo dicas ꝙ non est verũ quod hic dicit do. Anto. de inquisitione qḋ etiam improbat hic do. Abb. pro quo contra. d. Ant. hic est casus ꝑm. d. Francis. de are. in. l. diuus. §. cum autem. ff. de offi. presi.

[c] ¶ Concludit. Qñ ille contra quem absentem ⁊ citatum recepti fuerũt testes docet de legitimo impedimento si iudex ignoꝛauerit impedimẽtum valet receptio sed pars absens restituitur ad opponendũ in personas testium prout prius potuisset opponere per autᷓ. si dicatᷓ. C. de testi. sed tu tene opinio. do. Abb. hic qui per istum text. ⁊ per pulchꝛas alias rationes tenet ꝙ non solum restituetur ad opponẽdum contra testes sed aduersus totam receptionem.

a ¶ Impedimentū. Et ex hoc qꝺ dicit hic Abb. ⁊ d. Ant. collige notabiliter qꝺ scia iudicis de īpedimēto legitimo partis reddit sn̄iam nullā nō solū diffinitiuā: sed etiā quēlibet actū ꝓcessus put est hic in receptione testiū. ⁊ ꝑ hoc est casus. in. d. c. si duobꝰ. ī fi. quē hic alle. d. Abb. ⁊ est de mēte Bal. in. c. j. in pe. col. in ti. de mili. vas. q cōtu. est. vbi dicit qꝺ regulr̄ sciētia īpedimenti ligat manus iudicis s₃ ꝯriu₃ expresse vult Bart. in. l. fi. circa p̄n. ij. col. ff. de re sti. ī inte. vbi vult ꝙ sciētia impedimēti h₃ solum annullare diffinitiuā: nō aūt interlocutoriā ēt si eēt interlocutoria magni preiudicij vt missio in posse. ex p̄mo decreto. sed credo veriorē esse opi. d. Anto. hic. ⁊ Abb. per superius dicta.

☙ Sebasti. Sapia.

b ¶ Faciat indiciū. Adde ꝙ nō sufficit qꝺ iudex ipse recipiat indicia ⁊ examinet testes super ipsis indicijs sed est necesse qꝺ ad hoc vt vigore indiciorū receptorū possint venire ad torturā cōtra reū qꝺ qn̄ examinat testes faciat citare ip̄m reūvt sit p̄sens a iuramēto testibꝰ deferēdo. ita declarat ang. are. in tracta. malefici. in verbo fama publica. charta. ij. v̄si. q̄ro qualiter ꝓbeť. ⁊ istud voluit Alexan. in ꝯsi. lxv. inci. habita sup ꝯtentis. in j. volu. et no. item Alex. in. l. fi. ī apostil. C. de questio.

c ¶ Hec q̄stio. De ista q̄ōne vide per Bal. in. l. si qn̄. in penul. col. C. e. in pe. col. v̄. vij. q̄ro. ⁊ in. l. j. C. de sent. item ad hoc vide Do. in. c. j. §. j. in p̄n. de ꝓcu. in. vj. s₃ de isto arti. viꝺ copiose ⁊ subtilissime per. d. Fran. de are. hic.

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Actum nō valere. Viꝺ. d. Bartho. veronē. ī cautela. clxv. incipiē. si tu aduocatꝰ vis causam vincere. ⁊ Barto. in. l. procuratoribꝰ. C. de procura. ⁊ in. l. penul. C. si aduer. rē iudica.

eos repulisse a principio: vt. s̄. dixi. talis ergo receptio damnosa forte absenti qui venire nō potuit debet valere vel saltem est retractanda. vnde dicerem sic, quod aut iudex sciat impedimentum [a] partis et ipso iure non valet receptio: vt. l. quesitum. ff. de re iudi. de appella. c. si duobus. ⁊ no. in c. querelam. de procurato. aut ignorabat et talis receptio est retractāda si hoc postulauerit aduersarius: vt no. in. d. c. querelam. ⁊. l. quesitū. saltem vbi testes possunt de nouo examinari. ar. opti. in c. presentia. et. c. cum causam. in fi. j. eo. facit quod no. Innocen. in. d. c. bone. j. Bar. in. l. fi. ff. de questioni. ⁊ sic salua ⁊ distingue hāc gl. 13 ¶ † Sed quid si pars nō fuit citata ad videndum iurare testes. Respondet gloss. receptionem non valere: ⁊ hoc probatur hic in prin. ⁊ in fin. ⁊ excipe casus supra notatos in quibus nō requiritur citatio partis. ⁊ adde adhuc alium casum quem ponit Bart. in l. theopompus. ff. de dote prelega. vbi dicit quod si testator mandauit super aliquibus stari dicto alicuius quem dixit informatum de intentione sua ille poterit deponere super intentione defuncti absq₃ eo qꝺ pars citetur: quia persona sua iā est approbata a defuncto. ⁊ sic nil pōt obijci: nec contra personam nec contra dictum cum defunctus approbauerit personā ⁊ voluerit stare dicto eius: ⁊ sic presentia partis nil operaretur cū non posset illum trahere ad contrariam sententiā nec eius personā reprobare: secus ꝭm eum in teste qui habet deponere ꝭm sensum proprium. ego hoc non admitterem. quoniā citatio fit vt veniat: ad videndum iurare testes vt hic. ⁊. c. constitutus. de fideius. cum ergo iste habeat iurare ex quo deponit super voluntate defuncti: vt probatur in. d. l. theopōpus. ergo debet citari pars de cuius preiudicio agitur. itē licet non posset reprobare personam directe poterit tamen reprobari indirecte dicendo hunc non esse illū de quo testator sentit argu. in. l. duo sunt titij. ff. de test. tut. item vt dixi non tenetur stare verbo iudicis vel notarij quod 14 iurauerit cum debeat esse presens. ¶ † Sed circa predicta quero nūquid saltē hec dicta testiū parte non citata receptorum faciāt aliquale indiciū Bart. post gl. in. l. res hereditarias. ff. de cri. expi. here. qꝺ sic. sed idē Bar. latiꝰ ⁊ subtiliꝰ examinās materiam. l. maritus. ff. de questi. vbi generaliter tractat an testis examinatꝰ qui examinari nō debuit faciat indicium [b]. dicit quo ad casum nostrū qꝺ non facit etiā indicium per. l. si quando. C. eo. ego dico hoc hic probari apertissime: vt patet in prin. c. ibi nullius momēti ⁊c. pondera enim verbū nullius. quod est vniuersale negatiuum: ⁊ verbum momēti. qꝺ excludit omne indiciū quantūcūq₃ modicū. ⁊ vide de hoc verbo momētum. qꝺ no. in. c. j. de cau. pos. ⁊ ꝓpri. 15 ¶ † Extra gl. quero nunquid debeant citari testes sicut citať pars vt aliter nō valeat dictū testis nisi prius fuerit citatus. vide per do. de Ro. decisio. ccclx. vbi concludunt valere ex quo in presentia partis et iudicis deposuit nō enim presumitur se ingerere sed potius a parte productus. nā vt dicit Spe. satis est qꝺ iudex assignet certū terminū parti ad producendum testes. tūc enim pars potest intra terminū absq₃ alia citatione eos producere: vt ipse no. in tit. de teste. §. qualiter. versi. iudex. ⁊ vide latius in decisio. preallega. pro hoc dicto ego allego. c. cōstitutus. el. i. j. eo. vbi videť probari ad idem. c. licet. de proba. ⁊. c. cum causam. in prin. j. e. ⁊ facit qꝺ dixi in. c. proximo. 16 ¶ † Format hic q̄ōnem do. Ant. quā dicit esse dominorū de Rot. vtrum ad articulos dādos vel porrigendos sit pars citanda: sed certe domini de Ro. nō sic loquuntur: sed dicunt ꝙ iudex admittens articulos parte nō vocata nō grauat si ante fuit citata ad dicendū contra: et dixit contra: ⁊ sic apertissime sentiunt quod a principio quando porriguntur in iudicio pars debet citari cum possit opponere aliquos esse impertinentes ⁊ non admittendos: ⁊ habeat facere sua interrogatoria ad testes examinādos super articulis datis per partē aduersam: vt in. c. ij. de testi. libro. vj. ⁊ vide ibi glos. quid sit articulus. sed dubium dominorum de Rota est si bene ponderetur quādo iudex vidit articulos productos per partem ⁊ audiuit exceptiones aduerse partis cōtra illos: sed tunc vult admittere illos non obstantibus exceptionibꝰ aduerse partis puta voluit illos articulos mittere ad partes vt sup illis examineňt testes vel ipsemet iudex vult recipere testes super illis articulis ⁊ sic eos vult admittere non obstantibus exceptionibꝰ aduerse partis nūquid in hac admissione debeat pars citari. ⁊ hec est propria ipsorum questio: et videntur ipsi velle quod non. Mouentur quia iste est actus iudicis nec interest ammodo partis aduerse: ex quo semel exceptiones suas dedit: l₃ ab huiusmodi admissione tanquā iniqua ⁊ suarum exceptionum repulsione possit pars appellare. de appella. dilecto. ⁊. c. ex parte. refert ibi collector decisionum Egi. tenuisse cōtrarium: q₂ huiusmodi admissio est quedā interlocutoria ad quam est pars vocanda. de accusa. ad petitionem. et ibi per Innocen. et de appel. si a iudice. lib. vj. de offi. dele. cū contingat. Hec enim admissio ꝭm eum est quedā declaratio pertinentiū articulorum: ⁊ per consequens admittendorū. Sed collector r̄ndet ꝙ interlocutoria pōt ferri parte absente etiam nō per contumaciā ꝭm Inn. in. c. auditis. de procu. preterea ꝭm eū siue per appellationē siue de speciali mādato causa sit in curia: tn̄ si in curia partes citate sunt ad totā causam ⁊ singulos actꝰ vsq₃ ad diffinitiuā sententiam inclusiue ⁊ citationes que fiūt postea in curia potius sunt ⁊ fiunt ex quadam vrbanitate ꝗ̄ ex necessitate. c. j. de elec. lib. vj. per Inno. in. c. auditis. de ꝓcu. de do. ⁊ contu. c. fi. d. Ant. putat opi. Egi. verā nisi precesserit hec citatio generalis. ⁊ dicit dictū Inn. s̄. allega. nō esse verum: vt no. de appel. ex ratione per Hosti. ¶ Videte multa sunt tacta. s̄. per do. de Ro. que nō sunt indistincte vera. Ego dicerē ꝙ citatio bn̄ debet fieri cum producuntur articuli ⁊ exceptiones cōtra eos audiende. vt. s̄. dixi sed in admissione non video citationē necessariam: quia eoipso qꝺ iudex procedit ad vlteriora videtur eos admittere: ideo opus est appellare: al's tenet actus. licet citatio nō expresserit. de hoc est tex. in. c. ex parte. j. j̄. de app. vbi hoc probatur generaliter in qualibet exceptione. ⁊ idē Bar. in. l. a procedēte. C. de dila. nec curo si precesserit citatio generalis vel non. nam ibi citatio generalis tollitur per primam cōparitionem. de quo dic vt dixi in. c. fi. de dila. nec etiā est verum indistincte dictū collectoris dū dicit interlocutoriā posse fieri in absentia partis per. c. oīa. ⁊ c. caueāt. iij. q. ix. ⁊. c. j. de cau. pos. ⁊ propri. dic vt dico in. c. ij. de ꝓcu. vbi 17 de hoc. ¶ † Quero de notabili q̄ōne ⁊ quotidiana. dicitur hic partem citandam ad videndum iurare testes. quid si citatus fuit dominus et non procurator qui contestatus fuerit litē nec dominus citatus cōparuit. Hec questio [c] fuit disputata per. d. Lamber. de rampo. ⁊ refert hic Jo. and. ⁊ Bar. in. l. furioso. ff. de re iudi. ⁊ attende quia questio habet locum in quolibet articulo maxime post lit. conte. Et ad partem qꝺ valeat inducit: quia causa est ꝓprie dn̄i ad eū spectat dānum ⁊ emolumentum. C. de procu. l. qui stipendia. ij. q. vj. biduū. ver. palam. Item dominus iurat de calūnia: producit testes: exceptiones apponit. ff. de inof. testa. l. si suspecta. facit de procu. c. ij. li. vj. Item adesse potest cause sue. ff. de procura. l. paulus respondit. vide tex. de iure canonico. c. ij. de procu. li. vj. Item dn̄o soluitur. ff. de solu. l. hoc iure. Item dn̄s transigit ⁊ paciscitur ⁊ iuramentū defert ⁊ non procurator. ff. de procu. l. mādato generali. ⁊. c. qui ad agendum. eo. titu. lib. vj. item contra dn̄m fit executio sentētie. ff. de procu. l. plautius. satis ergo fuit dn̄m citari. in contrariū facit hec decre. ⁊. l. si qn̄. C. eo. vbi dicitur partē citandam. Procurator autem qui contestatus est litem facit partem ⁊ est dn̄s instantie in. c. ij. de ꝓcu. li. vj. ergo ipse citādus erat. Itē ad quid dn̄s citareť cū causam ad se assumere non potest inuito procuratore. ff. de procu. l. post litem. 18 ⁊. d. c. ¶ † Soluendo dicebat actum nō valere [d] procuratore non citato: quia in his que pertinent ad litis ordinationem regulariter inspicimꝰ personam procuratoris. cōtraria vero procedunt in his que inspiciūt peremptionē litis vel effectum cause in quibus regulariter inspicimus personam domini. qꝺ diligēter notabis quia facit ad multa. ⁊ hāc decisionem aperte probat Bar. in. d. l. furioso. allegat ex quo dn̄s elegit litigare per procuratorē non compellitur cōparere inuitꝰ nisi ex causa. vt l. fin. C. de procu. itē si posset cōpelli ad comparendū per se frustratoriū esset consilium iuris in. l. furti. §. qui alieno. ff. de his qui not. infa. dicit tamen Barto. ꝙ si sponte dn̄s comparuit valebit actus licet procurator non fuerit citatus: quia licet procurator sit dominus instantie directo tamen dn̄s est dn̄s vtiliter: vnde pōt vti iure instātie sine aliqua cessione. l. in cause. in fi. de ꝓcur. ⁊ sufficit ꝓcuratorē nō cōtradicere ꝭm eū. l. que oīa. ff. eo. Ego puto de hoc vltimo fore casum maxime iuncta gl. in. c. si quem. j. responso. de procu. lib. vj. vbi dicit tex. qꝺ si dn̄s cōstituit procuratorem simpliciter ⁊ postea cōparuit per se videtur eoipso reuocare procuratorē nisi aliud fuerit protestatus vel per cōiecturas aliud appareat: probat ergo tex. ille dn̄m posse valide per se comparere: ⁊ tacite reuocare procuratorem: ⁊ satis est vt procurator non cōtradicat vt dicit ibi gl. an aūt a principio posset citari procurator ⁊ non dominus

vide quod

a ¶ Vide qd ibi plene notaui post do. Abb.

b ¶ Item tenet Arch.in.c.ipsi aposto.cir.prin.ij.q.vij.allegando istam gl.⁊ iura.⁊ gl.ij.q.viij.in sum.⁊vide qd notaui in.c.de cetero.j.eo.⁊etiã vide per Fede.consi.xxiij.

c ¶ Sed tu vide gl.in versi.iure ꝓhibente.in.d.c.ij.que innuit ꝙ de iure mulier admittaꝛ in cã criminali ciuiliter mota: sed credo qd illa glo. vꝫ loquaꝛ de iure ciuili maxie cũ tex.in.d.cap.ij.ad queꝫ se refert illa glo.habeat locuꝫ etiã in foro secłari vbi dicit Joã. and.in nouel.aliter illã gl.nõ posse saluari.⁊ d isto articulo qñ mulier admittaꝛ ad testificãdum vide p Jmo.in.l.q testãmento.§.mulier.ff.de testa.et vide qd latissime scripsi post.d.ab. in.c.forus.de ver. signi.
¶ Adde an mulier possit esse testis in criminali Alexã.cõsi.xj.li.j. Cep.cõsil.xxxij.et qd in testamẽto p eũdẽ cõsi.lxx.li.ij. Anto. Frãcis.
¶ An et qñ mulier possit esse testis gñaliter.vide glo.insti.de testa. in.§.testes.Cy.et doc.i.l.fi.C.de codi.Spe.i ti.de teste.in.§.j.ver.iteꝫ ꝙ est mulier.⁊ibi Jo.an.i addi.do. Anto.⁊doc.in.c. cũ literis.de testi. Arch.i.c.ij.de iudi.li.vj.⁊vide gl. xxxiij.qõ.vij.in.c. mulierem.et vide que hñr in le.qui testõ.§.mulier.ff. de test.⁊ in spẽ dicas qd lꝫ regulariter i testõ nõ possit esse testis.vt.l. j.C.de test.tñ potest esse testis i testamento cõdito inter filios legitimos ⁊ naturales vt est no.gl.i auꝛ. qd sine.C.de test. imo voluit bal.in l.q testõ.in.§.mulier.⁊ibi ẽt Bar. ff.de testa.qd poterit esse etiam testis in testõ facto iter bastardos ꝙ dñt esse mẽti tenẽdũ põt esse testis i testõ facto i piã cãm tã de iure ciuili q̃ canonico: vt p gl.in.c.forus de ver.sig.quam cõiter sequuntur doc.quicqd dixerit.d.Abb.i.c.cũ esses.de testa.põt ẽt esse testis i codicillis dũmodo sit lr̃ata vt se illis subscribat:vt dixit bal. no.in.l.fi.C.de codi.⁊ adde qd mulier p̃gnans tãq̃ ĩfirma nõ cogiꝛ testificari.ita Bal.⁊ Flo.in.l.inuiti.la.j.ff.de testi.⁊ hr̃ in.l.ij.§.si nõ propter.ff.si quis cau.vbi dixit Bar.ꝙ mulier p̃gnãs ex alio q̃ ex marito teneꝛ cõparere p sonalr in iudicio alr̃s nõ.quia si vellet testificari deberet mitti ad domũ ei⁹ vt iuret et depõat sicut mitteref ẽt si nõ esset p̃gnãs vt in.l.ad egregias.ff.de iureiu.⁊in.c.mulieres.de iudi.in.vj. ⁊ad hoc d mulierepregnãte vt nõ cogatur testificari.vide Alex.in.l. impator.ff.de statu ho.q dicit hoc esse notandũ pro opinione vulgi q̃ se hꝫ qd mulier p̃gnãs nõ cogitur iurare.

vide qd dixi in.c.cãm.de do.⁊ contu. ¶ Vltimo ponit hic Jo.an.questionẽ similẽ predicte quam dicit disputasse dominũ suũ in legibus.s.Marsilium.in quadam causa dati fuerunt duo procuratores insolidum cum clausula qd occupantis melior conditio nõ fieret:quorũ alter cõtestatus est litẽ⁊ alter ꝓduxit testes qui deposuerũt.Querebaꝛ an valeret depositio seu attestationes pro parte negatiua inducebaꝛ illum cõtestãtẽ fuisse dñm litis.C.de procu.l.q̃uis.⁊ in.c.ij.eo.ti.li.vj. neqꝫ debet reus cogi cum pluribus litigare.ff.de exer.act.l.j.in fi.⁊.l.ij.nec continentia cause debet diuidi.de sequestra.pos.⁊fru.c.j.C.de iud.l.nulli. In contrarium inducebat illã clausulam qd non sit melior cõditio occupantis.q̃ clausula dꝫ aliqd operari.de procur.si duo lib.vj. Item aduersari⁹ tacẽs cõsentire vr̃ ⁊ consensum partium aliquid iuris relaxare.item si iterum producerenꝛ testes sepe auocarentur a suis negotijs qd esse non dꝫ. ff.quẽad.test.ap.l.si quis ex signatoribus.itẽ ꝓcurator producens fingitur loco primi.l.filie.§.j. ff.de cõdi.⁊ demõ.nec vtendum est superfluis ꝓductionibus.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt lega. no.ca.facit.c.abbate.i fi.de re.iur.li.vj.Soluebat distinguendo qd aũt dñs vult valere productionẽ⁊ reus non:tũc si reus fuerit presens vꝫ:alr̃.l.si iussa.§.veterani.ff.de procu.secus si erat absens vt in preal.l.ij.de exer.Si aũt ecõtra reus vult valere ⁊ dñs nõ vult:exauditur reus:qꝛ reus est fauorabilior:⁊ qꝛ dñs apposuit clausulã qd nõ eẽt melior cõditio occupãtis.vbi vo ambo cõcordãt valere ⁊ nõ valere casus est indubitabilis s̃m eũ. ⁊ sic s̃m eũ trãsit Jo.an.hic nihil addẽdo.Vnde vn⁹ casus primo est excludẽdus tãq̃ indubitabilis:vꝫ qñ alter procurator ꝓduxit testes seu aliũ actum fecit eo procuratore qui preoccupauit negotium impedito vel ꝓsequi nolẽte:qꝛ tũc alter ꝓcurator datus cũ illa clausula potuit reassumere negotium alio substituto ab illo nõ comparẽte vt clare ꝓbatur in.d.c.si duo.de ꝓcu.li.vj.Casus ergo dubitabilis est qñ ille qui occupauit nõ erat impeditus nec aliter appebat de voluntate sua quo casu certũ est qd alter nõ poterat se ĩpedire de lite illa.vt dicto.c.si duo. ¶ Sed dubium nunc est an actus reddaꝛ ipso iure null⁹ an vero erat op⁹ prius exceptiõe.sentit eñ dict⁹ disputãs qd op⁹ erat exceptiõe.⁊ sic si reus nõ excipit act⁹ remanet validus.idem sentit do.Ant.Tres eñ videnꝛ cause q̃re admitti nõ dꝫ alter.Pria qꝛ nõ est dñs litis sꝫ hanc dñs potuit supplere quasi videaꝛ suppleuisse apponẽdo illã clausulã.Scda qꝛ negotium est p̃occuppatũ:adhuc istã potuit supplere dñs.Tertia qꝛ ĩterest rei ne i plures aduersarios distrigaꝛ:⁊ hmõi suppletio pendet a ptãte rei:si ergo fuit p̃sens nõ põt ampli⁹ cõtradicere si absens poterit contradicere.firmat ergo do. Anto.solutionẽ disputãtis.mihi vr̃ decisio satis dubia.plus tamẽ placet p̃dicta solutio q̃ cõtraria opi.moueor p illud.c.si duo.Si eñ alter ꝓcurator desineret esse procurator altero p̃occupãte negotiũ nõ põt reassumere cãm sine nouo mãdato altero impedito:qꝛ semel extinctũ non reuiuisceret.de cõse.di.iiij.queris.cũ eñ cãm posset assumere altero nolente vel impedito ꝓsequi.vt.d.c. si duo.ergo clare colligiꝛ qd est ꝓcurator:lꝫ p exceptionẽ posset repelli nõ dato casu negligẽtie vel voluntatis.Si ergo nõ fuit exceptũ vꝫ actus.sic videmus in milite aliena ꝓcurante ꝯ quẽ nõ fuit exceptũ.d.§.veterani.⁊.l.ita demũ.C.de ꝓcu.no. in.c.i nostra p̃ñtia.eo.ti.Itẽ in dño q post lit.cõte.non põt procuratorẽ reuocare.vt le.⁊ no.in.c. ij.e.ti.lib.vj.⁊ tñ si assumit in se cãm ⁊ nõ excipiꝛ contra eum censeꝛ ꝓcuratorẽ reuocare ⁊ act⁹ cuꝫ eo gestus tenet.in.c.si quem.ij.r̃nso.eo.tit.lib.vj.

1 ☞ Laicus etiam femina admittitur in testem contra clericum:qñ de crimine agitur ciuiliter.
2 Mulier non admittitur in testem de iure canonico:qñ de crimine agitur criminaliter.
3 Socij criminis an admittantur in testes.

Quoniam. Mulier testificatur cõtra clericuꝫ cum de crimine agitur.h.d. ¶ Casus in terminis.Quidã sacerdos infamatus fuit de quibusdã mulierib⁹.nũtiatũ fuit hoc dño pape.Mãdat papa defensori sardine vt cũcta diligenter inquirat:⁊ mulieres illas cũ qbus dr deliqsse:seu alios qui de hoc aliqd scire dicunꝛ ad dñm papã adducat vt de p̃dictis excessib⁹ inquiraꝛ.Ber. ¶ †Not.j.qd lꝫ laicus nõ admittaꝛ in testimoniũ ꝯ clericũ cũ agiꝛ criminaliter:vt.j. c.de cetero.secus tñ vbi agiꝛ ciuiliter ẽt de crimine siue agaꝛ p viã denũtiationis siue exceptionis siue inquisitionis:vt hic.⁊.j.c.tã lr̃is.Et no.qd nõ solũ mares sꝫ etiã femine admittunꝛ qñ sic ciuilr agitur etiã si agitur ad priuationẽ bñficij.vt.d.c. tã literis.⁊.c.ex parte ade.j.e.vbi laici repellunꝛ: qꝛ erãt infames ⁊ criminosi:alr̃s sec⁹.idẽ Fed.ꝯsi. xxiij.vbi vide. ¶ No.ij.s̃m.d.Ant.iudicẽ ad simplicem denũtiationẽ criminis posse ex inquisitione procedere.hoc dictũ indistincte non plꝫ.nã ad ingrẽdũ non dꝫ moueri p̃lat⁹ nisi resultat forma c.qualiter ⁊ qñ.el.ij.de accu.vñ puto ꝙ hoc.c.simpliciter loquẽs sit reducẽdũ ad alia iura:vel intellige in denuntiatione euãgelica seu canonica:sed tunc opꝫ intelligere qd p̃cesserit monitio s̃m no. in.c.nouit.de iudi. ¶ No.iij.principẽ posse aduocare testes etiã de alia ꝓuincia vt veniãt ad p̃ñtiã suã.qd de inferioribus iudicibus.dicã plene.j.cũ cãm.papa tñ nõ ꝯsueuit hoc facere:vt.d.c.cũ cãꝫ. Sed ꝯ hoc ⁊ ꝯ tex.facit nã mulieres nõ debẽt cogi personaliter venire ad iudicium cã testimonij dicẽdi.j.de iudi.c.ij.li.vj.Sol.duplex s̃m doc.prima qd hoc ꝓcedebat olim s̃m hec tpa:sec⁹ hodie de iure nouo:vt.d.c.ij.scda solutio vt exponatur
2 mulieres.i.dicta mulierũ. ¶ †Opp.⁊ vr̃ qd mulier nõ dꝫ admitti ad testificãdũ in criminalibus:
a vt in.c.mulierẽ.xxxiij.q.v.⁊.c.forus[a].de ver.sign. Sol.ꝓcedit ꝯtrariũ s̃m gl.l.j.cũ agiꝛ de crimine cri-
b minaliter[b] sec⁹ si agiꝛ ciuiliter lꝫ de crimĩe vt hic ⁊ in alijs iuribus alleg.in gl.vide de hoc gl.in.c. forus.⁊ in.c.ex eo.xv.q.iij.⁊ in summa eiusdẽ qõnis.⁊ p Arch.i.d.c.ij.de iu.li.vj.Cõis ꝯclusio est
c vt de iure[c] ciuili admittatur indistincte nisi vbi reperitur prohibita.de iure vero canonico regulariter nõ admittaꝛ cũ agitur criminalr vt in ꝯtrijs: secus si ciuiliter etiã de crimine vt hic ⁊ simi.⁊ vide plenius in locis p̃alle.⁊ maxime in Spe.eo.ti. §.j.ver.item qd est mulier.⁊ ibi Jo.and.in addi. Specu.recitat Jaco.de raueñ.tenuisse qd etiã de iure ciuili nõ admittiꝛ mulier in crimiali.nã si repelliꝛ in testamẽtis.vt.l.q testamẽto.§.mulier.ff. de testa.forti⁹.vbi agiꝛ de vita hoĩs.sꝫ Jo.an.ibi dicit qd sic cõiter practicaꝛ ꝯtrium in foro ciuili: ⁊ qd hꝫ veritatem vbi p masculos veritas haberi nõ põt.⁊ certe satis hoc probat.l.ex eo.ff.de te. canonizata vbi.s̃.qd in hermaphroditis nunqd admittiꝛ hermaphrodit⁹ his casib⁹ quib⁹ repellitur mulier.dic vt le.⁊ no.iiij.q.iij.§.hermaphroditus.⁊.l.q̃riꝛ.ff.de sta.ho. ¶ Opp.ꝙ ex alio iste mulieres non debent admitti:quia erãt participes criminis:vt.c.veniens.j.eo.s̃.de confes.ca.j. Soluit gl.ij.qd hic admittunꝛ nõ ad plenã pro-
d bationem[d] sed ad presumptionẽ.dat simile in ser-
3 uis. ¶ †Not.⁊ tene menti hãc lec.qd socij crimi-
e nis[e] forti⁹ criminosi qui fuerunt socij admittuntur in testes ad faciendã presumptioneꝫ:hoc intelligo verũ cum agitur ciuiliter vt hic agebatur. Si autem ageretur criminaliter dic vt dixi in.c.j,

Sebastia. Sapi.

c ¶ De iure.adde singulare dictum Bellẽ.in.c.forus. j.de verb.sig.vbi dixit qd testimoniũ feminarũ preferꝛ testimonio virorꝫ qñ femine deponũt in fauorẽ rei ⁊ viri in fauorẽ actoris.p glos. singu.in.c.clerici. lxxxj.dist.⁊ nũqd in testamento ad pias causas mulier possit esse testis.vide Pau.d cas.i.ꝯsil.ccclxiij. incip.dubiũ.facit Alex.consil.cv.in ci.viso.in quarto vol.⁊ quid in terris eccl'ie vid Albe.in prima pte statutorꝫ.qõne cxx.⁊ Alex.cõsil. xciiij.incipiẽ.viso themate.i.ij.vol. ⁊qd in testõ rustici tradit Jaso.in l.fi.C.de testa.vide eundẽ in.l.hac ꝯsultissima.i p̃n. C.eod.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Probationẽ. Idem tenet Ab. in.c.significasti.j. de adul.⁊ Alexã. in consi.clvij.inci. circa primum dubium quo queritur.in.v.volu.

e ¶ Socij criminis. Adde an socius crimis possit esse

testis ꝯtra sociũ. Alex.cõsil.cxxxij. lib.j. Anto. Francis.

❡ De socio criminis. Dicas primo ꝙ non põt sociũ accusare.ꝛ est gl.ꝛ ibi bar.not.i l.q accusare.ff.de accu.in vers.quero vtrũ sint alij.ꝛ dixit Bald.in.l.si cuti.C.de q̃õ.ꝙ si soci⁹ p̃sentat iudici socium nõ liberatur ipse a pena imo nec lucratur premium statuti.ꝯm Bart.i.l.si qs in graui.in.§.si ex stiplatu.ff.ad sil.ꝛ in.l.idem.in.§.si tibi.in ver.vltimo nota.ff.de cõdi.ob tur.cãm.et maxime si sponte deponit vel accusat vel reuelat secus si interrogaret per iudicẽ vel statutum daret sibi premiuz etiã si sit soci⁹ criminis ꝑut cõiter fieri vidēmus ꝯm Ang.in.d.§.si ex stipulatu.dicas tñ qd reuelãs crimẽ lese maiestatis ẽ venia dign⁹ lz non mereatur p̃miuz.l.quisqs.C.ad.l.iul.maiest.ꝛ vide Bart.in.l.j.in.§.occisorũ.vbi etiã p Ang.ꝛ Ro.p̃alle.ꝛ p.d.Abba.in.c.j.in.iij.col.de resti.spo.ꝛ in.c.j.in.ij.col.de offic.delega.

Sebasti. Sapia.

a ❡ Juris diuini. Uide gl.in.§.cogitatio.in aut.vt iudi.sine quo.suf frag.ꝛ Jo.an.in c.certificari.de sepul.vbi dixit per illum tex.ꝙ cause ecclesiastice pñt diffiniri ex dictis sanctoruz imo dixit glo.in.c.de libellis.xx.dist.qd dictum alicuius sancti corroboratũ autoritate veteris vel noui testamẽti p̃ferẽ decisioni pape ꝛ imperatoris de quo p Jaso.in.l.j.col.antepeñ.ff.si cert.peta.

b ❡ Officialib⁹. vide Cep.consil.xl. Alex.cõsi.xxxiiij.lib.iiij.

ꝯ.de cõfes. ❡ In criminibus tñ exceptis qñqꝫ faciunt plenã ꝑbationẽ de quo dic vt plene no.i.c.in fidei fauorem.de her.li.vj.ꝛ in.c.j.de test.eo.li.ꝛ.j.de simo.per tuas.el.j. Dantur ꝛ alie lec.extra glo.ꝛ sit secunda ꝙ iste erant emẽdate qꝛ egerant penitentiã ꝯm Inno.sed hoc est diuinare.tertia est ꝯm eũ ꝙ hic fuerũt admisse cũ questionib⁹ ꝑpter infamiã que cõtra presbyterum ꝛ cõtra eas ꝑcesserat.iiij.q.iij.§.item in criminali.ver.si autẽ ea.hec ẽt diuinat. Quarta lectura vt exponaẽ tex.ibi cũ quibus peregisse ꝛc.i.quibus sciẽtib⁹ egit ꝛc.ꝛ sic nõ erãt socij criminis.hec est quedã extorsio.tene ergo primã lecturã quã etiã ponit Inn.ꝛ est alijs notabilior.

1 ☞ Autoritates iuris diuini possunt allegari in decisionibus causarum.

2 Due admonitiones sufficiũt ad validitatem denuntiationis.

3 Pater an sit idoneus testis pro filio.

4 An ꝛ quãdo denuntians admittatur in testem.

5 Criminosi ꝛ infames, an ꝛ quando admittãtur ad denuntiandum aliorum crimina.

6 Princeps potest limitare ius diuinum.

In omni. Js qui denuntiat per dictũ suum et alterius probat se p̃monuisse.ita summat Joã.an.ꝛ cõiter doc.sed certe hec summatio nimis restringit literam cũ hic qd hic dicitur de denũtiatiõe sit ꝑpositum causa exempli ꝛ exempla nõ restringunt dicta.vt in.c.ne cle.vel mo.facit.l.cum pater in.§.dulcissimis.ff.de lega.ij.ꝛ maxime quia in secunda autoritate hic posita nulla fit de monitiõe mentio:ideo summo sic. Ubi agitur ad correctionẽ de peccato impediendo principalis persona admittitur in testeꝫ.h.d. Diuiditur.nam primo ponit dictum.secundo illud probat duabus autoritatibus.prima ibi:qd patienter.secunda ibi:idẽ alibi. ❡ Casus in terminis. In hoc.c.traditur forma ꝯm quam denũtiare debet aliquis crimẽ alterius qui alium vult denũtiare. Primo admoneat illũ inter seꝛ ipsum solum ꝛ habebitur pro vno teste quantum ad ꝑbandum admonitionem.ꝛ si se nõ corrigat adhibeat vnum secum:ꝛ sic erunt duo testes et si adhuc se nõ corrigat adhibeat duos.ꝛ sic erunt tres testes. Et hoc probat autoritate dñi dicẽtis: Si peccauerit in te frater tuus corripe eum inter teꝛ ipsum solũ ꝛc.vt in ore duorum vel trium testiuꝫ stet omne verbum. Et alibi dicit:ego sum qui testimoniũ perhibeo de meipso. Et testimoniũ phibet de me pater:qꝛ duorum testimoniũ verũ est. Bernard. ❡ Nota ex principio iuncta gl.qd generalis locutio restringitur vbi ex ipsius generalitate resultaret absurditas seu legũ cõtrarietas. ❡ † Nota scḋo ꝙ in decisionibus causarum possunt allegari autoritates iuris diuini[a].imo illud ius preferẽdum est alijs cum nulla lex valeat contra ius diuinum.xxv.q.j.sunt quidam. ❡ † Not. tertio qd ad validitatem denuntiationis sufficit precessisse duas monitiones vna que fit per ip̃m monentem tantũ.ꝛ sic hec negatiua non põt probari nisi per iuramẽtum monentis tantum:cum non adhibeatur alius.vt no.hic Jo.and.ꝛ in.c.nouit.ꝯ.de iudi.secũda fit adhibito vno vel duobus testibus:ꝛ ista si negaẽ probatur per ipsum monẽtem ꝛ alium seu alios tũc adhibitos:vt hic ꝛ hoc tene.licet Host.nitatur ꝑbare trinam monitionẽ requiri in denuntiatione euangelica.prima ꝯm eũ per seipsum.scḋa per vnum adiunctũ.tertia per duos adiunctos probatur.ꝛ sic prima probatur imperfecte,scḋa semiplene,tertia plene ꝛ sic legit literã adhibe vnũ tecũ in scḋa monitiõe vel duos in tertia.hoc eñ dictũ Host.nõ plꝫ Jo.an.nec cõiter doc.est eñ lectura extorta ꝛ ꝯ̃ria alternatiue q̃ hic poniẽ.ꝛ vide q̃ dixi in.c.nouit.de iud. ❡ No.casum in quo codẽ facto qs est actor ꝛ testis ꝯ̃.c.j.iiij.q.iiij.ꝛ.c.forus.de v̇.sig.ꝙ qñ ꝑcedat statim sup glo.j.dicã. ❡ † Not.aliud sp̃ale qd pater est idoneus testis in cã filij ꝯ̃ id qd hẽ.iiij.q.iij.§.item idonei.sed predicta ꝑcedunt qñ agitur ad correctionẽ vel ad prohibitionẽ peccati vel ad illuminationẽ fidei in quib⁹ affectio carnalis cõiter nil operatur:qꝛ nõ agitur de cõmodo p̃ncipalis persone nec de incõmodo alteri⁹ imo de ipsi⁹ salute de hoc.j.cũ gl. ❡ Ultimo no.doc.optimũ modũ cõuincẽdi aliquẽ.s.per legẽ ꝑpriã sicut hic xp̃s deuicit iudeos.cõcordat.xlv.di.qui syncera.

4 ❡ † Opp.ꝯ̃ tex.in p̃n.vr̃ eñ ꝙ principalis ꝑsona nõ dꝫ cõputari in numero testium.qꝛ in ꝑpria re nemo est testis idone⁹.iiij.q.iiij.nullos.cũ si.Sl.j.metu contrarij dixit text.restringẽdũ ad cãm denuntiatiõis vbi dꝫ p̃cedere fraterna monitio ad hoc vt admittaẽ qs ad denũtiãdũ. Et aduerte qꝛ gl.nõ aperit vtrũ iste denũtiator ꝯputeẽ i numero testium etiã quo ad probãdũ delictũ denũtiatũ.an solũ quo ad ꝑbãdũ monitionẽ p̃cessisse.vr̃ tñ poti⁹ sentire vt cõputeẽ in numero testiũ solũ sup denuntiatione facta:ꝛ hoc clarius sentit hic Tan.super tex. Ego ex dictis gl.ꝛ doc.ꝯfuse hic recitatis tres principales lec.elicio. Prima vt iste denuntiator qui dr̃ principalis persona cõputeẽ in numero testiũ sup denũtiatione facta dũtaxat ꝛ hãc sentit gl.ꝛ clari⁹ Tan.vt dixi:sꝫ hec lec.mihi nõ plꝫ qꝛ cũ nõ verificeẽ nisi i vno casu tm̃.s.in ꝑbanda monitiõe male diceret text.in prin.in oĩ negotio ꝛc. Item qd dr̃ in tex.de monitione dr̃ cã exempli.qd ptꝫ qꝛ in alia autoritate q̃ inducitur ad ꝑbandũ gñalitatẽ tex.nihil dicit de monitiõe nec etiã loquiẽ de causa denuntiationis:sꝫ christ⁹ p̃hibebat testimoniũ de doctrina sua:ꝛ sic nõ dꝫ ita amare tex.iste restringi. Scḋa lec.ꝙ crediẽ denũtiãti ẽt sup crimine denũtiato vt habeaẽ in numero testiũ dũmõ nõ sit tale crimẽ i quo p denũtiationẽ sequaẽ depositio:pone exẽplũ in.c.inquisitionis.in princ.j.de accu.hãc lec.sentit Uin.hic quasi velit qd si agatur ad correctionẽ seu ad penitentiam vel ad peccatũ impediendũ cõputetur in numero testium.secus si ad naturalem penam delicti directe vel indirecte infligendã.hanc lect.videtur sequi do.Anto.qui dicit idẽ esse qñ agiẽ ad illuminationẽ fidei p hoc facit scḋa autoritas posita in fi.c.hec lec.est satis vera in se sed restringit literã ad exempla posita ad tex.qd nõ est fiendum:qꝛ vt.ꝯ.dixi ea que dicuntur causa exempli non restringunt generalẽ dispositionem legis:vt leg.ꝛ no.in.c.j.ne cle.vel mo.nec reddiẽ rõ quare nõ habeatur pro teste cum venit indirecte imponenda pena depositionis:ꝛ quia est tale crimẽ qd impedit ordinis executionem etiã post peractam penitẽtiam:vt.d.c.inquisitionis. Tertia lectura vt intelligatur etiam vbi agitur de crimine ꝑbãdo ad effectum puniendi:sed intelligatur in teste synodali:ad hoc.j.titu.proxi.preterea.ꝛ hanc lectu.ponit Hos.ꝛ simpliciter cum ea transit Joã.and.ꝛ domi.Anto.videtur etiam eam approbare:sꝫ certe hec lectu.non est vera indistincte quoniam istis officialibus[b] seu testibus synodalib⁹ indistincte non creditur:vt probaẽ in.l.diuus.ff.de custo.ꝛ exhi.re.ꝛ.l.ea quidem.C.de accu.not.iiij.q.iiij.§.aliquando.dicam latius in dicto cap.preterea.vnde licet forte credaẽ eis vt iudex possit procedere ad penã in istis minoribus delictis.vt.l.j.§.quoties.ff.de offi.prefec.vrb.ꝛ.l.leuia.ff.de accu.non tamen creditur in delictis grauibus vt no.Bar.in.d.l.diuus.ꝛ etiam ratio naturalis facit vt isti nõ computentur in numero testiuꝫ qꝛ veniunt puniendi nisi probent denũtiata.d.l.diuus.vnde vt euitarent penam de facili deuiarẽt a veritate nam video qd aduocatus[c] vel ꝑcurator in causa principali non admittitur in testem in causa appellationis propter affectionem quã habet ad causam:vt in.c.fi.eo.titu.lib.vj.fortius isti non debent computari in numero testiũ cum ex non probatione timeãt penam.facit.c.ij.de calum.ꝛ ad.c.preterea.qd videtur aliquantulũ obuiare:dic vt ibi dicam.hec tamen lec.esset vera in minoribus delictis.iuxta not.in.l.diuus. Pone ergo quartam lectu.saluando generaliter text.quãtũ fieri potest cum a verbis nõ sit recedẽdum nisi quatenus de mente cõstat per.l.non aliter.ff.de leg.iij.

c ❡ Aduocat⁹ vel ꝑcurator. Adde an tales possint esse testes in cã per eos agitata. Roma.consil.ccccxx. Anto.Francis. ❡ Circa h̃ de ꝑcuratore ꝛ aduocato an possint eẽ testes cõtra dñm.dicas qd nõ:si eis sunt manifestata iura ptis nisi forsan ps velit vt per Spe.i ti.de teste.in.§.j.ver.quid si aduersari⁹.imo si quis fuit aduocatus in vno articulo cause nõ põt esse aduocat⁹ i eadem causa in residuo cause contra eandẽ partẽ vt p Spe.in tit.de aduo.in.§.nũc tractemus.in ver.sꝫ nunquid.ꝛ vide Bar.in.l.pri.i fi.p̃n.ff.de his q̃ in test.delen.vbi dixit qd aduocatus nõ potest cõpelli reddere cõsilium in causa in q̃ fuit aduocatus cõtra clientem suum. ❡ Addẽ no.tu replicabis menti ꝙ vbi testificans ex testimõio suo posset assequi laudẽ vel oprobriũ posset ei ascribi fides ei nõ adhibeẽ.dictũ est elegãs Jo.an.i addi.ad spe.i ti.de test.§.j.v̇si.sꝫ pone.ꝛ de hac materia vide bar.in.l.deferre.§.idẽ decreuerũt.ff.de iure fis. Inn.in.c.ex literis de trãsa.ꝛ Bar.ꝛ Bal.i.l.oĩbus.C.de test.ꝛ Bal.in.l.dictãtib⁹.C.de testa.et vide apost.dom.Alex.ad bart.in.l.deferre.§.idem decreuerũt. Ber. for.

¶ Infames. add. Pet. de anch. cõsi. ccxvij.
+ Sebastia. Sap.
¶ Duo testes. Sunt tñ multi casus in quibꝰ duo testes nõ sufficiũt vnũ ponit Ang. in. §. ꝙta. in auc. quõ opor. epi. vꝫ si statutũ loquat̃ de aliquo existẽte male conditionis ⁊ fame nõ eñ sufficit ꝓbare malã famam per duos testes. aliũ casum ponit Ro. i repe. l. si vero. §. d viro. in. lliij. fallẽ. ff. solu. ma. ⁊ Alex. i. l. cũ qd. ff. si cer. pe. vꝫ qñ agit̃ de ꝓbando excellẽtiaꝫ viri ꝑ quã deroget̃ regulis iuris. aliũ casum ponit Sali. in. l. testiuꝫ. C. de testi. vꝫ qñ agit̃ de ꝓbando solutionẽ canõis emphyteotici. de quo per ꝑ Jaso. i l. ij. col. lxxvij. C. d iure emphyteo. Alios casus ponunt Moder. in repe. l. admonendi. ff. de iureiu.
¶ Grauissima. Adde qd Rom. sing. suis. fol. xxi. dicit qd ad separationẽ matrimonij testes debent esse rogati ꝑ gl. i c. ꝓstratos. als pictacium. xxx. q. j. Zacharias.
¶ Adde qd voluit allegare sin. Ro. i nu. ccxij. qd inci. an ad solẽnitatẽ. alle. gl. fin. in c. ꝓstratos. ꝑ coapostillatorem meuꝫ hic alleg. ⁊ ibi bo. tex. Anto. Francis.
¶ De sepatione mrimonij. dicas qd de iure canonico matrimoniuꝫ cõsummatũ non dissoluit̃ nisi per mortẽ. c. ij. de trãsla. prela. imo si esset cõtractũ cũ frigida ⁊ impotẽte ad ꝓcurationem nõ dissolueret̃ ꝓpter talẽ impotẽtiam: itẽ no. gl. in c. si quis accepit. xxxiij. q. i. ⁊ notat Bal. in. l. mulier. i. ij. col. C. de spõ.

de lega. iij. ⁊. c. fi. de ver. si. seu resultaret absonus intellectus: vt procedat in omni negotio vbi ꝑncipalis persona non est reprobatura aliqd cõmodũ vel dãnum laudem vel vituperium: nec aliqua affectione notat̃. tunc eñ non subest aliqua ratio quare non debeat computari in numero testiuꝫ. intelligo tamen vt non agat̃ de ꝑiudicio alterius saltem graui. ⁊ sic saluo dictũ Vin. Nã vbi ageretur de graui preiudicio secus esset dicendum: ratio q2 in istis grauibus non est recedendum a cõi forma iudiciorum ꝫm quã idẽ non dꝫ esse accusator seu actor ⁊ testis. iiij. q. iij. c. j. ⁊. c. forꝰ. §. in oi. de ver. sig. Et rõ huiꝰ vltimi est q2 presumptio est cõtra illũ qui instat vt graue dãnũ seu grauis pena alteri infligat̃. ij. q. vij. si qs. ergo nõ vr̃ idoneꝰ testis. Ad ꝓdicta facit. c. ꝑterea. ij. ⁊. c. cũ in tua. de spon. cum si. ⁊ hoc videtur sentire. Jo. an. in. c. ij. de vsu. lib. vj. super gl. q2 magis. in nouella. Et ꝑ hoc concludo qd litera hec nõ sit restringẽda qñ agit̃ de stricta denũtiatione in q̃ opꝫ monitionẽ precedere: sicut cõiter videnẗ doc. intelligere: lꝫ diuersificent in modo seu substantia ꝓbandi: sꝫ intelligo gñaliter vt ꝓdixi. qd satis ꝓbat vltima autoritas in fi. c. posita. ⁊. d. c. ꝑterea. ⁊. c. cum in tua. vbi tñ ageret̃ pure ꝑ viã denũtiatiõis posset quis esse nedum actor ⁊ testis vt hic sed etiam iudex vt ꝓbatur in. c. ꝑcipue. xj. q. iij. ⁊ no. Jo. and. hic: poterit enim iudex facere istas denũtiationes ⁊ cõputari in numero testiũ si erit necesse ⁊ finaliter ꝓcedere vt iudex: vt. d. c. ꝑcipue. cũ eñ non agat̃ ad penã sed ad penitentiã sufficiunt probatiões minus sufficientes: vt no. gl. ij. q. j. multi. vide tñ qd dixi in. c. at si clerici. de iudi. sup gl. j. Itẽ aduerte hic q2 litera verificat̃ nõ solum in actore sed etiaꝫ in reo qñ. s. deficientibus plenis probationibꝰ se purgare debet. nã tunc computatur ipse in numero testium. ar. c. quoties. de purga. cano. vñ dicit hic Host. ⁊ post eum Jo. an. qd prima autoritas huius. c. cõgrue adaptat̃ denũtiãti: secunda vero purgãti q perhibet testimoniũ de seipo. Nã christus purgauit se aduersus falsas assertiões iudeorum puto tñ qd lꝫ dictum sit in seuerum nõ tñ cõgruit huic lr̃e vbi ꝑncipaliter disponit̃ sup actu probandi. nam reus se purgando ꝓprie nõ ꝓbat sed se purgat. Pone ⁊ quintam lecturam magis generalem ꝫm quam saluo magis generalitateꝫ seu generalem dispositionẽ huius. c. vꝫ vt procedat in omni negotio siue agat̃ per viã denuntiatiõis siue non: siue agatur de preiudicio alterius siue nõ: siue agat̃ de directa actiõe siue nõ: siue iudicis officium imploret̃ vt deficientibus aliis ꝓbationibus deferat̃ iuramentũ principali persone. i. actori habẽti ꝓ se vnũ testem nisi aliud suadeat qualitas negotiorũ seu personarũ: vt ꝓbatur in. c. fi. de iureiur. iuncta gl. fi. ⁊ in. l. in bonefidei. C. de reb. cre. ⁊ iureiu. nam tunc ipse cõputat̃ in numero testium cum nulla causa terminetur dicto vnius testis tm̃ vbi tangit̃ in alterius ꝑiudicium: vt in. c. lꝫ vniuersis. in fi. ĩ. eo. tit. ⁊ tũc oĩa plana sunt. In quibus autem causis sit locꝰ delationi iuramẽti in supplementũ probationis dicã plene in. d. c. fi. ¶ Et per hec habes expeditã materiam huius. c. intrinsecã ⁊ primã partẽ gl. nã in scda parte glo. intrat materiam nõ cõgruẽtẽ titulo nostro que satis ad plenum fuit expedita in. c. nouit. s. de iudi. ¶ † Querit nãqꝫ vtrũ infames[a] ⁊ criminosi admittantur ad denũtiandum alioꝝ crimina. ⁊ concludit qd nõ. sed dic hoc nõ procedere indistincte ⁊ plene dicendum vt not. in. d. c. nouit. dicit tamẽ hic Host. qd in casibus in qbus infamia repellit a denũtiando. si tamẽ denũtiatꝰ est infamatus aliter ꝙ ex dicto illius denũtiatoris ecclesia ingret. alleg. de presump. cũ in iuuentute. ⁊ no. q2 sentit qd infamia orta ex ꝑsona ĩhabili nõ prestat facultatẽ inquirẽdi. vide qd dixi. in. c. qualiter ⁊ qñ. ij. ĩ. de accusa. ¶ Glo. ij. querit nunquid hec autoritas si peccauerit in te ⁊c. extẽdatur ad oẽs vt sic oẽs teneant̃ denũtiare vt hic dicitur. gl. respõdet vt patet in ea. Host. aliter sed tu dic vt plenissime dixi i. c. nouit. de iudi. ¶ Ultimo opp. hic dicitur qd in ore duorum vel triuꝫ ⁊c. ⁊ si sentit quod per plures non possit fieri ꝓbatio. vnde ob. c. licet. de ꝓb. vbi innuitur cõtrarium. sol. gl. vlti. metu contrarij vt arbitror dicit illam autoritatem exponendã negatiue. s. in ore duorũ vel triũ: ⁊ nõ paucorũ. q. d. qd plures pñt adhiberi sed pauciores nõ. ⁊ idẽ dicit in. c. lꝫ vniuersis. ĩ. eo. ego non credo quod hec fuerit mens illius allegate autoritatis: sed solum voluit inuenire qd oĩs cã posset instrui ꝑ duos vel tres testes: ita qd necessario nõ exigant̃ plures: nõ tamen negat quin plures possint adhiberi: ⁊ hoc ꝓprie voluit iste autoritates posite i litera ⁊ maxima scda: nam hic nõ dubitatur qd pauciores duobꝰ nõ facerent fidẽ: sed christꝰ voluit ostẽdere qd duo sufficerẽt nec necessario plures reqrerent̃. Et si diceres qñ in aliqbꝰ casibꝰ requirunt̃ vltra duos vt plene no. ꝑ gl. in. d. c. lꝫ vniuersis. † Rñ. ꝙ illa fuerũt inducta ex dispositiõe ꝑncipis q potuit ex cã ius diuinũ limitare ⁊ interꝑtari iuxta no. plene ꝑ Inn. in. c. q̃ in ecclesiarũ. de cõsti. ⁊ ꝑ legistas maxime Bar. i. l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. publi. si qñqꝫ ex causa minus sufficiẽs ꝓbatio admittit̃. iuxta ea q̃ plene dixi in. c. sicut. de proba. ⁊ casus in quibus sufficit vnus testis dicam saltem remittẽdo in. c. nuper. ĩ. eo. aliquid tetigi in. d. c. sicut.

1 ☞ Duo testes probant in actibus grauissimi preiudicij.
2 Consanguinei preferũtur aliis testibus in cõsanguinitate probanda.
3 Defectus cõsanguineoꝝ ex parte patris: supplebitur ex parte matris stante statuto ⁊c.
4 Odiũ priuatum ⁊ nõ publicum repellit quem a testimonio.
5 Amicitia carnalis ⁊ nõ charitatiua detrahit fidei testis.
6 Testimonium de credulitate vꝫ vbi credulitas est ꝓxima sensui per quem recipitur veritas.
7 Testimonium de credulitate admittit̃ vbi admittitur testimonium de auditu.
8 Confessio de credulitate preiudicat confitenti.
9 Testes assignans causam scientie sufficienteꝫ: si in fine dicat quod credit an probet.

QUoties. Dicit quales esse et qualiter iurare debeãt qui sup cõsanguinitate deponũt. ⁊ duo sunt dicta. secũdum ibi ꝓbatio. ¶ Casus literalis. Quando aliqui volunt separari ꝓpter cõsanguinitatem cõsanguinitas illa dꝫ ꝓbari per duos vel per tres testes de illa ꝯsanguinitate: vel si consanguinei non supersunt debet probari per meliores ⁊ antiquiores illius loci qui iurabũt qd non odio vel amore vel aliquo commodo qd habuerint vel qd habẽt: vel habituri sunt ad hoc iuramẽtũ accedũt: ⁊ sicut ipsi dicũt rei veritatẽ accepisse a maioribus suis: ⁊ credere ita esse. Ber. ¶ † No. primo qd etiam in actibus grauissimi preiudicij duo testes[b] faciũt plenam fidẽ seu probationem. patet hoc vbi agit̃ ad separationem matrimonij propter cõsanguinitatem. nam separatio est res grauissima[c] vt in. c. licet ex quadam. in fi. ĩ. eod. ⁊ in. c. debitum. s. de biga. ad hoc vidẽ gl. sing. in. c. presul. ij. q. iiij. q̃ dicit duo testes sufficere ad probandum crimẽ contra papam. ¶ Et no. quod procedit hoc etiam vbi non potest haberi probatio necessario cõcludẽs ex natura rei vt sufficiant duo testes ad probationẽ rei eo mõ quo ꝓbari põt sicut ptꝫ hic in cõsanguinitate q̃ directe ꝑ testes percipi nõ põt: sꝫ admittitur in parte testimonium de credulitate: vt hic. ⁊ dicto capitulo licet ex quadam. facit. c. ꝑterea. ĩ. eodem. ¶ † No. ij. casum in quo consanguinei preferuntur aliis testibus scilicet quãdo agitur de consanguinitate probanda. ipsi enim presumuntur melius quam extranei genealogiam propriam scire. ad hoc videt̃. qui. m̃a. ac. possunt. secus vbi ageret̃ de alio probando: vt in. c. super eo. ĩ. eo. ⁊ in. c. in literis. ¶ No. iij. qd ceteris paribus plus creditur[d] senioribus. facit. l. si chorus. ff. de leg. iij. qd puto verũ vbi agitur de antiqui-

dicas tñ qd multa sunt impedimẽta impedictia mr̃imoniũ ꝯhi ⁊ aliqua etiã ex quibus ꝯctum dirimit̃ ⁊ ad ꝓbanda talia ĩpedimenta vel ad dirimẽdũ ꝯhi vel ĩpediẽdũ ꝯhendũ nõ vr̃ reqri rogitꝰ testiũ dũmodo testes d tali impedimẽto legitiõ deponant ⁊ sufficientẽ rõnẽ deducãt iuxta ea q̃ habent̃ in. c. j. ⁊ toto titu. de ma. contr. ꝯ inter eccle. ⁊ no. in. c. non dꝫ. de cõsan. ⁊ affi. ⁊ in. c. fraternitatis. de fri. et i. c. literas. de restit. spolia.
¶ No. qd testimoniũ senis ꝑfert̃ testimonio iuuenis. ⁊ ad idẽ est tex. in c. sed ex quadã. ĩ. eo. ⁊ i. c. j. xxxv. q. vj. ⁊ gl. in v̄. nunc aũt. circa fi. lx. dis. Spec. in ti. de teste. §. postq̃. vers. porro. Et de hoc vide etiã gl. i. l. cũ quidã. in versi. sic nouũ. ff. si cer. pe. illud aũt scias qd spec. in ti. de teste. §. nũc tractandũ. ꝓpe fi. dicit ꝙ in testimonio visus magis credit̃ iuueni ꝙ seni q2 iuuenis perspicaciꝰ videt.
¶ Adde an stante statuto de quo hic: si non sit nisi vnus an sit satisfactum statuto Bal. cõsil. clxviij. iij. lib.

tate probanda:qꝛ antiquitatē melius p̄sumūtur antiqui scire.secus puto in actu recenti cum iuuenes habeāt sensus acutiores ⁊ velociores ad capiendū:hec tñ relinquenda sunt arbitrio iudicantis qui ex varijs circunstantijs alios prefert.arg. l.iij.ff.eo.⁊ in.c.in nostra.ī.eo. 3 ¶†No.ꝙ in defectum consanguineorū requirunt seniores.qd aūt si nō supsit nisi vnus cōsanguineus:dic qꝺ iste ꝑducetur cū alio seniori.ad hoc tex.in.l.stichū qui meus erit.ff.de leg.j.Et facit ad illā questionem statuto cauet ꝙ mulier nō possit ꝯtrahere nisi cū ꝯsensu duoꝝ ꝯsanguineoꝝ ex parte patris.⁊ si tales nō supersunt capiant ex parte matris:cōtingit ꝙ mulier nō hꝫ nisi vnum ex parte patris:nūquid capiet duos ex parte matris an illū vnicum paternum cum vno materno:⁊ cōiter cōcludunt legiste ꝙ dꝫ capere paternos quatenꝰ habere potest ⁊ in defectum recurrere ad maternos.Item no.Bar.in.d.l.stichum qui meus erit.per illum tex.⁊ Bal.ī.l.in copulādis.C.de nup.¶ Not.qꝺ consanguinei dicunt ꝓpinqui:⁊ sic veniāt appellatiōe ꝓpinquoꝝ[a]. 4 ¶†No.ibi p̄uato odio ⁊c.ꝙ non omne odium repellit a testimonio sed priuatum tantum.secus ergo in publico.Nam duplex est odium,quoddam est priuatuꝫ aliud est publicum:priuatū est ꝺm Joā.an.familiare ⁊ carnale,publicum cū odio habetur quis:quia peccator.alle.lxxxvj.dist.odio.⁊ sic videtur ꝙ licite habemus peccatores odio.⁊ pro hoc illud psalmiste:Odisti oēs qui operātur iniquitatē,perdes oēs qui loquūtur mendaciū.tex.tñ in.d.c.odio.videt innuere cōtrariū.dicit em̄ odio habeant peccata ⁊ non homines sed corripiant.ad idem.duo ista nomina.xxiij.q.iiij.Sed pōt dici ꝙ non sunt habendi odio vt eis ob hoc noceamus sed odiendi sunt propter peccata eorum.hoc tamē spectat ad 5 theologos ⁊ quod.s.dixi de odio.¶†Idem dic de amicitia.est enim duplex vt dicunt hic docto.quedam carnalis que corruptionem inducit.et de ista intelligitur iste tex.ad hoc.c.de parentela.xxxv.q.vj.quedam charitatiua.⁊ hec non impedit testem.de quo in Specu.eo.titu.in princ.hoc probo.nam ꝺm legem diuinam debemus diligere proximum sicut nosmetipsos.⁊ christꝰ dixit in euangelio.Nemo maiorem charitatem habet vt animam suam ponat quis pro amicis suis.non debet ergo quis repelli a testimonio adimplendo legem diuinam.Et proprie charitatiua amicitia est quando diligimus proximum non propter aliquas vtilitates nostras:non propter speranda beneficia vel accepta:nō propter affinitatem seu consanguinitatem:sed propter hoc tantum qꝺ est nature nostre particeps ⁊ virtuosus.vide bonū tex.in.c.charitas.§.primos.de penit.di.ij.Idem dico qꝺ amicitia[b] carnalis nō repellit ex toto sed minꝰ credit vel parum ꝺm qualitateꝫ ⁊ quātitatē amicitie.de quo vide bo.glo.in.c.ī literis.ī.eo.⁊ per Cy.in.l.eos.C.eo.⁊ per Jo.an.in Spe.in loco preall.adde no.in.c.repellantur.de accusa.⁊.iij.qꝺ.v.in sum.⁊.c.j.⁊ hec not.⁊ tene menti.Et quis dicatur proprie amicus vide bo.tex.in.l.late culpe.§.amicos.de verborum signi.¶Ultimo no.casum in quo valet testimoniū de credulitate.ad idem.c.licet ex quadam.ī.e.⁊.c.literis.de p̄sum.⁊ plus videntur probare hec iura vt non solū tale testimoniū de credulitate admittatur:sed etiam sit necesse vt deponat his casibus de credulitate. 6 ¶†Sed q̄ro generaliter an ⁊ qñ valeat tale testimonium de credulitate[c].vide notabile dictū Cy.in.l.testiū.C.eo.post Jac.de are.cuius sentētiam recitat ⁊ sequit Joā.an.in addi.Spe.de test.§.opponitur.ver.itē qꝺ deposuit de

a ¶Qui veniant appellatiōe ꝓpinquorū.⁊ adde ꝙ iste tex.ꝓbat ꝙ nō solum veniunt agnati sed ēt cognati.de quo vide per Bal.in repeti.c.si pr̄.de testa.li.vj.vbi ꝓ decisiōe q̄ōnis alleg.tex.in.l.officiales.de epis.⁊ cle.⁊ in.l.etiā.C.de accu.⁊ de hoc vide per Pe.de anch.in consil.suo in questione que vertitur in ciuitate trigesti.vt habet in.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor.

Sebasti. Sapia.

a ¶Propinquoꝝ.Qui veniant appellatione ꝓpinquorū vide Pet.de anch.in consi.cxciiij.inci.in q̄ōne que vertit vbi dicit qꝺ veniunt oēs illi q veniunt ad successionē de iure.,refert andr.sicu.in repe.l.cuꝫ acutissimi.charta.xxiiij.C.ꝺ fidei com.Qui autem veniant appellatiōe ꝯsanguineoruꝫ late traditur per Bar.⁊ alios in.l.cū quidaꝫ.§.qꝺ dr.ff.de acqui.here.vide bald.in cōsi.cclxix.incipi.viso themate.et cōsi.lxv.icip.filia.in.iiij.vol.Nico.de neapo.institu.de lega.ag.succes.ī p̄n.vbi pōit pulchraꝫ questionē.⁊ Fel.in cōsi.cxix.inci.ꝓponitur.et in ꝯsi.cliij.ici.supposito.⁊ qñō accipiatur verbū consanguinei:ꝓlatū a teste.vide alex.consi.lxxij.inci.in causa vertente.in.j.volu.

b ¶Amicitia.vtrum amicus admittatur ꝓ amico ad testificādum.Et de hoc vide bal.in.l.eos.C.de testi.vbi dicit ꝙ sola amicitia nō repellit a testimonio ⁊ dicit de hoc esse casum exp̄ssum in.l.sciēdū.ff.de vsur.sed glo.tenet cōtrariū.iij.q.v.in sum.ꝓ quo facit tex.in.§.itē testium fides.iiij.q.iij.Sed Ro.in quodā suo cōsi.qꝺ incipit oīpotentis dei implorato suffragio.distinguit an grauis an leuis sit amicitia.⁊ alle.gl.exp̄ssaꝫ in.c.insinuāte.de offi.dele.adde glos.ij.q.v.c.ij.de inimico aūt an repellatur a testimonio vide q̄ ple.notaui post glo.⁊ Abb.in.c.cū oporteat.de accu.⁊ adde hic Bal.in.l.si qs ab hostibus.in vltima col.C.de testi.vbi dicit ꝙ amicitia nunquā repellit a testimonio nisi per accidens scilicet qñ per amicitiā vnius resultat odiositas alterīꝰ qꝛ amicitia est virtus,odiositas vitiū:⁊ illud odium repellit testē.Sed sup hoc vide bonū tex.in.l.iij.in prin.ff.de testi.⁊ ibi de hoc vide per do.Flori.vbi dicit ꝙ putat ꝙ nulla amicitia repellat a testimonio sed detrahit bñ de fide ꝺm quātitatē amicitie.Et de hoc vide per Bal.in.l.j.circa fi.de testibꝰ.Et ad p̄dicta facit qꝺ no.d.Ant.in.c.accedens.el.ij.in princ.vlt.col.vt lit.nō cōtest.Itē vtrū amicitia sit specialis virtus.⁊ vtrum virtus sit pars iustitie.vide per beatum Tho.in.ij.ij.q.ciij.arti.j.⁊.ij.
¶Adde inimicus occultus possit esse testis.vide Alex.cōsi.cxx.⁊ qd de amico per eundem consi.xliij.iiij.lib.

c Sebastia. Sapi.¶Credulitate.Uide q̄ late cōgerit do.Jas.in rubrica.ff.de iureiur.vbi ponit plures casus in quibus admittitur testimonium de credulitate.

c ¶Credulitate.Adde qꝺ in casibus in quibus depositio de credulitate bene ꝓbat sñia ꝓpter eā lata nō transit in rem iud.hoc no.do.Ant.in.c.ꝓposuisti.de ꝓbatio.Et circa hoc adde ꝙ ip̄e ibi notat:⁊ adde ēt quod no.do.Abb.post Jo.an.in.c.inquisitionis.§.vlti.ī.de accus.Et adde ꝙ non valet consuetudo ꝙ testibus deponentibus de credulitate plene credat eo casu quo alias nō probarent ꝺm do.Anto.in.c.j.de appel.vide do.Ant.in.c.ij.ī.iij.col.de iur.calū.Itē adde hic qꝺ no.do.Ant.in.c.cū causam.in.iij.col.ver.q̄ro an testis.ī.eo.⁊ vide per Pet.de ancha.in.c.j.in.ij.col.de iura.calum.lib.vj.Et adde ꝙ in his que non possunt sciri nisi per credulitatem si testis dicit scio quātū possum vel quātum humana fragilitas nosse sinit:probat.tex.est quem ibi no.do.Ant.in.c.j.de scruti.Et de hoc articulo hic posito etiā per do.Ant.vide per Bar.in tracta.de teste.in.v.col.versi.testis dixit aliqua vera esse qꝛ credit.Et adde hic Bal.in.l.testiū.in.vl.col.ver.itē q̄rit.C.de testib.vbi dicit quod testis deponēs de credulitate ꝓbat si sit credulitas iuncta sensui ⁊ munita ratione.Et qꝺ testis deponens de credulitate non probet est gl.in.l.diem ꝓferre.§.si plures.in ver.cōsenserūt.ff.de arbi.Et de hoc vide p Bal.in.l.heredes palā.in fi.in prin.ff.de testamē.⁊ de isto articulo vide qꝺ not.do.Ant.in ca.literis.in.ij.col.de presump.⁊ in.c.quosdam.in fi.eodem titu.⁊ vi de Ang.ī aut.de here.⁊ fal.§.hinc nobis.in.fi.ij.col.versi.scdo no.vbi dicit qꝺ testes debent testificari sic esse vel nō esse.nō aūt de credulitate.⁊ idem vr̄ dicere glo.in ver.⁊ vidisse.que est in.§.si vero absunt.in ea.aut.Iteꝫ vide d.Ant.in.c.cū ad sedē.in.iij.col.de resti.spol.vbi dicit qꝺ nō probat testis qui respondet ꝺ credulitate in perceptibilibꝰ solo sensu.Item an valeat dictum testis deponētis de credulitate vide per Ro.in.l.j.§.fi.in.iiij.col.de verbo.obli.q̄ allegat multa ex supra allegatis.et vltra ea in.q.v.remittit ad Bal.in.l.ob hec verba.ff.de his qui no.īfa.⁊ in.l.j.ff.de accusa.tut.⁊ in.l.solam.C.de testib.⁊ per Bald.in.l.j.ff.de ven.inspi.⁊ dicit qꝺ posuit in.l.quid tamē.§.si arbiter.ff.de arbit.Sed tu vide do.Ant.in.c.proposuisti.in pe.col.de proba.item vide Paul.de cast.post gl.in rub.in fi.de iureiu.Et ad id qꝺ dicit hic.d.Ant.qꝺ si testis deponit per verbum scio.in his que non subijciuntur naturali ⁊ proprio sensui testis dicit subire anceps periurium.Tu in contrariū vide tex.cū gl.⁊ qꝺ ibi no.d.Ant.in.ij.col.ver.oppo.qꝺ non valet.in.c.preterea.ī.eo.tit.⁊ qꝺ ibi latissime notaui.Et limita hoc eleganter per do.Ant.in.c.fi.in.iiij.col.de iuramen.calum.
¶Adde an testis de credulitate ꝓbet Ang.consi.iiij.Fran.are.consil.cliij.Alex.consi.lxj.ij.lib.Ro.consi.xx.Alex.consi.cxxxiij.⁊.ccxlviij.

Anto.Frācis.¶An testis de credulitate deponens probet dicas regulariter qꝺ non.qꝛ nihil vr̄ affirmare ita deponendo vt est glo.cōiter approbata in.l.testium.C.de testi.⁊ voluit Inno.in.c.j.⁊ in.c.ad hec.de testibꝰ ⁊ per Alex.late in cōsi.vj.in.ij.parte.⁊ in cōsi.lxix.⁊ ī cōsi.xcv.in.iiij.parte cōsi.⁊ idē Bar.in cōsi.suo inci.raynutius petri.⁊ Bald.in l.siue possidetis.C.de prob.⁊ Alex.post Ro.in rub.ff.de iureiu.qꝺ intellige verū nisi addatur verbum firmiter:quia dicat testis firmiter credo qꝛ tunc probat ꝺm Bal.in.l.j.in antiqua lec.C.de fal.cau.adie.leg.qꝺ dictum refert Lanfran.in.c.quoniam contra.in ver.cōfessiones.et idem dicas si addat ver.bene.puta si dicat bñ credo ꝺm Bal.in.l.si seruus.§.qui qnqꝫ.de leg.j.⁊ eodem mō si addat rō cōcludens puta qꝛ dicat:credo qꝛ vidi vel interfui vt p Bal.in.d.§.qui quinqꝫ.⁊ in.l.fi.ī.ix.col.C.de edic.di.adr.⁊ in.l.solam.in.v.col.C.de testi.⁊ in.l.cōuenticulā C.de epis.⁊ cle.in.l.data opera.C.qui accu.nō pos.⁊ per Alex.in ꝯsi.iij.in.iiij.parte cōsi.item dicas hoc verū nisi testis deponat verisimilia puta qꝛ dicat qꝺ credit Titium cognouisse Bertam qꝛ vidit solum cū sola in loco secreto ꝺm do.Abb.hic ⁊ adde qꝺ si testis deponit de peritia artis etiam si deponat per verbum credo:probat:vt in.c.fraternitatis.de fri.⁊ in.c.proposuisti.de proba.⁊ in.c.literis.⁊ in.c.tertio loco.de p̄sump.⁊ in.l.hac edictali.in.§.his illud.C.de secūdis nupt.⁊ in.l.j.ff.de ven.inspi.⁊ in.l.semel.C.de re mili.li.xij.qꝺ adeo verum est vt etiā si statutum vel consuetudo sit in cōtrariū testis deponens per verbum credo:extra casus supradictos nō probet ꝺm Host.⁊.d.Ant.in.c.j.de appel.tenet Ro.singu.suis.in ver.testis.in ver.quero.

credulitate

credulitate.⁊ cõclusio est hec qꝺ vbi credulitas est ꝓxima sensui ꝑ quē percipitur veritas valebit testimonium tale:secus si remota a tali sensu.Exemplū primi:si dicit testis se vidisse nudū cū nuda in eodē loco ꝑ qꝺ credit eos adulterium commisisse.talis enī testis ꝓbat. in.ꝺ.c.in literis.⁊.c.ꝑterea.ī.e.vide aliud exēplū:testis dicit qꝺ talis puer fuit natus in domo talis.⁊ ex hoc credit qꝺ sit filius illius viri qui inhabitat illam domū.ad hoc.l.si vicinis scientibus.C.de nup.⁊.l.filiū.ff.de his q sunt sui vel alie.iur.exemplum secūdi:qn̄ credulitas est remota a sensu per quem veritas percipit dicit testis qꝺ vidit virū ⁊ mulierem confabulantes ⁊ qꝺ ex hoc credat qꝺ se cognoscant carnaliter:vel qꝺ vidit aliquē de fero cū armis:ex hoc credit qꝺ īterfecit illū q repert⁹ fuit mortu⁹ de mane:certe talis testis nō ꝓbat q₂ talis credulitas est nimis remota a sensu vel actib⁹ ꝑ quos veritas percipit super q̄ deponit.oportet ergo qꝺ illa credulitas eliciatur ex actibus ex quib⁹ hoīes cōiter aliquid presumunt ⁊ verisilr credūt:sicut in simili no.Bar.in infamia ꝓbāda vt ad hoc qꝺ probet requirit qꝺ ex verisimilibus cōiecturis procedat aľs possunt dici voces vane populi ⁊ vana credulitas de qua non curat:vt ī.c.osius.de cle.no.bar.in.l.de minore.§.tormēta.ff.de qꝺ.facit qꝺ not.Inno.in.c.cū oporteat.de accu.⁊ credo qꝺ in his casibus in quibus valet testimonium de credulitate sit etiam necesse vt deponat de credulitate:q₂ ex quo non deponit directe super ipo facto sed super strictis coniecturis debet adījcere de credulitate.arg.opti.hic.⁊ in.ꝺ.c.licet ex quadam.⁊.c.literis.de ꝑsum.⁊.ꝺ.c.preterea.⁊ hec diligēter no.

7 ¶ † Admittitur etiā hoc testimonium de credulitate vbicūqz admittitur testimonium de auditu vt hic.⁊.ꝺ.c.lʒ ex quadā.no.Spe.in.ꝺ.v̄.item qꝺ deposuit de credulitate.⁊ hoc q₂ credulitas adījcit ad testificationem de auditu.regulariter aut nō vʒ tale testimoniū de auditu vel de credulitate.vnde sic deponēs nō ꝺ₂ verus testis.vt no.gl.ī.l.in summa.§.idem labeo.ff.de aqua plu.arcen.⁊ spe.vbi.s̄.⁊ videt per tex.in.c.testes.iij.q.ix.⁊ in.ꝺ.l.testium.facit.c.cum causam.ī.e.qꝺ dicat propriū

8 testimonium de auditu.vide bo.gl.in.c.hoc vr̄.xxij.q.v. ¶ † Quaten⁹ tamen agitur de preiudicio confitentis eque preiudicat cōfessio de credulitate sicut de veritate.vt dicit gl.not.ī.c.ex literis.de iureiu.⁊ Cy.in l.ij.§.qꝺ obseruari.C.de iura.calū.⁊ Spe.in ti.depo.§.vj.v̄.hoc tamē.⁊ ꝭm predicta limita.Spe.in ti.de teste.§.iā de interrogatorijs.ī fi.vbi dicit qꝺ iudex non debet etiā ad petitionem partis aduerse interrogare testē in fi.depositionis an credat ea que dicit ne si dixerit sic videatur annihilare testimonium suum.⁊ idem recitat Jo.an.in.c.inquisitiōis.ī.de accu.dʒ enī intelligi in his quibus nō vʒ testimonium de credulitate.

9 a ¶ † Item etiam in his casibus in quibus nō vʒ tale testimoniū putat.ꝺ.Ant.dictū[a] Spe.ꝓcedere qn̄ testis prius nullam assignauit cām scie:vel assignauerat ꝓmiscuā ad scire vł credere.dicēdo enī postea se credere inficit testimonium suū.secus aūt dicit si prius reddidisset sufficiētem cām scie seu deposuit ꝑ verba q̄ sapiunt certā ⁊ verā sciētiā.tūc enī lʒ dicat se credere nō īficit dictū suū:q₂ nō est verisimiliter qꝺ icōtinenti voluerit corrigere dictū suū.ar.l.nō ad ea.ff.de cōdi.⁊ demon. Item q₂ qui scit potest credere:vt ī.c.cū olim.de re iud.Ego puto hoc dictum.ꝺ.Ant.ꝓcedere largo modo capiēdo credere:sed stricte capiēdo ꝭm suā verā naturam seu proprium significatum puto qꝺ super eodē nō possunt cōcurrere scire ⁊ credere ⁊ qꝺ in sic dicente sit q̄dā cōtrarietas.Nā scīa in his q̄ sunt facti habet qn̄ illā capimus ꝑ propriū sensum:vt q₂ vidimus vel gustauimus ⁊c.⁊ ista scīa requiritur in teste.vt in.ꝺ.c.testes.iij.q.ix.Credulitas v̄o causat ex cōiecturis ⁊ sic ibi nō est vera scīa.vt no.bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiu.dixi plene in.c.literas.de iura.cal.Nam credulitas seu fides est medium inter sciam ⁊ nescientiam que sunt extrema:vt no.in.l.admonendi.Scire ergo se hʒ ad certū:credere vero est dubiū.facit.c.firmiter credim⁹.de sum.tri.⁊ fi.cath. nō possunt ergo cōcurrere in eodem facto.q₂ si credo excludo verā sciētiam ⁊ certitudinem:⁊ sic si testis in fine dicit se credere videt velle qꝺ non habet indubitatā scientiā de his q̄ dixit.⁊ hoc est forte qꝺ voluerūt Spe.⁊ Jo.an.in locis ꝑalle.sed q₂ testes rudes nō capiūt istas subtilitates ⁊ sepe dicūt se credere illud qꝺ sciunt:⁊ q₂ largo mō credere:referri pōt ad sciētiā:vt.ꝺ.c.cū olim.satis posset ex quadam equitate tollerari dictum dom.Ant.qꝺ si prius reddiderit veram causam scientie non inficiatur primum dictum si postea dixerit se credere.arg.opti.ex his que leg.⁊ no.in.l.stipulatio ista.§.hi quoqz.ff.de ver.ob.per glo.⁊ Bar.vbi verba rusticorūm capiunt grosso modo vt dispositio valeat.⁊ hoc diligenter no.

b ¶ Nunc opp.cōtra tex.in eo ꝙ dicit ꝓpter cognationē ꝓpinquitatis[b] ⁊c.ꝑsupponit qꝺ sit cognatio sine ꝓpinquitate:qꝺ est impossibile.Glo.j.metu contrarij dicit qꝺ litera exponit intrāsitiue:vt patet in ea.Hostien.autem exponit cognationem.i.cōiunctionem.q.ꝺ.consanguinitas non est quod de facili non potest esse nisi sint in primo gradu vel secundo.ī.de diuor.porro.ꝭm Jo.an. ¶ Glo.vltima est facilis.hodie dicendum super consanguinitate probanda vt habetur.ī.eodē.licet ex quadam.per quod suppletur iste tex.in aliquib⁹. ¶ Extra glo.opp.videtur enim qꝺ nedū senes sed etiam iuuenes admittantur ad testificandū si alias sunt idonei.ꝺ.c.lʒ.⁊ quod no.ī.ti.ꝓximo.c.j.doc.fatentur contrarium supplent ad tex.maxime.⁊ dixit de senibus:quia melius presumunt scire antiquitates:vt.s̄.dixi:vel dic ꝙ si haberi possunt senes illi sunt producēdi rōne predicta:sʒ in defectu

a ¶ Et adde Bal.in apostil.in.l.iij.circa prin.dicti.ff.de test.vbi qui deponit de scientia non debet postea interrogari de credulitate.⁊ alleg. Spec.in loco hic alleg.per istum.⁊ vide eundem Bal.in apōstil.in.l.j.in fi.ff.de eo.vbi dicit qꝺ si testis dicit se scire postea dicit se credere non valet eius dictum.⁊ Alleg.Jo.an.in dicto.c.inquisitiōis.vbi vide do.Abba.in.§.quesiuisti.circa princi.

admittentur iuuenes sicut admittūtur extranei in defectum cōsanguineorū.⁊ sic plana est litera. Nico.Abb.

1 ☞ Religiosi possunt esse ꝓcuratores in causis ecclesiarum suarum.

2 Clerici ⁊ illi de vniuersitate an ⁊ quādo possunt esse testes in causis ciuilibus ecclesiarum vel vniuersitatis.

3 Illi de vniuersitate nō pn̄t esse testes in fauorem vniuersitatis in causa criminali.

4 Illi de vniuersitate possunt esse testes in causa criminali que vertitur contra illos qui sunt de illa vniuersitate.

5 An prelatus vnius ecclesie que non habet collegium sed solus habet administrationem sit idoneus testis.

6 Episcopus an sit idoneus testis in causa mense ecclesie vel in causa totius ecclesie.

7 Canonicus nō est idoneus testis in causa sue ꝑbende.

8 Procurator an ⁊ qn̄ possit esse testis in causa vel negotitaione quam habet vel habuit.

9 Legatarius an ⁊ qn̄ est idone⁹ testis in testamēto ex quo habet legatum.

10 Venditor an possit esse testis in causa emptoris.

11 Proxeneta non est idone⁹ testis in causa in qua fuit proxeneta.

12 Donator an sit idone⁹ testis in causa donatarij.

13 Cedens an sit idoneus testis in causa cessionarij.

14 Socius an sit idoneus testis pro socio.

15 Sollicitatores ⁊ adherentes cause nō sunt idonei testes.

16 Vasallus nūquid sit idoneus testis ꝓ dn̄o suo.

INsuper. Prelatus ⁊ clerici qui causam ecclesie non ꝓcurant testificari possunt in ea. hoc dicit. Primo ponit dictum quod postea determinat ibi:dūmodo. ¶ Casus in terminis. Prior ⁊ fratres sancte trinitatis petierunt vtrum liceat producere de fratribus suis in testimoniū in causis ecclesie sue.statuit papa qꝺ liceat eis hoc facere dūmō vn⁹ aut duo instituātur ad agendum ⁊ respondendum:quorum testimonium in causis in quibus instituti sunt nō dʒ admitti.Bern̄. ¶ No.primo ibi liceat vobis ⁊c. iuncta suprascriptione in qua loquitur priori et fratribus qꝺ nō solū clerici ecclesie sed etiā prelatus potest testificari in causa ecclesie sue:dūmodo per se nō promoueat causam illam ⁊ mirū.

c Nam pōt esse iudex[c] in causa ecclesie.ij.q.vij.si qs erga.⁊ quod ibi no.in.c.cum persone.de priuile.lib.vj.fortius ergo potest esse testis cum facilius repellatur quis a iudicando ꝙ a testificādo:vt legitur ⁊ no.in capitulo cum.R.de officio delega.⁊ de hoc etiam infra dicetur.

1 ¶ † Nota secundo quod etiam religiosi possunt in ꝓprijs personis prosequi causas ecclesiarum ac institui procuratores seu syndici ecclesiarum.facit capi.cum deputati de iudicijs.de honestate tamen deberent instituere alios ⁊ se nō inuoluere strepitib⁹ iudiciorum sic intelligo.c.vnum.de syndico.⁊ vide ꝙ ibi no.No.plures procuratores posse institui in eadem causa.⁊ qualiter tunc admittentur.dic vt habetur in.c.si duo.de procu.li.vj. ¶ No.ꝙ pro-

d curator dicitur idoneus[d] dū cōstituitur ad agendum ⁊ respondendū.cōcor.de procu.accedens.⁊ c.constitutis. ¶ Glos.huius capi. sunt multum faciles.nec doct.hic attingunt materiam capituli:sed melius attingunt.in.c.cum nuntius.ī.eod. Et materia sic sparsa inducit difficultatē:vt.s̄.in procmio:quapropter hic inserā totā materiaʒ

2 multa in varijs locis sparsa colligēdo. ¶ † Que-

e ro igitur[e].primo nunquid indistincte clerici possunt testificari in causa ecclesie.iura huius vo-

¶ Addꝺ an testis qui dicit scio ⁊ credo recte depōat. Fran.arc.ꝯsi.xiij. Anto. Francis.

b ¶ Circa hoc ꝺ cognatiōe spirituali an repellat a testimōio habet ꝑ bal.ī.l.parētes.C.de testi.⁊ vide specu.ī ti.de rescrip.ꝑsen.§.rōne aūt.ī ver.sed an ꝓ canonico.vbi dicit qꝺ fortior est cognatio spiritualis ꝙ carnalis.⁊ vide glo.xxvij.q.ij.qui dormierit.et per Alex.ī ꝯsil.cxliij.⁊ q̄lr ꝯhatur cognatio spūalis ⁊ quib⁹.mod.⁊ qn̄ impediat mr̄imoniū ꝯhendūʒ vel dirimat ꝯctū videas Spe.in ti.ꝺ cogna.spiri.ꝑ totū.⁊.xxx.q.iij.ꝑ totū.⁊ in tit.ī.de cogna.spirituali.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Esse iudex.aduerte tn̄ ꝙ pōt recusari vt suspect⁹ vt no. Abb.in.c.cū venissent.s̄.de iudi.

Sebasti . Sapia.

d ¶ Idoneus.qꝺ aūt si cōstituat ꝓcurator ad agendū simpliciter vel ad agēdum cū dictione taxatiua vide cumulata per do.Ja.in.l.actionem.C.de procu.

e ¶ Quero igitur. Adde in hoc videndum Alex.cōsil.xlj.iiij.li.vbi ēt ponit an testis de aliqua vniuersitate sit idoneus ad probandam consuetudinē illius artis.

luminis cõiter videntur disponere ꝙ sic:qḋ probatur hic.⁊ in.c.cum nuntius.⁊ in.c.nuper.j.eo.⁊.c.⁊ si christus.j.de iureiuran.cũ multis similibꝰ. verũtamẽ.c.sup prudentia.xiiij.q.ij.videtur hoc restringere ad causas ciuiles:secus in criminalibus.aliã restrictionẽ videt̃ tex.innuere.in.d.c.⁊ si christus.in fi.vt admittant̃ in ciuilibꝰ:alijs testibꝰ deficientibꝰ ⁊ nõ aliter.Jtẽ aduerte,q̃ iura in hoc nõ faciũt differentiã vtrũ sint clerici seculares vel religiosi an cõuersi vt in iuribꝰ superiꝰ allega pluries sed indifferenter oẽs admittunt̃:⁊ hoc q̃ dãnum vel lucrũ non pertinet ad eos ꝓprio nomine ⁊ sic nõ potest dici causa singulorũ.ij.q.vj.biduuz.ver.palã.ex qua rõne infert̃ idem fore dicendũ in oĩbus vniuersitatis secularis vt in cã vniuersitatis admittant̃ singuli de vniuersitate:[a] q̃ causa nõ est singulorũ.pro hoc.l.in tantũ.§.j.ff.de re.diui.⁊.xij.q.ij.§.qui manumittit̃.⁊ sentiũt doc.in.d.c.cũ nũtius.sed bene ꝓsequẽdo tam de singulis collegijs ecclesiasticis q̃ͣ secularibus:distingue ꝙ aut causa est ciuilius aut criminalis.Primo casu dicit Jo.an.in.d.c.cum nuntius.ꝙ aut querit̃ de his q̃ agunt̃ in caplo ⁊ tũc singulares de caplo possunt testificari.j.e.veniẽs.C.de repud.l.cõsensu.§.penult.al's ẜm eũ posset deficere ꝓbatio.⁊ bene facit.j.eo.ti.c.vlt.ẜm Jo.an.hoc membrũ intelligerem qñ damnum vel lucrum nõ venit applicãdum ipsis singulis de vniuersitate:ꝓut statim dicam in sequenti mẽbro:licet aliud sentit Jo.an.Non em̃ videt̃ rõnabile vt propter inopiã ꝓbationũ q̃s admittat̃ ad testificandũ ad cõmodũ cõsequẽdũ vel dãnum euitandum cũ iuris regula videat̃ in cõtrarium.C.eod.oĩbus.canonizata.iiij.q.iij.omnibus.potest em̃ hoc casu dici deficit tibi probatio non ius.l.duo sunt titij.ff.de test.tu.⁊ imputet̃ eis quare a principio nõ produxerũt testes.Nec obstãt iura allegata per Jo.an.ꝙ licet in defectum ꝓbationum admittant̃ testes non oĩno integri vt in illis iuribus:non tamen probãt qḋ debeãt admitti illi de quoꝝ cõmodo vel dãno tractat̃.Si v̇o querit̃ de his q̃ extra caplm agunt̃:distinguit Joã.an.in.d.c.cũ nuntius.ꝙ si vtilitas illiꝰ negotijs obuenit singulariter singulis de collegio nõ admittunt̃ singuli:q̃ in re propria ⁊c.d.§.oĩbus.si v̇o nõ singulariter ẜ3 vniuerso collegio obuenit vtilitas admittent̃.d.l.in tantũ.⁊.§.q̃ manumittit̃.preallega.⁊ per hoc soluit̃ ẜm eũ qḋ sepe querit̃ de vniuersitate terrarum ⁊ villarum que ligant de pascuis vel de nemoribus quibꝰ singulorum bestie pascunt̃ ⁊ singuli ligna scindunt:vt hoc casu testimoniũ hoĩm de villa non sit admittẽdũ[b] ꝑ premissa.⁊ remittit ad no.in.l.parẽtes.C.e.tit. Primum mẽbrũ distinctionis non videt̃ mihi vsquequaq3 veru3.⁊ per ꝯsequẽs nec solutio huius vltime q̃stionis.licet em̃ aliqua vtilitas obueniat singulis:nihilominus causa est vniuersitatis ⁊ vniuersitas põt commutare vsum nemoris vel aliter disponere de re illa super qua cõtendit̃.Nõ ergo debẽt singuli indistincte ex toto repelli a testimonio ꝓpter illã vtilitatẽ que cõsecutiue obuenit singulis.do instantia3 in alijs rebꝰ ecclesie de quibus singuli viuũt:⁊ tamẽ nõ repellunt̃ a ferendo testimonio sup illis rebus.vt hic ⁊ in.c.cũ nuntiꝰ.j.e.cum si.vide Archidi.xiiij.q.ij.in prin.vbi hoc vr̃ velle.vide aliã instantiã magis claram si contenditur de validitate testamẽti seu iuris instituti admittunt̃ legatarij ĩ testes:licet ex validitate testamẽti legata cõsecuturi sint institu.de testa.§.legatarijs.q̃ principaliter no.cõtendit̃ de iure eorũ simile.ff.de auto.tu.l.j.vbi tutor non interponit autoritatẽ in principaliter sibi profutura:secus si in cõsequentiam.⁊ licet in dubium in legatarijs:vt.j.dicam:tamẽ ipsemet Jo.an.hoc tenet propter istam vtilitatem q̃ secũdario eis obuenit ne ex toto repellantur:nec oĩmoda fides adhibeat̃.facit qḋ no.Archidi.post Lau.loco.s̃.alle.idem ergo saltem dicendũ in casu nostro vt ꝓpter hãc vtilitatẽ q̃ secũdario obuenit singulis de vniuersitate nõ repellãtur ex toto a ferendo testimonio in causa vniuersitatis:sed minus q̃ͣ alijs eis credatur habito respectu ad qualitatem personarũ ⁊ quãtitatẽ lucri.arg.c.si q̃ões.de simo.facit qḋ dicam de iudice qui est habiturꝰ aliqḋ commodum nunquid possit cognoscere in dubio an sua sit iurisdictio.j.de appel.ad audientiã.vbi vide.¶ Circa scḋm mẽbrum distinctiõis Jo.an.dicit vt indistincte admittant̃ singuli de collegio si ipsis de collegio obuenit vtilitas.dicit Archi.in loco prealle.qḋ licet admittãtur singuli tamen minus eis creditur cum bona sint vniuersitatis ipsorũ.et sic aliquam vtilitatẽ cõsequantur.⁊ sic sentit post Lau.qḋ isti non sunt testes integri ⁊ sic vr̃ qḋ duo nõ facerẽt plenam probationẽ.hoc dictum putat verũ do.Ant.in.c.cũ nuntius.quo ad vniuersitatem laicoꝝ:sed non quo ad ecclesiam:q̃ res vniuersitatis plus spectat ad singulos q̃ͣ res ecclesie ad singulares clericos de eccl'ia.ꝓ hoc dicto facit q̃ ipsi disponunt de rebus vniuersitatis ad libitum vt not.in.c.dilecta.de exces.prela.⁊ per bar.in.l.fi.de colle.illici.nõ sic pñt facere clerici de bonis ecclesie.vt.xij.q.ij.sine exceptiõe.cũ si.Ego putarẽ hoc dictũ ꝓcedere qñ ꝑ aduersam partẽ ꝓducerẽtur alij testes in ꝯtrium:sed vbi non adsunt nisi testes ꝓ vniuersitate satis putarem eis plene credendũ saltẽ in defectum alioꝝ testiũ dũmodo al's idonei sint.hoc probare vr̃ text.in.c.super prudentia.xiiij.q.ij.qḋ.c.l3.loquatur in clericis rõ tñ est gñalis ⁊ vẽdicat sibi locum etiam in laicis vniuersitatis secularis.ad idem.l.in tantum.§.j.preallegato.Jtem non est verisimile quod quis velit deierare ꝓpter iura vniuersitatis conseruanda cũ soleat negligi ꝙ cõmuniter possidetur.l.ij.C.qñ ⁊ qui.quar.pars debeatur.An autẽ admittantur isti de vniuersitate in defectum dũtaxat aliorum an indifferenter.Spe.eo.tit.§.j.ver.sed nunquid in causa videtur velle qḋ in alioꝝ defectum:quia videtur affecti ad causam.pro hoc dictum.c.⁊ si christus.in fi.sed Hostien.⁊ communiter docto.ibi sentiunt oppositum.⁊ ad.c.⁊ si christus.supplent maxime.nam isti de vniuersitate sunt melius informati q̃ͣ forinseci.⁊ experientia docet qḋ sepe testes dicunt se scire ⁊ postmodum necessario non cõcludũt.⁊ hoc satis mihi pl3 cum iura aliqua hoc permittãt indistincte:⁊ maxime facit ratio.d.c.super prudentia.⁊ ad.c.⁊ si christus.do aliam solutionem magis coloratam qḋ ibi illi religiosi habebant conscientiam iurandi vnde vt saluarent suam conscientiam quantum possent papa ibi indulget eis potestatẽ iurandi alijs deficientibus.⁊ satis hec solutio colligitur ex fine illius litere.⁊ per hoc habes primum principale membrum expeditum an in ciuilibus admittãtur singuli de vniuersitate ad testificandũ.

3 ¶ †Venio ad scḋm membrum quid in criminalibus.in quibus dico quod illi de vniuersitate non sunt idonei testes in fauorem vniuersitatis.Casus est apertus in.d.c.super prudẽtia.⁊ rationem ponit ibi tex.q̃ in criminalibus tanquã arduis nõ debent domestici ad probationẽ admitti secus in ciuilibus vbi agitur de paruo preiudicio.sicut in simili videmus ꝙ consanguineus non repellitur in ciuili sed in criminali sic.vt in c.j.iuncta glo.iij.q.v.⁊ maxime hoc procedit qñ est tale crimẽ ꝓpter qḋ ipsa vniuersitas venit destruẽda iuxta.no.per Bar.ĩ.l.aut facta.§.fi.ff.de penis.per Jnn.⁊ alios in.c.grauẽ.de sen.excõ.⁊.c.dilectus.de simo.hec ꝓcedunt qñ queritur an possint testificari in fauorẽ vniuersitatis.

4 ¶ †Nunquid autem possunt testificari in fauorem eorũ qui sunt pariter de vniuersitate ipsa:distinguit pariter inter criminalia ⁊ ciuilia vt in ciuilibꝰ possint.vide bo.gl.in.c.cũ.R.de offi.deleg.⁊.iij.v.accusatores.⁊.d.c.super prudẽtia.Credo tamen qḋ plus vel minus eis credendum sit ẜm quantitatẽ affectionis ⁊ familiaritatis que inter eos est.iuxta no.ꝑ gl.no.in.c.ĩ literis.j.eo.⁊ in.d.c.accusatores ⁊ facit qḋ dicã in sequẽ.membro.¶ Jn criminalibus vero nõ admittũtur ẜm doc.in.d.c.cum nuntius.⁊ per.d.c.super prudẽtia.⁊.c.accusatores.qui in eis repellũtur domestici ⁊ familiares quales sunt isti de vniuersitate inter se.⁊ facit.c.repellãtur.de accusa.⁊ vide per Spe.eo.tit.§.j.versi.sed nunquid in causa.vbi temperat hoc verum nisi in defectum.argu.c.fi.j.tit.proxi.⁊ in.c.⁊ si christus.in fi.de iureiur.Jo.an.in.d.c.cum nuntius.dicit qḋ nimis large locuti sunt docto.¶ Sed restringenda est eorũ opinio ad iura que allegant qñ videlicet est ita parua vniuersitas ꝙ illi de ipsius corpore cadunt in nomẽ domesticorũ vel cohabitantiũ vt.d.c.super prudẽtia.⁊.d.c.repellãtur.qḋ satis placet.hec ꝓcedunt qñ volũt testificari contra extraneum.sed si inter illos de vniuersitate:tunc admittuntur[c] q̃ par affectionis cã oẽm suspitionem excludit.l.nõ solũ.ff.de ritu nup.no.gl.in.d.c.cũ.R.⁊.c.postremo.de ap.⁊.d.c.accusatores.Hinc dicũt doc.in.d.c.cũ nuntius.qḋ accusato p̃lato ab aliquo de vniuersitate alij de vniuersitate recipiũtur in testes.ar.q.vij.lator.⁊.j.de accu.ex parte.de ele.per inquisitionem.Non enim sunt magis domestici accusantes q̃ͣ accusati.qḋ no.

5 ¶ †Sed circa p̃dicta ⁊ circa text.contingit dubitari de aliq̃bus.Et primo q̃d ḋ p̃lato vniꝰ capelle q̃ nõ h3 collegiũ ẜ3 solꝰ h3 administrationẽ ecclie nũq̃d admitti debeat in cã ecclesie.Jo.an.in addi.Spe.eo.ti.§.j.v̇.sed pone qḋ administrator:vr̃ sentire qḋ oĩno nõ admittat̃.ꝑ.c.relatũ.ij.j.de testa.aliter illud.c.nõ induciт sed credo qḋ voluit sic inducere.ibi em̃ dr̃ qḋ vbi est congregatio seu collegium bona spectant ad congregationẽ seu collegium:vbi tm̃ est vna personã ille solus habet disponere de bonis ecclesie:⁊ videtur iste testificari in facto quodãmodo suo cum oĩa bona spectant ad mensam suam.secus in congregatione:quia illud quod spectat ad vniuersitatem

a ¶ De vniuersitate.an ĩ cã vniuersitatis admittantur singuli.vide Bal.⁊ Cy.ĩ.l.parentes.C.eo.⁊ ibi not.ad Bald. Andr. Barba. Sebasti. Sapia.

a ¶ De vniuersitate.An ꝓ vniuersitate vnus de vniuersitate possit esse testis vide alex.in cõsi.xliiij.ĩ.vij.col.in.ij.vo.et in consil.clxix.in.iij.col.in.j.vo.⁊ late in consi.lxix.in.ij.col.⁊ in.vij.co.in ij.vol.⁊ in consil.cxcv.⁊ in.vj.colũ.in eo.vol.⁊ multa congerit Marsilius in.l.j.§.seruꝰ municipiũ.per totũ.ff.de questio.

b ¶ Nõ sit admittẽdũ.Adde alex.consi.xliij.iiij.lib.Rom̃.consil.vij. Sebastia. Sap.

c ¶ Admittunt̃.vide Maria.soci.ĩ c.cũ oporteat.j.ḋ accu.⁊ Frã.ḋ crema.in sing.lix.incipi.nemo cogit̃.

sitatē:non spectat ad singulos:vt in iuribus p̄al. ⁊ optime facit ad p̄dicta cle.ij.de re.eccle.nō alie. iuncto.c.exposuisti.de preben.⁊ quia dictū suum placet.reddo aliā rōnē vbi collegium constituit syndicū nemo potest dici principalis merito gli bet testificaī exceptis ꝓcuratoribus ad illā causam vt hic.sed vbi prelatus[a] solus cōstituit ꝓcuratorem ipse dr̄ principalis lȝ ꝓcurator agat. vt in.c.j.in fi.s̄.vt lit.nō contest.merito nō pōt esse testis ne sit p̄ncipalis ⁊ testis vt hic.Jtē est affectus ad cām cū cōstituēdo ad illā procuratorem vr̄ declarasse motum animi sui.l.p̄tor.ff.de iurisdi.om.iud.Et per hec ⁊ ea q̄ statim subijciam in sequenti q̄stione credo dictū.Jo.an.limitanduȝ qn̄ ipse solus cōstituit procuratorē:si aūt ecclesia haberet economū generalē ꝯstitutū authoritate ep̄i vel ageret ipse ep̄s tāq̄ generalis administrator iuxta no.in.c.fi.de succes.ab intest.tunc arbitror istū prelatū seu rectorē capelle admittendū: qꝛ cessat ratio statim allegata.⁊ si diceres nō per hoc cessat argu.sumptum ex.d.c.relatuȝ.dico ꝙ illa sola ratio non sufficit vt ex toto appellatur. vide simile in prelato qui potest esse iudex in pertinentib⁹ ad ecclesiā sua seu iurisdictionē suā. vt in.c.cū persone.in fi.iūcta gl.de priui.lib.vj. Jtē bona ecclesie nō ex toto cedunt mense p̄lati:sed ⁊ alijs necessarijs eccl'ie ⁊ sunt pauperū:vt ca.pastoralis.de his que fi.a p̄la.sine cōsen.c.⁊ in.c.fi.xvj. q.j.quare dico hunc admittendū ⁊ sibi fidē adhibendā iuxta quantitatē affectionis quam habet ad cām. Quid enim si ecclesia habet multa alia bona ⁊ contentio solum est de parua vinea dicemus ne qd̄ iste velit deierare cum sine ea iste percipiat necessaria ab ecclesia:sed si viuit ex illa vinea tm̄ tūc habeo eū aliquantulū suspectū.bon⁹ ergo iudex arbitrabiī.l.iij.ff.e.⁊ in.c.in nostra.j. eo.ti. 6 ¶ †Ex his inferī ad questionem an p̄lat⁹ ecclesie collegiate maxime eps debeat admitti in testē in cā ecclesie sue.Jnno.hic instat in ep̄o.Hostien.eū impugnat dicēs eū indistincte admittēdum.Jo.an.hic reducit ad cōcordiā hoc modo ꝙ agente economo vel vicedn̄o ep̄i cām singularem mense ep̄alis.⁊ per cōsequēs singularē ⁊ propriā ep̄i verū dicit Jnno.vt nō admittaī ep̄s in testem.Si vero agat cām ecclesie vel cōem:veruȝ sit qd̄ dicit Hosti.⁊ remittit ad no.ꝑ eū post eos in.c.p̄sentium.e.tit.lib.vj.Et no.bene illa verba Jo.and.qd̄ cā mense prelati vr̄ ꝓpria ipsi⁹ vt sic repellaī a testimonio.facit.ij.q.vj.biduū. 7 ¶ †Ex quo infero quod canonic⁹[b] nō potest esse testis in causa prebende sue cum illa sit deputata soluȝ pro mensa sua:⁊ hoc satis placet qn̄ cā est mensure p̄lati:ita qd̄ bona sua sunt separata a bonis ecclesie.Sed dubiū est quid si causa est totius eccle. dic qd̄ si p̄latus ⁊ capim cōstituerūt simul syndicum casus est clarus qd̄ p̄latus potest esse testis tex.est hic.iuncta suprascriptione ⁊ tenent cōiter doc.in.d.c.presentium.⁊ Archi.xiij.q.ij.sup prudentia.Si autē solus prelatus constituit:⁊ tunc sunt opi.Jnn.in.c.presentium.tȝ quod non pōt esse testis qꝛ ipse est principalis defensor.Hosti. ibi tȝ ꝯᷓriū qꝛ ꝓcura.ꝯtestādo litem efficiī dn̄s litis.dictū Jnnoc.sequiī Archi.in.c.j.xiij.qō.ij.⁊ do.Ant.hic:⁊ satis placet ꝑ id qd̄.s̄.dixi in prelato capelle. 8 ¶ †Sed circa p̄dicta q̄riī qd de eo qui fuit administrator[c] in ea re de qua nūc agiī ⁊ desijt nunc esse administrator nūquid possit esse testis.Jo.an.tangit in.d.c.ver.sed pone.qd̄ administrator.⁊ tandem cōcludit qd̄ ꝑ ꝯᷓria parte bene pōt adduci quia nil repugnat sed in fauorem illius ꝓ quo gessit dicit si laus vel vituperiū vel damnum pōt sibi ascribi ex assistentia vel nō assistentia actus ꝓ quo testificaī non admittaī:al's secus.ar.eorum que no.in.c.fi.e.ti.li.vj.qd̄ placet hic[d] do.Ant.putat tamen talem in subsidiū admitti.alle.de elec.cū dilect⁹.cū gl.sua.de do.⁊ cōtu.cū olim.de ꝓba.tertio loco.cū si.vide Bar.in l.deferre.§.item decreuerūt.ff.de iure fi.vbi gn̄aliter ꝓsequiī an ⁊ qn̄ ꝓcurator sit admittēdus. ⁊ venit etiam ad declarationē materie huius.c. ⁊ concludit sic.ꝙ aut est ꝓcurator ad iudicia:et nō pōt ꝓduci in testē etiā per aliā partē: qꝛ sicut persona principalis nō ꝓduciī in testē contra se. ita nec ꝓcurator.pōt tamē interrogari super negotio:vt in.c.ij.eo.ti.lib.vj.Aut est ꝓcurator ad negotia ⁊ ꝓduciī in testē sup his q̄ gessit.⁊ tunc si ex hoc sentiret cōmodū vel incōmodū non dȝ admitti.exemplū volo ꝓbare ꝙ tibi mutaui.x.⁊ induco in testē illū per quē dico tibi transmisisse. Nā si iste diceret contrarium ipse remaneret obligatus:ideo nō est idoneus testis.Aut nō sentit cōmodū vel incōmodū ⁊ tūc de cōsensu partiuȝ admittiī al's secus sicut dicit in proxeneta: vt in authē.de test.§.qm̄ v̄o.allegat gl.que hoc voluit in.c.fi.eo.ti.li.vj.mihi in hoc plus placet dictum Joā.an.vt inspiciant termini litis.si enim nullā affectionē presumiī habere dȝ admitti etiā inuita altera parte.arg.l.j.ff.eo.si v̄o fuit ꝓcurator i alia cā tūc dȝ admitti in ista:qꝛ nil repugnat ⁊ satis ꝓbaī i isto.c.Et vide do.de Ro.ad materiā nostrā decisio.cxxij.⁊.clx.⁊ plus dicit Jnnoc.per istum tex.qd̄ si duo ꝯstituunī procuratores:vn⁹ in aliquibus negotijs:alius in alijs:vnus poterit esse testis vbi alius ē ꝓcurator.Jtē dicit ꝙ si ꝯstitutus ꝓcura.ꝓcurationē non recipit poterit esse testis.ar.j.eo.dilecto.Jdē f̄m eum si ceperit ⁊ postea renunciauerit ⁊ dicit hoc ꝓcedere ēt inter laicos.satis ē em̄ ꝙ nō reperitur ꝓhibitū.ar. l.j.ff.de testibus.Joā.an.dicit posse distingui an ꝓcurator ille reassumere possit causam iuxta decretalē si duo.de ꝓcura.li.vj.⁊ eo casu repellatur. an nō possit ⁊ tūc admittaī.postea dicit satis eē qd̄ nō possit reassumere.Jtē lȝ p̄lat⁹ possit reassumere tm̄ admittiī vt hic ptȝ.⁊ hoc placet ⁊ credo qd̄ si semel testificatus est non possit amplius reassumere causam ne reperiatur in eadē cā testis ⁊ procurator.vide tm̄ qd̄ no.Jo.an.post Hosti.i c.ij.eo.ti.li.vj. 9 ¶ †Ex predictis inferī ad decisionem multarum qōnum. ¶ Et primo nūquid legatarius[e] possit esse testis in causa testamenti. tex.videtur apertissim⁹ qd̄ sic in.§.legatarijs.insti.de testa.⁊ reddit ibi text.rōnem qꝛ non iuris successores sunt:sed rei f̄m gl.ibi ⁊ sine onere.q. d.qd̄ nō ꝯtendiī de iure eorum sed de substantia testamēti.⁊ sic de ipsa hereditate q̄ ē quoddā ius vniuersale.dubiū facit qꝛ in ꝯsequētiā sunt habituri cōmodū legati qꝛ si testamentū nō subsistit nō debenī regulariter legata:vt le.⁊ no.in.l.eam quā.C.de fideicō.⁊ sic rōne huius ꝯmoditatis ⁊ affectionis non deberet admitti. ¶ Jn cōtrariū facit qꝛ illi de ecclesia admittunī in causis ecclesie licet viuāt de bonis eccl'ie vt hic satis est dictū. Jtē nō debem⁹ attendere ad id qd̄ venit ī ꝯn̄am sed ad id qd̄ p̄ncipaliter fit.l.j.ff.de aut.tut.Dubium est pulchrū ⁊ subtile maxime qꝛ videmus qd̄ sola affectio ad cām sine alia commoditate repellit quē a testimonio:vt in.c.fi.e.tit.li.vj.⁊.vij. q.vj.statuēdū.al's statutum.facit.c.p̄sonas.j.eo. cū si.fortius deberēt repelli legatarij q sunt affecti ad cām testamēti ꝓpter cōmoditateȝ quā ibi habituri sunt ⁊ io͂ in hoc dubio sunt opiniones. ¶ Quidā em̄ dicūt vt Jnn.i.c.iij.s̄.e.eos admittendos in cā testamēti:qꝛ nō principaliter cōmodū sentiūt nec eoꝝ noīe tractaī cā.pōt em̄ deberi legatū lȝ nō valeat testm̄.C.de libe.p̄te.aut.ex cā. nec indistincte legatum est prestandū esto qd̄ testamentum sit validū.C.ad legē falc.l.iij.⁊.l.irritum.⁊ hec opi.est verissima inquantum in oēm euentum legatum est prestandum:sed vbi in alterum casum tantum non videtur procedere:quia licet principaliter nō tractetur de eorum cōmodo tamen afficiuntur ad causam propter cōmoditatē que eis prouenit accessorio.Spec.in titu. de instrumen.edic.§.postremo.al's.§.instrumentum.versi.quid de legatario.⁊ in tit.de teste.§.j. versi.item quod est talis.⁊ post multa concludit quod si est questio inter heredem ⁊ legatarium de legato non testificatur legatarius:quia ē propria vel cōsimilis causa a qua repellitur.dicto.c. personas.si autem est questio inter duos cui⁹ sit

¶ Utrum p̄latus possit testificari ī cā ecclesie sue in q̄ agitāda cōstituit ꝓcuratorē.⁊ add̄ qd̄ opi. Jnn.hic relata ꝑ dn̄ȝ An- a to.sequiī Spe.in c.de teste.§.in.vj. co.v̄si.ȝ nūqd rector.qd̄ mihi plȝ. an aūt p̄lat⁹ possit testificari in cā sui capl'i vid̄ bal. ī.l.parētes.in vl. col.C.de test.Et d̄ articulo hic posito vide ꝑ Inno.ī l.q testō.circa fi. p̄n.ff.de test.⁊ ꝙ possit p̄lat⁹ eē testis tȝ Spe.in ti. de ꝓcu.§.ratiōe quoqȝ ꝯstituēus. circa pn̄.v̄.itē qd̄ ꝯstitut⁹ ē ab abbate de quo vide ꝑ Pe.de anch.in d.c.p̄ntiū.in vlti. col.de test.li.vj.⁊ ꝑ do.post Pau. ī.c.iudex ab apl'ica.in fin.j.col.de offi.de leg.lib.vj. ⁊ plen⁹ ꝑ do.in d.c.presentiuȝ.in princi.iiij.col.

¶ Add̄ an p̄lat⁹ possit esse iudex ī cā ecclesie sue Ol. ꝯsi.lvij.⁊ Car.ꝯs. vj.de iud.⁊ an religiosus possit eē testis ī cā sui monasterij.vid̄ Ful. consi.cv.

Sebastia. Sapi.

b ¶ Qd̄ canonic⁹. Uide Cal.in tit. de iudi.cōsil.vj.⁊ do.Abb.in.c.cū venissent.s̄.de iudic.

c ¶ Administrator.adde an ꝓcura.⁊ salariat⁹ possit esse testis Ro. ꝯsi.ccccxx.Alexā. ꝯsi.lxxiij.Angel. ꝯsi.ccxxxiij.qd de colono ⁊ mercenario ꝑ Alexan. ꝯsi.xcj.⁊ quid de administratore etiam per Fulg. cōsi.clxxiij.

d ¶ Et istā doctrinam magistralē recitat etiā dom̄. Ant.in. c.ij.ī pe. col.de arb.⁊ in.c. cum a nobis.pe. nul.col.j.eo.

e ¶ An legatarius admittat ad testificādū in cā testamēti.⁊ de hoc vide ꝑ gl.⁊ Bal.ī.l. in omni.s̄.e.⁊ vide tex.⁊ gl.j.⁊ ibi Pau.de cas.plenissime in.l.q testamēto.ī p̄n.ff.d̄ testa.⁊ ꝑ glo.in.l. nullus.ff.de test. ⁊ ibi vide omnino Flo.q ponit q̄dam v̄ba singularia ⁊ vide plenissime ꝑ Jnno.ī.d.l. q.testō.⁊ vid̄ tex. ⁊ glos.ī.l.si qs ita scripserit.ff.de re. du.⁊ in.l.dictātibus.C.de te.Jtē qn̄ e st testificatū ⁊ s̄nia immediate acqrereī ius testificandi tūc repelliī a testificando secus si nō immediate sȝ medietate ⁊ in ꝯn̄am acqrereī ius.hāc elegantē ⁊ magistralē doctrinā tradidit Bal.in rubr. de re.diui.in.iij. char.v̄si.de qnto aūt.ꝑ quā doctrinā reddiī rō q̄re legatari⁹ admittaī ad testificādū ī testō ꝑ hanc doctrinā etiam decidunī multe qōnes ad materiaȝ decretalis nostre.

¶ Adde Ange. consi.cclxxiij.vbi qd de substituto.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Legatarius.vide Jo.fa.in.§.legatarijs.insti.de test.cū multis alleg.ꝑ.d. Jas.in.l. dictantibus.C.e. ti.de test.vbi plene de hac materia.⁊ vid̄ pulchre ꝑ.d. Bar.soci.in l.si quis ita.ff.de rebus.du.

hereditas tñ potest esse testis. hec opi. in vltimo mẽbro corruit eadẽ rõne qua prima. Tertia fuit opi. d. Simo. Vinc. quã hic refert Joan. an. dicebat enĩ legatariũ admitti in testem ita tñ ꝙ non oĩmoda sibi fides adhibeatᷓ qꝛ secũdario ↄtingit eũ lucruꝫ. adducebat qđ habetᷓ in auẽ. de test. §. si v̇o qs dicat odiosum. Cõtra hãc opi. arguo sic. oĩbus testibus potest aliqd relinqui et nihilominus per eos cõfirmatur ꝛ approbatᷓ testm̃. vt. l. si quis ita scripserit. ff. de reb. dub. ergo fides oĩmoda est eis adhibenda aľs nõ posset probari testamẽtũ. argu. l. si vnus. C. de testa. Quartã opi. põnit hic Jo. an. ꝙ si in oẽm euẽtum testimonij sui debeatᷓ legatũ tũc legatarius admittitᷓ in testem. aľs si in alterũ euentũ tm̃ habeat locũ dicta opi. d. Simo. ꝛ facit ẜm eũ ad no. in. l. nullus. ff. e. vbi distinguitᷓ in venditore an teneatᷓ de euictiõe vel nõ. Idem ponit Jo. and. in addi. Spe. in. d. ver. item qđ est talis. primũ mẽbrũ sue distinctionis non habet dubiũ. Cõtra secundũ facit qđ. s̄. dixi contra precedentẽ opinionem. de materia vide ꝑ gl. ꝛ Bar. in. l. qui testamẽto. ff. de test. nil tamen noui dicũt nõ reducibile ad predicta. ꝛ vr̃ Bart. sentire: qđ. s̄. dixi ẜm Spe. Quinta est opi. Bald. in. l. dictantibus. C. de testa. vbi dicit ꝙ si est questio inter heredẽ ꝛ legatariũ tunc legatarius nõ debet esse testis. si vero inter heredeꝫ ꝛ aliũ tunc potest esse testis: dũmodo protesteᷓ ꝙ nõ intendit vt ex hoc aliqđ cõmodũ sibi appliceᷓ. Sed cõtra hoc arguo sic, lꝫ enim ꝓtesteᷓ vt ex hoc nõ cõsequatur cõmodum nihilomin⁹ affectus est ad causam videbo. tex. in. c. ꝑsonas. j. eo. cum ibi notatis. Et si testamentũ corrueret insurgeret presumptio cõtra eum in suo legato. rõne cuius lex ꝑmittit appellari. vt. l. a sñia. ff. de appel. Breuiter puto qđ si testamentũ apparet in scriptis ita qđ nõ capit totaliter essentiaꝫ a dictis testiũ: tũc admittuntur legatarij ad probationẽ ꝛ cõfirmationẽ testamẽti ita loquuntᷓ ꝓprie iura q̃ admittunt legatarios ĩ testes. vt ptꝫ insti. de testa. or. i prin. vsqꝫ ad illũ. §. legatarijs. ꝛ in. d. l. qui testamẽto. ꝛ. d. l. dictantib⁹. Et rõ admissiõis est multiplex. Primo quia nõ agitᷓ principaliter de iure eorũ: vt. d. §. legatarijs. Scđo qꝛ nõ p̄sumitᷓ de facili corruptio in septẽ testibus insti. in loco prealleg. Tertio qꝛ habẽt secũ p̄sumptionẽ scripture maxime publice ꝛ sigillorũ que olim imprimebantᷓ: sed vbi deest scriptura, ita qđ suã essentiam capit totale testm̃ ex dictis testiuꝫ: tũc puto illorum dicta nõ sufficere: qꝛ suspecti sunt sicut notarius est suspectus cũ ascribit sibi legatũ in testõ. C. de his qui sibi in testa. ascri. l. ij. ꝛ. l. si quis legatum. ff. de fal. ꝛ hoc intellige qñ in alterũ euentũ tm̃ sunt habituri legatũ. Nam si in omnẽ euentũ indistincte possunt esse testes cũ questio est inter

10 alios: qꝛ nil tũc ibi repugnat. ¶ † Alia qđ est in vẽditore, nũquid possit esse testis in cã emptoris Inno. s̄. c. iij. ꝛ glo. in. l. nullus. ff. de testi. sentiũt ꝙ nõ, vbi tenetur de euictione: aľs secus. d. Ant. putat ꝙ etiã vbi non teneᷓ de euictione non admittiᷓ: seu dictũ suũ nõ est integruꝫ si admittaᷓ: qꝛ verisimile est qđ affectat tenere id qđ egit sicut diciᷓ in ꝓxeneta: vt in auẽ. de testi. §. qñ v̇o. ꝛ no. in. c. eo. tit. lib. vj. de quo in Specu. eo. tit. §. j. ver. quid de venditore. vbi idẽ sentit Joã. an. ꝛ Jac. de ra. Satis posset dici qđ sibi adhibeaᷓ fides secũdũ qualitatẽ persone ꝛ cause. arg. eorũ. q̃ no. in

11 c. in literis. j. eo. ¶ † Isti enĩ ꝓxenete cõiter sunt infimi stat⁹ ꝛ aliqua lucra ↄsequunᷓ ex validitate ↄtractus: q̃ oĩa cessant in ꝑsona oĩno integra maxime in defectũ alioꝝ testiũ. argu. bo. in. c. cũ dilectus. cum glo. sua. s̄. de electi. ꝛ. j. c. ꝓxi. ꝛ. c. fi.

12 ¶ † Ex his infertur ad cõsimilẽ questionẽ qd in donatore.[a] Quidam dicunt vt hic refert Joan. an. qđ sit idone⁹ testis qꝛ nõ teneᷓ de euictiõe. ff. de dona. l. aristo. §. fi. C. de euic. l. ij. quidã cõtra vt Pla. ꝛ Jac. de are. qꝛ non est idoneus testis cuius interesse potest. sed istius interest. quod patet qꝛ personale pactũ trãsmittiᷓ in donatariũ. ff. de pac. si tibi. §. pactum. Item donans affectat valere quod agit ꝛ hec ratio repellit proxenetam for-

13 tius deberet repellere donatorẽ. ¶ † Et hac rõne dicunt prefati doc. qđ cedens[b] non testificaᷓ pro cessionario. facit. ff. ne vis fi. ei. l. j. §. j. ꝛ ẜm hoc dicit Jo. an. inutile esse consilium qđ dat spe. in tit. de procu. in fi. vbi dicit ꝙ ille qui nõ habet super debito suo nisi vnum testem cedat actionẽ ꝛ cum illo testificeᷓ ꝑ necessario. ego distiguerẽ ĩ vtroqꝫ dubio ꝓut dixi in p̄cedenti. vt si nullum interesse pretendit sit arbitrarium quãta sit fides ei adhibenda ẜm qualitatẽ personarum. ar. in. c. ꝛ si qõnes. de simo. ꝛ eorũ que no. doc. in. c. cũ parati. de

14 appel. ¶ † Dubitatur etiã in socio[c] an possit testificari ꝓ socio. Inn. in. c. iij. s̄. eo. ꝛ Jo. and. hic distinguunt qđ aut est socius oĩm bonoꝝ ꝛ non admittiᷓ qꝛ eius interest. Si aũt est soci⁹ respectu partis tm̃: tũc potest testificari super parte socij qꝛ ex hoc nullũ commodũ sentit. ff. si pars here. pe. l. j. quinimo ego dicerem hoc ꝓcedere inquãtum habetᷓ respectus an intersit ipsius p̄ncipaliter vel secundario: sed respectu dilectionis ꝛ affectionis distinguerẽ vtrũ sit societas talis que faciebat eos simul habitare vel erat maxima familiaritas inter eos ꝛ tũc credatur plus vel minus pro socio ẜm qualitatẽ amicitie vel affectionis ꝛ vtrũ sit causa criminalis vel ciuilis: vt. s̄. distinxi in qõne vniuersitatis: ꝛ v̇t legi. ꝛ no. in. c. sup prudentia. xiij. q. ij.

15 ¶ Queritᷓ vlterius hic habet de ꝓcuratore ad cãm vt non possit esse testis. qd de solicitatore. quid de adherente. dic qđ repelluntᷓ qꝛ oẽs afficiuntur ad cãm. j. e. c. fi. li. vj. cũ ibi not.

16 ꝛ tenẽt do. de Ro. decisio. cclxxiij. ꝛ. clix. ¶ † Vltimo queritᷓ quid de vasallo nunqd admittatur ĩ cã domini. quidam qđ nõ: ar. c. accedẽs.[d] vt lit. non contest. de quo in Spe. eo. ti. §. j. ver. seu nũquid vasallus. Jo. an. ibi in addi. dicit cõsyderãdas qualitates domini ꝛ vasalli. ꝛ ẜm hoc qñqꝫ cessabit suspicio qñqꝫ nõ. forte enĩ dominus est potẽs ꝛ solet seruire in eos qui nõ dicũt rem sibi gratã ꝛ sic de similib⁹ multas consimiles qõnes. in quibus versatur affectio testiuꝫ. vide in Spe. eo. ti. §. j. ꝛ per Cy. in. l. eos. C. eo. Etiã. e. ti. versi. quid de vxore ꝛ marito. Itẽ quid de subditis alicuius domini vel mercenarijs. ꝛ sic de similibus vide aliquid per glo. in. c. in literis. j. eo. ti. Quid de amico vide. iij. q. v. c. j. ꝛ per Cy. vbi. s̄. plene ꝑ Spec. in loco preallegato. vbi vide Quid aũt de iudice aduocato ꝛ notario cause. dicam in. c. cum a nobis. j. eo.

1. ☞ Clericus cuius pater administrauit beneficium vel qui detinet concubinam iuste priuatur beneficio.
2. Laici admittuntur in testes qñ contra clericos agitur ciuiliter vel de crimine ciuiliter.
3. Conuictus de periurio in vna causa: probatur periurus in qualibet causa.
4. Confirmatio pape alicuius sententie corruit cassata illa sententia.
5. Clericus an ꝛ qñ possit accusari per laicũ patronum parochianum vel simpliciter laicum.
6. Exceptio tua non interest. est dilatoria.
7. Procurator in cã criminali nõ põt interuenire: sed ad certum articulum potest interuenire.
8. In arbitrio iudicis est an primo admittat testẽ an exceptioneꝫ testiũ: exceptis quatuor casibus.
9. An iustificetur appellatio ob reiectã probationem vel exceptionem adeo vt nõ requiratur amplius probatio exceptionis.
10. Justificata appellatione vel non per quos iudices venit examinanda.

Ex parte. Hec decre. reputaᷓ fortis ꝛ est ẜm Jo. and. ꝛ dicit quod quidam gl. ea trãsiuerunt quasi eius dubia non viderẽt. Aliqui nil glossauerũt in ea vt Bonaguida aretinus. d. Ant. dicit ꝙ nec ipse Jo. an. intellectum decret. penitus dilucidauit. qcquid sit decretalis hec habet aliquos notabiles articulos: vt. j. patebit: ꝛ statim deo duce videbim⁹ qs meli⁹ attingit dubia decre. Et primo scias qđ Abbas summat sic

a ¶ An donator possit esse testis ꝓ donatario. ꝛ de ista. q. vide ꝑ Sali. ĩ. l. ꝛ si ad te. ĩ fi. C. ad legẽ corne. de fal.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Cedẽs. Vide col. x. in. j. volu. ꝛ in ↄsi. xix. ĩ vl. col. in. iiij. vol. ꝛ nunqd creditor possit eẽ testis ĩ cã debitoris tradit idẽ Alex. ↄsi. clxxj. in ij. pte ꝛ ĩ ↄsi. lxix. ĩ j. col. ꝛ ↄsi. lxxviij. in. j. volu.

c ¶ An socius admittatur ad testificandũ ꝓ socio. ꝛ de hoc est gl. i. l. qm̃ liberi. C. de testi. ꝛ ibi bal. ꝛ late ꝑ Spe. ꝛ ibi Joã. an. in addi. in tit. de testa. §. j. in. iij. col. v̇si. sed nũqd soci⁹. ꝛ de hoc vide ꝑ Ange. in. l. si duo rei. ĩ p̄n. ff. si qs cau. ꝛ vtrum amicus admittatur ꝓ amico ad testificandũ vide d. Anto. ĩ. c. quoties ĩ. ij. col. s̄. e. ꝙ soci⁹ me⁹ cũ quo ↄtinue v̇sor non possit testificari ꝓ me ꝓbaᷓ. nam domestic⁹ me⁹ q stat ĩ domo mea non põt ꝓ me testificari vt in ca. lr̃is. j. eo. sed assidua ↄuersatio extra domũ eqparatur habitationi ĩ domo vt dicit gl. no. ẜm vnũ intellectũ. Joã. an. ĩ. c. ad hec. de iude. ergo ꝛc. vide ǒ hoc arg. ꝑ Spe. e. ti. §. j. s̄. alle. in. ij. col. v̇si. nũqd ergo socius. ꝛ ꝑ Flo. in. l. nullus. ff. de test. ꝛ p. Jo. an. in sua summa de testib. circa p̄n. v̇s. itẽ repellitᷓ qs a testimonio rõne societatis. vbi oĩno vide. ꝛ an fideiussor possit testificari ꝓ debitore sup fideiussione vide ꝑ Spe. ĩ ti. de teste. §. j. v̇si. xxxiij. ꝛ v̇s. qd de fideiussore. ꝛ ꝑ Bal. in. l. nullus. ĩ apostil. ff. de testi. q dicit Cyñ. tenere ꝙ sic ĩ. l. dictantib⁹. C. de testa. ꝛ ǒ hoc ẽt vid ꝑ Bart. in. l. si cuꝫ legeᷓ. §. fi. ǒ le. j. ꝛ ibi ẽt de hoc vide ꝑ Ang. ꝛ Imo. q ĩdistĩcte ↄcludũt qđ fideiussor nõ põt esse testis ꝓ p̄ncipali ẜm bal. in. l. si qs ita scripserit. ff. de reb⁹ du. vbi etiã dicit qđ correus possit testificari pro correo qđ tꝫ Cyñ. ꝛ bal. ĩ. l. dictãtib⁹. Itẽ creditor testificaᷓ ĩ cã creditoris vt. l. non solũ. §. q̃riᷓ ꝑ Ja. but. ff. ǒ ꝓc. ꝛ circa id qđ dixi de correo adđ qđ bal. ĩ. v. q. ĩ terminis. in. c. j. circa p̄nci. s̄. e. tꝫ qđ non ſꝫ postea subijcit qđ ĩ ↄ̄triũ facit. l. creditor. ĩ p̄n. ff. mã. de quo dic dicendũ vt ꝑ Cy. in. l. oĩb⁹. C. de test. ꝛ de fideiussore. et vide Flo. in. d. l. dictãtibus.

¶ Adde an soci⁹ possit esse testis ꝓ socio fideiussor ꝓ p̄ncipali. ang. ↄsi. ccxcv. ꝛ qd de vẽdẽte ꝛ cessionario ꝑ eundẽ cõsil. cclxxiij. lꝫ Ro. ei⁹ ↄ̄triũ teneat reprobato spe. loco hic alle. eius cõsi. cccxxxij.
Zacharias.

¶ Adde ꝓ prĩo quesito qđ ego teneo qđ soci⁹ oĩm bonoꝝ aut maioris ptis non põt esse testis ꝓ socio maxime si sua intersit vt no. Lanfran. in spe. alleg. c. qm̃ s̄. §. testiuꝫ depositiones. nu. 88. ver. an socius. ꝛ ibi in apostil. Benedic. va. ĩ eo. vers. s̄. de proba.

d ¶ Et ibi vide. d. Abb. ꝛ Flo. i. d. l. idonei. ff. eo. ꝛ ꝑ Bal. in. c. ego. N. in vl. col. de iureiuran.

d ¶ Adde Bal. cõsil. cccxxxix. ij. lib.

ma sic decre. Exceptio cõtra testes est post publicationem dictorum testium proponẽda. Jo.an. dicit hãc summationem falsam. Nam lȝ ꝓbatio possit deferri in illud tempus: propositio tamẽ exceptiõis cõtra personas nõ sed debet fieri ante publicationem vt in capitu. presentiũ: ꝗ.co. Ipse autem Jo.an. summat sic. Probatio exceptiõis proposite cõtra testes differri potest post publicatiõem attestationũ. Ego multũ miror de hac summatiõe Jo.an. q̃ licet sit vera in se nullã summat literam cum in summario de cõtẽtis i text. nulla fiat mẽtio. ⁊ admirari nõ sufficio cum ipse Jo.an. longe ⁊ melius alijs solitus compẽdiose ⁊ eleganter summare text. adeo vt communiter doct. sequẽtes solẽt cum suis summarijs trãsire. Sed nemo potest esse Job vt nõ erret in dictis suis vt ipsemet Joã.andr. dicit in proemio nouelle super sexto. domi. Anto. ẜm intellectum qui sibi videtur verus summat sic. Appellatio quo ad finem exceptiõis cõsequẽde nõ iustificatur solo exceptiõis obiectu vel probatiõis oblatiõe: quo ad finem autem deuoluendi sic. hec summatio vera est in se. Et melius probatur ex his que leg. ⁊ no. in ca. interposita. ꝗ. de ap. cui melius cõgruit ꝙ̃ hic. Nam nil attingit de materia huius tit. nec discutitur hic principaliter virtus appellatiõis sed exceptiõis cõtra testes proposite. ideo summo sic breuiter. Si exceptio legitima opposita cõtra personas testium non admittitur licite appellatur. hoc dicit secũdum lec. Joan.an. que hodie communiter approbatur. vel aliter scdm lec. quã pono. Si ꝓbatio exceptiõis apposite cõtra testem productum nõ admittitur anteꝙ̃ dictũ testis recipiatur in casu i quo admitti debuit licite appellaꝝ. hoc dicit. Diuidiꝝ decre. principaliter in duas partes. In prima ponitur querela. In secũda mãdatum ibi: mandamus. Prima facit quinqȝ. prima nãqȝ causam iustificat. secũda ibi: miles: ponit formam impetrati rescripti vitia notãter exprimẽdo. tertia ibi: tãdẽ. ponit processum postea ex eo secutum. q̃rta ibi nihilominus: narrat sentẽtiam. quinta ibi: quam nũc: ponit euentum post sentẽtiam. Secũda principalis subdiuidit in tres. primo instruit iudices si narrata per presbyterum sunt vera. secũdo si non sunt vera: ibi: si vero. tertio ponit clausulam ꝯsuetam cõtra ꝑsonas testium ibi. testes. ¶ Casus in terminis. Quidam nomine. A. quandam ecclesiam canonice adeptus vt dicebat: ⁊ eaȝ. xxx. annis ⁊ amplius possedit in pace. Tãdem quidaȝ miles tacito quod esset laicus impetrauit literas cõtra ipsum ad quosdam iudices: si cõstaret quod dictus presbyter filius fuisset illi⁹ qui proxime in eadẽ ecclesia ministrauit: vel quod publice haberet focariaȝ ipsum a predicta ecclesia remouerẽt. corã quibus dictus presbyter per procuratorẽ militis tractus fuit in causam: qui quosdã testes infames ⁊ notabiles in testimoniũ produxit: sacerdos asserebat illos nõ esse recipiẽdos pro eo quod quidaȝ eorum erãt latrones ⁊ raptores manifesti dicẽs se hoc probaturũ. iudices nihilominus talibus testibus receptis post appellationem a dicto p̃sbytero interpositam priuauerũt ipsum prescripta ecclesia: quam quidam fili⁹ dapiferi ipsi⁹ militis detinebat occupatam quo facto presbyter cõquestus fuit domĩo pape. Unde mãdat quibusdam iudicibus quatenus si cõstiterit eis quod dictus presbyter nõ fuerit per testes idoneos spoliatus dicta ecclesia cassata sentẽtia predictorum iudicum nõ obstantibus etiam literis confirmatiõis si que super ipsa ecclesia impetrate fuerãt restituant ecclesiam presbytero prefato: nec eum permittant exinde molestari. Si vero nõ sunt vera que sacerdos narrauit scilicet qđ iudices nõ processerunt taliter contra ipsum causam audiant ⁊ debito fine decidãt ⁊ testes quos ille. A. nominauerit ad testimonium producendos moneant vt coram eis testimonium perhibeãt veritati. Bart. ¶ Nota ibi: canonice fuisset adeptus ⁊c. quod sicut libell⁹ in possessorio nõ alteratur propter narrationeȝ proprietatis vt in. c. ex parte. B. de fo. compe. ⁊ quod ibi dixi. ita libellus super reuocatiõe attẽtati post appellationẽ. Nam iste narrabat se ecclesiam fuisse canonice adeptũ ac eam. xxx. an. pacifice possedisse nec per hoc grauaꝝ onere ꝓbãdi. ¶ No. ij. ⁊ tene menti qđ litere impetrate per laicũ cõtra clericũ vt priueꝝ beneficio ratiõe defectus vel delicti non sunt ipso iure nulle ac etiam valebit iudicium inter eos sup hoc agitatũ. Nũquid autem a principio potuissent elidi exceptiõis cõflictu: dicã cũ gl. j. ¶ † No. duas causas sufficiẽtes etiam distributiue vt clericus priueꝝ beneficio suo. Prima si pater clerici immediate administrauit in illo beneficio ꝙ̃tũcunqȝ sit legitimus ne videatur notari successio in ecclesia dei. secus si alia ꝑsona fuit intermedia. ⁊ hic casus est clarus. de quo dicendum vt in. c. ex trãsmissa. de fi. presby. Secũd⁹ casus notabilis est cũ publice detinet ꝯcubinã: facit optime. xxxij. di. nullus ⁊. c. preter. ⁊. ꝗ. de coha. cle. vr̃a. Quid autẽ si occulte detinet vel cõmittit simplicẽ fornicationẽ. viđ gl. i. c. maximianus. lxxxj. di. que dicitur cõiter tenere clericũ non deponẽdum pro simplici fornicatione:[a] sed in cõtrarium vide text. apertum in. c. a multis. de eta. ⁊ quali. ⁊ plene dixi i. c. at si clerici. de iu. dic. vt ibi. ¶ † No. ij. bo. text. a contrario qđ licet laici non testificẽtur ꝯtra clericum[b] cũ agiꝝ criminaliter: vt in. c. de cetero. ꝗ. eo. secus tamen est cum agiꝝ de crimine ciuiliter etiã si agaꝝ ad priuationẽ bñficij[c] facit optime. c. tam literis. ꝗ. e. ⁊ qđ leg. ⁊ no. i. c. qm̃. ꝫ. eo. hic enim nõ repelluntur isti qꝛ laici sed qꝛ infames ⁊ notabiles id est habẽtes notã criminis. Et ex hoc ⁊ ex tex. no. ꝙ infames etiã ĩfamia facti repelluꝝ a testimonio. qđ an ꝓcedat idistincte aliquid tetigi in. c. licet. de ꝓba. dicã latius in. c. testimoniũ. ꝗ. eo. tit.

¶ Not. quod latrones ⁊ raptores differũt a furibũs: ⁊ dic quod fures[d] proprie dicũtur q furãtur in occulto ⁊ sine violẽtia. in authẽ. sȝ nouo iure. C. de ser. fug. Latrões q i publico stãtes i stratis publicis. l. capitaliũ. §. famosos. ff. de pe. Raptores dicunꝝ q metu rapiũt violẽter siue in publico siue in occulto. ff. vi. bo. rap. per totũ vnde omnis raptor est fur. sed grauius peccat ratiõe violentie. vide bo. tex. cum gl. xiiij. qđ. v. penale. ⁊ inst. vi bo. rap. in prin. ¶ † Not. ibi: i cã alia[e] fuissent cõuincti de periurio ⁊c. quod cõuict⁹ đ piurio in vna causa probaꝝ periur⁹ in qualibet alia nec admitti debet ampli⁹ ad testimoniũ vide bonũ tex. i. c. paruuli. xxij. q. v. faciat. c. testimoniũ. ꝗ. eo. Et ꝓ p̃mo dicto viđ Fed. ꝯsil. xxiij. vbi hoc aperte sentit. Inn. in. c. qualiter ⁊ qñ. ij. de accus. i vlt. co. Et ex hoc habes casum in quo acta i vno iudicio faciunt fidem in alio etiã inter alias personas. ⁊ hoc ideo cõtingit qꝛ hec sentẽtia[f] est corporis afflictiua: vñ sequiꝝ ipsum corpus sicut lepra leprosum. j. q. j. cito turpẽ. vide i fi. l. igenuũ. ff. de sta. ho. ⁊ plene per Inn. in. c. causam. qui fi. sint legi. ¶ No. de verbo adiudico. nã cũ scribiꝝ cum. b. idẽ importat quod priuo vel aufero. si vero scribitur cũ. d. vt adiudico reportat cõtrariũ intellectũ. de reli. do. cuȝ venerabilis. ¶ No. ibi: cassata sentẽtia ⁊c. qđ verbum cassata: quãdoqȝ referꝝ ad actum nullum ⁊ verificatur tũc i cassatiõe facti. viđ bo tex. cũ gl. in. c. accedẽs. vt lite nõ conte. hic eniȝ sententia erat: nulla data legitimitate appellatiõis: vt in. c. nõ solum. de ap. lib. vj. ¶ † No. vlt. quod cassata sentẽtia corruit etiam confirmatio pape ratione illius sentẽtie emanãs qđ intellige de cõfirmatiõe facta in forma communi. de qua in. c. qꝛ diuersitateȝ. ⁊ ibi gl. đ ꝯces. ꝑbẽ. Alia cõcernẽtia effectũ appellationis non colligo: quia sunt dubia ⁊ infra patebũt i discussione materie. ¶ † Nunc venio ad examinationẽ materie. Et primo q̃ro nũquid iste litere impetrate per militẽ contra clericũ valuerint: ita vt etiam exceptione elidi non potuissent. qđ est q̃rere an clericus possit accusari ꝑ laicũ[g] de crimina saltẽ ciuiliter ad priuationeȝ beneficij ex quo suam vel suorũ iniuriã prosequitur ⁊ sic sumus extra casuȝ. c. đ cetero. ꝗ. e. ponit i h̃ tres opi. Quidam enim dicunt quod erãt surreptitie. Ideo in litera ponderaꝝ qđ miles tacuit quod esset laicus. ⁊ sic vult hec opi. quod laicus non possit accusare clericum de crimine etiam ciuiliter vt priuetur beneficio. Alij concedunt hoc procedere regulariter sȝ i casu nostro vbi agebatur đ publica fornicatiõe dicunt laicum debere admitti. sicut enim licet laico hoc casu vitare clericũ. ꝗ. de coha. cle. ⁊ mu. vestra. ita ⁊ accusare. et ratio istorum communiter reprobatur per doct. qꝛ non sequiꝝ possum vitare ergo accusare. Ecce instantiã in excommunicato qui debet vitare alium excommunicatum vel concubinarium notoriũ ⁊ tamẽ non potest illũ accusare. de exceptio. ca. a nobis. de iu. intelleximus. dicit tamẽ domi. Ant. dictũ esse in se verum: quia si cleric⁹ est infamatus eo quod publicum est delictum a laico accusari p̃ot allegat glo. capitul. cum. p. de accu. credo domi. Ant. tunc de proximo non vidisse gloss. in dicto c. cum. p. Nam illa gl. loquitur in criminibus exceptis vt simonie lese maiestatis ⁊ similium in q̃bus admittitur laicus ꝯtra clericũ infamatum: etiam si agitur criminaliter vt no. ibi. ⁊ in. c. i primis. ij. q. j. de quo dic. vt plene not. in dicto capi. cũ. p. ⁊ vide bo. gl. ij. q. vij. i summa. Tertia opi. q̃ placet gl. est quod regulariter laicus non admittitur ad impetrandum vel accusandũ: quia sua nõ interest. Fallit in patrono vl' parochiano. qꝛ eorum interest habere bonum rectorẽ vnde saltem admittẽtur ad denũtiandum. xvj. questio. vij. filijs. ⁊ ideo hic ponderatur istum tacuisse qđ erat laicus: qꝛ sua non intererat. vnde si a principio fuisset exceptum non fuisset admissus. sed nunc nõ poterat repelli: quia illa exceptio est dilatoria. ¶ Nota bene hoc vltimum dictum glo.

[a] ¶ Simplici fornicatione. Adde alex. ꝯsi. lxxij. li. j.

[b] ¶ Laici ꝯ clericũ. Addꝫ alex. ꝯsi. cxvij. ij. li.

Zacharias.

[c] ¶ Ad ꝓuationẽ bñficij. qꝛ tũc ciuiliter. vr̃ agi et nõ criminaliter per tex. i. c. ꝑ lr̃as. ꝗ. đ simo. ⁊ i. c. cũ ⁊ ibi dixi i apo. in ver. non agitur. ꝫ. eo.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Fures. hãc differẽtiã iter latrones ⁊ fures ponit gl. j. C. đ posi. ⁊ i. l. cũ duob⁹. §. damna. ff. pro soci. Angel. in. l. pretor. §. aduersus. ff. de sepul. vio.

[e] ¶ Alia cã. adde Alexan. cosi. xiiij. ij. lib.

Sebasti. Sapia.

[f] ¶ Hec sñia. hac ratiõe excommunicat⁹ i vno loco cẽseꝝ excõmunicatus vbiqȝ vt tradit Abb. i. c. j. in iij. no. đ treu. ⁊ pace. et i. c. ad reprimẽdã. in scđo no. ꝫ. đ of. or. hac rõne ꝓcedit qđ no. Bar. ⁊ Bal. in. l. j. in vlt. char. C. đ sum. tri. qđ mulier dannata ad ignẽ si aufugiat vbiqȝ erit sua pene ⁊ intestabilis hac rõne ẽt ꝓcedit qđ no. Ange. i. l. ex ea. ff. de postu. qđ exul. vni⁹ ciuitatis đ famoso crimine nullibi p̃ot exercere patriã potestatẽ in filios.

[g] ¶ Per laicũ. adde Old. cõsi. clxv. ⁊ qđ de parochiano. vide lap. alle. xj. Fede. ꝯsil. ciiij.

quod hec exceptio tua non interest est dilatoria[a] et sic debet opponi tempore dilatoriarū. vide plene per Inno. in c. super his. ī. de accu. vbi idē finaliter ꝯcludit. ¶ No. ij. ex hoc dicto laicum nō esse omnino incapacem accusationis clericorū. vnde si a principio non repellitur non potest amplius repelli. ¶ Tertio no. quod litere surreptitie impetrate ad lites etiam respectu priuationis sūcde nō sunt nulle ipso iure sed elidibiles per exceptionem de quo in c. ad audientiam. de rescri. ¶ Sed attingendo principalem articulum hui⁹ glo. sciēdum quod varie reperiuntur opi. Et primo Damasius et Phi. posuerunt hic istam questionē an laicus possit clericum ciuiliter[b] impetere sup crimine. et q possent allegabāt hanc decre. itē. ī. e. tā literis. vbi ad testimonium admittuntur cū de aliqua irregularitate agitur ciuiliter ꝯtra clericum ergo ad agenduz admittentur. ¶ Item interest ecclesie habere plures defensores sicut de publica dicitur. ff. de no. ope. nun. l. nam reipublice. cui comparatur ecclesia. l. fi. C. de sa. san. ec. poterit. ergo quilibet contra malum prelatum agere et vt ab administratione remouetur. ¶ In contrarium allegabant vt ad agenduz nō admittatur nisi cuius interest. quia actio est ius prosequēdi in iudicio quod nobis debetur. insti. de actioni. in prin. ergo cuius nil interest et cui nil debetur nō admittetur. ff. de var. et extraor. col. vlt. Item questio ciuilis de crimine in aliquo habet vim acusationis quia per eam perditur beneficium. ī. de simo. per tuas. ergo laicus non admittetur. Et soluendo dixerunt quod nō debet admitti. et ad istaz decre. respondebant vt. s. in gl. dictum est quod hic nō fuit obiectum. et cuz dicto ipsorū simpliciter trāsit hic Io. an. gl. in c. maximianus. lxxxj. di. generaliter excludit laicum ab accusatione clericorū. et sub dubio forte excipit patronum respectu criminis dilapidationis: q2 tunc sua interest cum hēat defendere res ecclesie. d. c. filij. glos. in c. constitutum. xvj. q. j. dicit patronum laicū posse accusare clericum criminaliter de dilapidatione cum suam iniuriam tūc dicatur prosequi: secus dicit in alio nō patrono per no. ij. qōne. vij. in summa. sed gl. in d. c. filijs. dicit de patrono et quolibet parochiano vt possint accusare et denuntiare rectorē etiaz si sit rector ecclesie collegiate. allega. hoc. c. et. lxiij. dist. plebs. vide glo. j. in fi. de accu. qualiter et quādo. ij. q̄ dicit hominē alteri⁹ dio. vel parochie impetrantē inquisitionē vel denuntiationem cōtra clericum non debere audiri: quia nō presumitur bono zelo venire cum sua non interest. allegabat hoc. c. in verbo tacito etc. et idem ibi Hof. et Spe. ī ti. de inquisiti. §. j. ver. sed nunquid extraneus. gl. in c. venerabili. de off. dele. loquendo de crimine dilapidationis dicit qd admittitur quilibet de illa parochia ad denuntiandum quia interest eoꝝ ne ecclesia perueniat ad malum statū. arg. xvj. q. j. c. vlt. Et sic vides q̄tuz variauerūt glossatores in dictis et alijs locis. Hof. in c. quod dei timorē. de sta. reg. generaliter loquēs de malo prelato dixit parochianos admittēdo ad petendum destitutionem prelati: quia eorum interest ne sub malo prelato patiātur famē et sitim verbi dei. viij. q. j. audacter. sed Hostiē. hoc restrinxit ibi ad parochianos patronos. Reliqui autem qui non sunt patroni non debent admitti s'm euz: q2 nō debēt se impedire de istis vel alijs spiritualibus. vt de ele. osius. et in c. cōtingit. de arbi. cum simi. Frid. de senis clare tenuit patronum admittēdum ad accusationez prelati ciuiliter vt remoueatur a beneficio. vt ponit cōsi. ciij. Idem dicit de parochiano vt possit petere illuz remoueri propter crimē vel vt cōpellatur ostēdere titulum sue promotionis si de ea nō constat: vt plene prosequitur cōsilio. xcviij. idem dicit in cōsi. xxiij. et licet ibi formet questionem in parochiano: videtur tamē cōcludere idem in quolibet laico: quia ista non est proprie accusatio ex quo non agitur ad depositionē sed vt remoueatur a beneficio: vt habet. in d. c. per tuas. de simo. arg. cap. tā literis. j. co. et c. quoniā s. e. et hic vide Lap. alle. xj. vbi tenet patronū seu parochianuz posse petere vt rector declaret priuatus vigore iuris cōis seu alicuius dispositionis particularis. do. Anto. dicit qd si agitur de crimine precedēte promotionem qd inducit priuationē ipso iure admittet quilibet de populo: q2 eius iterest ne anima fratris mirabiliter decipiat. Si vero a agitur de crimine cōmisso postea vel nō inducente priuationem ipso iure tunc admittunt tantū parochiani. nihil tamē allegat. Sed cōtra primū mēbrū sue distinctiōis vid gl. et doc. in c. dudū. ij. de ele. in ver. decepte. Ego dicerem sic: qd aut queritur nūquid laic⁹ possit accusare clericū de crimine criminaliter. Et dicēdū est qd non. fallit cū prosequit suam vel suorū iniuriam: vt in c. decetero. ī. e. ¶ Item fallit in criminibus exceptis. de quib⁹ dic vt leg. et no. ī. d. c. cū. p. de accu. et. ij. q. vij. in summa. Aut querit nūquid possit[c] excipere cōtra promouēdū. et dic qd sic si est parochianus vel patron⁹. vide bo. gl. ī. c. vt circa de ele. lib. vj. in versic. aliqui. plenius per Inn. in c. super his. ī. de accu. vbi discutit nūqd hoc casu admitti debeat quilibet laic⁹ et inter cetera ponit vnū notabile dictū dicēs quod reges et principes admittunt ad excipiēdū cōtra pmouendū si habēt eū verisimiliter suspectū de proditiōe terre vel cōsiliorū suorū q2 interest eoꝝ. et idē dicendū est de quolibet qui pōt pretēdere speciale interesse. Aut querit nūquid possit laic⁹ denuntiare vel accusare ciuiliter clericum. et respectu denūtiādi pp̄ter crimen dilapidatiōis admitterem quēlibet laicū. iuxta. no. ī. c. si qs presbyterorum. de reb. eccle. nō alie. versat enim in hoc ius publicū qd cōsistit in sacris sacerdotib⁹ et magistratibus. j. di. ius publicū. de hoc tamen dicēdū vt plene no. in d. c. si qs presbyteroꝝ. aut qrit respectu alterius criminis vel defect⁹: et admitterē patronū et parochianos: q2 eorū interest habere bonū prelatū. ar. in c. audacter. et c. qualis. viij. q. j. et lxj. di. nullus. benefacit tex. cū gl. lxij. dist. c. ij. Si enim admittit laicus prosequens suā vel suorum iniuriam fortius debet admitti qū instat p salute anime sue et ne ecclesia vergat in peiorē statum maxime cū parochiani tenētur alere rectorē in defectū vide bo. gl. in c. oīs christian⁹. de ꝯse. di. j. et qd no. ī. c. j. et c. de his. et ī. de eccl. edi. alios aūt laicos quorū specialiter nō interest admitterem: tū q2 cū hic agit ciuiliter nō debēt admitti⁹[d] nisi quorū specialiter interest. ij. q. vj. nō solēt. tū q2 presumunt nō bono zelo pcedere: cū laici clericis opido sint infesti. ij. q. vij. laicos. et c. laici. maxime pp̄ter rōnes. d. c. laicos. Nec ob. tex. a cōtrario. ī. e. decetero. q2 dico qd quatenus pcedit ad priuationē bñficij hz quādā speciē accusationis cū ex hoc nullū cōmodū applicetur accusanti. Nec obst. iura q̄ admittunt laicos hoc casu ad testimoniū q2 in testibus cessant rationes pdicte cū veniāt astricti nec pro interesse pprio. et forte esset magis honestū dicere vt ēt patrōi et laici nō admittant ad accusandū sz ad denūtiādum p ea que habētur in d. c. laicos. vt sentit ista gl. hec p cedūt in denūtiatione canonica. sed in euāgelica que solū tendit ad penitentiam admitteret qlibet laicus nō criminosus. de quo dicendū vt ple no. in c. nouit. de iudic. et c. si peccauerit. ij. q. j. et per hoc habes hūc articulū plenius expeditū hic q̄ alibi. ¶ † Opp. et videt qd per pcuratorē non potuerit iste miles causaz criminalē agere. vt. ī. c. veniēs. de accu. l. pe. §. ad criminalē. ff. de pub. iu. sol. gl. iiij. qd hic agebat ciuiliter solū vt remoueret ab ecclesia. ¶ Not. qd ciuiliter[e] dicitur agi lz veniat imponēda pena priuatiōis beneficij. p h videt. tex. in c. per tuas. de simo. Et dicit p tāto agi ciuiliter: q2 nō agit ad penā naturalē delicti scilicet ad depositionē ab ordine ad quā ē instituta vera accusatio. vt. c. qualiter et qū. de acc. nō tñ est causa omnino ciuilis cū pena priuationis bñficij nō applicet priuato. Habet eñ quādaz speciez accusationis ideo appellatur accusatio et nō actio. iō laici non debēt admitti vt. s. dixi. faciūt no. per

a ¶ Exceptio tua non interest dilatoria est. ideo apponi dz ante lit. conte. et idē dicit Bar. ī. l. posthumus. §. si quis ex his. de inof. test. et idē dicit. d. Ab. ī c. j. de accu. ī pnc. et adde qd de illo d. c. super his. singulariter exclamat Imo. in. l. ille a quo. §. si de testamēto. ff. de trebel. sed de h vide Bal. in. l. qui nō iusto. ff. de col. dete. q arguit qd talis exceptio possit opponi post litē conte. sed non firmat. et adde hic Bar. ī. l. cū putarem. ff. fa. her. vbi dicit per illū text. qd hec exceptio tibi nō competit ius agēdi nō pōt opponi post sententiā nec reddit iudiciū retro nulluz. Itē illud qd dicit hic gl. et do. Ant. limita multum singulariter per Io. an. in addi. Spec. in tit. de accus. iuxta fi. idē qd hic gl. videtur velle Bart. in. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac.

b ¶ Clericū ciuiliter. vide gl. c. illa. de accu. et ibi per d. Abb. An. bar.

c ¶ Quādo laicus admittat ad excipiendū cōtra prelatuz: et adde hic qd dato qd vera esset illa q̄stio qd illi quoꝝ non interest admittant ad excipiendū cōtra prelatū tamē nō admittuntur ꝯtra eum ad impediendū executionē sentētie nisi eorū interesset. h. d. An. post Inn. in c. veniēs. el. ij. in. ij. col. v. op. qd no. ī. c. quod dicit ibi do. Abb. not. pro ītellectu materie. et adde hic qd Arch. ī. c. q̄liter. circa prin. vij. qō. j. vbi dicit qd laici ciues admittuntur ad denuntiandū crimē sui epi sicut et potest petere prelatum. Itē adde hic. qd latissime et diffusissime scribit sup hoc do. in d. capi vt circa. §. j. de ele. li. vj. et an laici admittant ad excipiendum contra prelatum petētē cōsecrationē vid arhid. in c. q episcopus. xxiij. disti. itē add hic quod no. Inn. post Lapuz in cle. constitutionē. de ele. in xxviij. col. Itē adde hic quod excipiens contra electum in prelatuz non repellit p̄textu criminis vel q̄ famie et pōt cōstituere pcuratorē cū actio nō sit popularis: sed quasi popularis: etiaz si ipse electus nil petat nec ꝯfirmationem. ita dicit Imo. in c. dudū ecclesia rhotomagensis. de elect. in j. col. Item adde hic gl. in c. maximianus: lxxxj. di. gl. in c. cōstitutū. xvj. q. j. et in c. filijs ac nepotibus. xvj. q. vij. itē vide oīno quod notaui post do. abb. c. super his. de accu. et vide archid. post gl. ij. q. vij. in summa. Itē add h qd no. Lapus ī suis alleg. xj. Et oīno qd de. q. hic posita scripsit. d. in c. q eps. in vlt. col. xxiij. dis. et ī. c. illud. ī fi. ca. disti. et subtilissime p. d. Fran. de are. hic. Item vide quod plene scribit do. Ant. post Inn. in cap. cum Bertol. in. vij. colū. cū duabus seq. de re iud. et d. Abb. in c. conquerente. in vlti. no. de cle. nō residen.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Admitti. add qd lz laic⁹ etiam nō possit eē testis cōtra clericū ī cā criminali si tamē examinet facit indiciū ꝯ clericū ad torturā ita singl'r dt. d. ab. in c. decetero. ī. e. et sequit Feli. ibi. et d. alex. in. l. maritus. ff. de questio.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Ciuiliter. vid que tradunt late

ꝑ Moder. ī rub. ṡ. ꝺ iud. vbi tradi tur qꝺ sit iudiciū criminale ⁊ qꝺ ci uile.

a ¶ In cā crimina li pōt ꝯstitui ꝓcu rator ad certū ar ticulū. Et de hoc vide ꝑ Spe. ī ti. ꝺ ꝓcu. §. j. ī. viij. co. ver. sed nūquid ⁊ media cause. ⁊ ple ne ꝑ Bal. ī. l. reos. viij. col. v̇. q̄ro cir ca istā p̄tē. C. ꝺ ac cu. ⁊ ꝑ Bar. ī. l. pe. §. ad crimen. C. ꝺ pub. iudi. ⁊ late ꝑ Sal. ī. ꝺ. l. reos. in xiiij. col. v̇. q̄ro an saltē ad vnū arti culum. ⁊ facit qꝺ no. Spe. ī ti. ꝺ le. §. excipi. ī. ij. co. v̇. qd si certis articu lis cāe nō reqrit qꝺ in delegato sit qualitas de qua ī c. statutū. §. j. ꝺ re scri. li. vj. itē ad h̄ etiā facit qꝺ not. Inn. ī. c. graue. ꝺ ꝓben. itē facit qꝺ no. Jo. an. ī. c. vt inquisitiōis. ī no. sup v̇. interdictū. ⁊ qꝺ ibi late post eū notaui in tex. de here. in. vj.

¶ Adde an ī cri minali possit ꝓ cura. ꝯstitui. cal. consil. iij. de accu. Zacharias.

¶ Adde cū dicit qꝺ regulr in cri minalibus causis nō cōparet qs ꝑ ꝓcuratorē, qꝺ in telligit ante ꝯclu sum in cā: q2 post ꝑmittit. ita not. An. cor. fin. cxxx iij. i v̇ si. ꝓcurator. alle. casum. ⁊ fin. ī l. q̄uis idubitati. C. ad. l. iu. ꝺ adul.

b ¶ Utrū iudex de beat incontinēti admittere ꝓba tionē criminis ob iecti testi. vl' ī tp̄s disputationis re seruat qꝺ ē no. ꝑ itellectu aut. si te stis ꝓductꝰ dicat. C. e. ⁊ viꝺ Ar. iij. q. v. ī sūma sup v̇. credēdū. vbi sub dubio forte dicit qꝺ illa aut. si dica tur. iquātū dicit testē odiosuz nō recipiendū sed re seruari eiꝰ appro bationē ī tp̄s dis putationis nō h3 locū de iure cano nico ⁊ dicit qꝺ de

no. per Inno. in. ꝺ. c. qualiter ⁊ qn̄. in fi. Inn. dat aliam so. qꝺ hic datus erat procurator ad certuz articulum[a] nō ad totā litē puta ad productionē testium vel vidēdum illos iurare: vel videndum publicationez illorū vel aliquid simile qꝺ de iure pōt fieri etiam si criminaliter agat. allegat palle. decre. veniēs. ⁊. v. q. iij. c. j. §. reos. plꝰ mihi placet opi. gl. tū q2 hic nō agebat criminaliter: tū q2 ve niebat hic imponēda pena minor relegatione et exequibilis in absentē. dictū tamē Inn. est veruz in se. ⁊ de materia dicendū est vt plene not. in. ꝺ. c. veniēs. ⁊. §. ad crimē. preal. ¶ † Uenio ad gl. ī v̇. infames. cū qua expediā secūdum principalē ar ticulū huius. c. Pro cuiꝰ expeditione opp. videt enim quod hāc appellationē papa nō debuit ad mittere cū nō esset interposita ex iusta causa. exce ptio[b] enim contra personas testium nō d3 exami nari ante receptionē testiū: sed debet reseruari in tp̄s publicationis ⁊ disputationis. Satis cm̄ est priꝰ p̄mittere protestationē: vt in. c. presentiuz. j. eo. videmus enim quod speciale est vt admittat prius quādo habet testis causam criminalē cum parte. in aut. si testis ꝓductus. C. eo. ti. itē qn̄ ma litiose opponitur exceptio: tunc iudex ad obuiā dum ꝓrogationi litiū potest recipere ꝓbatiōes a principio: vt ī. c. licet. ṡ. de ꝓba. Regulariter er go nō est priꝰ hec exceptio examināda. hec gl. in stat ⁊ inuoluta loquitur dādo in effectu tres solu tiones. Prima fatendo hanc exceptionē nō fuis se oppositā debito tempore ⁊ ideo valuit hec exce ptio testiū ⁊ sentētia lata quousq3 testes fuerunt reprobati appellatione nō obst. Sed contra hāc so. facit si appellatio a p̄ncipio non fuit legitima nō d3 iustificari ex obsequēti grauamine sc3 ꝑ re ceptionē postea factā de indignis testibus: vt in c. dilecto. j. de ap. ⁊ cle. appellāti. e. tit. ⁊ cū appel latio sua esset manifeste friuola nō debebat am plius audiri etiā appellans vt in cle. vna de dolo ⁊ contu. ⁊ tamen hic auditur presbyter super ap pellatione sua. ⁊ ideo hec solu. nō est bona. Scda sol. gl. est qꝺ cōtrariū est regulare ⁊ ordinariū l3 aliter de facto cōtigerit sed non apparet quid gl. velit in hac secūda so. potest enim intelligi qꝺ de facto sic cōtigit s3 de iure nō. ⁊ forte voluit intel ligere qꝺ gratiose iste fuit auditus vt sentit in gl. pe. s3 nō ꝓcedit q2 nō apponitur hic aliquod ver bū sapiēs gratiam huius intellectꝰ. ⁊ intellectus iurium non debēt trahi ad gratiam intellectus nostri vt dicā sup gl. secundo pōt gl. intelligi qꝺ in facto sic cōtingit q2 erat casus specialis s3 hoc nō colligitur ex tex. Tertia sol. est quod hec exce ptio fuit opposita post receptionē testiuz. ⁊ sic tē pore debito merito ex reiectiōe potuit appellari. hec sol. est cōtra text. ibi nō esse recipiendos ⁊c. et ibi nihilominus iudices talibꝰ receptis ⁊c. q̄ ver ba satis innuunt exceptionem fuisse propositam ante receptionem testiuz nisi soluendo velis dice re ꝺm Joā. and. quod dicta verba tex. concernūt effectuz receptionis. tūc enim videtur recipi quā do ad dicta illorū iudex pronūtiat. ad hoc. ṡ. ꝓ ri. ex literis. ⁊ de renū. super hoc. tamen hoc nō con gruit litere cū immediate postq̄ miles ꝓduxit te stes fuit per presbyterū exceptum. ¶ Extra glo. reperiunt principaliter quinq3 opi. Prima Jo. ⁊ Uin. in decre. cū causaz. j. eo. vbi tenēt per hāc de cre. exceptiōis. ꝓbationē semꝑ a principio admit tendā nisi in casibus vbi ius exprimit illam reser uandā. inducunt etiā vltra hāc decre. l. ad proba tionē. C. de proba. sed dicit Jo. an. qꝺ illa lex pos set induci in cōtrarium vide illā. l. in effectu dicit quē nō debere admitti ad probandum quod ꝓ batū nō releuat. facit eñ opi. vt priꝰ admittatur ꝓbatio reprobatiōis: q2 facta reprobatiōe depo sitio nō releuat. sed in contrarium facit q2 pote rit esse q̄ iste testis nil diceret vel ꝑ alios q non re probantur illud idē probabitur. ergo non debet admitti prius hec reprobatio q2 poterit eē quod nō releuabit. ⁊ per hoc. j. dicetur. ¶ Secūda opi. colligit ex verbis Inn. quod si id quod opponit est publicū ⁊ probationes offerunt recipi debēt.

alia si requirit temporis tractū siue fieri debeat reprobatio per testes siue per instrumētum reci piatur testis. ⁊ reseruabit ꝓbatio reprobatiōis post publicationem ⁊ hoc per authē. si testis ꝓ ductus dicat. C. e. ¶ Tertia est opi. Hosti. q vi detur sentire qꝺ statim sit recipiēda probatio. et qꝺ dr̄ de reseruatione fiēda tēpore disputationis post publicationē videt itelligere de publicatiōe ipsius reprobationis reprobatorie: prius cm̄ d3 publicari q̄ disputet. j. eod. in causis. ¶ Quarta est op. Guil. eo. ti. §. j. ver. sed qd si dicit. ⁊ seq. vbi videt velle qꝺ ꝓbatio exceptiōis sit differēda nisi mora periculū afferat vt q2 testes ꝑ quos vult re ꝓbare sunt infirmi vel recessuri vel bellū vel ma re intraturi: tunc enim reciperetur dictū illorū. Joā. and. ponit quintam dicens quod exceptio legitima cōtra testes semper a principio est reci pienda. j. e. presentium. alias ad quid tēpore ꝓ ductiōis citaretur is ꝯ quem producitur quod tamē omissum vitiat ꝓductionē. ṡ. e. ti. c. ij. ⁊ pu tat quod iudex nō recipiēdo exceptionē grauat intantū quod locꝰ est appellationi ⁊ forte sic cō tingit hic ꝺm eū: s3 recipere ꝓbationē exceptiōis statim vel differe in tempus publicationis dicit

c esse arbitrarium[c]. ad hoc. j. e. cū causam. ⁊. ṡ. ti. j. licet. exceptis duobus casibꝰ quos excipit glo. et tertio de excōicatiōe cū opponit contra testē qꝺ est excōicatꝰ tūc enim propter periculū commu niōis: tenet Jo. an. probationē incontinēti reci piendā. ar. c. decernimus. de sen. exc. li. vj. ⁊ remit tit ad Spe. loco preall. ¶ Adde quartum casum scilicet cū opponit testi quod est seruꝰ. ⁊ ille dicit se liberū non admittitur nisi priꝰ ostēdat chartā manumissiōis: vt in aut. si testis ꝓductꝰ dicatur seruilis. C. e. Et tres casus ex predictis ponit gl. j. ī. c. cū cām. p̄al. Casum autē spe. scilicet quando imminet ꝑiculū mortis de quo. ṡ. in. iiij. opi. pu tat Jo. an. nō esse specialē ⁊ sic non recte excipi a regula. Nā fatēdū est quod propter talē timorē statim reciperetur: s3 per hoc differt receptio te stis contra cuius personam excipitur: vnde po terunt eodem tp̄e recipi. et iudex in arbitrando ⁊ iformādo motū animi sui ꝯsyderabit hic plu ra. prio an id qꝺ excipit habeat parē equitatē cū casibꝰ supra exceptis. Et sic no. ex hoc dicto Jo. an. qꝺ casus exceptus extendit ad aliū casum ha bentē paritatē ratiōis. ꝓ quo allego text. not. in c. cū dilecta. de ꝯfir. vti. vel inuti. vt est glo. in. l. j. C. de cōdi. inde. Item consyderabit ꝺm eū an sit publicū quod excipit ⁊ an offerant probatiōes ⁊ an presumptio sit contra excipiētē qꝺ hoc faciat causa differēdi: ⁊ an testibus qui producuntur super principali imminet periculū mortis vel cā absentie cum venerunt de longinco. ⁊ secunduz hoc ⁊ alias circunstantias plurimas arbitrabit an expediet primꝰ recipere ꝓbatorios vl' repro batorios. ⁊ si eligat priꝰ recipere ꝓbatorios nō poterit excipiēs conqueri. Nā parcit in hoc la boribus suis ⁊ expēsis. forte enim testis nil depo nit dicēdo nil scire. vel si deponeret multi alij nō reprobabiles idem deponerēt ⁊ sic nō expediret vel non prodesset illū reprobasse. imo expediret ⁊ prodesset non reprobasse cum frustra hoc casu fecisset expensas. Si vero priꝰ recipit reprobato rios non potest excipiens conqueri licet forte vo luisset differre in tempꝰ publicatiōis: q2 ex quo excipit illum testem non recipiendū satisfecit iu dex desyderio suo statim recipiēdo probationez contra illum ⁊ si volebat quod statim reciperet probatio non debebat excipere contra testē. Et idem dicit super dictis reuolutis in producētez testem contra quem excipitur vt nō habeat cau sam querele si iudex eligit ipsum testē prius reci pere vel reprobationem aduersarij priꝰ admitte re. Nam si prius recipit istum testem h3 ꝓducēs quod petit. si autē vult priꝰ recipere reprobatio nem poterit hoc esse vtile ipsi producēti. q2 exce ptione probata non expediebat illū produxisset imo expediebat nō produxisse. ī dubio vero vbi facti circunstantie non mouent videt eligenduz

hoc no. ī isto. c. ex pte. itē de intelle ctu dic. auth. si te stis ꝓductꝰ dicat viꝺ q̄ no. scripsit d. Ant. post Jo. an. ī. c. noie dñi. ī vl. col. ṡ. e. ti. ⁊ qꝺ late scribit. d. An to. post gl. in. c. cū cām. ī col. j. j. eod. Et ad intellectū. d. aut. si dicat cū multis limitatio nibꝰ viꝺ elegan ter et melius q̄ ꝑ aliuz examinatū per do. Franc. de are. hic cui adde qꝺ in iudicio qꝺ agitat summarie nō pōt obijcij ex ceptio ī ꝑsonam testiū. ita singula riter determinat abb. antiquus ⁊ Jo. an. ī. c. veniēs. cl. ij. j. eo. ⁊ seqtur ibi do. Anto. in vij. col. sed intelli ge put ibi dixi itē ꝑ intellectu. d. au thētice si testis ꝓ ductꝰ dicat. vide qꝺ no. d. An. ī. c. presentiū. j. e.

c ¶ Et hanc opin. Joan. an. credit hic ī addi. d. Bar tol. de bel. esse ve riorem.

a ☙Sebastia. Sapia. ¶ Appellari.hoc tñ est verum indistincte vt apparet ex notatis copiose per Feli.in.c.exceptionẽ.col.ij.et.iij.ꝭ.de exce:
b ¶ Vtrũ exceptio in personas testiũ dicaꝛ perẽptoria.vide ad hoc do. Ant.in.c.vltra tertiam.in.xiiij.co.ꝭ.e.vbi tenet ꝙ est quasi perẽptoria.⁊ idẽ dicit i.c.exceptionẽ.in.xij.col.ver.quod de exceptione.ẜ ymo.in cle.cõstitutionẽ.in.v.col.de cle.dicit quod hec exceptio est perẽptoria.et vide Lap.alleg.lxxxj.in vlt.col.vbi dicit qḋ ẽ peremptoria per obliquum.

☙Sebasti. Sapia.
b ¶ Peremptoria.vide Marsil.bono.in.l.j.§.diuus antonius.in fin.ff.ḋ questionib⁹.vbi allegat ad h̄ tex.in.c.licet causam.ibi: vide qꝛ talis exceptio.ꝭ.de proba.
c ¶ No.magnã restrictionẽ ad.c.interposita.ĩ pñ.de ap.⁊ idẽ dicit do.Ant.hic.⁊ in.c.j.pri.in.x.col.ver.tu dic ⁊c.ꝭ.e.ti.et quod ibi no. Anto.Francis.
¶ An exceptio ɔ̄ personas testiuȝ dicaꝛ perẽptoria.dicas qḋ videtur esse perẽptoria ⁊ põt opponi vsqȝ ad sentẽtiã inclusiue non aũt post nisi ĩ cã matrimoniali:vt est glo.et ibi ꝑ do.Ab.in.c.j.de excep.et põt ẽt opponi ⁊ ꝓbari in cã ap.vt per gl.⁊ doc.ĩ.c.cũ.i.⁊.a.de re iudi.qḋ tñ dicũt oẽs eẽ verũ in.d.c.cũ.i.⁊ a.etiã si fuit opposita ĩ cã ꝓncipali.⁊ iudex ꝓcessit ad diffinitiuaȝ vigore testiũ nõ idoneoꝝ:qꝛ ĩ cã ap.poterit discuti de idoneitate testiũ.vt per do. Abb.in.d.c.cũ.i.et.a.
☙Sebasti.Sapia.
d ¶ Indirecte.viḋ lapũ allegat.lxxxij.i.ij.col. Ant.de bu.in.c.vltra tertiã.col.iiij.ꝭ.eo.
☙Sebasti. Sapia.
e ¶ Infero.nũqd dispõ loquens de dilatorijs exceptiõib⁹ vł pẽptorijs excludat mixtas vide Feli.in c.pastora.col.iiij.v.⁊ dñ dicit.ꝭ.de excep.post Abb.ibi.col.iiij.ver.ẜ circa predicta.

secunduȝ eum quod differatur reprobatio tamẽ per supradicta:tum qꝛ adhuc posset reprobatio reprobari ⁊ sic est suspicio de longiori tractu.ꝭ.e.licet.et hoc dicit secure tenendum quia rationeȝ habet ⁊ equitatem.⁊ contrarias opi.concordat reductas ad casus diuersos.hec opi.Jo.an.est satis equa ⁊ communiter tenetur.Ego tamen adderem quod vbi iudex recte nõ arbitratur in admittendo prius testem in principali vel exceptionem probationis quod poterit appellari:qꝛ hoc non relinquitur conscientie sue sed arbitrio.ideo a si nõ arbitratur tãꝙ̄ bonus vir potest appellari[a] vt in.c.j.de dila.cum ibi no.⁊ per glos.in.c.super his.de accu.⁊ per glo.⁊ Bart.in.l.si qua pena.ff.de ver.sig.finge eñ quod excipitur in casu simili excepto dicemus ne iudicem ad libitum posse arbitrari cõtrarium:certe minime.arg.c.cum dilecta.preal.vel finge quod habet ꝓbationes incontinenti paratas contra testem ⁊ factum est quasi publicum nec imminet aliqua circunstãtia in cõtrarium.Et si diceres quod etiã his casibus non habet probabileȝ causam appellandi:quia forte nil probauit.vt.ꝭ.dictum est dico hoc nõ satisfacere.Nam si releuaret quod probatio exceptiõis prius admitteretur ad quid iura in certis casib⁹ probationẽ prius admitterent.Item dico quod interesse põt pretendere excipiens vt testes prius non admittantur:quoniam si post depositioneȝ reprobẽtur tamen eorum dicta faciunt aliquale indiciuȝ.l.qui vltimo.in fi.ff.de pe.no. Bar.in.l.maritus.ff.de questio.dixi in.c.ij.ꝭ.co.quare cõcludo cum Jo.an.quod extra quatuor casus supra exceptos est in iudicis arbitrio an pri⁹ admittat testem an probationem exceptionis.sed si nõ arbitratur sicut bonus vir poterit ab eo appellari.Et ex his infero ad aliũ intellectum huius decre.vltra intellectum Jo.an.⁊ doc.quod hic fuerat appellatum:quia recipiebatur probatio exceptionis:⁊ quod in hoc fuerat iudex male arbitratus cum presbyter diceret quod quidam ex testibus essent latrones ⁊ raptores manifesti:quidã in alia causa fuerãt cõuicti de periurio quod erat quasi notoriũ.ar.c.vestra.⁊.c.fi.de coha.cle.et se hec dicebat probaturũ.Debebat eñ iudex prius recipere probationem exceptionis cum exciperet de facto publico ⁊ offerret probatiões.⁊ hec lec.est magis litere amica ꝙ̄ lec.Jo.and.qui vult qḋ hic fuit appellatũ:quia exceptio non fuit admissa:nam presbyter non simpliciter excipiebat contra personas testium iuxta formam.c.presentiũ.ꝭ.e.sed etiam dicebat illos non recipiendos vt in litera.⁊ hoc no. 9 ¶ †Sed contra hec et cõtra text.op.videtur enim quod ex quo exceptio legitima fuit apposita ⁊ eius oblata probatio ex sola reiectione fuit iustificata appellatio:vt sic non sit necesse probare veritatem exceptiõis:vt probatur in.c.interposita.ꝭ.de ap.Et tertium nũc attingo difficilem articulum huius.c.glos.in ver.ꝑ testes quia alie glo.sunt faciles.attingit hoc dubiuȝ in ver.preterea.⁊ soluit dupliciter.primo quod cõtrarium procedit in exceptionibus dilatorijs per quas non eliditur principale negotium secus in peremptoris vel quasi.nam hec exceptio contra b personas testium est peremptoria[b] saltẽ per obliquum.⁊ sequentes hanc solu.inducebant pro diuersitate hanc rationem.Si enim perẽptoria haberetur pro probata:hoc ipso quod iudex ꝓbationem oblataȝ nõ admisit de facili posset iudex in fauorem excipientis perimere ius appellati.⁊ facit qḋ no.Spe.de ap.§.qualiter.v.sunt quoqȝ.ẜ Jo.an.dicit hoc nihil esse:quia licet perempto c ria[c] habeatur pro probato quo ad iustificãdum appellationem non tamen quo ad consequẽdũ ipsius effectum.imo quo ad hoc erit necesse eam

probare.Et idem in dilatoria.⁊ idem dicit tenedum.licet Pe.Abb.⁊ Guil.dixerint illam exceptionem ex probatiõe repulsam haberi probata per quam non fit preiudicium intentioni actoris:secus si per eam fiat preiudicium perpetuum vł temporale.sed tene primum dictũ Jo.andr:quem communiter in hoc sequuntur docto.et pro hoc adduco hanc rationem:in appellatione ab interlocutoria solum agitur de iniquitate iudicis.vt.d.c.interposita.ergo non debet hoc nocere parti q̃ non fuit in culpa.facit regula delictum persone.lib.vj.⁊ iniqua conditio non debet alteri per alium afferri. ¶ Quare autem dicit glo.hanc exceptionem contra testes esse peremptoriam per obliquuȝ.dic quod ideo qꝛ exceptio peremptoria ꝓprie est illa que directe venit ad perimẽdam actionem seu intentionem aduersarij.inst.de excep.in prin.qualis non est illa que proponitur contra personas testium:sed quia testib⁹ meis reprobatis deficiẽte probatione succumbo.in.c.sepe.de resti.spo.⁊.l.duo sunt titij.ff.de testa.tu.Dicitur perẽptoria per obliquũ id est d indirecte:[d] quia in effectu perimitur intentio mea.et habes hic duas gl.consimiles.vna est in capitu.j.de excep.alia in capit.de testib.ꝭ.eod.sed illa dicit qḋ est peremptoria:sed intellige indirecte proprie tñ non est dilatoria nec peremptoria.Dilatoria nõ est:qꝛ non differt iudiciũ.Item necessario non proponitur ⁊ probatur ante lit.contesta.⁊ in ca.presentium.ꝭ.eo.Peremptoria proprie non est ratione predicta qꝛ indistincte non admittitur post lit.contesta.vt in.c.presentium.prealle.⁊ tamen regulariter quelibet peremptoria potest proponi ⁊ ꝓbari post li.cont.vt in.c.fi.ꝭ.de dolo ⁊ contu.vbi dixi est enim anomala. ¶ Ex q̃ e infero[d] qḋ in dispositiõe restringibili nõ veniet hec exceptio appellatione peremptoriarum ꝑ ea q̃ not.in.c.in nostra.de iniur.regulariter tamen magis trahitur ad naturam peremptoriam ⁊ dilatoriarum.vnde ex hoc dicit glo.no.in capitu.j.de excep.qḋ hec exceptio potest proponi in causa appositionis si prius fuerit ɔ̄missa sicut obseruatur ĩ alijs peremptorijs.⁊ sic limi.princi.huius glo.quod puto verum indistincte si ante publicationem attestationum de ea fuit protestatũ al's non videtur admittendus in causa appellatiõis nisi prout dicit in.d.c.presentium.quia est presumptio cõtra non potestatẽ.d.c.presentiuȝ.que non tollitur per appellationem.⁊ per hoc habes primã solutionẽ huius glo.non esse veram.⁊ habes glo.expeditam vsqȝ ad ver.preterea.Inde incipit secunda solutio qḋ.d.ca.interposita procedit quando iudex post reiectam probationẽ oblatam non processit ad sententiam si autem processit ad sententiam non debet retractari nisi probetur veritas exceptionis Ratio quia si fieret retractatio ⁊ postea non probaretur veritas iterum ferretur eadem sentẽtia.vt ergo euitetur circuit⁹ probari debet prius veritas exceptionis.Hec sol.nõ placet Joan.an.quia iura loquẽtia de renũtiatiõe attentorum generaliter loquuntur quicquid post appellationem ⁊c.de rescript.significãte.⁊ capitulo rodolph⁹.de iu.exhibita.de lib.obla.ca.ij.⁊.iij.cum si.Secũda rõ impugnantis est quia ratio quare reuocantur attentata est suspẽsio iurisdictionis iudicis a quo fuit appellatũ.Si ergo defectus iste vitiat processum nõ appareat ratio quare non debeat vitiare etiam diffinitiuã.Tertia ratio licet de diffinitiua desit casus expressior isto tamẽ de sententia excommunicationis existunt multi casus.de offic.dele.cũ olim.⁊.c.cum contingat.de senten.excõ.per tuas.cum multis similib⁹:et tñ maior est effectus sentẽtie excommunicatiõis quam diffinitiue.quod patet quia primam non suspendit sequens appellatio seu secundã scilicet aliam sententiam sic.ergo concludendum est ẜm eum ꝙ quicqd factum est post appellationẽ iustificatã reuocãdũ est per viã nullitatis etiã si lata sit diffinitiua:nil enim excipit q omnia dicit.ḋ maio.⁊ obe.solite.xix.di.si romanorũ.⁊ hoc satis placet ⁊ bñ ꝓbaꝛ ĩ.c.nõ solũ.⁊.c.si a iudice.de ap.li.vj.Nec ob.motiuũ gl.qḋ erit modici effect⁹ reuocatio nisi ꝓbeꝛ vitas exceptiõis:qꝛ dico lȝ h̄ possit ɔtingere satis ẽ ꝙ satisfaciat iuri:vt leg.⁊ no.in simili in cle.quia regulares.de supplẽ.neg.pre.nã ⁊ idem est reperire quando sentẽtia deficit in solennitatib⁹ retractaꝛ eñ lȝ postea eadẽ sententia seruatis solennitatib⁹ ferẽda sit.vt c.vno.de lit.conte.c.dudũ.de elec.cũ si Itẽ eadẽ ratio est in processu et nihilomin⁹ fit retractatio ergo ⁊c.Ex ꝑdictis habes duas so.ad.c.interposita.ambas reprobatas.Tertia solutio ex gl.est Gof.q in ver.ɔstiterit.dicit ꝙ nõ est necesse ꝓbare grauamen sed propter oblatã ꝓbationem constat eoipso:qꝛ nõ cõstat contrariũ seu eoipso ꝙ ꝓbat se obtulisse probationes ad repellẽdũ testes ⁊ non fuisse admissum.Quarta solutio poniꝛ ꝑ eũdẽ et iste sacerdos voluit huiusmodi ꝓbationẽ facere ⁊ ad hoc se onerare.de iure enim nõ tenebaꝛ per dictum.c.interposita Quinta sol.ponitur per Guil.Nam q̃riꝛ iste ꝑsbyter in vno grauaꝛ in alio releuaꝛ.grauaꝛ in eo ꝙ nõ sufficit ꝓbare ꝓbationes obtulisse:releuaꝛ qꝛ probata veritate vlterius aduersarius nõ audiꝛ cõtra eũ vt patet in responsione pape:Sexta sol.poniꝛ per Phi.ꝙ licet papa sub cõditione committat vt presbyter ꝓbet exceptionẽ suã opposita ɔ̄ testes:tamẽ isti secũdi iudices in omnẽ euentũ cognoscũt de ꝓncipali.et hoc voluit tex.ibi si vero aliter ⁊c.⁊ sic nullũ ɔtrariũ.Septima sol.daꝛ per Host.Egi.⁊ Guil.ꝙ presbyter se bene dixit ꝓbaturũ:sed nõ obtulit probationes.Octaua lec.poniꝛ per Host.super tex.ꝙ hic presbyter iterũ appellauit a diffinitiua quã nũc prosequebatur:Nonã sol.ponit Jo.an.ꝙ cõtrariũ procedit quãdo offerꝛ probatio quã iudex tenebaꝛ recipere

recipere:⁊ sic tempore debito ⁊ necessitatiuo.sed hic iudex nō tenebat probationē recipere sed poterat differre in tempus publicationis testiū:vt supra dictum fuit in precedēti gloss.debet ergo iustificari appellatio pretextu exceptionis nō admisse ⁊ non pretextu oblate probationis.Decima sol.per eundem confirmādo opi.suam de qua in precedēti glo.⁊ etiam saluādo lec.⁊ opi.illorum qui dicunt qd debuerūt iudices probationes admittere.Dicit enim qd quamuis quis offerat ꝓbatiōes ⁊ exceptiōes opponat si tamē appellat propter exceptiōes nō admissas ⁊ nō propter probationes oblatas non receptas nō iustificabitur ipsius appellatio ꝙuis ꝓbet se obtulisse.vnde potest dici secūdum eū q2 hic nō fuit appellatū propter ꝓbationes oblatas nō admissas:sed ꝓpter non admissam exceptionem.⁊ ideo habet iustificare appellationem probādo exceptionis veritatem.Et hoc bene notabis:q2 multū limitat⁊ restrīgit dispositionē.c.interposita.Et habes practicā appellandi cū ꝓbata oblatio non admittit.¶ †Sed nunc contra premissos intellectus ⁊ coꝝ quēlibet oppono ⁊ intro nūc quartū difficilē articulū huius.c.Aut enim tenetur intellectus qd ex reiectione oblate probationis fuit iustificata appellatio:⁊ tunc frustra ad effectū reuocādi attētata mādat papa inquiri de veritate excep.cū ex illa appellatione fuerit suspēsa iurisdictio iudicis.d.c.interposita.Aut non fuit iustificata appellatio:⁊ tūc debebat cā remitti ad priores iudices exceptione non probata:vt in.c.debitus.de app.vel melius debebat papa mādare sentētiam confirmari cum esset diffinitiua iam lata ⁊ licuit procedere appellatione existēte non legitima:vt in.c.ij.de dolo ⁊ cōtu.libro vj.cuius cōtrarium innuitur in versi.si vero.vbi papa mandat causam de nouo audiri.Sol.super intellectu illius versi.dantur multe lecture.due in gl.pe.⁊ plurime extra gl.⁊ dimitto nūc gl.precedentem que cōgruentius expedietur postmodum. Primo qd illa verba si vero res aliter se haberet ⁊c.aduersentur omnibus precedentibus sic scilicet qd non fuerit lata sentētia nec iuste fuerit cōuictus per testes nō idoneos.Et tunc ad contraria respondetur qd de gratia papa causaꝫ iterū pōt per istos secūdos iudices examinari.Sed iste intellect⁹ nō placet Jo.an. ⁊ cōmuniter docto.quia fugiende[a] sunt lecture que contra naturam sua iura deducūt ad gratias.[b] Secūdus intellectus est qd ista verba si vero ⁊c.solū referantur ad testem:vt quia testes non fuerunt idonei sententia tamē lata fuit.Sed hic intellectus nō placet gl.q2 ſm hunc papa debuisset mādare sententiam confirmari.Tertius intellectus colligitur ex dictis Jnn.vt dicatur si vero aliter scilicet cum non appareat sentētiatū vel si non essent testes male recepti.⁊ si diceres si testes non fuerūt mali sentētia erat confirmanda vel causa non erat vlterius examināda.Respondet ipse quod primo papa mandat inquiri de malis testibus:q2 ex illa cā fuerat appellatū.⁊ illud sufficit probare vt cassetur sententia:sed illa cā cessante appellans ad aliam poterat habere recursum cū etiam a diffinitiua appellasset.de ap.cōstitutus.§.fi.vel ex quo sentētia erat secuta appellatio trahitur ad illam:vnde pōt tunc alias causas prosequi ac si a sentētia appellasset secūdum abbatē.¶ Aduerte quia ex dictis Jnn.⁊ Abb.possunt colligi tres diuerse ⁊ varie lect. Prima vt ver.si vero ⁊c.intelligatur quando sententia non fuit lata tamen testes fuerat male recepti:⁊ tunc mandat audiri causam scilicet principalē.Secundo potest intelligi quando testes fuerāt idonei:sed iste appellās vult aliam iniquitatem prosequi ⁊ tūc oportet dicere causam audiatis scilicet appellati.⁊ oportet presupponere quod fuerit appellatū a diffinitiua.sed iste intellectus non valet:quia tunc papa ante omnia mādasset reuocari spoliationē factam post sentētiam et omnia attētata reuocari:vt in.c.non solū.de app.li.vj.⁊ cap.veniētes.de iureiur.quod etiā videtur sentire Joan.and.⁊ facit glo.in ver.constiterit. Tertius intellectus retētis eisdem terminis:non tamen fuit appellatum a diffinitiua quo casu potest aliā causam prosequi q2 appellatio trahitur ad diffinitiuam ex quo secuta est.⁊ hūc intellectū sentit Abb. post Jnno.sed non ꝓcedit:quia appellatio ab interlocutoria non pōt iustificari nisi ex causis deductis exꝑsse in appellatione.vt in cle.appellanti.de app.Et imputandū est sibi quare nō appellauit a diffinitiua ad hoc vide quod legitur ⁊ no.in cle.vna.de do.⁊ contu.Quartam lec. sentit Jnno.hic in alia glo.vt in ver.si vero.audiatur iste per beneficiū restitutionis in integrū.vt q2 ex aliqua causa probabili fuit absens:et sic iudex excepit testes criminosos cōtra absentem non cōtumacē.Sed hec lectura nō est vera:quia sola causa appellatiōis iste erat absens:et sic ea nō iustificata debuit ꝓcessus valere. Ex predictis habes sex lect. Septima lectu.est Host.q multa inuoluit ⁊ in effectu vult vt exponatur ter.ibi causam audiatis.i.sententiā cōfirmetis ex quo appellatio nō iustificatur.sed hec lect.est nimis exorta vt etiā fatetur Joan.and.nō em̄ tunc auditur causa:sed confirmatur sententia. Octaua lectu.ponitur per eundem Hostien.vt ver.si vero.intelligatur quādo iudices in nullo ꝓcesserunt post appellationē sed quia detulerunt appellationi cognitio fuit ab eis abdicata.de app.cū appellationibus.lib.vj.⁊ licet Jo.and. dicat hanc lectu.posse admitti:ego dico ꝙ diuinat. Jtē oportet intelligere qd solū intelligatur facta delatio in casu versi.si vero.Si eniꝫ intelligatur facta delatio etiā in ver.precedēti:tunc debuisset papa mandare:vt omnia a principio reuocarentur quia illico fuit ab eis abdicata iurisdictio.d.c.cū appellationibus.Nouam lectu.ponit Phi.vt intelligatur iste ver.si vero ⁊c.quādo nō ꝓbat veritatē exceptionis tamē iustificat appellatione probādo quod obtulit:ſꝫ nō fuit admissus vt i.d.c.iterposita.hāc in effectu tenet.d.Anto.vt.j.dicam licet eam ampliet:sed Joan.an.hanc improbat:q2 ex quo iustificatur appellatio ex reiectiōe probationis oblate non debuit papa istum arctare ad ꝓbandum veritatē exceptionis sicut facit in versi. mandamus.Jo.an.ponit decimam lec.vt ille ṽ. si vero.nō aduersetur ad singulas disiunctiuas orationis probationes precedentis:ſꝫ solū respectu sententie vt intelligatur quādo testes nō idonei fuerunt recepti sententia tamen nō fuit lata quo casu cū iustificata esset appellatio debēt secundi ꝓcedere in causa principali cū subrogantur loco priorū iudicū.j.de ap.vt debitus.⁊ ſꝫ hūc intellectū silet omne cōtrariū adducit in ar.l.si is qui ducenta.§.vtrū.ff.de reb.du.Et hūc intellectum sentit Jnno.in prima lec.prout eā declaraui.sed do.Ant.hunc intellectū impugnat:q2 ṽ.si vero. non aduersabitur cum omnibus precedētib⁹ sicut deberet facere omnis dispositio aduersatiua:vnū intelligendo vt aduersetur ad precedentia tā respectu sentētie ꝙ respectu testium intelligit hūc ver.si vero.quando sententia nō fuit lata:nec cōstitit testes non fuisse idoneos.Et ad contrariū supra formatū ꝙ cā debuit tūc remitti ad priores iudices.respondet ipse qd appellās a grauamine potest prosequi appellationē respectu grauaminis tantū. Jtē respectu iniustitie tātū. Jtē potest prosequi vtranqꝫ viā ⁊ respectu grauaminis ⁊ respectu iniustitie.Si ꝓsequitur respectu grauaminis satis est ꝓbare grauamē absqꝫ eo qd ꝓbet aliter iniustitiam.exemplum in eo q appellauit propter probationē oblatā nō admissam:satis enim ex hoc probare ad iustificandū appellationē respectu finis deuoluēdi negotiū ad superiorē absqꝫ eo quod probet veritatē exceptiōis. vt in.d.c.interposita.si ꝓsequatur appellationē respectu iniustitie debet ꝓbare veritatē exceptionis si prosequitur vtrūqꝫ admittitur ad ꝓbandū veritatē exceptiōis:vt sic iustificet ex iniustitia.⁊ si ī hoc[c] deficit potest illaꝫ iustificare respectu grauaminis probando scilicet ꝓbationē oblataꝫ fuisse reiectā ⁊ sic accidit hic secūdū eum iste em̄ presbyter narrauit qd testes fuerūt criminosi: et qd cōtra eos excepit ⁊ probationē obtulit ⁊ nō fuit admissus.⁊ hec oīa probare volebat nō solū ad finē iustificādi appellationē respectu deuolutionis ſꝫ etiā ad finē cōsequendi fineꝫ exceptiōis vt in futurū demitteretur in pace. Jdeo papa gerendo sibi morā ꝑmo mādat īquiri de īiustitia vtrū testes fuerunt criminosi quo constito mādat vt dimittatur in pace ex quo desunt alie ꝓbatiōes vt probatur in versi.mandamus.qd nō fuisset iste cōsecutus iustificādo appellationē ex solo grauamine sprete probatiōis.sed iterum de causa cognosceretur.Si autē iste deficeret in hac via iniustitie papa reddit ad viā grauaminis vt cū iustificata est appellatio sprecta ꝓbatiōe oblata qd solū sufficit ad deuolutionē cause debeāt isti secūdi iudices cām audire ⁊ sic procedit versi.si vero. et hāc dicit esse verā lec.huius.c.Sed certe iudicio meo ꝙꝙ hec lectu.videatur prima frōte cōtinere veritatē tamē ex multis puto eā non ꝓcedere.Et primo q2 opꝫ presupponere qd hic fuerit iustificata appellatio ex oblata probatiōe:qd non puto verū q2 ad iustificādum apellationē[d] ex oblata ꝓbatiōe oportet qd aut intersit realis probatio:vt puta quia habebat secū testes vel instrumēta secūdū opi. Jo.an.in.d.c.interposita. aut qd dixit se velle[e] probare incōtinenti intra modicum tempus secundum opi.ipsi⁹ do.Ant. quā sentit hic ⁊ in.d.c.interposita.⁊ videtur probari.c.literas.de rest.spo.⁊ facit.c.frequēs.de resti.spo.li.vj.quorū neutrū intercessit hic:ſꝫ iste iactauit se tantum qd volebat probare:⁊ idē tacite facit quilibet excipiens.l.j.ff.de excep.vnde non obtulit probationem realiter: nec obtulit se ꝓbaturum incontinenti:⁊ sic nō potest dici quod

a ¶ Fugiēdi sunt intellect⁹ q reddūt decr.gratiosaꝫ.⁊ ſꝫ dictū Jo.and. q̊tidie allegatur.et idē dicit.d.Ant. in.c.eā te.in.iiij. col.de rescrip.

b ¶ Ad gratias.ſꝫ tu pōdera: q2 iō forte voluit per istos secūdos cāꝫ decidi:q2 erat res grauis ꝑiudicij ⁊ aliqd odiū oriebatur ex illa appellatione: iō papa non remisit ad priores iudices ⁊ sic nō fuit gratia. And.Barba.

c ¶ Sola oblatio ꝓbatiōis sufficit ad fi.reuocatiōis attētatoꝝ nō ad fi.iniustitie prosequende ⁊ grauaminis ⁊ est verus ⁊ bon⁹ intellect⁹ hui⁹ decre.q fuit do.Ant. ⁊ idem dicit do. Anto. hic in.xxxj. colū. allegando Joā. an.in addi. Spe. in titu.de teste.§. qualiter ver.sunt quoqꝫ.⁊ idem dicit.d. Ant. i.d.c. interposita.i ꝑn. vj.col.j.de ap.et Jo.an.i.c.nō solū.sup.ṽ.verū.de ap.in.vj.ī no.et ī c.romana.§.qd si sup vlt.gl.de ap. lib.vj.

d ¶ Utrū ad iustificandū appellationē requiratur oblatio ꝓbatiōis realis vel sufficiat verbalis. et de hoc vid ꝑ.d.An. i.d.c.īterposita.ī prin.in vlti.colū. de appel.

e ¶ Et vid qd no. d.Ant.i.c.cū. J. ⁊.A.ī.vij.co.de re iud.ṽ. q̄rit gl.an sufficiat ⁊c.⁊ arg. ij.q.vj.c.ei qui.§. appellatore.

a ¶ Vide do. de Ro. deci. ccvij. secundū ordinem meum nouis. ⁊ ꝑ intellectu huius decre. Vide Ro. in suis no. in litera. p. in dicto quod incipit priuilegium. l. ad ꝑsonas egregias. ⁊ in lr̄a. c. in dicto qđ icipit non cōpellit̄ persona egregia. ⁊ adde qđ ꝓuilegio. d. l. ad ꝑsonas egregias. nō potest renūtiari ſm Cy. in. l. nec honorem. C. de epis. ⁊ cle.

b ¶ Adde qđ mihi videtur qđ tanti partes dixerunt contra casuȝ maxime iūcta ibi gl. in ver. prohibente. in. c. mulieres. de iud. l. vj. ⁊ addo quod dictuȝ doc ibi sequit̄ dom. Abbas. in. c. cuȝ causam. circa ꝓn. j. eo. vbi dicit hoc tenere Jo. an. in d. c. mulieres. ego vero crederem in hoc articulo fore distinguendū qđ aut loquimur in personis que propter reuerentiam non coguntur venire ad iudicium vt testificentur in criminali. rō qꝛ concurrente reuerentia haruȝ personarum ⁊ honore iudicis qui aliter cogeretur ire ad domū eorum cū non possint delegare: videt̄ preferēdus honor iudicis. c. vt debitꝰ. de ap. Si vero loquimur de personis priuilegiatꝪ: vt non veniāt ad iudiciuȝ causa testimonij nō ratione existentie. sed ratione impotentie vt sunt infirmi pauperes vel ratione indecentie seu inhonestatis euitande: vt sunt mulieres. et tunc crederem dictum doc. nō habere locū sed habebit locum text. in. d. c. mulieres. de iudi. in. vj. ratio quia lȝ simus in causa criminali tamen cessat ratio impotentie vt ꝫ. dixi et hec mihi videtur equa opi. ita ad literaȝ dicit do. Bar. de bellen. hic in additio.

c ¶ Vide do. ⁊ do. Bar. de bellen. c. mulieres. de iud. li. vj. ⁊ Paul. de ca. in. d. l. ad ꝑsonas egregias.

d ¶ Adde qđ ideȝ dicit Host. i. d. c. significauit. queȝ sequit̄ ibi. d. An.

ex hoc iudex eum grauauit cū forte ex iusta causa noluit suam exceptionem admittere: ⁊ ꝙ ex tali iactatione non releuetur quis ab onere probādi veritatē exceptiōis: probat̄ in. c. exhibita. de iudi. ⁊ etiam hic si litera ista bene ponderatur: cum nullibi pa. fundet se super oblatione probatiōis vt. j. dicam. Secūdo nō placet hec lec. qꝛ hic ver. si vero. nō aduersatur omnibus precedētibus: qđ facit contra impugnationē suā ad lec. Jo. an. cū enim in ver. mandamus. nullā faciat mentioneȝ de oblatione probationis: nec affirmatiue nec negatiue nō debemus hoc intelligere in ver. si vero. qui venit aduersatiue ad ꝓcedēt. a. Nam ſm lect. suā hic mutaret casum. qꝛ loqueretur quādo fundat se super probatione oblata: ⁊ tamē de h̄ nulla fit in tex. mentio. Preterea ⁊ fortius si ꝓcederet iste ver. in probatione oblata papa mādasset de hoc inquiri vtrū probationē obtulerit nō enī est standū simplici assertioni partis: ⁊ tamē papa simpliciter mādat causam audiendā si res aliter se haberet. Vlterius ꝯtra hāc lec. facit quod ipse ponit post lec. Gof. in precedenti articulo vbi dicit ꝙ reiectio probationis oblata iustificat appellationē nisi offerēs volūtarie assumat in se onus probādi veritatē exceptionis ⁊ deficiat in ea probanda: qꝛ tunc apparet iudicē eū nō grauasse in non admittēdo probationē nō concludētē. et sic dicit se obtinuisse in facto qđ est valde notādum ⁊ valde rationabile: qꝛ ista iustificatio ꝓcedit ex sola presumptione que cessat apparente veritate in cōtrariū: vt in. c. veritate manifestata. viij. di. ⁊ licet hec in iustificatione lec. sue dicat do. Ant. qđ forte poterat probare tempore oblate probationis ⁊ nō nunc: ⁊ sic nō constat clare iudicē eū non grauasse. dico ꝙ ex quo de hoc non fuit protestatus: sed voluit nunc probare sicut ⁊ tunc ⁊ deficit satis presumit̄ ꝙ etiā tunc defecisset. ar. c. presentium. j. e. et quia ex presenti presumitur circa preterita. xxxiij. q. ij. cū per bellicā. prope fi. no. gl. in c. scribā. de presum. Jtē sic posset dici in qualibet exceptione etiā sine probationis oblatione: vt qđ forte tūc tempore exceptionis proposite poterat probari veritas sed nō nūc quod est falsum. d. c. interposita. imputet ergo sibi qđ voluerit in se assumere onus probādi vbi nō tenebatur. facit qđ le. ⁊ no. in. c. j. de resti. spo. Quid ergo dicendū: dico primo qđ satis probabiliter potest teneri ꝓmissa opi. Joan. an. vt totaliter intelligatur iustificata appellatione probando veritatē exceptionis. ⁊ ver. si vero. aduersetur tantum precedētibus respectu sentētie. Satis enim potest dici rem aliter se habere si non est per omnia vt narrabatur per istū appellātē. Ego pono aliū intellectum magis clarū ⁊ litere consentaneum: vt ver. mandamus. intelligat̄ vt iacet quādo iustificatur appellatio probādo veritatē exceptionis qꝛ sic erat necesse. ex quo non interuenerat oblatio probationis aliquo modoꝝ predictoꝝ. d. c. interposita. ⁊ tūc debent omnia attētata reuocari: ac iste presbyter dimitti in pace. intellige respectu illoꝝ testiū criminosoꝝ: postea sequitur versi. si vero. in quo papa mādauit ꝙ si res aliter se haberet deberēt isti causam audire ⁊ sine debito terminare. quē ver. intelligo qualitercūqȝ res se habeat aliter. sed causam audiēt ⁊ terminabūt sine debito id est ſm dispositionē alioꝝ iuriū. verba eniȝ generalia rescripti debent reduci ad terminos iuris in. c. causam. de rescrip. ⁊ quod ibi no. Jnn. facit. c. cum dilectus. de consue. ⁊ sic si res aliter se habeat ꝙ̄ fuerit narrata iustificata tū̄ appellatione causam principalem audiēt ⁊ decidēt. Si vero aliter se haberet: qꝛ etiā appellatio nō iustificat̄, causam audient scilicet appellationis. ⁊ si est lata sententia nō eā confirmabūt: si ferenda remittent partes ad priores iudices ſm dispositionē iuris. vt. j. de ap. vt debitꝰ. ⁊ sic nullū resultet contrariū. cū enim hic papa loquatur ad querelā appellantis non est verisimile qđ voluerit ius nouum cōdere. sed qđ fuerit locutꝰ ſm iura iam condita seu posita: ⁊ sic generaliter locutꝰ qꝛ noluit discurrere ꝑ singulos casus in quibus hec causa poterat esse sita: sed dedit mādatū generale quod poterat adaptari omni casui occurēti ne haberet materiam iterū scribendi. ⁊ vide in simili bo. tex. in. c. ex insinuatiōe. i. fi. iuncta glo. in verbo audiatis. j. de ap. ⁊ hunc puto verum intellectum huius. c. ⁊ silet omne cōtrarium secundum quē hoc. c. redditur facillimū quod solet difficile reputari ⁊ in veritate est potius proper varietatē lecturarū ꝙ̄ ꝓpter seipsum: ⁊ sic habes duos vltimos articulos huius c. clare expeditos. ¶ Nunc venio ad gl. in ver. molestari. quam seriose omisi: vt contexeret̄ melius tota materia precedēs. que glo: querit: qꝛ papa mandat istum mitti in possessionem ⁊ missum defendi: nūqd qlibet delegatus possit nō solū in possessionē mittere sȝ etiā missum tueri. Soluit ponēdo duas opi. Lan. dixit quod nō possit defendere missum: nisi ei specifice mandet̄. vt hic. Tancre. dicit ꝙ ante sentētiam semper potest: sed post sentētiam durat sua potestas vsqȝ ad annum. rationes sunt in glo. ⁊ vide gl. i. c. ij. vt lit. nō cōte. in gl. iiij. ar. in. c. j. de do. et contu. in gl. ij. plenius per doc. et gl. in. c. querēti. de offi. dele. quorū nō nulla ponit. d. Anto. hic sed ego remitto te ad ibi not. tum qꝛ materia melius conuenit. d. c. querenti. tum qꝛ hoc cap. satis est oneratum in materia sua. ⁊ hic sit finis.

1 ☞ Articulus receptionis testiū an sit delegabilis in criminali vel in ciuili causa.
2 Pars aduersa debet citari ad vidēdū iurare testes: in casibus in quibus mittitur ad domum testium.
3 Testis si commode ad presentiā iudicis venire potest: compellitur venire. secus si incommode.
4 Judex an teneat̄ mittere ad examinādas egregias ꝑsonas.
5 Doctor ⁊ presbyter est egregia persona.
6 Clericus productus in testem corā laico. debet iurare coram clerico et deponere.
7 Senes an compellātur ferre testimoniū: ⁊ q dicant̄ senes.
8 Pauper propter paupertatē non repellitur a testimonio: ⁊ ad euȝ debet mitti si propter paupertatem verecūdatur exire domum.

a **SJ qui testium.** [a] Judex mittere dēbet examiatorē discretū ad testes recipiēdos q ad eū ꝯmode venire nō possunt. ⁊ nō diuidit̄. ¶ No. l. ar. per locū a speciali qđ testes regulariter possunt cōpelli vt accedant ad presentiam iudicis. vide quod dicam plene. j. eod. cum causam. Nota. ij. quatuor qualitates personarū a communi regula exceptas videlicet valetudinarios scilicet īfirmos: senes: debiles ⁊ pauperes. Et nota bene quod isti non simpliciter excipiunt̄: sed demum si tales sint quod ad presentiam iudicis commode accedere non possint. 1 ¶ † Nota vlt. quod articulus receptionis testium est delegabilis. vide tex. cum gl. in cle. vna de offi. dele. Sed quero nunquid hoc ꝓcedat in causa criminali. doc. [b] hic communiter tenēt quod non sȝ tantuȝ in ciuili. facit quod no. de iud. at si clerici. in gl. ij. ⁊ in. d. clemen. vna dic hoc procedere regulariter: vt in aut. apud eloquentissimum. C. de fide inst. si autem talis est iudex quem non decet ire ad domū testium et testes ita grauantur vt non possint accedere ad presentiā iudicis poterit tūc iudex mittere ad eos licet sit causa criminalis. vide text. cum glo. in ca. mulieres. de iudi. libr. vj. 2 ¶ † Sed quero nunquid his casibus quibus mittitur ad domum testium debet pars aduersa citari vt vadat ad domum illorum ad videndum eos iurare Bar. in. l. ad ꝑsonas egregias. ff. de iureiuran. quod sic per. l. generaliter. C. eod. quod satis placet [c] qꝛ iura in hoc loquuntur generaliter supra eodē. c. ij. ⁊ quod ibi no. dicit tamen ibi vnum notabile dictum post Guil. qđ hoc fallit in muliere q̄ poterit in domo deponere parte nō citata: quasi sit inhonestum partem ire ad domum mulieris. hoc est satis equū. Sȝ de rigore iuris nō admitterem. sicut enim ad eaȝ mittitur notarius seu alius delegatꝰ vt in. c. mulieres. prealleg. ita ⁊ parti quia tractat̄ de preiudicio suo: ideo licitum esse debet. ¶ Opp. ⁊ videtur quod nō solum ad istos de quibus in tex. sed ⁊ ad alios mitti debet vt ad alias egregias ⁊ honoratas personas. dicta. l. personas egregias. Sol. glos. j. fatetur cōtrarium et ideo supple ad literā ꝙ etiam ad has personas mitti debet. Jtē si persone sunt absentes habet iudex aliđ remediū vt scribat iudici loci quatenus illos recipiat ⁊ attestationē remittat. de fideiussoribus. cōstitutus. cum alijs iuribus allegat. in gloss. Aduerte: duo enim hic tanguntur. primo quando testes sunt in loco iudicis: sȝ excusant̄ vt nō veniāt ad iudicis presentiam. secūdo quando sunt absentes. 3 ¶ † Circa ꝓmū si commode ad presentiam iudicis venire nō possunt iudex mittit ad eos vt hic. ⁊ dicto capitulo mulieres. 4 ¶ † Si autem possunt venire sed eos non decet propter honorem persone vt qꝛ sunt honorate et egregie persone. tunc glos. videtur velle vt idē sit: sed Joan. andre. hic post Gofr. ⁊ in capitu. significauit. de offic. ordina. in glo. ij. [d] dicit quod de gratia mittit iudex ad egregias ꝑsonas: nō autem tenetur si non vult per. l. ij. ff. quis or. in bo. posses. ser. §. si preses. ¶ Sȝ certe ille tex. hoc nō probat. ⁊ in contrarium facit tex. in. d. l. ad personas. egregias. vbi ponitur

adde hic quod si auditor sacri palatij est necessarius in testem ad eum mittitur tanquam ad egregiam personam.ita dicunt do.de Ro.deci.lxxxviij.secundum ordinem meum nouis.et idem dicendum est de aduocato si desinit exercere aduocationis officium.et no.Bar.in.l.ij.C.de aduo.diuer.iud.facit quod de hoc scribit do.Ant.in proe.Greg.et ibi late scripsit.d.Bart.de bel.Item aduerte quod dictum do.

et Hosti.in.d.c.si gnificauit non est verum sed do.Bar. de bel.qui simpliciter sequitur Abbatem hic.

a Sebasti.Sapia. In presentia iudicis.vide Semi. in.c.presentium.de testi.in.vj.Rotam deci.ccccl.et dom. Ant.de but.in.c. significauit.de of fi.or.numquid autem egregia persona si velit ire ad iudicem possit.vide Ro.in fin.cler.incip.tu audiuisti.l.ad personas egregias vbi ponit quod egregia persona potest renuntiare priuilegio d.l.ad personas egregias de quo per Ale.i.l.alia.§.ele gāter.ff.so.ma.per Moder.i.penul ti.C.de pactis.

b Quomodo intelligantur senes.vide late per do.Anto.in c.quam frequenter. in princ.vt lit.non ote.et quod no.post do.Abb.in.c.quod sedē.de fri.et mat. Anto.Francis. Quis dicatur senex.vide Spe.in tit.de teste.§.ij.in ver.sed quos.in.§. testium compulsionē. i prin.vbi dicit quod hi qui sunt anno rum.lxx.qui excusantur a tutela dicuntur senes.l.ij.ff.de excu.tut.l.j.C.q etate se excu.li.x. et.l.fi.eo.tit.item qui sunt centum annorum ad quod vide gl. in.l.ij.in versicu. senium.C.de his qui non imple.sti.li.x. et adde quod senex lxx.annorum non compellitur ad testimonium.l.inuiti.et ibi glo.in ver.senex.ff.de testi.et istud procedit de iure ciuili.sed de iure cano.secus est vt in capi.quisquis.

nitur verbum oportet.puto sic dicendum quod si est talis causa in qua testis debeat deponere in presentia iudicis.[a] puta criminalis vel ciuilis ardua:et tunc potius debet ire egregia persona ad presentiam iudicis quam econtra.ar.in.d.§.si preses.nisi velit sibi facere gratiam vel sit mulier:vt in.d.c.mulieres.Aut est causa in qua non est necesse testes ire ad presentiam iudicis:et tunc iudex debet mittere ad egregias personas.d.l.ad personas egregias.

5 Et dicit gl.i.d.l.quod doc.dici possunt egregie persone.vnde eis scribitur egregio etc.Idem de presbytero vt dicit Spe.in ti.de teste.§.sequitur.ver. 6 quid de presbytero. Vel etiam dicit quod vbi est clericus qui producitur in testem coram seculari non iurat coram eo:sed coram episcopo.Et dic quod et coram eo vel illo cui ipse committit deponere debet et non coram seculari.vide bo.tex.cum glos.in.c.[illegible]. xxiij.q.ij. De secundo scilicet cum testes sunt absentes:dicam.j.eo.cum causam. Sed queritur 7 nunquid senes sint compellendi ad ferendum testimonium.gl.concludit quod de iure ciuili non compelluntur.secus de iure cano.ratione peccati.et not. bene hanc gl.et vide quod no.per Hosti.in.c.j.de b testi.cog. Sed quero qui dicuntur senes.[b] Sol. dic quod generaliter dicuntur senes a.l.ann.vsque ad lxx.ab inde incipit senium et decrepita etas.vt no. glo.magna in proe.lib.vj.Sed quo ad casum nostrum dicuntur senes maiores.lxx.an.quia ante non excusantur a muneribus et tutelis et similibus.nec sufficit quod sint in.lxx.sed quod sint maiores:vt.l.maiores.ff.de iur.immu.et vide bo.gl.iiij.q.iij.§.inuiti. cessante ergo necessitate maiores.lxx.an.non compelluntur testificari et cessat tunc peccatum et poterunt vti priuilegio.Si autem volunt sponte testificari vel subest necessitas:seruat in eis hoc capitu.

8 Opp.et videtur quod licet producent in testem sit pauper:nihilominus non debet ad eum mitti cum possit se conferre ad iudicem.Sol.glo.vlt.quod forte verecundatur accedere:quia alias nobilis seu persona honesta est.Et no.bene gl.vt pauperes alias persone nobiles excusentur a muneribus publicis que palam explicanda sunt si propter paupertatem stant in domibus. Sed contra hoc et contra tex.opp.videtur enim quod paupertas repellat a testimonio.ij.q.j.in primis.et.iij.q.ij.si testes. Sol.gl.quod contrarium procedit in suspectis.Ro.bene gl.quod pauper alias honestus non repellitur a testificando:imo habet priuilegium vt ad eum mittatur si verecundatur exire propter nimiam pau c pertatem:[c] et idem quod hec gl.tenet etiam glos.in d.§.si testes.ver.testium.et vide in Spe.cod.tit.§.j. versi.item quod est pauper.Aduerte tamen quia Tanc. videtur hic intelligere iura que repellunt pauperem a testificando in criminali:et idem dicit in accusatore qui repellitur pretextu paupertatis.ij.q.j.in primis.Ego non video causam restringendi illa iura.Paupertas enim reddit testem suspectum quia timetur ne fuerit corruptus ex parte producentis:que causa militat etiam in causa ciuili.puto autem pauperem admittendum in testem:sed iudex secundum qualitatem persone et quantitatem cause arbitratus quanta fides sit sibi adhibenda.Et sic proprie loquitur preallega:ver.testium.ad idem. l.iij.ff.eo.Sed Vincen.dat alium intellectum ad literam.dicit enim literam posse intelligi de producente cum est pauper:ita quod non potest testi

bus veturis expensas ministrare:vt tenetur.iiij.q. iij.§.veturis.et in capitu.statutum.in fi.de rescri. lib.vj.nec ipsi tenentur venire expensis suis merito mittitur ad eos.hec tamen licet.est impropria. Et ipse Vincen.dicit quod iudex ordinarius dabit expensas:quia tenetur pauperibus prouidere:vt in authen.de manda.prin.§.sit tibi.§.de exce.prela.c.sicut venire.Aliud forte in delegato in quo satis est quod nil exigat.de vi.et hone.cle.cum ab oi. et vide de hoc quod no.i.dicto capitulo statutum. et quod dixi in ca.olim.ij.de resti.spo.

1 Primum dictum testis in iudicio non inficiatur per secundum et extra iudicium.

2 Testis corruptus vel falsum dicens tenetur de periurio:et de omni malo quod sequitur ex dicto suo.

3 Adulterium toties committitur quoties reiteratur copula.

4 Penitentia que imponatur pro periurio et peccato mortali.

5 Ebrius delinquens qualiter puniatur.

6 Utrum sententia lacta retractetur probata corruptione testium.

7 Sententia lata ad dicta eorum qui sunt periuri, potest retractari licet constet ex post facto esse periuros.

8 Dispositio huius.c.habet locum sine sententia sit talis que transeat in rem iudicatam siue non.

Sicut nobis. Corrupti et periuri ad testimonium non debent admitti.ita communiter summant doc.Sed hec summatio nil noui affert cum toti corpus iuris de hoc plenum sit et maxime in.c.testimonium.j.e.et.xxij. q.v.paruuli.vbi probatur quod semel periurus non debet amplius ad iuramentum admitti nisi veniat in suum preiudicium.vt in cap.cum in ecclesijs.de maio.et obe.Ego vero summo tex.vt ponat casum singularem secundum lec.quam infra teneo et sic retractanda est sententia si constat eam fuisse latam ad dictum corruptorum.primo ponitur consultatio. secundo distinguens responsio.et secundum membrum distinctionis ibi si vero.primum ibi:super duo. Casus literalis.Quidam pro pecunia falsum tulerunt testimonium in cam matrimoniali propter illorum testimonium sententia diuortij lata fuit.postea vero priuatim accesserunt ad iudicem asserentes nullam consanguinitatem esse inter eos:et dicebant se corruptos perhibuisse testimonium falsitati.Queritur vtrum ad dictum istorum debeat sententia reuocari. Respondetur quod si vir et vxor aut alter eorum ad secunda vota transiuerit penitentia debet imponi testibus de piurio et adulterio vno vel pluribus quibus causam dederunt.et diligenter inquirendum est coram quibus talis corruptio intercessit.Et si tales exhibeantur per quos veritas dicte corruptionis possit probari:recipiendum est eorum testimonium et sententia est reuocanda.dictum vero predictorum testium cum periuri sint non est aliquatenus admittendum.

1 Ber. † Ro.j.quod si testis dixit vnum in iudicio et contrarium eius extra iudicium statur primo d dicto[d] nec inficitur primum per secundum contrarium:maxime si per primum sententia lata est: vt hic aperte probatur.et facit.l.generaliter.C.de non nu.pe.et.c.per tuas.de proba.no. Barto.in l.eos.ff.de falsis.vbi ad hoc allega.istum textum.

summarie cognosci.et probatur senectus per aspectum corporis secundum Bar.in.l.j.C.de medi.va.lib.x.et per Ang.in aut.de questore.circa fi.vbi dicit quod probatur senium ex eo quo quis sit canus in capillis et barba.et adde quod senex presumitur habere mentem sanam.et perseuerantem nisi contrarium probetur.l.senium.et ibi per Bal.in princi. C.qui test.fa pos vbi dicit quod plus valet verba senis quam ensis iuuenis pro quo facit tex.i capitu.prio. de renūtia.et vide Bal.in.l.cum antiquioribus.in pe.col.C.de iure delib.vbi dicit quod senior in regno et in gubernatione status est commodior populis quam iuuenis. Adde qualiter intelligantur testes senes. Oldr. consi.xciij. Adde hic glo. singu.in ver.substantiam.in authē. de here.et fal.que dicit quod ille non est idoneus testis qui non habet bona tanti valoris quanti est causa super qua testificatur. et de hoc an pauper repellatur a testimonio:vide per Specu.in ti.de teste.§.j.in.xiij. columna.ver.item quod est pauper.et vide tex.in.l.iij.in princip.et ibi gl. que incipit no.quod paupe.et ibi Flo. ff.eod.et adde hic Joan.an.in sua sum.de test.in principi.vbi dicit quod quia repellitur a testificando propter nimiam paupertatem si de subornatione potest haberi suspicio.et vide eleganter per dominum Fran. de are.hic. Adde an pauper repellatur a testimonio Ro.consilio. cclxxxiij. Allerand. consil. xv.iij.li. Anto.Francis. Quis dicatur pauper ad hoc vt possit repelli a testimonio:dicas hoc esse in arbitrio iudicis considerata qualitate testium et personarum in causa interuenientium et considerata magnitudine cause.de quo vide per Ro.et per Lanfran.plene in.l.si constante.in prin.ff.soluto matrimonio.

xi.q.iij.et in.c.j.de crimi.falsi.sed si propter senium non possit venire ad iudicium debet ad eos mitti tabellio qui recipiat depositionem suam secundum gl.et doct.hic et videas do.de Ro.in deci.cxxxvj.inci.senex.i no.vbi dicunt quod senex.lxxx. an.non tenetur comparere coram iudice nisi sit robustus.et vide Inn.et Jo.an. in.c.quam frequenter.vt lit.non conte.et Flo.in.l.in lege aql.si deletum.ff.ad.l. aql.vbi dicunt quod est in arbi.iu.quis dicatur senex ad effectum vt possit ex examinari ad perpetuam rei memoriam ante lit.contesta.et debet de hoc

c Sebasti.Sapia. Paupertatem.vide Are.in consi.xiij.inci.viso diligenter themate.col.x.que refert do.Jas.in.l.ij.in prin.ff.qui satisd. cog.vbi declarat quomodo intelligatur pauper in materia testium.

d Primo dicto.vide d.Pe.in cle.ij.de testi.vbi loquitur aliter.And.Bar.

a ☙Sebasti. Sapia. ¶ Totius. vide Bal. in. l. quicũqz. col. ij. C. de servis fugi. Card. in cle. j. v. si qui, in prima op. de privi. Jo. de ana. in. c. in tantum. vj. col. j. de collusio.

b ☙Sebasti. Sapia. ¶ In ebrietate. vide Ang. de aret. in tract. maleficiorum. in ver. scienter ⁊ dolose. colũ. iij. vbi late Ang. arimineñ. et late p Car. alex. i. c. de niqz. col. ij. iiij. di. ⁊ in. c. vẽter. xxxv. distinc. Anto. Francis.

c ¶ Circa hoc qđ dicit de ebrio delinquẽte dicas qđ ebrietas nimia attenuat delictum non autẽ in totũ extenuat sed si est parua ebrietas illa nõ excusat a pena etiam capitali sꝫ Bal. in. l. data opera. qui accus. nõ pos. ⁊ hoc modo puto itelligẽdum Bar. ⁊ Alexã. in. d. l. respiciẽdum. in. §. delinquunt. ⁊ Sali. in l. j. ꝺ sica. qui hoc alle. ⁊ vide glo. in l. fi. in. §. fin. C. de repud. q̃ dicit qđ ebrietas est leuis culpa, quod intellige de parua et non cõtinuata. sꝫ que est rata alias cit peccatũ mortale vt i. §. ea demuꝫ. xxxv. dist. et no. d. Abb. in. c. si constite. de accu. licet Card. in cle. j. in princ. de homi. dixerit esse veniale peccatũ. per §. criminis. xxv. dist. sed intelligo quãdo est parua ⁊ rara. et adde qđ ebrietas in clerico facit eũ suspẽdi et deponi vt in c. episcop9. xxxv. dist. nisi forsan sit vnica ⁊ parua: qꝛ tunc non suspenditur neqꝫ deponitur: vt tꝫ Spec. in ti. de accusationibus. in. §. iij. in ver. ⁊ no. eo enim casu dꝫ a communione summoueri. xxx. dieb9: aut alis arbitrio episcopi puniri. c. fi. et. c. ante omnia, xxxv. q. j. Et addo qđ magna et frequẽtata ebrietas faceret clericum priuari beneficio quo etiã deberet priuari si celebraret nõ facta digestione. vt ple. per do. Ab. in. c. si cõstiterit, de accu.

2 ¶ † No. quod testis corruptus seu falsum deponens non solum puniẽdus est de periurio seu falsitate: sed etiam de omni eo quod ex depositione sua iniqua processit: quia qui occasionem damni dat ⁊c. vt in glo. ⁊ vide bo. tex. huic concordantẽ in. c. prĩo. de custo. eucha. ⁊ glo. in regula imputari. de reg. iu. li. vj. ⁊ distingue vt ibi. ⁊ hoc probatur ibi: adulterio vno pluribusve. ¶ No. iij. ibi diligenter inquirendi sunt ⁊c. qđ non creditur testi qui post depositionem dicit se corruptũ fuisse. allegat enim turpitudinem suaꝫ. ⁊ ideo merito nõ est ibi credendum: vt in. c. j. de confes. cum simili.

3 ¶ † No. ibi: adulterio vno pluribusve ⁊c. quod toties[a] cõmittitur adulterium quoties copula iteratur: licet inter easdeꝫ personas de quibus vide bo. glo. in. c. imitare. vj. q. j. que disputat nũquid toties agere penitentiam debeo de fornicatione quoties committo fornicationem cum eadẽ muliere: ⁊ cõcludit quod sic. et bene facit iste text. ad idẽ vide bo. tex. in. c. ad apostolice. de re iudic. lib. vj. ver. deierauit. vbi probatur quod toties committit qs periuriuꝫ quoties venit contra iuramẽtum. ⁊ idem ibi vide Archi. ⁊ idem no. Jo. andr. et vide in Spec. de sen. prola. §. species aũt. versic. sed pone.

4 ¶ † Glos. j. querit quantam penitentiã debet quis agere de periurio. Respondet quod septem annis per. c. quicunqꝫ. vj. q. j. Sed dices tu hec eadem penitentia imponitur pro quolibet peccato mortali: vt. c. hoc ipsuꝫ. xxxiij. q. ij. sed dic quod sacerdos duriorem penitentiam arbitrabitur intra istud septennium quod iniungitur pro periurio quam in alio delicto. nam pro periurio poterit iniungere ei vt ieiunet bis in septimana et tot pauperes recipiat, non autem sic aspere arbitrabitur in aliis minoribus delictis. Et an necesse sit vt pro quolibet peccato mortali agatur penitentia septẽnalis. dic quod sic nisi presbyter aliter arctet tempus quod potest cum penitẽtie sint in arbitrio sacerdotis. vide glos. no. in. c. sunt plures. de peni. dist. iij. facit. c. deus qui. de pe. et re. et de peni. dist. j. mensuram. et multum potest sacerdos indulgere etiam de iusta penitentia vt in. c. quem penitet. de peni. dist. j. Et quid si iniuste arbitretur. vide gl. bo. in. c. mensuram. ¶ Gl. ij. colligit quod si aliquid imputat alicui omnia sibi imputantur que ex illo sequuntur.

5 ¶ † Opp. de. c. inebriauerunt. xv. q. j. vbi dicitur quod filie Loth inebriauerunt eum et se postea immiscuerunt ei ignorãti quid ageret: quapropter culpandus fuit Loth non quantum ille incestus sit: sꝫ quantum illa ebrietas mereretur. Et sic videtur probare ille tex. quod malum incestus non imputatur ei licet peruenerit ex malo ebrietatis. glos. hic so. quod primum malum nõ aggrauatur per sequens: sed de vtroqꝫ punitur. ¶ No. ex hac gl. vnum intellectum ad illud. c. vt committẽs delictum in ebrietate[b] licet non crederet delictum punitur de ebrietate[c] ⁊ de alio delicto cõmisso. hũc intellectum ponit etiã glo. in. d. c. inebriauerunt. et addit duos alios. ¶ Secũdus est vt puniatur ibi de incestu sed non tantum quantum mereretur si ex deliberatione processisset. ¶ Tertius intellectus est quod nullo modo puniatur de incestu sꝫ tantum de ebrietate quod est veniale peccatum. vt videtur tex. no. in. c. vnũ. §. al's ea demum. xxv. distin. Sed de hoc vltimo dic melius: vt no. in. c. clerici. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ p Archid. xxxv. di. c. sexto die. ⁊ p secũdo itellectu vide bo. tex. in. l. omne delictum. §. qui se vulnerauerit. ff. đ re mili. ⁊. l. respiciendum. in fi. de pe. vbi patet qđ punitur de delicto commisso in ebrietate sed pena minuitur. vñ pro homicidio nõ punitur pena mortis qđ bene notabis. ⁊ satis hoc potest procedere in omni delicto in quo vere requiritur dolus qui excluditur per ebrietatem facit. l. j. ff. de sic. Et distingue ad materiã prout notat Bar. in simili. i. l. quod nerua. ff. depo. ⁊ per. d. Ant. in. c. cognoscẽtes. de consti. ¶ Vlterius opp. cõtra tex. in eo qđ videtur facere differẽtiã vtrum isti diuisi per sententiaꝫ trãsiuerũt ad scđa vota vel ne: nã indistincte debet sententia retractari ex quo cõstare potest ecclesiam fuisse

6 deceptam. infra de re iudicata. tenor. ⁊ capitulo ꝯsanguinei. ¶ † Gl. pe. fatetur contrarium ⁊ suplet ad text. maxime Joã. an. dicit hoc dictum. gl. procedere si probaretur falsitas priorum testium. sed iste tex. loquit de corruptiõe tãtum ideo facit differentiam vtrũ trãsiuerunt ad secunda vota vel nõ. Et sequendo ⁊ limitãdo opi. suam in capitu. licet. š. de proba. dicit qđ regulariter non sufficit probare corruptionẽ post sententiam ad effectum retractandi sentẽtiam quasi per hoc non probetur falsitas: de quo tamen dic vt plene dixi in. d. c. licet. sed in cã matrimoniali quia sententia non transit in rem iudicatam est distinguendum vt colligitur ex tex. vt si non transiuerũt ad alia vota reuocetur sententia: alias secus. ⁊ ita putat in qualibet sentẽtia que nõ habet vigorem rei iudicate: vt puta si ab ea fuit appellatum. cuꝫ hac opi. transit hic domi. Ant. sed gl. istam sequitur do. Car. quia hec sentẽtia non transit in rem iudicatam: ⁊ sic nubẽdo aliis cõmiserũt adulteriuꝫ hec non est sufficiens ratio ad impugnandum dictum Joan. an. Sed procederet vbi clare constaret de errore sentẽtie: sed per solam corruptionem nõ ꝓbatur falsitas secundum opi. Jo. an. in. d. c. licet. ¶ Ego pono tres intellect9 ad hoc. c. Primus vt sufficiat probare solã corruptionem etiam ad effectum retractandi sententiam: qꝛ presumptio est qđ corruptus falsum dixit iuxta opi. Bar. in. l. diuus. ff. de re iu. dixi in c. licet ꝑreal. Et hoc videtur probare hec litera vbi papa solum mãdat inquiri de corruptiõe: vt patet in ver. si vero. Si autem ex corruptione non presumeretur falsitas non retractaretur sentẽtia etiam si ad secũda vota nõ transissent. Eadem ergo ratio militat in illis trãseuntib9 ad secunda vota. Et ꝙ presumat falsitas etiam quando transeunt ad secunda vota patet: quia testib9 imponitur penitentia de periurio et de adulterio vno vel pluribus quib9 causam dederunt, ⁊ sic presumatur qđ dixerunt falsum: alias non dicerẽtur adulterium commisisse transeundo ad secunda vota. et quo ad penitẽtiã istam imponendam de adulterio ponderat an transiuerint ad secũda vota. Secundus intellectus est vt distinguatur vtrum pecunia fuit data vt diceret falsuꝫ vel vt simpliciter diceretur testimoniũ. primo casu sufficit probare solam corruptionẽ predicto modo interueniẽte: secundo non. ⁊ pro hoc facit iste tex. vbi ponderatur quod isti testes dicebant se corruptos falsum testimonium perhibuisse: ⁊ sic posset moderari precedẽs lect. ⁊ dictum Bartol. plus tamen mihi placet dictum precedẽs. ¶ Tertius intellectus vt reuocet sententia probãdo solam corruptionem qualitercunqꝫ sit illa sententia per rationem positã in fine litere dum dicit sententiam reuocandam: quia testimonium illorum cum sint periuri non est aliquatenus admittendum: pondera ergo ꝙ tex. in fi. dũ ponit rationem decidẽdi nõ fundat se super falsitate vera vel ꝑsumpta: sꝫ tantum super periurio qđ ex corruptela processit cum iurauerũt ꝙ nõ

7 precio ⁊c. š. eo. quoties. ⁊ no. j. c. fraternitatis. ¶ † Et no. verbũ in fine positum scꝫ aliquatenus. per qđ vꝛ inferre ꝙ dictum periurorum non dꝫ habere effectũ suum si cõstat eos esse piuros añ sentẽtiã siue postea hic eñ retractat sentẽtia: qꝛ constat illos ad quorũ dicta lata fuit sententia fuisse piuros quasi sentẽtia lata fuerit p ꝓbatiões reprobatas.

8 facit qđ le. ⁊ no. in. c. ij. de pur. vul. † ⁊ cũ hec ratio i fine posita sit generalis dicã dispositionem huius. c. procedere siue sentẽtia sit talis que transeat in rẽ iudicatã siue nõ: attendẽda est ratio que extendit et stringit dictum ad limites ipsius ratiõis. l. cũ pater. §. dulcissimis. ff. de le. ij. ⁊. c. intelligẽtia. de verbo. signifi. no. Dy. in rc. fi. de regu. iur. lib. vj. et Cy. in. l. nõ dubiũ. C. de leg. ⁊ hec lect. multum mihi placet: ex qua generaliter posset inferri qđ sentẽtia lata ad dictum eorũ qui sunt piuri venit retractanda licet ex postfacto cõstet eos periuros esse saltẽ quãdo periurium fuit commissum in eadẽ causa vt hic fuit. ex dictis Inn. colligitur alius intellectus ꝙ ex sola corruptiõe possit agi contra separatos vt reintegretur matrimonium per beneficium resti. in inte. vꝛ per condictionem ex canone. quod dicit procedere etiam si trãsiuerint ad secũda vota. Et ad tex. supplet maxime dicit tamẽ qđ eo casu ageretur cum maiori maturitate seu cũ maiori discussiõe procederet quã quando res est integra. No. hũc intellectũ qui iudicio meo nõ cõgruit rationi huius. c. sicut precedẽs.

1 ☞ Simonia committitur in iure patronatus.
2 Donatio alicuius rei multo tẽpore facta inducit in ecclesia obligationem in futurum.
3 Parochiani an ⁊ quãdo debeãt dare quid loco beneficij pro administratione diuinorum ecclesie.
4 Plena probatio requiritur in crimine simonie: etiã qñ agit ciuiliter.
5 Clericus potest remittere debitum ecclesie quãdo illud concernit vtilitatem remittentis.
6 Remittere an sit dare.
7 Socius criminis an et quando admittitur in testẽ cõtra sociũ.
8 Fama an ⁊ quando faciat plenam vel semiplenam probationẽ: ⁊ quãdo nil probet.

Statutum

9 Statutum quod fama probet: intelligitur de fama que traxit originem a quibusdam indicijs q̄ mouerunt populum.

Veniẽs ad nos.

Socius criminis τ muneris nõ testificatur etiaz in crimine simonie: τ vni⁹ testimoniũ nõ sufficit ad ꝯdẽnationẽ. p̄mo ponit petitionẽ p̄sbyteri. s̄cdo illã exaudit. ibi τ nos. ¶ Casus literalis. Obiectuz fuit cuidã p̄sbytero. L. noĩe ꝙ in ecclesiã ouech. canonice nõ fuit ingressus q2 ꝓmisit vnicuiq3 parochianoꝝ suoꝝ remittere qnq3 barillos vini qui ꝓ bñficio dari cõsueuerũt sacerdoti in ipsa ecclesia deseruiẽti, τ ad hoc probãdũ duo fuerũt testes inducti qui iurati deposuerũt predictũ presbyterũ talẽ fecisse ꝓmissionẽ quorũ alter cũ dicto presbytero fecit dictã promissionẽ. Judex qui de cã cognoscebat dictũ presbyterum absoluit. quo facto p̄sbyter ad dñz papã accedẽs p̄dicta oĩa ei exposuit cũ ipsa sñia papa rescribit eidẽ iudici cõfirmans sñiam ipsius: ex eo ꝙ ille q eodẽ erat infectus crimine cõtra illum testificari nõ potuit τ nulli de se cõfesso aduersus alium est credendũ. Et dictũ vni⁹ testis nõ sufficit ad cõdẽnationẽ alicui⁹. Ber. ¶ Not. j. bo. arg. ex litera ꝙ parochiani admittunt ad accusandũ τ testificandum cõtra rectorẽ cuz agitur de crimine ciuiliter τ facit ad no. s̄. eo. c. ex parte ade. ¶ 1 † No. ij. simoniã cõmitti nõ solũ cũ pro tẽporali obtinetur ius mere spirituale: vt est institutio vel electio: s3 etiã cum obtinetur ius connexum spiritualib⁹ vt est p̄sentatio quam fecit parochian⁹ patronus. isti eñi parochiani habebãt ius presentãdi τ receperunt illã ꝓmissionẽ ꝓ presentatione fienda aliud eñi ius laici nõ possunt habere. s̄. de ele. massana. τ. c. sacrosan. τ ꝙ in iure patronat⁹ committat simonia[a]: vide bo. tex. in. c. p̄terea. s̄. de transactio. ¶ No. iij. ꝙ simonia cõmittit nõ solũ dãdo temporale ꝓ spirituali sed etiaz in remittẽdo debitũ tpale. Ex quo infertur ad id de quo in glos. ꝙ remittere idẽ est q̄ dare. l. quinetiam. ff. de calum. ¶ 2 † No. ibi: cõsueuerunt ꝓ bñficio dari τc. τ parochiani possunt cõpelli ad soluẽduz q̄ dare cõsueuerũt presbytero eorũ. Ex quo notabiliter infertur ꝙ donatio[b] alicuius rei multo tẽpore cõtinuata inducit in ecclesia obligationẽ in futurum vt singulis annis sic donet more solito. facit optime. c. ad apostolicam. de simo. τ vide oĩno q̄ no. in. c. peruenit. de cen. vbi plene dico maxime examinando dicta Bar. in. l. cũ de in rem verso. ff. de vsu. ¶ 3 † Et no. ibi pro beneficio τc. ꝙ vbi ecclesia nõ habet sufficientez dotem ad sustẽtationẽ presbyteri licite dant parochiani loco bñficij aliqua temporalia pro administratione diuinorũ quin imo ad hoc possunt cõpelli. iuxta not. in. c. omnis christianus. de cõsecra. di. j. quod intelligo quando sacerdos nescit aliter vitã ducere: alias secus. arg. c. clericus victum. xci. distin. c. j. de celeb. mis. ¶ 4 † Not. vlti. ꝙ in crimine simonie etiam cũ agitur ciuiliter requiritur plena probatio: vnde non sufficit vnus testis etiam cum presumptione que oritur ex dicto alterius qui fuit delicti particeps nec datur iuramentum in supplementum probationis cum causa sit nõ leuis. ad hoc quod nota. glos. in. c. tam literis. j. eod. vbi aliquid tãgam in c. fi. de iureiurã. τ ꝙ ex dicto de se confessi oriatur aliqua presumptio: tenet expresse hic Innocen. quod no. pro his que plene dixi in. c. j. s̄. de cõfes. ¶ 5 † Sed quero quid si presbyter fecisset remissionem post presentationez seu electionem. Soluti. dicit Jo. an. ꝙ tunc non fuisset simonia: non tamen valuisset nisi ad vitam remittẽtis. allegat de transac. decetero. et de dona. c. ij. hoc dico verum nisi prius conuenisset vt reciperetur et eligeret. promittẽs quod postea faceret remissionẽ d̄ quo vide tex. in. c. artaldus. viij. q. iij. τ not. dictũ Jo. and. ꝙ sacerdos potest aliquod debitum ecclie remittere in vita sua. τ hoc intelligo quando cõcernit illud vtilitatem ipsius remittẽtis: vt quia inde viuere debet secus si alias vtilitatem ipsius ecclesie concerneret. arg. in. c. j. de in integrum restitutione. τ. c. cum venissent. de instit. ¶ 6 † Gloss. prima colligit quod remittere est dare.[c] in contrarium facit. l. fin. ff. que in frau. cre. τ. l. j. §. cum creditor. quibus modis pignus vel hypotheca sol. Solu. glo. quãdoq3 ex eo quod remittit nullum commodum parti applicatur: τ tũc non dicitur dare: vt puta si remittitur exceptio declinatoria fori vel similis. facit. l. si fideiussor. §. quedam. ff. manda. nam dare est rem accipiẽtis facere. instit. de actio. §. sic itaq3. τ hoc casu nil fit accipientis. quandoq3 ex remissione aliquod commoduz applicatur parti: et tunc si illud est liquidum idẽ est q̄ donare: vt hic τ in iuribus hic alleg. in glos. et viij. q̃ne. iij. talia. Si vero illud nõ est liquidum sed dubium potius dicitur facere q̄ dare vel donare vt si remittitur dubius euẽtus litis sicut dicitur in transactione: vt nota in. l. siue apud acta. C. de transact. ¶ 7 † Oppo. contra text. et videtur quod cum crimen simonie sit exceptum debeant admitti in testes etiam viles et participes criminis: vt in. c. si quis papa. lxxix. dist. Respõdet gl. ij. quod licet contra laicum admittãtur criminosi in criminibus exceptis: contra clericum tamen non admittũtur nisi clericus sit vilis: vt puta infamatus. vt. ij. quest. j. in primis. de hoc dic vt plene not. in. c. cum. p. de accu. illud tamẽ. c. si qs papa. non ex toto soluitur cum ibi admittãtur socij τ de se confessi indistincte. nec ponderatur an ill sint infamati vel non. Hof. hic dicit quod ibi cõcurrebãt duo crimina simonie et lese maiestatis. loquitur enim de illo qui papa viuente conuenticulas fecit de papatu. alias licet tales admittantur in crimine lese maiestatis: nõ tamen in crimine simonie. vel secundum eum admittitur socius accusans: sed non testis testificans. vel s̄m Phil. iste non erat de crimine emendatus. τ ideo etiam in exce. repellendus erat a testimonio vt in crimine simonie. An τ quando particeps admittatur in testem. dic vt habetur hodie in. c. j. eo. ti. li. vj. et in crimine heresis dic vt habetur in. c. in fidei fauorẽ. de here. li. vj. et vide generaliter de testibus criminosis in. d. c. per tuas. iste eñi de quo in litera erat socius criminis τ muneris ideo fuit repulsus etiam dũ ciuiliter ageretur: vt habetur. d. c. j. ¶ 8 † Quero nũqd per vnũ testẽ et famam potuisset iudex istum cõdẽnare de hoc crimine: glo. predicta allegat pro τ contra. τ tandẽ cõcludit quod licet in ciuilibus sufficiat vnus testis cũ fama: secus tamen in criminalibus in quibus debẽt esse ꝓbationes luce clariores. idẽ videtur velle Spe. in ti. de no. cri. §. fama. versi. quid si agenti. τ vide gl. in. c. j. de appel. τ. iiij. q. iij. §. item sepe. que volunt famam τ vnum testem ꝓbare in ciuilib⁹. d. Anto. hic instat τ inter cetera ponit duo q̄ mihi indistincte nõ placẽt. primo quia in his que sunt modici preiudicij fama plene probat. secundo quod in factis antiquis excedentibus memo-

a ¶ Committitur simonia si datur vel remittitur aliquid temporale ꝓ iure presentandi in ecclesia. τ idem tex. in. c. preterea. cl. j. hic alleg. ¶ Adde Roma. consi. ccclxviij.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Donatio. Vide Jo. fabri. τ And. aret. in. §. pauonuz. insti. de re. diuisio. vbi ponit de eo qui solebat quotannis offerre cereuz capellano an possit cogi a capellano: τ ibi etiã ponũt de colono qui erat solitus dare par caponũ. d̄ quo multa per Moder. in le. si certis annis. C. de pac. ¶ Ad idem est tex. in. l. si fundũ. §. titio. ff. de le. j. interdũ tamen licitum est remittere et non dare: vt no. glo. in. c. statutum. §. notariũ. in vers. remissiõe. de rescript. in. vj. S3 cũ hoc tex. τ glos. concor. tex. in. l. si quis delegauerit. ff. de noua. τ vide d. Ant. l. c. si quorundã. in fi. j. col. de sol. S3 de hoc dic p Bar. τ maxime ibi Bald. in l. si mulier. τ in. l. si qs accepto. ff. d̄ cõdi. ob cãm. vbi Bal. in hac materia plura bona dicit. τ vide Bal. in l. pactũ q̄ dotali. ver. viij. quero. C. de col. τ q̄ no. do. in. c. mediatores. de test. lib. vj. in fi. j. co. vbi vide τ hoc intellige vt p Bar. in. l. transactio. C. d̄ trãsac. et pro concordia hui⁹ glo. est text. in. l. in edibus. in p̄n. ff. de donat. τ ideo sicut in donatione vltra qngẽtos aureos requiritur insinuatio sic in remissione: vt dicit gl. no. in. l. si qs obligationẽ. ff. de re. iu. q̄ etiam respõdet ad. l. modestinus. ff. de dona. que videtur dicere contrarium. de quo latius per doc. in §. τ cũ retro. insti. eo. de dona.

c ¶ Addõ ꝙ aliud est remittere: quã dare: nam nos habemus ꝙ in conuẽtionibus liberatorijs nõ requiritur cã sed in cõuẽtionib⁹ dandi secus. ita cõcludũt Alex. Ful. Sali. in. l. creditori tuo. C. de pac. τ ob hoc dicit Jo. an. in addi. ad Spe. in. §. porro. in pe. colũ. ꝙ si liberatoria cõuentio excedat quingentos aureos non requiratur insinuatio. τ ita tenet Sali. in. d. l. creditori tuo. cõtrarium tenet Bal. τ Anto. in. l. cõtra iuris. §. fi. in. l. tale pactum. in. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. Bar. in. l. modestinus. ff. de dona. Ber. force. Anto. Fran. ¶ An in remissione liberatoria excedẽte summã qnquaginta aure. requirat insinuatio iuxta formã. l. sancimus. τ. l. si qs argentum. C. de dona. et existimo verius esse ꝙ requiratur ꝙ remittere nihil alud est nisi dare vel donare. l. peculium. in princi. τ ibi Bar. in ver. item no. ff. de pri ui. τ istud intelligerẽt verum quãdo debituz quod remittitur est liquidum. alias secus s̄m Bal. in. l. actione. in. ij. col. C. d̄ transact. τ in l. transactio. cod. tit. et videtur esse ex mente gloss. et do. Pau. de cast. in. l. contra iuris. in princip. et in. l. tale pactum. in prin. ff. de pact. et habet per Alexã. vbi multa alleg. in. l. si mulier. ff. d̄ condi. ob causaz. τ dicit ꝙ isto casu quando remittitur debitũ liquiduz absq3 dubio requirit insinuatio quod etiaz videtur sentire alexan. in. l. modestinus. ff. de dona. τ ꝓ hoc facit quia hoc casu remittitur debitũ liquidum: vidẽtur habere locum rationes inducẽtes insinuationem sed vt cessẽt fraudes τ suspiciones euitentur et vt videatur an ea processerit ex mera liberalitate remittentis propter autoritatem iudiciariam interuenientem iuxta not. in d. l. si quis argentum. quia in tanta summa videtur cessare presũptio donationis iuxta ea que tradũtur in. d. l. si quis argentuz. τ Pau. de cast. in consi. ciij. τ in cõsil. lxxxviij. et per Oldrad. in cõsil. clxxiij. vbi ponũt cãs quare fuit introducta a lege insinuatio que cause vt dixi ita vidẽtur habere locuz in remissione debiti liquidi sicut in donatione vide tamen Bal. in. l. j. C. si rec. pro. τ in. c. j. in tit. quid iuris si post alie. feu. vasa. illud recu. in vsi. feu. vbi dicit ꝙ vbi remitteret pena in tali remissione non requiritur insinuatio. ad quod vide Alexand. in. d. l. modestinus. de dona.

riam hominum quod est quando excedit spatiū centum annorū fama[a] plene probet[b] etiaȝ in preiudicialib⁹. allegat. ff. de proba. l. si arbiter. ⁊ l. in summa. §. ideȝ labeo. ff. de aqua plu. arcen[c]. ⁊ Innocen. de verb. signi. veniens. ⁊ c. quid per noualē. primū dictum mihi non placet quando fama non habuit ortū ex ꝓbabilibus coniecturis: tūc enim potius dicunt̄ vane voces populi que non sunt audiēde in. c. ij. de elect. ⁊ l. decurionum. C. de pe. voluit Bar. in. l. de minore. §. tormēta. ff. d questio. scđm dictū nō placet indistincte. Nā imputandū est parti quare a principio sibi non ꝓuidit: dicemus ne bonā ⁊ sufficientē ꝓbationem si per famā ꝓbo ꝙ iā sunt mille anni ꝙ dom⁹ tua fuit eccl'ia ꝯsecrata: certe nō puto hāc ꝓbationē sufficere ad domū tibi auferēdam: qꝛ cōiter iura volunt vt fama nō inducat plenā ꝓbationē cum sepe fallax sit. de presump. cū in iuuētute. ⁊ probationes debēt cōcludere necessario. de ꝓba. in presentia. ⁊ facit qđ dixi in. c. cū ad sedē. de resti. spol. nec obstāt iura allegata per do. Ant. qꝛ loquunt̄ qñ est ꝓbāda ꝑscriptio tanti tēporis cuius initij memoria non existit. vnde dicit no. Inno. in. d. c. qđ per nouale. ꝙ illa ꝓbatio que fit ꝙ memoria nō existat ⁊c. solū habet locū qñ in iure exprimit̄ vt ꝓbet̄ prescriptio tāti tēporis cuius initij non est memoria. Procedit ergo dictū. d. Ant. i istis casibus: nō aūt generaliter in oī facto antiquo. ⁊ concludo hāc materiā hui⁹ gl. post Bar. in. d. §. tormenta. Aduerte eñ varie reperiunt̄ opi. quidā eñ volebāt famā facere plenā fidē: vt no. glos. i. l. at q natura. §. cū me. ff. d neg. gest. ⁊ C. de ꝓba. l. iiij. ⁊ l. vbi. C. de iure do. ⁊ in. c. cum causaȝ. ē. de ꝓba. alibi gl. videt̄ velle ꝙ facit semiplenā probationē: vt no. in. l. iij. ff. de testi. ⁊ hic. ⁊. d. §. itē sepe. ⁊. c. j. de ap. ⁊ l. admonēdi. ff. de iureiu. ⁊ l. in bone fidei. C. eo. Alij videnť dicere qđ fama nullo mō ꝓbat sed ꝓbatiōes iam factas confirmat. Unde si vtraqȝ pars plene ꝓbaret obtineret illa que hȝ vltra aliam partem fama. d. l. iiij. ⁊. d. §. item sepe.

dum dicunt cōfirmat ⁊c. ideo dicūt ꝙ fama nō ꝓbat cum vno teste cum solum cōfirmat probationem iam factam: sed dictum vnius testis non est probatio: ideo nō potest confirmari. ⁊ hanc opi. tenēt Jac. de are. ⁊ An. de pis. ⁊ Jaco. de bel. idē tenuit preterꝙ in causis breuibus. ar. authē. nisi breuiores. C. de sen. ex peri. reci. Dyn. autem in. l. excusantur. in prin. ff. de excu. tuto. ⁊ Cy. in. l. fi. C. de testi. ⁊ in. l. iiij. C. de ꝓba. tenēt qđ gl. hic. vt in ciuilibus probet cum vno teste non aūt in criminalibus cum autem requirantur probationes luce clariores: vt in iuribus hic alleg. in glos. Bar. dicit in. d. §. tormenta. ꝙ quedam sunt in quibus sufficit famā esse licet sic in veritate non sit: ⁊ tunc sufficit ꝓbatio fame: vt. l. barbarius. ff. de offic. pre. ⁊. l. j. C. de testa. ⁊. l. si arbiter. C. de sentē. adde iij. q. vij. §. tria. versic. verūtamen. in his enim iuribus non requiritur veritas: sed sufficit famam subesse. qñꝙ requiritur veritas ꝙ ita sit ⁊ quedā tūc sunt in quibus ipsa fama seu cōmunis opin. veritatem faciunt ⁊ inducunt ⁊ tunc sufficit probatio fame: vt. l. labeo. ff. de supel. leg. ⁊. l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fun. instru. cū si. Naȝ ibi sufficit ꝓbare per famā ꝙ aliqua verba habeant certū intellectum ad inferēdū quod disponēs intellexit. Quedā sunt in quibus cōis opi. seu fama nō inducit: sed inducitur ad aliquod probādum ⁊ tunc si quideȝ ꝓbatur fama simpliciter ex voce populi nō probata aliqua presumptione ex qua dicta opi. seu fama originem traxerit ⁊ non probat: quia tūc magis dicitur vana vox populi que non est exaudiēda. d. l. decurionum. licet enim nō probet secundum eū tamen adiuuat probationē iam factam. d. l. iij. §. eiusdē quoqȝ. si vero probat̄ fama: ⁊ tūc hoc qđ traxerit originē ex ꝓbabilib⁹ cōiecturis: ⁊ tūc dicit Bar. qđ i qbusdā casib⁹ facit plenā ꝓbationē: vt puta in his q̄ sunt modici preiudicij ⁊ sic intelligat̄ gl. in. d. l. vbi. in qua sufficit ꝓbare per famā qđ maritus male vtit̄ substātia sua ad effectū vt restituat dotem. Itē qñqȝ hȝ

a Utrum fama plene ꝓbet. ⁊ vide qđ no. do. Ant. in. c. cū cām. in fi. de ꝓba. ⁊ in. c. j. de ap. Et an valeat statutū epī vt ꝑ solā famā quis ꝓbet̄ vsurarius. vide Pe. de anch. in repe. c. canonū statuta. de consti. in tertio ꝑnci. quesito. in. xiiij. col. illius q̄siti. v̄. accedat. Et adde qđ de iure sola fama nō est sufficiēs indiciū ad torturā ꝭm Jo. an. in addi. Spec. in ti. de ꝓba. §. vidēdū. v̄si. xiij. quā refert et sequitur do. Ant. in. c. tertio loco. in. vj. colū. ē. de ꝓba. Et quid ꝓbet fama. vide ꝑ glo. in ver. ꝯfirmet. ⁊ ibi bal. in. l. iij. §. eiusdeȝ. ff. de testi. ꝑ quot aūt testes probet̄ fama: vide ꝑ text. ⁊ ibi do. Ab. ⁊ ꝙ ibi post euȝ notaui in. c. tertio loco. de presump. ⁊ an fama cuȝ vno teste ꝓbet: vide ꝑ do. Ant. j. e. in. c. preterea. in peñ. colū. Et an fama cū testimonio de auditu ꝓprio vel auditu audit⁹ plene ꝓbet: vide gl. j. ⁊ ibi do. An. super cā. in. c. tā literis. j. e. Et qño ꝓbetur fama pōit Bal. i. l. si qs patrē. ff. ad maced. Qualiter aūt debeant dicere testes deponentes sup fama: ponit Bar. ⁊ Bal. in. d. l. iij. §. eiusdē. ff. e. Et an per famaȝ ꝓbetur queȝ esse notarium: ponit Spe. in ti. de ꝓb. §. j. ver. itē etiā. quā refert do. Anto. in. c. j. in. iij. col. de fi. instru. Item in hac materia vide duas qōnes quas ponit do. Ant. in. c. cum cāȝ. in iij. col. ver. quero qđ si testis. j. eo. Adde hic Archi. in. c. si testes. ver. itē sepe. iiij. q. iij. vbi dicit ꝙ si agenti opponit̄ excōicatio nō poterit probari per famā cū vno teste. alleg. c. sciāt cuncti. ij. q. viij. ⁊ Spe. in ti. de not. crimine. §. fama est. Ego allego ꝓ eo meliorē tex. in. c. pia. in ver. aptissimis documētis. de excep. in. vj. adde hic Bal. in. l. conuēticulam. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in aut. quas act. C. de sacrosan. eccl. quē refert Ro. in. l. ij. §. idē labeo. in. ij. col. ff. de aqua plu. arcen. vbi dicit ꝙ papa pōt cōi fama ꝓbare se esse dñm ciuitatū ecclesie: sȝ illud nō probet alijs instrumentis qꝛ fama in factis q̄ excedūt hoīm memoriā facit plenā ꝓbationeȝ. Et adde ꝙ fama nō facit semiplenam probationeȝ in iudicio in criminalibus ꝭm Bal. in apost. in. d. l. iij. ff. eo. qui dicit ita no. Cy. in fi. C. de questiō. Item adde ꝙ no. Do. de ro. deci. ccxix. ꝭm ordineȝ meum nonissimum. Itē ꝙ fama cū vno teste plene ꝓbet: tȝ gl. in. c. j. j. de ap. ⁊ glo. in ver. possessionis. in. c. placuit. §. prescrionū. xvj. q. iij. Itē vide Pet. de anch. in. c. mediatores. circa fi. pe. col. de test. i. vj. vbi dicit qđ ꝑ famā cū vno teste nō ꝓbat̄ crimē. Itē adde ꝙ iudex se īformat de fama sine ordine iudiciario ⁊ sine testibus: vt dicit Inno. in. d. c. cū in tua. in gl. sua que est super verbo de plano. de spon. ⁊ sentit do. Ant. ē. e. c. ij. in vl. ca. Item an fama cū vno teste equiualeat ꝓbationi duoꝝ testiuȝ vide do. Abb. post Uinc. ⁊ do. Car. in. c. ij. de clāde. despō. Itē quā probationē inducat fama vide Archi. in. c. si duo. xxxv. qō. vj. vbi inter cetera dicit ꝙ lȝ fama cū vno teste ꝓbet in ciuilibus: tñ sec⁹ est in criminalib⁹ et ita dicit tenere Spec. in tit. de no. cri. §. fama. cui adde qđ idē dicit Archi. in. d. c. sciant cūcti. ij. q. viij. ⁊ ita dicit tenere Hosti. hic. idem ꝙ in causa vsurarum existēte fama defertur iuramentū in supplementum probationis. casus est sing. ꝭm vnā lec. in. c. ex literis. de iureiur. Item qđ fama cum vno teste non probat in criminalibus: tenet Oldr. consil. suo cxcij. vltra mediū. Itē ad id quod tetigi supra qualiter debeāt deponere testes deponētes super fama: vide Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. in pe. col. ver. quero qualiter probabitur fama. in quo. §. melius ꝙ alibi reassumpsit materiam fame cuius omnia dicta per ordinem sequitur Sali. in. l. ea quidē. in vlti. parte repe. C. de accu. Item vide do. Ant. in. c. cū causam. circa fi. de proba. Et Bald. in. c. suborta. vltra med. de re iudi. Item glo. hic positum singulariter limita: vt per Domi. in. c. j. §. j. in princip. vlti. colum. de vsu. in vj. Item de predicta questione qualiter debeant deponere testes super fama quam rationē debeant reddere vide latius per do. Maria. in repeti. c. qualiter et quando. in. xxix. q. cum. xi. seq. xi. q. princip. de accusa. Et ibi etiaȝ vide per euȝ. xlv. q. princip. qđ ꝓbet fama ⁊ quantum de eius effectu.

Addō an fama probet Ro. consil. vij. Alex. consil. lxvj. et. lxxxiij. iij. lib. et an sit indicium ad torturam: per eum cōsil. v. ⁊ an cū vno teste sit sufficiens ad condemnandum: per Barto. cōsil. incip. an fama cuȝ dicto syndici. ⁊ an ⁊ quando admittat̄ probatio per famaȝ vide Card. consi. ciij. ⁊ an in ciuilibus ꝓbet plene cum vno teste: vide per eum cōsil. lxj. ⁊ qualiter probetur fama: vide Allexā. consil. lxx. iij. lib. Fran. aret. consi. lxxiij. et vide Calde. consi. j. de proba.

Sebasti. Sapia.

b Plene probet. Uide Matthe. in no. ij. incip. no. qđ in iudicijs possessorijs. vbi dicit ꝙ ex quo in iudicio possessorio tractatur de leui preiudicio probatio per famam habet vim plene ꝓbationis. de quo etiaȝ per do. Jas. in repe. l. admonendi. col. lxxxiij. ver. dictum est. ff. de iureiuran. ⁊ ibi do. Baptis. de sancto seuerino in char. xviij. versi. nona conclusio. dicit qđ etiā istud procedit quādo negotium principale est magnuȝ sed illud super quo principaliter agitur est parui preiudicij: vt in iudicio super restitutione dotis quando maritus vergit ad inopiam. nam licet causa dotis sit magna: nō tamen cognitio an vergat ad inopiam vt ibi per eum: ⁊ ideo fama plene probat quod vergat ad inopiā.

c Et ista opi. domi. Anto. videtur optime confundi per textum singu. in. c. si duo. xxxv. qōne. vj. vbi est casus quod etiam in gradibus antiquis excedētibus memoriam hominum nō sufficit probatio per famam. Sed respondeas subtilissime vt per domi. Francis. de aret. hic in suis recollectis. et de hoc an in factis antiquis sufficiat probatio per famam: vide textum in. c. cū causam. ē. titu. j. Bal. in authentica quas actiones. circa finem. C. de sacrosan. eccle. ⁊ post Inno. in. d. c. veniens. de verbo. significa. et Bal. in. l. non ignorat. in. vj. colum. C. qui accus. ⁊ Bal. in. l. comparationes. C. de fide instrumen. ⁊ in. l. conuēticula. in vlti. char. post Barto. ibi. C. de episco. et cleri. ⁊ Bald. in. l. secunda. C. de probatio. et opini. domini Antonij que est communis tenet etiam Ange. in. l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de negotijs gest. ⁊ do. Anto. in. c. quid per nouale. de verborum signi. de quo vide per Specu. in titu. de probationibus. §. j. versicu. ⁊ nota. ⁊ per Joan. an. in titulo de notorio crimine. §. fama. in prima additione iuxta finem. et dicit factum antiquum quod excedit spatium centum vel quadraginta anno. sed vide que not. dominus Bart. de bel. in clemen. j. de reb. eccle. non alie. Et idem in his terminis proprie dicit Innocen. in. c. veniēs. in secunda colum. de verbo. signi. ver. quidam dicunt. Et quando dicatur quid consuetum ab antiquo: vide Ang. in. l. an in totū. C. de edi. priua. Itē adde quod illud dicitur factum in proximis diebus quod est factum post multos annos. textus est in. l. qui fundū. in princip. ff. de contrahen. emptio.

Sebastia. Sapia. ¶ Vana vox. Vide Bald. in cōsi. ccxlv. incip. fama vicinie. ante finem. in. iij. parte.
Sebastia. Sapia. ¶ Aliū effectū. Qđ in his que sunt difficilis probationis fama plene ꝓbet: tenet Bald. in consi. xxxvij. incip. casus talis. in vlt. colum. in. j. parte. Ro. in ꝯsi. lxxvj. incip. in causa nobilis viri. col. iij. Pe. de ancha. in cōsil. cccxj. incip. tres domini. col. ij.

eod. ⁊ in. c. fraternitatis. in. xliiij. colum. versic. venio ad quartū. Item adde ꝙ attestationes in generali inquisitiōe faciunt fidem in speciali. h. d. Inno. in. c. bone el. j. in gl. sua. super verbo notoria. de elect. quem refert ⁊ sequitur do. Abb. in. c. graue. de prebē. vbi etiam ad hoc alleg. Bar. in. l. fi. ff. de questio. vbi Barto. in fi. concludit contrarium nec ei cōtradicit Inn. in. d. c. bone. quia non loquitur ꝑ ut refert. d. Abb. in. d. c. graue. sed dicit quod testes qui fuerunt examinati in generali inquisitione iterum examinabuntur in speciali. d. quo vide do. Abb. in. c. ad petitionem. in. j. co. de acc. adde barto. in. l. j. §. qui ex cusatiōe. ff. đ vac. mu. vbi dicit qđ acta in vna causa nō prosunt in alia in his que cursu temporis mutātur adde Bar. in. l. pretor. §. hoc editio. ver. quero vtruʒ. ⁊ versi. qd si ille. ff. vi bo. rapto. vide Bal. in extrauagā. de pace cōstan. in ver. in causis. in pe. et vlti. col. Et vide Bar. i. l. si supera tus. ff. de pigno. Item vide Bar. in. l. admonendi. in. xiiij. col. versic. quero quid si dicta testium. ff. de iureiur. do. Ant. in ca. fi. i. x. colū. j. de iureiur. Item an acta facta coram iudice seculari faciant fideʒ si de eo agatur coram iudice ecclesiastico. vide per do. Anto. in. c. at si clerici. in ṗn. in vj. colū. de iudici. Iteʒ adde quod ipse nota. in. c. ab excōmunicato. in ij. col. de rescript. Iteʒ adde quod ipse notauit in. c. significauit. in vl. col. j. eod. ti. Iteʒ de ista materia quam ponit hic domi. Ant. vide Bar. in. l. de etate. in antepe. col. ff. de mino. Iteʒ vide q̄ latissime vltra ṗdicta scribit domin⁹ Alexander de imola post docto. in. d. l. is apud quem. C. de eden. super fine glos. magne. Item an probatiōes super etate

Sebasti. Sapia. ¶ In criminalibus. In criminalibus an fama faciat probationē: vide Alex. in ꝯsi. cxiiij. ici. quoniā abunde. in. ij. vo. Jo. de ana. in cōsil. lix. incipi. visa inquisitione. col. penul. Oldr. ꝯsil. cxcij. inci. viso diligēter. Et plene de materia vide Ang. aret. i trac. maleficioꝝ. i verbo fama. publica.

Sebasti. Sapia. ¶ Hoc promisso. Vide super hoc formatā regulaʒ cū suis limitationibus per domi. Bartho. sozi. in tractatu fallētiarum in. vij. fallentia. ⁊ de materia vide per Fel. in. c. presentata. j. eo.

¶ An ⁊ quando acta coram vno iudice faciant fidem coram alio. de quo late per Bal. in. l. is apud quem. in penult. col. C. de edē. ver. querit gl. vtrum. ⁊ ibi etiam late p Bar. in. v. col. vf. vlterius querit hic gl. ⁊ do. Ant. in. c. per inquisitioneʒ. in vlt. col. de elect. Et adde que scribit domi. Anto. in ca. cum causam. el. j. in antepenul. col. j. eo. ⁊ ibi elegāter per do. Ab. circa pncip. ⁊ vide Bald. in. l. fi. circa princ. versic. modo quero. C. de re iudic. vbi ponit an et quando attestatiōes facte in vno iudicio faciant fidem in alio. ⁊ per empta pᵃima instantia acta illius instantie probēt in secūda. de quo vide p do. Anto. in. c. per tuas. in antepenult. col. j.

effectum ꝭm eum vt trāsferat onus probandi in aduersarium: vt quando quis cōi opi. habet pro libello: vt. l. si mater. C. ne de sta. defunc. ⁊ vide qđ no. in. c. vno. vt ecc. benefi. aliter ista fama non facit plenam probationē ꝭm eum. an autem faciat semiplenam ita ꝙ plene probet cum vno teste. dicit qđ debem⁹ considerare indicia ⁊ presumptiones ex quibus fama ipsa traxerit originē an multum vrgeāt an nō ⁊ scđm hoc arbitrabitur an fama faciat semiplenā probationē vel nō: ⁊ sic dicit debere intelligi glos. in. d. l. excusantur. ff. de excu. tu. ⁊ in. d. l. iij. §. eiusdem. ¶ † Et ex his infert ad questionem statutum disponit ꝙ in aliquib⁹ casibus sufficiat ꝓbare maleficiū per publicā famā. Dicit enī debere intelligi de fama que traxit originem ex pluribus causis que inducunt populū ad sic dicendū vel credēdum: alias nō esset fama sed magis vana vox populi de qua nō est curandum: vt. s. dixi. debet enī intelligi statutum de fama legitima ꝭm eum que verba sunt multum notanda. Et faciūt pro hoc vltimo no. per Inn. in c. cū oporteat. de accu. vbi dicit ꝙ testes deponētes super infamia debēt reddere causam sufficientem sui testimonij. Nō enī sufficit dicere ꝙ populus habet illū suspectū. ad materiā vide qđ ponit Jo. an. in addi. Specu. super. §. fama. de not. cri. vbi ponit duas opi. contrarias antiquoꝝ. ¶ Sʒ ne captiuē intellectum proprium simpliciter referendo alioꝝ ingenia subijciā in effectu qđ mihi videt in hac materia satis difficile. aut enī fama processit ex inimicis ⁊ de ea nō est curandū: vt in c. cū in iuuentute. de presump. ⁊. c. licet ex quadā. de testi. ⁊. c. qualiter ⁊ quādo. ij. de accu. Aut non constat ꝙ processerit ex inimicis: ⁊ tūc aut versatur in his que sunt in assiduo ⁊ publico vsu ⁊ proficit in duobus. primo ad declarandū vocabulū dubium: vt in. d. l. labeo. ⁊. l. cum dilationis. §. asinam. preallegat. cum si. Scđo proficit vt vtilitate publica suadēte ex quo nō agitur specifice de preiudicio alterius teneamus cōem opi. ꝓ veritate: vt d. l. barbarius. ⁊ in. d. §. tria. Aut versatur in alijs ⁊ aut nō reddit causa rationabilis: vnde ꝓcessit fama: ⁊ nō facit aliquē graduʒ probatiōis. vt. s. dixi post Bar. sed coadiuuat ꝓbationem pfectā. Aut redditur causa ꝓbabilis ⁊ probatur: et tunc possent esse ita stricta indicia ⁊ cōiecture vt etiaʒ plene probaret in ciuilibus: sed tunc probatio solum fingitur ex iudicijs et non ex fama. iuxta ea que plene dixi in. c. tertio loco. de proba. aut non probant ita indicia stricta: ⁊ tunc puto ꝙ si agit ex cōtractu vel rei vēdicatione vel quasi seu alia actione: fama nō facit gradū probationis: sʒ tm̄ coadiuuat. ita loquit tex. in. d. l. iij. ⁊. d. §. itē sepe. Et est ratio: quia probationes debent excludere necessario: vt in. c. in presentia de proba. l. nō epistolis. C. eo. ⁊. l. actoꝝ. ⁊. l. cū res. eo. tit. fama enim sepe faliat est: vt experientia docet: ⁊ de iure etiaʒ diuino requiruntur ad min⁹ duo testes: vt sit plena ⁊ concludens ꝓbatio vt agitur de preiudicio alterius: vt legi. ⁊ not. in. c. licet vniuersis. de testi. ⁊ hoc voluerunt quidam antiqui vt recitat Joā. an. in loco preallegat. Ideʒ puto vbi non agitur ex cōtractu: si est preiudiciū nō modici: vt probat in c. tam literis. j. eo. vbi fama ⁊ aliqui testes singulares nō suffecerūt ad effectū cessandi electionem electi. ¶ Si vero agitur ad alium effectum ᵇ tunc probat in his que sunt modici ṗiudicij: ⁊ que de facili plene probari non possunt vt in probando mortem alterius longe absentis: vel quod maritus male vtitur substantia sua vel in probandis finibus diocesum. vt in. c. cum causam. j. e. ⁊ in similibus. hoc verum nisi in casibus in quibus iura exigunt prescriptionem tanti temporis: de cuius initio non est memoria. tūc enī necesse est probare per famam seu communem opi. quia aliter impossibilis esset probatio: vt. s. dixi. ⁊ an sit differentia inter famam ⁊ communem opi. vide per Jo. an. in. d. §. fama. In criminalibus ᶜ vero quādoqʒ prestat materiam inducēdi purgationē. ij. q. v. presbyter. si a plebe. ⁊. j. de accu. accedēs. cu si. Quādoqʒ dat materiam inquirendi. vt de accus. qualiter ⁊ quando. ij. Quandoqʒ suspendēdi ab officio ⁊ beneficio. distinguēdo tamen prout leg. ⁊ no. in. c. inter. de purga. ca. ⁊ per Jo. an. in. c. j. đ accusa. lib. vj. Quandoqʒ coadiuuat probatiōes iam factas seu alia adminicula vt in. c. preterea. j. eo. sed gradum probationis nō facit: quia probationes in criminalibus debēt esse luce meridiana clariores. C. de proba. l. sciāt cūcti. canonizata. iij. q. viij. in. c. epiphaniuʒ. v. q. vj. ⁊ probatur in. d. c. tam literis. vbi nō facit semiplenam probationē etiam si agitur de crimine ciuiliter: fortius ergo si agatur criminalr. ⁊ hoc not. ⁊ hic cadit questio an probationes diuerse speciei debeāt misceri ad faciēdam plenam probationem. de qua plene dixi in. c. cum causam. de proba.

1 ¶ Acta ordinatoria cause nō perempta instātia coram surrogato iudice vel iudice appellationis faciunt fidē: secus coram alio iudice alterius tribunalis.
2 Testes recepti in vno iudicio faciūt fideʒ in alio quamuis non publicati.
3 Acta in causa prosunt omnibus quibus profuisset res iudicata illius cause: si acta facta sunt cōtra presentem secus contra cōtumacem.
4 Acta in vna causa contra extraneas personas faciunt aliqualem presumptionem.
5 Cōfessio facta in vno iudicio ratione publice vtilitatis faciunt fidem in alio.
6 Acta facta in vna causa an faciāt fidem inter easdem personas in alia causa: quādo super eodem agitur vel super dependēti a prima causa.
7 Acta facta in vna causa faciūt fidem in alia prorsus separata inter easdem personas.
8 Acta litis ordinatoria: perēpta instātia pereūt: secus acta respicientia litis veritatem.
9 Effectus actorum respicientium litis ordinationem: perempta instātia durat: nisi renuntiatum sit instantie.

Causam que. Attestationes in vno iudicio recepte fidē faciunt in eadem causa et inter easdem personas coram alio iudice. h. d. ⁊ nō diuiditur. No. ꝙ acta cōcernentia merita cause nō restringūtur respectu effectus quo ad personam iudicis coram quo acta sunt sed operātur effectū suum etiam coram alio iudice. Et idē videtur dicendum de actis concernentibus ordinationem: vt de lit. cōtest. ⁊ similib⁹ probari videtur in. c. fi. s. de proba. ¶ Sed quero nūqd sit hoc verū indistincte. Innocē. hic instat ⁊ vide gl. in cle. sepe. de verb. sig. latius per Bar. in. l. cum lite. ff. iudic. sol. ⁊ aliquid in. l. cuʒ apud. eo. titu. Et vt clare cōcludam materiam aduerte prius quod acta que fiūt in iudicio sunt triplicis qualitatis. Quedam enim concernūt ordinationem iudicij: vt citatio: libelli oblatio: lit. cōtest. satisdatio ⁊ similia: que alio vocabulo appellātur acta iudicij: seu iudicij ordinatoria. quedam concernūt indagationeʒ veritatis: vt sunt attestationes seu depositiones testium: cōfessiones: ⁊ similia que alio vocabulo dicuntur acta litis seu cause. quedam cōcernunt decisionem negotij: vt sententie que feruntur in causa. ⁊ de hoc vltimo nō tractat hic sʒ est materia ti. de re iud. ⁊ marie in. c. pe. ⁊. c. cū sup. ⁊. c. cū inter. eo. ti. ¶ † Hoc ṗmisso ᵈ cum queritur an acta ᵉ in vno iudicio faciant fidē

facte corā iudice laico in causa restitutionis faciant fidē coram iudice ecclesiastico in causa matrimoniali. dic q̄ sic. fm Bal.in.l.j.in vlt.col.in apost.ff.de ferijs.per tex.in.c.ij.de excep.lib.vj. Itē adde hic qd probationes facte in tela exceptionis nō psunt in tela officij iudicis fm do. Ant.in.c.cū dilectus.§.fi.in.iij.colū.de ordine cog. Et de hoc an acta facta in priori iudicio faciant fidē in alio qñ perempta est pena instātie. vide etiā per Bal.i.d.l.gesta. & vide do.Ant.j.eo.in.c.per tuas.in antepe.col. Et quando nō perit instantia sed fuit pnuntiatū nulliter an possit de nouo cum eisdez actis iudicare. vide late per domi. Anto.in.c.in literis.in antepenul.col.de off.deleg. Itē adde hic qd no.do.Ant.in.c.dilectus.i.xi.col.de capel.mo.vbi dicit qd lz perempta instātia peāt acta litis ordinatoria tñ nō peūt acta litis decisoria.ita dicit tenere glos.in.c.peñ.de iudi. Itez que acta iudicij peūt per circunductionem edicti. vide p do. Anto.in.c.cōsuluit.in.ij.co.de offi.deleg. Et adde qd acta facta īter alios seu testes inter alios recepti faciunt semiplenā pbationem si testes non possunt iterū examinari:quia forte sunt mortui fz Bar.in.l.admonēdi.in.x.colum.ver.q̄ro qd si dicta testiū.ff.de iureiuran. Sed cōtra hoc videt casus in.c.inter dilectos.§.porro.d fide instrumē.vbi factum erat antiquum et tamen text.dixit qd nullum faciunt preiudiciū. secundo contra hoc videt casus i.l.nō post ea.§.fi.ff.de iureiurando.& in.l.sz & si possessor.§.fin.eo.titu.arguendo de iuramento ad alias probationes:quia iuramētum habet vim sententie et probationis.l.ij.et.l.non erit.§.dato.ff.de iureiurādo. tertio:quia testes saltem quo ad tertium reperiuntur recepti parte nō citata:& sic faciunt indicium fm Bald. in.l.maritus.ff.de questio. Sed distingue quod aut querit an semplene probent quo ad fauorem tertij qui non fuit in iudicio contra eandem personam que fuit in iudicio.& dicēdum est quod sic.et ita intelligitur dictum Barto.in.d.l.admonendi.et domi.Anto.in.d.c.fi. Aut queritur an faciant semiplenam probationem contra tertiam personam que nō fuit in iudicio contra quam non fuerunt recepte.& dicendum est q̄ nō:& ita intelligitur text.in.d.c.inter dilectos.de fide instrumen.cum suis concor.& ita in hoc passu distinguit Bald.in.l.ij.de edē. licet predicta non alleget:sed huic vltimo membro di.fortiter videtur obstare tex.in.l.a sententia.in prin.& in.l.si perlusorio.in princ.ff.de appella. Sed vide quod licet ibi posset appellare tertius qui non fuit in iudicio tamen ei non preiudicabatur quod innuit tex.dum dicit quod tertius ille bene erat tutus absq; remedio appellationis. in isto tamen articulo. domi. Anto.in penulti. colūna. huius.c.causam simpliciter tenet quod acta inter alios facta soluz faciunt aliqualē presumptionez. ¶ Adde tu an acta facta in vno iudicio faciant fidem in alio, Fulgo.consi.clxxxiij.& an acta facta pempta instantia faciant fidem in causa appell'.per eundem consilio clxxij.& vide Ange.consil.ccxlviij.& an acta facta in causa conuentionis pbent in causa reconuentionis vide Alexan.consil.lxxxij.j.libro & an acta facta cuz possessore ciuili probent cū possessore naturali. vl'ecōtra. vide Fulgosi.consilio cxciiij.& de eo qd hic addens.in fi.dicit.vide Romi.consi.cccxlij.et an sit v̄a regula cui non nocet sententia nec nocent acta. vide Areti.consilio.lxxxij.et quid.de testibus receptis inter alios.vide per eundem consi.clxiij. Anto.Francis. ¶ Circa istū passuz an acta facta in vno iudicio faciant fidē in alio perempta instantia inter easdem personas vel inter diuersas. ¶ Addō tātūmodo.quia materia est longa et prolixa & multa attingunt hic per appo.ea que habentur per Bal.Sali.& Moder.ac etiam nouissi.in.l.fi.C.de testi.vbi hec & alia multa inuenies.

in alio.distingue aut instātia iudicij nō est perempta aut sic:puta per lapsuz triennij de iure ciuili:vel per absolutionē factā ab obseruatiōe iudicij pter ineptitudinem libelli vel pter contumaciā actoris scdm vtrunq; ius.iuxta not.in.c.consuluit.de offi.de leg.& c.examinata.de iud.& in.l.& post edictuz.ff.de iudi. Primo casu hec omnia acta siue sint ordinatoria siue instructoria cause fidem faciūt coram iudice surrogato vt super eis possit pcedere sicut predecessor.hec pbantur hic iuncto.c.fina.de pbatio.& in.l.mortuo.ff.de iud. Idem enim videtur iudex.arg.l.proponebatur.ff.de iudicijs.& c.innotuit.de elec.& c.ecclesia sancte marie.§.vt lite pendē. Idem dicendum corā iudice appellationis:vt in.l.is apud quem.C.de edē.& c.cum ad sedem.de restitutione spoliatoꝝ.& c.p tuas.j.de app.cū ibi notatis.de satisdatiōe vero de iudicato soluendo vel iudicio sisti:dic vt plene leg.& not.in.l.cū apud.& l.iij.ff.iudi.solu. ¶ Sed dubito quod in iudice alterius tribunalis vtrum acta saltem iudicij ordinatoria faciant fidē corā eo vt super illis possit ferre diffinitiuam. Et credo q̄ licet acta cōcernētia inuestigationez veritatis faciāt fidem corā alio tribunali.arg.in l.cum antea.C.de arbi.c.inter dilectos.de fide instru.secus puto in concernētibus ordinationem ipsius iudicij:arg.opti.in.l.iij.in princi.ff.iudic.solui. Itez hec acta ordinatoria restringūtur ad ipsum iudicem vel surrogatum:vnde in his obseruat cōsuetudo cuiusq; fori.vt in.l.iij.§.fi.ff.e.& no.super rubri.de consuetudi.& hoc quo ad primum membrum quando instantia non est perempta. ¶ 2 † Circa hoc tamen dubitatur.primo quid si depositiones testiū nō fuerūt publicate[a] corā iudice respiciēte nūquid facerent fidem corā alio iudice:& hec qd etiaz cadit in alio mēbro qñ instātia est perēpta:vt pz ex infra dicēdis. Ja.de are.in.l.gesta.C.de re iudica.tz q̄ nō faciēt fidem & p hoc facit ille tex.dū requirit q̄ sint redacta in publica monumēta:& idē sentit gl.in.l.pperādū C.de iu.& in.c.fi.de pba.sup v̄.alioquin. Bart.in d.l.cū lite.tenet q̄ faciant fidē & petet publicatio ab illo iudice alteri⁹ instātie corā quo pducunt. ad hoc allegat Innoc.in.c.alberic⁹.j.eo.& vide p eū oīno in.c.cū in tua dioceſi.j.eo.d.Ant.tz q̄ est in optione partiū an velint illi⁹ fidē adhiberi an de nouo eosdē testes pducere per.c.cū cām.j.c.in fi.nisi testes illi essent mortui.arg.c.pñtata.j.eo. Ego puto q̄ corā iudice surrogato siue sit eiusdē tribunalis siue appellatiōis in dubio faciēt fidē qr cēset idē iudex.d.l.mortuo.& l.pponebat.ff.d iudi.& d.l.is apud quē.alias sequeret q̄ snīa lata sine publicatione testiū nō posset ꝯfirmari per iudicē ad quē nisi de nouo pducerent testes.qd nō est dicēdū cū ad validitatē snīe nō requirit publicatio attestationū vt no.Bar.i.l.platā.C.de sen.& interlocu.sed corā alio iudice nō surrogato posset dubitari.sed nihilominus credo q̄ faciēt fidē.& sequor in hoc Bar.& Inn.& p hoc bo.tex.in.c.constitutus.j.e. Item facit.c.qm̄ contra.de pba.vbi notari⁹ scribit depositiones testiū ad ppetuā rei memoriā:non ergo requirit publicatio ad fidem faciēdam cum autoritas notarij prestet eis fidem & nō publicatio:vt patet in.d.c.quoniam contra. Item publicatio nō fit ad prestandam fidem ipsius depositionis:sed vt disputetur super eoꝝ dictis:vt in.c.qualiter & qñ.§.debet.j.de acc.& in.c.presentium.j.eo. Non ob.illa.l.gesta.qr nō requirit publicationē fiendā scz per iudicem sed vt publica manu cōscribant. Nō obstat.c.cū causam.j.eo.quia non annullantur ibi testes ex defectu publicatiōis:sz potius ex alio defectu:vt ibi no. Inno.& cōiter doc.ita qd nullibi aperte pbatur opi.cōtraria. ¶ 3 † Secūdo dubitat circa hoc mēbrum & etiam sequēs inter quas personas faciant fidem hec acta. Solu.dicit hic Innocē.quē sequitur Bar.in.d.l.cum lite.qd valerent nō solum inter easdem personas inter quas facta sunt sed etiā inter eorū heredes:dum tñ ad idē & eodē modo agatur:vt.d.c.albericus.C.de lib.cau.l.iubemus.imo plus videtur fm euz qd omnia acta facta respiciētia causam esto q̄ sententia non sit lata prosunt non solum producētib⁹ et eoruz heredibus sed etiaz omnibus quibus res iudicata prodesset. Exemplū:aliquis a quo petebat fundus probauit per testes qd suus erat:postmodū vendidit illum Petro:certe proderunt attestationes Petro sicut pdessent ei sententie late pro venditore.ff.de excep.rei iudi.l.si a te.§.j.& §.iuli.& bene facit.c.inter dilectos.§.nec attestationes.de fide instru.arguēdo per locum a speciali:hoc tamen notanter limitat Bar.quando testes seu alia gesta sunt contra presentem. Si autem contra absentem contumacem tunc licet noceat contumacia non tamen alijs personis quibus alias preiudicasset si fuisset actum contra presentem.sicut dicimus in sententia:vt non noceat illis quibus alias nocuisset si fuisset lata contra presentē:quasi tunc videatur per iniuriam suam condemnatus ad hoc.l.papia.§.meminisse.& l.qui repudiantis.de inoffi.testa.l.preses.C.de pigno.facit c.fin.de emp.& vendi. ¶ 4 † Inter personas autem omnino extraneas non faciunt fidem sed aliqua lem presumptionem:[b] vt no.Bart.in.l.a sententia.ff.de app.& not.in.d.l.si duo patroni.ff.de iureiuran.& per Cyn.in.l.is apud quem.pcallega. ¶ 5 † Aliam limitationem ponit domi. Anto.dicens quod non faciant fidē inter alias personas quando agitur ad vtilitatem priuatam:sec⁹ si ratione publice vtilitatis vult iudex moueri ex officio suo ratione confessionis habite inter priuatas in alio iudicio. Exemplum actore agente cōtra beneficiatum et nihil probante reus sponte fuit confessus defectum iuris sui:licet non prosit confessio vt sentētia feratur pro actore ex quo nihil probauit de iure suo:nec vt reus priuetur cuz ad hoc non fuerit actum:tamen iudex ex officio suo poterit postmodum inchoādo nouā instantiam contra illum procedere virtute confessionis in alio iudicio inter alias personas:alleg. Spec. de act.& peti.§.super peti.et actionib⁹.ver.sed qd si re⁹. Ego allego Comp.& Jo.an.in.c.mādatū.de rescrip. Et aduerte quia idem voluit Innoc. in.d.c.qualiter & quādo.in fi.in alijs factis actis

a Sebasti.Sapia. ¶ Publicate. ¶ Quid autem si publicate fuerūt attestatiōes in vna instātia an possint produci in alia tendēte ad eūdē effectum.vide Alexā.in consi.lxj.incip.viso processu.in.iij.colum.in.ij.volu.& Feli.in.c.fraternitatis.col.vj.j.eo.

b Sebastia.Sapia. ¶ Presumptionem. An acta facta contra reum debitorem probent contra fideiussorem vide Alexan.in.l.de vnoquoq;.ff.de re iudic.et in.l.decem.colum.quinta.ff.de verbo.obligatio.et in.l.sepe.colum.vj.in fi.in.v.no.ff.de re iudica. Ang.aret.in.§.itē si qs in fraudem.insti.de actio.

dum age-

dum agerctur ciuiliter de crimine vt possit iudex postmodū super illis se fundare. qđ nō placet q2 multa forte opposuisset cōtra testes si credidisset ꝙ adducerētur ad tantū preiudiciū: secus in con fessiōe ꝓpria. in illa em̄ nō cadit excusatio: vt no. idem Inn. in. c. per inquisitionē. de ele. et contra illā opi. Inno. reperi gl. in. l. si quis ad se fundū. C. ad le. iulia. de vi pub. ⁊ Bar. i. l. ij. ff. vi bo. rap.

6 ¶ †Itē dubitat̄ nunquid inter easdē personas acta faciāt fidē in alia causa. Innoc. hic ꝙ nō: dicit em̄ ꝙ solum faciāt finē in alia causa qñ ad idē agitur[a] vel etiā ad aliud qđ tñ pendet ex pncipali quale est si attestatiōes sint super matrimonio nō valebūt ad ꝓbādū legitimationē filiorū. j. eo. Albericus refert alios dicere ꝙ valēt hoc casu vltimo quo ad prescriptionē tm̄ ⁊ non quo ad ꝓbationem. Bar. in. d. l. cū lite. simpliciter trāsit cū primo dicto vt valeant cū ad idē agitur tm̄ sed aliter loquit̄. in. l. ij. ff. vi bo. rap. vbi dicit ꝙ si ꝓbatiōes sint facte in ciuili principaliter circa delictum facient fidē in criminali: vt no. glo. in. d. l. si qs ad se fundum. ⁊ probat̄ ꝑm euz in. l. iij. ff. de testi. §. idē diuus. ibi testibus non testimonijs ⁊c. Et rō q2 in criminalibus requirunt̄ probationes luce clariores. ⁊ adde rationez quā. s. dixi. ⁊ intelligit ꝙ non faciunt fidem. s. plenā tamen adminiculētur ꝑm eū. arg. l. quero. in fin. ff. de edi. edic. ⁊. l. capite quinto. ff. de adulte. Aut ꝓbatiōes sunt facte in causa ciuili super aliquo adminiculo ad crimē et faciūt fidē in criminali. vt. l. j. ⁊. l. prescs. C. de plagia. Aut ꝓbationes sunt facte in criminali ⁊ prosunt in ciuili: intelligit tamen inter easdem personas. allegat. c. venies. j. e. ⁊. l. is apud quē. ⁊ qđ ibi no. prealleg. ⁊. l. cū antea. in fi. C. de arbi. Idez dicit inter alias personas quibus preiudicaret sententia: arg. coꝝ que. s. dixi. allegat in contrariū. c. veniens. j. eo. vbi distinguitur an agātur ad eūdē finem: an ad alium. primo casu faciūt fidem. scđo nō ad idē qđ no. Inno. in. c. ij. de ordi. cog. vbi dicit ꝙ ꝓbationes facte super exceptiōe nō faciunt fidem sup actiōe. ipse rñdet ꝙ illa differentia[b] an agatur ad eundē finē: an ad aliū sibi nō placet in questione ꝓposita: sed putat sic dicēdū: ꝙ aut ꝓbationes fuerūt primo facte in causa vbi sufficit summaria ꝓbatio: vel fuit facta nō seruato iuris ordine: vt ante lit. cōtesta. super aliqua dilatoria: ⁊ tunc nō faciunt fidem in alia causa etiā iter easdem personas: ⁊ hunc dicit esse casum in. d. c. veniēs. ⁊ sic dicit intelligēdū pmissum dictū Inno. ibi em̄ ꝓbationes fuerūt recepte super dilatoria: secus vbi fuerunt recepte seruato ordine iuris: et plene ad hōc qđ no. Inn. in. c. fi. de ord. cog. ⁊ hec sunt bene notāda ⁊ placet multum responsio ad illud. c. veniēs. Nā tex. ibi ponderat ꝙ lit. nō contesta. fuerant ille ꝓbationes recepte in alio iudicio. Sed attēde q2 Bart. loquitur quādo super eodē agit̄ licet ad alium finem. vt q2 de eo primo fuit actum criminaliter nūc ciuiliter. Nam rōne cōnexitatis seu vnitatis subiecti satis admitti potest vt ꝓbationes in vna instātia faciant fidez in alia. arg. in. c. j. de cau. pos. ⁊ ꝓprieta.

7 ¶ †Sz magis dubium est nunqd faciāt fidem inter easdem personas in alia causa prorsus separata. Et pmo videtur ꝙ non arg. in. c. inter dilectos. §. nec attestationes de fide instr. vbi īpugnabātur ille attestationes duab⁹ rationibus. Pria q2 inter alias ꝑsonas. Scđa q2 in alio iudicio recepte fuerant. nō ergo sufficit ꝙ inter easdem personas agatur ⁊ in alio iudicio: sed ad alium finem recepte fuerant. insti. de nup. §. affinitatis. vbi patet ꝙ non sufficit vnā causam cessare: sed in contrariū facit c. cū olim. de v̄. sig. vbi legit̄ ⁊ no. ꝙ acta inducūt notoriū. Itē instrumētū qñqꝫ facit fidē super eo super quo pncipaliter nō fuit cōfectū. l. optimā. C. de cōtrahē. ⁊ cōmit. stip. ⁊ de presump. c. illud. facit qđ not. gl. ij. in. c. cum olim. de censi. ⁊ hec ps tanq̄ equior plus mihi placet. Non em̄ debem⁹ opprimere ⁊ angustare veritatem cum his vanis subtilitatibus. arg. c. ecce. xxiij. q. iij. et in. c. abbate sane. in fi. de re iudic. lib. vj.

8 ¶ †Venio nunc ad scđm mēbrum principale quādo est perempta instantia: in quo dic ꝙ per instantie peremptionez solū perimuntur acta litis ordinatoria que alias appellātur acta iudicij: vt citatio: libelli oblatio: lit. contest. satisdatio ⁊ similia. nō aūt perimunt̄ acta cause tendentia ad veritatis indagationem vt depositio testiū: cōfessio partium ⁊c. vt probatur ex. l. cum lite mota. preall̄. iuncta. l. cū antea. C. de arbi. ⁊. l. iubem⁹. C. de libera. causa. ⁊. l. fi. de testi. no. in. l. properādū. C. de iu. ⁊ hec est conclusio. Inno. hic ⁊ Bart. in. d. l. cum lite. ⁊ vide gl. in cle. sepe. de verb. sig. versi. defensiones. Ratio diuersitatis est: q2 acta respiciētia decisionem cause non sunt acta iudicij: sed cause que non perijt: vt in. c. examinata. de iudi. ideo nec ipsi⁹ acta: nec acta iudicij ordinatoria intantum pereunt ꝙ nō valet postmodum sententia super illis lata: quia reperitur lata sine tela iudicij et substantialibus debitis: vt no. glos. in. d. l. properandū. §. j. in ver. triēnij. nec prodest consensus partiū ⁊ iudicis per l. nemo potest. ff. de leg. j. ⁊. c. vnicum. de lit. ꝯtest. Acta vero cause perempta instātia faciunt fidez in eodem vel alio iudicio scđm quod plene dixi in membro precedēti.

9 ¶ †Sed circa hoc scđm membrum dubitat̄ nunqd perempta instantia pereat omnino effectus actorum peremptoꝝ. Inn. hic ⁊ Bar. in. l. cum lite. cōcludunt ꝙ horum actoꝝ iudicij duplex est effectus. Quidam est de futuro vt per ea ⁊ sup eis feratur sententia: ⁊ ipse perit vt. s. dixi. Alius est effectus iam perfectus de preterito ante peremptionem instantie et iste remanet. exemplum per lit. contesta. quis efficitur male fidei possessor[c]. l. nemo. C. de acquir. pos. ⁊. l. certum. de rei vē. perpetuatur actio vt. l. fi. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. res efficitur litigiosa. C. de lite. aut̄. litigiosa. ⁊ sic de alijs. talis autē effectus non perimitur perempta instātia: q2 effectus iam est perfectus. pro hoc. d. l. ꝓperādū. ⁊ qđ ibi no. §. j. lz aliud sentiat glos. in. l. ij. C. de fruc. ⁊ lit. expē. sz primum dictum cōmuniter tenetur: sed vide glo. fina. j. eo. significauerunt. que videtur sentire oppositum. Sed potest illa glo. vt saluetur intelligi quando quis renuntiat instantie: et sic loquitur: tunc enim q2 videtur diffidere de iure suo tollit̄ effectus etiam productus: secus tamē si perit ex iure vel iudicis dispositione vt sic potius subueniatur ei qui est in necessitate ꝯstitutus. arg. c. ab arbitris. de offi. deleg. li. vj. Predicta omnia procedunt siue acta sint gesta coram ordinario: siue coram delegato: vt in. c. fi. s. de proba. siue corā arbitro: vt. d. l. cum antea. in arbitris tamen limita vt habetur in. c. presentata. j. e. ⁊. l. fi. C. co. ti. ⁊ no. bene vnum dictum Hosti. hic sentit enim ꝙ acta factum respicientia valent: licet perimatur instātia propter ineptitudinem libelli: ⁊ sic valēt ꝓbationes facte super libello inepto. quod intelligo dūmodo nō subsit aliud vitiū: ⁊ facit hoc dictuz vt valeant acta ad alium finē inter easdem personas: de quo. s. dixi ⁊c.

1 ☞ Cessante causa vna de plurib⁹ causis simul cōsideratis ad dispositionē aliquā: cessat dispositio: secus si cause distributiue considerantur.

2 Clericus induct⁹ in testē ꝓ ecclesia sua ita debet contra ecclesiam testificari sicut pro ecclesia.

3 Clericus an possit cogi testificari in causa secularium et coram quo iudice debet testificari.

4 Monachus ⁊ fratres minores an possint testificari sine licentia superiorum.

5 Eps an compellatur ferre testimonium: ⁊ an solius episcopi testimonium sufficiat.

Cum nuntius.

Clerici nō sunt a ferendo testimonio in causa ecclesie sue sine rationabili causa repellēdi. h. d. Quero que possit esse rationabilis causa repellendi. dic quod multiplex est: vt excōicatio: crimē graue: periurium: infamia ⁊c. j. co. testimonium. ⁊. s. c. ex parte. ade. cum multis similibus.

1 ¶ †Et nota ex hoc ⁊ ex text. quod habilitatus[d] ad certum actum respectu vnius cause videur habili-

a ¶ Ad idē agitur. Adde Fulg. consil. clxv.
Zacharias.

¶ Adde quid de factis corā arbitro an faciāt fidē corā alio in locuz pmi defuncti electo: ⁊ dic ꝙ sic vt per Bal. in. c. presentata. j. eo. Ja. but. ⁊ doc. in. l. fi. C. e. ti. not. i. l. pe. C. de arbit. nō tñ faciūt fidē coram iudice nisi parte volente. ita no. in ꝓx. alle. fin. ⁊ spe. in ti. de lit. cōtest. §. nūc tāgam⁹. in fi. ⁊ in tit. de ꝯfes. §. nūc vidēdū. v̄s. qd de cōfessione.
Anto. Francis.

¶ De actis fact̄ coraz arbitris an faciāt fidē coram iudice vel alijs arbitris electis ī loco primorū arbitrorū dicas qđ si sunt in scriptis redacta ⁊ publicata faciūt fidē ꝑm Bar. i. l. ne in arbitris. in. iij. no. ⁊ Bal. ī. j. col. ibi. x. no. C. de arbitris.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Illa differentia. Vide Bar. in. l. ij. §. j. ff. vi bon. rap. quē refert sz reprobat Matt. in no. cxcij. incip. not. singulare dictum Bar.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Malefidei possessor. Vide Ab. in consi. v. inci. in q̄stiōe que vertit̄ in. ij. vol. Alex. in cōsil. lviij. inci. visa petitione. in. ij. vol. et vide etiam do. Barth. vero.

in cau. clxxxvij. incipi. qui paciscit̄. et Feli. in. c. illud. col. vi. ver. ⁊ scias. de prescrip.

d ¶ Et sic facit iste tex. ad no. in. c. at si clerici. §. đ adulte. s. de iudi. in. q. de eo cui cōcessuz est priuilegiū dispensandi cū spurio et incestuoso an possit dispēsare cū spurio et incestuoso simul.
Anto. Francis.

¶ Circa istaz qōnem an habēs facultatem dispensandi sup vno defectu possit dispēsari cum patiēte duplicē defectuz dicas qđ ista questio dependet ab illa an dispositio facta in casu simplici cōprehēdat casum mistum in qua dicēdū est ꝙ si sup vtroqꝫ simplici emanauit disputatio: seu fuit ꝯcessa facultas dispēsandi: poterit dispensare cū patiente vtrunqꝫ defectuz: puta q2 est concessa facultas dispensandi cū spurio de per se: ⁊ etiam dispensandi cū incestuoso si quis patiat̄ vtrunqꝫ defectū poterit secum dispēsare ex quo hz facultatē dispensandi cum vtroqꝫ simplice cōprehēdet etiam casum mistuz. al's secus vt per Bald. do. Alexā. ⁊ alios. et ibi dixi alias legēdo illum textū in leg. titie textores. ff. de leg. j. ⁊ ꝓ hoc facit. q2 pruilegiū ipsi⁹ pncipis concedētis est latissime interpretādū vt in. l. beneficiū. de cōsti. princi. et in. l. nec auus. et ibi per Bal. C. de emanci. lib. ⁊ per Inno. in. c. cū dilecti. de dona.

¶ Adde tu ea q̄ scripsit roma. cōsil. cccccxcviij.

tatus solū respectu illiꝰ ⁊ non respectu aliarū pariter impedientiū: ꝓ hoc.c.ex tuarū.de auto.et vsu pal.⁊.l.si domꝰ.ff.de ser.vrb.pred.qd not.gl.in.c.statutū in pn.de rescrip.lib.vj.sicut cessante vna cā ex pluribus pariter impedientibus nō cessat dispositio[a] vt in.§.affinitatis.insti.de nup.secus puto vbi plures cause distributiue nō sufficiunt sed simul ꝯsiderate:tunc enī cessat dispositio vna cessante vt probat iudicio meo in.c.qm̄ frequēter.§.porro iuncto.§.si aūt.vt lit.non cōtest.quod no. 2 ¶ † Gl.j.facit duo.p̄mo tractat an clerici possūt libere ferre testimoniū in cā ecclesie vel vniuersitatis.quā.q.plenissime tractaui in.c.insup.s.eo.vbi expediui etiā tacta p doct.hic:ideo dic vt ibi. ¶ Scdo querit nunqd clerici pn̄t cōpelli ad petitionē aduersarij ad ferēdū testimoniū ꝯ ecclesiā.⁊ alleg.pro ⁊ ꝯtra:finaliter ponit duas opi. Prima vt nō cōpellant sed si velint testificari p ecclesia debēt ferre testimoniū etiā cōtra ecclesiā:qꝛ testis dꝫ p vtraqꝫ parte ferre testimoniū:vt not.in c.fraternitatis.j.eo.Scda opi.quā sequit glo.est vt indistincte cōpellant:qꝛ cā ecclesie nō est ꝓprie ipsoꝝ clericoꝝ:⁊ tacere veritatē est pctm̄.Inn.approbat hāc vlt.opi.nō existētibus alijs testibus:qꝛ tūc militat ratio glo.⁊ plꝫ Host.dūmō nō sint isti clerici liberti eccl'ie:qꝛ isti plus alijs astringūtur eccl'ie vt.s.de ser.nō or.eo hbētius.⁊.j.de suc.ab intesta.c.ij.⁊ de testa.reqsiti.in fin. ¶ Satis mihi placet qd si ecclesia ꝓducit pro se teneatur etiam testificari contra ecclesiam:qꝛ testis cōsistit p vtraqꝫ parte:vt in.c.nō sane.xiiij.q.v.not.glos.in.c.fraternitatis.j.eo.Si vero non adducit p se aut reperiunt alij testes ⁊ non cōpellentur clerici tum[b] per rationes huius glo.tum etiam per tex.opti.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.xiiij.q.ij.aut non subsunt alij testes super hoc verisimiliter informati ⁊ compellētur qꝛ in defectum probationum cessat omne priuilegium vt in.d.c.ꝙ̄ꝙ̄.⁊ no.s.eo.si q.⁊.j.de testi.cogen.c.j.⁊ per hoc tollitur cōtrarium.s.formatū de filio in glo.Item vt dicit Jo.an.illa prohibitio est de filio carnali ⁊ edictū de testibus est prohibitorium.l.j.ff.eo.hoc puto verum nisi sint clerici promouentes illam causam ecclesie.Nā sicut nō admittunt in fauorem ecclesie:vt in.c.insup.s.eo.⁊ ita fortius nec contra eam.non enim debet procurator cogi ad testificādum cōtra dominum in eadem causa:licet possit interrogari.Itē placet limitatio Hostien.in libertis ecclesie ne de domo ecclesie exquirat aduersarius probatiōes suas contra.c.j.de probatio.⁊.C.de edē.l.qui accusare. 3 ¶ † Preterea adduco ad questionem nūquid in causis priuatoꝝ clerici[b] possint cogi ad testificandum:vide in hac materia text.not.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.xiiij.q.ij.vbi dicitur quod in secularibus negotijs non debent clerici adhiberi in testes in instrumēto nec etiā in iudicio si transeundo aliqua viderint vel audierint.nisi vbi testes laici nō reperiuntur[c] tunc enim in defectum admittuntur ne malus vt bonus estimetur et veritas occultetur.quo casu est in prouidētia proprij episcopi vt aut coram se ⁊ cōpetentibus iudicibus aut aliter honorifice testificentur:vt dicit ibi text. ¶ Sed oritur dubium circa illum tex.vtrum possit testificari in presentia iudicis secularis coram quo vertitur questio an coram epo tātum. Lau.ibi sentit qd poterit coram iudice seculari per verba illius textus.ibi aut aliter ⁊c. ¶ Sed contra eum facit xj.q.j.testimonium.ibi.nisi in ecclesia.⁊c.xxij.qō.vlt.c.nullus ex ecclesiastico.⁊ vide oīno que dixi in.c.j.de iuramen.calū.vbi examinaui intellectuꝫ illius.c.nullus.Arch.⁊ Hugo.in.d.c.ꝙ̄ꝙ̄.dicūt per illum tex.ꝙ est in optione episcopi vtrū ipse examinet testem per se vel alium ⁊ depositionem remittat per tabellionē vel sub suo sigillo ad iudicem cause:vel vt faciat examinari per illum iudicem cause:⁊ ita intelligantur verba illius.c.vel aliter honorifice testificetur ⁊c.iurat enim clericus in manibꝰ alterius cum licentia sui episcopi vt in.c.j.de iuramen.calū.⁊ hoc placet ⁊ sic obseruatur quando testes sunt in alieno territorio:vt in.c.constitutus.de fideius.nullam enim potestatem potest habere iudex laicus in personam clerici.de foro compe.c.ij.⁊.c.vnico.de cler.coniug.li.vj.Et quid si vacillat dum deponit coram iudice seculari.vide qd dixi in.c.verum.de foro compe. ¶ Sed nūquid valeat depositio si sponte deponit sine licentia sui prelati corā iudice seculari vel alio iudice nō suo.credo qd sic:qꝛ hoc nullibi reperit expresse prohibitū ex quo spōte deponit:et ad.c.j.de iuramen.calū.dic vt ibi dixi.Et pro hoc facit iste tex.⁊.c.insuper.s.eod.cum multis similibus.vbi dicitur ꝙ[d] clerici possunt ferre testimonium in causa ecclesie sue ⁊ nil dicitur de licentia episcopi.⁊ facit qd dicā in sequēti questione.Itē presupposito qd male fecerint in nō habēdo licētiam ab episcopo:nō tamen per hoc sequitur qd testimoniū non debeat valere qꝛ licētia est quoddam accidentale:non autē de substantia testimonij.⁊ facit.c.j.s.eo.⁊.ff.e.l.j.⁊ multa ꝓhibent que tamen facta tenent.c.rursus.qui cleri.vel vouen. 4 ¶ † Et per hoc soluo qōnem: nunquid religiosi pn̄t esse testes.Specu.eo.tit.§.j.ver.itē excipitur

a Zacharias. ¶ Non cessat dispositio. Adde tu ple.de hꝫ per Jacob.reb.in.l.si quis.la.ij.⁊ ibi in apo.celli.C.de decu.li.x.Dy.in regula.decet.in fi.⁊ ibi in apost.fi.de reg.iur.li.vj.⁊ qd dixi in apost.ad istum in.c.post translationem.§.ceterū.nu.xvij.in ver.cessat.s.de renun.

a ⁂ Sebastia.Sapia. ¶ Cessat dispositio.vide late per decium in.c.cuꝫ cessante.co.j.ver.quarto conclusio fallit.j.de appel.

b ¶ Utrum clerici possint inter laicos testificari vid de hoc p Bal.in apost.in.l.iij.i.v.col.de test. Item vide btm̄ Tho.i ij.ij.q.lxx.art.j.in fi.vbi dicit fm ordinez ministri altaris non pn̄t cōpelli ad ferenduꝫ testimoniuꝫ in cā sanguinis.⁊ vide Spe.in tit.de teste.§.sequit.vers.sed qd de presbytero.⁊ do.Anto.in.c.si q testiū.s.eo.⁊ gl.fi.⁊ ibi.d.Abb.in.d.c.fi.de iur.calū. Sed cū clarū sit qd clericꝰ nō pōt testificari ꝯtra laicū in causa criminali:vt in d.c.testimoniuꝫ.xj.q.j.quero vtrū possit testificari p laico i cā criali.vr̄ ꝙ sic qꝛ sicut laicꝰ ꝓhibet testificari ꝯ clericū in causa criali:vt i.d.c.de cetero.cū si.j.eo.admittit tū p clerico i cā criali:vt est gl.fin.in.c.clerici.lxxxj.di.ḡ ita vr̄ dꝫ in hꝫ casu.ꝯtrium credo hac rōne ne clericꝰ ꝓpter suū testimoniū faciat accusatorē deficere i ꝓbatiōe qꝛ punit pena taliōis.ar.eiꝰ qd in fili dixit gl.no.in.c.aliquantos.lj.dist.et do.Anto.in.c.j.de postu.cogita qꝛ nō reperio hanc qōnem tactam per aliquem.⁊ adde hic Arch.xj.q.j.in.c.testimonium.vbi dicit ꝙ in ciuili denuntiatione testificat cōtra laicū:lꝫ iudex ꝯ eū ad grauiorem sciam ꝓcessit nō ꝓpter hoc clericus erit irregularis.ar.c.prelatis.de homi.lib.vj:an aūt aliquo casu clericus possit testificari ꝯ laicum in cā criminali:vide per do.Ant.in.c.dilectoꝝ.in vlti.col.j.tit.j.⁊ dicit do.Ab.in.d.c.de cetero.j.e.ꝙ tūc admittit testimoniū clerici ꝯ laicū qn̄ delictū est cōmissum in loco in quo verisilr nō posset ꝓbari p laicos qꝛ hic clericus admittitur in subsidiū:nisi ex iudicio criali cōmittat pena sanguinis. Anto.Francis. ¶ An clericꝰ testificet ꝯ laicū in cā criali vel ciuili ⁊ ecōtra:dicas qd in cā criali nō puto clericū aliquo mō posse cōpelli ꝯ laicū ꝓpter periculū irregularitatis quā posset clericus facile incurrere iuxta ea q̄ habent in.c.sniaꝫ sanguinis.ne cleri.vel mo.sꝫ i cā ciuili puto eū posse admitti ad testimoniū dūmō testificet cū lnia sui superioris ⁊ iuret in manu sacerdotis vt p Spe.in ti.de teste.§.j.vsi.itē excipit ꝙ est monachꝰ.⁊ p Bald.in.l.qm̄.in.j.no.C.de testi.et p Alb.de ro.in aut.si testis ꝓductꝰ dicat.C.de testi.⁊ intellige qd isto casu clericꝰ vel debebit examinari p iudicē ecclasticū cui subest vel per secularē de cōmissione ipsiꝰ epi p gl.⁊ Arch.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.xiiij.q.ij.vbi dicit Arch.esse in electione ipsi:an ipse examinet vel alteri cōmittat:⁊ puto ꝙ si cōmittit examinationē iudici seculari ꝙ cautius ⁊ honestiꝰ sit ꝙ iuret clericus in manu alterius clerici qꝛ clericus nō pōt iurare de iure cano.in manu iudicis

secularis ⁊ laici:vt in.c.j.⁊ ibi per Inn.de iur.calū.vt voluit etiā Bar.l.cū clericis.C.de epi.⁊ cle.⁊ hꝫ per Alex.cōsil.lvj.in.ij.parte ꝯsil.dicas tū ꝙ si alr veritas haberi pōt nō cogit clericꝰ testificari p laico vt voluit Host.in sum.de testi.in.§.j.post Gof.in sum.⁊ hꝫ per glo.in.c.sup eo.de test.cog.⁊ plene p Jo.de imo.i.c.dilecto.hoc eo.tit.vbi etiā dicit qd eps cogeretur testificari in defectū alioꝝ testiuꝫ ne veritas pereat. Adde tū ꝙ.d.anto.gem.⁊ imo.in d.c.dilecto.qd ꝓducens testes dꝫ ipse ꝓbare qd alr veritas haberi nō possit nisi p testes clericos. de laico aūt vt possit compelli testificari ꝯ clericū nisi alia cā in ꝯtriuꝫ subsistat nō puto dubitandū qꝛ testes regulariter inuiti cogunt iurare ⁊ deponere.l.lege.iu.ff.d testi.fallit tū in auditore rote vt i deci.ro.deci.xciiij.incip.ad auditorē.i not.de q̄ per Jo.an.⁊ do.Ant.i.c.significauit.d of.or.qd tū iā alr non decido sꝫ me remitto ad ea que habent in d.c.significauit.⁊ in.c.j.de test.cog.

⁂ Sebasti.Sapia.

c ¶ Reperiuntur. vide do.Abb.in c.dilectoꝝ.j.de testi.cog.⁊ Feli.i.c.j.col.ij.ver.itē in quātum dicit hic Ho.e.ti.vbi pōit ꝙ ꝓuilegiati vt nō tenecātur testificari nō gaudēt tali priuilegio qn̄ veritas aliter haberi non potest.

d ¶ Uide oīno ibi gl.que dicit ꝙ p hoc non vitiatur actus lꝫ clericus nō petat licentiā iurandi ab epo,⁊ ita tenet hic Abb.Sed in cōtrariū facit qꝛ qn̄ in actu requiritur licentia necessario dꝫ precedere actū:vt not.d.Anto.in.c.cū cōsuetudinis.cū ꝯcor.ibi signatis.de cōsue.sed dic ꝙ forte ista est leuis causa:ideo non vitiat.ar.in.l.j.in fi.ff.de ven.inspi.

¶ Adde tu de veritate coꝝ que scripsit hic Abb.vidēdū Fran.de are.in terminis eius consil.clx.in.ix.ar.vbi alle.etiā an consil.alle.ibi Ber. Anto.Francis. ¶ An clericus debeat habere licentiam iurandi et testificandi a suo superiore:vide Spe.in titu.de teste.§.j.ver.item excipitur.⁊ Bal.in.l.qm̄.in.j.no.C.de test.⁊ Albe.ro.in aut.si testis ꝓductꝰ dicatur.e.ti.de testi.⁊ habetur in.c.monachi.xvj.q.j.c.j.de postu.et cōcludit ꝙ si examinatur per iudicem ecclesiasticū nō est opus habere licētiā sed si p secularē debet examinari de cōmissione ⁊ cōsensu epi:vel sui superioris cui est subiectus.c.ꝙ̄ꝙ̄.⁊ ibi per glos.⁊ Arch.xiiij.q.ij.et dicas ꝙ est in electione epi an ipse examinet vel committat examinationem laico.dicas tamen qd licet non debeant deponere sine licentia superioris:valet tamē testimonium etiam sine illa vt not. Innoc.⁊ reliq post eum in.c.j.ne cleri.vel mona.⁊ Bar.in aut.de nuptijs.§.j.⁊ in authē.de monachis.in.§.cogitādū ⁊ habetur per Lanfran.de ord.in.c.quoniam cōtra.in ver.testes.de pro.Adde tamē quod clericus nō pōt iurare in actibus iudicis laici vel secularis etiam de calū.vt per Inno.in.d.c.j.⁊ per Bar.in.l.cum clericis.C.de epis.⁊ cle.⁊ habetur per Alexand.in consi.lxvj.in.ij.parte consi.

ꝙ est

Appareat inhabilis. Adde Alex. consi. lxx. j. lib.
Sebastia. Sapia. ¶ Quia quatenus. De snia ꝙ quatenus agit̃ de habilitatiõe psone faciat fidẽ in alio late ꝓsequit̃ d. Alex. in l. sepe. co. xij. cũ pluribus sequẽtibus. ff. de re iudi. ubi multa circa intellectum l. ingenuũ. ff. de statu homi. et de comparatione quã facit do. Abb. hic de snia ad ꝯfessionẽ vide Bar. in l. ij. in fi. C. de edẽ. ubi vult qd̃ in oibus casibus in quib⁹ snia facit fidez in alio iudicio ita et confessio.

¶ Tu vide ibi gl. in ver. vinculis. q̃ per illũ text. dicit qd̃ etiã criminosus nõdũ cõdenatus repellitur a testionio. et adde Spec. in tit. de teste. §. iij. in. viij. col. v. itẽ opponitur qd̃ est crimiosus. Et lz ad hoc vt testis repellat̃ a testimonio propter crimen sufficiat ꝙ sit cõdẽnatus vel conuictus de crimine: vt dicit text. in. l. iiij. §. l. iul. ff. de testi. tñ ad hoc vt accusator repellatur ab accusatiõe opz⁹ꝙ sit cõdẽnatus de crie ita dicit glo. fin. et ibi Bar. i. l. qui iudicio. ff. de ac. et vide gl. in vẽ. mors. in. l. ij. ff. de pu. iu. adde etiaz qd̃ indignitatem non põt opponere tertius anteꝙ snia sit lata super indignitate: sed solus fiscus scdm Bal. et Imo. in. l. ex facto. §. fi. ff. de vulg. et pupil. qui dicũt esse ad hoc glos. sing. in. l. his consequẽter. §. j. ver. pertinere. ff. fami. ercis.

¶ Adde tu alex. consi. lxxxvij. ij. li. et quid si appellauit ꝯdẽnatus an pendẽte appellatione poterit testificari. vide per eundem consilio xxxvj. iiij. lib. Anto. Francisc.

¶ An testes criminosi admittantur ad testificandum: dicas ꝙ nisi excipiat̃ de crimine contra epm admittũtur et dz specifice opponi de tali crimine vt p Bar. et Alexã. in. l. iij. in. §. l. iuli. ff. de testi. et p bal. in. l. j. in. ij. q. C. de

ꝙ est monachus. et in vbic. qd de monacho. tenet ꝙ sic. et idẽ de fratre minore et conuersis et similibus religiosis: q2 non reperiunt̃ prohibiti: imo potius permissi: vt in c. nuper. j. eo. et hic et in c. et si christus. de iureiurã. cum simi. idem no. glos. in aut. de mona. §. cogitãdum. et Bal. in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. et sentit Spe. ꝙ valcat testimonium etiã sine licẽtia epi. Ego credo ꝙ a pncipio debẽt habere licẽtiã prelati cum etiam literas nõ debeãt legere sine licẽtia plati. xij. q. j. non dicatis. sed testificati sunt vz testimonium per supradicta. facit. l. cũ pater. §. hereditatẽ. ff. de le. ij. Et satis est ꝙ nõ reperit̃ tale testimoniũ a iure ꝓhibitũ seu reprobatũ. et poti⁹ est interpretãdũ vt res valeat ꝙ pereat. in c. abbate. de verbo. sig. et l. quoties. de vb. ob. allego ad predicta not. text. in c. veritatis. s. de dolo et ꝯtu. vbi extra cãm monasterij etiã in causa criminali admissi fuerunt in testes abbates priores prepositi et alij religiosi: nec aliquid ibi dr de superioris cõsensu seu licentia: et habes ibi bo. tex. de prelatis inferiorib⁹ circa epz et vide qd̃ no. in c. cum pastoris. in glo. iij. j. q. vij.

¶ De epis vero dic ꝙ qñ opus est ad eos mitti dz pro testimonio ferẽdo: tñ nõ cõpellunt̃ dicere testimoniũ sed spõte possunt vt in. l. nec honore. cum aut. seq. que incipit sz iudex. C. de epi. et cle. cũ gl. sua canonizata. xj. q. j. §. nec honore. facit. c. fi. de iur. calũ. credo tñ ꝙ in defectũ aliarum ꝓbationũ poterit etiã eps cõpelli ad ferendũ testimonium per suum tñ superiorem. q2 hoc casu vt dixi cessat omne puilegiũ. et facit. c. dilecto. j. eo. vbi ob hanc cãm deponit̃ iudex a iudicãdo: vt ferat testimonium. et in foro seculari testimoniũ solius epi sufficit ſm singulare priuilegium epis ab imperatore tributum. xj. q. j. ſm lec. Inn. in c. nuper. j. e. plene dixi in c. sicut. s. de proba.

1 ☞ Instrumentũ non infirmat̃ si post reperiat̃ inhabilitas testium: et idem in sententia.

2 Acta facta in vno iudicio respiciẽtia habilitatẽ vel inhabilitatem persone ad vnum finem faciũt fidem in alio.

3 Condemnatio de iure ciuili repellit testem a testimonio ferẽdo: de iure canonico sufficit quod possit conuinci.

4 Lex canonizata contraria canonibus non est seruanda.

Super eo. ¶ Crimẽ nũc ꝓbatum repellit testẽ alias de illo crimine nõ dãnatum. cõmunis diuisio. secunda ibi: responsdem⁹. ¶ Casus literalis. Testes recepti sunt in aliqua cã criminali vel ciuili et opponunt eis crimina vt a testimonio repellãtur. Querit̃ quid iuris sit. Respõdet papa quod si de criminib⁹ illis non sunt conuicti vel cõfessi: dũmodo inde cõuincantur non sunt in testimoniuz admittẽdi quod dicitur hic intellige, put traditur. j. eo. testimoniũ. Berñ. ¶ Nota ꝙ testis quãticunꝗ toleratus 1 tempore ꝓductionis põt preτextu criminis obiecti repelli nõ solum in criminali: sed etiam in ciuili: secus si fuit descriptus in instrumento tẽpore tolerationis: nõ enim reprobatur instrumentuz si postea appareat inhabilis[a]. l. j. C. de test. Et idẽ potest dici quãdo ad dictum testium inhabilium sentẽtia fuit lata vt non reprobetur: licet postea offerant̃ probationes super inhabilitate: vt in c. presentium. j. eo. tit. nisi fuerit appellatum. Nam tunc in causa appellatiõis possunt crimina obijci: vt est glo. no. in c. j. de excep. super versi. per sententiam. vel si probetur corruptio seu periurium scdm ea que dixi in c. sicut. s. eo. Quid autẽ in iudice nũquid possit repelli preτextu criminis: siue sit delegatus: vel ordinarius: vide plene no. in c. sciscitatus. s. de rescrip. et aliquid per Inno. in c.

testi. et no. in c. iij. de test. lib. vj. et est no. glo. in c. ipsi apostoli. ij. q. vij. et habetur per Inn. in c. cũ p. de accu. et per Bal. in aut. si testis ꝓductus dicatur. C. de test. et ple. tradit̃ in c. testimoniũ. hoc co. tit. et intellige qd̃ repellit etiã si sit emẽdat⁹ vt per gl. in c. ipsi apostoli. dicas tñ ꝙ non oẽ peccatum mortale repellitur a testimonio: vt per do. Abb. in c. cum venerabilis. de excep. sed plenius per eundẽ 2 in c. sciscitatus. preallc. ¶ No. ꝙ cõuictio vel cõfessio facta in vno iudicio quo ad certum finez facit fidem in alio iudicio quatenus agitur de habilitate persone. Et est ratio q2 quatenus[b] sentẽtia vel confessio inficit personã sequitur ea3 quocunꝗ se vertit sicut infamia et lepra leprosum. j. q. j. cito turpem. et in. l. ingenuũ. ff. de statu homi. et vide Frid. consi. xxiij. et plene per Inn. in c. causam. qui filij sint legitimi. facit cap. testimoniũ. j. eo. secus quãdo alia acta seu cõfessio non respicit personam sed priuatã cõmoditatẽ alterius: tunc non faciunt fidem quo ad aliũ. l. fin. ff. de interro. act. et in c. inter dilectos. §. nec attestationes. de fi. instru. et l. cum queritur. cum duabus seq. ff. de excep. rei iudi. ¶ Oppo. cõtra tex. et videtur nõ sufficere quod alias non fuerint conuicti. vel cõfessi de crimine saltem in ciuili: vt in c. testimoniũ. j. e. Solu. ſm gl. j. intellige hic quando perseuerant in crimine et distingue in materia prout ibi plene 3 not. ¶ Oppo. ij. et aliter. videtur ẽm qd̃ si perseuerent in crimine nõ sunt repellẽdi: ex quo hactenus nõ fuerũt de crimine nũc obiecto ꝯdẽnati.[c] ff. eo. l. iij. §. lege iuli. canonizata. iiij. q. ij. §. itez le. iul. et facit. l. athletas. §. calũniator. ff. de his q no. infam. vbi dicitur qd̃ calũniator notat̃ infamia: ita demũ si calũnie causa dãnatus fuit nec sufficit calũniatum fuisse. Sol. glo. qd̃ ſm leges repellit̃ criminosus ita demũ si fuisset dãnatus vt in contrarijs: ſm canones satis est ꝙ nũc possit cõuinci 4 vt hic. et in c. testimoniũ. j. e. ¶ Ex quo no. ꝙ lex canonizata[d] cõtraria canonibus nõ est in foro canonico obseruãda: et hoc ideo q2 Gratian⁹ incorporando illã canonibus nõ potuit ꝑiudicare canoni: cum ad hoc nõ habuisset potestatẽ a papa iuxta no. in c. ij. de rescri. et dicũt hic Alex. et Vin. de iure canonico non sufficit omne crimẽ: sz opz ad minus qd̃ sit tale qd̃ a promotione repellat et tunc cum eo nõ fuerit dispensatum. Ego hãc materiam respectu vtriusꝗ iuris plene ꝓsequar in c. testimoniũ. j. eo. dic vt ibi. ¶ Extra glos. op. de c. ex parte ade. s. eo. cum ibi no. vbi ptz ꝙ non repellunt̃ testes preτextu criminis obiecti quin saltem possint recipi eorũ vera dicta. Sol. Jo. and. dupliciter. primo ꝙ nõ debẽt admitti etiã a pncipio et sic verbum admitti: stat proprie. Scdo sol. ꝙ non debent admitti. s. inspecto effectu: sed aduerte qd̃ prima expositio non soluit contrariuz. Sed tu dic ꝙ hoc verbũ admitti: põt intelligi ꝓprie et improprie reducendo ad materiaz ad ea q̃ plene dixi in c. ex parte ade. argu. in. l. non est nouum. et. l. sed et posteriores. ff. de leg.

1 ☞ Clerici contra laicos nõ admittuntur in testes in causa in qua venit imponẽda pena sanguinis.

2 Laici non admittuntur in testes in causa criminali contra clericos.

3 Laicus admittitur in testẽ cõtra clericuz: vbi crimen clerici non potest probari nisi per laicum.

4 Laicus admittitur in testẽ contra clericũ quãdo eius delictum est notorium.

5 Laicus testificans contra clericũ in crimine saltẽ facit indicium.

6 Laicus admittitur in testem contra clericũ quãdo agitur de crimine ciuiliter et in exceptis criminibus.

7 Qui veniant appellatione suorum.

8 Iniuriã ꝓpriã et suorum etiã criminaliter qs licite prosequitur etiam de iure canonico.

De cetero. [c] Laicus in criminali non testificat̃ contra clericũ: accusat tamen ꝓ sua vel suor iniuria. Primo ponit regula3 a qua. Scdo excipit ibi nisi. et exceptionem determi-

situtiõis. de accu. et habetur per Jo. an. et Archi. in c. presentiũ. de test. li. vj. et adde ꝙ sola pendentia processus super crimine cẽatur si nõ sit cõdẽnatus hz eum repellere in alia causa. vt per Bart. in repet. l. barbarius. in pe. col. ff. de offi. pre. vbi dicit ꝙ testis ꝯtra quẽ pendet ꝓcessus de falsitate non potest esse testis in alia causa per not. in. l. j. C. de reis post. li. x. et vide que ple. tradunt̃ p Spec. et ibi per Bal. in Addi. in tit. de teste. in. §. itez ꝙ est criminosus.

Sebasti. Sapia.

¶ Lex canonizata. Vide late per Feli. in c. ij. col. vij. versi. leges in serte. s. de rescrip. vbi ponit an leges inserte i decretis censeantur approbate.

¶ Adde qd̃ ista decre. habet locũ etiam in clerico qui hz solum primam tonsuram: vt contra eum in causa criminali ad accusandũ vel ad testificandum non admittãtur laici. Hoc probat̃ optime per istuz tex. dum dicit clericũ iuncto. c. cleros. xxj. distinc. et hoc aperte tenet do. in c. sacerdotes. in q. xvj. et ad de hic qd̃ laicus potest deponere ꝓ clerico in causa criminali. glo. est not. in c. clerici. lxxxj. distinc. ꝓ qua facit tex. cuz glossa, xviij. q. ij. in decima.

nat ibi:nec tunc. ¶ Casus literalis. Querebatur vtrū laici recipiēdi sunt in testimoniū vel ad accusationē ꝯtra clericos. Rūdetur q̄ ſm canōes nō sunt aliquatenus admittēdi nisi suā vel suoꝝ iniuriā ꝓsequātur: ⁊ tūc ad testimoniū nō sunt admittendi: sed ad accusationē pñt admitti. Berñ.

1 ¶ Not. j. vnā regulam q̄ vbi agitur de crimine criminaliter nō testificātur laici cōtra clericum. ⁊ vide tex. no. iuncta glo. in c. testimonium. xi. q. i. q ponūt regulā ꝯuersam qđ nec admittūtur clerici contra laicū cū criminaliter agitur. ⁊ allegat ibi glo. istum tex. qui tātū facit per casum cōuersum vt sicut laici nō testificātur ꝯtra clericos: ita p idētitatem rōnis nec clerici cōtra laicos qđ not. ⁊ satis bñ facit ille tex. dicit tñ ibi Hug. q̄ de crimine ecclesiastico poterit cleric⁹ etiā corā iudice seculari accusari ⁊ testificari ꝯ laicum. all'. vi. q. ij. c. j. Credo etiā q̄ in crimine seculari vbi nō agereť ad penam sanguinis possit clericus ferre testimonium cōtra laicū in defectū testium ne malus vt bonus reputeť. ar. opti. in c. q̄q̄. xiiij. q. ij. ⁊ illud. c. testimonium. intelligit gl. in c. j. lj. dist. qñ agiť ad vindictaȝ sanguinis. Nec obstāt predicta: q2 laici excludūtur qñ presumuntur infesti clericis. ij. q. vij. laicos. ⁊ c. clericos. q̄ ratio cessat in clericis cū presumātur sanctiores ⁊ patres spūales ipsorū laicorū. xi. q. iij. absit. xij. q. j. c. duo sunt gña.

2 ¶ † No. ij. pncipaliter q̄ etiā laico ꝓsequēte iniuriā ꝓpriaȝ cōtra clericū nō admittunť laici ad testificādum nec aperit iste tex. sic sunt alij testes vel nō: sed potius indistincte vř excludere per illud verbum aliquatenus ⁊c. Et q̄q̄ doct. alicubi nō tāgant qđ meminerim.

3 ¶ † Ego tñ soleo limitare hoc. c. qñ delictū de quo clericus accusať fuit cōmissum in loco in quo est clericorū copia. Quid eñ si i villa vbi esset vnus clericus: certe impossibile est ħ casu ꝓbare delictum: ⁊ sic intelligēdo hūc tex. indistincte remanebit impunitū: ⁊ dabiť clerico materia delinquēdi: quare intellige q̄ tunc admittanť laici in defectū ad testimoniū: nā ex hac causa admittūtur alias inhabiles.[a] vt ꝓbatur in c. fi. j. ti. xx. facit. c. veniens. in fine. j. co. vide bonum tex. iuncta glo. in versi. ⁊ si tres. s̄. de elec. cum dilect⁹. saltem qñ ex numero ⁊ qualitate testiū nō sit presumptio qđ velint dicere falsum: vt in simili dicit tex. in c. in fidei fauorem. de here. li. vj. Et vbi nō potest haberi vera ꝓbatio admittitur presumptiua: vt in c. preterea. j. co. ⁊ in c. tertio loco. ⁊ c. literis. j. đ presump. cum simi. multum tamē facit in cōtrarium. l. prosperit. ff. qui ⁊ a quibus. sufficit enim ita scriptum esse. vi. q. iij. scitote. sed respondeo cum hec materia testium reperiatur a iure limitata modo p̄dicto debemus ⁊ nos in casu nostro sic limitare. argu. l. nō possunt. ff. de legi. ⁊ c. cum dilecta. de cōfir. vti. vel inuti. Et ineptum est regulam nō fallere vbi ratio naturalis suadet: vt est tex. iuncta gl. no. in aut. vt si. ꝓhi. ma. debi. ⁊ facit. l. scire oportet. §. sufficit. ff. đ exc. tu. vbi tex. arguit ex naturali iustitia.

4 ¶ † Scđo limito hoc. c. vt nō ꝓcedat qñ delictum clerici dicitur notoriū: tūc etiā laicos admitterē ad testimoniū. tex. adduco. no. ī. c. cum dilectis[b]. de purg. can.

5 ¶ † Tertio limito vt laici regulariter non admittantur. s. ad plenā probationē faciendam: sed ad indicium faciendum sic[c] saltem vt subijciātur torture arg. in l. capite quinto. cum ibi no. per Bar. ff. de adul. ⁊ ibi glo. ⁊ ī. l. quero. in fi. ff. de edi. edic. ⁊ quod not. in c. j. s̄. de proba. ⁊ sentit Inno. in c. quoniā. s̄. e.

6 ¶ † Quartam limitationē sentit hic Hosti. vt ꝓcedat qñ agitur de crimine criminaliter: vt dixi: secus si ciuiliter per. c. iij. s̄. eo. ⁊ hoc dic ꝓcedere etiam si agať ad priuationē beneficij. Nam ⁊ tūc dicitur agi ciuiliter per. c. iij. s̄. eo. ⁊ in c. per tuas. j. de simo. ⁊ q2 ꝓprie accusatio tēdit ad depositionem ab ordīe. vt in c. qualiter ⁊ quādo. ij. đ accu. Et pro hac limitatione est bo. tex. j. eo. tam ex literis. Itē si agatur per viā inquisitionis vel denūtiatiōis. arg. in d. c. tā literis. ⁊ c. qm̄. s̄. e. ⁊ sentit hoc Fede. ꝯsil. xxiij. ⁊ facit q2 hic casibus nō agiť ad penam naturalē delicti: vt. d. c. qualiter ⁊ qñ. Nūquid aūt his casibus admittanť laici ad accusandū[d] sicut ad testificādum: vide qđ dixi in c. ex parte adde. s̄. eo. Quintā limitationē sentit gl. ij. hic vt admittātur laici in exceptis criminibus: s3 tu respectu accusationis clericoꝝ dic vt plene no. in c. cum. p. de accusationib⁹. ⁊. ij. qđ. j. in primis. ⁊. ij. q. vij. ī sum. respectu v̄o testimonij an admittantur laici contra clericos in exceptis criminib⁹ dic vt ple. leg. ⁊ no. in c. per tuas. el. j. j. de simo. vide in c. i fidei fauorē. de here. li. vj.

7 ¶ † Vltimo ħ queriť q2 text. admittit hic laicos ad accusationē clericoꝝ cū prosequūtur suā vel suorū iniuriā qui cōprehēdātur hic appellatione suorū. Sol. vario modo exponitur per doc. in casu nostro nō reperitur hoc a iure determinatum ⁊ ad alios effect⁹ multifarie exponiť. Nā ſ3 Accur. illi dicūtur sui qui đ eo testificari nō pñt. vt not. C. ad tur. l. pe. in fi. ⁊ vide per Spe. in ti. de accu. §. iij. in p̄n. Hostiē. dixit illos suos de quibus hř. ff. de accusa. l. j. ⁊. ij. Gof. intelligit suos oēs illos ꝓ quibus agere p̄t quis actione iniuriaruȝ quasi iniuria videatur sibi illata: vt serui: filij: vxor. isti. đ iniur. §. patitur. ff. de iniur. l. item apud labeonem. §. sponsuȝ. Itē si quis defendit mortem propinquorum. l. hi tñ. ff. de accu. ⁊ sic intelligitur. iij. q. xi. negāda. Abb. vero dicit hoc posse intelligi de oībus cōstitutis in potestate vel nō dummō sint in primo gradu. alleg. de sen. excō. si vero. Pet. dicit q̄ in illis casibus poterit accusare qbus sine pena poterit verberare qui habentur in d. c. si vero. Joā and. ī add. Spe. in d. §. iij. dicit q̄ omnes sunt sui[e] ꝓ quibus potest postulari qui est de tertio ordine non

---

a ✠ Sebastia. Sapia. ¶ Alias inhabiles. Adde qđ imo īfames admittūtur vbi aliter veritas haberi nō pōt. exēplū ponit Saly. in l. ea quideȝ. in. j. col. ver. ad quintā qōnem. C. de accus. qñ quis ludebat in prostibulo ⁊ fuit decept⁹ ob taxillos falsos. hoc etiā potuerit ꝓbari p lenōes ⁊ infames personas qđ dictū sequitur Alex. in cōsi. lxiiij. incip. viso themate in. j. col. ī. j. vol. ⁊ Ang. aret. in tracta. maleficioꝝ in v̄bo meti tore di mal dādi. colum. j.

b ¶ Ibi cuius vniuerse vicinie populus. ⁊ hoc etiā t3 ibi do. Abb. ⁊ idē dicit do. ant. in c. cū nō ab homine. in. vij. col. ⁊ ibi etiā do. Abb. de iud. itē scias q̄ laici sunt idonei testes ad ꝓbādū infamiā cōtra clericum. ħ dicit do. Ant. post Jo. an. in c. taȝ literis. in vlt. col. ī. eo. adde de hoc Spec. ī ti. de teste. §. j. ī. xxx. col. v̄. item qđ est laicus. cum se.

c ¶ Optime facit qđ not. Bar. in l. fi. ff. de in litē iur. vbi vult qđ quotiescunq3 priuilegiata ꝓbatio plene ꝓbat in ciuilibus in criminalibus faciat indicium sufficiēs ad torturā. sed clarū est quod in ciuilibus testimoniuȝ laici contra clericuȝ plene ꝓbaret ergo ⁊c. in cōtrarium facit qđ testis qui prohibeť examinari ꝓpter eius reuerētiā cōtra quē produciť examinatus nullum facit indiciū vt. l. j. §. diu⁹. el. j. ⁊ ibi Bar. ff. de q̄stio ⁊ tenet Bar. in l. maritus. eo. tit. ⁊ glo. in tit. C. de qđ. sed vna ex rōnib⁹ quare laicus ꝓhibeatur in crimine testificari cōtra clericum est ꝓpter reuerentiam: vt q2 non est paris cōuersationis vel gradus: vt in d. c. laicos. ij. q. vij. ergo ⁊c.

¶ Adde qualiter intelligať qđ testes min⁹ idonei admittātur ꝓpter defectum probationis. Alex. consi. lxiiij.

d ¶ Et generaliter. an prohibitus accusare sit prohibitus testificari vel econtra: vide plene per glos. iiij. qđ. iij. in summa. que est magistra. nam videtur dicendum q̄ sic per tex. in c. fi. j. e. ⁊ in c. ipsi apostoli. ⁊ c. testes. ij. qđ. vij. sed tu ad hoc vide tex. ⁊ gloss. in c. l3. circa fin. de simo. facilius tamen ꝓpter crimen repellitur testis a testificādo q̄ accusator ab accusando: vt not. glo. fi. ⁊ ibi Barto. in l. qui iudicio. ff. de accu. cui⁹ verba scripsi supra. c. proxi. Et adde q̄ sicut minor. xx. anno. repellitur a testimonio in causa criminali vt est tex. iiij. q. iij. §. item in testimonium. ita ⁊ minor. xx. an. repellitur ab excusando: vt dicit gl. in l. libellorū. in ver. pupilli. ff. de accu. ⁊ Bar. in l. qui accusare. eo. titu. Sed nunquid sicut laic⁹ qui prohibetur accusare clericū admittitur si ꝓsequatur suā iniuriam: vt est tex. hic ita clericus qui prohibetur accusare laicos: vt in c. sicut sacerdotes. ij. q. vij. admittatur si suā vel suorū iniuriā ꝓsequatur dic q̄ non. glo. est sing. in c. laicos. ij. q. vij. qđ est verū nisi protestetur q̄ non intendit ad vindictam sanguinis. ita dicit Jo. an. in nouel. in c. ꝑlatis. super ver. querelam. de homi. in. vj.

Anto. Francis. ¶ An clericus possit accusare laicum de crimine etiam cum ꝓtestatione q̄ nō ꝓcedatur ad penam sanguinis: vide que plene habētur in c. sententiam sanguinis. ne cle. vl' mo. ⁊ in c. repellātur. ⁊ ibi per Joā. de ana. de accu. ⁊ vř qđ magna sit suspicio: quia inter eos vř esse inimicitia ⁊ vt plurimū solent esse ad inuiceȝ infesti: vt sentit text. in ver. infestationes. in preallc. c. repellātur. dic vt ibi plene tradi solet.

e ¶ Qui veniant appellatione suorū: in casu huius dcre. ad hoc vide. gl. j. in l. si femina que est. l. penu. C. ad turp. hic alle. per do. Abb. qui dicit qđ illi intelliguntur de quib⁹ in §. item. le. iuli. iiij. qđ. iij. ⁊ idem dicit Bart. in l. j. C. qui accusa. nō pos. ⁊ Pet. de ancha. in repe. c. canonum. in. vj. pnci. quesito. i. xlvi. col. illius quesiti. ver. solet dubitari. s̄. de cōsti. pro quibus ego allego casuȝ: neq3 ab eis: neq3 ab aliquo canonista pōderatum in c. de crimine. iuncto. c. de certis. xv. qđ. iij. sed Bald. in l. neganda. in fi. C. qui accu. nō pos. dicit q̄ quādo fit mentio de suis: intelligiť de suis coniūctis vsq3 ad quartū gradum ꝓ quo facit. l. ad petitionem. C. de aduo. diuer. iudi. ⁊ aut. licentiam. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ gl. in c. requisiuisti. de testa. ⁊ gloss. in c. j. ⁊. xij. q. iij. Sed vide Flo. ī. l. lege iulia. ff. de testi. vbi refert Bűt. dicere q̄ appellatione suorū cōtinentur illi qui non coguntur testificari vsq3 ad quartum gradū ⁊c. Et qui veniant appellatione suoruȝ: vide tex. in c. fi. de verbo. signi. lib. vj. ⁊ do. post gl. in c. studeat. circa fi. l. dist. Item adde hic quod not. Bar. in l. fi. in versicu. sed qui dicuntur. extranei. ff. de priua. delic. Que auteȝ dicantur sue ecclesie. vide glo. ⁊ do. Ant. in c. pro illorum. quod ibi no. de prebē. Qui autem veniant appellatione proximorū. vide opti. text. in c. q̄uis adulterij. C. đ adul. ita ad literā do. Bar. de bellenzi hic. ego addo circa predicta vnā notabilē regulā qđ vbicūq3 in aliqua lege vel dispositiōe fit mentio de se vel de sua persona vel similibus verbis qđ talia verba cōprehendūt nedū personā ꝓpriā sed etiā alios quos circa se necessario habet puta vxorem ⁊ filios ⁊ similes. tex. est de hoc nota. ⁊ forte quē nunq̄ audisti aľs in l. [illegible] §. sed qđ diximus: ff. de pe. leg. ⁊ istā regulam didici a do. Jas. de maino Mediola. preceptore meo dū Papie legeret. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure.

¶ Addō q veniāt appellatiōe suoꝝ. do. de ro. dec. ccccl x. đ renū. ī nouis. postulantium

Ant.Francisc.¶ Qui veniāt appellatione suorū.¶ Dicas qd in hac materia accusationis de qua hic tractaṫ sui dicūtur parētes:patroni: patrone,⁊ eoꝝ liberti:frater:soror:socer: vxor : socrus : gener : nurus: vitricus:nouerca ⁊ priuignus:q oēs dicūtur sui in materia accusandi vel ꝓsequēdi iniuriā suā vel suorū.itē etiā amicus intim⁹ venit appellatione suorū:vt

singu.dicit Bal. in.l.j.in.xxij. col. C.q accu.nō possunt.de quo vid p Alex.in.l.j.i fi. ff.de pub.iudi.et in.l.ij.ff.de accu. in alia autē materia q dicātur sui 8 puta in materia successiōis:⁊ trāsmissionis hereditatis.illa nō adita vel nō agnita 1 dicas qd sui dicū tur q sunt i potestate testatoris si ne eius de cuius 2 successiōe tractatur:vt insti.de here.qua.⁊ diffe.§. 3 sui aūt heredes.⁊ §.sȝ his pmittit p tor.⁊ i.l.vnica.C. 4 de his qui ante apert.tab.et gene a raliter qui veniāt appellatione suoruȝ vid per Bar. in.l.cū sue.de le. iij.⁊ in.l.si ita.i.§. ea lege.in vltima col.ff.de ver.obl. vbi ponit quid d ecclesia.⁊ vide per Spec.in ti.de accu.in.§.iij.in pri. ⁊ an qñ desunt fi lij appellatione suorū veniāt fratres vel agnati vide p Pau.de ca. in ꝯsi.cccli.⁊ vide tex.in cle.causaȝ. b iuncta gl.in ver. suoꝝ.⁊ ibi per.d. Car.in.j.q.de ele. vbi dicit quod venūt ēt ꝓcuratores ⁊ factores ad effectū vt dicaṫ locus nō esse tut⁹ ꝓpter metū taliuȝ personarum.

a ¶ Materiā hui⁹ decre.vide examinatā p legistas i auṫ.q semel.i.iij. col.C.de ꝓba.⁊ si est commissa alicui examiatio testiū nomiatorū: ⁊ ipse semel examinauit noiatos nō 1 poterit iterū eos examinare.ita dicit do. Ant.in.c. licet vndiqȝ.in fi. de offi.dele.⁊ ita dicit determinari per glo.⁊ doc.in c.in causis.de offi.dele.

postulātiū ⁊ enumerantur.ff.de postu.l.j.in fi.cū l.se.quod putat verū exceptis vltimis duob⁹ ibi enumeratis:⁊ enumerantur ibi hē persone parētes prōni vel patrone ⁊ eorū liberi:frater:soror: socer:vxor socr⁹:gener:nurus:vitricus:nouerca priuign⁹:pupill⁹:furiosus ⁊ fatu⁹:mihi placēt oīa pter istas tres psonas vltimas:qꝛ isti nō pñt dici sui ex quo sibi nō attinēt.lȝ al's illis sit miserēdū ⁊ fauēdū.¶ † Et no.ex hoc ⁊ ex tex.ꝙ licite etiam de iure cano.qs ꝓsequitur etiā criminaliter iiuriā ꝓpriā ⁊ suorū.facit.c.⁊ q emēdat.xlv. dist.⁊ vide qd no.in.c.si is.q plat⁹.xxiij.q.iiij.et p doc.i.c.olim.de iniu.⁊ i.c.grauis.de resti.spol.

☞ An istud capitulū debeat intelligi ꝙ vltra tertiam productionem nō possunt quarto ꝓduci testes nisi cum solennitate:an vero post tertiā dilationem.

In concessione secūde ⁊ tertie ⁊ quarte dilatiōis seruatur solennitas capituli vltra tertiā.⁊ debet probare se fuisse impeditum in alia dilatiōe.

Testes producti in quarta productiōe concessa sine solennitate probant si non fuit cōtradictum vel appellatum.

Testium receptio facta post conclusionē valet si pars non opponit.

In causis.[a] Legiṫ pricipaliter duobus modes ẜm lecturā cōmunem ⁊ verbis cōgreuentē.h.d.In causis eccliasticis ⁊ ciuilibus possunt fieri tres productiōes testiuȝ. quarta autē nō admittiṫ absqȝ solēnitate legali. hoc primo.Sup dictis testiū pōt post ipsorū publicationem publice disputari.hoc scdo.⁊ duo sunt dicta.ẜm ibi : et super. ¶ No.j.qd causarū quedā sunt ecclesiastice:qdā ciuiles. Ecclesiastice possunt dici dupliciter vel qꝛ spectāt ad eccliasticū forū.Ciuiles dicūtur ille q̄ aguntur in foro seculari.vel scdo dicunṫ ecclesiastice spirituales et criminales.Ciuiles q̄ agunṫ de rebus tēporalibus.⁊ vide bonam glo.⁊ plenā.xj.q.j.in summa. ¶ No.ij.ꝙ regulariter cause ecclesiastice regulātur in iudicio ad instar ciuilium.facit per locū a speciali cle.cle.dispēdiosan.de iu.⁊.c.j.d iura.ca. lib.vj.¶ Nota.iij.ibi:in legibus ⁊c.qd cause[b] ēt ecclesiastice regulantur i iudicio ẜȝ leges ciuiles ex quo nō cōtradicunt canonibus.⁊ sic tā in ordinādo q̄ in decidendo attēdiṫ ius ciuile iuri canonico nō cōtrariū.⁊ p hoc dicto est tex.in.c.j.⁊ ij.de no.ope.nū.adeo ꝙ vbi ius ciuile expresse nō disponit:pōt tñ adduci p simile vt notāter ꝓbaṫ in.c.authoritate martini.de ꝯces.pbē.li.vj.⁊ loquiṫ de illa solennitate legali q̄ habeṫ in.c.vltra tertiā.j.e.⁊ originaliter in auth.eo.ti.§.qꝛ vero. ¶ Ultimo no.ꝙ licet testes recipianṫ i secreto i c.venerabili.j.e.d dictis tñ eorū postea potest publice disputari vt hic.simile i electiōis scrutinio quod fit in secreto postmodū tñ publicaṫ ⁊ sup eo publice disputatur vt in.c.qꝛ propter.cuȝ ibi no.s.de elec.⁊ hec potuit esse ratio dubitādi.nā videbaṫ quod deberet secrete disputari d dictis sicut recipiuntur in secreto.Sed alia ratio imminet in receptiōe q̄ in disputatiōe:qꝛ primo casu dubitatur de falsitate.s.e.c.ij.secundo vero nō. ¶ † Opp.⁊ videtur qd plures productiōes possint fieri in causa cum dilatio data ad productionem testium cedat ꝯmodo debentis producere. nam dilatione pendente iudicis officiū quiescit. j.de appella.significante.⁊.l.siue pars.C.de dilatio.¶ Gloss.metu contrarij vt arbitor exponit tex.ibi:productionē.i.dilationem. Et sic intelligendo de quarta dilatiōe vnde intra primā secū

fi.dele.Item de intellectu huius.c.⁊.c.vltra tertiam.vide multū latissime per Hostié.in summa.de dila.§.⁊ quibus circa princ.ver.videtur

tamen qd in ciuilibus ⁊ seqūtibus.Idem vide quod late scribit Lap. alleg.lxxij.secūdum quotam meam:vbi ponit latissime an dispositio huius decre.habeat locum in causa matrimoniali.

b ✠ Sebasti.Sapia.¶ Quod cause.Uide Alber.de rosa.in prima parte statutorū.questio.ix.⁊ Gemi.in.c.j.x.distin.Pet.de ancha.in.c.j.vj.

dam ⁊ tertiam dilationem pōt quis toties testes ꝓducere quoties voluerit.sed quartam dilationē non habebit nisi cum omni solennitate.de qua.j. c eo.vltra tertiam.⁊ hoc verum scdm gl.nisi obstet

c renuntiatio[c] productionis testium vel si multitudo testium est producta.tūc enim nedum quartā nō habebit:sed nec etiam tertiam nec secundam. j.c.significauerūt.⁊.c.cum venisset. cum si. Deinde ponit glo.secundum intellectum vt intelligaṫ in productione scdm qd verbū sonat videlicet vt in causa nō possint fieri vltra tres productiōes testium nisi cum solēnitate legali:dicit tñ primū seruari de facto.⁊ illud dicit Ioan.and.tenendum. Host.plus placet iste secūdus intellectus:vt tres productiones fiāt in vna dilatione.arg.ff.de ver. signi.ter enixa.vide ibi litera dicit qd non dicit di

d lationem sed ꝓductionē[d] que sunt diuersa.tres ergo fient productiones intra vnam dilationem. quarta fiet cū solēnitate.quīta vero nullo mō fiet. Et dicitur prima cū quis colligit testes quos potest habere ⁊ presentat iudici eos:cū vero colligit alios ⁊ eos presentat diciṫ scda ⁊ sic de tertia.Solēt etiā a principio testes producēdi noīari ẜm eū qꝛ forsan ei non est possibile sic simplr presentare: sed productiones postmodū debent fieri de noīatis.⁊ vꝫ sentire Host.qd intra quālibet dilationē poterūt fieri tres productiones testiū.dominus Ant.apperte nō eligit:sed videṫ sentire cū primo intellectu glo.ille tñ intellectus si bene iura pōderantur nō videṫ ꝓcedere.primo qꝛ nō in omni casu ꝓcederet:finge eñ qd pars fuit impedita intra primam secūdam ⁊ tertiam dilationē:ita qd nullos testes ꝓduxit:dicem⁹ ne qd nō habebat quartā dilationē:nisi cū solēnitate legali? certe falsum est:qꝛ frustra tunc iurareṫ qd nō didicerit testificata ⁊c.ptȝ ex forma.c.vltra tertiā.pal.tñ ista vltima litera simplr denegat quartā sine solēnitate legali ergo nō dȝ intelligi in dilatione.Itē intelligēdo tex.in dilatiōe sequeretur qd tres dilationes simplr ⁊ sine difficultate possent dari tā in causis ecclesiasticis q̄ in ciuilibus qd etiā est falsum:vt ptȝ ex.l.oratiōe.l.fi.ff.de fer.⁊ ex notatis in.c.ij.de dila.vbi vide per gl.⁊ ideo credo tex.intelligendum prout iacet:⁊ nedum intra vnā dilationem fient sentit Host.sed etiam in tota causa nō possunt fieri vltra tres productiones testium nisi cum illa solēnitate legali.⁊ ita ꝓprie loquitur iste tert. nullā faciens mentionē de dilatione:habēs ergo vnam dilationem vel plures ex causa nunq̄ admittetur ad quartā ꝓductionē nisi cū illa solēnitate legali. ⁊ est ratio qꝛ ex iterata toties ꝓductiōe est presumptio qd fuerit percūctatus dicta testiū:⁊ quia forte illi nō probabant est inductus ad productionē aliorum illos prius subornādo:ideo exigitur iuramentum huius presumptionis purgatiuum. ¶ Et ex hac ratione infertur qd si fecit plures ꝓductiones testium si adhuc non fuerunt examinati non habebit locum dispositio huius.c.qꝛ cessat ratio subornationis ⁊ dictorum percunctatiōis. Idem si fuerunt examinati:sed fecit istas productiones in actu continuo ita quod non potuit scire dicta illorū ante productionem quam nūc vult facere.arg.in.l.continuus actus.ff.de verbo. obliga.intelligatur ergo.tex.de tribus productionibus cum effectu factis.⁊ ita proprie loquitur tex. in auṫ.eo.§.quia vero.vnde sumpta fuit hec decr. ⁊ quādo interuallo facto post tres ꝓductiones ⁊ receptionem productorum vult facere quartam. ¶ Quid autem si nominauit multos testes non tamen produxit omnes simul:sed facit tres ꝓductiones nunc vult facere quartam.dic quod non

char.v.his itaqȝ premissis.s.de cōstitutio.

c ¶ Utrum sola renūtiatio in causa impediat quartā ꝓductionē cū solēnitate. d. Ant. hic cōcludit qd sic licet Inno.cōtra sed vide Spec.in ti.de test.§.qualiter.in.iij.col.ver. quarta aūt ꝓductio.Et de hoc vide Bart.i auṫ.at q semel.in.iiij.co. ver.circa scdm.C. de ꝓba.vbi distinguit an aū renuntiatiōeȝ vꝉ ꝯclusionem potuit testes producere : tunc nō admittaṫ: aut nō potuit vꝉ ignorabat se posse ꝓducere:tūc admittetur ad producēdum cum hac solennitate legali.

d ¶ Qūo sumaṫ h vbū ꝓductio.vide plene per do. Ant.i.c.vltra tertiā.in.iij.col.ver. venio ad scdm.q cōcludit cū glo.⁊ Bar.i auṫ.at q semel.C.de ꝓba.et itelligiṫ ꝓut verbum sonat.qd tñ intellige vt ibi.vide glo.i.§.spatiū. in versic.iudicantes.⁊ ver.q semel. iij.q.iij.⁊ vid Io. an.in sua sum.de testi.in ver.intra quot dilationes sunt testes ꝓducēdi.⁊ de hoc vide multum late Archidi.in.d.c.spatiū.in.ij.colū.vbi videtur tenere qd in casu hui⁹ decr. tātum debeat dari vna dilatio sub qua multe fiāt ꝓductiones sequēdo Phil.Gof.et Hosti.in hoc.c.sȝ postea refert qd Tho.in suo libello in ti.de dila.tȝ qd dabuntur plures dilationes.et de hoc vide p bal. in.l.j.in princ.co. C.de dila.vbi dicit qd ẜm canōes intelliguntur tot dilationes sȝ ẜm

leges intelliguntur multe productiones sub vna dilatione.Et vide gl. mag.versus fi.in.l.in pecuniarijs.ff.de ferijs.

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Fuisse.vide Laptum allega.lxxxij.incip.in causa matrimoniali.vbi dicit quod qñ testes non sunt examinati nõ impedit quarta productio.vide de hac materia.d.Georgiuz natam.in rep.cle. sepe.de verbo.significatione.

b ¶ Vide hic do.Ant.in ver.iij.qd valet productio testiũ facta publicatis attestationib[9] si pars nõ opponit ⁊ idẽ dicit do. Ant.j.eo.c.vltra tertiã.in.v.col.ṽ.si aũt.vbi limitat hoc dictum et ad idem est gl.in ver. ꝓducere.in cle.ij.de testi.⁊ vide do. Ant.j.e.c.fraternitatis.i.xxiij.colũ.ver.fallit quarto.An aũt valeat ꝓductio testium facta post terminũ assignatũ parte nõ opponente. vide p Bart.in.l. aũ sniam.circa fi. ff.de app.⁊ p bal. in.l.ij.C.de epis. aud.vide ad hoc Jmol.in.c.fraternitatis.j.e.ti. qui idem dicit qd do. Ant.hic.⁊ est ratio q2 taciturnitas in iudicialib[9] pro consensu habeẜ vt est tex.in.l. cũ ostẽdimus.§. fi.ff.de fideius.tu. ⁊ in ca.ij.de accusa.in.vj.sed tu cõtra istam opi.instare potes vrgentib[9] rõnibus put tradiẜ h.d.Fran. de arc.in suis recol.sed tãdẽ post longissimã dispu tationẽ tz opi.cõmunẽ ꝑ qua adducit tert.in cle. cõstitut[9].in fi.de cle.iũcto.c.vt circa.eo.ti.in.vj.
¶ Adde Alexã. consi.lxxij.iij.lib.

c ¶ Pro itellectu huius decre.vide oĩno q̃ notauit. d.Bar.de bellen. post.d.Ant.in.c. in nostra.i.iij.co. j.eo.vbi ponit an testes reducãtur ad cõcordiã quãdo sunt in numero impari.Jtem vide sing.cautelã ad saluandos testes ⁊ piurio quã tradidit glos.fin. in.c.artaldus.in ṽ.me sciente.viij. q.iij.⁊ vide quod ibi notaui.et qd no.do.Ant.in.c. cũ ecclesia.§.nos igiẜ.in.v.colũ.de cau.pos.⁊ ꝓprie.⁊ vide in materia hui[9] decre.notabilia verba q̃ scribit Jmo.post.d.Ant.in cle.j.super glo.in ver.simul.de.ap.⁊ vide gl.fi.que est in ṽbo pariter.⁊ qd no.d.Ant.in.c.bone.el.j.de elec.Jtẽ vide text.⁊ gl.in.c.nihil obstat.de ver.sig.⁊ gl.in verbo veritas.in.c.dudũ.de conuer.cõiu.⁊ tex.in.c.quotidie.de cõse.dist.ij.adde hic in materia qd not. Bal.in.l.itẽ videndũ.ff.de pe.here.Ang.in.l.antiqui.ff.si pars heredi. pe.gl.in.l.in operis.ff.loca.Bar.in.l.si plures.ff.de iniur.Cyn.in.l.testium.in.v.col.de testi.vbi etiã Bal.dicit ꝙ si vnus testis dicat aliquez fuisse presentez ⁊ alter neget reducuntur ad cõcordiã:vt vnus itelligaẜ d ꝑsentia corporali ⁊ alius de presentia intellectuali ⁊ ibi etiaz vide Bald.in.iij. col.ver.mõ hic isurgit dubium.⁊ idem dicit.Bal. Ang.Jmo.in.l. heredes palã.in princi.ff.de test.⁊ Jmo.i.c.cũ oporteat.de accu.Jtẽ scias qd si testes deponũt ⁊ vn[9] p verbũ adfuit cuz d.et alius abfuit cũ.b.gratia ꝯtrarietatis euitande fiat concordia vt ille q deposuit p verbũ adfuit:intelligatur deposuisse p.b.scilz abfuit:ita dicit bar. in l.quoties.C.d digni.lib.xij.Jtẽ scias ꝙ si vn[9] testis dicat homicidiũ fuisse tali die cõmissum[1] ali[9] alio die:inducunẜ ad cõcordiã vt vnus intelligaẜ de die i q̃ fuit manualiẜ ꝯmissum.ali[9] de die quo fuit habitus tractatus homicidij.tex.ẽ fin. in.c.periculose.d pen.di.j.⁊ ibi gl. que tex.etiã alle. glos.hic.Jtem si vnus dicat qd titius erat frater sempronij:alius dicit qd erat fili[9] fratris ꝓpter eui tandam falsitatẽ reducentur ad cõcordiam:q2 propter euitandam falsitatẽ fili[9] fratris poterit dici frater.ẜm Bart. in.l.lucius.§.que situm.de lega.iij. et ꝑ hoc dicto facit qd late sumendo filia ffis mei diciẜ soror mea tex.est in.c.queritur.xxij.q.ij.Jtez si instrumentum dicit ꝙ fuit actuz die.xj.Januarij. et testes ꝓbãt ꝙ eadem die partes aberant:an saluetur vt dicatur actum fuisse die.xj.Januarij:scilicet exeunte.Januario non intrãte:vide pulchre per Bal.factum in extrauag.de pace constan.super ver.die lune exeunte Janua.⁊ vide eũdem diffinit

admittiẜ sine vlla solennitate:q2 eadẽ est rõ lz in veritate nõ oĩno.⁊ hoc ideo q2 potuit malitiose plures noiare ⁊ figmentis dãdus non est loc[9] de diuor.quãto.⁊ ꝑ predicto intellectu facit auẜ.at q semel.C.de proba.que vtiẜ hoc verbo ꝓductione:sicut facit iste tex.⁊ sunt ꝑdicta de mẽte Bart. in.d.auẜ.at qui semel.lz non moueatur predictis rationibus.Ex his habes clare intellectum hui[9] c.⁊ ei[9] rationẽ:⁊ infero qd si habuit tres dilationes:⁊ impeditus nõ potuit facere nisi vnam vel duas productiones testiũ.⁊ tunc probãdo impedimentũ petit quartã dilationem qd illa dabitur absq3 illa solẽnitate legali ex quo nõ fecit tres ꝓductiones testiũ:nam vt dixi iure caueẜ de ista solẽnitate adhibenda solũ in quanta ꝓductione et nõ dilatione:⁊ rationem predixi.

2 ¶ †Sed quero nũquid dabiẜ ista quarta productio seruata dũtaxat solennitate illius.c.vltra tertiã. Jnn.dicit ꝙ non:sed op3 ꝙ probet se impeditũ fuisse[a] ⁊ idẽ dicit in cõfessiõe scõe ⁊ tertie:q2 licet prima deẜ sine:grãdi cognitiõe cause:tñ secus in scõa ⁊ tertia. Aduerte hoc dictũ Jnno.procere capiendo productionẽ pro dilatione:sed capiẽdo prout verbũ sonat cessat hec suppletio Jnnoc.ex quo enim est adhuc intra dilationẽ sibi cõcessam potest facere quartã iurando solũmodo prout ibi diciẜ. Et ex hoc apparet qd iste secũdus intellectus probabilior est cum iura canonica ⁊ ciuilia non requirant in hac quarta ꝓductione nisi illã solẽnitatem:vt pt3 hic ⁊ in.c.significauerunt ⁊.c.vltra tertiam.j. eo.⁊ auẜ.at qui semel.prealle.⁊ tñ in cõcessiõe secũde dilationis requirãt aliã cause cognitionem:vt in.d.l.oratione.⁊.l.fi.⁊ not.in.d.c.ij.de dila.ergo debẽt intelligi hec iura de quarta productione et nõ dilatione cũ sup dilationibus sit specifice prouisum.ar.in.l.sanctio legũ.ff.de pet.dictum tamẽ Jnno.est verũ in se si capiẜ productio pro dilatione.

3 ¶ †Quero qd si detur quarta productio sine solennitate nunqd valent attestationes: Jnn.refert opi.Quidã dicunt qd nõ:ar.c.ij.s̃.c.in fi.Secundi dicũt cõtra nisi fuerit appellatũ.j.eo.significauerũt.Tertij dicũt qd lz cõtradicaẜ ⁊ appelletur tñ sine solẽnitate ista vel cũ causa põt concedere quartã ⁊ quintam nisi sit conclusum ⁊ renũtiatũ testibus.⁊ dicta ipsorũ alteri parti sint edita. nec aliter seruari debet hec solennitas per.d.§.q2 vero:vnde fuit assumpta hec decre.dicit tñ Jnn. q2 lz hoc videaẜ verũ:tñ securius est iudici nunq̃ dare quartã sine solennitate ⁊ dicũt isti vltimi qd cõcurrẽtibus predictis.s.cõclusione renuntiatiõe ⁊ editione attestationũ non dabitur etiã secunda sine hac solẽnitate.nã eadem est ratio.ergo ⁊c.de cõsti.trãslato.dicit tñ Jnn.qd predictus.§.q2 vero.nõ videẜ facere vim in cõclusione vel renuntiatione.sed solũ in editione facta alteri parti vt tũc sit seruãda illa solennitas.Aduerte q2 Jnnocẽ.⁊ alij quos refert solũ cõsyderauerũt illũ.§.q2 vero. ad corticẽ ⁊ nõ aduerterũt ad iura canonica que magis specifice ꝓuident sup hac materia ⁊ declarant intrinsecã materiã illius.§.q2 vero.Unde cõsyderãdũ est qd in iure maxime nostro habemus aliquos terminos in dubio exclusiuos ꝓductionis testium:vt est conclusio in causa:nã post conclusionẽ in causa etiam instrumenta produci non possunt fortius nec testes:vt ꝓbatur in.c.cũ dilectus.de fid.instr.nihil enĩ amplius potest ꝓduci quod consistat in iure vel facto.vt ibi not.et in.c. pastoralis de cau.pos.⁊ proprie.¶ Ex quo infero qd etiã si pars vnam vel nullã testium ꝓductionẽ fecisset:ex quo tñ permisit in causa cõcludi nõ est amplius locus productioni testium etiã cũ solẽnitate legali:⁊ sic male dixerũt predicti.doct.q̊s refert Jnn.vt.s̃.dixi.Jdem dico de publicatiõe attestationũ facta de consensu partiũ vel renuntiatione vt amplius non sit loc[9] productioni testium super eisdez capitulis.vt no.plene in.c.fraternitatis.j.eod.et.c.cũ venisset.quandoq3 vero isti termini non interuenerunt in causa:sed data fuit dilatio pro testibus ꝓducẽdis:⁊ tũc si tenes primã lectu.dic ꝙ non debet dari quarta dilatio sine illa solẽnitate legali:q2 est ꝓ̃sumptio ex quo habuerit tot dilationes et intra eas aliquos ꝓduxit testes qd fuerũt eorũ dicta percunctata:vt colligitur ex.c.vltra tertiã.j.eo.et idẽ dic si tenes secundã lectu.vt hec presumptio oriaẜ ex sepe iterata ꝓductione testium interuallo postmodum interueniente ante petitionẽ quarte productionis:vt sic nõ admittatur quarta productio sine illa solẽnitate legali:nec curandum est an editio actoꝝ fuit facta alteri parti vel nõ.de hoc enĩ nõ curat ille tex.nec super hoc se fundat.c.significauerunt.⁊.c.vltra tertiã.j.eo.sed solum ex sepe iterata productione.Et ad.§.quia vero.dic vt ibi factũ narraẜ:sic enim acciderat vbi vltra tres ꝓductiões factas p alterã partem:altera pars habuerat copiã dictoruz testium:sed idem est si copiam altera pars non habuisset dũmodo petẽs tres productiones prius fecisset:vt patet ex rõne illius.§.qui hoc ponderat in princi.⁊ ex isto.c.et c.significauerũt.⁊.c.vltra tertiã.j.e.ti.¶ Nũc veniendo ad questionẽ principalẽ.s̃.positaz an valeant attestationes[b] recepte in quarta ꝓductione data sine solẽnitate legali.Breuiter concludo ꝙ si nõ fuit contradictũ ⁊ appellatũ valent:videtur enim recessuz ab illa termino exclusiuo.sicut in simili ⁊ fortiori casu dicimus ꝙ valet testium receptio facta post conclusionem si nõ fuerit cõtradictum vt no.do.de ro.deci.v.dicaz in.d.c.cũ dilectus.Jtem de cõmuni consensu partiuz pñt acta incidi ⁊ de nouo oĩa produci.vt.l.acta.ff.de re iudi.facit.c.cum causam.j.eo.⁊ qd no.j.e.c.presentata.⁊ hec sunt etiã de mente do.Anto.hic si autem fuit contradictum et appellatum nõ tenebunt attestationes:q2 sicut est legitima causa appellandi si denegatur quarta productio cum solẽnitate.d.c.significauerũt.ita ⁊ fortius videtur legitima causa appellandi si concedatur sine solẽnitate cum ius hoc dicat ⁊c.

1 ☞ Uniuersitas nõ debet excõicari:sed omnes de vniuersitate bene possunt.
2 Testes deponẽtes cõtraria circa actuz iterabilẽ et per multiplicitatez actus:si possunt reduci ad cõcordiã sunt reducendi nisi per confessionẽ ꝑtis vel testium appareret de vnitate actus.
3 Concordia circa testes est facienda etiã vbi pars produxit plures ⁊ meliores testes.
4 Testes ꝓducti ab vna parte instrumẽta vel priuilegia et vnus testis tantum semper reducẽdus est ad concordiam.
5 Testes an reducẽdi sint ad concordiam vt ꝓbẽt vt euitent penam periurij.
6 Judicandum est pro reo in dubijs.

c **CUm tu.** [c] ¶ Si fieri põt cõcordanda sunt dicta testium que vidẽtur contraria:vel summa specialius sic.Si quis ꝓbat actuz gestum post appellationẽ ⁊ aduersari[9] ꝓbat ꝙ ante prefertur prima ꝓbatio:et actus iudicatur non tenere nisi secundus ꝓbet quod ante omnẽ appellationẽ.Primo.decise narrat factũ.Scdo

in eadem extrauag.super ver.opizoni.in fi.vbi omnino vide.⁊ adde qđ si testes deponunt filium institutum in maiori filiam in minori : et alij tres dicant eos equaliter institutos reducũtur ad concordiam vt illud verbum equaliter intelligatur de tempore quo fuerũt instituti ⁊ sic referatur ad tempus non ad quantitatem portionis.ita dicit Bar.in.l. si finita.§.iulianꝰ ff.de dã.infect.et vide omĩno ĩ hac materia cõcordie testiũ Bal.in prima consti.C.§.in quibus.⁊ Butr. in.l.optimã.C.de cõtrahen.⁊ commit.stipula.⁊ vide Bar.in.l.stipulatio ista.§.hi q̃z.ff.de verboꝝ obligationibus.facit ad hanc materiã tex.cũ glo.in ver. iuri communi.in c.cuz dilectus.de consuetudi.Itez adde qđ not.do. Antoni.in capit. translato.in fi.ij.col.ver.no.pro cõcordia.de ꝯstitu.et in eo.capitu.in iij.col.versic.not. vt salues testes:⁊ q̃liter cõcordẽtur testes quoꝝ vnus dicit quod fuit infra annum alius intra annuz vide domi.Antoni.in c.plerunq̃z.in penulti.col.ver.no. pro concordia.de rescript.⁊ de ista geminatiõe actꝰ propter cõcordiã testium : vide qđ no.d.Antoni.in c.eam te.in.iij.co. in versic.expediã. de rescriptis.Itẽ adde hic Bar.in l.si statua.ff.de in iur.vbi dicit qđ si vnus ex testibus ꝓductis dicit qđ fuit factum in ostio alius dicit qđ fuit factum iuxta ostium reducuntur ad cõcordiã: exponendo verbum in : pro verbo iuxta.et ille qui dicit factũ in ostio : intelligatur id est iuxta ostium.

diffinit ibi:cum constet. ¶ Casus literalis.Quidam prepositi et canonici sui ex vna parte et archiepiscopus ipsoꝝ ex altera super quadam sententia excõmunicationis causam habebãt adinuicem ex vtraq̃z parte testes ꝓducti fuerunt tandem causa delata est ad dñm papam. Unde ipse testibus examinatis dicit qđ testes capituli iurati dixerũt qđ sñia excõicationis lata fuit post appellationẽ.Et testes archiepiscopi simpliciter iurati dixerũt qđ sententia excõmunicationis lata fuit ante appellationẽ.papa vero dicta testiũ volens interpretari benigne ne periurij notenꝰ reatu decreuit sentẽtiam illam non tenere:q: vtrũq̃z esse potuit:sc3 qđ ⁊ ante sentẽtiam extitit appellatum ⁊ super illa deponũt testes capituli. Et post eandem sentẽtiam iterũ fuit appellatum ⁊ super illa deponũt testes archiepiscopi.et sic diuersum tempus impedit cõtradictionem testium. Ber.

1 ¶ †No.qđ licet vniuersitas non debeat excõmunicari.c.romana.§.in vniuersitatẽ.de sen.excom. lib.vj.in singulos tamen de vniuersitate ferri potest licet nemo excipiatur vt puta excommunicamus omnes canonicos talis ecclesie. Ratio diuersitatis colligitur ex.c.si sententia.de sen.excõ. lib.vj.intellige tamẽ qđ omnes singuli sint capaces.hoc dico propter not.in.d.§.in vniuersitatẽ.

2 ¶ †No.ij.vnam bonã ⁊ notabilem regulam:qđ vbi testes actoris ⁊ rei vidẽtur deponere contraria circa actum iterabilem ⁊ per presumptionem multiplicitatis actus possunt reduci ad concordiam:reduci debent ⁊ tũc presumitur actus multiplicans ⁊ sic intelligẽdi sunt testes deponere super diuersis actibus vt hic. qđ intellige nisi constaret de actus vnitate per cõfessionem partium vel ex dictis ipsorum testium.primum probatur in.c.cum Joan.de fid.instru.vbi est bo.tex.secundum probatur ex dictis illorum testium qui deposuerunt contra Susanam.Nam ex eo qđ deponebant[a] de eadẽ hora colligebatur vnitas actus ideo diuersitas in loco commissi adulterij induxit contra eos presumptionẽ falsitatis nec facta fuit presumptio multiplicitatis actus:de hoc vide gloss.not.iij.q.ix.nihilominus. Et ex illa glo. colligitur quod similis concordia sit fienda alio non obstante in testibus eiusdem partis qđ aperte sentit Jo.an.in additio.Spec.eo.tit.§.iam de interrogatorijs.versic.quid si vnus testis.quod no. ¶ Item no.quod si testes vtriusq̃z partis reducuntur ad concordiam intelligendo quod deponant super diuersis actibus nõ solum euitant periurium:sed etiã probant illos diuersos actus super quibus presumptiue deponunt ex quo super quolibet actu datur plena ꝓbatio vt hic aperte probatur dum denũtiatur excommunicationem non tenuisse propter appellationem precedentẽ.Ex quo infertur qđ si per duos testes probem qđ cõmisisti adulteriũ in tali loco:per alios duos probem qđ cõmisisti in alio loco : ꝓbatum est adulterium bis fuisse cõmissum:qđ aperte sentit Jo.and.in loco prealleg.in Spec. ¶ Not. qđ in dubijs semper fiẽda est benigna interpretatio et illa dicitur benignior per quã quis euitat penam seu delictũ.hoc intellige nisi immineat periculum anime.quia tunc illa est benignior que est tutior anime:vide bonam glos.⁊ no.in.c.vno.de seru.facit.c.iuuenis.de sponsa.et de hoc aliq̃d.j. ¶ Uenio ad gloss.que primo colligit argumen. pro testibus cõcordandis saltem quo ad sensum si non possunt concordari quo ad literam : vt hic optime probatur.non enim reducuntur ad concordiam respectu eiusdem actus:sed respectu diuersorum:⁊ vide in hoc bonã gl.in.c.dudum.de conuer.coniug.super versic.substãtia.⁊.ff.de ver. obli.l.stipulatio ista.§.hi quoq̃z.

3 ¶ †Sed contra hoc opp.videtur enim qđ data contrarietate testium non debet presumi actus geminatus cum facta non presumãtur[b].de offi.delega.cũ in iure. cum sit potius standũ melioribus seu pluribus testibus.vt in.c.in nostra.j.eo.sol.glo.j.in.c.cum contingat.s.de offic.deleg.mirabiliter limitat et restringit istum tex.qñ probationes sunt omnino pares[c]. Si autem alia pars haberet plures vel meliores testes tunc producerent contraria: idem ibi sentit Innoc.licet non multum firmet: sed Bar.sequitur in.l.ij.§.creditum.ff.si cer.peta. et domi.Card.hic.sed glo.in.d.c.in nostra.sentit contrariũ vt indistincte fiat concordia si fieri potest.sed in defectũ recurrẽdum est ad qualitatem testium:idẽ tenet gl.no.iiij.q.iij.si testes.⁊ sequitur do.Anto.hic ⁊ hoc plus mihi placet:tũ quia litera ista loquitur indistincte:tum quia ratio litere ne testes periurij reatu notẽtur semper militat siue testes alterius partis sint plures siue meliores. Non obst.si dicatur qđ actus pluralitas non presumitur vt in cõtrario:fateor enim quod non presumitur simpliciter alio non apparente. sed hic oritur presumptio ex ꝓbationibꝰ factis: et pro hoc tex.ibi:quia vtrũq̃z esse potuit ⁊c.⁊ ad hoc ego[d] allego tex.no.in.c.cum Joannes.de fi. instru.ibi enim probationes erant inequales et nihilominus facta fuisset concordia per geminationem actus nisi per cõfessionem partis constitisset de ipsiꝰ vnitate.vt ibi patet expresse.Ex his habes vnũ modum reducendi testes ad concordiam.sunt ⁊ alij modi non ita difficiles puta intelligẽdo vnũ testem proprie:alium improprie vt q: vnus deponit de possessione:aliꝰ de detẽtione: intelligitur eñ qđ ille deponat super possessione

Item adde hic qđ no.Imo.in.l.diuortio.in princi.ff.solu.matri.dum loquitur de testibus deponẽtibus factum fuisse tẽpore guerre. Item si testis deponit qđ Sempronius possedit agrũ Titij tali tẽpore:non propterea vitiatur eius dictũ:licet alij testes dicant qđ illo tẽpore ager non erat Titij : quia saluatur dictũ illius testis dum dicit agrum Titij sc3 qui modo est Titij licet tunc temporis non esset.ita determinat d.Ant.in.c.omnes.in vlti.col.j.dist. Itẽ adde in hac materia cõcordie testium qđ no.Bar.in.l.j.in prin.j.col.versi.⁊ pro hoc potest sustineri. ff.de ope.no.nun.⁊ Domi.xx.distinc.in sum.in fi.⁊ ipse idem Do.in.c. quamuis.vltra medium.xxj.dist.⁊ quod no.idem in.c.lator.in fi.xxiij. dist.Item vide qđ no.do.Ant.in.c.dilecti.in prin.vlti.col.de except.et in.c.cum vintoniensis.in prin.penul.colum.de elect.vbi ponit de concordia testium quando vnus dicit qđ fuit primus alter dicit quod fuit tertius. Item adde qđ testes probant licet in modico inuicem discordent.ita determinat do.Ant.in.c.ij.circa fi.de reg. Item adde quod si vnus testis dixit percussit cum petra alter cum saxo:isti testes sunt concordes.vt no.Do.in.c.si quis viduam.l.distin.

a Sebastia.Sapia. ¶ Deponebant.Aduerte qđ Arct.in consil.lxxj.

incip.diligenter.in pe.col.dicit qđ docto.hic volut qđ qñ vnus testis alteri contradicit non solum vnus eneruat dictũ alterius:sed etiã vterq̃z punitur de falso ⁊ istam opin.dicit esse cõmunem.tñ dubitat vt ibi per eum:in contrarium tamen vide Bal.⁊ Alex.in.l.duobus.§.fi.ff.de iureiur.⁊ Alex.in consi.clxxx.in vlti.col.in.ij.volu.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Nõ presumantur.Qđ non presumatur pluralitas actuũ vide.d. Jas.in.l.j.col.iij. C.de bo.pos.f m tabu.

c ¶ Utrũ a diuersa parte ꝓducti reducãtur ad cõcordiã si ĩter eos est dispar numerus. Adde quod opi.gl.ĩ.d.c.cũ cõtingat.sequiꝰ Inno.ibi ⁊ Cardi.h et Bal.in.j.cõsti. C.§.qbꝰ ⁊ Bart. in.l.insulã.§.fructus.ff.sol.matr. ⁊ eã reprobat hic iste sequendo do. Anto.sed Imol. in.l.inter stipulãtẽ.§.j.de ver.obl. dicit qđ in practica seruareꝰ opin. Inno.in.d.c.cuz cõtingat.s3 de iure cõtraria est verior.⁊ idem dicit ipsemet hic subiũgens vnũ verbuz qđ mihi plus pl3 q̃ oẽ qđ ab alijs dr.dicit eñ ꝙ etiã qñ est disparitas in testibus fiet cõcordia nõ solum quo ad euitandũ periculũ falsi.sed ad probationẽ faciẽdã ꝓ pte tñ q̃ ꝓducit pauciores nõ fiet talis ꝯcordia:⁊ ita ĩtelligatur gloss.in.d.ca. cũ cõtingat.⁊ ita ꝗ plures ꝓduxerit testes obtinebit.⁊ oẽs hincinde ꝓducti excusabunꝰ a periurio ⁊ hãc opi.crede verissimã.⁊ adde h Bal.in.l.in insulã.in prin.ff.sol.ma.vbi sequiꝰ dictũ Inno.in.d.c.cum cõtingat.⁊ vide etiã Imo.in.d.l.in insulã.⁊ illã opi.Inno.in.d.c.cum contingat.sequitur Pau.de cast.in.l.ij.§.creditum.ff.si cer.peta.

d ¶ Adde qñ testes reducãtur ad cõcordiã Roma.cõsi.ccci.Pet.de ancha.consi.ccvij.Ro.consi.clvij.vbi quando non sunt reducendi ad concordiam nec vt probent nec vt falsum euitent.

Anto.Frã. ¶ De hmõi ꝯcordia testiũ dicas vidẽda esse q̃ Bar.posuit et post eũ Alex.in.l.ij.§.creditũ.ff.si cer.pe.in illa.q.de testibꝰ deponẽtibus aliq̃d esse factũ ante guerrã et aliq etiã deponũt qđ fuit factũ post guerrã ⁊ nihilominꝰ testes ꝯcordanꝰ:s3 nõ ad finẽ vt ꝓbẽt s3 ad finẽ vt euitẽt falsum ꝓ q̊ etiã vide Bal.in.l.testiũ.C.de testi.in illa.q.qñ testis dicit actũ de quo testificanꝰ fuisse pñtẽ titiũ:⁊ titiꝰ examinatus negat se fuisse pñtẽ an isti testes dicanꝰ ꝯrij ita vt nõ possint ꝯcordari.⁊ ꝯcludit qđ pñt ⁊ debẽt ꝯcordari.nõ ad finẽ vt ꝓbet:s3 vt euitẽt falsuz,ꝓbare aũt nõ pñt:q: ex eoꝝ dictis pͥmo aspectu ꝯrijs reddiꝰ ꝓbatio dubia que nõ releuat ꝓbantem.c.in pñtia.de ꝓba.l.neq̃z natales.C.eo.titu. ¶ Et hoc tenet expresse Bal.in.l.in exercendis.in.j.col.C.de fi.instru.⁊ pro ista.q.adducebat subtiliter do.Fran.de are.tex.sing.in.c.licet causam.in ver.per quod ⁊c.cum glo.s.titu.j.

a ¶ Utrum diuerse scripture contrarie reducantur ad cōcordiam. et qd̄ sic tenet Bar. in.l.si.§.lucius.ff.de condi.indebi.

b ¶ Et adde hic tex.in.§.qui falso vel varie.iij.q.iij.

c ✝Sebasti. Sapia. ¶ Huius litere. Idem sentit Bar.in.l.j.in princi. col.j.ff.de ope.no.nun.vbi reducit ad concordiā dictū vnius testis qui primo dixerat in palatio episcopi postea dixit i hoc palatio. vide ibi Alexan. et Moder.

✝Sebasti. Sapia.

d ¶ Ad cōfessionē. ptis. Uide Abb. in.c.cū Joānes.ꝭ. de fide instru. late Feli.in.c.cum cōtingat.ꝭ.de offic. deleg. Alex.in.l. inter stipulantē. §.j.ff.de ver.obli.

e ¶ Ibi Spec. dat vnam cautelā vt volens qd̄ testes non possint reduci ad cōcordiā faciet ꝙ iudex iterroget partē vtrū act⁹ de quo querit fuerit tantum semel gestus. et si cōfiteatur de vnitate actus nō poterit postea cōcordia fieri per iterationē actus ꝑ tex. in.c.cū Joānes. de fide instru.

✝Sebasti. Sapia.

f ¶ Si vero probatio. Alia doctrina colligit ex no. p Bal.in.l.de qb⁹.col.penul.ff. de legi. et i.l.ij.C. de bo.pos.ꝫm tabu.ꝛ p Abb.in.c. cū ioānes.ꝭ.de fide istr. vcꝫ qd̄ qn̄ dicta testium pn̄t reduci ad concordiā cōgrua interpretatione verborū nō solū euitāt periuriū sed etiā probāt: si vero reducuntur incongrua interpretatione solū euitāt periuriū alia doctrina colligitur ex no.per Bal.in rub.C.si ex fal.instru. vcꝫ qd̄ si verba testiū reducūtur ad concordiā capiēdo vba improprie non solū excusant a periurio sed etiā pbant si vō impropriissime solum euitāt periuria. ꝛ que sit impropriissima interpretatio declarat Ang.in.l.item videndum.ff.de peti.here. vcꝫ illa que tantū inepta non seruaretur allegata ratione recti sermonis.

g ¶ In foro conscientie in casu dubio facienda est interpretatio vt quis sit excōicatus sed secus est in foro cōtentioso. ꝛ ad hoc optime facit qd̄ no.do.Abb.post Inno.in.c.ad audiētiam.de homi.ꝛ de hoc vide glo. fi.in.c.consulti.de reg.ꝛ vide qd̄ no.do.Abb.in.c.nauigāti.in.ij.col. de vsu.ꝛ pro hoc vide Archi.viij.q.iij.in summa.cuius dictū retuli post do.Abb.in.c.latores.de cle.excom.mi.

impropriè dicta.i.super detentione.vt no.in.d.§. hi quoqꝫ.ꝛ facit optime.c.cū dilectus.de consue. Quandoqꝫ fit cōcordia eximendo partē a toto. exēplū in.l.j.§.sed ꝛ qd̄.ff.de his qui deie.vel effu. Quādoqꝫ per repetitionē.exemplū:titius deposuit sempronium esse debitorem martini in cētum. interrogatus quō scit. r̄ndit qd̄ tali die promisit quinquaginta:ꝛ tali die centū.intelligit enim ne sit sibi cōtrarius qd̄ promisit sibi centū repetitis illis quinquaginta:ꝛ sic de similib⁹.ꝛ vide Bart. in.l.ij.§.creditū.ff.si cer.pet.et aliquid in.l.labeo. ff.de sup.leg. ¶ †Sed nūc quero vtrū hec concordia maxime per geminationē actus sit fienda circa testes vnius partis tantū si ad inuicem discordant:dic qd̄ sic vt aperte sentit gloss.in.d.c.in nostra.et.iij.q.iij.si testes.ꝛ apertius in.d.c.nihilominus.iij.q.ix.que notabiliter dicit qd̄ illi duo testes qui deposuerūt cōtra Susannam ꝛ discreparunt in loco fuissent reducti ad cōcordiam presumēdo geminationē actus nisi deposuissent de eadē hora ita qd̄ non potuisset fieri in diuersis locis.idē vult aperte Jo.and.in addi.preallег. vbi dicit qd̄ si volo probare matrimoniū cōtractum induxi duos testes ꝛ vnus dixit qd̄ fuit cōtractū in vno loco:alius dicit qd̄ in alio est presumptio qd̄ deponāt de diuerso cōtractu ne periurij reatu notētur.facit qd̄.ꝭ.dixi vt intelligatur dictū vni⁹ proprie:ꝛ dictū alterius improprie. ꝛ no.in.d.§. hi quoqꝫ. Item semper subest ratio huius litere. Et idē credo in priuilegijs et instrumētis ab eadem parte ꝓductis.licet Jo.and. aliud hic dicat per.l.scripture.C.de fi.instr.Sed certe[a] primū est verius ex quo possunt ad concordiā reduci vt est tex.apertus in.c.inter dilectos.de fide instru. ꝛ tenet do.Anto.hic.ꝛ ad.l.scripture.ꝛ ad.c.imputari.ꝭ.de fi.instru.dicit qd̄ loquūtur in aperta repugnantia.facit.c.nihil ob.ꝭ.de verb.sig. idem dic[b] de dicto vnius testis vt reducatur ad cōcordiam si fieri potest per rationē huius litere[c] vt fiat benigna interpretatio ꝛ vt periurij reatu non notentur.ꝛ sentit glo.preall.ꝛ Bar.in.d.l.labeo. facit gl.in.d.§.hi quoqꝫ. ¶ Aduerte tū ad vnū notabile qd̄ licet fiat concordia inter testes vnius partis et alterius: non tū fit inter dictum testium et confessionem producentis. vnde si dicta testium sunt nimis generalia necessario non cōcludentia intentū partis ꝓducētis: tū non fit reductio ad cōfessionē partis[d]:quia pars non potuit in suū fauorem ꝯfiteri.xxiij.q.iij.in prin.ita dicit Inno. in.c.cū cōtingat.de offi.dele.ꝛ sequit Bar.in.d.l. ij.§.creditū.ad hoc ego allego tex.no.in.c.in presentia.de ꝓba.dico tū qd̄ cū cōfessione partis aduerse in his in quibus potuit sibi preiudicare bene fit cōcordia vt aperte probatur in.c.cū Joannes.preallег. ¶ †Sed est notabile dubium nunquid testes per geminationem actus reducantur ad cōcordiam etiā vt probent an vt euitent tantum periuriū.Gl.hic in ver.itē est hic arg.videtur sentire qd̄ non:collegit enim arg.ex tex.scꝫ qd̄ dubia probatio non prodest ei qui eam induxit:certe hoc dictū ꝓcedit non respectu archiepi:sed respectu canonicorū.hec glo.est cōtra text.cum per suam ꝓbationem et interpretationē que fit pronūtientur non excōicati:ꝛ sic obtinēt intētionem suam.Sed forte gl.habuit respectū ad eum qui stat pro actu cui incumbit necessitas ꝓbandi.Nam gl.intelligit istū tex.vt patet ex sequētibus qd̄ archieps erat actor:vnde sua probatio tanꝙ dubia non sibi ꝓfuit. Sed aduerte quicquid senserit glos.in hoc sunt dubitationes maxime propter dicta legistarū in.d.§.creditū.ꝛ do.Anto.multū hic instat sed breuiter puto sic dicendum:qd̄ per reductionē testium ad diuersitatem actuum nō remanet integra ꝓbatio super quolibet actu.ꝛ tūc fit reductio nō vt probēt:sed vt euitent periuriū.vt no. Jo.an.in addi. Spe.[e] prealleg.ꝛ Fede.cōsi.clxij.exemplum qn̄ testes remanent singulares ad hoc.c.licet.de proba.ꝛ.c.cū dilectus.de elec.vt.ꝭ.dixi.Aut remanet integra ꝓbatio super quolibet actu:ꝛ tūc fit certa ꝛ clara ꝓbatio super quolibet actu fit reductio etiā vt probent.text.est hic ꝛ sentit Jo.an.in predicta addi.Si vero probatio[f] est equiuoca seu necessario non cōcludens intentū producētis:ꝛ tūc non probat.ad hoc.c.in presentia.ꝭ.de proba.ꝛ optime ꝓbatur in.c.inter dilectos.prealle.§.cęterū.vbi priuilegium qd̄ videbatur cōtrarium fuit reductum ad cōcordiam:non tamen in aliquo profuit producēdi ratione predicta:idem dic in testibus eadē ratione.ꝛ per hoc habes hanc materiā clare expeditam. ¶ †Ulterius ex gl.ista colligitur argumentū qd̄ in dubijs pro reo iudicari consueuit.ꝛ ex hoc sentit vt predixi archiepm̄ hic fuisse actorem quasi ꝓuocauerit ad iudicium petēdo suam sentētiam cōfirmari vel aliquid simile.ꝛ hoc placet Gof.sed Hosti.cōtradicit dicens se habere notitiā facti scꝫ qd̄ canonici procurauerunt super iniusta excōicatione:sed ego quo ad intellectū huius.c.nullam vim in hoc facerem:nā vt patet per predicta in quolibet intellectu ꝓcederet dispositio huius.c.nec papa fundat se super fauore rei:sed ne testes reatu periurij notentur:ꝛ canonici obtinuerunt hic:non quia essent rei vel actores:sed quia patuit excōicationem latā post appellationē.Sed op. nunc cōtra predicta ꝛ cōtra tex.et videtur qd̄ in dubio papa potius debuit interpretari hos excōicatos: quia illa pars erat tutior ꝓpter periculū anime euitādum gl.hic in vltima sui parte instat multū ꝛ concludit hoc fuisse factum ne testes reatu periurij notarētur.excōicatis enim potest ꝓuideri impēdendo eis post modum absolutionē ad cautelam.hec solutio gl.impugnatur per docto.quia eodē modo euasissent periurium si pronuntiatum fuisset bis sentētiatum ꝛ semel appellatum.quare ergo presumpsit potius bis appellatū ꝛ semel sententiatū ꝙ ecōtra:Jo.an.soluit duobus modis qd̄ forte cōstitit eis appellatū ꝛ sic papa arbitratus est vnā precessisse sententiam aliam fuisse secutā:vel scdo cōmunius solent partes iterare appellationem ꝙ iudices sententiam.ideo ꝛc.vt est regula inspicimus in obscuris qd̄ est verisimilius vel qd̄ plerūqꝫ fieri cōsueuit.de reg.iur.lib. vj.vel ꝫm Host.ꝛ Tan.fuit hoc in odium irregularitatis quia canonici postea celebrauerāt.ꝛ licet forte excōmunicatio sit fauorabilis irregularitas tū odiosa vel ꝫm Innoc.ꝛ Abb.hec benigna interpretatio: vt excōmunicatio potius non teneat est fienda in foro iudiciali. cōtrariū procedit in foro anime. ¶ Ex predictis habes varios modos interpretandi in facto dubio. Primo vt ꝙuis factū sit odiosum ꝛ penale:recurramus ad id qd̄ est verisimile. facit.c.literas.de presūp.Scdo vt euitetur delictū facit.c.absit.xj.q.iij.Itē no.qd̄ in dubio debemus interpretari vt quis nō inciderit in irregularitatē.est enī pena iuris positiui. facit.c.is qui.de sen.excō.lib.vj.plene per Innoc.ꝛ Host.in.c.ad audientiam.de homic.sed respectu excōicationis[g] est dubium.nam ex verbis Host.ꝛ Tanc.infertur vt in dubio potius interpretemur eam tenere. Inno.videtur hoc velle in foro anime:sed non in iudicio. Ego crederem qd̄ quando agitur de pena excōmunicationis:vt puta an valeat collatio beneficij medio tēpore facta vel an sit dignus pena: quia non eam seruauerit vel quid simile sit vera opi. Inno.quia in penis mitior interpretatio ꝛc.regula in penis.ꝛ regula odia. de reg.iur.li.vj.facit.c. dilectis.in fi.de appel.Sed quatenus agitur solū de ipsius vinculo an tenuerit vel non:dico qd̄ interpretamur eam tenere quia hoc casu nullum periculū est in hac parte cū possit petere absolutionē sine difficultate et in alio posset periculū imminere quia forte hac interpretatione tutus nunꝙ peteret absolutionē.ergo accipiēda est hec pars tutior:vt videtur de hoc casus in.c.illud.de cleri.excō.mi.facit cle.exiui. de verb. sig.ꝛ.c.illud.de presump.ꝛ.xj.q.iij.sententia pastoralis.ꝛ.c.vnicum.de seru.ꝛ hoc sentit gl.dum dixit qd̄ est medicinalis. Secus ergo vbi esset penalis vt in precedenti mēbro vel vbi aliter immineret delictū seu pena.vt hic ꝫm intellectū gl.d.Anto.ponit aliam solutionē ad principale cōtrarium.dicit enim qd̄ ex quo canonici probauerunt excōmunicationem latam post appellationem:fundata fuit eorum intentio ꝛ licet per probationē archiepiscopi qui erat reus ꝓbatio vtriusqꝫ partis redderetur dubia.nihilominus pronūtiandum fuit pro actore cū probatio sua non sit elisa iuxta not.per glo.in cle.si.de rescript. ꝛ Barto.in.l. non solum.ff.de no.ope.nun.vide circa hoc quod plene dixi in.c.in presentia.de probatio.

1 ☞ Testis qui in eadem causa iterum producitur:iterum debet iurare nisi super tota causa iurasset a principio.

2 Testis non presumitur suspectus aut inimicus ex iterata depositione.

3 Testes post publicationē ꝛ in causa principali ꝛ appellationis super eisdem articulis vel contrarijs non possunt recipi.

4 Casus in quib⁹ recipiūtur testes post publicationē sup eisdē articulis.

¶ Ad materiam huius decre. fraternitatis. Adde Ang. in. l. per hāc, in vlt. col. C. de tempo. app. vbi refert Inno. tenere in hoc. c. qđ si testes producti iurarunt plene dicere veritatem nec in causa principali: nec in causa appellationis possunt examinari testes super nouis capitulis. Sed illud dictū Inno. intelligit ibi verū Angel. qñ vellet probare per eosdem testes secus si alias probationes et idem dicit ibi in vlt. co. si ad probādum esset assignat⁹ terminus perēptorius q₂ tunc publicatis attestationib⁹ non possunt produci testes super nouis articulis nō vigore publicationis s₃ termini perēptorij. Item adde hic. d. Anto. in. c. attestatiōes. in tertia col. de despō. impub. vbi dicit qđ publicatis attestationibus vbi non variaꝶ in substantia et seruaretur modus facti ad idē ꝯcludēdi: possunt super eisdez articulis testes ꝓducere ⁊ ita intelligit illum text. et dicit quod scholares nō audiuerūt tale verbum in titul. de testi. vbi tātum clamatur de ista publicatiōe. itē an publicatis attestationib⁹ admittatur tertius cōparēs pro suo interesse volēs ꝓducere testes super eisdē capitulis. vide late do. Ant. post Inno. in. c. sup. in. xxiij. colum. ⁊ ibi notaui. ĵ. eo. tit. Item adde hic tres pulcherrimas limitatiōes ad istā materiā quas tradidit do. Anton. in cap. at si clerici. in princi. viij. col. de iu. Itē adde hic Imo. ī cle. sepe. ī xxvij. colum. de verbo. signifi. vbi dicit qđ etiam in causis summarijs nō possunt recipi testes post didicita testificata. et idem dicit Bar. in extraua. ad repri. in ver. figura. in vlti. col.

5 An sola publicatio sufficiat ad impediendū productionem testium.
6 Actus factus qui fieri solet post litis contestationem excludit dilatorias exceptiones.
7 Ratio quare timeꝶ magis de subornatione post publicationem quam prius.
8 Articuli noui: dependentes: antiqui: cōtrarij directe ⁊ indirecte: ⁊ quid sit articulus.
9 Excipiens de excōmunicatione si succubuit: pōt postea probare de publica excommunicatione.
10 Qualitates que de necessitate facti non includūtur in articulis licet possent includi non vidētur deducte.
11 Testes super articulis contrarijs possunt recipi vbi est timor subornationis.
12 Testes examinati super tota causa non possunt amplius examinari: quia examinarentur super antiquis capitulis.
13 Testis debet iurare qđ in secreto teneat dictum suum et qualiter debet iurare: et an presumatur iurasse tactis scriptutis.

Fraternitatis.

a ¶ In cā appellationis super nouis capitulis tantum testes noui ⁊ veteres producūtur iuramēto secūdum morem prius recepto. In prima parte ponitur consultatio. In secūda responsio. ibi duximus. cōsultatio est bimembris. secundum mēbrum ibi: et an. ¶ Casus literalis. Sententia lata est in causa in qua renūtiatum fuit testibus vtrinq₃ ⁊ conclusum in causa appellatum fuit ab illa sententia: queritur vtrum in causa appellationis noui testes recipi possunt super questione iudicata etiam vtrū testibus in prima causa receptis liceat aliquid de nouo ꝓponere super ipsa questione. Respōdet papa quod si in causa appellationis noua capitula oriūtur super quibus partes voluerint testes de nouo ꝓducere vel per iam receptos aliquid probare bene sunt recipiēdi solummodo super nouis capitulis delato eis primo iuramento ẜm formā recipiendorum testiū. Ber. ¶ No. j. qđ vbi duplici questioni potest satisfieri per vnicam respōsionem non est separatim respondendū. simile in. c. prudētiam. de offi. deleg. ¶ No. ij. quod renūtiatio productionis testium facta in prima instātia non se extēdit ad casum appellationis: qñ super nouis capitulis possunt testes produci. Idem tamen videtur respectu eiusdem instātie. vt in. c. cum venisset. §. j. ĵ. eo. ⁊ plenius vt ibi no. ¶ Not. qđ ẜm latam significationē omnia que in iudicio proponuntur dicuntur emergere in causa. et sic comprehendit hic tam incidens quā emergens. non autem hec differunt sicut in. c. de ordi. cog. ¶ Not. eundem testem posse etiam in eadem causa contra me pluries ꝓduci: nec propter hoc presumitur inimicus maxime cum venit necessitatus ex iudicis officio seu precepto. de hoc infra cum gl. ¶ † Not. quod 1 si idem testis iterū b in eadē causa contra me producitur debet iterū iurare c quod intellige quando ꝓducitur super articulis nouis ad que se non extendebat iuramētum. vnde si prius iurasset super causa tota dicere veritatem ⁊ tantum fuit interrogatus de aliquibus si iterum producitur vt super alijs spectantibus ad causam interrogetur non videtur quod debeat de nouo iurare. arg. in c. cum dilecti. ĵ. de accu. ⁊ ĵ. eo. c. de testibus. iuramentum enim debet esse necessarium. vt in. c. et si christus. ĵ. de iureiur. ¶ Not. qđ in causa appellationis possum non oppositum opponere ⁊ probare dummodo faciat ad causam. ĵ. de fide instr. cum Jo. ⁊. l. per hanc. C. de tempo. appel. ¶ No. ibi super nouis dūtaxat ⁊c. quod super antiquis capitulis in quib⁹ fuit facta productio ⁊ publicatio testium non possunt testes nec antiqui nec noui ꝓduci neq₃ in causa appellationis. Timetur enim ne videns se succūbere fuerit inductus ad testes subornandos. vt in cle. ij. eo. ti. vbi tex. not. et magis clarus ꝙ iste. hoc videtur fallere cu₃ sit articulus super notorio licet cōtineat antiquum capitulum vt notabiliter ꝓbari videtur in. c. dudum. el. j. de elec. cessat eñ tunc presumptio subornationis. ar. in. c. cū dilectis. de pur. cano. ¶ No. ibi prius ⁊c. qđ testis debet prius iurare quā deponat. quid autem si iuret postmodum: dic vt dicam in. c. de testi. ĵ. eo. ¶ Anteꝙ attingam intrinsecam materiam huius. c. cum gl. quero pro intellectu litere cum hic fuerint formate due questiones in quo differat prima a secūda. ⁊ quare papa disiunctim non respondit ad vtranq₃ questionē. solu. multis modis variatur in hoc intellectus. c. sed tene hunc intellectum qui cōmuniter approbatur: ⁊ est verus in se satis litere consentaneus. primo querebatur an testes noui qui alias producti non fuerūt in causa possint produci in causa appellationis: nec distinguebat querens an capitula essent noua vel antiqua. videbatur eñ qđ cum instātia appellationis esset alia ab instantia iudicij quod indifferēter testes noui possent produci. Secūda questio fuit super testib⁹ iam productis in priori instātia: nunquid possent reproduci in causa appellatiōis vt aliquid noui adderent: ⁊ videbatur quod sic: quia in causa appellationis h₃ locum illud vulgatum: nō oppositum opponam: non probatū ꝓbabo ⁊c. vt in iuribus preallegatis. nec distinguitur inter nouos testes et antiquos. ⁊ quia vtraq₃ questio vnica solutione soluebatur ideo papa non disiunctim respondit sed vnicam regulā posuit ex qua vtraq₃ questio remanet soluta: videlicet quod si in causa appellationis aliqua capitula fiant de nouo dependentia tñ ex antiquis vt infra diceretur produci possunt super eis dūtaxat testes noui et antiqui. et per istam dictionē restrictiuam dūtaxat innuit qđ super antiquis non possunt produci nec antiqui nec noui: qđ clarius hodie probatur in dicta cle. ij. ⁊ sic clare patet responsio ad bimēbrem consultationem factam. et iste intellectus sufficiat. ¶ Venio nunc ad gl. per ordinem recitādas annectēdo eis materiam intrinsecam ca. Et primo oppono ⁊ videtur quod non solum sit cōsideranda renūtiatio productionis testium sed etiā publicatio attestationū. Illa enim per se sufficere videtur absq₃ renuntiatione ad excludendam fa-

b ¶ Utrū testis iterato ꝓductus debeat iterato iurare vide ꝑ do. Anto. in. c. ꝑterea. ĵ. ti. j. ⁊ qđ ibi late scripsi. ⁊ adde qđ testis qui iurauit plenaz et meram dicere veritatem ẜm formam. c. cū dilecti. de accu. si deponat per famā eius dictū nō probat ẜm gl. magnā. in. l. in bone fidei. in ver. sed si interfuit. C. de reb. cre. quo ad hoc alleg. Bal. in sub marg. in no. in vers. testi. in. lviij. q. Item adde hic circa materiā huius. c. ⁊ ad id qđ dicit do. Ant. in. iij. q. vnū casum in quo testimoniū valet pro vna parte tantum quem ponit glo. sing. in. c. qm̄ frequenter. in princ. in ver. valent. vt lite non contest. Et alium quem iuris fictione ponit glo. in ver. cōpellas. in. c. cū causam. ĵ. eo. Et adde si testis primo deposuit pro vna parte postea interrogatus pro alia dicit nolo respōdere: ei nulla adhibetur fides. q₂ presumitur dolo presumere veritatē ⁊ presumiꝶ dolosus et criminosus ideo ei non adhibebitur fides. ita eleganter dicit Bald. in. l. is apud quē. C. de edē. in. j. col. qđ perpetuo tene mēti. Itē adde inquantū ista gl. hic loquitur qđ debet iurare qđ nec prece nec precio ⁊c. qđ l₃ nō valeat dictū testis corrupti tñ si ille ꝯtra quē fuit corrupt⁹ petat eū examinari valebit ei⁹ dictū. Item not. inquit Bald. in. c. j. in fi. ꝑme col. in titu. si de inue. inter do. et vas. lis ori. s₃ in cōtrariū videtur esse elegās doctrina qua₃ tradidit Bal. sup hoc ī. l. si quis testib⁹. C. eo. item circa hoc de teste qui corruptus pecunia dixit merā veritatē vide q̄ plene not. ī. c. cū cām. ī. in pe. col. ĵ. e. itē aliū casum in quo dictū test⁊ v₃ ꝓ vna pte tm̄ vide ī. c. si heretic⁹. ij. q. vij. s₃ gl. ibi videꝶ destruere illum tex. Anto. Francis. ¶ De corrūpēte testes ⁊ đ teste corrupto. dicas qđ corrūpēs testes ꝑdit cām q₂ đ₂ subtrahere ꝓbatiōes pti ẜm Cy. in. l. ꝓuidēdū. C. de postu. ⁊ Ang. in. l. satis apte. C. de fal. ⁊ t₃. d. Ant. ī. c. cū cām. hic alleg. de quo ꝑ Bart. ī. l. si falsa. in fi. C. si ex fal. īstr. ⁊ ī. l. i fraudē. §. q̄ties. ff. de iur. fis. adđꝙ talis corrupt⁹ pūiꝶ pari pena cū ipso teste deponēte fal. vt ꝑ spe. ī tit. de teste. ī. §. j. in v̄. qd si is q tulit testimoniū. ⁊ adde qđ ille đ₂ corrupt⁹ qñoc ūq₃ cōmodū aliqđ bursale ꝯseq̄ꝶ. l. j. §. j. ⁊ in. §. pecunia ⁊ ibi ꝑ bar. de calū. ⁊ tene menti qđ attētās corrūpere puniꝶ sicut corruptor. l. ipator seuer⁹. ff. đ iu. fis. ⁊ no. bal. ī auꝶ. nouo iure. ī. j. q. C. đ pe. iu. q ma. iu. ⁊ no. Bal. ī. l. j. ī. §. ij. in prin. ff. de calūniato. ⁊ adde qđ corruptio facit vt sit ꝯfidēdū de eo q cōsueuit corrūpi vel corrūpere vt ꝑ Spe. in ti. de ꝓla. sen. ver. itē not. ¶ Adde dictis Abb. vidēdū Frā. are. ꝯsi. cx. ⁊. cxl. ⁊ in quātū in fine additionis prescripte poniꝶ de teste corrupto. vide Ro. sing. suis. fo. 9. ⁊ Sebasti. Sapia.

c ¶ Iterū iurare. Hoc intellige nō ꝓcedere qñ ꝓduceretur ad declarandum primū dictū vt no. Bar. in. l. heres palam. §. si qd post. ff. de testa. Bal. ⁊ Sali. in. l. fi. C. de testi. Alex. in. l. qui bona. §. si quis stipulaturus. in fi. ff. de dam. infec. Imo tunc non requiritur qđ pars citetur ẜm Roma. in consi. cccclxxxij. inci. in casu premisso. circa fi. et And. sicu. in consi. vij. incip. visis dubijs. in. j. col. in. iij. volu.

a ¶ An in causa appellatiōis liceat producere testes publicatis attestationibus in prima instātia de hoc vide late p Bal. post gl. in. l. eos. §. si qd aūt. C. de appel. vide de hoc per Spe. in. d. §. satis vtiliter. in. iij. col. ver. iiij. dicitur nouus ꝛc. Et an renūtiatio in causa principali preiudicet in causa appellationis. vide p do. Ant. post Inno. ꝛ qd ibi notaui incip. cū venisset. j. eo. ꝛ de articulo hic posito in ver. venio ad secūdū articulum principalē ꝛc. vide Angel. in cōsilio suo clxiij. vbi dicit qd de iure ciuili possunt pduci testes super eisdē capitulis in causa appellationis. Secus vero est de iure canonico et dicit quod qlibet opinio seruatur ī foro suo vide Bal. in. c. j. §. si eni domino. circa finez. in tit. qd sit inuestitura. in vsi. feu. vbi dicit quod regula ista hʒ locū qn̄ testes in pncipali subtraxerūt se a testimonio pꝫ ec precio timore vel odio vel vbi in principali fuerunt male examinati. Item adde qd not. d. Anto. post gl. i. c. ad audientiam. ij. de rescrip. vbi dat no. limitationē ad. l. per hanc. C. de tēpo. appella. Itez adde hic Ang. in d. l. p hāc. in. viij. colū. vbi dicit qd lʒ in causa appellationis possint produci testes super nouis articulis pendentibus ex antiqs tamen hoc non pōt fieri pēdente appellatione ab interlocutoria: qꝛ illa nō iustificat ex alijs causis: vt in cle. appellāti. de ap. vel etiaz diffinitiua vl' sit cā electionis epi in cle. qꝛ uis. de elec. in. vj. ꝛ dicit qd si iudex in prima instātia īterrogasset de titulo in cā appellationis: non pōt fieri nouus articulus de titulo. ꝛ allegat Inno. in hoc. c. fraternitatis. ꝛ similiter dicit qd nō poterit fieri nouus articulus si testes pducti iurarūt plenā dicere veritatem. Et adde hic Bal. in. c. j. in prin. si de inue. inter do. ꝛ vas. lis ori. Item adde hic Archi. in. c. osius. vj. q. iiij. vbi dicit qd in causa appellationis nō licet pducere testes vel pbationes super capitulo oino nouo. nec super veteri. ꝛ respōdet ad. c. cū olim. de priui. el. ij. qd ibi oino in causa appellationis admissus fuit per viam restitutionis in integrū: quia ibi capitulū erat omnino nouum. Et de hoc articulo hic posito vide solēniter ꝛ meli⁹ qꝫ alibi per Bal. in addi. Spec. in titu. de appel. vltra mediū. in ver. incipien. casus talis est ꝛc. ¶ Adde an in cā appellationis liceat producere testes publicatis attestationib⁹. Alexan. cōsi. lx. ij. lib. Sebasti. Sapia.

b ¶ Aliqui testes. Qd publicatio testiū nō impediat testium pductionem quādo non fuerunt plene interrogati et rite examinati tenet domi. And. sicul. in capitu. si quando. char. iij. s. ō rescri. ꝛ ī ꝯsi. iij. inci. illud referā. colū. penult. in. iij. vol. Spe. in ti. de test. §. iam de interrogatorijs. ver. itez caute. late Mar. Soz. hic in sua repeti. col. x.

c ¶ Adde hic qd publicatꝫ attestationib⁹ postquā pars didicit testificata admittitur pbatio per aspectum rei. ita dicit no. Bald. in lege si quis testibus. in fi. C. eo. ꝛ dicit qd cum occurrisset questio fuit exhumatum corpus vt videretur an haberet vulnus et idem dicit Petr. de anchara. in ca. causam. s. eod. et facit qd not. do. Antoñ. in. c. causam. in fine. s. de probat. vbi dicit quod publicatis attestationib⁹ admittitur pbatio per aspectum cōfinium vel instrumētorum. Item scias quod publicatis attestationibus possunt produci testes qui inducūtur ad solaz presumptionē pꝫ ut esset in causa crimīali ita dicit no. Innocentius in capitu. cum di

cultatem iterum producēdi testes. vt in. c. proxi. et seq. cum multis si. ¶ Glos. j. soluit supplendo ad tex. maxime. q. d. qd etiam si nunqꝫ intercessisset renuntiatio sola publicatio attestationū suffecisset. vel dic melius euitando hanc impropriationē quā fecit gl. ad tex. supplēdo maxime nam bene sciuisset querens hoc dicere si voluisset. Videbatur eni querenti qd publicatio attestationū non haberet impedire in causa appellationis cū sit alia instātia: nec obstant iura alleg. in gl. quia loquūtur in instantia principali. et pro hoc faciebant opi. de quibus in glo. ij. sed de renūtiatione magis dubitabatur. sed tu aduerte ad respōsionem pape in qua nō fundat se super renūtiatione sed gn̄aliter loquitur. ꝛ qd iuris sit in hac publicatione quo ad vtrāqꝫ instātiam dicam plene super glo. iiij.

2 ¶ † Glo. ij. opp. contra tex. in eo qd permittat eundē testem posse repeti in eadē causa cōtra eundem. vnde obstat. iiij. q. iij. §. item in criminali. videtur enim suspectus ꝛ inimicus ex iterata depositione cōtra eū. Sol. gl. qd cōtrariū procedit in criminali: sed certe hec solutio nō est bona: quia ex quo testis se spōte non obtulit non potest presumi in eo inimicitie causa. ar. in. l. que oia. ff. de pcu. ꝛ in. c. cū non deceat. de elec. lib. vj. Nam et iudex pluries iudicādo non presumitur inimicus ita vt repelli possit tanqꝫ suspectus nisi aliter probetur grauamē iuxta no. in. c. ad hec. ꝛ c. pposuit. j. de appel. fortius nec testis qui tantū deponit super facto. facit ca. inter dilectos. et qd ibi no. de fi. instr. vnde intellige cōtrariū in eo qui malū testimoniū dixit: vt not. gl. in. d. §. itē in criminali. ꝛ vide de hoc id Spe. eo. tit. §. j. versi. item qd in alia. vel intellige illum text. quādo vult deponere super eodē articulo super quo deposuit: non eni potest nisi incontinenti faciat. iuxta not. in. c. preterea. j. tit. proxi. vt sentiunt Hostien. hic et Jo. and. vide tamen bo. tert. ad corroborationem predictorum. j. titu. proxi. in capi. preterea.

3 ¶ † Oppo. vlterius capiendo glos. iij. videtur qd super nouis capitulis non possint testes produci in causa appellationis: quia iudex ad quem non habet se impedire de nouis questionibus cū officium suū sit pronūtiare puocationem duntaxat esse iustam vel iniustam. ij. q. vj. in fine gl. vt arbitror metu contrarij intelligit tex. de nouis capitulis non omnino sed depēdentibus ex antiquis et que ex his oriūtur. exēplum in. c. cum ioannes. de fi. instru. dicit tamen glo. hoc non esse speciale in causa appellationis. nam idem est in instantia principalis cause vt non obstante publicatione possint testes produci super capitulis nouis. j. e. causam. ꝛ. c. cū venisset. Sed immediate glo. opp. cōtra hoc ꝛ cōtra tex. videtur enim qd super antiquis capitulis etiā possint testes produci in causa appellationis: quia in ea licitū est probari non probatum. vt. l. eos. §. j. ꝛ. ij. C. de appel. ꝛ. d. l. per hāc. rn̄det gl. qd quidam dn̄i legū stant cōtrario et sic obseruant in iudicio seculari. et ad auf. e. §. quia vero que vult qd postqꝫ partes didicerint testificata nequeunt testes super eisdem articulis producere. rn̄det qd loquitur in causa principali ante diffinitiuam sententiam: ꝛ leges contrarias intelligunt in causa appellationis[a]. Sed hoc nō placet glo. nostre: quia auf. illa loquitur indistincte ꝛ eadē ratio scilicet timor subornationis que est in causa principali militat in causa appellationis pro hoc tex. ille. Et aduerte extra gl. licet Jo. an. ꝛ do. Anto. qui cōmentauerunt hoc. c. varias opiniones antiquorū referant circa hoc: ego tamen non curaui referre: qꝛ esset inuoluere ꝛ occupare intellectus maxime iuuenū: nam hodie maxime habemus tex. apertissimū corrigētem illas opiniones antiquorum. in cle. ij. eod. titu. vbi vide tex. ꝛ glo. ibi enim clare disponitur quod testibus publicatis sicut non licet in causa principali super eisdem capitulis vel directe contrarijs eosdem vel alios testes inducere ita nec in causa appella. reddens rationem: quia non minus in causa appell. qꝫ in principali subornatio sit timēda ꝛ ita reiectis alijs opinionibus concludit Bartol. in. l. per hanc. C. de tempo. appel. dicens illū text. procedere in articulis nouis prout hic dicitur.

4 ¶ † Sed pro declaratione tex. ꝛ glos. quero nunquid indistincte attestationum publicatio impediat testium productionem super eisdem capitulis vel directe cōtrarijs tam in causa principali qꝫ in causa appellationis cū in hoc iste instātie a pari iudicentur. vt. d. cle. ij. Solu. Joan. andr. hic in ix. q. dicit qd non: et ponit multos casus ab hac regula prohibitiua exceptos. Et primo in causa matrimoniali. de quo tamen no. in. c. series. j. eo. dic vt plene dixi in. c. curauit. de proba. Secundo scd̄m quosdam vbicunqꝫ non obstat exceptio rei iudi. ff. de exceptio. rei iudic. l. cum queritur. de fi. instrumē. inter dilectos. Tertio scd̄m legistas in causa appellationis. sed de hoc dic meli⁹ vt. s. dixi. Quarto vbi perit instātia: quia quis absoluitur propter petitionē ineptam vel secundū leges per lapsum triennij. s. de iud. examinata. C. de iudici. l. properādum. §. j. ꝛ. §. cum autem. Quinto quando sunt perdita testiū dicta. s. tit. proxi. c. fi. Et de isto casu vide plene in Spe. eo. titu. §. satis vtiliter. ad fi. Sexto cū inter alias personas agitur. j. eo. constitutus. Septimo cum variatur modus agēdi infra eo. veniēs. Octauo cum restituitur minor vel ecclesia vt post publicationē super eisdem probare possit. ꝛ de hoc plene per docto. in. c. auditis. s. de in integ. resti. ꝛ idem interdum in restitutione maioris ex clausula gn̄ali si qua iusta causa ꝛc. vt not. in. c. proxi. infra facit. c. ex literis. de in inte. resti. Nono in inquisitiōe que procedit ex officio. j. eo. cum clamor. vbi de hoc quid si alius inquisitionē promouit. dic vt ibi no. Decimo cum quis vult probare directe falsitatem testium cum corruptione. de quo dictum fuit in capi. licet de proba. ꝛ vide glos. in cle. ij. eo. titu. Vndecimo si inscia vel inuita parte ꝛ indiscrete facta fuit publicatio. idem secūdum quosdam si facta fuit discrete pbatio seu publicatio: sed pars adhuc testificata non didicit de quo no. j. eo. cōstitutus. in antepenul. gl. Duodecimo in casu. c. presentata. j. eo. Tertiodecimo in casu. c. cū causam. in fi. j. eo. in vlti. glos. Quartodecimo cum aliqui testes[b] fuerunt interrogati non plene prout habetur in. c. per tuas. j. eo. Quintodecimo secundum Jo. andr. in. c. de testibus. j. eo. in causa criminali in qua scd̄m eum idem testis interrogari poterit super eodē articulo. ff. de custo. reo. l. diuus. et de questioni. l. j. §. vlt. ꝛ. l. repeti. Sextodecimo si de partium voluntate processerit scd̄m Jo. andr. cum fauore partiū hec probatio sit inducta. et ex ipsarū facto hec prohibitio processerit quare publicationi cōsenserunt. ꝛ sic videtur qd huic fauori renuntiare poterunt. argu. c. ad apostolicam. de regu. maxime cū hoc non habeat infallibilem prohibitionem. vt patet ex predictis. ꝛ tenet Hostien. j. eo. presentata. pro ꝛ contra. faciunt no. in cap. tuis. j. eo. Decimoseptimo etiam vltra Jo. and. fallit cum testes fuerūt prius recepti ad eternam rei memoriam. vt in casu capi. significauit. ꝛ c. albericus. j. eo. nam tunc recipiuntur ad alium finem. ꝛ vide Spec. in. d. §. satis vtiliter. vers. xvij. Decimooctauo quando testes non fuerūt producti licet articuli erant dati. j. eo. causam. et authen. eodem. §. illud. vbi pōderatur testium productio[c].

5 ¶ † Sed circa predicta dubitatur nunquid sola publicatio impediat productionē: an autem

lecti.de accu.⁊ sequitur Ange.in.l.fi.C.de testi.quia testis examinatus post publicatas attestationes facit iudiciū sm Bar.in.l.ij.circa fi.ff.de appel.reci. Item adde qd publicatis attestationibus possunt produci testes super articulo partim antiquo ⁊ partim nouo.hoc.d.not.domi. Anto.in.c.licet causam.in.xiij.col.s.titu.j.quod est cōtra illum tex. in verbo nobis dūtaxat. Itē vbicūque aliqd habet probari per ꝓbationem non ordinariam:vt est ꝓbatio p testes sed per extraordinariam vt p matronas deponentes super virginitate vel ꝓut essent medici q deponerēt super vulnere:tūc publicatis attestationib⁹ admittūtur testes. illd dicit not.do. Abb. post glo.in.c.causam.circa fi.s.de proba.⁊ illam credo esse rationē qr tunc cum probationibus nō obstaret sentētia vt no.dom. Ant.in c. ꝓposuisti.s.de ꝓba.⁊ in.c.fi. circa fi. de iureiurā. multominus obstare debet publicatio. Item quādo agitur de probatiōe monachatus publicatis attestationib⁹ possunt ꝓduci testes. hoc dicit no.in v. patrem.in.c. presens clericus.xx.q.iij. Item publicatis attestationibus possunt produci testes super habilitate impetrantis : maxime ad informationē iudicis.hoc dicunt Do.de Ro.deci.vj.secundum ordinem meum nouissimum.de quo vide in terminis secundum do.Anto.in capi.auditis.in iiij.col.de proba. Et etiam publicatis attestationibus possunt produci testes mistim cum instrumento:casus est sing. scdm lec.do.Anto.in c.series.j.eo.⁊ sequitur Ro.in rub.ff.de arb.⁊ notaui etiam in.c.series. Item publicatis attestationibus possunt produci testes in causa criminali.hoc dicit Bart.in.l.diui fratres.ff.de penis.⁊ in.l. si non defendantur.eo.tit.⁊ in.l.j.§.si quis vltimo.ff.de questio.⁊ in.l.ij.§. si publico.vltra medium.ver.vlterius vtrum.ff.de adul. Sed in veritate Bar. in dictis locis non dicit quod possunt produci:sed quod possunt recipi.⁊ sic videtur dicere quod iudex ex officio videtur dicere quod possit recipere de quo nullus dubitat per.c.cum clamor.j.eo.ad quod vide in terminis Bar.in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.in penul.col.de dam.infec. Sed ipsemet Bar.in auth.at qui semel.in.v.col.versic.hoc est verū. C.de proba.hoc apertius dicit dicēdo quod renūtiatio vel cōclusio nō obstat productioni in causa criminali per tex.in.l.iuris gentiū.§. si paciscar.ff.de pac. Sed ipsemet Bar.in ea.auth.in vlt.col.ver. quero nunquid in causa criminali.restringit quod superius dixerat dicens quod didicisse testificata in causa criminali obstat ꝓductioni partis:sed non receptioni quam fecit iudex ex officio.⁊ vide Spe.in tit.de teste.§.satis vtiliter.ver.hoc etiam no.vbi enumerat.xxxv.casus in quibus publicatis attestationibus possunt produci testes. Itē publicatis attestationibus potest produci tabellio vt viua voce deponat ad corroborationem sui instrumenti:ita dicit Bar.in.l.ampliorem.circa fi.princi.C. de appel.vbi idem dicit de testi.productis ad corroborationem sui instrumenti. Item publicatis attestationibus possunt produci testes si consuetudo hoc dictet.ita dicit no.domi.Anto.in.c.series.in fi.j.col.s.eo. dicens hoc tenere Spec.in titu.de exceptio.§.dicto.versi.sed nunquid publicatis.sed gl.mag.in fi.in.c.per tuas.j.eo. dicit qd illa consuetudo est contra ius:vt etiam notam in.d.c.series. Itē publicatis attestationibus possunt produci testes super directo cōtraria probatione quando ante publicationem articulus fuit ita generaliter confuse ⁊ non clare positus qd pars super directo contraria probatione non potuit instrui.ita no.dicit Jo.an.in addi.Spe.in tit.de teste.§.sepe. in.j.col.ver.

autē requiratur cum hoc qd pars viderit seu didicerit testificata.glo.in.d.c.constitutus.j.eo. tenet solam publicationem non sufficere.allega.tex. in authen.eo.§.quia vero.idem Spe.eo.tit.§.satis vtiliter.ver.quid si publicate.dicit tamen qd clemens defendebat contrarium. ad hoc.c.causam. et.c.de testibus.⁊.c.cum venisset.eo.tit. et contra hanc gl.tenuit Host.in sum.eo.ti.§.⁊ vtrum.ver. dicas igitur.quod placet Jo.an.in.d.c.constitutus.dicit dictum glo.procedere posse quando iudex parte inscia vel inuita publicationē faceret. idem Barto.in auth.at qui semel.C.de proba.dixit idem si publicatio non valuit puta quia facta die feriata vt tūc admittatur cum publicatio attestationū non valuerit.⁊ dicit ibi quod publicatio attestationū potest sumi dupliciter. Primo qn publicatur scriptura de dictis testiū vt faciat fidem.l.gesta.C.de re iudic. Secundo quando fit publicatio partibus et tunc publicatio idem est quod partibus manifestatio:⁊ sic sumitur in dicta auth.eo.isti tamē duo actus fiunt simul et semel:quia iudex ꝓnuntiauit attestationes esse publicatas ⁊ apertas:⁊ vt pro publicatis ⁊ apertis habeantur:⁊ verbum publicatio refertur ad primum:⁊ verbum aperturam refertur ad secundū quod bene no.do.Anto.multum instat dilatando materiā:⁊ trahendo materias alibi discutiendas more repetentium. Ego vero ponam in locis suis.sed quantum ad hunc articulum attinet concludit ipse quod si certum sit partem non didicisse testificata ⁊ hoc ꝓbari possit non impedietur pars ex sola publicatione testium per text. in d.authen.eo.ti.fatetur tamen quod presumptio est contra partem quod testificata didicit ex quo facta fuit publicatio.⁊ ita respondet ad iura que ponderant publicationem scilicet quod hoc ponderant propter presumptionem que insurgit ex

de falsitate directe quam refert ⁊ sequitur do.Anto.in.c.ex tenore.vlt. colum.versicu.plus dicit.j.eo. Item quando dati fuerunt articuli iudici per partem super examinatione testium in vtrunque approbati.⁊ iudex omisit super aliquo ex illis articulis interrogare pars que dedit interrogatoria etiam post publicatas attestationes poterit petere vt iterū interrogentur super articulis illis datis super quib⁹ nō fuerunt interrogati qui forte articuli non erūt circūstātes ad illos antiquos. hoc dicit. Specul. in tit.de teste.§.iam de interrogatorijs.circa finem.in versicu.itē caute. facit et sequitur dom. Antoni.in.c.per tuas.in fin.ij.col. et in.c.cū causaz. el.j.in.vij.co. ver. sed si iudex.j.eodem. Item adde quod pupillus ⁊ rusticus publicatis attestationib⁹ possunt producere testes super eisdem capitulis:vt dicit Guliel. de cu. i.l. vbi exigit. ff.de edē. et ibi ēt Bald.in apostilla. Sed illud dictū improbat ibi Ang. Item multos casus in quibus licitum est super antiquis capitulis producere testes publicatis attestationibus vide enumeratos per Jmo.Zenze.in clemē.secunda.super glos.in verbo producere.de testi. Item scias cautelam quam tradidit Bal.in.l.fi.in fi.prin.C.de appel.dicit se dare nouum modum per quem semper potuerūt produci testes publicatis attestationibus videlicet vt ille qui vult producere testes tradat eorum nomina iudici et se absentet et postea iudex eos examinabit ex officio suo. Sed istam cautelam per rationes ⁊ iura reprobat Roma.in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.in secunda colum.de dam.infec. Et adde Flo.in.l.cum de indebito.prope fi.princi.ff.de proba.vbi dicit quod ille qui produxit testes ad probandum prescriptionem potest post publicatas attestationes eos repetere vt interrogentur de titulo vel de continuata bona fide qr eos prius de hoc interrogare spectabat ad iudicem.⁊ allegat Inno.in capitu.per tuas.j.eo. Item adde hic duos alios not.casus in quibus publicatis attestationibus vel per didicita testificata possunt produci testes super eisdem articulis quos ponit Bald.in capitu.j.§.item si vasallus.circa princip.in titu.de contro.inuesti.adde hic Angel.in.l. per hanc.in.viij.colum.C.de tempo.appel.vbi dicitur quod in causa heresis non obstante publicatione processus possunt ꝓduci testes.⁊ alleg. capi.fina.de here.lib.vj.⁊ idem dicit Domi.in.c.vt officium.§.verum. de here.in.vj.

ipsa publicatione quod testificata partes didicerunt mihi placet dictū Jo.an.Bar.⁊ Host.⁊ aliorum ex quo enim pars acquieuit publicationi testium videtur tacite renūtiare productioni super illis articulis ⁊ sic licet non sit subornationis timor cum certū sit partem testificata non didicisse subest tn̄ tacita renūtiatio.† Arg.eorū que no. in.c.j.§.j.de elec.lib.vj.de eo qui actum gessit qui solet fieri post cōtestatam litem vt habeatur pro cōtestatione litis quo ad excludendas dilatorias facit gl.in.c.cū causam.de appel.videmus enim quod sola renuntiatio expressa sine scientia testificatorum induxit hanc prohibitionem:vt in ca. de testi.in fi.j.eo.ergo ⁊ tacita renūtiatio que inducitur ex publicatione. facit pro hoc quia iura canonica cōmuniter ponunt publicationem solam pro termino exclusiuo productionis testiuz vt in multis.c.huius ti. Item vt hic dicit Jo.an. publicatio non precludit viam productioni testium ex solo timore subornatiōis:sed vt aliquis sit productionū finis.⁊ qq multi alij sint termini exclusiui iste tn̄ vnus est ex illis. Et multū moueor ego ex tacito cōsensu.ad quid enim publicatio cōsensit si intēdebat testes producere:fateor[a] tamē qd vbi superuenisset causa verisimiliter nō cognita tempore cōsensus prestiti quod petendo nouam dilationē poterit admitti sicut admitteretur ex causa post dilationem.l. oratione. et.l.fi. ff.de ferijs.⁊ arg.in.c.licet.de ꝓba.nec erit timendum de subornatione ex quo certum est testificata nō didicisse. ¶ † Sed circa hoc dubitatur quare timetur magis de subornatione post publicationem quam primo cum semper a principio potuerunt partes subornare. arg.in.c.sicut.s.eo. et c.licet.de proba. Sol.dic post Jo.an.qd ante publicationem non est tantus timor:cū pars verisimiliter sperat posse probare intentionem suam

6 7 a

¶ Adde an publicatis testibus alij possint produci Alexan.consi.cc.ij.lib.⁊ an valeat consuetudo qd testes recipiantur publicatis attestationibus.vide Roma.fo.4.⁊ an publicatis testibus possint alij produci cum instrumento per eundem singu.suis.fo.22.⁊ ibi an testes examinati didicitis testificitatis faciant presumptionem de eo quod hic in fine posuit hic addens allegando reprobationem Roma.in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.dic tu quod Ro.consi.cccclxxix.in fi.sequitur dictum Bal.⁊ dicit illud mirabile. Ber.

a Sebasti.Sapia. ¶ Fateor. Qd ex causa de nouo superueniēte possint testes ꝓduci post publicatas attestationes tenet Ang.⁊ Mod.in l.admonēdi.ff.de iureiuran.que licet loquatur in instrumētis nouiter repertis habet etiam locū in testibus et alijs probationibus. idē tenet Pau.de ca.in.l.orone.ff.de ferijs. Bal.in ɔsil.cccxxxv.inci.super eo qd queritur in.v.parte.⁊ in.l.j.col.iij.ver.quarto quero.C.de cōdi.indeb. ⁊ in.l.mācipiorū.ff.de optio.legata.⁊ hāc opi. firmat p infinita Mar. Bo.in.l.j.§.si quis vltro.col.v.ver.itē etiam alio casu.ff.de questio.

a ¶ Quis dicatur omnino nouus articulus vide p Spe. in ti. de teste. §. satis vtiliter. ver. an aūt. ⁊ adde qḋ licet sit renūtiatū ꝓductioni in causa si reus facit capitulū quō actor est filiusfa. Et dicit iudiciū nullū q̄ litigauit sine cōsensu patris super hoc ꝓducere poterit testes: q̄ hic est nouus articulus. ita dicit Spe. in ti. de actore. §. j. in. xxij. col. versi. quid si postq̄. Itē qs dicat̄ nouus articul⁹: vide p Bal. in. l. per hanc. C. de tempo. appel. Anto. Francis. ¶ Qui dicant̄ articuli noui vltra ea q̄ habētur per Bar. in. l. p hanc. hic allega. vide p Bal. i addi. Spe. in ti. de ap. in v̄si. nouū. ⁊ in v̄si. egi ꝯtra colonū. et in margarita super Inno. in ver. articulus. ⁊ qñ dicantur plura capitula seu plures articuli. vide Bar. in l. aureli⁹. in. §. idē q̄sijt. ad finē. ff. de liber. leg. ⁊ Bald. in. l. ij. in. ij. col. C. de re iudi. ⁊ adde qḋ semper capituloꝝ copia est danda parti vt possit opponere de impertinētib⁹ et nō admittēdis tñ ēt si nō dec̄ non irritat̄ processus propter h̄ vt p Bal. in dicta margari. sup Inno. in v̄. j. ⁊ in v̄. interrogatoria. et in. l. ij. in ij. col. C. vt li. pen. ⁊ habet̄ p Inno. in. c. inter. de purga. cano. ⁊ q̄ differētia sit inter positiones articulos ⁊ capitula vide p bal. in. l. gñalr. in §. sz iuramēto. C. de reb. cre. ⁊ vide no. in. c. pñtiū. de test. lib. vj. et per Alex. in. l. iter stipulātē. in p̄n. ff. d ver. obli. ⁊ vide p do. Ant. i. c. fi. de cōfes. et p Io. an. in. c. cū in positionibus. de iureiu. lib. vj.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Publicatis. Addō generaliter qḋ post publicatas attestationes nō impedit̄ ꝓductio alioꝝ testiū qñ nō ꝓducūtur testes ad nouam ꝓbationē sed ad declarationez retro agitatoꝝ vt tradit Bal. in. l. in bone fidei. C. de rebus cred. ⁊ in. c. j. §. si enim domino. col. iij. quid sit inuestitura in vsibus feudorum. Alexan. in apost. ad Bar. in. d. auf. at qui semel. d. Abb. in. c. ex tenore. in fi. j. eo.

vel aduersariū defecturū in probādo cōtra eum: sed post publicationem depositionuz cum videt se succubiturum quia non ꝓbauit vel quia aduersarius plene probauit intētionem suam facilius inducitur ad testiū corruptionē cū videat se destitutum omni spe. Item ante depositionē non poterat aliter prouideri cum necessario testes essent producēdi ad instructionē cause. ⁊ practicam publicādi depositiones vide per Spe. ⁊ Joan. and. in addi. eo. ti. §. satis vtiliter. in prin. versi. est practica. satis tñ est seruari quod. s̄. dixi. ꝯm Barto. ¶ Sed nūc quero que dicātur noua capitula super quibus testes produci possunt publicatione non obstāte. Aduerte quia ex isto tex. ⁊ ex princ. huius glo. penul. colliguntur tres species capitulorum seu articulorum: quidā sunt articuli oīno noui: quidā noui dependentes tamen ex veteribus: quidā antiqui. adde alias duas species que colliguntur ex tex. ⁊ glo. cle. ij. eo. tit. Nam quidā sunt articuli directe prioribus contrarij quidam indirecte ꝯtrarij. Et vt tu iuuenis ītelligas scias quod capitulum ⁊ articulus capiuntur in materia nostra vt synonima. i. idem significātia: ⁊ dicitur articulus pars intētionis continens aliquid qḋ pars probare intēdit. hoc probatur in. c. ij. eo. titu. lib. vj. iuncta glos. in verbo articulis. ⁊ super huiusmodi articulis ꝓducuntur testes. exēplum volo probare qḋ beneficiū sancti Petri pertinet ad me. faciā sic articulos vt testes sciant explicite et directe rñdere ac concludere intentionē meam Primo pono qḋ ptās cōferendi beneficiū sancti Petri spectat de iure ad talem prelatū. Item qḋ talis prelatus erat in possessione cōferēdi: tali tēpore. Item qḋ eodē tempore vacabat illud beneficiū per mortē talis. Item qḋ ille prelatus mihi tunc contulit. His articulis seu capitulis probatis fundata est intētio mea. Et idē dic in reo quo ad fundandam seu probandā exceptionē suā. vt puta reus vult ꝓbare in casu prescriptionis tibi non competere ius in illo beneficio. Articulabit enim sic: primo qḋ collatio beneficij sancti Petri pertinet ad epm. Item qḋ ille prelatus qui aduersario meo contulit non erat tunc in possessione conferendi. Item qḋ erat excōmunicatus ⁊c. isti sunt articuli seu capitula de quibus fit mentio in text. nostro. 8 ¶ † Uenio ergo ad primū scz qui dicātur articuli a oīno noui. ⁊ breuiter dic ꝙ illi qui sunt omnino impertinētes in causa: ita qḋ non concludunt nec coadiuuant intentum articulantis: ⁊ super his non admittūtur testes siue alioꝝ sint publicate depositiones siue non: quia nō debet quis admitti ad probandum quod probatū non releuat. de offi. deleg. cum contingat. et. l. ad probationem. C. de proba. ideo iudex a principio debet corrigere ⁊ etiam delere positiones et articulos impertinētes: vt no. glo. in. c. j. de cōfes. lib. vj. Scḋa est species articulorum nouorū dependentiū tamen ex antiquis. et qui sunt isti Jo. an. prosequitur per exempla. do. Ant. hic late ⁊ glo. et Bar. in. l. per hāc. prealleg. Sed breuiter cōcludo quod sunt illi qui fundant se coadiuuant intentionem articulantis in eadem causa de nouo formati: exēplum in. c. cum Joannes. de fide instru. oportet tamen qḋ saltem tacite non comprehenderētur in articulis antiquis quo ad necessitatem facti ⁊ ꝓbationis. debes enim scire vt fuit de mente Inno. ⁊ Jo. and. hic. ⁊ magis explicite per Bart. in dicta auf. at qui semel. de proba. qḋ quedam tacite includūtur sub prioribus capitulis seu articulis quoad necessitatē facti et probationis: exēplum qñ articulatur super tali prescriptione que de necessitate requirit titulum: vt puta si dico qḋ prescripsi rem cōtra ius cōmune vt in. c. j. de prescrip. lib. vj. vel dixi cōtra priuatū me prescripsisse. x. annis. licet enim explicite non fuerit in articulo mētio facta de titulo intelligebatur tñ tacite quo ad factū ⁊ quo ad onus probādi: quia aliter non erat prescriptio nec obtinuisset articulās. ⁊ hoc casu nō potest super titulo de nouo articulari: quia in effectu potest dici antiquū capitulum. ⁊ hoc in effectu voluerūt hic Innoc. ⁊ Jo. an. per multa verba. et pro hoc auf. eo. §. quia vero. in verbo additamēto. Quedam cōprehenduntur sub priori articulo de necessitate facti: sed non de necessitate ꝓbationis. exēplum: articulaui qḋ mutuaui tibi cētum de necessitate facti inest tēpus: quia opz qḋ mutuū sit factū tpe: sed non inest de necessitate ꝓbationis potest enim probari mutuū absq̄ tpe. l. testium. C. eo. isto casu admittetur publicatione depositionū non obstāte articulus super tēpore ⁊ noua probatio super eo facit optime. c. ex tenore. j. e. ꝯm vnum intellectū. ⁊ tacite hec senserūt Innoc. ⁊ Jo. an. hic. Quedā sunt que non cōprehenduntur de necessitate sub prioribus poterāt tñ comprehendi ⁊ non cōprehēdi vt alique qualitates que possunt adesse vel abesse circa cōtractum. ⁊ isto casu potest fieri super illis cōprehensibili- 9 bus noua articulatio ⁊ noua ꝓductio. arg. in. c. veniēs. j. eo. ¶ † Et ex hoc deciditur questio quā ponit hic Jo. an. et dicit eā fuisse Boati. de mātua. Cōtra sententiā vel collationē opponebatur excōicatio iudicis vel executoris qui prebendā cōtulerat vel sniam tulerat. succubuit excipiens quia non ꝓbauit illā excōicationē publicā iuxta ea que le. ⁊ not. in. c. ad probandū. de re iud. appellauit ⁊ in causa appellatiōis format capitulū super publicitate excōicationis queritur nūquid debeat admitti. dicit Boa. in. q. facti fuisse obtentū qḋ non: quia non est nouum capitulū: sed idē cū priori primo insufficiēter ⁊ indiscrete ꝓposito. hoc non placuit Jo. an. ex quo qualitas publicationis non fuit deducta in priori articulo. sicut videmus in simili qḋ admittitur ad ꝓbandum se fuisse canonice electū qui prius ꝓbat se electū. j. eo. veniēs. posset tñ ad illud. c. responderi qḋ prima probatio fuit ibi facta in summario. ⁊ ad aliud agebatur postmodū vt ibi dr in tex. dat tñ Jo. an. hic aliud exemplum. nam qui ꝓbauit rem valere vltra. xx. admittitur postea ad probandum quātum valuit vltra. j. eo. cū causa. et qui probauit iniuriam probat eam notoriam. j. de offic. deleg. c. j. lib. vj. fatetur tñ Jo. and. qḋ male fecit iudex recipiēdo probationē exceptionis que non releuabat per illam decre. ad probādum. allegare melius potuisset. c. pia. de exce. lib. vj. iuncta gl. vbi patet qḋ iudex non debet admittere exceptionē in genere qñ quelibet generis species non includit intentum excipientis ne vagetur cum iactura alterius vt cap. vt quis duas. de elec. lib. vj. ⁊ l. pretor. ff. de iniur. hanc determinationem sequitur do. Anto. dicēs qḋ licet articulus ꝯm subiectam materiam vt obstet debuerit intelligi de excōmunicatione publicata: tamen articulus non declaratur a natura subiecte materie: sed intelligitur ruditer vt iudici ꝓponitur: ideo si pono de excommunicatione non intelligitur de qualificata: licet hoc velit subiecta materia ad hoc. c. in presentia. de proba. vbi articulus qḋ erat minor annis nō intelligitur de minori. xiiij. licet hoc expectat subiecta 10 materia. ¶ † Idem dic vt elicitur ex theorica Bar. supradicte qualitates que non includuntur ex necessitate facti licet possint includi non videntur deducte. vnde appellatione excōmunicationis necessario non includitur qualitas publicationis licet possit includi ⁊ per hoc aperitur intellectus ad multa in hac materia. Et satis per predicta declaratur tertia species articulorum scilicet qui dicātur articuli antiqui. cum enim noui ⁊ antiqui sint contraria declarato vno ex cōtrarijs remanet declaratum reliquum. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. dic ergo breuiter antiquos articulos esse qui explicite cōprehendebantur in prioribus super quibus testes fuerūt producti ⁊ publicati. idem si comprehendebantur implicite quo ad necessitatem facti ⁊ probationis vt pa- 11. tet ex predictis. ¶ † Quarta species articulorum quando sunt directe contrarij vt si primo fuit capitulatum de legitimitate nunc publicatis attestationibus volo capitulare de illegitimitate. vel primo de minori etate nunc de maiori: primo de sana mēte: ⁊ nunc de insana. ⁊ similib⁹. et in istis dic quod non admittuntur regulariter tales articuli publicatis attestationibus vt. s̄. dixi etiam in causa appellationis: quia semper subest timor subornationis vt in dicta clemen. ij. ⁊ hic ⁊ no. Bar. in lege per hanc. hoc limita nisi aliquid de nouo addatur per qḋ tollitur timor subornationis saltem presumptiue: vt puta quia corrupti falsa dixerunt vel quod dolose puta odio vel amore. vt in. c. licet. de probat. not. glos. in clemen. ij. j. eo. titu. facit. l. nec exemplum. C. de fal. Nā non possum probare quod falsa dixerint nisi probem directe contrariū eorum que dixerunt. Sed quia addo qualitatem corruptionis vel odij tollitur illa presumptio subornationis cum hoc sit nouum capituluz. et idē dic in similibus. Et per hoc potest saluari vnus intellectus qui datur ad capitu. series. infra eodem. vt publicatis attestationibus admittantur testes super directo contrarijs quādo cum testibus producitur instrumentum publicum. ex quo enim concordat instrumētum tollitur presumptio subornationis testium. Sic etiam salua dictū notabile Innocen. in capi. cum clamor. j. eodem. ⁊ sentit glossa in. c. ex te- b nore. eodem titul. vt publicatis b attestationibus admittantur testes

super

¶ Jurare. Qualiter habeat iurare ille qui vult testificari. vide per gl. in. l. iusiurādi. de test. et adde hic vnū singulare verbū Archi. in. c. nullus laicus. ij. q. vij. qđ refert do. Ant. in. c. constitutis. el vlt. circa princ. de appe. Et adde hic do. Ant. in. c. tuis in penu. col. v̇. q̄ro an aliter. j. e. vbi ponit ꝙ plures ignotos modos qb⁹ testis astringat̄ ad veritatē aliter ꝙ p iuramentum. Sȝ ei⁹ dicta ibi improbat do. Abb. per tex. i. c. hortamur. iij. q. ix. qui requirit tacturā euangeliorū nisi aliter dictet cōsuetudo et q̄lit̄ debeat iurare iste testis ponit Jo. an. in sua summula. ď test. i ver. q̄ño testes debeāt iurare. ⁊ viđ archi. in. d. c. nullus. i fi. ij. qđ. vij. vbi dicit qđ vltra ea q̄ cōtinent̄ in hac glo. testis iurabit aliđ capl̄m vcȝ ꝙ neutri pti manifestabit dictum suū anteꝙ̄ fuerit publicatū: ⁊ alle. c. vltra tertiā. j. e. ⁊. l. q falso vel variat. ff. ď testi. et ita dicit tenere Host. h ⁊ vide Bal. i. l. p̄sbyteri. C. de epis. et cle. circa prin. vbi ponit formaȝ iuramenti testiū. in v̇. quarto not. ⁊c. Anto. Francis.

¶ Circa hoc qd testis debeat iura[a]re ⁊ qualiter. Dicas ꝙ testis dȝ iurare in iudicio al's nō ꝓbat. l. iij. in. §. sabino. ⁊ ibi gl. vnica. ff. de testi. debet iurare in manu iudicis nō antē notarij nisi de cōmissiōe iudicis. ita no. Bar. in. l. ex sentētia. ff. de test. tu. ⁊ Bald. in. l. iudices. C. de fide instru. in no. cum dicitur testis iurasse nisi iudex intelligat ⁊ approbet eius iuramētū saltem tacite ꝭm Bal. in. d. l. fi. in. j. col. C. de cōpē. ⁊ debet iurare dicere puram ⁊ meram veritatem. ita Bal. in. c. j. in. iij. col. in ver. no. formā iuramēti. in tit. si inter do. ⁊ vasal. lis ori. in vsibus feudorū. et nihil potest addere vel immutare quod sit. vt in. c. cū dilect⁹. ⁊ ibi p Inno. ad fi. de accus. ⁊ debet iurare dicere veritatem super tota causa non solum sup articulis productis: vt no. Innocē. in. c. per tuas hoc eo ti. ⁊ no. Bar. ⁊ Bal. in. l. si duo patroni. in. §. idem iulianus. ff. de iureiur. ⁊ ideo dixit glo. quam ibi. etiā Bart. sequit̄. et Bald. in auț. sed iudex. C. de episco. ⁊ cleri. qđ testis debet deponere ⁊ debet interrogari p iudicem super tota causa in qua debet testificari ꝓ vtraque parte. quod etiam voluit Bald. in. l. ij. in. j. col. C. de eden. ⁊ in addi Spec. in titu. de teste. in. §. fi. an versi. testis productus. ⁊ vide per Alex. in. l. ij. in penult. col. ff. de iurisdicti omni. iudi. ⁊ Sebasti. Sapi.

b ¶ Cessante. vide Alex. in. l. iij. §. iurari. ff. de iureiu. Abb. in. c. laudabilē. de frig. ⁊ malefi. Bal. in auț. sacramēta puberum. C. si aduer. vendi. ⁊ Corse. in repe. rub. de iureiur.

c ¶ Scripturā. Si apparet ď iuramēto testis vtrū p̄sumat̄ de tractura. Et adde Bal. i c. cōstitut⁹. j. e. in. ij. col. ver. sed pone ꝙ in actis. vbi dicit ꝙ si notari⁹ scripsit talis iurat⁹ deposuit nō solū p̄sumet̄ iurāmētū sed qualitas iuramēti. ⁊ vide bal. in fi. C. si ex fal. instr. vbi dicit ꝙ p̄sumitur ꝙ testis iurauerit corpaliter tactis p locū a cōsuetudine generali. sup hoc tū remittit se ad not. in. c. vt circa. de elec. in. vj. ⁊ idē qđ dicit hic do. Ant. in. xlvj. col. repetit in. c. tuis. in. ij. col. j. eo. Itē ad hoc facit qđ no. Ro. in. l. sciendū. in. vij. q. de ver. obli. vbi dicit̄ si reperit̄ partem iurasse non p̄sumit̄ ex hoc dilationē aduersarij p̄cessisse. ⁊ ita ḃt tenere Bal. in. l. ait p̄tor. in p̄n. de iureiu. per doctrinā Inn. in. c. innotuit. de eo qui fur. or. re. Itē ad hoc facit qđ no. do. Ant. in. c. sicut. in. v. co. ver. ex his deciditur quod si instrumenta. j. co. de re iudicata.

¶ Adde an si scriptum reperiat̄ titius iuratus deposuit presumantur omnia solenniter acta. Old. consi. cccxxiij.

super eisdem: quando veniunt ad coadiuuandū priores testes meos. vt si probaui p duos testes intentionem meam tu probasti contrariū: potero postea plures testes producere: qȝ nō est quid imputet̄ si plures non produxi cum essem confisus de duobus. vnde non est presumptio quod alios velim subornare cū concordēt cū priorib⁹ ꝓductis ante publicationem. quod no. Ultima species articulorū est quando sunt indirecte cōtrarij prioribus: ⁊ tunc in dubio admittit̄ probatio indirecte contraria: vt in. c. ex tenore. j. e. ⁊ notat̄ in. d. cle. ij. sȝ oportet intelligere ꝭm qđ plene no. in. d. c. ex tēpore. s. quando ante publicationē pars aduersa non potuit instrui sup ꝓbatiōe directe contraria: qȝ articul⁹ fuit generaliter productus sed testes specifice deposuerūt. quod declarat vt plenius ibi dicetur. 12 ¶ † Omnia predicta limita vt sup nouis articulis liceat testes ꝓducere qñ testes fuerūt primo ꝓducti sup certis capitulis. si autem non fuerūt edicti certi articuli: sed simpliciter sup tota causa fuerūt ꝓducti: ⁊ ita iurauerūt non possunt postea iterum produci: quia nō possunt dici noua capitula ex quo comprehenduntur in petitiōe sup qua testes generaliter fuerūt examinati vt patet ex rationib⁹ predictis. ⁊ ita voluerūt hic communiter doc. et Barto. i. d. auț. at qui semel. C. de ꝓba. ⁊ per hoc satis declarata est materia huius. c. Alia que tāguntur hic per aliquos dicentur in locis suis. 13 ¶ † Uenio nūc ad gl. fi. que ponit. v. capitula iuranda per testes. dicit Jo. and. qđ addit̄ sextum capitulum de facto. s. quod secrete teneant dictū suum vsqȝ ad publicationē. ⁊ p hoc vide bo. tex. iiij. q. iij. §. qui falso. vbi dicetur iudicē debere punire eos qui partibus ꝓdiderūt sua testimonia scilicet ante publicationem. ⁊ vide hoc in Spec. e. tit. §. sequitur. Et aduerte qualiter debēt iurare[a] testes. debent enim iurare testes tactis euangelijs: vt est tex. in. c. hortamur. iij. q. ix. ⁊ idē fere dicendum in iuramētis omnibus que deferunt̄ a iure. de quo vide gl. not. in. l. j. §. porro. de here. que etiā no. dicit qđ hodie apud italicos de consuetudine receptum est vt sufficiat tāgere quamlibet scripturam. quod bene no. cessante[b] autem consuetudine non videretur valere actus vbi ius pro solēnitate exigit tacturā euāgeliorum si pretermittitur. vide de hoc glo. nota. in. c. vt circa. de elect. libr. vj. iuramētum tamen de se est validum sine tactura: vt in. c. ⁊ si christus. de iureiurā. vide glo. xxij. q. j. in summa: sed tactura maxime euangeliorum exigitur ad maiorē terrorē: ⁊ quia magis peccat transgrediens: quoniam tanto magis peccat quis q̄to super sanctiori re fit iuramentū. xxij. q. j. mouet. ⁊ no. Inn. in. c. ⁊ si christus. de iureiuran. ¶ An autem in dubio presumatur testē attigisse scripturam[c] cum in actis dicatur solum quod iurauit. Joan. and. remittit ad no. per se in Spe. eo. titu. §. sequitur. super verb. ⁊ not. ⁊ ibi in effectu cōcludit quod sic propter authoritatē notarij ⁊ iudicis ⁊ taciturnitatem partis non opp. quod satis placet. argu. eorum que no. Innocen. in. c. j. de cleri. pe. ⁊. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. re. ⁊ per Barto. in. l. theopompus. ff. de do. pre. et l. sciendum. ff. de verb. oblig.

1 ☞ Testis iurans de non testificando cōtra aliquem non ligatur iuramento.

2 Testes an possint produci post publicationem per restitutionem in integrum.

3 Jurans alicui non reuelare secretum si producit̄ in testem debet reuelare: ⁊ non peccat.

4 Subscribens probationes aduersario an debeat perdere causam.

Intimauit.

Qui iurauit testimonium nō dicere testificari compellitur si attestationes publicate nō sunt. hoc dicit. In prima parte conquestionis. In secunda prouisio ibi: ideoqȝ. ¶ Casus literalis. Quidā. R. nomine habebat causam cum. U. clerico. idem. U. suū capellanum ⁊ alios ꝙ plures iuramento astrinxit quod contra ipsum. U. pro dicto. R. non ferrent testimonium nec consilium vel auxilium preberēt eidem: vnde dictus. R. cōquestus fuit dño pape. Mādat papa quod si testimonium illorū testium productorum non esset publicatum nec abrenuntiatum testibus iudex recipere non postponat illos q sunt iuramento astricti ⁊ alios si necesse fuerit. Ber. 1 ¶ † No. j. qđ iuramētū[d] prestitū

d ¶ Juramētū. Utrū ille q iurauit nō testificari possit ꝓpria authoritate venire ꝯ illud iuramētum. vide Spe. i ti. de teste. §. de testiū cōpulsiōe. v̇. qd si qs iuramēto. vbi vr̄ cōcludere ꝙ sit petēda absolutio a iuramēto ad cautelā. sed Pet. de ancha. h dicit qđ iuramētū ipso actu hoc casu apparet temerariū nō expedit iplorare absolutionē. ⁊ istaȝ partē teneo p tex. in. c. cōstitutis. el. grāde. j. eo. vbi dr̄ qđ tale iuramētū nō tenet. nec ob. iste tex. in ver. necesse ⁊c. q ꝯtrariū vid像 sentire: qȝ respōdeo qđ verba illa nō referūtur ad alios testes q b⁹ dlatū fuerat iuramentum: sed ad alios qđ īnuūt ꝓprie verba text. dū dicūt ⁊ alios si necesse fuerit ⁊c. vult dicere qđ aū sunt examinandi illi quibus delatum fuerat iuramētū: qȝ p̄sumit̄ qđ detulerit iuramētum illis q melius sciebāt veritatē ne veritas occultaret̄ merito illi prius sunt examinādi: vt i. c. vr̄. q ma. accusa. pos. qb⁹ examiātis si postea visuȝ fuerit necesse ēt alij pñt examinari. ⁊ ista ꝓprie mihi vr̄ mēs hui⁹ decre. ¶ Adde an ille qui iurauit nō testificari possit ꝓpria authoritate venire ꝯ iuramētū qđ voluit Ol. de iurāte nō reuocare testamentum eius consi. clx. ⁊. cxxvij. ⁊ quod voluit de iurante non fideiubere. cōsi. xc. ⁊ qđ voluit de abbate iurante non creare monachos. consi. xcvij. ⁊ an testis qui iurauit aliquem tenere secretum possit probare absqȝ labe periurij. vide do. Car. consi. xxxij. Ant. Frā.

¶ An ꝓpria authoritate possit qs ꝯuenire iuramēto temerario quo iurauit nō testificari vl' deponere in causa. dicas primo qđ iuramētū temerariū nō repellit testē a testificando vel ab accusando neqȝ ex tali iuramēto inducit̄ infamia. ita Spe. i ti. de teste. §. j. ver. itē excipit̄ qđ est infamis. ⁊ habet̄ p Inn. in. c. intimauit. ⁊ in. c. ꝯstitutis. hoc eodē tit. ⁊ adde qđ huic iuramēto de nō testificādo in cā vel ꝯ aliquē nō pōt ꝯueniri ꝓpria authoritate vt p Spe. in ti. de teste. §. xij. in v̇. qd si qs. et in ti. de excepti. ⁊ repli. in. §. iij. in v̇. sȝ qd si gratia. ⁊ an q iurauit non reuelare secreta. ⁊ an si sit cleric⁹ vel laicus. dicas qđ reuelās credētias iuratas nō est piuri⁹ si reuelat cū licētia ei⁹ cui ꝓmisit nō reuelare neqȝ tenet̄ ad penā. ita Bal. no. in. c. j. in fi. de noua for. fide. in vsi. feu. sȝ si reuelat sine licētia dȝ p̄uari suo offō: tex. est no. ⁊ ibi Bal. in. §. credētia. in fi. de pa. cō. ⁊ adde qđ reuelās secreta alicui⁹ tenet̄ ēt si ei dānū nō inferat ita bal. i. c. j. i v̇. nota reuelationē. qb. mo. feu. amit. ⁊ tenet̄ ei cui⁹ secreta reuelat actiōe in factū ad interesse ⁊ actione iniuriarū si iniurie cā illud fiat. l. vij. §. sed ⁊ si qs. ff. ad. l. aq. ⁊ ibi p Flo. ⁊ adde qđ qs pōt reuelare secreta ex iusta cā ēt si iurauerit nō reuelare puta si ꝓducat̄ in testē: vt voluit Inñ. ⁊ d. Ab. i. c. qualr. el. j. de accu. ⁊ idē do. Abb. in. c. si sacerdos. de off. or. vbi dicit hoc esse verū ēt si sit sacerdos cui sit datū i pnia ⁊ nō i ꝯfessiōe qȝ si eēt datū i ꝯfessiōe nō posset illđ deponere vt testis: sȝ vt de⁹ ⁊ iđ nō dȝ reuelare ēt si eps vel papa mādat: al's reuelās punit̄ p. d. ab. i c. dilect⁹. de exce. pl. ⁊ no. i. c. oīs. de pe. ⁊ re. ⁊ p spe. i ti. de pb. i. §. ꝓbatio

de non prebendo testimoniũ consilium vel auxi-lium cõtra aliquẽ nõ ligat iurantem quominus ductus in testem teneat cõtra illum ferre testimo nium: ratio est: q2 ferre testimoniũ est minus pu-blicum ad qd cõpellitur quis etiã inuitus. l. si quã do. C. eo. ⁊ ꝭ. tit. pri. per totum. xi. q. iij. quisqs. de cri. fal. c. i. non potuit ergo iste suo capitaneo iura mento ab hoc onere se absoluere. arg. c. si diligen-ti. s. de fo. cõpe. ⁊ de hoc. ꝭ. latiꝰ. ⁊ idẽ dic respectu auxilij non prestandi debet enim intelligi in du-bio de auxilio iniusto ꝭm Joã. an alleg. c. petitio. de iureiurã. de his que fi. a ma. par. ca. c. i. ⁊ ꝭ. de ex cess. prela. graue. secus dicit de auxilio iusto: puta fauore patrie. non enim potuit iste se obligare cõ tra dispositionẽ iuris cũ iuramentũ non liget ad illicita: ⁊ cõtra ius in. c. quãto. de iureiur. ¶ Not. ij. qd etiam testes quos aduersarius nisus est sub-trahere, recipi nõ debẽt post publicationẽ aliorũ testium vel renuntiationem. Et no. qd sola publi catio ponderatur ⁊ non discere testifica. facit ad ea que dixi. s. ca. pri. ¶ Oppo. contra literam de cõtrarietate in eo qd primo dicit qd isti testes erãt iuramento constricti ⁊c. ⁊ postea presupponit qd iam deposuerãt vt patet ibi si testimonium eorũ. ¶ Glo. i. metu contrarij exponit ⁊ bene intelligẽ-do. ver. ideoqz ⁊c. de dictis aliorũ testiũ nõ istorũ. qui iurauerant non testificari. Ex quo infert qd si dictum aliorũ testium fuisset publicatum nõ reci perent: nec isti qui iurauerant nec alij vt satis col ligitur ex text. ¶ †Sed aduerte ad mirabilẽ limi-tationẽ quã ponunt hic Inno. Hostiẽ. ⁊ Joan. and. dicunt enim istos qui iurauerant nõ recipiẽ dos post publicationem seu renuntiationem de iure cõi: seu per viam iuris communis: sed benefi cio restitutiõis ex[a] clausula generali[b] si qua mihi iusta causa ⁊c. ff. ex qui. cau. ma. l. i. bene recipien-tur publicatione vel renuntiatione non obstante maxime prestito a petente iuramento qd hoc ma liciose nõ petit. ar. op. in auẽ. e. ti. §. q2 vero multi. vbi dicitur ꝭm eos quod etiam post conclusionẽ admittuntur. ⁊ conclusio plus deberet impedire ꝙ sola renũtiatio. arg. ad idem. ff. de edẽ. l. si quis ex argentarijs. §. fi. ⁊ l. seq. Alij tamen dicunt hoc posse fieri solum per beneficium restitutionis in integ. speciale. de quo. s. de in integ. rest. per totũ. primum tamen dictum plus eis placet. vel tertio quod hic dicitur de publicatis vel renuntiatis re fertur ad alios testes de quibus hic fit mẽtio: nõ autem ad istos iuramento dolose astrictos. Sed hoc vltimũ mihi non placet: q2 est destruere hanc literã. Secunda vero solutio seu limitatio est vera in se: sed procedit iure speciali in ecclesijs minori bus ⁊ similibus priuilegiatis nec restringo hoc bñficiũ in his testibus dolo subtractis sed idẽ di-co in alijs arg. c. auditis. ⁊ c. ij. de in integ. rest. per qd dico hanc limitationẽ non cadere hic. Prima limitatio qd audiat aduersariꝰ beneficio generali ex clausula si qua mihi iusta cã ⁊c. nõ placet mihi indistincte sed distinguerem sic qd aut ex subtra-ctione aduersarij fuit impeditus hos testes pro-ducere añ renũtiationẽ seu publicationẽ aliorum puta quia interrogauit illos testes an sciuissent aliquid in illa cã ⁊ illi malitiose vt non producerẽ tur dixerunt qd non: quibus iste credens cõsensit publicationi aliorũ vel productioni renũtiauit et tunc audiet ꝑ beneficium restitutiõis ex clausula gñali ex quo fuit certioratus de iuramẽto ꝑ eos prestito post cõsensum renũtiatiõi vel publicatio ni prestitũ: hec em̃ est iustissima cã admittendi eũ maxime in odiuz aduersarij sui: alẽs reportaret ex dolo suo malitiã ꝫ. c. ⁊ si necesse. de do. i vir. ⁊ do. post diuor. resti. aut cõsensum publicationi seu re nuntiationi prestitum sciuit de hoc iuramento ⁊ nihil dixit vel non curauit eos producere: et tunc non audietur quia non subest aliqua iusta causa audiendi eum: ⁊ sic procedit iste tex. simpliciter ꝓ ductionem post publicationem vel renũtiationẽ prohibens: ⁊ sic limito hunc tex. ⁊ dicta doct. hic. ¶ Oppo. ij. et videtur qd isti qui iurauerant non deponere non debeant compelli nec admittendi sunt ad deponendum: q2 contra iuramẽtum pro prium nemo debet compelli: vt. c. debitores. ⁊ in c. ⁊ si christus. ⁊ c. quanto. de iureiu. Item si dice-res iuramẽtum non valuisse ergo isti iurãdo pec-cauerunt: ⁊ sic peccatum debet eos repellere a te-stimonio. ꝭ. eo. c. testimonium. Solu. gl. ij. ponen-do duas le. ad text. prima quod isti testes compel luntur deponere super principali. Ad contraria respondet quod erat hoc iuramẽtum illicitum et nõ põderat obseruari sine peccato: q2 celare veri-tatem ⁊c. ⁊ presumptio erat contra istũ quod ini-quam causam foueret ex quo voluit subtrahere aduersario copiam probationis. nec obst. temeri-tas iurantis: quia sicut temerarium iuramẽtum non repellit a promotione. ꝭ. de iureiurã. sicut. sic nec a testimonio. Scd̃a lectu. est qd isti testes non deponerent super principali: sed solũ ad detegen dum illam fraudem aduersarij ⁊ hoc innuit text. in. c. peruenit. ꝭ. titu. pro. Hanc vltimam lect. te-nuerũt hic Lau. Tan. ⁊ Vin. qui dicebant iura-mentum seruandum ex quo sine interitu salutis eterne potest seruari: quia scz poterat aliter subue niri illi cuius testes fuerũt corrupti. allegãt. xxij. q. iiij. §. vlti. sed Inno. ⁊ Joã. and. ⁊ communiter sequẽtes tenent primam lectu. nam ꝭm vltimam lec. frustra põderasset papa publicationem alio-rum testiuꝫ q2 cũ hec fraus esset nouum capitu-lũ potuissent induci isti ⁊ alij testes: vt in. c. s. pro-xi. ⁊ ꝭ. eo. cum venisset. Item dico qd de hoc est ca sus in. c. q2 pleriqz. de offi. ordi. li. vi. ⁊ c. olim. ꝭ. de accu. ⁊ in. c. constitutis. ꝭ. eo. vbi denuntiantur ta les iuramento non teneri. ⁊ facit quod. s. dixi in no. i. ¶ †Et pro hoc facit quod no. dicit Innoc. in. c. qualiter ⁊ quando. el. i. de accu. vbi dicit qd si quis iuramento promisit alicui non reuelare se-cretum[c] sibi dictum si tamẽ producitur in testem tenetur illud reuelare: q2 aut cogitauit istum ca-sum quando iurauit et est illicitum iuramentum ideo non seruãdum. de iureiur. quanto. aut non cogitauit istum casum ⁊ non extenditur ad istum casum: xxij. q. v. humane aures. si tamẽ dixisset si-bi in penitentia non tenetur illud reuelare. de ex-cess. prela. dilectus. ¶ Aduerte tamẽ: quia tunc di citur in penitentia dictum quãdo querebat salu-tem anime: secus si causa lasciuie. sic no. dicit In-no. in. c. oĩs. de pe. ⁊ remis. tunc enim non tenet lo cum dei. Et ex hoc intellectu sic defensato collige duo. primo qd iuramentũ temerariũ nõ repellit a promotione. secundo quod licet quis subtrahat testes aduersario non tñ per hoc debet perdere causam: alẽs frustra fuissent hic recepti testes su-per principali. Sed circa primũ dic latius qd aut isti temere iurantes non penituerunt vt q2 com-pulsi venerũt ad testimoniũ. ⁊ admittũtur cõtra talem qui eos ad iurandum induxit: quoniã ipse non potest cõtra hos excipere de hoc delicto cum fuerit actor ⁊ sic facile repellitur replicatione do-li. de adul. c. penulti. ⁊ vlti. ⁊ c. discretionem. de eo qui cogno. cõsan. vxo. nec iudex debet hunc repel lere ex officio in odium illius qui hũc inducit ad iurãdum ⁊ vt dolus illius nõ noceat alteri parti lz alẽs iudex[d] ex officio repellat testes indignos.

circa fi. ⁊ adde etiã qd reuelãs factũ iuratum in cõsilio est periurius. vt per Bal. in. l. nullã. in. i. colũ. C. de testi. vbi ponit qũo pl[...] factũ esse in cõsilio si est iurata credẽtia. de quo vide ꝑ Inno. in. c. lite[...]. el. ij. de pre sum. dicas tñ qd reuelans crimen lese maiestatis etiã qd iurauit non re uelare tenetur illud reuelare si potest probare alẽs non secundum Bal-dum in consi. suo qd incip. ꝙꝙ alle gata sint mlta. et habet ꝑ ang. are. in tract. malefi. in ver. traditor de la tua pria. in. ij. co-lũ. ⁊ si põt ꝓbare ⁊ nõ reuelat ipse tenet eodẽ crimie lese maie. l. qsqs. C. ad. l. iul. maie. sz si reuelat est ve-nia dignus ⁊ per hec limitatur qd voluit Bart. in. l. vtrũ. de pari. ⁊ ꝑ Bart. in. l. i. in. §. occisorũ. ff. ad sil. vbi dicit Ro. se cõsuluisse ꝫ Bar. ꝓ opi. Bar. i ciui tate florẽtie. ang. aũt in. l. frater. ff. ad leg. pompe. de pari. dicit se vidis se decapitari plu res ciues qui nõ reuelauerunt tra ctatum ciuitatis sue et non fuerũt participes illius. ⁊ male: q2 debue-rũt relegari sicut filius sciens ⁊ nõ reuelãs pris mor tem. item dicit ibi Ang. forẽsez sciẽ tẽ tractatuz in ci-uitate fieri non te neri reuelare nec puniẽdũ eẽ si nõ reuelet ex sola sciẽ tia per tex. in. d. l. vtrũ. ⁊ i. §. occiso-rum. iũcta glo. in versi. consci. dum ibi subaudit ⁊ ꝑ-ticipes: dubito ta mẽ qd in practica seruaret opi. bar. propter criminis atrocitatẽ ⁊ bar. authoritatem.

a ¶ Ex. Et vide. d. Ant. s. e. c. frater nitatis. in. xxxij. col. vbi sentit nõ debere admitti ex clausula genera-li sed solũ ex spe-ciali. de hoc vide per bal. hic.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Clausula gene rali: Idem tenet Card. in consilio xxiij. incipi in cã amareti. vbi alle-gat Specu. idem tenẽtem. in tit. de renũ. ⁊ cõclu. ver. et scias. idem vo-luit Ludo. Roma in repe. rubri. de arbi. char. viij. colũ. vlti. faciũt not. per Alex. in. l. admonendi. colũ. v. ff. de iureiu. vbi dicit quod ex clausu-la si qua mihi iusta causa. quis restituitur ad producendũ instrumenta post sententiam quando non commisit negligentiam.

Sebasti. Sapia. ¶ Reuelare secretũ. Vide q̃ no. Ang. de are. in tra ctatu maleficiorum. in ver. che. hai tradito la patria tua. vbi ponit de sa cerdote cui fuit sibi aperta proditio patrie an teneatur reuelare.

d ¶ Iudex. Iudex potest ex officio repellere testes i-dignos ⁊ crimio sos: licet pars nõ opponat. vid gl. et domi. Abb. et quod ibi notaui in. c. nulli. de accu sa. Sed tu dicas quod illud dictũ non est omnino verũ. Et ideo vi-de domi. Ant. in hoc passu elegan ter distinguẽtem i. c. bone. el. i. i. vi. colum. de postul. prela. ⁊ pleniꝰ per eũdem in. c. cum dilectus. in. x. col. de cõsuetu. et per domi. Abb. in. c. cum causam. el. i. super glos. in ver. de causis. ꝭ. eodẽ. dum tractat de il lo articulo an te-stis teneatur re-spõdere iudici de proprio crimine. et vide gloss. in. c. alieni. secunda. q. vij. et de ista que-stione vide ꝑ Ro ma. in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dãno infect. sz quod iudex ex officio possit re-pellere testem in-habilẽ. tenet bal. in. d. l. quos pro-hibet. ff. d postu. et ad hoc alleg. gloss. in. l. prima. §. si preses. ff. de ma. conue.

Anto. Francis.

¶ An iudex pos-sit testem nõ ido-neũ ex officio re-pellere etiam par te non petente vl tra Innocen. hic videas Lanfrãc. in. c. quoniam cõ tra. in ver. testes. de ꝓbationibus. ⁊ Est conclusio qd sic ⁊ quod tamen intelligo verum: si constat ex actis de inhabilitate te stis. ita Ange. no tabiliter i aut. de te-sti. i pn. ⁊ i. l. si pa rẽs. de inof. testa. ⁊ habet per Bal. i. l. i. i. §. si curato-res. ff. de mag. cõ ue. et vide gl. in. l. iij. ff. de testi. ⁊ per Bar. ⁊ Ang. in. l. iiij. §. hoc autem. ff. de dam. infec. ⁊ habetur per Bal. in. l. cum mulier. col. xxiij. ff. solu. ma. ⁊ ꝑ Jo. an. in addi. Spe. in tit. de

ff. de

teste.in.§.in ver.quid de domestico.⁊ vide Alex.in.d.l.iij.de testi.⁊ habet per do.Ant.in.c.cum dilectus.de cõsue.quod adeo verũ est vt iudex ex officio possit repellere testem infamẽ productũ contra aliquem infamẽ q̃uis ille cõtra quem producitur non possit opponere contra testem de infamia cũ etiã ipse sit infamis:vt per Bart.in.l.in arenã. C. de inoffi.test.⁊ p Alexã.in.d.l.iij.§.hoc autẽ.ff.de damno.infec.

✠Sebasti.Sapia.

ff.de post.l.quos prohibet.ij.q.vij.si qui sunt.⁊.c.querendũ.⁊ qd ibi not.fortius admittitur iste si penituit:⁊ sic intellige Do.hic.Aut pducunt isti testes cõtra alium:⁊ tunc repelli poterũt si ipsos non penituit.ar.c.testimonium.j.eo.Aut egerũt penitentiam ⁊ admittentur tunc:tum quia modicũ fuit delictum:tũ etiã qr egerunt penitentiam.⁊ eandem distinctionem adhibeas cum queritur an temere iurans repellitur a promotione.ad hoc adduco bo.gl.lxxxj.dist.c.j.⁊ tex.in.c.testimoniũ.j.eo.⁊ ibi per Hosti.⁊ Joã.an.¶ †Circa ista queritur an debeant perdere causam illi qui aduersarijs subtrahunt copiam probãdi.hic videtur tex.in argu.qd non.In contrarium facit capitu.peruenit.j.tit.pri.⁊ sentit hoc Inn.in prima solutione.Sz circa hoc vide quod no.j.eo.cum causam.in glo.in verbo compellas.⁊ tex.in.c.constitutis.el.j.j.eo.⁊ quod in eis no.

1 ☞ Priuilegium vel rescriptum cõtra solitum morem priuilegiorum vel rescriptorum est de falsitate suspectum.

2 Publicatio vel renuntiatio attestationum non excludit probationem testium circa noua capitula dependentia:vel circa antiqua super quibus testes non fuerunt examinati.

3 Princeps concludendo non proprio priuilegiũ inscius de iure tertij non videt tertio preiudicare.

4 Motus proprius principis excludit omnem surreptionem ⁊ non aliud.

5 An sola cõmissio cause vel notificatio : vel citatio faciat rem litigiosam:vt priuilegium lite pendente valeat vel non valeat.

Causam. Publicatio vel renũtiatio testium in certis capitulis nõ p̃iudicat volẽti testes producere in alijs.h.d.quo ad titulũ. Habet enim alia dicta que non faciunt ad titulũ ideo illa nõ summant:sed infra declarabunt. Cõmunis diuisio.scda ibi:iudicibus. ¶ Casus literalis. Inter monachos de martura ex vna parte:⁊ plebanum ⁊ clericos eiusdem loci ex altera questio vertebat que fuit cõmissa quibusdã iudicibus coram quibus testes fuei ũt hincinde recepti ⁊ renuntiatũ pductioni testium ⁊ attestationes etiã publicate. Tãdẽ monachi quoddã priuilegium impetratum lite pendente produxerũt in mediũ p quod iuri alterius partis generari preiudiciũ videbat. Judices sup hoc dubitantes cõsuluerũt do.papã.super hoc scribit papa ipsis monachis dicens qd ipse mandauit iudicibus vt recipiãt testes idoneos qui producti fuerunt super alijs capitulis:si qua fuerũt alia ab his super quibus testes recepti fuerunt:⁊ eorum attestationes publicate : nõ obstãtibus aliquibus capitulis nouiter impetratis per nuntios monachorum que continentur in priuilegio vel alijs literis sibi concessis postq̃ causa ipsa eisdem iudicibus commissa fuit que videbat prestare impedimentum alteri parti.⁊ causam ipsam concordia vel iustitia mediante dicebant. In fi.mandat monachis quod priuilegium illud per nuntium suum ad presentiam suã

¶ Priuilegium. Vide mlta cumulata p Fel.in.c.ij.col.vj.ver.stylus curie.s.de rescri.⁊ Roma.in cõsil.ccclxxvj.incip.qd est.⁊ qd isolita arguant fraudis suspicionẽ.no.alex.in consil.xlvj.col.j.cir.fi.in.iij.vol. Bartho.vero in tract.simulatio.i vij.et.ix.p̃sũptione.Roma.i cõsi.ccccxxiij.inci.pro pleniori.in fi.⁊ cõsil.cccccxx.incipi.circa propositam col.iij.And.sicu.in repe.rub.de fi.instru.char.xvij.col.iiij.

b ¶ Solitum. Ad idẽ ego alleg.tex.in ca.ex parte.de capel.mona.dico qd ex ista presumptiõe qd in priuilegio sit clausula inconsueta poterit puniri de falso.casus est sing.i.d.c.porrecta.de cõfir.vti.vel inuti.Et vide domi.Abb.in.c.ex parte.el.ij.circa finẽ.de offi.deleg.Itẽ si priuilegium vel rescriptuz in mõ narrandi hz stylum incõsuetum p̃sumitur falsum tex.est in.c.q̃ graui.de crimine fal. Et si instrumẽtũ habet clausulas i consuetas p̃sumitur de falso cõtra notarium glo.est not.s̃m Bal.ibi in.l.si sub conditione.ff.de cõdic.institu.ad qd do.pet.de ancha.hic ponderat hãc gl.

Et scias qd in dubio quãdo aliquid obtinetur cõtra ius cõmune illud in dubio intelligitur ambitiose obtentum glo.est not.in.c.fi.de trãsla.prela.qd est verũ qñ obtinetur ad postulationem.secus si motu pprio vt dicit Bal.in.l.cũ de cõsuetudine.ff.de leg.vbi dicit qd si notarius rogatus est vt sufficiat instrumẽtũ intelligitur licito ⁊ cõsueto modo qr insolita sunt suspecta:vt nota.in.l.vj.ff.de condi.institu.

Anto.Francis. ¶ An ex clausulis inconsuetis reddatur instrumentũ suspectum de falso.dicas quod instrumentum vel priuilegium est suspectum de falso si in eo deficiunt solennitates requisite s̃m Bart.in.l.nulli.C.de numera.libr.xij.vel si est litera noua in charta rasa:vel antiqua vt per Innocen.in.c.cum ioannes.de fide instru.⁊ per Bal.in.l.si veritas.C.de fideicõmis.resultat etiam instrumenti suspicio seu priuilegij ex interlocutoria subscriptiõe ⁊ rasura.l.si vnus.⁊ ibi Bal.C.de testa.⁊ per Specu.in titu.de instru.edic.§.postremo.versicu.item excipitur quod est vituperatum.⁊ per Alexã.in.l.fi.C.de editio diui.Adria.tolle.⁊ adde etiam quod instrumentum seu priuilegiũ redditur suspectũ ex p̃sona scribẽtis:⁊ si scribẽs ẽ p̃sona vilis q̃ adeo verũ est q̃ si scribẽs est ɔdẽnat⁹ ⁊ p̃uat⁹ officio nõ potest fideiussione iurari etiã vi

transmittant:quia Florentinus episcop⁹ significauit.d.pape quod quedam capitula ɔtra rationem erant ibi inserta.Ber. ¶ No.quod nõ solũ in causa appellationis possunt testes pduci super nouis articulis seu capitulis publicatiõe vel renũtiatione nõ obstante:sed etiam in causa p̃ncipali.de primo patet in.c.fraternitatis.s.eo.de secundo patet hic.⁊ in.c.cum venisset.j.eo.intellige prout dicetur in.d.ca.cum venisset. Secũdo no ibi in hac cã ⁊c.quod priuilegium impetratum lite pendente non videt omnino nullũ licet de lite pendente non faciat mentionem se illi liti non preiudicat.valebit ergo respectu alteri⁹ instantie tamen iste tex.potest induci ad cõtrariũ:qr non dixit de instantia : sed in hac causa . vñ lz instantia pereat per sententiam causa tamen est eadem iuxta no.in.c.j.de procu.lib.vj. Sed vide quod latius circa hoc dixi in.c.fi.vt lit.pend.⁊.j.aliquid tangam.

1 ¶ †Ultimo tene semper mẽti hunc tex.q̃ priuilegium[a] obuium seu contrariũ rationi ⁊ contra solitum[b] cursum priuilegiorũ est de falsitate suspectum propter quod debet remitti vna cum presentãte ad papam.⁊ idẽ dic in rescripto:vt in.c.ij.s.d rescrip.nõ debet ergo ordinarius esse facilis in executione horum priuilegiorũ:sed consulere principẽ ⁊ expectare scdam iussionẽ.Vide tex.op.in.c.ad nostrã.⁊ in.c.porrecta.de confir.vti.facit.c.cum.adeo.cum ibi not.s.de rescri.⁊.c.i memoriam.xix.dist.

2 ¶ † Quero de quibus capitulis intelligit iste tex.gl.j.ponit duos intellectus. Primus vt intelligat de capitulis nouis dependentibus tamen ex antiqs.iuxta ea que dixi.s.e.c.fraternitatis.⁊ s̃m hunc intellectum colligit q̃ etiam in causa cõsultatiõis possunt testes pduci super nouis capitulis:⁊ dicit in causa consultationis qr iudices hic consuluerant papam super istis dubijs de quibus hic in tex.dicit.dic tamen quod hoc nõ est multum ponderandum:qr de hoc fuit facta cõsultatio:et sic perinde est acsi causa non fuisset remissa consulenda.Si autem visis iuribus partiuz iudices remisissent decisionem cause cõsulendam per papam:tunc non possent amplius pduci ante sententiam:quia talis relatio haberet vim cõclusionis in causa.iuxta no.in.c.intimasti.j.de appe.et in.l.j.⁊.ij.C.de rela.Secundus intellectus s̃z gl.est vt intelligatur de capitulis antiquis sup quibus testes nõ fuerũt producti ⁊ publicati.et hic intellectus plus placet gl.⁊ eundem intellectuz sequitur hic Hosti.sed Lau.⁊ Tan.sequunt primum:dic vtrũqz intellectum verum in se:neutro enim casu obstat renũtiatio vł publicatio ad certa capitula restricta : vt.s.dixi.et dicet latius.j.e.cum venisset.

3 ¶ † Secũdo queritur quare papa mandat hanc causaz decidi priuilegio alteri⁹ partis non admisso.cum instrumẽta possint pduci vsqz ad conclusionem in causa.j.de fi.instr.cum dilectus.Glo.ij.tacite respondet qr fuit impetratum non facta mẽtiõe de lite:ex quo colligit nõ valere p̃uilegiũ lite pen.impetratũ.Idẽ[c] tenet Host.si pprio motu p̃ncipis p̃uilegiũ esset

ua testium depositione s̃m Fal.no.in.l.iubemus.in fi.C.de proba.et quib⁹ modis reddatur instrumẽtum suspectũ:⁊ quibus casibus testes cõtra illud non admittãtur ⁊ quod testes cõtra illd admittãtur.vide per specula.in tit.de instrumen.edic.i.§.viij.⁊ an ex clausulis incõsuetis inducatur suspicio falsitatis instrumenti vel priuilegij:dicas qd quẽadmodum cõsuetudo potest derogare solẽnitatib⁹ instrumenti : ita clausule consuete apposite reddũt instrumẽtum suspectum:vt p Innocẽ.in.c.i.in vlti.colum.in vers.item not.quod si priuata scriptura de fide instrumẽ.⁊ p Bal.in marga.super.Innoc.in versi.consuetudo.in versi.ij.⁊ vide etiam que habentur ⁊ no.in.l.barbari⁹.ff.d officio prector.

¶ Adde qd operetur motus proprius.Ro.consi.cccxxxvij.⁊ an notarius debeat apponere clausulas ɔsuetas.vid Alexã.ɔsi.xxvij.lxxviij.ij.lib.

Anto.Francis.

¶ De clã mot⁹ pprij dicas q̃ illa non tollit effectum p̃sone.glo.est no.in cle.si roman⁹.in ver.quãtocunqz.de p̃bẽ.

nec operatur cõtra mẽtẽ cõcedẽtis prius declaratã.no.Mo.Jo.an.i.c.cũ dilectus.de iure patro.⁊ vide do.Abb.de effectu hui⁹ cle.i.cũ olim.in.vj.col.de re iudi.vide Car.in.d.cle.si romanus.⁊ in cle.ij.de preben.vbi dicit quod tollit subreptionẽ sz nõ ampliat gratiã nec operatur in his que non sunt expressa ⁊ vide do.de ro.in decis.cccxxxv.in no.vbi dicunt q̃ motus proprius nõ p̃ot pbari per testes de quo per Alex.in l.iij.in prin.ff.qd quisqz iu.⁊ vide Car.in cle.ij.in.iiij.qõ.de offi.or.vbi dicit q̃ facit p̃sumi omnia rite facta per partem.⁊ vide de materia i.c.si motu proprio.de rescrip.in.vj.

c ¶ Idem. Aduerte:nam si vellet aliquando princeps preiudicare nõ posset : vt puta si princeps vellet compellere aliquẽ ad vendendũ rem suam vel ipsemet princeps non posset res alienas vendere vł obligare

glo.est sing.in.l.ij.C.que sit lon.consue.circa medium glo.magne. hinc est qd princeps vel ciuitas faciens legem que solum cócernit singulares personas non valet exceptio doli que potest opponi.l.j.in fi.ff.de excep.do.⁊ ita tenent canoniste in.c.cum oés.de consti.⁊ Abb.in rubr. Bar.in.l.oés ppl'.i.v.q.pn.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ ét bar.i.l.fi.d ap.reci.do. Alex.⁊ ange.in.l.i ij.ff.qd qsq3 iur. Bar.in.l.quisqs. C.quorū ap.non reci.vbi notabiliter determinat q si statutum vel cóstitutio eét generalis quo ad vba s3 quo ad effectū specialis non valet.Facit ad hoc id quod vult pet.de ancha.in.c.canonū statuta.de cóst.vbi cócludit qd statutū ciuitatis spoleti: q̄uis generale quo ad verba:sed q̄ tātū respiciebat molē dia que habebat ibi archieps non valet.⁊ illud sequtur Alexā.in consil.ccix.in.ij.volu. Ber.force.
Anto.Francis.
¶ An valeat lex facta a pncipe vel ciuitate que concernit singulares psonas dicas qd leges debent esse gnales:iuste:honeste:⁊ possibiles vt in.c.erit autē lex.iiij.di. et dicit Aulus gellius li.ix.ca.xx.quod lex est generalis iussus pncipis siue generalis iussus ppli rogante magistratu factus.⁊ vide no. maxime per Ange.are.in §.sed et qd principi.insti.de iure naturali.ideo dicebat Bal.in.l.tá mandatori.in.iij.col.C.de non.nu.pecu.qd lex edita de certa persona dicitur potius rescriptū q̄ lex.
Sebasti.Sapia.
a ¶ Motus pprius. Vide plura quid operetur motus proprius per Ludo.roma.in cósi.cccxxvij.incip.iste sunt.⁊ infinita p Felin.in.c.ad aures.col.iiij.versic quinta cóclusio.s.de rescr.⁊ Car.in consil.lxxxviij.incipi.papa vniuit quádá abbatiam.⁊ Pet.de anch.in cósi.clxxxiiij.inci.visis cósilijs.
b ¶ Causa est commissa.Quo ad impetrationem priuilegij dicitur lis pendere per deleg.cause.vt hic per do.Anto.sed Do.in.c.fi.in antepe.col.vt lit.pen.dicit qd hoc casu p citationē dr lis pēdere.⁊ Ang.in cósi.

cócessum vt nó preiudicaret parti aduerse.si autē priuilegium nil noui concederet in preiudicium aduersarij tunc bene valeret fm Tan.et Gof.et no.bene ex hoc dicto Host.quod princeps concedendo motu pprio priuilegium inscius alterius iuris non videt velle illi preiudicare:facit.c.super eo.de offi.deleg.⁊ in.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne
4 quid in loco publi.¶ †Ad idē vide bonam gloss. in cle.si romanus.de preben.que dicit quod mo-
a tus proprius[a] excludit dūtaxat surreptionē nec aliud operatur vltra intentionem scribentis:⁊ sic non validat gratiam contra intentionem scribentis ⁊ vide per Joā.an.in.c.si motu pprio.de preben.lib.vj.⁊ per do.de Ro.deci.xlv.et aliquid dico in.c.cum dilectus.de iure pa.De intētione autem principis in dubio non est velle alteri preiudicare non certificatus de iure illius.vide tamen
5 quod dicā in seq.gl.¶ †Gl.in verbo cómisimus.
b colligit quod postq̄ causa est cómissa[b] iudicibus res videtur esse litigiosa ita vt non valeat priuilegium postea impetratum.⁊ hoc tenuit Lan.Hosti.vero dicit hoc posse procedere presentatis literis cómissionis.j.de appel.super eo.ij.et citatione secuta.arg.de offi.deleg.gratum.vel saltē post notitiam.de appe.meminimus.⁊ de ali.iud.mu.causa fa.c.j.Joā.ca.videtur simpliciter sequi glo. vt sufficiat sola cómissio sine notitia literarum et sine citatione per.c.cū olim.de re iudi.Do.Ant. distinguit quod si agitur prorsus de nullitate rescripti ex vitio surreptionis sufficiat sola commissio cum notitia absq3 citatione.Si agitur de nullitate rescripti ex vitio pendentis litis:tunc exigitur citatio:vt in cle.ij.vt lite pen.de quo per Joā.and.in.c.j.de priuile.lib.vj.Ego distinguerem sic quod aut priuilegium preiudicaret ei cui papa sciebat verisimiliter preiudicaturum:⁊ tunc non corruit aliquo casu ex vitio surreptionis non obstante quod processerit cómissio in forma iuris: quia si papa tollit ius fortius videtur velle tollere rescriptum concessum duntaxat ad illius iuris executionem.exemplum:contentio erat inter rectorem parochie ⁊ monasterium super quibusdá decimis predialibus:facta cómissione ad petitionem rectoris vt fieret ius:monasterium impetrauit exemptionē illarum decimarum.certe non apparet hoc casu quare esset fienda mentio de commissione vel de iure rectoris cum eximendo monasteriū satis facit mentionē de iure rectoris:nec piudicat ex hoc liti cū nulla adhuc subesset.d.cle.ij.vt li.pen.nec de iure cómuni erat fienda mētio cum aliter non esset priuilegiū ⁊ q papa bene sciuit decimas prediales pertinere ad rectorē parochie.⁊ sic videtur quod de hoc iure non erat fienda mentio.⁊ ad hoc quod no.in.c.j.de consti.lib.vj.Si autem preiudicaret ei de quo papa verisimiliter ignorabat.⁊ tūc fateor qd corruit ex surreptione nisi faciat mentionē de iure alterius.ad hoc qd no.in.c.dudum.de priuileg.⁊.c.ij.de deci.lib.vj.vbi p gl.⁊ sic intellige illud.ca.cū olim.de re iudi.alle.p Jo.cal.ibi enī papa presumebat circūuentus cūuenisset cótra sniam suá interlocutoriá ⁊ dic vt ibi.Sed si querit nunquid corruit priuilegiū respectu lit.pē.dic qd si ante citationem factá prout dicitur in.d.cle.ij.fuit impetratum:nó ob.pendentia lit.vt ibi:si vero post citationem:tunc impediuntur vires priuilegij solum ad tempus sc3 respectu illius instantie:q̄ non fuit de intētione pncipis preiudicare liti quá ignorabat.in aut.in me.litis fac.ius.non fie.⁊.d.c.fin.vt lit.pen.sed

suo.xx.qd incipit in dei nomine eiusq3 matris virginis marie:ordinamentum factum.⁊ vide.d.Ant.in.c.j.in vlti.col.vt lit.pen.⁊ ibi melius p do.Abb.⁊ vide do.de Ro.deci.cclxxij.vbi dicunt qd nó habet locum in curia ro.Itē vide do.de Ro.in nouis.deci.xx.itē adde hic qd no.do in.c.qm̄.circa pn.ver.no.qd sol⁹.de immu.eccle.lib.vj.⁊ vide do.Ant. in.c.tenor.i fi.de re iudica.
¶ Add qn̄ dicat lis pendere.Ro.consi.cccxxx.
Anto.Francis.
¶ Dicas qd lis dicit pendere pluribus modis.primo p oblationez libelli factá iudici.l.j.C.vt lit.pē.scdo p appellationá:vt i tit.nil no.ap.pē.tertio p relationē vel ɔsultationem factaz superiori p iudicez l.ex illo.C.d app.quarto p iudicis recusationez.c.ij.requiris.⁊.c.cum speciali.de app.l.aptissimi.C.de iudi.quinto per in itegrū restitutio.intentatá:vt in.l.j.C.de i iteg.rest.postu.nil.no.fie.sexto per libelli porrectionem factam principi.l.j.⁊.ij.quádo li.pn.da.item per interpretationez iudicis.c.suggestum.de app.⁊ p Car.in cle.ij.vt lit.pē.in.iij.opp.vbi ēt dicit qd per commissionem cause potest dici lis pēdere.⁊ an per solam citationē seu citationis cómissionē dicatur lis pēdere.vide in.c.relatū.⁊ in.c.gratum.de offi.dele.⁊ in.l.et quia.ff.de iuris.om.iudi.
Zacharias.
¶ In identitate cause.Adde tu d hac questiōe per Celsum in apost.ad Lanfran.in.c.quoniam cótra.§.testium depositiones.nume.55.versicu.pro declaratione.in apost.in ver.⁊ similib⁹.s.de proba.
Anto.Francis.
¶ An similitudo cause repellat testem vide que habent in.c.cum R.canonicus.de offi.dele.vbi etiá habetur an si nó repellantur testes ex cause similitudine saltem reddantur suspecti ita vitijs minuitur fides:quod tamē puto arbitrarium cósiderata qualitate, et cause ⁊ personarum:iuxta ea que habentur in.l.iij.ff.de testi.

in alia lite valebit:vt q̄ dixi non peccat in surreptione respectu iuris indulti ex quo papa sciebat qd iuri alterius piudicaret:sed solū respectu isti⁹ instantie litis.⁊ vide quod dixi in.d.c.fi.¶ Vltimo nota bene glos.fi.⁊ adde quod dixi in vltimo notabili.⁊ vide vltra predicta text.in ca.qd super his.j.de fi.instrumentorum vbi plenius de hoc videre poteris.

1 ☞ Laborás eodem vel simili aut dissimili delicto:repellitur a testimonio.
2 Testis an possit testificari si habet cósimilem causam illi in qua testificatur.

PErsonas. A testimonio repellit sili morbo laborans.h.d.¶ Sic pone casum fm qd loquitur hec decreta.Vacat aliqua ecclesia filius prelati decedētis vel vicarij vel etiá alius cum prelatus ad quem spectat institutio ecclesie dicat se ius habere i ecclesia:appellat ne prelatus ordinet ecclesiam.Dicit papa qd si etiá coram isto episcopo vel etiam alio huiusmodi negotia ventilentur nó vult vt aliqui morbo cósimili laborantes:⁊ hoc certum sit aut probari possit:in testimonium admittátur si ab alterutra parte adducti fuerint.p illud verbum huiusmodi.qd erat in antiqua decre.videbat hec decre.locū habere in similibus causis.Sed in ista decre.nó est istud verbu3 huiusmodi sed simpliciter dixit negotia. Vnde videtur intelligēda decre.in omnibus causis vt quicunq3 habet simile negotium nó admittatur in testimoniū similis cause.Ber.¶ No.qd per verbum nolumus.respondetur de iure.vide glo.in cle.ij.de offi.iudi.or.¶ Not.ij.qd nó omne probabile est certum.hic enim ponuntur ista vt diuersa.⁊ exponit Joan.an certum.i.notoriū qd non egeat probatione.de fil.presby.c.qm̄.probabile vero est quod pbari potest difficulter.quod no.pro statutis.omne tamē probabile est certum nature:licet nobis incertū sit.l.si pater.ff.de solu.
1 ¶ †Sed quero dicit hic quod simili morbo laborans ⁊c.Qualiter sumitur hic morbus.glo.videtur hic intelligere de peccato:vt sic sit sensus qd laborans eodem delicto repellitur a testimonio.et iste intellectus est verus in se.nec oportet tunc necessario ponderare consimilitudinem seu conformitatem delicti:q̄ etiam dissimile repellit:vt in c.testimoniū.j.eo.sed nec etiam oportet indagare de delicto cuius.s.impugnantis vel pducētis debet esse consimile pront quidam voluerunt hic ex antiquis.satis enim est eum esse criminosum.ná ⁊ criminosus potest excipere contra criminosum quia criminoso non est deneganda defensio.vt legitur et not.in.c.a nobis.de excep.⁊.c.cum inter.eodē titu.⁊ pro hoc facit tex.ibi ab alterutra parte.Et ad tex.hic qui ponderat conformitatem delicti.dic quod ita accidit hic in facto:quia producebantur complices et socij non tamen sequitur quin aliter ⁊ criminosi debeant repelli:vt.c.testimonium.j.eo.Ad predicta faciunt.c.j.de cófes.et
2 xv.q.iij.nemini.¶ †Sed querit nunqd possit ve-
c rificari decisio huius casus in identitate cause:[c] vt sic assumatur similitudo morbi pro similitudine cause.Glossa ista aperte non apertit sed videt tacite hoc sentire in eo quod deduxit similitudinem in iudice:quia repellitur vt suspectus si habet vt priuatus causam consimilem sibi vt iudici cómissam.vt in.c.cám.que de iu.Sed aptius hoc tenet Spec.e.ti.§.j.v.itē qd h3.Hosti.s.dicit enī absurdū qd vnus emptor non possit esse testis.in

causa

¶ Jo.an. Hanc opinionē hic.d.Anto.ꝛ Jmol.

Sebasti.Sapia. ¶ Usurarius. Vide Bal.in.l.dictātibus.C.de test. Roma.in sing.ccclv.inci.volo probare. Lauren.de rodul.in trac. vsurarū.q.cxvij.alleg.Feli.in.c.veniens.j.col.pe.ꝛ gl.in ver.cōfessio.s.eo.

¶ Judei. Adde ad materiam.qd iudeus regulariter non admittit ad testificandū text. in.c.s.eo.et in ca. placuit.iiij.q.iij. ꝛ de hoc vide late a p Spec.in ti.de teste.§.j.i.xxiiij.col. v.itē ꝙ est iude⁹. Sed dicas h esse verum nō solum si est nunc iudeus sed etiā si nouiter a iudaismo vel heresi ad catholicā fidē est cōuersus: vt est tex.sing.ad hoc in.c.non pōt ij.q.vij.ꝛ facit tex. in simili in ca.j.et ij.xlix.dist.ꝛ idem forte posset dici si nō de nouo sz iā longo tpe elapso fuisset conuersus dūmō habeat filios vel vxorem iudeos quos neglexit ad fidē xpi conuertere. casus est sing.cū gl.in.c.q crimē.vj.q.j. Jtē b scias qd iude⁹ est idoneus testis in testamēto.tex.est no.in.l.qm.C.de her.vbi text.dicit qd iude⁹ vel hereticus in quocūqz cōtractu inter viuos est idoneus testis. Et p h videt:tex.in.c.si heretic⁹.ij.q.vij.itē iude⁹ est idoneus testis ad pbādū iterruptionē prescriptiōis fz Ro. in.l.pactū qd dotali.de coll.dicēs de hoc esse casum fin.in glos.in.d.l. qm.itez an iudei admittātur ad testificandū in excę. criminib⁹.gl.val de dubitat ꝛ videtur dicere qd non in.c.pagani.ij.q. vij.ꝛ idē dt.d.Anto in.c.j.s.eo.ꝛ facit.c.i fidei.fauorem.de here.i.vj. Item scias qd qñ iudeus admittitur ad testificandū nō debet super euāgelijs sed super suam legem iurare:vt dicit Jmol.in cle.j.circa prin.de test.etiam Do. Ant.in proe.Grego.in.iij.col.adde qd quādo catholicus litigat cum heretico potest adducere hereticum in testem cōtra hereticū in testimonium:sed si adducat hereticus contra catholicū nō valet eius dictum nisi quatenus deponit p catholico.tex.est no.in.c.si heretic⁹.ij.q.vij.gl. tñ ibi videt destruere illū text. Et vide oīno ad eādē materiā qd singulariter scripsit do.Bar.de bellē.post do.Ant.in.c.veniens.el.ij.in.viij. colū.j.e.in apost.magna.ꝛ intellectum.d.l.quoniam.de here.vide bene declaratū p Bal.in.d.l.cūctos populos.in lec.in fi.v.op.C.de sum.tri.

¶ Adde ad id qd iudeus qui est factus christianus non pōt esse testis. Roma.in fin.cl.sed cōtrariā opinionē semp tenuit.et tenuit idē Abb. in.c.cū te.j.de rescri.in vlti.no.ꝛ idem Abb.in.c.at si clerici.ff.de adult. in penul.col.s.de iudi.facit tex.in.c.fidelior.ꝛ in.c.sanctitas tua.l.dist. et vide omnino glo.in fi.c.abeuntibus.i fi.in gl.magna.ad fi.lxiij.dist. que vult quod emendatus preferatur illi qui fuit semper bonus.quod iudeus nō possit esse doctor.adde Bart.in.l.omnes.de defens.ciuita. lib.x.et in.l.generaliter.§.fin.ff.de decurion.et in.l.fina.C.de postul.et Bald.in.l.j.C.ne rei do.vl templo ꝛ an iudeus possit esse tutor christiani vid pulchre et plene examinatum per do.Jasonē maynuz in rubrica de iust.et iur.ff. Ber.force. Anto. Francis.

causa alterius emptoris:ꝛ dicit decre. intelligendam de socio ꝛ participe fm qd loquitur.l.qui liberi.C.eo. Joā.an.[a] dicit idem dicendum in teste prout dixit in iudice.d.c.causam que.de iudi.ꝛ sic videtur velle quod si ex decisione cause sue in qua testificatur concluditur ad decisionem cause sue repellēdus est:ꝛ sic poterit secūdo modo iste text. intelligi non autem quelibet similitudo cause saltem in genere repellet:ꝛ sic potest saluari dictum Host.hoc dictum Jo.an.non placet do.Ant.sed plus sibi placet dictum Hostiē.indistincte:qꝛ testis non habet attestari super iure sed super facto ꝛ nunꝗ fm eum ex dicto testium solo potest concludi ad decisionem cause priuate:secus in iudice qui habet decidere fm ius.non credo eum bene dicere qꝛ etiā ex edicto seu sentētia iudicis nō infertur ad decisionē cause necessario quā habet vt priuatus:qꝛ alius iudex nō hz sequi suam iniustā sententiam cum legibus nō exemplis sit iudicādum.l.nemo.C.de sen.ꝛ no.in.c.de quibus.xx.distin.sed repellitur ne ductus affectione cause sue quam iustam putat sic iudicet in causa alterius. Idē proprie sepe potest contingere in teste. pone enim qd sit questio vtrum certa consuetudo sit in loco producitur in testem ille qui habet causam in qua allegat illā consuetudinē:certe de facili deponet de cōsuetudine cū eam asserat in alio iudicio in causa propria. Aliud exemplū pducit quis ad testificādū qd titius fuit public⁹ vsurarius[b] ꝛ ille idem qui producitur in causa alterius pretendit in causa sua illum fuisse publicum vsurarium. Certe iste nō debet admitti qꝛ non est liber testis propter affectionem quam habet ad causam.ar. ca.repellantur.j.de accu.ꝛ quod not.in.l.quoniā liberi.C.eo.tit.hoc idem videtur sentire Fed.cōsi. lxij.in fi.intelligo ergo similitudinem modo pdicto ꝛ non in qualibet similitudine in qua non cōcluditur affectio:ꝛ sic potest saluari dictum Joā. and. Ad idem facit quod not.gl.in.d.l.quoniam liberi.que querit nūquid in ciuilibus repellatur socius partis:ꝛ respondet quod non si ius suum nullo modo ledat als secus vt si esset socius oīm bonorum. In casu autem nostro infertur preiudicium saltē respectu presumptionis que oritur contra eum proper quod euitandum licitum est tertio appellare a sententia lata cōtra eum: vt in l.a sententia.ff.de appella. ¶ Obstare videt predictis quod habetur de legatarijs testificātibus in causa testamēti.institu.de testam.§.legatarijs. Sed dic vt plene dixi in.c.insuper.s.eo. Et p hoc habes duos intellectus ad tex.posset tamen non absurde dici quod admitti possunt sed quāta fides sit eis adhibēda ex varijs circunstantijs arbitrabitur bonus iudex.argumē.eorū que legūtur ꝛ no.in.d.ca.insuper.ꝛ gloss.in simili.c.in literis. j.eo. Nec obstat.c.causam que.de iudi.qꝛ facilius repellitur iudex ꝙ testis:vt no.glos.in.c.cum R. de officio delega.erunt ergo testes non omnino integri.ꝛ tunc dic ad text.qd non admittūtur in effectu scilicet quo ad plenam pbationē. Et pro hoc facit quod not.per Hostien.et alios doct.in d.c.insuper.

1 Papa in concernentibus decorē xpiane religionis habet in laicos iurisdictionem.

2 Judei rōne humanitatis a xpianis sunt fouēdi.

3 Judeus an possit excipere xpianos eos repellendo a testimonio ꝛ ab accusatione.

4 Judeus non potest esse doctor.

c Judex.[c] Christianus cōtra iudeū in testē admittitur. Primo ponit dictum. Secundo addit penam.ibi:ꝛ anathemate. Tertio addit cām.ibi:cū eos.§.christianis. ¶ Casus literalis. Dicitur ꝙ testimoniū christianorū recipiendum est in qualibet causa cum ipsi iudei aduersus christianos suis testibus vti psumāt. Et qui iudeos volunt christianis in hac parte pferre sunt excommunicandi:qꝛ iudei debent subiacere christianis. Berñ. ¶ Not.primo christianū admittendū in testem contra iudeos et cōtra infideles impetrantes priuilegia vt nō possint conuinci per christianos ꝛ est hodie puisum in cle.j. eo tit.et ibi vide. ¶ 1 † No.secundo ꝙ in cōcernētibus decorem xpiane religionis papa habet iurisdictionem etiam super laicos:vñ excōicat pferētes christianis infideles.p hoc vide bonum text. in.c.j.de homi.lib.vj. ¶ No.tertio ꝙ iudei debēt esse subiecti christianis.vnde alibi dixit tex.ꝙ iudei debent saltem per effectum operis se illoruz seruos recognoscere quos christi mors liberos ꝛ illos suos efficit:vt no.in.c.ꝛ si iudeos.de iude. vñ dicunt hic doctores ꝙ debēt christianis subiacere tanꝗ serui:et sic inducitur seruitus de iure canonico.sicut als inducitur.xv.qō.vlti.cū multe.ꝛ de iudeis.ita quorundam. ¶ 2 † Nota vltimo ꝙ ratione humanitatis sunt iudei a nobis fouēdi:sunt enim proximi nostri cum sint nature nostre participes:ꝛ idem dic de alijs infidelibus.vide tex.cū gl.de penitē.dist.ij.c.charitas primos. ¶ Opponitur ꝛ vr innuere iste tex.qd iudei possint testificari contra christianos:sicut ecōtra.qd videtur cōtra.c.non potest.ꝛ.c.si hereticus.ij.q. vij. Glossa prima respondet quod contraria pcedūt de iure.[d] qd hic dicitur procedit de facto.et bene loquitur.vnde pondera verbum textus dū dicit presumunt:sonat enim in malam partez.vt not.in.c.j.de vita ꝛ honestate clericorū. ¶ Ultimo hic queritur an iudeus possit excipere ꝯ christianū de crimine vt sit repellat euz a testimonio vel accusatione. Host.primo arguit ꝙ sic.c.cum inter.de de excep.ꝛ de vsur.qꝛ frustra.dicit demū posse distingui an id de quo excipit sit peccatum vtraqz lege veteris ꝛ noui testamēti:ꝛ tūc admittitur.aut lege veteris testamēti tm̄:et tūc nō admittit.aut noui tm̄:ꝛ tunc repellit ēt in penā sui erroris.vel fm eū pōt dici hoc casu eū admittēdū cū fm legē romanā illos iudicare debeam⁹:ꝛ sic fm illā excipere pñt.C.de iude.l.iudei. Jtē videmus ꝙ etiā excōicatus excipit.de excepti.c.cū inter.nec debet claudicare iudicium.vt ibi. Et ex

¶ Circa ea q̄ hic dicunt de iudeo dicas qd iudeus cōtra christianuz non admittit in testez sed inter se indistincte admittitur vt per Alexan.in prima cōstit.fforum.ꝛ per Spec.in titu.de teste.§.j.in versi. itez qd est iude⁹. et per Car.in clemen.j.i.iij.qō.de testib.factus autē christian⁹ absque dubio credo quod possit eē testis:qꝛ p baptismum liberatur a seruitute iudaica.xxviij.quest.j. c.iudeoruz.ꝛ ibi per glo.ꝛ in.c.iudei.de iude.vtrū autem iude⁹ possit doctorari aut aliam dignitatē cōseq.vide Bal. in.l.j.C.ne rei domi.vel tēplo.vbi dixit quod nō.et vide no.per Cardina.in clemen. j.de testi.i tertio notabili.ꝛ domi. Abb.in.c.cuz sit. de iudi.et habet per Bart.ꝛ Alexand.in.l.generaliter.in.§.fi.ff.de decur.ꝛ vide gl.ꝛ Bar.in.l.fina.C. ꝯ iudeis.ꝛ Ang. in aut.iusiurandum quod pstatur ab his.§.j.et vide glo.in.l.spadonem.§.iam autem de excusatio. tutorum.et adde quod iudei non admittuntur ad publicum officiū.l. finali.C.de iudeis.iiij.distinctione.capitu.nulla.c.constituit.xvij.qstione.iiij.cap.penultimo.de iudeis.quod est veruz etiam si sit baptizat⁹. preallegato.c.constituit.et habetur p Roma.in suis singularib.in versiculo iudeus.vbi dicit quod est sacrilegium eis credere publica officia dicas tamen quod si iudeus est medicus potest esse testis super cicatrice an mansura sit vel non:quia deponit de experientia artis:ita Bal. in consilio suo incipiente in christi nomine amen.stante statuto quod super dubio.

d Sebasti. Sapia. ¶ De iure. Quod iudeus nō possit esse testis cōtra christianum etiam si de proximo fuerit effectus christianus.voluit glossa in.c.constituit.xvij.questiōe.iiij.vide Jason.in rubrica.ff.de iustitia et iure.colū.j.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Pluribꝰ locis. Vide Bar. in. l. si volūtate. C. ꝺ dotis ꝑmis. ⁊ bal. in l. j. §. fi. ff. si cer. peta. cū multis allegatis p. d. Jas. in l. ex hoc iure. col. xi. ver. tertius effectus est.

b ¶ Nota multos modos qbus qs ꝺr supra alios. Et qn̄o intelligatur maior: puta si dictum fuit qꝺ hereditas debeat deuenire ad maiorē de domo an intelligatur ꝺ maiore etate vł statura vł diuitijs vel reputatus. vide p Pe. de ancha. in repe. c. canonum. in. vj. ꝑncipali quesito. in. xlv. co. allꝰ q̄si. ti. v̄si. ꝯsuluit etiā Bal. de cōsti. Et adde hic gl. sing. in. c. sedes. de rescri. in gl. mag. q̄ dicit qꝺ stat arbitrio iudicis q̄ dicat maior ꝑsona.

¶ Addo qꝺ appellatiōe maiorum intelligunt oēs ascendentes a tritauo. s. l. iuriscon sultꝰ. §. parētes. ff. de gradi. ⁊ est gl. i c. nā ⁊ ego. de v̄b. sig. interdū tn̄ appellatiōe maiorū ꝯtinent pr̄ ⁊ auꝰ ita dicit Do. i. c. is q. cir. fi. ꝑnc. de sepul. lib. vj. ⁊ i. c. cū quis. in ꝑn. de sepul. eo. li. q tex. dicūt debere sepeliri in loco maiorū ꝯiūcto. c. ebrō. xiij. q. j. Item de multiplici maioritate qua qs dicit maior alio: vide p. d. Ant. in. c. statuimꝰ. cir. ꝑnc. de ma. ⁊ obe. ⁊ latius p Archi. i. c. ꝙꝙ. circa pri. iij. q. vij. Itē adde ꝙ dicūtur maiores illi quoꝝ consilio cōuctus regitur glos. in ver. maiores. in. c. veniens. de simo.

¶ Adde quis veniat appellatiōe maioris cū testator dixit ꝙ maior natu semꝑ succedat. Alexā. consi. iiij. lib. iiij.

Anto. Francis.

¶ Quis dicatur

oībus predictis no. qꝺ iudei nō ꝑnt vti munere testificandi inter xp̄ianos. ¶ † Idē dic de alijs muneribus publicis: vt in. c. cū sit. j. de iude. sed inter se ꝑnt habere: vt. l. gn̄aliter. §. fin. ff. de decur. ⁊ ibi no. p quod arguit ibi Bart. ⁊ in. l. fi. C. de iudi. qꝺ iudeus potest esse doctor cū sit preeminentia magna. j. de magistris. quanto. ⁊ quod ibi dico.

1 ☞ Mater admittit in testē pro filijs vbi agit de m̄rimonio ꝯhendo vel ibi reuocatur in dubiū matrimonij cōtractū vbi esset equalitas. ⁊ nu. 8.

2 Due mulieres sufficiunt ad perhibendū testimoniū super cōtrahēdo vel dissoluēdo matrimonio.

3 Mulieres nobilitantur ex personis virorum suorum: ⁊ talem honorem retinent etiā in viduitate.

4 Donatio facta sponso spōse ⁊ collata in tempus matrimonij valet si sponsus est inferior.

5 Quatuor qualitates superioritatis videlicet diuitie: nobilitas: potentia: ⁊ honor.

6 Unus testis deponens super facto facit indiciū: sed non super indicio.

7 Unus testis probat vbi agitur ad impediendum peccatum: ⁊ de iure tertij minuitur.

9 An mater sit idonea testis vbi filia sua excellit in vno ⁊ vir in alio.

10 Testimonium matris non est ita suspectum in sponsalibus sicut in matrimonio.

11 Parentes an admittantur in testes in matrimonio spirituali.

SUper eo. Testimoniū matris est suspectum vbi filia petit in virū aliquē se maiorē. hoc primo. Ad dictum solius matris de impedimento deponētis impeditur matrimonium sed cōtractum nō dissoluit. duo sunt dicta ⁊ quodlibet subdiuiditur. vt per se patet. ¶ Casus literalis. Aliqua mulier petit aliquem in virum: vir negat qꝺ non cōtraxit cū ea: mulier vult ꝓbare intentionē suam per matrē ⁊ aliā mulierē. Querit vtrum mater sit admittenda in testimonium ꝓ filia. R̄ndet papa. mater diligere vr̄ incremētū ⁊ honorē filie sue. Et ideo vbi vir supior est diuitijs nobilitate ⁊ potētia vel honore suspectū est testimonium eius: ⁊ ideo non est aliquatenus admittendum. Scḋo ponit alia questio. Aliqua mulier vult ꝯhere cū aliquo: mater alterius dicit qꝺ sunt consanguinei. Queritur an sint coniūgēdi vel non ꝑpter solum dictum matris. Respondet papa qꝺ si matrimonium nō est ꝯctum inter eos matre asserente illos esse consanguineos nō debent coniungi. Si vero iam cōtractum est matrimonium non debent separari sine iuramento plurium personarum. Ber. ¶ Not. primo de verbo affidare. idem em̄ importat quod dare alicui fidem super aliquo facto: ⁊ hic sensus est qꝺ negabat sibi dedisse fidem seu secum cōtraxisse m̄rimonium. ¶ † Nota secundo vnum casum in quo mater testificat ꝓ filia seu filio scꝫ cum agitur de matrimonio cōtrahēdo vel contracto: ⁊ cessat suspicio contra matrem ex qualitate contrahentium. Et aduerte qꝛ admittitur in testimonium nō solum si agatur de cōsanguinitate probāda vel improbanda: vt in. c. vr̄. j. qui ma. accu. poss. sed etiā vbi agitur seu reuocatur in dubium de ipso cōtractu matrimonij: quod alibi ita bene non probatur: quod videtur admissum fauore matrimonij cū alias regulariter in criminalibus causis et contractibus parentes ⁊ liberi non admittantur ad inuicem: vt in. d. c. videtur. ⁊ ibi bonus text. in fi. ⁊. iiij. q. iij. c. si testes. §. testis idoneus. ¶ † No. tertio ar. opti. ⁊ quasi expressum in tex. quod etiā ad matrimoniū coniungendum vel separandū sufficiunt duo testes non solum masculi sed etiam femine. hic enim fuit quesitum de duabus mulieribus ⁊ papa remouit matrem dūtaxat certo casu. pro primo qꝺ sufficiāt duo: facit tex. hic in prima parte ⁊ in scḋa. in fin. iuncta regula pluralis locutio: de regu. iur. lib. vj. Itē regulariter duo testes sufficiunt etiā cōtra papā: vt dicit glo. no. ij. q. iiij. presul. ⁊ nullibi cauet contrarium in causa matrimoniali: imo expresse ꝓbat qꝺ dixi in. c. lꝫ ex quadam. j. eo vbi sufficiunt duo etiā qn̄ deponunt de auditu qꝺ plus est. Secundū qꝺ suffiāt mulieres: ꝓbatur hoc per argu. nam remouendo matrē certo casu videtur ꝑmisisse aliā mulierē de qua etiam querebatūr: cum vno ex duobus illatis negato alterum concessum videat. de presump. nonne. xxv. dis. qualis. Item mulier regulariter admittatur in testem. xv. q. iij. ex eo. ⁊ hoc tenet expresse Host. nisi ex nimia familiaritate vel vicinitate vel aliter sit suspecta. j. eo. in literis. quod not. ¶ No. quarto bonum ar. ⁊ limitationē ad multa iura. quod vbi ex cōtractu cum filia seu filio honor vel incrementum non accrescit filio mater testificat in causa filij: cessat enim causa suspicionis.

3 ¶ † Not. qꝺ honor ⁊ incrementū est mulieri si nubit se potentiori vel nobiliori seu ditiori: nobilitantur enim mulieres ex personis maritorum. l. fi. C. de incol. lib. x. ⁊ l. femine. ff. de sena. ⁊ hunc honorē retinet mulier etiam soluto matrimonio dum remanet in viduitate: vt i. c. is q. §. mulier. de sepul. li. vj.

4 ¶ † Et hoc facit ad qōnem quā ponit Bar. in pluribus locis[a] quod valet donatio facta sponse vel spōso spe futuri matrimonij seu collata ad tempus matrimonij quādo ille qui donat est inferior cū non videatur donasse affectione libidinis seu coniugalis affectus: sed vt acquireret illum honorem ⁊ parentelā alterius: vnde non est donatio simplex que prohibetur inter coniuges sed remuneratiua: vt ipse plenius not. in. l. si ita stipulatus. §. si tibi nupsero. ⁊. l. si diuortio. ff. de verbo. obli. ⁊. l. j. C. de don. ante nup.

5 ¶ † Not.[b] quatuor qualitates superioritatis: vt respectu diuitiarū nobilitatis potētie ⁊ honoris. Et ex his verbis no. plura. Primo qꝺ diuitie exaltant hominē: ⁊ sic nō sunt reprobate: intellige cū sint quesite cū bonis operibꝰ. vide pulchrū text. in. c. hec aūt scripsimꝰ. xxx. dist. ⁊ in. c. habebat. xij. q. j. gloss. in. c. clericus. eadē causa ⁊ questiōe. vnde ecclesia narrat diuitias Job. ⁊ Psal. dicit: Diuitie si affluant: nolite cor apponere. ¶ Secundo collige ex verbo nobilitatis quod quidam etiam ꝭm canones sunt nobiles ⁊ quidā ignobiles. ⁊ quidā nobiles q prehonorantur. pro hoc. c. de multa. in fi. ⁊. c. penulti. de preben. vide bonum tex. cū glo. in. c. qui cōtra pacē. xxiiij. q. j. ⁊ plenissime p Bar. in. l. j. C. de digni. lib. xij. vide tamen cōtra nobilitatē generis ⁊ pro nobilitate respectu virtutum pulchrum tex. in. c. nunꝙ. lvj. distin. ⁊ in. d. c. . pe. ⁊ glos. in. c. qm̄ vetꝰ. xxiiij. q. j. Tertio not. de potentia: et dicit potentia. s. amicorum. vide tex. cum glo. in. c. cōstitutis. ij. de app. ⁊ quod ibi no. Hostien. facit. c. officij. de elec. ¶ Quarto not. de preeminentia honoris: et exponunt doc. qn̄ est iudex balliuus doctor consiliarius principis vel magni viri. Ex quo nota qꝺ doctoratus est honor: ⁊ pōt dici dignitas: vt sentit Bar. in. l. fi. C. de iude. ⁊ melius in. l. j. C. de no. codi. compo. vide pulchrum text. in. c. quanto. de mag. ⁊ quod ibi dico. ⁊ in. l. j. §. j. ff. de va. et extraordi. cogni. vide quatuor qualitates quibus dicitur quis maior natu. ij. distinc. c. lex.

6 ¶ † Nota in ver. super. quod dictum vnius[c] facit presumptionem non modicam ideo sufficit ad torturam vt est glo. not. in. l. iij. C. ad legem iul. maiesta. ⁊ intellige qn̄ deponit super facto: secus si super indicio tunc enim non probat iudicium vt eleganter voluerunt glo. ⁊ Bar. in. l. fi. C. de iudeis. facit quod habetur per eundem in. l. fi. de qōni.

7 ¶ † Ultimo nota casum in quo dictū vnius[d] facit plenam ꝓbationem: scꝫ cum agitur ad matrimoniū impediendum. facit. c. preterea. de sponsa. Et per rationem huius litere ponam vnam regulā qꝺ vbicūqꝫ agitur ad peccatū impediendum nec diminuitur ius alterius sufficit dictū vniꝰ. facit qꝺ no. gl. in. c. nup. j. e. ⁊ de cōse. di. j. solēnitates. ⁊. ij. q. j. multi. ⁊ qꝺ dixi in. c. at si clerici. s. de iudi.

8 ¶ † Glo. j. est facilis ⁊ satis. s. in notabilibus declarata. Nota tamē eam inquātū dicit qꝺ vbi esset equalitas inter filiam ⁊ virum qui impetitur vel modica excellentia: quod tunc admitterentur parentes ad testificandum super contractu. ⁊ satis probatur in tex.

a contra-

superior alteri: vide p bar. i. l. cū qs. in. §. sciā. ff. de leg. iij. ⁊ qn̄o qs dicatur eē maior altero dicas qꝺ qlibet q ꝑest minoribꝰ reputat maior: vt est gl. i. c. statutū. de rescri. li. vj. ⁊ vide Inn̄. i. c. series. de testi. vbi ponit multos modos q bꝰ qs dicit maior altero. ⁊ dicas qꝺ qn̄ fit mētio ꝺ maiore i dubio intelligit de etate nisi rō subiecte materie aliud suadeat p. l. si pr̄. §. fi. cū. l. seq. de adop. et p l. eū q. in ꝑn. ff. de interdi. ⁊ releg. et vide ter. in. c. maior. xxiiij. q. j. ⁊ vide ēt tex. i. l. iuris cōsil. in. §. parentes. ff. de gradi. et in. l. qcunqꝫ. in. §. parentes. ff. de in ius voc. vbi ꝺr qꝺ maiores dicūtur oēs ascēdētes: et vide Alex. i cōsil. iiij. i. iiij. ꝑte cōsil.

Anto. Francis.

c ¶ Unius. Dicas qꝺ regulariter requirunt duo testes i oī negotio. l. vbi numerus. ff. eo. c. cū esses. ⁊. c. relatū. de testa. multi aūt sunt casus in qbꝰ sufficit vnus testis quos enumerat Bertha. ⁊ fir. in suo rept. in v̄. testis. in ver. testes quot ⁊ q̄les. i ver. xxxvij. illius. ver. testes quot. q ꝑnt ibi videri.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Unius. Vide xxx. casus in quibus dictū vniꝰ testis facit plenam ꝓbationē enumeratos p Spe. i ti. de teste. v̄s. hoc tn̄ fallit. ⁊ ples enumerat Jas. i repe. l. admonendi. co. lxxiiij. v̄s. ⁊ q sunt casus. ff. de iureiuran.

In literis. ¶ Vide glos. iiij. q. v. in summa.

¶ Filius. An filius notarius possit conficere instrumentum in causa patris vide qd no. Bal. in l. instrumenta. in fi. C. de proba. et Bart. in l. qd dicimus. §. si pater. ff. de auto. tu. et in consi. inci. filiussa. notarius. Et de hoc vide p Bar. in l. si pater. ff. de fal. hoc idem dicit Flo. in l. testis idoneus. ff. e. et Dy. in l. qd dicimus. in fi. de auto. tuto. et vide qd notaui post. d. Anto. in c. j. in x. col. de fid. instru. Et an econtra pater notarius possit conficere instrm in cā filij. vide bart. in l. si pr. ff. de fal. Anto. Francis. ¶ An filius possit scribere instrm p pre. dicas q si est emācipatus pōt als nō. l. si pater. et ibi p Bar. ff. de pac. l. qui testō. in §. j. et ibi et p Bar. ff. de testa. et in l. si filius emācipatus. i pn. ff. de fal. et in l. de eo. codē tit. et in l. impuberē. ff. de falsis. et vide Bal. in tra. de tabel. in xx. q. et p Spe. in tit. de instru. edic. in §. nono. et ibi per Jo. an. in addi. in ver. quid ergo. et per Bald. in l. instrumenta domestica. C. de proba. et p Alex. in l. sciendū. in iij. col. ff. de v. ob. et i. d. l. si pr. de fal. et an pr sibi et filio scribere possit et qd de matre. vide Bal. in addi. Spec. in tit. de instru. edi. in v. notarius pt. et vid p Pau. de ca. in suo cōsi. inci. filia in ptāte. et vid Pau. de cas. in l. quedam. §. nihil. et in l. si qs ex argētarijs. in §. cogenr. ff. de eden. et an si notarius possit publicare instrumentū patris notarij mortui: et ibi etiā per Ang. et an filius notarius rogatus de testa. patris possit sibi aliqd ascribere vel rogatus de testō extranei possit sibi vel matri ascribere. vide in l. j. in §. ex illa quoqz. ff. de fal. et in l. j. et toto tit. de his qui testa. sibi ascribunt. et ibi per Sali. et adde qd filius notarius non pōt esse actuarius in causa in qua pater est pcurator: qz suspicio est in eo. vide Lanf. in c. quoniam contra. in ver. sententias. in xj. col.

a cōtrario in d. c. videtur. et licet illud. c. loquatur cū agitur de matrimonio respectu impedimenti consanguinitatis: tamen in fin. loquitur generaliter. Et gl. istam sequitur Host. plus dicūt Tancre. et Lau. quod etiam in casu huius. c. admitterentur parētes si essent valde honesti. Hinc dicit Host. qd quicquid scribatur hoc est arbitrariuz. ff. e. l. iij. §. j. eo. preterea. et c. in nostra. possent enim esse circūstantie pter quas iudicarentur non suspecti puta qñ nobilis diligebat multū plebeiam valde formosam quā habere nō poterat nisi cum ea cōtraheret et parētes als sunt honesti. cessantibus vero circūstantijs inequalitas facit testimonium parētum suspectū: als de facili pbaret plebeia se desponsatam per regem Francie: vel plebeius se desponsasse reginam. s. adducēdo parentes proprios. et vide Spe. eo. tit. §. j. ver. iiij. ad finem. pzime colū. vbi dicit qd etiaz data in omnibus paritate adhuc erit arbitrariū an admittantur parētes. Sed ego intelligo qd nisi iudex moueatur ad repellendum ex aliqua pbabili causa: als ab eo poterit appellari cuz iura hoc casu admittant parētes: vt hic. et in d. c. testimoniū. An autē idē sit in alijs cōsanguineis: prout hic dr de matre. Host. in summa. eo. ti. §. ij. ver. vbi aūt. qd sic. puto qd non sunt tantū suspecti: sed creditur plus vel minus sm quantitatē affectionis: et sm qd sibi attinent: iuxta no. per gl. in c. in literis[a]. j. eo. † Sed quero quid si mulier excedat in vno puta in nobilitate vir in alio puta qz est plebeius ditissimus. dicit Jo. an. qd bonus iudex arbitrabit an testimonium matris sit suspectum et inspiciet consuetudinē regionis de quo in Spe. eo. tit. §. j. in fi. pzime col. qd satis placet. ¶ † Vlterius queritur quid si agatur de sponsalibus probādis an testimoniū matris sit suspectū cōcurrētibus istis qualitatibus: Host. dicit qd sic. Jo. an. dicit se credere qd nō sit ita suspectū sicut qñ dr mrimoniuz cōtractuz qd plus placet: qz multa sunt remedia cōtra sponsalia. de iureiur. queadmodū et c. ficut. de sponsa. ¶ † Quero nunquid parētes admittātur in matrimonio spirituali vide text. cū gl. in c. presens. xx. q. iij. vbi innuitur qd sic: etiā vbi agitur ad matrimoniū spūale dissoluēdum. et idem sequitur hic. d. Ant. ego credo hoc arbitrariū. vt s. dictum fuit. quid enim si parētes sunt auidi vt ingrediatur monasteriū: vel tpe ingressus habebant alios filios qui omēs decesserūt: vel quoddam simile. ¶ Vide de materia. iij. q. v. in summa et in c. cōsanguinei. et ij. q. vij. queritur. et in Spe. de fi. instru. §. instrumentum. ver. item qd domesticum. vbi tractatur an filius[b] possit cōficere instrumentum in causa paterna.

1 Lucidiores debent esse probationes contra clericum q contra laicum.

2 In decisionibus causarū pōt allegari ius diuinū.

3 Jus diuinū potest limitari per ius positiuum.

4 Cause que requirunt vltra duo testes.

5 Cause in quibus sufficit testimonium vnius.

Licet. [c] Judeus nil potest pbare min' q per duos testes fideles et honestos. vel summa sic. Ad decisionem cause maxime pro parte iudei non sufficit regulariter minus testimoniū q duorū probate vite et laudabilis conuersationis. h. d. Et facit quatuor. premittit causam dicti ponit dictū. ibi: mandamus. qd probat autoritate. ibi: iuxta. soluit obstaculū: ibi. quia. ¶ Casus litteralis. Dicit in hac decretali qd nulli christiano et multo minus iudeo licitū est causam suā probare per vnū testem. vnde si questio aliqua emerserit inter aliquos non minus q duorū vel trium testimoniū admittatur qui sint probate vite et fidelis cōuersationis: qz vt dñs dicit: In ore duorum vel trium testium stet omne verbum. tamen quedā etiam sunt que plures q duos requirūt. Sed nulla est que vnius testimonio quātūcunqz legitimo terminetur. Ber. ¶ No. qd iudeus non dz gaudere maiori prerogatiua q christianus. cōcor. s. eo. iudei. Et nota qd prohibitū superiori cēsetur phibitū minori. et sic valet arg. a maiori. s. de elect. cum in cunctis. et in aut. multo magis. C. de epis. et cleri. ¶ † Nota quod contra christianū maxime clericum non admittuntur testes nisi sint christiani pbate vite. Et nota ex dictione maxime: posita in tex. quod lucidiores debent esse probationes contra clericū q cōtra laicum: duo tñ probate vite et omni exceptione maiores sufficiunt etiā cōtra papam: vt est gl. not. ij. q. iiij. presul. Et nota qd testimoniū duorū nō sufficit indistincte: sed opz qd sint omni exceptione maiores: scz probate vite et fidelis cōuersationis: vt sic nulla exceptione possint repelli. vide gl. in c. j. de cōsan. et affi. et in c. j. s. e. ¶ † Not. qd ad decisionē causarum possunt allegari autoritates iuris diuini. pro hoc. j. de accu. c. qualiter et quando. xxv. q. j. sunt quidā. ¶ † No. hic expressum qd ius diuinum etiaz morale potest distingui et limitari per ius positiuū. vt patet hic in numero testiuz. vide Inno. in c. que in ecclesiarū. de consti. et in c. fi. de consuetudi. et per Bart. in l. fi. C. si contra ius vel vti. publi. ¶ Nota optimum tex. quod iura ciuilia requirētia in certis causis plures testes duobus non sunt irrationabilia[d]: sed potius approbata per ius canonicum. vide omnino quod dixi in repetitione. c. cum esses. de test. nunquid procedat indistincte ius ciuile requirēs precise septem testes in testamēto: dic vt vbi. ¶ † Que autē sint cause que requirunt vltra duos testes. Glos. magna prosequitur hic. et dicit glo. procedere de iure ciuili non de iure canonico et maxime ad pias causas. dic vt in d. c. cum esses. et c. relatū. eo. tit. et per Bart. in l. j. C. de sacrosan. eccle. et in eo qd glo. inter exceptos casus ponit casum. c. presul. ij. q. iiij. quod videtur requirere. lxxij. testes ad cōuincendum episcopum cardinalem. dic quod loquitur in testibus non integris: als vero sufficeret duo testes: vt dicit Gra. in §. fi. in eadē causa et q. et idem Hosti.[e] hic vel sm eum loquitur de rigore[f] iuris qui seruādus non est. et vide de materia gl. in summa illius questionis. et j. de reg. iur. pluralis locutio. lib. vj. et in Specu. eo. titu. §. restat de numero. ¶ † Oppo. et videtur qd sufficiat testimonium vnius de consecratio. distincti. iiij. cum itaqz. et c. paruulos. et l. theopompus. ff. de do. prelega. Glo. fi. respondet contrarium procedere vbi non agitur de alterius preiudicio: puta quia dubitabatur an aliquis fuerit baptizatus

c ¶ Licet. Jnquantū iste tex. appellat iudeum crucis Christi inimicum adde qd alibi iudeus appellatur blasphemus Christi. text. est in c. j. et in c. cum sit nimis. de iude. dicit tñ glo. no. in c. sicut. in versi. cemiteriū. j. de iude. qd licet iudei sint hostes fidei non tñ sunt hostes nostri. imo a nobis debent foueri. vt dicit tex. in c. iudei. s. eo. et est scriptum qd reliquie israel salue erunt. dicit glo. in c. iudeorum. xxviij. q. j.

¶ Adde an iudei dicant hostes nri vel amici. Pe. de ancha. psi. cclxxij. Anto. Frā. ¶ Dicas qd iudei licet sint pfouendi a christiano rōne humanitatis et nature: vt in c. iudei. hic alle. et ibi plene p do. Abb. tñ dicūtur subditi xpianorū sed non serui vēdibiles: vt p Alex. in cōsil. lxj. in ij. parte cōsil. dicas tñ qd non debēt cum xpianis habitare. c. ad h' oibus. de iude. et xxviij. q. j. c. sepe. et se quē. et adde qd lz iudei dicāt se esse melioris cōditionis quā sint xpiani: qz ipsi nūq venerātur a demonibus sed xpiani sic tñ verū dicūt qd nō veranē qz diabolus diabolos nō verat. ita Archi. in c. clerici. xxxiij. dis. et multa circa materiam iudeorum vide in ti. de iud. et p Spec. in ti. de iude. vbi dicit qd cōuersatio iudeorum est euitāda a christianis iquātū potest: qz sunt inimici christianorum in forma specifica. Sebasti. Sapia.

d ¶ Irrationabilia. Vide Feli. in c. q in ecclesiaruz. col. ij. v. prima cōclusio. s. de cōsti. et ibi col. vij.

e ¶ Hosti. Et istū intellectū Hosti. et Jo. an. ad d. c. presul. sequitur. Jo. de fan. et Do. de sctō Ge. i d. c. psul. et Ro. i repe. d. aut. sitr. C. ad l. fal. in ver. xxxiij. tu adde hic Specu. i tit. de teste. §. restat. in prin. vbi enumerat. xxvij. casus in quibus requirunt plures quā duo testes. an aūt ō heresi possit qs puinci p duos testes vide late per Jo. an. in c. vt officium. §. j. in verbo testiū. de here. li. vj. vbi videtur valde dubitare et ibi vide oīno p d. de hoc. Jtez. viij. casus in qb' requiruntur plures q duo testes vide enumeratos per Arch. ij. q. iiij. in sum. Et de hoc an sufficiat duorum vel trium testimonium. vide per beatū Tho. in scda scde. q. lxx. ar. ij. Quid in instrumēto. vide tex. et ibi Bar. in aut. sed nouo iure. C. si cer. peta. ¶ Adde q requirant vt quis tāq hereticus excōicetur. Old. consi. cex.

f ¶ Rigore. Sed Archi. in d. c. psul. intelligit illū tex. de clericis subdiaconibus vel psbyteris curie ro. qb' datū est hoc priuilegiū pter insolētiā aliquorum q nitebant papā et cardinales accusare et pōere alios i eorū loco. et hoc dicit verū de his q cōmittūt postq sunt priuilegiati. Sz de his q cōmiserunt ante nō habēt hoc priuilegiū p. l. j. ff. de pe. sm cum.

vel ecclesia consecrata.[a] vel an sint cõsanguinei ad effectum impediẽdi matrimoniũ ꝯhendum.in.l. theopõpus.testator voluit vt staret dicto vnius ad declarãdũ voluntatẽ ipsi⁹ testatoris ita qȯ nõ tractabat de preiudicio alteri⁹.vide gl.in.c.nup. j.eo.ꝛ qȯ dixi in.c.sicut.de proba.per Spec.in.d. §.restat.co.tit.in versi.hoc tamen fallit.vbi ponit xxx.casus in quibus creditur vni.ꝛc.

1 ☞ Affinitas contrahitur per illicitum coitum potens ad dissoluendum matrimonium post cõtractum:secus si ante.

2 Que domi aguntur possunt probari per seruos quando agitur inter virum ꝛ vxorem.

3 Familiares repellũtur etiam ad faciendam qualemqualem presumptionem.

4 Persona addita persone per carnis copulam mutat genus non gradum.

5 Qui dicuntur familiares ꝛ domestici ꝛ an indistincte admittantur in testimonium.

6 Testes si nõ sunt vlterius familiares deponunt de eo qȯ viderunt in familiaritate:admittuntur. Idem si tempore contractus non erant familiares:sed tempore depositionis sic.

7 An vxor sit idonea testis pro marito vel econtra: ꝛ an compellatur testificari contra maritum.

In literis.

Non sunt idonei testes quos actor de familia sua producit.secunda ibi:respondemus. ¶ Casus literalis. Quidam nobilis cõtraxit matrimonium cũ quadam muliere cum fere per septẽnium cohabitãs consobrinã patris ipsius mulieris anteꝗ̃ eã duceret se asseruit cognouisse: vñ petebat separari ab ipsa ad quod probãdum adduxit tres testes de familia sua. Queritur an tales testes sint admittendi. Respon.papa:si res ita se habet pro illorum testimonio ab vxore separari non debet. Nec aliq admittantur nisi sint probate vite ꝛ opinionis: de quibus non sit verisimile quod debeant deierare. Ber. ¶ †No.qȯ affinitas contrahitur etiam per illicitum coitum inter virum et consanguineos mulieris et illam mulierem et consanguineos viri potens ad impediendum et dirimendum matrimonium post contractum.secus vbi affinitas superuenit contracto matrimonio:vt in.c.discretionem.de eo qui cog.cõsan.vxo.sue. ¶ † Not.ij. quod licet fornicatio occulte committatur nõ potest tamen probari per famulos viri seu mulieris ad effectum dirimendi matrimoniũ legitime cõtractum.quod videtur prima fronte cõtra.l.consensu.C.de repu.vbi dicitur quod adulterium ꝛ similia que domi agũtur possunt probari per seruos ꝛ ancillas:qꝛ per alios facile ꝓbari non possunt:potest dici illud speciale cũ agitur inter maritum ꝛ vxorem de his que domi acta dicuntur. et est casus notabilis et specialis qȯ non contingit hic. ¶ †Nota regulam qȯ hi qui sunt de familia producentis non admittũtur in testes:et credo quod capitur hic familia pro seruitoribus siue sint liberi siue serui ex quo stãt in domo ad seruiendum.l.ij.§.familie.ff.vi bono.rap.ꝛ.l.ꝓnuntiatio.§.j.ff.de verbo.sig.vbi plene habetur quid venit appellatione familie.ꝛ vide bonum tex.iiij. q.iij.§.testes.vbi dicitur testes quos accusator de domo sua producit interrogari non placuit. Et no.quia dicit interrogari.ꝛ sic non debent recipi etiam ad faciẽdam qualẽcunqꝫ presumptionem. ¶ Nota vltimo vnam generalem doctrinã quales debent esse testes.debent enim esse probate vite et opinionis:et qȯ nulla sit verisimilitudo qȯ debeant deierare[b]:ꝛ nota hoc vltimũ. ☞ †Quero presupposito quod iste cognouisset consobrinam patris vxoris sue quale erat illud impedimentum:Respondet glos.j.quod erat inter eos impedimentum affinitatis in primo genere ꝛ in tertio gradu.ꝛ bene loquitur.nam vxor istius attinebat consobrine patris in tertio gradu cõsanguinitatis.ergo isti viro attinebat in tertio gradu affinitatis:qꝛ persona addita persone per carnis copulam mutat genus:sed non gradũ. ꝛ declara hoc vt plene no.in.c.non debet.de cõsan.et affini.super arbore affinitatis. ¶ Glos.ij.colligit qȯ illi quos actor seu accusator de domo sua ꝓducit non sunt in testes admittendi:vt hic ꝛ in.l. penul.ff.eo.idem dicit de domesticis:vt in.l.ij.C. eodem. ¶ †Sed querit gl.qui dicantur familiares[c] ꝛ qui domestici:et an indistincte omnes isti repellantur a testimonio.ꝛ respondet in versi.dicuntur:ꝛ in fine cõcludendo dicit quod domestici dicũtur omnes quibus imperari potest ratione patrie vel dominice potestatis.et isti indistincte repellũtur ꝛ tales putat istos de quib⁹ in tex. fuisse. familiares vero appellat consanguineos colonos[d] ꝛ ascriptitios mercenarios ꝛc.non tamen omnes repelluntur a testimonio indistincte sed illi quibus imperari potest omnino non admittuntur:alij vero admittuntur:sed iudex fm qualitatẽ familiaritatis arbitrabit quãta fides

a ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Consecrata. Hec ex alijs approbat.d.Jas.in repeti.l.admonendi.col.lxxv.ff.de iureiurando.

b ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Deierare. Vide ad h qȯ no.d.Abb.i.c.cleric⁹.j. de coha.cler.ꝛ mulie.vbi dixit qȯ nõ est deferẽdũ iuramẽtũ his qverisimiliter deierarent et ꝓpterea subdit debere ꝓuideri qȯ scholares non iurarent obedire rectori qꝛ de facili ꝯueniũt ad qȯ faciũt no.p Feli. i.c.apostolice.in ij.col.j.de except.

c ¶ Familiares.vide late p Do.i.c. fi.in.v.col.de v.signi.i.vj. Itẽ adȯ Do.in.c.regule. xxix.dis. Itẽ adde qȯ in actione iniuriarũ idistincte cõsanguineus repellit a testimonio i cã cõsanguinei fm Bar.in.l. lex corne.in pn.ff. de iniu. An autẽ frater possit testificari in causa fratris: scripsi late post.d.Ant.i.c.literas.de ꝑsump. vbi do.Abb.late hoc examĩat. An autẽ dispositio.l. parẽtes.C.eo.habeat locuꝫ in filio spũali.vide p do. Ant.in.c.cũ nuntius.in pe.col.et qȯ ibi late scripsi s.co.ti. Et in hac materia qñ domesticus possit testificari ꝓ domestico vide Angeluz in consilijs suis: consi.j.ꝛ vide bonum tex.in.c.constituimus.ꝛ in.c. accusatores.el.iij. iij.q.v. An autez vasallus possit testificari ꝓ domino.gl.dicit quod non.c.de forma. xxij.q.v.ꝛ de hoc vide per Specul. in tit.de teste.§.j.in.vj.co.ver.sed nungd vasallus.ꝛ p do.Abb.in.c.accedẽs.el.ij.vt lit.nõ cõtest.cir.fi.ꝛ vide.d.Ant.in.c.insuper.in peñ.colũ. s.eo.ꝛ adde hic Bal.i.l.etiã.C.eo.vbi dicit qȯ familiares honesti.ꝛ bone fame recipiuntur vt familiares epi vel abbatis vel alicuius magni dñi q nõ cõsueuerũt tenere ihonestas ꝑsonas:sec⁹ dicit si sint pauperes ꝛ viles vt familiares scholariũ vel cerdonũ vel biroarij qui stant cum aliquo officiali:ꝛ alleg. Inn.in hoc.c.in literis.ꝛ in.c.insinuãte.de offi. deleg. Et an subditi alicuius regis vel tyranni possint pro epo rege vel tyrãno testificari.vide p Bal.in.l.cos.C.eo.ꝛ adde qȯ innocẽtia pȯt ꝓbari p domesticos ꝛ cubicularios.h.d.Flo.in.l.testis idone⁹.ff.de test. ꝛ dicit qȯ de hoc est sing.dictũ Spe.in ti.de inquisi.§.j.sed nũquid cos. Sed ꝓ h allego tex.in.c.cũ pastoralis.ij.q.vij.ꝛ qȯ illi q aĺs nõ sunt idonei admittunt ad ꝓbandũ innocentiã:vt est tex.in.c.iij. xviij.q.ij. Ponit etiã Flo.in.d.l.testis idoneus. An cõpater possit testificari ꝓ cõpatre ꝛ dicit qȯ sic cũ non reperiat ꝓhibitus. Et de hoc an familiaris admittat ad testificãdũ ꝓ familiari.vide plene p eũdẽ Flo.in.l.pe.ff.de testi.vbi ponit oĩa ad literã q̃ dixerat Bal.in.d.l.etiã.ꝛ alle. Inno. hic et in.c.insinuãte.de offi.deleg. Itẽ qs dicat domestica ꝑsona. vide p gl.in §.in testibus.in v.in ea re.insti.de testa.ꝛ.iij.q.v.in sum.ꝛ per Jo.an.in sua summa de testi.in pn.v.itẽ domestici ꝓhibẽtur. Itẽ adde hic Bal. in apostil.in.l.testimoniũ.ff.eo.vbi dicit qȯ testis qui repellit a testimonio qꝛ est domesticus si examinet nõ facit indiciũ.ꝛ alleg.Spe.co.titu. §.j.versi.itẽ quid si testis domesticus. Et adde pro intellectu huius decre.qȯ no.Ang.in cõsilijs suis cõsi.cxij.fm ordinẽ meũ. Et adde quod testis affinis parti repellitur a testimonio propter affinitatẽ.tex.est in c.absens.el.ij.iii.q.ix.ꝛ facit tex.in.c.similiter.iij.q.v.ꝛ adde hic Ang.in l.iiij.ff.de cõfes.vbi dicit qȯ ad excusandũ quẽ vt non cõmiserit homicidiũ admittũtur testes parẽtes ꝛ cõsanguinei forte ꝓbando qȯ ille homo viuat ad qȯ facit qȯ no.Bal.in.d.l.parẽtes.C.eo.ꝛ in apost.suis in l.vbi numer⁹.ff. eo.cui⁹ verba retuli post.d.Ant. in.c.veniẽs.s.e.ꝛ de ista q̃stione an domestic⁹ sit idone⁹ testis.vide p Domi.in.c.fi.de here.in.ij.colum. ꝛ vide qȯ pulchre scribit.do.Abb. in.c.cũ oporteat. sup glo.ij.j.de accu.ꝛ adde hic elegans dictũ Pet. de anch.in.c.sup co.el.ij.s.cod.vbi dicit qȯ si mistuz est inseparatũ est iseparabiliter cõmodũ cum incõmodo ipsius domestici ꝓ quo debet ferri testimoniũ testificari potest domestic⁹ ꝓ domestico et hãc dicit esse rationẽ quare etiã testificatur pro filia in cã matrimoniali quãdo inter coniuges est paritas affectionis. Dubitatur de famulo mercenario an admittatur ad testificandũ pro domino.de hoc vide p Bal.ꝛ do.Ab. hic ꝛ per Bal.in-stit.de testa.§.pe. ꝛ p do.Ant.in.c. insinuãte.de offi. deleg.vbi etiã latius per Imol.ꝛ per Spe.in tit.de test.§.j.vers.item excipit qȯ est domestic⁹. Et adde vnũ sing.qȝ id qȯ dicitur de famulo qȯ non potest testificari habet locũ in salario:secus si non esset salariatus.ita signãter dicit Spec.in tit.de teste.§.j.in fi.iij. col.ver.sed quid de mercenario.qȯ dictũ refert ꝛ sequit. Ro.in quodã suo cõsilio qȯ incipit omnipotẽtis dei postulato suffragio. Et ad id qȯ dicit hic do.Anto.quid si nisi septẽnio.ibi:per septẽnium:tu dicas qȯ imo ista fuit ratio qȯ domesticus nõ fuit admissus:qꝛ matrimonium durauerat septẽ annis propter qȯ presumebatur cõtra testem:et hunc intellectum ad istũ tex.tenet gl.xiiij.q.ij.in summa.aĺs sequeretur grande cõtrarium.de.c.quoties.ꝛ.c.super eo.s.co.ꝛ.d.c.videtur.qui ma.accu.pos.cum hic ageretur ad dissoluẽdum matrimonium.cogita super hac solutione:quia per docto.non tangitur.

¶ Adde an consanguineus possit esse testis pro consanguineo. Alex. consi.xix.lib.iiij.ꝛ ibi quid de proxeneta ꝛ mediatore.cõsi.cxxij.lib.ij.et an possit esse testis frater pro fratre quantũ ad defendendum per eundem cõsi.ccij.lib.ij.ꝛ quid de domestico vel mercenario ꝛ an gener pro socero:per eundem consi.lxxviij.ꝛ an compater pro compatre.per eundem consi.xc.ꝛ quid de domestico ꝛ olim famulo:per eundem consilio ccccc.lib.j.ꝛ quid de familiaribus episcoporum an possint cõtra ipsos testificari.per Old.consi.cxlv.

d ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Colonos. Qȯ familiares nõ possunt esse testes et domestici.vide Alex.in cõsi.xxiiij.col.iiij.in.ij.vol.ꝛ ꝯsil.xcviij.in.iiij. vol.ꝛ in cõsi.v.in.v.col.in.j.vol.ꝛ in consi.xiij.col.xij.ꝛ cõsi.lxxiij.in.iiij. col.eo.vol.j.ꝛ qui dicãtur familiares domestici adherẽtes ꝛ cõplices.ꝛ simile ponit late Feli.in rub.s.de treug.ꝛ pace.col.vj.ꝛ.vij.

erit

erit eis adhibenda. et ita dicit Hugo.iiij.q̄.v.in sum.⁊ in.c.j.q̄ semper no. Habes eñ que dicant̄ domestici ⁊ qui familiares. ⁊ verbum familiares: est magis latum ꝙ verbum domesticus. et vide quod not. Cy.⁊ alij in.l.ij.C.e.vbi hoc examinat. ⁊ quod conclusio glo. sit vera probatur.iiij.q.iij. §.idonei.⁊.§.testes quos. vbi probat̄ ꝙ illi quibꝰ potest imperari non debent examinari: quia non sunt liberi testes:⁊ tales sunt serui seu seruientes pro pretio. Cōsanguinei vero qui licet largo modo sint nobis familiares: tum q̄ tunc habent nobiscum familiaritatem: tum quia sumus de eadē familia: iuxta.l.pronuntiatio.§.i.ff.de ver.signi. tum quia eis imperari non pōt debēt in testimonium admitti: sed propter affectionem non sunt omnino integri vt in.c.consanguinei.iuncta glo. iij.q̄.v.facit.c.literas.de presump.vbi frater admissus fuit ad purgādum fratrē:⁊ opti. facit insti.de testa.§.pater. vbi cōsanguinei heredis admittunt̄ in testimoniū in causa testamēti nisi sint fratres heredis ⁊ sub eadem potestate: q̄ tunc videretur causa cōis. ¶ Sed contra predicta ⁊ contra text. oppo.gl.de.c.super prudentia.xiiij.q.ij.⁊ d.c.insuper.c.⁊ cum nuntius.s̄.eo.vbi illi de vniuersitate qui sunt familiares vniuersitatis admittuntur in causa vniuersitatis respondet gl.dupliciter. primo ꝙ fauore ecclesie illi admittunt̄.⁊ no. hanc solutionem quia facit ad ea que dixi in.d.c. insuper. Secundo respondet q̄ illi non ferūt testimoniū pro aliquo singulari: sed ꝓ ipso corpore vniuersitatis. ⁊ hec sol. infert vt etiā illi de vniuersitate singulari possint testificari in causa vniuersitatis. sed hec sol. mihi non satisfacit: q̄ licet non testificentur pro aliquo singulari testificant̄ tamen pro ipsa vniuersitate cui sunt domestici et famliares. argu.in.c.ij.de penis.⁊ aperte probat̄ in.d.c.super prudētia. ideo dico ꝙ isti possunt dici domestici ⁊ familiares vniuersitatis non tamē subsunt ratione patrie vel dñice potestatis: ideo admitti debent ⁊ in ecclesia facient plenam fidem fauore ecclesie. in alijs crederet̄ eis ſm circunstantias. vt dixi in.d.c.insuper.⁊ dic vt ibi cum queritur: an singularis de vniuersitate testificetur pro ipsa vniuersitate. ¶ †Sed extra glo. pro declaratione materie quero quid si super cōtractu nō habeo testes nisi familiares meos qui mecū sunt in seruitio? Dic ꝙ consiliū est vt eos expellā a seruitio meo:⁊ postea potero eos ꝓducere in testes. satis enim est q̄ tempore testimonij[a] nō sint mihi domestici.l.iij.§.j.ff.eo.ita firmat Cyn.in.d.l.ij.et Spe.eo.tit.§.j.versi.quid si olim.vide Bart.in.l. qui testamēto.ff.de testa. ⁊ melius per eundem in l.j.§.idē numio.de questioni. vbi etiā querit quid ecōuerso: si tēpore contractus aliquis nō erat mihi domesticꝰ sed tēpore testimonij est domesticꝰ: ⁊ cōcludit ꝙ admittit̄ dūmodo hoc ꝯtingat sine facto meo: dic pleniꝰ vt ibi per eum. ¶ †Querit quid de vxore[b] an admittatur in testem in causa mariti, ⁊ quid econtra? vide per Cy.in.d.l.ij.per Specu.in.d.§.j.vbi prosequitur multas similes questiones. glo.iiij.q.iij.§.idonei. dixit vxorē non admitti: quia sibi imperare pōt cum sit sibi subiecta. argu.xxxiij.q.vlti.mulierē. Sed Spe.⁊ clariꝰ etiam Cy.vbi.s̄.videntur concludere quod inspiciamus qualitates viri vel vxoris. si autem talis est vxor vt verisimiliter timeat maritum nō debet admitti. ⁊ idē dicendum in marito respectu vxoris: al's secus cum nullibi hoc ꝓhibeatur: nec est simpliciter verū ꝙ vxor sit sub potestate mariti: vt patet in.l.si vxor.C.de condi.inser. nisi ordine nature: ⁊ quo ad quedam seruitia: vt dixi in.c.literas.de resti.spo. sed crederetur plus vel minus ſm circunstantia: vt hic in gl. An autem compellatur vxor testificari contra maritum vel maritꝰ contra vxorem? Cy.in.d.l.ij.in fi. videtur velle q̄ non debet compelli ad testificandum contra domesticū ⁊ eum cum quo est vna caro. de biga. debitum. q̄ placet. argu.iiij.q.iij.§.lege iuli. vbi patet ꝙ etiam contra socerum nō compellitur quis testificari. hoc fateor nisi in defectum testiū: quia tunc cessat priuilegium: vt dixi in.c.si qui.s̄.eo.et no.in.c.j.j̄.de testi.cogen.

1 ☞ Appellans faciēs actum corā iudice a quo: videtur sue appellationi renuntiasse.

2 Morte iudicis delegantis extinguitur iurisdictio delegata.

3 Facta publicatione attestationū: an liceat alios testes producere.

Cum venisset. Donec attestationes fuerint publicate ⁊ eis renūtiatum produci possunt testes: postea vero non super eodē capitulo: sed super alio sic.h.d. quo ad titu. habet enim aliud dictum in principio quod non facit ad materiam ⁊ potuisset hoc omitti. ⁊ sunt due partes. In prima partis questio. In secūda dat iudices ibi: mandamus. quibus tria mādat. secūda ibi: questiones. tertia ibi: si que vero. ¶ Casus literalis. Inter Abbatē de Sicolañ. ex vna parte ⁊ magistrum Martinum ex altera controuersia super pluribus articulis vertebatur quam Lucius papa cōmisit quibusdam iudicibus sine debito terminādum. iudices tulerunt sententiam super quibusdam articulis pro magistro. M. dicebatur q̄ sententia nō valebat cū esset lata post appellationē interpositam occasione mortis delegātis. respondebat̄ ex parte magistri. M. q̄ appellatio non impedit quominus sentētia debeat confirmari cū post illā appellationē egerit ⁊ responderit ⁊ testes produxerit. ⁊ sic appellationi renūtiauit ⁊ citatio iudicis mortē delegantis preuenerit. mādat papa quatenus si sentētia fuit canonice promulgata iudices illā confirment non obstāte appellatione predicta: cū post illam appellationē egerit, respōderit ⁊ testes produxerit: citatione facta ante mortem delegātis. Alias vero questiones super quibꝰ testes producti fuerunt et publicate attestationes vel etiā si renuntiatū sit hincinde testibus nullis alijs receptis super eodem articulo ab alterutra parte ſm tenorē illarum attestationū debeāt terminare. Et si alie questiones fuerint super quibꝰ testes nō fuerunt recepti: vel renuntiatū eisdem: audiant hincinde partes que proponere voluerint finem debitum imponentes eisdem. Bern.

1 ¶ †No.j.q̄ comparens ⁊ respectum seu actum positiuum faciens super eo super quo appellauerat corā iudice a quo videtur sue appellationi renuntiare. ad hoc.s̄.de offi.delega.gratum. et dic vt leg. ⁊ no.in.c.si a iudice. de appel.lib.vj.⁊.c.iij. de eo qui mit.in pos. ¶ Not.ij.arg.ꝙ morte delegantis re integra non expirat ipso facto iurisdictio: sed opus est exceptione: vnde si nō excipitur valet processus. ita tenuerunt quidam per hunc text. ⁊ quasdam alias rationes: quod puto verū: vt.j.dicam. ⁊ dic ꝙ ibi ponderatur tacitus cōsensus partium ad effectum cōcludendi appellationem super qua pars aduersa se fundabat ad impediendas vires sententie. ¶ †No.in.§.questiones. q̄ publicatio attestationū impedit vtrāq̄ partem producere testes super eisdem capitulis vel directe contrarijs: quod est expressum in cle. ij.eo.titu. ¶ Not.arg.ꝙ commissa causa possunt iudices super aliquibꝰ capitulis prius testes producere publicare ⁊ postmodum facere transitum super alijs nec publicatio in certis impedit ꝓductionem super alijs. Item not. quod publicatio vel renūtiatio facta super certis capitulis nō impedit testes ꝓducere sup nouis dependētibus a veteribus. ⁊ hoc ſm alium intellectū. potest enim iudicio meo iste.§.intelligi dupliciter. Prio q̄ ista erāt capitula antiquitꝰ ꝓducta sed super eis nō erat facta ꝓductio nec renūtiatio s̄ sup alijs. Secūdo pōt intelligi ꝙ de nouo fuerunt ꝓducta tāgentia tñ causam: prout dixi in.c.fraternitatis. s̄.eo. ⁊ vterq̄ intellectus est verus in se: et pōtest ad hanc literam applicari. ¶ Venio nunc ad materiam: ⁊ sicut sunt duo principalia dicta ita duo sunt discutienda ⁊ vtrūq̄ applicabo ad gl. ⁊ primo videtur text. iste innuere ꝙ mortuo mādato-

¶ Testimonij. an ille q desijt esse domesticꝰ possit pro olim domestico testificari. vide late p Sali.in.l.seruꝰ. C.de questioni. ⁊ q̄ olim familiaris possit pro me testificari. tz Bald. in.l.etiā. circa fin. C.e.⁊ Jo. de san. in.c.cōsanguinei. iij.q.v.nisi i fraudem eū a me repulissem ꝙ presumitur si statim postq̄ tulit testimonium eum recipio: ſm Bar.l.d.l.j.in §.si seruꝰ.ff.de q̄nibꝰ. ⁊ Jo.d san. l.d.c.ꝯsanguinei. ⁊ de illo qui expulit famulū qui locauit se cum alio: an possit ꝓ prio testificari. vide p Bar.in.l.vir mulieri.ff.de do.iter vir.⁊ vxo.p illum tex. ⁊ an famulus olim quē nūc eps expulit ꝓpter scelera possit testificari ꝯ epm. vide Joā.an.in addit. Spe.l ti. de teste. vñ.tertio q̄rebat̄. vbi vide ⁊ de olim famulo vid quod no.domi. de Rota in nouis. decisione.lxv.

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Testimonij. de hoc articulo vide bal.i.l.dictātibꝰ. C.de test. in.l.qui testamēto.§.quecunq̄.ff.de test.in l.j.C.de epi.⁊ cle. Ale.in ꝯsi.v.inci. in causa inq̄sitionis.col.vj.l.j.vol. ⁊ de famulo q h̄z salarium a dño ꝙ possit testificari: vide Roma.cōsi. ccccxx.inci. ꝓposita q̄stio Marsi.l singu.v.incip. regula est.

b ¶ De vxore. An vxor possit testificari pro marito? glos.dicit q̄ non in.l.j.§.si vir, aut vxor.ff.ad filleia. ⁊ in.l.s̄z ⁊ si q̄s.§. preterea.ff.si quis cau. in v.domestico. q̄ vxor ē domestica viri: vt dicit gl.iij.q.v.in sum. et in.§.necesse. in versi. domesticis. xlvij.dist.⁊ glo.in l.ij.C.d testi. ⁊ ibi Bal.in fin. ponit q̄d de cōcubina. ⁊ q̄ vxor sit domestica viri: tz gloss. in.l.ꝑsenti.§.sane. in ver.domestica. C.d his q ad eccl. cōfu. sed de hoc vide late p Spec.q videt̄ concludere cōtrariū in tit.de teste.§.j.in.v.col. ver.sed q̄d de vxore. ⁊ nunq̄d cōpellat̄ testificari ꝯtra maritū vide Spe. in.d.tit.§.pe.ver. sed nunq̄d vxor.

¶ Adde abb.ꝯsi. liij. Ang.consi.iij. Antoniꝰ Frācis.

¶ An vxor testificet̄ ꝓ viro vel cōtra virū? dicas q̄ non credo q̄ possit ꝓ viro testificari q̄ nō solū sunt domestici: et ideo eis est ꝓhibitū testimoniū. vt in.l. oibus.⁊ in.l.etiā. C.de testi. s̄z dicūtur socij diuine et humane domꝰ.l. possessionū.C.cō. vtriusq̄ iud.ꝯtra virū autē puto ēt ꝙ nō possit cogi testificari ne mutuo amore se spoliēt ⁊ det̄ iter eos causa inimicitie ⁊ rancoris. iuxta ea que plene habentur in titu.de dona.inter vi.⁊ vxo. de concubina autem d̄r q̄ potest quia amica: per.l. massuriꝰ.ff.de v. signific. ſm Ang. l.l.j.l.§.si vir.ff.ad silleia.⁊ p doct.in l.parentes. ⁊ in.l. etiā.C.de testi. tñ Bal.in.d.l.etiā.l fi. dicit ꝯriū: ⁊ ibi Sali. eum sequit̄: q̄ equiparat vxori in affectu non in honore: ⁊ ideo repellit̄ a testimonio sicut vxor. de quo et per Lanfran.in.c.q̄m contra. in ver.testes. de proba.

a ¶ In cõclusione. An facta in causa principali intelligatᷣ facta in causa appellationis: vide per Bal.in.c.fraternitatis. in vlti.col.s̄.eo. ⁊ an et qñ sola renuntiatio impediat productionẽ testium adde qđ no.per gl. ⁊ do.Anto.in.c.constitutis.el.ij.j.eo.⁊ vide eundẽ in.c.vltra tertia.j.e. ⁊ in.c.in causis.in.iiij.col.s̄.eo. ⁊ vide qđ not.j.eo. in vlti.col.⁊ adde gl. in auᷣ.at q semel. C.de ꝓba. que dicit qđ sola renuntiatio nõ impedit productionẽ.⁊ de ista qõne an impediat in cā appellationis propter renũtiationẽ ĩ causa principali: vide Imo.ĩ cle.ij.in.ij. col.v.deinde tractat.e.ti.⁊ p Bar. i.d.auᷣ.at q semel in.iiij.col. vsi.qro vtrũ renuntiatio. vbi ꝯcludit ꝙ nõ obstet ĩ causa appellationis nisi in renũtiatione hoc fuisset expressum. ⁊ alle. Spe.in tit. de renun.⁊ cõclu. §.j.in.j.col.versic. hoc autẽ scias.et Inn.in.c. intimauit.de test.ibi etiã ponit in versi.qro quid si vnᵘ.vtruз renũtiatio vnius ꝑiudicet alteri: et ꝯcludit ꝙ nõ.per auᷣ. iubemus.C. de iudi. an aũt cõclusio in cā principali precludat viã ⁊ facultatẽ in causa appellatiõis: vide.d. Anto. in.c. cum dilectᵘ. circa fi.de fi.instru.⁊ de hoc articulo vide licet an renuntiatio ĩ cā principali extendatᷣ ad causam appellatiõis: vide p Bal.i.l.ij. ff.e.in apostil.vbi refert dictũ Inn. hic: ⁊ ꝺ isto termino exclusiuo facultatis probãdi vꝫ renuntiatione: vide plene per bal.in.d.auᷣ.iubemus.in pe.col.C. de iudic.et.d.auᷣ. aliqd tãgentẽ. s̄. eo. fraternitatis. in.viij.col.⁊ adde quod istud dictũ Inn.hic valet qđ renũtiatio vel cõclusio in causa ꝓ̇ncipali nõ obstãte in causa appellationis. all.⁊ dicit esse multum no.dictum do.Anto.in.c.cum olim.in.xij.colum.de cẽsi.⁊ idẽ dicit Bar.in.l.si accusatoribus.C.de accu.de quo vide per Bald.in sua marga. Inno.in versi.renuntiatio. in.vij.q.vbi idem dicit de cõclusione.vide do.Anto.in.c.pastoralis. in.iij.col.de cau.posses.et proprie. Anto.Frãcisc. ¶ Circa istam materiã de conclusione in causa: dicas ꝙ cõclusio in causa facit nullas esse partes iudicis nisi in iudicãdo. ⁊ propterea dicebat Inno.in.c.pastoralis.de cau.pos.⁊ proprie.ꝙ impediebat allegationes fieri tam in iure ꝗ̄ in facto qđ tamen nõ videtur procedere qñtum ad allegatiões iuris: quia ille semper post conclusionẽ in causa fieri possunt.⁊ ita seruat cõmunis practica ꝓm do.Car.in cle.j.in xij.q.de cau.poss.⁊ proprie.adde tamen quod iudex post conclusum in causa non potest ipse supplere in aliquo: ꝓm Bal.in.l.fi.in.xviij.col.in versi.sed dubitatᷣ an conclusio in causa.C.edi.diui.adria.tol.⁊ vide do. Ant. in.c.duduз. el.j.in.ij.col.⁊ do. Abb.ibideз in.ij. col.⁊ seq.de elect. vbi dicũt ꝙ cõclusio in causa nũꝗ̄ tollit allegatiões iuris. ⁊ adde etiã ꝙ talis ꝯclusio lꝫ impediat ꝓbationes fieri nõ tamẽ tollit probationẽ que fieret per partis cõfessionẽ. ita not. voluit Bal.ĩ rub.C.de ꝓba. in iij.col.⁊ Pau.de ca. ⁊ Ale.in.l.publia.i.§.j.ff.depo. qđ est versi ꝓm.d. Pau.ibi in spõtanea cõfessione: vt per do.Ant.in.c. licet causam.e.ti. de ꝓba.nec etiam tollit probationẽ que fieret p inspectionẽ oculoꝝ: vt plene traditᷣ in locis prealle.⁊ adde etiã ꝙ cõclusio in cā ciuili non preiudicat ĩ criminali: ꝓm Bal.in.l.si qs testibᵘ.in pen. col.C.de testi.per l.fi.C.de fi.instru. nec etiaз tollit in integrum resti.vt per do. Cardi.in clemẽ.ij.de test.in xiij.q.et per dñm Pau.ĩ ꝯsil.cccxij. nec etiaз impedit ĩterrogatiões fieri posse per iudicẽ etiã ad partis instantiam in causa sũmaria. et est gl. reputata sing. in ver.interrogabit. quã etiã ibi doct. no.in clemẽ.sepe. de ver.sig. et vide per Spe.in tit.de renũ.⁊ ꝯclu. i.§.j. vbi etiã ponit nũquid tollat ꝓbatiões in causa appellationis maxime sup nouis articulis: qꝛ dici solet in causa appellationis: nõ deducta deducã ⁊ non ꝓbata ꝓbabo. l. p hāc.C.de tẽpo. app.⁊ adde ꝙ ꝯclusio in cā tacite reuocatᷣ si iudex post illã admittat articulos: ꝓm do.de Ro.in deci.v.inci.itẽ si post. in no.⁊ lꝫ loquantᷣ in cā bñficiali: tñ vide.d.Ant.⁊ Io.de imo.in.c.auditis.l.fi.de ꝓba.⁊.d.Ab. in.c.qm̃ ꝯ.in.xiij.col.⁊ vide Ale.in.l.admonẽdi. in.xiiij.col.de iureiu.⁊ eũdẽ Ale.in ꝯsi.lxv.in.iiij.parte.⁊.d.Ant.in cle.testibᵘ.in.ij.col.de test.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Vim renũtiationis. Qđ cõclusio in cā ⁊ renũtiatio ꝓductioni testis equiparentᷣ: tenet Spe.in tit.de renũ.⁊ cõclu.versi. ⁊ nota.ꝙ eo ipso.⁊ Cardi.in cõsil.xxiij.inci.in causa amareti.in princip. tellige vbi

re re integra iudices possunt ꝓcedere de cõsensu partiũ. Sed contra hoc facit qꝛ per mortem mãdatoris re integra iurisdictio extinguitur ipso facto: vt in.c.gratum.⁊.c.licet.de off.dele.ergo partes non poterunt dare iurisdictionẽ non habenti: qꝛ consensus priuatorũ ⁊c.de foro cõpe.significasti.facit.c.significantibus.de offi.deleg.cum si.

a ¶ † Glo.ij.hic assumit disputationem super hoc articulo ponendo duas opi.quidam enim dixerũt iurisdictionẽ non expirare ipso iure: sed opus esse exceptione. ⁊ hanc opi.tenuerunt hic Gofre. ⁊ Philip.et expresse Innocen.in.c.licet. de offic. delega.⁊ adducit istum tex.in arg.⁊ Bartho.brixiẽ.in questione venereali que inci.queritur vtrũ morte. Inn.vero hic nõ loquitᷣ ita assertiue sicut feci in.d.c.licet.sed refert quosdam dicere ꝙ iudices delegati etiã post mortem delegantis iurisdictionẽ habẽt: licet possit exceptione elidi. ⁊ si non excipiatᷣ contra ipsos iudices tenet qđ faciunt.et est ad hoc arg.ꝓm eum: qꝛ tempus date inspiciendum est.s̄.de rescri.eam te. Item qꝛ sola presentatione rescripti iurisdictio perpetuatur: vt postea nõ valeat rescriptũ impetratũ cõtra illud.vt not. s̄.de rescri.plerũꝗ̄. Item qꝛ super ipsis personis ⁊ rebᵘ in libello expressis statim habet iurisdictionem delegatus.s̄.de rescrip.pastoralis.§.j.refert tamen alios tenere contrariũ. illud tamen cõstat ꝓm Inn.ꝙ partes possunt iurisdictionẽ prorogare per suos cõsensus: vt hic.⁊ de offi.dele.sane. ⁊ sic Inno.non bene firmat hic pedes: nisi in hoc vltimo scilicet respectu prorogationis fiẽde: videtur tñ magis declinare in primã partem vt ipso iure nõ expiret iurisdictio. Scđam opi.contrariã firmat hic gl.⁊ ex toto contradicit opi. Inno.dñ dicit ꝙ etiam partes non possent in hoc consentire: qꝛ consensus priuatorũ ⁊c. et hanc scđam opi. tenuit Vincẽ.in.c.licet.de offi.dele.⁊ Hostiẽ. hic. ⁊ Gul.in spe.de iudi. delega.§.restat. ver.itẽ mortuo.al's inci.quid si delegatus. ⁊ refert Boa.in.c. gratum.ꝙ hec qđ de facto contingens fuit missa Bononie cõsulenda ⁊ ꝯsultores inter quos fuit Egi.cõsuluerunt pro hac parte.⁊ hec opi.placet Io.and.hic.⁊ Bart.in.l.⁊ quia.ff.de iurisdictio. omniũ iudic.⁊ Butri.in.l.eius qui in prouincia. ff.si certum petatur.⁊ in.l.j.ff.de iurisdi.omnium iudi.⁊ cõmuniter Moder.hic.licet aliter senserit Arch.in.c.si a subdelegato.de offi.delega. lib.vj. vbi tenet opi.Inno.ꝙ opus sit exceptione per illum tex.sed precedentẽ opi.puto longe veriorem nã multa sunt iura que dispositiue loquẽtia aperte innuunt iurisdictionẽ expirare ipso facto: ⁊ nullum ius aperte dixit oppositum ad hoc text.in.c. gratum.⁊.c.licet.prealleg.vbi nulla fit mentio de exceptiõe: ⁊ magis expressum videtᷣ in.c.fi.§.officium.eo.tit.libr.vj.vbi ipso iure expirat officium cõseruatoris qui habet delegatam. vt ibi no.⁊ in c.j.eo.ti.⁊ lib.⁊ dixi de cõseruatore: quia in eo videbatur magis dubiũ cum daretur: non ad certã causam certo tempore expediendã: sed opus esset conseruare ius impetrãtis. Item videmus regulariter quodlibet mãdatum re integra euanescere ipso iure.insti.mãda.§.itẽ si adhuc integro. habemus enim regulam pro ista parte cui stãdum est nisi aperte probetur oppositũ.vt not.gl.super rub.de iureiuran. in.vj.⁊ probatᷣ in.c.ij.de coniu. lepro.in fin.non ob.iura alle.pro contraria parte nec rationes. Et primo ad hoc.c.respõdet dupliciter intelligẽdo ꝙ hic precesserat citatio.vt dixit gl.sed hec solu.nõ placet: tum qꝛ diuinat: tum qꝛ esset de indubio per.d.c.gratũ. melius ergo dicẽdum qđ solum hic tollitᷣ appellatio: vt patet ibi nec appellatio ⁊c. nõ enim poterat pars impedire confirmationẽ sententie fundãdo se super appellatione cũ illi renuntiauerat agẽdo coram iudice a quo post appellationẽ: vt.s̄.dixi. non enim per hoc infertᷣ quin nullitatis via potuisset pars se defendere aduersus sententiã.ad hoc qđ legi.⁊ no.in.c.licet.de sen.excõ.li.vj.⁊ in.c.sepe.⁊ in.c.dilecto.j.de app.⁊ per hoc not.ꝙ non solũ renũtiat appellationi qui cõparet coram eo qui nõ habet iurisdictionẽ: sed etiã si comparet corã illo cuius iurisdictio ĩ veritate est extincta ex quo de hoc dubitatur. Ad.c.si a subdelegato.dic ꝙ ibi fuit exceptum ⁊ appellatũ vt euitaretᷣ grauamen facti: ibi enim non dicitur ꝙ fuerit necesse appellare.simile in.d.c.dilecto. ⁊ in.c.exhibita. de iudi.cum multis simi. Non obst.rationes Innocẽ.qđ debebat inspici tempus date: ⁊ qđ iurisdictio imprimitur a tẽpore presentatiõis ⁊c.quoniã licet iurisdictio imprimatur tunc: exercitiũ tamen non est perpetuatum ⁊ radicatum in eo nisi vti ceperit: ideo si moritᷣ mandans sicut iurisdictio euanescit in psona illius: ita ⁊ in persona mandatarij: vide simile in quolibet mandatario nam a tpe mandati imprimitur potestas exequẽdi ⁊ nihilominus morte mãdatoris ipso facto extinguitᷣ mãdatũ re integra existẽte.ad idẽ.c.j.de offi.vica.lib.vj.vbi extinguitᷣ seu suspẽditur iurisdictio vicarij extincta vel suspẽsa iurisdictione episcopi: quia tota iurisdictio est in epo ⁊ ab eo deriuatur in vicariũ: ita est in delegãte ⁊ delegato re existente integra.argu.in.l.j.ff.de offi.eius cui manda.est iurisdi.et.c. sane.de offi.delega.alias si diceremus cõtrarium ad qd tunc iura ponderarent mortẽ mandatoris re integra.

3 ¶ † Venio nunc ad secundũ passum: ⁊ quero quid si fuissent producta aliqua capitula: ⁊ aliquibᵘ testibᵘ receptis: vel nõ receptis fuisset facta renuntiatio nunquid liceret amplius testes ꝓducere: Gl.fi.cõcludit ꝙ non quia cuilibet iuri suo renuntiare licet ⁊c.vt in glos. Aduerte latius post Inn.qñꝗ̄ renuntiatio productionis testiũ fuit restricta ad certa capitula: qñꝗ̄ fuit generalis. Primo casu vult Innoc.qđ nec in principali nec in causa appellationis licet amplius super illis testes ꝓducere. ar.a cõtrario.j.e.cõstitutus.el ij.sed super nouis bñ licet: ⁊ in principali: ⁊ in causa appellationis: vt hic.⁊.C.e.c.fraternitatis.ego fateor ꝙ in causa principali nõ licet nisi per beneficium restitutionis in integrũ speciale si est ecclesia: vel minor: vel generale ex iusta causa si est maior: iuxta ea que dixi in.c.intimauit.s̄.eo. Sed dubito an hoc dictũ ꝓcedat in causa appellationis: cum renuntiatio simpliciter facta in causa principali rescindatᷣ per sñiam: sicut et alia acta vsꝗ̄ ad litem cõtestatam vt in.l.ita demũ. ⁊ qđ ibi no.C. de procu.hoc patet in conclusione[a] facta in causa principali que habet vim renuntiationis:[b] vt in c.cũ dilectus.de fi.instru.⁊ tamen non extenditur ad causam appellationis: vt in.c.cũ Ioannes.de fide instru.⁊ facit qđ dicã in seq.mẽbro.et hoc in-

✠Seba.Sapi.¶ Et.l.lucius. De intellectu illi⁹.l.luci⁹.ff.de condi.⁊ demō.vide Fel.in rub.s.de pba.col.ij.ver.sz aduerte.⁊ ibi late p Deci. ¶ Notari⁹. An notari⁹ possit cōficere instrumētū super natiuitate alicui⁹ maxime qñ nō vidit partū exeūtē de vētre mřis.⁊ a quo tūc rogari debeat notari⁹.vide per do.Ant.in.c.j.in fi.viij.col.de fi.instru.⁊ de quadruplici scriptura nataliū:vide bal.post Nic. d.mat.i.l.neqz natales.C.de prob. adde alex.ɔs.cxix. Anto.Francis.

¶ Dicas ꝙ notari⁹ nō pōt rogari neqz ɔficere īstrumētū nisi de his q̄ vidit:vł audiuit:⁊ de his q̄ fiūt in sui pñtia:vt per Inn.ī.c.fraternitatis.de here.⁊ p bal.in rub.C.d fi.instr.⁊ in.l.cū pcibus.C.de pb.⁊ ī auf.sz nouo iure. C.si cer.pet.⁊ per Inn.ī.c.j.de fi.īstru.⁊ p Pau.de ca.ī ɔsi.xl.⁊ idō nō pōt ɔficere instrž super natiuitate alicuius nisi ipe ⁊ testes ī īstrumēto descripti viderint illum nasci vel de morte alicui⁹ nisi vidissent illū mori vł de vulnere il lato alicui:nisi ēt notari⁹ ⁊ testes vidissent.de mādato tñ iudicis posset instřm ɔficere faciēdo ī istřo mētionē de tali iudicis mādato:vt p Paul.d ca.in.l.p̄tor ait.§.i.in fi.⁊ ibi per Alex.ff.de edē.⁊ Bal.ī ti.de pa.ɔstā.i.§.posses siōes.i.ij.col.⁊ in l.imperator.ff.de sta.hoīm.⁊ ī rub. C.d fi.inst.ī.iij.co.⁊ in.l.neqz natales.C.de pba.vbi dicit ꝙ tale īstřm sic factū de mādato iudicis non pbat sz facit aliquale iudiciū.et vide Jo.and.in addi. Spe.ī ti.de instr. edi.in.§.postq̄.ī addi.q̄ īcipit hāc materiam.

✠Sebasti. Sapia.

b ¶ Notari⁹. De qb⁹ reb⁹ notari⁹ possit cōficere instrumentuz:vide Feli.in.c.j.co.vij. ver.item requirit j.de fide instru. Zacharias.

c ¶ Plenā fidem. Adde ꝙ etiā fauore dotis inducunt plenā pbationē.no.Rom.sin.suo.ccccxxxvj.incip.verba enuntiatiua.⁊ de ver.de futuro emissis an ⁊ qñ disponat p eundē Rom.sing.cliij.inci.quid si dixit testator.⁊ generaliter an ⁊ qñ probēt:vide per Bal.in prelu.feu.v. charta.ver.⁊ circa hoc dubitatur.Bart.in.l.gerit.col.xxxiij.⁊ seq.ff.de acqui.here.⁊ Alex.in.l.ex his.vbi multas remis.alleg.C.de testa.mili. Anto.Francis.

¶ Circa verba enūtiatiua primo q̄ dicantur verba enūtiatiua: vide bal.in.l.j.in.j.col. in ver.vlti.alł.⁊ ī ij.col.in versi.q̄ro quidem.C.de fal. cau.adic.le.⁊ an p bet in dote seu p dote.dicas ꝙ saltem pbant semiplene ⁊ plene cuz iuramēto vxoris vide bar.sin.ī ɔsi. xxxiij.inci. factuz sic se;hz titius ;et seius.vbi etiaz dicit ꝙ p dote qñqz plene pbāt.l.j. cum gl.C.de do. pmis.⁊ vide pau. de ca.ī cōsi.lxxxij. inci.titi⁹ de bellanis.⁊ vide domi. Ant.ī.c.si.de iure iu.⁊ vide p Alex. ī.l.ex hac scriptura.ff.de dōa.⁊ an pbent in ɔctu:vide in.l.opti.C.de ɔhē.⁊cōmit.stip.⁊ vid bar.ī.l.si forte.de castrē.pec.⁊ p Alex.ī.l.rē alienā.de pig.acti.⁊ ī l.si donatione.C. de colla.⁊ an ⁊ qñ etiaz pbent vide bart.in.l.luci⁹.in §.filiā.ff.ad treb. vide p bal.⁊ ang. in.l.cum aliquis. C.de iur.deli.⁊ p bart.⁊ Alex.in.l. nō epistolis.C.de pba.⁊ p Alex.ī.l. emptor.in.§.ancilla.de reivend.⁊ an ⁊ qñ disponāt in vltimis voluntatib⁹ in ɔctib⁹ ⁊ in statutis:vide ī d.l.ex his verbis. C.de tes.mili.vbi ponunł multe remissiones p bar.⁊ Alex.ī.d.l.ex hac scriptura.de dona.adde tñ ꝙ ī testamētis ad piaz cām disponūt casus est sing.scdm Card.in.c.iudicāte.de testa.⁊ vide bar.in.l.j.in.ij.q. vi.prin.q.C.de sacrosan.eccle.ī.xxj. colum.

tellige vbi obstat timor subornatiōis:vt quia super illo.c.aliqui fuerūt testes pducti.Si vo fuit renūtiatio generalis:⁊ tunc videtur velle Inno. vt non extendatur ad causam appellationis q̄ est alia a prima:nec credēdū ꝙ de hoc intellexerint: nisi expresse dixissent ꝙ renūtiabant etiā respectu cause appellationis fatetur tamen Inn.ꝙ sicut renūtians potest excipere:ita ⁊ testes super exceptione producere.ar.hic.⁊.s.co.causam.ij. Primum membrū mihi placet.⁊ facit ad ea que dixi in precedēti mēbro:sed dictuz est generale quare puto qd super exceptione poterit testes pducere sed capitula de nouo ad fundandam intentionē suam facere non poterit in causa principali obstāte renuntiatione generali:vt patet. Hec omnia predicta limita quādo in causa fuerūt facta capitula.si autē nō fuerunt tradita capitula:sz super libello:⁊ sic super tota causa fuerūt pducti testes non licet amplius post publicationē seu renuntiationē pducere testes:quia non est dare capitula noua.iuxta ea que dixi post doct.in.d.c.fraternitatis.⁊c.

☞ Accusatio quandoqz ponitur pro actione: 1
Instrumentum an possit fieri circa consanguinitatem probandam. 2
Verba enuntiatiua quandō faciant probationē ⁊ quando coadiuuent. 3
Instrumēta possunt pduci vsqz ad conclusionē. 4
Quibus casibus publicatis attestationib⁹ licitū sit alios testes producere. 5
Non valet consuetudo impediens productionē testium fiendam per eum. 6
Testes inducti p aduersa parte per quos testes possunt probari. 7

Senes. Legitur varijs modis: sz duob⁹ modis summari solet per doct.šm duos intellectus cōmuniores.⁊ primo sic. Publicatis attestationibus potest falsitas primorum testiū reprobari.hec tamen lec.simpliciter non est vera vt patebit ex.j.dicēdis.secūdum summarium est. In causa matrimoniali publicatis attestationibus super eodem capitulo possunt alij testes induci. Ego summo ⁊ tertio nō ponendo aliquam specialitatem in causa matrimoniali ⁊ tēperādo primum summarium sic. Publicatis attestationibus pōt falsitas primorum testiuz etiā directe probari si super directa vel indirecta probatione nō potuit pars ante publicationem instrui. Vel quarto summo sic ⁊ notabili⁹:potest reus pducere testes ad pbandū ɔtrium eius qd actor pbauit publicatio attestationum non est facta consuetudine ɔtria non obstante.h.d. Cōis diuisio secunda ibi:pñti. ¶ Casus lřalis. Filij quorundā nobiliū contraxerunt adinuicē matrimoniū:tandem pars vna matrimonium accusauit:⁊ testes pduxit legitimos qui cōsanguinitatē inter predictos firmiter asserebāt:ponētes duas personas in primo gradu.B.videlz.⁊.J.dicētes illos esse fratrem ⁊ sororē.pars aduersa dicebat id falsum esse:scz.B.esse sororem.J.⁊ ad hoc pbandū inducebat testes ⁊ publicū instrumentū. Sed pars illa que matrimoniū accusabat dicebat testes illos nō esse recipiendos:⁊ iudex ēt dicebat ꝙ non erat consuetudo ecclesie sue vt post tales receptos ⁊ publicatos qui consanguinitatem computant alij ex opposito admitterētur:iudex quesiuit qd sibi esset agendū.rūdet papa quod si nō est aliud qd impediat non obstante illa consuetudine iuri cōtraria testes admittat ad pbandū ꝙ primi tulerūt falsum testimoniū:quia ⁊ post sñiam etiam admitterenł:cū per illos ecclesia decepta fuisset. ⁊ ita sñia cōtra matrimonium lata non trāsit in rem iudicatam:qr semper auditur volens probare cōtrariū. Ber. ¶ 1 †No.ibi:accusabat ⁊c.non vitiari libellū lz verba improprie ponantur.hic em̄ cum ageretur ad dissolutionem cōiugij propter cōsanguinitatē non cadit proprie accusatio que fit cum agitur criminaliter ad penam cōdignam imponendam.vt in.c.qualiter ⁊ quando.ij.de accu.⁊.c.per tuas.de simo.vide p cōcor.bo.tex.cuz gl.in.c.constitutus.de reli.domi.facit.l.si quis intentione ambigua.ff.de iudi.sed p tanto hic fuit appositum verbum accuso:quia versatur crimen incestus data consanguinitate. Ex his infero qd accusatio criminalis vel ciuilis nō discernitur ex verbis:sed potius ex cōclusione libelli.simile.ī.c. ex parte.B.de fo.cōp. ¶ No.ij.iūcta glo.j.qd ad probandum consanguinitatē non est necesse incipere a stipite primo id est a cōmuni parēte a quo isti descēderūt.sed satis est incipere a primo gradu:scz a fratribus seu sororib⁹.⁊ clari⁹ est expressum in.c.tua.j.de cōsan.⁊ affini. ¶ No.non valere consuetudinem veritatis inuestigāde ad peccatum euitandū impeditiuam.alia non colligūtur qr veniunt examinanda cum glos. ¶ 2 †Venio ad glo.ij.qr prima fuit.s.expedita ⁊ oppo.videł em̄ qd instrumentū erat inutile circa cōsanguinitatē probādam cum super ea non possit cōfici instrumentū.ad hoc.c.per tuas.s.de pbat.⁊.l.lucius.[a] ff.de cōdi.⁊ demō.vbi habeł pro impossibili.qd quis possit se probare fore filium certe psone. Gl. fateł cōtrariū ⁊ tex.rūdet qd īstrumentū inducebatur hic ad probandū cōsanguinitatem indirecte:vt quia ibi nominabātur aliter q̄ frater et soror. Nec obstat publicatio pductioni instrumenti:per.c.cū dilectus.de fi.instru. Tria habes colligere ex hac glos. Primo ꝙ super consanguinitate non potest directe cōfici instrumētū. Hosti.sentit contrariū.dicit em̄ ꝙ forte de natalib⁹ fuit cōfectum instrumentum in quo cōtinebatur quis ⁊ ex qua talē susceperat:⁊ quo anno ⁊ die nata seu nat⁹ fuerat.alł.C.de inge.⁊ manu.i.penul.⁊.l.isti quidem.quod me.cau.que iura hoc non probāt. vnde dicit do.Anī.se nō videre qño scriberet notarius[b] qui nō fuit presens actui partus nisi forte fuisset pñs qd satis videtur verecūdū vel nisi scripsisset circūstātias actus vel si hoc audiuisset a testibus:sed tunc esset instrumentum de auditu. Ego credo qd respectu patris non posset nec instrumētum scribi:nec per testes probari vt patet ad sensum.⁊ probatur in.d.l.lucius.⁊ in.d.c.per tuas.posset tñ scribi psumptio que iuris dispositione probat filiationē:qr natus fuit ex tali muliere coniuge talis ⁊c.l.si vicinis scientibus.C.de nup.⁊.l.filium.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. sed respectu matris bene posset probari qr mater semper certa est.l.quia semper.ff.de in ius vocan. Sed oportet ꝙ notarius esset pñs vel scriberet actus circūferentes partui qd de facili nō contingit. ¶ 3 †Secūdo habes ex gloss.multū no.ꝙ verba enuntiatiua instrumēti cōfecta nō principaliter pter se sed pter aliud faciūt fidem.qd videtur contra.c.si papa.de priuile.lib.vj.⁊ no.in.l.ex hac scriptura.ff.de dona.sed intellige gl.ꝙ faciūt fidem:non tamen plenam:sed coadiuuant alias probatiōes.pro hoc qd leg.⁊ no.in.c.fi.de succes. ab inte.vbi plene no.de istis verbis enuntiatiuis. Et vbi ageretur de modico preiudicio faciūt plenam fidem[c].vt est tex.iuncta gl.not.in.c.cū olim. de censi.facit qd leg.⁊ not.in.c.cum causam.s.de proba.⁊ vide bo.text.cum gloss.in.c.illud de presump.⁊ hoc no. ¶ 4 †Tertio no.ex gl.in fi.sui intellectū ad.c.cū dilectus.de fi.instr.vt instrumenta possint pduci vsqz ad ɔclusionē in causa post publicationē attestationum etiam si sint cōtraria attestationibus alterius partis.⁊ sentit gl.iiij.q. iij.in fine.quia non est ita timendum de subor-

natione in notario ⁊ testib⁹ sicut in solis testib⁹.
5 ¶ Opp.cōtra tex.⁊ videt᷑ qꝺ hec consuetudo de
qua in tex.nō sit iuri cōtraria vt innuit iste tex.in
fi.imo potius sit iuri cōsona cū iure satis cautuȝ
sit vt publicatis attestatiōib⁹ aliȷ testes super di-
recto cōtrario nō recipiant᷑.s.c.pri.⁊ clarius in
cle.ij.eo.tit.Sol.glo.fi.sentit quatuor intellectus
ad tex.Prim⁹ fuit Vin.acquiescētis contrario ⁊
ad istum tex.respōdētis ꝙ non est decretalis:sed
hoc reprobat glo.⁊ bene nam olim forte anteꝗ̄
hec decretalis esset hic incorporata potuisset hoc
dici:sed hodie non:vt patet.s.in proemio.⁊ pro-
fecto hoc dicit Vincen.tunc vt refert Jo.an.ho-
die autem in secundo apparatu aliter dixi:vt.j.
subiȷciam post gl.Secund⁹ intellect⁹ glo.est qꝺ
speciale est cum aduersari⁹ vult probare falsitatē
testium:nam illa probari potest etiā post sniam
vt in iuribus alleg.in glo.Jste intellect⁹ nō est ve
rus simpliciter:qꝛ lȝ possit agi de falsitate etiam
post sniam nō tamē debet probari directe ad ef-
fectum obtinendi seu reprobādi sniam:quia esset
producere testes sup articulis directe primis con
trariȷs qꝺ nō licet propter timorē subornatiōis.
vt in cle.ij.eo.titu.sed debet probari indirecte vel
cum adiectione corruptionis.iuxta no.in.c.licet.
de probatio.Tertius intellectus qꝺ iste erat arti
culus nouus:vt sentit gl.ibi.qn̄ super eodē capi-
tulo ⁊c.Et clarius ponit hoc Jnnocē.hic dicens
hunc esse nouum articulū pendentē ex veterib⁹:
sed certe hoc nō ꝓcedit quia lȝ sit nou⁹ est tamen
directe cōtrarius antiquo.nā cum fuisset ꝓbatū
A.⁊.B.esse fratrem ⁊ sororē.⁊ iste nunc volebat
probare qꝺ nō erant frater ⁊ soror.ergo volebat
ꝓbare directo cōtrariū qꝺ non licet.vt in.d.cle.ij.
Quartus intellectus est ꝙ ponit casum specialeȝ
in causa m̄rimoniali.sicut enī in illa licet probare
cōtrariū etiam post sniam cum non trāseat in rē
iudicatā:ita ⁊ fortius post publicationē.Nā c ob.
c.iurauit.s.de proba.quia ꝑm glo.hic non pote-
rat omitti hec probatio sine periculo anime cum
ageret᷑ de matrimonio iā cōtracto:ibi vero nullū
suberat periculum in nō cōtrahēdo.¶ No.bene
hāc rationem glo.que fundat se super peccato et
nō super fauore matrimonij.Ex quo infert᷑ vnū
verum ⁊ notandum qꝺ tūc in causa matrimonia-
a li[a] publicatis attestationibus recipiunt᷑ testes cū
versat᷑ peccatū nō remissibile per partes.infertur
ratio secundo qꝺ vbicūqȝ versatur peccatum non
obstat publicatio productioni testiū.vide in hoc
quod plene dixi in.d.c.iurauit.⁊ qꝺ no.in.d.c.la-
tor.⁊.c.consanguinei.de re iud.hanc vlt.lec.sequi
tur Host.⁊ dicit eam tenēdam quicquid aliȷ scri-
bant.⁊ hanc opi.sequit᷑ Joā.and.hic.⁊ dicit eam
probari in.c.cum in tua.j.eo.⁊ in hoc est duplex
fauor matrimonij scꝺm eū.Primo quia in aliȷs
causis nō licet ꝓbare falsitatem directe priorū te
stium:qꝛ esset producere testes super articulo di-
recte contrario quod nō licet.vt in.d.cle.ij.sed in
causa matrimoniali licet vt hic.scꝺo quia in cau-
sa matrimoniali super capitulo super quo depo-
suerunt testes si nō probauerūt poterunt aliȷ ꝓ-
duci quod in aliȷs causis non licet in.d.cle.ij.Et
vult dicere in effectu:quod in causa matrimonia
li possunt produci testes publicatione nō obstan
te super eodē capitulo vel super directe contrario
Sed aduerte quia restringit᷑ hoc in eo qui stat ꝓ
matrimonio:secus in illo qui stat contra matri-
moniū.Sed Jo.cal.hoc vltimū reprobat dicens
idem esse in eo qui stat contra matrimonium alle
gando impedimentū perpetuū cum sit eadem ra
tio:scȝ peccatū euitādi.Jtem fauor est dissoluere
matrimoniū cōtra legē dei cōtractum sicut cōso-
lidare legitime cōtractū.⁊ hoc sequit᷑.d.Ant.hic
⁊ est dictū verissimū.⁊ facit bene.c.j.cum glo.sua
j.de cōsan.⁊ affini.Et dic plenissime vt dixi in.d.
c.iurauit.hanc lec.dico verissimā in se:lȝ Gofred.
in.c.sicut.j.de spōsa.⁊ in sum.huius ti.in penult.
col.tenuerit cōtrariū dicēs qꝺ admittere testes su
per eodē capitulo nō est augere fauorē:sed viam
falsitatibus aperire.vt in aut.eo.§.quia.⁊ nititur

rūdere ad istū tex.⁊ ad.c.ex tenore.⁊.c.cū in tua.j.
eo.⁊ videtur non recte rūdere adducēs ꝓ se.c.cō-
stitutis.el.ij.j.eo.quod non facit vt ibi dicet᷑.Sed
multum facit cōtra ratio illa quam sentit.timor
enī subornationis impedit ꝓductionem testiuȝ
sup eodē capitulo vel directe cōtrario.vt.d.cle.ij.
sed in hac causa matrimoniali non est minus hic
timor precauendus.arg.c.j.de iuramē.calū.li.vj.
Jtem vbi maius periculū vertitur ibi cautius est
agendū.in.c.vbi periculum.de elec.lib.vj.Sed in
casu nostro vertitur periculum maius ꝗ̄ in aliȷs:
ergo cautius est vitandū falsitatis periculū.Ego
rūderem dupliciter.⁊ primo sic qꝺ in causa impe-
ditiua non est timor subornationis dūtaxat:sed
etiam concurrit culpa non producentis ante pu-
blicationem ⁊ tacita renūtiatio que orit᷑ ex publi
catione.Jtē vt litium sit finis nec liceret in infini-
tū testes ꝓducere:vt colligi potest ex no.per Jo.
an.⁊ per me.in.d.c.fraternitatis.ac etiam in cau-
sa matrimoniali:lȝ subsit periculū subornationis
alie tamen rationes nō concurrūt:per ea q̄ leg.⁊
no.in.c.consanguinei.⁊.c.lator.de re iudi.Secun
do pōt rūderi sic qꝺ lȝ subsit timor tū propter pre
sumptionē cui poterit iudex caute prouidere nō
debet impediri via veritatis habēde ad euitandū
periculū animaꝝ.nam plus pōderatur ratio pec
cati ꝗ̄ timor subornationis:qꝺ patet expresse in
c.lator.⁊ cap.consanguinei.vbi pars admittitur
etiam post sniam:⁊ hec no.Sed quāꝗ̄ hec lect.sit
vera in se:non tamen congruit multum huic lite
re:tum quia non fundat se super matrimonij fa-
uore:tum quia nullam facit mētionem de publi-
catione.Unde legitur quinto ꝑm Vin.qꝺ hic nō
b erat facta publicatio sed iudex[b] simpliciter dixe-
rat reo reprobatū esse impedimētū ⁊ propter hoc
iudex nolebat eum admittere ad probandum cō
trarium quod non erat fiendū cum nō didicisset
plene testificata nec sciuisset formā ⁊ circūstātias
depositionū.Uel sexto secūdū eundē erat de con-
suetudine ꝓuincie illius vt pars interesset depo-
sitioni testium:⁊ ꝓpter hoc iudex volebat exclu-
dere partem quod nō est fiendū:quod not.Jtem
c septimo ꝑm eūdem Vinc.iudex indiscrete[c] publi
cauit testes ⁊ ideo non fit preiudicium parti quo
minus alios ꝓducat.pro hoc quod no.Spe.eo.
ti.§.satis vtiliter.ver.xvj.⁊ dixi in.c.fraternitatis.
Jste tamen tres vlti.lec.lȝ sint vere in se.⁊ no.divi
d nant tamē ad istum text.Octauam lectu.[d] sentit
hic do.Anto.ꝙ productio instrumenti illidebat
presumptionem subornationis testiū.hec lec.mi-
hi placet in se.vide ad hoc qꝺ in simili no.Jnno.
in.c.cū clamor.j.eod.⁊ quod dixi in.c.fraternita-
tis.s.eo.sed non puto cōuenire huic litere:maxi-
me in fi.dum dicit ꝙ hec cōsuetudo erat iuri con
traria.sed nullibi hoc cauet᷑ expresse vt ꝓductio
instrumētorū:maxime quo ad verba enūtiatiua
aperiat viam ꝓductioni testium.Nona lec.est vt
ꝓcedat iste tex.quādo pars non potuit ante pu- e
blicationē attestationuȝ instrui super directa vel
indirecta ꝓbatiōe ꝯria:ideo non est sibi imputā-
dum.iuxta ea q̄ leg.⁊ no.in.c.ex tenore.j.eo.⁊ ꝑm
hūc intellectum tertio summaui.⁊ sentit Jo.an.
hic in quadā apostil.super text.⁊ sic declara.Jn-
stans cōtra matrimonium simpliciter proposuit
cōsanguinitatē in casu prohibito nec in suis arti
culis distinxit gradus sed testes sui postmodū ꝓ-
ducti distinxerūt gradus ponētes illos.J.⁊.A.i
primo gradu.publicatis attestationib⁹ pars ad-
uersa voluit probare illos nō esse fratrem ⁊ soro-
rem certe debuit admitti:qꝛ non est quid sibi im-
putetur quare primo nō probauit cum hoc igno
ret.ad hoc quod no.in gl.iiij.q.iij.§.si quis testi-
bus.⁊ Jnnoc.in.d.c.ex tenore.Ponitur decima
lec.que in veritate magis cōuenit litere quam ali
qua precedētium videlȝ qꝺ hic non erat publica-
e tio attestationū facta:sed erat hec cōsuetudo[e] qꝺ
ex quo actor ꝓbauerat consanguinitatē nō debe
ret aduersa pars admitti ad probandū cōtrariū
⁊ satis erat iudici hoc esse notum ⁊ forte fuit in-
ducta cōsuetudo ad euitandū periculū falsitatis
⁊ sic sola

Sebasti.Sapia.
a ¶ Jn cā matri-
moniali.imo vbi
suadet eqtas vi-
det᷑ ꝙ post publi-
catas attestatio-
nes possint ꝺ no-
uo testes ꝓduci:
vt generalr̄ sentit
d.Ant.i.c.j.s.ꝺ iu
diciȷs.vbi dixit ꝙ
post cōclusuȝ i cā
pn̄t ꝓduci instru
menta qn̄ eqtas
suadet:⁊ ita dicit
de facto obtinuis
se.hinc est qꝺ qn̄
sunt testes legalis
simi pn̄t produci
post ꝯclusionē in
causa:vt p Alex.
i aut.iubem⁹.C.
de iud.qꝺ saltem
ꝓcedat allegata
equitate canōica
ꝑm do.Ant.in.c.
ij.in fi.s.de ꝓbat.
b ¶ Judex.Publi
catio verbalis iu
dicis sola nō īpe-
dit ꝓductionē te
stium.⁊ ita tȝ do.
Ant.hic in vl.co.
v.cōclude aliqua
ex p̄dictis.et hoc
idē dicit.d.Ant.
in.c.fraternitatis
in.xxiiij.col.s.eo.
c ¶ Jndiscrete.pu-
blicatio attesta-
tionū īdiscrete fa
cta volēte vl̄ iuita
parte non īpedit
ꝓductionē testiū
⁊ ad hoc vide hic
d.Ant.i vlti.col.
ibi q̄dā est publi-
catio.⁊ in.c.cōsti-
tutis.el.iij.cir.fin.
j.eo.⁊ i.d.c.frater
nitatis.i.xxiij.co-
lumna.s.eo.
d ¶ Octauā lectu.
Publicatis atte
statiōib⁹ possunt
ꝓduci testes mi-
stim cuȝ instr̄o.et
istud sing.quod
quotidie allegāt
aduocati sentit
etiā do.Ant.h.j.
px.iij.co.v.vl̄ di-
cas ⁊ apti⁹.j.e.c.i
fi.vlt.col.⁊ sequit᷑
Roma.i repe.ru-
bri.ff.de arb.⁊ fa-
cit ad hoc qꝺ no.
Ja.bu.⁊ bal.in.l.
certi condictio.§.
qn̄.ff.si cer.pe.v-
bi dicūt ꝙ si p sta
tutū nō pōt fieri
ꝓbatio p testes a
certa q̄titate su-
pra si tn̄ ad ꝓba-
tionē debiti ꝓdu
cant᷑ testes ⁊ istru-
mēta se inuicē co-
adiuuātia admit
tit᷑ illa ꝓbatio lȝ

ad sint testes.⁊ fa
cit ad h qꝺ no.d.
Ant.i.c.auditis.
in.ij.col.ver.nota
serto.de restit.in
inte.vbi dicit qꝺ
illud qꝺ nō pōt ꝓ
bari nisi per scri-
pturā pōt tn̄ co-
adiuuari et certi-
ficari per testes.⁊
de hoc dicit ibi
esse casum q alibi
non reperitur.
¶ Adde ꝙ testes
produci possint
vna cū instrumē-
to publicatis at-
testationib⁹.Ro
ma.sin.suis.fo.ix.
Anto.Francis.
¶ Circa hoc de
publicatione te-
stium dicas qꝺ te
stium publicatio
facit eoꝝ dicta ꝑ-
petuo valere.ita
Bal.i.l.publica-
ti.in.v.q.C.de te-
sta.non publicati
aūt nō ꝓbāt:ꝑm
Bar.i.l.solā.C.ꝺ
testi.an aūt post-
ꝗ̄ est publicatus
ꝓcessus ⁊ aperti
testes possint aliȷ
testes produci si-
mul cū instrumē-
tor ⁊ an talis ꝓdu
ctio iuuet ꝓducē-
teȝ:dicas ꝙ videt᷑
ꝙ talis ꝓductio
ex quo coadiuuat᷑
ad instr̄m si istru
mētū est de eadeȝ
re sup quas depo
nit testis qꝛ tunc
videt᷑ cessare suspi
cio subornatiōis
testiū a rōne ces-
sante.c.cū cessan-
te.de ap.videnda
sunt q̄ plene not.
c.fraternitatis.et
c.series.hoc.eo.ti.
⁊ maxime p Jmo
lā.⁊ alios post cū.
¶ Consuetudo.
sed dicit gl.mag.i
fi.in.c.p tuas.i fi.
j.e.ꝙ illa cōsuetu
do est ꝯ ius cōe:⁊
qꝺ valeat ista cō-
suetudo tȝ ēt spe.
in ti.de teste.§.sa-
tis vtiliter.in.ij.
col.versi.qd ergo
si peto.

⁊ sic sola consuetudo erat causa,prohibitiua:non autem ius commune:vt clare colligitur in ver.et tu.non esse cōsuctudinem:sed papa dicit eam,esse iuri contrariā:ideo non obstante ca ⁊c. et profecto erat iuri cōtraria:quia ex quo non erat facta publicatio attestationū debebant testes ꝯrij reci pi:vt veritas magis elucescat.j.e.ī nostra.⁊.l.circa.ff.de pba. ¶ †Ex his habes notabilē ⁊ nouū intellectum vt nō valeat consuetudo impediens pductionē testiū fiendā per reū:licet actor prius pbauerit intētionē suā.ex quo reus adhuc nō di dicit testificata alterius partis ⁊ sic quarto loco summaui:valet tamen consuetudo per quā licet producere testes etiam publicatis attestatiōibus sicut recitat hic do. Ant.tenere Jo. and.in addi. Spec.in titu.de excep.§.dicto.versi.sed nunquid atte.publicatis:sed certe hoc non dicit,ibi Joan. and. sed loquitur in alia qōne nūquid reo liceat publicatis attestationibus nouā exceptionē pro ponere ⁊ probare.⁊ sic nō loquitur de eisdē capitulis vel directe ꝯrijs.dictum tamē puto verum in se:quia si partes possunt hoc cōmuni cōsensu vt.c.fraternitatis.ꝫ.eo.multo fortius hoc poterit induci de consuetudine que est fortior.qd no. ¶ †Ulti.extra gloss. quero p quot testes reprobari possunt testes inducti p aduersa parte:Dic breuiter sic cōcludendo:quod aut volo reprobare psonas ipsorum testiū aut dicta. vt primo casu sufficiant duo etiā ad reprobandū centum.secundo casu requirūtur numero plures.ratio diuersitatis est:quia in primo casu testes nō deponunt super eodē:nec isti testes sunt soli ad reprobationem illorū testium:sed nō est credēdū cuilibet illoꝝ dicēti se idoneū:quia etiā solus ⁊ in facto proprio:sed isti duo sunt cōtestes ⁊ deponūt in facto alieno:sed in secundo casu deponunt sup eodem:ideo si sunt cōtrarij stādū est plurib⁹ numero nisi alij p̄ualerent meritis:de quo tamē dicendū vt plene habef in.c.in nostra.j.eo.⁊ in.l.iij. ff.eo.⁊ sic habes vnā differentiaꝫ an testes deponant cōtra personas alioꝝ testium:an contra dicta.Alia differentia:quia cōtra dicta nō admittunf testes publicatis attestatiōibus nisi ƀm qd no.in.d.c.licet.de proba.ſꝫ cōtra psonas sic intelligendo prout leg.⁊ not.in.c.p̄sentium.j.eo.tit.

☞ Testes licet vnus post alium viderint virū super mulierem probant adulterium.

1. Testes videntes virum ⁊ mulierem in latebris inuicem se osculantes probant fornicationem.
2. Tota vicinie fama nō probat copulā carnalem.
3. Testimoniū de auditu proprio cum alijs adminiculis probat copulam carnalem.
4. Depositiones de auditu cum fama ⁊ alijs adminiculis probant ad omnes effectus etiam ad separationem matrimonij.
5. Cecus ⁊ ille qui fuit retro cortinā si habet voces contrahentiū notas potest deponere de ꝯtu.
6. Adminicula que sunt in casu istius capituli.
7. Unus testis cum alijs adminiculis est sufficiens probatio in factis antiquis.

Preterea. Carnalis copula probatur per conueniens testimoniū de visu.idē in testimonio audit⁹ quod adminicula ⁊ fama coadiuuāt. Cōmunis diuisio.scda ibi:respōdem⁹. ¶ Casus literalis.Aliquis accusaf qd ipse cognouit aliquā mulierem.querif an testes q ad hoc pbādū inducunf sint iterrogādi de visu vel etiā an sufficit sola vicinie fama:vel vtrū sit credendū testibus qui carnalis copule dicunt se esse cōscios:sed de visu nihil dicunt:rūdet papa consultus ꝙ si testimoniū cōueniens reddaf de visu vel etiā de auditu ⁊ p̄sumptioneꝫ violentā fama cōsentiens subministret ⁊ alia adminicula legitima adsint standū est testimonio iuratoꝝ quibus omibus cōsyderatis iudex cōfirmabit motū animi sui ex argumentis ⁊ testimonijs que negotio cōpeterint aptiora ⁊ sic formabit sententiaꝫ.Ber. ¶ No.ꝙ per solam famā non probatur carnalis copula:nec etiā per testimonium[a] de auditu:nec per sola adminicula:sed hec simul iuncta pbant: ex quo collige qd diuerse species pbationū simul iungunf ad faciendā pbationē perfectā.ad idem l.iij.ff.eo. ⁊ qd dixi in.c.cum causam.ꝫ.de proba. vbi de hoc. ¶ No.ij.ꝙ vbi datur testimoniuꝫ de visu nō requirunf alia adminicula etiā ad pbandum carnalem copulā.⁊ pondera text.dum dicit conueniens non enim requirif ꝙ omnino pcepe rint cōcubitū:sed satis est qd pceperint illud qd cōuenienter in talib⁹ percipi potest:de quo.j.dicam. ¶ No.ibi:circūspectus iudex atqꝫ discretus qualis debet esse iudex.Itē ꝙ commissa arbitrio iudicis videnf cōmissa tanq̄ arbitrio circūspecti ⁊ discreti viri:ideo si nō facit tanq̄ circūspectus ⁊ discret⁹ potest ab eo appellari.vt in.c.j.de dila. ⁊ qd ibi dixi.facit qd no. Bar.in.l.si qua pena.ff. de v̄.sig. ¶ No.ibi:motū animi sui ⁊c. ꝙ nō potest dari certa doctrina circa probationem complendam:ſꝫ oportet ꝙ ita vrgeant ꝙ animum iudicis inducant ad credulitatem.de quo vide per Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiur.facit.l.iij.ff.e. tit.Et no.ibi:rei aptiora ⁊c.ꝙ ille pbatiōes magis stringunt que sunt aptiores ⁊ verisimiliōres negotio de quo agif ad quod.iiij.q.iij.si testes.⁊ per Inno.in.c.auditis.de prescrip.⁊ per gl.in.c. j.eo.tit.lib.vj.nunc vt clarius habeas intellectuꝫ huius.c.⁊ glo.quero quot questiōes fuerint hic formate:⁊ qualiter ad illas rūdeatur:dic qd questiones fuerūt tres. ¶ †Prima an in probanda carnali copula sint testes interrogādi de visu.Et ad istam.q.respōdef ꝙ sic.⁊ magis late respōdetur ꝙ fuerit quesitum.dicif enī qd cōueniēs testimoniū de visu sufficit:⁊ sic nō solū sunt interrogandi:sed etiam sufficit tale testimoniū quia satis est ꝙ sit conueniens:vt in ter.⁊ pro tāto dicit papa cōueniens:quia vt dicit Joā.an.sufficiens testimonium in hoc reddi nō potest:ſꝫ enī testes viderint virum supra mulierē nō per hoc necessario infertur qd illaꝫ cognouerit.forte enī vir erat frigidus vel maleficiatus vel nō potuit tunc coire:ſꝫ al's esset potens quia forte erat mulier arcta hec tamen dispositio sufficit:quia non potest iste actus carnalis magis stricte ⁊ necessario percipi. ¶ †Imo plus dico ꝙ ſꝫ testes non viderint virꝝ ⁊ mulierē commiscētes precise eodem tēpore:sed interpolatim cōtinuo tamē vnus post aliuꝫ.hoc sufficit:quia per foramē viderunt successiue illos coeuntes:quia cum iste actus sit successiu⁹ nō videntur deponere super diuersis fornicationibus sed super vna tm̄:ita no.dixit gl.in.c.nihilomin⁹. iij.q.ix.⁊ Cy.in.l.testium[b].C.eo.adhuc plus dico qd pbata erit fornicatio[c] si viderūt virū ⁊ mulierē in latebris se osculātes ⁊ amplexātes:quia isti sunt act⁹ ppinqui ad actum.vn̄ alibi dixit Bar. ꝙ deprehensis viro et muliere in huiusmodi actib⁹ ppinquis reddif adulteriū seu fornicatio notoria.ita no.in.l.ij.ff.de fur.⁊. l.capite quinto.ff.de adul.facit.l.si quis nō dicam rapere. C.de epis.et cle.canonizata.d peni.dist.j.si quis.⁊ hec quo ad j.q. ¶ †Secunda questio huius text.fuit an sola vicinie fama sufficiat ad copulā carnalē pbādā. Et ad hanc tacite in tex.rūdetur ꝙ non:ex quo enim requiritur cum fama testimonium de auditu ac alia adminicula satis innuit famam solam non sufficere.⁊ pro hoc facit:quia fama tanquaꝫ sepe fallax non probat facit.j.c.tam lris.iiij.q.iij. item sepe.⁊ hic tamē vide quod plene dixi in.c.ueniens.ꝫ.e.⁊ per Bar.in.l.de minore.§.tormēta. ff.de qōni.⁊ q̄tum ad propositū dic hoc pcedere cum agitur ad plenū preiudiciū inferendū:alias enim sola fama qn̄qꝫ sufficit:puta quo ad īpediēdū matrimoniū contrahendū:vt in.c.super.eo.j. de cōsan.⁊ affi.Item quo ad suspēdendum infamatum donec se purgauerit,vt.ij.q.v.p̄sbyter.et j.de purga.cano.c.inter.item quo ad facultatem inquirendi de veritate.vt in.c.qualiter ⁊ qn̄.el.ij. de accu.⁊ dic pleni⁹ vt no.vbi.ꝫ.remisi. ¶ †Tertia questio huius tex.fuit vtrū sit credendū testibus iuratis qui dicunt se carnalis copule conscios:sed de visu nihil affirmāt:et ad istam qōnem

a ¶ Testimoniū. An p dicta testiū deponētiū de auditu pbef copula et adde in hoc qd scribit do.Anto. plene in.c.tā lris. j.e.et in.c.ex lris. ꝫ.de ꝯsuc.⁊ i.c.fi. de suc.ab intest.in qbus iurib⁹ plene habef qn̄ valeat testimoniuꝫ de auditu.

b ¶ In.l.testiū.Et ideꝫ dicit ibi bal. circa fi.et Jo.an. in addi.Spe.ī ti. de teste.§.iā de interrogatorijs.in antepe.col.v̄s.qd si vn⁹.ī addi.que inci.idē ī quouis actu.⁊ add b bal. ī.l.neqꝫ natales.ī fi,in.j.col.C.de pba.vbi dicit ꝙ pbaf aliqua meretrix nō pbato tactu ſꝫ pbatis circūstātijs vt plurimū verisimilib⁹: vt q2 itrat ⁊ exeūt scholares de domo:de die ⁊ d nocte.et dicit quod qn̄ scholaris loquitur cuꝫ puella nō p̄sumif dicere pater nr̄.et ista duo ēt ad literaꝫ dt Pe.de anc.in reg.semel malus. ī.vj.charta.li.vj. ⁊ adde hic bal.in d.l.testiū.C.eo.in pn.vlt.col.vbi dicit qd si testes qui viderunt iuuenē cū puella iuuēcula in lecto deponant eam esse corruptā magis eis credif q̄ alijs dicētibus eā v̄ginē. ⁊ de hac qōne ⁊ p q̄ signa dicaf copula pbari:vide glos.fin.ſꝫ Ang. ibi ī.l.j.ff.de va.et extraor.cog.gl.ī l.quod autē.ff.de adul.⁊ ideo dicit gl.in.c.dixit dn̄s. xxxij.qō.j.qd per suspicionem probatur fornicatio: ⁊ ideo si maritus fuit diu absens vel presens sed infirmus ⁊ reperiat vxorem habere filium anniculum ex hoc est probata fornicatio.vt dicit tex.in.l.filiū. ff.de his qui sunt sui vl' alie.iu.vide gl.ī.v̄.discreta.et in.c.inquisitioni. de se.excō.Et adde ꝙ testes q īducunf ad pbandū adulteriuꝫ nō pbant nisi reddāt cām dicti sui:q2 hoc nō pōt plene videri nec sentiri ita bal.ī.l.sola.in ij.col.C.eo.Item adde b text.cū gl. in v̄.cōcubit⁹.ī.c. nec aliq̄.xxvij.q.j.

¶ Add qualiter pbef adulteriuꝫ: Ro.ꝯs.ccclxvij.⁊ q̄liter probef carnalis copula.per Areti.consil.xiij. Anto.Francis.

¶ Circa pbationē copule carnalis:dicas ꝙ illa p̄sumif ex cōfessione vni⁹ cōiugis ſꝫ alter neget vide Inno.ī.c.ex parte.ī gl.mag.d ref.spo.⁊ vide eūdē ī c.cōtinebaf.d despō.impu.vbi dicit ꝙ pbaf per iuramētū allegātis illā īteruenisse q2 in dubio p̄sumif interuenisse:scdꝫ bal.in.l.siue possidetis.C.d colla.⁊ vid q̄ habenf.ī.c. ex lris.de p̄sump. ⁊ vide p Bal.in.l. deo nobis.C.de episcop.⁊ cle.vbi multa dicit vltra ea q̄ hic tangunf p gl.⁊ doct.circa istā pbationē copule.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Fornicatio.vide qd dixit bal.in c.tue.de pcu.vbi sentit ꝙ adulteriū pbef ex eo qd visa fuit mulier osculari ⁊ ponere manus ad mā millas:⁊ io ex talib⁹ signis ƀm eū ita priuatur dote sicut ex adulterio:de quo per Deci.ī rub.ꝫ.de iudi.in.j.lec.co.j. vide etiā qd not. Bal.ī.l.neqꝫ natales.C.de pbat. vbi dicit ꝙ pbaf meretrix ex eo ꝙ probaf scholares ad eā passiꝫ accedere:⁊ d materia late ponit Ang. areti.ī.trac.maleficiorū.in ver.che me hai adulterato la mia dona. columna.xj.

a ¶ Cecus. Qd regulariter valeat testimoniũ de auditu proprio cortina vel pariete intermedio tenet Archid. in c. hoc vĩ. xxij. q. v. in j. col. qui ab hac regula excipit octo casus quos oĩno vide ⁊ vltra illos adde ꝙ p̄dicta regula nõ hꝫ locũ ĩ testamẽto: vñ nõ sufficit qd testes audiuerũt testatorẽ cortina intermedia. hoc dicũt Cy. ⁊ Bart. in d. l. si non spãli. hic all. Itẽ qñ agitur de probãda copula ad effectuꝫ impediẽdi nõ ꝓbat copula p testes q audiuerũt pariete intermedio: vt hic. Itẽ adde qd in criminalibus nũꝙ valet tale testimoniũ de auditu p cortinã intermediã vel tenueꝫ parietẽ: tꝫ Imo. ĩ d. l. ĩ sum. §. ideꝫ labeo. ff. de aqua plu. arcẽ. pro quo optime ⁊ generaliter in quocunqꝫ casu huius tex. in auth. de ĩstru. cau. ⁊ fi. l. §. si qs. Itẽ de hac materia vide per Ang. in d. l. si nõ speciali. C. de testa. Item adde quod de testimonio audit⁹ late scribit do. Anto. in c. tã lr̃is. et qd ibi latissime. ĩ. eod. ¶ Adde an valeat testimonium d auditu alex. consi. lxx⁹ij. i. libr. Francis. areti. cõsi. xxxvij.
Anto. Francis.
¶ An ⁊ quando testis de auditu ꝓbet vltra. Bald. dicas ꝙ testis dꝫ deponere de his q̄ cadũt in sensuꝫ ipsi⁹ vel de auditu vel de visu: vel de tactu s̄m subiectã materiam ⁊ s̄m qd ꝯuenit sensui per quẽ deponit: vt p Bald. i. l. cõuẽticulaꝫ. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ p eundẽ in l. testiũ facilitati. C. de testi. ⁊ p Ang. l. auth. de instr. cau. ⁊ fide. i

papa nõ rñdet hic s̄m Innoc. sed Hosti. dicit qd rñdet. j. in ver. vel etiã de auditu ⁊c. Et satis puto eum verũ dicere: et mens est litere iudicio meo ꝙ si testes dicunt se conscios: scilꝫ qd audiuerunt eos commiscẽtes: sed nihil viderunt ⁊ cũ hoc cõcurrat fama publica ⁊ alia adminicula satis erit ꝓbata copula aliter nõ: ⁊ licet papa dederit hãc instructionẽ. tamen postea in ver. etenim circunspectus ⁊c. Papa rñdet magis generaliter s̄cdm Hosti. et bene ꝙ in hoc nõ potest dari certa et inuariabilis doctrina. Sed circunspectus iudex et discretus habebit examinare quãdo predicta vel similia sufficiant vel nõ. et hec est rñsio tertie questionis. capit ergo hic testimoniũ de auditu pro auditu proprio: vt q2 audiuerunt eos cõmiscentes: non autem pro auditu alieno: quia id nõ est proprie testimoniũ. vt dicit glos. ij. l. in summa. §. idẽ labeo. ff. de aqua plu. arc. ⁊ sic facit ad propositum questiõis formate. istud aũt testimonium de auditu ꝓprio: lꝫ alr̃s sit p se sufficiens. xiiij. q. ij. quãꝙ. no. glo. in d. §. idẽ labeo. tñ hoc per se non sufficiebat: quia actus copule nõ percipitur sensu auditus tm̃: sed visus. ideo requirũtur hic alia adminicula. ⁊ per hoc habes declaratam primaꝫ glo. 5 ¶ †Sed quero nũc expediendo cum text. totam materiam. ⁊ glos. fi. nũqd sufficiunt tales depositiones: scꝫ per testimonium de auditu famã ⁊ alia adminicula quo ad omnes effectus etiaꝫ si agatur ad matrimoniũ ꝯtũ dissoluendum propter affinitatẽ prius ꝯtaꝫ: Glo. alr̃. pro ⁊ cõtra: ⁊ tandem dat tres intellectus seu effectus ad q̄s causandos sufficit tale testimoniũ. Primo si agitur ad mr̃imoniũ impediendũ per viã denuntiatiõis. ⁊ sic dicit posse intelligi hũc text. Sed certe hic intellectus nõ procedit: q2 ad hunc effectum sufficeret sola fama: vt. s̄. dixi. ⁊ tamen iste text. requirit hic vltra famam testimonium de auditu ⁊ alia adminicula. Secũdus intellectus glo. est vt sufficiat quo ad ꝓbandum exceptionem adulterij ⁊ ad repellẽdã actionẽ institutã ad thori separationẽ. Tertius intellect⁹ est si agat̃ de probanda copula ad effectuꝫ separãdi matrimoniũ quo ad thoruꝫ: nam in istis casib⁹ agitur de modico preiudicio: ideo sufficiũt tales probatiões: secus si ageretur ad separandum matrimoniuꝫ vel ad aliud graue p̄iudiciũ: ⁊ sic multũ restringit intellectum huius. c. Jo. and. non placuit huius gloss. restrictio: sed intelligit tex. generaliter vt sufficiat ꝓbare copulã modo predicto ad quẽcunqꝫ effectum agatur etiam si venit ad dissoluendum matrimoniũ iam ꝯtum intelligẽdo tamen de auditu proprio ⁊ nõ de auditu auditus. vt. s̄. dixi: mouetur quia oportet illã ꝓbationem recipi ex qua violẽter id presumat̃: sicut obseruatur in simili in probãda paternitate ⁊ filiatiõe. c. per tuas. s̄. tit. proxi. ⁊. c. trãsmisse. qui fi. sint legi. cum cõcor. ibi positis. aliter s̄m eum possent dici iura superflua que de impedimẽto affinitatis tractãt: quasi velit dicere ꝙ de facili non potest probari carnalis copula nisi modis p̄dictis cuꝫ multum caute expleatur. ⁊ sensus visus modicũ plus operetur cũ necessario nõ possit ꝓbari cõcubit⁹: vt. s̄. et hoc satis mihi placet: tum per ratiões p̄dictas: tum quia iste tex. loquitur generaliter: et sic debemus eum intelligere quo ad omnẽ effectuꝫ. 6 ¶ †Nam videm⁹ in simili quod cecus [a] ⁊ ille qui fuit retro cortinã vel tenuem parietem habẽs voces ꝯhentiũ notas potest deponere super cõtractu seu verbis ꝓlatis a tertio: vt est glo. no. iij. q. ix. testes. ⁊ in d. §. idẽ labeo. ⁊ idẽ ibi Bart. et per Cyn. in l. testiũ. C. eo. ⁊ p doc. nostros in c. ij. de consuetu. lꝫ antiqui dicant vt Ange. in l. si non speciali. C. de testa. ꝙ tales nõ faciunt talẽ plenã probationeꝫ: quia decipi potuerũt in voce. ita dico in ꝓposito ex quo prius viderũt virum ⁊ mulierem in eadeꝫ camera ⁊ postmodũ audiuerũt eos cõmiscentes faciunt p̄sumptionẽ maximã lꝫ non plenam probationem: quia potuissent decipi in audiẽdo: sed cum fama [b] et alijs adminiculis faciunt plenam probationẽ maxime iũctis not. per Bart. in d. l.

capite quinto. ⁊ l. ij. de quib⁹. s̄. dixi. ⁊ iste est ver⁹ intellectus totius. c. 7 ¶ †Si autem queris que dicantur adminicula ĩ casu nostro: dicit Hosti. qd sunt tactus: visus: risus: iocus: missio nũtiorꝫ et iocaliũ: cohabitatio: amplexus: osculũ: ⁊ similia. et vide qd habetur in c. tertio loco. ⁊ c. literis. de p̄sump. et d. l. capite quĩto. de adulte. 8 ¶ †Adde p̄dictis no. dictũ Ja. Bal. qd recitat ⁊ sequit̃ hic Host. qui dixit ꝙ si est vnus testis de visu cuꝫ fama ⁊ alijs adminiculis certꝭ ⁊ ꝓbabilibus sufficiẽs est probatio in factis antiqs de quibus non est memoria ⁊ in delictis que occulte fiũt. ad hoc faciũt in argu. multa iura. xxxij. q. j. dixit dñs. C. de adul. auth. si qs ei. et. ff. de aqua plu. arcẽ. in l. in summa. §. idem labeo. ⁊. ff. eo. l. iiij. §. j. et. ij. et. c. cũ in diocesi. de vsu. et cle. vna. co. titu. vide ad cõfirmationem illius dicti Jac. Bal. qd ponit Lap. alle. liiij. et facit. l. indicia. C. de rei ven. ⁊ vide omnino que dixi in c. tertio loco. de prob.

1 ☞ Ani etiam legato cardinali non creditur in preiudicium tertij: pape vero sic.
2 An pape: cardinali: legato de latere: episcopo: et iudici credatur.
3 An scriptum iudicis vel tabellionis possit per testes ⁊ per quot reprobari.
4 An aduocatus vel procurator possit esse testis.

c **Cum a nobis.** [c] Unius iudicis v̈bo non creditur: scripture v̈o eius per testes reprobari possunt. fallit hoc in papa: ita cõmuniter summatur: ⁊ satis placet. j. tñ latius declarat̃. ⁊ s̄cda pars ibi: ne scriptũ. tertia ibi: salua. ¶ Casus literalis. Querebat̃ vtruꝫ dicto seu verbo vnius iudicis sit credẽdũ in causa ⁊c. dñs papa rñdẽdo inhibet ne vnius iudicis quantecũqꝫ fuerit authoritatis v̈bo credatur in causis: siue super testamentis: siue quibuslibet alijs ꝯtibus questio agatur: nec scriptum eorum nisi testium adminiculo fulciatur eã obtineat firmitatẽ: quin ei possint et debeant duorũ vel triũ testium bonorũ testimonia p̄ualere salua oĩbus sedis apostolice authoritate. Ber. ¶ No. ibi canonica ⁊ ciuilia iura ⁊c. pro cõmuni vsu allegãdi nam leges secularium appellant̃ ius ciuile: põtificum v̈o ius canonicũ. Et sic no. ꝙ verbũ canon: late intellectum cõprehẽdit in se omnẽ constitutionem papalem seu vniuersalis ecclesie. qñqꝫ sumitur vt species cõstitutionis: de quo dic vt legi. et no. in sum. iij. dist. qñqꝫ ius ciuile appellat̃ ius humanũ: canonicũ v̈o ius diuinũ: vt in c. j. de iuramẽ. calũ. ⁊ dic vt ibi dixi. ¶ No. ij. ex codeꝫ verbo ꝙ licite allegantur iura ciuilia in foro ecclesiastico etiã vbi in eadem dispositiõe cõcurrunt canones. sic tẽpera glo. ĩ c. si in adiutoriũ. x. distin. ¶ No. pulchrũ tex. iũcto p̄nc. cum fi. qd excepto papa nõ creditur in preiudicium alterius verbo cuiuscũqꝫ quantecũqꝫ fuerit authoritatis ex quo eñi tex. in fi. excipit papam solũ videtur includere omnes citra eum: nam exceptio firmat regulam in alijs. xxxij. q. vij. dñs. et. c. ij. de coniu. lepro. Ex quo infert̃ qd etiam legato cardinali non est credẽdũ in preiudiciũ alterius: vide bonã glos. que hoc sentit in c. sicut de sentẽ. excõ. ¶ No. ex hoc ⁊ ex tex. qui in fi. generaliter excipit papã ab oĩbus supradictis ꝙ nõ solum literis pape est credẽdũ: sed etiam v̈bo suo: et sic litere pape ⁊ ipsius verbum nudũ videntur equiparari. quod sentit hic Host. in fi. ⁊ no. ꝙ videtur hoc ꝓcedere siue q̄stio agat̃ de spiritualib⁹: siue de reb⁹ ꝓphanis etiam si de ꝯtib⁹ seu testamẽtis quod est valde notã. maxime propter no. per Inn. in c. inquisitiõi. de sentẽ. excõ. facit. c. qcũqꝫ. xi. q. j. siue intelligamus id ĩ summo põtifice: vt intellexit hic Hostiẽ. siue intelligamus in quolibet ep̄o ĩferiori: ⁊ tũc facit arguẽdo per locũ a maiori. ¶ Not. in v̈si. nec scriptum. ꝙ scriptura iudicis facit fidem nõ tamen tãtam quin possit reprobari per testes ⁊ põdera. ex eo enim qd dicit posse per testes reprobari infertur ꝙ ex se sine alio adminiculo facit plenam fidem qd ꝓfecto nõ ꝓcedit in iudicialibus. per. c. quoniam.

§. j. per illuꝫ text. in ver. p̄sentibus. ⁊ in auth. de tabel. ĩ. p̄n. in. j. col. ⁊ an testes quorꝫ vnus d̄ponit de vno sẽsu: ⁊ alter de alio cõiũgantur ad finẽ vt ꝓbẽt ⁊ qñ d̄ ponunt de actu p ceptibili duobus sensib⁹ ꝓbẽt: vide q̄ habetur. c. ij. de ꝯsuc. ⁊ ĩ. c. fi. d̄ suc. ab inte. et p bal. ĩ l. j. ĩ. vij. co. d̄ ꝯfes. ⁊ vide p alex. ĩ. l. ꝙ meo. in. §. si vẽditorẽ. ff. d̄ acq. pos. et vide Joan. de imo. in. c. tã lr̃is. hic alle. vbi tenet cõtra do. Ant. et vide eũdẽ alex. in l. si non speciali. hic alle.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Cũ fama. Qñ fama cuꝫ alijs adminiculis faciat plenã ꝓbationeꝫ late traditur per Bart. ⁊ alios. l. l. admonendi. ff. de iureiur. et qñ probationes diuersi generis cõiũgantur ad faciẽdam plenã ꝓbationeꝫ tradit. Alex. ĩ ꝯsi. cxxviij. inci. ponderatis. col. fi. in ij. volu. ⁊ in ꝯsi. cl. incip. in cã ⁊ lite col. fi. in v. volu. ⁊ Areti. in ꝯsil. xiij. incip. viso diligẽter. col. viij.

c ¶ Cum a nobis. Materiã huius decreta. vide plene ⁊ elegãter per do. Anto. ĩ. c. nõ sine. in penulti. et vlt. col. de arbitr. vbi examinat an iudex arbiter assessor vl' aduocatus possint testificari de his que corã eis acta sũt.

a ¶ Aut de verbo. Et hoc est verum etiam de his que gessit ante papatum. tex. est in.c.querelam.in pri.de elec. vel que ab aliis gesta sunt. tex. est in.c.tum ex literis de restitu.in inte.⁊ in.c.j.de renuntia.li.vj.⁊.c.ad apostolice.de re.iud.li.vj.⁊ vide ad hoc bonũ tex.in cle.j.de reli.⁊ vene. san.in antepe.col.versi.intelleximus aũt.l3.gl.ibi.in ver.reuelat. videat aliter loqui.⁊ vid glo.in ver.pmisissent.i.d.c.ad apostolice. Itẽ pro limitatiõe eius qd dicit do. Anto. h vide sing. limitationez quã ponit do. Abb.i cle.j.d pba.circa fi.quaz etiã repetit hic in lect. Adde hic qd dicit Bal.in.l.iurisiurãdi.i.ij.col. C.e.vbi dicit q l3 credat dicto pape tñ si non recordat licitũ ẽ salua maiestate reducere sibi rem in memoriã ne perseueret i errore: papa enĩ bñ põt errare tex.ẽ i.c.tũ ex lr̃is, de i ite.rest.⁊.i.c. pterea.xxiij.di. et in.c. sniam.xxxv. q.ix.⁊ vide text.⁊ gl.in ver.emendare in.c.si.de rescri. lib.vj.q ptz quia mutat iterdũ suã sniam.⁊ ẽ tex.i.c. alma.i prin.d sentẽ.excõ.i.vj. sicut enĩ mutauit aug. in.c.certe.xij.q.j. ⁊ facit.c. qualiter el.j.de accu. adde hic do.de Rota i antiqs.deci.cclv. ¶ Adde Roma. sing.suis.x.incipi sanctissim⁹ eugeni⁹ papa. vbi all. glo.in.c.j.d renũ. ⁊ in.c.ad apostolice.de re iudic. et dic qita fuit iudicatum.

quoniam .de proba.vbi ẽm ibi not.in extra iudicialibus d3 limitari ẽm not.in.c.post cessionẽ.de proba.⁊ dic plene vt ibi dixi. ¶ 2 † Quero quia tex. loquitur de vno iudice: quid si sint plures nunqd eis credẽdum sit? Glos.iij.videtur concludere qd si aliquid asserunt in ipsa instantia vbi sunt iudices non est credendum, nisi quatenus constaret legitimis documentis: per.d.c.quoniam. sed i cau sa appellationis eis credetur duabus circunstantiis concurrentibus: scil3 qd non sint alij testes: ⁊ sic in defectum. Item si deponunt super processu: nam super principali causa nõ possunt esse testes per.c.statuendum.als statutum.ij.q.vj.ita cõcludit hec glo.de hac materia vide per Inno.in.c.ij. de arbi.⁊ per do.Anto.hic qui late prosequit sed intricate: ⁊ p Jo.calde. Sed clare psequẽdo dic q aut queritur de literis pape.⁊ dic vt plene leg. ⁊ no.in cle.literis.de proba. Aut de verbo[a] ipsius ⁊ si pseuerat in eo sibi credendũ est:[b] vt hic nemo enim illi cõtradicere posset ẽm Host.alle.xix.dist. in memoriam.ix.q.iij.cũcta per mundu3.⁊.c.per principalem.⁊.s.de offi.dele.ex parte.el.ij.potest tamen ei dici ẽm eum salua maiestatis reuerẽtia aliquid est de quo non recordamini: quia plerunq3 nos fallit obliuio.xxiij.dist.preterea: ⁊ ipsu3 decet patienter audire: ⁊ quod cum humilitate proponitur exaudire.s.de rescrip.si quando.de resti. in inte.tum ex literis.ego credo hoc verissimũ in his in quibus papa habet liberam potestatem vt in beneficialibus spiritualib⁹ ⁊ similibus. S3 dubito quid de aliis: puta in casibus laicorum prophanis ⁊ in aliis in quibus non potest vti potestate absoluta: iuxta no.per Inno.in.d.c.inquisitioni: nunquid sit credendum nudo verbo suo in preiudicium aliorum: ⁊ qd non credatur facit qd habetur Joan.viij.c.transumptiue.i.§.j.ij.q.iij. vbi Christ⁹ noluit q sibi crederetur: sed voluit se conformare legi diuine dicenti in ore duoru3 ⁊c. Et inquit si duorum hominum testimonium verum est quare testimonium meũ ⁊ patris mei nõ accipitis: ad idem facit in simili.ij.q.j.deus omnipotens.vbi dicitur q de⁹ noluit punire peccata Sodomorum: licet sciret tanquã deus nisi prius eos conuinceret tanq̃ iudex. Ite3 in lege diuina nullus casus est exceptus: nec alibi reperitur contrarium.⁊ ad istum text. posset dici quod loquitur in his in quibus habet plenam potestatem: posset tamen argui.d.c.quicunq3.xj.q.j.sed illud est priuilegiu3 imperatoris.vt no. Inno.in.c.nuper.j.eo.⁊ loquitur quando deponit in forma testimonij: cogita aut loquimur in cardinali: ⁊ tũc si est legatus creditur verbo suo in his que sunt non multi preiudicij:[c] iuxta ea que leg.⁊ not.in.c. nobilissimus.xcvij.distin.⁊ per gloss.in.c.sicut.de sentẽ.excom.in aliis secus vt hic: ⁊ vide per Joã. and.in.c.j.de offi.lega.lib.vj.⁊ quod no.in.c.constitutus.in princip.de appel.vbi de hoc. si autem esset nõ legatus regulariter non debet credi in al

b ~Sebasti. Sapia. ¶ Credendũ est. Vide Pe.de an. in cõsil. ccxxxviij. in.c.vltra alia.qd all. Fel.hic.sed ad illud cõsiliũ vide eũdẽ Feli.i.c.causam que.in.vj.co. s. de rescriptis.

c ~Sebastia.Sap. ¶ Non multi preiudicij. Limita duobus modis vi per Roma.in cõsi.lix.incip.ad discutiendũ.in.iiij.dubio.⁊ vide Bart. contrariantem in.l.vnica.C.de superindi.lib.x.⁊ do. Jaso.in repe.l.ad monendi.col.lxxv.versi.adde etiam q dicto cardinalis.vbi plura alle.

d ¶ Testimonij. Quando credatur iudici testificanti in causa quã ipse tractat vel tractauit.⁊ adde qd no. Inno.in.c.cum dilectus.i gl.super versi.responsionẽ.de accu.⁊ vide gloss.⁊ ibi. Bar.in.l.ne in arbitris.C. de arbi.⁊ Bar.late examinat vtrum arbiter possit esse testis d his q̃ corã eo acta sunt de quo per do.Anto.in.c.cũ dilecti.⁊ in.c.quintauallis. in.xvj.col.de iureiur.⁊ vide de articulo hic examinato per do.Anto.in c.cum dilectus.in.viij.colũ.de elec.vbi satis succinte ⁊ pulchre expedit istum passum etiam vide hoc videl3 an ille qui est vel fuit iudex vel arbiter in causa possit in eadem causa testificari late per Flori.in.l.quoties.§.fi.ff.de proba.⁊ do.Anto.post.Inno.in.d.c.non sine.de arb.⁊ vide de hoc per Archi.in.d.c.de conciliis.xviij.dist.vbi dicit qd iudex vel arbiter potest testificari de his que corã eo acta sunt dummodo aliis non fiat preiudicium. Itẽ hoc vide per do.de Rota deci.lxxxvj.ẽm ordinem meum nouissimũ. Et de ista qõne vide p Bar.in.d.l.ne in arbitris.in.ij.col.ver.iuxta predicta quero.C.de arbi.adde no.per Bar.in l.iubemus.j.col.C.de sacrosan.eccl.⁊ do.in.d.c.de cõciliis.in fi.xviij.di.

terius preiudiciũ: vt hic: nisi aliud habeat stylus curie: de quo in.d.c.cõstitut⁹.de literis vero cardinalium dic vt plene dicã in.c.qd super his.de fi.instrumẽ. Aut queritur de episcopis seu prelatis vel iudicibus inferioribus ⁊ respectu literarũ siue habeant sigillum siue subscriptionem. dic vt plene dixi in capitu.post cessionem.de probatio. Quo ad nudum verbum eorum aduerte qd aut voluit deponere non in forma testimonij ⁊ eis non creditur in preiudicium aliorũ etiã subditorum.vt in.c.si tantum.⁊.c.placuit.vj.q.ij.facit.c. si sacerdos.de offi.ordina.⁊.ij.q.vij.c.plerunq3.⁊ maxime hoc procedit in iudicibus: vt in ca.quoniam.s.de prob.possent tamen haberi dicta eorum vt instructiones.de confir.vti.vel inuti.cu3 dilecta.in prin.vbi per docto.facit.c.innotuit.de elec.no. Inn.in.c.ij.de arbi. Aut volunt deponere in forma testimonij[d] ⁊ tunc aduerte aut volũt deponere in eadem instantia in qua sunt iudices aut in alia. Primo casu nõ possunt: quia non debent esse iudices ⁊ testes simul[e]: cũ alius debeat esse iudex: alius testis: ⁊ alius examinator: alius examinatus.iiij.q.iiij.c.j.de ver.sign.forus.de in sti.c.fin.probatur aperte in.c.dilecto.j.eo.vbi repellitur iudex ab officio iudicandi vt sit testis: et sic intellige gloss.istam in princi.dum facit differentiam inter primã instantiã ⁊ instantiam cause appellationis.in alia vero instantia in qua non est iudex: dic qd aut non iudicauit in illa causa: vt quia causa vertitur corã alio iudice: vel fuit remotus ab officio vt ferret testimonium: ⁊ potẽst testificari sicut quilibet alius testis nisi aliud obstet.vt.d.c.dilecto.⁊ sic intellige.l.ob carmẽ.ff.de testi.non tamẽ crederetur vni soli.vt in.c.licet ex quadam.j.eo.⁊ no. Inno.in.c.quoniam contra. preall. Aut iudicauit ⁊ subdistingue aut vult testificari super ipso negotio principali aut super actis iudicialibus: puta qr nunc contenditur coram iudice appellationis: vel agitur de nullitate coram alio iudice vel est causa restitutiõis in integrum vel consimilis. Primo casu sunt opi.glos. hic tenet quod non potest: per.c.statuendũ.alias statutũ.ij.q.vj. Host.contra ⁊ ad tex.d.c.statuendũ.vbi dicit qd in cã in qua fuit iudex ⁊c.supplet ipe ⁊ ad hoc est: vel ẽm eũ oportet dicere q illud. c.in hoc est correctũ sicut ⁊ in alio in quo dicit nõ cogendum clericum ad testimoniũ.xiiij.qõ.ij.super prudentia. Jo.cald.sequitur istam gloss.presumitur enim ẽm eum q habeat affectionem ad causam ex quo in illa iudicauit vt sentẽtia sua effectum habeat.sicut dicitur de aduocato.C.de assesso.l.vlti.in fi.ff.eo.l.pe.⁊ in.c.romana.eod.tit. lib.vj.nec placet sibi dictum. Hosti.de correctione: qr cõtrariũ tex.non habemus.⁊ quia.d.c.statuendum.iuuatur ratione.pdicta.et hoc dictum huius glo.cõmuniter approbat: ⁊ satis placet: et not.gloss.in.c.statuẽdum.⁊ idẽ videt sentire Innocen.in.d.ca.ij.de arbi.vbi dicit q iudex aduo

an autẽ solicitator possit esse testis i causa i qua fuit solicitator ad hoc vide qd not. do. Ant.i.c.susp in vlt.col.vers.de adherẽte.s.e.⁊ vide do.in.c.romana.de testi.lib.vj. vbi dicit q solicitator etiã datus a pcuratore non est idone⁹.⁊ vide Ange.consi.xxxi. vbi dt q solicitator etiã siue inuestigator non põt esse testis idone⁹ in causa: de quo vide per dom.de Rota decisione clviij.ẽm ordine3 meu3 nouissimũ qd habeo in singula. Lud.in litera. T. incipiente queritur an solicitator.⁊ fuit cõsiliu3 do. Thome doc.de senis subscriptum per do. Jo.de ana.⁊ vide etiam Roman. in consi.incipiẽte omnipotẽtis dei. Et adde omnino quod no.d.Ant. in capi.bone.el.j. de postu.prela.⁊ per eundẽ in.c.ex literis.in.ij.nota. de transac.vbi videt dicere singulare verbũ loquẽdo de proxenetis. vide etiam de proxeneta vnum verbum quod ponit in.c.insuper.in.v. col.s.eod.vbi dicit q licet testimoniũ proxenete admittatur: tamen nõ est itegrũ testimonium: ⁊ videt dicere Bart.vno verbo in.l.omnibus.C.eo.⁊ vide Specu.in titu.de teste.§.j.⁊ vide quod no.do.Anto.in.c.cum dilectus.in.vij.col.de elec. vbi dicit q proxeneta admittitur ad testificandum in negotio cui ipse fuit mediator in subsidium quando aliter probari non potest. Sed de hoc an proxeneta sit sufficiens testis: vide pulchre per Bal.in.d.l.omnibus.circa fi.C.eo.⁊ vide glo.⁊ quod ibi no.post Jo.an.⁊ do.Ant.in c.delictorum.de testi.cogen.⁊ de officio proxenete: vide quod no. Bal. in.l.multum.C.si quis alte.vel sibi.⁊ vide hoc qd subtiliter scribit do. Francis.de are.in.c.insuper.circa fi.super eodem.vbi ponit do.Anto. quid de administratore: ⁊ vide qd habetur in.l.si is cui pecuniã.C.de furtis. ¶ Adde an iudex possit esse testis de his q̃ corã ipso acta sunt. Francis.are.consi.xiij. Raph.cuma.consi.cxxxvij.⁊ ibi quid de arbitro ⁊ procuratore.

e ~Sebasti.Sapi. ¶ Et testes simul. Vide copiose per do.Ant.in 2si. xxix.inci.questio hec dubia.⁊ per Pe.de anc.in cõsi.clxxiij.inci.visis et diligenter. Bal.in.l.iubemus.ij.§.sane.C.de sacrosan.eccle.

catus assessor ꝛ executor nō possunt esse testes:ꝑ d.c.statuendum.ꝛ alia iura superius alle.sed sunt cōsulēdi de facto suo.alr̄.c.cū dilectus.j.de accus. ꝛ per hoc videtur sentire ꝙ loquatur in instātia etiam vertente coram alio. Aut queritur nūquid posset esse testis super actis.ꝛ in hoc ꝯsydera aut in actis gestis coram se:aut per se.primo casu gl. videtur hic velle ꝙ sic:sed in defectum. Jo.calde. simpliciter dicit sibi credendum tāq̄ testi. Sꝫ cōcorda quod aut ex illo actu de quo agit̄ sit gestus vel non:dedecus vel laus vel vituperum in alterum casum posset ascribi iudici:ꝛ non debet sibi credi nisi saltem in defectū ꝛ sic posset saluari hec glo.ꝛ pro hoc bo.tex.cum glo.in.c.cum dilectus. de electio. Aut nullum interesse potest iudex pretendere:ꝛ sic est omnino integer testis.ꝛ sic intellige Cald. hoc enim casu non testificatur super eo in quo iudicauit:nec habet affectionē ad causam sicut al's sentit Jo.an.in addi. Specu.§.opponitur.versi.sed pone qḋ administrator.facit qḋ dixi in.c.insuper.s̄.eo. Aut de gestis per se:ꝛ tūc putat Cald. ipsius testimonium non esse idoneum nisi cōtra se deponeret vel quātū ad presumptionem:ꝛ sic dicitur fore intelligendū.d.c.ij.de arbi. Sed aduerte qꝛ Jnn. ibi sentit cōtrariū:dicit em̄ se credere ꝙ si arbiter post laudum cōfiteretur coram iudice turpitudinem suā nō deberet per hoc reuocare arbitrium:per.c.sicut.co.ꝛ.c.veniens.et xv.q.iij.memini. Satis crederem distinguēdū vt s̄.dixi ꝙ si nec laus nec vituperiū posset ascribi iudici posse esse testis:al's nō nisi forte in defectū aliorūꝫ testium.ad hoc.c.inter dilectos.de exces. prela.ꝛ.d.c.cū dilectus.ꝛ.c.ij.preal.ꝛ in casu quo deponeret contra se dicerem ꝙ aut est tale qd qḋ reddit eum criminosum:ꝛ non debet credi in preiudicium alterius:nisi iuxta no.in.c.j.de cōfes.et in.d.c.sicut. Aut non reddit eum criminosum tali crimine qḋ repellit a testimonio:sed forte ostēdit eum fuisse criminosum aut negligētem:ꝛ tūc secus.ꝛ sic cōcordo Jnn.ꝛ Cald.ꝛ hoc no. Quādo vero iudex non testificatur:sed vult interp̄tari sententiam suam:nuquid possit aliquid tangit Jnn.in.d.c.ij.sed tu dic vt plene leg.ꝛ no.per gl. ꝛ Barto.in.l.ab executore.ff.de appel.ꝛ per hoc habes declaratam hanc glo.ꝛ primam partēꝫ.c. an ꝛ quando sit credendū verbo iudici cuiuscūqꝫ autoritiatis sit. ¶ Nunc venio ad secūdam partem:scilicet ad versi.nec scriptum.cōtra quem expediendo omnes glo.faciam tres oppositiones. primam sentit glos.in ver.scriptum.adducendo tria iura:videlꝫ.c.post cessionem.ꝛ.c.cure.xj.q.iij. ꝛ.c.ij.nō tamen ea inducit quomodo faciāt in cōtrarium:sed possunt induci quo ad corticē dupliciter.primo in eo ꝙ dicit iste tex.scripturam iudicis posse reprobari. Secūdo in eo qḋ requirit adminiculū testium. Glo.non sol.sed dic qḋ si bene ponderantur potius cōcordant:nam.c.post cessionem.dicit ꝙ standū est literis episcopi:donec cōtrariū ꝓbetur:nec contrarium dicitur hic:imo idem presupponitur. Jtem hic non requirit̄ adminiculum testium ad substātiam ꝓbatiōis.sed ad hoc vt per duos testes reprobari nō possit.ꝛ hoc vltimum intellige vt statim dicetur in sequē. contrario. ¶ † Oppo.ij.glo.contra eundem vers. nec scriptum.sequēdo opi.suam dānataꝫ.de qua in.c.tertio loco.s̄.de proba.vbi tenuit ꝙ instrumentū[a] nō posset reprobari nisi ad min⁹ per quatuor testes:cui⁹ cōtrarium innuit ista litera in fi. ꝛ in hoc cōtrario multum inuoluit se glos.in ver. scriptū.cum seq.ꝛ in effectu sentiunt ambe duas solutiones. Prima ꝙ dictio nisi:nō stat hic exceptiue:sed poti⁹ corroboratiue ꝛ affirmatiue.s.q̄uis.ꝛ tūc est sensus ꝙ q̄uis scriptum iudicis fulciatur adminiculo testium:nihilomin⁹ potest reprobari per duos vel tres testes:ꝛ tunc ad cōtrarium r̄ndet glo.ꝙ loquitur in instrumēto publico.istud vero in scriptura iudicis que non est tāte autoritatis. Secunda sol.intelligendo dictionem nisi:proprie.ꝛ tunc dicit ꝙ textus nō negat quin possit talis scriptura reprobari:sed nō per duos testes vel tres:sꝫ ad minus requiruntur quatuor sicut in instrumento confecto per manum publicam. Sed vt dixi fundamētum glo. communiter dānatur in.d.c.tertio loco.ꝛ in.c.cum ioannes.de fi.instr. ꝛ tenetur cōmuniter ꝙ regulariter quodlibet instrumētum possit per duos testes reprobari:vnde tunc fortiter ob.hec litera duob⁹ modis. Primo in eo ꝙ p̄supponit a cōtrario sensu ꝙ scriptura iudicis testiū adminiculo fulcita non possit reprobari per duos vel tres testes. Secūdo in eo qḋ tacite infert scripturā iudicis sine testiū adminiculo facere plenam fidem:licet possit reprobari per duos vel tres testes:qḋ videtur esse cōtra.c.quoniam.s̄.de proba.ꝛ.c.ij.de fid.instru.ꝛ plene not.in d.c.post cessionem. Et circa hec multa hic scribuntur per que inuoluitur intellectus huius versic. Sed tu dic breuiter clare ꝛ primo quo ad primum vt non intelligatur tex.cum scriptura iudicis est testibus subscripta tm̄:sed cum est testium adminiculo fulcita:scilicet deponētium viua voce adiuuantiū illā scripturam:tunc enim non reprobatur per duos vel tres testes:sed oportet ꝙ sint plures reprobantes scripturaꝫ cum ibi sit autoritas iudicis ꝛ testium depositio iuxta no.in.d.c.cum ioannes.ꝛ hunc intellectū sentit Hosti.in quadā apostil.parua.oportet enim sic intelligere:cū enim ꝯtrium colligatur per sensum ꝯtrium elicitum ex tex.oportet ꝙ reducatur ad terminos aliorum iuriū.nā speciale est in scriptura pape vt nō possit reprobari.vt.d.cle.literis.de ꝓba. Jtē si per duos vel tres testes reprobat̄ scriptura tabellionis subscripta testib⁹ qui habet officium scribendi:fortius scriptura iudicis cuius officium non versatur inscribēdo iuxta nota.in.d.c.post cessionem.intelligatur ergo tex.modo predicto:scilicet de testibus deponentibus viua voce ꝓ scriptura.ꝛ hic intellectus nullum habet scrupulū. Circa scd̄m Jnno.hic multum instat ꝛ confuse:tandem dicit qḋ nullo iure cauetur vt scripture iudicis etiam cum subscriptione testium credatur:ꝛ ad hunc tex.r̄ndet qḋ non loquitur de scriptura iudicis sed tabellionis:vnde debet exponi ſm eum nec scriptum eorū:scꝫ tabellionum:nam si intellexisset de iudice potuisset in singulari:scꝫ eius ꝓpter singulare iudicis qḋ p̄miserat. Jtē veritas est ſm eum ꝙ apud Beneuentum vbi decretalis dirigitur nomina iudicum ꝛ tabellionū sunt ꝓmiscua:sed hoc est destruere literam:nec est verū quod dicit Jnno.iure non caueri vt credatur scripture iudicis cum subscriptiōe:quia imo cauetur:vt in.c.de fide instrumen.quinimo etiam sine subscriptione in multis casibus creditur:vt in.c.post cessionē.ꝛ.c.cure.prealle.ideo sine scrupulo dic ꝙ creditur scripture iudicis sine subscriptiōe in multis casib⁹:ꝛ in illis verificatur hec litera vt lꝫ ꝓbet:potest tn̄ reprobari.vt legitur ꝛ no.in.d.c.post cessionem.ꝛ ibi etiam plene dixi. An ꝛ qn̄ ꝓbet etiam cum subscriptione.dic vt ibi:nam hic nō datur regula vt semper probet:sed tn̄ dicit qḋ non est tante autoritatis quin possit reprobari scꝫ in casib⁹ in quibus probat.ꝛ qui sint illi no.in locis suis.ꝛ maxime in.d.c.post cessionē ꝛ ꝑ hoc declaratur apertissime hoc.c.nūc venio ad vltimā oppositionē facilē que colligit̄ ex glo.fi.innuit enim iste tex.qḋ litere pape emanant sine subscriptione:cuius ꝯtrium probatur in.c.cuꝫ redēptor.xij.q.ij. Glos.fi.sol.ꝙ in priuilegiis pape bene subscribunt se cardinales:ꝛ sic loquit̄ ꝯtrium:sed in aliis literis nō.ꝛ sic potest procedere qḋ innuitur hic.ꝛ vide qḋ no.glo.in.d.c.cum redēptor.ꝛ dic ꝙ hodie etiā in priuilegiis non subscribūt se cardinales.ꝛ vide quod in simili no.in.l.sacri affatus.C.de diuer.rescrip. ¶ † Vltra glo.posset queri[b] quia.s̄.vidimus de iudice an ꝛ quādo possit esse testis,quid in aduocato ꝛ in ꝓcuratore[c]:vide in aduocato qḋ legi.ꝛ no.in.c.fi.j.e.li.vj.ꝛ.c. dilecto.j.eo.ꝛ in Spec.eo.tit.§.opponit̄.versi.quid si aduersarius.ꝛ in versi.item qḋ fuit.ꝛ in versi.quid si aduocatus.ꝛ per Cy.in.l.quoniaꝫ. C.eo.tit.ꝛ per glo.in.l.fi.ff.eo.de ꝓcuratore tam ad iudicia q̄ ad negotia:vide quod dixi in.c.insuper.s̄.eo.

1 ☞ Dictum testis sine iuramēto vel etiam qn̄ iurauit super articulo certo ꝛ extra illum deposuit non valet.

2 Testis inductus ab aduersario meo ad certū articulū pōt peti a me vt examinetur sup alio:nisi cōtrarietas resultet vel iuris ordo perturbet̄.

3 Testis inductus super dilatoria opposita ante vel post litem contest. vel super peremptoria opposita in vim dilatorie non debet audiri super principali.

4 Producens testes vel ille qui petit eos examinari super toto negotio non potest testes reprobare.

5 Exceptio peremptoria vel exceptio opposita cōtra personas testiū potest produci ꝛ probari etiā post publicatas attestationes.

6 Testis productus super vno articulo potest peti qḋ iuret super articulo:sed si super causa potest compelli vt iuret super tota causa:etiam quod pars non petet.

7 Renuntiatio impedit productionem quando est facta ab vtraqꝫ ꝑte.

8 Dictum testis an valeat si prius deposuit ꝛ postea iurauit.

9 Dictum testis sine iuramento potest redargui de falso.

10 Testis scribens id quod voce poterat deponere an probet:

De testibus.

Testi super dilatoria inducto nō creditur super principali:nec cogitur deponere:secus si super peremptoria.tūc enim cogi potest vt iuret deponere super toto.h.d. Jn prima decisa consultatio. Jn scd'a respōsio.ibi:consultationi.ꝛ respōsio est bimembris, secundum

---

✣ Sebasti. Sapia.

a ¶ Instrumētū. Per quot testes possit instr̄m reprobari:late tradit Fel. in.c.cum ioānes. col.xj.v̄s. p̄ma ꝯclusio.j.de fi.instr.post abb. ꝛ alios ibi.

✣ Sebasti. Sapia.

b ¶ Posset queri. Quid aūt de ꝓreneta:tangit Feli. hic in fine:vide Alex.in ꝯsil.xcvj. in.j.vol.ꝛ in cōsi. cxxviij.in.ij.vol.ꝛ in cōsi.cliiij.in.v. volu.

c ¶ Procuratore. An ille qui est vel fuit procurator ī causa possit ī illa testificari:vide.d. Ant.hic ꝛ in.c.insuper.s̄.eo.circa prin.ꝛ in.c.ex literis.in.iiij.colū.de trāsac.ꝛ de isto articulo vide ꝑ bal. in.d.l.oībus.C.ḋ testi.vbi pulchre loquitur ꝛ ꝑ Pe. de ancha.in.c.romana.de testi.in vj.ꝛ ibi Dn̄i.ꝛ late ꝑ Floria.i.l.fi. ff.de testi.ꝛ do.de Rota decisi.xxij. ſm ordinē meuꝫ nouissimū.de aduocato an possit esse testis in causa in qua fuit aduocat⁹:viḋ tex.ꝛ ibi do.ant.ī.c.ex literis.in.iij.colū.de trāsac.ꝛ vide bal. in.d.l.oībus.C.e. vbi dicit qḋ aduocatus repellit̄ a testificādo in illa cā siue duret siue finita sit sua aduocatio:qꝛ eius interest suā ignorātiā nō detegi vide dn̄i.ī.d.c.rom̄. ¶ Adḋ Alex.ꝯs. lxiiij.ij.li.fulg.ꝯs. ccxix.ꝛ.clxxiiij. Zacharias.

¶ Adḋ tu pleni⁹ eūdē alex.ꝯs.cxxx. iij.co.iij.vo.j.ꝛ ꝯs. lxxviij.co.v.e.vo. ꝛ qd ḋ ꝓcuratore ad negotia vide eundem cōsil.xix. col.vij.volu.iiij.

1 ¶ Et materiam huius glo. vide plene examinatā ⁊ forte melius ꝙ ali bi per Spec. in ti. de teste. §. j. in. xxiij. colū. ver. itē qđ deposuit sup alio. etiā in eo ti. §. sequitur. ver. illud aūt nō est. vbi examinat an valeat dictum testis examinati vel extra articulum deponentis: de quo vide per Bar. in. l. iij. §. diuus. el. iij. ff. de q̄stio. ⁊ in. d. l. si duo patroni. §. idē iuli. vbi plene. ff. de iureiurā. vide Barto. i. l. si quis legatum. in p̄n. ff. de fal. vbi dicit qđ testis deponens extra articulum nō dicitur peccare in forma.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Extra illū articulum. Quando dicatur deponere extra articuluз declarat Bart. et alij in. l. si patroni. §. idem iulianus. ff. de iureiuran. ⁊ in. l. j. colū. ij. ff. si cer. pe. Lanfran. de oria. in repe. c. quoniam cōtra falsam. in verbo testiū. col. xvj. versic. quero nunquid istud sit verum. et in repet. l. admonendi. colū. ix. ff. de iureiurā.

c ¶ Et vide hic. d. Anto. in. iiij. col. vbi dicit qđ si testis inductus super possessiōe deponit de ꝓprietate nō probat. Et idem dicit glos. fi. in. l. momētanee. C. q leg. pso. Sed tu contra hoc vide no. dictum Innoc. in. c. pastoralis. post princ. de excep. vbi dicit qđ si testes īducti ad probandū vnum deponunt super alio quod contingit principale negotium ad quod sunt inducti probant. et ideo dicit qđ si testes inducti ad probandum debitum dicunt deberi sed in diem ista dilatio proderit reo licet actor ad id testes nō induxit. Et pro isto dicto Inno. opti. facit quod no. do. Anto. post Inno. in. vj. col. ⁊ melius in eodem. c. in. xvj. col. in. c. cum olim. de censi. ⁊ qđ no. d. Ant. in. c. quintauallis. in ver. xxij. differentia. de iureiur. Et contra istam gl. no. dictum Bal. in. l. peremptorias. circa finem. ver. quero actor. C. sen. rescin. non pos. vbi dicit ꝙ si testes inducti ad probandū mutuum dicūt fuisse factum pactum de non petendo qđ ex hoc erit probata defensio rei: licet ad hoc nō essent producti testes cū contingat negotium principale igitur in proposito cū questio super proprietate absorbeat questionem possessionis ⁊ faciat causam momentaneam: vt in. c. j. de causa possessio. ⁊ proprie. ⁊ in. c. cum dilectus. eodē titu. videtur quod valeat dictum testis super proprietate deponētis tanꝙ contingentis negotium principale. Contrarium huius sentit Ioan. an. in addi. Spe. in ti. de teste. §. j. xxvij. colū. versi. hoc autem certum. in addi. que incipit nec ob. ver. ⁊c. quare in hoc articulo do. Anto. crederem distinguendū ꝙ aut questio proprietatis ⁊ possessionis simul tractantur: ⁊ tūc si testes inducti ad probandum super possessione deponūt super proprietate valet eorū dictum tanꝙ deponentium super re cōtingente etiam principale negotium ad quod sunt inducti et facientes illam questionem esse momentaneam. Aut versatur solum questio super possessione ad quam probandam sunt inducti testes. ⁊ tunc crederem ꝙ nō valeret dictum eorū si deponerent super proprietate: cum tunc forte non dicatur proprietas preiudicialis possessori. ⁊ cam nō videatur contingere cogita ⁊ intantum est vera ista regula ꝙ testis nō possit deponere extra articulum ad quem probandum est productus quod dixit no. Bar. in aut. at qui semel. in penul. col. versi. ⁊ ex predictis apparet. ꝙ si testis productus sup vno articulo deposuit etiam super alio quod nō continebatur in primo in necessitate probationis qđ nō impeditur pars post didicita testificata testes producere super illo articulo super quo prius deposuit primus ad id non productus: quia ex quo deposuit nō ꝓductus dictū suum nō nocet vt etiaз dicit Bald. in le. quoniā liberi circa prin. C. eo. Et illud idem quod Bar. in. d. aut. at q semel. tenet etiā do. Ant. in. c. fraternitatis. in. xvij. colū. s. eod. dicens hoc verum: qñ vnus testis iurauit sup vno articulo tantum et deposuit etiā super alio. secus dicit si iurasset sup tota causa. Adde hic quod no. dot. Anto. in. c. cum causam. el. j. j. eo. in. ij. colū. vers. inducit Io. an. vbi dicit deponere super non contentis in libello poterit tamen deponere super circunstantijs ad petita in libello. Et adde hic omnino do. Anto. in. c. super hoc de renuntia. in. vj. col. ver. ex quo habes vbi limitat hanc decreta. de testibus. et vide Inn. in. c. inquisitionis. in glo. sua magna. que est super versi. afferunt. in fi. de accusa. et quod pulchre scribit domi. Anto. in. c. cum causam. el. j. xix. col. versi. tertio est dubium. j. eod. Item adde hic quod not. Bar. in. l. j. ff. si cer. pet. ⁊ ibi etiam vide Pau. de cast. qui vltra Bart. alle. tex. ⁊ ibi Ange. in. l. iam dubitari. circa medium. ff. de heredi. instituen. Item adde hic Bald. in fi. penul. colum. de confes. vbi dicit post Inno. ꝙ testis iurans dicere veritatem: intelligitur iurare super omnibus contingentibus negotium. Item adde quod ad dictū testis producti super fama qui deposuit super veritate criminis non potest fieri cōdemnatio. text. est secundū vnum intellectum in. c. inquisitionis. §. tertie. ⁊ ibi gl. in verbo super illis. de accusa. Item quod testis qui iurauit dicere veritatem super principali videat iurasse super dependentibus ⁊ connexis. et per consequens super eis deponendo non videatur deponere citra articulum firmat Ange. in. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. de quo vide qđ not. post Innocen. in. d. c. ij. de confes. quod not. Bald. in. l. testium. in. ix. colum: versicu. circa tertiam. C. eo. Item an testis deponens falsum extra articulum super quo est iuratum puniri debeat de falso. vide eleganter per Bal. in. c. cum venerabilis. in penulti. colum. de except. vbi alleg. Cy. in l. j. C. de sepul. violato.

¶ Adde tu an testis deponēs extra articulum probet Ang. consil. lxix. Alex. consil. v. j. lib. ⁊ an si iurauit dicere veritatē in presenti causa intelligat de tota. vide Are. consi. cxlj. ⁊ an puniatur cum dixit falsum extra articulum: vide per eum. consi. lx.

secundū membrū prosequitur ibi: si vero. ¶ Casus literalis. aliquis trahit aduersariū suum in causam: reꝰ obijcit exceptionem dilatoriam induxit testes ad eam probandam iuramento ꝓstito altera pars petit eos compelli: vt deponāt super negotio principali: queritur vtrū sint ad hoc cogendi. Respōdet papa quod si testes inducti sint solūmodo ad exceptionem dilatoriā probandā cum super illa tantum iurauerint dicere veritatē super negotio principali non debent audiri nec compelli ad testimoniū perhibendum: qr deponerent non iurati. Si vero inducuntur ad exceptionē peremptoriā probandā: ⁊ altera pars petat vt super negotio principali deponant ⁊ vt iurent super illo dicere veritatem sunt sine dubitatione ad hoc cogendi: nisi forte sufficiens productio super principali iam sit facta: vel nisi sit renūtiatum productioni testium vel nisi depositiōes testiū sint publicate. Ber.

1 ¶ † Not. j. ꝙ non valet dictum deponentis sine iuramento non solum quādo nullo modo iurauit: sed etiam quādo iurauit super articulo certo ⁊ deposuit extra illum.

2 ¶ † Not. ij. ꝙ testes inducti per aduersariū meū ad certum articulum probādum possunt peti a me examinari super alio articulo seu super tota causa dummodo non resultet contrarietas vel iuris ordo perturbetur: ⁊ vtrūqз resultaret si inductus super dilatoria probāda compelleretur deponere super principali. nā dilatoria indicat nō procedendum in principali: si ergo simul deponerēt super principali resultaret cōtrarietas: supra de iudicijs exhibita. turbaretur enim ordo iuris: quia lite non contesta. testes non sunt recipiendi super principali. s. vt lit. non contest. per totum. sed si inducantur super peremptoria omnia predicta silent cum dilatoria coheret negotio principali ⁊ lis iam est cōtest. ⁊ testis debet esse communis vtriqз parti: licet per aliū tātum producatur vt in. c. non sane. xiiij. q. v. not. glo. in. c. fraternitatis. s. e. ⁊ ex hoc habes rōnes decidēdi ad vtrūqз membrū huius. c. ¶ Not. iij. testem cogēdum ad deponendum pro vtraqз parte. ¶ Nota tres terminos exclusiuos productionis testium. primus si sufficiens productio facta est in causa. secūdus si renuntiatū fuit productioni testium. tertius si attestationes publicate sunt. Et no. qđ in his casibus impeditur nō solum directa productio sed etiam indirecta vt non examinetur super principali etiā productus per aduersarium super perēptoria.

3 a ¶ † Uenio nunc ad glos.ᵃ ⁊ primo quero quare tex. iste dicit ꝙ testis ꝓductus super dilatoria non debet audiri sup principali: quia deponere non iuratus: hoc enim videtur falsum cum quilibet testis iuret. s. eo. c. fraternitatis. ⁊. j. eod. tuis. Sol. glos. ij. quod licet iuret super dilatoria non tamen super tota causa: ⁊ ideo extra illū articulūᵇ deponeret non iuratus.

b c ᶜ Sed querit glo. in secunda parte quid si pars aduersa petat vt iuret. respondet ꝙ si producitur testis super dilatoria que proponitur ante lit. conte. non debet cōpelli iurare sup principali: quia obstat defectus lit. contest. Aduerte sentit enim glos. secus esse in dilatoria que preponeretur post lit. cōtest. quod tenet apertius Hosti. licet sit declinatoria. exemplum est in. c. insinuāte. de off. deleg. Ioā. and. renet contrarium ⁊ adducit. c. exhibita. de iudi. Et hoc verius per rationem quam dixi. s. vt euitetur contradictio que ita imminet si dilatoria proponitur post lit. contest. sicut si ante. Et ex hoc dicit idem esse in peremptoria que proponitur in vim dilatorie: vt in exceptionibus litis finite quando proponitur ad impediēdum processum iuxta id quod habetur in. c. j. de lit. contest. lib. vj. eadē enī est ratio in illis sicut in puris dilatorijs. ¶ Quid autem in dilatoria solutionis. dicunt Pe. Abb. ⁊ sequuntur communiter doc. ꝙ idē qđ in peremptoria: quia illa habet naturam peremptorie cū probetur post lit. cōtest. C. de proba. exceptionē. sed tu dic melius quod aut dilatoria solutionis opponitur ad effectum differendi processum: et tūc cum sit pure dilatoria et opponatur ante lit. contest. idem est in ista quod in alijs per ratiōes supradictas. aut opponitur ad effectum differendi executionem sententie: ⁊ sic post lit. cōtest. ⁊ tūc cum habeat naturam perēptorie saltem quo ad materiam idem dicēdum quod in peremptoria: ⁊ procedit dictum doct. hoc enim casu cessat contrarietas cum tacite velit procedere super principali: licet velit differre executionem. ita non turbatur iuris ordo cum sit lit. contesta. facta. ¶ Et no. ex hac gloss. iuncto tex. quod non solum directa productio testium fieri non potest super principali lit. non contesta. sed etiam indirecta vt hic.

4 ¶ † Glo. in versi. cogendi. querit an pars producens possit illos testes reprobare quatenus aduersarius petit eos examinari super principali. ⁊ dicit ꝙ non: ex quo semel illos approbauit. iiij. q. iij. §. si qs testibꝰ. ⁊ hoc clarissimū puto. Sed dubium est quid in isto qui petit illos examinari super toto negotio: nūquid poterit illos postmo-

a ✝Sebasti. Sapi. ¶ Iurauit. Vide Cy. ꝛ alios. in. l. iusiurandi. C. de
test. vbi tenēt ꝙ non valet dictū testis de quo latissime tradit Mar. si.
Bono. in repe. l. si. char. xxij. C. de proba.

b ¶ Io. an. Adde do. Ant. j. e. cū cām. in vlt. col. ꝛ qd si appareat dictū te
stis receptū legaliter: sz nō apparet ꝙ ipse iurauerit an valeat eius dictū
vide. d. Ant. in. c.
si. in. ix. colū. de iu
reiur. Adde ēt ꝙ
lz dictū testis nō
iurati nō pbet:
facit tñ presum-
ptionē. gl. est in. c.
cū olim. el. j. ī vsic.
quorūdā. de pui.
ꝛ de. q. h posita p
d. Ant. ī. ij. col. vi-
de oīno p bal. ī. l.
iurisiurā. circa pn.
C. e. ēt facit optie 5
ad hoc qd plchre
no. Do. ī. c. vt cir-
ca. §. j. in vlt. colū.
post gl. ī ver. pstito.
to. de elec. in. vj. et
ī terminis Bal. ī
c. fraternitatis. in
ij. col. ver. quarto
no. s. eo.
¶ Add etiam ꝙ
lz dictū testis nō
iurati nō probet
facit tñ presump.
gl. est in. c. cū oliz.
el. j. in ver. quorū-
dā. de pui. ꝛ de. q.
h posita p Ant. ī
ij. col. vide oīno p 6
Bal. ī. l. iurisiurā.
circa princ. C. e. ēt
facit optie ad hoc
qd pulchre notat
Do. in. c. vt circa.
§. j. in vlt. col. post
gl. ī ver. pstito. de
ele. in. vj. ꝛ i termi
nis bal. ī. c. frater-
nitatis. ī. ij. col. v.
tertio nota. s. eo.
Antoni⁹ Frācis.
¶ De teste depo
nente ex articulū 7
dicas ꝙ nō pbat
qꝛ nō vr depone-
re iuratus qm te-
stis dz deponere
cū iuramēto: vt ī
l. iurisiurādi. C. de
testi. et dz iurans 8
dicere ad plenum
veritatē fm bal. ī a
l. j. ī. ij. col. si inter
do. ꝛ vasal. lis ori.
imo non psumit
iurat⁹ ex vbis no
tarij dicentis: ta-
lis iurauit vel ta-
lis iuratus ꝛc. vt
p Fe. de se. in ɔsil.
ccviij. inci. qrit an
dña margareta.
imo testis deposi
tio tradit ad tps
iuramenti: vt per
gl. in cle. j. de offi.
dele. ꝛ p Bart. ī. l.
damni. §. sabini. ī
vl. col. ꝛ ibi p Ale
xan. alleg. multas
ɔcor. ff. de dā. ife.
imo dicim⁹ qd te-
stis habilitas inspicit tpe iuramēti. vt p Bart. in. l. j. in. j. opp. C. de test.
ad. l. testiū. §. cōditionē. de testa. ꝛ vide Ang. cōsi. suo. j. vbi plene loquit
de hac materia: imo testis dz iurare in iudicio ꝛ in manibus iudicis ni
si forsan de cōmissione iudicis in manib⁹ notarij. als non probat vt est
gl. in. l. iij. in. §. sabino. ff. de testi. ꝛ ideo ex quo deponit extra articulum
dr deponere non
iuratus nec dicit
deponere falsum
neqꝫ facit aliquā
psumptionez aut
iudicium.
c ¶ An testis pos-
sit deponere per
scripturam. vide
oīno tex. ꝛ d. An.
in. c. lz ex qdā. j. e.
ꝛ circa articulum
hic positum vide
text. ꝛ do. Abb. et
qd ibi late apostil
laui in. c. a nobis.
j. qui matrimo. ac
cu. pos.
Antoni⁹ Frācis.
¶ An testis pos-
sit deponere ī scri
ptis ꝛ valeat eius
dictū put cōiter
seruatur in ista ci
uitate venetiarū:
dicas qd pōt de-
ponere manu p-
pria in scriptis et
dare iudici nisi iu
dex vellet ipse in-
spicere qualitatez
ꝛ vultum testis vt
possit videre quo
vultu et quo pa-
lore loquatur. ita
voluit Bart. in. l.
theopōpus. in vl.
col. ff. de dote ple.
de quo vide per
Bal. in. l. in bone
fidei. in. iij. col. C.
de re. credi. vbi ēt
p Alexan. et vide
Spe. ꝛ ibi p Ioā.
and. in addi. in. §.
nunc tractādum.
in ver. qd de mu-
to. in ti. de testi. et
vide que habētur
in. l. a diuo pio. ff.
de re iudic. ꝛ vide
Bald. in. l. iurisiu
randi. in. j. col. C.
de testi. ꝛ per Lā-
frā. in. c. qm ɔtra.
in ver. testis. in. ij.
col. de proba.

dum reprobare cū non fuerit principalis produ-
cens. Hostiē. tenet hic ꝙ non cum reprobatio sit
odiosa. hoc limitat verum nisi ex vi protestatio-
nis. j. eo. presentium. ¶ Nota hoc dictum Host.
multum enim extendit illud. c. presentiū. sed non
puto hoc verum. nam hec protestatio est contra-
ria facto cum illos approbet petendo eos exami
nari super toto negotio. ꝛ sic talis protestatio nō
adiuuat post factum contrariū: vt in. c. cum. M.
de consti. ¶ Nec ob. c. presentium. qꝛ non loqui-
tur in eo qui petit eos examinari: sed in eo quem
petunt examinari. ꝛ satis hoc colligitur ex fine il-
lius litere. ¶ †Gloss. vlti. in princi. colligit ex tex.
exceptionem peremptoriā posse probari post pu
blicatas attestationes in principali: ꝛ ante addu
cit multa iura: ꝛ satis bene probatur hic. nā text.
iste distinguit vtrū testis productus super perem
ptoria debeat examinari super principali an sint
attestationes publicate vel non ꝛ vtroqꝫ casu ad-
mittit testes ad peremptoriā probandam. addu
cit simile in reprobatione testiū que licet sit perē-
ptoria potest tamen fieri post publicationem. et
reputat istud stultum: qm quis vult illā perēpto-
riam probare ante publicationē. ¶ Aduerte cir-
ca duo. Et primo circa primū dictum an ꝛ quan-
do peremptoria possit probari post attestationū
publicationem. dic vt plene dixi de ordi. cog. ca. j.
¶ Circa secundum quantum glo. dicit quod ex-
ceptio contra personas testium est peremptoria.
dic vt latius dixi in. c. ex parte ade. s. eo. tit. in reli
quis glos. est clara. ¶ †Extra glo. opp. ꝛ videtur
quod etiam parte aduersa non petēte testes sunt
interrogandi super tota causa. xiiij. q. v. non sane.
ꝛ iurare debet pro vtraqꝫ parte dicere veritatem.
vt not. gloss. in. c. fraternitatis. s. eodem. Sol. dic
post Host. Aut producitur testis super toto ne-
gotio vel simpliciter in causa ꝛ tunc etiam parte
non petēte cogitur iurare super toto negotio vt
in contrarijs. ꝛ facit. j. de priui. quia circa. cū suis
cōcor. Aut producitur testis super certo articulo
ꝛ tunc nō iurat nisi super illo. ꝛ quatenus tangit
ille articulus debet deponere veritatē pro vtraqꝫ
parte: vt. d. c. non sane. sed si aduersa pars petit il
lum examinari super toto negotio: serua qd hic
dicitur. ¶ †Quero pro declaratione litere in fine
qm renuntiatio impedit productionē testium. di-
cunt doct. qm est facta ab vtraqꝫ parte. nam pars
que renūtiauit posset testes producere. ideo cau-
ti aduocati nō patiuntur alterā partem renūtia-
re nisi aduersarius etiam renuntiet. qd no. ꝛ vide
quid operetur hec renūtiatio. quod plene dixi in
c. cū venisset. s. e. ¶ †Vlterius inducitur hec lite-
ra. ad. q. nunqd valeat dictū testis si prius depo-
suit ꝛ postea iurant.ᵃ Gof. in sum. huius tit. ante
fi. tenet qd non. qꝛ prius debuit iurare ꝙ depone
re. iiij. q. ij. §. itē in criminali. ver. item iusiuran. et
d. c. fraternitatis. in fi. Bart. brixien. in. q. venera.
xlvj. tenuit contrarium quia iste nō est ordo sub-
stantificus. s. vt prius iuret. dicit tamen ꝙ Tācre
dus tenuit primū: tutius tñ est fm eum qd post
iuramentū deponat secūdo. Hosti. in sum. huius
ti. §. super quibus. ver. sed quid si testis. concor. cū
Bart. Spe. tractat ꝛ nil approbat eo tit. §. sequit.
ad fi. Archi. in. d. ver. itē iusiurā. ꝛ. xxij. q. ij. omne.
tenet primum. ꝛ allegat hoc. c. vbi ponderatur ꝙ
dictum istorū non valeret: quia deponerent non
iurati ꝛ hoc sequitur do. Ant. hic quia iuramen-
tum videtur de substantia testimonij. Gaf. ponit
hic duas opiniones quas dicit posuisse Io. cald.
patrem suum. Prima ꝙ aut pars petijt ꝙ prius
iuraret ꝛ nō valet: als secus. Secunda ꝙ si incon
tinēti post depositionem iurauit valet: qꝛ que in-
continenti fiunt vident inesse. de elec. officij. ꝛ. l. le
cta. ff. si cer. pe. Ego puto ꝙ aut remittit iuramē
tum saltē vt in principio nō iuret ab vtraqꝫ parte
ꝛ valet. vt in. c. tuis. j. eo. aut nō interuenit remis-
sio ꝛ non valet: qꝛ iura cōmuniter exigūt vt testes
prius iurent: vt in. c. fraternitatis. in fi. s. eo. ꝛ hic
ꝛ in. d. ver. itē iurisiurā. ꝛ. iij. q. ix. hortamur. ꝛ hic
ordo videtur substantificus vt timore iuramenti
dicat veritatem. Si aūt prius deposuisset postea
non prodesset tātum iuramento: qꝛ timeret reuo
care ne puniretur per iudicem. ar. l. nullum. C. de
testi. ꝛ. c. super his. de pe. ꝛ dixit falsum forte cre-
dens non iurare. pro hoc vide bonā glo. in simili
in. c. vt circa. de elec. lib. vj. in ver. corporali. q dicit
qd vbi dispositio exigit iuramentum cum tactu-
ra non sufficit si iuratur sine tactura: quia nō ita
astringitur ad veritatem dicēdam sine tactura si-
cut cū tactura. argu. xxij. q. j. mouet. ꝛ qd not. In-
9 no. in. c. ꝛ si christus. de iureiurā. ¶ †Aduerte tñ
qd licet iuramētum sit de validitate testimonij ex
dispositione iuris: non tñ est de substātia falsi te-
stimonij: vnde si quis ex obliuione nō iurauerit:
deposuit tñ falsum punit de falso acsi testimoniū
valeret ex quo deposuit ī forma testimonij: vt ple
b ne disputat ꝛ concludit Ioā. and.ᵇ in regula non
est sine culpa. de reg. iur. lib. vj. in mer. ꝛ Bar. post
Richardū malum. in. l. si quis legatum. ff. de fal.
10 ¶ †Vltimo hic queritur quid si testis scripsit te
c stimonium ꝛ tradidit scripturāᶜ iudici an valeat.
Gof. hic ꝙ non: quia iudex debet considerare vo
cem cōstantiam ꝛ trepidationem. ff. de questio. l.
de minore. §. ij. ꝛ. v. q. ij. relatum. ꝛ. iij. q. ix. testes. ꝛ
hec vera in illo qui verba loqui pōt. secus in mu-
to. de quo in Spe. eo. tit. §. nūc tractandū. ver. qd
de muto. Sed aduerte qꝛ Bart. in. l. theopōpus.
ff. de dote prele. dicit ꝙ testis pōt dictum suū scri
bere ꝛ tradere iudici: ꝛ valebit per illū tex. licet iu
dex possit compellere testem ad referendum viua
voce vt facilius comprehendat veritatē. Ego pu
to hoc dictum Bar. esse de directo contra. d. c. te-
stes. vbi expresse dicit ꝙ testis non debet testimo
nium suū deponere per scripturā: quare puto qd
altera partium posset cōtradicere ꝛ contradicen-
do annulare testimonium. Nec ob. d. l. theopom
pus. tum quia ibi non loquitur in vero teste sicut
hic loquimur: tum quia pars ibi non contradice-
bat nec partes possent etiam iuramentum remit
tere: vt in. c. tuis. j. eo. tit.

1 ☞ Tertius comparens pro interesse suo ad-
mittitur ad iudicium: sed nō ad petendum vt te-
stes publicentur.

2 Idē testes nō sunt in eadē causa super eodē arti-
culo examinādi nisi attestationes sint deperdite.

3 Depositio attestationū facta penes partē exclu-
dit illam quominus possit alios testes produce-
re si attestationes non sint sigillate.

4 Agitata corā conferente vel eligente: an noceant
ei cui facta est collatio.

5 Attestationes minus validas possunt partes ra
tas habere.

Constitutus.

Attestatio
num publi
catio nō fit ad petitionem tertij ꝛ pars
apud quam deposite sunt attestatio-
nes nō potest vlterius testes producere: vel sum-
ma sic fm alium intellectū. Dicta testiū non sunt
ad petitionē tertij publicāda. hoc primo. Is qui
produxit testes corā certis iudicibus non pōt ad
eundē effectum coram iudicib⁹ alijs illos produ
cere: sed illorū attestationibus debet esse conten-
tus. h. d. Prima pars pcessum narrat. Secunda
interloquitur: ꝛ interloquēdo commisit. scda ibi
nos aūt. ꝛ quia litera est multum inuoluta: pone
sic casum in terminis. Decano ꝛ capitulo ebora-
ceñ. fuit concessum priuilegium vt archiepisco-
pus eorū personam institutā per eū in dignitate
vel prebenda

vel prebẽda vacante deberet p̃sentare decano ⁊ capitulo: ⁊ per decanũ deberet installari: ⁊ si hoc modo nõ conferret intra sex menses a tpe vacationis liceret capitulo alium instituere. Contigit ꝙ archidiaconatũ vacantem contulit archieps̃ magistro honorio: ⁊ scripsit dũtaxat capitulo elapsis sex mensibus a tpe vacationis. decanus ⁊ capitulũ pretendentes collationẽ esse deuolutã ad eos: tum autoritate lateranẽ. concilij j. c. ij. de cõces. prebẽ. tum priuilegij ratione: qꝛ nulla in literis fuerat facta mẽtio de decano dictũ archidiaconatũ contulerunt magistro Roge. ⁊ eũ introduxerunt in possessionẽ. ratione huius institutionis quã archieps̃ dicebat non canonicã orta fuit cõtentio ⁊ lis inter archiep̃m ⁊ illũ magistrũ Rogeriũ prouisum per capitulum. Legatus corã quo fuit mota qõ commisit cãm ep̃o ⁊ decano linconieñ. ⁊ archidiacono de norcauo: corã quibus testes fuerũt producti per vtranqꝫ partẽ. hac lite pendẽte coram eis ille Honorius ꝓuisus per archiep̃m vidẽs cãm agitari sup institutione sui aduersarij timẽs sibi preiudicium irrogari immiscuit se liti. ⁊ ꝭm vnum intellectum produxit ibi testes pro suo interesse ad probãdam suam institutionem canonicam ⁊ alterius minus iuste. Producente lite iste magister Honorius spoliauit dictũ Rogeriũ post appellationẽ per eum interpositã ad papam. ille sic spoliatus impetrauit literas ad delegatos sup restitutione sua a quibus iudicibus dictus Honorius appellauit: ⁊ literas reuocatorias impetrauit forte ex aliqua causa volebat restitutionem fieri non debere ac etiam existẽs in curia postulauit a papa vt faciat aperiri ⁊ publicari illas attestationes receptas inter archiepiscopum ⁊ illum Rogerium: vel saltem liceret sibi illos testes reproducere in hac causa: procurator illius Rogerij contradicebat: quia cum illi testes non fuissent inducti in hac causa: sed inter alias personas non debebant publicari ad petitionem huius: nec etiam debebat admitti ad producendum alios testes cũ ipse produxisset testes super eodem capitulo coram illis iudicibus et attestationes fuerat percunctatus cum fuissent deposite apud eum: ⁊ hoc ꝭm vnum intellectum. scd̃m alium volebat reproducere illos testes quos ipsemet produxerat coram alijs iudicibus: ⁊ papa fuit interlocutus: vt patet in litera: in ver. nos. ⁊ responsio seu interlocutio pape habet duos intellectus. Primus quod si iste Honorius produxit testes coram illis iudicibus: ⁊ attestationes fuerunt apud eum deposite non admittanꝛ amplius super illo articulo. Secũdus intellectus ꝙ si ipse produxit ibi testes ⁊ attestationes sunt salue: qꝛ fuerunt deposite apud eum. s. legatũ delegantem quãtumcunqꝫ non fuerint publicate: nõ debet admitti ad producẽdum eosdẽ testes: sed debet esse illis attestationibus ꝯtentus: cum possit illas producere coram istis vltimis iudicibꝰ. non tamen negatur quin possit alios testes ꝓducere alio impedimẽto non obstante: ⁊ vterqꝫ intellectus est verus in se: ⁊ per hoc habes clare intellectus huius. c. sine quibus male ⁊ difficulter possit intelligi. ¶ Casus literalis. Vacante archidiaconatu richimundie archieps̃ eboraceñ. ad quẽ pertinet collatio eiusdem tunc absens hoc audito contulit archidiaconatum illum magistro Honorio. decanus ⁊ capitulum eboraceñ. credentes potestatem conferendi deuolutam ad eos autoritate lateraneñ. cõcilij: tum etiam autoritate priuilegij sui archidiaconatum ipsum contulerunt magistro Rogeri. ⁊ ipsum induxerunt in possessionẽ ipsius. Sed magistro Hono. post appellationẽ spoliauit eundem propter qõ magister Roge. ad dominũ papam accedens super restitutione sua ad iudices literas impetrauit. Sed magister Honorius accessit ad curiam ⁊ literas reuocatorias impetrauit. Unde ꝓcurator Rogerij ad dominũ papam accedẽs ex parte Roge. ꝓposuit. Inter alia predictꝰ Hono. postulauit vt dñs papa quasdam attestationes faceret aperiri que in eadẽ causa fuerunt recepte. procurator Rogerij respondit illas nõ esse aperiendas: cum testes illi non fuissent inducti in hac causa: sed in illa causa que inter archiep̃m eboraceñ. ⁊ eũdem Roge. vertebatur. do. papa noluit eas aperiri: sed causam cõmisit quibusdã iudicibus ita. s. ꝙ si constiterit eis dictũ Hono. testes pro se corã alijs iudicibus delegatis produxisse sit cõtentus attestationibꝰ illis depositis apud ipsum. alioquin si nullos produxit eo nõ obstante ꝙ testes illi quorũ dicta Hoñ. petijt aperiri: producti fuerunt coram iudicibus illis si pro dicto Hono. producti fuerunt ad testimoniũ admittantur. Ber. ¶ † No. j. vnũ notabile dictum qõ hic colligitur ꝭm vnum intellectũ ꝙ licet tertius cõparens pro interesse suo admittatur ad iudicium: vt in. c. veniens. ĩ. eo. ⁊. c. cũ super. de re iudi. ⁊. l. si suspecta. ff. de inof. test. nõ tamen põt petere vt attestationes recepte inter ꝑtes principaliter cõtendentes aperiantur ⁊ publicentur: vt satis probatur hic. Et per hoc amplio dictũ commune hic vt ad petitionẽ tertij attestationes non sint publicãde etiam si ille tertius non sit omnino extraneus: sed habeat aliquam cõmunitatem in illa causa etiã testes producendo. qõ est no. ¶ † No. ij. ꝭm vnum intellectũ ꝙ ijdẽ testes nõ sunt in eadẽ causa iterũ producẽdi super eodem articulo ⁊ inter easdẽ personas licet contingat iudicum mutatio: ex quo enĩ attestationes illorum non sunt deperdite debẽt coram istis secundis iudicibus ꝓduci. secus aũt vbi essent deperdite: ⁊ vtrũqꝫ probari videꝛ in. c. fi. de proba. satis enĩ est ꝙ semel fuerint producti. arg. c. significauerunt. in fi. ĩ. eo. ⁊ per hoc euitatur suspicio ⁊ periculũ falsitatis ⁊ corruptionis. facit qõ no. Bar. in. l. eos. ff. de fal. ¶ † Scd̃m alium intellectũ no. ꝙ ex quo attestationes fuerũt deposite penes partẽ[a] etiã non facta publicatione solenni non põt pars depositaria super illis articulis vel directe contrarijs testes producere. ⁊ hoc est qꝛ presumitur testificata didicisse ꝑ hoc. c. vltra tertiã. ĩ. eo. qõ est verum ꝭm Host. nisi attestationes clause ⁊ sigillate apud eũ deposite fuissent. ⁊ sic eas restitueret. facit. c. cũ olim. de offi. deleg. ¶ Not. ex hoc ⁊ ex tex. ꝙ attestationes pñt ex cã deponi apud partẽ. nã ⁊ quandoqꝫ quelibet pars remittitur ad superiorem cũ suis attestationibus ⁊ actis. vt in. c. dudũ. el. j. de elec. ¶ No. ꝙ attestationũ publicatio non nocet tertio quin posset sup illis articulis vel directe cõtrarijs testes pro suo iure producere etiã si nõ sit omnino certus: sed habeat aliquam cõitatem in illa cã. ¶ † Ultimo no. quidã ar. hic quod agitata cũ conferente vel eligente nõ prosunt vel nõ nocent ei cui facta est collatio: lꝫ sit disputatũ sup iure eligendi vel cõferendi. tu vide gl. no. que hoc disputat in. c. deniqꝫ. vj. q. iij. ⁊ de materia dic vt plenissime no. in. c. pe. ⁊. c. cum super. de re iud. ⁊ ad istũ tex. dic ꝙ solum facit qñ prouisus vel electus non tacet: sed instat pro suo iure defendẽdo: tunc enim non debent illa agitata sibi nocere: ex quo nõ patiꝛ aliquẽ experiri de iure suo: sed ipsemet vult agere: vt. ȷ. c. pe. ⁊. l. sepe. ff. ꝺ re iu. Quid aũt si taceret ⁊ pateretꝛ illum agere: dic vt no. in locis preallē. ¶ Gl. per predicta sunt clare ꝑter glo. in ver. apud eũ depositis. q̃ querit nunq̃ sola depositio attestationũ apud partẽ sine alia publicatione excludit partẽ depositariã a productiõe testiũ. Glo. ponit opi. ⁊ videꝛ tandem cõcludere qõ nõ: sed requiriꝛ etiam publicatio: ⁊ sic legit literã cũ suppletione. Sed tu tene qõ dixi. aut quod fuerunt deposite ⁊ reddite sigillate. ⁊ ꝓcedit hec glo. aut aperte ⁊ ꝓcedit contrariũ. ⁊ ꝑ hoc iste tex. qui simpliciter ponderat depositionem apud partẽ. ¶ Gl. in ver. alioquin. querit de intellectu huius verbi alioquin. s. in quo aduersaꝛ precedentibꝰ: ⁊ rñdet vt ptꝫ in ea. Tu dic clarius ⁊ meliꝰ vt colligiꝛ in positione casus. põt enĩ dupliciter aduersari precedentibus ꝭm qõ duo intellectus applicanꝛ ad precedentia de quibus. s. ¶ Ultimo hic queriꝛ qd si vtraqꝫ pars cõsentiret vt ille attestationes inter archiep̃m ⁊ illũ Rogeriũ recepte faciant fidẽ in hac causa inter eũdem Rogerium ⁊ istũ. dicit Hosti. ꝙ tũc fieret publicatio illarũ: ar. C. de fideius. l. j. C. de arbi. l. pe. ⁊. C. e. l. fi. ĩ. eo. presentata. ¶ † Aduerte illud clarũ est ꝙ attestationes minus validas possunt partes ratificare: vt in. c. cũ causam. ⁊ ibi no. ĩ. eo. Sed nũquid debeat fieri apertura attestationũ aliarum personarũ ad petitionẽ tertij contradicente illa persona ad cuius petitionẽ attestationes recepte sunt. et credo qõ non. argu. c. j. de proba. sed ea consentiente sic.

1 ☞ Exceptio contra personas testium non est nec dilatoria nec peremptoria.

2 Publicatis attestationibus non potest opponi contra personas testium.

Et per iuramẽtum tollitur suspicio ꝙ quis non fecerit malitiose ⁊ non suspicio subornationis.

3 In dependentibus a conscientia alicuius standũ est suo iuramento.

4 An ⁊ quomodo protestatio faciat qõ quis possit producere testes post publicationẽ: et an cum protestatione requiratur iuramentum.

5 Quis qõ de nouo didicerit post publicationem que proponit per iuramentum.

6 Producens testes an possit eos reprobare vel dicta ipsorum.

7 Approbans vnum ad aliquod officium non potest illum reprobare ad aliud vbi requiritur eadẽ idoneitas personarum.

8 Approbans testes in vna causa: põt illos in alia reprobare.

9 Producẽs instrumenta non põt illa reprobare.

10 Si instrumentũ arguitur de falso: an possit producens vt euitet penam falsi dicere se nolle vti illo instrumento.

11 Iuramentum malitiose toties est prestandum quoties visum fuerit iudici.

Zacharias.

a ¶ Penes partẽ. Adde tu Lãfrã. de ori. in. c. qm̃ cõ. §. testium depositiões. nu. 35. ꝟ. viso de vno termino. ⁊ ibi in apost. bñd. vadi. in vers. attestationũ. s. de probati. de quo ꝑ Feli. i. c. vltra tertiã. in prin. ĩ. eod. Alex. de imo. ꝯsi. cij. volu. j. ⁊ consi. lxv. vol. iij. ⁊ pau. de ca. consi. x. inci. clarum est in iure. colum. ij. Antonꝰ Frãcis. ¶ Qñ dicta testium sunt deposita penes ꝑtẽ quãuis non sint publicata an possint alij testes ꝓduci putarẽ esse distinguenduꝫ an forte talia dicta sint deposita clausa ⁊ sigillata ⁊ tũc posset dici arguendo a rõne cessante qõ ex quo nõ põt esse suspicio ꝙ ꝑs didicerit testificata: ꝙ tunc possent adduci alij testes qꝛ cessat timor subornationis iuxta materiã. c. fraternitatis. ⁊. c. series. hoc eo. ti. sed si dicta testiũ nõ fuissent deposita sigillata putarem nõ posse admitti ad taleꝫ probationẽ faciendã ꝑpter timorẽ subornationis: vt in iuribus preallē. ⁊ ideo puto sup hoc multũ cogitandum.

a ¶ Pro pleno hui⁹ decre.intellectu: vide.d.Ant.§.e.in.c.ex parte ade. i n.xviij.& xx.col.& i.c.cũ cãm.el.j.in.vj.col.j.e. Itẽ vide Lap.alle.lxxxij.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Qd exceptio. Vide Lap.allegatione.lxxxij.col.ij.Jo.de imo.in cle.constitutionẽ.col.v.de elec.cũ allegatis per Feli.in c.j.co.j.ver.dũ dicit gl.j.de excep.vbi dicit ꝙ exceptio in personas testiũ regulatur vt perẽptoria.

12 Protestãs se velle reprobare testes: an possit vti eorum testimonio pro se: et an potest renuntiari protestationi.

13 Jurans se malitiose nõ opponere: si deficit in ꝓbationibus an excusetur ab expensis.

a **Presentium.** [a] Publicatis attestationib⁹ non opponiꝶ in ꝑsonas testiũ. ¶ Tres casus excipit: & ad scdaʒ determinationem subdit.secundus casus ibi: nisi forsan. tertius ibi: vel ostendere.determinatio ibi: ceterum. ¶ Casus literalis. Quia post publicatas attestationes frequenter obijciebatur in personas testium malitiose causa differendi negotium statuit papa vt si aliquis post publicatas attestationes in personas testium aliquid obijcere voluerit: tunc demum id ei liceat si iuramẽto firmauerit ꝙ ad hoc ex malitia non procedat. nisi ante publicationẽ illud fuerit protestatus: vel nisi ostẽdere potuerit quod post publicationem didicerit quod obijcit in personas. Sed si aliquis fuerit protestatus se velle repellere personas testium post publicationes ipsorum si quid pro ipso dixerint de facili non credaꝶ. Berñ. ¶ † Nota primo 1 ꝙ exceptio [b] contra personas testium nõ est proprie dilatoria nec peremptoria nec mere sapit naturam alterius.nam dilatoria non est: quia non differt processum super principali sicut facit dilatoria. simile de iu.exhibita. nec sapit naturã eius quia non est necesse eam proponere ante lit.contesta.sicut debet proponi dilatoria.j.de re iudicata.inter monasterium.& l.fi.C.de exceptionibus. peremptoria nõ est directe: quia exceptio peremptoria est actionis exclusio. concernit enim directe actionem in iudicio deductam.l.j.& ij.ff.de exceptio. & institu.eo.post principium. no.in.c.exceptionem.j.de except.hoc autem nõ facit exceptio contra personas testium. nec etiam sapit ex toto naturam peremptoriarum cum nõ possit opponi publicatis attestationib⁹ sicut alia peremptoria.vt in.c.de testi.§.eod. Sed in duobus accedit ad naturam peremptoriarũ: primo quia potest opponi post lit.conte.secundo quia & si non directe saltem tamen indirecte perimit intentionem actoris: quia reprobatis testibus ius suũ perdit in effectu.§.de resti.spo.sepe. & ar.in.l.duo sunt titij.ff.de testa.tut. vide glos.not.in.c.ex parte ade. §.e.que dixit qd est peremptoria per obliquum. & vide quod ibi dixi. ¶ † Nota.ij.regulam & eius 2 rationem regula enim est quod post publicationem attestationum non potest obijci in personas testium scilicet eorũ qui deposuerunt. Ratio huius colligitur tacite ex tex.quia est presumptio ꝙ malitiose velit eos nunc reprobare postquã vidit quod deposuerunt contra eum quasi veniat nũc ad falsum obijciendũ prouocatus.sicut dicimus in simili quod timeꝶ subornatio in productione testium super eodem articulo vel directe contrario publicatis attestationibus vt plene dictum fuit in.c.fraternitatis.§.eodem. hoc colligitur ex eo: quia hec presumptio tollitur per iuramẽtum de malitia vt hic in tex. Et not.quod facilius tolliꝶ ista presumptio ꝙ̃ illa de subornatione.ad illam enim tollendam non sufficit iuramentum sicut ad istam.& forte hoc ideo qꝛ non est tantum periculum hic cũ poterunt isti probari boni testimonij & fame.iuxta ea que dixi in.c.qm̃.§.de proba.& in.c.ij.§.de ordi.cogni.non sic posset de facili sustineri cõtractus si probaretur per falsos testes contrarium. ¶ Nota tertio tres casus exceptos a regula suprascripta. primus si post publicationẽ iurat qd malitiose ad hoc nõ procedit.secundus si ante publicationẽ fuit protestatus qd volebat testes post publicationem reprobare.tertius si [c] protestatione nõ facta vult nunc probare ꝙ de nouo didicit que nunc obijcere vult. ¶ † Et 3 primo [d] casu not.ꝙ in dependentibus [e] a cõscientia alicuius standum est suo iuramento.facit.c.si vero.j.de iureiu.& c.nulli.de electio. lib.vj. hoc tñ non procedit indistincte: sed limita vt habes bonam gloss.in cle.si quis suadente.de pe.in glos.in ver.cõmode.de censi.cle.presenti.in ver.nõ negotiandi.& vide tex.in.c.tua.j.de sponsa. ¶ † Circa 4 scdm casum queritur qualis debet esse protestatio ista ad hoc vt admittatur post publicationẽ. dicit Innocẽ.ꝙ hec protestatio ꝙ liceat dicere in personas testium non est admittenda nisi iudex in hoc cũ aduersario consentiat quod fiat probatio post publicationẽ testium: quia cum hec protestatio sit contra ius commune non valet nisi ex iusta causa fiat vel interueniat consensus iudicis vel aduersarij.iuxta not.in.c.cum.M.de constit. & in.c.cumana.de electi. Aduerte quia hoc videtur prima fronte contra tex.qui permittit protestationem non facta mentione de consensu iudicis vel aduersarij. nec est hec protestatio contra ius imo secundũ ius cũ permittatur hic. Sed dic colligendo mentem Innoc.& huius.c.quod aut quis protestatur vt licitum sit dicere in personas testium post publicationem: specificatione aliter non facta. & procedit dictum Inn.non enim per hoc debet admitti post publicationem: quia est nuda protestatio & cõtra ius commune cum simpliciter velit admitti post publicationem.per hoc enim non satisfacit presumptioni iuris. Aut protestatur ꝙ vult testes repellere tanꝙ̃ nõ idoneos & procedit iste text.et hec protestatio sufficiat nec requiritur consensus iudicis vel partis. Et est ratio: quia hoc casu aperte dicit se velle reprobare testes: & sic tollitur presumptio malitie: & hoc casu loquitur proprie tex.iste vt colligiꝶ hic in versi. ceterum.& notabis hoc bene: quia est contra cõmunem practicam cum solum fiat protestatio generalis salua facultate opponendi in persona testium.non enim hoc sufficit vt predixi: qꝛ per hoc non dicit testes malos: sed solũ vult sibi reseruare facultatẽ opponendi contra ius cõe. Et aduerte.quia a principio non est necesse aliter specificare delicta vel defectus: sed postmodũ non debet admitti ad producendũ testes probatorios nisi prius specificet ea que probare intendit. & de hoc est tex.in.c.ij.eo.ti.lib.vj. & sic cõcorda istum text. & illũ.& attende: quia in hoc secundo casu text.ille non requirit iuramentũ sicut in primo.cuius cõtrarium videꝶ innuere.c.presentium.in fi.eo.ti.li.vj.vbi indistincte exigitur iuramentum malitie a volẽte reprobare testes. So. Inno.qꝛ istud est generale: illud vero procedit in eo qui vult reprobare testes super aliorum reprobatione inductos quare plus presumitur contra eum. & idem dicit seruandũ vbicũqꝫ iudex habet suspectũ producẽtem ex aliqua causa quo casu etiã cũ protestatione exigitur iuramentum ꝑm eum.& vide ibi bonã gl.& text.in.c.ij.in fi.de iura.calũ.lib.vj.vbi habeꝶ qd iuramentum malitie potest exigi in quacũqꝫ parte litis si hoc iudici expedire visum fuerit et sic non solum reprobare volente reprobatorios: e sed etiam probatorios potest alibi exigi iura-

c ¶ Adde tu aliuʒ casum i quo obijciꝶ exceptio in personas testiũ post publicatas attestatiões imo post sententiam: scilicet quãdo per iudicem fuit impeditus opponere. tex.est ꝑm intellectum glo.in versi. iuramenta.in fi.c.cum.J.& A.de re iudic.nec est mirũ qꝛ etiam exceptio dilatoria que alˀs opponi debet añ lit.contest.eo casu admittiꝶ post li.cõte.vt dicit gl.in.c.ex cõquestione.de resti.spol.et adde hic duas limitatiões ad istũ text.quas ponit Bal.in.l.si qs testib⁹.C.e.& inquãtum dicit debere procedere protestationes intelligitur quando ille contra quẽ producuntur testes est presens: secus si esset absens: qꝛ tũc non est necessaria.eo quia absens non intelligitur consentire. l.ij.in fi.ff.sol.matri.licet Nicol.de ma.dicat vt intelligatur qñ exceptio poterat opponi contra testẽ mero fauore partis: vt quia erat inimicus vel quia erat cõsanguine⁹ aduersario secus si poterat opponi fauore publico puta quia erat criminosus quia.tunc non erit necessaria ꝓtestatio vtrũ autem exceptio in personas testium que non fuit opposita in cã principali possit opponi in causa appellationis: vide glos.ma.in.c.j.de exce.& elegantissime per do.Fran.de are.in.c.ex ꝑte ade.in vlt.char.§.eo.& formã huius ꝓtestationis ponit Spe.in ti.de teste.§.sepe.in prin.

d ¶ Et primo in dependẽtibus a conscientia staꝶ iuramento alicuius vide.c.pastoralis.j.de exce.& glo.pul.in.c.proposuisti.lxxxij.distin.in glo. magna que vult ꝙ ignorantia probaꝶ per iuramentum & scientia etiã vt vult glo.multum not.in.l.at qui natura.§.cum me absente.ff.de nego.gest.vide glo.in.l.j.C.ad legem corne.de fica.que vult ꝙ ad probandum qd quis dolo nõ fecit vt aliquem casu vulnerauerit probaꝶ iuramento: sed multũ contra illam glo.stringit doctrina. Bart.& cõmunis in.l.inter omnes.§.recte.ff.de fur.vbi dat istam regulam ꝙ quoties cõtra quẽ est aliqua presumptio non statur suo simplici iuramẽto quod est i casu dicte gl.per illã.l.primaʒ. cogita et per istã limitationẽ Barto.reprehenditur dictum not.Bal.in.l.secunda.§.penultimo.ff.si quis cautio.vbi voluit quod statur simplici iuramento meo dicentis qd citatio facta ad domum meaʒ ad meam notitiam non peruenerit: quia quilibet presumitur scire denuntiatam.glos.est multum notabilis in.l.si tutor.C.de peri.tut.aduerte etiam quod tantum istud iuramentum deferꝶ quãdo persona est fide digna secus si est persona vilis vel infamis: vt voluit gl.obliuioni nõ tradenda in.c.significasti.de homi.et Bald.in.l.falsus.in.iij.colum.ff.de furtis.pro quo facit quod vult notanter Angelus: i.l.qui in iudicio.ff.de accusation.vbi determinat ꝙ tunc statur iuramento damnum passi per formãm statuti quãdo est passus damnum in persona fide digna: idem in eo quod diciꝶ quod in parua summa statur iuramento mercatoris per id quod vult Bald.in.l.j.C.de confes.est verum si persona mercatoris est persona honesta et non vilis.ita vult Baldus in.l.cũctos populos.C.de sum.trini.& fide catholi.Bernar.forze.

✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ In dependentibus. Vide Jas.post glos.ibi in.§.sed iste.colum.xx.institu.de actio.& Jas.in repeti.l.admonendi.charta xxx.colũ.ij.ff.de iureiur.Joã.de ana.in consi.xliiij.Feli.in.c.si diligenti.col.iij.j.de prescrip.vbi limitat istud qd dicit Abb.hic nõ procedere vbi ꝓsumptio iuris est in contrariũ quã limitationem etiã ponit Are.hic.

mentum

a ¶ Alia. Et hoc est verũ nisi testis fuisset prius approbatus in iudicio summario quia non posset opponi exceptio in iudicio plenario. tex. est in c. veniens. j. eo. et ibi vide do. Anto. in. vij. col. quid autem econtra si semel reprobauit testem in vno iudicio et fuit pronuntiatus inhabilis an possint eius personam approbare in alio iudicio: dic qđ non. sed. d. Anto. cõtra in c. cum olim. in. viij. colum. de cẽsi. qui ad hoc alleg. Inno. in c. cum venerabilis. de excep. Sȝ ego hoc limitarẽ nisi esset talis inhabilitas cuius habilitatio pendet a potestate partis per doctrinam elegantem quam tradit Do. post Archi. in. d. c. si qui vero. xxxij. disti. Quid autem in eodem 6 iudicio an possit testis ꝑ parte recipi: et ꝑ parte reprobari vide per Bal. in c. cum di- a lectus. in vlti. col. b de consue. et Do. l. d. c. si qui etc. Et vide. d. Anto. hic in. iij. colũ. ver. in- 7 quantũ tñ gl. vbi dicit ꝙ si produ- c xiuum testem in vno iudicio licet non fuerit examinatus non potero in alio iudicio eius personam reprobare. et hoc di ctum ponit Flo. in l. produci. ff. de testi. et alle. Spec. d in isto tit. in. §. sepe. et valde eũ cõmendat.

mentũ malitie premissa protestatione vel nõ si in dex hoc approbauerit. ¶ † Circa tertium casum exceptũ quero quõ ꝓbabit ꝙ de nouo didicit ea que nũc ꝓponit post publicationẽ. Dic ꝙ ꝑ iuramentum alś difficile posset probari. et hoc vult hic glo. in ver. didicerit. vide bo. tex. in simili. in c. nulli. de elec. li. vj. et c. vt circa. eo. ti. et lib. facit. c. innotuit. et qđ ibi no. eo. ti. de ele. ¶ Gl. j. format duas oppositiones et duas q̃ones: primo opponit sic. tex. iste videt̃ ꝑsupponere ꝙ liceat indifferẽter pti reprobare testes ꝯtra qđ facit: qꝛ ꝓducẽdo testes adeo approbat ꝑsonas eoꝝ: vt postea illos reprobare nõ possit. iij. q. iij. §. si quis testibus. Gl. met. tu ꝯtrã restringit tex. ad eũ contra quẽ testes ꝓducunt̃. producẽs aũt lȝ possit reprobare dicta non tamen personas: rationẽ diuersitatis vide in gl. ¶ Aduerte: qꝛ aut querit̃ de producente: aut de eo contra quẽ producit̃. primo casu dic qđ producens nõ potest amplius reprobare productos ex causa vel defectu tũc existẽti. hec enĩ est approbatio personalis que extẽdit̃ etiam respectu aliorũ et in alia[a] causa: vt probatur in. l. si quis. C. eo. canonizata. vbi. s. et ex hoc no. vt sicut qualitas inficiens et imitans personã sequit̃ personam quocunq̃ se vertat: vt in c. testimoniũ. j. eod. j. q. j. cito turpem. et not. Inn. in c. qualiter et quando. ij. de accu. ita et hec approbatio personalis. ¶ † Quin imo plus dicit Inn. in c. cum venerabilis. de excep. ꝙ approbãdo vnũ ad certũ officium nõ possum eũ reprobare ad aliud officiũ vbi nõ sufficit eadẽ idoneitas personarũ. Et hoc qđ. s. dixi ꝓcedit etiã si producẽs non sit vsus testibus: qꝛ non potuit. vt no. Gul. eo. ti. §. sepe testes. ver. quid si. et ver. sed. et idẽ tenẽt Pe. et Cy. in. d. l. si qs testib. sed vti voluit. semper enim subest eadem ratio scȝ approbationis persone que causat̃ ex sola productione ad iudiciũ. Limita tamen predicta duob modis. primo nisi velit reprobare ꝑsonas ex delicto tũc verisimiliter sibi incognito,[d] pro hoc bo. tex. in c. nulli. de ele. lib. vj. vbi electores opponũt crimina vel defectus contra electum si verisimiliter ignorabãt tempore electionis et statur in hoc iuramento illorum. Secũdo limita si vult eos reprobare ex causa procedente a ꝓducente illos in alia causa. vt puta: induxi patrem tuũ in testẽ in causa que erat inter me et semproniũ: nunc in causa que est inter me et te si vis ꝓducere eũ pro te potero cum tanq̃ suspectũ repellere. ita not. Inno. in. d. c. cũ venerabilis. dicta tñ testium põt producens reprobare: qꝛ respectu dictorum non potuit diuinare sicut videmus ꝙ quis appellat a sentẽtia illius quẽ in iudicem impetrauit in c. causam. de re iud. et in. l. ex consensu. ff. de appel. In eo ve-

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ In alia causa. Facit qđ no. bal. in. l. si qs testib. C. de test. vbi voluit quod si produxi instrumentum manu cuiusdam notarij alias inhabilis nõ possum postea reprobare aliquod instrumentũ contra me productũ scriptum manu illius notarij. et qđ no. Bal. in. l. data opera. col. xv. C. qui accu. nõ pos. qđ si feci citare aliquem in testẽ in iudicio nõ possunt postea illũ reprobare. qđ etiã voluit Bal. et Inno. in. l. ad testiũ. §. cõditionẽ. ff. de testa. vide etiam ad hec Bart. vero. cau. ccv. incip. si facis. Feli. in c. capitulũ sancte crucis. col. xiij. s. de rescrip. vbi tradit qñ quis possit reprobare quod semel approbauit.

c ¶ Qui approbat aliquẽ in vno officio vȝ ipsum approbare in alio: vbi cõsimiles persone requiruntur: secus si requirunt̃ dissimiles. et ideo dixit hic. d. Abb. ꝙ approbat in rectorẽ scholariũ nõ censet̃ approbatus in doctorẽ: qꝛ rectoratus nõ ita exigit peritiã sicut doctoratus. Et vide ad hoc qđ no. do. Anto. in c. cũ venerabilis. de excep. in. xj. col. ver. quid si admitto. vide do. Anto. in c. dilecto. in vlti col. versi. quero an remoto. j. eo. post gl. ibi in ver. testis defectũ. super quo vide oĩno do. Ab. ibi q ponit vba ad ꝓpositũ: et ponit ad supradictã. q. de rectore scholariũ. Et adde hic Archi. in. §. si qs testib. iij. q. iij. vbi dicit ꝙ qui admittit aliquẽ ad aliqđ officiũ non põt eũ remouere ab alio vbi cõsimiles ꝑsone requirunt̃. secus si requirunt̃ dissimiles. et ita dicit tenere Inno. in c. cũ venerabilis. de excep. Et adde hic Old. in consi. xviij. qđ plene ponit Spe. in ti. de leg. §. fi. qđ inci. postremo. in. j. ij. et. iij. co. vbi ponit quãplures optimas q̃ones ad hoc propositũ. et vide Innoc. in c. dilectus. et qđ notaui. de eta. et quali. et facit ad hoc qđ no. d. Ant. in c. at si clerici. §. de adul. in. iij. col. de iudi. et ibi plenĩ no. d. Bar. de bel. in illo articulo an dispensatio extendatur ad consecutiua super quo etiam plenĩ. no. post do. Abb. in c. cum ex iniuncto. in fi. de here.

d ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Sibi incognito. Faciũt not. Feli. c. sup his. col. viij. j. de accu. et in c. pastoralis. j. de excep. vbi dicit qđ faciens citare ꝑsonam inhabilẽ videtur approbare nisi ignorabat de fectũ propter quẽ citat poterat repelli que ignorat probar̃ ꝑ iuramẽtum vt ibi per eũ.

ro contra quẽ testes fuerunt producti dic ꝙ poterit eos et eorũ dicta reprobare nisi aliquo modo eos approbauerit: quia tunc idem in eo quod in 8 producente vt dixi in c. de testibus. s. eo. ¶ † Sed est dubium quid si in vna causa illos non approbauit nec reprobauit nũquid poterit illos in alia causa reprobare: dic ꝙ sic. non enim ex hoc illos approbauit: licet ergo extunc renũtiauerit facultati reprobandi in vna causa: non tamen per hoc videtur renuntiasse in alia. per hoc bo. tex. in simili. in. l. voluntarie. C. de excusa. tuto. et quod not. doct. in c. dilectus filius. j. de rescrip. et gloss. in. d. cle. sepe. de ver. sig. et hoc tenet Io. an. post Iac. et e Bal. in Spe. eo. titu. §. sepe. versi. sed quid si eum. ¶ Oppo. gl. ij. contra predicta de hoc text. in fi. et in hoc gloss. loquitur nimis succincte nec inducit cõtrarium nec soluit. Sed potest adduci finis ca. hoc modo. si reprobare me velle personas testiũ dixi videor reprobasse dicta. vnde illis pro me te- f stificantibus de facili postea non credit̃. ergo eodem modo dicendum est si approbaui personas videor approbasse dicta. et sic nõ debeat posse etiã dicta reprobare cuius contrarium innuit hic gl. et tex. in. d. l. si quis. et ꝙ ita voluerit inducere glo. colligitur aperte ex glos. fi. post prin. Solue duobus modis. Primo qđ aliud in reprobatiõe quã in approbatione. nam si dãno personam videor damnare ei dicta et facta. de here. fraternitatis. imo plus est in facto nostro: quia hic damnat expresse personas vt inficiat dicta: sed quando approbo producẽdo eũ vt dicat veritatẽ pro vtraq̃ parte. xiiij. q. v. nõ sane. si reperio quod veritatem non dixerit possum illud dictũ reprobare cum illud nõ approbauerim. plus enim tollit negatio ꝙ ponat affirmatio vt in simili no. in c. cum dilectus. de cõsuetu. ¶ Secundo dic qđ text. non dicit ꝙ nullo modo credatur: sed quod de facili. de quo in glo. fi. vnde non debet credi de facili. sic in casu cõtrario si approbaui personam creditur sibi nec creditur mihi postea reprobanti sed oportet quod plene probem reprobationem dictorũ. 9 ¶ † Tertio gl. querit nũquid idem sit in producente instrumẽta contraria vt sic possit dicere cõtra illa sicut cõtra dicta testium productorum et concluditur qđ non. rationem vide in glo. et vide per Innocen. in c. cum olim. j. de censi. Nam producẽdo instrumẽta videt̃ fateri cõtenta in instrumento. non mirum ergo si postea reprobare non potest sed producendo testes non videt̃ fateri ea 10 que dicturi sunt. ¶ † Quarto et vlti. gl. querit nũ e quid si instrumentũ[e] productũ redarguit̃ de fal- f so[f] possit producẽs dicere se nolle vti instrumento. et dic ꝙ sic. ꝑ. l. ij. C. de fi. instru. In hoc tamen

e ¶ Si instrũ. Vide Bal. in. l. j. col. vlti. C. si ex fal. instrumen. et Gãdi. in tracta. malefic. sub rub. de falsis.

f ¶ Falso. Utrum producẽs falsum instrumẽtum eui tet penam falsi si dicat se nolle eo vti. Et de hoc vide meliorem text. de iure in. l. si falsos. C. de fal. et ibi est gl. fin. ꝑm Sali. qđ vtens solum falso instrũ min ꝺȝ puniri ꝙ falsificãs. Sȝ ei cõcordat alia. gl. in. l. ij. C. de fid. instru. et bene facit text. in c. ad falsariorum. de cri. fal. sed contra istas gl. videt̃ casum in. §. item. l. corne. de fal. vbi dicit tex. recitauerit. institu. de public. iu. sed de hoc vide per Bald. in l. iubemus. §. sane. el. j. ad fi. de sacrosan. ecc. Et facit ad. q. an expendens scienter falsam monetam debeat puniri ac si ipse falsificasset de qua per. d. Abb. i d. c. ad falsariorũ. et in c. quãto. de iureiu. Et de illo qui protestat̃ se nolle vti falso instrumẽto. vide Bal. in. l. si aduersarius. circa med. C. de fi. instru. vbi alle. d. l. si falsos. et adde qđ no. Bal. in. l. quicunq̃. in prin. v. col. versi. itẽ facit qđ ille. C. de ser. fugi. item adde his plures. q. quas ponit Sali. in. d. l. si falsos. et vide eundem in. l. eum qui. C. de fal. Adde tamen qđ vtens falso instrumento vel expendens falsam monetam in dubio presumitur hoc facere ignoranter ꝑm Ange. in. l. maiorem. in fi. C. de fal. Itẽ quod vtens falso pariter possit accusari sicut falsificans. est text. in. l. si vt proponis. C. si reus vel accu. mor. fue.

¶ Adde an vtens falso instrumento teneatur falsi. et qualiter euitet penam Raph. cu. cõsil. cxxv. et de falsificantẽ monetam per eundem consi. cxxxix. Alex. consi. ciij. j. lib.

Anto. Francis. ¶ An vtens falsis testib vel falsis instrumẽtis teneatur pena falsi etiã si ipse non produxerit vel si illos et illa produxerit teneatur pena falsi. vide per Bald. in. l. si vtens. vbi bo. text. C. de fide instru. et vide Barto. in. l. si falsos. C. de fal. et Bar. et Bald. in. l. iij. in fi. C. de fi. instru. et ibi Bart. ponit cautelam aduocatorum quod fiat protestatio per producentem testes vel instrumẽta ꝙ non intendit vti eis nisi veritatem contineant et dicas quod accusatio falsi potest institui contra producẽtem falsum a se fabricatum etiam si dicat se nolle vti: secus

si produxerit falsum fabricatũ ab alio ita Bart.post gloss.in.d.l.iij.vbi etiam per Sali.C.de fi.instru.de quo per Ang.in aut.de non alienã.§.quia vero.⁊ per Bald.in.l.iubemus.in.§.sane.C.de sacrosan.eccl.⁊ per Alex.in.l.diuus.ff.de fal.⁊ de expendente seu fabricante falsam monetam primo dicas quod fabricans falsam monetam dicitur committere crimen proximum crimini lese maiestatis.vt ĩ l.j.C.d fal.mone.⁊ dicas quod moneta cudi non potest in ciuitatibus sine licentia principis.vt in.l.fin.⁊ ibi per Barto.C.de vete.numisma.pote.libro.xj.⁊ in l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.et per Bald.in titu.que sint regalia.in vsi.feu.et adde ꝙ cudens monetã etiã bonam extra locum publicuz ad hoc a principe deputatum tenetur de falso secũdum gloss.in.l.sacrilegij.ad.l.iuli.pecu. a et not.in.c.quanto.de iureiur.hic alleg.et habetur per Alexan.in.l.singularia.in.ix.colum.ff.si certuz petaẽ.et adde qđ moneta ad hoc vt sit bona debet tãtum valere forma ta quantũ in massa.vt per gloss.in l.j.ff.de contrahẽ.emptione.et per Bar.in.l.qui falsam.ff.de fal.et p Joan.de imol.in l.paulus.ff.de solu.et dicit Bart.in.l.j.ff.de aur.et argen.lega.⁊ in.l.ij.in.§.mutuum.si cer.peta.⁊ in.d.l.j.de vete.numis.po.ꝙ moneta debet cudi expensis publicis.de quo etiam per canonistas in.d.c.quanto.de expendente vero sciẽter quomodo puniaẽ.vide Barto.in.l.lege cor.ff.de fal.et in.l.saccularij.de extraordi.cri.vbi dicit qđ expẽ.nũmos plũbeos vel stanneos tenetur de falso.secus.si alias sit moneta falsa:puta quia sit cusa extra locũ publicum vel habeat defectum in pondere quia tũc punitur extra ordinem nisi doceat se ab alio habuisse considerata qualitate persone expendentis que ipsam monetam expendit si sit honesta vel vilis.Et adde ꝙ crimen false monete admittit socium criminis ad accusandum et

aduerte ꝙ aut opponiẽ ꝙ producens falsificauit instrumentũ:⁊ non sufficit desistere ab vsu:qꝛ ex delicto falsitatis puniendus est:vt in.l.si falsos.C.de fal.Aut opponitur solũ respectu vsus.vt qꝛ instrumentũ est falsum.ideo nõ valet ⁊ tunc procedit glo.in.d.l.iij.vt sufficiat desistere ab vsu:nec poterit amplius illo instrumento vti:cum ex hoc reddaẽ suspectũ etiã quo ad aliam cãm.vt in.d.l.iij.si tñ non desistit ab vsu ⁊ instrumentũ probaẽ falsum punieẽ de falso:qꝛ commisit falsum in vtẽdo.vt.d.l.si falsos.Ex hoc tradit ibi Bar.cautelam cũ testes deposuerũt falsum vt producẽs dicat se nolle vti illis attestationibus.qđ intelligit qñ ipse nõ approbauit articulum falsum qꝛ tunc videẽ induxisse testes ad ꝓbandũ falsum.⁊ sic nõ est locus penitentie:cũ semel cũ testibus cõmiserit falsum:ar.l.qui ea mẽte.ff.de fur.⁊.l.nõ prodest.ff.vi bo.rap.Si aũt in primo casu vtiẽ attestationibus põt accusari de falso cum testibus.ar.in.d.l.si falsos.qđ not.

11 ¶†Opp.⁊ videẽ ꝙ istud iuramentũ de quo in tex.diciẽ non sit prestandũ cum semel fuerit iuratũ de calumnia:⁊ hoc iuramentũ non est in causa iterandũ in aut.in isto iuramẽto.C.de iura.cal.Gl.a iij.multũ instat.sed dic hodie nõ instandum cũ iuramẽtum malitie de quo loquiẽ iste tex.toties põt exigi quoties iudici fuerit visum expedire.vt in.c.ij.in fi.e.ti.li.vj.Cõtrarium enim loquiẽ in iuramẽto calumnie qđ plura capitula sub se continet.iuxta no.in.c.de iura.cal.sed hoc iuramentũ malitie solũ cõtinet id qđ verbũ sonat.¶Glo.fi.primo querit de rõne decidendi in fi.c.rñdet ꝙ protestando videẽ noluisse adhibere fidem dictis illoꝝ cõtra se:ergo nec dꝫ recipere ꝓ se.

12 ¶†Scđo opp.gl.cõtra hoc ⁊ cõtra text.qđ licet reprobem personã non ꝑ hoc videor reprobare dicta vt supra dictũ fuit.Item licitum est desistere a ꝓposito quandocũqꝫ ante sñiam.l.papi.§.meminisse.ff.de inoffi.test.⁊ sic sola protestatio non debet obesse.Sol.glo.ponit in effectu duos intellectus.Primus vt intelligaẽ text.qñ protestãs perseuerauit in sua protestatione quãtum in eo fuit:sed reprobatio non habuit effectũ ⁊ tunc debet exponi text.de facili non creditur id est nullo modo creditur.Et pro hoc facit regula ex eo.de reg.iur.lib.vj.⁊.c.cũ olim.de censi.Scđs intellectus vt intelligaẽ qñ solũ fuit protestatꝰ:sꝫ in protestatiõe perseuerauerit donec testes deposuerunt.Et hoc casu de facili nõ creditur si aliqd dixerint pro protestãte:quia est presumptio ꝙ timore protestationis deposuerunt pro eo.Et posuit tamẽ hoc casu illud verbum de facili dupliciter:vt non credatur de facili.i.indistincte:sed debet haberi respectus ad qualitatẽ testium.Scđo vt non credaẽ de facili:et sine alijs adminiculis. b Quidã tamen vt referunt hic doc.tenuerunt primam opi.gl.vt procedat tex.qñ protestans persistit in cõtradictione:secus si renuntiauit.nã sicut appellans potest sue appellationi renũtiare.ij.q.vj.§.si quis libellos.ita ⁊ iste ꝓtestans debet sue ꝓtestationi posse renuntiare.Quidã alij vt hic refert Inn.limitauerunt hanc opi.vt liceat renuntiare dũmodo non intersit aduersarij propter expensas ⁊ labores.ff.de regu.iur.l.nemo.nisi illud interesse vellet remouere satisfaciendo de expensis ⁊ alijs vt debet.⁊ sic vult hec opi.vt licitum sit renuntiare huic protestationi ⁊ redire ad ius pristinũ.Inn.dicit hoc fixum tenendũ esse ꝙ postꝙ induxerit testes ad reprobationẽ testium vlteriꝰ non poterit penitere.nam cum testes pro vtraqꝫ parte iurent.xiiij.q.v.nõ sane.potest esse quod ea

testificandum et condemnatus de falsa moneta non appellat:vt per Specu.in tit.de accu.in versi.item repellitur.⁊ in titu.de appel.in.§.ij.in ver.xxix.⁊ adde ꝙ falsificator monete potest inuitus per quemcũqꝫ adduci in iudicium sine aliquo precepto iudicis:vt per Spe.in titu.de accu.§.j.ver.hoc tamen.⁊ accusator false monete consequitur immunitatẽ pene:vt per spec.in ti.de li.cõcep.§.x.versi.xvj.impubes tñ fabricans falsam monetã nõ puniẽ de crimine false monete:vt ꝑ Spe.in tit.de dona.ĩ ver.gd si.qũo aũt puniaẽ radens monetã.vide gl.Ex.et doct.in.l.si qs.C.de fal.mone.et l.l.ij.⁊ ibi ꝑ Bar.C.de fal.et in.l.fi.C.de vete.numis.po.s.alleg.⁊ vide gl.⁊ Jo.an.in nouel.in.d.c.quãto.⁊ ꝑ Spe.in tit.de cri.fal.in.§.j.vbi cõcludiẽ ꝙ teneẽ de falso.⁊ adde ꝙ non dicitur quis fecisse falsam monetã qui illã incepit cudere sed nõ impressit formã:qꝛ non dꝫ puniri tanꝙ delictũ consummauerit sed alias extra ordinẽ vt ꝑ Bal.in.l.iij.C.d nau.feno.⁊ ꝑ Bar.in.d.l.q falsam.de fal.

a ¶Judicio meo.hec gl.male loquitur.nam Cõpo.⁊ Hostiẽ.in.c.qđ sicut.de elect.⁊ do.Ant.in repe.c.cũ M.in.ix.colũ.de cõsti.et.d.Abb.c.pastoralis.de except.sing.dicũt ꝙ superueniẽtia notitie exceptionis peremptorie post terminum per iuramentũ probari non põt.Sed certe ista exceptio in personas testium peremptoria dicitur vt not.glos.in.c.de test.s.eo.vel quasi peremptoria.vt dicit gl.in.c.j.de except.et in.c.ex parte ade.de testi.ergo cum sit perẽptoria eiꝰ superueniẽtia notitie non poterit probari per iuramentum contra istam glos.

Sebasti.Sapia.

b ¶Citaẽ.Sic etiã q facit citare inhabilẽ videẽ personã suã approbare vt ꝑ Bar.in.l.de pupillo.§.nã ⁊ si seruo.ff.de op.no.nũ.etiã in.l.cũ mulier.col.ij.ff.so.ma.⁊ Jo.de ana.in c.intelleximus.j.de adul.Bartho.vero in caute.cv.inci.si facis.

dicerent que potiꝰ facerẽt ad confirmationẽ suorũ testium ꝙ ad reprobationẽ.Si aũt per instrumẽta vellet reprobare etiã post productionẽ potest desistere ꝯn eum:qđ intelligit Jo.an.nisi forsan scriptura faceret contra ipsum.j.de censi.cum olim.qđ debet producẽs sibi imputare.arg.j.de fi.instru.imputari refert tamẽ Inn.quosdam dicere ꝙ ex quo corã iudice obtulit se probaturum exceptionẽ cõtra testes vlteriꝰ reuocare non põt quin super hac exceptione iudiceẽ:cum de qua recognouit iudex ⁊c.ff.de iud.de qua re.⁊ qꝛ iam ex tua exceptione quesitũ est ius parti vt testibꝰ pro te nõ credatur dicit tñ Inn.ꝙ tacite huic protestationi renũtiatur si protestans mandat illos testes interrogari suꝑ capitulis suis:ar.iiij.q.iij.§.si qs testibus.Quidã tñ dicũt vt ipse refert ꝙ inuito eo qui produxit capitula protestando audiẽdi seu interrogandi nõ sunt:cũ ⁊ si ꝓ eo deponerent eis non crederetur.sed plus placet Inno.vt interrogentur:qꝛ ⁊ si non faciũt ad plenam probationẽ faciunt tñ ad presumptionem.Habes ex predictis primam opinionẽ multipliciter limitatam ⁊ variatã.sed infra subijciam quid tenendũ.Aliam opinionẽ ad intellectum text.refert Inn.hic vt non credatur his testibus in fauorẽ protestantis si aduersariꝰ vult habere ratã ipsius protestationẽ:alioquin si vult vti testimonio eiꝰ pro se tenetur admittere ⁊ contra se.iij.q.viij.cuius in agendo.nec dꝫ eadẽ res duplici iure censeri.xij.q.ij.cognouimus.Hostiẽ.ponit hic aliam opi.que videtur hic placere Jo.an.vt sit arbitrarium:an ⁊ inquantum his testibus contra quos processit protestatio sit credendũ in fauorem protestãtis.⁊ de materia vide in Spe.e.ti.§.j.ver.itẽ ꝙ is pro quo.⁊ sequentibꝰ tribus versi.Abb.tñ dabat hic.consiliũ vt hec protestatio fiat post depositionem testium ⁊ ante publicationẽm:qꝛ tunc cessabit su a spicio quod timore obiectionis dixerit pro protestante.Jo.an.dicit sibi non placere:sed nõ exprimit causam.Aduerte.distinguo sic:aut quis fuit protestatus post depositionẽ et ante publicationem:aut ante depositionẽ.Primo casu Abb.dixit ꝙ protestatio nõ impedit ex quo nõ processit ad vlteriora.Et videtur hanc opi.sequi hic Ant.⁊ dicit se nõ videre causam quare hoc nõ placuit Jo.an.Ego credo qđ Jo.an.nõ intendit qđ hoc casu minuatur fides iustorum testiũ.sed qđ talis protestatio post depositionẽ factam nõ releuat:qꝛ sentit hic post Gof.eam fiẽdam tempore productionis testium.Et hoc mihi placet.nã ex quo b pars citatur[b] ad videndũ iurare testes:⁊ presens nõ excipit contra personas eorũ videtur illos approbare.argu.c.ex parte ade.s.eo.aut fuit protestatus tempore productionis ⁊ tũc aut processit ad actũ reprobationis et obtinuit ⁊ nõ crediẽ in fauorem alicuius.vt in.d.c.ex parte ade.aut defecit in probando.⁊ tunc do.Ant.tenet indistincte vt credaẽ in fauorem producẽtis sed nõ in fauorem protestantis.Ego dicerẽ ꝙ aut dicta testiũ cõtinent vnũ factum inseparabile ⁊ tũc si producẽs vult pro se opꝫ ꝙ recipiat ꝯtra se:vt in simili.not.Inno.in.c.cum olim.de censi.facit qđ no.in l.aurelius.§.idẽ quesijt.ff.de lib.leg.⁊ in.c.j.de cõfes.lib.vj.Neqꝫ ob.ꝙ iste quantũ in se fuerit illos reprobauit qꝛ reprobatio non habuit effectũ.ar.in.c.mulieri.j.de iureiu.Itẽ hoc ꝯtingit rõne indiuiduitatis.ar.in.l.si cõem.ff.quẽad.ser.ami.aut factũ protestãtis est separabile a facto producentis:et põt ꝓducere alia opi.vt in nihilũ credatur ꝓ protestãte.in ar.l.papinianꝰ.§.meminisse.aut b

protestans

Zacharias. ¶ Digniores. Adde de hoc per Ro. sing. suo. ccclxij. incip. duo testes. & Ant. corse. sing. ccclij. in ver. testis. inci. etiam duo testes. ✠ Sebastia. Sapi. ¶ Pro reo. Vide Bald. in l. qui accusare. in fi. C. de edendo. & do. Jas. in l. non est nouum. eo. tit. & Abb. in c. examinata. col. iij. s. de iudi.

¶ Ista opi. host. pcedit qñ ex vna pte sunt pauci testes idonei ex alia pte multi inhabiles & indigni. sz si ex vna pte essent multi testes idonei: & ex alia pauci q tñ eẽnt idoneiores: tunc pcederet distinctio huius gl. fm Inno. hic cui⁹ distinctio mihi placet.

¶ Pro itellectu hui⁹ gl. vide gl. fi. in d. c. eccl̃ia. el. ij. de elec. & gl. plenissimã i. §. nũc aũt q̃ rit. lxiij. di. & gl. in d. c. si testes. iiij. q. iij. cir. pn. i ver. veritatis. & vide gl. i c. ego solus. ix. di. Et ad h̃ q si adducũt plures medici ad iudicãdũ an vulnus sit mortale stat dctõ paucorũ peritoꝝ: lz ꝯtriuz dicat a pluribꝰ imperitis. ita determinat spec. i ti. de homi. §. j. v. sed pone. quẽ refert & seqt Ro. in l. j. §. fi. in iij. co. de ver. ob. & d. Ant. in c. pposuisti. in pe. co. v. plꝰ dicit. de pba. Itẽ adde hic q no. doc. i. c. ego solis. ix. di. in fi. Itẽ adde qd lz regulr stãte paritate meriti & depositionis stet maiori nũero testiuz concordantiũ tñ si reperiunt ꝯhẽtiuz scripture antiquissime qõnis ꝯrie lz p vna parte sint plures scripture q̃ pro alia non pterea stat maiori numero & ad hoc dicebat d. Frã. de are. se põderare text. valde sin. i. l. j. in. ij. rñ. d offi. q̃sto. Itẽ an testes deponẽtes sup indefinita pferant deponẽtibꝰ sup vniuersali vel deponẽtes super spẽ pferant deponẽtibꝰ sup gñe vide multũ eleganter. per do. Ant. post Inno. in c. auditis. in iij. col. de prescrip.

protestãs nõ pcessit ad actum reprobationis vel saltẽ anteq̃ testes deponerẽt renuntiet huic exceptioni: tũc sentio cũ Host. & Jo. an. vt sit arbitrarium an & inquantũ credatur pro protestãte. habebit eñ consyderare qualitatẽ testiũ. Itẽ morã in qua stetit protestãdo, & similia. fateor tñ vt etiã hic voluit. d. Ant. q semp poterit huic ptestationi renũtiare anteq̃ testes deponãt. q2 semp agit de fauore suo. sz p hoc non tollit iudicio meo qn relinquatur iudicis arbitrio quantũ sit credẽdũ pro eo cũ a principio illos quãtũ in se fuit reprobauit. sic in simili dicimus in approbatione. d. l. si quis testibus. & maxime q2 hec materia testiũ est arbitraria. l. iij. ff. e. & j. c. pxi. vñ iste tex. non dicit qd non credat: sed qd nõ de facili est credẽdũ. vñ cõmittit hoc iudicis arbitrio. ¶ † Extra gl. q̃ro quid si quis iurauit se malitiose nõ opponere cõtra psonas testiũ: tñ postea deficit in pbãdo nunquid excuset a cõdẽnatiõe expensarũ? Jo. an. dicit qd sic pp̃ter onus iurandi qd subijt. & remittit ad spe. e. ti. §. j. ver. sed qd si admissus. d. Ant. putat eũ cõdemnandũ: q2 talia iuramenta non excusant a cõdẽnatione expẽsarũ. Ego dico hic posse disceptari an sit fienda ista cõdẽnatio statim cum deficit in probãdo: an in fine litis: & an habuerit probabilem causam opponendi vel non: que oia declara secundũ ea que plene dixi in c. finẽ. de dolo & contumacia.

☞ Ponit tria per que testes testibus pferunt.

1 Testis sibijpsi cõtrarius non probat nisi se corrigat incontinenti.

2 Quando vnus testis contrariat alteri neuter pbat nisi alter melior sit qui puocet iudicẽ ad deferendum iuramentum in defectum &c.

3 Concordia facienda est quando plures testes cõtrariantur pluribus.

4 Si duo petunt vnã vxorem: & equaliter probant quis debeat obtinere.

5 Dignitas testiũ preferenda est numero: & magis creditur duobus testibus affirmãtibus q̃ centũ negantibus & quando.

In nostra. Si testes a diuersis pducti deponentes contraria sint equalis honestatis stat maiori parti numero: alias pualere poterit paucorũ autoritas. vel summa sic. Si actores & rei testes cõtraria deponũt fidẽ sibi non derogãt: sed pualẽt digniores[a] & verisimiliora deponentes: & si in ceteris est disparitas pfert numerus. h. d. premittit factũ & diffinitiõis cãm. scda ibi: mandamus. dat mandatum bimembre. scdm ibi: si vero. ¶ Casus literalis. Quidã archidiaconus habebat cõtrouersiã cũ quibusdã monachis: que ꝯmissa fuit quibusdam iudicibꝰ. lite cõtest. plures testes hincinde recepti fuerũt: quibus examinatis iudices dubitauerũt qualiter deberent ferre sñiam. cõsuluerunt do. pa. remittendo sibi attestatiões. do. pa. diligẽter testibus examinatis scribit iudicibus illis cum plures testes tã ex parte archidiaconi quã ex parte monachoꝝ sint producti quos non solũ diuersa sed aduersa: penitus testimonia constat reddidisse: non tamẽ ad multitudinẽ testiũ respicere opz: sed potiꝰ ad qualitatem testiũ & ad dicta ipsorũ quibꝰ potius lux veritatis assistit ex quibus iudex motũ animi sui dz informare. mandat papa iudicibus quatenus si testes vtrinq3 sint eiusdẽ honestatis & estimationis p archidiacono sñiam pferãt: cum plures testes archidiaconus produxerit quã monachi. Si vero testes monachorũ tãte preeminẽtie fuerint qd autoritas eorũ aliorũ sit multitudini pferenda absoluãt monachos ab ipetitiõe archidiaconi. Ber. ¶ Not. j. qd data cõtrarietate inter actoris & rei testes nõ iudicat indistincte pro reo lz sit fauorabilior actore: sed recurrit prio ad q̃litates testiũ dictorũ & ad maiorẽ numerũ: sed vbi cetera sunt paria tunc fert sñia pro reo[b]: vt in c. ex literis. de proba. & hic in gl. ¶ † No. ij. ex hoc & ex tex. tria ex quibus testes testibus preferuntur. Primo ex eorũ autoritate: q2. s. sunt honestiores ditiores & melioris fame. Scdo ex depositoꝝ q̃litate: vt q2 sunt iuri cõi consona vel aptiora negotio de quo agit. iiij. q. iij. si testes. & in c. lz. de pba. per Inn. in c. auditis. de prescrip. Tertio ex eoꝝ multitudine: vt quia sunt plures numero. Et dic prio recurrẽdũ ad autoritatẽ. nã vt dicit Hosti[c]. possent esse. c. ribaldi ex vna parte vt viles: ex alia parte duo tales & tante honestatis q eis potius staretur q̃ multitudini qd est notandum. secũdo ad verisimiliora. arg. c. quia verisimile. de psump. & de renuntia. c. super hoc. de restitu. spolia. solicite. Tertio ad multitudinẽ vt hic. Adde quartaz consyderationem vt inspiciatur persona producens secundũ Host. nam ex qualitate producẽtis presumetur testiũ corruptela. In his tñ nõ puto posse dari certã doctrinam sed ex varietate & qualitate factorũ informabit iudex motuz animi sui d. c. si testes. & l. iij. ff. eo. tit. ¶ No. q probatiões debẽt esse tales vt moueãt iudicis animũ ad credulitatem. ¶ Glos[d]. j. est notabilis & habes fere similẽ in d. c. testes. iiij. q. iij. Et diuiditur hec gl. principaliter in tres partes. Nam in principio et in fi. prosequitur contrarietatem testium directe seu indirecte productoꝝ. secũdo prosequit cõtrarietatẽ testiũ ad instrumẽtum. tertio ponit. q. dubitabilẽ & sol. prima pars subdiuidit. primo dicit quid iuris qñ vnus testis est sibi cõtrarius vel p pte dicit falsum. scdo qd qñ vnꝰ cõtradicit pluribus. tertio qñ plures ꝯdicũt pluribus. ¶ † Veniamus nũc ad singula mẽbra declarãdo & supplẽdo prout fuerit opportunũ. & p ingressu gl[e]. opp. & videtur q ex cõtrarietate dictorũ testiũ dicta corruãt ex toto vt in c. pura. iij. q. ix. & c. licet. de pba. Sol. fm glo. qñq3 vnus testis cõtradicit sibijpsi. & tũc procedit contrariũ. Et est huius dicti ratio: q2 ex ꝯrietate redditur testis suspectus & periurus cũ iurauerit dicere veritatẽ. & ꝯtraria simul non possunt esse vera. xxxij. q. j. cũ renũtiat. xxxij. di. hospitiolũ. & eadẽ rõne verificatur dictũ sequẽs in gl. qñ testis pro parte dicit falsum naz annullat dictũ in totũ. & de hoc vltimo vide Innoc. in c. fraternitatis. de here. vbi etiã prosequit quid in instrumento in quo aliquid reperitur falso scriptũ. & pro primo dicto vide Inno. in c. preterea. de test. cog. vbi psequitur qñ testis dicitur sibi cõtrarius. & qñ varius vel vacillans & p illum tex. limita hoc dictũ glo. nisi testis corrigat incõtinenti suã cõtrarietatẽ. nam tũc excusat. facit qd no. gl. in c. cũ in positionibus. de iureiu. lib. vj. in vbo iusta cã. ¶ Itẽ dic dictũ gl. pcedere nisi possit reduci ad cõcordiã. arg. in c. inter dilectos. §. ceterũ. de fide instru. dixi in c. cũ tu. s. eo. vbi vide. & habes[f] primã partem glo. ¶ † Sed omittit glos. aliud mẽbrum qñ vnus testis contradicit vni. in quo casu dicit hic Vin. q vtriusq3 dictũ annullatur nisi alter tñ esset melior[g] & dignior q puocet iudicẽ ad iusiurãdũ deferendũ. C. de re. cre. in bone fidei. & hoc dictum singulare notabis p intel. alleg. Inno. in d. c. cum contingat.

ff. de pba. vbi plc. examinat eiꝰ intellectꝰ & vide late scripturã p Jo. an. in sua summula. de test. in ver. qd si testes sunt diuersi. & adde hic no. dictũ Bar. i. l. j. §. nõ aũt. in fi. ff. de bo. pos. fm ta. vbi dicit q si duo testes deponũt qd titius occidit seiũ de mẽse aprilis: alij duo deponũt q sempronius occidit seiũ de mense maij. cũ isti testes sint ꝯrij: neutris stabit vl eligent digniores. Sed si nullus ex testibus productis depõit de certo tempore tunc & titius & sempronius punient de homicidio cũ verificari possit dictum omnium testium. quia intelliget q titiꝰ & sempronus simul interfecerũt seium. Itẽ ad materiaz huius glo. in terminis vide multũ eleganter post beatũ Thom. in ij. ij. q. lxx. articul. ij. vltra med. &c.

¶ Adde an dicta testium cõtrariorũ corruant Alexan. consi. cxxij. ij. lib. & ꝯsi. xliiij. iiij. libro.

[e] ¶ Adde an stet minori nũero pitorũ cũ i ꝯriũ sunt multi iperiti. alex. consi. cxlix. ij. li. & qñ stet pauciori numero per eũdem consil. xxvij. ij. lib.

[f] ¶ Pro itellectu huius gl. in j. pte vide oĩno p Jo. an. in l. cũ de etate.

[f] ¶ Testi legaliori producto. qui cõtradicit testi non ita legali ab aduersario pducto põt deferri p hoc producenti iuramentũ in supplementũ. & idem dicit Jo. an. in addi. spe. in tit. de teste. §. postq̃. circa pn. vers. qd si aliter. & vide qd no. do. Anto. in c. fi. in xi. colum. de iureiur.

[g] ¶ Ex his põt colligi doctrina qd illud qd dicit testes reduci ad cõcordiã vt probẽt est verum quando sunt pares numero: secus si sint impares vt quia vnus est ex vna pte et duo ex alia ad quod audiui alleg. Vin. & Jo. an. in hoc. c. tenet Fede. ꝯsil. cxlvj. et Imol. post Bal. in l. in insulam. §. fructus. in fin. ff. solu. mat. ad hoc alleg. Inno. in c. cum cõtingat. de offi. deleg. de hoc vide Imol. in l. j. inter stipulãtem. §. j. ff. de ver. ob. & idẽ dicit Bald. in c. cũ tu. de testi. et

¶ Adde qñ testes reducãtur ad cõcordiã. Ancha. cõsi. ccclxxxvj. & cccxcix. Alex. cõsi. cxxxiij. & an dictũ vnius sit reducendum ad concordiam per eundem consi. lxxxj. j. lib.

a ¶ Uide ibi.d.Ant.⁊ quod ibi ple.no.

b Sebasti. Sapia. ¶ Reductio. Uide Bar.⁊ alios.in.l.gallus.§.ille casus.ff.de lib.⁊ posth.late ꝑ Alex.in.l.inter stipulātem.§.j.ff.de verb. ob.⁊ Fel.i.c.cū cōtingat.s.de offi.deleg.⁊ in.c.ex lr̄is.col.ij.s. de ꝓba.

c ¶ Uel forte.no.ꝙ qn̄ est questio iuris nūꝙ̄ recurrimus ad iudiciū sortis:vt voluit bar. in.l.si duo.in ꝓn. ff.vti pos.⁊ est gl. no.i.l. vni.C. vti. pos.ita tз Bald. i.c.lз cām.s.de ꝓba.imo.⁊ alij moderni in.l. hmōi. §.si.ff.de lega.j.et Ange.in.l.si ambo.ff.d iud.Ber. force.
Anto. Francis.
¶ De iudicio sortis quot et quib⁹ modis capiat̄.vide Jo.an.in vers. sortis.in ꝓe.cle.⁊ vide gl.xiij.q.ij.in summa .et q̄ sint sortes licite ⁊ illicite vide glo.summe .xxvj.qō.ij.et adde ꝙ iudicium sortis dr̄ iudiciuз fortune ⁊ iō hз locū in.q.facti non iuris vt ꝑ bald.in l.si duob⁹.C.cōia deleg.in.j.no.⁊ ꝑ Alex.post Bart. in.l.si duo.ff.vti pos.⁊ vide in.c.j. ⁊ toto tit.de sortilegis.
Sebasti. Sapia.

d ¶ Sniam differēdā. Uide Joā.de ana.i.c.j.j.de sortilegis.vbi refert Jmo.

e ¶ Jn ista materia vide et adducas duos optimos tex.s.text.in l.maiorē.ff.de pactis . ⁊ in.l.si.C.q bo.ced.pos.et qō not.Bar.in.l.iiij. §.cato.in fin.ff.de verbo . obli. Sed qd si testes hinc inde sunt pares dicitur recurrendū ad.merita persone:modo pone quod ex vna pte sunt duo doc.plebeij:⁊ ex alia parte sunt duo nobiles, qui debebūt preferri:⁊ similiter questio ista potest occurrere in prelati elec.videt̄ ꝙ preferendi sint doc.plebeij.ar.eius qō dicit bal.in.l.nemini.C.de aduo. diuer.iu.vbi sentit qō doctor plebeius sit preferendus doc.nobili imperito:in contrarium facit tex.ex ordine scripture in fin.ibi sublimes tamen ⁊ literatos ⁊c.de preben.ego dico ꝙ hoc erit in arbitrio iudicis q habebit consyderare quis sibi videatur dignior.Et ad hoc adduci potest elegans dictū spec.in titu.de test.§.j.in.vj.col.ver.sed quid si viri et vxor,⁊qō scribit.d.Ant.post Jo.an.in.c.super eo.el.ij.in.ij.col.s.eo.ti. Sēmper tamē in dubio debebit interpretari in partē benigniorē:arg. d.l.maiorem.in fi.videtur tamen tex.ex ordine scripture probare in.d. c.super eod.dum dicit diuitijs nobilitatibus ⁊c.qō testimonium diuitis preferatur dicto eius qui est in dignitate:alibi tamen nobilis et diues non nobilis equiparantur:tex.in.l.nobiliores.C.noua vec.impo. non posse.⁊ adde hic Bal.in.l.testium.in pe.col.C.de testi.vbi dicit potius credendū esse duob⁹ testib⁹ nobilibus ꝙ̄ multis clericis.Et adde ꝙ si dictum non integri testis concurrit cū dicto testis qui est legalissima persona sustentatur dictum testis nō integri propter dictum legalissime persone.hoc fuit sing.dictū Ange.in cōsi.suis ꝯsi.j.ad hoc alle. tex.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.⁊ circa id qō supra de paupere doctore sed ignobili.adde gl. in.l.societas. que est bona.ff.ꝓ soc. que dicit ꝙ bene literali debent recipi in canonicos sicut nobiles .et ad hoc facit glos. in.c.nunꝙ̄.lvj.di. facit quod no.in proe.insti.in fin. vbi dicit ꝙ scientia ciuilis nobilitat addiscētes eā et exhibet magistrat⁹ ⁊ honores conduplicat.⁊ vt vera ꝑ oīa fatear iuriū professores per orbem terrarum facit solenniter ꝓncipari ⁊ habere sedē in aula īperiali vide etiā gl.j.de prebē.c.de mlta.⁊adō ꝙ no. Bald.in.l.vidue. circa princi.C.de nup.vbi dicit qō nobilitas et virtus morū prefertur diuitijs.⁊ ibi vide.⁊ ꝙ ignobilis peritus equiparet̄ nobili imperito est bonus tex.in.l. prouidēdū.in ꝓn.C.d postulā.Et adō hic Bal.in.l.si.C.cōmina. vel epi. vbi dicit ꝙ si inter testes vtrinꝗ ꝓductos est oīmoda similitudo tūc relinquit̄ arbitrio iudicis quos preferre velit.idē dicit Bal.in.l.cum magistrat⁹ . in fi. C.qn̄ ꝓuo.nō est necess.dicēs ꝙ tū iudex in actis dз facere scribi causam sue adhesionis.Et adde hic archi.in.c.ex multis.j.qō.iiij.vbi ꝑ illū tex.⁊ ex ordine litere dicit qō mores preferunt̄ sciēte.Jtē addē hic glo.in.l.nec ei permittit̄.§.si.ff.de ado.que dicit ꝙ ad fidē exhibendam plus valet grauitas vel benignitas morū quam facultates.Jtē adde ꝙ in dubio stat̄ testibus rei lз testes actoris sint aliqualiter legaliores vt q̄ sunt clerici ⁊ testes rei sint laici.ad hoc est glo.si.in.c.clerici.lxxxj.di.quā ad hoc singulariter alleg. d.Abb.hic ⁊ in.c.ex lr̄is.de ꝓbationib⁹.Et adde qō duo testes tabelliones ꝑferunt̄ duob⁹ alijs testi.ꝭm Bal.in aut.sed cum testator.in.ij. col.C.ad.l.fal.qui alleg.gl.sing.in aut.de here.⁊ fal.§.si vero.Jtē scias ꝙ duo testes reddentes cām sui dicti ꝑferuntur duobus alijs non reddentibus rationē etiā qn̄ sumus in casibus in quib⁹ vз dictū testis nō reddentis rationē si nō sit interrogatus.istud dicit not.Bal.in.l.presbyteri.circa finem.C.de epis.⁊ cle.

f ¶ Nota limitationē ad gloss.⁊ no.in.l.diem proferre.§.si plures.ff.de arbitris.

lectu.c.si.de iureiu.⁊ defendo dictū hac rōne.sicut plena ꝓbatio nō cōfundit pleniorem ꝯrīā vt hic: ita nec semiplenā firmiorem.Quidā tū tenuerūt cōtrariū exemplo duarū ꝑsumptionū oppositarū sed nō ꝓcedit:q̄ vna elidit aliā cū est fortior vt probat̄ in.c.literas.de presump.Qn̄ꝗ ⁊ secundo [a] vn⁹ testis cōtradicit pluribus ⁊ talis cōtrarietas non ob.ꝭm glos.⁊ adduci pōt rō ad hoc ꝓcedens:sз intellige qn̄ vnus testis ex toto cōtrariatur plurib⁹.si autē vtrūꝗ dictū esset possibile:vt q̄ duo testes ex ꝑte actoris deponūt sup mutuo vnus testis ex ꝑte rei deponit sup restitutiōe mutui tūc posset deferri iuramentū ad dictū vnius iuxta no.in.c.si.de iureiur.⁊ Bar.in.l.admonendi.ff.eo.⁊ dic vt plenius ibi no. [4] ¶ † Qn̄ꝗ ⁊ tertio plures cōtradicūt pluribus.gl.reiecta opi.quorūdaз tenet ꝙ primo si fieri pōt iudex reducet ad cōcordiā.si aūt nō est possibile dicit primo recurrendum ad autoritatē:secundo ad verisimiliora dictorū:tertio ad multitudinem.⁊ nota bene in hoc glo.⁊ idē per omnia tenet glo.in.d.c.si testes. nam primo habes ex gloss.ꝙ licet testes ꝑ omnia non sint pares tamē prius sunt reducendi ad cōcordiā si fieri potest.nam contrarium sentit glos. in.c.cum contingat.de offi.deleg.⁊ ibi idē Jnno. ⁊ Bar.in.l.ij.§.creditū.ff.si cer.peta.dicunt enim ꝙ tunc fienda sit reductio[b] ad cōcordiā quādo testes sunt omnino equales.sed tu tene primuз per rationem.c.cū tu.s.eo.vbi vide.⁊ facit.c.nihil obstat.de ver.sign.⁊ de pe.dist.j.periculose.vbi bo. text.cū glo. ¶ Secundo not.prius recurrendum ad verisimiliora ꝙ̄ ad multitudinem.⁊ satis hoc innuitur in tex.in principio.et vltra ea que dixi in tex.pone exemplū.testes vnius partis deponunt illum possedisse.xl.annis ⁊ etiam deponit de titulo:testes plures numero alterius partis deponunt solum de possessione:nam illi preferunt̄:ar. c.licet.de proba.⁊ voluit gl.in.d.c.si testes.limita hoc dictum glo.quando testes cōtrarij deponūt in eadē instātia seu causa:secus in diuersa seu ad aliū effectum.vt est bo.tex.in.c.cum in tua.j.eo.et per hoc etiā dic qō duo testes possunt reprobare centum q̄ non cōcurrunt super eodē:sed isti duo soli deponunt super indignitate illorū cētum.ad hoc.c.licet.⁊ quod ibi not.de proba.Si vō testes per omnia sunt equales vel simpliciter vel facta compensatione excedentiū ⁊ excessorū:dicit glos. tunc ferendam sn̄iam pro reo nisi in casibus exceptis.⁊ si neuter esset reus diuidēda est res:vel gratificet iudex cui vult si res est indiuisibilis vel sorte[c] diuidatur.Tu dic vt dixi in.c.licet.de proba. post glo.vbi vide.Hec procedūt quādo testes directo cōtrarij super eodem articulo inducti fuerunt.Sed est dubiū quid si scdo inducātur testes ad probandū indirecte cōtrarium:vt in casu.c.ex tenore.j.eo.glo.in si.que hoc congruentius expedit:concludit idem dicendū qō.s.vt habeatur respectus ad dignitatem ⁊ multitudinē:⁊ vbi oīa sunt paria statur potius primis:quia presumit̄ potius subornatio in secūdis:quod est valde notandū.Sed gl.multū no.in.c.clerici.dist.lxxxj.videtur sentire oppositū.dicit enim qō si duo clerici deponūt me cōmisisse fornicationē certa die et tot laici dicunt me fuisse cū eis tota illa die ꝑponendi sunt laici quia stāt pro reo.⁊ sic vult quod probantes indirecte preferant̄ si stant pro reo:licet alij sunt idoneiores vt sunt clerici respectu laicorum:sed credo illā glo.ꝓcedere cū duplici limitatiōe.primo qn̄ modicus est excessus in testibus actoris.secūdo quando fuerunt ꝓducti ante publicationem aliorū testiū:tunc enim cessat ꝑsumptio subornationis super qua se fundat hec glo. vtile est ergo producere plurimos testes etiā pro notorijs cause. ¶ Uenio nunc ad scdam partem principalem glo.quid si testes cōtradicunt instrumento.glo.distinguit.tu in vtroꝗ membro vide plenius per Jnnoc.in.c.cum Joānes.de fide instru.⁊ ibi dicā. [5] ¶ † Jn tertia ⁊ vltima parte glos. querit quid si duo eandē petunt in vxorē ⁊ equaliter probant:⁊ respondet vt in ea habes.hec questio rarissime contingit:q̄ fere semper danda est differētia inter ꝓbationes:nec placet decisio glo. quia posset contingere ei qui non est maritus:vt q̄ postea cōtraxit:lз probari nō possit.ar.l.duo sunt.ff.de testa.tut.⁊ vide de hac.q.per Jnn.sup rub.de spon.duoruз.vbi inter cetera dicit sn̄iam differendā[d] donec de anteriori tp̄e ꝓbetur.⁊ hec opi.securior est.⁊ facit.c.graue.xj.q.iij.⁊ cōpellet̄ hoc casu mulier cōtinere nō sine causa:nec caret culpa in cōtrahēdo cū duabus.ar.in.c.qm̄.vt lit. non cōte.§.si aūt. [6] ¶ † Gl.vltima querit an autoritas testiū indifferēter preferenda sit numero.et dicit ꝙ nō:sз tūc tm̄ qn̄ ī modico excedit[e].Host. dicit gl.ī hoc esse ꝯtra tex.qui dicit ad multitudine non respiciendū:sed autoritatem multitudini preferendā.nō pōt esse ꝭm eum ꝙ cētum vires et ribaldi essent pro vna ꝑte ⁊ duo honesti viri pro alia qbus staret̄.⁊ hoc plus plз.iudex ergo totū arbitrabit̄.Nec ob.iura.allegata in glos.dico eīm ꝙ loquuntur in habentibus ius eligendi qui nō presumunt̄ viles ⁊ licet alij possent esse digniores etate,dignitate.scientia,vel ordinibus . adde ad predicta quod no.Jnn.in.c.sup hoc.de renū.vbi dicitur ꝙ plus credit̄ duobus[f] testibus affirmātibus ꝙ̄ centum negantibus sed intellige quādo negatiua non est restricta ⁊ coarctata prout not. in.c.bone.l.j.de elec.vbi de hoc.

1 ☞ Clericus iudex pōt excōicare laicū impediētem productionem testium coram se fiendam.
2 Electus cōfirmatus sed nondū consecratus potest dici prelatus sed non episcopus.
3 Jnferior an possit relaxare suspensionem vel excommunicationem factam a papa.
4 Falsificantes literas qualiter puniantur.
5 Testis de auditu auditus nō probat:sed de auditu suo sic.
6 Jn causa criminali an sit deferendum iuramētū in defectum probationis.

Criminosus

Criminosus ⁊ infamis admittit̃ ad excipiēdū ⁊ exceptionē ꝓducēdū. sed ipse nō pōt probare.

Tam literis. [a] Ad ꝓbāda impedimēta electi laici etiā femine admittunt̃: ad de et testes de auditu ⁊ fama sufficienter nō probāt. Primo ponit ꝙ ꝓbauerūt testes ꝯ electū. Scḋo ꝓsequitur articulū bigamie ibi: q̄r v̄o. Tertio ponit penā archip̄sbyteri ⁊ sacriste. ibi archipresbyterū. ¶ Casꝰ l̄ralis. Ecclesia lucana vacāte qdā electꝰ fuit ī epm̄ ꝯ istā electionē archidiaconꝰ lucanꝰ ⁊. G. sacrista ⁊ qdā aliꝭ se opponebat. Vñ denūtiauerūt q̄dā impedimēta dño pape ꝯ electū. ⁊ ꝙ ꝯtraxerit matrimoniū cū vidua. do. pa. sup his cōmisit inq̄sitionē. Itē archidiaconꝰ ⁊. G. sacrista. p̄dicti l̄ras sub nomine maioris ꝑtis capl'i cōtra electū miserūt do. pape. Capitulū hoc intelligens significauit do. pape. l̄ras illas de ꝯscia capl'i nō emanasse: sed ꝙ false erāt. Et de hac falsitate papa mādauit inq̄ri: iudices sup his receperūt testes ⁊ dū vellent recipe testes super eo ꝙ electꝰ m̄rimoniū dicebat̃ ꝯtraxisse cū vidua appellatū fuit ad se. apo. ne laici vł femine reciperent̃ cōtra ip̄m in tali articulo. Vñ iudices attestationes sup aliꝭs articulis receptas miserūt ad do. pa. cū l̄ris suis: papa examinatis attestationibꝰ illis rescribit iudicibꝰ dicēs ꝙ tā ꝑ l̄ras ipsorū q̄̄ ꝑ depositiones testium intellexit nihil esse ꝓbatū cōtra electū predictū nisi de auditu ⁊ fama: ⁊ si aliꝭs videantur aliq̄ esse ꝓbata testes vel sunt soli vel sunt tales ꝙ nō potuerūt illa ꝓbare. Sꝫ q̄r sup matrimonio ꝓpter appellationē p̄dictā testes nō fuerūt ꝓducti: mandat quatenꝰ testes siue laicos: siue feminas idoneas q̄ ad hūc articulū ꝓbandū producti fuerint: recipiant ⁊ examinēt diligēter excōicantes illos qui eos impedire p̄sumpserint quominus testimoniū ꝑhibeāt v̄itati: q̄bꝰ publicatis si irregularitas ꝓbata nō fuerit indicāt electo purgationem sup obiectis ꝑ septē canonicos maioris ecclesie: vel priores ⁊ p̄sbyteros ciuitatis lucane: q̄ recepta p̄figāt ei terminū q̄ cōsecrandꝰ ad do. pa. accedat. si v̄o irregularitas ꝓbata fuerit: vł si non fuerit probata: ⁊ intra terminum cōstitutū purgationem nō prestiterit: illum remoueant a prelatione lucane ecclesie mandantes capitulo vt de alio sibi prouideant in pastorē. in fine dicit ꝙ archidiaconus ⁊ sacrista qui nomine maioris ꝑtis capituli. d. pape cōtra electū literas destinauerūt ab officio et beneficio denūtiēt esse suspēsos: donec mereantur a do. pap. indulgētiam obtinere: cum per attestationes predictas constet maiorē partem capituli huiusmodi literarum consciam non fuisse. Ber. ¶ Nota. i. quod electus et cōfirmatus appellatur simpliciter electus. quod enī iste fuisset confirmatus colligitur ex eo quod infra statuitur terminꝰ ad consecrationem recipiēdam et si succumbit amouetur a prelatione ad idem. c. tua. de his que fi. a prelat. ¶ No. ij. quod mulieres admittuntur ad testimonium cum agitur de irregularitate clerici. Idē si agitur de crimine ciuiliter. vt in. c. quoties. s̄. eo. secꝰ si ageretur criminaliter. vt in. c. forus. j. de ver. sig. et dic vt ibi. ¶ † Nota. iij. iudicem ecclesiasticum posse excōmunicare omnes cuiuscunq̨ cōditiōis impedientes testes produci coram se. potest etiā cōpellere ip̄os laicos subtrahētes se a testimonio. ꝟ. ti. proxi. per totū. et sic est casus in quo iudex ecclesiasticus exercet iurisdictionem in laicos: sed laicꝰ iudex non exercet iurisdictionem in clericos in casu p̄missio vt in. c. q̄̄ q̄̄. xiiij. q. ij. et. xj. q. j. testimonium. ¶ Nota purgationem posse indici nō solum in causa delicti: sed etiam super irregularitate proueniēte ex defectu sine aliquo delicto. facit. c. accedens. de pur. ca. ¶ Nota ꝙ electꝰ in episcopū et cōfirmatus necessario nō se purgat per episcopos vel consimiles electos. c. cum in iuuentute. de pur. cano. ¶ † No. ibi: a prelatione ⁊c. ꝙ electus cōfirmatus nondum consecratus potest dici prelatus licet adhuc nō vocetur ep̄s. de auc. ⁊ vsu pal. nisi. ¶ Nota. ꝙ etiam p̄cipaliores de ecclesia non possunt impune scribere literas sub nomine capituli inscio capitulo. ad idem. c. quāto. de his que fi. a p̄la. et nota tales suspēdēdos.

3 ¶ † No. vlt. ibi: donec: ꝙ suspensus authoritate pape nō restituit̃ ꝑ inferiorē. ⁊ sic videtur aliud in excōmunicatiōe: vt in. c. nuper. de sent. excō. sꝫ tu in suspēsione vide gl. fin. in cle. j. §. pe. de here. in ver. excōicatiōis. que vult ꝙ aut suspensio lata authoritate iuris habet terminum annexū: et nō relaxatur per inferiorē ne frustretur ipsiꝰ effectꝰ ⁊ in hoc casu intelligo gl. no. in. c. cupientes. §. ceterum. in versi. suspēsos. de ele. lib. vj. Aut nō habet tempus determinatum et si superior reseruauit sibi absolutionem idem dicendū vt hic. et dicto. c. nuper. Aut non reseruauit et potest. ar. illius. c. nuper. sic distinguit glo. illa q̄ licet communiter approbetur mihi nō placet [b] sed distinguo sic. quod aut suspensio [c] fit in penā: aut propter contumaciā. primo casu inferior non potest suspensionem relaxare: quia nō debet remittere penam inflictam authoritate iuris. ar. ij. qō. ij. c. si quē. §. notādum. nisi forte vellet dispensare in casibꝰ sibi cōcessis iuxta materiā. c. at si clerici. §. de adul. de iu. Nec obstat. c. nuper. quia loquitur in excōmunicatione que non est pena sed medicina: nec est perpetua sed fert̃ quodāmodo sub cōditiōe tacita donec satisfecerit. vñ ep̄s relaxādo cū satisfactione nil noui facit: sed potiꝰ ius cōe exequitur: sed in casu nostro remitteret penā. ⁊ paria sunt quem suspendere propter delictum ꝓpe tuo vel simpliciter vt ī. l. seruꝰ. C. de pe. no. Inn. in. c. ex literis. de cōsti. ⁊ hoc casu bene militat ratio gl. in. d. c. cupientes. si vero fuit facta suspensio ꝓpter contumaciā tūc ꝓcederet equiparatio ad excōicationē. vt in. d. c. ex literis. facit pro hac differentia qḋ no. Inno. in. c. j. de exces. prela. pro hoc dicto Innoc. non benedicere in capitu. ij. de sol. qui simpliciter sentit idem esse in suspensione ꝙ in excōicatione. ⁊ hoc no. ⁊ intelligo inferiorē in casibus predictis posse quando excōicatio vel suspensio est lata a cānone: secꝰ si ab homine. ar. c. cum ab ecclesiarum. de offi. or. no. Ioā. and. in c. ex frequentibꝰ. de insti. ⁊ Arch. xvij. di. in summa.

4 ¶ † Opponitur cōtra hoc ⁊ cōtra tex. videt̃ enī quod aliter ⁊ acriꝰ debuissent isti falsariꝭ puniri: vt in. c. ad falsarioꝝ. de cri. fal. ⁊ ī. c. ad audiētiam. sol. doc. aperte non tangunt sed dicūt istos non fuisse suspensos ipso facto ratione falsitatis sed suspendendos prius ⁊ postea denūtiandos. et fit hec suspēsio authoritate pape aliter fieri nō debuisset cum ad hoc non fuit actū. de hoc de or. cog. c. ij. sed papa punit crimina vndecūq̨ claruerint. iij. q. iij. ecce. vel dicendum. vt no. in capit. ij. de confes. ⁊. c. per inquisitionem. de elec. ita dicūt Host. ⁊ Io. an. Sed tu dic latius ⁊ formaliꝰ: aut enī falsauit quis literas [d] Pape ⁊ habet locū pena. c. ad falsariorū. aut literas alterius principis inferioris. ⁊ procedit. c. ad audiētiam. aut capituli aut alteriꝰ prelati: ⁊ sic procedit quod hic dicitur. puto tamē qḋ hoc casu pena sit arbitraria cum hec pena suspensionis non fuerit ordinarie imposita: cum nō ageretur ad hoc: vnde puto ꝙ scḋm qualitatē prelati aut capituli cuius sigillū vel litere falsant̃. ⁊ ꝭm qualitatē negotiꝭ in quo falsitas committitur iudex arbitrabitur penā: ar. c. olim. de rescrip. ⁊ de offi. dele. cū olim. ij. vbi imponitur alia pena q̄̄ cōtineatur hic ⁊ vide bonū tex. in. c. si episcopus. l. distin. vbi falsanti chartā imponitur depositionis pena.

5 ¶ † Venio ad gl. ⁊ prima colligit testimonium de auditu cū fama plene nō probare [e] allegat in contrarium. c. preterea. s̄. eo. ⁊. c. dixit. xxxij. q. j. ⁊ solum respondet ad c. dixit. dic clarius colligēdo dicta [f] doc: quod q̄n cunq̨ actus subꝭcitur sensui auditꝰ tūc valet testimonium de auditu proprio in. c. ij. de cōsue. sꝫ de auditu alieno secus. ⁊ ita loquitur hic. Nā talis non esset proprie testis. vt no. glo. in. l. in summa. §. idē labeo. ff. ḋ aq̄ plu. arcē. ⁊ est rō q̄r testis debet deponere de eo qḋ gestū est vel dictū ī p̄sen

iiii

✠ Sebasti. Sapia. ¶ Tam literis. Pōdera hūc tex. vt ꝑ Abb. in. c. reprehēsibilis. j. de appellatio. col. j.

¶ Nō placet. ad de vidē. Fed. consil. ccliiij.

✠ Sebasti. Sapia. ¶ Aut suspēsio. Aliā differentiā inter suspēsionez q̄ fit in contumaciā ⁊ suspensionē q̄ fit in penaz ponit nouiter abb. in. c. sepe. co. vij. j. de appella.

¶ De falsificāte literas qua pena puniatur ponit ēt bar. ī. l. paulꝰ. ī fi. ff. ḋ fal. ⁊ ꝑ bal. in rub. C. de fi. instru. ī. xix. col. ī v̄. q̄ro de illo q̄ falsat ⁊c. ⁊ ꝑ Bar. in l. titio cū esset. ff. ad mu. in vlt. co. et in. l. ij. ff. ad. l. cor. de fal.

¶ Adde federi. consi. ccxix. Anto. Francis.

¶ De falsificāte l̄ras pape vel alicuiꝰ principis. vide q̄ habent̃ in. c. q̄̄ graui. ⁊ ī. c. ad falsariorū. de cri. fal. ⁊ q̄ūo hec falsiats deprehēdatur: vide ibi plene per. d. abb. ⁊ ī c. ad hoc. de sent. excō. dicas tamē ꝙ falsitas literarū nō dꝫ de facili p̄sumi. de quo vide plene ꝑ pau. ḋ ca. in suo consilio cxlvj. et quomō cognoscat̃ falsitas bulle vel rescripti vide ple. ꝑ spe. in titu. de rescri. p̄sen. ī. §. igit̃. vbi ponit plura ex quibus talis falsitas deprehēditur de quibus in prealleg. c. quā graui. de cri. fal. per do. Abba. et docto.

✠ Sebasti. Sapia. ¶ Nō ꝓbare. etc. testimoniū de auditu q̄n ꝓbet vidḋ Alexā. in consil. clxxxvij. incipiē. in hac cā. in. ij. volu. ⁊ Aret. in cōsilio xxxvij. incipi. sequendo ordinez vbi ponit qḋ ad ꝓbandū parentelam antequā admittitur testimonium de auditu.

¶ Quando testimoniū ḋ auditu plene ꝓbet: ⁊ q̄n non vide hic plene per do. Ant. ī ij. co. v̄. opp. ꝙ valeat testimoniuz de auditu. vidḋ tamē quod not. gl. or. in. §. de his. iij. q. ix. ⁊ pulchre ꝑ Bal. post glos. et Dy. ī. l. si arbiter. ff. de ꝓba. et vide glo. in. l. testium. C. de testi. in ver. p̄sto fuerit. ⁊ ad de quod not. do. Antoni. ī. c. quoties. in fi. s̄. eodē vbi dicit quod testis de auditu nō est verus testis ⁊ ad hoc alle. gl. in l. ī summa. §. idē labeo. ff. de aqua plu. arcen. Item scias illum tertū sing. ī p̄allega. §. de his. q̄ dicit qḋ quotiescūq̨ in ciuilibꝰ testis fuit rogatus valet testimoniū de auditu. ⁊ de hoc articulo vide qḋ no. do. Anto. in. c. lꝫ ex quadam. in tribus primis not. j. co. et eundē in ij. col. ver. oppono qḋ nō valeat vbi no. dicit post Ioan. an. qḋ illḋ qḋ dicit̃ quod in causa m̄rimoniali admittit̃ testimonium de auditu est verum q̄n agitur de probāda ꝯsanguinitate secꝰ si ageretur de probando vel improbādo matrimonio respectu alteriꝰ īpedimēti vel defectus quod est verbuz singulare ⁊ mirabile. Sed contrarium dicit Spec. ī ti. de teste. §. i. in ex. col. v̄. qd ergo si iura. Item facit quod no. in. c. videtur. q̄ mat. accu. pos. per gl. et doc. et per glo. iij. q. v. ī summa. ver. item consanguinei. vbi mater admittitur ī causa matrimoniali pro filio: non solum cum agitur de vinculo cōsanguinitatis sed etiam de alio īpedimento vel etiā

ad probandum contractum. Item quod regulariter in causis quibuslibet non sit sufficiens testimonium de auditu: est text. in c. licet ex quadā in prin. ibi ꝓpter cōmunē formā ⁊ cā. in c. tua nos. ab rꝫ quia est nimis validum. de consan. et affi. Et adde qꝺ si testis deponat de auditu nō sequitur ꝙ intellexit nisi presumptiue. vt dixit do. Anto. in c. auditis. in .j. no. de ele.

tia sua. vt in c. testes. iij. q. ix. ad c. preterea. dic qꝺ ibi loquitur nō de auditu alieno sed de ꝓprio: vt qꝛ audierunt illos cōmiscentes tenui pariete distāte ⁊ de intellectu illius capi. dic vt ibi plene nota. an autem fama cum teste idoneo faciat plenā probationem putat hic Gof. ꝙ sic: alleg. iiij. q. iij. §. item sepe. tu dic vt latius dixi in c. veniēs. ī. e. et gn̄aliter p quē sensum habeat testis deponere dic vt no. in d. c. ij. de consue. et in c. cum cām. ī. e.

6 ¶ † Oppo. ⁊ videtur [a] ꝙ cuz pro actore fuissent hic testes singulares debuit sibi deferri iuramentum in supplementum probationis: cuz ad hoc vnus testis vel alia p̄sumptio sufficiat. ī. de iureiu. c. fi. Sol. glo. ij. ꝙ contrariū procedit in cā ciuili nō autē in criminali etiā ciuiliter mota vt hic qꝺ bene no. Host. dicit glo. veram si ageret ciuiliter ad pecunie cōdēnationem: ⁊ remittit ad c. fi. Jo. an. post Abb. dicit idē iudiciū esse in vtroqꝫ casu. s. siue cā sit mere ciuilis siue criminalis. nam in ciuili deferē iuramētū ei qui melius credit veritatē scire ita hic: cū nemo alius presumat meli⁹ scire ꝙ iste electus an cōtraxit cū vidua: ideo sibi fuit delatum. iuramento vero purgationis adiūgunt propter infamiam. Tu vide de hac q̄stione latius per Bar. in l. maritus. ff. de q̄sti. ⁊ in l. iij. ff. de iureiu. ⁊ in l. eum qui. §. in popularibus. eodem titulo. dicam plene in d. c. fina. an et quādo [b] in causa criminali criminaliter vel ciuiliter mota sit deferendum iuramentum in supplemētum probationis. Glo. in verbo soli: q̄rit quare isti testes dicuntur soli cum nō sit de substātia ꝙ sint sociati. ⁊ satis est ꝙ sint plures numero. iiij. q. iij. §. vbi numer⁹. ⁊ c. venerabili. ī. eo. Gl. metu contrarij vt arbitror exponit soli. i. singulares. ⁊ dic singulares: qꝛ nō erant cōtestes. vt in c. cū dilectus. de elec. deponebāt em̄ simpliciter sup diuersis factis. Alij intelligūt ꝙ dicunē soli qn̄ sine adiectione cause testimoniū ferunt. ⁊ pro hoc vide tex. bo. cū glo. iiij. q. iij. solā. ⁊ vtraqꝫ expositio est bōa.

7 ¶ † Quero tex. dicit ꝙ isti testes erāt soli vel tales ꝙ nō debuerūt admitti qn̄ dicūtur tales. Gl. in v̄bo tales: exponit tales. i. criminosi vel male fame: pro hoc ſm Jnn. qꝛ licet tales nō repellanē ab excipiēdo repelluntē tn̄ a testimonio etiā sup exceptione qꝺ no. Alij tn̄ cōtradicentes ꝙ sicut admittunē ad excipiēdū ita ad exceptionem ꝓbandā criminosi admitti debēt hic. Aut dicūt istos fuisse repulsos qꝛ ꝯspiratores vel inimici vel aduersarij in hac cā fuerūt. primū dictū tn̄ placet Jnno. ⁊ est veri⁹: dic ergo ꝙ aut queritur nūqd criminosus admittatur ad probādū exceptionē criminis. ⁊ dicēdū ꝙ sic: qꝛ nō ꝓdesset

ad quod faciunt no. per Bar. in l. diem proferre. §. coram. ff. de arbi. ⁊ ī. l. j. vel. ij. ff. de anto. tu. ⁊ ad hoc vltimum qꝺ dixi vide do. Anto. in c. auditis. ī. j. no. de elec. etiā facit tex. in l. compromissuz. ff. de arb. Itez de isto testimonio audit⁹ vide tex. ⁊ glo. in c. in primis. in ver. vtrū testimoniuz ex auditu dixerit. ij. q. j. ⁊ vide Spe. in titu. de teste. §. nunc tractandū. in. v. col. in ver. de auditu quoqꝫ. et adde qꝺ illud dicitē esse notum qꝺ scitur per auditū tex. est cū gloss. in. c. oībus. in prin. ij. q. v. et dicit Cicero de republica quod null⁹ in nobis hebetior sensus est ꝙ sens⁹ auditus. ⁊ Plaut⁹ dicit ꝙ pl⁹ ē oculatus testis vnus quaz auditus decem. ⁊ de illo p̄gressu an valeat testimonium de auditu vide per Bar. in trac. de testi. in iiij. col. ver. testis dixit aliqua vera esse: quia audiuit vbi iter cetera dicit qꝺ si scriptura continens dicta testiuz deperiret: et extarent testes: qui dicerent se audiuisse aliq̄s idoneos iurare ⁊ solēniter examinari qꝺ tūc dixerūt se vidisse standum est dicto istorū deponentium de auditu ⁊ adde quod no. do. Anto. post Innocē. in c. significauit. in penul. col. in ver. no. hoc dictū. ī. eo. tit. quē sequiē ibi do. Abb: vbi dicit qꝺ si in examinatione testis que fit ad perpetuā rei memoriam interfuerunt alij testes qꝺ eis crederetur super examinatiōe ⁊ etiam super dicto testis: licet deponant de auditu. etiā dicit ibi Imo. alium esse casum sing. ⁊ mirabilem in quo admittitur testimonium de auditu iudicis authoritate: et illud dictum intelligitur quando primi testes deposuerunt super re non perceptibili sensu auditus: vt puta ꝙ res esset alba alias illud dictū nō esset no. ⁊ de hoc quando valeat testimoniū de auditu maxime pariete vel cortina intermedia vide late per ro. in d. §. item labeo. ⁊ vide Jo. an. in sua summa de testi. versi. quādo recipiēdi sunt testes de auditu. ⁊ ꝙ regulariter in actu nō sufficiat testimoniū de auditu videtur tex. in c. sup prudētia. ibi: quorum auditu et visu. xiiij. q. ij. sed in cōtrarium videtur tex. in c. ꝙꝙ. ea causa. ⁊. q. ibi et aliꝺ viderint ⁊ audiuerint. ⁊ adde hic. d. de ro. deci. cxiij. vbi dicūt qꝺ in possessorio iudicio valēt testimonium de auditu eius qui possedit rē spoliatam de quo agitur et hoc dicūt in ordine meo nouissimo et vide hic Ant. in aut. de here. ⁊ falci. §. hinc nobis. in iij. colla. ⁊ ibi vult gl. in verbo ⁊ vidisse. q̄ est in. §. si vero absunt. in ea. aut. Et de hac materia vide p Bal. in l. cōuēticulā. in pe. col. de epi. ⁊ cle. ⁊ do. Ant. ī. e. c. cū cām.

cl. j. in ix. col. ⁊ in eo. c. xiij. col. ver. per hoc ptꝫ quid de. Et adde qꝺ lꝫ in facto antiquissimo testes de auditu probent vt hic dicit: tamē scriptura antiquissima de auditu non probat. ad hoc est tex. cum glo. in ver. referre. in l. j. de offi. questo. ff.

¶ Adde an testis de auditu probet Arch. consi. xlv. ⁊ cliiij. Alexand. consilio. lxxxv. et consilio. j. ⁊ ī alijs suis consilijs.

excipere nisi admitteretur ad probādū exceptionem. vt in c. cum inter. de excep. sed debet ꝓbare per testes idoneos nō viles: qꝛ regulariter testes [a] debent esse idonei. ī. c. j. Ratio diuersitatis est qꝛ criminosus admittitur ad excipiendū ⁊ nō ad deponēdū sup exceptiōe: qꝛ primo casu se defendit sed in testificando secus: non em̄ debet credi vilibus. ij. q. vij. nō pōt. ¶ Not. glo. in verbo siue feminas. ⁊ dic de materia vt dixi in c. decetero. ⁊ in c. qm̄. ī. eo. ⁊. ī. de accu. c. cū. p. ¶ No. practicā gl. vlt. ⁊ eā tene lꝫ aliter sentit hic Host. Jo. an. sequitur glo. vt non credatur testibus singularib⁹ sed oportet ꝙ deponant de cōscientia capituli p modum hic traditū. ⁊ vide no. in c. tertio loco. de ꝓbatio. Et no. in fi. glo. inquantum dicit ꝙ isti puniuntur tāꝙ falsarij. ergo sola pena suspēsionis non videtur pena ordinaria ⁊ cōdigna. arg. in l. j. in fine. ff. de fal. et facit ad ea que. ī. dixi in text. ¶ Extra glo. oppo. ⁊ videē ꝙ ex quo testimonia hic fuerūt publicata vt colligiē ex principio non debuerūt testes iterū recipi: vt ī c. fraternitatis. ī. eo. Sol. ſm Jnn. hic fuerunt testes recepti sup alijs articulis. Nam super irregularitate nō fuerunt testes recepti. et ad hoc. c. causam. ī. eo. ⁊ de materia dic vt dixi generaliter in d. c. fraternitatis. dic vt ibi.

¶ An probanti per vnum testem in causa criminali ciuiliter intentata possit deferri iuramētum in supplementū ꝓbatiōis. et quod non possit tenet Pet. de Ancha. in c. mediatores. ver. nota. iij. de testi. lib. vj. et alleg. hanc glo. Sed cōtrariū tenet bart. in l. in bonefidei. C. d̄ re. cre. sed distinguo vt p Barto. in l. maritus. versic. vlti. quero an ī criminali. ff. de questio. et qꝺ in causis criminalibus non deferatur iuramentum necessariū in supplementum probationis est communis ⁊ vera cōclusio quaz tenet gl. in verbo agatur. et ibi doct. in l. iij. in princ. ff. de iureiuran. glo. et Bar. in d. l. maritus. et gloss. in c. cum sint partiuz iura. de re. iur. in vj. et gloss. in c. fina. in v̄bo famosa. et ibi doct. infra de iureiuran. Specu. in titu. de iura. dela. in princi. versi. vt autem plenius instruaris. Hostien. in summa tit. de iureiurand. §. vt super. versic. quid si criminaliter. Archi. in c. si quis presbyter. ij. q. v. Bar. in l. fi. ff. de in litem iur. cum alijs concordantijs. de quibus in d. c. cuz olim. pro intellectu huius decre. cum materia vide Lapum allega. lj.

1 ☞ Delegatus datus ad causam instruēdam potest citare ad audiendam voluntatē in remissione cause.

2 An ⁊ qn̄ particularis de ecclesia potest agere ꝓ iurib⁹ eccl̄ie: ⁊ m̄lta ad itellectū capituli nostri.

3 Agens ꝓ ecclesia sine mandato in casu permisso debet concipere libellum nomine ecclesie.

4 Sentētia lata cōtra particularē personā ecclesie: parit exceptionem rei iudicate quominus alius admittatur.

5 Monachus potest agere pro abbate īcarcerato vt liberetur.

6 Decanus ⁊ capitulū an possit agere ꝓ singulis beneficiatis in ecclesia.

7 Testes lit. nō cōtest. p̄nt recipi fauore libertatis.

8 Sententie appellatione venit diffinitiua.

9 Testes recipiunē lite non contest. qn̄ proceditur per viam inquisitionis.

10 Contradicens alicui cōtractui celebrādo a capitulo: auditur postea a superiore sine appellatione: et litis contestatione.

Cum olim. In causa liberali cōtra cōtumacē ēt lit. nō ꝯtest. testes recipi p̄nt: hoc dicit ſm cōem intellectū. ⁊ not. lecturam. Prima pars decise narrat factū. secūda

¶ Antonius Franciscus. ¶ An et quando deferatur in supplementū probationis in causa criminali et in alijs etiam causis ciuilibus famosis vt est causa furti vel iniuriarum que sapiunt naturam criminalium: vide Specu. in titu. de iureiuran. in. §. j. in versiculo. et vt pleni⁹. et vide Bald. ⁊ docto. in l. in bonefidei. C. de reb. credi. et vide Alexan. in l. iij. in princip. eodem titu. vbi dicit quod regulariter non defertur sed si accusator esset persona honesta et factum probasset plusquam semiplene posset tale iuramentum deferri de qua materia vide que plene habentur in capit. finali. et ibi plenissime scripsit vltra alios. de iureiurando.

b ❧ Sebasti. Sapia. ¶ An et quando. Vide Bal. in l. iudices. C. de iudi. in l. in bonefidei. C. de rebus credi. in l. fina. in princip. C. si minor se maio. dixe. Petrus de anchara. in capitu. mediatores. in versic. tertio nota. de testi. in. vj. Alexand. in consilio. lxvj. incipien. viso processu. in prima colum. in primo volumine. vbi dixi communiter teneri ꝙ in criminalibus non defertur iuramentum in supplementum probationis nisi in causa criminali in qua agitur de pena pecuniaria vel in causa criminali ciuiliter intentata.

ibi:mandamus.dat iudices quibus committit receptionem testium:et prouidet quid per eos agedum reo cōtumace. ¶ Casus literalis. Ecclesia meneū.olim fuit archiepiscopalis quam archiepiscopus cantuarieñ.tenebat pro sua suffraganea.archidiaconus ipsi⁹ ecclesie mouet questionez super statu seu libertate ipsius cantuarieñ.ecclesie cōtra archiepiscopum in presentia dñi pape.vnde causam commisit quibusdā iudicib⁹ mandans eisdem quaten⁹ nisi archiepiscop⁹ archidiaconum predictum possit repellere ab agendo per aliquam exceptionē conuocatis partibus vel eorum pcuratoribus ad locum idoneū et securū et lite legitime ↄtestata testes vtriusqȝ partis recipiāt diligēter quos duxerint pducendos.Sed si archiepiscopus legitime citatus non cōparuerit per se vel pcuratorē idoneū:aut litē noluerit cōtestari nihilominus recipiāt testes marie senes et valetudinarios:quos archidiaconus duxerit producēdos nō obstāte appellatione:et depositiões eorū studeant ad sedē apostolicam destinare: statuentes ptibus terminum peremptoriuȝ quo per se vel idoneos pcuratores corā do.pa.se psentent sententiam recepture.Ber. ¶ No.j.ꝙ in causa liberali scȝ cū agit de statu ecclesie pōt interuenire pcurator ex parte actoris et rei. ¶ No.ij.ꝙ lis est contestanda cum agit de statu ecclesie data psentia vtriusqȝ ptis. ¶ No.iij.ꝙ testes de necessitate nō sunt deducēdi de longinquo ad presentiā iudicis sed possunt recipi in eorū loco de quo vide qd dicā in.c.cum causam.j.e. ¶ No.archiepiscopum posse litigare psonaliter. et sic nō arctaṫ cōstituere procuratorē.ad idē in.c.fi.de iura.calū.vid qd leg.et no.in.c.fi.v.q.iij. ¶ No.ꝙ ad sententiam [a] scȝ audiēdam citantur partes peremptorie:non ergo sufficit vna citatio sec⁹ in causis summarijs vide text.cū gl.in cle.sepe.de verb.sig.in ver.perem.et qd not.in c.cōsuluit.de offi.delega. ¶ † No.ꝙ delegatus datus ad cām istruēdā potest citare ad sñiam audiēdā in remissione cause.sed hoc fuit expresse dictum.Quid autē si papa nil dixisset .vide Inn.in.c.fi. de accu.vbi videtur concludere quod idem. ¶ Gl.j.ponit casum literalem vt in ea patet.Hostié.ponit alio modo et sic.Uacante ecclesia meneū.archiepiscopus cantuarieñ.volebat concedere beneficia vacantia spectantia ad collationē epi meneū.et presentatos instituere et custodiam vacantiū ecclesiarum habere sicut in illis partib⁹ mos est:forte vult dicere quod archiepiscopus habet omnia supradicta iura in diocesib⁹ suffraganeorum suorū sede vacante archidiaconus meneū.se opposuit dicens qd nec illa ecclesia sibi subesse debeat:imo erat sedes archiepiscopalis:et preerat oib⁹ ecclesijs gallie iure metropolitico.itē qd predicta ecclesia semper fuerit libera a pdicta seruitute:et ꝙ ipse archidiacon⁹ hoc iure fuerat vsus ab antiquo ipsa vacante sede.quare non ad archiepiscopū sed ad ipsum spectabant predicta.et per hūc modum legendi dic istam decretalem planam.Item ħm eum potest esse qd archidiacon⁹ asserebat ꝙ vacante ecclesia meneū.spectabat ad ipsum custodia episcopat⁹ et ecclesiarum suarum:et ꝙ habeat iurisdictionem episcopalē in omnibus exercere in quorum possessione se fore dicebat.sed archiepiscopus assererebat contrarium dicens hec oīa ad se non ad archidiaconū ptinere et possessionē illorū habere:et sic erat vterqȝ quasi re⁹ et actor:et q̄si vti possidetis adinuicem intentates:de quib⁹ mandauit papa in forma inquisitiōis pcedi.et dicit scđm hoc planā decretalē zc.quare sic dicit Host.videbitur statim in primo contrario. ¶ † Oppo.et videtur ꝙ iste archidiaconus non debuerit admitti ad agendū pro iuribus ecclesie sine mādato epi et capituli.vt in.c.j.de procu. ¶ Glo.ij.soluit fatendo ↄtrium ꝙ forte hāc exceptionem reseruat hic papa cōtra archidiaconum.sed hoc non placet glo.dicens ꝙ istud est speciale:cū particularis de ecclesia prosequitur iniuriā ecclesie ne trahaṫ ad peiorē statū zc. vt in gl.alleg.in cōtrariū.l.si quis hac lege.§.quoties.ff.qui et a quib⁹ ma.li.non fi.vbi vero agit vnus ex patronis vt libertus ingrat⁹ reuocetur in seruitutem sine mandato aliorum.gl.nō soluit:sed solutio est q2 hic agitur de libertate:ibi de seruitute.Item causa ibi est cōis vt singulis:hic vt collegio.et ideo concludit hec glo.ꝙ defectus mādati nō poterit hic opponi contra archidiaconum:sed de alia exceptiōe debet text.intelligi.Aduerte latius et clarius colligēdo dicta Innocē.et aliorum dico ꝙ iste tex.potest intelligi dupliciter scȝ ꝙ ista ecclesia meneū. vacabat:secundo:ꝙ iste episcopus viuebat:ħm primū intellectuȝ oportet intelligere ħm lect.Hosti.de qua.S.ꝙ archidiacon⁹ agebat hic principaliter pro suo interesse proprio quare dicebat hec iura pertinere ad eum sede vacante et ius ecclesie deducebat in quandam consequentiaȝ et sic non ob.defectus mandati ecclesie cū non ageret principaliter pro eius iuribus.Nec obstat vacatio ecclesie ratione predicta:quia nō deducebat iura ecclesie in iudicium sed propria ipsius archidiaconatus. Si autem voluisset archidiaconus ageret pro ecclesia nō fuisset admissus secundū omnes saltem illa ratione quia vacabat ecclesia.vt in.c.primo.ne sede vacan.Item q2 illo tempore non potest dici prelat⁹ negligens:ar.c.q2 diuersitatem.de cōces.pben.neqȝ ex dilatione immineret eccłie periculū cū sede vacāte nō currat pscriptio:vt in.c.j.et in.c.de q̄rta.de prescrip.nisi forte velles dicere ꝙ papa ex officio volens occurrere preiudicio saltē facto ipsius ecclesie meneū.ne interim sede vacante archiepiscopus exerceret illa iura voluit committere negotium p viaȝ inquisitionis confidens de solertia archidiaconi qui fuerat actor in deferendo negotium ad papam.sicut enim prelato non valente ex ali-

a ¶ Uide hic do.Ant.in vlt.no.vbi dicit ꝙ cōtumax in pcessu iterato est citand⁹ ad audiendā sententiam.et idē dicit Ray.post Ja.de are.in in.l.statuliberos.§.stichus annua.ff.de sta.lib.per illum tex.et dicit ꝙ de hoc no.Spe.in tit.de deposi.§.viij.in fi.et are.et Jo.mo.in.c.ij.de cōfes.co.li.et dicit etiā Ray.st de ħ dixisse in.l.de vnoquoqȝ.ff.de re iudi.et in.l.iudices.C.de iu.

qua causa agere papa prouidet ecclesie ex officio vt in.c.cum venissent.in fi.de insti.ita potuit ecclesia vacante:cum paria sint inutilem prelatum et nullum habere.vt in capit.ij.de transla.epi.et sic limita dicta docto.hic facit ad hunc intellectuȝ quod.j.dicā.Si autem vis intelligere qd hic episcopus viuebat ħm alium intellectum et tunc potest tex.habere triplicem intellectum.primus est ille Host.ꝙ archidiaconus agebat hic pro iuribus proprij.licet in consequentiam allegaret iura ecclie dicendo eā esse liberaȝ et silet contrariū. potest enim agere pro iuribus sue dignitatis sine mandato episcopi et capituli.arg.in.d.c.cū venissent.et in.c.litere.de dila.cū si.iste intellectus licet planus sit non tamen multum congruit litere q̄ dicit ꝙ erat contentio super statu ecclesie meneū.et sic status ecclesie principaliter deducebatur in iudicium.secundo potest intelligi ꝙ principalis q̄stio erat de statu eccłie:vt litera sonat. Et intelligit gloss.j.que ponit satis apertum casum ad text.et tunc dic ꝙ papa ex officio commisit inquisitionem.vnde archidiaconus non agebat hic tanꝙ actor sed prosequebatur inquisitionem cōmissam per papam.et hanc lec.sentit Inno.et pro hoc facit ħm eum ꝙ fertur hec sententia lit.non contest.vt colligitur hic ex tex.Non obst. si dicatur hoc nō cōuenire litere que dicit archidiaconum posse ex causa legitima repelli ab agēdo et sic psupponit ꝙ erat actor. ¶ Item hic requiritur lit.contesta.saltem data partium psentia.ergo non procedebatur per viam inquisitionis cum tunc non sit cum quo lis contestetur.s. vt lit.non contest.c.quoniam.§.sunt et alij.Iteȝ archidiaconus constituit procuratorem qd non esset si procederetur ex iudicis officio.naȝ vt eleganter dicit Inno.non repugnat iuri vt promotor inquisitiōis possit repelli ab inquisitione.in c.cū dilectus.de accu.neqȝ ꝙ cōstituit pcuratorem et qd cū eo lit.contest.fiat maxime si agitur de iure alicui dando vel crescendo:sec⁹ vbi agere tur de crimine.Itē secus vbi papa ex officio suo procedit intellige semper sine promotore inquisitionis quod bene notabis.iste tamen intellect⁹ licet sit verus in se nō tamē iudicio meo cōgruit huic litere que dicit archidiaconum proposuisse questionem super statu illius ecclesie . Item hic repellitur ab agendo non tamen ab inquisitiōe promouenda:et nullum verbum est in textu sapiens inquisitionem zc.Ideo datur terti⁹ intellectus et notabilior ꝙ archidiaconus directa via agebat hic contra archiepiscopuȝ super statu ecclesie et admitti debet etiam sine mādato ħm Inno.quia episcopus [b] erat negligens.et hāc potestatem agendi habet quilibet particularis de ecclesia etiā contradicentibus episcopo et alijs.xvj. q.ij.non liceat.[c] de re.eccle.non alie.si qs presbyterorum.nec erit iste procurator ħm Inn.sed pcurans sicut si pater ageret pro filio.conuincitur autem negligentia episcopi hoc ipso ꝙ non prosequitur ius ecclesie sue ħm Inno.vel premittetur de hoc summaria cognitio ħm eū:vel ħȝ Hostien.quia ter monit⁹ ab archidiacono ipsuȝ ius ecclesie prosequi non curat.dicit tamē in alia gl. quod quicquid dicatur in hoc casu et similib⁹ tutum esse vt hoc significetur capitulo anꝙ archidiaconus vel alius admittatur ne postea veniēs et allegans ignorantiā vel preuaricationem litē suscitare possit:et q2 magis idoneus in talibus eligendus est et quia nec episcopus super talib⁹ sine causa litigat.quidam tamē vt hic refert Innocentius hunc intellectum non admittunt negantes particularem de ecclesia posse agere pro ipsius iuribus sine mandato etiam alijs negligē tibus:et dicunt ꝙ iura superi⁹ allegata loquun-

S3 tu de hoc vltra ista vid q̄la te notaui post gl. in.d.ca.cū qui.de do.et cōtu.i.vi.et vide Bart.i.d.§. stichus annua.et predicta itellige nisi citat⁹ fuisset primo ad totam cām vt ptȝ ex his q̄ no.do.Anto. post Inn.i ca.cōsuluit.i vlt.co.de offi.dle.qd qū pcedat plene scripsi post.d.Abb. in ca.exposuit.de dila.Et vid bal. l.l.generaliter.§. j.in.j.colū.C.de reb.cre.hoc tū qd hic dicitur limitā nisi act⁹ secundus esset cōnex⁹ ei ad queȝ primo citatus fuit cōtumax q2 etiam ad illū actū nō est citādus.ter.est no. in.c.fin.et ibi glo. Et ibi aptissime Do.circa princi. et in fin.de cōces. pben.lib.vj.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Or episcop⁹. Uide Bart.in.l. nec quicꝙ.§.fi.ff. de offi.pcon.et lega:vbi ad hoc allegat bonū tex.i §.finaūt.in aut. de ecclesiasti. tit. quē adducit Areti.hic.et reputaṫ sing.per Roma. in autē.similiter. charta.iij.i.ij.colū.C.ad.l.falci.et in.l.si cuȝ dotē.§. sin autē.col.vj.ff. soluto matri.vid And.sicu.in ↄsil. viij.col.viij.in.§. volu.et in ↄsil.xix. colū.xviij.in eo. volu.

c ¶ Uid ibi archi. vbi repetit q̄daȝ ex dictis Inn.et hic etiam dicit ꝙ talis agēs nō satisdabit p ecclesia quia quasi populare iudicium est.et dicit fuisse

obtentū in curia ꝙ agens hoc modo poterit constituere procuratorem ante li.cōte. Et adde ꝙ istud idē qđ dicit do. Ant. repetit ipse idē in.c.edoceri. in.ij.col.de rescr. ⁊ vide do.Antō. ibi.in vlt.col.vbi dicit ꝙ canonic⁹ ecclesie cui pmittitur agere ꝑ rebus ecclesie alienatis pōt ad hoc cōstituere procuratorez etiā ante li.cōte.⁊ ita dicit tenere.pau.i cle. j.de rescrip.⁊ alle. spe.in ti.de ꝓcu. §.j.ver.nunqd canonicus.⁊ idē dicit Inno.post.d. Abba.in.d.cle.j. post vij.col.dicētē hoc esse mirabile dictum.

¶ Addo ꝙ nō solū canonici illius ecclesie cui⁹ erant bōa male alienata possunt agere pro reb⁹ male alienatis sed etiaz canonici superioris ecclie cui illa ecclesia cuius bona sunt alienata est subiecta ita dicit Imola post Pau.⁊ do.Ant. in.d.cle.j.in.vij. co.de rescri.qđ dicit eē satis no.itē viđ Bal.post gl. in.l.iubem⁹.ij.§. sane.C.đ sac.san. eccl.i.j.colū.de hoc etiā vide per Inn.post Pet. de ancha.in.c.q̄siuit.ver.vl.do.pe. colligit de his q̄ fiūt a maio.par. capitu.

Anto.Francis.

¶ De huiusmodi cautiōe ꝑ quē prestetur ⁊ an debeat prestari per agentē noīe ecclesie vel per canonicum agentē noīe ecclesie et qd debeat h̄ cautio cōtinere et an sit ꝑstanda a prelato agente sine ꝯsensu capituli.viđ p Spe.in tit.de actu.in.§.ij.ī vsi.sz pone aliquis.vbi dicit ꝙ canonic⁹ illaz non prestat agens pro ecclesia et eundez specu.in tit.de satis.

tur in reuocatione male alienatorū tātū vbi est speciale ⁊ ex speciali causa illud concessum est singulis clericis cōtra ius commune. Capitula vero que habenť.ij.q.vij.qua propter.⁊ sequentia licet non restringātur ad reuocationē male alienatorum: non tamen dāt clericis singularibus facultatem agendi s̄z renūtiandi excessus prelatorum.⁊ ad istud.c.dicūt intelligendū quod papa commisit inquisitionē ad instantiam archidiaconi cum multa audiuisset de statu ecclesie.et sic non firmando pedes transit hic Inn.sed allego ipsum ī alio loco vbi aperte firmat pedes tenendo hanc lectu.⁊ videtur quasi tex.scilicet i.c. dilecti.de maio.⁊ obe.loquitur tamē ibi de capitulo.⁊ dicit notādum ex illo tex. capitulum prosequi iura episcopatus quando episcop⁹ in preiudicium aliquid facit. Et idē intelligendū s̄m eum si sit negligēs.ar.xij.quest.ij.nō liceat.et dicit ibi not.dignū ꝙ capitulū nō solū appellat ꝑ iuribus episcopatus: sed etiaz super eis causam prosequitur. Et hac eadē ratione q2 spiritualia et dignitates ecclesie sunt communia et communiter tenentur ab episcopo et capitulo: licet episcopus sit caput.j.de verbo.sig.cū clerici.et ꝙꝙ loquatur in capitulo: eadem ratione puto idem in particularibus negligente etiā capitulo: sicut enim capitulum agit negligente etiam episcopo vt ibi: ita et capitulo negligēte agit particularis cum iura capituli deuoluanť ad vnum aliis negligentib⁹.arg.not.in.c.cum nobis.⁊.c.quia ꝑpter.de electio.⁊ de his q̄ fiunt a maio.pte capi. c.j. Item ius publicuz cōsistit in sacris.j.dist.ius publicū.tene ergo hanc lectu.que est valde no.et eam sequitur do.Anto.hic ⁊ do.Car.⁊ vide Lapsi allegat.lis.vbi firmat ꝙ q̄n ab ecclia fuit res ablata potest de ea agi sicut de re male alienata: et quia satis potest dici male alienata.adhoc qđ Innocen.in.c.episcopi.de reb.eccle.non alie.⁊ in Specu.in tit.de rescrip.presen.§.ratione forme. ver.item quod in rescripto. Item ex ꝑdictis collige ꝙ vbi prelatus et capitulum non sunt negligentes nō admittitur particularis de ecclesia ad agendū sine mandato: secus ad defendenduz.de quo tamen dic vt no.per gl.et doc.in.c.j.de ꝓcu. quod intelligo nisi intelligatur de re male alienata.tunc enim nō exigerem negligentiam prelati et capituli cum indistincte detur in istis potestas agēdi: vt.d.c.si quis presbyterorū.et.c.nō liceat. fateor tamen ꝙ si concurrent ad agendum prefertur prelatus tanꝙ dignior et idoneior ⁊ cui⁹ magis specialiter interest.arg.ff.de accu.l.si plures.⁊.c.edoceri.de rescrip. Ex ꝑdictis potes colligere an et q̄n particularis de ecclesia admittatur ad agendum pro ecclesia.et habes claros intellect⁹ huius capituli qui per alios inuoluunť.

¶ †Sed nūc queritur [a] an in casibus in qb⁹ admittitur particularis de ecclesia sine mādato debeat libellum conficere nomine ꝓprio [b] an ecclesie. Inn.videtur hic variare.in vno loco dicit ꝙ aget nomine proprio et nō ecclesie sicut in populari actione: sed loquitur specifice quādo agitur pro re male alienata: sed post principiū loquens generaliter aliis negligētibus dicit ꝙ libell⁹ concipietur nomine ecclesie: et consequetur restitutionem nomine ecclie: vel aliter iudicabitur pro ecclesia secundum petitionem.et hec opi.videtur tutior et qualitercunq3 agat pro iuribus ecclesie agat ipsi⁹ nomine.quod tenet Lap.in.d.allegatione.ex quo enim authoritate iuris agit ꝑ ecclesia debet agere nomine illius.succedit enim loco totius ecclesie ergo eodem iure censebitur.arg.c. litere.et qđ ibi no.de dila.et pro hoc vide Spec. in titu.de procu.§.ij.ver.quid si.et quod ibi not. in addi.⁊ no.Inn.in.c.ex literis.de pba.

¶ †Sz nunqd sententia lata [c] contra particularē de ecclesia ꝑiudicet ecclesie vt sic decetero ali⁹ non admittatur obstante exceptiōe rei iudi.dicit Inn. ꝙ sic sicut cōtingit in accusationib⁹ popularib⁹. l.cū qui.§.in popularibus.ff.de iureiu.vide glo. in.c.cum dilectus de elec.nisi prim⁹ fuisset ꝑuaricatus.de quo vide qđ plene no.i.c.de his.j.de accusa.nec s̄m doc.tenetur iste particularis satisdare vel defendere ecclesiam si recōueniatur cū hoc ei concedatur a iure.alias huius timore sepe traheretur ab agendo.ar.ff.de iud.l.ij.§.s3 ⁊ §.⁊ tenet Guil.in spe.de reconuen.§.ij.ver.qd si canonicus.qđ hoc casu potest ipse particularis de ecclesia constituere procuratorem etiam ante lit.cōtest.

¶ †Ad predicta vide qđ ponunt Do.de ro. deci.cccxxxv.vbi dicunt monachum posse agere pro abbate capto ⁊ incarcerato vt liberet a carceribus et restituatur regimini abbatie.cum enim agat pro electione abba.de consue.cum dilectus. de rescrip.cum dilecta.fortius poterit agere pro iam confirmatio ⁊ instituto. Item cuz agat pro re male [d] alienata: vt.s.dictum est: forti⁹ aget ꝑ alienatione persone.arg.xij.q.i.precipim⁹. facit c.ex parte.de accusa.⁊ habebit expensas a monasterio.de quo dicendū vt no.in.d.c.ex parte.et.c. olim.eo.tit.

¶ †Nunqd autem decanus et capitulum possunt agere pro singulis beneficiatis in ecclesia. Do.de ro.decisio.cccevi.ꝙ nō: quia hoc prelato soli est permissum.de rescrip.clementi.j. ⁊ de in.cū deputati.domi.an.putat hoc veruz in ꝙtum tangeretur dūtaxat preiudiciuz beneficiati: vt puta quia disputatur de titulo vel obuētionibus spiritualibus.secus si tangeretur preiudicium ecclesie: vt quia ageretur de possessionibus prebendarum.tunc enim negligentibus canonico et prelato deberet audiri quilibet etiā vicinus de ecclesia: quia quod deperit prebēde deperit ecclesie. Unde si loquimur de prebēda et beneficiis ecclesie cathedralis procedat hoc dictuz do.An. nec puto do.de Ro.sensisse oppositum.et ꝑ hoc dictum Inn.in ꝑcal.c.dilecti.de maiori.et obe. quod.s.recitaui. Si vero loquimur de prebēda vel beneficiis ecclesie inferioris: tunc est dubiū ꝑ no.in.c.si.de succes.ab intest.nec de istis videť sentire do.Ant.ex rat[?] sui.sed nihilominus puto ꝙ prelato et rectore negligentibus poterit capitulum agere.ar.opti.d.c.cum clerici.de verb.sig. et per rationē Inno.in.d.c.dilecti.et posset dici qđ capitulo etiā negligente poterit agere etiam particularis de ecclesia puta canonicus: q2 succedit negligēte prelato ⁊ capitulo.vt.s.dixi.⁊ hoc no.

¶ †Opp.et aliter contra literam.cum eīi li. nō cōtest.testes recipi nō possunt nec diffinitiua sententia ferri.s.vt lit.nō contest.per totū.male fecit papa mandādo contrarium et citando ad sententiam audiendam. Sol.gl.si.ponēdo principaliter duos intellectus.primo vt dictio maxime posita in tex.stet pro tantū et tunc est sensus ꝙ senes ⁊ valetudinariū testes dūtaxat recipiunť maxime iuxta formam.c.q̄m frequenter.in prin. eo.ti.nō ob.qđ dicit de sententia: q2 debet intelligi de sententia interlocutoria scz missionis i possessionem. Item potest intelligi litera de aliis testibus sed nō sup p̄cipali: sed ad effectū pueniēdi ad missionem.iste intellectus non placet Tācre.nec finaliter videť placere glo.licet multū titubet: tūc q2 de natura huius dictionis maxime: est vt ponat idem in alio casu: vt.d.c.q̄m.§.j.in fi. maxime. Item in antiqua compilatione nō erat verbum maxime sed simpliciter mandabatur testes recipi: nec ad faciendam missionem solent testes recipi: nec est verisimile ꝙ papa reseruauerit sibi sententiam interlocutoriā.

¶ †Itē hic simpliciter citatur pars ad sniam audiēdā s̄z appellatione [e] snie intelligitur de diffinitiua. Ex his colligit ꝙ oēs testes indifferenter hic recipiūtur et sententia diffinitiua fertur. Ad contrariū ēo dicit ponēdo scđm intellectum ꝙ hic ponitur casus specialis fauore [f] libertatis.⁊ hec lec.notabilis est ⁊ cōiter tenetur quam ponit hic Tan.placet Gof.⁊ Host.⁊ sentit Inn.⁊ hoc inducit periculum animarum s̄m Host.facit.c.q̄m.§.porro. ⁊ se.vt lit.nō cōtesta.⁊ cle.dispendiosam.de iudi. Tertiā lec.ponit Inn.s̄m quosdā ꝙ hic archieps diffamabat ecclesiam seu ipsius statum dicēdo illam sibi subiectā: ideo ꝑfigitur hic termin⁹ intra quē

in.§.expedito.in vers.hec aūt cautio.⁊ i ti.de ꝓcu. in.§.vt aūt.i ver. ⁊ no.et eūdem in co.§.⁊ authē.vbi ponit qd de prelato agente.⁊ vide eūdē in tit.de acto.versi.sed pone.⁊ vide q̄ habētur in.l.pōponi⁹ in.§.rati.ff.de ꝑcu.vbi habeť qđ talis cautio non pōt exigi a procuratore post litē cōte.q incipit iam merita ꝑtractare.de quo viđ etiā per Bart.in l.ij.in fin.C.đ cō. eius.litis.

+Sebasti. Sapia.

¶ Querit. Uide Jo.de imo.i cle. j.co.vij.đ rescrip. ⁊ vide no.ꝑ Feli. in.c.iij.in gl.i.de pba.⁊ in.c.edoceri.s.de rescrip.

¶ Uide archi.in c.nō liceat pape. xij.q.ij.vbi dicit ꝙ agit suo proprio noīe et non noīe ecclesie.

¶ Et vide archi. in.d.c.nō liceat. xij.qō.ij.vbi t3 ꝙ sic: si ecclia nesciuit eū agere.et ꝙ preiudicet: tenet Imo.i cle.j.in.ij. co.de rescrip.

¶ Probatur in c.in vēditionib⁹. circa prin.ꝑ illuz tex.xvij.qō.iiij.et in.c.cū venissent. de insti.et.c.nō liceat.xij.q.ij. Sed dic quod tunc debebit habere expensas a monasterio.

¶ Sed in cōtrarium vide glo.in ver.snias.i cle.j. de re iudi.et qđ ibi no.de abbate ⁊ qđ ibi apostillaui ⁊ vide quod de hoc late notaui i meis recollectis in rubri.de re iudica.

¶ Quādo agiť cā libertatis testes possunt recipi lit.nō ꝯtest.et procedit ad diffinitiuā sententiā. Sed tu dicas qđ idē est in quacunq3 causa stat⁹ vt dicit Bal.in l.j.i fin.C.đ testa. Et adde gl.in.c.christianis.xj.q.j.

intra quē probet ius suū alioquin diffinitiue ei precipietur ne vlterius inquietet ecclesiam.C.de inge.ma.l.diffamari.[a] ❡Not.hunc intellectū et dicitur fieri diffinitiua inquantū p̄cipitur ne vlterius inquietet ⁊ de hac sn̄ia et eius effectu vide per Bar.in.l.titia.ff.de ac.nō tū placet Innocē: quo ad tex.qꝛ archieps hic possidebat:quare nō est verisimile ꝙ diffamauerit ecclesiā.❡†Unde ponit quartā lec.ꝙ hic fuit ꝓcessum ꝑ viā inqsitiōis:vt.s̄.dixi.⁊ ex hac lec.notabis semꝑ ꝙ quoties procedit̃ per viam inquisitiōis interueniēte actore ⁊ ꝓcuratore inquisitionis fit cū eo li.contest.si est p̄sens.sic intellige.c.cū.I.⁊.A.de re iudi.⁊.c.cū dilectis.de pur.ca.si autem pars est contumax proceditur nō obst.defectu cōtestationis ad receptionem testium et ad diffinitiuam sententiam.❡Et vide quod dicam in.c.cum clamor.j.eo.hec tū lec.mihi nō multū placet ꝑ supradicta: est tū vera in se ⁊ notabilis.❡†Et ponit Inno.hic alium casum notabilē in quo procedi pōt lit.nō cōtesta.dicit enī ꝙ si aliquis de capitulo ꝯtradicit alicui cōtractui celebrando per ecclesiā audietur postmodū agens ad illius retractationē coram superiore sine conte.et sine appellatione.arg.hic:⁊ in.c.j.de his que fi.a maio.par.cap.qđ bene notabis.

☞ Spōsalia de futuro cū carnali copula inducunt matrimonium.

1 ... Spōsalia de futuro cū carnali copula inducunt matrimonium.

2 Testes restringentes ad certū tp̄s et locū reprobantur probata absentia a loco et tempore.

3 Testes debent deponere de tempore ⁊ loco:quādo hec sunt necessaria ad concludendum intentū articulantis.

4 An et quando allegans turpitudinē suā debeat audiri.

5 Publicatis attestationibus an et quādo testes sint recipiendi.

6 Protestatio iuri contraria valet.

7 Ad corroborationem priorum attestationū potest actor post publicationē processus testes ꝓducere.

Ex tenore. Publicatis attestationib⁹ falsitas priorū testium potest indirecte ꝓbari. sic cōiter summatur.Sed hec summatio non cōtinet vsquequaqꝫ veritatē:vt ex infra dicendis apparebit.⁊ ideo summo sic. Publicatis attestationibus admittit̃ aduersari⁹ ad ꝓbādū cōtrarium si ante publicationē sup hac ꝓbatione contraria instrui nō potuit.⁊ est casus singularis scđm quē parū refert an velit ꝓbari cōtrariū directe vel indirecte:vt infra patebit.Cōmunis diuisio.scđa ibi:nos.❡Casus l̃ralis.Inter.R.militē et.M.mulierē cā matrimonij coram quibusdam iudicibus delegatis vertebatur corā qb⁹ mulier ꝓponebat qđ dict⁹ miles corporaliter prestitit iuramentum ꝙ ipsam duceret in vxorem et postmodū carnaliter cognouit eandē et traduxit in domū:miles vero inficiebat̃ omnino adijciēs ꝙ et si hec vera essent:eā tū de iure nō poterat habere in vxorem eo qđ aliā tunc viuētē duxerat in vxorē.Ad probandā suā intentionē pars vtraqꝫ testes ꝓduxit:testibus publicatis ꝑ testes militis videbatur esse probatuꝫ ꝙ ipse ān festum purificationis beate Marie virginis.B.mulierē acceperit in vxorē.Et testes mulieris dicerēt qđ ī septimana pascali sequēte festū p̄dictū de ea ducēda corporaliter p̄stitit iuramētū dict⁹ miles petebat ab impetitione ipsius mulieris absolui.Ex parte mulieris fuit replicatū qđ eo tp̄e ⁊ etiā ante quo testes militis dixerāt eū cum alia cōtraxisse fuerat semꝑ in eboraceñ.ꝓuincia commorat⁹ cū testes ipsius militis dixissent hoc lōge extra dictam prouinciā actū esse determinantes tempus et locum:⁊ hoc erat parata ꝓbare ꝑ testes.Sed cōtra fuit ex aduerso respōsum.ꝙ cū attestationes iam essent publicate hincinde:iam nō erat locus productioni testiū. Dubitauerūt iudices vtrū testes mulieris eēnt sup hoc admittendi.Rn̄det pa.cōsult⁹ qđ testes mulieris sunt ad probandū illū articulum admittendi.Bart.

1 ❡†Not.j.qđ spōsalia de futuro cū carnis copula subsequenti inducunt matrimonium etiā ad impediendum matrimonium et dirimendum cū alia postea cōtractū.⁊ est casus in.c.is q fidē.de spon.❡No.ij.ꝙ aliud est cōtrahere matrimonium aliud traducere in domū.nam scđm est facti:primum iuris:quod no.pro statutis facientibus mentionē de traductione.

2 ❡†No.iij.ꝙ tp̄e paschali valēt spōsalia cōtracta:licet tp̄s illđ sit ad matrimoniū contrahendū feriatū.de quo dic vt plene no.ī.c.capellan⁹.de ferijs.vt dixi.❡No.vnū modū bonū probandi falsitatē testiū vt si restringūt se ad certū locū ⁊ tp̄s cōtractus probet̃ eo tp̄e absentia a loco.dicit tū Io.an.ꝙ testes deponentes sup absentia debent dicere ꝙ viderūt illū cōtinue in tali loco cōmorante ita ꝙ intra interuallū tēporis q̄ eū videre desierūt nō potuisset ire ad locū vbi dicit̃ fuisse prius et rediJsse aliter nō ꝓbaret scđm eū qđ no.⁊ est ratio qꝛ testes

b debēt cōcludere[b] necessario:vt in ca.in p̄ntia.de ꝓba.vide in simili gl.not.in.c.clerici.lxxxvj.dist.

❡Quādo agitur condictiōe ex.l.diffamari.C.de inge.ma.testes possunt recipi lit.nō cōtesta.Et de intellectu huius.l.diffamari.vid quod plene no. Inn.in.c.causaꝫ.el.ij.ī.qui fi.sint.legi.⁊ vide Pet.đ anch.in c.frequēs.in pe.col.de resti.spo.li.vj.vbi post Io.an.dicit ꝙ scholaris volēs repatriare potest instare apud iudicē vt p̄figat terminū creditori differenti agere dōec velit ascēdere equū vt impediat discessum a post quem terminum non audiet̃ et hoc per.l.diffamari.C.de inge.ma.et cum codē

9 cōcor.spec.in tit.de actore.§.j.ī fi.et glo.in.l.j.C.vt nemo inuit⁹ agere vel accu.⁊ glo.magna in fi.in.d.l.diffamari.Iteꝫ adde hic ꝙ quando agitur condi.ex.l.diffamari.de

10 bet agi coram illo iudice coram quo ageret̃ diffamāte agētevt no.d.Ant.i.c.quitauallis.in.xl.colū.ver.venio ad q̄rtum.de iureiurā.

1 Item quādo intentetur cōdictio

2 ex.l.diffamari.vide oīno ꝑ Bald.

3 ī sua margarita.Inno.in ver.silētium.in.i.q.Iteꝫ

4 quādo statuitur termin⁹ ad agendum diffamanti

5 secunduꝫ formā.

6 l.diffamari.et se-

7 cundum formaꝫ glo.in.d.l.j.C.vt nemo inuitus.

❡An actor seu diffamans audiri debeat agendo post terminuꝫ si in prefixione termini fuit ei simpliciter p̄fix⁹ terminus sine obiectione clausule ꝙ vltra terminū nō aget Ange.in.l.ꝙdiu.la.iij.ff.de acqui.here.dicit ꝙ debebit audiri post terminum nisi in prefixione termini iudex tulisset interlocutoriam quod si intra terminum non egerit ex tunc pronuntiet eum vlterius non audieñ.et ad hoc alleg.Innocen.in.c.lator.qui filij sint legi.sed cōtrarium videtur tenere Inno.in.c.cum in tua.qui ma.accu.poss.de quo vide per Imo.in.d.l.ꝙdiu.la.iij.in antepe.col.Item ꝓ intellectu huius.l.diffamari.vide qđ no.do.Anto.in.c.conquerente in.v.⁊.vj.col.de offi.or.⁊ do.de Ro.in antiquis decisi.cccxvij.⁊ Bart.in.l.titia.cir.fi.ff.de ac.⁊ Ang.in.l.si ea.q accu.nō pos.⁊ vide Host.ī summa.de li.obla.§.vtrū possit.vsi.cōtra credo.⁊ Bal.in.d.l.j.C.vt nemo inuit⁹ agere ⁊c.⁊ vide Bal.in auſ.ad hoc.in prin.penul.col.ver.quero nunqd si ego diffamo.C.de vsu.vbi ponit pulchrā questionē quam volui practicare nō sunt multi menses.Item adde ꝙ reus intentando cōdictionē ex le.diffamari.potest compellere aduersariū etiam excōicatum agere.ita firmat do.An.in.c.exceptionem.in.iiij.col.de excep.⁊ vide qđ ibi leg.et no.

Antonius Franciscus.❡De hmōi remedio.l.diffamari.de quo hic ⁊ de modo et forma illud intentandi vide per Spe.in ti.de natis ex libe.ven.in ver.in seruo.⁊ in ver.quarti dicunt.et quid sit diffamatio in ꝓposita materia vide Bal.in.l.diffamari.in princi.hic alleg.vbi dicit qđ diffamare aliquem est in vulgo predicare vel coraꝫ iudice dicere etiam nō in figura iudicij et dicitur quis aliquem diffamasse qñ protulit aliqua verba contra aliquem etiā que non tenderent ad iniuriam sed ad dannum puta qđ esset debitor suus et quod talem fundū vel talē rem possidet quam dicit ad se spectare tunc potest adiri iudex et intētari remediū dicte.l.diffamari.quo mediāte quāuis alias quis inuitus agere non compellatur vt in titu.C.vt nemo inuitus age.vel accusa.coga.tū hoc casu cōpellitur agere per.d.l.diffamari.et habetur per Barto.in.l.si sic.in fin.in ver.quero vides.ff.de leg.j.Et an talis termin⁹ ad agēdū possit p̄figi a iudice ⁊ quo modo debeat p̄figi vide Specu.in titu.de dilatio.in §.j.

❡Adde qñ quis compellatur agere Federi.cōsilio cliiij.Ro.ꝯsi.liij.Old.cōsi.lxxxiij.Sebasti.Sapia.

a ❡L.diffamari.Multa ad itellectū illius.l.diffamari.cumulat.d.Geor.nattam.in cle.sepe.ī pri.col.xlij.cuꝫ pluribus sequētibus de v̄bo.signifi.et vide Alex.limitanteꝫ in consi.xcv.circa finem.in.j.vol.

b ❡Quia testes debēt necessario cōcludere ⁊c.⁊ ideo oppo.cōtra text.qđ in casu huius decre.testes nō videbantur admittendi eo quia dicebant ipsam nō potuisse cōtrahere matrimoniuꝫ quia semper fuerat in eboracensi prouincia cōmoratus.nam isti testes non cōcludebant.bene enī poterat contraxisse per procuratoreꝫ ar.c.fi.de ꝓcu.in vj.Istđ est forte contrariū nec credo alit̃ posse solui nisi dicatur ꝙ testes a marito inducti dicebant eū ꝑsonaliter cōtraxisse.Opp.secundo quod isti testes deponētes pro muliere in dicta probatiōe essent falsarij.nam dicebāt semper se vidisse maritū quod erat impossibile cum aliquando necesse fuerit eos dormire.solu.verbū semper:prolatū a teste intelligit̃.i.horis competentibus:vt dicit Spec.in tit.de teste.§.postq̄.v̄.quid si plures.pro quo facit glo.in.c.sac.san.xxij.dist.⁊ in.c.nūq̄.de cōse.di.v.Et quod pulcherrime scribit do.Ant.in ca.rex pacificus.in prin.in.ij.col.in proe.greg.Et ideo verbū semper intelligit̃ qđ viderūt eū continue ꝙ intermissione visus nunq̄ fuit factum interuallū vt potuisset ire ad partes in quibus dicit se matrimonium contraxisse.

Antonius.Frāciscus.❡Dicas circa hoc de dictiōe semp:ꝙ regulariter denotat.tp̄is continuitatē ꝑ tex.in.l.j.⁊ ibi ꝑ Bar.Ang.⁊ doc.ff.so.ma.⁊ est tex.in.l.semp.ff.de iure immu.⁊ ꝑ Ang.in auſ.de here.⁊ fal.in iij.col.in prin.ibi dū dicit tex.semp.⁊ in versi.testes deponūt.⁊ qñ hoc verbū profert̃ a statuto qñō intelligatur habetur per Bart.in.l.si quis ita.ff.de condi.⁊ demon.⁊ qñ hoc verbū profert̃ a teste dꝫ intelligi horis competentibus ⁊ tp̄e congruo vnde si testis dicat ꝙ ecclīa semper percepit decimas non debet intelligi vt importet cōtinuitatē tēporis: sed tp̄ibus cōgruis quibus soluuntur.vt per Spe.in tit.de teste in.§.postq̄.in ver.quid si plures.et ꝑ eundē Spe.in tit.de in integ.resti.§.j.quod tp̄s.in versi.contra premissas.pro hoc facit qđ dicim⁹ de verbo vniuersali oībus.et de similibus verbis:qꝛ talia verba restringunt̃ ad

habilitatez. vt in l.j.in.§.oibus.ff. de no.ope.nun.⁊ in.l.j.in.§.generaliter.ff.de leg.prestan.⁊ ideo dicebat Bald.in.l.aduersus.in ver.vl.no.C.de vsur.qd dictio semper verificatur etiaz in his que habēt tēporis interuallū et aliqñ verificatur in triennio et sicut etiā dicim⁹ de v̄bo in perpetuum.vt in.l.j.§.qui perpetuum.ff.si ager.vec.vel emphy.pe.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Periculū aīe. Idem tenet Ab. in.c.iij.loco.i tertio no.de p̄sum.⁊ gl.in.c.inter dilectos.j.de donationi.

que dicit ꝙ si duo testes dicūt me cōmisisse aliqd maleficium tali die:⁊ alij dicūt me fuisse cū eis illa die preferenẗ illi. Et intellige ꝙ isti restringūt se vt supra dixi:ita ꝙ cōcludant necessario ꝙ nō potuissent cōmisisse maleficiū quin ipsi vidissent vide circa hoc qd dixi.in.c.in nostra.s̄.e. 3 ¶ † No. vltimo ibi tp̄s ⁊ locū ꝙ testes debēt deponere de tpe ⁊ loco.sed intellige qñ hec sunt necessaria ad cōcludendū intētū articulatis vt hic erat:q2 miles fundabat se sup authoritate tpis alias secus vt pz i.c.cū ioannes.de fi.instr.vbi testes dixerūt se nō recordari de anno mēse ⁊ die cōtractus et nihilominus fecerūt fidē.dicit tñ Host.hic veri similiter p̄sumendū contra testes qñ oēs rñdent eodē modo.Sed cōtra hoc facit.d.c.cū ioannes. nec ip̄e Host.videẗ in hoc ꝑsistere:sz dicit hoc arbitrarium ⁊ hoc verius.⁊ vide qd no.Inn.in.c. qualiter ⁊ qñ.ij.de accu. 4 ¶ † Opp.⁊ videẗ ꝙ miles iste nō debuerit audiri allegādo turpitudinē suā ꝙ tpe contractus cū hac muliere aliā haberet vxorē:vt in.c.cū super qōne.de ꝯces.p̄bē. So. glo.iiij.qd speciale est vbi vertitur periculū aīe.[a] quod no.⁊ de materia an ⁊ qñ audiri debeat allegans turpitudinē suā: dixi plene in.c.cū sup.vide per Bart.in.l.iusiurādū qd ex cōuentione.ij. ꝓcurator.ff.de iureiu. 5 ¶ † Opp.ij.ꝙ publicatis attestationibus nō debeāt testes recipi:vt in.c. fraternitatis.s̄.eo.Sol.glo.fi.ꝙ hic recipiunẗ super nouo articulo:cōtrariū loquiẗ super veteri. sed hec sol.non est bona:q2 volebat mulier ꝓbare contrarium eius qd miles ꝓbauerat qd nō lz. vt in cle.ij.de testi.Host.dat scdm itellectū ꝙ hic opponebaẗ falsitas testiū que potest obijci et ꝓbari etiā post sniam:vt in.c.lz.s̄.de ꝓba.hec lec. non procedit qñ pars vult probare directe cōtrarium nisi adijcereẗ qualitas corruptiōis:vt.d.c. lz.⁊ legi.⁊ no.in.d.cle.ij. Tertia lectura ꝙ hic indirecte volebat mulier ꝓbare cōtrarium probādo absentiā a loco tpe allegati cōtractus.secus si directe voluisset probare cōtrarium:⁊ sic directa probatiōe ꝯtraria loquiẗ tex.in.d.cle.ij.⁊ sic gl.legit ibi istum tex.Sed in cōtrariū facit identitas rationis.nam ita timeri pōt subornatio testium in indirecta ꝓbatiōe sicut in directa.possunt eñ testes ita de facili induci ad deponēduz sup absentia a loco sicut ad ꝓbādum directe contrariū.ergo eadē debet esse ꝓhibitio in.c.cū dilecta.de confir.vti.vel inuti.⁊.l.nō possunt.ff.de legibus.⁊ ideo dicebat hic Vin.ꝙ sicut directa ita indirecta probatio cōtraria excludiẗ publicatis attestatiōibus.⁊ pro hoc glo.no.iiij.q.iij.§.si qs testibus.Quartā lecturā multū notabilē sentit hic Inno.dicens hanc mulierē fuisse admissam publicatis attestationib⁹:q2 post publicationē apparuit de loco ⁊ tpe cōtractus q̄ prius nō fuerunt declarata.hic eñ non dixit miles in articulis quo tpe contraxit cum priori:sz simpliciter ꝙ prius contraxit cū alia vnde nō poterat mulier prius probare absentiam a loco cum non restrinxisset se ad certum tempus ⁊ locū:⁊ sic nō fuit ei imputandū si ante republicationē hāc absentiā nō probauit.si aūt prius in articulis hec fuissent expressa nō fuissent post publicationē isti testes admissi.⁊ lz iste intellectus approprietur Inno. tñ in veritate est glo.in.d.§.si quis testib⁹.dicit tamen illa gl.ꝙ si fuisset capitulatum de loco et die audireẗ post publicationē si fuisset tunc protestata de absentia:quasi sentiat ꝙ per hanc ꝓtestationem excluditur presumptio subornationis.hoc tamē vltimū non placet hic Jo.an.nisi fuisset protestatio conuētionalis:id est qd pars aduersa consensisset per no.in.c.fraternitatis.s̄. 6 eo.qd satis placet. ¶ † Quia hoc nō dependet a voluntate partis sed a iuris dispositiōe:ergo ꝓtestatio solius partis non prodest:alias de facili eludereẗ in hoc iuris dispositio ar.in.l.alimēta. C.de neg.gest.nisi velis dicere ꝓut infra tangā. sed primū dictū Inn.⁊ glo.expresse approbat et ampliat Jo.an.in addi Spec.in tit.eo.§.sepe.in pri.⁊ vers.porro.vbi dicit ꝙ etiā directa ꝓbatio contraria admittitur publicatis attestationibus qñ articulus nō fuit debite specificatus.Exemplum:si cōtra instrumētum obijcio in genere qd est falsum.testes inducti deponūt ꝙ tpe confecti instrumēti notari⁹ erat mortuus certe poterit aduersari⁹ attestationibus publicatis probare qd erat viuus:lz hoc sit directe contrarium.nā non est sibi imputandum quare prius non probauit cum nō posset diuinari quid testes essent dicturi:indebita ergo specificatio admittit ꝓbationē etiā directe contrariam:sicut indebita repellit probationem etiam directe contrariam:et hoc videtur subtilissimum et tenēdū.et satis probatur per istū tex.s̄m hanc lec.et per rationem naturalem que satis allegari potest in.c.ij.requiris.de appel.et in.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tu.et s̄m hunc intellectū summaui.⁊ s̄m hoc est limitādus ⁊ restringendus Vin.qui nimis generaliter voluit excludere probationē contrariam publicatis attestationibus q̄q̄ posset attentari quod vbi allegatur absentia a loco nō debeat ita de facili timere ⁊ p̄sumi subornatio cum in facto quasi notorio non sit tanta presumptio vel suspicio: ar.c.euidentia.de accusatio.Sed tene primum quia alias possent cōfigi multe fraudes que satis patent speculanti. Alij tamen voluerūt ponere quintam lect.quod procedat.text.in causa matrimoniali.⁊ iste intellect⁹ est ver⁹ in se iuxta nota.in.c.iurauit.de ꝓba.⁊ in.c.series.s̄. eo.sed nil noui afferret nobis iste tex.nec est ꝓportionabilis lr̄e q̄ mi- 7 nime fundat se sup fauore matrimonij. ¶ † Ultimo querẗ: pone qd mulier ꝓbauerat absentiam militis nunqd possit ꝓbare miles de nouo p̄sentiā.Gl.ista fi.ꝙ sic:quia est alius mod⁹ inducēdi et ad aliud inducuntur nunc quam primo:quasi dicat ꝙ primo induxit testes miles super presentia ad probandum principaliter matrimoniū.nūc vero vult inducere ad probandam presentiam contra probationē mulieris.Sed aduerte quia hic soluit contrarium inquantum obijciẗ de publicatione suorum testium:sed non soluit inquantum probat directe cōtrariū probationi mulieris.quia illa probauit absentiam:⁊ iste nūc vult probare presentiam contra clemen.ij.eod.titu.Ideo potes dicere ꝙ admitteretur miles ante publicationē attestationū mulieris:pōt etiam tolerari si vult probare etiam post publicationem per notabile dictum Innoc.in.c.cum clamor.j.eo.quia ista vltima probatio venit ad confirmationem prioris.sic non presumitur subornatio maxime: quia satis potuit confidere in priori probatione:sed quia nūc deprehendit contrarium debet admitti ad confirmationē prime probationis.Et per hoc habes aliam limitationem notabilē ad iura prohibētia productionem testium post publicationem.dicit tamen Hostiē.ꝙ mulieri non licebit producere testes tertios contra hos secundos.arg. c.licet.ij.j.eo.quod no.et vide quare post instrumentū licet producere testes in contrariū ⁊ non sic post attestationes publicatas per glo.no. in.d.§.si quis testibus.iiij.q.iij.

1 ☞ Commissa causa ad instantiam actoris super possessione et proprietate:potest iudex super alterutro procedere:et actor inchoare quā vult.
2 Interdictum vnde vi datur heredi.
3 In iudicio possessorio potest appellari tam super diffinitiua quā sup interlocutoria.
4 Acta inducunt notorium quando de causa plene liquet:et quādo dicatur de causa liquere.
5 Petitorium an suspendatur:an vero in totū tollatur cumulato possessorio.
6 Litis contestatio constituit in mala fide reum ⁊ actorem respectu fructuum.
7 Renuntiatio petitorij tollit effectum lit.conte.respectu restitutionis fructuum.
8 Non audiẗ reus sup possessorio cōdēnat⁹:si vult agere sup petitorio: nisi refectis expensis.⁊ restitutis fructibus:idem econuerso.
9 An super iusta causa in denegādo quartā productionem testiū requiratur cause cognitio.
10 An teneat appellatio sub ista forma peto quartā productionē testiū et si eam denegaueris ex nunc appello.
11 Excommunicatio conditionalis quamuis non debeat fieri:facta tamen tenet.
12 Grauatus nō censetur renuntiare facultati appellādi acceptando dilationem datā ad aliquid probandum pendente grauamine.

Significauerunt. Si sine cā negeẗ quarta dilatio petita cum solēnitate legali potest appellari.vel summa sic.Indulgēda est in causa quarta productio testium petita cum solēnitate legali causa legitima non refragante:alias legitime appellatur.In prima appellantis decisa narratio.In secūda appellationis commissio. ibi:mandamus. ¶ Casus literalis.Inter monachos sancti Dionysij ex vna parte et abbatissam et moniales de forcellis ex altera:tam super possessione quam proprietate prioratus de argentolio coram iudicibus delegatis questio vertebatur.Moniales super causa proprietatis primitus iudicium sunt ingresse et testes produxerunt in illo.postmodum iudicio petitorio suspenso possessiōis iudicium sunt ingresse sup quo testes ab vtraqꝫ parte sunt producti:ita quod publicatio testium fieri

Sebasti. Sapia. ¶ Quod appellans. Uide Bald.in auf.hodie.in princ.de ap.Spec.in titu.de instru.edi.§.nūc dicamus.versi.sed pone. Car.in cle.j.in.v.col.de dolo et contu.
¶ Ad intelligentiam tex.et glo.in versi.liquere.quādo dicatur liquere.vide hic domi. Anto.in.ix.colum.versi.querit glo.et adde omnino hic qđ no. Abb. in.c.cum olim.de ver.signi. Et circa hoc vide glos. in.c.decernimus. iij.que.ix.plene et elegāter per do. Antoni.i.c.put. in penul.colū.de dolo et contumacia.vbi vide.itez illud dicit liquide cōstare quod cōstat per testes text.est quem ibi no.do. Ant.in.c. quoniaz aliqua. s.eo.Item illud dicitur cōstare liquidissimis probationib⁹ quod constat per violētam probationē iuris glo.est singul.in.l. si tutor. C.de peri.tu.quā alleg.pro singul. Flo.i.l.patron⁹. ff.de probatio.et Inno.in.l.quesitum.ff.de re iud. et do.Alexā.in.l. frater tuus.C.de testa.mili.et qđ dicat liquere de causa quando est renuntiatum.sentit Inno.in.c.pastoralis.in.gl.sua que est super verbo renuntiatuz. de cau.poss.et vide Ange.in auf. qui semel.in fi.C. quomodo et quādo iud.vbi dicit q tunc dicitur liquere quādo est cōclusum in causa:et alleg.Inno. hic et cū hac glo. cōcor.do. Anto. i.d.c.pastoralis. in.xvj.colum.de cau.posses.

stium fieri iam debebat.Sed monachi quartam productionem testium cum iuris solennitate petierunt super iudicio possessorio:quam cū iudices denegassent ipsi ad sedē apostolicā appellarunt ab ipsorum interlocutoria:quib⁹ peractis iudices processum suum domino pape significauerunt.Mandat papa quibusdā iudicib⁹ quatenus si constiterit eis abbatez et monachos q̄rtam productionem testium cum iuris solennitate super possessorio petiuisse.et propter hoc intra decem dies appellasse post interlocutoriam iudicum ad quartam productionem testium cum solennitate iuris admittant eosdem:nisi forte iudices quartam productionem negauerint vt effrenatam multitudinem testium refrenarent.Et si in probatione appellationis defecerint in expensis legitimis parti alteri condemnentur et cām possessionis ad quā moniales habuerunt recursum primitus debeant terminare.nisi esset in petitorio processum intantum quod possit de proprietate liquere.et tunc questionem determinēt simul vtranqz.Quod si de proprietate ad plenū adhuc non constet procedant super ipsa iudicio possessionis finito.Bar.

1 ¶ † Nota.j.quod commissa causa ad instantiam actoris tam sup possessione quam super proprietate potest actor sup alterutra inchoare iudicium prout sibi videbit quinimo potest suspendere iudicium proprietatis prius inchoatum et intrare iudiciū possessorium procedit ergo cap.pastoralis.de causa posses.et proprie.tam coram ordinario quam coraz delegato:et ratio omnium predictorū est fauor spoliati et odium spoliantis.in cle.j.eo.titu.que non alternantur ex iudicis qualitate.¶ Not.ij. quod iudicium in causa monasterij fundatur in persona abbatis et cōuentus et abbatisse et monialium.an autē solus abbas seu abbatissa possit agere et conuenire.dic vt plene notatur in ca. edoceri.de.rescrip.et.c.contingit.de transactio.
2 ¶ † Not.iij.quod successor vniuersalis pōt agere possessorio pro violentia illata defuncto:et sic interdictū vnde vi.datur heredi.cōcor.l.j.§.hoc interdictū.ff.de vi et vi ar.et vide quod dixi in.c. quia.s.de iudicijs.¶ Not.iiij.ibi:suspenso petitorio.quod potest transitus fieri ad possessoriū licet ex toto non renūtietur iudicio proprietati. prius inchoato:potest ergo duntaxat suspendi: quod clarius probatur in fine litere vbi mandat vtrunqz iudicium simul terminari si cōstat plene de proprietate:quod non faceret si tela illius iudicij fuisset extincta.lege postquam liti.C.de pactis.¶ Nota.quod petitio quarte productionis testium non est iusta nisi petatur cum

Antonius Frans. ¶ Ad hoc quando aliquid dicatur esse liquidum: vel dicatur de causa liquere vide gloss.in.l.si vnus ex pluribus.ff.de re iudi.et in.l.si de meis.in.§.fi.ff.de arbi.vbi glo.dicit q licet actor non probet:tamen dicitur de causa liquere ad effectū vt iudex ferat sententiam absolutoriā iuxta materiam.l.qui accusare.C.de eden.et que dicatur liquida probatio aut debitum liquidum:vide not.per doct.in.c. super questionum.§.intentionis.de offi.deleg.vbi illud dicit esse liquidum quod constat ex verbis intellectis a recte intelligentibus neqz requiritur q illud oēs intelligant.¶ Et adde q in interpretenda volūtate defuncti p̄sumptiones et cōiecture dicunt esse liqdissime pbationes vt in.l.lz impator.et ibi plene p Alex.ff.de leg.j.illud etiā dr esse liquidū qđ constat ex instrumentis q̄ ea forma statuti habent exceptionem paratā.de quo p Bart.in.l.pinde.in.§.fi.ff.ad.l.aquil. Dicas tn̄ q liquidatio q̄ fit p instrumēta pōt etiā fieri ex cōiunctione duorū instrumētorū.l.fi.et ibi p Bar.C.de fal.cau.adie.leg.et hec liquidatio q̄ fit p instrumēta debet fieri parte citata.fm Bal.in.l.ij.C.de execu.rei iud. et habet per Bar.in.l.iij.in.iij.q.prin.C.de pigno.
c ¶ Quero tex.Adde tu gl.sing.de iure ciuili in auf.eo.§.qr vero.et aliā etiā sing.de iure cano.in.c.cum dilectus.j.de fi.instr.q̄ gl.volunt q tn̄ dicatur conclusum in causa qn̄ partes renuntiauerunt attestationibus et noluit amplius aliud probare.hoc notabiliter dicit Bal.in.l.si accusatoribus.ff.de accu.qđ idem est renuntiare probationibus et concludere in causa et pōt concludi super vno articulo.Bald.in auf.iubemus.in vlti.col.C.de iudi.vide gl.sing.in cle.sepe.de verb.sig.q̄ vult q iudex in certis pactibus potest cōcludere in causa.et ita tz Bald.in ca. si de inuesti.feud. lis inter domi.et vasal.oriat.Ber. force.

iuris solēnitate.de qua in capitulo vltra tertiaz. j.eo.et quid appelletur hic quarta productio:vide quod plene dixi in.c.in causis.s.eod.et dic vt ibi.¶ Nota quod licet appellans ab interlocutoria teneatur probare causam appellationis esse verā vt in capi.interposita.de appella.hoc tamē non est necesse vbi causa appellationis iustificata est a iure.sed sufficit probare appellationē interpositam ob aliam causaz.vbi hic est casus.habet enim hoc casu intentionem a iure fundataz.
a ¶ Nota quod appellans [a] etiā ab interlocutoria habet necesse probare se appellasse intra decē dium a tēpore sententie interlocutorie.vide qđ no.Arch.in.c.romana.de appella.lib.vj.¶ Nota quod vbi prius liquet de possessorio quā petitorio ferenda est sententia sup possessorio:quo finito proceditur super petitorio:si autē de vtroqz liqueat vna sententia terminabuntur sic limitata.c.cum dilectus.et.c.pastoralis.de causa pos. et proprie.
3 ¶ † Nota vltimo quod in iudicio possessorio potest appellari ex legitima causa:et qđ plus est non solum ab ipsa sententia diffinitiua sup possessorio.iuxta ea que dixi in.c.cum ad sedem.de resti.spolia.sed etiaz a grauamine seu ab
b interlocutoria.¶ Glo.[b] sunt faciles vsqz ad illā que est in versi.cōdemnantes.illa enim oppo.videtur enim quod isti monachi deficiētes in iustificanda appellatione non solum debuissent condēnari in expensis:sed etiam remitti ad priores iudices vt in.c.accepta.et i.c.interposita.de app. Sol.glo.q isti priores iudices abdicauerant a se iurisdictionem remittendo negotium ad papaz sed certe hoc est diuinare cum in tex.non fiat mētio nisi de sola appellatione.pari modo diuinat Jo.an.qui dicit q forte illi detulerunt appellatiōi et sic cessat cōtrariū p.c.cum appellationib⁹. eo.tit.lib.vj.Hosti.legit text.cum suppletione. nam ad tex.ibi condemnantes supplet vt partes ad priores iudices remittatis.et nisi a deo &c.et hoc ēt diuinat.dic ergo qđ appellatio fuit hic iustificata eoipso qđ constitit dilationē fore petitā cū iuris solēnitate et sine cā denegata.vn̄ si habita quarta dilatione coram iudice a quo non probant quod probare volebant non p hoc est minus iustificata appellatio.debet ergo itelligi tex. dum dicit si in probatione defecerunt scilicet sup principali negotio et non super iustificatiōe appellationis:et sic litera est clara.et sic tacite hanc solutionem sentit Joannes andreas super glos. precedenti.
4 c ¶ † Quero.textus [c] mandat vtriusque iudicium simul terminari si de proprietate liquet quando dicitur de causa liquere glossa penultima notabiliter dicit quod nisi sit renun-

Anto.Fransci.
¶ Circa hoc de cōclusione i causa qn̄ dicat fieri:et per quē actū fiat vide Jo.an.in.c. si.de in iteg.resti. i nouel.vbi dicit q fit per renūtiationē actorū amplius nō faciēdo rū.et vide p Spe. in tit.de renūtia. et cōclusion.in.§. j.vs.et no.et p Innoc.in.c.pastoralis.in.j.colū.de cau.pos.et pprie. et vide gl.et Ang. in auf.de testib.i §.qr vero.in ver. ɔcluserūt.et vide gl.i.c.cū dilect⁹. in v̄bo cōclusuz. de fi.instru.et viđ glo.in.c.qm̄ s.in v̄bo renuntiationes.et ibi per do. Abb.in.x.col.de pb.et per Bal.in l.nec causas.C.đ app.vbi dicit qđ fit etiā p lapsum termini p empto rij ad pponēdas perēptorias exceptiones et ad proponendū oīa iura.et vide Bar.in l.error.i.ij.col.in fi.C.de iur.et fact. igno.vbi dicit qđ fit etiā p p̄ceptuz de soluēdo factū a iudice et viđ.d. Car.in cle.j.i.xij. qđ.de cā pos.et pprie.et vide glo.et Bal.ibi.i pe.col. i.l.postq̄ liti.C. de pact.vbi dicit q si vna pars hodie renūtiat pbatiōib⁹ et altera renūtiet cras dicitur esse cōclusum in causa q̄uis nō simul et semel renuntient.Et an cōclusio in causa sit de substantia iudicis:vide p glo.et do.Card.in cle.sepe. in.§.et quia.in.xix.q.de verb.sig.vbi dicit qđ est potius de cōsuetudine q̄ de substātia etiā in iudicijs ordinarijs.qđ etiā videt tenere do.Bar. in.c.cū.J.et A.de re iudi.et adde q cōclusio in cā facit nullas esse partes iudicis nisi in iudicādo et ideo impedit allegationes fieri tā in iure q̄ in facto.vt p Inno.in.d.c.pastoralis.non tn̄ impedit fieri posse citationem ad snīam fm Bal.in Margari.sup Inno.in v̄si.ij.in v̄bo conclusio.neqz impedit pbationez fieri p ɔfessionē partis:lz tollat aľs pbationes.ita Bal.sin.quē ibi sequit do.Pau.in rub.de probati.in.iij. col.et tz Alex.in.l.publia.in.§.j.ff.depo.dicit tn̄ do.Pau.ibi illud esse verū in spōtanea cōfessione qđ etiā voluit.d.Ant.in.c.licet cām.de pba.nec etiā impedit pbationē q̄ fit p inspectionē oculoruz:qr nulla certior probatio q̄ illa:et excludit omnem suspicionem subornatiōis aut corruptionis.l.si arbiter.ff.de pbatio.et adde qđ talis conclusio.non impedit interrogationē fieri posse per iudicem etiam ad partis instantiam in causa summaria.vt est glo.singularis in dicta clementi.sepe.in verbo interrogabit.vt tenet Spec.in dicto ti.de renūtia.et conclusi.in §.j.et idē voluit Roma.in.l.admonendi.ff.de iureiur.vbi dicit illam

glo. singu. ⁊ vide d. Ant. in. c. j. de iud. ⁊ multas cōcor. alleg. ad hoc nouissimi ī dicta l. admonēdi. in xlix. col.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Usqꝫ ad ꝯclusionem. Qd̄ post cōclusionē in causa dicat̄ de causa liquere facit ꝙ qn̄ est ꝯclusuꝫ in causa perinde est acsi esset iudicatū. vt no. bal. in. l. error. col. iiij. C. d̄ iuris et fac. ig. et Ang. are. ī. §. appellantur. in. iiij. col. inst. de excep. Roma. in consi. cclv. inci. quo ad p̄mū. circa fi. ⁊ d. Jas. in repe. l. admonēdi. xxij. ver. dicit̄ aūt ꝯclusuꝫ ī cā. ⁊ col. xxvj. v̄. itē add̄. vbi facit mentionē de hac glo.

b ¶ Quartā ꝑductionē. Adde vidēdū Lap. alle. xcij. Roma. cōsi. ccxxij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Sub ꝯdictiōe. De sn̄ia excōicationis cōditiōali quē effectū h̄eat ponit Pe. de ancha. in cōsili. clxij. inci. ex narratis. ī vlti. col. vbi dicit ꝙ excōicat⁹ pōt ī petrare rescriptū añ euētū cōditionis qd̄ nō esset si excōicatiōis sn̄ia eēt pura. vid̄ Fel. hoc referētem in c. fi. col. ij. ver. fallit tertio. j. de exceptio.

ciatum et conclusum in causa nō dicitur liquere quin possent adhuc fieri ꝓbatiōes: qd̄ bene notabis. ex hoc infero ꝙ ex priorib⁹ actis nō causatur notorium cum sint in pēdēti vsqꝫ ad conclusionem[a] ⁊ sit no. volunt domini de Rota decisi. ccclxxxv. ⁊ sic intellige. ⁊. c. cū olim. de verb. signi. vbi dicitur ꝙ acta inducūt notorium. ¶ Sꝫ tūc op. nam intelligendo tex. ꝺm hanc. gl. infertur ꝙ petitorium fuit suspensum post cōclusionem qd̄ est ꝯtra. c. pastoralis. de causa. pos. ⁊ ꝓprie. Inn. hic non soluit sed dicit hoc posse fieri. ⁊ tūc debet simul vtrunqꝫ negotium terminari. sed saluādo potest intelligi ꝙ suberat iuxta causa admittēdi possessionē quo casu fieri potest vt ibi: ⁊ tūc not. ꝙ vtrunqꝫ iudicium simul terminatur ꝺm Inn. secūdo potest intelligi ꝙ potuit in causa ꝯcludi pendente iudicio possessorio vel forte nūc dicūt actores se nihil amplius velle probare ī iudicio proprietatis: ⁊ idem rei: ⁊ sic non ob. contrariū.

5 ¶ † Quero si sentētia veniret pro actore in possessorio ⁊ pro reo in petitorio: quid iudicabit̄ de fructibus a tempore deiectiōis vsqꝫ ad sententiā perceptis? Gl. fi. attigit ⁊ dic vt in ea ex quo not. plura. primo ꝙ ꝺm leges non suspēditur petitorium accumulato possessorio: sꝫ ex toto debet renuntiari: secus ꝺm canones. sed tu dic meli⁹ vt dixi in. c. pastoralis.

6 ¶ No. ij. ꝙ lit. contest. cōstituit in malafide respectu restitutiōis fructuum nō solū ipsum reū sed etiā actorē in casu in quo fructus ex aliqua causa peruenerūt ad euꝫ. pone exemplum in casu huius glo. qd̄ no. ꝑ intellectu l. certum. C. de rei vēdi. ⁊ eorū que no. ī. c. grauis. de resti. spo.

7 ¶ † Tertio no. ꝙ renūtiatio iudicio petitorio tollitur effectus lit. cōtest. respectu fructuum restituēdorū. qd̄ videt̄ durū vt effect⁹ causatus auferatur per peremptionem instantie cōtra not. in. c. causam que. ꝯ. eo. et in. l. cū lite mortua. ff. iudi. sol. nisi aliud dicatur in renuntiationis actu. vide qd̄ not. in iurib⁹ preallega. ¶ No. quarto ꝙ licet sententia feratur pro reo in petitorio: sententia tamen lata pro actore in possessorio dicitur habere executionē respectu fructuū licet respectu rei principalis petitoriū absorbeat possessorium. ⁊ sic limita. c. cum dilect⁹. de causa posses. ⁊ ꝓprie. Sed in contrariū facit qꝛ ex quo fructus extant debentur ꝓprietario ꝑ cōdictionē sine causa. iuxta ea que plene dixi in. c. grauis. prealle. nisi dicas hoc speciale in odium violenti. circa qd̄ vide qd̄ dixi in. c. cuꝫ sup. ⁊. c. pastoralis. de cau. posses. ⁊ proprie. vbi etiam tetigi an actor qui obtinuit in possessorio cogatur redire ad petitoriū suspensum. dic vt ibi per que declaratur

8 materia huius glo. ¶ † Et vide not. dictum do. de Rot. decisi. cccxiiij. vbi dicunt ꝙ is cōtra quē actū fuit possessorio suspenso petitorio nō audit̄ lata sentētia ꝯ eū in possessorio volens ꝓcedere in petitorio nisi prius restitueret rē cum fructib⁹ perceptis a tempore deiectionis: ⁊ oēs expēsas. secus dicunt in casu econuerso. nam sentētia lata in possessorio contra actorem audietur actor volens redire ad iudiciū petitoriū: lꝫ pri⁹ nō satisfaciat de expēsis. ⁊ est ratio: qꝛ hoc vltimo casu nō reperitur iure cautū: aget ergo ipse reus ꝑ expēsis. non autē de his potest excipere. sꝫ in illo casu illud fuit inductū in fauorē spoliati ⁊ odiū spoliantis. non enim tenetur respōdere spoliat⁹ sup proprietate nisi integre fuerit restitut⁹: vt ī. c. ij. ⁊ fi. de cau. posses. ⁊ ꝓprie. qd̄ no. ꝑ ītellectu illorum iurium. ⁊ tetigi in. d. c. fi. ¶ Sed contra hoc oppo. quare fuerūt hic auditi monachi ꝓducentes testes in possessorio ante restitutionē monialium cōtra p̄alle. iura. Sol. dic ꝙ nō produxerūt testes super ꝓprietate sꝫ defendendo se sup possessione qd̄ non est ꝓhibitum vt in. d. c. fi. ⁊ ar. in d. c. cum inter. de exceptio. forte enim vt dicit hic Hos. monachi volebant probare ꝙ iam possederant cōtinue per. xl. annos: ⁊ sic ante spoliationē pretensam: ⁊ sic volebant excludere violētā possessionem: non enim potuissent duo eandem rē eodē modo insolidū possidere. vt in. c. licet. de ꝓbatio. ⁊ si vtraqꝫ pars ꝓbasset possessionē: dic ꝙ ceteris parib⁹ fuissent absoluti rei. de probatio. ex literis. ⁊ dic plene prout nota. in. d. c. licet.

9 ¶ † Sed attingendo nunc materiam post docto. quero quid si ps simpliciter petit quartam ꝓductionem[b] seu dilationeꝫ nō adiecto cū solēnitate legali. Sol. dicit Innoc. ꝙ iniusta est petitio et iusta est denegatio. ⁊ si ꝓpter hoc appellaretur nō valeret appellatio. ꝓbat rōne. quarta ꝓductio testiū simpliciter nō seruata solēnitate de qua. j. eo. in. c. vltra tertiā. est a iure ꝓhibita: vt ibi: ergo iniusta est petitio. sec⁹ dicit̄ si petit̄ cū solennitate legali: nam tūc petitio est iusta ⁊ denegatio iniusta nisi allegaretur causa rationabilis in contrariū: vt hic: imo plus dicit Innoc. ꝙ nō sufficit ad euitandum iustam appellationē allegare cām rationabilē: nisi etiā p̄miserit sup ea cause cognitionē. Ratio qꝛ iura indulgent quartam dilationē cum solēnitate legali. j. e. vltra tertiam. ergo iudex grauat nisi exp̄mat causam ⁊ de ea cognouerit. dicit tamen ꝙ quidā cōtra. Hosti. dicit qd̄ licet primū dictū sit subtilius: isti tamē qui tenēt contrariū dicūt verius: ⁊ in hoc multū instat ⁊ concludit in effectu ꝙ si iusta causa denegādi in veritate subest potest iudex denegare nō p̄missa cause cognitione nec etiā tenet̄ tunc exprimere: qꝛ si ī veritate causa subest non grauat partē in denegādo maxime quia periculosum est hoc casu exp̄mere cām ne pandat aliquo modo motum animi sui in sn̄ia ferenda ꝯtra. l. vbi. C. de fal. nam si diceret nolo dare: qꝛ sufficienter ꝓbasti ideo partes instruerent̄ sup sn̄ia ferēda. Satis enim est ꝙ corā iudice appellatiōis approbet̄ iusta cā vel exprimat cuꝫ denegat appellationē recipere: ⁊ maxime p̄mittere cognitionē nō tenetur: quia hoc relinquit̄ arbitrio ipsius iudicis. arg. hic. licet si male arbitraretur valeret appellatio. ꝑ hoc adducit simile cū appellat̄ a p̄tenso grauamine. nō enim sufficit ꝓbare ad iustificandā appellationē ob iustam causam fuisse appellatū nisi doceat illā esse verā. d. c. interposita. qꝛ iudex potuit moueri ex aliq̄ iusta p̄sumptiōe: vt ibi no. ita in ꝓposito ex sola negatione non iustificatur appellatio si pōt docere de iniustitia negationis maxime si fuit exp̄ssa: lꝫ non fuerit de ea cognitū. Et hāc parteꝫ puto veriorē ⁊ iudicio meo est tex. hic vbi in denegatione quarte ꝓductionis petite cū solēnitate legali nō apparet ꝙ fuerit exp̄ssa cā: ⁊ tamē papa dicit ex denegatiōe fuisse iustificatā appellationem nisi iudex voluerit multitudinē effrenatā cōpescere non dicit nisi iudex exp̄sserit. satis est ergo causam in veritate subsistere. p̄sumēduꝫ eīn est prima frōte ꝑ facto iudicis. vt no. in. d. c. interposita. et ꝑ Inn. in. c. post electionē. de cōces. p̄ben. in fi. consiliū tamē est vt iudex exprimat cām ita caute vt

10 nō pandat animū suū vt sic retrahat partem ab appellando. ¶ † Sed quero quid si isti appellassent ante denegationem sub hac cōditione: petimus quartam dilationē cū solēnitate legali: et si eam denegaueris ex nunc appellamus. Inno. quem cōiter sequuntur hic doct. dicit hāc appellationem etiā secuta postea denegatiōe non valere nisi postea geminet̄ secuta denegatione. Ratio ꝺm eū: qꝛ a futuro grauamine non appellat̄ sed a p̄terito seu salteꝫ p̄senti. vt. j. de ap. cōsuluit. ij. ⁊. c. ex parte. ij. ⁊. c. debitus. ⁊. c. cum cessante. ⁊. c. dilecto. secus dicit si iudex prius denegasset simpl'r: ⁊ monachi sic appellassent: petim⁹ reuocari grauamen: ⁊ si ip̄m nō reuocaueritis appellam⁹: qꝛ nō est hec appellatio a futuro grauamine: sed a p̄senti. Nec ob. si dicat̄ ꝙ imo a futuro per verbum nisi reuocaueritis qd̄ extēsiuum est. ff. ad ter. l. filij mater. in fi. ⁊ futurum subiunctiui modi. qꝛ reuocatio que petit̄ ⁊ que est de futuro nō est grauamē: sed illa denegatio p̄cedēs fuit grauamē a quo potuit appellari etiā sine v̄bo extēsiuo ꝺm Inn. fuit eīn Host. illud positum ad cautelā ⁊ reuerētiā iudicis q reuocationē grauaminis poterat de iure ꝑ seip̄m facere. d. c. cū cessante. ⁊ que dubitationis tollēde causa inserta sunt ius cōmune nō immutāt. l. qui mutuā. ff. man. ⁊ hoc dictū Inno. solet allegari ꝓ notabili ab omnibus. mihi placet multū dictū vt possit appellari a grauamine sine petitione reuocatiōis et qd̄ petitio reuocationis non immutat ius. ad hoc alleg. bo. tex. cum glo. in. c. si a iudice. de appel. lib. vj. ⁊ in. c. j. de dilatio. ⁊ qd̄ ibi dixi. Sed primum dictuꝫ forte nō est verum si recte ⁊ diligēter ponderetur quoniā nō appellat̄ simpliciter a futuro grauamine: sed poti⁹ a preterito: quia appellatio est cōditionalis si denegaueritis ⁊c. ⁊ trahitur ad diem extantis conditionis. argu. opti. in. c. si pro te. iuncta glo. de rescrip. in. vj. et sic ad diē denegate dilatiōis: vñ perinde est acsi appellatio fuisset īterposita post

11 grauamen. ¶ † Sicut in simili dicimus in excommunicatione sub conditione[c] lata. puta si tale factū feceris te excommunico. nam excōmunicatio non habet vires incontinenti sed adueniēte conditiōe ad illud tempus trahit̄ siue dixerit iudex excommunico te ex nunc siue extunc: vt in. c. preterea. de appella. ⁊ ibi lati⁹ per Inno. ⁊ q̄q̄ ferri nō debeat excōmunicatio pro futuris culpis etiam sub conditione: vt in. c. romana. §. caueant. de sen. excō. lib. vj. lata tamen tenet vt ibi no. et in. c. p̄terea. sicut dicimus in sententia qd̄ non deberet ferri sub conditione lata tamet tenet. ij. q. vj. biduum. ita dico in proposito honestum esse vt talis appellatio non interponat̄ ante grauamen inflictū: si tamē sic interponitur debet valere qꝛ trahit̄ ad diem conditionis. Nec obstat si opponeret̄ de. l. necessario. §. ꝙ si pēdēte. ff. de pericu. ⁊ cōmo. rei vēdi. vbi dies cōditionis astātis trahit̄ ad diem celebrati ꝯctus: qꝛ loquit̄ in ꝯctibus qui nō dependent a voluntate vnius tantū sed duorū. Sed hic dependet appellatio a voluntate vnius qui solum intēdit. ⁊ appellare

vult in

vult in effectu post grauamen.ad hoc quod no.gl.in.d.c.si ꝑ te.⁊ Dy. in regu.qui prior.de reg.iur.li.vj.¶†Ultimo ponit hic Host.q.qd si pendente grauamine ante lapsum.x.dierũ iudex dat dilationẽ grauato ad aliquid faciendum an acceptando dilationem videatur renũtiare facultati appellandi.et cõcludit qđ nõ:qꝛ iudicium redditur in inuitum.l.inter stipulantem.§.si stichum.ff.de verb.oblig.tu vide latius ꝑ Jo.an.in.c.si.de appel.li.vj.et per do.de ro.deci.cclxxxviij.⁊ ꝑ Inno.in c.solicitudinem.j.de appel.vbi dicam. Nico.abbas.

☞ Tripliciter potest se gerere iudex circa recipiendos testes ꝓbatorios et reprobatorios.

Testis de auditu:fama ⁊ credulitate inducit presumptionem.

Iudex secundũ qualitatem cause potest quandoqȝ plures quandoqȝ pauciores testes admittere.

4 Generalis rñsio testis sup gñali articulo fame q solet in fide poni:refertur ad oẽs articulos.intellige super quibus testificatus est.

Unusquisqȝ testis de per se debet examinari:sed duo alij possunt adhiberi quando examinatur:dummodo illi alij non habeant examinari super illa causa.

6 An ⁊ quo casu testimonium sine causa scientie valeat.

7 Iudex omittens interrogare testes in causa scientie tenetur parti ad interesse.

8 Que sit sufficiens causa sciẽtie in teste et sensus visus est generalis ad omnes sensus.

9 An cecus possit esse testis in re perceptibili auditu:et quid si nõ est recus et audiuit contrahentes:sed eos non videt.

10 Que sint circunstantie de quibus iudex interrogat vltra cãm scientie.

11 Notarius attestatur tantum de duobus de visu ⁊ auditu.

12 Notarius non potest cõficere instrumentum de facto suo:sed de eo qđ faciunt partes.

13 Testis an teneatur respondere de suo crimine vel qđ sit talis qđ non possit esse testis.

14 Ordinandus tenetur omnino prodere ea que impediunt ordinis executionem.

15 Pauper quis sit:⁊ an repellatur a testimonio.

16 An testis ad hoc vt valeat eius dictum requiratur vt habeat notos cõtrahentes.

17 Testes sunt interrogandi de tempore ⁊ loco:ad videndum si concordant vel discordant.

18 Impediens testem:si impedimentum cessare nõ potest an perdat causam vel an testis habeatur pro producto.

19 An ex facto amici vel consanguinei presumatur consensus partis.

20 Partes possunt ratificare attestationes nullas:licet non possint ratificare acta nulla que sunt de substantia iudicij.

21 Testis secundo inductus si dixerit contrarium eius quod primo dixit an probet.

22 Iudex inferior a papa an possit alteri cõmittere examinationẽ testiũ.

23 Testis dicens aliud quam quod scripserit notarius:nunquid ipsi sit credendum an notario.

Cum causam. Diligenter examinandi sunt testes ⁊ puniẽdi q eos impediunt ⁊ ipsorum testium multitudo est per iudicem refrenanda.h.d.⁊ habet tria dicta:vt ptȝ ex summatione.scđm ibi:quod si.tertium ibi:volẽtes.¶Casus literalis.Inter archiepiscopum rauennatem ⁊ cõem fauẽtie vertebatur questio super iurisdictione quorũdã locorũ de qua habetur.s.de ꝓbatio.lȝ cãm.illa delata fuit ad do.papã lite cõtest.⁊ ꝓstito iuramẽto ab vtraqȝ parte de calũnia:qꝛ difficile fuit vtriqȝ parti testes producere corã papa.Mandauit episcopo placẽtino quatenus reciperet testes quos vtraqȝ ps tã super principali ꝙ̃ in personas testium duxerit producendos ⁊ eos diligẽter examinet:⁊ de singulis circunstantijs diligẽter inquirat:scȝ de causis loco ⁊ tempore de auditu visu ⁊ scientia:⁊ de omnib⁹ ad negotium ꝑtinẽtib⁹.Quod si forte fauentini vel alij testes quos archiepiscopus duxerit ꝓducẽdos presumpserint impedire:ipsos ab hmõi ꝓsumptiõe repellat:vt autem effrenata multitudo testiuȝ refrenet̃ precipit vt hincinde quadragenarium numerũ excedere nõ permittat:ita vt si fauentini depositiones testium voluerunt ratas habere qđ ab epõ ferrarieñ.⁊ abbate pomposiano recepte fuerint testes illi cõputent̃ in numero prelibato alioquin cũ attestationes ille sint clause idem testes si necesse fuerit iterum ꝓducãtur.Ber.¶No.j.qđ vbi testes sunt longe distantes potest iudex ipsorũ receptionem in partibus cõmittere.⁊ hec est vna causa legitima ⁊ honesta cõmittendi testium receptiones.ad idem.c.cõstitut⁹.de fideius.⁊ qđ.j.subijciam latius.¶†No.scđo iudicem posse a principio recipere oẽs testes tam probatorios quam reprobatorios.⁊ ipsorũ validitatem reseruare in tempus disputationis:de quo disputat glo.j.sed tu dic vt late dixi in.c.ex parte ade.s.e.ꝑ que declaratur tota ista gl.quam aliter non attingam.Sed dico iudicẽ tripliciter se posse habere in receptione testium.potest enim a prin.recipere oẽs testes tam probatorios ꝙ̃ reprobatorios vt reseruare validitatem illoruȝ in tp̃s disputationis vt hic ⁊ in.c.licet.de ꝓba.Secũdo potest a principio admittere exceptionẽ reprobationis ⁊ secundũ eorum dicta admittere probatorios.Tertio potest admittere exceptionẽ reprobationis sed nõ differre examinationẽ testiũ post publicationẽ probatoriorum.q̃ omnia declara prout dixi in d.c.ex parte ade.¶No.iudicem ex officio suo.debere inquirere ⁊ examinare testes nedũ super petitis in libello:sed etiam de causis sciẽtie ⁊ de oĩbus circunstantijs.de quo vide qđ leg.⁊ no.in.c.per tuas.j.eo.¶Not.iudicem debere inquirere de fama:⁊ sic videt̃ ꝙ fama aliqd addat.ad hoc qđ leg.⁊ no.iiij.q.iij.§.itẽ scpe.⁊ facit pro cõi obseruantia nã hodie in fine articulorũ semper ponitur articulus de fama ⁊ quãtum ꝓbet vide qđ dixi in.c.veniens.s.eo.⁊ per Bar.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de questio.¶†No.qđ testes inquiruntur de credulitate an scȝ credant ea que deponunt.⁊ dicit hic Gofre.qđ de auditu credulitate ⁊ fama inquiritur ad presumptionẽ non ad plenam probationem quod bene notabis sȝ vide ea que dixi in.c.quoties.s.eodem.⁊ cap.taȝ literis.¶No.iudicẽ ecclesiasticũ habere iurisdictionem in oẽs impedientes testes producendos corã eo.¶†No.quod ad officiuȝ iudicis pertinet pretaxare certuȝ numerum testium:[a] ⁊ ꝙ̃ꝙ̃ in ista causa papa prefixerit numerum quadragenariũ:iudex tamen in alijs causis potest secũdum qualitatem cause ⁊ personarum quãdoqȝ plures admittere qñqȝ pauciores.arg.c.j.xxix.dist.⁊.c.de testibus.in fin.⁊.c.significauerunt.s.eo.⁊ sic intellige Joã.an.hic:est enim hoc arbitrariũ quod no.ad cautelam seruandam per iudicem in refrenationem testium ne pandat animum suum circa merita cause vide per Spec.in tit.eo.§.restat de numero.ver.hoc etiam.⁊ in summa per Host.de dila.§.ex quibus.⁊ qđ.s.dixi qđ quadragenari⁹ numerus testium nõ sit ordinarius:firmat Jo.an.in addi.Spec.eo.tit.super rub.versi.querebatur scđo.¶†Sed circa predicta[b] ⁊ circa text.dubitat̃ quid si testis deponẽs sup articulis dixit se nihil scire exceptis paucis.deinde interrogatus[c] super articulo generaliter de fama que solet ponit̃ in fine articulorũ.respondit verũ esse quod est fama.an hec responsio sit referenda ad omnia cõtenta in articulis:aut soluȝ ad ea super quibus dixit se aliqd scire?de hoc in Spe.in tertia parte.de not.cri.§.vt autem.in fine.⁊ quidam dixerũt vt ibi refert dictum aliud generale restringendum.Alij qđ generaliter debet intelligi sicut generaliter ponit.nam responsio debet esse conformis interrogationi.insti.de inuti.stipu.§.preterea.nec per illud videtur sibi contrari⁹:qꝛ potest esse ꝙ aliqd nescit in veritate ⁊ tamen est de illa publica vox ⁊ fama.equum tamen est vt testes interrogentur iterum vt declarent dictum suum.⁊ sic dicit fuisse obtentum inter archiepiscopũ raueñ.⁊ cõe forliuij in quadam causa.⁊ ad materiã vide qđ not.Jo.an.in addi.Spec.eo.titu.§.nunc videndum ad fin.¶†Uenio ad gl.⁊ q̃ro qualiter sint testes examinandi.respondet glo.ij.qđ sigillatim per se aliter nõ valeret receptio.qđ no.⁊ idẽ tenet spec.eo.tit.§.nunc tractandum.in prin.in versi.sȝ pone produxi.Et intellige gl.quãdo duo testes simul examinarentur.nam tũc est periculũ ne vn⁹ instruat aliũ nec posset falsitas deprehendi exẽplo Danielis:secus si aliq extrinseci adhiberent̃ in examinatione maxime si vocarentur vt testes.ad hoc.c.vt officium.de hereti.li.vj.vbi in examinatione testiũ in causa heresis adhibent̃ duo religiosi.⁊ est cautũ hoc obseruare in oĩ causa graui.pro hoc qđ dixi in.c.sicut.s.eo.⁊ qđ ibi no.Host.in.c.albericus.ita dicit dicta testium posse ꝓbari per alios testes tũc adhibitos.¶†Quero d\[~\] hic testẽ[d] interrogandum de causa scientie:qd si nõ reddit cãm sui testimonij:vt puta qꝛ dixit vere esse simplr qđ titius mutuauit sempronio mille.Gl.in ver.de causis.distinguit qđ aut fuit interrogat⁹ de cã ⁊ eã nõ reddit ⁊ tũc non valet testimonium.aut non fuit interrogat⁹ ⁊ valet.⁊ idẽ Accursius in.l.iij.ff.eo.nõ eñ secundũ eũ dȝ esse verbosus.ideo excusatur si nõ fuit interrogatus.argu.in.l.fi.C.de preci.impe.offe.⁊.l.ampliorẽ.

[a] ¶Adđ hic Flo.i.l.j.ff.eo.circa fi.vbi dicit qđ ista.multitudo effrenata testium dr ⁊ sȝ estimationẽ iudicis.⁊ all\[~\].Inn.hic.⁊ dicit Bal.ꝙ si statutũ ĩponit penã incedẽti cũ mltitudine armatoꝝ nõ ĩcurrit penã statuti q incedit cũ multitudine.xl.armatoꝝ ad aliqđ castrum expugnandum.¶Adde ꝙ additio Jo.an.h al.ꝑ Abb.fuit Oldr.consi.cxlv.

[b] ¶Predicta.adđ hic Ang.i.l.põponius.q̃ als ĩcipit si vni.circa ꝑn ci.ff.đ re iud.vbi dicit audiẽdũ eẽ testẽ q pri⁹ dixit se nihil scire.⁊ ita refert dicere ray.Itẽ adde idem ꝙ dicit hic.d.Ant.in qõ hac decidit Sali.in.l.ea qdẽ.in pe.char.v\[~\]s.xij.q̃ro.C.de accu.et Bart.in.l.de minore.§.tormẽta.in pe.col.v\[~\]ti.q̃ro quid si testis.ff.đ q̃stio.de quo viđ in terminis ꝑ do.Maria.in repe.ĩ c.qualiter ⁊ qñ.ĩ xliiij.q.ix.q.prĩci.de accu. Sebasti.Sapia.

[c] ¶Interrogat⁹.vide aliq̃ similia posita ꝑ Jas.i.l.ait pretor.§.iurari.in fi.ff.de iureiuran.vbi ponit de testibus q dixerũt aliqd gestũ ĩ pñtia titij ⁊ seij ⁊ postea interrogati qbus presentib⁹ dixerũt nullis.Item de testibus q interrogati:qb⁹ ꝓsentib⁹.rñderunt nullis:postea fuit probatũ ꝙ erãt aliq ꝓsentes.saluãtur eñ talia dicta vt ibi per eum.

[d] ¶Hic testẽ.an testis debeat reddere causam dicti sui.⁊ de hoc vide late p.d.Ant.in.c.sup h.in.vij.col.de renũ.⁊ per Bar.⁊ Paul.de ca.in.l.qui testã.§.fi.đ testa.q tex.semꝑ allegat̃ ad

hoc vide Bar.⁊ Bal.in.d.l.solã.⁊ vide glo.in.l.cũ hi.§.in cã.in ver.audiat.ff.de trãsac.gl.j.in prin.ff.de ope.no.nun.Et de hac materia vide Bal.in.l.iij.in.j.col.ff.e.vbi refert dicta hic per Inno.⁊ adde qd testis deponẽs sup valore nõ probat nisi rõnẽ sui dicti reddat.quia istud cõsistit in intellectu.ita dicit Bart.in trac.de teste.in.iij.col.v.testis dixit fundũ valere.Et idẽ dicit.d.Ant.et Abb.in.c.cum causa.j.eo.Idem dicit Pau.de ca.in.l.pcia rerũ.ff.ad legẽ fal.d quo a vide p Bal.i.l.fi.ad fi.C.de iu.do.ipe.ad qd vid qd no.p Bal.in.l.ij.circa fin.C.de rescin.vẽ.vid Bar.i repe.l.j.ad fi.C.de sen.q̃ p eo qd iterest.⁊ vid Ro.in.l.mortis cã.ff.de do.cã mor.Et vide ibi qd subtiliter tãgit.d.Fl.in.l.si seruũ meũ ff.ad le.agl.item vide Bal.i.l.pe.circa fi.C.d sen.q̃ sine cer.quan.vbi dicit ꝙ dictu3 testis dponẽtis sup iurisdictiõe districtu vel territorio vel sup iure decimãdi non v3 nisi reddat cãm dicti sui:q2 hec magis rõne q̃ sensu corporis pcipiunt:⁊ dicit de h esse no.⁊ multũ vulgatũ dictum Inn.hic Ite3 scias ꝙ his casibꝰ qbꝰ v3 dictum testis nõ interrogati de causa scientie si testes inducant ad reprobãdũ tabellionẽ nõ valet eorũ dictũ nisi reddat cãm dicti sui.hoc dicit no.Bal.in.l.psbyteri.in vlti.col.ver.iuxta predicta.C.de epi.⁊ cle.in fi.vbi dicit ꝙ his casibꝰ in quibus testis nõ interrogatꝰ nõ tenet reddere cãm dicti sui:duo testes reddentes rõnẽ preferunt duobꝰ cõtrarijs cãm nõ reddentibus.qd dicit esse not.et se nunq̃ inuenisse nisi in vno loco.s.in quadã disputatione Ja.bu.que incipit qd talis est.Idem dicit Ro.in repe.rubri.de arbi.in.xj.col.Item scias ꝙ ad dictum vnius testis non reddentis cãm sui dicti etiã qñ nõ est interrogatus nõ põt deferri iuramentum in supplementum pbatiõis.ẽt in his qbus nõ tenet reddere cãm dicti sui.dictu3 est Bal.in.c.sacramentũ.in.ij.col.de cõsue.recti feu.Item de hac materia vide per Bal.in.l.his q.ff.de tut.⁊ cu.da.ab his.Bal.in.l.pe.ad fi.ff.de pba.in recollectis.⁊ aliqd p Bar.l.j.circa medium.ff.si cer.pe.Item si testis interrogatus sup vita ⁊ moribꝰ alicuius deponit ⁊ assignat cã3 q2 sum eius vicinus an sit sufficiens cã.dic ꝙ sic ẽm Bart.in tracta.de teste in.v.col.v.testis dñ de vita.similiter testis deponẽs sup vita ⁊ miraculis alicuius nõ probat nisi reddat cãm dicti sui.ita dicit Bal.in.l.solã.in pe.col.vsi.modo hic q̃rit.de testi.⁊ alleg.c.venerabili.j.eo.Itẽ de illa materia vide p Bal.in apo.in.l.j.in pen.col.ff.eo.An aũt testis deponẽs sup cõsuetudine teneat reddere rõnẽ dicti sui vide per Bald.in repe.l.de qbus.in.xxj.col.ff.de legi.⁊ ibi in.xxiiij.col.dicit not.verbũ vc3 ꝙ si vterq3 litigantiũ pducat vnũ testẽ:ille qui reddit rõnem dicti sui pfert nõ dicẽti.imo singulariter dicit ꝙ testis nõ reddens rõnẽ dicti sui nõ debilitat dictũ testis reddẽtis rõnẽ quin ei qui pduxit illum vnicũ testẽ reddẽtẽ rõnem possit deferri iuramentum in supplementũ pbationis.An aũt reddat sufficientem cãm testis qui dicit sic est quia mihi sic vr.vel si dicit sic est vt mihi vr.Imo.in cle.j.col.j.de rescri.dicit ꝙ nõ.⁊ vide qd de hoc ibi no.Sed tu de hoc vide p Bar.in.l.qd tñ.§.si arbiter.ff.de arbi.Et p Bar.in tracta.de teste.in.ij.col.vsi.testis super aliquo interrogatus.⁊ p eundẽ in.l.fratres.de libe.cau.Adde ꝙ testis deponẽs sup adulterio tenet reddere rõnẽ etiã nõ interrogatꝰ:q2 hoc consistit in iudicio rõnis.h.d.Bal.in.d.l.solã.in.iij.col.Item de eo qd dixi an testis deponens sup valore rei teneat reddere cãm dicti sui etiã non interrogatus.vide p Bar.in.d.l.solã.i.ij.col.ver.q̃ro nunqd.vbi distinguit an sit res in cuiꝰ estimatiõe reqrit magna ⁊ diligẽs inquisitio prout esset sup ptio domus vel fundi tũc tenet reddere cãm.Aut modica requirit inqsitio put cẽt super valore frumẽti ⁊ aliorũ victualiũ:⁊ tũc nõ tenet reddere:⁊ si testis deponẽs sup his q̃ sunt pceptibilia sensu rationis reddat rõnẽ dicẽdo dico sic esse:q2 pcepi p sensũ corporis an ista sit sufficiẽs rõ.dic ꝙ nõ:q2 ista cã ẽ nimis gñalis:ideo reddit obscuru3 dictũ testis.h.d.bal.in.d.l.testiũ.i v.col.v.tertio q̃rit.C.de testi.an aũt testis dponẽs sup notorio dẽat reddere cãm sui dicti ẽt si ẽ iterrogatꝰ:vide p do.Ant.i repe.c.vestra.in pe.char.i iiij.co.illius char.v.ad scdm qualiter.de coha.cle.⁊ mulie.vbi plene s3 tu vide.d.Ab.in.c.cũ dilectis el grande.circa pn.ij.colũ.de pur.ca.vbi dicit ꝙ testes deponẽtes super notorio satis reddunt sufficiente3 cã3 si dicũt ꝙ oẽs de vicinia ita asserũt.Itẽ adde hic bal.in dispu.sua accusatꝰ d vi turbatiua in pe.col.vbi dicit qd non sufficit qd testis simpliciter deponat de turbatiõe nisi etiã dicat de modo turbãdi.⁊ alle.Inn.in.c.l3 cãm.de pba.Et credo qd Bal.p illa vba al.qd talis dispositio de mõ turbãdi sit reddere rõnẽ turbatiõis.Itẽ adde q̃ de hac materia scribit Bal.in.c.cũ sup.in vlt.col.de cõfes.an aũt ⁊ qñ testis studiose nõ reddẽs cãm dicti sui possit puniri de falso:vide per Bal.in.l.presbyteri.in.ij.col.ver.ex pdictis apparet.C.de epis.⁊ cle.Itẽ adde qd si testis dicit se scire qd titiꝰ interfecit semproniu3 nõ v3 eiꝰ dictũ si nõ reddit rõnẽ etiã nõ interrogatꝰ.secꝰ si dicat verũ esse qd titius interfecit semproniũ:q2 tunc valebit eiꝰ dictũ sine alia rõne si nõ interrogat.ita singulariter determinat Bald.in.c.fi.in fi.de iura.cal.⁊ dicit qd hoc est nouũ ⁊ sing.dictũ suũ.Itẽ adde hic Pau.de cast.in.l.ij.ff.qd qsq3 iur.vbi dicit qd si testis temerarie aliqd asserit puta qd talis nulla bona h3 et interrogatꝰ qũo scit:rñdit quia habere nõ posset quin ipse sciret:certe si postea reperiat qd habebat bona poterit testis accusari de falso ⁊ coipso dr pbatũ istũ testem scienter ⁊ dolose asseruisse nõ tñ sufficere ad iponẽdã penã corporalem testi.⁊ qd talis testis puniat ẽt de falso vr tenere Ang.i.l.pen.§.docere.ff.si vis fiat ei.An aũt testis sup negligẽtia deponẽs debeat rõnẽ sui dicti reddere et qualem.vide elegãter p Bar.in 2si.suo qd incipit reuerẽdissime dñe.Adde hic qd si testis in his q̃ nõ pñt pcipi p verã scientiã:sed p credulitatẽ interrogatus rñdet scio inquãtũ humana fragilitas nosci sinit nõ vitiat eius testimoniũ:s3 pinde est acsi dixisset credo.ita no.dicit.d.Ant.in.c.vnico.in.j.col.de scru.p illũ tex.ad hoc not.vbi de hoc vr mihi esse casus peregrinus.S3 do.Ant.in.c.pterea.in.ij.co.s.eo.v.oppono qd nõ.vr post gl.dicere qd in his q̃ nõ sunt perceptibilia p sensum visus possit testis simpliciter deponere per verbum scio.Anto.Francis.❡ An testis etiam nõ interrogatus debeat reddere rationem dicti sui ad finem vt probet.q2 hic est longa apostilla de hoc solum me remitto ad ea que habentur in.l.testium facultati.⁊ in.l.solã.⁊ ibi per Bal.Sal.⁊ do.Pau.C.de testi.

a Sebasti.Sapia.❡ Presumptionẽ.Adde qd no.Ludo.Rom.in repe.rubrice de arbi.col.x.versi.scias tamẽ.vbi vult qd licet vnꝰ testis faciat semiplenam probationem:istud procedit qñ testis deponit cum causa secus si sine causa.

C.de app.⁊ idem gl.Jo.an.in.§.solam.iiij.q.iij.Inno.⁊ Host.hic.⁊ Spe.eo.ti.§.j.versi.item qd interrogatꝰ.qui plus ibi videtur velle scdm aliquos ꝙ si non reddit causam interrogatus non valet nec quo ad probationẽ nec quo ad presumptionem [a].⁊ idem dicit si reddidit sed inutilem:quia paria sunt nõ reddere ⁊ inutilẽ reddere.de translatione episcopi.c.ij.quod no.hoc tamẽ vltimum videtur cõtrarium dicto Hos.de quo in notabilibus.Sed dic qd scdm qualitatẽ cause iudex assumet quantitatem presumptionis.argu.in.l.iij.ff.e.tu magis scire potest ⁊c.vt ibi.Inno.tamen hic tradit vnam theoricam que solet ab omnibus approbari.dicit qd in perceptibilibus aliquo sensu corporeo potest procedere illa distinctio.aut fuit testis interrogatꝰ vel non:vt.s.dicitur.sed in perceptibilibus iudicio intellectus tantum est necesse ꝙ reddat causam:alias nõ v3 testimoniũ etiã si nõ fuit interrogatus:quia de his deponere non proprie spectat ad officium testis.exemplũ si dicit talẽ esse dñm talis rei.nam dñium nõ percipitur sensu corporeo:ideo oportet ꝙ reddat causam per quã inferatur ad verba iuris per eum prolata:vt quia verba iuris adiũgit:q2 emit lanã ⁊ fecit illud vestimẽtũ vel quid simile.hoc dictum Inn.approbat Barto.in tractatu de teste.⁊ dicit pcedere in his que percipiũtur magno discursu rationis.secus in his que percipiuntur facili discursu:ita ꝙ veniãt per sensu3 corporis ad intelligẽtiã faciliter:⁊ valde supinꝰ esset qui non intelligeret.exẽplũ in numeratione pecunie.nam testis non vidit nisi colorẽ:sed mẽte ⁊ corde vel ratione percepit an fuerit argẽtea vel aurea.in his eñ valet testimonium causa nõ reddita si de ea non fuit interrogatus.hoc etia3 dicit fore de mẽte Inn.quod satis placet.Per hoc dicebat hic domi.Cardi.ꝙ testis deponens simpliciter sup fama vel notorio causa non reddita si de ea nõ fuit interrogatꝰ valet:quia ista percipiuntur modico discursu.sed hoc non placet neq3 similia per eum posita.per.c.cõsuluit.j.de appel.vbi dicitur multa dici notoria que non sunt:vt dicit Jo.ij.q.j.manifesta.de notorio loquimur.⁊ quid sit notorium ignoramus.Itẽ disputatur multũ inter scientificos quãdo dicit infamia vt no.in.d.c.inqsitionis.de accusatio.quomodo ergo credendum est ꝙ rudis testis hoc cõprehendat modico discursu:quia forte etiam cũ magno discursu nescit discernere.op3 ergo quod sint talia que ex cõmuni hominum intelligentia capiantur sine magna solertia:vt voluit Barto.per hoc etiam puto do.Ant.non bene dicere eo qd reprehendit quosdã qui ex dictis Inno.in.c.cum oporteat.de accusatio.colligebant cãm esse reddendam in probatione infamie.dicit eñ qd intentio Inno.fuit ibi declarare causas quibus concluditur infamia:non autẽ arctare testem ad exprimendã causam si nõ interrogat.Ego dico qd Inn.habuit 2riã mentem si bene ponderet:et si non esset illud dictũ Inn.idem nihilominꝰ esset dicendũ per premissam rõnẽ.⁊ vide Bar.in l.de minore.§.tormenta.ff.de q̃stio.in vsi.quero qualiter probetur.⁊ versi.quero statutũ.ver.vlt.quero vbi tenet qd depositiões super fama cã nõ reddita nõ inducunt plenam nec semiplenã probationẽ:sed alias probationes coadiuuãt.sic d3 intelligi.l.iij.ff.de testi.⁊ iiij.q.iij.ite3 sepe.Et ex dictis Inn.hic põt colligi alia theorica dicit eñ qd vbi testes deponũt sup his q̃ pñt trahi ad iudicium rõnis ⁊ ad sensum corporis debemꝰ itelligere dictum testis q̃tenꝰ cadit in sensum corporis.exemplum ponit in teste deponẽte qd titius possidebat.d3 eñ exponi:id est de facto tenebat.nam possessio put est iuris nõ cadit in sensu3 corporis.s3 pcipit iudicio intellectꝰ:secꝰ put est qd facti.⁊ idem sentiũt gl.⁊ bar.in.l.stipulatio ista.§.hi qui.ff.de ver.obl.p hoc habes limitatũ vno mõ mẽbrũ distinctionis gl.Alio mõ limitat hic Jo.an.dicit eñ qd si pars petijt testẽ iterrogari de cã sciẽtie ⁊ interrogatꝰ nõ fuit nõ valet dictũ

eius:sed poterit iterum interrogari de cā ad hoc d.c.per tuas.j.eo.cum ibi no.Sepe em̄ experientia docuit testes aliquid asserere cuius sufficientem scientie causam nō reddunt.per hoc dicit bonum consilium vt pars semp det interrogatoria sua saltem de causa sciētie et petat sup illis examinari ⁊ in actis redigi:procedit ergo dictuz gl.qn̄ pars non petijt:⁊ iudex nō interrogauit vt tunc valeat dictum in perceptibilibus sensu corporeo vel modico discursu rōnis. ¶ 7 †Circa qd̄ notabiliter queritur an iudex omittens hoc casu teneat̄ parti ad interesse.hāc qōnē ponit Jo.an.ī addi. Spec.eo.titu.§.j.versi.sed quid si causam.vbi refert quosdam dicere qd̄ sic.ar.l.si quādo.in fi.C. de testi.et recitat alios hoc restringere qn̄ interuenit dolus vel notabilis iudicis negligētia.ar. j.eo.p tuas.vbi ipse Joā.an.putat quod in his duobus casibus saltē in foro penitentiali teneat̄ iudex parti ꝯtra quam deposuit testis nō expssa causa qua expressa nō nocuisset sibi:sed ī foro iudiciali nō haberet locū petitio ad iteresse ſm eū nisi reus confiteretur.Sed tu aduerte.nā ego nō video quomodo in foro iudiciali seu contētioso iste iudex possit obligari ad interesse cū non constet sniam contrariam reportasse ex eo qd̄ iudex nō interrogauit.nam forte si iterrogasset ille reddidisset cām sufficientē sui testimonij:⁊ nō pbat hoc adesse qd̄ ab hoc cōtingit abesse.C.de pba.l. neqꝫ natales.⁊ de trāslatiōe episcopi.c.ij.iteresse autē debet clare probari:vt no.in.c.dilecti.de foro cōpetē.p hoc instit.de verbo.oblig.in fi.Sed si iudex [a] malitiose nō iterrogasset:qꝛ sciebat testē nō reditur ū sufficientē causam vel testis hoc confitetur:⁊ iudex omisit ex dolo vel lata culpa. tunc credo iudicē posse cōdēnari tam in foro iudiciali ꝙ penitentiali.p pmo facit.l.si quādo.C. de testi.⁊.l.si filiusfamilias.ff.de iudi.⁊.xxiij.q.ij. dominus.pro secūdo vt teneatur in foro anime. facit.c.fi.de iniur.⁊ dā.da.⁊ notabile dictū Jnn. in.c.sicut dignum.de homi.vbi singulariter dicit quod in foro anime tenetur quis ad emendam damni si fuit in lata culpa dūtaxat.sec⁹ si fuit in leui vel leuissima:tūc em̄ sufficit si p negligentia penitentiam agat.argu.xv.qō.j.c.inebriauerūt. quod tenebis perpetuo mēti.secus in foro iudiciali:quia ibi non requiritur culpa ita lata:vt in l.in lege aquilia.ff.ad legem aquil.ratio quia lex ciuilis tendit ad conseruationem patrimonij.et idē dic de iure canonico quaten⁹ agit̄ in iudicio iuxta ea que leg.⁊ no.in.c.j.de ꝯmo.⁊.c.ij.de deposi.facit qd̄ not.gl.sing.in.c.fraternitatis.xij.q. ij.que dicit qd̄ in foro anime nō imponitur pena dupli vel quadrupli que imponitur in iudiciali pro furto vel simili delicto. ¶ 8 †Sed ad declarationem omnium predictorū quero que est causa sufficiens scientie [b] in teste.et q̄ sunt circunstantie de quibus iudex interrogat vltra cām sciētie. Sol.dic vt est de mente.Jnn.hic.⁊ clari⁹ Bart. in.d.tracta.de teste.qd̄ testis ad hoc vt cōcludat debet reddere causam scientie per illū sensum corporis quo act⁹ sup quo deponit percipit̄.vnde si deponit de re pceptibili visu tātum dicit qꝛ vidi. si de perceptibili auditu tm̄ dicit qꝛ audiui.si deposuit qd̄ res erat amara vel dulcis dicet:quia gustaui.si super odorifera vel fetida:qꝛ odoraui. si super re aspera vel leni:qꝛ tetigi.vn̄ et quinque sunt sensus corporis:visus:auditus:tactus:gustus ⁊ odoratus.ita hꝫ deponere p aliquē istorū sensuum.p hoc allego bonū tex.in.c.testes.iij.q. ix.⁊ in.l.testiū.C.eo.tit.⁊ vbi res est perceptibilis duplici sensu dꝫ ponere per vtrūqꝫ sensum:vt in c.ex literis.de consue.⁊ qd̄ ibi nota.⁊ frustra [c] interrogatur de cā scientie quādo depositio habet annexā causam sciendi:vt quia dixi ego vidi qd̄ titius percussit sempronium:vt dicit hic Jnn.⁊ bene.Jtem scias quod sensus visus [d] est generalis ad oēm sensum.vnde si deponit per hūc sensum visus super re perceptibili alio sensu nō vitiat̄ testimoniū.ad hoc vide gl.no.iij.q.ix.testes. et idē sentit Bart.in.l.ij.§.idē labeo.ff.de aqua plu.arcen.Ad predicta vide Specu.eo.tit.§.nūc tractandum.versi.vt autem.⁊ sc. ¶ 9 †Et faciunt ad qōnem an cecus possit esse testis sup re perceptibili auditu si habet notas voces cōtrahentiū. gl.tenet quod sic in.d.c.testes.Jdem Specu.eo. ti.§.j.versi.sed nunqd cecus.quia ſm eum nō reperitur prohibitus.Ad idem allego gl.⁊ Bart. in.d.§.idem labeo.qui vult dictum testis valere si non vidit loquentes sed erat retro cortinaꝫ vel tenuem parietem.Jdem sentit Joā.an.in.c.ad nostram.de cōsuetudi.et facit.c.preterea.⁊ quod ibi notat̄.de testi.cogen.Sed Ange.de perusio.ī l.si nō speciali.C.de testa.dicit qd̄ lꝫ testis possit deponere licet non viderit cōtrahētes si habeat notas voces contrahentium facit fidem:non tamen quo ad plenam probationeꝫ:quia de facili potuit decipi in voce non autem sic in visu.Sed Fran.accur.videtur ibi sentire primū.dicit enim quod speciale est in testamētis:qꝛ testes debent videre testatorē.et idē Bart.in.d.§.idem labeo. quia propter infirmitatem de facili mutat vocē. Ego dicerem quod vbi quis in eodem loco vidisset prius cōtrahentes:licet tempore cōtract⁹ modico facto interuallo non vidisset poterit ferre testimonium si habebat notas voces cōtrahētium.⁊ sic procedat gl.in.d.§.ideꝫ labeo.⁊ Joā. an.in.d.c.ad nostrā.Sed si diu nō vidisset vt cecus vel alius tunc nō puto dictum suū sufficere ad probationem:qꝛ posset faciliter errare ī voce. potuit enim mutasse vocem:⁊ hoc respectu in testamento ius voluit vt testes viderent testatorē vt in.d.l.si non speciali.extendēda enim est lex ex paritate rationis in ca.cum dilecta:de cōfir.vti. vel inuti.et.l.nō possunt.ff.de legi. ¶ 10 †Quo ad secundum de circunstantijs pone exemplū si testis dicit se vidisse titium percutere semproniuꝫ. interrogabitur qui erant presentes ⁊ in quo loco.an de die vel de nocte.Jtē in alio loco ciuitatis ⁊ silibus vt sic ex istis possit perpēdi falsitas testium si non concordant in istis.vt nota.in.c. venerabili.j.e.⁊.iij.q.ix.nihilomin⁹.vbi videas bonā gl.in materia ista. ¶ 11 †Dubiū est de notario [e] per quos sensus debet attestari an de oīb⁹ sicut testis cū sit qdā testis.l.domitius.ff.de test.

→Sebasti. Sapia. ¶ Si iudex.hoc etiam procedit quando fuisset petitū a iudice qd̄ interrogaret testes:tunc em̄ si non interrogaret teneretur ad interesse vt hic per Feli.ad quod vide eundem.in ca.sinautem. col.iij.s.de rescrip.vbi multa de negligentia iudicis:et vide etiam Fel. in.c.tua nos.j.de homici.vbi ponit an iudex teneat̄ parti q̄ sua negligētia succubuit.

b ¶ Scientie.Per quas causas sciē tie dbeat testis respōdere.Et vide de hoc per Bal. in.l.solam.in.iij. col.versi.his premissis.C.de testibus.⁊ Bal.in repeti.l.de quibus. C.de legiti.et ī.l. vnica.C.de ꝯfes. et in.l.data opera.C.qui accusa. non possunt.per Bart.in.l.de minore.§.tormēta. ff.de questio.⁊ in l.labeo.ff.de sup. lega.⁊ in.l.fi.C.d peri.no.⁊ tetigit etiam Bald.in.l. nulla.ff.de legi.⁊ Bart.in.l.precia rerum.ff.ad legē falci.⁊ ī.l.si quis. ⁊ in.l.fi.de rescin. vēdica.que dicta omnia remiss.sic breuiter alleg.d. Alexā.in.l.quod meo.§.si venditorem.ff.de acquir. posses.Sed tu vltra euꝫ de hoc vide per Angel.in aut.de heredi.et fal.§.hinc nobis. in.iij.col.

¶ Adde an testis debeat assignare rationem dicti sui et quomodo Alexand. cōsilio.lj.⁊.cviij. lib.ij.Fulg.cōsil. clxxxiij.

c ¶ Frustra.Quādo testis dposuit per sensum visus non tenetur aliā reddere rationeꝫ si non interrogatur:vt dicit bart. in tracta.d teste. in.v.colū.versi.testis dicit aliqua. Et adde qd̄ vbicunqꝫ testis asserit se vidisse fctm̄ ab vno:qd̄ tamē non vidit sed certum est ab alio fieri non potuisse:valeret ⁊ tenet dictum testis dicentis vidisse se illud factum ab illo.ita singulariter et subtiliter dicit Bart.in tracta.de aduo.super gloss.in ver.quo tempore.quod perpetuo not.Et adde hic cautelam ad reprobandum testem de visu.quam ponit Bald.in.l.arethusa.circa princip.ff.de statu homi.per locum a natura vbi dicit qd̄ si testis dicit se vidisse in loco aliqualr remoto titiū de nocte īterfecisse sempronium:interrogatur an ibi esset lumē vel candela dixit qd̄ non: si probetur quod illa nocte non lucebat luna annullatur dictum eius testis:⁊ de triplici visu vide Bal.Ang.⁊ Jmo.in.l.j.in princi.ff.de his que in test.delē.⁊ de testimonio visu vide amplissime in rub.C.si ex fal. instru.⁊ vide Bart.in.l.fi.C.de peri.not.lib.xj.et vide que de hoc sensu visus scribit Roma.in.l.qd̄ meo.§.si venditorem.ff.de acquirē.posses. Jtem pro illo dicto Bald.in.l.arethusa.vide Angelū in consilio suo cxcij.circ.j.col.ſm quotam meā.Jteꝫ adde hic Bal.in.c.j.iuxta fi.in ti. de cōtrouer.inter do.⁊ vasal.Jtē adde Do.in.c.hinc etem̄.in.j.colum. ver.no.ius pcedit.xlix.di.vbi dicit qd̄ testis qui deponit aliquē nō videre reddit sufficientē causam dicti si dicat illum habere pupillam oculi altam.

d ¶ Sēsus visus. Sed tu de hoc vide per Bal.in.l. solaꝫ.C.eo.ī.iiij. colū.versicu.viij. nunquid per rationem.vbi dicit qd̄ sensus vis⁹ ita demum est generalis ad alios qn̄ sensus super quo testis deponit est multum affinis sensui visus.⁊ de illo ita cōmuniter homines loq̄rent̄.⁊ idem dicit ibi de sensu tact⁹ quem dicit eē cōmunem quo ad omnes alios sensus.sed ipse idem Bal.in.l.testiū.ī v.col.versi.tertio querit.C.de testi. dicit ꝙ tactus est in omni sensu ſꝫ per eum non deponitur in quolibet sensu:quia est nimis generalis et diceret̄ obscura depositio.⁊ de hoc vide not.per do.meum domi. Jaso.in.l.manumissiones.ī scdo no.ff.d iusti.⁊ iu. vbi ponit de pane querēdo.⁊ ad illud de visu facit vnū notabile verbum Bar.in tractatu de allu.sup dī.quoquo momēto.⁊ quod sensus visus sit generalis ad oēs alios sensus tenet bal. in apostil.in.l.iij. in princi.ff.de testi.et Jmo.post bald.⁊ Ang.in.l. j.circa princ.ff.de his que in testa. delen.⁊ bar.in.l. si titio et mihi.ff. de leg.ij.in princ. et ideꝫ dicit Ro. in.l.sciendū.in.vi.col.de ver.obl.et vide eundē in repe.l.admonendi in xxvi.colum.de iureiuran.vbi dicit quod testis idiota et grossus recte deponit p sensum visus in his in quib⁹ ex ppria et naturali redditiōe cause debeant deponere de auditu.⁊ ita dicit tenere bar.in.l.j.C.de cōfes.per tex.ad hoc sin.glo.in.c.fi.de suc.ab intesta.Et de hoc vide p bal. in.c.fi.in prin.vlti.col.de iura.cal.⁊ ad hoc quod dicitur hic in tex.vide p bar.in.l.fi.C.de pericu.suc.lib.x.⁊ Bal.in.l.non omniū.ff.de leg.vbi ponunt an sensus tactus referatur ad omnes.

¶ Adde qd̄ testis de visu optime probat Ro.consi.cxc.

e ¶ Notario.De quibus sensibus attestetur notarius cōficiens instrumentum.et de hoc vide pulchre per Bal.in repe.rub.C.de fide instru.

vide in Spe.de instru.edi.§.restat.ver.sꝫ quero. vbi dicit ꝙ attestatur solū de duobus.s.visu τ auditu.τ idem.ibi Jo.an.reliqui em̄ sensus conueniūt testi.τ nō notario ꝑm eum per qđ dicitur ꝙ notarius q gustat rem amarā vel odoraꝛ fetidā nō potest de hoc ɔficere instrumētū:ꝫ possit conficere instrumentum de dicto eius q gustauit.fateꝛ tñ ꝙ sua assertio iuuaret dictū asserētis.vt si diceret tale vinū dulce fuit vt talis ī p̄sentia mei τ testium dixit τ ego gustaui τ sic erat:τ hoc idē sentit in simili qōne Jnno.in.c.qm̄.s̄.de ꝓb.qđ bñ notabis. 12 ¶ †Et vide notabile dictum[a] Fed. cōsil.cxciij.q dixit notario credi de gestis corā eo non ab eo.ar.l.oībus.C.eo.ti.per quē dicit qđ si notarius in instrumēto dicat se certiorasse mulierē vel minorē de beneficio sibi cōpetenti ei nō creditꝛ:qđ satis mihi placet.Et pro vtroqꝫ dicto adduco hanc rōnem.notarius cōficit instrumentū nō de facto ꝓprio sed de gestis inter alios.ī auꝛ. de tabel.τ de instr.cau.τ fide.Sꝫ reliq tres sensus cōcernunt factū ꝓprium:puta ꝙ gustauit:odorat⁹ est τ tetigit.Sꝫ dices tu q̄re testes de illis attestanꝛ:τ non notarius q cōputaꝛ in numero testium.d.l.domitius.Rñdeo vni testi nō creditꝛ τ eodē modo nec notario.Jtē officiū notarij versaꝛ in attestando dicta vel facta ab alijs nō autē a se.An aūt possit notarius[b] scribere instrumētū eorū que gesta sunt inter homines diuerse lingue ad interpretis dictū:vide Joan.an.in addi. loco preallega. 13 ¶ †Nunc capio secundam partē huius glo.in ver.sed nunquid testis.τ quero cū hic dicatur interrogandū testem de omnib⁹ circūstantijs:an teneaꝛ rñdere vtrū sit criminosus vel talis qđ nō possit esse testis.et in hac q̄stione ponam sex opi.succincte. ¶ Prima est opi.hui⁹ gl.que cōcludit testem arctari ad respondenduꝫ solū de his que habētur.iiij.q.iij.si testes.cū seq. ¶ Scđa est opi.Host.q dicit ꝙ de ibi exp̄ssis debet iudex exq̄rere apud semetipsum τ ab alijs nō autem a testibus.et sic intelligit illa iura et dicit qđ de noto presumit bonuꝫ in.c.fi.de p̄sumptio. de ignoto diligenter exquiret et nisi approbetur nō cedet ei maxime in criminalib⁹. ¶ Tertia est opi.Joā.ij.q.vij.querendum.qui dicit qđ a teste nō debet iudex querere de crimine in specie:quia nemo illud fateretur sed in genere potest q̄rere dicendo es tu talis vt possis esse testis:arg.l.j.§. qui questionē.ff.de q̄stio. ¶ Quarta est Spec.in titu.eo.§.iam de interrogatorijs.ad fi.versicu. porro.vbi videtur concludere qđ ad omnia tenetur respondere que reddunt eum inhabilē ad testificandū si non requiriꝛ de crimine τ ibi ponit multas interrogationes que hodie sunt in vsu.τ ibi vide pro practica.Quinta est Jnn.qui hanc materiam tetigit.in.c.dudum.ij.de elec.τ in.c.ij. de confes.τ in.c.inquisitionis.j.de accu.et in istis locis simpliciter cōcludit testes nō teneri ad pandendum crimen vel cōditionem suam:quia exceptio cōtra testem potius concernit producentē quā enim si tamen respōdet creditur sibi:qꝛ sunt de circūstantijs testimonij.Aliđ dicit in parte:[c] scilicet vt teneatur respondere positioni criminose si de illo crimine infamatur.Et de hoc vltimo dic plenius vt not.per eum in.d.c.ij.sed in.c.dudū.dixit qđ peracta penitētia nō teneꝛ testis respondere:quia sine peccato potest testificari.in.c. testimonium.j.eodem et dicit aliud in ordināndo in.d.c.inquisitionis.ratione periculi animaruꝫ. 14 ¶ †Jtem ordinādus venit volūtarie:testis inuitus nec ordinādus tenetur omnia prodere:sꝫ ea que impediunt ordinis executioneꝫ.τ de eo vide bonū tex.cum glo.in.c.ex penitentibus.l.distin. ¶ Sexta τ vltima opi.est Joā.an.post Guil.de suza.in addi.Specu.in loco proxime allega.concludens qđ de oībus potest interrogari.et respōdere tenetur ad ea q̄ suam turpitudinem nō detegunt.ad ea vero que suam turpitudinem detegunt respondere nō tenetur:vt de infamia excōmunicatione vel crimine alio:secus dicit de paupertate hec opinio mihi placet.facit pro eo qđ dixit de paupertate:quia paupertas nō est de genere maloruꝫ:[d] vt in.c.illa.xv.qōne.j. 15 ¶ †Quis autē dicatur pauper[e] vide per Bart.in.l.si constante.ff.solu.matri.et dicam vbi melius cadet sed ad repulsionem testis qui dicitur pauper dic qui minus habet in bonis q̄ꜭ quinquaginta aureos.et idē in accusatore.vide tex.cum glo.in.c. prohibentur.ij.q.j.intellige nisi alias sit bone fame:vt ibi nota.τ ꝓbaꝛ in.c.si qui testium.s̄.eod. vbi de hoc. 16 ¶ †Tertio hec gl.[f] querit an testes

---

in.viij.col.ver.sꝫ nunquid notarius.An autem notarius possit conficere instrumentum super consistentibus in iure:an vero circa concernentia factum tantum:τ quod possit de vtroqꝫ:tenet Spec.in titul.de sin.§.j.in penul.colū.ver.sed huic obstat ꝙ notari⁹.sed tu vide quod de hoc no.Bar.in.l.mutum.in prin.ff.de acq.here.vbi ponit qualiter notarius debeat conficere instrumentū super aditione hereditatis fcā p mutū.Sed tu vide gl.no.in authē.de instru.cau.τ fide.in v̄si.absunt.§.si vero moriantur.que dicit ꝙ notarius non potest conficere instrumentū de his que percepit alio sēsu quā sensu visus vꝉ auditus.Jtē an notarius possit conficere instrumentuꝫ super his que habēt causaꝫ momentaneam vide per Jmo.in.l.heredes palā.ī pri.in fi.j.col.ff.de testa.τ vide qđ no.post do.Ant.in c.cum ī ecclesijs.de maio.τ obed. Jteꝫ de eo quod dixi an notarius possit cōficere instrumentū de his que consistunt in iure vide p Domi.in.c.si quis in sto.in prin.in.iij.col.de elect.in.vj.τ adde quod pulchre scribit imo.in.l.in eo.ff.de testamen.

Anto.Francis. ¶ Circa hoc qđ dicitur de quib⁹ notarius possit conficere instrumentū qđ est rogat⁹.dicas qđ nō debet rogari nisi de his q̄ vidit τ audiuit ꝓut etiā iste dicit.ad qđ vide Jnno.in.c.fraternitatis.de here.et vide Bal.in.l.cū precibus.C.de ꝓba.τ in auꝛ.sed nouo.C.si cer.peta.τ adde ꝙ notarius nō potest rogari nisi de his que fiūt in sua presentia vt per Jnn.in.c.j.de fide instru.τ per do.Pau.de cast.in consil.suo.xl. Et adde qđ potest rogari etiā de his que percipiuntur sensu odorat⁹ gustus τ tactus:sed tūc debet ipse et testes gustare odorari τ tāgere.et hoc facto ex ꝓprio sensu τ dictis testiū partib⁹ mandantibus potest cōficere instrumentum:vt per Bal.no.in rub.C.de fide instru.vbi etiā dicit qđ notarius si conficit instrumentū de gustu de partiū mandato non teneꝛ de falso:quia illa qualitas ꝓbaꝛ ex testibus et mādato partis.τ vide Bal.in tracta.schis.in.xij.col.vbi dixit ꝙ notarius non pōt cōficere instrumētū de animo alicui⁹ etiam verbis declarato.nec etiaꝫ pōt cōficere instrumentū de vulnere illato per titiū caio etiam si rogetur a parte.qđ est verū nisi esset sibi per iudicē cōmissum qđ deberet inspicere vulnera:quia tunc sibi referēti in scriptis creditꝛ:ꝑm Bal.in.d. rubri.de fide instr.in.vij.col.τ habetur per Bar.in auꝛ.si quis ī aliquo documento.C.de eden.τ de quibus rogetur notarius et de quib⁹ nō: vide per Specu.in titu.de instru.edi.§.viij.

a ⁓Sebasti.Sapia. ¶ Notabile dictū.Jdem sequitur domi.Ant.in c.quoniam contra.colum.xv.s̄.de proba.Lud.Roma.in.l.sciendum. vbi late Alex.ff.de verb.oblig.col.xvj.τ Alexan.in consi.cxlj.incipien. mature.in vlti.colum.in primo volu.τ Oldra.in consi.ccxcij.incipien. an negatio.col.vlti.et Pe.de ancha.in cōsil.ccclj.incipien.viso diligenter.Ro.in consi.clvj.incip.honorande dñe.et Alex.in consil.cxcvij.incipiē.super hac dubitatio.in scđo volu.

b ¶ Notarius.Utrū notarius possit cōficere instrumentum ad dictū interp̄tis mediatoris inter duos diuerse lingue cōtrahentes.τ de ista.q. no.p.Bar.in.l.j.§.fi.circa prin.ff.de verb.obli.p Bald.insti.eo.titu.in fi.Et cū eo qđ dicit hic.do.Anto.post Jo.and.in addi.Spe.cōcordat etiam Fede.in consili.cxliij.in princi.lex differentie.de quo vide etiam Pe.de ancha.in cle.j.de magi.

¶ Anto.Fran. ¶ An notarius possit ɔficere instrumētū inter hoīes diuerse ligue mediāte interprete. dicas qđ sic.imo isto casu creditur vnico interp̄ti:vt per Bar.Ang.τ Alexā.ple.vltra alios.in.l.j.ī fi.đ v̄b.obl.hic alleg. qđ est verꝫ etiā si interpres sit consanguineus qui pōt interp̄tari signa et nutus ꝑm Bart.in.l.mutū. ff.de acqui.here. τ viđ Ang.ī auꝛ. vt p̄po.no.impe. in princ.vbi dicit qđ vn⁹ grec⁹ potest inter latinos interp̄tari liguā grecā:τ vnus hebreus linguā hebraicā.Dicit tñ Alexā.in.d.l.j.de verbo.obl.quod plures interp̄tes debēt adhiberi τ nō sufficeret vn⁹ τ dicit se ita consuluisse.τ viđ alexā.consil.clxxviij. in.ij.parte cōsi.et in cōsil.xxxv.in.j. parte.qđ est ideꝫ cōsi.τ vide bal.in l.directas.C.de manumissis test. vbi dixit qđ interpres adhibit⁹ in ɔ̄ctu habeꝛ ꝓ teste.et iđ sicut vn⁹ testis non sufficeret sed requirerētur saltēꝫ duo:vt in.c.ī omni negotio.de testi.τ in.l.vbi numerus.ff.eo.ita etiā vidētur esse necessarij duo interpretes.et adde quod in sententia ferenda per iudicem latinum inter duos grecos vel alteri⁹ idiomatis debēt adhiberi iterp̄retes.ita Bal.in.l.iudices.C.de sen.interloc.om.iudi.et ideo in testamento qñ testes sunt diuerse lingue ab ip̄o testatore dꝫ īterpres adhiberi:vt per Bal.plene in.l.hac consultissima.in.§.illud.C.de testa.

c ¶ Jn parte.Utrū pars ɔ̄ quā opponiꝛ crimē ɔpellaꝛ rñdere positioni an ɔmiserit illud crimē.Et de hoc vide p gl.or.τ ibi Pet.de ancha. et qđ latissime notauit.d.Bart.de bellenzinis.in.c.ij.de confes.in.vj.

d ⁓Sebasti.Sapia. ¶ De genere malorum.Uide are.in consi.xiij.incip.diligenter.in.x.col.versi.ex predictis.vbi vult quod admittaꝛ pauper in testem tñ si concurrat cū alijs testibus diminuitur de fide.et qs dicatur pauper in hac materia ponit Jas.in.l.ij.in prin.col.j.ff.qui satisda.cogan.

e Anto.Fran. ¶ Quis dicaꝛ pauper.dicas quod istud relinquitur arbitrio iudicis ꝑm subiectā materiā.de quo vide plene per Ro.τ Lāfrā. oria.qui multa ad propositum alleg.in.l.si cōstante.in prin.hic alleg.

f ¶ Hec glo.An testes necessario cognoscere debeant litigantes distingue vt per Barto.in.l.fi.in prin.C.de iure deliberā.Et de hoc vide per Bart.in.l.solam.in.v.col.C.eodē.vbi dicit qđ quando testes deponūt super homicidio ad conuincendam negligentiam syndici qui non denuntiauit homicidium non est necesse qđ testes cognoscant neqꝫ interfectorem neqꝫ interfectū.et alleg.glo.singu.ij.q.viij.c.liberorum.τ de questione hic posita vide glo.in versi.cognoscantur.et ibi per Bald.in x.col.in.l.scimus.§.sin autem.C.de iure deliberan.et aliquid per Bal. in rub.C.de fide.instr.in.vj.col.ver.circa tertiū membrum.Jtem adde qđ nō est necessarium qđ aliqua ex partibus cognoscat testes q ꝓducunꝛ in Spec.in ti.de teste.§.j.in.xxj.col.in fi.ver.opponitur exceptio.

debeant cognoscere eos a quibus ⁊ contra quos inducunt. ⁊ dic qd sic. plenius hoc ꝓsequit gl. in l. iij. §. j. ff. eo. ⁊ adhuc pleniꝰ Joan. and. in addi. Spec. eo. ti. §. j. ver. testimoniũ autem. vbi distinguit inter eos qui describunt in ĩstrumẽto: ⁊ inter eos qui deponũt voce vna ĩter litigãtes. primo casu dicit quod ad validitatem instrumenti nõ reqrit necessario qd testes sint noti.[a] ad hoc authẽ. eodem. §. si vero ignoti. fallit in inuẽtario in quo requirit qd sint ignoti. C. de iure deli. l. fi. §. finaũt. ⁊ in aut. de her. ⁊ fal. §. si vero Itẽ ĩ instrumẽto ĩ scriptis ꝯfecto ab ĩperito literarũ in aut. de ĩstr. cau. §. in his. ⁊ §. opz. hũc tñ casum intelligo vt legi. ⁊ no. in d. §. opz. loquit eñ qñ sit scriptura noĩe imperiti sine tabellione. nã tũc debẽt eẽ testes noti vt subscribant noĩe cõtrahẽtis. Si autem tabellio interueniret tũc nõ est necesse qd sint noti. vt ibi colligitur per dictiones maxime: iuxta glo. Fallit etiam vbi est statutum quale est Bononie ꝫm eum vbi in oĩ instrumẽto opz saltem vnũ ex testibus in scriptis cognoscere ꝯtrahentes. In secundo casu dicit quod aut id super quo deposuit recipit effectum ex parte vtriusque partis aut alterius tantũ aut neutriꝰ. primo casu necesse est vt vtrãq̃ partem cognouerit et hoc clarum est. secũdo casu sufficit illum cognoscere dato quod aduersarium cõtra quẽ producitur nõ cognoscat. vt si volo probare me possedisse rẽ super qua ingetor vel me possedisse seu emisse vel quid simile. et hec duo voluit glo. in preallegata l. tertia. §. j. dicens quod in personali testis debet cognoscere personam: secus autem in reali. et qd dictum est in personali dic intelligẽdum quo ad testes qui de principali deponunt. nam si in persona incideret questio etatis: vt quia dicitur qd fuit minor tempore obligationis satis est testem qui super illa deponit habere illũ notum: licet aduersarium non cognoscat. et idem in simili. In tertio vero casu non est necesse quod alterum cognoscat. In terminis casus: petit actor a reo moroso decem corbes frumẽti ⁊ quãto plꝰ valuerunt a tpe more. super tali estimatione deponere testes possunt partibus ignoti: et idẽ in similibus. hec sunt verba formalia Joan. and. in loco preallegato: que satis mihi placẽt: ⁊ verissima sunt in secũdo mẽbro principali. Sed quo ad primum membrũ de descriptis in instrumento: ego dico quod testes debent cognoscere partes inter quas cõficitur instrumentũ. dico cognoscere non prius: sed saltẽ tũc quãdo cõtractus celebratur. alias autem nõ video quomodo possent esse testes maxime cũ rogãtur vt audiãt. l. hẽredes palã. §. ĩ testamẽtis. ff. de testa. ⁊ iiij. q. ix. c. testes. §. si debitum. sed nõ requiritur qd per prius sint noti cõtrahẽtibus nisi in casibꝰ a iure expssis. et sic intelligo Jo. an. ⁊ iura ꝑ eũ allegata. 17 ¶ † Venio ad gl. que est sup verbo tempore: et q̃ro quid intendit litera dum dicit de tẽpore ⁊ loco ⁊c. Respõdet gl. dupliciter. primo vt queratur de loco et tẽpore in quibus actus de quo queritur fuit gestus. nã si in his testes essent diuersi[b] nõ valeret eorũ testimoniũ. vt in c. nihilominꝰ. iij. q. ix. ⁊ vide ibi glo. no. ad huius dicti limitationẽ. itẽ dic qd aut actus nõ est iterabilis vt homicidiũ: aut iterabilis vt adulteriũ. si discordãt primo casu in tempore aut loco nõ valet testimoniũ: si nõ remanet integra probatio in aliquibus eorũ: vt qꝛ oẽs sunt singulares. secꝰ videt si aliqui cõcordãt in oĩbus. iuxta no. per gl. in c. in nostra. s̃. eo. secũdo casu cum actꝰ est iterabilis debẽt indifferẽter reduci ad cõcordiã vt euitẽt periuriũ et vt ꝓbent dũmõ in aliquibꝰ eorũ remaneat integra ꝓbatio: iuxta ea que plene dixi in c. cũ tu. s̃. e. Et vide quod no. Spe. in ti. eo. §. iam de ĩterrogatoriis. v̄si. qd si vnus. ⁊ versi. itẽ de tẽpore. ⁊ ver. sequẽtibus. et dic vt ibi de materia huius gl. scd̃o intelligit de tẽpore. i. ex materia temporis. vt puta: qꝛ est tardꝰ in deponẽdo. et licet hec expositio nõ cõueniat litere est tñ vera in se. ⁊ vide bo. glo. v. q. c. vlti. que dicit quod testis repẽtine loquẽs videtur mẽdax: morosus vero dubius. eliget ergo mediũ. i. dist. ponderet. 18 ¶ † Quero qꝛ text. mandat impediẽtes cõpesci quid si de facto impedimẽtũ cessare non põt: respõdet gl. in verbo compellas: quod debet testis haberi pro ꝓducto: qꝛ presumitur quod pars faciat vel ꝯsentiat ⁊c. no.

Item adde hic Floria in l. ob carmen. §. fi. in fi. ff. eo. vbi dicit qd nõ est necesse testẽ deponẽtẽ sup homicidio vł vulnere cognoscere hoĩez interfectũ vel vulneratum: sed sufficit qd cognoscat qd sit corpus hoĩs: ⁊ de hoc dicit esse gl. sing. ij. q. viij. c. liberorũ. Itẽ adde archi. in §. testiuz fides. iiij. q. iij. que dicit qd testis dz cognoscere partes inter quas deponit. Sed dicit qd vbicũq̃ testis nõ testificat de facto eius cõtra quem ꝓducit potest ferre testimoniũ ẽt ignotꝰ. et an notariꝰ qui conficit instrumẽtũ necessario debeat cognoscere partes. vid ꝑ Bal. ĩ rub. C. de fide ĩstru. in vi. colũ. in princi. Et de q̃stiõe hic posita per domi. Ant. vide Ang. ĩ aut. de heredi. et fal. §. hinc nobis. in iii. col. versi. et no. tex. Quid aũt in teste qui est ꝑsona ignota an admittat ad testificãdum: vide gl. in c. canonica. iii. q. v. ⁊ ibi vide Archi. q dicit qd testis nõ admittit ĩ criminalibꝰ nisi primo approbet sed secus dicit eẽ in ciuilibus. ⁊ ita dicit tenere Inn. in c. inquisitiõis. de accu. Item vide Bar. in l. non minorem. in fi. C. de transac.
Sebasti. Sapia.

a ¶ Sint noti. vid d. Jas. in l. nõ minorẽ. circa fi. C. d trãsactioni. post Bar. ⁊ alios ibi.

b ¶ Diuersi. Adde circa hoc quãto testes discordant in tempore quod notat do. Anto. in repetitione capitu. finalis. de cõsuetudi. in antepe. colũ. Et adde gl. ĩ l. prius. ff. ad silleianum. que dicit qd testis est interrogãdꝰ de die. Et adde ad materiam huius glo. quod si tempus est de substãtia eius de quo agitur oportet quod testis deponat de tẽpore. Et idem dicit Bal. in l. matrem. circa medium. C. de proba. vbi etiam idem dicit de loco ⁊ de vtroq̃. idẽ dicit Inno. in c. qualiter. in fi. j. colũ. de accu. ⁊ adde Bal. in l. testium. in vltima colum. C. de testibus. vbi dicit post Cy. qd valet dictum testis nõ deponentis de tempore nisi esset de substãtia probationũ: ⁊ qd iudex vbi tempus est de substãtia probationum debeat testẽ interrogare de hora. facit tex. in l. titius. §. lucius. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ glo. in verbo a nobis. in capitulo duobꝰ. de rescriptis. lib. vj. ⁊ gl. in versi. apparet. in c. si a sede. de preben. eo. li. Et quod testis teneatur dicere de tempore quando tempus est de substantia ꝓbationum: tenet Spec. in titulo de teste. §. iam de interrogato. ver. itez de tempore. post prin. illius versi. ⁊ adde hic Floria. in l. iij. §. idez. ff. de testi. vbi plene ponit quãdo testis necessario habet deponere de tempore et qñ nõ et quãdo debeat deponere de loco. vide per Bal. in apostillis. in l. prima. in vlt. col. ff. de testibus. Et adde hic Ang. in consi. cliij. vbi dicit quod astringẽs se in mutuo petendo ad probandũ mutuũ de certo mẽse succumbit nisi probet de illo mẽse. Et vide Ang. ꝯsi. cclxxij. vbi dicit quod licet testes dicãt se nõ recordari de die: non ꝓpterea repelluntur: quia dies nõ est de substãtia probatiõis. Et adde quod no. Bar. in l. labeo. in vlti. col. versi. sed quero quid si testis. de sup. leg. vbi dicit quod si testis deposuit dictũ deponẽdo de loco ⁊ tempore si postea interrogatus de ratiõe dicti sine loco ⁊ tempore valebit redditio rationis: quia videtur intellexisse de eo tempore ⁊ loco de quo priꝰ dixerat. et idem dicit domi. Ant. in repeti. in cap. fi. in vlti. col. de consue. vide do. de ro. deci. ccxvj. ꝫm ordinem meum nouissimum. circa fi. vbi ponit an sit necesse dicere de hora. Et de isto articulo quãdo testis deponere debeat de tempore. vide late ꝑ domi. Anto. in c. cum Joannes. in pen. col. s̃. de fide instru. Et de quo tẽpore debeant deponere testes deponentes super valore rei. vide per Barto. in l. non intelligitur. §. diui fratres. ff. de iure fis. ⁊ per Bar. in l. nõ est necesse. ff. de probatio. ad qd facit qd no. gl. in ca. cum dilecti. de emptio. ⁊ vendi. Item extendendo dictum Archi. in d. c. nihilominus in fi. iij. q. ix. naz dicit ibi Archid. qd si testes dicãt se nõ recordari d tpe valet eorũ dictũ ꝑ tex. i. d. c. cũ Joãnes. Sz dicit qd si interrogati de tpe varia dponãt inficiatur eorũ testimoniũ: vt in d. ca. nihilominus. ꝓdicta ĩtelligit ibi vera Archi. nisi qñ de h ipso agerent scilicet de probãdo tpe: qꝛ tũc semper est necesse qd testes deponãt de tẽpore ⁊ ita dicit notanter Gofre. in d. c. cũ Joãnes. ⁊ ibi Archi. in hoc ar. alle. Specu. in ti. de inq̃sitione. §. j. versi. item si inducantur ad probãdũ ⁊c. Item add hic Barto. in l. si librarius. aũ medium. ff. de regu. iu. vbi dicit qd valet dictum testis licet dicat se non recordari de tempore. et ad hoc al leg. gloss. in l. testium. C. de testi. Itẽ add hic bar. in l. ĩ sũma. §. idẽ labeo. ff. de aqua plu. arcenda. vbi dicit quod testis nõ debet interrogari de tpe nisi esset suspectus. Item adde Bal. in l. j. in xx. col. C. qui accu. nõ possunt. vbi dicit de die facilis est obliuio nisi dies esset insignis: ⁊ vide eundem Bal. in l. data opera. in xij. col. C. qui accu. nõ possunt. Item adde quod de hoc not. Bal. in c. ij. circa finem. s̃. de confes. Item adde hic beatum Thomam in secunda secunde. q. lxx. arti. ij. vltra medium. vbi dicit quod nõ vitiatur testimonium si vnus testis dicit se asserere determinate de loco et tempore: Alius vero dicit se nõ recordari. Et vide de hoc Bal. in c. ab excõmunicato. de rescrip. in penul. col.

¶ Adde an testis debeat deponere de tempore et quid si non est interrogatus. Alex. consi. liij. j. lib.

Anto. Francis. ¶ Circa hoc an testis debeat deponere de tempore et quãdo. Dicas quod quotiescunq̃ testis est suspectus non solũ potest interrogari de tempore sed etiã de qualitate temporis scilicet an esset tempus nebulosum vel serenũ: ⁊ nõ solum de tempore sed etiã de qualitate ꝯhentium seu facientium actum de quo agitur scilicet qualiter erãt vestiti cõtrahẽtes vt per Ang. in aut. de teste. in §. licet. in vlti. col. ⁊ habetur per Bar. in l. ij. §. idem labeo. post gl. ibi. in j. col. ff. de aqua pluuia. arcen. ⁊ vide per Spec. in titu. de teste. in §. iam de interrogatoriis. in versi. item de tempore. et ibi per Bal. in addi. in ver. testis debet interrogari. et vide gl. iiij. §. iij. in §. si testes. ⁊ in §. si quis testibus. ⁊ ꝑ do. Azo. in summa. de testi. ⁊ vide Alex. in consi. lxxij. vbi etiam dicit in dicto consil. in iiij. parte consi. quod possunt testes interrogari nõ solum de habitu cõtrahentium sed etiã de forma loquẽdi et an sederent vel starẽt. ⁊ ideo dicebat Bal. in d. tit. de teste. in addi. incipi. testis debet. quod testis potest interrogari de omni eo ꝓpter qd posset repelli a testimonio. ⁊ non solũ semel sed sepius pro veritate eruenda potest a iudice interrogari: vt est bona gl. in cap. graue. xxxv. q. ix. ⁊ vide etiam per Alex. in l. si quis libertatem. ff. de peti. here. vbi ponit super q̃bus testes debeant interrogari.

a ¶ Probatiões. Et vide qꝺ no.ꝺ. Abb.ĩ.c. repellā-tur.ĩ fi.ꝺe accu.et ꝺ.Ant.hic ĩ.xxij. col.v.ꝑ que ꝺicit qꝺ aliquis ꝛc.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Pro ꝓducto. vide Abba. in. c. accepim⁹.j.ꝺ fid. instr.Bal.ĩ.l. si ꝺ possessione.C. ꝺe ꝓbatio.ꝺ. Ant.ĩ c. ꝑuenit.j. ꝺe te-sti.cogen.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Aut delictum Viꝺ Bal.ĩ.l.j. circa fi.C.si quacun. ꝑditus potesta.ꝛ Fel.in.c. petrus. col.j.in fi.j.ꝺe homi. vbi ex pluribus ꝯprobat hāc ꝺistinctionem.

d ¶ Ratificant.attestatiões ĩualide pñt ēt tacito consensu partiũ validari.ſ ꝯtrariũ ꝺicit Inn .in.c. significauit.j.eo.ꝓut refert.ꝺ.Ant. ĩ. vj. col.v.fatet ꝙ primũ tꝫ Ro. ĩ.l. naturaliter. §. nihil cōe.in.ix.col. ver. iij.potest ĩtelligere ꝺe acgrē.pos.ꝛ idem ꝺicũt ꝺo.ꝺe ro.ꝺeci.cclviij .ſꝫ orꝺinē meum nouis.ꝛ alle.Inn.h ꝛ in ātiqs ponũt ꝺeci.clxxiij.ꝛ ĩ nouis.ꝺeci.lxxj.ꝺe q̃ vide ꝑ Bar.ĩ.l.j. circa meꝺiũ.ff.ꝺe ferijs.vbi allega. istũ text.ēt similiter facere possũt partes ꝺe suo cōsensu qꝺ ꝓbatio semiplena habeatur pro plena: vt no.ꝺ.Anto.post gl.ĩ.c.cũ ꝺilectus. §.nos igitur.ĩ penul.co.ꝺe orꝺ.cogni.ꝛ viꝺe Bar.ĩ l.mutari.ff. ꝺe ꝑcu.circa prin.
Anto.Francis.

¶ An consensu partiũ ꝺictum testis inualiꝺũ possit valiꝺari : viꝺe Inno.hic ꝛ vltra eũ viꝺ Bar.ĩ.l.fi. in.j.no.C.ꝺe test. ꝛ.ꝺ.Abb.in.c. cōstitutus.in fi.hoc eo.tit.ꝛ intelligit Inn.ħ esse veruꝫ ꝺe ꝯsensu partiũ pricipaliuꝫ.secus aũt ꝺe cōsensu ꝓcuratoris ſꝫ bal. super marga.per

bene gl. In cōtrariũ opponit ꝺe.c.q2 presulatus et nō soluit ibi enim cōsanguinei cuiusdā p̃sbyteri cōtēplatione ipsius eruerunt oculos aduersarij sui nec factũ illoꝝ imputatur presbytero ex quo sine ipsius cōsilio fecerunt. Hosti.ꝺicit qꝺ si principalis vel alius eo māꝺāte hoc faciat habet testis pro proꝺucto.arg.ff.si qs cau.l.ij.§.simili moꝺo. Iꝺē si faciat per aliũ amicũ principalem ipso tacente ꝛ ꝺissimulāte.ar.j.ꝺe simo.sicut tuis. ꝛ.c.nobis.sec⁹ si hoc fiat ab inimico vel ab amico ipso sine fraude contradicente.vt ibi.ꝛ in.ꝺ.c.q2 presulat⁹.ff.ex qui.cau.in posses.ea.l.ij.§.penult. quod no.j.eo.constitutis.el.j.iꝺē in effectu tenet Cy.post Richar.ma.in.l.ꝓuiꝺēꝺũ.C.ꝺe postu. alleg.C.ꝺe prōba.l.si ꝺe possessiōe.vnde ꝺicit qꝺ si aliqs mihi subtrahit probationes [a] testes corrumpēꝺo vel cũ eis hac ꝺe causa inimicitias contrahendo causam perꝺit.ff.ꝺe iure fisci.l.iij.§.j.ꝛ s.eo.constitutus.ꝛ in.c.intimauit.qꝺ est notandum: quia vult vt non solum testis habeatur ꝓ ꝓducto: sed etiā ꝺebet perꝺere causam.sed cōtra hoc facit.c.peruenit.j.ꝺe testi.cogen.vbi nō punitur in amissione cause.ꝛ.c.constitut⁹.s.eo.vbi extraorꝺinarie ponit ꝺonec cessauerit ĩpeꝺimētum. Ego ꝺicerē ꝙ aut impeꝺimentũ seu fraus interuenit in cā ciuili aut criminali priō casu siue quis impeꝺiat ꝑ se siue presumptiue per alium ꝺꝫ testis haberi pro ꝓducto: [b] vt no.hic glo.ꝛ in c.peruenit.facit qꝺ no.in.c.si quis ꝺe clericis.xij. q.ij.ꝛ.c.fi.ꝺe iureiurā.et potest extraorꝺinarie puniri inq̃tũ eluꝺit et contemnit iuꝺicis authoritatem.argu.in.c.acceꝺens.el.j.vt lit.nō cōtest.et sic pōt intelligi.ꝺ.c.peruenit.ꝛ.l.ꝓuiꝺēꝺũ.p̃alle. vnꝺe ꝺicit Phil.in.ꝺ.c.ꝑuenit.qꝺ subtrahendo alteri copiā probationis non perꝺit eoipso cām si habet bonam causam: ꝛ cum illo ꝺicto transit ibi Ioā.an.et pl⁹ sentit ibi Vincen.scilicet quod nō ex toto talis testis ꝺebet haberi ꝓ proꝺucto: vnꝺe ꝺicit quod si vnus ꝺe suis testibus ĩpeꝺit et ali⁹ proꝺucitur non sufficit ille testis sol⁹ aꝺ obtinenꝺũ: sed forte tunc ꝺeferetur sibi iuramentum.ar.c.ex insinuatione.ꝺe ꝑcu.qꝺ satis placet ne ex p̃sumptione facili iuꝺicetur ꝯtra aliquem. secũꝺo casu scilicet ĩ causa criminali criminaliter mota vel ciuiliter: ꝺico qꝺ aut quis impeꝺiat ꝑ se vel per alium: ꝛ hoc certũ est.ꝛ ꝺicēꝺũ vt in ꝑri. membro ꝑ tex.ꝛ gl.in.ꝺ.c.peruenit. Aut impeꝺimentũ prestat per alium et verisimiliter p̃sumit partē ꝺare operā vel consentire: ꝛ punietur pars extraorꝺinarie.nō eñ ꝺebet haberi ꝓ proꝺucto: ne in crimine ꝓceꝺat ex presumptione cũ ꝺebent esse ꝓbationes luce clariores.ij.q.viij.sciāt cũcti. et sic intelligo.ꝺ.c.cōstitutis. ¶ 19 Sꝫ an ex facto amici vel cōsanguinei p̃sumatur consensus partis.ꝺ.c.cōstitutus.facit qꝺ sic: sed in ꝯtrariũ est.c.q2 presulat⁹.p̃alle.aꝺ qꝺ non viꝺet bene respōsum per Host.nā non apparet qꝺ ibi presbyter ꝯꝺixerit vel cōsenserit.ꝺicerem sic qꝺ aut ꝺelictũ cōmissum ꝑ cōsanguineos vel amicos contemplatione partis est momentaneum vt homiciꝺium vel vulneratio: ꝛ nō p̃sumit cōtra partē saltē vt ex hac sola presumptione puniat pars: sed opꝫ qꝺ alia inꝺicia vrgentia concurrāt.ꝛ sic intelligo ꝺ.c.quia p̃sulatus.et facit qꝺ legit ꝛ not.in.c.petrus.ꝺe homi. Aut ꝺelictũ [c] est successiuũ seu hꝫ causam permanentē: et tunc p̃sumit contra partem qꝺ fiat ꝺe eius voluntate ex quo nō ꝓhibet qm̃ cum fiat eius contēplatione presumenꝺũ est qꝺ eo ꝓhibente cessaret impeꝺimentum vel ꝺelictũ.ꝛ in eo casu intelligo.ꝺ.c.cōstitutus.non eñ caret scrupulo societatis occulte qui cũ pōt manifesto facinori ꝺesinit obuiare, ꝺe sen.excōi.ꝺilecto.li.vj.poterit tñ per aliquas coniecturas hāc p̃sumptionē eliꝺere ar.c.sicut.et.c.nobis.ꝺ simo. no.gl.in.ꝺ.c.cōstitutis. Et hec no.q2 sunt quotiꝺiana ꝛ ꝑ alios non bñ ꝺiscussa. ¶ Gl.pen.notabiliter sentit testiũ q̃titatē moꝺeranꝺā ſm qualitatem ꝛ magnituꝺinē cause: ꝛ iꝺē Inno.ꝛ cōiter ꝺoc.vñ Vincē.reprehēꝺit ꝺicētes hunc numerũ quaꝺragenariũ testium orꝺinarium a iure statutũ cuilibet proꝺucenti testes.ꝺicit eñ ꝙ si iuꝺex moueret pōt ꝓꝺucere quot vult.post moꝺerationem vero quos meli⁹ scire creꝺiꝺit.viꝺe in 20 Spe.e.ti.§.restat.in fi.qꝺ.s.ꝺixi ꝺe hoc. ¶ † Op. cōtra fi.c.viꝺetur enim qꝺ testes aľs ꝓꝺucti ꝺebeant computari in numero aliorum cũ attestationes faciāt fiꝺē in eaꝺē causa: vt in.c.fi.ꝺe probatio. Sol.gl.fi.ꝺupliciter sed ꝑseuerat in prima solutione scꝫ qꝺ tex.iste ꝺebet intelligi ſm ꝺistinctionē.c.presentata.j.eo.forte enim ſm Ioā.an. ꝛ Vin. Iste eꝑs ꝛ abbas fuerũt arbitri vel si fuerunt ꝺerogati ꝺuo processerũt sine tertio vel alter eorum fuerat recusatus: ꝛ si attestationes ꝺe iure nō valebāt merito requirebatur hic consensus partiũ.ꝛ tenēꝺo qꝺ attestatiōes erāt hic nulle ex aliquo ꝺefectu quoꝺ satis innuit litera colligit Inn.ꝺictũ notabile ꝛ multum allegabile qꝺ attestationes q̃ nō valēt ratificant [d] per consensum partiũ. [e] ꝛ facit.c.tuis.j.eo.secus ꝺicit in re iuꝺi.lit.cōtesta.ꝛ alijs que sunt ꝺe substantia iuꝺiciorũ: quia illa non possunt ratificari: vt no.in c.pruꝺentiam.ꝺe offi.ꝺeleg.licet enim ſm eũ talis receptio testiũ non valeat tamē neutra pars potest contraꝺicere obstante sibi exceptione pacti.ꝺico tamē quoꝺ licet partes nō possunt ratificare acta nulla q̃ sunt ꝺe substantia iuꝺicij: si tamen ꝺubitabitur an talia acta ĩteruenerint stat confessioni partium vel est tex.no.in.c.fi.ꝺe ꝓbatio.ꝛ ibi ꝺixi.et pro primo ꝺicto facit.c.sequens. ꝺo.Ant. [f] ꝺat aliam leetu.aꝺ fi.c.vt intelligatur ꝺe attestationibus a suo iuꝺice receptis seꝺ nonꝺum publicatis que non faciunt fiꝺē corā alijs iuꝺicib⁹: nisi partes cōsenserint vt hic.ſꝫ in attestationib⁹ publicatis proceꝺit contrarium: licet aliuꝺ senserit Bar.in.l.ij.ff.iuꝺ.so.tu ꝺe hoc viꝺe qꝺ plene ꝺixi in.c.causam.s.e.et pl⁹ placet mihi preceꝺens intellectus.ꝛ sentit Io.an.super text. in ver.clause.qui supplet maxime per.c.p̃sentata. 21 j.eo. ¶ † Gl.in sequenti parte.in ver.seꝺ si quis. querit: quiꝺ si testis secunꝺo inꝺuctus ꝺixit ꝯtrariũ eius qꝺ prius ꝺixit: et responꝺet vt patet in ea quam glo.not.ꝛ ꝺe hac materia viꝺe gl.in.c. sequen.et in.c.cũ causam.j.eo.ꝛ in.c.cum in tua. ꝛ ꝑ Spe.eo.ti.§.j.ver.quiꝺ si iꝺē testis.ꝛ sequēti. facit gl.ij.in cle.testi.eo.tit.tu viꝺe qꝺ plene ꝺixi 22 in.c.per tuas.ꝺe probatio.ꝛ ꝺic vt ibi. ¶ † Vltimo extra gl.quia papa cōmisit hic extra curiam receptioneꝫ testium volens in hoc prospicere et parcere laboribus partium in proꝺucēꝺo testes aꝺ curiā.quero an iuꝺex inferior possit testes aꝺ suam presentiam euocare aut ꝺebeat committere sicut facit hic papa. Ego vltra alios sic ꝺistinguo quoꝺ aut causa est criminosa ꝛ non ꝺꝫ fieri cōmissio q2 in tali causa testes sunt in presentia iuꝺicis exhibenꝺi et examinanꝺi vt cum res exegerit tormentis subijciantur vt in authē.apuꝺ eloquētissimũ.C.ꝺe fiꝺe instru.et in aut.eo.§.et quoniā.no.gl.in clemen.vna.ꝺe offi.ꝺelega.et in c.at si clerici.ꝺe iuꝺi.et puto qꝺ in hac cā etiaꝫ ꝺe extra prouinciam sunt euocanꝺi per iura superius allegata.licet Io.an.post Io.mo.viꝺeatur sentire quoꝺ etiam in criminali non sint euocanꝺi ꝺe extra prouinciā per.l.iij.ff.eo.et hoc ponit in.c.romana.§.contrahentes.ꝺe foro cōpet.lib. vj. Sꝫ ego illā.l.restringo aꝺ causas ciuiles.ꝛ ꝓ hoc glo.no.in.c.testes.iij.q.ix.que ꝺicit quoꝺ in causa criminali semper testes ꝺebent esse p̃sentes seꝺ in causa ciuili ꝺebet seruari cōsuetuꝺo regionis.ꝛ allegat preall.l.iij.ꝛ sic sentit qꝺ tm̃ loquit in ciuili.ꝛ gl.viꝺetur apte relata aꝺ tex.in.c.ꝯstitutus.ꝺe fiꝺeius.in versi.trāsmittentes.ꝛ cōperi iꝺem sentire Cy.in.ꝺ.aut.apuꝺ eloquētissimuꝫ. vbi ꝺicit qꝺ nullo mō ꝺebet iuꝺex cōmittere receptionē testium in causa criminali etiam si iuꝺex loci vbi sunt testes voluit mittere aꝺ locum vbi sunt testes.ꝛ refert tñ quo aꝺ hoc vltimũ alios tenere cōtrarium: tñ posset limitari hoc membruꝫ ſm ea que habent in.c.ij.ꝺe iuꝺi.lib.vj.aut causa est ciuilis: ꝛ tunc stanꝺũ est consuetuꝺini ꝺe quo loco sint vocanꝺi vt est tex.in.ꝺ.l.iij.vñ euocari possunt

Inn.ĩ vbo cōsensus.in vsi. pen. et hoc siue ab arbitro sint recepte ꝓbatiōes siue a iuꝺice: vt ꝑ gl.in.ꝺ. l.fi. C. ꝺe testi.an aũt cōsensus partiũ possit valiꝺare sentētiā nullaꝫ ex ꝺefectu iurisꝺictionis vel ex alio ꝺefectu viꝺe gl.ĩ ca. significasti. ꝺe fo.cōpetē.q̃ ꝺicit qꝺ non.ꝛ viꝺe ēt tex.cũ gl.in.c. cuꝫ ꝺilecta.ꝺe confir. vtili vł inutili.qꝺ intellige veruꝫ vt valeat ĩ vim snīe siue forsan ĩ vim pacti: vt ꝑ glo.in l.scꝺa.C.cōia vtr. iuꝺi.ꝛ ꝑ Bar.ĩ.l. j.in vlti.col.C.qñ prouo.nō est ne.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Partiuꝫ. An attestatiōes inualiꝺe possint ꝯsensu partium ratificari late traꝺit Alex.ꝛ Ias. in.l. j.in princi.col.iij. post Bart.ibi.ff. ꝺe ferijs.

f ¶ Domi. Ant. Vtrũ attestationes facte ĩ vno iuꝺicio si nōꝺũ publicate sũt faciāt fiꝺē ĩ alio ēt inter easꝺem ꝑsonas ꝛ viꝺe qꝺ no.bar.ĩ l.si supatus.ff.ꝺe pigno.ꝛ aꝺꝺ hic qꝺ testes recepti in vno iuꝺicio inter certas personas faciunt semiplenā ꝓbationeꝫ inter alias personas ita ꝺt Bart. in.l.aꝺmonenꝺi. in.iij.col.ver.q̃ro quiꝺ si ꝺicto testiũ.ꝺe iureiurā. ꝺo. Ant. in.c.fi.ĩ x.col.j. ꝺe iureiu. Item quanꝺo testes examinati in vna ĩstātia pñt vł ꝺebeāt examinari in alia sup eisꝺē arti. viꝺe per bart.ĩ.l.p̃tor.la.j. §. hoc eꝺicto. v. quero quiꝺ si ille ff.vi bo.raptor.ꝛ ꝺe qōne hic posita ꝑ gl.ꝛ.ꝺ. Ant. viꝺe per eunꝺem latius in ca.cām. el.j.in.iij.col.fi. et ibi plene scripsi. s.eo.titu.

possunt vbicunqȝ sint si hoc foueat ꝯsuetudo.qꝺ etiam no.gl.in.l.ſȝ si quis est signatoribus.ff.quemadmodū test.ape.⁊ i.ꝺ.c.testes.Si vero in hoc nulla est ꝯsuetudo : tunc si sunt alterius ꝓuincie nō sunt inuiti euocādi:quia non sine magna captione a rebꝰ nostris reuocamur:vt in prealleg.l.sed si quis.iuncta dicta.l.iij.sed tunc iudex committet examinationem vt in iuribus prealleg.⁊ facit capitu. constitutus.de fide iusso.⁊ cap.peruenit .eod.titu.⁊ hic.Si vero sunt eiusdē ꝓuincie est in facultate iudicis:an iuitos faciat corā se testes exhiberi p.l.si quādo. C.eodem.An committat in loco ipsorū examinationē:nam propter suspicionem ipsorum testium vel magnitudinē cause debet ipsos corā se euocare vt presentia sua illos terreat ⁊ sic intellige.§.illud.in authē. vt defunctus seu ipsoruȝ funera.collatiōe.v.alias potest committere. vt in aut.eo.§.⁊ quoniam.⁊.l.iudices.C.de fide instrumento.et quod hoc casu sit in facultate iudicis tenet Accursius in prealleg.§.et quoniam.⁊ Archidiaconus in.c.ij.j.eodē titu.li.vj.ad egregias tamē personas debet mittere vt ipsorum dicta recipiantur:vt in aut.eodē.§.et quoniam.et in.l.ad personas.ff.de iureiurando.dic de his vt dixi i.ca. si qui testium.s.eod.⁊ hoc in ciuilibus.In criminalibus vero debent venire ad presentiam iudicis per iura superius allegata:qꝺ tenet Jo. and.in prealleg.c.secundo.eo.tit.libro.vj.allegat prealleg.c.testes.et hoc no.De mulieribus ⁊ monialibus etiam in causis criminalibꝰ tene quod habetur in.c.mulieres.de re iud.li.vj.¶ Aduerte tamen pro limitatione predictorum.nam quod supra dixi distinguēdum an sint eiusdem prouincie hodie nō videtur procedere cum singule ciuitates habeāt sua regimina sicut olim singule prouincie.vnde hodie satis est quod sint diuerse ciuitates vt non possint trahi ad aliam ciuitatē [a] vt in simili no.gl.singularis [b] in.l.fi.C.de prescript.lon.tem.decem vel viginti anno.super verbo ꝓuincia.⁊ facit prealleg.l.sed si quis ex signatoribus.iudex tamen non debet esse facilis in cōmittendo huiusmodi examinationem cum tota vis questionis consistat in probationibꝰ.et si elegit committere non debet hoc iniungere soli notario maxime simplici sed ꝑsonis discretis maxime ecclesiasticis.supra eodem qui.⁊ de consanguinitate ⁊ affinitate.c.primo ſm Innoc.et Hostien.j.eodē titulo in.c.secundo.lib.vj.hodie tamen vt abijciant a se hoc onus de facili vt plurimum cōmittūt.quos redarguit Host.vbi.s.⁊ ad idē dicit hic Hosti.vt soli tabellioni non committat:licet ſm eum videatur cōtradicere.j.tit.j.c.j.vbi de hoc.Sed ego dico quod hoc soli notario cōmittere potest.ad hoc allego bonum tex.in.c.mulieres.de iudi.lib.vj. licet enim ponat casum specialem in commissione nō tamē in ꝯmittēdo notario soli:qꝛ eadē est ratio i alijs causis ⁊ maior.⁊ vide qꝺ scripsi in.c.quoniā contra.s.de probatio.¶ † Si autem solus notarius fuit in examinatione testis:⁊ postea testis dicat aliud dixi ꝙ per notarium fuerit scriptum nunquid sit potius credendum instrumento tabellionis sine testibus ⁊ ꝑsentia iudicis ꝙ testi [c] negāti. Specu.hanc q̄stionem ponit eodem titu.§.primo.versicu.sed pone.et tandem determinat q̄ de facto creditur tabellioni:licet de iure secꝰ videat̄:sed si iudex fuit presens tunc crederetur etiam de iure instrumento secunduȝ eum dicit tamen quod si testis accusaretur de falso:et ipse negaret se sic dixisse vt notarius scripsit nō crederetur tabellionis instrumento:qꝛ in criminali requiruntur probationes luce clariores.C.de ꝓbatio.l.sciāt cuncti.quod est notādum.⁊ vide quod scripsit.in.c.sicut.supra eodē.et ad primum dictum vt credatur notario vide quod legi.⁊ no.j.de ꝑscr. ad audientiam.

1. ☞ Tertius comparens pro suo interesse potest prosequi appellationē ab alio interpositam:et potest impedire ne sentētia lata mandetur executioni in suum preiudicium.
2. Partes possunt approbare in alia causa et ad alium effectum.
3. Sententia diffinitiua lata post appellationem ab interlocutoria non est exequenda.
4. Que in capitulis aguntur possunt per forinsecos probari.
5. Excommunicati non admittuntur ad testimonium:licet excommunicatio sit nulla nisi absoluantur.
6. Tertius comparens pro suo interesse:an admittatur ad impediendū executionem.
7. Remedium.l.is a quo.ff.de rei vendi.habet locum in spiritualibus.
8. Tertius cōparens potest prosequi ius suum corā iudice delegato.
9. Tertius comparens debet summarie ꝓbare de interesse suo vt admittatur et non sufficit iuramentum.
10. In summaria ꝓbatione tertij comparentis pro interesse suo non admittit̄ ꝓbatio testium nec circa dicta eorum nec circa personas.
11. Intra quantum tempus tertius comparens admittatur ad probandum interesse suum.
12. Attestationes facte in iudicio summario nō faciūt fidē in plenario.
13. Nunquid attestationes quo ad substātiā ꝓbationis ⁊ ad modū ꝓcedēdi plenarie recepte faciant fidem in plenario vel alio iudicio.
14. Sententia lata cū electoribus preiudicat electo si sciebat.
15. Publicatio facta de attestatiōibus ꝓductis in iudicio summario nō impedit productionem testium in iudicio plenario.
16. Attestationes facte in vno iudicio faciunt fidem ad probandū in alio iudicio ſcꝺm dictum primo contrarium.
17. Clericus priuatur beneficio si exercet officiū aduocationis vel procurationis cōtra ecclesiā suā: secus si testificatur.
18. Excōicatus inductus in testē an et quando debeat absolui ad cautelam.

VEniens. Ubi variat̄ modꝰ agēdi publicatis attestatiōibꝰ super eodem capitulo testes producere licet.vel summa latius sic.Attestationes recepte in summario nō faciūt fidem in plenario iudicio et illarum publicatione non obstante ijdem vel alij testes super eisdeȝ capitulis recipi possunt.Et tres sunt ꝑtes.Primo ponit ordinem processus et disputationem partium super exceptione testium.in secunda papa interloquitur.ibi:nos igitur.in tertia causaȝ committit.ibi:quo circa.¶ Casus literalis.Uacante decanatu claromonteñ.archidiaconꝰ eiusdem ecclesie electus extitit in decanum:quidā opposuerunt se illi electo.causa commissa fuit quibusdam iudicibus:qui tulerunt sententiam suꝑ decanatu pro archidiacono et in parte mandauerunt illam executioni.Sed quia ex parte capituli ab illa sententia fuit appellatum non fuit in totum executioni mandata propter quod archidiaconus et procuratores capituli ad sedē apostolicam accesserunt.Archidiaconus in presentia pape petebat sententiam pro se latam in totum executioni mandari.procuratores capituli dicebant sententiam illam cōtra iustitiaȝ ⁊ post appellationem esse latam vnde dicebant cassari. Archidiaconus dicebat illos nō esse audiēdos [a] cum essent excommunicati.Dum hec proponerent̄.P.subdiaconus domini pape se opposuit ex aduerso asserens se in decanum claromonteñ. canonice electum:vnde dictus archidiaconus in sua petitione non erat audiendus:quia decanatus ipse non ad illum sed ad se potius ꝑtinebat. Tandem interlocutus fuit papa vt dictꝰ.P.si posset incontinenti suam intentioneȝ probaret. Ipse vero super hoc testes et instrumenta ꝓduxit:⁊ domi.papa interlocutus fuit qꝺ sua intererat vt se posset opponere archidiacono ꝑdicto. lite contestata inter illos tam super electiōe ꝙ super sentētia:quesitum fuit ab archidiacono vtrū admittere vellet in hoc iudicio attestationes primo receptas in articulo supradicto.Qui respondit quod vellet dūmodo posset obijcere tam in personas testium quā in dicta:quo audito pars aduersa respondit quod attestationibꝰ illis vti nolebat cum non super principali negotio sed super incidenti articulo fuissent lite non cōtest. recepte.vnde super toto negotio et illos ⁊ alios volebat producere testes.Pars autem aduersa respondit quod cum testes illi tam super sententia ꝙ super electione dixissent et eorū dicta publicata fuissent in iudicio nō licebat illi postꝙ testificata didicerat super eisdeȝ articulis testes producere.domi.papa pronūtiauit qꝺ testes essent [b] super toto negotio recipiendi quos vtraqȝ pars duceret producēdos.vnde mandat quibusdam iudicibus quatenus receptis testibus et rationibus partium intellectus causam ipsam tam suꝑ principali ꝙ etiam super incidenti fine debeant canonico terminare.in fine dicit illa que in capitulo aguntur non posse de facili probari nisi per canonicos.Unde mandat vt ad cautelam absoluāt eosdē vt vocati ad testimoniū libere possint pro vtraqȝ parte testificari.Ber.¶ Nota primo executionem sententie per partes factam non vitiari:non est ergo de his que vno cōtextu impediri debent vt electio et testamentū.de electio.qꝛ propter.⁊.c.cum post petitam.et.C.de testamē. [c] cum antiquitas.¶ † No.secūdo qꝺ tertius com[1]parens pro suo interesse potest prosequi appellationem a reo interpositam.⁊ hoc colligitur intelligendo qꝺ iste Petrus vellet prosequi appellationem interpositam a capitulo quod satis colligitur ex eo quia fuit lis postmodū cōtestata suꝑ sentētia lata inter capitulum et archidiaconum

[a] ¶ Aliā ciuitat̄. adde quid fiendū cum testes examinant̄ extra ꝓuinciā.Fran.arc.cōsi.lxxxij. Anto.Francis. ¶ Utrū testes cogant̄ depōere extra iudiciuȝ.vide d.Abb.q dicit ꝙ nō in.c.cū olim.ꝺ eo.ti.⁊ vide q̄ habent̄ et notant̄ i c.statutum.de rescri.li.vj.adde tñ qꝺ lȝ nō ꝯpellant̄ i cā crīali:tñ pñt excōicari īpedientes eos testificari ſm abb.antiquū i.c.ꝯstitutus.hoc eo.tit.⁊ ꝑ Bal.in marga.suꝑ Inn. in versic,testis.in ij.col.
Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Glos.singularis.Ad illam gl. vide do.And.sicu,in.c.fi.colū.iij. s.de iudi.et oīno do.Jo.baptistaȝ de sancto Seuerino in repe.l.diem functo.in.j.qō.ff. de offi.asses.⁊ areti.in consi.lxxiiij.

[c] ¶ Quam testi. Adde Alex.cōsi. lxx.j.lib.Ber.

a ¶ Preiudicio. Adde Pe.de anch.cōsi.cccxxxiiij.

b ¶ Ad cautelā. Adde Old.consi.cclxxviij.

c ¶ Op.ꝯ hāc. An tertius appellās a sn̄ia inter alios lata impediat executionē. vide Bar.in.l.a sn̄ia.ff.de ap.⁊ in.l.si plusorio.§.j.e.ti.⁊ de ista materia vide aliqd in.l.ita tamē.§.quoties.ff.ad treb.⁊ vide q̄dā pulchra q̄ de isto tertio cōparēte notaui post d.Ant. i.c.sup.e.de offic. dele.vbi tex.ē singu.ī hac materia. Itē adde hic qd̄ qn̄ est p̄sumptio ꝯ opponētē se ꝓ suo interesse non admittit̄ ad īpediendū executionē est gl.sing.ſm bal.⁊ d.Abb.ibi ī.c.sup eo.in v̄.tenebit.d offi.dele. quam limitat ibi d.Abb.nisi vellet īcōtinēti ꝓbare. ⁊ qn̄ clericus cōparet ꝓ suo interesse coram iudice laico an possit petere cām remitti ad iudicem eccl'iasticū vide Pet.d anchara.in regu.ea q̄.in.xvi. q.prīci. versi. occurrit tn̄ mihi dubium ⁊c.

d ¶ Distīgue. no. plenam distinctionē in materia tertij cōparentis ꝓ suo īteresse an habeat īpedire executionem. ⁊ vide Imol.in cle.j.de re iudi.in.v.colū. Anto.Francis. ¶ An tertius cōparēs ꝓ suo īteresse possit īpedire executionē sentētie: dicas qd̄ nō ſm bar.ī.l.si parētes.ī si.C.de euic. adō tn̄ qd̄ pōt appellare ꝓ suo interesse ⁊ ꝑ viā appellationis facere suspēdi executionē.c.cū sup.et ibi ꝑ Inno.de re iudi.⁊ hr̄ ꝑ Old. in ꝯsi.ccliiij. inci. ꝯ ꝓmissionē.et ꝑ And.sicu.ī.c.sup eo.de offi.dele.et ꝑ Card.in cle.j.ī pri.de cā pos.⁊ ꝓ pri.⁊ vide Bar.ī l.a sn̄ia.ff.d ap.et ideo cautū est qd̄ tertiꝰ cuiꝰ īterest sn̄iam nō exequi habēs notitiā de tenore sn̄ie statī appellet ad impediendā ipsam executionem.et qn̄o appellans ꝓ suo interesse debeat formare libellū vide per Inn.et doc.in.d.c.cū super.de re iud.⁊ vide Bar.in.l.cū idē.in.j.not.de pe.he. ⁊ in.l.a diuo pio.in.§.si sup rebꝰ.de re.iudi.⁊ in.l.si plusorio.in fi.ff.de ap.vbi vr̄ tenere qd̄ tertius supueniēs nō īpedit executionē: qd̄ ītellige nisi ꝑ viā appellatiōis: vt.s̄.dicas tn̄ qd̄ si ꝯstaret de p̄sumpta calūnia posset a iudice repelli nō ob.appe.vt ꝑ gl.⁊ do.Abb.in.d.c.sup eod.de off.dele.vbi dicit hoc esse verū ēt si offerat se ꝓbaturū īcōtinēti: ⁊ ad de qd̄ t̄tiꝰ ꝓ suo interesse pōt appellare non obst. clausula appellatiōis remota apposita ī rescripto ſʒ bar.ī.l.j.ī.§.si.ī v̄.q̄ro imperator ⁊ seq.ff.a qui.ap. nō lʒ.⁊ hr̄ in.d.c. sup eo.⁊ vide per And.sicu.in cōsi. suo qd̄ incip.scripsit eccl'iasticꝰ.in xiiij.col.quod est post ꝯs.Alex.ciij. in.iiij.pte ꝯsi.vbi alleg.ad hoc do. Ant.in.c.vt debitus.de appel.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Distīgue. qn̄ tertius cōparens possit īpedire executionem sententie vide Bal.in.l. consentaneū.v̄si. quero nunqd ad impediendam. C. qn̄o et quādo iudex.et in.l.ij.in.j. questio.ff.si ex noxa.cau.aga.Pet. de anch.in consi. ccvij.inci.de iure cōi.⁊ bar.et alios in.l.a diuo pio.§. si super rebus.ff. de re iudi.et Calde.cōsil.ix.incipi. an in causa.sub titulo de re iudi.

e ¶ Et no. Aduerte nam remediū l.is a quo.tūc hʒ locū qn̄ ē lata sentētia ꝓ vno ⁊ illa res petat̄ ab alio tūc dʒ res restitui illi ꝓ q̄ lata fuit sn̄ia cū cautiōe: ⁊ ita in hoc nostro ca.tʒ Bald.et voluit Barto.in.l.si alienā.ff.sol.ma. ꝯuis Bar.in.l.si plusorio.tenuerit inaduertēter contrarium.

actorem.dictum tamē est verum in se vt ꝓbari videtur in.l.a sentētia.in fin.⁊.l.si perlusorio.ff.de appel.no.Inn.in.c.cū sup.de re iud.⁊ Barto.in dictis iuribus.⁊ de hoc aliqd.j. ¶ No.tertio qd̄ tertiꝰ cōparēs pro suo interesse potest impedire ne sentētia lata cōtra reū mandet̄ executioni cum suo p̄iudicio.[a] concordat.d.c.cū super.et.l.titia. ff.sol.matri.debet tn̄ incontinēti de suo interesse docere.⁊ de hoc latius.j. ¶ Not.qd̄ ēt in beneficialibus nō admittitur quis ad impediēdū executionem sentētie nisi sua intersit specialiter ⁊ de tali interesse prius fidē faciat incontinēti. Quid autem respectu facultatis excipiendi cōtra petētem confirmationem electionis vel cōsecratiōis an debeat pretēdere speciale interesse an vero ad mittatur quilibet de populo. vide Inn.in.c.sup his.j.de accus. ¶ † No.qd̄ partes possunt cōi cōsensu approbare attestatiōes productas in alia causa et ad alium effectum.concor.⁊.c.proxi.in fi. nec mirū cum possint conuenire de certa sentētia ferenda.vt.l.si cōuenerit.ff.de re iudi.⁊ remittere iuramentum testibus.j.eo.tuis.ista enim q̄ non sunt substantialia iudicij et que mere concernunt partium commodum possunt a partibꝰ remitti. ¶ No.qd̄ vbi attestationes publicate fidē nō faciunt in causa: q2 recepte ī causa summaria vel ex alia causa legitima possunt testes de nouo recipi super eisdē capitulis publicatione nō obstāte.sic limita.c.fraternitatis.⁊ similia iura.s̄.e. ¶ † No. ex eo qd̄ ꝓcuratores capituli proponebant illam sententiam nō debere exequi tanq̄ latā post appellationē interpositam ab interlocutoria.quod sn̄ia diffinitiua lata post appellationē ab interlocutoria ⁊ ea pēdente nō est exequenda: q2 pendet eius validitas ab euentu interlocutorie: si em̄ tenuit appellatio ab īterlocutoria nō valuit diffinitiua: quia lata a iudice cuius iurisdictio erat suspensa.de ap.si a iudice.⁊.c.non solū.li.vj.⁊ ꝓbat̄ aperte per locū a speciali in cle.j.de re iud.nā ibi ponitur speciale cum tres sentētie diffinitiue late sint contra aliquem. cautum tamē est quod appellās ab interlocutoria appellet iterū a diffinitiua ⁊ poterit ꝓseq. quā volet iuxta ea q̄ habētur ⁊ no.in cle.j.de dolo ⁊ cōtu.⁊ per hoc est expedita gl.ij. ¶ † No.ibi: nō facile.qd̄ ea que agunt̄ in capitulo possunt per alios forinsecos ꝓbari: licet probatio non contingat de facili: q2 raro admittunt̄ extranei.si tamē admitterent̄ posset per illos probari.qd̄ tenet Io.and.hic.⁊ facit.c. vt iuxta.de offi.ordi.et qd̄ not.in.c.q2 ꝓpter.de elec.⁊ de causa pos.⁊ proprie.cum ecclesia sutrina. ¶ † No.vlt.qd̄ excōmunicati nō admittunt̄ ad testimonium quantuncunq3 dicant excōmunicationem nullam nisi prius absoluat̄ ad cautelā[b] vel ꝓbent illā excōicationē nullā.de offic.deleg. cū cōtingat.⁊.c.venerabilibus.prope finē.de sen. excō.li.vj. ¶ Quero primo quare ꝓcuratores capituli nō fuerūt admissi.gl.iij.respondet quia dicebat̄ eos fuisse constitutos a canonicis excōicatis vt colligit̄ ex fine litere. hanc rōnē impugnat Inno.⁊ cōiter doct.quia excōicati possunt se defendere maxime per alios vt in.c.cum inter.de excep.⁊.c.intelleximus.de iudi.forte etiā opponebatur ſm doct.q͛ isti ꝓcuratores erāt excōicati. vt in.c.post cessionē.de ꝓba.vel illegitime constituti vel non faciebant fidē de mandato nec cauebant vel qd simile: nec est vis cū de hoc nō disputetur hic principaliter. ¶ Gl.quarta colligit qd̄ sentētia lata inter te ⁊ me non est executioni mādanda vbi ius alteriꝰ ledit̄. Aduerte quia nunc expediā aliqua pulchra dicta Inn.aliqbꝰ additis ⁊ declarabitur ꝓ maiori pte intellectꝰ huiꝰ.c. ¶ † Opp.cōtra hāc[c] gl.⁊ tex.de.c.cū sup.j.de re iudi.vbi tertiꝰ cōparens ꝓ suo interesse non īpedit executionē sentētie nisi ꝓbet se legitimo tpe a sentētia lata ꝯ reum appellasse ⁊ appellationē debito tpe prosecutum. Sol.distingue[d] sic qn̄q3 tertiꝰ appellat pro suo interesse a sn̄ia lata ꝯtra reum.et sic potest appellationē prosequēdo īpedire executionem sn̄ie.et est de hoc casus.in.d.c. cū super.nam pro interesse suo pōt quis appellare a sn̄ia lata cōtra alium: vt ibi: ⁊ in.l.a sn̄ia.⁊.l. si perlusorio.ff.de appel.⁊ vtrobiq3 per Bart.et per Inn.in.d.c.cū sup. Quādoq3 tertius nō appellat sed vult ꝓsequi appellationē per reum interpositā ⁊ potest vt est casus hic ſm vnū intellectum. Et probat̄ in dictis legibus.et no.Inn.⁊ Bar.in iuribus ꝓme allegatis.qn̄q3 reus principalis non appellat nec pōt appellare ex aliqua causa: nec tūc potest ille tertius q pretēdit ius in causa illa.⁊ tunc si sciebat causam illam agi ⁊ nō appellauit nō audit̄ volēs impedire executionē sn̄ie.⁊ iste est casus in.d.c.cū super. An autem fecerit sibi p̄iudiciū in totū ex sua taciturnitate ita vt etiam super proprietate decetero nō audiatur. dic plene vt ibi dicet̄. Si ergo iste Petrꝰ sciuisset ⁊ nō appellasset nec appellationem a capitulo interpositam ꝓsecutꝰ fuisset nō īpediuisset executionē sententie per.d.c.cum super.qd̄ no.Bar. in.d.l.si perlusorio.vn̄ intelligunt doc.hic quod iste ignorabat ⁊ est necesse sic intelligere si iste nō ꝓsequeret̄ appellationē hic interpositā a capitulo: ⁊ habēt illā appellationē ꝓsequi nō est necesse presupponere ignorantiam quia per appellationē suspensa est executio sentētie.et hanc appellationem tertius potest prosequi: vt.s̄.dixi. Quandoq3 tertius nō appellat neq3 reus. Sʒ iste ignorauit causam illam agi: nunc autē allegando interesse suum nititur impedire executionem sentētie.⁊ dic qd̄ aut fit executio in rebꝰ non adiudicatis et admittitur ad docendū de interesse suo: vt in.l.a diuo pio.§.si sup rebus.ff.de re iudic.not. Inno.in.d.c.cū super.prope finē.quod procedit etiam si sciuisset causam agi inter alios.et est ratio quia non agebatur de illis rebus: vnde non est sibi imputādū si non contradixit: sed nunc capiuntur in causam iudicati: ideo satis est contradicere nunc. Quandoq3 retentis eisdē terminis petitur executio in rebus adiudicatis per sententiam.et tunc capiendo dicta aurea Inn.hic quē[e] Barto.sequitur in.d.§.si super rebus. Aut bōa illa sunt vacātia ⁊ admittitur tertiꝰ contradicēs pro suo interesse.si vero bona illa possidebantur ab alio nō valet tertius contradicere ad impediēdam executionem.argu.in.l.is a quo.et.l.seq.ff. de rei vendi.vbi habetur qd̄ si duo petunt eandē rem a tertio sententia mandatur executioni pro eo qui prius obtinuit prestita cautiōe reo de indēnitate contra alium. Et est ratio diuersitatis ſm Inn.inter primum casum et scd̄m.nā ī prio fieret magnū p̄iudiciū tertio si sententia mandaretur executioni: quia faciliꝰ obtinebit bona vacantia q̄ a tertio possessa.sed in alio casu non fit sibi preiudicium: quia ita possidere potuerūt ab isto qui obtinuit sententiam sicut ab alio qd̄ est valde notandū. Sed ego per hanc rationem puto quod vbi petens executionē esset lōge durioris conditionis q̄ possidens: quod tūc possit tertius impedire executionem cum possit p̄tendere preiudicium in habendo duriorem aduersariū. arg.bonū in.c.pisanis.de restit.spolia.nisi forte possit subueniri remedio cautiōis.arg.in.d.l.is a quo. ¶ † Et not.[e] qd̄ remediū illiꝰ legis habet locum etiam in beneficialibus: vt no.Inn.⁊ Io. an.in.c.j.de cōces.preben.li.vj.⁊ Inno.in.c.cum super.de cā posses.⁊ ꝓprie.⁊ hoc no.dic ergo q͛ decanatꝰ hic vacabat. An aūt iste tertius possit producere testes sup eisdem capitulis publicatis attestationibus

¶ Et an ille qui nõ cõparuit i pri ma nec in secũda snia sup pma ap pellatio. qua fuit appellatũ si com pareat ãte tertiã sententiã debeat admitti p suo in teresse. vide Old. in ɔsi. cclv. ⁊ adde hic Bart. in. l. pe. ff. de pet. her. vbi refert in articulo hic posito distin ctionẽ Inno. hic videlicet an pos sessio sitvacãs vel non.

✠ Sebasti. Sapia.

¶ Boni iudicis. Uide Feli. in. c. p terea. col. penult. vſ. in gl. fi. in fi. s. c. ti. vbi post abb. ibi ponit quõ ca piatur aliqd fieri incõtinẽti. ⁊ dicit qd cõiter intelli gitur arbitrarie.

¶ Illa dicit esse summaria proba tio qñ non exigit plus tpis quã exi geret executio. et idẽ dicit Imo. in cle. j. in ãtepe. col. de re iud. de quo vide per Barto. in extraua. ad re pri. iỹ. summarie.

d ¶ Arbitrarium. Idẽ dicit Imol.

e ¶ Uide hic do. Anto. in. iiij. col. et in. c. cãm. el. j. in antepe. col. s. eo. vbi dicit qd dictũ but. loquit qñ p batiões recepte i sũmario iudicio fuerunt plenarie recepte quia ille postea faciunt fi dem in plenario. et vide do. Anto. sequẽtẽ do. But. i. c. fraternitatis. in. xliiij. col. s. eo. Sed iterũ contra doctri. but. videt obstare multum iste text. qui dicit quod de interesse fuit dictũ p testes ⁊ instrumẽta que sunt plene proba tiones: ⁊ tñ nõ fa ciũt fidem in ple nario ⁊ ideo dicit Abb. s qd dictũ butr. intelligitur qñ pbatiões fue runt plenarie nõ solũ quo ad sub stantiã sed etiam quo ad modũ p cedẽdi. Sed ego saluo aliter licet iste tex. loquatur

attestationib⁹. Inno. in. c. cũ super prealleg. dicit qd nõ: si vult psequi causam ab alio inchoatã: qꝛ dꝫ prosequi in terminis suis: secus vbi de nouo vellet oĩa incipere ⁊ priora acta sibi nõ preiudica rent vt puta qꝛ ignorabat causam agi: sed Bart. in. d. l. in perlusorio. tenet simpliciter opposito rum: quia sicut nõ preiudicant sibi acta per igno rantiã: ita nec publicatio. ⁊ hoc dictũ mihi placet vt possit producere testes de nouo ad sui fauores dũtaxat. arg. optimũ hic. ⁊ facit qd not. in. l. si su specta. ff. de inoffi. test. ⁊ vide in Spe. in tit. de te ste. §. satis vtiliter. ver. quid si a sentẽtia. ⁊ Inno. in. c. veniẽs. de spon. Sed aduerte nam dicta pro cedunt in dubio qñ petitur executio sentẽtie late in petitorio. ¶ Quid autem[a] si sentẽtia fuit lata in possessorio recuperãde: nunquid tertius cõpa rens pro interesse suo possit impedire restitutio nem in casibus in quibus. s. dixi eũ debere audi ri. Innoc. in. c. veniẽs. j. de sponsa. sentit qd non: dicit enim quod si vxor petit restitutionẽ mariti non poterit alia mulier pretẽdens se veram cõiu gem cõparens pro suo interesse impedire restitu tionem in casibus in quibus. s. dixi: ⁊ solet illud dictum Inno. restringi qñ ius tertij est ita conne xum cum iure spoliantis qd non potest subueni ri tertio quominus subueniatur spolianti. vnde sicut spoliãs non potest allegare proprietatẽ ad effectũ impediendi restitutionem ita nec tertius. Si enim non esset ita connexũ posset bene allega re proprietatem ad effectũ impediẽdi restitutio nem. ita dicũt Do. de Rot. deci. cluij. et sequitur do. Ant. in. c. literis. de restit. spo. ⁊ ibi plene dixi. Sed hoc dictũ mihi non placet: quia odium spo liantis non dꝫ obesse tertio qui nõ fuit in culpa. et iura cõiter excludunt ipsum spoliãtem vt non possit allegare proprietatem vt in. c. frequens. de resti. spo. li. vj. ⁊ in cle. vna. de cau. poss. ⁊ propric. et in. c. fi. de ordi. cogni. vbi dixi. et maxime hoc es set admittendum: cum petitur restitutio vxoris que non potest restitui sine maximo dedecore et preiudicio veri mariti. ⁊ facit pro his aliqualiter iste text. nam ista dilatio executionis pderat ali quo modo capitulo qd cõtradicebat isti archidia cono ⁊ nihilominus fauore tertij differtur execu tio. Ad idem dictũ. c. cũ super. dic ergo idẽ in pos 8 sessorio qd in petitorio. ¶ † Sed nũquid iste ter tius possit ius suũ pponere corã delegato. In no. in prealleg. c. veniẽs. qd sic. licet aliter non sit eius iudex. ⁊ hoc ratione cõnexitatis iuris sibi cõ missi. ar. ff. de quib⁹ re. ad eun. iudi. ea. per totũ. ⁊ hoc no. pro extẽsione. c. p. ⁊. g. de offic. dele. ¶ An autem iste tertius cõparens sit preferẽdus ei qui principaliter agebat. vide Inno. in. d. c. veniens. plenius per Bar. in. d. l. si perlusorio. ⁊ collige ex 9 no. in. c. cũ super. ⁊. c. pe. de re iudi. ¶ † Nũc restat querere qualiter pbabit iste tertius suũ interesse ad effectũ vt admittatur ad cõtradicẽdum. Sol. dicit Inno. sufficere qd probet se electũ. nõ enim requiritur vt probet canonice se electum qd bene no. ⁊ est ratio qꝛ hec causa est summaria. nõ enim agitur de totali preiudicio: sed solũ vt admittat ad contradicendum ad effectũ impediendi execu tionẽ. non tñ hoc casu sufficeret iuramentũ par tis vt patet hic. dic ergo qd qñqꝫ causa summaria est nullius vel modici preiudicij: vt puta vt res exhibeatur: ⁊ sufficit iuramentũ partis. l. thesau rus. ff. ad exhib. Qñqꝫ infert maius preiudicium puta qd differatur executio. ⁊ nõ sufficit iuramẽ tum: sed requiritur alia pbatio: puta testium vel instrorũ vt hic: sed non requiritur qd sit multum stricta ⁊ necessaria cõcludens sed tm apparẽs: p hoc qd no. Spe. in ti. de offi. iudi. in. §. postremo. 10 versi. vij. ⁊ Bar. in. d. §. si super reb⁹. ¶ † Hinc no tabiliter dicũt hic Pe. ⁊ Abb. et sequit Jo. and. qd in ista summaria non admittitur reprobatio testiũ nec respectu personarũ nec dictorũ: ad qd fa cit. l. fi. C. de edic. diui adr. ⁊ de re iud. cum bertol dus. ⁊. c. ex literis. de in integ. resti. ¶ Ex pdictis not. qd in causa summaria non fit lit. cõtest. et le uior exigitur probatio q̃ in principali. ⁊ vide ple

11 nius de hoc per Spe. in loco prealleg. ¶ † Alte rius queritur. dꝛ hic qd incõtinenti debet iste in teresse suũ pbare: intra quantũ tẽpus debet hoc facere. dicit Inno. hoc relinquẽdum arbitrio bo b ni iudicis[b]: forte sm eum vsqꝫ ad octo dies vel plures. nõ autẽ expectabitur vt pducat testes de vltra montes. arg. in. c. literas. ad fi. de resti. spol. Bar. in. l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. quem sequi tur. d. Anto. hic: qui videtur velle qd generaliter c omnis sũmaria[c] cognitio que opponitur exe cutioni dꝫ expediri intra illud tẽpus intra qd ex pediretur ipsa executio. sed mihi hoc non placet et videtur reprobari hic. nã executio hic erat fien da in reali iudi. quo casu in executiõe nulla requi ritur summaria cognitio: vt not. Inno. in. d. c. cũ super. de re iudi. ⁊ Bal. in. d. §. si super rebus. ⁊ ta men opponenti datum fuit hoc tẽpus ad produ cendum testes ⁊ instrumẽta. Dico ergo sequen d do Inno. quod tẽpus erit arbitrarium[d] conside rata qualitate ⁊ quantitate cause ⁊ interesse pro bandi. arg. in. l. j. ff. de iure delibe. ⁊. c. de causis. de offic. deleg. et per hoc sit expedita gloss. sequens. 12 ¶ † Opp. ⁊ videtur qd non debuit inquiri ab ar chidiacono an vti vellet istis attestationib⁹ quia iudiciũ redditur in inuitũ. l. inter stipulantẽ. §. si stichũ. ff. de verb. ob. ⁊. c. intelleximus. de iud. So lu. glo. in verbo vellet admittere. qd ideo fuit in terrogatus quia nõ poterat ad hoc cogi. cum ad probandũ aliud fuissent illi testes inducti: sed ex consensu cõmuni valuissent. Idẽ tenet Host. sm quem patet qd partes minus sufficiẽtibus pba tionibus se submittere possunt. ad hoc. j. e. c. vro ri. ⁊ qd ibi no. Sed contra hoc facit: qꝛ ex quo iste p. subdiaconus vsus fuerat istis attestationibus in hoc iudicio nõ poterat amplius penitere. arg. iiij. q. iij. §. si quis testibus. xix. dist. si romanorũ. tñ ex quo archidiaconus erat nũc cõtentus: non po terat iste. p. resilire. Sol. triplex est sm Inn. Pri mò ad hoc enim vt valeant in isto vel in alio iudi cio non sufficit cõsensus vnius partis, sed amba rum cõsensum interuenire necesse est. Itẽ et scdo potest allegari aliquid ex illis attestationib⁹: nõ vt plene probent: sed ad presumptionẽ faciendã. Et no. hanc solutionem quod attestationes rece pte ad vnũ finem faciunt presumptionẽ cum agi tur ad alium finẽ. Tertio. potest dici scdm qd fal sum dicebat archidiaconus. quia nunq̃ de illis aliqd allegauerat archidiaconus in hoc iudicio. et ex pdictis potest solui cõtrariũ qd formari po test de decre. presentata. j. co. vbi optio approbã di attestationes datur nõ pducenti: sed ei contra quem fuerũt producte. nam dicit Host. qd illud loquitur quãdo super principali ⁊ lite contestata fuerunt testes pducti. hic super incidenti et ante lit. cõtc. Et est ratio diuersitatis sm eũ ⁊ Jo. an. quia primo casu mero iure tenet receptio quo ad ferẽdam diffinitiuã. in scdo non. Item cũ primo pcederetur summarie leuior sufficiebat pbatio q̃ in principali. Et ex his habes duas rationes quare attestationes recepte in summario fidẽ nõ faciũt in plenario: tum pper defectũ lit. contest. que non precessit has attestationes: tum qꝛ non fuerũt plene examinate cum ageretur de modico 13 preiudicio. quod not. ¶ † Quare reuoco[e] in du e bium quid si iste attestatiões fuissent recepte ple narie quo ad modum procedẽdi ad substantiam pbationis: nunquid facerent fidẽ in plenario seu in alio iudicio vbi ageretur de eadem re. Inno. ⁊ docto. hic licet aperte non tangant: tamen tacite sentiunt qd non pter tertiam rationẽ: quia ad alium finẽ testes ibi fuerunt producti vnde sicut sentẽtia non obstat si ad alium finẽ agitur. l. cum queritur. cum. l. sequen. ff. de exceptio. rei iudica. ita dicẽdum in attestationibus. pro quo facit. c. inter dilectos. versic. nec attestationes. de fide in stru. sed contrarium sentit Bar. in. l. ij. ff. vi bon. rap. ⁊ vide omnino quod circa hoc dixi in. c. cau sam que. s. eo. ⁊ facit quod infra dicam super gl. seq. ¶ Oppo. ⁊ videtur qd non oportebat istum P. litigare super sentẽtia cõtra capitulum: quia

de testibus in in strumẽtis non di cit qd plene pba rent. poterãt eñ forte esse tales te stes vel talia in strumẽta que in ducebãt solã pre sumptionem. Et sol. do. Abb. non videtur posse sta re: qꝛ si attestatio nes fuerũt in pri mo iudicio plena rie recepte quo ad modum procedẽ di illud iudicium diceret plenariuꝫ non summariuꝫ put loquit butr. nisi soluemus di cendo singulari ter qd itelligitur quando fuit ob seruatus plenus ordo iudiciarius a pncipio donec recepte fuerunt il le plene probatio nes ⁊ in alio pces su nõ fuit seruat⁹ solennis ordo iu diciari⁹ quod est licitũ in istis sum marijs vt dicit iste text. in clem. sepe. in fi. de ver. signi. et Inno. in. c. qn tauallis. de iure iur. et est bo. text. et ibi apte Bald. in. l. iij. de mi. te. nam tũc iudiciuꝫ illud diceret sum marium: et tunc ille probationes essent plenarie re cepte. et quo ad substantiam pro bationis et quo ad modum pce dẽdi. Et per hũc subtilem moduꝫ saluatur intelle ctus domi. Abb. qui habuit istam sol. a dño Ant. in d. c. cũ causam. s. eo. in antepe. col. Et qd pbationes facte i summario iudicio pbent in plẽario si sint ple narie recepte tꝫ Ro. i. l. generali ter. §. nihil cõe. in col. viij. de acqui. poss. Et dicit qd de hoc habemus vnã tm autorita tem butri. in. §. sed qd simplr. sed dicit qd Bal. ex presse tꝫ ɔtrariũ in l. quod tpe. C. de test. mil. Cui ego addo qd bal. etiã tenet ɔtrariũ ci⁹ qd dixerat butr. in. l. ij. C. de edẽ. et do.

res inter alios acta ⁊c. Sol. gl. in ver. pars. quod sup hoc erat questio an snīa sibi preiudicaret. naꝫ si actio primo loco sibi cōpeteret et permisit aliū agere fecit sibi preiudiciū si sciuit ⁊ non contradi- 14 xit. vt in. c. pe. ꝫ. de re iudi. ¶ †Et ex hoc dicto gl. no. quod snīa lata cum electorib⁹ preiudicat electo si sciuit ⁊ non cōtradixit. quasi electus in hoc habeat causam ab electoribus ⁊ ius eorū sit coniunctū ⁊ cōnexū. vide tex. cum glo. in. c. hec quippe. iij. q. vj. ⁊ dic vt not. in. d. c. penul. ⁊. c. cū super. eo. tit. vel dic ⁊ aliter qd̄ cum iste. P. prosequeretur appellationē interpositam per capitulum potuit ꝓducere ꝓbationes ad ꝓbandam nullitatē sentētie vel iniustitiam vt sic etiam respectu presumptionis illa snīa sibi nō officiat. arg. l. a sentē- 15 tia. ff. de appel. ¶ †Iterū cadē glo. in ver. preterea. opponit. cum enim testes fuissent hic recepti ⁊ deposuissent tam super snīa ꝙ super electiōe non debuissent alij testes recipi super eisdem articulis istorū attestationibus publicatis: vt. c. fraternitatis. cum si. s. eo. Sol. glo. qd̄ ad alium finē non recipiūtur quasi dicat tunc obstat publicatio qn̄ ad idē agitur: ⁊ dic qd̄ primo agebatur ad ꝓbandum quod sua intererat ad effectū volendi contradicere: nūc vero agebatur vt res petita adiudi- a caretur. vnde quēadmodum nō obstat sentētia[a] cum ad alium finē agitur. vt. s. dixi: fortius non obstat publicatio. Item dicit quod cum hic attestationes recepte super incidenti fidem non facerent super principali durum esset dicere qd̄ testes iidem vel alij non possent induci cum non sit cau- 16 sa sine probationibus relinquēda. † Sed vltimo glos. ista querit quid si illi iidem testes qui deposuerūt in summario dicūt nunc cōtrarium in plenario. respōdet qd̄ nō valebit illorū dictum licet aliud sit istud iudicium. qd̄ est valde notādum. et vide in hoc quod dixi plene. in. c. per tuas. de proba. Et ex hac particula glos. et ex superius dictis habes quod attestationes recepte ad vnū finem faciunt fidē quo ad quid non quo ad totum alio iudicio. nam quo ad sentētiam ferendā fidē non faciunt: secus quo ad reprobādum scd̄m dictum primo cōtrarium. Sed cōtra hoc facit: quia qua ratione non faciūt fidem in principali eadem ratione nō debent facere in reprobatione: q2 vna et eadem res non debet duplici iure censeri. de deci. cum in tua. Item ⁊ secundo si non possunt dicere cōtrarium eius qd̄ primo dixerūt: ad quid inducunt in hoc iudicio: superfluis enī nō est vtendū. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt leg. no. ca. ⁊ circuitus vitādus est. de rescrip. cle. auditor. Sol. vt colligitur ex dictis Inno. alia ratio est in principali ⁊ alia in reprobatione. nam in principali nō faciūt fidem: q2 testes non fuerunt ad hoc inducti: sed ad alium finē. oportet ergo vt prima causa incipiat et postmodū instruatur: nō enī prius dꝫ esse probatio ꝙ cause inchoatio. sed ad reprobationē eorūdem testium sufficiūt attestationes post recepte: quia per eas notoriū iuris est ipsos testes esse periuros ⁊ falsos quasi velit qd̄ in preiudicium eoꝝ testium attestationes inducūt notorium. ⁊ vide in hoc Bar. in. l. eos. ff. de sol. et qd̄ dixi in. d. c. per tuas. ⁊ sic diuersitas rōnis inducit

diuersitatē iuris. Sed aduerte q2 per hāc rōnem Inno. posset argui in cōtrariū qd̄ vbi testes fuissent recepti solēniter ⁊ plene deberent fidem facere inter easdē ꝑsonas licet ad aliud nūc ageret: q2 prima solēnitas sufficit vt induceret notoriū. adducētur ergo nūc vt notoriū faciētes. pro hoc notabile dictū Inno. in. c. qualiter ⁊ qn̄. ij. ꝫ. de accu. ꝓpe fi. vbi vult qd̄ snīa lata ad vnuꝫ finem potest adduci vt notoriū inducens ad alium finē. ⁊ facit qd̄ ponit Fede. cōsi. xxiij. ⁊ vide in hoc qd̄ dixi in d. c. per tuas. Ad scd̄am obiectionē superius formatā rn̄det Inno. qd̄ testes isti non inducūtur vt dicāt idem nec cōtrarium: sed vt dicāt veritatem quā sciunt: sicut cōtingit qn̄ inter diuersas personas de eadē re ageretur: ita qn̄ agitur inter easdē ad diuersum finē. Item dic possibile esse qd̄ nunc recognoscerēt cōscientiā: ⁊ aliter testificarētur: et licet nō valeret hoc scd̄m dictū tn̄ vtile erit parti contra quā testificātur: nec primum valet in hoc iudicio. Itē forte declarabunt ⁊ excusabunt primum dictū: ac etiā per hoc iuri satisfit: qd̄ disponit testes recipiendos lite contest. ⁊ plenarie quo ad substantiā probationis. ⁊ ex his habes declaratū intellectū hui⁹. c. quo ad materiā principalem. ¶ Venio nūc ad glo. fi. que attingens quandam materiam extrinsecaꝫ tria format cōtraria. ¶ Primo enī oppo. de. c. in literis. s. e. vbi testes familiares ⁊ domestici repellūtur a testimonio ⁊ hic admittūtur isti de capitulo. gloss. non soluit. Jo. an. dicit qd̄ contrariū soluit in. d. c. in literis. vbi habes gl. Vel dic qd̄ hic nō testificat̄ ꝓ capitulo: sed ꝑncipaliter ferūt testimoniū inter istos duos cōtendentes nec sunt magis domestici vni 17 ꝙ alteri. ar. in. l. nō solū. ff. de ritu nup. ¶ †Scd̄o opp. de. c. fi. de postu. vbi clericus priuatur beneficio si ꝓcurationis vel aduocationis officiū exercet ꝯ ecclesiā. Respōdit gl. qd̄ illud non ꝓcedit in officio testificādi: q2 illud est necessariū: cū testes non possent in his que agūtur in capitulo de facili haberi. q. d. qd̄ predicta duo officia non sunt volūtaria. ⁊ dicit Host. hoc verū vt assumēdo alterū illoꝝ officioꝝ voluntarioꝝ clericus debeat priuari nisi ex cā ad hoc cogeret̄. Qd̄ qn̄ sit remittit ad summā de postu. vide qd̄ no. in. d. c. fin. Et an ⁊ qn̄ cōpellātur clerici testificari ꝯ ecclesiā suaꝫ dic vt plene no. in. c. cū nūtius. s. eo. Et potest dici ad istum tex. qd̄ non facit pro nec contra: vt. s. dixi non testificarentur contra ecclesiam sed inter istos duos contendētes. ¶ Vltimo opp. ex quo isti canonici erāt excōicati non debebant absolui ad cautelā sed pure ⁊ simpliciter: cū absolutio sit necessaria excōmunicatis etiam post mortē vt in c. a nobis. ij. de sen. excom. Soluit gl. quod isti allegabant excōmunicationem esse nullam tanꝙ latam post appellationem: ideo absolutio fit ad cautelam alias fieret absolutio simpliciter. et dicit gl. valde notanter quod ex isto text. non debet sumi regula vt excōmunicatus quilibet absoluat̄ propter munus testificādi quia hic absoluuntur ad cautelam propter necessitatem: cum per alios 18 non poterat fieri ꝓbatio. ¶ † Nota primo ex gl. b qd̄ nunꝙ[b] excōmunicatus[c] absoluitur ad caute- c lam nisi quando excommunicatio allegatur pro repellit a testimonio: vt est tex. melior de iure secūdum. d. Abb. ibi in. c. inquisitionis. §. iij. in fi. ibi forsan ante iuramētum in fraudem. ꝫ. de accusatio. ⁊ hoc in terminis sentit gl. magna. in prin. in. d. c. decernimus. nisi forte hoc casu diceremus cōtrarium ratione iuramēti quod debet prestari a teste quod est sacramentū. Sed posset responderi quod capitu. si quem. loquitur de sacramētis per quem confertur gratia vel alijs inductis ab ecclesia. de quibus per glossam in capit. veniens. de transf. quale non est iuramentū: quia tale non appellatur sacramētum vt patet in titu. eod. ff. de iureiur. vbi patet quod tempore iurisconsultorum qui fuerunt ante christum prestabatur iuramentum. super hoc tamen

babiliter

Ant. in. c. cū dilectus. §. si qui inci. verū. in. v. col. de ord. cog. vbi reprobat do. but. in. §. sed qd̄ simplr̄. ⁊ illud dictū But. etiā Ang. in. l. j. ff. de his q sunt sui. ꝭm illā doctri. bu. in. d. §. ꝫ qd̄ simplr̄. secutus fuit Ray. in. d. l. qd̄ tpe. ⁊ Inno. in cle. ꝯstōnē. in. iij. col. de cle. ⁊ sequitur etiā ipse Inno. in. c. tū ex literis. in. xviij. col. de resti. in integ. ꝓ quo facit qd̄ not. gl. in. l. ij. C. de or. iud. ⁊ qd̄ no. bar. in. l. a diuo pio. §. si super rebus. in ij. opp. ff. de re iu. ⁊ gl. ⁊ bal. in. l. pe. de his q sunt sui. et facit gl. in ver. absens. in. l. ij. C. de ꝯ. iud. tute. ⁊ ꝫ vr̄ voluisse Bar. ī extraua. ad repri. in v̄si. summarie. dū querit an si iudex in snīa lata in sūmario iudicio dicit se habuisse plenariā cause cognitioneꝫ: an illa snīa faciat ius in alio iudicio vide et Bar. in. l. ij. §. j. ver. quero vtrum ꝓbationes facte. ff. vi bo. rap. Itē adde qd̄ illud dictū bu. in. d. §. sed qd̄ simplr̄. alle. sequitur ⁊ dicit nō esse alibi. d. Ant. in. c. ꝑ inquisitionē. in vlt. col. ver. nūqd aūt. de elec. ⁊ sequit̄ limitādo do. Anto. in. c. cū dilect⁹. §. nos igitur. ī ꝑn. vlti. col. d̄ or. cog. ⁊ ad idē vide Bar. in. d. l. pe. ff. de his q sūt sui vel alie. iur.

¶ Adde tu an ꝓbationes facte in iudicio sūmario faciāt fidē in plenario. Ant. d̄ bu. consi. xxxvij.

Anto. Francis.

¶ An ꝓbatiōes facte ī iudicio sūmario faciāt fidē in iudicio plenario. ⁊ generalr̄ an ꝓbatiōes facte in vno iudicio faciāt fidē in alio vide Bal. ⁊ doct. in l. fi. C. de test. ⁊ adde qd̄ in iudicio possessorio sufficit sūmaria ꝓbatio ⁊ per vnicū testē. ita no. Inno. in. c. qm̄ cōtra. de ꝓba. ⁊ Bar. ī. l. j. in pe. col. C. quoꝝ app. non reci. ⁊ in. l. ij. in. §. fi. C. vbi in rem ac. et adde qd̄ ꝓbatio summaria sufficit actori si reus nihil opponit qn̄ nō offert se ꝓbaturū exceptionē incōtinēti. ita Bal. in. l. j. C. vt in pos. leg. in ver. sed quero. ⁊ adde qd̄ summaria ꝓbatio sufficit in causa filiatiōis: ⁊ vꝫ etiā per cōiunctos ⁊ corā iudice laico. ita Bal. in. l. ij. C. ad carbo. et Bal. in l. j. circa prin. C. quoꝝ bo. ⁊ tene menti qd̄ ꝓbatio summaria sufficit in iudicio preparatorio alterius iudicij intētandi. ita Bal. in. l. qd̄ tēpore. C. de rest. mil. ⁊ in. l. ij. in vlti. col. C. quando fis. vel priua.

a ❧Sebasti. Sapia. ¶ Snīa. vide do. Deciū in. c. at si clerici. in ꝑnc. col. vij. ver. scd̄a cōclusio. s. de adul. vbi dicit ꝙ acta corā iudice seculari non faciunt fidē coram ecclesiastico qn̄ variatur modus agēdi per istū tex. ⁊ ibi late de materia quando acta in vno iudicio faciunt fidē in alio.

b ❧Sebasti. Sapia. ¶ Nunꝙ. Vide Hemi. in. c. solet. de sen. excom. in vj. ⁊ Abb. in. c. ab excōicato. col. fin. de rescript. ⁊ in. c. significauit. de eo qui duxit in matrimonio quam polluit per adulterium.

c ¶ An ⁊ quando excōicatus possit absolui ꝓ officio testificandi. adde qd̄ delegat⁹ etiaꝫ posset facere hāc absolutionem: vt dicit Jo. andr. in addi. Spe. ī rubr. de teste. v̄si. super dila. Et q possit facere hanc absolutionē. vide per Oldr. consi. cxlv. Et quod excōicatus nō admittat̄ ad testificādū est casus clarus in. c. decernim⁹. d̄ sen. excō. lib. vj. ⁊ probat text. in. c. nullus. iij. questio. iij. de quo vide per Spe. in tit. de teste. §. j. in. xj. colū. versi. itē quod est excōicatus. qd̄ limita ꝑmo nisi excōmunicatus fuerit descriptus testis in instrumento: quia tūc probat: vt not. Inn. in. c. pia. circa fin. de except. li. vj. qd̄ intellige ꝓut ibi late notaui. secundo limita nisi fuerit adhibitus testis in testamēto cum reputaretur non excōicatus: vt dicit Bald. in l. j. versicu. quero quid de infame. C. de testa. tertio limita nisi esset excommunicat⁹ excommunicatione minori tantū: q2 illa nō repellit nisi a perceptiōe sacramentorū ecclesie. vt ī. c. si quē. de sen. excō. et in c. engeltrudā. iij. q. iiij. ⁊ quia dato quod excommunicatus excōmunicatione minori dicat̄ esse in pctō mortali per. c. finale. qui mat. accu. tamen peccatum mortale nō

est ante cogitandum: quia non reperio bene declaratũ. An autem excommunicatus possit testificari cõtra excõmunicatum. Jo.an.in.d.c. decernimus.tenet qꝺ non.de quo vide in Spec.de teste.§.j.in.d.versic. item qꝺ est excõ. An autem excõicatus indistincte post absolutionem admittatur ad testificandum.vide late gl.iiij.q.j.in summa.sed Archi. ibi dicit qꝺ aut fuerit excõicatus pro cõtumacia et admittitur post absolutionẽ: aut pro crimine ⁊ nõ admittiť si possit de illo crimine accusari. Sed tu vide de hoc multũ late per Innocẽ. j.d.c. testimoniũ. in gl. sua que incipit quid dicemus de excommunicato.j.eo. cuius dicta sequitur Archi.in. d.c. decernimus. Sed videtur qꝺ nõ sit semper verum quod excõmunicatꝰ repellať a testimonio maxime contra excõmunicatum per text.in.l. quoniã.C.de here. coniuncto ca. excõmunicamus. eo.ti. ⁊ cõfirmari videť per text. in c.si hereticus.qui videť velle quod dispositio illoꝝ iuriũ nõ habeat locum de iure canonico sed postea dicit qꝺ text. in.d.l. quoniã. et in.d.c. si hereticꝰ. loquũtur in hereticis qui nõ sunt vere heretici peccãtes directe contra articlos fidei sed alias habẽtes ꝑuersum dogma de quibus loquiť gloss.in clemen.j. de vsur.quia cum istis mitiꝰ agitur ꝑut singula.scribit do. in capit. si

babiliter nulla.puta quia lata post appellationẽ tunc enim est necesse quod cõstet appellationem precessisse licet adhuc non constet de legitimitate appellationis:nam si de ea cõstaret non fieret absolutio sed ꝓnũtiaretur nulla. et de hoc vide bonum tex.cũ glo.no.in.c.venerabilibus.de sen. excom.lib.vj.⁊ ad plenum vide materiam per Jo. in.c.solet.eo.titu.⁊ lib. ¶ Sed circa principale dictum glos. Inno.ponit hic tria.nam primo dicit qꝺ glo.hic vult quod excommunicatus vocatus ad testimoniũ non debet ꝓpter hoc absolui: sed isti fuerunt absoluti:quia erant excommunicati post appellationem vt dicit patere in registro.et ecclesia cõsueuit tales absoluere ad cautelam vocatis tamẽ his pro quibus fuerũt excõicati ⁊ audientur si dicant qꝺ pro manifesta offensa fuerũt excõmunicati.de quo dic vt plene legi. ⁊ no.in.d. c.solet. Scꝺo dicit qꝺ forte fuit ista vna specialis prouisio scʒ presupponendo qꝺ isti essent vere excõmunicati.⁊ sic gratiose processit papa:vnde nõ est trahendum ad consequentiam.argu.c.in causis.de re iudica. Uel tertio refert alios tenere qꝺ hoc procedit quãdo alie probationes deficiunt. Hosti.dicit quod de consuetudine curie est tales indifferẽter absoluere ad tempus ita quod illato testimonio statim reincidãt ipso facto in candem sentẽtiam.⁊ dicit tales absolutiones potius verbales quo ad homines q̃ reales quo ad deũ cum eos non peniteat:nec ex corde petant veniam nec conterãtur.quapropter tex.dicit tales absolutiones de rigore iuris non faciẽdas.xj.q.iij.cum aliquis.do. Anto.dicit se putare qꝺ sicut excõicatio potest fieri ad tẽpus.ita ⁊ absolutio ad tẽpus fieri potest.⁊ qꝺ de iure tollatur vinculum excõicationis licet non vinculũ peccati ex quo datur penitẽtia:nã ab excõicatione potest absolui inuitus et impenitẽs licet secus in vinculo peccati. iuxta no.in.c.ab excõmunicato.de rescri. ¶ Sed cõtra predicta arguo sic.licet presupponatur vinculum excõicationis tolli in nõ penitẽte tñ remanet peccatũ non modicũ:tum ꝓpter cõtumaciã ⁊ inobediẽtiam in nõ satisfaciẽdo.viij.q.j.sciẽdum. tum ꝓpter perseuerentiã in excõicatione:de qua non curat liberari que inducit presumptionẽ heresis in.c.si.cũ ibi no.de pe.ergo ꝑseuerãtia in tali delicto dʒ hũc reddere inhabilẽ ad testificandũ. vt in c.testimoniũ.j.eo.⁊.ij.q.vij.si qui sunt.c. querendum.⁊.c.nõ potest.ad qꝺ non vidẽtur aduertisse doc.⁊ ideo quicquid habeat consuetudo dico de iure aduertẽdos tres casus. ¶ Primus qñ allegatur nullitas excõicationis:⁊ quia post appella

papa.xl.dist.in vlt.col.⁊ tales non sunt ipso iure excommunicati quia c.excõmunicamus.de here.loquitur de illis hereticis qui peccant in articulis fidei:non mirum si tales heretici largo modo habentes peruersum dogma non repellantur a testimonio.et ista est propria mens.d.l. qm̃.C.de here.⁊ hoc videtur voluisse glo.secũdum primũ intellectum. in.c.si hereticus. Et si hoc esset verum daremus magnam ⁊ singularez limitationem ad tex.in.d.c.excommunicamus.§.credentes.vt habeat solum locum in heretico stricte qui peccat in articulis fidei:non autem in heretico large qui habet peruersum dogma.sed dato qꝺ in puncto iuris quilibet hereticus etiã largo modo sit excõicatus non credo qꝺ dispositio dicte legis qm̃.possit habere locũ de iure canonico nec etiaʒ ciuili.cum simus in materia peccati inquantum illa lex dicit hereticos admitti testes in testamẽto:quia cum in testamẽto pro solennitate requiratur qꝺ testes sint rogati:vt.l.heredes palam.§.in testamentis.ff. de testa.quis cogitur necessario peccare:scʒ rogare testem excõmunicatum vt interesset testamento quod non est dicendum nisi dicamus qꝺ ille tex.loquitur qñ testificatur in testamẽtis iudeorum:sed hec est diuinatio.vel possumus dicere:⁊ est singula. responsio que est de mente illius litere in.d.l.quoniã.in fi.qꝺ ille tex.loquitur quando non possunt haberi alij testes:⁊ instat periculum nec adest tẽpus quo excõmunicatus faciat se absolui quo casu excõmunicatus poterit admitti ad testificandum in testamẽto ⁊ in quocũqʒ cõtractu:quia cessat ratio peccati

excõmunicationis cum excõicato:quia non peccat cum excõmunicato communicans in necessitate.vt in.c.si vere.de sen.excom.dico qꝺ etiam omnis contractus mũdi in quo testis non requiritur rogatus nec ad solennitatem:sed ad probationem potest celebrari presente excõmunicato ⁊ erit legitimus testis duntamen postea se reperiat absolutum si

tionẽ lata.⁊ hoc ꝓbatur licet non cõstet de legitimitate cause nec aduersarius se offert ad probandũ qꝺ pro manifesta offensa fuerit excõicatus: et tunc in dubio post absolutionẽ ad cautelam licite fert testimoniũ: qꝛ negať hic delictũ. et sic non constat de vinculo peccati nec excõicationis post absolutionẽ ad cautelaʒ que iuste impeditur per supradicta.⁊ de hoc est casus hic scꝺm istũ intellectũ. ¶ Secũdus casus qñ allegatur iniustitia excõmunicationis: de qua põt ꝓbabiliter dubitari.⁊ tũc satis põt practicari opi. Host.vt absoluatur donec tulerit testimoniũ. obstat tñ quia non petẽdo absolutionem videtur contẽnere in.c.per tuas.j.de sen.excom. vnde posset teneri vlti.opi. Inno.vt hoc casu non absoluatur nisi in defectũ aliorum probationum.arg.eorum que not.gl.in fi.c.cum dilectus.de elec. ¶ Tertius casus qñ nõ negatur iustitia excõmunicationis vel de ea constat.⁊ tũc puto qꝺ nõ debet fieri absolutio: quia non posset etiã absolutus testificari ꝓpter perseuerantiã in pctõ.de quo non cõteritur:sed perstuerat in eo ⁊ maxime excõicatio que nõ infertur nisi ꝑ graui excessu.xj.q.iij.⁊.c.nullus.⁊.c.nemo. Et no.ex ꝑdictis ⁊ ex tex.qꝺ ad cautelã fit absolutio ⁊ non relaxatio.relaxatio enim fit seu reuocatio qñ cõstat sñiam esse iniustã.⁊ sic intelligitur.c. odoardus.de sol.⁊.c.de sacro.de sen.excõ.a suspẽsione tñ fit relaxatio.et sic loquiť.c. olim. de accu. ſm Hosti.⁊ Jo.an.qꝺ no.⁊ idẽ no. Jo.and.in.c. odoardus.prealle.vnde etiã si ad tẽpus remittitur excõmunicatio debet fieri absolutio ⁊ nõ relaxatio.vt sentit hic Host.et bene.vt nota. de absolutione fienda ex causa ad tempus.

1 ☞ Qui dicantur conuersi:oblati seu donati.
2 Juramentum an sit de solennitate testimonij.
3 An iuramẽtum quod defertur testibus vt remittatur a partibus requirat consensum iudicis.
4 In remittendo iuramẽto testibus requiritur cõsensus vtriusqʒ partis.
5 An partes in causa criminali possint remittere iuramentum testibus.
6 Juramentũ calũnie põt tacite a partibꝰ remitti: sed non expresse.⁊ que sit ratio differẽtie inter iuramentum calũnie ⁊ illud qꝺ prestatur testibus.
7 Testis an aliter possit astringi ad veritatẽ dicendam q̃ per iuramentum.
8 Si non apparet an iuramentum fuerit remissum nec prestitum an presumatur prestitum.

a TUis questiõibus.[a] Religiosi ad testificandũ nõ admittũtur

cõtingat eum deponere i iudicio testimonium. ad h optime adduco quod in simili questione scribit domi. Anton. in capi.fin. cum his q̃ ibi late notaui post eum.de sent. excõ. Aduerte tñ qꝺ illi solutioni quã dedi ad text. in.d.c.qm̃.vcʒ qꝺ loquatur in casu necessitas quando nõ pñt haberi alij testes fortiter ob. verba text. in d.l.qm̃. in fin. qꝺ dũ dicit sine vlla di.⁊ ex ista doctrina do. An.⁊ doc. hic collige duas pulchras limitatiões ad q̃s doc. hic nõ aduertũt. prima quod illud quod diciť excõmunicatũ ab homine nõ posse absolui nisi ab excõicatore. vt habetur in capi.ex frequentibꝰ.j.de inst. habet locum in absolutione ꝑpetua sed absolutio põt ad tẽpus fieri ab alio q̃ ab excõicatore vt hic ⁊ collige aliam limitationeʒ ad id qꝺ dicit Innocẽ. j.d.c.de cetero.de sen.excom. et do. Abb.in.c.nuper. eo.tit. vbi dicunt qꝺ vbi superiori non reseruať absolutio excõicationis maioris intelligitur permissa episcopo:non autem inferiori prelato:quia illud est verum in absolutione perpetua.sed secus est si fiat absolutio ad tempus vt hic ⁊c.

¶ Adde an infamis qui tñ reputabať bone fame possit esse testis Alexan.consi.cxxxviij.⁊ qd de existẽte in peccato mortali ꝑ Fede.cõsil.ccxx. et an qs possit absolui ab alio q̃ a suo excõicatore per Ro.ↄsi.ccclxxxj.

a ¶ Ex isto tex.cũ gl.sua ↄiuncto eo qꝺ no. Bart.in.l.fi.C.de in ius voc. ꝓbať qꝺ iuramentũ nõ est de substãtia in teste.ad qꝺ etiã facit qꝺ not. Bar.in.l.q̃uis.ff.de in ius vo.in fi.vbi vide.legiste aũt nõ habent tex. qꝺ iuřm possit remitti testi.sed alle.glo.in.l.iurisiurãdi.C.e.gl.in.l.ij.§. sed quia veremur.C.de iur.cal. Bar.in.l.filiussa.in prin.ij.col.ff.de dona.⁊ vide gl.in.l.j.post prin.de fer. Bar.in.l.si qs legatũ.in princ.ff. de fal. Itẽ adde hic do. Ant.in repe.in.c.fi.de ↄsue. in pe.char. in vlti.col. illius char.vẽsi.ad primũ si redacta.vbi dicit qꝺ si agitur de ꝓbãda consuetudine introducta a populo istius eiusdem ciuitatis creditur testibus etiã nõ iuratis. Itẽ adde hic qꝺ no. Spe.in tit. de test.§. sequitur. circa fi.versi.quid ergo si testis.vbi dicit qꝺ si testis noluit iurare tenetur resarcire parti dãnũ ⁊ interesse. Itẽ adde qꝺ in informatione super fama vel notorio creditur testibus non iuratis:ita dicit.d. Anto. post Inno.in.c.cum in tua.in fi.de spõ. Item vide quod no.do. Abb. post Inno.in.c.j.prope fi.de postu.prela.vbi dicit quod quando agitur de informatione fame promouẽdi ad dignitatem creditur testibus nõ iuratis.⁊ ibi vide etiam do. Ant. in.iiij.col.versic.scꝺm cõtrarium. Item

quando sacerdos deponit super penitẽtia alicuius an teneatur iurare vide per do. Ant. post Inno. in. c. testimoniũ. in pe. col. j. eo. c. ibi etiam per do. Abb. Adde qđ si sit multitudo testiũ eis nõ credit nisi iuratis vt no. do. in. c. multis in. ij. no. p illũ tex. xliiij. di. Itẽ adde qđ ille cui est data potestas pronũtiandi nulla iuris solẽnitate seruata nõ potest pnũtiare ad dicta testiũ nõ iuratorũ ẽm Bald. in. l. milites. C. de mi. test. et idẽ firmat Imol. i. l. filiusfa. ff. de doñ. lꝫ bart. ibi dixerit ꝯtͣ. Itẽ adde qđ etiã in causis summariis testes debent iurare: ita tenet Imo. post Io. d lig. in cle. sepe. in xxxvj. col. de v. si. Itẽ adde qđ iudex seu arbiter habẽs ptãtẽ pcedẽdi de fctõ ⁊ pnũtiandi de iure tñ potest recipere testes non iuratos ẽm Bal. in. c. consanguinei. in fi. de re iudic. Itẽ vide Bal. in. l. presbyteri. in vlti. col. v. quero pone. C. de epis. ⁊ cler. vbi dicit qđ potestas habẽs arbitriũ procedẽdi sine solẽnitate non põt pcedere ad condẽnationẽ vel absolutionem ppter dicta testium nõ iuratorum.
Anto. Francis.
¶ An iuramẽtũ possit remitti per partes. dicas qđ iuramẽtum põt remitti parti vel tegi de consensu alteri⁹ partis. ita Bar. post gloss. ⁊ doct. in. l. j. in. §. j. ff. de fer. et no. i. l. quoties. ff. de iureiur. qđ intellige verũ qñ iuramentum respicit commodũ ptis. secus si respiciat dei reuerẽtiam. vt per do. Card. in cle. j. in. xiij. q. de vsu. ⁊ adde qđ iuramẽtũ remissum habet p prestito. l. si itaq; ⁊ ibi per do cto. et per Alexã. ple. ff. de iureiur. et adde qđ iuramentũ pstitũ põt remitti per prestãtem ad effectum vt iurans vrgeatur a periurio. l. fina. ff. qui ⁊ a quib. ⁊ maxime quando remittitur anteq̃ incurratur periurium puta si est prestitum creditor de soluendo ad certum tempus ⁊ creditor illud remittat ante tempus ita Bar. in. l. labeo. ff. de iureiuran. ⁊ habetur per Spec. in tit. de iureiuran. in versi. ⁊ no. sed non potest remitti per periurium commissum vt per Bal. in aut. qđ eis. C. de nupt. ⁊ adde qđ si statutũ disponit qđ alicui certe persone credatur non videtur ei remissum iuramentum imo debet intelligi quod ei credatur cum iuramento. l. theopompus. ff. de dote preleg. ⁊ habetur per Ange. in. l. si vacantia. C. de bo. vac. lib. x. in ver. sed incidenter oppo.

absq; iuramento nisi a partib⁹ remittatur ponit dictũ a quo casum excipit ibi: nisi. ¶ Casus literalis. satis ptꝫ in tex. Ber. ¶ 1 † No. j. qđ alij sunt cõuersi monasterij ⁊ alij monachi. et sic appellatiõe monachorũ nõ veniũt cõuersi. facit. c. nõ dubiũ. de sen. excõ. alij etiam dicuntur oblati seu donati vt in cle. j. de deci. et dic qđ monachi dicunt illi q sunt clerici ⁊ literati. cõuersi q deuouerũt se ⁊ sua et nõ sunt clerici: assumpserũt tñ habitum disparem professis ⁊ literatis seu clericis. oblati et donati dicũtur qui donauerũt se et sua monasterio habitu tamẽ non mutato. ad hoc qđ no. in. d. cle. et vide qđ istis quod no. glo. in. c. vt. l. continẽtie. xxvij. q. j. oẽs. cũ isti possunt in causa monasterij testificari: qꝛ largo modo oẽs possunt dici ꝯuersi et vide ad materiã qđ plene dixi in. c. insuper. ꝟ. e. ¶ 2 † No. ij. ibi: pprius. qđ cause monasterij debẽt dici pprie monachoꝝ. ¶ No. iij. qđ iuramẽtũ nõ est de solennitate formali[a] testimonij cũ posset a partibus remitti. posset tñ dici cõtrariũ per. c. de testibus. ꝟ. e. vbi legi. et no. qđ non valet testimonium sine iuramẽto. vnde dic qđ est solẽnitas formalis ⁊ substãtialis: sed concernit fauorẽ partiũ principaliter. ideo põt a partib⁹ principaliter remitti: secus si cõcerneret principalr fauorẽ publicũ. arg. nemo põt. ff. de leg. j. ⁊ in. c. vno. de lit. con test. ¶ Glo. ij. querit vnde insurgit hec potestas partib⁹ vt possint remittere hãc solennitatẽ iudicialẽ? Rñdet qđ ex eo: quia quilibet potest renũtiare iuri fauore suo introducto. de reg. ad apostolicam. nam principaliter est introductum hoc in fauorem partium vt predixi. nam partes possunt cõuenire vt staretur verbo alterius dũtaxat: de fideicõmis. l. fi. no. glo. ¶ Sed an valeat pactũ a principio vt de omnib⁹ dãnis ⁊ expensis stetur nudo verbo partis. vide qđ dixi in. c. finẽ. de do. ⁊ cõtu. per Bar. in. l. fi. de pto. stip. ¶ Quid si testator dixit vt super aliquo stetur dicto tertij an ille habeat iurare? Vide Bart. in. l. theopompus. ff. de do. preleg. plene dixi in. c. ij. ꝟ. eodem. vbi vide. ¶ 3 † Sed cõtra predicta ⁊ ter. glo. opp. cum enim hoc iuramentum concernat etiam fauorem iudicis vt veritas detegatur ⁊ sua autoritas nõ circũueniatur nõ videtur qđ possit remitti a solis partibus. Respõ. qđ hec remissio fiet autoritate iudicis. ⁊ sic sentit quod iudice resistente non poterit remitti. ⁊ sic simpliciter transeunt hic doct. Sed aduerte pro gl. facit. l. acta. ff. de re iudi. vbi patet quod acta iudicij non destruuntur nisi procedat ex partium ⁊ iudicis cõsensu. ergo idem dicendũ in casu nostro. Sed in cõtrarium adduco. l. si conuenerit. ff. de re iudi. vbi dicitur qđ si partes conueniunt vt iudex ferat certam sententiam debet iudex talem ferre. nam iudex ad nil aliud intendere debet nisi vt partes ad concordiam adducat. l. j. §. inde queritur. ff. de noui ope. nun. Item iuramentum debet esse necessarium. de iureiuran. ⁊ si christus. sed necessitas cessat ex quo partes de quarum fauore principaliter agitur remittũt. facit. c. significasti. de electio. Et per hoc puto consensum iudicis non necessarium vbi causa est mere priuata: hoc est quod iste tex. nullam facit mentionem de iudice. non obstat. l. acta. quia pcedit propter interesse quod potest iudex pretẽdere ex destructione actorum vt ibi notat Bar. ¶ 4 † An autem sufficiat consensus aduersarij tantũ. text. iste videtur velle qđ sic cum de eo solũ facit mentionem. sed Io. an. intelligit quod etiam consensus producẽtis interuenire debeat cum testis iurat pro vtraq; parte testificari ⁊ ex falso eius testimonio possit vtriq; parti preiudicium generari ergo vtriusq; partis debet consensus interuenire. ad qđ de reg. iur. li. vj. quod omnes tangit ⁊c. et hoc placet. ⁊ ad tex. dico qđ ideo non facit mentionẽ de parte pducente qꝛ pducens hic volebat qđ cõuersi ⁊ fratres iurarent ⁊ sic habebatur consensus. ¶ 5 † Querit tertio glo. an in causa matrimoniali possint partes iuramentũ testib⁹ remittere. ⁊ cõcludit qđ nõ si agitur de cõtractu dissoluẽdo secus si de coniungẽdo ⁊ qñ loquitur quasi primo casu negotiũ non cõsistat in libera volũtate partiũ sed in scđo sic. ⁊ idem cõiter sentiũt doc. et pro hoc. c. sicut. de spõ. ⁊. c. attestationes. de despon. impu. in quib⁹ iudex ex officio exigit in hac causa iuramentũ. ⁊ per hãc rationẽ dico gñaliter qđ in causa que nõ depẽdet a libera partiũ voluntate non hꝫ locũ hoc qꝛ non renũtiat quis nisi iuri in sui fauorẽ inducto. pro hoc. c. si diligẽti. de foro cõpe. ¶ 6 † Querit quarto gl. an iuramẽtum calũnie possit remitti a partib⁹ sicut istud iuramentum testiũ. ⁊ ponit varias opi. dic vt hodie habetur in. c. j. de iura. cal. li. vj. vbi deciditur qđ tacite potest omitti sed nõ expresse. vñ iudex põt exigere ex officio suo ⁊ sic approbatur opi. Io. et Bal. et sequacium posita hic in glo. ⁊ reddit Host. rationẽ diuersitatis inter iuramẽtum calũnie et testiũ. Nam sine periculo anime nõ põt cõmitti calũnia in quo deus offenditur: respublica leditur: et ecclesia scandalizatur: sed sine teste possum tibi de meo dare cessantib⁹ pdictis. Aduerte qꝛ dictũ Host. procederet qñ sine dispositione vellet pars acquiescere: sed qñ testis etiã deponit sine iuramẽto possunt cõcurrere multa sicut cũ omittitur iuramẽtum calũnie. nam testis falsidicus est obnoxius deo iudici ⁊ parti: vt in. c. j. de cri. fal. tenetur enĩ testis pena falsi acsi iurasset vt no. Io. and. in regula nõ est sine culpa. in mercur. dixi in. c. ij. ꝟ. e. ergo illa non est bona ratio. quare ego redderem hãc diuersitatis rationẽ. pactũ expressum de non iurãdo de calũnia aperte videtur inuitare partes ad delinquẽdũ ⁊ protelandũ lites in preiudiciuꝫ iudicis ⁊ boni publici: ergo non valet pactum vt in. l. cõuenire. ff. de pac. do. ⁊ in. c. quẽadmodũ. de iureiur. sed pactũ vt testis nõ iuret est cõforme iuri diuino vt cedatur proximo. de elec. significasti. nec inuitat ad delinquendum cũ vt predixi testis hꝫ timere penã falsi si aliter q̃ res se habeat dixerit. Itẽ hoc iuramentũ testiũ cõcernit mere fauorem partiũ licet multos offendat dicẽdo falsum. Sed iuramentũ de calũnia cõcernit fauorẽ ⁊ publicũ bonũ ⁊ iudicẽ ne vexetur ex calũniosa lite et vt non ptelet plus debito: ꝯtinet enĩ in se multa capitula: vt no. in. c. j. de iura. calũ. ¶ 7 † Quero extra gl. an[b] testes possint aliter astringi ad veritatẽ dicendã q̃ per iuramentũ? do. Ant. qđ sic vt per baptismũ per fidẽ Christi per eius iudicium in vera obediẽtia te adiuro vt dicas veritatẽ. xxxv. q. vj. si duo. Item in periculo[c] anime tue. de frig. fraternitatis. ⁊ similibus modis. Sed tanti viri reuerentia salua hoc dictum non est verũ[d]. licet enim fatear qđ multa ex predictis astringant vt iuramẽtum pro quo vide tex. in. c. cõstitutis. ij. de

a Sebasti. Sapia. ¶ De solennitate formali. Vide Bal. in. c. consanguinei. circa fi. j. de re iud. vbi dixit quod iuramentũ testis est de ordine non de substãtia qđ examinat Io. and. in regu. non est sine culpa. col. iij. v. in cõtrariũ. de regu. iu. in. vj. l mercuria. refert Feli. in. c. cũ dilecta. col. xij. ver. limita hec. ꝟ. de rescri. ⁊ vide Ange. in. l. nemo põt. in viij. ⁊ ix. col. ff. de lega. j.

b ¶ Nota multos modos qbus testis põt astringi ad dicẽdũ veritatẽ aliter q̃ per iuramẽtũ: ⁊ adde q plus obligat q iurat p deũ q̃ q iurat ad sancta dei Euãg. tex. est i. c. si aliq. xxij. q. j. d. Abb. h reprobat istos modos vt h p cũ sed de qbusdã extraneis modis iurandi ponit pau. in come. captiui duo dum dicit primo parasito. qui iurabat aleatoria pollo nota corã notam prenestẽ notã frusionẽ notã alitorũ. ⁊ dũ antiq iurabãt p caput filij sui. vñ Verg. p caput hoc iuro p qđ pr ante solebat. Itẽ adde qđ ille q i actis dixit sic deus me adiuuet si ꝯ facit est p iurus ⁊ extra ptectionẽ dei ⁊ ecclesie ẽm Bal. in. c. ego. N. i. ij. col. de iureiu. ⁊ de illo q dicit testis est mihi deus vel coram deo loquor vel p deũ qđ idẽ est. vide. b. Tho. i. ij. ij. q. lxxxix. art. j. i fi. Itez adde quod paria sunt quẽ iurare p salutẽ suaꝫ et iurare per deũ nisi qñ iuramẽtũ aperte pti fuisset delatũ vt iuraret per deũ. tex. est in l. qui per salutez. ff. de iureiur.

c ¶ Iurare qui dicit promitto dicere veritatem in periculo anime mee dicitur iurare. ⁊ idẽ dicit do. post Io. an. in. c. in prin. in. ij. col. de sepul. in. vj. ⁊ Inno. in. d. c. ⁊ si christus. circa medium ⁊c.

d Sebasti. Sapia. ¶ Non est verũ. Vide Abb. in. c. laudabilẽ. j. de frigi. ⁊ malefi. ⁊ Bal. in. c. j. §. sacramenta. de pace tenenda. ⁊ in repeti. l. ij. char. xj. ff. de iureiur. Alex. in. l. iij. §. iurari. co. ti. ⁊ Felj. in. c. fraternitatis. in fin. ꝟ. eod.

appel.

appel.iuncta gl.in ver.adiurauit.tñ in testibus non sufficit simplex fidei prestatio vel iuramentũ:sed debet esse prestitũ tactis sac.sanc.euãgelijs.vt est tex.expressus in.c.hortamur.iij.q.iij.vnde cessante cõtraria consuetudine non valeret dictum testis euãgelijs non tactis quãtũcũqz iurauerit. quia non est iuri satisfactũ.ꝑ hoc vide gl.sing.in cle.j.§.porro.de here.in ṽ.tacta.⁊ facit gl.no.in.c.vt circa.de elec.li.vj.videre tur enĩ hec iuramẽta corporalia magis obligare ⁊ tãto plus quãto sup re sanctiori prestãtur:vt in.c. mouet.xxij.q.j.no. Inno.in.c.⁊ si christus.de iureiur.ꝑcalle. dicit tñ illa gl. in cle.j.de here.qd apud italicos interpretat̃ cõsuetudo vt sufficiat quẽlibet librũ seu scripturam quãlibet tãgere.Sed dic qd vbi hʒ cõsuetudo hoc põt sustineri cũ in totũ iuramentũ posset remitti cõsensu partiũ.ergo fortius ex consuetudine generali posset remitti tactura euãgelioꝝ:sed vbi consuetudo nil disponeret in contrariũ circa tacturã euãgeliorũ non valeret dispositio prestito iuramẽto sine tactura. ⁊ idem est vbicũqz a iure seu statuto requireret̃ iuramẽtũ corporale vt no.in.d.gl.qd bene no.⁊ hoc qꝛ vt ꝑdixi talia iuramẽta magis astringũt.Et vide ad ꝑdictã gl.in.c.fraternitatis.s.e.et qd ibi no. ¶ †8 Ultimo querit̃ quid si nõ apparet iuramentũ remissum nec prestitũ nunqd debet presumi qd fuerit prestitum:Dic qd non:quia hec est solẽnitas extrinseca que non presumitur.l.quecũqz.§.j.ff.de publ.c.dudũ.ij.de elec. in ṽ. non inuenimus esse factam ⁊c.no.Bar.in.l.sciendum.ff.de ver.ob.⁊ in.l.theopõpus.de do.ꝑle.imo si in actis diceretur qd talis testis iuratus sic deposuit:licet tũc ꝓbetur iuramẽtum prestitum:qꝛ poterit interuenire tẽpore dispositionis: et sic verba enũtiatiua faciunt fidẽ ƀm theoricã in.c.qm̃ contra.de proba.⁊ gl.in.l.j.C.de fide instru.lib.x. nõ tñ ꝓbatur qd pars fuerit presens in actu iurãdi:vt not.in.d.l.theopõpus.⁊ vide qd dixi.in.c.ij.s.eo.⁊.c.post cessionẽ.de proba.et per Fede.consi.cxcij.consilium bonũ est vt in actis describatur qualiter testis iurauit in presentia partis.Nico.Abb.

1. ☞ Femina est capax iuris conferendi prebendas etiã sacerdotales ex priuilegio.
2. Femina est capax iuris presentandi.
3. Prebẽde sacerdotales sunt q̃ habẽt on⁹ celebrãdi annexũ.
4. Dispositio capituli nostri habet locum etiam si pars habet duos testes.
5. Dispositio capituli nostri hʒ locũ etiam in causa criminali.
6. Iudex delegatus qui iurat se nihil scire in causa a qua petitur remoueri.non remouetur a testimonio dicendo.
7. Iudex impetrat⁹ q volebat esse me⁹ aduocat⁹ nõ remouet̃.
8. Iudex delegatus si anteq̃ incipiat cognoscere cõmittat totam causam:an teneat cõmissio:⁊ an possit testificari in causa coram suo subdelegato.
9. Iudex a quo si efficiat̃ iudex ad quẽ cõmittit alteri causam.
10. Papa ꝓpter suspicionẽ cõmittit alteri causam propriam.
11. Ordinarius an possit produci in testem coram suo vicario vel officiali vel iudice foraneo.
12. Maior iudex falsum deponens an possit a minore iudice puniri.
13. An aduersarius possit opponere cõtra iudicem remotum quando ipse impetrauit iudicem.
14. Dispositio capituli nostri habet locum etiam in vno iudice et in persona impetrantis.

Dilecto. Delegatus necessarius in testẽ remouetur a iudicando et alius surrogatur. In prima ponitur impetrãtis querela. In scda ꝓuidet ibi:ne igitur. ¶ Casus literalis. Inter ꝓpositũ arieñ.⁊ comitissam flãdreñ. q̃stio vertebatur super donatione sex prebendarũ sacerdotaliũ:causa super hoc cõmissa fuit epõ ⁊ abbati dedimeñ. ⁊ decano attrebateñ.idem prepositus in presentia iudicis constitutus citra litis contestationem proposuit qd testimonium decani necessariũ sibi erat in causa predicta cum de suo iure non nisi per ipsum et quendã alium testem tantam fidem facere possit. vñ petebat ab eis vt in causa ipsa ꝓuiderent decano excluso:vel supersederẽt negotio quousqz do.pa. aliũ substitueret loco sui.Sed iudices postulationeʒ suam admittere noluerũt:imo post appellationẽ a collatione prebẽdarum ipsarum suspẽderunt eundem prepositum : prepositus hec omnia pape significauit.ne ergo ꝓpter defectũ testium iustitia ꝑpositi valeat deperire loco ipsius decani do. papa substituit abbatẽ vrsicampi mãdans eidem quatenus si est ita relaxata suspẽsione ꝓpositi procedat in causa iuxta prioris mandati tenorem.Berñ. ¶ †1 No.j.quod mulier est capax[a] iuris conferẽdi prebendas etiam sacerdotales.⁊ si vis intelligere quod verbũ donatio:positum in textu stet pro collatione.pro quo facit.c.fi.de offi.vi.lib.vj.tũc stat qd dixi : sed intellige qd habeat ex priuilegio pape.pro hoc bo. tex.cum glo.in.c.mennam.ij.q.v.⁊.lxiij.dist.adrianus.alias nõ posset iuxta no.in.c.ij.de iudi.nec ex cõsuetudine potest hoc licere laico etiam per tantũ tẽpus de cuius initio memoria non est.arg.in.c.causam.de prescri.not.Io.an.in.c.ij.de preben.lib.vj. ¶ †2 Si vis intelligere tex.in presentatione tũc potest procedere sine dispensatione seu priuilegio. et qd possit sic intelligi probatur in.c.fi. de conces. preben. vbi presentatio appellatur donatio.⁊ loquitur ille tex.de ista comitissa flandrensi.⁊ sic potest intelligi de eodẽ facto cum isto. vnde verius puto qd hic erat cõtentio super iure presentãdi. ¶ Et ex hoc ⁊ ex tex.collige qd ius patronatus cadit in feminam. et quãquam iste tex.loquatur in femina habẽte dignitatem idem tamen dic in priuata[b].pro hoc facit tex. iuncta gl.no. in.c.quoniam inuestituras.xvj.q.vij.vide docto.in cle.ij. de iure pa.qui notabiliter sentiunt qd heredes masculi ⁊ femine pariter succedunt in hoc iure patronatus ⁊ satis est hoc iure non prohiberi ipsis mulieribus.⁊ vide quod no. in ca. fi.de conces.prebẽ. ¶ †3 No.ij.qd prebẽdarum quedam sunt sacerdotales quedã non:⁊ possunt dici sacerdotales illi que habent onus celebrãdi annexum.arg.c.significatum.de preben.⁊ vide tex.iuncta gl.j.in.c.cui de non sacerdotali.de preben.lib.vj.⁊ intellige hoc de speciali dispositione.nam de iure communi non est diuersitas in prebendis nec requirunt constitutum in sacerdotio.vide tex.cum glo.in cle.vt hi qui eta.⁊ quali.⁊ qd no.in.c.ij.de insti. ¶ No.iij.qd in eadẽ causa non potest esse quis iudex ⁊ testis.iiij.q.iiij.c.j.Item not. qd officium testificandi est magis necessarium q̃ officiũ iudicandi.nã repellitur quis a munere iudicãdi ꝓpter actum testificandi vt hic:⁊ hoc quia facilius reperiuntur centũ iudices q̃ vnus testis.hinc est qd facilius recusatur iudex quã testis:vt leg.⁊ no.in.c.cũ R.de offi.deleg. alia notabilia clara sunt. ¶ Quero quid intẽdat litera dum dicit qd prepositus ꝓposuit citra lit.conte.Rñdet gl.j.qd fuit protestatus qd per illa verba nõ intẽdebat litem cõtestari.sed dic melius ƀm Host.⁊ Io.an.qd hic non erat necessaria aliqua protestatio quia per verba hic expressa non rñdebatur petitio.vnde dicit qd nulla fuit hic facta ꝓtestatio sed illa verba citra li.conte.denotaut tẽpus exceptionis ꝓposite ⁊ ponderatur hoc quia post lit.cõte.non potuisset petere alium surrogari.iij.q.iij.offeratur.de offi.deleg.insinuãte.nisi ex noua causa vt ibi nam cõtestando litẽ coram illo tanq̃ corã iudice videretur renũtiare suo testimonio nisi nouiter percepisset illum fuisse ⁊ esse de causa informatũ:quia tũc esset sibi subuenẽdum etiam post cõte.ar.c.presentiũ.s.e. ⁊ qd no.iij.q.vj. si quis epoꝝ.vbi bo.gl.in fi. ¶ †4 Glo.ij.in effectu format.iij. q.Prima nũquid dispositio huius.c.habeat locũ si pars vltra iudicẽ habeat duos testes ⁊ concludit qd sic:secus si haberet plures.rationẽ vide in gl.sed hoc vltimũ limitat glos. in fi.nisi fraudulẽter aduersarius impetrasset illum in iudicem quẽ volebat ꝓducere in testem. nam tunc remouebitur etiã si haberet plures testes:qd placet.nã forte alij non sunt idonei vel repelli possunt et fraus non dʒ frauduloso prodesse.de rescrip.sedes. ¶ †5 Scdo querit an idẽ sit in causa criminali.⁊ concludit qd sic:quia licet testes in hac causa non cõpellantur:posset tñ iudex remotus precibus induci. dicit tñ qd si omnino nollet testificari nõ remouetur. Mihi hoc vltimũ non placet.nam iudex nõ remouetur nisi ob defectũ testium vt hic.quo casu etiã in causa criminali testes cõpelluntur et sic non sufficit si iste iudex dicat se nolle testificari. ad hoc qd not.in.c.delictorum.j.tit.proxi.vbi dicetur. dixit tamen hic Host.per illam decre.delictorum.qd ad probandum crimen contra testem iudex remouebitur.ego remitto ad dicẽda in.d.c.delictorum. ¶ †6 Tertio ⁊ vltimo hec glo. querit quid si iudex vellet iurare qd nihil scit in causa illa. Rñdet qd non remouebitur.qd placet Inno. nã si fidei sue se cõmittit pars vt dicat testimonium super principali fortius dʒ ei credere cũ iurat se nescire.C. de testi.l.peñ.⁊.iiij.q. iij.si quis testibus.⁊ de dona.inter vi.⁊ vxo. per vestras. qd placet cõmuniter docto.imo plus dicit Inno.qd is qui petit iudicẽ remoueri ⁊ alium surrogari non est statim audiendus:sed dʒ premitti aliqua cognitio verisimilis coniecture super duob⁹:qd ille sit necessarius ⁊ qd de illa re veritatem sciat nam si ad recipiẽdum testes non datur dilatio sine cause cognitione.iij.q.iij.§.spacium.l.a ꝓcedente.C.de dila.fortius in hoc casu vbi qualequale preiudiciũ generatur alteri parti habẽti iudicẽ gratum.Itẽ grauatur saltem in expensis factis in impetratiõe.⁊ hoc satis placet.⁊ dico quod hic videtur text. nam iste proposuit quod iste iudex erat sibi

Sebasti.Sapia.

[a] ¶ Mulier est capax: quid possit mulier ⁊ quoꝝ iurium sit capax et quoꝝ icapax late ꝓsequit̃.d. Decius.i repe.l.femine.ff.de reg.iur.

Zacharias.

[b] ¶ Idẽ tñ i priuata.Ego Zriũ dicerẽ p ea q̃ no.abũde Ia.reb. i rub. C.d iure fis.nu.4. ⁊ ibi remis.i apo. celsi ad ipm.lib.x.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Aduocat⁹ alteri⁹. Uide Feli.
i.c. irrefragabili.
in.j.col.ž. de offi.
ordi. vbi vult qđ
aduocat⁹ nō pōt
in eadē causa esse
iudex qñ pars ꝓpalauit animum
suum: sed pro limitatiōe subijcit
qđ ego non possum recusare illū
qui fuit meus aduocatus lz ꝓpalauerim ei oīa secreta: qꝛ hꝫ iudicare per probata
vt hic per glo.
Sebasti. Sapia.
b ¶ Inferior. Aduerte ꝙ illa regula ꝙ maior nō pt
puniri ab inferiore non ꝓcedit qñ
maior se subijcit
iudicio minoris.
c.peruenit. xj.q.j.
c.mādastis.c.auditū.ij.q.v.itez si
maior deliquit in
territorio minoris.auť.qua in ꝓuincia. C. vbi de
crimi.agi opor. ⁊
ita preteritam regulaȝ decla.Hof.
in summa titu.de
iudici.in.j.col. ex
quo vř dicēdū qđ
maior testificans
falso corā minore
possit ab eo puniri qꝛ vř se subijcere. ⁊ qꝛ delinquit
ī sua iurisdictiōe.
c ¶ No.singul.ista
verba aurea. et ꝓ
hoc qđ dicitur de
casu dubio bene
facit qđ not. in fi.
Bar. ⁊ Ang.in.l.
fi.de pena iudi. q
ma.iu.et gl. insti.
de obli.que ex q̄si
delic.in prin. Itē
not.hic duas singlares limitationes ⁊ peregrinas
ad id quod habetur per glo.ordi.
et doc.in.c. vt debitus.de app.vbi
dicit qđ si iudex
appellationis ꝓnuntiat bene appellatū ab interlocutoria ad cum
deuoluiť cognitio super toto negotio principali.
nā hoc fallit prio
nisi iudex a quo
male ꝓnuntiasset
in casu valde dubio per papā nō
deciso: qꝛ tunc lz
ꝓnuntietur bene
appellatum non

necessarius. ⁊ papa fundando se super defectu ꝓbationum
surrogat alium cum clausula si est ita. ⁊ sic oportet qđ cōstet
prius de necessitate allegata saltem verisimilitudinarie. qđ
no. ⁊ facit qđ in simili no. Inno.in.c.tenor.de re iudi.glo.in
ver.excluso.dicit qđ illa petitio prepositi vt ꝓcederetur illo
iudice excluso hꝫ locū qñ clausula qđ si non oēs ⁊c. ponitur
in rescripto.vult dicere qđ vbi simplr̄ esset facta cōmissio et
facta plurib⁹ et vnus esset necessarius in testē non possunt
alij illo excluso ꝓcedere per.c.vno delegatorum. ⁊.c.causam
matrimonij.de offic.dele.Sed hꝫ tunc locū allegatio secūde
partis alternatiue scꝫ vt supersederetur negotio donec delegans alium loco illius surroget.secus qñ ponitur illa clausula impotētie quasi sit purificata cōditio ex quo alter legitime non pōt interesse.qđ no.quia extēdit multū virtutē illius clausule ⁊ sic.c.sciscitatus.de rescri. ¶ Gl. in verbo admittere recusastis.facit quinqꝫ.nā primo fortificat literā dicēdo qđ male fecerūt isti iudices in non admittēdo istā petitionē ipsius prepositi.nā ⁊ ipse p̄tor qui est ordinarius suū
testimoniū dicere debet.iiij.q.iij.§.si tres. ⁊.ff.de test.l.ob carmen.§.j.intelligo hoc qñ producitur in teste in ea causa in
qua nō est iudex.nā in eadē causa in qua est vel fuit iudex testis esse nō potest vt hic ⁊.ij.q.vj.statuendū al's statutū.dixi
7 plene in.d.c.cū a nobis.ž.co. ¶ † Scđo queriť quid si impetrasti in iudicē illū qui volebat esse aduocatus meus: rñdet
qđ non remouebitur nisi hoc feceris in fraudeꝫ: ⁊ hoc tenet
Jo.an.qđ maxime ꝓcedit ſm eū si ille erat generalis aduocatus ecclesie beneficio sibi collato ab ecclesia.de iureiur.breui. ¶ Tertio hoc dubiū fortificādo querit: ecce ꝯclusum est
supra qđ non dꝫ remoueri cessante fraude: ex eo qꝛ volebat
a esse aduocatus alterius[a] sed qd si ob hāc causam qꝛ volebat
esse aduocatus meus reuelent ei secreta cause: concludit qđ
etiā nō sufficit: qꝛ iudex hꝫ iudicare scđm allegata: vt in.c. iudicet.iij.q.vij. ⁊ plenius in.c.pastoralis.de offi.deleg.§.quia
8 vero. ¶ † Quarto querit quid si iste iudex delegatus anteꝙ̄
peteretť remoueri ob munus testificādi cōmisit in totū causam suā alteri nūquid tenet cōmissio: ⁊ si tenet an poterit coram subdelegato testificari: Glo.ponit opi. Jo.qđ non: sed
postea cōcludit cōtrarium.arg.huius.c.nam iste fuit semel
iudex ⁊ tñ submotus a causa perhibet testimoniū. primam
opi.tenet hic Inno.etiā si cōmisit in totū ea ratione: qꝛ delegatus fungitur vice delegātis.l.j.§.vlti.ff.de offi.ei⁹ cui mā.
est iuris. Host.tenet scđam opi. ⁊ facit ad hoc ſm Jo.and.c.
iudex.de offi.deleg.lib.vj.Sentit etiam Abb.qui dicit qđ si
impetraui mihi cōsanguineum meū in iudicē qui recusatus
est bene potero ipsum in testē inducere: qꝛ licet remoueatur
a iudicādo non tñ a testificādo.de presump.literas.Ego dicerem qđ aut ante subdelegationē iudex ꝓcessit ad aliquam
sententiam: ita vt ex hoc presumatur affectus ad causam. et
non poterit esse testis ratione suspicionis quia nō dꝫ in eadem causa esse iudex ⁊ testis: vt in.d.c.standum.ij.q.vj. facit
qđ no.gl.in.l.ob carmē.§.j.ff.eo.titu. Aut cōmisit in principio cause ⁊ tūc si erat delegatus ⁊ cōmisit in totū non video
aliquid rōnabile resistēs officio testificādi.hoc eñ casu cessauit ratio opi.contrarie cū non fungatur subdelegatus iure
subdelegātis: cū ille desierit esse iudex nō potest amplius reassumere causam nec ad eū appellari.de offi.dele. super qđnum.§.porro. ⁊ in.c.si delegatus.eo.ti.lib.vj.nec potest dici
qđ habeat affectionē ad causam cū in ipsius principio subdelegauerit. ⁊ sic cessat ratio.c.statuendū.ad hoc.d.c. iudex.
vbi cessat hoc casu oīs suspicio.aut subdelegauit non in totum vel erat ordinarius qui potest subdelegatū remouere
qñqꝫ per.l.iudiciū soluitur.ff.de iudi. ⁊ tūc est maius dubiū
et tūc puto qđ de rigore nō testificabiť cū remāserit iudex et
pōt causam reassumere ad libitū ⁊ ad eū sit appellandū.d.c.
super qđnum.vñ semper claudicaret in partē pro qua tulit
testimoniū.sed de equitate que satis iudicio meo poterit seruari admittetur: qꝛ expresse nō reperitur iste repulsus. ⁊ edictū de testibus est prohibitoriū.in.l.j.ff.eo. nā iura repellūt
iudicē actualiter vel eū qui fuit ne vtatur in causa duplici officio incōpatibili: sed iste non fuit actualiter nec est iudex.nā
separatum est istius tribunal a tribunali subdelegati.qđ patet ex eo qꝛ ad eū appellatur a subdelegato qđ fieri non posset si idē esset tribunal.de cōsue.c.ij.lib.vj. nec in eadē causa
erit iudex et testis.quia nō ipse sed subdelegatus iudicabit.
nec poterit amplius reassumere causam ad effectū iudicādi
qꝛ officiū testificādi reddidit eū incapacē ⁊ appellabitur ad
eū non vt ipse cognoscat ⁊ diffiniat: sed vt causam alteri deleget: sicut obseruať in illo qui existēs suspectus causam delegauit nā appellatur ad cū vt alteri deleget ne ꝑ hoc suspectus iudicetur: vt plene dixi in.c.si quis cōtra clericū.de foro

9 cōpe. ¶ † Itē si iudex a quo efficitur iudex ad quē pendente
appellatione cōmittit alteri cām: vt no.glo.in.c.querelā.de
elec. ⁊.l.eos.C.de vsu. nec per hoc dř esse iudex etiā in causa
10 appellationis. ¶ † Itē papa ad euitandā suspicionē cōmittit ꝓpriā causam: vt no.in.c.cū dilecta.de cōfir.vti.vel inuti.
et in.c.ex parte.de ver.sig.nec per hoc dř iudex ⁊ pars ita dico in ꝓposito qđ cōmittēdo causam ⁊ testificādo in ea nō diciť esse iudex ⁊ testis.nā in suspicione euitāda cōsyderamus
non habitū iurisdictionis sed actū vnde satis est qđ actualiter respectu exercitij iste nō fuit nec erit iudex. ⁊ hoc est fauorabilius ne pereat ꝓbādi facultas. ⁊ hec no. qꝛ ꝑ alios non
digesta: ⁊ per hec habes notabilē practicā qđ si ordinarius
cause est tibi necessarius in testē obtineas primo vt causam
11 alteri committat ⁊ corā illo ꝓduces eū in testē. ¶ † Ultimo
glo.querit an ordinarius possit ꝓduci in testē corā suo officiali seu vicario. ⁊ ꝯcludit qđ sic.idē sentit Uinc. ⁊ plus dicit
qđ corā iudice cui est cōmissa causarū vniuersitas is qui cōmisit pōt esse testis.arg.ff.de iuris.om.iudi.l.est receptū. Et
sic infero qđ eps̄ pōt esse testis nō solū corā suo vicario generali cū quo facit idē cōsistoriū.vt.d.c.ij.de cōsue.in.vj.sꝫ etiā
corā officiali foraneo qui est delegatus ad vniuersitatē causarum: vt no.in cle.ij.de rescrip. ⁊ in istis nō est tātū dubium
sicut in precedenti.q.nā officialis generalis hꝫ ordinariā sic
⁊ iudicat iure suo: vt no.ī.c.licet.de off.vica.li.vj. Foraneus
vero seu delegatus ad vniuersitatē causarū censeť quasi ordinarius: vt no.glos.in.c.cū causam.de appell.tñ possent fieri
obiectiones predicte in precedēti.q.nam ab isto cui est delegata vniuersitas causarū appellatur ad ipsum delegantē vt
no.gl.in.d.cle.ij. Item pōt ordinarius vicario suo interdicere ne cognoscat de certa causa ⁊ illā in se assumere.vt no. Inno.in.c.romana.de app.li.vj. ⁊ nihilominus pōt esse testis
in eadē causa corā illo vt vult hic gl.nec doc.in hoc cōtradicūt: ergo idē dicēdū qđ in p̄cedēti.q.sed dico qđ in.q. ⁊ dicto
Uinc.obseruabiť qđ dixi in p̄cedenti.q.circa appellationem
12 et potestatē reassumēdi cām ⁊ sic limita p̄dicta. ¶ † An aūt
maior iudex corā minori testificans ⁊ falsum deponens vel
aliter vacillās possit ab isto minori puniri vide varias opi.
quas recitat Spe.eo.ti.§.j.ver.qd si is qui.in.viij.col. ⁊ credo qđ si iste maior hꝫ iurisdictionē in minorē iste non pote
b rit ab eo puniri.de maio. ⁊ obe.cū inferior[b]. ⁊ per no.in.c.ij.
de cōsti.li.vj.in nouella. ⁊ in.c.j.de rapt. ⁊ in regula cui licet.
de reg.iur.li.vj.in mercu.sed habebiť recursus ad superiorē:
aut est maior respectu potestatis: sed nō respectu iudicis: et
tūc poterit ab eo puniri qꝛ hoc casu reputať priuata ꝑsona.
13 arg.in.l.tertia.ff.de offi.p̄si. ⁊ eoꝝ que no. in iu.pre. ¶ † Gl.
antepe.q̄rit: pone qđ iste remoueať vt in causa deponat nūquid aduersarius q eū impetrauerat in iudicē poterit obijcere in personā crimina vel defectus vt sic eū repellat a testimonio: ⁊ rñdet qđ non: qꝛ eū semel approbauit. Idē Inn.
hic ⁊ multi ⁊ alij.Sed tu distingue vt no. Inno.in.c.cū venerabilis.de except. ⁊ ibi se remittit. Jo.an. nā hoc ꝓcederet si
vellet obijcere tale qd qđ etiā repulisset ab officio iudicandi
alias sec⁹. ⁊ dic vt diceť plenius. ⁊ vide de materia hui⁹.c.in
Spe.e.ti.§.j.v.qd si impetres. ⁊ quatuor seq. ¶ Op. ⁊ videť
qđ nō erat opus relaxare hāc suspēsionis sñiam cū esset lata
post appellationē legitimā in.c.ꝑ tuas. de sen.excō.gl.fi. qđ
ad factū referť hec relaxatio: qđ not. qꝛ verbū relaxatio: non
semper referť ad ius.vel ſm Hosti.dic qđ stat ꝓprie: qꝛ appellatio nō potuit impedire ipsius vires cū causa fuisset cōmissa appellatione remota ⁊ anteꝙ̄ emanaret hec decre.casus iste non erat decisus ⁊ sic nō poterat appellari per.c. pastoralis.de app.sed superioris officio debuit relaxari grauamen vt ibi qđ no.tenet ergo excōicatio lata post appellationem in se iustam ex quo nō est iure expressa ⁊ causa non fuit
cōmissa appel.re.qđ no.pro intellectu.c.pastoralis. prealle.
Et faciunt hec ad similem.q.quare causa ista remittitur ad
priores iudices a quibus ratione grauaminis fuit appellatum cōtra.c.accepta.de appel. Innoc. dicit qđ hoc processit
de volūtate partium. Jo.an.sentit quod predixi quod hoc
fuit propter probabile dubium[c] huius casus qui non erat
hactenus determinatus.qđ placet et est notabile verbum.
nam causa non remittitur propter timorem suspicionis ex
precedenti grauamine tantum que ratio cessat vbi casus est
14 dubitabilis.arg.in.l.regula.ff.de iur. ⁊ fac.ign. ¶ † Ultimo
querit nūquid esset locus dispositioni huius.c.si vnus tantum esset datus iudex. Host.qđ sic.quod satis placet eadem
ratione. ⁊ dicit quod hāc surrogationem posset petere illemet qui illum impetrauit in iudicem si probabili errore ductus in iudicem petijt vel si corruptus fuisset eius procurator qui illum impetrauit.quod placet.

deuoluit cognitio toti⁹ cāe ad iudicē ad quē. scdo fallit nisi postꝙ appellatū est a iudice a q̄ ei est adiūct⁹ nou⁹ officialis puta quia vbi erat vn⁹ officialis ad idē tribunal ⁊ mō facti sūt duo nā licet ꝓnuntiet bñ appellatuꝫ sit remissio ad illos iudices a quoꝝ vno fuerat appellatū ſꝫ. d. Ant. h̄ ſꝫ forte idē erit si null⁹ officialis est iudici a q̄ adiunctus ſꝫ ei soli ali⁹ officialis ē surrogat⁹ ⁊ ipse a quo ē appellatū desijt esse officialis. qꝛ tūc lꝫ ꝓnūtiet bñ appellatum sit remissio ad pri⁹ tribunal a q̄ ē appellatū: ⁊ hoc videt approbare text. isti⁹. c. dilecto. in fi. ꝑ quē si hoc est verū datur singularis limitatio ceteris oīb⁹ elegantior ⁊ ꝓstātior ad no. in. d. c. vt debitus. quā tertiā limitationē credo verā qꝛ cū appellatio ab īterlocutoria iustificet nō tm̄ ex iiustitia ꝙtū ex ipsa culpa ⁊ iniqtate iudicis. vt no. Bar. in. l. ꝑ hāc. circa ꝓn. C. d tēp. app. ⁊. d. Anto. i. c. ex pte ade. circa ꝓn. s. e. tit. h̄ cessat rō ꝓsumptiue future iniqtatis seu culpe iudicis ī iudice surrogato q̄ militabat in illo iudice a q̄ fuerat appellatū ꝓpter ꝓcedētē culpā ī iterlocutoria pri⁹ adhibita sed scdam limitationē. d. Ant. h̄ d ad iuncto iudici a q̄ nō credo verā qꝛ lꝫ ei adiūgat ali⁹ officialis nō propterea cessat rō q̄ ꝓsumat iudiceꝫ a q̄ grauare ī futurū ī toto negotio ꝓpter culpā ⁊ grauamē adhibitū ī ꝓcedēti interlocutoria ex q̄ ēt ipse cū suo collega ei nouiter adiūcto habꝫ iudicare qd forte ꝓcedit non solū si ei adiūgat vn⁹ officialis sed ēt si adiūgerētur plēs: qꝛ posset ceteros hoīes trahere ī suā sñiaꝫ. l. si ī tres. ff. de arb. Sꝫ dictū. d. Ant. h̄ pōt sustētari si iste officialis q nouiter adiūgit a q̄ ꝓsumptionē future culpe ī toto reliq̄ negotio ob reuerētiā quā habebit ad collegā suū tāte sit hōestatis quā ita nō habent alij college. ad h̄. all. tex. ī authē. si vo ꝯtigerit. C. de iudi. cogita tñ bñ: qꝛ ista sunt noua ⁊ inconsiderata ī hoc passu. Sebasti. Sapia.

a ¶ Ecclesie. qd ex sola fundatione acq̄rat ius patronatus ēt qd fundator sibi non reseruaucrit tenet Jo. Cal. in ꝯsi. v. tit. de iure patro. Cardi. ꝯs. xi. inci. quedā societas.

1 ☞ Ex sola fundatione ecclesie acquirit ius patronatus quod transmittitur in heredes.

2 Testis tunc videtur recipi quādo admittitur ad iuramentum.

3 Differentie inter capitulum nostrū ⁊ capitulum quoniam frequenter: vt lite non contestata.

4 Remedium capituli nostri an competat reo vel actori ⁊ qualiter procedat.

5 Ecclesia potest agere triplici via cōtra illum qui eam edificauit ⁊ remisit ius patronatus.

6 Unum remedium extraordinarium nō tollitur per aliud.

7 Practica probandi vel reprobandi instrumenta antiqua et qualiter probetur quod scriptor fuerit notarius.

8 Denuntiatio de qua in capitulo nostro: an personaliter an domi sit fienda.

9 Attestationes recepte ſm formam capituli nostri an valeāt si is qui produxit agit cōtra alios.

10 Coram quo iudice examinentur testes ad perpetuam rei memoriam.

Significauit. Ne probationis copia percat citato aduersario recipiuntur ⁊ publicātur testes quos reus induxit. h. d. in prima parte petitio. in scda iudicis datio ibi: quo circa. ¶ Casus literalis. Quidam nobiles fundauerunt ecclesiā sancti Nicolai sabi. dioce. Et liberā eam esse volētes tēpore fundationis dixerūt se nihil iuris retinere in ea. Sacerdos illius ecclesie cum super tali libertate nulla instrumēta facta fuissent: timens ne ꝓcessu tpis probationis copia deperiret petijt a. d. papa sibi prouideri. Unde papa mādat iudici sabi. quatenus testes idoneos quos idē presbyter duxerit presentandos examinet diligēter ⁊ eoꝝ dicta in publica instrumēta redigi faciat denūtiatione premissa fundatoribus antedictis vel eoꝝ habentibus vt receptioni testium intersint si velint ⁊ super tali denuntiatione fiat publicū instrumentum. B.

1 ¶ † No. j. qd ex sola fundatione ecclesie[a] acquirit ius patronat⁹ licet fundator hoc ius expresse nō retinuerit sufficit enim qd fundationis tpe illud ius non remiserit vt hic bene ꝓbatur. facit. c. nobis. de iure pat. ⁊. xvj. q. vij. decernimus qd quidē ius transit etiā ad heredes licet expresse fundator nō dixerit. arg. hic vbi citantur heredes in examinatione testiū si eoꝝ nō interesset nō citarētur facit. c. filijs. xvj. q. vij. ¶ No. ij. qd pars cōtra quam producūtur testes citari dꝫ non solū qñ ꝓducuntur testes directe in causa iam in iudicium deducta. vt in. c. ij. s. eo. sed etiam qñ producūtur indirecte quadam via extraordinaria ad futuram rei memoriā. vt hic ⁊ in auꝭ. sed ⁊ si quis. C. e. ſm vnū intellectū. eadem enim est ratio in vtrisqꝫ. semper enim dꝫ premitti citatio vbi agitur de preiudicio absentis. iij. q. ix. caueant. ⁊. c. omnia. ¶ Not. iij. ibi cōfici facias. qd pars aduersa non presumitur citata in examinatione testium. opꝫ enim ad attestationū validitatē qd cōstet de citatiōe. pro hoc quia solēnitas extrinseca non presumitur. l. quecūqꝫ. ff. de pub. dixi in. c. tuis. s. e.

2 ¶ † Not. iiij. ibi: receptioni. qd testis videt recipi qñ recipitur ad actū iuramēti. habet em̄ tūc testis pro recepto. l. si qñ. C. eo. facit ad ea que dixi in. c. licet. de ꝓba. loquitur em̄ hic vt intersint nō examinationi cū faciat secrete. vt in. c. venerabili. j. e. sed vt videant illos iurare. s. e. c. ij. ⁊ faciāt interrogatoria si velint in. c. ij. j. eo. ti. li. vj. ⁊ hoc vltimū no. qd expresse voluit hic Jo. an. ¶ Opp. cōtra tex. d. c. qm̄. in prin. s. vt lit. non cōte. vbi ante lit. cōte. recipiūtur solū testes de quoꝝ morte vel absentia timetur. hic autem recipiūtur omnes indistincte.

3 ¶ † Gl. ij. tacite soluēdo dicit qd multiplex est differentia inter casum huius capituli ⁊ illius. ⁊ ponit quinqꝫ differētias: quartā impugnat. examinemus primo has differētias que faciūt ad intellectū vtriusqꝫ. c. ⁊ demū inferam adverum intellectum vtriusqꝫ. ¶ Prima differētia scdm glo. est illa quā premisi qd hic recipiuntur indifferēter omnes testes. ibi solum senes ⁊ valetudinarij ⁊c. ¶ Secunda quia hic statim dicta testium publicantur ad eternam rei memoriā. ibi non publicātur sed differtur publicatio fienda cum alijs recipiēdis post contest. lit. debito tpe fienda. sed Spe. eo. ti. §. nunc tractemus. ver. in hoc aūt. tenet publicationē non fiendam etiam in casu huius. c. ⁊. c. albericus. j. e. mouetur qꝛ cū hec receptio testiū fiat in fauorem rei non dꝫ redūdare in eius preiudiciū qd fieret si dicta publicarētur cū nō liceret postea alios testes ꝓducere. ⁊ ad hoc. c. ⁊. c. albericus. rñdet qd dicta testiū publicātur. i. in publicā scripturā rediguntur. sed primū dictū cōiter hic tenetur et sequitur Bar. in. d. auꝭ. sed ⁊ si quis. ⁊ expressius Jo. and. in loco preallē. in addi. in ver. Sed quos. nec valeret rō Spe. ſm eū cū reus possit oēs testes ab initio ꝓducere ⁊ si oēs ꝓsentes nō sunt pōt differre. ⁊ idē in actore in casu quo agere pōt: qd qñ sit infra dicet. ⁊ hoc teneas posset tñ dici qd aut pars producēs petit dicta publicari: ⁊ dꝫ fieri publicatio qꝛ succedunt loco publici instrumēti: vt satis colligitur hic. ⁊. j. eo. c. albericus. ideo eodem iure cēseri dꝫ arg. c. ecclesia. vt lit. nō cōte. aut instat vt non fiat publicatio ⁊ nō publicabūtur. est em̄ qd imputandū actori quare agit. ¶ Tertia differentia est qꝛ in casu. c. qm̄. non valent post annū nisi intra annū ꝓducens agat vel denūtiet illi contra quē inducti fuerūt. isti ꝑpetuo valebūt tanꝙ publicū instrm̄. hec differētia mihi nō placet. nā denūtiatio ibi requirit qñ fuit facta receptio in partis absentia: sed hic loqmur qñ denuntiatio ꝓcessit. vñ si ꝓcessisset nō esset necesse intra annū agere. vt satis ibi colligit in tex. ⁊ glo. ⁊ dic de hoc vt ibi pleni⁹ no. ¶ Quarta differētia. cōtra illos potest obijci in ꝑsonas: ꝯ istos non: si cōstat de denūtiatione sibi facta. intellige ⁊ tūc non opposuit. ⁊ hoc tenuit Vinc. sed hoc nō placet gl. nec videtur placere doc. hic. nā licet pars requisita nō venerit vel venerit ⁊ tūc nō opposuerit: nō tñ per hoc infertur qd ampli⁹ opponere nō possit. solū em̄ est statutū cōtra nō venientē vt testes recipi possint ac si fuisset ꝓsens. in. c. ij. s. eo. non ergo dꝫ infligi alia pena iure nō expressa. s. vt nō possit deinceps excipere cōtra personas testium. ad hoc qd in simili no. gl. in. c. fi. de iure pa. ⁊ vide glo. no. in. c. ij. de do. ⁊ cōtu. li. vj. que dicit qd licet quis sit cōtumax in vno actu non per hoc cēsendus est contumax in alio. ⁊ videt in terminis nostris esse quasi casus in. c. accedēs. j. s. vt lit. non contes. nec ob. si fuit presens ⁊ nō opposuit. per hoc em̄ sibi nō parat preiudiciū cū sciat facultatē opponēdi cōpetere etiā post receptionē testium: vt in. c. presentiū. s. eo. Sed aduerte qꝛ Vin. potuit dicere verū certo casu. s. post publicationē. nā hic recipiunt ⁊ publicātur: ergo postea non licet opponere: cū presumatur malitiose facere si a principio nō fuit ꝓtestatus. vt in. d. c. ꝓsentiū. Jdeo ꝯcordarem has opi. hoc mō: qd ante publicationē licitū est opponere siue fuerit ꝓsens in actu receptionis siue absens ⁊ ꝓcedat dictū gl. post publicationē aūt nō licet nisi in casibus. c. presentiū. ⁊ procedat dictuꝫ Vincē. ⁊ hoc credo verissimū: licet doct. cōmuniter videātur reprobare dictū Vincen. ⁊ non bene iudicio meo. ¶ Quinta differētia. hic producuntur testes vbi non mouetur nec timetur lis in presenti. ibi secus quasi cessaret hoc remediū extraordinarium ex quo de proximo speratur lis in qua ordinarie potuerunt testes ꝓduci.

4 ¶ † Expedita est glo. vsqꝫ ad ver. ⁊ no. ⁊ ibi examinat vsqꝫ ad fi. an remediū hui⁹. c. cōpetat actori an reo tantū. ⁊ Jo. dicit qd reo tantum. nec obst. tex. in. l. in lege aquilia. vbi ex parte actoris recipiunt testes ante lit. cōtest. ne tractu tpis facultas probādi pereat quia testes ibi cōsignantur. ⁊ sic intelligebat dñs Azo illam. l. ſm glo. ⁊ dic consignantur. i. sigillo clauduntur ⁊ publicātur demum post lit. conte. quasi loquatur in casu. c. quoniam. in princip. vt solum recipiantur testes de quoꝝ morte vel absentia timetur vt ibi no. in gl. scdm vnum intellectum. sed gloss. hic concludit contrarium dicens

a ✝Sebasti.Sapia. ¶ Et publicādi. Hoc nō vr̄ verū q̄r est ꝓuisum vt possit petere qḋ imponatur silentiū actori vt tradit Bar.Ange.Pau. de ca.in.l.si cōtendat.ff.de fideiussori.facit.l.diffamari.C.de inge. manu.Sed vide solutionē per Feli.hic col.penul.r̄ndentē qḋ predictū remediū cōpetit ex equitate et sic est extraordinariū.vnde sequitur illud qḋ dicit Abb.hic qḋ vnū remediū extraordinarium aliud non tollit.

b ¶ No.istā glo.in fi.sui:q̄r sentit qḋ qñ ſm leges ciuiles daṫ condictio ex.l. ſm canones intētatur officiū iudicis ⁊ a doctoribus hoc nō pōderatur.

c ¶ Utrum debitor soluēs possit cōpellere creditorem vt sibi faciat istr̄m liberatiōis vide h̄ p.d.Ant.i vij.col. ⁊ per glo. ⁊ ibi latiꝰ p Bar. ⁊ Inno. qui alle. hāc glos.in.l.ij.in pn.ff.so.ma.⁊ ad hāc materiā vide bo.text.in.c. longinquitatē.⁊.c.sepe.xij.q.ij.et vtrū possim cōpellere debitorē vt faciat mihi instrumētū de debito cōditionali:vide Paul. de cas.i.l.in oibꝰ. ff. de iudi.et vide Pau.de ca.in.d. l.ij.vbi alleg. q̄dā alia ad h̄.et dicit qḋ de hoc est gl. i.l.chirographis. de admi.tu.et i.l. pupillus.de noua.et dicit qḋ de hoc habetur plene per Bart.in.l. iiij.§. nūc de effectu.de lib.lega. et in.l.si finita.§.elegāter.ff. de dāno infec.hic alle. per do.Ant. ⁊ Abb. ⁊ vid ad idē pau. de cast.in.l.si mulier.ff.de conditi. ob caus. mor. Et ad hoc optime facit qḋ no.d.Ant. in.c.si autē.circa finē.de rescript. ⁊ qḋ ibi notaui.⁊ d qōne hic posita p do.Anto. vide p Imo.in.l.huiusmodi.§.si ita legatum. circa finem. de lega.j. vbi concludit qḋ nō tenetur facere instrumentum solutionis:sed cōpellitur facere acceptilationem. Item adde hic qḋ pro ista gl.optime facit text.in.l.si quis fundū.§.fi.cū.l.seq.que incipit ⁊ ego ex cōducto.⁊ qḋ ibi no.Bar.ff.loc.⁊ tex.in.l.si a colono.ff. de verb.ob.aduerte tū qḋ si creditor meus h̄z apochā de manu mea super debito si solui ei debitū possum agere ꝯ ipsum pignoratitia actione vt reddat mihi apocham meā.ad hoc est glo.no.quā ibi ad hoc no. Pau.de cast.in.l.si pecuniam.ff.de pign.act.vel poterit pro recupera-

hoc habere locum in actore quandoq̧ per.d.l.in lege.nam ibi dicta publicātur sicut hic ⁊ sentētia fertur sed solum differtur condemnationis exactio in euentu cōditionis.hoc ideo dicit:quia debitum erat ibi conditionale.fatetur tamen glos. quod testes in casu.c.quoniam.non publicantur et idem in auṫ.eo.tit.secūdum vnum intellectum et si vis intelligere qḋ auṫ. loquaṫ in casu huius c.scilicet qḋ testes ibi recipiantur ad eternam rei memoriam tūc dicta publicātur.hoc vult in effectu gl.ista vsq̧ ad fi.⁊ licet habuerit bonū intellectum vt arbitror:tamen non recte soluit contrarium in prin.formatum sed assignādo alias differētias inter casum huius.c.⁊.d.c.quoniā. multiplicat in cōuenientia.nā de hoc querimus quare in casu huius.c.aliud obseruatur ꝙ ibi:nec apparet an ⁊ quādo dispositio huius.c.locum habeat in actore sed simpliciter dicit qḋ qñq̧ h̄z locū in actore ⁊ nō dicit qñ.Inno.eñ clarius hic loquitur. dicit eñ qḋ forma huius.c. cōpetit qñ quis est in possessione alicuius iuris qḋ dicit suū.Sed dubitat qḋ morientibꝰ aliquibus testibꝰ qui sunt huius iuris conscij aliqs posset sibi mouere questionem ⁊ obtinere deficiētibus sibi probationibus.est enim iustum ſm eū qḋ hic statuitur quia nisi inuentus esset iste modus ꝓuisionis deperire posset ius taliū personarū possidētium cū ipsi agere nō possint cū non possideāt nec alios possint cogere ad agēdū.C.vt nemo inui.ꝓ to. merito eñ statuitur ſm eū qḋ oēs testes recipiātur et publicētur eorū dicta perpetuo valitura. si tamē esset aliquis in possessione ⁊ haberet actionē contra alium vt interdictū vti possidetis vel cōfessoriam tūc non haberet locū ſm eū forma huius.c. sed illius.c.qm̄.nec obst.illa lex in lege aquilia:q̄r illa.l.dicit ꝓcedi ſm tenorem illius decre. qm̄.in prin. ¶ Ex quibus verbis clare videtur velle in summa qḋ.c.qm̄ ꝓcedit in eo cui cōpetit facultas agēdi.vnde non d̄z sibi succurri per hoc remediū extraordinariū. sed tm̄ recipiunṫ testes de quorū morte vel absentia timetur. hoc vero.c. seu eius forma ꝓcedit qñ nullū ius agēdi cōpetit possessori.nā nisi sic prouideretur posset ius suū deperire mortuis testibꝰ sui iuris cōscijs.hoc vult in effectu Inno.Sed cōtra dictum suū aperte facit iste tex.iūcta glo.pe.Nā hic cōpetebat isti presbytero cōfessoria que datur in istis iuribꝰ incorporalibꝰ possessori:vt in.l.⁊ si forte.ff.si ser.ven.no.gl.in.c. examinata. de iudi.c.cū ecclesia sutrina. de causa pos.⁊ ꝓprie.Et idē Inno.in vtroq̧ loco.⁊ nihilominus cōpetit sibi remediū huius.c.Host.qui aperte sentit,istū potuisse agere:vt dicitur in glo. seq.r̄ndet aliam lect.ponēdo dicit eñ sub dubio hoc ꝓcedere cū vterq̧ pōt agere.q.d.qḋ si iste qui petit examinationē testiū solus pōt agere nō auditur petēs prout hic d̄r quia h̄z remediū ordinarium.Aut vterq̧ pōt agere ⁊ tūc secus ⁊ hūc intellectum precise ad istum text.ponit Bart.in.d. auṫ.sed ⁊ si quis.C.e.nullā tñ mētionem facit de hoc dicto Host.sed vt habeas clare totā materiā distingue sic post Bar.in loco prealleg. faciendo tria membra qḋ aut testes petūtur examinari ex parte actoris aut ex parte rei : aut ex parte illius qui pōt esse actor et reus. Primo casu aut actor potest statim agere et non audieṫ intentādo hoc remediū extraordinarium : sed habet locū regu-

tione apoche agere condictione ex.l.vel officio iudicis vt.l.dissolute.⁊ quod ibi no.C.de condi.ex lege.⁊ si solui debitum creditori. ⁊ ipse non vult mihi facere instrumentū quittationis vel deliberationis possum ipsum cōpellere vt deleat ⁊ casset instrumētū debiti.ita sing.no. Bart. in auṫ.cassa.in fi.de sacrosan.eccle. Adde qḋ nunꝙ possim compellere aliquem vt faciat quittationē generalem ſm Bart. in.l. cum aquilia. ff.de transac. Itē vide Bart.in.l. si ita fuerit. j. ff. de manu.test. vbi dicit qḋ iussus reddere rationē reddere tenetur volumina rationum. ¶ Adde an creditor teneaṫ facere quittationē debitori de recepto Balduz consilio cccxlix. Anto. Francis. ¶ Circa h̄ an debitor soluens creditori possit petere a creditore qḋ casset instrumentū debiti vltra hic dicta dicas ꝙ potest petere ⁊ facere sibi cassari instrumētū obligatiōis per no.in.l. nihil iterest.C.de sol. ⁊ per no.in.l. lucius.ff. de pac. Et adde qḋ soluēs creditori apd quē pro eo intercessit fideiussor cui pignꝰ dederat potest a fideiussore pignus repetere.leg.fideiussor.i princi. ff. de fideiussor.⁊ si pignus est penes creditorē:soluens.creditori pignus repetit a creditore.⁊ si soluerit partē potest etiam partez pignorum repetere.leg.quandiu.⁊ ibi Bart.et doct. not.C.de distrac. pig.⁊.l.si necessarias.in.§.si vnus. ff. de pigno.act.⁊ adde qḋ debitor habēs duas quittatiōes vnius tātum debiti pōt repetere a creditore vnam solutionez tanꝙ indebitaz. casus est singula. in.l.ne casu.C. de discusso.li.x.secūdum vnā lecturā quā posuit Bal. in.l.seruo.in.§.si ab impubere.ff.de leg.j.⁊ vide Lud. ro.in singu.suis. in versi.geminata.in versi.quero quidam ⁊c.vbi dicit hoc esse singulariter notandum.

la qḋ lit.non cōte.testes nō recipiūtur nisi prout habeṫ in.d.c.qm̄.Et est ratio q̄r non debet prius causa instrui ꝙ inchoetur.Si vero actor non pōt de presenti agere et tunc aut facultas agēdi non potest cōpetere nisi post examinationē testium et debent tūc oēs examinari prout hic d̄r quia non est quid sibi imputetur quare nō agat:pone exēplum:vult quis petere bonorꝝ possessionē oportet qḋ faciat prius fidē de testamēto. de quo priꝰ facere non pōt nisi per testiū examinationē quia non fuit factū in scriptis ad hoc.l.publicati.C.de testa.⁊ de bo.pos.scdm̄ tab.l.j.⁊.ij.⁊ queād. testa. ape.l.ij.Aut possibile est ius agendi superuenire testibus nō examinatis ⁊ nō auditur indistincte: sed tantū respectu testium de quorum morte vel absentia timetur ſm dictū Barto.in.d.auṫ.sed si quis.⁊ sic videtur intelligere dictā.l.in.l.aquilia. Ex hoc videtur sentire qḋ si debitū est cōditionale vel in diē ex quo cōditio vel dies pōt extare ante mortē testium non d̄z fieri examinatio testium de qua hic.Sed gl.sentit hic cōtrarium allegādo illam.l.⁊ ideo dixit qñq̧. Idem cōtra opi.Bart. aperte sentit Innoc.in.c.qm̄.in princi.in ver.absens.⁊ Jo.an.in addi.Spec.in loco superius alleg.sequitur.d.Ant.hic.⁊ hanc partem puto veriorem ⁊ magis consentaneam litere illius.l.in.l. aquilia.⁊ equitas maxime illam suadet : cū enim non possit agere de presenti ⁊ nihil incertius hora mortis equum est subueniri prout hic d̄r cum nullum in hoc sed in cōtrarium periculū esse potest. Item facit glo.no.in.d.c.quoniā.in prin.super verbo subtrahātur.que dicit qḋ si dubitatur an testes varient dicta sua ꝓpter moram sunt recipiēdi.cum ergo in tp̄e cōditionis vel diei existētis possent testes dicta sua variare vel fortuitis casibꝰ non superesse est merito ꝓuidendū prout hic d̄r. ¶ Uenio ad scdm̄ membrū qñ testes petūtur examinari ex parte rei quo casu scdm̄ omnes indifferēter testes sunt recipiendi ⁊ publicandi[a]. cū non sit sibi ꝓuisum de alio remedio ad hoc.d. auṫ.sed et si quis. et hic scdm̄ vnum intellectum. ¶ In tertio membro qñ is qui petit potest esse actor ⁊ reus dicendū est idem vt hic scdm̄ vnū intellectū quē supra latius declaraui.licet enim iste posset agere nihilominus ⁊ aduersarius pōt agere:imputetur ergo illi qui requisitus nō exhibet se promptum ad agendū.nam isti facilius est intentare hoc remediū quam agere : agat igitur ille si in hoc pretendat preiudiciū.⁊ per hoc habes clarissime intellectum istorum iuriū et diuersitatis rationem. ¶ † Quero excipiendo glo.[b] pe.an aliud[c] remediū poterat competere huic presbytero contra hunc patronum.respondet qḋ sic.nam poterat agere vt faceret ecclesie chartā libertatis sicut ꝓ apocha agit is qui soluit. vt.l. plures.C. de fide instru.et libertus agit contra patronū qḋ faciat ei chartam manumissionis qḋ not. hoc tñ est remedium ordinarium. ¶ † Ex quo not.[d] qḋ vnum remediū extraordinariū non tollitur per aliud. nam licet cōpetat remedium de quo in gl. nihilominus etiā cōpetit istud de quo hic in tex. et vide gl.in.l.de pecoribus.C. ad le.aquiliam. et qḋ not.in.c.fi.de collu.⁊ insti.si qua.pau.fe.di. in fi.⁊ in Spe.de instru.edi.§.postꝙ.ver.quid si debitor.⁊ per Barto.in.l.si finita.§.eleganter.ff. de dam.infect. vbi generaliter tractat an et qñ reus

d ¶ Ex quo no. Uide circa istā materiā Bal.in.l.j.§.per hanc.⁊ ibi glo. no.ff.de rei ven.⁊ Bal.in.l.in ꝓuinciali.ff.de no.ope.nun.vbi multum elegāter loquitur.⁊ vide omnino Panor.in.c.ex parte.de rescrip. ⁊ docto.in.§.preiudiciales.instꝰ.de acti.Ber.forc.

agere

a ¶ Vide Bar.in.l.cũ hi.§.transfactionẽ.ff.de trãsac.⁊ do.An.in.c. qnta uallis.in.iij.col.in ver.venio ad quartũ.j.de iureiu. Itẽ qñ habeat locũ ista examinatio de qua in hac decre.⁊ in qbus casib⁹ vide late p Bal.in sua marg. Inn.in ver.silẽtiũ.in.j.q. Itẽ p illo dicto Bar.in.d.§.transactio.vide eũ in simili.q.idẽ tenẽtẽ in.l.nam postea.§.si minor.ff.de iureiuran.⁊ in.l.so-cietatẽ.§.arbitrorũ.in.v.col.ff.p soc.itẽ adde quid fieret si talis reus cui⁹ exceptio non erit pbanda p testes ꝫ alio modo ẽt timet ne pereat sibi pbatio quid erit fiendũ cũ nõ possit h̄ casu habere locũ examinatio testiũ ad ppetuã rei memoriã nec possit cõpellere actorẽ agere.dic ꝙ tũc remedium erit vt eat ad iudicẽ ⁊ implo ret offm̃ suũ vt ipsa sua legitia exceptione imponat ppetuum silẽtiũ. actori.istã cautelã tradidit gl.fin. i.l.aureli⁹.§.cẽtũ. in ṽ.cõsequi posſit.ff.de lib. lega. quã alle.p singu. Sal.in.l.iij.q bo. ce.pos.p quã ẽ casus in illa.l.iij.ẽm bal.ibi.Sꝫ adde quẽ idẽ dicit do. Ant.in.c.si autẽ. circa fi.de rescrip. allegat ad h̄ aliã gl.in.l.si cõtẽdat. ff.de fideius. Addõ quod remediũ habeat exceptiõe tut⁹ ro.cõsi. cccxij.⁊.xcj. Zacharias.

b ¶ Ver⁹ valor rei. adde ad pbandũ verũ valorẽ rei ꝗ requirant ⁊ ꝗ admittaṫ pbatio sufficiatqꝫ.vide per Lanfrã.de ori.in c.qm̃ ꝯ.§.testiuꝫ depositiones.nu. xcij.versic. quero secũdo.cum duobus num̃.sc.s.de probatio.de qua per Allerand.de Imo.cõsil.lxxxv. Mã.soci.consil. viij. incipien. visis.ver.⁊ stãt ista. ibi quinimo singulariter.volumi ne primo. Anto.Francis.

¶ Quomodo p batur ver⁹ valor alicuius rei: vide Bald.in.l.ij.in vlti.co.C.de rescin. vend.vbi dicit qõ pbatur per communẽ estimatio-

agere potest:⁊ quomodo ⁊ quando faciẽdum sit instrumentum.dic etiã extra gl.qõ potuisset pres byter etiam agere via ordinaria intentando confessoriam vt.s.dixi dicendo hoc ius libertatis ecclesie competere:⁊ sic petere pronuntiari. Cui autem competet data libertate ius presentãdi.dicit Vincẽ.qõ si ecclesia est collegiata collegium libere eliget al's cessante collegio episcopus libere puidebit sicut in aliis.s.de elec.c.j.⁊.xvj.q.vij. omnes basilice. Dic ergo qõ ecclesia ista remanet libera in dispositione iuris communis si ius patronatus non competeret. ¶ Gl.vlt.est clara sed cõtra eam ⁊ contra text.op.videtur enim qõ denuntiatio fienda patrono probari possit nedum per instrumentum sed etiam per testes. Item per sigillum authenticum.iuxta ea que habentur ⁊ no.in c.ij.de fi.instru.⁊.c.licet vniuersis.de testi.Doc. fatentur cõtrarium.sed quia testes isti eque possent deficere sicut in principali quos recipi mãdat merito consulitur vt de hoc fiat instrumẽtũ. Et si diceres nonne etiã probatio instrumẽti potest antiquari. Item post centum an.negari poterit scriptorem instrumenti fuisse tabellionem. respõdet Hostien.qõ in primo casu prouidebitur per secũdam publicationem ⁊ reuocationẽ.de confir. vti. vel inuti.cum dilecta.in secundo forsan.extabũt plura instrumenta eiusdem manus per quorum comparationem poterat roborari.C.de fi.instru. comparationes. ¶ † Not.singulariter hoc dictũ ex quo potest sumere practicam pbandi et impugnandi hec instrumenta antiqua.⁊ vide Inn.in c.veniẽs.de ver.sig.in.vj.vbi tractat qualiter pbetur qõ scriptor instrumẽti fuit notarius. ¶ † Sed quero vbi fiet hec denũtiatio de qua in tex. Host. dicit qõ ad domũ si absens est.ar.de cle.nõ resi. ex tue.⁊.s.de eo qui mit.in pos.cau.rei seruãde.c.fi. Innoc.putat quod data illius absentia dꝫ expectari si sine periculo hoc fieri potest donec personaliter citetur:arg.ff.que sent.sine ap.rescin.l.j.§. item cum ex edicto.dicens notabile verbũ qõ iura que dicunt sufficere citationem ad domũ ponũt casus speciales ⁊ remittit ad not.in.c.fi.de eo qui mit.in pos.vide de hoc quod plene dixi in ca.ij.s. eo.⁊ est veritas quod requiriṫ citatio personalis ex quo nunꝗ̃ fuit in iudicio nec imminet periculum.secus si precessisset contumacia ẽm do. Ant. hic.sed posset dici vt arbitror quod cum hoc casu nõ agatur de graui pīudicio poterũt testes recipi citatione facta ad domum si principalis se absentauit procuratore non dimisso.nam hoc casu pceditur ad missionem in possessionẽ ex primo decreto ex citatione domi facta iuxta not.in.d.c.fin. sed si esset presens deberet citari personaliter ⁊ nõ non ad domum cum hec sit prima citatio:vt in.c. causam que.⁊ quod ibi no de do.⁊ contu.vide tamen quod scripsi in preallegatis iurib⁹. ¶ † Vlterius quero an attestatiões recepte ẽm formã huius decret.valeant si is qui produxit agat contra alios. Inn.⁊ bene qõ nõ:secus dixit si alius agat contra eum.⁊ hoc ideo qr res inter alios acta ⁊c. de.fi.instru.c.inter dilectos.hoc limitat verũ nisi alius successisset in ius illius contra quem testes fuerunt recepti.de quo vide plene per Joã.an. in add.loco preal.Si autem testes fuerint recepti in terminis.c.quoniam.j.respõso.dicit Inn.qõ si attestationes aperiuntur de consensu partium etiã ante lit.contest.valebũt ad eternam rei memoriã siue ille agat qui eos produxit siue ille cõtra quẽ producuntur:quia isto casu forma illius decret. cõuertit ad istũ quod no.Sed si aperiantur a parte altera nesciente tunc nõ valerent nisi tunc postea accederet cõsensus partis.⁊ hoc quia non debebant aperiri nisi post lit.contesta.tempore suo. ¶ Vltimo queritur coram quo iudice dꝫ fieri hec

nẽ ⁊ ibi Bar.etiã.post gl.dicit ꝙ pbaṫ ex qualitate rei ⁊ quãtitate reddituũ.de quo etiã per Bar.⁊ Bal.in.l.si fundum per fideicõmissũ.in prin.de le.j.⁊ vide do.Alex.in cõsi.xc.in.iij.parte ꝯ.⁊ vide Bar.i.l.filius.in.§.si quid alicui.ad fi.ff.de leg.j.vbi dicit ꝙ pbaṫ p vicinos dicẽtes ꝙ oẽs cõiter emerẽt rẽ de qua agitur p tãto precio.⁊ adde ꝙ valor rei nõ pbaṫ per testes quorũ vn⁹ deponit rẽ valere.x.⁊ alter depo nit rẽ valere.xv. qr tales testes dicunṫ singulares. ita Bart.i.l.fi.§. q indiuisaꝫ.ff.de le.ij.⁊ vide Bar. Ang.⁊ Alex.i.l. cũ furti.ff.de in litem iurã.nec etiã pbaṫ valor p instrumẽta vẽditionum plures factarũ diuersis psonis ⁊ diuersis tẽporib⁹ ẽm Bal.i l.j.in vl.col.C.de sen.que p eo qõ i ter.profe.Addas tũ ꝙ qñ nõ pbaṫ valor per partes iudex põt suo arbitrio estimare valorem.vel eligere estimatores q estiment ẽm Barto. in.l.si qõ ex pamphila.ad finẽ.ff.d le.ij.⁊ p Bald. et Bar.in vl.col.C. de rescin.vẽ.et dꝫ probari p testes deponẽtes de tẽpore psenti et nõ de tẽpore pterito ita Bar.in.l.cuꝫ emptor.i.§.fi.ff. de dã.infec.⁊ i.l. nõ itelligiṫ.in.§. diui.ff.de iure fis. ⁊ vid ad materiã que habenṫ.in.l. precia rerũ.ff.ad l.fal.⁊ deniqꝫ ad de ꝙ probaṫ valor rei per estimũ cõis qr pro tãto fuit posita i estimo.l.hi q et ibi bar.no.C.d pdi. nauicu.li.xj.cui⁹ ꝯrium tenet bal. in.l.ij.C.de resci. vẽ.⁊ istud forsan est verius nisi pbaretur ꝙ in estimo cõis res esset allibrata et estimata precio cõi qr tũc posset pcedere dictũ Bart. alias apd me red ditur multũ dubium: quia solẽt i estimo communires estimari minus quam valeãt communi precio ideo cogitãdum relinquo.

examinatio testium ad eternam rei memoriã.dic ꝙ coraꝫ iudice principalis cause.si enim hec causa mouetur per fundatorem ageret contra ecclesiã corã iudice ecclesiastico merito testes debent recipi per eundem iudicem cũ hoc sit pars cause principalis.⁊ idẽ dic vbicunqꝫ testes reciperenṫ super aliqua exceptione anteꝗ̃ causa moueatur vt not.per Fede.cõsi.ccxxx.per Barto.in.l.a societatem.§.arbitrorum.ff.pro so.vide qõ dixi in c.si quis contra clericum.de foro competẽ.⁊ hec sufficiant.

1 ☞ Agens alternatiue vel quod rescindaṫ venditio:vel qõ suppleatur iustum preciũ:nõ astringitur ad probandum verum valorẽ rei.

2 In eadem causa si vnus pducitur contra alium plures nõ presumitur inimicus.

3 Testes inducti ad probãdum valorẽ rei qualiter deponant in causa sciẽtie.

4 Deceptio inter cõtrahẽtes an sit permissa de iure poli.

Cum causa. Post publicatas attestationes nondum capitulum pbari potest etiam per testes antiquos ita communiter summatur.sꝫ secundum hoc nihil induceret de nouo hoc.c.cum hoc habeatur in capit.frater nitatis.⁊ in.c.cum venisset.cum multis similib⁹ s.c.ideo summo notabilius sic. Si materia antiqui capituli reperiṫ aliquo addito quod subijcitur necessitati probandi possunt testes etiã antiqui publicatis attestationibus produci.h.d. In prima parte ponitur decisa petitio. In scda com missio ibi:cum agitur. ¶ Et pone casuꝫ literalẽ vt colligitur ex glo.ij.monasteriũ sancti martini de monte vendidit quedã casamenta ciuibus viterbieñ.postmodum sentiẽs se lesum vltra dimidiam iusti preciȷ egit contra dictos ciues emptores cõdictione.c.cum dilecti.de emp.⁊ ven.seu.l. ij.C.de rescin.ven.⁊ rescinderetur vẽditio vel suppleret iustũ precium:vt probauit monasteriũ in hoc iudicio se fuisse deceptum vltra dimidiã iusti preciȷ.Sed non determinauerũt testes quanta fuerit illa lesio.⁊ hec pbatio sufficiebat si emptores voluissent venditionem rescindere:sꝫ qr dicebãt se velle iustũ preciũ supplere fuit dubitatum nunquid monasteriuꝫ posset de nouo pbare quantitatem excessus cum dicta testiũ fuissent duplicata super deceptione. Et respondetur qõ sic quia ista est noua materia licet habeat partẽ inclusam de antiqua non oportebit iterũ probare monasterium fuisse deceptum ꝫ de nouo nũc determinabitur quãtitas deceptiõis.⁊ sic cessat timor subornationis cum ratione adiuncti videatur nouum capitulum.sicut in simili vides cum additur ꝙ testes subornati falsum dixerũt iuxta no.in ca.licet de pb.⁊ per gloss. in cle.ij.de testi. Hec colliguṅt ex hoc.c.⁊.c.cum causa.j.de empt. et ven.que in eodem facto loquuntur. ¶ † No.j.

1 ex hac casus positione ꝙ agens alternatiue vt rescindatur venditio vel suppleatur iustum preciũ non astringitur ad probãdũ verum valorem rei sed satis est in genere probare deceptionẽ vltra dimidiaꝫ iusti pretiȷ.hec enim probatio facilior est ꝙ̃ determinare certum vel iustũ pretiũ .sufficit enim ꝙ res valeat vltra dimidiam per vnum bonoñ.vt dicit gloss.in.d.c.cũ causa.hec cũ probatio sufficit ad rescindẽdũ cõtractum.Sꝫ si emptor dixit se velle supplere iustũ pretiũ poterit d nouo pbari determinat⁹ valor rei vt hic. ¶ No.

b ij.ꝙ verus valor rei b potest p testes pbari hoc pro tãto dico ꝙ verus valor nõ depꝛehẽdiṫ sensu corporeo sed iudicio intellect⁹. qualiter autẽ

2 pbabiṫ dicã.j.cũ gl. ¶ † Not.ibi:eosdẽ ⁊c.quod in eadẽ causa potest idẽ pluries pduci ꝯ vnum:

10 ¶ Vltimo queritur coram quo iudice dꝫ fieri hec

nec ex hoc psumit inimic⁹. Itē pōt produci super materia antiqui capituli addito aliquo nouo qđ subijcit necessitati probādi. ⁊ vtrūqȝ facit ad materiā. c. fraternitatis. s. eo. ¶ Gl. ij. facit quatuor nā in prima parte ponit quasi casum ⁊ declarat. ⁊ dic latius vt. s. dixi in prin. in secūda parte: ibi sed illi. ¶ Op. videtur qđ primi testes non debuerūt nunc admitti. aut eñ tūc deposuerūt ⁊ habemus intentū aut interrogati de vero valore rñderunt qđ nesciebat ⁊ nō debent vlterius admitti ne sibi cōtrarient. glo. so. dupliciter: ⁊ bene. primo qđ nō fuerūt interrogati nisi in gñe de deceptione vltra dimidiā. secūdo qđ psupposito qđ tūc dixissent se nescire nunc nō possent esse de nouo informati. ⁊ sic cessat cōtrarietas. ¶ No. hāc solutionē qđ vbi factū habet causam manentē ⁊ non momētaneā quis potest ex diuersitate tēporis scire qđ aliquādo nesciuit nec per hoc dicit sibi cōtrarius. facit. c. pōderet. l. di. ¶ Tertio op. qđ publicatis attestationibus non debuerūt testes de nouo pduci. respondet gl. qđ super alio articulo nūc pducūtur ⁊ dic qđ licet materia antiqui capituli nūc repetatur in genere nihilominus ex eo qđ addit de pretio determinato videt nouū capitulū ⁊ sic cessat timor subornatiōis: qđ declara vt. s. dixi ⁊ ponit Jo. and. ad maiorē claritatē simile. Promisi tibi dare equū valoris decē florenorū si sit maioris ptij promisi vēdere: agis vt donē: satis est mihi ad intētionē tuā excludendā probare qđ valet vltra decē licet qntitatē nō exprimā. Si aūt agis ex parte secunda qr vis vt vēdā tunc per illos ⁊ alios testes potero probare verū pretiū ita in proposito est dicendū. ¶ Ultimo querit glos. qualiter pbabitur pretiū rei et ponit quatuor theoricas. Primo qđ ex quātitate redditum ⁊c. vt in ca patet. et no. vltimū qđ nō debet estimari ex affectu singulari sed cōi estimatiōe: vt. l. pretia. ad. l. fal. ¶ † Ex hoc determinat questio. Testes inducti[a] ad probandū valorē rei dicunt qđ res valebat cētū: quia tātū ipsi dedissent nūquid ipsi probēt. certe si apparet qđ propter vicinitatē loci vel aliquā aliā affectionē specialē illud pretiū dedissent non pbāt qr res est estimāda sm qđ valet cōmuni estimatione: vnde Nico. ma. faciebat tria mēbra in hac materia vt refert hic Jo. cald. aut eñ apparet testes ex aliqua affectione speciali tantū velle dare: aut constat qđ non ex affectiōe deponūt: aut dubitat. primi duo casus sunt clari qr in pmo. nō probat: in secūdo sic. in tertio dicit valorem probatū: qr ex quo de affectione dubitat stādū est regule qđ res tantū valet quantū vēdi potest. ff. de condi. fur. l. si seruus. ij. vnde ɔtraria loquunt qñ de affectiōe constat saltem ex cōiecturis. vnde dicit prefatus Nic. qđ estimatio rei pōt probari per testes ⁊ per instrumenta ⁊ per confessionē ⁊ delationem iuramēti per inspectionē oculo͞r per cōiecturas ⁊ per accidētia sicut est rei qualitas fructus qntitas cōmunis vēditio rei ⁊ similia que faciūt ad estimationē cōmunis pretij opportunitas loci ⁊ temporis. ⁊ dicit qđ iudex ex talib⁹ debet cū videt reum cōdēnandū estimare per se si nouit vel si nescit per se estimare debet adhibere personas habētes rei notitiā ⁊ per eas facere estimare prius prestito sacramēto. ad hoc. s. qđ me. causa. c. si. vnde male facit iudex sm eū Cal. qui absoluit reum propterea qr nō est estimata qntitas estimatiōis vel interesse ex quo constat eū condēnādū. sed dubitat inquātum: faciet ergo qđ est dictū. ad hoc de iureiur. ex literis. hec sunt eorū verba que licet sint notāda ⁊ instruāt iudicē qualiter testes debeant aperte deponere: vnde aduerte tu clarius post gl. ⁊ Bar. in l. ij. C. de rescin. vē. ⁊. l. pretia rerū. ff. ad. l. fal. ⁊ aliqđ per eundem in tractatu de teste. qđ cū estimatio rerū nō cōprehēdat sensu corporeo sȝ iudicio intellectus oportet qđ testis reddat causam sui testimonij etiam si nō interroget als non valebit dictum suū. per ea que dixi in. c. cum causam. s. co. ⁊ ideo puto qđ si testis dixit talis res valet tātū qr tantū dedisset: nō valet testimoniū. qr non sequit tantū dedisset ipse: ⁊ alij testes: ergo tātum valet cōmuni estimatione: nam possunt decipi pretio. nec sequitur poterat istis pro tanto vendi: ergo tantum valet. nam sepe aliqui decipiuntur in pretio vt in. c. cum dilecti. de emptione ⁊ vendi. pro hoc glossa no. x. questione secunda. hoc ius. in verbo vt plus. que dicit qđ si aliquis offert ecclesie p re sua plus qȝ valet nō dȝ recipere id quod est vltra iustū pretium. ⁊ idem not. in. c. j. de emptione et vēdi. oportet ergo qđ testes reddant causam concludentem communem estimationem que cum variatur ex tempore ⁊ ex loco: vt in. d. l. pretia. debet se restringere ad locum vbi res est ⁊ ad tempus venditionis. vnde si res produxit fructus vel redditus debent testes dicere qđ talis res sita in tali loco tanti redditus solebat vendi tali tempore cōmuniter pro tanto. nec nocet imo prodest si adderent ⁊ nos etiam tantum dedissemus si fuissemus empturi. ⁊ si iudex estimatores deputat debent se informare secundū predicta. Si autem est res mobilis tūc dicent testes sm Bartolum quod valet tantū qr pro tāto potuisset vendi: vt. d. l. si seruus. ff. de cōdi. furti. Sed ego credo qđ idem seruandum sit in re mobili sicut in immobili omittendo qđ dixi de redditu. nam licet res potuisset vendi pro tāto non sequitur ergo tātum valebat communi estimatione: nos enim debemus considerare communem estimationē. debet ergo dicere[b] quod talis res tempore tali ⁊ loco solebat communiter vendi pro tanto vel communiter reputabatur quod valebat tantum ⁊ pro tāto fuisset vendita ⁊ hoc notabilis. ¶ † Opp. vltimo qđ pro deceptione nō competit remedium qr licitum est contrahentibus ⁊c. vt in glo. fi. que respondet qđ illud licet vsqȝ ad dimidiam iusti pretij ⁊ non vltra. Aduerte nō intellige qđ sit licitū id est quod sine peccato fieri posset. nō eñ est verisimile qđ lex[c] maxime canonica permittet deceptionem. ar. opti. xiiij. q. iiij. c. quicūqȝ tēpore messis. ⁊ in. l. bonā fidē. C. de actionibus ⁊ obligationibus. Item ex alio non debet intelligi de exceptione dolosa quia vbi dolus dat causam cōtractui vel incidit in contractū competit remediū contra dolosos: prout no. in. c. cū dilecti. de empti. ⁊ vendi. ⁊. l. ⁊ elegāter. ff. de dolo. vnde Inn. in quadam addi. quam fecit. in. c. in ciuitate. de vsu. dixit qđ illud habet locum iure fori sed non iure poli id est iure celi seu dei. i. in foro penitētiali. Sed dic clarius qđ aut interuenit deceptio re ipsa sine dolo ⁊ facto partis ⁊ non datur aliquod remediū citra dimidiā iusti pretij: nec etiam credo qđ aliquod peccatum subsit. nā si nutriretur peccatum tunc ius canonicum daret remediū etiam in foro contentioso. ar. in. c. fi. de prescri. aut interuenit deceptio re ipsa dolo partis quia induxit dolose. ad vendēdum pro minus iusto pretio ⁊ cō petet remedium etiam citra dimidiam iusti pretij secūdum nota. in. d. ca. cum dilecti. aut interuenit deceptio ex re ipsa ⁊ ex proposito non tamen interuenit dolus partis ⁊ procedat dictum Inn. vt in foro contētioso toleretur sed non in penitentiali quia non debebat pati primum decipi quem debet diligere sicut seipsum. de pe. di. ij. §. primos. si autē vterqȝ sciebat verum valorem rei tunc nullum subest peccatū licet res sit vendita pro minori pretio arg. in. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. Et vide ad hanc materiam quod no. Joā. cald. in. c. nauiganti. de vsu. ⁊ hoc plene notabis.

1 ☞ Que spectant ad dignitatem episcopalem possunt prescribi ab inferiore ab episcopo ⁊ sede vacante spectant ad capitulum.
2 In causa matrimoniali an sit ferenda sententia in scriptis.
3 In receptione testium qui interfuerunt sententie: licet sententia nō appareat in scriptis: citanda est pars dummodo non immineat periculum.
4 In actu vbi interuenit scriptura ⁊ est deperdita qualiter examinantur testes.
5 Qualiter facienda est exemplatio instrumenti vel priuilegij.
6 Facta publicatione an presumatur facta parte citata.
7 Instrumētum exemplatum a notario sine authoritate iudicis consensu partium facit fidem.
8 Qualiter facienda est ista publicatio testium de qua in. c. nostro.

ALbericus. Recipiunt ⁊ publicantur testes qui interfuerūt sententie vbi per scripturam de sententia nō appareat. In prima ponitur partis petitio. in secunda prouisio ⁊ iudicis datio. ibi: ideoqȝ. ¶ Casus literalis. Inter albericum militem ⁊. C. mulierem vxorem ipsius coram capitulo rauennateñ. matrimonialis questio vertebatur: tandem sententia diuortij lata fuit inter eos: sed sententia non fuit redacta in scriptis: postmodum vero cōtraxit cum alia de qua filios suscepit. ipse vero timens sibi ⁊ filijs preiudicium generari: quia sententia non fuit redacta in scriptis petijt a domi. pa. vt testes qui interfuerant sententie reciperentur et depositiones eorum in scripturam publicam redigerentur. Bernar. ¶ † Nota quod licet causa matrimonialis sit dignitatis episcopalis: vt in capitulo accedentibus. de excessi. prelato. et capitulo primo de consanguinitate ⁊ affinitate. nihilominus potest tractari coram capitulo vt hic. quod intellige de iure speciali: puta ex priuilegio vel prescriptione. de quo vide bonam glossam in capitulo literas. de restitutione spoliatorum. ⁊ quod ibi dixi. vel sede vacante secundum doctores. argumentum infra de hereti. ad abolendam. Ex his nota duo. primo quod ea que spectant ad dignitatem episcopalē[d] non dico ordinem possunt prescribi per inferiorem episcopo. secūdo qđ nedum in

Sebasti. Sapia.
a ¶ Testes iducti. vide Ang. areti. i §. si qs agēs. co. iij. insti. d ac. vbi late quomodo probetur valor rei. de quo etiā p Alex. i ɔs. lxxxv. i. iij. co. in. ij. vol. ⁊ Mda. ria. soci. i ɔsi. viij. inci. visis. d. ⁊ stāt ista in pma pte. ⁊ ibi qño dbeāt formari capitula seu capituli.
b ¶ Ergo dicere. adde qño debeāt dponere testes de valore rei. Alexā. consi. xcvij.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Qđ lex. An liceat ɔtrahētib⁹ se decipere vide do. Jas. i. §. sȝ iste. co. xxvj. insti. de act. Aret. in. l. si quis cū alit. co. pe. ff. d v. ob. ⁊ i ɔsi. xcv. i ci. viso legato. et practi. papi. i forma libelli i cā vēditiōis i v. ptio. florenorū. ⁊ bar. vo. i tra. d simulatiōe ɔctuū i tertio casu pncipali. i scda psumptiōe. co. iij. dixi late. i. l. ij. i. j. no. d rescin. vēdi.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Episcopalem. vide Calderi. sub rub. d pscri. ɔsi. ij. vbi dicit qp iferior potest pscribere cognitiōem cāru matrimōialiū. de quo etiā p Alb. i c. auditis. co. vj. j. de pscrip. vbi Fel. quē sequit Joā. Frācis. bal. i trac. pscri. i pma parte qnte partis pricipalis. q. xj.

¶ Utrum valeat sentētia lata in causa matrimoniali sine scriptis. Et quod valeat tenet Arch.in.c.statutis.circa me.ij.qō.j.⁊ ita dicit tenere Gof.in hoc.c.albe.⁊ vide glo.in.c.fi.de re iud.in.vj. Qualiter autem deponere debeāt testes qui volunt ꝓbare sententiā in scriptis latam vide pul.per Bar.in.l.fi.iij.colū.ver.quero qualiter.C.de re iud.⁊ quod tenor sententie probari possit per testes est tex.not.in c.sicut.de re iudi. ¶ Adde an sententia possit probari per testes vide do.de ro.deci.cccc.ix.ī nouis.de re iud.⁊ an si pro iure suo quis possit petere vt examinenꝶ testes ad eternā rei memoriam ⁊ coraꝫ quo iudice: vide Frā. are.in cōsil.cxliij. Anto.Francis. ¶ Circa hoc an sentētia in causa mr̄imoniali possit ferri sine scriptis. Dicas qḋ regulariter sententia dꝫ scribi ⁊ legi:⁊ alias non valet.l.j.⁊.ij.C.ḋ sen ten.ex peri.reci.et ibi per Bar.in.j.no.⁊ per Bal.in j.col.⁊ per Bald.in.l.prolatam.de sen.⁊ interlo.om.iudi.⁊ per eundē in.l.fideicommissa.in.§.quoties.de lega.iij.in causa tamen mr̄imoniali valet etiam si feratur sine scriptis ꝺm Inn.hic ⁊ Bal.ī sua marga.super Inn.in versi.sententia.in iiij.col.⁊ vide gl.in.c.fi.in ver.illustrium.de re iud.lib.vj.in causis ēt summarijs ⁊ breuibus valet sentētia etiam sine scriptis lata ꝑ illam gl.in.c.fi.⁊ habetur ī aut.nisi breuiores.C.de sen.ex peri.reci.valet etiaꝫ sententia sine scriptis super expēsis ꝺm Bal.in.l.patris ⁊ filij.in fi.ff.de vult.et pub.⁊ tenet ro.in rub.ff.de re iudi.in.x.colū.valet etiā sine scriptis lata etiā nullo verbo iudicis super questione incidenti vel emergenti secundum Bal.in.l.ij.in fi.C.de senten.ex peri.reci.⁊ est ex mente Bart.in.l.defendente.ff.de auth.tu.valet etiā in notorijs sn̄ia lata sine scriptis secundum Bal.in aut.presbyter.in.ij.colum.C.de episco.⁊ cleri.

b Zacharias. ¶ Instrm̄ perditum. Adde tu plene ꝑ Lanfran.de oria.in sepe.allega.c.quoniam contra.in prin.nu.xj.ver.quid si acta fiant.

c ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Testis.vide Alexā.in consi.cxcvj.inci.viso testamento.col.ij.circa fi.in.ij.volu.Felin .in.c.sicut.col.pe.⁊ seq.ſ.de re iud.⁊ Alex.in consi.cxxiij.incip.discussi.col.iij.in.j.volu.

d ¶ Nunquid in hac publicatione seu exemplatione scripture necessario sit vocāda pars. Et vide de hoc ꝑ Bar.in aut.si qs in aliquo.de edē.vbi alle.Inno.in.c.fi.de fi.instr.⁊ hic concludit qḋ sic.⁊ idē dicit Bart.in.l.ij.circa prin.ff.de fi.instru.de quo vide per do.Abb.in.c.venerabilis.de ɔfir.vti.vel inuti.⁊ ple.per do.de ro.deci.x.ꝺm or.meū nouis.et vide Flo.in.d.l.ij. Item qḋ in insinuatione seu exēplatiōe instrumenti nō reqratur citatio ꝑtis quā tenor īstri.tꝫ Arch.in.c.ɔ morē.in.j.co.c.di.quam sententiam dixit expsse corroborari per illam doctrinā in fin.ꝙuis magni viri contrariam dicāt. Sed qḋ sint citādi tenet Bald.in apostil.l.fi.ff.ḋ fide instru.⁊ ita dicit tenere Spe.in tit.de instr.edi.§.restat.ver.pe.⁊ vide qḋ ḋ hoc notaui post do.Abb.in.d.c.fi.in antepe.col.vbi sin.loquitur ꝑ Bal.in dicta auth.si qs ī aliquo.⁊ ibi oēs doc.per Guil.de cu.⁊ Alberi.in.l.nam ita diuus.ff.de adop.⁊ ī.l.chirographꝫ.ff.ḋ admi.tu.⁊ in.l.fi.circa vlti.colū.ff.de tab.exhi.ꝑ Bar.in.l.ij.C.de testa.et ibi ꝑ Bal.ī.vj.qō.⁊ aliquid per Bal.in.l.si quis ex argentarijs.in fi.ff.de edē.⁊ bal.in.l.fi.C.de eden. Et ꝙ pars sit vocāda in terminis tenet.d.Abbas post Host.ī.c.ab bate.in vl.col.de ver.sig.⁊ idem tꝫ Odo.ꝓut refert Specu.in titu.de instrumen.edi.§.ostēso.vij.col.v.porro.ibi absentes sꝫ Spe.ibi videtur tenere contrarium dicit tamen qḋ tutius est ꝙ citetur. ¶ Adde an citatio reqraꝶ ī exemplatione instrī are.cōsilio.xxxvj. Anto.Francis. ¶ Circa istā materiam de exēplatione instumenti an ī illa requiraꝶ citatio partis: dicas quod regulariter semper pars est citāda vbi ꝑtēdere potest aliquod preiudiciū l.de vnoquoque.ff.de re iudi.l.nā ita diuꝰ.ff.ḋ ado. tamen vide Bald.in addi.Spec.in tit.de instr.edi.in versi.publicatio.⁊ in authenti.si quis in aliquo in penult.col.hic alleg.qui dicit qḋ exēplatio instrumēti mādati potest fieri etiā parte nō citata.⁊ de materia istius exemplationis quomodo fiat:⁊ ad quē finem ⁊ ad cuius instātiam:⁊ an probet.vide ple.per Spe.in titu.de instrumē.edi.§.iij.in ꝑn.⁊ in ver.ibi autem.⁊ se.⁊ in.§.iiij.per totum.⁊ in.§.vij.⁊ in.§.ix.ver.itē ꝙ non est.⁊ adde ꝙ exemplatio debet fieri de verbo ad verbū nihil addendo vel minuendo.ita Bald.in.l.fin.C.de preci.imp.offe.⁊ debet inseri totus tenor instrumēti exemplati.vide Car.in cle.fi.in princi.de sepul.⁊ debet fieri cum die ⁊ consule ⁊ testibꝰ ⁊ nomine notarij ⁊ loco de quo per Specu.in tit.de testi.in.§.qualiter.in ver.eadem questio.et vide gl.magist.⁊ ibi per doc.⁊ Alexan.in.l.j.in.§.editiones.ff.de edend.⁊ vide Bal.in.l.fi.C.si ex fal.instru.⁊ in.c.per tuas.hoc co ti.⁊ vide Jo.an.in addi.Spe.in rub.de instru.edi.

dum in iurisdictionalibus simpliciter sed etiā in spectātibus ad dignitatē episcopalē ex quo iurisdictionis sunt trāseunt in capitulū sede vacante. ¶ No.qḋ acta iudicij in scriptis publicis nō redacta possunt per testes ꝓbari.ad hoc.ca.qm̄ cōtra.in fi.s̄.de proba. ¶ No.iij.qḋ ad perpetuādā memoriā alicuius actus satis est qḋ testes qui actui interfuerūt per iudicē examinenꝶ ⁊ eorū dicta in scripturā publicā redigantꝶ. ¶ 2 † Opp.cōtra predicta ⁊ contra text.videtur enim qḋ hec sentētia nō tenuit.ex quo in scriptis lata non fuit.ij.q.j.in primis.⁊ in.c.fi.de re iud.lib.vj.C.de sen.ex peri.reci.per to.⁊ per consequens non debet in scripturaꝫ publicā redigi.vt in.c.inter dilectos.de fi.instru. Sol.gl.j.qḋ hoc est speciale ī causis[a] matrimonialibus sicut seruatur in causis breuissimis ⁊ inter clericos:vt in aut.nisi breuiores.C.de sen.ex peri.reci.⁊.xj.q.j.si quis cū clerico.dic hoc nō procedere vt clare colligitur ex cle.dispendiosam.de iudi.iuncta cle.sepe.de ver.sig.ex quibus clare colligiꝶ qḋ sententia in hac causa ⁊ in alijs que tractātur de plano ⁊ simpliciter ⁊c.debet ferri in scriptis.⁊ ad istū tex.dic ꝺm Jo.an.qḋ potuit in scriptis recitari ⁊ de ea publicū instrumētū nō fieri.vnde pōdera tex.qui solū dicit qḋ nō fuit in scriptis redacta nō dicit recitata ⁊ in fine mandat redigi in publicā scripturā quasi prius nō interuenisset publica sed priuata. ¶ Et no.bene ex hoc qḋ licet de solennitate substātiali sententie sit qḋ pronūtietur in scriptis vt in.d.c.fi.non tamē est necesse qḋ illa scriptura sit publica sed sufficit priuata manu iudicis fortassis scripta.sꝫ postea vt faciat fidē oportet qḋ notariꝰ redigat in scriptis publicis.d.c.qm̄ contra.⁊ de alijs casibus hic enumeratis in gloss.dic vt plenius dixi.in ca.j.de libel.obla. ¶ 3 † Sed quero nūquid in hac testiū receptiōe sint citandi hi quos negotium tāgit. Glo.ij.dicit qḋ sic per.c.significauit.s̄.e.quod no.idē tenet hic Innoc.alle aut.de instr.cau.§.de quibus.ff.de adop.l.nā ita.⁊.C.de accu.l.vl.cū.d.c.significauit. Idē do.de ro.deci.xiij.⁊ hoc teneas. Sicut em̄ nō valet receptio testiū parte non vocata quando lis est de presenti vt in.c.ij.s̄.e.⁊ in aut.e.§.⁊ hic.multo fortius qn̄ recipiuntur ad perpetuā rei memoriā.cum in primo casu non sit tātum periculū cū possit excipere tempore publicationis tam in personas ꝙ in dicta:⁊ ꝓbationes de facili existant.in casu vero nostro post longū tractum tēporis possit perire copia testes reprobādi vel dicta.ad hoc.ca.qm̄.j.rn̄.vt lit.non conte.limita tamen glo.quādo sine periculo pars absens vocari et expectari potest alꝭ poterunt testes recipi ⁊ producere secundū dispositionē.d.c.quoniā.scilicet vt intra annū denūtieꝶ parti.ita notanter dixit Inn.in.c.significauit.in fi.s̄.e.quod notabis.facit bo.tex.in simili in.c.cū dilecta.de cōfir.vti.vel inutil. ¶ Nunc extra glos.expediendo gl.magnā Inn.⁊ dicta aliorum succincte ⁊ conclusiue quero nunquid omnia gesta ⁊ scripture poterūt sic exemplari ⁊ publicari:multa hic inuoluūtur maxime per.d.Ant. Ego clare ⁊ breuiter dico quod possumꝰ ɔsyderare tres casus:primꝰ qn̄ in actu gesto nulla iteruenit scriptura.exemplū in.c.significauit.s̄.e.secundꝰ qn̄ interuenit sed fuit perdita nec supersunt testes q interfuerunt actui sꝫ illi qui viderunt scripturā:et hunc casum nō tangunt hic do.tertius casus quando in actis interuenit scriptura quia ex cā petitur tunc exemplari ⁊ publicari. In primo casu testes possunt recipi qui deponūt solum sup illo actu citato aduersario seu quocūqꝫ alio cuiꝰ iterest.vt.s̄.dixi ī.d.c.significauit.⁊ declara latiꝰ vt in capitu.significauit. ¶ 4 † In secūdo casu nō sufficit qḋ testes deponāt se vidisse scripturā ad effectū vt eorū dicta faciant fidē sicut instrumētum perditum[b] quia posset de facili fraus cōmitti cū testes nō possunt de facili cōprehendere an īstrumētū seu priuilegiū esset falsuꝫ. Hinc est qḋ solus notarius nō sufficit ad scripturā exemplādam.vt in.c.fi.de fide instru.sed oportet qḋ ꝓbetur salem presumptiue perditio instrumēti ⁊ qḋ testes[c] si sint periti ita ꝙ ḋ facili nō potuerūt decipi.vt probari videꝶ.vt in.c.cum olim.ſ.de priui.⁊.l.testium.in fi.C.de test.tenet Bar.in auth.si qs in aliquo documēto.C.de edē.vide plenius per doc.in.d.c.cum olim.⁊ dic vt ibi.⁊ in hoc casu requiritur vt pars aduersa citetur ⁊ sic fortiꝰ quam in casu precedēti cum agatur de maiori ꝓiudicio. ¶ 5 † In casu tertio dic quod omnes scripture possunt ex causa exemplari ⁊ authēticari: puta quia incipiunt deleri vel timet qs ne perdat originale cū habeat trāsire per loca periculosa vel est procuratoriuꝫ ⁊ habet agere cōtra diuersas personas vel simile quid vt in capi.fi.dē fi.instru.⁊ de confir.vti.cum dilecta.de priuileg.et parte abbatisse.cum si.⁊ in hoc casu dic qḋ si idē notarius qui fuit rogatꝰ de instrumēto vult exēplare non requiritur alia solennitas quia vnū videtur instrumētū licet multa sint exempla.l.vnū testamētum.ff.de testa.no.Bar.in.d.authenti.si quis.⁊ docto.in.d.c.fin.de fid.instrumē.si vero non est idē notarius q fecit instrumētū tūc opꝫ quod recurratur ad iudicem vt in.d.c.fi.qḋ citetur pars cuius interesse potest nam in hac exemplatione subest magnū periculū et nō minus ꝙ qn̄ testes examinanꝶ imo maius cū instrumētū seu priuilegiū posse esse falsum latēter ⁊ iudex et notarius de facili perpenderent cum nō sint de materia informati. Ideo dꝫ[d] vocari is cuius interesse pōt vt se opponat si velit:alꝭ exēplū nō valebit.hoc tenēt doc.cōiter hic ⁊ in.d.c.fi.⁊ legiste marie bar.ī.d.aut.si qs.⁊ Spe.ī ti.de inst.edi.§.ōnso.⁊.d.de ro.deci.xiij.bn̄ facit.c.cū dilecta.ꝑal.⁊ hoc notabis qꝛ multi ī h̄ errāt faciēs solūmō exēplari ꝑ notariū authoritate iudicis.⁊ plꝰ dicit h̄ Inn.ꝙ si sit instrm̄ qḋ aliū specialiter nō tāgit vt priuilegiū vel indulgētia ⁊ sic nō est specialis aduersarius: debēt saltem per edictū solenne vocari quoꝝ iterest aut iteresse posset alꝭ.aūt

non valebit exemplatio fm eũ nisi fieret per illũ qui ipsum concessit. sicut eni sine alterius vocatione a princ. cõcessit ita põt de nouo exeplare vel triplicare. ¶ Cõtra hoc tñ op. de. c. cũ dilecta. de cõfir. vti. vel inuti. vbi corã papa fuit aduersari⁹ repugnãs renouatiõi priuilegii. rñdet Inn. ibi qd ibi nõ fuit emissum aliqd edictũ lz aduersarius cõparuit ⁊ fuit auditus. vel fm Joã. an. licet is qui priuilegiũ cõcessit ex post facto ipsuz põt publicare sicut a principio cõcedere eũ publicãdo nisi aliud dicat nil de nouo daf. Itẽ dicit id qd supradictũ est intelligendũ qd priuilegium suspectũ nõ est nec de ipso referf questio alioquin nũq̃ sine cause cognitione etiã per illũ qui cõcessit priuilegiũ dz postea publicari imo ⁊ vocandi sunt illi quos res tangit. ⁊ sic loquif dictũ. c. cũ dilecta. ⁊. j. de priui. cũ olim. ⁊. c. ex parte abbatisse. ⁊ ar. in eo qd le. ⁊ not. in. c. causam. s. e. §. j. ad fi. ⁊ si in instrumẽtis cõtrarium diceretur possunt exinde magne fraudes et grauia preiudicia prouenire cũ ex quo publicatio facta est de falsitate sine suspitione priorum nil vlteri⁹ dici posset ⁊ hec no. ⁊ vide qd not. Jnn. in. c. ex parte abbatisse. preal. Satis enim mihi placẽt predicta per iura superi⁹ allegata. nã ⁊ idẽ notarius qui fecit originale põt de nouo illud exemplare sine partis vocatiõe. vt. s. dixi: fortius põt ille qui cõcessit ⁊ qui de nouo posset cõcedere: vtile tñ est ⁊ valde honestũ vt pars vocef cum ⁊ principẽ 6 q̃nq3 fallat obliuio. xiij. di. preterea. ¶ †Sed quero nũquid facta publicatione presumaf[a] qd pars fuerit vocata vel qd edictũ emanauerit cũ tractu tẽporis obijciaf qd nõ fuerũt vocati quorũ intererat. Jnn. refert hic duas opi. prima qd psumi dz oĩa solẽniter facta. l. j. ⁊. l. optimã. C. de ꝯhẽ. stip. secunda fm alios qd si in publicatione contineaf eos vocatos presumif: al's secus. ar. i. d. l. optimã. Host. ponit tertiã opi. distinguẽtẽ inter tps ⁊ tẽpora. nã si publicatio fuit facta ita de recenti qd vtẽs ea põt de facili solẽnitatẽ pbare sibi incũbit onus pbãdi nisi exprimaf in publicatione qd solennitas fuit seruata. Si autem factũ est ita antiquum vt impossibilis reddaf pbatio: tũc oĩa presumantur solẽniter acta.[b] l. si arbiter. ff. de proba. Ego arbitror indubie qd isti oẽs non bene dicãt. Primo enĩ dico qd quantũcunq3 in publicatiõe dicaf qd pars fuit citata non staf his verbis enũtiatiuis q2 q̃n aliquid enuntiaf in instrumẽto qd nõ potest interuenire tpe confecti instrumẽti verba enũtiatiua nõ faciunt fidẽ. vt in auf. si quis in aliquo documẽto. preallegata. ⁊ ibi Bar. not. Jnno. in. c. q̃m cõtra. de pba. Itẽ solẽnitas extrinseca non presumif etiã si tps lõgissimũ sit preteritũ nisi alia presumptio adsit. l. quecunq3. ff. de publ. ⁊ qd no. in. c. peruenit. de emp. ⁊ ven. potuit enim quis clam facere publicari instrumentũ falsum ⁊ semper illud tenuit in arca. non est enĩ quid parti imputetur si nõ cõtradixit. pro hoc qd in simili no. Bar. in. l. theopõpus. ff. de dote ꝓle. ⁊ dixi in c. ij. ⁊. c. tuis. s. eo. idẽ gl. no. i ũcto tex. in. l. prima. C. de fi. instr. ⁊ iure haste. li. x. nec ob. l. optimam. preall. que loquif q̃n aliquid enuntiaf inter partes. tunc enim in preiudiciũ partiũ illud enuntiatum pbatur ex quo est de substãtia actus qui agitur. Sed in casu nostro alterã partẽ non apparet fuisse presentẽ. secus si in publicatione diceref qd pars fuit presens q2 tũc tractu temporis presumeretur citatio ex quo fuit presens publicatiõi ⁊ nõ contradixit. iuxta ea que plene dixi in. c. q̃m. preal leg. ⁊ per Jnno. in. c. innotuit. de eo qui fur. or. rece. nec obstat predictis ratio impossibilitatis quã facit Host. quare debuit de requisitione facere cõfici instrumẽtũ prout dicif in. c. significauit. s. e. et tenere illud sicut exemplatũ. iuxta gl. notabilẽ in. c. cũ in iure. de offi. deleg. vel seruare in publicatiõe 7 ea que dixi in. d. ca. q̃m contra. ¶ †Aduerte tñ qd si notarius exemplaret de cõsensu partiũ cõfitentiũ vera esse que cõtinenf in illo instrumento: tũc etiã sine authoritate iudicis fidez faceret inter partes saltẽ tanq̃ cõfessio ⁊ pactũ: ⁊ sic non vt scriptura publicata: cũ notarius nõ fuerit rogatus de cõtẽtis in dicto instrumẽto iuxta no. p Bart. in. d. authẽ. si quis. ⁊ per doct. in. c. fi. de fi. instru. ⁊ p Spe. de instr. edi. §. restat. ver. pe. ⁊ in. §. fi. versi. ij. quod 8 no. ⁊ sic limita. d. c. fi. ¶ †Quero qualiter fiet hec publicatio attestationũ de qua in tex. Jnn. pmo dicit qd postq̃ testes recepti sunt ⁊ dicta eorũ scripta debet fieri dictorũ publicatio iudice ordinario sedente pro tribunali ⁊ vocatis quorũ interest si adesse volũt. in auf. de instru. cau. §. de quibus. ff. de adop. l. nã ita. de accu. l. fi. C. ⁊. d. c. significauit. ⁊ vocabit notariũ qui scrisit dicta testiũ quos solus tabellio receperat ⁊ non adhibeaf sibi fides sine subscriptiõe testiũ corã alio iudice nisi coram illo qui eos receperat in auf. de her. ⁊ fal. i. §. sancimus. Est enim adhuc priuata scriptura fm quosdam. sed ex quo sic subsequif publicatio per iudicem fides sibi adhibebif. sed ipse Jnn. cõtrarium credit. nã fm eũ ex quo acta scriptura sint p tabellionẽ credif eis inter easdẽ personas sine alia publicatiõe. C. de dona. l. in donationibus. s. de pba. q̃m cõtra. ff. de iurein. l. sed ⁊ si possessori. §. vl. cũ. l. seq. Si autẽ attestationes inuenianf apud iudicẽ sz nõ authẽticate per tabellationẽ: necessaria est hec publicatio fm eũ. ¶ No. bene hãc opi. Jnno. nã primo sentit qd in examinatione istorũ testium qui recipiunf ad perpetuã rei memoriã nõ est opus vt testes adhibeanf sicut nec q̃n lis pendet de psenti: ⁊ sic in actu quasi iudiciali puro. de quo aliquid vidistis in. d. c. q̃m cõtra. ⁊. c. post cessionem. de pba. Secũdo sentit qd testes possunt adhiberi ⁊ maior fides adhibef tũc scripture notarij. p hoc qd dixi in. c. cuz causam. s. eo. Tertio qd de necessitate dicta istorũ testiũ nõ sunt publice manifestãda sed satis est qd per notariũ redigãtur i publicã formã. ⁊ hoc vltimũ singulariter notabis nã vult qd faciãt fidẽ etiã corã alijs iudicib⁹ inter easdẽ partes sine qualibet alia publicatione sed vide circa hoc qd plene dixi in. c. causam que. s. e. ¶ Vltimo potest hic queri corã quo iudice[c] fiat ista publicatio respectu testiũ recipiẽdorũ. dic vt dixi. in. c. significauit. preall. respectu scripture exemplande. dic vt plene dicef in. d. c. fi. de fi. instru.

1 Accusator proprie est quando agitur criminaliter.
2 Tunc magis creditur duobus testibus affirmãtibus q̃ mille negantibus: quando negatiua nõ est coarctata.
3 Nunquid admittatur testis deponẽs ita ego depono prout in alia depositione dixi.
4 Si testes examinati in summario iudicio sint mortui an eorum dictum debeat valere.
5 Centum testes si deponũt pro matrimonio: duo contra: qui preferantur.
6 In causa matrimoniali publicatis attestationibus licitum est producere testes.
7 Protestatio facta tempore publicationis nõ releuat.
8 Actori ad confirmandã pbationẽ etiã in iudicio summario factã publicatio pcessu licitum est reproducere illos primos testes non nouos.
9 Quomodo probet testis qui secundo pductus dicit contrarium eis quod primo dixerat.

Cum in tua. Potest dupliciter summari primo quod contineat id quod. c. veniens. s. eod. ⁊ secundum hunc intellectum. h. d. Variato fine agẽdi publicatis attestationibus licet producere testes. Aduerte: hec lec. procedit si habetur respectus ad secundã productionem ad tertiam respectu prime. quia prima productio fuit facta extra iudicium dum pcederetur secũdum formam. c. finalis. de clãdesti. desponsat. vt matrimonium posset cõtrahi non obstante forte infamia in contrarium: sed secunda ⁊ tertia fiunt in iudicio dum directe agitur ad matrimonium separandum propter consanguinitatem: sed quo ad tertiam productionẽ nouissime fiendam respectu secunde iam in iudicio facte non procedit hic intellectus: quia in eodem iudicio agif ⁊ tertia probatio est directe contraria secunde

a ¶ De hoc an presumaf citationez pcessisse. vide gl. ⁊ do. Ant. in. c. ea noscif. de his que fi. ⁊ prela. ⁊ quod ibi plenis. notaui ⁊ vide do. Ant. in c. in psentia. i pe. col. ver. venio ad secũdũ. de renun. vbi alle. dictũ do cto. hic. itẽ de q̃stiõe hic positã vide do. Ant. in. c. j. in pe. col. ver. nũquid autez presumaf. de fide instr. Itẽ adde qd si cõmissa ẽ citatio nũtio vt citet personaliter vel ad domum ⁊ notarius postea scribat qd nuntius in oib⁹ ⁊ per oĩa fecit vt sibi cõmissum fuit citato nõ ꝯparẽte postea psumif i h dubio qd nũti⁹ citauerit ad domũ et nõ psonalif qd cũ agif de pcedẽdo cõtra cõtumacẽ potius dz psumi culpa quã dol⁹ ita sin. determinat bal. i. l. pperã dũ. §. ⁊. si qdẽ. circa fi. iij. co. C. d iudi. quẽ refert ⁊ sequif Pe. d anch. in clem. si ante. de do. ⁊ ꝯtu. qd tenementi q2 notarij ita scribũt. itẽ ad pdicta vide qd elegãter scribit. bal. in. c. j. §. si instrm. i ti. de notis feu. ⁊ adde h Floria. i. l. ij. ff. de fi. istr. vbi dicit q̃ si pducaf istrumẽtũ lõgo tẽpore sumptuz ab originali lz nõ appareat de citatione partis presu-

b ¶ Solẽniter acta vide areti. idẽ tenẽtẽ in cõsi. xxxvi. inci. cas⁹ talis est. in scdo dubio vbi defendit testm̃ cuiusdam cardinalis qd erat d antiquo et appõebaf qd nõ interuenerãt solẽnitates requisite refert ⁊ sequitur. d. Jas. i. l. publicati. co. ij. in fi. C. de testa. ✝Sebasti. Sapia.

c ¶ Corã quo iudice. vide do. Jaso. in. d. l. publicãti. col. iij. vs. in pma parte. C. de testa. vbi ponit qd publicatio põt fieri corã ordinario et coram delegato.

mif partẽ fuissec tatã ⁊ alf. Jo. an. h ⁊ vtrũ i facto ãtiquo exdiuturnitate tẽporis psumaf solẽnitas extrinseca itervenisse ⁊ qd presumaf tz An. i. l. sciẽdũ. ff. d v. ob. dicẽs esse casuz singularẽ i l. si fili⁹. C. de pet. her. idẽ dicũt bal. An. ⁊ Jnn. ⁊ ro. i. l. q i aliena. i pn. p illũ tex. ff. de acquirẽ. here. idẽ tenet do. Ant. in. c. peruenit. post gl. in pe. col. d em. ⁊ vẽ. de quo videibi la ti⁹ p Jmol. idẽ tenet do. An. i. c. illud. i. vij. co. de psum. ⁊ i. c. noscif. i vl. col. d his q̃ fi. a pla. ꝯtrariũ tenet bal. i. l. ij. C. d leg. her. cũ ꝯtrãsit ro. i. d. l. sciẽdũ Sed pmã opi. vez qd psumaf solẽnitas extrinseca i facto ãtiquo tenet. d. An. i. c. i psentia. in vl. ti. col. de renun. ✝Sebasti. Sapia.

+Sebasti. Sapia. ¶ Accusatoris. vid do. Jas. insti. de actio. in princ. co.v.⁊ no.ꝙ quá doq; dispositio loquēs de accusatore habet locu; in teste ⁊ est glos. ī.l.qui iudicio.ff. de accu. quā dicit sin. And. sicu. ī. c. j.j. de acc.

¶ Et ad hoc qđ no. spe. in ti. de teste. §. qualiter. in ij. col. ver. ceterū. vbi dicit qđ ille cui sunt facte positiōes pōt respōdere credo prout cōtinetur in hoc īstrumēto si hoc instrumētū est penes se vel aduersarium ⁊ ide; dicit Bald. in.l.ij.§.qđ obseruari. ī fi. C. de iur. calū. ⁊ de q̄stiōe h̄ tacta an testis repetit⁹ possit dicere dico ꝓut dixi ī alio iudicio vide p Bal. in l.fi.C.de testi.⁊ in l.fi.in.ij.colū.ver. modo pone.C.de re iudi.⁊ p Bart. in.l.legata inutiliter.ff.de leg.i.et in.l.eos.ff.de fal. ⁊ per Flo.in.l.prima.ff.de testi.vbi dicit ꝙ iudex pōt aduertere tale dictum sed dicit qđ cōsulit testi qđ petat sibi exhiberi copiá primi dicti ⁊ de hoc an sufficiat qđ testis se referat ad cōtenta ī chartula vid an. in ꝯst. cclxxij. Jtē de q̄stione hic posita vide omnino per Bal. in.c. literas. in. iij. colū. de ꝑsum. vbi dixit ꝙ potest dicere dico idē qđ prius dixi ⁊ postea suppōit cautelam quam sup hoc tradidit Bart. in.l.eos.ff. de fal. que; videt improbare Flo. ī l. qui falso vel varie.ff.đ test.đ quo vide elegāter per bal. in.c.p tuas. ī prin. vl. col. de ꝓba. ⁊ adde qđ idē qđ Bal. in.d.c. literas: in terminis dicit Joā. de fan. in.c. testes. in.j. colum. iij. qō. ix. vbi refert ⁊ sequitur dicta Bar. in.d.l.

secunde.⁊ sic non deberet admitti publicatis attestationibus.cle.ij.eo.tit. Jdeo legitur aliter et cōmunius sic.publicatis attestatiōibus in causa matrimoniali sup eodē capitulo vel directe cōtrario testes produci possunt.⁊ hāc specialitatem in causa matrimoniali ꝓbat hec litera melius quolibet alio iure. Ego summo sic ꝑm aliū intellectū notabiliorem nō ponēdo aliquam specialitatem in causa matrimoniali. Publicatis attestatiōib⁹ possunt produci testes super eodē articulo vel directe contrario qui prius fuerunt producti in iudicio summmario seu extra iudiciū.⁊ tūc expone tex.in fi.ibi:in hoc casu scilicet cū testes al's ꝓducti reproducantur. Cōmunis diuisio: secūda ibi: quáꝗ̄. ¶ Casus literalis. Quidā vir ⁊ mulier volebāt cōtrahere matrimonium dicebatur qđ erāt cōsanguinei.ad hoc vt omnis suspicio tolleretur xj.vel.xij.de antiquioribus et melioribus de consanguinitate vtriusq; iurauerunt illos nō esse cōsanguineos distinguendo personas ⁊ gradus illorū ⁊ quibus descēderunt: ⁊ sic matrimoniū cōtraxerunt: post contractū matrimoiū quidá accusauit matrimoniū illud: ⁊ induxit tres testes vel quatuor per quos parentela probata fuit querit̄ vtrū propter dicta illorū trium vel quatuor posteriorū derogetur fidei prioru;.xj.vel.xij.qui prius in contrarium iurauerūt: vel primi potius preferātur.respondet papa qđ licet ad aliud iurauerunt primi ꝗ̄ secundi cū in secūdo iudicio priores persone inducte fuissent ⁊ iurati deponerēt illa eadē que primo dixerunt sine dubio preualerent dicta illorum ⁊ sic matrimonium nō separetur: per qđ datur intelligi qđ si ille persone non fuerūt inducte in secundo iudicio preualerent dicta istorum trium vel quatuor: ⁊ sic separētur. nec possunt repelli eo pretextu quod partes testificata didicerint: qr talis obiectio locū non h; in hoc casu. B.

¶ No. tertiū posse impetere matrimoniū inter alios ꝯtum respectu cōsanguinitatis vel alterius impedimenti licet nullū pretendebat interesse priuatū seu respectu peccati vel boni publici ad hoc c.literis.⁊ c.iij. loco. de ꝑsump. Et no. qđ talis impetitor pōt dici accusator licet solū agat ciuiliter ad separationem matrimonij. sed dicit Jo.an. qđ improprie dicit̄ accusator cū non sit questio criminalis sed mixta sicut.in.c.tue.de procu.⁊ dicit qđ agitur de crimine incestus qui committitur inter cōsanguineos.xxxvi.q.j.§.cum ergo.⁊ hoc respectu dicitur accusator sed non proprie vt dixi qr nō agitur ad vindictā sed ad separationem dūtaxat.

1 a ¶ † Ex quo no. qđ appellatione accusatoris[a] solum venit proprie is qui agit criminaliter. quod no. ꝓpter statuta.⁊ quando dicatur agi criminaliter dixi.s̄.de iudi.super rubri. ¶ Not.ij. qđ ꝓbatio facta extra iudiciū summarie ad certū effectū non impedit probationē faciēdam in iudicio plenarie quo ad illū effectum vel etiā ad effectum ꝯrium.et hoc procedit consyderata secunda probatione respectu p̄me. ¶ No.iij. qđ tres vel quatuor testes deponētes super consanguinitate ⁊ sic sup affirmatiua non preferuntur pluribus in eo iudicio deponentibus super non consanguinitate et sic super negatiua cuius contrarium sentit Jnn.

2 in.c.super hoc.de renū.vbi dicit† quod magis creditur duobus affirmantibus quā cētum negātibus: sed dic illud ꝓcedere in negatiua nō coarctata que vere probari nō potest: secus in coarctata vt hic.tunc enim idē dicendum vt in affirmatiua vt est casus hic.quod no.⁊ tenet Jo.and.in.d.ca. super hoc.de renū.⁊ c.bone.de elec. ¶ Not. quod propinqui et consanguinei non solū admittūtur cū agit̄ de cōsanguinitate in fauorē matrimonij sed etiá preferuntur aliȷs extraneis si sunt numero plures vt hic.⁊ facit.c.videtur.j̄.qui matri. accu.pos.⁊ dicit Jnno.quod in casu huius. preferūtur isti cōsanguinei etiam si essent numero pares cum aliȷs qr stant pro matrimonio.de ꝓba.ca.ex literis.sed Hosti. intelligit ⁊ bene qđ plures preualēt nisi ex qualitate testium aliud indicetur. de quo satis dictū fuit.s̄.e.i nostra. ¶ No. bonū modum respondendi cum queritur de q̄stione minus dubitabili vt respondeatur ad questionē dubitabilem que potest oriri ex materia q̄stionis: ⁊ sic indirecte respondeatur ad q̄stionem propositā sicut fecit hic papa quod declarat vt in gl.ij. ¶ Not. quod etiam in spiritualib⁹ habet locum illa iuris subtilitas vt ꝓbatiōes facte ad vnum effectum vel extra iudicium nō faciant fide; ad alium effectū seu in iudicio quod notabilis. concordat.c.veniēs.s̄.e.

3 b ¶ † Not.ibi: illa eadem ⁊c. quod testis secundo induct⁹ sup eodē ad alium effectum potest dicere ego dico illa eadem[b] que dixi in prima depositiōe.⁊ hoc est cautū ne notetur de cōtrarietate.⁊ vide Bartol.in.l.eos.ff.de fal.vbi dicit ꝙ non repetit istá q̄stionem tactam ⁊ ꝙ iudice acquiescēte valebit tale testimonium s; iudex potest non admittere vt audiat testem ⁊ videat qua constantia seu trepidatiōe loquatur arg.l.de minore.§.tormenta.ff.de q̄stio.et tunc consului testi vt faciat sibi exhiberi prima; depositionem vt habeat vel si non protestet̄ in fine depositionis ꝙ tūc nō ita recordatur sed vult per omnia dixisse vt primo qr tunc melius recordabatur ⁊ sic per hanc relationem euitabit vitiū cōtrarietatis.facit quod in simili.not. Jnn.in.cū venerabilis.de excep. ¶ Gl.ij.facit quatuor.na; in prima parte ponit quasi casum declarādo literā ⁊ dic vt.s̄.dixi in prin. ¶ Secūdo opp.nā cū hic essent publicate attestatiōes non debuerant aliȷ testes induci vt in iuribus vulgarib⁹. Soluit ꝙ diuersus modus agēdi hoc inducit.tu dic vt latius dicetur cum gl.fi. ¶ Opp.tertio ꝙ nō respondet papa ad questionem proposita; quia hic querebatur an tres vel quatuor secūdo loco inducti deberēt preualere.xj.qui primo deposuerunt. Et respōdet papa ꝗ̄ si illi.xj.de nouo deposuerunt ⁊c.dicit glo.⁊ bene ꝙ indirecte respōdet ⁊ dic ꝙ hoc fecit papa quia questio ꝓposita erat parum dubitabilis quia primi testes fuerūt ꝓducti extra iudiciū ad effectū vt matrimonium cōtraheretur cum esset forte suspectū de consanguinitate: nūc autē directe agebatur super consanguinitate ad effectum separādi matrimoniū de facto contractū: ⁊ sic testes recepti in summario extra iudicium non debebāt facere fidem in iudicio maxime plenario.d.c.veniēs.⁊ intelligo ꝙ isti admittunt̄ de nouo cōtra matrimoniū nō indistincte sed iuxta dispositionē.c.fi.j̄.q matrimo.accu.pos.

4 ¶ † S; est dubiū quid si primi testes summarie recepti essent nūc mortui an eorū dictū nūc debeat valere.⁊ videt̄ ꝙ sic per.c.ꝑsentata.j̄.e.C.de test.l.vlt.s; Jnn. Host. Jo.an.⁊ cōmuniter scribētes tenēt ꝯriū ꝙ nulla est ī hoc iudicio vox illorū ⁊ illa iura in cōtrarium allegata nō tangunt hunc casum.nā ibi ad idē agitur qr iudex ordinari⁹ seu delegatus succedit loco arbitri.vnde si ille arbiter fuisset iudex non reciperentur iterū testes: s; quia arbiter nō est tāte authoritatis dat̄ optio in testibus viuētib⁹: s; in casu nostro iste nō succedit loco primi iudicis: nec ad idē agit̄ vt in lr̄a.qđ bene notabis. ¶ Quarto gl.op.videtur enī ꝙ isti tres vel quatuor non debeant preferri.xi.qui prius deposuerūt. Soluti. ꝙ hoc inducit diuersitas cause.q.d.qđ in ista cā que nūc agitur illi nō habentur p ꝓductis. pro hoc qđ.s̄.dictū est.

5 ¶ † S; pone extra glos.ꝙ de nouo multi forte centū ꝓducant̄ in fauorē matrimonij an per tres vel per quatuor poterūt reprobari. Host.ꝙ sic allegat.s̄.e.ex tenore.hoc tū arbitrabitur bonus iudex ꝑ; eum.s̄.e.in nostra. Sed tu aduerte quia prima frōte hoc videt̄ contra hāc literā.nā si illi.xj.iterū deponebāt nō reprobātur per illos tres vel quatuor. Jdeo dic et credo ꝙ fuit đ mēte. Hos.qđ aut querit̄ de reprobatione personarū: ⁊ duo possunt reprobare cētum: qr isti duo deponūt sup diuerso articulo a primis. Aut de reprobatiōe dictorum indirecte. fienda.⁊ dic vt dixi in.c.in nostra.s̄.co.vbi gl.tāgit.aut de reprobatione directa fienda: vt qr tu probasti maiorē etatē: ⁊ ego volo ꝓbare minorē

cos.⁊.d.ant.hic. ¶ Addē an testis referens se ad id quod alias dixit probet Alex. consi.lxj.ij.lib. Anto. Francis.

¶ Circa hoc an testis referens se ad id qđ alias dixit ī alio iudicio vel ī alia testificatione ꝓbet dicas regulariter ꝙ nō s; dabitur ei terminus ad deliberate deponēdu;. ita Bald.in.l.iurisiurādi.in prin. ⁊ ibi omnino per Sal.⁊ in.l.fin.C. de testi.et habet̄ p Alex.in consil. lxvij.in.ij.pte consilij.⁊ vide etiam per Bald.ī.l.eos. in vlti. colū. vbi etiam per Alex. ad finē.ff.de fal.⁊ per Alex.in.l.legata inutiliter.h̄ allegat. in.iiij.parte consi.post Ange.vbi alleg. multas cōcor.de le.j. ⁊ vide etiá Bal. ī l.fi.in. iij.col. C. de re iudi.⁊ vide Pau.đ cast.in cōsi.ccvj.⁊ tene mēti qđ hic dicit do. abb.ꝙ pōt iudex si vult nō admittere dictum testis taliter deponentis sed tūc est cautela semp mēti tenenda ꝙ testis faciat sibi legi dictū suum alias ꝓtestetur quod vult dixisse vt in p̄mo dicto ⁊ per istum modum euitabit cōtrarietatē ⁊ valebit depositio secundū Barto.in d.l.eos. et habet̄ per Pau.de cast. ⁊ ibi etiá p Alex. ī.l.qui per salutē ff.de iureiur.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Ultimo. vide Car. in ca. venies n. col. pe. s. c. col. in l. an. col. iij. de re iudi. Ro. in cõsi. lv. inci. cum testis vbi ponit de teste qui ꝑmo dixit se nõ recordari postea ꝺposuit super illo de quo dixit se non recordari qꝺ etiam tãgit Alex. in consi. lvj. inci. viso ꝓcessu. in iij. col. in ij. vol. videas hec etiã Ang. in cõsi. cccviij. inci. factũ tale est. xpoforus.

b ¶ Qñ testis dicit vnũ in iudicio ⁊ ꝯtrariũ extra iudiciũ vel in alio iudicio qd sit preferendũ. et vide qꝺ no. do. ab. i. c. inquisitiõis. §. tertio. s. ac. vide text. in. c. dilectus. de tẽpo. or. Et in hac materia adde opti. tex. in. c. sicut. s. e. ⁊ adde Bal. i. l. si. in. iij. co. v. sz si variãt. C. de re indi. vbi dicit ꝙ si testis dicit vnuz in vno iudicio ⁊ ꝯtrariũ in alio semp solenniter deponẽdo qꝺ neutrũ dictũ vz. sec⁹ si in vno iudicio deposuisse ꝑ functorie ⁊ sine iuramẽto. qꝛ tũc valebit illꝺ qꝺ dicit iurat⁹. ⁊ alle. ber. in. c. cũ causam. ꝺ test. ⁊ de. q. h̄ posita p do. Ant. vide p Spe. in ti. de teste. §. j. in. xxvj. col. v. qd si idẽ testis. ⁊ adde bal. in l. nullũ. cir. ꝑn. v. sed si extra iudiciũ. C. de testi. vbi ꝺt qꝺ si testis pri⁹ dicit vnũ extra iudiciũ. nũc dicit ꝯtrariũ in iudicio stat ei qꝺ dicit in iudicio ⁊ alle. gl. in. d. c. cũ cãm. s. co. ad de h̄ Inno. i. c. ꝑterea. j. ti. j. ⁊ adde ꝙ si testis semel ꝓduct⁹ dixit se nescire vel nõ recordari modo iterato ꝓduct⁹ deponit sup negotio vz eius dictuz: qꝛ mõ pot scire id ꝺ quo tũc nõ recordabat. h. d. gl. in c. cũ cã q inter economũ. in gl. ij. s.

etatẽ ⁊ nõ procedit [illegible] s partibus icat pluribus: ⁊ ce quo [illegible] not. in. d. c. in nostra. ⁊ hoc iatis lenc [illegible] series. s. 6 eo. vbi dixi. ¶ † S p tenere [illegible] attestationes secundorũ testiũ esse [illegible] angenuitas ⁊ publicatio esse facta vt patet [illegible] quare papa ꝑmittit qꝺ iii. x. testes de nouo possent ꝓduci ad probandũ contrariũ cõtra cle. ij. de testi. gl. vlt. soluẽdo cõtrariũ ponit quatuor intellectus ad tex. Primus qꝺ hoc est speciale in causa matrimoniali: ⁊ ideo exponit tex. in hoc casu id est i hac 7 causa. ¶ † Secũdus est ꝑm Ioã. qꝺ aut pars fuit protestata ante publicationẽ qꝺ volebat probare contrariũ ⁊ admittit: alias secus. ⁊ hoc intelligebat Io. generaliter in omni causa: sed hoc nõ procedit cũ hoc factũ depẽdeat ex iuris dispositione ⁊ nõ a voluntate partiũ: ⁊ sic protestatio sua non hz alterare iuris dispositionẽ. l. alimenta. ⁊ quod ibi no. C. de neg. gest. ⁊ in. c. cũ. M. de consti. ⁊ plene hoc tetigi in. c. fraternitatis. s. eo. Tertius intellectus qui videtur magis placere gl. est qꝺ hoc procedit quãdo agit de probãda falsitate priorũ testiũ. nã falsitas potest probari etiam post sentẽtiam in. c. licet de proba. ⁊ c. cũ venerabilis. de except. sed hic intellectus videtur aperte cõtra cle. ij. nã hic directe volebat pars probare contrarium. Et ad id quod dicit de falsitate: respõde ꝓut plene fuit dictũ in. d. c. licet. de proba. Quartus intellectus qꝺ aliter agebat nũc in isto iudicio ⁊ aliter in primo: sed hoc nõ valet quo ad tertiã ꝓductionem respectu secũde: vt. s. in prin. dixi. Ideo Io. an. Host. ⁊ cõiter doc. tenẽt primũ intellectum vt speciale sit in causa matrimoniali. Sed tu hũc intellectũ intellige ⁊ restringe vt plene dixi. in ca. iurauit. s. de proba. ⁊ aliquid dixi in. c. series. s. eod. 8 ¶ † Potest ⁊ quinto legi ꝑm. d. Ant. qꝺ publicatis attestationibus: licet sup eodẽ vel directe contrario articulo testes ꝓducere qñ probatio venit non solũ ad reprobandã secundã probationẽ partis cõtrarie: sed ad cõfirmandã primã etiã in iudicio summario facta. nõ enim pot imputari parti quare nõ produxit ante: cũ esset confisa de probatione prius facta per plures testes. ad hoc qꝺ no. Inn. in. c. cũ clamor. j. e. ⁊ qꝺ not. i. c. ex tenore. s. e. hec lec. satis mihi placet. nam satis excludit timor subornationis producẽdo illos eosdẽ testes quos prius ꝓduxerat cũ illa eadẽ dicãt que prius dixerũt: ⁊ sic nõ potest cadere subornatio. ⁊ sic intelligendo hec lectura est verissima. Sed dubium cẽt quid si vellet ꝓducere alios seu nouos testes: nã si bene ponderabis tex. iste solum facit mẽtionẽ de prioribus testibus. de quibus vt dixit nõ est subornationis timor: sed nihilominus idẽ crederem in causa matrimoniali per no. in. d. c. iurauit sed in alia causa forte esset aliud dicẽdum cũ scire debebat qꝺ ille prime probationes nõ facerẽt fidẽ in hoc iudicio: ⁊ sic nõ debebat in illis spem ponere. sed probationes suas facere. ⁊ sic puto restringẽdũ dictũ do. An. nec ob. dictũ Inn. in. c. cũ clamor. qꝛ loquit cũ prima ꝓbatio erat facta prius in eodem iudicio de quo poterat confidere. secus 9 ergo si erat facta in alio iudicio. ¶ † Ultimo[a] hic a quero: pone[b] qꝺ testes isti qui fuerunt primo ꝓ b ducti dicunt cõtrarium eius quod primo dixerũt gl. ista vltima in fine dicit qꝺ nõ valet dictũ eorũ. arg. hic. ⁊ in. c. per tuas. s. de ꝓba. nota bene hoc dictũ qꝺ si testis in iudicio plenario dicat contrariũ eius qꝺ dixit in summario nõ valet dictũ suũ. Sed colligẽdo oẽs casus in quibus testis sibiipsi potest cõtrariari distingue post Bart. in. l. eos. ff. de fal. vbi prosequit hanc materiã aliquibus additis quod aut testis contrariat sibi in eadẽ instãtia inter easdẽ personas. ⁊ tũc aut primũ dictum fuit cũ tormẽtis secundum sine tormentis ⁊ valet secundũ. arg. in. l. si postulauerit. ff. de adul. Idẽ credo si primũ dictum processerit calore iracũdie arg. in. c. ex literis. de diuortiis. ⁊ in. l. qdqd calore iracundie. ff. de reg. iuris. Aut vtrũqz fuit sine tormẽtis: ⁊ si secundũ dictũ fuit animo corrigẽdi reddendo rationẽ ⁊ incontinenti valet secũdum.

vt in. c. preterea. j. ti. proxi. alias neutrũ dictum valet ⁊ conuincitur testis de falso: vt. l. eos. in princ. preal. sentit Barto. ibi: ⁊ expressus do. Anto. hic Ego aliter dicerẽ qꝺ aut testis in eadẽ depositiõe dixit contraria nõ animo se corrigẽdi: ⁊ procedit primũ dictũ: ⁊ sic intellige. c. licet. de proba. Aut ex interuallo dixit contrariũ. ⁊ tũc valet primum dictum: licet debilitetur per secundũ contrariũ vt no. dicit Inn. in. d. c. preterea. ⁊ facit ille tex. Quãdoqz testis dicit contrarium in diuersis instãtiis cessante omni timore: ⁊ tunc testis cõuincitur de falso: vt. d. l. eos. iij. rñ. ⁊ neutrum dictũ valet ꝑm do. Ant. hic: sed hoc non puto verũ. sed teneo qꝺ s. dixi qꝺ valet primum licet debilitetur per secundum contrariũ. ar. in. c. per tuas. de proba. ⁊ vide quod no. Spe. co. ti. §. j. ver. quid si idẽ testis. ⁊ se. Quãdoqz testis dicit vnũ in iudicio nullo: ⁊ aliud in iudicio valido. gl. i. c. cũ causaz que. s. e. dicit qꝺ valet secundũ in iudicio valido quasi primũ sit ꝓ nõ dicto. Tu dic melius qꝺ si fides sit de ꝑmo facto in iudicio nullo idẽ dicendũ ac si primũ fuisset factũ extra iudiciũ ⁊ secundũ in iudicio. nam non debet minus operari cõfessio in iudicio nullo facta ꝙ facta extra iudiciũ iuxta ea que dixi. in ca. at si clerici. de iud. ⁊ in hoc casu quid dicendũ. dic plene vt dixi in. d. c. per tuas. Quãdoqz primũ dictũ fuit in iudicio ⁊ secundũ extra iudiciũ: ⁊ si sententia fuit lata per primũ nõ reuocat: vt in. c. sicut. s. eo. Si autẽ sententia nõ esset adhuc lata detraheret primo per secundũ. ar. eius qꝺ not. in. d. c. preterea. ⁊ satis testis posset ex hoc subiici tormẽtis. ar. in. l. capite quinto. cum ibi no. ff. de adulte.

1 ☞ Testis ꝓductus a parte sine citatione iudicis non presumitur suspectus.

2 Iuramentum de non testificando etiam in causa criminali non tenet.

3 Delictum seu impedimentũ habens causam successiuam cõmissum a cõsanguineo seu amico presumitur qꝺ fiat ex voluntate amici vel consanguinei. secus si delictum sit momentaneum.

4 Temerarie iurans an admittatur in testem.

Constitutis. Excõmunicari possunt qui partẽ impediunt in testibus ꝓducendis. ⁊ denuntiandi sunt testes non teneri iuramento de veritate non dicenda: ⁊ si cõsanguinei impediũt testes actoris punitur reus de cuius voluntate hoc fieri presumit. ⁊ tria sunt dicta. secũdũ ibi: illos. tertium ibi: si quis. ¶ Casus literalis. M. canonicus surrẽtinen. in presentia domini pape accusabat de crimine simonie archiepiscopum suum: et potestatus fuit ab initio qꝺ cõsanguinei ipsius archiepiscopi multa impedimenta prestiterunt per suam potentiam dicto M. quominus copiam probationum secum habeat inducendo quosdam ad iurandũ ne aduersus archiepiscopum aliquid dicerent: ⁊ alios minis ⁊ terroribus a testimonio arcere nitãtur. do. papa ex officio suo volens super hoc ꝓuidere mãdat cuidam iudici vt generalem proferat sententiã excõicationis in oẽs illos qui aliquod impedimẽtũ ipsi. M. prestare ꝑsumpserint in testibus ꝓducẽdis ⁊ illos qui iurauerũt nõ ferre testimoniũ ꝯ archiepm denũtiet iuramento huiusmodi nõ teneri. Et si aliqs de cõsanguineis archiepi aliquẽ de testib⁹ ipsius. M. presumpserit impedire eundem archiepm ab officio põtificali suspendat ⁊ faciat manere suspẽsum donec tali presumptione desistat: qꝛ non est verisimile qꝺ eo inuito talia fiant. ⁊ ob hoc nõ caret scrupulo societatis occulte eo qꝺ si voluerit poterit ꝓhibere vnde dz experiri iudicis authoritatẽ elusam qui defensiõis copiam subtrahit aduersario suo. Ber. ¶ Not. j. canonicũ posse accusare ꝓpriũ epm de crimine simonie. idẽ dic in aliis criminibus. j. de accu. c. veniẽs. ⁊ c. ex parte. ⁊ c. olim. cum si. ¶ Not. ij. ibi. in nostra presentia ⁊c. qꝺ in cã criminali testes sunt producendi corã iudice etiã si sint extra prouinciã. vide in hoc qꝺ plene dixi in. c. cum causam que. s. e.

1 ¶ † No. ibi. secũ haberet. qꝺ testis productus per parte in

e. ⁊ hoc idẽ ꝓbat tex. fin. ꝑm Bal. i c. j. §. notandũ. de notis feu. Et idẽ dicit Ang. in. l. qdã tabularũ. ꝓ il lũ tex. ff. de fur. et idẽ ꝯcludit ro. in l. q bona. §. si qs stipulatur⁹. ff. de dã. infe. vbi etiã ꝺ hoc p Bar. ⁊ vide bal. i apo. l. q falso vel varie. ff. e. vbi dicit quod si testis deposuit vnũ corã iudice incompetẽti ⁊ ꝯtrariũ postea deponit coraz idoneo iudice qꝺ vz scꝺm ⁊ alle. specu. i. d. §. j. ⁊ adde h̄ an. in ꝯs. ccxxj. vbi dixit ꝙ si i dubio testificat contrariũ ei⁹ qꝺ dixit extra iudicium fidei sue detrahit aliquãtulũ nõ ꝗt punit de falso ꝯ bar. ⁊ vide Ang. cõsi. ccxcvj. vbi ꝺt qꝺ si testis dicat vnũ in iudicio et postea extra iudiciũ dicat se dixisse falsuz i iudicio stabit qꝺ dixit in iudicio. ⁊ vide de hoc p Bal. in. c. j. §. cũ autẽ. in fi. de cõtro. inue. ⁊ addꝺ qꝺ i cã heresis testis ꝓduct⁹ dicit illꝺ esse innocẽtẽ si postea iterato ꝓduct⁹ dicat cõtrariũ ei⁹ vltimo dicto stat. text. est i. c. accusat⁹. §. lz. de here. in. vj. itẽ adde h̄ do. de ro. dcci. cclxxxj. scꝺm ordinẽ meum nouissi. et qñ liceat test. variare. vide Bar. in. l. quicqd astringẽde. circa fi. de ver. ob. item addꝺ hic bart. in. l. ꝑtor. j. §. hoc edicto. v. quero qd si ille. ff. vi bo. rapt. ¶ Adde an testi credat qui dixit vnũ in iudicio: et aliud extra iudiciũ Abb. cõsi. liij. Alex. cõsil. ccxxij. ij. lib. Et an testis qui dicat se nõ recordari ⁊ iterũ ꝓductus deponat ꝓbet vide Fran. are. cõsil. lxxj. ⁊ an credat testi qui dixit se deposuisse falsum. vide bal. consil. xxxv. v. lib.

partem sine aliqua citatione iudicis nō iudicatur suspectus
etiam in causa criminali:non enim videt̄ spōte se offerre:sed
potius a parte stimulatus.⁊ sic cessat ratio.l.que oīa.ff.de
ꝓcu.⁊ de hoc vide qꝺ no.do.de ro.decisio.cclx.et quod dixi
in.c.ij.s̄.e.¶ No.ibi ex officio.qꝺ iudex ex officio suo ꝓuide
re debet vt salua sit rerū probatio:⁊ iudex ecclesiasticus po-
test excōicare etiā laicos vl' quoscūqꝫ impedientes partes in
explicandis his que sunt iudicio necessaria.Et no.praticaꝫ
vt feratur excōicatio generalis ex quo ignorantur impediē-
tes.¶ † No.ibi:nō teneri.qꝺ non valet iuramentū de nō te
stificādo contra aliū etiā in causa criminali : vnde licet quis
compellatur in causa criminali:non tamē potest se iuramē-
to astingere ad nō testificandum:qꝛ est cōtra bonos mores
⁊ quia potuisset precib⁹ induci.facit.l.si ita stipulatus.ff.de
verb.ob.facit.c.qꝛ pleriqꝫ.de offi.ord.li.vj.⁊.c.ītimauit.s̄.e.
¶ Not.⁊ tene menti casum in quo quis punit̄ ex verisimili
presumptione de delicto.vide qꝺ not.Inno.in.c.quia verisi
mile.de presump.⁊ quod dixi in.c.tertio loco.de ꝓbationi.
¶ † No.vlti.a ⁊ tene mēti quod delictū seu impedimētū ha
3 bēs causam cōtinuā seu successiuam cōmissum seu adhibitū
a consanguineo seu amico in fauorē alterius presumit̄ fieri
de voluntate illius de cuius fauore agitur.⁊ ipse cōstringi ⁊
arctari potest etiā per pene appositionē vt faciat delictū seu
impedimentū cessare:⁊ sic intelligo hūc tex.procedere duo-
ꝓbus concurrētibus:scilicet quod fiat a cōsanguineo seu ami
co:⁊ quod impedimentū ⁊ delictū sit successiuū.secus puto
b in actu momētaneo.⁊ sic intelligo.c.qꝛ presulatus.b alleg.in
gl.licet glo.hoc aliter intelligat.⁊ vide in hoc quod plenius
4 dixi.in.c.cū causam.s̄.e.super glo.in ver.cōpellas.¶ † Gl.j.
in princ.est clara.in fine colligit qꝺ temerarium iuramētum
nō repellit aliquem a testimonio.Inn.dicit hoc ꝓcedere in
odium archiepiscopi qui hoc creditur procurasse vel admi-
nus in eius fauorem ꝓcuratum est:alias aūt secus esset.xj.
q.iij.quisquis.⁊ sic apertissime sentit Inn.quod temerarie
iurans non admittitur cōtra alium.Ego puto distinguen-
dū qꝺ aut iste perseuerat in illo temerario iuramento:⁊ tūc
non debet contra aliū admitti.qꝛ perseuerat in delicto.j.eo.
testimonium.⁊ sicut faciliter fuit inductus ad prestādū hoc
temerarium iuramentum ita posset induci ad deierādum:
sed contra illum in cuius fauorē iurauit cōpellitur indistin
cte in illius odiū:vt hic.⁊ in.d.c.intimauit.⁊ hoc casu intel-
ligo dictum Innoc.non enim potest aduersarius excipere
de crimine cū ipse fuerit in causa ⁊ in dolo illū inducēdo ad
temere iurandū si eius causa fuit procuratū.Aut est emēda
tus de delicto:⁊ tunc puto qꝺ etiam admittatur cōtra aliū
ad hoc.c.testimonium.j.⁊ quia non omne delictum videtur
repellere:vt in.c.inquisitionis.j.de accu.⁊ videtur hoc tene-
re Host.in.d.c.testimoniū.generaliter in quolibet temera-
rio iuramento quod no.⁊ vide quod in hac materia dixi in
c.intimauit.s̄.eo.titu.

1 ☞ Discere testificata quando discutitur super processu
cause matrimonialis excludit alias probationes.
2 An idem testis possit sepius induci super vna causa.
3 Publicatio sola etiam ante didicita testificata excludit pro
bationem testium.
4 Renūtiatio simplex attestationū habetur ꝓ publicatione.

Constitutis. Qui testificata non di-
dicit:nec renūtiauit te-
stibus producendis super antiquis articulis seu
capitulis testes etiā alias ꝓductos ꝓducere po-
test.Prima pars ponit formā ꝓcessus ⁊ grauamē appellā
tis.Secūda dat iudicem:ibi mādamus.¶ Casus literalis.
Inter principē Boemorū ⁊ vxorē eius sororē nobilis viri
Marchionis misineñ.matrimonialis questio vertebat̄ ad
petitionē ipsius principis:episcopus pragañ.citauit vxorē
ipsius pro causa illa.⁊ dum vellet ad ipsum accedere vt suas
ꝓponeret defensiones ipsa fuit ꝓhibita bis vel ter a seruiē-
tibus ipsius episcopi qui ꝓhibuerūt ei ingressum ad ipsum
propter qꝺ ad se.apo.appellauit.Sed nō obstante appella-
tione episcopus tulit sententiā diuortij inter eos:a qua sen
tētia appellauit:causa appellationis cōmissa fuit iudicibus
qui processerūt in causa appellationis:tandē causa ipsa de-
lata fuit iterū ad se.apo.Vñ papa cōmittit causam ipsaꝫ ar
chiepiscopo Magdeburgeñ.⁊ eius coniudici mādās eisdē
quatenus partibus ad locum idoneū cōuocatis recipiāt te
stes quos ipsa nobilis pro se induxerit vel princeps pro par
te sua cū nodum testificata didicerit super processu pragen-
sis epī vel processu posteriorū iudicū duxerint ꝓducendos
⁊ ipsa nobilis inducat si voluerit testes quos prius induxit
vel alios cū nondū renūtiauit testibus producendis. Ber.

¶ No.ibi:principis.alia enim litera habet regis:⁊ hanc vi a
det̄ habuisse Host.qui dicit quod olim Boemia nō habe-
bat regem:sed ducē.merito cū nō habeat iste Rex nisi vnū
episcopū in regno prageñ.de quo sequitur vnde posset dici
Rex sine regno cū careat prouincia ꝯpetenti de qua vj.qō.
iij.scitote.fatetur tamē quod diuitijs ⁊ strenuis militib⁹ a-
bundat:⁊ quod hodie ipsius dominium est ad multas al's
ciuitates.⁊ dioceses dilatatum:⁊ dic tu hodie:id est tēpore
Hosti.sed nunc tempore nostro inualuit ibi detestāda here
sis.Erant enim Boemi in multis articulis fidei et ꝓ maio-
ri parte regnū est rebelle romane ecclesie ⁊ mala multa com
mittit aduersus catholicos ⁊ fideles ⁊ nisi de⁹ opponat ma
num suam verendum est de priori exitu cū multa mala quo
tidie cōmitiant.¶ Not.tamen primum dictū ꝙ nō est ꝑfe-
ctum regnum nisi habeat.x.vel.xj.ciuitates et saltē vnā me
tropolitanā.¶ Secūdo no.ibi:nuntio.quē posse litigare ꝑ a
nūtiū contra qꝺ videt̄ tex.in.c.bone.de ele.⁊.c.cum dilecti.
de dolo ⁊ cōtu.qua propter Io.an.exponit nūtio id est pro
curatore.nō est enim curandū de nomine.de procura.c.peti
tio.sed potest dici ꝙ stat proprie cū non appareat ꝙ iste nū
tius veniret ad litigādūꝫ.forte enim fuit literatorie destina
tus propter dubium qꝺ deciditur in fine litere:vnde ex ꝑte
mulieris appellat̄ procurator.sic cū dixisset de isto si fuisset
procurator.¶ Not.quod appellans ab interlocutoria pōt
appellare a diffinitiua : ⁊ hoc est vtile cū possit prosequi al-
terā ad libitū.intelligendo tamen iuxta ea que leguntur et
notantur in cle.vna.de dolo ⁊ contu.¶ No.vl.duos termi
nos exclusiuos productionis testium scilicet renuntiatio ⁊
1 attestationū publicatio.¶ † Opponitur.videt̄ enim c quod
c si partes didicissent testificata nihilominus cum cā sit ma-
trimonialis debuissent admitti ad nouam productionē te
stium:vt.s̄.e.cum in tua.⁊.c.series. Sol.gl.ij.hoc ꝓcederet b
si ageretur de consanguinitate probāda vel alio impedimē
to sed hic agebatur super ꝓcessu cause matrimonialis.qꝺ
bene ⁊ singulariter no.⁊ idē tenet Hosti.⁊ cōmuniter doct.
Et est secūdū eos diuersitatis ratio duplex.pma qꝛ si iudex
nō seruat ordinē iudiciariū in dūmodo veritatē secut⁹ fue c
rit nō obest aie.de dolo ⁊ cōtu.c.j.de iudicijs.dilecti.secūda
quia obijcere contra processum est de apicibus iuris, Itē
non posse post publicationem testiū testes ꝓducere est etiā
de apicibus iuris.his ergo vtēs in primo merito illas reci-
piet in secūdo vt sic ei respondeatur ꝭm qꝺ agit.arg.iij.qō.
viij.§.cuius in agendo.Itē vt dixi in.c.iurauit.de prob.cā
matrimonialis est priuilegiata in hoc solū vbi agit̄ de pec-
cato non remissibili per partes:sed vbi discutit̄ de valetudi
ne processus et non de veritate cause nullū imminet pecca-
tum:merito non debemus recedere a cōmunib⁹ iuris re-
gulis.Et pro intellectu scias quod hic agebatur cā matri-
monialis inter istos duos nobiles:eps prageñ.processit ad
diffinitiuā contra reginā tanꝙ ꝯ contumacem a quo pri⁹ d
illa appellauerat cū nō posset habere accessum ad locuꝫ ibi
episcop⁹ sedebat ꝓ tribunali ⁊ de nouo appellauit a diffini
tiua.rex impetrauit delegatos super ꝯfirmatiōe huius sen
tentie ⁊ cōtra vtrunqꝫ processum.ista nobis īpetrauit iudi
ces coram quibus super illis processibus fuerūt testes pro
ducti ⁊ ante aperturā attestationum fuerūt obtēte iste lite
re de quibus in textu ad eosdē iudices vel alios:⁊ in hoc nō
est vis.vnde vt vides nō contēdebat̄ nūc de substātia vin-
culi matrimonialis:sed de validitate illorū processuū rōne
ordinis iudiciarij nō seruati prout allegabat ista nobilis ⁊
sic disputabāt de apicibus iuris merito subtilitas iuris in
2 illo erat seruāda:⁊ per hec habes intellectuꝫ.c.¶ † Vlteri⁹
quero an idem testis possit sepius induci in eadē causa aū
aperturā attestationū.gl.vl.in prin.dicit ꝙ sic:sꝫ restringit
se ad casum.l.fi.C.co.⁊ illum casum videbis.j.c.ꝑsentata.sꝫ
dic ꝙ in diuersis articulis pōt sepius induci etiā extra illū
3 casum:vt hic.⁊ in.c.fraternitatis.s̄.e.¶ † Vlt.gl.querit qd
si attestationes sunt publicate sꝫ pars nō didicit testificata?
respōdet quod admittit̄ licet alia pars testificata didicerit
nisi renuntiauerit productiōi.Et hanc opini.tenet Specu.
eodem ti.§.satis vtiliter.v̄.qd si publicate.dicit tamē ibi ꝙ
clemens defendebat contrarium ad hoc.s̄.e.causam.ij.⁊.c.
cū venisset.⁊.c.de test.⁊ hanc partem cōtrariā sequit̄ Host.
d in summa.e.ti.§.⁊ vtrum.ver.dicas igit̄.⁊ Io.an.d hic di-
cens dictā gl.ꝙ posse ꝓcedere qñ iudex inscia vel inuita ꝑte
faceret publicationem quod placet.⁊ vide de hoc quod la-
4 tius dixi in.d.c.fraternitatis vbi hoc examinaui.¶ † Nota
gl.istam in alio inquantum dicit ꝙ renuntians nō admit-
titur amplius etiā si nondum testificata didicit.sed Azo te
nuit contrariū vt no.in sum.e.titu.in vlti.colum.et de hoc

a ¶ Adde qꝺ ex h̄
no.Bal.in.l.j.C.
si qua.p̄.pot.vbi
all'.h.c.⁊ qꝺ factū
a cōiuncto circa
res ꝯiuncti p̄su-
mat̄ factū ex vo-
lūtate coniuncti
si fiat eo sciēte est
opti.text.i.l.si ser
uus cōis.ff.de do
na.īter vi.⁊ vxo.
⁊ facit.l.procula.
ff.de probati.
Sebasti. Sapia.
a ¶ No.vlti.an et
quando delictuꝫ
factum ꝑ cōsan-
guineos vel ami
cos p̄sumat̄ fa-
ctū de voluntate
illi⁹ de cui⁹ fauo
re agit̄.vid Old.
ꝯsi.xcij.ici.rex ha
bebat.cuꝫ multis
allegatis per Fe.
in.c.petrus.col.j.
in fi.j.de homici.
vbi facit mentio
neꝫ de h̄ tex.⁊ di-
cit esse singularē.
b ¶ Adde hic gl.
in ver. ꝯpellas.⁊
do.Ant.in.c.sup
eo.⁊.c.cum cām.
s̄.eo.el.j.
c ¶ Pro itellectu
huius gloss.vide
no.p do. Ant.in
c.fraternitatis.in
xxiij.col.s̄.eod.⁊
bal.l.fi.c.iurauit.
in fi.i.ij.col.de ꝓ-
ba.⁊ de h̄ vide ꝑ
Bal.in.l.perem-
ptorias.in princ.
xi.col.v̄s.qro qua
liter.C.senten.re
scin.non pos.
d ¶ Opi.Ioā.an.
vī seq gl.i aut.at
qui semel.C.de ꝓ
bati.et ibi clarius
Bar.i.v.col.vbi
etiā dicit qꝺ pu-
blicatio nulla vt
puta qꝛ facta die
feriata vel a ꝑte
nō citata non im
pedit productio-
nē nisi ꝑs didice-
rit testificata : qꝛ
tunc impedit nō
rōne publicatio-
nis:sꝫ qꝛ didicit ⁊
ꝓ opi.Io.ā.bñfa
cit qꝺ no.do.An
to.in.c.series.i vl
ti.col.ver.quedā
est publicatio.s̄.
eo.⁊ in.c.fraterni
tatis.in.xxiij.co-
lū.s̄.e.⁊ in termi-
nis.in.vj.colū.in
d.c.fraternitatis.
¶ Adde an non
didicitis testifica
tis obstet publi-
catio testiū.Pet.
de anch.consilio.

xxvij. Et an publicatio nulla im peciat pductionē testiū. vide do. de Ro. i antiqs. deci. cccixviij.

a ¶ Istū tex. declarāvit no. p Do. in c. pscis. vltra mediū ver. quero an ista cōstitutio. lv. distin.

☙ Sebasti. Sapia.

b ¶ Propter necessitatē. vide cumulata per Feli. in c. querelā. in fi. j. de iureiu. And. siculū in ru. s. de ferijs. Jas. i. l. pn cipalibus. ff. si certum peta.

☙ Sebasti. Sapia.

c ¶ De auditu. vide are. i ɔs. cccvij. incipiē. sequendo ordinē. Alexā. in consil. clxxxij. inci. in hac causa. in secundo vol.

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Not. vlti. vide Card. Alex. in c. continebat. circa finē. j. de despon. impube.

e ¶ An aūt possit quis testificari p scripturā. dic qd non tert. in c. testes. ij. qō. ix. ⁊ in ca. a nobis. q ma. accu. pos. sm glo. Jnn. ⁊ do. Ant. ibi: ⁊ vide de hoc per Archi. v. q. ij. relatū. ⁊ per do. plene in c. de test. s. eo.

Anto. Francis.

¶ De hoc an valeat dictum testis per scripturā deponētis vide apostillam positā. s. in c. de testi. s. eo.

☙ Sebasti. Sapia.

e ¶ Itē quero. vide Ro. in singu. viij. inci. an iuramētū testis. Bar. ⁊ Alexā. late in l. q bona. §. q alieno. ff. de dā. infecto. Gemi. late in c. vt circa. §. pe. de elec. lib. vj.

remittit Jo. and. ad Spe. e. ti. §. vl. ver. antepe. ⁊ ad no. in c. intimauit. ⁊ c. cū venisset. s. sed Speco. in loco preallē. sentit cum dicto huius gl. ⁊ hoc plus mihi placet per vltima iura que simpliciter ponūt terminum renuntiationis pro separato ab alijs terminis exclusiuis: vt in iuribus preallē. ⁊ in eis dixi. ⁊ Spe. ibi expresse reprobat dictum Ggo. ⁊ dicit hoc pcedere etiā si renūtiās nullum testē produxerat. habetur enī renuntiatio pro cōclusione quo ad impediendā productionem testium: vt in d. c. cum venisset. Nico. Abbas.

1 ☞ Testimonium de auditu proprio valet vbi res est perceptibilis sensu auditus: secus de auditu alieno.

2 Testimonium de auditu admittitur super consanguinitate probanda.

3 Ad probandum id quod excedit centum annos sufficit testimonium de auditu.

4 Statutū pape vel concilij dicitur ius humanū non diuinū.

5 Ubi matrimonio contrahendo vel distrahendo allegatur impedimentum iuris diuini et probationes rei vel actoris sunt dubie: sententia ferenda est pro reo.

6 Testis non potest iurare per procuratorem.

7 Que dicantur graues persone.

8 In testimonio auditus sufficit qd plures audiuerint a duobus licet illi duo audiuerint ab vno.

9 In testimonio audit⁹ super probāda affinitate vel ɔsanguinitate: an sufficiat qd vn⁹ audiuit ab vno ⁊ alter ab altero.

10 An in probatione consanguinitatis sufficiat qd duo testes probent de vno latere: alij duo de alio latere.

11 Testes probādo singulariter actus misse: probant missam.

12 In probanda consuetudine an sufficiat probare actus pro parte vt duo probant de vno actu: alij de alio ⁊c.

a **Licet ex quadā.** [a] Propter multa dicta non recipit congruam summationē: sed generaliter summatur sic. Ponit conciliū. xij. sine quib⁹ ad probandam cōsanguinitatem in causa matrimoniali non valet testimoniū de auditu. Diuidit. nā primo ponit sex q̄ respiciunt personas. scdo alia sex que respiciunt dicta. scda ibi: testes aūt. ¶ Casus literalis. Olim cōstitutū fuit ex quadam necessitate vt in cōputādis gradibus cōsanguinitatis ⁊ affinitatis valeret testimoniū de auditu: cum pter breuem hominū vitā testimoniū de visu proponere nō valerēt vsq ad vij. gradū. Sed qr ex hoc circa legitima cōiugia multa pericula pueniebāt statuit cōcilium ne super hoc recipiātur testes de cetero de auditu cū phibitio copule cōiugalis quartū gradū nō excedat nisi forte persone tales fuerint quibus sit fides merito adhibēda: ⁊ ante litē motā testificata didicerint ab antiquiorib⁹ suis non ab vno cū ille si viueret nō sufficeret: sed a duob⁹ ad minus nec ab infamibus ⁊ suspectis: sed fide dignis: qr absurdum esset illos admitti quoꝝ repellerent autores. Et si vn⁹ audiuisset a plurib⁹ nō dꝫ admitti: vel infames licet ab oībus bone opiniōis audiuerint nō debēt admitti: quia infamibus actus legitimi sunt interdicti. Et testes adijciāt in suo iuramēto qd odio vel amore timore vel cōmodo ad ferēdū hoc testimoniū nō pcedūt designādo psonas expressis nominibus vel circūlocutione sufficienti: ⁊ ab vtroq latere singulos gradus distinguāt: ⁊ iuramēto suo adijciāt se intellexisse a suis maiorib⁹ qd deponunt ⁊ credūt ita esse. Sed nec tales sufficiunt nisi iurati deponāt se vidisse personas vel saltē in vno graduū predictorum cōstitutas pro consanguineis se habere. Tolerabilius est enī aliquos cōtra statuta hominū relinquere copulatos q̄ cōiūctos legitime ꝯ statuta dei separē. Ber. ¶ No. ex pn b cipio qd pter necessitatē[b] recedit a cōi forma ⁊ iuris rīa. vt 1 in regula qd nō ē licitū. j. de re. iu. ¶ † No. ij. qp testimoniū de auditu est cōtra seu preter regulā iuris ⁊ formā: nec dicit pprie testimoniū: vt no. gl. i. l. in sūma. §. idē labeo. ff. de aqua plu. arc. dꝫ enī testis testificari de eo qd nouit ⁊ qb⁹ interfuit iij. q. ix. testes. ⁊. §. de his. xi. q. j. §. sed iudex. ⁊ l. testiū. C. eo. ⁊ intellige de auditu auditus. i. de auditu alieno. vbi autē res esset perceptibilis auditu: ⁊ testis audiuisset pprio sensu bñ valeret testimoniū de auditu. de consuetudine. c. ij. ⁊ s. eo. c. 2 cū cām que. ¶ † No. ibi gradibus cōputādis. qd testimoniū c de auditu[c] admittit solū cū agit de cōsanguinitate vel affinitate pbāda secus ergo si agitur de alijs impedimentis licet causa sit matrimonialis. qd tenet hic Jo. an. ⁊ satis probat in tex. nam hec specialitas fuit inducta propter impossibilitatem probandi per testimonium de visu que cessat in alijs impedimētis. quia si proponeretur qd sunt cōpatres vel qd 3 simile. ¶ † No. ibi pter breuē hominū vitā ⁊c. qd vbi agit de probando aliquid quod hominis vita capere nō potuit: vt puta qr excedit tēpus centū annorū. arg. l. fi. C. de sac. san. ec. admittit testimoniū de auditu auditus. qd tenet hic Jo. an. ⁊ Host. nā licet iste tex. loquat de cōsanguinitate vel affinitate probāda: eadē tamē ratio est in alijs factis antiquis de quibus testes haberi nō possunt. ad hoc. l. si arbiter. ff. de pba. ⁊. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. fi. l. in summa. §. idē labeo. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. hoc iure. §. ductus aque. nā lex nō fundatur super impossibili. l. fi. ff. que sen. sine ap. rescin. ⁊ in regula nullus pluribus. de reg. iu. lib. vj. videt tamē Jo. an. et Host. requirere vltra testimoniū de auditu famā cū alijs adminiculis: ⁊ allegant duos bonos tex. s. eo. preterea. ⁊. c. cū causam. s. de proba. qd satis mihi placet. Nec ob. iste tex. sed potius facit pro: nam hic nō sufficit testimonium de auditu dūtaxat: sed requiruntur duodecim de quibus in litera. Itē limitarem ego dictum hoc quādo factum sui natura est improbabile per testimonium de visu seu auditu pprio: vt in casu nostro. secus vbi factum sui natura erat probabile per testimonium de visu: sed propter negligentiā seu dilationē in agendo orta sit difficultas probandi vt in pbando dominium alicuius rei vel quid simile: pro hoc vide quod dixi in c. veniens. j. s. e. ⁊ in c. cum ad sedem. de resti. spo. nec est subueniendum ei qui se angustauit. l. ij. ff. si quis cau. facit. ca. sepe. de restit. spo. Requirūtur etiam alia que satis ex tex. ⁊ ex j. dicendis colligunt ⁊ hec no. ¶ Itē no. qd vbi admittit testimoniū de auditu nō sufficit qd quis audiuerit post motā litem: quia presumit locutio cōtestatione litis facta. Idē dicerem vbi agitur de fama pbāda nec qd testes audiuerūt ab vno nec a plurib⁹ suspectis ⁊ male fame. Itē oportet qd isti testes sint bone fame ⁊ qd asserāt se illud credere quod audiuerant. ⁊ hoc vltimū no. ⁊ vide in hoc cōsimilē tex. in c. quoties. in fi. s. e. ⁊ quod ibi dixi. ¶ No. qd dictū vnius nō sufficit: licet sit in magna dignitate cōstitutus: vide bo. text. ⁊ qd ibi dixi. s. e. cū a nobis. ⁊. vj. q. ij. si tatū. ⁊ c. placuit. limita secundū no. j. eo. nuper. ⁊ dixi in c. d. cū a nobis. ¶ No. ibi: vel demonstratione ⁊c. qd paria sunt aliqua exprimi nomine pprio vel demonstratione vel circūlocutione. facit. l. certū. ff. si cer. pe. ⁊ c. tua. de cōsan. ⁊ affi. ¶ † No. ibi: contra statuta ho- 4 minum ⁊c. qd statuta pape ⁊ cōcilij dicuntur esse hominū et non dei. ⁊ notabis hoc perpetuo: qr licet deus videat pmulgare iura p ora principū. viij. di. quo iure. ⁊ spiritussanctus presumitur loqui per os eorū qui sunt in cōcilio generali. l. di. ⁊ ille. ⁊ christus dixit in euangelio: Luce. x. qui vos recipit: me recipit: qui vos cōtemnit me contemnit. ad hec. ij. q. vij. accusatio. tamē ius diuinū magis stringit q̄ ius humanū: vt hic. ⁊ in c. literas. de resti. spo. Item ius editū a psidētibus in ecclesia militanti non dicit pprie diuinū sed humanū: pro hoc est bo. tex. in prin. j. di. ⁊ vide omnino que dixi in c. j. de iura. cal. Itē ius diuinū est de necessitate salutis nō sic ius humanum. Vnde singulariter dixit Archi. in c. vtinam. lxxvi. distin. quod licet veniens contra ius diuinum semper peccet mortaliter non tamen sic ligatur veniens contra ius humanum. nam pōt euitare mortale si habeat aliquam causam rationabilem contrauenēdi. ⁊ dicit vt ibi latius per eū ⁊ dico in c. nam concupiscentiam. de cōsti. ¶ Not. qd fere omnes gradus sunt phibiti lege humana ⁊ nō diuina: pauci enim sunt prohibiti lege diuina. de quibus per glo. in c. li- 5 teras. de resti. spo. ⁊ ibi dixi. ¶ † No. vlt.[d] qd vbi agit de im- d pedimento a canonibus inducto iudicādū est in dubio semper pro matrimonio. ad idē. c. fi. de re iud. ¶ † Sed hic formo dubium non tactum hic per doc. pone qd allegat impedimentum iuris diuini probationes vtriusq partis sunt dubie qualiter sit ferenda sententia. nā in coniungendo ⁊ separando versat ius diuinū. ⁊ sic cessat ratio quā alleg. c. fin. crederem qd hoc casu ferēda esset sentētia absolutoria p reo qr cū cessat fauor matrimonij seruāda est regula cōis: vt in dubio absoluatur reus. de proba. ex literis. ⁊ in regula cū iura partiū sunt obscura. de reg. iu. li. vj. ⁊ sic limitarē. c. fi. de re iu- 6 di. quod not. ¶ † Itē quero[e] nūquid testis possit iurare per e procuratorem. Pe. ⁊ communiter docto. per istam literam ibi: proprio ⁊c. dicunt quod non: sed credo quod licet aliqs posset iurare per procuratorem habentem speciale mandatum: quia in effectu ipse videtur iurare prout not. in. c. fina. per Jo. and. de iura. calum. lib. vj. ⁊ ibi bonus tex. tamen qr iste tex. ad terrorem requirit proprium iuramentum: sto cū doc. Et ex hoc infero quod vbi a iure seu speciali statuto requiritur pro forma proprium iuramentum nō sufficit iurare per procuratorem etiam habentem speciale mandatum. argu hic. ⁊ eius quod not. glo. in c. vt circa. de electio. lib. vj. 7 ¶ † Uenio ad glo. ⁊ primo not. gl. in ver. psone graues. que declarat ibi qui testes seu persone dicant graues. ⁊ facit ad

statuta

¶ Reddit. Nota hic de singularitate testiū. de qua vide plene p Bal. in repe.l.de quibus.in.xij.q.col.ij.ff.de legi.in ver.sed an testes. Et adde dictum do.Ant.hic ꝙ ad probandū hereticam prauitatē admittuntur testes singulares:vt not.voluit Bal.in.l.j.C.qui numero tu. Et de materia singularitatis testiū si vis videre plene:vide Bal.in.l.testium.

statuta que in multis casibus requirunt graues personas. ¶ †Gloss.in verbo vtiq; ab vno. facit quatuor. In principio reddit rationē quare nō sufficit qd plures audiuerunt ab vno. ¶ Secūdo querit quid si plures audiuerunt a duob⁹:sed illi duo audiuerūt ab vno.glo.concludit hoc sufficere.non enim habent deponere a quo audiuerunt illi duo:sed sufficit ꝙ audiuerūt a pluribus. Hostien.idem videtur concludere maxime cum non de facili scire possunt testes a quo vel a quib⁹ habuerunt illi qui sibi retulerunt. nec hoc pretextu est probatio angustanda dūmodo honesti testes sint.hoc mihi placet per literam istam que solum requirit qd audiuerunt a duobus ad minus:sufficit enim quod plures sunt principium huius locutionis. ¶ †In tertia parte gloss.querit quid si plures essent testes ⁊ quilibet eorum audiuisset ab alio quā alter. glos.dicit hoc non sufficere nisi quilibet illorū audiuisset a duobus ad minus vel nisi oēs audiuissent coniunctim a duobus. Inn.

8

9

in.v.col. ṽ.tu adde ꝙ decē modis C.de testi. vbi am ple ⁊ diffuse ꝓseq a tur hāc materiā. Et de ista materia remissiue per moder. in.l. inter pares.ff.de re iudi. Et adde gl.in §.de his.iij.q.ix.q̄ dicit ꝙ si duo interfuerūt testimonio quorum vn⁹ est surdus:alius cecus ꝙ per istos nō probat̄ cōtract⁹. Et de ista materia vide gloss.et Archi.in.c.null⁹. ⁊.c.nihilominus. iij.q.ix. ⁊ p Spec. in tit.de teste.§.iam de interrogatorijs.in.vj.colum.versi.quid si vnus testis. ⁊ ibi Joan.and.in addi.⁊ vide tex.⁊ quod ibi not.c.bone.el.j.de elec.in.c.cum dilectus.eo.ti.⁊ in.c.licet causam. de proba. Et an valeat statutū vt quis probetur vsurarius per testes singulares:vide plene disputatū per Pet.de anch.in repe.c.canonum. de consti.in.iij.prin.q.in x.col.illius ver.accedit questio disputata. Et rationem quare testes singulares probāt vide plene per Bal.in.l.iurisiuran.C.de test.ver.deinde not.rationem.⁊ circa id quod.s.dixi de proban.hereti.praui. Adde quod idem dicit Bal.in.l.actor.C.de proba.⁊ fuit originaliter dictum Jaco.de are.in.l.testium.C.de testibus. Sed in contrarium aperte tenuit Joā.and.in.c.vt officium.§.j.super ver.testium. de hereti.lib.vj.⁊ do.Anto.in.c.qualiter ⁊ quando.ij.de accusa.vbi reprobat dictū But. tenentis contrarium.in.l.ob carmen.ff.de testi. Et in hac materia singularitatis testium vide amplissime scripta per do.Ant.in.c.fi.de consuetu.in antepe.col.ver.hec procedunt.⁊ vide glo.fin.⁊ ibi vide Bal.in l.ob carmen.§.j.ff.de testi. ⁊ vide do.Anto.in.c.veniens.el.j.in vlt.col. ver.ex hoc patet.s.eo.titu. In hac materia singularitatis testium:vide elegantissime ⁊ diffusissime scripta per Bal.in.l.j.in.v.col.versi.octauo quero.C.de testi.vbi examinat questionē hic infra examinatam per domi:Anto.et fere omnia que examinantur in remissionibus hic supra scriptis.ideo ibi vide ⁊ maxime in illa de probatione vsurarij per testes singulares et adde hic Bal.in.l.ij.circa fi. ver.moueo dubiū.C.qui.res iudi.non nocet.vbi si vnus dicit factū de nocte:alter intra diē ⁊ noctem isti testes non probant:quia sunt singulares:credo tamē quod tales testes excusentur a periurio nisi ambo dixissent maleficium illius manu fuisse cōmissum:q2 reducuntur ad concordiā vt vnus intelligatur deposuisse illū deliquisse vel interfecisse mādato alius intelligatur de maleficio manibus commisso.per tex.singu.in.c.periculose. de pe.distin.j. Et adde in hac materia vnum singulare verbum quod dicit do.Anto. ⁊ do.Abb.in.c.nihil obstat. de verb.signi.vbi dicit quod quādo testes habent probare de verbis testatoris si vnus testis dicit testatorē dixisse Sempronium heredem facio. Alius dixit ꝙ testator dixit Sempronius heres esto:non probant:q2 licet sint cōcordes in substantia tamē sunt discordes in forma deponendi:qd est supremum dictum. Idē dicit do.Ant.in.c.cum ecclesia sutrina.de causa posses.in.xx.colum. Et de hac materia vide do.Anto.in.c.cum Joannes.in.xij.col.cum duabus sequē.vbi subtiliter loquitur de fide instru. ⁊ vide Bal.in repeti.§.vlti. insti.de iure natu.gen.⁊ ciui.in.xviij.col.versicu.sed pone quod duo testes.vbi repetit fere omnia que dicit do.Anto.in.d.c.fin.de consuetu.⁊ adde quod not.do.Ant.in.c.cum causam.el.j.in.xiij.col.s.eo.ver.quid si duo testes attestentur. Et vide etiā eundem.j.eo.c.in.xxj.col. Et vide de hac materia Fed.consi.clvij.⁊ de ista materia singularitatis testium vide per Bal.in.l.bonorum.C.de bo.posses. ꝯm tabu.⁊ in ti.de no.feu. c.j.§.si instrumentum.in fi.x.col.⁊ per Joan.an.in sua summa. de testi. in ver.que diuersitates noceant testibus. Et vide de hac materia etiam per Bald.in.l.ob carmen. in apostil.in vlti.col.vbi inter cetera dicit id quod.s.dixi qd ad probandum hereticam prauitatem admittūtur testes singulares:puta si vnus dixit se audiuisse eum dicentē credere christum non fuisse natum de virgine Maria.alius dicit quod audiuit eū dicentem se non credere christum esse verum deum, isti testes probant, Sed hoc limitat esse verum quando testes inducuntur ad probandum heresim in genere:secus in specie:q2 tunc testes singulares nō probant. Et adde hic Angel.consilio suo.cdix. vbi dicit quod testis dicitur singularis quando allegat vel adducit contestem cuius dictum repellitur vel circunscribitur. Item adde hic quod de duplici genere testiū singularium scribit Bal.in.c.j.in princip.in.j.col.de controuersi.inuestiture. vbi dicit quod quedam est singularis contraria:⁊ quedam non cōtraria. Et qd per testes singulares probet̄ heretica prauitas:tenet Bald.

dicit non esse necesse quod quilibet a duobus audiuerit:sed necesse est quod plures sint principiū huius auditionis:⁊ ꝯm hoc est argu.ꝯm eum qd si volo ꝓbare me fuisse vsum iurisdictione vel seruitute aliqua ⁊ vnus testis dicit de vno actu alter de alio qd probant. Credit tamē Inn.tutius dicendum qd quilibet testis ab eisdem testibus eodem tp̄e audire debet alās in suis dictis erunt singulares.s.de elec.cum dilectus. Hosti.simpliciter sequitur gl.⁊ plus dicit. non sufficere quod vnus testis audiuerit a pluribus ⁊ alius ab alijs pluribus sed requiritur quod ijdē plures audiuerint ab eisdē pluribus.hanc opi.videtur hic sequi do.Ant.debēt enim esse cōtestes ꝯm eum cū habeant deponere de aliorū sensu. Ego simpliciter tenerem cū Inn.quod hoc sit tutius sed non necessariū cū nō sit necesse probare qd titius ⁊ seius hoc dixerunt:sed qd isti testes a plurib⁹ audiuerunt:⁊ sic solus auditus de cōsanguinitate est de substantia ꝓbationis. Sufficit ergo quod testes

in.c.cum omnes. de cōstitu. Item de eo quod supra dixi:an valeat statutum quod per testes singulares probet̄ quem esse vsurarium:vide p Baldum distinguētem post Collec.in.c.cum oēs. de cōsti. Fed.in cōsi.cclvij. Bal.in.l. oēs populi.ff.de iusti.et iur.et in.l. consulta diualia. C.de test. ⁊ Ang. in.q.sua inci.astēsis miles.i.vij.q.⁊ Bald. consil.suo incip.veritas est. Salice.consil.suo incip.in nomine saluatoris. Bal.⁊ Sali.in.l.eos.C.de vsur.do.Cardi. in cle.j.de vsuris. Jo.cal.in consi.vj.vij.⁊.xxij.in titu.de consti.⁊ in titu. de vsur.in.xv.consi. Item de ista singularitate testiū vide qd Imo.post Bal.in.l.ex facto.§.item quero.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ ad hoc Roma.in.l. j.§.si quis simpliciter.ff.de verb.obli.vbi in hac materia singularitatis testiū dat multas remissiones ⁊ multa elegantia dicta supra relata que nō repeto. Sed vltra predicta dicit qd de hac materia habet̄ per Bald. in.l.obseruare.C.quo.ap.nō reci.⁊ per Bal.in.l.j.C.de confess.⁊ in.l.cū antiquitas.C.de test.⁊ per eundē in sua repe.l.data opera.C.qui accus. non pos.⁊ in.l.ij.C.de dona.ante nup. Itē vltra predicta de hac materia etiam vide aliquid per beatū Tho.in.ij.q.lxx.arti.ij.vltra medium: Et de ista materia singularitatis testiū:vide amplissime ⁊ melius quā alibi per do. Maria.post Inn.⁊ do.Anto.in.c.qualiter:in.xxxix.q.ix. principa.de accusa.ibi omnino vide:quia nunꝙ reperies melius ⁊ magis intellectualiter declaratam istam materiam.

¶ Adde quando testes singulares probent Alexā.consi.clxxv.ij.lib.et consi.xcvij.⁊.cxvj.⁊ quādo admittantur consi.lj.j.lib.⁊ an testes singulares probent copulam carnalem per Are.consi.xiij.

Anto Francis. ¶ Utrum vsurarius probet̄ quis per testes singulares ⁊ qualiter probet̄ vsurarius.dicas ꝙ probat̄ ex eo qd plures deponunt se pro mutuo soluisse vsuras etiā si aliter nō probent mutuū.ita Bal. in marga.super Inno.in ver.testes.in.vj.col.⁊ vide Cardi.in cle.j.in.§. j.iij.q.de vsu.vbi etiā dicit ꝙ probat̄ per proxenetas.⁊ etiā per iuramentum per no.per gl.in.c.qm̄ frequenter.in.§.qd super.⁊ ibi etiā per Car. vt lit.nō contest.⁊ potest ep̄s monere oēs sub pena excōmunicationis qd veniant ad deponendum contra talem an sit vsurarius.⁊ vide Bal. in.l.j.in.viij.q.C.de vsur.vbi dicit ꝙ probatur vsurarius etiam per testes singulares quo ad infamiam non autem quo ad repetitionē vsurarum.de quo vide per Fede.de senis in consi.lxj.⁊ in consi.lxiiij.⁊ vide Jo.and.in.c.ex literis.de iureiur.⁊ vide omnino Alexan.in consi.iij.in iiij.parte cōsiliorum.⁊ in consi.clxxiij.in.ij.parte. ⁊ vide Roma.in.l.de pupillo.in.§.si quis ipsi pretori.ff.de no.ope.nuntia.vbi dicit ꝙ probatur etiam per coniecturas ꝙ aliquis sit vsurarius. ⁊ vide Ang.in.l.sed ⁊ si quis.in.§.si.ff.si quis cautio.⁊ Alex.in.l.ij.ff.de furtis. ⁊ per Bald. in.c.j.in versi.quero de quibusdā pactis. de feu.da.in.vi.le.cōmi.vbi dicit qd si vnus testis deponit ꝙ recepit vsuras a titio:⁊ alter quod recepit a seio:probat̄ vsurarius.⁊ vide do. Anto.idē tenere in.c.cum oporteat.de accus.⁊ in.c.cū in dioecesi.de vsur.⁊ an per testes singulares probetur quis hereticus.dicas ꝙ sic:vt no.Bal.in rub.C.de ꝓba.⁊ in preалleg.marga.super Inn.in ver.testis. in.xiiij.col.vbi dicit qd testis deponens super vno articulo ⁊ alter deponēs super alio articulo probēt aliquem hereticū. quod etiam voluit Salic.in.l.testium.C.de testi.licet do.Ant.videatur sentire contrarium in.d.c.cum oporteat. de accu.sed vide Cardi.in cle.j.in.§.penul.de hereti.⁊ in cle.ij.in.§.j.eo.titu.⁊ adde quod heresis probatur per signa etiam leuia ꝯm Bal.in.l.j.in fi.C.fami.ercis.⁊ vide Old.in consi.ccix.vbi dicit quod sortilegium ⁊ dare poculum amatorium alicui non sapit heresim.⁊ de materia testium singularium ⁊ quotuplex sit singularitas in teste:vide late per Bald.in.l.solum.C.de testi.⁊ tene menti dictum Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiu. vbi dixit quod melius est habere vnum bonum testem etiam qui sit solus quia tunc potest deferri iuramentum in supplementum,quam plures testes singulares:quia tunc non esset locus delationi talis iuramēti.de quo etiam per canonistas in.c.fi.de iureiur.

✠ Sebasti. Sapia.
a ℭ Cõsuetudine. Uide Jo.fabri.i §.ex non scripto. instit.de iu.natu. gen.et ciui. vbi tz qd si testes deponant de diuersis actib⁹ probant cõsuetudinẽ.vid alexan.in cõsil.clxxij. inci.visis ⁊ opportune discussis.in ij.col.in fin.in.ij. vol.Corñ.in cõsi. lxxxix.in.ij.volu.
b ℭ Consuetudo. An testes deponẽtes super particularib⁹ et diuersis actibus probent consuetudinẽ. de quo vide late per do. Ant.in repe. c.fi.in antepe.col. de consue.⁊ videt ꝙ ad pbandũ cõsuetudinẽ non sit necesse testes deponere de singulis actib⁹ p id qd no.dicit Bal.i're collectis.in proe. insti.§.cunctꝫ hoc deo.vbi per illum ter.dicit ꝙ ad probandum legalitatem hoïs sufficit ꝙ testes dicãt qd in multis actibus p experiẽtiam sic viderũt: lʒ nõ specificent aliq act⁹. Sed cõtrariũ credo ꝙ deponere ð ꝯsuetudine vel legalitate hoïs cõsistit in iudicio rationis super quo testis simpliciter non potest deponere:vt not.s.eo. cum causam.el.j. et adde hic Ang. cõsi.ccxxxj.vbi dicit ꝙ testes deponentes super articulo concernente genus vel qd vniuersale nõ sũt singulares:sʒ deponant de diuersis speciebus.et vide Ange.⁊ Jmo.in l.ex facto.§.item quero.ff.de vulg. et pupil.ꝙ testes inducti ad probãdũ hoc integrale f.recollectionem fructuũ probant: licet vn⁹ testis dicat qd recollegit x.corbes: ali⁹ dicat de viij.⁊ idem dicũt si ageret de probãdo quẽ decessisse in pupillari etate si vnus testis dicat ꝙ habebat.x. annos.qñ mortu⁹ est:ali⁹ dicat ꝙ hẽbat octo. hoc idẽ dicit Jo. an. Jnn.in.c.j.de arbi. li.vj.⁊c.⁊ qñ qs vult pbare famã ⁊ producit testes quorũ vn⁹ dicit se audiuisse ab vno:alius ab alio velvult pbare qd qs hʒ merũ imperiũ:⁊ vn⁹deponit de vno actu ali⁹ ð alio:an pbet:vid Spe.in ti.de ing. si.§.j.v.qd si vnũ. ⁊ Spec. remissiue in ti.de te.pdu.in quo bar.tʒ ꝙ sic.i l.de minore.§.tormẽta.in pe.col.v. qd si testes.ff.de qd.de ista.q.i terminis vide p Sali.in.l.ea quidẽ.in pe.char. ver.ix.in ꝯta premissa.C.de accu.vbi dicit qd tuti⁹ est dicere ꝙ nõ pbẽ:nisi quilibet dicat se audiuisse: aut inducũt semiplenam probationem fame.

sint in hoc ꝯtestes.vide qd no.in.c.qualiter ⁊ qñ. ij.de accu.nã maior est presumptio p consanguinitate qñ vn⁹ audiuit a duob⁹ alter ab aliis duobus:⁊ sic de aliis:ꝙ si duo audiuissent a duobus tantum:cum in primo casu factum videatur magis sparsum. ℭ Ultimo gl.colligit arg.ꝙ nõ dʒ is admitti cuius autor repelleretur.ℭ Oppo.de c.si.qui ma.accu.pos. Soluit ꝙ locum habeat in accusatore:⁊ p hoc no.ẽm doc.qꝛ nõ p accusatores sed per testes factũ probat. Jtẽ dic ꝙ si testis causat fidẽ in casu nostro a suo autore merito repellitur ex persona autoris.sʒ in accusatore secus cũ sibi non credat sed testibus idoneis quos producturus est merito nõ repellitur ipse licet repellatur is a quo audiuit per negligentiã suã. vide 10 qd not.in.d.c.si.ℭ Gl.pe.in prin.est facilis.†Secundo querit principaliter an sufficiat in computatione graduũ ꝙ aliqui testes pbent de vno latere alii de alio.⁊ pone exemplũ vt in gl.que primo ponit opi.Joã.ꝙ sic. Scdo op. suam cõtrariam per hunc text. qui requirit ꝙ ab vtroqꝫ latere ⁊c. primã opi.tenuit Jo.non solũ hic sed etiã in.c.de parentela.xxxv.q.vj.in glo.sua sequuntur Hostr. Phi.hic.⁊ Jnno.s.eo.series.Uin.per illã decre. ⁊ istã distinguebat sic ꝙ ad probationẽ directam cõsanguinitatis inter cõiugatos cõputari oportet ex vtroqꝫ latere:sed vbi indirecte querit de impugnatione vel approbatione certi gradus istud põt fieri per illos qui sciunt illũ gradũ: vt in.d.c. series.Bar.brixi.in.d.c.de parẽtela.⁊ Host.hic sequitur gloss.⁊ optime facit ẽm Hostiẽ.tex.iste in ver.sed nec tales. Jo.an.reducendo quasi ad concordiã has opi.per rationes istorũ distinguebat ꝙ aut testes deponũt testimoniũ de sciẽtia ⁊ procedit dictũ Jo.⁊ sequaciũ.aut prohibent de audi 11 tu ⁊ procedit opi.cõtraria.ℭ †Et not.hanc opi. ex qua infertur ꝙ vbi ad vnũ totũ concludẽdum partes exiguntur non est necesse testes esse contestes in ipso toto:sʒ sufficit eos esse cõtestes in plurib⁹ ex quib⁹ concludit totũ:ad hoc qd no.Jnn. in.c.qualiter ⁊ qñ.ij.de accusa.vbi dicit:qꝛ si volo pbare ꝙ titius dicit missam ⁊ vn⁹ testis dicit de epistola:alius de euãgelio:⁊ sic de aliis actib⁹ seu 12 partib⁹ misse tales testes pbãt missam.ℭ†Per hoc putat hic do. Ant.Cy.male dixisse in.l.ij.C. que sit lon.cõsue.vbi dicit ꝙ in probãda cõsuetu a dine^a que cõcludit ex sequẽtia actuum nõ sufficit actus pbare per partes vt duo deponant de vno actu alii duo de alio actu:alii de alio ⁊c. qꝛ isti nõ probant frequentiã actuũ ex qua resultat consue b tudo^b lʒ probet partes requisitas.Submittit tñ do.Ant.sub dubio forte pro ꝯcordia aduertẽdũ qualiter testes deponant:nã si producant ad partes probandas eis pbatis bene cõcluditur totũ. sed si pducant ad pbandũ totũ ⁊ in causa respõdeant per partes non pbant qꝛ nullus concludit sufficientem causam vt si interrogantur testes de consuetudine vel de consanguinitate vel missa et ipsi respondent deponendo super actu singulari ⁊ alius super alio actu singulari.Ego simpliciter inhereo dictis Jo.and.qualitercũqꝫ enim testes producant:non enim habẽt deponere per verba iuris sed facti:vt no.in.c.cũ causam.s.eo. Sed iuder ex variis causis facti habet iudicare per iudiciũ rationis vel ex eis elicere ius:vt not.in.d.c.cũ causam.vñ ex quo p testes pbant singuli gradus lʒ nõ dicãt illos de qbus est questio esse cõsanguineos:debet tamẽ iudex ex illis elicere ius. sicut in simili probat aliquid meũ esse per cõsequẽs probatur tuũ non esse.l.cũ querebat.C.vñ vi.⁊.l.siue possidetis.C.de pba.xiiij.q.v.c.si quid inuenisti. ⁊.c.multi.⁊.l.põpo.§.sed ⁊ is.ff.de procur.Jtem videmus in simili ꝙ pbatio nõ resultat ex dicto vnius testis tñ:sed ex dictis omniũ:⁊ sic habitis dictis omnium iudex elicit quid iuris.⁊ pro predictis induco bo.tex.in.c.licet.de pba.in versi.ex premissis.vbi papa ex probatiõe diuersorũ elicit vnum expresse nõ depositum per testes.alle.tex. valde optimũ in.c.cum Joãnes.j.de si.instru.in versi.verum.vbi primo fuerat capitulatum simpliciter illã venditionẽ fuisse conditionalẽ:nõ tñ testes expresse deposuerũt de illa venditione que continebat in instrumento:qꝛ non recordabatur de tempore. Sed qꝛ vtraqꝫ pars interrogata confessa fuit vnã venditionẽ fuisse celebratã:papa elicuit ex dictis testiũ ⁊ cõfessione partiũ illam vẽditionẽ fuisse conditionalẽ:vnde nec testes p se nec confessio sufficiebat ad probãdũ articulũ iam deductum:sed simul coniuncta suffecerunt ita dico in ꝓposito.fateor tamẽ ꝙ testes deponẽtes super partibus nõ possunt dicere totũ sed pars potest allegare ⁊ iudex eliciendo iudicare: ⁊ sic videmus in alio simili si duo deponunt de titulo:⁊ alii duo de traditione satis est probatum dominiũ.argu. in.l.ij.C.de acqui.pos. ⁊ hec procedunt vbi testes super partibus deponunt per proprium sensum. sed vbi deponunt de auditu cum hoc testimoniũ non sit integrum:vt.s.dixi.merito est restringendum.intelligatur ergo iste text.vt ab vtroqꝫ latere computent personas ne nimis sit vagum eorum testimonium.

1 ☞ An testes semel examinati possint se corrigere:an ⁊ quo casu possint repeti.
2 An sit danda copia capitulorũ ⁊ interrogatoriorum parti aduerse.
3 Qualiter iurabunt testes si capitula sunt producta per partes.

c **Per tuas.** ℭ Post publicationem adpetitionem producentis interrogari non debent testes nisi quando dolo vel negligentia examinatorum super omnibus capitulis interrogati non fuerunt.Cõmunis diuisio.secũda ibi:nos igitur.ℭ Casus literalis. Jnter canonicos sancti petri ex vna parte.⁊.S.sancti Simonis ex altera corã iudice delegato super quibusdã possessionibus questio vertebatur.S.trib⁹ mensibus post testium publicationẽ elapsis petiit iterum interrogari testes suos. quesiuit iudex quid sibi super hoc esset agendũ. Respondet papa illũ non esse de cetero audiendum nisi forte super certis articulis a principio petiisset illos interrogari ⁊ iudex id negligẽter vel malitiose pretermisisset.Ber.ℭ Nota primo vnam regulã in materia testium quod testis semel productus ⁊ examinatus non debet iterum super capitulis publicatis interrogari. quid autem si dictũ testis non fuerit adhuc publicatũ:dicam.j.super gloss.ℭ Not.ibi super certis capitulis qd pars potest super negotio in iudicium deducto certa capitula:seu certos articulos facere ⁊ super illos petere testes examinari:⁊ si sint ad causam pertinentia non debet iudex illa vel illorum aliqua omittere. als repetentur facta publicatiõe.⁊ de hoc.j.lati⁹.ℭ No.tertio ꝙ malitia seu negligẽtia iudicis in causa non debet obesse parti.⁊ not.casum in quo malitia et negligentia equiparantur. als differunt vbi agitur de puniendo dolosum vel negligentem:vt in c.super literis.de rescriptis.et.c.ad falsariorũ. de 1 crimine falsi.ℭ †Quero enim primo de ratione decidendi in hac litera quare post publicatas attestationes testes non possunt iterato repeti.Et prius aduerte ne equiuoces. hic enim non tractatur de nouis testib⁹ examinandis super antiquis capitulis: hec enim materia satis plene expedita fuit in.c.fraternitatis.s.e.sed tractat hic de antiquis testibus iterum repetẽdis et quando liceat ⁊ traditur hic regula qd post publicationem nõ debent repeti. rationem decidendi ponit glo.j.in principio dicens quod quemadmodum propter timorem subornationis noui testes prohibẽtur produci publicatis attestationib⁹: ita et antiqui repeti.An autem hoc sit verũ indistincte.glos.in effectu videt ponere tres casus in quibus testes possunt repeti. Primus quãdo ante aperturam attestationum testis vult iterum dicere:vel etiam se corrigere dũmodo hoc faciat incõtinenti:vt in c.preterea.j.titu.proxi. Secundus quando post publicationẽ iudex ex officio suo testẽ vult iterũ interrogare:forte qꝛ obscure deposuit: vt in.c.cũ Joannes.

✠ Sebasti. Sapia.
c ℭ Per tuas. Extẽde istũ text. vt p Pau.de ca.i cõsi. ccclxix. inci.in casu de quo qrit. in vlti.col. Jtẽ extẽde vt p Jo.an. in c.cũ cãm ꝗ iter archiepm.s.eo.quẽ sequit Ale.in ꝯsi. ciiij.ici.circa pmiũ. in vlt.col.i.v.vol. vbi extẽdit pcedere etiã qñ iudex nõ examinauit testes sup interrogatoriis sibi datis per ptẽ aduersam:nõ enim valet dictuꝫ istoꝝ testium nisi examinẽtur super illis interrogatoriis vt ibi p eos.

⁊ Sebasti. Sapia. ¶ Sed quero. vide Ang. in. l. non quicquid. ff. de de iudi. cum allegatis per Decium in. c. j. col. iij. ver. nunc conclusio supra facta. s. de proba. vbi late que acta edi debeant.
¶ Predictorum. An copia articulorū sit danda partib⁹. ⁊ de hoc vide p Bal. in. l. ij. in pe. col. v. deinde ex illo vbo. C. vt lit. pen. vbi etiam ponit quid de copia positionū. Item an admittat̄ articul⁹ dubi⁹. dic qd̄ sic s̄m. d. Ant. i. c. dilecti. i. viij. colū. de iud. q dicit hic p tex. i. c. accedēs. d pc. ⁊ i. c. lʒ cām. de pba. qd aūt de articulo psumptiuo an debeat admitti: vide p bar. in. l. neqȝ natales. C. de pba. An autē admittat̄ articul⁹ alternatiuus vide p Spe. in ti. de teste. §. nūc videndum.
Antoni⁹ Frācis.
¶ An copia articulorū debeat dari parti vide bal. i addi. spe. i tit. de test. in vs. copia. et eūdē in marga. super Inn. i v. interrogatoria. ⁊ i. l. ij. in. ij. col. C. vt lit. pē. vbi ēt dicit qd̄ copia interrogatoriorū nō dʒ dari parti ne istruat testes sup eis. tū si nō det̄ copia articulorū pti nihilomin⁹ vʒ pcessus s̄m Inno. in. c. inter. de pur. ca. et si iudex ēt dat interrogatoria pti nō peccat s̄m Inn. i c. p tuas. hoc. e. ti. de teste. ⁊ vid Ro. i fin. suis. in v. allegatiōes i scriptis. ⁊ add qd̄ vbicūqȝ copia aliquorum istorū danda esset parti: iuxta ea q̄ hn̄r. l. j. §. edenda. sunt oīa ⁊ i. §. editiones. ff. de eden. ⁊ i. l. ij. ⁊ ibi p bal. in. j. col. C. de edē. dʒ itelligi semper qd̄ dʒ dari de mandato iudicis ⁊ soluta cōpetēti mercede notario. l. argētarius. in pn̄. ff. d edē. ⁊ hr̄ p pau. de ca. post bar. in d. l. ij. C. de edē. ⁊ p bar. in. l. pcipim⁹. C. de appella.
c ¶ Interrogatoriorū. An copia interrogatoriorū sit dāda parti aduerse q̄ testes produxit. Et istud dictū Inn. al. ange. in. l. nō qcqd. ff. de

Joānes. de fi. instru. Tertius si testis petit̄ repeti super capitulis nouis. Quartus casus colligit̄ ex tex. qn̄ pars petijt iterrogari testes a principio sup certis caplis: ⁊ dolo seu negligētia fuit omissum. Et pōdera qd̄ materia hui⁹ capli pcedit qn̄ depositio facit fidē i iudicio: sʒ petit̄ repeti vt addat vel corrigat ⁊ per hoc decido multos casus quos posuit hic. d. Ant. tanq̄ nō faciētes ad ppositū. Itē terti⁹ casus. s. except⁹ p gl. nō facit ad materiā nr̄am: qr de capitulis nouit. nihil hic deciditur: sed satis fuit dictū in. d. c. fraternitatis. s. eo. Insistemus ergo principaliter solū circa duo. Primo an ante aperturā attestationū possunt testes repeti sup eisdē capitulis vt addāt vl̄ se corrigāt. Scdo an liceat post publicationē. Circa primum glos. videt̄ velle quod sic dūmodo nō sit in mora faciat ergo incontinenti: ⁊ quando dicitur incontinenti: no. in. d. c. preterea. Sed glo. fin. in. c. cum causam. s. e. dicit qd̄ q̄diu attestationes sunt clause pn̄t ijdē testes iterato induci vt addāt: qr forte nō habebant oīa in memoriā. in aut. eo. §. qr vero multi. ⁊ arg. ff. de qd̄. l. repeti. sed se corrigere non pn̄t nisi hoc faciant incōtinēti. d. c. pterea. d. Ant. vr̄ velle qd̄ testis suo motu pōt se repetere etiā corrigendo dummodo faciat incontinēti. ⁊ sic sentit qd̄ addere non pōt ex interuallo etiā si spōte velit addere. iudex vo ex officio qn̄cūqȝ pōt testes interrogare ēt post publicationē. ad instātiā aūt ptis nō possunt: nec incōtinenti: nec ex interuallo: siue vt addant siue vt corrigāt: siue vt declarēt repeti. qr semper subest timor subornationis. ⁊ sic trāsit hic. d. Ant. Sed ipemet circa primū mēbrū tenet 3rium post Inn. in. d. c. pterea. nā ibi dicit Inn. qd̄ si testis vult addere ⁊ nō corrigere admittēdus est etiā postq̄ potuit loqui partib⁹: sed minor fides ei adhibet̄ qd̄ si incontinenti addidisset. ar. in aut. eo. §. q̄rit̄ vo. Et hoc placet. nō eñ repit̄ hoc prohibitū nisi in materia correctiōis: ⁊ memoria hoīs labilis est. xxiij. di. pterea. ⁊ hoc quo ad pmū mēbrū. ¶ Venio ad scdm. s. qn̄ petit̄ post publicationē. ⁊ dic qd̄ aut nihil pōt iputari examinatori ⁊ nō debent iterū repeti: vt hic p rōnem quā. s. dixi. Aut pōt aliqd imputari: puta qr omisit iterrogare sup capitulis datis per partē concernētibus substātialia negotij vel sup inclusis ⁊ 3neris in ipsis capitulis: vt qr fuit capitulatū de prescriptione in materia in qua requiritur titulus ⁊ iudex omisit interrogare de titulo: ⁊ debent iterum interrogari: vt hic. ⁊ qd̄ dixi de connexis ⁊ inclusis expresse tenet hic Inn. ⁊ ponit exēplum predictum in articulo formato sup prescriptione. dicit eñ qd̄ lʒ articul⁹ sit simplr̄ formatus: dʒ tū iudex interrogare de titulo bona fide ⁊ 3tinuatione tēporis: ex quo hec sūt necessaria ad substātiā pscriptionis capitulate: nec est imputandum testibus si nihil dixerunt de titio ⁊ alijs necessarijs: qr forte nesciūt oīa q̄ de iure sunt necessaria ad pbādū pscriptionē. nā ⁊ rusticis ⁊ militib⁹ ⁊ multis alijs lʒ ius ignorare. l. cū de indebito. ff. de pba. nec in hoc dicit̄ iudex supplere de facto sed poti⁹ de iure cū ista includant̄ sub prescriptione ad quā pbandam pars fuit admissa. qd̄ bn̄ not. ⁊ vide qd̄ circa hoc dixi post Inn. in. d. c. fraternitatis. s. eo. Idē dic vbi capitula seu articuli nō fuerūt dati. sed testes fuerūt examinati sup petitiōe. si eñ nō examinauit iudex testes diligēter vt dʒ: iterū possunt peti examinari p rōnē lr̄e ne dol⁹ vl̄ negligētia iudicis noceat pti. Et vt pdicta clare intelligas scias qd̄ de iure nō est necesse articulos seu capitula tradi sed satis est testes induci sup petitiōe. ad hoc. c. in presentia. de pba. dixi in. c. fraternitatis. s. e. et cū venisset. Sed vt dicūt hic doc. ⁊ bene de 3suetudine causarū inualuit qd̄ is q producit testes dat articulos quos probare intēdit ⁊ alio vocabulo appellant̄ capitula. vt. d. c. fraternitatis. pars vo aduersa facit interrogatoria ad veritatē eruendā super quibus petit testes aduersarij interrogari ⁊ de vtrisqȝ vide bo. tex. cum gl. in. c. ij. j. e. tit. li. vj. ⁊ iudex debet examinare tam capitula q̄ interrogatoria ⁊ superflua ⁊ imptinētia resecare. ar. in. c. cū contingat. de off. deleg. ⁊ in. l. ad pbationē. C. de pba. ratio qr nō dʒ quis admitti ad probādū qd̄ pbatū nō releuat: vt in iur. palleg. nec captiose partē interrogare: qr nō est alicui laqueus iniijciēdus. de resti. spo. lr̄as. id dʒ illa prius examinare ⁊ si postea in examinatione testiū omisit debitū articulum vel debitū interrogatorium debēt iterū super omissis examinari vt hic dicit Vincen. ⁊ Hos. ⁊ idē Spe. eo. tit. §. nūc vidēdū. in fi. ⁊ no. inquātū extēdūt hūc tex. ad interrogatoria indebite omissa qd̄ placet eadē rōne ne dolus vel negligētia iudicis possit obesse parti. ⁊ facit dictū. c. ij. eo. ti. lib. vj. vbi expresse dicit̄ de interrogatorijs. ¶ Circa tū predicta ego distinguerē sic qd̄ aut iudex a pricipio correxit capitula ⁊ interrogatoria ⁊ patefecit partib⁹ ⁊ nemo appellauit. ⁊ non pōt peti postea vt iterū examinent̄ sup resecatis p iudicē qr illa resecatio habuit vim cuiusdā interlocutorie vn̄ imputādū est postea pti q̄ nō appellauit qd̄ puto etiā si iniuste illa resecauit. ar. c. cū dilect⁹. de ele. ⁊ in. c. significauerūt. s. e. ti. Aut iudex nō patefecit animū suū partibus: ⁊ tunc aut iuste omisit aliqua capitula vl̄ interrogatoria tāq̄ impertinētia vel captiosa: ⁊ nō debent iterum repeti: qr vt pdixi hʒ iudex facultatem illa corrigēdi. ⁊ hoc casu cessat dol⁹ ⁊ negligētia sup quib⁹ se fundat iste tex. Aut iudex iniuste illa ptermisit: ⁊ debēt repeti. ⁊ hoc casu pcedit iste tex. ⁊ satis hoc vr̄ de mēte. Inn. lʒ aperte nō dexerit animū suum ⁊ 2 sic s̄m hāc limitationē intellige pdicta. ¶ † Sed a quero[a] ad declarationē pdictorū[b] an copia capi- b tulorū seu articulorū ⁊ interrogatoriorū[c] debeat c edi partibus. dicit Inn. copiā articulorū dādā vt postea ita de facili non audiant̄ si dicerēt qd̄ super illis articulis testes deponere nō debuerūt. Sed si non fiat nihilominus valeat receptio testiū: sed libere audit̄ 3dicens allegās impertinentiā capitulorum: interrogatoriorū aūt copia non est edēda parti aduerse: qr illa fiunt super circūstātijs et dātur ad instructionē examinatorum. ⁊ idem hic Vincē. ⁊ hoc ne ps instruat ⁊ subornet testes eas auisando de interrogatorijs fiendis vt sic nō possint capi in sermone. nā al's testes de facili cōuinci nō possent de falsitate si falsitatē nutriūt. iuxta no. in. c. cū clamor. j. e. ⁊. s. e. cū cām. dicit tū Inn. qd̄ nō peccaret dās copiā interrogatoriorū parti pducēti testes. Host. hoc fatet̄ verū in parte que fecit interrogatoria. potuit eñ in hoc sibi piudicare sicut posset in tota cā. C. de pac. l. postq̄. ⁊. s. e. tuis. fatue tū facit ps hoc faciens. ⁊ si iudex hoc facere grauiter peccaret s̄m eū cum hoc nil aliud sit q̄ partē pducētē munire ⁊ instruere ad testes subornādos vt cōcorditer ad interrogata respondeant: nec possit falsitas deprehēdi ad qd̄ inuēta sunt iterrogatoria. Et vide ad pdicta bo. tex. ob gl. in. c. ij. in verbo interrogatoria. eo. ti. li. vj. ⁊ cū hoc credo qd̄ si iudex vellet dare copiā parti licite alia ps appellat. ¶ Quero an expediat dare articulos ⁊ interrogatoria an melius sit testes interrogari simplr̄ sup petitiōe. doc. dicūt vtile vt forment̄ capitula vt sic fiat diligēs examinatio. ⁊ bonū est dare interrogatoria: cū partes magis caute procedāt i facto pprio q̄ iudex. ⁊ sic habet hodie cōis cōsuetudo iudiciorū iudex tamen in omnibus supplet. vt in. d. c. cum causam. vbi de hoc.
3 ¶ † Ultimo querit̄ qualr̄ iurabūt testes si capitula sunt producta per partes. dixit Hosti. qd̄ iudex faciet testes iurare nedū sup articulis datis sed ēt

iu. ⁊ hoc vide p Bal. in. l. ij. circa me. ver. deinde ⁊ illo verbo. C. vt lit. pē. Et qd̄ nō sit danda copia interrogatoriorum parti tenet Spe. ⁊ ibi Joan. in addi. in ti. de teste. §. iam de interrogatorijs. in prin. ⁊ idem sentit gl. in ver. si eo presente. in. c. in primis. ij. q. j. quam ad hoc alleg. Bal. in l. data opera. in. xviij. col. C. qui accu. non pos. Et de differentia inter capitula seu articulos ⁊ interrogatoria vide gl. in ver. articulos. in. c. psentiū. de testib. in vj. Et qs dicatur pprie articul⁹ vide bal. in. l. gn̄alr̄. §. j. in. j. colū. C. de re. cre. ⁊ vidi pluries de hoc dubitari inter scholares. Et de dr̄ia inter iterrogatoria ⁊ positiōes: vid p Bal. in. l. j. cir. fin. ff. de iter. act. ⁊ de positionibus vid gl. magistrā in. c. j. de confess. in. vj. Itē an copia indiciorum sit danda parti: dic qd̄ sic s̄m bart. in. l. fi. in pen. q. ff. de q̄stio. ⁊ Ang. in. l. si vacātia i. xxviij. col. C. de bo. vacā. lib. x. ⁊ idē dicas d copia inquisitiōis ⁊ articulorū super fama s̄m bal. in. l. is apud quē. C. de eden. ad hoc facit tex. in. c. qualiter. el. ij. §. dʒ. de accu. ⁊. c. j. de accu. li. vj.
Antoni⁹ Frācis.
¶ An iudiciorū copia sit dāda reo vel eius aduoca. vide gl. ⁊ Bar. in l. custodias. ff. de pu. iud. ⁊ vide per Alex. post Bart. in. l. fi. ff. de q̄stio. tamen si nō vitiat̄ processus ipso iure de quo. vid ple. p Ang. are. i trac. malefi. in ver. compareant inquisi. ⁊ ibi per apostilla. ⁊ vide do. Ant. ⁊ docto. in. c. qualiter ⁊ quādo. el. ij. de accu.

super tota cā:ne si aliquid dicant extra articulos videanť deposuisse non iurati: ⁊ sic non valere dictum: vt in.c. de testibus. s̄. eo. ⁊ idē Gul. in Spe. e.ti.§. sequiť. ver. aliud. qđ no. ⁊ vide latiꝰ per Ja. de are. ⁊ Cy. in.l.fi.C.q leg.pso. quoꝝ dicta refert Hic Jo.an. Dicunt em̄ ꝙ aut testis deposuit sup alia re vel causa ⁊ nō valet. ad hoc allegāt multa iura alleg. s̄.e. de test. in gl.j. Aut super re de qua agiť. sed aliter ꝙ dicāt capitula: ⁊ tūc si iurauerit sup capitulis tm̄ non vꝫ: vt. s̄. dictū est. si v̊o iurauit sup tota cā valet: ⁊ ideo sis cautus in practica.

1 ☞ Non est licitum reprobare testes reprobatorios reprobatoriorum.

2 Dispositio.c. nostri. nō solum habet locum circa personas testium sed etiam circa dicta.

3 Quando agitur de reprobatione instrumenti an admittantur due reprobationes vel plures.

4 Dilatio debet dari breuis ⁊ causa cognita sup reprobatione facienda ⁊ reprobatio est causa.

Licet dilectus.

a Nouuꝫ est qđ inducit hec decre. prius nullo iure aperte ꝓuisum. ⁊.h.d. in summa. Testes sup principali ꝓductos reprobare licet: ⁊ reprobatorios iterū reprobare ⁊ vlterius nō est reprobationi locꝰ. vel summa clarius sic cōprehendendo vtrūqꝫ intellectū. Testes ꝓbatorios ⁊ reprobatorios ꝓbatoriorū reprobare lꝫ: sed reprobatorios reprobatoriorū nō. In prima ꝓcessus narratio: in scđa cause cōmissio scđa ibi: mādamꝰ quatenꝰ. ¶ Casus literalis. Inter burgēsem epꝫ ex vna pte ⁊ clericos scē marie de castro ex altera corā cardinali ti. sancte crucis questio vertebatur ꝓcurator epī ꝓposuit se adhuc velle dicere cōtra ꝑsonas testiū productorū in negotio principali. Mādat papa quibusdā iudicibus quatenus recipiant testes quos partes voluerint ꝓducere cōtra personas testiū productorum super negotio ꝑncipali. Et sic rursus illos pars altera vel vtraqꝫ voluerit reprobare contra illos probationes admittant: ita ꝙ vltra nō liceat partibus ad reprobationem testiū aspirare ne diutius negotiū prorogetur si producendi quartos ꝯtra tertios ⁊ sic deinceps licentia tribuať. Ber. ¶ †Nota hic ꝺm do. Ant. ꝙ cuilibet parti lꝫ facere vnā reprobatoriam testiū siue ꝓbatoriorū: siue reprobatoriorū nō vltra. Ex quo patet ꝺm eū ꝙ inter ꝓbatorios ⁊ reprobatorios licet partibꝰ facere duas productiones ⁊ nō vlterius. Sed certe hoc iudicio meo precise est cōtra istū tex. vbi patet quālibet partiū habere duas reprobatorias ⁊ vnā probatoriā in principali. nā possum reprobare testes suos sup principali ꝓductos. Item testes reprobatorios meorū testiū quos induxi sup principali. et idem potes facere tu de testibus meis. Sed dictum do. Anto. produceret qn̄ testes nō essent inducti sup principali nisi ex vna parte vt qꝛ tu actor induxisti testes super principali quos ego reus reprobaui: tu denuo reprobasti reprobatorios meos: nō licet ampliꝰ mihi reprobationē facere qꝛ esset reprobare reprobatorios reprobatoriorū: b ⁊ sic eēt processus in infinitum. qđ non licet. Sed tex. noster nō loquiť in hoc casu: sed in priori: lꝫ ⁊ in hoc casu cum simili ratione verificetur. ⁊ vtrūqꝫ intellectum ponit gl. ij. hic. ⁊ videť probari in.c.ij. eo. titu. lib. vj. vbi clarius. ¶ Sed contra hunc intellectuꝫ oppo. in iudicijs debet esse equalitas vt in regula non licet. lib. vj. ⁊ in.c.j. ⁊.ij. de mu. pe. Sed ꝺm hunc intellectum actor habebit duas productiones testiū. s. probatoriorū ⁊ reprobatoriorū. reus vero habet solū vnam. s. reprobatoriorum. Respondet gl. ꝙ imputare debet sibi reus q non produxit testes in principali. nam si produxisset fuisset equalis cū actore: vt hic: vel dic clarius qđ semper seruatur equalitas. nam aut reus probat in principali: et in dubio seruať equalitas vt hic aut solus actor ꝓduxit testes in principali: ⁊ etiā seruatur equalitas respectu facultatis reprobandi: qꝛ quelibet pars habet vnā dūtaxat reprobatoriam ⁊ in potestate rei fuit producere testes in principali potuit enim in hoc sibi preiudicare. nā ⁊ idē videmus in reo qn̄ ipse solus ꝓducit testes super exceptione sua. actor enim habebit solum vnā ꝓductionē reprobatoriorū: ⁊ reꝰ habebit duas ꝓductiones scꝫ ꝓbatoriorū ⁊ reprobatoriorū. ⁊ sic quocūqꝫ te vertis inuenies equalitatē. hoc tene firmiter ꝙ nō lꝫ reprobare reprobatorios reprobatoriorū: ne ꝓcessus sit infinitꝰ: ⁊ qꝛ hec reprobatio tāq̄ odiosa fuit merito restringēda. arg. in.c. cū in multis. de rescri. lib. vj. ⁊ in regula odia restringi. de reg. iur. lib. vj. ⁊ per hoc habes gl. declaratam. 2 ¶ †Sed pro declaratione c materie subijciam duas notabiles questiōes. ¶ Prima an qđ hic dicitur ꝙ non licet reprobare probatorios reprobatoriorū: habeat locum in reprobatione dictorū Jo.an. dicit ꝙ non: qꝛ tex. loquitur in reprobatione personarū: vñ bis in tex. hoc reperitur: ⁊ remittit. ad no. per se in.c.ij. eo. tit. lib. vj. in gl. no. ꝺm Inn. in nouella. ⁊ ibi primo videť aperte fouere hāc partē. moueť principaliter: qꝛ testis criminosus posset dicere verū vñ a iure in multis casibꝰ admittitur vt in ca. per tuas. ⁊.c.lꝫ heli. de simo. ⁊ de here. in fidei fauorē. lib. vj. cum si. sꝫ falsitas nunq̄ approbať cū sit contra xp̄m dicētem: Ego sum veritas: merito difficilius reprobatur ꝑsona q̄ dictū. Itē ⁊ scđo testes possunt reprobari ante aperturā dictoruꝫ si iudex prefigit priꝰ terminū vt ptꝫ in ca. lꝫ de proba. ⁊.c. cū causam. s̄. eo. ⁊ in.d.c.ij. dicta vero non pn̄t reprobari nisi post publicationē quoniā ps ignoret quid dixerit. Nō ergo debet pars repelli ab hac reprobatione: qꝛ reprobauerit prius personas cū ignorauerit dicta illorū priꝰ. Itē ⁊ tertio falsitas potest ꝓbari post sn̄iam: ergo multo fortius post duas reprobatiōes personarū. sꝫ postea idē Jo.an. videtur dubitasse. dicit enim ꝙ lꝫ hic multū habeat equitatis ratio: tm̄ dispositio huius.c. volens his imponere limitē multum obstat. eadē em̄ videť ratio in dictis: ergo idem ius. de cōsti. translato. ⁊ sic transit ibi Jo.an. Jo.cal. hic tenet vltimā opi. vt idem sit in dictorū reprobatione: tū per rationē predictā. tum qꝛ reprobatio dicti etiā notat ꝑsonā de mēdacio vel periurio: ⁊ sic est quedam tacita reprobatio. ergo tanq̄ odiosa restringenda. j. titu. pri. dilectorū. Item dicto criminose persone non statur: qꝛ non presumit verū dicere. j. eo. testimoniuꝫ. sicut igiť nō admittiť tertia reprobatio ꝑsone: ita nec reprobatio dicti. ⁊ idē sentit Host. s̄.e. ex tenore. Nec ob. ꝙ iste tex. loquiť de reprobatione personarū: qꝛ in hoc factū notatur: sic em̄ contingit hic. vnde non dicit ꝙ nō sit idē in reprobatione dictorum: imo potius cōtra: argu.l. nō possunt. ff. de legi. Ad aliā rationē dic ꝙ per hoc nō approbať falsitas. sꝫ nō p̄sumiť qđ testes reprobatorū falsum dicāt. arg.c.fi. de p̄sum. Itē ꝺm illam rationē sequereť ꝙ ius approbaret personas criminosus: qđ est falsum vt ptꝫ hic vbi nō admittiť tertia reprobatio personarū. Nec ob. ꝙ falsitas probeť post sn̄iam: quia illud est verum quādo plures ꝓbationes non precesserunt. Nec ob. ꝙ nō est sibi imputandū cū adhuc non viderit dicta: qꝛ nec hoc esset imputandum in tertia vel vlteriori reprobatione: ⁊ tamen vt infinitas euiteť ⁊ odium restringať cōtrarium hic statuitur. d ⁊ hanc opi. teneo licet Pau. aliter senserit ⁊ do. Anto.l. eo. testimonium. ⁊ idē do. Ant. hic. nā ꝺm cōtrariā opi. nūq̄ esset reprobationum finis. ⁊ quo ad primā.q. 3 ¶ †Secunda questio est quid si agitatur de reprobatione instrumenti an solū admittanť due reprobationes an plures. Jo.an. putat ꝙ reprobatis instrumētis ꝑ testes habeatur pro prima ꝓbatione poterit ergo contra illā fieri prima ⁊ secūda reprobatio. plane ergo vel hec litera qđ contra testes probatorios qcqd probant fiat prima reprobatio: ⁊ contra illam fiat secunda ⁊ non vltra. Casus ergo nō prouisus relinquatur communibus regulis. sup quo remittit ad no. in.c. susceptum. de rescrip. li. vj. ⁊ eadem ratione dicit qđ secundorum reprobatoriorum reprobatio licet non posset fieri per testes: posset tamen fieri per instrumenta: cum litera ista satis aperte ostēdat quod verba generalia precedētia intelligātur de tertia reprobatione fienda per testes est simile. qꝛ post publicationem attestationum licet non producantur testes: instrumenta tamen possunt produci de fide instru. cum dilectus. ⁊ quod no. ibi gl. j. hec sunt verba Joā.an. que notabis. Et pone exemplum in primo dicto. Probasti per instrumentum quod talis domus fuit tibi vendita tali die. Ego probo per instrumenta qđ tali die venditor erat in alio loco. si tu reprobas testes meos ego potero reprobare tuos: qꝛ prima probatio mea habetur pro probatione ⁊ principali: ⁊ sic quilibet habet vnam reprobatoriam testiuꝫ. Ex secundo dicto nota quod licet largo modo appellatione instrumētorum veniant testes: vt in.c. peruenit. j. de testi. cogen. tamen in materia odiosa prohibita probatione per testes non veniunt instrumēta vt hic. ⁊ facit.l. testium. C.e. ⁊.iij.q.ix.§. si debituꝫ. 4 ¶ †Ultimo scias quod per hunc tex. qui videtur innuere reprobationes testiū esse odiosas: dicunt Inn. ⁊ Hosti. qđ cum grandi cause cognitione debent dari he dilationes ⁊ breues. pro hoc. s̄. de proba.c. licet in prin. nam si secunda ⁊ vlterior dilatio non datur in alijs sine cause cognitione. iij.q.iij. spatiū. fortior cognitio est adhibenda in ista: qđ placet: ar. regule odia restringi. de reg. iur. in. vj. ⁊.c. finem. de dolo ⁊ contu.

1 ☞ Compromissum factum a prelato super iure prelature transit in successorem: licet de eo non sit facta mentio.

2 Compromissum soluitur per mortē ⁊ per longeuam arbitri absentiā.

3 Qui testes coram arbitro productos vult corā iudice reproducere: debet suis expensis reproducere.

Optio

a ¶ Licet dilectus. Dispositio ca. lꝫ. nō hꝫ locum in cā summaria: vt dicit singu. d. Ant. post doct. in.c. veniēs. el. ij. i. vij. co. eo. titu.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Reprobatoriorū. vñ allegať iste tex. ꝙ lex sepe abhorret infinitatē vt hic Feli. adducentē plura ⁊ maxime ꝙ si data est arbitro ptās prorogandi semel atqꝫ iterū nō intelligiť data vsqꝫ in infinitū de quo vide d. Jaso. in.l. veluti.§. hec vxor. ff. de eden. Alex. in ꝯsi. xx. in. ij. volu.

c ¶ Declaratione. Uide hic. d. Ant. in v̇. q̄ro an legitimatio vbi facit ꝙ ista decretalis nō hꝫ locū qn̄ opponitur cōtra dicta testium: qꝛ tūc vltra scđam ꝓbationē admittūtur ēt alie probationes. Et scias ꝙ duo testes pn̄t reprobare ꝑsonas mille testium productorum ꝺm do. Ant. in ca. series. in. ij. col. s̄. eo. Et adde qđ istud qđ dicit hic. d. Ant. tenet Pet. de ancha. in c. presentiuꝫ.§. testes. in pe. colū. v̇. no. qnto. de testi. in. vj. vbi vide pro intellectu huius decre.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Statuitur. Limitatur tm̄ vt per Gemi. in ca. ij. de testi. l. vj. qn̄ quis vellet reprobare dicta testiū per instrumēta. qꝛ posset: cū prohibitus opponere alios testes nō prohibeť opponere instra. de quo hic ꝑ Feli.

4 Optio de qua in text. nostro solum datur patri contra quã ⁊ testes producti sunt.
5 Testes recepti coram arbitratore non faciunt fidem coram iudice.
6 Coram arbitratore nullum est iudicium vel quasi.
7 Acta respicientia factum cause facta coram arbitro factum fidem coram iudice.
8 Confessio facta coram arbitro facit fidem coram iudice.
9 Acta ordinaria facta coram arbitro: an faciãt fidem coram iudice.
10 Testes reproducti corã iudice si dicũt contrarium eius qđ dixerant coram arbitro: an probant: ⁊ qđ dictum attendat.
11 Testes reproducti coram iudice debent iurare ꝙuis iurauerint coram arbitro.
12 Nunquid clericus per superueniẽtiam dignitatis possit cogi sententiare super compromisso.
13 In persona testium mortuorum potest obijci.

a Presentata. [a] ¶ Attestatiões recepte per arbitrũ fidem faciũt i iudicio si testes mortui sunt. si viuũt est in optione illius contra quem testes ꝓducti sunt an velit attestationes recipere: an testes de nouo deponere. Adde etiam si attestationes publicate sint. et hoc vltimum non est in. l. fina. C. eo. vbi ponitur casus huius. c. Diuiditur. nã in prima ponitur partis petitio. in secũda cause commissio: ibi discretioni. ¶ Casus literalis. Inter archidiaconũ suessioneñ. ex vna parte: ⁊ capitulum sancti Petri suessioneñ. ex altera super iurisdictione quã idem archidiaconus se habere in dicta ecclesia ratione archidiaconatꝰ dicebat questio vertebatur. Tandem vt ad concordiam peruenirent cancellariũ Parisieñ. ⁊ magistros. R. remeñ. ⁊ p. britoñ. clericos super questione illa arbitros elegerunt qui suscepto arbitrio vsqꝫ ad sententiam processerunt: ⁊ cum sententiam proferre deberent vnus illorũ decessit ⁊ alius in archiepiscopũ ebredduneñ. assumptus est qui distat per. xij. dietas ⁊ amplius ab ipsis: ⁊ sic arbitrium expirauit: cum alter solus in ipso arbitrari non valeret. vnde petijt archidiaconus sibi super hoc prouideri. Mandat papa quibusdam iudicibus quatenus causam ipsam ẜm acta coram arbitris habita debeãt terminare: reseruata capitulo optione: vel vt recipiant depositiones eorũ testium productorũ qui supersunt contra eos: vel si eas admittere noluerint cõsentiant vt fidem testes iterum admittãtur: saluo iure quod in vtroqꝫ casu competit ipsi capitulo tã in personas testium ꝙ in dicta. Ber.

1 ¶ † No. j. ibi predecessorum ⁊c. qđ compromissum [b] factum per prelatum super iuribus prelature transit in successorẽ: licet de successore expresse non caueatur in compromisso. qđ tenent hic doctores si de autoritate superioris compromissum fuit: alias secus: vt in. c. decetero. ⁊. c. veniens. de transac. ⁊ hoc ideo: qꝛ nomine ecclesie videtur factum que non moritur. de rescrip. si gratiose. lib. vj. ⁊. xij. q. ij. liberti. ⁊ sic nõ obst. c. fi. ẜ. de arbi. qđ no. ⁊ facit quod in simili no. Inno. in. c. significauit. de rescrip. ⁊ quod no. in. c. dilecti. de fo. compe. ¶ Not. ij. quod super iure spirituali potest cõpromitti in clericos. ẜ. de arbi. c. cõtingit. ⁊. c. per tuas.

2 ¶ † Not. ibi per duodecim dietas ⁊c. quod sicut per mortem vnius arbitrorum ita per absentiã longeuam ⁊ diuturnam [c] expirat compromissum: vel saltem potest alia pars impune recurrere ad iudicem ordinarium compromisso non obstante. nam sicut pars hic impetrauit delegatum ita consimili ratione potuisset recurrere ad ordinarium inferiorem. quod etiam hic tenet Hostien. arg. l. pe. C. de arbi. qđ no. ¶ Nota. ibi: iuxta huiusmodi acta: qđ acta facta coram arbitris faciunt fidem coram iudice. in attestationibus tamẽ distinguitur vt hic ⁊ in. d. l. fi. C. eo. ⁊ hoc clarissimum in actibus cõcurrentibus factum vt attestationes ⁊ confessiones per. l. pe. C. de arbi. in fi. in actis vero ordinatorijs dubitari potest cum iste text. loquatur indistincte. sed dic vt infra dicetur.

3 ¶ † No. ibi: respuentes ⁊c. qđ pars contra quam testes fuerunt coram arbitro producti si non vult stare attestationes viuorũ testium non tenetur illos reproducere sed satis est dicere quod illis stare non vult. Ex quo infero duo. Primo quod si is qui eos produxit coram arbitro vult iterum coram iudice illos reproducere: hoc faciet expensis suis: licet dominus Cal. hic voluerit contrarium. alleg. iiij. q. iij. §. venturis. in versic. postulasti. ⁊ videtur non ponderasse hunc text. nam sentit quod testes reproducãtur ad petitionem partis contra quam fuerunt producti. Primo quod non dicit hec litera: imo potius contrarium: sufficit enim respuere illas attestationes ⁊ consentire vt iterum admittantur. alia ergo pars postulat vt iterum admittantur: ⁊ sic ipsa debet soluere expẽsas. per dictum. §. venturis.

4 ¶ † Secundo infero quod optio de qua in tex. solum datur ei contra quem agitur: ⁊ sic non vtriqꝫ parti quod videntur tenere communiter docto. hic ⁊ Barto. in. d. l. fin. ⁊ videtur probare litera illius legis ⁊ huius. c. licet secus sit cum attestationes ex aliqua causa fidem nõ faciunt: quia tunc inquiritur consensus vtriusqꝫ partis. vt in. c. veniens. ij. et. c. cum causam. ẜ. eod. in fin. ⁊ est ratio quia iudex hic succedit loco arbitri: vnde in fauorem illius contra quem sit vt iterũ non producantur maxime publicatis attestationibus: potest ergo huic fauori solus renũtiare.

5 ¶ † Sed formo quotidianã questionẽ an [d] quod hic dicitur vt attestationes recepte per arbitrum faciant fidem coram iudice habeat locum in arbitratore. dominus Antonius quod sic si testes fuerunt recepti in forma iuris: quia videntur tunc recepti coram quasi iudice: secus si nõ in forma iuris. ⁊ hec fuit opi. But. ⁊ Bar. in. l. fin. C. eodem. allegan. l. societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. ⁊ per. §. illum dicit hic do. meus Card. idem esse qualitercunqꝫ testes fuerint recepti per arbitrum: qꝛ text. ille appellat arbitrum etiam arbitratorem. ⁊ tex. iste ⁊ illius. l. fi. loquuntur in arbitro simpliciter. Ego vero puto totum contrarium quod qualitercũqꝫ processerint arbitratores nũꝙ in eis habet locum quod hic dicitur siue testes supersint siue decesserint. moueor quia arbitrator proprie est quidã bonꝰ vir assumptus ad componẽdum inter partes. in aut. vt differẽtes iudices. nec coram eo est iudicium nec aliquid quasi iudiciale: sed procedit extra iudicium ad sui instructionem.

6 ¶ † Unde singulariter dicit Inno. in. c. quintauallis. de iureiuran. quod nõ est vis vtrum arbitrator fecerit litem contestari inter partes vel si sententiam in scriptis pronũtiauerit vel simpliciter nudo verbo quod sibi visum est dixit: quia coram eo non est iudicium nec quasi iudicium sed totum in sua positum est voluntate ⁊ predictarum solẽnitatum obseruatio non est nisi coram iudice vel arbitro. et ita non potest dici corãm arbitratore sententia vel lit. contest. ẜm eum per que clare patet. Innoc. voluisse non esse differentiam an arbitrator processerit iudicialiter vel extra: qꝛ coram eo nunꝙ est iudiciũ vel quasi. ad idẽ facit insti. de emp. ⁊ vendi. §. pretium. arbiter vero procedit iudicialiter ⁊ coram eo est quasi iudicium velit nolit. vnde tenetur seruare ordinem iudiciarium: vt. l. j. ff. de arb. ⁊. l. penul. C. eo. ⁊. l. omnes. C. de ferijs. hinc est qđ in facto proprio potest quis esse arbitrator ⁊ nõ arbiter: vt in. l. penult. ff. de arbi. coniuncto. c. quintauallis. ⁊. c. veniens. de iureiur. quia arbiter tenet locum iudicis: arbitrator vero non qualitercunqꝫ procedat. multeqꝫ sunt differentie inter arbitrum ⁊ arbitratorem quas ponit Innoc. in. d. c. quintauallis. per quod notabiliter dicit ꝙ si compromittitur simpliciter tanquã in arbitrum ille non est arbitrator ⁊ si tanquã in arbitratorẽ ille non est arbiter. vnde ad ꝓpositũ licet valeant attestationes facte corã arbitro non tamen coram arbitratoribus cum coram eis non sit iudicium nec quasi: vt. ẜ. dixi: ⁊ sic per consequens non põt dici quod iudex succedat loco arbitratoris maxime cum ille sit amicabilis compositor. ⁊ iste est verus iudex. in habentibus enim symbolum facilior est transitus quã in penitus diuersis iuxta no. in. c. qđ in dubijs. de conse. eccle. vel alta. ⁊ in. c. cũ marthe. de cele. mis. Itẽ probatur alia ratione. testes recepti [e] in summario nõ faciunt fidẽ in plenario: qꝛ ad aliud fuerũt recepti etiã si mortui sint. vt in. c. cũ in tua. et ibi not. per Inn. in. c. veniẽs. el. ij. ẜ. eo. sed testes recepti per arbitratores fuerunt recepti ad finẽ componendi inter partes maxime quãdo fuerũt recepti extraiudicialiter. ergo ⁊c. Non obstat predictis que dicuntur in. d. §. arbitrorum. quia ibi sumitur verbum arbitri: generaliter: nõ enim potest sumi eodem modo hic propter rationes preallegatas que concludunt in arbitro non in arbitratore. nec debet intelligi ille. §. ita generaliter. alias diceremus quod omnia disposita in arbitro haberent locum in arbitratore quo nihil absurdius ⁊ contra. l. j. ff. de arbi. ⁊ plene no. in. d. c. quintauallis. ¶ Aliud dubium notabile est an omnia acta etiam litis ordinaria facta corã arbitro faciant fidem coram iudice. [f] Inno. videtur velle qđ non: dicit enim quod confessiones ⁊ alia acta factũ respicientia coram arbitro valent in iudicio ordinario. C. de arbit. l. penul. §. vltimo. vbi bonus tex. in testibus tamen constituitur aliquid speciale vt hic dicitur: sed lit. contesta. facta corã arbitro non valet coram iudice qꝛ sententia non habet vigorem multo minus li. conte. nisi quo ad interrumpendã prescriptionem. vt dicit text. in. d. l. pen. Pet. ⁊ Abb. latius hic hunc articulum prosequuntur. dicẽtes quod cum sententie arbitri non stetur nisi metu pene. C. de arbit. l. j. si pars non

a ¶ Presentata. Pro ĩtellectu huius decr. vid Innoc. in. c. ex parte. cir. fi. col. ver. acta vero habita. de arbitris.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Cõpromissuz. Vide de hac materia p Abb. in. c. fi. ẜ. de arbi.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Diuturnam. Vide Car. in ꝯsi. liiij. incipi. in examinatis. vbi allegat istũ tex. ⁊ alia iura ad ẖ ꝙ mors ⁊ longeua absentia equiparãtur.

d ¶ An. Utrum testes recepti coraz arbitratore ꝓbẽt in iudicio ordinario. de quo vide p do. Ant. ĩ. c. qntauallis. ĩ. xxiiij. col. de iureiurã. ⁊ per Bal. in reprobatorio ad di. Inn. in lr̃a. ⁊ not. ꝙ incipit factũ. et alle. ad hoc Innoc. in d. c. qntauallis. et p bal. in. l. fi. C. de test. in pe. col. vbi ꝯcludit ꝙ nõ nisi adisset consensus partiũ. ⁊ qđ nõ faciãt fidẽ: tꝫ ẽt hic vt vides. d. Abb. etiaz si arbitrator seruasset ordinem iudiciariũ: cuius opiñ. mihi placebat etiam anteꝙ eum vidissem. Addđ an testes examinati coram iudice ad eternã rei memoriã possint examinari coram arbitro. Bal. ꝯsil. xliiij. v. lib.
Sebasti. Sapia.

e ¶ Recepti. An testes recepti in sũmario faciant fidẽ in plenario: vide Bal. in. l. j. col. iij. C. de ord. iud. ⁊ bal. ĩ. l. si iudex. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. Abb. consi. l. incipiẽ. circa qõnẽ vertentẽ in. j. vol. ⁊ late decium in cõsi. xcvj.

f ¶ Coram iudice. Adde ale. ꝯsi. xiij. j. li. ⁊. xix. iiij. lib.

consentiat necesse erit de nouo libellum formari ⁊ delibera-torias dari:⁊ de calũnia iurari ⁊ dilatiões repeti ⁊ his simi-lia:saluo ꝙ contestatio valet ad interrumpendã prescriptio nẽ:vt.s.dictũ est. ꝓ hoc adducũt istũ tex.vbi daẽ optio par-ti in testibus qui viuunt.ergo idẽ in alijs solẽnitatibus.Nõ obstat hec litera in qua papa mãdat cãm decidi ẽm illa acta qꝛ ꝓcessit hoc ex plenitudine potestatis. fatentur tñ attesta tionem semper valere cum distinctione que hic ponitur.ista enim factum respiciunt.et idem in confessionibus.d.l.pen. in fi.⁊ cum his dictis transit hic Jo.and.⁊ si bene pondero videtur velle in effectu ꝙ acta litis decisoria seu instructoria fidem faciunt coram iudice:in attestationibus tamen distin guitur:vt hic an testes sunt mortui ⁊c. acta vero ordinato-ria faciũt fidẽ quo ad effectus preteritos:vt quo ad interru ptionem prescriptionis:sed nõ quo ad futuros: puta vt sen tentia posset ferri super illis per iudicem.secus vbi pars con sentiat.argu.hic ⁊ sic sentiunt partis consensum sufficere si-cut in attestationibus.quod an sit indistincte verum.j.subij ciam.Spec.in titu.de lit.contesta.j.nunc tangamus.in fine. tenet simpliciter nulla facta distinctione qꝺ lit.cõte.facta co ram arbitro facit fidem ⁊ valet corã iudice. sed infert Uber-tum tenuisse cõtrarium vt super tali contestatione non pos-sit ferre iudex sentẽtiam. Examinemus duo.primo quid in actis factum cõcernentibus. secundo quid de ordinatorijs vt libello:lit.contest.⁊ similibus.¶ 7 †Circa primum dico ꝙ regulariter omnia acta factũ respicientia fidem faciunt co-ram iudice.text.est in.d.l.pe.fallit in attestationibus eorum qui supersunt in quibꝰ adhibeẽ distinctio de qua hic. Qua-re autem sit hic ista distinctio cũ in actibus corã iudice non fiat:vt in.c.fi.de proba.no.Jnn.in.c.significauit.s.e.⁊ Bar. in.l.fin.C.eo.docto.non aperiunt.sed pro his ⁊ infra dicen-dis:vt habeas rationem decidendi hic: dico qꝺ de mero et stricto iure acta corã arbitro non deberẽt valere vt acta iudi cialia qꝛ arbiter nõ habet iurisdictionẽ sed quandã notionẽ l.j.C.de arbi.⁊.l.ait pretor.in prin.ff.de re iudi. ⁊ est ratio qꝛ partes compromittentes cum sint priuate persone nõ pote runt dare iurisdictionẽ non habẽti:vt in.c.significasti. de fo ro compe.⁊ in.l.priuatorum.C.de iuris.om.iud.Sed lex ha bens respectũ ꝙ partes elegerunt arbitrũ vt quẽdam bonũ iudicẽ ⁊ qꝺ graue esset ꝙ ista acta factũ respicientia perirent cum nõ possent de facili haberi: ⁊ quod coram arbitro licet non sit stricte iudicium: est tamẽ quasi iudiciũ cum arbitria sint redacta ad instar iudiciorũ:hinc est ꝙ arbiter teneẽ ob-seruare ordinem iudiciarium: vt leg.⁊ no.in.d.l.j.ff.de arbi. ⁊ per Spe.in.d.§.nũc tangamus. in fi.statuit quod in actis factum respicientibus possunt partes vti iudicio ordinario vt.d.l.penul.in fin.sicut in simili statuit quod perempta in-stantia nõ perirent acta ista cause seu litis vt plene dixi in.c. causam que.s.eodem.⁊ not.Barto.in.l.ij.ff.iudi.sol.Jn at-testationibus autem eorum qui viuunt cessat ratio prealle. cũ de facili possint haberi. ideo noluit lex recedere a stricto iure:sed dedit facultatem parti contra quã producti fuerũt vt in tex.dicitur.⁊ ideo dico qꝺ hoc procedit ex noua proui-sione legis.quod satis innuit text.in.d.l.pen.in fi.dum dicit sancimus.⁊ non dicit declaramus. facit quod no.in.c.decer nimus.de iud.⁊c.¶ 8 †Et per hec decido aliam questionem an confessio facta coram arbitro valeat corã iudice.doc.pre dicti simpliciter tenuerunt qꝺ sic. ⁊ videtur tex.in.d.l.pe.sed Cy.in.l.j.C.de confes.plene hoc tractãs cõcludit post Pet. qꝺ valet facta tanq̃ extra ius sed non tanq̃ iudicialis etiam si arbitriũ sit emologatum qꝛ corã arbitro nõ est proprie iu dicium.⁊ sic cum hac opi.transit.Joã.an.in addi.Specu.in tit.de confes.§.nunc vidẽdum.versi.quid de cõfessione.Re-fert tamen Cy.ibi quosdam distinguere an arbitriũ sit emo logatũ aut non.primo casu valeat vt iudicialis:secũdo non. Alij distinxerunt inter arbitrum ⁊ arbitratorẽ.sed ipse post Pet.conclusit:vt.s.dixi.Bart.in.d.l.j.in fi.dicit cum hodie arbitrium emologetur autoritate iuris:vt in.l.penul.vide-tur idem esse in omnibus que fiunt coram arbitro eadem ra tione vt in confessione ⁊ similibus. Sed Barto.aperte non declarat animum suum:vtrum requiratur quod arbitrium sit emologatum ad hoc vt cõfessio dicatur iudicialis. Ego putarem per rationem predictam ⁊ per text.in.d.l.penul.ꝙ licet talis confessio non sit proprie iudicialis:tamẽ iuris au toritate potest pars eam allegare sicut iudicialem:⁊ sic pote rit iudex ea habita ferre sententiã. nec requiro quod habeat requisita ad confessionem extraiudicialem sed sufficit quod habeat requisita ad cõfessionem iudicialem. iuxta not.in.c. fi.s.de confessis.nam nulli dubium erat quod valeret tanq̃ extraiudicialis, iuxta not.in simili in.c.at si clerici. de iudic,

vnde superuacuum fuisset quo ad hoc vt.l.pe.vteretur ver-bo sancimus. Jtem videmus quod attestationes mortuo-rũ valent tanquã recepte in iudicio ⁊ lite vere cõtesta.ita di-cendũ in confessione que de facili forte nõ posset iterum ha-beri a parte.Unde dictũ Cy.procedit ex mero et stricto iure sed dictũ meum procedit ex equa ⁊ noua prouisiõe legis. vn de credo ꝙ licet nunquã sequatur arbitrum ista tamen acta factum respiciẽtia facient fidem modo predicto corã iudice: sicut in simili videmus ꝙ valet cõfessio licet iudicium ex ali-quo sit frustratoriũ.iuxta not.per Jnn.in.c.fi.de resti.spo.et hoc quo ad primũ.¶ 9 †Uemo ad secũdum de actis ordina-torijs:vidistis quid docto.sentiãt. Ego distinguo sic ꝙ aut vtraq; pars consentit vt valeant corã iudice aut neutra:aut altera tantũ. Primo casu aut loquimur de actis substãtia-libus que nõ dependẽt a voluntate partiũ vt est lit.cõtest.et nil operabiẽ iudicio meo consensus partiũ quicquid dixerit Abb.arg.in.c.vno. de lit.cõtest.⁊ per Jnn.in.c.causam.s.e. facit.l.nemo põt.ff.de leg.j.nã huiusmodi acta sunt nulla ꝑ recessum ad alium iudicẽ alteriꝰ tribunalis. ad hoc qꝺ legi. ⁊ not.in.l.cũ apud.ff.iudi.sol.⁊.l.iij.eo.ti.Sunt enĩ ista acta iudicij ⁊ nõ cause:merito deficiunt ex mutatione tribunalis omnino separati: et maxime in casu nostro qñ fuerunt acta a corã arbitro[a] qui non est proprie iudex.nec occurrit hic illa necessitas de qua.s.dixi per quã oporteat recedere a re.iu.et videtur hoc expressum in.d.l.penul.in fin.vbi solum statuiẽ in actis factum respicientibus.Ad istum text.respõdeo du-pliciter.primo quod hoc processit ex speciali mandato pape secũdo vt intelligatur de actis cause ⁊ non iudicij:⁊ sic con-cordabit cum.d.l.pe.⁊ cum.l.fi.C.e. Aut loquimur de alijs actis non substantialibus ⁊ sufficit partium consensus. illa enim validantur ex partium consensu: vt in.c.cum causam. s.eo.⁊ ibi tenet Jnno. Secundo casu dico simpliciter quod non valent in iudicio ratione predicta:qꝛ pereunt mutatio ne tribunalis: ⁊ qꝛ non fuerũt facta in vero iudicio. dicitur enim iudicium quasi iurisdictio vt in.c.forus.de verb.signi. sed arbiter non habet potestatẽ ius dicendi cũ non habeat iurisdictionẽ vt.s.dixi.Et per hoc decido tertium casum vt non sufficiat cõsensus alterius partis.sumus enim extra ca sum huius capituli. ⁊ sic data nullitate requiritur cõsensus vtriusq; partis:vt in.d.c.cum causam.⁊.c.veniẽs. Hic enim datur optio alteri parti tantũ: qꝛ de quadã equitate debuis sent valere indistincte cum attestationes respiciũt factum et potest satis timeri de variatione: sed quia poterant iterum haberi ius statuit mediũ vt detur optio ei contra quem fue rũt recepti sed acta ordinatoria ex toto sunt nulla mutatio-ne tribunalis: ideo requiritur vtriusq; partis consensus. ¶ 10 †Sed cadit hic alia questio nõ minus notabilis: quid si isti testes iterum inducti aliter dicant q̃ coram arbitro dixe runt:Joan.cal.videtur velle in effectu quod aut dictum se-cundum potest reduci ad cõcordiam cum primo ⁊ fiat redu ctio:puta qꝛ melius est nũc instructus:⁊ ideo plura dixit vel declarat seipsum.facit quod no.in.c.cum causam.s.eo.Aut non potest reduci ad concordiã ⁊ non valet secundũ dictum vt in.c.cum causam. ⁊ in.c.cum in tua.s.eo. primum autem valet scđm eum in fauorẽ illius qui primo illos testes indu xit: sed non in fauorẽ illius qui noluit stare illis dispositio-nibus:qꝛ spernendo illorum attestationes videtur noluisse illas approbare etiã pro se ⁊ cum hoc transit. hec conclusio videtur mihi dubia ⁊ non vsquequaq; vera. vnde fateor pri mum membrum per ea que plene dixi in.c.cum in tua.⁊ per Bart.in.l.eos.ff.de fal. Sed vltimum membrũ vt data con trarietate valeat primum dictum in fauorem primi produ-centis nõ puto verum.nã cum a iure detur potestas ⁊ optio parti cõtra quam producantur testes vt possit illas attesta tiones respuere ⁊ solum cõsentire vt iterum admittatur:er-go prime attestationes eo nolente fidẽ non faciant alias va na esset hec optio. Jtem vt.s.dixi:de stricto iure non debẽt valere in iudicio.vnde ex quo iterum fuerunt admissi ad te-stimonium expirauerunt prime attestationes quo ad faciẽ-dum fidem vt quedam confessio contra ipsum testem vt per eas probetur periurus si variauerit: vt in.d.l.eos.et.s.eod. cum in tua.⁊ melius per Jnnocẽ.in.c.veniens.ij.s.eo. Et si vis tenere opinionẽ Cal. que tamen mihi nullo modo pla-cet dic quod primum dictum debilitatur ex secundo. vnde non valebit tantũ primum sicut si secundum contrariũ non successisset: vt in simili not.j.titu.proxi.c.preterea.¶ 11 †An autem isti testes debeant iterum iurare. Joan.andre.refert Gofre.tenere in.d.c.preterea.qꝺ non: per.c.veritatis.de iu-reiur.⁊ idem Egi.hic.Sed tu dic contrarium.primo per gl. que hoc tenet aperte in casu nostro.⁊.l.fina.C.eo. Secundo

quia perempta

a ¶ Arbitro. vide hic.d.Ant.in pe. col.⁊ idẽ.d.Ant. i.c.quintauallis. in.xxiij.col.v.xiij. de iureiur.et vide Bald.in.l.j.C.de ꝯfes.vbi plene exa miat an valeat cõ fessio coram arbi tro.⁊ dicit qꝺ cõ-fessio coram arbi tratore nunq̃ va let nisi vt extraiu-dicialis.⁊ idẽ ipse ponit in.xxij.col. Sed qꝺ confessio facta coram arbi-tro probat coraz ordinario proba tur. nã facilius in secũdo iudicio ad mittitur ꝓbatio ꝑ cõfessionẽ factã in ꝑmo q̃ admit taẽ attestatio te-stiũ.ꝙ ꝓbaẽ ꝑ tex. j.c.veniẽs.el.ij.s. e.iũcto dcõ Jnn. i.c.cũ dilectꝰ.d or. cog.dũ loqẽ d cõ-fessiõe fctã i iudi-cio summario. sz attestatio vel rece ꝑtio fcã corã arbi tro facit fidẽ corã ordiãrio: vt ẽ tex. h ⁊ i.d.l.fi.C.d te-sti.ergo mlto for-tius dz valere ⁊ ꝓ bare ꝯfessio facta corã arbitro. itez adde h bal.i.l.cuz antea. i fi.C.de ar bi.vbi dt ꝙ cõfes-sio fctã corã arbi-tro non ꝑ oĩa hz vim ꝯfessionis iu dicialis:de quo vi de gl.i.l.fi.i fi.gl.i v.iudicẽ. i fi.ff.de interroga.actio. Antoniꝰ Frãcis. ¶ An ꝯfessio fa-cta coraz arbitro hẽat vim ꝯfessio-nis iudicialis.di-cas ꝙ nec dr facta in iudicio nec hz vim ꝯfessionis fa cte i iudicio.l.pe. ⁊ ibi bal. i fi.C.de arb.sz bar.tz ꝯriũ i.l.j.i fi.C.de ꝯfes. sz vide Ale.in ꝯsi. xviij.i.iiij.ꝑte ꝯsi. vbi tenet opi.bar. qñ snĩa arbitri eẽt emologata als di cit ꝓcedere opin. bal.⁊ vide.d.ant. in.c.fin.de confes. sz facta corã arbi-tratore valet vt cõ fessio extraiudicia lis ẽm Ale.in cõ-si.prealleg. ⁊ vide eundem Alex.in consilio.xiij.in.j. parte cõsiliorum.

a qꝛ perempta instãtia que satis periit.vt.s.dixi ex mutatione [a] alterius
tribunalis pereunt omnia ista ordinatoria que restringuntur ad illam
instantiam.d.l.cũ apud.ff.iudi.sol.ꝛ pro hoc iuramento vide bo.tex.in
l.q bona.§.si quis stipulatur⁹.ff.de dã.infec.vbi hoc videt̃ tenere Bar.
post Dy.ꝛ allego bo.tex.in.c.ij.de iur.cal.in.vj. vbi in causa appellatio
nis iterũ iurat̃ de calũ.qḋ nõ est ꝓpter aliud nisi qꝛ iuramentũ ꝯcernit
instantiã in qua fuit ꝓstitũ:vñ tollit̃ sublata illa instãtia sicut qñ est ac-
cessoriũ ad statutũ: vt not.in.c.dilecto.de p̃bẽ.ꝛ in.c.de his que fi.a ma.
par.ca.¶ Uenio ad gl.q̃ satis sunt faciles. prima q̃rit quare partes nõ
ꝓsequebant̃ corã archiep̃o ꝛ alio arbitro q superererat. Expediẽdo p̃mã
ꝛ secũdam gl.dic ꝙ ex quo fuerat factus archiep̃s post acceptationem
cõpromissi nõ poterat amplius compelli ad pronuntiandũ per.l.nõ di
stinguemus.§.sacerdotio.ff.de arbi. Item alia cõsideratione:quia vbi
fuit cõpromissum in tres mortuo vno alij procedere non possunt imo
expirat compromissum:vt in.c.vno delegatorũ.s.de offi.dele.ꝛ in.l.itẽ
si vnus.ff.de arbi. Aduerde secunda ratio est vera nisi fuisset dictũ in cõ
prõmisso vt duo possent producere quo casu est examinandũ an in casu
nostro cõpromissum resederit in istis duobus ex quo alter fuit promo
tus in archiep̃m.¶ Glo.ij.sentit ꝙ non:qꝛ non poterat cõpelli ad pro-
nuntiandum ꝛ sic licitũ est parti recedere impune ab illo compromisso.
Pe.ꝛ cõmuniter doc.sequentes sentiunt oppositũ.nam.§.sacerdotio.
loquit̃ in laico postea facto sacerdote.ꝛ sic cũ mutauit forũ per iudicem
laicum cõpelli nõ poterat que rõ hic cessat. Alia est ergo ratio ſm Jo.
an.quã sentit Inn.super text.videlicet ꝙ propter nimiam istius archi-
episcopi a loco distantiã expirat cõpromissum. nã nisi aliud sit expres-
sum in cõpromisso non potest arbiter citare extra locum vbi factũ fuit
compromissum seu iuxta illum locum:vt in secessibus si talis erat arbi
tri consuetudo:vt in.l.si cũ dies.§.si arbiter.ff.de arbi. Alij tamen dixe-
runt ꝙ per duas dietas põt arbiter citare partes.argu.c.qꝛ nõnulli.de
12 rescri.qḋ non placet Inno.nec cõiter scribẽtibus.¶ † Ex predictis ha-
bes duas conclusiones. Prima ꝙ si clericus receperit vel acceperit cõ-
promissum põt agi ad cõpromissum pronũtiandum nec liberat̃ per su
peruenictiam maioris dignitatis. Examinemus primo istam si digni
tas non superuenit certũ est ꝙ cogi põt ex quo erat clericus tẽpore acce
ptationis.vt est tex.in.d.§.sacerdotio.ad idẽ bo.text.iuncta glo.in ver.
districto.j.de ap.c.cũ speciali.j.rñso.si aũt dignitas superuenit gl.tenet
hic ꝙ nõ est cõpellendus sed doct.sentiũt contrariũ:vt.s.vidistis. Sed
ego credo non esse condẽnandum ita de facili iudicium huius gl.nam
nõ est verũ qḋ dicit per rõnem illius.§.sacerdotio.esse: qꝛ laicus muta-
uit forũ:ꝛ sic per iudicẽ laicum cõpelli non põt. imo miror de eo qḋ hic
dixit nõ ponderato prius illo tex.fundamt. enĩ ille tex.sc apertissime su
per alia ratione scʒ ꝙ sacerdos habet nunc vacare sacris ideo in fauorẽ
diuine maiestatis non debet cõpelli. secus dicit si post clericatum acce-
ptauit.vnde si bene consideramus in promoto ad archiep̃atum illa ra
tio cõcurrit. habet enĩ nunc vacare circa maiora longe q̃ꝫ prius. ar.viij.
q.j.qui ep̃atum.ꝛ in.c.in scripturis. ꝛ melius in.c.ante oĩa.xl.dist.vnde
fauore onerum cultus diuini superuenientis cõpelli non debet cũ ma-
gis debeat versari in sacris ꝓmotus de clericatu ad ep̃atũ q̃ꝫ de laicatu
ad clericatũ:ꝛ ideo magis excusandus.argu.in aut.multo magis.C.de
episco.ꝛ cleri.ꝛ in.c.cum cunctis.de electio.ꝛ in.c.cum marthe.de celeb.
mis.in ver.ceterũ.ꝛ hanc opi.sequor.ꝛ collige cõtrariam conclusionẽ vt
per superuenientiam ep̃atus non possit clericus cõpelli ad pronũtian-
dum.¶ Scḋa cõclusio ꝙ si arbiter se absentauit ad remotas partes nec
speratur rediturus in breui expirat compromissum. vnde pars impu-
ne potest ad iudicẽ habere recursum. ꝛ propter hoc in text.ponderatur
magna distantia istius archiep̃i. et intellige quando commode cõpelli
nõ potest ad redeundũ ꝛ officium suum explẽdum. nam illud dicimur
13 posse qḋ cõmode possumus.l.nepos.ꝓculo.ff.de verb.sig.¶ † Ultimo
gloss.fina.querit an in personas illorum qui mortui sunt possit obijci.
Respondet qḋ sic: quod mihi satis placet quia nõ agitur de puniẽdis
eis:ꝛ sic cessat oppositio quod crimina morte extinguuntur.xxiij.distin.
quorundam.sed vt altera pars illorum testimonio non vtatur ꝛ sic po
tius videtur opponi contra partem aduersam. iuxta not.per Inno.in
c.verum.de foro cõpe.ꝛ sic ad alios effectus q̃ꝫ de crimine post mortem.
vt in.c.ij.de prescrip.lib.vj.cum ibi notatis. ꝛ dicit hic Hostien.ꝙ solu
ta erat hec questio per text.in litera vtroqꝫ casu. quasi velit exponere il-
lud verbũ quod siue testes sint mortui siue viui: et reproducantur:alʼs
non potest obijci in personas eorum.dictum est in se verum sed nõ mul
tum congruit litere.ꝛ de hac reprobatione testium an ꝛ quando posset
fieri dic vt in.c.presentium.s.eo.ꝛ hec notabis.

1 ☞ Princeps potest statuere vt vni testi credatur in certis causis.
2 Imperator non potest aliquem priuilegiare in preiudiciũ canonum.
3 Episcopo soli non creditur in foro ecclesiastico:secus in seculari.
4 In dubio nõ presumitur professio licet probetur ingressus:ꝛ monaste
rium non potest agere possessorio nisi probet professionem.

N uper nobis. Non creditur testi etiam religio
so qui sine iuramento deponit.
h.d. Cõmunis diuisio.secunda ibi:respondemus.¶ Casus
literalis. Quidam presbyter.A.nomine ordinem fratrũ mi
norum intrauit causa probatiõis ꝛ postmodum nulla facta professio-
ne intra annũ exinde exiuit:sed fratres ipsum su-
per hoc molestabãt. vnde petijt a papa sibi super
hoc prouideri misericorditer. Mãdat papa epi-
scopo pcñ.vt si res taliter se haberet denuntiaret
illum ad obseruationem illius ordinis nõ teneri
coram episcopo custos fratrum ad probandum
quod idem presbyter professionem fecisset quos-
dã testes de ordine suo induxit: qui deposuerunt
sup hoc nõ iurati contradicẽte supradicto p̃sby-
tero.vnde presbyter illud significauit domino pa
pe:ꝛ ipse respondit episcopo quod non est credẽ-
dum testimonio alicuius quantumcũqꝫ religio-
sus existat in preiudicium alterius nisi sit iurat⁹.
Bernard.¶ Nota quod frater minor potest esse
testis in causa sui ordinis. et idem dic extra cau-
sam sui ordinis.quod procedit etiam in alijs reli
giosis. vide Specu.eod.titu.§.j.versi.item excipi
tur quod est monachus.ꝛ apertius in versi.quid
de monacho. tenet glo.in aut.de mona.§.cogitã
dum.ꝛ idem Bal.in aut.ingressi.C.de sacrosanc.
eccl.vide in hoc quod plene dixi in.c.insuper.s.e.
ti.¶ No.ij.quod custos ecclesie ꝛ sic prelatus fra
trum minorũ potest esse in iudicio repetendo fra
trem sui ordinis. et idem dic in alijs prelatis re-
spectu suorum subditorum: vt in.c.j.quod met⁹
causa.xx.q.iij.presens. vide meliorem tex.xviij.q.
ij.in.c.abbates.ꝛ in.c.fin.de regu. Sicut ergo pa-
ter vendicat filium vel seruum.l.j.ff.de rei vendi.
sic superior monachum suum.liij.distin.multos.
¶ No.quod per professionem professus obliga
tur monasterio:ꝛ professio potest probari per il-
los de conuentu:licet monasterium repetat pro-
fessum:qꝛ causa non est singulorum sed monaste
rij:ꝛ sic non dicitur testificari in facto ꝓprio. Et
ex hoc ꝛ ex tex.no.quod scriptura professi non est
de substantia professionis sed ad bene esse. ꝓ hoc
vide bonũ tex.cum gloss.in.c.vidua.xx.q.j.ꝛ in.c.
porrectum.de regu.¶ No.quod solus custos po
test agere nomine conuentus. vide quod legitur
ꝛ nota.in.c.edoceri.de rescrip.ꝛ per Innocẽ.in.c.
fi.de maio.ꝛ obedien. Et dicit hic Uincen.quod
custos eũ repetebat de mãdato maioris alʼs non
posset ſm eum alleg.c.ex parte.j.de accus. Joan.
andr.remittit ad not.in.c.cum deputati.de iudi.
forte hoc dicit Uincen.quia custos non dicit̃ ha-
bere officium ad hoc:secus in alio prelato:vel iu-
ribus preallega.¶ Ultimo nota regulã quod te
stibus [b] sine iuramento non creditur quantum-
cũqꝫ sint religiosi:ꝛ licet causa sit spiritualis ꝛ ec-
clesie vt hic: vnde infero quod etiã episcopo non
creditur vt testi sine iuramento: eximitur tamen
vt non tãgat sed iurat propositis tm̃ euangelijs:
vt in.c.fi.de iuramen.calum. ꝛ vide quod ibi dixi.
¶ Glo.j.est facilis ꝛ no.eam. Scḋa querit quid si
iste presbyter voluisset et consensisset. respondet
quod tunc bene valeret testimonium.s.eo.tuis.
ꝛ dicit hic Hosti.non sufficere quod pars aduer-
sa non contradicat:argu.in.c.de testibus.s.eod.
dummodo non consentiat expresse:ex quo no.ꝙ
requiritur consensus partium expressus.facit.l.fi
liusfamilias.§.inuitus.ff.de procur.ꝛ.l.qui vas.
§.vetare.ff.de furtis.ꝛ quod no. Innocen.in.c.in
genesi.de elec.¶ Quero tex.dicit quod nullius te
stimonio icredtur sine iuramento:nũquid creda-
tur vni cum iuramento:respondet glo.quod nõ
quo ad probationẽ sed bene quo ad presumptio
nem [c] vel vbi causa sit non ꝓiudicialis: qꝛ tunc
ex quo non agitur de preiudicio alterius creditur
vni soli.ꝛ in hoc notat gloss.ꝛ idem Innocen.su-
per rubri.de consecratio.eccle.vel alta. ꝛ glo.in.c.
licet vniuersis.s.eod.ꝛ vide.xij.casus in quibus
creditur vni testi quos ponit Specu.eodem titu.
restat.versi.hoc tamen fallit.vide quod no. Bar.
in.l.theopompus.ff.de dote prelег.¶ Sed extra
gloss.contra hoc dictum oppo.de.c.quicunqꝫ.xj.
q.j.vbi creditur soli episcopo [d] in quacũqꝫ causa.
Soluit Inno.quod illud non tenetur quia cõti-
net priuilegiũ imperatoris ꝛ derogatur ei per ca
nonem.vel ſm eum illud est speciale priuilegium
quod concessit imperator episcopis in causis que

Sebasti. Sapia.
a ¶ Ex mutatiõe. Uide Bart.i.l.ij.
co.j.C.de edẽ. vbi
dixit bal.ꝙ noua
instantia requirit
noua acta. qḋ tñ
limita non ꝓcede
re qñ papa dispo
neret ꝯtrũ: vt hic
per Feli. Itẽ nisi
interueniret ꝯsen
sus vtriusqꝫ ꝑtis
videdo. Bartho.
soci.in trac.fallen
tia.viij.de quo du
bitat Abb.in ca.
pe.de iudi.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Testibus. Ui
de Felin.in.c.lite-
ris.in.j.col.ad fi.
j.de p̃sum. Deciũ
in cõsi.xcj.in.j.co.
ꝛ in cõsi.cxx.in.ij.
col.in fi.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Presumptio-
nẽ. Casus ĩ q̃bus
creditur vni vide
enumeratos p.d.
Jaso.in repe.l.ad
monẽdi. col.lxvj.
v̇.venio ad quar-
tũ casum.ff.de iu
reiur.ꝛ vnũ ponit
idẽ Jas.in.l.ij.§.si
absens.ante fi.ff.
si ex nox.cau.aga.
alios ponit Feli.
in.c.veniens.col.
vij.s.eo.

d ¶ Ep̃o. Stat̃ di-
cto solius ep̃i pro
ducti in testẽ corã
iudice seculari in-
ter laicos iudicã-
te. Et iste est sing.
intellectus ad il-
lud.c.oẽs. Atta-
mẽ cõiter tenet ꝙ
illa lex sit abroga
ta.et istũ ĩtellectũ
ꝙ sit abrogata tʒ
ibi gl.in.c.nouit.
de iudi.in glos.in
ver.deponat.in.c.
cũ dilectissimam.
xij.q.ij. Sed susti-
nẽdo istud mira-
bile dictũ Inno.
põt rñderi ꝙ cuʒ
istius.c.quicunqꝫ
priuilegium trãsi
uerit iam in priui
legium vel cõtra-
ctum non subditi
non potuit abro-
gari in preiudiciũ
ep̃orum per id qḋ
nota.dicit.d. An
to.in.c.j.in fi.j.co
lum.de cõsti.post
Innocen.in.d.c.
dilectus.de tẽpo.
ordi. Sed datur
alius intellectus
ad.c.quicunqꝫ cõ
muniter ꝑ alios

relatum vt loquatur de summo episcopo .i. de papa. ⁊ hūc intellectum ponit do. Anto. in .c. cum a nobis. in fi. j. colū. versi. oppono quod de dictis vnius. s. eo. Attamen intellectum Inno. hic sequūtur omnes scribentes hic. nec est mirum si imperator dedit episcopis tale priuilegiū: quia epi dicuntur precones veritatis vt dicit tex. in .c. sicut. vij. q. j.
Antoni⁹ Frācis.

¶ Circa hoc an credatur soli episcopo dicas quod regulariter vnus testis quantecunq; sit dignitatis non facit plenā fidem requirūtur enim saltem duo. l. vbi numerus. ff. de testi. c. in omni negotio. hoc eo. tit. c. cum esses. de testi. tn̄ sunt multi casus in quibus creditur vnico testi: puta in causa parua testis est honesta persona ita do. Anto. in .c. veniens. el. j. hoc eo. tit. et idem ipse in c. j. de appel. secundus est qn̄ testator mandat stari dicto vnius scdm̄ Bar. in .l. theopōpus. in prin. ff. de do. prele. item statur dicto vni⁹ reuelāti insidias factas pape. c. si qs. lxxix. distinc. vj. q. j. in .§. verum. Itē statur dicto vni⁹ doctoris practici de cōsuetudine et stylo scdm Barto. in .l. de quibus. in iiij. q. prin. in rep. ff. de legi. et p do. Abba. in .c. ex publico. de cōuer. cōiug. Itē stat dictō solius pape etiā de his que vidit ante papatū. glo. est in .c. j. de renū. in .vj. et in cle. j. de testi. et .c. ad apostolice. de re iud. l. vj. et vide Bal. in l. iurisiurandi. C. de testi. Item creditur soli cardinali vt per Bald. in d. l. iurisiurādi. in ij. colū. ⁊ habetur per Innocē. in .c. cum olim. el. j. de priuil. et in .c. cum dilectus. de accu. tamen vide do. Abb. in d. c. cum olim. post gloss. maxime quando tractatur de preiudicio tertij. qr tunc videtur esse valde dubium an sibi soli credatur. de quo etiam vide per glo. in .c. nobilissimus. xcviij. distin. ⁊ per Bart. in .l. j. C. de superindi. li. x. ⁊ per Bal. in .l. si qua per calūniam. in vlti. col. C. de episco. ⁊ cle. Item creditur soli regi. ita Bal. in .l. j. C. de offic. prefec. preto. ⁊ in .l. j. in .§. j. ff. eod. ⁊ vide Pau. de cast. in consi. suo xxxvij. incip. priusq̄. Item creditur soli episcopo. vt hic ⁊ per do. Abb. in .c. cū nuntius. in fi. hoc eo. ti. ⁊ in .c. sicut. de proba. Itē creditur soli sacerdoti deponēti de penitentia per acta de peccato: ita Archi. in .c. in capite. l. dist. ⁊ in .c. ipsi. ij. q. vij. Itē creditr soli imperatori. ita Bal. in .l. ex his. in vlt. col. C. de test. mili. ⁊ vide Pau. de ca. in cōsi. xxxiij. ⁊ in .l. quero. in fi. ff. de edil. edi. ⁊ vide do. Car. in cle. ij. in .ij. q. de re iudi. ⁊ de hoc arti. an ⁊ qn̄ credat vni testi. vide Hosti. in .c. lz. hoc eo. ti. ⁊ vide p Spe. in ti. de teste. in .§. restat de numero. in ver. hoc tn̄ fallit. vbi ponit. xxx. casus in quib⁹ vnus solus pbat. ⁊ adde q de concernētibus fidē creditur soli Joanni euāgeliste. vt per d. Car. in cle. j. in .§. hec est. de sum. trini. ⁊ vide plene per nouissi. scriben. in .l. admonendi. ff. de iureiur.

mouentur in iudicio seculari: qr in causis que mouentur in foro ecclesiastico coram iudice ecclesiastico non potest concedere priuilegium. ad quod alleg. Hostien. de reb. eccle. non alie. c. fin. de deci. tua. ⁊ quod not. j. ne cleri. vel mona. sicut. et nota bene hoc dictum. ¶ † Nam primo habes q princeps potest statuere ex causa etiā priuilegium cōferendo vt vni testi credatur[a] in certis causis[b] vel certa qualitate personarū inspecta: et sic recedere ab illa regula iuris diuini: in ore duorū vel triū ⁊c. s. eo. licet vniuersis. ⁊ vide omnino quod dixi in c. sicut. de probatio. ⁊ in .c. cum a nobis. s. eodem. ¶ † Secundo notabis quod imperator non potest aliquē priuilegiare in foro ecclesiastico in preiudicium canonū. ¶ † Tertio no. quod soli epo non creditur in foro ecclesiastico secus in seculari scdm vnum intellectum illius .c. quicūq;. quod als incipit omnes. licet credam hoc nō obseruari de cōsuetudine in foro ciuili. ¶ † Ultimo de professione istorum mendicantium an possint profiteri intra annū probationis: dic vt habetur in .c. non solum. et in .c. constitutionem. de regu. lib. vj. Et not. vnum ex text. et ex dictis docto. quod in dubio non censetur quis professus: licet probetur q ingressus fuerit ordinē: sed oportet quod probetur[c] per monasterium ex quo alter negat. facit .c. statuimus. j. de regu. Item quod egrediendo de monasterio non tenetur petere licentiā de necessitate: sed potest exire ad libitum ex quo professionem non fecit: nec tenet redire nisi probetur contra eum professio vt hic. quod bene notabis. vnde credo qd monasterium nō posset agere possessorio nisi probaret professionē qr liber homo possideri nō potest sine causa. vt in .l. cum heredes. in fi. ff. de acquir. pos. Ideo oportet quod probetur illa causa possidēdi: sicut in simili obseruat quando maritus petit restitutionem coniugis. de quo dicendum. vt leg. ⁊ not. in .c. ex parte. ⁊. c. ex transmissa. de restit. spolia. ⁊ puto qd illa materia posset obseruari in casu nostro. quod not.

☞ Quo ad canonizandū aliquem requiritur probatio bone vite cum miraculis.
An commissarij possint subdelegare examinationem testium ad aliquem canonizandum.
Quilibet testis de per se debet examinari nō presente conteste.

VEnerabili. Diligēter ⁊ sigillatim examinandi sunt testes. supple etiam si agitur de vita ⁊ miraculis alicuius canonizādi. h. d. In prima parte ponitur petitio. In secunda testium recipiendorum commissio. ibi discretioni. ¶ Casus literalis. Multi episcopi et abbates ⁊ alij viri religiosi apud cistercium in generali capitulo congregati domino pape significauerūt quod meritis bone memorie. M. quondā abbatis monasterij sancti Martini ordinis cisterciē. corrisopitē. diocesis a domino multa miracula apparuerunt vnde supplicauerunt eidem vt ipsum in cathalogo sanctorum faceret annumerari. Unde mandauit papa quibusdam vt diligenter veritatem inquirerent super vita ⁊ miraculis dicti abbatis: ⁊ eam sibi significarent. ipsi receperunt multos testes ⁊ eos do. pape remiserūt do. papa inuenit ex relatione ipsorum inquisitorum quod testes illi non erant recepti secreto et sigillatim cū ea diligentia que solet in testibus adhiberi vnde non adhibuit fidem eorum dictis vnde mādat episcopis presentibus quatenus testes quos ⁊ monachi et abbas sancti Marti. cisterciē. super vita ⁊ miraculis pie memorie. M. monasterij supradicti abbatis duxerint producē dos sigillatim et secrete examinare procurent cū ea diligentia que solet et debet in receptione testium adhiberi. Ber. ¶ † No. primo quod etiam religiosi licite instant pro canonizatione alicuius sancti etiā si fuerit de ordine ipsorū. nam omnes isti de quibus in prin. capituli instabant ⁊ preces porrigebant pro isti⁹ abbatis canonizatione[d] ad quorum petitionem papa commisit testium receptionem super vita ⁊ miraculis illius. Et ex hoc ⁊ ex tex. not. neminem canonizandum nisi prius diligēter per depositionē testium fide dignorum constet de illius vita optima ⁊ miraculis. non eñ sufficit vita sine miraculis. intelligo ad finem canonizationis obtinende: non enim ad finem beatitudinis. nam ad esse sanctitatis non requiruntur necessario miracula: vt not. in .c. j. de reli. ⁊ venera. sanc. ⁊ in .c. vno. eo. titu. lib. vj. sed non debet canonizari: quia ignoramus sine miraculis: an ficte vitam duxerit an fuerit dignus ira vel misericordia: ad hoc .c. fin. ⁊ quod ibi not. de pur. ca. nec sufficiunt miracula sine vita: qr sepe fiūt ex sciētia ⁊ non ex dono dei: vt in gl. j. sepe ex dono dei sine merito vite et tales punientur magis: qr sanctis vsi sunt non sancte. vide tex. notabilem in .c. prophetauit. j. q. j. ⁊ in .c. dictum. ea. causa. ⁊. q. et in .c. solet. de conse. di. iiij. vbi Aug. infert quod tanta potest esse miraculosa fides sine charitate vt quis transferat montes de loco ad locum. et hoc bene notabis pro aliquibus vetulis que sine merito vite videntur facere miracula et predicere futura. possunt eñ habere spiritū prophetie ex dono dei sine merito vite: vt in dictis iurib⁹ licet nonnulle faciant ex deceptione diaboli. argu. xxvj. q. v. episcopi. et. q. iiij. c. sciendum. Et que requirantur vt dicatur miraculum. vide bo. gloss. in d. c. vnico. ⁊ per Inno. in d. c. j. vbi dicetur. ¶ Nota ibi: quod Abb. ⁊c. qd in inquisitione potest quis assumere ministeriū partis autoritate iudicis ⁊ illam promouere etiā si fiat ad inueniendū miracula. idem si agat ad crimina inuenienda de quo. j. c. proxi. ¶ No. q testes debēt examinari sigillatim. ⁊ scdm Jo. and. dic sigillatim .i. quilibet de per se nō duo simul aliter non valet[e] testimonium scdm eum. de quo vide gl. in .c. cum causam. s. eo. ⁊ ibi dixi qualiter hoc esset intelligendum. ¶ † Not. quod cum agitur de canonizando aliquo non esse necesse vt testes producantur de longinquo ad curiam romanam sed licite fit commissio in partibus. Et an isti commissarij possunt subdelegare. Bonaguida putat quod nō propter arduitatē negotij

Zacharias.
¶ Ut vni testi credatur. Adde hoc qd nota. posui in apostil. ad istum in .c. cum contingat. in versi. dictū vni⁹. s. de rescrip. ⁊ in .c. post trāslationē. in fi. in ver. numero testium. ⁊ vtrobiq; remis. vbi allegaui duo singularia ro. s. d renun.
Sebasti. Sapia.
¶ In certis causis. An autem valeat cōsuetudo q vni testi credat vide Matt. in not. lj. incip. no. q cōsuetudo. Jas. in .l. de quibus. colum. xvij. ff. de legi. vbi aliqua ad propositū. vide ēt Abb. ⁊ moder. in .c. ij. d proba.
Zacharias.
¶ Qd probetur. Adde si non possit probari professio an et quando presumatur animo profitendi intrasse religionem ⁊ qui sunt idonei testes hoc casu p Lanfrā. in. c. qm̄ contra. §. testium depositiones. nu. lx. ver. in quatuor tn̄ fallit casibus.
Antoni⁹ Frācis.
¶ Canonizatione. Dicas quod solus papa potest sanctos canonizare et referre in cathalogū sanctorum ⁊ que requirātur in ipsorum canonizatiōe vide no. glos. in .c. j. de reli. et venera. sanc. in vj. ⁊ vide Host. in summa. de reli. et vene. sanc. et vide Spe. in tit. de leg. in .§. nūc ostendēdum. Et vide bea. Tho. in tract. de quolibet. in .viij. q. vbi dicit quod nullus canonizatorum est dānatus.

¶ Non valet. Non valet examinatio testium si iudex simul examinat duos testes. ⁊ idem dicit Specu. in titulo de teste. §. nunc tractandum. ver. sed pone produxit in causa. et idem sentit in eodem. §. in principio. Sed contrarium videtur casus apertus in capitulo secundo. de causa possessio. sed potest responderi quod ille text. loquitur in testibus qui successiue recipiuntur qui largo modo satis dicuntur recipi. argumen. eius quod notat gloss. iij. questione. ix. in .c. nihilominus. vel dic quod dictio pariter: ibi nō determinat numerū testium sed pluralitatem causarum: quia testes simul possunt deponere de posses. ⁊ proprietate. ⁊ vide etiam quod not. dominus Anto. in dicto .c. ij. in .j. colum. de causa posses. et proprieta.

⁊ industriam

¶ An autē quando testis examinatur debeāt adhiberi testes vt inter sint depositioni. Gl. in l. curēt. ff. eo. dicit qd̄ sic: nisi cum iudice examinante adsit notarius. sed Bal. in l. nullam. in ij. col. ver. iiij. no. C. eo. refert Nic. ma. dicere quod consilium est vt in factis arduis testes deponant honestis personis ⁊ fide dignis presentibus. Circa istam questionē vide d. Anto. in c. cum causam. el. j. in ij. co. versi. an solus. s. eod. ⁊ ibi ēt do. Abba. s. gl. ij.

¶ Adde tamē casum ī quo lz cū iudice ad sit tabellio iudex dz examinare testes coram duabus personis idoneis: scz cum recipiuntur testes in cā heresis. tex. est sing. in c. vt officiū. §. j. de here. in vj. Et adde gl. in l. solā. C. de test. sed contra hoc facit tex. in l. sancimus. ver. vel inter acta manifestauerit. C. de testi. vbi equiparatur an aliqd fiat coram idoneis testibus vel inter acta. ⁊ vide qd̄ no. do. Ant. in c. qm̄ cōtra. in xvij. col. ver. oppo. qd̄ nō credatur. de probatio. Anto. Francisc.

¶ Circa hoc an in examinatione testiū debeāt alij testes adhiberi. Dicas primo qd̄ testes nō debent deponere ⁊ examinari simul lz possint simul iurare: sed debent examinari sigillatim et separatim adhibito tamen notario. de quo vltra hic allegata vide Specu. in titu. de teste. in §. j. in versic. sed pone ecce. potest tamen per iudicem ordinarium vel delegatum principis cōmitti notario vt ipse examinet vt in aut. apud eloquentissimum. C. de fide instru. secus autem si delegatus inferioris committeret notario vt examinet. nisi forte esset auditor camere apostolice vel domini pape qui committeret talem examinationem vt per Spe. in tit. de delegato in. §. j. in ver. sed nunquid. ⁊ ibi per Bal. in additionibus. ⁊ quod talis examinatio testium debeat fieri secreto ⁊ non in presentia partium habetur per gl. in l. minime. ⁊ ibi per Pau. de ca. ⁊ docto. ff. de lega. ⁊ per Specul. in titul. de teste. in. §. id tractandum. in vlti. colum. ⁊ habetur per gl. in l. laudabile. C. de aduocatis diuer. iud. dicas tamen quod in causis arduis bonum consilium est qd̄ testes examinentur coram aliquibus testibus qui iurent non releuare dictum testis donec fuerit publicatum vt illud sit secretum partibus ⁊ etiam aduocatis ⁊ procuratoribus nec examinator etiam sit suspectus partibus vt per gl. ⁊ Bar. in l. custodias. ff. de publi. iudicijs. ⁊ per eundem Barto. in l. si postulauerit. in. §. questioni. ff. de adulte. ⁊ per Pau. de ca. in l. legis virtus. ff. de legi.

b ¶ Obscurum dictum pro non dicto habetur. vt dicit gl. iiij. q. iij. §. si testes. versi. item in testibus ⁊ est gl. in c. qui episcopus. in versi. simplicibus. xxiij. distin. ⁊ tex. in l. de etate. §. si interrogatus. ff. de interrogato. actio. Adde quod testes deponentes super quantitate mutui non probant q2 nimis generaliter ⁊ nimis obscure deponūt saluo nisi p alios testes probaretur aduersarium antea ex modico interuallo petijsse ex mutuo. ita dicit do. Anto. in c. fi. in ix. col. j. de iureiuran. vbi vide q̄ plene no. ⁊ de hoc an valeat dictum testis obscure deponentis. vide bonam gl. iiij. quest. iij. §. item in testibus. ⁊ vide Spe. in titu. de teste. §. j. i. xviij. col. versi. item quod testis obscure. et vide Bald. in l. j. C. de emēd. iusti. codi. vbi dicit quod fides testis dicitur vacillare propter nimiam obscuritatē. Alibi tamē dicitur qd̄ verbū dubiū seu obscurum testis interpretatur cōtra pducētē: vt est glo. in c. in presentia. de proba. ⁊ vide q ibi late notaui post do. Anto. in pe. char. adde hic Bart. in j. repeti. ff. de q̄stio. vbi dicit qd̄ iudex dz repetere testē vt dictū suū declaret vel rōnē dicti sui reddat. ⁊ not. Archi. post glo. in c. graue. xxxv. q̄ōne viij. vbi dicit qd̄ testes q dubie vel ɔfuse dixerūt pn̄t iterato pduci vt dicta sua valeant declarare: q2 obscure dictū p non dicto habet. ⁊ dicit qd̄ de hoc no. Gof. ī summa de testibus. §. sup q[ui]bus. vs. sz nunqd tenet. cū vers. seq. Itē adde hic qd̄ notāt do. de ro. in nouis. deci. lxxxij. Adde q dicta testiū obscura ⁊ incerta declarant ⁊ ratificantur ex instrumentis pductis. vt no. d. Ant. in c. ad audientiā. in ij. col. de p̄scri. Sebasti. Sapia.

c ¶ Iudicē. Vide Bar. in l. repeti. ī pnc. ff. de q̄ōni. Sebasti. Sapia.

d ¶ De nouo recipi. Vide Bal. in c. j. §. si eniz dn̄o. col. iij. qd sit inuestitura. in vsibus feudorū. Bald. in l. bone fidei. C. de rebus credi. Alex. in aut. at qui semel. in apostillis. C. de probatio.

e ¶ An ⁊ quando promotor vel prosecutor inquisitionis publicatis attestationibus possit pducere testes. Et adde quod de hoc scribit Arc. in. §. item in criminali. iiij. q. iij. Et vide Archidi. in c. votum. ij. q. j. vbi dicit qd̄ si inquisitor ex officio suo procedit publicatis attestationibus denuo pōt ab alijs testibus inquirere: sed non sic qn̄ inquisitor pcedit aliquo adiuuante inquisitionē. ita dicit no. Gof. in c. qualiter ⁊ quando. §. debet. in glo. j. de accusa. ⁊ Gofre. in summa. de accusati. §. videamus. ⁊ vide per Baldum in apostil. in l. ij. in iiij. col. de testi. vbi refert dictū Inn. hic ⁊ ipsum limitat. ⁊ vide Bal. in l. eos. §. si quid autē circa fi. princi. C. de appella. vbi dicit quod inquisitor potest post dicta testificata producere testes in quacunqz causa. ⁊ allegat Inn. hic. Et adde hic Bald. in l. ampliorem. prope finem princ. C. de appella. vbi dicit quod iudex de dictis testificatis potest interrogare testes: q2 in iudice

⁊ industriam electam. arg. in c. si. de offi. dele. Jo. and. dicit tenendum vt habetur in cle. iudices. de offi. deleg. ⁊ distingue vt ibi no. in gl. ¶ No. vltimo quod testes debent examinari diligenter: debet enim iudex inquirere de singulis circunstantijs: vt in c. cum causam. s. eo. ⁊ omnia diligenter percunctari. ¶ † Gl. sunt faciles. No. tamen glo. ij.[a] quare testes examinantur sigillatim. Joā. an. addidit aliam rationem ne forte ipsius adinuicē discordantibus vox contradictoria de foris audiatur. arg. s. de elec. in causis. ⁊ sic partes discāt testificata quo casu non esset amplius locus productioni testium. j. e. c. vltra. prima ratio gl. plus mihi placet: nec est verum dictum Jo. an. q2 non posset pars ita diligenter percunctari ex sola contradictione vt per hoc excludatur a productione aliorum testium vt dicetur. in d. c. vltra tertiam. Est tamen casus in quo oēs coadiuuant scilz in publicatione testamenti solennis. C. de test. l. publicati. Quis autem possit canonizare, dic qd̄ nemo preter papam. vt in c. j. de reliq. ⁊ vene. sanc.

☞ Iudex potest ex officio publicatis attestationibus testes recipere non ad petitionem partis: ⁊ si non vult repetere non cogitur licet obscure deponant.

Publicatis attestationibus pōt actor ad corroborandam probationem suam testes producere.

Ad indistincte liceat publicatis attestationibus cum proceditur per inquisitionez testes de nouo producere vel aliquos repetere.

Cum clamor. Iterū examinād[us] est testis q obscure deposuit supple ex iudicis officio. In prima querelā. In secunda mandatum. ibi, mandam[us]. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus acherontinus super simonia ⁊ alijs criminibus erat apud d. pa. multipliciter famatus: vnde frequentibus clamoribus excitatus dedit duobus episcopis in mandatis vt super his diligenter veritatem inquirerent: ⁊ sibi quod inuenirent rescriberēt diligenter. ipsi super simonia ⁊ alijs excessibus testes receperunt: ⁊ eorum attestationes remiserunt do. pape: apertis attestationibus. L. ⁊ G. super simonia ita cōfuse deposuerunt quod ex dictis eorum veritas nō poterat declarari. Unde iterū mādat papa quatenus testes illos iterum examinent ⁊ alios qui super hoc sciuerint veritatem: ⁊ dicta illorum ⁊ aliorum quos receperint sub sigillis suis domino pape remittant. ¶ Not. ibi: apertis attestationib[us]: quod testis potest repeti vt dictum suum declaret etiam post publicationem. quod intellige vt dicetur cum gl. ¶ No. qd̄ obscurum[b] dictum habetur pro non dicto quo ad iuris effectū. ¶ No. vltimo casum in quo idem testis repetitur super antiquis capitulis etiam post publicationem. vide ad materiam qd̄ dixi in ca. per tuas. s. eodem.

¶ Contra hoc ⁊ contra tex. oppono: videt enim q duplici ex capite non debuerunt testes iterum examinari. primo quia si obscure deposuerant fienda est interpretatio contra eum qui illos produxit. vt in c. in presentia. de proba. ⁊ in regula ɔtra eum. lib. vj. secūdo quia est timor subornationis post publicationē. vt in c. fraternitatis. s. eo. sol. gl. ij. anteq̄ attingat absolutionem in cōtrarium opponit de l. si quis intentione. ff. de iudi. vbi fit interpretatio in fauorem proponentis ⁊ non soluit: sed illud pcedit in actore in eo quod dixit in principio cause. Et declara latius intellectum illius l. vt dixi in c. cum ad sedem. de resti. spo. Sed attingēdo solutionem principalis questionis dicit gl. quod istud qd̄ hic dicitur procedit quando iudex mouetur ex officio suo nō ad instantiā partis ⁊ precipue cū procedit per inquisitionē vt hic procedebatur ⁊ maxime in crimine simonie: nam iudex pōt interrogare qn̄cunqz sibi visum fuerit xxx. q. v. iudicantem. ⁊ l. vbicunqz. ff. de inter. acti.

1 c ¶ † No. bene hanc gl. vult enim iudicem[c] posse ex officio suo testes obscure deponentes interrogare etiam vbi processit inter partes. ⁊ idem no. gl. in c. in presentia. de proba. ⁊ in c. per tuas. s. e. vide gl. xxx. q. v. iudicantem. ⁊ in hoc pdest multuz habere iudicē fauorabilē. nā iudex potest sine iniuria alicuius testes obscure deponētes iterū nō interrogare ⁊ absoluere reum per regulam cum iura partium obscura. li. vj. ⁊ per dictū c. in p̄sentia. Item potest interrogare ad animi sui claritatē q2 graue est super re incerta certam ferre sententiā. xj. q. iij. graue. ⁊ d. c. iudicantē. ⁊ l. vbicunqz. ff. de inter. act. Sed ad petitionem partis non tenetur hoc facere: q2 timetur de subornatione: nisi in casibus in quibus dixi. in c. p tuas. s. e.

2 d ¶ † Et vide quod no. Inn. in c. cum Joannes. de fi. instr. dicit tamen hic singulariter Inno. qd̄ etiā ad petitionem partis post publicationē possunt testes de nouo recipi[d] nō ad declarandū dicta aliorum obscura sed ad confirmādum priorem probationē ipsius producentis. ponit exemplum: p duos testes probaui me emisse tali die: aduersarius pbat me alibi fuisse illa die q̄ in loco celebrati contractus: possum etiam post publicationē alios producere ad confirmandum priora dicta scilicet quod eadem die fui presens ⁊ emi: quia non est timor subornationis propter probationem nec debet mihi imputari quare prius non probaui: q2 poteram confidere de mea priori probatione: vnde satis cum iuramento de malitia debeo admitti. qd̄ no. ⁊ hoc latius attigi in c. cum in tua. ⁊ c. ex tenore. s. e. ⁊ in c. series.

3 e ¶ † Nūc quero[e] extra gl. an indistincte cū proceditur per inquisitionez

aliquid ex officio faciēte vel supplēte non timet subornatio.& allegat Inn.hic. Itē vide Archi.in.c.placuit.iiij.q.iiij.vbi dicit qd est speciale in inquisitione que ex puro & mero officio fit:vt non attendat ibi testium publicatio quantum ad hoc qr semper testes producerent cū ibi cesset subornationis timor.& dicit quod forte hec dilucidatio nō est facieda ad petitionē partis:sed officio iudicis & alle. Inno.hic. sed tu vide quod latissime & meli⁹ ꝙ alibi scribit domin⁹ Maria.in repet. c.qualr.in.xxiiij. q.ix.pn.de accus. & per Domi.post Archidi.in.c.per hoc.§.j.de here. in.vj.& per Ang. in repe.l.ij vacantia.in.viij.chart. C.de bo.vac.li.x. Adde hic cautelam quam ponit Bald.in.l.fi.in fi. principij.C.de appell.vbi dat cautelam ꝑ quā semper poterunt produci testes publicatis attestationibus ꝙ tradat eorū nomina iudici & se absentet et postea iudex examinabit ex officio & dicit istum esse nouū modū. & istam cautelam reprobat Ro.in l.iiij.§.hoc autem iudiciū.ff.de dā. infec.in.ij.colum. Itē an iudex ex officio suo possit recipere seu examinare testes super casū nullo ꝓducēte eos. Bal. tenet quod sic in l.iij.C.de adult.& in.l.eos.§.si quid autem.in fi.C.de appel. Sed vide de hoc meli⁹ per Bal.i.l.is apud quē.circa fi.i.col. versic.item argumētum qd iudex. C.de eden. Item add hic qd notat do. Ant.in.c.auditis.in.iiij.colū. de ꝓcu.& Archi. in.c.iudicantem. xxx.q.v.circa fin. Item vide gloss. magnam & Bar. super ea.in.d.l.is apud quem.C.de eden.item an iudex possit recipere testes ex officio vide per Bal.elegāter in.l.presbyteri.j.circa fi.j.col.versi.dictum nota.C.de epis.& cleri.et eūdem Bal.in.c.j.§.porro.que fuerit prima cau.be.amit. Et qd iudex in criminalibus possit recipere testes publicatis attestationibus tenet Bar.expresse in.l.ij.§.si publico.vltra mediū.ver.vlterius vtrū testes. ff.de adulte.

Adde qd cautelam Bal.hic relatā per addentē sequitur Ro.consi. cccclxxix. Et an in criminali publicatis attestationibus possint recipi testes vide Fran.are.consil.cxlvij.

Anto.Francis. An & qn publicatio testiū impediat productionem

liceat post publicationem attestationū testes de nouo ꝓducere vel antiquos repetere vt declarēt dicta sua. Inn.hic ponit duas opin.prima quod sic.& pro hoc iste tex.vbi videt vtraq; probari ibi: tam eorū ꝙ aliorum &c. Et est ratio ꝺm Inno.qr iudici semper sunt publica dicta testium siue per se receperit siue per tabellionē & sic non causatur in iudice timor subornationis ꝓpter publicationem attestationis.nam propter hunc timorē statutum fuit vt post publicatas attestationes non liceret testes de nouo producere.vt in cle.ij.eo.ti. que ratio cessat in processu inquisitionis cū nullus alius sit ibi pars nisi fama vel iudex cui semper fuerunt nota dicta testiū[a]. Idē credit Inno. si aliquis fuisset specialiter deputatus ad ministerium inquisitiōis & illi fuissent publicate attestationes.nam licet sit minister inquisitionis nō tamen habet ius in inquisitiōe.sicut ꝓcurator qui nō potest remoueri post lit.contest.nisi causa cognita.ff.de procu.l.post lit.& in.c.ij.eo.ti.lib.vj.& iste promotor inquisitiōis semper mutari pōt.j. de accu.olim.nec videtur quod talis possit appellare in processu inquisitiōis quia sua nō interest nisi forte appellaret nomine superioris qui inquiri mādauit. Refert alios tenere quod inquisitor seu promotor habet ius in inquisitiōe ita qd mutari nō potest ex quo cepit & poterit appellare sicut qui agit populari actiōe:& postꝙ sibi fuerint publicate attestationes nō poterunt testes produci nisi probaretur collusio.j.de collu.c.finali.et l.eum qui.§.in popularibus.ff.de iureiurā.& l.si cui.ff.de accu. Ad hāc decre.respondēt quod hic non erat specialis executor inquisitionis.vel ꝺm Inno.non dicitur hic qd de nouo interrogētur aliqui vel noui inducantur proprie specialitatem inquisitionis sed ꝓpter obscuritatem ipsoꝝ pertinet ad officiū iudicis vt ipsi se exponant.& forte ꝺm eum hec dilucidatio non est fiēda ad petitionē sed ex officio iudicis.vt no.j.de accu.cū dilecti. nec repetunt vt addat vel vt mutent vel si prius nihil dixerunt nūc dicant:qr subest timor subornationis:sed vt obscure[b] dicta declarent. Sed cōtra eum est tert.hic nam non solum testes hic repetuntur vt se declarent:sed etiā alij de nouo recipiuntur nisi forte vellet dicere quod recipiuntur super nouis capitulis qd est diuinare.vel qd hic non erat executor inquisitionis. Host.concordādo satis notabiliter distinguit.& nota hec verba: quia alibi non habentur ita tale.quandoq; enim iudex procedit ex officio suo mero sine promotore inquisitionis:quādoq; cum promotore.& hoc dupliciter.quandoq; ipse ex officio suo deputauit illum executorē ad eum iuuandum:quādoq; fuit ille deputatus a socijs vel solus ipse sua spōtanea voluntate illum promouet:vt quia forte illum impetrauit a papa. Primo casu non obstante publicatione potest testes etiam de nouo recipere.vt.s.dictum est ꝺm Innocen.et tenet Spe. in titu.de inquisitio.§.nūc tractemus.versi.sed nunquid publicatis.pro hoc text.iste.& ij.q.j.in primis.& ca.causa.q.v.habet.& c.mennam.& hoc verū nisi inquisitor se suspectum reddat malitiose differendo negotium recipiendo nunc vnum [c] testem & publicando & nunc alium &c.hoc enim casu poterit reus recurrere ad superiorem iudicem & facere terminum sibi statui intra quem inquisitionem ceptā expediat:quo lapsu inquisitū absoluat:si prius non fuerit expeditus.ad hoc allegat quod legitur & notatur in.c.oblate.de appellat.§.penul.de restit.spolia.frequens.§.solet. li.vj.& qd no.j.de appel.dilecto.melius facit iudicio meo.c.lator.j.qui filij sint legitimi. Scdo casu cum adest promotor inquisitionis deputatus per iudicem idem dicit Host.quod.s.in precedēti mēbro:quia vere loquēdo iste nō est vere pars sed quasi pars similitudinarie:quia talis nullum libellum offert nec lis contestatur.et in hoc casu potest saluari & intelligi prima opi. Innocē. In tertio casu quando executor datus est a socijs vel ipse se obtulit ita quod se promouet & prosequit inquisitionem vt vera pars:tunc procedat secunda opi.quam refert Inno.de qua.s.vnde tanꝙ pars habebit libellum offerre litem contestari et alia facere in iudicio expedienda.de purga.ca.cū dilecti.de iudi.exhibita.& sic pōt intelligi de accusatio.c.veniens.& ca.cum dilectus.& sic non poterit iste publicatis attestationibus alios testes ꝓducere[a] dicit tamen Hosti.quod si iudex videt ex probabilibus coniecturis quod non expedit ecclesie talem prelatum habere poterit:nō ad instātiam ex quo attestationes sunt publicate:sed ex puro & mero officio melius veritatem inquirere. ad hoc.s.e.per tuas.vel secundū eum iustius est & melius quod illo absoluto ab instātia prime inquisitionis aliam incipiat de nouo vel purgationem illi indicat.que verba multum notabis. nam habes & quando in processu inqsitionis debeat libellus offerri & alius iudicarius ordo obseruari & quando nō.& vide quod dixi in.c.cum olim.s. eodē.& quanꝙ solum prosequatur Hostien.an & quando sit facultas testes de nouo producēdi in causa inquisitionis:idem ꝑ omnia ego puto quo ad repetēdos testes antiquos vt declarent obscure dicta.nam ad petitionem illius quem dixi vere partem censeri: non debet fieri hec interrogatio quia timeri potest subornatio sicut in noua ꝓductione testiū:sz ex officio iudicis poterit hoc fieri vel ad instantiam illius qui vere pars non est: vt quia deputatus per iudicem ad eum adiuuandū & quāꝙ aliqui quos refert hic Inn.dixerint tunc solū testes obscure deponentes iterū interrogandos quādoq; ita obscure dixerunt qd nullum habent intellectū:secus si diuersimode possunt intelligi qr tunc si id habet illā interpretationē illā habebit.ff.de leg.minime.de consue.cū dilect⁹.alias quod benignius est interpretabitur.j.de verb.signi.abbate. Alij aliter.plus tū placet Host.ꝙ dictū suum debeat indistincte declarare.& hec mihi plus placet.& sentit Bar.in.l.si qs intētione.ff.de iud.vbi dicit qd si dictum testis est ambiguū potest iudex si sibi videbit facere per testem declarari.alle.qd legi.& no.in aut.de test.§.qr vero.& hoc in isto.c. Sed aduerte ad illam opi.quam.s.retuli ꝺm Inn.nam potest adduci quod si iudex deliberat non interrogare testem debet intelligere dictū ꝺm cōsuetudinem intelligēdi.[c] Si autem non

& examinationē aliorū testiū:dicas regulariter qd sic.& vide vltra hic alleg.Spe.in ti.de test.in.§.satis vtiliter.ꝑ totū.§.& ꝑ doc.in aut.at q semel.C.de ꝓba.& in aut.de testi.in.§.qr vero.& vide Alex.in cōsi.lviij. & ccxij.in.ij.parte cōsi.& in consi.lxv.in.iiij.parte cōsi. Dicas tamen qd in casibus in quibus nūꝙ sentētia transit in rē iudicatā:puta in causa matrimōiali.iuxta materi.j.c.lator.& c.cōsanguinei.de re iudi.publicatio testiū nō impedit quominus alij possint ꝓduci vt ꝑ Ange.i §.qr vero.in ver. vlteri⁹ oppono.i aut.de testi.et vide gl.i.c.cām matrimonij.de ꝓba. & si vis ad saturitatem & vltra videre de materia vide per Io.bertachi.de fi.in suo reperto.in versic. testes post publicationem.vbi scribit per.v.colum. & vltra.

Sebasti. Sapia.

[a] Dicta testium. Quod in criminalibus non impediatur productio testium post publicationem tenet Roma.in repe.rub.de arbit. col.xiiij. Ange.in aut.de tabellio. in princ.& in aut. de litigiosis. et Angel.de aret.in trac.maleficiorū. in verbo:q iudex. dictum processum publicauit.col.j. & Fede.de senis consi.cliiij.& Ange.are.in pealle. tractatu in versic. comparuerūt dicti inquisiti et negauerunt totum colū.penul.versi. quero an post publicationem.vbi vult ꝙ etiā publicatis testibus ad offensam possunt alij testes examinari.qd qualiter intelligi debeat declarat Salic.in l.fi.col.fi.C.de q̄stioni.

[b] Adde hic qd no.do.de ro.deci. lxxij.in nouis.que incipit:alle q obtinuit beneficium. vbi ponunt qn pars produxit testes qui deposuerūt aliquē cōtraxisse tēpore quo racemi īcipiūt maturari an pars que prius ꝓduxerat possit eosdem post publicatas attestationes producere ad declarandum qd sit tēpus in quo racemi incipiunt maturari & concluditur quod nō.

[c] Interpretatione dicti testis potius attenditur communis vsus loquendi ꝙ propria significatio vocabuli:vt dicit hic domi.Anto.in vl. col.& idem dicit Inno.in.c.cum causam.j.circa medium.s.eo.ista duo dicta Inn.simul alle.Ro.in suis sing.& idem dicit in.l.si finita.§.cum autem plures.ff.de dam.infect.allegando Inno.in.d.c.cum causam.& idem dicit Ro.in.l.sciendum.in.iij.col.ff.de verbo.obliga.& alleg.pro

apparet

sing. illud dictum Inno. de quo vide per Bal. in. l. lucius. ff. de his qui no. infa. de quo late notaui post do. Abb. in. c. intelligentia. de ver. sig. vltra que vide per Bar. in. l. iiij. ff. de leg. j.

Anto. Francis. ¶ An dictum testis debeat intelligi sm cōmunē vsum loquendi. Solet dici quod cōmunis intellectus preponderat significationi verborū sm Bartol. in. l. fi. in xiiij. q. C. de here. instit. de cōmuni vsu loquēdi quādo sit attēdēdus: vide que habent per Bar. et doct. in. l. librorum. §. qd tū cassi⁹. ff. de leg. iij. et vide bar. i. l. labeo. ff. de supel. leg. in. ij. col. et in. l. j. in pe. col. C. de digni. li. xij. vbi dicit quod talis cōmunis vsus loquēdi inducitur ex cursu longi tēporis de quo etiā vide p Bart. in. l. cum delanionis. in. §. asinam. ff. de fundo instru. et vide Bar. in. l. talis scriptura. i. ij. col. ff. de lega. j. et in. l. oēs populi. in. iij. q. vj. prin. ff. de iu sti. et iur. vbi dicit qd cōmunis vsus loquēdi preualet cuilibet constitutioni. Dicas tamē quod vsus loquēdi non potest alterare ppriam vocabuli significationē. l. ij. ff. de vsu. earū re. que vsu consu. et vide Bar. in. l. liberorum. ff. de verbo. signifi.

a ¶ Pro itellectu huius decre. vide q̄ late scribit Albe. in. iiij. pte stat. qd. lxxj. Itē adde hic qd papa pōt dispēsare seu constituere qd periurus seu existēs in pctō mortali admittatur ad testimoniū. idē dicit Archi. i. c. puuli. xxij. q. v. de quo vide p Spe. in ti. de teste. §. j. in. x. col. v. sz q̄rit vtrū papa. Itē adde hic qd piur⁹ admittitur ad testificandū in cā heresis. tex. in. c. accusat⁹. §. lz. de here. i. vj. Itē adde hic gl. fi. in. c. q sine peccato. iij. q. vij. ibi vide Archi. q dicit qd post penitētiā bene admittit pterq̄ in piurio. Itē adde hic Archi. in. c. qcunqz. in fi. vj. q. j. vbi dicit post Vguitiū qd temerarie iurās non repellit a testimonio postq̄ punit. et ita dicit notari in hoc ca. testimonium. et adde hic gl. in. c. simpliciter. in versic. denuo. xxij. q. viij. Itē pro intellectu huius decre. circa hoc crimen periurij vide oīno Archi. in. d. c. paruuli. circa prin. xxij. q. v. qui plene hoc determinat.

Ant. Fran. ¶ An periurus possit esse testis. Dicas qd regulariter nō potest. l. lucius. ff. de infa. l. qui cū vno. ff. de re mili. et not. plene Bal. in aut. si testis pduct⁹ dicat. C. de test. et vide bal. i. l. si veritas. i pe. q. C. de fi. instru. vbi dicit q piur⁹ repellat a testimōio ēt si nō sit cōdēnat⁹. vtrū aūt ex dispen. pa. admittat ad testificādum sicut iste dicit. vide spec. in tit. de teste. in. §. j. in v. sz q̄rit. et tex. i. c. cū. i. et a. de re iudi. et ɔcludit q pōt cū eo dispensare sicut dispensat in multis etiā grauiorib⁹ iuxta gl. in. c. qd trāslationē. de offi. leg. et hr p Spe. co. ti. de teste. in. §. dicēdū. et adde quod periurus repellit qñ iurauit super eo qd est de futuro quo casu ɔtraueniens est infamis: secus si iurauit sup eo qd est de presenti vel de preterito quo casu nō est infamis vt in. l. si quis maior. C. de trāsac. et no. Angel. in. d. l. lucius. de infa. et adde qd periur⁹ peracta pnia pōt esse testis. l. imperialis. in. §. j. et ibi p Bar. C. de nup. et idē voluit Bal. in marga. super Inno. in versi. testes. in. j. colū. sed glo. vr tenere contrariū in. c. fin. de iureiur. lib. vj. de quo etiā vide per Lanfrā. in. c. qm̄ ɜ. in ver. testes. in ver. subseqūēter. de proba. et vide gloss. in. l. iij. in. §. lege iulia. ff. de testi. et p Spe. in tit. de teste. in. §. j. in versi. itē excipitur qd est infamis. et in ver. item qd est periurus. et not. in. c. literas. de p̄sum. et vide Old. in ɔsi. cxcj. et vide tex. in. c. quicūqz. vj. q. j.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Emendatus. In cōtrarium facit glo. in. c. obeūtibus. §. fi. in glo. mag. ad fin. lxiij. dist. qui vult qd emendatus prefertur illi qui semper fuit bonus. tenet Abb. in. c. at si clerici. §. de adulterijs. col. pen. ɜ. de iudi. Ias. in rub. ff. de iusti. et iur. col. j. Sed vide Feli. in. c. eam te. col. viij. ver. infidelitas p̄cedens non nocet. ɜ. de rescrip.

apparet de certo intellectu: tūc capiet qd est benignius. qd mihi nō placet: quia dico qd intentio proponētis debet clare ac dilucide et explicite p̄bari. ideo si probatio vel dictum testis est dubiū interpretatio fit cōtra probare debentē: qz nō p̄bat clare vt debet ad hoc allego text. apertū. in. c. in p̄sentia. de proba. et. d. Bar. in. d. l. si quis intentione. vbi hoc vr tenere. et vide qd dixi in. c. cum ad sedē. de resti. spolia. vbi declaraui intellectum illius. l. si quis intentione. Ad omnē autē dubitationem tollendā seruet inquisitor cautelā hic per Hosti. traditam vt prius examinet dicta testium q̄ illa publicet. et si videat non probatum vel per tales probatum quos suspicatur posse repelli nō publicet si sperat alios habere posse.

1. ☞ Emendatus de crimine nō remanet omnino integer.
2. Quis dicatur emendatus de crimine.
3. An omne peccatū mortale repellat a testimonio.
4. An criminosus repellatur ab officio iudicandi.
5. Quid si aliquis erat criminosus tempore depositionis et non tempore iuramenti: vel ecōuerso an admittatur in testem.
6. Infames de iure vel de facto quibus casib⁹ admittantur ad testificandum: et quibus repellant.
7. Periurus an sit infamis: et an quilibet periurus repellatur a testificando.
8. Conuictus in crimine et etiam emēdatus repellitur a testimonio in causa criminali.
9. Acta in vno iudicio faciunt qualemqualem presumptionē in alio iudicio etiā īter alias p̄sonas.
10. Excommunicatus etiā absolutus an a testimonio repellatur.
11. Confessus crimen in vno iudicio repellit in alio a testimonio ferendo.
12. Qui potest conuinci de crimine obiecto per exceptionem et emendatus: repellitur a testimonio in criminalibus.
13. Filius ingressus monasteriū propter ingratitudinem commissam in seculo nō potest a patre exheredari.
14. Quomodo probetur quod quis sit emendatus: et cui incumbit onus probandi emendationem: et sacerdoti creditur.
15. Emendatus per dispensationem an appellatur a testificando.
16. Testis cui obiecta sunt crimina nō potest obijciētem repellere exceptione criminis: potest tamen probare se innocentem.

TEstimonium. [a] Perseuerās in crimine etiā in ciuili repellitur a testimonio. emēdat⁹ vero nō infamis admittitur in ciuili et etiam in criminali mota ciuiliter: fallit in periurio qui in criminali repellit. Et sunt due partes. Prima tractat de criminoso p̄seuerante. Secunda vero de emendato ibi: si vero. Secunda subdiuiditur. In prima tractat de emendato qui producitur in ciuili vel criminali mota ciuiliter. Secundo de illo qui producit in criminali mota criminaliter ibi: in criminali.

¶ Casus literalis. Testis inductus est in aliqua causa ciuili vel criminali: ab aduersa parte opponitur crimē ipsi testi vt a testimonio repellat p̄batum est crimen contra ipsum: queritur an valeat testimoniū eius. Dicit papa si testis adhuc in crimine perseuerat siue causa ciuilis sit siue criminalis: testimonium eius non valet. Si vero sit emendatus de crimine et eum non concomitetur infamia nō debet repelli a testimonio in causa ciuili nec in criminali cū ciuiliter de crimine agitur preterquā pro reatu periurij: quia periurus nullo casu ad testimonium admittitur. In criminali vero causa si conuictus fuerit de crimine i alio iudicio instituta cōtra ipsum accusatione vel confessus vel si nunc per exceptionem exinde conuincatur: vel si grauata sit eius opinio pro eo quod quandoqz fuit tali modo repulsus potest remoueri a testimonio licet egerit penitentiam. Sed in hoc casu vltimo si sit grauata eius opinio non repellitur in causa ciuili. ¶ No. primo ex isto tex. septem casus in quibus quis repellitur in causa criminali et tres in quibus repellitur in ciuili.

¶ Venio primo ad illos septem quorum prim⁹ est si perseuerat in crimine: et an omne crimē sufficiat dicam cum glo. prima. Ex quo infero quod clericus concubinarius nō potest esse testis etiā in ciuili cum in eo concubinatus sit graue crimē. xxxij. distinc. nullus. et. c. preter. et. c. accepimus. de etate et qualitate. et capitu. vestra. et in. c. fin. de cohabitatione clericorum. et forte idem in laico per tex. not. in. c. nemo sibi blandiatur. xxxij. q. iiij. facit quod infra dicam super gloss. j. Secundus casus si est infamis infamia iuris. quid de infamato infamia facti infra dicam. Tertius si est periurus quod an procedat in transgressore cuiuslibet iuramenti maxime temerarij infra dicam. Quartus si alias instituta accusatione contra eum fuit de crimine cōuictus licet nūc sit emendatus: non enim prodest ad hoc vt admittatur in causa criminali criminaliter mota. hoc probatur in versi. licet. qui venit aduersatiue ad. §. precedentem. in quo emendatus admittitur in ciuili. Quintus si fuit alias de crimine in iudicio confessus nō sufficit emēdatio. vt supra. Sextus si pōt modo per exceptionem conuinci intellige quod alias commisit crimen. nam si posset conuinci quod hodie perseuerat idem esset in ciuili. vt. ɜ. in princ. debet ergo sic intelligi vt ponat speciale cum criminaliter agitur. et idem Innocen. et Ioan. andre. sicut secundum eos repelleretur confirmatus consecrationem petens. de quo in. c. dudum. ij. de elec. et. c. super his. de accusatio. Septimus si grauata sit eius opinio pro eo quod tali modo scilicet per viam exceptionis fuit quandoqz repulsus. Casus vero in quibus in ciuili repellitur vel cum de crimine ciuiliter agitur sunt hi. primus si perseuerat in crimine, secundus si est infamis. tertius si est periurus. ¶ Nota secundo ex his duobus proximis casibus et ex litera quod nō omnis periurus est infamis etiā de iure canonico. quod probatur hic in litera. nam vt dicit Ioan. and. et bene si omnis periurus esset infamis frustra tex. exciperet periurum cū supra excepisset infamem. sed an hoc sit verū gnāliter infra dicā. ¶ † [1] Nota pulchrum tex. et menti tenendum quod emendatus de crimine non remanet omnino integer. vnde nō restituitur pristine presumptioni nature: qua quilibet presumitur bonus. vt in. c. fi. de presumptionibus. sed in factis arduioribus remanet p̄sumptio contra. vides enim hic quod emēdat⁹ [b] licet presumatur idoneus in causa ciuili nō tamē in causa criminali. nō ergo presumitur innocens et integer actu: alias sibi fides adhiberet etiam in causa criminali. ad hoc bonus text. in. c. forus. in fi. de verborum significatio. Ex his habes limitare. c. ferrum. l. distinc. vbi dicitur quod post penitentiā non debet inspici quod fuit. per regulam

a ℭ Peccatum mortale. Adde Fede.consi.ccxx. Anto. Francis. ℭ An existens in peccato mortali repellatur a testimonio vide gloss. ⁊ Bar.in.d.l.iij.in.§.l.iul.ff.de test.vbi dicit qđ sic nisi peniteat. ⁊ vide Spe.in titu.de testi.in.§.j.in ver.sed qd in crimine heresis in versi.itẽ opponit qđ est criminosus.vbi etiam dicit qđ probat penitens p sacerdotez cui cõfessus est p c.nemo.de simo. ⁊ p.ca.in capite.l.dist. ⁊ vide glo.in c.ipsi apli.ij.q.vij. ⁊ gl.in.c.pceptũ.xxxij.q.v.adde tñ qđ nõ oẽ peccatũ mortale repellit quẽ a testimonio puta si quis mendaciũ dicat puta si testis diceret q̄ esset inimicꝰ vniꝰ partis vt euitaret onus testificandi cum tamen id nõ esset verũ. ex tali eñ mẽdacio licet mortalr peccaret vt in.c.ne qs.xxij.q.ij.tñ ex hoc nõ repelleret a testimonio. ⁊ est text. sing.ꝭm.d. Abb. in.c.inquisitiõis.de ac.dixit tamen Spe.i ti.de teste.in.§.j.ver.sed queritur qđ ex dispẽsatione pape existẽs in pctõ mortali põt testificari p ea q̄ habẽtur in.c.cum.i. ⁊ a.de re iudi.

Sebasti. Sapia.

b ℭ Continuatione. Vide Abb.in c.a crapula.j.de vita ⁊ hone.cle.vt q̄ ex pseuerantia delictum aggrauat est tex.i.l.vnica.C.de sup exac.li.xj. ⁊ in.l.oẽs.C.de delato.li.x.cuz multis allegatis per dñm meũ do. Rochũ Curtiũ i repe.c.fi.in.j.not.s.de consuetudi.

c ℭ Vide Joã.an.in.c.si quando.super glo.fi.de elec.in.vj.vbi vult qđ criminosus sic repellitur a iudicãdo sicut a testificando.

Sebasti. Sapia.

d ℭ A testificãdo. Vide multa congesta p Feli.in.c.sciscitatus.colũ.j.ver.crimẽ non repellit.s.de rescri.

e ℭ Utrũ canonicus criminosus repellatur ab eligendo: ⁊ ad hoc vide aliquid per Jo.an.in.c.si qñ.super glos.fi.de ele.lib.vj.sed tu vide Archi.in.c.non põt.ij.q.vij.vbi dicit qđ si vacante sede capitulum vult deputare vnũ criminosum scrutatorem eligentiũ si ei opponat repellit: sed si post electionẽ factam adhuc opponat ex hoc sic poterit peti q̄ cassari debeat electio, ⁊ ita dicit tenere Uincen.in.c.in Genesi.de electio.

semel malus.lib.vj.nã non presumitur bonꝰ vel malus vsquequaq3 saltẽ vt admittatur ad actus legitimos ⁊ publicos. ⁊ not.bene qđ nõ prefigit hic aliquod tempus: sed sufficit pbare qđ alias fuit criminosus vel cõfessus seu conuictus de crimine. Ex quo infert qđ peractio penitentie etiã cum interuallo seu lapsu magni tẽporis nõ sufficit vt purgetur ex toto presumptio cõtra eum ex delicto orta.alibi tamen videtur tex.nota.in nuere quod triennalis temporis testimoniũ sufficit ad augmentũ virtutis ⁊ vt presumatur bone vite: vt in aut.de mona.§.humana autem natura. ℭ Nota quod appellatione cause ciuilis non venit causa in qua agitur de crimine licet ciuiliter. ponũtur autẽ ista hic vt diuersa. ⁊ dic quod hec causa est quasi mista inter criminalem ⁊ ciuilem vt est pulcher text.in.c.tue.de procura.facit.c.super his.de acc.in fi. An autẽ aliquo casu appellatione simplicium veniant mista vide per Barto.in.l.si ita.ff.de liber. ⁊ posthu. ⁊ per Joan.calde.in.c.per venerabilem.qui fil.sint legi. ⁊ tetigi in.c.at si clerici.§.de adul.de iud. ℭ † No.vlt.quod dicitur quis emẽdatus de crimine cum de illo egit penitentiam.hoc probat finis.c.exponẽdo tacite principium vbi facta fuit mentio de emẽdatione venit enim aduersatiue ad princip.quasi dicat licet is qui egit penitentiam cum sit emendatꝰ admittatur in ciuili nõ tamen in criminali.vnde dicit hic Joannes and.super verbo perseueret: qđ perseuerare dicit quis in delicto ex quo non egit penitentiam vel egit simulatam et ad vomitum rediit.de penitentia distin.iij.in principio.et in.c.si quis aũt. ⁊ aliquid dicetur cum gl.fi. ℭ Unum nolo omittere quod colligi potest ex litera ibi: comitetur ⁊c.quod infamia concomitatur infamatum: ⁊ sic cõcomitãdo associat.inheret enim sibi adeo quod ipsum nunq̄ relinquit sequitur enim eum quocunq3 se vertit sicut lepra leprosum.arg.j.q.j.cito turpẽ. ⁊ sic in quolibet loco potest tanq̄ infamis repelli: quia afficit personã.vide ad hoc quod no.Inno.in.c.qualiter ⁊ quando.ij.ad fin.de accusa. ⁊ Federi.de Se.cõsi.xxiij. ℭ Quoniam casus superius collecti euacuant totam fere materiam huius.c.quam glossator noster transiuit sicut muscipula super prunas: ideo examinabo prius quemlibet casum de per se: ⁊ sic habebitur longe clarius q̄ per alios huius.c.materia. Primus igitur casus est si productus in testem perseuerat in crimine. ℭ † Circa quez quero an omne peccatum repellat a testimonio. Abbas hic cum quo simpliciter transit hic Joan.and.referendo sentit quod omne peccatum mortale[a] sufficit: sic enim exponit verbum crimen: quod hic in princ. ponitur, ⁊ remittit Joan.andre.pro differentia inter crimen delictum ⁊ peccatum.ad gloss.in regula peccatum.lib.vj, ⁊ ad.l.j.C.si aduersus delictũ.vide bo.tex.lxxxj.dist.c.j.vbi dicitur qđ crimẽ est graue peccatũ accusatione ⁊ dãnatione dignissimũ. Alanus ⁊ Uinc.in.c.sup eo.s.eo.cũ quibꝰ trãsit ibi Jo.an.dicunt referẽdo qđ crimẽ d3 esse tale quod a promotiõe repellat ⁊ cũ eo nõ fuerit dispensatum ⁊ hãc opi.vt nõ sufficiat quodlibet crimen tenet Pau.hic vt refert do.Ant.quem se qui ipsemet videtur. Inherẽt aũt isti opi. Ala.et Uincen.facit ꝭm eas q2 tex.iste facit mentionẽ de crimine ⁊ nõ de peccato. Itẽ mẽdax q est in peccato testificatur.allegant.s.eo.c.iij.sed melius allegarent.c.inquisitionis.in versicu. ⁊ an fides.j.de accu.ergo non omne peccatum repellit.d.Card.instat: tandem concludit quod cum de iure ciuili nõ repellatur testis propter crimen nisi sit de eo dãnatus.s.eo.c.super eo.nec dãnatus de quolibet crimine repellit: sed tãtum qñ dãnatus est in iudicio publico.ff.eo.l.iij. ⁊ .iiij.q.iij.item.l.iul.in quo dãnatꝰ sit infamis.ff.de publi.iu.infamẽ. ⁊ de his qui no.infa.l.athletas.§.calũniator.de iure autem canonico non expedit qđ sit damnatus sed sufficit quod nunc probetur crimẽ.s.eo.c.super eo. ⁊ hic.nec in alio scdm eum reperimus recessum a iure ciuili.remanet ergo ius ciuile saluũ in alio vt nõ sufficiat excipere de quolibet crimine nisi sit tale de quo possit accusari in iudicio publico. Sed aduerte quod hoc dictũ sentit hic Inno. ⁊ latius prosequit.vult eñ in effectu qđ de crimine qđ nõ irrogat infamiã cõdemnato non potest excipi contra volentẽ accusare vel testificari contra laicum: sed contra clericum sic: quia ex quo crimen est tale qđ impedit eum promoueri ad sacerdotiũ nõ põt testificari vel accusare sacerdotẽ.facit.ij.q.vij.ipsi apostoli. ⁊ si hec forẽt vera esset maxima restrictio ad istũ tex.s3 ego credo q̄ de mẽte iuris canõici fuit repellere quẽlibet perseuerãtẽ in quocũq3 peccato mortali: vt sentit abbas. nam peccatum mortale potest dici peccatum graue cũ pro eo si nõ dat penitẽtia deus punit eternaliter perpetuo igne.vt in.§.alias ea demũ.xxv.di.probatur etiã in.§.criminis.ea.di.in fi.vbi peccatũ mortale licet nõ sit de grauioribus appellatur criminale.dicit enim qđ peccatum veniale efficitur criminale ex consuetudine ⁊ continuatione[b]. Itẽ credo qđ perseuerãtia in quolibet peccato mortali excludit quẽ a promotione: arg.xxv.dist.c.fi. Est enim species seu presumptio cuiusdam heresis perseuerare in peccato mortali.habet enim cũ ecclesia quasi pro infideli cum nõ velit acquiescere preceptis ecclesie.arg.viij.q.j.sciẽdum. ⁊ .lxxxj.dist.si qui sunt pſbyteri.nã veniale efficitur mortale si datur in eo perseuerãtia: vt supra dixi.fortius mortale multum aggrauatur ex perseuerantia. Item videtur hoc probari in.c.forus.in fi.de verbo.sig.nam vt ibi clare colligitur in idoneitate testificandi solum inspicitur innocẽtia ⁊ integritas vite non autem publicitas criminis.dicit eñ ibi text. pulcherrimus ⁊ penitus destruens theoricam contrariã: qđ si bona vita defuerit in teste fide carebit.non eñ potest iustitia cũ scelerato homine habere cõmercium.ad idẽ.ij.q.vij.nõ põt.vbi dicit qđ nõ põt hoibꝰ esse fidelis qui deo existit infidelis: qđ contingit ex perseuerãtia in peccato mortali. Item de iure canonico omne peccatũ põt dici publicum vt no.gl.in.c.j. ⁊ .ij.de collu.dete. ⁊ .ij.q.iij.§.preuaricator. Si autem peccatum fuit momentaneum l3 mortale ex quo nõ perseuerauit diu in illo satis potest dici qđ ad hoc vt habeat locũ.§.in criminali.nõ sufficit quodcũq3 peccatum mortale s3 d3 esse de grauioribus: q2 tex.in illo.§.referẽdo eũ ad pncipiũ loquit qñ fuit alias cõuictus cõfessus vel repulsus: q2 perseuerabat in crimine.vbi aũt nõ pbatur perseuerãtia nõ aggrauatur tñ peccatũ: quinimo nõ amittit nomẽ iusti is q statim surrexit vt in.c.septies.de peni.dist.iij. ⁊ super illo ver.in criminali.est posita illa glo. Inno.gl.tñ not.in.c.ipsi apostoli.ij.q.vij.dicit qđ ex quo quis semel incidit in peccatum mortale nõ admittitur amplius ad testimoniũ in causa criminali quantũcunq3 sit emẽdatus.facit iste tex.in pe.casu. ⁊ forte hoc verius: sed primum equius. Hanc opi.predictã satis sentit hic Host.dum dicit qđ temerarium iuramentum repellit a testimonio si iurantem non penituit: ⁊ tamen non est crimen publicum nec de grauioribus peccatis: vt colligitur ex tex. ⁊ gl.xxij.q.iiij.qui sacramento.hoc idem sentit Inn.in.c.intimauit.s.eo. Ad idem bonus tex.maxime iuncta glo.que est in verbo compellendi.vj.q.j.illi qui.cũ precedẽti. Nam perseuerans in peccato mortali notatur infamia canonica ⁊ repelli debet etiam ab accusatione vt in iuribus preall. Non ob.c.inquisitionis.prealle.quia non est ibi mortale.dicebat enim illud vt testificãdo euitaret inimicitias. Item ⁊ melius illud est in odium ipsius testis qui volebat se subtrahere a testimonio dicendo falso se esse inimicũ alterius partis. ⁊ si diceremus contrarium quilibet se hoc modo posset subtrahere a testimonio.facit quod dicit Inno.in.c.intimauit.s.eod.per hoc cap.licet.s.de prob.cum ibi no.vbi patet quod is qui est leuis opi.puta secundum doc.ille qui est solitus dicere quotidiana mendacia licet nullum ledat non tamẽ admittitur in testem vel saltẽ modica fides sibi adhibetur.fortius ergo debet repelli is qui dicit mendacium cum iactura alterius ⁊ perseuerat in illo. Et vide ad materiã quod no.gl.ij.questio.vij.ipsi apostoli. ⁊ tex.in.c.infames.vj.q.j. ⁊ in.c.constituimus.iij.q.v. Concludo ergo quod in foro canonico seruabitur qđ statim dixi tam contra clericos q̄ contra laicos: sed in foro ciuili seruabitur ius ciuile cũ papa intendat illud in suo foro corrigere: vt satis colligitur in.d.c.super eo. ⁊ hec est theorica gl.in regula possessor.libro.vj. nam princeps debet habilitare criminosum ad facultatem testificandi vt satis colligitur in.c.per tuas.de simo. ⁊ in.c.in fidei fauorez.de hereti.lib.vj.sicut legitimat quot ad successionem.quod tenet hic Uincẽ.et Spec.eo.titulo.§.primo in.ij.char.in versic.sed queritur vtrum papa. ℭ † Aduerte[c] tamen quod licet criminosus repellatur a testificando[d] non tamen repellitur sic indistincte ab officio iudicandi.sed de hoc vide plene per Inn. ⁊ alios in.c.sciscitatꝰ.de rescri.vbi dicã. ⁊ per Jo.an.in.c.fi.de cleri.excõ.mi. Hinc dicit hic Uincen.qđ licet canonicus criminosus repellatur a testimonio ⁊ ab ordinibus non tamẽ ab eligẽdo[e]: quia

¶ Si testis nō erat criminosus tpe iuramēti ſꝫ tpe depositiōis vel ecō tra an valeat eiꝰ dictū vide gl.ī cle.j.de offi.dele.⁊ qđ ibi not.ſup Abb. ¶ An ⁊ quādo īfamia repellat a testimonio: adde hic Imo.in.l.cū lege.ff.de test.vbi dicit qđ in actu extraiudiciali vel testimonio testis nō repellit a testimonio ꝓpter infamiam niſi de ea notorie conſtet.ſecꝰ dicit fore in iudicio ⁊ de hoc dicitꝰ eſſe gl.valde no.⁊ forte ſin. Et de h̄ an ⁊ qñ īfamia repellat a testimonio: vide egregie multū elegāter ꝑ bal. ī lec.i.l.cūctos populos.in.ij.char. vſ.qnto oppo.C.đ ſum.tri. Et addđ ꝙ testis deponēs ꝯ cardinalē repellit a testimonio: ꝗuis ſit infamis ſola infamia facti hoc optime ꝓbare vr tex.in.c.preſul.in.fi.ij.qđ.iiij. dū tert. dicit ſiue aliqua ſit īfamia Et de hoc an īfamia iuris repellat a testimonio.viđ Bald.in repeti.l.cūctos.in.j.char.v.ſꝫ de īfame īfa.C.de ſum.trin.an aūt infamis infamia facti repellat a testimonio: viđ per Flo.in.l.iij.in prin.de testi. Itē vide Archi.in.c.ipi apli.circa fi.ij.q.vij.vbi dicit qđ infamia facti tm̄ repellit testē in cā criminali. Item adde hic Archi.in.§.cuiꝰ in agendo.cir.princ.iij.q.viij.vbi dicit criminoſum bene repelli a testimonio ſed pretextu infamie ciuiliter non poſſum repellere eum a testificādo quē nō reputaui infamē a iudicando. Itē adde bal.in.c.ad nostram.cir.princ.de ꝓba.vbi dicit qđ infamia facti nō ſolū repellit a testimonio in cā ciuili ardua ſꝫ ēt ſi eſſent plurimi testes.et de hoc dicit eē caſum ſingu.in.c.lꝫ cāꝫ.§.qdā vo.de proba. Itē adde hic Bal.in.c.j.in ti.quot testes ſint ne.ad probādū ingratitudi.vbi dicit qđ qñ quis reqrit ī actu testes integre opi.ſi ſint infames infamia facti tūc repellunt propter infamiā facti.⁊ alle.l.ſi qs ex argētarijs.§.j.ff.de eden.ſꝫ de qōne hic poſita p.d.Ant.vide hic plene Bar.in.l.caſſius.ff.de ſenato.⁊ dato qđ īfamis nō poſſet testificari dico qđ ſi cōdēnatus de infamia pendente appellatiōe testificat: lꝫ poſtea per deſertionem appellationis ſñia ſit confirmata: ſic infamia ſit retractata tñ nō vitiat illud testimoniuꝫ ita elegāter decidit Bar.poſt Guil.de cu.in.l.furti.in prin.ff.de his qui no.infa.

quia ſuum officium exequit. Sed ſi capitulum faceret illū electorē vel ſcrutatorē poſſet repelli: qꝛ nō eſt fide dignꝰ.ſ.de ele.qꝛ ꝓpter. Et no.hoc qꝛ facit ad multa predicta omnia ſic ſtricte nō accipiuntur in his que veniūt ad aliquē purgādum: ſed dic in illis vt habes tex.in.c.cōſtitutꝰ.de pur.canoni.iuncta gl.pe. Cui aūt incūbat onus ꝓbādi perſeuerantiā vel emēdationem collige ex his que dicā ſup glo.fi. ¶ † Circa hunc[a] caſum queritur qd ſi criminoſus erat tēpore depoſitionis ſed nō tempore iuramēti vel ecōtra.vide Archid.iij.q.v.cōſtituimus.Spec.eo.tit.§.opponit.ver.qd ſi testis.⁊ ibi per Ioan.an.in addi.⁊ per eundem in regula factum legitime.li.vj.in mercurialibꝰ.⁊ dic non ſufficere qđ tēpore iuramēti fuerit non criminoſus: quia fides requiritur etiam tempore depoſitionis vt probatur in.d.c.forus.in fi.aliud dicit in caſu cōuerſo: nam ſi erat criminoſus tpe iuramenti ⁊ non fuit oppoſitum non pōt repelli nūc tēpore depoſitiōis ex quo non eſt emēdatꝰ niſi ſm qđ hic dicitur.nā iuramentū aſtringit cū licet eſſet criminoſus vel excōicatus.⁊ hoc tene.

6 ¶ † Venio ad ſcđm caſum qui eſt qđ quātūcūqꝫ quis eſt emēdatus de crimine ex quo eū comitatur infamia repellitur[b] a testimonio: circa quē q̄ro de qua infamia intelligitur. Hoſtien. Petr.et Abb.dicunt qđ de infamia iuris. Nec ob.qđ dicitur in verſi.quāuis.quaſi dicat qđ infamia facti repellit in criminali dūtaxat.vt in.d.ver.ꝗuis.et vide ad hoc qđ no.in Spe.eo.ti.§.j.v.qd de portātibꝰ.⁊ ver.item qđ eſt infamis. Io.an.dicit qđ infamia facti tātum repellit in criminali: in ciuili vero ſi eſt infamatꝰ de crimine etiā repellitur ad hoc.ſ.tit.j.licet.ver.quidā vero.⁊.ſ.eo.licet ꝑmo ⁊ ſecūdo.⁊.c.in literis.⁊.ī.ti.proxi.preterea.⁊ de excep.j.qđ intelligit qñ infamia facti ſeu infamatio cauſat a crimine ita qđ crimē ſit proxima cauſa infamie.vbi vero infamatio vel opinionis grauatio non cauſat a crimine ſed ab alio medio: puta quia incarceratꝰ fuit vel a testimonio alias repulſus: putat locū habere qđ hic dicit vt aggrauatio opinionis nō repellat in ciuili ſed in criminali ſic vel aliter ſcđm eū infamatio facti cauſata a crimine de quo cōſtat quē emēdatū nō repellit in ciuili vt hic in fi.⁊ ſi emēdatione nō conſtat repellit vt in predictis iuribus ⁊ in criminali vero repellit ſemꝑ vt hic.hec ſunt verba formalia Io.and.que no.Barto.in.l.cunctos populos.C.de ſum.trinita.⁊ ſic diſtinguit qđ infamia iuris indiſtincte repellit: in ſubſidium tamen admittuntur cum tormentis.l.ob carmē.§.pe.ff.de testi.facit.l.qui vltimo.ff.de pen.infamia facti in criminali repellit vt hic niſi in ſubſidiū: vt ſupra dictum eſt in ciuili admittūtur ſed minus eis creditur ⁊ ſic ꝓcedit gl.in.d.l.j.⁊ qđ no.in.l.iij.§.due autē ſunt cauſe.ff.de car.edi. Poſſunt tñ testes eē ita ignobiles ⁊ infames qđ nō admitterent ſine tormēto vt.ſ. Parum differt hec opinio a dicto Io.and. ſed illud pleniꝰ ⁊ ſubtiliꝰ.ſed Bal.in.d.l.j.late in hoc inſtat cōcludens in effectu qđ infamia facti repellit in criminali ⁊ in alijs cauſis grauioribus in quibus requiruntur testes omni exceptiōe maiores. Nota bene hoc vltimum quia limitat iſtū tex.allego pro hoc ca.licet ex quadam.ſ.eodem.⁊.c.j.de conſanguini.⁊ affini.⁊ vtrobiqꝫ per gloſ. vbi licet cauſe eſſent ciuiles reqrunt testes omni exceptione maiores: ⁊ ſic nō infames infamia facti: qꝛ tales non admittuntur, in alijs vero cauſis admittuntur non vt per eos perueniatur ad ſententiam diffinitiuam: ſed valet ad inſtructionem ⁊ fundandam inquiſitionē.⁊ vt is cōtra quē deponūt ſubijciatur torture.no.hoc. Sed in cōtrariū adduco tex.in.c.qualiter ⁊ quādo.ij.de accuſ.⁊ in.c.cum in iuuentute.de preſumptio.vbi patet qđ dicta non integrorū non ſufficiunt ad fundādam inquiſitionem.d.Card.tenet ꝙ infamia iuris vel facti indiſtincte repellit tā in criminali ꝙ̄ in ciuili.mouetur: quia iſta litera loquitur generaliter in principio ⁊ appellatiōe infamie intelligitur tam infamia facti ꝙ̄ iuris nec reperitur ius contrarium probās.ad hoc quod not.Dy.in regula infamibus.li.vj. Non obſtat ſecundum euꝫ iſte tex.in ver.in criminali.quia nō loquit in infamia facti: ſed in grauatione opinionis que in minus ſe habet quā fama.allegat ad hoc gl.no.in.c.ſuper eo.de conſan.⁊ affini. Ego in hac materia dico triplex eſt infamia: quedam iuris que dicitur ciuilis: quedam canonica: ⁊ quedam infamia facti que potius dicitur infamatio. Prima ſcilꝫ iuris indiſtincte repellit ſm omnes.⁊ probat hac ratione: quia fundamentum testimonij eſt fides vt in.d.c.forus in fi.ſed iſte caret fide cum eiꝰ ſtatus ſit diminutꝰ ⁊ maculatus iuris diſpoſitiōe.⁊ dicitur infamia iuris illa que irrogatur ꝑ ſententiam vel ipſo facto in caſibꝰ in quibus iure cauetur duntaxat de quibꝰ vide tex.⁊ glo.bonam iij.q.vij.§.porro.⁊.l.athletas.§.calūniator.cū.§.ſeq.⁊.l.j.ff.de his qui no.infa.⁊ tenet hāc regulā qđ regulariter oēs īfames ſm leges ſunt īfames ſꝫ canones.hoc ꝓbat tex.not.in.c.oēs vo.vi.q.j.no.Inn.in.c.qualiter ⁊ qñ.ij.ꝑalleg. Quis autē poſſit iſtam īfamiā tollere ⁊ restituere priſtine fame.dic vt plene not.ī.c.cū te.de re iudi.⁊ in.l.j.§.de qua.ff.de poſthu.⁊ vide Bar.ī.l.infamē.in fi.ff.de publi.iudi.vbi querit an ciuitas poſſit restituere fame. Admittunt tales infamati[c] ad testificādum in ſubſidiū vt iudex ex eis eligat aliquā ꝑſumptionē: vt.d.l.ob carmē.⁊.l.qui vltimo ſupplicio.preal. Secūda infamia.ſ.canonica eſt illa q̄ cauſatur ex quolibet peccato mortali.vt cap.infames.vj.q.j.⁊ ibi per glo.⁊ illa ſi datur perſeuerātia repellit ab accuſatione ⁊ testimonio de iure canonico.⁊ hoc indubitatum ſi datur perſeuerātia in crimine.vt.ſ.dixi.nam ſolum crimē cōtinuatū ſufficit vt predixi. Sed an ſublato peccato remaneat effectus illius infamie.cōiter tenetur qđ nō vt notatur in iuribus ꝑalle.⁊ gl.in.c.illi qui.vj.q.j.⁊ Inn.hic.⁊.ī.dicetur. Tertia.ſ.infamia facti ī criminalibus indubie repellit.⁊ idē in cauſis grauioribus: vt predixi ſm Bal.niſi quo ad preſumptionē.in alijs vero puto qđ admittant ſꝫ plus vel minus vel nihil credet ſm qualitatē vel quantitatem infamie.de hoc videt tex.nō cauillādo literā in.d.c.licet.de ꝓba.vbi dicit qđ quidā ex illis testibus erāt ita male fame ⁊ leuis opinionis qđ modica vel nulla eis erat fides adhibenda vñ intelligēdo alternatiuā vel proprie videt ibi de hoc caſus.facit etiam ad hoc tex.in.c.fi.ī.eo.īducēdo vt ibi dico. Itē probo per iſtū tex.q in v.in criminali.ponit ſpeciale in cā criminali.ergo īdiſtincte

¶ Adde an infamis poſſit eſſe testis Alex.cōſi.lxxxvij.ij.lib. Ro.ſing.ſuis.fo.xiij.⁊ qd de infame q reputat bone fame ꝑ Alex.cōſi.lxxi.lib.j. Anto.Franciſ. ¶ Circa iſtā materiā de infame an ⁊ qñ repellatur a testimonio. Dicas qđ ad ſui preiudiciū pōt eſſe testis quoad ſemiplenaꝫ proba.⁊ quo etiā ad inducēdā ꝑſumptionē.de quo vide gl.in.l.mater.C.đ calū.⁊ habet ꝑ Paul.de ca.ī.l.ij.ī.§.j.ff.ſi ex nox.cauſa aga.⁊ adde etiam ꝙ infamis testificat etiā de his q̄ vidit anteꝙ̄ eſſet infamis: de quo ꝑ gl.⁊ Bart.ī.l.iij.ī.§.due cauſe.ff.ad carbo.et habet ꝑ Bal.ī.l.ij.C.de ſen.⁊ vide bal.ī.c.j.ī ti.quot testes ſint neceſſ.ad ꝓbā.ingra.in vſib.feudorū vbi multū videt de h̄ dubitare.adde tamē qđ pōt eſſe testis ad excuſandā calumniam ſcđm Spec.in titul.de calū.vbi etiā per Bald.in addi.in §.j.⁊ adde qđ poteſt eſſe testis ī testamento ſcripto manu testatoris: ſm Bal.in.c.j.in tit.qui pares eſſe deſi.in vſibus feudorū.⁊ vide eundem Bald.in.l.j.C.de ſumma trinita.⁊ pōteſt eſſe testis infamis qñ habeat alios conteſtes idoneos: ſecundū Iaco.butri.et doctor.ſingulari.⁊ maxime Bald.in.l.ſi quis ex argentarijs.in prin.in.§.qđ eū.ad fin.de eden.et habet per Salic.in.l.in bone fidei.in.xv.col.C.de rebus credi.et vide Paul.de caſtr.in conſi.xciij.incipi.non ſequendo ordinē.ad fineꝫ.vbi etiā dicit qđ affinis qui als repelleretur a testimonio rōne affinitatis ſimul cū alijs admittitur.

✠ Sebaſti. Sapia.

c ¶ Tales infamati. Idē tꝫ Sali.in l.ea quidem.co.j.verſ.ad quintam queſtionem.C.de accuſati.vbi pōit exemplum in leonibus de quo etiam per Alex.in conſi.lxiiij.incip.viſo themate.in.j.col.in.j.vol.

✠ Sebaſti. Sapia. ¶ Grauioribus. Quod in cauſis grauioribus repellatur a testimonio infamis infamia facti tꝫ Bal.in.c.ad noſtrā.in ꝑn.ſ.de ꝓbatio.⁊ in.c.j.in ꝑn.in tit.an remo.debe.testes.in vſibus feudorū.⁊ ad hec no.dictū Ange.in.l.q iudicio.ff.de accuſa.vbi dixit qđ ſi ex forma ſtatuti debet credi accuſatori dāni dati vel alterius criminis nō tamē credetur ſi ipſe accuſator ſit infamis infamia facti.

a ✠Sebasti.Sapia. ¶ Periuriũ. Quid periurus presumatur iterum falsum iurare voluit gl.in.c.paruuli.xxij.q.v.vnde semel periurus perdit beneficium iurãdi.vt no.Bal.in aut.& qui.in prin.C.de bonis aut. iudi.possiden.Fede.de senis in cõsi.xxiij.incip.titius electus.& in consi. cclv.incip.dñe Alexã.& Feli.post Abb.in.c.ex parte.col.ij.s.eo.et Andre. sicu.l.c.j.j.de accusa.& Ludo. Ro.i.l.admonẽdi.ff.de iureiurã. vbi dixit ꝙ illi q fuit periurus nõ deferr iuramẽtũ.

b ¶ Utrum periurus sit infamis.& qd sic tz Hosti.in sum.de vsu.§.pe. versic.qd de notarijs. quẽ refert & sequir Archi.i.c. sicut viri.xl.dis.sz ipse idem Archi. in.c.paruuli.xxij. q.v.dicit qd periuri sunt infames de iure canonico non autem de iure ciuili nisi in casu.l.si quis maior. C.de trãsac.et qd periurus non sit infamis nisi in casu.d.l.si quis maior.tz Bal.i.l.obseruare.§.proficisci.vers.xxxiij.q̃ritur.ff.de offi.procõ. Et de hoc vide p Imo.in cle. j.in.vj.col.de iu.iur.& p Paul.de cast.post Gui.de cu.in.l.iusiurãdũ qd ex conuentione.§.pcurator.in fi.ff.de iureiuran. Itẽ vide Archi. in.c.quicunq3.circa mediũ.vj.qõ.j. vbi dicit ꝙ nõ obseruãs sacramẽtũ qd hz rei obseruãtia:puta q2 est de futuro & consistit in dãdo vel faciẽdo est infamis al's nõ. Et dic qd ĩ hac materia no. Hof.i summa de iureiurã.§.queritur an periurus. Sed tu de ista q̃stione vide etiã p Archi. in.c.inter cetera.xxij.q.iiij. ¶ Adde an piuro credar. Alexã. consi.cxxxiij.& an sic ĩfamis & ei possit ɔferri bñficiũ. Fede.cõsi.cxxxix. Cal.cõsi.xxiij.de iureiur.et qñ habeat locuz.l.si qs maior.p alex.ɔsi. xxxiij.li.j. Et an non seruans fidẽ promissam sit infamis.per do.de ro.deci.suis in antiqs.de iureiurã.

in ciuili non repellitur. Non ob.si dicatur qd loquatur in grauatione opinionis:q2 dico qd grauatio opiniõis nõ differt ab infamia facti:vt no. Dy.in.d.regula infamibus. Hosti.& Joan.and. hic.& sentit gl.hic in ṽ.grauata opinio.i fi.allego tex.satis bene hoc probãtẽ.i.c.tãtis daniel.lxxxj. dist. Nec ob.c.super eo.quod allegat do.Car.qui non loquitur in grauatione opinionis sed in rumore. Rumor vero bene in minus se habet q̃ infamia seu fama.vt no.glo.in.d.c.super eo.et aliam allego glo.in.c.si duo.xxxv.q.vj. Nec obst.qd iste tex.loquatur in principio indistincte de infamia quia dico ꝙ necessario oportet ĩtelligere de infamia iuris & non facti.nam infamia facti tollitur saltem quo ad iuris effectum per emendationem cũ tollitur per purgationem quod minus est:vt est tex.in.c.de crimine.xv.q.v.& in.c.mennam.ij.q. v.& c.cum in iuuentute.de presum.cum ergo hic excipiat infamiam ab eo quod dixerat de emendatione:necessario sequitur quod non loquir de infamia facti quod non debeat plus operari presumptio infamie quam veritas.sed si vere cõmisisset delictum & fuit emẽdatus non repelleretur in ciuili:ergo fortius quando fuit infamatus tãtum.loquitur ergo de emendato respectu delicti qui remansit infamis ex sententia vel ipso facto quando tale erat crimen:puta quia palam exercebat vsuram.vt in.l.improbum fenus.C.de his qui notãtur infamia.& iij.q.vij.porro.& hoc quo ad secundum casum. An autem infamia repellat ab officio tabellionatus sicut a munere testificandi:vide no.per Bart.in.l.eadem.ff.ad legem iul. repe.aliquid per Bald.in.d.l.j.C.de sum.trinita.

7 ¶ † Uenio ad tertiuz casum:dicitur eñ:hic periurus quantũcunq3 sit emendatus non admittir in testem. Et aduerte quia loquitur iste text.etiã eo casu quo periurus nõ est infamis:alias nõ recte exciperetur a casu precedẽti. ¶ Circa hũc casum quero an procedat hoc in quolibet trãsgressore iuramenti. Host.instat tandem ipse & Joan. an.concludunt distinguẽdo inter licitum & illicitum iuramentum vt violans licitum iuramentũ indistincte repellatur a testimonio siue iurauerit de presenti siue de futuro siue p̃terito.& pro hoc facit q2 iste tex.repellit quẽlibet periurũ.siue ergo iurauerit falsum siue.nõ.si nõ seruauerit iuramẽtum periurus est. Si vero iuramẽtũ fuit illicitũ ɔcludũt qd nõ repellit a testimonio nec infamat. Et dicit Hosti.cõiter teneri p doc.ꝙ temerariuz iuramentũ nõ repellit a testimonio sicut nec a dignitate.de iureiur.sicut nostris.& vide de hoc gl. in.c.florẽtinũ.al's archidiaconũ.lxxxv.dis.qd ipse Host.putat vex in eo quẽ penituit.& remittit ad summã.eo.ti.§.ij.ṽ.fama.& ver.excipir.& hoc plz & no.vt.s.dixi. Si añt est dubiũ an iuramẽtũ est licitum vel illicitũ dicit idẽ ac si fuisset licitũ:quia nõ debuit venire cõtra,ppria autoritate.de elec. venerabilẽ.& no.bene ꝙ talis haber pro periuro. & si diceres:vñ est ista specialitas in periuro cum secus sit in alijs criminibus grauioribus:sufficit eñ ꝙ quis sit emẽdat⁹ vt in principio.dicit Jo. an.post Hof.qd in teste pura & simplex requirir veritas.iij.q.ix.pura.iij.q.iij.c.j.& iuramentum. est confirmatio veritatis.de iureiur.& si christus. Sed nil ita veritati cõtrariũ sicut falsitas que est eius immutatio.in aut.de instru.cau.in princip. Item periurus quodam respectu vincit homicidam.xxij.q.v.ille qui item dicit hoc maxime procedere qñ quis commisit periuriũ[a] in testificãdo nam ex quo semel deliquit in illo officio:suspect⁹ est semp in illo.vt in.l.si aliqd.C.de suscept.& arc. li.x.& est tex.ĩ terminis nostris in.c.quicũq3 sciẽs. vj.q.j. ¶ Sz cõtra hunc casum op.de superfluitate.sufficiebat eñ excipere infamẽ cũ quilibet periurus[b] sit infamis:vt in.c.infames.vj.q.j.in.c.cõstitui.in.fi.iiij.q.v.vbi expresse hoc dicit Uin.& Hof.hic dicũt qd ẽm canones qlibet periurus est infamis:vt in cõtrarijs. Secus ẽm leges etiam si fuerit dãnatus.ff. de crimi.ste.l.vlt.nisi in casu.l.si qs maior.C.de transac.vbi text.loquir de veniente cõtra transactionẽ iuratã.sed per hoc nõ soluitur cõtrariũ cum hic loquamur de iure canonico.& nihilominus inferr cõtrarium. Jo.an.aperte nõ tangit cõtrarium nec soluit:sed ex tex.aperte colligir qd.s.dixi vcz periurum non esse infamẽ.& cũ illa opin.transit.d.Ant. qui putat periurum esse infamẽ infamia canonica que repellit a dignitatibus.d.c.infames.& sic dicit se intelligere Fed.cõsil.xxiij.& lx.& xix. quo ad infamiã iuris:sec⁹ vbi veniat cõtra iuramẽtũ firmans pactũ.& hoc casu loquitur.d.l.si qs maior.que cũ sit penalis dz restringere.nec est verũ secundũ eum qd quidã dixerunt scz iurm in se habere pactũ.ad hoc quod no.in.c.debitores.de iureiuran.d.Car.tenuit indistincte ꝙ quilibet periurus est infamis infamia ciuili ẽm canones p iura superi⁹ allegata. Nec ob.iste tex.quia non facit nisi per contrarium arg.qd cessat cum habemus iura superius allegata in contrariũ. Ego dico qd illa iura contraria dñt intelligi de infamia canonica.qd patet ex eo quia omnes mortalibus criminibus irretitos appellant etiam infames:qd sonaret in absurdum sed intelligeretur de infamia ciuili.nã sequeretur ex hoc quod semel notatus aliquo peccato mortali nunq̃ ampli⁹ posset celebrare neq3 officium suum exercere nisi restituerer fame per papã quod est falsum.vt in.c.si.de tempo.ordi.& quod intelligantur illa iura de infamia canonica.no.gl.in.c.quicũq3.vj.q.j.facit gl.in.d.c.illi q. eadem causa & qõne que quidem infamia tollitur per penitentiã:vt.s. dixi. Non ob.glo.in.c.querelam.de iureiur.& in.c.peruenit.de fideiuss. q2 relate ad tex.solum probant de eo qui venit cõtra pactionẽ iuratã. Dic ergo ẽm leges ꝙ aut qs iurauit de p̃terito vel presenti:& nõ efficitur infamis licet falsum iurauerit. Exemplũ in eo qui falsum testimonium tulit si tamen in hoc vltimo casu condẽnarer,efficeretur infamis non tam ratione iuramenti q̃ ratione falsitatis. Si vero iurauit de futuro & nõ seruauit:& tunc si iurat sibi vel deo non efficitur infamis sec⁹ si iurauit ei cũ quo contraxit. Et sic loquitur.d.l.si quis maior.nã hoc casu plus deliquit:quia fallit deum & proximum.hoc voluit in effectu glo.& Bart.post eam in.l.lucius.ff.de his qui no.infa.ita Joã.de lig. sentit hic.& vide Archidia.in.c.autoritatem.xv.q.vj.& in cap.paruuli. xxij.q.v. Idem per omnia dic de iure canonico:q2 non reperimus contrarium & materia est penalis:imo potius probatur cõtrariũ hic si vis litere nõ infertur.frustra enim excepisset de periurio si quilibet esset infamis secũdum canones.

8 ¶ † Quartus casus cum alias instituta accusatione fuit de crimine conuictus.intellige licet nunc sit emẽdatus vt ponat aliquid specialiter in causa criminali.vt.s.dixi.pondera hũc casum non enim requiritur quod fuerit cõdemnatus.sed satis est qd fuerit conuictus.fortius ergo procederet iste casus si fuit cõdemnatus:vt dicit hic Joã.an.& bene.

9 ¶ † Ex hoc no.quod attestationes facte in iudicio criminali faciunt fidem in alio iudicio etiã inter alias personas. Sed hoc procedit vbi non agitur de magno preiudicio:vt hic alias secus ad hoc quod no.in.c.per inquisitionẽ.de ele.& in.c.inter dilectos. de fide instr. Ex quo etiam collige qd acta in vno iudicio faciunt qualem qualem fidẽ in alio etiam interueniẽte alia psona.

10 ¶ † Et facit iste casus ad questionem nũquid sufficiat probare aliquem fuisse excõmunicatum ad hoc vt etiam absolutus a testimonio repellar.arg.qd non. iiij.q.ij.& ibi satis de hoc in summa. Inno.hic instat multũ & in effectu ponit duas opiniones.prima videtur sua vt non obstet excõmunicatio ex quo secuta est absolutio nisi propter crimen ,ppter quod fuit excommunicatus. Ratio q2 potuit iniuste & sine cause cognitione excõmunicari. Itẽ potuit esse iusta excõicatio & excõmunicatus extra culpam puta q2 iudex excõicauit nõ cõparentem in termino assignato:sz ille fuit legitimo impedimento detentus:quod non constabat iudici. nec ipsa excõmunicatio debet obesse:quia est medicina.vt in.c.j.de senten.excomm.li.vj.ideo ea.cessante nõ debet aliqua infamia remanere. Secunda est opinio quorũdam vt ipse refert quod nisi excõicatio fuisset lata expressa causa legitima qd tunc probatur culpa:nec est necesse aliter illam probare:puta quod fuit excommunicatus:quia erat cõtumax in parendo super crimine de quo fuerat cõdemnatus:alias secus. Inno.videtur hanc opinionem limitare vt procedat quando tale crimen fuisset expressum in sententia quod ipso facto infamaret. In alijs autem criminibus secus:quia acta penitẽtia cessat infamia canonica. & in hoc obscure loquir sed vult dicere quod cum secuta absolutiõe dicatur emendatus de illo crimine nõ debet ampli⁹ obstare vt hic.in p̃n. Sed minus loquitur generaliter cũ in criminali non sufficit eum fuisse emendatum:vt hic in versi.in criminali.do.Anto.& Hostien.videntur sequi hanc vltimam opinionem:vt licet excommunicatio de se nõ repellat ex quo fuit secuta absolutio tamen obstat crimen expressuz in ipsa excommunicatione:quod probatur per sententiam. Sed aduerte tamẽ tu q2 scdm hoc hodie semper obstaret excommunicatio preterita in causa criminali cum excõmuuicatio nõ feratur sine expressione cause al's relaxatur tanq̃ iniusta vt in dicto.c.j.de senten.excom.lib.vj.quod est valde grãue cum iura repellant solum excommunicatum de presenti.vt in.c.decernimus.eo.tit.lib.vj.vbi de hoc per Archidiac.& nunq̃ aliqui

aliqui dicunt de excommunicato in preteritū. Item cum excommunicatio posset fieri extraiudicialiter et sine cause cognitione graue est dicere quod probat crimen in ea expressum. Obstant et multa alia que colligi possunt ex sequētib⁹. Unde ego distinguo sic: quod aut excōicatio fuit lata pro tali causa que non sufficeret etiam si expresse probaretur ad repulsionem testis: puta pro simplici cōtumacia in qua diu nō perseuerauit: et nō sufficit probare excōmunicationem post absolutionem. nā preterita excōmunicatio non obstat ratione predicta nec causa etiā si vera esset ergo etc. et hoc casu nullo modo procedunt dicta doctorum. Aut cā est sufficiens et tunc aut nō fuit expressa in sententia et non obstat qz presumit qd fuerit iusta maxime hodie. vt i.d.c.j. Aut cā fuit assignata in sententia et si intra decendium prefixum ad appellandū obtinuit absolutionē nō prodest de ea obijcere post absolutionē nisi aliter vere probet crimen. in aut. si quis in aliquo. C. de edē. Itē qz ante decendiū etiā excōicatiōis sententia nō presumitur iusta nisi aliter probet vt notanter dicit Inno. in c. qm contra. in fi. de prob. et in c. bone. §. de elec. Nec obstat qd petijt absolutionē: qz hoc potuit fecisse ex bona cōscientia qz bonarū mētiū est timere peccatū etc. v. dist. ad eius vero. et de homi. c. exhibita. nec absolutio presupponit necessario vinculū qz pōt interpretari ad cautelā: vt no. Inn. in c. venerabilē. de elec. Aut nō appellauit et post lapsum decēdij fecit se absolui vel si appellauit appellationem deseruit: et tūc magis dubiū: vr tū qd sufficiat pbare excōicationē ad probationē criminis ad effectū vt repellat a testimonio et post absolutionē: qz nō appellādo vr acqeuisse sentētie. et lz nō trāseat in rē iudicatā quominus possit peti absolutio transit tū quo ad certos effectus: et inter alios est vt psumat iusta: vt notanter dicit Inn. in. d. c. bone. et c. qm §. et Jo. an. in c. venerabilibus. de sen. excō. li. vj. et optime facit. c. lz. de sentētia excom. li. vj. vbi talis repellitur in iudicio et extra nisi probet quod iniuste fuerit excōicatus. nisi dicas qd ibi perseuerabat in excōmunicatione. sed idem videtur post absolutionē quo ad effectus pteritos. hec intelligo vera quādo excōmunicatio fuit lata in presentē: secus si in absentē et ignorantē: qz tunc nō videt acquiescere. ad hoc c. apostolice. de cle. exc. mi. et per Inn. in c. innotuit. de eo q fur. or. rece. hec procedunt indistincte si in sententia fuit expressum tale crimen qd damnato irrogat infamiā nā tūc repellit indistincte. In alijs aūt criminibus obstat probatio excōmunicationis vbi nō sufficit emēdatio vt in periurio et in criminali. sed vbi sufficit emēdatio nō obstat excommunicatio preterita: qz probatur emēdatio per absolutionē: et hec tz: lz alias nō cōsyderata. quicquid sentiāt hic doc. et gl. iiij. q. j. in summa. Et ex predictis pōt etiā instrui an et qn excōicatus dz absolui vt ferat testimoniū: de quo ēt dic vt dixi in c. veniēs. ij. §. eo. et maxime ad predicta facit iste tex. seu casus pdictus et sequēs in quib⁹ sufficit pbare qd al's fuerit conuictus vel cōfessus vel qd alias fuit repulsus: et sic sufficit

11 psumptiua pbatio. forti⁹ qn fit modo pdicto: et hoc bñ no. ¶ †Quintus casus qn alio iudicio instituta accusatiōe contra ipsum fuit crimē cōfessus. Ex hoc no. qd cōfessio facta in vno iudicio etiam criminali facit fidem in alio cōtra cōfitētē quo ad hoc vt repellatur a testimonio quasi sigillet opinionē ipsius. secus vr in alijs: nā cōfessio facta cū vno nō nocet quo ad aliū. ff. de interro. actio. l. si. vide qd no. Inn. in c. ij. de ordi. cog. ¶ Et pōt adduci ad questionē nūqd p solā cōfessionē qs infametur si delictum erat famosum. de quo vide p gl. et bar. in l. ictus fu

12 stium. ff. de his qui no. infa. ¶ †Sextus casus qn nūqz de crimine fuit accusatus sed nūc per exceptionē pōt cōuinci et sufficit ad repellendū. et intellige vt. §. si etiā nūc esset de crimine emēdat⁹ vt sic ponat aliquid speciale cum agitur criminaliter. nā si perseueraret repelleret etiam in ciuili et sic essem⁹ in primo casu. et no. hoc: qz est valde durū vt semel delinquēs quantūcūqz sit emēdatus remaneat suspiciosus vt nō admittatur in testē in causa criminali. puto qd si intrasset postmodū religionē sublata esset omnis causa suspiciōis per tex. no. in c. si. et pe. xix. q. vl.

13 a ¶ †Ubi dicitur qd nō lz parētibus filios factos monachos^a exheredare qñuis dum essent in seculo inciderint in causam ingratitudinis. facit dicta aut. de monachis. ver. humana. ¶ Septim⁹ casus qn nō pbatur crimē de pñti neqz fuit cōuictus vel cōfessus sz qd aggrauata sit ipsius opinio pro eo qd alias fuit repulsus ab actu testicandi. et declara hanc grauationem opinionis. vt. §. dixi. et videtur velle text. qd si nō est grauata ex hoc sua opinio alias lz fuerit repulsus nō sufficit ad repulsionem. ¶ Uenio ad gl. q. oēs sunt faciles. et §. declarate et limitate preter finalem que est in principio facilis. ¶ In secūda parte qrit

b qualiter pbabitur qd quis sit emendatus^b de crimine: rñdet qd pōt probari per sacerdotem suū cui fuit cōfessus. et no. gl. Host. et Joā. an. dicit hoc pcedere in cōfessione et penitentie iniunctione: id est qd p sacerdotem pōt probari cōfessio et penitentie iniunctio: exterior vero satisfactio probabitur per familiares et alios qui viderūt. et sufficit satisfactio occulta si crimē fuit occultum: si vero fuit manifestum debet esse penitentia manifesta: lz nō solēnis. ij. q. j. si peccauerit. xlv. dis. ad illud.

14 l. dist. in capite. fm Inno. ¶ Nota bene hoc dictum sentiunt enim isti qd non sufficit quem esse cōtritum et cōfessum et actu destitisse a peccato ad hoc vt dicatur emēdatus: sed requiritur satisfactio exterior que tū presumitur fm Inno. si crimē fuit occultū cōfessionem probādo de delicto per sacerdotem. sed si peccatum fuit manifestum non presumit ex sola cōfessiōe: sed oportet quod pbetur. aliter Distingnit Glo. in. d. c. si ipsi apostoli. ij. q. vij. dicit enim quod in ciuili presumitur quis emēdat⁹ si crimē fuit occultū: quia nō presumitur imme mor sue salutis: sed si crimen fuit manifestum probabit se egisse penitentiam per sacerdotē. In criminali vero siue crimē sit occultū siue manifestū siue egerit penitentiā siue nō repellitur vt hic. et hanc opi. tenet Spe. eod. titu. §. j. versic. item opponitur. ego sequor primā opi. quia ex quo non fuit ita occultum quin nunc probetur per testes debet probari emendatio saltem per sacerdotem modo predicto. nā semel malus amittit presum-

c ptionem bonitatis^c et presumitur semper malus nisi probetur bon⁹: vt in regula semel malus. li. vj. Ex his colligit qd onus probandi se emendatum incūbit ei cōtra quē probatur crimē. An autem super confessione sit credendum simplici verbo sacerdotis sine iuramento. dicit Innocē. quibusdam videri qd sic fm Host. facit qd sic: qz gerit vices dei. §. de offi. ordi. si sacerdos. vnde sicut a deo non exigeretur iuramentum ita nec ab ei⁹ vicario. facit. xxij. di. c. pe. dicit tamen Hostiē. aliquos dicere cōtrarium quia licet in foro cōfessionis teneat vicem dei: in contentioso vero in quo pducit secus. ad hoc. §. eo. nuper. dicit Jo. An. quod primum equius secūdū verius: quod placet. Et hoc no. casum in quo creditur vni testi. et hoc propter facti qualitatem: quia cōfessio fit in

15 secreto. j. de peni. distin. j. quem penitet. ¶ †Aduerte vnū not. dictū quod ponit hic Jo. an. post Uincē super gl. iij. dicit enim quod si quis fuerit emendatus per dispensationem hoc ei proderit quo ad oēs questiones. s. tam ciuiles qz criminales. alle. §. de fil. psby. ex tua. et j. de schisma. frater nitati. et not. Innocē. hic in ver. in criminali. qui vult istum emēdatum in criminali repelli nisi secum sit dispensatum vel nisi sit integrum restitutus. alle. de re iudic. cum te. Ego hoc dictum admitto in restitutione in integrum: quia illa restituit in pristinum statum. ij. qd. iij. in fine. Sed in dispensatione dico cōsyderanda verba dispensationis. nam posset fieri solum ad effectum vt nō deponatur vel puniatur pena delicto condigna. ad hoc. §. indulgentia. ead. causa et q. vide de hoc quod dixi in c. at si clerici. §. de adulterijs. de iud.

16 ¶ †Ultimo glo. querit an testis cui crimē obijcitur possit repellere obijcientem exceptione seu replicatione criminis. et tandem cōcludit et bene quod nō: qz obijciēs se defendit ideo non potest repelli pretextu criminis. Nec ob. c. personas. §. eo. de quo glo. oppo. et non soluit. nam ibi similitudo morbi id est criminis repellit testem nō autem partem obijcientē cōtra testem. Sed no. aliā rationē huius glo. dum dicit qd contra testem dixit recte non agit sed potius contra partē ne vtatur illius testimonio. et idem Innoc. in c. verum. de foro cōpe. Facit enim hoc ad multa. Primo qd si crimen obijcitur contra clericum testem in foro ciuili possit de hoc cognoscere iudex secularis. Secundo ad vnum dictum Joā. an. super text. dicit enim quod huic testi cōtra quem obijciuntur crimina nō sunt capitula tradenda. vt no. j. de purga. cano. c. inter. Tertio facit pro opinio. Joā. et Philip. qui dicunt quod pbare possunt testes meos honestos quos aduersarius dixit et pbauit male fame: allegat. iij. qd. iij. de iudicijs. quod no. §. eo. ex tenore. qd placet: qz vt predixi potius iste se defendit cōtra exceptionē aduersarij quam alium defendat. Nunquid autē ipse testis possit assumere defensionem et probare innocētem: dicunt Jo. Uincē. et Philip. qd sic ne fama ipsius grauetur sicut potest ostēdere se liberū per chartam manumissionis. in aut. eo. ti. §. si vero dicat. et hoc placet. nam licet directe nō excipiatur contra testem vt. §. dixi: tamē indirecte leditur ipsi⁹ opi. vt pbatur hic in tex. quia si semel fuit repulsus semp potest repelli i criminali: ideo pōt pro suo interesse assumere defensionem. facit optime in simili. l. a sententia. ff. de appellatio.

a ¶ Tu vide glos. in verbo maculā. in. d. aut. de mo. que dicit qd de iure ciuili p ingressum mōasterij nō absoluitur causa igratitudinis post Cy. et Bal. in l. deo nobis. C. de epis. et cle. quāuis p ingressum monasterij fili⁹ dicat legitimari: vt dixit sing. Guil. de cu. in l. j. C. de sacrosan. eccle. et ibi refert et sequitur bal. i lec. in. v. col. ¶ Adde tn qd Roma. sin. suis. fol. xiiij. dicit qd casus est sin. xix. q. vlti. c. nō liceat. et qd mirat qd doctores imbratant. Zacharias. ¶ Uoluit allegare Ro. i suis sin. in nu. 481. inci. g. in l. deo nobis. Anto. Francisc. ¶ An legitimatio fiat p igressum religionis. Uide Bal. i l. j. in lec. in iiij. co. in versi. iuxta hoc qro. C. de sacrosan. eccl. vbi dicit qd legitimatio fit p ingressum religionis sicut p oblationē curie et vide p ant. de rosa. in tract. legi. in iij. lib. in si. et per Alex. de Imo. in cōsil. lxxiij. in iiij. parte consi.

b ¶ Emendatus. Add publice ro ma. consil. cccxv. Sebasti. Sapia.

c ¶ Presumptionē bonitatis. Uide bar. in l. si cui. §. ijdē ver. venio ad scdam partē. ff. de accusat. in l. cassius. ff. de sena to. Alex. in consi. v. in j. col. in j. vo. et in cōsi. xciij. col. ij. eo. vo. Fel. in c. cum venerabilis. colū. xvij. et se. j. de excep. Marisi. in sing. ccxvij. incip. ter vel quater.

a ✠Sebasti. Sapia. ¶ Prima. vide Bal. ⁊ Jmo. in. l. ij. §. inspecto. ff. quẽad. testa. aper. vbi dicunt dicta testiũ non dicuntur didicita nisi sint intellectualiter ⁊ mature visa. ⁊ dicit Gemi. in. c. sciendũ. in fi. xxix. dist. ꝙ discurrẽs testes nõ põt dici eorũ dicta percunctatus qđ refert ⁊ sequtur Feli. in gl. rub. proc. huius libri. col. pe. ver. adde princ. glo. ibi etiam in ver. quero quid si publicatio. dicit quod si publicatio at testationũ fuerit nulla. puta q̃ facta die feriata tñ si ps didicit testificata ita scientia impedit ꝓductionẽ: sꝫ ipsemet Bar. in ea. aut. i vl. col. in vẽ. quero quid si prior. dicit qđ si examinatio testium sit nulla lꝫ pars didicit testificata nõ impedit de nouo testes producere sup eisdẽ cap. ⁊ vide d. Anto. in. c. fraternitatis.

b ¶ Viderit. An ⁊ qñ ꝓpter didicita testificata excludat ps a ꝓducendis testib᷒. ad hoc qđ not. Bal. l. inciuile. ff. ð leg. vbi dicit qđ ꝑ q̃s ceperat legere testificata ⁊ superuenerit notarius q̃ de eius manibus abstulit attestationes ex hoc nõ dr̃ percũctat᷒ dicta testiũ ideo nõ repellit a productione. ad qõnẽ h̃ positam adde qđ no. do. Ant. post alios in. c. cõstitutis. el. ij. in gl. fin. ꝫ. e. Scias vnũ in hac materia qđ notari᷒ qui pandit attestationes alteri ex ptib᷒ añ q̃ fiat publicatio tenetur pena fal. Jdẽ dicit Bal. in c. publicatio. i pe. col. de ele. h. d. ẽt no. Bal. in. l. fi. in viij. col. ver. extra q̃rit de editione. C. ð edẽ. ꝑ tex. i. l. si q̃s aliquid. §. instrumẽta. ff. de penis. ⁊ ad hoc vide tex. i. l. q falso vel varie. ff. de testi. q tex. põt intelligi etiã in teste reuelãte. ⁊ vide Bar. i. l. i. §. q i rõnib᷒. ff. de fal. imo ego dico ꝙ i hoc casu erit piur᷒ q̃ dicit venisse ꝫ vnuꝫ ex capitulis iuratis ex creatione sua que enumerat. d. Ant. post Hosti. in. c. sicut in versi. quero hec habeãtur ibi: scđo ꝙ secreta. ne cleri. vel mo. sed tu de hac q. vide p. d. Abb. i. c. cũ olim. el. ij. ð offi. deleg. ⁊ adde hic gl. i añpe. col. in aut. at q semel. C. de proba. que dicit ꝙ sola scientia testificatorum impedit ꝓductionem testiũ. ⁊ alle. text. i cor. de testi. sec᷒ dicit in renũtiatione. ⁊ illđ idẽ de didicitis testificatis tꝫ ibi Bart. in. v. col. versic. venio ad quartum.

1 ☞ Qui vidit testificata si non plene examinauit: non prohibetur a quarta productione.
2 Qui intellexit a testibus ꝓductis id qđ testes deposuerunt non prohibetur a productione alioꝝ testium nisi fuerit presens qñ testes deposuerũt.
3 Juramẽtum malitie semper potest exigi quamuis iuratum sit de calumnia.
4 An iudices possint delationes datas a iure abbreuiare vel prorogare.
5 Tempus mediũ inter primã dilationem ⁊ secundam non computatur ad vidẽdum an iste dilationes date excedant tempus trium mensium.
6 Quando incipiunt dilationes currere.
7 Js qui habuit dilationem triũ mensiũ pro testibus in eadem prouincia existentibus: an habebit aliã dilationẽ sex vel nouẽ mensium pro testibus in longinquo existentibus.
8 Prouincie continentes que dicantur.
9 An in exceptionibus probãdis sit locus quarte dilationi.

Vltra tertiam. Quarta productio nõ est dãda sine solẽnitate legali de qua hic. primo ponitur regula. secũdo exceptio. ibi: nisi. ¶ Casus literalis Aliq̃s habuit tertiam productionem testiũ: adhuc petit quartam: querit vtrũ debeat audiri. Respondet papa ꝙ non nisi prestito iuramento. qñ neqꝫ per se neqꝫ per alium testificata didicerit: nec per dolum nec per aliquam machinationem quartã petit productionẽ: sed q̃ illos habere nõ potuit quos nunc producere intendit. ¶ Not. ibi: ꝓductionem qđ super eodem nõ debet fieri vltra tres productiões testium nisi cum solẽnitate: de qua hic. Et aduerte quia licet glo. hic capiat productionem pro dilatione: vt sit sensus qđ quarta dilatio ⁊ non productio hic prohibeatur: qđ etiam sentit glo. iij. q. iij. §. spacium. que dicit intra vnã dilationem posse fieri mille productiones. tamẽ iste tex. ⁊. c. significauerunt. ⁊. c. in causis. ⁊. ꝫ. eo. ⁊ aut. at qui semel. C. de probatio. loquũtur. ⁊ vtũtur verbo productionis ⁊ non dilatiõis. vide ad intellectũ huius. c. quod plene dixi in. d. c. in causis. ¶ No. ibi neqꝫ ꝑ se neqꝫ ꝑ aliũ. ꝙ nõ refert an faciat quis per se vel per alium vbi idem resultat effectus: qđ procedit etiam in penalibus. vt in. c. si quis suadente. xvij. q. iiij. iuncto. c. mulieres. de senten. excõ. ⁊ vide quod ibi dixi. ¶ Not. ibi subtraxerit. quod eoipso quod subtraxerit testificatã presumitur qđ fuerit percunctatus. presumitur enim contra eum ex delicto. arg. in. l. si de possessione. C. de probationibus. ꝫm Jnno. ⁊ Hostiẽ. ¶ Not. ibi testificata quod nõ distinguitur inter testificata sua ⁊ alterius partis. Ex quo colligit quod siue subtraxit testificata per se siue alterius partis vel fuerit percunctatus non admittit amplius ad productionem testium licet quidã contra: sed primum plus placet Jnno. ⁊ cõmuniter doctoribus. ⁊ intellige quod impediatur acsi publicatio fuisset solẽniter facta ⁊ non vltra. hoc dico: quia sicut publicatione non obstante admitteretur super nouis capitulis. vt in. c. cum venisset. ꝫ. eo. ita ⁊ fortius si fuisset ꝓuatim testificata percunctatus. facit. c. constitutus. ꝫ. eod. in fine. ¶ No. ibi artẽ. qđ hoc verbũ artẽ: quãdoqꝫ sumitur in malã partẽ. ad idẽ. xxij. q. v. quacũqꝫ arte. ⁊ xlvij. dist. sicut q̃nqꝫ sumit in bonã partem. xci. di. c. clericus ¶ †Vltimo no. ⁊ põdera verbũ percũctatus. qđ nõ sufficit quelibet inspectio momẽtanea actorũ ad hoc vt excludatur q̃s a ꝓductione testiũ. sed req̃rit qđ fuerit percunctatus qđ idẽ est ꝫm doctores quod diligentem cunctat᷒ seu valde scrutat᷒ seu valde scrutãs: nã dictio per auget. vt in. l. vrbana. §. pernoctare. ff. de verbo. sign. ⁊ notatur in. c. si constiterit de accusa. Et per hoc decidũt doctores hic duas q̃stiões. ¶ Prima[a] an is qui viderit[b] testificata tñ illa nõ plene examinauit prohibeat a quarta productione. ⁊ dicũt cõmuniter doctores qđ nõ per ꝓdicta. ⁊ q̃ cessat finalis causa prohibitiõis ex quo non vidit illa taliter qđ possit alios per id subornare. de renũtia. post translationẽ. ⁊. c. cũ cessante. de appel. Consuluit tñ Host. qđ quam cito perpẽdit attestationes esse suas desistat a lectione illarũ. ¶ †Secunda questio q̃d si nõ vidit attestationes sed a testibus productis diligenter exq̃siuit ⁊ ipsi recitauerũt depositiones quas fecerant: an prohibeatur deinceps ꝓducere testes. doctores cõmuniter dicunt ꝙ nõ: tñ q̃ nõ est iure cautũ. ff. eo. l. j. ⁊ supra c. j. tũ q̃ nec rõ nec equitas hoc suadet cũ ꝑ viuã vocẽ nõ potuerit plene instrui. facit. de priuile. cũ persone. li. vj. Addit Host. aliã rationẽ: q̃ potest esse qđ testis falsum refert. de accusatio. inq̃sitionibus. §. fi. q̃ vult cõplacere vel q̃ non recordat. Et no. hãc rationẽ. facit ad ea q̃ dixi in. c. ꝑ tuas. de proba. qđ si testis extra iudiciũ dixit vnũ et in iudicio aliter: stetur secundo dicto iurato. ¶ Et no. qđ vbi quis subtraxerit testificata vel fuit percũctatus nõ solum excludit a quarta productione: vt hic: sed etiam a secunda eadẽ ratione quia excluditur a quarta: sed per timorẽ subornatiõis ad hoc dictũ. c. cõstitutus. in fi. ꝫ. e. vbi probatur. Hinc dicit glo. not. ij. q. i. in primis. in verbo si eo presente. qđ si pars interfuit examinationi testiũ non debet admitti amplius volens alios producere. ⁊ sic limita qđ. ꝫ. dixi. Jtem scias quod hec quarta productio nõ datur indistincte etiam seruata solẽnitate de qua hic. sed oportet ꝫm Jnn. qđ petatur itra tẽpora statuta de q̃b᷒. iij. q. iij. spaciũ. ⁊. l. j. C. de dila. nam vt ibi habet pro ꝓducendis testib᷒ qui sunt in eadẽ ꝓuincia nõ dat vltra tres menses. si incontinenti ꝓuincia nõ datur vltra sex: pro vltra marinis nõ vltra nouem. ⁊ illud tp̃s est prefixum nõ vt possit abbreuiari sed vt nõ possit elongari sine maxima causa: vt ibi. Si ergo pars habuit breuiorem dilationẽ ibi cõtentã admittitur ad quartã productionẽ seruata solẽnitate de qua hic dũmodo nõ excedat tẽpora ibi statuta. alias autem nõ admittet nisi ꝑ bñficiũ restitutionis. Ego nõ credo necessariũ bñficiũ restitutionis ex quo nõ est facta publicatio nec lata sententia sꝫ satis est adhibere summariã cognitionẽ ⁊ si reperit cãm vrgẽtissimã dãdi dilationẽ vltra illa tempora põt iudex cõcedere ⁊ rõne triũ ꝓductionũ factarũ seruare solennitatẽ: de qua hic. de hoc enĩ vr̃ tex. in. d. l. j. ⁊ in. d. §. spacium. ⁊ facit ꝙ j. dicã post gl. in. j. q. ⁊ si vis istrui quo ordine dãtur dilationes ⁊ quoties sue ꝓductiões. vide qđ dixi in. c. ij. de dilatio. ⁊ i. d. c. de causis. Et tractauit hic Jnn. ⁊ Jo. ⁊ alij q̃dã q̃ nõ sunt de materia huius. c. vnde primo expediã glo. secũdo aliquid dicã. ¶ Opp. ⁊ videt qđ ex quo semel in causa est iuratũ de calũnia nõ debet iterũ iurari: vt in aut. hoc sacramentum. C. de iur. cal. ¶ †Glo. ij. r̃ndet qđ istud iuramẽtũ differt a iuramento calũnie: q̃ primũ est de veritate vt hic ptꝫ. s. qđ nõ didicit testificata. sꝫ iuramẽtũ calũnie est de credulitate ⁊c. vt in gl. Hosti. non videt hoc placere. dicit enĩ qđ iuramẽtũ calũnie extẽdit ad illum qui dilationeꝫ petit superfluam. vnde dicit Jo. an. qđ hoc iuramẽtũ calũnie exigit ad tollendã presumptionem que est qđ quamuis sit iuratum de calũnia petat malitiose hec dilatio. dic clari᷒ qđ hic nõ est iuramẽtuꝫ de calũnia sed malitie qđ nõ est ita generale sicut calũnie: ⁊ istud põt peti ⁊ geminari i quacunqꝫ parte litis iudex ꝓsumit malitiam: vt in. c. ij. in fi. de iur. cal. li. vj. Jtem posset dici ꝙ iuramẽtũ calumnie non extenditur ad hunc casum: quia non

¶ Adde tu ꝙ ille q didicit dicta testiũ ab ipsismet testib᷒ possit iterũ ꝓducere. Ro. sin. suis. fol. xxiij. et qđ publicatione non rite facta possint de nouo testes ꝓduci. do. de rota decisi. clxiij. in nouis. incipiẽ. non distante. Anto. Francis.

¶ An notarius reuelans dicta testiũ añ illoꝝ aperturam teneat pena falsi. dicas qđ sic. ꝑ tex. in. l. j. §. is q istrumẽta. ff. de fal. ⁊ i. l. j. i ꝓn. et in. l. si quis aliquid. in. §. instrumenta. ⁊ in. §. j. ff. de penis. ⁊ i. l. saccularij. i. §. i. ff. de extraord. cri. ⁊ habet per bal. i. l. fi. in. x. col. C. de edẽ. vbi plene examinat. Anto. Francis.

¶ Vtrum publicatio testiũ nõ rite facta puta q̃ nõ sit facta parte nõ citata vł die feriata impedit ꝓductionem alioꝝ testiũ. vide Bar. oĩno i aut. at q semel. C. de ꝓbationibus. in versic. sꝫ hic est dubitãduꝫ vbi dicit ꝙ nõ valet nec ĩpedit productionẽ alioruꝫ testiũ. ⁊ vide spec. in titu. de teste. in §. satis vtilr. vbi ponit formã qualiter fieri debeat ad hoc vt valeat ⁊ impediat ꝓductionẽ alioꝝ: iuxta materiã. c. fraternitatis. ⁊. c. series. hoc eo. tit. et vide Bal. in. l. fi. in. ij. col. in versic. q̃ro qualiter fiet ista publicatio. C. de re iudi.

non petit hāc dilationē superfluo vel vt lis tardet̄ sed vt ve-
re ꝓducat testes:sȝ ꝑ ꝓbabiliter timetur ne corrūpat testes
si testificata didicit.g .fi.est clara.¶ † Nunc extra glos.vt ali
quid expediam de tactis per Innoc.⁊ Jo.an.quero dixi.s.
quod tempora sunt limitata pro testibus producēdis que
licet possint abbreuiari[a] nō tū elōgari.iij.q.iij.§.spaciū.qd
si pars petat suspēdi a receptione testiū vel cause diffinitio-
ne donec possit habere testes vltramarinos captos vel infir
mos.Jnn.Host.⁊ Jo.an.dicūt ꝙ non dȝ audiri vltra tem
pora statuta.poterit tū ei post apturā attestationum,vel
etiam post sentētiā premissa cognitiōe summaria subueniri
per beneficiū restitutionis in integrū.de in integ.resti.c.ij.⁊
c.ex literis.Et si diceres nōne meli⁹ esset differre q̄ post pu
blicationē et sn̄ie prolationē subuenire:respondet Jo.an.
ꝙ nō:ne detur materia malignandi.si enim ꝓpter hoc et si-
milia hec publicatio differretur posset quilibet inueire tot
vias diffugij ꝙ lites fierent immortales.⁊ si ꝓcedit̄ ad vlte
riora nullum vel modicuȝ est preiudiciū ex quo ꝑ restitutio
nis beneficiū subuenitur.fatentur tū ꝓdicti doc.ꝙ iudex ex
magna causa posset vltra tempora statuta aliquā dilationē
dare vel ꝓrogare.arg.ff.de re iud.l.ij.⁊.ff.de iudi.l.nōnūq̄.
in fi.sed nō immoderatā.arg.ff.de iudi.l.si longi⁹.⁊ facit.c.
consuluit.de offi.deleg.⁊ hoc notabis ꝓ his que dixi.s.iudi
cem posse ex magna causa cōcedere quartam dilationē vl-
tra tempora statuta sine beneficio restōnis.facit qd̄ no.Bar
to.in.d.l.j.vbi notabiliter dicit qd̄ si iudex sine cause cogni-
tione dedit dilationem vltra illa tempora nō valet dilatio.
probatur:quia lex dicit iudicem ad hoc nō habere potesta-
tem.secus vbi hoc fecit cū cause cognitione:vt ibi.⁊.d.§.spa
cium.vbi est illa.l.j.canonizata.Secus etiā dicit vbi iudex[b]
dedit scd̄am dilatonē intra illa tp̄a:quia prima et scd̄a non
excedūt illam dilationē ordinariaȝ.tunc em̄ valet dilatio lȝ
in ea danda non adhibuerit cause cognitionem:qꝛ videtur
suppleuisse in secunda id quod defuit in prima.⁊ hoc alle-
gat Jnn.qui hoc sentit:vt.j.dicam.Et no.hoc ꝓ pluribus
qui dicūt ꝙ secunda dilatio nō est danda sine cause cogni-
tione:vt no.in.c.ij.de dila.⁊ in.l.oratiōe.⁊.l.fi.ff.de feri.Sic
etiā itelligas aliud no.dictū Bar.in aut.at qui semel.C.de
ꝓba.vbi dicit ꝙ si iudex admisit quartam productionē sine
solēnitate legali valet productio.intellige tū nisi appelletur
per partē aduersam q̄ in hoc satis grauatur.de quo vide qd̄
dixi.in.c.significauerunt.⁊.c.in causis.s.eo.vbi satis tracta
tur materia huius.c. Est etiam aduertendū pro intellectu
predictarū legum:sm̄ Jnn.⁊ Jo.an.ꝙ illa.l.j.canonizata.
vbi.s.dicit nō amplius q̄ tres mēses dari.per qd̄ dat̄ intel
ligi ꝙ si in prouincia vel extra prouinciam testes sunt ꝓpin
qui dilationes ille minorabūtur.⁊ ita obseruatur in facto:
⁊ satis hoc tex.dictorū iuriū innuit.⁊ facit.c.cū sit romana.
de appel.⁊.C.de dilat.l.siue pars.nec credas qd̄ imediate sit
credēdū parti assērēti se habere testes vltramarinos:qꝛ sepe
hoc ꝓponeret̄ in fraudē ad litē differendā.sed credo qd̄ iu-
dex super hoc debet p̄mittere summariam cognitionē:qd̄ vi
det̄ sentire hic Jnno.dū dicit prudenter partē aduersaȝ fa-
cere si cōsentit ꝙ aduersarius habeat nouē menses qn̄ sum
maria cognitione p̄missa ordinatū est ꝙ instructionē suam
habeat de partibus vltramarinis.Jtē dicūt Jnn.⁊ Host.
ꝙ parti que habuit minorē dilationē q̄ trium mēsium vel
sex vel nouē scd̄m distinctionē illius.l.j.de leui dabit̄ alia dū
modo ambe simul iuncte nō excedant dilationē illā trium
mensiū.⁊c.⁊ hoc voluit Bar.vbi.s.⁊ alle.Jnno.hic qd̄ no.

5 ¶ † Dicit etiam Jnn.ꝙ in his tribus mensibus nō cōpu-
tabit̄ tp̄s mediuȝ a fine prime dilationis vsq; ad principiū.
Scd̄o intellige hoc dictum precedēs quando iudex decurta
uit illam dilationē ⁊ ea finita dedit secundā.nam ad cōside-
randum an prima ⁊ scd̄a simul iuncte excedant illaȝ dilatio
nem ordinariam ⁊ cōputabit̄ interuallum quod fuit post fi
nem prime vsq; ad principiū secūde:qd̄ dicit Jnno.ꝓcedere
siue producēs fuerit impeditus siue neglexerit.nā imputet
sibi aduersarius si ex hoc pretendit damnum quare sibi nō
preuiderit faciēdo citari aduersarium:quia vigilātibus et
non dormientibus iura subueniunt.ff.ex quib⁹ causis ma.
l.nō enim.⁊ licet fatentur Jnn.⁊ Hosti.quandoq; has di-
lationes vtile esse abbreuiare:dicūt tū qd̄ ex abbreuiatione
dubitationes occurrūt ⁊ diffugia sepe ꝓcurant̄.⁊ dic ꝙ ho-
die iste dilatiōes cōiter sunt arbitrarie:vt dixi plene.i.d.c.ij.

6 ¶ † Sed quero quādo incipiūt currere iste dilatiōes.dicūt
ꝓdicti doctores ꝙ statim postq̄ sunt assignate.vn̄ caute fa
cit ꝓducēs si statim impetrat literas ⁊ vadit vel mittat ꝓ te
stibus producēdis vel mitti faciat vt ibi reperiātur.⁊ dicit
Jnno.ꝙ istud tp̄s est continuū nō vtile adeo ꝙ nec dies so
lēnes nec recreatiōis testiū recipiendorū vel iudiciū de ipso
tp̄e deducunt̄ dūmodo recreationes non sint malitiose vel
tales ꝑ quas ꝓducēs impediatur producere testes suos.qd̄
plȝ ⁊ facit.l.sed ⁊ si per ꝓtorē.ff.ex qui.cau.ma.⁊ qd̄ notat
glo.ff.de diuer.⁊ tēpo.ꝓscrip.super rub.q̄ dicit regulariter
ꝙ omne tp̄s est cōtinuū nisi aliud specifice caueatur.¶ Ex
predictis no.qd̄ subuenit̄ parti si fuit impedita ꝑ negligen-
tiam examinatorū seu testiū facto:qd̄ hic expssius tȝ Jnn.

7 ¶ † Jtē querit̄ nunquid is q habuit tres mēses ꝓ testibus
in eadem prouincia existentib⁹,habebit postea sex si dicit se
velle producere testes de cōtinēti prouincia:⁊ deniq; nouē[a]
si dicit se velle producere testes vltramarinos.Jnno.sentit
hic ꝙ sic.⁊ videt̄ hoc velle.l.j.canonizata vbi.s.et qꝛ ꝑ hoc
causa plus debito ꝓrogatur sepe:dat ipse cōsilium ꝙ is cō
tra quē fit ꝓductio faciat disquiri ab initio a producēte:et
respōsionē in actis scribi faciat an intēdat cām suā instrue-
re de partibus vltramarinis an de cōtinentib⁹ prouincijs:
an de eadē:est enim valde vtile si certū locū elegerit.nā habe
bit solū vnam dilationē.quasi velit Jnno.ꝙ si hȝ testes in
eadem prouincia ⁊ continētibus solum hȝ sex mēses:si di-
cit ꝙ in continētibus ⁊ vltramarinis solū habebit.ix.sed ad
uerte qꝛ sm̄ hunc intellectū Jnn.sepe cōtingeret qd̄ vni da
rent̄.xviij.menses pro testib⁹ ꝓducēdis qd̄ est incōueniens
sm̄ Jo.an.cū per hoc ampliet̄ dilationū materia ꝯtra mē-
tē illorū iuriū.vnde recitat ipse Pe.de bel.ꝑti.⁊ ponit Cy.
in.d.l.j.qui tenuit ꝙ tp̄s debeat in tp̄e ꝯputari.vt si pri⁹ ha
buit tres mēses pro eadē prouincia ⁊ postea petat testes de[b]
prouincia in continēti nō dabuntur sex sed tantū tres.si ve-
ro post primā de tribus mēsib⁹ petet tertiā.s.vltramarinā
habebit solū sex mēses.⁊ sic nō habebit in effectu nisi nouē
pro omnibus distātijs locorū.⁊ idē si dixerit qd̄ vult ꝓduce
re testes de omnib⁹ tribus locis.Utile tū est seruare cōsiliū
Jnno.quia si eligit sibi certū locum:tunc non habebit nisi
vnā dilationē statutā pro illo loco:sȝ dato ꝙ iterrogatio a
principio facta nō fuerit:putat Jo.an.qd̄ si pars vult ꝓdu
cere testes sup principali vel eisdē articulis vel alijs q̄ a prin
cipio ꝓuideri poterūt ꝓcedit opi.Pe.si vero sup exceptio-
ne vel replicatione improuisa peteretur noua dilatio ꝓcede
re potest tā opi.Jnn.q̄ Host.⁊ adducit no.in.c.cupiētes.
de elec.lib.vj.in gl.pe.prime partis.hec videt̄ bona ꝯsidera
tio:sed nihilominus puto ꝙ totū hoc cōstat in bono iudi-
cis arbitrio.Pone em̄ qd̄ ꝓduxit quosdā articulos in cau
sa:habeo testes in prouincijs cōtinētib⁹:habui sex menses
sed postmodū in alijs articulis lȝ prouisis oportet ꝓduce-
re testes vltramarinos ad quos itur prorsus ꝑ diuersaȝ viā
quā ad cōtinētē prouinciā:dicemus ne ꝙ solū habebit tres
menses:certe durū est dicere.Dico ergo qd̄ bon⁹ iudex hoc
arbitrabit̄ vt innuit text.in.d.l.j.sed in formādo arbitrium
habebit aspectū ad predicta.

8 ¶ † Quero qd in materia ista
testiū appellabimus cōtinentē prouinciā.putat Jnno.qd̄
nō archiepiscopalem sed prout exponit̄.in.l.notionē.§.j.ff.
de verb.sig.qd̄ declarat Hosti.sicut Jtalia:Gallia:Hispa-
nia:Prouincia:Sicilia:⁊ similes.Pro ꝓdictȝ adducit Jo.
and.quod male inducie ille essent a iure limitate si in ꝓuin-
cijs archiepiscopalibus ⁊ in cōtinentibus tot menses dari
deberēt:cū quādoq; parū distent ab inuicem.ad hoc de ele-
ctione.corā ⁊ qd̄ ibi notatur.Et videmus hodie quod in
multis locis vnus archiepiscop⁹ nō distat ab alio per tres
dietas:vt in Florentino ⁊ Pisano.

9 ¶ † Ultimo hic Jo.an.
remittit ad Spec.an in exceptionib⁹ probandis sit locus
quarte dilationi seu productioni:⁊ per consequens etiā po
test queri an debeant dari tres dilationes an solū vna.⁊ vi-
de Spec.eo.tit.§.qualiter.ver.sed cum super.ibi Spe.vide
tur tenere sequēdo opi.Gui.qd̄ non dentur tot dilationes
in exceptiōibus.per decre.prudētiā.§.sexta.de offi.dele.nā
ibi dicit̄ ꝙ intra terminū competentē ⁊c.ad idem.c.pia.de
exceptio.li.vj.⁊.c.frequens.de resti.spo.e.lib.nā tales exce-
ptiones sunt odiose ⁊ nō tāti preiudicij sicut principale ne
gotiū.Joā.an.in addi.dicit hoc procedere in exceptionib⁹
odiosis que differūt:⁊ nō perimūt.quo casu nō dabitur nisi
vna dilatio:vt in iuribus preallegat.Jn perēptorijs autē
in quibus est maius periculū dicit sec⁹.nā vt patet.s.eo.de
testi.quādoq; testes deponūt super principali ⁊ perēptoria
simul:⁊ sic vident̄ ista equata.Jdē tȝ Lap.de ca.alle.lxxxij.
vt numerus quarte dilationis detur in exceptionibus etiā
quasi perēptorijs vt exceptio testiū reprobatoria:put dixi
in.c.ex parte ade.s.eo.Et idē dicit in causa matrimoniali
⁊ alijs summarijs.nā licet in illis dilationes sint restringē-
de:necessarie tū nō sūt resecāde.vt dicit tex.in cle.sepe.de v.
sig.⁊ sequit̄ do.Ant.hic.Sed profecto mihi non placet hec

Zacharias.

a ¶ Abbreuiari. Adde Lanfr.de ordi.in.c.quoniā ꝯtra.§.recusationes.in vers.finaliter vnuȝ omitto.s.de probatio.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Ubi iudex.s dictum Jnno.tȝ Sali.in.l.fin.§.et hec quidē per gl. ibi.in v̄bo sepius.C.de iure delibe. Paul.de ca.post Bart.in.l.j.C.de dila.Sed reprobat Bart.in.l.ij.ff.de re iudi.et in l.fi.ff.d fer.⁊ vtrobiq; Alex.⁊ idē Bar.in ꝯsi.xcvij.incip.ex facto ꝓponit̄ ꝙ in cā pecuniaria.in scd̄o dubio.vide late de v̄itate ꝑ Abb.in ꝯsil.lxiiij.inci.casus i effectu talis est quodam se nēsi stat.in.ij.vo.

distinctio inter principalē ⁊ exceptiones dilatorias cū nullibi hoc ꝓbet̃: nec iura superius allegata hoc ꝓbāt: simpliciter enim dicūt exceptionē esse ꝓbādā intra cōpetētē terminum. ſꝫ idē est in principali ⁊ in exceptione peremptoria. dicunt enim iura qꝺ in causis ciuilibus nō dꝫ dari nisi vna dilatio ꝓ instructione: vt in. l. oratione. ⁊. l. fi. ff. ꝺ feri. ⁊ dila. tñ si qd inopinatū emerserit dat̃ alia dilatio cū cause cognitione ita dicēdū in ꝓposito. nā durum esset ꝙ si intra terminū mihi assignatū nequiui sine culpa mea exceptionē meā ꝓbare qꝺ debeā excludi ꝓpter defectuꝫ alterius termini: maxime cū in hoc iura loquant̃ indistincte. ⁊ iura superi⁹ allegata loquūtur quādo ex culpa sua nō probauit qs exceptionem suā. patet quia punitur ibi non probans saltē in expēsis. ⁊ quod debeat habere aliā dilationē. optime facit tex. in ꝺ. c. j. fateor tamē ꝙ sunt magis restringēde habent in exceptionibus ꝙ̄ in principali seu peremptorijs ꝓpter paucitatem preiudicij negotij.

1. ☞ In causa ciuili admittit̃ testis notatus infamia facti.
2. An proposita exceptione cōtra testē in totū testis repellat̃.
3. Accusatus de crimine in causa ciuili admittitur in testem.
4. Accusat⁹ de crimine admittit̃ in testē i exceptis criminib⁹.
5. Accusat⁹ de crimine si appellauit an admittatur in testeꝫ.
6. Denūtiat⁹ vel inquisit⁹ de alio crimine an posset eē testis.
7. Dispositio hui⁹. c. an habeat locū in īquisito ⁊ denūtiato.

NOn debet. Accusatus criminal̃r nō admittit̃ in testem cōtra alium in causa criminali sua accusatione pendēte nisi in exceptis criminib⁹. primo ponitur regula. secūdo exceptio ibi: nisi. ¶ Casus literalis. Aliquis accusatus est de crimine: pendēte accusatione ꝯ ipsum petit̃ in testimoniū in alia causa criminali: q̃rit̃ an debeat admitti. respondet̃ qꝺ non nisi forsitan in exceptis: quia etiā accusati ab accusatione ⁊ ordinū susceptione repellūtur nisi prius se probauerint innocētes. Bernar. ¶ Nota primo ꝙ expēdētia accusationis criminalis grauatur opinio accusati vt interim nō dicat̃ integri status. hinc est qꝺ repellitur ab ordine ⁊ testimonio. Et ꝑ hāc rōnē puto ꝙ in omni actu vbi requirit̃ integritas[a] stat⁹ talis accusat⁹ repelleret̃. Idem puto vbi ex forma statuti vel iuris cōis requireret̃ testis oī exceptiōe maior. ad hoc qꝺ dixi. ꝫ. e. testimoniū. ¶ † No. ij. ex predictis ⁊ ex text. arg. opti. qꝺ in causa ciuili admittitur testis notat⁹ infamia facti. nam iste de quo pendet accusatio re ipsa ex iuris dispositione de facto notatur: ⁊ nihilominus quia adhuc nō ꝯstat de veritate non repellit̃ nisi in criminali. forti⁹ nō dꝫ repelli ille qui solum est notatus ex vulgi opinione: nā de facili populus decipitur. de electi. osius. maior enim est p̄sumptio cōtra aliquē cū deuentū est ad accusationē ⁊ maxime cuꝫ accusator astringit se ad penā talionis ꝙ̄ cū vicinia loquatur de aliquo cū hoc sepe ꝓcedat ab emulis. ⁊ facit qꝺ notatur hic in princ. gl. ¶ † No. iij. casuꝫ in quo per exceptionē ꝓpositam cōtra testem ex toto testis nō admittit̃. Io. an. remittit ad no. in. c. ex parte ade. ꝫ. e. et ibi plene dixi. Sed ad ꝓpositū nostrum puto tex. istū posse intelligi duob⁹ modis. primo vt admittat̃ a principio probatio pendētie accusationis ⁊ de ea cōstito non recipiat̃ dictū testiū: ⁊ tunc dic hoc ꝓcedere qꝛ exceptio nō potest esse notoria ex quo in iudicio contēdit̃ merito nō dꝫ ipsi⁹ probatio differri. iuxta no. in. ꝺ. c. ex parte ade. Scꝺo pōt intelligi ⁊ subtilius ꝙ non dꝫ admitti ad testificandū. s. in effectu qꝛ nō faciet fidē dictū suū si tēpore ferēde snīe pēdeat adhuc accusatio: sed nihilomin⁹ poterit dictū suum recipi et exceptio reseruari in tp̄s ferende snīe. nā si ante snīam reperitur absolutus satis ptꝫ qꝺ tpe testimonij erat integri stat⁹. pro hoc facit ꝙ testis solū repellit̃: qꝛ presumit̃ nocens: vt in. c. for⁹. in fi. de ver. sig. sed nūc constat ꝙ erat innocēs. facit qꝺ in simili no. Io. an. in. c. omnipotens. de accusatio. prim⁹ intellect⁹ videt̃ magis cōuenire litere: sed secūdus est magis rationabilis. ¶ No. iiij. bonū argumentū qꝺ ꝯtra testē pōt excipi de crimine etiam nō publico. ⁊ probat̃ ex eo qꝛ testis ⁊ promouēdus seu ordinandus hic eqparātur: sed certum est qꝺ notatus crimine priuato repellit̃ ab ordine: ergo etiā a testimonio. ad hoc. xxv. di. c. fi. ⁊. lxxxj. di. c. j. facit ad ea que dixi. in. c. testimoniū. ꝫ. eo. ¶ No. vltimo ꝙ accusatus aliuꝫ accusare nō potest. hoc intellige iuxta ea. q̃ habent̃ ⁊ no. ⁊ in c. negāda. iij. q. xj. ⁊ plene ꝑ Bar. in. l. is q reus. ff. de pub. iudi. ¶ † Uenio ad glo. que facit principaliter quatuor. nā in prima parte ponit rationē decidēdi a tex. ⁊ est clara. In secūda parte q̃rit an iste accusatus admittat̃ in ciuili: et concludit qꝺ sic dūmodo sit emendat⁹ de crimine. ⁊ in hoc glo. inepte loquit̃. Ex quo enim adhuc non constat de crimine

+Sebasti. Sapia. a ¶ Integritas. vide Bart. in. l. admonēdi. col. fi. ff. ꝺ iureiu. vbi vult ꝙ infami et vili ꝑsone non deferat̃ iuramētum: qꝛ ille cui defertur dꝫ esse maior oī exceptiōe. vbi videas do. Iaso. co. iiij. in repe. ver. trigesimosexto. et ibi vult qꝺ vbicunqꝫ admittitur ꝓbatio irregularitatis opꝫ ꝙ testis sit omni exceptione maior. ⁊ ꝓpterea repellit̃ vilis persona ⁊ infamis vt ibi per eum.

non requiritur emendatio. lꝫ enī pendente accusatione grauet̃ ipsi⁹ opi. vt in principio glo. tñ hec aggrauatio sufficere nō videt̃ in ciuili: vel cum agitur ciuiliter: vt satis probatur hic. ⁊ in. c. testimoniū. in ver. in criminali. ꝫ. eo. ⁊ faciunt similia de quib⁹ in gl. ⁊ vide de hoc qꝺ not. gl. in. c. ipsi apostoli. ij. q. vij. ¶ † Tertio gl. opp. quod ēt in exceptis criminibus nō debeat iste admitti. arg. ij. q. j. in primis. ⁊ in. c. per tuas. de simo. vbi tā in accusatore ꝙ̄ in teste distinguit̃ an accusat⁹ sit bone fame an male. Solu. glos. dicit text. istū intelligēdū ꝫm distinctionē illorū capitulorum. et hanc solutionem vident̃ hic sequi Io. an. Inn. ⁊ Abb. qui dicunt qꝺ ꝓpter hoc tex. iste dicit forsan. quasi dicat qꝺ indistincte nō admittit̃. Sed potest dari alia solutio ꝙ illa iura procedūt qñ cōstat de crimine ꝯ testes. hic vero qñ tantū est accusat⁹: et hoc forte voluit ista gl. dum postea dicit ꝙ lꝫ iste accusetur nihilominus remanet in statu suo quasi adhuc non cōstet qꝺ sit criminosus: sicut enim admittitur in ciuili: ita ēt in criminali. similiter exceptio in odium criminis: et h̄ plus placet cū tex. iste loquat̃ indistincte. Que autē sint crimina excepta: vide in Spec. in ti. de accu. in fi. vbi enumerat crimē lese maiestatis. vj. q. j. si quis. de here. vergentis. Itē crimen heresis. ꝺ. c. vergētis. ⁊ in. c. in fidei fauorē. eo. ti. lib. vj. Itē crimē simonie. ꝺ. c. per tuas. ⁊ similia. dic vt ibi. ¶ † Ultimo glo. querit quid si accusatus condēnatus appellauit an admittat̃ in testem. dic vt in ea. quam notabis ad consimiles questiones. ⁊ vide qꝺ in simili no. gl. in. c. sepe. de appellatio. ¶ Extra glos. opp. cōtra tex. nā ex hoc capitulo datur materia malignādi. facile enī erit accusato vel timenti accusari subtrahere aduersario testes quib⁹ timet ꝯuinci faciēdo scꝫ eos accusari vel pri⁹ accusando: ⁊ sic aperit̃ via malitijs cōtra. c. quāto. j. de diuor. Soluit Io. an. qꝺ hec malitia nō est presumēda. ⁊ vbi de ea esset presumptio posset prouideri ꝫm decretalem frequens. de restit. spolia. lib. vj. scilicet prefigendo terminum intra quem probetur accusatio vel dictū testis recipi reseruata fide ipsius in euētū finite accusatiōis. ad hoc. ꝫ. eo. ex parte. Et nota hūc intellectū. nam vt supra dixi nō esset malū indistincte hoc obseruare nec tex. iste contradicit intelligendo vt supra in notabilib⁹ dixi. ⁊ facit qꝺ ipse Io. an. no. in. ꝺ. c. omnipotēs. vbi dicit ꝙ pendēte accusatione quis pōt eligi: sꝫ cōfirmatio dꝫ differri ne in fraudē procuretur accusatio. ¶ † Ultimo querit̃ an dispositio huius. c. habeat locū in inquisito ⁊ denūtiato. Inno. ⁊ Host. ꝙ sic. Ioā. an. fatetur hoc in inquisitione cū illa non fiat super veritate criminis nisi p̄cedat infamia. de accus. qualiter merito tanꝙ̄ infamat⁹ repelleretur in criminali. sꝫ in denūtiatione videret̃ distinguēdum ꝫm eum an denuntiatio sit euāgelica: an iudicialis: an canonica: an regularis. ⁊ si est iudicialis an denūtiatus sit infamatus an ne. ⁊ sic cū his verbis trāsit Ioā. and. quasi velit dicere quod nunꝙ̄ repelleretur denuntiatus nisi in iudiciali dummodo sit notat⁹ infamia. ⁊ cū hoc dicto transit Ioan. and. sed non video qualiter fundetur hoc dictū. nam idē per oīa esset in alijs denuntiationib⁹ si denūtiatus esset infamis infamia iuris vel facti per rōnē quā supra dixi in inquisito. Itē negari non pōt quin cōtra denūtiatū inchoato ꝓcessu orit̃ suspicio ⁊ grauet̃ opinio ipsius. ꝺ. c. oīpotēs. ⁊. lxxxj. di. tātis daniel. sicut ergo interim nō promouet̃ vt in iurib⁹ p̄al. ita nec ad testimoniū in criminali admitti dꝫ cū isti parificētur vt hic. nec debemus habere respectum ꝙ agatur ad penitentiā in denuntiatione qꝛ repulsio nō fit ꝓpter penā futurā: sꝫ ꝓpter p̄sumptionē male vite q̃ nō min⁹ orit̃ ꝯ denuntiatū ꝙ̄ contra accusatū: quimmo si recte velimus cōsiderare maior presumptio oritur contra denuntiatum: qꝛ denūtiās p̄sumit̃ moueri ex sola charitate cū nō agat ad penā: sed accusatus mouetur quādoqꝫ malo zelo. vnde accusatio appellat̃ genus illaudabilis intentionis. ij. q. vij. si quis episcopus.

¶ De testibus cogendis. Rubrica.

¶ Quia offm̄ testiū quasi publicū est ⁊ ad illud iterdū inuiti cogunt̃: iō post tractatū de testib⁹ ⁊c. sic cōtinuat Io. an. ¶ No. tu ex hac cōtinuatione ꝙ offm̄ testiū est q̄si publicū sꝫ vide latius ꝑ Inn. in. c. nihil. ad fi. de elec. vbi dicit qꝺ officiū testis in se est publicū. ad hoc. l. j. ff. de testi. sed testis nō fert testimoniū tanꝙ̄ habēs officiū publicū. hinc est ꝙ ꝑ exceptionē criminis repellit̃ nec ꝓdest toleratio sicut in alijs officijs publicis. ꝫ. ti. pxi. testimoniū. ⁊ qꝺ no. Inn. i. c. sciscitatus. de rescrip. Ego ꝯtinuo sic. Uisum est. ꝫ. de testi. sꝫ qꝛ posset dubitari vtrū ad testificandum possint compelli merito subditur ista. ego ⁊c.

+Sebasti. Sapia. ¶ Tacere veritatē. Vide do. Jas. in. l. pscriptiōe. in scdo no. C. si cōtra ius vel vtili. publi. vbi tangit q ita punitur testis tacendo veritatem ac si falsum dixisset. de quo etiā per Ange. de are. in tracta. malefi. in verbo falsario.

¶ An sit peccatū nō testificari. vide etiā aliquid per sanctū Tho. ij. ij. q. lxx. artic. j. circa fi. vbi dicit qd testificari est de necessitate salutis: supposita testis idoneitate et ordi ne iuris. al's sec9. Item an et quando sit peccatum mortale celare veritatē in iudicio: vide do. Anto. in c. j. in. j. col. versic. not. non compelli. S. de probatio. et vide Abb. post Innocē. et quod ibi late not. post eū in. c. j. circa pn cipiū. j. de crimi. fal. et de isto arg. vide eleganter p beatum Tho. in ij. ij. q. lxx. artic. j. vbi concludit qd si requiritur testimoniū alicuius subditi autoritate superioris cui requisiti in his q ad substātiā ptinēt obedire tenētur: nō est dubiū quod tenet testimonium ferre in his in quib9 sm iuris ordinem testimonium ab eo exigit vt puta in manifestis et de q bus precessit infamia. Sz de occultis et de quib9 nō precessit infamia nō tenetur testificari. Si autē non requiritur eius testimoniū a iudice superiori sz ab alio: et tūc aut ad hominem liberādū ab iiusta morte vel falsa īfamia vel a pena quacū qz: et tunc tenetur testificari: imo si eius testimoniuz nō requiritur tamē tenetur facere quod in se est vt veritatē denūtiet alicui qui ad hoc possit pdesse. super his vero que pertinent ad cōdēnationē nō tenet qs ferre testimoniū nisi cū a superiore compellitur: sm ordinem iuris nō attento quod immineret periculū accusatori: quia ipse sponte in hoc periculum sit ingressus.

¶ Judex potest committere examinationē testium etiam in causa matrimoniali: et quo nomīe appelletur ille cui est commissa talis examinatio.
Tacere veritatem an sit peccatum.
Accusatus negādo veritatem peccat mortaliter.
Cōdemnatus ad mortem iuridice: et fugiēs carceres peccat mortaliter.
Confitens falsum cōtra seipsum metu tormētorum peccat mortaliter.
Priuilegiati a ferendo testimonio an et quo casu possint compelli: et qn peccent non testificando.
Eoipso q testis nō vult ferre testimoniū in cā ciuili presumitur cōtra ipsum: sec9 in cā criminali.
Testis subtrahens se a testimonio psumit suspectus et contra ipsum potest iudex inquirere.
In causis criminalibus nō admittitur ad examinandos testes: sed debent personaliter comparere etiam si sint egregie persone.

Causam. ¶ In cā matrimoniali cogēdi sunt testes ferre testimonium. ita cōiter sūmat: sed nō placet in quātū ponit specialitatē in matrimonio: quia sic loqui videntur iura in alia materia ciuili. ideo generali9 summo sic. In causa ciuili monendi et inducendi sunt testes ad testificādum. et si se subtrahant odio gratia et c. compellūtur. In prima parte ponit cause commissionem. In secunda prouidet partibus. ibi: ideoqz. ¶ Casus literalis. Quedam cā matrimonialis vertebatur inter. m. mulierez et virū suum. cōmissa fuit iudicibus. Mādat papa papien. electo qd moneat testes ad ferendū testimonium quos vtraqz pars sibi duxerit nominādos. si vo odio amore vel timore se subtraxerint quo ad ferendum testimonium coram predictis iudicibus vel nuntio quē ad hoc miserunt compellat eos p ecclesiasticā censurā. Bernar. ¶ Not. j. ibi: moneas et inducas. qd per hec verba nō designatur precisa cōpulsio. patet qz in fine mandat cōpelli si induci nō possunt. vide de hoc qd no. in. c. ij. de spōsalibus. ¶ Not. ij. q etiam in causa matrimoniali nō debet iudex testes a principio cōpellere seu cōtra eos sniam fulminare: sed prius monere et inducere: qd puto veruz nisi necessariū sit illoruz testimoniū: qz aliter probari non pōt: vel nisi iudex sit remotus a partibus. tunc enī qz de facili nō potest iudiciuz iudicis geminari: poterit iudex a principio pcipere et sub ɔdictione cēsuram ecclesiasticam fulminare: et sic iudicio meo intelligi pōt. c. j. pri. ¶ † No. iudicē posse cōmittere testiū receptionē etiā in causa matrimōiali. et nota q talis cōmissarius potest nūtius appellari. et dicit Jo. an. q iste qnqz vocatur executor: qnqz auditor vel cognitor quē potest iudex quilibet ad certum articulū deputare. de offi. dele. sup questionū. §. j. et §. veruz. Ego credo qd qn iudex prius examinat capitula et iterrogatoria et postmodum mittit notariū vel aliū ad examinandū testes: iste sic missus potest dici nūtius: sic appellatur qz mittitur ad ipsos testes: et qnqz nullā habet iurisdictionē sz nudū ministeriū iuxta no. in cle. vna de offi. deleg. et videtur tex. in. c. ij. de iudi. lib. vj. et sic loquitur hic vt pz ibi quē ad hoc miserint et c. qnqz cōmisit iudex simpliciter receptionē testium: et tunc ille non proprie appellatur nuntius sed iudex seu cognitor: vt in clem. iudices. de offi. delega. cū ibi no. ¶ Oppo. videt enim q nō erat opus scribere ordinario vt cōpelleret testes productos corā delegato pape: qz ipsemet hoc facere poterat cū sibi oīa videant esse ɔmissa sine quibus cā cōmode expediri non pōt. de offi. dele. c. pterea. et c. prudentiā. Sol. Vin. fatetur qd delegat9 hoc posset. et cōiter doc. post eū: sed scriptū fuit ordinario qz forte plus timebat in loco: qd placet. similiter cū mandat ordinario vt exequat sniam delegati apostolici: cū et ipse p se exequi posset. de offi. dele. in literis. c. significasti. et c. ɋrenti. ¶ Glo. j. ɋrit quare testes cōpellunt cū regulariter qs nō cōpellat de suo facere bñficiū. x. q. ij. pcarie. rūdet q duplici ex capite. primo pter bonū publicum ne veritas occultet et natus vt bonus estimet. facit lz glo. nō alleget. l. eū q nocētē. ff. de iniur. et c. vt fame. de sen. exc. scdo qz tacere veritatē[a] est peccatū[b] mortale. xj. q. iij. qsquis. ¶ † Cōtra hoc oppo. dupliciter vr enim primo hoc fore falsum. s. qd tacere veritatem sit peccatū mortale. nā Christus interrogatus a pilato quid est veritas nō rūdit. vt habet in euāgelio. glo. in. d. c. qsqs. dicit q primū dictū pcedit cū pducitur in testem: al's bene pōt et dz quis qnqz tacere veritatem. vt in. c. j. et c. ne quis. xxij. q. ij. et vt habetur in ɔtrario. Si enim quis queritur ad mortē non tenetur rūdere: vt in iurib9 pallega. et lz do. Anto. hic instet. ego breuiter dico post Archi. et beatuz Thom. vt no. in. c. itē qd dicitur. xxij. qō. ij. qd in casibus in quibus iudex potest de iure interrogare non rūdendo sed negando vel celando veritatem qs mortaliter peccat: qz dz quis obedire suo superiori in spectātibus ad officiū suū. de maio. et obe. c. ij. et c. qui resistit. xj. q. iij. secus vbi interrogat in nō spectantibus ad officiū suū. ¶ † Et per hoc soluitur questio notabilis an peccet accusatus si timēs condemnari negat veritatem. con clusio est q sic[c] p predictā rationē. ita in simili cōcludit Bart. in. l. relati. ff. de penis. dicit enim q cōdēnatus[d] iuridice ad mortē peccat fugiendo carcerē: secus dicit vbi carcer esset violentus et iniuriosus. ad hoc qd leg. et no. in clem. pastoralis. in glo. in verbo per violentā. de re iudi. idem puto sc3 qd peccat mortaliter qn quis potest proximo prodesse et nō vult negādo veritatem. arg. c. j. de fal. Nam quisqz tenet diligere proximū sicut seipsum. de peni. dist. ij. §. proximos. Idē dic si qs falso deponit cōtra seipsum. vt est not. tex. in. c. si nō licet. xxiij. q. v. per qd argue ɔtra istos q timore tormētorum cōfitentur contra se. ¶ † Secūdo no.[e] ad idē: nā multi sunt iure ciuili priuilegiati a ferēdo testimonio: vt habet. iiij. q. iij. §. item lege iulia iudicior. no. in. c. si qui testiū. S. titu. pri. qd nō esset si eēt peccatū nō testificari cū nulla lex vel priuilegiū seu princeps excusare potest a peccato: vt in. c. si. de pscrip. et in. c. iulianus. et c. si dominus. xj. q. iij. imo nec pretextu pietatis excusat quis a peccato: vt in. c. sup eo. versu. Sol. notabiliter Host. qd priuilegiū pdictū nō excusat ex toto: sed tūc soluz cū alij testes haberi possunt. vñ dicit q inter priuilegiatos et non priuilegiatos hec differētia notari pōt vt nō priuilegiati cogantur etiā si per alios fides fieri possit ex quo moniti testificari recusant. priuilegiati vero non cogātur nisi vbi per alios veritas haberi non pōt quo casu pcedit qd dicitur de peccato. ¶ Nota bñ hāc solutionē quia per eam habes limitata iura que dicūt solū parentes et similes non cōpelli:[f] debēt enim intelligi qn per alios veritas haberi potest. ¶ Scdo not q nō priuilegiati possunt compelli: lz veritas aliter haberi possit. et de hoc vide in

¶ Qd sic. scias q inquisit9 qui rūdendo inquisitioni iurat nō fecisse: si postea appareat cōtrariū: non p hoc punit tanq periurus. istud est dictū solēne qd pauci sciunt. de quo p Alex. in addi. ad Barto. in. l. j. ff. de bo. eo. q sibi mor. cōsci. vide oīno vnā apostil. ad Abb. i. c. is q. in. ij. no. in apo. mag. in fi. j. de solu. et ita vr posse limitari dictū Abb. hic: vt pcedat in foro poli non in foro fori. Aeneas de falco.

Anto. Francis. ¶ Circa hoc an inquisitus iurans contenta in inquisitiōe nō esse vera si postea appareat ɔtriū teneat de piurio dicas qd inquisitus tenet rūdere etiā cū iuramēto inquisitiōi ɔ euz formate de crimine hoc. ē an deliquerit vel nō. et vide Spe. in ti. de pōsiti. j. §. vij. i ver. xix. et ti. de inquisit. in. §. iij. nec dz ex h incurrere piuriū. qd voluit Jac. bu. in. l. qd se pe. in. §. si vo. ff. d ɔhē. emp. de quo vide p Alex. in. l. j. ff. de his q mor. sibi ɔsci. h allega. de quo tñ multū dubito: qz nō dz quis deierare p quocūqz ɔmodo personali et tpali: vt in. c. si. xxij. q. j. imo poti9 dz oīa mala tpalia pati quā ɔsentire malo anime. c. suscepim9. de homi. et xxij. q. v. c. ita ne. et vide Spe. in ti. d acto. et peti. i. §. iij. vñ. qd si forte.

+Sebasti. Sapia. ¶ Condēnatus. Vide do. Jas. i. l. admonendi. col. lxv. in materia fuge. ff. de iureiur. ¶ Et adō qd iste psone priuilegiate nō dicunt inuite testificari lz fuerit citate ad iudiciū p testimonio si postea testificātur. ita dicit Bal. in. l. si. quando in j. col. C. de test. et idē dicit vbi iam opposuit exceptionē priuilegij. in. l. parētes. in vl. col. C. de testi. vbi dicit ita se consuluisse. Item vide Arch. in. c. statuē dū. ij. q. vj. vbi dicit qd i ciuili causa vbi aliter veritas hri nō pōt cōpelluntur etiā testes priuilegiati. de quib9 in. §. itē. l. iul. iiij. q. iij. et dicit qd ita consueuit concludi in. c. dilectorū. de testi. cogen. Adde Ro. singu. suis. fo. viij.

+Sebasti. Sapia. ¶ Cōpelli. Vide Bar. in. l. lege iulia. ff. de testi. et Marsi. singu. suo. lxxvj. inci. plures sunt. et in repe. l. fi. char. ix. cir. pn. c. C. de pba. et firma. in repertorio suo in verbo testes. ver. testiū coactio.

a ¶ Uide gl.iij.q.ix.testes.vbi est gl.sin.iudicio meo.in vᵉ.sʒ p̄sentes.ꝙ nō vʒ cōsuetudo ꝙ examinatio testiū in criminalibꝰ delegari possit.⁊ ad hoc cā nunq̄ audiui allegari.⁊ adde h̄ Spe.in ti.de teste.§.nūc tractemus.⁊ vide Bal.in.d.aut.apud eloquētissimū.vbi cōcludit q̄ etiā in criminalibus pōt delegari receptio si testes sunt in alia ꝓuincia. Et adde ꝙ licet receptio testiuʒ in cā crīali non possit delegari:tñ pt delegari receptio instrumēti.tex.est i c.ꝯtingit.⁊ ibi.d. Ant.circa fi.ver.no.pe.de fi.īstru.⁊ gñaliter qñ possit ꝯmitti examinatio testiuʒ ponit Dy.in.l.scire opʒ.§.j.ff.d excu.tu.⁊ Spe.in ti.de teste.§.nunc tractādū.vers.nūqd ad offm̄.quos remittit Bal.i.l.iij.§.ideʒ diuꝰ.ff.de resti. Et adde q̄ istaʒ regulā.q̄ dicit cāʒ criminalē non posse delegari q̄ ad receptionem testium limitat no.tex.in.d.c.mulieres.de iudi.esse veram nisi ex parte testis ꝯcurrat ꝙ sit persona ꝓuilegiata q̄ non cogit̄ testificari i iudicio vel ex pte iudicis nō cōcurrat magna honestas vt qr̄ est ep̄s: tūc posset delegari.⁊.h.d. Pe.de anch.circa fi. Sʒ q̄ in cā criminali receptio testiū posset aliīs ꝯmitti videt̄ casus aptus.in.c.vt offm̄.§.verū.ibi aliꝗ q̄s ad hoc duxeritis deputādos.d hereticis.in.vj.nisi rñdeat ꝙ ille tex.loq̄t in nuda examinatione cuʒ iā testes iurassēt corā inquisitoribꝰ vl' dicat̄ ꝙ sit speciale i crīe heresis sicut multa alia. Itē adde q̄ vbi agit̄ de crīe i modū exceptiōis pt cōmitti examinatio testiuʒ.ita dicit Pet.de anch.in.c.p̄ntium.§.testes.in prin.de testi.in.vj.iteʒ vide q̄ no.arch.in.d.c.p̄ntiū.§.testes.in vlti.col.v̄.ꝗro post Jo.an. Itē adde ꝙ papa indistincte pōt cōmittere examinationē testiū in cā crīali.ita determinat Spe.in ti.de teste.§.nūc tractādū.in.ij.col.v̄.in criminali vo.ar.c.ille gladium.xxiij.q.iiij.dicit tñ q̄ ꝯsuluit ꝙ qñ papa tradit articulos delegato iniūgat ei sub interminatiōe diuini iudicij ⁊ sub periculo aīe sue ꝙ debeat bñ ⁊ legalr̄ sup quolibet arti.ꝓm ipsam interlocutoriam examinare.⁊ adde h̄ Lap.alle.xlvj. An aūt in cā crimiali possit delegari receptio testiū vel in alia cā spāli vide tex.in.c.significauit.de off.ordi.q̄ ibi no.

glos.seq.al's eñ nullū esset priuilegiū istorū priuilegiatoꝝ.ꝯtra.c.statuēdū.al's statutū.i fi.ij.q.vj.⁊.c.q̄q̄.xiij.q.ij.vbi dr̄ ꝙ clerici nō debēt ad testi-5 moniū vocari nisi in alioꝝ defectū. ¶ †Glo.ij.q̄rit.hic dt testes cōpellendo qñ gratia vel timore se subtrahunt:⁊ idem in.c.super eo.j.eo.q̄uo ꝓbabitur q̄ taliter se subtrahūt. Rñdet notabiliter ꝙ eoipso q̄ requisiti nolūt ferre testimoniū presumit̄ cōtra eos nisi cōstaret ꝙ per alios veritas haberi ⁊ comprobari posset.pōdera bñ hāc gl.dicit enim duo. Primo ꝙ p̄sumit̄ cōtra testē eoipso ꝙ testificari recusat. Idē no.glo.in.c.sup eo.⁊.c.ceterū.⁊.c.dilectorū.j.e. Jo.an.post Inn.⁊ Hostiē.dicit hoc ꝓcedere in ciuilibus in quibꝰ peccatū est tacere veritatē.et hoc verū ꝓm eū nisi hanc presumptionem elidat alia:vt puta quia religiosus est qui nō in dānū proximi sed obtentu religionis iurare renuit.arg.s.tit.j.nuper.⁊.j.de iureiur.⁊ si christꝰ.in fi.vel subest alia similis cā. In criminalibus vero ⁊ in aliīs in q̄bus non est peccatū veritatē celare nō est presumendū ꝓm eū q̄ is qui testificari renuit malitiose se subtrahat ⁊ ideo non est cogēdus nisi manifeste appareat 6 de malitia.j.e.ꝑuenit.ij. ¶ †No.bene hoc et videtur iudicio meo hoc ꝓbari.j.eo.sup eo.in ver.cōstiterit.⁊ dicam latius.in.c.dilectoꝝ.j.e.vbi expediam hāc materiam.⁊ hoc ꝓcedit vbi veritas aliter haberi potest. Si autē aliter haberi nō potest tūc dicit Joan.an.post Innocē.per dictā decretalem ꝑuenit.ij.ꝙ in criminalibus et in causis in quibus al's testes nō coguntur nec cogentur etiā si non se subtrahūt gratia odio vel timore. Idē Hosti.nam ꝓm eū videmus ꝙ hoc casu cōpellit̄ clericus.d.c.quāq̄.q al's est priuilegiatus:vt nō compellat̄.d.c.statuēdū.in fi. Non obstat q̄ prohibitū sit iuramētū sine quo testis non deponit qr̄ hoc verū nisi in casibus quorū iste est vnus et de his casibus vide gl.in.c.nullus.j.de iureiu.et predicta no.et expediā latius.in.d.c.dilectorum. Scd̄o videt̄ hec glo.primū dictū limitare vt presumat̄ ꝙ gratia ⁊c.qñ veritas aliter haberi non pōt quod nō videtur procedere nisi in priuilegiatis vel in criminalibus ꝑ p̄dicta. Et ex predictis decidit̄ tacite alia q̄stio cui incūbat onus probādi q̄ veritas aliter haberi nō pōt quam latius ⁊ explicite attingam.j.e.super eo.⁊ vide ad ꝯfirmationem predictoꝝ no.dictū Bart.in.l.j.§.j.ff.de fal.vbi dicit ꝙ si q̄s subtrahit se a testimonio reddit se suspectū de falsitate seu corruptiōe:vcʒ q̄ gratia seu cōmodo se subtrahat:ex qua presumptione iudex poterit inquirere ꝯtra eū ꝓm Bar. q̄ est mēti tenendū:sed debet limitari ꝓm predicta qñ.s.non subest alia presumptio hanc elidēs. ¶ Ex oībus p̄dictis possunt elici tres ꝯclusiōes. ¶ Prima q̄ priuilegiū sup testimonio nō ferēdo concessum cessat deficientibus aliīs probationibus siue sint laici siue clerici. ¶ Scd̄a conlusio q̄ in causis ciuilibus p̄sumitur quis corruptꝰ si requisitꝰ testificari recusat.⁊ ad hoc compelli potest:⁊ contra eū inquiri de corruptiōe nisi alia in cōtrariū presumptio subsit. ¶ Tertia conclusio in criminalibus causis testes nō cōpelluntur nisi aliīs probationibus deficientibus.nec presumit̄ corruptio si quis testificari recusat nisi aliter probetur quo casu fiet compulsio:licet aliter veritas probari possit.hec conclusio probatur.in.c.sup eo.iuncto.c.ꝑuenit.ij.eo.ti. De iure vero ciuili aliud videtur.de quo vide text.cū ibi no.j.eo.sup 7 eo.in fi. ¶ †Gl.ª fi.est clara ⁊ notabis eā ꝙ in cau-a sis criminalibus nō mittitur etiam ad egregias personas sed omnes compellūtur venire ad presentiam iudicis.hoc limita secundum tex.not.in c.ij.de iudi.lib.vj.vide circa hoc quod plene dixi in.c.cum causam.s.ti.j.

1 ☞ Testis nolens comparere potst suspēdi deponi ⁊ excōmunicari:⁊ iudex potest incipere ab excommunicatione.

2 Judex potest in primo precepto imponere mulctam contumaci.

3 An requiratur vna citatio an duplex an triplex ad hoc vt iudex possit mulctare.

4 Citatus ad certum tempus hora diei nō expressa:debet tali hora comparere vt possit explere officium suum.

5 Citatus certo die ad faciēdam electionem debet mane comparere.

9 Judex excōicauit testes non comparentes in termino prefixo ⁊ testes in dicto termino fuerūt impediti nunquid sint excomunicati.

Cum super.

Per excōicationis suspensionis ⁊ depositionis sentētiaʒ cogendi sunt testes.vel summa generaliꝰ sic. Ubi testimoniū est necessariū compellēdi sūt testes ad illud ferendū etiā per suspensionis excōicationis ⁊ depositionis sniaʒ.h.d. Tria facit.primo precipit.scd̄o ponit contēnentē.tertio aggrauat.scd̄a ibi:si vero.tertia ibi:et si. ¶ Casus literalis. Mandat papa quibusdā p̄sbyteris quatenus ad presentiā suaʒ accedant perhibituri testimoniuʒ veritati super cā que vertitur inter ep̄m predestinū ⁊ abbatē sublacensem. Si vero non venerint sciant se ab officio et beneficio suspēsos.⁊ si nec venerint excōicationis sniam poterunt formidare. Ber. ¶ Not.j.ꝙ vbi testimoniū est necessarium nō premittit̄ monitio:sed a principio potest testibus mandari vt veniāt etiam si sint presbyteri:vt hic iūcta suprascriptiōe. ¶ Et nota q̄ testes p̄nt compelli ire ad curiā Romanā de longinquis partibꝰ exp̄ēsis tamē producētis:vt in c.statutū.prope finē.de rescriptis.li.vj.⁊.iiij.q.iij. 1 venturis. ¶ †Nota bonā practicā ꝓcedenti cōtra testem vel alium absentē vt in eadeʒ citatiōis litera si non venerit in termino prefixo fulminet̄ suspensio.et si intra aliū terminū non venerit:eadem litera prefixū feratur excōicatio si non venerit.in tertio cōminet̄ depositionem.⁊ sic v̄r Host. intelligere literā.⁊ hic intellectus est verus in se:lʒ ex litera aperte non colligat̄ q̄ hic fuisset lata excōicatio sed potius innuitur quod solum comminata.credo tñ quod quilibet terminus debeat esse peremptorius.al's non deberet fieri suspēsio vel excōicatio.ad hoc.c.sacro.de senten.excom.⁊ quod no. Inn.in.c.j.de excessi.prela.vide practicam per tex.iuncta glos.in.c.constitutionem.de senten.excom.lib.vj. Et ex hoc ⁊ ex tex.innuit̄ iudicem debere vltimo loco reseruare excōmunicationem ⁊ prius incipere a suspensione:quod est ꝓm do. Anto.cōtra practicos nostri tēporis:qr̄ incontinenti incipiunt ab excōicatione. Ego dico ꝙ lʒ ceteris paribus hoc sit honestū nō tamē necessarium.iudex enim potest incipere ab illa q̄ magis timetur:vt in.c.qm̄.in fi.vt li.nō contest.⁊ in.c.j.de iud.vbi pro prima contumacia fuit lata excōmunicatio.vnde alibi dicit glo:quod quelibet minima cōtumacia est excōicatiōe digna.et ꝙ tāto maior est quāto ex minori re resurgit.ita dicit gl.no.in.c.duo sunt.xcvj.di.vide bo.tex.i.c. 2 tue.vt lit.non contest. ¶ †Not.⁊ tene mēti ꝙ iu-b dexᵇ pōt in primo p̄cepto apponere mulctam nō parēti.⁊ facit ꝙ iudex possit precipere aliq̄d sub certa pena.de quo vide per Spe.in ti.de sen.ꝓla.§.ij.ver.sed nūq̄d iudex.⁊ ibi v̄r concludere ꝙ sic si euidēter p̄sumit cōtumaciā.⁊ idem deberet obseruari in excōicationis prolatione:vt ꝓbat̄.i.c.romana.§.caueāt.de sen.exc.lib.vj.sed ꝓpter viarum distantiam cū sit difficile geminari precepta satis poterit obseruari prima vice q̄ hic dr̄.naʒ ex causa

¶ Adde ꝙ in cā criminali nō possit d̄legari examinatio testiū Ro.i sin.suis.fo.xij. Antoniꝰ Frācis. ¶ An examinatio testiuʒ possit comitti et qualiter cōmittat̄ maxime in crīalibus ⁊ an iudici alteriꝰ territorij:⁊ an debeat pars aduersa moneri et citari ad comparendum corā iudice cui cōmittit̄ talis examinatio:⁊ de forma faciēdi talē cōmissioneʒ vide Bald.Sal.et doc.in.l.iudices.C.de fide instr.et in aut.apud eloquētissimū.eo.ti.⁊ vide Bar.in.l.cū ab īitio.ff.quēadmo.test.ape.⁊ vide oīno Ang.i aut.de testi.i.§.⁊ qm̄.ij.⁊ vide Inno.in.c.qm̄ ꝯ.de ꝓba.⁊ in.c.cū bertoldus.de re iu.⁊ in.c.ij.de iureiur.⁊ vide oīno ꝑ do.Car.i cle.j.in.vj.q.ff.de offic.dele. Sebasti.Sapia.

b ¶ Judex. Uide Imo.in.l.filiusf.§.diui.post bart.⁊ Ang.ff.de le.j.⁊ i.l.cū stipulatꝰ sim mihi a procu lo.ff.de ver.obli. Bal.in.l.cū allegās.colū.fi.C.de vsu.⁊ in.l.ij.colū.xj.ver.quarto q̄ro.C.de seruit.et aq̄.⁊ in aut.offerat̄.ver.sed iuxta hoc quero.C.de lit.cōtest. Mod.post Bart.in.l.j.in princip.ff.si q̄s ius dicen.nō obtempe.

ex causa rationabili potest ꝑ futuris culpis sub cõdictione excõicatio ferri: vt ibi. secundo facit ꝙ post cõtumaciã possit iudex sine noua citatiõe infligere multã. de quo dic vt plene dixi. in. c. j. de iudi. ¶ † Opp. contra hoc ꝛ cõtra tex. videtur enim ꝙ ex prima cõtumacia non possit iudex multare iuxta no. in. c. ij. de procura. Vin. dicit ꝙ isti puniũtur qꝛ hoc fuit in citatione expressum. No. hanc sol. ex qua innuit quod si iudex precipit simpliciter aliquid fieri: nõ debet illico infligere multã non parẽti: sed geminare preceptum: sed credo posse dici tres citationes requiri ad causam principiandaꝫ. ꝛ sic loquitur lex ad peremptorium. ff. de iudi. ꝛ no. per Innoc. in. c. ad petitionem. de accusa. sed vbi fit preceptum aliud vt hic nõ est opus geminare citationem. argu. in l. j. ff. si quis ius di. nõ obtempe. primum tñ equius. no. tamen ex dicto Vin. ꝙ iudex licite exprimit penam ex prima cõtumacia. facit pro allegato dicto Spec. ¶ Oppo. videtur enim ꝙ hec citatio nõ arctabat cũ esset sine termino. Glo. j. metu cõtrarij supplet ꝙ hic fuit terminus cõstitutus: ꝛ ꝙ isti debebãt cõparere ea hora qua possent expedire officium ad quod erant vocati. dic ꝙ etiam sine certo termino valeret citatio[a] ꝛ intelligitur vt citatus veniat ꝙ̃ citius potest: vt plene dicã. in. c. cum parati. de appel. ¶ † Scdo collige ex gl. ꝙ citatus ad certũ terminũ hora diei nõ expressa tenetur cõparere tali hora ꝙ possit explere officium seu negotiũ ad quod citat̃. ¶ † Et facit qᵒ in simili no. Inn. in c. cũ nobis. de elec. vbi dicit ꝙ citatus vt cõpareat certa die ad electionem faciendã debet comparere de mane: quia tali tempore fit electio propter missam spiritussancti. hinc Vinc. in secũda solutione dicit hic ꝙ debet venire tali tẽpore citatus pro testimonio ferẽdo ꝙ deponat ieiunus. xxij. q. v. honestum. ꝛ. s. tit. proxi. c. j. vel ꝫm eũ in prima solutione satis est quod ea die iuret. nã pro actu depositionis potest testis teneri per. xv. dies: vt. l. pe. C. de test. Cõclude ergo ꝙ citatus ad certũ diem sine hora debet comparere tali hora qua expedire posset id propter quod vocatur. ĩ dubio satis est ꝙ veniat ante noctis tenebras: qꝛ totꝰ dies sibi cedit. de q̃ in. c. cõsuluit. de of. dele. ꝛ. d. c. cũ nobis. ¶ Oppo. iij. de. c. cũ nõ ab hoĩe. s. de iudi. vbi fit primo depositio: ꝛ postea excõmunicatio ꝛ hic ecõtra. Solu. glos. ij. ꝙ istud ꝓcedit vbi processus fundatur super cõtumacia. nam tunc incipitur a mitiori pena. contrarium procedit vbi fundat̃ super crimine: ꝛ dic vt ibi plenius no. Glos. iij. colligit ꝙ in vna citatione possunt fieri plures citatiões: de hoc dic vt leg. ꝛ no. in. d. c. cõstitutionẽ. ad qᵒ. s. remisi. ¶ † Gl. fi. in prin. est facilis; postea formauit questionẽ quotidianã. Iudex excommunicauit testes nisi comparerent in termino prefixo. in termino testes fuerũt impediti: queritur nunqd sint excõmunicati.[b] Concludit ꝙ quo ad deũ non sunt excõmunicati: tamen quo ad ecclesiam sic. tamẽ docto. de impedimento absoluẽtur sine difficultate. idem tenet gl. in. c. vno. iij. q. v. super verbo occurrerit. Spe. autẽ in ti. de cita. §. pe. ad fi. refert quosdam tenere cõtrariũ. s. ꝙ excõmunicatio non tenet. vnde pronuntiandum est excõmunicationem nõ tenere nec tenebitur ad expẽsas: et cũ illa opi. trãsit ibi Spec. Host. dicit ꝙ si papa tulit talẽ sñiam omnino ligat. de offi. deleg. ex parte. nec est nostrũ reprehendere. ix. q. iij. aliorũ. Si inferior eam tulit aut taliter citatus detinet̃ impedimento incommodatus aut facti. Primo casu ligatus est tamẽ nisi in citatione expressa esset talis causa propter quam dimittere debuerit ꝓpria negotia sine difficultate debet absolui al's satisfieri oportebit. secundo casu non indiget absolutione cum preceptum nõ obliget ad impossibile: ꝛ sic sentẽtia est nulla: sufficit ergo relaxatio: vt in. c. odoardꝰ. de sol. posset etiã fieri absolutio ad cautelã ꝫm eũ. Io. an. hic remittit ad no. per Inno. in. c. p. ꝛ. g. de offi. deleg. ꝛ dicit ꝙ hec questio videt̃ expedita. de sent. excõ. venerabilibus. §. ideꝫ. li. vj. ꝛ ibi tex. innuit ꝙ iste sit ligatus: sufficit enim presumpta cõtumacia. Sed aduerte qꝛ ille text. loquitur qñ quis fuit excõmunicatus pro cõtumacia de preterito: vt qꝛ iudex reputans aliqueꝫ cõtumacem illũ excõmunicauit: sed hic loquitur de excõmunicatione lata pro cõtumacia de futuro: vnde iudicis animus videt̃ deesse. tñ vt dicit do. Ant. ille tex. loquitur indistincte: ꝛ ideo sequitur ipse hic opi. Io. an. ꝛ dicit eã esse cõmuneꝫ. Nec obst. si dicatur hanc sñiam cõtinere intolerabilẽ errorem: quia vt dicit Inn. in. d. c. p. ꝛ. g. hic error nõ est patens ex verbis sentẽtie. lꝫ ex mente sit reducibilis ad errorẽ: talis autẽ error nõ inducit nullitatẽ sñie: vt ibi no. Ego in hac. q. soleo sic distinguere: ꝙ aut ex tenore sñie apparet ꝙ iudex voluit omnino ligare nõ cõparentẽ in termino: siue esset impeditus: siue non: ꝛ talis sñia nõ tenet tanꝙ̃ continens errorem intolerabilem. de sen. excõ. per tuas. Aut non cõstat ex tenore sñie: qꝛ iudex simpliciter excõicauit nõ cõparentẽ in termino: ꝛ aut ex aliquibus verbis potest iudicis mens deprehendi: vt quia dixit si contẽpseris vel si distuleris in termino cõparere. ꝛ nõ erit excõmunicatus: quia qui nõ potest non contẽnit nec differt: vt no. glo. in. c. quã sit. de ele. lib. vi. in ver. distulerit. Aut nõ põt deprehendi: ꝛ tunc non est excõicatus quo ad deũ ex quo nõ deliquit. de re iudi. c. j. lib. vj. Sed qꝛ quo ad ecclesiam excõicatio iniusta ligat: maxime quãdo est apparenter iniusta poterit fieri absolutio saltem ad cautelã. plus tamẽ in subtilitate placet opi. Host. ꝛ Specu. vt dato ꝛ probato impedimẽto facti nulla indigeat absolutione: qꝛ nõ videtur verisimile ꝙ iudex voluerit eum ligare. argu. c. vt nostrum prodeat. vt ecc. benefi. ꝛ per hec puto idem dicẽdũ in sñia pape: et fortius qꝛ sñia hoc casu nõ infringitur ex defectu potestatis sed potius volũtatis: que voluntas potius debet ꝑsumi in papa tanꝙ̃ iustior ꝙ̃ in alio. arg. xl. dist. c. j. facit. c. in causis. de re iudi. Ad. §. idem. allegatum per Io. an. potest respõderi qᵒ loquitur qñ excõmunicatꝰ allegabat impedimẽtum sed non probabat: tunc a principio absoluitur prestita cautione: vel ille volebat contendere de nullitate. facit. c. cũ olim. de re iud. vbi sentẽtia pape interlocutoria decernitur nulla si ex circunstãtijs apparet eum fuisse circumuentũ vel immemorem.

1 ☞ Notoriuꝫ nõ inficitur: licet pars aduersa negauerit factum.
2 Testis non cogit̃ ferre testimonium in criminalibus nisi a parte aduersa subtrahatur.
3 Testes de iure ciuili indistincte cogendi sunt.
4 Testes presumunt̃ timore aduerse partis nolle testificari: qñ requisiti nolunt testificari.
Cui incũbit onus probandi qᵒ per alios testes probari non possit: nisi per illos quos adducit.

Super eo. Testis q timore aduerse partis se subtrahit testificari compellitur. adde etiam in criminali ꝫm communem intellectum: vt sic aliquid addat ad. c. j. s. e. et. c. dilectorum. ĩ. eo. in prima decisa cõsultatio. in secũda respõsio ibi: cõsultationi. in quo distinguit. et secundum mẽbrum prosequitur ibi: verũ. cuius responsio moderatur ibi: nisi. ꝛ demum querentẽ instruit ibi: licet. ¶ Casus literalis. Aliquis cõuenitur de aliquo facto corã iudice: ille factũ negat queritur an illi qui interfuerunt negotio cogendi sint ferre testimonium veritati. Respõdet papa si factũ notorium est nõ sunt necessarij testes cum talia probationẽ vel ordinem iudiciarium non requirãt. Si vero non est notorium ꝛ is qui conuenitur factum negauerit: testes qui interfuerunt monẽdi sunt non cogendi nisi forte timore aduerse partis a ferẽdo testimonio reuocentur. de iuris rigore tñ indistincte sunt cogendi. Ber. ¶ Nota primo qᵒ notorium nõ indiget testibꝰ: hoc intellige prout plene no. in. c. vestra. de coha. cleric. ꝛ mulie. ꝛ. ij. q. j. manifesta. ¶ † No. ij. qᵒ in facto notorio nõ distinguitur an neget pars vel confiteatur. Ex quo infero ꝙ negatio partis[c] nõ inficit notorium nec reddit rẽ dubiam vt hic clare probatur: licet soleat ad hoc allegari dictũ Innocẽ. in. c. tua. de coha. cler. ¶ Not. iij. ꝙ in facto nõ notorio per negationem partis res efficitur dubia. vnde deueniri oportet ad istructionẽ cause. ¶ † No. bonã limitationẽ ad iura que dicunt quod in criminalibus testes non compelluntur. non enim procedũt qñ timore aduerse partis se subtrahũt. nam tunc in odium partis cõpelluntur: vt hic. Et idem dicit Inno. si aliter malitiose per partem aduersam a testimonio retrahant̃. ĩ. ca. proxi. ꝛ ideꝫ cõmuniter docto. quod placet. eadem rõne secus dicit Abb. si amore partis se subtrahũt. nam ista litera nullam mentionem facit de amore. quod no. sed tunc compellũtur deficientibus alijs probationibus: vt dixi. s. cap. j. ꝛ quod litera ista procedat in criminalibus tenẽt communiter doc. quia loquitur de notorio. ꝛ cõmuniter delicta ꝛ nõ cõtractus sunt notoria. ad hoc quod no. Inn. in. c. tua. prealleg. ꝛ probatur hoc procedere in criminalibus etiam. ĩ. ca. proxi. ¶ Not. ibi: cõstiterit. ꝙ malitia partis non presumitur ex eo qᵒ testis in criminali testificari nõ vult: sed oportet aliter ꝓbari. ꝛ vide quod. s. dixi. c. j. ¶ † Nota ibi: passim. quod de iure ciuili nõ fit distinctio in compulsione testium inter causas ciuiles ꝛ criminales et an res aliter probari possit vel ne. et an impediatur per aduersarium vel non sed indistincte possunt compelli. et notabis hoc: quia clare in ciuili iure hoc nõ probatur. nã l. si quando. C. eo. tit. ꝛ aut. ibi posita loqui videtur in ciuili: sed idem videtur in criminali vt hic. videt̃ tamen quod primo monẽdi sunt vt sentit hic Hostien. ff. de tabu. exhi. l. locum. §. exhibere.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Citatio. Vide Feli. late. in. c. cõsuluit. col. ij. ver. no. tex. ibi. ea hora. s. de offi. dele. Anto. Francis.
b ¶ Excõicati. Circa istam. q. an iussus cõparere ĩ certo termĩo sub pena excõicationis si fuerit ĩpeditus iusto impedimẽto sit excõicatus: vide. d. Ab. in. c. p. ꝛ. g. ꝛ ibi And. sicu. i. xiij. ꝛ. xiiij. col. de offi. deleg. post Inn. ꝛ vide in. c. inqsitiõi. de senten. exc. ꝛ vide Bal. hic ꝛ hꝫ per legi. in. l. cel. ff. de arbi. et in. l. quesitũ. ff. de re iudi. et vide Old. in ꝯsil. suo. cclxvij. et ad de ꝙ ꝯtra cõmunem sñiaꝫ est bo. tex. in ca. vno. iij. qõ. v. ideo cogita super hoc.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Negatio ptis. An et qñ per negationeꝫ res efficitur dubia: vide Bart. in. l. j. C. de ꝓcur. vbi. d. Ias. col. fi. ꝛ ꝙ ĩ notorio negatiua nõ faciat rem dubiã voluit idem Ias. in. l. post reꝫ. ff. de transactio.

a Zacharias.¶ Non possit. Vide hanc.q.in terminis positā ⁊ decisam per Lanfran.sepe allega.c.⁊.§.testiū depositiones.nu.28.ver.sed modo stat difficultas.s.de proba.

b ¶ Sed qualr cōpelluntur testes de iure ciuili ex quo nō pōt īponi iste pene.dic ꝙ cōpellunt̄ captis pignoribꝰ.ita dicit gl.ī.l.si qñ.C.ð testi.sz de h vide Spe.in ti.de teste.§.de testiū cōpulsiōe.v.sz qualr cogunt̄.

c ¶ Ad hoc vide Bar.plene ī.l.in fraudem.§.neqꝫ.ff.de iur.fisc.ī ver.fi.sz appellatiōe testiū iā non comprehēdunt̄ istr̄a vt est tex.in cle.sepe.vers.eo saluo.de verb.sig.
Anto.Francis.

¶ Dicas circa h an app.testiū veniant instr̄a:ꝙ lz testes ⁊ instr̄a parē vim habeāt.l.i exercēdis.C.ð fi.instru.dicas h verū nisi in ꝓbatione facti antiqui ⁊ facti pplexi ⁊ dubij vt p spe.in ti.de ꝓba.in.§.iij.⁊ etiā qñ scriptura esset de substātia actus.de quo vid p Bal.ī.l.iij.C.si mi.se ma.di.et p doc.in.l.emptor.in.§.luciꝰ.ff.ð pactis.⁊ l.l.optimā.C.de ꝯhē.⁊ com.stip.⁊ vide p spe.in ti.ð instr.edi.ī §.restat.v̄si.sed si alij.et cōclude ꝙ qñ ꝓducūtur ab eadē pte equiparant̄.secus aūt si producerent̄ a diuersa pte ⁊ ad inuicē ꝯdicerēt.de quo vide per Cy.Bal.⁊ doc.in.l.si qs decurio.C.de fal.⁊ p do.Abb.⁊ alios.ī.c.cū ioannes.j.de fi.instrumentorum.

d ¶ Si statutus est terminꝰ ad ꝓducēda instr̄a petierunt ꝓduci testes qð intelligit verū hic Imo.qñ ē statutus post publicatas attestationes:secꝰ si añ.sed vide bal.in.l.si ex falsis.C.ð trāsac.⁊ ponit h Pe.de ancha.si statutū imponit fabricāti falsuz instr̄m penā:an habeat locū in corrūpente testes.Et determinat ꝙ non.de quo p But.⁊ Sali.in.l.j.ff.de fi.instru.⁊ per Imo.in rub.j.titu.proxi.Et vtrū appellatiōe documētorū contineantur testes:Vide tex.in.l.celsus.ff.de testi.glos.in versi.alibi.in.c.cupiētes.§.ad hoc.de elec.in.vj.⁊ glo.in.c.coram.de in integ.resti.Quid aūt cōtineat̄ appellatione documētorū vide bo.tex.

in c.plerūqꝫ.ij.q.vij.⁊ qð no.d.Ant.in.c.qm̄ cōtra.ī.xxiiij.col.de prob.

vi de Bal.in.l.pe.C.ð trāsac.Itē adde ꝙ cū eo qð dicit h Imo.de test.

pu blicatis.vt.s.retuli.in terminis.ꝯcor.do.in.c.eos.in pn̄.iij.colū.de ex.in.vj.itē an delegatꝰ datus ad recipiendū testes ⁊ instr̄a possit

Glo.ij.querit nūquid saltem s̄nīa sit necessaria in notorio.⁊ rn̄det ꝙ sic.alij addūt etiam citationē.ego remitto ad no.in.d.c.vestra.⁊ aliquid dicā in c.cū olim.de re iudi.

4 ¶ † Glo.fi.querit qūo cōstabit ꝙ timore aduerse partis se subtrahūt.respōdet hoc p̄sumi eo ipso ꝙ reqsiti testificari nolunt no.glo.⁊ eā allegaui.s.c.j.et declara et restringe ꝓut ibi dixi. Sed Io.an.post antiquos format hic vtilē questionē cui incūbat onus probādi qð veritas aliter probari non possit.[a] Et vt clarius intelligas vtilitatem huiꝰ q̄stionis scire debes ꝙ vt cōclusi.s.c.j.priuilegiati non cōpellūtur nisi qñ veritas aliter probari non pōt:⁊ idē in criminalibus regulariter.pone nūc in terminis partē dicere rem aliter probari non posse nisi p illos testes quos adducit:testes dicūt oppositū:qs habebit hoc probare.Allegatur ꝯtra actorē primo ꝙ ipse probet:q2 ipse dicit ergo ⁊c.de renū.super hoc.nā si diceremus ꝙ testi incūberet onus ꝓbādi esset res in magno circuitu si qlibet testis haberet hoc probare.In cōtrariū allegatur:q2 qui dicit per aliū rem posse liquere excipit:probet ergo ipse.ff.de ꝓba.l.in exceptionibus.et.l.j.ff.de excep.facit.c.cū ecclesia.de cau.pos.⁊ proprie.⁊ sic trāsit Ioā.an.Putat.d.Anto.ꝙ in ciuili onus probādi incūbat testi:q2 fundata est p̄sumptiue intentio producētis nisi testis sit priuilegiatus.in criminalibus vero ꝓbet actor:quia oporteret actorē ostēdere cām compellēdi:qð satis placet ⁊ credo posse dici ꝙ vtroqꝫ casu staretur iuramēto ipsius testis an res p alios possit probari:q2 sicut producēs submittit se super principali iuramento ipsius testis ita dz se submittere sup isto preābulo.facit qð in simili no.in.c.dilecto.s.tit.proxi.Item posset capi media via vt iudex summarie informet se super hoc.

1 ☞ Appellatione instrumentorum an veniant testes.

2 Cōstito de malitia subtractoris testis est etiā super causa examinandus:

3 Propter malitiam subtractoris testis etiā in criminali est cogendus.

b Deruenit. Cōpellitur testis[b] illius fraudē detegere qui aduersario probatiōis copiā subtrahit.sic cōiter summatur.sed ego summo notabiliꝰ s̄m vnū ⁊ cōmunē intellectum. Compellunt̄ testes etiā in criminali causa quos accusatus malitiose accusatori subtraxit.h.d.cōmunis diuisio.secūda ibi:nos.¶ Casus lr̄alis. Quidam nomine.I.de sancto Laurētio accusatus corā iudice suo de simonia ⁊ adulterio astrinxit per iuramentū quēdā qui cōtra eū ducendus erat in testimoniū ꝙ ꝯtra ipsum non deponeret dubitauit iudex qualiter aduersus eū sit procedēdum:⁊ an testis ille sit cogēdus ad testimonium proferēdū:quesiuit a papa quid iuris sit. Papa considerās ꝙ nemo debet aduersario instrumenta subtrahere:quorū appellatione testes cōtinētur ⁊ ꝙ ille qui hoc fecit ⁊ qui parē copiā aduocationis subtrahit aduersario suo iniquaz a se litē foueri ostēdit.respōdet ipsum testem compellendum esse ad detegendū cōmētum tāte calliditatis ⁊ fraudis.Berū.¶ No.j.ꝙ etiam in criminali nō pn̄t testes cōstringi iuramēto vt non deponant.ad idē.c.cōstitutis.s.c.proxi.Est enim contra bonos mores inducere aliquos ad tacēdum veritatem cū expediat reipubli.peccata nocentiū esse nota.vt in.l.cū q nocētē.ff.de iniur.⁊.c.vt fame.de sent.exc.vnde licet aliter testes nō compellantur:tū malū est eos iuramento ad testificādū cōstringere.⁊ hoc ꝓbat tex.in ver.nemo debet.et clarius in prealle.c.cōstitutis.

1 ¶ † No.ij.[c] ꝙ appellatione instr̄orum veniūt testes.nā instruunt causam merito appellari possunt instrumēta.ad idē.l.j.ff.de fide instru.et.c.fortius.j.de verb.sig.quod procedit in lata significatiōe:secus vbi materia esset stricta cū aliud:instrumenta sint:aliud testes vnde videmus qð post publicationē attestationū possunt instrumēta ꝓduci:testes v̄o nō:

d vt in.c.cū dilectus.de fide instru.Ex hoc[d] infertur qð si datur terminus ad productionē instrumentoꝝ nō pn̄t produci testes.[e] facit.l.testiū.C.eo.ti.⁊ vide Spe.in ti.de dila.§.videndū.ver.itē no.vbi hoc tenet.⁊ Pe.hic.sunt enim hec diuersa:vt in.c.cū ioannes.de fide instr.⁊ in.c.forte.in fi.xx.iij.q.iiij.¶ No.eum puniendū qui probationes.⁊ aduocatos aduersario subtrahit.ꝯcor.d.c.cōstitutis.

2 ¶ † Quero nunquid testis iste qui iurauit nō testificari compellatur ad deponenduz super principali an super malitiosa subtractione seu inductione facta per aduersarium.¶ Glo.fi.ponit tres opiniones.prima qð debet seruare iuramentū deponendo duntaxat super fraude:sed fraude manifestata habet̄ pro producto.¶ No.qð isti solum sentiūt vt habeatur pro producto:⁊ sic si haberet aliū testem in causa obtineret:sed hoc placet Vin.sed forte s̄m eum deferetur iuramentū in supplementū probationis.de procura.ex insinuatione.quasi sentiat ꝙ non dz haberi ex toto pro producto.⁊ dixit hic Phi.ꝙ licet ex hac subtractione oriatur suspicio cōtra subtrahentē quod iniquam causam foueat.non tū ex hoc debet perdere causam[f] si iustitiā fouet:qð not.Tu in hoc vide quod plene dixi.in.d.c.constitutis.et dic vt ibi.¶ Secūda opi.est qð etiam sup principali debet compelli ad deponendum.¶ Tertia opi.glo.vt nō compellātur deponere super principali per.c.dilectorū.j.eo.sed sup fraude sic:qua manifestata denuntiabitur iuramento non teneri:⁊ postea si soluerit poterit deponere sup principali.Ego dico tenēdo secūdā opi.qð compelletur super vtroqꝫ:prius tamen debet constare de malitia subtractoris:⁊ hoc in odium fraudulēti.qð multum bene probat hec litera:⁊ sic intellexit hoc.c.Inn.s.c.proxi.nam detegit cōmētū deponendo super ipso crimine. De iuramento nō est dubiū ꝙ ipsos testes nō stringit tanq̄ cōtra bonos mores prestitū:vt prediri.et ꝓbatur.in.d.c.constitutis.⁊ quod ibi dixi.tetigi etiam.in.c.intimauit.s.titu.pri.

3 ¶ † Sed hoc.c.etiā inducit de nouo vt testes cōpellantur in criminali propter malitiam partis vbi al's non compellerentur.et tetigi.in.c.j.s.eo.et hoc etiā probo per.c.sup eo.s.eo.vbi cōpellunt̄ in criminali si timore aduerse partis se subtrahūt:fortius hoc dicenduz si ex

recipere cōfessiones partiū.vide plenis.p Do.post do.de Ro.in.c.presentium.§.testes.in.ij.col.de test.lib.vj.

e ~ Sebasti.Sapia.¶ Produci testes. Vide Rotā decisio.xxviij.vbi vult ꝙ post cōclusionez in causa nō possint produci testes lz possunt produci instr̄a.refert Ias.in repeti.l.admonēdi.col.xxv.ff.de iureiur.vide etiā Feli.in c.cuz dilectꝰ.j.de fide instru.

f ¶ Sed qð imo h casu debeat perdere cām : tenet Innocē.in.c.intimauit.de testi.quam refert et sequitur Angel.in l.j.in.§.si reus.ff.de eo per quē fac.est.Et si qs lacerat instrumētum aduerse ptis vtrū debeat ꝓdere causam et qua pena debeat puniri vide per do.Anto.post Ioan.and.in.c.accepimus.j.de fide instru.et vid quod ibi no.Et an ille qcorrūpit testes aduersarij vel cōtrahit inimicitias vl' subtrahit copiā probādi aduersario ex hoc solo debeat ꝓdere causam vide per do.Anto.post glo.in.c.cum causam.el.j.in.xxij.col.s.tit.j.⁊ vide glos.singu.in ver.compellas.in.d.c.cū causam. Item adde hic qð not.in.l.si de possessione.C.de proba.⁊ quod not.Bal.in.l.j.§.ille casus.C.ð la.lib.tol.⁊ vide de hoc no.per Bal.in.c.intimauit.s.titu.j.
Anto.Francis.

¶ An subtrahēs ꝓbatiōes aduersario:puta corrūpendo testes debeat perdere causam.vide Cy.in l.prouidendū.C.de postu.⁊ Ang.in.l.satis aperte.C.de fal.⁊ Bar.in.l.fal.in fi.C.si ex fal.instru.vbi dicunt qð perdit causaz ⁊ punitur etiam pari pena cum ipo teste falso.de quo vide Spe.in tit.de teste.in.§.j.in versi.quid si is q perdat testimoniū.et eodē modo dicas de corrumpente notarium actoris vt debeat perdere causam:vt in.l.in fraudem.§.quoties.ff.de iure fisc.et in l.si quis obrepserit.de fal.⁊ vide Bal.in.l.fi.in.j.colū.C.de pena iudi.qui male iu.⁊ vide Bart.in.l.j.in.§.sed.⁊.ff.de calum.vbi etiam dicit qð corrūpens aduocatū partis aduerse non perdit causam quāuis teneatur parti ad interesse.quid autem de corrumpente arbitrum:vide glo.in.l.venales.C.quādo prouo.nō est neces.⁊ habetur per Cy.in.l.sed ⁊ si in seruum.in.§.sunt ⁊ alij.ff.de arb.⁊ late habetur per Lanfrā:in tracta.de arbi.in.xiiij.col.

aduersarij malitia hoc contingit.de confirma.vti.vel inuti.cū dilecta. ⁊ hec bene notabis.

1 ☞ Testis reddens causam scientie:quia fuit presens probat.
2 Multe lecture ad textum nostrum.

DEruenit. Super ꝓbāda iniuria clerico illata cogendi sunt testes.Ego summo gñalius ſm aliā lectu.notabiliorem sic.Si res aliter probari nō potest etiam in causa criminali compellendi sunt testes.Cōis diuisio.scda ibi:cōsultationi.¶ Casus literalis. Laici frequēter enormem ⁊ intolerabilem iniuriā inferunt clericis multis presentibꝰ et videntibus:iniuriātes in causam tracti negāt se tale facinus cōmisisse: clericus per illos qui p̄sentes erāt desiderat suā intentionē probare: sed illi nolunt testimoniū perhibere:quesitū fuit a papa qd iuris esset: ⁊ ipse respōdet indistincte ꝙ hi qui ꝑ ecclesiasticis testificari recusant si aliter veritas haberi nō potest ad illud per censurā ecclesiasticam cōpellēdi sunt Ber.¶ †No.j.ibi multis astantibus ⁊ videntibus:qō testis in reddēdo causam sui dicti nō sufficit[a] ꝙ dicat se fuisse presentē: nisi etiā dicat se vidisse:qō tamen non est verum:quia non dicit quis actui presens nisi etiam intellexerit[b] qd ibi agereť:vt.l.corā.ff.de ver. sig.⁊.l.diem proferre.§.corā.de ar.le.⁊ no.in.c.eorū.xj.q.iij.vide.Joā. and.in.c.presentiū.de testi.lib.vj.Ad istū tex.dic ꝙ verbū astantibus: largo modo capitur pro his qui exhibēt corpus ⁊ non sensum corporeum.qō nō est sic capiendum quando a principio testis dixit se scire. ¶ No.ij.clericū posse cōuenire laicum qui iniuriā corporalē sibi intulit etiam corā iudice ecclesiastico.pro hoc.c.cum sit generale. et qō ibi no.de foro cōpe.⁊ quod est plus laici ad testimonium adduci possunt ⁊ per censurā ecclesiasticam ad testificandum compelli.¶ †Opp.⁊ videtur ꝙ cum hec causa esset criminalis non debebāt testes compelli.j. eo.dilectorū.¶ Glo.hic ponit duas lecturas ad tex. Primo fatendo contrarium:⁊ ad hunc tex.respondet quod potius probat contrariū nam cū papa fuit consultus de iniuria ⁊ ipse respondeat qō in rebus ecclesiasticis compellūtur testes:dat indirecte ad intelligendum ꝙ super iniuria non compelluntur.¶ Secūdus intellectus est quod hic papa satis respōdeat ad quesitū:quia prosecutio iniurie clerici satis potest ratione persone dici res ecclesiastica:sed debet intelligi qō agebať ciuiliter de iniuria pro suo interesse:puta ad impēsas factas et operas amissas.⁊ hāc lectu.videntur tenere Pet.⁊ Abb.¶ Tertia lec.sentit Ala.qui videť intelligere quādo testes gratia vel odio se subtrahunt: ⁊ tunc ad tex.in ver.clerico.supple maxime.¶ Quartā lecturā ponit hic Inno.qō hoc sit introductū in fauorem clericorum:et ne laicorū iniuria remaneat impunita.¶ Ego pono quintā lecturā quā ad istū tex.sensit Inno.ꝫ.eo.c.j.post principiū.quod loquitur quādo agitur criminaliter ⁊ alie probationes desunt:tunc eñi ne crimina remaneāt impunita compelluntur testes.⁊ pro hoc tex.ibi si aliter veritas ⁊c.⁊ ad tex.ibi de rebus eccle.supple maxime quia idem in alijs:sed maxime in istis de quibus querebatur:⁊ secundum hanc lecturam habes hic casum notabilem.

1 ☞ Testes in causis spiritualibus sunt cogendi.
2 Causa consanguinitatis quando dicatur spiritualis.

CEterum. Super cōsanguinitate ꝓbanda cogendi sunt testes:sʒ mihi nō placet ħ summariū:quia si bene ponderetur finis.c.nullum speciale ponit in cōsanguinitate probāda cum exigat quod odio gratia ⁊c.ideo potest summari prout summaui.c.j.ꝫ.e.¶ Casus literalis satis apparet ex text.¶ Nota quod cōsuetudo potest cōcurrere cum iure cōmuni.¶ †Secūdo no.ſm Inno.in spiritualibus causis testes esse cogēdos.⁊ notabis bene hoc dictū:quia vult extendere istū textū ex idētitate rationis ad omnes causas spirituales.dicit Jo.and.qō ħ dictū procederet si hic agebať de consanguinitate probanda ad matrimoniū coniungendum vel disiungendum.†Si autem queratur de consanguinitate ad successionē seu tutelā deferendā vel iudicem recusandum vel his simile:tūc cessat hoc dictū.quasi dicat ꝙ tūc esset causa spūalis:⁊ per cōsequens non recte extenderet ad causas spirituales. Ego dico ꝙ etiā si ad primū effectū fuisset hoc actum:non tamē colligitur hoc dictū Inno.quia si bene tex.pōderetur non dicitur simpliciter hic testes in hac causa esse cogendos:sed loquitur cōditionaliter sicut fecit.in.c.j.ꝫ.eo.⁊ in alijs iuribus.s.gratia vel odio ⁊c.⁊ sic nullū speciale in effectu inducitur hic.sed de cōsanguinitate mentionem fecit q̄r sic fuit in facto quesitū.¶ No.tñ glo.iij.que dicit ꝙ eo ipso ꝙ se subtrahit presumitur quod odio.sʒ intellige ꝑut latius dixi.ꝫ.in.c.j. ¶ Ultimo no.gl.fi.inquātum qō dicitur de odio extenditur etiā ad odium iuramēti.vt sunt multi qui habēt solū iuramentum odio:secꝰ dic vbi facerent ob reuerentiam sicut multi boni viri religiosi:vt dixi in.c.j.ꝫ.eo.⁊ facit.c.nuper.ꝫ.ti.proxi.

1 ☞ Capitulum sede vacāte vel quando prescripsit potest cognoscere super causa matrimoniali.2.
3 Testis qui testificatus est in vna causa non cōpellitur testificari corā alio iudice.
4 Testis incōtinenti se corrigens nō habet docere de errore suo:⁊ idem est in parte corrigente confessionem suam.
5 Testis synodalis dicitur proprie denuntiator.
6 Qui possunt denuntiatores constituere.
7 Denuntiatoribus an plene credatur.
8 Denuntiator an admittatur in testē in cā quā denuntiauit.
9 Denuntiator non potest denuntiare illas personas cōtra quas non potest esse testis vel illas nō potest accusare.
10 Denuntiator an compellatur coram alio iudice deponere vel denuntiare.
11 Superior inhabilē assumēs ad aliquod officiū an videatur cū eo dispēsare de inhabilitate.
12 Testis quando dicatur corrigere dictū suum in continenti:⁊ quando incōtinenti potest primo dicto addere.
Incontinenti quid importet.
13 Quis dicatur sibi contradicere:quis variare:et quis vacillare.

PReterea. ¶ Testis synodalis qui coram ordinario super matrimonio deposuit nō compellitur iurare super eo corā delegato hoc primo.Propter superuenientem infamiam a testimonio repellitur.hoc secundo. Potest tamen si errauit incōtinēti.non ex interuallo dictū suū corrigere:hoc tertio.ita cōmuniter summať.Et quia varijs modis intelligitur posset aliter summari:sed quia hec summatio generalis potest cōuenire cuilibet intellectui transeo pro nūc cū cōmuni summario.nam ex infra dicēdis patebit clare intellectꝰ.tres sunt partes que per se patent.¶ Casus literalis.Cū eṗs visitat parochiam suā cōuocato populo facit aliquos honestiores de plebe iurare ꝙ ipsi diligenter inquirent si aliqui consanguinei matrimonialiter sunt cōiuncti vel si aliqui tales cōiungi velint:q̄r denuntiabūt eṗo vel eius misso.testes isti dicuntur synodales.de quibꝰ legitur.xxv.qō.vj.eṗs in synodo.⁊ hoc ſm cōsuetudinem alicuius loci vt hic dicit.quos tua ciuitas nuncupat synodales.ſm hoc sic pone casū.Testes isti coram episcopo vel capitulo semel tulerūt testimoniū ī aliqua causa si illa causa postmodū pertineat ad aliquem delegatū:super eadem causa nō debēt cōpelli iterato iurare dūmodo delegatus veritatē aliter intelligere possit:nisi forte articulus noue questionis emergat.Secūdo dicit qō si testes isti postꝙ in cōmuni iurauerūt infamiā cōtraxerūt debent a perhibēdo testimonio remoueri:⁊ si testes isti in suo testimonio errauerūt:sʒ nō studio se incōtinēti se correxerint reprobari nō debent: secus autem erit si sue correctioni interposuerūt interuallū.Ber.¶ No.j.ꝙ quidam sunt testes publici qui alio vocabulo dicunť synodales.Et pro horum intellectu scire debes quod qlibet episcopus debet cōstituere in synodo sua aliquos viros idoneos per totam diocesim quos debet iuramēto astringere ad denūtiādū sibi vel per eum misso quicquid perpenderint fieri cōtra volūtatem dei ⁊ totam christianitatem qō pertineat ad iurisdictionem ecclesiasticā:vt habetur.in.c.episcopus.in synodo.xxv.q.vj.hinc appellantur synodales:quia constituebātur in synodo.publici vero quia reipubl.seruiūt cuius interest ne crimina remaneāt impunita.de sent.excom.vt fame. ¶ †No.ij.ibi:vel tuo capitulo ⁊c.ꝙ capitulū potest iudicare super causa matrimoniali.cōtra qō videť text.in.c.accedentibus.de exces.prela.et in c.j.de cōsan.⁊ affini.vbi dicitur qō hoc ꝑtinet ad dignitatē episcopalē:propter qō doct.intelligūt istū text.sede vacā.j.de here.ad abolendā.vel qñ hoc habebat cōsuetudo prescripta.⁊ cōcor.ꝫ.tit. proxi.albericus.¶ †No.bene hoc dictū ꝙ capitulum succedit sede vacāte:etiā in cognitiōe cause matrimonialis.Itē quod ex cōsuetudine prescipta[c] potest hoc spectare ad inferiorē eṗo:licet Hosti.in hoc vltimo senserit contrariū.in.c.literas.de resti.spo.sed glo.ibi tenet primum:sed vide qō ibi dixi.tenendo primum dictū hic.⁊ idem doc.ꝫ.ti.proxi.albericus.¶ †No.ex text.ſm vnū

Sebasti. Sapia.
a ¶ Nō sufficit.vide Bal.tenentē ꝯriū.in.l.testiū.col.iiij.C.de test. vbi dicit qñ testis adducit rōnē scio q̄r p̄sens fui:subintelligiť ⁊ ītellexi.⁊ si dicať ꝙ p̄t esse p̄sens ⁊ nō intelligere:respondet Bal.qō hoc nō pōt esse q̄r cōtrariū asseuerat testis.ex quo verbū p̄sens:includit sensū ⁊ intellectū.q̄ verba refert ⁊ sequiť Fel. alia adducens in rub.ꝓemij gregoriani.col.pe.vers. Itē inꝯtū dicit do.Abb.

Zacharias.
b ¶ Nisi ēt intellexerit.adde Ant. corse.sin.ccclxxj.ī ver.minor.qō cū alijs remis.allegaui in apo.ad istū. ꝫ.ī proe.post ber lā.coapostillatorē meū ī ver.sine eo qō legant.

Zacharias.
c ¶ Ex cōsuetudine p̄scripta.adde ad hoc Inn.late in.c.lr̄as.in prin. in gl.in ver.ī tua ꝫ.de resti.spo.

Sebasti.Sapia.
c ¶ Prescripta.vide Abb.in.c.auditis.col.vj.ī.vj. no.j.de p̄scri.vbi etiā Fel.⁊ eundē in.c.cū ex officij. colū.j.de p̄script. ⁊ Calde.in ꝯsi.ij. sub tit.eodem ti. de prescriptio.

intellectũ.arg.optimũ ꝙ ex quo quis semel tulit testimoniũ in vna causa non debet iterũ compelli ad testificandũ corã alio iudice nisi in defectuz ꝓbationũ: ⁊ hoc ne incurrat plures inimicitias: ⁊ forte ne incidat in cõtrarietatẽ.iuxta illud Salomo. In multiloquio nõ effugiẽs peccatuz. Ex quo habes vnũ casum ꝙ recusando testificari nõ presumatᷣ hoc facere odio timore ⁊c.et sic limita qđ dixi.in.c.j.s.eo. ¶ No.vlterius ar.bo.⁊ q̃si expressum ꝙ ad denũtiationẽ istorũ testiũ synodaliũ nõ fertᷣ snĩa cõdẽnatoria.nã si sic esset nõ oporteret ꝙ iterũ tanq̃ testes deponerẽt: sed prime attestationes facerẽt fidẽ: cuius ɔtrariũ hic innuitᷣ ⁊ hoc idẽ no.in.§.aliq̃n.iiij.q.iij.⁊ in.l.ea quidẽ. C.de accusa.⁊.j.latius dicã. ¶ Not.ex scđa parte in.§.hmõi.ꝙ propter infamiã quis repellitur ab officio publico: vide tex.in.c.inter dilectos.de exces.prela.⁊ in regula infamibus.de reg.iur.li.vj. quid in notorio.vide Bar.in.l.eadem.ff.ad legẽ iul.repetun. ¶ Nota qđ testis nõ potest ex interuallo[a] corrigere dictũ suuz.⁊ est tex.in hoc valde no.⁊ quotidie allegatᷣ per legistas ⁊ canonistas.

4 ¶ † Item no.bene ⁊ tene mẽti ꝙ si testis corrigit dictũ suũ incontinenti non habet docere de errore. Idem puto in parte reuocãte incõtinenti cõfessionem suã.vide glos.no.in.c.apud.xxxij.q.j.⁊ in.c.cuz in positionibus.de iureiu.li.vj.⁊ sic limita.c.fi.de cõfes.⁊.l.error[b].C.de iur.⁊ fac.igno.ꝓbo hac rõne.difficilius testis corrigit errorẽ suũ q̃ pars confessionẽ suam.⁊ hoc propter timorẽ subornationis.arg.hic iuncto.d.c.fi.sʒ testis potest incontinẽti nõ docto de errore: ergo fortius pars.facit.c.ex literis.⁊ quod ibi no.de diuor.et de pe.dist.j.c.diuortiũ. Dicit tamen multuz no. hic Inn.circa dictũ testis ꝙ iudex debet diligenter attẽdere modũ ⁊ cãm correctionis.j.de accu.cũ dilecti.⁊ nisi cognoscat eũ ꝓbabiliter se posse corrigere incidit in suspicionẽ vel vacillationez. ff.de testi.in testibus.et eadẽ ratiõe.⁊ p.d.c.cũ dilecti.idẽ puto dicẽdũ in parte confessionẽ suã incõtinẽti corrigẽte.⁊ hec bene no. ¶ Ultimo hic no.quẽ posse in eadẽ causa[c] nedũ in diuersa deponere pluries cõtra eundẽ: nec ex hoc presumitur inimic⁹: vt sic h̃ ptextu possit repelli.⁊ quãq̃ iste tex.loquatur in ciuili: tñ idem puto in criminali: cũ isti testes seu officiales cõstituãtur principaliter ratione delicti euitandi.⁊ pro hoc vide bo.gl. iiij.q.iij.§.itẽ in criminali.⁊ qđ dixi.in.c.fraternitatis.s.ti.prox.hoc dico propter no.in.c.meminimus.de accusa.

5 ¶ † Oppo.anteq̃ descendam ad glos.vt declarẽ naturã istorum testiũ synodalium qui hodie vt plurimum cõstituuntᷣ in partibus tuscie per potestates seculares in qualibet vicinia.vrᷣ enim ꝙ isti non debeãt dici testes cũ iurent in absentia partiũ cõtra.c.ij.s.tit.prox.Sol. Inno.vt arbitror metu ɔ̃rij dicit ꝙ isti nõ representãt proprie officium testium: sed officialiũ denuntiatoꝝ.alleg.ad hoc.C.de accu.l.ea quidẽ.ff. de re.eo.q sub tu.l.magis puto.§.nõ passiz.v.cuius officio.⁊ sic cõiter trãseũt hic doc.ego lati⁹ attingẽs hãc materiã post Bar.in.l.diu⁹.ff.de custo.reo.dico qđ ꝓprie iste talis denũtiator nõ est accusator.hinc est qđ in denũtiatione seu denuntiationis ꝓsecutione nõ inscribit se ad penam talionis: vt in.l.ea quidẽ.C.de accu.⁊ in.c.sup his. de accu.nec est proprie testis.ptʒ ex eo: quia iurat prius absente parte. Itẽ si esset testis nõ produceretur iterũ vt testis corã delegato: sed sufficeret attestatio habita coraz ordinario.ad hoc.c.fi.de ꝓba.⁊.c.cũ causam.s.ti.proxi.sed est poti⁹ denũtiator habẽs officiũ in publico ad denuntiandũ et potest talis comprehẽdi sub iuribus disponẽtibus de denũtiatore seu denũtiatione: quia trahitur ad illorũ naturã nisi quatenus habeat officiũ de publico.qđ ex multis sentit Barto.in.d.l. diuus.

6 ¶ † Et de isto denũtiatore quero de plurib⁹. Primo quis possit tales denũtiatores ɔstituere.dicit Bart.in.d.l.diuus.qđ quilibet iudex vel vniuersitas que habet merum vel mixtũ imperiũ ad hoc.l.j.§.quies.ff.de off.prefec.vr.⁊.d.l. ea quidẽ. Ex q̃ infero ꝙ lʒ.c.eṗs in synodo.xxxv. q.vj.dicat eṗm cõstituere in synodo tales denuntiatores nihilomin⁹ cõstituere põt extra synodũ p se.⁊ idẽ in legato pape.arg.in.c.ij.de of.lega.li. vj.⁊ idem in quolibet ecclesiastico iudice habẽte ex iure cõmuni vel speciali merũ aut mixtũ imperium.nam isti cõstituuntᷣ quasi ad coadiuuandũ officiũ iudicis: vt.d.§.quies.quod no.

7 ¶ † Scđo quero an istis denũtiatoribus plene credatᷣ.gl.in d.§.aliquãdo.dicit ꝙ sic si denũtiant notoria: si vero aliud crimẽ nõ creditur eis nisi ꝓbẽt.alleg. l.curiosi.C.de curio.⁊ stati.lib.xij.sed gl.apertissime tenet ɔ̃rium.in.d.l.ea quidẽ.C.de accu.dʒ eñ saltem probari notoriũ.⁊ idẽ gl.sentit.i.d.l.j.de curio. Cy.in.d.l.ea quidẽ.multas recitat opi.sʒ tandẽ breuiter ipse concludit quod huic officiali seu nũtio creditur de facto suo sibi cõmisso.puta si dicit se aliquẽ citasse vel fecisse aliquid ex mãdato iudicis.⁊ sic intelligit oĩa iura que vidẽtur cõtraria: sed si refert maleficium alterius sibi nõ creditur nisi probet: vt in.d.l.diuus.et.l.curiosi. Bart.in.l.j.§.quies.ff.de offi.prefec.vr.hãc opi. tenuit: licet in.d.l.diuus.vbi lati⁹ attingit materiam aliter distinguat.dicit enim quedã esse maleficia grauia: ⁊ in istis non creditur denuntiatorib⁹.sic loquũtur.l.diuus.⁊.l.ea quidẽ.⁊.l.curiosi.prealleg. Quedã sũt maleficia nõ grauia.⁊ tũc aduertendũ: quãdoq; constituitur denuntiator ad denũtiandũ illud qđ re ipsa inuenit.exẽplum: mittitur aliquis per ciuitatem ad scrutandũ ludentes vel portãtes arma vel quid simile: et tali officiali referẽti se sic inuenisse creditur.ita loquitur ſm eũ.l.j.§.quies.prealle.facit.l.meuia.ff.de accusa. Si vero officialis non mittitur ad referẽduz id qđ videt: sed aliud qđ reperit ex auditu et fama aliorũ: tunc istis officialibus non creditur: sed prodest vt perueniatur ad inq̃sitionẽ vt ꝓbat tex.in.d.l.diuus. Mihi placet primũ ⁊ vltimum mẽbrum: sed scđm non vsquequaq;. nullibi eniz probatᷣ ꝙ officiali credatur de facto alteri⁹ maxime si est vnus: cum vox vni⁹ sit vox nulli⁹ quo ad cõdẽnationẽ: vt in.c.lʒ ex quadã.s.ti.pxi.vbi dicitur ꝙ vni testi nõ creditᷣ etiã si presidali p̃fulgeat dignitate.nec iura alleg.per Bar.hoc probant quo ad hoc vt iudex possit ad penam puenire ex sola denũtiatiõe.posset tñ dici ꝙ vbi cõcurrerẽt duo.s.qđ crimina essent leuia et isti officiales essent plures qđ credatᷣ eis: ⁊ sic videtur iudicio meo velle gl.no.iũcto text.in.l.ictus fustiuz. ff.de his qui no.infa.que p alios ad hoc nõ alle. ſm predicta puto temperãdũ dictum Archi.in d.c.eṗs.q simpliciter tenuit qđ istis officialibus nõ creditur nisi probẽt.

8 ¶ † Sed formo hic aliud dubium no.nũquid isti officiales seu denũtiatores possint esse testes in crimine denuntiato. Archi.in.d.c.eṗs.videtᷣ velle ꝙ ille qui denũtiat nõ potest testificari: sed alios officiales poterit vt testes adducere. Sed in contrariũ aperte facit hec litera vbi isti producuntᷣ corã delegato: lʒ prius denuntiassent ordinario. Bart.lʒ hanc.q.principaliter nõ tractauerit.in.d.l.j.tamen incidenter sentit qđ sic. Dicit eñ qđ si iudex processit per inquisitionẽ sup crimine renũtiato poterit denuntiantẽ admittere in testẽ.⁊ in hoc differt ab accusatore qꝛ ipse nõ admitteretur in testem.de simo. lʒ heli.hoc idem videntᷣ tacite sentire doc.sʒ hoc indistincte sentire mihi videtur maxima iniquitas.nã testes maxime in criminali debent esse sine omni suspicione: vt in.c.fin.de testi.lib.vj.et.l. sciãt cũcti.C.de ꝓbat.canonizata.ij.q.viij.sciant. Sed isti q denuntiant nõ carent suspicione magna: cũ veniant puniendi si nõ probant q̃ denuntiarũt:[d] vt in.d.l.j.C.de curiosis.facit text.i.c.fi. de calũ.⁊ tenet Bar.in.d.l.diuus.nã lʒ se non inscribãt ad penã talionis: vt dictis iurib⁹: puniũtur tñ pena extraordinaria: vt in iurib⁹ preall'eg. Quomodo ergo credetur eis cũ pretẽdãt interesse maximũ.facit qđ dixi.in.c.insuper.s.de testi, ⁊ qđ no.Bar.in.l.deferre.ff.de iure fi. Ideo dicerem sic: ꝙ in causa in qua ꝓceditur vigore denuntiationis

✠ Sebasti.Sapia.

a ¶ Ex interuallo. Vide Bar.i.l.repeti.in p̃nci.ff.de questioni.et in.l. qcqd astringẽde. circa finẽ.vbi aliij. ff.de ver.obli.

b ¶ Not.diligẽter ad limitationẽ ⁊ declarationem.l. error⁊c.ꝙ q̃libet erronea cõfessio siue facta in iudicio siue extra põt absq; aliq̃ alia ꝓbatiõe erroris reuocari dũmõ incõtinẽti reuocetᷣ: sec⁹ si ex interuallo. Sicut etiaz testis põt incontinẽti reuocare: vt est pul.gl.in v̇.iusta.c.cũ i positionib⁹.hic all'.pistũ quã sequuntᷣ ibi doct.no.Bal.ad literã in repe.paduana.i.l.edita. C.de edẽ.i pe.co. v̇.sepe accidit qđ quis vult ei dare positio.⁊ idẽ bal. i.l.j.in vl.col.i v̇. ⁊ no.ꝙ iterdũ.C. de fur. Intelligẽ tñ ꝙ ɔfessio erronea potest incõtinenti reuocari vt sit singul'r verum nisi cõfessio erronea talis fuerit expresse acceptata per partẽ: tũc nõ poterit amplius reuocari absq; ꝓbatione erroris. Ideo in practica cautela est qđ ps semp acceptet cõfessionẽ.ita sing. determinat ad literã bal.in.l.gallus.§.qdã recte. ff.de libe.et posthu.in.ij.col.seqᷣ Lud.ro.i.l.j.§.si quis simpl'r.ff.de ver.ob.⁊.d.alex. imo.ɔsi.xc.incip. fere oĩs vis istius ɔsultatiõis ⁊c.refert et sequitᷣ do. meus do.Jas.de may.i.d.l.error.i ij.col.vbi mãdat esse bene mẽti tenendũ: qꝛ est pulchra decisio.

¶ Adde qñ ɔfessio erronea possit reuocari: Ro.ɔs. cccxlvj.⁊.cccxcj. Anto.Francis.

¶ Circa h̃ an et qñ cõfessio nõ acceptata p ptẽ noceat vel nõ: p̃mo dicas ꝙ nõ acceptata nõ nocet.l. fi.vbi p Cy.in.ij. q.C.de ɔfes.et ibi p Sal.i.xv.op.et vide bal.i.l.iij.C. de repu.he.quod adeo veruz est vt nõ sufficiat dicere ɔfessionẽ eẽ factã p te p̃sentenisi etiã dicatᷣ ⁊ acceptãte vt p Alex.i ɔsi.xix.in.iiij.pte ɔsi.⁊ hᷣ p Sal.in l.iubemus.C.de lib.cau.et i.l.gñaliter.C.de nõ nu. pec.⁊ vide glos.et doc.in.l.hmõi.ff. de le.j.vbi hᷣ qđ ɔfessio fctã p ptẽ si fuit acceptata p aliquẽ p absente: nõ nocet.de quo p Bar.in.l.j.C.d ɔfes.⁊ p.d.Paulũ.i.l.tale pactũ. ff.de pac.⁊ in ɔs. suo.lxxxi.

✠ Sebasti.Sapia.

c ¶ In eadem cã. Põdera hũc tex. vt ponderat do. Abb.in.c.cuz.p. manconella.j.de accusatio.

✠ Sebasti.Sapia.

d ¶ Denũtiarunt. Qđ denuntiatores si nõ ꝓbãt debeant puniri tradit Bal.in.l.j.in p̃n.C.de erro.aduoca.vbi limitat vt ibi per eũ.vide Ang.d are.i tra. male.i verbo nec nõ ad denũtiationẽ.col.vj.vbi late Ang.are.⁊ Feli.i c.sicut oli.col.pe. j.de accu.vbi plura de materia denuntiatorum.

tiationis eorum illi qui denūtiauerunt non pos sunt esse testes: sed alij sic qui carēt dicta suspicione. ⁊ sic procedit dictum Archi. sed in alia instantia: puta quia tūc agitur coraz delegato vel alio iudice. nō vigore huius denūtiationis: ⁊ tunc admittunt in testes. Cessat enī tūc suspicionis causa: ⁊ ita iudicio meo loquit hic multum notāter iste tex. ⁊ lz videatur aliqualis suspicio cōtra eos vigore denūtiationis precedentis: tamen illa cōfunditur ratiōe publici officij: cuius pretextu fecerunt: nec nūc expectāt penam si delictum nō probatur. nam: vt. s. dixi: in leuibus creditur si sunt plures. ita nūc debet eis credi in magnis si ferūt testimoniū corā alio iudice. potest enim quis ferre testimonium in diuersis instātijs: vt in. c. cū in tua. s. tit. pri. ⁊ hec bene not. quia hactenus per alium nō sunt discussa. ⁊ cum hoc temperamēto puto intelligēda not. in. c. in omni. s. tit. pri. vbi denuntiator admittit in testem: nō enim videnť procedere vbi denūtiator veniret puniēdus si non probaret. ¶ † Ulti. scias hic anteq̄ descendā ad glo. qđ Bar. in. d. l. diuus. posuit in hac materia magnā restrictionē. dicit enī q̄ isti denūtiatores possunt denuntiare illas psonas cōtra quas testimonium nō ferunt: seu quas accusare non possunt: quia hec denuntiatio habet vim accusationis: vt. d. c. in omni. Ego nō puto verum: quia vt predixi: hec proprie nō est accusatio vel testificatio: nec faciunt hoc sponte sed necessitate ex debito officij fateor tamen q̄ ex circunstantijs minor fides eis adhibebit: puta si essent inimici. dictum tamen Bar. est equum: vt sicut nō tenetur cōtra patrem vel similes psonas: ita nec denuntiando. no. tamen dictū Bar. in practica: maxime pro limitatione. d. c. episcopus. ¶ Nunc venio ad glo. ⁊ primo quero quare isti tres non iurant coram delegato cū nulli sit credendum sine iuramento. ¶ Glo. ij. rn̄det q̄ ex eo quia iuramētum primo prestitum extendit ad totam illam causam corā quocūq; tractetur. ⁊ ex hoc sentit glo. q̄ isti bene debent deponere coram delegato: sed non cōpelluntur iurare. In ꝯtrium facit tex. sequens dum dicit, dūmodo aliter fiat fides ⁊c. Ex quo infert q̄ vbi aliter fides haberi nō potest compellūtur iurare: quod non esset si iuramētum extenderetur ad totā causam. ¶ Glo. sequēs supplet maxime: dixit enī q̄ sicut testis qui semel iurauit non compellitur amplius iurare lz iterum deponat: ita ⁊ isti testes publici. ¶ † No. j. ex similitudine gl. qđ testis semel iurans non debet[a] iterum in eadem causa iurare lz deponat coram alio iudice. Abb. no. hic dicit ꝯtrium. arg. l. cum apud. ff. iudic. sol. vbi dr̄ q̄ cautio de stando iuri prestita coraz vno iudice non extenditur ad alium si mutetur iudiciū. procedit ergo glo. fm eum quando coraz eodem iudice deponit. secus si corā alio: quod satis mihi placet. ⁊ ad hoc allt. gl. ordin. que hoc sentit in. l. fin. C. de test. dixi plenius. in. c. presentata. s. tit. pri. Sed redeo ad intellectum. c. intelligit ergo glossator coniungendo. ij. glo. iij. ⁊. iiij. qđ isti debent iterum deponere coram delegato: sed nō iurare nisi oriatur nouus articulus ad quem iuramentum prius prestitum nō extendat. Inno. ponit hic duos intellectus. vnum qui cōcordat cum glos. alium q̄ isti testes publici ex quo semel denuntiauerunt non compellanť amplius super eodē nec iurare: nec testimonium dicere in publico nisi quādo alij testes nequeunt inueniri. ⁊ hoc ideo fm eū ne per redditionez testimonij sibi inimicos plures acquirant. hoc videtur placere. d. Anto. ⁊ addit aliā rationē: quia periculum posset esse testi toties super eodē deponēdo ne incidat in ꝯtrietatem: sed tu ad hoc vitandū: vide qđ dixi in. c. cum in tua. s. tit. proxi. ¶ Tertiam lec. prin. ponit Host. qui dicit hanc esse mentē litere q̄ testis synodalis q semel testimoniū suū tulit: ammodo nō cogitur super eo iurare: nec testificari dummodo aliter fides haberi possit: alias compelleretur testificari sed non iurare nisi forte nouus sit articulus nō cōprehensus in primo iuramento. quo casu compellit non solū testificari: sed etiam iurare. ⁊ hoc videtur placere Jo. and. ⁊ do. Anto. mihi non placet. sequendo dictum Abb. de quo. s. nam cum testificentur tūc in alia instantia corā alio iudice primum iuramentū se ad hūc casum nō extendit: vt plenius dixi. in. d. c. presentata. Item probo alia efficacissima rōne. isti testes publici nō sunt pprie testes: vt. s. dixi: sed denuntiāt tanq̄ officiales. cum ergo nunc coram delegato deponant vt testes debēt iterū iurare: quia se ad hunc casum primum iuramētum non extendit: maxime quia testes debent iurare coram parte: vt in. c. ij. s. tit. proxi. ⁊ per hoc vide no. dictum Inn. in. c. bone. de elec. ⁊ Bar. in. l. fi. ff. de questioni. vbi dicūt qđ testes qui deposuerunt in inquisitione generali in qua fuit aliquis nominatus non faciunt fidem postea in inquisitione speciali contra illum: sed oportet qđ iteruz iurent[b] ⁊ deponant parte citata. ad idem bonus tex. in aut. de fide instrumen. §. in his. vbi dicitur si vertitur in dubiuz: an instrumētum in iudicio productum fuerit confectū per tabellionē assertum debet ille notarius sub iureiurādo recognoscere suum instrumētum: ⁊ sic non sufficit primū iuramentum. Inhereo ergo predicte opi. et lect. Inno. latius declarando qđ si officialis semel denuntiauit non compellitur coraz alio iudice nec deponere nec testificari rationibus predictis: sz in defectum aliarum probationū cōpellitur iurare: ⁊ deponere. ⁊ hoc vltra predicta pbat apertissime iste tex. in ver. dūmodo. qui venit exceptiue ab eo quod dixerat de iuramēto. ⁊ capitur ibi iuramētum pro depositione iurata. argumen. in. l. si quādo. C. de testi. ⁊. c. ij. eo. titu. ⁊ habes nūc declaratam primam partem. c. ¶ Uenio ad secundam partem ⁊ quero quare isti testes publici repelluntur propter infamiam sequentē ⁊ non precedētem? Glos. nititur respōdere in ver. propter infamiam. dicens q̄ infamia superueniēs nō potest interficere testimoniū: als legitime prestitū: quia qđ legitime factū est ⁊c. Aduerte lz hoc dictum sit verum in se: non tamen satisfacit litere: quia litera latius loquitur. dicit enim qđ pp̄ter infamiam precedētem nō possunt repelli a testimonio perhibēdo. ⁊ sic non impedit testimoniū perhibendum si fuit ante assumptuz officium cōtracta. quod est contra. c. testimonium. s. ti. pri. Innoc. in hoc multum instat: ⁊ inter cetera dicit q̄ differentia inter infamiā precedentē ⁊ sequentem causat ex eo: quia ex quo fuit ad officiū infamis assumptus videtur dispensatum super infamia precedēte: ideo non debet amplius reprobari: argu. in. l. pomponius. ff. de procu. ⁊ ca. horrendus. xxxij. q. v. que ratio cessat in infamia contracta post officium assumptum: imo grauius delinquit ratione officij. arg. xi. q. iij. ij. pcipue. ⁊ de voto. magne. ¶ † No. bene hoc dictū Inno. vult enim quod superior assumēdo aliquem inhabilem[c] ad aliquod officium videtur secum dispensasse. ⁊ idem sentit. in. c. diuersis fallacijs. de cleri. coniu. sed cōtrarium tenuit. in. c. veniēs. de filijs presbyte. Joan. in gl. suis. fuit etiam sibi contrarius. nam vnum tenuit. in cap. si qui sine. lxxxi. di. ⁊ aliud in. c. qui in aliquo. lj. dist. Hosti. hic videtur approbare dictum Innoc. hic in notorio vel saltem famoso: secus in occulto: quia tunc videtur imputādum testi qui hoc tacuit. argu. in eo quod legitur ⁊ no. in. c. exposuisti. de corpo. vitia. ⁊ de prebē. cū non ignores. ¶ No. hoc vlti. q̄ imputandum est ei qui assumitur ad officiuz publicum si non detegit inhabilitatē suam occultaz. et clarius reperio hoc tenere Bar. i. l. ij. C. si ser. aut liberi ad decu. aspi. lib. x. ⁊ dicit qđ ex hoc pōt puniri[d] per illum tex. quod not. ⁊ vide qđ dico. in. c. sciscitatus. de rescript. Sed quo ad primuz an videatur dispensatū no. sing. opi. Host. qua possumus limitare dictum Jo. and. ⁊ aliorū. in. c. ij. de schismat. q dicunt q̄ si fuit pmissa cause cognitio videt dispēsatum: alias secus. nā hoc posset procedere vbi inhabilitas esset notoria vel famosa.

a ¶ No. dz. Utruz iterato product⁹ iterato dēat iurare. ⁊ vr̄ qđ sic: per tex. in. c. fraternitatis. in fi. de test. vbi vide. d. Ant. i vlt. no. ⁊ hoc tz gl. in. l. fi. C. de testi. ⁊ ibi vide per Bal. in vlt. col. sz ꝯtriū dicit Bar. in l. heredes palaz. §. si post. i fi. ff. de test. ⁊ Bal. in. d. l. fi. C. de testi. dicit q̄ aut pducunť testes iterato corā alio iudice vel corā eodē. sz sup nouo articulo ēt ꝯpellunť iterato iurare: et sic pn̄t itelligi prima iura. aut iterato pducunť coraz eodē iudice nō sup nouo articulo: sz ad declarandū et nō cōpellūtur iterato iurare. ⁊ ita pprie loqť Bar. i. d. l. heredes palā. ⁊ vide hoc per Bal. i. d. aut. hodie. cir. pnc. C. de iura. calū. vbi dicit q̄ testis iterato pductus in eadē causa debeat iterato iurare. ⁊ vid de h̄ p bal. i apo. in. l. iij. i. iij. col. ff. đ test. vbi dicit qđ si testis iterato pducat super eodē cap. nō dz iurare sec⁹ si sup alio. et ita dicit tenere Inno. in. d. c. fraternitatis. nisi a pncipio iurasset sup tota causa. vide p Bal. in. c. ij. circa pn. de ꝯtro. inues. sz do. Alb. in. c. fraternitatis intelligit istū tex. qn̄ testis qui modo examinať sup nouis capl'is pri⁹ i alia depositiōe iurauerat depōere sup certis articulis: sz si iurasset deponere sup tota cā, lz modo pducať iteruz sup nouis capitulis: siue in eadē cā appellatiōis nō cōpellitur in eadez causa iurare.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Iterum iurēt. Quid autez si testis vult declarare dictū suum an debeat pars citari? Bald. in auť. hodie. C. de iura. calū. tenuit qđ nō sed contrariū sentit Bart. in. l. ab executore. col. iij. versi. q̄ro qn̄ fiet. ff. de appella.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Inhabilē. Uide Abb. in. c. fraternitati. in colū. ij. j. đ schismate. ⁊ Moder. in. l. q̄dam ꝯsulebāt. ff. de re iud. Feli. in c. nōnulli. colum. xvj. ver. cōfirmať ista quarta fallētia. s. de rescript. Calde. in ꝯs. viij. incip. an existēs. sub titu. de scrip. ⁊ in cōsi. xxij. inci. Papa reseruat. sub tit. de reg. cū multis allc. p eūdem Fel. in. c. postulasti. i. xv. col. s. de rescrip.
d ¶ Pōt puniri. Adde Roma. consilio. lxxvij.

a ℂ Incõtinẽti. Gl. ꝟo. in. d. c. apud. xxxij. q. j. videt᷑ velle ꝙ diceret᷑ incõtinẽti corrigere si corrigat anteꝗ̃ redigat in scriptis. postꝗ̃ est redacta in scriptis per notariũ sec⁹ esset. ꝛ reputat᷑ ad hoc sing. mihi n̄ nõ placet. ℂ Adde an testis possit errorem suum corrigere. Roma. cõsi. lix.

b ℂ Notabilis ꝑsona. Facit qđ dicit hic Bal. ꝛ ĩ. c. iurauit. in. iij. co. de ꝓba. ꝙ ille q̄ est bo ne ꝛ spectate fidei põt corrigere dictũ suũ. ꝛ post ap ta dedicita testiũ cata nouos testes ꝓducere: qꝛ in eo cessat timor et suspicio subornationis testium.

c ℂ Eccl'ia. qualr̃ ꝯpellant᷑ testes testificare: vide spe. ĩ ti. đ teste. §. de testiũ ꝯpulsiõe. ꝟ. sꝫ q̃lr̃ cogunt᷑. ꝛ adđ ꝙ testis q̄ nõ vult iurar̃ tenet᷑ ꝑti ad ĩteresse vt đt spe. ĩ ti. đ teste. §. seq᷑. ĩ fi. ꝛ de. q. h̄ posita p. d. Ant. vide Flo. ĩ. l. j. ff. đ test. vbi recitat quandã doct. Bar. i. l. j. §. j. ff. đ fal. q̃ dicit ꝙ iudex dꝫ tũc formare inq̄sitionẽ de falsoꝝ testẽ ex q̃ accepit pecuniã vt nõ testificet᷑ ꝛ debebit ꝯdẽnari de falso. ꝛ p h̄ ille timore ne ꝯdẽnet᷑ coget᷑ testificari: sꝫ Flo. ĩ. d. l. j. ñ seq᷑ illã doc. bar. ℂ Adde ꝙ illaꝫ cautelã bar. i. d. l. j. §. j. ff. đ fal. multũ ꝯmẽdat ꝛ seq᷑ d. Maria. ĩ repe. c. q̃lr̃. el. ij. in. xv. q. x. q. ꝑn. cir. ꝑn. đ accu. sꝫ tu viđ q̃ eleganter scribit bal. ĩ. l. ꝑsbyteri. ĩ ꝑn. vlt. col. ꝟ. deinde hic vr̃. C. đ epi. ꝛ cler. vbi dicit ꝙ lꝫ testis occultãs ꝟitatẽ non possit puniri de falso nisi pri⁹ al's sũpserat offm̃ testificãdi: vt no. Inn. in c. j. đ cri. fal. tñ iudex poterit eũ punire crimine stellionat⁹ vel ciuil'r tenebit᷑ ꝑti actione de dolo. ar. eorũ q̃ no. Cy. i. l. j. C. de sepul. vio. sꝫ Flo. ĩ. d. l. i. đ test. dicit qđ isto casu meli⁹ esset testes extraordiarie puniri ꝓpt᷑ ꝯtumaciã. itẽ qñ eẽt talis ꝑsona testis ꝙ in eũ nõ possit ĩdici mulcta: vl' nõ possint capi pignora neqꝫ exhi de do-

ꝛ pro hoc all'. glos. singu. que hoc tenuit. in. d. c. q̄ in aliquo. lꝫ gl. tenuerit cõtrariũ. in. d. c. si q̄ sine. sed pro primo dicto multũ bene facit iste tex. ꝛ. l. barbari⁹. cũ ibi no. ff. de offi. ꝓto. quod habeo ꝓ indubitato quo ad principẽ ꝓmouẽtẽ. sꝫ quo ad inferiorẽ distinguerẽ an subesset cã dispẽsandi: ꝛ videt᷑ dispẽsasse ne ꝓsumam⁹ delictũ: aut nõ suberat ꝛ secus. ꝓ hoc qđ no. Inn. in. c. cũ ad monasteriũ. de sta. reg. ꝑpe. fi. ℂ Gl. antepe. colligit ꝙ infames repellunt᷑ a denũtiãdo. tu distingue pleniu9 put dixi. in. c. nouit. s̄. de iudi. ꝛ no. ij. q. j. si peccauerit. ꝛ ad hũc tex. dic qđ nõ ꝓbat dictũ gl. sed solũ ꝓbat ꝙ infames repellunt᷑ a testimonio vel ꝙ ecclesia nõ dꝫ habere officiales infames: nã isti qui cõstituunt᷑ debẽt eẽ veraciores: iustiores: ꝛ honestiores toti⁹ parochie vbi constituunt᷑: vt in. c. eps̄. in synodo. xxxv. q. vj. ℂ Glo. vlti. querit

11 † qñ testis dicitur dictũ suũ corrigere incontinẽti.[a] ꝛ dat tres solu. Prima ꝙ hoc faciat añꝗ̃ loquat᷑ partibus. Scđa ꝙ hoc est considerandũ ex qualitate persone. Tertia remittit ad. l. cõtinuus ꝛ ad. l. qđ ait. ꝛ vr̃ hoc sentire qñ nullũ actũ ꝯ̃riuꝫ interposuit. Aliĳ ex glo. posuerũt quartũ intellectũ dicẽtes: ꝙ hoc põt vsqꝫ ad sñiam sicut principalis. qđ nõ placet Gofre. ꝛ bene: qꝛ principalis hoc nõ põt nisi ꝓbet errorẽ: vt in. d. c. fi. de cõfes. ꝛ. l. error. preall'. Quinto Inn. notabiliter distinguit: an testis velit corrigere dictuꝫ suũ: an addere. Primo casu hoc facere põt anteꝗ̃ exeat conspectũ iudicis seu partib⁹ loquat᷑. si autẽ fecerit postea stabit᷑ primo dicto. arg. in. c. sicut. de testi. debilitat᷑ tñ primũ per ꝯ̃rium scđm. qđ bene no. Si vero vult addere hoc faciat anteꝗ̃ exeat conspectũ iudicis ꝛ licitũ est: vt hic. si aũt hoc faciat postꝗ̃ potuit partibus loqui audiẽdus est. sꝫ minor fides sibi adhibeat᷑. arg. hic. ꝛ in aut. de testi. §. quia vero. ꝛ notabis bene hanc differentiã. ꝛ vide circa hoc qđ dixi. in. c. ꝑ tuas. s̄. tit. proxi. Hosti. videt᷑ inherere secũde opi. gl. dicit eñ qđ quicquid circa hoc dicat᷑ putat ipse hoc esse arbitrariũ cõsiderata qualitate ꝑsone ꝛ quãtitate interualli: colloquio partiũ ꝛ reliquis circũstantĳs: ꝛ iudex ꝫm h̄ qñqꝫ correctionẽ admittit: qñqꝫ nõ, hec opi. satis mihi placet. ℂ Quid enim si causa

b est inter viles ꝛ eps̄ vel alia notabilis persona[b] ꝓducitur in testem qui ex interuallo corrigit dictũ suum: quia melius recordabatur, debemus ne dicere, ꝙ presumatur corruptus a vili rustico? minime. ar. in. c. ꝛ si questiões. de simo. ꝛ maxime ꝑ illã reg. tu magis scire potes quãta fides sit testibus adhibẽda. de testi. l. iij. ꝛ. iiij. q. iij. si testes. ℂ Glo. in fi. oppo. contra tex. de. c. qđ quis cõmisit. xxxv. q. ix. respõdet ꝙ nõ tãgit hic. ꝛ de h̄ vide qđ not. ibi in gl. j. illud enim loquitur ꝫm Io. an. in alienatiõe rei ecclesiastice indebite facta que reuocatur etiam ex interuallo ꝛ per successoreꝫ. istud in teste qui ꝓpter timorẽ subornatiõis ex interuallo se nõ corrigit. tu dic vt supra dixi post Hostiẽ.

13 ℂ † Postremo scias ꝙ Inno. ponit hic quis dicatur sibi ꝯ̃dicere variare vel vacillare: vide hic ꝑcum. ꝛ quod not. Bar. in. l. eos. ff. de fal.

Super his.

Cũ de fama vel vitio falsitatis ingrit᷑ cogendi sunt testes. Ita sũmat Io. an. sꝫ min⁹ restrĩgit iudicio meo: nõ enim apparet quare his quasib⁹ ꝛ nõ aliĳs cogantur testes: ideo lege tu ꝛ summa: vt ex. j. dicẽdis apparebit. ℂ Casus literalis. Quidã elect⁹ fuit in epm̃ Lucañ. quidaꝫ canonici opposuerũt se dicentes ꝙ erat male fame: ꝛ ꝙ matrimoniuꝫ contraxerat cum vidua: ꝛ literas cõtra ipsuꝫ nomine capituli ad dñm papã miserunt: super his articulis commisit papa inquisitionẽ: dubitabatur an ad hec probanda essent compellendi. re-

mo ꝓut cõtingit in mulieribus q̃ raro exeũt domũ: tũc iudex ad cõpellẽdas eas poterit practicare doctr. Bar. in. d. l. j. ff. de fal. ꝛ doctri. Bal. in. l. ꝑsbyteri. poterit etiã ad cõpellãdũ eas venire ad testificãdũ practicare doctri. Bar. ꝑ quã in cã ciuili q̄s inuit⁹ extrahit᷑ de domo: quã ipe ponit in. l. cũ eo. ff. ad le. iul. pecul. Itẽ adde hic qđ testis fuit cõpulsus venire ad iudiciũ

spõdet papa ꝙ testes qui ad hec probanda nominati fuerint cõpellant᷑. Ber. ℂ Not. ꝙ cõtra eos procedi põt qui noĩe capituli presentãt literas: quarũ capituliũ uel maior pars est inscia: ꝛ intellige hoc per ea que habent᷑ in. c. tam literas. s̄. tit. proxi. ꝛ in. c. quãto. de his q̃ fi. a prela. ℂ Op. cõtra tex. de. c. dilectorũ. j. eo. vbi testes in criminali nõ cõpellunt᷑. Glo. remittit ad ibi no. Extra glo. dãtur quatuor intellectus. Primus ꝫm Vincẽ. ꝙ hoc ꝓcedit cũ de cã aliter nõ potest liquere. s̄. c. peruenit. ꝛ fit hoc ꝫm eum: quia ciuiliter agebatur. Secundus intellect⁹ ꝫm Inn. quia in modũ inquisitiõis hic procedebat᷑. ꝛ no. hunc casum: qꝛ est multum generalis. Terti⁹ ꝫm eundẽ: qꝛ delictũ cõmissum lite pendẽte fuit, vnde fit hoc fauore iudiciũ: ne ipsorũ iurisdictio elidatur. not. etiã hunc casum generalẽ. Quart⁹ qđ est speciale ne indignus in epm̃ ꝓficiatur. ꝛ quilibet põt sustentari. sed generaliter dic vt in contrario dicetur.

1 ☞ Intellectus ad istud capitulum.

Cum contra.

Super crimie falsi cogẽdi testes. sic summat Io. an. sꝫ certe nõ elicit᷑ hoc simpliciter ex tex. qꝛ mãdat sub cõditione si se gratia odio ꝛc. ꝛ sic nõ ponit speciale in crimine falsi: quia sic loquit᷑ in aliĳs causis criminalibus. s̄. eo. super eo. Communis diuisio. Secũda ibi: nos igitur. ℂ Casus literalis. Magister Rodulphus impetrauit literas a sede apostolica dum ipse per se vel procuratorem illis literis vteretur: obiectũ fuit ei ꝙ essent false: quod cũ ipse negaret: pars aduersa voluit hoc probare, petẽs vt testes quos ad hoc probandũ nominaret cõpellerẽtur: quesiuit archieps̄ vtrũ testes super articulo falsitatis huiusmodi essent compellendi: respõdet papa ꝙ si se odio, amore vel timore subtraxerint vt veritati testimonium perhibeant compellat eos. Ber. ℂ Glo. opp. de c. dilectoꝝ. j. e. ꝛ remittit pro solutione ad ibi no. ꝛ videtur sentire ibi ꝙ de iure ciuili non compellãtur testes in criminali, cuius cõtrarium sentit in. d. c. dilectorum. ꝛ apertius hoc probatur in. c. super. eo. s̄. eo. vbi dixi. sed glo. hic loquitur argumẽtatiue. Inno. ponit hic vnum intellectũ quod loquitur cũ agit᷑ de falsitate ciuiliter. ne scꝫ quis per falsas literas fatiget᷑. ꝛ ꝑderet ius suum. ꝛ ꝓ

1 tãto videt᷑ peccatũ tacere veritatẽ istarũ. ℂ Ego dico ꝙ nullũ speciale ponit hec litera. qꝛ siue criminaliter siue ciuiliter ageretur loquit᷑ determinate ꝫm alia iura. vt patet in. c. j. ꝛ. sup eo. s̄. eo. et ideo debet intelligi ꝫm qđ ibi dixi.

1 ☞ In casib⁹ in quibus testes cogẽdi sunt cẽsura ecclesiastica. cõpelluntur ꝑ iudicẽ ecclesiasticũ. per iudicem vero secularem imponitur mulcta.

2 An ꝛ qñ testes sint cogendi tam in causa ciuili ꝗ̃ in criminali. ita de iure ciuili ꝗ̃ canonico. nu. se.

3 Mediatores vel proxenete quo casu cõpellant᷑ ad testificandum.

Dilectorum.

Nõ summatur nec diuiditur ꝛ merito ꝓpter veritatem lectu. ℂ Casus lr̃alis. Inter capl'm Vulteranũ ex parte vna ꝛ epm̃ eorũdẽ ex altera sub diuersis articulis ꝑ cõuentiõis ꝛ recõuentiõis modũ. q̃stio vertebat᷑ ꝓcuratoribus vtriusꝗ̃ partis in ꝓ̃sentia pape cõstitutis lite cõtes. mãdat papa quibusdã iudicibus quaten⁹ testes q̄ fuerunt nominati. si se odio gratia vel timore subtraxerint. preterꝗ̃ super criminibus per censurã ecclesiasticam compellant testimoniũ veritati perhibere. ℂ Not. hic tex. ꝛ apertũ qđ cause criminales ꝛ ciuiles non per oĩa regulantur eisdẽ regulis. maxime in cõpulsione testiũ.

1 ℂ † Scđo not. ꝙ eccle-

c sia cõpellit testes qui se a testimonio subtrahũt per censuram

si testis postea testificat᷑ đr spõte testificat⁹ ꝫ bal. ĩ. l. parẽtes. ĩ vlt. col. C. đ test. vbi dicit se ita cõsuluisse. ꝛ idẽ dicit Hug. ĩ. l. lege iul. ff. de test. Itẽ an valeat dictũ testis q̄ fuit attract⁹ ꝑ capillos. dic ꝙ sic ꝫm bal. ĩ l. si qñ. circa ꝑn. ꝟ. not. ẽt hãc. l. C. de tes. Itẽ ꝓ eo ꝙ dixi testẽ q̄ nõ vult testificari, teneri ad ĩtereẽ ꝑti. facit ꝙ no. d. ant. ĩ. c. cũ cãm. j. in. vj. co. s̄. e. ꝛ qđ ibi no. referẽdo dictũ Ray. ĩ sũ. itẽ vide bal. ĩ l. pbr̃i. ĩ fi. la. j. C. đ epi. ꝛ cle. vbi đt ꝙ testis vel notari⁹ nõ solũ tenet᷑ ad ĩteresse ꝑti rõne falsitatis ꝯmis se sꝫ ẽt rõne erroris, qꝛ error ĩ notario ꝛ in teste đr esse ĩ culpa lata, secus tñ diceres eẽ ĩ obliuiõe test꜡ ꝙ dcm̃ iudicio meo nõ solũ ꝓcederet ĩ foro iudiciali, sed ẽt ĩ foro ꝯsciẽ ꝑ ea q̃ scribit Inn. i. c. sicut dignũ. ꝟsus fi. de homi. sꝫ ĩ ꝯ̃riũ ĩ quãtũ dixi đ teste errante. all'. tex. ĩ. c. hoĩes fal. ꝛ c. is aũt. ꝛ qđ ibi no. ĩ tex. xxij. q. ij. Antoni⁹ Frãcis. ℂ An testis nolẽs testificari possit puniri. Dicas qđ testis cõpellit᷑ mulcta indicta et captis pignorib⁹ ad deponẽdũ. ita bal. ĩ. l. qb⁹ dieb⁹. in ꝑn. ĩ ꝟ. no. istđ ꝑn. ff. de ꝯdi. ꝛ de mõ. ꝛ h̄r ꝑ Inn. ĩ c. j. vbi etiã ꝑ gl. ꝛ doc. đ tes. co. ꝑ̃io testis nolẽs testificari ꝓ̃sumit᷑ subornat⁹ ab aduersario ꝛ tenet᷑ ꝑti ad itereẽ ẽt si latitat vt nõ examiet᷑ ita bar. ĩ. l. j. §. j. ff. de fal. ita Ang. et pau. de cast. ibi ꝛ ꝑ alex. ĩ. l. argẽtari⁹. ĩ. §. cũ aũt. ff. đ edẽ. ꝛ vide bal. in l. ꝑsbyteri. ĩ. ij. co.

per cēsurā ecclesiasticā. Ex quo infert φ peccāt mortaliter. arg. xj. q. iij. nemo. ⁊ c. null⁹ iudex aūt secularis ẽm Vincē. hoc casu inducit mulctā. ff. si qs ius di. nō obtē. l. j. vel capit pignora sicut in tutoribus ⁊ curatoribus nolentib⁹ satisda re: quorū officiū est publicū sicut testiū. instit. de satisd. tuto. §. pe. de execu. tut. j. rñso. sicut etiam parēs nolēs filiū alere. ff. de lib. agno. l. si quis a liberis. §. si quis. ¶ † Opp. ⁊ videt φ iste tex. generaliter disponens vt in criminalib⁹ testes nō compellantur: sit contra. c. sup eo. perueni. super his. ⁊ c. cū cōtra. s. eo. Sol. gl. nostra ad quā quotidie fit remissio: mul tum laborat in declarando an ⁊ quādo testes sint cōpellen di. ⁊ principaliter psequitur duo mēbra. primo quid iuris in causa ciuili. secūdo quid in causa criminali. In primo gl. ponit regulam ⁊ duos casus exceptos. Regula est † quod si requisiti nolūt testificari compelluntur. fallit primo in me diatoribus: qui als prenete^a appellant: qui non compellū tur nisi de consensu partium: ẽm glo. scdo fallit in personis priuilegiatis vt non testificent. tu hoc de vltimo dic melius vt dixi in. c. j. s. eo. ⁊ de mediatorib⁹ dic vt no. gl. in aut. de te sti. §. quoniā. φ ex mēte illius litere colligit tres casus. Pri mus si partes consentiunt vt testificent: ⁊ tunc cōpellūtur. Secundus quādo partes ambe cōsentiunt vt nō testificen tur nec cōpellūtur. ⁊ isti duo casus sunt clari. Tertius quā do altera pars tantum consensit: ⁊ tunc possunt testificari: sed non cōpelluntur indistincte vt dicit ibi glo. quia psum ptio est quod sint affecte ad causam: tum pter lucrum qd habuerunt vel qd sunt habituri: tum qz presumuntur velle vt res per eos inchoata habeat effectū. dicit Jo. an. hic qd hec ratio concludit eos etiā non admittendos si volunt al tera parte non consentiente. aliter hic Jo. an. nō dicit quasi tacite sentiat qd nō debeāt admitti nisi vtraqz parte consen tiente: quasi tunc admittantur ⁊ compellantur ⁊ nō aliter. idem videtur velle glo. in. c. j. de testi. lib. vj. in ver. ciuiliter. sed certe hoc vr cōtra mentē illius. §. quoniā. ⁊ aperte cōtra gl. ibi positā. ideo dicere φ altera parte non consentiēte ad mittunt si volūt. sz quāta fides eis sit adhibēda iudex cōsy derabit ex circūstātijs ⁊ qualitate psonaꝝ ⁊ cause. circa pri mam regulā pdictā dic vt. j. dicā. ¶ In secundo mēbro: scilz quid in causa criminali. glo. latius instat. primo allegando pro ⁊ cōtra. secundo ponit vnam opi. in ver. super hoc. ter tio illā reprobat. ibi: sed huic distinctioni. quarto ponit opi nionē suam. ibi: ideoqz. quinto rñdet ad cōtraria. ibi: quali ter rñdebis. sexto redit ad opinionē primā quam reproba uerat dādo alium intellectū ad istū tex. ibi sed supradictis. septimo in fine ponit opi. Inno. cōmentatoris. Et per hāc diuisionē habes gl. declaratā que in effectu ponit tres opi. Prima φ si agatur directe in modū accusationis non sunt testes cōpellēdi. si vero agitur de crimine ciuiliter in modū exceptionis: denūtiationis: vel inquisitionis: tūc cōpellunt. Scda opin. qd super criminibus testes cōpellendi nō sunt: siue directe siue indirecte agat de crimine: vt hic. ⁊ contraria iura ponūt casus speciales: vt in hac gl. Tertia opi. φ si nō est peccatū tacere id super quo testes inducunt nō cōpellan tur als secus. ⁊ hec est opi. Inno. quā ipse posuit: non hic sz in. c. j. s. eo. vbi latius eā psequitur. ⁊ ibi dat primo exemplū quādo nō est peccatū tacere: scilicet quādo agit criminali ter vel ciuiliter excipiēdo: vel alio modo ad penā tantum: qz tūc peccatū non est sed meritoriū celare crimen fratris. arg. ij. q. j. si peccauerit. qd dicit verū nisi perseuerauerit in crimi ne: qz tūc essent cogendi testes vt pena reuocet a malo quē dei timor a malo nō reuocat. ar. c. vt clericorū. de. vi. ⁊ hone. cleric. xxij. q. v. hoc vr. ⁊ hoc in manifestis: in occultis vero non compellerent nisi crimē occultū esset periculosum sicut heresis: dilapidatio ⁊ similia: ⁊ φ sine periculo dissimulari non possunt. Idem dicit ibi Inno. si dicatur quis condem natus de crimine: tūc eñ sunt cogendi testes: quia cum per sentētiam sit notoriū: peccatū est hoc celare. idem de fama vel infamia pbanda. quid de snia excōicatiōis: dicit φ cogē di sunt testes ad eam probandam cum illa nō sit crimen cū possint sine peccato excōicari. de sentē. excō. inquisitiōi. ⁊ la tius ibi psequitur. Aliam theoricam seu opi. ponit Inno. s. c. pri. licet videatur incidere cū precedenti. dicit eñ φ vbi cunqz ex pbatiōe criminis qs cōsecuturus est sniam lucro sam: vel vitaturus est dānosam semp cogēdi sunt testes: qz tunc peccatū esset in alterius preiudiciū tacere veritatē ⁊ sic habes opi. quartā. Quintā opi. iudicio meo possum⁹ colli gere ex dictis eiusdē Inn. in. d. c. j. s. eo. vbi dicit qd deficien tib⁹ alijs pbationibus semper cogendi sunt testes etiā in causa criminali. per. c. peruenit. s. eo. ij. Sextam opin. ponit Host. qui tenuit pcise in criminali testes cogendos vbicūqz crimen venit puniēdū per depositionē: priuationē: vel ali ter. ⁊ ad istam decre. rñdet φ loquitur de cōpulsiōe nō fien da qñ probato crimine criminosus ex eo nō puniretur: sz so lum de facto infamaretur: vt in crimine probato cōtra testē vel accusatorē: tunc eñ nō cogerent testes ẽm cum nisi ma gnū preiudiciū fieret parti: vt. j. c. primo. ⁊ hoc dicit ipse de mente iuris quicqd habeat consuetudo ecclesie Romane. ⁊ 3ra opi. multis rationibus impugnat ẽm eū: nam per eā deus offendit: respubl. leditur: proximus corrumpit: mate ria delinquēdi ⁊ corrūpēdi testes ministrat: mens vtriusqz iuris peruertit: obediēs qui renumerādus esset opprimit ⁊ punit: inobedientes qui pena debent affici de sua malitia gloriant. Ad has ergo absurditates euitandas ⁊ vt crimi nosi ⁊ crimina puniant: ⁊ cōcludit ipse testes in criminib⁹ cō pellēdos: nec obst. ẽm eū φ quedā iura dicunt testes in ciui libus cōpellendos: qz supplet per alia que idem dicunt in criminalibus: ⁊ huic opin. fue dicit illā scdam opi. Inn. fa uere: qz p pbationē criminis accusator est vitatur⁹ damno sam ⁊ consecutur⁹ lucrosam sniam: scilicet euitādo penā ta lionis si non pbaret: nec est fauēdū reo in occultatiōe veri tatis. Septimā opi. posuit Jo. de amelia in opere suo de te sti. vt hic recitat Jo. an. vt testes cōpellant in criminalibus etiā si agat de pecuniaria pena vt fit per statuta: si vo agat ad penā corporalē nō. vnde dicebat etiā hic Host. quod vbi agit ad penā sanguinis: etiam coram tpali vicario epi qui vtrūqz habet gladiū non essent cōpellendi testes: qz nō spe ctat hoc ad officiū iudicis ecclesiastici. j. ne cle. vel mona. sen tentiā. dicit Jo. an. φ hoc est clarū de clerico. Sed quid de laico qui forte aspirat ad clericatū: ⁊ ideo nō vult deponere in causa sanguinis: hōnestum esset ẽm eū non cogi etiam in foro ciuili. Nota. qz nō dicit necessariū: ⁊ sic sentit qd in fo ro ciuili laicus possit cōpelli etiā in causa sanguinis. Et di cit Jo. an. φ ex pdictis posset formari vtilis distinctio quā postea Jo. calde. secutus mentē predictorum formauit. qd omissis alijs opi. antiquorū que satis colligi possunt ex his que dixi in. c. sup his. ⁊ c. cum contra. ⁊ c. peruenit. s. eo. sub mitto. que talis est: videlicet aut testes nominant sup causa mere ciuili aut sup crimine. Primo casu aut nō sunt psone priuilegiate: ⁊ tūc indistincte cōpelli debēt: vt in hoc titulo quasi p totū. ⁊ C. de testi. si quando. Aut sunt psone priuile giate: de quib⁹. iiij. q. iij. §. item in criminali. versi. itē. l. iulia iudiciorū. ⁊ duob⁹ versi. seq: ⁊ tales ẽm leges nō cōpellunt vt in dictis iurib⁹: volentes tamē admittunt. iij. q. v. c. j. de mediatorib⁹ dic: vt. s. Sed ẽm canones eque distinguit ẽm Host. Aut per alios veritas^b potest haberi: ⁊ tūc non com pellunt: aut per alios haberi nō potest: ⁊ tūc cōpelli debēt. Si vo nominant sup crimine aut directe pposito: aut per exceptionē opposito. Primo casu aut de illo agitur ciuili ter aut criminaliter. Primo casu sunt cōpellēdi. s. eo. super his. ⁊. s. c. peruenit. ij. Si criminaliter aut agit in foro ecclesia stico aut seculari. Primo casu indistincte compelli debent. s. c. pri. ⁊ c. peruenit. j. Si agit in foro seculari: aut quo ad pe nam pecuniariā forte p statuta vel aliter aut corporalē. Pri mo casu debēt compelli laici: vt in decr. peruenit. ij. sed clerici nō sunt cōpellēdi si p alios veritas haberi pōt: si aūt p alios veritas haberi nō pōt cpellent etiam clerici testificari: tū iu rabunt in manib⁹ alicuius clerici ⁊ fit cōpulsio p ecclesiasti cum iudicē ipsorū clericoꝝ ⁊ nō p secularē. vt in. c. quanqz. xxiij. q. ij. Si aūt corā ecclesiastico iudice agit ad penam cor poralē tunc laici compellunt. s. eo. in fi. sed clerici non com pellunt etiā corā iudice loci qui est de tēporali iurisdictione prelati ecclesiastici pter irregularitatis timorē. d. c. sniam. de rapt. in. c. in archiepatu. ⁊ melius. xj. q. j. testimoniū. item ẽm Jo. an. honestū esset hoc casu nō cogere laicū q intende ret clericari etiam in foro ciuili. Si autez de crimine excipit tunc aut probato crimine punitur is cōtra quē excipit: pu ta qz repellit a promotione: vt. j. de accu. super his. ⁊ tūc sunt compellendi. s. eo. super his. Aut nō puniret: vt putā qz ex cipit 3 accusatorē vel testē vel pcuratorē: vt. s. de. ord. cog. c. ij. ⁊ hoc casu nō debēt cpelli testes pter odiū talis repro batiōis ex qua sola infamatio sequit: ⁊ ita itelligi dz hec de cre. hoc verū ẽm Host. nisi magnū fieret pti pīudiciū φ casu essent cōpellendi. j. c. pri. hec sunt verba Cald. que in effectu licet per alia verba sequi videtur do. Anto. hic ⁊ si bene cō siderabis vt plurimū sunt extracta ex dictis Hostien. hic et s. eo. c. j. Et omnia predicta possunt ad hāc breuem distin ctionem reduci φ in causa ciuili indistincte compellunt te stes tā de iure canonico qz de iure ciuili: nisi persone sint in hoc priuilegiate que tamen cōpelluntur alijs pbationibus deficientib⁹: in criminali vero vbi agitur directe de crimine

C. de epi. ⁊ cle. vbi dicit eū teneri de crie stellionatus ⁊ cum debere extra ord. puniri. tū Inno. quē omnino vide i. c. j. d fal. dicit φ tenet pena falsi. Anto. Francis.

a ¶ Prorenete. an preneta possit es se testis: ⁊ qñ: di cas qd de 3sensu vtriusqz ptis ne dū pōt eē testis: sz etiam cogit testi ficari: neutra vo pte nolente: repel lit ex toto. altera tñ parte volente pōt esse testis vo lens nō inuit⁹: vt p Ange. plene in §. qm vo. i aut. de test. ⁊ vide ho. gl. j. c. j. in v. media tores. d testi. i. vj. φ dicit esse spāle vt admittat i cri mine simōie. ⁊ vi de etiā glo. in ver. in testē. i. c. roma na. de testi. i. vj. et vide p alex. i cōsi. xvij. i. iiij. pte cōsi. ⁊ p Spe. in tit. de teste. i. §. j. vsic. qd de prenēta. ⁊ vid oino alex. in cōsi. cxxvij. i. ij. partē cōsi. ⁊ i. l. deferre. ff. de iu. fis. vbi in ter cetera dicit qd non repellit offi cio iudicis: sed tñ pte opponēte: dē φ et p do. anti. i. c. cū dilect⁹. de cōsi. ⁊ p Alex. in. l. nuj. §. hoc autē iudi ciū. ff. de dā. infec. Sebasti. Sapia.

a ¶ Prorenete. qñ prenete admittā tur in testes: vide Feli. remissiue. in c. cū a nobis. in fi. s. de test. Alex. in 3s. xcvj. i. j. vo. ⁊ i cōsil. cxxviij. in. ij. vol. ⁊ in 3si. ciiij. in. v. volu. Sebasti. Sapia.

b ¶ Veritas. Sic et cogit laicus di cere testimoniuz 3 clericū in causa criminali qñ alr vitas haberi nō pōt vt no. singu. d. Abb. in. c. dece tero. vbi. d. Feli. sequit. s. de test. ⁊ sequit ietiā Ale. i l. maritus. i apo. ff. d qōni. ⁊ ibi di cit qz tale dictuz laici facit indiciū ad torturā cōtra clericum.

siue criminaliter siue ciuiliter compelluntur in vtroque fo-ro: clerici tamē non cōpelluntur in causa sanguinis. ⁊ hone-stum est idem seruare in laicis qui voluīt esse clerici. Si autē de crimine excipitur aut sequitur aliquis effect⁹ punitiōis puta repellit a promotione ⁊ cōpellūtur testes: secus si nul-la punitio inde sequatur: vt puta quia repellit tātum a testi monio vel ab accusatione. quod intellige nisi magnū parti fieret preiudiciū. hoc voluit in effectu tota distinctio. Card. Sed certe hoc indistincte tenere est peruertere totum istum titu. ⁊ maxime ea que dixi in. d. c. j. ⁊ c. super. eo. s̄. eo. videnł enim ibi concludere ꝙ tunc solum in crimine non compellā tur cum excipitur ad nudum finem repellendi: quod aperte est cōtra. c. super eo. vbi agebatur directe de crimine ſm cō-munem intellectum ibi traditum. ⁊ tamen dicit ibi tex. ꝙ te stes monēdi sunt non cogendi nisi constiterit ꝙ odio ⁊c. vt ibi. ⁊ sic faciendo ibi exceptionē firmat regulā in cōtrariū in c. dominus. xxxij. q. vij. Item ſm hanc opi. Hosti. ⁊ Cald. nulla esset differētia in hoc inter ius canonicū ⁊ ciuile. ⁊ tū tex. in. d. c. super eo. voluit in hoc aperte differentiā denota-re: vt ibi dixi. Itē in ciuili tex. in. c. j. s̄. eo. pōderat si se subtra hūt timore odio ⁊c. ⁊ tūc dicit testes cōpellendos. ⁊ facit qđ dixi in. d. c. j. Itē tex. j. c. proxi. ponderat defectū ꝓbationū. ⁊ tex. in. c. peruenit. ij. s̄. eo. ponderat ꝙ testimoniū erat ibi necessariū. ridiculosum ergo est dicere ꝙ tam in ciuili q̄ in criminali indifferenter testes sint compellēdi. vnde puto de iure canonico sic dicendū ꝙ in causa ciuili testes primo sunt monendi. ⁊ sic requisiti testificari nolūt sunt cogēdi: q² pre-sumitur qđ timore vel gratia ⁊c. nisi sint priuilegiati: vel nisi alia presumptio hāc elidat. hoc verum nisi alie probatiōes deficiāt: quia tunc indistincte omnes sunt compellendi. hoc declara vt dixi in. d. c. j. s̄. eo. In criminali vō si veritas aliū-de haberi non potest: dico idem vt in. c. fi. j. eo. ⁊ s̄. eod. per-uenit. ij. Expedit enim reipublice peccata nocentum esse no ta: ⁊ vt crimina puniantur saltem ad aliorum terrorē. ff. de iniu. l. eū qui nocētem. ⁊ j. de sen. excō. vt fame. ⁊ ne multis grassantibus locus sit exemplo. l. aut facta. §. fi. ff. de penis. vnde saltē respublica est cōsecutura lucrosā sniam q̄ est ma gis fauorabilis q̄ persona priuata. ff. sol. ma. l. j. ⁊ qđ ibi no ta. de postu. prela. bone. Et puto hoc procedere etiā si de cri mine excipitur contra testes. nā si testes criminosi admittā-tur cum presumptio sit contra eos de falsitate: vt no. s̄. titu. proxi. c. testimoniū. reus reportabit iniuste dānosam sniā: ⁊ sic punietur innocēs qđ sonat in absurdum. maior eñ est fauor vt innocens nō puniatur q̄ vt puniatur nocēs. nā vt dicit. l. absentē. ff. de penis. sanctius est nocentem impunitū relinquere q̄ innocētem damnare. facit. c. sacris. de sepul. Si ergo compelluntur testes quādo agitur vt puniatur reus: fortius quando reus certat vt iniuste nō dānetur. Si vero adsunt alie probationes tūc nō coguntur nisi cōstet ꝙ ma litiose reus subtraxerit testes: vt in. c. peruenit. s̄. eo. j. notat Inno. in. d. c. sup eo. vel nisi timore aduerse partis se subtra hant. vt in. d. c. super eo. ⁊ qđ ibi dixi ad hāc distinctionē pu-to reducēda omnia iura que obuiare videntur. Ad hoc. c. po test respōderi quod nō cōstabat alias ꝓbatiōes deficere vel vt sentit Hosti. excipiebał hic de crimine cōtra testes ⁊ leue preiudicium inferebatur parti ex nō cōpulsione: secus si ma gnum vt predixi. promptū enim est iura iuribus cōcordare: de elec. cū expediat. lib. vj. ⁊ per hoc tollił contrariū qđ for-mari posset de cōtrario intellectu huius litere dum innuit testes in criminali nō compellēdos etiā si se subtrahāt odio timore ⁊c. vel vacat hic argumentū a cōtrario: quia iura di-cunt communiter in hoc oppositum.

1 ☞ Quid sit coniuratio ⁊ conspiratio.
2 Ex defectu probationis legitime ex natura criminis admit titur probatio minus legitima.
3 Relaxatio iuramenti illiciti non est necessaria.
4 Conspirantes contra epm vel facientes tumultū cōtra ali-quem qua pena plectantur.

Venerabilis. Ad detegēdā veritatē cōiurationis cogūtur socij ⁊ iurati. Diuiditur. Nā in prima parte po-nitur iusta petitio. In secunda ipsius exauditio. ibi: ideoq̄. ¶ Casus literalis. Ciues Ceruicēses cum duo-bus. M. ⁊ L. quondā clericis ecclesie Rauennatēsis quā-dam ferūt coniurationem contra archiepm Rauennateñ. dantes eisdem clericis quandā pecunie quantitatē: ⁊ ad hec celanda se iuramēti vinculo astrinxerūt archieps super his ⁊ quibusdā alijs articulis cōtra ciues ⁊ clericos predictos ad Bonoñ. epm ⁊ eius cōiudices impetrauit literas: vnde cum intentionē suam probare nōn posset nisi testimonio ci-uiū predictorū supplicauit dño pape: vt sibi prouidere sup hoc dignaretur. ne ergo pro defectu testiū sua iustitia depe-riret: mandat papa eisdē iudicibus quatenus monitiōe pre missa per ecclesiasticā censuram compellāt illos quos vide-rint compellendos vt ab huiusmodi iuramento absoluat il los quos archieps ad testimoniū duxerit producendos. et nihilomin⁹ si illi se gratia odio vel timore subtraxerint simi li censura cōpellāt eosdem ad perhibendum testimoniū ve-ritati. ¶ † No. j. quod is cōtra quē fuit cōiuratū potest age-re cōtra cōiurantes ad penam eis imponendā vel ad satis-factionē iniurie. ⁊ dicitur cōiuratio quasi cōspiratio facta cum iuramēto cōtra aliquē in dānū illius: ⁊ dicitur cōspira tio quasi simul spiratio: q² simul spirāt ⁊ tendūt cōtra illū. ⁊ de hoc. in. c. coniurationū. ⁊ c. conspirationum. xl. q. j. per Inn. ⁊ doc. in. c. cū. I. et. A. de re iudi. ⁊ c. exhibita. de iudi-cijs. Scias tamen ꝙ aliqñ sit in partē bonam vt cū fit con-tra prelatū dilapidatorē ad sibi resistēdū vel quid simile. ad hoc. c. sane. xvj. q. vij. no. in. d. c. cū. I. ⁊ A. prima tamē frōte presumił illicita ſm Vinc. vbi. s̄. quod no. ¶ † No. ij. ⁊ tene menti ꝙ in defectu[a] probationū cum scz ex negotij seu cri-minis natura nō potest haberi probatio legitima admitti tur probatio minus legitima[b] ⁊ alias insufficiēs. ⁊ vide bo. tex. l. cū gl. in. c. cū dilectus. de ele. ⁊ in. c. preterea. s̄. de testi. ⁊ no. etiā in hac glo. ij. in fi. nam admittuntur hic in testes cri minosi ⁊ participes[c] delicti ⁊ de se cōfessi: contra. c. j. de con fes. ⁊ vide qđ legi. ⁊ no. in. c. j. de test. li. vj. ¶ Tertio no. ꝙ in criminibus compelluntur testes nō simpliciter: sed in defe-ctum aliarū probationū. ⁊ not. ꝙ si se subtrahūt gratia ⁊c. ¶ † No. ꝙ vbi iuramentū est illicitū ex parte recipiētis pōt compelli recipiēs ad illud relaxandum: ⁊ si ille non vult re-laxare iudex hoc faciat. sic intelligas hūc tex. in versi. nihilo minus. ſm Inn. et idem no. in. c. debitores. de iureiur. ⁊ ibi dicam. ⁊ in. c. j. eod. titu. hic tamen nō erat necessaria relaxa-tio: sed fit potius ad cautelam glos. ij. et bene: quod probo duplici ratione. Prima q² illud iuramentum non poterat seruari sine salutis interitu ideo nō obligabat. de iureiurā. quanto. xxij. q. iiij. per totum. Secūda quia iuramentū sim-pliciter prestitum de non reuelando certum qđ nō obligat si iurans producitur in testē: q² non extenditur ad illum ca sum si fuit simpliciter prestitū: ⁊ si fuit cogitatū de hoc casu fuit illicitū: quia ad hoc non potest quis se obligare cū non sit in sua facultate: nā officium testificandi est publicum in se: vt dixi. s̄. super rub. ⁊ sic cōcludit no. Inno. in. c. qualiter ⁊ quādo. j. de accu. ¶ † Glo. j. querit qua pena sunt punien di coniurātes contra epm[d] propriū: Respondet ꝙ si sunt clerici deponūtur ⁊ traduntur curie seculari per iura allega ta in ea. intellige tu hanc glos. quādo sunt incorrigibiles. et sic debēt intelligi iura in ea alleg. ⁊ ad hoc quod no. in. c. no uimus. de ver. sig. ⁊ dic vt plenius dixi. in. c. cum non ab ho mine. ⁊ c. at si clerici. de iudic. laici vero excōicātur ⁊c. addit Io. an. post Hostiē. ꝙ etiā sunt singuli in vna libra auri cō dēnandi: vt in consti. Fride. de pace tenēda. hac edictali. §. cōuenticulas. Et si quis tumultū ꝯtra aliquem fecerit vel se ditiosas voces emiserit capitalis est pena. C. de his q ad ec-cle. confu. l. denūtiamus. C. de sedi. l. j. ⁊. ij. ⁊. ff. de pen. aut fa cta. j. responso. ⁊. C. de epis. ⁊ cleri. cōuenticulā. ⁊. ff. de vi pu bli. qui cetu. Et in his reperies ꝙ nec cetū nec turbā debet quis cōgregare: quia omnia hec ⁊ similia sunt ꝓhibita nisi reperiātur cōcessa. ff. de colle. illic. quasi per totum. ¶ Gl. ij. est declarata per predicta. et quia oppo. de. c. venerabilē. de elec. ⁊ non sol. dic ꝙ ꝓcedit quando iuramētum est dubiū tunc enim illud est seruādum: sed nos loquimur hic vbi est certum illud esse illicitū et de iure non seruādum: sed tūc ad cautelam propter opi. vulgi fit absolutio.

¶ De fide instrumentorum. Rubrica.

1 ☞ Instrumentū capitur stricte: large ⁊ largissime.

¶ Continuata est hec rub. ſm Io. an. s̄. in rubr. de testi. vel dic tu sic. Supra visum est de vna specie ꝓbationis que scz fit per testes: nunc subijcit de alia que fit per instrumēta. Et dicit Io. an. hic ꝙ instrorū appellatio cōprehendit omnia. per que instruił causa. s̄. tit. proxi. c. peruenit. el. j. sed tu dic hoc verū late sumpto vocabulo: vt ibi dixi: nō autē semper. ⁊ dictū Io. an. simpliciter hic recitatū apparēter cōfundił hic ex diuersitate huius tit. ⁊. s̄. de testi. nā si hic appellatiōe instrorū venirent etiam testes nō debuisset hic poni rubri-ca specialis sed sub isto titulo de vtroq̄ tractari. vnde dic quod in isto titulo instrumentū capitur pro scriptura reda cta in aliqua materia que differt ab instructiōe que fit p te-stes:

Sebasti. Sapia.
a ¶ In defectu. vi-de do. Ias. in. l. j. in lec. Paduana. C. de sum. tri. ⁊ fi-de catho.
b ¶ Minus legiti ma. Adde Alex. cōsi. xxxiiij. iij. lib. Zacharias.
¶ Adde de ista regu. remissiue et ad nauseam vsq̄ p Hippol. ōmar. sing. lxxiij. incipi. plures sunt. ⁊ ibi multū no. quali-ter debeat intelli-gi p̄dicta reg. qđ in defectū ꝓba-tiōis legitime ad mittatur ꝓbatio minus legitima.
Sebasti. Sapia.
c ¶ Et participes. Qđ participes de licti admittātur in testes qñ aliter vitas haberi nō pōt. tenet Bal. in l. qm̄. C. de testi. ⁊ Areti. in consil. lxj. incipi. in cau-sa illorum. in fi.
d ¶ Contra epm. Add Roma. sin gula. suis. fo. xxj. ⁊ si hz feudū cui applicetur. vide Old. consi. xvij. Zacharias.
¶ Adde p̄missis qđ no. in apos. ad istū. in. c. at si cleri ci. nu. 34. in apos. in versic. deponi. s̄. de iudi.

¶ Fundus exercetur. Adde Fran. clx.
¶ Scriptura priuata. Adde Roma. consi. xxij. Frācis. are. consi. lj. vbi quid in statuta.
¶ In preiudiciū alterius. Adde Roma. singul. suis. fo. xxj. ⁊ vide qđ voluit Oldra. consi. xxxvij.

stipu. nam Bal. in. d. l. si quis eū. §. j. pro suo dicto all'. Inno. in. c. consuluit. de offi. deleg. sed cū ipso optime facit qđ no. Bal. in. l. testamentum. C. de testa. ⁊ circa hoc de die: vide bo. gl. in. §. si qua beneficia. xxv. q. ij. Et si instrumentū fuit factū de nocte an vitiet̃ si notarius scribat fuisse factū tali die cū ipse intelligeret de die naturali: vide do. Anto.

+Sebasti. Sapia.
¶ In preiudiciū alteri⁹. vide no. ꝑ Ab. in. c. cū a nobis. col. ij. s. de testi. ⁊ ibi do. Fe. tāgit an papa possit facē qđ scriptu ra nō authētica ꝓbet: ⁊ de ꝯsuetudine an valeat: tradit̃. i. c. cū dilect⁹. j. eo. vbi dicetur.

a ¶ Scriptura publica. Addđ Ro. ꝯsi. lxv. iiij. Alex. ꝯsi. lxv. iiij. li. ⁊ an instr̄m anteq̄ sit publicatuȝ dicat̃ publicū: vidđ Jo. de ana. ꝯsi. xxxiij. Anto. de butrio. consi. xj.

+Sebasti. Sapia.
e ¶ Inuocationē. Vide latissime ꝑ do. And. sicul. in repet. rub. de fide instru. col. xix. cū plurib⁹ seq. ⁊ ibi prosequit̃ oia q̄ reqrunt̃ i instr̄is.

+Sebasti. Sapia.
f ¶ Publicū. Facit qđ no. Bal. in rub. de pa. cōstā. vbi dicit: qđ si in instr̄o nō interueniant solēnitates que requirunt̃ de consuetudine nō valet instr̄m.

g ¶ Exigit̃. Adde hic do. i. c. vt officiū. §. ad cōpescēdas. in fi. de here. in. vj. vbi dicit qđ qñ extēdit̃ istr̄m debet in istrumēto appōi dies rogatiōis ⁊ nō extēsionis. Itē adde hic gl. mag. i ꝑn. in. §. iteȝ verboꝝ. insti. de iuti. stip. item adde hic qđ no. Spe. in ti. de istru. edi. §. istrumētū. vide Bal. i. l. si qs. §. j. ff. de vul. ⁊ pup. vbi dicit ꝙ si notari⁹ cepit scribere istrumētū die iouis ⁊ ꝑfecit scripturaȝ die veneris dȝ in istr̄o dicere se rogatū fuisse die veneris: q̄ attenditur tp̄s perfecti instrumēti. ⁊ qđ reqrat̃ dies in instrumēto: ⁊ ȝ ang. i. l. op. circa fi. C. de ꝯhē. et cōmit.

stes: vt ptȝ per totū istū titu. ⁊ vide tex. qui ponit ista duo vt distincta. in. c. forus. de verb. sig. i ver. causa aut. ⁊ vide qđ dixi. in. d. c. peruenit. ⁊ scias ꝙ instrumētum potest capi latissime: late: ⁊ stricte. Primo modo appellatione instrumenti venit oē vas domus seu instr̄m quo fundus exercetur:[a] de quo. ff. de fun. instru. quasi per totū. vnde ⁊ mulieri q̄ est ita stricta vt mater fieri nō possit dicitur deesse naturale instr̄m. vt in. c. fraternitatis. ⁊. c. ex literis. j. de frig. Scđo modo capitur pro omni eo qđ habet causaȝ in iudicio deductā instruere ⁊ hoc casu veniūt testes: vt i. l. j. ff. de fi. instru. ⁊. d. c. peruenit. Tertio modo capitur ꝓ scriptura que fit ad ꝓbationē alicuius rei in futurum faciēdam: ⁊ hoc modo capitur hic de his per Hosti. in sum. eo. tit. Et per hoc dico qđ scriptura priuata[b] que tamen fidē facit dicit̃ instrumētū: q̄ instruit causam: quod probat̃ in rubro ⁊ nigro in quo tractatur etiā de scriptura priuata: vt. j. c. ij. idē dico de qualibet scriptura siue cōtineat priuilegiū: siue ꝯctum: siue dispositioneȝ: siue quicq̄ aliud ex quo fit ad fidem faciendā in futurum ad instructionē cause: vt probat̃ in nigro iūcto rubro. ⁊ vide Bar. in. l. si quis legatū. ff. de fal. qui appellat instr̄m ipsam chartam scriptam: ꝯctū vero qui agit̃ inter partes: vnde partes dicuntur ꝯctum facere: princeps dat priuilegiū vel quid simile. notari⁹ vero hȝ facere instr̄ȝ. ⁊ idē in qualibet scriptura que fidem facit vt predixi: ⁊ hoc notabis pro statutis.

☞ Princeps nō potest dare fidē ex postfacto scripture non autentice de potentia ordinaria.
1 Que sit publica q̄ ꝑuata ⁊ q̄ authētica scriptura.
2 Que requirātur ad hoc vt sit instr̄m publicum.
3 Notarius a qb⁹ dȝ esse rogat⁹ vt instr̄m valeat.
4 Instr̄m facit fidē i fauorē alteri⁹ ex mādatorib⁹.
5 Notarius qualiter debeat esse rogatus.
6 Notarius an teneatur scire iura.
7

Si scripturā Breue est ⁊ sūmatur sic ꝫm ipsius mētē. Instrumēti exēplū nō solēniter sumptū fidē nō facit absq̄ origiali. ¶ Casus lr̄alis facilr ex lr̄a ptȝ. Ber. ¶ No. ꝙ scriptura faciēs fidē dr̄ authētica: secus si fidē nō facit vt. j. c. pxi. ⁊ hic. ¶ 1 † Not. ij. ꝙ etiā princeps nō potest dare fidem ex postfacto scripture nō authētice in preiudicium alterius[c] partis. nā vbi negatiua precedit verbum pōt: denotatur necessitas: vbi dicit gl. no. in reg. j. de regu. iur. lib. vj. ⁊ hoc puto absolute verū in his in quibus princeps nō habet liberam facultatē. argu. in cle. pastoralis. de re iudi. in alijs vero ꝓcedit dictum de ordinata potestate: nō autem de absoluta. arg. in. c. ꝓposuit. de conces. ꝑben. facit qđ no. gl. in. c. constitutus. de rescri. ⁊ per Inno. in. c. ij. de ꝯfir. vti. vel inuti. ¶ Venio nūc ad declarationem materie in qua est aduertēdum ꝙ hec litera habet duas partes quo ad intellectū. In prima parte tractatur de scriptura authētica. In scđa de exēplata ab authētica. prima glo. intrat ꝑmā partē: secūda secundā. ¶ 2 † Quero igit̃ capiendo primā partē que scriptura dr̄ authētica. glo. ponit exēpla ⁊ aliter nō declarat nec ex ea potes bñ instrui. Sed ponit Inn. aliqđ hic. ⁊ in. c. seq. nititur ostēdere differentiā inter publicam ⁊ authēticā: sed iudicio meo non bene declarat sed multum intricat materiam. ideo dicta sua in h̄ omitto. ⁊ breuiter dico qđ scriptura publica est illa q̄ cōfecta extitit a publica ꝑsona: scȝ a notario cum solēnitatibus reqsitis. hoc ꝓbatur. j. c. seq. iūcta gl. in ver. publicā manum. authētica vero dr̄ que per se fidem facit: siue ex appositione sigilli autētici: siue alio modo: ita qđ ad sui validitatē non

reqrit aliud adminiculū: vnde pōt dici autētica qua ex se autoritatē habēs. hoc satis pōt probari per. c. seq. Ex hoc infertur qđ omnis scriptura publica est authētica: sȝ nō omnis authētica est publica: habēt eñ se vt superi⁹ ⁊ inferi⁹. Ex hoc etiā infero ꝙ scriptura priuata anteq̄ sit cōfessata vel ꝑ testes iurata non potest dici authentica: sed postea sic. Itē infert̃ ꝙ scriptura cōfecta per aliquē officialē super pertinētibus ad officiū suū lȝ sit authētica nō tamē publica: quia nō est confecta a notario cū solēnitatibus reqsitis. h̄ vltimum sentit Bar. in. l. quedā. in. §. numularios. cū. l. seq. ff. de edē. Idem dico de scriptura que reponit̃ in archiuo publico: vt si non habeat signa publicitatis mō ꝑdicto dicat̃ authētica sȝ nō publica: vt sentit ideȝ Bar. in aut̃. at si ꝯctus. C. de fi. instru. ⁊ glo. ordi. in aut̃. ad hec. eo. ti. q̄libet ergo scriptura que ex se fidem nō facit anteq̄ fides sibi imponat̃ potest dici priuata: quia non publica nec authētica quasi a priuato: id est nō habēte officiū publicū cōscripta. Ex his habes breuiter ⁊ clare que dicat̃ scriptura publica:[d] ⁊ que priuata: ⁊ que authētica. Et ꝫm ꝑdicta debes limitare ⁊ restringere exēpla posita in glo. j. lȝ Inn. hic. et j. c. pxi. ⁊ Spec. eo. titu. §. nunc dicendū. in princ. aliter sentiat: ⁊ maxime ponēs sex modos quib⁹ scriptura dicit̃ publica: sed nō placet. et videt̃ ibi Spec. quasi cōcordare cum ista glo. ⁊ vide bonū tex. in. l. cōparationes. versi. sed tatūmodo. C. eo. vbi aperte probatur ꝙ scriptura priuata et testibus subscripta ⁊ approbata non dr̄ publica: licet posset dici publice cōscripta: vt in princ. huius. l. ⁊ ibi etiā ꝓbatur iuncta aut̃. seq. ꝙ scriptura al's non cōfecta per tabellionē nō dr̄ publicū instrumentū: lȝ ꝓducat̃ ex archiuo publico lȝ sit authētica. nā si esset publica frustra illa aut̃. hoc adiecisset de nouo: cū in lege antiqua precedenti fuisset facta mētio de publico instrumēto. ⁊ hoc aperte tenet gl. in. d. aut̃. ad hec. licet aliter ⁊ minus bñ do. Ant. post Inn. hic. ⁊ i. d. c. seq. dicat. Et scias quod scriptura qñq̄ conficit̃ a iudice seu prelato vel ipsius autoritatē cum sigilli appositiōe et testiū subscriptione vel sine his: ⁊ an ⁊ qñ faciat fidem ita vt dicatur authentica nō tracto hic: q̄ plenissime fuit dictū. in. c. post cessionē. de ꝓba. ⁊ aliquid. in. c. cū a nobis. s. de testi. Qñq̄ fit a priuato ⁊ inter ꝑuatos: ⁊ an ⁊ qñ talis scriptura faciat fidē: dicā. j. c. seq. Quādoq̄ ⁊ tertio scriptura est facta vel exēplata a tabellione. ⁊ de hoc aliquid pro instructione saltē generali dicimus hic nam longissim⁹ esset in hoc tractat⁹. vnde prosequemur quedā generalia que requirunt̃ ad hoc vt talis scriptura fidem faciat. ⁊ primo de originali: secūdo de exemplato. ¶ 3 † Debet enim in se continere multa que enumerat gl. in. l. generali. C. de tabu. lib. x. ⁊ Spec. eod. titu. scilȝ de instru. edi. in prin. ¶ Et primo ꝫm Specu. debet continere inuocationē[e] nominis domini dicēdo: In nomine domini: vel similia verba. videtur hoc tamen limitare in arduis ⁊ perpetuis instrumentis. In minoribus vero nō est necessariuȝ lȝ decens. ego vero dico quod de iure hoc nō probat̃ etiam in magnis vt sit de necessitate sic qđ alias non valeat instrumētū: sed honestum est semper ponere. ⁊ pro hoc vide bonum tex. Actuū. xvij. ⁊ in. c. non liceat. xxvj. q. v. vbi ponitur dictum apostoli: Omnia quecūq̄ facitis in verbo: aut in opere: in nomine domini nostri Jesu Christi facite. ⁊ per illum text. iuncta consuetudine que viget hodie vt apponatur in omni instrumēto posset dici instrumētum publicū[f] aliter non valere: ad hoc quod. j. dicā de annis domini. ¶ Secundo exigitur[g] vt apponatur annus domini: ꝫm Spe. vbi. s. dicūt tamen quidam ꝙ potius de consue-

post Inn. in. c. cōsuluit. i. iiij. co. de offi. dele. ⁊ ꝑ bal. i. l. nō minorē. C. de trās. Et an valeat ꝯsuetudo ꝙ in istrumētis nō appōat̃ dies: dic ꝙ non ꝫm do. de Rota đcisio. sua lxv. in nouis. que inci. vtrū valeat. Et quid si notari⁹ in vno instrumēto appōit diē ⁊ ꝯsulē: in sequētibus vo nō. Et quid si in vltimo ponit ⁊ nō i ꝑcedentib⁹: vide plene ꝑ Bart. in. l. si qs ex argētarijs. §. si initium. ff. de edē. vbi ponit aliquas pulchras q̄stiōes circa hoc. Et scias ꝙ i epistola nō requirit̃ dies. de h̄ est pulcher tex. i. l. cū tabernā. §. idem q̄sijt. ff. de pig. ⁊ ibi Bal. plene examinat an in instrumēto requirat̃ dies. ⁊ si statuto cauet̃ ꝙ in istr̄o apponat̃ nomē diei puta die martis vł die lune: ⁊ si nō fuerit appositũ vitiet̃ instr̄ȝ: vide Albe. in. j. parte statu. qō. clv. Et an i scriptura priuata sit necessari⁹ dies: vide eleganter ⁊ multū solenniter ꝑ Bal. post Ja. but. i. j. cōsti. C. §. quib⁹. ij. colum. ¶ Adde tu qño solēnitates reqrunt̃ in instrumēto: Ang. cōsi. cclxxiij. ⁊ adde ēt ꝙ Bal. ꝯsil. lxiij. v. lib. cōsuluit qđ valeat statutum Corto. disponēs ꝙ instr̄m nō vitietur: lȝ nō sit indictio nec dies: ⁊ ꝙ soli notario credat̃ absq̄ loco et testibus.

tudine q̄ de iure apponūtur. fatentur tamen ꝙ si nō apponat̃ nō valet instrumentū ꝓpter consuetudinē. hoc tenet glo. in aut̃. vt prepo. no. impe. in princ. ⁊ quidam alij vt refert Specul. vbi. s. Sed ipse Specu. dicit hoc de iure induci per. c. in nomine dñi. xxiij. distin. qd̄ no. ibi em̄ inuocat̃ nomen dñi ⁊ apponit̃ annus eiusdem. ibi tñ nō dicitur vt sic fiat: sed potest dici ꝙ consuetudo est ibi de iure approbata. ¶ Tertio nomen imperatoris vel pape vel regis illius loci: vt in aut̃. vt p̄po. no. impe. ⁊ quaten⁹ dicit de nomine regis vel pape intelligo in loco vbi papa vel rex hʒ iura iperij. pro hoc quod in simili no. Bart. in. l. infamē. ff. de pub. iud. ⁊ vtile est vt apponat̃ nomē vtriusqꝫ ⁊ dies coronationis seu annus imperij seu papat⁹ qd̄ idem est: ⁊ hoc est necessariū. vt in. d. aut̃. vt prepo. no. impe. ¶ Quarto nomē cōsulis anni illius: s̄m glos. in. d. l. generali. sed dic ꝙ hodie non seruat̃: vnde non est necesse ponere: vt no. in glos. in. c. quoties. j. q. vij. ¶ Quinto dʒ apponi locus 3ctus: [a] vt in. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. ⁊ ibi no. q̄re ⁊ an debeat poni loc⁹ loci. dic vt ibi no. ¶ Sexto mēsis ⁊ dies instrumenti. ¶ Septimo indictio. ⁊ quid sit indictio: not. in. c. inter dilectos. j. eo. ⁊ quid si anni dñi nō concordāt cum indictione: vt no. per Jo. and. in data lib. vj. et p Bar. in. l. si librari⁹. ff. de regu. iur. ¶ Octauo series facti. ¶ Nono testes. ⁊ aduerte quia Spec. simpliciter requirit ꝙ testes inscribant̃ per notarium: non aũt requirit ipsorum testium subscriptionē. vt clarius ponit. in. d. §. j. al's. ij. vers. post locū. vbi ponit practicā inscribēdi testes sed glo. in. d. l. generali. videt̃ subscriptionē testiū requirere. ⁊ idem dicit ibi gl. de subscriptiōe partiū 3trahentiū ⁊ notarij. fateor hoc de notario: vt in aut̃. de instru. cau. sed de partib⁹ et testib⁹ lʒ possint se subscribere. arg. c. cū inter. de re iudi. nō tñ videt̃ hoc necessarium in scriptura publica: q2 nullibi ꝓbat̃ sed potius innuit 3rium. §. sed ⁊ si instrumenta. in aut̃. prealleg. ⁊ ibi gl. ⁊ hoc tenet aperte in vers. adijciatur. in prin. dicit tñ in hoc seruādam consuetudinē. ⁊ aperte sentit Jnn. in. c. j. de his que fi. a plat. vbi dicit ꝙ subscriptio proprijs manib⁹ nūq̄ est necessaria nisi in casib⁹ a iure expressis. ⁊ bene facit. c. j. proxi. ibi si testes inscripti ⁊c. ⁊ c. cū a nobis. s. de test. An autem testes debeant esse rogati. Spe. in. d. versi. post locū. dicit ꝙ nō est necessariū: lʒ soleat dici ꝙ fuerūt rogati. 3cludēs ꝙ de necessitate nō requirit̃ qd̄ testes sint rogati nisi in quibusdam casib⁹ de q̄bus remittit ad tit. de teste. §. j. prope fi. versi. item quod nō fuit rogatus. idē tenet glos. prealle. in. d. aut̃. de instru. cau. in ver. adijciatur. Jtem in gl. in. §. de his. iij. q. ix. ꝓpe fi. que no. dicit qd̄ si 3ctus sit in scriptis testes debent esse rogati. ⁊ sic dʒ intelligi aut̃. rogati. C. de testi. al's secus. nisi in quibusdam casibus de quibus in gl. in. §. si debitū. eadē causa ⁊. q. intellige cōtractū fieri in scriptis: vt. j. subijciā. ¶ Decimo requirit̃ qd̄ notarius apponat signū [b] suum solitū. s̄m Specu. vbi. s. et idem glo. in. d. §. sed ⁊ si instrumēta. in ver. oportet. dicit̃ tamen ꝙ illud signum nihil significat [c] sed ponitur ad cōparationem faciēdā scʒ in casu dubij.

quod no. ⁊ videt̃ Barto. velle in prima constitutione digestorū: qd̄ nō valeat instr̃m nisi habeat signū notarij. ⁊ vide per Guli. de cugn. in. l. comparationes. C. de fide instru. sed Jo. an. in addi. Spec. in titu. de instru. edi. §. ij. in ver. in fine aũt. tenet qd̄ signū notarij nō est substantia instrumēti. quia nō reperit̃ cautū iure. et sic ponit̃ de consuetudine potius q̄ iuris dispositione. Jtē quia omissio modice solēnitatis nō vitiat. ff. de vētre inspi. l. j. §. fi. Jtē quia Accur. illud omisit in. d. l. generali. preallega. et sic transit hic do. Anto. sed nō viderūt isti iudicio meo Accur. qui hoc apte tenet per illum textū vbi. s. allegatū scʒ in. §. sed ⁊ si instrumēta. vnde sequor Bart. ꝙ vitiet̃ instrumentū: tum quia tex. videtur hoc requirere. in. d. §. sed ⁊ si instr̃a. tñ quia subest cōsuetudo ad hoc quod. s. dixi de annis dñi: tñ quia hoc ponit̃ ad facilius veritatē inueniendā: maxime quādo instrumētū est de facto antiquo. Not. tñ in practica opi. Jo. an. quia non est modice autoritatis. Aduerte tñ qd̄ id qd̄ predixi de subscriptione testiū procedit regulariter: sed fallit in actib⁹ iudicialibus. de quo tamen dic vt dixi. in. c. q̄m cōtra. de proba. ño. Spe. de instru. editi. §. restat. v̾s. sed cum literis. Jtem s̄m Jnn. hic vbi subesset 3suetudo. arg. ca. cū dilectus. j. eo. Tertio q̄n instr̃m fit corā populo in publico parlamento. ⁊ nota h sing. qd̄ ponit Spec. in loco prime alle. ⁊ dicit qd̄ fuit dictū Vber. arg. C. de his qui in eccle. ma. l. j. C. de testa. oīm. prope prin. et. C. de ĩlati. lib. tol. l. vna. vbi aũt testes debēt scribi quot requirant̃: dic quod ad min⁹ duo. ita no. dixit gl. in. d. §. sed ⁊ si instr̃a. in v̾bo adijciat̃. sed vide pleniorē dist. quam ponit in aut̃. eadē. prope fi. in v̾bo sanctū. ⁊ oīno vide Bar. ⁊ glo. in aut̃. sed nouo iure. C. si cer. pet. ⁊ Jo. an. in reg. pluralis locutio. de reg. iur. li. vj. vbi reperies plenissimā ⁊ notabilē gl. in materia. ¶ Vndecimo req̄rit̃ ex parte solennitatis extrinsece qd̄ scriptura cōfecta per notariū sit corā partib⁹ lecta: al's nō valeret instr̃m: s̄m Jo. and. in addi. Spe. eo. ti. §. ostēso. ver. illud quoqꝫ. C. de fi. instr. l. 3ct⁹. ⁊ sic recitādo hoc dictū trāsit simpliciter hic Jo. and. sed tu dic melius hoc dictū ꝓcedere duntaxat in 3ctib⁹ q̄ fiunt in scriptis: id est in illis in q̄b⁹ scriptura est de substātia ex cōtrahentiū 3uētione ⁊ sic loquit̃. d. l. 3ctus. ⁊ hoc ponit Bar. in. d. l. 3ct⁹. ⁊. l. gall⁹. §. idē credendū. de libe. ⁊ posth. ⁊ p illā. l. 3ctus. notabilr̃ dicit ibi Bar. quod vbicūqꝫ scriptura est d̾ substātia vt in sñia: appellatiōibus: ⁊ simili. postq̄ scriptura est lecta nihil potest addi vel minui. nec aliq̄d valet nisi tota scriptura legat̃ qd̄ bene notabis. sec⁹ dic in alijs que redigunt̃ in scriptis non vt scriptura sit de substātia sed poti⁹ ad ꝓbationē cōseruādā tunc em̄ nō est necesse vt legat̃ corā partib⁹ quia 3ctus potest scribi abbreuiate: vt in. c. cuʒ. P. tabellio. j. eo. sufficit ergo in illis notariū esse rogatū. ¶ Duodecimo req̄rit̃ extrinsece ex parte scribentis ꝙ fuerit institut⁹ tabellio ab habente potestatem ⁊ q̄s in hoc dicat̃ habere potestatē notabit̃ plene. j. eo. cū. P. tabellio. Et circa hoc dubitat̃ q̄d si non constat illum qui scribit hanc potestatē habuisse a superiore ⁊ sic negatur [d] notari⁹.

a ¶ Locus 3ctus. De hoc an locus sit de substantia instrumēti: vide p̄ Archi. in. c. cū redēptor. xij. q. ij. vbi videt̃ cōcludere ꝙ sic. ⁊ idem dicit gl. j. in data sexti. ⁊ vide per Bal. in. l. contractus. in. iiij. col. v̾si. modo queritur. C. de fi. instr. ⁊ qd̄ requirat̃ locus in instrumēto: tenet Ang. in. d. l. opti. circa fi. quod in instrumēto apponi debeat loc⁹ loci tenet Dñi. xxiij. dist. in nomine dñi. in. x. col. Et adde hic ad materiā ang. in 3s. ccxxviij. vbi dicit ꝙ si in ꝓtocollo notarij nō est idictio neqꝫ locus generalis vrbis: castri: ville: nec signū notarij ⁊ i eo apparet notariū nō eē rogatū nullius est mōmenti. neqꝫ ex eo pōt leuari publicum instrumētū. et vide quod no. Bar. in. l. j. §. vbi autē. ff. de vi ⁊ vi arma. vbi dicit ꝙ in libello accusationis non dʒ inscribi locus loci.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Locus 3ctus. Hoc in tantū ꝓcedit ꝙ nō valeret cōsuetudo in contrariū: s̄m Rotā decisio. vj. in ti. de consue. in antiq̄s. sequit̃ Roma. i. l. in illa. ff. de verb. ob. ⁊ Ang. sicul. in consi. iij. col. ij. volumi. iij.

b ¶ Signū. Et dicit Bal. in ꝓe. C. in. ij. col. qd̄ notarius non pōt mutare signū suū cōsuetū ⁊ si apponeret hodie vnuʒ signū cras aliō puniret̃ pena falsi. et ita dicit tenere Gul. de cug. in. l. cōparatiōes. C. d̾ fi. instr. ⁊ vide qd̄ de hoc signo notaui post. d. Ab. in. c. dilecta. j. de exces. prela.

Anto. Francis.

¶ Circa hoc qd̄ h dr̃ de signo notarij: dicas p̄mo ꝙ signuʒ notarij positū i p̄ncipio vel in fine ꝓtocolloꝝ trahit̃ ad oēs cōtractus ibi scriptos p̄cedētes vel sequētes ita bar. ⁊ Alex. post eum. in. l. si quis ex argētarijs. in. §. si initiū. in repe. in. xxij. col. ff. de eden. habet̃ p Bal. ⁊ Sali. in. l. eo quod. in. j. no. C. si cer. peta. per Alex. plene in consi. cliij. in. ij. parte 3si. ⁊ adde qd̄ signū notarij requirit̃ in quibuscūqꝫ instrumētis publicis: sed nō in scriptura p̄uata facta per notarium: al's instrumentū nō valet. ita Bar. in proe. ff. orū. in. ij. col. ⁊ Ang. in aut̃. de tabel. in. ij. col. ⁊ vide Specu. in ti. de instru. edi. in. §. j. in ver. si autem. ⁊ ibi per Jo. and. in addi. ⁊ vide glo. in. c. ad audientiam. de prescrip. ⁊ aliā gl. insti. de publi. iudi. in. §. itē lex. ⁊ maxime quādo est cōsuetudo ꝙ apponat̃ signū in instrumento per notarium: quia tunc sine eo instrumentū est nullū. de iure autem communi signū nō est de substātia instrumēti: vt p Bar. ⁊ per eūdem. in. l. ad testium. in. §. si quis. ff. de testi. ⁊ vide Alex. post Bar. in. l. si ita stipulat⁹. in. §. chrysogonus. in. iiij. col. de verb. obli. vtrum autem sigillū posset mutari seu signū notarij: dicas ꝙ nō: al's tenet̃ de falso. ad quod etiaʒ vide Bal. in. j. consti. C. imo nec valet instrumētum cum signo notarij nō cōsueto vt per Bald. ⁊ Phil. in c. significauit. de appel. p illū text. ⁊ p. l. fi. ff. de asses. ⁊ vide q̄ habent̃. in. §. vidēdū. isti. de publi. iudi.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Nihil significat. Vide Cardi. i 3si. cxxxiij. ⁊ Angelū in 3si. cxx. et Bal. ⁊ Jmo. in. l. ad testiū. §. si q̄s. ff. de testa. ⁊ Bal. i. l. nō aliter. ff. de adop. ⁊ i. l. luci⁹. in p̄n. ff. de testa. mil. ⁊ in. l. scripturas. C. q potio. in pig. habean.

d ¶ Negat̃. Qualiter ꝓbet̃ quē esse notariū: vide do. Ant. post Host. i ca. significauit. in pe. col. v̾sic. itē q̄d si post cētū ānos. s. de testi. ⁊ Jmo. in cle. j. in. v. co. v̾. q̄d ēt si renouet̃. de ꝑcu. p Bal. i. l. j. C. ad mace. vbi dicit ꝙ ex quo q̄s 3fecit plura īstrumēta vt tabellio: licet nō appareat priuilegiū seu instrumentū sui tabellionat⁹ tamen illa sua instr̃a valent. sʒ de hoc ipse ibi se remittit ad id qd̄ dixit i. l. barbarius. ff. de offi. ꝓtor. ⁊ i. l. si solēnibus. C. de fi. istr. sʒ tu de hoc vide p Bal. i. l. j. in. iij. col. C. de fideicō. Bal. i. l. j. C. de testi. p Ang. i aut̃. de her. ⁊ fal. §. hic nobis. ⁊ p Ang. i. l. iij. ff. ad mace. et aliquid p Bal. et Jmo. in. l. testiū. §. 3ditionē. ff. de test. ⁊ i. d. l. barbari⁹. ⁊ vide i apo. in. l. fi. ff. de fi. istr. vbi dicit ꝙ ille p̄sumit̃ tabellio q̄ est i possessiōe tabellionat⁹. Et qualr̃ probet̃ notariū fuisse ꝑsonā authēticā ⁊ eius scripturas fuisse authēticas vide pulchre p Ange. 3s. ccxxxviij. ⁊ adde hic Bal. in. l. j. C. de māda. p̄n. vbi dicit ꝙ si aliq̄s dicit se tabellionē ex p̄uilegio p̄ncipis nō credit̃ nisi ꝓducat instr̃m p̄uilegij. ⁊ adde h Bald. in l. fi. in fi. C. de sac. sanc. eccle. vbi refert doctrinā Jnn. in. d. c. veniens. de verb. sig. et adde qd̄ no. Bar. in. l. herēnius. ff. de decu. vbi dicit ꝙ lʒ q̄s probet aliqueʒ plura instr̃a fecisse ⁊ gessisse se pro tabellione qd̄ ꝓpter hoc non probatur quem esse tabellionem. ⁊ all'. Spec. in titu. de instrumen. editio. §. restat. versic. illud. ⁊ versicu. quid si. Adde hic Baldum in. l. j. C. de emācipa. libe. vbi dicit: quod si quis per centū annos repu-

taretur legitimus ⁊ reuera esset bastardus nõ prescriberet iura legitimationis. ⁊ all'.gl.sing.in.l.nemo.ff.de vsuca.pro leg. Adde hic duas questiones quas ponit do.Ant.in.c.cum causam.el.j.in.xij.col.versi. dubium est.de testibus.vbi ponit de quibꝰ sensibꝰ corporis debeat attestari notarius conficiẽs instrumentũ de gustu ⁊ odoratu. Scdo ibi examinat an notariꝰ possit cõficere instrumẽtũ ad dictũ interpretis mediatoris inter duos diuersarũ linguarũ inuicẽ ꝯtrahentes:⁊ sic dicit statutũ ꝙ ꝑ notariũ forẽsem non possit exercere officiũ sñia de qua fuerit rogatus erit ipso iure nulla:ſm Ang.i consilio.cxcij. ⁊c. Antoniꝰ Frãcis. ¶ An legitimitas possit ꝑscribi dicas ꝙ nõ quãtocũqȝ tẽpore qs fuerit habitꝰ pro legitimo:qꝛ legitimatio a solo ꝑncipe fieri põt:⁊ ei soli conuenit cui princeps ꝯcessit: vt per Bal.in.l.j. C.de iu.au.ãnul. ⁊ ꝑ Pau.de cast. in ꝯsi.ccxxv.com petit etiã ſm dñz Abb.in.c.per venerabilẽ. qui filij sint leg.ꝑncipibꝰ nõ recognoscẽtibus superiorẽ de facto:de quibꝰ ꝑ bar.i.l.hostes.ff. de capt.⁊ ꝙ talia iura legitimitatꝫ nõ ꝑscribanẽ nisi interueniat cõfirmatio principis. vid bonũ tex.l.q in ꝓuincia.in.§. diuꝰ.ff.d ritu nuptia.⁊ i terminis per illaz.l.hoc tenuit Bal..i.l.nullo iusto.in.j.colũ na.C.de rei vẽdicatione.

Jo.and.recitat dicta Innocẽ.in.c.veniens.ꝭ.de verb.signi.lib.vj.que etiã in effectu replicat hic. que etiã videas in Specu.de proba.§.j.ad fi.ver. verum licet probatio.cum versi.sequentibus.ibi tamen Inn:prosequitur duo mẽbra. Primum quãdo questio est cum ipso notario:⁊ tũc habet ipse plene probare cum debeat esse de facto suo certus.Secũdus qꝺ facit ad propositum quando de hoc est inter partes contentio.⁊ in hoc ponit tres practicas probãdi. Primo vt probetur per instrumẽtum vel per testes officium fuisse illi commissum per superiorem.Secundo si probatur per testes quod tempore illo quo fuit factuz instrumentũ de quo contenditur publice fungebatur notarius officio.arg.ff.de offi.preto.l.barbariꝰ.⁊ in.l.ij.ff.ad macedonia.Tertio qꝺ quasi in idem in effectu reincidit licet varietur in facto. si appareant instrumenta multa et diuersa inter multos ⁊ diuersos per manus eiusdem conscripta que firma manent ⁊ sine contradictione: ab omnibus tanꝙ publica recipiũtur:⁊ quot instrumenta sufficiant relinquendum est i iudicis arbitrio:secũdum Hostien.vide in Specu.de instrumen.edi.§.restat.versi.et scias.et versicu.illud autem. Aduerte quia Spec.in preallega.§.versicu. quid si is.videtur sentire contrarium quo ad secundam ⁊ tertiam practicam. Dicit enim quod cõmunis error non potuit illum facere notariũ nec instrumenta valere ex quo non habuit potestatem a superiore:secus si habuisset potestatem a superiore:sed ex aliqua causa non valuisset:puta quia erat seruus occulte:sic loquitur.l.barbarius.preallega.hanc materiã latius attingit Joan.and.in addit.predicta.versic.⁊ scias.vbi narrat Mar.de silli.disputasse ⁊ tenuisse quod oportet vere probare officium fuisse commissum:nec possessio releuat ab onere probandi nisi forte instrumẽtum produceretur de longinquo.et vide ibi pleniꝰ.et maxime in eo quod prosequitur an per descriptionem in matricula[a] probetur quis notarius.⁊ concludit quod non:vbi videas.do. Anto,[b] hic putat quod si sciente ⁊ patiente superiore sit possessionẽ ingressus:istud sufficit.argumen.in.c.consultationibus.de iure patro.⁊ cum hoc temperamẽto dicit se intelligere Spec.in titu.de proba.§.j.ver.item ⁊ etiam.⁊ Joan.an.in addi. Specu.super.d.§.restat.versicu.quid si ꝓducatur.Ego credo ꝙ sola sciẽtia ⁊ patientia superioris non habeat prodesse si cõstaret postmodum de vsurpatione officij cum ex parte superioris non interuenerit aliquis actus positiuꝰ cum requiratur officij collatio seu creatio.arg.c.cum iamdudum.in fi.de preben.⁊ qꝺ not.per glos.et doct.in.c.quia circa.de consan.⁊ affini.⁊ in cle.si romanus.de senten.excom.⁊ bene facit.c.ad decimas.de restitu.spol.lib.vj.iunctis his que dixi in.c.cuz ecclesia sutrina.de cau.possess.⁊ proprie. hoc idem videtur velle Innoc.in.c.nihil.de elec. Nec obst.c.cõsultationibus.de iure patrona.qꝺ loquitur de possessione bona fide quesita:al's nil valeret presentatio.vt ibi not.⁊ plenius per Innocen.in.c.ij.de in integ.restitu.sed si non cõstat de vsurpatione officij:sed solum reuocatur in dubium de potestate:prout loquitur Innoc.puto Inno.verum ⁊ eleganter dixisse cum hoc temperamento iudicio meo:vt probetur ꝙ longo tempore fuit palam ⁊ publice in possessione tabellionatus.nam ex hoc presumitur habuisse titulum: quia non est uerosimile quod tãto tẽpore fuisset sine titulo toleratus. hec probo apertissime per no.in.c.illud.de presumpt.⁊ per Inno.in.d.c.ij. de in integ.resti.facit.c.cum ecclesia sutrina.preallega.scdm intellectum quem ibi dedi.⁊ si diceremus contrarium : infinita instrumenta perirent tractu temporis: cum moriantur notarij et perdantur instrumenta collationis officij:⁊ durum esset hec omnia semper recensere:vt in simili not. in.c.quoniam.de proba. Unum tamen nota hic: quod si producitur instrumẽtum in forma publica maxime de longinquo ⁊ nemo cõtradicit nec apparet in aliqua parte suspectum:ei standũ est. arg.in.l.fina.C.de edi.diui adria.ponit Jo.and. in addi.prealleg.⁊ Sul.de cug.in.l.comparationes.C.de fide instru. ¶ Tertiodecimo requiritẽ etiam ex parte notarij quod fuerit rogatus de confessione instrumenti: alias nihil valet instrumentum.in auẽ.de tabel.§.nos autez.no. Innocen.hic.refert tamẽ quosdam dicere quod in dubio[c] presumitur rogatus[d].C.de contrahen.stip. l.j.insti.de fideius.in fine. ⁊ hãc opi.tenet Accur. in auẽ.de tabel.§.nos autem.in ver.iniungatur. in fi.qui dicit quod semper presumitẽ quod notario fuerit mãdatum seu iniunctum vt cõficeret instrumẽtum.ipse tamen Inn.videtur velle quod ipse notarius scribat in instrumento se fuisse rogatum:⁊ hoc sufficiat ad faciẽdam fidem de rogatione.Bar.in.l.sciendum.ff.de verb.oblig.tenet quod in dubio non presumatur rogatus:sed si ipse hoc attestatur in instrumẽto vel apponat similia verba:puta ego notarius scripsi vel publicaui:⁊ tũc sufficiet:quod placet.⁊ vide in Specula.eo.tit.§.breuiter.versic.et nota quod tabellio.

a ¶ In matricula.Et adde ꝙ per inspectionem matricule probatẽ quẽ esse de vniuersitate.ita not.Dñi.in.c.quos iure.in.j.col.viij.dist.⁊ in.c. cleri.circa prin.xvj.dist.⁊ vide etiã quod no.Dñi.xx.distin.in sum.circa mediũ.⁊ in.c.si romanoꝝ.in.j.col.ea.dist.⁊ vide qꝺ no.Bar.in.l.nõ aliter.⁊ in.l.petitionem.C.de aduo.diuer.iudi.

b ✠ Sebastia.Sapia. ¶ Do.Ant.Uide plene per do.Jaso.in.l.barbarius.col.xj.versi.sequẽdo cõmunẽ sñiam.ff.de offi.ꝓto.vbi dicit dictuz do.Anto.hic esse mirabile.⁊ cõfirmat vt ibi per eũ.⁊ vide late per do. Alex.in consi.cxxxvij.inci.opportune.in.j.vol.

c ✠ Sebasti.Sapia. ¶ In dubio vide Alex.in ꝯsi.xiiij.incip.ponderatis verbis testamẽti.col.vj.in.iij.volu.⁊ in consi.xlij.incip.abunde per celeberrimos iuriscõsultos.col.ij.in.ij.vol.⁊ Barth.veroñ.in cautela. cxcv.⁊ cautela.clxvj.⁊ Pau.de ca.in cõsi.cciij.inci.in causa confinium. ſm antiquã impressionẽ.And.sicu.in consi.xxxij.inci.scribitur preclare.in.vj.col.in.j.vol.Areti.in cõsil.xxxiij.inci.consultatio hec.Alexan. in consi.cxxxiij.inci.viso processu.col.ij.in.ij.vol.

d ¶ Rogatus.Uide Bal.in apostil.in.l.fi.ff.de fi.instr.vbi dicit qꝺ notarius rogatus presumitẽ rogatus vt instrumentũ cõficiat cum clausulis cõsuetis.⁊ de hoc vide per Bal.in rub.C.de fi.instr.in.x.col.⁊ etiaz in.v.col.⁊ vide Bal.in auẽ.rogati.C.de testib.⁊ in.l.j.C.de fi.instr.lib. xij.in.x.col.Bal.⁊ Inno.in.l.j.in prin.ff.de here.insti.Bal.post Cy.in l.hac cõsultissima.in ꝑn.C.qui test.face.pos.aliqd per Bar.in.l.heredes palã.in prin.ff.de test.Ange.post glo.in.§.nos autem.in auẽ.de tabel.do.Anto.in.c.sicut.in.v.col.de re iud.per Roma.in.l.sciẽdum. in.xiij.q.de ver.ob.vbi aliquas allegationes addit ad Bar.⁊ dicit qꝺ vbicũqȝ reperitur per campsorem aliquid in suis libris scripsisse pertinens ad rem alteriꝰ semper presumitur scripsisse hoc ad illius petitionem rogatum:et dicit h fuisse singula.dictũ Sul. de cug.in.l.edita. C.de eden.qꝺ sequitur ibi Bart. all'.gl.ordina.in auẽ.de tab.§.nos autem. quid aũt de teste an presumatẽ rogatꝰ:vide per Spe.in titu. de teste.§.j.ver.sȝ quid in predictꝭ. in penul.col.⁊ ꝙ ibi de illa qõne late notaui. adde ꝙ opi.Bart.i.d. l.si vnum.in hoc passu:an notariꝰ ꝑsumatẽ rogatꝰ: sequitẽ ibi Imo.⁊ Ang.in.l.quecũqȝ.§.fi.ff.de pub. ⁊ Ang.cõsi.ccvj. inci.reperitẽ quedam imbreuiatura ⁊c.sȝ opi.in.d. §.nos autẽ.sequitur Bart.in.d.l. domitiꝰ labeo.ff. de testa.⁊ circa illud dictum Sul. de cãpsore seu argẽtario.ꝭ.relato adde qꝺ idem dicit Bal.in.l.j.circa penul.co.C.de edẽ. ¶ Adde tu qꝺ tȝ Ang.cõsil. mihi.lxxiij. voluerit qꝺ notariꝰ nõ ꝑsumatẽ rogatus.qꝺ tñ Bald. consi.xxij.j.lib.tenet ꝯtrariũ:⁊ dicit male loqui tenentes aliam opinio.an presumatẽ rogatꝰ apponẽs clausulas cõsuetas: vide Allexã. consi.xxxvj.ij.lib. Ant.Frãcisc. ¶ Circa hoc quod dicitẽ de rogatu notarij:ꝙ de tali rogatu debet notarius in instrumẽto attestari:al's non presumeretẽ rogatus:de quo vltra hic all'.vide Bal.in rub.C.de fi.instr.in.ij.col.tamen glo.in.§.nos autẽ.in auẽ.de tabel.dicit qꝺ eo ipso qꝺ notarius cõficit instrumentũ presumitur rogatus.de quo vide per Cardina.in cle.j.in §.j.de iureiuran.⁊ vide consi.Ant.de prato veteri incip.mutinẽsis quidam.quod est.lxxiij.in.j.parte consi.Alex.vbi dicit ꝙ si notarius viuit ⁊ dicit se esse rogatũ de instrumento qꝺ creditur ei.al's probatio incũbit producẽti instrumentũ:vt per Spec.in titu.de instru.edi.in.§.ij.in versi.⁊ nota ꝙ tabellio.⁊ vide Bar.in.l.j.in prin.ff.de here.instituen.⁊ Alex.in.l.stipulatio ista.in.§.si quis ita.de verb.obli.vbi dicunt ꝙ notarius asserens se rogatũ intelligitẽ rogatꝰ a partibus de contractu.de testamẽto aũt a testatore.⁊ tene menti ꝙ si ageretur de probando notariũ fuisse rogatum:vel testes adhibitos fuisse rogatos nõ sufficeret qꝺ testes simpliciter dicerent ꝙ notarius vel testes fuerũt rogati:sed est necesse ꝙ deponãt qꝺ fuerũt presentes:⁊ intellexerunt dicta ꝑ partes vel testatorẽ:vt prealleg.cõsi.Anto.de prato veteri.⁊ ꝑ Alexan.in consi.clxxix.in.ij.parte consi.⁊ qꝺ notarius presumatẽ rogatus apponere in instrumento clausulas consuetas ſm naturã contractus:vide glo.⁊ Bar.in.l.fina.C.de fideicõmis.⁊ vide no.in.l.non omnibꝰ.ff.de arbi.in.l.si pignore.in.§.fina.ff.de pigno.act.⁊ vide Pau.de cast.ff.de iurisdi.omnium iudi.in.l.ij.

a ¶ A quibus. A quibꝰ debeat rogari notarius vt cōficiat instrumentū ⁊ adde gl. in ver. huius edicti. in l. pretor ait. in prin. ff. de edē. que dicit ꝙ hodie tabelliones semper rogant a partibus hincinde. ⁊ adde vnū verbū hic qđ ponit Pau. de ca. in l. heredes palā. §. in testamētis. sup gl. j. ff. de testa. vbi dicit ꝙ notarius dȝ rogari ab eo ad quē actꝰ ꝑtinet. ⁊ all. tex. ⁊ glo. in §. nos aūt. in aut. de tabel. ⁊ de hoc vid aliqd p Mo. in cle. j. de iureiu. circa pn. vsi. nota ex tex. ⁊ est ēt glo. ibi in vsi. reqsitis. adde h Bar. in l. sciēdū. circa fi. ff. de ver. obl. vbi dicit ꝙ si notarius scribat ego notariꝰ rogatꝰ scripsi ꝓsumit rogatꝰ a ꝑtibus. ⁊ facit ad hoc gl. in aut. rogati. C. de testibꝰ. ¶ Addē an notariꝰ debeat esse rogatꝰ ab ambabꝰ partibꝰ ⁊ an sufficiat esse rogatus ab vna. Alex. cōsil. x. ij. lib.

b ¶ Notariꝰ. Et vide bar. idē dicētē ⁊ Pau. de ca. i. l. seruꝰ. ff. de test. et vtrū filiꝰ possit cōficere instrumētū in cā patris vide do. Ant. in c. sup eo. el. ij. i fi. de testi. et vide oīno Bal. in l. iudices. C. de fi. īstru. Et an adhibeat fides īstrumēto qđ nūc ꝓducit a notario ꝓcuratore cū ipsemet notariꝰ ꝯfecisset illud instrm pro me anteꝗ̄ esset ꝓcurator meꝰ Jo. an. in mercu. in c. cū qdvna via. de re. iur. i. vj. ⁊ per do. Ant. in c. ex lris. i pe. col. de trāsa. ⁊ idē ibi qđ no. Jo. an dicit Pet. de anc. i. d. c. cū a nobis. vbi ēt ponit in terminis ⁊ sr decidit. q. quā ponit h do. Ant. et an notariꝰ possit ꝯficere instrm de ꝓpria cōmissiōe sibi facta p iudicē vide pulchre per Bal. in l. ex snīa. ff. de testa. tute. ⁊ vide de hoc Bar. in l. lucius. ff. de mili. test. ⁊ an notarius possit cōficere instrumentū quo ipse obliget alijs. vide Bart. in l. impuberē. §. fi. ff. de fal. Item scias ꝙ notariꝰ pōt ꝯficere instrumentū ꝓ vxore sua. tex. est ⁊ ibi Bar. in l. vxore. ff. de fal. ⁊ de q̄stione an notarius possit conficere instrumentū ⁊ id scribere. vide in terminis p Barto. in l. fistulas. §. j. ff. de ꝯhen. emp. ⁊ de illa questione. s. tacta an adhibeatur fides instrumēto qđ ꝓducit a notario ꝓcuratore meo qui confecerat instrumētū illud anteꝗ̄ esset ꝓcurator vide Floria. in l. fi. ff. de testi. qui simul cū Butrig. cōcludit ꝙ nō. ¶ Adde an notarius possit instrumēta contra se conficere. Bal. consi. xliij. ij. lib.

c Sebasti. Sapia. ¶ Ipse notariꝰ. Vide latissime p Feli. in c. series. col. ij. s. de testi. vbi tradit de quibus notarius nō possit facere instrm.

4 ¶ † Sed circa hoc est forte dubiū a qbꝰ [a] debeat esse rogatꝰ. circa qđ multū instat Inn. h ponēdo sparsim tres opi. Pria ꝙ debeat esse rogatꝰ ab ambobus ꝯhētibꝰ vel altero tm̄: vel saltē ab illo cuiꝰ interest. Et caueat notariꝰ ꝙ nihil scribat de his q̄ vidit vel audiuit nisi sibi fuerit iniūctū a ꝑsonis ꝓdictis. Et no. hoc vlt. qꝛ sepe rudes tabelliones extēdūt instrm a capite eorū apponētes ea q̄ nūꝗ̄ fuerūt a partibꝰ dicta. Scđa opi. distinguit inter ea q̄ fiūt a pluribꝰ: ⁊ ea q̄ fiūt ab vno ꝯuntaxat. vt prio casu necesse sit ꝙ oēs ꝯhētes ꝯsentiāt: nec sufficit ꝙ vnus solus mādet instrm fieri sicut nec i ꝑsonā vniꝰ pōt ꝯctus ꝯsistere: ⁊ fortiꝰ ꝫm eum nō poterit extraneꝰ mādare instrm confici: quia sua nō interest. In alijs aūt qbꝰ nō requiritur cōsensus pluriū vt testamētū: snīa: protestatio: ⁊ similia sufficit ꝫm eū mādatū ipsius q hoc dicit vel fieri facit: ⁊ ꝙ sic debeat obtinere satis ꝓbatur ex tenore iuramēti qđ prestāt notarij in susceptiōe officij sui scȝ ꝙ de his que vident vel audiūt fideliter ꝯficiēt instrumēta ꝫm qđ eis a partibus vel a iudice iniunget. Tertia opi. quā dicit de facto obseruari est vt qlibet etiā extraneꝰ possit mādare instrumentū cōfici. ⁊ pro hac opi. assignat Inn. hāc rōnem quia nō semper fiūt instrumēta habita cōsideratione ꝓsentis interesse: sed quia potest in posterū interesse ⁊ vix est aliqd de quo nō possit alicuiꝰ interesse de eo qđ agit īstrumentū habere ⁊ dicit ꝙ oibus inspectis plus videtur rōni inniti hec opinio scȝ ꝙ quilibet cuius interest possit ꝑcipere fieri instrumētū et etiā ille cuiꝰ nō interest ⁊ instrm sic manu publica ꝯfectū valet. Mouet etiā quia nullo iure hoc ꝓhibet. ff. de ꝓba. l. ab ea parte. secūdo quia instrumenta inter eos cōfecta prosunt alijs. arg. in l. in fraudem. §. ex his bonis. ⁊ §. seq. ff. de iu. fis. vnde cuȝ ille qui non rogauit non possit petere vt sibi edatur. ff. de edē. si qs ex argētarijs. §. ij. ⁊ seq. interest ergo cuiuslibet vt ꝑcipiat fieri instrumentū: et sic possit lectionē illiꝰ petere quia aliter sibi denegaret vt dictum est. de hac materia vide in Specu. co. ti. §. ij. versi. sed ponc. ⁊ in. §. postꝗ̄. vsi. itē nunquid. ⁊ ibi scȝ in proxi. ver. ponit Jo. and. notabilem additionē. dicit enim qđ quedaȝ sunt que dependēt a volūtate vnius vel pluriū quedā a volūtate nullius. Primo casu ponit regulā ꝙ illiꝰ rogatio requiritur ad substātiā ꝓbationis cuiꝰ cōsensus requirit ad substātiā actus. ⁊ ideo si depēdet a volūtate duorū vt ꝯctus illorū requirit rogatio: si vnius vt appellatio illius soliꝰ sufficit rogatio. ar. i. l. in hac. C. de dona. ⁊ in l. ij. C. de rela. Secundo casu subdistinguit qđ aut ex illo facto producit parti aliqs iuris effectus vt actio: exceptio: accusatio ⁊ similes. exemplū in ruina: incendio ⁊ simi. ⁊ idem dicat qđ. s. in precedēti mēbro. Si vero effectꝰ nō pōt tolli vel induci volūtate alicuius priuati vt est natiuitas hoīs quo ad successionē patris: tūc scriptura nō fiet ex mandato alicuius priuati ⁊ facta non faceret fidē sed dȝ fieri si videbit iudici ipsius autoritate qui hȝ respicere ad veritatē sibi cognitā: qꝛ hoc posset esse vtile in futurum. arg. in l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. ꝓsi. ⁊ de his que requirunt iudicis autoritatē notarius nō cōficit instrm sine ipsiꝰ mandato. C. de iu. fi. l. ij. lib. x. do. Ant. dicit ꝙ Bar. in l. seruꝰ cōis. ff. de stip. ser. tenet ꝙ nō rogatus possit in hoc vltimo mēbro cōficere instrumentū. quia in actibus in quibꝰ nō sunt partes potest iudex officiuȝ propria autoritate impertiri. vt no. in l. iiij. §. hoc autem iudiciū. ff. de dā. infe.

b per que dicit Bar. ꝙ notarius [b] pōt conficere instrumentum si constituit aliquē suum procuratorē ⁊ probat ad incōmodū cōstituentis nō ad cōmodū. Item qđ potest sibi conficere propriū testamentum: et sic simpliciter trāsit hic. d. Ant. nihil approbādo vel reprobādo. Ego dico esse duo discutienda. primo cū partes sunt. secundo cū nullius ꝓnci paliter interest. in primo casu vt vides est discrepātia inter Innocē. et Jo. an. Ego hactenus solebā inducere ⁊ sequi glo. in. §. nos autem. in aut. de tabel. que sic distinguit ꝙ aut instrumētum fit gratia vtriusqȝ ⁊ in vtriusqȝ preiudiciū: et tunc oportet vtrūqȝ mandare: ⁊ sic intelligit illum. §. nos autem. aut fit gratia vnius tm̄: ⁊ tūc sufficit eum mādare cui fit: forte enim aliter nunꝗ̄ mādaret in cuiꝰ fit preiudicium: vt. ff. de ver. obl. inter stipulantē. §. j. ⁊ ita dicit seruari maxime in denuntiationibus que fiūt ab vno alteri ex varijs causis: sed nouissime captata opportunitate latius inuestigādi arbitror predictā opi. Jo. and. fore veriorē vt in actu qui perficitur ex voluntate ⁊ cōsensu duorū vel pluriū illorum mandatū debet interuenire. si autē perficitur voluntate vniꝰ: sufficit illius mādatū. moueor principaliter: quia si iudex nō recipit ꝓbationē cōtra me nisi prius me citato ⁊ admonito: vt. c. ij. de testi. fortius notarius nō debet de facto meo conficere instrumentum ad mei preiudiciū me non mādante. Eadem ratione idem dico de extraneo vt non possit rogare vt de facto meo me non mandāte cōficiatur instrumentum. Si enim alia pars vult cōseruare sibi probationē agat alijs iuris remedijs de quibus dixi. in c. significauit. ⁊ c. albericꝰ. de test. ⁊ l. dissolute. C. de cōdi. ex lege. ⁊ hanc opi. reperi sentire expresse Bar. in l. seruus cōmunis. ff. de stipu. ser. ⁊ tenet Jo. and. tā in criminali ꝙ in ciuili actu in reg. semel malus. de reg. iur. lib. vj. in mercu. is tamē solus de cuius preiudicio agitur mandare pōt in vtroqȝ: vt ibi no. de crimine ⁊ de alio actu ꝓbo per. c. quoties cordis. j. q. vij. ¶ Quo ad scđm. s. vbi nō sunt partes. teneo etiam cū Jo. an. nec est verum qđ Barto. loquatur simpliciter: ꝓut alle. d. Ant. imo potius sentit ibi ꝯriū. solū em̄ dicit ꝙ notarius ꝓcurator potest de sua procuratione quam fecit in personam alterius conficere instrumentū: ⁊ idem dicit in testamento: et hoc ideo quia nulli fit preiudicium nisi sibi scribēti: ⁊ sic non vitiat si non fuit rogatus: nam ⁊ persona priuata hoc posset in facto ꝓprio. in cle. j. de procu. ⁊ in l. quoties. ff. de heredi. insti. Sed nos loquimur vbi scriptura sit nō de facto ꝓprio s; alieno: ⁊ posset tertio ꝑiudicare quo casu dic audacter ꝙ hoc nō pertinet ad officiū tabellionis: quia notarij fides fuit electa solum ad prouidendū his quorū interesset ⁊ a quibus esset rogatus: vt in. d. §. nos autem. hoc etiam sentit Bar. in aut.

c si qs in aliquo documēto. C. de edē. vbi dicit ꝙ de eo qđ ipse notariꝰ [c] percipit proprio sensu nō debet cōficere instrumētū nisi sibi mādetur. Item video ꝙ etiam de cōsensu partium nō potest exēplari instrumētum ad fidē cōseruandā vel testes recipere: vt in. c. penult. ⁊ vlti. j. e. dixi in. d. c. significauit. ⁊ c. albericus. fortiꝰ nō poterit ipse solus de alieno facto cōficere instrumentū: licet tunc melius specialibus intersit. ⁊ hec

5 notabis qꝛ puto verissima. ¶ † Et ex hoc infero ad alteriꝰ questionis decisionem quam tractat etiā hic cōfuse Inn. an instrumētū faciat fidem in fauorem alterius ex mandatoribus, ⁊ ponit varias opi. vt. s. sed videt in summa inherere ꝙ sic. ex quo est scriptura publica: licet tertius nō possit petere iure suo editionem. de quo tamē dic vt plene dixi in. c. j. de ꝓba. ⁊ credo ꝙ ꝓbet cōtenta in eo ex quo a principio habuit sua substātialia etiā in preiudiciū tertij. exemplū: probo contra Titiū nouum possessorem fundi qđ illum fundū emi a vero domino q mihi tunc illum tradidit: nō enim induco illud principaliter in preiudiciuȝ tertij: sed ad probādū dn̄ium ⁊ ius mihi cōmpetens. ad hoc. l. ij. C. de

6 acqui. posses. ¶ Ulterius circa predicta q̄rit † qualiter notariꝰ debeat esse rogatus. Inno. pulchre ⁊ ꝓlixe tractat cōcludens ꝙ nō in secreto sed in publico cum officiuȝ suū sit publicū: si tamen hoc non seruetur: sed in secreto rogat: cōcludit ꝙ valet instrumētū l; sit suspicio contra actum gestum nō tamen talis ꝙ faciat vacillare instrumentuȝ ex quo non apparet ex sui forma vitiatum vel suspectū: ipse tn̄ notariꝰ ex hoc puniēdus est: ꝫm eum. quod not. all. c. vt nostrum. vt ecclesi. bene. dicit tamen Host. ꝙ hec suspicio potest tolli ex cā: puta quando ꝓpter iustum timorem partis vel iudicis nec pars nec tabellio auderet hoc publicare. ad hoc. c. si iustus metus. de appel. ⁊ c. pastoralis. de offi. or. §.

7 fi. ¶ † Et ex his infero ad q̄ōnē an notarius debeat scire iura. videtur em̄ ꝙ sic: cū in multis debeat esse cautꝰ: vt patet p predicta. Itē punit si cōfecit instrumentū de actu a iure reprobato. l. iubemꝰ. C. de sa. sanc. ec. glo. in l. gnāli. C. de tabul. lib. x. dr ꝙ sic. idem Spec. de instru. edi. §. restat. versi. sed nunqd tabellio. in vlt. col. Bar. in l. cōtractus. C. e. tit. dicit hoc verū quo ad pertinētia ad artem notarie: debet em̄ scire summam ⁊ simi. al's imperitia sibi imputabit: nō autē tenetur esse doctor vel aliter accurate scire iura. ⁊ hoc placet: qꝛ quilibet debet habere scientiam sufficientem: et sufficiens dicitur secundum qualitatem officij su.

vt noi

vt no. Inn. in .c. cū in cūctis. de elec. Et. not. qd dixi qd de imperitia[a] tenebitur si parti aliqd preiudicium est illatum. ad hoc. l. illicitas. §. sicuti. ff. de offi. presi. & in .c. non est sine culpa. de reg. iur. lib. vj. ¶ Quartodecimo & vltimo requiritur qd notarius sit habilis. quid aūt si esset excōmunicatus notorie: vide plene per gl. in .c. decernimus. de senten. excōmu. li. vj. quid si infamis vel condēnatus in officio. vide pulchre per Bar. in .l. eadem. ff. ad legem iuli. repe. Circa secundā partē .c. videlicet. de scriptura exēplata nihil hic tracto: qz satis plene dixi. in .c. albericus. de test. & aliquid dicetur. in .c. fi. j. eo. vbi est ꝓprie materia. Tene hic sententiam glo. ij. quam communiter hic sequuntur docto. & vide in Spec. tu. de instru. edi. §. vidēdum. ver. sed quid ecce. vbi ponit & sequitur dictum glo. & omnino per eundem. eo. ti. §. restat. ver. fi. seu pe. & glo. magna. in .c. abbate. de ver. sign.

¶ Que dicatur authentica & que priuata scriptura.
Scriptura priuata quādo non est subscripta nec a partibus nec a testibus: quam fidem faciat.
Sriptura priuata subscripta a partibus tantum quam fidem faciat.
Scriptura priuata subscripta a testibus tantum quam fidem faciat.
Scriptura priuata subscripta & a partibus & a testibus quā fidē faciat.
Scriptura priuata reperta in archiuo publico cum causa fidem facit.
Scriptura priuata an debeat habere solēnitates q̄ requirunt̄ i publica.
Epistola confessata vel cum sigillo scribentis facit fidem.
Comparatio literarum sola an operatur quod epistole credatur.
Liber rationum non facit fidem pro scribente sed cum adminiculis facit presumptionem.
10 An liber rationum faciat fidem contra scribentē. & quid si aliquid contineat pro scribente & aliquid contra scribentem.
11 Liber rationum an faciat fidem contra tertium.
12 Liber rationum an debeat habere diem & consulem.
13 Qualis debeat esse scriptura de qua fit cōparatio. & quod quis potest compelli ad scribendum vt fiat comparatio.
14 Quale debet esse sigillum vt fidem faciat.
15 An sufficiat quod sigillum sit in charta impressum sine eo qd pars dicat se apposuisse.
16 Habens sigillum proprium debet illo sigillare & non alieno: nisi ex cā.
17 Episcopus vel alius prelatus pōtest alicui honeste persone sigillū suū committere.
18 Sigillum appositum charte vacue data postea authoritate commissa rio vt scribat quicquid voluerit an probet.

Scripta vero. Joan. and. nō summat qz breue. do. Anto. summat sic. Priuato instrumēto non creditur: publico sic. & publicum dicit̄ si manu publica est confectum vel sigillo authentico sigillatū cū subscriptiōe testiū. hec summatio mihi nō placet: tū quia ex litera non colligitur: tum quia nō puto veritatem in se continere per ea que dixi in capitu. precedenti. & j. statim aliquid submittā: ideo summo sic. Corruit instrumentum si testes inscripti decesserint nisi sigillū habeat authenticū vel a notario sit cōfectum. Et non diuiditur quo ad literā sed quo ad intellectum diuido sic: primo ponit dictū & duos casus excipit. ¶ Casus literalis. Ecce aliqs in iudicio exhibet aliquā scripturā factam per manū aduersarij vel ab alio: ita tamē qd nō per publicā personam cum subscriptione tamē testiū sed testes in illo instrumēto mortui sunt: queritur vtrum scriptura illa valeat & fidem faciat si neget̄ ab aduersario. Respōdet papa qd si testes inscripti mortui sunt scripturā illam non obtinere firmitatem: nisi per manū publicam facta fuerit vt appareat publica: aut habuerit sigillū authēticū per qd possit ꝓbari. ¶ No. primo qd ōis scriptura publica est authētica vt probat̄ ex prin. iuncto ver. publica. sed nō omnis anthentica est publica vt latius dixi. s. c. proxi. Ex quo infero qd scriptura priuata habens sigillū authenticū nō est scriptura publica licet sit authētica: cuius 2riū sentit do. Ant. in summario & in quodā notabili. mouet̄ p istū text. q iudicio meo potius ꝓbat cōtrarium. nā ponit ista vt diuersa. Jtē sigillū etiā nō habet publicare scripturā priuatā cū hoc nullibi reperiat̄: licet habeat authēticare: qz prestat̄ fides rōne sigilli sed nō efficitur publica: quia sigillum nō habet hoc officiū a publico sicut habet notarius. ¶ No. ij. ꝙ instrumētum publicum facit fidem: licet testes inscripti decesserint. & idē dic etiam si notarius obijt. Qualiter autē procedetur si per partem aduersam negatur illum fuisse notariū vel instrumētum esse publicum: vide bō. tex. in §. sed & si instrumēta. in authen. de instrumē. cau. & quod plene dixi. s. c. proximo. ¶ No. tertio quod sigillū authenticū probat cōtenta in scriptura cui sit appositum licet testes decesserint. An autem sigillum probet sine inscriptione vel subscriptione testium: & quid si testes sunt inscripti per eum qui fecit scripturam & non subscripti ꝓpria manu: dic vt plene dixi. in .c. post cessionē. s. de probationibus. ¶ Not. vltimo qd scriptura priuata non habens sigillū nec testes subscriptos vel non superstites robur firmitatis nō habet. an autē faciat aliquam presumptionem j. subijciā. ¶ 1 Oppo. contra literam de cōtrarietate. nam primo appellat illam scripturam authenticam quā in fi. dicit nullius esse firmitatis. Sol. Innoc. multum instat in describendo que dicat̄ scriptura authentica. de quo dic tu omissis suis inuolutionibus vt plene et clare dixi. s. c. pri. & istā literā expone. put dixit Host. videlicet qd allegabat̄ authentica sed tūc non constabat eā authenticam. nā si vere authentica fuisset seu cōstaret eam esse mors testiū nō noceret. vt sequit̄ in tex. secūdū Hosti. & bene. ¶ Venio nunc ad intrinsecam huius .c. materiā. & sciēdū est qd hoc .c. principaliter tractat de scriptura priuata & incidēter de publica & authētica. de publica plene diximus. s. c. proxi. & ibi etiā aliquid de authētica. Nūc vero principaliter & plene tractabim[us] de ꝓuata q̄ est materia quotidiana et cōsequenter in secundo principali mēbro aliquid dicem[us] de authētica seu de scriptura habēte in se sigillū. De primo. s. scriptura priuata sine sigillo habes p Bar. in .l. admonēdi. ff. de iureiur. & in .l. nuda. ff. de dona. & in auth. at si contractus. C. de fid. instr. & in .l. scripturas. C. qui po. in pig. hab. & satis plene tractatur in omnib[us] his locis. Jo. an. post Nico. ma. posuit magnā & intricatā addi. in Spe. de instru. edi. §. nūc dicendū est. post principiū. do. Ant. voluit hic ꝓcedere per casuū enumerationē & iudicio meo valde legētiū intellectū cōfundit. Ego clariori stylo prosequēdo premitto primo qd tres sunt spēs scripture priuate. vna q̄ vocat̄ apocha vel schedula seu apodixa q̄ scribit̄ inter p̄sentes: reliqua vocat̄ ep̄la q̄ mittit̄ ad absentē & vulgariter appellat̄ missiua litera. tertia & vltima appellatur liber rationū quē cōmuniter solent facere exercētes aliquā professionem seu boni & curiosi patresfamilias. ¶ 2 Circa primā[b] speciē formo quatuor casus. Primus qn̄ nō est subscripta nec a partibus nec a testibus. Secundus quādo est subscripta tantū a partibus. Tertius qn̄ est subscripta a testibus tantū. Quartus qn̄ a partibus & a testibus. Primo casu aut pars cōfitetur & facit plenā fidem contra scribentem confessum. vt in .d. l. scripturas. sed alteri nō facit preiudicium. & ideo si alter haberet obligata bona illius debitoris preferendus est isti qui habet scripturā priuatā: licet in data sit anterior in obligatione bonorum nisi hec scriptura priuata iuuaretur per testes. vt probat̄. in .d. l. scripturas. sed aliter nō facit preiudiciū & est ratio: qz si diceremus aliter posset debitor ad libitum fraudare primū creditorem constituendo per literas suas priuatas alium anteriorem. & hoc vult gl. j. dum dicit qd in reali actione preferēdum est instr̄m publicū alterius creditoris licet priuatum instrumētum sit anterius in data nisi haberet subscript: onē testium qui scilicet adiuuarent instrumētum priuatum. vt. j. subijciam. Aut negat pars illā literam fuisse propriā: vel illi consensisse si fuit ab alio scripta: & tunc per cōparationem literarum: & per testes simul qui fuerunt presentes quādo ista apocha fuit scripta plena inducitur ꝓbatio. nō enim est necesse qd testes sint subscripti in apocha ad quā fit cōparatio: licet secus sit in apocha ex qua fit comparatio vt. j. subijciam. hoc probatur in auth. sed nouo iure. alias si quis vult. C. qui pot. in pig. ha. & in corpore. de instr. cau. §. si quis igitur vult. & intellige qd testes deponāt qd illā scripturā viderūt cōfici a cōuento nihil aūt deponūt super cōtentis. nā si deponerent de cōtentis: puta quia viderūt mutuum cōtrahi vel depositum vel quid simile non esset necessaria cōparatio literarum. & sufficerēt duo testes. ar. l. in exercēdis. C. e. et in .c. cū ioannes. j. e. sed in priori requirunt̄ tres testes: vt no. gl. in .d. §. si quis igitur. & Bart. in .l. scripturas. & .d. auth. at si contractus. qd not. Et quāꝙ Spec. in ti. de instru. edi. §. nūc dicendum. in princi. ver. v. dicat qd scdm canones sufficiunt duo testes. alleg. istū tex. & .c. qm̄ contra. de proba. cum si. mihi tamen hoc dictum non placet: quia non reperimus contrariū de iure canonico: cūm isti testes non deponāt de cōtractu. quo casu etiā de iure ciuili sufficerēt duo testes: vt. j. dicā. sed qd illa est scriptura cōuenti: quia erant presentes qn̄ illā scripsit. possent enim de facili errare ꝓpter similitudinem literarum: ideo ius ciuile requisiuit tres testes: vt in .d. l. scriptura. & in authentica. de

nnnn

a. Sebasti. Sapia. ¶ De imperitia. Qd teneat̄ ad interesse parti. vide Feli. in .c. cū cāz. j. col. ij. s. de testi. et de q̄ culpa teneatur vide .d. Jas. i .l. si mora. col. pe. ff. sol. ma. Feli. in .c. tua. colū. ij. j. de homi.

b. Sebasti. Sapia. ¶ Circa primaz. Circa apochā qn̄ ꝓbet vid. Abb. in 2s. xxxvj. ici. circa primuz dubiū. in vl. co. ij. vol. Are. in 2s. lxiij. ici. diligenter & mature. Bar. i auth. at si 2ctus. C. de fi. istr. Bal. Pau. de ca. et Alex. in .l. cum antiqtas. C. de testa. Bal. in rubri. C. de fide instru. col. pe.

instru.cau.§.si quis igitur.facit qḋ no.glos.in regula pluralis locutio.de reg.iur.li.vj.⁊ in.c.cum esses.de testa.Si vero nō ꝓducunt testes ad probandā scripturā modo predicto:videt̄ qḋ tūc nullius firmitatis sit.arg.hic.nam si hoc cōtingit qn̄ testes fuerunt inscripti ⁊ decesserunt fortius ꝓcedit qn̄ nullo modo fuerunt subscripti nec presentes.Bar.tamen in.l.scripturas.prealleg.dixit qḋ facit semiplenā probationē. et sic dicit se intelligere glos.in.l.admonēdi.prealle.⁊ in.l.in bone fidei. C.eo.tit.que hoc velle videntur.⁊ cum hac opin. trāsiuit hic.d.Ant.Sed reperio eundē Bar.in.l. a admonēdi.[a] dixisse qḋ facit minus q̄ semiplenā probationē: q2 non est verisimile qḋ quis falsam scripturam fabricauerit:cū debuit timere penam falsi ⁊ scire debuit:qḋ illi soli fides nō adhibetur ideo nō debemus illius fidē omnino annullare. et hec vlti.opi.vt nō faciat semiplenā:sed minus: plus mihi placet.ad qḋ ꝓbandū induco istū tex. hic in fin.vbi dr̄ qḋ non habet robur alicuius firmitatis.nō enim sic absolute dixisset si faceret semiplenā ꝓbationem arg.in.c.fi.de iureiur.⁊ in.c. sup eo.ij.§.j.s̄.de testi. dicerem tn̄ qḋ si ꝓbabitur per cōparationem literarū inducetur semiplena probatio.vt sic cū vno teste vel cū iuramēto partis aduerse cōsyderata qualitate personarū ⁊ cause faciat plenā ꝓbationē.et sic multū notabiliter saluabimus glos.in.d.l.admonēdi.⁊.l.in bone fidei.⁊ dictū Bar.in.d.l.scripturas.habebitur solēnis limitatio ad istum tex.Nec ob.tex.in.d.§. si quis.vbi dr̄ qḋ cōparatio sine testiū augmēto nō sufficit:quia dz intelligi:quo ad plenā ꝓbationē. sed qḋ ad semiplenā sic.⁊ pro hoc quia an ius authēticorū sufficiebat sola cōparatio:vt in.l.cōparationes.C.de fi.instr.⁊ videtur qḋ etiā hodie sufficiat sola comparatio qn̄ cōtractus non excedit librā auri:vt in aut.at si cōtractus.C.e.⁊ qḋ not. 3 in.d.§.si quis igitur.❡†Scḋs casus:qn̄ est subscripta a partibus tantū.⁊ tunc fere idē dico.dixi fere quia arbitror qḋ faciat maiorē p̄sumptionez quā in primo casu.alias frustra.l.scripturas.pōderaret subscriptionē partium non tn̄ plene probat sine augmēto testium: vt in precalle. iuribus. 4 ❡†Tertius casus: qn̄ est subscripta a testibus tantū.Bar.cōmuniter tenet vt testes deponētes modo p̄dicto per se non sufficiāt ad ꝓbationem cōplendam:quia possent de facili errare propter similitudinē literarum. nec cōparatio per se sola sufficit eadem rōne:sed requiruntur ambo simul vt videt̄ velle tex.cū gl.in.d.§.si quis igitur. Aduerte tamen:qḋ si cōparatio discordat a dicto testium cōmittitur arbitrio iudicis: cui plus velit inherere vt sing.innuit text.in.d.§.si quis.et arg. in.l.iij.ff.de testi.Ex quo infert̄ ad id qḋ.s̄.dixi ꝙ cōparatio sola sine testibus:facit semiplenā probationē cum quandoqz faceret plenā scilicet cum testes fuerunt subscripti ⁊ discrepant a comparatione:sed tanta est cōparatio vt iudex ad eam animum firmet.Et adde hic ⁊ in p̄ceden.casu limitationes traditas in priori. 5 ❡†Quartus casus qn̄ habet subscriptionē partium:⁊ testiū:et hoc casu Bart.tenet solā depositionē testiū modo p̄dicto in priori casu sufficere ad plenā ꝓbationem.mouetur per.l.scripturas.C.qui po.in pigno.habe. vbi nulla fit mentio de comparatione literarum: et hoc ideo secūdum eum:quia cū sint tot subscriptiones non possunt testes sic de facili decipi. ꝓbatur etiā eadem rōne sola cōparatione literarū. et hoc vltimū ponit Bar.in.d.aut.at si ꝯtractus. per dictā.l.scripturas.que tn̄ hoc non probat vt predixi:sed facit in ar.modo predicto:et licet do. Ant.sequatur hoc mihi tn̄ non placet:quia text. in.d.§.si quis igitur.simpliciter resistit soli cōparationi. Itē nō video quid plus afferat respectu cōparationis subscriptio partiū. nā sicut potuit falsificare seu contrafacere scripturam aduersarij:ita potuit addere subscriptionē suā ꝓpriam. Sed in priori casu qn̄ testes recognoscūt scripturam:pōt subscriptio partiū aliquid afferre:q2 nō 6 sic de facili testes errāt.❡†Potes addere quinb tum[b] casum[c] quādo scriptura priuata reperitur c solenniter recondita in archiuo publico.i.in loco vbi ponūtur scripture authētice a cōmuni deputato.talis enim scriptura sine alia cōparatione et approbatione fidē rōne loci facit.ad hoc qḋ leg.⁊ no.aut.ad hec.C.de fide instru.⁊ in.c.ad audientiam.de prescri.⁊ per Jo.in addi.p̄dicta.oīa predicta intellige vera quando scriptura habet in se causam sufficientē.ar.c.si cautio.j.eo.⁊.l.cū de in7 debito.ff.de ꝓba.❡†Itē versatur in dubium an scriptura priuata debeat ad sui validitatē diē locum annos dn̄i ⁊ alia de quib⁹ dixi.s̄.capit.proximo continere.Bar.in.l.cum tabernam.§.idem quesiͥt.ff.de pigno.⁊ in prima cōstitutione flor. tenet qḋ nō per.d.§.idē quesiͥt.idē glo.xxv.q.ij.§. rescripta.ver.si qua. Jac.but.cōtra.in.l.j.§.quibus.C.de no.codi.cōpo.⁊ Spe. in titu.de procu. §.iij.ver.sed quid si in mandato.sentit Host.j.eo. c.inter cōmuniter tenetur primū dictū. Ego concordando opi.distinguerē sic qḋ aut agitur de solo preiudicio scribētis: ⁊ nō exigitur dies nec cōsul nec similia q̄ sunt de solennitate.ad hoc.d.c.si cautio.⁊.d.l.cū de indebito.⁊.l.scripturas preal leg.Aut agitur de preiudicio alterius saltē secundario:⁊ tūc aut dies venit necessario probanda ⁊ requiritur exemplū.dico me creditorē priorez in hypotheca:tu dicis te priorem vel equalē ⁊ ꝓducis scripturā priuatā vbi non apparet de die obligationis.certe ego sum p̄ferendus q2 ꝓbatio tua tanquam incerta mihi non preiudicat.argu.in.c. in presentia.de probatio.quod etiā voluit Bart. in.d.§.idem quesiͥt.Idē puto vbi ex non appositione diei auferretur alteri parti defensionis copia exēplum:ꝓducis instrumētum ꝓcuratorium manu priuata cōfectum sine die:certe non debet valere in preiudicium aduersarij cum non possit probare an tēpore constitutionis ꝓcurator esset excommunicatus:vel an sit reuocatus per constitutionem alterius ꝓcuratoris. ⁊ his casib⁹ et si8 milib⁹ ꝓcedere potest opi.cōtraria.❡†Nunc ved nio ad secundā speciem[d].s.epistolā in qua Bart. in.l.nuda.ff.de dona.sic distinguit qḋ aut queritur de effectu eius quod in ea continetur: ⁊ dicendum vt not.Cy.in.l.non nudis.⁊.l. nō epistolis. C.de proba.non enim est materia nostra.Quandoqz queritur an ꝓbet et est materia nostra proprie.in qua dicēdum qḋ aut epistola cōfessatur et probat:vt in.l.publia.in fi.ff.deposi. cum si. Aut non cōfessatur:⁊ tunc si hz sigillum authenticum e probat[e]:vt.l.si quis per calūniam.⁊ ibi per doct.

a ❡L.admonēdi.Et hāc opti.tene ꝓut etiā tz Ja.de bel.in.§.si qs igit̄. in aut.de instr.cau.tenēt.d.Ant.⁊ Inn.hic imo forti⁹ vr̄ velle Ange. in.d.l.admonēdi.in.iij.col.ꝙ talis apocha isto casu nullā ꝓbationē nec presumptionē inducat ⁊ sic nec etiā aliqualē.Et optime ꝓbat tert. hic in fi.qui vult qḋ non habeat robur aliqḋ firmitatis nisi intelligas tex. istū q̄tum ad plenā vel semiplenā ꝓbationē ꝓut declarat h.d.Ant. in.iij.col.stat ergo ꝯclusio qḋ apocha nullo adminiculo suffulta nō facit plenā vel semiplenā ꝓbationem.limita singulr̄ nisi talis scriptura esset antiq̄:⁊ de facto antiq̄:q2 tūc bene facit presumptionē seu semiplenā ꝓbationez:quia licet priuata instrumenta nō ꝓbent de per se tamē cū aliis adminiculis bene ꝓbant.l.exēpla.et.l.instrumēta.⁊.l.ratiōes.C. de proba.⁊.xxiij. q.ij.c.sane.ita in terminis Joan. andr.post Nico. de ma.in titu.de instru.edit.§.nūc dicendum.super ver. quid si ꝓducens.refert ⁊ seqtur do.Anto.de bu.hic in.iij.col. v̄si.tertius casus quādo scriptura nullo modo approbat̄ ⁊c.qḋ est bene nota.s̄m.d. meum do.Jas.in d.l.admonēdi.in lxxiij.col.

❡Adde vidēdū Rom.cōsil.cciiij. Pau.de cas.cōsi. clj.in primo ipressis.Franc.de are. consi.xliij.⁊ quid de scriptura a testib⁹ subscripta. vide Rom.cōsil. ccciij.

b ❡Quintū.Adde etiam sextū casum in scriptura priuata mariti q̄ declarat et plene probat res parafernales vxoris.l. si ergo.§.dotis.ff. de iure do.per totū.§.s̄m Bal.in l.ij.in vlti.col.C. ne vxor pro marito.Et hoc veruz s̄m eum quādo patet ita esse ex ipsarum rerum qualitate:quia sint vestes muliebres ⁊ alia muliebria.septimus casus est in quo priuata apocha plene ꝓbat qn̄ in actis reperitur:q2 obtinet vim publici instrumenti.ita no.Bal.in.l.ne in arbitris.in.iij.no.per illū tex.C.de arbi. ⁊ reputat valde tenendū mēti:qḋ idē operatur priuata scriptura manu propria scribētis in actis facta:sicut manu publici tabellionis:nā s̄m eum potest quis in actis scribere suā rn̄sionē:vel cōfessionē.sed Bal. in aut. offeratur.C.de litis cōtest.restringit dictū suum:qḋ priuata scriptura que reperitur in actis plene ꝓbat quādo notarius actorum redegit in actis:⁊ ꝓprio testimonio cōfirmauit:alias secus. ꝓ hoc adde qḋ tenet hic do.Ant.in.ij.col.in versic.septimus casus.⁊ ibi Imo.in.ix.col. vbi voluit:qḋ si priuata scriptura sit coram iudice examinata approbata ⁊ publicata tūc plene ꝓbat licet sit priuata sicut instrumentū testamenti publicati iuxta.l. publicati.C.de testa. tamē istud vltimū ꝓcedit propter testes qui in publicatione scripture interueniūt ad eius cōfirmationez. Octauus casus est quando cōsuetudo loci esset quod priuata apocha probaret vt est venetijs:valeret ꝯsuetudo et ei esset standum. c.cū dilectus. de consue. secūdum do. Anto. hic in iij.col.⁊ Imol.in ix.⁊ āte eos tenet Innocent. quem ipsi nō allegāt in c.cuz.p.tabellio. de fide instrumē. Et subdit multū egregie do. Anto.quod stabitur cōsuetudini illius loci i p̄uatis scripturis i illo loco factis etiam si alibi agat̄ vel i alio loco producatur quod est diligenter not.si est verū secundum domi. meum dom̄.Jas. in.d.l.admonendi.in.lxxv.colū. subdentem videnda esse que habētur per doctores in.l.cūctos.C.de summa trini. cuz suis concordā. et que singulariter decidit Bal.in.l. ij.in.iiij.⁊.v.q.C. ne si.pro pa.

❡Adde de scriptura archiui publici Roma.ꝯsil. cccxix.et quando scriptura priuata fidem faciat vide Jo.de ana.consi. xxxiij.⁊ an scriptura debeat habere annum diem ⁊ locū vide Alex.ꝯsi. lxxv.j.lib.⁊.cv.iij. libro.

Sebasti.Sapia.

c ❡Quītū casum. Uiḋ Fel.⁊ alios. in cap.ad audientiam.j.de prescri.⁊ que ponit idem Feli.in.c.cum causam.s̄. de proba. col.j.⁊.ij.vbi tangit quando credatur scripturis antiquis.

d Sebasti.Sapia.❡Ad secundam specialem.Uide Bal.in rubri.C. de consti.pecu.col.iij.versi.quero circa literas mercatorum.⁊ in rub.de fide instru.col.xxviij.ver.quero quid de literis transmissis.Alex.in cōsi.lxxvij.incip.causa ⁊ lite vertente.in.j.col.j.volu.

e ❡Authenticum probat.Hoc est verū quando talis epistola fuit acceptata per eum ad quē destinatur secus si expresse contradixisset. ita l. C.de epi.

mittat Roma.in.l.nuda.in.vj.col.fi.de donat. ⁊ no.qđ ille qui simpliciter acceptat epistolaȝ ⁊ retinet si ei expresse nõ cõtradicit videt̃ fateri vera esse omnia que in epistola continentur.l.si filius.ff.ad ma.in cle.j.de ꝓcurato.⁊.l.cũ tabernam.⁊ ibi Bart.no.expresse in vlti.no.ff.de pigno.idem Bar.in.l.quo enim.§.j.ff.rem ratam habe.Bal.in rubri.C.e.de fid. istrumẽ. in.xviij.col. versi. qd de literis trãsmissis.⁊ i.l.si literas.ad fi.C.man.⁊ in.l.fi.C.ad macedo.⁊ in.l. si defunctus.et in.l.si ꝓcurator.ff.de ꝓcurato.⁊ i.l.si absentis.C.si certũ peta.Bald. Rapha.⁊ Fulgo.in l.emptor.§.luci⁹. per illũ text. ff. de pac.domi. Alex. imol.in cõsi. incipiẽ.in causa ⁊ lite vertẽte iter Bar. in.j.colũ.⁊ ex hoc habes mirabileȝ modũ extorquẽdi confessionem vel cõsensum mediante scriptione literaruȝ facta in presentia testium qui sint informati de cõtẽtis i literis vt i specie.no.do.Ma.in notabi.xxiij.⁊.d. Barthol. veronensis in cautela. xxiiij. vbi istud singulari.limitat vt ibi ꝑ eum: contra quã limitationẽ facit dictus.§.lucius. vt ibi per Bal. et Fulgos.Secũdo limita ⁊ intellige qđ epistola ꝓbat si peruenit ad eũ cui mittebatur viuo adhuc mittente:sec⁹ si esset mortuus mittẽs antequam epistola ꝑueniret ad illuȝ ad queȝ mittebatur.ita in specie limitat Ro.in.d.l.nuda.in penul.columna.in fine.pro quo signanter facit quod decidit domi.Ant.de butri.in capitu.fin.in.vij.col.de confes.vbi dicit qđ licet confessio extra iudicium facta absente parte fiat per epistolã vel in scriptura libri rationum preiudicat confitenti nõ solum quo ad probãdũ sed etiam quo ad obligãdum.l.publica.§.fi.ff.deposi.eo quia talis scriptura semper loquitur.vt no.in.d.l.nuda.tamẽ dicit se putare hoc verum viuente eo qui cõfitetur.eo autẽ mortuo scriptura eius non loquitur.ideo credit scripturã eum non obligare vel heredem per nota.in.c. cum dilectus.de succes.ab intest.⁊ facit optime quod decidit singu. In noc.in illo.c.cum dilectus.circa medium.quod confessio extraiudicialis preiudicat cõfitenti eo viuo:sed eo mortuo quia nõ potest dare intellectum sue cõfessioni.argu.c.cum dilectus.de accu. non preiudicat. ⁊ hoc sequitur ibi domi.Anto.in vlti.col. Ang.in.l.j.circa medium.ff. de confes.Quid autem de literis cõmendatitijs an obligent scribentẽ. vide Joan.de imo.in.c.fraternitati.de cleri.nõ resi.Bal.in.l. si literas. C.mãda.⁊ in.l.institor.ff.de instito.Gl.in ver.diocesanis.in cle.j.de iurepatrona.⁊ ad materiam epistole vide que no.Bald.in.proe.ffor.in vlti.col.⁊ do.Jas.de may.in sua notabili repe.l.admonendi.in.c.colũ. cum seq.

¶ Adde qñ epistola probet.Rapha.cõmen.cõsi.clxxvi.⁊ vide que posui post nouis.in.l.admonẽdi.in apost.ad Bart.in impressis detortis. Alexã.consi.lxxviij.j.lib.do.de Ro.dcc.ccccxxx.in antiquis.de proba.

C.de episco.⁊ cle.⁊ ꝑ Bar.in.l.si publican⁹.§.j.ff. de publi.⁊ idem dico in apocha:videlicet qđ licet nõ habeat testes inscriptos nihilominus si habet sigillum authenticum probat etiam sine alia cõparatione vt hic.⁊ vide alium bonum tex.in cap. tertio loco.de proba.et qđ ibi dixi.Et puto etiã sufficere sigillum priuatum ipsius contrahẽtis: dummodo sit certũ:vt quia habet certos characteres vel literas.appello enim illud authẽticũ in preiudicium ipsius cõtrahẽtis.⁊ idem si sit annulus habens characteres vel literas vt sentit hic Inno.⁊ facit.l.ij.C.de reb.alie.non alie. Aut nõ habet sigillum authenticũ.⁊ tũc secundum Bartol.vbi.s̃.debet approbari per comparationẽ literarum.⁊ idem dicit de libris rationuȝ ita quod faciat fidem acsi essent confessata per.l.comparationes.C.de fide instru.illa enim lex nõ exigebat augmentum testium respectu scripture probãde sed solam comparationem.que quidem lex secundum eũ solũ fuit mutata in apochis non in alijs scripturis.ratio:quia epistola mittit̃ absenti. vñ non est quod imputetur si nõ adhibuit testes. Si vero daretur presenti licet in modũ epistole: idẽ esset dicendum quod in apocha:vt dixi.s̃. Item quod in libris rationũ non sit idem quod in apocha.facit secundum eũ:quia facilius potest quis contrafacere vnam apocham quam vnum librũ rationum. Insuper apocha fit presenti:sed librũ rationum quis facit in absentia partis ꝓpria voluntate.vult ergo in effectu qđ epistola ⁊ liber rationum probẽtur per solam comparationem literarum si negantur.⁊ hanc opinio.Bar.sequitur simpliciter do.Anto.hic.Sed[a] certe si bene ponderetur tex.aut̃.de instru.caut.nõ patitur hãc restrictionem Bar.loquit̃ enim indistincte ⁊ maxime in princi.vbi facit mentionẽ in genere de legibus permittentibus comparationem ⁊ postmodum subijcit rationem generalẽ cuilibet scripture priuate cõformẽ dicẽs qđ occasione legis permittentis comparationem sine augmento testiũ homines multum adulterabantur documenta adeo quod semetipsos ad immutationẽ literarũ exercerent:ideo volens prouidere subiectis ⁊ obuiare falsitatibus statuit vt sola comparatio nõ sufficiat:maxime quia ex probatio fallax propter similitudinẽ literarum.vnde solam rationem specialem induxit magis in apocha quaȝ in alijs cũ facilius possit quis falsificare epistolã que scribitur ad absentem q̃ apocham que fit inter presentes.verũ ex quo tex.correctiu⁹ loquit̃ indistincte ⁊ ratio sua est vniformis debet vniformiter intelligi.xxxj.q.j.qđ si dormierit.⁊ in cap.maiores.de bapt.Nec ob.si dicatur qđ tex.in.§.si quis igit̃.in versi.si tamẽ quisq̃.videtur loqui de apocha seu contrahẽte consultiue:quia dico qđ facit mẽtionem de contrahẽte consultiue.non enim potuit sic consulere ei cui epistola dirigitur cum non sit in sua potestate propter absentiam. Item inquãtum loquitur de contrahentibus potest intelligi etiam de libro rationum:quia quandoque cõtractus redigitur in libro rationũ. ff. de edẽd.l. quedam.§.numularios. Insuper est aduertendũ ꝓ opi.predicta qđ tex.in.d.authenti.in correctione non fundat se super negligentia partis in nõ exhibẽdo testes:sed potius super malitia hominũ qui sunt proni ad falsitatẽ:⁊ quia illa ꝓbatio est fallax.Et postquã hãc opinio.tenui reperi Barto.in.d.aut̃.at si contractus.qui videtur hoc idẽ velle in epistola.dicit enim quod negatur debet probari sicut apocha.⁊ solum videtur persistere in libro rationum vbi sufficiat sola comparatio. equitatem habet hoc dictum licet iure nõ probetur.debuit enim esse cautus a principio qñ contraxit cum illo ⁊ sibi prouidere iuxta consilium illius authẽti.⁊ nõ se exponere fortune.⁊ sic cessat ratio Bar.quod non est quid sibi imputet̃:quia imo est:non dico tempore scripture libri sed tempore quo contraxit.⁊ hec bene notabis: quia nõ discussa per alios. ¶ † Uenio ad tertiã specieȝ:[b] scilicet librum[c] rationum in quo facio tria membra.Aut queritur nunquid probat pro scribẽte: aut contra scribentem:aut contra tertium. Primo casu dic qđ in dependentibus a volũtate sua probat secũdum omnes:vt in lege nesennius.ff. de nego.gest.facit capitu.fin.de succes.ab intesta. Aut sumus in alijs:⁊ reperio tres opinio. Una quod nihil probat.idem no.gl.hic in fine.⁊ in clemen.j.de vsur.l.exemplo.C.de probatio. hoc voluit Bart.in.l.nuda.ff.de donatio. idem clarius dixit.in.l.admonendi.vbi clare dicit quod nihil probat:sed notãter limitat nisi sit scriptura alicuius defuncti qui fuit bonus homo:tunc facit aliquam presumptionem ita vt cum alijs adminiculis probet. Adducit.l.rationes.C.de probatio.in eo qđ dicit solas ratiões nõ probare: quasi dicat qđ per se non plene probent:secus cum alijs.facit l.qui cum maior.§.penultimo.ff.de boñ.liberto. ¶ Scđa fuit opin.quorundam vt recitat Joan. and.post Nicol.mat.in addi.predicta quod scripture mercatorum etiã pro se semiplene creditur vt sit locus iuramẽto in supplemẽtum probationis.que quidem opinio communiter non placet

a ¶ Sed et hãc opi.contra Bar.tenet etiã Bal.in.l.fi.in.xiiij.col.in.v.q. ⁊ idem Sali.C.de edi.di.adri.tol.Ang.in.d.l.comparationes.⁊ est de mente Ja.de bel.in.§.fi.in aut̃.de instru.cau.⁊ ista opi.etiã magis placet dño meo do.Jas.in.d.l.admonendi.in.xcviij.col.qđ quãtũ ad comparationẽ literarum idẽ sit in epistola quod in apocha vt nec vbi cõparatio literarũ plenam fidem faciat et sic in vtroq; sit correcta.d.l. comparatiões.Et ad istã materiã epistole quaȝ fidẽ faciãt:vide qđ pulchre et signanter decidit Specu.in ti.de obli.⁊ solu.§.prenotandũ.in ver. pone mercator.⁊ ꝑ Bal.i rubri.C.de cõsti.pecu.in.iij.col. ver. mõ q̃ro circa literas mercatoruȝ. Sebasti. Sapia.

b ¶ Ad tertiã speciẽ.Uide Bal. in l. comparatiões. C.de fi.instrumẽ. Ang.in.l.j.§.editiones.ff. de edẽ. ⁊ an valeat cõsuetudo q̃ libris mercatoruȝ credatur vide Arct.in consilio.xlv. incipiẽ. visis.vbi p̃suppo nit valere:sȝ vide Bartho.vero.in cõsi.xl.inci. luci⁹. i.vj.dubio.vbi dicit qđ nõ valet talis cõsuetudo qđ oĩ scripture mercatorũ credat̃: qr esset indiscreta et tẽderet ad falsuȝ cõmittendum qđ etiam tenet Bal. in cõsilio.cccxlix. incipiente: si hoc queritur.in quinta parte. Andr. siculus in rubrica. s̃.de cõsuetu.co. pe.Alexan.in cõsi.iij.incipiẽ.in cã ⁊ lite.col.ij.i[l] scđo volumi.Jas.in.l. de quibus.col.xvij.ff.de legi.

c ¶ Scilicet librũ.Utrũ libris rationũ sit adhibẽda fides. ⁊ de hoc vide per Imo.in cle.j.in.x.col.de vsuris.⁊ de hoc an credatur libris rationũ vide ꝑ Bal.⁊ Sali.in.l.j.C.de eden.per Bal.in.l.rationes.C.de proba. ⁊ in rub.C.de fi.instr.in.xviij.col.ver.sequit̃ videre de scripturis quorũdam officialiũ.⁊ vide Ro.in.l.nuda ratio.ff.de dona.post Bar. ⁊ adde in quantũ dicit qđ liber defuncti qui fuit bonus homo facit aliqualem presumptionem pro herede.qđ idem tenet.d.Anto.hic in.v. colũ. et in.c.fi.j.de iureiur.idem tenet Bal.post Nico.de mata.in.d.l. rationes.C.de proba.⁊ facit quod dicit Bal.in.l.comparationes.in pe.colum.in prin.C.de fide instru.intellige ⁊ limita vt ꝓcedat in libro rationum defuncti habente formam debitam rationis ⁊ sic cõtinente data et recepta:secus si esset simplex scriptura vnius debiti tm̃:qr nihil ꝓbaret.ita no.limitat Bar.post Nico.in.d.l.rationes.sequit̃ Pau. de cas. in.d.l.admonendi.in pe.col.⁊ do. Alexã.hic in duobus locis.s.xxviij. col.⁊ in.xxix.⁊ circa istũ primũ casum vide oĩno per do.Jas.de may.in sua no.repe.l.admonẽdi.ff.de iureiur.faciẽtem regulã negatiuam cum sex fallentijs in.lxxxiij.col.cum.viij.col.sequentibus.

¶ Adde an in libris rationũ sit danda fides eundẽ Abb.consi.li.j.lib. et.cxiij.li.ij.Roma.con.cccxlvj.⁊ vide qđ ibi vult Pau.de ca. consi.clj. Alex.consi.liij.ij.lib.⁊ quid de libris officialium:vide Alexan.consilio lxxxj.secundo libro.

a ¶ Sed ego. Imo plus dico qd si mercator negaret scripturā que reperitur in libro rationū suarū sua manu vel sua volūtate scriptam: nihilominus plene probat contra eum ſm Nicol.de ma. quem refert & sequitur Joā.and.in.d.§.nunc dicendum.in addi.magna.posita super ver. priuatorum.in.v.col.de instru.edi. Ita expresse tenet Bal.sed Jo.an. non allega.in rubri.C.de fi.istru. in.xiij.col.ver.sed hic qro.plene qd i libro merca. Ludo.ro.in.d.l.nuda.i penul.col.ff.de do.limitat nisi pars tali libro rationū pmo expsse contradixisset: qr si postea in sui fauoré velit stari tali libro cōtra scribenté non est audiendus vt in regula ex eo.in.vi. ita specifice et bñ limitat Lud.ro. in.d.l.nuda.i.iij.col. facit optime qd in simili dicimꝰ i materia positionum.naʒ expositiōe quā qs semel negauit fūdare se nō potest vt not.doc.in.c.j.de ɔfes.i.vj. Ang. & idem Lud.ro. plene.i.l.j.§.si qs simpliciter.ff.d v bo.obli. Confirmat ēt do.meus do.Jas.in.d.l.admonendi.p aliud bonum simile: qr si quis negat acta cause non potest postea ex illis se iuuare ſm Bald. singu.l.i.ad fi.C.de confes.sicut in simili reus negat cōtenta in libello esse vera non pōt postea ex illis se iuuare ſm Bal. in.l.cū ꝓcū.et ibi no.Sal.C.de lib.cau.Bar.in.l.naturaliter.§.nihil.ff.de acqr.posses.in.vi.colū. Cōfirmat etiā ex eo qd singulariter, not. Bal.in.l.vi.in.ij.no.p illum tex.C.de repu.here.vbi no.qd qui non acceptat expsse verba aduersarij: itē si dissimulet nō potest se ex illis iuuare quāto minus in proposito nostro poterit se iuuare si expresse contradicit ad quod vltimum dicit esse vidēda no.per Cy.in.l.j.in.vj.q.& ibi per Sali.in.l.generaliter.C.de nō nume.pecu.& in.l.iubemꝰ.C.de li.cau.Floria.de san. Petro.in.l.finali.ff.de inter.actio. Secūdo limita dictū Barto.& Panormi.hic in hoc secundo casu vt procedat in libro rationū in quo continue scribuntur per mercatores data & recepta iuxta.l.si quis ex argētarijs.§.rationem.ff.de edendo.secus si sit scriptum in aliquo memoriali vel in aliqua schedula: quia dato quod illa reperiant in libro mercatorum tamen non probant contra mercatorem.ita Bal.in dicta rubrica.in.d.xij.colum.in ver.item dubitatur vtrum ista scriptura.idem in rubri.C.de consti.pecu.sequitur expresse Ludo.roma.in dicta.l.nuda.in.iij.colum.imo fortius subiūgit Bal.in dicta rubri.C.de fide instrumē.quod etiam si reperiatur scriptum in libro mercatorum: sed nō sit scriptū in forma rationis: quia forma rationis est qd contineat data & recepta.nam si contineret vnum actum tantum puta vt quod vulgo dicimus vnam postam si esset scripta absente parte nō probaret cōtra scribentem.& ita tenet etiam Bal.in.l.rationes.in.j.col.ad fin.C.de probatio.& sequuntur in simili Pau.& do.Alexan.in dicta lege admonendi.& do.Jas.in.lxxij.colū.qui dicit quod est diligēter notandū.

¶ Addo an libris mercatorum credatur Fran.are.cōsi.xliiij.et si statutum disponat qd credatur: an debeat intelligi etiā de his q non pertinēt ad mercantiam.per eūdem consi.xxxiij.

doct.nec Cy.in.l.instrumēta.C.de proba. Nō enī potest plus opari scriptura vnius hominis quā ipsius viua vox.sed vox viua nō potest inducere semiplenam probationem cū non admittatur in testimoniū pro se: vt.xiiij.q.ij.in prin.& iiij.qō.iij. nullus idoneus &c. Item absurdum videtur vt detur sibi iuramentū cū tunc tota probatio depēderet ab authoritate sua: & sic idem bis cōputaretur: & faceret maiorem fidē in facto ꝓprio quam in facto alieno. ¶ Tertia est opin.predicti Nico. qui dixit qd cum alijs adminiculis ꝓbat pro scribente per.l.instrumenta.preallega.illa tamen lex posset intelligi alio modo vt ibi no.Cy.scilicet qñ inducit instrumentū domesticū contra scribenté. tene opi.Bart.quam videtur hic sequi.d.Anto. nec esset malum dicere quod etiam pro viuēte faciat qualēqualem fidem ſm qualitatē scribentis & cause: quia non est verisimile qd bonus mercator debeat suū librum falsificare: maxime pro modica quātitate.argu.c.ad audientiam.de prescri. & in.l.rationes.de fid.instru.que licet loquat in libro defuncti: tñ eadem ratio est in viuēte ratione predicta.

10 ¶ †Secundo casu nunquid faciat fidē contra scribentem. Bart.in.d.l.admonendi.simpliciter dicit quod sic per.l.quedam.§.numularios.ff.de edē.& simpliciter ipsum secutus est do. Antoni.hic.sed idem Bar.latius hoc assumpsit examinandum.in.d.l.nuda.nam videtur huic dicto obstare.l.certum.§.si quis absente.ff.de confess.& c.fi.de confess.cum ibi not. Nō enī valet cōfessio etiā viua voce absente parte facta: licet per notarium si redacta in actis cause: ergo fortius non debet valere quando in statione sua in absentia partis quis scribit librum rationis. Soluit Barto.quod in contrario fuit simpliciter confessio: licet esset redacta in scriptis per alium vt per notarium cause. Sed in casu nostro fuit scriptura que semper loquitur.ideo nunc cum peruenit ad te tibi loquitur sicut epistola quaʒ tibi mitto. Et de epistola quod faciat fidem probatur in dicta.l.publia.in fi.& ex hoc dat vnam restrictionem.dicit enim se putare quod si in libro rationum quiʒ fecerit scribi per alium hoc non probat contra se si fuit hoc actum absente parte sicut in confessione in iudicio facta parte absente et in scriptis redacta.d.§.si quis absente.quod dicit notandum. Sed Bald.quem sequitur do.Ange.de perusio impugnat hoc dictum scilicet primum.dicēs qd aliud in epistola que mittitur ad absentem: quia sic mittendo voluit in partis presentia confiteri: vt.d.l.publia. Sed liber conficitur in absentia ad instructionem scribentis nec habuit animum confitendi in partis presentia.ideo illa confessio non deberet valere. Joan.and.post Nico.mata. sequitur primum dictum vt faciat fidem contra scribentem allega.l.de etate.§.j.ff.de inter.acti. que tamen non multū facit: quia loquitur in confessione facta in partis presentia. sed ego[a] cui placet illud dictū allego tex.no.in cle.vna.de vsuris. iuncta glos.notabili.in ver.rationum.nā liber ibi producitur vt fidem faciat contra scribentem.nec est speciale in hoc contra vsurarium: quia eius cōfessio viua sibi nō preiudicat si in absentia partis confessus fuerit: vt no.in.c.ij.de vsu.li.vj.nec fecit sibi librum ratione officij.quia tūc de iure etiam fuisset compulsus vt dicta lege quedā.ff.de eden. & dixi.in.c.primo.de probatio.sed fecit ad suā instructionem & nihilominus probat ɔ eū: solū enī inducitur ibi specialitas vt cōpellatur edere proprias rationes vbi alias nō compelleretur: vt in capitu.j.de proba.cum ibi not.nec debemus dicere qd sit alia specialitas: scilicet respectu probationis cōtra vsurariū: tū quia due specialitates non debēt cōcurrere circa idē.l.j.C.de dot.promis. tū quia hoc nō colligit ex illo tex.& aperte sentit hoc ibi glo.& facit glos.in.l.inter chartulas.C.de conue.fisci deb.libr.x. Sed nunc vltra alios moueo tibi dubium pone qd liber rationis aliquid contineat pro scribente aliquid contra & sic factū cōcernens eandem personam[b] nunquid possit illa persona approbare libruʒ quatenus facit ꝓ se & nolle stare quatenus facit cōtra se. Pone enim in facto qd mercator scripsit in libro suo q titiꝰ deposuit penes se certum: postea scripsit qd ex illis restituit sibi quinquaginta vel quid simile.dico qd potest approbare pro se & nolle stare quatenus facit contra se de quo videtur tex.secundum cōmunem lecturam.quam etiam sequitur Bar.in.l.publia.§.fi.ff.depo si.& licet loquatur in epistola: tñ eadem ratio est in libro. Idē Bar.in alia scriptura in.l.aurelius.§.idem quesiit.ff.de lib.leg.& per Cy.in.l.j.C.de confessis.non tamē pro se sicut dicimus in cōfessione viua voce emanantē in diuersis orationibꝰ.pro hoc facit quia licet quis possit testificari contra se non tamen pro se.xiiij.q.ij. in princi.et hoc tenet.licet domi.Cardi.aliud senserit.in capi.bone.ij.de postula.prela.per capitu. cum olim.de censi.sed istud potest intelligi in instrumento publico.& dic vt ibi no.per Innocen.

11 ¶ †Tertio casu principali nunquid faciat fidem liber rationis contra tertium.dicit Barto.in dicta.l.nuda.quod aut liber fuit cōfectus authoritate publici[c] officij: sicut olim faciebāt nūmularij et facit fideʒ.vt.d.l.quedam.§.nummularios.ff. de eden.facit.ff.de administratio.tut.l.lucius.§. tutele. Si vero non est cōfectum ratione publici officij: & tunc non facit plenam fidem: vt no.in.d. §.nūmularios.supple nisi hoc habeat consuetudo.pro hoc cap.cum dilectus.j.eodē.dicit tamen qd cū hodie campsores & mercatores qui iurant in arte sua succedāt in locum illorum qui erāt officiales publici licet non habeant hodie officium publicum: dicēdum est vt eorum libris sit credendum quo ad semiplenam probationeʒ si sunt homines probati & bone fidei & fame: per notata in dicto.§.nūmularios.et sic potest intelligi secundum alium intellectum gloss. in dicta lege admonēdi.& in dicta lege in bone fidei.que dicūt quod

Sebasti Sapia.

b ¶ Eandē personam. Vide Rapha.cuma.in cōsilio.cxxxvj.incipien.visis instrumentis.colum.ij. vbi vult qd ita demum liber rationum probat contra scribētem dūmodo etiaʒ fides adhibeatur versa vice his que sunt pro scribēte.contrarium cōsuluit Roma.in consil. ccclvj.incipient. in hac causa. sed Matthe.in not. lxxxviij.incipien. not.mirabilē doctrinā.distinguit vt ibi per eū.vide etiam Alexand. in cōsilio.clxxxij. incipiente lectis. in.iij.colum.in secūdo volumine. vide etiam Fulg. in consili.cxxxvj. vbi ponit an probet pro scribente quādo scripsit in libro alterius. Et Paul.de cast.in consilio.ccclxxxv. incipien.in causa arbitrali.secūdū antiquā impressionem.

c ¶ Publici. An hodie adhibeat fides libris campsoruʒ.& vide qd super hoc scribit Bald.in rubri.C.de fide instru.in.xiiij.&.xv.colū.& de libris mercatorū vide per Bal.in suo tract.constitu.in.iij.colum.& vide dominū Anto. in capi.si cautio.in.iiij.colum.versi.ex his decidit.j.eodem.et vide que latissime scribit Bal.in.c.fi.in penult.& vlti.colū.de confes. adde quod si statutū dicit qd adhibeatur fides libris mercatorū intelligit de spectātibus ad suā mercantiā: ſm Bal.in.l.fi.C.ad mace.ꝓ quo facit text. in.l.iij.§.eo.modo.ff.naute cau.sta.& in.l.si quis ex argentarijs.§.rōné. ff.de eden.itē de.q.hic posita p do.Ant.in terminis vide latissime per Ro.post Bar.in.l.nuda.ff.de do.in.iij.co.ver.vij.inquātū.& Bar.in.l. quedā.§.nūmularios.hic alleg.vbi etiā ponit an adhibeatur hodie fides libris gabellariorū.& vide Bal.in.l.cūctos pplos.in lec.in pe.char. ver.vlti.queritur.C.de summa trini.vbi dicitur qd valet statutū qd credatur scripture campsorū vel mercatorum tanq instrumēto publico.

¶ Adde an hodie detur fides libris campsorū. Joā.de ana.consil.liij.

privata scriptura facit semiplenã probationem. Et notabis singu. hunc intellectũ ad illas gl. nã supra dedi alios intellectus. ⁊ hãc opi. approbat idem Bart. in d. l. admonendi[a] maxime cum hoc habeat consuetudo que in talibus multũ est attẽdenda. vt not. Inno. in c. s. proxi. pbatur. in d. c. cũ dilectus. Et aduerte quia Bart. loquitur de his mercatoribus q sunt approbati in eorũ arte. secus videtur vbi quis propria authoritate assumit sibi artẽ tũc enim non debet facere semiplenam in preiudicium alterius cuz sit omnino privata persona.
12 ¶ † Sed quero an iste liber debeat habere diem ⁊ cõsulem. vide Joã. an.[b] in addi. predicta vbi post Nico. dicit qd quatenus pducitur contra scribentẽ nõ est necesse qd habeat dictas solennitates vel similes: sed quatenus preiudicat alteri debet habere suas solẽnitates: qr equiparatur scripturis argentariorum: vt. s. dixi. Item debet continere ex qua causa[c] recipit vel expẽdit ⁊ similia. non tamẽ requiritur qd habeat testes inscriptos sicut nec illi argentarij ad hoc arctabantur. Item dicit quod isti possunt per alios[d] libros scribere sicut hodie cõis vsus habet: ⁊ ipsi videntur scribere quorum nomine scribitur. ff. de reg. iur. qui per aliuz. ff. de admini. tutor. l. ita. §. gessisse. ⁊ idẽ in tutoribus ⁊ curatoribus. quod no.
13 ¶ † Postremo in hac materia quero qualis debet esse scriptura ex qua fit cõparatio. Solu. habemus quo ad propositum duplicem scripturam. Unam ad quam probandam fit comparatio: ⁊ de hac qualis debeat esse ⁊ qualiter probetur satis plene. s. dictuz fuit. Alia est ex qua fit comparatio. i. que producitur ad cõparationem faciendam cum illa que negatur: et ista debet habere vnã ex quinqz qualitatibus que enumerãtur. in l. cõparationes. iũcta aut. ad hoc. C. eo. vt sit scriptura publica vel facta in iudicio vel chirographum privatũ cũ subscriptione triũ testium ita vt prius sibi fides imponatur vel producta ex archiuo publico vel aduersariorum ⁊ tanq̃ propria ea vtatur in iudicio. Ex alia vero scriptura non potest fieri comparatio scđm glo. ⁊ Bart. in d. aut. ad hec. ⁊ in aut. si cõtractus. Et hoc facit ad notabilẽ questiõem nũquid deficiente scriptura[e] qualificata modo predicto possit iudex negantẽ cõpellere ad scribendum de nouo vt sic possit fieri cõparatio. Bar. in d. aut. at si cõtractus: tenet qd nõ per text. in d. l. cõparationes. iuncta gl. in ver. licet in semetipsum. ⁊ glo. d. aut. ad hec. vbi videtur innui qd extra casus predictos non fit comparatio etiam si pars confiteatur suam esse scripturã. domi. Cardi. dicit quod vtrũqz dictum est cõtra tex. illius aut. de instrumen. cau. §. si quis igitur. nã quando pars cõfitetur suam esse scripturam illa habet vim plublice quãtum ad comparationem fiẽdam ⁊ in preiudicium scribẽtis: ⁊ quod possit cõpelli ad scribendũ ⁊ tenendum: sm eum ad faciliorem expeditionem iudiciorũ sicut interrogat ptes in quacũqz parte iudicij: vt in c. cũ Joãnes. j. e. ⁊ l. vbicũqz. ff. de interrogato. actio. Ego idẽ puto latius tñ materiam explicando quã ipse faciat. nã fateor quod ex l. C. scilicet cõparationes. C. de fide instrumen. nõ fiebat comparatio ex scriptura privata nisi haberet subscriptionẽ trium testiuz. sed postea superuenit aut. de his qui ingre. ad appell. §. illud. collatione. v. que disponit qd si pars vtitur sua scriptura vt propria põt ex illa fieri cõparatio: ⁊ sic tacite innuit qd vbicunqz certũ est scripturã esse propriã potest ex illa fieri cõparatio. hinc postea superuenit aut. de instru. cau. vbi narratur qd quidam exorta dubitatione fuit cõpulsus ad scribendũ vt sic posset deueniri ad comparationẽ: quasi innuat dubitatũ esse quem posset cõpelli ad scribẽdũ. Itẽ adduco duas alias rationes extrinsecas. Prima qd lex non debet esse imposita verbis sed rebus. in c. cõmissa. de electi. lib. vj. Ad quid ergo exigi dz subscriptio testium vel qd pars vtatur in iudicio ex quo certũ est qd ipse illam scripturam fecit. iste enim solennitates seu qualitates requirũtur vt liqueãt illã scripturã esse ppriã que cessare debent ex quo clarius liquet eã esse propriam: vt quia cõfitetur vel scribit in p̃sentia iudicis. de appellationib. cũ cessante. et frustra fit p plura qd expediri põt per pauciora. non enim dz ius vti superfluis remedijs. l. hec stipulatio. §. diuus. ff. vt lega. not. ca. ⁊ in capi. sicut. de pbatio. ⁊ qd ibi dixi. Scđa ratio magis vrgẽs video enim qd iudex cõpellit partẽ ad respondẽdũ positionibus alterius partis ad releuandum illã ab onere pbãdi. in c. ij. de testi. lib. vj. ⁊ cle. sepe. de verbo. significa. cũ similibus. ergo fortius debet posse cogere ad scribendum vt fiat comparatio. ⁊ dicit hic do. Car. qd ipse Barto. mutauit in hoc opi. suã vt repit in quibusdã scriptis suis. ⁊ certe si nõ mutauit debuit mutasse p predicta. qd notabis. Et ex predictis potes colligere multas species scripture authẽtice.
14 ¶ † Nũc venio ad sm principale dictũ hui9 capituli videlicet ad materiã sigilli[f] ex qua resultabunt spẽs alique scripture authẽtice ⁊ omittam hic que notauit Inn. s. c. primo. ⁊ hic an ⁊ qñ credatur sigillis prelatorũ: qr plene dixi. in c. post cessionẽ. s. de pbatio. Sz reliquã materiã sigilli hic tactã p eũ breuissime cõcludam p quinqz qõnes. Prima sit quale debeat esse sigillum vt fidem faciat. Scđa an sufficiat sigillũ esse charte impressum: an vero requiratur qd sigillãs exprimat suum sigillũ apposuisse. Tertia an possit quis signare alieno sigillo seu ãnulo. Quarta an ep̃s possit alicui persone sigillũ suũ cõmittere vt vice sua sigillet. Quinta ⁊ vltima an sigillum appositum schedule seu quarte vacue data cõmissario potestate postea scribendi faciat fidem respectu scripture postmodũ facte. Quo ad primã cõcludo post Inn. qd sigillũ dz habere certos characteres vt sic possit cognosci vel certas lr̃as legibiles cũ aliter nõ pbet: vt in c. inter dilectos. j. eo. cũ alia vero re: puta corrigia: q̃ nõ sit disposita ad signandum vel sigillãdum sigillari non põt. ad hec l. ad testiũ. §. signũ. ff. de tes. c. significauit. j. de ap. Itẽ debet esse authẽticũ puta ep̃i vel alterius magni viri: ⁊ hoc qñ prestat authoritatẽ scripture principaliter puta qr sigillat in facto aliorũ: ⁊ ita loquitur hic. Si vero non prestat authoritatem principaliter sed secundario: qr sigillat vt testis tũc sufficit sigillũ suũ privatũ apponere dũmodo sit certũ. modo predicto. d. l. ad testiũ. §. pe. ⁊ ff. queãd. testa. aperi. l. ij. cũ ibi notatis. Idẽ est si cõtrahẽs obligat se sigillo pprio lz privato. ff. deposi. l. publia. l. ij. C. de reb. alie. nõ alie. et. s. dixi. Et qd dictũ est de sigillo idẽ est in annulo dũmodo sit sculptus ad modum sigilli modo pdicto. nam nõ est fienda vis in nominibus. argu. de pcurator. petitio. nam sm Inn. qd nos vocamus sigillum ius ciuile appellat ãnulũ. ⁊ hodie multi tales annuli reperiuntur. ⁊ vide ho. tex. in c. in noie pr̃is. lxxiij. distin.
15 ¶ † Ad scđam questionẽ an sufficiat sigillũ esse charte impressum. Inno. ponit duas opiniones. Pria vt non sufficiat nisi is q apposuit dicat se apposuisse. arg. ff. de testi. l. penu. ⁊ C. de testa. l. si vnus. ⁊ l. hac consultissima. Scđa opi. cui videtur ipse Inno. inherere est vt sufficiat si in charta cõtrahentiũ ⁊ loquẽtiũ cõtentorũ sigilla apponantur etiã si nõ exp̃mant qd sigilla sua apposuerũt. C. arbi. tute. l. fi. ⁊ j. eo. inter dilectos. hoc tamẽ limitat verũ si talia sunt sigilla quibus credẽdum est vt sigilla ep̃orum ⁊ inferiorũ prelatorũ saltem in his que spectant ad iurisdictionẽ suã respectu istorum inferiorum. Credo qd in hoc Inn. nõ loquatur perfecte: vnde distinguo sic qd aut sigilla inserta

¶ L. admonendi. Idẽ tenet do. Ant. in c. fi. j. de iureiu. Idẽ tenẽt Ja. bu. ⁊ Nico. vt refert Bal. in d. §. nũmularios. nisi scribẽs esset persona suspecta. idẽ ibi sequuntur Moder. Pau. de ca. ⁊ do. Alex. pro ista opi. bene facit qd dicit Bal. in rub. C. de cõsti. pe. in pe. col. vbi dicit qd mercatores hodierni tpis quãuis nõ habeant publicũ officiũ put olim habebant argẽtarij gerunt tñ q̃si publicũ officiũ. ⁊ idẽ Bal. in rub. C. de fide instr. in. xvj. col. dicit qd mercatores et cãpsores hodierni temporis habent magnã similitudinẽ cuz illis nũmularijs ãtiq tẽporis. ⁊ idẽ do. Bal. in d. l. instrumẽta. ⁊ Sali. in l. j. in vlt. col. circa mediuz. C. de edend. Sed Imol. in l. nuda rõ. ff. de do. i vlti. col. circa mediũ. reprobat istã opinio. put optime refert do. me9. d. Jas. in d. repet. l. admonẽdi. i. xv. col. cũ seq. et cõis opi. est q liber rõnum mercatoris vel cãpsoris iurati vel matriculati semiplenã probationẽ facit p tertio 3 aliũ secus si nõ iurat9. limita tamen nisi psona mercatoris esset infamis vel aliter suspecta. scđo qñ esset liber 9tinẽs formam rõnis: ⁊ sic recepta et data: sec9 si vnã posita tantũ. Tertio in spectantib9 ad eius exercitiuz et non aliter.

b ¶ Jo. an. Idem tenet do. Anto. hic in. v. col.

c ¶ Ex qua cã. qd liber rationũ debeat 9tinere cãm debiti ad hoc vt pbet 3 scribentẽ vide oĩno Bar. i d. l. nuda. i. j. col. i fi. ⁊ se. ⁊ ibi Lud. ro. in. j. col. tribus modis pulchre limitantem Spec. in tit. de cõfes. §. nũc vidẽdum. in v. sed que est rõ ⁊ versi. seq. Barto. ⁊ Bal. i l. scripturas. C. qui pot. in pi. ⁊. habe. Bald. in l. instrumẽta. C. de pbationib. tex. ⁊ docto. in ca. pe. si cautio. hoc eodem titul. text. in l. nõ solum. §. an debitor. et ibi Bar. ff. de pecul. ⁊ Ange. de aret. in. §. actiones autem. de pecu. in. ij. col. vltra mediũ. in versi. sexto premitto. de actionibus. Bal. in rubrica. C. de fide instru. in xiij. col. ver. sed quero si in libro mercatorum ⁊c. Subdit tamen ibi no. Bal. qd isto casu sufficeret coniecturalis probatio cause propter scripturam libri rationum vbi alias oportet probari de vera causa.

d ¶ Per alios. Nota qd nõ refert an liber rõnuz sit scriptus manu ppria an p suos factores vel aliũ. vt plene pbet cõtra scribẽtẽ ⁊ idem tz d. Ant. h in. v. co. et idẽ no. Bal. in rub. C. de fi. instr. in. xxvij. col. in v. sz hec qd pone qd in libro mercatorum.

✠ Sebasti. Sapia.

e ¶ Deficiẽte scriptura. Vide bal. in aut. si qs vult. ad finẽ. C. qui potiores in pigno. habeãtur. ⁊ in d. l. cõparatiões. co. iiij. C. de fi. instr.

f ¶ Sigilli. Nota h plenissime materiã sigilli. quã autẽ pbationẽ faciat seu iducat sigillũ: vid plenissime p Inn. i. c. j. in. ix. col. sup gl. in ver. lr̃is. de pcura. et Ro. i repet. l. admonẽdi. i. xvj. co. de iureiur. Et de ista materia vide plene p Paul. de leaza. in d. c. cũ dilect9. j. eo. ⁊ in ca. tertio loco. de pbatio.

¶ Adde Ro. cõsilio. ccclij.

✠ Sebasti. Sapia.

f ¶ Sigilli. Vide Alexã. in l. pacta nouissima. post gl. ibi. C. de pact. Feli. in c. post cessionẽ. s. de pbat. vbi late de materia sigilli. Rot. d ci. vij. ici. nõ creditur. de pba. in antiqs. ⁊ deci. vij. in ci. vtrũ credatur. in ti. de offi. delega. in antiqs. Card. i cle. j. in prin. de pcurat. Bal. in l. si quis p calũniaz. col. fi. vers. querit hic Guliel. C. de epis. ⁊ cleri.

a ¶ Epm. Et de isto sigillo epi vide qd no. d. Ant. in c. post cessionē. in vij. ⁊ viij. col. de pba. ⁊ bo. tex. in c. ꝑuenit. de fide in. ⁊ vide Old. consil. lxxxiij. ⁊ seq. An autē credat̃ sigillo legati de latere. vide p Spe. in tit. de leg. §. superest. in. xiij. col. ver. creditur quoq3 sigillo legati.

Anto. Frã. ¶ Circa istam materiam de sigillo dicas qd sigillatio obligat sigillantē qui pri⁹ legit scripturāq3 sigillat. alias nõ. l. ij. ⁊ ibi bal. post gl. in ver. cõquisita. C. de reb. alie. non alie. ⁊ vide Ang. Joã. de imo. et Alex. qui multas concord. alle. in. l. si ita stipulat⁹. in. §. chrysogonus. de verbo. oblig. ⁊ vide Innoc. in. c. quãto. de his que fiunt a p̃la. vbi dicit ꝙ pōt sigillari ēt schedula nõ lecta. ⁊ vid Pau. de ca. in cõs. ccclij. ĩci. de casu p̃nti. et adde qd sigillatio pōt fieri ēt cũ alieno sigillo: dũmodo de hoc fiat mētio: vt in. l. ad testiũ. ĩ. §. ij. ⁊ ibi p Bar. de testa. ⁊ §. possunt. instit. de testa. et vide p Bart. in. l. si ꝓcuratorē. ff. de ꝓcu. ⁊ vide Spe in ti. de instru. edi. ĩ. §. restat videre. ver. itē qd sigillũ. ⁊ in §. xiij. ĩ ver. illud. ⁊ an sigillum possit alteri cõmitti vide Bar. in. d. l. ad testiũ. ⁊ Bal. ĩ. l. distrahēte. C. de re alie. ⁊ adde ꝙ sigillans videt̃ approbare ⁊ consētire. l. tribun⁹. ĩ §. j. d test. mili. et no. bar. ĩ. l. i frau dē. ĩ. §. sicut. e. ti. ⁊ p bal. in. c. j. d pa. cõstã. ⁊ adde ꝙ sigillans cũ sigillo supioris aut p̃ricipis vł alteri⁹ dñi vł etiã epi absētis vel ignorãtis nõ d̃r falsarius nec ĩ dolo si ꝯsueuit sigillare ĩ ꝑsona domini: quia cõsuetudo excusat euz a dolo. ita bal. in rubr. C. de fide instrumēt. in. v. col.

b ¶ Renuntiare. Adde Alex. consilio. xxxiiij. lib. j. Jo. cõsil. cccxliij.

sunt ipsorũ quorum nomine fiunt instrumēta: et ꝓcedit hec secunda opinio. nam presumũtur apposita ad prebendam fidē scripture ⁊ de cõsensu ipsorum nisi aliud ꝓbetur: vt in. l. ij. C. de reb. ali. nõ alienã. ⁊ in. c. tertio loco. de probationi. ⁊ hoc casu non requiro sigillũ autēticũ sed sufficit priuatum ipsorũ contrahentium. vt supra dixi. Aut sunt sigilla aliorũ: ⁊ ꝓcedat prima opinio vt non sufficiat appositio sola: sed oportet qd ipsi cõtrahentes vel is cuius est sigillum attestentur ad qd illud sigillum fuit appositũ: alr̃ presumit̃ adulterinum in dubio ⁊ falso appositum cum in dubio sigillum debeat cõgruere dignitati sigillantis et materie descripte in charta sigillata: vt apte probatur. in. c. inter dilectos. ĩ. eo. ⁊ facit qd dicam in 16 sequenti q̃one. ¶ † Ad tertiam q̃onē dicit Inn. quod si quis habet sigillum ꝓprium: tunc ipso ⁊ nõ alieno sigillare debet: alioquin nõ prodest nisi ex causa fiat vt sequit̃: nec mirũ quia nec propriũ prodest si ad aliud officium est deputatum vt in d. c. significauit. de appellationibus. Si aũt nullũ sigillum proprium habet vel nõ habet pre manibus vel nõ pōt aliud haberi de facili: tunc pōt vti alieno sigillo. debet tamen exprimere ꝓm euz cuius sigillo signat ⁊ quare alieno. et potissima rō est vt videlicet discerni possit quo ⁊ a quo ⁊ ex qua causa signatũ est instrumētũ. nã ex multis et diuersis causis apponuntur in literis subcriptiones et sigilla. Quando q3 enim in signũ cõsensus xij. q. ij. sine exceptione. ⁊ ŝ. de procura. c. j. Quandoq3 in signuz testimonij. ff. de pigno. actio. in. l. cuius. Quãdoq3 in signum authoritatē ꝑ̃stãtis. xij. q. ij. sacrorum. ⁊ c. cum redemptor. Q̃nq3 in signum cõfirmationis vt. ĩ. e. inter dilectos. ⁊ multis alijs ex causis. Ex quo infertur secũdum euz qd semper debet exprimi cuius est sigillũ ⁊ a quo apponitur ⁊ ꝓpter qd apponit̃. et notabis hec verba quia quotidiana. ⁊ faciunt ad ea que dixi ĩ precedenti questione. Dicit tamē Inno. qd si in litera hec non specificarentur non habent vitiare dũmodo ex alijs circunstantijs possint hec deprehendi. Episcopus tamē sigillãdo cum sigillo ecclesie non intelligitur vti alieno sigillo ꝓm Inno. qd no. alleg. c. in nomine patris. lxxiij. distin. ⁊ vij. q. j. scire. qd ego intelligo quãdo est solitus cũ illo sigillare. secus si tantum capitulum cum illo 17 sigillat. ar. ĩ. c. significauit. de appellatio. ¶ † Venio ad quartam questionem in qua dicit Inno. episcopum[a] posse alicui honeste persone sigillum suum cõmittere ⁊ ꝓm potestatem sibi datam poterit is cui sit cõmissio sigillare de his que pertinent ad episcopum: puta causas committere citare ⁊ confirmare ⁊ generaliter omnia alia que sibi cõmissa sunt poterit expedire ⁊ sigillare etiã si prelatus cuius sigillũ est eas non viderit sigillare: sic enim videmus papã vti. ĩ. de cri. fal. c. dura. ⁊ multos alios prelatos. dicit tamē qd in cõtractibus aliarum personarum nõ, debet nomine episcopi sigillũ testimoniale apponere nisi ⁊ ipse episcop⁹ interfuerit ipsi ꝯtractui cum testimonium sit tãtum de visu ⁊ auditu ⁊ de his que testis nouit. iij. q. ix. testes. ⁊ sic loquit̃ aut. de tabel. §. nos autem credimus. Si vero haberet consuetudo vt is qui habet sigillum talia instrumenta sigillaret etiam absq3 scientia episcopi: non damnat Inn. cõsuetudinem nec etiam Host. nã videtur hoc fieri nomine ipsius cuius est sigillum. ⁊ hoc notabis maxime in eo qd Inno. sentit sigillũ epi dare authoritatem instrumentis super cõtractibus ⁊ similibus: licet non pertineat ad officium episcopi. et satis p hoc facit iste tex. ⁊ vide qd plene dixi. in. d. 18 c. post cessionē. de ꝓba. ¶ † In vltima q̃one dicit Inno. quod aut tradita est potestas ad certũ articulũ inscribendum in hmõi schedulis. ⁊ tunc si aliud inscribat ibi ⁊ de hoc cõuincatur poterit tanq̄ falsarius puniri. Aut data fuit generaliter potestas ad scribendum quicquid placuerit. ⁊ in hoc ponit tres opi. Prima quod valet quicquid ibi scribit etiã alium obligando dũmodo tale quid inscribat̃ ad qd cõstitui potuit ꝓcurator. Secunda opinio qd nihil poterit ibi scribere ad obligandum aliũ nisi solum illum cuius est sigillum. Tertia opinio in qua videt̃ residere Inno. qd nec illũ cuius est sigillum obligare potest nec aliquid scribere qd de iure valeat: quoniã ille cuius est sigillum dat authoritatem sigillo: ⁊ sigillum debet dare fidem scripture ⁊ scriptura cõtractui. Sed in casu nostro hoc non potest cõtingere. quia ex quo scriptura nõ est facta tempore quo apponitur sigillũ non est aliquid cui ipsum sigillum prestet authoritatem ⁊ pro hoc optime facit. c. ad audientiã. de ecce. edifi. Itē multa incõuenientia inde possent sequi que vide hic per Inno. vide etiam Inno. in. c. ij. de solu. ⁊ notabis ista: quia sepe principes ⁊ prelati dant eiusmodi schedulas vacuas sigillatas eorum procuratoribus ⁊ nuntijs vt scribant in eis scdm temporum ⁊ locorũ indigētiam seu exigentiam. quandoq3 dant sigillum simpliciter: si enim de hoc constaret nõ faceret talis scriptura fidem nec scribens esset immunis a falsitate cum scribat literas in vno loco ⁊ in charta scribit alium locum ⁊ tempus vt litere appareant date in partibus.

1 ☞ Cancellatio non tollit dispositionē fauorabilem quando non est facta consulto.
2 Quid sit rescriptuz ⁊ quid priuilegium: ⁊ facilius presumitur falsitas in priuilegio q̄ in rescripto.
3 An aliquis possit abradere instrumentum si constat de errore. Notarius an possit abradere instrumentum.
4 An rasura in ratione facti ⁊ in nominibus possessionum vitiet rescriptum.

Ex literis.

¶ Rescriptũ apostolicũ propter rasuram in loco non suspecto nõ cēsereturvitiosum. hoc dicit secundum mentem. c. Communis diuisio. secunda ibi: dicimus. ¶ Casus literalis. Inter magistrum A. ⁊ R. vertebat̃ questio super capella de ambitoria que fuit cõmissa quibusdam iudicibus. partibus corã iudicibus cõstitutis. dictus. R. postulauit sibi copiam literarum ostendi: qui cũ eas inspiceret: cepit illas arguere de falso pro eo quod in narratione facti: vbi scriptum erat iura parochialia ⁊c. erãt abrase. iudices super hoc dubitantes quesiuerunt an propter hoc debeãt dici false. Respõdet papa qd propter abrasionem illam litere non possunt dici false nec suspecte quia etiam priuilegia in nominibus possessionũ abradũtur: ⁊ litere si in narratiõe facti erratum est possunt abradi. ¶ Nota ibi copiam: iuncta glos. prima quod rescriptum impetratum per alteram partem efficitur commune saltem post citationē. vide in hoc quod dixi in capitu. ex conquestione: 1 de restitu. spo. ¶ † No. qd abrasio facta in narratione rescripti vel priuilegij non censetur facta in loco suspecto quod tamē intellige. vt. ĩ. dicã de quo a cõtrario colligitur secus esset si foret facta in verbis dispositiuis: qd procedit etiam in alijs instrumētis vt in. c. cum venerabilis. de reli. domi. sed fallit in dispositione fauorabili: vt in legato liberationis vt in. l. proxi. in fin. de his que in testa. delen. vnde quantumcunq3 fiat ibi cancellatio non per hoc vitiatur legatum liberationis. ⁊ hoc intellige quãdo dubitatur an testator voluerit illud delere an incõsulte hoc processerit vt ibi nota. Si autem apparet de volũtate tũc in dubio tolleretur legatũ. ad hoc. l. cãcellauerat. ff. e. ⁊ lege si vnus. C. de testa. vbi notabiliter dicit Barto. legatum ad pias causas iudicandum vt lega- 2 tum liberationis quo ad priuilegiũ supradictum. ¶ † Nota qr ad rescriptum ad lites non dicitur priuilegium. est enim rescriptum secundum ius quia mãdat ius impetrãti fieri: priuilegium vero est proprie contra ius. iij. distinctio. priuilegia. de quibus vide quod not. in capit. olim. de verbo. signifi. ⁊ l. in beneficium. ff. de constitu. prin. ¶ Nota penultimo qd strictius iudicatur priuilegium quam rescriptũ ad lites vnde facilius presumitur falsitas in priuilegio q̄ rescripto. ad hoc ca. penulti. de cri. falsi. ⁊ quod not. Innocen. in. c. episcopi. ĩ. de rebus eccl. non alie. ¶ Vltimo collige qd licite abradũtur instrumēta in loco nõ 3 suspecto si deprehēditur error. ¶ † An autem possit quis corrigere et abradere si deprehendit errorē. doct. hic tenēt cõmuniter qd nõ: quinimo si hoc ꝓ̃sumeretur careret omni cõmodo rescripti. vñ dicit Hosti. qd in curia est canon late sententie excõmunicationis in quēcunq3 aliũ ab officialib⁹ sup hoc in curia deputatis qui in rescripto bullato vel notato aliquid saltem vnam figuram vel etiam dimidiam abraserit: deleuerit: diminuerit: cõpleuerit vel mutauerit sine illius ad quem spectat data licētia. ⁊ dicit qd sepe hoc publicatur in curia vt non possit quis pretendere ignorãtiam. ff. de instit. l. sed ⁊ si. §. de quo palam. ⁊ infra de iude. ita quorundam. ⁊. xvi. dist. quod dictis. ⁊ ita stricte hoc seruat curia vt cũ magna difficultate absoluat legatos. posset tamē impetrans sine aliqua pena totam literã dilaniare ac etiam bullam si illa vult nõ b vti. ⁊ not. hoc vltimũ. nam licitum est cuilibet iuri suo renũtiare[b]. ⁊ vide de hoc qd plenius dixi in. d. c. ex conquestione. Habes etiam ex predictis qd simplex notarius qui literas apostolicas scripsit: nõ pōt illas corrigere sine licētia officialis ad hoc deputati. vnde facit hoc ad. q. an

¶ Possit notarius. An et qñ notari⁹ possit corrigere errorem suum: vide Bal.in.l.si vnus.C.de testa.et ambiguitates.in fi.eo.ti.et vide mul ta que circa cancellationē scribit Bal.in.l.nostram.C. de testi. et de hoc ar.hic posito p do.Ant.vide p Bal.in.l.ea q.C.cōmi.vel episto. et q.h positā in terminis vide p Bal.in rub.C.de fi.instr.in.xj.col.v.sed pone qd tabellioīs ibre uiaturā. et vid qd a no.Ang.de hoc ī ɔs.suo.cclxxxvij. et vide Pau.d.ca. in.l.iudex postea ɋ.ff.de re iu.vbi de ista qōne se remittit ad Bar.in l.si librarius.vbi plenissime.ff.d re iu.et adde Spe.in tit.de instr.edi.§. postremo.vers.sz nūqd cōfectū.sed tu vide q de hoc scribit Bart.in.l. diuus.la.j.§.item senatus.ff.de fal. et vide Bar.in.l. edicto.§.finautē. in.j.col.C.de edi. diui adri.et ibi et vide Bal.in fi.v. col.v.iiij.oppo.et de hoc etiā vide p Cy.et Bald.in.l. īperator.et ibi et plene Bart.ff.de sta.homi.et Bal. eleganter in.l.j.et ibi et plene Bar. in fi.de no.co.cō. et multū late per Do.in.c.abbate sane.§.fin.in vlti. col.de re iu.in.vj. vbi refert Jo.an. in addi.Spe.Itē de ista materia vi de elegantissime Bal.in.c.publica to.i.j.col.de elec. vbi refert quod dam contrarium Laur.de rampo. Anto.Francis. ¶ Circa h de errore notarij dicas qd semper psumi tur potius errare quam falsum cōmittere: sz Bal. in.l.errores.C.de errore aduoca.et i.l.errore.C.de testamen.et p Bar. in.l.quoties.i.§. sz hoc.ff.de heredi.instituēdis.et per Alexandr.in l.si quis obrepserit.ff.d fal.vbi dicit hoc esse verum nisi ex cōiecturis cōstaret de dolo. de quo per Bal. in.l.j.ff.de legi.et per Ang.in.l.iuris gētium.in.§. qd fere.ff.de pac. et per Alex.in.l. iubemus.C.de testa.et dicit Bal.in.d.l.errore.qd notarius psumit scri psisse quicquid habuit a partib⁹ in mādatis.et vide etiā Alex.in.l.iube mus.C.de testa.et in.l.si librarius.de regu.iur.et vide de materia Alex. in ɔsi.lxxiiij.et in ɔsi.xxvij.in.ij.pte ɔsi.et vide Bar.in.l.quoties.C.de he re.insti.et Bal.in.l.iperator.ff.de sta.ho.et vide no.p doc.in.c.ad audiē tiā.de rescri.et adde qd notarius pōt corrigere errorē suū anteq̄ detur copia instrī vel testiū examinatoꝝ ptī:al's nō: vt p Bar.i.l.imperator. ff.de sta.ho.et ibi p Alex.vbi ponit qd h dz fieri de licētia iudicis. et vide Bal.i tit.de pace cō.i.§.pacta.i fi. et plene⁹ per eūdē Bal.in tracta.de tabel.in.viij.q.et adde qd si notari⁹ errās nō pōt corrigere errorē suū tenet pti ad interesse: vt per Bart. in.d.l.impator.et per Bal.in.l.presbyteri.C.de epi. et cle.et de ista correctione erroris faciēda per notariū vide Jo.an.i addi.Specu.vbi etiā p Bal.in tit. de instru.edit.in vsi.rogatus.et v. notarius nō pōt et sequēti.et vide Bal.in.l.fi.in penul.col.C.de edc. et vide Alexā.in consi.cv.in secunda parte consi.

in alijs instrumētis possit notarius[a] corrigere vel addere si comperit se errasse.quod tractauit do. Anto.sed tu vide plene per Jo.and.super data. lib.vj.in nouella.et p Bar.in.l.barbarius.de off. preto.et per Archi.xxxv.q.ix.§.j.in Spe.de instr. edi.§.instrumētum.ver.sed nunquid confecto.et ibi in additionibus.per Jo.an.et per eundē.eo. ti.§.ostenso.ver.quid de cōtractibus.et per Spe. in.d.§.instrumētū.ver.quid ergo si Inno. Anū tñ tene mēti qd vbi notarius[b] facit vnam interlineaturā et abrasionem si vult qd omnis cesset suspicio attesteтur[c] in fine instrumēti qd ipse illam interlineaturam vel abrasionē fecit.ad hoc Bar. et tex.in.l.i.§.et ideo.ff.de his que in testa.delē. et per dictū Archi.in.d.§.j.et si pars corrigit vel abradit instrumentū debet puniri.de quo vide glo. in.d.l.in verbo substitutus.et tex.cum ibi no.in.c. olim.de rescrip.et in.c.cum olim.de offi.delega.et intellige quando dolose facit circa substantialia vel circunstantias negotij.nam sine dolo non cō mittitur falsitas.ad hoc.l.j.et.ij.ff.de fal.secus putarem si per simplicitatem corrigeret aliquid qd est extra substātialia vel circūstātias negotij vt cognomen vel quid simile.et ad hoc qd no. Innoc. in fini.in ca.fraternitatis.de here.et per Bart.in dicta.l.j. ¶ Opp.cōtra tex.et videtur qd propter abrasionem reddatur instrumētum suspectum.et in.l.fi.C.de edi.diui adri.Soluit glo.ij.quod hec fuit ratio dubitandi in tex.sed ratio decidendi in contrarium redditur in litera.non enim procedit contrarium si abrasio fuit facta in verbis narratiuis et in nominibus possessionū. ¶ 4 † Sed contra hoc et cōtra tex.oppo.nam et in verbis narratiuis et in nominibus possessionū tum in priuilegijs quam in rescriptis posset fieri fraus. Pone enim qd priuilegio cōceditur mihi vna res parua et illa cancellata rescribitur res magna. Item pone quod in rescripto reposui rem magni valoris adiecta clausula generali vt sic possem trāsire ad partes quod alias nō licebat vt in.c.sedes.de rescrip.Solu.ppter hoc cōtrarium Inno.et Abb. dicūt hunc tex.non pcedere in priuilegijs seu rescriptis originalibus:sed in cōfirmatorijs dunta xat.quasi dicat suspicionem tolli in cōfirmatorijs per originalia.et idē dicit tenendū eadē ratione in instrumētis donationū vel aliorū cōtractuum. et hoc videtur tenere etiam Jo.an.super glo.vlt. Sed certe hec est nimia restrictio et nullo mō iudicio meo litere huic consentanea:quinimo dic potius ex litera colligi cōtrariū:qz cū tex.hic arguit a fortiori de priuilegijs ad rescripta.si tex.intelligeretur de cōfirmatorijs et veritas appareret in originalib⁹ nullū fuisset dubiuz.Itē est maxima diuinatio ad istū tex.et maxime cū non soleant in rescriptis emanare duo paria literarū scz origina lia et cōfirmatoria. Item si veritas potuisset hic in originalib⁹ hoc.c.fuisset de indubitato nec papa rūdisset per simile priuilegij.arg.in.c.cū in iure.de offi.deleg.et fugiēdi sunt intellectus iuriuz qui reducūt iura ad casum non dubitabilē:vt in l.j.ff.ad munici.et in.l.qd labeo.ff.ad carbo.et forte ob hoc Gof.posuit hic alium intellectū intelligēdo.s.tex.de modica mutatione litere vel syllabe.secus dicit si in toto nomē raderet.ar.§.c.ij.de do.et cōtu.nisi fm eū cōstaret rasum per manum eiusdē scriptoris qd etiā per cōparationē eiusdez litere cōstare poterit.ad hoc.C.eo.ti.l.cōparationes.do.Ant.in effectu videt hic sequi mentē Inno.et Gof.vt intelligatur litera qñ ex precedentibus et sequētibus constat de veritate rescripti in abraso loca.vel qñ per aliaz scripturā apparet de veritate vel qñ correctio fuit facta de eadem manu.hoc vltimū qd etiā fuit Gof.mihi non placet: nam duo requirūtur vt abrasio nō vitiet.Primo qd in loco non suspecto.Scdo qd reposita sit scriptura de eadē manu.vt no.in.d.c.cū venerabilis. de re.do.Nō ergo sufficit qd cadē videat manus si in loco suspecto est facta:qz de facili similatur litere alterius. vnde hec pbatio[d] que fit per solā cōparationem ēst fallax vt dicit tex.in auē.de instr. cau.in prin.per primā colum.do.Card.ex alio capite impugnat dictū Gof.qui intelligit literā de mutatione litere vel syllabe que fit in loco suspecto de quo nos loquimur intelligēdo put supra dixi.vñ dat ipse tertiū intellectū vt litera intelligatur tā in priuilegijs originalib⁹ q̄ cōfirmatorijs q̄ in alijs rescriptis:et hoc qñ abrasio est facta in narratione facti:qz illa subiacet probationi.Sed certe iudicio meo hoc non tollit cōtrariū eius qd supra formaui maxime dum dicit litera de possessionib⁹. Itē potuisset quis narrare falsitatē improbabilē et timens carere cōmodo rescripti iuxta.c.super literis.de rescri.abrasit illā narrationem et aliter narrauit negotiū:quis enim negabit rescriptū esse falsum? Quare dico ponēdo quartum intellectū:literā intelligēdam qñ in loco nō suspecto facta est rasura et nō sit ita magna qd inducat presumptionē fraudis hoc apertissime voluit hec litera dum ponderauit narrationē facti: cū non sit verisimile qd quis falset literas de iustitia q faciliter obtinētur vt in.c.pe.de cri.fal.et ita intellige de nominib⁹ possessionū.Pone enī priuilegium cōcessum per hec verba cōcedimus tibi oēs ecclesias que sunt in tali castro quas his vocabulis duximus exprimēdas:ecclesiā sancti Nicolai etc.certe abrasio in noīe nō vitiare cū ad cautelā fuit facta specialis mētio cū cōprehenderetur sub generalibus verbis:vel pone qd est tali modo cōcessum qd subiicent pbationi:puta cōcedimus vobis oēs ecclesias per nos cōstructas quas psentib⁹ duximus nominib⁹ exprimēdas: ecclesiā sancti Antonij etc.certe abrasio in noīe nō vitiabit:qz opz pbare qd ecclesie fuerint per eos cōstructe iuxta not.in.c.inter.§.eo.et idē dicit in similib⁹.nō enī pōt in his dari certa regula sed bonus iudex ex varijs circūstātijs hoc arbitrabitur. ¶ Ultimo querit pone qd rasura[e] sit facta in loco suspecto nūquid vitiabit totū instrm an solum illā partē cui inheret? Oldr.tenet qd nō vitiat in totū vt recitat Bal.in.l.fi.in.iiij.qstio.C.de edi.diui adr.secus in dicto testis.nā illud vitiat in totū rōne partis false:quia testis ex hoc reddit periurus.vt pbatur in.c.pura.iij.q.ix.qd no.et intellige qñ instrm hz plura capitula separata.ad hoc qd not.Innoc.in.c.fraternitatis.de here.allego etiā bo.tex.in.c.si eo tpe.de rescri.li.vj.vbi ptz qd surreptio cōmissa in vna gratia non vitiat rescriptū respectu alterius gratie.et hoc fatis mihi placet rescriptū vel aliud instrm est cancellatū in certa parte.Sed magis dubiū est qñ cōtinet falsitatem pro parte nūquid vitietur in totū.de quo vide bonā glo.hoc disputātem.ix.dist.si ad scripturas.et per Inn.et alios in.d.c.fraternitatis.et per Spe.in tit.de instru.edi.§.instrumentum.versic. quid si aliquod instrumentū.Et hec sufficiant.

1 ☞ Preceptū iudicis nō dz obseruari si est difficile vel periculosum et pōt ab eo pars appellare. et quod dicatur facile statur arbitrio iudicis.

2 Preceptum pape quāuis durum est seruādum: si non contineat peccatum.

[b] ¶ Notarius.Et ad idē vide Bar. in.l.si vnus.in fi. C.de test.et an debeat exprimere cāz cācellatiōis.vide Bal.in.l.nostrā. C.de test. ✠Sebasti.Sapia.

[c] ¶ Attestet.Idē tz Bar.i.l.i fraudez.§.sicut.ff.de testa.mili. Quid aūt si notari⁹ dicat iterlineaturā fuisse factā de volūtate ptiū an credatur.vide Bal. Paul.de castr.et Ang.i.l.si vn⁹.C. de testa.late per Alex.in ɔsi.lix.in cipi.viso pcessu. col.ij.in.ij.volu. ✠Sebasti.Sapia.

[d] ¶ Hec probatio. Uid Deciū post Jas.in.l.fi.col.v. C.de edi.diui adri.tollē.et Bart. Sozi.in suis fallētijs fallētia prima. ✠Sebasti.Sapia.

[e] ¶ Qd rasura.vid Bald.in.l.iubemus.C.de testa. Feli.i.c.fraternitatis.col.v.v.fallit autē ista cōclusio.ifra de hereti. Jas.i.l.si ex falsis. circa finem.C.de trāsactio.vide tamen do.Jaso.in.d.l.fi.C.de edi.diui adri.tollen.vbi vult qd vitiet instrumentum rasura in loco suspecto:sed reprehendit Decius ibi et no. in.d.l.si vnus.C.de testamen.

3 Volenti accusare de falso potest statui terminus peremptorius: quo elapso non potest accusare.
4 Quis lacerans literam scriptam in presentia iudicis contra ipsum latã: tenetur ad interesse partis ⁊ punitur arbitrio iudicis.
5 Prelatus lacerans priuilegia partis aduerse an noceat ecclesie.
6 Prelatus preiudicat ecclesie sue ſm terminos. l. diffamari. de inge. manu.
7 An ⁊ quando instrumentum dicitur falsum debeat iurari de calumnia vel malitia.

Accepimus. Redarguẽti priuilegiũ de falso iudex faciet illud exhiberi coram iudice ⁊ paucis ⁊ in illo congruo et securo ⁊ interim stabitur sñie late per illud. In prima ponitur partis decisa petitio. In scđa pape ꝓuisio. ibi: cũ priuilegio. ¶ Casus literalis. Inter archiep̃m Cãtuarien. ⁊ monasteriũ sancti Augustini orta fuit cõtrouersia sup statu ⁊ libertate ipsius monasterij. Ex parte monasterij exhibita fuerũt priuilegia quorum obtentu lata fuit sñia pro monasterio. postmodũ archieps̃ dicens illa priuilegia esse falsa: sñiaʒ seruare nolebat. abbas timens aggrauari ab ipso appellauit ad sedem apostolicam: ⁊ archieps̃ tulit sñiam interdicti in ecclesias monasterij propter qđ abbas dño pape fuit conquestus. Sup hoc scribit papa archiepo eboraceñ. ⁊ eius coniudicibus dicens qđ priuilegia non suspecta non possunt argui de falsitate: et quia difficile esset ⁊ periculosum ea apud sedeʒ apostolicã exhiberi: precipit vt exhibeant̃ predicto archiepo Cantuariensi in claustro ipsoꝝ fratrũ: vel in alio cõgruo ⁊ securo loco vsq; ad natiuitatem ꝓximã sancti Joãnis baptiste. Si vero nõ venerit nec sufficientem rñsalem miserit imponant ei perpetuum silentiũ ea vlterius arguendi. interim vero nõ vult papa illa priuilegia vacillare. precipiẽs sentẽtiam que eorũ authoritate lata est inuiolabiliter obseruari: ⁊ archiep̃m in inspectione priuilegiorũ duodecim hominum numero faciat esse cõtentũ. ¶ No. qđ etiã sñia lata ſm tenorẽ priuilegioꝝ possunt ipsa priuilegia de falso redargui. cõcordat in simili. s̃. de ꝓbatio. licet. ¶ Not. scđo casum in quo q̃s cõpellit̃ ipsa originalia parti ostẽdere palpãda ⁊ examinãda: scʒ cũ ea vult de falso notare. ¶ †Not. ibi difficile sit et periculosum. qđ non dʒ quis cõpelli ad ꝓducendum originale in loco remoto ꝓpter periculum interitus. ⁊ ideo cõsilium est vt prius solenniter exemplentur iuxta materiã tradẽdã. j. eo. c. fi. Et ex hoc ⁊ ex tex. arguit Host. nil difficile vel periculosum debere p̃cipi parti per iudicẽ: aliter ſm euʒ posset appellare hac cã expressa qđ est bene notandum. pro quo allego bonũ text. in. c. ex parte. j. de appella. ⁊ clemẽ. pastoralis. de re iudi. ⁊ de preceptis extraiudicialib⁹ vide pulchre p Innoc. in. c. ad aures. de tempo. ordi. dicit tamen hic Hosti. qđ inter difficile ⁊ facile et periculũ arbitrabitur bonus iudex. arg. j. de spõ. de muliere. ⁊. s̃. vt lit. non cõtest. accedẽs. ij. ¶ †Ego in papa dico obediendũ etiã si mandatũ sit durum: dum ex certa scientia precipiat vt in. c. in memoriã. xix. dist. dũmodo non cõtineat peccatũ vel scãdalum inde timeat̃: vt no. Inno. in. c. inquisitioni. de sen. excõ. et vide Jo. an. in. c. significauit. de off. ord. ⁊ in. c. cũ adeo. de rescrip. ¶ †Not. ⁊ tene mẽti qđ semel impugnanti priuilegia de falsitate põt per superiorem statui certus terminus peremptorius ad ꝓbandum falsitatẽ. si in termino nõ fecerit imponet̃ ei silentiũ in perpetuũ: et sic fert̃ sentẽtia diffinitiua lite non cõtestata cũ agitur cõdictione ex l. diffamari. C. de inge. ma. ⁊ vide p Inno. in. c. cõquerente. de offi. ordi. ⁊ in. l. titia. ff. de accus. ⁊ ibi de hoc plene per Bar. ⁊ hoc ꝓcedit etiam vbi infamaretur persona: vt in iuribus preallegatis. ¶ No. vltimo partem non cõpellẽdam ad ostendendum originalia in iudicio nec etiam ad ea ibi exhibenda nisi locus alias sit tutus a personarũ multitudine. Sufficit ergo ꝙ ipsa originalia diligenter inspiciãtur ⁊ copia partibus tradatur vel in iudicio exhibeat̃ vbi opus est: vt in. c. primo. ⁊ vide qđ no. in. c. quoniam contra. s̃. de probatio. ⁊ in. c. cũ in iure. de offi. deleg. ¶ Sed quero quare archiepiscopus nõ põt habere secum tempore inspectionis priuilegiorũ nisi. xij. homines? Rñdet Tancre. ne violẽtia monachis inferat̃. ⁊ dicit Hostien. quod etiam qualitatem istorũ. xij. dʒ iudex arbitrari. debẽt enim esse tales de quib⁹ nõ sit verisimile ꝙ aliquã violentiam committant. ar. ff. de offi. ordi. c. vt iuxta. Item cõsuluit Host. vt iudex pri⁹ diligenter ipsa priuilegia examinet voluat ⁊ reuoluat ⁊ cognoscat si nouũ quid accidat ego do consilium predictũ. ⁊ vt pars faciat solenniter exemplari credo qđ casu poterit fieri excẽplatio sine partis citatione ex quo tenet̃ de ipsi⁹ vel suoꝝ violentia. arg. c. qm̃. vt lit. nõ contestata. sed periculo sublato poterit fieri cũ solẽnitatib⁹ de-
4 bitis. ¶ †Sed pone ꝙ iste archiepiscop⁹ patẽter
a ⁊ violẽter[a] in pñtia iudicis literã ipsaʒ lacerauit. dicit Hostien. quod iudex debeat acriter lacerantẽ
b extraordinarie[b] punire. arg. ff. de publi. l. licitatio. §. qđ illicite. ⁊ experiri dʒ talis violẽtus iudicis autoritatem elusam: scʒ pena docente. arg. s̃. tit. primo. peruenit. j. cum cõcor. suis. Ego dico hoc ꝓcedere quo ad iudicis contemptũ puniẽdũ sed quo ad interesse partis aliter ꝓcedat̃. nam credo perinde ꝓcedẽdum ac si plene priuilegia ꝓbaret cõtra lacerantẽ. ad hoc bonus tex. l. i. si de possessione. C. de ꝓba. ⁊. c. si quis. de clericis. xij. q. ij. facit. c. olim. de rescri. ⁊. c. cũ olim. de offi. deleg. nã de eodem delicto potest qui puniri ciuiliter ad interesse partis ⁊ criminaliter ꝓpter iudicis reipubli. contemptũ ⁊ offensam: vt. d. §. qđ illicite. vide ad hoc qđ notanter dicit Bar. in. l. inter oẽs. §. recte. ff. de fur. ⁊ hoc iudicio meo in dubio procederet qñ ageretur de preiudicio iuris priuati ipsius
5 lacerantis. ¶ †Sed an preiudicet ecclesie si causa est ecclesie. tex. vt in. d. c. si quis. facit qđ nõ. ad idẽ regula delictũ. de reg. iur. li. vj. In contrariũ facit quod not. glo. in regula delictum. preallega. que dicit qđ in iudicijs delictum prelati nocet ecclesie per. c. cum olim. de censib⁹. ¶ Pro ⁊ contra facit questio quã posuẽt hic doctores. querũt enĩ an in casu quo archieps̃ iste contumaciter non compareret prout hic dicitur an sententia per quã imponitur sibi silentium super facultate arguẽdi priuilegia de falso preiudicet suis successoribus. et videntur primo Host. ⁊ Gof. sentire qđ sic. dicunt enim qđ hic in antiqua erãt illa verba ⁊ suis successoribus ⁊c. sed fuerunt detracta secũdum eos: quia intelliguntur tacite. argu. in. c. j. de solutio. vel ideo quia si dolose omitteret non obesset successoribus. arg. xvj. q. vj. si ep̃m. de resti. in integr. c. j. lib. vj. quod verius est ſm Host. Et ex his verbis sentit quod cum dolus non debeat obesse ecclesie non imputabitur successorib⁹. ⁊ sic fortius non deberet obesse quando priuilegia lacerauit. Contrarium facit qđ non debent isti priuilegiati iure suo sic priuari sine aliqua culpa. Ego de questione illa generali an ⁊ quãdo delictum prelati solius vel etiam capituli noceat ecclesie dixi plene in. c. j. de dolo ⁊ contu. Sed in hac questione speciali dicerem quod aut laceratis originalibus potest fides aliter fieri ⁊ illud delictũ prelati vel alterius singularis persone non nocebit ecclesie. ad hoc allego bonũ tex. in. c. cum venerabilis. de exceptio. Hoc enim delictum sicut delictũ falsitatis omnino est alienum a negotijs iudicialibus. argumen. in. l. si procurator. ff. de condictio. indebi. sed ipse lacerans punietur in proprijs facultatibus ad interesse partis. vt in. d. ca. si quis. de clericis. vbi bonus tex. pro isto mẽbro. Aut nõ potest aliter de cõtinentia priuilegiorum constare ⁊ credo quod ꝓcedetur perinde ac si plene continerent: prout pars allegabat non ex eo capite vt ecclesia puniatur ex delicto istius singularis: sed quia presumptio est qđ sic dictarẽt priuilegia et probatio est reddita istis impossibilis ex facto prelati: facit quod legitur ⁊ notatur in. c. fi. quod

metus

a ¶ Et violenter. Violans literam seu instrumẽtum aduersarij debet puniri acriter si facit in pñtia iudicis. et adde qđ Ludo. dicit hoc singulare in suis nota. ⁊ idẽ dico si aufert lʒ non violaret p tex. no. in l. si q̃s id qđ. §. do li. ff. de iuris. om. iu. ⁊ adde qđ istđ dictũ Jo. and. refert et dicit nõ eẽ alibi Bal. in. l. j. C. de fide instru. Sed qđ diuersimode puniri debeat corrumpẽs ⁊ auferẽs est optima glo. in v̄. cõditio. relata ad illũ tex. in. l. argentari⁹. §. fi. ff. de edẽ. imo videt̃ qđ subtrahẽs instrumẽta aduersario debeat perdere causam p. l. si de possessiõe. C. de ꝓba. ad qđ viđ qđ no. post do. Ant. i. c. ꝓuenit. el. j. s̃. ti. j. Sed in ꝯtrium facit tex. ĩ. l. sub pretextu. C. đ trãsac. Itẽ adde h̃ Bar. in. l. paulus. ff. de falsis. vbi dicit qđ q extraxerit bullas de literis papalib⁹ incidit in penã falsi. Item adđ qđ p illa gl. in. d. l. argẽtari⁹. allego optimum text. in. l. furtũ. §. si quis radicitus. ff. arbo. fur. Sed in cõtrariũ opti. facit in. d. l. paulus. ⁊ in. l. j. §. qui in rõmbus. ff. de falsis. ⁊ gl. in. c. si quis. de cle. xij. q. ij. ⁊ tex. in. l. eũ. C. de fals. vbi surripiens vel celãs instrumentũ punitur. l. corne. đ fal. sicut puniret̃ falsans. p quo vide elegans verbum Bal. in. d. l. eum. de notario negãte se fuisse rogatũ. qđ dictũ etiaʒ ponit Bal. in. l. q accusare. C. de eden. sed illud dictũ singu. limitat Jo. and. in addi. Specul. in tit. de instr. edi. §. instrumentum. in prin. ¶ Adde an lacerans instrumentum puniat̃ pena fal. pulchre Pe. de anch. ꝯs. clxxij. in ordine meo. Anto. Francis. ¶ Ad istud dilacerãte vł surripiẽte instr̃m. dicas ꝙ lacerãs scripturã đ libr̃ cõis vł fisci dʒ puniri pena. l. si q̃s id qđ. i. §. j. scđm Bar. ibi. ff. de iur. om. iu. ⁊ lacerãs istr̃a aduersarij faciens ꝯ se qũo puniat̃. vide Bal. i. l. j. C. de fi. istr. ⁊ viđ Flo. i. l. aqlia si deletũ. ff. ad. l. aq. in. §. q tabu. ⁊ dicit Bal. ĩ l. j. qđ vltra perditionẽ cãe punit̃ arbitrio iudicis. de q̃ vide etiã per Alex. l. respiciendum. in. §. delinquũt. ff. de penis. Sebasti. Sapia.

b ¶ Extraordinarie. Hoc dictũ dicit singl̃are Ro. ĩ sing. ccclxxvj. incipiẽ. dũ ꝯ aliquẽ. vbi dicit ꝙ nõ reperit̃ qđ ꝓbet̃ ꝯ lacerãtẽ p iur̃m. sed vide Bal. ĩ. l. q; accusare. C. de edẽ. ⁊ ĩ. l. si de possessiõe. C. de ꝓba. vide eundẽ Bal. i. c. ꝓuenit. j. s̃. de ꝓbatio. vbi dicit ꝙ si fiat laceratio vt v̄itas occultetur: punit̃ pena falsi: alias v̄o punitur extraordinarie.

metus causa.⁊ in.l.si quādo.C.vnde vi.⁊ hoc habet equitatem:que omnia notabis:quia nō discussa hic per aliquē. ¶ †Item notabis: bene ex dicto Hosti.⁊ Gofr.ꝙ sentētia contra prelatum lata nocet ecclesie nō solū quando probationibꝰ factis fuit lata:⁊ sic discussio iure ecclesie:sed etiā quādo prelatus noluit comparere ad docendum de iure suo.iuxta.l.diffamari.C.de ingenuis manumiss.qꝺ non memini alibi legisse.nisi prelatus malitiose distulit scdm eos. ¶ †Gloss.sunt faciles:prima tamen assumit tacite dispositionē an volens dicere priuilegiū vel instrumentū falsum teneatur iurare ꝙ calūniose hoc nō dicat.Et primo dicit ꝙ sic per.l.fi.C.eo.tit.refert alios dicere ꝙ illa lex loquitur quando de falso agitur criminaliter.secus si ciuiliter vt hic agebatur.gl.tamē videtur placere primus intellectꝰ.quē tamē limita quando de calūnia in causa iuratū non esset.et idem Gof.j.c.proxi.⁊ sic transeūt hic simpliciter docto.Tu aduerte.nam glo.in.d.l.fi.videtur tenere scdm intellectū:sed certe principiū illiꝰ legis facit ad vtrūqꝫ modum intelligēdi:sed quatenus postmodū subiicit de subscriptione facit qꝺ intelligi debeat quādo agit criminaliter.Sed posset responderi tenēdo alium intellectū ꝙ si agit ciuiliter subscribet se ad penā extraordinariam.arg.c.super his.j.de accusatio.⁊ sic vtroqꝫ modo pōt illa lex intelligi.sed inq̄tū ista glo.dicit ꝙ si fuit prius iuratum de calūnia non debet amplius iurari.Cy.sentit contrarium in.d.l.fina.quia hoc iuramentū tendit ad decisionem alterius litigij.s.falsi.Sed puto posse distigui ꝙ aut deducitur questio falsi criminaliter:⁊ sic instituto nouo iudicio.⁊ debet iurari:q̄ꝛ est nouum iudicium:⁊ sic procedat opinio Cy.aut deducitur ciuiliter per viam exceptionis in iudicio iam inchoato ⁊ procedit ista glo.nam primum iuramentum extenditur ad totam litem.vt in hac gl.vel dic ꝙ ille tex.non loquitur de iuramēto calūnie sed malitie ꝙ potest ad voluntatē iudicis exigi in quacūqꝫ parte iudicij etiā si prius fuit iuratum de calumnia:vt in.c.ij.§.fi.de iuramē.calumnie.lib.vj.Ex quo infertur quod etiā presupposito ꝙ illa lex loquatur cū de falso agitur criminaliter:nihilominus cum agitur etiā ciuiliter poterit ratione presumptionis exigi illud iuramentū malitie:illa tamen lex videtur magis loqui cum agitur criminaliter si bene per omnia ponderetur.sed quo ad iuramētum.nō est vis per predicta. ¶ Ultimo notabis gloss.iij.quam intellige quando precessit infamatio:aliter regulariter nō debet quis compelli ad agendum seu ad accusandum.vt.l.vna.C.vt nemo inuit.⁊ no. in.l.diffamari.⁊.l.titia.⁊.c.cōquerente preallega. ¶ Item inquantū glos.sequens opponit de.c.fi.s.de testibus.⁊ non soluit sed remittit ad ibi no.dic quod etiam ibi nō soluit.sed solutio est quia tex.hic loquitur quo ad effectum consummatum.nā sententia hic erat lata que nō debebat vacillare ex institutione accusationis de falso.sed in contrario agitur de actu futuro:scilꝫ vt reddat testimoniū.Item in teste requirit idoneitas respectu temporis testificandi vt sic testis opinio in nullo vacillet.hinc est qꝺ post factū nō nocet detectio inhabilitatis.l.j.C.de testa.ita in casu nostro.nam tempore sententie testes siue instrumenta in nullo vacillabant:ideo ⁊c.et sic cessat contrarium.

1 ☞ Utens priuilegio vel alio instrumento in iudicio:non tenetur originale dimittere apud acta.

2 Allegans statutum non tenetur edere totū volumen statutorum ⁊ quid in instrumento.

Contingit. Instrumētū vel priuilegiū quo quis vtit corā iudice: aduersario integraliter legi nō debet: sed solum illud capitulum de quo agitur edi debet. Communis diuisi.Secunda ibi:consultationi. ¶ Casus literalis.Abbas ⁊ conuentus sancti Secundi quandocūqꝫ litem habentes parti aduerse compellebātur priuilegiū suum quo in iudicio vtebant integraliter exhibere:vnde accidit qꝺ occasiōe vnius capituli super quo conueniebantur plurima litigia suscitarentur.vnde petebant a domino papa ibi super hoc prouideri. Respondit eis papa vt quandocūqꝫ super exhibēdo priuilegio vel indulgētia seu instrumento fuerint requisiti presente iudice vel aliquibus viris iuridice ad hoc deputatis tantummodo recitetur audiente parte aduersa.⁊ si pro vno capitulo tantū questio fuerit id solummodo rescribatur:⁊ parti aduerse eius copia fiat. ¶ †Nota primo maxime iuncta glos.j.quod vtens priuilegio vel alio instrumento in iudicio nō tenetur originale dimittere[a] apud acta sed satis est presentare in iudicio presente parte ad fidē ei imponendā ⁊ copiam illius capituli de quo est questio edere.qꝺ bene notabis.⁊ facit ad idem.c.cum persone.de priuileg.libro.vj.primo respōso.in fine.⁊ videtur tex.iuncta glo.fina.⁊ ibi Barto.C.eodē.l.fina. ¶ Nota secūdo argumē.qꝺ ex simplici lectura instrumenti non presumitur audiēs vel legens plene instrui de contentis in eo saltem eo modo quo instructus fuisset si apud eum longa mora fuisset.facit ad ea que dixi in.c.vltra tertiam.s.titu.proxi. ¶ Nota qꝺ sicut testes producuntur parte aduersa presente ita et instrumenta edi ⁊ legi.Ex quo sumo efficax argumē.qꝺ in exēplatione instrumēti solēniter.fienda pars aduersa debet requiri.de quo dixi plene in.c.albericus.de testibus.⁊ aliquid dicetur.j.eodem.c.fi. ¶ Nota qꝺ in vno instrumēto possunt multa ⁊ diuersa priuilegia contineri.Et pone exemplum in priuilegio Bonifacij quod concessit predicatoribus ⁊ minoribus in quo conclusit effectum quasi olim priuilegiorum ordinis qꝺ vocatur mare magnū. ¶ †Nota hic argumentū[b] ⁊ quasi expressum qꝺ allegans statutum[c] non tenetur edere totū volumen statutorum:sed satis est edere illud quod facit ad materiā de qua agitur: sicut videmus hoc obseruari in instrumento continente plura et diuersa capitula:quod tenet Bartol.de noui oper.nuntia.super rubrica.in hoc tamen est diuersitas quia cum allegatur statutū vel liber rationis nō est necesse producere totum librum statutorū vel rationis etiam ad inspiciēdū:sed satis est producere totā illā rationū vel statutum de quo agitur: vt tenet Barto.vbi.s.⁊ allegat tex.in.l.argentarius.§.edi.ff.de edendo.Sed instrumentū quantūcūqꝫ magnum debet totū produci ad inspiciēdum ⁊ legendū:sed solum illud capl'm quo queritur parti editur vt hic: et hoc ie habetur clarius in dicto ca.cum persone.⁊ vide quod ibi notatur in gloss.in verbo integraliter.⁊ rationē diuersitatis credo fore:quia in priuilegio seu instrumento nōnunq̄ apponitur vna clausula in fine que limitat omnia precedentia vel saltem declarat.vt in.l.si seruus pluriū.⁊.l.qui filiabus.ff.de legatis.j.et in.c.cum dilecti.de donationibus.nō sic faciliter cōtingit in libro statutorum vel rationum cū qꝺlibet capitulum sit per se distinctum ⁊ sub rubrica sua:vnde quodlibet capitulū perfectum habetur loco vnius instrumēti.Ex quo infero aliud qꝺ si capitulū seu integrum statutū habet plures partes:satis est integrum statutum in iudicio producere ad legendū ⁊ parti solum est fienda editio illius partis que tangit materiam subiectā.⁊ idem dic de ratione quod tota ratio iudici exhibeatur:sed solum edatur particula imminens.sic intelligo Barto.in loco preallega.⁊ Jo.and.hic super gloss.fina.⁊ vide ad materiam que dixi in ca.j.de probationi. ¶ Glo.sunt faciles ⁊ per supradicta declarate.

1 ☞ Prelatus ecclesie collegiatis pōt agere nomine dignitatis sue:⁊ conueniri sine mādato capituli.

2 Fructus pñt peti in genere si accessorie petuntur.

3 Fractura sigilli vel perditio nō vitiat instrumentum quando est publicum.

4 Que detrahant fidei sigilli ⁊ faciant sigillum vacillare.

5 An quis possit esse comes ⁊ episcopus.

Zacharias.
¶ Originale dimittere.Tu adde de hoc p Lāfrā.de ori.in.c.qm̄ s.nu.ii.ver.attēdite qꝺ vbi lr̄e.ibi.⁊ est aduertendū ſm Spe.s.de pbatio.

Anto.Francis.
¶ Circa hoc an instrumēta pducta in iudicio debeāt dimitti apꝺ acta.dicas qꝺ non debent admitti penes notariū actorū sed debent registrari ſm hoc i c.j.de pcu.⁊ hr̄ p Bal.i additioni.Spe.i ti.de pcu.in ver.procuratoriū.et per eūdem Bald.in.l.instrūa.C.de fideicō.et p eūdē Bal.i.l.additio.Spe.i.ti.de instru.edit.i.§.v.et i.l.eos.i.§.sup.C.de app.de quo tū vide per Alex.post Bar.i.l.si finita.i.§.iulianꝰ.in.v.char.vbi cōcludunt qꝺ debet originale dimitti apud notarium.qꝺ forte procedit qn̄ nō registraretur apud acta vt posset semp inspici p iudicē et per partē.⁊ vide Ange.in auͭ.vt spōsalitia largi.in.§.hoc insup.vbi dicit qꝺ hn̄s origiale instrumentum nō audit volēs pducere copiā nisi forsan copia esset auscultata ⁊ repperiret esse conformis cū originali.⁊ de hoc attestaretur notarius apꝺ acta:vt ibi late p eum.

b ¶ Uide Bart.et Bal.in.l.fi.i fi.C.de pci.imper.off.adde hic Bart.⁊ Ang.in.l.fi.C.de bo.auth.iu.poss.vbi dicit qꝺ petēti edi copiam instrumēti non dꝫ edi nisi illa particula q̄ ptinet ad petentē.Itē vide qꝺ no.Bal.insti.de suspec.tu.§.fi.in fi.Itē facit ad hoc optime qꝺ d edi ti.testamenti scribit Angel.in ꝯsi.clxij.⁊ bar.i.l.publi.de test.Itē vide tex.in.l.ij.C.quēadm.test.ap.fortius ⁊ singularius dixit bar.i.l.j.ad fin.ff.de cur.bo.dā.scitis qꝺ tutor nisi ꝯfecerit iuentariū rerū pupilli nō hꝫ administrationem:pone tutor agi contra vnum debitorem pupilli:debitor opponit qꝺ nō fecit iuētariū:opꝫ qꝺ tutor det sibi copiā inuētarij:nūquid dabit copiam inuētarij cū oībus rebus insertis:dicit ꝙ nō:ſꝫ satis est qꝺ detur sibi pncipiū.

Sebasti.Sapia.
c ¶ Allegās statutū.Uide Alex.in consi.lxxxij.col.ij.volu.ij.Cardi.in cōsi.lxxj.in fine.et Are.in cōsi.cliiij.col.j.⁊ Fel.in.c.j.col.ij.et seq.de re iudic.⁊ de instr̄o.an sufficiat edi pticula: vide Feli.i.c.j.co.xv.s.de pbatio.Bald.in.l.inciuile.ff.de legibus.Barto.in.l.omnes ppli.in fi.ff.eo.ti.

6 Fama cum adminiculis que faciant semiplenaʒ probationem in factis antiquis probat.
7 Notarius an possit per alium scribere instrumẽtum ⁊ postea se subscribere.
8 Ubi non valet concessio non valet confirmatio: et non valet cõfirmatio instrumẽti falsi etiam si princeps vtatur his verbis supplentes de plenitudine potestatis.
9 Ad probationem prius concessorum an sufficiat probare confirmationem.
Cõfirmatio an presupponat cõfirmatũ validũ.
10 Clausula saluo iure addendi ⁊ diminuendi est necessaria in libello.
11 Donatio constantini facta ecclesie valet.
12 Consumptio et rasio in quibus locis inducant suspicionem.
23 Indictio debet poni in instrumento.
Indictio quid sit ⁊ quando probetur falsitas ꝑ indictionem ⁊ annos domini.
14 In priuilegijs facienda est mentio sentẽtie vel cõpositionis: si priuilegium tendit cõtra sententiã vel compositionem.
15 Res inter alios acta alijs non p̄iudicat: quomodo intelligatur in terminis textus nostri.
16 An ⁊ quãdo cõductor possit opponere de dominio locatori.
17 An scholaris recedẽs possit alium ponere in domo vel camera ab ipso conducta.
18 In materia odiosa scholares stãtes ĩ eadem domo nõ veniũt appellatione sociorũ: secus in materia fauorabili.
19 Scholaris insolens potest ab alijs deijci.

Inter dilectos. Re⁹ absoluitur cũ iura actoris sunt obscura: vt quia ipsius instrumẽta sunt obscura vel litere vel sculpture sigilli delete. Ego summo sic vt faciat magis ad titulũ. Instrumẽtũ publica manu nõ cõfectum habens sigillum cuius litere nõ sunt legibiles vel sculpture delete vel enormẽ patitur fracturã nõ probat. ⁊ est casus quotidianus ⁊ notabilis ꝓ istis sigillis antiqs. Diuiditur in tres partes. In prima parte petitio ⁊ iura ⁊ allegationes actoris. In secunda responsiones rei: ibi sed cõtra. In tertia sñia. ibi: cũ autem. ¶ Casus literalis inter abbatem sancti Donati de scozula ex vna parte ⁊ archiepiscopũ Mediolanañ. ex altera: vertebaẜ questio super pluribus articulis. petebat abbas nomine monasterij sui habẽs a capitulo suo mãdatũ a ꝓcuratore archiepiscopi noĩe Mediolanensis ecclesie restitui monasterio suo portũ schozule cum honore ⁊ districtu ⁊ iurisdictiõe ipsius loci dicẽs hec omnia ad monasteriũ pertinere. ⁊ hoc idem dicebat de hominib⁹ qui habitãt ĩ curte Berunensi ⁊ tenẽt res monasterij in gratia: de quibus monasteriũ obtinuerat in iudicio possessorio coraʒ episcopo Veronenẜ. hec omnia petebat cũ omnibus fructibus inde ꝑceptis. Ad omnia ista probanda inducebat p̄rio priuilegiũ Luitardi comitis quõdam epi Lucani qui monasterium fundauerat: et p̄missa oĩa donauerat monasterio. secũdo inducebat instrumẽtũ sñie archiepi Mediolaneñ. quã olim tulit ex delegatione Ludouici imperatoris sup predictis cõtra nepotem Luitardi predicti: qui super his monasteriũ molestabat. Tertio priuilegia romanorũ imperatorũ: ⁊ presertiʒ Henrici qui omnia supradicta monasteria cõfirmabat vel etiam conferebat. Quarto per instrumenta locationum testes etiam sup hoc induxit ꝑ que omnia intẽdebat predicta probare ad suũ monasterium pertinere. Contra predicta fuit ex aduerso responsuʒ. Et primo priuilegio Luitardi contra quod multa proponebant. Primo qđ consumptum erat in annotatione indictionis. Secundo charta vetustissima videbatur: scriptura recentior apparebat. Tertio quia falsum sigillum videbaẜ appositũ. ⁊ hoc apparebat per imaginem ipsius sigilli ⁊ ꝑ literas ipsius ꝗ propriũ nomen Luitardi nõ videbanẜ exprimere sʒ potius hoc nomen Lhotarius. Item cera sigilli ab interiori parte vetustissima erat. ⁊ cera ꝗ videbaẜ apposita ab exteriori parte quasi ad conseruationem sigilli recẽs erat ⁊ mollis. Qđ cum diligẽter inuestigatũ fuisset repertũ fuit qđ charta sub vetusto sigillo fuerat perforata et ꝑ glutinum noue cere que posita erat exterius: quasi ad conseruationeʒ sigilli vitiose fuit ipsi charte subiectum: ⁊ eadẽ fere specie falsitatis cetera priuilegia romanorũ imperatorum preter priuilegiũ Henrici vel falsa reperta sunt vel falsata. Sed priuilegiũ Henrici ad fidem faciendam non sufficiebat: quia nõ erat publica manu cõfectum: nec sigillũ habebat authẽticũ ex eo qđ erat ex media parte cõsumptum. nec plus de proprio nomine apparebat nisi hec vox icus: cum hac adectiõe dei gratia: ita qđ ex literis illis non poterat magis probari quod esset Hẽrici ꝙ Ludouici. Instrumentũ quoqʒ sentẽtie multis modis videbatur suspectum: tum quia quedam litere apparebãt in ipso: tum quia subscriptio notarij videbatur alterius manu fuisse ꝙ subscriptio instrumenti. ⁊ tamen notarius cõfitebatur se propria manu instrumẽtũ scripsisse: ⁊ litera recẽtior videbatur ꝙ charta ⁊ aqua videbatur in cassum infectũ vt antiquius appareret. In omnibus autẽ imperialibus priuilegijs que posteriora erant: nulla de ipsa sententia mentio habebatur: ⁊ si instrumentum sententie legitimum esset per illam tamen sententiam nullum Mediolaneñ. archiepiscopatui preiudicium poterat generari cum ipsa sententia inter alios lata fuit. ⁊ res inter alios acta nõ nocet alijs: nec attestationes nocebãt cũ inter alias ꝑsonas recepte fuissent: sed priuilegium Henrici videbatur cõfirmatorium et donatorium extitisse: vnde videbatur qđ Henricus dominium rerum donatarum monasterio cõtulisset quãuis ex forma petitionis que in ipso priuilegio cõtinetur confirmatoriũ videretur. vt ergo intelligatur eo modo quo magis valere possit distinguendũ videbaẜ vt Hẽricus alia donauerit ⁊ alia cõfirmauerit: quia eadem nõ possunt ꝯfirmari ⁊ donari. cõfirmanẜ enim prius habita ⁊ possessa: donanẜ que adhuc habita nõ sunt: vnde illa non poterũt intelligi per priuilegiũ illud donata sed cõfirmata: quia qđ meum est ex alia causa meũ fieri nõ potest nisi desierit esse meum. Cum ergo priuilegiũ Henri. confirmatorium tantum fuerit quo ad illa que deducta fuerant in iudicium si principale nõ tenuit. nec accessoriũ. per instrumenta vero locationũ nõ est probata proprietas nec possessio cum ad probationẽ rei sue siue ad defensionẽ nõ sufficit locatio facta. postꝙ vero super his fuerit litigatũ diutius: quia legitime probata non fuerãt que petebãtur ad monasteriũ pertinere: ab impetitione ipsius procuratorem archiepiscopi dominus papa absoluit nomine Mediolanẽsis ecclesie: quoniã cum obscura sunt iura partium consueuit cõtra eum qui petitor est iudicari. Ber. ¶ 1 Nota primo qđ prelatus ecclesie collegiate siue sit secularis vel regularis potest agere nomine dignitatis sue ⁊ conueniri etiã sine mandato capituli: ⁊ hoc tene quicquid dixerit hec gloss. j. diuinando qđ abbas iste habuerit mandatũ. nam videmus qđ hic archiepiscopus solus procuratorẽ constituit: vt dicit Hostien. super glos. prima ⁊ bene. ⁊ de hoc dicvt plene notatur. in. c. edoceri. de rescriptis. Et ex hoc ⁊ ex tex. nota qđ prelatus nedum solus per se agit nomine ecclesie sue: sed etiã solus procuratorem cõstituere potest. ⁊ pro hoc facit dictũ Inno. in. c. cum J. et A. de re iudica. vbi dicit qđ regulariter qui in iudicio per se esse potest: et procuratorem cõstituere potest. Itẽ nota qđ prelatus quãtũcũqʒ magnus agit ⁊ conueniẜ super iuribus ecclesie nõ nomine proprio sed ecclesie. ⁊ vide circa hoc qđ plene dixi. in. c. iij. de dilatio. ¶ No. qđ ad monasteriũ possunt ꝑtinere aliqua loca cũ honore ⁊ iurisdictione ⁊ districtu: ⁊ sic monasteriũ monachorum est capax iurisdictionis tẽporalis. Quid aũt in monachis Cisterciẽñ. vide qđ legitur ⁊ notatur. in. c. recolentes. de statu regu. ⁊ de honore iurisdictione ⁊ districtu vide quod legitur in. c. licet. de probatio. vbi dixi. ¶ 2 Not. ibi: cum honore ⁊c. et ibi cum omnibus fructibus ⁊c. qđ satis est libellũ esse certum in re petita principaliter: in accessorijs autem potest esse incertus. Et maxime nota qđ fructus possunt peti in genere: qđ intellige vt predixi quãdo veniunt accessorie: sed postmodum poterunt in probatione declarari. de quo vide Innocen. in. c. tanta. de exces. prela. Bar. in. l. ⁊ ex diuerso. ff. de rei vendica. ⁊ in. l. j. ff. de edendo. ⁊ Cy. in. l. cum te. C. si quis sibi vel alteri. ⁊ Innocen. in. c. ij. de libell. oblatio. ⁊ credo ibi plene dixisse ⁊ aliquid. in. c. cum ad sedem. de restitu. spolia. Et nota qđ sufficit petere fructus ꝑceptos nec est necesse petere percipiẽdos post litem cõtestatã quia illi veniunt officio iudicis: ẜm Hosti. ff. de edi l. edic. l. ediles. §. itẽ sciendum. de officio deleg. cum olim. el. j. ¶ Nota quod quis põt esse episcopus ⁊ comes: quod est contra gl. in. c. presens. xx. qõne. iij. que dicit quod per clericatum desinit quis esse comes. ⁊ ꝓ primo adduco c. fina. ne clerici vel monachi. lib. vj. ⁊ quod ibi notatur per Joannem and. ⁊ j. dicã latius. ¶ a Nota qđ prelatus[a] potest esse delegatus imperatoris. concor. in. c. in archiepiscopatu. de rap. vide quod notatur in c. te quidem. xj. q. j. dixi plene. in. c. ij. de iudicijs. ¶ Nota ibi: ⁊ quod publica ⁊c. quod cautuʒ est in fine articulorum generaliter capitulare de fama publica respectu omnium petitorum seu articulorũ: ⁊ sic hodie habet communis obseruantia. ⁊ circa hoc vide quod dixi in. c. veniẽs. j. §. de testibus. ⁊ Baldus. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questionibus. ¶ Ex secunda parte in versicu. sed cõtra no. ibi: consumptum ⁊c.

iuncto

Sebasti. Sapia.
a ¶ Qđ plat⁹. Vide Calde. late in cõsil. vj. in ti. de legatis, deciũ post Abb. plenissime in. c. determimus. col. viij. §. de iud. Roma. in consil. ccccix. incipi. quo ad primũ. in secũdo dubio.

Sebasti. Sapia. ¶ Cui ascribitur. Vide qd̄ ex hoc per istum tex. dicit do. Abb. in. c. fi. in primo nota. s. de rescrip.
Sebastia. Sapia. ¶ Ex qualitate. Vide mathesi. in no. xvij. incip. nota mirabilē doctrinā. Alex. in cōsi. xxxix. incip. visis scripturis. col. ij. in. ij. volu. Andr. sicu. in consi. xxxvij. incipi. scribitur sapiēter. col. x. ver. preterea dico rōnē. ⁊ in cōsi. xxxv. inci. sapiēter scribit. co. iij. in. ij. volu. vbi plura adducit ad hanc regulā qd̄ probatis extremis probantur media.

Sebasti. Sapia. ¶ Annullato principali. Vide Andre. sicu. in consi. xlix. colū. vij. volu. iij. ⁊ in consil. lij. col. xi. eo. vol. Nūquid autē annullato principali corruat qd̄ venit occasionalif. vide Bal. i. c. nā ꝯcupiscētiā. s. de consti. vbi singl'r tradit qd̄ nō per text. i. l. verū. ff. de fur. et vide ibi late de hac regula.

a ¶ Dictio ex: denotat cām proximam ⁊ immediatā. sed dictio ob: denotat causam remotā ⁊ mediatā. adde tex. et ibi Bar. no. illū in. l. non dubiū. C. de leg. i vlt. col. ⁊ alij oēs ibi. ⁊ Bar. in l. j. §. si ex incēdio. ff. de incend. rui. nau. vbi tñ dicit Bart. qd̄ h̄ qñq̧ fallit. ⁊ late Bar. in. l. cum filius. §. heres. ff. de leg. ij. et i. l. p̄tor ait. §. j. ad fi. ff. de bonis authori. iud. pos. Et qd̄ dictio ex: denotat cām primā et imediataz. adde text. i. l. j. vbi doct. notāt. et ibi latissime Bal. de varijs dictiōib⁹. C. si ser. ex. Bald. in. l. ex hoc iure. i vj. col. ff. de iust. ⁊ iur. Bald. in. l. ex arrhali. C. de act. emp. ⁊ i. l. iij. §. q̄cūq̧. ff. de iureiu. vide tex. cū gl. ij. i c. auditis. de ꝑcura. ⁊ tex. cum glo. i fi. c. ff. de rerū ꝑmu. Cano. in. c. j. de ope. no. nun. ⁊ Inno. in. c. qualiter. de elec. Item de natura huius prepositionis ex: vide tex. no. in. §. sane. insti. vi bo. rap. facientem differentiam inter prepositionē ⁊ in ex. Itē adde idē esse in dictione de: que denotat causaz proximā ⁊ immediatā. sed dictio ꝓpter: denotat causam remotā ⁊ mediatam. tex. est de vtroq̧ valde no. in. l. j. §. nūc videamus. ad fi. ff. de cōiun. cū emā. lib. vbi dixit tex. hoc eñ non de bonis aīi: sed ꝓpter bona cis accrescit: ⁊ dicit ibi Bar. in. §. emācipatus. qd̄ nō habemus alibi text.

iuncto tex. j. in versi. instrumētum quoq̧. tria detrahētia fidei instrī. Primo si est consumptū vel abrasum seu subtilizatum in loco ex quo facilius potuisset falsitas deprehēdi ⁊ in annotatiōe indictionis vel hmōi. Scd̄o si quarta existēte vel apparēte vetustissima litera seu scriptura videatur recentior. ⁊ ideo cautū est vt semꝑ capiatur charta recēs. dicit tñ notabiliter Inno. qd̄ hoc suspicionē inducit non ꝓbationē cum ⁊ nouus cōtractus ſm eum in charta vetustissima scribi posset: sed hec ⁊ alia que hic p̄sumptiue tāgūtur onerāt aduersariū ad probandum id veruz esse. qd̄ not. Tertio cuz subscriptio notarij est alterius litere quā totus tenor instrī: cum tñ notarius fateatur se instrumētū ꝓpria manu scripsisse. ¶ † Ex quo videtur inferendū notariū posse instr̄m per aliuz scribere dūmodo in subscriptione sua hoc ipsum fateatur. qd̄ an sit verū. j. subijciam. Adde quartum qñ fuit non publica manu cōfectum nec habet sigillum authēticum. ⁊ dr̄ non authenticum ſm Inno. si litere nō sunt legibiles vel nō est integrum. qd̄ bene ꝓbatur hic ⁊ dixi. s. eo. c. ij. Et ex hoc ⁊ ex textu nota singulariter qd̄ fractura sigilli nō vitiat instrumētū si fuit a principio publica manu cōfectum cum debitis solēnitatibus. ⁊ clarius hoc tenet Inno. hic dicēs qd̄ si tempore donationis non fuisset ipsa donatio scripta manu tabellionis ⁊ tali instrumēto fuisset vt moris est ad cautelam sigillū appositum valeret instrumētum habens subscriptionem testiū licet sigillum esset perditum. qd̄ placet Hosti. nisi vbi sigillum esset de substātia quia hoc fuisset a principio conuentum. arg. in. l. cōtractus. C. eo. hoc tamen raro accidit quia semper ponitur ad cautelam qñ instrumentum est publicum. ¶ † Nota quatuor detrahentia fidei sigilli ⁊ faciētia illud vacilare. Primo cum non congruit in sculpturis dignitati sigillantis: non enim presumitur sigillum fuisse illius cui ascribitur si sibi non cōuenit. Ex quo dico hic esse casum de eo quod dixi. s. c. ij. qd̄ sigillum alienum appositum instrumēto fidem non facit si non dicitur quare ⁊ a quo fuit appositū. in dubio enim presumitur vitiose ⁊ falso appositum. Scd̄m est cum litere sigilli sunt non legibiles: vel legūtur ita pauce qd̄ necessario non concludūt sigillū esse illius cui ascribitur[a]: sed oritur equiuocatio. facit. l. duo sunt titij. ff. de testa. tu. ⁊ idem si sculpture sunt cōsumpte nec aliter potest certificari cuius sit illud sigillum. Tertio quādo patitur enormē facturam: ita qd̄ ex residuo non potest clare colligi cuius sit. Quarto qñ charta sigilli interior est vetustissima: sed per glutinum noue cere fuit charte cōnexum. Et aduerte quia certum est omnia ista simul iūcta onerare aduersarium ad probandum sigillum seu priuilegium esse verum: vt colligitur ex textu. ⁊ expressius hic Innoc. Sed an singulariter cōsyderata sufficiāt. Innoc. instat ⁊ sentit qd̄ enormis fractura sufficiat. Idem quando deficiunt tot litere qd̄ sensus variatur alias vero per se non sufficiūt: sed simul iuncta sic. ego credo totum hoc referēdum ad arbitrium boni iudicis sicut dicimus in ꝓbatione testium. l. iij. ff. de testi. iij. q. iij. si testes. ¶ No. ibi non erat spacium ⁊c. qd̄ ex qualitate[b] ⁊ quantitate extremorū p̄sumitur de medijs. vide in simili bo. gl. in. c. accedens. de cōuer. cōiug. ver. ꝓcessu.

¶ Nota qd̄ sicut tertio non preiudicat sñia: ita nec attestationes. iudicātur ergo a pari. sic econuerso cui preiudicat sñia ⁊ attestationes etiā preiudicant. vt no. Inno. in. c. causaz que. s. de testi. et Bar. in. l. iij. ff. iudi. solui. Dixerūt tñ quidam qd̄ attestationes ideo hic nō nocuerūt archiep̄o: q2 nō fuerūt publicate qd̄ est falsum: ſm Innoc. q2 idē si fuissent publicate. publicatio eñ nihil facit ſm eū: nisi qd̄ pri⁹ nō erat authēticū post publicationē efficit authēticū ⁊ valet inter personas inter quas actum est ⁊ qñ ad idem agit qd̄ nota. Et ex hoc sentit qd̄ attestationes nō publicate fidem non faciūt etiam inter personas inter quas fuerūt recepte ex quo aliud nūc est iudiciū. Cui⁹ cōtrarium semel Inno. tenuit in. c. albericus. s. de testi. sed tu dic vt plene dixi in. d. c. causaz que. in versic. ceterū. Nota bonā limitationē ad id qd̄ dicitur: vcz qd̄ ex forma petitionis interpretāda est respōsio vel concessio. vt institu. de inuti. stip. §. p̄terea. illud eñ ꝓcedit nisi ex rñsione seu concessione aliud clare colligatur. ꝓcedit ergo in dubijs illa regula. nam hic ex forma petitionis priuilegium Henrici erat pure confirmatorium: tñ quia in eo dicebatur cōfirmamus ⁊ donamus fit interpretatio qd̄ alia cōfirmauerit ⁊ alia donauerit. Alia vtilia pro ꝓuectis colligi non possunt: sed tu iuuenis collige qd̄ priuilegiū est in dubio ita interpretandū: vt potius valeat. j. de ver. sig. abbate. ⁊ ff. de ver. obl. quoties. Itē qd̄ inter donantē et cōfirmantē dz esse distinctio personarū. sic de institu. c. fi. Itē qd̄ meū est ex vna cā ex alia meū fieri nō potest nisi desinat pri⁹ esse meū. hoc limita ſm no. per Io. an. in. c. cū ꝑsone. de priuil. li. vj. super gl. vlt. Itē qd̄ vbi cōfirmans innititur priori cōcessioni si prima cōcessio ex aliquo vitio reperit̄ nulla ēt illa cōfirmatio corruit: de quo. j.

c ¶ No. ibi: ex eo vel ob id. ꝙ annullato p̄incipali[c] corruūt oia secuta mediate vel immediate. nam

d dictio ex:[d] denotat cām ꝓpinquā. dictio v̄o ob: denotat cām remotā. vide Bart. in. l. liberoꝝ. ff. de verb. sig. Itē qd̄ instr̄a locationis non ꝓbant ꝓprietatē rei locate nec possessionē. ratio q2 non ꝓbat hoc esse qd̄ ab hoc ꝯtingit abesse. in. c. ij. de trāsla. epi. sed locari pōt res aliena ⁊ ab ipso possessa. l. nemo. C. loca. ergo ⁊c. ⁊ de hoc aliquid cū gl. antepeñ. ¶ † Vltimo nota finē. c. ⁊ regulā que ex illo colligit̄ que quotidie allegat̄. anteq̄ descēdam ad gl. que nō sunt magne importātie annectā q̄dā dicta doctoꝝ q̄ venīūt ad declarationem p̄dictoꝝ ⁊ text. Et p̄mo opponit̄ in eo qd̄ hic innuit̄ istū Lutardū fuisse ep̄m ⁊ comitē nō eñ videt̄ istas dignitates posse cōcurrere in eadē ꝑsona. ar. in. c. p̄sens. xx. q. iij. Sol. abbas specifice nō tetigit hoc ꝯrīū sed tacite sensit. dixit eñ qd̄ iste h̄ appellat̄ comes iuxta cōsuetudinē lōbardie q̄ est qd̄ si in aliquo genere fuit comes oēs de gñe isto comites appellant̄: sed sigillū sculpi nō dz cū imagine comitis nisi comitis principalis qualis iste nō erat ſm eū. ex hoc sensit qd̄ iste nō fuit verus comes. ⁊ sic cessat ꝯtrariū. ⁊ tūc dic qd̄ istud sigillum cum imagine comitis erat vitiosum: q2 non congruebat illi sed comiti principali. Secūdo dicit qd̄ presupponēdo qd̄ iste esset verus comes tamen donationem fecit eo tēpore quo factus erat episcopus. Et ideo sigillum suū representare debebat imaginē episcopi non principis secularis

ita expressum. per quē decidit no. Bal. in. d. l. nō dubiū. post Iac. bu. in v. no. qd̄ istāte statuto qd̄ bānit⁹ de homicidio nō possit rebāniri: pone aliquis mādauit fieri homicidiū ⁊ factū est ꝓpter qd̄ fuit bānitus: an poterit rebāniri. non obstāte statuto. determinat no. qd̄ sic: q2 statutū dicit bānitus de homicidio. pōdera ꝙ dictio de: denotat cām ꝓximā ⁊ immediataz opz ergo qd̄ ipse imediate fecerit homicidiū. ⁊ not. q2 pul. dcisio est ⁊ ꝑ hoc refert ibi do. meus do. Ias. de may. secus esse si statutum diceret bānit⁹ ꝓpter homicidiū cum dictio ꝓpter: denotat cām remotā. et ibidē cōfirmat per aliud qd̄ not. decidit Bal. in. l. de pecoribus. C. ad leg. aquil. vbi determinat stāte statuto qd̄ de ꝑcussionibus sanguinolentis non possit fieri pax s3 iponat̄ certa pena. pone ego percussi vnū pugno ⁊ ꝓpter ꝑcussionē cecidit in terrā ⁊ fregit caput cū sanguinis effusione nūquid erimus in casu illi⁹ statuti. determinat no. Bald. qd̄ nō: quia statutū dicitō ꝑcussionibus sanguinolētis. ⁊ dictio de: denotat cām proximā ⁊ imediataz. opz ergo qd̄ imediate fecerint sanguinē. In ꝯriuz tñ qd̄ dictio de, denotat cām remotā. alleg. text. quē ad hoc expsse ibi no. Bart. in l. si finita. §. j. ff. de dam. infec.
Anto. Francis.

¶ An dictio ex: denotet cām primā ⁊ imediatam vltra h̄ alle. vide Bal. in. c. iuria. ad fi. de pa. iura. fir. in vsi. feud. et Bart. in. l. j. in. §. si plures. in. iiij. col. ff. de exerci. et i. l. eo tpe. in. §. seruus. ff. de pecu. ⁊ Bald. in. l. maximū vitium. in. iij. col. C. de lib. p̄te. vbi dicunt qd̄ denotat cām immediatam. ⁊ vide Pau. de cast. in consi. xxix. ⁊ Old. in consil. xlix. vbi plene ponunt de natura istius dictionis ⁊ in locis predictis etiam ponitur de dictione propter: ⁊ de dictione ob: ⁊ vide Pe. de anch. in. c. si ꝓpter. de rescrip. lib. vj. ⁊ gl. in. c. prudētiā. in. §. fi. de offic. dele. ⁊ adde qd̄ dictio ex: denotat separationē adeo qd̄ si dicatur: ex tali die facit nō cōputari de momento ad momētum. vide per Bal. in. l. fi. C. de iure do. impe. ⁊ per Alex. in. l. miles. in. §. sexaginta. ff. de adul.

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Innuit enī.vide Alex.in.l.quedā.§.nihil.col.iij.
ff.de edē.et in con.xlj.incip.viso tenore.in.j.volu.Pau.de cast.in consi.
cxxv.in secunda parte ꝑm nouissimam impressionem.

b ¶ An quis possit scribere instr̄m ꝑ aliū.de quo vide ꝑ glo.fi.in.c.cū.p.
j.eo.⁊ ꝑ do.Ant.in.c.qm̄ ꝫ.de ꝓba.⁊ late in.c.fi.de offi.dele.in vlti.col.
apparet.C.de fide instru.Item adde hic quod quādo quis tenetur se
subscribere in actu si nescit vel non potest debet facere hoc per tabelli.
ad hoc solum deputatum.text.est in.l.fi.§.si autem dubius.C.de iure
deliberan.sed qđ tunc sufficiat scribere per alium probare videtur tex.
in.l.libellorum.ff.de accusa.

⁊ vř qđ sic dīmo
do se subscribat.
maxime ꝑ dictuꝫ
Ang.ī.l.si ita sti-
pulatꝰ.§.chrysogonꝰ ff.de v̄.obl.
vbi dicit qđ si sta
tutum dictat qđ
scriptura ꝑuata
manu đbitoris fa
ciat plenā fidem
habebit locū sta-
tutū si sit scripta
manu alterius ⁊
subscripta manu
debitoris.ꝑ quo
facit tex.in.l.ne in
arbitris.C.de ar-
bi.⁊ de.q.hic po-
sita ꝑ Abb.pañ.
vide Bald.in.l.j.
§.ne aūt.ī.iij.col.
C.de cadu.tol.et
in.l.repetita.C.đ
episc.⁊ cleri.vide
Bar.ī.l.q̄dā.§.ni
hil interest.ff.de
edē.vbi dicit qđ si
notariꝰ est ipedi-
tus lōgo tp̄e du-
raturo īpedimen
to potest ex suis
protocollis face-
re fieri instr̄m per
aliū.arg.l.si lon-
gius.ff.de iud.de
quo vide ꝑ Bar.
in.l.diuꝰ.la.ij.§.
itē senatus.ff.de
fal.⁊ adđ ad hoc
text.⁊ gl.in v̄.sua
vice.in.c.cū inter
vos.de re iudi.et
de.q.ħ posita vi-
de in terminis ꝑ
Bal.ī rubr.C.de
fi.instr.in.xj.col.
in v̄.ſꝫ tñ hic du-
bitaꝛ.⁊ Do.in.c.
si ꝓpter.de rescri.
in.vj.vbi per illū
tex.qui dicit scri-
pta lr̄a dicit qđ il
le qui scribit per
aliū satis đr ipse
scribere: qđ dicit
facere ad statuta
loquentia de scri
bēte.ꝓ quo alle.
optimū tex.in.c.
cū in positiōibꝰ.
ꝓpe fi.de iureiu-
ran.in.vj.An au
tē notarius pos-
sit partim scribe-
re ꝑ se partim per
aliū dic qđ nō:qꝛ
tunc scriptura in
strumēti nō dice-
retur mūda ꝓut
esse debet sed eēt
suspecta.ita dicit
no.Bal.in.l.con-
tractus.in.v.col.
v̄.demū quero si

vnde cum principis secularis imaginē represen-
taret non videbatur bonum priuilegium.⁊ hunc
intellectum satis innuit litera ista que simul ap-
pellat hunc episcopum ⁊ comitem ꝑm eum:et fa
cit mentionē de comitatu: quia de rebus ꝓpriis
donationē fecerat non de rebꝰ ecclesie.hinc est qđ
imperator causam istā delegauit.hec sunt in effe-
ctu verba abbatis satis bona.¶ Ex quibus sunt
notāda duo.primo qđ comes potest ꝓmoueri in
ep̄m ⁊ sibi comitatum retinere. Secūdo qđ si di-
sponit in factis comitatus non debet sigillare si-
gillo representante imaginem principis secula-
ris sed potius episcopi: quia iam desijt esse secu-
laris.dic ergo qđ litera potest intelligi multipli-
citer.Primo qđ iste erat de genere comitū ⁊ non
comes eo qđ haberet comitatū.ad qđ vide bonā
glo.xxiij.q.j.c.fi.Secūdo qđ erat comes ratione
episcopatus:vt quia habeat dignitatem comita
tus:vt est episcopatus parmēsis.Tertio qđ erat
comes per prius nec incurrerat irregularitatē.et
iste intellectus est magis litere cōsentaneus cum
appelletur prius comes ꝙ̄ episcopus.et ita vidi
in persona quondam neapolitani archiepiscopi
qui fuit de progenie illorum comitum de rubeis
in diocesi Parmēsi.Erat enī comes ratione pa-
trimonij et possidebat comitatū et nihilominus
erat archiepiscopus.et videꝛ probari posse in ca.
si.ne cleri.vel monachi.lib.vj.iuncto eo quod ibi
no.per Jo.an.⁊ ad.c.presens.alleg.in cōtrarium
dic qđ forte ille sponte renūtiauerat.Non enī di-
citur ibi qđ aliter nō posset esse clericus. Si enim
episcopus vel abbas seu alius prelatus ista possi
dere potest ratione ecclesie:fortius ratione ꝓprij
6 patrimonij.vt in.d.c.fi.¶ †Secundo opponitur
quia hic fuit probatū qđ publica fama habebat
hec omnia pertinere ad monasteriū:ergo debuit
sufficere cum factum esset antiquū ⁊ cōcurrerent
alia adminicula.vt in.c.cum causam.ꝫ.de proba
tioni.⁊.c.preterea.de testibus.Sol.Jo.and.non
format directe hoc cōtrarium:sed ipsum sentien
do dicit primo qđ ideo hic contēnitur hec proba
tio fame:ita vt de ea nulla fiat mētio:quia etiam
in antiquis factis sola fama nō probat.Secūdo
dici posse dicit ꝑm Host.qđ ideo hic non curatur
de fama:quia alia iudicia sic euidēter reproban-
tur qđ prestāt adminiculum cōtra famā que po-
tuit oriri ex falsis instrumētis de quibꝰ sequitur
alias suffecisset fama cū alijs adminiculis de quo
remittit ad dictū.c.preterea.Nota bene ex primo
dicto Host.qđ fama non releuat qñ alie proba-
tiones reprobantur.Secundo perpetuo nota qđ
fama cum alijs adminiculis probat dominiū in
antiquis factis.qđ tamen ego simpliciter nō ad-
mitto nisi saltem illa adminicula facerēt semiple
nam ꝓbationē.de quo vide qđ dixi latius in.c.ve
niens.el.j.ꝫ.de testi.vbi tractaui effectū fame.⁊ ꝑ
Bar.in.l.de minore.§.tormēta.ff.de questi.⁊ vi-
de Inno.in.c.illud.de p̄sump.in fi.⁊ qđ dixi in.c.
cū ad sedem.de resti.spol. Tertio ad istū text.re-
spōdet Jo.and.qđ hic pars nitebatur ꝓbare fa-
mam:sed non ꝓbauit.vt colligitur ex tex.ibi nite
batur.⁊ per hoc euitatur aliud cōtrarium quare
testes non releuauerunt abbatem cū deposuerūt
qđ a.lx.annis ⁊ infra ⁊c.nam testes non sic depo
suerūt sed abbas nitebatur sic probare.Uel dic ⁊
quarto vt dixi in.c.licet ex quadā.ꝫ.de testibus.
qđ in factis antiquis que sui natura non possunt
probari nisi per famā tunc fama multum opera-
tur.Secus in alijs que sui natura potuissent vere
probari licet per negligentiam partis probatio
propter antiquitatem sit facta difficilis vt in do
7 minio probando.¶ †Oppo.tertio contra vnum
a notabile et cōtra textum.Innuit enim[a] iste text.
b in ver.instrumētū.qđ notarius[b] possit per alium

instrumentū scribere contra text.in auꝫ.de tabel.
§.nos autem.vbi text.videtur velle qđ notarius
debet per se totum cōplere.Soluit hic Hosti.qđ
licet tex.hoc innuere tacite videatur: non tamen
est verū si hoc facit scribi per manum priuatam:
sed nec etiā per publicam nisi iudicis authoritas
interueniat.vt in dicta auꝫ.⁊.j.eo.c.penul.⁊ vlti.
Jo.and.remittit ad Spec.de instru.edi.§.restat.
versi.quid de hoc.et ibi Specu.nil approbat.sed
Jo.an.latius prosequitur post Nicol.matha.in
§.instrumētis.ver.item opponitur.vbi in effectu
videtur velle qđ si tabelliones sunt per se sine sta
tione:tunc ipsi qui fuerunt rogati debent per se
instrumētum totum scribere ⁊ complere.vt in di
cto.§.nos autē.nisi subsit cōsuetudo vt vnus no
tarius possit scribere instrumentum ex protocol
lo alterius que seruanda erit.argu.c.cū dilectus.
j.eo.⁊.l.j.C.que sit lon.consuet.Si autē in statio-
ne est magister ⁊ discipulus ⁊ ambo audiūt tunc
potest discipulus scribere ⁊ magister se subscribe
re nec hoc impugnat.d.§.nos autē. Aduerte ta-
men quia glo.ibi intelligit quādo etiam discipu
lus fuit rogatus.⁊ credo qđ etiam fuit de mente
Jo.an.in loco prealleg.vbi vide latius per eum
do.Ant.lente hic transit.dicit enim se putare qđ
de iure toleraretur instrumentum si ambo essent
rogati ⁊ quilibet se subscriberet ⁊ vnus scriberet
et sic dicit seruari bononie.Sed de hoc non dubi
to nam impossibile est qđ scribāt ambo. videtur
tamē do. Anto. sentire qđ regulariter notarius
qui non est magister non possit per aliū scribere.
Idem sentit glo.in.l.generali.C.de tabu.lib.x.et
in.c.cū.p.j.e.d.Card.j.eo.dicit se consuluisse no-
tarium posse per alium etiā priuatuꝫ scribere in-
strumentū dūmodo ipse qui fuit rogatus se sub-
scribat.ad hoc.xij.q.ij.cum redēptor.⁊ hoc.c.in-
ducendo.vt.ꝫ.⁊ in auꝫ.de tabel.§.antepe.⁊ pe.et
in auꝫ.de instru.caut.§.in his vero.mouetur hac
ratione:quia industria tabellionis non eligitur
in scribendo: sed vt det fidem gestis quam satis
prestat in se subscribēdo.⁊ hoc mihi satis placet ⁊
in multis locis de consuetudine obseruatur.Nec
obstat.§.nos autē.quia dico considerata ipsius
mente potius facit contra.nam emanauit ibi illa
prouisio quia ille qui rogabaꝛ non audiebat ver
ba cōtrahentiū:sed alij cōmittebat ⁊ ipse postea
se subscribebat:secꝰ ergo si ipse rogatus fuit pre-
sens ⁊ postea scribat per alium maxime eo dictā-
te ⁊ in fine se subscribat:vt in regula qui per aliū.
de reg.iur.lib.vj.⁊ in.c.mulieres.§.j.de sen.excō.
vbi mādans dicitur vere facere quo ad iuris effe
ctum. Item de hoc videtur text. hic a contrario
8 non cauillando literam.¶ †Quarto oppoñ.per
rationem litere contra tex.nam dicit litera quod
meum est ex vna causa ⁊c.sed ista non erant mo-
nasterij:quia priuilegium luitardi erat falsuꝫ:er
go donatio imperatoris debuit valere.arg.de re
sti.in integ.constitutus.Sol.dicit Inno.et Ho-
stien.post eum qđ ideo non valuit factum impe-
ratoris:quia nō intēdebat illa bona de nouo do
nare monasterio cum crederet propter donatio-
nem precedentem luitardi quam credebat tenere
illa bona esse monasterij.reperta enī falsitate pri-
mi priuilegij corruit ipso facto confirmatio.nam
in donatione intētio est necessaria.insti.de dona.
§.⁊ in summa.⁊.C.de dona.l.nec ignorās. Item
sicut non tenet sentētia lata ex falso instrumēto:
ita ⁊ priuilegiū ex falsa causa vel falso instrumen
to cōcessum nō tenet.C. si ex fal.instru.l.j.⁊.ij.qđ
bene notabis.Si autem in primo originali priui
legio non apparuisset falsitas vel illi non innite-
retur princeps:sed diceret talia ⁊ talia tibi conce
dimus ⁊ confirmamus:tunc non quereretur ꝑm
Innoc.que sint concessa ⁊ que confirmata: quia
in qui-

¶ Addđ an nota-
rius possit ꝑ aliū
scribere Alexan.
consil.cxxviij.j.li.
Anto.Francis.
¶ Circa ħ an no
tarius possit per
aliuꝫ scribi facere
instrumētū et illi
se subscribere qñ
forsan est impedi
tus ipsemet scri-
bere: dicas qđ si
scribēs scribit de
mandato notarij
rogati de instru-
mēto de quo mā
dato notariꝰ sub
scribēs dꝫ in sub-
scriptione fidē fa
cere vꝫ talis sub-
scriptio ꝑinde ac
si ipse notariꝰ p̄n
cipaliter scripsis-
set:qꝛ subscribēs
se scripture alte-
riꝰ manu scripte
de suo mandato
censetur totā scri
pturaꝫ scripsisse.
l.si ita stipulatus.
ī.§.chrysogonꝰ.⁊
ibi ꝑ Bart.in pe.
col.et ꝑ Ange.et
Alex.ibi.de verb.
obli.⁊ ħꝛ ꝑ Bal.
in.l.hac ꝯsultissi-
ma.⁊ in.l.cū anti
quitas.in vlt.col.
C.q test.fa.pos.et
ħꝛ ꝑ Bal.in auꝫ.
cōtra qui ꝓpriā.
C.de nō nu.pecu.
et ꝑ Alex.in cōsi.
clxvij.in.ij.parte
consil.et adde qđ
subscriptio nota
rij archiui publi-
ci copie instr̄i dā-
di alicui sufficit li
cet testes trāsum
ptioni interfue-
rint.ita Bart.in
rubri.de fi.instru
men.in.ij.colum.
et de subscriptio-
ne notarij facien-
da instrumento
vel sententie qua
liter fiat et quid
opereꝛ: vide per
Specul.in tit.de
instru.edi.in.§.
instrumētū.in v̄.
item qđ non est a
tabellione.⁊ itit.
de sen.ꝑla.ī.§.vt
autē.ī v̄.notariꝰ.

¶ Priuilegiũ cõfirmationis impetratũ a papa vel a principe si sit surreptitiũ: puta qꝛ sit ɔfirmatoriũ alicuius instr̃i qd erat falsuz vel alicuius ɔtractus simulati ⁊ de his nõ sit facta notitia pape vel principi cõfirmãti talis ɔfirmatio nihil penitus operaꝛ etiã qd est fortius si in cõfirmatiõe apponanꝛ illa ṽba ɔfirmamus actũ si de se est validus alias de nouo concedimus nihil operatur etiã si adesset qd est forti⁹ clausula supplẽtes de plenitudine potestatis oẽs defect⁹ [a] tã iuris ꝙ̃ facti si q sunt adhuc stãtibus oĩbus istis clausulis ɔfirmatio nil valet ⁊ nihil operaꝛ ꝓpter vitium surreptionis vt hic latius per istũ qd no. qꝛ frequẽtissimũ est. [b] ad p̃dicta etiã facit illud qd not. Bart. in. l. j. ꝑ gl. j. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris. vbi etiam aliĳ doctores ꝙ si papa cõfirmat priuilegia alicui ecclesie vel princeps ɔfirmat statuta alicuius ciuitatis itelligitur solum cõfirmare que iusta sunt et non alia. [9] idem dicit Bal. in. c. in presentia. [c] in. v. colũ. de probatio. ⁊ in. l. cum opꝫ. in prin. post Cy. ibi. C. de bonis que libe. et in l. j. in. j. colũ. ff. de constitu. princi. ⁊ in. c. j. vbi omnino videas aliq̃ pulchra ad ꝓpositũ in titul. per quos fiat inuesti. ⁊ in. l. j. C. de mono. et ĩ l. iĳ. C. de p̃ci. impera. offe. Ludo. ro. in ɔsi. ccxxviĳ. incipi. viso instrumẽto ⁊ tit. qõnis

in quibus nõ valet cõfirmatio per cõsequẽs non valet concessio. hec enim videtur principis intentio quasi diceret in omnem euẽtum volumus vt monasterium hoc habeat siue vt donata siue vt confirmata. ⁊ hoc verum secundum eum nisi per surreptionem[a] priuilegium sit obtẽtum vt hic. ⁊ j. c. primo. ⁊ hec verba bene notabis quia faciũt ad multa. dic etiam qd in priori casu cessaret interpretatio pape si sub cõditione donasset: puta si dixisset donationẽ talem cõfirmamus si tenuit: et si nõ tenuit de nouo damus: vt voluit hic Joan. and. et bene. Item dico dispositionem huius c. procedere circa p̃dicta etiam si princeps confirmasset apposita illa clausula supplentes de potestatis plenitudine si quis defect⁹ interuenerit ⁊c. ratio qꝛ per illam clausulã solũ suppleꝛ defect⁹[b] cõmissus circa iuris solẽnitatẽ. secus si alius suberat defectus: puta quia illegitimus vel falsarius literarũ vel quid simile. ita notanter dicit Spec. in titu. de leg. §. nunc ostendendum. versicu. xviĳ. Sentit Host. in. c. de transac. ⁊ idem vbi esset defectus potestatis. vt in clem̃. pastoralis. §. ceterum. de re iudi. fortius ergo vbi esset defectus consensus: vt puta quia priuilegium fuit fabricatum vt hic. princeps enim non intendit talia confirmare: quia nec proprie in talibus cadit confirmatio cum nullum subsit fundamentum. facit qd not. Innocen. in. c. quod sicut. de elec. idẽ dico eadem ratione vbi cõfirmasset ex certa sciẽtia. non enim videtur velle supplere hos defectus naturales. argu. in. l. nec ignorans. prealle. ¶ †Et hec possunt adduci ad questionem quotidianam an presupposita[c] cõfirmationis validitate sufficiat ad probationem prius concessorum producere ipsam confirmationem an sit opus probare aliter ipsa prius donata et concessa et postea confirmata. Solut. ex dictis Innocen. que ponit hic obscure Joan. andr. vt iacent colligi potest ⁊ credo quod Inno. posuerit hec in addi. quia communiter in originali Inno. hec nõ reperiũtur dicit enim qd priuilegia cõfirmatoria sunt his meliora que cõceduntur ad instar: quia in confirmatoriĳs dꝛ de re aliqua qd sit donata vel vẽdita ⁊ pro tali habetur: nec intelligitur per p̃dicta ṽba donatio confirmata licet in priuilegio dicaꝛ in principio confirmamus omnia habita et habenda nisi ea que dãtur vel statuũtur principaliter innitãtur cõfirmationi: ita qd confirmatio est principalis causa quare sit donatum vel statutũ: et non ponitur cõfirmatio narratiue tantum. et dicit repetẽda que

in antepe. col. Sicut videmus in confirmatione feudorum quam princeps facit: quia solum vera ⁊ legitima feuda dꝛ confirmasse ⁊ non alia. tex. est de hoc valde no. in. c. j. ⁊ ibi Bal. no. in ti. per quos fi. inuest. ⁊ in aliĳs locis preal. ⁊ sic vides qd papa vel princeps ɔfirmãdo priuilegia non semper intelligiꝛ de nouo dare etiã si sint inualida. Accedat etiam illud qd pulchre voluit Bal. in. l. oẽs. in. viĳ. col. s̃. de iusti. ⁊ iur. vbi elegãter dixit qd si papa vellet posset expresse cõfirmare statuta cõdita cõtra libertatẽ ecclesie: tñ in generali confirmatione statutorũ non intelligitur cõfirmasse statuta cõtra libertatem ecclesie. de quo dicto ⁊ eius veritate ibi vide latius per Bal. ⁊ do. meum do. Jas. de may. Ad predicta etiam faciunt no. per Alex. Imo. ⁊ latius per do. Jas. in. l. more. in x. col. ⁊ seq. ff. de iurisd. om. iudi.

¶ Adde quid operetur clausula supplẽtes omnẽ defectũ. Alex. consi. lxviĳ. j. lib. ⁊ de cõfirmatione pape quo ad statuta: eundem consi. lxix. j. lib. ⁊ vide quo ad questiones abbatis Are. cõsi. viĳ. ⁊ consi. xv. ⁊. lxĳ.

b ✠Sebasti. Sapia. ¶ Defectus. Uide Feli. in. c. postulasti. col. xv. de rescrip. vbi allegat concor.

c ✠Sebasti. Sapia. ¶ Presupposita. Uide Card. in cõsi. cxix. inci. monasterium sancti Iuliani. col. vj. Gemi. in. c. j. in princ. col. iiĳ. de sen. excom. in. vj. Ang. in. l. si donatio. C. de donatio. Feli. in. c. ĳ. colum. xviĳ. versi. leges incerte. s̃. de rescrip.

d ✠Sebasti. Sapia. ¶ De necessitate. Qd p̃dicta clausula nil operetur concludunt doc. cõiter in. d. l. edita. Sed Jas. ibi. col. fi. limitat tripliciter: primam tamen limitationez reprobat. vltimam reprobat Decius in. c. licet causam. col. xviĳ. versi. septimo limita. de proba.

¶ Et cũ Bar. tenent ibidẽ aliĳ p̃sertim Sali. in. xi. col. Far. in. l. non solum. §. morte. in. x. col. ff. de ope. no. nun. ⁊ in. l. cum ꝓcurator. §. si dñs. ad fi. j. col. eo. tit. ⁊ in. l. nesennius. in. j. no. per illũ tex. ff. de neg. ges. cum aliĳs cõcordã. ibi signãter per do. Alexã. Imol. bene facit quod decidit Bald. in. l. tres denuntiationes. ad fi. ad vlti. q. C. qñ ⁊ qñ iu. ɔfirmat istã deci. vltra alios dom̃. Jas. de may. in. l. edita. in antepe. col. C. de edẽ. per illud qd singul. et forti⁹ decidit bal. ĩ authẽ. hodie. ad fi. C. de iura. calũ. vbi decidit Bal. post lit. cõtest. qñ nõ est licita emendatio vl' mutatio libelli non posset fieri etiam de consensu vtriusq; partis: ꝙ̃tominus ꝓpter solã contestatione vnius. et de ista clausula saluo iure addendi vel minuẽdi vide oĩno Bal. in. d. l. edita. in repe. paduana. in. ĳ. colũ. pen. charte ma. ĩ versicul. itẽ dubitatur an clausula saluo iure ⁊c. vbi inter cetera limitat singl'r decisionem Bar. et communẽ ꝓcedere qñ clausula fuit concepta sub verbis quib⁹ vtiꝛ Bar. vbi. s̃. ⁊ Abb. panor. hic vez saluo iure addendi vel minuendi: qꝛ tũc etiam si aduersarius cõsentiret illa clausula adhuc nihil operaretur: ratio qd ꝓtestans ad ius se retulit dũ dicit saluo iure. secus si ita diceretur saluo mihi arbitrio addendi vel minuẽdi tũc ista clausula operareꝛ quod posset emendare vel mutare post lit. cõtest. alleg. tex. in. l. iĳ. in'ratione sui. ibi: ad ius retulit. C. de here. insti. quod reputat valde no. sed do. meus do. Jas. dũ legeret. d. l. edita. dixit hanc limitationẽ Bal. nullo modo sibi placere eo qꝛ arbitriũ non importat neqꝫ respicit meram volũtatem: sed iuris dispositionẽ ꝓut declarant Bar. ⁊ doc. in. l. si sic. ff. de leg. j. ergo illa ṽba saluo arbitrio regulãtur ꝰm dispositionẽ iuris ergo non est differentia dicere saluo iure vel saluo mihi arbitrio. imo plus tenuit ibi qd etiã si clausula ista ꝓtestationis cõciperetur per verba importãtia liberã ⁊ absolutã voluntatem adhuc ipsa nil operareꝛ: nec eius vigore posset aliqua emẽdatio vel mutatio fieri post terminũ iuris. hoc ꝓbat primo per rationẽ Bar. vbi. s̃. quam refert ibi Abbas Panormi. quia quando aliquid non pẽdet a volũtate partium: sed stat in dispositione iuris certe protestatio partium quomodocũqꝫ cõcipiatur nihil potest operari. secũdo quia si de consensu vtriusqꝫ partis non potest ista mutatio vel emẽdatio fieri. vt supra ꝓxime dixi in versi. confirmat. quãtominus poterit fieri per solam protestationem vnius partis tantum. Et si diceretur quod postꝙ̃ iam lis est cõtestata: ⁊ iam per lapsum termini ꝑclusa est via tũc ɔsensus vtriusqꝫ partis nihil operareꝛ. Sed nos loquimur qñ ꝓtestatio fit tꝑe congruo: quo casu post lit. cõtest. ⁊ sic post terminũ iuris debuisset esse licita emendatio vel mutatio quasi trahatur retro ad tẽpus facte ꝓtestationis. ⁊ respondet qd

not. in summa. C. de fal. cau. adi. leg. Secus dicit quãdo in priuilegio continetur. cõcedimus hoc priuilegium ad instar: quia tunc omnia que continẽtur et sequũtur cõcessa intelligũtur ad instar vnde si sequatur in eodez priuilegio: ⁊ donamus vobis talem ecclesiaz: intelligẽdum est ad instar. et idem si dicat decernimus vel statuimus. et idẽ si dicat: adĳcimus qd habeatis ius in tali ecclesia. vel si dicat: eam eximimus quia semper intelligitur ad instar. ⁊ intendit per hec verba Innoc. ꝰm Jo. and. quod necesse sit hoc vltimo casu probari istud ad quod fit relatio: facit. j. de prescrip. auditis. hoc patet etiam ex eo qd ipse Inno. subdit dicens quod qñ in priuilegio dicitur: eximimus omnes ecclesias vestras qui per nos sumpserunt regulam Augustini in quib⁹ has diximus exprimendas. hec verba ponentur narratiue. arg. ĳ. q. vj. hec quippe. ⁊ ideo nulla ecclesia expresse ꝓbatur nisi per eos probetur qd sumpserunt regulaz Augustini. hec sunt verba Inno. que ad literam refert hic Jo. an. que vt vides satis sunt obscura in primo mẽbro. Et credo qd mens Inno. fuerit distinguere inter priuilegia confirmatoria et illa que cõceduntur ad instar. vt primo casu si confirmatio sit ex certa sciẽtia: puta quia narrat seriose priorem cõcessionem ⁊ eam postea cõfirmat: tũc non sit necesse exhibere primam concessionẽ: sed sufficit sola cõfirmatio. secus vbi ita nõ narretur prima cõcessio: vt si simpliciter ⁊ generaliter diceret: cõfirmamus omnia habita ⁊ habẽda: ⁊ postea narratiue aliqua de donatione exprimeret: et hoc apertius voluit Spec. in tit. de instru. edi. §. nunc autem. in. j. col. sed in scdo membro vbi dicit qd aut instar talis predecessoris nostri concedimus ⁊c. tũc enim semper opꝫ qd doceatur de prima cõcessione. Et idẽ vbicũqꝫ concedens refert se ad aliud qꝛ tunc debet ꝓbari illud ad. qd fit relatio: ⁊ hec notabis in practica. nã quotidie impetranꝛ talia priuilegia cõfirmatoria vel ad instar: ⁊ originalia sunt p̃dita. ¶ Uenio nũc ad gl. ⁊ prime quatuor sunt faciles ⁊ expedite ꝑ supradicta.

[10] ¶ †Gl. v. querit an hec clausula saluo iure addẽdi ⁊ minuẽdi: sit necessario apponẽda in libello. rñdet ꝰm quosdã qd sic. arg. huius litere. Sed gl. cõcludit cõtrarium dicẽs qd ad cautelã poni potest sed non de necessitate[d]: quia apponatur vel nõ libellus mutari potest vsqꝫ ad lit. cõtest. ⁊ non postea. vt. l. edita. C. de edẽ. ¶ No. bene glo. ⁊ idẽ tenẽt hic cõiter doc. ⁊ Specu. in titu. de libel. concep. §. nunc videndum. circa fi. Sequitur Bart.[e]

hoc nihil valet ꝑ pterduo. Primo per regulaȝ.l. qḋ spōſe.C.de dona. ante nup. quā ibi no. Bar. nūꝙ̄ fallere. ſcḋo ꝑ aliam regulam q̄ ſumit̄ ex aureo tex.l. bonorum.ff. rē ratā ha. glo. in regula ratihabitionem. in.vj.in p̄n. declarat ꝓfundū bart: in diuina repe.l. ſi is qui ꝓ empto. ff. de vſuca. dicit ēt Bal.in.d.l. edita.in.d.repeti.paduana.in.iij.co.ꝛ in.d.l. neſenni⁹. i iiij.col.ff. de neg. geſt. qḋ ꝙ̄uis iſta clauſula ſaluo iure addendi ꝛc. nihil opet̄ ꝙ̄tuȝ ad facultatē emēdādi libellū ꝛc. opatur ſaltē iſtū effectū ſm̄ eū qḋ ille q ſic ꝓteſtat̄ non videt̄ cōnere agere ſed diuiſim. et ideo nō vr̄ ad aliqd ſe aſtringere.

¶ Idē dicit Inno. in.c. certificari. de ſepul. in ſimpliciter agente vt videat̄ intentaſſe oē ius ſuū vel ſibi competēs ſiue ſit ius cōe ſiue ꝯſuetudinarium. ꝛ intelligitur illō deduxiſſe qḋ ſibi pl⁹ cōferret ad victoriā obtinendā. et refert et reputat nō. Bald.in.l. generaliter. in.ij. col. ad fi.C. de epi. ſco.ꝛ cleri.

¶ Adde Alexā. conſi.cxxi.j.lib.

Sebaſti.Sapia.

b ¶ Falſuȝ. vide late per do. Andr. ſicu. in repe. rubr. de fi. inſtru. colū. xix. Bal.in.l. imperator.j. col. iiij. ff. de ſtatu homi. ¶ Anvitietur inſtrumētū ſi reperit̄ falſitas in idictiōe. vide.d. Anto.in.c.cū venerabilis. cir.fi. d reli. do.ꝛ p Bar.ī.l. ſi librari⁹. in.ij. col. ver. qn̄q; eſt errātū. de reg. iur. et ꝑ do. Ra.in.l. noiatim.ff. de cōditio. et demon.ꝛ dicit ibi Bar. ꝙ nō vitiat̄ inſtrm̄ ſi notari⁹ omiſit indi-

in.l. edita. ꝓallega. in penul. col. vbi dicit qḋ hec clauſula nihil operatur. ꝛ probatur ratione: mutare libellū non depēdet a volūtate libellātis: ſed a legis diſpoſitione. vt.d.l. edita. ꝛ in authen. qui ſemel.C. quō ꝛ qn̄ iudex. ergo proteſtatio partis nil operatur. vt no. in ſimili in.l. alimēta.C. de nego. geſt.ꝛ in.c.cū M. de cōſtitu. An ꝛ qn̄ libellus poſſit mutari addēdo vel minuendo vide plene per Bart.in.d.l. edita.ꝛ dixi aliquid in.c.ij. de libel. obla. ¶ Quero qḋ ius deduxit Abb. in hoc iudicio. Glo.vj. dicit qḋ omne ius cōpetens monaſterio: qḋ dicit patere per verbū pertinere⁹ poſitū in tex.ꝛ no. in hoc gl.ꝛ idem Inno. in.c.cū eccleſia ſutrina. de cau. poſ.ꝛ proprie. Et ex hoc ꝛ ex tex. no. qḋ in rei vēdicatione poteſt actor cōcludere rem reſtitui prout petebat iſte Abb. vt patet. in prin. non tamen intelligitur de nuda poſſeſſione ſicut quādo agitur poſſeſſorio: nec mireris: qꝛ rei vendicatio poſſeſſionem aduocat.C. de ali. iu. mu. cau. fa.l. vna.ꝛ tenēt hic Gof.ꝛ Jo. and.ꝛ vide qḋ no. in.c.ij. de dolo ꝛ contu.ꝛ per gl. inſtituta. de actio. in prin. ¶ † Quero dicitur hic in tex. qḋ priuilegiū Henrici cōferebat vel etiā cōfirmabat. videtur enim hoc impoſſibile. arg. in.c.fi. de inſtit. Soluit gloſſ. in verbo vel etiā cōferebat qḋ Henric. cōferebat tanꝙ̄ dn̄s ꝓdicti comitis: quia ille comes non potuit alienare feudum etiam in eccleſiam ſine licētia dn̄i. no. hoc dictū. ſed dic de hoc plenius ꝛ melius. vt not. in.c.fi. de reb. eccle. non alie.ꝛ in.c. que in eccleſiarum. de cōſti. Scḋo ſoluit vt dicitur in tex. qḋ ad alia referebatur confirmatio ꝛ ad alia cōceſſio. Alij aliter dicunt que referre non curo: quia tex. met hoc declarat et ſupra aliqua tetigi circa virtutem huius confirmationis. Nam dicebāt primo qḋ confirmatio reſpicit hoc caſu vtile dn̄ium qḋ habebat vaſallus. in quo trāſferendo licētia dn̄i erat neceſſaria. Collatio vero reſpiciebat maius et directū dominium qḋ habebat dn̄s: qḋ tn̄ nō placet Inno. quia non eſt credendum qḋ dn̄s per hec verba voluerit a ſe directum dominium abdicare. nec etiā potuiſſet ſi voluiſſet ſm̄ Hoſt. argu. in.l. legatus.ff. de offi. preſi. hoc vltimū eſt falſum quia ſm̄ hoc non fuiſſet valida Conſtantini donatio facta in eccleſiā. Cuius contrarium cōiter tenetur ꝛ ꝓbatur in.c. fundamēta. de elec. li.vj. cū ſi. Item dic qḋ primū eſt cōtra hūc tex. qui interpretat̄ donationē referēdam ad alia bona que cū non fuerunt expreſſa per nos exprimi nō poſſunt. ¶ † Glo. in ver. conſumptum. querit in quibus locis cōſumptio vel abraſio inducat ſuſpicionē. reſponde vt in ea quā no. Idem dicūt Jo.ꝛ Gui. in teſtium coactione vel in iuris narratione. Itē ſm̄ Innoc.ꝛ Jo. an. in nominibus iudicū vel partium vel rerū ſuper quibus eſt litigium vel in data vel in narratione ſeu cōcluſione iuris vel correctione atteſtationū et in multis alijs que iudex diſcretus poterit intueri.ꝛ vide de hoc qḋ notatū fuit.ſ.co. ex literis. dicit tn̄ Inno. iudicem debere attēdere ſi contra iſtas ſuſpiciones appareant alie in contrarium. vt in.c. penul.ꝛ vlti. de cri. fal. dicit etiam qḋ plus reddit reſcriptū ſuſpectum raſura ꝙ̄ cōſumptio per.c.fi.ſ.eo.ꝛ de confir. vtil. vel inuti. in.c.cū dilecta. qḋ no. ¶ † Glo. in ver. indictionis. facit quatuor. primo querit an indictio ſemp debeat inſeri in inſtrumēto: ꝛ dicit qḋ ſic. addit quedā alia inſerenda: Tu de hoc dic vt plene dixi in.c.j.ſ.eo. tit. ¶ Scḋo querit an inſtrumētum debeat edi cum die ꝛ cōſule. dic vt plene dixi in.c.j. de probationi. ¶ Tertio querit quid ſit indictio. ꝛ reſpōdet qḋ eſt quidā numerus annorum conſtans ex tribus luſtris ꝛc. vt in gloſ.ꝛ dic qḋ quinq; anni faciunt vnum luſtrum.ff. loca.l. itē querit̄.ſ. qui impleto. et dicitur indictio ab indicendo quia in ſingulis xv. annis indicebantur tributa a romanis. nā in primis quinq; annis indictionis dabat̄ romanis tributū in ferro pro armis. in ſecūdis in argento pro ſtipendiarijs. in tertijs in auro ſeruando pro republic.ꝛ de hoc.C. de iuſti. cod. cōfir.l. vna. in fi. et per gl. in aut. vt prepo. no. imper. in verbo indi

ctionis. ſimile no. de triplici corona imperatoris: quarum vna eſt ferrea: alia argentea: alia aurea: in clemen. romani. de iureiuran. ¶ Quarto ꝛ vlti. querit glo. qn̄o poteſt perpendi falſitas inſtrumenti ex falſa indictione. ꝛ cōſequenter querit qn̄o dignoſcatur quota indictio currebat anno cōfecti inſtrumēti. Reſpōdet in effectu qḋ debet prius videri quotus annus dn̄i currebat tunc et diuidātur anni dn̄i per.xv.ꝛ quicquid ſupereſt a xv. ita qḋ non cōpleat.xv. additis trib⁹ annis talis debet eſſe indictio in inſtrumēto.ꝛ ſi nō eſt talis falſum eſt inſtrumentū ſm̄ gloſ. ¶ No. plura ex hac particula glo. primo regulam ad indictionem inueniendā vt diuiſis annis dn̄i per quindecim addātur tres anni reſiduo. et dic⁹ qḋ illi tres anni adduntur quia anno natiuitatis dn̄i tertia erat indictio. ¶ Secūdo no. qḋ ſi indictio eſt falſa puta quia non cōcor. modo ꝓdicto cum annis dn̄i reddit̄ inſtrumētum falſum[b]. hoc non eſt: indiſtincte verū. ſed dic vt no. Jo. an. ſuper data. vj. lib. in nouella.ꝛ per Bal. in.l. ſi librarius.ff. de reg. iur. et per Spec. in tit. de inſtru. edit.ſ.j. iuxta prin.ꝛ.ſ. inſtrumentū. verſi. itē qḋ non eſt.ꝛ Archidia. xxiij.q.v. de liguribus. ¶ Item no. tertio ex gl. qḋ anni dn̄i cōputantur[c] a natiuitate. quidam tamen cōputant ab incarnatione. vt in.c. in noīe dn̄i. xxiij. diſt.j. tamen cōputatio videtur rectior: de quo vide p do. de Ro. ſua deciſ. xliij. An autem dies ꝛ conſul ꝛ ſimilia debeant poni in inſtrumento priuato plene dixi in.c.ij.ſ.eo. per que decido que hic notauit Hoſt. de ꝓcuratore cōſtituto per literas cōfectas ſine die ibi dixi. ¶ Not. glo. in ver. magis. que innuit chronicā in iudicio probare.ꝛ vide gl. in.c. venerabilē. de elect. in ver. trāſtulit.ꝛ Bar.in.l.j.ff. ſi cer. pe. ¶ † Glo. in ver. mētio. colligit qḋ in priuilegijs fienda eſt mentio ſententie ſicut ꝛ cōpoſitionis ꝛc. Ego hoc credo verum qn̄ priuilegium eſſet cōtra ſententiam vel cōpoſitionem: quia princeps in dubio non intelligitur ſeu preſumitur velle venire contra ſententiam vel cōpoſitionē de eis mētione non habita. vt in.c. ex multiplici. de deci.ꝛ in.c.cū olim. de preſcrip. Si autem priuilegiū eſſet ſm̄ ſententiā non video ad quid ſit neceſſe facere mētionem de ſentētia cū quis poſſit multiplicare titulos. vt in ca. poſt electionē. de cōceſ. ꝓbē.ꝛ.ſ. in gloſ. in verbo qḋ meū. in fi. ¶ † Oppo. cōtra tex. in ver. nec atteſtationes.ꝛ videtur qḋ iſte atteſtationes debuiſſent valere inter alias perſonas. vt in.c. cum cauſam.ꝛ.c. cōſtitutus.ſ. de teſti. rn̄det glo. in verbo nocumentū: qḋ partes non cōpellātur tales atteſtationes recipere vt hic. ſed bene poſſent cōi conſenſu approbare. de quo vide qḋ dixi in.d.c. cum cauſam. ¶ Sed cōtra hoc ꝛ cōtra text. opp. videt̄ enim qḋ ex neceſſitate iſte atteſtationes ꝛ ſentētia debuiſſent preiudicare archiepō cum ipſe tulerit ſententiam pro monaſterio: ꝛ ſic in fauorem monaſterij. ad hoc.j. de re iudi. Quis.ꝛ.l. ſepe.ff. de re iudi.ff. de pig.l. fideiuſ.ſ.j. Sol. multiplex primo ſm̄ Inno. iſte archiepiſcopus iudicauit ex neceſſitate officij non autē volūtate. Officium autem neceſſarium non debet eſſe alicui damnoſum. de elec. cū non deceat. lib. vj. Jura autem cōtraria loquūtur quādo quis poteſt alium remouere a iudicio ꝛ non remouit. de quo in.d.c. Quis. vel qn̄ ſubſcripſit ſe vt teſtis in re ſua que alteri obligabatur: vt in dicta.l. fideiuſſor. idem quando exerceret aliud officiū volūtarium: vt quia eſſet aduocatus vel teſtis.l. antepenul.ff. de in offic. teſta. in.c. er literis. cum ibi no. de tranſact. Sed officium iudicādi eſt neceſſariū.ff. de mune.ꝛ hono.l. munerum.ſ. iudicandi. ¶ No. bene hāc ſolutionem que cōmuniter approbatur a doctoribus.ꝛ relata ad tex. probat hoc dictū ꝓcedere etiam in iudice delegato qualis erat iſte archiepſ. Sed ego dubito an ſit vera maxime relata ad text. quia cauſa fuit hic cōmiſſa per imperatorem qui non habebat iuriſdictionem in archiepm̄.ꝛ per cōſequens non neceſſitabat eū.ꝛ ſic non poterat dici officiū neceſſariū: ſȝ poterat ſe excuſare et fuiſſet iuſta cā non

ctionē ꝑ errorē: vel dc q̄ ctiā p Bal.l. imperator.ff. d ſta. homi.ꝛ adde hic q. que fuit femis i facto. ꝓducebat̄ inſtrm̄ cōfectum pariſijs qḋ nō habebat indictionē aduerſari⁹ opponit: allegabat̄ qḋ ꝯſuetudo pariſijs dictabat qḋ non apponeretur indictio que cōſuetudo vȝ vt optie ꝓbat̄. in.c.cuȝ dilectus.j.co. deficiebat aduerſari⁹ ꝓbare ꝯſuetudinē: quia difficile erat ire pariſios. ꝓ teſtib⁹ repertū fuit dictū ſing. Bal. i l.j. in fi.C. ad vell. vbi dicit qḋ ſi ꝑs volēs ꝓbare conſuetudinem ꝓducit in iudicio ſex vel octo iſtrā pariſijs ꝯfecta i qb⁹ nulla eſt indictio qḋ ſatis erat ꝓbata cōſuetudo qḋ eſt dictum ius. ¶ Addo an omiſſio indictionis vitiet iſtrā. Ro. ꝯſ. cccxxv.ꝛ an ꝓbetur cōſuetudo ex eo qḋ octo inſtrā ꝯfecta ſunt abſq; indictione. vide quod voluit ideȝ Abb. conſi. liiij. Anto. Franciſ.

¶ Circa materiā indictiōis.ſ. qn̄o dicat̄ et qualiter cōnumeret̄ et qn̄ ann⁹ idictiōis incipiat et qn̄o apponat̄ in inſtrīs ꝛ quare ſit iuēta: vi᷑ plene p Spe. in ti. de inſtr. edi. in.ſ.j. in ver. poſt annos.ꝛ ſi. breuiter.ꝛ ſe.ꝛ vide gl.j. cōſti.C. et aliā gloſ. in rubr. de indic.C. libr.x.

¶ Qualr̄ computādi ſunt ān dn̄i vide gloſ. or. in fi. i aut. vt ꝑpo. no. ipe. q̄ dr̄ qḋ a natiuitate. ſȝ Jmo. in.l. de diuiſione. ff. ſolu. ma. diſtinguit vt ibi p eū.ꝛ vide Domi. poſt Arch. i.c.j. de re. domi. vbi dicit ꝙ anni dn̄i cōputātur ab icarnatione. et ita ēt tenet Do. in.d.c. in nomine dn̄i. in. xx. nota. xxiij. diſt.

¶ Et vide tex.i.c.cũ venerabilis.de religi.do.⁊ tex.in.l.solennib⁹.C.de rei vẽ.⁊ in.l.ad ꝓbationẽ.C.loca.gl.in.ver.quodã iure.in.d.c.cũ vene.⁊ gl.in.l.qui vniuersas.§.qð per colum.ff.de acqui.pos.⁊ vide Bar.in.l. ꝙuis.ff.co.Itẽ vide do.de Ro.in anti.deci.ciiij.alias.cxiiij.itẽ vtrũ per perceptionẽ pẽsionis ꝓbeť possessio vide per do.Ant.in.c.cũ venissent. in.iiij.col.de resti tu.spo.

¶ No.ad intellectum.l.si quis cõ ductiõis.C.loca. ⁊ adde quod eius dispositio hz locũ in ↄctu cõmodati ⁊ in aliis cõtractibus vt dicit Pau.de cas.in.l. cõmodare.ff.cõmo.ita dicit no.ĩ l.rem alienã.ff.de pigno.act.⁊ dicit ipse do. Paul.in d.l.rem alienam. ꝙ doc.dicunt qð hz locũ ĩ oĩ alio ↄctu ex q̃ oriť obligatio rẽ restitui. ⁊ ibi est gl. volẽs qð.d.l.si qs cõductionis:hẽat locũ in ↄctu precarii. supradicta limita ⁊ declara vt ꝑ Pau.de cas.in.l. q rẽ suã.ff.depo.

¶ Adde an ꝑ locationẽ ꝓbeť dominiũ. Alex.ↄsi. x.⁊.xii.⁊.xliiij. Anto.Francis.

c ¶ De hoc an ꝓbeť dñiũ ꝑ instrumẽtũ locationis. dicas qð nõ ꝓbatur nisi ꝓbaretur titulus et qð etiã fuit locatori soluta pensio vide per Bar.in.l.ad probationez.C.loca. ⁊ vid Pau.de ca. in cõsi. cclxxxi. dicit tamẽ Bar.i.l. nõ ab re. C.vnde vi.qð lz nõ ꝓbeť dñiũ per talẽ locationem facit talis locatio locantẽ ꝑsumi dñm:de quo ꝑ Alex.i ↄsi. x.⁊.xii.in.iiij. parte ↄsi. ⁊ de multis modis ꝓbãdi dominium vide per Spec.in ti.de loca.in.§.vi.in ver. lv.⁊ seq.⁊ in ver. cxlviii.⁊ vide etiã ꝑ Bar.⁊ Bal.in l.cũ res.C.de probationibus.

¶ Et vide Pau. de cast.in.l.et hec distinctio.§.cum fundũ.ff.loca.⁊ si non posuerit dato qð alius socius qui remañsit vtatur tota domo debebit soluere partẽ pensionis que contingebat socio qui se absentauit secundum Imo.in.d.l.duo fratres.ff.de acqui.here.

d Anto.Franci. ¶ Circa hoc qð hic dr de socio dicas qð socius põt inuito socio vti re cõi vel cõducta ad vsum destinatũ:puta domo ad habitandũ:naui ad nauigandũ:sylua ad incidendũ ligna.vt est gloss.in ar-boribus.in.§.nauis.in ver.nauigeť.de vsufruc.⁊ põt etiã ducere in domũ cõem vel cõiter cõductã amicũ suũ socio inuito.vt per Bar. Ang. ⁊ Alex.in.l.si stipulatus fuero ꝑ te.ff.de verbo.obl.qð tñ intellige verũ nisi vellet inducere in domo inimicũ socii ipso socio inuito.ita Bal.no. in.l.i.in.ii.col.C.qui testa.fa.pñt.nec posset inducere aut retinere cõcubinam vel inducere meretrices inuito socio in domo.ita Bal.i.l.si ↄuenerit.ff.ꝓ socio.⁊ adde qð socius põt aliũ loco sui eq̃ idoneũ inducere ĩuito socio⁊ hoc habebit iudex arbitrari an sit eq̃ idoneus vel sit honesta ꝑsona.vt ꝑ Bart. late in.l.i.ĩ vi.col. C.qui testa.facere possunt.

Sebasti.Sapia.

¶ Glo.vide moder.late in.l.i.C. qui test.face.pos. vbi Bal.dicit gl. in.d.§.fi.institu. loca.eẽ singularẽ ⁊ de veritate vide ꝑ Alex.in.l.serui electiõe.§.labeo. ff.d leg.i.⁊ Ang. in.l.duo fratres. ff.de acquirẽ.heredi.vbi ponit an si plures scholares cõducunt domũ et vnus recedat:an illi qui remanẽt debẽt soluere pro parte illius qui recessit.

e ¶ Unde si vnus ex sociis scholaribus q simul conduxerũt domum ita alte legit qð impedit aliũ studere potest cõpelli vtili act.pro socio vt ab hoc desistat vt hic per do. Anto. ⁊ adde qð etiã vnus ex scholaribus non põt inuito socio retinere meretrices ĩ domo:vt dicit gl. in.l.non aliter.ff. de vsu ⁊ hab.imo põt repelli socius de societate scholariũ si alius sit rixosus ⁊ scandalosus.vt.l.si conuenerit.ff.ꝓ socio.⁊ est bon⁹ text.in.c. ex lr̃is.de consti. et tenet do.Ant. in ꝓemio Greg. in.v.colũ.et vide quedã alia ad ꝓpositum que ibi scripsi post eum.⁊ vide ad predicta Ange.de aret.in.§.fi.instit.loca.in penul.colum.⁊ dicit Bal.in.l.i.C.si de momen.pos.fuerit appel.quod ab hac sententia nõ poterit appellari quia celeritatem desyderat:si tamen scholaris vagãdo in scholis doctorem legẽdo impediret non per hoc debebit a legendo desistere vt est gloss.xliii.dist.c.scimus.quam ad hoc alleg.Roma.in.l.i.ff.solu.matri.ſm Alex.ibi.

non acceptandi vel alteri non subdelegandi.vt no.in.c.pastoralis.de offi.dele.Itẽ notarius habet officiũ publicũ ⁊ dicitur seruus publicus.et tamen si scribit aliquid contra se facit sibi preiudicium:vt est text.in.l.vxori.in fi.ff.de fal. In contrarium tamen pro dicto Inn.facit.c.suborta.ĩ.de re iudic. sed certe potius facit pro:si bene ponderetur.nam loquitur in ordinario.Itẽ papa ibi protestatus est de suo iure.Secũdo soluit Inno.qð archieps tulerat hic sentẽtiã super possessione tñ:nũc aũt agebať petitorio merito sibi nõ debebat preiudicare.ff.de acqui.pos.l.naturaliter.§.nihil cõe.Hec sol.licet sit vera in se ⁊ ꝓbeť. in.c.fi.de cau.pos.⁊ ꝓprie.tñ nõ cõgruit litere que fundat se qð res fuerat inter alios acta nõ q2 ad aliud nũc agebať.Tertio soluit qð ex nouo iure potuerũt ista post sentẽtiã ad mediolanẽsez ecclesiã peruenire.Hec sol.mihi nõ placet:q2 monasteriũ ſm hoc debuisset obtinere nisi archieps ostenderet de iure suo:q2 semel dñs semper presumiť dñs:nisi ꝓbeť cõtrariũ.vt in.l.siue possidetis.C. de ꝓba.dixi in.c.cũ ad sedẽ.de resti.spol.Quarto soluit Hosti.dicẽs cũ effectu qð sñia lata ꝑ archiepm non potuit preiudicare ecclesie:quia aut archieps sciebat factũ et delictũ nõ debuit preiudicare ecclesie:vt in regula delictũ.de regu.iur.li.vi. ⁊ de in integ.resti.c.i.lib.vi.Aut ignorabat ⁊ debet esse ꝓbabilis ignorãtia excusata.in.d.c.apostolice.de cle.excõ.Cõtra hãc solutionẽ facit quia tex.nõ fundat se super hac ratiõe:sed quia res inter alios acta.vnde litera ista magis facit pro prima solutione Inn.nisi obstarẽt contraria supra formata.Sed euitãdo omnia credo posse dici qð respectu ecclesie cuius noĩe agebať satis dr sentẽtia inter alios acta.nam archieps tulit sententiã nõ noĩe ecclesie vel tanꝙ eius minister sed potius vt delegatus imperatoris qui forte tãꝙ dñs feudi delegauit.No.tñ ex predictis cautũ esse qð processus substantialis cũ sñia publicetur sicut hic factũ fuit.nam vt vides in instrumento sñie cõtinebãtur oẽs attestationes:vt sic si cõtra processum aliquid obiicieť possit fides fieri per instrumentũ sñie:sed vt dicit Io.an.olim de facili hoc fieri poterat:q2 breues erant depositiones testiũ:sed hodie tanta est interrogatoriorũ ꝓlixitas qð hoc facile fieri non posset. ¶ Gloss.in verbo valere.in fi. opponit ⁊ non soluit.Io.and.remittit ad no.in regula vtile.⁊ in regula cõtra eũ.de reg.iur.li.vi. ¶ Glo.in ver.cõfirmari.opponit de tribus iuribus ⁊ non soluit.sed Io.an.dicit qð.in.c.in synodo.improprie poniť ↄfirmatio.ad.c.in noĩe dñi. dicit qð speciale est cuius ratio patet.s̃.de elec.lz. ⁊ dic qð illud.c.nõ facit in oppositũ.solũ eñ probat qð electus in papã administrat ante cõfirmationem seu installationẽ.ad.c.cũ inter.dic qð ille alio iure elegit et alio confirmauit scz tanꝙ alter vt ibi not.⁊ in.c.vt circa.de elec.lib.vi. ¶ Glos.in verbo qð meũ.allegat primo ↄcordãtias.secũdo opponit de.l.possideri.§.ex pluribus.ff.de acqui. pos.Sol.qð licet possessio possit ex pluribus causis haberi nõ tñ dñium vt hic.ad hoc.ca.vt quis. duas.de ele.lib.vi.Bar.in.d.§.ex pluribus.dicit qð ex diuersis causis eodẽ tpe cõcurrentibus põt vna res effici mea.l.si creditori.§.marcellus.ff.de leg.i.Secus si cõcurrãt diuerso tpe.⁊ vide de hoc ibi plene per eũ:⁊ aliqd ꝑ Io.an.in.d.c.cũ ꝑsone. de priuileg.lib.vi.Tertio gl.querit an debeat succumbere allegãs diuersos titulos sui dñii.⁊ videtur velle qð sic si vult rem nancisci ex diuersis titulis nõ cõcurrentibus.Secus si rõne vnius egit ⁊ rõne alterius vult excipere.Et no.in hoc gl.⁊ primũ mẽbrum videť ꝓbari.in.d.c.vt quis duas.vt patet ex no.in.c.post electionẽ.de cõces.prebẽ.vbi dixi.⁊ vide qð not.in regula nullus pluribus.de regu.iur.lib.vi. ¶ Gl.in ver.nec accessorium.primo allegat cõcordãtias.scðo allegat in cõtrariũ de iureiurã.debitores.vbi iuramentũ accessoriũ ad cõtractum nõ sortitur naturã cõtractus:imo tenet licet ↄtractus vsurarũ sit nullus.Rñdet qð est speciale.tu dic melius vt ibi plenius dicetur. Postea opponit iterum et solu.vide ad materiã qð no.in regula.accessoriũ.lib.vi.

16 ¶ † Gl.in v̇.nõ sufficiat fctã locatio.[a] oppo.qð imo locatio ꝓbet dñiũ:nã videmus qð ↄ locatorẽ agẽtẽ nõ põt inquilinus referre questionẽ dominii.vt in.l.si quis cõductionis.C.loca.sicut nec contra agentẽ commo.vel pignoratitia.Soluit[b] gl.ꝙ cõtrariũ procedit si agereť actiõe locati:sed hic agebať rei vendicatione que ꝓponiť tanꝙ cõtra quẽlibet extraneum.ideo locatio nõ ꝓbat dñium cũ cõductor possit rem cõductã alteri locare.l.nemo.C.loca.⁊ non probat hoc esse ⁊c.vt.s̃.dixi in notabilibus. ⁊ dic clarius quo ad casum nostrũ qð hic nõ agebať cõtra conductorẽ quo casu posset disceptari an cõtra locatorẽ possit cõductor excipere de dominio.sed agebatur rei vẽdicatione contra extraneũ:⁊ sic oportebat probare dñium qð nõ probatur per locationẽ per supradicta.An autem ⁊ qñ possit cõductor excipere de dñio contra locatorẽ vide per.Barto.in.l.si quis cõductionis.C.loca. vbi post discussionẽ materie sic distin.Aut enim locator agit condictione.l.si qs ↄductionis.⁊ nõ excipiť nec de dñio ꝓprio nec alieno:sed oportet qð prius res restituat locatori.⁊ fuit illud inductũ in odiũ illorũ qui ꝑ varias exceptiones volebant eludere locatores.Aut agit actiõe locati.et aut dubitabitur de locatiõe ⁊ potest excipi de dominio.vt.l.litibus.C.de agric.⁊ cẽsi.libro.xi.Aut cõstat de locatione ⁊ si excipit de dominio ꝓprio auditur quia exceptio resoluit contractũ locationis.l.qui rem propriam.C.locati.Aut excipit de alieno.⁊ tunc aut ille dñs assistit ⁊ nõ admittiť.l. bona fides.ff.deposi.Aut nõ assistit ⁊ nõ admittitur.quia nõ resoluit ius agendi cum non dominus possit locare.dicta.l.nemo.Aut agit locator rei vendicatione ⁊ potest conductor excipere de dominio:quia agitur contra eum tanquã cõtra quemlibet extraneum vt dixit glo.⁊ bene.

17 ¶ † Ultimo scias quod finis huius glosse adducitur ad questionem an scholaris[c] recedens possit alium ponere loco sui in domo vel camera.⁊ dicendum quod sic quia cõductor potest locare ⁊c.Sed dubium est an possit hoc facere inuitis sociis.glos.[d] instit.loca.in fine dicit quod licet possit alteri locare iure locationis.vt.s̃.dixi.ratio tamen societatis prohibet.que preualet:cum videatur electa industria ꝑsone.institu.de socieťa.§.soluitur. idẽ Spe.in ti.de cõpe.iud.adi.§.i.ver.circa hoc queritur.vbi latius ꝑ eũ.

18 ¶ † Ex his no.qð iura loquẽtia de sociis pñt adaptari ad scholares ⁊ alios in eodẽ cenaculo habitãtes.qð clarius tenuit Azo per.l.perceptione.ff.de his qui deie.vel effu.vt recitat Specu.in loco preallega.vnde dicit quod si scholaris[e] non versať in domo vt deberet:potest

contra eum agi actione pro socio. agitur tñ vtili actiõe pro socio: vt ibi no. ⁊ est ratio q̃a directa actio dat qñ societas cõtrahitur ad cõmodiorem vsum ⁊ vberiorẽ questum. ⁊ illa dicit̃ ꝓprie societas de qua leges loquũtur. vt no. Spe. in pall. §. ver. hoc etiã no. Per hoc dixi in q̃one facti qd̾ in materia odiosa appellatione socij nõ venit soci⁹ in domo: ⁊ ideo si statutũ dictat qd̾ socius teneat̃ pro socio nõ tenebitur scholaris ꝓ socio in domo dũtaxat: q2 illa ꝓprie nõ est societas: ⁊ in odiosis debemus capere verba stricte. vt in. l. iij. §. hec verba. ff. de negot. gestis. et in. c. in nostra. de iniur.

19 ¶ † Insuper etiã puto qd̾ si scholaris male versatur in domo nec cõpesci potest a sua insolentia poterit expelli per. l. si cõuenerit. in fi. ff. pro socio. et. v. q. iij. in loco. ⁊ hec sufficiant.

1 ☞ Cardinales ex commissione pape dispẽsant circa votũ vltramarinũ ꝓ terre sancte succursu.

2 Litere impetrate preter stylum curie sunt de falsitate vel surreptione suspecte.

3 Vouens simpliciter potest cõpelli pro executione voti.

4 An quinq3 ignota sigilla vel vnũ notũ probent.

5 An sit credendum cardinalibus: vel eorum sigillis vel prelatis alijs.

Quod super. Non valent litere super absolutione voti per cruce signatũ impetrate tacita veritate vel expressa falsitate. Communis diuisio. secunda ibi: ad qd̾ ⁊c.

¶ Casus literalis. In archiepiscopatu Cantuarieñ. erãt q̃dã crucesignati: mãdauit papa cãtuarieñ. episcopo vt eos ad voti executiõnẽ cõpelleret. ⁊ dum ipse eos cõpellere vellet ad votũ soluẽdum ipsi super absolutiõe voti redeũtes ab apostolica sede ostẽdebant cardinaliũ sigilla ignota: cum super impedimentis que exponebãt nõ esset eis de leui credendũ. quesiuit archiep̃s quid agere debeat super his. ⁊ papa respõdit qd̾ aliquãdo literas talibus cõcedit ⁊ rescribit illis qui sciunt personas ⁊ facultates eorũ hoc modo vt diligenter inquirant veritatẽ super impedimentis expositis sup hoc qd̾ animarũ saluti et succursui terre sancte magis nouerint expedire statuant prouidentes ne in fraudem voti aliquid fiat. vnde si tales literas impetrauerũt tacita veritate vel expressa falsitate: siue sint cardinaliũ siue etiam pape et non solũ dubie: sed etiã certe litere ille nõ valent ⁊ eis non obstãtibus debent ad voti executionem compelli. Berñ.

1 ¶ † No. primo ar. qd̾ cardinales dispensant circa votum vltramarinum pro terre sancte succursu emissum. In cõtrarium tamen videtur tex. in. c. ex multa. iuncta gloss. iij. ĩ. de voto. vbi patet qd̾ circa hoc votũ nullus citra papam sine ipsius speciali licentia dispenset: ideo intellige istũ tex. qd̾ ex speciali cõmissione pape que sepe fit cardinalib⁹ viue vocis oraculo cardinales dispensabant. ¶ Not. scd̾o qd̾ sigilla cardinalium sunt authẽtica dũ tamen sint nota.

2 ¶ † No. tertio qd̾ litere impetrate preter stylũ[a] curie sunt de falsitate vel surreptione suspecte. ad hoc qd̾ legitur et notatur in. c. causam que. el. ij. s̃. de testib⁹. et in. c. q̃ graui. de crimine falsi. ⁊ in. c. ex literis. de constitu. et no. formam literarum cum scribitur pro absolutione crucesignatoꝝ: ⁊ dicũtur crucesignati illi qui emisso voto pro succursu terre sancte assumebant crucẽ in signũ peregrinationis eorum pectoribus annectẽtes. Idẽ tamen esset si emisso voto crucem non assumpsissent: quia non minus sunt obligati. ¶ Not. ibi carere volumus ⁊c. Ex hoc enim ego arguo qd̾ litere surrẽptitie super voti absolutione sunt ipso iure nulle. qd̾ ꝓbo per. c. nouit. iuncta. gl. fi. ĩ. de his que fi. a p̃la. facit q2 negari non potest quin in alio sint gratiose. ergo irrite intercedente surreptione. de fi. presby. c. j. et ij. lib. vj. ⁊ qd̾ not. in. c. ad audientiam. de rescript.

3 ¶ † Vltimo no. ex fi. litere qd̾ vouens simpliciter potest compelli ad executionẽ voti. Ad idem. c. ex parte. de cẽn. simplex enim votũ obligat etiam de iure ciuili. l. ij. ff. de polli. hinc dicit Inno. qd̾ si aliquis simpliciter vouit intrare aliqd̾ monasterium potest monasteriũ instare vt cõpellatur intrare. ita no. in. d. c. ex parte: ⁊ vide per. eum. in cã. scripture. de voto. ⁊ bo. tex. in. c. licet. eodem titu.

4 ¶ † Opp. cõtra tex. de. c. post cessionem. de ꝓbat. vbi statur vni sigillo donec ꝓbetur contrarium. Vide idẽ. s̃. eo. c. ij. gl. iij. hic instat ⁊ in effectu concludit qd̾ aut sigillũ est notũ ⁊ loquitur cõtrariũ. Aut ignotũ ⁊ non creditur ei soli: sed oportet qd̾ ad minus sint quinq3. vt in. c. j. xcviij. di. ⁊ in. c. j. de cleri. peregri. vtrunq3 membrũ limitatur hic per docto. Nam circa primũ qñ non est notum. dicit Host. qd̾ si is cõtra quem producitur negat illud esse verũ sigillũ ei⁹ cuius esse dicitur ex quo reputatur notum ei incumbit onus probandi. vt in. c. tertio loco. de ꝓbatio. posset tamen fieri collatio cum alijs sigillis illius si habeãtur sicut fit collatio literarũ. l. cõparationes. C. eo. tit. intellige tu hoc dictum in casibus in quibus sigillum facit fidem. qd̾ qñ sit dixi in. c. post cessionem. preallega. aliquid. s̃. c. ij. Scd̾m membrum vt stetur quinq3 sigillis qñ sunt ignota: limitatur hic per Io. an. quando nulli fit preiudicium. Tu dic melius qd̾ aut sigilla ⁊ illi quorũ nomine sigillatur sunt penitus ignota ⁊ non creditur etiam si essent mille: q2 eadẽ ratio est in mille ignotis penitus que in vno. vt dixit gl. no. in. c. j. xcviij. dist. Aut habetur aliqualis cognitio sigilloꝝ vel sigillantiũ: ⁊ tunc si nõ agitur de alterius preiudicio speciali credit̃ si sunt quinq3. ⁊ sic intellige iura superi⁹ alleg. qd̾ sensit Inno. in. d. c. j. de cleri. peregri. Aut tractatur de preiudicio alterius ⁊ non creditur. ⁊ sic intellige limitationẽ Io. hic. pro hoc quia vbi agit̃ de preiudicio alterius debent ꝓbationes esse clare. vt in. c. in presentia. de ꝓbatio. et probatur ad propositum. s̃. c. proximo. in fi. in ratione sui. ⁊ in regula cum iura partium sunt obscura. libro. vj.

¶ Sed contra p̃dicta facit iste tex. saltẽ a contrario in quo innuitur qd̾ cessante surreptione staretur singulis sigillis ignotis cardinalium et sic non requirũtur quinq3 saltẽ. Sol. Inno. dupliciter. primo qd̾ in cõtrarijs vbi requirũtur quinq3 non solum sigilla erant ignota sed etiã ep̃s et episcopatus. Vel secũdo ibi erat maius periculũ q̃ hic ⁊ idem Abb. facit. c. quiescamus. xlij. dist. vbi creditur alteri ex quo nõ agitur de alterius preiudicio. sed contra hoc facit. nã hic agitur de preiudicio terre sancte. Credo posse dici qd̾ hoc. c. procedit quando litere impetrãtur in forma iustitie: licet aliquam cõtineant gratiam: vt probatur in verbo ad quod. vnde ex quo de cardinalibus habetur certa ⁊ indubitata notitia non obstat ignorantia sigilloꝝ cũ in his que sunt quasi iuris non presumatur de facili falsitas. vt in. c. pe. de crimi. fal. est enim iuris vt dato impedimẽto procedatur prout dicitur hic in ver. ad quod. ⁊ de impedimẽto est fienda fides corã cõmissario. Secus vbi simpliciter absolueretur a voto: tunc enim militaret qd̾. s̃. dixi. Et sic limita p̃dicta: et bene probatur hic.

5 ¶ † Sed nunc attingendo specifice an ipsoꝝ cardinalium relationib⁹ ⁊ sigillis[b] sit certa fides adhibenda: quero[c] an sit eis credendum vel eorũ sigillis. de quibus minime dubitatur qd̾ sint ipsoꝝ cardinaliũ. Vnde aut cardinalis dicit se esse legatũ ⁊ ei creditur: maxime quia nõ cõsueuerunt exire curiã sine legatione: sed si diceret aliquid sibi concessum specialiter vltra debita legationis officio generali non crederet̃ nisi fidẽ per literas faceret. de quo plene per Io. an. in. c. j. de offi. leg. lib. vj. ⁊ in. c. ad eminentiam. de sen. excõ. facit quod legitur ⁊ no. in. c. nobilissimus.[d] xcvij. distin. ⁊ per Spec. in titu. de lega. §. superest. ver. quid si delegati iurisdictione. ibi tñ dicit qd̾ raro eius potestas in dubium reuocatur et raro literas ostendit. vide Bal. in. l. exemplo. C. de probatio. Aut asserit se esse delegatum pape ⁊ maxime cum dicit papã sibi viue vocis oraculo cõmisisse certũ negotiũ. do. Ant. dicit qd̾ si literis suis hoc attestat̃ credẽdum est sibi vt alteri p̃lato scribẽti. Ego credo qd̾ sit in hoc differẽtia inter prelatum inferiorem

Zacharias.

a Preter stylũ. Adde Felinũ in ca. fi. de. cons. x. veri. stylus curie. s̃. de prescrip. not. i apostil. ad istuz. ia. c. ex literis. in apostil. in versi. stylus curie. s̃. de rescri. et in. c. cũ dilecta. eo. ver. nu. 2. e. tit. ⁊ Sebasti. Sapia.

b ¶ Et sigillis. vid. Roma. in cõsi. lix. incip. ad discutiẽ. i. iij. dubio. ⁊ multa alleg. ꝑ do. Iaso. i repe. l. admonẽdi. col. lxxiij. v̾si. adde etiã qd̾ dicto cardinalis. ff. de iureiuran.

c ¶ An ⁊ qñ credit̃ lr̃is vel dicto cardinalis. ⁊ adde h̾ qd̾ notaui post gl. ⁊ do. Abb. i. c. licut. de sen. excõ. et de hoc vide per do. Ant. in. c. qm̃ cõtra. i i. xxviij. colũ. et qd̾ ibi notaui. de pb. itẽ vide qd̾ de h̾ late scripsit Ro. in. l. sciẽdũ. ver. xiiij. decidit̃. de ver. ob. vbi latissime hoc examinat ⁊ dat ãplissimas remissiões. nã vltra hic alleg. p. d. Ant. allegat Inno. in. c. cũ dilecti. de accu. et in c. cũ olim essem⁹. de p̃ui. Lap. alle. sua. xv. circa prin. et alleg. xxxiij. vltra medi. Bar. in l. j. C. de iudi. li. x. Bal. in. l. exẽplo. in fi. C. de proba. vbi all. Io. an. in c. ex lr̃is. de in ite. restit. ꝑ Bal. in. l. si quis. ꝑ calũ. C. de epis. ⁊ cler. in vlt. col. v̾. deinde q̃ro legatus. ⁊ tu etiã vide Bal. in. l. iurisiur. C. de test. ⁊ in. l. ea q̃dẽ. in. iiij. col. C. de accu. itẽ vide do. de Ro. i antiq̃s. deci. ccij. vbi dicũt qd̾ legatus q̃ exigit ꝓcurationẽ non tenetur ostendere originale.

¶ Adde an. credat̃ cardiali quo ad preiudiciũ tertij: eũdẽ Abb. cõs. xviij. et cũ asserat̃ se habere maiorẽ commissionẽ q̃ ostend[illegible] per eundem. consi. lxiij.

d ¶ Adde q2 Spe. in tit. de leg. §. superest. i v̾si. qd̾ tñ dicũt. videt̃ singulariter ãpliare illud cap. nobilissimus. vt illud qd̾ dr̃ de cardinali extẽdat̃ ad quẽlibz aliũ notũ ⁊ nõ suspectũ. qd̾ clarius etiã dicit Spe. in ti. de leg. §. excipitur. i. vij. col. v̾sic. itẽ excipit̃ qd̾ nõ extẽdit. et ꝑ h̾ est gl. i. c. cũ olim. in glo. mag. quã ibi ad hoc notat do. Abb. circa fi. de p̃uileg. Et vide qd̾ ibi no. glo.

¶ Adde Romã. consi. lix.

¶ Vide hic do.Ant.vbi dicit quod dispensatio in voto eundi ad sanctum Jacobum vel Romam non est reseruata pape.itẽ pro hoc vide quod no.s.Tho.in.iiij.sen.dist.xxxviij.q.j.ar.iij.vbi dicit qd rari sunt casus in quibus solus papa possit dispensare sicut est votum religiõis et alia huiusmodi vota que sunt perpetua:sed in alijs votis temporalib⁹ sicut peregrinationis ieiunio rũ:vel huiusmodi possunt epi dispẽsare nisi papa aliquid horuz sibi reseruauerit sicut est dispensatio in voto terre sancte.

Anto. Francis.

b ¶ Circa hoc an cardinali credat sine literis pape vide Bart.in.l.j.C.de superindi.libro.x.& Bal.in.l.si qua per calumniam.C.de epis.& cle.in vlt.col.& vide Inno.in.c.cũ olim.el.j.de priuile.vbi dicit quod credit sibi in cõmissis ei a papa.& vide etiã Bald.in.l.iurisiurãdi.in.ij.col.C.de testi.dicas tamẽ ꝙ dicto cardinalis in his que cõcernunt alterius ꝑiudicium nõ creditur sicut nec dicto vni⁹ etiã excelsi viri tantum vt est gl.multum not.in.c.sicut nobis.in gl.fi.de sententen.excõ.& ibi plene p do.Abb.et vide Angel.in.l.q̃cunqz.i.§.fin.ff.de pub.vbi dicit se ita consuluisse apud veronam & est illud cõsilium Ang.i nu.cxxxij.quod incipit mãdatum principis:et adde quod si cardinalis legatus asserit se habere certas commissiones puta legitimandi:restituẽdi infames:creãdi notarios & similia quamuis non ostendat literas sue commissionis si tñ ista publice exercet & cõmuniter existimatur eum habere talẽ potestatem valent tales actus ratione communis erroris.ita Bal.in.l.exemplo.in.fi.C.de probat.& in.d.l.si qua per calũniã.& not.in.c.ex literis.de resti.spo.& adde quod Card.in titulo sui cardinalatus dicit habere iurisdictionem quasi episcopalem vt not.in.c.cũ in ecclesijs.de maior.& obe.in.c.j.e.tit.lib.vj.& not.in.c.cum te.de re.iu.& ideo dicimus quod non potest audire causas absqz delegatione pape nisi sit in episcopatu suo vel in titulo suo.vt per Spec.in ti.de lib.cõcep.in.§.iam nũc.el.ij.in ver.cardinales.& adde quod parochia cardi.habet ꝓ diocẽ.& in ea tenet locum episcopi q2 tituli cardi.comparantur ecclesijs parochialibus & parochijs episcoporum vt plene per do.Card.in clemen.ij.in.§.irritum.in.iij.q.de elect.vbi etiam dicit quod sunt ꝑferendi episcopis nõ quia habeant maiorem dignitatem sed q2 habent maius officium de quo etiam per Alex.in rub.de iur.om.iudi.& habet p Bar.in.l.pria.in.§.si qs.ff.de app.& vide gl.in.c.quanꝙ.ij.q.vij.et vide do.Abb.in.c.cũ ecclia vulterana.in penu.& fin.col.de elec.& adde qd cardinales possunt dispensare cum infamibus.ita Bar.in.l.infamem.in fi.colũ.de publi.iudi.quod intellige collegialiter sede vacante non singulariter vt per Inno.in.d.c.cum te.de re iudi.et per Pet.de anch.in cõsilio suo quod incipit Reuerendissimus in Christo pater.& vide Cardi.in.d.cle.ij.in.§.irritum.et ibi etiã dicit quod numerus Cardinaliũ debet esse certus ad instar discipuloruz Christi:tamen aliquando fuerunt plures & aliquãdo pauciores & dicit Card.in cle.ne romani.in.§.porro.quod tempore põtiani fuerunt.cccxvj.quod etiam dixit Arch.in.c.vbi periculũ.in.j.col.de elec.lib.vj.et dicit Card.in.cle.ij.in.§.j.in.v.q.de eta.& qualit.quod cardinalis ad minus debet esse diaconus.quod etiã voluit Hosti.in.c.ij.eo.tit.& de preroga.Card.vide p Spec.in ti.de leg.in.§.iiij.circa prin.& in ti.de aduoc.in.§.nũc de exordijs.& in tit.de teste.in.§.restat de nunc.circa prici.et vide Ro.in cõsi.cccxcix.ici.vos estis lux mũdi.et vide Jo.an.in.c.ad liberandã.de iudi.& Hosti.i.c.cuz ex eo.de pe.& remis.& vide glo.in.c.j.i versi.sede vacante.de schismati.lib.vj.& an cardialis nõ eps possit vti insignibus epalib⁹ maxime si esset ꝑsbyter cardinalis vide Jo.an.in.c.j.de supp.neg.pla.dicas tñ qd non pñt dispẽsare circa sacrũ conciliũ disponens circa electionez pape.de quo i.c.vbi periculũ.de elect.li.vj.et habet plene p Bal.in tractatu schismatis.in ij.col.et adde qd canonici ecclesie rauẽnatẽ.dicunt canonici cardiales.de quo vide p Spe.in ti.de iur.cal.in.§.restat videre.in versi.qd si aliqd.& ibi vide etiã per Jo.and.in additio.& vide Card.i cle.j.post gl.j.i pri.de elec.vbi dicit id eẽ ecclesia compostellana que habet etiam canonicos cardinales:et de amplitudine et prestantia cardinalium & eorũ prerogatiuis vltra ea q̃ habentur per Spec.in tit.de leg.in.§.iiij.vide plene per Andr.sicu.in tracta.quem fecit de prestantia cardinalium.

inferiorem & cardinalẽ vt cardinali hoc attestãti credatur:cum sibi credatur circa maiora:scilicet cum asserit se legatũ fortius ergo circa ptẽ.arg.in.c.pastoralis.ver.item.cũ totũ.ff.de offic.dele.et videt probari in isto tex.nã vt dixi cardinalis nõ põt absoluere a voto [a] vltramarino sine spãli licẽtia sedis apost.de qua hic fides nõ fiebat.sed statur solum literis cardinalib⁹ asserẽtib⁹ de cõmissiõe:& maxime q2 he commissiones quotidie fiũt cardinalibus in curia.Si tamẽ [b] aliquid attestaretur vltra generalẽ commissionẽ in preiudicium partis nõ puto ei credendũ vt sentit gl.nota.in.c.sicut.de sen.exc.& facit.c.cũ a nobis.s.de test.Inferiori vo ꝑlato hoc asserẽti nõ puto credendũ nisi plene doceat de mandato.[c] vt in.c.cũ in iure.de offi.deleg.& qd no.in.d.c.post cessionem.ad idẽ.l.vnica.C.de manda.princi.& quod no.do.de Ro.deci.cclxxxiiij.in fi.vbi dicũt quod etiam per testes probari non potest extra curiã Romanam de commissione facta per papã:sed oportet probari per ipsius literas.ad hoc.d.l.vnica.Posset tñ dici quod si esset valde illustris persona sibi crederetur.ar.c.nobilissimus.preal.de stylo tamẽ curie seruatur contrariũ:vt nõ credatur sine literis.Quãdoqz cardinalis legatus vel nõ:aliquid asserit literis vel verbo vltra commissionem generalem vel specialem sibi factã:et de rigore iuris non est sibi credẽdum in alterius preiudiciũ.vt not.in.d.c.sicut.Et sic dicebat Clemens papa vt refert Joan.an.in.c.cõstitut⁹.de app.sed de cõsuetudine secus:ideo dixit de rigore.& facit tex.in.d.c.constitutus.& vide Spec.in tit.de teste.§.j.ver.qd si aduocatus.Ego tamen non crederem in graue alterius preiudiciuz per d.c.cum a nobis.maxime iuncto fine.Et vide circa hec que dixi in.c.post cessionez.de proba.& qd dicam in.c.fi.de confir.vti.vel inuti.Et ꝑdicta faciunt pro dicto Hosti.in.c.ecclesia.ij.de elec.vbi dicit quod cardinalis est maior epo in officio.et facit quod notat Joã.mo.in.c.super eo.de here.lib.vj.Ego allego tex.notabilem in.c.p venerabilem.qui filij sint legi.in.ver.rationib⁹.vide ad materiam bonum tex.cum gl.in.c.quãꝙ.ij.q.vij.alia hic sunt clara.

1 ☞ Sententia lata contra extrauagantem non est ipso iure nulla sicut quãdo fertur contra ius incorporatum.

2 Allegans statutum non tenetur illud ꝓducere nec extrauagantem publice notam:sed consuetudinem debet probare.

3 Quando extrauagans dicitur iuri cõi dissona. Judex an teneatur cõsulere superiorem.

4 Rescriptum cõtra ius nõ est seruandum:nisi dicatur non obstante tali iure.

PAstoralis. Si de extrauaganti dubitatur an decretalis sit authẽtica:aut est iuri cõsona & tũc iudicat ꝺm illam:aut dissona:& tunc papa consulitur.& secunda ibi:.verũ. Casus literalis.Aliquando allegantur decretales in iudicijs de quibus decretalibus non constat per bullam quesitum fuit a papa quid iuris eẽt.Statuit papa vt si aliqua decretalis allegat de qua iudex dubitet si illa cõsonat iuri communi scdm illam non dubitet iudicare:sed si iuri cõmuni sit dissona non iudicet scdm ipsam sz cõsulat supiorẽ de illa.Ber. ¶ Not.ar.quod vbi allegatur statutũ vel cõsuetudo [d] iuri cõmuni cõsona non est necesse de illa fidem facere:q2 iudex nõ tam scdm illã ꝙ scdm ius ꝓcedere videt:sicut vides hic in extrauagã.de qua dubitatur an sit decretalis. ¶ Not.ibi:iuri cõmuni sit cõsona &c.qd appellatione iuris cõis nõ venit stricte extrauagans:sed id quod in corpore iuris redactum est. ¶ No.iij.quod quãdoqz nõ immerito dubitat de extrauaganti [e] an sit decretalis:& facit in hoc iste tex.multũ bene quod ignorantia extrauagãtis sit probabilis:si iudex vel eps merito qñqz dubitat vt in text.iuncta suprascriptione:fortis inferior qui in talibus non versatur. ¶ Sed primo quero quãdo dicitur merito dubitari.Rñdet Innoc.quando nõ est in compillatione approbata vel nõ est sub bulla.Itẽ nõ semp sufficit bullam pendere in litera.arg.in.l.ij.C.de leg.q2 posset dubitari an sit ius gñale vel speciale rescriptũ respectu certarũ personarũ vel locorum.His & similibus casibus posset iudex merito dubitare.De decretalibus tamen que fuerũt ante istã cõpillationẽ gregorianã edite dic vt in proemio gregoriano.De alijs vero que fuerũt edite post hanc cõpillationẽ ante compillationẽ sexti libri tene qd habes in proemio sexti libri.Itẽ secundũ Bo.dubiũ poterat esse in litera diuersa et contraria quam diuersimode habent libri.pone

b ¶ Vide quod dicit hic do.Anto.& ad idem adde do.Anto.in.c.cũ in iure.in.vj.col.de offi.dele.& in.c.sua.de offi.vica.& do.Abb.in.c.quod trãslationẽ.de offi.leg.& vide Ang.consi.suo.clxxx.vbi dicit qd credit dicto legati de latere asserenti se habere potestatẽ legitimã dispensandi a papa absqz literis.& idẽ qd do.Ant.hic in hoc tenet Lud.roma.in l.sciẽdũ.ver.xiij.deciditur.de verb.ob.sed aliter videtur decidere saltẽ de cõsuetudine & stylo curie Lap.allega.xxxiij.et cum dicto do.Anto.hic cõcordat in terminis Bal.in.l.si qua per calumniã.in vlti.col.ver.deinde quero legatus.C.de epi.& cle.& do.in.c.eos qui.§.j.circa.fin.de sen.excõ.in.vj.pro quibus alleg.text.& meliorem de iure.in versi.scriptis.in.l.j.C.de manda.princ.

c ✠ Sebasti.Sapia. ¶ De mãdato.Hoc intellige ꝓcedere qñ priceps qui fecit mandatũ est absens sec⁹ si esset presens vt per Jãs.in.l.ij.in.§.no.ff.si quis in ius voc.non ierit.et per.Feli.hic.

d ✠ Sebasti.Sapia. ¶ Cõsuetudo.Cõtrariũ tñ sentit Bar.in.l.j.col.pe.ff.si cer.pe.vbi dicit qñ allegat authoritas gñalis & publica nõ probat nisi ꝓducat scriptura nisi dixeris ꝙ Bar.loquitur in teste als sec⁹ vt ptz ex no.per eundẽ in.l.oẽs ppli.col.pe.& fi.ff.de iust.& iure.

e ¶ Vide de hoc do.Bart.de bellou.in.c.j.de re iudi.& vide Bal.in.c.j.circa princ.in titu.quot test.sint neces.ad proban.not.ingra.vbi dicit quod quando dubitatur de aliqua extrauag.meli⁹ est in dubio regu.iur.deseruire.& alleg.istud.c.

¶ Adde an sñia lata ꝯ extrauagantẽ sit nulla:Rom.cõsi.cclxv.

❧Sebasti.Sapia.
a ¶ Extrauagātē. vide tale per Fel. ī.c.j.col.vj.v̄.limita.iiij.j̄.de re iud.
❧Sebasti.Sapia.
b ¶ An allegās. vide Are. ī ꝯſ.cliiij. col.j.⁊ Alex.ī cōſi.lxxij.col.ij. ī.iij. vol.Pe.de anch. ī repet.c.canonū ſtatuta ∴ charta xxxj.ſ̄.de conſti.

¶ Hāc dec.ſolēniter cōmentauit Pau.d̄ ele.⁊ adde hic Bart.in.l. diui fratres.ff.de pen.vbi dicit qđ etiā poſt ꝯcluſionem in cā pñt ꝓduci inſtrā in cā ciuili.et vide do. dero.ī antiqs de ciſ.clxxij.An aūt poſt ꝯcluſionē in cā poſſint ꝓduci iſtrā de nouo reperta.vid̄ ꝑ Bar. ī.l.admonēdi.ff. de iureiu.⁊ ibi latius per Pau.de ca.in ſi.iiij.col.ſuper hoc diſtiguētem:

❧Sebasti.Sapia.
d ¶ Cōſuetudo loci.vid̄ Old.ī cōſi. cv.inci.videt̄ dicē dū ⁊ Cardi.ī ꝯſi. lxxij.ici.titi.col. iij.cū duab⁹ ſeq.⁊ Abb.ī ꝯſi.liij.ici. ī p̄dicta cā.ī.ij.volu.vbi d̄r qđ ad h̄ et vt ſcripture nō authentice def̄ fides opʒ probare ꝙ tali ſcripture fides fuit adhibita.

e ¶ Inſtrā et ꝓbatiōes nō pñt admitti vel produci poſt concluſionē in cā.hāc regulaʒ ampliat ſing.Ludo.ro.in.l.admonēdi.ī.vj.col.ff.d̄ iureiu.vt ꝓcedat nō ſolū qñ inſtrā ꝓducerent̄ ad ꝓbādū:ſʒ etiā ſi ꝓducerent̄ ſolū ad declarandū alia pri⁹ ꝓducta qꝛ ſʒ eū nō pñt poſt cōcluſionē ī cā ꝓduci aliq̄ inſtrā ſiue tendētia ad ꝓbādū ſiue ſolum ad declarādū iam ꝓbatū.caſum dicit

exemplum.de elec.nemo.lib.vj.⁊ qđ ibi not.in gl.
1 ¶ †Et hec faciūt ad queſtionē notabilē ⁊ quotidianā an ſententia lata contra decretalem extrauagātem[a] ſit ipſo iure nulla:ſicut qñ fertur cōtra ius incorporatū.Et intellige quādo error exprimitur in ſentētia.alias queſtio non eſt dubitabilis.vt no.in.c.j.de re iud.⁊.ij.q.vj.C.ei qui.§.itez ſi ſentētia cōtra ius.⁊ in.l.ij.C.qñ prouo.non eſt neceſ.Bar.in.l.cū prolatis.ff.de re iudi.tenet qđ non:qꝛ in ea eſt ꝓbabilis ignorātia.⁊ eſt ibi text.ſm vnū intellectū.Hāc opi.ſequit̄ hic do.Ant.⁊ cōmuniter moderni.dicit tñ do.Ant.hoc verum quādo fertur ſentētia anteꝙ̄ papa ſit conſultus ſecus ſi poſtea:qꝛ tunc eſſet certus de extrauagāti.ſed ego non dubito quin idē ſenſerit Bar.naʒ ipſe ſubſtinet ſententiā ꝓpter probabilē ignorātiam vt innuit tex.in.d.l.cum prolatis.que ceſſat ſecuta reſpōſione pape.inſti.de iure nat.gen.⁊ ciui.§.ſed ⁊ qđ principi.Sed dico qđ aliter eſt limitandum dictū Bart.ſcʒ qñ in loco probabiliter dubitatur de extrauagāti.Si autē eſt publice nota qđ pro tali habetur licet non ſit incorporata vel ſub bulla erit nihilominus ſentētia cōtra eaʒ lata nulla.Pone exēplum in extrauagāti execrabilis.Jo.xxij.ad hoc.j̄.de poſtu.prela.⁊.c.qđ dicitis.xvj.diſt.ceſſat enim tūc probabilis ignorātia et ratio huius litere ibi:de qua iudex merito dubitet ⁊c.⁊ hāc limitationē ſentit Bald.in.l.leges ſacratiſſime.C.de legi.Sed contra hoc dictū inſiſto ſic.cōſtitutio pape ligat poſt duos mēſes a tēpore publicationis in curia romana:licet nō ꝓmulgetur in ꝓuincia:vt eſt gl.no.in data.vj.li.et idē tenet ibi Jo.mo.⁊ quilibet p̄ſumitur ſcire cōſtitutionem.vt in.d.c.cōſtitutionem.⁊ in.c.ꝓpoſuiſti.lxxxij.diſt.⁊ in gl.in proemio cle.etiā ſi conſtitutio non ſit redacta in volumen iuris:vt eſt tex.in.c.ſi romanoꝝ.xix.diſt.quinimo non eſt de ſubſtātia iuris vt redigat̄ in ſcriptis:vt plene no.per Jo.an.in regula nemo pōt.de reg.iur.lib.vj.in mercu.⁊ ꝑ do.de ro.ccxxviij.deci.videt̄ text.in c.j.de renū.li.vj.cū ergo hec ſnia lata ſit ꝯ ius ſcriptum nō deberet valere per iura hoc dicētia.ſ̄.allegata.⁊ maxime p̄ſumitur hec ſnia in epo qui tenet̄ indagare an in curia romana ſit edita aliqua cōſtitutio:vt in.c.ego.N.de iureiu.Itē ⁊ fortius video qđ ibi papa vult cōſtitutionem ſuā ligare a tēpore publicationis:licet ignorātes nō inuoluātur culpa tñ actus ꝯtra cōſtitutionē geſtus eſt nullus:licet ꝓbabiliter ignoretur:vt eſt gl.no.in cle.ij.de here.in verbo nūc.fortius in caſu noſtro ſententia debet eſſe nulla qñ preſumitur ſcientia:vt quia longo tempore preceſſit cōſtitutio extrauagans:⁊ hec opinio forte eſt verior de rigore iuris licet cōmunis opi.ſit in cōtrariū:ſed non probatur aliquo iure.nam.l.cum prolatis.prealleg.ſuper qua illa opinio fundatur hoc nō ꝓbat:qꝛ non loquitur qñ fuit error iuris expreſſus in ſententia:ſed qñ allegata cōſtitutione iudex putans non facere ad cauſam tulit ſniam in cōtrarium:vel loquitur qñ de intellectu conſtitutionis erat probabile dubiū quo caſu non puto ſentētiā eſſe nullam etiā ſi ſit ius incorporatum de hoc.l.ij.ff.de iur.⁊ fac.igno.⁊ qđ no.Inno.in.c.ſpeciali.de app.⁊ in.c.p.⁊.g.de offi.deleg.Sed ſi vis opinionem cōem tenere potes dicere qđ licet p̄ſumatur ſciētia cōſtitutionis quo ad effectum rei:tñ quo ad penā nullitatis ſentētie vel vt quis puniatur de cōtemptu legis non preſumitur ſciētia ex quo merito pōt dubitari vt hic.⁊ facit.c.ij.de conſtit.Sed in contrariū videtur quia retractatio actus videtur hoc caſu ꝓuenire ex natura ipſius actus qui ſit cōtra legē.ij.de leg.non dubiū.hec tñ opinio cōmunis eſt equior:⁊ facit vt idē dicamus in ſtatutis vt ſentētia lata cōtra ſtatutū incorporatum in volumine ſtatutorū ſit ipſo iure nulla:ſecus ſi reperit̄ lata cōtra aliquā reformationē extrauagantem de qua ꝓbabiliter dubitatur.facit qđ no.Bar.in.d.l.cū ꝓlatis.et Bal.in.d.l.leges ſacratiſſime.facit text.iuncta glo.in.c.ſi.in laicis.
2 xxxviij.di.¶ Itē faciūt predicta.⁊ iſte tex.ad queſtionē an allegans[b] ſtatutū in iudicio teneat̄ illud ꝓducere ⁊ de eo fidē facere:nā poſſumus dicere ſicut in allegatione iuris cōis vt ſi ſtatutū ſit eiuſdē loci ⁊ incorporatū nō ſit neceſſe aliter ꝓducere ſicut nec cōſtitutionē iuris incorporati:nā ſtatuta loci habent̄ pro iure cōi.vt.l.oēs populi.ff.de iuſt.⁊ iur.hinc eſt qđ appellant̄ ius ciuile.j.diſt.ius ciuile.Si vero ſit extrauagās:puta reformatio quedā extra volumen ſtatutorū aut eſt publice nota ⁊ nō eſt neceſſe producere.ar.in.c.j.de poſtu.p̄la.Aut ꝓbabiliter ignorat̄ ⁊ debet produci authentica.ſicut hic dicit̄ de extrauaganti idē dicendū de cōſtitutiōe alterius loci q̄ probabiliter ignorat̄ hic:vt in.c.ſi.qui ma accu.poſ.no.Inn.ſuper rub.de cōſuetudine.ſic videmus qđ cōſuetudo dʒ ꝓbari tanꝙ̄ extrauagans.de cōſuetudine quaſi per totū:⁊ hec videt̄ de mente Barto.in.l.omnes populi.
3 preal.prope ſi.que not.¶ †Sed q̄ro qñ extrauagās dicit̄ iuri communi diſſona.dicit Hoſt.qñ eſt cōtraria iuri diuino vel canonico.j̄.de accu.qualiter.ij.⁊ de elec.ſignificaſti.de iura.calum.c.j.vel iuri ciuili iuri noſtro nō cōtrario.de no.ope.nū.c.j.vel naturali rationi deficiente iure.j.di.cōſuetudo.inſti.de iure natu.§.qđ vero naturalis ratio.vel conſuetudini.inſti.de iure natu.§.ex non ſcripto.de cōſuetu.cum dilectus.Sed hoc vltimo caſu nō puto neceſſarium ſoluere principem:qꝛ cōſuetudo vincit legē niſi dubitaret̄ de probabilitate cōſuetudinis.An aūt iudex teneat̄ conſulere principem:prout hic dicit̄.Pet.⁊ Joā.and.qđ nō.vnde licet poſſit:nō tamē arctat̄ ex quo ſibi nō conſtat:quod ſit decre.in contrarium:iudicio meo facit iſte text.in fin.qui loquit̄ ꝑ verba imperatiui modi.ibi:ſuperiorē cōſultat ⁊c.vnde puto qđ aut nulla notitia habet̄ extrauagantis allegate:⁊ procedat prima opin.doctorum quia videt̄ allegata in fraudem dilationis cauſe.Aut habet̄ aliqualis notitia ſed iudex dubitat de validitate:et tūc iudex tenetur conſulere ⁊ hoc voluit iudicio meo iſte tex.dū dicit de q̄ iudex merito dubitet ⁊c.fateor tamē quod ſi papa non conſulto ferret ſententiam non annullaretur ſententia ex hoc ſolo quia principem nō conſuluit:ſed ipſe veniret puniendus.facit in arg.c.venerabilē.de elec.et hoc videtur ſenſiſſe hic
4 glo.fin.¶ †Glo.j.querit quid ſi producit reſcriptum cōtra ius nunqđ debeat obſeruari quod hic dicitur in extrauaganti.Reſpondet qđ nō imo ſtatim tale reſcriptum eſt abijciendum:quia reſcriptum cōtra ius non valet.xxv.qō.ij.reſcripta.Hoſtiē.dicit hoc verum niſi in reſcripto dicatur non obſtante tali iure.de ſuo vide bonam glo.in.c.j.de conſti.lib.vj.que incipit eſt contra:⁊ plenius notatur in.c.nōnulli.de reſcrip.vbi dicam maxime cōcludendo aliqua no.per.Joan.and.in.c.j.de excep.lib.vj.alia que tractātur hic in glo.ſunt clara.¶ Vltimo dicit hic Hoſtiē.quod licet in aliquo volumine decretalium ſit aliqua decretalis ſcripta nō per hoc habebitur ꝓ decretali niſi communiter in libris alijs habeatur:quod no.quia idem dicendū quando litera reperitur varia vt recurrendum ſit et tenendum quod in voluminibus communiter habetur.

1 ☞ Concluſio et publicatio atteſtationum non ſunt de ſubſtantia vt aliter ſententia non valeat.
2 Cōſuetudo poteſt dare alicui poteſtatem tabellionatus ⁊ iudex ex cōſuetudine poteſt ſcribere acta cauſe.
3 Caſus in quibus poſt concluſionem in cauſa poſſunt produci inſtrumenta.
4 An pars poſſit producere inſtrumenta ante cōcluſionem:ſi intra tempus ſtatutum a iudice ad producenda inſtrumenta non produxit.
5 Inſtrumenta quibus adhibetur fides ex conſuetudine:faciunt fidem in foro eccleſiaſtico ⁊ in negotijs eccleſiaſticis.
6 Conſuetudo valet vt credatur inſtrumento ſine teſtium ſubſcriptiōe.
7 An inſtrumentum cōfectum per notarium infamē ſit ipſo iure nullū.
8 Per concluſionem non ſolum renuntiatur probationibus:ſed etiam allegationibus.

Concluſum in cauſa quando dicitur.

Cum dilectus.

c Poſt publicatas atteſtationes vſqʒ ad cōcluſionem poſſunt inſtrumenta produci.hoc primo.Cōſuetudo loci[d] facit inſtrumentum authenticū.hoc ſecundo.ſecūda pars ibi:ſuper tertio.¶ Caſus literalis.Quia appellatione inſtrumentorū cōtinent̄ teſtes et poſt publicationem teſtium alij teſtes non poſſunt ꝓduci:dubitatum fuit an poſt publicationem atteſtationum inſtrumēta produci poſſint.Reſpondetur quod inſtrumenta produci poſſunt vſqʒ ad ſententiam antequam ſit cōcluſum in cauſa.Super tertio vero articulo.Cōſuetudo erat in partibus Scotie quod aliquis per inſtrumenta regis probabat intentionem ſuam in iure:dubitauerunt iudices iſti vtrum inſtrumenta regis admittere debeant in cauſis.Reſpōdet papa conſultus quod ſi conſuetudo illius patrie obtinet approbata:vt fides adhibeatur inſtrumentis illius regis et ipſi poterūt ea in cauſis admittere preſertim cum rex ipſe tante fuerit honeſtatis qđ inſtrumenta ſua maxime habeantur authoritatis in partibus ſcotianis.Ber.¶ Not.terminum excluſiuum productionis inſtrumentorum ſcilicet concluſionem[e] in cauſa:vſqʒ ergo ad concluſionē poſſent inſtrumenta a qualibet parte produci ⁊ poſtea regulariter non licet:quando dicatur in cauſa concluſum dicetur.j̄.cum glo.¶ No.ibi ſententie calculū ⁊c.qđ calculus qñqʒ appellat̄ ſentētia.eodē mō capitur in.c.ſi inter.

esse de hoc no. in c. auditis. de in inte. rest. q tex. ſm dñm meũ d. Jaſ. de may. ibi in. xlv. col. non sufficiēter ꝓbat. ⁊ in ꝯtrariũ facit trita rła q̄ hʒ qđ q solũ declarat nihil de nouo dat. l. heredes palā. §. si qd post. ff. de test. ¶ Adde an post conclusionē in causa possunt ꝓduci instrumēta. Ro. cōsi. xx. Et an in criminalibꝰ concludat̃ in causa. ⁊ multa de cōclusione in causa per eundem consi. clxxvj. et an sententia lata omissa publicatione testiũ valeat per Petr. de anch. ꝯsil. cxxxvij. Anto. Francis. ¶ An post ꝯclusionē in cā pñt ꝓduci instrumēta. Dicas qđ in causa principali non possunt ꝓduci sʒ in causa appellationis bene possunt ꝓduci vt per Jnno. in c. cũ venisset. de testi. ⁊ vide per Jnnoc. in c. in tua. qui mat. accuſ. poſſ. et per Spec. in ti. de ꝓba. in. §. vidēdũ. ī vſic. qd si data. et Pau. de caſ. in. l. orone. in fi. ff. de fer. ⁊ per Alex. in l. j. in. §. edēda. ff. de edē. et vide gl. in cle. sepe. §. ⁊ qr. de verb. sig. et per Bart. i. l. māci. de op. leg. ⁊ vide do. d ro. ī deci. xxviij. inci. item fuit dubitatum. ¶ Judici nunꝗ concludit̃ in causa: sed semper vniformiter viget eiꝰ officiũ vsqʒ ad sententiā inclusiue ita pul. inqt Angel. in cōsi. ccxcv. inci. visis attestationibus testiũ productoꝝ ⁊c. in vl. col. et licet ipse nō dicat ratio pōt esse ſm dñm meũ do. Jaſ. in d. l. admonēdi. qr cōclusio in causa dicit̃ renuntiatio probationũ quā faciũt partes per qđ vinculum nō debent manus iudicis ligari. ꝑ reg. c. cum clamor. ŝ. de test. l. si vnus. §. ante oĩa. ff. de pac. ¶ Que īcipit itē si post ꝯclusionē. idē etiā dicit ipsemet Abb. Pañ. in c. qm̃ contra falsam. ŝ. de proba. in. xiij. col. sequunt̃ do. Ant. de bu. et Jnno. in c. auditis. in fi. de procu. do. Card. flo. in cle. testibus. in. ij. co. de testi. Bal. in l. perēptorias. in. ij. co. C. sen. rescin. nō poſ. do. Alexā. de imo. in d. l. admonēdi. ī. xiiij. col. ff. de iureiurā. ⁊ do. Jaſ. de may. in. xlvj. co. ꝗuis ibi contrariũ teneat ⁊ male Pau. de cast. in. xj. col. quā in hoc ibi specialiter reprobat idē do. Alex. Jtē adde qđ allegatio notoria facti vel que patet ex actis potest opponi post cōclusionē in causa vnde si opponatur inhabilitas testis que patet ex actis pōt opponi et detegi etiam post cōclusionē in cā ſm ipm Abb. Panor. in c. dudum. el. j. in. ij. col. et seq. de elec. vbi limitat verũ dũmodo sit notorium facti permanentis. secus si sit notoriũ facti transeuntis vt ibi per eum. Jdē etiā no. ibi do. Ant. de bu. in. ij. col. vbi etiā not. do. Anto. qđ licet sit cōclusum in causa nũꝗ tñ intelligitur preclusa via allegationibus iuris: quin semꝑ iura et leges allegari possint quātum ad hoc nunꝗ intelligitur eē clausuʒ os parti. ita etiā not. inqt. Bal. in aut. iubemus. ī vlt. col. C. d iudic. alleg. l. ꝗuis īdubitati. C. de adul. ⁊ in aut. vt cũ de ap. co. in princ. ⁊ ita debet intelligi et limitari dictũ Jnno. in d. c. pastoralis. de causa poſ. ⁊ ꝓpri. vbi dicit Jnn. qđ post conclusionē in cā nil pōt allegari vel de iure vł de facto. nam dʒ intelligi: nisi allegatio consisteret in solo iure vide etiam Abb. ipm Panor. in. d. c. pastoralis. in fin. de causa poſ. ⁊ ꝓprie. vbi ponit aliuʒ casuʒ in quo possunt fieri probationes post cōclusionē ī causa. Quosdā alios casus vltra ꝑdictos in quibus probatio admittit̃ post cōclusionē in causa vide per Spec. in ti. de renũ. ⁊ cōclu. §. j. v. ⁊ scias. per Bal. in l. j. in j. co. C. vt q̄ dsunt aduo. Jteʒ adde qđ iudex ex officio etiā partibus inuitis potest cōcludere in cā seu pronũtiare qđ sit cōclusuʒ in cā qñ sufficientes dilationes date sunt que sunt trāsact. gl. est. j. et sing. in cle. sepe. circa fi. ī ver. cōclusiōe. de ver. sig. que etiaʒ ponit nũquid de iure canonico et fo. cano. ita semꝑ cōcludat̃ in causa sicut de iure ciuili et an vna ꝑs possit cogere aliā ad concludendũ in cā disputat Bald. et videt̃ concludere quod sic post Old. Lau. in c. j. in. iij. col. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis oriatur. ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Appellare. Adde alium casum in quo post conclusionē in causa licet testes ꝓducere vcʒ qđ testes sunt legalissimi vcʒ Spec. in ti. de instru. edi. §. fi. vſi. sed pone ecce ꝙ in instr̃o. sequit̃ Alex. in aut. iubemus. co. iij. in prin. C. de iudi. aliũ casum ponit Bal. ī c. causam. co. j. ŝ. de ꝓb. vcʒ qñ recipiunt̃ testes suꝑ cicatrice remansura de q̄ trahit Marsi. in sing. lxvj. inci. publicatis attestationibꝰ. alios casus

in c. si inter. vj. q. iiij. Qñqʒ capitur pro carbone. viij. q. j. in scripturis. in fi. Quādoqʒ pro ratione seu numero. C. de erro. calcu. per totũ. datur ver. Calculus est ratio numerus siũa carbo. ¶ † No. quod in causa si attestationum publicatio ⁊ conclusio. An autem ista sint de substantia vt aliter sententia non valeat circa primum. Bartol. in l. prolatam. C. de sen. ⁊ interlo. tenet quod licet sit de iustitia non tamen de substantia. Jd eñ est de substantia actus quo remoto remouet̃ actus. sed sententia bene potest ferri sine publicatione attestationũ: vt puta si testes non fuerũt in causa ꝓducti. j. de presum. afferte. ergo nō est de substantia sentētie. Jdem sentit Jnno. in c. cum J. ⁊ A. de re iudic. ⁊ Jo. an. in addi. spe. de renun. et conclu. in prin. ⁊ hoc teneas. ⁊ vide per Bart. in d. l. prolatam. vbi ꝓsequitur actus multos qui sunt de substātia ordinis iudiciarij. ⁊ per glo. ij. q. j. in summa. ⁊ in c. vxor. xvij. q. iiij. de cōclusione vero vide gl. bonam in cle. sepe. de ver. sig. iuncto tex. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in loco preallę. vbi sentit qđ non sit de substantia. dic tamen quod est de iustitia: quia speciale est in causis summarijs vt possit iudex ad sententiā procedere conclusione non facta. vt in d. cle. sepe. ⁊ vide in hoc qđ not. in c. pastoralis. de causa poſ. ⁊ proprie. ¶ Not. ex secunda parte qđ non creditur instrumēto alicuiꝰ presidentis etiā si sit rex. Nam creare tabellionē spectat ad imperatorem: de quo dicaʒ plenius. j. eo. cum P. ⁊ vide qđ legi. ⁊ no. in cle. literis. de proba. ¶ † No. ⁊ tene menti quod valet consuetudo disponens circa solennitates alicuius actus ⁊ circa principi reseruata. cōcor. c. super quibusdam. de ver. sig. Nā vt hic vides consuetudo potest dare alicui potestatem tabellionatus. ⁊ licet loquatur in rege eadem ratio est in alia persona inferiori quod tenet per istum tex. Joan. an. in c. seculares. de fo. cōpe. li. vj. in nouel. qđ no idem Bar. in l. seruus cōmunis. ff. de stipu. seruo. vbi per istum tex. plus dicit qđ iudex potest scribere acta ⁊ ei fides adhibebitur si hoc habet consuetudo qđ singulariter nota pro limitatione. c. quoniam contra. de proba. facit quod no. Jnno ŝ. c. ij. cessante autem consuetudine solum hoc poterit si etiā est notarius: ⁊ hoc fecerit in his que sint volũtarie iurisdictionis vel in paruis causis in quibꝰ pōt procedi sine scriptura. ad hoc glos. ⁊ plenius per Bar. in l. iubemus. C. de sacrosan. eccl. facit aut̃. nisi breuiores. C. de sen. ex peri. reci. Et quia glo. hic multum lente trāsiuerũt expediam prius q̄dam pulchra ꝓ intellectu ⁊ limitatione vtriusqʒ partis. c. ¶ † Et primo circa primam partē q̄ro an indistincte post conclusionem non liceat instrumenta producere. dic quod nō: imo fallit in multis casibus quorum aliquos notabiles hic collegi ego vltra alios docto. Et prīo in casu ca. pastoralis. de causa poſ. et proprie. Scđo in his in quibus iudex procedit ex officio si hoc viderit expedire. nam sibi nihil est preclusum.[a] arg. dicti c. pastoralis. hoc tenēt do. de. Ro. deci. vij. ⁊ vide pro limitatione que dixi. ŝ. de testib. cũ clamor. Tertio in criminalibus causis cũ reus vult suā innocētiam probare. arg. in l. diui. ff. de penis. ⁊ ibi hoc expsse tenet Bar. ⁊ in l. j. ff. de quest. in fi. plus dicit scilicet quod etiam post publicationē poterunt in predicto casu testes de nouo recipi. post sententiam autem aliquo remedio nō suspēsam soli principi licet beneficio speciali admittere probationes etiā de nouo repertas ad probādum innocentiam condemnati. vt in d. l. diui. notabiliter et singulariter probatur. vide tamen in hoc qđ not. in c. ij. de purg. vul. Quarto in causis communibus id est etiam vbi procedit̃ ad instantiam si instrumenta sunt de nouo reperta: vt l. admonendi. ff. de iureiur. secundum vnā lectu. quam sequitur ibi Bar. Quinto si de facto recipiuntur tenet receptio ⁊ videtur a cōclusione recessum eo quod partes nō cōtradixerũt. vt not. do. de ro. deci. v.[b] regulariter autem nō possunt recipi. ⁊ si recipiuntur posset altera pars appellare.[c] argu. hic ⁊ in d. c. pastoralis. ¶ † Nũc quero an liceat indistincte producere instrumenta vsqʒ ad conclusionem. iste text. videtur aperte ꝓbare quod sic. quod indubie procedit vbi iudex prius non prefixit terminum ad illa ꝓducenda. Si autem prefixit certum terminum nũquid eo elapso liceat citra cōclusionem. Questio est notabilis. et multe sunt opi. Jo. an. hic sentit quod non liceat post terminuʒ. et est opi. Spec. in tit. de dila. §. videndũ. ver. quid si datus. sed ipsemet Joan. an. plenius hoc tractauit in glo. ordinaria quā fecit in cle. sepe. preal. in ver. non obstante. ⁊ ibi tenuit opi. quorundā distinguentium quod aut ius aduersarij est illesum: et tunc licet etiam post terminum: aut lesum: vt quia perirent testes quibus potuisset reprobare instrumenta si fuissent in termino producta et non licet. et pro vtroqʒ mēbro facit. l. mancipiorum. ff. de optio. lega. Tertio dicunt quod indistincte hoc licet ante cōclusioneʒ: quia non potuit pars cogi instrumenta exhibere anꝗ eis esset vsurus. ad hoc iste tex. ⁊ l. j. §. edēda. ff. de eden. Pau. ibi dicit quod iudex non potest prius partem compellere ꝗ sit cōclusum in causa vt hic. Sed si sponte recepit terminum sibi preiudicauit. Bar. in d. l. mancipiorũ. dicit quod si iurauerit instrumentum ad eum de nouo peruenisse admittetur alias nō: ar. op. ī simili. in ca. pastoralis. j. de exce. Sed tu aduerte. nā d. l. māci piorum. multum facit ꝓ opi. Jo. an. in glo. ꝑal. nam ibi fuit terminus per iudiceʒ statutꝰ ad seruum eligendum cũ communicatione qđ post terminum nō audietur ⁊ nihilominus audit̃ post terminum re integra etiam sine iuramēto si preteritio diei dānum aduersario nō intulit. ad idē potest adduci. c. si tibi absenti. et qđ no. de preben. li. vj. quod quasi idē in alijs terminis dispo nit. Sʒ his non obstantibus dico quod. l. mancipiorum. habet aliam rationem decidēdi: loquit̃ enim quādo re existente integra post terminum cessat omnino causa propter quam statutꝰ fuit ille terminus vt clare innuit ille text. et sic cessante cā cessat effectꝰ. vt in c. cũ cessante. de ap. et sic etiā loquitur. c. si tibi absenti. facit. c. fi. qui mat. accu. poſ. Sed in casu nostro post lapsum terminum etiam iure aduersarij illeso existente nō cessat omnino causa propter quam fuit terminus statutus quia terminus statuitur non solum vt parti alteri sit facultas reprobandi: sed pricipaliter statuit̃ ad faciliorē ⁊ breuiorē exitum litis vt patet in c. pastoralis. de exce. ⁊ c. finem. de dolo

enumerat idem. Marsi. in. l. j. §. si quis vltra. de questio.
a ⁊ Sebasti. Sapia. ¶ Si iste text. vide Barto. in. l. eadē. ff. ad. l. iul. re-
pe. ⁊ Bal. in. l. cūctos populos. in. v. oppo. C. de sum. tri. ⁊ fi. catho. Cal-
derī. in consi. ij. sub ti. de fide instru. ⁊ Fel. in. c. fraternitatis. j. de hereti.
b ¶ Et adde glo. no. in. §. quia vero multi. ī glo. parua. in verbo cōcluse-
ruat. in aut. de re
sti. quam gl. dicit
esse sin. de iure ci-
ui. Lud. ro. in. l. j.
in. iij. col. ff. de ar-
bi. Adde Spe. in
ti. de renun. ⁊ cō-
clu. in. §. j. versi. et
no. ibi etiā ponit
an si est renuntia
tum allegationi
iuris dicatur con
clusum in causa.
et an renūtiare et
cōcludere sint idē
ibi vide per eū. et
dicit no. Bal. i. l.
si accusatoribus.
circa fi. C. de acc.
qꝺ de ꝯsensu par
tium pōt cōcludi
super vno articu
lo cause ⁊ non su
per alio. ⁊ de hoc
dicit esse gl. sing.
not. in. d. §. qꝛ vo
multi. Et ex h̄ di
cit apparere qꝺ
idez est renūtiare
probationibus ⁊
ꝯcludere in causa
alleg. no. per Jo.
an. in. c. ij. de i in-
teg. resti. in. vj. in
nouel. ⁊ qꝺ idem
sit dicit etiā Bal.
in aut. iubem⁹. in
vlt. col. C. de iud.
Itez adde qꝺ eo
ipso qꝺ ꝑtes vel
iudex cōmittunt
causam ad consi-
lium sapientis vt
tota die sit dꝛ cō-
clusum in cā: ita
no. inqt do. Ant.
de bu. in. c. dudū.
el. j. in. ij. col. i. iij.
no. de elect. quod
reputat esse notā
dum nil tamē al-
legat. ⁊ vltra ad-
ducit do. me⁹. d.
Jas. vnam ratio-
nez in. d. l. admo-
nēdi. in. xlviij. co-
lum. de iureiu. qꝛ
quando causa es-
set commissa con
silio sapientis cū
debeat esse plene
instructa iudex q
commisit non po
test alias nouas
probationes reci
pere. tex. est nota.
in. l. ex illo. C. de
ap. et ibi eum ad
hoc no. Bar. ⁊ di
cit esse perpetuo
tenendum mēti.
Item nec ipse sa-
piēs cui commis-
sa esset causa pos-
set alias ꝓbatio-
nes nouas recipere. ita no. Bar. in. l. j. per illum tex. C. de rela. ⁊ in. l. fin.
in vlt. col. ff. de fer. ⁊ ibi Bal. in. viij. col. ⁊ alij. Bal. in. l. j. §. quesitū. ff. de
ap. ⁊ in. l. an offerendis. C. de ap. no. etiam multū ꝙ paria sunt vel latā
esse sententiam vel esse conclusum in causa. ista parificātur: ita dicit sin.
Bar. in. l. si mater. §. eadem. in fi. de excep. rei iudi. idem ipse do. Abba.
Panoꝛ. in. c. pa-
stoꝛalis. de excep.
Bal. in. l. erroꝛ. in
iiij. col. de iur. ⁊
fa. igno. vbi ad h̄
alleg. Jo. mo. et
Jo. an. in. c. fi. de
in integ. rest. i. vj.
in no. Bal. in. l. j.
in. iij. col. C. ne ex
deli. defun. Lud.
ro. in. l. si titi⁹. de
v. obl. do. me⁹. d.
Jas. i. d. l. admo-
nēdi. i. xxxix. col.
vbi etiā dicit bñ
facere ꝙ pul. in-
quit Bal. i. l. idu-
bitati. C. de adul.
vbi tz ꝙ exceptio
nes q̄ nō possunt
opponi post sen-
tētiā nō possunt
etiā opponi post
cōclusionē in cā:
qꝛ ista duo parifi
cantur.
¶ Adde ꝙ Bal.
cōsi. clxxvij. j. li. di
cit ꝙ corā ꝯsulto
possunt ꝓduci in
strumēta liqda.
Anto. Francis.
¶ Dicas circa h̄
qꝺ petito cōsilio
sapiētis donec a-
cta sunt apud cō
sultoꝛē non pos-
sunt alia de nouo
ꝓduci: de quo vl-
tra dicta per bar.
in. l. ex illo. hic al-
leg. vide eundem
Bar. in. l. j. in. §. si
plures. in. vj. col.
ff. de exer. ⁊ vide
Bald. in. l. j. ff. nil
nouari appella-
tione penden. qꝺ
intellige vt non
possint ꝓduci co
rā iudice nec corā
cōsultoꝛe. de quo
etiā per Bart. i. l.
j. §. quesituz. in. j.
col. ff. de app. ⁊ in
l. j. C. de rela.

⁊ contu. ⁊ hec causa non cessat licet ius aduersa-
rij circa reꝓbationē sit illesum. ⁊ ꝓ hoc dico qꝺ
post terminū nō debet audiri nisi in casibus de q
bus. in. d. c. pastoꝛalis. de excep. ⁊ credo per illum
text. iudicē posse ante conclusionē statuere hūc ter
minum: qꝛ boni iudicis est lites ꝑcidere ⁊ breuio
res facere ꝙ potest. vt in. l. quidā estimauerūt. ff.
si cer. pe. ⁊ in iuribus. s̄. allegatis. nā terminus li.
cōte. statuit a iure ꝓ exclusione dilatoꝛiarū: vt le-
gi. ⁊ no. in. c. inter monasterium. de re iud. ⁊ tamē
pōt iudex prius terminū statuere certum ad oēs
dilatorias proponēdas. d. c. pastoꝛalis. Itē vsqꝫ
ad publicationē attestationū possunt de iure te-
stes reprobari in. d. c. presentiū. s̄. de testi. et tamē
iudex potest per prius prefigere terminum intra
quē ꝓducātur simul testes approbatoꝛij ⁊ repro-
batoꝛij. vt in. c. licet. de proba. ⁊ in. c. cū causam. s̄.
de testi. Itē ad ꝓsequendū appellationē ⁊ finien-
dum iura prefigūt annū ⁊ tamen iudex abbreuia
re pōt respectu ꝓsecutionis. vt in. c. cum sit roma
na. ⁊. c. personas. de ap. ⁊ sic in multis similibus. ⁊
sic potest iudex ex causa abbreuiādi lites hunc ter
minū ante cōclusionem prefigere. ⁊ sic tollo illam
opi. Pau. ⁊ talis terminus hominis censet loco
termini iuris. vt no. Inn. in simili in. c. ex ratione.
de ap. Ideo sicut nō admittit post cōclusionē ita
nec post hunc terminū. posset tamen ex quadam
equitate dici qꝺ cū in moꝛa modici tēpoꝛis nō fit
magnū periculū. vt. l. si debitoꝛi. ff. de iud. qꝺ duo
bus cōcurrētibus poterit admitti post terminū:
scilicet ius aduersarij nō sit lesum ⁊ parum post la
psum terminum hoc petijt. arg. in. d. l. mācipioꝝ.
⁊ sic posset singulariter limitari. d. ca. pastoꝛalis.
qꝺ tamē loquit indistincte. hoc verū nisi in penā
negligentis aliud statuat. ⁊ sic intellige. c. si pluri
bus. de prebē. lib. vj. ⁊ hec quo ad primam partē.
5 ¶ † Venio ad secūdā partē in qua quero an istis
instrumentis quibus adhibet fides ex consuetu-
dine credendum sit in foꝛo ecclesiastico ⁊ in eccle-
siasticis negotijs: ⁊ quod in foꝛo ecclesiastico sit
credendū: casus videt hic iuncta supꝛascriptione
aperti⁹ tenet Jo. an. in. d. c. seculares. de fo. cōpe.
lib. vj. respectu vero negotioꝛū dicit hic Hostien.
quod credit sup ciuilibus ⁊ tempoꝛalibus rebus
confectis: secus si sup spiritualibus qui remittit
ad nota. in. c. sicut te. ne cleri. vel mona. fatetur tñ
qꝺ vbi talia instrumenta inducunt vt priuilegia
ab ipso rege concessa vel quo ad feudalia bene fa-
cerent fidem. de fo. cōpe. ex trāsmissa. Pet. autē et
Abbas videntur hic sentire qꝺ indistincte credat
talibus instrumētis: dicūt enim quod dubitatio
hic fuit qꝺ laici super ecclesiasticis negotijs pote-
statem nō habēt. vt in. c. ecclesia sancte Marie. de
consti. Sed cōtrarium hic statuit vt vides. mihi
placet indistincte vt credat: qꝛ notarius est quidā
testis. l. domitius labeo. ff. de test. vnde sicut laic⁹
perhibere potest testimonium in causa spirituali
ita ⁊ instrumenta cōficere nec est hoc iurisdictiōis
cōtentiose: ⁊ sic cessat. c. ecclesia sancte Marie. sed
voluntarie: qꝛ auditur super cōfessione instrumē
ti. facit. c. j. de procu. lib. vj. Itē sicut dicimus in si
mili quod instrumentū notarij confectū intra ter
ritoꝛium cōstituētis facit fidē extra territoꝛiū. ita
no. Bar. in. l. cūctos populos. de sum. tri. ⁊ qꝛ cir
ca solennitates actus inspicit sola cōsuetudo lo-
ci vbi actus gestus est. vt. l. j. §. de emāci. lib. ⁊ not.
in. c. per venerabilem. qui fil. sint legi. ita satis est
illum haberi pro notario in patria sua vbi confe-
cit instrumentum nec curādum an fecerit sup tē-
poꝛalibus an spiritualibus. ⁊ hoc teneo quicquid
alij scribāt. in. d. c. sicut te. ⁊ vide quod no. Gas. de
cal. in. d. c. per venerabilē. ⁊ Specu. in ti. de instru.
6 edi. §. restat. ver. ⁊ not. ⁊ seq. ¶ † Alterius querit
an credatur huic instrumēto sine subscriptione te
stiū si hoc habet cōsuetudo. Inno. ⁊ Hosti. ꝙ sic
allegant no. in. c. ij. s̄. quod no. Ex hoc infero va
lere consuetudinē vt instrumento notarij credat
7 sine testiū subscriptiōe. ¶ † Quero qd. si iste rex[a]
a fuisset male fame ⁊ vilis opinionis nunquid cre-
deret. Host. dicit ꝙ nō. vnde verbū presertim ex-
ponitur ꝓ maxime: ⁊ sic cū eo transeant cōmuni-
ter doc. Et hoc vident sentire ꝙ instrumentū cō-
fectū per notariū infamē sit nullū. quod nō est ve
rum indistincte. vnde dicerem ꝙ aut in principio
anteꝙ esset inducta cōsuetudo erat male fame ⁊
non valuit cōsuetudo tanꝙ irrationabilis. de cō
sue. c. fi. ⁊ ꝓcedit hoc casu dictū Host. aut supue-
nit mala fama postꝙ fuit cōsuetudine pro nota-
rio approbatus. ⁊ tūc idem dicēdū qꝺ in alio no-
tario qui post officium assumptū effectus est infa
mis quo casu dicendū est vt elegāter no. Bart. in
l. eadē. ff. ad. l. iul. repe. qui in effectu concludit qꝺ
aut cōmisit fraudē in officio ⁊ nō credit amplius
ēt si nō sit effectus infamis: vt in. l. si aliqd. C. de
susce. ⁊ ar. li. x. aut cōmisit fraudē extra officiū ita
ꝙ sit effect⁹ infamis: ⁊ tūc ad officiū qꝺ habet in
se dignitatē ꝓmoueri nō potest: puta vt sit nota-
rius principis. l. j. C. de mā. prin. qꝛ infamibus di
gnitas nō defert. l. ij. C. de digni. li. xij. ⁊ in regu-
la infamib⁹. de reg. iur. li. vj. nec etiā ad aliud offi
ciū publicū: puta vt sit notari⁹ in bācho. ⁊ hoc qꝛ
infamis non pōt aliquod officium publicū exer-
cere: vt dicit gl. no. iuncto tex. in. l. ij. §. miles. ff. de
his q no. infa. facit. c. ꝓterea. de test. cog. Aut nō
eligitur ad officiū publicū sed cōsensu partiū est
aditus ⁊ valet qꝛ notarius est seru⁹ public⁹: nec
minus desinit esse propter infamiā: vnde possunt
partes cōi cōsensu sibi preiudicare: testis autem
esse nō pōt: quia producit ab vna parte altera in-
uita: ⁊ sic loquit. c. testimoniū. s̄. e. quod est singu
lariter notādum. Ego limitarē hoc verū quādo
pars nō diffitetur talē tabellionem rogasse vel si
negat cōuincit per testes. vbi aūt omnino negat
⁊ dicit instrumentū falsum nec potest conuinci ꝙ
rogauerit notariū: puta qꝛ testes sunt moꝛtui cre
do ꝙ instrumentū nō probabit contra eū ex quo
cōfectum est ib infame: tūc enim militat ratio. c.
testimoniū: ⁊ credo ꝙ Bar. nō dixisset cōtrariū si
hunc casum preuidisset. Itē dico predicta ꝓcede
re in infami infamia iuris: secus si infamia facti:
qꝛ tunc credit licet minus per ea que dixi. in. c. te-
stimoniū. ⁊ que no. in. c. sciscitatus. de rescr. ⁊ hoc
bene notabis. ¶ Venio nūc ad gl. Et prima que-
rit de ratione dubitādi ⁊ assignat in fi. duplicem
rationē decidendi ⁊ rationis diuersitatē inter at-
testationes ⁊ instrumēta. Et notabis eā inquan-
tum dicit ꝙ facilius deprehendit falsitas instru-
mētoꝝ ꝙ testiū. Et pro hoc s̄m Jo. an. in instru-
mēto enim poni debēt locus tp̄s: testes: dies: de
quibus. j̄. de re iud. abbate. ad fi. lib. vj. sed de his
testis interrogatus dicit se nō recoꝛdari. j̄. proxi.
sed alio respectu facilius falsat instrumētum: qꝛ
facilius est corrūpere vnū notariū ꝙ duos testes
facit quod no. de cle. pereg. c. j. sed dic ꝙ examina
tio ⁊ approbatio notarij tollit hāc presumptio-
8 nem. facit. c. ad audientiā. de prescri. ¶ † Glos. ij.
querit quādo dicitur in causa cōclusum. ⁊ respon
b det vt in ea patet. Et no. ex gl.[b] quod per conclu
sionē renūtiat nedū probationibus: sed etiā alle-
gationibus: ⁊ sic non restat nisi ferre sententiā de
quo per Inno. in. c. pastoꝛalis. de causa pos. ⁊ ꝓ-
prie. ⁊ ibi dixi. Et intellige tex. dū dicit ꝙ post cō
clusionē nō licet instrumēta producere scilicet in
causa in qua facta est cōclusio. sec⁹ in appellatio-
nis causa: vt. j̄. c. proxi. ⁊ no. in. c. j. de except. ⁊ est
ratio diuersitatis quia cōclusio facta in principa
li non extēditur ad causam appellatiōis nisi fuis
set dictum. vt no. in Spec. de renun. ⁊ conclu. §. j.
ver. hoc

ver. hoc autem scias. ⁊ est ratio rationis: quia appellatio suspēdit oīa vsqꝫ ad lit. cōtest. vñ peremptorie possunt opponi. vt. ꝭ. c. proxi. sed dilatorie nō. vt. l. ita demū. C. de ꝓcu. ⁊ intellige qd̓ suspendit oīa: nisi alia rō impediat: vt timor subornatiōis ꝓpter quē nō pñt ꝓduci testes sup eisdē capitulis vel directe contrarijs vt in cle. ij. de testi.

☞ 1 In eodem libello quis potest plura ⁊ diuersa petere.

2 Ubi ex parte actoris debitum est liquidum per confessionem rei admittitur compensatio: licet debitum non sit liquidum.

3 Modus largo modo potest appellari cōdictio.

4 Testimonium non vitiatur licet testes nō recordentur de die mense ⁊ anno quibus fuit actus gestus.

5 In instrumento publico non est necesse qd̓ testes se subscribant.

6 Quando testes contradicūt instrumento pro cōcordia p̄sumitur pluralitas actuū: nisi partes confesse fuerint vnitatem.

7 Dicta obscura testium nō reuelātur per cōfessionem vel articulum a parte formatū: sed per confessionem aduerse partis bene reuelantur.

8 Iudex potest vsqꝫ ad sentētiam ⁊ post conclusionem in causa interrogare circa merita cause.

9 Sententia potest pro parte infirmari ⁊ pro parte confirmari per iudicem appellationis.

10 Uenditor si habeat facultatem rei tractāde compellitur precise: si vero dolo vel culpa desīt habere tenetur ad interesse: si vero neutruꝫ interuenit in totum liberatur.

11 Appellatur ad papam si iudex a quo superiorem in temporalibus non recognoscit.

12 Appellans a diffinitiua potest aliam causam ab illa quam expresse coram iudice a quo prosequi: secus si appellauit ab interlocutoria.

13 Duo testes de illis qui non sunt scripti in testamento omni exceptione maiores probant cōtra instrumentum.

14 Testes descripti in instrumento si per directum vel indirectum deponunt contra instrumētum: an faciant illud vacillare.

15 Testes interrogati de tempore si varie respōdēt: vel inducti ad probādum tempus dicant se non recordari: non valet eorum testimonium.

16 Sunt descripti duo in instrumento expresso eorum nomine ⁊ cognomine: qui negant se interuenisse in illo instrumento: an tale instrumentum valeat.

17 Ad petitionem appellati potest sententia retractari.

18 Causa nullitatis deuoluit totam causam ad iudicem: vnde poterit reformare sententiam.

Cum ioannes. [a] Falsitas istrumenti vel quod deest instrumēto ꝓbari pōt per testes. In prima parte ponitur processus cause principalis. In secūda processus cause appellatiōis. ibi: cū igit̄. In tertio diffinitio ipsius cause appellationis. ibi: de consilio. ¶ Casus literalis. Joannes eremita corā iudicibus ciuitatis viterbij petebat a Petro conciue ipsi⁹. cxxx. libras senens. ex cā mutui. Ex aduerso si posuit idē. P. qd̓ idē Jo. tenebat̄ eidē in. clxxx. libris ꝓ pretio cuiusdā domus quā ipsi Jo. vēdiderat vñ petebat vt. cxxx. sibi deberet cōpēsare et residuū sibi deberet ⁊ ꝓsolui: petit insup possessionē ipsius domus sibi tradi vacuā ⁊ liberā lit. conte. sup hoc ⁊ alijs articulis: et cū fuisset hincinde aliquādiu disputatū. iudices auditis attestationibus ⁊ allegationib⁹ cōdēnauerunt istū. P. vt eidē. J. possessio predicte domus vacuam ⁊ liberam traderet. ab hac sententia dictus. P. ad sedē apo. appellauit. papa dedit. T. capellanū suum partib⁹ auditorē corā quo ex parte ipsi⁹. P. fuit ꝓpositū vēditionē ipsi⁹ dom⁹ nō purā: sed cōditionalē fuisse: ⁊ ideo ipm nō teneri ad traditionē ipsi⁹ ad hoc ꝓbādū quatuor testes induxit: cum esset nouū caplm pēdens ex veteri. q iurati dixerunt se interfuisse cōtractui inter ipsum. P. ⁊ J. sup eadē domo celebrato ꝓ certo pretio. hac adiecta conditione: vt idē. P. domū ipsam inhabitaret in vita sua: ⁊ post obitum suū domus illa remaneret. M. ⁊. R. filijs ipsi⁹. P. nepotib⁹ ipsi⁹ J. de anno mēse ac die de quo facta fuit venditio dixerunt se non recordari. dictus. J. vēditionem non conditionalem: sed puram fuisse dicebat ad hoc probandū induxit instruimētum vēditionis ⁊ tabellionē qui fecit instrumentū ⁊ vnū de testibus inscriptis in instrumēto. Dubitatū fuit que ꝓbatio valere deberet: ꝓponebat̄ ex parte ipsius P. qd̓ licet testes ⁊ instrumenta eandē vim obtineant in causis: non tñ instrumentū tanti dꝫ esse valoris vt preferat̄ depositionib⁹ trium vel plurium testiū. Ex aduerso fuit respōsum qd̓ cū ipse J. intentionē suam per instr̄m probasset. et P. venditionē nō purā: sed cōditionalem fuisse ꝓponeret: nec per testes. P. de certo tp̄e facta fuit fides: vnde nō apparebat qd̓ super illa vēditione deposuissent ⁊ in instrumēto certū tēpus adijceretur. ꝓbatio ipsius. P. inefficax erat ad intētionem contrariā elidendaꝫ: sed dicebatur qd̓ rñsio ista inualida erat: qñ vtraqꝫ pars interrogata cōfessa fuit in iure qd̓ vnica vēditio ipsi⁹ domus facta fuit: sed per testes ꝓbat̄ conditionalem fuisse et sic per cōfessionē vtriusqꝫ colligit̄ vēditionem fuisse ꝯditionalē: nec obstare: qd̓ interrogatio facta fuit postꝙ̄ in causa ꝯclusum fuit. qr iudex ad prolationē sententie potest interrogare de facto quoties dubitat. Istis oībus cōsyderatis do. papa de cōsilio fratrū pronūtiauit vēditionem predictam cōditionalem fuisse: ⁊ dictū P. nō teneri ad ipsius domus possessionis traditionē. ipsi. J. super hoc silentiū imponēdo: sententiam p̄dictorū iudicū quo ad hunc articulū infirmādo: quāuis al's iuste pronūtiauerint qr hec exceptio non fuit ꝓposita coraꝫ ipsis: quo ad alios articulos 1 cōfirmauit eādē Bernā. ¶ † No. j. qd̓ in eodē libello pōt quis plura et diuersa petere. nam petebat iste. J. habere. cxxx. libras occasione mutui ⁊ domū vacuā sibi tradi occasione vēditionis. et ꝙ̄ꝙ̄ hoc vltimū nō exprimatur in litera ista: exprimebatur tñ ista litera antiqua ⁊ colligitur satis hic dum dicit̄ qd̓ iste. J. in hoc fundauerat intētionē suam. Itē iudex non potuisset aliter super domo pronūtiare: vt in. c. licet heli. de simo. fatu⁹ est em̄ iudex qui ꝓnūtiat super nō petito. l. fi. C. de fideicom. lib. ¶ Ex his ⁊ ex text. not. duo. primo formam libellandi in causa mutui. secūdo qd̓ contractu emptionis precedēte potest precise peti rem venditam tradi nec est necesse petere interesse et multū bene in hoc facit iste tex. licet multe in hoc 2 sint opiniones: vt. ꝭ. videbis. ¶ † No. ij. bo. ar. ꝑ dic. Cy. in. l. fi. C. de cōpē. qd̓ vbi ex parte actoris debitū est liquidū per solā cōfessionē rei admittitur cōpensatio opposita per ipsum reū. licet debitum suū non sit liquidum de p̄senti: sed liquidandum. Hic enim constabat per confessionē de mutuo ⁊ debitū rei ꝓtrahebat̄ in litigium: vt patet in litera: ⁊ nihilominus fuit admissa cōpensatio. ꝙ̄ꝙ̄ posset dici qd̓ licet sup traditione disputaret̄ super pretio nō fiebat hesitatio: nisi diceres qd̓ dilata traditione rei differebat̄ ⁊ pretiū. l. iulianus. §. offerri. ff. de ac. emp. c. quod no. in. l. si traditio. C. de ac. emp. ⁊ de materia vide qd̓ dicā. in. c. ij. de 3 deposito. vbi de hoc. ¶ † Nota ibi: sed cōdictionalē. qd̓ modus largo modo potest appellari cōdictio. nā hic nō interuenit vera cōdictio que de sui natura habet suspēdere effectū actus gesti in euentu cōditionis. vt no. in. c. verū. de condi. appo. ⁊ in. l. j. C. de cōdi. inser. sed modum qui nō suspēdit sed qualificat ⁊ cōditionalem reddit actū gestuꝫ. vēditio enim fuit perfecta de presenti: sed fuit appositus modus vt in vita sua libere habi- b taret. ¶ No. qd̓ rōne oneris [b] anneri res valet minus iusto pretio: ⁊ sic onus appositū videt̄ pars pretij qd̓ no. Ad idē bo. tex. in. l. fundi. ff. de contrahē. emp. ⁊ facit ad materiā. c. cū dilecti. ꝭ. de emptio. ⁊ vendi. l. ij. C. de rescin. ven. ¶ Not. arg. qd̓

a ¶ Quia ī tex. huius. c. fit mētio de vacua possessiōe. Qñ dicatur tradi vacua possessio vide per Ang. ⁊ legistas. in. l. in cōuentionalibus. §. si quis vacuaꝫ. ff. de ver. obli. ⁊ per Bar. ī. l. ij. §. j. de ac. emp. glos. in. l. nō idcirco. C. d̄ fide instru. et in. l. improba. ⁊ in. l. j. C. de acqui. pos. ⁊ in. l. fi. in v̄bo vacuam. C. vnde vi. et qñ interdum possessio dicitur plena: interdū semiplena: interdū vacua: vide gl. in sti. de vsuca. §. qd̓ aūt. in ver. vacante. cū duab⁹ sequētibus. que nō est alibi s̄m Ang. in. l. si me in vacuaꝫ. ff. de acqui. pos. ⁊ de hac materia vide per Bart. in. l. meui⁹. §. fundo. ff. de leg. ij. ꝑ bal. in. l. fi. C. de pact. inter emp. ⁊c. per Bald. in. l. si plures. in. iij. colū. de condi. inser. Anto. Francis. ¶ Que dicat̄ vacua possessio. Dicas primo qd̓ illa dicit̄ vacua q̄ nec animo: nec corpore detinet̄. l. rō. in §. j. ⁊ ibi per Bar. ff. de ac. emp. li. ij. §. j. ⁊ ibi ꝑ Alexā. eo. ti. ⁊ vide gl. in ver. vacuā. in. l. fi. C. vnde vi. ⁊ in. l. si quis fundū. de act. empt. et vide Ang. in. l. in conuentionali. in. §. si quis vacuā. de ver. ob. ⁊ vide gl. in. l. non idcirco. C. de fi. instr. et in l. īproba. C. de acqui. pos. vbi ponitur qñ possessio dicat̄ tradi vacua et tene mēti glos. instit. de vsuca. §. qd̓ autē. que dicit qd̓ possessio dicit̄ vacua tribus modis de qua materia vide etiā Bal. in. l. fi. C. de pact. inter emp. ⁊c. Et add qd̓ possessio vacua probat̄ eo ipso qd̓ author vl' eius successor diu reꝫ possedit arbitrio iudicis vt per Bal. in. l. cuꝫ res. in. ij. col. C. de ꝓba. vbi etiā ꝑ Sali. ⁊ per Alexā. in cōsi. xj. in. iiij. parte cōsi. ⁊ adde qd̓ possessio dicit̄ vacua etiā si ī re debeat̄ alteri seruitus nō dicit̄ libera. ita Bar. no. in l. meui⁹. in. §. fundo. in vlt. col. ⁊ in l. vim facit. ⁊ in. l. ij. i. §. vacua. ff. de ac. emp. et ideo si quis tenetur tradere possessioneꝫ vacuā ⁊ liberā dꝫ tradere illā liberam etiā a seruitute: secus si tantum tenet̄ vacuā tradere s̄m Bar. in. d. l. ij. ff. de act. emp.

b ¶ Item adde qd̓ res min⁹ valet ratione malivicini. l. eū sepe. §. fi. ff. de ꝯhen. emp. et qd̓ no. Bar. ī. l. si ita mulier. ff. de fun. instr. et qd̓ habet̄ in. c. ꝯstitutus. de in integ. rest. ⁊ in c. ad qōnes. de rerum permu. facit dictū Uergilij in Buc. Mātua ve misere nimiū vicina cremone. et apud Luca. O male vicinis hec menia ꝯdita gallis. Et de valore rei in reb⁹ mobilibus. vide Bar. in l. p̄tia. in fin. ff. ad le. fal. ⁊ in. l. septē diebus. de eroga. mi. an. ⁊ d̄ valore rei s̄m quātitatē fructuū vide in. l. si quidē. de euic. ⁊ de materia vide omnino Bart. et alios. ī. l. j. §. si heres percepto fundo. ff. ad trebel. et in. l. si seru⁹. ff. de condi. fur. Ang. in. l. si quis vxori. §. fi. ff. de fur. Angel. de are. in. §. si quis agēs. instit. de actio.

¶ Adde q̄liter ꝓbet̄ valor rei. Fulgo. consi. cxlij.

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Probatur valor. vide de hac regula Bar.in.l.j.§.si heres percepto fundo.ff.ad treb.⁊ in.l.mortis causa capim⁹.§.j.ff. de dona.cau.mor.Ang.are.in.§.si quis agens.col.v.insti.de act.Lanfran.de oria.in repeti.c.quoniam contra falsam. in verbo testium.col.xxviij.ver.quero qualiter probetur valor rei.s̄.de proba.
✠Sebasti.Sapia.

omnino ibi per ipsum multa pulchra.

e ✠Sebasti.Sapia.¶ Dubia. vide Card.in consil.lxxiiij. incip.titius. et Ang.in cōsi.cclxxxv.incip.visis attestationibus testiū predictorum. in vlt.col.vbi dicit qđ iudici nunq̄ concluditur in causa: sed firmiter viget eius officium vsqꝫ ad sententiam inclusiue.

b ¶ Ubi testes. vide do.Jas.in.l.ij.col.iij.ver.not.ex ista decisiōe.C.de bo.pos.s̄m tabu. vbi meminit huius text.⁊ Alexā.in consil. cxxxiiij.in.ij.volu.

c ¶ Facit quod dicat Bal.in. d.l.ij.C.de bo.pos.secū duz tab.⁊ nunq̄ obliuiscaris qđ si testes ponant super testamēto q̄liter talis testator corā.vij.testibus facit testamentū in quo talez instituit heredē ⁊ quilibet testis particulariter deponit se fuisse p̄sentem tali testamēto interrogati de cōtestibus q̄ et quot essent p̄sentes dicunt qđ nō recordātur: tamen tales testes plene ꝓbant testamentū et p̄sumūtur omnes fuisse contestes, quod dictuz reputat ibi paul.de cas, multū no.⁊ quotidianū idē tenet ibi do.Alexā.⁊ idē do.Alexā.in cōsi.cclxxix.inci.pōderatis,in pe.colū.ex hoc dicto Bal.elice ꝙ si testes cōcordant om̄es in dicto super quo deponūt licet aliter nō appareat qđ omnes eodē tēpore fuerint presentes: tamen indubio presumūtur cōtestes et de eo actu deponere. et idē tenet Bald.in.l.de quibus.ff.de leg.in ātepe.col.et.d.Alex.in p̄al.cōsi.¶ Adde Angel.consi.cclxxxiiij.

d ¶ Facit quod signāter voluit barto.in.l.admonendi.in.x.colū.ff.de iureiur. vbi dicit qđ si duo testes dicūt vidi qđ sempronius mutuauit titio pecuniā: sed nescimus aut non recordamur de quātitate cōcludit qđ si quantitas posset suppleri alio modo: puta si ꝓbaretur per alios duos testes qđ titius petiit a sempronio decē ducatos mutuo ꝑ istos duos deponētes qđ viderūt numerari pecuniam ex causa mutui: licet quantitatē ignorent iudex deberet deferre iuramentū in supplementū probationis. que decisio est multum notāda ⁊ eam sequitur do. Ant. in.c.fi.in vlt.col.de iureiur.⁊ do. Alex.in.d.l.admonēdi.in.xxxij.col. et Jaso.de may.in.xl.col.alij non tangunt ⁊ ad corroborationem vide

a probat valor[a] rei si testes dicāt qđ tantū a tali potuit habere quasi tantū valeat res quantū vendi potest. de quo tamē dic vt no.plene in.d.l.ij.⁊ dixi in.c.cū causa.ij.s̄.de testi.ad istū tex. posset dici qđ per hoc non ꝓbatur verus valor rei: sed inducitur ad p̄sumendū vēditione pro illo pretio non fuisse purā cum potuisset ab alio habuisse maius pretium. vnde non est verisimile qđ iste vendidisset pure pro minori: ⁊ sic non probaretur hoc primū dictū cum ex speciali affectione quis potuisset 4 offerre pretium vltra cōmunēvalorē rei.¶ † No. pulchrum tex.qđ testimoniū non vitiatur licet testes cōmuniter non recordētur de anno mense et die quib⁹ fuit actus gestus. qđ intellige nisi dies esset de substātia: vt no.Jnno.in.c.qualiter ⁊ qn̄. de accu.in ver.si dictus.¶ No. qđ tabellio qui instrumētū scripsit ⁊ testes in eo scripti ꝓduci possunt in testes ad coadiuuādum instrumētū.⁊ est vtile ꝓpter no.in.c.cum a nobis.s̄.de testi. hic tamen profuerūt: tum qꝛ vt patet in antiqua testis ꝓductus dixit se non recordari an fuerit cōditionalis vēditio an pura: tn̄ qꝛ ipsi erant duo et alij 5 cōtra instrumēta erāt quatuor.¶ † No. ibi: subscriptis. quot in instrumento publico testes debent se subscribere. hoc enim videtur innuere verbum subscripti quasi subtus scripti: sed Jnn. intelligit qđ subscribūtur per notariū. vn̄ exponit subscriptis: id est inscriptis non em̄ est moris s̄m eum qđ instrumēto tabellionis subscribat testis sed in priuato tantū.⁊ remittit ad no.s̄.e.c.ij.ego dixi in.c.j.eo.ti.⁊ hoc no. Si aūt ꝯtractus fiat inscriptis ita qđ scriptura sit de substātia: tunc dic de subscriptionib⁹ vt habet in.l.ꝯtract⁹.C.eo.ti. ¶ No. regulā ⁊ limitationē ad eā. Regula em̄ est qđ parem vim habēt instrumēta ⁊ testes: vt hic.⁊ in.l.iij.exercēdis.C.eo. Limitatio est vt hoc ꝓcedat qn̄ ꝓducuntur ab eadē parte vel si a diuersis testes tn̄ instrumēto nō cōtradicunt. si autē testes cōtradicunt tunc nō obtinent eandē vim: sed preualent ceteris parib⁹ ipsi testes: de quo.j.latius. 6 ¶ † No. qđ vbi testes[b] vidētur cōtradicere instr̄o b si fieri potest debet presumi actus multiplicatus vt sic testes ⁊ instrumēta reducātur ad cōcordiā. sicut dicimus in testibus vtriusqꝫ partis: vt in.c. cū tu.s̄.de testi. hic em̄ fuisset facta hec interpretatio vt innuit litera nisi partes fuissent ꝯfesse vnitatem actus. Et ex hoc no. bonam practicam ad excludēdam presumptionē pluralitatis actus: vt fiat interrogatio super vnitate actus. dicit tamen Jnnoc. posse dici qđ etiā si interrogatio facta nō fuisset: tamē hoc modo debuerūt instrumentū et c dicta testiū cōcordari[c]: qꝛ licet instrumentū diceret qđ Petrus vēdidit domū Joāni: non negat per hoc cōtractū fuisse cōditionalē: vnde admittenda erat ꝓbatio que instrumēto cōtrario aderat: mihi tamē plus placet primū dictum indistincte: qꝛ ex quo testes nō recordātur de die non vidētur deponere super illo ꝯtractu qui ex forma instrumenti apparet purus: ⁊ ideo cōditionalis. et hoc sentire videt Bart.in.l.ij.C.de bo.poss.s̄m tabu.⁊.ff.quemad.test.aperi.l.ij. posset tn̄ dici qđ aut ex forma instrumenti apparet cōtractum purum.⁊ tūc cū testes deponētes illū fuisse cōditionalē contradicā instrumento debet p̄sumi actus multiplicatus ex quo non recordātur de tēpore ne instrumentū aut testes reprobent. ar.in.d.c.cū tu. aut instrumentū simpliciter loquit ⁊ testes dicunt illū contractū fuisse cōditionalē: licet nō recordētur de tēpore ⁊ debet presumi qđ de eodem deponāt ⁊ sic intelligat dictū Jnn. Ratio qꝛ potuit esse cōtractus cōditionalis: ⁊ tamē non fuit rogatus de cōditione vel per obliuionē notarius omisit: ⁊ cū instrumēta ⁊ testes habeāt eādē vim debet fieri suppletio ad inuicē sicut fit inter euangelistas in.c.nihil.de ver.sig.⁊ in.c.periculose. de peni.di.j. facit optime qđ no. Jnn.in.c.qualiter ⁊ qn̄.de acc. ibi dicit qđ si aliqui testes deponunt de die vel certis personis ⁊ alij dicāt se nō recordari de certo die vel personis debet presumi qđ de eisdem isti deponāt. facit dictū.c.in p̄sentia. de pro-7 ba.¶ † Jtē not. qđ probatio vnius partis dubia clarificatur ex cōfessione alterius partis. Ex hoc sume limitationē ad dictū Jnn.in.c.cū cōtingat. de offi.dele. vbi dicit qđ dicta testiū obscura nō reuelātur per cōfessionē seu articulū per partē formatū. debet enim intelligi in cōfessione propria que non ꝓdest cōfitenti.xiiij.q.ij.in princ.⁊ ꝓbatur clare dictū Jnno.in.c.in presentia. de proba. Secus in cōfessione alterius partis que valet cōtra eā vt hic. Et ex hoc ⁊ ex tex.no. qđ vbi ad probandū vnū totū vel quid certū inducātur testes nō est necesse qđ testes deponant sup toto: sed sa-d tis est qđ ex dictis omniū testiū[d] ⁊ partiū confessione eliciat id qđ erat necessario ꝓbanduz vt hic notāter probatur. facit ad ea que dixi in.c.licet ex 8 quadā.s̄.de testi.¶ † No.⁊ tene menti: qꝛ ad hoc allegat quotidie iste text. qđ iudex potest vsqꝫ ad sententiā: ⁊ sic post cōclusionē partes interroga-e rent clarificanda dubia[e] circa merita cause etiam si procedat ad vtilitatem priuatā. Jnn. tn̄ in addi. limitat hoc singulariter qn̄ interrogat circa dubia eoruz que acta sunt ante conclusionem: de ante vero querere non posset. refert tamē qđ alij f contra. potest tn̄ dici qđ vbicunqꝫ[f] equitas mouet eū potest interrogare vt in.l.vbicūqꝫ.ff.de interro.act.⁊.c.iudicātem.xxx.q.v.⁊ intellige predicta in iudicijs ordinarijs. nā in summarijs interrogabit testes partis etiā ad instātiā s̄m glo.no. in cle.sepe.de ver.sig.in verbo interrogabit. et fa-9 cit ibi tex.per locū a speciali.¶ † Jtem in vltima parte nota qđ sentētia potest pro parte cōfirmari ⁊ pro parte infirmari. Et no. qđ in causa appellationis sententia est confirmatoria vbi bene fuit iudicatū: ⁊ infirmatoria seu retractatoria vbi male.⁊ potest exprimere si vult causam retractationis ⁊ confirmationis in sententia. Et ex hoc ⁊ ex text.no. qđ iudex appellationis non tenetur simpliciter pronūtiare male vel bene fuisse iudicatū sicut innuere videtur text.in.§.vlti.ij.q.vi. sed potest distinguere et verbo dispositiua proferre. facit.c.cum causam.de re iud.⁊ quod no.Bar.in.l. cum apud.ff.iudi.sol.⁊ hec sufficiant ad superfi-10 cialem declarationē tex.¶ † Uenio nunc ad glo. et quero cū gl.ij. quid si vēditio pura fuisset: nunquid iuste condemnasset iudex ad rem vacuā tradandam. respōdet qđ sic. Not. bene in hoc gl. que satis bene iudicio meo ꝓbat maxime iuncto tex. in fi. vbi ponunt verba pape: emptorē posse rem

f ¶ De hoc vide do.Ant.in.c.j.de iud.in.iij.col. Et qđ nō possit post cōclusionē interrogare super nouo articulo prius agitato tz Spec. in ti.de deposi.§.iiij.versi.sed si ante. alias est versi. quidā tamē dixerunt. et Ro.in.l.iiij.§.hoc autē iudicium.in.iiij.co.ff.de dam.infect. vbi sequit Jnno. hic et idem videt dicere Bald.in.l.per hāc. circa p̄n. versic. dicit.C.de temp.app. Pet. de ancha.in.c.in fi.j.colum.de confes.lib.vi. sed opi. do.Ant. hic sequitur ro.in.l.admonendi.ff.de iureiur.in.xxviij.col. vbi vide pro qua allego optimū casum et meliorē q̄ sit in iure ad hoc a doc. non pōderatum in.d.c.pastoralis.i fi.de cā poss.⁊ ꝓprie. Et vltra glo.alle.hic per istū quā etiaz Lud.ro.vbi.s̄.reputat sing. adde tu aliam pleniorem in.c.quoniaz contra falsam. in ver.iterrogatus. et ibi late doct.s̄.de ꝓba. intātum qđ dicit do.Ant.de bu.in.c.j.de iudi. se in cōtingentia facti cōsuluisse ꝙ iudex post cōclusionem in causa pōt facere interrogatiōes nō solū ad declarandum dubiam ꝓbationem. iuxta ca. cum ioannes. eo.⁊ quod no.gl. singu.in.§.qꝛ vero. i auc.de testi. sed etiam nō fundandam intētionem aduersarij ꝑ regulam dicte.l. vbicunqꝫ. hic alle.per istum.⁊.l.generaliter.§.j.C.de reb.cre. nō tamen cogitur iudex istud facere.l.non quicquid.ff.de iudi. et sequitur Jmo. ibi ⁊ adde do.Ant.⁊ Jmo.in.c.cum causam.de iur.cal.s̄.in terminis. Bal.in.l.ampliorem.in.ij.col.de app.⁊ in.l.per hanc.in prin.C.de tempo.appel.⁊ in.l.ij.§.qđ obseruari.in.vj.col.C.de iura.calum.⁊ ita communiter tenetur. in cōtrarium tamen facere videtur glo.no.in.l.filiusfa.in.§.veterani.in glo.j.ff.de procur. que vult qđ iudex nō potest supplere vltra tempus parti concessum, quod bene no. facit quod no.in.l. querela.C.de fal.

emptam

¶ Utrum venditor teneatur ad rem tradendã precise emptori de hoc vide quod no. do. Ant. in c. lator. de pig. ⁊ per Archi. in c. qui studet. j. q. j. Item adde qd etiam in obligationibus facti ratione vltime volũtatis quis precise compellitur ad factum. tex. est not. in l. fideicõmissa. §. fi. ff. de leg. iij. Item adde qd qui vendit simpliciter fundum nõ tenetur tradere liberũ: sed qualis est secus si in venditione vẽditor dixisset vendo tibi istum fundũ vti optim⁹ maximus qȝ est. text. est in l. cum venderes. ff. de cõtrahen. empti. et ad idem est text. in l. seruo legato. §. si fundus. ff. de lega. j. sed tu vide gl. in d. l. cuȝ venderes. sed an ille qui tenet tradere fundũ tenet eum tradere liberũ a seruitute. do cto. i. l. stipulatio ista. §. si quis forte. post glo. ibi. ff. de verb. ob. communiter tenẽt qd sic excepto Rap. qui ibi tenet contrarium per text. vbi dicit esse casum in l. meuius. §. fundo. ff. de lega. ij. sȝ text. in d. §. fundo. loquit quãdo fund⁹ debetur ex causa lucratiua sed si deberetur ex causa onerosa: tũc procedit communis opi. doc. in d. §. si quis forte. p quo facit tex. in l. quoties. ff. de edi. edi. cõiuncta l. j. §. cã. eo. titu. ⁊ tex. in l. in vendẽdo. ff. de contrahen. emp. et glo. in d. l. cum vẽderes. et quod ibi not. ⁊ in l. j. in ver. securitati. de actio. emp.

¶ Adde an venditor teneat pcise ad tradendum. Alexan. consilio lxx. iiij. lib.

b ¶ Et ad hoc põdera text. in c. exposita. d arb. vbi de iniquitate laudi dux venetoruȝ cognoscit. et vide quod ibi singulariter scribit dom. Abb. circa princ. post Inno. Iteȝ adde qd h dictuȝ Host. alleg. hic p do. Ant. refert et sequit dominus Abb. in lectu. in c. j. de proba.

emptam precise petere: ⁊ ita venditorẽ esse cõdemnandũ: nec est opus petere interesse. hoc pro tanto dico quia iura in hoc ciuilia varie loqui videntur ac etiã scribẽtes: vt. l. j. ff. de act. emp. ⁊ l. ex empto. eo. ⁊ in l. si traditio. C. e. ⁊ vtrobiqȝ per Bar. plenissime per eundẽ. in l. stipulationes non diuidunt. ff. de ver. ob. Quidã enim voluerũt qd sufficiat prestare interesse sicut in obligationibus facti succedit obligatio ad interesse: vt in l. si qs ab alio. §. fi. ff. de re iud. ⁊ p hoc intellectu videt facere. d. l. j. ⁊ l. si traditio. ⁊ videt velle gl. in d. l. j. Sed Mar. antiquus glossator iuris ciuilis renuit primum scilicet venditorẽ precise teneri rem venditã tradere emptori si illã habet. ⁊ p eo multuȝ bene facit. d. l. ex empto. Sȝ sm Host. ius canonicũ videtur adherere opinioni Mar. vt patet hic. ⁊ in c. per tuas. de arb. ⁊ c. j. de pac. ⁊ c. iij. eo. ti. ⁊ j. q. j. qui studet. Inn. in c. cum olim. de censi. in prin. tenet qd ad rem venditã bene agit: qr res est in obligatione: vt in d. l. ex empto. Sed liberatur venditor satifaciendo de interesse. et sic concordat. l. j. cũ d. l. ex empto. Sed prima opinio videt cõmunior vt precise compellat rem tradere si facultatẽ habet: alis tenetur ad interesse: quã cõmuniter sequuntur doc. hic ⁊ Bar. in d. l. j. ⁊ l. stipulationes non diuidunt. ⁊ Archi. in d. c. q studet. Io. an. in addi. Spe. in ti. de emp. ⁊ vẽ. §. j. ver. in anterioribus. vbi dicit qd si habet facultatẽ rei tradẽde cõpellitur ad rẽ tradẽdã: si vero dolo vel culpa agit ad interesse. si autem nõ habet sine dolo ⁊ culpa: tunc ad neutrũ tenetur. Ego allego ad hoc gl. singu. que precise facit omnia hec mẽbra. insti. de emptio. ⁊ ven. §. pretiũ. in verbo tradat. ⁊ optime ibi facit tex. pro hac opi. ⁊ intellige iura contraria secundũ distinctionẽ precedentẽ. Et vt habeas subtilius hanc materiã scias qd aut quis obligat ad dandũ ⁊ precise compellit si potest. l. vbi. §. fi. ff. de ver. ob. Aut obligat ad faciendũ ⁊ regulariter in obligatione hominis succedit obligatio ad interesse: vt in l. si quis ab alio. §. fi. ff. de re iudic. ⁊ hoc qr videt quedã species seruitutis si precise cõpelleretur facere. vt no. Bart. in d. l. stipulationes nõ diuidũtur. vbi plenissime videas de hac materia. Est ⁊ tertia species obligationis scilicet rem tradi. ⁊ in hac aut obligatur ex contractu[a] emptionis et precise compellitur si hababet facultatẽ vt in iurib⁹ superius allegatis aut in aliis cõtractibus et sufficit prestare interesse per l. si fundũ. ff. de ver. ob. Ratio diuersitatis est qr in contractu emptionis illa obligatio rem tradi participat de obligatione rem dandi ⁊ rem faciẽdi: qr si est venditor dñs debet rem tradendo facere emptorem dñm ⁊ in hoc accedit ad obligationẽ dandi quia dare est accipiẽtis facere. insti. de actio. §. sic itaqȝ. Si aũt non est dñs prestat tradendo causam vsucapiẽdi: ideo si hȝ facultatem tenetur precise tradere qr quasi videt obligatus ad dandũ. hec sunt de mente Bar. in d. l. j. de act. emp. ⁊ in l. stipulationes non diuidũtur. ff. de ver. obl. que bene notabis. An autẽ sufficiat vẽditori prestare patientiam an teneatur rem tradere: dic qd in incorporalibus sufficit prestare patientiã: sed in corporalibus tenetur tradere rem. de quo dic vt no. in d. l. j. Et quatenus dicit tex. qd dȝ venditor tradere possessionẽ vacuãm. intellige vacuam id est non possessam a legatore seu fideicõmissorũ causa vel nomine ventris. ad hoc enim pertinet vacui appellatio: de quo vide quod leg. ⁊ not. in l. ij. §. vacua. ff. de act. emp. 11 ¶ † Opp. qd a iudice laico nõ

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Supplet Papa. vide Feli. in c. si duobus. j. de appellatio.

d ✠ Sebasti. Sapia. ¶ An in causa. vide Abb. in c. significauerũt. col. iij. j. de except. Gemi. in §. biduum. versi. quandoqȝ. ij. q. vj. Moder. in l. ita demum. C. de procu.

e ¶ Utrum autem appellatus in causa appellationis a diffinitiua possit deducere nouũ capitulũ. vide hic do. Anto. in vlt. col. ver. vlti. facio vnũ dubium pulchrum ⁊c. Et adde qd mihi videtur de hac q. casus in dicta. l. per hanc. ibi tam appellatori quã aduerse parti. C. de tẽpo. app. et p opi. qd appellatus possit facit optime qd not. archi. in ver. sunt quorum. §. quãdoqȝ. ij. q. vj. vbi dicit qd si i pma instãtia actore petente cẽtum iudex condemnauit reum in quinquaginta in aliis quinquagĩta absoluit si re⁹ appellauit ab illa sentẽtia ⁊ nõ actor appellatus in causa appellationis coram iudice appellationis poterit iterũ petere integra centum si ex eadem cã petat: secus si ex diuersis causis non cõneris. et ita dixit sentire Bar. Brixi. in q. dominicali. q. lxiij. que incipit petebat. ⁊ videdo. Anto. in c. significauit. in iij. de excep.

Anto. Francis.

¶ Dicas circa h de appellato. qd potest inherere appellationi aduersarij ⁊ illã pse qui si sua interfit. l. fina. et ibi plene per doct. C. de appel. quod tamen intellige verum si ipse appellãs incepit psequi: sed si non psequeret vel appellationi renuntiaret non posset appellat⁹ illaȝ prosequi: vt no. voluit Ioan. an. i addi. Spe. in ti. de ap. iij. §. j. in ver. xxxiiij. et vide card. in cle. ꝯstitutioneȝ. in v. q. de elec. ⁊ eundem in cle. j. in. iij. not. de app. vbi dicit qd appellat⁹ potest inuito appellante vti literis impetratis per ipm appellãtem et coram iudice appellationis põt psequi omne ius sibi competere ⁊ non deducta deducere et non probata probare iuxta materiam dicte. l. per hanc. C. de tempo. appellatio. ita Bald. in additio. Specu. in titu. de appel. in versic. officium iudicis. et in ver. an inuito.

debuerit appellari ad papam: vt in c. si duobus. de app. Sol. gl. iij. vt patet in ca. Host. dicit glos. pcedere qd regulariter a laico non appelletur ad papam nisi iudex a quo appellatur superioreȝ in b temporalibus non recognoscat[b]. j. qui fil. sint legi. per venerabilem. §. rationibus. de foro compe. licet. in aut. vt diff. iudi. §. si tamen cõtigerit. ⁊ notabis hoc dictũ singulariter. cui videtur concordare aliud dictũ singulare Innoc. in c. licet ex suscepto. de fo. cõpe. vbi dixit qd deficiẽte potestate seculari de iure: quia non est dare superiorem vel de facto: quia superior non potest de facto iuris- c dictionẽ suam exercere supplet papa[c]. ar. hic ⁊ in d. c. per venerabilem. ⁊ facit quod plene dixi in c. nouit. de iudi. sic limita gl. que videtur contrariũ 12 dicere. in c. qm̃. x. dis. ¶ † Glo. in verbo pendebat querit quid si capitulum fuisset omnino nouuȝ. respõdet ⁊ bene scilicet qd non fuisset admissum: et est ratio: quia iudex ad quem non debet admittere aliqua impertinẽtia ad causam cum habeat solum decernere an sit bene vel male iudicatum. ij. q. vj. ad fin. et l. per hanc. C. de tempo. appel. et quod dicatur nouum capitulum omnino vel depẽdens ab antiquo dic vt dixi in c. fraternitatis. d s. de testi. Scdo querit an in causa[d] appellatiõis e possunt prosequi[e] aliam causam q̃ expressam in ipsa appellatione: ⁊ rñdet qd sic: vt in l. scio. §. fin. ff. de app. ⁊ intelligo hoc cum appellatur a diffinitiua: de quo dicendũ: vt no. in c. cum causam. j. de app. in vlt. gl. secus cũ appellatur ab interlocutoria: vt in cle. appellãti. eo. ti. vbi de hoc. ¶ Glo. in ver. quolibet. primo colligit quod instrumentum quãtũcũqȝ authẽticũ potest per testes vt falsum reprobari vt hic. scdo querit quot testes requirũtur. Respõdet qd quatuor meliores de scriptis in instrumẽto seu quinqȝ. ratio: quia fides tabellionis equiualet duob⁹. vt in c. quoniam contra. de proba. ipsum vero instrumentũ valet tantum quãtum duo testes: hinc est qd habes duos testes inscriptos ad min⁹. ad hoc. l. in exercẽdis. C. eo. sed reprobatio debet fieri per plures seu saltem meliores: vt in c. in nostra. s. de testi. ergo requirũtur quinqȝ. Nec ob. iste tex. vbi fuerũt producti quatuor tantũ nec dicitur quod erant meliores quia sm gl. isti testes non reprobãt instrumẽtum: sed addebant qd notarius omiserat: ⁊ habes nunc gl. declaratã. Ex qua no. primo quod instrumẽtum quantũcũqȝ authẽticum potest reprobari pretextu falsitatis. intellige quãdo dicitur instrm ex toto falsum: secus si dico aliqua in eo contenta falsa: quia tunc aliqñ non admittitur reprobatio. vt qñ inducit presumptio iuris ⁊ de iure: vt in casu. l. finalis. C. arb. tu. scȝ si vult reprobare confessionem suã. ⁊ in casu. l. antique. C. ad velleia. ⁊ dic de his vt ibi no. per hoc reprobatur sm Io. an. opi. Lau. cremeñ. qui dicebat per testes non reprobari instrumentũ nisi esset suspectum vel ex parte cõficientis vel ex parte pducentis. reddebat rationẽ: quia memoria hominis labilis est nec cõmuniter testes sunt intenti sicut tabellio quare plus creditur instrumẽto scdm eum sed minus bene locutus est: vt patet hic. ⁊ j. lati⁹. 13 ¶ † Secundo no. quod quãdo testes addunt ad instrumentum sufficiũt duo. ¶ Tertio no. quod quãdo reprobãt requirũtur quinqȝ vel quatuor ad minus ⁊ hec est vna opinio: sunt ⁊ alie opiniones quas. j. videbis. Sed vt habeas clare materiam difficilem hic prolixe tractatã per doctores cum queritur de reprobatione instrumẽti fienda

per testes scias qđ quandoqꝫ contra instrumentum producūtur testes in instrumēto non descripti: quandoqꝫ hi qui sunt descripti[a]. primo casu multe reperiunť opinio. sed recitabo principaliores vt magis eluceat materia. Prima est opi. vt incipiam⁹ a glossatore nostro qđ requirunť qnqꝫ vel saltē quatuor. ꝛ idē tenuit in. c. iij. de proba. s̄. vidisti rationem suā. Secūda fuit opi. Accur. in l. in exercēdis. prealle. qui dixit qđ licet duo reprobent instrumentū priuatū. C. de cōtrahen. ꝛ commit. stip. l. optimā. ad reprobādum tamen instrumentū publicū requirūtur ad minus tres. qꝛ instrumentū valet tantū quātū probatio duorū ad minus. vt. d. l. in exercendis. ergo oportet qđ reprobatio ꝑ testes sit plenior. ꝛ pro opi. Accur. facit iste text. dū dicit triū vel plurium. Tertia fuit opinio que recitatur in Spe. eo. ti. §. restat. versi. sed pone. que attribuitur Azo. quod ad directaꝫ reprobationē instrumēti requirūtur tres. ad indirectam per modum de quo. s̄. de test. ex tenore. C. de cōtrahen. stip. optimā. sufficiunt duo. ꝛ facit quod no. insti. de inuti. stip. §. itē verborū obligatio. in gl. not. qđ dies. Quarta fuit opi. Odof. qui dixit quod vbi causa talis est in qua requirūtur plures testes vt in testamentis codicillis ꝛ similibus per plures testes quā causa requirat debet fieri reprobatio. vnde testamentū reprobabiť per octo. codicillus per sex. reliqua vero vbi sufficiunt duo reprobātur per tres. Quinta fuit opi. Nico. de mata. in suis disputationibus qui dixit hoc esse arbitrariū vt videat iudex cui magis sit adhibēda fides. tanta enim posset esse p̄sumptio pro instrumento ex nimia legalitate notarij vel alia de causa quod preferetur instrumētum testibus. ad hoc facit litera hec dū dicit: nō tū quodlibet instrumētum. Sexta fuit opi. quorūdā quos recitat Inno. hic qui dixerūt quod in facto propinquo magis creditur testibus. in antiquo vero remoto magis creditur instrumēto. ff. de proba. si arbiter. ff. de carb. edic. l. iij. §. due. Septima est opi. Inno. qui tenuit quod instrumēto quantūcunqꝫ publice confecto ꝛ quantūcunqꝫ testes habeat inscriptos derogatur per duos testes vel ad plus per tres qui ꝓbant cōtractū de quo loquitur instrumentū nō fuisse celebratū illo tēpore ꝛ illo loco ꝛ inter illos de quib⁹ loquitur cuꝫ ꝓbent ipsos vel eoꝝ alterum adeo remotos fuisse ab illo loco illo die qđ impossibile est eos tunc ibidem fuisse ꝛ cōtraxisse: vt in. l. optimam. C. de contrahen. ꝛ cōmit. stipu. ꝛ. s̄. de test. ex tenore. hāc opi. videtur sequi Spec. in ti. eo. §. restat. ver. sed quero. vbi remittit ad hoc dictū Inno. ꝛ Jo. hic. mouentur omnes isti qꝛ instrumentū non habet fidē nisi ab officio et autoritate notarij cui iustum est dictū duoꝝ preferri: hoc verū nisi instrumentum per testes inscriptos vel alios viua voce iuuetur. in auť. eo. ti. §. si tamē quisꝙ. ꝛ. §. si vero moriank. et sequēti. tunc enim requirūtur plures quam viua voce deponētes ꝓpter autoritatē instrumenti ꝛ testiū viua voce deponentiū. Et pro hac opi. videtur casus ꝭm Jo. an. in. c. cū a nobis. s̄. de testi. si intelligatur qđ ibi dicit testium adminiculo scꝫ viue vocis. Nec ob. qđ ibi loquitur de scriptura iudicis: quia ibi notarij vocātur iudices: vt ibi no. ꝭm vnum intellectum. Item negari non potest ꝭm Jo. an. quin duo testes vacillare saltē faciunt instrumentū. ꝛ fidē eius: nam hoc facit cōparatio literarū que minor est quā assertio duoꝝ testium: patet vtrūqꝫ in auť. eo. ti. in prin. et. §. j. illi ergo nō stabitur nisi aliter adiuuetur. C. eo. tit. l. fi. C. de proba. iubemus. Item facit ratio quam ponit Innoc. j. e. cum. p. vbi dicit qđ ꝓbatio per instrumentum est supernaturalis ꝛ contra ius vt credatur pelli animalis mortui. Sed ꝓbatio que fit per duos testes est naturalis et secundum ius diuinum et humanum: ergo hec est preferenda. Non obstat ratio huius gl. quia ꝭm Jo. an. hic. et Bar. in. l. j. §. si qs neget. ff. quēad. test. ape. bis reassumitur idem per modum notatum. ff. de ver bo. obli. l. quoties in stipulationibus. nam dicendo instrumentum equiualet duobus includit autoritatē notarij. postea dicēdo notarius valet duos vel plus quam vnus: ꝛ reassumit ideꝫ. non est ergo verū qđ scriptura per se equiualet duobus: sed scriptura cum inscriptione testium ꝛ autoritate officij tabellionis est que equiualet duobus: nec valet alia opi. secūdum quam requirūtur duo propter testes inscriptos ꝛ duo propter tabellionem. nam procederet qn̄ testes subscripsissent ꝛ hoc ꝯstaret: sed qn̄ solum sunt inscripti seu subscripti per notarium patet quod sicut fides instrumēti ita ꝛ fides subscriptionis testium dependet a notario. Item scđm opinionem contrariam sequeretur absurdum quod si. xx. testes essent inscripti ad reprobationem talis instrumenti requirerentur. xxj. ꝛ sic facile falsus notarius tolleret facultatem instrumenti reprobandi: sicut enim falsum scribit in contractu sic facile multos testes falsos scribere potuit in instrumento. Quare Jo. and. ex multis concludit tenēdam opi. Innoc. et qđ omne instrumentū reprobari possit per duos testes cum omnis eius fides a tabellionis fide dependeat. ad tex. istum. s̄. adductum pro opi. Accur. respōdet qđ tex. non dicit tres testes requiri contra instrumentum: sed qđ instrumentū non prefertur. Ad rationē. s̄. inductam respōdetur ꝭm eum qđ plena fides instrumēti ꝓcedit ex presumptione publici officij: sed sicut violentam presumptionem per quam al's iudicaretur reprobant duo testes. pone exēplum in. c. proposuisti. de proba. sic ꝛ hanc presumptionē per quam al's iudicaretur reprobant duo testes. Item iuramentū per iudicem delatum in supplementum probationis plena est ꝓbatio ex qua iudicari potest et tamen reprobatur per instrumentum vel duos testes. vt in. l. admonendi. ff. de iureiuran. Item nonne sigillum authēticum probat. iuxta no. s̄. e. c. j. ꝛ. ij. de proba. post cessionem. ꝛ tamen plena probatio fidei illius derogat. vt. d. c. post cessionem. ita in proposito licet instrumentū faciat plenam probationem: tamen reprobari potest per duos testes viua voce in contrarium deponentes: hanc opi. sequitur do. Ant. ꝛ expressius Jo. cal. in sua distinctione. dicit enim qđ licet sit illorum opi. equa qui totum hoc committunt arbitrio iudicis qui iudicabit habita consyderatione ad qualitatem tabellionis ꝛ testium ꝛ negotij an sit antiquum vel recens tamen verior videtur sibi precedens opi. vt duo idonei testes faciāt vacillare instrumentum vt probet nisi aliter iuuetur. Bar. in. d. l. j. et do. Card. hic sequūtur opi. Nico. mat. quam. s̄. tetigi vt non sufficiāt indistincte duo testes seu iudex consyderabit ex qualitate notarij testium ꝛ negotij cui magis sit fides adhibenda. ad hoc. l. optimam. in fin. C. de contrahen. ꝛ cōmit. stip. per quam mouetur Barto. ille tamen tex. iudicio meo non probat: solū enim requirit qđ testes sint idonei et omni exceptione maiores. Ego cōcordando[b] has duas opi. in quas docto. cōmuniter incidunt dicerem qđ iudex habebat arbitrari an illi duo testes sufficiant: quia oportet qđ probatio sit liquida ꝛ manifestissima ꝛ fiat vel per aliam scripturam vel per testes vndiqꝫ idoneos ꝛ omni exceptione maiores. vt. d. l. optimam. hoc autem non deprehenditur nisi iudicis arbitrio. vt. l. iij. ff. de test. et. iiij. q. iij. si testes. Sed si in veritate testes sunt tales quales. s̄. dixi ꝛ manifestissime deponūt contra instrumentum debet iudex arbitrari testes preualere et si aliter faceret licite appellaretur: quia faceret cōtra illam. l. optimā. debet enim arbitrium suum informare ꝭm leges vt dixi in. c. j. de dila. ꝛ quod legi. ꝛ not. in. l. si qua pena. ff. de ver. sig. ꝛ predicta intellige in casibus in quibus iura disponunt vt instrumentū faciat presumptionē iuris ꝛ de iure de quo dic vt. s̄. in prin. dixi.

14 ¶ † Venio ad ꝭm membrū[c] principale qn̄ scilicet aliqui de inscriptis[d] in instrumento cōtradicunt instrumento: quo casu multe sunt opi. vt plene tractat Innoc. ꝛ Bart. in. d. l. j. Sed et clare concludendo veritatem dicit qđ aut testes directe reprobāt instrumentum: puta quia dicūt non sic fuisse actum sicut scriptū ꝛ dic per omnia. vt. s̄. in prece. membro dixi. ꝛ est de mēte Innoc. hic nam hoc casu fortius instrumentū reprobatur ꝙ̄ in casu precedenti. Aut non contradicunt ita expresse: sed per quoddā mediū: ꝛ tunc aut dicunt se non recordari an interfuerint. aut simpliciter ꝛ absolute dicūt se non interfuisse. Primo casu sustinetur instrumentū: qꝛ cū eius probatio sit plena non debet vacillare per depositionē incertā ꝛ dubiam testiū qꝛ in dubio dꝫ fieri interpretatio benigna. de testi. cum tu. ꝛ. j. de verb. signi. abbate. et hoc voluit Inno. ꝛ hoc cōmuniter doc. ꝛ seq. ꝛ Bar. in. d. l. j. Secundo casu subdistingue aut vnus solus dicit se non interfuisse aut plures: quo casu aut ꝓbat per alios se non interfuisse per modū. de quo in. c. ex tenore. s̄. de testib. ꝛ probatur instrumentum falsum. vt in. c. quāto. §. absentium. de his que fi. a prela. nam in eo quod false scripsit hunc testem interfuisse falsificatur instrumentum. d. c. quanto. et arg. ix. dist. si ad scriptu. sacras. iij. q. ix. pura. ꝙ̄ꝙ̄ contractus posset per alios testes probari. Si vero nō probatur absentia per alios: tūc sunt opi. Sed cōmuniter distinguitur qđ aut est de necessarijs in instrumento ꝛ probatur falsum: quia ad hoc exhibentur testes necessarij vt per eos possit probari: ꝛ sic intelligitur. d. l. ij. ff. quemad. testa. ape. aut non est de necessarijs: quia vltra illum remanet in instrumēto numerus necessarius et non vitiatur instrumentum: quia plena probatio que resultat ex instrumento cōfundit dictum vnius testis. argu. c. licet ex quadā. s̄. de testi. hoc sentit hic Inn. ꝛ clarius Jo. cal. ꝛ alij moder. ꝛ Bar. in. d. l. j. Si vero sunt plures dicētes se nō interfuisse. aut ꝓbāt absentiā per alios: et dic

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Descripti. vid Bar. Bal. ꝛ Ange. i. l. j. §. si qs neget. ff. quēad. tes. aper. vbi ēt late p Jo. d imo. p bal. ꝛ Sal. i. l. i exercēdis. C. d fi. istr. ꝛ i l. ij. C. de bo. poss. ꝭm tab. ꝛ Pet. de anc. i ꝯsi. lxxiij. ici. visa limitatio cōmissione. ꝛ in ꝯsi. cclxv. incip. in primo dubio.

b ¶ Ego cōcordādo. add qđ testes pn̄t reprobare instrumētū. Jo. de ana. consil. xcviij. Alex. consi. xlvij. ij. lib.

Zacharias.

¶ Adde plenissi. p Lāf. i. c. qm̄ cōtra. §. instroꝝ ꝓductiōes. nu. 26. ver. q̄ro nunquid istr̄m. ꝛ ibi i apo. Bene. va. i ver. p quot testes. Tu add p̄di. Bar. sozi. ꝯsil. xciiij. ici. ꝓstātissimi. v. ꝓterea. circa fi. vol. ij.

c ¶ Ad ꝭꝫ mēbrū. add Ang. ꝯs. clix. Raph. comē. ꝯs. cxxv. Franc. aret. consi. xcviij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Scđm mēbrū. vid ang. i. §. si qs igiť. i auť. d istru. caute. Bal. in ꝯsi. lv. i. iij. ꝑte. alex. i ꝯsil. xxvij. i. ij. vol. Rom. in rubr. de arbi. i. xv. q. Bal. i. l. j. i p̄n. C. d sen. q̄ sine certa quāt.

d ¶ Et de h̄ vide etiā p Bal. i. l. in exercēdis. i vl. co. C. de fi. instr. et de ista. q. i terminis vide p Spe. in ti. de instr. edi. §. instrumētum. in. v. col. ver. itē qđ testis inscript⁹. ꝛc.

⁊ dic vt.s̄.Aut simpliciter ipsi asserunt ⁊ si sunt de necessarijs idem dicendum qꝺ.s̄.si vero non sunt de necessarijs est dubiū nō paruū. Quidam dicunt qꝺ nō vacillat per hoc instrumentum:quia sunt testes singulares.ad hoc.c.cum dilectus.s̄.de elec.⁊.s̄.de testi.tam literis.Quidam cōtra quia videntur cōtestes respectu falsitatis.Item dicēdo quilibet se interfuisse:dicit etiam de alijs.Inno.variat.videtur tamē magis inclinare vt instrumentum vacillet.tradit tamen vnam regulā qꝺ in dubio magis presumatur pro instrumēto ꝙ cōtra vt res potius valeat ꝙ pereat.Bart.in.d.l.j.tenet instrumentum reprobari.Nam dicit istos esse contestes.omnes enim testes respectu sensus quo percipitur possunt dici singulares:qꝛ sensus tuus nō est meus:sed respectu obiecti ad ipsum sensum testes dicūtur cōtestes:vnde quemadmodum per approximationem sensati seu obiecti ad sensum testes sunt cōtestes vt accidit in actu affirmatiuo quando simul audiuerunt vel viderunt:ita per remissionem sensati seu obiecti a sensu dici debent cōtestes vt quādo deponunt super absentia:qꝛ plures non viderunt.do.Anto.in hoc membro dicit aduertendum qualiter deponunt testes:si enim dicūt se non interfuisse:qꝛ primo illa die fuerint in vnum collecti:⁊ probant:qꝛ sensatum abstrahitur a sensibus in vnum cōgregatis:⁊ sic potest intelligi.c.tertio loco.de proba.Si autem quilibet dicat se simpliciter non interfuisse sunt singulares ⁊ non probat.Nec ob.motiuum Bar.qꝺ sicut appropinquatio sensati ⁊c.qꝛ consequentia nō est bona:qꝛ appropinquatio sensati ad plures attrahit sensus plurium in vnū:sed abstractio nō pōt abstrahere nisi singulariter:qꝛ illud de quo agitur non fuit appropinquatum sensui meo nec tuo:nō autē omnibus simul. Credo hoc dictum verius vbi testes sunt de nō necessarijs.si aūt de necessarijs procedat dictum contrarium.nam tunc cōtradictio etiam vnius facit vacillare instrumentum.vt.s̄.dixi.⁊ per hoc habes clarissime hāc materiā declaratā.¶ Oppo.⁊ videtur qꝺ licet sit probata exceptio tñ nō sententiatur pro reo vt in.c.ij.de or.cog.Sol.glo.in verbo in modum format oppositionē ⁊ non soluit.P.dicit illud verū in exceptione dilatoria secus in peremptoria qua probata bene iudicatur pro reo. Jo.an. dicit qꝺ sentētia qua reus absoluitur pōt ꝓcedere dupliciter:aut ex defectu ꝓbationis actoris:aut per perēptorias rei.hic aūt ⁊ in cōtrario reus absoluit̄ ratione ꝓbationis sue.⁊ sic cōcordant.dic formalius ad cōtrarium qꝺ licet ibi probata spoliatione per modū exceptionis nō restituat̄ reus spoliatus:absoluitur tamen ratione cuius de spoliatione excepit.hic etiā solū excepit ad excludendā intentionem actoris vt non teneretur domū tradere:⁊ sic absolutionē cōsecutus fuit.ex quo patet

15 hec iura sibi non contradicere.¶ † Oppo.videtur em̄ ex quo testes nō deponebant de die seu tpe contractus nō debebat eorū dictum valere. ar.in.c.in presentia.de proba.⁊.s̄.eo.inter dilectos.Gl.in verbo de certo:tāgit hanc questionem seu oppositionē ⁊ non soluit sed solutio redditur in litera vt ex predictis patuit.ex quo enim partes cōfesse fuerāt vnicam interuenisse venditionem:satis colligitur testes de illa deponere:⁊ sic preteritio temporis non reddit depositionē dubiam. Et dicūt hic Goff.Hosti.⁊ Joan.an.qꝺ regulariter ꝙuis testes nō deponāt de die vel tempore:qꝛ nō recordātur nō minus valet ipsorum testimonū

a vt hic:sed si interrogati respōdeant varie nō valet ipsorū testimoniū[a] iij.q.ix.nihilominus.⁊ qꝺ.s̄.dictum est procedit nisi agatur de tēpore ꝓbando:vt.s̄.de testi.ex tenore.tunc em̄ non valet testimonium cū nō dicant id ad qꝺ principaliter inducuntur in.c.de testi.s̄.de testi.⁊.ff.de peti.here.l.si quis libertatem.§.fi.cauere tñ debet iudex ꝑm Host.ne testes malitiose dicant hunc premeditatū sermonē scʒ se nō recordari de tēpore vt postea reprobari non possint.⁊ hec notabis.⁊ vide qꝺ no.s̄. eo.ex tenore.¶ Gl.in verbo postꝙ.colligit duo.sed eā limita ⁊ declara vt.s̄.dixi.in.c.cū clamor.s̄.de test.¶ Gl.pe.opponit de.c.j.s̄.de or.co. vbi dicit̄ qꝺ super incidenti non pronuntiatur.glo.soluit ⁊ male.nā bene potuisset hic pronūtiari super principali:⁊ sic indirecte fuisset ꝓnūtiatū super incidenti sicut fit in instantia cause principalis.dic ergo qꝺ hoc fuit factum ad honorem iudicis a quo cōseruandū cū fuerit processum ex nouis actis.Item licet non sit necessarium vt pronūtietur si tamen pronuntiatur nō per hoc retractatur sentētia vt no.in.d.c.j.⁊ de

16 materia dic vt ibi plene dixi.¶ Glo.finalis est facilis.¶ † Sʒ extra gl. quero de questione notabili.pone qꝺ in instrumēto sunt descripti a ⁊ b expresso eorum cognomine pro testibus.demum dicitur instrumentū falsum ⁊ producuntur duo qui dicunt se vocari illis nominibus sed negant se interfuisse:nunquid hoc sufficiat ad reprobationem instrumenti.do.meus do.Car.consuluit qꝺ non:quia hic nō est probatum istos esse illos qui sunt descripti in instrumēto.:potuissent em̄ sibi mutuare nomina.ar.l.j.C.de mu.no.Item dic ⁊ melius qꝺ possibile est quod tēpore cōfecti instrumēti erant alij qui vocabant̄ hoc nomine qui interfuerunt cōtractui.vnde hec probatio nō concludit necessario. arg.c.in presentia.de proba.⁊ in dubio vt.s̄.dixi fauendum est instrumēto.art. c.cum tu.de test.⁊.j.de prescrip.ad audientiā.Ad hoc ergo vt cōcludāt oportet probari qꝺ tempore confecti instrumēti isti qui producuntur nunc vocabantur illo nomine:⁊ qꝺ tunc non erāt alij qui vocabantur

17 his nominibus.⁊ hec no.pro limitatione predictorū.¶ † Ultimo querit̄ de vtili ⁊ quotidiana questione.videmus enim hic qꝺ ad petitionē appellantis iudex ad quem reformat sententiam:an hoc possit facere ad petitionem appellati:vt si videat detrahendū vel addendum sentētie hoc licite iudex faciat ipo

b appellato postulante.[b] hanc questionem formāt do.de Ro.dec.ccclij.⁊ ratio dubitādi est qꝛ appellatus nō appellādo videtur acquieuisse sentētie. in.c.qꝺ ad cōsultationē.de re iudi.⁊.l.fi.C.de sen. que sine cer.quanti.ergo non dʒ audiri petens eā reformari.Sed hoc nō obstāte per oēs dominos fuit contrarium conclusum:quia ex quo per vnā partem fuit appellatū a tota sententia ipsius effectus in totū fuit suspēsus.l.j.in fi.ff.ad turp. et.c. venientes.de iureiur.ergo sicut per appellantē peti pōt reformatio:ita ⁊ per appellatuʒ.Sepe em̄ quis consequitur ex persona alterius qꝺ ex se consequi non posset.l.petēde.C.de temp.in.inte.re.⁊ c.authoritate martini.de cōces.preben.lib.vj.Itē iudex supplet de facto vbi cōstat ei ex dictis testiū vel instrumētorum.ad hoc quod notabiliter no. Inno.in.c.j.de postu.prela.⁊ no.bene hoc dictū. Hinc alibi dicit gl.no.in.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos. iudicem supplere posse de sibi noto ⁊ notorio per illum tex.Addo etiam ad predictā conclusionē.l. omnem honorē.C.quādo prouo.nō est necesse.vbi ad appellationem victi cōsequi potest victor cōdēnationem expensarū omissam a iudice a quo.Nō ob.primum motiuū quia procedit vbi aliter etiā non appellatur sed per appellationem vnius suspenditur sentētia in totum.Ego limitarē predictam cōclusionem nisi appellās restrinxisset se in appellando ad capitula facientia contra eum dūtaxat:tunc enim arbitror causam nō deuolui ad iudicem ad quē:nisi respectu illorū capitulorum que faciunt cōtra appellantē si sunt ab alijs separata per text.in.l.etiam.ff.de mino.tot em̄ vident̄ sententie quot capitula sentētie vt ibi.⁊ not.gl.in c.ij.de ordi.cog.in ver.eadē.in fi.⁊ arbitror idem sensisse do.de Ro.in predicta decisione dū pōderant qꝺ a tota sentētia fuit appellatum:secus ergo si a parte.¶ Et ex his no.bonā practicam appellandi vt appelletur a partibus ⁊ capitulis facientibus contra appellantem sed bona cautela erit ex parte appellati vt etiam ipse appellet quatenus facit cōtra se.Similis theorica not.in instrumēto ꝓducto.de qua dic vt no.in.c.cū olim. de censi.¶ Item not.perpetuo aliam cōclusionē ex predictis quod nedum iudex a quo:sed etiam ad quem:potest ex officio supplere etiam in ꝓlatione sententie que sibi sunt nota vel notoria vel ex actis cause.Iudex enim ad quē:succedit loco iudicis a quo:vnde debet ⁊ potest facere totū id quod debuisset ⁊ potuisset facere primꝰ iudex:vt

18 dicunt dom̄.de Ro.vbi.s̄.¶ † Ad predicta vide Bart.in.l.si expressim.ff.de appel.vbi dicit quod causa nullitatis deuoluit totam causam ad iudicem:vnde poterit iudex in causa nullitatis reformare sentētiam sicut in causa appellationis.⁊ alleg.Innocē.in.c.cum contingat.de offi.delega.⁊ hec sufficiant.

1 ☞ An ex defectu litere dictionis vel syllabe:vitietur rescripum.2.

3 Si falsa latinitas resultat ex appositione vnius litere loco alterius non vitiat rescriptum.

Ex parte. Defectus litere nō vitiat rescriptuʒ.h. Cōmunis diuisio.scḃa ibi:qꝛ.¶ Not. qꝺ modicus defectus scriptoris nō vi-

1 tiat rescriptū pape.¶ † Glo.ponit rōnem dubitandi ⁊ decidēdi:⁊ in fi.ampliat dispositionē huius.c.vt ꝓcedat etiā in defectu syllabe.Inn.magis adhuc ampliat.dicit enim idem forte dicēdū in defectu dictionis vel oratiōis dūmodo deprehendat̄ intellectus pape.Refert tamē alios dice-

c re qꝺ ⁊ si aliquando fit tolerabilis error in litera[c] vel dictione:iudex tamē nisi vitiū sit occultum suspectas habebit literas cum multi sint officiales in curia qui examinant vitia literarum.prius tamen dictum magis placet Innocen.cum per bullam satis tollatur suspicio ⁊ oculi officialium sepe falluntur:sicut in simili legitur in cap. causam matrimonij.s̄.de probatio.Uel posset distingui

---

Sebasti.Sapia.

a ¶ Testimoniuʒ. Uide ꝙ pulchre scribit Ias.in.l. ij.co.penul.C.de bo.pos.ꝑm tabu. vbi dicit ꝙ testes varij in his que nō sunt de substātia nō puniūtur pena falsi nec reprobatur eorū dictuʒ.Item ꝙ sufficit testes cōcordare i substantia ⁊ in effectu nisi ꝓducerentur testes ad ꝓbandum aliqd formaliter vt ibi per eum.

b ¶ Appellato postulāte. Adde ꝙ voluit Fede.cōsi. cxxxiij.clxxiij.

c ¶ Error i litera. Adde Rom̄.in consi.cccxlviij.

a ☙Sebasti. Sapia. ¶ Multe qõnes. Uide similes qõnes positas per Bal. in. l. imperator. j. ff. de sta. homi. ⁊ Jas. in. l. si quis mihi bona. §. sꝫ qd si mandauit. ff. de acqui. here. vbi ponit de notario qui volẽs dicere renũtiat bñficio velleiani dixit valeriani: ⁊ falcidinia pro falcidia que etiam refert Feli. in. c. ad audientiam. col. iij. s. de rescrip.
Zacharias.

b ¶ Duraturas. ad de|tu vnũ aureũ ⁊ memoratu di-gnũ di. Dy. in. l. si in testõ. ⁊ ibi la te p Celsuꝫ i apo. ad ipm. ff. de le. j. ꝙ si illa falsa lati-nitas sit leuis er-ror vel p grãma-tice figuras pos-sit saluari. tũc in dubio non vitiaꝛ rescriptũ. ita no. Bal. in. l. eã quã. col. ij. de fideicõ. d quo p gl. ⁊ doc. i. c. forus. d v. sig. ⁊ in. c. ad audien-tiã. s. de rescript. Anto. Francis.
¶ Circa istã falsi tatẽ insurgẽtẽ ex falsa latinitate. dicas qd illa si sit leuis defectus nõ vitiat rescriptũ: vt p gl. ⁊ doc. i. c. forus. de v. sig. sꝫ si sit magnũ vitiũ latinitatis ita vt nõ possit saluari etiã per figuram hꝫ vitiare rescri-ptũ vt plene tra-diꝛ in. c. ad audiẽ tiã, de rescri. et in c. sedes aplica. e. ti. qd aũt de falsa latinitate circa in strumẽtum. vide Bar. i. l. plautiꝰ. de auro. ⁊ ar. leg. ⁊ per glo. ⁊ Bar. i. l. iperator. ff. de stat. ho. vbi dr ꝙ nõ vitiat instrm an autẽ vitiet te-stamẽtũ vide etiã Bart. i. d. l. plau-tius. ⁊ vide q̃ ha-bentur per Bal. in. l. in legatis. C. de leg. ⁊ qd d fal-sa latinitate com missa in sentẽtia vide p gl. Bal. et doct. in. l. ij. C. de sentẽ. ex peri. reci.

c ¶ Uicarioꝝ. add Fede. cõsi. penul.
☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Epi. An vica-riꝰ possit aliũ vica riũ dare vid Car. i cle. j. i. xi. q. xiiij. ⁊ xix. d offi. vic. ⁊ i cle. ⁊ si pncipalis. in. ij. q. de rescrip. bal. i. l. aliqñ. ff. d of. pc. ⁊ le. ⁊ i. c. j. i. j. co. s. d of. dele.

sm Host. inter rescripta gratie ⁊ iustitie. arg. de cri. fal. c. penul. remittit tamẽ ad no. s. eo. ex literis. ⁊ de rescrip. ad audientiã. d. Cardi. tenet idẽ in rescrip. gratiosis. dummodo sensus nõ muteꝛ qd mihi plus placet per id quod leg. ⁊ no. in. c. cũ venerabilis. j. de relig. do. ⁊ in. c. inter dilectos. s. eod. facit. l. j. ⁊ ij. ff. de his que in test. delen. secus dic vbi sensus mutaretur seu induceretur equiuocatio. nam tunc defectus etiam litere vitiaret: vt d. c. iter dilectos. ⁊ tenet Uinc. hic qd no. ¶ † Ex predictis possunt decidi multe questiões.[a] Quidam impetrauit ecclesiam sancti Pancratij. in litera vero dicebatur paneratij. ita ꝙ erat mutata in. e. nunquid ex hoc vitietur rescriptum. domi. Cardi. refert se obtinuisse ꝙ non. sicut enim defectus litere nõ vitiat vbi cõstat de sensu vt hic. ita ⁊ si litera ponatur loco alterius vt in questiõe nostra dummodo ex alijs appareat papam sensisse de illa ecclesia sancti Pãcratij: secus autem si induceret equiuocatio. ¶ Alia questio. Papa mãdabat in rescripto impetrantem debere mitti in corporalem ⁊ fuit omissum verbum possessionẽ. dicit do. Card. se obtinuisse quod per hoc nõ vitiabatur rescriptum: quia per alia verba apparebat de intẽtione pape: quia submittebat: ⁊ defendas inductum. ¶ † Et hec questio satis decidiꝛ per dictum Inn. hoc idem dicit si per appositionem vnius litere loco alterius induceretur falsa latinitas. sicut accidit in facto. dicebaꝛ eñ in quadã indulgẽtia pape presentibus perpetuis temporibus duraturas.[b] debebãt eñ dicere duraturis. ⁊ sic si fuit mutata i. a. Refert eñ se cõsuluisse per hec literas nõ vitiari: tum qꝛ hodie curia nõ admittit exceptionem false latinitatis: tum p pdicta: qꝛ sicut defectus litere nõ vitiat: ita ⁊ si vna litera ponatur loco alteriꝰ. qd mihi satis placet. nã de facili hoc potest contingere sicut defectus litere. Intelligaꝛ aũt. c. ad audientiã. de rescript. quando contingit falsa latinitas apparenter. nõ aũt ex trãscursu penne seu ex mutatione vnius litere loco alterius quod facilius contingit.

☞ Uicariorum quidã sunt perpetui ⁊ quidã temporales.
An vicarius possit agere sine mandato p iuribꝰ ecclesie vel p iuribus spectãtibus ad suã vicariã.
Appellatus an coget appellantẽ vt edat sententiam quam asserit iniquam vel iniustam.

O. Perpetuus.

Licite appellaꝛ ad iudicẽ q parti hoc petẽti nõ facit edi cõmunia istrumẽta. h. d. In pma appellãtis narratio. In secũda cause cõmissio ibi: ideoqꝫ. ¶ Casus literalis. Prior ⁊ cõuentus de ledis corã iudicibꝰ delegatis traxerũt in causam. G. perpetuũ vicariũ de rhecam sup quibusdam decimis: dictꝰ vicariꝰ recõuenit eosdem super cõsimilibus qõnibus: petens a iudicibꝰ vt cõpellerent partem aduersam vt faceret ei copiã quorundã instrumentorũ cõmunium per q̃ intẽtionem suã super principali negotio pbare volebat ⁊ qꝛ hoc fieri nõ faciebãt eidem ad sedẽ apo. appellauit. mãdat papa quatenus si est ita reuocato in statum debitum quicquid post appel. ⁊c. B. ¶ † Not. ꝙ vicarioꝝ[c] quidã sunt perpetui quidam, temporales: perpetui sunt qui cõstituũtur in perpetuuꝫ. prout no. in. c. fi. de offi. vica. ⁊ vide meliorem glo. in. c. ad hec. eo. ti. idẽ tex. ⁊ doc. i. c. extirpãde. in. §. qui vero. de prebẽ. ⁊ cle. vna cum ibi no. de offi. vic. tẽporales vo sunt qui cõstituũtur ad tẽpus: vt habetur in. c. peruenit. de app. ⁊ in. c. cum eo. de elec. lib. vj. dicit tamen hic Uincẽ.

e ¶ Et istud dictũ Inno. sequiꝛ. Bar. in. l. j. §. edẽda. ff. de eden. ⁊ in. l. is apud quem, C. de eden. versicu. sed circa hoc quero. Et adde quod no.

ꝙ vicarius ad tempus non est censendus vicarius. quod not. Ex quo infero ꝙ appellatione vicarij nõ cõprehendiꝛ vicarius tẽporalis qui pro necessitate tẽporis constituitur ad seruiendum ecclesie: qꝛ talis pprie nõ est vicarius: qꝛ titulus vicariatꝰ est perpetuꝰ ⁊ superioris autoritate constituiꝛ: vt in. d. §. qui vero. d. cle. vna. An autem rector ecclesie possit solus cõstituere ex causa vicarium in ecclesia sua ad tempus vide tex. ⁊ ibi plenius per Joan. an. in. c. cum ex eo. prealle. De vicario vero episcopi.[d] dic vt leg. ⁊ no. in cle. ⁊ si principalis. de rescrip. vbi bo. glo. ⁊ cle. fi. de procura. ¶ No. secũdo ⁊ tene menti ꝙ vicarius ecclesie perpetuus potest esse in iudicio pro spectãtibus ad vicariam suam: de quo. j. latius. ¶ No. iij. ꝙ instrumẽta cõmunia possunt peti vt edãtur nõ solum ad instructionẽ cause principalis sed etiã recõuentionis. ¶ † Op. ⁊ videtur ꝙ iste vicarius non poterat esse in iudicio pro iuribus ecclesie cum eam non possideat nomine proprio sed rectoris: vnde debebat dominum in iudicio nominare. vt lit. nõ cõtest. quoniam. §. pe. Glo. j. circa hoc instat ⁊ facit tria: primo allegat cõtra. secundo pro: tertio soluendo ponit opi. suam dicẽs istum vicarium habuisse mandatum generale vel speciale a rectore al's non fuisset admissus cum non habebat titulum in ecclesia. Host. dicit ꝙ ista ecclesia erat istorum prioris ⁊ conuentus ⁊ percipiebãt ibi omnia temporalia exceptis minutis decimis ⁊ quibusdã alijs pro sustentatione vicario reseruatis: ⁊ tunc erat questio inter eos quid contineretur nomine minutarum. prior autẽ ⁊ conuentus conueniebant vicarium ⁊ reconueniebantur ab alio ⁊ secũdum eum monachi produxerũt instrumẽtum cõtinens quid fuerat vicario assignatum: ⁊ quia eius copia vicario petenti fuit denegata extitit per eũ appellatũ. ¶ Ex his habes duas lect. vnam glo. ꝙ questio erat hic inter extraneum ⁊ vicarium habentem ad hoc mandatum a rectore. Aliam Hostien. ꝙ questio erat inter vicarium ⁊ istos rectores ecclesie. Tertiũ intellectũ sentit Hostien. hic super verbo decimis: dicens questionem hic fuisse super minutis decimis vicario pro sua sustentatiõe assignatis ⁊ quod ratione preceptionis conueniri poterat vicarius nõ solũ a priore ⁊ conuentu: sed a quolibet alio. arg. ff. de rei vend. officiũ. ff. de ser. l. fin. ⁊. s. de offi. vica. ad hec. ⁊. j. de preben. c. de monachis. sed in contrarium opponitur de. c. querelam. de elec. ⁊ de re iud. cum super ⁊ de confirma. vti. cum dilecta. §. quia vero. Soluit quod possessor conueniri potest reali vt in primis cõcor. sed nõ preiudicatur superiori. vt in contrarijs: nisi sciat causam suam agi. j. de re iud. ca. penul. sm eum. Aduerte quia iste intellectus facit magis ad intellectum gl. sentit eñ qd vicarius super iuribus sibi assignatis possit conueniri tanq̃ possessor: sed sententia contra eum lata nõ preiudicat rectori nisi presciuerit causam suã agi. Ego distinguerem latius sic. capitu. cum queritur: nũquid vicarius possit agere vel conueniri ita quod factum suũ preiudicet ecclesie: aut loquimur de vicario temporali vel perpetuo. Primo casu nõ puto eũ posse agere nisi habeat mandatũ a rectore ⁊ hoc casu potest procedere dictum huius glo. Ratio quia non habet titulum in ecclesia vel administratione: licet aliquid detur sibi pro sua sustentatione. facit per locum a speciali clemen. j. de officio vica. ⁊ quod. s. dixi. Secundo casu subdistinguo ꝙ aut vult agere vel conueniri p iuribus vicarie. ⁊ potest licet nullum habeat mãdatum ab ecclesia seu rectore. habet enim titulum in ecclesia: vt. d. clemen. vna. ⁊ capit. extirpande. §. qui vero. de preben. sicut enim agit canonicus nomine seu prebende licet prebenda sit ecclesie: vt in. c. iij. ⁊ quod ibi no. de probat. ⁊ ita ⁊ fortius agit vicarius nomine sue vicarie pro iuribus ipsius. ⁊ factũ suum preiudicabit ecclesie sicut factum alterius administratoris: ⁊ pro hoc optime facit iste textus non diuinando ⁊ cauillando literam. fateor tamẽ ꝙ rector posset ibi assistere in lite scilicet ratiõe preiudicij quod sibi ex cõtrario euentu litis posset irrogari cũ perditis bonis vicarie oporteret prouideri de alijs bonis ecclesie. arg. de prebend. de monachis. ⁊ pro hoc. l. si suspecta. de inoffi. testa. ⁊. l. a sententia. ff. de appella. Aut vult agere vel conueniri pro alijs iuribus ecclesie que remãserũt apud rectorem ⁊ non potest nisi habeat mandatũ a rectore: quia in illis nullum titulũ habet. ⁊ hoc etiam casu posset procedere dictum gloss. Ad predicta faciunt notata in capitulo exposuisti. de prebend. ⁊. d. §. qui vero. Et per hoc habes clare expeditã materiã huius prime glo. ¶ Glo. fi. intrat materiam editiõis. ⁊ pondera eam quatenus dicit quod sicut reus non tenetur actori propria instrumenta quibus non vtitur edere ita nec actor reo. Tu vero de hoc ⁊ de tota materia gloss. ⁊ eorum que tractant hic doct. dic vt plenissi me dixi in. c. j. de probatio. vbi reperies quando instrumenta dicantur communia. ⁊ an in editione fienda sit differẽtia inter actorem ⁊ reum. ¶ † Extra glossam quero de questione quam ponit hic Innocentius quidam petit sententiam latam contra se pro petro super tali fundo cassari. vel quia nulla est vel quia iniusta ⁊ ab ea est appellatum. Petrus respondet: exhibe sententiam: actor respondet ego non habeo scriptam: quia iudex noluit mihi copiã ex ea facere vel quia amisi. queriꝛ an reus cogendus sit eã exhibere. Innocentius dicit quod sic per istum textum. quasi sentẽtie instrumẽtum sit commune. ideo compellandus est illud edere sicut alia communia instrumenta vt hic. Ad idem adducit. l. is apud quẽ. C. de edẽ. vbi iudex appellationis precepit exhiberi omnia acta cause. dicit etiã Innocentius[e] quod si reus non diceret, sententiam latam interrogabitur

bitur an talis sententia pro eo lata sit.ff.de inter. l.pe.⁊ si negauerit cogetur edere vel iudex ꝓnun-tiabit si qua sentẽtia apparuerit pro Petro in tali causa lata nullas vires habeat.ar.e.ti.l.nõ alienum.nam confessioni sue facte in iudicio standũ est.ff.ad.l.aqui.l.proinde.si respondere nollet habetur pro confesso.ff.de interro.acti.l.de etate.§.qui tacuit.de confes.c.ij.❡Item contra istũ qui dicit nullam sententiam pro se latam prouidendũ est actori vt negatio sua sicut ⁊ cõfessio facta contra se autenticetur ⁊ publicetur que sic autenticata ⁊ publicata obstabit ipsi reo in perpetuuz etiã in alio iudicio.C.de libe.causa.iubemus.ij.q.j.multi.⁊ facit quod legi.⁊ no.in.c.significauit de testi.⁊.c.albericus.succurrit tamen reo si ꝓbabiliter decept⁹ falsum respõdet:satisfactio tamẽ debet fieri aduersario de suo interesse.ff.de interrog.act.de etate.§.ex causa.⁊ hoc si poterit ꝓbare contrarium per ostensionem sententie vel alio modo.nam hoc casu probatio preualebit confessioni erronee.C.de iur.⁊ fac.igno.error.ẜm Inn. Sed contra hanc sententiam Inn.facit ẜm Jo.an.in.c.romana.§.si vero.de app.li.vj.vbi appellãs habet probare se intra decem dies appellasse. Sed potest resdonderi ẜm eum qð predicta ꝓcedunt in illo qui non potest id ostẽdere sine culpa sua.Fede.de se.suo consil.ccij.[a] licet non multum firmet:videtur tamen ab hac sententia Inno.deuiare:fundat se:qꝛ videtur hec sententia implicare cõtradictionem.nam si actor nõ probat appellationem interpositam debito tẽpore quomodo potest iudex appellationis se interponere cum iurisdictio sua nõ sit fundata:videt̃ tamen velle qð contra reum contumacem posset procedere illud dictum per id quod not.Compo.de rescri.super literis.hoc vltimũ videtur approbare Archi.in d.§.si vero.vbi dicit qð si aliquis dicit se appellasse vbi nõ appellauit vel vbi lapsum erat tp̃s appellãdi vel nõ poterat appellare:qꝛ bis appellauerat tenet sentẽtia lata in contumacẽ appellatũ super principali:licet aliter nõ doceat actor se appellasse vel intra tempus debitum appellasse.d. Anto.licet non loquatur aperte videt̃ tamen inclinare in sentẽtiam Inn.⁊ dicit qð eam sequitur Lapus alle.x.in fi.⁊ qð videt̃ casus in.l.fi.C.de fi.instrumen.⁊ non stando in verbis illam sentẽtiã Inno.puto verissimã in terminis[b] in quibus loquitur scilicet cum sine culpa sua appellãs sñiam habere non potest:licet enim charta continẽs sententiam sit appellati:quia forte eam habuit a notario expensis suis:contentũ tamen in charta est cõmune:ideo potest iudicis officiũ implorare vt reum[c] compellat ad producẽdũ ex quo aliter eã habere nõ põt.iuxta no.in.d.c.j.de prob.Nec ob. ratio Federici qꝛ dico ꝙ ex quo iudex appellationis habet iurisdictionẽ in principali:habet ꝑ cõsequens in preparatorijs[d] vt compellat reum ad exhibendũ instrumentũ sententie:ar.in.l.ad rem mobilem.⁊.l.ad legatũ.ff.de procu.⁊ in.c.prudẽtiã.de offi.dele.vbi bonus tex.in simili in.c.super literis.de rescrip.puto etiam preallegatum dictũ Arch.nõ procedere simpliciter prout ipse ponit qꝛ si in veritate nõ erat appellatum vel talis fuit appellatio que nõ habuit iurisdictionẽ deuoluere ad iudicem ad quem:sñia licet cõtra cõtumacẽ lata reperitur a non habẽte iurisdictionem:ideo nõ valet.ad hoc cle.si appellationem.⁊ qð ibi no. de app.debuit eñ iudex prius ꝓnuntiare se iudicem,vel appellatũ fuisse:⁊ tũc demũ ꝓcedere sup principali iuxta notabilem theoricã Inn.in.c.ij. de dila.⁊ per Jo.an.in regula scíẽti.de reg.iur.li. vj.in mercu.⁊ per doc.in.c.super literis.de rescri.

1 ☞ Ex sola ostẽsione facta iudici absq̃ ꝓductione instrumenti:non dicit̃ instrumẽtũ commune.

2 Instrumenta contraria directe vel indirecte:sibi inuicem fidem derogant.

3 Quando testes sunt cõtrarij statur dignioribus.

4 Producẽs vel scripturas publicas cõtrarias vel priuatas vel vnam publicã ⁊ aliam priuatam est sibi contrarius ⁊ non auditur.

5 An reus producendo duo instrumenta cõtraria ad vnum probandum vel duas exceptiones circa diuersa audiatur.

IMputari. Imputat̃ producẽti scripturas ꝯrias in hoc qꝛ inuicem sibi derogãt.Vide clarius sic.Scripture cõtrarie ab eodẽ producte fidẽ non faciunt.ponit p̃io dictũ:scdo ipsius rationẽ ibi:cum in ipsius.❡Casus literalis.Aliquis agebat contra aduersariũ suum puta petẽs ab eo aliquam pecuniã : ad suã intentionem probãdam produxit duo instrumẽta contraria:querebat cui illorum vel neutri standum esset.Respondet papa qð iste scripture contrarie fidem sibi adinuicem derogant:⁊ sic nõ valent ⁊ imputet sibi qui eas in iudicio ꝓtulit:quia in potestate sua fuit quam voluerit non ꝓferre. debuit enim eas preuidisse ⁊ alteram protulisse. Ber.❡No.j.a contrario sensu quod habẽs scripturas contrarias potest vti illarum altera. Nã ex solo vsu illarũ fides tollitur vt patet hic in principio.⁊ clarius in fi.❡†Not.ij.ibi in iudicio protulit.quod non dicitur quis vt instrumento ante quam in iudicio sit ꝓductũ : ex quo infero quod ex sola ostẽsione illius instrumẽti facta absq̃ productione iudiciali non dicitur instrumentum factum commune ita vt alia pars possit illius editionem inuito domino petere:⁊ sic intellige no.ꝑ glos.in.l.j.ff.de edẽ.❡Nota ibi cum in ipsius ⁊c. quod quis nõ cogitur edere suum proprium instrumentum etiam si sit cõtrarium illi quo in iudicio vtitur.quod tene mẽti.❡†Gl.fi.facit tria. primo querit in qua contrarietate verificatur ille tex.respondet quod tam in directa ꝙ in indirecta et vtriusq̃ ponit exemplũ. Primũ tñ exemplum de directa cõtrarietate non placet doc.qꝛ non est talis cõtrarietas per quam fidei alterius instrumẽti derogetur sunt enim hoc compassibilia qð tũc ꝓmiseris mihi soluere ⁊ ego per aliud instrumentũ fecerim tibi pactũ de non petẽdo.sed contrarietas hoc casu respicit intentionem agentis: quia feci tibi pactũ de non petendo nequeo effectualiter petere.Alij ponũt alia exẽpla de quibus non curo:satis eñ est qð vbi instrumẽta sunt contraria directe vel indirecte.vt fidez sibi derogent. ❡Secũdo glo.querit an dispositio huius.c.habeat locũ siue ab eadẽ siue a diuersis partibus instrumẽta ꝯria producantur.Et cõcludit qð non solum habet locũ qñ ab eadem parte:de quo.ĩ.latius dicã.❡Tertio querit an idẽ sit in testib⁹ cõ-

Anto.in.c.j.in.iij.col.š.de proba.dicit qð Spe.ponit hic dictum Inn. ad literã in ti.de instru.edi.§.nũc dicamus.ver.ꝫ pone peto.⁊ ibi vide in.ij.col.⁊ vide Bal.in.l.ij.circa.fi.j.colũ.ver.iuxta hoc quero.C.vt lite pen.vbi refert cum magna elegantia ⁊ sequitur istud dictum Inno.de quo etiã vide per Bal.in.l.hi qui ad ciuilia.circa me.ver.querit Inn. C.de ap.Et istud dictum Innocẽ. alle.⁊ sequit̃ Pe. de anch.in ca.cordi.in prin.vj.col. de appe.in.vj.⁊ ꝑ Barto.et Bald. in.l.si appellatio nez.in fi.C.de appel.⁊ Bal.in.l.fi. C.de eden.⁊ Angel.in consil.suo cxcij.circa fin.ẜm or.meũ nouis.ad idem vide Bald. in.l.nostrã.in.iij. colũ.C.de testa.⁊ Petr.de anch.in cle.j.§.ceteruz.de vsu.⁊ aduerte qa Bartol.in.d.l.is apud quem.non videtur bene põderasse verba Innocẽ.nam Bart. ibi dicit qð si aduersarius negat se habere sententiã iudex potest pronuntiare esse reuz.ita sequitur Sali.ibi.Sꝫ Fulgo.⁊ Pau.de ca. ĩ.d.l.is apud quẽ ⁊ Ang.⁊ ibi dicit ⁊ recte qð Bart. ibi non recte ponderauit v̓ba Innocen.qꝛ Innoc. hic non loquitur quando aduersarius negat se habere sententiam sed negat sententiam latam et est verum qꝛ Inno. ita loquit̃. dictũ tamen Barto.est verum per suam rationem ꝓ quo est text.in.d.l.sed et si per pretorez. §.si cum decreto. cũ gl.ex qui.cau. maio.ita dicit hic do.Bar.de bel.et cũ Bart.tenet ibi do.Alex.per suã rationem . Sed do.meus.d.Jas. ibi in.iij.col.dicit aduertendũ per regulam singularem per quam dicit qð aut fundamentum ⁊ ratio Bart.nõ est vera aut debet multum limitari per regulam videlicet que colligitur ex glo. sing.in.§.si quis añt qui est.§.ij.in aut.de here.⁊ fal.quã gl.Ang.ibi in j.col.ad illud no.pro sin.⁊ multum extollit.vide ibi per Ange.

❡Adde Lap.alle.x.⁊ vide eundem.Alex.consi.lviij.

a ❡Est corrupta allegatio est enim in consi.ccij.

b ꝯSebastia.Sapia.❡In terminis.Idem tenet Pet.de anch.in.c.j. col.vj.de appella.in.vj.⁊ Bald.in repe.l.ij.in.vj.char.ff.de iureiur.dubitat tamen Jaẜ.in.l.ij.C.de eden.per glos.in.§.si quis autem non implens.in ver.admonitus.in aut.de here.⁊ fal.vbi requirit binã monitionem anteꝙ̃ quis possit priuari suo iure incontinẽti.Sed de veritate illius glo.vide per Feli.in.c.ex literis.in.vj.col.š.de consti.

c ❡Intellige tamen sane dummodo pars contribuat in expensis quas fecit in redimendo sententiam a notario:ita dicit Fulg.in.d.l.is apud quez.C.de eden. in.ij.col.sub dubio tamẽ forte dicẽs hoc sibi videri multum equũ. idez tenet Paul. ibi: sed ante eos istud tenet ibi generaliter Bal.in l.iij.ad fi.in versi. iuxta hoc queritur pone qð ille a quo petit̃ editio ⁊c.vbi gñaliter cõcludit quod quis nunquam tenetur dare copiam alicui⁹ instrumẽti vel actus nisi prius contribuatur in expẽsis solutis notario per regulam.l.cum se pe.C.de erog.mi. an.lib.xij.et.l.iij. ff.finium reg.est verum qð Bald. alleg.l.iiij.debet alleg.l.iij.idem tenet Innoc.in.c.j. de probat.Spec. in titu.de instru. edit.in.§.videndum.in versic.ex premissis.et pro hoc quod debeat fieri contributio in expẽsis est tex. melior de iure in l.fina.C.de bonis auto.iudi.pos.in versic.⁊ expensas secũdum debitorum quantitates persoluant.

d ❡Ista solutio Panormita.nõ satisfacit domino meo.d.Jas.in.d. l.is apud quez.in v.colum.quia dicit ipse qð non est verũ quod in casu nr̃o iudex appellationis de cuius iurisdictione dubitat̃ videatur ꝓnũtiare de preludijs seu preparatorijs : imo dicitur diffinire causam principalem consyderato effectu si post pronuntiaret instrumentum sententie esse nullum et cassum ⁊ non habere effectũ quamuis non ostendatur sententia a qua non fuit intra legitimum tempus appellatum.nam aliud esset si soluz pronuntiaret se esse iudicẽ in causa appellationis vnde dicit esse videndum Bal.qui sentit istam difficultatem.in.l.j.eodem titu.C.de eden. qui conatur aliter respondere:quamuis etiam solutio sibi non satisfaciat:sed mihi videtur quod Panorm.hic in fi.defendat suam solutionem ab impugnatione ipsius:⁊ subiungit ibi.do.Jas.quod placet sibi distinctio Imo.hic.

traria deponentibus ab eadem parte productis. Et respondet quod nō: ⁊ rationem diuersitatis exprimit. hoc voluit tota ista glo. Sed tu colligēdo dicta aliorum distingue latius cōcludēdo mētem. c. ⁊ gl. quod aut instrumēta cōtraria producunt i iudicio: aut testes. Primo casu aut est vnū instrumentū contrarium: aut plura: si vnū derogat sibi fidem nisi aliqua subdiuisione saluari possit. ad hoc. c. inter dilectos. §. ceterum. s̄. eo. ⁊. l. vbi repugnātia. ff. de reg. iur. tenet Bart. in. l. scripture. C. eo. Si plura aut producūtur ab eadē parte ⁊ tollunt sibi fidem: vt hic. ⁊. d. l. scripture. nisi per diuisionem siue interpretationē saluari possit dicta contrarietas. argu. c. cū tu. de test. ⁊. c. nihil obstat. de verb. sig. Aut a diuersis partibus ⁊ statur digniori. in. l. optimā. C. de contrahend. ⁊ cōmit. stip. ⁊ in. l. scripturas. C. q pot. in pig. hab. de quo in Spe. de instr. edi. §. postremo. al's instrumētū. ver. sed pone produco. Si vero per oīa sunt equales[a] tunc iudicabit contra illum qui pbare debebat quasi nihil pbauerit q̄ cum tāta fides adhibeatur vni scripture sicut alteri nihil ergo est probatum: ⁊ sic si reus habebat probare iudicabit cōtra eum. Idem in actore[b] nisi cā esset fauorabilis iuxta ea que leguntur ⁊ notantur in. c. ex literis. de prob. ⁊ vide circa hoc qd̄ dixi in. c. in presentia. de prob. vbi d̄r an ⁊ quādo inficiat probatio vni⁹ per probationē alterius. ¶ † Scdo membro principali qn̄ testes sunt contrarij dicitur qd̄ indistincte statur dignioribus per rationē gl. ⁊ expedias latius hūc articulum per not. in. c. in nostro. s̄. de test. vbi dixi. ¶ † Sed circa predicta queritur de duobus. primo an dispositio hui⁹. c. pcedat tam in scripturis publicis q̄ priuatis. gl. in. l. scripture. prealle. videtur intelligere de publicis: si enim vna esset publica ⁊ altera priuata: tūc staretur digniori. per. d. l. scripturas. Jo. an. dicit se audiuisse aliquos legum doc. ibi tenentes hoc locum habere siue vtraq; scriptura sit publica siue priuata siue altera publica ⁊ altera priuata. Equales em̄ sunt quo ad hoc quando ab eadē parte producūtur: licet differant quo ad aduersarium conuincēdum: ⁊ dictum glo. contrarie procedit qn̄ a diuersis partibus producunt: ⁊ sic loquit. d. l. scripturas. ⁊ hoc mihi placet. quia respectu eiusdē pducentis nulla apparet diuersitatis ratio inter publicam ⁊ priuatam: cū illa producēdo videat oīa in eis contenta confiteri. iuxta not. per Inn. in. c. cum olim. de censi. ⁊ sic reperitur sibi contrarius. ¶ † Scdo queritur an procedat iste tex. tā in actore q̄ in reo. Hosti. ⁊ Gof. videtur restringere istū tex. ad actorem. reo aūt licet pducere ɔ̄ria instrumenta cum liceat sibi vti contrarijs defensionib⁹. vt in regula null⁹. de reg. iur. lib. vj. Rei em̄ sunt fauorabiles. ff. de reg. iur. fauorabilis. nec ad illud etiā admittit reus sine ptestatione. C. de except. siquidē. s̄m eos. Jo. an. putat etiā reo p̄iudicare si ad exceptionē probandam producit duo instrumenta cōtraria que se nō cōpatiuntur. Nec obst. qd̄ cōtrarijs defensionibus potest vti: q̄ facilius sustinetur reus allegans cōtraria q̄ pbans. Jo. de lig. dicit qd̄ nec exceptiones contrarie simul p poni possunt nec probatio cōtraria est admittenda: sed successiue potest quis excipere contraria ⁊ probare. sed certe hoc fuit de mente Jo. an. in regula nullus pluribus: prope finē prealleg. dic melius qd̄ aut scripture cōtrarie producunt ad probandum certum quid ⁊ habet locū iste tex. ⁊. s̄. dicta: loquitur enim iste tex. indistincte ⁊ facit ratio superius allegata. Aut pducūtur ad probādum diuersa que in se sunt cōtraria ⁊ tūc hoc dependet ab alia questione: nūquid liceat proponere simul contrarias exceptiones. nam si licet proponere licitum est eas probare: de qua questione dic vt plene not. per gl. ⁊ Dy. in. dicta regula nullus pluribus p Bart. in. l. nemo. ff. de exce. ⁊ Ja. de but. in aut. ɔ̄ qui propriam. C. de nō nume. pe. ⁊ no. in. c. cū venerabilis. de exce. in. gl. fi. ⁊ sup ea.

1 ☞ An confessio simplex sine causa valeat: ⁊ an in probatione indebiti requirat scriptura: ⁊ quid veniat appellatione cautionis.

2 Cautio, pactum nudum, confessio ⁊ stipulatio sine causa nō valēt: fallit in libertate: ⁊ quando est facta in vltima voluntate: in iudicio vel in pia causa.

3 Fundans libellum super confessione probatiua obligationis vel inductiua an debeat obtinere.

4 Fundans se super mutuo si probat confessionem non obtinebit.

5 Confessio procuratoris de recepto non preiudicat domino qui constituit ipsum ad recipiendum.

6 Confessio facta absente parte etiam de iure canonico non obligat cōfitentem tam in ciuili q̄ in criminali.

7 Confessio absente parte facit semiplenam probationem.

8 Renuntiatio exceptionis non numerate pecunie non valet si fiat incontinenti.

9 Exceptio non numerate pecunie durat perpetuo ecclesie in casibus in quibus necesse est probare quod pecunia sit versa in vtilitatem ecclesie.

10 Elapso biēnio in obligatione literarum potest opponi exceptio doli.

11 Exceptio non numerate pecunie tunc habet locum quādo interuenit scriptura: secus si non interuenit.

12 Quando quis bis confessus fuit: non habet exceptionem nō numerate pecunie vel dotis.

Si cautio.

[c] Si in instrumento debiti exprimitur cautio condemnatur debitor nisi pbet indebitum: si non exprimitur necesse est vt creditor probet id fore debitū. Ponit dictū quod diuidit in duo membra ⁊ secundum membrū ibi: sed si. ¶ Casus literalis. Aliquis agebat contra aliquem aduersarium suum petens ab eo certam pecunie quantitatem: ad quod probandum inducebat quoddam instrumētum in quo reus simpliciter confitebatur se debere quantitatem petitam nullam causam exprimendo ex qua deberetur: querebatur an ex tali cautione reus sit condemnandus. Respondetur qd̄ actor tenetur ostēdere debitum quod in cautiōe illa cōtinetur. Si vero causam reus expresserit in scriptura illa propter quam scriptura facta fuit sue confessioni stabit nisi probet se id indebite promisisse. Bern. ¶ Non colligo more solito notabilia propter varietatem intellectuū: sed per questiōes declarabo literā: qua declarata poterūt notabilia: ⁊ cōclusiones colligi. ¶ † Queritur igitur primo quid comprehendatur hic appellatione cautionis. Hostiensis videtur textū intelligere in promissione seu professione debiti in scriptis publicis redacta: dicit enim text. istum non procedere in confessione simplici cum quis scilicet confitetur se debere decē titio: licet non dicat ex qua causa nec liquet de illa: reddit rationem diuersitatis. nam tabellio scribit instrumentum vt vult ⁊ sibi placet. de cōuersa. coniug. c. dudum. ideo effectualiter non probat si causa in eo nō exprimitur: que quidem ratio cessat in cōfitente cum potuerit dicere qd̄ sine causa pmiserat: ⁊ legem apertius dicere. ff. de pac. veteribus. ⁊ de ver. obl. l. quicquid astringende. imputet ergo sibi si hoc nō facit: argu. s̄. c. prox. in fi. nam ex quo confitetur se debere. presumitur efficaciter: ⁊ verba cum effectu sunt sumenda. de cleri. non resi. relatum. Et hoc dicit tenendum remittens etiam ad summam. de confes. §. fi. ⁊ cum hoc dicto transit simpliciter Jo. an. hic. ⁊ pōdera. nam per rationem suam videt idem dicendū in scriptura priuata per cōfitentē facta qd̄ in simplr confitente. nam latius potuit deliberare ⁊ distincte loqui scribendo q̄ simpliciter ex abrupto confitendo. d. Ant. non plz hec differentia Hostié. quia maiorem vim debet habere confessio instrumentalis que fit a perito quam illa que simpliciter emanat: ad hoc quod legi. ⁊ no. in. l. j. C. de vsur. ⁊ in. l. sciendum. ff. de ver. obl. ⁊ insti. de fideius. in fi. Ego allego glos. ordinariā que aperte tenet contra dictū Hosti. in. l. cum de indebito. §. fi. ff. de prob. que aperte vult tex. istum procedere siue cōfessio emanat in instrumento publico siue priuato siue qualibet scriptura: et pro hoc facit tex. illius. l. ⁊ huius. c. vbi fit mentio de confes. Item cōfessio nocet qn̄ est dilucide facta: vt in. l. generaliter. C. de non numer. pecu. et in. c. per tuas. de probatio. Non enim potest dici dilucida cōfessio si est facta sine causa: potest tamen signari differentia an fiat in scriptis an sine secundum glo. preallega. quia quando interuenit scriptura expressa causa: tunc oportet quod contraria seu indebitum probetur per aliam scripturam et hoc casu procedat ille casus in fine requirēs scripturam ad probationem indebiti. Si autem non interuenit scriptura sufficit probare indebitum per testes: argu. in. l. nihil tam naturale. ff. de regulis iuris. ¶ Attende tu canonista circa hoc vltimū. nam licet iste text. sit extractus ex dicta. l. cum de indebito. §. finali. nullam tamē facit mētionem de scriptura respectu probādi indebitum: sed simpliciter dicit nisi probaueris te id indebite pmisisse ⁊c. sed textus in dicto. §. in fine requirit scripturam. Barto. ibi remittit ad notata in glo. in. l. generaliter. C. de non numerata pecunia. et per ibi no. videtur intelligere hoc procedere quādo scriptura cautionis est de substātia. vt quia fuit actū vt interueniret scriptura: secus si interuenit solum respectu probationis fiende: quia tunc admittitur probatio contraria per testes. C. plus valere quod agitur. l. prima ⁊ secunda. et latius de hoc per Bartolum in dicta. l. generaliter. ⁊ videtur hic sequi domi. Anto. allega. Bartol. in dicta. l. quicunq;. C. de apo. publi. lib. decimo. ⁊ p hac opinio. Bar. satisfa-

[a] ¶ Si a diuersis producuntur diuersa instrā ⁊ meritis equalia prefert quod factū est ad liberationē vel pro causa fauorabili. al's reijciuntur ⁊ iudicabitur cōtra illum q grauabat onere pbandi vt hic per. d. Ant. in vl. col. etiā de hoc vide per. d. Ant. in d. c. in nostra. circa fi. de te. ⁊ adde hic do. Ant. in. c. ex tenore. in vlti. col. ver. qn̄q; litere. de rescript. Et vide multas similes q̄stiōes quas ibi not. post eū. et circa predicta vide Spec. in tit. de pcur. §. rōne aūt forme ⁊ materie. in. vj. colū. versi. si aūt dicti essent. et do. in. c. si duo. in prin. in. iij. col. de procura. in sexto. Sebasti. Sapia.

[b] ¶ In actore. Vide Bar. ⁊ Sal. in l. scripture. C. de fide instru. Bal. in l. iperator. j. ff. de statu homi. et in l. cū promoueret. vbi Joā. de imo. ff. de leg. ij.

[c] ¶ Vide Bart. in materia huius. c. i. l. diu⁹. ff. de fal. vni alia ponit ad materiam facienda.

☙Sebasti. Sapia. ¶ Omnino nuda. Vide Alex. in cõsi. xviij. in iij. col. in iiij. vol. ⁊ in cõsi. lxxxiij. in iiij. col. in j. volu. ⁊ in consi. xiij. incip. ex his que in themate. col. xij. in cõsi. clviij. inci. circa primã. in j. co. in ij. vol. ⁊ in l. a titio. ff. de ver. obl. Roma. in cõsi. ccxcij. inci. pro habẽda in fine. ⁊ in consi. ccclxxij. incip. in casu proposito.

satisfacit iste tex. in fi. tex. tñ in d. §. fi. exigit simpliciter scripturam in probando indebitum: sed potest distingui per illud dictum Bart. ⁊ per istum tex. ¶ Ex his concludo qd hic appellatione cautionis venit omnis promissio vel simplex cõfessio ex accidẽti causa: siue sit redacta in scriptis publicis siue priuatis: siue nulla scriptura interuenerit: ⁊ pro hoc l. sancimus. C. de verb. sig. vbi dicitur qd appellatione cautionis venit nuda promissio. ⁊ intelligitur de promissione sine fideiussione. vel pignoribus: siue sit in scriptis redacta: siue non: ⁊ de priuata scriptura: vide qd not. Jo. and. in addi. Spec. super rub. de deposi. vbi dicit qd si in libro nũmularij reperitur scriptuz debeo titio centum. nec exprimitur causa non intelligitur depositum vel alia causa: et sic dicit quẽdam docto. disputasse per d. l. cum de indebito. §. fin. vbi habetur qd hic dicitur. facit l. nuda. ff. de dona. qd dicit verũ nisi ex precedentibꝰ presumatur causa. ff. de eden. si quis ex argẽtarijs. §. finitum. et de verb. obli. l. titia. §. idem respondit. et idem quod. s. vult gl. j. hic. ¶ † Nunc intro aliam questionem difficiliorem. an omnis cautio sit inefficax causa non expressa. In qua aduerte quãdoqꝫ enim cautio est omnino nuda[a]: quia non interuenit stipulatio ⁊ regulariter non habet effectũ vt hic. ⁊ d. l. cuz de indebito. in fi. Et ex hoc ⁊ ex tex. no. limitationẽ ad c. j. de pac. ⁊ xxij. q. v. iuramenti. vt pactum nudum obliget cũ limitatione scꝫ huius c. quãdo exprimitur causa. als presumitur per errorem promisisse. et sic non potest allegari consensus naturalis cum nil sit tam contrarium consensui sicut error. xxix. q. j. §. j. ⁊ in l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iudi. Secus si dixerit ꝓmitto tibi donare. x. nam tunc liberalitas donãdi est causa promissionis: vt in c. j. de dona. Idem videtur si promisit dare alicui loco pio: nam videtur se obligasse fauore pie cause. non enim presumitur ibi error. arg. in c. fi. de succes. ab intest. sed do. Ant. videtur hoc restringere qñ cõfessio emanaret in vltima volũtate seu in extremis: sed tũc nulla esset specialitas in ecclesia. vt. j. subijciam. Predicta intelligo vera vt regulr cautio omnino nuda non habeat effectum nisi in casibus in quibus stipulatio sine causa haberet effectũ: naz in illis obligabit de iure canonico sicut stipulatio de iure ciuili. arg. in c. j. de pac. ⁊ qd ibi no. Et qui sunt illi casus dicetur in sequenti membro. Fallit predicta regula seu iste text. in confessione libertatis: illa enim valet[b] sine cause adiectione vt in l. tale pactum. ff. de pact. noc. in l. generaliter. C. de non nume. pecu. Fallit secundo in reali: quia si rem meam confiteor tuam preiudicat mihi confessio. quia ex hoc surgit habitus pro derelicto. ff. pro dereli. per totum. et l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. poss. ⁊ de hoc per Cy. in d. l. generaliter. ⁊ in Spe. de confes. §. nunc vidẽdum. ver. in sum. ⁊ ver. quid si cõfiteor rem meam. Fallit tertio in vltima voluntate nam tunc confessio sine causa valet: quia saltem inducit legatũ. l. cum quis decedens. §. codicillis. ij. de leg. iij. ⁊ l. j. et ij. C. de fal. causa adie. le. ⁊ de hoc plenius in c. fi. de succes. ab intest. Idem putat hic do. Ant. qualitercunqꝫ proferatur ab existente in extremis. sufficit enim in talibus voluntas qualitercunqꝫ pa-

¶ An ⁊ qñ probat confessio sine causa. vide glo. in l. j. in fi. ff. de interroga. ac. hic all. et Bald. in l. illud. C. de sacrosan. ec. in pe. col. ver. iiij. ⁊ vltimo circa insinuationẽ. i. l. fi. i fi. C. si cer. pe. Barto. in l. cum falsa. vbi etiã per alios C. de iur. ⁊ fac. ig. ⁊ Barto. plene in l. generaliter: vbi etiã per alios. C. de non nu. pecu. ⁊ Ange. de are. in institu. de lib. ob. in ij. col. in fi. ⁊ adde qd si cõfessio obligatoria sine cã fieret in instrõ cõfessionato vel guarentigiato idem operaretur acsi esset expressa causa. ita signanter no. Bal. in l. sicut. ꝑ illũ tex. in ij. not. C. de repud. here. ⁊ Bal. in l. ij. i. iij. col. C. de exce. rei iud. sed alibi idez Bal. tenet de directo ꝯtrium ⁊ forte melius in l. si nõ sorte. §. j. ff. de cõdi. inde. potes cõcordare ex quibusdã vbis Imo. in l. fi. in ver. iij. limita. ff. a quibus appel. non licet. ¶ Adde an confessio sine cã probet Alex. ꝯsil. iiij. et. xiij. j. li. ⁊ quid veniat appellatiõe canonis vide Old. ꝯsi. lxviij. et an confes. in reali preiudicet ꝑ Frã. are. consi. xxxvj. ⁊ quid de cõfessione facta coraz arbitro sine cã. vide Alex. cõsi. alleg. ⁊ quid de iudiciali. Rom. cõsil. cliij. et an cõfessio sine cã iurata valeat ꝑ eũ cõsil. ccclxxiiij. Jo. de ana. consi. lxxxv.
Anto. Francis.

¶ Adde primo que dicatur cõfessio sine causa. dicas qd dicitur quãdo quis cõfitetur se debere. x. titio: vel qd accepit decem a titio nec dicit ex qua causa: vide glo. no. ⁊ Alex. in l. cum de indebito. de proba. et vide eundem Alex. in consi. iiij. prima parte consi. ⁊ quare ista confessio sine causa non inducat donationẽ vltra hic dicta per do. Ant. ⁊ Abb. vide plene per Alexan. in d. l. cum de indebito. §. sed hoc. ff. de proba. et per eundẽ in l. publia. ff. depo. ⁊ in prealle. consi. iiij. ⁊ in consi. xiij. in prima parte. ⁊ in consil. lxxxiij. ⁊ quod cõfessio sine causa ipso iure non valeat

habetur etiam in c. in presentia. de proba. nisi forsan sit facta in iudicio ẜm Bal. in l. sicut. in j. col. C. de repu. heredi.

¶ Est verum si acceptetur per partẽ. alias cõfessio facta ad obligandũ etiã in iudicio ⁊ etiã in presentia partis non preiudicat. secus est in cõfessione liberatoria. ita tenet per multa Sali. post Richar. patruũ suũ

tefacta. argu. in c. cum tibi. de testa. ⁊ generaliter an ⁊ quando confessio inducat obligationem vel duntaxat probet seu habeat effectũ inductiuum seu declaratiuũ: vide per Cyn. in d. l. generaliter. per Barto. in d. §. codicillis. per Dyn. in regula quod semel. de reg. iur. lib. vj. ⁊ quod not. in c. fi. de succes. ab intest. Fallit quarto in confessione facta in iudicio[c] illa enĩ ꝓsumitur deliberate facta: et in iudicio quasi ꝯtrahit. l. iij. §. idẽ scribit. de pecu. ideo non exigitur causa ad sui validitatem: vt sentit gl. in c. fi. de cõfes. vbi dixi. not. in l. certũ. ff. eo. ti. per Jo. an. in addi. Spec. in tit. eo. §. viddraendum. in prin. tenet Cy. in d. l. generaliter. per l. de etate. §. qui interrogatus. ff. de interrog. act. vide Dy. in d. l. regula quod semel. lib. vj. Quandoqꝫ cautio nõ est omnino nuda: qꝛ interuenit stipulatio causa non expressa. ⁊ videtur idẽ qd. s. dixi. in ꝓmissione seu cõfessione simplici per istum tex. ⁊ in d. l. nam de indebito. in fi. nã hec iura loquuntur de cautione et appellatione cautionis venit promissio cũ solẽnitate verboꝝ: vt d. l. sancimus. C. de verb. sig. cum ibi no. ⁊ scdm hoc videtur hic tex. qd stipulatio sine causa in dubio videtur inefficax. ⁊ ꝑ hoc bo. text. in l. ij. §. circa. ff. de do. exce. vbi plene de hoc not. Barto. ⁊ alij ⁊ per Cy. in l. generaliter. prealle. ⁊ Dy. in d. l. regula qd semel. per Jo. and. in addi. Spe. in titu. de confes. §. nũc vidẽdum. versi. sed que est ratio. ⁊ dic vt in dictis iuribus no. ¶ Aduerte tamen aliquos casus in quos videntur conuenire doctores. Primus qñ permittens credebat causam subesse: qd poterat apparere ex coniecturis ⁊ non valet cõfessio cum promissione scꝫ cum effectu: quia obstat exceptio doli. d. l. ij. §. circa. ¶ Secundus casus cũ certum erat causam non subesse in dubio nõ presumitur velle donare. l. campanus. ff. de oper. libe. ⁊ l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. vide tamen in hoc Dyn. in dicta regula quod semel. ¶ Tertius casus quãdo dubitatur an causa subsit vel an promittẽs putauerit causam subesse: non valet in effectu promissio obstante exceptione doli: quia in dubio nõ presumitur quis velle donare suũ. d. l. cum de indebito. ⁊ c. super hoc. de renuntia. et de hoc casu videtur proprie loqui iste tex. ¶ Tertio queritur an procedat iste text. indistincte vt talis cautio sine causa non valeat omnino ita vt nullũ producat effectum. solu. Spec. valde notabiliter dicit in tit. de cõfes. §. nunc vidẽdum. ver. sed que est ratio: quod causa[d] allegata per agẽtem talis causa ꝓbat semiplene[e]. ⁊ sic dicit Marti. de fa. tenuisse per l. instrumẽta. C. de proba. qd satis placet. ⁊ facit qd in simili no. Bal. in l. admonendi. ff. de iureiuran. quod. j. subijciam. ¶ Nunc venio ad glo. ⁊ primo quero: quia tex. exigit causam in cautione exprimi quando dicitur causa expressa. Respõdet gl. iiij. quãdo pecunie promisse causa exprimitur: vtputa promitto tibi dare. x. qꝛ mihi mutuasti: vel quia apud me deposuisti. vel quid simile. Si aũt causa nõ exprimitur nil valet talis confessio etiam cum promissione. ⁊ no. in hoc gl. qꝛ sentit tex. etiã ꝓcedere vbi interuenit ꝓmissio sine cã ⁊ idẽ no. glo. in d. l. cum de indebito. in fin. Scdo glo. querit quid si non interuenit promissio sed nuda cõfessio ex causa antecedẽti: vt puta cõfiteor me tibi debere. x. ex causa depositi vel ex

in l. j. in xv. opposi. C. de confess. et idẽ in l. generaliter. in vj. q. C. de non nume. pecu. et idem in l. iubemus. C. de liberali cau. ⁊ tenet vbiqꝫ cõsulendo do. Alexan. in consi. ccclxxvj. incipi. in suo superiori themate. in v. col. et seq. vbi plenius examinat quam alibi. et in consil. ccccv. incip. in cã appella. in j. col. in consil. ccccxlv. inci. in causa ⁊ lite vertente inter prouiduz mercatorem ⁊ capitulũ ⁊ no. qꝛ est de pane querendo.
☙Sebasti. Sapia.
¶ Quia causa. Hoc etiaz firmat Lud. ro. in cõsil. ccclxxiij. incipi. in casu ꝓposito. ante fi. Alex. in cõsi. iiij. inci. circa primum quesitũ. colum. penulti. in j. volu. et in consil. lxxxiij. incip. in cã et lite. eo. vol. j.
¶ Idem refert ⁊ sequit Ludo. ro. i. d. l. admonẽdi. in xxxj. col. vbi dicit se nouiter de hoc dare casuz in d. l. instrumenta. cũ gl. ⁊ tamẽ ante eũ Spe. met. alle. vt hic per istum. Idez simpliciter tenet idem Lud. ro. in l. nuda rõ. in j. col. ff. de do. Idem pulchre tenet do. Matth. i not. xiiij. pro hoc dicit se allegare duas gl. j. in l. iij. §. eiusdem. in ver. speciem. ff. de tes. aliam in l. finali. C. de conue. fi. de bi. lib. x. Et dicit in practica posse ad hoc adduci exemplũ quotidianum si in presentia duoꝝ testium dixi: da mihi illos decem ducatos quos debes non expressa alia causa et tu respõdisti in presentia testium est verũ qd debeo tibi dare. x. ducatos: sed volo qd adhuc me expectes per vnũ mẽsem. nã si tale debitum ꝓbaretur per vnũ testem certe simul cũ ista cõfessione deberet obtinere in causa. Si vero nihil ꝓbat de debito: sed solum ꝓbat per duos testes istã cõfessionem extraiudicialem factam sine causa in presentia partis certe cum faciat semiplenam ꝓbationem debebit sibi deferri iuramentum in supplementum probationis. quod no. quia quotidianum.

a ~Sebastia. Sapia. ¶ Si ꝯstitui. Uide de hoc artic. late per Decium in. c. cum olim. j. vbi etiam Feli. s. de offi. delega.

b ¶ Si cõstitui ꝓcuratorem ad recipiendum mutuum vtrũ dicaẽ impleuisse mãdatũ si cõfessus est se recepisse mutuũ. ⁊ istã. q. vide ꝑ do. Abb. in. c. cum olim. el. j. de offi. deleg. ⁊ de ista. q. vide etiã latissime ꝑ Ro. in l. predia. i. iiij. col. ver. iij. si cõstituo. ff. de acquir. pos. vbi ꝯcludit ꝙ nõ ꝑiudicat dño tanꝙ excesserit fines mandati. ⁊ vltra oĩa hic allegata aleg. etiam Bar. in. l. si debitorẽ. ff. ꝺ noua. ⁊ format aliã. q. de ꝓcuratore cõstituto ad recipiendã pecuniaꝫ mutuo ⁊ ad cõfitendũ se recepisse an preiudicet dño si confitetur se recepisse ex mutuo ciuili vł ficto cũ nõ interuenerit numeratio vbi refert Bart. in. d. l. ij. §. fin. ff. si cer. pet. tenẽtẽ qđ nõ: sed ipse tenet cõtra Bar. sequẽdo Ang. in. d. l. si debitorẽ. vide ẽt. q. quaꝫ hic ponit do. Anto. ⁊ adde qđ no. Ang. in. l. a diuo pio. §. sꝫ si emptor. ff. ꝺ re iud. vbi determinat ꝙ talis procurator per suã confessionẽ nõ preiudicat ⁊ ibi vide qꝛ examinat alia membra siue. q. similes vꝫ an ⁊ qñ cõfessio de receptione pecunie preiudicet dño nã si ꝓcurator fisci confiteret se recepisse pecuniã a debitoribus sic debitores liberãtur. text. est in. l. omes. in fiñ. C. de quadri. prescrip. ⁊ idem dicit Bar. in. l. si procurator. §. fi. ff. de iure fis. ⁊ de arti. hic posito vid ꝑ pau. de cast. in. d. l. ij. §. fi. circa fi. ff. si cer. peta. Jtẽ ad hoc facit qđ no. Bal. in. l. j. in vij. colũ. C. de inoff. dona. vbi dicit qđ cõfessio de receptione non probat verã nũerationeꝫ quo ad preiudicium tertij. ⁊ vidẽ quod not. Bartol. in. l. lucius. §. tutele. ff. de administratio. tuto. ⁊ vide Jaco. de castel. in. l. certum. §. sed an ⁊ ipsos. ff. de cõfes. Jtem de questione hic posita: vide in terminis per Domi. post pet. de ancha. in. c. generaliter. §. fina. in fine. de procura. lib. vj.

¶ Adde an confessio procuratoris de recepto noceat dño: do. Paul. de castr. consi. vlti. in primo impressis. Roma. consi. xciiij. Ang. consil. ccxliiij. Rapha. cu. consi. xxiiij.

Antonius Francis. ¶ Circa istud de confessione de recepto facta per procuratorem an noceat domino vide que habenẽ in. l. in cõtractibus. in. §. sed quoniam. in fi. C. de nõ numerata pecunia. ⁊ vide Bal. in aut. ad hec. C. quãdo mulier tut. offici. vbi dicit qđ non nocet dño nisi vere recepit. et vide eundem post Barto. in authẽ. hoc ius porrectum: in. v. colũ. C. de sacrosanc. ecclesi. et eundem Bal. in. l. nõ abstulit in. j. qđ. C. ꝺ nouatio. et vide Barto. in. l. ij. in §. fi. in vlti. col. ff. si certum peta. et vide domi. Abb. in. c. j. in. x. col. vt lite penden. ⁊ adde qđ cõfessio ꝓcuratoris constituti ad recipiendum non habet domino nocere ad quod etiaꝫ vide Bartolum in l. certum. in. §. sed an ipsos. ff. de cõfes. et generaliter an et quando factum procuratoris noceat domino que plene traduntur vide ĩn. l. i. C. de procura. ⁊ an et quando cõfessio procuratoris noceat domino vel non vltra predicta vide Oldra. in cõsi. cxxvj. ⁊ Speculato. ĩ titu. de procura. §. vt autem. in ver. ceterum. ⁊ sequẽ. in titu. de confes. in. §. nunc videndum. nũquid cõfessio procuratoris. et ĩ. §. postea. in versicu. si vero fit per procuratorem. et an confessio procuratoris de pluri. debito. vide Bal. in. l. j. in. j. colum. C. de plus peti. sacrosan. eccle. ⁊ in. l. generaliter. in. x. quest. C. de non numerata pecu. vbi vult quod valeat confessio fauore anime.

alia causa. Responde qđ idem est acsi interuenisset promissio. ⁊ tenetur ex illa confessione not. gl. idem gloss. in. d. l. cum de indebito. in fi. 3 ¶ † Sed aduerte nunc extra glo. ad. q. quotidianam. pone quod munitus tali cõfessione format libellũ fundans se solum super illa confessione ⁊ eã probãs vt qꝛ dicit titiũ fuisse confessum esse debitorẽ suũ in. x. ex causa depositi. ideo petit eum cõdemnari ad restituẽdũ: ⁊ ad hoc probandũ inducit instrumentũ cõfessionis depositi nũquid ex hoc debeat obtinere. Nic. mat. vt refert. Jo. an. in addi. Spe. in titu. de teste. §. j. ver. sed pone egi cõtra te ad. x. prolixe disputando cõcludit qđ nõ: ⁊ fundamẽtũ suum est: qꝛ actor debet se fundare super causa inducẽte obligationẽ. arg. in. l. licet. §. ca. ff. de ꝓcu. ⁊ in. l. fi. C. de fideicõ. libe. Sed hec cõfessio nõ inducit obligationem: sed ꝓbat: ideo nõ debet obtinere. hoc dictum iudicio meo procedit de subtilitate iuris: sed de equitate quadam dicendũ esset oppositum. qꝛ allegãs cõfessionem allegat ꝓbationem obligationis ⁊ per cõsequens tacite allegat ipsam obligationẽ ⁊ libellus dꝫ late intelligi in fauorẽ libellãtis: vt. l. si quis ĩtẽtiõe ambigua. ff. de iudi. ⁊ in. c. cõstitutus. cũ ibi nota. de religi. do. Jtem intellige dictum Nico. quando cõfessio est declaratiua seu ꝓbatoria tantũ: vt in exemplo premisso. secus si est inductiua: quia tunc satis est super illa fundare cum inducat tũc obligationẽ. pone exemplũ si dico qđ titius in testamẽto fuit confessus se mihi debere. x. ⁊ probo hanc confessionẽ: nã ex hoc inducitur legatũ: vt. l. j. C. de fal. cau. adie. leg. ⁊ sic allego ⁊ ꝓbo obligationem. et dic idem vbicunqꝫ confessio inducit obligationẽ. facit quod notat Joan. an. in addi. Spec. in titu. 4 de confe. §. fina. versic. que autem actio. ¶ † Sed circa idẽ quero quid si me fundo super mutuo et postea probo confessionem mutui. Spec. eod. ti. §. j. ver. sed pone. c. finaliter concludit quod non debeo obtinere: quia non probo id sup quo me fundaui. sunt enim mutuum ⁊ confessio diuersa. quod etiam sentit Bar. in. l. ij. §. appellata. et. §. fina. ff. si certum peta. nam libellus fundatur super mutuo naturali ⁊ ꝓbatio est facta de mutuo ciuili. Concludo ergo quod habens confessionẽ probatoriã debet in libello se fundare super causa obligationis: vt puta qꝛ deposui. ⁊ vtile est facere mentionẽ de confessione ⁊ postea ad probationem obligationis ꝓbare cõfessionem. facit. l. publia. ff. deposi. ⁊. l. de etate. §. qui interrogatus. 5 ff. de interroga. acta. ⁊ hec notabis tãquam quotidiana. ⁊ vide latius in locis preallegat. 6 ¶ † Per hoc dicit Jo. and. in addi. in. d. §. fi. qđ si cõstitui[a] procuratorem[b] ad exigendum ⁊ ad fidem faciendum non obstat mihi confessio procuratoris de recepto nisi solutio aliter probetur quia fuit constitutus non ad confitendum: sed recipiendum. Jdẽ sentit Bar. in. d. l. ij. §. fi. si cer. peta. vbi dicit qđ si cõstituit procuratorem ad mutuum recipiẽdum non obst. cõfessio procuratoris de recepto: quia constitutus fuit procurator ad recipiendũ mutuum naturale: ⁊ tunc probatur mutuum ciuile que not. ⁊ vide qđ in simili not. idem Bar. in l. a diuo pio. §. sed si emptor. ff. de re iudic. ⁊ Fede. consil. iij. 7 ¶ † Tertio principaliter ista gl. iiij. querit quid si quis confiteatur se mihi obligatum in certa quãtitate. intellige causa expressa sed absente parte. respondet quod talis cõfessio non nocet ad instar stipulationis. ⁊ idem not. glo. in. d. l. cũ de indebito. in fi. Et no. singulariter hoc dictum glo. quod etiam de iure canonico non nocet cõfessio absente parte facta. Joan. and. dicit videndũ quod not. glo. j. qđ. vij. quoties. ibi gl. iiij. in fine dicit se credere iure canonico me teneri si promitto tibi me daturuꝫ. x. titio. argu. xxij. q. v. iuramẽti. maxime vbi interuenit iuramentum. argumẽ. de constitu. pecu. l. j. nec aliter Joã. and. declarat animum suum. sed domi. Ant. aperte dicit se putare quod forte de equitate canonica valeret confessio absente parte facta. qꝛ sola mens debet sufficere quomodocunqꝫ de ea cõstat. allegat. nota. in. d. c. quoties. quod maxime procedit secundũ eum quando transit in dispositionem q̃ fit ex aliqua causa stimulante conscientiã. ff. de consti. pecu. l. titius. Sed tu aduerte latius. nam ꝑsupposito quod glo. dicto. c. quoties. esset vera non tamen facit contra hanc glo. quia illa glo. loquitur quãdo verba dispositiua proferuntur in tertiũ presentem: vt quia dicit promitto tibi quod dabo titio. x. quo casu oritur obligatio naturalis etiam de iure ciuili. secus quando verba ꝓferuntur in absentẽ: vt qꝛ dico promitto tali absenti. x. tunc enim etiam naturalis obligatio non oritur quia non est cui acquiratur. ita not. glo. et doct. in. l. stipulatio ista. §. si quis insulam. ff. de verbo. oblig. ⁊ ĩ. l. j. ff. de pact. facit. l. absenti. ff. de dona. et. l. q absenti. ff. de acq. pos. ⁊ ĩ. c. si tibi absenti. cũ ibi not. de preben. lib. vj. vnde in proposito cum c confessio fit simpliciter in fauorem absentis:[c] puto. qđ de iure etiam canonico[d] nõ possit absens d se ex illa fundare cum absente parte non videatur facta ex certa scientia: sed potius ex obrupto ⁊ ex aliqua occasione. sepe enim ad se excusandũ dicit quis se debitorem alicuius absentis cui in veritate in nullo tenetur. Et pro hoc facit ille tex. sicut enim de iure ciuili non valet confessio sine causa quia presumitur erronea: ita video hoc sancitũ de iure canonico. Jtem video quod in criminali non probat confessio extra iudiciũ facta vt in c. q̃ꝙ sit graue. de exces. prela. et qđ ibi no. ꝑ Jnno. in. c. et si clerici. de iudic. ita dicendũ in confessiõe facta absente parte: non enim presumitur deliberate prolata. et hoc voluit glo. in. c. fi. de confes. ⁊ vide quod not. in glo. j. in. c. cõstitutis. de procu. puto etiam ꝙ de iure canonico nõ poterit quis stipulari alteri per. c. q̃ꝙ. de vsu. lib. vj. vbi etiam in causa fauorabili: puta in cã restitutionis vsurarũ requiritur persona publica ad validitatem stipulationis pro absentibus: puta tñ qđ si verba proferuntur in presentem vt quia ꝓmitto tibi quod dabo titio absenti. x. quod per viam denuntiationis euangelice potero compelli ad soluendum. ⁊ sic saluo ⁊ intelligo illam glo. nũc nouissime scribendo. Sed cõtra eum directe agi nõ poterit. non eñ per istum cui facta est promissio quia sua nõ interest ⁊ sine actione nemo experiẽ. l. si pupilli. §. videmus. ff. de neg. gest. et. l. stipulatio ista. §. alteri. de verb. oblig. nec per illum absentem cum illi per alium queri non potuit. d. §. alteri. ⁊. c. si tibi absenti. Nec obstat. c. j. de pac. qꝛ loquitur de pacto facto cũ illo cuius interest pactũ obseruari merito directe potest agere de iure canonico. Sed in casu nostro pactum fuit mistum cum illo cuius nõ interest. Et hec bñ notabis: qꝛ aĩs nõ discussa. et ad hoc puto reducenda ea que scripsi. s. in procmio Grego. Cõcludo ergo quod regulariter nõ valet cõfessio facta in

~Sebasti. Sapia.

c ¶ Jn fauorẽ absentis. Uide Gemini. in. §. de his. in. q. ix. Bald. in c. innotuit. in prima col. s. de electio. Bal. in. l. rationes. C. de probationi. ⁊ in. l. illud. in. j. col. C. de

d ¶ Canonico. Et cum Panor. tenet etiam Joan. de imola hic ⁊ idẽ firmat domi. Alexan. in consilio. cccxxj. incipiẽ. in causa angeli hebreorum. in. iij. colum.

absentia

a ¶ Semiplenam. Confessio extraiudicialis facta absente parte semiplenam probationē facit. adde qḋ ista est cōis sn̄ia a qua nō esset cōsulēdo vel iudicādo recedendū: q̄uis sit pulcher ꝛ subtilis passus. Et adde qḋ istud tenet Bar. in. d. l. admonendi. in. xi. col. in ver. his expressis quero vtrū due semiplene ꝛc. Idē tenet Bar. in cōsi. suo inci. factū sic se habet. de presump. in. ij. col. ꝛ Ang. in consi. suo. in ver. in fi.

¶ Adde an confessio facta ex causa mutui preiudicet post biennium: Ange. consi. clxvi. Fulg. consi. cxxxiij.

c ¶ Et cū Bar. tenēt cōiter doc. ſm Ang. de are. instr. de lib. ob. in vl. co. ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Exceptio nō nu. pec. Q̄ñ exceptio nō numerate

Titi⁹ ꝛ seius ꝛc. sequit̄ Ant. in. c. fi. §. de iureiur. et ibi Imo. idem tꝫ in. iij. colū. sequit̄ 7 expresse Lud. ro. in consil. cccl xxiij. a incip. in casu proposito visis allegationibus. circa fi. Paul. de ca. in 8 cōsi. lxxxij. inci. de bellanis. ꝛ in consi. cclv. incip. visis actis. sensit Bal. i. l. j. circa. viij. col. C. de confes. qui Bal. limitat singulariter nisi in b tali cōfessione extraiudiciali parte absente emana c ta iteruenisset iuramentū: quia cū iuramentum supplet presentiam 9 partis faceret qḋ tūc probaret plene ita in terminis singulr̄ inqt bal. in rubr. C. res inter alios acta. Et hoc idem voluit Bart. in duobus locis. in. l. cū quis decedens. §. codicillis. ff. de leg. iij. refert sic et sequit̄ do. Ias. de may. i. d. l. admonēdi. in. x. col. in versi. circa scḋm qḋ visus est velle Bar.

¶ Adde an confessio extraiudicialis parte absente probationē inducat. Ro. consi. ccvj. ꝛ. cccxi. Ioā. de ana. cōsil. lxxxviij. Are. cōsi. lx. ꝛ ibi qd de iure canonico. Fulg. ꝯsi. cxcvij. Allexā. cōsi. 10 clv. j. li. ꝛ. xxiij. ij. lib. ꝛ si fiat parte p̄sente an necesse d sit qḋ acceptet p eū cōsi. xx. iiij. lib. et an valeat quo ad liberandū per bal. ꝯsi. cxviij. vbi.

b ¶ Limitat. Confessio facta ex cā mutui non p̄iudi 11 cat vsqꝫ ad biennium qꝛ p̄sumit̄ facta spe future numerationis qḋ limita. tertio vltra Pan̄. hic nisi hec ꝯfessio esset facta

absentia partis. ꝛ hoc tenet etiā de iure ciuili ſm cōem opi. nā Pe. tenuit ꝯtrariū: vt recitat Cy. in d. l. ḡnaliter. de quo vide per Bart. in. d. l. certū. §. si quis absente. ff. de cōfes. ¶ † Etiā idē Bar. dixit in. l. admonēdi. ff. de iureiu. qḋ talis cōfessio facit semiplenā ᵃ ꝓbationem: vnde cum vno teste plene ꝓbat: alle. c. fi. de suc. ab intest. ꝙ tñ nō ꝓbat̄ hoc. No. tamē dictū suū: vide tñ aliquos casus in quibus plene probat absente parte. in. d. c. fi. de cōfes. vbi dixi et in. c. ij. §. eo ti. ¶ † Opp. contra text. qḋ licet sit cā in cōfessione expressa: nō tamē per hoc plene ꝓbat. vt ptꝫ in. l. in cōtractib⁹. C. de nō nu. pec. ꝛ in. l. fi. C. de do. cau. nō nu. ꝛ i auť. siue a me. C. ad vellei. Sol. dicit gl. v. qḋ fallit in istis tribus casibus. Primo casu. in eo qui fuit cōfessus recepisse mutuū: nā obstat exceptio non numera. pec. intra biennium post biēnium aūt nō pōt opponi b d. l. in ꝯtctib⁹. Hosti. aūt limitat ᵇ: dicit eñ qḋ pōt opponi hec exceptio nisi ei fuerit renuntiatū: ꝛ sic no. qḋ valet talis renuntiatio. Idem no. in. l. si ex cautione. C. de nō nu. pec. per glo. sed Bar. ᶜ tenet ibi contrarium nisi ex interuallo fiat renūtiatio: qꝛ qua fragilitate inducitur ad cōfitendum eadē inducitur ad renuntiandū qḋ placet. Simile no. in. c. si diligenti. de fo. compe. ¶ † Secūdo limitat vt hec exceptio tollatur biēnio inter laicos ꝛ fortē inter clericos ꝓprio nomine cōtrahētes: secus dicit vbi prelatus cōtraheret nomine ecclesie sue ꝛ pro ipsius ecclesie negotijs expediendis confitetur se mutuū recepisse: hic eñ post biennium ꝛ in perpetuum cōpetit contra creditorē exceptio nisi ipse probet in vtilitatem ecclesie pecuniā fuisse cōuersaꝫ. x. q. ij. hoc ius. de quo remittit ad. c. fi. de solu. vbi idem firmat. Tu in hoc dic melius qḋ aut sumus in casu in quo necesse est ꝓbare versum et tunc procedat precedens dictum Hosti. ꝛ hoc nō ea ratione: qꝛ. l. in contractibus. nō habet locum in ecclesia: sed qꝛ ecclesia est priuilegiata vt nō teneatur nisi probet versum. Sed in casu in quo nō est necesse probari versum: quod quādo sit plene no. in. c. quod quibusdā. de fideiuſ. ꝛ in. c. j. de depo. tunc dico qḋ ecclesia non auditur vltra biennium. ratio predicta. l. in contractibus. non inducit prescriptionem in odiū debitoris: imo inducit priuilegium in fauorē ipsius: cū enim al's non audiatur cōtra cōfessionē propriā: vt hic. ꝛ in. ca. per tuas. de ꝓba. illa lex inducit vt intra biennū possit debitor opponere exceptionem non nu. pecunie. ita qḋ onus ꝓbādi pecuniam numeratā incūbat ipsi creditori. Si ergo ecclesia vult vti priuilegio illius legis oportet qḋ recipiat cum prefinitione tēporis ibi prefixi: ꝛ hoc teneas qḋ latius 10 dico post Moder. in. c. fi. de sol. ¶ † Aduertendū tamen pro limitatione illius. l. ad multa. Primo casu vt dicit hic Host. ꝛ bene. licet post biennium d nō admittat̄ exceptio non nu. pec. ᵈ poterit tñ de dolo ꝛ fraude creditoris excipi. s. quod repetit pecuniam nō numeratā. ꝛ poterit hoc probari p cōfessionem creditorum vel saltem propositam exceptionem doli cum aliquibus probabilibus cōiecturis onus probandi transfertur in creditorem ſm eum: ꝛ hoc est dictum valde notabile ꝛ menti commendandum: ꝛ vide ad materiā qḋ no. in. d. 11 l. si ex cautione. ꝛ in. d. c. fi. de sol. ¶ † Secundo limita vltra alios hic qḋ tempus biennij est prefinitum quādo cōfessio est in scriptis. Sij autem sine scriptura potest tunc in perpetuū obijci exceptio pecunie nō numerate: hoc voluit gl. fi. in. l. si non singuli. C. si cer. peta. sed Bart. in. l. si ex cautione. prealleg. tenet non esse in hoc differentiam. alleg.

glo. in auť. rogati. C. de testi. Cy. ꝛ Pe. in. d. l. generaliter. sequunt̄ glo. in. d. l. si nō singuli. ꝛ idem Iaco. bu. in. d. l. si non singuli. ꝛ Ang. de peru. in l. si ita stipulatus. §. chrysogonus. ff. de ver. obli. Nec ob. glo. in auť. rogati. quia loquitur in credi tore cōfitente nō aūt in debitore. hoc dictum puto equi⁹. facit tex. insti. de literarū oblig. in prin. ꝛ in. l. in cōtractibus. prealleg. vbi ponderatur scriptura. sed dictū Barto. puto verius de subtilitate iuris: moueor hac ratione ex quo cōfessio emanauit cū debitis solēnitatibus ei standum est. donec per ipsum cōfitentē ꝓbetur contrarium vt hic ꝛ in. d. l. cum de indebito. in fin. exceptio vero nō nu. pec. indulgetur intra biēniū ex quadam equitate: qꝛ debitores anxietate consequēdi debitum de facili cōfitentur ante pecuniā numeratā: vnde cōfitens viua voce debet aut stare cōfessioni sue: aut probare contrarium: aut capere indulgentiā legis cum sua limitatione sicut. s. dixi in ecclesia. ¶ Tertio limita exceptionē intra biennium competere quando debitor fuit cōfessus dūtaxat: sec⁹ eñ si notarius scripsisset debitorē pecuniam recepisse in sui presentia ꝛ testium: qꝛ tunc cessat exceptio nō nu. pecu. qḋ voluit hic Innoc. ꝛ latius per legistas. in. d. l. si ex cautiōe. ¶ Secūdo principaliter e fallit in cōfessiōe dotis ᵉ quia maritus celeritate cōsequendi vxorem de facili confitetur dotem recepisse quam in veritate nō recepit. Sed de hac receptione dic melius ꝛ plenius vt legi. ꝛ in. d. l. fi. C. de do. cau. ¶ Tertio fallit in authentica siue a me. C. ad vellei. qñ. s. mulier ꝯsentit alienatiōi rei sibi assignate ꝓpter nuptias: nō eñ valet primus cōsensus sed oportet vt scḋo cōsentiat interueniētibus alijs de quib⁹ ibi ꝛ plene no. in. c. peruenit. 12 de emptio. ꝛ vēd. ¶ † Vltimo iudicio meo posset attentari qḋ si quis bis ex interuallo confiteretur f pecuniā vel dotem recepisse ᶠ non posset amplius opponere exceptionem nō nume. pecu. vel dotis nisi vellet in se assumere onus probandi. moueor g p. l. cum scimus. ꝛ qḋ ibi not. Bart. ᵍ C. de agric. ꝛ cēsi. lib. xi. vbi colligit̄ singularis theorica qḋ vbi non preiudicat cōfessio ex defectu presumpte vo h luntatis si fuerit geminata ʰ valet quod bene notabis. ꝛ idē dicit ibi Bar. in verbis enuntiatiuis. ꝛ hec faciunt ad multa.

1 ¶ Quinqꝫ que requiruntur vt vnus notarius publicet instrumentum de quo fuit rogatus ali⁹ notarius.
2 An semper sit necessaria authoritas ordinarij in publicatione per alium notorium facienda.
3 An protocollum faciat per se probationem.
4 An instr̄m probet si tempore rogationis protocollum non fuit lectum coram partibus.
5 Notarius quomō publicauit rogationes mortui si abreuiature sunt scripte per dictionem ꝛc.
6 Forma subscriptionis notarij qui publicat rogationes alterius.
7 Qui possunt creare tabelliones.
8 Statutum qḋ credatur instr̄o priuati non valet.
9 Notarius an possit conficere instr̄m extra territorium illius qui ipsum constituit notarium.
10 Notarius an per alium possit conficere instr̄m.

Cum. p. ¶ Authoritate ordinarij potest notarius tabellionis mortui notas in publicam formam redigere. Primo factum quo questio. Secunda decisio ibi: ad petitionem. ¶ Casus literalis. P. tabellio preuentus morte quedā instrumenta nō perfecit que redacta erant in notam per eundem: querebatur quid deberet

pecunie admittatur ponit Ias. in l. qui pecuniaꝫ. ff. si cer. peta. ꝛ inter alia dicit qḋ de equitate canonica semper potest opponi ꝙ etiam voluit Ang. in cōsi. clvj. ici. vř prima frōte. vide etiam Alex. in ꝯsi. xxxv. in. j. vo. ꝛ do. Frā cis. curtiū in cōsil. vij. inci. vř iterato. vbi ponit qḋ nō dat̄ huiusmodi exceptio quando ali⁹ fideiussit Confessio super receptione dotis nō preiudicat. de quo vide per do. Abb. in. c. j. in fi. de adult. ꝛ qḋ ibi late notaui.

e ¶ Adde an confessio dotis recepte p̄iudicet marito. Bal. consi. cxlviij. Ro. consi. cccxlvj. et latius ponā loco alle. in propri. apo. ✠ Sebasti. Sapia.

f ¶ Dotē recepisse. Vide do. Ias. in. l. ꝛ si post tres. in. v. col. ff. si quis cauti. vbi ad hoc aliqua adducit ꝛ hoc dictuꝫ Abb. sequitur marsili⁹ bono. in. l. j. col. ij. ver. sed etiam pro plena doctrina. ff. de questio. et adducit aliqua d ef fectu cōfessionis geminate.

g ¶ Adde gl. in v. penitus. in prin. in §. j. in. l. in ꝯtctib⁹. C. de non nu. pec. que est mihi sing. ꝯtra tñ vř facere text. no. multū in l. aurelius. §. fi. ff. de lib. leg.

h ¶ Idē tꝫ ipsemet Abb. pan̄. i repe. c. p tuas. de arbi. in. ix. col. paul. de cast. in. l. publi. §. fi. ff. de depo. Ludo. ro. in. l. ꝫ ꝛ si possessori. §. fin. ff. de iureiur. ꝛ in cōsil. cccc. incip. in casu proposito. consulta tiōis breuiter ꝛ recendo do. Fran. ꝛ

in vltima voluntate: qꝛ tūc nō presumit̄ spes numeratiōis. gl. est sing. in. l. j. C. de fal. causa adie. leg. quā sequitur Bal. in extraua. de pa. cōstā. in ver. vasalli. ꝛ in. l. ḡnaliter. ꝛ. l. fi. C. de nō. nu. pecu. ꝛ Bal. in. c. literis.

in. iij. colū. ꝛ idē Lud. ro. in nuda. in. j. col. ff. de dona. Ias. de may. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. in. cviij. co. vbi pro hoc dicit bene facere. l. j. fi. in versi. secundis confessionibus. C. de plus peti.

a ¶ Ad originale. ita tenet hic do. Car. et consuluit contra Hostien. Andre. Barb.

b ¶ Vide ad hoc Bar. in l. diu⁹. §. itē senatus. ff. de fal. item vide do. Ant. in c. j. in añpe. col. ver. ex his apparet. extra. e. ti. Jmol. in l. gallus. §. idē credendū. ff. de li. ⁊ post hu. ad fi. Jtē notarius cui legata sunt ꝓtocolla tenet̄ ſuare formā hui⁹ decre. in extēdēdo: sed tu in ꝯ͂riū vide Bal. ī l. si qs ex argentarijs. in fi. ꝑn. ff. de edē. vbi dicit ꝙ si vn⁹ tabellio instituit̄ heres ab alio tabellione nō erit necessaria in extēdēdo hec solēnitas: q̄ ista potestas vr̄ sibi ꝯcessa a lege qꝺ si essent plēs heredes oēs dn̄t se subscribere quare ista decret. est intelligēda in tabellione nō herede neq; legatario qꝺ de cōsensu partiū ad hoc assumat̄ maxie q̄ etiā Bart. ibi idē dicit in tabelliōe cui legant̄ rogit⁹ q̄ dꝫ scribere ꝓtocolla vt nō teneatur seruare hanc solennitatē: ⁊ idē dicit Ange. i. d. l. q̄dā. §. nihil. hic all'. ff. de edē. s. qꝺ poterit absq; autoritate iudicis. Sꝫ ꝯ͂riū vt audio tꝫ Spe. ī ti. ꝺ istr. edi. §. postremo. ⁊ adde h̄ qꝺ not. Ang. i ꝯs. cclxxij. ⁊ dicit Bal. ī. d. l. q̄dā. in apost. qꝺ tabellio p̄t alicui legare suas abbreuiaturas ⁊ alleg. Specu. in titu. de instr. edi. §. oñso. ver. qd si aliquis.

¶ Adde an imbreuiatura notarij mortui possit in publicā formā redigi ⁊ illa redacta aliquid addi. Bal. ꝯn. lxij. v. li. Lap. alle. lxxvij. Alex. ꝯsil. cxxxvj. et. cli. ij lib.

¶ De hoc pūcto vide oīno p Bal. post Jac. de are.

fieri de huiusmodi in notā redactis. Respondet pa. J. tabellioni qꝺ ad petitionē illorū ad quos pertinet autoritate iudicis ordinarij poterit illa instrumēta in publicam formā redigere per hoc ꝑpetuo valitura ac si a dicto. P. cōpleta fuissent. Ber. ¶ No. j. qꝺ notarius appellat̄ tabellio: al's dicitur tabellarius. C. de tab. l. generali. in rubro et nigro. lib. x. Et de multiplici noīe notarij not. in c. qm̄ cōtra. de ꝓbat.

1 ¶ † Scꝺo no. quinq; que requirūtur vt vnus notarius publicet instrumētum de quo fuit rogatus alius notarius que hic colligit Jo. and. per ordinem. Primo vt hoc faciat ad petitionē eorum quoꝝ interest. Ad quos aūt dr̄ pertinere seu interesse. dic vt in l. si quis ex argentarijs. §. pertinere. ff. de eden. Scꝺo vt hoc faciat autoritate ordinarij. Host. hic intelligit de ordinario administrationē habente. Jdem dicit de delegato a sede apostolica ad hoc specialiter deputato. alleg. §. de testi. albericus. sed ipse Hostien. aliter sentit in summa. eo. tit. §. fi. in princ. ⁊ refert Spec. eo. tit. §. ostenso. versi. fiebat. ibi enim tractans de publicatione instrumenti dicit eam posse fieri coram defensore ciuitatis. vt in aut. de defen. ciuita. §. sed neq; colla. iij. ⁊ coram ordinario etiam administrationem nō habēte: ⁊ coram delegato ab ordinario habēte administrationē. alleg. c. pe. de in integ. restitu. ⁊ sic dicit intelligendum istud. c. cum. p. ⁊ c. fina. j. eo. Sed Jo. an. in addi. in d. versic. fiebat. dicit quod vbi hoc fieret de cōcordia partium ꝓcederet illud dictū Host. vt sufficeret autoritas ordinarij administrationeꝫ nō habētis: al's secus cū sit necessaria citatio: vt. d. c. significauit. de testi. que fieri nō potest per ordinariū administrationē non habentē. ⁊ an in casu nostro sit necessaria citatio: infra dicet̄. Tertio requiritur. vt iste cui sit cōmissio publicādi sit notarius: vt patet ex superscriptione. Quarto requiritur qꝺ fiat fideliter. ibi: fideliter ⁊c. s. nihil ad substantiā pertinēs addēdo subtrahēdo vel mutando. arg. iij. q. ix. pura. ⁊ c. hortamur. non tn̄ refert ꝫm Jo. an. an loquatur in prima persona vel tertia. j. de cōuer. coniug. dudū. Quinto qꝺ redigat in publicā formā: vt patet ibi: in publicā formam ⁊c. Requiritur ꝫm Host. etiam sextum qꝺ vocent̄ hi quos res tangit ⁊ super vocatione fiat publicum instrumentū: ⁊ remittit de hoc. s̄. de testib. significauit. ⁊ c. albericus. et idem Egidius et Boñ. Sed certe hoc dictū iure non ꝓbatur nā iura prealleg. loquūtur in alio casu. s. cum instrumentū exemplatur nō a protocollo: ibi eñ subest magnū periculū quia statur exemplato sicut originali: nec potest amplius detegi falsitas. sed in casu nostro: secus cū semper possit recurri ad originale[a]. vt in c. qm̄ contra. de proba. ⁊ qꝺ non sit opus citare partē bene facit. l. si quis ex argentarijs. §. j. ⁊ l. quedā. §. nihil interest. ff. de eden. posset dici qꝺ aut cōmissio fit per iudicē: ⁊ tunc in generali cōmissione poterit fieri vna citatio generalis vt compareant ad contradicendum si qui sua putant interesse: sed in qualibet authentica citatione nō est necesse partem citare: vnde Spec. requirēs citationē loquitur qn̄ insinuatur seu exēplatur instr̄m: nō aūt in casu nostro: vt not. p eū. eo. tit. §. ostēso. ver. qualiter. Jtē dicit qꝺ requirit̄ septimū qꝺ is qui fuit rogatus sit morte preuentus. vt in litera. Jtē si lōgo impedimēto detētus al's aūt nō pōt vnus notarius publicare rogationē alteri⁹ vt in aut. de tab. p totū. no. Bar. in d. l. quedā. §. nihil interest. Octauo requirit̄ qꝺ notarius qui fuit rogatus reduxerit rogationē in notam. i. ꝓtocollū seu abbreuiaturā suā: vt pꝫ in nota redacta: al's aūt nō videt̄ scriptura alicui⁹ autoritatis nisi de ea ꝯstaret p testes.

2 ¶ † Sed reuoco in dubiū nūquid autoritas ordinarij sit semp necessaria. Jo. an. ⁊ do. Ant. vidētur velle qꝺ sic: dicūt eñ qꝺ si rogatiōes[b] essent legate alicui notario vt forte ꝯtingit hic ꝫm eos necessaria est iudicis autoritas de qua in text. alleg. Jo. an. C. de edē. l. ꝓcurator. ⁊ l. chirographis. ff. de admi. tu. que iura ꝑfecto hoc non ꝓbāt. quinimo adduco iura que vident̄ ꝓbare contrarium in herede legatario ⁊ donatario. d. l. si quis ex argētarijs. §. j. ⁊ d. l. quedā. §. nihil. ⁊ exp̄ssius hoc tenet ibi Bar. illa eñ iura simpliciter dicūt heredē notarij posse cōpelli ad edendū sicut defunctus olim poterat: q̄ succedit in loco illius. Jdē in legatario ⁊ donatario faciunt notabilr̄ illa iura qꝺ nedum legari: sed etiam in vita donari possunt rogatiōes p notariū rogatū qꝺ intelligit Bart. in d. §. nihil. qn̄ donator impedit̄ longo impedimēto: al's nō pōt p aliū rogationes cōplere vt hic in glos. qꝺ intellige vt dixi. in c. inter dilectos. s̄. eod. ⁊ nulla fit in dictis iuribus mētio authoritatis iudicis. Jstū tex. ego intelligerē qn̄ iste notarius cui scribit̄ nō erat heres nec legatarius nec donatari⁹ nec hoc apparet in litera: sed tn̄ aliquo modo ad manus suas iste rogatiōes peruenerāt. ⁊ hoc casu posset seruari qꝺ. s̄. dixi de citatione generali fienda: lꝫ in veritate iure nō ꝓbet̄: sed cautū esset eam facere in commissione huic notario generaliter fienda:

3 ¶ † Vlterius queritur an protocollū seu nota siue abbreuiatura que idem sunt faciāt p se fidem. Accur. in l. argētarius. ff. de edē. ⁊ Spec. de instr. edi. §. vidēdū. ver. ⁊ no. qꝺ tabellio. videt̄ velle qꝺ sic. ꝓ quo facit q̄ omnino protocollū hꝫ illa que habere dꝫ instrumētum ⁊ plus quia ipsa rogatio est origo et fons vnde sumitur instrumentū ⁊ sic plus illi credendū est. ix. dist. c. vt veterum. ⁊ quod ibi no. ⁊ lxxvj. dist. ieiuniū. ij. C. de eden. l. penul. ⁊ aut̄. si quis. sed Nico. mat. ꝯ͂ dicit vt recitat Joā. an. in addi. Spec. in d. ver. ⁊ not. dicens protocollum esse principium instrumenti nōdum completi. vnde nisi compleatur pro nihilo habetur: arg. C. ad sille. l. penul. ad finem. dat simile de testamēto: ⁊ de sentētia q̄ nōdū est cōpleta: licet sit scripta nil ꝓbant. patet primū. ff. de testa. l. si is. ⁊ l. ex ea. C. de sentē. ex peri. rec. l. j. ⁊ videtur ꝫm eum casus. C. de fide instru. l. cōtract⁹. in princi. sibi nō aliter vires habere ⁊c. licet ibi loquat̄ de cōtractu in scriptis quo ad substantiā probationis. idem tamen videt̄ in alio ex idētitate rationis. argu. c. cum dilecta. de cōfirm̄. vti. ⁊ videtur hoc vltimum placere do. Jo. an. ibi. ⁊ adducit ad principale dictum ⁊ ecclesia vestra. el. j. de electio. Ego dico tex. illum facere pro ⁊ contra. facit enim pro prima opi. inquantum facit fidem vt alius notarius possit rogationes illas publicare. Ad idē. c. quoniam contra. de ꝓba. vbi originalia conseruātur. vt si quid difficultatis emerserit in exemplatis ad illa possit haberi recursus. Sūt ergo maioris authoritatis originalia quam exemplata et publicata. Jn contrariū ꝓ secunda opi. facit tex. in duplici loco. Primo quatenus dicit quod defunctus ꝑfecit: ⁊ sic ante publicationem videtur scriptura imperfeta quo ad faciendum fidem in preiudicium alterius. Secundo facit in fi. ibi perpetuam firmi. ⁊c. que verba satis innuūt qꝺ ante hāc publicationē nō faciūt fidem in iudicio. Sed concordādo opi. dicerem sic: qꝺ aut actus gestus est per extensum descriptus in ꝓtocollo: ac habet omnes solēnitates publici instrumenti: ⁊ procedat prima opi. cū rationibus suis maxime quando protocollū producitur a notario rogato. Aut est abbreuiate scriptus ꝫm consuetudinem notariorum. ⁊ procedit secūda opi. cum enim multa possint intelligi sub illis abbreuiaturis nō est congruū fidem adhiberi anteq̄ sit rogatio in publicam ⁊ extensam formam redacta. ⁊ ita loquitur iste text. vt sonāt illa verba in nota redacta ⁊c. Nec est credendum verbo notarij. vt no. in c. post cessioneꝫ. de probatio.

¶ Et hec faciūt ad questionem quā pluries agitari vidi: pars ad faciendā fidem de procuratione producit protocollum notarij negat̄ quod fides sit illi adhibenda. habes per predicta quid iuris: ⁊ idem in similibus.

4 ¶ † Jnfero etiam ad aliā questionē quotidianam. an protocollum[c] faciat fidem quo ad publicationem fiendam si non fuit lectum ⁊ recitatum prius coram partibus. ⁊ generaliter potest queri de quolibet instrumento notarij an faciat fidem si protocollum vnde fuit instrumen

in l. fideicōmissa. §. j. ff. de leg. iij. et in rub. C. de fi. instru. ī. x. col. in v̄s. sed tertio querit̄ nunqd imbreuiatura ⁊c. ⁊ oīno vide ī v̄s: seq. s. q̄rto q̄ro nūqd suā imbreuiaturam ⁊c. vbi pulc. determinauit bal. an ipse idē notarius vel alius eo mortuo cui cōmissa essent sua ꝓtocolla possit tales ībreuiaturas extēdere et qūo ⁊ an possit aliquid addere vel diminuere. ꝺ quo ēt aliqd p Bald. post Cy. ī l. ꝯct⁹. in iiij. col. C. de fi. instru. Ang. in l. lucius. ff. de test. mil. ⁊ in cōsi. ccxx. inci. ad hec vt scriptura sit publica. et in cōsi. cclxxiiij. inci. thema super q̄ petit̄. Jo. and. in addi. Spec. in tit. de instr. edi. §. vidēdū restat. in v̄. et no. qꝺ tabellio. Bal. ī aut̄. qꝺ sine. C. de testa. et vide qꝺ no. arch. in c. iudicet. circa ꝑncipiū. iij. q. vij.

¶ Adde an ꝓtocollum non lectū possit publicari. Jo. de ana. consi. xxxiiij. ⁊ ibi alia vide de protocollo et vide Alex. allegato consi. cli.

¶ Et illā decisionē Bart. in d. l. si is. sequit̄ expresse Bar. in l. contractus. i. iiij. col. ad fi. C. de fi. instru. Salic. in l. fina. in iiij. co. C. fa. herc. Sebasti. Sapia.

c ¶ Protocolluꝫ. Vide Sozi. in cōsi. cxcix. incipiē. in cā. in ꝑma et scꝺa parte. et Alex. in cōsi. cv. inci. reuerēde dñe. in prin. in ij. volu. ⁊ qꝺ recurrēdū sit ad abbreuiaturam tradit Feli. in c. qm̄ cōtra. in septimo not. s̄. de ꝓba. et Jas. in repe. l. admonendi. charta xxiij. ff. de iureiu. vbi plura circa hanc materiam.

strumentum sumptum lectum non extitit tēpore rogationis corã partibus ⁊ testib⁹.d.Ant.tz hic ꝙ nõ:allegat dictũ Jo.an.in addi.Spec. in.§.ostēso.ver.illud.in addi.magna.vbi hoc tz ꝓ indubitato.⁊ alleg. l.fideicõmissa.§.j.ff.de leg.iij.⁊ ibi est bo.tex.in arg.tñ.sed gl.ibi notabilior que aperte videt̃ hoc tenere loquit̃ tamē in testamento.Ego credo hoc dictum ꝓcedere vbi scriptura est de substantia ꝓbatiõis:vt qꝛ actus est talis de sui natura.vel actum fuit inter ꝑtes vt actus fieret in scriptis:tunc eñi clarissimũ est qd̃ nõ valet quicqd scribit̃ nisi pri⁹ complete scribat̃ ⁊ postea legat̃ corã partibus ⁊ testibus.⁊ de hoc tex.not. in.l.cõtract⁹.C.e.⁊ ibi ꝑ Bar.⁊ in hoc casu põt intelligi gl.in.d.§.ꝙꝙ. qñ scz testator volebat solēniter testari in scriptis:sed protocollum nõ fuit lectum.vel qñ ipsemet testator scripsit animo postea publicãdi ⁊ corã notario:⁊ morte preuētus non fecit.talis eñi scriptura fidē nõ facit saltē inter extraneos.vt no.ibi.Bar.in.l.si is.ff.de testa.sz in aliis actibus in quib⁹ scriptura fit solũ ad facultatē probandi nõ puto necessarium qd̃ notarius legat protocollũ corã partib⁹ ⁊ testib⁹:qꝛ hoc nullibi ꝓbatur:imo potius probat̃ ɔ̃riũ per locum a speciali in.d.l.cõtractus.⁊ hoc in argu.cum enim alij actus describantur in protocollo vt plurimũ abbreuiate īpossibile esset illa legere. qr̃ qd̃ nõ est scriptũ legi nõ põt:hoc etiã videt̃ tacite sentire Bart.in.l.gall⁹.§.idē credendũ.ff. de libe.⁊ posth.⁊ in.d.l.cõtractus.Jtem iura solũ videntur inquirere ꝙ tabellio fuerit rogatus.in aut̃.de tab.§.nos aũt.facit.c.qm̃ cõtra.de proba.vbi solũ requirit̃ ꝙ acta scribant̃ ad hoc vt faciãt perpetuã fidē ⁊ qñ erit opus exemplētur.fateor tamē ꝙ si scriptura esset imperfecta ita qd̃ apparet notariũ voluisse plus scripsisse ꝙ talis scriptura nõ faceret fidem per.d.l.si is.ff.de testa.⁊ ibi per Bart.Exemplũ dicitur in protocollo:talis vēdidit titio domũ pro centũ his conditionib⁹ ⁊ nihil ampli⁹ dicit nec est dictio ⁊c.vel similis.⁊ hec notabis qꝛ quotidiana ⁊ facit qd̃ statim dicã.¶ †Quero quomodo notarius[a] publicabit rogationes mortui si sint abbreuiate scripte more tabellionũ qui pluries geminãt in vno cõtractu dictionē ⁊c.dicendo renũtiat ⁊c.ꝓmisit defendere ⁊c.obligãdo se ad dãda ⁊c.⁊ sic de similibus.⁊ de hoc vide Spe.eo.ti.§.ostēso.v̄.qd si abbreuiatura.⁊ v̄.seq.Host.h dicit ꝙ si cõtractus est in scriptis nullũ est remediũ.C.eo.l.contractus.Jdē ⁊ clarius Bar.in.l.gallus.§.idem credēdũ.ff.de libe.⁊ posthu.rõ est:qꝛ vt s̃.dixi:talis actus nõ valet nisi plene prius scribat̃ ⁊ corã partib⁹ ⁊ testib⁹ legat̃.d.l.contractus.per qd̃ dicit Bar.male facere notarios qui scribētes appellationē dicũt appellauit in his scriptis ⁊c.Nã nihil potest addere[b] postꝙ lecta est.Jdē in sentētijs ⁊ similibus q̃ debēt in scriptis fieri.Si v̄o scriptura nõ exigitur de substãtia sed fit ad probationē ⁊ tunc debet attendi cõsuetudo notarij ⁊ abbreuiature p̄cedētes ⁊ sequētes.Et si ex his potest intētio notarij mortui elici fiet publicatio s̃m qd̃ hic dicit̃.ad hoc.l.si seruus pluriũ.§.fi.ff.de leg.j.⁊ de fun.instr. l.cũ delationis.§.asinam.Jtem põt intentio notarij mortui perpēdi ex comparatione aliorum instrumētorum que fecit inter easdē vel al's personas sup simili cõtractu.in aut̃.eo.ti.§.sed ⁊ si.col.vj.⁊ idē vult in effectu Bar.in.d.§.idē credēdum.Addit tamē hic Host.ꝙ cetera que deficiũt ex quo de his ꝓbabiliter apparet autoritate iudicis supplebũtur.argu.ff.qd̃ fal.tut.l.ij.in aut̃.vt fra.fi.§.illud quoque.coll'.viij.ita tamen quod decisio cõtrahentis vix aut nũquã suppleatur.super quo remittit ad not.c.ij.de lib.obla.⁊ hoc dicit verũ sine noua probatione. Jdem per oĩa vult Spe.in prealle.ver.sed Jo.an.in addi.d.ver. quid si abbreuiatura.recitat Nico.ma.tenuisse qd̃ idē notarius q rogatiões scripsit poterit abbreuiate scripta in protocollo extēdere s̃m interpretationē iuris vel consuetudinis seu cõis intellectus:sed alius notari⁹ hoc nõ poterit quia ignorat mentē alterius nec habet potestatem interpretandi.⁊ ideo dicebat ꝙ debet in publicatione ponere prout reperit in protocollo hoc nõ placet ibi Jo.an.quia nimis rigorosum. ideo tenet quod.s̃.dictum est. consuluit tamē pro tuitione vt in dubijs fiat declaratio per notarium iudicis autoritate s̃m predicta vbi autem nõ potest dari certus ⁊ tutus intellectus notarius ponet prout stat in ꝓtocollo:qꝛ nec ipse:nec iudex scit intentionē mortui s̃m Spe.ibi. Nunquid autem heredes poterunt conueniri si notarius ita confuse ⁊ defectuose rogationē scripsit quod publicari nõ põt. recitat ibi Joã.an. quendam doctorem disputando determinasse ꝙ poterunt conueniri ad interesse.facit.l.illicitas.§.sicut.ff.de offic.presid. ⁊ vide ibi plenius. Tractauit etiam ille doctor an possit iste notarius supplere ea que ille omisit in protocollo ⁊ determinauit quod si omisit aliqua de substantialibus de quib⁹ in aut̃.vt prepo.no.impe. quod cũ tunc scriptura sit nulla nõ poterit supplere.secus si circa alium defectum omisit. de quo vide quod no.Bar.in.l.si librarius.ff.de reg.iur. ⁊ Jo.and.super data li.vj.⁊ hoc no.¶ †Queritur qualiter subscribet se iste notarius qui publicat rogationes alterius.Hosti.ponit hãc formam.Ego talis tabellio supradictum instrumentum de verbo ad verbum suscepi de nota talis tabellionis mortui qui ipsum manu propria quam bene noui scripserãt:⁊ hoc de mandato talis iudicis quo ad substantiam nullo detracto addito vel mutato vel trãsportato ⁊ in publicam formam redegi ⁊ meũ signum apposui. ¶ †Ultimo hic queritur quis possit tabelliones creare.[c] Jnnocen.hic instat ponendo varias opi. ipse autem in hoc finaliter resi det vt solus princeps hoc possit scilicet papa vel imperator nisi aliquis habeat priuilegium a principe concessum vel consuetudine.arg.l.j.C.de emanc. lib.⁊ in.c.cum dilectus.de consue.qd̃ sic probat. certum est quod officium tabelliõis est cõtra ius qꝛ charte animalis mortui creditur sine alio adminiculo. Sed contra ius naturale vel nouũ vel vetus testamentum nulli venire propria autoritate licet.sicut dicimus in dispēsatione que est cõtra ius.de tempo.ordi.dilectus.sicut nec licet restituere infamē:nec legitimare illegitimos vel arrogare nisi principi ⁊ paucis alijs qb⁹ est specialiter concessum. vt not.j.qui filij sint legiti.per venerabilem. ⁊.ff.de post.l.i.§.de aqua.ff.de adop. l.j.⁊.ij.nota.j.de re iudic.cum te. Sunt enim hec quasi contra naturam ⁊ miraculosa de infame facere bone fame:de illegitimo legitimum:⁊ hominem sui iuris subijcere alteri. fatetur tamē Jnn. quod si aliquis habet de consuetudine qd̃ possit facere tabelliones: quod hec cõsuetudo seruãda est.Credit etiam quod reges habentes supremũ imperium possent tabelliones creare:alijs autem qui sunt subditi ecclesie vel imperio hoc non licet s̃m eum.¶ †Nec etiam pacto nudo potest quis se ligare quod credatur instrumento alicuius priuate persone:nec etiam statutum ab alijs ꝙꝙ a predictis conditum valet:quia non licet contra ius naturale ⁊ leges publicas statuere. Quare autē valet consuetudo ⁊ non statutũ. Respondet Jnnocen.quia ad hoc vt valeat consuetudo oportet vt interueniat cõsensus principis tacitus vel expressus. quod autem princeps approbat ipse facere videtur.l.j.§.oĩa.C.de vete.iur.enuclea.secus aũt est in statuto. hoc voluit in effectu Jnn.Sed certe hec vltima ratio non est bona:qꝛ valet consuetudo ꝙꝙ ignorante principe inducta:vt not. glo.iiij.distin.§.leges. Hostien.aũt reddit aliam rationem. dicit enim quod in consuetudine concurrit consensus plurium scilicet vniuersitatis et populi qui possunt ordinariam iurisdictionē dare qd̃ est maius. ergo multo fortius possunt concedere hoc officium quod est minus.argumen.j. de deci.⁊ parte.iij. Statutum autem inferioris a principe cum solus sit tantam autoritatem non habet. ⁊ ex hoc arguit qd̃ sicut vniuersitas possit facere ordinarium iudicem sic et is qui vniuersitatem regit de ipsius consensu tabellionem facere:quod omnino credit verum esse nec est contra ius tabellionem facere secundum eum:imo est secundum iura que volunt quod instrumēto tabellionis credatur.⁊ in hoc instat Hostiensis ⁊ cum eo Joan.an.transire videtur hic. ⁊ Specu.de instru.edi.§.restat.ver.sed quis potest tabelliones facere.vbi plene inuenies de materia in sequentibus versi. Conclude tu clarius ⁊ latius materiã quod de imperatore ⁊ papa et alijs principibus non recognoscentibus superiorem[d] saltem de facto ⁊ ciuitatibus exercentib⁹ iura principis non est dubium quin possint tabelliones constituere ⁊ alia iura principis exercere:vt legitimare ⁊ restituere fame ⁊ similia.vt voluit hic Jnn.⁊ Barto. in.l.infamem.ff.de publi.iudic. videtur text.in.c. super quibusdam.§.j.j.de verbo.significa.facit.c. per venerabilem. qui filij sint legiti.idem dic in ciuitatibus et alijs magistratibus seu dominis iurisdictionem habētibus respectu iurisdictionis eorum.argumen.c.cum dilectus.s̃.eod.⁊ in aut̃. de defen.ciui.§.ex ꝓuinciali.⁊ hoc vult Bar.in.l.

a ~Sebasti. Sapia.¶ Quomodo notarius.Uide Andr.siculum.in repe.rub.de iureiu.col.xxxij.cum pluribus sequen.⁊ de modo extēdendi abbreuiaturas vide Alex.in consi.l.inci.si vera sunt.col.ij.in.v.vol. Andre.sicu.in.c.qd̃ translationem.col.v.s̃.de offi.lega.⁊ in consi.xuij. in.ij.vol.circa medium.

~Sebastia. Sapi.

b ¶ Põt addere. Uid̃ Bartho.cepo.ĩ caute.ccxliij. inci.no.ꝙ ea que celebrant̃ in scriptis. Feli.in.c.ex lris.col.iij.s̃.eo. Soci.late in.d.§. idem credēdum. vbi declarat qd̃ dicit Abb.hic tripliciter.

c ¶ Quis possit creare tabelliones. de hoc vide consiliũ Oldra.consil. lxxv.⁊ si princeps id est imꝑator cõcessit alicui priuilegium vt possit creare tabelliões ꝑ totũ orbē postea quedam cõitas fecit statutum qd̃ nullus possit ibi cõficere instrumētum nisi sit creatus tabellio de cõsensu cõitatis,an per hoc p̄iudicet̃ priuilegio prius cõcesso. vide per Abb. ĩ.j.ꝑte statu.q.lxxiij. Jtem an spurius possit creari tabellio et si fuerit creat⁹ an credat̃ ei⁹ instrumētis. vid̃ Ang. consi.cclxxiij. Anto. Francisc. ¶ Quis possit creare notarios. vide Spec.in tit. de fi.instru.ĩ.§.restat.in ver.sed qs põt. vbi dicit qd̃ põt a p̄ncipe creari ⁊ etiam a quocunqꝫ habēte potestatē a papa vel imꝑatore ꝑ ea q̃ habent̃ ĩ.l.i.C.de emã.libe.⁊ vide q̃ habent̃ in.c.accedēs.de cõ.pre.⁊ ꝑ Bar. in.l.barbarius.ff.de of.preto.⁊ in.l.j.ff.d of. ꝓcõ.⁊ vide Ale. in.l.j.in.§.fi.ff.de verb.obli.⁊ adde qd̃ tales sic creati pñt ꝯficere instrumenta vbiqꝫ de q̃ ꝑ bal.in.l.j.in.vj. q.C.de testa.et vide ꝑ eundē bal.in trac.de tabel.in.j.q.vbi plene tractat istam materiã ⁊ vide etiam Ang. in aut̃.de tabel.in.§.j.⁊ adde qd̃ notarius a iudice creari non põt ꝙuis possit aliquē adhibere ad scribendũ acta in defectũ notarij vt per Bal. in rub.C.de fi.instru.in.j.col. ⁊ per Lanfran.per illũ tex.in.c.quoniam contra.s̃.de proba.⁊ vide per Bar.in.l.nec ei.in.§.eorum.ff.de adop.

d ¶ Non recognoscentibus superiorē. Adde videndũ eundē consi.ciiij.

a ¶ Utrū creatus tabellio ab īferiore a pncipe possit ꝯficere instrm̄ extra locum vbi est creat⁹.de hoc vid ꝑ.d.de Ro.deci. cclxxix.ſʒ ordinē meū nouiſ.⁊ per 9 do.in.d.c.romana.§.fi.hic alle.et ꝑ Bal.in.l.j.ff.de offi.procō.⁊ pulchre ꝑ Bal.in.l. cūctos pplos.in pe.char.v.nūc q̄ro.circa hic alle. ¶ Adde Paul. de ca.ꝯſi.ccxxj.in ij.impreſſis. Anto.Franciſ. ¶ Dicas circa h̄ an notari⁹ ꝯficiēs instrumētū extra territoriū ciuitatis qḋ ſi eſt creat⁹ a papa vł impera tore q ſunt dn̄i toti⁹ orbis:vt in.c. cūcta ꝑ mūdū.ix. q.iij.⁊ i.l.depreca tio.ff.ad.l.rho.vł ab habētib⁹ ptātē ab eis pn̄t vbiqꝫ cōficere instrā. ſecus aūt ſi eſſent creati a pplo vel ciuitate:q2 tūc nō poſſent conficere instrm̄ extra territoriū creātis ꝑ ea q̄ habent in.l. ij.ff.de offi.pcō.⁊ habet per Jo.de lig.in trac.de ſen ten.excom.in.ix. char.in ver.ſcḋo dicebā.⁊ faciunt ea q plene habentur in.l.fi.de iuriſ di.om.iudi.

Sebaſti.Sapia.

b ¶ Euitātes labores.Uide Alexā. in ꝯſi.clij.incl.videt ꝑma ꝯſideratiōe dicendū.col. iij.in pn.in.ij.vo. vbi dicit ꝙ cauti notarij ponūt in fin.originalis no tā breuiarij mei. tūc em̄ talis clauſula hʒ vī ſubſcriptiōis.vide eūdē ale.in ꝯſi.xlj.incl. viſo tenore.i.j.volu.vbi ponit an notarius debeat ſcribere manu ꝓpria.

omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊.l.j.de offi.pcō. ⁊.l.non enim.ff.de adop.Bald.in.l.cunctos populos.C.de ſumma trini.⁊ Spe.vbi.ſ.qui plus ſentit ſcilicet quod prelati in eorum iuriſdictione ſeu in ſpiritualib⁹ pertinentibus ad eos poſſunt tabelliones creare.facit.c.quoniā contra.de probatio.⁊ in.c.abbate ſane.⁊ qḋ ibi no.de re iudica. lib.vj. ¶ Sed dubium eſt an vbiqꝫ locorū poſſint predicti inſtrumenta publica conficere.et hec eſt ſubtilior queſtio. ¶ †Cōcludo qḋ creatus a papa poteſt exercere officiū in terris ſubiectis pape ⁊ in ſpectantibus ad ſuam iuriſdictionē:⁊ idem in creato ab imperatore reſpectu ſue iuriſdictionis ⁊ territorij ſicut dixi in papa.arg.in.c.ſi duobus.de appella.Creatus autem a papa non poteſt in terris imperij:nec creatus ab imperatore in terris eccleſie niſi per viam approbationis ſeu de conſenſu partiū.Nam poteſtas a principe cōceſſa poteſt exerceri extra territorium in his que ſunt volūtarie iuriſdictionis ⁊ poteſtatis.vt.l.ij. ff.de offi.procō.⁊.c.nouit.⁊ quod ibi no.de offic. leg.alias ſecus.quia extra territorium concedentis cenſetur priuata perſona.l.iij.ff.de offi.preſi. facit.d.c.ſi duobus.inſtrumentum tamen confectum intra territorium conſtituentis facit fidem etiam extra territoriū:quia fides iam orta eſt in loco cōſtituentis.⁊ idem eſt in creato ab inferiori a principe.ar.l.j.C.de eman.li.⁊.c.cū dilectus. ſ.eod.titu.tenet Barto.⁊ Bald.⁊ Specu.vbi.ſ. Si vero tabellio fuit cōſtitutus ab alio[a] q̄ꝫ a principe:tunc an inſtrumentum fuit ſcriptum intra territorium conſtituentis:⁊ facit fidem ibi ⁊ extra etiam ſi ab extraneis fuit rogatus:q2 inſpicimus locum vbi inſtrumētum ſcriptum fuit.d.l. j.et quod nota.in.d.l.omnes populi.Aut extra territorium:⁊ tūc aut inter extraneos ⁊ ſunt opi. Sed communiter eſt opi.quod non facit fidē vt ſentiunt predicti docto.in loco preallega.⁊ videtur text.in.c.romana.§.nec.de fo.compe.lib.vi.⁊ ibi hoc aperte tenet Joā.and.poſt Pet.de ſanc. Aut inter ſubditos conſtituentis.⁊ idem videntur communiter predicti docto.ſentire excepto Bal.Mouentur quia iuriſdictio etiam volūtaria ab alio cōceſſa q̄ꝫ a principe non poteſt extra territorium concedentis exerceri.d.l.ij.ff.de offi. procon.cum ibi not.et in.d.§.nec.Bald.in.d.l. cunctos populos.tenet contrarium.Mouetur quia tabellio non exercet iuriſdictionem:ſed habet officium quoddam ſine iuriſdictiōe:ſed tale officium nō aſtringitur territorio.arg.in.l.quero.ff.de ſo.Sed in contrarium facit iudicio meo: quia officium tale non extenditur extra territoriū conſtituentis.dicitur enim notarius ſeruus publicus.in.c.ij.de vſuris.lib.vj.ſed conſtitutus ab alio q̄ꝫ a principe non poteſt dici publicus extra territorium conſtituentis.arg.in.d.l.iij.ff.de offi.preſid.⁊ ſatis in hoc poſſet ſtari conſuetudini:vt dicit Spec.in.d.§.ver.ſcias.quod tabelllionatus.arg.c.cum dilectus.ſ.eo.ti.Et circa hanc materiam vide no.in.d.c.per venerabilem.⁊ in.c. ſicut te.j.ne cleri.vel mona.vbi tractatur vtrū cōſtitutus in temporalibus poſſit conficere inſtrumentum in ſpiritualibus. ¶ †Unum quotidianum nolo hic omittere quod ponit Spe.in.d.§. reſtat.ver.quid de hoc quod faciunt quotidie tabelliones.nam euitātes labores[b] ⁊ quādoqꝫ forte neſcientes faciunt formam inſtrumenti per aliquem contrahentium ordinari ⁊ ipſi poſtea ſcribunt ⁊ in publicam formam redigunt nunquid poſſint.dicit quod ſic:vt.xij.q.ij.cum redemptor. ibi ſcribendam dictauimus ⁊c.ipſe tamen notarius poſtea per ſe diligenter cōſiderabit ſingula verba ⁊ quod ei videbitur emendabit.melius tamē eſt ſi id per ſe faciat cum ad hoc teneatur ſm̄ eum.⁊ hec no.

1 ☞ Quid ſit exemplatio:quid publicatio:quid inſinuatio.
2 Exemplatio inſtrī coram quo iudice poſſit fieri. Uicarius epi habet ordinariam iuriſdictionem.
3 Uitia viſibilia inſtrumētorum impediunt exemplationem:inuiſibilia non.
4 Unus notarius ſufficit quod exemplet ⁊ non requiruntur plures.
5 Exempla ſolenniter ſcripta eandem habent fidem quam habent originalia.
6 Partes cum autoritate iudicis poſſunt facere quod vna ſcriptura priuata exempletur.
7 Conſenſus partium quod ſcriptura priuata exēpletur ſine iudice preiudicat eis ratione pacti vel confeſſionis.
8 Exemplatio preiudicat preſentibus:vel contumaciter abſentibus.
9 Coram quo iudice petenda eſt exemplatio.
10 An et quando teſtamentum faciat fidem ſine publicatione.

SI inſtrumenta.

Inſtrumētum exemplatū per tabellionem autoritate ordinarij eandē vim habet cum originali.primo ponit̄ queſtio.ſecūdo ſolutio:ibi corā.Materiā huius.c.plene expediui in.c.albericus.⁊ aliquid tetigi in.c.ſignificauit.de teſti.ideo hoc lēte tranſibo. ¶ Caſus literalis.Aliqua inſtrumēta propter vetuſtatē vel aliam iuſtam cauſam quaſi cōſumpta ſunt:petūtur exemplari.querit̄ quid fieri debeat.Reſpondet papa ꝙ preſentant̄ coram ordinario vel coram delegato ſpecialiter ad hoc deputato:ille poſtmodum inſpiciat diligenter illa inſtrumenta ⁊ ſi in nulla parte ſui vitiata ſint:precipiat illa exēplari per publicam perſonā.⁊ habebunt eandē autoritatē cum originalibus.Ber. ¶ Not.j.ꝙ omnis ſcriptura faciens ad inſtructionem alicuius cauſe pōt peti exemplari.hoc colligitur hic in ver.inſtrumēta.qḋ eſt verbū generale comprehēdens oēm ſcripturā facientē ad inſtructionē cauſe.vt in.l.j.ff.de fi.inſtru.facit.c.peruenit.el.j.ſ.de teſti. cog.⁊ generaliter ſm̄ Jnn.⁊ Hoſti.omnia de quibus non habet̄ ſufficiens documentū ⁊ timetur probandi facultas poſſunt peti exēplari ⁊ publicari ne pereat probandi cōmoditas:etiam ſi ſint dicta teſtiū:vt in.d.c.ſignificauit.⁊.c.alberic⁹.de teſt.⁊ dixi plene ⁊ pleni⁹ in.d.c.alberic⁹.facit.l.curēt.ff.de teſti.⁊.l.in lege aql.ff.ad.l.aquil. ¶ No.ij.ibi:vel aliā iuſtam cauſam.ꝙ oīs cauſa iuſta ſufficit ad petendā hanc exemplationē ⁊ publicationē ⁊ pōt dici iuſta cauſa omnis cauſa per quam timetur veriſimiliter ne pereat probādi facultas:hoc probat verbum antecedēs ibi:propter vetuſtatē:iuncta illa dictione vel aliā.nā dictio ali⁹: facit poſitionem eiuſdē qualitatis cum precedētibus.vt no.in.c.ſedes. de reſcrip.⁊ ponit Hoſt.aliqua quotidiana exēpla vltra gl.Pone em̄ ꝙ originalia ſunt transferenda ex cauſa ad locum remotum:⁊ timetur de perditione in via vel conſumptione.ex hac em̄ cauſa poterit peti vt exemplētur vel forte originalia ſunt ſcripta in papyro.de confir.vti.vel inuti.cū dilecta.vel ſunt cōmunia inter heredes vel ſocios quorū quilibet eget vno.l.ſi que ſunt.ff.fami.erciſ.⁊ de fi.inſtru.l.fi.nec debet iudex hoc negare ſm̄ Hoſtien.etiam ſi contra ipſum ſit vt in aut.de defen.ciui.§.ſed neqꝫ.colla.iij.Ex hoc ⁊ ex text.infero ꝙ ceſſante iuſta cauſa iuſte denegatur exemplatio:nam poſſet eſſe alijs pernitioſa cū forte originalia ſint corrupta ⁊ ſic vitium non poterit amplius detegi cum nō ſit amplius neceſſe originalia ꝓducere vt in fi.tex.colligit̄. ¶ †Not.iij. ibi:exemplari.ꝙ inſtrumenta alias publica proprie petūtur exemplari nō autem publicari cum ex ſe ſint publica.Exemplum tamen etiam debet eſſe publicum:al's non faceret fidem.vt in.c.j.ſ.eo.vnde dicit hic Jnno.ꝙ proprie loquendo authentica ⁊ publica exemplantur:priuata vero ⁊ nō authentica publicant̄.qḋ no.vt habes rectū modū loquēdi.⁊ dic quod inſinuatio proprie differt a predictis.fit enim quādo iure diſponente actus geritur ⁊ deſcribitur in actis publicis coram iudice.pone exemplum in donatione excedēte trecentos vel quingētos aureos iuxta.l.ſancimus.⁊.l.ſi quis pro redēptione.C.de dona.⁊ de hac inſinuatiōe vide plene ꝑ Bar.in.l.modeſtinus.ff.de dona. ¶ †No.hic quod exemplatio debet fieri coram ordinario iudice ſeu ipſo autoritate vel coram delegato ab eo ſpecialiter deputato.Et ex verbo ſpecialiter.infertur ſecundum Jo.an.quod deputatus deputans ad cauſam non preſtat autoritatem huic exemplationi etiam ſi inſtrumentum faciat ad cauſam illam:ſed oportet vt ſpecialiter ad hoc deputetur.quod no.ex hoc etiam voluerunt inferre Gofre.Uincen.⁊ Hoſtiē.quod per generalem vicarium epiſcopi hoc non poterat expediri:quod falſum eſt ſm̄ Joan.and.⁊ bene:quia vicarius epiſcopi habet ordinariam:vt nota.in.c.ſua.de offi.vica.⁊ in.c.perlectis.xxv.diſtin.⁊ in.c.licet.de offi. vica.lib.vj.ſed poſſet dubitari de officiali foraneo qui habet delegatū: vt not.in clemen.ij.de reſcrip.habet tamen eam ad vniuerſitatem cauſarum ex quo in aliquibus equiparatur ordinario.vt no.glo.in.c.cum cauſam.de appella.ſed puto per iſtum tex.quod ſua poteſtas ad iſtum caſum non extendatur.facit quod dicam in.d.c.cū cauſam.An autem oporteat ordinarium habere adminiſtrationem.Hoſtiē.hic quod ſic. et idem dixi.ſ.ca.proximo.in caſu illius.c.ſed tu in hoc dic vt ibi dixi. ¶ Not.officium iudicis adiri ſuper hac exemplatione.debet enim priuilegia vel inſtrumenta coram eo preſentata diligenter inſpicere.⁊ ſi in nulla parte vitioſa reperit mandare per publicam perſonam exemplari.non ergo ſufficit eius ſimplex autoritas.Et ex hoc infero cōtra practicam hodiernam nam tabellio qui tranſcribit atteſtatur quod ipſe diligenter inſpexit ⁊ nullum vitium reperit ⁊c.quod eſt officium iudicis ⁊ nō tabellionis:vt colligitur hic in tex.⁊ ideo deberet dicere quod

iudex

a ¶ Ubicūq; imminet instans periculum perditionis instrumētorum possunt exēplari instrumenta parte non citata qđ perpetuo tene mēti. ⁊ pro hoc facit qđ no. Do. post Host. ⁊ Jo. and. in. c. pro humani. §. fi. in antepe. col. de ho. lib. vj. ⁊ adde qđ illud dictum Inn. alleg. pro sing. ⁊ sequitur Ang. in aut. si quis in aliquo. C. de eden.

¶ Adde Fräcis. areti. xxxvj.

b ¶ Adde qđ licet exēplatum autoritate iudicis eq̄polleat originali instrumento scripto manu publici notarij de contractu rogati et habeat executionem paratam nō habebit locum ī exemplato autoritate iudicis: qñ nō est scriptū manu notarij de cōtractu rogati. gl. est not. quam ibi hic pōderat bal. in. l. ꝓbatorias. ī ver. authenticis. C. de diuer. offic. lib. xij. ad hoc faciūt que not. post do. Abba. in. c. in his. de ver. signi. ¶ Addđ Ro. ꝯsi. ccv. ⁊ cciij. Anto. Francis. ¶ Qñ o fiat exemplatio alicui⁹ instrumenti vel alicuius scripture ⁊ ad quē finem fiat ⁊ ad cuius instantiā. vide per Specul. in titu. de instru. edi. in. §. iij. ī princi. ⁊ in versic. vbi autem. et seq. ⁊ in. §. iiij. et in. §. vij. ⁊ adde qđ illa proprie dicuntur exempla seu exēplaria q̄ per aliā manum quā per eum qui est rogatus de instrumēto transcribūtur ex originali: quoniam si essent per eādem manū notarij rogati facta dicerent originalia. de quo in aut. de tabel. in. §. fi. et in. l. vnū ex familia. ff. de lega. j. et ꝑ Bart. in. l. semproni⁹. ff. de leg. ij. et vide Bal. in l. in bone fidei. in iiij. col. C. de reb. cred. vbi dicit qđ exemplū scriptū per notarium bone fame sine autoritate iudicis facit semiplenā probationē. de q̄ materia plene traditur in aut. si quis in aliquo documento. C. de eden. hic alleg.

iudex diligēter inspexit ⁊ nullo vitio reperto mādauit sibi vt exemplaret. nec est dānosum. imo est vtile si notarius vult etiam attestari de suo sensu quod sibi etiā videbatur omni vitio carere sicut in simili dixi post Inno. in. c. qm̄ contra. de ꝓba. cum iudex deprehendit testem variare. ⁊ hoc no. quia cōmuniter in hoc erratur ex defectu non ponderandi diligenter verba text. An autē iudex debeat partem cuius interesse posset facere citari. Inn. qđ sic. tu vide quod latius circa hoc dixi in d. c. albericus. 3 ¶ † Not. ibi nulla sui parte ⁊c. qđ vitia instrumenti si que sunt impediunt hanc publicationem seu insinuationem. non enim debēt insinuari nisi prius decernatur causa cognita super illis. arg. in. c. cum dilecta. de cōfir. vti. dic tamen ſm Host. ⁊ Jo. an. ꝙ aut vitia sunt visibilia vt cancellature rasure ⁊ similia: ⁊ impediūt hanc exemplationem. qđ intellige. vt. s. dixi scilicet nisi prius tollatur illa suspicio per testes vel alio modo legitimo. Aut vitia sunt inuisibilia: vt qđ instrumentum fuit cōfectum ab excōmunicato vel seruo ⁊ similia ⁊ non impediunt: audiretur tñ contradicens ⁊ scriberetur cōtradictio: ⁊ reseruaretur disputatio ad aliud tēpus. in aut. de testi. §. si vero. de test. significauit. ⁊ de priui. ex parte. que iure clare hoc nō probant. dictū tñ placet ⁊ pōt esse diuersitatis ratio inter primū casum et secundū. nam si in primo casu fieret statim exemplatio nō subesset postea remediū impugnandi cū non sit opus ꝓducere amplius originalia in quib⁹ dūtaxat vitia insunt. Sed in secūdo casu nullū subest periculū cum vitium sit extrinsecū quod probari pōt sine ꝓductione originaliū. ⁊ ideo pōt distingui per alia verba inter vitia extrinseca et intrinseca. 4 ¶ † No. ibi, per publicā personam: quod ad hunc actū exemplationis sufficit vnus tabellio cū autoritate iudicis. ⁊ per hunc tex. singu. in hoc loquentem reprobat Jo. an. in addi. Spec. eo. ti. §. ostenso. ver. sed nūquid. opinionem quorūdam qui tenuerūt requiri quatuor seu tres tabelliones. qđ falsum est vt hic vides. licet hoc sit cōmendandum ad maiorē cautelam maxime qñ fit in partis absentia iuxta ea que dixi in. d. c. albericus. nam vt dicit hic not. Inn. qñ aliqua instrumēta sunt in casu perditionis[a] propter vetustatem vel aliquā aliā cōsimilē causam ⁊ adeo est periculū imminēs ꝙ hi quorū interest ⁊ q absentes sunt cōmode vocari ⁊ expectari ⁊ nequeāt statim possunt transcribi ⁊ publice exemplari saluo tñ ſm Hosti. iure absentiū vt ita possint obijcere in hanc secundā scripturam sicut ⁊ in primā poterant. ar. vt lit. non cōtest. qm̄. j. respon. et in. d. c. cū dilecta. de cōfir. vti. Ego tñ hoc casu dicerē qđ adueniēte illo cuius interest debet sibi intimatio de hoc fieri. arg. in. d. c. qm̄. ⁊ eo postulante debet exhiberi originale propter vitia intrinseca ⁊ inuisibilia: alias nō esset sibi consultū per supradicta. 5 ¶ † No. vltimo ex fine litere effectū huius exēplationis. nam talia exempla[b] solēniter sumpta habent eandē autoritatē cum originalibus. ex quo infero ꝙ nō est opus post exemplationem solenniter factam producere ipsa originalia. intelligitur tamē Inn. ⁊ bene qđ totus tenor[c] debet transcribi. alias assertio notarij dicentis se vidisse instrumentum esset potius testimonium reddere q̄ꝫ vetusta exēplare. de quo remittitur ad not. in. c. abbate. de verb. signi. ⁊ vide ibi quod not. in glos. ex hoc ⁊ super ea. ⁊ quod dixi post Inno. in. c. quoniam contra. de proba. ⁊ per hec no. cum pinguedine collecta habes quasi expeditam materiam

c ~✠ Sebastia. Sapia. ¶ Totus tenor. Uide Andr. sicu. in. c. cū in iure. col. xxiij. s. de offi. deleg. Car. in cōsil. xxxiiij. incip. cum inter religiosos.

Pau. de cast. in cōsi. xcj. incip. super eo qđ queritur. Old. in consil. cccxxiij. incip. circa primū. Alexan. in cōsil. iiij. incip. videretur. in. ij. col. in. ij. volu.

d ~✠ Sebastia. Sapia. ¶ Quod tabellio. Uide Ang. in. §. ⁊ hec insuper. in aut. vt sponsal. largi. Moder. post Bar. in aut. si quis in aliquo. C. de eden. Feli. in. c. albericus. colū. ij. s. de testib. vbi tenet post Car. ibi ꝙ

6 huius. c. ⁊ gl. declaratas. ¶ † Sed vltra eas quero breuissime de aliquibus. Primo quid si tam pars q̄ꝫ omnes quorum interest cōsentiant ꝙ tabellio[d] aliquam priuatā scripturam publicet ita quod tali scripture adhibeatur fides acsi a principio per manum publicam fuisset cōfecta: nunquid talis scriptura faciet fidem perpetuam inter illas personas inter quas saltem fuit cōuentum. Hosti. ⁊ Joan. and. dicunt qđ ex vi pacti is qui consensit poterit per talem scripturam conuinci si tamē pactum sic formatum fuerit qđ ad hoc extendatur. l. iurisgentium. §. pretor ait. ff. de pact. et in. l. si conuenerit. ff. de pact. C. de tempo. app. l. fi. facit quod leg. ⁊ no. in. c. j. ⁊. iij. de pac. nō tamē possunt partes facere ꝙ talis scriptura censeatur publica nisi autoritas iudicis interueniat vt hic. nam priuatorum cōsensus priuatam scripturā non potest facere publicā sicut nec priuatam personā facit publicā: nec iurisdictionem alicui conferre. vt in. c. significasti. ⁊ quod ibi not. de fo. cōpe. quod not. idem sentit Inno. dicens ꝙ si partes exemplationi consentiant sine iudice non valet vt hic: lꝫ partiū consensus sufficeret sine iudice ad faciendū instrumentū de cōtractu vel super cōfessione de cōtractu iam facto. 7 ¶ † Et no. hoc vltimū de confessione. valet em̄ ⁊ preiudicat talis exemplatio sine iudice inter cōsentientes ratione pacti ⁊ ꝯfessionis. ⁊ vide ad materiā Spe. in. d. §. ostenso. ⁊ Barto. in aut. si quis in aliquo documento. C. de eden. et qđ dixi in. c. albericus. de test. 8 ¶ † Secundo queritur quib⁹ preiudicat hec exemplatio iudicis autoritate facta. dicit hic Inn. ꝙ quantūcunq; authenticū sit instrumētū nō preiudicat alijs nisi presentib⁹ vel contumaciter absentib⁹: ⁊ contra illud pōt dici ſm tenorē l. fi. C. de fi. instru. vbi dicitur ꝙ nō sufficit instrumētum exhiberi in iudicio nisi ⁊ ei fides imponatur quinetiā denuo illud exhiberi teneatur. ⁊ hec no. Ex hoc dicto no. ego infero ꝙ lꝫ instrumentū sit exemplatum iudicis autoritate nihilomin⁹ ille qui exēplationi non consensit nec fuit presens volens postea dicere contra originale pōt petere vt illud exhibeatur: et tenetur pars exhibere nisi iuret se non habere facultatem exhibēdi sine sua malitia iuxta. l. fi. C. eo. titu. ⁊ idem puto dicendum in eo qui fuit presens exēplationi dūmodo expresse originale non approbauit ex quo iurat qđ malitiose non petit originale exhiberi. argu. d. l. fin. ⁊ sentit in simili Barto. in. l. ij. j. respon. in fi. ff. quemadmo. test. ape. 9 ¶ † Tertio queritur coram quo iudice peti debet hec exemplatio. dicit hic Joan. and. ꝙ corā ecclesiastico[e] in ecclesiasticis: in ciuilibus vero corā ciuili iudice et sic pōt intelligi ſm eū. C. de epis. ⁊ cle. repetita. C. de test. cōsul. ⁊ hoc est satis rationi consonum vt ille iudex adeatur coram quo questio principaliter moueri posset. ar. eorum que dixi in. c. si quis cōtra clericū. in prin. de fo. compe. In cōtrarium tñ facit ꝙ non apud ecclesiasticum: sed apud secularē scꝫ magistrū census hec publicatio fieri debet. C. de test. l. ij. ⁊. l. cōsulta diualia. vbi dicit tex. ꝙ opprobrium est clericis si ad discrepationē forensiū volunt esse periti. Joan. an. dicit hec iura ⁊ similia intelligenda ſm predictam distinctionem. Uel secundo scđm eum posset dici leges illas loqui de religiosis simplicibus. argu. de syndi. c. vno. de postul. c. ij. Uel ſm Hostiē. corriguntur leges per id quod hic dicitur. ⁊. ī. de test. cum esses. Item ſm eum nec ille leges nec alie astringunt clericos nisi veniant in fauorem. iuxta no. in. c. fi. de solu. Ego non credo

etiam consensus parti cum tacit⁹ possit facere qđ scriptura non authentica probet.

e ¶ Utrū publicatio seu īsinuatio instrumētorū seu testamentorꝫ possit fieri corā iudice ecclesiastico: et circa hoc vid no. q. quam plene disputat bal. in. l. testā. C. de testa. et Pet. de ancha. et repet. reg. ea que. ī. xvj. q. principali. lib. vj. ¶ Addđ frā. are. ī cōsil. s. alle. xxxvj. Anto. Francis. ¶ Circa hoc qđ hic dicitur de insinuatiōe instrūi dicas ꝙ illa nō pōt fieri coraꝫ iudice incomparēte ſm Bar. in. l. cōsulta diualia. C. đ test. et qs dicatur iudex ꝯpetens insinuationis. vide Jo. an. in addi. spe. in ti. de instru. edi. ī §. porro. ī ver. donatio. et in tit. de iur. om. iu. in ver. notandū. vbi dicit qđ iudex loci cōtract⁹ vel actus insinuandi est iudex ꝯpetens. de q̄ plene ꝑ Ale. in. l. modestinus. ff. de dona. ⁊ ꝑ eūdem post bal. ī. l. testā. oīa hic allego. vbi etiam dicit ꝙ insinuatio debet fieri corā iudice laico ꝑ statutū deputato etiā si hr̄s citand⁹ esset cleric⁹ vel forēsis. ⁊ addđ ꝙ insinuatio pōt fieri coram iudice etiā extra suū territorium existēte. arg. l. emācipari. ff. de adop. ⁊ hoc q̄r đr esse voluntarie iurisdictiōis ⁊ ea que sunt volūtarie iurisdictiōis possit fieri ī quocunq; loco etiam ī domo propria. quod voluit Oldra. cōsi. suo. cclij. et Alexan. in. d. l. modestinus. imo potest etiam fieri in ecclesia cum non requiratur aliquis strepitus iudiciarius. vt in. c. decet. de immu. eccle. lib. vj. ⁊ potest etiā fieri corā iudice delegato. ſm Bal. in. c. j. in. iij. col. de succes. feu.

a ¶ No. tñ diligenter ĩ pdictis ꝙ qñ exẽplatio testamẽti vel publicatio eẽt ꝺ antiquo oĩa presumerent solẽniter acta ꝓpter antiquitatẽ etiaꝫ qꝺ est forti⁹ si notari⁹ in tali testõ nõ enũtiaret vl' attestaret solẽnitates ĩ exẽplãdo vl' ĩ publicãdo a iur regsitas ĩteruenisse. nec tunc posset opponi qꝺ publicatio testamenti nõ fuerit solenniter facta. Et hoc pp lõginquitatẽ tpis pp quã esset impossibilis aut valde difficilis ꝓbatio. ita colligit ex not. p cano. in d. c. albericus. de testi. ⁊ ista in specie cõsuluit egregie. d. Frã. de are. in testõ cuiusdaꝫ car. qꝺ erat de antiquo. ĩ ꝯsi. cccvj. incip. casus talis est. presupponit ĩ facto. in scꝺo dubio p̃n. Sicut in simili dicimus in sñia qꝺ p̃sumit ꝓ sñia que fuit lata de antiquo etiaꝫ si solẽnitates nõ sunt in sñia enuntiate ꝭm ꝺo. Car. ꝺo. Anto. ⁊ alios in. c. qm̃. de ꝓba. habet in. c. cũ inter. de re iudic. qñ aũt dicat exẽplatio istri antiqui. Itẽ ⁊ qñ sñia dicat de antiquo vide multũ subtiliter eleganter ⁊ egregie. d. Frã. ꝺ are. in cõsi. xxxvi. inci. casus talis est p̃supponitur in facto. in. ij. colũ. per totum.

Anto. Francis.

¶ Ad hoc an ex antiqtate act⁹ p̃sumant solẽnitates iteruenisse. dicas ꝙ antiquitas facit oĩa presumi solẽniter acta nisi ex ĩspectione scripture appareret ꝯtrariũ pro quo vide pulchrũ ꝯsi. d. Pau. ꝺ ca. xlviij. ⁊ tene mẽti qꝺ sentẽtia dr antiqua vltra biẽnium vt no. Hosti. ⁊ doc. ĩ c. cum inter. de re iud. ⁊ adde quod

quod aliquo modo leges ille sint correcte cũ disponant super substantia laicorũ ⁊ vt quietẽ prebeant clericis. quare dico qꝺ aut queritur de publicatione solẽnis testamẽti: vt q² testamentũ est clausum ⁊ sigillatum ⁊ petitur nũc aperiri et publicari iuxta ea que habent: quemadmodũ testa. ape. ff. ⁊. C. ⁊ dico qꝺ talis publicatio est fiẽda corã iudice seculari: ex quo testator fuit secularis: ⁊ ignoratur materia ibidẽ contenta. ⁊ sic loquunt iura ciuilia: aut publicũ instrumentum petit exẽplari ꝭm materiã huius decretalis ⁊ serua predictam distinctionẽ. Et scias qꝺ Inn. hic multum instat circa hãc materiã publicationis testamẽti que nõ sunt trahẽda ad materiã exẽplationis de qua hic. ⁊ inter cetera scias in summa qꝺ materia publicationis testamẽti procedit qñ testamentũ est cõditum cũ solennitate seu in scriptis sed scriptura est priuata iuxta materiã. l. hac consultissima. C. de test. Si autem tabellio scripsit ⁊ septem testes signauerũt ⁊ dixit testator: qꝺ sine scriptis nuncupatiue testari volebat tale testamẽtum facit oĩmodam fidem. C. qui testa. fa. pos. l. hac consultissima. nec est necessaria publicatio ꝭm Host. licet vtilis sit ad cautelam q² testamẽtum amitti posset. C. de testa. public. ⁊ maxime hoc procedit ꝭm cano. arg. c. cũ esses. de testa. facit. l. in exercendis. de fi. instru. Ex quo dic qꝺ ex quo hodie communiter testamẽta fiũt nũcupatiue ꝑ tabellionẽ nõ est necessaria alia publicatio sed instrumentũ tabellionis facit plenã fidem. Idẽ voluit Bart. in. l. ij. in prin. ff. quemad. testa. ape. ⁊ sentit ibi gl. Et scias qꝺ duo articuli essent in materia examinandi. ¶ Prim⁹ qualiter debeat fieri publicatio testamẽti. de hoc hic ꝑ Inn. in prin. ⁊ Bart. ĩ. l. j. § . fi. ff. quẽad. test. ape. ¶ † Secũdus an ⁊ qñ testamentũ faciat fidẽ sine publicatione. ⁊ iste expeditur pleni⁹ in. d. l. j. ꝑ Bar. ⁊ aliqd ponit ꝑ eũ in. l. j. C. de test. ⁊ in. l. fi. C. de fideicõ. Conclusio est qꝺ etiã si testamẽtum fiat in scriptis ex quo tabellio illud scripsit facit fidẽ sine alia publicatione: sed aliq contra: sed primũ tenet gl. in. d. l. ij. ⁊ Bar. in l. j. C. de testa. Idem si testamẽtum fuit scriptum manu priuata ⁊ signatũ ⁊ subscriptum a testib⁹ sed testator corã tabellione ꝓfessus fuit illud esse testamentum suũ quia scriptura tabellionis sine alio adminiculo facit fidem in. c. cum. ꝑ. s. eo. ⁊. l. in exercendis. C. eo. ⁊ hoc tenet Bart. in. d. l. ij. qꝺ no. quandoqꝫ ⁊ tertio testamentũ est confectum manu priuata ⁊ cõsignatũ ⁊ scriptũ a testibus: et non facit fidem nisi solẽniter[a] aperiatur ⁊ publicet coram iudice. nã iudex mittet ad testes vel testes ad se vocabit si cõmode vocari possunt vt cognoscant sua sigilla ⁊ subscriptiones. hoc facto iudex facit redigi in scriptis vocatis prius quorum interest in publicam formam. Idem puto dicendum quando testator sine qualibet scriptura testamẽtum fecit in presentia testium nam poterit peti vt dicta testium recipiantur: ⁊ sic testamentũ publicetur ⁊ reducatur in publicam formam. iuxta. c. significauit. ⁊. c. albericus. s. de test. idem dico si ipse notarius super hoc scripserit manu propria ⁊ in presentia testiũ legit ⁊ dixit illã esse suaꝫ vltimã voluntatẽ. ⁊ sic de similibus. Et aduerte quia his casibus in quibus testamentũ ex se sine publicatione nõ facit fidẽ si vnus de testibus necessarijs moritur ante publicationẽ corruit totũ testamentũ. ar. in. l. si vnus. C. de test. no. in. d. l. ij.

¶ De presumptionibus. Rubrica.

¶ Quia presumptiones quãdoqꝫ plene probãt vt violente quandoqꝫ semiplenam probationem faciunt quãdoqꝫ alias presumptiones adiuuant vt patet. j. in ꝓcessu ti. ideo post tractatũ de probationibus. de testi. ⁊ de fide instru. merito autor annectit hanc rubricam in qua tractatur de quadam specie probationis. ⁊ vide ad materiã quod dixi in. c. tertio loco. s. de proba. et not. gloss in. c. ferrum. l. distin.

1 ☞ Existens in vno territorio si percutit sagitta existentem in alio territorio: potest vtroqꝫ loco conueniri.

2 Mandans in vno loco vt fiat delictũ in alio loco debet cõueniri vbi delictum fuit commissum.

3 In malefactis semper presumit malus animus que presumptio per aliam tollitur.

4 Qui proponit in aliquo festo locũ famosum: ratione iudi. non excusatur pena.

Sicut noxius.

¶ Ludus noxius inducit p̃sumptionem fraudis. vel sic. In dubio in delictis presumit dolus. Vel tertio ⁊ melius. Sicut manifeste nocẽs est pene obnoxius ita ⁊ occultus licet postea dicat se iocose fecisse. h. d. ¶ Casus literalis loco. Sicut ille qui mittit lanceas et sagittas vt aliquem interficiat noxius est: ita ille qui fraudulẽter nocet amico suo: ⁊ postea dicit ludẽs feci. Ber. ¶ Et aduerte q² verba tex. nõ sunt pape sꝫ Salomonis in parabolis: vt patet in suprascriptione ⁊ habetur originaliter in parabolis. in. c. xxvj. sed q² tex. est hic canonizatus facit fidem: et inducit necessitatẽ sicut si edit⁹ fuisset a papa: q² oĩa nostra facim⁹ qb⁹ autoritatẽ nostrã impartimur. l. j. § . oĩa. C. de ve. iur. enucl. ⁊ in. c. si apostolice. de p̃bẽ. li. vj. ⁊ ptꝫ. s. in proe. hui⁹ ꝯpilatiõis. ⁊ vide gl. ij. q. j. in primis. in verbo lex. ¶ An aũt citra canonizationem dicta Salomonis sint approbata ab ecclesia cũ sint incorporata in biblia. dic vt dicit gl. not. in. c. j. xvj. di. ⁊ idẽ tenet Hiero. in p̃fatione sup libro ꝓuerbiorũ ⁊ videt ꝯcludere ꝙ sint apocrypha. qꝺ est no. Et tñ ob hoc tum ꝙ Salomon non habuit potestatẽ condendi canones: pone casum literalẽ referẽdo ꝯsultationẽ ad papã autorẽ huius cõpilationis. ⁊ idẽ debes obseruare in oĩbus capitulis quorũ autores nõ habebãt potestatẽ legis cõdẽde. ⁊ dicas sic. Quidã accessit ad Greg. ix. querẽs ab eo. pater sctẽ quidã intrauit domũ cuiusdam qui reputabat amicus suus ⁊ clandestine quedam iocalia subtraxit ⁊ reclusit sub mantello suo: cũ aũt dominus domus hoc detexisset: ille ad excusationem suam dixit qꝺ iocose fecisset: vellem scire an ex cõfessione sua ille sit absoluẽdus. Dominus papa respõdet quod huius solutio questiõis ex dictis Salomonis in parabolis colligitur euidẽter q inter cetera dicit qꝺ sicut noxius. i. nocẽs est is q manifeste nititur nocere lꝫ forte nõ fuerit secutus effectus. ita is q nocet occulte: licet in deprehẽsionis actu dicat qꝺ iocose fecit. q. d. qꝺ sibi nõ est credẽdũ ex quo act⁹ in se est nociuus. ¶ Nũc prĩo no. qꝺ habens animũ nocendi[b] si perueniat ad actũ exteriorẽ tenet lꝫ effect⁹ nõ fuerit subsecut⁹ nec per eũ defecerit: hoc tꝫ hic in eo qui mittit lanceã vel sagittam in mortẽ alicuius q ex hoc solo iudicat nocens licet mors non fuerit subsecuta. ⁊ hoc clarius probat in. l. is qui cũ telo. C. de sica. ⁊ in. l. si quis non dicã rapere. C. de episco. ⁊ cleri. Et an ex inchoatione debeat puniri ac si delictum perfecisset. no. in legibus preal. dixi in. c. j. de eo q mit. in pos. ¶ † Not. ex hoc ⁊ ex tex. ar. opti. ⁊ quasi expressum pro decisione questionis quam ponit Joã. and. in regula in obscuris. de reg. iur. lib. vj. in mercu. quod si existẽs in vno territorio[c] percutit sagitta seu lancea vel lapide existentem in alio territorio potest ratione huius delicti cõueniri in vtroqꝫ loco scꝫ vbi delictum inchoauit mittẽdo sagittã vel lapidem quia ex hoc dicitur nocẽs vt hic. ⁊ etiam vbi delictum consummauit. et de hoc vltimo non est dubium. de fo. compe. c. fi. est ergo locus preuentioni inter iudices vtriusqꝫ loci. de quo vide lati⁹ in loco prealleg. ¶ † Et facit hoc ad questionem de mãdãte delictũ fieri in certo loco: nunqd subsecuto delicto per mandatariũ possit mandator conueniri tam in loco[d] vbi mandauit: ꝙ in loco vbi delictum fuit subsecutum. vide tex. bo. in clemẽ. pastoralis. ver. necnon. de re iudi. qui optime facit in arg. iuncta gl. quod non in loco mandati: sed vbi delictũ fuit cõmissum conueniri potest ratione

ĩ alia materia factũ dicit antiquũ post centũ annos vt voluit Arch. ĩ c. si plures. xvj. q. vij. ⁊ hr̃ ꝑ Jo. an. in. c. j. de iure pat. li. vi. ⁊ vide Alex. q plura ad h adducit in cõsi. liiij. in. iiij. pte consi. ⁊ plene per Jo. de imo. in. l. sciendũ. ff. de ver. ob. ⁊ qꝺ dicat vinũ nouũ ⁊ vet⁹ vide q̃ not. in. l. vinũ. ff. si cer. pet. ⁊ in. l. vet⁹. ff. ꝺ vino tri. ⁊ oleo leg. ⁊ vide Bar. ĩ l. cum qd. ff. si certum peta.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Animũ nocẽdi. Vide Alex. et Jaso. in. l. j. § . hec verba. ff. qꝺ qsqꝫ iur. circa finem. et Feli. in tractatu qñ conat⁹ puniat quẽ reassumit fere totum hic.

Sebasti. Sapia.

c ¶ In vno territorio. De hac q̃stiõe vide Gemi. in. c. j. § . fi. col. iij. de stat. mo. in. vi. Bal. ĩ. l. si qs non dicam rapere. co. v. C. de epi. ⁊ cler. ⁊ in. l. ij. C. vbi de crimi. agi opor.

Zacharias.

d ¶ Tã in loco. tu vide. j. ꝑ istũ alle. Bar. in. l. non solum. § . si mandato. ff. de iniu. bal. in. l. j. C. de ser. fugi. et in. l. fi. C. si a non cõpe. iu. pe. de su. ĩ. l. heres absens. § . pe. ff. de iudic. Barto. in. l. si annua. de annu. lega. Bal. in. l. nõ ideo. C. de ac. Ange. are. ĩ trac. malefi. in versi. mandatorẽ. ⁊ in versi. existẽs Florentie. Ant. de but. in. c. fi. de fo. compe. et Gemi. ĩ. c. fi. ⁊ ibi celsum in apostil. ad ipsum circa fi. de homi. lib. vi.

tatione delicti. ⁊ vide latius per Bar. in. l. si vt proponitur. ff. de fideius. ⁊ in. l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur. vbi idem videtur cōcludere quia rei turpis nullū sit mandatū ⁊ dic plenius vt ibi per eū not. ⁊ credo aliquid dixisse in. c. fi. de fo. compe. ¶ † Not. qd in malefactis[a] presumitur prima fronte malus animus ⁊ dolus. facit. l. j. C. de sica. Hic dicit Inn. qd malum ⁊ damnū illatum semper presumitur factum malo aio nisi probetur contrariū vel preualeat alia presumptio. ff. ad le. aql. Item si obstetrix. §. fi. ⁊ l. seq. ⁊ l. item mela. j. respon. ⁊ j. de reg. iur. c. ij. Et no. hoc vltimū vt contraria presumptio tollat presumptionē fraudis qd intellige in presumptione vehemētiori. j. e. literas. Idem quod Inn. tenet hic Host. dicēs qd hec presumptio quandoq; ⁊ in aliquib[9] ex varijs circūstantijs tollit vt ptz. xxij. q. ij. qd aūt ait. ⁊ c. ne qs. de ɔse. dist. iiij. solet. bonus ergo iudex arbitrabitur prima tamē facie est presumptio cōtra delinquentem seu rem illicitam facientē vt satis innuit hic tex. ⁊ voluit hic glo. si. sed ex varijs presumptionib[9] quas probauit reus poterit hec presumptio purgari. Idem sentit gl. pe. insti. de obli. que ex delic. nascū. §. placuit. ⁊ plenius Bart. in. l. inter omnes. §. recte. ff. de fur. vbi dicit qd si contrectans rē alienā allegat qd credebat dn̄m consentire sibi non credit. imo presumptio est cōtra eum tanq̄ contra furē nisi ex alijs cōiecturis sua allegatio corroboretur. qr in dubio dn̄s non presumit consentire. vt in. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. ⁊ in. l. cū de indebito. de pba. facit. c. super hoc. de renun. ⁊ vide qd dixi in. c. cū dilecti. de accu. ⁊ sic intellige quod no. in. c. dudum. de elec. in gl. in ver. furtum. ¶ † Ultimo scias qd tex. iste adducitur per Host. ⁊ alios cōtra illos qui in aliquo festo faciūt contra aliquē carmen famosum seu ignominiosum vt propter occasionem ludi non excusantur a pena. C. de famo. li. l. vna. ⁊ v. q. j. c. j. §. iij. ⁊ facit. vj. q. j. ex merito. ⁊ c. deteriores. ⁊ ponit hic Abbas versum pro intellectu litere. Si videor ludo alias sacco cuncta recludo.

1 ☞ Exemplis principum recte iudicare possumus.
2 Confessio facta ratione tormentorum: vel renuntiatio facta ratione pietatis vel iracundie: non preiudicat.
3 Iudex potest procedere ad diffinitiuam ex presumptione violēta non probata nec allegata.
4 Quando presumptio oritur ex facto illius de cuius fauore agitur debet allegari.
5 Sententia valet per presumptiones violentas sine probationibus et de presumptione faciat iudex quod constet in actis.
6 Iudex an possit ex presumptionibus infligere penam corporalē vel pecuniariam: ⁊ quando agitur ciuiliter vel criminaliter.
7 Si due mulieres contendentes de filio decedant, an vtriq; vel neutri vel cui succedere debeat iste filius.

Afferte. Ex violenta presumptione fert diffinitiua. ⁊ est casus notabilis. Diuiditur. nam prima pars ponit factum ex quo. secūda diffinit ibi, respondit. Et aduerte quod dispositio vel decisio non fuit originaliter pape: sed Salomonis: ⁊ habent hec verba. iij. Regum in. c. iij. vn̄ hic in suprascriptione dicit idem ⁊ habet respectum ad capitulū. s. proxi. ¶ Et pone casum literalem vt ibi dixi. vel specialius sic. Quidam proposuit corā Romano pontifice. an iudex valeat sententiā diffinitiuā proferre ex sola presumptione vrgentissima. Respōdet papa quod sic ad quod probandū inducit autoritatē ⁊ exemplum Salomonis qui ex sola presumptione iudicauit inter illas mulieres meretrices cōtendentes de filio. ⁊ vide latius hanc historiā in biblia in loco preallē. ¶ Casus literalis. Cum due mulieres essent simul in vna domo ⁊ vtraq; haberet filiū paruulū infantem contigit qd alter filius mortuus est: ⁊ illa cui[9] mortuus erat filius accepit filiū viuū alterius ⁊ filiū ipsius mortuū posuit latēter ad latus illius cuius erat filius viuus. postea ille due mulieres ceperunt ɔtendere inter se: illa cuius filius erat viuus petebat filiū suū ab alia. Illa aūt respondit filius tuus mortuus est: meus autem viuit. Alia respondebat ecōuerso. accesserunt ad regē salomonē ⁊ ceperūt cōtendere corā rege: cū illa cuius filius erat viuus non posset pbare: dixit rex. Afferte mihi gladiū: allato gladio ait: diuidite infantem viuum et date dimidiā partē vni ⁊ dimidiā partē alteri. Illa cui[9] filius erat viu[9] dixit. domine date illi infantē viuum ⁊ nō occidat. ecōtra illa alia dicebat: nec mihi nec tibi sit: sed diuidatur: tunc ait rex. date sc; ei que nolebat eū diuidi infantē viuū: hec est mater eius. ⁊ ita rex ad hanc presumptionē tulit sententiā rectā. Ber. ¶ † No. qd exemplis principū approbatis recte iudicare possumus.[b] ⁊ sic limita. l. nemo. C. de sen. § dicit legibus nō exēplis iudicandū. vide ad hoc glo. no. in. c. fi. xx. di. Et ex hoc ⁊ ex tex. no. qd exēplis veteris testamenti licite iudicam[9] maxime si sint diuina vt in. c. qualiter ⁊ qn̄. ij. de accu. ij. q. j. deus oīpotēs. ¶ No. q̄ licitū est iudici causa veritatis explorande aliqd simulare ⁊ fingere se aliquid facturū qd in veritate facere nō intēdit sicut fecit hic Salomō in prin. ad hoc bo. tex. cum glos. xxij. q. ij. dominus. ⁊ facit iste tex. pro iudicibus qui in terrorē incutiendum duci faciunt reū ad locum tormenti. licet non habeant animū torquendi: sed causa veritatis inuestigāde. ¶ Not. argu. quod in dubio potest iudex rem deductā in controuersiā diuidere inter litigantes. ⁊ facit ad ea que dixi in. c. licet. de probati. sed hoc pcederet vbi res commode posset diuidi. ⁊ probationes hincinde sunt oino pares. qd potest de facili contingere in interdicto vti possidetis. cū ambo pariter pbant possessionē: sed in casu nostro nō potuisset de iure hoc fieri: tum qr res sc; puer erat indiuisibilis. tum quia probationes non erant per omnia pares: imo altera mulier que subtraxerat filium alteri[9] erat in possessione ⁊ alia nil probabat. Sed salomon illa verba dixit tentatiue vnde iudex nō debet esse facilis ad diuisionē sicut faciunt rustici ⁊ contra illā sententiā rusticorū. vide qd le. ⁊ no. in. l. nesennius. ff. de neg. ge. ¶ Not. qd ex dilectione ⁊ pietate presumitur pro paternitate vel filiatione. ⁊ ex non pietate in filios presumitur cōtra paternitatē. nam vt dixit lex: nullus affectus vincit paternum. l. fi. C. de cu. fu. ⁊ alibi dicitur quod parentes quādoq; magis terrentur in filijs q̄ in seipsis. l. isti quidem. ff. qd met. cau. ¶ † Nota qd licet vera mater dixerit date illi ⁊c. tamen hec cōfessio seu litis renūtiatio sibi nō preiudicauit. Ex quo sentit Uincen. quod sicut confessio causa tormentorum facta nō preiudicat nisi detur postea perseuerātia. l. j. ff. de questio. Ita cōfessio seu renuntiatio facta causa pietatis. sed dic quod satis hec mulier cruciabatur ex timore filij. dic. l. isti qdem. ⁊ melius facit quod no. in. c. ex literis. de diuor. vbi habetur qd confessio facta i calore iracundie non preiudicat. ¶ † No. vlti. ⁊ tene semp mente iudicē posse procedere ad diffinitiuā ex presumptione violenta etiam si presumptio non probet nec allegetur per partes. sufficit enim qd iudex ex varijs circūstantijs iudicio intellectus illam presumptionem percipiat seu eliciat quāq̄ pars credat ob probationis defectum in causa succūbere. ¶ † Ex pdictis ⁊ ex tex. possunt multa elici. Primo moueri posse iudicem ad sententiam ex causa nō allegata vel cogitata per partes. intellige predicta quando presumptio elicitur aliūde q̄ ex facto ipsius de cuius fauore agitur. si autē presumptio eliceretur ex facto partis non debet iudex ex se moueri nisi allegaretur per partem. sic intelligo sing. tex. ⁊ quod ibi not. Bar. in. l. si adulteriū cum incestu. §. ijdem imperatores. versic. incestū. ff. de adulte. ⁊ potest esse ratio: qr cū presumptio oriatur ex facto partis si non allegat presumitur non vera. nam presumptio iuris tollitur per aliā presumptionem. vt not. in. c. requisisti. de testa. in gl. in ver. presumitur. que ratio cessat qn̄ presumptio oritur aliūde. ⁊ p hoc vide in simili tex. not. fm intelle. Inn. in. c. raynuti[9]. §. fi. de testa. vbi iudex fuit motus ex iure non allegato per partem. vnde si iudex vidit in iudicio ius competere alteri parti. licet per partem nō allegetur pōt supplere dūmodo decernat deducta in iudicio: quia illa sunt sibi nota vt notoria quo casu iudex supplet l. j. ⁊ qd ibi not. C. qui ⁊ aduer. quos. facit. c. cum dilectus. de consue. que not. ¶ † Secundo qd valet sentētia lata sine probationib[9]. sufficit eū qd subsint presumptiones violente etiā in actis nō probate. ⁊ pro hoc dico multum limitari gl. in. c. ecclesia sancte marie. de consti. ij. q. j. in summa. et Inno. in. c. tua. prope fi. de cohabi. cleri. ⁊ mulie. vbi cōmuniter no. sententiā non valere sine pbationibus. debēt enim omnia restringi quando nihil agitatum est in causa: qr tunc presumitur lata animo nō instructo. ad hoc. c. cum ex literis. de in integ. rest. ij. q. j. nos in quēq̄. secus aūt si aliquid in causa est agitatum: licet nulle pbationes fuerint facte: qr poterat iudex moueri ex aliquibus presumptionibus quas ipse solus elicuit iudicio intellectus: vt bene probatur hic: vnde imputandū est non appellanti. ⁊ sic intellige no. per Bar. in. l. prolatam. C. de sen. Ad predicta faciunt no. per Inn. in. c. quoniam contra. de probatio. ⁊ c. causam. de re iudi. ⁊ quod ibi no. ⁊ in. c. in presentia. in prin. de renun. ⁊ iiij. q. iij. si testes. in quibus iuribus dicitur quod si iudex ad vnam speciem probationis non applicat mentē suam: sed ex cōfessionib[9]: depositionibus: allegationib[9]: ⁊ alijs que in eius presentia proponūtur informat animi sui motum: ⁊ tūc tāta est iudicialis autoritas

Sebasti. Sapia.
a ¶ In malefactis. No. tn̄ q̄ si malefactū pōt aliquo modo excusari p̄sumit factū eo casu quo l; vt elegāter tradit Bart. in. l. nō solū. §. s; vt pbari. ff. ō ope. no. nūtia. vbi per Ale. plura ad ppositū. vide et iate p Deciū in. c. i p̄sentia. in. xx. no. s. de pba. p Feli. in. c. auditis. col. xxj. versic. obstat tertio. j. de p̄scri. et in. c. nōnulli. §. sunt ⁊ alij. col. vj. s. de rescrip.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Recte iudicare possumus. Vide Car. in. c. sane. ix. di. vbi dicit qd exēplis i est iudicādū quādo innitūtur rationi. alia; declarationē tradit do. Anton. et Imol. i. c. cū iter. j. de re iud. vbi dicunt q̄ inter easdē personas exēplis est iudicādū.

a ⁓Sebastia.Sapia. ¶ Diffinitiua. Vide Pau.de cast.in cōsil.ccxcix. incip.visa inquisitione.col.iij.in.ij.parte ꝑm nouissimam impressionē. Bartho.vero.in consi.vj.incip.veritas primi dubij.colū.iij. Alexan.in consi.xv.incip.viso processu inquisitionis.col.ij.in.j.volu.

b ¶ Nota quod licet ex presumptione violēta feratur sentētia diffinitiua non tamē sentētia corporalis. imo videtur ferri sentētia: qꝛ si qs stetit in excōmunicatiōe propter heresim per annū iudicatur hereticus.per capitulū excōicamꝰ. de here.&.c.cū ɔtumacia.eo.titu.in.vj. Sed tu ad illa iura respōde prout not. Inno.in.c.sicut.el.j.de simo. vbi dicit qd̓ speciale est ī criminibus exceptis ī qbus per leuia signa quis conuincitur dūmodo illa signa sint plene pbata. & illud dictū refert Joā.an.in.c.vt officiū.§.j.supver.testiū. de here. li.vj.& sic tūc qd̓.s.dictum est poterit puniri clericꝰ per iudicē priꝰ degradatus. vt dicit text.in.c. excōmunicamus. de here. el.ij.& circa hoc vide & adde qd̓ scribit do. Abb. post Car.ī c. accedens. in.ij. col.de accu.& do. Ant. in.c. qrto.j. eo.& do.Abb.ī.c. tertio loco.in fin. de proba.vide qd̓ no.do.Abb.in.c. cōstitutis.el.j.de test.sed dicit glo. ī.d.c. excōicamꝰ. §.j.qd̓ p̄sumptio de qua ibi non solum est violēta sꝫ violētissima. & vide ad hoc Flo.in rub.C.de pba. et do.Anto.in rub. circa mediū.s.de pba.& in.d.c.tertio loco.in.vj.co. & Bal.in.l.neq natales.in fi.j.col.C.de pba. vide etiā Albe.in rub.C. de proba.& pro ista opi.qd̓ in criminalibꝰ ferat̃ sentētia ex violēta presumptione alle.tex.in.c.rursus.xj.q.iij. Itē pro ea parte etiā arguo.deficiēs in pbatione habet̃ pro cōuicto vt hic & in.c.de hec.de simo.&.c.accedens.de accu.cum si.Sed qñ quis deficit in purgatione condēnatur ex violenta presumptione vt dicit gl.sing.ꝑm.d.Abb.in.c.insinuatum. de simo.ergo ex violēta presumptione profert̃ sentētia in criminalibꝰ. sed vide do.Car.in recollectis in.c.cōstitutis.el grāde.de testi.preterea qd̓ quis condemnetur in criminalibus ex presumptione violēta allega casum expressum ꝑm do.Ant.in.c.porrecta.ibi punias tanq̄ falsitatis autores.de cōfir.vti.vel inuti.sed qd̓ doctrina do. Anto.hic nō sit vera nec Inn.vt in.d.c.qꝛ verisimile. probatur sic.nam dolus dicitur maleficiū vt dicit Bal.in.l.j.§.nūc tractemus. in fi.ff.de tu.& ra.distra.vbi dicit qd̓ si statutū loquitur de cōmittēte maleficiū habebit locū in cōmittente dolū.item condēnatus de dolo dicitur corporaliter condēnatus probatur qꝛ cōdemnatus de dolo est infamis.vt est tex.in.l.j.§.j.& in.l. athletas.§.fi.ff.de his qui no.infa.quia infamia vna afficit personā et eam sequitur quocūq vadat sicut lepra leprosum.vt est tex.cū glo.in.l. ex ea.ff.de postu. Sed de dolo quis conuincitur per coniecturas vt est tex.in.c.ij.de renū.libr.vj.& in.l.filie.ff.solu.matri. ergo prima facie doctrina hic tradita per do. Anto.non videtur vera. attamen vide qd̓ de hoc scribit Pet.de anch.in.l.semel malus.in.v.char.vbi alle.& cōmendat illud dictum Inn.in.d.c.quia verisimile.& sequitur etiam idē do. Pet.in sua repe. regule sine possessione.lib.vj.& adde quod illud dictum Innocē.in c.quia verisimile. sequitur Oldr.in consi.cxcij. Item adde hic casum ī quo qs criminaliter dannatur ex argumētis & presumptiōibꝰ.text. est in.c.p humani. circa finem.in versic.probabilibus cōstiterit.argu.quem ad hoc ibi pōderat Do. in.§.fin. in.j.et.v. colū.de homi. in vj.post Hostien. & est verum quod text.in.d.c.p humani. dicit pbabilibꝰ constiterit documētis. Sed cōtra dictū Inn. in.d.c. quia verisimile. fortiter videtur obstare tex. in.c.de hoc. de simo.inver.in quo si defecerint sunt tanq̄ autores tāti sceleris puniendi: vbi patet qd̓ ex presumptionibus quis punitur de grauissimo crimine. Sol.dic qd̓ tex.in.d.c.de hoc. intelligitur de p̄sumptionibus iuris: dictum autē Innocen. in.d.c. quia verisimile.intelligitur de presumprione hominis que facilꝰ fallitur quā presumptio iuris.ita no. dicit do. Ab.ī.c. accedēs. in.ij.col. de accusa.ex cuius doctrina datur singularis limitatio ad dictum Inno.in.d.c.quia verisimile. Item adde q vbicunq ex presumptionibus proceditur ad condemnationem in criminalibus ista est sufficiens causa minuendi penam a iure pro illo delicto impositam ꝑm materiam.d. l.quid ergo.§.pena grauior. de his q no.infa.ita singulariter no.Bal. in.d.l.sciant.C.de probatio.cum si.pro quo est casus in.c.inter solicitudines.de purga.canoni.pro quo vide Bal.in.d.l.presbyteri. in pe.col. versi.quod quando.C.de epis.& cleri.

¶ Adde an ex presumptionibus violētis quis possit dānari Ro.cōsi. liiij. Jo.de ana.cōsi.lix. Alex.consi.xv.j.lib. Cepo.consil.xxxiiij.&.xxxix. Pau. de cast.consi.cxcviij.in primo impressis.

vt semper pro ipso presumi debeat donec contra ipsum aliqd legitime ɔprobet̃ vt dicit tex.in.d.c. in presentia.&.c.cām. Sed ad vnū aduerte ne circa predicta decipiaris. si eñ presumptio violēta mouet ad sñiam proferendā facias illā scribi in actis.alias si appellaretur & ex actis sentētia non iustificaret̃: licet tu iuste fueris motus: iudex tamen ad quē cui de hoc nō constat iuste retractaret sententiā iuxta no.per Inn.in.c.quoniā contra.de pba.& p doc.in.c.in presentia. 6 ¶ † Inducitur preterea iste tex.per Inno.& Hosti.j.eo.qꝛ verisimile.& Abb.hic quod quādo diffinitiua[a] fertur ex presumptione[b] violenta debet iudex multum tēperare sñiam & maxime ne condemnet nisi raro & modice ad penam nec pecuniariā nec corporalem vt colligit̃ hic ex sententia Salomonis licet eñ ex presumptione adiudicaret vni mulieri filium: nō tamē voluit aliā condēnare ad mortem ad quam iustissime erat condēnanda si legitime fuisset probatum contra eam quod filium alterius surripuisset ꝑm Innoc.ibi qd̓ bene not.d. Anto.dicit hic posse dici qd̓ non agebat̃ ad penā sed p restitutiōe filij ciuiliter. Dic tu qd̓ aut agitur ciuiliter & regulariter nō infligitur pena siue procedatur ad sententiam ex presumptionibus: siue ex alijs legitimis pbationibus. vt in.c.ij.de or.cog.& in.c.j.de excep.&.l.lucius.ff.de his q no. infa. Aut agit̃ criminaliter & cōstat de delicto ex presumptionibus dūtaxat: & tūc aduerte ad validitatē presumptionis. si eñ sunt vrgentissime: tunc potest infligi pena ordinaria quantūcunq maxima: vt probatur in.l.sciant cūcti.C.de proba.canonizata.ij.q.viij.sciant.& in.l.iudicia.C.de rei ven.pone exemplum ex his que dixi in.c.tertio loco.de proba. vbi plenius dixi. Aut presumptiones nō sunt vrgētissime.tamen sunt intantū violente quod potest ferri sentētia ciuiliter.& tūc habet locum iste tex.& in summa ꝑm earum validitatem potest iudex exasperare sententiam mulctando vel aliam penam infligendo. ad hoc tex. in.c.literas.j.eodem. et in.c.constitutis. el.j.s.de testibus.& qd̓ ibi dixi.& de his presumptionibus vide quod not.glos.j.eo.qrto.& quod ibi dicam. 7 ¶ † Glo.omnes sunt clare & ideo nō indigent recitatione excepta.glo.fi.q̄ in fi.sui q̄rit. Pone[c] qd̓ iste mulieres contendentes de filio decessissent lite pendente an vtriq vel neutri vel cui debebat succedere iste filius ex quo vtraq dicebat eū esse filium.Glos.primo arguit qd̓ vtriq.arg.ff.de re.du.qui duos. vbi dicitur qd̓ si habens duos impuberes substituit titiū illi quis supremus moriet̃ & ambo simul in naue moriunt̃: titiꝰ vtriusq est heres. In contrariū adducit quod neutri succedat.ff.de re.du.si fuerit. vbi videtur quod si legatur illi ex cognatis qui primo aliquid fecerit: & simul duo faciunt. vel qui est maior etate et duo sunt pares etate: vel sempronio amico & duo sūt eque amici. vel ex pluribus seruis eiusdem nominis vni libertas relinquitur neutri debetur. Itē sicut cōfessio non nocet quādo ponit aliquid impossibile ꝑm naturam. vt in.l.confessionibus.ff. de interroga.act.ita in casu nostro nō est iste audiendus volens succedere vtriq cū sit impossibile secundum naturam quod habuerit duas matres. Tertio prope finem obscure soluit: sed mēs eius videtur quod debet succedere illi que erat in possessione filiationis.& fuit opi. Vin.Sed Lau. hoc expresse tenuit per rationem positā in fi.glo. Gofre.dicebat quod si puer vtrāq hereditatem possidet habet exceptionem competentem qui̇s proponat contrariam.ff.de exceptio.l.nemo.nisi probetur quod alterius filius fuerit. si aūt alius possideat vtrunq si puer vtrāq petit repellit seipsum tanq̄ proponens cōtraria.in diuersis autem instantijs contra diuersos auditur licet proponat cōtraria.C.de inof.testa.l.cōtra maiores. & possibile est eum vincere quāuis iniuste ageret dummodo non est qui contra id quod intendit aliquid proponere valeat.C.de transact. vbi pactum. Hostiē.dicit quod magis placet sibi dicta opi. Lau.cum prius animas demū linguas fieri eruditas oportet vt in proe.ff.§.antepenul.in fi. Bart.brix.in questione que incipit cū due &c.dixit eum succedere ei que in possessione filiationis erat. Si autē neutra possidebat & vult alteri succedere oportet quod probet se illius filium. Jo. and.nihil hic eligit inter has varietates: sed dicit quod volens dilatare materiam videat questionem Jac.de bel.quā posuit super.l.j.C.quorum bo.in qua querit de prole de qua pbabiliter dubitatur an fuerit primi vel secundi mariti: et ibi in fi.inuenies quod no.Dy.ff.de adi.leg.l.iij.§.si duobus.do.Anto.dicit se putare quod si vna sola est in possessione illius hereditatem obtinebit. quo ad alteram dicendū vt in sequenti membro: si autem neutra est in possessione tūc dicit distinguendum vt distinxit Gofre. qui optime distinguit ꝑm eum.Ego in hac questione tanq̄ cōtingenti raro non multum in istam.tamen illa opinio que videtur placere do. Anto.mihi non placet: quia incontinenti quod immiscuit se hereditati vnius videtur se cōstituisse verbo & facto cognouisse illam in matrem.& sic nō video quod in excipiendo vel agēdo possit detinendo vel possidendo hereditatem alterius dicere contrarium quod esset allegādo se filium alterius vt in.c.per tuas. de proba. iūcta.l.pro herede.ff.de acquirē. here.vnde placet mihi opi. Lau.& Bart.brixeñ. quam sentire videtur glos.& Hostien.& credo qd̓ in casu in quo neutra esset in possessione daretur facultas puero adeundi alterutrius hereditatē: quia confessio in libello facta facit fidem contra

c ⁓Sebastia.Sapia. ¶ Pone.Similem questionem ponit Alberi.de rosa.in.l.septimo.ff.de sta.homi.quod si mulier que consummauit matrimonium cum primo marito postea eo mortuo consummauit eum secundo.& peperit filium cui succedat filius an primo an secūdo an neutri vide ibi late per eum. & per Bald.in.l.vulgo. eodem titulo de statu hominum.

confitentem

confitentem.l.cum precum.C.de lib.cau.ꝛ qꝛ noiauit eum filiũ in actu proportionabili tantum filio. facit aut.si quis liberos.C.de natu.libe. sed electa vna precludit sibi viam quo ad aliam.sicut dicimus cum due actiones contrarie competunt.l.qꝺ heredem.§.eligere.ff.de tribu.ꝛ qꝺ not.Inno.in.c.audiuimus.de collu.

☞ Per exteriora presumitur de interioribus.

Simplicitas que est dolo contraria commendatur.

Ex studijs. ¶ Conuersatio in adolescẽtia facit p̃sumptionẽ in senectute.primo ponuntur verba Salomonis in parabolis.c.xx.secundo ponũtur verba Hieronĩ.illa exponentis.ibi,quẽcunqꝫ.ꝛ pone casum. vt in.c.precedentibus.referendo consultationẽ ad papã. ¶ Casus literalis. Puer aliquãdo presumitur qꝺ bonus debeat esse ex actib⁹ suis quando videmus aliquẽ puerum bona opera facere:puta libenter audit sapiẽtes:studet virtutibus:audit mãdata dei:p ista signa exteriora presumitur quod bonus futurus sit. Ber. ¶ Not.j.quod presumitur habitus[a] virtutũ per earum exercitium.nam † qꝺ exterius agiꝉ interiorem mẽtis dispositionem ꝛ habitum representat.vt in cle.exiui. de ver. signi. ¶ No.ibi,auditioni sapientum ꝛc. qꝺ magnum bonitatis signũ est audire ꝛ consulere sapientes. vnde ait Hiero.super Esa.lib.ij. Primo beatus est qui per se sapit. secũdo qui sapientẽ audit. is autem qui vtroqꝫ caret inutilis est tam sibi ꝙ alijs.ꝛ Tulius li.ij.de officijs.Prima cõmendatio adolescentis proficiscitur a modestia cũ pietate in parentes:in suos beneuolentia:deinde etiam in optimã partem peruenire cognosciꝉ si ad sapientes ꝛ claros viros ꝛ bene consulentes reipu.se contulit ꝛ cum eis assiduus sit. ¶ No.j.ibi maxime simplicitati ꝛc. † qꝺ simplicitas ꝛ humilitas maxime inter alias virtutes cõmendantur.ꝛ intellige de simplicitate que est dolo cõtraria:non illa que est contraria discretioni.de vtraqꝫ vide bo.gl.in.c.si cupis.xvj.q.j.de humilitate vero vide gl.opti.in cle.j.de reli.do. ¶ Oppo.ꝛ videtur qꝺ ex operib⁹ virtutũ non possit quis dici virtuosus quia possunt fieri animo nõ bono: non autem satis est bene facere nisi ex bono fonte procedat.lxxxvj.dist. non satis.hinc dicit glo.in.c.j.de collu. quod deus nõ est remunerator nominum sed aduerbiorum.Glo.j.vt arbitror metu contrarij exponit tex.ibi intelligiꝉ.i.presumitur.qꝛ per exteriora presumiꝉ de interiorib⁹: ꝛ bene loquitur.Vincen.aũt ꝛ Abb.ponunt versus. Intima per mores cognosces exteriores. Rustice qualis erit bos: ex vitulo modereris.Annus qualis erit cognosces tẽpore veris. Et no.de significato illius verbi intelligitur:alia sunt clara.Et in eo qꝺ glo.ij.alle.dictũ Salomonis.dic vt habetur prouer.xxx.ꝛ vide aliud exemplum seu similitudinem de sagitta emissa ad locum destinatum quam ponit idẽ Salomon.Sapientie.vij.non sunt alia.

1 ☞ Presumendum est pro eo qui se offert iustitie:ꝛ contra illum qui subterfugit iudicium.

2 An sola fuga vel contumacia sufficiat ad condemnationem.

3 Non sunt admittendi petentes improbe dilationes vel eis iuramentũ est deferendum.

Nullus dubitat. Presumitur contra illum qui dilationibus subterfugit iudicium.ꝛ Abbas dicit casum ponendum per decre.veritatis.de do.ꝛ cõtuma. ¶ Casus literalis. Reus qui est in aliquo delicto de quo conueniꝉ semper fugit ꝛ nũꝙ vellet venire ad iudicium:ꝛ hoc ipso presumiꝉ contra ipsum.ꝛ ille qui est innocens libenter querit vt absoluatur nec aufugit.ꝛ ex hoc presumitur quod sit innocens.Ber. ¶ † Not.presumendũ pro illo qui offert se iustitie seu iudicio ꝛ cõtra illum qui subterfugit iudicium. primus enim videtur confidere de iustitia:ꝛ secundus diffidere.pro hoc bo.text.in.c.decernimus. iij.q.ix. ¶ Oppone primo. ꝛ videtur quod multi possunt dubitare de facto an foueat quis iustitiã vel iniustitiã ex oblatione vel dilatione iudicij.Sol.metu contrarij vt arbitror exponit Jo.an.tex.nullus dubitat.i.dubitare debet. ¶ † Opponit.ꝛ videtur qꝺ subterfugiendo quis non confiteatur imo potius oppositum est dicendum cum impossibile sit confiteri si petit dilationes.hec enim non sunt compatibilia.Soluit gl.fi.tex.intelligẽdum de confessione interpretatiua. Triplex enim est confessio ẜm gl.quam in hoc not.dicunt tamen docto.ꝛ bene quod hec confessio presumpta non sufficit vt reus statim condemnetur super principali sed punitur quandoqꝫ propter contumaciam in expensis.et quandoqꝫ penam patitur grauiorem.C.de iudi.sancimus.xj.q.iij.rursus.ꝛ.c.quicũqꝫ.ꝛ de iudi.c.j.dic tamen quod quãdoqꝫ sufficit sola contumacia in non assumenda purgatione.habetur enim tunc pro conuicto.vt est casus no.in.c.decernimus.prealleg.ẜm vnum intellectum.de quo tamen plene dixi in.c.veritatis. de dolo et contu.ꝛ ibi etiam tetigi an sola fuga[b] a loco iudicij sufficiat ad condẽnationẽ. de quo per Bar. in.l.admonendi.ff.de iureiurando.ꝛ in.l.lege cornelia.ff.ad silleia.vide Joan.an.in addi. Specu.in tit.de presump.§.ij.versicu.violenta. vide etiam ad predicta bo.tex.in.c.cum contumacia.de here.lib.vj.ꝛ.c.rursus.ꝛ.c.quicũqꝫ.xj.q.iij.ꝛ quod circa illorum capitulorum intellectum dixi in.c.j.de iudicijs. ¶ † Ultimo queritur an contra istos improbe dilationes petentes sit proditum aliquod remedium.Hostiẽ.dicit quod sic.cum enim iudex debeat dilationis amputare materiã.C.de tempo. appella.l.ij.potest quãdocunqꝫ sibi videbitur ab excipiente ꝛ dilationem petente vel aliud proponente si habet eum suspectum exigere sacramentum:qꝺ hoc non proponat malitiose.de quo hodie est dicendum. vt in.c.ij.de iura.calum.libr.vj. Ego dico ꝙ si vehementer presumit contra proponentem poterit eum non admittere nec curet de appellatione. iuxta no.per Inno.in.c.post electionem. de conces.preben. ꝛ per Joan.and.in.c. super eo.de appella.vbi vide.

1 ☞ Tacens an presumatur consentire vel contradicere.

2 Si constitutio episcopi est quod aliqua res non possit vẽdi sine licentia:ꝛ fiat alienatio quod presumatur licentia episcopi.

3 Si quis ingrediatur possessionem presente dño an dominus presumatur consentire.

4 Si actus est gestus absente domino:ꝛ ex postfacto superueniat sciẽtia domini,an presumatur ratum habere.

5 Ratihabitio potest fieri absente illo qui actum gessit.

Nonne bene dici[c]**mus.** Qui tacet ꝯsentire presumiꝉ.ita summat Jo.an.sed hec summatio est nimis gñalis.ꝛ ꝯtra regulã is q tacet.de reg.iur. lib.vj.ideo summo sic. Qui ex duobus illatis alterum negat reliquũ affirmare presumiꝉ.Et primo ponunꝉ verba euangelij.secundo verba Gre. exponentis seu inferẽtis ad decisionem questionis.secunda ibi:duo quippe. ¶ Casus literalis. Dum iudei disputabant cum Jesu: siue contendebant dixerunt Jesu.nõne bene dicimus:quia samaritanus es tu ꝛ demonium habes.Respondit Jesus: ego demonium non habeo. Dicit Gregorius duo illata sibi fuerunt:per hoc quod vnum negauit de alio intelligitur confiteri tacendo.Ber. ¶ Not.quod dixi in summario ꝙꝙ eñ disputetur an tacens debeat haberi pro confitente an negante. vt.j.plene dicetur:tamen puto qꝺ vbi duo impinguntur vel inferuntur alicui seu proponuntur vno negato alterum videtur affirmatum:vt hic optime probatur. hoc idem sentit Hieroni.contra Joan.episcopum dicens qui arguitur de pluribus ꝛ in delatione criminum aliquid pretermittit quicquid tacuerit cõfitetur:facit.c.j.de postu. prelato. ¶ Not.ij.quod christus fuit samaritan⁹ id est de ꝓuincia samarie. Quidam vero vt hic refert Joan.and.negauit Christum fuisse de samaria:ꝛ tunc expone ẜm pet:samaritanus id est custos: nã sic interpretatur illa dictio samaritanus. ¶ † Opp.intrando gloss.videtur enim quod tacens debet haberi pro cõsentiente:vt in regula qui tacet.ff.de reg.iur.ꝛ in regula is qui tacet.eo.titu.lib.vj.vbi dicitur qui tacet non fateꝉ nec vtiqꝫ negare videꝉ ꝛc.Glo.[c] vlti. multum instat in hac materia ꝛ in effectu tradit duas theoricas.prima quod vbi agitur de dominio rerum amittendo tacens regulariter nõ consentit. Fallit ratione vicinitatis[d] ꝛ melius diceret ibi proximitatis.vt in.l.si seruus cõmunis.ff. de dona.inter virum et vxorem. vbi dicitur tres erant fratres qui habebant seruum communem quorum vnus eundem seruum alijs presentibus ꝛ tacentibus donauit sue vxori ꝛ concluditur valere donationem respectu tacentiũ. videnꝉ enim consensisse in eorum preiudicium ratione proximitatis:vt ibi est casus valde no.Sed cõtra hanc regulã superius traditam facit.c.si seruus sciente.liiij.dist.vbi tacens cessante proximitate habetur pro consentiente ꝛ agitur de dñio serui amittendo. ad idẽ.l.fideiussor.§.pater.ff.de pig.ꝛ forsan metu horum contrariorum ꝛ similium glos. transit hic ad secundam theoricam que videꝉ sibi plus placere vcꝫ qꝺ vbi per prohibitionem meã possum ꝓhibere qꝺ fit ꝛ taceo:taciturnitas habetur pro cõsensu. Si vero nõ possum ꝓhibere tũc taciturnitas mihi nõ obest.exẽplũ:rẽ alienã quis põt vẽdere inuito dño:non tñ fit preiudiciũ dño

Sebasti. Sapia.

a ¶ Habit⁹. Hũc tex.summat bal. hoc modo spina che de põgere pũgẽdo nasce.facit ad hoc no.glo.in §.pauonũ.in fin. insti. de re.diuisi.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Sola fuga.vide Angel.de are. i tractatu maleficiorum in verbo fama public.versic.an fuga faciat indiciũ.cũ multis allegatis p.d.Jaso.i repe.l.admonẽdi. col.lxij.ver. assumo ex ordine tertiũ casuꝫ de fuga.ff.de iureiur.

c ¶ Aliter habuit gl.suã Panor.qꝛ nos ingt excipiẽdo Bert.nisi affinitas aliꝺ iducat. ꝛ ꝺ vicinitate vbũ nullũ. Alex. Loseus Aulianus. ¶ Gl. Utrũ tacẽs videaꝉ ꝯsentire.h̃ adde plene not.p d.Bar.de bellẽ.i reg.is q tacet.i.vj. ꝛ q late not.post d.Ant.i.c.i geñ. de ele.Itẽ h̃ adde elegãs dictũ In. i.c.j.i sua gl.q̃ est sup v̇.obiectura. circa mediũ. ver. vñ dicim⁹.de his q̃ fiũt a maio.pte capi.vbi dicit qꝺ si qs ꝺ eccle.eligiꝉ ad dignitatẽ i eccle.ꝛ tacet p̃sumitur ꝯsentire sec⁹ si sit extrane⁹ qꝛ in extraneo nõ sufficit taciturnitas.sꝫ reqriꝉ exp̃ssus cõsensus. Sꝫ illꝺ dictuꝫ ibi reprobat Hosti.ꝓut ibi refert do.Ant.i.iij. col.v̇.per p̃dicta. Itẽ adde q̃ latissime scribit Bal.i §.pe.isti.qb⁹ mo. ius pat.pos.solu. Itẽ vide qꝺ not. post Do.in.c.ij.i fi.de acc.li.vj. Itẽ adde ꝙ i iudicialib⁹ taciturnitas ꝑtis p̃ñtis habetur ꝓ cõsensu ꝛ si bi p̃iudicat vt est tex.no.i.c.ij.de accus. lib.vj.facit.l. cũ ostendimus.§. fi.ff.de fi.tuto. de cui⁹ intellectu plene scribiꝉ in.l.j.in prin.ff.de verbo. obli.hinc pul.dixit Bart.in.l.j.C.

de dila.quod si iudex faciat aliquẽ actũ ꝑiudicialẽ parti presenti:pars tacẽdo sibi preiudicat.ideo debet expresse cõtradicere ⁊ facere in actis scribi ⁊ hoc presente parte ⁊ nõ consentiente sed cõtradicente:qđ dixit Bart.esse perpetuo menti tenendũ per illum text.qui est ad hoc valde no.ꝑm eum.⁊ ita ꝯsuetudo obseruat.hinc est quod licet secũda dilatio cõcessa actori ad producẽdos testes ꝑpter impedimentum quod habuit in prima dilatiõe iuxta ca. vltra tertiam.š. de testi.non se extendat nisi ad illos testes quos ĩ prima dilatiõe ꝓducere volebat vt no.Barto.et alij in.l.admonẽdi.in iij.columna.post Jaco.butri.ff.de iureiur.per illum tex.versi.quibus solis ⁊c.si tñ alij noui testes fuerĩt recepti per iudicem parte nõ opponẽte plene ꝓbabũt et debebit ꝓducẽs obtinere. ita not.tz Bald. in.l.si.in lec.antiqua.ff.de fer.quẽ sequiꝛ do.Alexã. Jmol.in.d.l.admonẽdi.ĩ.vj.col. ar.c.j.de rest.spo. ¶ Adde an tacẽs videaꝛ ꝯsentire raph.comẽ.ꝯs. cxlij.⁊.lxxij.⁊vide ad.l.cum ostendimus.Roma.ꝯsi. cccxj.⁊ an taciturnitas inducat cõsensum per Are. cõsi.xiiij.⁊ qđ tacere sit mediũ inter cõsentire ⁊ cõtradicere vide pe. de anchar.consil. cxxv.⁊ vide q̃ posui in.l.q dotis.ĩ apostil.ad Bart. de tortis.

Sebasti.Sapia.

a ¶ Actus positiuus.Vide Abb. in.c.cum virũ.in iij.nota.j.de regulari.Barto.vero. in cautel.xxiiij. et Matthe.in not. xxij.incip.no.mirabilem modũ.⁊ Fel.in proe.hui⁹ libri.colũ.vj.ver. secundus casus.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Si tacens.Vide do.Jaso.in.l. si fundũ per fidei cõmissum.col.iij. ff.de lega.j.

sed ipse venditor obligatur personaliter ad tradendũ vel ad interesse.l.rẽ alienã.ff.de cõtrahen. emp.Si presens est dñs ⁊ tacet nõ facit sibi preiudicium ratione predicta.sed rẽ alienam qs obligare non potest:qꝛ in obligatione ius constituiꝛ in re.l.rem alienã.ff.de pig.act.vnde dñs rei contradicendo impedit obligationẽ:ideo si presens est ⁊ tacet facit sibi ꝑiudiciũ.l.si fine.C.ad velleia. hanc theoricã per hanc rationẽ videꝛ sentire expressius glos.in.d.l.rem alienã.⁊.l.si fine. Jo.an. hic dicit qđ moderni doc.legũ dicunt in preiudicium dominorũ neutrum fieri posse sed in preiudicium contrahentis sic.sicut enim valet vẽditio in preiudicium venditoris ⁊ nõ domini.d.l.rem alienam.ita ⁊ pignorum obligatio.vt in.l.tutor. §.cõtrariam.ff.de pigno.actio.vbi dicitur qđ cõtra pignorantem rem alienã ignoranti datur pignoratitia contraria. nec ꝑm illos doct.mihi preiudicatur si me presente rem meã obligas.per.l. sicut.§.nõ videtur.ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol. vbi dicitur qđ si dominus rei vendidit rem alteri obligatam presente creditore et tacẽte nullum preiudicium fit ipsi creditori cum sciat ius suum vbiq̃ durare.Nec obst.ꝑdicta.l.si fine.C.ad velle. loquitur enim inter cõiunctos scz cum maritus sciente vxore dat pignori rem ipsius tunc eñ taciturnitas ipsius habeꝛ pro cõsensu.d.l.si seruus. secus inter extraneos.vt in prealle.§.nõ videtur. nisi taceret dominus in fraudem.l.ij.C.si res ali. pig.da.sit.⁊ dic quod hãc opi.tenet expresse Cy. in.d.l.si fine.lz de eo Jo.an.mentionem nõ faciat sed loquitur modo predicto.⁊ sic sentit Cy.qđ regulariter tacens non habetur pro consentiente. hanc tamen materiam latius ipse attingit in.l. inuitus.C.de procura. Tertiam theoricam ponit Jnno.in.c.in genesi.de elec.⁊ gl.sequitur in.c. is qui tacet.de regu.iur.lib.vj.vbi dicitur quod si agitur de re meritoria ⁊ concupiscibili tacẽs habetur pro consentiente.l.qui patiꝛ.ff.manda.Si vero agitur de re onerosa habetur pro contradicente.l.filiussa.§.inuitus.ff.de procu. Hec theorica licet sit nota ⁊ in multis verificetur tamẽ est nimis generalis.vt.j.apparebit.do.Anto.videtur hic apponere quartam quod tacens regulariter habetur pro cõtradicente:⁊ ponit aliquos casus fallentie.sed vt dixi super hoc sic asserere est dicere contra regulam iuris.de regu.iur.is qui tacet. que dicit quod tacens non consentit nec negat:⁊ regula precedens dicit qui tacet consentire videtur.Bar.aliquid ponit in.l.que dotis causa.ff.solu.matri.sed non perfecte explicat iudicio meo. fateor tamen quod hoc brocardicum habet fere infinitos sensus ita qđ omnes casus sub distinctione comprehendi non possunt:sed secundum factorum diuersitatem et qualitatem terminandi sunt.Sed vt habeatur saltem in genere aliqualis notitia dico sic.quod tacens proprie non consentit nec contradicit ⁊ hoc quia tacere tenet medium inter consentire et contradicere:hoc aperte probat dicta regula is qui tacet.vnde quãdocunq̃ per hoc medium potest consequi aliquem effectum ab extremis separatum illum consequitur nec accedit ad aliquod extremorum.potest poni exemplum in lege.j.§.scientiam.ff.de trib. vbi aliud disponitur cum expresse consentit dominus contractibus serui sui:et aliud cum contradicit:aliud vero cum tacet.cuius diuersitatem vide per gloss.in dicta regula is qui tacet.vbi vero non est inuen ire effectum huius medij:tunc quandoq̃ sumit effectum vnius extremorum quandoq̃ alterius ꝑm varias cõiecturas.nã sicut dicimus in hermaphrodito qđ debeat tribui sexui vbi magis incalescit.l.queriꝛ.ff.de sta. ho.iiij.q.ij.§.hermaphroditus.ita dicendũ in casu nostro qđ tacere sit referendũ ad ꝯsensum vel dissensum in quo magis incalescit ꝑm varias coniecturas.⁊ facit ad hoc qđ no.Dy.in regula is qui tacet.et Barto. in.d.l.que dotis.⁊ in hoc casu sic distingue.qꝛ aut agitur de obligatione personali ⁊ tacens habetur pro cõtradicente.l.filiusfamilias.§.inuitus.ff.de procur.vbi dicitur quod si is qui constituitur procurator est presens ⁊ tacet non videtur consentire. Fallit hoc fauore pupillorum in fideiussore tutoris qui patitur nomen suum scribi.l.iiij.§.vlti.ff.de fideius.tut.Jtem fallit in.c.vno.§.si.de despon.impub.lib.vj.vbi filius tacens ⁊ presens obligatur ex matrimonio contracto per parentes.et hoc inducit ibi fauor matrimonij ⁊ parentum.hoc eñ non procederet in alijs etiam consanguineis.vt not.Jo.and.in nouella. Jtem fallit si est contumax in respondendo:habetur enim talis pro cõsentiente vel negante quatenus magis vertitur in suum preiudicium.de iura.calũ. c.fina.⁊ in.c.si post prestitum.de confes.lib.vj.l.de etate.§.qui tacuit.ff. de interroga.actio.not.Barto.in loco preallega.Jtem fallit ⁊ quarto quando vltra tacere interuenit aliquis actus positiuus.[a] vt puta recepit scienter literas quibus cõstituebatur procurator.vt in clemen.j.de procu.vel exhibuit reuerẽtiam aduersario tanq̃ prelato.vt in.c.ex ore. de his que fiunt a maio.par.capi.Aut agitur non de obligatione personali sed de alio preiudicio ⁊ tunc si est contumax in respondendo dic vt.š.Aut non est contumax quia non arctatur aliquo iure ad loquendum:⁊ tunc si tacens [b] non potest contradicendo impedire quod agitur habetur pro contradicente.⁊ sic potest intelligi.l.qui vas.§.vetare. ff.de fur.⁊ quod le.⁊ no.in.l.caius.ff.de pig.act.⁊ in hoc omnes conueniunt.Aut contradicendo potest impedire.⁊ tunc aut simulat seu tacet in fraudẽ alterius:⁊ facit sibi preiudicium [c] acsi expresse consentiret. in.l.ij.C.si res ali.pig.da.fu.vbi dicitur quod si te fraudulenter tacente alius rem tuam tanq̃ suam pignorauit sit tibi preiudicium. Aut non constat de fraude ⁊ tunc opiniones.Quidam enim volunt quod regulariter non sit tacenti preiudicium.per.d.l.sicut.§.non videtur.ff.quibus mo.pig.vel hypo.solu.quod voluit Cy.vbi.š.Alij tenent contrarium.vt glo.hic ⁊ in.d.l.si fine.licet aliud sentiat in.d.l.ij.puto quod si constaret quod non fraudulenter tacuit haberi debeat pro cõtradicente:quia in dubio nõ presumitur quis velle preiudicare iuri suo ⁊ iactare suum.l.cum de indebito.ff.de probatio.et in.c.super hoc.de renuntia.facit quod not.in.l.cum quid.ff.si certum peta.⁊ potest constare de non fraude per coniecturas.⁊ sic potest intelligi secundum alium intellectum.d.§.vetare.⁊ pro hoc.d.l.si fine.C.ad velleia.vbi text.in fin.ponderat calliditatem ⁊ commentum mulierum.⁊ hec est melior respõsio ad illam.l.q̃ dictum Cyn.de quo.š.ad idem.d.l.ij.que facit mentionẽ de taciturnitate dolosa.sed in dubio crederem presumẽdum fraudem ex quo est presens ⁊ potest impedire ⁊ tacet.et sic de fraude presumpta intelligo.l.si fine.⁊ illam.l.ij.⁊ sic in veritate loquuntur si bene ponderetur principium in quo nulla fit mentio de fraude.⁊ sic limitarem gl. in.d.l.ij.⁊ ad hoc facit ratio.c.penulti.j.de re iudica.⁊.l.sepe.ff.eo.titu. Non obstat.d.§.non videtur super quo se fundat Cyn.quia creditor ibi contradicendo non poterat impedire venditionem rei aliene:nam dominus vendit ius suum.licet sit alteri obligatum sed res transibit cum onere suo:vt ibi.Predicta fallunt ratione coniunctionis.nã tunc tacens habetur pro consentiente.vt in.d.l.si seruus communis.hoc vltimum limitat Barto.in prealleg.loco nisi sit coniunctio habens in se reuerentiam.vt in.l.j.§.que onerande.ff.quarum rerum actio non datur.⁊ sequitur domi.Anto.hic quasi tunc videatur facere non ratione coniunctionis quia velit consentire sed potius ratione reuerentie:vt in seruo seu liberto domini vel in vxore respectu viri.[d] sed hoc mihi nõ placet indistincte per text.nota.in.d.c.vno.de despon.impu.lib.vj.vbi est coniunctio habens in se reuerẽtiam ⁊ magis est filius subiectus patri quam vxor marito.potest enim ipsum vendere tempore necessitatis.⁊ tamen ex taciturnitate habetur pro consentiente etiam in actu in quo requiritur consensus omnino liber ab omni coactione vt in actu matrimonij:vt in.c.cum locum.de sponsa.Non obstat text.in dicto.§. que onerande.quia text.loquitur cum limitatione scilicet quod reuerentia excusabit si causa cognita pretori liquido constiterit quod ob reuerentiam libertus promiserit patrono ⁊c.vt ibi.Debent ergo esse alique circunstantie ad hoc vt reuerentia excuset ⁊ excludat tacitum consensum:vt quia patronus erat terribilis homo vel vir erat terribilis vxori.vnde solebat seuire ⁊ acriter tractare vxorem dissentientem ⁊ nõ se conformantem sue voluntati.argumen.eorum que Jnnocen.not. in.c.causam matrimonij.de officio delega.⁊ aperte videtur velle idem Bartolus in.l.ad inuidiam.et.l.metum.C.quod metus causa.secundum hoc posset solenniter limitari dictum capitu.vnicum.vt filij non habeantur pro consentientibus si causa cognita constiterit ob reuerentiam paternam tacuisse tempore contractus matrimonij.dico etiam quod vbi ex contradictione expressa verisimiliter timetur de aliquo damno saltem de facto cõtradicenti infligendo quod tunc tacens non habetur

c Sebastia.Sapia.¶ Preiudicium.Vide Bal.in.l.suus heres.C.de repudiã.heredi.vbi dicit ꝙ quando quis simulat non audire preiudicat sibi ita vt habeatur pro consentiente.

d Sebastia.Sapia.¶ Respectu viri.Hanc opi.tenet Ale.in.l.interpositas.in vlti.col.C.de transac.⁊ in.d.l.qui dotis.ff.sol.matrimo.vbi etiam do.Jas.idem tenet reprobata opi.Bar.

habetur pro consentiente sed pro contradicente etiā si daret verba ge-
neralia.pro hoc allego bo.tex.in.c.cum venissent.de instit.Item fallit
fauore cultus diuini seu religionis.⁊ sub hoc potest optime cōprehen
di casus.c.si seruus sciēte.liiij.distin.vbi dicitur qꝺ si seruus ordinatur
sciente domino ⁊ non contradicente videtur consentire.nam in hoc ca
su subest illa ratio cōiunctionis de qua.s.cum ecclesia sit mater nostra.
a xij.q.ij.qui abstulerit.Aut nō agitur de preiudicio[a] tacentis sed de re
concupiscibili ⁊ meritoria:⁊ haberi potest pro consentiente.d.l.qui pa
titur.ff.manda.⁊.l.si remunerandi.§.si passus.eo.ti.ita tenet Innoc.⁊
2 gl.vbi.s.¶ †Et possunt hic applicari questiones quas posuit Io.an.
in regula is qui tacet.de re.iu.li.vj.in mercu.⁊ vna quā posuit in regu-
la qui tacet.qui concludit ꝙ si constitutio episcopi ꝓhibet alienationē
fieri sine sua licentia quod si fiat alienatio in eum videtur consentire ⁊
licentiam dare.⁊ comprehenditur magis sub eo quod dixi quando vl
tra nudam taciturnitatem interuenit aliquis actus positiuus.p̄dicta
omnia procedunt quando aliqua coniectura facit presumi consensum
aut dissensum.ad hoc quod leg.⁊ no.in.l.ij.C.de acqui.pos.facit.l.quā
tuberonis.ff.de pecul.⁊ vide specialiter circa preiudicium possessiōis
quod no.Bar.in.d.l.que dotis causa.que tamen possunt ad predicta
3 reduci.¶ †Querit enim quid iuris si me p̄sente aliquis intrat posses-
sionem seu aliquid capit de rebus meis.⁊ dicit qꝺ aut precessit titulus
ratione cuius tenebat possessionem tradere⁊ presumor cōsentire:vt in
d.l.ij.C.de acquiren.posses.Aut non precessit titulus talis ⁊ si agitur
de magno preiudicio nō presumor cōsentire:vt no.in.d.l.ij.facit.d.§.
vetare.Si vero agitur de modico preiudicio presumitur consensus vt
in.l.predicta.quam tuberonis.§.sunt quidam.vbi dicitur qꝺ domin⁹
presumitur consentire peculio serui eo ipso quod scit eum habere pecu
lium ⁊ expresse non admit.⁊ hoc vltimum potest adduci ad multa:ta-
men vt dixi iudex ex multis coniecturis presumitur in aliijs consensum
4 vel dissensum.¶ †Et aduerte vt habeas perfecte materiam:nam pre-
dicta procedūt quando datur patientia tempore actus gesti.quando
enim actus geritur me absente ⁊ sciētia ex post facto superuenit:nūqd
videor per hoc actum habere ratū maxime gestum nomine meo:glo.
in.l.quo enim.ff.rem ratam habe.dicit quod non improbare superue-
niēte scientia ratihabitiōi par est quasi velit dicere qꝺ statim cū sciuit
debuit cōtradicere alias videt̄ consentire.Bar.ibi melius distinguit
quod aut gerit̄ aliquis actus pertinēs ad acquisitionem ⁊ mei cōmo-
dum ⁊ tūc non improbare est approbare vt in.l.si absentis.C.si certū
pet.⁊ibi per glo.⁊ doc.⁊ hoc casu potest ꝓcedere illa gloss.Quandoqꝫ
geritur act⁹ concernēs meum preiudicium.⁊ tunc aut superuenit sim-
plex scientia:⁊ tūc non approbare est improbare:vt.l.procurator.in fi.
eodem tit.ff.rem ra.habe.Aut interuenit scientia cum aliquo actu vt
cum receptiōe literarū vel instrumēti:vt quia dominus recepit literas
seu instrumentum de actu gesto:⁊ tūc improbare est approbare.vt.l.si
filius.ad macedo.facit clemen.j.de procura.ff.fur.aduersus nau.lege
j.§.fi.predicta fallūt secundū eum in.l.fi.ff.qui ⁊ a quibus.⁊ in.l.in spō
5 salibus.in fi.ff.de spō.¶ †Utrum autem quis possit habere ratū par
te absente.Bar.in loco preallег.tenet quod sic.alleg.not.in.l.pompo.
scribit.ff.de neg.gest.⁊ per hoc habes declaratam ⁊ ampliatam mate-
riam huius.c.

☞ Commissio officij an censeatur realis vel personalis.⁊ sic an cen-
seatur electa persona an dignitas.

Legatus ex quo gerit vices pape:an possit extēdere manus circa que
potest papa.

Mandata celestia.

Ex predictis presumi-
mus circa futura.Qua-
tuor facit.primo premittit exordium.secundo subdit narra
tionem ibi:proinde.quam tertio determinat.ibi:quas non
loco.quarto rationem subiungit ibi:quia.¶ Casus literalis.Domi-
nus papa cōmisit officiū legatiōis super omnes ecclesias sicilie Ma-
ximo episcopo non loco sed persone illius episcopi:confidens de eo qꝺ
ex transacta vita illius didicit qd de subsequenti conuersatione ipsius
presumere possit:permittens qꝺ dum onera sua cum fratribus parti-
tur mandata celestia gerere comprobatur.Ber.¶ Not.primo qꝺ effi-
cacius geritur quod a pluribus explicatur.Item quod prelat⁹ debet
procurare vt secum habeat coadiutores in officio:vide ad idez bo.tex.
in.c.fi.de offi.archipresby.¶ No.ibi onera.quod officium etiam papa
le est onus.alibi autem appellatur summa dignitas.xl.dist.ca.j.quin-
imo etiam episcopatus appellatur culmen dignitatis:vt in.c.pen.de
prebend.sed dic quod principaliter est oneri omnis dignitas ecclesia-
stica.vt in.c.qui episcopatū.viij.q.j.vnde christus dixit petro faciendo
ipsum vicarium suum.pasce oues meas.de elect.significasti.⁊ sic vsus
est verbis denotātibus laborē ⁊ ministeriū ⁊ non sapientibus fastum
superbie ⁊ dignitatis.fatendum tamen est quod respectu hui⁹ exerci-
tij ⁊contemplatione illius cuius vices gerit debetur sibi honor maxi-
mus.de quo vide per Archi.in.d.c.qui episcopatū.¶ Not.ibi:vices.
b quod legatus pape dicitur gerere vices pape[b]:hinc.d.glo.not.in cap.
que de causa.ij.q.v.quod debet honorari vt papa.arg.bo.in.c.pe.xciij.
dist.¶ Not.ibi:quas nō loco ⁊c.quod legationis officium quandoqꝫ
conceditur certo loco seu dignitati:exercendum tamen per presidentē
in illa dignitate:⁊ talis dicitur legatus natus.vt
in.c.j.⁊.c.penul.de offi.lega.vbi de hoc.quādoqꝫ
cōceditur persone vt hic.⁊ sic sequitur personam
⁊ extinguitur cum persona:vt in regula priuile-
gium.de regu.iur.lib.vj.¶ Nota quod ex bonis
actibus precedentibus presumitur de vita futu-
ra.⁊ in hoc vltimo facit iste tex.ad tit.⁊ ideo vt re
ducas decre.ad titulum potes ponere casum in
terminis referendo consultationem ad Greg.au
torem huius compilatiōis.Nam querebatur an
ex preteritis sit presumendū circa futura.⁊ Gre-
go.pro solutione inducit autoritatem Greg.qui
scribens maximo episcopo dicit vt habet̄ in text.
ex quo colligitur solutio questiōis ad partem af
1 firmatiuam.¶ †Sed quero pro intellectu litere
quid si papa in commissione huius officij non fe
cisset illam protestationem quod cōmittebat nō
loco sed persone:an commissio fuisset realis:di-
cit Ioannes andreas qꝺ non:⁊ hoc quia sciebat
expresso nomine persone.⁊ remittit ad Spec.de
instrumen.edi.§.nunc autem.versic.quid si pa-
pa.⁊ ad id quod habetur in regula priuilegium.
de reg.iur.lib.vj.in mercu.do.Cardin.tenet hic
contrarium quia exprimebatur etiam hic nomē
appellatiuum.Item quia dicendo contrarium
protestatio fuisset hic superflua:quod non est di
cendum in principe.arg.xix.dist.si romanorum.
Ego dico primum dictum verius alia ratiōe ꝙ̄
moueatur Io.an.⁊ primo qr ad cōsyderandum
an sit cōtemplata dignitas an persona debemus
prius recurrere ad cōiecturas ꝙ̄ ad exꝓssionē no-
minis proprij vel appellatiui.hoc probatur in.c.
requisisti.de test.no.idem Io.and.in regula pri-
uilegiū in mercu.vnde si ex coniecturis videtur
contemplata persona presumitur dispositio per-
sonalis:etiā si solum nomē appellatiuum fuisset
expressum:vt leg.⁊ no.in.d.c.requisisti.sꝫ ex ver-
bis huius commissionis apparet satis personaꝫ
⁊ non dignitatem fuisse contemplatam.vt patet
ex illis verbis qr ex transacta in te vita ⁊c.que ver
ba conueniūt non dignitati sed persone.Ex quo
infero quod etiam si solum nomen appellatiuuꝫ
fuisset hic expressum nihilominus cōmissio fuis-
set personalis.Secūdo moueor quia vt patet in
suprascriptione fuit expressum vtrunqꝫ nomen
sed proprium per prius:vnde posito qꝺ omnes
coniecture cessarent:⁊ sic res esset dubia:tamen
ex quo nomen proprium fuit primo expressum ⁊
persona erat nota scribēti:videtur persona ⁊ nō
dignitas cōtemplata:vt optime probatur in.l.si
communis seruus.ff.de stip.ser.iuncta.l.qui ha-
bet.ff.de tute.vult glossa.in.l.cum ita datur liber
tas.§.fin.ff.de condi.⁊ demon.⁊ de materia vide
in.c.quoniam abbas.de offi.deleg.¶ Uenio ad
glo.⁊ quero de quibus mandatis celestib⁹ loqui
tur hic papa:respōdet glo.j.quod de illo alter al-
terius.Sed ego non credo glo.verū dicere:quia
illud non refert̄ ad iniungentē on⁹ sed ad eū qui
debet onus alteri⁹ subire:papa aūt hic loquitur
de se:quare arbitror ꝙ papa loquit̄ hic de man-
datis celestibus sibi tanꝙ̄ vicario factis circa pa
scendū populum dei.nā efficaci⁹ adimplet assu-
mēdo multos ad hoc ministeriū.iuxta illō euāg.
messis quidē multa:operarij autē pauci.rogate
ergo dn̄m messis vt mittat operarios ī messeꝫ suā.
xxj.di.§.j.¶ Scda gl.colligit arg.de officijs par-
tiendis:vt officia cōmittātur singulis personis.
¶ Op.in 2riū de multis iurib⁹ sꝫ expedias hūc
2 arti.vt dixi in.c.ex literis.de proba.¶ †Gl.iij.q̄-
rit ex quo legatus gerit vices pape nūqd pōt ex-
tēdere manū ad oia q̄ pōt papa:rn̄.glo.qꝺ nō qr
nō pōt attētare ea q̄ papa ī signū vl̄is dn̄ij sibi re-
seruauit:vt in.c.qꝺ trāslationē.de offi.le.⁊ sic sen-
tit glos.qꝺ reliqua non seruata possit legatus at
tentare:quod clarius tenet glo.in.d.c.qꝺ trans-
lationem.quod dictū ego non puto verū:qr nul-
lo iure probatur:imo potius probatur contra-
rium in.d.c.dilectus.el.j.de prebendis.vbi patet
quod non potest dare ius ad vacatura beneficia.
c Et colligit ibi glo.qꝺ contra concilium[c] gn̄ale le

Sebastia.Sapi.
a ¶ De p̄iudicio.vi
de Abb.i.c.ī cau-
sis.col.ij.⁊ i.c.qr
ꝓpter.in p̄n.col.
vj.s.de elec.⁊ i.c.
ij.vbi limitat hoc
j.de his q̄ fiunt a
p̄la.sine cōsen.ca.
and.de iser.in.c.j.
q.mo.feud.amit.
in vsi.feu.Gemi.
in.c.sicut.post gl.
iij.de elec.in.vj.

Sebasti.Sapia.
b ¶ Uices pape.vi
de ro.ī cōsi.cxxxj.
ici.bart.ī.l.si fili⁹.
cū allegatis.p Fe
lin.hic.⁊ p Deci.
in.c.sane.in.j.no.
s.de of.deleg.⁊ p
Fel.in.c.cū olim.
ij.s.de offi.deleg.

c ¶ Cōcilium.ad-
de qn̄ possit.ro.
consi.cccxxv.

gatus non dispensat.ad idem vide glo.in.c.fi.de hereti.lib.vj.que dicit legatum non posse cōmittere causam tractandam simpliciter ꝛ de plano sine strepitu ꝛc.qꝛ esset tollere ius sup̄ioris ꝛ idē Spec.quod non potest in tit.de leg.§.superest.ver.sed nūquid pōt cognoscere.ꝛ alibi dicit idē Spec.ꝙ nō potest legatus supplere defectū cōmissum in cōtractibus vel in iudicijs:vt ipse notat in tit.de leg.§.nunc ostendendū.versi.xliiij.ꝛ in eo.ver.legatus.ponit vnū dictū generalius ꝛ notabilius:dicēs legatū nō posse omnia que sibi sedes apostolica specialiter non reseruauit si illa sunt ardua:sed sunt ad papā referenda.facit gl.no.in.c.sicut.de sen.excō.ꝛ vide ad hoc qđ latius dicam in.c.fi.de confir.vti.vel inuti.

1 ☞ Testis deponēs de facto vicini:ꝛ in causa sciētie dixit quia vicinus probat.
2 Qui dicantur vicini.
3 Allegans ignorantiā contra p̄sumptionē scientie ob vicinitatem:an admittatur.

QUosdam. Ex vicinitate p̄sumit̄ notitia facti loci vicini.h.d.Et ponit casuz Ab.quod forte isti quibus scribitur petebant prebendas ibi:ꝛ erāt ibi vicini quos papa voluit exaudire cū terra ipsa satis oppressa esset a tartaris ꝙ ipsi vicini melius scire debebant ratione vicinitatis.¶ Casus literalis.Hoc capitulum ꝛ duo sequentia per se patent.Berū.¶ No.primo duo quibus patria vastatur.mortalitate scꝫ ꝛ languore.¶ No.secūdo qđ tanto quis subtilius presumitur scire factū alterius quanto vicinior est.¶ † No.qđ qs p̄sumit̄ scire factum vicini sui.[a] ex quo infertur qđ si testis deponens de facto vicini interrogatus de causa scientie respōdet qꝛ sum vicinus[b] probat:qꝛ cōcludit presumptiue presumptione iuris.de quo Bar.in.l.j.ff.si cer.pe.¶ † Not.ꝙ dicuntur vicini hi qui sunt de diuersa patria non multum abinuicem distātes ex quo puto limitandum dictum Bart.ꝛ aliorū in.l.si tertius vicinus.ff.de aqua plu.arcē.vbi dicit quod ille dicitur vicin⁹ qui alta voce clamando potest audiri.nam debet intelligi quādo tractatur de vicinis eiusdē loci:ꝛ potest dici vicinus a vico qꝛ sunt eiusdē vicinie seu strate.sec⁹ vbi tractatur de vicinitate respectu locorum.nam tunc possunt dici vicini si nō multum eorū loca distāt abinuicem:vt hic ꝛ in.c.sed ꝛ cōtinuo.de pe.di.j.¶ † Glos.j.querit an contra hanc presumptionē admittatur dicens ꝛ allegans ignorantiā.respōdet quod de facili non admittit̄.allegat iura.ego dicerem quod aut factum est notum in loco ꝛ p̄sumitur illius habere notitiam nec de facili audiretur probando contrarium.ꝛ hoc casu loquunt̄ iura alleg.in glo.puto tū ꝙ vbi non agit̄ de graui p̄iudicio admitteretur volens ꝓbare ignorantiam per propriū iuramentum.vide ad hoc glo.in.c.ꝓposuisti.xxxij.dis.ꝛ qđ no.in.c.ij.de consti.Aut factū vicini nō est notū in loco:ꝛ aut iste tenebatur ex officio suo inuestigare ꝛ p̄sumit̄ scientia.ad hoc.c.inotuit.ꝛ qđ ibi no.de elec.Aut nō tenebat̄ indagare ex officio ꝛ creditur ibi ignorātiam alleganti.arg.in reg.presumitur ignorantia.de reg.iu.lib.vj.In glo.fi.de hac materia dicit vt plene dictū fuit in.c.pe.de iur.cal.ꝛ vide gl.in c.ij.de testi.lib.vj.ꝛ in.l.ij.C.de iura.calum.

☞ Uerbū pōt:nō semper importat necessitatem:licet precedat negatiua.
2 Quid sit presumptio iuris tm̄:ꝛ iuris:ꝛ de iure:ꝛ quomodo cognoscatur:ꝛ quid sit opinio.
3 Que dicatur presumptio hominis:que an ꝓbet iudex arbitrabitur:ꝛ si male appelletur.

QUāto ꝛ infra. Presumit̄ factū notū vicino loco qđ est notū in remoto.h.d.Et pone casum literalē ꝺm Joan.Forte enim papa reprehendit episcopum de negligentia circa correctionem delicti subditi sui cuius clamor ad ipsum papam peruenerat.ꝛ quia episcopus allegabat in hoc ignorantiam papa sibi rescripsit vt hic habetur.¶ No.primo argu.a maiori.de quo de electio.cum in cunctis.¶ † Oppo.contra text.in eo quod dicit non potuit non peruenisse ad istos qui erant in loco vicino ex quo peruenit ad papā qui erat in loco remotiori.nam sepe videmus oppositū qđ multi de loco remotiori sciūt qđ pleriqꝫ viciniores ignorāt.Metu cōtrarij gl.j.exponit nō potuit:id est presumitur non potuisse.admittitur tamē probatio in contrarium sicut contra aliam iuris presumptionē.ita dicit hic no.gl.in sui prin.ex qua iuncto tex.no.quod verbum pōt:non semper importat necessitatē licet precedat negatiua:cuius cōtrarium dicit gl.in reg.j.de reg.iu.li.vj.sed dic illud ꝓcedere nisi resultaret absonus intellectus tūc enim importat presumptionem vt hic quod diligēter not.quia facit ad cōmunē vsum loquēdi ad dictū testis.¶ Contra predicta gl.opp.de ca.si qui clericoruz.xj.q.j.vbi videtur probari qđ contra presumptionem iuris non admittit̄ ꝓbatio in contrarium ꝛ non soluit.Joan.andr.dicit quod ibi soluitur.forte hoc dicit quia glo.ibi dicit quosdā dixisse qđ ibi est presumptio iuris cōtra quam non admittitur probatio quasi illa p̄sumptio sit iuris ꝛ de iure.ego dico quod ille tex.non repellit probationem cōtrariam sed excusationem partis contra veram probationem.sicut in simili fit.in.c.ad nostram.de prob.¶ Ultimo glo.querit an presumptio sufficiat ad cōdemnationem.Et respondet distinguendo tres species presumptionis.nā quedā est temeraria ꝛ hec repellitur.quedam probabilis:ꝛ hec inducit quandoqꝫ expurgationem:quedam violenta:ꝛ hec inducit quādoqꝫ sufficiētem probationem ad sententiam.¶ Et aduerte qꝛ glo.non declarat tibi quando sufficiat ad purgationem indicendam:vel ad sententiam.nec declarat quādo probabilis dicatur ꝛ quando temeraria vel violenta.Jo.an.etiam transit ponendo solum quedam dicta Inno.in.c.quia verisimile.j.eo.titu.vbi vltra ea que dicuntur hic dicit quod est presumptio iuris ꝛ de iure que nō admittit probationem in ꝯriū.Item iuris tātum cui statur donec contrariū sit probatum.Probabilis vero quandoqꝫ inducit[c] semiplenam probationem.de sen.excom.inquisitioni.de restitu.spo.solicite.quandoqꝫ sufficit ad purgationem inducendā.ij.q.v.presbyter si.ꝛ.j.de purg.c.si quis de gradu.Quandoqꝫ requirit probationem contra se.ff.quod met.cau.non est verisimile.Quandoqꝫ nullā probationem cōtra se admittit nisi fama vel alia circunstantia sit cōtra ipsam:vt in prealleg.c.qꝛ.Quādoqꝫ refundit probationem in reum.C.de proba.siue.ꝛ de hoc j.vt eccle.bene.c.vno.Quandoqꝫ secum adducit sentētiā.j.eo.illud.ꝛ.c.literas.s.eo.afferte.Idez in effectu.d.Ant.hoc idē qđ gl.hic no.gl.i.c.primo semper.ij.q.j.ꝛ.c.oues.vj.q.j.ꝛ i.c.dixit.xxxij.q.j.ibi tamen glos.vtitur verbo suspicio.ꝛ sic videt̄ velle qđ idem sit presumptio ꝛ suspicio.Specu.latius attingit.eo.titu.§.ij.a prin.vsqꝫ ad finē dicens inter cetera qđ licet communiter assignentur tres p̄sumptionū species:vt hic ꝑ glo.ipse tū addit quartam videlicet necessariā ꝛ appellat illā necessariam que nō admittit⁹ ꝓbationē in cōtrarium que magistraliter appellat̄ presumptio iuris ꝛ de iure.ꝛ sic ponit quatuor species presumptionis scꝫ temerariā:probabilē:violētā ꝛ necessariam.¶ † Ego aūt ne laboremus in incerto latius ꝛ clarius attingendo materiam dico quod multa reperiuntur vocabula de hac materia[c].vt indicium.l.indicia.C.de rei ven.ꝛ dixi in.c.tertio loco.de ꝓba.ar.vt in.c.forus.de ver.si.Suspicio vt in.c.primo semper.ij.q.j.ꝛ i.c.dixit.xxxij.q.j.ꝛ l.absentē.ff.de pe.Opinio vt colligitur.in.l.iij.§.eiusdē.ff.de test.ꝑ bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiu.Presumptio temeraria.de sen.exc.inqsitioni.Presumptio nō modica:vt in.c.sup eo.de testi.Presumptio probabilis vt in.d.c.inquisitioni.Presumptio vehemēs:vt i.c.lr̄as.j.eo.Presumptio violenta:vt hic in gl.q̄ idē est qđ vehemens:vt in.c.

Sebastia. Sapi.

a ¶ Uicini sui.Uide late ꝑ Fe.in.c.literis.j.eo.ꝛ vide Bal.in.l.is pōt.co.v.ꝰ.nūc videamus.ff.de acq.here.vbi vult ꝙ vicini non p̄sumātur scire facta viciniorū nisi prius constet ꝙ erat fama ī vicinia.qđ dictū seq̄t̄ ibi are.ꝛ multū cōmēdat sꝫ reprobat ibidē do.Alex.ꝛ.d.Jas.sꝫ dictū bart.saluat Soc.in.l.j.co.vj.ff.si cer.pe.

b ¶ Uicinis.Hinc dixit ang.ī.§.hic nobis.ī aut̄.de here.ꝛ fal.i.j.col.qđ paupertas ꝛ diuitie melius ꝓbant̄ per vicinos q̄ ꝑ alios vt ponit gl.in.l.ij.C.qū si.vel pri.ꝑ quā glo.dicūt doc.ꝙ si testis interrogat̄ an ti.ti⁹ sit paup.ꝛ rn̄dit qđ sic.interrogatus qūo scit:dicit qđ ē su⁹ vicin⁹ ꝙ rō sua ꝯcludit ꝛ ꝓbat pauptatē vel diuitias.alle.ēt bart.ita tenere ī.d.l.j.ff.si cer.pe.¶ Adđ qualiter ꝓbet̄ paupertas pulchre ro.ꝯs.cc.xlv.ꝛ allegāti paupertatē icūbit on⁹ ꝓbādi:vt ꝑ eūdē consi.clxiij.

Anton. Francis.

¶ De vicino an p̄sumat̄ scire fctā vicini ꝛ maxīe circa habilitatē vel bonitatē pauptatē vel diuitias dicas qđ sic vt dixit Ang.ī aut̄.đ test.ī.§.j.ī fi.ꝛ itellige ꝙ hoc nō scit vicinus ꝑ veritatē ex sensib⁹ corpis sꝫ ꝑ famā ꝛ vehemētē opinionē ꝺꝫ.d.alex.ī.l.j.in.x.col.ff.si cer.pe.ꝛ id dixit bal.ī.l.j.ī.§.cū igit̄.ī.vj.co.C.de iu.deli.ꝙ adeo p̄sumunt̄ vicini cognoscere vicinos ꝛ scire eorū facta.vt sufficiat qđ notarius ꝯficiēs instr̄m apponat testes vicinos dicēs partib⁹ vicinis ꝛ vide bal.ī.l.cōuēticulā.ī.ij.col.C.đ epi.ꝛ cle.vbi dicit ꝙ est sufficiēs rō dicer̄ scio qꝛ vicin⁹ sum.ēt dixit ang.ī loco ħ alle.ꝛ adđ ꝙ testis deponēs de hoīs bonitate vł malitia đꝫ redder̄ sufficiētē rōnem si dicat scio ꝙ est bon⁹ vł malus qꝛ pluries expt⁹ suꝫ:ad qđ vide Ang.ī aut̄.de mona.in.§.j.ī vꝰ.ꝛ hoc facit ad qōnē.ꝛ in aut̄.de san.epi.in p̄n.ꝛ ī §.si qs.tū aduerte ꝙ non sufficerēt duo testes ita deponētes sꝫ regrerēt̄ plr̄es ꝺm ang.in aut̄.qūo opor.epi.ī.§.quāta igitur.ꝛ qūo ꝓbet̄ pauptas ꝛ cui incūbat talis ꝓbatio vite tal̄ ꝑ ro.ꝛ Lāfr.oria.post eū i.l.si cōstāte.in prin.ff.sol.ma.

c ¶ Materia.No.de multiplici gn̄e p̄sumptionū ꝛ de indicijs.vide do.Ant.ī.c.iij.loco.de ꝓba.Et đ multiplici gn̄e p̄sumptionū.viđ ꝑ pe.de an.in re.semel malus.li.vj.bar.ī.l.admonēdi.ī.ij.char.ff.de iureiu.ꝛ.d.Ant.i.c.fi.in vj.in.vij.col.j.de iureiu.ꝛ per Archi.ī.c.oēs.vj.q.j.ibi vide vbi ponit bonū dictū ꝙ retuli post.d.an.i.c.fi.in.x.col.j.de iureiur.ꝛ de ꝓba.ex p̄sumptiōib⁹.vide pulchra verba per Bar.in.l.neqꝫ natales.C.đ ꝓba.ꝛ de qualitate presumptiōis fictionū.viđ bal.in.l.nō ignorat.in.j.ꝛ.ij.co.C.qui accu.nō pos.Idē de multiplici gn̄e presumptionum vide ꝑ san.Tho.i.iiij.sen.dis.v.q.iiij.ar.v.vltra medium vbi dicit ꝙ

vt in.c.cum contumacia.de hereti.li.vj.⁊.d.c.literas.sed ignoram⁹.qñ dicitur probabilis vel violenta ⁊c.Ego prius attingam p̃sumptionē iuris.secundo hominis.¶ Circa primum aduertendū est qđ ius dispo nit aliquid statuēdo sup certo qđ tamē in se non est verū:illa appellaṫ fictio:exemplum in.l.vna.C.de rei vxo.act.vbi ius fingit mulierē dotē sibi fuisse stipulatā q̃ in veritate nō fuit stipulata.⁊ hoc facit ius.Qñq₃ in fauorem alicuius ⁊ de hoc ibi in gl.⁊ per doc.in.c.is q.de spō.Qñq₃ ius presumit super incerto ex aliqb⁹ cōiecturis.⁊ hoc dupliciter.Qñq₃ enim ius presumit intantū ꝙ super illa p̃sumptiōe statuit aliquid ac si verissimum esset qđ presumit.exemplū in.c.is qui.de spon.vbi dicitur ꝙ si quis cognouit carnaliter sponsam de futuro p̃sumitur qđ secū tūc voluerit contrahere matrimoniū per verba de p̃senti:nec admittiṫ ꝓbatio[a] in cōtrarium.⁊ ista appellatur magistraliter p̃sumptio iuris ⁊ de iure.vnde scias ꝙ ista non sunt vocabula iuris s₃ magistralia:vt.s̃.sentit Spe.vbi.s̃.⁊ gl.in.c.ferrum.l.dist.⁊ vt plurimu₃ qñ ius inducit hāc presumptionē exprimitur ꝙ non admittatur ꝓbatio in cōtrariū.sed idē dic tu quādo hoc non exprimit dūmodo super sua presumptione statuat.ꝓbatur in auṫ.sed iam necesse.C.de dona.ante nup.iunctis doc.dictis ibi.⁊ gl.ordi.in corpore vnde illa auṫ.sumiṫ.Qñq₃ ius p̃sumit aliquid,sed super sua presumptionē non firmat intātum pedes vt super illa certū quid statuat:⁊ illa appellatur simpliciter p̃sumptio iuris.⁊ cōtra eam semper admittitur probatio in cōtrarium vt dicit gl.⁊ bene in.d.c.ferrum.no.in.d.c.is qui.Qñq₃ tamē ius exigit strictiorē ꝓbationē vno casu q̃ alio:vt in.c.q₂ verisimile.j.e.⁊.c.sup hoc.de renū.⁊ in.l.non est verisimile.ff.quod met.cau.Quādoq₃ vero nō presumit intantum vt requirat probationem in cōtrarium.sed solū exigit vt indicatur purgatio.ij.q.v.presbyter si.⁊ in.c.ij.de pur.c.⁊ in hoc nō pōt dari certa doctrina sed serua legem ꝯm qđ disponit:ar.in.l.ꝓspexit.ff.qui ⁊ a qui.⁊.vj.q.iij.scriptum est in lege.¶ † Uenio nūc ad scđm scil₃ presumptionē hominis.⁊ appello presumptionē hominis qñ iudex ex aliquibus coniecturis aliquid pro vel contra aliquē seu in aliqua causa p̃sumit vbi ius specifice aliquid nō p̃sumit.pone exemplū in.c.afferte.s̃.eo.iiij.q.iij.si testes.⁊ in.l.iij.ff.de test.vbi diciṫ ꝙ iudex d₃ sui animi motū informare ex argumētis ⁊ testimonijs q̃ rei aptiora esse cōperit ⁊c.facit.c.causam.de re iud.⁊ melius.c.in presentia.de renun.Cum enī iudex nō possit perduci ad verā scientiā facti p aliquē sensu₃ corporeū nisi factum esset notoriū ꝑmanēs.oportet ꝙ adducaṫ ad firmā credulitatem ex p̃sumptionibus q̃ quidē p̃sumptiōes causanṫ ex multis cōiecturis ⁊ ex dictis testiū.nā iudici nō cōstat.vt testes verum dicant:⁊ maxime qñ sunt cōtrarij:sed ex multis argumētis ⁊ coniecturis hoc p̃sumit.ideo dicit lex qđ animi sui motū iudex īformare debet ex argumētis ⁊ testimonijs que rei aptiora esse cōperit ⁊ vero proximiora:nec enim ad multitudinē respici op₃ sed ad sincerā testimoniorū fidē ⁊ testimonia quib⁹ poti⁹ lux veritatis assistit.⁊ hec habenṫ in.d.c.si testes.iiij.q.iij.⁊.d.l.iij.ff.de test.⁊ alibi dicit gl.iūcto tex.ꝙ si testis cito respōdet est presumptio ꝙ sit mēdax.si vero est morosus presumitur dubitare:vt habeṫ.v.q.v.§.sed aliud.⁊ Inno.in.c.quoniā cōtra.de ꝓba.dicit ꝙ si iudex perpendit testē vacillare non debet sequi dictū suū.⁊ iuriscōsultus in.d.l.iij.dicit iudici.tu magis scire potes quāta fides sit testib⁹ adhibēda.q.d.ꝙ super hoc nō potest dari certa doctrina:sed ex varijs cōiecturis iudex presumit ꝓ vel cōtra testes.nā p̃sumptio nō est aliud q̃ quedam suspicio q̃ causaṫ in aīo iudicis vel cuiuscūq₃ ex varijs coniecturis vel argumētis seu indicijs.⁊ ꝯm qđ coniecture vel argumenta vel indicia vrgent causatur firmatur vel augmentatur illa suspicio.Si enī indicia seu argumenta essent temeraria:vt puta qđ fuit visus clericus loq cū muliere nulla alia cōiectura existēte vis p̃sumere adulteriū tertium[b]:certe male presumis.nō enī ex hoc debet causari aliqua sinistra suspicio.ad hoc quod nota.xj.q.iij.absit.⁊ si de facto causareṫ illa est suspicio seu p̃sumptio temeraria.de quo in.d.c.inquisitiōi.Si vero coniecture aliquatenus vrgent:puta quod fuit visus sepe secum in secreto loqui ⁊ cōfabulari ⁊ vterq₃ est iuuenis:tūc causabiṫ suspicio seu presumptio probabilis.arg.lxxxi.distin.clericus solus.non tamen ducit iudicem ad credulitatem vt eum propter hoc solū de crimine adulterij condemnet sed procedet vt habetur in.c.ij.de coha.cle.Item possent esse alie coniecture magis vrgentes ita qđ causarent suspicionem seu presumptionē magis vehemētem:⁊ tunc procederet ad magis grauia:puta ad purgationem inducendam.Quandoq₃ etiam ad suspensionē a beneficio ⁊ officio donec se purgauerit:vt in capi.inter.de pur.cano.⁊ quod no.Joan.an.in capitu.primo de accu.lib.vj.Quandoq₃ coniecture sunt strictissime ⁊ vrgētissime:ita vt vix ipse re⁹ audeat diffiteri delictum:⁊ tunc causatur tanta presumptio quod adducit iudicē ad credulitatem ⁊ fertur sententia cōtra eum de ipso delicto ad hoc.c.preterea.de testi.ca.afferte.s̃.eodem.⁊ bo.text.in.l.sciant cuncti.C.de proba.canonizata.ij.q.viij.sciant.vide bona exempla per Joan.an.in Specu.in addi.titu.de proba.§.videndum.versicu.xiij.dixi plenius in d.c.tertio loco.vbi vide.Ex quib⁹ cōclude ꝙ nō pōt dari certa doctrina qñ p̃sumptio sufficiat ad sentētiam:quādo ad semiplenam ꝓbationem:qñ ad indicium seu torturam:quando ad purgationem indicendam:quando ad suspensionē beneficij ⁊ officij vel similes effectus:sed iudex ex suo bono ⁊ equo iudicio ex varijs coniecturis arbitrabiṫ hoc vt in iuribus superius alleg.⁊ si male arbitrabitur corrigetur factum per iudicem appellatiōis:iuxta no.in capi.preterea.precalleg.⁊ per Innoc.in dicto capitulo quoniam contra.Ex his etiam concludo non curandum qualiter appelletur suspicio vel presumptio:an scilicet vehemēs an ꝓbabilis an violenta an necessaria ⁊c.q₂ hec sunt potius vocabula magistralia quam iuris.assumunt enim sibi nomen secundum ipsarum potētiam.Nam appellatur violentia illa que sufficit ad sententiam:quia quasi violenter trahit iudicem ad credulitatem.Uehemens dicitur quia in tantum vrget quod vehemēter facit iudicem suspicari contra reum.j.eodem.literas.Probabilis quasi proba seu recta.id est iuste causata ⁊ nō temere.vel quia reddit factum verisimile:non tamen ita violenter vt sufficiat ad sentētiam.vide ad hoc bo.gloss.in capitu.insinuatum.in fine.de simo.Sed vt dixi.s̃.non cures tu de his nominibus siue vocabulis.imponas enim quod nomen vis:sed consydera qualitates ⁊ potentias ⁊ circunstantias coniecturarū ⁊ secundum illas iudicetur affectus.ideo dicit Innocen.in cap.quia.j.eo.in fi.quod quidam appellant violentas p̃sumptiones quas alij dicunt probabiles.sed in hoc non est vis nisi in verbo secundum eum.⁊ disputatio de vocabulis est pertinacibus relinquēda:vt ibi no.Innocen.⁊ glo.super rubri.infortiati.q.d.quod non est fiēda vis qualiter nuncupetur non enim habemus iura que dicūt que coniecture inducunt presumptionem violentā ⁊ que probabilem:⁊ que vehementem:nec quid opereṫ vehemens quid probabilis.nam varij effectus causantur ꝯm quod coniecture vrgent:vt colligiṫ ex iuribus superius alle.quinimo gl.⁊ doc.non ponunt vehementem presumptionē ꝓ specie distincta vt in hac glo.⁊ in alijs superius allegatis:q₂ forte comprehendere eam voluit sub violenta.vt sentiunt doc.j.e.literas.Sed nos videmus ꝙ vehemens non semper sufficiat ad cōdemnationē vt patet in.c.inter.de purga.cano.⁊ in.c.cum cōtumacia.de hereti.li.vj.j.cod.literas.ergo theorica illa nō est bona:⁊ sic essent quinq₃ species:nec propterea potes ex iure colligere quid opereṫ vehemens suspicio.ergo dic quod fere infinite sunt species p̃sumptionis sicut sunt cōiecture.ex quibus ipse presumptiones insurgunt.¶ Ex superius dictis ⁊ his que dixi in.c.afferte.s̃.e.⁊.c.tertio loco.de proba.potest capi satis sufficiens doctrina circa materiam istam.Et scias quod presumptio quandoq₃ sumitur ex facto de presenti:quandoq₃ ex facto de preterito:⁊ vtriusq₃ temporis tripliciter.nam ex presenti circa presens:item circa preteritum:⁊ circa futurum.Item ex facto de preterito presumitur qñq₃ circa p̃terita:qñq₃ circa p̃sentia:qñq₃ circa futura:de quo vide glos.cum iuribus in ea alleg.j.eo.⁊.c.seq.⁊ in.c.cū per bellicā.xxxiij.q.ij.⁊.c.peruenit.xviij.di.⁊.c.multis.xliij.dist.

1 ☞ Triplex p̃sumptio oritur ex facto de p̃senti:⁊ triplex ex facto de futuro.

2 Quidam fuit minatus percutere aliquem:⁊ ille reperitur percussus ⁊ ignoratur a quo:an presumatur quod fuerit ille qui minatus est.

SCribam. Breue est ⁊ in effectu intendit qđ ex p̃teritis presumiṫ circa futura.⁊ pone casum literalem vt dixi in precedentibus capitulis.¶ Nota primo qđ diu negligens in preterito presumitur quod erit negligēs in futuris.Ex hoc dicit Gofre.quod qui negligenter studuit in iure canonico presumitur quod studebit negligenter in iure ciuili:⁊ econuerso.¶ Secundo nota quod prelatus non tenetur assidue monere peruersum ⁊ negligentem ex quo vehementer presumit se non profecturum.debet eni₃ tūc tacere ne mittat margaritas inter porcos.vide ad hoc bo.tex.in.c.quādo.xj.q.iij.⁊ in.c.ephesij.xliij.di.¶ Tertio no.ibi:apparet.iuncta gl.fi.quod id qđ presumiṫ pōt dici apparere.ad idem

triplex est p̃sumptio violenta ad cui⁹ cōtrariū non admittiṫ ꝓbatio sicut si inueniaṫ sol⁹ cū sola nud⁹ cū nuda ī lecto in secreto loco ⁊ tpe apto ad ꝯmistionē.alia est p̃sumptio ꝓbabilis sicut si inueniaṫ solus cū sola loq̃ns ī locis suspectis.
Sebastia. Sapi.

a ¶ Probatio.qđ ꝯtra p̃sumptionē iuris ⁊ de iure nō admittaṫ ꝓbatio ī ꝯtrariū fallit qnq₃ modis vt h̃ Feli.vltra eū adde qđ fallit qñ presumptio iuris ⁊ de iure esset ꝯ ꝑsonā legalissimā ⁊ fidedignā q₂ talis ꝑsona p̃t ꝓbare ꝯtrariū.ita singulariter dixit.d.Anto.ī.c.vidua.j.de regu.sequitur marsil.in.l.j.§.si qs vltro.col.iiij.ver.ꝓ quibus facit.ff.d questio.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Adulterium.Uide tñ Abb.in c.estote.d reg.iu.vbi vř reprobare glos.in.d.c.absit.xj.q.iij.dū vult ꝙ cleric⁹ si visus est cū muliere ⁊ amplexus fuerit p̃sumiṫ amplecti bñdicēdi cā.vide ange.are.ī trac.maleficiorū.in versi.che me hai adulterato la mia dona.⁊ Frā.brun⁹ ī trac.de malefi.in tit.de indicijs.§.species.vbi dicūt ꝙ a tali bñdictione liberet nos domin⁹.vide Alex.in cōsil.cxxvij.ici.visa inquisitiōe.col.ij.in.iiij.volu.

a ꝯ Sebasti. Sapia. ¶ Minatus. An ex minis oriaꝛ ꝓsumptio ꝙ qs fuerit vulneratꝰ a minãte. vide plura allegata p Alex. in cõsi. xiiij. inci. põderatis. in. iij. vol. Fel. in. c. affert. col. fi. s. e. ⁊ Frã. brunũ in trac. maleficiorũ. col. xiij. ver. quero vlterius. ⁊ col. xvij. ver. itẽ licet ex minis.

b ¶ Ibi latius. Et idẽmet Panor. in. c. literas. in. j. col. j. e. ⁊ Cy. in. l. j. C. si qs impe. male. facit glos. ⁊ ibi clare Cy. in. l. metũ. C. qd me. cau. bal. ⁊ imo. ⁊ doc. in. l. fi. C. de here. insti. vbi dicũt qd si quis est minatꝰ alicui mortem si postea mortuꝰ reperiꝛ mine sũt sufficiẽs indicium vt possit minãs poni ad torturam si erat talis ꝙ soleret minas suas exequi: ⁊ vide p. d. j. c. sane. circa medium. ix. dist. An autez propter solas minas fuisset illi licitum minãtem ⁊ vulnerare ⁊ occidere. tãgit. d. Ant. in. c. olim. j. s. de resti. spol. in pe. col. Cy. in. l. j. C. vnde vi. Ang. de are. i. §. ius aũt gen. in. iiij. co. j fi. insti. de iu. na. gẽ. ⁊ ciui. vbi distinguũt ꝙ si erat talis q verisimiliter erat solitꝰ mãdare executioni minas sit licitũ. aľs secꝰ. de quo vide no. Bal. ⁊ Imo. limitãtes in. d. l. fi. ff. de here. insti. puto tñ qd ĩ hoc dici debeat meliꝰ in. l. j. ĩ fi. C. qñ lic. se sine iudic. vin. vbi dicit ꝙ qñ aliqs minatur mihi ⁊ est ĩ actu qñ est in actu licituz est mihi vulnerare vľ occidere: qꝛ nõ debeo expectare qd aliqs me vulneret vel occidat aľs ꝓpter solas minas si minans nõ est in actu non est licitum occidere. Anto. Francis. ¶ Circa hoc qd hic dicitꝛ d minis dicas ꝙ mine ꝓcedẽtes secuto delicto faciunt indicium cõtra minãtem: vt per Sali. post Cy. ⁊ docto. in. l. j. si quis impera. mal. hic alle. qd intellige cũ limitatiõe de qua hic si mine sunt illate ab eo qui cõsueuit minas exequi. ad quod vide Specu. in titu. de presump. in. §. ij. in ver. sed pone quod minatur. ⁊ ideo dicebat Bar. in. l. iij. ff. ex qui. cau. maior. quod si mine fiunt a tyrãno vel ab homine pestilentioso vel a persona verisimiliter timenda vel potente ⁊ consueta male facere tales mine inducunt iustum metũ ꝟm Bar. l. metum. ff. quod me. cau. adeo ꝙ potest minatus excipere cautionem a minante de nõ offendendo vt per Bal. ⁊ Ange. in. l. decernimus. C. de episcop. audien. ⁊ in. l. sed ⁊ si susceperit. in. §. j. ff. de iudi. ⁊ per Bart. in l. illicitas. §. ne potẽtiores. ff. de offic. presid. ⁊ in. l. famosi. ff. ad leg. iul. maie. ⁊ dum dicitur de minante mortem qd potest impune occidi. dicas illud verum in solito minas exequi vt. s. ⁊ in ipso actu minãdi ꝟm Bald. in. l. j. hic allegata. C. quãdo li. se sine iu. vin. secus autem siue mine fiãt ab his qui solẽt multa minari ⁊ pauca facere ꝟm Bar. in. l. hec aũt. ff. si cui plus ꝙ. per le. fal. ⁊ vide Ange. aret. in trac. malefi. in gl. in ver. verba iniuriosa. ⁊ tene mẽti dictũ Bald. in. l. j. de ser. fu. de quo meminit Alex. in l. j. C. de his quibus vt indig. vbi dicit qd mine faciũt presumi mãdatum. et ideo si quis minatꝰ fuerit de faciẽdo aliquẽ occidi ⁊ ille reperiaꝛ occisus non a minãte sed ab alio ꝓsumptio est qd fuerit occisus de mandato illiꝰ maxime quã do ille q occidit erat amicꝰ vel familiaris minantis: q̃ oĩa bñ not. vt scias practicare qñ casus accideret. vide Spec. in allegato tit. de proba. in. §. iij. in ver. sed pone.

c ¶ Quia verisimile. Adde Cepo. ꝑ istum textuz no. dicit Barto. in. l. cũ quid. ff. si certum pe. quod ad probãdum debitum sufficit qd testes viderint tradi pecuniã ꝙuis nihil dictum fuerit nec de mutuo nec de dõato vbi etiaz dicit de illo q dixit tolle hanc pecuniam an presumaꝛ dõare vel dare aĩo repetendi. de quo vid ple ne ⁊ pulchre p. d. ab. in. c. si cautio. in pe. char. s. ti. j. ¶ Adde Rom. consi. ccxc. ꝯ Sebastia. Sapi.

d ¶ Puto tñ. Idẽ tz do. Abb. ĩ. c. j. j. de cleri. nõ residẽtibus. vide petrũ de anch. in cõsi. ccclxxxix. inci. in casu premisso. Pe. de peru. in tract. permutationis. col. vij. ⁊ Rot. decisi. cxliij. in antiquis.

e ¶ Durioribꝰ. Opponẽs exceptionẽ nõ verisimilẽ grauaꝛ duriori onere probandi. ⁊ ad hoc vide do. Ant. in. c. si cautio. in pe. char. s. titu. j. ⁊ in. c. super hoc. in. xij. col. de renũ. sed imo quod sit repellẽdus p ea que scribit do. Ant. post Inn. in. c. post electionẽ. circa fi. de conces. preben. sed dic ꝙ est in arbitrio iudicis cõsyderare quãta ꝓsumptio cõtra excipientẽ sit: vt hic sentit. d. Ant. post Ho. ⁊ clariꝰ ĩ. d. c. sup hoc. ĩ. xiij. col.

bonus tex. s. c. proxi. ⁊ vide ad materiam qd ibi dixi. ¶ Glo. j. ponit duos intellectus ad tex. primus est melior. ⁊ pro eo facit. c. quãdo. ⁊. c. ephesijs. s. alle. ¶ Glo. ij. ponit triplicẽ ꝓsumptionez ex presenti ⁊ triplicẽ ex preterito. ⁊ ꝓ expeditione quero hic dicitur presumptio ex preterito circa futura nũquid alijs modis eliciaꝛ ꝓsumptio. ¶ Glo. respon. quod sic. nam presumptio quandoqz elicitur ex facto de pñti, quandoqz ex facto de preterito.

2 ¶ Primo casu tripliciter. nã quandoqz ex presenti circa presens pone exemplum. si quis de presenti est criminosus presumiꝛ ꝙ accusat non bono zelo ideo repelliꝛ. vj. q. j. qui crimẽ. ⁊ in. c. i. de accu. Quãdoqz presumitur ex presenti circa preterita. exẽplũ si mulier nupta allegans maritũ captũ ⁊ mortuum alteri nupserit si postmodũ audito de vita primi mariti non recedit incontinenti a secundo presumitur ꝙ causa incõtinentie trãsiuit ad secundas nuptias: vt in. c. cum per bellicã. xxxiiij. q. ij. Quandoqz ⁊ tertio presumitur ex presenti circa futura. exemplum si quis de presenti est negligens seu incõtinens presumitur ꝙ talis erit in futurum vt in. c. si quis diaconus. l. dist. ¶ Secundo casu principali inducitur presumptio etiam tripliciter. Quãdoqz enim ex preterito circa preteritũ. exẽplũ si incõtinẽter aliqua mulier dixit nõ presumitur quod fuerit maritata. xxviij. dist. qꝛ sunt culpe. Quãdoqz ⁊ secundo ex preterito presumitur circa presens vt si queritur de fama alicuiꝰ. nam presumiꝛ quis bonus vel malus ꝟm vitã de preterito. vt in. c. monachꝰ vero nouitiꝰ. lxxvij. dist. facit quod no. in. l. fin. de quest. Quãdoqz ⁊ tertio ex preterito presumiꝛ circa futurũ: vt hic. ⁊ no. hãc glo. ⁊ idẽ in effectu no. in. d. c. cum per bellicã. prealle. ⁊. c. peruenit. xviij. dist. ⁊. c. multis. xliiij. dist.

3 ¶ † Et faciunt hec ad questionem quidã fuit minatus[a] cuidã de percutiẽdo eum. demũ fuit ꝑcussus ⁊ nesciꝛ a quo: queritur an sit presumẽdum ꝙ fuerit ille qui minas intulit. ⁊ videtur quod sic: qꝛ ex ꝑterito presumiꝛ circa presens: vt patet ex predictis. dic qñ bene inducitur presumptio contra eum: nõ tamen sufficit ad condẽnationem: qꝛ in criminali debẽt esse probationes luce clariores. l. sciant cũcti. C. de ꝓba. canonizata. ij. q. viij. dicit tamen Specu. in ti. de ꝓsum. §. ij. circa fi. ꝙ talis presumptio sufficiet vt supponaꝛ torture. qd not. ⁊ vide ibi latius[b] et qd no. in. c. auditis. de in integ. resti. ⁊ in. c. auditis. de prescrip.

1 An sit presumendũ cõtra permutãtes beneficium tenue cum pingui.

2 Contra presumptiones admittitur probatio in contrarium: ⁊ debet esse clarissima: sed contra ꝓsumptionem iuris ⁊ de iure non.

3 Contra testes deponentes contra verisimile: an sit suspicio falsitatis.

c **Quia verisimile.**[c] Efficacior probatio requiritur ab illo q ꝓbare vult quod non est verisimile. Diuiditur. Nam primo ponit causam finalem. Secũdo prouisionem. Tertio prouisionis causam impulsiuam. secunda ibi: prouideas. tertia ibi: qm. ¶ Casus literalis. R. capellanus dicebat quod B. presbyter concesserat sibi personatum ecclesie sue: ⁊ ab eo vicarium ipsius ecclesie idem. B. receperat. ⁊ hoc dicebat se probaturũ. ⁊. R. molestabat eundem. B. significatum fuit domino pape. Super hoc scribit papa decano cassiensi dicens quod non est verisimile quod. B. personatum ecclesie concesserit dicto. R. ⁊ vicarium ipsius ecclesie recepit ab eodem. vnde mandat decano ne super hoc probationem recipiat nisi communis fama loci habeat hoc. vel nisi tales ꝑsone appareant de quibꝰ nõ sit verisimile quod debeant deierare: qꝛ sepe contingit quod testes corrupti inducanꝛ ad falsum testimoniũ proferendũ. Ber.

1 ¶ † No. j. istũ tex. cõtra permutantes beneficium tenue cum pingui. presumẽda enim est talis permutatio fraudulenta ⁊ simoniaca. cum nõ sit verisimile qd sine causa resignet quis beneficiũ pingue pro tenui. arg. hic ⁊ in. c. super hoc. de renun. facit quod leg: ⁊ no. in. c. ij. de renun. li. vj. puta tamẽ[d] quod hec sola ꝓsumptio nõ sufficiat ad sententiam proferendã: sed prestat legitimã causam indicendi purgationẽ seu aliter ꝓcedendi. argu. in. c. inter. de pur. c. sed si adessent alia adminicula poterit sñia ferri. exemplum permutauit quis beneficium pingue cũ nepote iuuene habente tenue. hic enim concurrit suspicio sanguinis vltra tenuitatẽ beneficij. ar. x. q. ij. §. nã hec vsus prestatio: maxime si alter erat senex. ⁊ h videꝛ velle Io. an. in. d. c. ij. de renun. lib. vj. licet contrariũ velit Ioan. de lig. in. c. j. de cle. non resi. sed primum puto verius ⁊ quia valet argu. a cõiter accidẽtibus vt. d. c. j. ⁊ cõmuniter videmus ꝙ ista fiũt in fraudem. hec puto vera nisi sit alia presumptio istam excludẽs: vt puta qui non poterat secure morari in beneficio pingui vel alia similis. arg. de renun. ad supplicationẽ. ⁊. vij. q. j. pastoralis.

2 ¶ Secundo no. ⁊ tene mẽti † ꝙ licet contra presumptionẽ iuris admittaꝛ probatio vt hic. ⁊ dictũ fuit. s. in c. ꝙto. tamen aggrauatur probans durioribus[e] probationibus qñ verisimilitudo est contra eũ. Unde scias ꝙ quãdoqz verisimilitudo est tanta quod non admittit probationem in contrarium vt in. c. filij. de he. li. vj. ⁊ hoc puto procedere vbi ius exprimit: sicut facit in. d. c. filij. vel sup illa presumptiõe statuit. vt dixi. §. eo ꝙto. aľs semp admittitur probatio in contrarium lz exigatur strictior. vt hic. Quandoqz verisimilitudo est maxima: ⁊ tunc non admittitur probatio in cõtrariũ nisi ꝓcedat prius aliqua cause cognitio: vt in. c. super hoc. de renun. Quandoqz est verisimilitudo magna non tamẽ maxima. ⁊ tunc ꝓcedat iste tex. vt admittaꝛ ꝓbatio: sz dz esse clarissima sicut in causa criminali: vt hic ⁊ in. l. non est verisimile. ff. quod metus causa. ⁊ hoc no. facit etiam quod legi. ⁊ no. in. c. solicite. de restitu. spolia.

3 ¶ † Nota quod contra testes deponentes cõtra verisimile est presumptio facilitatis. ⁊ sic non faciunt fidem nisi sint tales de quibus non est verisimile quod debeant deierare vel nisi habeãt aliquam presumptionem secũ: puta famã vel qd simile. ¶ Opp. ⁊ videꝛ qd alio respectu non valuerit hec permutatio: qꝛ nõ interuenit autoritas episcopi. j. de rerum permu. quesitum. cum simi. Sol. intelligendũ est ꝟm doc. quod hic autoritas etiã allegabaꝛ. sed non est verisimile quod hec intercessissent sed falso modo allegabantur.

☞ Sola cohabitatio maris ⁊ femine non inducit presumptionē in matrimonio.
Seruus in spiritualibus potest esse in iudicio.
Signum equiuocum ad plura non probat nec presumptionem facit pro altero tantum.
Delatio annuli in muliere est signum matrimonij.
Si maritus tenet vxorē extra lectū ⁊ mensam non tractat eā vt vxorē.
Solum instrumentum dotis vel donationis propter nuptias an ꝓbet matrimonium.
An fama vel cogitatio probent matrimonium carnale vel spirituale.
An fama cum actis proportionalibus probet matrimonium.
Si probetur per duos testes ꝙ vir iacuit cū vna muliere: ⁊ vir intendat conseruare possessionem iuris matrimonialis: ⁊ hoc intendat mulier: an per hoc probetur matrimonium.
Maritus pōt vēdicare vxorem adiecta cā de iure canonico ⁊ de iure diuino: ⁊ datur etiam ei officium iudicis ⁊ interdictum ⁊c.
Dominus constituens dotem vel donantē propter nuptias seruo vel ancille videtur ei conferre libertatem.
Si probatur ꝙ marit⁹ dederit annulū mulieri an p̄sumat̄ mr̄imoniū.
An si probat̄ tm̄ ꝙ mulier portat annulum presumatur matrimoniū.
Sola cohabitatio sufficit de iure ciuili ad probationem matrimonij.

ILlud quoqz. Per nominationē cohabitationē ⁊ famā probat̄ cōiugiū maxime si appareant instrumēta dotalia. ita summat Joā. and. que summatio iudicio meo oīno non colligitur ex isto tex. tum q2 in isto tex. nulla fit mētio de cohabitatiōe nec nominatiōe vltra instrumenta dotalia. tum q2 per dictionem maxime sentit Joā. an. ꝙ absqz instrumento dotali fuisset hic per alia posita in tex. probatum matrimoniū ideo magis inherendo litere summo sic. Per cohabitationē ⁊ diutinā famam de matrimonio ⁊ contractibus matrimonialibus ac alia adminicula probat̄ matrimoniū. h. d. Communis diuisio. secūda ibi verū. ¶ Casus literalis. ¶ Quedā mulier libera p. x. an. ⁊ vltra sciēter cohabitauit cuidā seruo tanq̄ legitimo viro; ⁊ ab eo fuit carnaliter cognita postmodū asserebat illū suū nō esse maritū: sed vir dicebat illā esse suā vxorē ostendēs publicū instrumentū in quo se cōiuges nominabāt: ⁊ per qđ ipsum donationē ꝓpter nuptias fecisse eidē apparet mulier asserebat instrumentū istud factū esse in fraudem vt dominus seruo suo fraudaret̄: insup ꝓduxit testes ꝙ ille pluries rogatus fuerat ab amicis ꝙ eā despōsaret: nec desponsasse nec desponsaturū seipsam firmiter asserebat. vir predictū instrumētū producebat ⁊ quosdā testes qui viderant eā annulos deferentē. ad hoc respondebat mulier ꝙ hoc faciebat ſm consuetudinem illarū que panes vēdūt. Judex super hoc consuluit papā ⁊ ipse respondet ꝙ in hmōi dubietate fama vicinie dz attēdi: ⁊ si fama loci habet qđ vir ipsam in lecto ⁊ in mēsa sicut vxorē tenuerit: cogēda est mulier vt eidē viro affectu adhereat coniugali p̄cipue si dictū instrumētū ab eo sit factū qui officiū suū fideliter adimpleuit. Ber. ¶ † Not. j. exp̄ssum in litera ꝙ sola cohabitatio maris ⁊ femine etiā diutina nō īducit p̄sumptionē mr̄imonij. ⁊ qđ pl⁹ est etiā si mascul⁹ sit seruus ⁊ femina libera nā p̄ria fronte videret̄ contrariū. cū nō videat̄ verisimile qđ libera velit cohabitare cū seruo preter affectū cōiugalē cū vix reperiatur aliqua que cū seruo velit etiā matrimonialiter cohabitare. j. de cōiu. ser. quasi per totū. sz rō decidēdi in contrariū est. q2 cū matrimoniū sit magnū sacramētū ⁊ maximi preiudicū nō dz iudicari ex leui p̄sumptione. arg. in. c. literas. j. eo. ⁊ in. c. licet ex quadam. s. de test. ⁊ de hoc aliqd. j. super gl. in ver. vxorē. ¶ † Secūdo no. casum in quo seruus pōt esse in iudicio nomine proprio ⁊ ꝑ iure proprio. s. causa petendi vxorē suā. in istis enim spiritualibus nō curatur dn̄ica potestas sicut nec patria. de iudi. si annū. li. vj. ⁊. c. j. ⁊ quod ibi no. de coniu. seruo. ⁊ de materia in. l. vix certis. ff. de iu. ⁊ in. c. nō est. j. de sponsa. ¶ Tertio no. ibi: vendicans. quod maritus[a] potest vendicare vxorē. ⁊ sic videt̄ qđ maritus habeat dn̄iū in vxorē cū rei ven. non cōpetat nisi ratione dominij. l. j. ⁊. l. in rem. ff. de rei vendicatio. ⁊ no. in c. examinata. de iu. Jn contrariū facit. l. si vxor. C. de condi. infer. vbi dicitur quod mulier est in potestate patris ⁊ nō mariti. ideo dic vt. j. lati⁹ dicam. ¶ No. hic apertissime qđ instrumentū donationis propter nuptias: licet in eo enuntietur matrimoniū non tamen per hoc ꝓbat matrimonium sine alijs adminiculis. de quo. j. latius dicam. ¶ Not. ibi: desponsasse nec desponsaturū ⁊c. quod licet voluntas semel fuerit posita ⁊ pluries repetita: tamen per varias probatiōes seu cōiecturas pōt probari mutata. ¶ † Nota ibi more illarū que panes ⁊c. quod presumptio surgēs ex signo tollitur si ꝓbatur illud signum equiuocū ad plura ex quo colligitur quod signū equiuocū ad plura nec ꝓbat nec precise presumptionē facit ꝓ altero tantū. facit. c. in presentia. de proba. Ex cōtrario vero signū ad certū quid restrictū probat vel saltē p̄sumptionē magnā facit de signato. facit. c. dilecto. de preben. ¶ † Jtē ex hoc et ex tex. no. quod delatio annuli in muliere alio nō probato est signum matrimonij. pro hoc. xxx. q. v. femine. vbi ponitur tex. quare vxori dat̄ annulus a marito ⁊ quare ponitur in quarto digito. ¶ Nota in vers. verum. quod in probatione matrimonij vbi vere probatiōes nō sunt pre ceteris attendēda est fama vicinie. ⁊ sic habes casum in quo fama plurimum valet. ¶ † Nota ibi in lecto[b] ⁊ in mensa ⁊c. duo signa ad presumendum matrimoniū inter virum ⁊ mulierem: vt quia vir teneat eam in lecto ⁊ in mensa vt vxorem. Ex quo infert do. Ant. quod si maritus tenet vxorem extra lectum suum ⁊ mensam nō tractat eā vt vxorem ⁊ posset vxor virum constringere vt eam in predictis et alijs tractet vt vxorē. qđ no. ⁊ ad hec adduco. c. ex parte. de spon. ⁊ quod no. in. c. ij. de coniu. lepro. ⁊ vide glos. in. c. manifestū. xxxiij. q. que vult vxorē nō posse inuito marito vouere vt iaceat de nocte cum camisia: quod non esset si vxor non teneretur secum iacere. ⁊ si tenetur vxor ergo ⁊ maritus cum quo ad carnale debitum non iudicentur ad imparia. in. c. gaudemus. de diuor. ⁊ facit descriptio matrimonij que sequitur in literas. ibi: indiuiduam vite consuetudinem retinens ⁊c. Nota ibi: seruiat affectu coniugali. quod vxor tenet̄ seruire marito. ⁊ alibi dicit textus quod est pene famula viri: vt in capi. hec imago. xxxiij. q. v. sed tu pondera literam que maleficat hoc seruitium: vt scilicet debeat seruire affectu coniugali: ⁊ sic non sumitur simpliciter. Ad que autē teneatur vxor: vide quod satis dixi in. c. literas. de restitutione spoliatorum. ¶ Anteq̄ gl. iuxta ordinem attingam expediam intellectum capituli. ¶ Quero igitur primo per que ꝓbatur hoc matrimoniū: cum fiat mētio de instrumento donationis propter nuptias in quo nominabāt se cōiuges. Jtē de delatione annuli. ⁊ papa respondet qđ in talibus fama vicinie magis debet attendi. ⁊ pondera verbum magis quasi sola fama non sufficiat. Solu. gl. nostra tāgit intellectum huius capituli in. v. locis. ¶ Primo in ver. nomināt. ⁊ in ver. donatiōnem. ⁊ in versi. si fama. ⁊ in ver. vxorem. ⁊ in versic. presertim. sed nullibi iudicio meo declarat perfecte intellectum huius capituli. nā in versi. nominant. solum dicit quod nominatio p̄sumptionem inducit sed nō probationem. in versicu. donationem. dicit quod instrumentum donationis propter nuptias inducebat p̄sumptionem sed non plene probabat: q2 non fuit factum super matrimonio per. l. neqz sine nuptijs. C. de nup. Jn versi. si fama. dicit quod fama per se plene non probat: sed cum alijs adminiculis seu p̄sumptionibus valet: quia que nō prosunt singula ⁊c. sed non exprimit qualia debent esse alia adminicula seu presumptiones. Jn ver. vxorem dicit qđ sola cohabitatio non ꝓbat matrimoniū. Jn versi. p̄sertim dicit qđ fama cum alijs sufficit hic etiam sine illo instrumēto: sed non dicit cum quibus alijs: forte habuit respectum ad cohabitationē ⁊ declarationē annuli. Alia eñ nō allegabantur preter instrumentū. Nominatio vero hic non probatur extra instrumentū. ⁊ videtur glossator magis in ista glo. q̄ in qualibet alia animū suum exprimere. sed certe si hunc intellectum habuit nō recte sensit. Primo q2 hec lec. nō ꝯgruit litere que licet ponat in fine ver. presertim. nō tamen per hoc intendit excludere totaliter probationem instrumenti sed innuit quod tunc maxime est attendendum si fuit confectum ab eo qui suum officium consueuit diligenter exercere. Jtē non videtur vera in se vt sola cohabitatio cū fama sufficiat. quia ex hoc sequeretur quod sola fama per se sufficeret. cum habitatio nihil probet. Jtem essent ꝓbationes nimis fragiles ad tantū negotium probandum ⁊ nullibi hoc probatur. imo vt dixi hec lectura in fin. innuit contrarium cum ponderat instrumentū. Et hoc quo ad primum intellectum quē sentit gl. sed eam saluādo posset dici quod ponderauit vltra famam cohabitationē diutinam: nominationem cōiugalem: delationem annuli. ⁊ hec satis videntur sufficere

a ¶ Maritus. Quomodo ⁊ quibus modis debeat quis vendicare vxorem suam. vide do. Abb. in. d. c. non est. de sponsa. Anto. Francis. ¶ Circa hoc an vxor possit vēdicari a viro. dicas qđ lz vxor nō sit in dn̄io neqz ī ꝑtāte viri nisi quo ad vsum ⁊ debitū carnis ⁊ maritaria seruitia ita qđ posset dici ꝙ directa rei vēdicatio nō possit dari q2 illa nō datur nisi dn̄o ꝯtra possessorē: vt ī. l. j. C. ď alie. iu. mu. cau. fac. ⁊ ī. c. examiata. ď iu. tm̄ potest vēdicari adiecta cā q2 vxor. de iure ca. sicut vēdicat pr̄ filiū ratiōe p̄rie ꝑtātis de iure romanorū. vt ī l. j. §. ꝑ hanc. ff. de rei vēdi. imo vxor fugiens a marito posset repeti interdicto de libe. ho. exhi. ſm Bal. ī. l. fin. C. de lib. exhi. adde tm̄ qđ si vxor fugit a viro etiā culpa mulieris pt petere sibi caueri a viro ď nō offendendo maxime si vir sit seruus ⁊ sit suspicio offensionis: vt ca. literas. de restit. spo. imo si iudex multū suspicaret̄ de offēdēdo: ita qđ videret nō posse prestare sufficientē cautionem a viro posset illā vl̄ recludere ī monasterio vel recondere apud aliquā honestā ꝑsonā. dicas tm̄ ꝙ nō obstante tali cautiōe p̄stita ꝑ virū posset ipse marit⁹ ēt castigare: vt in c. ex transmissa. et ibi plene ꝑ do. abba. de resti. spol. Sebastia. Sapi.

a ¶ Marit⁹. Vid de hoc Car. in. c. ex parte. in. vj. oppo. de restit. spol. Ray. ī summa. ď matri. ī tit. qūo ⁊ qualr̄ mulier possit petere quē ī virū. ⁊ bal. in. l. non ignorat. ī. iiij. col. C. qui ac. nō pos. ⁊ ī. l. neqz natales ī vl. co. C. de ꝓba.

b ¶ Jn lecto. No. signa tractādi aliquā vxorē. aliđ tm̄ ē tractare aliquā vt vxorē: aliđ tractare aliquā honorifice vt vxorē vt ďt bal. ī. c. ego N. de iureiur. ī. ij. co. ī v. ex his collige. Jtē adđ B qđ no. bal. ī. c. ex trāsmissa. ad fi. j. col. de rest. spo. ⁊ bar.

in.l.si vxor.§.sed si ca.ff.de adul.

Sebastia. Sapi.

a ¶ Solū instr̄m. Vide Ro.in fin. cccclxvj.inci.nun quid ꝑ instr̄m do tis.Bald.in.l.ad ꝓbationē.col.ij. vſ.q̄ro instr̄m.C. de loca.in auē.si qs in aliquo.col. iij.v̄sic.iuxta hoc q̄ro.C.de edē.⁊ in rub.C.de p̄uileg. do.in vl.col.Jaſ. in p̄lu.feu.co.vij. versi.ad cōtraria.

b ¶ Mr̄imonium. An ꝑ instr̄m do tis vel do.ꝓpter nup.ꝓbaē matri moniū.adde bal. in.l.j.in pe.col.C. de p̄uil.do.bal.in l.neqꝫ.C.de nup. Ludo.ro.in.l.j.ī p̄n.ff.de ope.no. nū.Bar.⁊ Sali.ī d.auē.si qs.C.de eden.

¶ Adde ro.fin. suis.fo.xiij.

Anton.Franciſ.

¶ An ꝑ instr̄m dotis vl donatio nis ꝓpē nuptias ꝓbet mr̄imoniū dicas ꝙ illud per talia instr̄a nō ꝓ baē neqꝫ p̄sumiē quo ad vinculū mr̄imoniale do nationis in cōcu binam.⁊ ibi Dy. no.ff.ḋ do.⁊ bal. in.c.j.ī.§.natura les.in.ij.col.si de feu.fue.contro.⁊ plene ꝑ Alex.ī.l. si vxor.ī.§.ſꝫ si ca. ff.de adul.⁊ bart. in.q.incip.quidā hn̄s filiū.etiā tꝫ Pe.de anch.ī cle. j.de proba.⁊ Jo. an.in.c.ex tenore. q fil.sint le.⁊ bal.ī l.filiū diffinim⁹. de his q sunt sui vel alie iur.⁊.in.l. ij.C.de ser.in.xix. col.⁊ in.l.ij.ad fi. de exe.rei iud.qḋ tn̄ intellige verū nisi quo ad repe titiōes dotis da te:vt ī auē.vt fra. fi.in p̄n.⁊ ꝑ bal.in l.ab executiōe.C. quoꝝ ap.nō reci. ⁊ ꝑ Bal.in addi. Spec.in tit.de in integ.resti.in ver. ꝑ instr̄m.itē hoc verū nisi quo ad filiationē probā dam:vt ꝑ Flo.de sctō pe.ī.l.sicuti.

sine alio instrumento:vt ex infra dicēdis patebit.

6 ¶ † ¶ Secūdus intellect⁹ colligiē ex dictis Jnn. q dicit ꝙ lꝫ fama plurimū adiuuet:tn̄ per eā non iudicareē matrimoniū sed ꝓpter instrumentum quo cōtineē donatio ꝓpter nuptias in quo se cō iuges nominabāt.Donatio eñ ꝓpter nuptias locū nō hꝫ nisi vbi est matrimoniū.j.de do.inter vir.⁊ dote post diuor.re.⁊ si necesse.Nec ob.ꝙ ob ijciebaē instrumētū ī fraudē cōceptū:q2 hoc non ꝓbaē nec p̄sumebaē ex q̄ notari⁹ ꝯsueuit suū offi cium fideliter exercere.Hoc tn̄ limita ſm alios ⁊ bn̄ ſm eū vt instr̄m dotis ⁊ donationis propter nuptias probet mr̄imoniū si nō agiē de p̄iudicio alteri⁹ matrimonij:al's sec⁹.cū v̄ba sunt necessa ria ad ꝯctū mr̄imonij exprimētia ꝯsensum de p̄ senti.j.de sponsa.tut.Examinem⁹ primo hūc in tellectū anteꝙ̄ descēdamus ad alios.Hosti.dicit ꝙ ꝑ solū instr̄m[a] dotis vel donationis ꝓpter nu ptias non ꝓbaē matrimoniū[b] etiā si nominarēt se ibi cōiuges.alle.l.neqꝫ sine nuptijs.quā alle.hic gl.q̄ quidē in hoc tenuit idē qḋ do.An.hic.Non ob.l.optimā.C.de ꝯhē.⁊ cōmit.stipu.vbi diciē ꝙ si in stipulatione diciē ꝙ seruus titij fuit stipula tus ⁊c.⁊ ꝑ hec v̄ba enūtiatiua ex quo sunt necessa ria ad stipulationis actū ꝓbatur illū esse seruum titij.nā ſm eū illa verba enūtiatiua probant enū tiatum solū quo ad ꝓbandū actum de quo prin cipaliter agiē:cū act⁹ nō possit subsistere sine enū tiato.sec⁹ si simpliciter de enūtiato ageret.vnde ibi probaē ꝙ si seruus ꝑ illa v̄ba enūtiatiua quo ad validitatē stipulationis cū sine hoc nō valeret stipulatio.secus si ageret de seruitute ad aliū effe ctū vt hic.⁊ dicit ꝙ hec est solennis limitatio[c] ad illam.l.optimā.sed certe ego allego gl.in v̄.si ser uus.q̄ aperte hoc vult.⁊ sic intelligit ⁊ restringit illā legē ꝑ.l.cū aliqs.C.de iure delibe.vbi vr̄ hoc ꝓbari. ¶ Sed aduerte q2 Bal.in auē.si qs in ali quo documēto.C.de eden.referens dictū Jnno. hic dicit ꝙ tex.singu.videē in oppositū.in auē.vt fra.fil.§.illud quoqꝫ.iuxta p̄n.vbi dicit apte pro bari ꝙ ꝑ instr̄m dona.propter nuptias insinua tū probat matrimoniū.sed ipse reducit ad ꝯcor. ꝙ in preiudiciū partiū inter quas cōficiē instru mentū ꝓbat tale instr̄m matrimoniū:vt in p̄alle. auē.sed in preiudiciū aliorū non.⁊ sic ꝓcedat di ctum Jnn.sed certe hoc voluit in limitatiōe quā postea fecit.⁊ hāc opi.Bal.videē sequi do.Car. hic.sed hec opinio nūꝙ̄ mihi placuit:imo de di recto ꝯ eam videtur tex.hic quē isti reuerētia eoꝝ salua nō vidētur ponderasse.nam hic nō agebaē de p̄iudicio alteri⁹ matrimonij ⁊ cōcurrebat nō solum tale instr̄m sed etiā diutina cohabitatio ⁊ annuli delatio.⁊ tn̄ papa nō fuit cōtentus his ꝓ bationibus:sed dixit attendendā etiā famā vici nie.si eñ simpliciter ꝑ tale instrumētū ꝓbaretur matrimoniū papa mandasset absqꝫ alia ꝓbatio ne illā cogi.Jtē in fine tex.apte innuit ꝙ tale in strumentū solū adminiculeē p̄sertim si est cōfectū ab eo qui officiū suū diligēter exercebat:nec valet si dicat ꝙ instr̄m hoc erat vitiosum:q2 h̄ fuit fal sum fuit enim allegatio partis:vt.ſ.dixi.si enim fuisset verū nō prestitisset adminiculū:nec fama aliquid ꝓbaret cū p̄sumereē orta ex falso īstrumē to ⁊ reprobato:vt legi.⁊ no.in simili.in.c.inter di lectos.de fi.instru.vnde ratione fraudis adhibi te fuisset p̄sumptum cōtra matrimoniū:qḋ tamē non fuit vt hic patet.⁊ qḋ de iure nō probet cum principaliter agiē de matrimonio est text.iuncta glo.in.d.l.neqꝫ sine nuptijs.⁊ in.d.l.cum aliquis. iuncta gl.in.d.l.optimā.Ad auē.vt fra.fil.respō deo ꝙ nō ꝓbat id qḋ induciē si bene pōderetur. ibi eñ solum ꝓbaē matrimoniū quo ad dōatio nē propter nuptias.⁊ sic respectu eius qḋ princi paliter cōtineē in instrumēto ⁊ hoc negat nemo. cū tex.sit in.d.l.optimam.⁊.d.l.cum aliquis.non autem probatur ibi matrimoniū p̄ncipaliter cū non ageretur ibi de matrimonio.⁊ quod hoc sit de mēte illius tex.primo patet ex rubro illi⁹ auē. nam ibi tractatur solūmodo de modo insinuādi donationes ⁊ ipsas cōsequēdi soluto mr̄imonio vnde in rubro non poniē de modo probandi ma trimoniū:sed potius poniē in auē.quib.mo.nat. effic.leg.§.qm̄.⁊ nigrū debet conuenire rubro:vt no.in.c.tibi qui.de rescri.lib.vj.⁊ in.c.si sup gra tia.de offi.deleg.eo.lib.Jtē hoc patet ex princi pio.§.illud quoqꝫ.de cuius mente videē qḋ mēs impatoris fuit ibi cōsulere ⁊ ꝓuidere mulieribus ne instrumentis confectis super donatione pro pter nuptias perditis mulier nō valeat cōseq do nationem propter nuptias.patet enim ibi ex.§. sequen.vn̄ ibi ꝓbaē matrimoniū quo ad hoc vt posset cōsequi donationem soluto matrimonio seu ad illū effectum dū agitur de ipsa donatione. si enim ibi ageret principaliter de matrimonio imperator nō cōsuluisset mulieribus vt facerent insinuari instrumenta donationis:sed potius vt facerent recipi testes qui interfuerunt ad ꝑpetuā rei memoriā:vt in.c.significauit.⁊ in.c.albericus. de testibus.

7 ¶ † Tertium intellectum sentit idē Jnn.qui dicit hoc esse notādū diligenter ꝙ si ali qs petit aliquā in vxorē ⁊ ꝓbatur ꝙ per.x.annos simul cohabitauerūt ⁊ fama vicinie habet qḋ eā tenuit vt vxorē obtinebit.nulla eñ eque ꝓbatio est ita bona in his sicut fama vicinie.⁊ hoc dicit forti⁹ ꝓcedere si agatur possessorio ad restitutio nem possessionis vxoris.vult eñ in effectu ꝙ tā respectu possessorij ꝙ̄ petitorij sufficiat probare duo.ſ.cohabitationē per decenniū ⁊ famam vici nie qḋ eā tenebat vt vxorē.⁊ per idētitatē ratio nis idē puto dicēdū in matrimonio spirituali[d] qḋ si diu qs stetit in aliqua ecclesia vt cleric⁹ vel vt rector:ꝓbat per formā vicinie ꝙ ita sit qḋ non solū iudicabiē ꝓ eo in possessorio sed etiam in pe titorio.arg.ſ.eo.q2 verisimile.Et si ꝯtriū diceret sequeretur magna absurditas ꝙ oporteret semꝑ quoscūqꝫ habere paratas ꝓbatiōes de sua cano nica institutione.sed ab hoc intellectu recedit fi naliter Jnno.dicens hanc absurditatem admit tendā ne sequatur maior absurditas.nā sequereē ſm p̄dicta ꝙ si quis ꝓbaret se domū vel possessio nem aliquā tāꝙ̄ suā aliquanto tempore possedis se:⁊ super hoc haberet famam vicinie obtineret etiā in petitorio:qḋ constat omnino falsum esse ſm eum cū habeat necesse legitimum titulū pro bare atqꝫ dominium.l.in rem.ff.de rei vendica.⁊ C.eo.l.fina.quare concludit qḋ petenti ecclesiam vel mulierem non sufficit probare possessionem vel administrationem etiam cū fama vicinie nisi ⁊ aliud ꝓbet.alioquin is qui impetitur absolue tur.C.de proba.actor.Hostiē.circa hoc multum instat ⁊ conclusio sua est quod hoc vltimū dictū Jnno.ꝓcedere potest in domo possessione ⁊ hu iusmodi rebus prophanis:sed in ecclesia ⁊ vxore procedat primum dictū.Ratio diuersitatis pos set reddi ſm eum:quia in rebus priuatis iudices ⁊ superiores non solent inquirere quale ius ha beant in illis possessores:imo quandoqꝫ proprij domini neglīgūt.sed in ecclesia ⁊ vxore aliud est. nā iudices ecclesiastici solent de eis ex officio in quirere:nec cōsanguinei solēt pati vt eorū cōsan guinea teneatur vt cōcubina saltē a pari vel infe riori.arg.de re iud.consanguinei.nec subditi so lent ei qui non habet titulum libenter obedire. ideoqꝫ dicit ꝙ ex sola possessione tēporaliū pos sessionum etiā cū fama vicinie non potest ita pre sumi ꝓ possessore sicut in ecclesia ⁊ vxore.in illis nēpe verisimile est qḋ si quis ecclesiā vt rector vel mulierem vt maritus lōgo tēpore tenuerit in eā ius habet dicit tandem in talibus distinguendū vtrum factum sit oīno recens satis:⁊ in hoc casu habent locū dicta Jnno.⁊ qḋ statim dicā ſm eū. vel sit antiquū nimis ⁊ ꝓcedit dictū Hosti.ſ.re citatum.qḋ aūt in hoc casu dicatur satis recens vel antiquū arbitrio boni iudicis ſm varias cir cunstantias dicit relinquēdum.arg.in.c.de cau sis.de offi.deleg.⁊ remittit ad id qḋ de tribus et x.annis no.in.l.si fili⁹.in.ij.gl.C.de pet.here.dicit tn̄ ꝙ ꝙ̄uis p̄sumaē pro illo q diu ecclesiā possedit si tn̄ cōstaret de intrusiōe vel alio vitioso ingressu oīno poterit remoueri.ad hoc qḋ legi.⁊ no.in.c. dilecto.

§.sed si q̄ratur.ff. si ser.ven.vbi allē. dictū text.in auē. vt fra.fi.in prin.⁊ ibi etiam dicit se credere ꝙ ꝓbeē ꝑ talia instr̄a quo ad ipsos ꝯhētes per ea q̄ habenē ī l.optimā.C.de cō trahē.⁊ cō.stipu.

c ¶ Limitatio.no ta ad intel.limita tionē.l.optimā. ꝙ si in instr̄o ali qd enūtiatiue ꝓ feraē qḋ sit de sub stātia ⁊ validita te illius actus ta le instr̄m ꝓbat ī ter easdē ꝑsonas. in istis terminis ꝓprie ꝓcedit re gula.d.l.optimā. quantum aūt ad aliam nō ꝓbaret etiā iter easdē ꝑso nas.Et hāc limi tationē do.Ant. ad.l.optimam.re fert ⁊ mltū no.d. mathe.ī no.lxxx. ⁊ eis adde Ang. idē dicētē ī.l.iuris gentiū.§.qḋ fere. ff.de pac.d.Alex. in cōsi.cxxxvj.in cip.viso ⁊ exami nato ꝓcessu.ī.xij. col.ad fi.cū se.

¶ Adde qḋ vo luit Ro.sin.suis. fo.xvj.⁊ cōsi.lxiij.

d ¶ Spūali.Vtrū ille q diu fuit in possessione pacifi ca bn̄ficij haberi debeat ꝓ p̄lato si ue agat petitorio seu possessorio:vi de qḋ de hoc no. do.Ant.⁊ ibi no taui.ī.c.ex frequē tibus.de instit.et qḋ no.do.Anto. in.c.ex īsinuatiōe. ⁊ qḋ ibi no.de ꝓ cur.⁊ facit ad qḋ ipse no.in.c.albe ricus.in.vj.colū. post Hosti.ibi.et qḋ ibi late not.de test.vide Do.in c.si iudex.de sen ten.excom.in.vj.

omnino poterit remoueri.ad hoc quod legi.⁊ not.in capi.
dilecto.de preben.¶ † In alia parte tex.dicit Hostiē.quod
fama[a] cū his duobꝰ qꝺ in eodem paropside:vel incisorio se
cū comedit.sicut vxorē induit:ad ecclesiā mittit:in lecto suo
recipit:matrimoniū p̄sumptum inducūt.qn̄ vero tenet illā
vt ancillam:vestit vilibus:mittit ad aquā:lectum habet se
paratum ad quē declinat vn̄ placet non:ipsa vero ad suum
venit tunc p̄sumit̄ stuprum.xxx.q.v.aliter.⁊ ſm hoc dicit qꝺ
magis.qꝺ ponitur in tex.stat cōparatiue:cū em̄ in his mul-
tū operet̄ fama.s̄.c.pxi.vult hic tex.eam magis.i.pre cete-
ris cōsyderandā quasi dicat ſm eum euidentior est hec ꝓba
tio q̄ ꝓbatio instrumēti q̄uis ⁊ illud coadiuuet:vt in fin.⁊
videtur Hostiē.velle p̄dicta ꝓcedere etiam in facto recenti:
sʒ maxime dicit ꝓcedere in facto antiquo.¶ Ex his dictis
ergo colligo quartū intellectū.qꝺ fama vicinie sup matrimo
nio cū p̄dictis adminiculis ꝓbat matrimoniū.qꝺ autē hic
dicit̄ de instrumēto nō est necessariū:qꝛ ponderat tanq̄ ad-
miniculās vnde sufficiūt adminicula alia predicta loco hu-
ius.⁊ sic declarat Hugo quartum intellectū.d.Anto.dicit
ꝙ si ꝓbant̄ hec copulatiue:scʒ qꝺ eā tractauit ī actibꝰ parti-
cularibꝰ vt vxorē:⁊ qꝺ ħ habeat cōis opi.⁊ fama vicinie in-
dubitanter procedit dictum Host.sed litera ista ꝓbat plus
secundum:videlicet qꝺ si sola fama vicinie habet hoc qꝺ eā
tractauerat vt vxorem in particularibus proportionalibꝰ
vxori qꝺ concludit̄ matrimoniū p̄sumptum qꝺ dicit not.et
hoc dicit satis ꝓcedere qn̄ tractatꝰ fuit lōgi tp̄is vt decēnij
vt probat litera.⁊ sic dicit hic casum in quo fama obtinet lo
cū plene probationis:qꝛ probat tractatū in particularibus
ad matrimoniū ⁊ tractatꝰ probat matrimoniū.hec sunt ver
ba sua formalia.¶ Ex quibꝰ potest elici quintus intellectꝰ
sed ꝑfecto hic intellectus nullo modo est verus si intelligit
quod sola fama etiam de particularibus actibus ꝓportio-
nalibꝰ matrimonio ꝓbat ipsum matrimoniū vt verba sua
cōsonare vident̄.nā vt.s̄.dixi tex.reqrit famā pre ceteris:nō
autem ꝙ sola fama probet:vt ipsemet dn̄s Ant.videt̄ velle
hic in alio membro.bene aūt ꝓbat hec litera ꝙ fama pre ce-
teris valet:nō solū qn̄ est de mr̄imonio sʒ etiā si est de actibꝰ
particularibus proportionalibus matrimonio:requirunt̄
tamē alia adminicula vt hec erant de quibus.s̄.⁊ sic habes
dicta aliorum ordinata que hic confuse per alios recitant̄.
Ego dico sic qꝺ aut querit̄ nūqd sola nominatio.i.ꝙ noīa-
bant se coniuges:ꝓbet matrimoniū:⁊ dico qꝺ nō siue noīa-
tio sit facta in instr̄o vt hic inducēdo:vt.s̄.siue sit facta ore
ꝓprio:qꝛ sepe fornicatores siue adulteri ad palliādū delictū
appellant se coniuges vt no.Inn.in.c.ex parte.de restituti.
spo.⁊ videt̄ ꝓbari in.l.nō nudis.⁊ in.l.apostolis.C.de ꝓb.
Aut querit̄ nunquid sola cohabitatio sufficiat:⁊ dicēdum
etiam quod non.vt hic ⁊ in.d.c.aliter.xxx.qō.v.Aut querit̄
de instr̄o cōfecto sup dote vel donatiōe ꝓpter nuptias.⁊ di
cendū ꝙ plene probat vt hic.⁊.s̄.plene dixi.Idē dicendum
de sola fama:qꝛ illa regulariter non probat ea que sunt gra
uis preiudicij:vt.s̄.dixi.⁊ plene in.c.veniens.j.s̄.de testi.qꝺ
probatur hic inducendo.vt.s̄.Aut ꝓbat̄ fama vicinie ⁊ tra
ctatꝰ matrimoniales.s.qꝺ eam tenebat ⁊ tractabat in oībꝰ
vt vxorem.Hos.⁊.d.Anto.dicunt hoc sufficere.qnimo dn̄s
Ant.videt̄ hoc pro indubitato habere.vt patet ex p̄dictis.
Ego puto ista sola non sufficere in facto recēti:qꝛ fama ple-
ne nō ꝓbat.Alia vero adminicula cōcernūt potiꝰ possessio-
nes q̄ ꝓprietatē:⁊ matrimoniū dʒ vere ꝓbari cū nō sit veri si
mile qꝺ fuerit clādestinū.facit.c.ex trāsmissa.⁊.c.ex parte.de
resti.spo.nec iste probationes fame ⁊ tractatus admittunt̄
in facto ꝓprio:qꝛ probatiōes debēt esse clare ex quo factum
sui natura est ꝓbabile:vt no.Inno.in.c.veniens.de verb.si.
li.vj.facit.c.in presentia.de proba.nā ⁊ dominiū rei ꝓpha-
ne vbi nō agitur de tanto p̄iudicio non probat̄ per famam
⁊ hmōi actus:vt dixi post do.de ro.in.c.cū ad sedem.de re-
sti.spo.⁊ sequit̄ ibi do.Ant.fortius non debet sufficere in ca
su nostro vbi agitur de maximo preiudicio.arg.c.vbi peri-
culū.de elec.li.vj.Nō ob.iste tex.qꝛ vltra famā hic erat diuti
na cohabitatio scʒ.x.annox:⁊ instrumentū donatiōis pro-
pter nuptias ⁊ annuli delatio.Et q̄q̄ mulier niteret̄ has p̄
sumptiones infringere:nō tn̄ ꝓbauit.⁊ idem puto ⁊ fortiꝰ
in matrimonio spirituali vt illa duo sola nō sufficiāt prefer
tim cū fama facile oritur ex possessiōe:⁊ prelati hodie sunt
multū negligētes ad inquirendū.⁊ sic sto cū Inno.nisi alia
adminicula cōcurrāt.Vn̄ dico ponēdo verū ītellectū huiꝰ
capituli:qꝺ solū ꝓbat ꝙ diutina cohabitatio puta.x.anno-
rū cū fama nō solū de matrimonio sed etiam de tractatibꝰ
matrimonialibꝰ[b] vna cū alijs adminiculis plane ꝓbat ma-
trimoniū:nec curo an cōcurrat instrumentū dotale vel non

qꝛ hic ponderat̄ tāq̄ adminiculans nec multū cōsyderatur.
vt patet in tex.in ver.p̄sertim.⁊ sic idē dico si esset instrumen
tum ⁊ succedat aliud adminiculum.arg.in.c.cū causam.de
ꝓba.⁊ per hoc puto qꝺ si probatur diutina cohabitatio et
fama de mr̄imonio ac ꝑ testes ꝓbant̄ actꝰ ꝑticulares matri
monij puta qꝛ eā in lecto:tabula seu mēsa:⁊ alijs cōmunibꝰ
tractabat vt vxorē:qꝺ satis ꝓbet̄ mr̄imoniū absqʒ alijs ad-
miniculis.⁊ sic probatio actuum particularium succedat lo
co instrumēti de quo hic.nā hic nō ꝓbabant̄ vere illi actus
particulares sed solum per famā:merito ponderatur etiam
adminiculū instrumenti:⁊ idem dicendum in similibus ad-
miniculis.⁊ per hoc habes clarum intellectū huiꝰ capituli.

9 ¶ † Sʒ circa p̄dicta quero.qd si quis petit aliquā in vxorē
⁊ nihil probatur de fama sed solum per duos vel tres testes
ꝓbatur ꝙ vir cū muliere iacuit ⁊ stetit volens vel intendēs
querere ⁊ conseruare possessionē iuris vel vinculi matrimo
nialis:⁊ mulier hoc idē sciebat ⁊ intendebat ꝙ vir.Inn.di-
cit ꝙ inter tales iudicabit̄ matrimoniū.⁊ si spoliatio inter-
uenerit est restitutio fiēda.⁊ q̄q̄ Inno.hoc dixerit sub du-
bio forte.Hos.tn̄ oino putat hoc sufficere quo ad ꝓbationē
veritatis matrimonij dūmodo habeāt intentionē ipsam ⁊
exp̄sserint corā testibꝰ:al's nō prodesset volūtas mēte reten-
ta.l.si repetēdi.C.de condi.ob causam.nec testes possent su-
per ea deponere:quia non possunt diuinare in.c.vt nostrū.
vt eccle.benefi.nec possunt deponere nisi de his que in eorū
presentia gesta sunt.iij.q.ix.testes.¶ Ex his infertur quod
matrimoniū potest cōtrahi sine verbis etiam inter eos qui
fari possunt.⁊ ex illa questione dependet ista.ideo de hac re
mitto te ad ea q̄ notant̄ in.c.tue.de spon.¶ Oppo.veniēdo
ad glo.⁊ videt̄ ꝙ huic mulieri cōpetebat alia exceptio vltra
enumeratas in tex.vcʒ ꝙ vir erat seruꝰ:vt in.c.proposuit.de
coniug.seruo.Sol.cōtrarium procederet si ignorāter habi-
tasset cū eo:sed hic sciebat illum esse seruum.⁊ sic nō ob.con
trarium:vt in.c.proposuit.⁊ in.c.si.eo.ti.⁊ hoc voluit in effe
10 ctu gl.¶ † Opp.secundo contra tex.⁊ videtur quod iste ser-
uus nō poterat istam mulierem vendicare:qꝛ rei vēdicatio
competit domino rei ratione dominij.l.in rem.ff.de rei vē.
sed maritus non habet dominiū in vxorē:tū qꝛ est libera:tū
qꝛ dicitur socia humane ⁊ diuine domus.ff.de ritu nup.l.j.⁊
no.gl.xxxvij.q.ij.in prin.facit.xxxiij.q.v.c.si.Sol.glos.ij.me-
tu contrarij vt arbitror exponit ver.vendicans.i.eam petijt
in suā vxorem.quasi sentiat quod non proprie vendicabat.
Inno.capit illud verbum proprie.dicens quod maritus vē
dicat vxorem non proprie simpliciter sed adiecta causa de
iure canonico:sicut filius petitur per rei vendicationē adie-
cta causa de iure quiritum.i.romanorū.Aduerte respectu
filij.vide glo.satis plenam.in.c.ij.de conuer.in fide.respectu
vxoris.vide Io.an.in addi.Spe.super titu.qui fil.sint legi.
vbi Gofr.dicit quod mulier nō est in potestate viri iure ro-
mano:sed in officio:vt.l.assiduis.C.qui potio.in pig.habe.
⁊ sic non vendicat eam proprie:sed agit interdictū de libero
homine exhibendo si ab alio non detinetur.si autem sui cō-
trouersiā vxor facit petitur officio iudicis.C.de insti.⁊ sub-
stitu.l.reprehendenda.dicit etiam ibi Ioā.an.quod officiū
iudicis super reintegratione possessionis matrimonij pōt
implorari etiam in foro seculari dūmodo nō disputetur de
titulo matrimoniali seu de substātia vinculi:quod idem est
in omni tamen casu potest agi coram iudice ecclesiastico:vt
in.c.nō est.j.de spōsa.Si aūt vxor esset in potestate viri vt est
iure lombardorum bene posset vendicari:ſm eum.⁊ sic cum
eo transit simpliciter.d.Ant.Vide vt clariꝰ habeas hāc ma
teriā.rei vēdicatio ꝓprie nō cōpetit nisi ei q acqsiuit dn̄ium
de iure gentiū aut iure ciui.vt dicit tex.in.d.l.in rem.in prin.
ff.de rei vend.vn̄ de liberas ꝑsonas per hāc actionē vendica
re nō possumꝰ:licet sint in potestate nostra nisi adiecta cau-
sa illius iuris quo sunt in potestate nostra.nā per adiectio-
nē illius cause restringit̄ vēdicatio vt nō denotet simpliciter
dominiū sed potestatem competētem iure expresso:vn̄ pōt
pater vēdicare filium adiecto iure romanorum:qꝛ illo iure
fuit introducta patria potestas.insti.de pat.pot.§.ius.Eo
dē mō pōt abbas vēdicare monachū suū:⁊ prelatus clericū
suum adiecta cā de iure canonico:sicut ciuitas vēdicat ciuem
suum adiecta cā de iure ciui.l.de iure.ff.de mu.⁊ sic de simili-
bus.hoc legi.⁊ no.i.l.j.§.per hāc.ff.de rei vēd.Ad ꝓpositū
ergo inferēdo:si vxor eēt in potestate mariti aliquo iure:tūc
posset vēdicari adiecta causa illiꝰ iuris.De iure autem ciui-
li nō est in potestate mariti sed sui patris.si vxor nō est emā
c cipata:nisi quo ad debitum carnis[c] ⁊ quo ad operandū qꝛ
operatur ad lucrum mariti:vt est textus cum glo.in.l.vxor.
C.de cōdi.inser.⁊.l.sicut patronus.ff.de ope.liber.⁊ vide de

Sebasti. Sapia.
a ¶ Qꝺ fama. Ex quibus actibꝰ ꝓbet̄ mr̄imonium tradit bal.in.c.ex transmissa.in.ij.col.s̄.de resti.spo.⁊ in.c.ego.N.i.ij.col.j.de iureiu.

Sebastia. Sapi.
b ¶ Matrimōialibus. Facit ꝙ ex diuturnitate temporis p̄sumunt̄ legitime solennitates vt late tradit Ias.in.l.j.col.vij.C.q admit.⁊ in.l.q in aliena.in p̄n.ff.de acq.here.⁊ in l.sciēdū.co.v.ff.de verbo.obliga.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Debitum carnis. Vide Alex.i cōsi.xliij.⁊ in ꝯsi.cxxj.in.iiij.volu.vbi pōit quo modo ⁊ in quibꝰ teneat̄ opari:⁊ nūqd si aliqd acquirit:acqrit patri vide etiā Ias.in.j.col.j.C.de leg.

✠Sebastiã. Sapi.

a ¶ Qđ vir. Vide Iaſ.in preludijs feudorũ.col.vij. verſ.ad cõtraria.

b ¶ Deferebat annulum. Adde an annuli traditio pbet mr̃imoniũ ⁊ an verba requirantur. Lap.alle. lvij.

hoc quod latius dixi in.c.literas.de reſtit.ſpo.De iure etiã canonico non reperit̃ in poteſtate mariti imo qđ ad debitũ carnis nõ iudicatur ad imparia:vt in.c.gaudem⁹.de diuor. Item vxor poteſt petere maritum ſibi adiudicari:vt legi.⁊ no.in.c.j.de ord.cog.⁊ vterqꝫ poſſidet̃ ab alio ita ꝙ eſt reciproca poſſeſſio inter eos:vt in.c.ex trãſmiſſa.⁊.c.literas.de reſti.ſpo.Sed cõſydero ꝙ lꝫ vtroqꝫ iure nõ reperiatur vxor in poteſtate mariti ſicut fili⁹ in poteſtate matris:tñ ex quadam larga poteſtate ⁊ ratiõe ſeruitij vxor eſt ſub poteſtate mariti de iure diuino ⁊ canonico.nã vt habet̃ Geñ.iij.c.de⁹ dixit ad mulierẽ poſt peccatũ.In dolore paries filios ⁊ ſub viri poteſtate eris.Et in canone dicit̃.Mulier nõ habet poteſtatẽ ſui corporis ſed marit⁹:nec maritus habet poteſtatem ſui corporis ſed vxor.⁊ originaliter ſunt verba apoſtoli vt in.c.nõ debet.de cõſan.⁊ affi.⁊ eſt text.in.c.diuerſis.de coha.cle.⁊ mu.⁊ alibi dicit̃ ꝙ vxor eſt ſub dominio viri:⁊ pene eius famula:vt in.c.hec imago.⁊.c.mulierem.xxxiij.q.v. ad idẽ.c.literas.⁊ qđ ibi not.de reſti.ſpo.quare rõne huius ſubiectionis ⁊ ſeruitij puto firmiter maritũ poſſe vẽdicare vxorem adiecta cã de iure diuino ⁊ canonico:ſicut ciuitas rõne ſeruitiorum vendicat ſuum ciuem ⁊ dñs vendicat colonũ ⁊ aſcriptitium:vt not.in.l.j.prealleg.nam magis videtur aſtricta vxor marito ⁊ fortiori vinculo ꝙ̃ ciues ciuitati. ⁊ idẽ puto dicendum in vxore reſpectu mariti vt poſſit illũ vendicare eodẽ modo.nam tenet̃ vxor aſſiſtere marito ⁊ eũ alimẽtare ⁊ mutuo ſibi ſeruire.Unde dicit deus vt habet̃ Geñ.ij.c.Propter hoc homo relinquet patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ adherebit vxori ſue ⁊ erũt duo in carne vna.⁊ tranſumptiue habet̃ in.c.j.xxxv.q.x.⁊ in.c.vno.de voto.li.vj.⁊ in euange. dixit ſaluator:non licet viro dimittere vxorẽ ſuã quacunqꝫ de cauſa excepta fornicatiõe.⁊ trãſumptiue habet̃ in.c.ij.de cõiug.lepro.Si ergo eã dimittit ⁊ ſibi nõ adheret iuxta preceptũ dñicum ⁊ canonicũ poterit eã vẽdicare adiecta cauſa de iure diuino ⁊ canonico.⁊ pro hoc dictum.c.nõ debet.vbi dicitur ꝙ vir nõ habet poteſtatẽ ſui corporis ſed vxor.⁊ facit.c.omnes cauſationes.xxxij.q.vij.alibi dicit̃ qđ apoſtoli coniugij ſarcinã cõſyderantes dixerũt ſi talis eſt cauſa viri ad vxorem iam non expedit nubere.Itẽ videm⁹ ꝙ vterqꝫ agit poſſeſſorio ⁊ petitorio contra reliquũ.vt hic.⁊ in.d.c.j. de ordi.cogni.⁊ in.c.literas.⁊.c.ex cõqueſtione.de reſt.ſpo. ⁊ per hoc ſaluo hunc tex.⁊ ſimiles.in quib⁹ dicitur qđ maritus vẽdicat vxorem ⁊ econtra.quod diligẽter nota:qꝛ nemo iſta aperit,Et aduertendum quod licet poſſit eam vendicare tamẽ per hoc non ceſſant alia remedia vt interdictũ de vxore exhibenda vel iudicis officium:ſicut dicim⁹ in patre reſpectu filij:vt.d.l.j.poſſunt enim multa remedia ſimul concurrere.l.quoties.ff.de actioni.⁊ oblig.⁊ quod no.Inno.in.c.audiuimus.de colluſio.⁊ hoc iudicis officiũ eſt ſm ius:non autem extraordinarium contra ius ſicut illud per quod petitur reſtitutio in integrum.quod non poteſt concurrere regulariter cũ remedio ordinario:vt in.l.in cauſe. ff.de minorib.⁊ ſic ſoluitur contrarium illius legis.vt not. glo.⁊ Bar.in.d.l.j.quod no.Idem in ſimili vult Ioã.and. in.c.non ſolum.de appel.lib.vj.⁊ interdictum proprie non competit niſi quando ab alio detinetur:qꝛ interdictum datur inter duo:videlicet inter agentem ⁊ eum qui detinet vt eam exhibeat.officium iudicis quãdo a nemine detinetur. nam nõ poteſt hoc caſu proprie agi interdicto de vxore exhibenda:qꝛ non eſt ad quem dirigatur.poterit etiã agi rei vẽdicatiõe:vt dixi:vt hic.⁊.d.c.j.de ordi.cogni.Et per hoc habes ſatis bene materiam declaratam maxime tu canoniſta.Et nota ex preallegato dicto Io.an.qđ de re ſpirituali: vt eſt matrimonium poteſt agi poſſeſſorio coram iudice ſeculari aduerſus laicum ex quo nõ negatur matrimoniũ.vide quod dixi in.c.cum ſit generale.de foro competen.⁊.c.literas.de iura.calum.Alie glo.ſunt.ſ.expedite vſqꝫ ad glo. q̃ eſt in ṽ.dñs fraudaret̃.Illa colligit aliquos caſus in quibus dominus fraudatur ſeruo.ſed per hoc nõ declarat tex. in eo quo dicit mulierem allegaſſe inſtrumentum vitioſum

11 vt ſeruo domin⁹ fraudaretur.¶ †Quero igitur in quo dominus fraudatur ex matrimonio cõtracto per ſeruum cum tex.in.c.j.de coniug.ſer.dicat quod nihilominus ſerui tenẽtur dominis ad debita ſeruitia.dicit Hofr.Ala.quod forte in inſtrumento dicebatur quod dominus conſenſerat. dic clarius quod dominus fraudatur ſeruo in multis caſibus,inter ceteros eſt iſte quod ſi dominus cõſtituit dotem vel donationem propter nuptias ancille vel ſeruo videt̃ ei conferre libertatem.vt.l.j.C.de ſer.fugi.⁊ in.l.j.§.ſed ⁊ ſi qs homiui.C.de lati.lib.tol.quia hec nõ fiũt niſi inter liberos ⁊ forte idem dicendum quando dñi ſunt preſentes ⁊ tacent arg.c.ſi ſeruus ſciẽte.liiij.diſt.Ad idem qđ habet̃ in aut.de nup.§.ſi vero ab initio.vbi dicitur quod ſi dñs tradit ancillã vel ſeruũ mr̃imonio vt liberã ſeu liberũ:qꝛ nullã mẽtionẽ fecit de ſeruitute eripit̃ ſeru⁹ ſeu ſerua de ſeruitute.dicebat ergo mulier iſtud inſtrumentũ ad hoc fraudulentũ:qꝛ forte fraudulẽter fiebat in eo mẽtio de cõſenſu dñi:vt ſic conſequeretur libertatẽ:ſꝫ hoc nõ ꝓbauit.Ex his habes declaratos duos caſus poſitos in hac gl.Alius eſt in.c.lꝫ.de cõiu. ſer.dic vt ibi.Quart⁹ eſt ĩ aut.cõſti.q̃ de dig.lib.a pat.pote. circa prin.vbi dꝛ qđ ſi p̃ſente dño ſeruus cõſequit̃ militiã vel aliã dignitatẽ ab impio ꝯſequit̃ libertatẽ.Sũt ⁊ alij caſus ex

12 tra glo.quos nõ expedit ꝓſequi.¶ †Quero qꝛ hic põderat̃ delatio annuli qd ſignificat ipſi⁹ declaratio.gl.ĩ ṽ.annulos.

a rñdet vt ptꝫ ĩ ea.Tu aduerte qꝛ qñqꝫ ꝓbat̃ ꝙ vir[a] dedit annulũ mulieri:qñqꝫ ꝙ mulier portabat annulũ.p̃mo caſu dicendũ vt plene leg.⁊ no.in fi.de deſpõ.impu.⁊ vide bo.gl.in c.tenor.de re iudi.⁊ in.c.noſtras.xxx.q.v.⁊ in hoc varie ſunt opi.⁊ in hoc credo ꝙ ſtandũ ſit cõſuetudini.nã in aliquib⁹ partib⁹ dat̃ tpe ſponſaliorũ:⁊ tũc in dubio ſignificabãt ſpõſalia.in alijs dat̃ tpe matrimonij:⁊ tũc ſignificabat mr̃imoniũ.hec eñ ſigna dubia declarant̃ a loci cõſuetudine.arg.in l.qđ ſi nolit.§.qꝛ aſſidua.ff.de edi.edi.⁊ in.l.ſi ſeru⁹ pluriũ. §.fi.de leg.j.⁊ in.c.ex literis.de ſpõ.⁊ in.l.nemo eſt q neſciat. ⁊ qđ ibi no.ff.de duo.re.⁊ ſic ĩtellige gl.in.c.femine.xxx.q.v. Aut nõ apparet de cõſuetudine.⁊ hoc dupliciter.Qñqꝫ eñ nõ appet de cõſuetudine.q.d.vario mõ obſeruatũ eſt in loco:⁊ tũc p̃ciſe nõ ꝓbat mr̃imoniũ vel ſpõſalia:qꝛ ꝓbatio eſt dubia vt hic.⁊ in.c.in p̃ñtia.de ꝓba.Qñqꝫ nil ꝓbat de conſuetudine:⁊ tunc aut annulus fuit ſimpliciter dat⁹ mulieri ⁊ preſumitur donatio.arg.in.l.ꝙ ſpõſe.c.de dona.añ nup. Aut vir poſuit mulieri in digito ⁊ p̃ſumit̃ mr̃imoniũ.hec eñ vr̃ p̃ſumptio iuris:vt in.d.c.femine.vbi dꝛ qđ annulus ponitur in digito mulieris ad deſignãdũ ꝙ eorũ corda iungunt̃ ⁊c.qđ nõ fit ꝑ ſpõſalia.nã cõiũctio cordiũ deſignat cõſenſum de preſenti.⁊ in hoc caſu intelligo glo.in.c.tenor.de re iud.hec vera niſi alie coniecture ſint in oppoſitũ.nam iuris preſumptio faciliter tollit̃ per cõiecturas:vt legi.⁊ no.ĩ c.requiſiſti.de teſta.maxime iũcta gl.in ver.p̃ſumit̃.⁊ iſte nõ eſt caſus noſter:qꝛ hic nõ ꝓbat̃ ꝙ vir iſte impoſuiſſet annulũ mulieri:ſed qđ dũtaxat mulier deferebat annulũ ⁊ ſic fru

13 ſtra in hoc gl.poſuit illã cõſyderationẽ.¶ †Uenio ad ſecũ

b dũ p̃ncipale mẽbrũ.ſ.qñ ſolũ ꝓbat̃ ꝙ mulier deferebat[b] annulum:⁊ iſte eſt ꝓprius caſus noſter.in quo puto dicendũ ꝙ aut ſole mulieres cõiugate deferunt annulos:ita qđ alijs nõ ꝑmittit̃:⁊ tũc ſi mulier cohabitãs viro portat annulum tũc ſatis in dubio p̃ſumit̃ matrimoniũ.qꝛ aut vir impoſuit ſibi ⁊ habeo ꝓpoſitũ ꝑ ſupradicta.Aut mulier aſſumpſit ex ſe viro vidẽte ⁊ non contradicente:⁊ p̃ſumit̃ ꝙ voluerunt ꝯhere matrimoniũ.ſicut dicim⁹ in nouitia que ingerit ſe actibus ꝓfeſſarum:ex hoc eñ vr̃ ꝓfiteri ⁊ inducit̃ profeſſio tacita.vt in.c.vidua.de reg.⁊ no.in.c.ij.de teſta.ad idẽ ca.dilecto.⁊ qđ ibi no.de preb.⁊ ĩ.c.cũ.M.ferrarieñ.de ꝯſti.p̃dicta procedũt niſi alie cõiecture reſiſtãt:vt.ſ.dixi.ar.c.lr̃as.j.eo. Aut nõ ꝓbat̃ qđ ſole cõiugate deferũt ⁊ facit tale quale iudiciũ ſed nõ ꝓbabit̃ matrimoniũ:qꝛ cõiter delatio annuli equiuocatur ad plura.nã qñqꝫ deſignat matrimoniũ.vt in c.femine.qñqꝫ eſt ſignũ vẽditionis panis vt hic.qñqꝫ eſt ſignum dignitatis aut etiã leuitatis:vt in.c.clerici.de vita et hone.cle.qñqꝫ deſignat inueſtiturã:vt ĩ.c.ex ore.de his q̃ fi. a ma.par.cap.qñqꝫ eſt ſignũ libertatis.vt in.l.ij.C.de iu.an. aur.⁊ ſic nõ ꝓbat p̃ciſe alterꝫ qꝛ nõ ꝓbat hoc eſſe qđ ab hoc cõtingit abeſſe in.c.ij.de tranſ.epi.⁊ in.l.neqꝫ tales.C.de ꝓ

14 ba.¶ †Ulti.opp.vr̃ enim qđ ſola cohabitatio ſufficiat ad probationẽ matrimonij:vt in.l.ĩ libere.ff.de ritu nup.Soluit gl.in ver.vxorẽ.ꝙ illud ꝓcedit de iure ciuili.ſec⁹ de iure canonico.vt hic.⁊.d.c.aliter Uin.dicit qđ etiã de iure ciuili nõ ꝓbat̃ hodie matrimoniũ ꝑ ſolã cohabitationẽ:vt ĩ aut. qb.mo.na.effi.le.§.qm̃.co.vj.vbi dꝛ ꝙ ꝓbari dꝫ ꝙ cohabitauerũt vt vir ⁊ vxor.⁊ ꝑ illud aut.dicit corrigi.l.ĩ libere.p̃all. ⁊ quicquid ſit in hoc ſtandũ eſt iuri canonico.in.c.pe.⁊ vlti. ⁊ qđ ibi no.j.de ſecun.nup.alie gl.ſunt.ſ.declarate.

1 ☞ Teſtimoniũ de credulitate valet in actibus ꝓpinquis rei ꝓbande ex his q̃ non poſſunt per ſenſum directe ꝓbari.

2 Quando vno facto inſurgunt duo delicta que habent ſe vt ſpecies ſeparate:de vtroqꝫ poteſt puniri.

3 Separatio matrimonij quo ad thorum ꝓpter adulterium vel inceſtum poteſt fieri.

Literis. Per violentã preſumptionẽ ꝓbatur carnis copula.cõis diuiſio.ſcđa ibi:cõſultationi.¶ Caſus lr̃alis. Quidã

Petrus

~Sebasti.Sapia.
a ¶ Testioniū. vide Bar. i.l.iij. ad fi.ff.de adul. cū alle.p.d.Ja.in rub. ff.de iureiur. col. iij.vs. scdo limita predictam reg.
b ¶ De credulitate. Utrū valeat dictū testꝫ dponētꝫ d credulitate. ⁊ vide bar.i suo ꝯsi.i. ci.vānuti⁹.vbi ponit vnū bonū casū i q̄ vꝫ testimoniū d credulitate: quē refert et; seqꝫ dn̄s alex. ꝯsi.lxxvj.ici. visa inqsitiōe formata ꝯ fortūatū ⁊c. ¶ Addo qn̄ valeat testimoniuꝫ de credulitate an ge.ꝯsi.iiij.Franc. are.consi.cliij. Anto.Francis.
¶ Circa testes deponētes d credulitate: dicas qꝺ deponētes de credulitate simplr dponūt affirmatiue. vt ē gl.quā doct. ibi no.in.l.testiū. C.de testi.et not. Bal.i.l.siue possidetis.C.de pb. ⁊ Alex.i rub.ff.d iureiur. ⁊ viꝺ alexā.i ꝯsi.lvj.i.ij.parte. ⁊ i ꝯsi.lxx. ⁊ in ꝯs.xcv.i.iiij.parte ꝯs. ⁊ eūdē i ꝯs.clx. i.j.pt. ⁊ i ꝯs.cxxij.i ea pte. ⁊ h vex itellige nisi addatur v̄buꝫ firmiter puta qꝛ dicat testis firmiter credo ꝭm Bal.i.l.j.i antiq lect.C.de fal. cau.adiec.le. ⁊ hr p eūdē.Bal.i.l.si ꝭu⁹.in.§.q qnqꝫ. ff.de leg.j. ⁊ idē dicas si vltra v̄buꝫ credo addat testꝫ rōnē cōcludentē: puta si dicat credo: qꝛ vidi vl iter fui: ad qꝺ viꝺ bal. i.l.fi.i.x.col.C.de edi.di.adri.tol.et eūdē i.l.solā.in.v. q.C.de testi. ⁊ i.l. ꝯuenticulā.C.de epis. ⁊ cle. ⁊ i.l.data opa.C.q accu. nō pos. et vide ēt Alex.in ꝯsi.iij.in iiij.pte cōsi. itē dicas illud eē verū nisi testis depōat qd verisile qꝛ q̄uis depōat p v̄bū credo pbat: puta si dt q credit Titium cognouisse Bertam qꝛ vidit

petrus nomine cōtraxit matrimoniū cū.A. muliere petens postmodū separari ab ea quo ad mutuam seruitutem pro eo quod postq̄ mulier cuꝫ predicto viro cōtraxerat matrimoniū consanguineus ipsius viri eam cognouit. ad hoc pbanduꝫ testes inducti fuerūt qui dicebāt qꝺ viderūt consanguineū illius viri solum cum sola nuduꝫ cum nuda ea intētione vt credebant vt eam cognosceret carnaliter. ⁊ hoc viderūt in multis locis secretis ⁊ horis electis. querebāt an ppter has p̄sumptiones deberent separari. Respondet papa qꝺ propter hm̄oi violentā suspicionē fornicationis possunt quo ad seruitutē mutuā separari. ita tn̄ vt vir illa mortua cum alia cōtrahat si voluerit: mulier vero sine spe coniugij permanebit. Bern̄.
¶ Nota primo qꝺ matrimoniū potest separari quo ad thorum ratione fornicationis. licet fornicatio nō pbetur a parte per testes nec per confessionē mulieris inculpate. sufficiūt enim violente presumptiones. vt hic. ¶ 1 † Nota scdo iuncta gl. ij. qꝺ vbi actus nō potest directe pbari per sensuꝫ sufficit testes deponere sup actib⁹ ppinquis dū tn̄ adijciāt se credere ita esse. ⁊ sic no. casuꝫ in quo valet testimoniū[a] de credulitate[b]. qn̄.s. est cōiunctum actibus ppinquis rei pbande. ⁊ vide circa hoc qꝺ dixi in.c.quoties.s̄.de testi. ¶ Et not. qꝺ ad probādam fornicationē nō est necesse deponere qꝺ viderūt testes ⁊ virū ⁊ mulierē simul cōmiscētes: sed satis est deponere super nuditate ⁊ solitudine loci. ¶ Not. qꝺ suspicio seu presumptio violēta sufficit ad ferēdam sn̄iam etiā si agitur de crimine ciuiliter. ⁊ vide in hoc qꝺ plenius dixi in c.tertio loco. de proba. ⁊ no. qꝺ suspicio sumitur qn̄qꝫ pro p̄sumptione. vide qꝺ dixi in.c.quāto.s̄. eo. ¶ No. qꝺ sufficit dictū testis cōcludere p̄sumptiue qn̄ p̄sumptio est violēta et iuridica. ad hoc qꝺ no.Bar.in.l.j.ff.si cer.pet. ¶ 2 † Itē not. qꝺ vbi ex eodē facto insurgūt duo delicta que habent se vt species separate pōt quis de vtroqꝫ puniri. nā propter adulteriū separat̄ hic matrimoniuꝫ quo ad thorum. ⁊ ppter crimē incestus priuat̄ mulier facultate ꝯhendi matrimoniū. ad hoc.l.si adulterium cū incestu.ff.de adul. vide plene per Bar.in l.senatus.ff.de accu. ⁊ per Jo.an.in addi.Spe.de homici.post prin. ⁊ sic limita gl.in.c.virginibus. xxvij.q.j. ¶ Et ex hoc ⁊ ex text.not. qꝺ incestuosa priuatur spe cōtrahendi matrimoniū etiam si factum fuerit ciuiliter. ⁊ nota hoc vltimū. videt̄ eīn qꝺ ista sit ipso iure pena delicti qualitercunqꝫ de eo cōstat. arg.hic in.c.si quis sponsam. xxvij.q.ij.
¶ Opponitur ⁊ videtur qꝺ propter incestū vel aliud quodcūqꝫ delictū non separetur matrimonium iam cōtractum maxime carnali copula cōsummatum. vt in.c.hi vero qui vxores. ⁊ in ca. hi qui matrimoniū. xxxij.q.vij. ¶ 3 † Glos.j.metu contrarij dicit qꝺ hic petebatur separari quo ad thorum: ⁊ sic videtur qꝺ hic agebatur ciuiliter. quod probat litera duꝫ dicit quod petebat separari ⁊c. Ex quo dicendum quod verbū accusatores in litera positū stat inproprie vnde expone ꝭm Joā. and. id est procuratores mariti ⁊ prosecutores accusationis iam facte ab ipso ciuiliter: alias pcuratores non potuissent interuenire. in ca.tue. de procu. ⁊.c.veniēs. de accu. nec etiā potuissent nomine pprio accusare mulierem ciuiliter ad separationē thori. solus enim maritus admittitur cū ipsius solius intersit. hinc est qꝺ potest sibi parcere ⁊ eam sibi recōciliare. vt in.c. quēadmoduꝫ. de iureiur. ⁊.xxxij.q.j.si quis vxorē. ⁊.q.v.precipit. tenet Inno.in.c.j.de adul. ⁊ Jo.an. hic alleg.glos. sunt clare. ¶ Ultra alios quero an pbatio adulterij de qua hic sufficiat si ageretur de adulterio ⁊ incestu criminaliter: puto qꝺ sic[c]: quia iste p̄sumptiones ex solitudine: nuditate: loco: et sexuꝫ diuersitate: sunt ita stricte ⁊ violēte vt vix ipsa res denegare facinus audeat. ⁊ de his potest intelligi.l.sciant cuncti.C.de pba. canonizata.ij.q.viij. sciant. ⁊ vide qꝺ dixi in.c.preterea.de testi.et in.d. c.tertio loco.de probat. ⁊ maxime cum iste actus fornicationis non subiacet sensui.

1 ☞ Ubi vertitur periculuꝫ anime auditur quis allegans turpitudinem suam.
2 Fama ⁊ notoriū toti⁹ vicinie pbatur per testes.
3 Manifestum est id quod a pluribus predicatur: de quibus in tex.
4 Nunquid quelibet presumptio de per se de quib⁹ in tex. sufficiat ad probandam fornicationem.
5 An appellatione vxoris veniat illa cum qua contractum est matrimoniū per verba de presenti et nō est traducta ad domū nec carnaliter cognita.

Tertio loco. Casum summariū pone vt in precedēti capitulo. primo consultatio. scdo respōsio. ibi: nos. ¶ Casus literalis. Quidā iuuenis cōtraxit cū quadaꝫ per verba de presenti. alia mulier neptis p̄dicte spōse proposuit ex aduerso se prius cognitā ab illo iuuene q̄ cū illa cōtraxisset: ad qꝺ probandū testes produxit qui dixerūt se pro certo credere qꝺ illa dicti iuuenis extitit cōcubina: adijciētes qꝺ eos viderant in simul per plena nemora vias ⁊ inuia pluries cōuagātes: ⁊ fama vicinie super hoc erat iudex ad maiorē certitudinē iuramētum vtriusqꝫ recepit qui cōfessi fuerāt qꝺ carnaliter se adinuicem precognouerant: licet iuuenis ab ea recedere nollet quā desponsauerat. quesitū fuit a papa qd iuris esset. ⁊ ipse rn̄det qꝺ cū hoc non dicatur occultum: sed predicetur a plurib⁹ manifestū solutis spōsalibus separent̄. Ber. ¶ No.j. ⁊ tene mēti qꝺ appellatione sponse qn̄qꝫ venit illa cuꝫ qua cōtractū est matrimoniū p verba de p̄senti carnali copula adhuc non intercedente. ¶ Et not. ibi vxorē ⁊c. qꝺ ante traductionē ad domū sponsi et carnalē copulā subsecutā. licet cōsensus de presenti interuenerit: nō dicitur vxor sed sponsa. qꝺ an sit verū indistincte dicā infra. ¶ No. qꝺ ex illicito coitu cōtrahitur affinitas habilis ad impediendum ⁊ dirimendū matrimoniū cōtrahendū cum omnib⁹ cum quib⁹ cōtracta existit. vt sunt cōsanguinei ipsius mulieris cognite vsqꝫ ad quartum gradū. in.c.nō dꝫ.de cōsan. ⁊ affi. ⁊ in.c.discretionem. de eo qui cog. ꝯsan. vxor. sue. ¶ 1 † No. qꝺ vbi vertitur periculū anime[d] auditur quis licet denūtiet turpitudinē suā. ad idem.c.preterea. de sponsali. vide qꝺ plene dico in.c.cū super. de ꝯces. p̄bē. et per Bar.in.l.post mortē.ff. de adopt. ¶ Not. ibi pro certo credere. qꝺ quis potest habere certā credulitatē de aliqua re ex certis signis exterioribus. ad idem tex.s̄.c.proxi. ¶ No. qꝺ ex loci solitudine ⁊ diuersitate seu disparitate sexuū inducit̄ presumptio fornicationis. cōcor.c.ij.de coha.cle. et mu. ⁊.lxxxj.di.clericus. ¶ 2 † No. ibi: testimoniū vicinie. qꝺ duo testes deponūt testimonium vicinie. ⁊ sumitur hic testimoniuꝫ pro asseueratione extraiudiciali sine iuramēto: sicut.in.c.tua.de cohab.cler. ⁊ mulie. Ex quo colligunt qꝺ per duos testes potest pbari fama toti⁹ vicinie: ⁊ sic nō requirit̄ qꝺ maior pars vicinie deponat sicut existimant quidā minus intelligentes. ⁊ est in hoc iste tex. no. ⁊ sic intellige.c.inquisitionis.in fi.j̄. de accu. ⁊ hoc tenet gl. no.in.§.fi.ij.q.j. ⁊.iiij.q.iij.§.itē sepe. ⁊ in.l.iij.§.que argumēta.ff.de test.et doc.in d.c.inqsitionis. ⁊ Bar.in.l.de minore.§.tormenta.ff.de q̄ōni. facit.c.tā literis.de testib. ⁊.l.ij.C.de bo.poss.ꝭm tab. vbi per duos pbatur inscriptio septē testiū: quinimo ⁊ notoriū pbatur per duos testes. vt no.gl.in.d.§.fi. ¶ No. qꝺ vbi agitur de solutione matrimonij tutum est vltra pbatiōes p̄sumptiuas recipere iuramēta ipsoꝝ cōiugum. ¶ 3 † Nota in fi. litere qꝺ manifestū dr qꝺ a pluribus predicatur: ⁊ sumitur hic manifestū pro specie distincta a notorio. ⁊ de hoc vide quod no. in c.vestra.de coha.cle. ⁊ mulie. ⁊ no.in hoc istū tex. ¶ 4 † Sed q̄ro hic in tex. sunt diuerse p̄sumptiōes nūquid q̄libet per se sufficiat? Solu. aduertendū qꝺ hic primo cōcurrebat credulitas istorū testiū asserētium firmiter se credere qꝺ illa fuerit istius iuuenis concubina: ⁊ hec sola scdm omnes non sufficit quia testes debent deponere de his q̄ percipiūtur aliquo sensu corporeo. vt in.c.testes.iij.

solū cū sola i loco secreto: ꝭm dn̄m Abb.in.c. q̄tics. s̄.de testib. ⁊ in.c. p̄terea.e.tit. adde tn̄ qꝺ v̄bū credo pbatū a teste examinato sup peritia artꝫ facit pbationē. vt i.c.fraternitatis.d frig. ⁊ i c.pposuisti.de pba. ⁊ in.l. hac edictali.i.§. his illꝺ. C.d secū.nup. ⁊ i l.j.de vē.īspi.in.l. semel.C.de re milita.lib.xij.
c ¶ Qꝺ sic. Adde Roma. ꝯsi.ccclj.

~Sebasti.Sapia.
d ¶ Periculū aīe. Uiꝺ.d.Ja.i.l.iusiurādū qꝺ ex conuētione.§.pcurator.col.pe.vsi. adde tres alios casus.ff.de iureiur. vbi ponit regulā qꝺ qs nō audit̄ q detegit turpitudinē cū suis limitationibus.

a ✠Sebast.Sapia.¶ Probari adulteriū. Uide Ang.are. in trac. malefi.in ver.che me hai adulterato la mia dona.vbi late q̄uo ꝓbari possit adulterium.⁊ per Bal.in.l.neq̄ȝ natales.C.de probat.⁊ ad hec vide Pe.de ancha.in ꝯsi.ccviij.inci.ꝓbata tanti viri sciētia. vbi dicit qđ q̄n tractatur de amissione dotis oportet probare verum adulterium.

✠Sebasti.Sapia.

b ¶ Q̄ōnē arduā. Uid Signorolū de homode.i ꝯsi. cxlvj.ici.in q̄ōne vertēte.⁊ Abb.ī ꝯsi.j.i.j.vol.⁊ eūdem in ꝯsi.clxxv. in.ij.vol.⁊ in.c. si iter virū.j.đ spō.

e ¶ Lucraret. Tenet bar.i.l.nihil.ff.re.amo.⁊ cū eo tenēt bal.⁊ Ang.i.l.solet.ff.de his q no.ifa.⁊ Pau.de ca.in.l. si donatur⁹.§.j.ff.đ ꝯdi.ob caus. vbi dicit qđ ꝓ opi.bar.vidit cōsultū ꝑ oēs doc.⁊ idē dicit.d.Jas.i.l.nō tm̄.C.đ leg.ꝙ vidit al's ꝯsultū ꝑ oēs doc. cū infinitis ꝯcor. ibi signatis ꝑ do.alex.vltra q̄s all'.gl.in.§.nuptias.i.iiij.col.in aut.đ nup.idē tȝ Bal.in.d.l.nō tm̄.vbi sing.ingt qđ etiā si mulier stetisset momento cū marito tn̄ marit⁹ lucraꝶ dotē.⁊ idem ꝙ sufficiat matrimoniū momētaneū vt marit⁹ lucreꝶ dotē virtute p̄dicti statuti: tn̄ ibi Ange.in lect. Floria.alij nō tāgūt ꝭm do.Jas.de may.ibi q addit qđ ꝓ dcā dec. Bal.⁊ Ang.facerettex.i.l.ij.C.de posthu.her.insti.ad idē dicit facere qđ signāter decidit Bal.i.c.j.§.cū etiā.in ti.epm vel Abb.ad idem qđ no.decidit Bal.i l.j.§.i nouissimo.ij.col.C.de cadu.tol.vbi q̄rit retēta cōi opi.qđ fili⁹ suus trāsmittat ex potētia suitatis hereditatē pr̄is nō aditā ad quoscūq̄ȝ.l.si infanti.C.de iur.delibe.nūqd istud ꝓcedat in filio infante qui post mortē patris nō vixit nisi ꝑ vnā horā:⁊ determinat qđ sic:qꝛ momentū sufficit:vt ibi per eū.subijcit tn̄ lȝ p̄dicta decisio Bal.sit singu.⁊ non habeat ibi ꝯdicentē qđ vehemēter dubitat qđ non debeat sufficere momētaneum matrimoniū quia in tali statuto nō potest assignari nisi vna ratio:scȝ ꝓpter onera matrimonij.l.ꝓ oneribus.C.de iur.do. ꝓpter que maritus dꝛ habere in dote titulū onerosum.l.j.C.de impo.lucra.descr.lib.x.⁊ nō solū in dote:sed etiā lucro dotis qđ deferꝶ ex forma statuti:⁊ si statutū dicit qđ decedēte vxore marit⁹ lucreꝶ dotē: licet statutū vtaꝶ v̄bo lucreꝶ:tn̄ lucrū dꝛ habere verbo oneroso.glo.est sing. in.l.si donatur⁹.§.fi.ff.de do.ob cau.cū ergo in tali statuto lucrāde dotis non possit assignari nisi ista sola ratio ꝓpter onera mr̄imonij:certe habeaꝶ ꝓ expressa.gl.est in.l.ꝙuis.⁊ ibi expressius Bal.et Pau.C.de fideicō.ergo q̄n matrimoniū nō durauit nisi momēto ⁊ per ꝯsequens

q.ix.⁊ in.l.testiū.C.de testi.non aūt de credulitate:vt in.c.cū causam.eo.ti.sed hoc faciebat adminiculum:ꝭm Gofre.Scđo concurrebat qđ testes istos viderāt insimul ꝑ plana:⁊ nemora:⁊ vias: et inuia pluries cōuagantes.Inno.credendo dicit hāc esse violentā presumptionē que sufficit ad sniam:sic.s̄.c.pxi.⁊.xxxv.q.vj.ab isto.fateꝶ tn̄ qđ aliqui ꝯdicūt dicētes nullum ex his p̄missis per se sufficere quib⁹ ego magis assentio.nā non video qđ istud solum habeat ꝓbarc fornicationeȝ maxime ad separationē matrimonij vt hic intendebaꝶ:cū loqui in via:vel ire per nemora non sit actus oīno ꝓpinquus fornicationi nec ius p̄sumit nisi p̄cessisset monitio vt nō ꝯfabulenꝶ.vt in d.c.clericus.⁊ in.c.ij.facit.C.de adul.auꝶ.si q̄s ei. et licet Bar.in.l.furē.ff.de fur.dicat ꝓbari adulteriū[a] si aliquis fuit deprehēsus in domo alicui⁹ pulchre mulieris:quia est actus propinquus:tn̄ ꝯtrium sentit post gl.in.l.capite q̄nto.ff.de adul. vbi dicit requiri ad ꝓbationem delicti qđ fuerit deprehēsus in actib⁹ venereis.vn̄ puto qđ si fuisset repertus in camera cū muliere sola horis ad hoc commodis hoc satis sufficeret ad ꝓbationē delicti vel ipsam osculantē:vel ipsam tangētem: vel in similib⁹ actib⁹ ꝓpinquis:al's secus.et hoc videtur ꝓbare iste tex.nam iudex iste coram quo vertebaꝶ questio per supradictas ꝓbationes:et etiam per credulitatē testium noluit moueri:nec papa in hoc eū reprehēdit:sed voluit insuper recipere iuramēta illoꝝ:itē habuit famam vicinie: imo papa videtur approbare ⁊ oīa simul ponderare:vt patet in r̄n̄sione ipsius in ver.nos.ibi: que dicta sunt ⁊c.Cōcurrebat hic tertio fama vicinie que per se non ꝓbat in.c.si duo.xxxv.q.vj.⁊ in.c.sup eo.de eo qui cog.ꝯsan.vxo.sue.Cōcurrebat quarto assertio viri ⁊ mulieris iuramēto firmata que per se fidē non faciebat in preiudicium matrimonij dictis iurib⁹.si duo.⁊.c.super eo.Ex quib⁹ ptȝ qđ nullū predictoꝝ per se faciebat fidē. nunq̄d autē confessio istorū cum fama suffecisset sunt opi.Ego aūt remitto ad plene not.in.c.super eo.⁊.c.si duo.preall'.vbi de hoc ⁊ ea que leg.⁊ no.in.c.p̄terea.de test.vbi habetur de modo probandi copulā.gl.omnes sunt faciles.¶ f Ultra alios hic quero an appellatiōe vxoris veniat illa cum qua contractū est matrimoniū per verba de presenti.non tn̄ adhuc est ad domū traducta nec carnaliter cognita.⁊ iste tex.in prin.facit qđ nondum appellat istā talem sponsam: ⁊ querebatur nūquid posset iste iuuenis illā habere in vxorem nō obstante affinitate p̄sumptiue probata.Et facit hoc ad q̄ōnē arduā[b] in qua cōsului hic Senis que p̄stitit mihi causam latius prosequēdi hanc materiā.questio fuit talis.Quidam.A.cōtraxit spōsalia per verba de p̄senti cū.L.⁊ ab ea recepit dotis noīe mille.contigit qđ anteꝙ̄ sic desponsata duceretur ad domū vel aliter consummaretur matrimoniū vita finita extitit:querebatur an dictus spōsus lucraretur[c] dimidiā dotis: viso statuto infrascripto cuius tenor talis est:vcȝ si qua decesserit sine filijs viro cui nupta est tempore sui obitus remaneat dimidia pars suarum dotium apud maritum nō computato in dicta dimidia lucro donationis ꝓpter nuptias qua parte maritus priuari possit:postmodū fuerunt facte ad dictū statutū alique additiones in quibus semper fuit facta mentio de filijs existētib⁹: vel non. et hanc questionē plene prosecutus fui in consil. quod inci.facti contingentia[d] ⁊c.⁊ principaliter consistit eius decisio super illa q̄ōne an talis mulier dicatur nupta:⁊ vir dicatur maritus ex quo non fuerat facta traductio ad domū viri:nec aliter carnaliter cognita.Et ꝓsequendo dic aliqua vtilia succincte.tn̄ videꝶ prime qđ dicaꝶ nupta:et sic vxor.⁊ hoc videtur ꝓbari per tex.no.in.l.cum fuerit.ff.de cōdi.⁊ demon.vbi apertissime probapter nuptam dici ex quo interuenit ad matrimoniū cōsensus de p̄senti.licet nondū fuerit cognita nec traducta:qꝛ solus cōsensus facit matrimonium ⁊ non cōmistio carnalis:vt ꝓbatur in fine illius.l.⁊ hoc tenet gl.⁊ Bar.ibi.ad idem.c.sufficiat.xxvij.q.ij.¶ Scđo principaliter probare videtur per.l.iij.ff.de dona.inter vir.⁊ vxor.iuncta gl.in ver.concubine.ibi no.qđ postꝙ̄ interuenit cōsensus ad matrimonium inter virū ⁊ mulierem appellatur matrimoniū ⁊ ipsi cōtrahentes dicūtur maritus ⁊ vxor:⁊ ꝙ̄ꝙ̄ gl.ibi dicat hoc procedere de iure canonico:tn̄ dico idem dicendum de iure ciuili.vt ꝓbatur in auꝶ.de nup.§.nuptias.⁊ ibi vide bo.glo.¶ Tertio hoc probo per multa iura canonica que communiter dicunt matrimonium verum esse ex solo cōsensu de presenti: licet aliud nō interuenerit.vt patet in.c.fi.de sponsa.duo.⁊ in.d.c.sufficiat.⁊ in.c.cū initiatur.cuȝ multis seq.xxvij.q.ij.ad idem.c.vnū.de voto.lib.vj.⁊ no.per Host.in.c.ex publico.de cōuer.cōiu.facit etiam diffinitio matrimonij que ponitur ⁊ declaraꝶ.xxvij.q.ij.in prin.⁊ sup rub.de spon.Quarto videtur de hoc casus ꝭm intellectū Bald.in.d.l.deo nobis.C.de epis.⁊ cle.intelligēdo qđ ibi non interuenerat carnalis copula:qđ est presumendū cum alter potuerit ingredi religionē altero in seculo remanēte.vt in.d.c.ex publico.de cōuer.cōiug.In cōtrariū facit istud.c.et.c.sicut ex literis. et.c.penul.de spon.¶ Pro solutione aduertendum qđ verbū nuptie multipliciter in iure capitur.Quādoq̄ȝ enim capitur pro ipsa mera essentia coniugij que solo cōsensu de presenti interueniente causatur.vt probatur in.d.l.cū fuerit.⁊.d.§.nuptias.et.c.omne itaq̄ȝ nuptiarum bonum.xxvij.q.ij.cum si.Q̄nq̄ȝ sumitur pro ipsa commistione carnali que interuenit ꝯcto pri⁹ matrimonio:vt probatur in.c.qđ autem.⁊.c.quidā.⁊ luce clarius in.c.genuit.maxime iuxta gl.iij.que hoc tenet apertissime.ea.causa.⁊.q.et ibi aliquid per Archid.Q̄nq̄ȝ sumiꝶ pro apparatu ⁊ festiuitati-

non potuerunt sustineri onera matrimonij:⁊ sic cessat rō statuti:vꝶ qđ isto casu statutū locū non habeat.⁊ ita per hāc rōnem:⁊ alios ꝯ Bar. vbi.s̄.tȝ Bal.in multis locis maxime in.l.nō sine.C.de bo.q̄ libe. et in l.deo nobis.vbi ꝑ Cy.⁊ ꝑ alios.C.de epis.⁊ cle.⁊ multū late Sali.in.l. cū te.vbi intrepide tenet ꝯ Bar.de do.ꝓpter nup.ꝓ cuius veritate videas ēt ipm Panor.diffuse examinātē i.c.tertio loco.đ p̄sū.d.Ant. et alios in.c.j.de spō.⁊ diffuse Ange.de are.i.§.fuerat.ist.đ act.⁊ ip̄e recolligit oēs cui addo do.Pe.de fer.papiē.s.i practica sua.i li.quo vxor agit ad dotē i gl.vxor quōdā.in.ij.col.vbi dicit ꝙ i hac pte ꝯ barto.videꝶ cōsuetudo inclinasse.

¶ Adde eūdem consi.j.Bal.cōsi.xcviij.lib.v.

Anto.Francis.

d ¶ Circa istā q̄ō. an statutū de lucro dotis hēat locū q̄n adhuc vxor nō trāsducta moriꝶ dicas ꝯsyderāda eē v̄ba statuti:⁊ istud nō al'r ꝓse quor: qꝛ ple.tradiꝶ ꝑ bal.⁊ doc.ī l.si donatur⁹.ī.l. cū te.⁊.ī.l.deo nobis.all'.in apo.dicas tn̄ qđ tale statutū non hȝ locū q̄n sil'r vxor et vir decessissent: puta ex ruina domus: qꝛ tūc nō p̄sumiꝶ mulier ꝙ̄uis đbilior pri⁹ đcessisset ita ꝯsuluit.d.Signo.đ homo.ī cōsi.ici.in noīe dn̄i: qđ p̄supponiꝶ in hac forma.qđ cōsil.refert ⁊ sequiꝶ d.Alex.i.c.fi.i vlti.char.đ do.iter vir.⁊ vxo.vbi dicit idē esse etiā si vxor igrediaꝶ monasteriū.et adde qđ tale lucrū dotis delatū a statuto nō est ꝓprie lucrū:sȝ dꝛ esse ꝯcessuȝ viro ex titulo oneroso:sȝ ꝓpter onera mr̄imonij sicut ēt ipsa dos:vt in.l.ꝓ oneribus.C.de iu.do.⁊ ꝙ̄uis ml'ier nō sit traducta potuit marit⁹ facere diuersas īpēsas puta ꝓ vestiēdo ip̄aȝ mulierē i iocalib⁹:⁊ si.ad qđ vid Bal.in.l. hac edictali.C.đ se.nup.⁊ ī.l.si fraudator.§.si a socero.ff.đ his q̄ i frau.cre.⁊ adde ēt ꝙ vir ꝑdit lucrū sibi delatū a statuto si nō vīdicauit mortē vxoris occise:vt ꝑ bar.ī.l.sequēs.ī.§.fi.ff.ad sil'.⁊ ī.l.ci q mortē.C.de his q.vt idi.⁊ lōge magis illđ ꝑdit ꝭm Bar.ibi q̄n ip̄e marit⁹ occidisset vxorē.idē dicas si marit⁹ nō adhibuit medicos ꝑitos i curādo vxorē infirmā vt ple.tradiꝶ ꝑ doc.ī.l.si cū dotē.ī.§.finaūt in seuissimo.ff.sol.ma. ⁊ adde ꝙ tale lucrū ēt nō aditū vel agnitū trāsmittiꝶ ad vxorē viri:ꝭm Bal.ī.l.si arrogator.ī.ij.col.ff.de adop.⁊ ꝑ Alex.ī.l.cū antiq̄oꝛib⁹.ī.iij. col.C.de iu.deli.⁊ ēt adde ꝙ tale lucrū dotis nō se extēdit ad feudū vxoris:qꝛ marit⁹ nihil lucraꝶ de ipso feudo stāte ēt statuto vel ꝯsuetudine de lucro dotis.ita Bald.in.c.j.in.§.ꝙ̄uis.de inuest.de re.alie.fa.in vsi. feu.⁊ idē Bal.in.c.j.in.iiij.col.de ꝓhi.feu.alie.per Fede.⁊ in.c.q̄n mabus que

bus que fiunt tempore quo vxor ducitur ad domũ viri: vt probaꝛ in.c. nostrates.⁊.c. femine.xxx.q.v.⁊ sic capiꝛ in euãgelio vbi dicitur: nuptie facte sunt in chana galilee ⁊c.⁊ qꝺ Christus ibi in cõuiuio fecit de aqua vinũ.⁊ ita sentit Gasp.de cal.super rub.de sponsa.vnde in quibusdam locis appellantur in vulgari, le noze. Itẽ sciẽdũ qꝺ verbũ matrimonij seu coniugij qñqꝫ verificaꝛ in matrimonio ꝯcto per verbum de presenti licet nondũ sit carnali copula cõsummatũ ⁊ vulgariter appellanꝛ spõsalia ꝑ verba de presenti: vt in iuribus superius alle. Qñqꝫ verificaꝛ verbum matrimonij seu vxoris ⁊ mariti solum in coniugio carnali copula consummato.vt no.ꝓbatur in.c.debitũ.in prin.⁊ in fi.de biga.⁊ hoc in.d.c.ex publico.⁊ elegantius in.c.si qs despõsata.xxvij.q.ij.vbi dꝛ qꝺ si quis despõsata ⁊ tradita vtitur rite coniugiũ appellaꝛ.ad idẽ.c.quapꝑter.⁊ in.c.in omni.ea.causa ⁊.q.⁊ vñ surgat hec diuersitas satis põt colligi ex his que le.⁊ not.in.d.c.debitum.⁊ per gl.in.d.c.quapropter.⁊ per doc.in.d.c.ex publico. His premissis dico quod de proprio ⁊ stricto significato verborum maritus ⁊ vxor ⁊ matrimoniũ appellari possunt postq̃ interuenit cõsensus de presenti spõsus ⁊ sponsa ⁊ spõsalia ante talem consensum de presenti ⁊ post cõsensum de futuro: nã dicuntur sponsalia a spõdeo spõdes: qꝺ idem est qꝺ promitto ꝓmittis: hinc spõsa id est ꝓmissa.sed post cõsensum de presenti nõ põt dici stricte seu ꝓprie spõsa: quia nõ solũ est ꝓmissa sed obligata ⁊ nupta: sed ꝓpter significationem matrimonij ex quodam largo significato verborum nõ potest adhuc dici maritata seu coniugata ex quo adhuc non est traducta ad domuꝫ viri quasi adhuc in effectu sit sine iugo ⁊ sine viro ⁊ quodãmodo ꝓmissa respectu effectus matrimonij ⁊ sic possunt loqui iura in ꝯtrium alle. Quare cõcludẽdo qꝺ vbi agitur de materia odiosa appellatione vxoris vel mariti seu matrimonij nõ veniẽt sponsalia cõtracta per verba de presenti nec ipsa spõsalia ꝯhentes.si aũt agitur de materia fauorabili veniunt etiam spõsi qui contraxerunt per verba de futuro: vt in.l.nõ fine.C.de bo.q̃ li.vbi pulcher casus. Si vero materia est indifferẽs veniẽt illi qui tñ cõtraxerunt per verba de presenti: licet copula nondũ interuenerit ⁊ fortiꝰ si interuenerit.in materia odiosa verba nõ capiũtur ita stricte sicut importare possunt ex proprio significato verborum: maxime qꝺ reperiuntur habere aliam significationẽ viciniorem.vt in.c.cũ dilectus.de consue.⁊ in.c.cum in cunctis.de elec.iuncto.c.si compromissarius.eo.ti.lib.vj.facit qꝺ leg.⁊ no.in.c.statutũ.eo.tit.lib.vj.⁊ per Jo.an.in regu.odia.de reg.iur.li.vj.in mercu.⁊ per hec possunt reduci ad cõcordiã iura superius all.⁊ longe plenius hãc materiam prosequor in dicto consilio: sed ista sufficiunt in presenti passu.

☞ Frater an sit idoneus testis pro ⁊ cõtra fratrem: ⁊ an possit cõpelli.⁊ numero.8.

Standum est dicto testis iurati ⁊ preualet dictum iuratum dicto non iurato: nisi pro dicto non iurato sint presumptiones.

Per presumptionem minarum quis condemnandus nõ est de homicidio de quo nescitur a quo actum sit.

4 Cautio sufficiens potest peti ab illo qui est suspectus de penitentia nõ peragenda.

Condemnatio de crimine quantumcunqꝫ graui potest fieri per presumptionem que oritur ex deficiẽtia in probatione vel purgatione.

5 Episcopus ex officio potest procedere contra hereticos. et multa ponuntur ad intelligentiam capituli.

An de causa criminali possit fieri compromissum.

9 Juramentum non exigitur in purgatione facienda.

10 Dictio preter: an ponitur inclusiue vel exclusiue.

11 Per compromissum simpliciter factum nõ expirat iurisdictio delegata super illa re.

12 Cõpromissum expirat si itur ad iudicem ordinarium vel delegatum.

13 Delegati qui ꝓnũtiauerũt vt arbitri possunt pronũtiare vt delegati.

L Jteras. Propter ꝑsumptionẽ et vehemẽtẽ nõ dꝫ qs de graui crimine condemnari hoc dicit. In prima iudicum consultatio. In secũda respõsio.ibi.nos vero.que subdiuiditur. In prima ponit motiuum mãdati. In scꝺa mãdatum.ibi: quocirca. Et pone casum literalem, vt patet ex litera iuncta gl.in ver.purgando.que ponit partem casus. ¶ Casus literalis. Eps altisiodoreñ.impetrauit literas cõtra quosdã Burgẽses de charitate quos impetebat de heresi quoꝝ vnus extiterat.G.de quo hic agitur vt causa possit facilius expediri vtraqꝫ pars compromisit in duos de iudicibus sub certa pena reseruata sibi nihilominus delegata potestate coram arbitris istis proponebat eps qꝺ.G.erat hereticus et periurus pro eo qꝺ dũ ipse.G.suspectus de heresi ꝯfessus fuit heresim suam apud charitatem redeũdo ad catholicam vnitatem: ⁊ idem confessus fuit de quodam fratre suo qꝺ eodẽ laborasset errore: ⁊ cũ postmodũ frater ille corã Bituriceñ.archiepo de heresi conueniretur purgatio sibi fuit indicta ꝑ Guil.fratrẽ suũ qui vere catholicꝰ credebaꝛ: ipse G.purgauit fratrem suũ quem primo hereticũ asserebat: ⁊ ideo eps ꝓponebat ipsum.G.duo ꝯria dixisse: vnde ⁊ periurus ⁊ hereticus dicebatur ab ipso episcopo ⁊ in heresiꝫ relapsus: ipse vere hoc negabat: qꝛ lꝫ de se confessus fuisset de fratre tamẽ nihil dixerat: sed eps ipsum cõuicit per testes.propter huiusmodi ꝯtrarietates iudices isti habuerũt G.de heresi suspectum: vnde miserunt illum cum literis suis ad papã. his omnibus diligenter consyderatis dominus papa habuit istum.G.vehemẽter de heresi suspectum: tñ quia quod bene dixerat postea negauit se dixisse: tum quia vel mendacium prius dixerat in fratrem asserendo illum hereticum: vel postea periurium commisit in deum: purgando illum de heresi quorum vtrunque reddit eum valde suspectum.verisimilius tamen videtur qꝺ eo tempore quo reuertebatur ad fidem tam graue mendaciũ non dixisset in fratrem nisi fuisset accẽsus zelo catholice fidei: vnde presumitur qꝺ cum postea purgauit eum de heresi turpiter deierauit: vnde papa mãdat iudicibus presentibus quatenus cum propter solam suspicionem noluit illũ de tã graui crimine condemnari talem ⁊ tantam securitatem ab ipso recipiant preter iuratoriam cautionem qꝺ timore pene temporalis debeat coerceri districtam penitentiã iniungentes eidem: ex qua appareat an sit vere penitẽs an ficte conuersus: et si taliter eum verum catholicum cognouerint non permittãt eum vlterius indebite molestari: alioquin tanquam hereticum eum condemnent. Ber. ¶ Not.episcopum posse aliquos de heresi impetere iudices delegatos impetrãdo. ¶ Secũdo not.qꝺ super causa heresis potest cõpromitti etiam in iudices delegatos: et sic potest quis esse delegatus et arbiter etiã in causa criminali, quod qualiter ꝓcedat.j.dicetur. ¶ † No.qꝺ quis potest (1) testificari[a] pro ⁊ contra fratrem.hoc tamẽ aperte non ꝓbatur: quia in primo iudicio fuit spõte cõfessus cõtra fratrem.in secũdo fuit vnus de compurgatoribꝰ qui in multis equiparanꝛ testibus. ad hoc qꝺ leg.⁊ no.in capi.constitutus.de purg.cano.in glos.in ver.tolerentur.dictum tamen est verum saltem in ciuilibus.de quo tamẽ dicvt no.glos.iij.q.v.c.j.⁊ in.§.item.l.iul.⁊ in.§.parentes.iiij.q.iij. ¶ No.quod vbi due presumptiones cõtrarie oriuntur contra aliquem standum est validiori: ⁊ sic vna presumptio vehemẽtior elidit aliã minus vehementem.⁊ ad hoc quotidie allegatur iste tex.⁊ colligitur hic quia iste.G.primo dum rediret ad fidem cõfessus fuit fratrem laborare eodem morbo: postea vero in alio iudicio dum fieret inquisitio cõtra fratrem purgauit illum cum iuramento dicendo qꝺ credebat illum fuisse ⁊ esse catholicum.⁊ sic aut primo dixit mendacium aut postea periurium: sed papa arbitratur qꝺ potiꝰ incidat in periurium: quia non est verisimile qꝺ iste tempore conuersionis sue dixisset mendaciũ in fratrem: erat tamen presumptio pro secũdo dicto quia fuerat iuratum: sed prima presumptio erat validior. ¶ † Et ex hoc ⁊ ex tex.sing.not.qꝺ (2) si concurrunt duo dicta cõtraria ab eodem vnũ cum iuramento[b] aliud sine: standum est dicto non iurato si coniecture sunt pro eo magis quã pro dicto iurato. Ceteris ergo paribꝰ potiꝰ presumendum est pro dicto iurato: lꝫ postea emanato quam simplici assertioni prius facte.⁊ faciũt hic no.ad ea que tetigi in capi.per tuas.de ꝓba.et cõtra Bar.in.l.eos.ff.de fal.ꝙ si testis prius dixisset vnum extra iudicium sine iuramẽto: ⁊ in iudicio dixit cõtrarium cum iuramento stãdum est secundo dicto ꝓpter presumptionẽ iuramẽti nisi subsint alie ꝑsumptiones ꝓ primo dicto sicut hic erãt quia tẽpore quo dixit primũ dictum erat accensus zelo fidei orthodoxe: id est catholice cum nouiter reuerteretur ad fidem. Itẽ amor fraternus quia non est verisimile qꝺ falso illum dixisset hereticũ.⁊ hoc bene not.[c] ¶ † Not.ꝙ su(3)spicio non sufficit ad cõdemnationẽ alicuiꝰ etiã si sit vehemẽs.litera tñ a cõtrario videtur ꝓbare qꝺ in crimine nõ graui sufficit vehemẽs suspicio. de hoc tamen dic vt plene dixi in.c.quanto.§.eo. vnũ tñ aperte probat hec litera qꝺ quãto crimen est grauius tanto presumptiones debẽt esse vehementiores: quia vbi maius periculũ ibi cautius est agendum.vt in.c.vbi periculũ.de elec.lib.vj.⁊ facit hec litera in arg.ꝭm Jo.an.qꝺ propter presumptionẽ minarum vel iniuriarum non fit condemnãdus de homicidio de quo nascitur a quo

ritꝰ succe.vxo.in bo.in vsi.feu.⁊ in auꝛ.res q̃.C.cõia de leg.⁊ vide Roma.i auꝛ.ꝑterea.C.vñ vir ⁊ vxor.

d ☞ Facti ꝯtingentia. Adde qꝺ illõ ꝯsi.Pañ.h ab eo allegatũ.est ꝑmũ in ordine.volu.j. Alex.Loseus.

Sebasti.Sapia.
a ¶ Põt testificari. Duas respõsiones ad istũ tex.ponit Bal.in.l.parẽtes.C.de testi.aliã addit Frã.are.in c.cuꝫ oporteat.j.de accu.

Sebasti.Sapia.
b ¶ Cum iuramento. Vide Feli.i.c.cum in tua.col.ij.v.q̃rta ꝯclusio.s.de testi.⁊ ibi an ille q dixit vnũ iuratꝰ aliud nõ iuratus possit puniri de falso.

c ¶ Bene nota.ad de eundẽ ꝯsil.iiij.

a ☙Sebasti.Sapi.¶ Cautio sufficiens. Uide qd per hoc dicunt Host. Jo.an. ⁊ do. Abb. in c.grauem.j.de sen.excom.

b ¶ Uiolenta. Adde que posui.s. in d.c.scribam.

c ¶ Contumax. No. qd contumax in assumēda purgatione punitur vt conuictus: vide tex.c.tua nos.de coha.cle.⁊ mulie. And.barb.

d ¶ In iudicē. An ⁊ qn̄ possit cōpromitti in iudicem al's ordinariū: et de hoc vide bonsi tex. iūcta gl.in v. ꝯiūctionē.i auf.si vo ꝯtigerit.C.de iudi.⁊ vide gl.in ver.in ptāte.in.c. inotuit.de arbi.⁊ qd ponit d.Ant. i.c.exposita.e.tit. Itē vide gl.⁊ Archi.i.§.tria.⁊.i.§. si vo iudex.iij.q.vij.⁊ vid tex.in.c. cū tpe.⁊.c.cū oliz. et.c.ex pte.d arbi. et bar.post gl.i.l. sed ⁊ si hūi.§.j.ff. d arb.⁊ gl.i.l.j.ff. de iudi. circa mediū gloss. magne.

e ¶ Frater. An et qn̄ frater possit testificari ꝓ fr̄e vel ꝯ fratrē.⁊ vide de hoc et per Bar.⁊ Imol.i.l.q testō. §.j.ff.de testa.⁊ in l.lege cornelia. et ibi Bal.ff.de iniur.ꝑ Spe.in ti.d teste.§.j.vsi.sz nū qd frater.per do. Ant.et Imo.i.c. insinuātē.de offi. dele.⁊ vid qd no. ipse Abb.in.c.cū oporteat.sup gl. ij.de accus.⁊ de h vide pul.Bal.in §.testes.isti.de testi.⁊ ꝑ Flo.in.l.testis idone⁹.d test. ⁊ Imo.i.c.cū.R. de off.dele. vbi dicit qd frater nō repellit a testificando in cā fratris si sit religiosa ꝑsona puta si sit religios⁹ Cistercieñ. vel Cartusieñ. vl̄ ēt laic⁹ q esset religiosa ꝑsona: et ꝑ hoc vlt. facit in si. bo.tex.i.c.i lr̄is.i fi.s.d testi.⁊ facit pro cōfirmatione istius dicti qd voluit sing.d. Ant. de but.i.c. postremo.j.d app. qd lz cōiunctus parti possit recusari ab aduersario vt suspect⁹ ꝑpter ꝯiūctionē sanguinis vt ibi tū si ille cōiūct⁹ esset homo magne sanctimonie nō poterit recusari vt suspect⁹

factum sit.⁊ remittit ad Spe.eo.ti.§.ij.versic.sed pone. P.minatus est. vbi dr velle Spec. qd hoc sufficiat ad torturā. vnde vide ibi latius et tetigi in.d.c.scribā. ¶ No. qd cōuersus seu reuersus ad fidē incidēs in manifestum pctm̄ presumitur relapsus vel non plene cōuersus: nō hoc tū solū sufficit ad cōdemnationē: vt hic. 4 ¶ † No. fert nouum dictū qd a suspecto de penitētia peragēda potest exigi cautio sufficiēs[a]. scz de certa pena soluenda si eam nō egerit: qd intellige qn̄ pro peccato manifesto imponit publica penitētia ab habente iurisdictionē etiam fori cōtentiosi hoc dico: quia in foro omnino penitētiali hec cautio nō exigeretur saltē ab inuito. arg.in.c.si sacerdos.de offi.ord.⁊ c.fi.de tēpo.ord. 5 ¶ † Ulti. no. ex fi. litere qd de crimine quātūcunqz graui potest quis ꝯdemnari ex ꝑsumptione violēta[b] que satis oriṫ ex deficientia in purgatione. facit.c.excōicamus.§.ij.de hereti. et.c.cū cōtumacia.eo.ti.lib.vj. ¶ Et ex fi. litere et ex medio no. qd vehemēs ꝑsumptio non sufficit ad cōdemnationē: sed violēta sic: qd voluit hic gl. pe. facit qd not.gl.in.c.insinuatū.de simo. sed dic vt dixi in.d.c.quāto. 6 ¶ † Anteqꝫ veniam ad glos. declarabo prius aliqua textualia. Primo enim quero quare eps impetrauit delegatos contra illos de heresi suspectos cū potuisset ex officio ꝓcedere cōtra istos. vt in.c.ad abolendā.de here. vbi patet in fi. ꝑ hoc bene facit.c.j.de offi.ord. qꝫ etiā exempti teneṅ in hoc obsequi epo loci. facit cle.j. et.ij.eo.titu. Sol. hic non apparet quis impetrauit istos delegatos. forte em̄ dum impetrarētur ab epo seu molestarenṫ extra iudiciū impetrauerūt ipsi istos delegatos quibus fuit cōmissum vt audirēt causam inter eos ⁊ epm̄ autoritate apostolica. nec apparet hic qualiter ageret eps cōtra eos. Inno. dicit qd forte eps iste denuntiauit crimen istorum pape vel petebat bona istorū ꝑpter heresim. Host. dicit qd agebat ciuiliter vel ex officio impetebat ipsos. arg.in.c.ad abolēdam. nam si criminaliter non potuisset in arbitros compromitti qd hic factum fuit. potes tū dicere qd forte agebaṫ criminaliter. Nec ob. qꝫ fuit cōpromissuz quia papa non approbat: sed recitat hic compromissum: vt dicit hic Jo.an. super glos. vnde dicit qd in hoc non est vis. in hoc enim non cōsistit intellectus. c.cui em̄ applicenṫ bona clerici vel laici de heresi dānati. dic vt dixi in.d.c.excōicamus.§. dānati.⁊ in.c.cū ꝑm leges.eo.ti.lib.vj. ¶ Quero secūdo pro declaratione finis litere qn̄o apparebit ex iniunctione penitētie an sit verus penitens vel ficte cōuersus. Sol. ꝑm Host.⁊ Jo.an. si paratus est ꝓbare dictā securitatem ⁊ penitentiā benigne suscipere quā postea deuote ⁊ efficaciter implet presumptio est de vera cōuersione: alioquin id est si nō vult cauere vel penitentiā recipere vel licet caueat ⁊ penitētiā recipiat illam tū negligit adimplere est ꝑsumptio de ꝯrio. et hoc satis placet ⁊ eliciṫ ex ipsa litera.⁊ facit.de pe.dist.ij.c.j. Et ex hac expositione no. qd non solū deficiēs in purgatione puniṫ vt cōuictus: sed etiā cōtumax[c] in eam recipiēdo: de quo tū dic vt not.in.c.excōicamus.preall.⁊ vide qd dixi in.c.veritatis.de do.et contu. 7 ¶ † Glos.j. facit duo. Primo instat an in iudicē[d] possit compromitti.⁊ dic vt in ea ⁊ latius vt no.in.c.cum tēpore.de arbi. Scdo principaliter an de causa criminali possit cōpromitti: et nil boni cōcludit: sed potius remittit ad.c.pe.de in integ.resti. vbi de hoc. Gof. hic dicit qd agebatur ciuiliter.⁊ sic vult qd vbi de crimine ciuiliter agiṫ potest cōpromitti.⁊ idem Host.⁊ idē gl.⁊ Bart. in.l.non distinguem⁹.§.iulian⁹.ff.de arbit.⁊ pōt dici qd vbi agiṫ de solo preiudicio partiū potest cōpromitti: secus in preiudiciū fisci seu reipublice. facit qd no.in.l.inter.§.recte.ff.de furt.⁊.l.licitatio.§.qd illicite.ff.de publi. de quo tū dic vt plenius no.in.d.c.pe.⁊.d.§.iulianus. hic tamē nihil probatur: vt.s.dixi. quia solum recitatur factuz.

8 ¶ † Opp.⁊ videtur qd frater[e] non debet admitti cōtra fratrē in magnis criminib⁹. vt in.l.si magnum.C.qui accu.non pos.gloss.in ver.de fratre. dicit illud regulare: sed fallit in crimine heresis in quo admittiṫ etiam contra parentes.xxij.q.v.si audieris. ¶ Aduerte lz doc. hic lente trāseant.l. si magnū.all'.in gl. loquitur in accusatione ⁊ non in testimonio.⁊ pcedit hoc nisi vite fratris fuerit insidiatus. nam tūc ⁊ mater cōtra filium et etiam pater admittūtur ad accusationem. vt no.in.d.l. si magnū. Respectu vero testimonij dicēdum qd aut loquiṫ in ciuili aut in criminali. primo casu tenet Spec.in tit.de teste.§.j.vsi.sed nūquid frater. qd admittiṫ[f] pro ⁊ cōtra fratrē: sed creditur plus vel minus ꝑm affectionem quia nulla lex ꝓhibet hoc. fallit ꝑm eum nisi habeāt omnia pro indiuiso vel sint ambo sub potestate vnius partis. An aūt cōpellatur testificari cōtra fratrē remittit ad §.de testium.vsi.sed nūquid.eo.ti.⁊ ibi videṫ sentire qd dādo regulā qd quilibet non priuilegiatus in testimonio ferēdo admittitur ⁊ cōpellitur si non vult: quia iura volunt ḡnaliter testes compelli.l.si quando.C.de testib.⁊.s.de testi.cog. per totū. In criminali vero dicit qd non admittūtur iij.q.iij.§.itē lege iul. facit.iij.q.v.c.j. ¶ Aduerte tu subtilius. nā potest dici qd inter causam criminalem ⁊ ciuilē certo respectu nulla est differentia. Aut em̄ queriṫ nūquid frater cōpellaṫ dicere testimoniū cōtra fratrem vel aliquē cōsanguineū: et dicendum qd non: siue causa sit ciuilis siue criminalis. Et quod dixi de alio cōsanguineo intellige vsqꝫ ad tertiuz gradum: et idē in quibusdam alijs personis enumeratis in.d.l.lege iulia.⁊ licet Spe. videatur illā.l. intelligere in criminali: ꝑut sentit etiam gl.an.l.parētes.C.de testi.gl. tū in.l. lege iulia.ff.eod. tenet eam procedere indistincte prout generaliter loquitur: ⁊ cū illa gl. transit ibi Bar. qd mihi plus placet ratiōe honestatis ⁊ vt charitas cōseruetur inter coniunctos nisi necessitas immineret: prout dixi in.c.j.de testi.cogend. Aut queritur nūquid volens admittatur contra fratrē: ⁊ puto qd sic tam in criminali causa qꝫ in ciuili: qꝛ.d.l.lege iulia. solū priuilegiat nolētes testificari volētes aūt non repellit: qd etiam ibi sentit Bar. nam solū inter parētes ⁊ filios reperitur iure cautū vt etiā volētes non admittanṫ. vt.d.l. parētes.⁊ intellige volētes qn̄ sunt a parte inducti. nā si se offerrēt essent suspecti: vt legi.⁊ not.in l.que oīa.§.j.ff.de pcur.⁊ in.l.vxori.§.j.ff.de fal. vide qd dixi in.c.ij.de testi. Aut queritur nūquid frater admittaṫ pro fratre in ipsius fauorē. et distinguo inter causam ciuilē ⁊ criminalē vt primo casu admittaṫ: sed credetur plus vel minus ꝑm quātitatē affectionis: sic intellige gl.iij.q.v.c.j. et c.in literis.de testi. nā nullo iure in totū repelliṫ. In scdo casu non admittiṫ. quia agitur de maiori preiudicio in quo testes debēt esse omnino integri.⁊ idē videtur in alijs cōsanguineis ⁊ domesticis.⁊ sic loquiṫ.d.c.j.⁊ facit.xiij.q.ij. super prudētia. puto tū qd in defectū illorū admittātur[g] saltem ad faciēdum indicium vt perueniatur ad torturā. arg.in fi.c.de testi.cogē.⁊ in.c.cum dilectus. et qd ibi not.de elec.⁊ in his casib⁹ puto fratrē cogendum[h] dicere testimoniū pro fratre: quia priuilegiū est vt nō cōpellatur aduersus fratrem. vt d.l.lege iul. qd cessat cū agitur de ipsi⁹ fauore. ar. in.l.qd fauore.C.de leg.⁊ in.c.⁊ si necesse.j.de do. inter vi.⁊ vxo. Ex his patet qd hoc.c. non ꝯdicit dictis iurib⁹. lz Spec. vbi.s. voluerit saluare per viam specialitatis: scz qd speciale sit in causa heresis: et ita sentit hic etiam gloss. nam nulla est specialitas

quod tene menti. ¶ Adde an frater possit esse testis pro fratre Rom̄. cōsi.ccclxxxij.⁊ pro vltimo dicto pcedentis apost. facit qd voluit idem Roma.cōsi.ccccxx. vbi dicit: qd licet al's famulus ꝓhibeatur a testimonio ferendo pro domino qd tamen si sit honeste vite non prohibetur. Anto.Fran. ¶ An ⁊ qn̄ frater admittatur ad testificādum pro fratre vide gloss. Bald. ⁊ doc.i.l.parētes. C.de testi. et vide Spe.i ti.de teste. in.§.j.ver.sed nū qd frater. et ibi ꝑ bal.i addi.i vsi.j. ⁊ vide do. Ant.⁊ Abb.i.c.cū oporteat.de accu.⁊ est cōclusio qd regl'r non ꝓhibeṫ eē testis in causa fratris: tū i mult ca sibus repelliṫ aut saltē minuiṫ fides de quib⁹ vide per Jo.ber.de firmo i suo reper.in vsi. frater testis ꝓ fratre. vbi etiā pōit qn̄ frater vel ꝯiūctus esset vir magne sanctimonie vl̄ religiosus possit testificari pro fratre: ⁊ vide etiā Sali.in.l.etiā oībus.C.de testi. ☙Sebasti.Sapia.

f ¶ Admittiṫ. Limita tū vt ꝑ Bal. i.l.j.in vsi.quinto operaṫ.C.d testi. vbi dicit qꝫ si duo fratres sunt i potestate pr̄is: vel simul habitant repelliūṫ a testionio ita qꝫ vn⁹ nō pōt testificari i causa alterius.⁊ idē voluit Gemi.i sum ma.iij.q.j. Ang.⁊ Salic.in.l.j.C.de raptu virgi.

g ¶ Admittātur. Itē credo qd admittereṫ ad ꝓbādū innocētiā fratris accusati: ꝑ id qd sing. igt Spe. in ti.de ingsi.§.j. in vsi.sed nungd eas. vbi tenet qd licet al's testes domestici ⁊ ꝯiuncti repellanṫ a testimonio tāqꝫ suspecti tū qn̄ ꝑducerenṫ ad ꝓbādum inocētiā accusati puta ad ꝓbañ.de fēsionē necessariā plene ꝓbāt sicut si essent ꝯiūcti vel domestici. idez tz bal.i.l.parētes.C. de testi. ꝑ istū ter.

h ¶ Fēz cogēdū. Sz Bal.i.l.parētes.C.de testi. vl̄ itelligere istū ter. idistincte. Andr. Barba.

¶ Odiosis. adde gl. sing. i cle. j. i v. facere. d vsur. q sin gu. dicit qd si fiat statutū d nouo ꝙ nullus fenerator: null⁹ vsurari⁹ pos sit capere p vsura preter duos dena rios p libra: illa di ctio pter: nō iclu dit nec ponit qd possit cape illos duos denarios q2 ē materia odiosa quā gl. all. bal. p no. i mille locis: i aut. ad h. i. iij. co. C. d vsur. i. l. gall⁹. §. ille cas⁹. ff. de li. ꝛ posth. i. §. q iiu riarū. i. l. si eū. ff. si qs cau. ꝛ add bar. i. l. actiōe. C. d trās ac. ꝛ ibi Moder. plene ponūt an ꝛ qn h dictio pter: stet exceptiue ꝛ qn augmētatiue. seq tur ang. i ↄs. cccx iij. inci. qm i vlti mis volūtatib⁹. i iij. co. Et de natu ra ipsi⁹ dictiōis p ter: vide ēt tex. in aut. hoc ampli⁹. que ibi ponderat Bar. i. iiij. co. C. d fideicō. late p Al be. in dictionario suo. i v. pter. ꝛ late ēt p Lud. ro. i ↄs. cccxxviij. icip. pns ↄsultatio i plura qsita diuidit. i. j. ꝛ. ij. co. Quid aūt i dictiōe vltra: an icludat vel exclu dat. vide. d. Car. i. c. vltra tertiā. de testi. pōit bar. i. l. v. de do. pie. bal. i d. §. q iiuriarū. an ge. in ↄsi. cviij. an ge. de are. in. §. cū aūt. in. j. col. insti. de adop.

¶ Add d dictiōe pter. Ol. cōs. xlix. ꝛ ibi vide de mul tis alijs dictiōib⁹ an stent exclusiue vel inclusiue. Anto. Francis.

¶ De dictiōe p ter: ꝛ similib⁹ di ctiōib⁹ an stēt ex ceptiue vl exclusi ue vide bart. i. l. j. ff. de pig. ac. ꝛ i. l. si tutor. in. §. si tu tor. ff. de pe. leg. ꝛ vide Bal. i. c. j. in §. sz ꝛ res. p quos fiat inue. ivsi. feu. ꝛ vide Inno. i. c. dudū. ij. de elect. vbi dicit ꝙ in di spēsationib⁹ non includit sz remo-

cialitas cum hic nō fuerit compulsus dicere testi moniū contra fratrē: imo in ipsius fauorē ipsum purgauit: ꝛ in primo dicto non per viam testimo nij: nec inuitus dixit fratrē eodē morbo laborare puto tñ ꝙ vbi esset necesse cōpelleret frater cōtra fratrē in causa heresis: nō per istud. c. sed per. c. in fidei fauorē. de here. li. vj. Glo. in versi. purgauit. colligit primo stādū ei qd quis pri⁹ dixit: siue in iudicio: siue extra. sed hoc simpliciter non colligi tur ex tex. quia vt. s. dixi multe presumptiōes cō currebant hic ꝙ prius verū dixerat. sed de mate ria dic vt latius dixi in. c. per tuas. de proba. ꝛ in c. cum in tua. s. de testi. Secundo glo. hic colligit ꝙ vna presumptio prepōderat alteri. ¶ Opp. in ↄtrariū de. c. cū inter. R. de ele. vbi inuicē se elidūt. cōiter soluit ꝙ aut sunt paris potētie: ꝛ vna non prepōderat alteri: in cōtrario. ꝛ sic inuicem se tol lunt: si altera ppōderat illa preualet. An autem ꝛ quādo sint paris potentie vel altera prepōderet discernet discretus iudex ex varietate factorū ex quibus presumptiones oriūtur: vt hic. ꝛ facit qd no. in. c. trāsmisse. q fi. sint leg. ꝛ per Jo. and. in. c. penul. j. de crimi. fal. ¶ Glos. penul. oppo. de. l. ij. C. de hereti. vbi ex leui argumento quis probat hereticus. Sol. ꝙ ibi sufficit leue argumētū quo ad facultatem inquirēdi cōtra eum nō vt habea tur pro conuicto. Uel dic sm doc. ꝙ ibi appellat leue argumentū ꝙ de facili potest probari: vt pu ta q2 aperte erret in articulis fidei: vel nō vult iu rare dicēs hoc esse peccatū: vt in. c. excōicamus. j. de here. ¶ Secundo glo. oppo. de cap. dixit dñs. xxxij. q. j. Et sol. vt i ea. ꝛ dic de materia vt dixi in d. c. quanto. s. eo. Et not. glo. ꝙ contra violentā presumptionem admittitur pbatio in cōtrariū: vt probat in iurib⁹ all. in ea. ꝛ in. c. fi. de psby. nō bapti. ¶ Ultimo gl. querit† quare ab isto nō exi gitur iuramentū sicut exigitur regulariter in pur gatiōe prestāda. j. de purg. can. quoties. Rñde vt in ea. Sed aduerte: quia dictum gloss. procedit si dictio preter: stat exclusiuē. sed cōiter doc. tenēt ꝙ stat inclusiue. vt sic vltra cautionem teneat iura re ꝛ hoc plus placet. Nec ob. motiua glo. q2 hoc iuramentum est oneris ꝛ nō honoris: ꝛ sic nō in spicitur qd als deierauerit. vt in. c. cū in ecclesijs. de maio. ꝛ obe. † Et de hac dictione pter: vide qd no. in. c. dudum. ij. de elec. ꝛ. c. decet. ad fin. de im mu. eccle. lib. vj. ꝛ per Joā. de lig. in cle. ij. de pe. et plenius per Pau. in cle. j. de sum. trinit. ꝛ fide ca tho. ꝛ per Archi. in. c. ebron. xiij. q. ij. Itē frustra fuisset hic facta mētio de iuramēto si dictio pre ter: nō includeret cum non oportuisset excludere id qd non excludebatur. nam exceptio debet esse de contentis sub regula: vt no. sub rub. de regul. iur. Et vt dicit Bar. in. l. seio. §. vxori. ff. de annu. leg. vbicūq dictio preter: ponitur inter res quarū vna non continetur sub reliqua stat inclusiue ne frustra videatur apposita: ꝛ videtur probari per illū tex. secus si vna comprehēditur sub alieno iu re ponit inter gen⁹ ꝛ speciē nisi aliud dicam⁹ in odiosis[a]: vt velle videt Inno. in. d. c. dudū. quasi tunc regulariter excludat. dic tñ plenius de ipsi⁹ natura. vt no. in iuribus preallег. ¶ Ultra glos. quero hic fuit cōpromissum in delegatos retēta potestate delegata: quid si nō fuisset hec potestas reseruata nunqd expirasset per compromissum? Innocen. hic ꝙ nō. nihil allegat. ¶ Not. hoc di ctum† ꝙ per compromissuz simpliciter factū nō expirat iurisdictio delegata super illa re: ego alle go cle. quandiu. de appel. ꝛ in aut. si tamen. C. de tēpo. appel. ꝛ qd no. per glo. ꝛ Jo. an. in. c. signifi cantibus. de offi. dele. per Pau. in. d. cle. quādiu. ¶ Quid ecōtra† an expiret cōpromissum si itur ad iudicē ordinariū vel delegatū? dic ꝙ sic: sz pe na cōmittitur. vt. l. si quis rem. ff. de arbi. Item si itur ad alios arbitros. l. sed ꝛ si in seruū. ꝛ in dua bus sequen. ff. eo. Et est ratio diuersitatis. q2 po testas arbitrorum est volūtaria: ꝛ habet ab homi ne. potestas vero iudicū est necessaria. l. inter sti pulantem. §. si stichū. ff. de ver. ob. ꝛ in. c. intellexi m⁹. de iudi. ꝛ habet a lege vl a pncipe: merito faci

lius tollitur prima ꝙ secūda: ꝛ vide in hoc qd la tius dicā in. c. ad petitionē. de accu. ꝛ vide p Spe. in tit. de arbit. §. finitur. in fin. ¶ Ulti. quero po net ꝙ isti delegati pnūtiassent vt arbitri: sed ps reliqua noluisset stare dicto eorum ꝛ petijsset p cedi per eos tanꝙ delegatos qd fieri potest: vt. s. dictum est: nunquid potuissent pronūtiare con trariū eius qd sententiauerunt vt arbitri? videt ꝙ non. argu. c. per tuas. de probat. Item potest quis suam sniām rescindere. C. senten. rescin. non poss. per totū. dic cōtrariū: q2 nunc pronuntiant vt iudices[b] ꝛ tunc pnuntiauerūt vt arbitri. item videmus ꝙ ex noua causa appellatiōis retracta tur sententia. in. c. cum ioannes. de fi. instr. ꝛ. l. per hanc. C. de tēpo. app. ꝛ idem iudex a quo appella tum est quādoq audit causam appellationis cū alio vt si appellat ab archiepiscopo ad concilium prouinciale cui preest ipse archiepiscop⁹. vt in. c. multis. xvij. di. no. gl. in. c. a colla. de appel. li. vj. ꝛ facit in simili ille tex. in. l. j. §. sed ꝛ si pses. ff. qn ap pel. sit. ꝛ hoc tenēt cōiter doct. ꝛ pro hoc vide qd no. in. c. cum inter canonicos. de elec. in gl. in ver si. ꝛ cōfirmauit. vbi concludit quod prefectus eli gens vt arbiter: seu cōpromissari⁹ potest postea ex nouiter gestis illam electionem infirmare vt iu dex: qd no. An autem potuissent isti simul pcede re vt arbitri ꝛ iudices: dic vt no. in. c. cum ex offi cij. d pscrip. ꝛ. c. nisi essent. de pbē. hic nō sunt alia.

☞ Inquisitio nō est facienda pter infamiā a maliuolis ortam nisi de fama requiratur.

Cum in iuuentute.

¶ Non presumitur incōtinēs in sene ctute qui in iuuentute continuit maxi me si est literatus. h. d. Diuiditur in quinq ptes In prima pmittit exordiū circa excusationē epi. In scda ibi: licet. ponit delationē ipsi⁹. In tertia ibi: quia tamen. ponit delationis repulsionem ꝛ causam. In quarta ibi: sed vt. ponit inquisitiōis commissionem. In quinta ibi: qui nobis: inquisi torū relationem. ¶ Casus literalis. Episcopus Quinqueclesiēsis de Ungaria diffamatus erat apud regem ꝙ cū quadā sua nepte perpetrabat incestū: pter qd rex Ungarie misit literas dño pape denūtiando sibi crimē ipsius: postulans vt malū hoc perniciosuz exēplo de Ungaria remo ueret. sed q2 huius suggestio non procedebat bo no zelo: noluit papa fidē adhibere dictis ei⁹ sed voluit scire vtrū hoc ex charitate procederet. scri psit epo Aurieñ. vt prudenter ꝛ caute a coepis alijs inquireret vtrū crederetur illū tali peccato respersum. ꝛ ipsi episcopi postmodum rescripse runt dño pape: qd ipsi credebant eum virum ho neste cōuersatiōis personā ipsi⁹ multipliciter cō mendātes. vnde super hoc scripsit papa istis epi scopo ꝛ abbati dicēs ꝙ eps idem adeo se matu rum honestū ꝛ prouidum exhibuit ꝙ ab ecclesia Romana pallio meruit decorari: quare nō est de leui credēdum: ꝙ postꝙ ad senilem peruenit eta tem turpiter abiecerit iugū domini: quia huius modi labes q aliquādo in iuuentute ↄhit in se nectute frequenter purgatur. pterea nō est credē dum ꝙ vir talis ad hoc se cōuerteret vt cū ppria nepte abominabilem perpetraret incestum: quia etiam secundum leges naturales fedus nihil p mittit inter tales personas leuis criminis suspi cari. Ber. ¶ No. presumendū pro illis qui iudi cio principis: seu populi dignitatē seu honorem adepti sunt. nam presumptio est prima frōte qd eorum virtutibus exigentib⁹ honorē adepti sunt pro hoc vide bonum text. lxi. dist. miramur. ppe fi. hinc glo. colligit ibi arg. ꝙ electus presumitur melior alijs: vide ad idē. c. dist. ↄ morē vbi dicit: morib⁹ indecori pallio decorari nō debēt. ¶ Ad uerte tamē quia presumptio ista oritur ex eo qd promotor seu honoris delator facere debet. nā sepe cōtrariū contingit: ideo alibi dicitur multi sacerdotes ꝛ pauci: multi nomine: pauci re: nec fa cit cathedra sacerdotē: sed sacerdos facit cathe dram. xl. distin. multi. ꝛ in fi. illius. c. dr quod non

uet vitium obie ctiōis. ꝛ vide bar. i. l. seio. i. §. vxori. de an. leg. vbi di cit ꝙ est dictio ex clusiua. ꝛ vid bal. in. l. si ita legatū. i pn. de leg. j. ꝛ. l. cū ita. de do. ple. vbi dicit ꝙ si legātur cētū pter dotē qd vr ee legata dos: ꝛ vid Car. i cle. j. d sum. trinita. ꝛ in cle. j. i. §. pe. de he re. ꝛ i cle. iij. in pn. de pe. vbi distin guit an ponat post ↄppositionē affirmatiuā vl ne gatiuā. ꝛ vid Dy. in reg. peccatū. de reg. iu. li. vj. ꝛ vid Bar. in. l. si eū. in §. fi. in. ij. col. ff. si qs cau. ꝛ vid bar. Bal. ꝛ Sali. in. l. actiōe. C. de trās actioni.

¶ Judices. facit tex. i. §. si tutor. in sti. de inof. test. et gl. in regu. ex eo. li. vj. ꝛ adde tex. in l. tutorē. ff. de his q. vt indi. vide ad hoc. d. Ant. hic i vlti. col. ꝛ in. c. cū venissent. i. vj. co. vsi. no. hāc reg. de eo q mit. in pos. ꝛ vide de hoc ꝙ ple nissime scribunt do. de Rot. deci. cccix. i ordīe meo nouiss.

qui maior fuit in honore est iustior: sed qui est iustior ille maior est qd̓ no. ¶ No. qd̓ sepe ex priuilegio concedũtur insignia dignitatis ei qui illam dignitatẽ nõ habet. nã pallium est ornamentum episcopale: vt. s. de vsu pal. per totum. ⁊ tamẽ hic fuit cõcessum epo. ad idem. c. vt apostolice. de priuil. libr. vj. ¶ Not. qd̓ sectator luxurie dicit̃ abijcere iugũ dñi: quia vt dicit Hiero. nõ potest corde toto habitare cum deo qui mulierũ accessibus copulatur. xxxij. dis. hospitiolũ. ¶ Nota. ibi fetores libidinis. contra indulgentes libidini. vnde dicit Socrates. quis enĩ aliquid humani pudoris habẽs his duabus voluptatibus coeũdi atq̃ comedẽdi que homini ⁊ asino cõmunes sunt delectat̃: quasi dicat delectari non debet. ¶ No. qd̓ libido presumit̃ diminui in senectute: vnde Seneca. cum cetera vitia cũ homine senescant sola auaritia iuuenescit. ⁊ Terẽtius. ad om̃ia alia etate sapimus rectius: hoc vnum prestat malũ senectus: omnes acutiores sumus ad rem quã expediat. ¶ No. qd̓ magis detestabilis est luxuria in senectute quã in iuuẽtute. hinc Tullius lib. j. officiorũ. luxuria cũ om̃i etati sit turpis senibus maxime fedissima est. ¶ No. presumendũ pro viro literato vt nõ ita inclinet̃ ad passiones vt ignarus: nec peccare potest per ignorantiã sicut ille vnde alibi dr̃ ignorantia mater cunctorũ errorũ ⁊c. xxxviij. di. ignorãtia. et alibi dicit Hiero. ama scripturarũ scientiã: ⁊ carnis vitia non amabis. ¶ Nota qd̓ inter coniunctos est quoddã naturale fedus qd̓ prohibet carnis debitũ inter eos p̃sumi. Alibi dicit lex qd̓ natura inter homines quãdã cognationem constituit ꝓpter quam hominem homini insidiari nephas est. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iur. ¶ †No. arg. qd̓ propter infamiã ortam a maleuolis nõ debet superior moueri ad inquirẽdam. de qua per glos. in c. qualiter ⁊ quando. ij. de accusa. ⁊ ibi plene dico. ¶ Opp. ⁊ videt̃ qd̓ litera sit cõtraria sibi. nã p̃mo dicit qd̓ nõ vult moueri ex maligna delatione: tñ mouet̃ in eo qd̓ cõmittit inq̃sitionẽ epo Aurieñ. soluendo dicit qd̓ papa noluit moueri ad inquirẽdum de veritate criminis: sed cõmisit inq̃sitionem super infamia que est preparatoria inq̃sitiõis fiẽde sup veritate. Et hic etiã no. qd̓ ex denũtiatione facta per non idoneũ potest iudex moueri ad inquisitionẽ faciendam super tali infamia: qd̓ satis sentit hic Joã. and. ⁊ ꝓbatur clare per istum text. et s̃m predicta limita hic gloss. pe. que colligit qd̓ propter infamiam[a] a maleuolis ortam nõ est inquisitio facienda vel purgatio indicẽda. debet enĩ intelligi de solẽni inquisitione que fit super veritate criminis: secus in occulta indagatione credulitatis ⁊ fame: vt ꝓbatur s̃m Joã. and. hic. quod bene no. Itẽ dic qd̓ etiam solennis inquisitio fieri debet super veritate quãdo infamia a maleuolis orta est apud bonos et graues tanta qd̓ generat scãdalũ. vt no. glo. in. c. cum dilectis. de pur. cano. in ver. apud bonos. quã sic intelligo. ⁊ sic concor. cum gl. c. qualiter ⁊ quando. ij. vbi plene dixi.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Infamiã. vide q̃ scribit Fel. in. c. veniẽs. j. col. xvij. ff. de testi. vbi tradit de fama q̃ habet ortũ ab inhonestis p̃sonis an probet. vide eũdẽ Feli. in. c. inquisitionis. §. q̃siuisti. col. iij. vs̃. ij. no. ex tex. j. de accus. vbi dicit de infamia orta a maleuolis non est curandũ.

b ¶ Qd̓ sic. Adde qd̓. voluit bal. ↄs. xxvj. j. lib. vbi ↄsuluit q̃ narrãs põtifici se studere in iure ciuili dz potiri grã lz studeret ĩ ciuitate Mediolani: nõ Perusij vel Bononie.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Facilius. vide Feli. in. c. in nr̃a. col. vj. v̓. theorica mẽtionum. ff. de rescrip.

Sebasti. Sapia.
d ¶ Presumit̃ bonus. Limitat̃ plurib⁹ modis vt hic p Feli. maxie qñ p̃sumere qualitatẽ bonitatis esset in p̃iudiciũ illius ꝓ quo p̃sumit̃. de quo vide p Alex. in ↄsi. cxxvij. inci. saluatoris. col. iij. in. iij. volu.

1 ☞ Omne expressum quo tacito gratia non fuisset obtenta saltem ita faciliter reddit literas vitiosas.
Scholaris presumitur facilius impetrare rescriptum q̃ alius.
2 Rector ecclesie potest cõpelli vt recipiat clericum.
3 Ecclesia collegiata non potest cõpelli vt recipiat aliquem in fratrem si facultates ecclesie non sunt sufficientes.
4 Exceptio perẽptoria potest opponi in vim dilatorie contra rescriptum gratiosum.
5 Imperator non tenetur probare omnia contẽta in rescripto si habet intentionem fundatam iuris presumptione.
6 Idoneitas extrinseca an presumatur ⁊ si nõ presumatur cui incumbit onus illam probandi.
7 Si papa nominet quẽ clericũ in collatione beneficij: non est sufficiens probatio clericatus.
8 Quãdo aliqua opponũtur contra rescriptum vel contra gratiam cui incũbit onus probandi.
9 Si impetrans non exprimit verũ valorẽ beneficij gratia est ipso iure nulla: ⁊ ipse tenetur probare valorem.
10 Si fuit exceptum de insufficientia facultatum alicuius ecclesie cui incũbit onus probandi.
11 Fundans se super negatiua debet illam probare.
12 Executor ad beneficia potest assumere partes iudicis.
13 Executor quo casu tenetur sumere partes iudicis.
14 An coram executore sit lis contestanda.
15 An ⁊ quando sit appellandum a processu executorum ad beneficia.
16 An teneat collatio si clausula apposita in rescripto non verificatur.
17 An conferens beneficium scienter indigno collatio teneat.

Oddum. Is pro quo beneficiãdo scribit̃ cum clausula si idoneus fuerit non tenetur probare se idoneũ cũ idoneus presumat̃. h. d. Prima pars ponit querelam. Secũda dat iudicem. ibi: causam. ¶ Casus literalis. Quidã scholaris. C. nomine impetrauit literas ad Mediolañ. archiepiscopum vt ipsum faceret recipi in clericum ⁊ fratrem si persona esset idonea a presbytero ecclesie sancti Victoris in qua consueuerũt esse clericus ⁊ sacerdos: sed presbyter ille corã archidiacono cõstitutus ꝓposuit qd̓ facultates ecclesie duobus clericis nõ sufficiebãt: adijciẽs qd̓ idẽ C. non erat idoneus ad beneficium illius ecclesie obtinẽdum: dubitatũ fuit ⁊ cõtentio erat super hac idoneitate: an deberet iste se ꝓbare idoneum: vnde propter hoc redierũt partes ad papam. mãdat papa istis iudicibus vt ex illa clausula: scilicet si persona fuerit idonea que in rescripto erat inserta eidẽ scholari probandi se idoneum nulla necessitas imponatur: cũ prima facie presumatur idoneus: nisi probetur indignus. Ber. ¶ Not. j. qd̓ † quandoq̃ in rescripto fit mentio qd̓ impetrans sit scholaris: an autẽ vitietur rescriptum si impetrãs nõ est scholaris: credo qd̓ sic:[b] quia facilius[c] obtinet̃ gratia hac qualitate exp̃ssa. facit qd̓ no. Inn. in. c. cũ in cunctis. de elec. ⁊ omne expressum quo tacito gratia non fuisset obtenta saltem ita faciliter: reddit literas vitiosas. vt in cap. postulasti. ⁊ qd̓ ibi not. Hostien. de rescrip. facit quod not. Specu. de rescrip. presenta. §. ratione autem impetrantis. ver. sed vbi scribitur pro scholari. ¶ †Secundo no. qd̓ etiam in ecclesia nõ tamen collegiata põt cõstitui beneficiũ pro clerico super redditibus ipsius ecclesie. ad hoc. c. cõquerẽte. de cleri. non resi. quod sic potest intelligi. vel dic sic. no. qd̓ rector ecclesie potest cõpelli ad recipiẽdum aliquem in clericum ⁊ in fratrẽ licet pro eo nõ sit specificatũ beneficiũ in ecclesia: sed oportet sibi ꝓuidere de redditibus ecclesie. nã in hac ecclesia nõ erat beneficiũ ꝓ clerico: nec erat collegiata. vt colligit̃ ibi facultates eccl̃ie ⁊c. ¶ Ex hoc sing. no. qd̓ rector ecclesie non solũ debet habere clericum: iuxta. c. vt quisq̃. de vi. ⁊ hone. cleri. sed etiam põt cõpelli vt illum suspiciat in titulũ ecclesie sue vt sic censeat̃ ibi beneficiatus: ⁊ quãq̃ hoc. c. loquat̃ in papa: idẽ tñ puto dicendũ in epo. ar. in. c. extirpãde. in fin. ⁊ qd̓ ibi dico de prebẽ. et facit quod no. in. c. exposuisti. de prebẽ. ⁊ in. c. postulasti. de iurepa. et hoc no. ¶ †Si autem vis intelligere qd̓ hec ecclesia fuerat instituta vt esset collegiata: quod innuit illud verbum positum in tex. ibi: in clericũ ⁊ fratrem ⁊c. tũc no. collige qd̓ prelatus ecclesie nõ tenetur aliquem recipere in canonicum ⁊ in fratrẽ seu in clericum si facultates ecclesie non sufficiunt: quia clerici nõ sunt etiam in ecclesijs collegiatis instituendi vltra facultates ecclesie. vt in. c. j. de insti. ⁊ in. c. vno. de sta. reg. libro. vj. ⁊ sic ipse solus capiet totũ. ⁊ hoc puto procedere si bona sunt cõmunia si autem prebende essent distincte nõ video quomodo posset iste excipere cõtra impetrantem cum illi sit imputandum si minus sufficiens beneficium impetrat. vt in. c. clericus victũ. et quod ibi not. xcj. distinc. hic autem bona erant cõmunia: vt patet ibi facultates ecclesie ⁊c. ⁊ sic agebatur de preiudicio ipsius rectoris cum minus sufficiebat qd̓ in plures esset distribuẽdum: vt in. c. cũ. M. de consti. ¶ †No. iij. qd̓ exceptio peremptoria contra rescriptũ gratiosum põt opponi in vim dilatorie. hoc probatur ibi: declinans examen ⁊c. quod tenet hic Hostien. licet aliud sentiat Innocen. sed primum verius. ⁊ est ratio quia surreptio vitiat rescriptum ex quo datur iurisdictio. potest ergo opponi perẽptorie quatenus opponitur ad gratiã: potest excipi dilatorie quatenus opponit̃ contra defectum iurisdictionis. ⁊ de hoc per Innoc. et alios. de rescriptis. cõstitutus. ¶ †No. ⁊ tene mẽti hoc dictũ meum ⁊ quasi nouũ qd̓ imperator nõ tenetur probare ⁊ verificare omnia cõtenta in rescripto etiam si videantur expressa in forma conditionis si pro illis habet intẽtionem fundatam iuris presumptione: sed onus probandi cõtrariũ incumbit neganti: vt hic sing. probatur. ⁊ sic limita no. per Joã. andr. in c. j. de lit. cõte. lib. vj. ¶ Ulti. not. qd̓ quilibet presumit̃ idoneus etiã ad beneficium obtinendũ. facit. j. q. j. sicut christus. ⁊ respectu beneficij obtinendi intelligo dũmodo sit clericus. al's non est idoneus. vt in. c. ij. de insti. ⁊ in. c. ex literis. de instit. sed respectu bonitatis intrinsece quilibet presumit̃ bonus[d] etiam si sit laicus. secundũ Hostien. vt in. d. c. sicut. facit quod no. Dy. in re. semel malus. lib. vj. ¶ †Sed aduerte quia fortiter nũc oppo. contra istum tex. idoneitas est duplex. Quedam intrinseca cũ qua homo nascitur: puta qd̓ sit castus: sobrius ⁊c. hec presumitur maxime post baptismum. d. c. sicut. Quedam est idoneitas extrinseca vt qd̓ quis sciat cantare: legere: et simi. que spectant ad clericũ. et ista nõ presumitur: imo si opponit̃ contra aliquem defectus scientie subijcitur ille examini; vt est tex. cum gl. in. c. si forte. de elec. lib. vj. Item verbum

bum idoneitas verificatur in etate.vt in.c.super inordinata.de prebē. Item vt non habeat quis plura beneficia.vt in.c.is cui.eod.ti.lib.vj. male ergo dicit tex. q̄ iste prima facie est p̄sumēdus idoneus:nisi ꝯtrariam probetur.Sol.do.Ant.tacite videtur respondere huic cōtrario dicens:qđ ex quo aduersarius opponit debet probare.q2 cum actum impetrationis iste exercuerit presumendus est idone⁹.Itē hic fuit facta collatio per papam vel alium:⁊ sic status collationis eū releuat ab onere probandi.Item fuit oppositum cōtra literas de nō idoneitate. vide presumptio idoneitatis in hoc fuit ne impediatur ꝓcessus sufficiens ad aggrauandū partē onere probandi.Et sic ponit tres solutiones quarum vltima est multum diuersa a duabus p̄cedētib⁹: tamē nulla mihi placet.Prima non valet:quia per actum impetratiōis nō debet presumi idoneus cum papa expresse mādat inquiri si est idone⁹. † id idem quod ponit Ioan.andr.in regu.non licet actori.de regul. iur.libr.vj.vbi dicit quod si etiā papa nominet quē clericum in collatione beneficij non tamē est sufficiens probatio pro clericatu.si vendicādi beneficium allegat se clericū vel aliter agendo.pro hoc extrauagā. Boni.que inci.iniuncte.de elect.Nec secunda sol.sua procedit: quia si papa contulisset non mandasset inquiri si sit idoneus cum ante collatonē eum examinasset.argumen.c.quādo episcopus.xxiiij.distin.Itē presupposito q̄ non examinasset satis est q̄ nunc mandat eū examinari per illam clausulam si est idoneus:ergo non presumit eū idoneum. Tertia etiam solut.non procedit:quia papa cōmittit causam in totū ⁊ sic etiam quo ad merita:⁊ decernit vt virtute illius clausule non arcetur iste ad probandum se idoneum.Itē hec tertia solutio.nimis restringit text.⁊ est quasi ꝯ duas precedentes.quare ergo dicerē q̄ text. ite in fi.debeat intelligi de idoneitate intrinseca.⁊ sic videtur intelligere gl.in.d.c.si forte.nam idoneitas extrinseca nō presumitur. In hac autem extrinseca cui incumbit onus probādi:dico q̄ aut tertius se opponit ⁊ ille habet probare.vt in capi.j.⁊ in.c.vt circa.de ele.li.vj.⁊ cap. cum dilectus.e.ti.⁊.c.tam literis.de testi.cum multis simili.ratio quia excipiens in excipiēdo sit actor.l.j.ff.de excep.Aut nemo se opponit:et tunc is q habet prouidere seu electionem confirmare debet de omnibus inquirere etiam de his que presumuntur ratione bonitatis itrīsec.vt in.c.cum dilectus.⁊.c.cum nobis.de electio.⁊ in.c.nihil.e.titu. et lxviij.distin.c.quid est.⁊ sic hec īquisitio etiam si infamia nō procedat cum agatur ad penam imponendam.vt no.in iuribus preallcg.⁊ no.

8 Inno.in.c.j.de postu.prela.† Predicta videntur de mente Io.an.in rgu.infamibus.de reg.iur.lib.vj.in mercu.⁊ hec procedūt respectu eorum que opponuntur in personam.Quandoq3 aliqua opponunt contra rescriptum seu gratiam.⁊ cui incumbat onus probādi.recurre ad not.per.Io.an.in.d.c.i.de lit.conte.libr.vi.vbi videtur post alios velle:qđ in expressis incumbat onus probandi impetrāti qui habet ꝓbare ea que narrauit in rescripto.In tacitis vero probat opponēs q2 in excipiendo efficitur actor : vt.s̄.dixi.⁊ faciunt hec ad questionē quotidianam.

9 † Quidam impetrauit beneficium sancti Martini ⁊ narrauit q̄ ipsius redditus centum florenos non excederent.Oppoñ.q̄ valet plus:queritur de duob⁹.Primo supposito valoris excessu:nunqd

a ex hoc capite gratia sit nullla.[a] Secundo cui incumbit onus probādi presupposito q̄ habeat nocere.⁊ videt̄ primo q̄ nō debeat nocere ex quo constat de corpore beneficij.argumen.eorum q̄ no.in.c. significāte.de rescrip.⁊ sic non obst.c.cui de non.de preben.li.vj.loquitur eñ ð impetratione generaliter facta.Sed hoc non obstante contrarium teneas.dic enim q̄ si non expresserit verum valorez[b] gratia est ipso iure

b nulla:⁊ onus probandi quod nō valeat vltra expressionē incūbit ipetranti cū sit pars gratie sue.⁊ sic consuluerunt Gasp.⁊ Io.ð san.vt hic refert domi Cardi.sed allego.do.de rot.deci.cclxxxij.vbi hoc expresse tenēt:⁊ plus dicunt:q̄ Urbanus papa.vj.ordinauit vt quisq3 teneat̄ facere mentionem de valore beneficij quod impetrat ⁊ etiā obtentorū ⁊ aliter gratia facta non valeat.⁊ est ratio primi:quia citius mouetur papa ad cōcedendum beneficium modici valoris quam magni ⁊ exprimens minorem valorem videtur fraudulenter fecisse vt citius papa īduceretur ad concedendum:non immerito gratia inficitur vt dicto capitulo postulasti.de rescriptis.Quid autem si in literis sit mētio de valore impersonaliter:vt quia dicitur tātam summam vt asseritur nō excedit ⁊c.Dicit hic do.Anto.q̄ quedam decisio Rot.habet falsitatem non vitiare quasi hoc non referatur ad impetrātem.contrariū t3 ipse quia debet intelligi q̄ per impetrantē illud fuit assertū.Ego dicerem qđ aut propria verba erant concepta in personam impetrantis:vt q2 dicebatur pro parte talis nobis fuit insinuatum qđ tale beneficiū vacauit tanto tempore ⁊c.cuius redditus vt asseritur valorem cētū florenoꝝ non excedunt.⁊ tunc nō debet intelligi q̄ ꝑ impetrantem illud fuerit simpliciter assertum:sed quod impetrās dixit illud ab alijs asseri:et eo casu sufficiat impetranti probare quod ita asseretur.nam in generali sermone non intelligitur persona loquens.vt in authentica si cui.C.de nō numera.pecunia.⁊ in capitulo petitio.de iureiur. Aut omnia verba rescripti loquuntur vniformiter:⁊ tunc debet intelligi q̄ per impetrantem fuit facta relatio.intelligitur eni3 clausula si p̄ces veritate nitantur.in.c.ij.de rescri.⁊ sic oportet impetrante3 expresse ꝓbare.⁊ hoc not.⁊ vide que dico in.d.c.postulasti.⁊ cap.ad aures.e.tit.

10 ¶ † Expediam primo glo.Bernar.cōsequenter glos.Innocē.satis notabi.⁊ quotidianam. Gl.j. in principio est satis clara ⁊.s̄.latius expedita.

¶ In secunda parte querit.hic fuit exceptum de insufficiētia facultatum cui incumbit onus ꝓbādi:an rectori qđ facultates non sufficiant:an impetranti quod sufficiāt?Respondet quod rectori quia ecclesia presumitur sufficiens.In contrarium allega.l.ex persona.C.de proba.vbi dicitur qđ qui dicit alium esse soluendo:debet ꝓbare saltē qđ aliquādo fuerit soluendo quo probato presumitur in futurum esse soluēdo.Ioan.andr.dicit:qđ aut cōstat de presenti statu ecclesie : ⁊ iuxta illum statum presumitur ecclesiam esse soluendo: et asserenti contrarium incumbit onus probandi.argumen.in.c.ex parte.de cōces.preben.in fine. et de rescrip.c.j.libr.vj.⁊ quod not.in.c.vno.vt ecclesiastic.benefi.in fin.Si vero nō constat de precedenti statu debet presumi quod saltem sufficiat pro duobus.argument.in.c.vt quisque.de vita ⁊ honesta.cleric.⁊.c.nemo.de consecra.distin.j.⁊ dicens minus vel vtra habet probare secundum eū quod placet do.Anto.nisi ecclesia sit collegiata: tunc enim cum ad minus requirantur tres.l.neratius.ff.de verborū significa.presumendum est sufficere pro tribus.hoc dictū est satis equum:nec credo quod aliter intellexerit Ioā.and.Sed an illud sit verū de iure canonico vt tres ad minus requirantur ad esse collegij.remitto te ad glo.c.j.x. qō.j.⁊ plene dico in.c.j.de ele.Ad predicta vide ēt gloss.in clem.ne in agro.de stat.regu.§.ad hec.in versi.seruitutis.que dicit sufficere si rector ecclesie tenet clericum seruitorem ⁊ tale quid sufficiat rectori ⁊ vni seruitori qđ non sufficeret duobus socijs.⁊ videtur dictū.c.vt quisq3.intelligere in seruitore ⁊ non in socio:⁊ sic docrina sua hic non esset bona:cum iste debeat recipi in clericū ⁊ in fratrem. Sed illa glossa ꝓcederet vbi alias redditus non sufficerent:sed a principio ecclesia debet esse sufficiēs pro clerico idoneo:vt satis colligitur ex dicto capitulo vt quisq3.⁊.c.nemo.⁊ sic tene dictū Ioan.and.hic vide quod dixi in dicto capitul.vt

11 quisq3.¶ † Gl.vltima in princip.est facilis postea oppoñ.videtur enim qđ negāti impetrātem idoneum non incumbit onus probandi cū negatiua sit improbabilis.glo.remittit de hoc ad not.in.c. bone.de elec.Aduerte nam ⁊ glo.sentit illam oppositionem propter opini.quorundam dicentiū qđ negatiua transfert onus probādi in aduersarium in cuius personā resoluitur in affirmatiuā quod tamen est falsum:quia fundans se super negatiua habet illam probare.vt probatur in capitulo primo.de confes.libro sexto.Ioannes andr. in regu.sine possessione.de regulis iuris.libro.vj. in mercuria.et nota.in dicto capitulo bone.et si est negatiua mera poterit facere positiones.vt dicto capitulo primo.de quo dicendū vt ibi.¶ Secundo gloss.querit quomodo probabitur iste nō idoneus.et respondet satis bene.et vide in dicto capitul.si forte.⁊ quod.s̄.dixi.¶ Nunc venio ad difficilem glo.Innocē.quam voluit ad breuiora verba reducere Ioan.andre.in clement.vnica.de offi.delegati.in glos.sua.dominus Ant.cam valde ampliauit.Ego clarius reliquis ꝓsequor tria. Primo:q2 hic sumus in materia executorū quero nunquid executor ad beneficia possit assumere partes iudicis.an debeat procedere extraiudicialiter.Secūdo an saltem aliquo casu teneatur procedere iudicialiter.Tertio nūquid valeat prouisio per eum facta non verificatis requisitis in re-

12 scripto.¶ † Uenio ad primū in quo Innoc.in effectu concludit qđ siue executor sit datus cū clausula importante monitionem siue conditionem. exemplū prime:si est idoneus. Exemplū secunde sit est doctor vel similis:semper potest assumere ꝑtes iudicis si vult ⁊ sic citare illos quorum interesse potest vel iudicialiter inquirere de veritate et idoneitate istius recipiendo testes ⁊ alias probatiōes.ratio q2 cōmissa ꝓuisione vident̄ oīa sibi cōmissa per que peruenit̄ ad illā.de officio dele.pre-

a ¶ Gratia sit nulla.An d3 exp̄mi valor bn̄ficij:vide do.Pe.in cle.j.de ꝯces.p̄ben.And. Barbati.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Uerū valorē. Uide Car.ī cōsi. xxxiiij.incip.M. ccclxxxij.di.x.mēsis iulij.⁊ Rota3 deci.xlj.incip.no. s̄m opi.aliquorū in antiqs.cū allc. late per Feli.in.c. ad aures.col.iij. ver. de exp̄ssione valoris.s̄.ð rescr.

a ☞Sebasti.Sapia. ¶ Executor merus. Quis dicat executor merus: ⁊ quis executor mistus: late tradit dominus Fel.in.c.decetero.in prin. ĩ.de re iudi.vbi plura in materia executorum.

b ☞Sebastia.Sapia. ¶ Venio. Vide Rotam deci.cclviij.incipiente: si in forma communi. ⁊ Cardi.consi.lxxvj.incip.reuerende pater.

terea.⁊.c.prudētiam.⁊.ff.de procurato.l. ad rem mobilem. et.l.ad legatum. Item cum ipse delegans potuisset sic procedere.ergo et ipse delegatus qui fungitur vice ipsius.de offic.deleg.super eo.⁊.l.j.ff.de offic.eius cui man.est iurisdic.quinimo plus dicit Innoc.qđ etiam sine clausula executor deputetur nihilominus poterit assumere partes iudicis: quia semper subintelligit illa clausula si est idoneus.vt nota.in ca.cum adeo.de rescrip.et capi.causam.de electi.⁊ sic transit cum eo do.Anto.hic. ¶ Sed tu attende quia Innoc.in hoc vltimo sentit contrarium in.c.ad dissoluendum.de despon.impub.ibi enim dicit qđ si executor datus est simpliciter ad conferendum nō habet cognitionem: vnde si vellet admittere exceptiōes posset dicere is cui prouisio est faciēda: nō spectat ad te: quia tantum es executor.idem videtur sentire Innoc.in.c.decetero.de re iud.vbi dicit qđ executor datus ad cōferendam prebēdam si vacat habet tātum cognitionem in congnoscēdo an vacet: sed constito qđ vacet remanet purus executor: ⁊ sic sentit qđ si datur simpliciter nullā habet cognitionem.sed glo.not.in.c.pastoralis. §.quia vero.de offi.dele.dicit no.executorem datum ad conferendum esse mistum nec requirit appositionem clausule.et sic concordat cum dicto Innocen.hic.plus hoc mihi placet quod probo ratione. executor merus[a] est ille qui deputatur post negotium plene discussum: ita quod non restat nisi actualis executio.vt in.l.executorem.C. de execu.rei iudi.⁊ iste merito nullam habet potestatem.exemplū in nuntio cui committitur executio sententie.vt in.l.si vt proponis.C.eodē.per Barto.in.l.a diuo pio.ff.de re iudi.dico plene in ca.decetero.ĩ.eo.tit.sed iste executor qui datur ad prouidendum vel ad compellendum est deputatus negotio prius nō discusso: imo intelligitur clausula si est idoneus.vt.š.dixi.ergo non potest dici iudex merus executor.ergo tacite iudex seu superior prouisionem committendo videtur cōmittere etiam iurisdictionem circa illam et pro tanto dicitur executor ⁊ non iudex: quia non deputatur inter cōtendentes: nec principaliter ad actum iudicialem: sed ad actum qui extraiudicialiter exerceri cōsueuit: nec est verisimile quod voluerit eū esse merū cum posset alteri fieri preiudiciū ⁊ collatio posset fieri indigno negotio prius plene nō discusso seu examinato: vt.ĩ.dicā. ¶ Venio[b] nunc ad secundum articulū † an executor[c] teneatur assumere partes iudicis saltem aliquibus casibus. Innocen.hic multum variauit et in effectu ponit hic tres opini. ¶ Prima qđ nō teneatur siue sit datus sine clausula: siue cum clausula sapiente monitionem seu instructionem: vt est illa si est idoneus: siue sapiente conditionem. fundamētum huius opi.est quia actus conferēdi est extraiudicialis: ergo satis est qđ ad instructionem suam se informet ⁊ extra iudicium de cōtentis in literis. Item quia delegatus extraiudicialiter potuisset procedere. ⁊ plus videtur velle Inno.qđ nō teneatur iste executor ante prouisionem admittere exceptiones alterius partis pro interesse suo comparētis nisi opponatur de defectu potestatis: puta qđ rescriptum sit nullū: oportet enim qđ primo constet de potestate.argu.l.cedere diem.ff.de ver.signi.secus vbi nō contenderetur de fundamento iurisdictionis.argumentū c.constitutus.ĩ.de appel. ¶ Secunda opin.est vt distinguatur inter clausulam sonantem in monitionem ⁊ clausulam sapientem conditionem. Et primo casu nō teneatur adhibere cause cognitionem. Secūdo casu subdistinguit: quia si alteri fit preiudiciū: puta Episcopo vel Capitulo ad quos pertinebat collatio: ⁊ tunc debet procedere partibus vocatis ⁊ cum cause cognitione: alias nō teneret prouisio. Aut non fit alteri preiudiciū ⁊ potest ꝓcedere sine cause cognitiōe: quia videt hoc casu sibi mandatum tanquam bono viro: prouisio tamē erit nulla conditione non purificata. ¶ In tertia opinio.videtur Innocētius residere in prima opinio.cum quadam tamen limitatione: vt semper possit executor ꝓcedere extraiudicialiter partibus nō vocatis.nisi tria cōcurrant. Primo qđ clausula apposita sapiat conditionem. Secūdo qđ inserta sit per verba sapientis cognitionē iudicialem: vt puta si tibi constiterit quod sit magister in Theologia. Tertio quod alteri irroget preiudicium. Nam si nulli fit preiudicium videt commissum vt sibi constet tanquam bono viro. ⁊ cum hac opin.videtur transire gloss.in dicta clementi.prima.de officio delegati. Sed idem Innocentius clarius locutus est in capitulo propo suit.de concessione prebende.in versic.executore. ibi enim ponit in hac materia duas opiniones: ⁊ expresse eligit alteram. Primo enim dicit quod executor datus ad prouidēdum est purus ⁊ merus executor.ita quod nullam habet iurisdictionem nec debet citare partes nisi in literis hoc caueatur: tūc enim est seruanda forma mandati.de rescriptis.cum dilecta.vnde plus videtur secundum eū: quod si comparet quis qui velit aliquid dicere in personam eius cui est facienda prouisio non debet eum audire: quia purus ⁊ merus executor est: ⁊ nullam habet iurisdictionem.allegat notata in capi.de cetero.de re iudicata. ⁊ idem dicit si velit hunc executorem recusare quod nō est audiendus.de offic.delega.nouit.potest tamen secundum eum opponi de rescripti surreptione: quia ob hanc causam reuocaretur quicquid fecisset etiam post executionem. Refert tamen ibi alios tenere ⁊ forte bene secundum eum: qđ licet iste executor nullum vocare teneatur: si tamē aliquis compareat qui velit aliquid dicere in personā: debet audiri. argumentum.infra de accusationibus.accedens. quia iste executor habet iurisdictionē. sed Innocentius approbat ibi primum dictum dicens qđ de stricto iure magis potest sustineri.et clarius loquitur ibi post aliquas lineas dicens se fateri qđ si omissa cognitione summaria ⁊ repulsis contradictorijs exequatur mandatum quod valet: quia est merus executor ad implendum mandatum. Itē quia summaria cognitio nō est semper de necessitate: neque de substātialibus executionis mandati.fatetur tamen quod in compulsione est necessaria cause cognitio. ⁊ sic contradicit Innocentius his que dixi supra in primo articulo secundum eum. Sed in dicto capitulo ad dissoluēdum.prope finem.sentit aliam opinionem dicēs quod executor ad prouidendum simpliciter deputatus non debet admittere exceptiones contra personam cui fienda est prouisio: quia non est iudex: nec in forma iudicij procedere debet: secus dicit si est datus cum clausula illa si est idoneus: vel vt aliter compellat tunc oppositam

c ¶ An executor. De hac materia. vide etiā per Innocen.in.c.ad dissoluēdū.ĩ.de despōsa.impu. per eundem in.c.j.de cōcess.prebende.lib.vj.circa principium.⁊ per eūdem in.c.decetero.de re iudicata aliquid p dominum Ant.in ca.cū nostris.de cōcessione prebē.in vij.col.per Pau.in clemen.j.de cōcessio.preben.per Innocē.in.c.vltimo.de trāslatio.plato.et aliquid per eundem in.c.dudū.el secundo.de elect.et etiā in c.cum inter dilectos.de exces.prelato.per Bar.in l.ij.in vlt.colū.C. quando prouoc.non est neces.per Jo.an.in.c.capitulum.de rescri.per gl.in.c.pastoralis.§.quia vero.de offi.deleg.per glossam.i.c.sunt quorum.versi.ab executore.ij.q.vj.⁊ vidē Imolā post Lap.in clemen.j.de re iudi.in.viij.colum.vbi dicit qđ licet executor non admittat exceptiones: tamē tenet admittere exceptionem notoriam.⁊ vide de hoc Archidia.in c.quatuor.xij.q.ij.vbi dicit: qđ si papa mādat executori dicendo hoc modo: conferas vel assignes beneficium tali clerico si repereris eū idoneū qđ pōt cōferre bñficiū nullo vocato: nec aliquam īformatiōe habita: secus dicit si papa mādasset per hec verba prouideas vel prouideri facias.⁊ ibi etiā dicit qđ eo casu ꝓcederet nullo vocato si ille cuius ius leditur postea compareat auditur.⁊ si ius habeat cassabitur quod factū est.⁊ vide archidiac.in.ca.dudum.xviij.q.ij.vbi dicit: qđ si papa mandat alicui executori hoc modo: mādamus tibi vt assignes prebendam illi si fuerit idoneus vel dignus: vel si voluerit residere.qđ cum iste clausule sonent ad instructionem ⁊ monitionem tenet quod ipse facit.sed si leditur ius litigatoris est appellādum. ⁊ alle. Vincen.in.c.mandatū.de rescript.quem dicit ita tenere.⁊ dicit etiā qđ de hac materia not.Innoc.hic vide Arch.in.c.j.xxj.q.j.vbi dicit qđ si papa dat facultatem episcopo deputādi in sua ecclesia vnum clericum quem ad hoc idoneum esse putauerit nō poterit in ecclesia sua deputare clericum qui habeat sufficiens beneficium.adde quod no. Jo.and. in.c.accepim⁹.de eta.⁊ qualita.vbi pōit: an executor possit mittere in poss.nō oblato libello.⁊ eū alleg. Bal.i.l.fi.ff.de cōstitu.prin. Itē an verba que quotidie cōtinentur in literis apostolicis quas dirigit ad executores: vz si tibi constiterint inducāt cōditionē vel monitionē: vide p Bal.in.l.nō dubiū.in.x.colū. C.de leg.vbi facit mētionem de doctrina Inno.hic item quando papa scribit: si tibi cōstiterit vtrū possit deferri iuramētū in supplemēti ꝓbationis: vide sing.p Bal.in.l.in bone fidei.i penu.col.C.de reb. cre.vbi tz qđ nō. itē adde Oldra.cōsi.ccxxvij.item an sit differentia si i literis apostolicis dicatur si ū vite laudabilis ⁊ si te repericsvl'ſpi catur si predicus cleric⁹ eēt vite laudabilis: vide Ol.cōs.suo.xlj.⁊ adde hic qđ no.d.An.i.c.ex part.de cōstitu.in.ncol.adde hic q no.bal.in.l.prescriptiōe.in.iiij.col.C.si cōtra ius vl'vti.pu.versi venio ad secūdā vbi ponit qđ illa forma prouideas tali si est de nobili prole: vel si sit doctor decretorum.⁊ dicit qđ cū tales cōditiones cum sint tacite inducunt cōditionē nō monitionem.⁊ all. Inn.hic secus dicit si alis subessent.de quo vide per Bart.in.l.eū qui duobus.§.j.ff.de acq.here.et adde hoc Bal.in.l.certū.in fi.C.vnde cog.vbi dicit qđ si princeps mādat aliquē examinari si est dignus iudex nō tenet citare partē. Adde hic quod not.do.Anto.in.c.cū contingat.in.ix.col.versi.ex istis patet determinatio.de rescrip.

¶ Adde an executor teneatur assumere partes iudicis Petrum de anchara.consilio.cxxv.abbatem Panormi.consilio.xxxiiij. Lapum allegatione.xv.⁊.lxj.

exceptionem vel denuntiationem debet admittere ⁊ appellari potest ab eo ⁊ cassaretur quicquid faceret post talē appellationem si probatio fuerit oblata. j. de appel. interposita. aliter locutus est Inno. in. c. de cetero. de re iud. vbi dicit qꝺ quedam est executio pro parte mera et pro parte mista. vt si mandatur alicui vt titio prouideat de tali prebenda si vacat: nam cognitionē habet in hoc si vacat: sed postꝙ constiterit qꝺ vacat non habet amplius cognitionē. ideo si aliquis vellet obijcere in personā aut iudicis aut illius cui fienda est prouisio non est audiendus ſm eum. adducit not. in d. c. proposuit. ⁊. xxv. q. ij. §. ⁊ si non cognitio. ⁊ de rescrip. cū dilecta. ⁊ sic videtur sentire ibi Innoc. per hec verba si bene ponderentur quod si datur simpliciter nullam habet cognitionem[a] si autē datur cum aliqua clausula habet cognitionem quatenus venit purificāda illa clausula et non aliter. ⁊ hec multum differunt a precedētibus. Aliquid de materia tetigit idem Inno. in. c. fi. de trāsla. prela. vbi dicit qꝺ is cui mādatur iurisdictio vt alicui prouideat si est idoneus extra iudicium se informet de idoneitate: nec credit necessariū qꝺ huiusmodi executor debeat aliquem vocare ad sciendum si velit dicere illū pro quo scribitur non esse idoneum licet anteꝙ ꝓuideat debeat examinare an sit idoneus vel ne: vt no. s. de postu. prela. in. c. j. sed in. c. j. de cōces. preben. lib. vj. et. c. cum olim. j. de priuile. videtur limitare omnia predicta. dicit enim qꝺ licet executor cui scriptū est vt prebendam conferat ei in possessionem inducat ⁊ contradictorem compescat posset prebendam cōferre non vocatis his quorū interest: tñ nullo modo debet auferre possessionem alicui prius non vocato ⁊ cōuicto possessore nec etiā alias statum possessionis mutare. C. si per vim vel alio modo. l. fi. nisi primo collationē fecisset vocatis partibus et cum cause cognitione in danda possessione: quia tunc datio possessionis est executio collationis primo facte cū cause cognitione: nec est vis secūdum eum in cōmissione pape siue tantū dicat conferas siue adijciatur ⁊ in possessionē inducas: quia semper possessionē dare potest. in. c. significasti. de offi. dele. ⁊ idē quo ad ꝑmissa videtur velle Jo. and. in addi. Spe. in ti. de pe. ⁊ pos. §. fi. ad fi. facit qꝺ leg. ⁊ not. in. c. licet eps. de preben. lib. vj. ⁊. c. ordinarij. de offi. ordi. lib. vj. hec sunt dicta Innoc. in hac materia in varijs locis sparsa ex quibus potes colligere difficultatem huius passus. Host. in. c. proposuit. prealle. tenet executorem datum etiam simpliciter ad prouidendum arctari ad admittendas legitimas exceptiones cū sit executor mistus: ⁊ in talibꝰ literis semper intelligit̄ clausula si idoneus fuerit. de rescript. cum adeo. ⁊ not. hic qꝺ legitime exceptiones sunt semper admittende: licet precise scribatur. de offic. deleg. ex parte. ij. ⁊ sic tenet scdam opi. quā ibi recitat Inno. quā. s. retuli. Clarius adhuc loquitur idem Host. in. c. de cetero. prealleg. vbi referēs dicta Inno. dicit ibi illa dicta mira ⁊ noua: aut qꝺ ipsa non intelligit cōcludens certum esse qꝺ cum papa scribit pro aliquo beneficiando admittuntur exceptiones proposite ⁊ cōtra beneficiandum ⁊ cōtra rescriptum ⁊ cōtra executorem vt patere dicit in eo qꝺ leg. et no. s. de rescri. ad aures. ⁊. c. cum adeo. ⁊. c. postulasti. ⁊. c. si proponente. ⁊ in multis alijs iuribus. ⁊. s. de offi. deleg. pastoralis. §. quia vero. Posset tñ saluari illud dictū Innoc. ſm eum si sic intellexit qñ papa certo iudici ⁊ pro certa persona et de certa prebenda precise et ex certa scientia scribit: exprimens sufficiēter in sua litera quod non vult cōtra hoc mandatum suum aliquam exceptionem admitti. dicit tñ qꝺ vix in hoc casu saluabitur cū papa dicat qꝺ nec se nec antecessores suos credat hoc expressisse: vt legi. et not. in. d. c. ex parte ij. de offi. deleg. dicit etiam qꝺ dictum Innoc. possit saluari qñ papa vel alius alicui sibi noto beneficium vacans cōfert quem etiam mādat per aliquem executorem in possessionē induci. talis enim executor non habet prima facie exceptionem admittere. de quo dicit dicendum vt nota. in. c. cumꝰ ecclesiastice. de except. ⁊. c. accedens. de accusa. Jo. and. etiam fuit varius: nam in. c. capitulū sancte crucis. de rescri. in pe. col. transiuit cum Cōpost. qui dixit Inno. mādasse seruari qꝺ si ante prouisionē executor vult admittere exceptiones oppositas contra rescriptum vel personam assumendo partes cognitorū possit quasi videatur sibi mandatū: qꝺ si audiat aliqua que ipsum moueāt cognoscat si velit de his vel negotium remittat ad superiorem. de re iud. de cetero. ⁊. s. de rescript. si qñ. de cri. fal. super eo. sed si repulsis legitimis exceptionibꝰ appellet et nihilominus prouideat executor: dicit qꝺ probata exceptionuꝫ varietate cassabitur collatio: alias non cassabitur etiam si appellans se obtulerit ꝓbaturum cum oblatio sit extraiudicialis ex quo executor cognitionē non assumpsit ⁊ in extraiudicialibus nō proficit oblatio: vt no. in. c. cū inter. de elec. ⁊ in. c. interposita. de app. Nec ob. scdm eū de app. dilecto. qꝛ ibi per confessionē partis cōstabat de varietate exceptionis. vel ibi de executoris cōpulsione qui sine cause cognitione nō cōpellit. hic loquimur de prouisione: que verba no. quia faciunt ad multa. Sed idem Jo. and. in. c. dudū. ij. de elec. in. v. col. post Inno. dicit qꝺ si quis autoritate rescripti petit sibi ꝓuideri de beneficio non est necessaria li. cōtest. qꝛ is cui scribit̄ potius est executor ꝙ cognitor. s. de offi. dele. sup questionū. §. porro. sed exceptiones legitimas dꝫ admittere: vt. s. de rescr. cū adeo. ⁊. c. cōstitutus. ⁊. c. capitulū. nihil eñ potest petere impetrans ꝙ id qꝺ in rescripto cōtinetur: nec ex alia causa. ⁊ ideo rescriptuꝫ sufficit ꝓ libello[b]. arg. s. de dila. ꝑterea. ⁊ cōtradictio est pro respōsione. tutius tñ est ſm eum vt aliqua petitio offeratur et lis cōtestet̄. ar. in. d. c. dudū. ⁊. c. vno. de lit. cōte. ⁊ hoc etiā voluit Inn. in. d. c. dudū. que v̄ba no. Alia v̄ba posuit post Compost. in. c. mandatū. de rescri. in. v. col. vbi dicit qꝺ si est rescriptū vt cōpellat vel vt ꝓuideat: instādum est apud executorem vt exequatur mandatū vel cōferendo si ad hoc hꝫ mandatū vel mādando capitulo vt illū recipiat. ⁊ si capitulum opponit legitimā exceptionē quare non teneatur recipere audietur. de appel. dilec. ⁊ de elec. cū inter canonicos. si autem nullam legitimā proponit vel ꝓponit: sed non probat tunc executor sine lit. cōtest. cōpellit. videtur tñ ſm eum qꝺ vbi partes iudicis assumpsit executor sit ferēda diffinitiua que sine lit. cōtest. peti non dꝫ. potest etiā peti ab executore qꝺ pronuntiet se ad executionē mādati vel cōpulsionē capituli oppositis non obstātibus debere ꝓcedere: que verba etiā no. quia instruūt in modo ꝓcedendi coram executore. Clarius loquitur idē Jo. an. in. c. accepimus. de eta. ⁊ quali. in ver. exceptiones. nam per illū text. dicit qꝺ qñ scribitur pro aliquo beneficiando non est necesse qꝺ lis cōtestetur nec qꝺ libellus detur in scriptis: sed sufficit qꝺ impetrans dicat executori: supplico exequamini mādatum vobis iniūctum: et si nil opponatur ꝓcedat ſm formam mādati. de rescri. cū dilecta. ⁊. c. si quādo. ⁊ idē si friuola exceptio opponatur. de preben. dilectus. iij. de cōces. preben. c. cum nostris. Si vero aliquod rationabile opponatur illud examinabitur ⁊ executio suspēdetur. s. de rescrip. cōstitutus. ⁊ de app. dilecto. sed super exceptione opposita prius ꝙ testes recipiātur erit lis cōtestanda ſm eum alleg. c. veniens. de renun. ⁊ remittit ad plene no. in summa. §. ⁊ qñ. sub. §. de dilatorijs. ver. pe. ⁊ vlti. ⁊ sic vult in hoc loco simpliciter qꝺ exceptiones sunt admittende ⁊ lit. cōtest. super eis. vide eūdem Jo. an. in tit. de pe. ⁊ pos. §. fi. in addi. mag. vbi format. q. Papa mandauit executori qꝺ si cōstaret. A. tenuisse duo curata cōtra dec. execrabilis Jo. xxij. qꝺ alterū cōferat. B. impetranti. executor ꝓcessit illo. A. possessore nō vocato ⁊ postꝙ constitit sibi de facto cōtulit impetratori beneficiū de quo in rescripto ac illum induxit in possessionē: possessor appellauit ⁊ petijt ante oīa se restitui in possessionē cū fuerit de facto spoliatꝰ iuxta no. in. c. cōquerēte. de offi. ord. queritur quid iuris. nam opponebatur qꝺ executor poterat ꝓcedere parte non vocata per ea que ponit hic Inno. sed Jo. an. determinat illum primo restituendū quia executor nō poterat recipere ꝓbationes parte non vocata. Nec ob. no. hic quia ꝓcedunt cum gratia est facta: sed in qōne nostra gratia erat fienda prius cōstito qꝺ ille teneret beneficia cōtra extrauagā. execrabilis. sed non poterat cōstare illo nō vocato cū ageretur de facto suo. Idē ſm eū presupposito qꝺ fuisset merus executor facte gratie non tñ debebat impetrantē inducere in possessionem possessore non vocato cū posset sibi ius cōpetere. hoc eñ nō licet ordinario collatori: vt in. c. lꝫ eps. de ꝑben. li. vj. fortius nec delegato cū ordinaria potestas sit fauorabilior: vt in. c. j. ⁊ ibi per gl. de rescri. lib. vj. arg. in. c. fi. de re iud. ⁊ vide ibi latius per eū. ⁊ hec bene not. quia multū limitant hic no. per Inno. Habes nunc dicta antiquorū in vnū collecta que sparsa ingerūt difficultatē. do. Ant. in effectu clare eum recitādo distinguit inter executorem ad ꝓuidendum et executorē ad cōpellendum. Primo casu si in literis est clausula vocatis vocādis[c]. vel qꝺ debeat citare partē: ⁊ tunc est clarū qꝺ tenetur citare vt voluit Inno. in. d. c. ꝓposuit. quinimo plus dicūt do. de Ro. seu collector decisionū qꝺ taliter deputatus videtur iudex potius ꝙ executor. de quo vide per eos deci. cccxxxvij. et sic habebit ꝓcedere in loco vbi deputatus fuit per. c. statutū. §. in nullo. de rescri. lib. vj. de quo ꝑ Guli. de mon. lau. de rescri. clem. j. ⁊ vide ꝑ do. de Rot. cclxiij. dec. Aut in literis hoc non cauetur ⁊ tūc aut simpl'r sine aliqua clausula purificāda mādatur prouisio: et dicit se credere qꝺ

Sebasti. Sapia.

a Cognitionez. vide Car. in cle. j. i. ij. q. d̄ ꝯces. ꝑbē. et i cle. j. in tertio no. de offi. deleg.

b Si qs autoritate rescrip. petit sibi ꝓuideri d̄ bñficio rescriptū sufficit ꝑ libello. ⁊ vide do. Ant. in. d. c. ꝑterea. de dila. i iij. co. vbi dicit ꝙ in beneficialibꝰ citatio cū assertione rescrip. hꝫ vim libelli. ⁊ ibi ēt dicit qꝺ in causis sūmarijs ⁊ breuioribus in quibus nō requirit̄ libellus sꝫ sufficit qualisqualis petitio iuxta cle. sepe. de verb. sig. illa citatio cum in lectiōe rescrip. delegatorij quā facit delegatus habet vim libelli nā delegat. i citationē dꝫ iserere tenorē rescripti delegatorij ꝑ ut cōsuetudo obseruat. et hr̄ i. l. ij. ff. si qs in ius voc. nō ie. q̄ bñ nota. ⁊ idē dt Innoc. i. c. dudū. s. de elect. i gl. sua. i v̄. cōtestatiōe. tꝫ arch. in. c. offerat̄. iij. q. iij.

Adde qꝺ in citatiōe sit inserendus tenor delegationis. Ang. ꝯsi. xxxix.

Sebasti. Sapia.

c Vocatis vocādis. Qūo debeat procedere executor qui est datus cū clausula vocatis vocandis. vide Card. in ꝯs. lxiij. i ci. dñs nr̄ papa. ⁊ i ꝯs. xciiij. incip. nobiles viri. queꝫ refert Feli. i. c. de cetero. col. iij. v̄si. qd de clausula. j. de re iudi.

debeat admittere exceptiones per quas arguitur sue pote-
statis defectus. ⁊ hoc voluit Inno. in plurib⁹ locis superi⁹
alleg. alias autē exceptiones de iure deberet admittere: sed
hoc non admittit stylus curie vt dicit Cōpost. vbi. s. voca-
re autē partes non arctatur fm eum nec assumere partes iu
dicis anteq̄ opponatur vt voluit Inno. in locis prealleg.
Aut fuit deputatus cū clausula ⁊ tūc aut cū clausula sonan
te in monitionē ⁊ non arctatur assumere partes iudicis: pu
tat tn̄ qd̄ licet de iure non tenetur citare tn̄ exceptiones legi
timas tenetur admittere saltem vt superiori referat: sed di-
cit qd̄ practica hoc non admittit: vt dicit Cōpost. in. d. c. ca-
pitulū. Aut sonat in conditionē: ⁊ tūc si non tāgitur preiu-
dicium tertij putat idē qd̄ in precedenti mēbro. Si autē tan
gitur preiudicium tertij vocādus est ille cuius interest ⁊ dz
partes iudicis assumere de iure. ⁊ sic tenet scdaz opi. Inno.
hic nec placet sibi differētia illa Inno. an dicatur si tibi con
stiterit ⁊c. vel simpliciter si est de tali vita ⁊c. nam illud verbū
cōstiterit: potest referri ad sui cognitionem. idem dicit. s. qd̄
debet citare partē qn̄ apponitur clausula que debet purifi-
cari quo ad alium anteq̄ cōferat: vt no. Joan. and. in addi.
Spe. loco prealle. vt puta si cōstiterit qd̄ talis possidet duo
beneficia curata ⁊c. ⁊ dic qd̄ hoc membrū includebatur sub
precedēti cū hec clausula sonet in cōditionē ⁊ venit in preiu
dicium alterius. Scdo casu principali scz in executore ad cō
pellendū dicit qd̄ aut deputatur ad cōpellendū habētes po
testatē cōferendi ⁊ tūc ex quo precessit puisio nulla admit-
titur exceptio. de app. cōstitutus. de accu. accedēs. licet pos-
sit si velit saltē vt referat. ⁊ sic potest intelligi scdm eū qd̄ no.
Host. in. d. c. de cetero. sed certe nimis gnaliter in hoc loqui-
tur cū possint opponi exceptiones. de quib⁹ in. c. accedēs. j.
de accusa. Itē cōtra rescriptū. Omittit etiam membrū. s. qn̄
fuit deputatus ad cōpellendū ordinariū ad cōferendū: quo
casu dic qd̄ debent admitti exceptiones legitime: vt volue-
runt Inno. ⁊ Jo. an. in plurib⁹ locis prealle. Aut est depu-
tatus ad cōpellendum possessorem beneficij ⁊ tunc dicit qd̄
tenet citare ⁊ iudicis partes assumere. arg. in. d. c. licet eps̄. ⁊
no. Inno. ⁊ Jo. an. vbi. s. hec pcedunt qn̄ deputatur execu
tor ad cōpellendum respectu iuris de nouo creati in literis.
Si autē datur ad ius creatum ante literas vt in forma. c. cū
secundum apostolum. de preben. refert duas opin. Prima
quod est iudex ⁊ non executor ita qd̄ oportet qd̄ pcedat vt
iudex exceptiones admittat: vt dicit esse text. in cap. accepi-
mus. de eta. ⁊ quali. ⁊ alleg. Inno. ⁊ Jo. an. ibi: sed certe illa
decre. hoc non probat: imo potius probat oppositum dum
dicit qd̄ mādat illos examinari si sint idonei. Itē non dicit
qd̄ debeat citare epm̄: sed admittere exceptiones illi⁹ si quas
forte voluerit opponere: nec Inno. nec Jo. hoc sentiūt imo
oppositū. nam loquitur Jo. an. vt. s. dixi sumēdo generali-
ter arg. ex tex. illo ad alios executores. Secunda est opi. pre
cedenti cōtraria: nam sentiunt do. de Ro. cccxcij. deci. ⁊ alle.
pau. in cle. j. de cōces. prebē. dicūt enim qd̄ ex quo pcessit exa
minatio in ordinatione non videtur datus vt iudex sed vt
executor: ⁊ purificationē gratie habebit facere se informan
do extraiudicialiter vt bonus vir etiā in absentia impetran
tis: quia cum alias fuerit examinatus non exigitur p̄sentia
sed fiet extraiudicialis inquisitio de moribus ⁊ vita. vbi fuit
conuersatus. de elec. postq̄. ⁊ hec opi. mihi placet ⁊ videtur
tex. in. d. c. accepimus. maxime in eo quod dicit quod ex su-
perabundāti mādat inquiri iterum. Hec posset tacere cum
tanta sint sparsa ⁊ satis fatigatus in colligendo et fideliter
recitādo aliorum dicta: tamen ne cupientibus ⁊ affectanti-
bus iudiciū meum desit: clare ⁊ breuiter dico qd̄ quidā sunt
casus in quibus clarum est qd̄ non potest iudicis partes as
sumere: ⁊ quidā sunt in quibus tenetur. Remanent aliqui
dubij in quibus dicam qd̄ mihi videtur. Primus casus qn̄
delegans non habebat iurisdictionē: non enim potuit com
mittere qd̄ non habebat: quia nemo dat quod non habet. j.
q. vij. daibertum. ⁊ c. quod autem. de iure patr. quod sentit
hic Inno. post prin. Ex quo infero qd̄ isti inferiores habē-
tes de iure speciali cognitionē sine iurisdictione nō possunt
nec per se nec per suos cōmissarios partes iudicis assumere
sed extraiudicialiter ad eorum instructionē poterunt infor
mationem sumere sicut faciūt arbitri ⁊ arbitratores etiam
si in cōmissione dicatur si tibi constiterit ⁊c. nam possunt il-
la verba referri ⁊ verificari in extraiudiciali instructiōe. tex.
est no. in. c. cum contingat. de rescrip. Secūdus casus quan-
do superior delegans prius cognouit plene de iuribus par
tium etiā respectu executionis fiende ⁊ simpliciter mandat
vt conferat ⁊ inducat in possessionē: talis cm̄ est merus exe-
a cutor[a] ⁊ nullam exceptionē debet admittere. l. executorē. et
l. si vt proponis. C. de excep. rei iudi. no. in. l. a diuo pio. ff. de
re iudi. ⁊. d. c. de cetero. Tertius casus quādo superior pro-
uidit seu puideri mandat alicui ex certa scientia remouen-
do aperte omnes exceptiones: reseruādo sibi cognitionem.
argu. eorum que no. in dicto. c. ex parte. de offi. delega. ⁊ per
Host. in dicto. c. de cetero. ⁊ in hoc est diligenter aduertēda
forma mandati. argumen. de priuile. porro. In his enim ca
sibus ⁊ similibus si qui possent occurrere executor est omni-
no merus. ⁊ dicitur merus: quia non habet misturam iuris
dictionis. ⁊ in istis non habet locum glos. in dicto. c. pasto-
ralis. ¶ Casus vero in quibus debet assumere partes iudi
cis sunt isti. Primus si in literis mandatur vt citet aduersa
rium vel apponitur clausula vocatis vocādis ⁊c. vt. s. dixi.
et bene facit. c. exhibita. ⁊ quod ibi nota. de iudi. Secundus
casus quādo vult dare possessionē quam alius obtinet: de-
bet enim illum vocare quantūcunq̄ simpliciter scribatur:
quia non est de intentione principis vt quis remoueatur a
possessione sine cause cognitione. l. fina. C. si per vim vel alio
modo. iij. q. ix. caueant. ⁊. c. omnia. ⁊ tenent doc. in locis pre-
alleg. ⁊ probatur in. d. c. licet eps̄. de preben. lib. vj. Tertius
casus si executor fuit datus cum clausula que venit purifi-
canda ex facto tertij de cuius preiudicio agitur tunc enim
tacite videtur mandata cognitio: quia causarū merita par-
tium assertione panduntur. in. c. tum ex literis. de in integ.
restit. et. d. l. fi. ⁊ hoc est quod voluit Jo. and. in. d. additio.
Quartus casus quando executor datur ad compellendum
ordinarium collatorem vt cōferat: debet enim cum monere
et citare vt cōferat: et si ille opponit exceptiones legitimas
audiendus est: vt est casus cum ibi no. in. c. accepimus. in fi.
de etate ⁊ quali. ⁊ in. c. capitulum. ⁊. c. constitutus. de rescri.
volunt doc. in locis preallega. non enim debet quis impu-
gnari ⁊ defensio negligi. contra cap. cum inter. de exceptio.
In his enim et similibus casibus executor dicitur mistus:
quia habet cum executione iniunctam misturam iurisdictio
nis: quia ex quo superior prius non cognouit de iure execu
tionis fiende videtur suo commissario etiam iurisdictionez
dedisse. arg. c. ex literis. de offi. deleg. ⁊ dicto. c. accepimus. et
xv. q. ij. §. ⁊ si non cognitio. non autem appellatur iudex q̄r
iurisdictio hic datur accessorie ad ministerium exercendum
qd̄ ex sui natura est extraiudiciale nec deputatur inter par-
tes contendentes: sed quia accessorie habet iurisdictionem
et ratione predicta tractatur ipsius materia. vt in ca. super
eo. de offi. deleg. ad denotandū quod habet iurisdictionem
delegatam. ⁊ innuit ibi glo. ⁊ in. c. tibi qui. de rescrip. lib. vj.
Ex his habes fundamentum huius materie. ¶ Extra pre
b dictos casus remanet dubietas an executor[b] possit assume
re vel non partes iudicis ⁊ an teneatur exceptiones admit-
c tere[c] vbi eligit viam meri executoris. Et in hoc cōcluderem
quod si vult potest iudicis partes assumere etiam si fuit da
tus simpliciter per ea que dixi. s. in. j. articu. Si autem vult
procedere extraiudicialiter dico quod etiā potest: quia cum
actus sui natura sit extraiudicialis potest a principio proce
dere vt vult: sicut ille qui habet duas vias potest eligere a
principio quam vult: vt no. in simili in. c. quintauallis. de iu
reiur. ⁊. c. vt quis duas. de elect. lib. vj. quod dico procedere
etiam si sit apposita clausula sonans in cōditionem per ver
bum si cōstiterit. quia cū hec verba possint referri ad extra-
iudicialem instructionē vt in. d. c. cum cōtingat. non debet
per hec verba alienari natura negotij: nā si tenetur a princi-
pio citare esset poti⁹ iudex quā executor. nec curo de preiu-
dicio alteri⁹ extrinseco. vt puta q̄r ad epm̄ pertinebat colla
tio vt si superior potuisset extra iudiciū se informare vtrū is
pro quo mandat sit de tali loco vel magister ⁊c. sic poterit ⁊
iste: sed vbi ageretur de iure alterius tūc bene fateor vt. s. di
xi qd̄ ille sit vocandus: puta si diceretur in literis si constite
rit epm̄ fuisse negligentem in cōferendo rem: vel si constite-
rit qd̄ talis teneat duas ecclesias curatas ⁊c. nam hoc casu
tacite videtur mādata cognitio quia causarum merita par
tium ⁊c. vt. s. dixi. sed si cōparet is qui pretendit aliqd̄ preiu
dicium fateor qd̄ debeat audiri: ⁊ tunc debet assumere par-
tes iudicis. vt in. d. c. accepimus. in fin. ⁊. c. cū adeo. ⁊. c. si qn̄.
de rescri. cum multis similibus. probatur ratione. ex quo su
perior non cognouit de iure executionis: videtur hoc man
dasse suo cōmissario. arg. in. d. l. a diuo pio. ⁊ pbatur hoc in
fi. vbi potest presbyter iste in se assumere onus probādi istū
impetrātem non esse idoneum ⁊ debet audiri. et sic illud di-
ctum Cōpo. in. c. capitulum. non videtur generaliter proce
dere. nam ad hoc habet iurisdictionem mistam vt vbi expe
diat assumat cognitionez. qd̄ satis videt̄ expedire vbi quis
pro suo preiudicio se opponit. arg. opt. in. d. c. ex parte. ij. de
offi.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Merus execu
tor. Vide tn̄ Lu.
ro. in ɔsi. lj. ici. at-
tētis his. ⁊ Feli. ī
d. c. de cetero. col.
ij. ver. ij. cōclusio.
Sebasti. Sapia.
b ¶ An executor.
addē q̄ executor q
cepit pcedere vt
mist⁹ pōt desiste-
re ⁊ procedere vt
merus. vt tradit
Fe. ī. c. cū ordinē.
col. iij. v̄si. et dicit
pe. d anc. s. d resc.
et q̄s exceptiones
dz admittere exe
cutor mer⁹ et q̄s
mixt⁹ tradit Fel.
in. c. pastoralis. §.
q̄r vero. col. ij. gl.
in v̄bo et si sciat.
s. de offi. delega.
Anto. Fran.
c ¶ Circa h̄ de me
ro executore: pu-
ta nūtio dicas qd̄
nō cognoscit de
nullitate snīe quā
hz exeq: nec dz ali
quā exceptionez
admittere vt per
bar. ⁊ doc. ī. l. a di
uo pio. ff. d re iu.
⁊ p bal. ī. l. ⁊ si nō
cognitio. C. si cō-
tra ius vl' vti. pu.
⁊ h̄r p. d. An. ī. c.
de cetero. d re iu.
et p do. Car. ī cle.
j. in. §. pe. ī. v. q. de
fo. cōpe. vbi dicit
qd̄ si admittit ēt
exceptionē nulli-
tatis. ⁊ vid Hos.
ī. c. qd̄ ad cōsulta-
tionē vbi ēt p In
no. d re iu. ⁊ arch.
ī. c. sicut. ij. q. j. ⁊ vi
de p spe. ī ti. d exe.
sent. ī. §. fi. ī v. fin.
vbi etiā dicit qd̄ si
admitteret exce-
ptionē posset ab
eo appellari tn̄ di
cit. d. Car. in loco
p̄alle. q̄ talis exe
cutor ēt mer⁹ pōt
admittere exce-
ptionē nullitatis
nō vt pnūtiet sz
vt istruat se ⁊ si vi
derit veram exce-
ptionē supsedeat
qd̄ etiam voluit
do. Car. in. c. pa-
storalis. ī. §. q̄r ve
ro. de offi. deleg.
subdit tn̄ qd̄ si de
tali exceptiōe nul
litatis fuisset co-

gnitū ⁊ de ea pronūtiatū etiā si sit notoria nō debet illā admittere neq̃ supsedere. qđ ēt voluit. d. abb. ī d. c. de cetero. de re iud. ⁊ đ qb⁹ exceptionib⁹ possit executor cognoscere vltra ea q̄ dicit Inn. ī. d. c. de cetero. ⁊ in ca. ad dissoluēdū. de despō. ipu. vid bar. ī l. pe. ī fi. ff. de ɔfes. dicas tñ qđ executor exequens sentētiam latā in cāriali a iudice incompetēte si hoc est notoriū punit vt p Bald. in. l. in criali. C. de iuris. om. iud. dicas tñ qđ executor nō tenet seruare ordinē iuris ꝑm Inn. ī. c. ex rōne. de appel. ⁊ in. c. ad petitionē. de acc. ⁊ hꝫ p Bal. ī. l. j. in pe. col. C. de iuris et fac. igno. et p do. Car. in cle. j. in. §. pe. de fo. cōpet. et no. bal. in. l. fi. cij. q. C. đ ꝫhē. emp. ⁊ hꝫ p Aret. in. c. statutum. lib. vj.

☙ Sebasti. Sapia.

a ¶ Ubi executor. Uide Feli. ī. c. cāz que. col. xiiij. vers. nō obstāte collatione. s. de rescri.

b ¶ Merito subditur. etiā cōtinuationē reprehēdit Pet. h: q2 nimis restringit istū tit. vbi tractaꝶ pncipalr de iuramento prestito super actu vl ɔctu. vide hic per eū. Item q2 ɔtinuatio est ī gñe sꝫ dꝫ fieri ad proxima. l. ij. ff. de stat. ho. ꝗ dꝫ fieri ad tit. de presumptiōib⁹. Bal. hic dicit viso de presumptionib⁹. sed q2 iuramētū psumiꝶ verū: iō vidēdū est de iureiur. posset sic summari iudicio meo. viso de specieb⁹ pbationis vt de testē instrīs ⁊ psumptionibus sed q2 iuramentum est spēs pbationis: q2 ex delatiōe ei⁹ fert snia vt. l. non erit. §. dato. ff. eo. c. fi. ī. e. cū si. iō seqtur de iureiur. vel sic: viso de pbatione ordīaria: vidēdū est de pbatiōe subsidiaria. sꝫ vbi deficit pbatio ordīaria recurrim⁹ ad iuramentū vt est gl. ī. c. si vo. de sen. exc. ist. de act. §. alie. cū si. ergo ⁊ ista est rō q̄re poniꝶ post pcedētes titulos q2 ē remediū extraordinariū. pōdera ēt q2 iuramētū dr pbatio legitima vt. c. sicut. de pb. ergo debuit incipere a iuramēto et nō a psumptionibus: q2 psumptio proprie non est probatio. vt glossa ⁊ Bar. ī. l. j. C. de fi. instr. et iur. haste fis. li. x. dic qđ ex q̄ iuramētū est probatio subsidiaria ideo postponiꝶ. And. Barba.

¶ Casus ꝟtutis sit act⁹ iuramenti vide beatū tho. ī ij. ij. q. lxxxix. arti. iiij. p Ang. đ arc. ⁊ do. Ja. de may. in. §. itē si qs. isti. de actio.

☙ Sebasti. Sapia.

c ¶ Iuramētū. vide gl. ī. c. sup hoc. s. de renū. q̄ vult qđ h ēt pcedat in iuramento pstito nō in figura iudicij. ⁊ eā ad h not. ibi. d. Ant. ⁊ Jo. de imo. vid bar. ⁊ alios in. l. nā post ea. in princi. ff. de iureiu.

d ¶ Et an piuriū sp sit pctm̄ mortale. vide beatū Tho. ij. ij. q. xcix. ar. ij. ⁊ iij. ⁊ ī ea. q. art. j. pōit latc an periurium possit cōmitti sine falsitate.

offi. deleg. ⁊. c. super eo. eo. ti. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco pub. ¶ Sed dubiū est quid si quis se opponat non ex preiudicio priuato sed publico vt q2 cōparet tertius ⁊ dicit illū non esse idoneū nunqd debeat audiri. Et hoc casu forte posset pcedere dictū Compost. vt executor nō teneatur eū audire cū sit executor extraiudicialis: sed agat postmodū ille per viā denūtiationis vel accusationis sicut nec cōmittens ordinario tenebatur admittere vt no. Inn. in. c. ad dissoluēdū. de despō. impu. sed de mero iure cōtrariū puto verum licet enim fatear ordinariū posse non tamē eius delegatū. quia in dubio debem⁹ credere ordinarium noluisse qđ indigno fieret puisio. arg. in. l. si procurator. ff. de cōdi. indebi. ⁊ maxime qñ expressit illam clausulam si est idoneus. Itē sicut in cōfirmatione admittitur excipiens contra electum pro interesse publico iuxta tñ no. in. c. super his. de accu. ita in puisionis actu: cum prouisio habet vim electionis ⁊ cōfirmationis. iuxta not. in. c. cū olim. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊ presumendū est qđ superior voluerit potius a principio occurrere q̄ post causam vulneratā remedium querere iuxta cōsilium. l. fi. C. in qui. cau. in integ. restit. nō est neces. ¶ 14 † Ex his infero incidēter ad duas questiones. Prima est an corā executore sit fiēda litis contestatio. vidisti. s. varias opi. satis credo qđ vbi executor[a] processit cū cōtradictoribus sit fienda litis cōtestatio: quia talis contradictio hꝫ vim cuiusdā petitionis: vt no. in. c. sup eo. de elec. hoc dico saluo eo qđ hodie habeꝶ in cle. dispēdiosam. de iudi. secus vbi pcessit sine cōtradictore. ⁊ hoc satis sensit Jo. an. in. d. c. accepim⁹. ¶ 15 † Secūda questio an ⁊ qñ sit appellandū: et an necesse sit appellare a pcessu executorū ad beneficia. Et in hoc cōcludo cū Inno. ⁊ doc. hic. qđ aut processit sine cause cognitione: ⁊ tunc si non fuit appellatum intra decendiū poterit nihilominus obijci post: quia actus extraiudiciales non transeunt in rem iudica. posset tñ quis intra decēdium appellare si sentiret se grauatū: vt in. c. cōcertationi. de appel. lib. vj. ad idem. c. cōstitutis. ij. eo. tit. Si autē processit cum cause cognitione: puta inquirendo de meritis persone ⁊ alijs in rescriptis cōtentis: tūc necesse est vt hi quibus infertur preiudicium appellent intra decēdium. vlterius autē non sunt audiēdi. de electio. cū dilectus. ⁊. c. fi. de elec. lib. vj. quod potest intelligi ꝑm Jo. and. siue fuerint absentes siue presentes etiam non vocati ex quo cum primo sciuerūt factam prouisionem intra decendiū non appellauerūt. ff. que sen. sine app. rescin. l. j. §. item cū ex edicto. quod intellige nisi a principio fuissent specialiter vocandi. nam tunc processus esset nullus. iij. q. ix. caueant. ⁊ dixi s. post Joan. and. in addi. Spec. Si vero vocati fuissent vt contumaces: tunc non audirentur appellantes. ij. q. vj. §. sunt quorū. ⁊. xxiij. q. iij. de illicita. ¶ An autem per viam denūtiationis vel accusationis audiri possit quis tūc comparens. vide per Fed. cōsi. xxiij. ⁊. xcvij. ⁊ qđ dico in. c. cum olim. de cau. pos. ⁊ proprie. Unum tamē quo ad predicta no. qđ vbi cōditio est notoria: ordo non est seruandus ꝑm Inno. pro quo alleg. c. qm̄. de fil. presby. ⁊. c. ad nostram. de iureiur. ⁊. l. j. C. qui et aduer. quos. iuncta glo. dicit tamen Inno. qđ hoc ipsum debet exprimere vel in relatione vel in interlocutoria: vt si verū est nō sit ei vlterius contradicēdi facultas nisi appelletur. ij. q. vj. biduū. hoc vltimū puto cautum: sed non necessariū per ea que no. idē Inno. in. c. tua. in fi. de coha. cle. et mulie. pro hoc. c. ij. xxiiij. dist. ¶ 16 † Uenio nunc ad vltimum articulum. s. an teneat collatio si clausula apposita in rescripto nō verificatur. Inno. hic cōcludit qđ aut erat clausula sapiens monitionē et instructionē vt illa si est idoneus: ⁊ tñ collatio licet in veritate non sit idoneus: q2 cū illa clausula intelligatur ipso iure si exprimaꝶ non dat nouam formam mādato. ad hoc. c. significasti. ⁊ qđ ibi not. de elect. ⁊. l. iij. ff. de leg. j. vide in simili no. dictum Inno. in. c. prudētiam. de offic. deleg. vbi dicit qđ si exprimatur clausula concernens instructionem circa merita cause que alias intelligebatur nō daꝶ nouam formā mādato. Hinc dicit qđ si executor pro executione mandati excōmunicaret contradictores tenet excōicatio quia iurisdictionē hꝫ. Si vero clausula sapiebat cōditionem: tūc nisi prius verificetur collatio non tenet. quia cum daret nouam formā mādati nō licet cōmissario egredi formam rescripti: qđ si fecerit actus est ipso iure nullus neq3 tenet excōicatio ab eo lata. d. c. cū dilecta. de rescri. ⁊. c. venerabili. de off. dele. ¶ 17 † Nō enim habet potestatē anteq̄ purificetur conditio: vt. l. cedere diem. ff. de verb. sig. Primū tamen dictū videtur Innoc. hic limitare nisi collatio fiat sciēter indigno. Et no. hoc dictū singu. sentit enim: qđ collatio facta sciēter indigno per executorē est ipso iure nulla: qđ clarius tenet idē Inno. loquēs expresse in commissario pape in. c. inter dilectos. de exces. pla. ibi tñ loquitur de collatione facta sciēter notorie indigno. hic autē nullam mentionem fecit de qualitate notorietatis. In contrarium facit dictū Compo. recitatum et non impugnatū per Jo. and. in. c. capitulū. de rescrip. in pe. col. prope fi. vbi dicit qđ collatio facta criminoso non est ipso iure nulla sed annullāda. alleg. bo. tex. in. d. c. inter dilectos. Ego in hoc essem in opi. sing. distinguerē eñ sic qđ aut collatio fit in capaci puta laico femine īfanti vel simili iuxta no. per Inno. in. c. cū nostris. de cōces. pben. ⁊ nō tenet collatio: quia papa per verba generalia non intendebat secum dispensare cum ignoraret defectū. l. barbarius. ff. de offic. pto. ⁊ qđ no. in. c. ij. de schisma. Aut fit capaci licet alias indigno q2 minori iuxta etatem requisitam a canonibus vel alias indigno ea indignitate q̄ reddit ipsam collationē ipso iure nullā. iuxta ea que habenꝶ ⁊ no. in. c. cum in cūctis. de elec. in fi. iuncto. c. q̄q̄. in fi. eo. ti. li. vj. ⁊ tūc licet collatio ordinarij vel ipsius cōmissarij sit ipso iure nulla vt dictis iurib⁹ iuncto. c. si cōpromissarius. eo. ti. lib. vj. sec⁹ puto per collationem factam per cōmissarium pape quia iura inducētia nullitatē sunt penalia ⁊ loquūtur in ordinarijs. ⁊ ideo non debēt extēdi ad papam vel ad suum cōmissarium. l. princeps. ff. de leg. et in. c. innotuit. de elec. hoc enim nullo iure cauetur et pene nō debēt extēdi ad casus nō expressos. de pe. dis. j. pene. no. gl. in. c. fi. de iure pa. pro hoc gl. no. in clem̄. si de beneficio. de preben. in verbo epi. que dicit qđ licet executor differat cōferre beneficium vacās intra sex mēses nō per hoc perdit potestatem cōferendi. nam. c. ij. de conces. preben. loquitur in ordinario. Idē ergo dicendū in proposito qñ cōtulit indigno. fateor tñ qđ propter indignitatē ille poterit priuari seu collatio cassari. vide ad hoc. d. c. inter dilectos. que no. Nec ob. si dicatur qđ papa mandauit conferri si est idoneus quia vt. s. dixi illa clausula sapit monitionem et non conditionem.

¶ De iureiurando. Rubrica.

1 ☞ Quid sit iuramentum sacramētum ⁊ iusiurandum.

2 Super quo est iurandum.

¶ Quia in defectū pbationū recurritur ad iuramentū. ī. eo. c. fin. s. de pcur. ex insinuatione. ideo post tractatum de probationib⁹ tam in specie q̄ in genere merito subditur[b] hec rub. Est eñ iuramentum[c] maximum litium expediendarū remedium. l. j. ff. eo. ⁊ alibi diciꝶ qđ omnis cōtrouersie finis est iuramentū. ī. eo. ⁊ si Christ⁹. vide ad materiā glo. xxij. q. j. in sum. que ponit quid sit iuramentū: quid iurare: que fuit causa institutiōis iuramēti. item formā iurādi ⁊ penā periurij[d]. prosequamur hic primum ne edificemus sine fundamento. nā ignoratis principijs: opꝫ ignorare ea que sequūtur. j. q. j. cū paulus. gl. prealle. dicit qđ iurare est aliquid deo teste dicere. iuramētum est vox ipsius iurātis vel actus ipse vel ipsum qđ iuraꝶ. Host. in sum. eo. ti. §. j. dicit qđ est assertio vel

a ¶ Firmata.pōderandū dicit sacre rei:q₂ Jacobus in sua canonica dicit:nolite iurare nec per celū nec p terrā.ꝛ nūc qualiter prestaꝛ iuramentum sine attestatione rei sacre.Jtē in veteri testō prestabaꝛ iuramentū:viuit anima mea.ꝛ sic sine attestatione rei sacre.And.Bar.

b ¶ Religione.Jtē pōdera q₂ apud liuiū de scdo bello punico in prin. scribiꝛ tactis scripturis iuran.ecce qualiter sine vera religione pstaꝛ iuramentū.facit.c.mouet te.xxij.q.j.sed qd si reperiꝛ qd titius iurauit an psumaꝛ tactis scripturis ad sancta dei euāgelia.Jo.de imo.cōsil.lxxxvj.ɔcludit qd sic.ꝛ idem dixit si notarius iurauit ꝛc.And.barb. Anto.Fran. ¶ Sup qua materia sit prestādū iuramētum et de forma ꝑm quam debeat iurare dicas nō referre super qua materia iureꝛ dūmodo iureꝛ.ita dicit Bar.in.l.q per salutē.ff.de iureiuran.ꝛ Bal.in auꝛ.sacra puberū.C.si aduer.vē.q valet iuramentum prestitum per euangelia corporaliter:tñ tactis quibuscunq₂ scripturis:aut etiā ipsis euāgeliis:vt in autē.vt oēs obe.iudic.puin.in.§.j.ꝛ habetur p Jo.and.i.c.vt circa.d elec.li.vj.in nouella.ꝛ per Specu.in tit.de iura.dela.in.§.j.et vide Bald.in c.ij.in tit.quid sit inue.ꝛ in.c.itē sacramēta.de pace iura.fir.i vsi.feu.ꝛ vid Cy.ꝛ Bal.in.l.testiū.in.j.q.ꝛ in.l.iurisiurādi.post glo.C.de testi.ꝛ vide gl.ꝛ do.Car.in cle.j.in.§.porro.de here.vbi etiam ponit de iuramēto prestando tam a parte q̄ a testibus.ꝛ etiam ab imperatore iurāte fidelitatem pape.ꝛ ibi etiam dicit post gloss.qd non sufficit presentia scripture nisi ille tangātur ad hoc vt iuramētum valeat.ꝛ vide plen.per Alexā.post Paul.de ca.in.l.iij.§.iurari.ff.de iureiuran.vbi etiā dicit qd iurās simpliciter intelligitur iurare per euangelia vel secundum Bar.in.d.l.qui per salutem.intelligitur iurare per deum.ꝛ adde qd iuramentum nō prestatur sine verbis ab eo qui loqui potest.secus autem si prestetur a muto quia sufficit iurari per signa.vt per Alex.in.l.j.in prin.ꝛ in.§.j.ff.de verb.obl.ꝛ in.l.qui iurasse.in prin.post doc.omnes.ibi.ff.de iureiur.ꝛ per Pau.de ca.ꝛ ro.in.l.iij.ff.de iureiur.ꝛ per do.Anto.in.c.cum apud.de spon.de multiplici autem forma iuramenti prestandi per iudeum habetur per Bar.in.l.iusiurādū.in.§.ait ptor.in fi.ff.de iureiur.ꝛ vide q̄ habenꝛ i.c.mouet.ꝛ.xxij.q.j.hic alle.ꝛ in.c.qui studet.j.q.j.ꝛ vide Spec.in ti.de iura.cal.in.§.restat.ver.pe.ꝛ adde qd iuramētum iudei per euangelia vel per Jesum christum non valet ꝑm Bar.in.l.ait pretor.in.§.iurari.ꝛ ibi per Alex.de iureiur.ꝛ in.l.spadonē.in.§.iā aūt.ff.de excu.tut.nec etiā valet si iuret per virginem cogitur tñ seruare tale iuramētū.nec peccat christianus qui taliter illud recipit a iudeo ꝑm Bar.ꝛ Alex.in.j.cōstitutiōe ffor.in prin.ꝛ habetur per Ange.in auꝛ.iusiurandū qd prestaꝛ ab his.in.§.j.ꝛ adde etiā qd iuramētum testis scriptū in actis presumiꝛ tactis scripturis ꝛ solēniter qñ fuit prestitū parte presente ꝛ iudice deferente vt per Jo.an.in addi.Spe.in ti.de testi.in.§.sequiꝛ.ver.ꝛ no.ꝛ per do.Ant.in.c.fraternitatis.de testi.ꝛ per do.Abb.in.c.tuis.eo.ti.ꝛ per Bal.in.l.iusiurandi.C.de testi.ꝛ in.c.j.ꝛ in.§.j.quid sit inuest.in vsib.feu.ꝛ per Alex.in.l.nam postea.in.§.j.ꝛ in.l.idem est.ff.de iureiur.ꝛ adde qd iuramentum prestitū per illa verba de⁹ sit mihi testis:vꝫ ꝛ obligat per tex.i auꝛ.quib.mo.natur.effi.le.in.§.qm̄.et per Alexan.post Ro.in.l.iij.in.§.dato.in fin.de iurein.ꝛ adde qd iuramentū epī fit p solā ppositionē li.euāgelici absq₂ tactu scripturaꝝ.cap.fina.de iura.cal.§.cp̄s nō flagitaꝛ.xj.q.j.et plē.p Spe.i ti.de iur.cal.i.§.pe.ꝛ p car.in cle.j.i.§.porro.prealle.ꝛ sub quā forma iuret Abbas.vide in.c.ne dei.d si.ꝛ sub qua forma iuret Abbas.vide in.c.nullus.hoc eo.ti.ꝛ p Car.in cle.q₂ contingit.in.j.col.de reli.do.ꝛ sub qua forma iurēt clerici non beneficiati vide in.c.cū in ecclesiis.de maio.ꝛ obe.ꝛ d forma iuramēti prestandi per tutorē ꝛ curatorem vide glo.ꝛ Car.in cle.q₂ contingit.i.§.ille.ꝛ p Spe.i ti.de tuto.in.§.j.

negatio de aliquo honesto licito et possibili sacre rei attestatiōe firmata[a].Cy.in auꝛ.sacramēta puberum.C.si aduer.ven.dicit qd est affirmatio vel negatio verbis expressa cū vera religione[b].tamen postea nō psistit in eo qd dicit de expssione verborū concludēs qd expressio verbalis nō est de substantia iuramēti.nā non reperiꝛ ꝑm eum contractus aliquis ad cuius esse verba requiranꝛ nisi cōtractus stipulationis.l.j.ff.de ver.ob.q̄libet diffinitio predictarū pōt tolerari. ¶ †Jtem scias qd iuramentū sacramentū ꝛ iusiurādū sunt synonyma.i.idē significātia quo ad materiā nostrā.De primo ꝛ tertio ptꝫ hic in rubro ꝛ nigro.nā in rubro poniꝛ de iureiu.ꝛ in nigro tractaꝛ de iurō.pꝫ etiā in.l.iusiurandū.ff.eo.De scdo ptꝫ in.d.auꝛ.sacra.Qñq₂ tñ aliter accipiꝛ sacrm:vt.s.de sacra.nō ite.p gl.c.veniēs.de trans.ꝛ.j.q.j.multi.Quare aūt appellaꝛ iusiurandū.dicūt qdā vt no.in.d.auꝛ.sacra.qd ius poniꝛ pro expressione verborū:qd nō plꝫ ibi Pet.ꝛ Cy.ꝛ dicūt qd poniꝛ q₂ multa sunt necessaria vt iuridice iureꝛ quasi sit sensus de iureiurādo[c].i.de iurādo iure.i.iuramēto iure facto.ꝛ dicit Hosti.in.d.§.j.qd melius dicereꝛ de facto iurato vel de iure iurato.Si aūt queris de etymologia nōis.dic qd dꝛ sacrm quasi per sacra astringimentū.Juramentum vero dꝛ quasi iuris astringimētū. ¶ †Sup quo aūt sit iurandū.i.sup qua materia an super euangeliis an sup reliquiis an sup corpore christi.vide glo.not.semp mēti tenendā in cle.j.§.porro.de here.in vers.tacta.ꝛ dic qd ad substātiā iuramēti non requiriꝛ tactura vt ptꝫ ex diffinitiōe ꝛ pbaꝛ.in.c.ꝛ si christus.j.e.sed q₂ forti⁹ stringit iuramētum corporale:igiꝛ iura cōiter exigūt corporale iuramētū.iij.q.ix.hortamur.de elect.vt circa.lib.vj.ꝛ.d.cle.j.cū multis si.Hinc dicit Ang.no.in.c.mouet.xxij.q.j.quāto id p qd iuraꝛ magis scm̄ est tanto magis est penale periuriū.ꝛ no.Jnno.in.d.c.ꝛ si christus.ꝛ hoc q₂ vꝛ magis cōtēnere in transgressione.Hinc est qd quādoq₂ iuraꝛ per deū omnipotētem ꝛ quatuor sancta euangelia:vt in.c.quoties cordis.j.q.vij.Quādoq₂ super altari.Quādoq₂ super sanctorū reliquiis.vt in.c.habemus.xxij.q.j.Jtē scias qd vbi dispositio pro solēnitate actus requirit iuramētum corporale seu cū tactura:non est iuri satisfactū ex solo verbali iuramēto[d]:vt dicit gl.no.in.c.vt circa.palle.De fide aūt qualiter multipliciter sumaꝛ.vide bo.gl.in.d.c.mouet.Et an magis astringat iuramentū q̄ fidei interpositio.dico plene in.d.c.ad aures.qd met.cau.vide archi.in.c.j.de sepul.lib.vj.

1 ☞ Ex iuramento super vsuris soluendis prestito obligatio saltem secundaria acquiritur parti suscipienti.
2 Ex puro iuramento oritur parti suscipienti obligatio saltem naturalis.
3 Juramentum continens turpitudinem ex parte suscipientis tantum est obligatorium.
4 Si ille in cuius fauorem iuratur obligationē remittit non indiget iurans alia absolutione.
5 Judex ex officio suo pōt occurrere pctō futuro.
6 Que remedia competant quando quis iurauit simpliciter soluere vsuras.
7 An remedium qd creditores cōpellantur remittere iuramentum sit subsidiarium.
8 Que remedia competant iuranti soluere vsuras et nullam questionem mouere.
9 Que remedia competant quando vsure sunt solute:ꝛ qui iurauit non repetere et nullā questionem mouere.
10 Nūqd in absolutione a iuramēto sit citāda pars.
11 Filij legitimati succedūt vna cū legitimis ex alia vxore postea natis:ꝛ sic nota qd legitimatio non vitiatur per superuenientiam filiorum.
12 Ubi iuramentum validat cōtractum sublato iuramento non propterea rescinditur cōtractus.
13 An absolutio teneat parte non citata.
14 Quid veniat appellatiōe districtiōis ecclīastice.

Ex administrationis.Creditores cōpellūtur relaxare iuramētum de vsuris sibi soluendis.h.d.quo ad literā sed quo ad intellectum generalius sic.Agi potest ad relaxationem iuramēti cuius implementū turpitudinē cōtinet ex parte suscipientis.ꝛ est casus no. ¶ Casus literalis.Per verba tex.lucide apparet:ideo p Ber.aliter non exprimitur. ¶ †No.j.qd ex iuramēto prestito super vsuris soluendis obligatio saltem secūdaria acquiritur parti suscipiēti.cuius cōtrarium tenuit do.Ant.in.c.debitores.j.eo.sed contra eū iudicio meo est casus hic.nam si nulla obligatio acquireret parti nō cōpelleretur ad relaxationem iuramēti[e]:nā relaxatio psupponit vinculum.j.de desponsa.impube.ad dissoluendum.et l.decem.ff.de ver.obli.nec esset iste iurans tutus ex relaxatione solius partis cū nemo dare possit qd non habet.j.q.vij.daibertum.ꝛ.c.quod autē.de iure patronatus. ¶ †Not.ij.ex hoc ꝛ ex tex.qd ex puro iuramēto oritur parti suscipienti obligatio[f] saltem naturalis.non enim hic ponderaꝛ pactum precedens ꝛ presupposito quod precessisset

c ¶ De iureiur.tu pondera q₂ ideo dicit de iureiurā.q₂ adhuc non est prestitū vnde loquiꝛ de iuramento adhuc nō pducto in esse ꝛ sic loquitur in genere ꝛ bñ quia oīs nostra cognitio incipit a genere postea venit ad indiuidua.l.j.ff.si cer pet.l.j.ff.de ius.et iu.Philosopus in.i.ethi.And.barb.

d ¶ Uerbali iuramēto.Pondera quia.§.sed neq₂.plene loquitur de authoritate Jacobi in sua canonica dū dicit.nolite iurare ꝛc.et sic loquiꝛ de iuramento verbali ꝛ non corporali tamē realiter ꝛ formaliter requirit verba vt ibi decidit tex.cum autem debet deferri muto potest dici vt dicit gl.in.l.cum notissimi.C.de prescriptio.xxx.ann.qd requirūt verba in matrimonio contrahendo in valentibus loqui.ita dicamus in iuramento.Andr.barba.

e ¶ Ad relaxationem iuramēti.Pondera si dici possit qd de facto fiat ista relaxatio ex eo q₂ istud iuramentū erat nullum quia prestitū cōtra ius diuinum ius naturale ius canonicum.quia iurauit soluere vsuras.ꝛ ideo Bal.hic dicit qd si iurasset soluere vsuras expresse non valuisset iuramentū.Jdeo dico quod manauit de facto ista relaxatio.faciat simile de.c.graue.de offi.ordi.vbi per teipsum relaxes.Si opponitur de c.debitores.j.eo.dic qd non fuit expressum de vsuris soluendis nec est absurdū quod ponuntur verba de facto vt patet in.c.accedens.cum similibus vt lit.non cōte.vide.c.quintauallis.vbi verbum reuoces intelligitur de facto.And.barba.

f ¶ Obligatio.pondera.c.sequens vbi dicitur distringi vinculo iuramēti quia probatur qd officio iudicis compellitur ꝛ nō actione ad obseruantiam iuramenti.And.barba.

nullā obligationē induxisset.j.eo.debitores.solū ergo iuramentum fuit hic obligatorium.quod videtur contra Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiusso.vbi dicit quod ex iuramento extraiudiciali nulla obligatio etiā naturalis parti acquiritur per illum tex.sed licet forte procedere possit de iure ciuili:secus de iure canonico:arg.opti.hic.⁊ quia iurās parti intēdit illi promittere licet ad cōfirmationem adducat religionem iuramenti.⁊ de hoc aliquid dicetur.j.eo.cum cōtingat.habet enim iuramētū pactum interclusum.¶†No.iij.quod iuramentū cōtinens turpitudinē ⁊ peccatum ex parte suscipientis est obligatoriū.satis enim est qd ex parte prestantis turpitudinem nō continet:alias non valeret vt in.c.si vero.j.eo.xxij.q.iiij.per totū.Ex quo infero qd promittēs soluere vsuras non peccat.cōcor.j.eo.debitores.sed tu hoc limita ⁊ restringe ꝑut no.Inn.in.c.sup eo.j.de vsur.¶No.iiij.iudicē ecclesiasticum habere iurisdictionem in laicos ratione iuramenti.nō solum quando agitur ad obseruātiam ipsius in.c.fi.de fo.compe.lib.vj.⁊ in.c.nouit.de iud.sed etiā vt cōpellat suscipiētes ad relaxationem quod turpiter receperunt.¶†No.vlt.quod licet iuramentum[a] principaliter obliget deo.j.eo.debitores.tamen si ille in cuius fauorē iuratur obligationem remittit non indiget iurās alia absolutione.quia deus videtur etiā remittere cum ad vtilitatē alterius iuramētum receperit.ad idem de spon.c.ij.secus si principaliter iuraretur cōtemplatione dei.nā tunc etiam papa non remittit sine causa vt dicetur.j.eo.quāto.Et videt̄ mirabile qd deus recipiat iuramētum in fauorē facinorosi hominis:cum Psal.dicit.Odisti oēs qui operant̄ iniquitatē.⁊ lex ciuilis dicat qd nemo ex improbitate sua debet actionē consequi.l.itaqȝ fullo.ff.de furt.Solut.potest dici qd deus nō cōsyderat vtilitatem suscipientis sed religionē ⁊ promissionem iurantis.ex quo enim assumpsit religionem iuramēti ad implemētum promissionis quam potest sine suo peccato exequi:debet ob dei reuerētiam exequi.sed si suscipiēs remittit iuramētum:etiam deus remittit:quia per iuramētū nō intendebat placere deo:sed satisfacere proxime.¶†Venio ad glo.oppo.contra tex.videtur enim qd creditores nō debeāt compelli ad relaxationem iuramenti cum obligatio quesita eis sit de iure naturali q̄ per principē tolli nō debet.in cle.pasto.de re iudi.per Inno.in.c.que in ecclesiarum.de consti.Glo.j.metu contrarij vt arbitor dicit qd hoc facit ecclesia ratione peccati quia sine eorū peccato non potest iuramētum adimpleri.Ex hac solutione not.qd iudex ex officio suo potest occurrere peccato futuro ⁊ impedire ne fiat.facit quod legi.⁊ no.in.c.ex literis.⁊ in.c.ij.de spō.Item pōt cōpellere laicum ad restituēdam rem quā sine suo peccato retinere non potest.¶Glo.subsequenter querit quid si debitor soluisset vsuras ⁊ iurasset nō repetere.respōdet dando duo remedia.Primum vt debitor denūtiet hoc ecclesie quia ille stat in peccato ⁊ sic indirecte compellitur restituere vsuras officio iudicis.Secūdum vt petat absolutionem seu relaxationem huiusmodi iuramēti ⁊ postea poterit repetere.nec violat iuramentum petēdo relaxationē iuramenti licet per relaxationē perueniat̄ postmodū ad repetitionē ⁊ hoc ideo quia cū hoc iuramentū sit odiosum non debet extēdi sed in proprijs terminis obseruari.argu.bon.in.c.ad audientiā.quod met.caus.facit quod no.Innoc.in.c.super hoc.de renun.Ponit tertium remedium in casu quo vsure nō essent solute vt cōpellatur desistere creditor officio iudicis ad exactionem illarū.c.tuas.j.de vsuris.¶Sed vt plenius quā alibi habeas hāc materiam hic vtilem et quotidianā simul collectam distinguo principaliter in duo membra ⁊ in quolibet ponā duos casus contingentes.Aut enim vsure nondū sunt solute aut sic.Primo casu aut iurauit quis simpliciter soluere vsuras:aut iurauit soluere et nullam questionem ⁊ querimoniam mouere nec iudici denuntiare.In secūdo casu quādo vsure sunt solute:aut iurauit debitor simpliciter nō repetere aut iurauit nō repetere et nullā questionē seu querimoniā facere nec iudici denūtiare.¶†Venio ad primum casum primi mēbri.s.quādo simpliciter iurauit soluere in quo dico multa remedia competere iurāti.Primū facile est.s.vt soluat ⁊ sic adimpleat iuramētum ⁊ postea repetat vt.j.eo.debitores.Secūdū remediū vt petat creditorem compelli ad relaxationem iuramēti vt hic.sed hoc remedium dico competere si non instat terminus solutionis fiēde.nam si nō posset fieri hec compulsio quominus interim incideret in periurium nō debet iste audiri:sed dȝ prius soluere ad hoc:rō.c.debitores.j.e.⁊ hoc ibi aperte sentiūt Io.and.⁊ Ant.⁊ idē cōfirmat Io.an.in addi.Spec.eo.ti.super Rub.in vlt.q.Idē dico qd vbi lapsus esset termin⁹ solutionis fiēde ⁊ sic incidisset in periurium:nō enim dȝ audiri volēs attentare remediū huius.c.qr sic staret interim in peccato periurij:⁊ peccata tanto sunt grauiora q̄to diutius infelicem animā detinēt alligatam.in.c.fi.de cōsue.⁊ hoc aperte sentit Fede.consi.ccc.Tertium remedium est vt debitor petat absolutionē ab episcopo.nam ep̄s potest absoluere a iuramento turpiter suscepto:vt no.Inn.eleganter in.d.ca.debitores.prealleg.⁊ in.c.ad aures.qd met.cau.facit.c.j.⁊ qd ibi not.de voto.vbi dispēsat ex causa super voto quod est de iure diuino sicut iuramētum:vt.c.licet.⁊.c.magne.de voto.quod tene menti.¶†Sed dubium est nunquid pretermisso remedio huius.c.posset attentari hoc remedium absolutionis petende.an vero sit istud subsidiariū remedium.Inno.in cap.debitores.videtur velle qd prius sint creditores compellendi iuxta formā huius.c.⁊ si sic nō pn̄t induci:tunc episcopus iste absoluet.nam ep̄s ex causa absoluit a iuramētis etiam licitis.vt in.c.nos sanctorū.⁊.c.iuratos.xv.q.vj.⁊ refert hic do.Antoni.sic vidisse alias cōsultum:sed ipse dicit lȝ hoc sit vrbanius arg.in.l.quidā iberus.ff.de ser.vrbañ.ꝑdi.nō tn̄ necessariū est:quia ista sunt duo remedia eque principalia.j.eo.c.si vero.⁊.s̄.qd me.cau.c.abbas.et.c.ad aures.Sed reperio Io.an.in.d.addi.sensisse oppositū sequēdo dictū Inn.prealle.sed mihi plus placet dictum do.Ant.nam si episcopus absoluit principaliter quādo iuramentum est metu prestitum nec est necesse recurrere prius ad iuramēta suscipientis:vt.d.c.si vero.⁊ no.Inn.in.d.c.ad aures.ergo fortius in casu nostro.nam ex his que fiūt per metū obligatio etiā primaria acquiritur parti vt not.plene in.c.abbas.prealle.⁊ nihilominus episcop⁹ principaliter absoluit cōstito iusto metu.ergo fortius poterit in casu nr̄o in quo ex ꝓmissione nihil acquiritur parti.vt in dict.c.debitores.⁊ iuramētū principaliter dirigit̄ in deū vt ibi patet.ergo cōgruētius adhuc videtur qd ep̄s qui est dei vicarius in sua diocesi absoluat vt in.c.mulier.xxxiij.q.v.Item vbicunqȝ reperiūtur a iure duo remedia prodita videntur eque principaliter competere nec vnū est subsidiarium ad reliquum:vt.l.quoties.ff.de actio.⁊ obli.Nec obstat si dicat̄ qd.c.si vero.loquitur in papa quia in hoc recitat factū.nā cū episcopus possit absoluere vt.s̄.dixi:ergo procedit etiā in episcopo.An autem in absolutionis actu debeat episcopus vocare partē aduersam dicam.j.Itē intelligo qd hoc remedium competat intelligendo vt.s̄.dixi in precedenti remedio quādo scilicet anteq̄ terminus solutionis fiende immineat actus absolutionis posset expediri per supradictā rationē ⁊ predictū remedium absolutionis aperte sentit glo.in.d.c.debitores.in ver.cogēdi.Quartū remedium satis notabile si veritate fulcitur est:vt debitor cōuentus ratione iuramēti excipiat qd non debet cogi ad obseruātiam iuramēti cum ipse creditor teneatur propter suaȝ turpitudinē illud relaxare.⁊ sic illud sibi relaxari petit.⁊ qd hoc fieri possit videtur velle Fed.cōsi.cclxiij.alleg.no.per glo.in.c.pastoralis.de causa posses.et proprie.in gl.pe.⁊ facit quia per viam exceptionis potest peti restitutio in integ.l.nam postea.§.si minor.ff.de iureiurā.et hanc sententiam sequitur hic do.Anto.sed contra hanc opi.adduco ea que in precedentibus membris dixi.et dixit Fede.consi.ccc.vbi in fine dicit qd petens absolui a iuramēto debet preuenire terminum solutionis fiende non enim debet audiri post terminum cum inciderit in periurium quia frustra auxilium legis inuocat ⁊c.de vsur.quia frustra.facit quod no.Ioan.and.j.eod.debitores.vbi vult quod instante termino solutionis fiende non pōt peti relaxatio iuramēti ne interim incidat in periuriū.Ideo in premisso articulo sic dicerem qd aut lapsus esset terminus anteq̄ cōueniatur debitor:⁊ nō potest ꝑdicto modo excipere ne perseueret in periurio sed debet soluere ⁊ postea repetere.arg.j.eo.ca.debitores.Aut terminus non est lapsus sed mora cōmittitur ex sola interpellatione iuxta.l.sciēdum.⁊.l.mora.ff.de vsur.et post interpellationem non poterit supradicto modo excipere ne incidat in periuriū ratione predicta.Restat ergo dicere qd solum poterit sic excipere anteq̄ constituatur in mora soluēdi ⁊ qd possit liquere de turpitudine recipientis iuramentum anteq̄ instet terminus adimplendi iuramentū per predicta.⁊ hec puto verissima.Quintum remediū[b] est vt iudex ex officio suo compellat creditorem desistere ab exactione vsurarū.vt in.c.tuas.j.de vsu.et hoc remediū proderit qn̄ iurans nō cōstitueretur in mora sine interpellatione creditorum.nam alias nō esset tutū quia dies interpellaret pro homine.in.c.potuit.de loca.¶†Venio ad secundū casum quādo scilicet iurauit soluere ⁊ nullam qōnem mouere ⁊c.dico qd habet iste primū remediū scȝ soluēdi ⁊ postea re-

Sebasti. Sapia.

a ¶Lȝ iuramētū. Vide Spe.i ti.de legato.§.nūc oñdēdū.v.hoc q̄ȝ. Cardi.in cle.j.in xiij.q.de iureiur.bal.i aut̄.q̄cis.C.de nup.⁊ i.l.j.co.iij.C.de pact.vbi sentit qd ēt ptes pn̄t tacite remittere tale iur̄m.

Sebasti. Sapia.

b ¶Quintū remediū.Vid Lau.de robur in tract.de vsu.q.cxxiij.⁊ Oldr.in ꝯsi.xviij.ici.ex ordine videat̄.vbi tāgit an si petat̄ creditorez cogi ad relaxādum hm̄ōi iur̄m super vsuris possit iudex absoluere illū qui iurauit in cōtumaciam creditoris.

petẽdi nam non iurauit non repetere. et hoc iuramentũ est stricte intelligendũ.arg.in.c.ad aures.qȝ me.cau.Scȝm remediũ vt denũtiet ecclesie.nam nullũ iuramẽtum obligare potest quin possit quis denũtiare criminosum ecclesie vt in c.quẽadmodũ.in fi.ĩ.e.⁊ no.gl.in.c.ad nostram.ij.ĩ.e.⁊.c.veniens.de regu.⁊ in.c.autoritatẽ.xv.q.vj.dȝ tñ denũtians se fundare super salute ꝓximi ⁊ non principaliter super interesse suo.quia tunc obstaret illi iuramentũ:vt no.Host.in.c.quemadmodũ.Dicit tñ hic do.Anto.qȝ dupliciter potest venire iste denuntiãs[a].scȝ per viam denũtiationis euãgelice vel iudicialis ⁊ tunc habet seruare formã monitionis de qua in.c.nouit.de iud.⁊.ij.q.j.si peccauerit.Itẽ per viam cuiusdã intimationis vt iudex auisatus instet circa correctionem peccati:⁊ in hac non credit monitionẽ necessariã. nihil allegat.sed ego alle.bo.tex.in.c.ꝑterea.ij.de spon. vbi casus de hac intimatione que fit iudici ad pctm̃ obuiãdũ sine aliqua monitione.facit.c.tertio loco.de presump.sed primum dictũ do.Anto.vt habeat hoc casu locũ denũtiatio iudicialis mihi non placet: qȝ illa fundatur magis super interesse proprio q̃ super salute ꝓximi.Tertiũ remediũ vt petat debitor absolutionẽ a iuramẽto absqȝ eo qȝ faciat citari creditorẽ.⁊ hoc remediũ sentit Io.an.in predic.addi.in fi.dicens qȝ per eam non detrahit multũ iuri aduersarij. simile in liberto qui petit veniam a iudice vt possit agere cõtra patronum.l.quiqȝ.in prin.ff.de in ius vocã.sed hoc mihi non placet ex duplici capite. Primo qȝ satis exponit querelam de aduersario ꝓponẽdo ꝙ illicite eũ astrinxit iuramẽto. Scȝo quia non potest negari quin ex relaxatiõe iuramẽti fiat preiudiciũ creditori.ar.in.c.si.de fo.cõpe.lib.vj.ergo non debet fieri absolutio eo nõ vocato:⁊ vocari nõ potest quin aduersarius incidat in periuriũ exponẽdo querelã cõtra illũ.⁊ facit qȝ.ĩ.in fi.dicam. Quartũ remediũ vt iudex ex officio suo cõpellat creditores relaxare hoc iuramentũ vt hic.vel cõpel-

9 lat eos desistere ab exactione.in.c.tuas.ĩ.de vsu.¶ †Uenio ad scȝm principale mẽbrum qñ scȝ vsure sunt solute.Et primus casus fuit qñ iurauit non repetere ⁊ dico qȝ cõpetunt tria remedia. Primũ vt petat absolutionẽ huius iuramenti.arg.in.c.si vero.ĩ.e.⁊ declara vt dixi in precedẽti membro. Scȝm vt petat creditorem cõpelli ad ipsius relaxationẽ vt hic. Tertiũ vt denũtiet hoc iudici. Potest addi quartũ vt iudex ex officio cõpellat ad restituẽdum:vt est casus in di.c.tuas.⁊ declara hec omnia scȝm predicta. Secundus casus qñ soluit ⁊ iurauit nõ repetere nec vllam querimoniã facere nec denũtiare.dic qȝ hȝ remediũ denuntiãdi intelligẽdo vt.s̃.dixi in alio mẽbro. Itẽ iudex ex officio poterit creditorem cõpellere ad restituendum.⁊ declara vt dixi in scȝo casu

10 primi mẽbri.¶ †Nũc extra gl.quero quia.s̃.dixi iurantem soluere vsuras vel solutas non repetere posset petere relaxationẽ seu absolutionẽ iuramẽti.nũquid in hac absolutione debeat creditor vocari. Io.an.late ꝓsequitur in addit.predi.in vlt.q.⁊ tandem cõcludit qȝ quãdoqȝ iuramentũ est temerarium etiã ex parte iurãtis. ⁊ tũc non requiritur partis vocatio.vt in.c.cõstitutis.de testib.pro hoc qȝ tunc potius requiritur denũtiatio qȝ non sit ligatus q̃ relaxatio.⁊ intelligo hoc qñ manifeste constat iuramẽtum non ligare. nam in notorijs non est opus venire ad iudicium:vt in.c.qm̃.de fil.presby.si autem posset dubitari tunc puto aduersarium cui iuramẽtum fuit prestitũ vocãdum:quia cum sua intersit ne relaxetur.ergo dȝ vocari.iij.q.ix.omnia.⁊.c.caueãt.de cau.pos.⁊ proprie.c.j.⁊.l.de vnoquoqȝ.ff.de re iud. Si vero iuramẽtum non fuit temerarium ex parte prestãtis:vt in casibus premissis:tunc dicit qȝ siue agatur vt absoluatur ab obligatione cõtractus quem dicit vsurariũ:siue petat absolutionẽ a iuramẽto de vsuris intra certum tẽpus soluẽdis prestito:siue de solutione non repetẽda semper est pars aduersa vocãda:nisi taliter iurasset qȝ vocari non potest quin incideret in periuriũ. puta ꝺm eũ si iurauit illum in iudicio non vocare vel denũtiare.tunc enim poterit absolui creditore non vocato.hic enim non detrahitur iuri partis sicut cũ libertus petit veniã vt possit vocare dñm in ius.l.quiqȝ.ff.de in ius vocã.hec sunt verba sua.⁊ subijcit qȝ ꝓcedetur in hoc articulo ꝺm formam clem̃.dispẽdiosam.de iudi.idẽ scȝ qȝ pars sit vocãda.sentit Io.an.post Uin.in.c.debitores.prealleg.⁊ Fede.consi.ccc.vbi dicit qȝ petens absolutionẽ a iuramento pretendens cõtractum vsurariũ debet parte vocata ꝓbare saltẽ semiplene cõtractũ fore feneratitium. ⁊ valebit hec semiplena ꝓbatio ad obtinẽdum dũtaxat absolutionem a iuramento:sed postmodũ vt pronuntietur contractus vsurarius oportet qȝ plene fiat probatio nec illa semiplena facit fidem in hoc iudicio cũ ad aliud agatur nũc.

vt in.c.veniens.ij.de testi.⁊ plus dicit qȝ iudex ecclesiasticus nõ debet facere inhibitoriam iudici seculari ne procedat ad executionem cõtractus qui prima fronte non apparet vsurarius nisi parte vocata: sicut iudex ad quem non inhibet iudici a quo nisi vocatis partibus: vt in.c.romana.§.si vero.de appellat.lib.vj.dicit etiam ibi qȝ pendente questione an debeat absolui a iuramento non debet fieri inhibitio iudici seculari:quia corã iudice seculari agitur de executione instrumenti ⁊ coram ecclesiastico agitur de facto absolutionis.⁊ sic cessat.c.tuam.de ordi.cog. Et subijcit etiam ibi notabile verbum qȝ postq̃ quis incidit in periurium:quia non satisfecit in termino prout iurauit non auditur petens absolutionem sed cõpellitur satisfacere[b]:quia frustra legis auxilium inuocat ⁊c.de vsur.quia frustra.sed respectu principalis questionis refert domi.Anto.ĩ.eo.debitores.se audiuisse Paul.et Calde.consuluisse quod aut petitur absolutio a iuramento firmante contractum:et debet pars citari cum ex hoc contingat rescissio contractus et sic agitur de preiudicio partis. Aut illud iuramentum non firmat contractum sed petitur absolutio vt aperiatur via ad rescindẽdum contractum:⁊ non est necesse partem vocari:quia non preiudicatur parti.⁊ quia hec absolutio est potius penitentialis q̃ iudicialis.do.Ant.dicit se putare qȝ aut iuramentum non est obligatorium ex parte iurantis: ⁊ non requiritur vocatio partis.vt supra dixi secundum Io.an. Aut est obligatorium ex parte iurantis:sed cõtinet turpitudinem ex parte recipientis:⁊ tunc aut non est tãta turpitudo quin saltem sibi acquiratur secũdaria obligatio:⁊ debet pars vocari ratione sui interesse:⁊ maxime hoc procedit secundum eum si iuramentum firmat contractum cum ex absolutione sequatur rescissio contractus.secus dicit vbi tanta turpitudo versatur ex parte recipientis quod nulla obligatio ex iuramento sibi acquiritur nec cõtractus firmabatur iuramento. nam hoc casu cum nullum interesse possit pretendere: cum obligatio acquiratur soli deo non est necesse illum vocari:⁊ satis est quod absolutio fiat per illũ qui tenet in hoc casu locum dei.ponit exemplum in iuramẽto de vsuris soluendis,vel non repetendis prestito.nullum enim ius agẽdi nascitur ex parte secundum eum:licet vt quilibet alius possit iudici intimare qȝ iurans peccat non obseruando iuramentum. Et subijcit notabile verbum quod presupposito quod pars sit vocanda tamen tenet absolutio ea non vocata sicut dicitur in absolutione ab excõmunicatione vt no.in c.qua fronte.de appella. Item dicit sibi non placere premissum dictum.Sed quatenus dixit illum qui incidit in periurium non posse petere absolutionem quia iurans erat obligatus ad duo scȝ ad soluẽdum in termino ⁊ ad soluendum simpliciter.de do.⁊ cõtu.cum dilecti.⁊.l.celsus.ff.de arbi.qȝ si non soluit in termino incidit in periurium.sed quatenus remanet obligatus post terminũ potest petere absolutionem.d.Card.in.d.c.debitores.simpliciter tenuit cũ Io.an. et Fed.vt in absolutione sit pars vocãda cũ agatur de ipsius preiudicio ⁊ sic dicit se sepius cõsuluisse. Quid dicẽdum in tanta varietate[c]? certe multa ex predictis mihi non placẽt. et primo illud dictũ Io.and.in addi. predicta quatenus dixit qȝ si quis iurauit non vocare aduersarium nec denũtiare qȝ poterit absolui[d] absente parte cum non possit vocari vel denũtiari sine periurio.nam hoc est falsum respectu denuntiationis.cum vt.s̃.dixi nullum iuramentum possit ligare ad non denuntiandum cum sit cõtra preceptum euangelicum si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Item negari non potest quin parti inferatur preiudicium ex hac absolutione cum sine ea non poterat in iudicio molestari per aduersariũ ergo debet vocari ante absolutionẽ vt suum ius defendat: vt in.c.j.de cau.pos.⁊ proprie.cum alijs superius alleg. Secundo non placet dictum Pau.⁊ Cald. quos sequitur do. Anto.in.d.c.debitores.in eo qȝ sentiunt cõtractum rescindi si tollitur iuramentũ quod firmauerat contractum.nam cum contractus ex interpositione iuramẽti habuerit suam firmitatem non debet corruere[e] licet nunc cesset causa cõfirmans ex quo non peruenit causa annullans vt probatur in

11 regula factum legitime.de regu.iur.lib.vj.¶ †Facit qȝ no. Bar.in.l.ex facto[f].ff.de vulg.⁊ pup.vbi post Ray.de forli. cõcludit qȝ si habens filios naturales tantũ fecit eos legitimari vt sibi succederent licet postea duxerit vxorem et ex ea habuerit filios legitimos nihilominus legitimati succedẽt vna cum legitimis ⁊ naturalibus:quia ex quo actus legitimationis est cõpletus ⁊ cõsummatus non debet irritari licet peruenerit ad eũ casum a quo non potuit habere principiũ.vt dicta regula factũ legitime.⁊ sic non sufficit a modo qȝ cesset

---

Sebasti.Sapia.

a ¶ Iste denũtiãs. Uide Lau.de rodul.in ꝑalle.trac.de vsur.q.xxxvj.⁊ Cal.i tit.de accu.cõsi.v.inci.denũtiat ecclesie.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Cõpellitur satisfacere.vid Alexã.in ꝯsil.ccxxiiij.inci.visa facti narratione.in.ij.uo.

Sebasti.Sapia.

c ¶ In tãta varietate. Uide circa hãc.q.plura per Laurẽ.de rod.in ꝑall.trac.de vsur.q.xxxj.et per do.Frã.cur.in consi.xlvij.inci.in facti cõtingentia.col.vij.ver.aggrediẽdo.et do.Ias.i.l.nec q̃cq̃.§.vbi decretum.col.v.vẽ.octauo fallit.ff.de offi.ꝓcõ.⁊ leg.et Alex.i ꝯs.ccxxiiij.icip.visa facti narratiõe.co.iiij.v.ꝑterea.in.ij.volu.

d ¶ Poterit absolui. Põdera qȝ in odium recipiẽtis instrm̃ ꝯtingit vt eo nõ citato possit absolui.arg.c.ex tenore.de rescri.⁊ lȝ inferat illi ꝑiudiciũ iputet sibi qȝ ex parte sua illud cõtingit qȝ noluit ad iudiciũ vocari. And.barba.

e ¶ Corruere.nota ꝯtra hoc qȝ resoluta cã resoluit effect⁹ qȝ eo ipso ꝙ remouet iuramẽtũ ꝯtract⁹ est nullus nec dȝ factuȝ legitime.Andre.barba.

f ¶ L.ex facto.ad istud rñde qȝ habuit initiũ legitimũ.And.barb.

qđ cesset causa cōcessiōis priuilegij.quod est no.¶ † Hocidē in ppriis terminis videt voluisse do.Ange.de peru.in quadā disputatione que incipit dña Catharina.vbi inter cetera dicit magnam esse differētiam an contractus cōualidetur iuramēto an vero iurās sit tantū astrictus ad obseruantiā iuramenti.vbi enim contractus iuramēto firmat licet quis absoluatur a iuramēto:nō ppterea potest venire cōtra cōtractū quia cōtractus de se est validus ppter interpositionē iuramēti:ꝛ absolutio hoc solū operatur vt cōtrauenies non incidat in periurium:non autē annullat cōtractū.vnde nullus dicat ſm eū qđ minor qui iurauit super cōtractu aut maior qui iurauit ꝛ est deceptus vltra dimidiā iusti precij si absoluitur a iuramēto per superiorem possit propterea venire contra contractū quia ꝯctus est validus ꝛ irreuocabilis.Si aūt iuramentū nō validat cōtractū sed solū obligat personaliter ad nō cōtrauueniendū immediate cū est absolutus potest venire cōtra cōtractum.nō enim ob.iuramentū:qꝛ est ab illo absolutus p superiorē:nō cōtractus quia nullus.vnde qui iurauit se soluturū vsuras aut non venire cōtra cōtractum pignoratitium cōceptū in forma vēditionis immediate cū est absolutus prosequi pōt ius suū:quia tale iuramentū non firmauit pmissionē sed solū obligauit eū ad nō veniendū cōtra.qđ est bene not. ꝛ de hac materia an ꝛ qñ iuramentū validet cōtractū dicā plene.j.eod. cū cōtingat.Cōcludo ergo ꝯtra predictā opi.qđ vbi iuramētū validat cōtractum sublato iuramēto nō propterea rescinditur ꝯctus. Tertio non placet mihi opi.do.Anto.inquantū vult qđ ex iuramēto prestito super vsuris soluendis vel solutis nō repetendis obligatio nō oritur parti etiā secūdaria.nam cōtra hoc videt tex.hic[a] vt latius.s.in princi. dixi.Item video qđ iuramētū vi extortū obligat parti.vt.j.eo.si vero. ꝛ.s.qđ met.cau.in.c.abbas.ꝛ in.c.ad audientiā.cum si.ergo fortius in casu nostro vbi iuramentū fuit spōte prestitum.deus enim tenet istud vinculū ppter obligationē quesitā parti:quod patet ex eo quia parte remittente deus remittit sine alia absolutione vt hic.¶ † Quarto non placet indistincte dictum do.Ant.inquātum dicit qđ presupposito qđ pars deberet vocari tñ si nō vocaretur valet absolutio:dico em̄ qđ aut clarissime cōstat iuramentum cōtinere turpitudinē ex pte suscipientis: ꝛ nō erit opus partem vocare in absolutionis actu.vnde tenebit absolutio parte nō vocata.arg.in.c.cum olim.de re iudi.ꝛ.j.latius dicam.ꝛ hoc casu poterit saluari opi.do.Ant.aut actus super quo iuramentū fuit prestitū nō apparet prima fronte vitiosus ꝛ nō tenebit absolutio parte non vocata.Ratio apertissima est quia a iuramēto parti prestito non absoluit eps imo nec papa sine causa cum deus receperit obligationem in fauorem partis.vt not.glo.in.c.quāto.j.eo.ꝛ Inn.in.c.cum inter.p.de renun.ante ergo ꝙ sibi constet causam subesse nō habet potestatem absoluēdi presupposito qđ subsit.quia ignorat id qđ est fundamentum sue potestatis.vt no.Bar.in.l.ij.ff.de iudi.ꝛ.l.multū.ff.de cōdi.ꝛ demon.facit qđ leg.ꝛ no.in.c.ex parte astensis.j.de cōces.prebē. nec potest sibi de causa constare parte non vocata.quia causarū merita partiū assertione pandunt.l.fi.C.si per vim vel alio modo.et in.c.tum ex literis.de in inte.re.Aliud est in absolutione ab excommunicatione quia illa semper pēdet a volūtate excōmunicatorū. valet enim semper siue iusta siue iniusta sit excōmunicatio:vt ptꝫ in.c.venerabilibꝰ.§.vbi aūt.de sen.excō.li.vj.ꝛ hec no.qꝛ sepe accidunt.ꝛ puto verissima.Quinto nō placet reprobatio.do.Ant.ad dictum Fed.cum dicit qđ si pars incidit in periuriū quia non soluit in termino nō audit petens absolutionem.nā puto hoc dictum satis equū.Nec obst.ratio do.Anto.imo potius facit pro.nā si post terminū remanet obligatus ꝛ sic perseuerat in periurio[b] ergo debet cōpelli ꝙ citius potest vt ab illo peccato se absoluat ꝛ iuramentum adimpleat vt hic.si enim compellitur instāte termino vt absoluat vt hic fortius debet cōpelli post terminū: tū in odiū sui vt a peccato liberetur:tum vt nō pseueraret in peccato vt.s.dixi.puto tamen qđ si petendo absolutionē nō perseueraret in peccato qđ posset petere absolutionem etiā post terminū licet inciderit in periurium semel contraueniendo.exemplum in eo qui per metū rem vendidit ꝛ iurauit nō ꝯuenire.lꝫ enim de facto cōtrauenerit ꝛ sic inciderit in periurium nihilominus poterit petere absolutionem postea vt sic licitū sit sibi venire cōtra venditionē.hoc em̄ casu cessat perseuerantia in peccato.imponi tñ sibi debet penitentia de periurio:ꝛ in hoc casu posset saluari dictum do.Anto.¶ His autē sic discussis venio ad principalem questionem in qua breuiter pono hanc conclusionem qđ vbicūqꝫ iuramentum est obligatorium ex parte iurantis et aliquam vtilitatē cōtinet ex parte recipientis nūquā debet reuocari nisi vocata parte[c].ratio huius conclusionis est:quia ex quo per absolutionis actum preiudiciū irrogatur parti in eo quod sibi vtilitas adimitur debet pars vocari qꝛ nil debet fieri in preiudiciū absentis.in ca.j.de causa pos.et pprie. ꝛ in.c.inter quatuor.de ma.ꝛ obedi.ij.q.ix.caueant.ꝛ.c.omnia.ff.de re iudi.l.de vno quoqꝫ.ꝛ.l.fi.C.si per vim vel alio modo.partis autem recipientis videtur quasi semper interesse quia vtile est habere partem vinculatam iuramēto.cum multa iuramentum operetur ꝛ saltē accumulet forū foro in.c.fi.de fo.compe.lib.vj.ꝛ quod ibi not.facit.l.cū pater.§.filius matrem.ff.de leg.ij.ꝛ qđ ibi not.Item absolutio nō debet fieri nisi causa cognita vt not.Innocen.in.c.ad aures.qđ met.causa.et Specu.in ti.de leg.§.nunc ostendendum.ver.xxiiij.ꝛ seq.nam vt.s.dixi non potest episcopus absoluere causa nō assistente sed cause cognitio adhiberi non potest parte nō vocata.l.in cause.§.causa cognita.et quod ibi no.ff.de mino.dicto.c.cum ex literis.de in integ. restitu.ꝛ in.l.fina.C.si per vim vel alio modo.et si aliter fit absolutio nō valet per ea que.s.dixi. hec puto vera nisi notorie constet iuramentum continere turpitudinem ex parte recipientis ita quod certum sit parti absenti in hoc nullam defensionem competere.nam tūc puto absolutionem valere parte non vocata.nam si hoc casu valeret sententia super principali vbi agitur de maiori preiudicio fortius valebit absolutio vbi non agitur de tāto preiudicio.ad hoc.c.bone.§.cōtra vero lega.de elec.ꝛ.c.quanto.ꝛ quod ibi not.Innocē.de transla.prela.c.venerabilem.de elect.c.cū olim.de re iudi.ꝛ quod leg.ꝛ nota.in.l.ij.ff.de admi.re.ad ci.perti.ꝛ pro hoc optime facit preallegat.c.tuas. de vsuris.vbi mandatur iudici vt vsurarios recipientes iuramenta super vsuris sibi soluēdis vel solutis nō repetendis debeat compellere ante solutionem ab earum exactione desistere ꝛ post solutionē illas restituere.Si ergo questio iuramenti est coram eo ꝛ notorie constat de illius turpitudine potest absoluere ab illo iuramento absqꝫ eo quod vocet partem.ꝛ pro hoc bon.text.in.c.pri. Et per hoc infero ad intellectum ca.debitores.j. eod.vbi compellitur iurans soluere.Debet enim intelligi quando non constat qđ iurauit soluere vsuras:vt quia contractus erat sub forma licita conceptus non poterat cōstare ante finem termini vel ppter absentiam partis vel quia terminus instabat vel procedit quando pars non curabat petere absolutionem vt ibi sentit gloss.ꝛ quod.s. dixi iurantem posse petere absolutionem et relaxationem iuramenti procedit nō solum in terminis huius capitu.quando iurauit soluere vsuras sed idem vbicūqꝫ pars turpiter recepit iuramentum vt patet in.c.proxi.ꝛ.c.si vero.not.Innoc.in c.ad aures.quod me.cau.latius per Fede.consil. cclxxiiij.prealle.quod est not.habes nunc expeditum hunc vtilem ꝛ quotidianum art.¶ † Venio nūc ad glo.in ver.districtione.que querit quid cōprehendatur hic appellatione districtionis ecclesiastice.Respōdet qđ suspēsio vel excommunicatio per.c.querenti.de ver.signi.sed gloss.debuisset addere etiam interdictum cū de his tribus fit mētio in illo.c.vel dic aliter qđ illud.c.loquitur de cēsura ecclesiastica.sed tex.iste loquitur de districtione que magis cōgrue refertur ad penam temporalem.censura vero ad spiritualē:licet quandoqꝫ capiātur pro eodē.¶ Vltimo glo.querit qua potestate isti compellant creditores ad relaxāda hec iuramenta.Respondet dupliciter.Primo quod vt delegati.Secundo.qđ vt ordinarij.et tene hoc vltimum.ad hoc.d.c.per tuas.ꝛ quod no.Inno. in.d.c.debitores.ordinarij ergo hoc faciant iure proprio.sed prima expositio gloss.fuit facta quia olim in suprascriptione dicebatur omnibus christianis:ꝛ sic videbatur qđ deberent facere vt delegatio.sed hodie illa suprascriptio fuit remota ad denotandum quod ordinarij hoc faciāt iure proprio.facit quod leg.ꝛ not.in.c.j.de voto.ꝛ.c.ordinarij.de offi.ordi.lib.vj.

1 ☞ Potest peti absolutio a iuramēto quod cōtinet turpitudinē ex parte exigentis:licet non vergat in dispendium salutis iurantis.

2 Iuramentum an sit obligatorium quādo interponitur super rebus iuratis metu.

3 In relaxatione ꝛ absolutione ꝛ iuramento quis est competens iudex.

4 An iuramentum prelati preiudicet ecclesie: et an prelatus obligetur.

Peruenit. Legitur duobus modis. Primo qđ iuramētum fuit prestitum super rebus ecclesie.ꝛ secundum hunc intellectum.h.d.Non valet iuramentū prestitum a prelato de non repetendis rebus ecclesie. Secundo modo intelligit[d] quod fuit prestitū super rebus

a ¶ Tex.hic pondera bñ qꝛ si vbū relaxande intelligit de facto.vt.d. ca.graue.de offic. or.nō pbat hoc dictuꝫ.d.Abb.et sic nō ob.iste tex. dicto do.Anto. And.Barba.

b ¶ In piurio.pōdera qꝛ contēpsit iuramētū ideo dꝫ puniri de cōtemptu et sic non audiet.And.barb.

c ¶ Vocata parte. Adde vidēdum Old.cōsi.clxxxvj. Pe.de anch.consi.cxcvj.Paul.de c.ꝯsi.ccxvj.in primo ipressis.Cal. ꝯsi.vij.hoc eo.tit. Sebasti.Sapia.

c ¶ Vocata parte. Vide Alex.i cōsi. xci.incip.visis ac mihi trāsmissis. col.iiij.in.ij.vol.ꝛ in cōsi.ix.inci.prestātissime doctor in.iiij.volu.ꝛ in.l. iiij.§.condēnatū. ff.de re iudicat.et in.l.titia.§.fin.ff. sol.mat.ꝛ Areti. in cōsi.xxxiij.inci. ꝯsultatio pmissa. col.iij.ꝛ in ꝯsi.xx.incipi.in qōne.ꝛ.d. Frā.cur.in palle. cōsil.xliiij.col.vij.

d ¶ Intelligitur. Pondera verbū distringi.qꝛ probat qđ nō oritur actio ex iuramento sꝫ iudicis officio.And.Barb.

a ¶ Sit obligatoriū. Videt̃ qȯ nūq̄ deus acceptet iuramentū prestitū contra voluntatē q2 deus respicit voluntatē ⁊ nō factū. c. cū volūtate. de sen. excō. xxxij. q. v. c. proposito. And. barba.

b Sebasti. Sapia. ¶ Peti absolutio. Hoc intellige verū qñ est talis metus q debuisset cadere in cōstātē virū vt decla. signanter. d. Abb. in c. cū dilecti. in vl. col. ṡ. qȯ met⁹ cā.

c ¶ Et ibi de h̃ ēt vide p ipm Pa. ī pe. col. ⁊ p Sali. ī aut. sacra. i. v. col. C. si aduer. vē. vbi dicit qȯ lʒ iuramentū extortum metu sit nullū de iure ciuili vt ī. d. aut. tñ de iure canonico non pōt sperni ppria autoritate lʒ peti dʒ absolutio. ita no. in. c. ad audiētiā. qȯ me. cā. vbi est tex. tʒ Innoc. ī. c. venerabilis. de elec. ⁊ in. c. ad aures. qȯ me. cā. archi. ī. c. ij. de pac. ī vj. Pau. ȯ ca. ī. d. aut. vbi tā in leui actu q̄ repu. ꝯstituit naturalē differētiā inter iuramentū īterpositū per vim ⁊ īterpositū p metū attēto iure canonico. ¶ Adde Angel. cōsi. ccxv. Cal. cōsi. qȯ me. cau. meli⁹ Arc. cōsi. xiiij.

d ¶ Sup rebus ecclesie. Adde Frā. Arc. consil. xiiij.

e ¶ Infringere votū. pōdera: q2 nō facit ad ti. de iure iur. vñ debuisset poti⁹ poni ī ti. de voto. pondera ēt q2 lʒ ī pncipio apponat verbū ppositū tñ ī fine nō replicat nisi v̂bū pmissum. pondera etiā q2 vtit̃ illo v̂bo etiā quasi si tu iurasti ⁊ ali⁹ non iurauit tu potes venire contra. And. barba.

Sebasti. Sapia. ¶ Infringere votū. Vide late do. Abb. ī. c. scripture. ī. ȯ voto. ⁊ Richar. in. iiij. sentētiarū. dis. xxxviij. q. viij. art. ij. ⁊ sanctū Tho. ij. ij. q. lxxxviij. arti. vlti.

proprijs. ⁊ tūc summa sic. A' iuramento meticuloso fit absolutio p iudicē ecclesiasticū. Cōis diuisio. secūda ibi: cognita. ¶ Casus literalis. Comes arnulphus spoliauit epm Laudiceñ. reb⁹ ecclesie sue ⁊ compulit ipsum iurare q̄ non repeteret sic ablata. peruenit hoc ad dominū papā. ipse hoc audito valde doluit dicēs qȯ per illud iuramentū nullo modo fuit obligatus vel astrictus: tamen ad cautelam ipsum absoluit quod taliter coact⁹ iurauit. Ber. ¶ † No. j. qȯ licet iuramentum possit seruari sine interitu salutis eterne ex parte iurantis: ex quo tamē continet turpitudinem ex parte exigētis potest directa via peti absolutio a superiore nec exigit̃ vt prius cogat̃ recipiēs iuramētum illud relaxare. facit ad ea q̄ dixi ṡ. c. proxi. ¶ No. ij. q̄ vbi superiori cōstat de turpitudine recipiētis iuramentū non est necesse vt in absolutionis actu vocetur aduersarius. qȯ latius dixi. ṡ. c. proxi. alia venīūt examinãda cū gl. ¶ Oppo. videt̃ enim iste text. sibi contrarius. nā primo dicit istū epm non potuisse iuramēto constringi. secundo dicit qȯ papa absoluit eū nā absolutio presupponit vinculū. de desponsa. impu. ad dissoluendū. ⁊ l. decem. de verb. obli. So. tres intellectus colliguntur ex gl. ij. ⁊. iij. Primus qȯ nullum iuramentū metu extortū obligat. ⁊ tunc oportet nos dicere q̄ verbū hoc absoluim⁹ stat hic improprie. ⁊ hunc intellectum ponit gl. ij. in prin. qui tñ communiter nō tenetur. Secundus intellectus q̄ metus non impedit vires iuramēti: vt in. c. si vero. ⁊. ī. eo. ⁊ in. c. ad aures. ⁊. d. c. ad audientiam. qȯ met. cau. ideo necessaria hic fuit absolutio. ⁊ dum tex. dicit q̄ non poterat astringi iuramento. dic in effectu quo minus possit obtineri absolutio. Tertius intellectus qȯ iuramētū fuit hic interpositū super rebus ecclesie. ideo ipso iure nullū. ⁊ tunc verbū absoluimus stat improprie vt in gl. Aduerte q2 hic sunt duo examinanda. Primū nunquid iuramentū metu extortum sit obligatoriū[a] super rebus priuatis ipsi⁹ iurantis prestitū. Secūdum quid si fuit prestitū sup reb⁹ ecclesie in dānū ipsius ecclesie. ¶ † Ad primum cōmuniter tenetur qȯ iuramētū sit obligatorium q2 metus non excludit cōsensum: vt in. c. merito. xv. q. j. ⁊. l. si mulier. ff. quod me. cau. no. plene per glo. in. c. abbas. quod met. cau. ⁊ in c. autoritatē. xv. q. vj. ⁊ idē ibi Arichid. potest tamen peti absolutio[b] a iuramento: vt hic. ⁊ in. c. si vero[c]. ī. eo. ⁊. d. c. autoritatē. ⁊ dicit hic Innocē. no. verbum quod contra proprium iuramentū non datur restitutio in integrū sed absolutio tātum. Contra iuramentum vero ab alio prestitū bene datur restitutio in integrum: vbi causa exigit: vt in. l. nā postea. §. si minor. ff. de iureiurādo. ⁊ idē doc. cōmuniter hic glos. tñ in. d. c. autoritatem. videtur velle q̄ iuramētum metu extortum possit rescindi per exceptionem vel actionē quod met. cau. per to. ti. qȯ met. cau. Mihi plus placet primū dictū per ista iura superius alleg. cū enim obligatio sit deo quesita oportet qȯ remittat̃ p eum qui tenet vices dei ⁊ non per actionē quod met. cau. ¶ † Et aduerte: aut enim agitur vt qs absoluatur a iuramento: ⁊ tunc oportet vt adeatur iudex ecclesiastic⁹. ad hoc qȯ no. Inno. ī. eo. debitores. ⁊ Spec. in ti. de leg. §. nunc ostendendum. versi. xxiiij. ⁊ se. facit. c. venerabilem. de elec. aut agitur vt turpiter recipiens cogatur relaxare iuramentū. ⁊ poterit hanc cōpulsionem facere iudex etiam secularis: vt no. Fede. consi. ccc. in fi. hoc puto verum quando nō dubitatur de turpitudine recipiētis. sicut enim compellitur ad obseruantiam in. c. licet. ī. eod. ti. lib. vj. melius facit c. fi. de fo. compe. lib. vj. ⁊ Jo. and. in nouel. facit etiam quod notat Fed. consi. cclv. in fi. ita potest ad relationem: sed si dubitatur de viribus iuramenti: tunc debet adiri iudex ecclesiasticus: vt in. d. c. venerabilem. Quis autem sit in hoc competens iudex an. s. iudex rei vel actoris vide qȯ dixi. in. c. si quis contra clericū. in prin. de foro cōpe. ¶ † Venio ad secūdū principale membrū quādo iuramētum fuit prestitum per prelatum super rebus ecclesie[d]. Inno. velle videtur qȯ sit etiā obligatoriū. distinguit tamē qȯ aut per violentiam quis iurauit in damnū: ⁊ absoluitur vt illas repetere possit vt hic. ⁊. ī. eo. si vero. ⁊. c. veruʒ. que iura intelligunt̃ gñaliter siue rebus proprijs siue rebus ecclesie quis spolietur. Si vero iuraui sine violētia et dolo: tunc dicit qȯ superior vel faciet absolui prelatū qui iurauit vel dabit curatorem bonis vel prouidebit aliter prout melius poterit vt ecclesia res suas recuperet vt iurans non veniat directe contra iuramētum. argu. ff. de neg. gest. l. at qui natura. §. cum me absente. et. ī. eo. debitores. Si autem per alium res ecclesie recuperari non possunt q̄ per iurantem: tunc etiam eidem dabitur licentia repetēdi quia iuramētum hoc casu non potest obseruari sine interitu salutis illius qui iurauit. ī. eo. si vero. ⁊. c. tua. Hosti. videt̃ velle qȯ talia iuramēta nō ligāt que fiūt in damnū ecclesie sed potius sunt periuria. ī. eod. sicut nostris. videtur tamen se restringere in vltimo casu Innocē. quando scilicet per alium non possunt res ecclesie recuperari. Joan. and. ex suo summario videt̃ velle qȯ iuramentum tale nō sit obligatoriū: sed aliter ipse restrinxit in ca. cum venissent. de institu. ibi enim dicit qȯ aut alienans bona ecclesie iurauit non contrauenire: aut nullum iuramētum prestitit. primo casu subdistinguit: aut in cōfirmatione iurauit non alienare ⁊ statur priori iuramento: vt in. c. intellecto. ī. eo. aut primo non iurauit: et tunc debet iuramentum obseruare. vt. d. c. cum venissent. si vero in alienatione nō iurauit non cōtrauenire: ⁊ tunc cōtra illa licite potest venire: ⁊ sic intelligit. c. si quis presbyterorū. de re. eccle. nō alie. ⁊ xxxv. q. ix. quod quis. Hosti. ibi videtur velle iuramētum seruandū quando aliter potest ecclesie consuli: vt. d. c. cum venissent. alias secus: vt in. d. c. sicut. ī. eod. do. Anto. dicit se putare qȯ si in alienatione tangitur preiudicium solius prelati: quia separabile est preiudicium prelati a preiudicio ecclesie: iuramentum obliget: vt in. d. c. cum venissent. sed si non est separabile a preiudicio ecclesie non videtur qȯ seruari possit absq3 anime periculo: ideo illum non repellit. nil aliud inducit. Ego dico qȯ de hac sua di. est glo. ordi. in. d. c. cum venissent. in ver. obijciebatur. Itē adduco gl. not. in. c. j. de in integ. rest. lib. vj. que dicit qȯ ecclesia in petenda restitutione aduersus contractum ecclesie damnosum est magis priuilegiata q̄ minor: quia si minor iurauit non contrauenire non potest petere restitutionē in integrū: vt in aut. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. Si autem prelatus iurauit non repetere vel contrauenire sic iurando deierauit et ecclesia eodē petente vel alio ex iudicis officio restituitur. xxxv. q. ix. quod quis. ⁊. c. sicut. ī. eo. cū si. et sic illa glo. nō distinguit an possit per aliū consuli vel non: nec requirit absolutionē vt idē possit contrauenire. et per hec dico ⁊ per rationē quam. ī. subijciam: nullū iuramētum ligare prelatum in damnū ipsius ecclesie. probo ratione. iuramentum non debet esse vinculū iniquitatis. ī. eo. quanto. sed si istud ligaret bene esset vinculum iniquitatis: quia illaquearet ad rem illicitam obseruandam contra. c. cum quidā. et. c. sicut. ī. eo. Item per iuramētū nō potest se quis subtrahere ab onere publico. in. c. si diligēti. de foro compe. sed hoc est onus publicum quod incumbit prelato circa defensionē iuriū ecclesie. xliij. dis. sit rector. ⁊ melius in. d. ca. si quis presbyterorum. ergo ⁊c. ⁊ multū bene facit. d. c. si quis presbyterorū. nam ibi punitur alienator nisi sibi per celerē repetitionē prospexerit. quomodo ergo per iuramentū suum potest se liberare a precepto iuris facit. l. legatus. ⁊ qȯ ibi no. ff. de offi. presi.

1 An licitum sit commutare votum de bono in melius sine superioris licentia.

2 An in cōmutatione promissi iurati requiratur superioris authoritas.

3 Qñ me obligaui sub certa conditione vel sub spe aliquid consequēdi si mihi non seruatur fides ego non teneor alteri seruare.

4 Doctor qui promisit legere sub certo salario: si sibi nō soluitur salariū potest non legere: ⁊ si non legit an illo tēpore debeat habere salarium.

Peruenit. ij.

Non deierat qui iuramenti implementum in melius commutat. hoc dicit primo. Non astringitur quis iuramento ad implendum quod iurauit si ab alia parte nō impletur cuius respectu prebuit iuramentum. duo sunt dicta. secundū ibi: nec tu. ¶ Casus literalis. Rex Francorum promisit regi Anglie vel alicui alij prestare consilium vel auxilium sibi aduersus suos. simili modo rex Anglie promisit regi Francie prestare iuramento interposito vel interpositione fidei super hoc prestite. Rex Anglie nō seruauit regi Francie quod promisit: dubitauit rex Francie an teneretur sibi seruare promissum. Respondet papa quod non dicitur mutare propositum aut promissum qui in melius illud commutat. nec tenetur illi regi ad promissum seruandum si constat eum non paruisse conditioni etiam si iuramentum non interuenisset in illa promissione vel fides hincinde data fuerit. Ber. ¶ † Antequā alia attingā quero de intellectu litere in vtroq3 dicto. Sol. Inno. videt̃ intelligere primū dictum in volēte vt nō dicat̃ infringere votū[e] si in melius illud cōmutat. intelligit tñ qȯ fiat cōmutatio

¶ An liceat cōmutare votū propria autoritate. ⁊ de hoc vide beatuȝ Tho.in.iij.q.xcviij.articu.vlti. ⁊ vide glos.in ver.redimere.in.c.p̄sbyter.lxxxij.distinc.
Anto.Francis. ¶ An quis ꝓpria autoritate possit venire cōtra proprium iuramentū vel cōmutare votū in melius videas Jo.an.in.c.j.j.de vot. ⁊ Arch.i.c.ij.xxxij.q.viij. ⁊ vide Bal.i marga.super Inn.in ver.votuȝ. ⁊ vide Inn.in.c.ij.de relig.domi. ⁊ quicquid sit putarem nūq̄ licere ꝓpria autoritate venire ꝯtra votū vel iuramētū p̄supposita validitate voti ⁊ iuramēti.fateor eīm qđ si iuramētum esset metu vel minis vel per violentiam aut dolo extortum illud nō obligaret ad obseruantiam vt in reg.non est obligatoriū.de regu.iur.lib.vj. ⁊ ibi p Jo.and.plene in mercu. ⁊ in aut.quod eis. ⁊ ibi p Bar. ⁊ Bal.C.de nup. ⁊ p Bart.in l.si qs p eo.ff.de fideiuſ. ⁊ i.l.fi.C.de pac.et p Bal.in ti.de pa.cōstā.in.§.iteȝ sacra.tñ qꝛ dispēsatio ĩ voto seu ꝯmutatio non dȝ fieri sine cā:iuxta ea q̄ habenť per gl.in.c.nō est.de voto.et etiam debet adhiberi cognitio q̄litatis ⁊ condictionis vouentis ⁊ in iuramēto etiā dȝ adhiberi cognitio an obliget vł nō obliget iuxta ea q̄ habenť.in.c.debitores. ⁊ in.c.cū cōtingat.hoc eo.ti.puto tuti⁹ esse semp adire superiorē q habeat de h̄ cognoscere ⁊ dispēsare vel relaxare put ei videbitur cōsideratis his que sunt ĩ tali dispēsatione et relaxatione consideranda qꝛ alias nō esset dispensatio vel commutatio sed potius dissipatio vel transgressio vt dixit glo.in.d.c.nō est.de voto.

b ¶ Aditus superior.pondera qꝛ imo ille tex.declarat:qꝛ pōt ꝓpria autoritate faceť. And.Barba.

tatio autoritate superioris.allega.c.ex multa.de vo.idem videtur velle Joan.an. ⁊ Hof.q dicunt ꝙ si primū votū esset noxiū ⁊ illud in quod ꝯmutatur esset vtile:tūc licet ꝓpria autoritate[a] cōmutare.vt in.c.mulier.xxij.q.iiij. ⁊ sic dicūt intelligēda omnia.c.illius questionis.ȝ certe illud nō est cōmutare in melius sicut loquiť iste tex.quia cōparatiuum p̄supponit positiuū.l.vbi auteȝ.ff.de ver.obli.Sed qñ primum votum fuit illicitū nō dicit cōmutari in melius sed poti⁹ dicitur deseri ⁊ hoc nō solum est licitum imo necessariū.hinc dicit canon.In malis ꝓmissis rescinde fideȝ:in turpi voto muta decretū.Impia est ꝓmissio que scelere adimpletur.xxij.qō.iiij.in malis ꝓmissis.d.Anto.dicit ꝙ vbi cadit dubiuȝ an id in quo fit cōmutatio sit maius bonū procedit dictū Inn.vt in cōmutatione habeať superiorū autoritas.idem dicit si euidēter est maius bonū:pōt tamen vtrūqȝ adimplere.tūc eīm cum cōmutatio sit voluntaria nō debet fieri sine superioris autoritate.ad hoc.c.j.de voto.Si vero nō potest adimplere primū votū sine desertione seu turbatione maioris boni:lȝ tutum sit habere superioris licētiā:tñ etiam sine ea poterit ipse ꝓmissor cōmutationem facere.ad hoc qđ no.in.c.cōmissum.de spō. ⁊ de regu.licet.scđm eū.Aduerte tamē dictū do.Anto.est pulchrum sed nō ꝓbatur iuribus alle.per eū.nam in.c.cōmissuȝ.fuit aditus superior.[b] Item cōsulitur illi vt prius contrahat sicut iurauerat ⁊ postea religionē ingrediať.c.licet.potius probat oppositū.nā ibi diciť ꝙ nō dȝ qs intrare religioneȝ strictiorem nisi prius petita licentia[c] a superiore.sed ego allego tex.hoc probantem in c.scripture.de vot.vbi apertissime hoc sensit Innocē.in prin.hinc est ꝙ si prius emisit votum nō cogitur post religionis ingressuȝ illud pficere vt no.glos.in.c.monacho.xx.q.iiij.ad hoc.c.noluit.xxxiij.q.v.Dico tamen aduertendum ꝙ istud.c.in prin.loquiť in ꝓposito ⁊ in ꝓmisso. ⁊ p p̄moui de bo.tex.in.c.qui bona agūt.xvij.qō.j.vbi ptȝ ꝙ postq̄ quis ĩ animo sui deliberauit aliqua bona seu meliora facere si deliberate nō facit peccat q̄si ex ꝓposito firmo obligeť quis deo.[d] ⁊ fortassis ꝓpter hoc dicit iste text.ꝙ non infringit qs ꝓpositum qui in melius illud cōmutat. ⁊ hāc cōmutationem in melius puto ꝙ possit qs sine alia superioris licētia facere cū non sit obligatus ecclesie ex quo nō ꝑuenit ad expressionē.iuxta no.in.c.literaturā.de vo.vide tamen circa hoc oīno qđ ibi no.Jo.an.post beatū Tho. ⁊ Archi.in.d.c.qui bona. ¶ † Quo ad scđm scȝ promissum puto vt text.faciat ad titulū ꝙ debet intelligi de ꝓmisso iurato ⁊ sic sit sensus ꝙ nō dicitur trāsgredi iuramentū qui in meli⁹ illud cōmutat.quo casu dico quod aut iuramēti implementū ꝯcernit honorē dei aut vtilitatem priuatā:p̄mo casu placet vt requiratur superioris autoritas in cōmutatione si vtrūqȝ pōt adimpleri. ⁊ qđ iuramentū possit ep̄s cōmutare in meli⁹ sicut votum:allego Inno.[e] in c.debitores.in fi.j.e.vbi dicit quod si qs iurasset ire ad sanctū Jacobū ⁊ nunc vellet facere maius bonū poterit ep̄s cōmutare illud iuramētū sicut dicimus in voto. ⁊ ad hoc alleg.istum tex.in arg.qđ est not.Si aūt nō posset seruare iuramentum sine turbatiōe maioris boni[f] tenet simpliciter.d.Anto.vt.s̄.dixi ꝙ nō peccat cōmutationē faciēdo ꝓpria autoritate qđ ego ĩdistincte nō admitterē.pone enim ꝙ qs iurauit seruire vni hospitali nūc vult seruire alteri hospitali magis religioso ⁊ populoso.dicemus ne ꝙ hoc poterit sine superioris autoritate:certe credo ꝙ nō[g] qꝛ sic liberaret se propria autoritate ab obligatiōe ⁊ ꝯtrarium restringerē nimis.c.j.de vot.ȝ si vellet temporale obsequiū cōmutare in perpetuam religiōis obseruantiā tūc puto ꝙ poterit. ⁊ sic loquiť.d.c.scripture. ⁊ hui⁹ dicti duplex est ratio.primo fauore religionis.scđo quia impēdit pro temporali obsequio ꝑpetuū deo seruitiū qđ non cōtingit qñ simpliciter cōmutat in maius bonū ⁊ minus ex hoc offendiť iuris regula.Secūdo casu qñ iuramētū seu promissum cōcernit vtilitatē p̄uataȝ dico ꝙ sine illi⁹ cui fuerit prestitū cōsensu cōmutari etiā in meli⁹ nō potest nec prodest in hoc superioris autoritas:ad hoc qđ not.j.q̄to.et Innocē.in.c.cū inter.p.de renū.sentit Jo.and.in regula in malis.de reg.iur.in mercu.pro quo facit quia debitor nō potest vnā rem etiā meliorē pro alia soluere inuito creditore:vt in.l.ij.§.j.ff.si cer.pe. ⁊ insti.q.mo.tol.ob.in prin. ⁊ per hoc est expedita prima pars.c. ¶ † Uenio ad secundā partē.c. ⁊ quero de intellectu ipsius.Sol.dic vt sentiūt doc.potest intelligi qñ quis se obligauit sub certa cōditione vel respectu alicuius rei cōsequende tacite vel exp̄sse.exemplū:obligaui me tibi seruire in bello ratione feudi qđ mihi concessisti:certe si auferes mihi feudū nō teneor tibi ad seruitiū.ar.in.c.j.si de feu.vasa. ⁊ đ loca.potuit.vel ꝓmisi te nō expellere đ domo tibi cōcessa p me ĩ emphyteosim:certe tacite subintelligiť si solueris mihi canonem:alias si nō soluis possum te expellere:quia tu nō seruas id rōne cuius facta fuit ꝓmissio.l.quero.§.interlocutorē.ff.loca. ⁊ p predictis est illa iuris regula.Frangēti fidē fides frāgatur eidē.vt in regula frustra sibi fidē.de reg.iu.lib.vj.hec etiam ꝓcedūt in ꝓmissione iurata[h] vt hic.eadem ratione Host.ponebat casum in quo qui iurauit alicui seruire vsqȝ ad tempus ꝓ certo salario sibi quolibet mēse soluēdo:cessatuȝ fuit in solutiōe.querebať an sine metu periurij posset iste a seruitio desistere ⁊ religionē intrare.Respōdeť ꝙ sic duplici rōne ꝭm eum. ⁊ hoc sentit ꝙ prin. ⁊ fi.c.ponant vnum ⁊ idem factū. ⁊ licet hoc posset admitti tñ de modico deseruiret prima ratio.ca.quia potest iste venire cōtra ꝓmissionē ꝭm hanc casus positionē etiam non facta commutatione in melius. ¶ † Et no.ex hoc et ex tex.ꝙ doctor[i] q promisit legere ꝓ certo salario sibi soluendo certis tēporibus licite desistit a lectura si sibi nō satisfit in tēpore ꝭm promissionē tempore obligationis factam. ⁊ hoc habeo ꝓ indubitato cū nō possit cōductor agere cōtra eū nisi adimpleat cōtractum ex parte sua.l.iulia.§.offerri.ff.de actio.emp. ⁊ l.ediles.in fi.ff.de edi.edic. ⁊ d.regula frustra fidem.Sed dubitādum est an tempore quo nō legit ex defectu solutiōis nō facte possit petere salariū et videť ꝙ nō quia ipse nō adimpleuit cōtractū ꝓ pte sua.pro hoc iura ꝓxime allega.et maxime fecit.d.l.ediles.in fi.per quē tex.audiuit ita determinasse Alber.de rosa.Ego hoc admitterem qñ potuit adimplere contractū ⁊ nō adimpleuit.nam tūc videtur voluisse recedere a cōtractu.nam poterat agere cōtra cōductorē actiōe locati: ⁊ sic cōsequi salariuȝ.si aūt nō legit qꝛ ꝓpter pecunie defectū nō potuit stare in loco.satis puto qđ poterit agere ad interesse ex quo per eū nō stetit.ꝓ hoc bo.tex.in.l.si in lege.§.colon⁹.ff.locati.ad idē lege q operas.eo.ti. ¶ Sed cōtra predicta ⁊ cōtra tex.op.videtur enim qđ seruanti fideȝ sit fides seruāda.vt in.c.noli existimare.xxiij.q.j.vbi dicit ꝙ hosti est fides seruanda.ad ideȝ.c.qđ deo patri.xxxiij.q.v.vbi dr ꝙ si marit⁹ ⁊ vxor promiserunt cōtinētiā:licet alter non seruet reliquus tñ seruare tenetur.facit etiam.c.innocens.xxij.q.iiij.vbi fides fuit seruata illi qui fraudulēter illam accepit.So.de his tribus canonib⁹ gl.opponit ⁊ soluit vt in ea ptȝ.Sed tu dic clarius:qñqȝ enim due obligationes respectiuanť adinuiceȝ vt qꝛ ꝓmisi tibi certum qd quia tu ꝓmisisti

c ¶ Petita licentia.pondera etiam qꝛ hic diciť qđ ꝓpria autoritate potest venire contra iuramentū:si sibi non seruantur cōuenta.sic dȝ pariformiter intelligi.ergo idem erit in voto ex quo ita loquitur hic tex.in voto ꝭm Inno.And.Barba.

d ¶ Obligeť quis deo.pōdera bene qꝛ nos sumus in ti.de iureiur.ergo debet intelligi de ꝓposito iurato ⁊ sic expresse. Andre.Barba.

e ¶ Allego Inn.pōdera bñ qꝛ hic loquiť qñ qs nō adimplet ꝓmissū tūc p̄t cōmutare ĩ meli⁹ ȝ qñ adimplet videť sec⁹ pōdera bñ.An.B.

f ¶ Maioris bōi.tu pōdera.c.q bona agūt.vbi peccat q agit bonū ⁊ deliberat facere meliora si non facit.Andr.Barb.

g ¶ Qđ nō pōdera in rub.C.q admit.vbi dicit potestas iurāti seruare statutū post ea illud statutuȝ efficitur iniquuȝ dixi posse venire cōtra statutū autoritate propria. And.Barb.

h ¶ Jurata. ⁊ iste est vn⁹ casus in q̄ licitū est sibijpi ꝓpria autoritate remittere iuramētū de qb⁹ videať p moder.ĩ.c.venerabileȝ.de elec. ⁊ aliquid p ipsummet Abb.panor.in.c.si vero.in.ij.col.v.tertio cū iuratur ⁊c.j.co.
Sebasti.Sapia.

i ¶ Qđ doctor.cōtrariū voluit bal.i.l.j.p illū tex.C.đ aduo.fis.ꝙ qualr ꝓcedat declarat Fe.ĩ.c.qꝛ.j̄.de magi.vbi dicit ꝙ nō pōt doctor đsistere nisi pateret tale incōmodū ⁊ nō solutione que nō posset insistere lecture. ⁊ ita intelligit do.Abb.hic.

mihi aliquid aliud.⁊ tunc si tu non adimples ex parte tua nō teneor ego adimplere ex parte mea. ⁊ ita loquitur iste tex. ad idem cap. cōstitutus. de penis.⁊.l.cum ꝓponas.ij.C.de pac.⁊.d.l.regula frustra sibi fidē. Idē dico qn̄ ego solus me obligaui:sed obligatio mea fuit conditionata respectu alicuius adimplendi pro te:puta promisi pro te ire romam si dederis mihi decem:sed certe si non des mihi nō teneor:q² obligatio mea non purificatur nisi a tempore existentis conditionis. vt l.cedere diem.ff.de ver.sig.⁊ insti.de verb.obli.in §.ex conditionali.⁊ ita proprie loquitur iste tex. nam bis hic repetit̃ verbum conditioni. Qn̄qꝫ enim obligationes nō respectiuātur adinuicē id est nō reflectuntur ad idem factum sed ad aduersum. vt puta promisi tibi dare simpliciter certuꝫ librum ⁊ iuraui:tu etiam postea iurasti aliquid facere pro me. certe licet ego non adimpleam ꝓ me promissionem meā:tu tamen nō euitas periurium si differs adimplere promissionem tuaꝫ q² tu nō promisisti ratiōe promissionis mee sed simpliciter.⁊ de specie ad speciem nō admittitur compēsatio.vt no.in.c.ij.de depo.⁊ hanc conclusionem voluit Cy.in.l.cum proponas.ij.prealle. alle.l.fi.§.pe.ff.de eo per quem fact.erit. sic potest intelligi.c.quod deo patri.alleg.in gl.pro cōtrario. loquitur enim de marito ⁊ vxore qui ꝓmiserunt continētiam deo:⁊ sic quelibet ꝓmissio fuit simplex respectu dei:lꝫ igitur vnus nō seruet nō tn̄ per hoc alter liberatur ex quo pure ⁊ sine conditione promisit. nam que sine conditione ꝓmittuntur sine cōditione exoluēda sunt. vt in.c.vnico.xxxij.q.viij. Ad.c.noli existimare.dic qꝺ loquitur quādo hosti[a] ad certum actum fuit fides ꝓmissa:[b] que seruāda est ex quo hostis interim seruat fidem. Ad.c.innocens.dic qꝺ multa facit. loquitur enim quādo quis extorsit iuramentū simpliciter per fraudem:ita qꝺ ipse nil promisit ⁊ loquitur de gabaonitis.⁊ de intellectu illius.c.dic vt plene ibi no.maxime in.§.sequen.⁊ ibi per Archidiaconum.

1. ☞ An appellatione romane ecclesie veniāt cardinales et papa.
2. Qui veniat appellatione membri.
3. Epi nō seruātes vel seruari faciētes sacros canones:an incidant in periurium.
4. Una citatio sufficit in actibus extraiudicialibꝰ.
5. Quid sit synodus:⁊ quid consilium.
6. Epi tenent̃ visitare limina apl'orū singulis annis ⁊ quid veniat appellatione liminum.
7. Si iuraui nō reuelare secretum vel consilium:intelligitur de consilio malo.
8. Clerici possunt ferre arma in bello iusto de licentia pape.

EGo. N. Pro sūmario dic qꝺ ponitur forma iuramenti.vij.c.continēs s̄m quā iurāt pape epi qui sunt exēpti. nā alij nō exempti iurāt suis archiepis:vt in.c.dilecti.ē.de maiori.⁊ obedi. hodie vero oēs recipientes dignitatem a papa sibi iurant. vnde etiā abbates p̄stant hoc iuramētum in benedictione sicut epi in cōsecratione. de iuramēto vero qꝺ prestat imperator dic vt in cle.romani.ē.eo.titu.de iuramēto quod prestāt inferiores clerici habes in.c.q̄q̄.xxiij.di. latius per Hostien.⁊ Jo.an.ē.eo.tua.de iuramēto qꝺ prestat vasallꝰ dn̄o feudi est tex.in.c.de forma.xxij.q̄.v.⁊ de multiplici iuramento vide in Specu.eo.ti.§.j.ver.idem aliud. ¶ Venio nunc ad declarationeꝫ.c.attingēdo quēlibet articulū iuramenti de per se hic eniꝫ vt dixi sunt.vij.articuli seu capitula iuramenti.scdm est ibi.nō ero. tertiū ibi:cōsiliū quartū ibi:papatū.quintū ibi, vocatꝰ.sextū ibi:legatū.septimū ibi:limina apostolorū. ¶ Casu literali nō indiget.q² hic tradit forma q̄liter epi iurāt fidelitatē dn̄o pape et successoribꝰ suis. ¶ Et nota primo ꝙ eps iurat fidelitatē sancto Petro[c] ⁊ romane ecclesie ⁊ pape tūc existēti suisqꝫ successoribꝰ. ¶ [1] Quero primo qualiter ista ītelligātur cū btūs Petrꝰ beata patria fruens non indigeat fidelitate nostra. Sol.dic s̄m Inno.ꝙ seruat qs fidelitatē sancto Petro seruādo fidem quā beatꝰ Petrus seruauit ⁊ docuit:⁊ sic videt̃ ꝑ hoc iuramētū se astringere ad seruāduꝫ fidē catholicā. seruat autē fidelitatē romane ecclesie tenēdo eā matrē ⁊ magistrā:⁊ pro oībus alijs precellentē ⁊ dominā ⁊ ꝑ verbū romane ecclesie.dicūt cardinales s̄m Jo.and.ꝙ etiā ad eos extenditur hoc iuramentū cū ipsi cum papa cōstituāt ecclesiā romanā et sint pars corporis pape.argu.in.l.quisquis.C.ad legem iul.maiest.⁊.ē.de his que fi.a pla.c.nouit.⁊ c.quāto. Sed dicit Jo.an.ꝙ lr̃a sequens eis ꝯdicit:q² s̄m id fuerat ꝓponēda. vult dicere ꝙ cū statim fiat mētio specifica de pena nō videtur ꝙ includentur in hoc vocabulo romane ⁊c. nā si litera voluisset ꝑ hoc verbū intelligere papā ⁊ cardinales fecisset priꝰ saltē mētionē de papa sicut fecit postea. Sed tenendo primū ꝓ quo adduco in simili.c.cū clerici.de ver.signi. potest dicere ꝙ prius voluit comprehēdere totū collegiū romanū tanq̄ dignius cū papa includat̃:⁊ postea ne videatur papa neglectus vel transire sub generalitate fit specifica mētio de papa. ꝓ hoc facit qꝺ not.Archi.in.c.sunt quidā.xxv.q̄.j. et per hoc dico ꝙ iurās nō astringitur cuilibet cardinali in specie:sed ipsi collegio cardinalium. sicut in simili dicimꝰ de obligato capitulo vt nō sit astrictꝰ cuilibet canonico.vt in.c.qui manumittit̃.xij.q.ij.⁊ dicto.c.cum clerici.et quod ibi not. secꝰ in papa cum specialiter hoc exprimatur.qꝺ credo seriose fuisse factuꝫ propter causas p̄missas. quinimo plus dicunt docto. per istum tex. quatenus specialiter etiam exprimitur nomen proprium pape quod vasallus ecclesie tenetur iurare episcopo etiam in factis proprijs.vij.q.j.scire. sed canonicus non tenetur iurare.d.c.qui manumittitur.⁊ ꝓ hoc facit secundus articulus iuramenti. ¶ Nota etiaꝫ ex hoc primo articulo quod nō tenetur subditus obedire prelato canonice non intranti in ecclesia etiam si iurasset obedire successori facit.c.alienationes.xij.q.ij. ¶ [2] Nota ex hoc secundo articulo qꝺ ad perditionem mēbri non sequitur perditio vite. Quid autē cōprehēdatur apellatione membri.[d] vide plene ꝑ Bar. in.l.ij.ff.de publi.iudi.vbi concludit qꝺ stricte illud dicitur corporis membrum qꝺ habet officiū distinctum ⁊ separatū,vt pes:manꝰ oculus.⁊ si.

a ¶ Item adde.d.regulā frāgēti fidem ⁊c.nō ꝓcedere in treuga.q² licet vnus tregisset treugā nō tn̄ est licitum alteri.ita dicūt Inno. Jo.an.⁊ Imo.hic. Istud idē voluit Joan.an.in addi.Spe.in ti.de treu.et pa. super rub.in prin.⁊ ibideꝫ refert Archi.ita tenere.in.c.illi.xxiij.q.iij.ꝑ tex.in.c.inter verba.xj.q.iij. istud idē voluit Ang.⁊ Imo.in.l.si ex legato cā.ff.de ver.ob. vbi dicūt ꝙ istud ꝓcedit potius de ꝯsuetudine q̄ de iure. Bar.in.l.cōuētionē.ff.ꝺ pact. vbi dicit Bar.ꝙ fides nō est seruāda hosti a priuato sed bene a duce belli vl' ab alia publica persona qꝺ nota. dicit tamē ibi Fulgo.ꝙ armigeri nr̄i tēporis seruant cōtrarium.⁊ adde tex.no.in.l.naꝫ ⁊ seruiꝰ.in p̄nc.vbi glo.no.ff.de neg.gest.⁊ ibi Ange. dicit illū text. esse sing.in iure.⁊ idē dicit Bal.in.c.ex rescripto.ē.eod.⁊ aduerte diligenter qꝺ talis dux belli tenetur seruare fidem seu fiduciā quaꝫ dedit nedū in suo territorio:sed etiā extra vbicūqꝫ.⁊ ita exp̄sse ꝯdicit Bartol.in.l.illicitas.[a] §.ne potētiores.[b] in.ij.col.ff.de off.presi.⁊ ibi Albe.in.iiij.⁊ Ang.no.in cōsil.cccxiiij.incip.magnifici domini Anciani. Anto.Francis. ¶ An treuga debeat seruari illaꝫ rumpēti vel frangēti dicas qꝺ seruari dꝫ.imo secūdo offendēs incidit in penā treuge rupte q̄uis alter priꝰ ruperit. ita Ang.⁊ Bal. in.l.cū ꝓponas. C.de pac.et vide ple.ꝑ Alexā.in.l.semel mora.ff.solu.matri.⁊ in.l.q seruuꝫ.ff.de ver.obl.⁊ adde ꝙ iudex potest cogere priuatos ad treugam faciendā.vt in.l.equissimū.⁊ ibi per Alexā.in apostil.ff.de vsufruc.⁊ tene mēti quod dixit Bal.in titu.de pace constan.in.§.vasalli. in prin.vbi dixit qꝺ treuga magis accedit guere q̄ paci.⁊ tene mēti qꝺ treuga etiā finita de necessitate debet fieri diffidatio.alias primꝰ erūpens in bellū vel inuadens territorium alterius dicitur latro:vt not. voluit Bal.in.d.§.vasalli.in fi.de pa.constan.⁊ adde etiam ꝙ capitaneus siue dux belli gerēs bellū noīe alieno:lꝫ nō possit facere pacē cuꝫ hostibus:tn̄ pōt facere treugā s̄m Bar.in.l.cōuētionū.ff.de pact.sed Ang.⁊ Pau.de ca.ibidē dicūt hoc nō esse verum nisi habeat spāle mādatum a dn̄o seu principe cuiꝰ noīe bellū gerit.ar.l.mandato gn̄ali.ff. de pcu.⁊.l.qui rome.in.§.chalimacus.ff.de ver.obli.de quo ꝑ Spe.in ti.de treu.⁊ pa.in.§.j.in ver.hoc quoqꝫ.⁊ in ti.de ꝓcu.in.§.j.in v̄.xxij. ⁊ vide Alex.singlr̃ loquētē in.d.l.cōuentionū.in.j.col.cū multis ꝯcor. ibi ꝑ eū signatis.⁊ ibi etiā tradit̃ an talis capitaneꝰ belli possit facere securitatē bannito vel hosti absqꝫ speciali mandato dn̄i.an autē fides hosti sit seruāda etiā ponit in.d.l.conuētionū.⁊ dicas qꝺ a priuato nō est seruāda sꝫ a duce belli sic. de quo etiā ꝑ Bar.ī l.fi.ff.ad leg.iul.ma.⁊ vide Pau.de ca.in ꝯsi.xxxij.⁊ Alexā.in.l.j.ff.de leg.vbi ponit q̄ pacta sint hosti seruāda. Sebasti. Sapia.

b ¶ Promissa.qn̄ hosti fides sit seruāda vide Gem.in.c.cupiētes.in p̄n.de ele.in.vi.⁊ qꝺ sit seruāda qn̄ est ꝓmissa ad certum actū probat elegātissimꝰ tex.in.l.nā ⁊ seruius.in prin.ff.de neg.ges.vide tu Bar.aliter distinguentē in.l.conuentionū.vbi moder.ff.de pac.⁊ in.l.j.ff.ad leg.iul.maie.vbi distinguit an fuerit promissa a publica persona vel a priuata vt ibi per eum.

c ¶ Sctō Petro. Adde an eps qui est exēptꝰ teneat̃ iurare fidelitateꝫ metropolitano si iurauit pape.frācis.are.cōsi.clj.

d ¶ Mēbri appellatiōe qd cōprehēdit̃ vide Bal.ī.c.j.de no.for.fide.⁊ in aut.sꝫ nono.C.ꝺ ser.fugi.⁊ in.l.reos.C.de accu.Bal.ī.l.data opera.C.q accu.in.xxij.co.Jo.de ana.in.c.cū ex iniūcto.de here.⁊ Bal.ī.l.si fugi.C.de ser.fugi.vbi ponit vbi ēt q̄n̄o cōprehendat̃ debilitatū mēbruꝫ.⁊ Bal.ī.l.j.C.de edil.edic.ī vl.col.⁊ vide nouissi.in c.in quibusdā.de pe.vbi dicunt ꝙ si quis est dānatus ad mutilationem membri intelligitur de manu. ¶ Adde Bar.consi.incip.an digitus sit membrum. Ant.franci. ¶ Quid veniat appellatione membri videas Ro.in.l.j.in.v.col.vltra hic alleg.ff.ne quis eū qui in ius voca.est eri.⁊ vide tex.in aut.vt nulli iudicum.in.§.q² vero.⁊ ideo in statuto faciēte mētionē de mēbro debemus intelligere de manu.de quo plene ꝑ Alex.post Bart.in.l.ij.ff.de publi.iud.vbi post Bal.⁊ Imo.dicit ꝙ mēbrū dicit̃ illud qꝺ hꝫ ꝓpriam operationem in corpore.⁊ vide Ang.are.in trac.malefi.in ver.mēbrū.in pri.⁊ vide Bal.in.l.data opa.in.xv.col.C.qui per quod.

accusare nõ pos.⁊ in.l.reos.C.de accu.vbi ponũt qd de digito:⁊ qd de barba:⁊ de labijs:an sint mẽbra:⁊ an mutilatio membri sit meri impe rij:⁊ an equipareẽ morti.⁊ de alijs circa hmõi materiã.vide gl.⁊ Bar. in.l.ij.C.de offi.eius q vi.alte.ge.⁊ in aut.sed nouo iure.hic alle.⁊ vide Bar.in.l.imperator.la.ij.ff.de sta.ho.vbi īter reliqua dicit qd mẽbrũ nõ põt mutilari

per qd infert qd digitus[a] stricte nõ est membruz sed pars mẽbri.s.manus.qd manus sit mẽbrum probaẽ in aut.sed nouo iure.C.de ser.fugiti.⁊ est tex.no.⁊ magis clarus.in.c.sicut vrgeri.j.q.j.vbi dicit qd etiã si sit arida verum quidẽ mẽbruz est: licet sit inefficax qd not.quia facit ad multa.ad duco etiam pro cõclusiõe Bar.no.tex.in.c.singu la.lxxxix.distinc.vbi clare innuitur dici membrũ qd hz certũ officiũ.faciũt hec ad intellectuz cle.si furiosus.de homi.⁊ ad statuta facientia mẽtionẽ de mẽbro.❡ No.ex tertio membro q quis decla rat alteri voluntatẽ suã tribus modis:voce:nun cio:⁊ literis.❡ Oppo.cõtra tex.de incõgruitate locutionis.nam supra locutus est in singulari vt patet ibi:manifestabit.⁊ postea loquiẽ in plurali ibi:ad eorũ dãnũ.et sic relatiuum discordat cum suo antecedẽti cõtra.c.ad audientiã.de rescript. Sol.dic q istud relatiuũ eorũ:refertur ad princi pium.c.vnde dic ad eorũ dãnũ.i.diminutionem fidei beati Petri:vel in derogationẽ honoris ec clesie vel in lesionẽ psone pape ẽm Inno.vel car dinalium ẽm Host.arg.preallē.l.quisquis cano nizata.sub.§.verũ.vj.q.j.sz de eis dico:vt.s.dixi. ❡†Ex.iiij.c.no.qd eps tenetur ex iuramento de fendere ⁊ adiuuare papatũ ⁊ regulas sanctorũ patrum.⁊ dic papatum.i.principatũ tã in spiri tualibus q̃ in temporalibus ẽm Inn.dic regu las.i.canones summorum põtificum:⁊ aliorum sanctorum patrum per ecclesiam Romanã ap probatos.iij.di.canon.xvij.distinc.per totũ.ẽm Inn.hic.alibi dicit canon qd epi sunt debitores sacras regulas custodire.Et sic potest ex tex.col ligi dictum satis acerbũ quod eps[b] non seruans vel seruari nõ faciẽs canones incidit in periuriũ cum iuret defendere ⁊ retinere canones.non enĩ defendit nec retinet qui nõ seruat nec seruari fa cit.p hoc alle.gl.fin.in.c.sacerdotes.ij.q.vij. que dicit q a prelato non seruante canones potest re cedi sicut receditur ab excõicato:et ab alio,pciso ab ecclesia:⁊ qm vtrũqz dictum simpliciter intel lectum satis acerbum est:dicerem qd procedunt vbi ex contemptu quis nõ seruat nec seruari fa cit canones:tunc enim prelatus est periurus vt hic ⁊ licite ab eo receditur:vt in.d.gl.est enim he reticus.in.c.alieni.ij.q.vij.⁊ per illum tex.restrin

mulieri pregnãti a nisi post partũ.⁊ adde et qd pp̃ter modicũ errorẽ cõ missuz.i pena pe cuniaria nõ solu ta intra terminũ etiã stãte statuto d hoc loquẽte nõ dz mutilari mẽ brũ ẽm Bal.in.l. q̃uis.⁊ ibi p Ra pha.⁊ Imo.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ ad de q illud mẽbrũ dz mutilari stãte statuto cum quo qs principaliter deliqt.puta scri ptori man⁹:cur sori pes:testi fal sario lingua.ita Bal.not.in.l.ij. in pñ.C.d ser.fu. 3 vbi tñ dt qd ho die mutilaẽ sola man⁹ nisi consue tudo sit in cõtrariũ. ✠Sebasti.Sapia.

a ❡ Qd digitus. Uide Bar.Bal. ⁊ alios.i.l.nõ sũt liberi.ff.d sta.ho mi.vbi gl.sentit qd digit⁹ non est membrum sed of ficium membri. ✠Sebasti.Sapia.

b ❡ Qd eps.Ui de Rom.in sing. cccc xcvij.inci.cu rialis de florẽtia. Abb.in.c.cũ non liceat.col.j.⁊ in.c. sciscitatus.col.ij. s.de rescri.Car. in cle.j.in.x.q.de eta.et quali.

c ❡ Ad materiã salui cõduct⁹.vide Bar.in.l.j.C.de naufra.li.xj.p illuz tex.Bar.in.l.is q reus.ff.de publi.iud.Et an intelligaẽ p vna vice tñ data securitas.vide ipm Abb.Panor.in.c.fi.de treu.⁊ pa.plene distin guentẽ.⁊ vide qd no.in.c.statutũ.§.j.de rescrip.Et qñ ccedit securitas alicui cũ socijs q cõprehẽdanẽ:⁊ an cõprehẽdanẽ iudei:vide no.p bal. in.l.spadonẽ.§.iã aũt.ff.de excu.tu.p Ang.i.d.l.vltimur.de sepul.vio. vbi pulchre loquiẽ in materia.adde q inferior a principe nõ põt dare saluũ cõductũ veniẽdi ⁊ reuertẽdi.tex.est i.l.relegati.ff.de pe.ad fi.⁊ in §.sed neqz homicidas.isicta gl.in aut.de man.prin.Bart.in.l.nõ ois. §.fi.ff.de re mili.voluit plus Bal.fin.in.c.j.§.sacra.in vlt.col.de pa.iu ra.fir.saluuscõductus concessus ab inferiore ab imperatore et firma tus iuramẽto nõ est seruãdus.Et tñ Bar.in.d.l.is q re⁹.ad fi.⁊ ibi eũ sequiẽ Imo.tenet q iudex põt dare saluũcõductũ reo accusato vt ve niat ad se defendẽdũ.Idẽ tz Ang.i.q.p eũ disputata inci.Bonnoñ. in.vij.col.Quis cõtrariũ ⁊ male tenuerit Bart.in.l.reos.in.xij.col.C. de accu.limita tñ sing.Bal.i.l.sed si hac.§.sz ⁊ si p penã.ff.de in iusvo. pillũ tex.q saluuscõduct⁹ p iudicẽ põt cõcedi reo vt veniat ad se defen dendũ nõ aũt posset concedi actori vel accusatori vt veniat ad agẽdũ vel ad accusandũ:vt ibi plenius per eũ:qd bene no.in.c.fi.i.de re iudi. sed qño pcedũt hec in iudice si solus imperator vel papa põt saluũ cõ ductum cõcedere.posset forte dici q prima adducta procedant qñ qs fuisset exbãnitus ab ipso imperatore vel papa:tunc inferior ab eo nõ potest sibi dare fiduciam seu saluũconductum al's sic.ita procedant di cta per Barto.in iudice.

Adde an saluuscõductus datus pro veniendo intelligatur pro redeũ do.Alex.cõsi.xlvj.lib.ij.

Ant.Francis.❡ Ad istã materiã de saluocõductu q̃ est multũ quo tidiana.⁊ primo an intelligaẽ pro vna vice tñ.dicas q sic.ita Bar.i.l. dotis.ff.de iu.do.⁊ in.l.j.in.iiij.q.ff.ad.l.iul.ma.⁊ vide Gemi.in.c.j.in §.ille vero.i.ij.no.de sil.psby.li.vj.p.l.boues.§.hoc sermone.ff.de v.sig. ⁊ vide Alex.in.cõsi.xv.in.iiij.parte cõsi.qd intellige verũ nisi saluuscõdu ctus esset datus ad certũ tps q̃ tũc durãte tpe posset qs plures veni re:ita Alex.i.d.l.

go illam gl.intelligo tñ qd est hereticus si credit papam non habere potestatem condẽdi.xix.di. nulli fas.al's deponitur contemnens.iiij.dis.§. hec si legibus.de quo vide bo.glo.in.c.genera li.de elec.lib.vj.ver.inhibemus.❡ No.qd nõ te netur subditus adiuuare prelatum suum etiam papã contra ordinem suum.qd intellige vt in glo.❡ No.ibi:contra oẽs hoies.qd prelatus te netur ex debito iuramenti iuuare papã etiã con tra principẽ suũ.periurus est ergo prelatus qui timore sui principis secularis nõ adiuuat papã. An teneaẽ iuuare ɔtra filios seu parẽtes pprios 4 vide bo.gl.i.c.de forma.palleg.❡†Ex.v.c.no. qd prelatus non teneẽ ire ad synodũ seu cõciliũ nisi voceẽ.⁊ p h dicit Io.an.post Uin.q si eps videt oẽs alios epos ire ad synodũ nõ teneẽ ip se ire nisi fuerit vocat⁹:vt hic.⁊ in.c.si epus.xviij. di.❡ No.ij.dicit vocatus:⁊ nõ peremptorie cita tus.ex hoc enĩ infert qd vna vocatio sufficit ẽm Io.an.qd no.⁊ dic q regulariẽ ad actũ extraiu dicialẽ sufficit vnica requisitio.vt est gl.no.in.d.c. 5 si eps.⁊ in cle.j.de her.i ver.requisierit.❡†Opp.⁊ videẽ q tex.debuisset dixisse ad consiliũ ⁊ nõ ad synodum:q̃ epi faciũt synodũ:papa ⁊ archiepi cõsilium.Host.fateẽ cõtrarium.tñ dicit qd qñqz vnum sumitur pro reliquo.xvij.disti.nec licuit. xviij.di.per totum.⁊ cũ hoc dicto cõiter trãseũt hic doc.Ego dico q lz p dicto Hostiẽ.videatur tex.in.c.sicut olim.de accu.vbi appelleẽ synodus epoꝝ ⁊ cõciliũ archiepoꝝ.tñ dico qd cõciliũ etiã generale recte põt appellari synodus vt patet ex etymologia vocabuli.dicitur enim synod⁹ gre ce:latine vero idem est quod comitatus seu cet⁹ vt dicit tex.in.c.j.xvj.dis.vbi habetur vñ dicatur tur cõsilium.et vide.c.j.de sponsa.❡ Sed quero nunquid prelatus teneatur ire psonaliter ad sy nodum seu cõcilium.dic qd sic nisi infirmitate de tentus.⁊ tunc tenetur mittere legatũ.vt est text. no.in.c.eps ad synodũ.xvij.dist.Et ex hoc et ex tex.no.qd prelatus qui iurauit iuxta formã hu ius.c.incidit in periuriũ si vocatus nõ cõfert se ad cõcilium nisi fuerit impedimẽto legitimo de tentus:vt hic.❡ Ex sexto.c.no.arg.qd is cui da c ta est securitas[c] veniẽdi videẽ data securitas re deundi.non enim secure venit qui tute redire nõ de nouo delinquẽti:⁊ ita vidi al's seruari Padue de quodã bãnito cui fuerat factus saluusconductus pro homicidio p quo erat bãnit⁹ ⁊ ve niens expendidit scienter falsas monetas cõmittendo nouũ delictum qui fuit captus ⁊ nõ obstante saluocõductu punitus.⁊ adde etiã q sal uuscõductus cõcessus titio ⁊ socio pdest etiã socio iudeo:ad qd vide vl tra hic alle.Ang.in.l.vltimur.ff.de sepul.vio.⁊ in.l.j.ff.ad.l.iul.maie. vbi dixit qd lz talis saluuscõductus ɔprehendat etiã iudeũ:qd etiã vo luit Ang.in suo cõsi.incip.dat⁹ est saluuscõductus.nõ tñ cõprehẽdit saracenos.⁊ ad predicta vide gl.in.c.noli existimare.xxiij.q.j.que dixit q saluuscõductus nõ extendiẽ ad futura delicta.⁊ vide plenissime per Ro.in.l.in.iij.in.§.si quis seruum.ff.de acq.pos.⁊ vide Ang.arc.i tra cta.malefi.in v.fama publica.in ver.qnto q̃riẽ.vbi ponit an ⁊ qñ ha bens saluũcõductũ possit capi.⁊ adde q saluuscõduct⁹ concessus ali cui de eũdo et redeũdo secure cõprehẽdit etiã nunciũ suũ.ita Bal.i an then.habita.C.ne fi.p pa.in.ij.no.ita etiã Bar.ibidẽ i fi.an aũt saluus cõduct⁹ expiret morte cõcedentis.Bal.in.l.j.C.de postli.dixit qd sic. sed Bar.in.l.vxor.in.§.scenola.ff.de leg.iij.⁊ in.l.post dotẽ.in.ij.colũ. ff.so.ma.post Cy.in.l.fi.C.de act.em.videẽ tenere cõtrariũ.q̃ moriẽdo quis dicitur velle perseuerare in priori volũtate nisi expresse reuocet. ita Bar.in.l.more.in.iiij.co.in prin.ff.de iurisdi.om.iu.⁊ i.l.peñ.in.ij. col.ff.si cer.pe.⁊ adde etiã q saluocõductui hostis nõ teneẽ qs credere. c.ex trãsmissa.de resti.spo.no.i.c.acce.vt li.nõ cõtest.vbi etiã p.d.Ab ba.q̃ vbi est iust⁹ timor psone nõ sufficit saluuscõductus.⁊ vide Ale xan.plene in.l.is q reus.ff.de pub.iudi.⁊ vide Phil.frã.in.c.ex pte.de app.⁊ adde deniqz q saluuscõductus cõcessus ad bñplacitũ intelligiẽ esse perpetuus.ita Bar.in.l.cẽtesimis.in.§.si ita stipulat⁹ fuero.in.iij. col.ff.de ver.obli.⁊ ibi p Alex.in pe.col.vbi alleg.plures ɔcor.et facit tex.in.l.iurisperitos.ff.de excu.tuto.

j.ff.ad.l.iu.maie. vbi dicit hãc ma teriam esse h mõ limitãda p.l.cũ i annos.ff.q.mod. vsu.amit.⁊ ita tz Cu.in.l.si mihi ⁊ titio.ff.de v.ob. p no.p bar.⁊ An ge.i.l.vltimur.ff. de sepul.vio.⁊ p Io.cal.in.q.sua inc.ex octo studẽ tib⁹.⁊ ad illõ qd dr qd saluuscõdu ct⁹ dat⁹ pro ve niendo intelligiẽ etiã p redeũdo: vid Bar.i.l.fi.C. de dig.lib.xij.⁊ p do.Abb.in.c.q̃ diuersitatẽ.de cõ cess.pben.⁊ hẽ per bar.in aut.habi ta.i.j.col.C.ne fi. p pa.⁊ vide alex. in cõsi.xlvj.in.ij. pte.⁊ adõ q sal uuscõductus nõ dz seruari cõmit tentibus delictũ i locũ saluicondu ctus.vt gl.i aut. de mãda.prin.in §.neqz.in.j.glo.⁊ p Bar.in.l.illici tas.i fi.i.§.nc po tẽtiores.ff.de of. pñ.qd adeo verũ ẽ:vt dixerit bald. in.§.itẽ sacra.i vl ti.co.de pa.iura. fir.q iudex etiam securitatẽ iurãs bannito nõ tene tur illam seruare

Sebasti. Sapia.
a ¶ Securitas. vide Fel. in. c. ij. col. ij. v. tene etiã mẽti. s. de treu. ꝛ pa.
b ¶ Aploꝝ. Vide tñ qđ dixit Spe. in ti. de leg. §. nũc ostẽdẽdum. in fi.
c ¶ Censet. Illud qđ dicit ubi papa ibi roma hꝫ locũ ĩ materia larga: secus in stricta: vt no. Do. in. c. j. in vl. col. de schisma te. in. vj. itez vide Do. An. in. c. fi. in j. col. de fo. cõpe. ꝛ vid do. Ant. hic. v. qđ cõprehẽdat. ſꝫ forte meli⁹ eẽt dicere ibi eẽ curiã romanam vbi est audiẽtia pape lꝫ papa ibi nõ sit ꝑ tex. i cle. ne romani. ver. eo tñ adiecto. de ele. Itẽ vide Do. ĩ. c. vbi periculũ. §. j. ĩ. j. col. de elec. in. vj. Itẽ vide Bal. in. l. rescripta. in. iij. col. de pci. impe. offe. vbi dicit ꝙ vbi est papa ibi est cõis patria. ꝛ alle. In no. ĩ. c. exposuit. de dila.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Nociuo. Faciũt no. ꝑ Bar. in l. j. ff. de his q sũt sui vel alie. iu. vbi dicit ꝙ confirmatio priuilegiorũ intelligit đ iustis non aũt de iniustis. cũ multis alle. ꝑ Feliñ. in. c. ij. col. xvij. v. leges inserte. s. đ rescr. vbi etiã vult ꝙ cõfirmatio priuilegioꝝ nõ ĩtelligit de nociuis alteri vt ibi per eum.
Sebasti. Sapia.
e ¶ Simplex clericus. Vide Ab. in c. legebat. ꝛ ĩ. c. cũ in ecclesijs. s. de maio. et obe.

potest: qđ tenet Bar. in. l. vtimur. ff. de sepul. vio. facit qđ ipse no. in. l. si cui. ff. ex quib. cau. ma. ꝛ in l. j. ff. ad leg. iul. maie. ꝛ ibi format qõnez: nun qd
a videat data securitas[a] semel dũtaxat venẽdi an pluries dic vt ibi. ¶ Not. ꝙ epi tenẽtur subuenire legatis aplice sedis in suis necessitatibus: q̃ro de quo legato itelligit iste tex. sol. dicit Host. qđ tam de generali q̃ de speciali etiã si simplex nuncius sit. de rescri. ad audientiã. de censi. c. cum in-
6 stantia. ¶ † Ex vltimo. c. no. ꝙ epi tenent singulis annis visitare apostoloꝝ limina aut personaliter aut per nuncium. tex. tamen in. c. iuxta. xciij. dist. videtur limitare istum. dicit eñ ꝙ epi q immediate subsunt pape debẽt omni occasione remota si ꝓpinqui sunt ꝑsonaliter visitare limina apostoloꝝ: si remoti sunt tũc visitabũt per chirographũ. posset tñ dici qđ iuramentũ non astringit nisi ꝓut hic dicit qđ non debet extẽdi iuramẽtum. in. c. pe. j. eo. sed. c. illud procedit sine iuramẽto. Quero qd intelligit hic appellatiõe liminuz. Jo. an. dicit qđ curia romana. nam vbi est papa ibi intelligunt esse limina apostolorum: ipse eñ
b fungit autoritate ipsoꝝ apostolorum[b]: nõ enim potest iste tex. intelligi de apostolis mortuis per id qđ sequit in tex. ibi: nisi eorũ absoluat licentia.
c ¶ Ex hoc no. ꝙ ibi censetur[c] roma vbi est papa. non tñ debet papa sine causa trãsferre sedem de ciuitate romana. vt in. c. fundamẽta. de elec. li. vj. ꝛ qđ ibi no. Jo. an. ꝛ facit tex. in. c. q̃uis. xxj. dist. ¶ Scđo quero qualiter visitabit quis per nuncium: dicũt doc. ꝙ mittet nũcium cum literis patentibus statũ sue ecclesie cõtinentibus. An autem teneatur pecuniã mittere ad papã seu curiã dicũt doc. ꝙ nõ nisi sit alias debita vel nisi ecclesia Romana egeat. tũc eñ est illi subueniendum qꝛ fidelitas debitum hoc importat: vt patet de feudis. c. j. ꝛ. d. c. de forma. Itẽ papa est dñs oĩm ꝛ vicarius christi. in. c. cũcta per mundum. ix. qõ. iij. ꝛ de trãsla. epi. c. ij. Itẽ cũ in tali casu necessitatis sit subueniẽdum nũcijs apostolicis vt in precedẽti arti. ꝛ inferioribus ordinarijs: vt in. c. cuz apostolus. de censi. fortius pape subueniẽdũ est. de elec. licet. in fi. ſm Host. facit qđ ipse Host. no. in. c. ij. de deci. ꝛ qđ leg. ꝛ no. in clemen. ij. eo. titu. ¶ Ex fine litere no. vnũ modum iurandi ex quo no. iuramentũ prestari lꝫ non exprimatur verbũ iuro: sicut quidam voluerũt qđ nõ est necessariũ. vt hic vides. j. eod. ꝛ si christus. An aũt eps ꝑstet hoc iuramẽtũ corporaliter. Jo. an. hic qđ sic per illud verbum hec gñaliter autez. An ꝛ qñ eps in iurãdo teneat tangere: dixi plene in. c. fi. de iuracalum. An aũt eps iuret alia capitula vltra ista. Jo. and. addit duo. primũ habet in. c. ij. de feud. scđm in. c. vt sup. de re. eccl. non alie. ¶ Venio ad glo. ꝛ no. primo tertiã in eo ꝙ vult hoc. c. debere coniũgi cũ. c. de forma. ita vt vnum suppleat per aliud cũ ambo tractent de forma iuramẽti fidelitatis. ꝛ arguebat Vinc. per ea que dicunt in hac glos. vasallum nõ posse testificari ꝓ dño. de quo vide in Spe. de test. §. j. ver. sed nunqd vasallus. ꝛ ea que no. in. c. accedens. ij. vt lit. non contesta.
7 ¶ † Glos. iiij. restringit tex. ad cõsiliũ honestum. inhonestum aũt põt reuelare ei qui potest ꝓdesse ꝛ non obesse. arg. in. c. hoc videt. alle. in glo. dicit Host. se nescire quid gl. intẽdat cum pape concilium ꝑsumẽdũ sit honestũ. sed ego miror de Hostien. ꝙ habuerit dictũ gl. pro incõuenienti cum papa nedum possit peccare ex fragilitate humana. ij. q. vij. nos si incõpetẽter. sed etiaz possit esse hereticus. vt in. c. si papa. xl. dis. Et ideo ego no. glo. sing. qđ malũ cõciliũ nõ tenet ꝓlatus seu vasallus celare ita ꝙ iuramentũ ad hũc casum non extendit. facit. c. j. eo. tit. lib. vj. ꝛ debet reuelare ei qui potest ꝓdesse ꝛ nõ obesse. ꝛ facit hec gl. qđ si iuraui nõ reuelare secretũ mihi per te dicẽdũ qđ
d debet intelligi de honesto ꝛ nõ de alteri nociuo[d] ꝛ qđ tũc possum reuelare sed nõ tamẽ oĩbus sed illi q põt ꝓdesse ꝛ nõ obesse vt puta sacerdoti q admoneat illũ vt oret pro illo. arg. in. d. c. hoc videtur. qđ bene no. ꝛ ꝓ hoc vide tex. iuncta glo. fi.
8 in. c. verum. s. xiij. dist. in ver. cõtagiõe. ¶ † Vltio no. gl. in ver. saluo. que vult ꝙ ꝓlatus non debet iuuare etiã papã cum armis. Joã. and. dicit hoc esse verum in ꝑsona ꝓpria. xxiij. q. viij. §. j. ꝛ. c. seq. ꝛ patere dicit. j. de voto. ex multa. §. de clericis. tenetur tamẽ ſm eũ mittere vel ducere ĩ militiã. de dila. c. fi. Itẽ potest hortari ad pugnã milites vt in. c. hortatu. ꝛ. c. igitur. xxiij. qõ. viij. ſm eũ que vrbano. ꝛ vide ad predicta bo. gl. ĩ. c. sciscitaris. vij. qõ. j. quero. dicit ꝙ in nullo casu lꝫ clericis pugnare si possunt euadere. l. distin. de his clericis. possunt tamen alios hortari ad pugnã iustã et etiam interesse. d. c. igit. ꝛ. c. vt pridẽ. ea. causa et qõne. aduerte fateor que predicta sunt nõ interueniẽte pape licentia: quia clericatus reddit clericos inhabiles ad pugnandũ etiã cum infidelib⁹ vt in. d. c. ex multa. nisi pro defensiõe ꝓprie persone. vt in cle. si furiosus. de ho. Sꝫ ego moueo dubium nunquid cum pape licentia possint clerici vti armis etiam offendibilibus. ꝛ dico ꝙ sic si est bellum iustum. hoc enim est clericis prohibitum ex sola ordinatione ecclesie papa tamen non deberet facere propter errorem sine magna causa. hec est aperta sententia Jo. calde. in. c. petitio. de homici. vbi late ꝓsequitur. facit quod no. Host. in. c. sicut dignum. de homi. vbi tenet papã posse dispensare cum homicida voluntario: quia irregularitas est de iure positiuo: qꝛ etiã sensit Inn. c. ad audientiam. eo. titu. facit. c. is qui. de sen. excom. lib. vj. latius hanc materiam examino in. c. clerici arma. de vi. ꝛ hones. cleri. vbi videas. ꝛ ibi tracto gñaliter an ꝛ qñ liceat clericis arma mouere tam pro se q̃ pro alio.

1 ☞ Pronomen suus: quandoqꝫ denotat iurisdictionem.
2 Simplex clericus tunc iurat obedire qñ est suspectus de inobedientia.

Nullus. Nõ tenet clericus epo suo ĩobediẽtie iuramẽtum prestare nisi ratione administrationis sibi cõcesse. h. d. ¶ Casus literalis ex tex. vbis cuiqꝫ apparet: ideo Bar. eum nõ
1 ponit. ¶ † No. ibi clericos suos: ꝙ hoc pronomẽ suus nõ semper denotat dominium. hic enim denotat iurisdictionem ꝛ quãdã potestatẽ. ad idẽ c. si tibi absenti. de ꝓben. li. vj. ꝛ de hoc in. l. quintus, mutius. ff. de auro. ꝛ argen. lega. per Bar. in proemio. ff. noui. per glo. in. c. j. de postul. prela. ¶ Secũdo nota vnum casum in quo licite iurat scꝫ pro obediẽtia prestanda. alios casus vide in
2 gl. quã no. ꝛ vide gl. ij. q. v. c. j. ¶ † Glo. ij. oppo. de. c. q̃q̃. xxiiij. dis. vbi clerici ꝑstãt episcopo iuramentũ obedientie. Respondet ꝙ loquitur de illis qbus cõmittitur rerum ecclesiasticarũ administratio. istud vero de clericijs simplr. ad hoc. c. legebatur. de maio. ꝛ obedien. Ego do solennez limitationẽ ad istũ tex. ꝙ. c. istud ꝓcedit qñ sim-
e plex clericus[e] nõ est suspect⁹ de inobediẽtia: tũc enim data suspitione põt cõpelli ad iurãdum. ꝓ hoc bo. text. in. c. cũ in ecclesijs. de ma. ꝛ obe. ꝛ. d. c. legebat. in fi. põderata ipsi⁹ ratiõe ꝛ qđ voluit gl. no. in. d. c. q̃q̃.

1 ☞ Ex simplici promissione de soluendis vsuris nõ nascitur obligatio etiã naturalis.
2 An iuramẽtũ accessoriũ valeat si non valet id super quo est interpositum iuramẽtum.
3 Inter iuramẽtũ ꝛ simplicẽ loquelã inualidã est differẽtia secus si loquela est valida.
An ei qui iurauit soluere vsuras ꝓsit regula cui damus actionem ꝛc. ꝛ regula dolo facis ꝛc.
4 In soluẽte vsuras nõ ꝑsumit anim⁹ donãdi: ꝛ ĩ eo nõ hꝫ locũ regula cuius ꝑ errorẽ: nec regula q sic soluit ꝛc.

f Debitores.[f] Qui se obligauit ad vsuras soluẽdas soluere nõ cogit nisi iurauerit: q̊ casu cogit sed repetit. tria sunt dicta. secũdum ibi: si vero. tertiũ ibi: ꝛ cũ ꝛc. ¶ Casus lr̃alis. Aliquis ꝓmisit soluere vsuras cum vsure prohibite sint iure canonico ꝛ diuino: querebatur

Sebasti. Sapia.
f ¶ Debitores. Limita hunc tex. vt colligit ex no. per Bal. in. c. j. s. e. et đclarat And. sic. ĩ repe. l. cũ acutissimi. char. xiij. co. j. C. de fideicõ.
¶ Vide Host. in summa. đ iureiurã. §. qño censeat. in. iij. co. v. nã. ꝛ si iuro vsuras soluere. ꝛ vide Bal. in aut. ad hec. C. de. vsu. in. ij. col. Itẽ adđ ꝙ lꝫ iuramẽtũ de prestandis vsuris liget vt h đr tñ iuramẽtũ đ seruãdo statutuz ꝑmittẽs ꝑstationẽ vsurarũ nõ ligat. Bal. ĩ. l. cos. §. sup his. C. de. vsu. Ant. Franc.
¶ An iurãs vsuras soluere ẽt ex cã voluptuosa teneat ad obseruãtiã iuramẽti absꝗ dubio credo tutius eẽ ꝙ sic: qꝛ iurans nõ põt tute cõuenire iuramẽto nisi pri⁹ impetret absolutionẽ etiã si iuramẽtũ sit illicitũ ex ꝑte iurãtis. c. si vero hoc. e. ti. q̃uis Bal. tenuerit cõtrariũ. ĩ. l. iij. C. đ iureiur. ꝙ forsan posset ꝓcedere si ius resisteret tali obligatiõi vsurarũ: qꝛ nõ videret tunc eẽ necessaria absolutio ſꝫ ea q̃ tradunt ĩ. c. cũ cõtigat. hoc. e. ti. ſꝫ tuti⁹ credo tenere primã opi. ꝛ vide oĩno Pau. đ ca. ĩ cõsi. clxviij. ꝛ Ol. in cõsi. clxxxv. vbi dicit ꝙ iurãs nõ repetere vsuras põt absolui a iuramẽto officio iudicis etiaz absente creditore.

¶ Nō nascit. vid Bal. in l. j. C. de cōdi. inde. ⁊ in l. eos. §. j. de vsu. ⁊ in l. fi. C. de vsu. ⁊ in l. data opa. in vij. col. C. qui accusa. nō pos. ⁊ i l. qm̄ alexādrū. C. de adul. Sali. in aut. ad hec. C. de vsu. d. Pau. in l. pe. ff. de cōdi. ob tur. cau. And. Barba.

¶ Si nō valet actus pncipaliter an ⁊ qn̄ valeat aliqd accessorium sine principali. vide p gl. Cy. ⁊ Bal. in l. ij. ff. d iu. omni. iu. Bald. in l. ⁊ si is. C. d pdi. mi. cano. in c. iter dilectos. de fi. instru. ⁊ in d. c. si diligēti. d foro compe. Bar. i. d. l. nō dubiū. C. de legi. Et adde tex. fin. in l. fi. ff. de ꝯsti. pecu. vbi ē tex. no. ꝙ si nō valet principalis act⁹ non valet etiā aliqua cōfessio inde pcedēs. ⁊ illuz alle. p sing. Bal. in l. si absentis. ppe fi. C. si certū pet. in ij. col. ꝙ si nō valet actus pncipalis nō valet etiā ꝯfessio accessoria vel instrumētū guarētigie ppterea cōfectū. Et nunqd extincto principali extinguat accessoriū. ponūt Cy. et doc. in l. j. C. d iudi. ⁊ in l. fi. ff. d eo qd cer. lo.

¶ Sine principali. Tu pondera istud iuramentū est ꝯ legē diuinā ⁊ ꝯ legē positiuā ꝙ pōt ligar. Itē iuramētū h3 tres comites: vitatē: iustitiaz: ⁊ discretionē. c. animaduertēdū. xxij. q. ij. istud iuramentū est ꝯ naturalē iustitiā. g non obligat: nō videt dicēdū ꝙ d3 restringi qn̄ ex sui serie nō appet qd iurauit soluere vsuras: s3 delate. ista videt veritas. pondera ēt q2 gl. i. l. eos. C. de vsuris. vult qd ex tali iuramēto de seruādis statutis ⁊ cōsuetudinibus qs nō tenet illa seruare: ergo multo min⁹ tenet seruare i ꝯctu: q2 potenti⁹ est statutū ꝙ pactū. in rubri. de decre. dcu. ⁊ pondera q2 pōt argui: nō est phibitū istd iuramētū ex parte iurantis p notata h in glos. h. t. c. cū sup eo. de vsur. ergo istud iuramentū est ꝯ legē diuinā ⁊c. rn̄de q2 saltē nō h3 tres comites. Itē tēdit in pniciē primi istd iuramētū q2 facit mutuātē incidere in laqueū: qd nō est dicendū. vt. c. ille. xxij. q. v. potest rn̄deri ꝙ cito remouetur per restitutionē: vt hic d2. ⁊ facit. l. q sic soluit. ff. de solu. itē pōdera q2 iuramentū nō d3 esse vinculū iniqtatis. c. ꝙto. j. e. s3 istud est hmōi: ergo rn̄de ꝙ non est verū: q2 h iuramētū tēdit vt iurās nō incidat in piuriū. pōdera q2 pone ꝙ acceperit ad vsuras qs ex cā voluptuosa ⁊ iurat soluere: an habeat locū iste tex. vr̄ ꝙ sic: quia indistincte loquitur. mihi vr̄ non esse verū: ex eo q2 peccat sic iurās: ⁊ iuramētū tale tēdit i pniciē aīe p no. in c. sup. e. de vsur. item q2 tale iuramētū nō videt prestitū deo. cogita bn̄ q2 sunt noua q̄ h expssi pōdera si ligat p causa voluptuosa forti⁹ nō ligat p cā necessaria. Andr. Barba.

¶ Faciūt ad hoc not. p ipsummet Abb. pano. in c. qrelā. j. e. i. ij. col. in fi. v. vlt. gl. expedit. qro ⁊c. ⁊ vide q̄ ibi addidi.

e ¶ Uterq3 peccat. tu pōdera q2 vt dicit Cicero i suis paradoxis equale delictū est occidere seruū ⁊ occidere dn̄m: q2 sem p attēdit nō licere. And. Barba.

f ¶ Ad iurantez. no. qd attēdit an ex iuramēto isto grauet vsurarius quia meli⁹ est vt vn⁹ peccet ꝙ duo. tu dic ꝙ attēdit illd qd pncipaliter sit: vt voluit gloss. in l. venia. C. de in ius voc. Andre. Barba. Sebastia. Sapi.

g ¶ Cui damus. Quō pcedat illa regula decla. do. Abb. in c. si diligēti. in viij. colū. s. de fo. cōpetē. ⁊ Jo. de ana. in c. accedēs. in j. col. j. de accusa. ⁊ per do. Abb. in c. cōstitutis. ij. colū. si. j. de appell. vt non procedat qn̄ actio et exceptio cōpetūt ad vindictā. vide Modder. in l. creditori. C. de pactis.

querebat vtrū ille sit cōpellendus ad eas soluendas: ⁊ rn̄dit ꝙ nō debet cōpelli ad hoc. si vo iurauit soluere tūc ppter iuramentū d3 compelli ⁊ cū vsure solute fuerint creditores sunt cōpellēdi per censurā ecclīasticā vt eas restituāt. Ber. ¶ † Not. primo ar. ex tex. in prin. ꝙ ex pmissione de soluēdis vsuris nō nascitur[a] obligatio etiam naturalis. hoc colligo ex eo q2 pmittēs nō cogit soluere. nā si naturalis esset orta cogeret rōne pacti vt in. c. j. de pac. sicut cogit in causa iuramenti. pbo alia rōne: q2 vbicūq3 lex resistit cōtrahētibus nō nascitur obligatio etiam naturalis. vt in l. cū lex. ff. de fideiu. ⁊ ibi plene per Bart. qd pcedit etiā si alteri cōtrahēti tm̄ resistat vt ibi no. Bart. ⁊ hoc probat apte. nā lex nō resistit recipienti ad vsurā ex quo necessitatus. facit vt no. Inno. in c. super eo. de vsur. sed ipsi mutuāti in c. cōsului. eo. tit. et tn̄ nulla obligatio nascit vt hic pt3. ¶ Not. scdo arg. optimū ꝙ vbi turpitudo versat ex parte recipientis obligationē ⁊ non ex parte se obligantis promissio seu pactum nō obligat sine iuramēto: secus cū iuramēto: ⁊ sic habes casum in quo ecclesia facit differētiā inter pmissionē ⁊ iuramentū. de quo. j. latius. ¶ No. ibi cogēdi sunt dn̄o ꝙ iuramētū principaliter dirigit in deum ⁊ ei acquiritur: principalis obligatio l3 effectus concernat vtilitatē priuatā. ¶ No. vlt. qd soluēs vsuras nō videt habere animū donādi al's non posset repetere. l. campanus. ff. de ope. lib. de quo aliquid. j. ¶ † Uenio ad gl. op. obligatio hic nō contrahit sed iuramētum tenet. ⁊ sic valet accessorium[b] sine principali.[c] cōtra. c. si diligēti. de fo. cōpe. ⁊ regula accessoriū. de reg. iur. lib. vj. ⁊ l. non dubiuz. C. de legi. cum multis similibus. solu. glo. j. sentit h contrariū sed nō soluit. Jo. an. dicit ꝙ in pactis preter legē valet regulariter accessoriuz sine principali. vnde cōmittit pena apposita licet non valeat actus principalis. vt no. glo. in l. pacta q̄ ꝯ. C. de pac. ⁊ in d. regula accessoriū. hic tn̄ non soluit cōtrariū q2 stipulatio vsurarū est ꝯ legē diuinā ⁊ canonicā. j. de vsu. p totū. ⁊ sic etiā accessoriū deberet corruere iuxta theoricā gl. de quibus. s. Hosti. reddit hanc diuersitatis rōnem. per iuramentū potius iurās obligatur deo ꝙ homini. ⁊ ideo alias vanū ⁊ irritū solidat adiectio iuramēti. xxij. q. j. ⁊ c. habemus. q. d. per pmissionē obligatio acquiritur homini que hic impeditur ex phibitione legis ppter turpitudinē contrahētis. sed iuramētum dirigitur in deū apud quē nulla reperit turpitudo vel phibitio: ⁊ hec solutio sic declarata est satis bona. ¶ Ex qua solutiōe infertur ꝙ vbi causa annullās principale non concurrit cū accessorio: annullato principali non annullatur accessorium. ad hoc insti. de inuti. stipu. §. si quis aliū. que verba no. ¶ † Sed ꝯtra pdicta op. deus nō facit differentiā[d] inter simplicem loquelam ⁊ iuramentū. xxij. qō. v. iuramenti. sicut ergo quis cōpellitur ad obseruātiā iuramēti vt hic ata debet cōpelli ad obseruātiā promissionis seu pacti. d. c. iuramēti. ⁊ c. j. de pact. ⁊. xxiij. dist. c. psalmista. sol. dicunt Gof. ⁊ Host. ꝙ licet de⁹ non faciat differētiā ecclesia tamen facit. vnde plus peccat trāsgressor iuramēti: qd patet ex maiori penitentia. xxiiij. q. j. c. nō afferamus. simile in voto solenni ⁊ simplici. s. qui cleri. vel vo. rursus. ⁊ c. cōsuluit. ⁊ Jo. an. dicit in vtroq3 casu predicto dicendū qd cōparatio sit in genere nō in determinata quātitate reatus: vult dicere qd loquela simplex ⁊ iuramentū equiparantur in genere: q2. s. vterq3 peccat[e] ⁊ ex trāsgressione quilibet est dignus pena eterna. iuxta illud Sapien. j. Os qd mentitur occidit animā. ⁊ trāsumptiue in d. c. iuramenti. tamē in quātitate plus peccat transgrediens iuramētū ꝙ simplicē pmissionē: vt probat in c. mouet. ⁊ c. habemus. xxij. q. j. ⁊ in c. j. ea. causa. ⁊ q. ⁊ hoc originaliter voluit gl. in d. c. iuramēti. et. c. pe. j. e. Sed nō certe iste sol. placēt quo ad casum huius. c. nam si deus nō facit differētia nec ecclesia facere debet: q2 iudiciū ecclesie debet se cōformare inꝙtū pōt cū iudicio dei: vt in c. vt nostrū. vt ecc. benefi. ⁊ c. a nobis. ij. de sen. excōi. nec etiā procedit dictū Jo. and. dic: q2 si iste qui promisit vsuras peccaret in non adimplēdo promissionē cōpelleretur pmissionē seruare. vt in c. j. de pac. nec haberet respectus ad peccatū alterius. satis em̄ est ꝙ sine peccato iste posset suā pmissionem adimplere. sicut obseruatur hic adimplendo iuramētū in quo nō consyderatur ꝙ aliter magis peccat ⁊ grauatur in recipiēdo vsuras. vel poti⁹ f consyderat habet respectus ad iurantem[f] vt nō peccet: q2 minus malū est vt vnus peccet ꝙ duo: nec debet quis cōmittere peccatū etiā minimuz vt aliter euitet maius: vt dicit gloss. not. in c. qd ait. xiij. dist. Dic ergo clari⁹ ⁊ melius: ꝙ illa auctoritas pall. deus nō facit differētiā ⁊c. pcedit qn̄ iuramēti ⁊ simplicis pmissionis datur validitas: sed i casu nostro simplex pmissio est nulla ppter turpitudinē recipiētis. iuramētū vero valet: q2 deus turpiter non recipit nec iurās peccauit: vt. s. latius dixi. ⁊ hec breuis sol. sufficit. not. eā. ¶ † Glo. ij. pcedit multū inuolute immiscendo quatuor cōtraria que veniūt ad diuersos effectus. ⁊ scias. ꝙ prima duo veniūt ꝯ creditorē in fauorem debitoris reliqua econtra. Capio pma duo. videtur em̄ ꝙ iurās nō debet cogi ad soluēdum: q2 cū habeat actionē ad vsuras repetēdas vt hic: ergo fortius h3 exceptionē ne compellat soluere per regulā iuris. cui dam⁹ actionē forti⁹ exceptionē. vt in l. inuitus. §. cui dam⁹. ⁊. ff. de re e gu. iur. ⁊ in regula qui ad agendum. de reg. iur. lib. vj. Itē ⁊ secundo vbicunq3 petit q restituere tenet pōt repelli p exceptionē de dolo: q2 dolose agit q petit qd statim restituitur[9] est: vt in l. dolo. ff. de doli excep. ⁊ in regula dolo facit. de re. iu. li. vj. sed iste vsurarius teneret postea restituere: ergo pōt nūc repelli ino predicto. ⁊ hec sunt in fauorē debitoris ꝯ eūdē ꝙ nō audiat postmodū repetendo. Gl. arguit primo sic: aut iste debitor f soluit debitū ⁊ nō auditur repetēs vt. l. iulian⁹. ff. de cōdi. inde. ⁊ c. fi. de sol. aut soluit indebitū ⁊ etiā non d3 audiri: cum sciat indebitū solui vr̄ donare. l. cui⁹ per errorē. ff. de regu. iur. ⁊ not. in d. c. fi. Itē ⁊ secundo sic. qui soluit vt statim repetat nō videt soluere. vt in l. q sic soluit. ff. de solu. ergo iste repetendo nō videt a iuramēto absolutus: ⁊ sic iuramētum debet obstare repetitiōi. et sic repetere nō pōt: ⁊ sic silēt duo prima cōtraria que fundant sup iure repetēdi. ⁊ per hoc habes clare mentē gl. vsq3 ad ver. ad hoc dicas. ibi glo. rn̄det nō ad oīa cōtraria: sed dūtarat ad illd de solutiōe indebiti sciēter facta. dicit enim fatēdū g ꝙ si vsure sunt indebite ⁊ tanꝙ indebite possunt repeti. Nec ob. ꝙ sciēter soluerit: q2 nō aio donādi s3 timore iuramēti fecit: ideo excusat sicut ille qui metu dicit: hoc voluit gl. vsq3 ad v. et sicut. ¶ Anteꝙ expediamus illā particulā: examinemus cōtraria. s. formata. Ad primū de regula g cui damus[g] ⁊c. rn̄. Gof. hoc. c. pcedere qn̄ creditor non agit s3 cōpellit officio iudicis. ⁊ sic nō h3 locū exceptio: quasi contrariū pcederet vbi creditor ageret: ⁊ sic vult Gof. tacite ꝙ ꝯ agētem pōt ille qui iurauit excipere. ⁊ sic intellexerunt aliqui finē isti⁹ gl. dū dicit ꝙ debitor cōpellit soluere nisi petat iuramētum relaxari. do. Ant. videt distinguere iter modos excipiēdi. Aut em̄ excipit de ꝯctu vsurario petēdo absolutionē vel relaxationem iuramenti ⁊ audit p id qd no. Fede cōsi. ccc. Aut simpliciter excipit ꝯctum esse vsurariuz

vel qđ hꝫ actionē ad repetēdū: ⁊ non debet audiri. Nec ob. regula ꝑalle. cui damꝰ actionē ⁊c. ꝓcedit eñ qñ nihil subest magis repellens exceptionē ꝙ̄ actionē. hic aūt subest iuramentū qđ obstat exceptioni: sed nō repetitioni. hec est bona solu. ⁊ no. eā ꝓ limitatiōe ad illā regulā. ⁊ vide aliā no. quā ponit Inno. in. c. inter dilectos. de exces. pla. sed primū mēbrum distinctionis nō placet indistincte: ſꝫ opꝫ qđ excipiat petēdo relaxationē vel absolutionē anteꝙ̄ cōstituat in mora. nā excipiēdo instāte termino incideret in periuriū: qđ est ꝯ mentē huiꝰ decre. Itē si dictū suū ꝓcederet indistincte istud capitulū esset quasi sine effectu cuꝫ q̄libet exciperet petēdo absolutionem: ideo dic vt pleniꝰ dixi. s. c. j. vbi expediui magnā partē materie huius. c. Alij vt refert Gofr. dixerunt dictum cōtrariū ꝓcedere qñ creditor directe ageret: sed. c. istud ꝓcedit creditore denūtiāte periuriū debitoris. hoc tñ sibi nō plꝫ: q2 creditor dꝫ repelli a denuntiādo rōne sui criminis cū sit infamis saltem ĩfamia canonica: ⁊ q2 bono zelo nō denūtiat nec charitatiue mouetur. j. đ simo. lꝫ heli. Videamꝰ latius in q̄bus casibꝰ posset practicari dispositio huius. c. Aut eñ iudex vidēs hūc debitorē in ꝑcipitio deierādi vult ex officio suo eū cōpellere ad soluēdū ⁊ pōt: nec ille pōt excipere nec absolutionem petere nisi intra terminū solutionis faciēde possit cōstare ꝯtum esse feneratitiū: vt sentit hic Inno. ⁊ latius dixi. s. c. j. ⁊ hoc casu clare ꝓcedit dispositio huius. c. Aut creditor denūtiat pctm̄ debitoris: ita ꝙ agit denūtiatione euāgelica fundās se principalr̄ sup salute ꝓximi. ⁊ dicit Gofre. qđ nō dꝫ creditor audiri: q2 non bono zelo venit. Ego dico dictū Gofr. ꝓcedere qñ notorie cōtractū cōstaret esse vsurariū: tūc eniꝫ ille repellitur a denūtiādo rōne criminis: ⁊ maxime q2 infamis esset nō solū infamia canonica: ſꝫ etiā ciuili. vt in l. improbū fenꝰ. ⁊ qđ ibi no. Bal. C. ex q̄b. cau. irro. infa. ⁊ iij. q. vij. c. ĩfames. §. porro. Itē iudex ex officio suo cōpelleret hūc creditorē ad relaxandū iuramētū: vt ĩ. c. j. s. e. ⁊ si nō vult relaxare poterit ipse absoluere: vt h̄ no. Inn. vel ipse absoluet ꝓ̄ncipalr̄ s̄m ea q̄ dixi in. c. j. s. eo. Itē posset cōpellere creditorē vt desistat ab actione: vt in. c. tuas. j. de vsur. Si aūt ꝯtus non appet vsurarius: tunc posset creditor venire ad denūtiandū pctm̄ illius in nō obseruando iuramētū: ⁊ sic scđo mō posset intelligi iste tex. tertio mō posset intelligi iste tex. ⁊ practicari creditore directe agente. sed primo videamus vtrū possit directe agere. Dico sic. quod aut cōtractus nō apparet vsurarius: q2 forte malitiose fuit cōceptꝰ sub forma depositi vel mutui gratuiti: sed plus fuit scriptū ꝙ̄ receptum fuit: ⁊ tunc dico ꝙ optime practicari pōt hec litera. nō eñ dꝫ debitor admitti ad excipiēdū ne incidat in piuriū. debuisset eñ esse vigilans ꝑ prius anteꝙ̄ instaret terminus impetrare relaxationem iuxta ea q̄ dixi in. d. c. j. nec hꝫ hic locū officium iudicis: tū q2 nō cōstat de turpitudine ꝯtus: tū q2 interim debitor incideret in periuriū: ⁊ sic propter timorē piurij non hꝫ locū regula cui damus actionē ⁊c. nec regula dolo facit. Aut cōtractus apte apparet vsurarius ⁊ videt̄ ꝙ tūc nō possit creditor agere. nō eñ agit vigore ꝓmissionis: q2 nulla est vt in prin. c. nō vigore iuramēti: q2 s̄m opi. dñi Ant. actio seu obligatio non acq̄rit̄ parti ꝓpter suā turpitudinem: ⁊ sine actione nemo experit̄. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. hic aūt deficit obligatio q̄ est mater actiōis. l. lꝫ. §. ea obli. ff. de ꝓcur. ſꝫ vt dixi ĩ. d. c. j. credo ꝙ hec opi. d. Ant. in hoc nō sit vera. ⁊ ꝯriū sentit hec gl. dū inuit creditorē posse agere ꝓ vsuris soluēdis vbi interuenit iuramētū: q̄re dico ꝙ saltē scđa obligatio acq̄rit̄ parti: vt dixi in. d. cap. j. rōne cuiꝰ iste poterit agere. nā ex q̄ ius ꝑcipit aliq̄d fieri[a] dat̄ actio saltē ex illa. l. ff. de ꝯdi. ex le. l. vna. ⁊ ꝓ hoc adduco. c. tuas sepe alle. j. de vsur. vbi dr̄: ꝙ iudex nō dꝫ cōpellere creditores q̄ receperūt iuramenta vt desistāt ab exactiōe: q̄ ꝑsumit ꝙ actio cōpetit: alr̄s frustra fieret ꝯpulsio. ⁊ h̄ casu ēt posset practicari h̄

c. quādo scꝫ creditor comparuit instante termino: ita ꝙ ex illa dilatione ille incurret periuriū. debet enim iudex eligere vt potius admittat istū cum peccato ꝙ̄ eum repellēdo patiat̄ aliū incidere in periurium. Idem si ille creditor cōparuit postꝙ̄ debitor incidit ĩ periuriū. nō eñ dꝫ iudex patiꝰ illū stare in piurio nec debet illū absoluere: tū q2 nō petit: tū q2 nō est dignus hoc remedio ex quo legē contēpsit incidendo in piuriū: iuxta ea que dixi ĩ. d. c. j. ¶ † Ex ꝑdictis habes vltra alios varios modos practicādi hoc. c. ⁊ remanent soluta prima duo ꝯria que veniebāt cōtra secūdā partē. c. ¶ Veniamus nūc ad alia duo cōtraria q̄ militāt cōtra tertiā ptē. c. in q̄. ꝑmittit̄ repetitio post solutionē. Glo. ista vt. s. vidistis. rñdet ad primum ꝙ timor iuramēti excludit ꝑsumptionē donatiōis. Host. ⁊ Jo. an. vident̄ hoc dictū impugnare. nā ex hoc sequeret̄ qđ si is qui nō iurauit soluit vsuras nō possit repetere cū in solutione cessat timor iuramēti: qđ tñ est falsuꝫ s̄m eos. nihil allegat ad hoc. sed ꝓ hoc facit tex. ĩ. c. ad nostrā. de emp. ⁊ ven. ⁊. c. illo vos. de pig. ⁊ clarius. j. de vsur. q2 frustra. ⁊ in. c. michael. Dicūt ergo Inn. ⁊ Host. ꝙ hic admittit̄ repetitio scientia indebiti nō obstāte in fauorē seruantis iuramētū vel ꝓmissum ⁊ in odiū creditoris. Itē s̄m Hosti. leges cōtrarie loquunt̄ de solutione q̄ nō improbat̄ a lege de quo ꝑ eū in sum. de vsur. §. si. v. sed quō. Itē tertio s̄m eūdē hoc est spāle in vsura vt repetat̄. nō obstāte ꝙ sciēter soluit indebitū ⁊ hoc ꝓpter periculū anime ipsius recipientis. Quartā solutionē ponit do. Ant. dicens qđ aut interuenit iuramētū: ⁊ tunc in dubio excludit̄ ꝑsumptio donationis ꝓpter timorē piurij: vt hic. Aut interuenit simplex ꝓmissio: ⁊ tūc si ꝯstat ꝙ voluit donare ⁊ casus est clarus ꝙ cessat repetitio. Aut cōstat de contrario: ⁊ tunc dat̄ repetitio: sed si sumꝰ ĩ dubio dicit adhuc dādam repetitionē: q2 ex quo ꝓcessit causa ꝑsumit̄ ꝙ voluerit satisfacere ꝓmissioni saltē naturali ⁊ nō donare. ⁊ ꝓ hoc videt̄ velle. d. Ant. qđ in simplici donatiōe vsurarū oritur obligatio naturalis: qđ puto falsum cū lex resistat: vt. s. dixi. Dico ergo qđ presumptio donatiōis hic excludit̄: q2 aut a principio soluit et necessitatus fecit cupiditate consequendi pecuniā mutuo aut ex postfacto. ⁊ videt̄ voluisse vt parceret pudori suo nec notaret̄ de fractione ꝓmissiōis apud vulgus. ar. op. in. l. quintus mutius. ff. man. ⁊ in. c. tua. j. e. cū ibi not. nemo eñ est ita supinus ꝙ libenter soluat vsuras. l. cū indebito. ff. de ꝓbat. ¶ Nota tamē ex gl. ⁊ ex ꝑdictis ꝙ vsure repetunt̄ ex quasi cōtractu per cōditionem indebiti. de hoc remitto ad glo. ⁊ doc. in. d. c. michael. ⁊ per gl. xlvj. q. vj. si ep̄m. per Spe. in ti. de act. ⁊ peti. §. ij. v. qđ autē dixi. vbi consuluit qđ petens se nō arctet ad conditionē indebiti. dic vt ĩ. d. cap. tua nos. ¶ Ad vltimū cōtrariū de. l. qui sic soluit. gl. hic nō rñdet: sed Hostiē. dicit qđ qñ ꝓpter iuramentū soluit̄ vsura ius nō intendit vere solui ſꝫ potius numerari: ita ꝙ ex sola numeratiōe iuris interpretatione satisfacit iuramēto. ad hoc insti. quib. mod. tol. oblig. in prin. Vel dic clarius. q2. l. qui sic soluit. loquit̄ in obligatiōe a iure non improbata. hoc aūt a iure improbat̄: nec pōt creditor retinere sine peccato. vñ satis est vt interueniat numeratio ad sactisfactionē iuramēti: vt sic cōsulat̄ debitori ⁊ creditori. Vel dic vt forte voluit gl. ista soluere ĩ ver. sic. ꝙ iste pure soluit ratiōe iuramenti: nec apposuit pactū de repetēdo seu restituendo: lꝫ alio iure repetit. s. q2 soluit ĩdebitū. ⁊ q2 ille peccat retinēdo sine iusta cā ⁊ cōtra legē diuinā ⁊ humanā. ¶ Nūc venio ad vltimam particulā gl. in v. ⁊ sicut habet. que sentit oppositionē de. c. j. s. eo. vbi iurās nō cōpellitur soluere: sed creditor cōpellitur relaxare iuramētū. Gl. rñdet ꝙ debitor habet vtrūq3 remediū. nam si vult petere absolutionē audiet̄ vt ibi: sed si nō petit ⁊ cogitur soluere habet remediū repetendi: vt hic in fine: sed certe s̄m hoc vana esset huius. c. dispositio: cum quilibet pōt se petere absolui: ideo dic vt late dixi in. c. j. s. c. Per ꝑdicta habes clare tria dicta huius. c. quare scꝫ nulla nascit̄ obligatio ex ꝓmissione vsurarū. Item quare compellitur iste adimplere iuramētuꝫ. Item ⁊ tertio de iure repetendi.

1 ☞ Absolutus ab excōmunicatione an teneatur prestare cautionem iuratoriam vel fideiussoriam vel pignoratitiam.

2 Fructus rei pignorate non computatur in sortē quādo debitor iurauit non molestare: nisi prius sortem soluerit.

3 Promittens soluere cum iuramento: si compensat non est periurus.

4 An isti debitores de quibus in capitulo nostro ex violentia illata cadāt a iure eorum.

AD nostram. Si debitor creditori iurauit rem pignoratam nō repetere nisi priꝰ debitū soluat iuramētū seruare compellit̄. sic summat Jo. andr. sed hec summatio nullā dubitationē cōtinet: sed forte ꝓpter varietatem lec. summauit Jo. and. ita gñaliter: ideo summo sic. Debitor q̄ iurauit creditori nullū grauamen super re pignorata inferre donec soluerit debitū non audit̄ repetēs pignus volēdo compēsare fructus in sortē: sed dꝫ prius debitū integraliter soluere ⁊ demū rē cū fructibus inde ꝑceptis exposcere: ⁊ est notabilis casus. Cōis diuisio. secūda ibi: ideoq3. ¶ Casus literalis. Quidā. P. noīe quādā pecunie summā mutuauit q̄busdā hoībus recipiēdo ab eis quasdā possessiones ⁊ redditꝰ in pignore prestito iuramēto ab eis ꝙ ipsi. P. sup illis nullū grauamē inferrēt donec sibi pecuniā soluerēt. Et anteꝙ̄ de possessionibus ⁊ redditibus illis sortē suā deduxisset: ceperunt illū coram

archiep̄o

Sebasti. Sapia.

a ¶ Aliquid fieri. Vide Bal. ĩ aut. ei q̄. C. de bonis autori. iudi. poss. vbi dicit ꝙ creditor q̄ petit vsuras non dr̄ calūniose petere: q2 nō est ĩ calūnia qui petit iure permittēte.

archiep̄o molestare:ita q̄ per archiep̄m dictus
P.fuit excōicatus:vñ sup his ꝯquestus fuit do.
pape:⁊ ipse mādat eidē archiep̄o ⁊ eiꝰ cōiudicibꝰ
quatenꝰ recepta sufficienti cautione ab ipso. P.
ꝙ eorū debeat stare mandato ipsum absoluant:
postmodū cōpellāt creditores si est ita vt posses-
siones ⁊ redditus p̄dictos eidē.P.restituāt:qꝛ ꝯ
iuramētū suū venerūt nec sibi molestiā inferant
vel grauamē donec pecunia fuerit restituta:cum
aūt fuerit restituta sicut iurauerūt compellāt di-
ctū.P.vt quicqd vltra sortē recipit deductis ex
pensis restituat eis:q̄ si nō fecerit excōicent illū.
Ber.¶Not.ꝙ licite capit qs in pignore posses-
siones ⁊ redditꝰ.Et no.ꝙ vbū possessio qñqꝫ ca-
pit̄ ꝓ ꝓprietate rei ⁊ nō ꝓ nuda possessiōe.cōcor.
c.qm̄ frequēter.§.q̄ si sup rebꝰ.vt lite nō cōtest.
¶No.ꝙ creditor deducit ante oīa expēsas quas
fecit in re pignorata:⁊ ꝙ fructus dr̄ solum id q̄
supest deductis expēsis.l.j.C.d fru.⁊ lit.expē.⁊.l.
fructus.ff.so.ma.¶Not.quod vbi est contētio
de obseruantia iuramēti vel de fructibus in sor-
tem computādis pōt adiri iudex eccl'iasticus in-
a ter laicos.¶No.ꝫm cōeᵃ intellectū ⁊ tene semp
mēti ꝙ iuramentū est obseruādū in forma speci-
fica nec sufficit illud adimplere in effectu.ptꝫ hoc
qꝛ iurās prius soluere:tenet̄ actualr̄ soluere nec
sufficit cōpēsare:ꝙꝙ cōpēsatio sit ficta solutio.l.
si peculium.§.j.ff.de statu.libe.de quo.j.latius.
¶No.quē posse cōpelli per ecclesiasticū iudicem
ad restituendū qcqd pcepit ex re pignorata:ꝙꝙ
cōtractus pignoratitiꝰ nō p̄cesserit:quasi videa-
tur re ipsa vsuras cōmittere retinēdo sibi fructꝰ
vel redditꝰ occasione mutui p̄cedētis.¶No.vlt.
ex fine litere.ꝙ absolutꝰ ab excōicatiōe cū solēni-
tate debita de parēdo mandato iudicis nō reinci
dit ipso facto in excōicationē:ꝙꝙ mandato vt ꝓ
misit nō pareat:sed opus est vt de nouo in illā re-
ducat̄.ad idem.c.questioni.de appel.fallit in casi
bus cōtētis.in.c.eos.de sen.excō.li.vj.¶Uenio
ad gl.⁊ primo:qꝛ hic papa mādat recipi in abso-
lutionis actu sufficientē cautionē:quero qualis
dꝫ esse hec cautio.glo.iij.dicit ꝙ pignoratitia seu
fideiussoria ex q̄ hic adducit̄ qualitas sufficiētie.
1 ¶†Sed cōtra hoc ⁊ ꝯtra tex.opp.videt̄ enim q̄
nulla cautio erat hic prestanda:qꝛ vbi excōicatio
est iniusta debet relaxari sine aliquo grauamine.
vt in.c.j.de sen.excō.lib.vj.⁊.c.sacro.de sent.excō.
sed hic fuit iniusta cū non tenerent̄ creditores re
stituere res pignoratas ante solutionem sortis.
Sol.Host.ꝙ cōtraria ꝓcedunt qñ nulla causa ex
primit̄ in sñia vel exprimitur manifeste falsa vel
iniusta:vel qñ nō fuit seruatus ordo.vt in.d.c.sa
cro.sed in casu nostro ordo fuit seruatus et causa
expressa que nō fuit iniusta vel falsa sꝫ dubia:qꝛ
debitores dicebāt de fructibus satisfactū:credi-
tores aūt negabāt:vnde qꝛ non cōstabat adhuc
de veritate fit absolutio ⁊ rōne dubietatis debet
p̄stari sufficiēs cautio.Et sic no.ꝫm Jo.an.q̄ lꝫ
pro dubia causa non sit qs excōicandus:lata ta-
b men sñia tenet.ᵇ simile.ij.q.vj.biduū.Uel pōt di
ci scdo ꝫm Host.ꝙ sufficiens cautio vocatur hic
iuratoria ⁊ nō pignoratitia vel fideiussoria:ꝓut
dixit gl.qꝛ obstāte iuramento ante solutionē pe-
cunie nō poterat de fructibus q̄stio referri.⁊ pro
hoc inducit finē.c.vbi nō mandat creditorez istū
distringi per cautionē pignoratitiā vel fideiusso
riā:sed solū cum reducēdum in primam sentētiā.
Certe vtraqꝫ solu.Host.videtur mihi falsa.Pri
ma em̄ est apertissime ꝯ text.i.d.c.sacro.§.caueat.
vbi dicit̄ ꝙ absqꝫ manifesta ⁊ rōnabili causa non
est excōicatio ꝓferenda:q̄ si ꝯ factū fuerit est ta
lis sñia sine aliquo grauamine reuocāda.ad idē.
c.nemo ep̄s.ij.q.j.⁊.c.graue.xj.q.iij.sꝫ hec cā erat
dubia ꝫm opi.Hostiē.ergo sine aliqua cautione
erat relaxāda.Scd̄a solutio nō ꝓcedit ex eo qꝛ si
non poterat referri questio fructuū ante solutio
nem:ergo excōicatio fuit iniusta:⁊ per cōsequēs
sine grauamine relaxāda ita vt iuramentuꝫ p̄sta
ri nō debeat.Inno.dicit ꝙ iste fuit excōicatus ꝓ
cōtumacia:⁊ hoc fuit iustū.⁊ idcirco nō absoluit̄
nisi prestita cautiōe ⁊ iuramēto fatet̄ tamē ꝙ sen
tentia restitutionis rerū fuit iniusta:⁊ ideo ꝯtra
ipsam mandat̄ ꝙ res creditoribus restituantur.
hoc dictū nō placet Host.qꝛ aut ipse fuit excōica
tus ꝓ cōtumacia cōmissa in nō parēdo sñie resti
tutionis rerū:⁊ excōicatio fuit iniusta cū nō te-
neret̄ parere illi sñie vt iniuste:⁊ sic per cōsequēs
non fuit cōtumax:ergo sine cautiōe venit absol-
uendus.Aut fuit excōicatus ꝓ cōtumacia com
missa in non cōparendo ⁊ adhuc iniuste hic agit̄
e cōtra eū cū deberet sufficere iuratoria cautio.j.d
verbo sig.ex parte.⁊.c.cū olim.⁊ sic nō pōt dictū
Inn.saluari:nisi dicatur ꝫm Hosti.ꝙ creditor
violēter restitit debitori in occupatiōe rerū que
fiebat iudicis authoritate modū excedēdo ⁊ mo
nitꝰ noluit satisfacere:ꝓpter q̄ iuste fuit excōi-
catus:⁊ rōne huius offense saltem dubie cauere
debuit.vel ꝫm eum iste fuit excōicatꝰ ꝓpter cōtu
maciā ⁊ ꝓpter expēsas qbus ante omnia cauen
dū fuit.de iudicc.c.j.he due vltime sol.satis sunt
vere in se licet nō multū cōueniāt lr̄e.Dico etiaꝫ
ꝙ solu.Inn.pōt satis substineri qꝛ excōicatꝰ ꝓ
cōtumacia i nō ꝯparēdo corā iudice nō dꝫ absol
ui sine sufficiēti cautione nec sufficit iuratoria vt
est tex.iuncta gl.no.in.c.qua fronte.de appel.fa
cit tex.in.c.j.de do.⁊ cōtu.lib.vj.do.Ant.dicit se
putare ꝙ iste ideo absoluitur cū cautiōe:qꝛ sentē
tia fuit lata ex causa probabiliter dubia i iure ex
quo petebat̄ vt fructus cōpensarent̄ in sorteꝫ vt
patebit ex his q̄ dicam in seq.gl.⁊ maxime qꝛ re
tractato grauamine sñie restabat aliquid implē
c dumᶜ ex parte creditoris:vt ptꝫ in fi.c.Hec solu.
licet videat̄ applaudere lr̄e:nō tamen puto eam
verā qꝛ ꝓbabilis error licet habeat excusare iudi
cem vt non cōdemnet̄ excōicato ab interesse:nō
tamen aggrauat excōicatū qui insons est vt pre
stet cautionē de parēdo:cū illa exigat̄ ꝓpter pre-
sumptionē inobediētie causatā ex culpa ꝯtracta
in excōicatiōe.⁊ hec satis colligūtur in.d.c.sacro.
Illa ergo Inn.solutio iurata vt.s.magis videt̄
iuri cōsona vt dicamus istum fuisse excōmunica
tum ꝓpter cōtumaciā cōmissam in nō cōparen-
do in iudicio moto ob causam in tex.cōtentam.
⁊ hec sola solutio suffecisset:sꝫ vt antiquorū di-
cta nō trāsissent idiscussa instat plꝰ ꝙ oportuit.
2 ¶†Opp.scdo ⁊ videt̄ ꝙ nō teneat̄ debitor sol-
uere prius integrā sortem:sed ꝙ possit cōputare
d fructusᵈ in sortem.vt in.c.j.⁊.ij.j.de vsu.cuiꝰ cō
trariū innuit lr̄a.Sol.ex gl.iiij.eliciunt̄ duo intel
lectus.Primꝰ vt litera intelligat̄ cū suppletio-
ne.s.vt sors prius soluat̄ vere vel p cōputationē
fructuum vt in cōtrario.In hoc tamē gl.nō per
sistit sed trāsit ad secūdū intellectū vt speciale sit
hoc ꝓpter iuramētū p̄stitū de non molestando
donec fuerit satisfactū.vnde oportet ꝙ prius sol
uatur vera sors ⁊ postea quicquid inde potuit
creditor pcipere repetat̄.Glo.habuit in hoc bo-
nū intellectū sed nō ponit bonū exemplum.nam
vt dicit hic Jo.an.⁊ bene si iurasset debitor non
e molestare nisi prius satisfeceritᵉ non procederet
dispositio vel decisio lr̄e:qꝛ ex quo satisfactū eēt
de fructibus non diceret̄ venire contra iuramen
tuꝫ vñ potuisset iuste repetere pignora.Dicit er
go Jo.andr.ꝙ ex forma iuramēti requirebatur
numeratio pecunie ⁊ solutio.q.d.nō sufficere q̄
ex fructibus satisfiat.⁊ dicit post Bocati.q̄ cuꝫ
hic non fuerit iuratum de vsuris soluēdis non
est locus petitiōi relaxationis iuramēti:de quo
s.e.c.j.Et hunc intellectū aperte sentit Innocē.
hic in fi.dicens:ꝙ etiā si creditor ageret repeten
do pecuniam non posset debitor fructus cōpēsa
re cum iurauit non molestare nisi prius sortem
solueret nō cōputatis fructibus hoc enim actū
erat inter eos:⁊ hic intellectus cōmuniter tenet̄
ꝫm quem elicitur vt dixi in vno not.ꝙ iuramen
f tum debet impleri in forma specificaᶠ nec sufficit
ꝙ in effectu impleat̄.Aduerte aut fructus super
sunt ⁊ in dubio non potest opponi compensatio
per debitorem si creditor paratꝰ est eos redde-
re soluto sibi debito duplici ratione.Prima qui

Sebasti. Sapia.

a ¶Scdm cōem. Uide ad hoc do. Jas.in.l.si pecu-niā.in prin.co.ij. vsi.in ea.gl.ff.de cōdi.ob cau.vbi ponit ꝙ qñ iter-uenit iuramentū dꝫ ꝓmissum pre-tio obseruari.

b ¶Tenet senten-tia.Tu pondera qꝛ videt̄ ꝙ in du-bio debuit fauere reo.c.ex lr̄is.de ꝓ ba.⁊ sic nō excōi-care. And.Barb.

c ¶Aliqd implen dū.Tu pondera qꝛ hic dr̄ propter h̄ fuit excōicatus quasi velit dicere ꝓpter illō pactū videbat̄ ꝯctꝰ vsu rarius vel qꝛ erat vsurariꝰ creditor. And.Barb.

d ¶No.hic qūo in telligat̄ q̄ dr̄ q̄ fructus pignoris cōputant̄ ⁊ vide plenis.p.d. Ant. hic ⁊ casus in qui bus fallit hec re-gula enumerāt̄ i c.ꝯquestꝰ.de vsu. p gl.⁊ doc.⁊ p gl. xiiij.q.iij.in sum-ma.et an in sorte computent̄ nō so lū fructus perce-pti sed etiā q per-cipi potuerūt.vi-de late do.Abb. Pan.post doct. in.c.j.de vsu.

e ¶Prius satisfe-cerit.Facit diffe-rētiā.Jo.an.iter vbū soluere ⁊ sa-tisfacere.idē dixit do.Pe.in.c.si ꝓ pter.de rescri.li. vj.⁊ i repe.tu pō dera quia hic iu-rauit soluer̄ pecu niā.And.Barb. Anto.Francis.

¶An iurās sol-uere possit alr̄ sa tisfacere absqꝫ ꝑ-iurio putarē ꝙ ī uito creditore h̄ facere non possit qꝛ satisfacere qs tenet̄ sicut volue rit creditor:vt p spe.in ti.de obli. ⁊ sol.in.§.vj.ver-sic.qd si lata.⁊ hr̄ per Bal.in.l.per diuersas.in.xiij. co.ff.man.⁊ ideo dicebat Bal.in.l. j.ff.q satis.cog.ꝙ satisfacere nō di-cit̄ q dat fideius-sorē.p.aut̄.si qñ. C.de const.pecu. ⁊ per.l.ij.promis sor.in.§.constitu to.ff.e.ti.⁊ adde ꝙ q cedit credito ri actiōes non dr̄ satisfacere vel sol uere:vt ē gl.i.l.le gaui.in.fi.ff.de li be.leg.⁊ vid alex. in.l.i causē.ff.de procurato.

f ¶Est passꝰ du-bius ⁊ disputabi lis multū.⁊ ideꝫ tenēt Inn.et do. Ant.de but.in.c. veniēs.j.eo.⁊ ibi deꝫ p ipsummet Abb.Pano.vbi satis ple.exami-nat.ibi vide con-cordiam;et dis-cordiam.

de specie ad quātitatē non fit cōpensatio.vt not. in.c.fina.de depo.⁊ hoc alio modo voluerūt Innocen.⁊ quidam alij intelligere tex.istum:sed nō est bonus intellectus iudicio meo:q2 ꝭm hoc frustra ponderatur hoc iuramētum.dictum tamen est verum in se.Secunda ratio quare non posset opponi compēsatio est quia fructus rei pignorate nō cōsumpti sunt in causa pignorum sicut ipsa res ꝑncipalis.l.quāuis.in fi.⁊ quod ibi no.glos. C.in quibus cau.pig.ta.contra.Aut fructus nō supersunt quia consumpti:⁊ sic creditor obligaꝛ in quātitate vel recipit quātitatem ex re pignorata:⁊ tūc non interueniente iuramento de quo hic in dubio est fiēda compensatio:⁊ sic debet intelligi.c.j.⁊.ij.de vsuris.⁊.c.cum cōtra.de pigno. Aut interuenit iuramētum de non inquietādo nisi prius soluaꝛ debitum:⁊ hic casus est dubi⁹. doctores nostri cōmuniter sequuntur quod predixi vt non habeat locum compensatio:vt sic iuramētum impleatur in forma specifica. ¶ †Sed contrarium[a] reperio sensisse Bart.in.l.amplius. ff.rem ratam haberi.vbi ponit talem questionē. Quidam promisit tibi soluere certā quātitatem ⁊ hoc iurauit:postea compēsat tecum.nunquid per hoc sit periurus.videꝛ tex.innuere qꝺ sic.contrariū ipse determinat:mouetur quia edicta seu cōditiones debēt impleri in forma specifica sicut iuramentum.vt in.l.qui heredi.in principio.⁊.l. meuius.ff.de cōdi.⁊ demonstra.sed iussus dare seu soluere implet conditionem compēsando:vt l.si peculium.§.j.ff.de statu libe.ergo ⁊c.preterea si ego impedior iusta de causa facere quod promisi non sum periurus.vt.l.fina.ff.qui satisdare cogan.⁊.c.significante.de pig.sed si ego non soluo quando tu debes mihi reddere ego impedior a te:quia ideo tibi nō soluo quia tu mihi nō soluis:vnde quasi facto tuo impeditus non debeo esse periurus.hanc rationem facit tex.in.l.iij.circa princ.versi.inde queritur.ff.de statu libe.quid dicēdum.potest dici ꝙ ante factum esset sequenda opi.Jo.andr.⁊ Jnn.sed post factum vt quis excusetur a periurio sequenda est opi. Bart.que procedit generaliter quando quis tenetur soluere.sed opi.nostrorum doc.procedit in casu hui⁹. c.quādo scilicet tempore traditi pignoris interuenit hoc iuramentum de non molestando ante solutionem sortis.nam tacite videtur actum vt fruct⁹ non compensentur ante solutionem:alias nihil operaretur iuramentum:quia de iure est vt ꝰ.dixi:vt ante compēsationem fructuum nō fiat compēsatio:⁊ hoc casu puto ꝙ posset peti absolutio a iuramēto licet aliter senserit Joan.andr. post Bocatiū.nam licet hoc nō sit vsurarium tamen turpiter tenet istum vinculatum iuramēto: cum sine aliqua iusta causa recuset cōpēsare quātitatem debitam[b] ratione fructuum consumptorum.⁊ posset attētari hoc esse vsurarium cum velit interim percipere vtilitatē huius pecunie contra illud euāgelicum:Mutuum dantes et nihil inde sperantes.de vsuris.consuluit.et per hoc habes intellectum huius.c.omissis quibusdaꝫ alijs lecturis que magis inuoluunt quam declarant. ¶ †Oppo.iij.⁊ videtur ꝙ debitores isti debuissent ex violētia illata cadere a iure eorum.vt.l.si quis in tantam.C.vnde vi.⁊.xvj.q.vj.placuit.gl. fina.ponit quatuor solutiones. Prima quod in causis ecclesiasticis rigor ille nō seruatur.sꝫ certe hec solutio est falsa:tum quia causa non erat hic ecclesiastica nec ratione rerum nec personarum. tum quia etiam inter personas ecclesiasticas dū agetur de earum iure priuato pena illorū iuriuꝫ habet locū:vt patet in.c.cum qui.de prebendis. libro.vj.Secunda solutio quod non fuit actum ad hoc.⁊ hec est satis bona.nam pena illoruꝫ iurium non committitur ipso facto:vt in eis nota. Tertia solutio quod isti debitores excusantur. quia autoritate iudicis istum creditorem expulerūt.hec solutio mihi non placet:quia autoritas iniuste impensa non excusat.de ꝭ vide per Bartolum in.l.iuste possidet.ff.de acquiren.possessione.⁊ vide quod dixi in.c.conquerente.de restitutio.spoliatorū. Quarta solutio quod de hoc cognoscere inter laicos non spectat ad papā. ⁊ hoc placet.

1 ☞ Renuntians beneficio per metum non indiget alia collatiōe.
2 Juramentum non est seruandū:quādo sine interitu salutis eterne vel corporalis seruari nō pōt.
3 An iuramentum tendēs in dispendium salutis sit seruādum ⁊ qualiter dicatur tendere in dispendium.
4 Juramentum ꝙ nunꝗ erit eps vel clericus an sit obligatoriū.
5 An valeat iuramētum qꝺ quis prestat de nō fideiubendo ꝓ aliquo.
6 An eleemosyna sit in precepto.
7 An iuramentum ⁊ confessio facta calore iracundie valcat.
8 Js qui iurauit redire ad carcerem dꝫ seruare iuramentū.
9 Juramētū metu extortū an obliget ⁊ ī foro penitētiali ⁊ in foro fori.
10 Juramētū metu extortum an obliget cōtrauenietē ad peccatū mortale an ad veniale.

SI vero. Si iuramentū per metū extortum seruari potest sine interitu salutis eterne seruādū est.Ecclesia tamen Romana consueuit a tali iuramēto absoluere.Communis diuisio.Secūda ibi diximꝰ tibi. ¶ Casus literalis.Aliquis per metū grauissimum cōpulsus fuit renuntiare beneficiū suum iuramēto interposito de eodem vlterius nō repetēdo: ⁊ sic ille cōpulsor retinuit sibi beneficiū illud:querit qs illorū beneficium illud debet habere an neuter.Respondet papa ꝙ nō est tutum alicui venire contra iuramentum suum nisi illud tale sit qꝺ seruari nō possit sine periculo anime:nec papa vult alicui dare materiam contra iuramentum suum veniēdi ne author periurij videatur:tamē ī romana ecclesia a pluribus romanis pōtificibus factū est ꝙ clerici qui coacti beneficiū suum abiurauerunt:de iuramēto absolutionis beneficiū meruerunt et ad coercendam iniquitatem illorū qui illos iurare compulerant permissi sunt eadē beneficia obtinere.Ber. ¶ Not.primo regulam ad quam alleg.quotidie iste tex.q2 iuramentum ꝙ seruari non potest sine interitu salutis eterne non est obligatorium:[c] ita qꝺ ꝓpria authoritate potest iurās cōtraueuire:⁊ dic qꝺ nō solum potest:sꝫ imo etiam debet.xxij.q.iiij.quasi per totū.A contrario collige ꝙ vbi seruari potest sine interitū salutis eterne est seruādum:qꝺ tamen falsum est in regula non est obligatorium.de reg.iur.lib.vj.⁊ ibi bo.gl.et clarius patebit ex infra dicendis.non enim valet argum̄.a contrario sensu vbi contrarium reperitur expressum.j.de senten.excō.a nobis.ij. ¶ Not. secundo ꝙ valet renuntiatio[d] beneficij metu facta.ad hoc vide quod legitur ⁊ notatur in.c.super hoc.de renū.⁊ per dom.de Ro.deci.ccclxij. ⁊ in.c.solicite.de restitutio.spo.⁊ quod ibi dixi. ¶ Nota tertio ꝙ iuramento turpiter recepto potest ecclesia absoluere nec est necesse ꝙ is q turpiter recepit moneatur primo ad illud relaxandū:ad hoc quod plene dixi in.c.j.ꝰ.e.licet hoc dicatur de ecclesia romana: tamen idem intelligas de episcopo:vt notat Jnno.in.c.ad aures. quod met⁹ causa. ⁊.c.debitores.ꝰ.eod.⁊ romana ecclesia dicitur causā exempli seu quia sic factuꝫ esse reperiebatur. ¶ †No.vltimo argumen.optimum:quod renuntians beneficio per metum non indiget noua collatiōe:sed per actionē ꝙ metus causa restituitur in pristinum statum facta absolutione a iuramento.⁊ credo qꝺ dupliciter pōt metū passus agere. Primo intentando vtilem actionē in rem.quia per resignationē metu factam solum perditur directa actio:vt est tex.notabilis in.l.metū.§.volenti.⁊.l.si mulier.in fi.qꝺ metus causa.Jtē secundo per actionem ꝑsonalem quod metus causa.per quā omnia debent reduci ad statū pristinum:vt in iuribus preallega.ad hoc adduco istum tex.⁊.c.ad audientiā.⁊.c.abbas.qꝺ metus causa.vbi sine noua collatione restitutus fuit renuntians ad beneficiuꝫ metu resignatū. ¶ Sꝫ contra predicta facit tex.iste in ver.permissi.qꝺ verbum denotat dispensationē.sol. Gofre. vt arbitror metu cōtrarij exponit permissi.i.dimissi.quia ꝭm eū post absolutionem nō requiritur aliqua dispensatio:sed huius cōmune est qꝺ hic dicitur.⁊ hoc satis placet ⁊ aperte ꝓbaꝛ per dictū.c.abbas.et.c. ad audientiam.Jnn.videtur intelligere istum text.de permissiōe que sequitur ex absolutione iuramēti:quasi permissio fuerit in eo quod superior prestitit authoritatē absolutionis actu.d.Ant.dicit ꝙ si teneaꝛ opinio:ꝙ renūtiatio meticulosa quasi habens in se annexam voluntatem excludat ius beneficij qꝺ renūtiauit:oportet ꝙ vltra absolutionē permittaꝛ ibidem celebrare.⁊ remittit ad nota.in dicto.c.abbas.Ego dico vt.ꝰ.dixi.ꝙ licet renuntians perdat ius ⁊ directam actionē:remanet tamen sibi vtilis per quē potest sine noua collatiōe repetere beneficium metu resignatū[e]:vt aperte probatur in dicto.c.ad audiētiā. Jtem dico ꝙ per actionem qꝺ metus causa.omnia reducuntur in statum pristinum.vt in.d.§.volenti.⁊ quod ibi notat Bart. ¶ Oppo.secundo contra tex.de.c.ad audientiam.preallega.vbi sine absolutione iuramenti fuit ille auditus: quia licet iurauerit resignare nō tamē iurauit non repetere.Sol.intellige ꝙ hic non solū iurauit re[illegible]are:sed etiam non repetere:al's procederet contrariū cum tunc non veniret cōtra iuramentum repetendo:⁊ hoc credo voluisse hic glo.fina.que per hoc remanet declarata. ¶ †Opp.tertio.videtur enim qꝺ licet nō vergat in interitum salutis eterne spiritualis:nihilominus iuramentuꝫ non est

†Sebasti. Sapia.

a ¶ Cōtrariū.opi. Bar.seqꝛ.d.Ab. ī.c.cū dilect⁹.col. xij.ꝰ.ꝺ ord.cog.⁊ Jo.de imo.ī.l.iulian⁹.j.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ Jo.fa. in.§.ī bone fidei.isti.ꝺ act.ꝯtriū firmat bal.ī.c.q̄ ī ecclia.col.vj.ꝰ.de ꝯsti.⁊ vide not.ꝑ do. Jas.in.l.si pecuniā.in ꝑnc.col. pe.ff.de cōdi.ob cau.Maria.soc. in.c.querelā.j.eo.

b ¶ Quātitatē debitā. Pōdera q2 pactū ꝺ nō molestādo ītelligiꝛ de facto ⁊ nō ꝺ iure: vt ꝑ Bal.ī.l.j.C.ꝺ his que pene no. ideo non videꝛ actum ꝙ nō compensanꝛ fructus. Andr.Barb.

c ¶ Obligatoriū. vide.c.ad audientiā.qꝺ me.cā.vbi vtiꝛ v̄bo grauissimo. vide.l.metū. ff.qꝺ me.cā.ī v̄b. in constātissimo hoīe.And.barb.

†Sebasti. Sapia.

d ¶ Renuntiatio. Uide Ro.decisi. ccclxxiiij.ī.c.fuit dubitatū. Jo.de imo.ī.c.ad aures. col.pe.ꝰ.qꝺ met. cā.⁊ Ab.in.c.ij.§. colū.iiij.ꝰ.de resti.spo.

e ¶ Metu resignatū. pōdera si non tenet resignatio metu facta:quia nulla est ipo iure: ergo nō est opus intētare vtilē vel directā actionem quod met.cau.ꝙ sit nulla patet ꝑ cle.ij.de pe.⁊ ꝑ.c. ad audientiā. qꝺ me.cā.in v̄bo carere ⁊ ratio q2 in cōtrahendo matrimonio spūali reqriꝛ libertas.c. vbi periculū.§.ceterū.de elec.li.vj. ergo in eo dissoluēdo ⁊c. Andr.Barb.

✝Sebasti. Sapia.
¶ In peiorē exitū. Qn iuramētū vergat in peiorē exitū ðclarat pulchre bal. l. ſi qs ad declinandū. C. de episco. ⁊ cleri.
¶ Nunq̄ erit clericus. Quid ſi qs iurauit accipe aliquā in vxorē ⁊ ea relicta intret religionē an ſit ꝑ hoc piurꝰ dic qđ nō. tex. eſt no. in. c. ex publico. de ꝯuer. ꝯiu. ⁊ in. c. lꝫ. ð regu. bñ facit illud qđ tꝫ Hoſt. in ſū. ſua. i ti. ð obli. ad rō. i. §. ſi qs obligeť. in ver. nūqd ergo ptās. ⁊ vide circa p̄dicta text. ſolennē. in. c. beatus. xxij. q. ij. Zacharias.
¶ Sūt ſeruāda. Caſus eſt de hoc in l. ſi. ff. ad muni. cū modificatiōe de qua ibi: quē ad hoc allť. ro. ſin. cccccij. inci. qd ſi vnus iurat. ſ. retuli ⁊ ſecutus ſum poſt iſtū ⁊ alios quos alle. in. c. ex pte. nume. ij. i apo. in v̄. periurij. ſ. ð reſc. ⁊ in c. cū iter. nu. 13. in ver. litigare. ſ. de renuntia.
✝Sebaſti. Sapia.
¶ Decidiť q̄ſtio. 3 Super hac qōne cōſuluit Oldr. in conſi. xc. inci. quidam iurauit.
¶ Fideiubendo. Iſtā qōnē ponit etiā ipſe. d. Abb. pañ. i diſputatione ſua inci. ſtante ſtatuto. i xxxv. coliū. v̄. faciūt ēt no. ꝑ Pe. de anch. in d. c. cū. C. laicꝰ. et do. Ant. i. c. cū q̄dā. j. e. Et vid de hac qō. cōſi. Old. cōſi. xc. incip. qdā iurauit. ⁊ ꝙ iſtud iuramētū ſaltē in antiq̄ non teneat quaſi nutriēs peccatū: adduco qđ no. Arch. in. c. ſicut eñ. xj. q. j. vbi dicit qđ laicus tenetur fideiubere a pro proximo ſuo ꝙ niſi faciat peccat. ⁊ qđ lꝫ nō teneať ð iuř ſcrpto ciuili vľ canōico: teneť tamē de iure naturali. ⁊ ad hoc ꝑcogi. ⁊ ꝙ iura

non eſt ſeruandū cū poſſit vergere in perditionē vite corporalis. vt in. §. ſi. xxij. q. iiij. Sol. glo. ij. fatetur contrariū. ⁊ ſic ad tex. debet ſubaudiri p. d. §. ⁊ ꝓ hoc ego facio hāc rationem quemadmodū enim non valet iuramentū tendens in mortē alterius. xxij. q. iiij. c. j. cum quatuor ſeq. ita ⁊ fortius non debet valere ſi tendit in mortem ꝓpriā: vt in. c. ſi non licet. xxiij. q. v. intelligit tamen iſta gl. quando directe vergit in mortē: ſecus ſi occaſionaliter. ponit exemplum in vltramōtano qui iurauit trahere morā de mēſe auguſti Rome. nā ſic iurans debet ſeruare iuramentū: ſm gl. quaſi velit gl. dicere ꝙ licet aliquando ex tali mora ꝓpter intēperiem aeris contingat vltramontanis mors: tamen hoc nō ſemꝑ accidit. ⁊ ſic directe nō tendit ad mortem ſed occaſionaliter. ſed Io. an. dicit dictū gl. verū niſi ex imminente infirmitate vel cōplexione iudicareť ſic iurans moriturꝰ ex tali mora: qđ eſt valde no. ⁊ ꝓbo rōne. nam ex his b circūſtantijs iuramentū apparet temerariū nec c eſt veriſimile qđ deꝰ velit recipere tale iuramētū per quod creatura ſua incurrat mortem quā ipſe tanta attentione formauit. Et per hoc dicerē qđ ſi a peritis medicis diceretur fratrē cartuſieñ. ordinis nō poſſe aliter mortē euadere niſi per eſum carnium: qđ nō obſtante regula ſeu voto deberet carnes comedere. ſicut eñ iuramētū non ligat ꝓpter periculum mortis ita nec votū cū paribꝰ paſſibus ambulent: vt no. in. c. j. ⁊. c. debitores. ſ. eo. ⁊ i. c. licet. ⁊. c. magne. de voto. ferť tñ ꝙ magiſter Arnaldus de villa noua ſummus ⁊ quaſi diuinꝰ medicus fecit tractatum in quo concludit vitam poſſe reſtaurari ſine eſu carniuꝫ. dixit eñ qđ vinū mediocre maxime aromaticū: ⁊ vitela ouorū mediocriter mollia que acutiſſima digeſtione ꝯuertunť in laudabilē ⁊ multū ſanguinē ſunt ad hoc magis cōpetētia q̄ carnes. ⁊ certe ſi hoc verū eſt ceſſat primum dictū. ſed vbi ex circūſtantijs medici dicerēt contrariū certe ꝓcederet dictum meū. Item poſſet cōtingere ꝙ infirmo oua ſunt faſtidioſa: ita qđ non poteſt illa capere vt plures exiſtunt quo caſu in dubio iſtud eſſet tenēdū. nā neceſſitas excuſat ab omni precepto. vt in. c. ij. de obſer. ieiu. cōcluſio ergo ſit: iuramētū nō eſſe ſeruandū qñ ſine interitu ſalutis corpalis vel ſpūalis ſeruari non pōt. ¶ †Oppo. quarto ⁊ aliter. vř enim hoc non ſufficere per. c. ſi aliquid. xxij. q. iiij. vbi iuramētum non ſeruať ſi vergit in deteriorē exituꝫ ſeu in diſpendiū ſalutis licet nō tēdat in interitū. Sol. hic gl. ij. in ſi. fateť cōtrarium. ⁊ facit hanc ſecundam ſuppletionem ad tex. Et aduerte vt itelligas: qñqꝫ iuramētū vergit in interitum ſalutis ſpūalis vel corporaliſ: qñqꝫ in diſpendium: qñqꝫ in peiorem exitū. Tūc vergit in interitum quando obligat ad peccatuꝫ mortale qđ eſt mors aīe. nā decedens in peccato mortali puniť pena eterna. xxv. diſt. vnū orariū. ⁊ hoc reſpectu ſalutis ſpiritualis. Vergit aūt in interituꝫ ſalutis corporalis qñ obligat ad id qđ eſt mors corporiſ. dicitur autē vergere in diſpendiū qñ obligat ad veniale. nā peccatū veniale tendit non in interitū ſalutis: qꝛ per id nō priuatur quis vita eterna: ſed in diſpendiuꝫ. l. in diminutionē: qꝛ impedit vt nō cito perueniatur ad vitā eternā. nam oportet vt priꝰ purgeť i purgatorio ſi in illo decedit: vt in. c. qualis. xxv. diſt. ad hoc. c. ij. ⁊ qđ ibi no. de pac. lib. vj. Tertio caſu qñ tendit in peiorē exitum: attende. eſt enim hoc multū generale ⁊ pōt in ſe cōprehēdere pctm̄ mortale ⁊ veniale. vnde tex. ī. c. ſi aliqd. preal. dicit tale iuramentū nō obſeruādum. dicit tamē ibi no. Archi. ꝙ iuramentuꝫ vergit in peio a rem exitum[a] ſex modis. Primo qñ iurať aliquid quod eſt mortale. Scđo qñ iuratur qđ eſt veniale in ſe. Tertio cum iuratur aliqd qđ in ſe eſt indifferēs tñ ex circunſtantijs efficiť veniale vel mortale. pone exemplū vt ipſemet Archi. no. in animaduertēdū. xxij. q. ij. ſi quis iurauerit. qđ nunq̄ erit negotiator vel miles: vel ꝙ nō recipiet feudū a tali dño vel ꝙ nō recipiet mutuū vel qd ſimile: certe ſi res venit ad caſum in quo nō poteſt aliter

viuere niſi veniat cōtra iuramentum nō tenetur illud obſeruare: ratio qꝛ ſi a principio fuiſſet iſte caſus iuramētum fuiſſet temerariū: ⁊ ideo poteſt propria autoritate cōtrauenire ſm eū qđ eſt not. Quarto cū iuramētū excludit opus ex neceſſitate faciendū vt quado iurat quis qđ nil exꝰ charitate dabit tali vel quod nō colet deum. non enim eſt veriſimile ꝙ deus recipiat talia iuramenta cū ipſe mādat opera charitatis exerceri ⁊ iuramentum nō debet eſſe iniqtatis vinculum. j. eo. q̄to. 4 ¶ †Quinto cū excludit opus de genere bonorū vt cum quis iurat ꝙ nunq̄ erit epiſcopꝰ vel clericus vel monachus. In contrarium tamen facit tex. in. c. archidiaconū. alias incipit florentinum. lxxxv. diſt. vbi videtur valere iuramentū vt nō accedat ſeu ꝓmoueatur ad epiſcopatū. idem ſentit gloſ. in. c. innocens. xxij. q. iiij. in verbo argumentum eſt hic. Idem no. Hug. xx. q. iij. in princ. vbi b dicit ꝙ ſi quis iurat ꝙ nunq̄ erit clericus[b] vel rec gularis talia iuramēta ſunt ſeruanda[c] ⁊ generaliter ſm eum omnia iuramēta quibus iuratur aliquid qđ nec mortale eſt nec veniale. Idem videť ſentire Gra. in. §. fin. xxij. qō. iiij. ſed Archid. poſt Ray. ſentit cōtrariū in. d. c. ſi aliquid. ⁊ in. c. innocens. dicēs ꝙ tale iuramentū cōſideratur in. d. c. archidiaconum. non qđ ſit obligatoriū: ſed quia mortaliter peccat temere iurādo. nā due ſunt ſpecies iniuſtitie facere malum ⁊ declinare a bono. vnde ſicut non obligat iuramētum ad faciendū malum ita videtur quod nō obligat ad declinandum a bono cum nulla ſit vtilitas in obſeruatiōe huius iuramēti. Preterea cum dominus conſulat opa perfectionis cōtrariū quodāmodo eſſet ſi vellet qđ occaſione talis iuramēti abſtineret a bono. Nec ob. dictum Gra. qꝛ ſm Arch. nō dicit qđ huiuſmodi iuramēta ſint obligatoria ſm qđ non prohibētur obſeruari. hoc vltimuꝫ mihi nō placet cum vult cōtrauenire propter bonum publicum. primum placet cū nititur propter bonū priuatū. ſ. vt preſit: ⁊ nō ꝓſit. ad hoc. c. qui epatū. 5 viij. q. j. ¶ †Sexto dicitur vergere in peiorem exitum cum excludit opus indifferēs pia intētione pro deo aut proximo faciēduꝫ. vt ſi quis iurat vt non loquatur martino vel qđ nō intrabit domū eius vel quid ſimile nō eñ tenetur iurans ad obſeruantiā talis iuramēti ſi vult contrariū facere pia intētione propter deum vel ſalutē proximi. ⁊ de hoc vide qđ no. j. eo. cū quidā. Ex his decidiť d queſtio[d] an valeat iuramētū quod quis qñqꝫ pree ſtat de nō fideiubendo[e] pro alio. Laurē. tenuit ꝙ ſic quia ſicut poteſt quis iurare pro vtilitate ꝓximi: ita pro vtilitate propria. vt recitat Archidia. in. c. nō eſt contra. xxij. q. j. ⁊ Ioan. and. in. c. ſi. de foro cōpe. lib. vj. ſed idem Io. an. latius hoc aſſumit in addi. Specu. eo. ti. ſuꝑ rub. ⁊ ibi concludit qđ ſi ſalus proximi periclitaretur niſi fideiuberet non tenetur ad obſeruantiam talis iuramēti: qꝛ iuramētum non extenditur ad hunc caſum incogitatum. ⁊ ſi cogitauit hūc caſum iuramētū fuit temerariū ⁊ ſic nō obſeruandum. ſimile habeť in c. j. eo. ti. li. vj. Ego hoc dictū habeo pro īdubitato qꝛ in tāta neceſſitate tenetur quilibet ſubuenire ꝓximo. lxxxvi. di. paſce. lxxxiiij. di. c. j. ⁊. ij. ⁊. xliij. diſt. c. ſcimus. vnde nō potuit per iuramētū ſuū ſe ſubtrahere ab hoc onere. arg. in. c. ſi diligēti. de foro compe. ⁊ plus ego ſentio ꝙ tale iuramentū non obliget vbicūqꝫ proximus vere indiget tali fideiuſſione: licet non periclitetur ſalus propria. quia tenemur ex precepto dei diligere proximos ſicut noſmetipſos. de peni. diſt. ij. c. charitas. §. ꝓximos. Ideo tenemur eis ſubuenire in ipſoꝝ neceſſitatibꝰ: q̄ ꝑ iuramētū noſtrū nō poſſumꝰ nos ſubtrahere ab hac pietate ex neceſſitate fienda: vt in. d. c. ſi diligenti. ⁊ hoc procedit tenēdo quod teneamur ſubuenire ꝓximo in ſuis neceſſitatibus 6 ex p̄cepto. ¶ †Sed ſi volumus tenere opi. beati Tho. ſcđa ſcđe. qō. xxxij. arti. v. vbi examinans ilf lum articulum an eleemoſyna[f] ſit in p̄cepto dicit duo conſideranda: vnum ex parte dantis: aliud ex parte recipientis. Ex parte dantis dicit conſi

iurametū ð nō fideiubēdo nō obliget qñ ille ꝓ quo fideiubeť eēt in diſcrimine niſi ꝓ eo fideiubeat. tꝫ Ro. in. l. nō ſolum. §. morte. in. ij. co. ff. de ope. no. nū. et alle. Io. an. in addi. Spec. in rubr. de iureiu. ⁊ fa. qđ no. Bart. in. d. §. morte. de illo qui fuit ꝓteſtatꝰ qđ ſi ꝯtingeret eū fideiubere nō intēdebat obligari ⁊ qđ nō volebat qđ valeret fideiuſſio. Anto. Franciſ.
¶ An iurans nō fideiubere proximo ðbeat illđ ſeruare. dicas qđ nō qꝛ videť eē cōtra ius naturale ⁊ diuinū p̄ceptū vbi dilectio ꝓximi ſicut dei mandať: et iō nō obligat. ad qđ vide Spe. ī ti. q ſi. ſint leg. i v̄. ſꝫ pone q̄dā. ⁊ iō tale iuramētū nō vř obligatoriuꝫ. vt ī reg. nō eſt obligatoriū. de reg. iur. in. vj. ⁊ in. c. j. de iureiur. co. li. ⁊ qbus caſibus iuramētū ſit licituꝫ de iure canonico vide gl. in. c. ſignificaſti. ⁊ in. c. nullus. hoc eo. ti. ⁊ in ſpecie de hoc vide not. ꝑ doc. in. c. ſi. de foro cōpeten. lib. vj.
✝Sebaſti. Sapia.
f ¶ An eleemoſyna. Vide Car. alexā. in. c. nō ſatis. lxxxvj. di. ⁊ Feli. in. c. j. col. vlt. j. diſtinc. aliquid per eundē in. c. j. ſ. de offi. iudi.

derãdũ vt in eleemosynã erogetur quod est dãti superfluũ. vt habet Luce. xj. Quod superest date eleemosynaz. ⁊ dicitur superesse nõ solũ respectu suimet: sed etiam respectu illorũ quorũ cura sibi incumbit. prius enim tenetur quis talibꝰ subuenire: ⁊ postea alijs. Ex parte autẽ recipiẽtis reqritur qḋ necessitatẽ habeat: nec omnis necessitas obligat ad ei dandũ ex precepto: sed illa solũ sine qua necessitatẽ patiens nõ potest aliter sustentari. vt. d. c. pasce. ⁊ sic concluditur scḋm eum ꝙ eleemosyna tũc est in precepto: cum quis habet superflua modo predicto: ⁊ similiter est in tãta necessitate quod nõ põt aliter sustẽtari: alias est de cõsilio. ⁊ hoc casu dico quod est magis dubiũ nũqd iuramentũ obliget ex quo proximus non est in tali necessitate: sed nihilominus puto ꝙ nõ obliget tale iuramentum. ratio qḋ licet fideiussio nõ sit hoc casu de precepto. tamen est de cõsilio ⁊ est opus ex pietate faciẽdũ propter deum ⁊ amorez proximi. sed vt. s. dictum est nõ potest quis obli- a gari vt nõ faciat opera pietatis[a] ⁊ perfectionis: quia nõ est verisimile qḋ deus recipiat talia iuramenta cõtra suum consiliũ cum ipse dicit: Si vis perfectꝰ esse vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ da pauperibus: vt habetur in euãgelio. si tamẽ quis non obseruat nõ peccat: vt dixit Gra. in. d. §. fin. ⁊ idem per omnia puto. qñ quis iurauit non mutuare pecuniã eadem ratione ⁊ hoc no. quia pñt decidi multe qõnes. ⁊ vide ad proximũ dictũ qḋ no. Jo. an. in. c. ij. de sol. vbi dicit ꝙ si ecclesia habet pecuniam superfluam illam recte mutuat. cũ enim teneatur de superfluo facere eleemosynaz. xij. q. ij. aurum. xvj. q. j. c. si fortius. tenet mutuare indigẽtibus. Nunc habes ex ꝑdictis multipliciter limitatam illam regulam positaz in tex. vt dicamus iuramentũ nõ esse obseruandũ si vergat in interitum salutis eterne: vt hic. idem si salutis corporalis vel si vergit in peiorẽ exitũ. idez dicas si est ꝯtra bonos mores naturales: vt puta si prebet occasionẽ delinquẽdi: vt in. c. quẽadmodũ. j. eo. ⁊ regula nõ est obligatorium. de reg. iur. li. vj. ⁊ ibi videbis multa exempla in glo. secus si est ꝯ bonos mores ciuiles: vt in. c. cũ contingat. j. eo. ⁊ 7 d. c. ij. de pac. lib. vj. ¶ †Adde aliã notabilẽ limitationem quã sentit Jo. an. j. eo. sicut ex literis. s. b cũ temeritate ⁊ calore iracũdie[b] qs iurauit quasi non videat habere consensum iurãtis sicut in simili dicit gl. no. in ꝯfessione in. c. ex literis. de diuor. d. Ant. in. d. c. sicut. dicit se putare ꝙ si calor iracũdie fuit tantus qḋ illud deliberate nõ fecisset iuramẽtum non est obligatoriũ: quia hec volũtas nõ est discreta. vel si est de facili est per epm cõmutãda. de quo per Ray. in sum. eadem. circa prin. ⁊ hoc placet ⁊ credo qḋ h idẽ voluit Jo. an.

8 ¶ †Quid aũt de eo qui iurauit redire ad carcerem. dicit qḋ tenet obseruare etiam si subsit periculum mortis dummodo carcer non sit iniuriosus: de quo vide gl. no. in cle. pastoralis. de re iu. in ver. violentã. ⁊ per Jo. an. in addi. Spe. ĩ ti. super rub. facit qḋ no. Barto. in. l. relegati. ff. de penis. Extra hos casus iuramẽtum regulariter est obseruandũ: licet sit temerariũ: nam temerariuz est qñ necessitas nõ impellit ad iurandũ: tamẽ nihilominus est obseruãdũ: vt glos. no. in. c. archidiaconũ. alias florẽtinũ. ꝑal. no. Arch. in. d. c. animaduertendũ. ¶ Glo. iij. colligit arg. ex tex. ꝙ iu- 9 ramentũ metu extortũ obligat. ¶ †Op. in ꝯriũ de. c. abbas. ⁊ in. c. j. cum si. qḋ me. causa. soluit ponendo tres opi. prima quod nõ est obligatoriũ. secũda distinguit an habuerit animũ obligãdi se ⁊ obligat: an defuit animꝰ se obligãdi ⁊ nõ obligat. tertia opi. quã dicit gl. cõiorem est vt obliget dũmodo seruatum nõ vergat in peiorem exituz. vt hic ꝓbari videtur. Et in si. videt gl. velle facere differẽtiã inter iuramẽtũ assertoriũ et promissoriũ. Et dicit ꝙ assertoriũ dicitur cũ est de pñti vel de ꝑterito: ⁊ istud nõ dz ꝑstari ꝯ veritatez per quẽcunqꝫ metũ grauissimum. quia potius debet oĩa mala pati ⁊c. qḋ metus cã. sacris. Promissoriũ de futuro cuz quis promittit se aliquid factu-

a ¶ Opera pietatis. Pondera qr non est declinare a bono sed a perfecto. vnde quilibet põt declinare si nõ contemnat. Andr. Barb.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Calore iracundie. Vide Rom. in sing. cccccviij. ĩcipiẽ. volo cõmẽtare. l. qcqd calore. versi. tertio ꝑn cipaliter querit. ⁊ Feli. in. c. mattheus. j. de simonia

Zacharias.

c ¶ Obliget ipso iure. Adde Ro. sing. suo. ccccxcv. incipiẽ. tu say. qḋ c. j. de iureiur.

rum vel dicturum. ⁊ istud indubie nõ est seruãdũ: cũ seruari nõ põt sine peccato. si aũt cessat peccatũ in obseruãtia sunt opi. vt. s. vidistis. Nunquid metus impediat obligationẽ. ⁊ gl. tenet ꝙ est obligatoriũ: vt hic. Jo. an. hic. ⁊. j. eo. verũ. ⁊ in. c. ad audientiã. quod me. causa. videt velle qḋ ꝑdicta scḋa opi. posita in glo. habeat locum in foro penitẽtiali: vbi de omnibus credit confitenti. de homi. significasti. vnde si non habuit animum se obligãdi: sed solum voluit tp̃s redimere ⁊ euadere nõ obligatur apud deũ qui solũ respicit cor. xxij. q. v. si qd inuenisti. sꝫ in foro iudiciali sibi nõ creditur: vt in. c. tua. de sponsa. not. Jnno. j. eo. veniẽs. vnde hoc casu ecclesia in reuerentia iuramenti statuit vt debeat obseruari ac si obligaret: quasi velit in hoc ostendere fortitudinem iuramenti: vt hic. ⁊. d. c. verum. ⁊ idem tenet ibi Hostiẽ. idem scilicet quod obliget in foro iudiciali tenet Calde. ⁊ refert beatũ Tho. hãc opi. tenere secũda secũde. q. lxxix. arti. vij. ⁊ videt sentire qḋ obliget etiam in foro cõscientie: quod intelligo scḋm distinctionẽ precedẽtẽ. hãc etiã opinionẽ tenet. gl. in. c. autoritatẽ. xv. q. vj. dicit tamẽ qḋ licet iuramentum metu c extortũ obliget ipso iure:[c] datur tamen exceptio vel actio qḋ met. cau. ad rescindendũ. ff. quod met. causa. per totum. ⁊ not. hoc vltimum. sed Archi. dicit ibi ⁊ melius ꝙ licet habeat exceptionẽ quod me. cau. ⁊ de iure possit agentẽ repellere: nõ tamẽ potest ea vti sine peccato. si tamen velit ea vti repellitur agẽs ⁊ ille vtẽs est absoluendus a iudice. hoc vlti- 10 mum ego intelligerẽ secundũ ea que dixi in. c. j. s. eo. ¶ †Sed dubiũ est nunquid iuramentũ metu extortum obliget contrauenientem ad mortale an solum ad veniale. tex. in. c. verum. j. eo. videtur ꝙ tantum ad veniale. ⁊ satis h sentit ibi gl. Joã. calde. sentit hic quod ad mortale. ⁊ ad c. verum. §. ceterũ. respondet tripliciter. primo qḋ loquitur post absolutionem. hec tamẽ solutio non placet ibi. Joã. an. secundo respondet quod procedit in foro iudiciali. secus in foro penitẽtiali. tertio ꝙ text. ibi solum dicit contrauenientem non puniendum pro mortali. non autem dicit qḋ nõ peccat mortaliter. Archidia. in cap. habemus. xxij. q. j. post beatum Tho. tenet quod obliget ad mortale. dixit enim ꝙ periurium ex suo genere est mortale peccatũ: quia importat cõtẽptum dei: nec excusatur a peccato mortali non implẽs quod coactus iurauit. sed glo. in. §. alias ea demum. xxv. distin. in fine clare non aperit intentum suum: sed referẽdo finem ad principium videtur sentire quod obliget solum ad veniale per illud. c. verum. ⁊ sic intellexit eã ibi Joan. de forl. vt ibi recitat Archi. Ego complectendo hunc articulum et precedentem distinguo sic ꝙ aut iste metũ passus non habuit animum se obligandi ⁊ nõ indiget quo ad deum absolutione quia deus recipit iuramentũ prout ex corde procedit: vt in. c. humane aures. xxij. q. v. peccauit tamẽ iurando: quia assumpsit nomẽ dei sine effectu: erit tamen peccatum veniale. ⁊ forte hoc procedit solũ in homine perfecto. sed in alio nullum erit peccatũ cum excusetur ratione metus. ⁊ pro hoc quod habetur in simili. in. c. ne quis. xxij. q. ij. ¶ Aut habuit animũ se obligãdi: ⁊ tũc puto quod cõtrauenienẽdo peccat mortaliter quia affuit cõsensus sed ratione metus nõ punietur ita acriter sicut si venisset contra iuramentũ libere prestitum. argu. in. d. c. sacri. ij. q. j. in primis. Et crederez quod vbi cõstaret de hoc scilicet quod habuit animum se obligãdi deberet puniri pro mortali: licet nõ ita acriter. ⁊ sic restringo. c. verum. §. ceterum. j. eo. Aut summa in dubio: vtrũ scilicet habuit animũ se obligandi vel nõ: ⁊ dico qḋ ꝓprie loquitur. d. c. verum. nam in dubio presumendũ esset ꝙ nõ haberet animũ se obligandi. argu. in. c. super hoc. de renũtia. ⁊. l. cum de indebito. ff. de proba. ⁊ ita sentit Joan. an. post Hostiẽ. in. d. c. verum. ⁊ in. c. ad audientiã. quod metus causa. sed quia posset accidere contrariũ. Jtem ne ecclesia sic daret materiam deierandi voluit qḋ in dubio obseruaretur tale iuramentum quasi voluerit se obligare: sed post factum respectu pene que est restringenda presumit in mitiorẽ partez vt nõ puniatur tanꝙ pro mortali. tum in odiũ metũ inferẽtis: tum qr ex quo ecclesia ꝓcedit ex presumptione debet in pena infligẽda tẽperare sententiam: vt no. Jnn. in. c. quia verisimile. de presump. ⁊ hunc puto verum intellectũ illius. c. per quem saluatur dictũ beati Tho. Archi. ⁊ aliorũ. Et ex his põt reddi ratio de qua alias dubitaui. quare votum metu factũ nõ est obligatoriũ. vt no. in. c. abbas. prealle. sed iuramentũ sic cum sit quoddam votum ⁊ iudicetur a pari. ⁊ no. in. c. debitores. ⁊ in. c. j. s. eo. dico enĩ ꝙ vt supra dixi iuramẽtũ nõ debet esse obligatoriũ si non habuit animum obligandi: ⁊ sic deberet presumi. sed ecclesia aliter statuit ne detur materia allegandi metum: ⁊ sic deierandi cũ frequenter iuramẽtum interueniat in actibus hominum. ⁊ vt habeatur in maiori reuerẽtia debet peti absolutio: que ratio cessat in voto quod raro emittitur.

1 ☞ Monachus an obligetur naturaliter: ⁊ cum cõsensu abbatis an obligetur ciuiliter.
2 Fideiussor clerici potest conueniri coram iudice seculari.
3 Jnterdictum latum pro pecuniario debito est nullum.
4 Totus conuentus an possit subtrahi pro vtilitate monasterij.
5 Abbas an possit vni concedere vt perpetuo stet extra monasterium.
6 Abbas an possit concedere vni monacho vt seruiat vni prelato.
7 Laici an possint dari in obsides.
8 An ⁊ quando monachi clerici possint dari in obsides.
9 Juramentum tollit beneficium velleiani.

10 Promittēs factū alienū cum iuramēto obligatur ac si se obligasset creaturum ⁊ facturum.

Ex rescripto. [a] Mōachi qui ꝓ debito monasterij iurāt stare in obstagio. ⁊ fideiussores q̄ iurauerunt creditorē indēnē seruare: iuramēta seruare cogunt. ¶ Cōmunis diuisio. scd̄a ibi: ideoq̃z. et pone casum in terminis. Quidam abbas pro vtilitate monasterij certam quantitatem pecunie recepit mutuo a quodam .p. ⁊ conuentum fuit inter eos vt certis loco ⁊ tempore solueretur dicta pecunia per Abbatem dicto .p. ⁊ pro hac conuentione obseruanda quosdam ex suis monachis obsides dedit qui de obseruāda conuentione iurauerunt. Itē promisit dictus abbas quod si illi monachi dati pro obsidibus aliquo casu deficerent alios in eorum loco surrogaret. insuper si fidem monachi nō seruarent: Abb. dedit fideiussores: quēdā nobilem virum ⁊ eius vxorem qui sub iureiurando etiam se obligauerūt. deniq̃z omnibus deficientibus in dicta conuentione obseruanda: iste .p. creditor cōquestus est pape qui mandauit vt habetur in litera. in ver. ideoq̃z mādamus ⁊c. ¶ Not. abbatem posse pro vtilitate monasterij aliquos ex monachis tenere extra monasterium etiam dādo eos in obsides. ¶ Not. ij. quod clerici etiam religiosi possunt pro vtilitate ecclesie se obligare ad standum in obstagio: ⁊ est obstagium cōuentio iurata vel alias obnoxia astringēs quem ad non exeundū de certo loco donec fuerit principali conuentioni satisfactum. ⁊ est secundum Hosti. communiter vulgare lingue latine maxime in Frācia Lombardia ⁊ ꝓuincia: et vtimur hodie hoc cōmuniter in Italia. 1 ¶ † Not. iij. qd̄ monach⁹ pōt pro vtilitate monasterij se obligare personaliter etiam cum iuramēto. Ex hoc text. colligit Host. arg. imo dicit expressum ꝓ naturali obligatione actionē dari. nam monachi nō poterant obligari ciuiliter sed naturaliter tantū. Aduerte de dicto principali. dic vt plene no. i. c. j. de pac. sz quo ad alia credo dictū Host. hic non colligi q̄r monachi se obligauerūt cum consensu abbatis ⁊ ꝓ vtilitate monasterij. et sic puto qd̄ etiam ciuiliter fuerunt obligati cū eorum cōsensus ⁊ voluntas depēdeat a voluntate abbatis: vt in. c. si religiosus. de elec. lib. vj. puto etiam quod sine consensu abbatis monachus nō obliget etiā naturaliter quia ius resistit huic obligationi: vt in. c. nō dicatis. xij. q. j. ⁊ in. c. ij. de testamen. lib. vj. ergo nulla oritur obligatio: vt in. l. cum lex. ⁊ ibi ꝑ Barto. ff. de fideiusso. qd̄ no. sec⁹ dico in seruo. ille eīm obligatur naturaliter: vt in. l. naturaliter. ff. de cōdi. inde. ⁊ hoc ideo quia ius ciuile nō resistit sed nec assistit. hinc forte dixit tex. not. in. c. multos. liiij. distin. seruitutē istā spiritualē que est ī monacho strictiorem fore seruitūte humana. ⁊ facit ad hoc q̄r seruus nō renūtiat ꝓprie volūtati: sed monachus sic: vt in. d. c. nō dicatis. Ex hoc infero aliud notabile ꝙ in obligatione monachi sine cōsensu abbatis non pōt accedere fideiussor. l. j. ⁊. ij. ff. de fideius. vide tamē de his cōtractibus monachoꝝ elegāter. in. c. cum olim. ij. per Inno. de priui. ⁊. c. quod qbusdā. de fideius. ⁊ per Bar. in. l. si seruus cōis ita. ff. de stipul. seruo. No. non improbatū vt clerici etiam religiosi iurent super contractu obseruando. ¶ Item nota qd̄ laicus iurans super contractu etiam tanq̄ fideiussor potest cōueniri coram iudice ecclesiastico: facit. c. fi. de foro compet. lib. vj. 2 ¶ † An autem fideiussor clerici possit conueniri coram iudice seculari [b] cum principalis ibi cōueniri nō possit. vide ꝑ Spec. in ti. de competen. iudi. adi. §. j. versi. sed pone. ⁊ conclusio est quod sic. 3 ¶ † No. mirabile quod nota terra [c] potest subijci interdicto ex eo quia dominus nō seruat conuentionē iuratam etiam si conuentio cōcernat commodum pecuniariū et priuatum interesse. hodie vero ipso iure est nullū interdictū latum in aliquem locum pro pecuniario debito. de quo dic vt habetur in extraua. Bonifa. que incipit ꝓuide. de sent. excō. ¶ Oppo. ⁊ videt̄ qd̄ isti monachi nō poterāt detineri vt obsides. arg. in c. nuper. ⁊. c. cōtingit. de senten. excommu. Gloss. prima metu contrariū vt arbitror dicit quod isti fuerunt dati volūtate eorum: alias detineri non possent. Hostien. dicit hoc nō procedere in monachis quia non habent velle: quare dicit quod de imperio abbatis ⁊ ꝓ vtilitate monasterij seu necessitate manebunt in obstagio. de postu. ca. ij. Nec ob. secūdum eū quod stabilitas loci vel claustri sit de regula. j. eo. sicut ex literis. ⁊ quod monachus sine claustro nō viuit. xvj. q. j. placuit. et quod abbas tenetur reuocare vagātem. de offi. ordi. quanto. ⁊. c. fin. de regu. ⁊ quod beneficiati vel existentes in sacris non sunt auocandi a diuinis: vt in. c. fi. lxxxviij. distin. ⁊ argu. ff. de arb. non distinguemus. §. sacerdotio. hoc eīm dicit procedere cum auocaretur totus conuentus etiam ad tempus vel de vno monacho in perpetuum. sed pro necessitate [d] vel vtilitate monasterij hec tolerantur ad tempus dē abbatis imperio: sicut aliquādo manent in alicuius prelati vel magnatis seruitio qd̄ fit nō sine vtilitate monasterij cū per illum negotia monasterij promoueātur. sicut in simili d̄r de cle. nō resid. cū dilectus. ⁊ facit qd̄ no. in. c. cum. I. ⁊. A. j. de re iud. 4 ¶ † No. plura ex his dictis Host. primo qd̄ totus cōuētus nō potest subtrahi a monasterio ꝓ necessitate vel vtilitate monasterij etiam ad tempus. Ego distinguerē cām necessitatis ⁊ vtilitatis. arg. in. c. si canonici.

¶ Ex rescripto. Romā. in. l. sciēdū. ff. de ver. oblig. dicit in hac decre. esse sing. casum pro dicto Archi. in. c. q̄uis. de pac. in. vj. ⁊ Jo. an. in. c. cū causam. de emp. ⁊ vend. videlicet ꝙ qñ in contractu interuenit iuramētum non requiritur certificatio priuilegij.

Anto. Francis. ¶ An in renūtiatiōe iurata requiratur certificatio iuris renuntiati videas plene ꝑ do. cto. moder. i. l. fi. in. §. idē quesiit. ff. de condi. inde. ⁊ in. l. ij. eo. titu. ⁊ adde qd̄ talis renuntiatio iurata per defunctū afficit etiam heredē vt ibi per doc. dicas etiā ꝙ renūtians priuilegio nō videtur renūtiare iuri cōi vt in l. miles. in. §. sexaginta. ff. de adul. ⁊ habet̄ ꝑ Bal. in l. sed ⁊ si qs. in. §. q̄situm. ff. si quis cautio. ⁊ adde gl. in cle. dudum. de sepul. ⁊ glos. in. c. cum non deceat. de elec. lib. vj. que dicūt qd̄ renūtiatio oīū statutoꝝ vel bñficioꝝ non se extendit ad statuta iurata. ⁊ de huiusmodi certioratiōe faciēda ēt cum iuramēto an sit necessaria: vide no. in. l. quā uis. C. ad velle. et vide gl. in. l. fi. in §. penult. ff. eo. ti. ⁊ adde. ꝑ Bar. in l. patroni. i. §. iulianus. ⁊ ibi plene ꝑ Alex. in. iiij. co. ff. de iureiuran. ⁊ vide do. Ant. in c. si diligēti. in. vj. colū. de foro compe. ⁊ add̄ Bal. in l. j. in fi. C. ne vxor pro marito.

b ¶ Seculari. Idē tz do. Ant. hic in ij. colū. ver. q̄ fideiussores laici ⁊c. ⁊ Romā. ponit hoc in suis sing. ⁊ idē tenet Bal. in ru. C. de pri. do. ⁊ tenet exp̄sse Arch. in. c. te quidem. in fi. xj. q. j. ⁊ allegat Specu. in loco hic per do. Anto. ⁊ ipsum allegato. bene facit glo. in ver. fideiussoribus. §. fi. insti. de repli. que dicit ꝙ exceptio que ꝯpetit p̄ncipali rōne persone nō competit fideiussori. Sed priuilegiū qd̄ hz clericus vt nō cōueniat̄ coram laico ei competit ratione ꝑsone ergo nō transibit in fideiussorē. quid ecōtra si clericus fideiussit ꝓ laico coram iudice laico an pretextu illius sñie possit ꝯ̄ clericū fieri executio. vide ꝑ Pe. de anch. in. c. ea que. de reg. iur. in. vj. xxj. q. circa fi. ⁊ quid si duo fideiubent ꝓ aliquo quorū vnus est clericus alius est laicus corā quo debebūt cōueniri: Bar. in. l. precipimus. §. eodē obseruando. C. de appel. dicit qd̄ etiam laicus hoc casu debebit conueniri coram iudice ecclesiastico.

Anto. Fran. ¶ Circa istū passum valde dubium an exceptio cōpetēs principali cōpetat etiā fideiussori. vide Bal. in. l. exceptionē. ⁊ in. l. tam mādatori. ff. de excep. ⁊ in. l. ij. C. de nō nu. pecu. ⁊ vide Bar. in. l. si ea lege. C. de vsu. rei iu. ⁊ in. l. j. in fi. vbi ꝑ Bal. C. de fideius. mino. vbi inter reliqua dicūt ꝙ fideiussor pōt excipere de nō nu. pecu. reo etiā inuito. ita ꝙ licet debitor comparcat agnoscēdo debitū ⁊ confitendo pecuniā sibi fuisse numeratā potest fideiussor excipere exceptionem nō numerate pecunie. qd̄ tñ intelligit Bal. verū in. l. tā mandatori. in vlti. colū. ⁊ in. l. si cui. C. de nō nume. pe. si debitor est pauper sec⁹ si est diues. ⁊ ibi etiā dicit ꝙ pōt excipere eo casu quo cōtractus est vsurarius etiā si p̄ncipalis cōfiteatur cōtractū esse verū. ⁊ predicta intellige vera etiā si qs fideiussit nō rogatus: vt. l. si mulier. in. §. fi. ff. ad velle. ⁊ vide Bal. in. l. si mulier. in. xij. col. ff. sol. mat. vbi ēt d̄t quod fideiussor potest opponere exceptionē cōpetētē rei principali quā ip̄e re⁹ etiā oppone᷑ nō potest. ⁊ vid̄ Ro. in sing. suis ī verbo exceptiōes q̄. ⁊ vide Spe. in ti. de accus. in. §. vj. ver. itē queritur. ⁊ in ti. de fideius. ⁊ no. dicit tamen Bal. in aut. habita. C. ne fil. ꝓ patre. qd̄ fideiussor scholaris nō gaudet p̄uilegio scholaris. ⁊ vide Bar. in. l. fi. C. ad macedo. vbi dicit ꝙ fideiussor filiusfamil. iuuatur bñficio macedoniani nisi pater habuerit ratū mutuū factū filiofamil. de quo etiam per Bar. in. l. sed ⁊ si pater. in. §. nō solum. ff. ad mace. ⁊ no. in. l. si filius ꝓ muliere. ff. q̄ res pignor. obli. pos. et ad materiam vide que habentur. in. l. si eum. in §. j. ff. si quis cau. ⁊ Bal. in. l. constitutionibus. C. de vsu. ⁊ in. l. si quis post q̄. ⁊ in. l. vbicūq̃z. de fideius. et an fideiussor ꝯueniatur ī foro suo vel ī foro sui principalis. dicas qd̄ ꝯuenietur in suo foro nisi renūtiauerit p̄uilegio fori quia tunc poterit cōueniri in loco contractus si ibi repertus fuit vel si ibi promisit se representare vel soluere iuxta materiam. l. heres absens. ff. de iudi. ⁊. c. romana. §. contrahētes. de foro competen. lib. vj. et vide Bald. singu. loquentem in. l. cum archimedorā. C. vt in pos. leg. ⁊ quādo ex duobus obligatis vnus est clericus: ⁊ alter laic⁹ corā quo iudice debeāt conueniri. dicas ꝙ si promissio est diuidua quilibet conuenitur in suo foro alias conuenientur in foro clerici vt per Bar. in. l. p̄cipimus. C. de app. q̄r magis dignū attrahit ad se minus dignū. vt in c. aqua. de consecra. eccle. vel alta. cum simi.

c ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Tota terra. Vide Gemi. in. c. si sñia. de sent. excom. in. vj. ⁊ Calde. in tracta. de ecclesiastico interdicto. in. ij. mēbro. q. xvj. Archi. in. c. sicut dñi vestimentum. xvj. q. vij.

d ✝ Sebasti. Sapia. ¶ Pro necessitate. Vide Abb. idē tenentem in. c. quanto. ꝫ. de offi. ordi. et Cardi. in cle. j. §. ex premissa. de supplē. negligen. prelatorū. vbi dicit ꝙ quando abbas dedit licentiā cum causa qd̄ monachus stet extra claustrū: nō potest talem licentiam reuocare sine cā. ex quo limitatur dictum Inn. in. c. insinuāte. j. q. cleri. vel vouē. vbi dicit: ꝙ abbas non potest se obligare ꝙ monachū nō reuocabit. h̄ eīm debet intelligi quando causa subesset reuocandi.

a ❡ Unū casū i q̄ liber hō est nexꝰ pignori. vide i.l. senatꝰ. §. fi. ff. de leg. j.

b ❡ Obsidē. An liberi hoīes pn̄t dari obsides. ⁊ de h̄ vide Bal. vbi ponit Bar. verba in.l. ob es. C. de act. ⁊ Bal. in extraua. de pa. cōstā. in gl. in ver. dāna. ⁊ per Bal. in. d.l. C. de pa. qui fi. distra.

Antonius Francis. ❡ Circa h̄ qđ hic dr̄. de obside an dari possit liber homo. dicas qđ hō liber non pōt dari ꝑ obside pro qualibet cā ꝑua: ta s3 bn̄ pōt dari ꝑ causa publica. ita Bal. i.l. ob es. C. de actio. ⁊ obl. ⁊ in.l. ob es. C. de pre. in. ⁊ an possit dari filiꝰ ꝑ patre: vide q̄ habentur i aut. imo. C. de act. ⁊ obli. et ꝑ Alex. post bal. in l. j. ff. i ius voc. vt cāt. ⁊ adde quod obses datus sine cōsensu supioris habētis ius i eo pōt reuocari q̄ꝛ dari non potuit. ita Bal. in.l. ij. C. de pa. q fi. dis. vbi etiā dixit qđ obsides nō tenēt fui re ei cui dati sunt nec pn̄t locari vel pignorari nec ēt pn̄t se reuocare i libertatē si cōsenserūt se dari pro obside. ⁊ adde qđ clericus nō pōt ꝑ ep̄3 dari obses ꝑ fiducia treuge. vt est glo. reputata singu. in. c. vt pridem. xxij. q. viij. quā allegat etia3 ꝑ sing. Ro. i suis sing. in ver. treu. ⁊ versi. nūqd ep̄s. vbi etia3 dicit ꝙ nec monachꝰ pōt dari obses ꝑ abbatē nisi cum autoritate pape.

c ❡ Dubitari. tu pondera ꝯ oēs: q̄ꝛ. d.c. ij. đ pignoribus. dicit qđ liber hō nō potest detineri: ergo cōfunditur oīs doctrīa doctoꝝ. pōdera q̄ꝛ iste tex. loquitur in monacho qui est seruꝰ monasterij: ⁊ subditꝰ sub iugo abbatis: ⁊ tn̄ requirit iuramentū: ergo liber hō n̄ poterit. Item quia hic agitur đ fauore mōasterij: ⁊ sic fauore publico vt dixit Bal. et Sali. in.l. ob es. C. de act. ⁊ obli. pondera etiā quia hic liber homo nō pōt facere cōuentionē vt sit seruꝰ. l. ij. ff. de li. homi. exhi. ergo nō pōt facere pactum vt detineat. pondera q̄ꝛ legi ꝓhibitiue non potest renūtiari. glo. in.l. j. C. ne fideiuss. do. den. sed. d.c. ij. ꝓhibet: ergo pōdera q̄ꝛ ꝑ istud pactū videt̄ dari iurisdictio priuato homini: quia ex quo detinet̄ ꝑ vim: ergo nō valet tale pactum. C. de priua. car. l. j. Ite3 carcer nō solum est locus arctus sed vna ciuitas. vt per Ange. in.l. si a bone fidei. ff. de rei. ven. ergo nō valet hmōi pactio. And. Barb.

Antonius Fran. ❡ Circa hoc quod hic dicit̄ de libero homine dicas qđ cu3 liber non recipiat estimationē. vt in lege liber homo. ff. ad l. agl. ideo nō potest vendi. l. liberi. ff. de cōtrahē. empt. l. homo liber. de verb. obli. ⁊ ꝑ Specu. in tit. de feud. in. §. ij. in ver. ij. pōt tamen obligari pro pignore i redēptionem captiuoru3. l. ab hostibus. et ibi Bal. C. đ post li. reuer. ⁊ q̄ꝛ non recipit estimationē nec est dn̄s mēbroꝝ suorum: vt in. d.l. liber hō. et ꝑ Bal. in.l. ob es. C. de pre. min. nō potest volens facere se perpeti: vt per Bar. in.l. j. in §. vsq3. ⁊ ibi videas per Alexan. ff. de iniu. tamen videt̄ tex. in.l. cū homo. xxij. q. v. qđ potest se obligare ad penā corporalē ad quod vide omnino Bal. in d.l. ob es. et adde qđ hō liber non potest in facie signari ob reuerentiam creatoris ad cuius similitudinē est facta facies hominis. ita no. voluit Innoc. in c. ad audientia3. de cri. falsi. dicas tamē quod licet homo non sit dominus suijpsius habet tamē liberum arbitrium. xxij. q. iiij. i. c. nabuchodonosor. et in. c. qui ep̄us. xxij. disti. ⁊ in. c. fi. de penitē. di. ij. ⁊ ipsi homini oīa subiecta sunt: q̄ꝛ hominis gratia oīa fuerūt facta a deo. cle. j. §. indi iudi. ⁊ ibi plene ꝑ do. Car. de reli. ⁊ vene. sanct. et an possit se ad carcerē obligare. vide plene ꝑ Ange. in l. nemo carcere3. per illū text. C. de exac. trib. li. x. adde ēt qđ si homo liber est in obligatione est repetēdus et eximendus ab obligatione: iudicis tn̄ officio erit estimatio prestāda vt ad illā fiat condēnatio vt per Specu. in titu. de obli. ⁊ sol. in. §. iiij. in ver. ad vlteriora.

de offi. ordi. lib. vj. ⁊ c. ex parte. j. de verb. signi. et in. c. ij. de iure patrona. vbi bo. tex. sed pro leui cā non esset fiēdum. ⁊ sic procedit. d. Hostiē. ❡ † 5 Secundo no. abbatem nō posse cōcedere vni monacho vt in perpetuū stet extra claustrum. In contrarium adduco cap. insinuāte. qui cle. vel vo. et quod ibi no. Inno. vbi dicit qđ licet abbas non possit se ad hoc obligare. arg. c. cum ad monasteriū. ver. nec alicui. de statu reg. tamē potest concedere monacho vt stet in certo loco extra monasterium. in. d.c. insinuante. nam vt dicit abbas in. c. cum illorū. de senten. excōmu. vbicūq3 fuerit monachus dūmodo sit sub obediētia abbatis semper fingitur esse in claustro. sed pro dicto Hosti. adduco tex. no. in. c. monachum. xx. q. iiij. vbi dicitur quod etiam propter necessitatem infirmitatis nō licet monachis relicta congregatione eligere sibi cellulas solicitarias extra septa monasterij. potest dici quod sine causa vel leui non potest abbas hoc concedere: sed ex causa vrgenti et probabili hoc poterit. facit quod no. idem Inno. in c. porrectum. de regu. ❡ † 6 No. iij. abbatem posse cōcedere monachū vt sit in seruitio alicuius prelati vel alteriꝰ magnatis. pro hoc ego allego. c. cū pastoris. ij. q. vij. vbi est text. no. probans monachum posse esse episcopi cubicularium. ⁊ ibi glo. examinat an Episcopus inuito abbate possit illum habere. et facit hoc ad id quod superius dixi. nam ibi deputatur ad seruitium episcopi sine tēporis prefinitione. ⁊ vide quod not. Inn. in. c. cum I. ⁊ A. preallega. ❡ † 7 Secundo hic gloss. j. principaliter op. videtur enim quod liberi homines non possunt obsides dari. de pig. c. ij. ⁊ l. qui filios. C. que res pigno. ob. possunt. in quibꝰ patet quod liber homo nō potest dari in pignus ⁊ qui recipit punit̄: vt in aut. vt nul. iudi. §. q̄ꝛ vo. In cōtrariū arguit gl. nā iura videntur hoc permittere: vt in. c. vt pridem. ⁊ l. obsides. allega. in glos. Solu. glos. tripliciter. Primo quod liber homo nō potest detineri vt ius constituatur in eo tanq̄ in pignore[a] nisi in casu. l. ij. C. de pat. qui fil. distra. sed bene potest teneri nuda detentione vt fiat quod cōuenit inter partes. ⁊ pro hac solu. facit scđm Ioā. andr. quia quādoq3 tenetur res pro ea pecunia pro qua obligata nō fuit. vt in. l. vna. C. etiā ob christo. pecu. pignꝰ tene. po. Secūdo soluit gl. quod hic narratur factum quasi dicat ius hic nō poni. Tertia solu. quod pro pecunia obligari non pōt sed pro pacto ineunde pacis vel consimilis sic vt hic. ⁊ c. exposita. de arbit. Gl. x. q. ij. §. hoc ius. in verbo cōflata. tenet primā solutionem eam tamen restringēdo per hanc vltimam vt pro pecunia nō possit ita restringi. c. vt pridem. xxij. q. viij. ⁊ videtur ibi velle ꝙ inuiti retineri possunt isti dati obsides. quod tamen dicit non procedere in clericis quia clericus nō potest renūtiare beneficio canonis si quis suadente. vt in. c. contingit. ij. de sen. excō. ⁊ ad. c. istud dicit qđ autoritate pape ꝑ necessitate ecclesie hoc fuit factum. sed certe hoc est diuinare ad istū text. ⁊ potius colligitur contrariū. Innocē. primo ponit solu. gl. postea dicit quod obsides vocat eos qui iurāt quod nō recedēt de certo loco quousq3 ab eis fuerit satisfactum. nam si detinerentur inuiti essent excōmunicati detētores. xvij. q. iiij. si quis suadente. etiam si de eorum voluntate detinerentur. d.c. contingit. ⁊ idem sentit Host. Io. an. distinguit modum tenendi. si em̄ clericus promisit obstagiū in castro vel palatio ⁊ ne dicat̄ fractor fidei si ibi sponte manet pudori suo parcēs cessat excōicatio. si vero tenet̄ in cōpedibus vel in carcere inuitꝰ vt fugere nō possit tūc est locus pene. do. Anto. nil dicit hic de suo. sed sola recitatione fuit cōtentus sed ꝑfecto articulus iste nō est clarificatus per precedētē. ❡ Unde cū queritur an liber homo possit dari in obside3[b] facio tria mēbra. aut queritur de laicis: aut de monachis: aut de clericis secularibus. Primo casu dico qđ ab imperatore suis hostibus ⁊ ecōtra possunt dari: ⁊ isti obsides hoc casu sunt quasi serui: vnde non possunt testari sine licētia principis: vt in. l. obsides. ⁊ qđ ibi no. ff. de testa. Idē puto de alijs pn̄cipibus habentibus iura principis seu ius indicendi bellū. ad hoc qđ in simili no. Bar. ff. de publi. iudi. in. l. infamē. ⁊ isti ꝓprie dicūtur obsides veri. Aut querit̄ nunqd possint dari ab inferioribus. ⁊ glos. in. l. ij. C. de pat. qui fil. distra. dixit quod nō licet fateatur de facto vsurpatum contrarium. ⁊ idem do. Azo in summa. de test. Bar. in. l. obsides. non eligit sed remittit ad istum tex. Ego credo quod non possunt dari vt sint proprie obsides vt sic perdant quodammodo libertatem quia immutare statu3 hominis est solius principis. argu. l. j. §. de qua. ff. de postul. et forte hoc voluit Inno. hic dum dixit quod hic vocantur obsides qui iurant quod non recedent ⁊c. q. d. istos non esse proprie obsides. Aut dantur vt non recedant de loco donec fiat quod inter partes cōuenit ita quod aliter nō alteratur istorum status. ⁊ potest probabiliter dubitari[c] ⁊ credo qđ si nō interuenit iuramentū nō possint saltē inter priuatos de iure dari quia videtur quedam species seruitutis. nā video qđ obligatus ad factu3 precise nō cōpellitur cum videatur quedam species seruitutis: vt le. ⁊ no. in. l. stipulationes non diuidunt̄. ff. de verbo. ob. l. si qs ab alio. in fi. de re iudi. facit etiam qđ no. in. l. cum tale. ff. de cōdi. ⁊ demō. sed succedit obligatio ad interesse: vt in iuribus prealle. no. igitur fortius dicēdum in casu nostro vt non valeat hec obligatio quatenus teneatur stare ⁊ nō recedere de certo loco. Ite3 hic videtur quidam carcer priuatus que3 iura miro modo detestant̄. vt. l. j. C. đ priua. car. Et ad iura que vident̄ aliud velle est dicendū qđ narrant factum ⁊ nō ponunt ius saltē inter priuatas personas: sed si interuenit iuramentū puto qđ is q iurauit pōt cōpelli ad obseruatione3 ipsius vt stet in loco donec fiat qđ cōuenit non tamē aliter d3 detineri inuitus. ⁊ sic intelligerē istū tex. nō enim crederē valere iuramētum vt possit inuitus detineri: quia esset ꝯ bonos mores: ꝯ. c. nō est obligatoriū. de re. iur. li. vj. ❡ † 8 Uenio ad s̄m membrū videl3 qđ de monachis. ⁊ puto qđ tā in eis q̄ in clericis secularibꝰ qđ solus papa possit eos dare obsides vt ꝓprie sortiātur naturam obsidu3. de quo. s̄. ar. in. c. cūcta per mūdū. ⁊ c. ꝑ principale3. ix. q. iij. ⁊ sic ꝓcedit gl. in. d.c. vt pridē. Aut dātur nō vt ꝓprie sint obsides s3 vt stēt in certo loco ⁊c. vt. s̄. ⁊ puto qđ abbas poterit monachum suum deputare pro necessitate vel vtilitate monasterij etiā inuitū. quia monachus nō potest abbati resistere cū volūtas sua depēdeat a volūtate abbatis vt in iuribus preall̄. ex qua ratiōe puto quod eū detnētes etiā inuitu3 dūmodo de voluntate abbatis nō sint excōicati. argu. c. vt fame. de sen. excō. sed inuito abbate non poterit retineri. tum quia h3 beneficiū canonis quis suadente. ⁊ facit c. nup. j. de sen. exc. tum q̄ꝛ esset quedā spēs seruitutis tenere hominē inuitum. vt. s̄. dixi in laicis. Si autem interuenit iuramentū: serua qđ. s̄. dixi

in laicis

Sebasti. Sapia.
¶ Uigore iura-
mēti. Uide Ale.
in ꝯsi.xlij.i.vj.co.
i v.optime facit.
⁊ i ꝯs.xciij.in pe.
col.i.j.vol.⁊ i ꝯsi.
cxxij.inci. visa fa
cti narratiōe.i.ij.
vol. Jmo.in.c.cū
cōtingat. in.xxj.
colū.j.eo.vbi di-
cūt ꝙ iuramentū
hꝫ vim certiora-
tionis.nā ad hoc
qꝺ mulier possit
renūtiare velleia-
no:oportet quod
sit certiorata: si
autem iuramēto
pōt renūtiare:er-
go iuramentū hꝫ
vim certioratio-
nis.⁊ ad hoc ter.
reputaẜ singu.vi
de Alex.in.l.sciē-
dū.ff.de ver.obl.
⁊ Corse.in repet.
rubrice hui⁹ti.in
xiij.priuilegio.et
d.Ant. baueriā i
trac.de virtute iu
ramēti. in.ij.⁊ in
xvij.effectu.⁊ ias.
in aut.sacramēta
puberū. col.xiiij.
C.si aduer.ven.⁊
in.d.l.sciēdū.col.
xiij.⁊.d.Frā.cur.
in ꝯsi.xliij.incip.
sup cōtingentia.
col.v.
¶ Alienuꝫ. No.
sing. limitationē
ad regulā.§.si qs
aliū.isti.ꝺ iuti.sti
pu.cū si.ex no.ef-
fectu iuramēti.et
idē tꝫ ang.ꝺ are.
i.d.§.si qs aliū.in
vj.fallētia.⁊ in.§.
vsa vice.i eo.ti.et
d.Jas.de may.in
§.itē si qs.in.iij.
col.i.ix.effectu iu
ramēti.i fi.isti.de
act.Quis referat
Jo.fa.i.d.§.si qs
tenere ꝯriū qꝺ p
missio seu stipula
tio facti alieni in
rata nō teneat de
iure ciuili p.l.nō
dubiuꝫ.C.de leg.
vbi dicit eē clarū
⁊ expeditū Quis
de iure canonico
ẜm eū sub dubio
tū forte sit secus
p istū text.⁊ vide
q̄ addidi i.c.quā
to.j.e.ti.in.j.col.
Anto.Francis.
¶ An istud de p
mittēte factū alie
nū cū pena inter-
posito iuramēto
ꝙ valeat talis p-
missio.vid Ang.
in.l.inter stipulā

in laicis.⁊ idē per oīa dico in clericis secularibus nisi q̄ nō poterunt per episcopos deputari sicut monachi cum nō sint ita astricti:nec poterūt inuiti teneri:lꝫ a principio cōsenserint sine excommunicationis pena.arg. prealle.c. contingit.nec eṗs in hoc potest dispēsare.argu.c.si diligenti.de foro cōpe. ¶ † Oppo.cōtra tex.in eo qꝺ mandat vxorem cōpelli ad obseruantiā fideiussionis. nā mulier iuuatur beneficio velleiani vt non teneaẜ obligās se pro alienis debitis.ff.⁊.C.ad vellei.p totū.no.in.c.si diligēti.de foro cōpe. Sol.gl.pe. dat tres sol. Prima ꝙ mulier audieẜ si excipit de suo beneficio.hoc diuinat. Secunda ꝙ forte hec mulier renūtiauit huic beneficio.hec etiam diuinat.⁊ an q̄n valeat renūtiatio:dixi plene in dicto c.si diligēti. Tertia solutio quod hic obligatur vigore iuramēti.[a] arg.c.cum contingat.de foro cōpe.⁊ hoc mihi placet.⁊ est valde no.⁊ notabis semp in hoc hunc tex.iuncta hac glos.qꝺ mulier obligatur ex fideiussione si iurauit.et plus dicit Bar.in.l.si quis p eo.ff.de fideius.qꝺ contract⁹ fideiussionis firmatur iuramēto.qꝺ bene no.nā mulier principaliter iuuatur in fauorē sui meri to cōtractus in cōtrarium firmatur iuramento. arg.in.c.ij.de pac.lib.vj. An autem posset petere relaxationem vel absolutionē iuramēti:vide qꝺ dicam in.d.c.cum cōtingat. ¶ † Ultimo opp. videtur enim qꝺ ex alio capite hec mulier et maritus nō poterant conueniri:quia non potuerunt pmittere factum alienum.insti.de inuti.stipu.§. si quis aliū. Soluit gl.fi.ꝙ isti solū compellentur ad dandū operā vt cōuentio obseruetur ⁊c. Aduerte quia gl.videtur sentire istos fuisse fideiussores obligationis facti vꝫ vt conuētio de obsidibus ⁊ alijs obserueẜ.quo casu cum promittāt factum alienū teneneẜ solū prestare operam quam possunt ⁊ nō aliud. Et ẜm hunc intellectum collige vnū singulare qꝺ licet al's pmittens factum alienum[b] ad nihilū obligetur.nisi specifice pmiserit se curaturū ⁊ facturū.vt in.d.§.si qs aliū.tū si simpliciter pmisit factū alienū cum iuramento obligaẜ ad operam prestādam sicut si se specifice obligasset vt sic valeat iuramētum eo mō quo valere potest.ar.in.c.ad nostrā.j.eo.⁊.l.cū pater. §.filius matrē.ff.de leg.ij.⁊ ad hoc facit tex.cū gl. in.c.ex literis.ij.de spō.si aūt vis intelligere tex.ꝙ isti obligauerunt se vt fideiussores debiti principalis tunc cessat motiuum glos.⁊ tūc poterūt cōueniri iuxta ea que habentur in aut.de fideius.in prin.⁊ vt no.in.c.ij.de fideius.

☞ 1 Propter periurium potest quis a beneficio ⁊ ab ordine deponi.

2 Sola cessatio biennij solutionis census vel pensionis an ⁊ quo casu sufficiat ad priuandum clericum de beneficio.

3 Jnfamia nūquid ipso iure priuet quem titulis sui beneficij dignitatibus ⁊ honoribus.

4 Js cuius īterest potest agere ciuiliter de crimine vt quis remoueatur a beneficio.

5 Non obseruās fidem an efficiatur infamis ⁊ priuetur beneficio.

6 Periurus nō dicitur qui ob necessitatē non adimplet iuramentum:vide in primo notabili.

Querelam. Periurus est,et ab ecclesia remouendus qui nō necessitate sed volūtate venit contra licitū iuramentū.h.d. Prima pars ponit impetrātis querelam.secūda dat iudices.ibi:quoniā. ¶ Casus literalis. Gulielmus clericus pmisit iuramēto interposito. R. clerico linconiēsi se soluturuꝫ annuatim ipsi. R. duos bisantios nomine ecclesie de statera:sꝫ per biēnium a solutione pensionis cessauit ppter qꝺ dictus. R.cōquest⁹ fuit dn̄o pape.super hoc pa. scribit iudicibus dicēs quod nō mereneẜ eccl'ias regere qui sunt crimine periurij irretiti:vnde mādat quatenus si cōstiterit dictū Gulielmū clericum cōtra iuramentū suum cessasse in solutione pēsionis nō necessitate sꝫ volūtate ab ipsa eccl'ia ipsum remoueāt ⁊ eā prefato. R.restituāt. Ber.

c ¶ No.j.ꝙ non adimplēs[c] iuramentū ex necessitate non incidit in periurium.deus enim respicit animū.xxij.q.v.si qd inuenisti.vide de hoc quod diceẜ.j.e.breui. ¶ † No.ij.ꝙ periurium est remotione beneficij dignum.⁊ colligiẜ intelligēdo qꝺ iste clericus habebat hanc ecclesiā in titulū:sed si habebat ad pensionē respectu fructuū ⁊ erat vicarius tpalis tūc istud nō colligiẜ.sed primū dictū est verū:imo plus dico ꝙ propter periurium potest quis deponi ab ordine ⁊ beneficio:vt probaẜ in.c.cū nō ab hoīe. de iud.facit.c.si eṗs.l.di.⁊ in detestationeꝫ huius criminis vide bo.tex.in.c.fi. xxij.q.j.⁊ ibi glo.tractat cui sit maior penitentia imponēda homicide adultero vel periuro:ibi videas. ¶ Oppo.videtur enim ꝙ iste clericus nō fuit obligatus ex illo iuramento eo quod sine autoritate episcopi non potuit ecclesiam cōstituere censualem:vt in.c.prohibemus.⁊.c.preterea.⁊.c. significauit.de censi.nec ligat iuramentū contra ius publicū prestitum.de foro cōpe.c.si diligenti.ℏo.c.istud potest itelligi dupliciter vt sentit gl. fi.⁊ doct.primo ꝙ ecclesia ista erat annexa p̄bēde illius canonici ad sustētationem illius iuxta ea que habētur in.c.extirpande.§.qui vero.et.c.exposuisti.de prebē.secundo potest intelligi quod iste clericus erat vicarius temporalis ⁊ cōductor fructuū illius ecclesie ⁊ prestitit iuramentū de soluēdo vt ptꝫ in litera.⁊ quilibet intellectus est bonus:primus tū melior:cū litera dicat qꝺ debeat soluere nomine ecclesie. ¶ † Oppo.videtur eniꝫ quod sola cessatio biennij sufficiebat ad priuandum istum clericum sine delicto periurij.vt in.c. potuit.⁊.c.ppter.j.de loca. Solu.glos.prima fatetur contrarium.tu dic hoc procedere ẜm illum intellectum habenteꝫ quod iste erat rector vel vicarius temporalis:sed intelligēdo quod erat rector vel vicarius perpetuus sola cessatio solutionis census seu pensionis nō sufficit ad priuationem.ad hoc cap.cōstitutus.⁊ quod notatur ibi. de religio.domi.ideo forte pōderatur hic periurium:⁊ hūc intellectum puto veriorem.nam ẜm primū nō oportebat adire papam cum ipso iure cecidisset a locatiōe vt in dictis iuribus. Jtē iste potuisset istū remouere a vicaria tēporali ad libitum:vt in.c.ad hec.de offi.vica.⁊ sic frustra respectu remotionis ab ecclesia ẜm primū intellectuꝫ ponderaẜ periuriū. ¶ Glo.ij.querit quare periuri non merētur ecclesias regere.respondet quia sunt infames ⁊ infamib⁹ porte dignitatis ⁊c. Ex hac gl.⁊ ex gl.c.puenit.j.de fideius.quidā tenuerunt ꝙ periuri indistincte sunt infames ẜm canones.sed certe hoc nō dicit gl.imo relata ad text. non posset melius dicere.cum enim iste cleric⁹ venerit cōtra promissioneꝫ iuratam fuit statim infamis nō solum infamia canonica sed etiam ciuili.nec respectu iuris canonici tantum sed etiaꝫ de iure ciuili:vt in.l.si quis maior.C.de trāsac.ẜꝫ cōem intellectum qui ibi traditur.de quo dixi satis plene in cap.testimoniū.s̄.de testi.dic vt ibi. 3 ¶ † Sed ego quero vltra glos.nunquid infamia priuet quē ipso facto titulo sui beneficij ⁊ alijs dignitatibus seu honorib⁹. Ego semper de hoc dubitaui.d.Cardi.videtur tacite hic sentire ꝙ non. d dicit enim hoc casu quod periurium[d] non priuat ipso facto quem beneficio suo licet collatio facta periurio nō teneat:vt not. Frid.cōsi.xlviij.adducit ipse no.per Jnno.in.c.cum nostris.de conces. prebē.sed certe Jnnoc.ibi nihil specifice dicit de piurio sed aperte hoc sentit iudicio meo in.c.iter dilectos.de exces.prelatorum.post prin.vbi dicit ꝙ petēti beneficium suum nō potest opponi exceptio periurij vel adulterij vel alterius criminis qꝺ nō inducit priuationem ipso facto.nō tamen loquitur de quolibet periurio.nā posset intelligi de periurio quod nō infamat infamia ciuili:vt si venit cōtra iuramentū assertorium iuxta ea que no. Archi.in.c.autoritatē.xv.q.vj.⁊ dixi.i.d.c.testimoniū.tū quicqd sentiat nihil adducit ad hoc probandū. Sed in contrariū ego adduco tex.no. in.l.ij.§.miles.ff.de his qui no:infam.vbi aperte

tē.vbi ēt p Alex.
ff.de v̄bo.obli.et
i.l. stipl'atio ista.
i.§.alteri.p Alex.
post Ro.⁊ adde
ꝙ valet etiā pmis
sio facti alieni q̄n
simul pmitteẜ fa
ctū ppriū:videlꝫ
q̄n qs pmittit se
facturū ⁊ curatu
rū qꝺ ali⁹ faciet.
vt p Bar.in.l.qui
aūt.in.§. si qs.in
fi.ff.de ꝯsti.pecu.
⁊ vide Bal.in ru.
C.ꝺ ꝯsti.pecu.in
vlt.col.⁊ adde ēt
ꝙ in spōsalibus ⁊
mr̄imonijs pmis
sio facti aliēi sim-
pliciter facta sem
per in dubio p̄su
mitur esse cū clau
sula se facturuꝫ ⁊
curaturū. ita no.
voluit Bal.i.l.fi.
in peū.colū.C.de
spō.et in.l.fi.in.j.
col.⁊.C.ꝺ nō nu.
pecu.⁊ idē dicas
si pmittat factuꝫ
alienū in quibuscūqꝫ spūalib⁹ q̄
semp intelligiẜ cū
clausula se facturuꝫ ⁊ curaturū ⁊
valet pmissio ēt
sine pena ⁊ iuramēto ẜꝫ.d. Ant.
⁊ Abb.in.c.lr̄is.
el.ij.i.j.no.ꝺ spō.
⁊ ibi dicit.d.Ab.
ꝙ pmittēs dare
filiā titij in vxorē
alteri intelligiẜ p
mitteẜ ꝙ curabit
iuxta posse ⁊ valet pmissio.qꝺ ēt
voluit Sali.in.l.
fi.C.de nō nu.pe.
Sebasti.Sapia.
¶ Adimplens.
Qꝺ necessitas excuset:mlta adducit Fe.hic ⁊ Jas.
i.l.pncipalib⁹.ff.
si cer.pe.⁊ Fel.in
c.cū in eccl'ie.j.de
simo. And.sic.in
extraua.s̄.de fer.
Sebasti. Sapia.
¶ Uide Ge.in.c.
studeat.l.di.col.
ij.⁊ i.c.quo iure.
co.pe.viij.di. Jo.
de ana.in.c.inqsitiōis.in p̄nc.j.de
accu. Abb.in.c.si
ꝯstiterit.co.ij.eo.
titulo.

videt innuere q̄ infamia priuat ipso facto quez militia. & gl. sing. dicit ibi quod pari rōne priuat quē militia celesti & alijs dignitatibꝰ & honoribꝰ. idem videtur gl. velle in. l. frustra. C. de re milita. lib. xij. ad idem. l. infamia. de decu. lib. x. vbi dicit litera quod infamia quesitum adimit honorē: et sic loquitur per verba presentis tpis. ex quo videtur q̄ ipso iure priuat honoribus quesitis iuxta theoricā glo. in regula in penis. de regu. iur. lib. vj. & eorum que dixi in. c. si diligēti. de foro cōpe. & satis hoc puto procedere in dignitatibus & honoribꝰ circa titulos beneficiales. sed in illis dubito: quia nō reperio text. hoc dicentem imo video q̄ quātūcunq̧ quis sit criminosus non perdit ipso facto beneficiū acquisitum per prius etiam si esset homicida[a] vt ꝓbatur in. c. clericis. ne cle. vel mo. & in. c. ex literis. de exces. prelato. & tamen homicida est detestabilior canonibus. est eñ irregularis adeo vt dubitetur an papa possit cuz eo dispēsare. vt no. in. c. sicut dignum. de homi. saltem negari nō potest quin difficillime dispensaretur. per. c. minor. l. dist. vbi tex. not. facit vt dispensari nō possit. licet quidam illum referant ad difficultatem dispensandi. facit pro dicto principali quod no. Inno. in. c. cum nostris. preallcg. & iste tex. in ver. remouentes. licet possit responderi q̄ debeat referri ad remotionē facti tamen satis est quod nō dicitur quod ipso iure. vnde non debemus imponere hāc penā specialem ex quo de iure canonico expresse nō cauetur. vt in simili dicit glo. in. c. fi. de iure patro. fateor tamē q̄ collatio facta infami est ipso iure nulla. vt in regula infamibus. de reg. iur. lib. vj. et in. l. ij. C. de digni. lib. xij. facit q̄ no. in. c. inter dilectos. ꝑ alle. & vide q̄ ibi no. & ad primū dictū facit glo. iij. hic in fi. que dicit quod merito iste debuit priuari cū esset infamis. & sic no. ver. priuari. ¶ Opp. vlterius & videtur quod iste priuari nō debuit ratione periurij quia hic ciuiliter agebatur de pensione: & sic etiā probato crimine priuari non debuit. vt in. c. ij. de ordi. cogni. & c. super his. de accusatio. & q̄ agebatur hic ciuiliter probāt Lancre. & Vinceñ. per ver. querelā:[b] positū in prin. c. & no. bñ hoc. ver. quia istud verbū querela: ex proprio significato conuenit cause ciuiliter & criminaliter intētate. & vide de hoc verbo quod no. glo. j. in. c. querelā. s. de procu. & in. l. iij. C. q̄ñ & q̄ñ iudex. Sol. glos. fi. ponit duos intellectus: vt. s. dixi. Primꝰ q̄ iste erat vicarius tēporalis & conductor fructuum. & ſm hūc intellectū cessat cōtrarium quia nō principaliter ratione periurij sed ob defectum pēsionis non solute intra bienniuz iste fuit remotus.

4 ¶ † Scōs intellectus q̄ habeat beneficium in titulū. & tūc ad cōtraria respondet q̄ per modum denūtiationis fuit hec querela prolata: & ad hoc agebat vt ecclesia priuaret. & q̄q̄ doc. cōmuniter trāseant cum hoc intellectu mihi tamē non satis facit: quia denūtiationis via nō admittitur monitione trina nō precedēte: vt in. c. nouit. de iudi. melius in. c. cum dilectus. de accu. Itē denuntiatio tendit principaliter in finem boni publici vt anima fratris corrigat: vt in. d. c. super his. & no. in. d. c. nouit. hic autem iste canonicus fundat se super iure priuato: vt patet in princ. & vers. querelam. & ex fine vbi mandat papa huic canonico ecclesiā restitui. quapropter dico q̄ iste canonicus agebat cōtra istum clericū cum deferendo de crimine periurij ciuiliter non vt deponeret ab ordine sed vt ab administratione ecclesie tanq̄ indignus remoueretur. q̄ fieri potest vt est bo. tex. in c. per tuas. j. in fi. de simo. & hoc pro suo interesse tum quia nō soluebat pensionem sibi vt iuramēta firmauerat: tum quia cum ecclesia esset sua vel sibi subiecta intererat sua ne ipse periurus & infamis illam detineret & super hoc impetrauit iudices delegatos a papa. & ob hoc in fine papa mandat huic canonico ecclesiam restitui si constiterit ita esse vt narrabat. vide pro hoc gl. in. c. ex parte. de testi. in glos. j. in fi. & ibi per docto. Ex his tene vnum mēti ſm hunc intellectum q̄ is cui ecclesia est subiecta vel aliter interest potest agere contra rectorem ciuiliter de crimine vt remoueatur a beneficio. & vide quod dixi super rubri. de iudi.

5 ¶ † Ultimo glo. expeditis quero: supra vidimꝰ q̄ ratione periurij potest quis priuari beneficio suo: nūc quero nūquid idem sit ratione fidei violate[c]. Archi. in. c. iuramēti. xxij. q. v. refert Bart. Ioā. & Host. tenere quod sic. in. c. querelam. j. ne prela. vi. su. sed ipse finaliter tenet contrarium dicens q̄ licet omnia ista possint dici iuramēta: tamen quia grauius peccat veniēs contra iuramētum quā fidei interpositionem nō debet iste secūdus ita stricte puniri sicut primus. ar. c. non afferamus. xxiiij. q. j. Ex quo infert quod non debet priuari beneficio sicut periurus. & idem videtur velle idem Arch. in. c. j. de sepul. lib. vj. facit q̄ in simili no. glos. in. c. penul. j. eo. & hanc opinionem videt sentire & sequi do. Ant. sz tu aduerte latiꝰ: nā Gas. de cal. in. c. ij. de spō. p̄mo recitat Rotam tenere illā opinio. Archid. postmodum videtur ab illa declinare dicens q̄ omnia ista sunt iuramenta vt primo dixit Arch. do. Card. in. d. c. ij. & in. c. ad aures. q̄ met. cā. sequitur p̄mā opi. quia ex quo hec pena priuatiōis nō reperit instincta cōtra violatorē fidei non debet ad eū extendi[d] et videtur ibi velle dare regulā in cognoscēdo iuramentū a fidei interpositione dicēs nunq̄ esse iuramentū nisi exprimat verbū iuro. Inn. vero circa hoc vltimū aliter dixit in. c. ad aures. dixit eñ iuramentum esse q̄ñ fit sup libro vel reliquijs vel alia re sacra. & p hoc vltimū videt intellexisse de libro euāgeliorū seu missali: quia alij libri non bñdicuntur. fidei autem interpositionem dicit esse q̄ñ promissio est facta per deū vel fidem suā que verba ex toto mihi nō placēt: nec aliquo iure probantur. Primo enim dictum Innocen. non ꝓcedit dum tacite sensit iuramentum non esse si non ꝑstat sup aliqua re sacra. hoc enim expresse est cōtra. c. & si christus. j. eo. ti. & plene dixi. s. codē. sup rubrica. imo quod plus est iuramentum dicitur licet prestetur per creaturam licet sic iurari non debeat, vt in. d. c. & si christus. & xxij. q. j. mouet.

a ¶ Homicida. Sz mihi vr̄ q̄ sit ipso iure ꝑuatꝰ. ad hoc alleg. tex. istuz dū dicit remouētes denotat ꝑuationē esse factā a iure: sz īportat executionē inferri ab hoīe. allego. c. ex tue. de cle. nō resi. ī simili. & adduco in simili. c. fi. de postu. & q̄ ibi no. d. Ant. & tex. in. c. ex lr̄is. de exces. p̄la. in v. admonētes. vbi vbū admonētes īportat ꝑuatū esse a iure: & pōdera q2 in. c. seq. dr̄ cōtrariuz in vbo ex cludat: dic q̄ ibi fuit temerarium iuramētū. Et pōdera q2 in. c. cum nō ab hoīe. de iudi. nō īponit ipso iure pena depositionis periuro. g̃ multominus hic. Rñ. q̄ ibi agit d maiori pena: h d minori. Itez hic agitur de fauore ecclesie vt non regat p piuriū. pōdera q2 gl. h sentit q̄ requiritur sniā. And. barb.

b ¶ Ver. querelā. No. d vbo q̄relā: dixi in. c. querelā. de elec. & sic pondera q2 in modo opponendi glos. sentit q̄ verbū q̄rela īportat cām ciuilez. sed in mō soluēdi infert q̄ importat causaz criminalem. & dicit do. Car. q̄ est sing. in quātū importet cām criminalē. sed ego alle. aliā. i. c. maximianus. lxxxj. di. Et videtur dicendū hoc modo videlz verbū equiuocū positū in libello attenditur penes cōclusionē: vt colligit ex his q̄ remisi ad Lud. ro. i. l. viro. ff. so. ma. q2 libellus attendit penes cōclusionem: vt in. c. ex parte. de rescrip. ī casu nostro. ita ēt papa h cōdēnauit priuando ab ecclia vr̄ q̄ istud fuit petitū. arg. c. lz heli. de simo. q̃ casu vbi petit naturalis pena delicti īponi vr̄ agi d crimine ciuiliter. casus est sin. in. c. per tuas. d simo. naturalis pena periurij est deponere: vt in. c. cū nō ab hoīe. de iud. sed hic fuit expulsus ab ecclesia. ergo nō fuit īposita naturalis pena delicti. & sic videtur intētasse causam criminalem ciuiliter. And. Barb. Ant. Frā. ¶ Circa h q̄ h dr̄ de q̄rela: dicas q̄ q̄rela simplr̄ nō ē actio. ita Bar. in. l. nā postea. in. c. si minor. ff. de iureiu. in. ij. col. imo dr̄ eē remediū subsidiariū: vt ibi. & no. Bart. in. l. maximū vitiū. i. ij. no. C. de li. ꝑteri. & alibi dr̄ q̄ est accusatio ſm Bal. i. l. certū. in vlt. col. in p̄n. C. vñ cog. Bar. tñ in. l. posth. i. §. si qs. ff. de inof. test. dicit q̄ nec ē actio nec exceptio nec accusatio sed officiū iudicis vt ibi p gl. in ver. successionē. & de mō formādi libellū vbi q̄rela intētat. vide Spec. in ti. de li. cōte. in. §. nūc vidē. in v. sz nūqd in q̄rela. & in ti. de te. in. §. j. in v. in q̄rela. & in ver. sz quare. & vide Bal. in. l. nā & his. in. §. huiꝰ. in p̄n. ff. de inoffi. test. et in. l. q repudiātis. in. §. j. circa p̄n. e. ti. de inof. test. q̄nq̧ tñ capit p in integrū restōne q̄nq̧ pro appellatione & nullitate. & ideo q̄ importet cognoscit ex medio concludēdi ſm Bar. in. l. iij. in. j. col. C. q̄ñ & q̄ñ iud. Sebasti. Sapia.

c ¶ Fidei violate. Vide Rotā decisio. cliij. inci. item no. & decisi. ccccxxxv. incip. vtrū violator fidei. Alexā. in. l. si qs maior. & ibi Moder. i repeti. i. x. not. C. de trāsa. & Alex. i. l. iij. §. iurari. ff. diu reiu. & Corse. i repe. rub. huius ti. in. vij. questio.

d ¶ Extēdi. Et p hac opi. facere videtur illud dictū Io. fab. in. §. itez si qs postulante. isti. de ac. vbi q̄rit nūqd quēadmodū ex iuramento orit actio & exceptio aliq̄ñ actio ī factuz: aliquādo actio ex cōtractu. si iuramētū ē formit ꝑstitū. l. actori. C. de re. cre. cū si. nūqd eodem mō ex simplici ꝓmissio ne p fidē oriatur actio et exceptio sicut si esset iuratū. determinat tā dēq̄ nō: q2 ſm eū iura multū pōderāt iuramentū. g̃ nō sufficit sola ꝓmissio p fidem. sz huic fundamēto rñdeo q̄ non est veruz q̄ iura ita pōderēt iuramētū & actualē ꝑstationem iuramēti sicut dicit Io. fa. ptz. nā si iuramētū sit remissum. & sic non sit ꝑstituz q̄uis actualr̄ iuramentū nō sit secutuz: ita tñ orit actio: exceptio datur sicut si actualiter fuisset iuratū. nā postea. §. j. & l. remittit. ff. de iureiur. ergo nō est vex q̄ ad hoc vt oriat actio et exceptio quod. l. ponderet ipm iuramētū nec est verū fundamentū d. Card. dū dicit q̄ ex quo hec pena priuatiōis nō reperit inflicta cō violatorem fidei non debet ad eum extendi: q2 dico q̄ imo est extēdenda quia vbicūq̧ tractatur de dispositione iuramenti illa dispositio censetur fauorabilis & consequenter extēdenda ſm. d. Ant. in. c. fi. in. j. fallē. de cōsue. Pe. de anch. & Imo. in. c. q̄uis. de pac. in. vj. no. expsse Gemi. i. c. j. de tēpo. ordi. p illum tex. & do. Alex. in. l. qui iurasse. in prin. ff. de iureiurā. item facit q2 quotiescunq̧ agit de delicto puniēdo illa nō est materia odiosa sed dz extēdi sicut materia mere fauorabilis. istā regulā tradit Bar. in. l. quēadmodū. circa mediū p vnā gl. ibi. C. de agri. & censi. lib. xj. idē expresse dicit Pau. de cast. in. l. bona fides. per illum text. ff. deposi. ergo sicut ratione periurij potest quis priuari beneficio: idem erit ratione fidei violate: quia cum ista materia sit mere fauorabilis vt delicta puniātur & non odiosa debet extendi.

Theorica vero domi. Cardina. est aperte cõtra cap. ego. N. in fi. s. eo. vbi non exprimitur verbum iuro: ⁊ tamen est iuramentũ. ad idẽ cap. ⁊ si Christus. vbi ponuntur multe forme iurandi absq̃ verbo iuro. ⁊ vide bonam glos. xxij. q. j. in summa. et per hoc etiam dico dicta illorum qui volũt indistincte facere differentiam inter iuramentum ⁊ fidei prestationem nõ procedere. nam sic dicendo: sic deus me adiuuet est iuramentum: vt dicto capitu. ego. N. vel testis est mihi deus ⁊c. vt dicto. c. ⁊ si christus. multo fortius debet dici iuramẽtum si dico promitto per fidem meam vel per Deum. pro hoc facit diffinitio iuramenti quam posui. s. sup rubrica. nã hoc casu adhibetur ipse deus seu eius fides ad confirmationem simplicis assertionis. nõ enim debent esse Euangelia in maiori reuerentia quam ipse deus seu ipsius fides. imo per euangelium iuratur per respectum ad ipsum deum. quamobrẽ puto quod omnis fidei prestatio est iuramentum: sed non econtra. vnde fidei prestatio proprie est quãdo quis interponit fidem suam vt quia dicit promitto per fidem meam vel per Deum. Iuramentum vero generaliter est quãdo simplici assertiõi interponitur vinculum religionis. ⁊ sic possunt intelligi multa iura que ponũt ista vt diuersa: vt in capit. peruenit. de fideiusso. ⁊ cap. querelam. ne p̃la. vi. su. ⁊ c. ij. de spons. Et per hoc infero ad dubium principale nũquid violator fidei veniat priuandus beneficio: ⁊ puto quod sic: quia periurium committit vt supra probatum est: ⁊ iura volũt quod pro periurio quis priuetur: vt hic. ⁊ d. c. cum non ab homine. nec est verum fundamentum tenentium contrariam sententiã. scilicet quod minus peccat violator fidei: q2 dico posse contingere quod magis peccaret[a] quoniam periurium tanto grauius est quanto sanctius est id super quo iuratur: vt in dicto cap. mouet. et no. Innocen. in dicto cap. ⁊ si Christus. sed posset cõtingere quod iuramẽtum esset prestitum per aliquam creaturam quo casu non est dubium fidem interpositam esse magis sanctam. Item iura non ponderant quãtitatem delicti cum quandoq̃ minus quandoq̃ plus delinquatur: vt. s. dixi: sed simpliciter attẽditur periurium quod est grauissimum peccatũ maxime in clerico: videtur enim non obseruans deum contẽnere. ⁊ ideo gloss. not. dixit in cap. ij. de spon. fidei prestationem ⁊ iuramẽtum equipollere: idem voluit glo. in. c. fina. ne prela. vi. su. ⁊ in cap. constitutus. de trãsact. licet Collec. aliud ibi senserit dicens quod violator fidei nõ est infamis sicut violator iuramenti: quod puto falsum per predicta. facit. c. tua. j. eo. vbi ꝫm cõmunẽ lectu. probat̃ quod pro periurio clericus vitari nõ potest quo ad vulgi opin. licet in veritate non sit periurus: quia iuramẽtum non erat licitum imponitur pena priuationis beneficij. ergo fortius hec pena imponenda est vbi violauit fidem legitime prestitam.

☞ Rector ecclesie non põt se obligare ad soluendum censum: vel ad augedum solitum.

2 Periurus ratione certi beneficij priuatur omnibus beneficijs.

3 An pro temerario iuramẽto priuetur quis beneficio vel inhabilitetur ad promotionem: vel deponatur.

4 Qualiter peccat trãsgrediens licitum iuramentum: vel temere iurãs.

Forma iuramenti qð prestatur a clerico episcopo.

Tua nos. Si presentatus iurat presentãti de antiquo censu augẽdo ⁊ postea contrarium iurat instituẽti: valet secundum ⁊ non primum. tamẽ ab ecclesia remouet̃. Communis diuisio: secunda ibi: tue igitur.

¶ Casus literalis. Monachi seu viri religiosi habent aliquãdo presentationem in ecclesijs a quibus certam percipiunt pensionem: cum ipsi eligunt clericos ad easdem ecclesias constringunt eos iuramento ad maiorem pensionẽ. cum vero episcopi eos instituunt iurant quod pensionem annuam non augebũt: queritur hic quod iuramentum sit seruãdum: Respondet papa quod cum posterius iuramentum rõne et autoritate lateranẽ. concilij iuuatur: ideo primo preiudicat quod de cupiditate processit. verũtamẽ iustum est vt clerici illi pro periurio quod vitare nõ possunt ab ecclesijs perpetuo remoueantur. ¶ 1 † Not. primo rectorem ecclesie nõ posse se obligare ad soluendum censuꝫ. vel ad augendum solitum de redditibus ecclesie etiam in vita sua quod videtur clarius probari. j. de censi. preterea. in fi. nam hoc posset esse ecclesie dãnosum in futurum. argu. c. peruenit. de arbi. ⁊ not. quod etiaꝫ patrono spõte soluere nomine census non potest. ¶ 2 † No. scdo casum no. quod constituẽs se inter iuramẽta contraria tanquã periurus est perpetuo ab omni officio remouẽdus. Et no. bene ex hoc ⁊ ex fine litere quod ratione periurij etiam commissi respectu certi beneficij priuatur quis nõ solum ipso beneficio: sed etiam omnibus alijs ⁊ inhabilitatur perpetuo ad beneficium suscipiẽdum. Et nota bene hoc procedere etiam si sit tale periurium quod infamiam nõ irroget. nam periurium de quo hic non irrogabat infamiam: quia nõ est proprie periurium vt dicam statim cum glos. et pro hoc facit. c. cum nõ ab homine. de iudicijs. vbi simpliciter pro periurio statuitur pena depositionis. ¶ Oppo. ⁊ videtur quod iste clericus nõ commiserit periurium cum proprie periurium sit trãsgressio liciti iuramẽti. vbi autem quis transgreditur iuramentum illicitum non incidit in periurium: imo meret̃ transgrediendo licet peccauerit in iurando vt probatur. xxij. q. iiij. per totum. ⁊ in. c. quãto. j. eodem. quod autem primum iuramẽtuꝫ fuerit illicitum patet ex not. in prima gloss. ⁊ scda. Sol. a glo. ij. metu contrarij exponit versi. pro periurio id est pro temerario iuramẽto. ⁊ not. illam expositionem. ¶ 3 † Sed tũc fortiter oppo. vltra alios. pro temerario iuramento non debet quis priuari beneficio. imo quod plus est nõ inhabilitatur ad promotionem. vt in. c. sicut. j. eo. not. glo. in. c. florẽtinum. lxxxv. distin. ⁊ xxij. q. iiij. diffinitio. et specifice videtur probari quo ad casum nostrum in. c. significauit. ⁊ c. grauius. j. de censi. in quibus clericus prestãs tenere tale iuramẽtum de soluẽdo censuꝫ presentatori fuit absolutus a tali iuramento imposita penitẽtia pro temeritate iurandi. Sol. quidam senserunt quod ratione simonie iste clericus priuatur. arg. c. cum clerici. s. de pac. quod nihil est cũ litera hic se fundet super periurio. Alij dixerũt quod primum iuramentum poterat esse licitum respectu clerici iurãtis. valuisset enim superioris postmodum interueniente consensu: ideo non debuit propria autoritate cõtrauenire iurando contrarium. hoc nõ placet. tum quia non valuit tale iuramentum etiam quo ad se per. d. cap. significauit. ⁊ c. grauis. cũ simili. tũ quia non iurauit contrarium sponte: sed ex precepto superioris: vt patet in ter. Ideo ego soluo aliter ⁊ sic. Quãdoq̃ quis promittit vel iurat soluere vel augere sensum vt presentetur ad ecclesiã ita quod promittit temporale pro spirituali consequendo: ⁊ tunc ratione simonie priuatur beneficio:[b] ita loquitur cap. cum clerici. de pac. Quandoq̃ non promisit seu iurauit soluere ex pacto: sed simpliciter ita quod cessat simonia: ⁊ tũc aut prestitit solum vnum iuramentum: et non debet priuari licet cõtraueniat quia non peccat in contraueniẽdo: sed prius peccauit temere iurando. Aut postea iurauit cõtrarium.[c] ⁊ sic scienter constituit se inter duo iuramẽta cõtraria. ⁊ habet locum pena huius. c. vt iste priuetur tanquã periurus licet in veritate nõ sit periurus: ⁊ hoc ideo q2 quo ad se ⁊ quo ad vulgi opi. nõ potest euadere periuriũ. ⁊ hoc sentit hic Innoc. qui dixit qð iste erat perplexus inter duo iuramẽta contraria. vt si vnum seruabat alterũ seruare nõ poterat. sentit etiã Jo. an. dũ exponit tex. qð iste nõ poterat vitare periurium ꝫm fatuam opi. quorũdã vel propter suam erroneã cõscientiam. Et ex his habes casum sing. in quo quis priuatur beneficijs ppt̃ iuramẽtũ temerariũ: ⁊ puto qð tale periuriũ nõ sit sufficiẽs ad depositionẽ ab ordine iuxta no. in d. c. cum nõ ab hoĩe. cũ debeat intelligi de stricto periurio. ⁊ habes nũc vltra alios detectũ verum intellectũ. c. huius. ¶ 4 † Scdo pricipaliter gl. tãgit incidẽter ⁊ inuolute qualiter peccet trãsgrediẽs licitum iuramẽtum vel temere iurans ⁊ capiẽdo mentẽ facit tres casus. Primus casus cuꝫ qs iurat licituꝫ ⁊ sciẽter trãsgredit̃ ⁊ talis peccat mortaliter: vt. s. eo. querelã. ⁊ vide bo. tex. in. c. ille q. xxij. q. v. Scðs cũ quis iurat falsum credẽs illud fore verũ: et iste nullum peccatũ incurrit. vt in. c. homines. xxij. q. ij. Jo. an. post Tancre. dicit hoc verum si adhibuit omnẽ diligẽtiã: al's est veniale: vel si fuit in culpa mortale. Tertius casus qñ quis iurauit illicituꝫ quo casu aut iurauit ex deliberatione ⁊ proposito ⁊ peccauit mortaliter ĩ iurãdo. infra eo. sicut. Aut iocosa leuitate vel ĩcaute ⁊ est veniale. xxv. di. §. al's ea demũ. Vel põt intelligi gl. vt ponat in hoc vltimo duos casus. primus quando sciẽter iurauit illicitum ⁊ peccat mortaliter. secũdus quãdo iurauit indiscrete: vt quia in vanũ assumpsit iuramentum iocose vel leuitate quadam: ⁊ hoc casu peccat venialiter. ⁊ facit pro hoc. §. alias ea demuꝫ. in fi. ⁊ ibi gl. Sed aduerte latius post beatum Tho. ⁊ Archi. in. c. habemus. xxij. q. j. Aut enĩ quis trãsgreditur iuramentum licitum scienter ⁊ peccat mortaliter etiã si iocose vel indeliberate iurauerit: q2 periurium respicit dei cõtemptum qui quidem cõtemptus vitiat̃ lꝫ iocose quis iuret: q2 non debet nomen dei iocose assumere cum sit vnum de decẽ p̃ceptis diuinis. Non assumes nomẽ dei in vanũ ⁊c. Quandoq̃

a ¶ Magis peccaret. Tu põdera: q2 est tex. quẽ nemo aĩaduertit in c. ex rescripto. s. eo. ibi fideꝫ p̃stiterũt. ⁊ postea dicit̃ adĩpleãt sicut iurauerũt: ecce nũc q̃lr̃ fidei p̃statio est iuramentum. And. Barb. Anto. Francis.

¶ Fides ẽ seruãda eodẽ mõ sicut iuramẽtũ al's cõmittit̃ piuriũ ⁊ incurrit̃ ĩfamia ꝫm Spec. in ti. de arbi. in. §. q̃lr̃. v̓si. ſꝫ idẽ est. ⁊ ĩ v̓. seq̃t. in v̓s. ſꝫ pone. ⁊ vide Jo. an. ĩ. c. j. de sepul. li. vj. ĩ noue ⁊ vide gl. ĩ. c. peruenit. d̓ fideiu. ⁊ habet̃ p Jo. an. ĩ. c. cũ tpe. d̓ arbi. ⁊ vide alex. i. l. v. ĩ. §. dato. ĩ fi. ff. de iureiu. vbi dicit idẽ eẽ ẽt si p̃missio est fctã sub piclo aĩe q2 obligat sicut iuramẽtũ. rũpẽs tñ iuramẽtũ magis punit̃ q̃ simplicẽ fidem. vide do. Ant. in. c. q̃relã. vbi ẽt per do. Ab. ne p̃la. vi. su. ⁊ ĩ. c. ad aures. qð me. cau. et vide Archi. in. c. iuramenti. xxij. q. v.

b ¶ Priuat̃ beneficio. Tu pondera tex. cũ dixit ex cupiditate p̃cessit ⁊ postea dicit p piurio qð vitare ñ põt: vñ v̓ qð fuit verũ iuramentũ simoniacuꝫ et sic nõ solum fuit temerariũ ſꝫ etiam simoniacuꝫ et sic fuit iuramẽtũ temerarium q̃lificatũ. And. Barb.

☙ Sebasti. Sapia.

c ¶ Iurauit cõtrariũ. Nunquid aũt qñ qs primo iurauit vnũ: postea iurat cõtrariũ primũ iuramẽtũ debeat seruari traditur per scribẽtes. ĩ. l. duobus. §. idẽ pomponius. ff. de iureiurã. et p Feli. in c. cũ. M. ferrariẽsis. col. xxvij. ver. et p hac fallẽtia. s. de cõstitutiõi.

a ✠Sebasti. Sapi. ¶ In dignitate. vide Card. in cle. ij. in. v. q̄stio. de vita ⁊ honesta. clerico

b ✠Sebasti. Sapi. ¶ Contēptus. Q̄uo autem cognoscat̃ contēptus declarat Fel. hic ⁊ latius in. c. ij. col. fi. ver. vlti. circa predicta. s̄. de maio. et obedi. ⁊ in. c. j. col. vj. ver. alius casus est. s̄. de constitu.

c ¶ Quam laicus. Pondera q̄ religiosus ē dignior laico vł clerico iuxta not. ꝑ glos. in ca. a subdiacono. xciij. dis. ⁊ maiorē gratiā habuit a deo. q̄ vocatꝰ ad ꝑfectionē. ergo cadēs magis peccat ꝑ istū text. fateor tñ q̄d faciliꝰ resurgit nō sequitur: ergo facilius peccat. seu leuius vñ pone q̄d incōtinenti moriatur credendum est tñ q̄d deus non patiet̃ illum mori ī pctō. et pondera q̄ ep̄o male loq̄tur q̄ dicit cōtra hunc tex. q̄ dicit q̄d grauiꝰ punietur. ⁊ pōdera: q̄ Jo. an. loquit̃ ex eo q̄ ep̄s d̄r religosissimus. l. nulli. l. cū clericis. C. de episco. ⁊ cle. d̄r sanctissimus vt ī aut̃. de san. epi. ⁊ tñ grauius punitur. ergo. Andr. Barba.

d ¶ Vide bo. text. in. l. aut facta. ff. de pe. vide Sali. in. l. seruos. C. ad legē iul. de vi pu. bli. vbi arguit ꝯtra cōē doctrinā Andr. Barba.

✠Sebasti. Sapia.

e ¶ An publice. vide Abb. in ca. sane. j. de celebra. missarū. d. Jas. ī §. seq̄ues. ver. ex maleficijs. co. iij. isti. de act. Jas. in l. si q̄s id q̄d. ī. iij. no. ff. d̄ iuris. om. iud. And. sicu. in cōsi. xlvij. incipiē. scribit̃ preclare. col. xxv. in. j. vol.

f ¶ In. l. iij. et ibi ꝑ Bal. ⁊ alios ⁊ vid̄ gl. ⁊ ibi Bal. C. de iter. ma. qui volunt q̄d nunq̄ excusatur mulier vel rusticus facientes actum clam. et quando dicat̃ aliquid clam vel occulte factū vide Bal. in. l. ij. de his qui ex pu. ra. li. x. et in. l. j. in fi. de predi. cu. eo. li. et quod magis puniatur vide Bar. in l. j. C. generaliter. ff. vi bo. rap.

Anto. Franc. ¶ Licet rusticus ⁊ mulier eq̄parentur in multis ⁊ excusent̃ quo ad iuris ignorantiam. l. ij. in fi. ff. de iure fisci. l. j. in fi. ff. de edē. habet̃ ꝑ do. Ant. ⁊ Jmo. in. c. ij. de cōsti. tamen nūq̄ excusant̃ in facto clandestino: quia semꝑ p̄sumit̃ cōtra eos. ꝑ quo vide Ale. plene. in. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. ⁊ q̄ñ quid dicat̃ fieri clā. vide Bart. in. l. fi. ff. de ritu nup. ⁊ in. l. ij. ver̃. ⁊ sic nota. C. de his q̄ ex pub. rō. li. x. ⁊ vide eūdem Bart. in. l. ꝓhibere. ff. q̄d vi aut clā. ⁊ in. l. clā possidere. ff. de acq.

quis indeliberate iurat falsum: tamen scit se falsuz iurare nihilominꝰ peccat̃ et mortalit̃ ꝓpter diuinum cōtemptuz. Quādoq̄ʒ quis iocosa leuitate aliquid iurat q̄d postea ex aliqua necessitate adimplere nō pōt: ⁊ peccat venialiter. et hoc vltimo casu intelligo tex. cum gl. in. d. §. alias ea demū. ⁊ vid̄ materiā tex. no. ī. c. p̄mū est. xxij. q. ij. vbi ponunt̃ ⁊ distinguūtur octo genera mēdaciorum. ¶ †Extra gl. quero quia iste clericus iurauit episcopo quod solitam ⁊ antiquam pēsionē nō augebit: quale iuramētum prestat generaliter clericus episcopo intellige de beneficiato q̄ alij regulariter non iurant. s̄. eo. nullꝰ. So. dicit Hostien. quod licet diuersa forma iurandi ꝑ rectores vel curatos s̄m diuersitatem locorū seruetur: hec tamen videtur congrua: et per iura probari iurabit enim q̄d fidelis erit ep̄o ⁊ obediens s̄. eodem. nullus. sub quo intelligas q̄d seruabit illius sententias ⁊ pro posse faciet seruari: q̄d tamen aliqui exprimunt. pro hoc. s̄. de offi. ordi. cū ab ecclesiarum. ⁊ c. ad reprimendā. sc̄d̄ʒ capitulū q̄d maudata sua sancta ⁊ honesta adimplebit. s̄. de offi. ordina. c. fi. Tertiū q̄ nihil alienabit sine ipsius licētia. xij. q. ij. abbatibus. xvij. q̄ō. iiij. in venditionibus. Quartū q̄d nomine ecclesie vltra certam summā que arbitrarie determinet̃ mutuum non contrahet. infra. de fideiu. quod q̄busdam. Quintū quod ecclesiam non relinquet nec ad aliā se transferet sine ipsius licentia. s̄. de renun. admonet. Sextum quod iura ecclesie pro posse petet, ⁊ defendet vtilia eius ꝓcurabit ⁊ nociua vitabit. quod dicit intelligendum etiā postpositis negotijs ꝓprij matrimonij: argu. vij. q. j. presentium ⁊ c. placuit. ⁊. xvj. q̄ō. j. q̄ vere. ⁊ ca. nos autem. Septimuz quod nil dedit vel dabit nec aliquod pactū fecit: nec commisit aliq̄d isti tutum per se vel per alium ipso sciente pro adipiscenda ecclesia: de pact. c. fin. de simo. nobis. et q̄d quam cito hoc vitiū ad eū peruenerit insinuabit episcopo et ad ipsius voluntatem renūtiabit. de elec. c. penulti. ¶ Octauum quod ordines suo tēpore recipiet ⁊ hoc si ordinatus non est. de eta. ⁊ quali. queris. Nonum quod in ecclesia personaliter residebit et deseruiet in ordine quem ipsius cura requirit. de cleri. nō resi. quia nō nulli. ⁊ ca. relatum. Decimum quod non soluet vltra antiquam ⁊ solitam pensionem vt hic. ⁊ cum hac forma trāseunt hic communiter doc. sed certe licet ad omnia superius contēta obligetur promotꝰ tamen iure nō probatur vt ad omnia hec clericꝰ debeat suo iuramento obligari. vnde ego allego tex. ⁊ gl. vbi ponitur directa forma huius iuramenti nec inferuntur tāta sicut hic. xxiij. dis. q̄ꝑ. vbi videas. ⁊ dic vt ibi.

1 ☞ An dignitas delinquētis aggrauet delictuz ⁊ quis magis puniat̃ maior in dignitate vel minor.
2 Magis excusatur qui deliquit cū pulchra quā cum deformi.
3 Quis magis grauatur de peccato: an peccās occulte: an publice.
4 Si professus exiuit ordinē ⁊ accepit vxorem: an inquisitor possit procedere contra ipsum.
5 Non ita ignominiosa pena ponitur nobilioribus sicut vilioribus.
6 An iuramentum de non loquendo vel de non prestando officiū charitatis sit obligatorium.

Cum quidā. Episcopi de periurio grauius q̄ alij sunt puniendi. hoc probo. Jllicitum est iuramentum de non prebendo subsidium coniuncto. hoc secundo. ⁊ sunt duo dicta per se patentia. ¶ Casus literalis. Quidam episcopi de sardinia receperunt a quibusdā creditoribus quandam pecunie quantitatem: ⁊ iurauerunt illā ad certū terminum persoluere: quod facere cōtempserūt. queritur quid sit istis episcopis faciendum pro eo quod contra iuramētū venerint: Respōdet papa quod in ipsos tanto grauius est iudicandum quāto maiori dignitate precellunt: ⁊ quia eorum exemplo alij ad similia ꝓuocantur. ¶ Jlli quidam iurauerunt nō loqui patri sorori vel fratri, nec aliquod subsidium impartiri eisdem. dicitur quod isti ab isto illicito iuramento sunt absoluendi iniuncta eis penitentia pro eo quod male iurauerunt. Ber. ¶ Not. primo duo ratione quorum maior penitentia imponitur pro delicto. Primo si delinquens est in dignitate[a]. ⁊ tāto maior imponitur quāto in maiori dignitate est positus. vide bo. tex. in papa. in. c. aliorum. ix. questio. iij. Secundo ex corruptione proximi ꝓpter malū exemplum. vt puta quia peccatum est palam commissum: ⁊ tanto grauius ex hoc est puniēdus quanto plures exemplo male vite corrupit. vnde Grego. Scire prelati debēt quod si peruersa vnquā perpetrant tot mortibus digni sunt quot ad suos subditos ꝑditiōis exempla transmittunt. vt legitur in. c. precipue. xj. q̄ō. iij. ¶ Nota ex secunda parte non valere iuramentum contra officium pietatis charitatis ⁊ propinquitatis. rationem. j. videbis. ¶ †Oppon. contra tex. in eo quod innuit dignitatem delinquentis aggrauare peccatum: videtur quod acrius sit puniendus ignobilis quam in dignitate positꝰ. vt in. l. ij. C. vt nemo pri. xxiij. q. j. qui cōtra ecclesie pacem. Sol. gl. in hoc instat ⁊ tandem videtur concludere quod aut queritur de quantitate peccati quo ad penitentiam imponendam in foro cōscientie. aut quo ad penam fori contētiosi. Primo casu non cōsyderatur immediate dignitas delinquentis sed quātitas contemptus.[b] vnde sicut quāto q̄s magis seipsum affligit tāto magis est iustꝰ. vij. q. j. §. cū vero. ita quāto magis contemnit tāto magis peccat. vnde possibile est quod in eadem specie peccati magis delinqueret rusticus quam magnus p̄latus qui minus cōtempsit. sed in dubio vbi non constat de contemptu maior presumit̃ magis cōtemnere: quia videtur magis deo ingratꝰ. ⁊ sic ratione presumptiōis magis punitur. ⁊ sic sc̄d̄m glossam dignitas nō aggrauat delictum sed magis ipsum delinquentem ratione p̄sumptionis. ⁊ sic intelligatur text. iste. idem not. glossa in. c. homo christianus. xl. distin. Secundo membro scilicet quo ad forum contentiosum dicit quod in pena pecuniaria plus punitur nobilis ⁊ in dignitate positꝰ: sed in corporali magis punitur priuatus ⁊ ignobilis. ⁊ sic reducit glo. ad concordiā ⁊ iura pro ⁊ cōtra in ea. allega. ⁊ hoc vlti. firmat Host. in. c. ea que. de statu regu. vide tu ad primum membrum q̄d no. Joan. and. post beatum Thom̄. in. c. accusatus. de here. li. vj. vbi concludit quod in eodem genere peccati minꝰ peccat religiosus quā laicus[c] nisi in tribus casibus. Primus cum peccat contra votum religionis: puto fornicando contra promissionem continentie. Secundus cum excedit per contemptum: quia videtur magis ingratus cum ex dei beneficio esset ꝓductus ad perfectionis statum. facit quod habetur in aut̃. de mona. in princip. ⁊ in. c. fi. xlvij. distin. Tertius cum peccat publice ita q̄d prebet alijs scādalum. nam tunc tenetur etiam de delicto aliorum. de voto magne. ⁊ dicto cap. p̄cipue. Extra predictos casus leuiꝰ peccat religiosus. ⁊ hoc propter merita precedentia ⁊ sequentia. iuxta illud psal. Si ceciderit iustus non collidetur: quia dominus supponit manum suam. hinc Hiero. vt habetur de peni. di. iij. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit. licet iustus cadat non tamen perdit nomen iusti ex quo per bona opera illico resurgit. Ex quo infero ad. q. glo. q̄d positus in dignitate vt episcopus leuius delinquit q̄ inferior cū dicatur religiosissimus. vt in. c. ex multa. de vo. ⁊ sic in statu perfectionis. in. c. licet. de regu. ⁊ in. c. nisi cum pridem. de renuntia. nisi peccet contra votum emissum in receptione ordinis vel ex contēptu. vel publice in scādalum aliorum rationibus prealle. ⁊ in tribus casibus prealle. vel eorum altero aggrauatur peccatū ex dignitate: ⁊ sic potest recte intelligi iste tex. ⁊. c. homo christianus. prealle. al's secus: vt in. c. septies. ⁊ in dubio presumitur magis cōtemnere. vt hic in glo. ⁊ in. d. c. homo christianus. ⁊ quod ibi no. de multis circunstantijs aggrauantibus delictum. vide bo. tex[d]. cum glo. in. c. j. de pen. distin. v. ¶ †Et per hoc potest determinari. q. glo. in. c. fi. xiiij. q. fi. ⁊ tangit gl. in. q. c. j. vtrum magis peccet cum muliere pulchra q̄ cum deformi. credo per predicta q̄d primo debeat attendi maior cōtemptus. ⁊ in dubio magis excusatur qui deliquit cum pulchra quia magis presumitur tentatus. facit de penitē. distinctio. ij. sciendū. ¶ †Jtē faciunt hec ad aliam. q. quis magis grauetur de peccatis an peccans occulte: an publice[e]. de qua vide gl. in. c. de homine. de cele. mis. ⁊ in. c. nemo. xxxij. q. iiij. ⁊ in. c. clericꝰ solꝰ. lxxxj. distin. Jac. but. subtiliꝰ distinguit in. l. iij.[f] C. de summa trini. vbi dicit quod aut

pos.ꝛ in.l.non intelli.in.§.tacite.ff.de iure fi.ꝛ vide Bar.in.l.post contractum.in.iiij.col.in prin.ff.de dona.ꝛ vide plene per Alexã.in.l.ij.§.si.post Bar.ff.vi bo.rap.

a ℂ Ad questionem.ꝛ vide Bal.in.d.l.nemo.vbi aliter loquitur ꝛ põdera:quia licet publice contrahat videtur ꝙ non erit ex eo excusatus:qꝛ ista questio videt esse quando contrahat ĩ loco vbi ignorat quod est monachus iuxta no.i.l.barbari⁹.ff.d offic.preto.ꝛ qd not.Bald.in l.qui cõtra.C.de ince.nup.quo casu nõ videtur facere ex errore:sed ex eo qꝛ credit occultum eum esse monachum:ideo satis dr̃ esse in dolo.Andre.barb.

b ℂ De hac.q.vide bar.in.l.iij.C.de summa trin.ꝛ mod.in.c.ad abolendam.de here. Zacharias.

c ℂ Pena ignominiosa nobilibus.dic hoc esse verum ex consuetudie Italica:ex gallica vero secꝰ: vt per Ja.rebuf.i.l.quemlibet.ꝛ i apost.C.de decu.lib.x.

d ℂ Casus in quibus iuramentuz nõ obligat.vide ple.numeratos p Baldum in le.si ad excludendaz.C.de iureiur.vbi inter alia dicit ꝙ iuramentum nõ obligat qñ est exclusiuuz pietatis vel si iurauit non loqui.vide etiam Bal.in.c.j.§.itez sacramēta.in ti.de pace iur.fir.et not.xxxv.dist.c.j.

e ℂ Ad cautelã.tu põdera quia ter.dicit absoluendi sunt quo casu nõ venit absolutio ad cautelaz nisi a iure exp̃mat.gl.in.c.capitulũ.de rescrip.ergo non valet solutio gl. And.barba.

f ℂ Bonum aspectũ.pro certo nõ bñ loquit.d.auc.qꝛ tert.iste dicit ꝙ est illicitũ tale iuramentũ.et est contra rationem:ergo loquitur in casu certo.And.barb.

quod aut tractamus de causa delicti,aut de effectu.si de causa que est dolus aut cõstat de dolo:ꝛ nõ facit differentiam inter clam ꝛ palam.aut dubitatur.ꝛ tũc si tractamus de his que sunt de genere ꝓhibitorum nõ est differentia qꝛ semper p̃sumitur dolus.l.j.C.de fica.ꝛ in.c.j.de presump.ꝛ qd ibi no.aut loquimur de his q̃ sunt in genere permissorũ in specie tamen sunt prohibita:vt matrimonium:ꝛ tũc aut fiunt clam:ꝛ presumit dolus aut palam ꝛ nõ presumitur dolꝰ ʒ error.l.fi.ff.de ritu nup. ℂ † Et hec faciunt ad.q.ᵃ que 4 fuit de facto.Quidã frater professus ᵇ exiuit ordinem ꝛ accepit vxorẽ.querebatur an inquisitor heretice prauitatis possẽt de h̃ cognoscere.But.dicebat per predicta ꝙ aut accepit vxorem clã et presumitur in dolo ꝛ nõ i errore:ideo inquisitor non poterat cognoscere.aut accepit palam:ꝛ nõ presumitur in dolo sed errore:ꝛ qd putet sibi licere ꝛ quod erret in fide:ꝛ sic cognitio pertinebit ad inquisitorem.qd no.Predicta ꝓcedũt cũ cõsyderatur delictum ex parte cause.si autem consyderatur ex parte effectus.ꝛ tũc peius est cõmittere delictũ palã ꝙ occulte,ad hoc.d.l.iij.C.d sum.trini.ꝛ.c.precipue.ꝛ faciunt hec ad materiã supra tactam.Quis autem magis mereatur ex eodem genere boni an religiosus,an laicꝰ.vide gl.no.in cle.si dominum.de reliq.ꝛ vene.san.vbi cõ 5 cluditur quod religiosus. ℂ † Quo ad scdm mẽbrum gl.vide in simili quod leg.ꝛ not.in.l.desertorez.ff.de re mili.ꝛ.l.capitalium.§.j.ꝛ.§.serui cẽ si.ff.de pe.vbi patet qd pro eodẽ delicto non imponit pena ita ignominiosa nobilibus ᶜ militibꝰ ꝛ alijs viris honestioribꝰ sicut vilibꝰ ꝛ ribaldis.ꝛ facit pro consuetudine hodierna vt viles tãtũ furca suspendantur.vt not.Bart.in.d.l.desertorem.ꝛ qui dicuntur ignobiles.vide bo.gl.in.c.g contra ecclesie pacem.xxiij.q.j.ꝛ.l.ne quis.C.de digni.lib.xij.ꝛ per Bart.plenius in.l.j.eo.titul. 6 ℂ † Uenio ad secundam partem decre.ꝛ opp.videtur enim qd nõ sit necessaria absolutio ab isto iuramẽto.cum illicitum iuramentũ ᵈ non obliget:nec sit vinculũ iniquitatis.xxij.q.iiij.inter cetera.Sol.gl.ij.metu cõtrariũ intelligit qd hic sit absolutio ad cautelã.ᵉ Inno.refert quosdã dicere quod taliter iurãs nõ debet loq patri donec per superiorem fuerit absolutus:quia tale iuramentum potest obseruari absqꝫ detrimento salutis eterne.superior tamẽ potẽst ꝛ debet relaxare quo facto libere potest loqui.d.Ant.dicit se credere ꝙ inquantũ iuramentũ dirigit ad nõ loquẽdum patri ex indignatione:vel qꝛ nõ velit p̃bere officium charitatis non sit obligatoriũ:nec eget absolutione:qꝛ militat contra charitatem.Idẽ dicit si iuramentum sic p̃staretur de alio cõsanguineo:vel extraneo:quia dꝫ fratri suo quã citiꝰ potest reconciliari.Si vero tale iuramẽtũ fuerit prestitũ ex aliqua iusta causa:vt quia forte locutiones illius erant corruptibiles iuramẽtũ esset obligatoriũ ꝛ non absolueretur:in dubio tamẽ tale iuramentum non habet bonuz aspectum.ᶠ et qꝛ posset esse obligatoriũ fit absolutio:vt hic ꝭm eum.et sic videtur intelligere istũ text.in casu dubij.sed certe contra eum aperte facit hec litera que assertiue dicit hoc iuramentũ esse illicitum et contrariũ rationi:et mandat isti imponi

g ℂ Ad cautelam:sed põdera qꝛ si tale iuramentũ est illicitum ꝛ ꝯ rõnẽ non requiritur absolutio etiam ad cautelam.And.barba.

h ℂ De absolutione.pondera qꝛ filiꝰ tenet alere patrẽ rõne naturali.l.si qs a liberis.§.si parẽs.ff.de lib.agn.et sic istud iuramentũ est ꝯ naturalẽ rõnẽ.ergo nullo mõ ligat ad quid ergo necessaria est absolo.ꝛ do nouũ intellectũ ad ter.ꝙ inquãtũ dicit absoluẽdi sunt intelligit q̃ ad primũ modũ iurãdi qꝛ iurauit nõ loq patri.istõ p̃t se habere ad bonũ

et malũ.ideo istõ iuramẽtũ ligauit:opus est ꝙ absoluat.ar.c.iuuenis.de spon.quo ad scdꝫ modũ qꝛ iurauit nõ prestare subsidiũ est ꝯ rõnẽ ideo nõ est opus iuramẽto ꝛ si opponat de clausula in fi.apposita qd refertur ad ꝓcedẽtia.dic qd nõ semp qñ rõnẽ recti sermonis impedit.vt per glo.in cle.ne romani.de elec.Andr.Barb.

penitẽtiã de eo qd malẽ iurauerat.vnde placet mihi intellectus gl.qd absolutio sit hic ad cautelam.ᵍ vel intellige de absolutiõeᵇ facti ne taliter iurãs notetur de facto de trãsgressione iuramẽti:ⁱ ꝛ quod tale iuramentũ ex indignatiõe p̃stitũ nõ liget.bene facit.c.qui sacramẽto.xxij.q.iiij.et de pe.di.ij.§.primos.ꝛ generaliter quot modis iuramẽtũ dicatur illicitum.dixi in.c.si vero.ꝫ.e.ꝛ qui possint a iuramento absoluere not.in.c.j.ꝛ c.debitores.ꝫ.e.ꝛ.ĩ.e.quanto.

1 ☞ Abbas vel prior depositus ab abbatia vel prioratu remanet monachus.
2 Iuramẽtũ emanatũ calore iracũdie nõ obligat.
3 Clericus abiurans claustrum nunquid sibi pre iudicet.

Sicut ex literis.

Non valet iuramentum monachi claustrũ abiurantis ꝛ sibi de hoc grauis penitẽtia imponit.Cõmunis diuisio.secũda ibi:respõdemus. ℂ Casus literalis.Prior cuiusdam monasterij iracundie calore commotus iurauit qd in claustro eiusdem monasterij in quo professionẽ fecit decetero cum.H.monacho non moraretur Abbas suus dubitando super hoc consulit papã:ꝛ ipse respondit ꝙ non licuit illi monacho temerarium facere iuramentum contra fidem sue professionis ꝛ sue stabilitatis propositum.vnde mandat eidem abbati vt talem penitentiam sibi iniungat quod alij illius exemplo deterriti simi lia facere pertimescãt,ꝛ in claustro quod abiurare non potuit stabilitate perpetua suam penitẽtiã agat.Ber. ℂ † Not.ibi:prior.ãfcto tex.ꝛ ibi monacho supradicto.qd licet monachꝰ efficiat prior non tamen per hoc desinit esse monachꝰ.ᵏ facit.c.si.de simo.ꝛ qd ibi not.Ex quo põt colligi.arg.qd prior vel abbas retinet ius monachatus.ꝛ sic licet renuntiet vel deponat ab abbatia vel prioratu:remanet nihilominꝰ monachꝰ monasterij.Contrariũ tamen sentit Joã.an.in.c.cũ ad monasterium.de statu monacho.ꝛ idem Fede.qui latius prosequitur consi.xix.et per Joã.de lig.in cle.ne in agro.de statu reg.sed do.Ant.tenet primũ in.d.c.cum ad monasterium.quod plus placet de equitate.ꝛ plenius dic vt ibi not. ℂ Secũdo no.ibi:cum fidem ꝛc.qd nõ valet iuramentum monachi contra suam professionem.et sic arguo non valere iuramentum cõtra votum.et est ratio:qꝛ hoc non dependet a voluntate iurantis.vnde iuramentum nõ posset seruari sine dispendio salutis eterne. ℂ † Not.ij.penitentiã imungendam ei qui temere iurauit illicitum nec excusat propter calorem iracundie.ˡ Ex quo infertur qd calor iracundie non excusat a peccato. quod not.puto tamẽ quod minuit culpam ᵐ licet eam totaliter nõ excludat.argu.ij.q.iij.§.notãdũ.ad fin.ꝛ.l.vna.C.si qs impe.male.l.oẽ delictũ.§.q se.ff.de re mili.facit.c.inebriauerunt.xv.q.j.ꝛ vide glo.no.in.c.ex literis.de diuor.q̃ dicit confessionem factã calore iracundie nõ preiudicare nisi detur perseuerãtia.Et facit hoc ad qd.sequentem:nunquid iuramentum alias licitum obliget si emanauit calore iracũdie.Joã.an.sentit hic quod non.Dicit enim quod iuramẽtum de quo hic non obligat istum etiam si nõ fuisset

i ℂ Trãsgressiõe iuramẽti.põdera ẽt:qꝛ nõ loqui nõ p̃t se hr̃e ad licitũ vt dicit do.Ant.qꝛ posito ꝙ sermões eẽnt corruptibiles:tamẽ debent loqui ad monẽdo ꝛ sic impossibile ẽ qd nõ loqui habeat iustã cãm.et eodẽ mõ de nõ p̃stando subsidio:quia gl.i.c.posce.lxxxvj.di.ꝛ ĩ.c.si q filij.xxx.di.dt ꝙ filiꝰ tenet subueni re patri heretico. And.Barb.

k ℂ Esse mõachꝰ.faciat.c.j.§.porro.d stat.reli.vi.c.quoniã.d simo.ca.per exemptionem.de priuileg.lib.vj. Zacharias.

l ℂ Propter calorẽ iracũdie.secus est in confessione etiã iudiciaria vt p Lu.romã.sing.ccccc.incip.volo ꝯmẽtari.vbi etiã dicit qd nec votũ nec iuramẽtũ calore iracũdie emanatũ ligãt.ita no.i apost.ad istũ.ĩ ca.at si clerici.nu.xv.ĩ v̇.calore iracũdie.ꝫ.de iudi. Sebasti.Sapia. ℂ Calorẽ iracũdie.Uid pulchre p do.Jas.in.l.si filiã tuã.col.ij.in ij.no.C.de inoff.vbi ponit mlta q̃ nõ valẽt fcã calore iracũdie.et limitat tribus modis vt ibi p eũ.ꝛ d cõfessiõe facta calore iracũdie vid Dec.ĩ.c.at si clerici.in prin.col.x.vꝰi.tertio limitatur.ꝫ.de iudi.

m ℂ Minuit culpã.ʒ pondera qꝛ iste ter.ꝫ dicit hic calore ire iurauit:ꝛ tñ magꝰ punit.et iura q̃ hic alle.d.Abb.loquunt ĩ ebrio.ad.§.notã.dic ꝙ ibi dr̃ ꝙ nullo mõ punit ita loquit.d.c.si qs irat⁹.ij.q.iij.ʒ logr in delicto successiuo ʒ nõ ĩ delicto momẽtaneo ꝛ põdera si dici posset qd puniat ꝓ ebrietate ʒ nõ ꝓ delicto:vt dicit gl.in.c.inebriauerũt.xv.q.j.§.q sc.loquit in offendente scipm.l.j.loquit de obloquẽte de impatore q est clemẽs.vide gl.in.l.ij.C.ad le.iul.maie.vbi nõ tenet iuramẽtũ p̃stitũ calore iracũdie.et etiam põdera qꝛ monachus dꝫ esse mãsuetꝰ ꝛ nõ iracundus.l.si quis in hoc genꝰ.C.de epis.ꝛ cle.vnde vr̃ distinguẽdũ in personis.Andr.Barba.

a ¶ Formatũ.pō- dera q2.d.c.sunt q opes.non loqr in calore:s3 loqr ĩ tumultuario mē tis impulsu ⁊ sic ĩ quadam incauta deliberatiōe.An dre.Barba. Anto.Francis. ¶ An q̃ fiunt ca lore iracundie va leāt.dicas quod iracũdia facit cō- tractũ nō valere. l.qcqd calore.ff. de regu.iu.l.iiij.ff. de diuor.nisi ad pias causas p ca. sũt q opes.ħ alle gatũ.et iracũdia facit licitationē3 nō valere.l.licita tio.ĩ pri.ff.d pu bli.impedit etiā3 votu3 vt est gl.ĩ c.dudũ.de quer. cōiug.l3 gl.in.c. sunt qui opes.vi deatur tenere cō trariũ.⁊ vide gl. in ca.ex literis.d diuor.⁊ Alex.in d.l.qcqd calore.⁊ adde qd iracũdia nō excusat d̃lictũ l.si nō quitij.C.d iniur.facit tamē mitius puniri.l. j.si quis impera. maledi.l.famosi. ff.ad le.iul.maie. ca.si quis irascit. xij.q.d.iij.l.ij.C.d abolitio.ij.q.d.iij. nondum.vj.q.j. imitare.l.fina.et ibi p Alexā.post Bart.ff.ad.l.iul. repe.vide Spec. in titu.de accus.ĩ versi.quid si tevo caui.vbi dicit qd imo ex toto excu sat delictũ q2 di- ctũ vel factũ ⁊ ex iracundia nō d3 imputari.qd etiā voluit Spe.in ti. de presum.ĩ ver. s3 pone:pro quo facit:q2 iracũdia ĩpedit electionē3 ca.auditis.de el. facit etiā blasphe miā miti⁹ puniri ſm Arch.xxiij.q. v.i.c.qd.⁊ habet p Ro.ĩ singulari bus suꝫ ĩ v̄bo ira cũdia.ĩpedit etiā vinculũ iuramē- ti:vt in.l.ij.C.ad le.iul.maie.iracũ dia etiā in sentē- tiando facit dif- ferri executionē3 sententie;vt per

ꝓfessus ex quo sic temerarie iurauit ⁊ calore ira- cundie.sec⁹ dicit si ex causa ⁊ cũ deliberatiōe iu- rasset.puta quod nũꝗ intraret domũ talis mu lieris quam turpiter adamauit.licet sit a talib⁹ iuramentis abstinendum per id quod habet in c.clericos.de coha.cleri.⁊ mulie.⁊.c.sicut.qd bñ no.do.An.putat quod si calor iracũdie fuit tā- tus quod illud deliberate nō iurasset tale iura- mentum non est obligatoriũ quia hec voluntas nō est discreta:vel si sit de facili per episcopũ est commutāda.de quo remittit ad Ray.in sum.de iureiu.circa princi.sed tu vide gl.not.in.c.dudũ. de quer.cōiug.in ver.calore.que vult votũ emis- sum calore iracũdie nō obligare.argu.illius ca. ⁊.d.§.notandũ.in fin.⁊ Jo.an.soluendo ibi con trariu3 formatũ[a] de.c.sunt qui opes.xvij.q.iiij. quod videtur probare contrarium.dicit glo.illā procedere quādo est talis ⁊ tāta turbatio quod sapit quandā mentis alienationem et ex multo furore alias votũ nō impedit:quia ea q̃ in se bo- na sunt nō indigent deliberatiōe:⁊ sic intelligit d.c.sunt q opes.vbi valet donatio ecclesie facta tumultuario mentis affectu.⁊ sic idem erit dicē- dum in iuramento cum procedant a pari.vt no. s.eo.c.j.⁊.c.debitores.Sed in cōtrariũ adduco dicta beati Tho.ij.ij.q.lxxxvij.argu.j.q̃ recitat Joā.and.in.c.literaturam.de voto.qui notā.di- xit tria esse necessaria.ĩ voto.primo deliberatio. secundo propositum voluntatis.tertio ꝓmissio. ⁊ satis bene facit.c.literaturam.⁊.c.nuptiarũ.in princ.xxvij.qd.j.ergo idem iuramento qd princi paliter dirigitur in deum.deus enĩ respicit cor. vt in.c.si quid inuenisti.xiiij.q.v.⁊ vult militē vo luntarium.xv.q.j.non est.Item video quod con fessio nō preiudicat calore iracundie facta.vt.s. dixi.fortius nec iuramentum:quare concluderē iuramentum nō obligare ex abrupto factum:q2 nō habet in se consensum.ad hoc quod no.Jnn. in.d.c.literaturam.ad cautelā tamē poterit peti absolutio q̃ de facili est indulgēda.¶ †Secundo principaliter q̃ro.iste monachus abiurauit clau strum:nunquid saltem preiudicauit sibi.videtur quod sic,argu.c.ex transmissa.de renun.et in ca. quod in dubijs.vbi patet:quod renuntiās bene ficio in manibus nō sui superioris preiudicat:li cet non valeat in preiudicium sui superioris.ita videbitur dicendum hic vt iuramentum ꝑiudi- cet ipsi monacho:non autē monasterio qn pos- sit eum repetere.⁊ hāc opi.tenuerunt quidā.sed Jnno.⁊ Host.contrarium.nec ob.iura superius alleg.loquuntur enim in clericis secularib⁹ qui sine ecclesijs esse possunt:monachi vero nō pos- sunt nec debent viuere sine claustro.xvj.q.j.pla- cuit.⁊.c.si cupis.vel dic meli⁹ ecclie cōferunt cle- ricis secularib⁹ aliquādo ꝓpter vtilitatem pro- priā vt habeant vnde viuant.de preben.cũ ſm apostolũ.Aliquando propter vtilitatem ipsius ⁊ bonũ publicum ideo si illas abiurant valet iu- ramentũ quatenus eorũ vtilitati preiudicet.ar. c.ad apostolicam.de regu.sed monachus tene- tur stare in claustro ob propriam professionem quā fecit:ꝓmisit enĩ stabilitatē loci ⁊ de hac pro- fessiōe facit mētionē hec litera:a qua qdē obliga tione non potuit se per proprium iuramentum absoluere.ar.de foro cōpet.c.si diligēti.⁊ p hāc so- lutionē soluitur contrarium qd formari posset de.c.ex rescrip.§.eo.⁊.c.cũ pastoris.ij.q.vij.et de multis alijs iurib⁹ in qb⁹ patet quod monachi quandoq3 stant extra claustrũ licite.nā ꝓcedunt quādo interuenit superioris authoritas.s3 ipse ꝓpria authoritate hoc nō posset.nā vt no.Jnn. in.c.si.de renun.monach⁹ notaretur apostasia si nō esset sub obediētia superioris.facit.l.sicut.C. de act.⁊ oblig.

1 ☞ Simplicitas sine dolo cōmendatur:cōtra- ria discretioni reprobatur.

2 Jurans alicui ⁊ successorib⁹ vel iurans alicui tñ exꝑsso noie ꝓprio vel noie dignitatis:an teneat successoribus iurare.

3 Juramentũ nō ligat heredes iurantis ⁊ sic obli- gatio circa spiritualia non transmittitur ad he- redes.

4 Promissio obediētie facta p vnũ prelatum obli gat alios successores pro quibus promisit.

VEritatis. Uasallus q iura- uit ꝑlato succes- soribus iurare nō cogitur.Jn prima decisa ꝯsultatio.Jn secũda responsio ibi:respondem⁹.¶ Casus literalis.Clemēs pa. iij.idulsit Guilelmo regi Sicilie vt ipe non tene- retur sibi prestare iuramentũ fidelitatis ꝓ regno Sicilie:ita tamē quod per hoc non fieret sibi vel successorib⁹ suis preiudicium quominus sibi vel successorib⁹ suis heredes sui fidelitatē facere te- nerent.Super ista indulgētia questio mota fuit in presentia regis.vtrum singulis successoribus clementis heredes regis deberent ꝓstare fidelita b tem duo cardinales legati apostolice sedis idul- gentiam illam sic interpretati fuerunt.qd here- des regis tenebant prestare fidelitatem domino c pape clementi:⁊ successoribus suis per iuramen tum quo prestito alij iurare postmodũ minime compellantur.consultus fuit papa super illa in- terpretatiōe.⁊ ipse rñdit vt heredes regis post- quam sic iurauerũt successoribus suis iurare nō cōpellant:tamē ita tenentur seruare eis fidelita- 1 tem ac si iurassent.Ber.¶ †Not.principium qd quotidie alleg.hinc dicitur ꝙ qui verũ dicit non b laborat.⁊ no.qd simplicitas[b] cōmendat.alibi reprobatur.vnde repellit a ꝓmotione.xxxix.di. petrus.Sol.simplicitas cōtraria dolo cōmenda tur vt hic ⁊ in.c.si cupis.xvj.qd.j.⁊ dicit tũc sim- plicitas quasi sine plica seu mixtura:illa vero q̃ est discretioni ꝯria reprobatur vt in cōtrario:et dicit tũc simplicitas quasi sine mixtura discretio nis:et ita not.in.d.c.petrus.⁊.c.si cupis.¶ Se- cũdo no.qd papa habēs iura imperij in loco lici te recipit a subditis iuramēta homagij ⁊ fidelita tis.facit cle.pastoralis.de re iud.⁊ cle.ne romani. de elec.vide bo.tex.cũ glo.in.c.tibi dño.lxiij.dist. ¶ Itē no.iuncta gl.qd regnũ Sicilie est de tem- porali iurisdictione ecclesie.vñ rex iurat Pape homagium ⁊ fidelitatem:⁊ pro differentia inter homagium et fidelitatem vide bonā gl.in.d.cle. pastoralis.in ver.ligius.⁊ ad primũ dictum vi- de bo.tex.ibi.⁊ in ca.ad apostolice.de re iud.lib. 2 vj.¶ †Opp.dicitur in tex.ꝙ si vasallus iurauit pape fidelitatē non tenetur iuramentum iterare in personā successoris.vnde ob.c.longinquitate. xij.q.ij.vbi dicit ꝙ liberti tenentur professionē3 status sui facere successori nō obstāte ꝙ eam fece rint predecessori.ad idē.l.imperialē.§.preterea. de ꝓhi.feu.alie.in.l.feu.vbi dicitur qd si maior quatuordecim annis sua incuria vel negligentia inuestiturā non petit a domino intra annũ ⁊ diē perdit feudũ ⁊ redit ad dominũ.Solu.gloss.fin. sol.hoc cōtrariũ dupliciter.primo ꝙ hoc.c.cōti- neat in hoc specialem indulgentiā:sed hoc respe ctu heredũ nō colligitur ex litera.ideo transit ad secundā sol.ꝙ vbi quis iurauit dño et successori- bus non cōpellitur iterũ iurare successoribus q2 ex parte iurātis iuramentũ est perpetuum.et sic intelligat hoc.c.sentit gl.secus esse si simpliciter fuisset iuratũ dño.¶ Extra gl.doc.hic multum instāt.sed tandē in eandē sententiā in effectu inci dunt.Ex dictis enĩ Phi.Gofr.⁊ Ho.hec distin ctio elicitur ꝙ aut quis iurauit alicui ⁊ successo- c rib⁹ ⁊ tũc nō cogitur amplius iurare:[c] l3 tenea- tur se recognoscere libertum seu vasallũ seu sub- ditũ.⁊ de hac recognitione loquitur.c.longinq- tate.alle.pro cōtrario.⁊ hoc ne lōginquitate tē- poris pereat memoria originis.Aut nullā mē- tionē fecit de successoribus in iuramento.s3 sim- pliciter iurauit personaliter:⁊ tũc iurare cogitur cuilibet successori ⁊ sic itelligat.d.l.imperialem. ¶ Cōtra hanc communē theoricā facit iste tex. in eo ꝙ dicit:si iuratũ est vobis vel alicui successo ri ⁊c.⁊ sic sufficit iuramentũ esse ꝓstitũ sine com- memoratione successorũ.ideo dicerē sic.ꝙ aut in iuramēto facta est mētio de successorib⁹:⁊ serua quod supra

Spec.in titu.de executione sentē- tie ĩ.§.iiij.in ver. porro.⁊ dñiq3 di cit Specu.in tit. de aduocat.in.§. iiij.in versicu.no. quod cautus ad uocat⁹ d3 procu rare ⁊ conari pro uocare aduersa- rium ad irā:quia ira impedit aiu3 ne possit cernere verum:iuxta di- ctum sapientis. ¶ Adde tex.ĩ.§. ⁊ hec quidā.inst. de leg.ag.succe. ¶ Ampli⁹ iura- re.pondera quia iste tex.nō ꝓbat id ad quod alle- gatur.vc3 ꝙ iu- ramētũ prestitu3 per defunctũ nō transeat ad here dem quo ad vin- culũ spirituale ⁊ ēt q̃ ad forũ.prio q2 hic dicitur ꝙ fuit indultũ regi qd nō teneretur iurare:dicit qd heredes tenētur iurare:ergo seq- tur ꝙ si iurasset non tenerent iu- rare:vnde suffice ret qd rex iuras- set.⁊ sic a ꝯrio sen su hic probat cō- trarium et ꝙ sit transitoriu3 quo ad vinculum fa- ciat sermo testan tis qui est ꝓpri⁹ sermo heredis.in aut.d iureiurā.a mor.prestit.ergo iuramētum testā tis est primũ iu- ramētũ heredis. Item vitium de functi trāsit ĩ suc cessorē.vt ca.q. de iudi.Bar.ĩ.l. ex diuerso.ff.de rei vendi.vñ fate or qd si testator fuit piur⁹ quod periuriũ nō trā- sit in heredem q2 finit mortuo te- stāte sed si heres nō vult implere quod defunctus iurauit quod iu- ramētũ respiciat heredē defuncti; dico qd ei⁹ heres qui non vult im- plere incidit in ꝑ iurium.⁊ si dica- tur ꝙ ipse nō iu- rauit.dico ꝙ satꝫ ē ꝙ iurauerit ip- se defunct⁹ quia adeundo videtur quasi contrahere

cum ipso defuncto vt impleat id qd ipse defunctꝰ debuit.⁊ vid do. Abb.in.c.fin.de for.compete. vbi alleg.Abb.antiquuꝫ tenuisse qd transeat in hrdé q̊ ad piuriũ et q̊ ad forũ.Respondeo ad tex.illũ dũ dicit a se.qd satis dr a secum dicit a defuncto ꝑ do. Ant.d iureiur.a moriẽ.pstito.vid q̊ dixi in recollectis.And.Bar. Zacharias.

¶ Successoré iurantis.tu dic qd iuramẽtũ afficit heredeꝫ quo ad validitaté cõtractus nõ aũt quo ad reatuꝫ piurij. ita no.an.in aut. d iureiur.a mor. prestì.§.j.colla.v. Bal.in.l.ij.C.plꝰ vale.ꝙ ag.Pau. de ca.consi.lxv.et consi.cccvij.⁊ idẽ est in iuramento populi q semp ẽ idẽ ⁊ tñ successores iurantiuꝫ nõ ligantur piurio. ita multũ no.voluit car.in cle.j.§. nos.q.iij.de iure iurando. Anto.Frãcis.

¶ Circa hoc an iuramentum afficiat successoreꝫ ⁊ transeat in eum. vide Bal.in.l.ij. C.de.fr.⁊ litis expen.vbi singulariter dicit.ꝙ si qs iurat obseruare ꝯctũ vel aliquid facere p se ⁊ successores suos ⁊ heredes iuramentuꝫ nõ obligat heredes ⁊ successores nisi quo ad obseruantiam contractus q transit in heredes:vt tit.C. vt ab here.et contrahere.⁊ in titu. de heredi.ac.nõ auteꝫ obligat ad periuriũ ẽt illius penam.

b ¶ Voluntatem patris.pondera quia spiritualia sunt magis penetrabilia.nec obst. c.j.de despon.impu.quia loquiꝛ ĩ matrimonio.⁊ ĩ actu necessario sed titulꝰ hereditarius est actus

qd supra dictũ est.Aut simpliciter fuit pstitũ.et tunc aut prestitũ sub noĩe ꝓprio vel fuit appositũ aliqd verbũ psonale vt puta ꝓmitto tibi ⁊c. et tunc procedat opi.premissa.si tamẽ is cui fuit iuratum remouetur a dignitate non tenetur iurans illi amplius ad iuramẽti obseruãtiã:quia intelligitur prestitũ persone rõne dignitatis.et de hoc est text.in.c.venerabilẽ.in fine.de electio. Aut fuit prestitũ simpliciter sub nomine dignitatis:et tunc dico qd transit ad successores quãtũcunqꝫ nõ fuerit facta mentio de successoribus. vt si dixerit promitto obedire epõ senensi vl' romano pontifici sic.quia dignitas nõ variaꝛ ex diuersitate presidentiũ vt in.c.liberti.xij.q.ij.⁊ in.c. si gratiose.de rescrip.lib.vj.facit.c.quoniã Abb. de off.deleg.⁊ qd no.Bar.in.l.cẽtesimis.§.si ita. ff.de v̊.ob.Et pro hoc potes instrui tu scholaris an iuramẽtũ semel rectori prestitũ sie iterãdũ in personã successoris.Cõsuluit tñ Host.ꝙ prelatus iuramẽtũ recipiens nullã faciat mẽtionẽ de successoribꝰ vt sic iurans astringatur ad iterãdũ iuramẽtũ successoribꝰ.¶ Quid aũt si postea vertaꝛ in dubiũ an fuerit facta mentio successorum. dicit Host.ꝙ ei qui dicit sic iuratũ incũbit onus ꝓbãdi.ff.de proba.ei qui dicit.Ex predictis habes an ⁊ qñ iuramentũ sit reale vel personale ex parte recipientis.¶ †Nunc q̃ro an ex parte iurantis quãdoqꝫ sit reale vt sic iuramẽtũ trãseat in heredem vel successoré iurantis.[a] Sol.Host. ⁊ cõmuniter doc.dicũt ꝙ nõ etiã si quis iurasset ꝑ se ⁊ successoribꝰ suis seu heredibꝰ:qꝛ licet qs possit obligare heredem temporaliter:imo etiã non faciendo mentionẽ de heredibus pactũ regulariter transit in eos:vt.l.veteris.C.de cõtrahen.⁊ cõmit.stip.spũaliter tamẽ nõ potest:quia lꝫ sit honestũ vt in spũalibus obligationibus filius sequaꝛ voluntatẽ patris [b] nõ tamen est necessarium:vt no.in.c.j.de despõ.impub.⁊ in.c.ex literis.de spon.in.c.vno.de despon.impub.li.vj. vnde filius [c] vel heres nũq̃ esset piurus ex iuramẽto defuncti.arg.bo.in.c.pe.j.eo.Sed dices tu quare qs põt se obligare alicui et successoribus non autẽ obligare se ⁊ successores:Respondeꝛ. primo casu agiꝛ de obligatione ꝓpria quã quis põt facere prout vult.secundo vero casu agitur de obligatione aliena quã nõ põt facere in istis spiritualibꝰ nisi interueniat mandatuꝫ speciale. de iur.cal.c.fi.li.vj.¶ Ex his habes no.cõclusionem:ꝙ lꝫ obligatio in tẽporalibꝰ transmittatur in heredẽ:secus in spiritualibus.Ratio diuersitatis potest esse.quia in istis spiritualibus ligaꝛ anima que sine ꝓprio ꝯsensu ligari nõ potest:vt in iuribus superius alleg.⁊ facit.xxx.q.ij.c.vno.⁊ qd no.gl.xxiiij.q.iij.in summa.⁊.j.q.iiij.in summa.⁊ hãc ꝯclusionẽ firmat Jo.an.ĩ.c.fi.de sepul. vbi plꝰ vult.ꝙ non solũ heres non obligatur ex iuramento defuncti:sed etiam ꝙ ratiõe iuramẽti defuncti nõ possit cõueniri ĩ foro ecclesiastico. ⁊ sic ꝙ.c.fi.de fo.cõpe.lib.vj.nõ habeat locum in herede qd est no.⁊ vide qd dixi in.d.c.fi.¶ Alia conclusio est ex predictis.ꝙ iuramentũ ex pte recipientis quandoqꝫ est psonale quandoqꝫ reale: ex parte vero iurantis semper est personale.An aũt semper obliget personam iurãtis.dic qd aut fuit prestitum simpliciter nõ habito respectu ad dignitatem eius cui iuratum est nec ad dignitatem iurantis:et semp obligat si hoc possunt importare verba iuramenti.arg.xxxij.q.viij.c.vno. Aut fuit iuramentũ respectu alicuius dignitatis seu alterius qualitatis existẽtis in persona iurantis vel recipientis:⁊ tũc cessante illa qualitate cessat iuramentum.exemplum.iuraui tibi qꝛ eras episcopꝰ si deponeris ab illa dignitate non obligor tibi amplius:vt in.d.c.venerabileꝫ.Ex parte iurantis pone exemplũ.iuraui seruare statuta eccl'ie tãq̃ canonicꝰ:si nõ sum amplius canonicꝰ nõ astringor iuramento.ar.d.c.venerabilem.et.c.cũ inter.qd ibi not.de renun.et tenet Fede.ꝯsi.cclxiiij.¶ †Quero an dispositio huius.c. vendicet sibi locũ in ꝓmissione obediẽtie.text.in c.olim.j.de resti.spol.videꝛ velle ꝙ nõ.vbi innuitur quẽ posse promittere obedientiam pro se et successoribꝰ ⁊ alijs fratribꝰ.Solu.ille tex.prima fronte hoc innuere videtur.sed per istum et rõnes superiꝰ alleg.oportet illũ restringere vt ibi dicunt cõmuniter doc.asserẽtes ꝙ ꝓmissio obediẽtie facta per vnũ etiã prelatũ alios non obligat nisi de ipsorũ mãdato promittatur sicut nec votũ nec iuramentũ.sed dicitur sic ibi prestari ꝑ alijs in signum ꝙ alij debẽt obedire.vnde dicũt quod quilibet succedant illam obedientiam facere tenetur sed non cuilibet successori vt hic.Dicunt etiam ꝙ si alij ꝑ quibꝰ etiam iuratur sciũt hãc obedientiam a suo prelato prestari vel eorũ procuratore:⁊ hoc patiuntur obligaꝛ efficaciter ex iuramento vel obedientia sic prestita.C.de iura.calũ.l.j.⁊.ij.qd est not.facit qd in simili no. Jnn.in.c.ex parte decani.de rescrip.

☞ Iuramentũ metu mortis vel rerũ amissiõe ĩterpositũ est obligatoriũ q̊ ad ecclesiã militãtẽ. Iuramentũ vano metu interpositũ an sit obligatorium.

Dispositio huiꝰ.c.an habeat locũ ĩ oĩ coactiõe.

Verum. A iuramẽto ꝑ metuꝫ extorto ecclesia solet absoluere et eius trãsgressores vt peccantes mortaliter nõ puniuntur.Pria pars ponit qõnem ⁊ ipsius responsionem.scda respõsionis illationẽ:ibi ceterũ.¶ Casus literalis.Jnuiti ⁊ cõpulsi fuerunt iurare ꝓ vita et rebus suis seruandis.querebaꝛ an isti indigeant absolutione an ipo iure sint absoluti.Respõdet papa ꝙ nihil dicit aliud ꝙ antecessores sui dixerunt qui taliter iurãtes absoluerũt.verũtamẽ vt auferaꝛ materia deierandi nõ est eis dicendum vt iuramentũ nõ seruent:sed si nõ ea seruauerint nõ sunt ꝓpter hoc tãq̃ ꝓ mortali crimine puniẽdi seu tanq̃ ꝓ directo periurio.Ber.¶ †No.j. qd iuramentũ metu mortis vel rerũ amissionis prestitũ est obligatoriũ saltem quo ad ecclesiam militãtẽ que non iudicat de occultis.An scilicet iurans habuerit se obligandi animũ an autem liget quo ad deum.dic vt ple.dixi.s.eod.si vero. ¶ †No.ij.ꝙ iurãmentũ turpiter receptũ vt puta ꝑ metũ põt ꝑ superiorẽ remitti.nec est necesse vt recipiens compellaꝛ prius remittere sed põt recta via adiri superior vt ab illo tanq̃ turpiter recepto absoluat:⁊ sic videꝛ via ordinaria.de q̊ plene dixi in.c.j.s.eo.⁊ licet dicatur hic de absolutione facta per papã.idẽ tamẽ est de epõ.iuxta no.per Jnn.in.c.debitores.s.eo.sed hic factum narrat.¶ Nota ꝙ exẽplis principis [d] iudicare possumꝰ ad hoc.c.in causis.j.de re iudi.⁊.xx.distin.c.fin.¶ No.ꝙ transgrediens iuramẽtũ meticulose prestitũ nõ puniꝛ tãq̃ pro mortali.An aũt peccet mortaliter sunt opi.dic vt plene dixi in.d.c.si vero.vbi examinaui intellectꝰ huius.c. ¶ †Quero primo an procedat text.in omni coactione.solu.danꝛ due limitationes.Prima vt precedat in coactione cõditionali non in absoluta:quia tunc non obligaret iuramentum.et sic nõ egeret absolutione.nam vis absoluta nõ habet cõsensum:et homo potius tunc dicitur pati q̃ agere.s.qd metꝰ causa.facris.de ba.maiores. l.dist.presbyteros.ꝫm Gofr.Dictũ est verũ in se sed dicit Jo.and.se nõ videre quomõ qs possit cogi absolute iurare verbaliter cum non possit quis compelli precise ad loquendum.vnde philosophus qui secundus vocabatur qui propter casum matris plus loqui nolebat adriano scripsit in tabula.Uocis mee proferende nulla tibi potestas est.Et Boe.de conso.narrat ꝙ cum tyrannus quidam hominem liberũ supplicijs putaret inducere vt proderet socios coniurationis ille linguam suã momordit atque abscindit:⁊ in os tyranni seuientis abiecit.Secundam limitationẽ sentit glo.hic scda dicens text.nõ ꝓcedere intercedente vano metu.nam tunc non absolueꝛ iurans:sed necesse haberet stare iuramento. arg.in.l.metum.ff.ꝙ me.cau.vbi patet ꝙ non ex

voluntarius.Andre.Barba.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Filius.aduerte tamẽ ꝙ lꝫ iuramẽtũ nõ trãseat in heredem quo ad reatum periurij transit tamen quo ad robur cõtractus qñ interponiꝛ super aliquo transitorio ad hrdẽ.vt notat Bal.ĩ.l.fi.co.iij. C.d pac.declarat Corſ.ĩ repe.rub. huiꝰ ti.ĩ.xxi.ꝑuilegio.qd iuramẽtũ trãseat ad heredẽ:tenet Pau. de ca.ĩ ꝯsil.clxvij. inci.visis ⁊ cõsyderatis oĩbꝰ.⁊ ĩ cõsi.xiij.ĩ scda pte ꝫm nouissimã ĩpressionẽ ⁊ Ang. in ꝯsi.ccxxxvj.ĩci. ex themate et actis.⁊ Old.in cõsil.ccxlj.incip.factum tale est.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Exẽplis principis.Jdẽ est ĩ exẽplis virorũ magne authoritatis secunduꝫ Bald. in.l.nemo.C.de sentẽ.⁊ interloc. vid qñ exẽplis sit iudicãdũ ꝑ Car. Alex.ĩ.c.sane.ix. dist.d.An.⁊ Ja. in.c.cum inter.s. de re iudi.

cusat nisi metus qui caderet in constantẽ. Host. tenet cõtrarium dicẽs ꝙ etiã si metus fuit ĩprobabilis fiet absolutio in odiũ cogentiũ ne ex dolo suo alij reportent dãnũ et ipsi cõmodũ. τ hoc mihi placet. nã etiã de iure ciuili subueniť metuz passo ex iudicis officio: lʒ nõ fuerit atrox. vt. l. fi. ff. quod me. cau. ita no. gl. τ Bart. in. l. interpositas. C. de transac. Nec obst. d. l. metum. τ siles q2 ꝓcedũt respectu edicti. qδ met. cau. nõ aũt respectu officij iudicis. de quo vide etiã bon. glo. in. c. pe. qδ me. cã. in ṽ. neqꝫ metũ. Itẽ satis est ꝙ ps turpiter iuramentũ receperit. arg. c. j. s̃. e. ¶ Ultimo q̃ro an finis litere intelligať qñ nulla interuenit absolutio. Jo. an. qδ sic. lʒ qdã ꝯ: sʒ tu tene primũ qδ etiã sentit gl. pe. si eñ interueniret absolutio nõ imponiť aliqua penitẽtia. s̃. e. si vero.

1. ☞ Nunqd pars iniuriata possit ignoscere gratis parti iniurianti.
2. Quando agitur de crimine criminaliter nõ põt compromitti: secus si agatur ciuiliter.
3. Promittens stare mandato alicuius videť illũ elegisse vt bonũ virũ τ amicabilem cõpositorẽ.
4. Juramentum in foro penitentiali interpretatur secundum intentionẽ iurantis: sed in foro iudiciali interpretatur ẜm ius.
5. Clericus qui se obligauit stare mãdato episcopi si eps̃ preceperit qδ renũtiet beneficio τ quod nõ appellet potest appellare: τ nõ est opus vt petat relaxationem a iuramento.
6. Per secundũ iuramentum non tollitur ꝓmissum alteri factum solenniter.
7. Obligans se iuramento ad factum compellitur precise: nec succedit obligatio ad interesse.
8. Jurans seruare laudũ intelligitur iurare de soluenda re laudata: vel de soluenda pena.
9. In obligatiõib⁹ facti an succedat obligatio ad interesse quando factum potest adimpleri.

Veniens. Si is cui⁹ mandato stare iuraui aliqd mihi precepit cõtra iuramentũ per me pri⁹ licite factũ illud seruare non teneor. h. d. inherẽdo verbis litere. sed põt aliter intelligi: vt patebit ex infra dicendis. In prima parte ponitur q̃rela impetrãtis. In scδa ꝓuisio. ibi: verũ. ¶ Casus literalis. Quidã venet⁹ noie Alanus habuit ṽba cũ. M. maurieñ. ꝯuitia inter se inferẽdo ꝓpter qδ ille Alan⁹ graues inimicitias dr̃ incurrisse. quidam amici vtriusqꝫ partis volentes eos reducere ad cõcordiã suggesserunt illi. A. vt in satisfactionẽ iniuriarũ iuraret stare mandatis. H. τ S. τ M. consanguineorũ ipsi⁹. M. ille non credẽs se tale qd fecisse ꝓpter qδ aliqδ graue deberet sibi imponi iurauit stare mãdatis illoꝝ. ipsi preceperũt ei sub debito iuramenti ꝙ nunq̃ curiã intraret nisi qñ oẽs generaliter vocarẽtur. iste recepto tã iniquo mãdato accessit ad papã exponens sibi p̃dicta adijciens qδ erat ꝯsiliarius ducis τ pluribus ecclesijs quarũ erat aduocat⁹ iuramẽto tenebať ĩ iure suo adesse τ nullo mõ taliter iurasset si mãdatũ sic ꝯrium presciuisset. vñ super hoc scribit papa illis tribus ciuib⁹ venetis dicẽs ꝙ ipse super hoc scribit patriarche grandensi vt si mandatũ illud priori iuramẽto licite fcõ repugnet ip̃m authoritate pape denũtiet nõ seruandũ. Ber. ¶ † No. ꝙ sup satisfactiõe iniurie possunt ptes cõponẽdo iurare de stãdo mãdato tertij. Itẽ de stando mandato offensi: vt. j. e. qntauallis. ꝑ hoc q2 solum agiť de partiũ p̃iudicio: vñ gratis põt ps alteri ignoscere: vt in. c. si illici. xxij. qõ. iiij. hinc dicit Host. hic not. verbũ qδ quãtacũqꝫ sit iniuria iudex dʒ esse cõtentus de satisfactione de qua cõtẽtať iniuriã passus nã ꝑ nudũ pactũ remittitur iniuria. ff. de pac. si tibi decẽ. §. j. d pig. act. si rẽ. Uin. tñ τ Inn. sentiunt aliter. dicũt eñ hic hoc iuramentũ sufficere ꝑ satisfactione nisi tanta sit iniuria qδ fuerit maiori pena puniẽda. qδ arbitrio discrẽti iudicis est relinquẽdũ. τ hoc dictũ ego approbo. ꝑ quo allego casum in. l. licitatio. §. quod illicite. ff. de pub. vbi pʒ ꝙ de eo qδ est ꝯ priuatũ oriť reipublice ius agẽdi ad vindictã. vñ lʒ pars possit remittere quaten⁹ tangit preiudicium ꝓprium nõ tñ ĩ p̃iudiciũ iuris reipublice [a] q̃siti. τ vide ad hoc quotidianã qõnẽ quã ponit Bar. in. l. inter oẽs. §. recte. ff. de fur. facit. c. j. et. c. crimina. de collu. deteg. τ qδ ibi no. τ hoc no. ¶ † Scδo not. ꝙ lʒ vbi agiť de crimine criminaliter nõ possit compromitti in priuatũ: de quo tñ dic vt in. c. peñ. §. j. de in integ. rest. τ. l. nõ distinguem⁹. §. iulian⁹. ff. de arbi. sec⁹ tñ vbi agitur de crimine ciuiliter vt hic. τ. l. qd ergo. §. ex cõpromisso. ff. de his qui no. infa. facit. c. quintauallis. palle. τ. c. literas. de presump. ¶ Not. iij. practicã p̃cipiẽdi ei q teneť obedire virtute iuramẽti: nã precipiť sub iuramẽti debito. concor. j. c. ꝑri. ¶ Not. vltimo ꝙ iuramentũ gñaliter p̃stitũ de parẽdo alicuius mãdato nõ est ita interp̃tandũ vt ꝯprehẽdat oĩa q̃ ex verborũ gñalitate posset cõprehendere. nõ enim dʒ extendi ad aliqδ ꝯriũ priori iuramẽto alteri prestito vt hic in fi. nec verisilr̃ est cogitatũ vt colligiť ex narratione facti de quo. j. latius. vñ dicit hic gl. j. quã not. ꝙ dʒ intelligi de idoneo mãdato. arg. c. cãm. de elec. j. vt sit rationabile et honestũ qδ mãdať ẜm Host. qδ bñ no. ꝑ istis iuramẽtis gñaliter p̃stitis de stãdo mãdato seu arbitramẽto alicui⁹. de quo aliqd. j. τ ꝑ hoc sit expeditũ pri. gl. j. ¶ † Opp. ꝯ hoc τ ꝯ text. videtur eñ ꝙ standũ sit dicto istorũ etiã si sit iniquũ: vt. l. diẽ. §. stari. ff. de arbi. rñdet gl. j. ꝙ isti nõ fuerũt meri arbitri de qb⁹ loquitur ꝯriũ: sed arbitratores et amicabiles cõpositores quorũ laudũ reduci potest ad arbitriũ boni viri. l. societatem. §. arbitrorũ. ff. pro soc. qδ plʒ Host. τ dicit hoc probari in tex. in eo ꝙ iurauit iste stare mandato τ nõ sñie. ¶ No. bñ ex hoc dicto iuncto text. ꝙ si promitto stare mãdato alicui⁹ videor illũ elegisse vt bonũ virũ τ amicabilẽ cõpositorẽ nõ aũt vt arbitrum. Sʒ ego tũc vltra alios opp. si ergo isti fuerũt arbitratores q̃re papa nõ reduxit istorũ laudũ ad aliquã moderationẽ: sʒ simpliciter mãdatũ ꝓnũtiauit nõ tenere. puto posse dici ꝙ totũ mãdatũ fuit iniquũ τ sic nõ erat aliqd reducibile. et scδm hoc no. bñ ad hoc istũ tex. ꝙ vbi iudex adit⁹ sup iniqtate laudi reperit totum iniquũ: põt simpliciter illud ꝓnũtiare nõ tenere vel annullare nec aliqd eẽ nec in aliquo partẽ cõdẽnare vt papa fecit hic. puto tñ ꝙ iudex posset cõdẽnare legitime prout arbitratores potuissent cũ succedat in locũ illorũ. τ sic põt facere ꝙ illi facere debuissent: sicut dicimus in iudice appellationis: vt in. c. raynutius. τ. c. raynald⁹. de test. forte hic nõ fuit aliquis qui hoc peteret nec constitit pape quid iste debuisset pati ꝑ illa offensa: maxime cũ alternatim cõuitia sibi intulerũt. ¶ † Gl. ij. prĩo colligit arg. iuramẽtũ fore interpretãdũ scδm intẽtionẽ [b] iurãtis. sed statim opp. τ remittit ad. c. ex literis. de spon. τ dic qδ hoc arg. solũ colligiť ex narratiõe partis. sʒ ex diffinitione pape põt colligi ar. ꝯriũ cum papa fundet se sup iuramẽto ꝯrio pri⁹ p̃stito de quo ps nullã fecerat mẽtionẽ. sʒ de hoc vide tu bo. gl. in. §. q̃riť. xxij. q. v. τ aliqd statim dicã. Sʒ gl. trãsit ad aliã qõnẽ in scδa parte τ querit nunqd virtute hui⁹ gñalis iuramẽti potuisset sibi p̃cipere vt cederet bonis vel vt ei daret bona sua. Et rñdet ꝙ nõ q2 nõ extẽdiť ad ea de quibus non fuit cogitatũ. dʒ eñ iuramẽtũ gñale ciuili mõ intelligi. qδ bñ no. ¶ Ex dictis Innocẽ. põt colligi hec distinctio qδ aut iuramẽtũ fuit gñaliter p̃stitũ de parẽdo mãdato alicuius. Aut specifice τ determinate sʒ oriť ex postfacto dubitatio sup ipsius ĩtellectu τ interpretatiõe. Prĩo casu dicit ꝙ iuramẽtũ nõ extẽdiť nisi ad ea q̃ qbus cogitatũ est vel debuit merito cogitari. j. e. qntauallis. j. de deci. ex multiplici. cuʒ simul. Refert alios dicere τ nõ male ẜm eũ non sufficere si iurãs dicat nõ cogitaui qδ hec mihi preciperes dũmõ pena nõ excedat culpã: imo oĩa p̃t precipere q̃ten⁹ culpa patiť nisi sit ꝯ ius. j. eo. qntauallis vel ꝯria p̃mo iuramẽto vt hic. vel nisi eẽt tale qδ ẜm cõeʒ reputationẽ nũq̃ iurasset si credidisset hoc viij. ĩ fi. vbi cõcludit ꝙ aut iurans adhibuit dolũ et intelligiť scδʒ intẽtionẽ ei⁹ cui iurať. Aut nõ adhibuit τ ĩtelligiť ẜʒ intẽtionẽ iurãtis. τ vide de hoc ꝑ gl. in aut. iusiu. qδ pre. ab his. in pri. in ṽ. quatuor euangelia. col. ij. Anto. Francis.

¶ Circa hoc an iuramẽtũ intelligatur ẜm intentionẽ iurãtis vel quomõ vltra hic allegata vid bal. in. c. j. in. §. itẽ sacramẽta. d pa. iu. fir. in vsib⁹ feu. et Bar. Cepo. veroneñ. in rubri. ff. d ṽb. sig. ĩ. vij. q. vj. in princ. vbi diciť ꝙ sit cõclusio ꝙ ĩ foro aĩe interpretať scδm intẽtionẽ iurãtis: ĩ foro autẽ cõtentioso scδm ĩtẽtionẽ deferẽtis. τ vide. d. Car. ĩ cle. j. ĩ. §. fi. ĩ. xvj. q. d iureiur. et eũdẽ. ibidẽ. ĩ. j. q. vbi dt ꝙ iuramentũ est obligatio aĩe iurãtis ad aliqd asserenduʒ faciendũ vl̃ seruãdũ deũ vocando ĩ testẽ τ dicit etiã quod deferẽs iuramentum alicui quẽ credit iuraturũ falsum magis peccat q̃ ip̃e periur⁹. ad quod vide gl. no. in. c. ille qui. cũ. c. seq. xxij. q. v. τ vide etiam Bal. i. l. fi. C. d nõ nume. pec. vbi refert Jo. an. hic. τ dicit ꝙ iuramẽtũ ĩterpretať restringitur et ampliať scδm ius in foro ciuili. τ scδm intẽtioneʒ iurãtis in foro cõsciẽtie vt dictũ est supra.

a ¶ Juris reipublice. Tu põdera p̃mo qδ h̃ fuit iiuria vocis vt appareti ĩ ṽbo cõuitia. τ sic nõ fuit illata corpori: puta apponere manũ cõtra aliũ ẽt si pene stãt ĩ arbitrio iudicis cõsyderata q̃litate p̃sone: iõ nõ ꝓbať h̃ dictũ Host. ĩ specie nec dictũ Uin. sʒ poti⁹ ꝓbať dictum Host. habẽdo respectũ ad p̃sonaz marie q2 dicit ꝙ graues inimicitie orte fuerint sʒ possunt ꝯcordari ꝑ dictũ Bar. in l. j. §. vsqꝫ adeo. ff. de iniur. And. Barba.

b ¶ Utrũ iuramẽtũ dubiũ interp̃tari debeat ẜʒ intẽtionẽ iurantis vel ei⁹ cui iurať. τ de h̃ vide gl. ordi. ĩ. §. q̃riť. xij. qõ. v. τ ꝑ beatũ Tho. in. ij. ij. q. xix. art.

✠Sebasti. Sapia. ¶ Appellare. De multis clausulis q̄ intelligunt in iuramento. vide p Bal. in. l. fi. C. de nō. nu. pec. et per Lud. ro. plene in. l. fi. ff. qui satis. cog. vbi etiā do. Jas. in. ij. col. multa accumulat. et p Ange. de are. in. §. eque. insti. de excep. col. iij.

✠Sebasti. Sapia. ¶ Prio promisi. De hac q̄one vide Jo. de imo. in. c. cū cōtingat. col. ccxxxiiij. et in seq. j. e. quē refert ⁊ sequit do. Jas. in. l. quoties. col. x. v̄si. nūc vltra regulā et fallētias. C. de rei ven. vide Feli. in. c. cū sup. col. iij. ver. not. et s̄. de offic. deleg. ⁊ Jas. i. §. itē si qs postulāte. col. iij. insti. de actio.

✠Sebastia. Sapi. ¶ Licet iuramētuz. Vide allegata per do. Jas. in l. si pecuniā. i pri. col. antepe. ff. de cōdi. ob cau. ⁊ ibi etiā tradit an iuramētū intelligatur scd̄m naturā illius obligationis sup qua interponit. de quo ēt videas late p eūdē do. Jas. in. l. si cōuenerit. ff. d iurisd. om. iud. ⁊ in l. si insulā. in vlti. char. colū. ij. ff. de verb. obli. et deci. post alios in ca. j. col. xx. cū sequētibus. s̄. de iudi. et Alex. in cōsi. xlij. in. ij. col. i v̄. scd̄o q2 trāsactio. in. j. vol. Alex. in. l. nemo pōt. i. iiij. col. vbi Jas. colū. vij. ff. de leg. j.

d ¶ Et hāc opi. qd̄ iuramētū neq3 d iure ciuili neq3 de iure canonico obliget que3 precise ad factum tenuit do. Ant. sibi cōtrarius. in. c. j. in. xvij. co. de iudi. tenent Inno. ⁊ d. An. in. c. per tuas. de ar. Joā. de imo. sibi contrarius in. l. ij. §. sed si quis. in vlt. col. ff. de do. Pet. de ancha. in. c. fi. ne prela. vi. su. et ibidē Joan. de ana. in. j. col. et Fulgo. in. l. si pecuniam. ff. de cōdi. causa da. ⁊ pro hac snīa vltra motiuum quod facit iste hic in hoc v̄. cōtra mēbrū scd̄m ⁊c. cui rn̄det. j. in v̄. nec ob. facit s̄m Pe. de anch. i. d. cap. fi. ⁊ Jo. de an. ibi in vlt. col. nā ille q pmittit factū promittit duo vnū expresse aliud tacite: nā promittit facere: istud est expressum ⁊ si nō faciat pmittit interesse: istud est tacitū. l. stipulationes non di. ff. de verb. obl. in ver. celsus. et. l. si quis ab alio. §. fi. ff. de re iudi. ⁊ in electione eius est qd̄ ex duob9 istis impleat vt dictis iuribus. Sz iuramētū etiā de iure ciuili si apponatur recipit tacitas cōdictiones s̄m cōtractū precedētē. c. queādmodum. de iureiur. l. fi. cū gl. ff. de libe. causa. ergo qui pmisit factum ⁊ iurauit cum intelligat duo pmisisse: expressu3 vnū ⁊ tacitū aliud: si interponitur iuramētū nō est verū dicere q precise obligetur ad factū sed aut ad interesse aut ad factū. Ad hoc fundamētū quod satis vrget rn̄. in forma. q iuramentum interpositum sup cōtractu debet sortiri naturam contractus primordialem et non naturam accidētalem que ex mora contingat. gl. ⁊ no. in. l. certi condictio. in prin. in glos. ij. in fi. ff. si cer. pet. probatur in fi. in. l. item veniunt. §. cū prediximus. ff. de peti. here. tunc sic: si pmittatur factū tunc obligatur ad factum: sed eo casu q non faciat bene pp̄ter morā succedit obli. ad interesse: ergo iuramētū interpositū intelligitur s̄m naturā primordialē contractus nō autem accidētalem que succedit ex mora. tertio p ista opi. mouetur do. Ant. in. d. c. j. p illud qd̄ ibi volūt ca. Imo. Hosti. ⁊ Joā. an. vbi volunt: q si sit factū cōpromissum in arbitriū ⁊ sit iuratū stare sentētie arbitri: concludunt tamen q tale iuramentū nō obliget precise. Sed huic fundamēto est facile rn̄dere p tex. no. apud legistas in terminis nostris in. l. si libertus iurauerit. ff. de ope. lib. vbi est tex. quod si libertus iurauerit stare arbitrio vel patroni vel alteri9 intelligit si equum fuerit arbitratus. Sed istd̄ nō potest cōueniri in terminis nostris. Quarto mouet Imo. in. d. §. sed si quis. ⁊ Ful. in d. l. si pecuniā. q2 iuramentū de iure ciuili nō ē modus inducēdi obligationē nisi in liberto. l. vt iurisiurandi. in pri. ff. d ope. lib. si ergo qs pmisit factu3 ⁊ iurauit quomō iuramētū pōt de iure ciuili obligare p̄cise ad factū. Ad hoc rn̄de primo put rn̄. Fu. in. d. l. si pecuniā. q verissimū est q iuramētū de iure ciuili nō inducit obligationē: sed iste qui promisit factum ⁊ iurauit necessitatur p̄cise facere v̄tute iuramēti: non q iuramentum obliget de iure ciuili: sed q2 alias incidit i periuriū ⁊ efficit infamis. l. si quis maior. C. de trās. l. lucius. ff. de his qui not. infa. Aliter rn̄de ⁊ plenius. q iuramentū in terminis nostris non inducit obligationē: sed inductā bn̄ qualificat. na3 pone p stipulatione3 pmisi facere edificiū ⁊ iuraui: certe virtute obligationis sum obligatus facere edificium: tn̄ in obligationibus facti non cogor precise facere: q2 iuramētū nō inducit obligationē sed bene qualificat. et sic in terminis nostris nō inducit obligationē sed inductā bn̄ qualificat. Cōcludo ergo q hec est vera conclusio q tam de iure ciuili q̄ canon̄. in obligationibus facti iuramentū simpliciter interpositum obligat precise ad factū. ⁊ hec snīa eēt tenēda ɔsulēdo ⁊ iudicādo quāuis articul9 sit vari9 ⁊ disputādo posset vtraq3 pars teneri. ⁊ istā opi. t3 prīo glossella in v̄. necesse habeas. in. d. l. si pecuniā. quā ad hoc not. Bal. ibi: ⁊ in mille locis in. l. j. C. de sen. q̄ p eo qd̄ inter. in. ix. col. i ver. nunc q̄ro de aliquibus. Bal. in. l. sed ⁊ he. §. pretor. ff. de pcu. ⁊ in preludijs feu. in. vij. col. ⁊ cū illa gl. tenēt Inn. ⁊ do. Ant. de bu. hic. idē tenent Jo. an. Host. ⁊ Imo. in. c. per tuas. de arbi. vbi etiam moder. satis plene examinant hūc passum in. xvj. col. ⁊ se. idem tenet Inn. in. c. j. de iudi. tenet Ludo. ⁊ magis cōiter alij moder. in. d. l. stipulationes. et do. Mathe9. in suis no. dictis in no. lv. ⁊ facit in primis trita regula cano. q iuramentū qd̄ pōt specifice seruari sine interitu salutis eterne seruandū est q̄uis damnosum ⁊ dānum inferat. c. cum cōtingat. de iureiur. c. ij. de pac. in. vj. Secundo facit tex. in. c. ad nostram. el. j. de iureiuran. Tertio facit. l. cū pater. §. filius matrem. ff. de lega. ij. de quo vide. j. in. c. quanto. in. j. colū. versi. ex hoc patet. cum his que ibi addidi. Quarto ista pars optime suadetur per tex. singu. in. l. fideicōmissa. §. fi. ff. de leg. iij. vbi si testator grauauit heredē q faceret op9 reipublice dicit ibi tex. qd̄ precise tenet facere et non posset soluēdo interesse liberari. siue ergo dicamus q illud ibi sit fauore vltime voluntatis siue fauore reipubli. cui opus debet fieri; quod iuramentum obliget ad fa-

sed b sibi mādari. ar. c. petitio. j. e. ⁊. C. q̄ res pin. ob. pos. l. j. i fi. ff. de pig. l. obligatione gn̄ali. ⁊ no. bn̄ b vltimū. ¶ Scd̄o mēbro principali dicit qd̄ in ɔsilio anime sue s̄m intētionē iurātis est interpretādū: s3 in iudicio recipit interpretationē s̄m ius. j. eo. venientes. qd̄ est no. et semp hic allegat qd̄ iuramentū recipit interpretationē s̄m ius in iudicio cōtētioso: sed in penitētiali s̄m intentionē iurantis. Qualiter aūt iudex interp̄tabit s̄m ius vide gl. no. in. d. §. queritur. xxij. q. v. ⁊ in. c. ex literis. j. de spon. ⁊ respectu fori penitentialis vt cōsyderet intētio iurātis. vide bo. tex. cū ibi not. in. c. tua. de spō. facit in. c. significasti. de homi. ⁊ p hoc determinat qd̄ se. 5 ¶ † Quidā clericus iurauit stare mādato epi qui precepit ei vt beneficio renūtiaret ⁊ q nō appellaret. certe ex q̄ hoc non erat verisimile poterit p̄cepto nō obstāte appellare.[a] ⁊ ita fuit determinatū vt habet in dn̄ica li. q. xxvj. ⁊ p hoc dico glo. se. nō pcedere in eo qd̄ dicit si mādatū istud nō repugnet priori iuramēto sed alias enormē lesionē inferret in reb9 temporalib9 qd̄ petenda est relaxatio iuramēti: na3 si verisimiliter nō cogitauit istū casum nō video qd̄ sit opus petere relaxationem iuramēti: cū iuramētū nō extendat vltra cōsensum iurantis: vt patet ex predictis ⁊ firmat Jo. an. in. c. vno. de cōmo. vbi dicit quod generalis renūtiatio casuum fortuitorū nō validat iuramēto ex defectu cōsensus. p hoc etiā pōt decidi alia q̄stio. 6 ¶ † Quid si mandatū istorum non fuisset contrarium priori iuramento sed obuiaret alias solēniter pmisso. sol. dicit Inno. qd̄ debet seruare iuramentū seu mandatum factū in virtute iuramenti ⁊ de promisso d3 aliter satisfacere. qd̄ probat hec litera secundū eum: quia in decisione fundat se super iuramento: ⁊ tamē supra facta fuerat mētio de pmisso. facit. c. nonne. s̄. de presump. Host. impugnat hoc dictum: q2 si primo aliquid licitū pmiserat ad illud obseruandū obligatur apud deu3 ac si iurasset. xxij. q. v. iuramenti. mādatū ergo cōtrarium tanq̄ cōtra deū ⁊ contra ius nō est seruandū. Item nō est presumendū quod generaliter iurando hoc senserit vt mandaret cōtrariu3 sue pmissioni. ar. ex supradictis. Item et tertio non videt cōcedendū vt possit mandatū fieri p qd̄ alieno iuri illi9 sc3 cui facta est promissio preiudicet: q2 nec mandatū pape ad talia se extēdit. s̄. de offi. dele. sup eo. facit. l. ij. §. si quis a pricipe. ff. ne quid in lo. pub. nec videtur pcedere s̄m eu3 dictum Inn. in eo qd̄ dicit: quod de promisso d3 aliter satisfacere: q2 nō pōt inuito creditore aliō solui. l. ij. §. j. ff. si cer. pet. ⁊ insti. de actio. §. si quis agens. Itē q2 pōt contingere qd̄ aliter satisfacere nō posset nisi adimplēdo qd̄ pmisit. finge em̄ q pmisit ɔhere cū Berta: et nunc mandatur ne cōtrahat: certe nō valet: q2 primam fidem nō iuratā seruare tenetur. j. de spon. sicut ⁊ sunt iste rōnes multum vrgentes cōtra Inn. do. Ant. dicit se putare: q si prima pmissio obligat precise: vt q2 est obligatio dādi nō arctaret ad preceptum secūdi iuramenti nisi pars de alio contentaretur sc3 cui facta fuit pmissio. ¶ S3 si esset obligatio non precisa vt in obligationibus facti in quibus quis precise nō obligaretur ad factu3 sed ad interesse: tunc q2 pōt implere primum ⁊ scd̄m saltē specificum iuramentū ad hoc obligaretur: l3 nō b forte generaliter: vt si vni primo promisi[b] tradere rem: postea promitto alteri ⁊ iuro. nā possum seruare iuramentū tradendo scd̄o: ⁊ pmissum satisfaciendo de interesse. ⁊ dicit se putare hāc fuisse de mēte Inn. sec9 aūt est in iuramētis. 7 ¶ † Et dicit hoc no. in obligationibus iuratis: vt qs p̄cise cōpellatur ad factū maxime cū iuramentum habeat vim illius clausule si non valet qd̄ ago vt ago valeat meliori modo quo pōt: vt no. in. l. cū pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. ⁊. c. ad nostrā. el. iij. j. eo. tit. et si hoc esset verū multū limitaret materiam. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig. vult ergo in effectu do. Ant. q promissio nō iurata nō obligat p̄cise ad factū de iure canonico sicut nec de iure ciuili: secus si fuit iurata. Sed ego dubito an hec ɔclusio sit vera. ⁊ ɔ primū mēbrū facit multū: q2 apud deū ⁊ respectu peccati pariter obligat simplex pmissio et iuramentū: vt in. d. c. iuramēti. licet non in quātitate reatus: vt no. in. c. pe. j. eo. Ide3 expresse videtur facere. c. j. de pac. ⁊ expressius. c. qualiter. e. tit. vbi dicitur: studiose agendū est vt ea que pmittunt opere cōpleantur. vnde pōdera illud verbū gn̄ale pmittunt. ⁊ illud opere cōpleantur. et sic requirit cōplemētum in forma specifica et non respectu interesse. 8 ¶ † Cōtra mēbrum scd̄m in quo dicitur: secus in iuramēto: facit no. dictum Inn. in c. per tuas. de arbitris. vbi dicit q licet iuramentū[c] īteruenerit in ɔpromisso de seruādo laudo: nō tamē per hoc precise[d] compellitur ad ipsius

ctum est lõge ma ior fauor iuramẽ ti ꝙ reipubli. aĩa eñ cũctis reb⁹ ꝑferẽda est. l. sanci- mus. C. de sacro san. ecc. Quinto pro ista sentẽtia est melior text. de iure i. c. fi. ne bla. vi. su. ⁊ ibi. d. An. ad hoc no. illum text. Cõfirmatur ista ps iuramẽtũ ⁊ sñia equparant. l. ij. ⁊. l. ƺ ⁊ si pos- sessori. §. si cuƺ de hꝛditate. ff. de iu reiu. ƺ sic est ꝙ si in sñia qs fuerit cõdẽnat⁹ ad fa- ctuƺ virtute sñie obligat ad factũ. ⁊ nõ posset soluẽ do interesse libe- rari: vt est glo. re- putata sing. in. l. q restituere. in ṽ. cõdẽnand⁹. ff. de rei ven. ⁊ ibi bal. ⁊ Ang. ad h no. illã gl. si ergo sen tẽtia obligat ꝑci se ad factũ mlto magis iuramen- tũ. Et ista ps est magis cõiter ap- probata: et vltra doc. pal. tenẽtes istã ptẽ ad h qd istã partem tenet Imo. in. ca. ij. de pig. ro. in. d. l. sti- pulatiões. i pri. Bal. in. d. l. j. i. ix. colũ. ⁊ Sali. xvj. col. Alexã. in. d. l. stipulatiões. ⁊ in consi. clxxix. Anto. Francis. ¶ Utrũ iuramẽ tũ obliget iurãtẽ ꝑcise ad factuƺ. ƺ multa hic dicant existimo ꝙ ꝑcise non obliget qꝛ in obligationib⁹ fa cti inest obliga- tio successoria ad interesse ne quis obligando se ad factũ ꝑcisum vi- deat se obligare ad seruitutẽ quã dã vt ple. tradit i. l. stipulationes nõ diuidũtur. in ver. cels⁹. vbi pro pria materia de ṽb. ob. iuramẽtũ aũt hƺ viz clausu le vt act⁹ valeat eo mõ quo vale- re põt. l. cũ pater. §. fili⁹ matrẽ. ff. ð leg. ij. habet per Bar. ⁊ doct. i. l. si qs maior. C. de. trãsac. et in. l. j. §. si qs simpliciter.

obseruantiam. sed dƺ intelligi iuramentũ qd ser- uabit sententiã arbitri sicut iurauit vel penã sol- uet: vt sic iuramẽtũ intelligatur alternatiuũ sicut est materia subiecta super qua fuit interpositũ: ergo idẽ esset dicendũ in ꝓposito: ꝙ si iterponit in obligationibus facti dƺ interpretari ſm natu rã illius obligationis vt ꝙ faciat factum vt sol- uat interesse. In hac satis dubia. q. ego putarem quẽ obligari ꝑcise ad factũ si illud adimplere po test dũmodo nõ sit ꝯtra bonos mores: siue ꝓmis sio sit iurata siue simplex: ⁊ loquor de iure diuino ⁊ canonico. Moueor per dictum. c. ⁊. c. qualiter. de pac. ⁊ ꝑcali. c. iuramẽti. ⁊ per illud psalmiste. Que ꝓcedũt de labijs meis nõ faciã irrita. xxij. dist. psalmista. facit. c. licet. de voto. ⁊ de spõ. ex li- teris. ij. ⁊. j. eo. ⁊ si Christ⁹. ⁊. j. c. pri. ⁊ bo. tex. in. c. nouit. de iudi. Nec obstat si dicatur ꝙ de natura ipsius obligatiõis facti est vt sufficiat dare inter- esse: qꝛ hoc prĩo posset negari etiã de iure ciuili. ¶ †Sunt eñ in hoc multe opi. adeo vt multi nõ parue authoritatis tenuerint qd si qs põt adim plere factuƺ tenet precise ad illud: sed si cul pa sua non potest adimplere vel post morã inutile esset alteri parti factũ adimplere: tũc succedit obliga- tio ad interesse: vt no. i. d. l. stipulatiões nõ diui. ⁊ in. l. si quis ab alio. in fi. ff. de re iudi. Sed tenẽ- do aliam opi. que videtur magis cõmunis ⁊ eaƺ sequitur Bart. in. d. l. stipulationes. qd in obliga tione facti causata ex conuentione partium suffi ciat soluere interesse: adhuc dico quod nõ proce- det de iure canonico vl' diuino. rõ qꝛ fundamẽtũ illi⁹ opi. est quoniaƺ stipulatio fuit inuenta a iu- re ciuili vt quis stipularet ꝙ sua interesset: satis est ergo vt habeat suũ interesse. ita dicit Bart. in d. l. stipulationes. ⁊ sic illa opin. fundatur super natura stipulatiõis: ƺ de iure diuino ⁊ canonico. alia est ratio ꝓpter quã quis tenetur adimple- re ꝓmissum maxime iuratũ: ne scilicet incurrat peccatum veniendo cõtra ꝓmissionem suã ⁊ de- cipiat sic ꝓximũ: vt i. d. c. j. ⁊. c. qualiter. de pact. Item iuramentuƺ tendit in deũ in. c. debitores. §. e. et tenetur quis ex dispositione legis diuine reddere sua iuramenta domino. d. c. ⁊. si christus nam ⁊ ipse Bar. vult ꝙ vbi obligatio descẽdit a lege compellitur quis precise ad factũ. arg. in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. cum si. Itẽ si a testa- tore idẽ: nisi inducat speciẽ seruitutis. l. titio. §. titio. ff. de cond. ⁊ demon. idem ergo debem⁹ di cere in obligatione causata ex conuentiõe par- tium cum iura diuina ⁊ canonica mãdant illam simpliciter obseruari. Nec obst. c. ꝑ tuas. de arbi. vbi videtur ꝙ ꝓmittẽs stare sententie arbitri ꝑ- cise non cogitur sed sufficit prestare interesse vel penam soluere vt ibi: ⁊ in. c. dilecti. e. titu. potest eniƺ respõderi ꝙ ibi precise ⁊ determinate se nõ obligauit ad certum quid: sed in genere vt staret laudo dicendo. vnde ne arbiter possit ab libitũ ledere iura statuerunt vt soluere penam sufficiat vel interesse: quia vt dixi nõ interuenit purus cõ sensus super laudis. videmus enim ꝙ post emo logationem non competit aliquod remediuƺ. l. pe. C. de arbi. ⁊. d. c. per tuas. per quod puto qd si cõpromittẽs aliquo mõ cogitasset qd arbiter postmodũ pronũtiauit et habuit animũ se obli- gandi ad illius obseruantiã qd sine peccato non posset retrocedere. ar. d. c. iuramẽti. cessat eñ hoc casu ratio premissa: ⁊ per hoc concludo cũ preal- lega. opi. Post. qd siue sequatur iuramentũ gene rale vt in terminis hui⁹. c. siue speciale: vt in exẽ- plo do. Ant. nunꝙ̃ tollitur precedẽs contraria promissio. videtur enim iuramentum temerariũ contra promissionem suã argu. d. c. iuramẽti. et bo. text. in. c. ex literis. et. c. sicut. §. eo. et ipsemet Innoc. contrarium videtur sentire. in. c. sicut. de sponsalibus. vbi dicit qd si primo cõtrari sponsa lia cum vna sine iuramento: deinde contrari cũ alia cum iuramẽto: valent priora licet sine iura- mento quasi non valeat iuramẽtũ contra pro- missionem alteri factã. ⁊ ad istũ tert. dicit quod narrat factuƺ. nã iste obligauerat se istis ecclesijs

per iuramentuƺ. vnde expone tex. ex ꝓmisso scili- cet iurato. ⁊ hoc colligitur ex respõsiõe pape qui simpliciter fundat se super priori iuramẽto. nec mãdat cõditionaliter inquiri si iurauit. ⁊ sic ha- bes hãc vtilem materiã declaratã ⁊ decisionem ad multas alias cõsimiles questiões. Et facit hec ad aliam questionẽ. Quidã filiusfa. vel cleri- cus iurauit non exire districtum senensem sine li cẽtia creditoris, demum reuocatur per patrẽ vel episcopũ: nũquid licentia nõ obtẽta possit inde recedere. vide [a] Jo. an. in regula in malis. de re- gu. iur. lib. vj. in mercu. ⁊ Fede. consi. cxci.

1 ☞ Appellatio non suspendit obligationẽ pu re quesitam.

2 Religiosi appellantes a precepto superioris nõ euadunt notam transgressionis obedientie.

3 Qui petunt sententiã arbitri reduci ad arbitriũ boni viri nõ obstante iuramento an sint piuri.

4 Periurium impeditur ex difficultate: ⁊ an diffi- cultas impediat obligationem?

5 Qui iurauit ecclesiam defendere: an teneatur de- fendere sine requisitione.

6 Promittens defendere ecclesiam an teneatur si ecclesia ei fidem non seruat.

7 Promittens defendere ecclesiã si ecclesia vel pre- latus sibi auferat salarium: an teneat defendere?

8 Promittens iuuare ecclesiam: an teneat contra conscientiam?

Reui scisitatus.

Qui iurauit ecclesiam defendere et re quisitus sine iusta causa recusat periu rus est nec eñ defendit appellatio. ⁊ secũda ibi. re [a] spõdemus. ¶ Casus literalis. Aliqs iurauit de fendere ac seruare pro posse suo iura alicui⁹ ec- clesie. ecclesia requirit ipm necessitate imminẽte sub debito iuramẽti ipe appellat. querit vtrũ in- currat periuriuƺ si ecclesiã non defendat an pre- textu appellationis a periurio excuset. Respon- det papa quod in hoc articulo appellatio nõ ex- cusat illuƺ a periurio: imo periurij reatum incur rit nisi difficultas siue necessitas ipsuƺ excuset: ꝓ- pter q̃ non possit ecclesie subuenire. Ber. ¶ No. practicam precipiendi ei qui iurauit obedire. pre cipitur enim sub iuramẽti debito. cõcor. §. eodẽ c. pri. ¶ Secundo not. quod non obediens secũ dum iuramẽtum proprium incidit eo ipso in ꝑ- 1 iurium nec requirit aliqua sententia. ¶ †No. ꝙ appellatio etiam secundum ista tempora nõ su- spendit obligationem pure quesitã. ⁊ hodie hec decre. non habet dubium cuƺ appellatio etiã ex- traiudicialis nisi valeat nisi sit rationabilis. j. de appellatio. vt debitus. ⁊. c. j. eodem tit. libro. vj. ⁊ oportet quod exprimat causam vt ibi. Sed olim dubitabatur ex eo: quia omnis appellatio q̃ nõ erat manifeste frustratoria deuoluebat causam ad superiorem. ij. q. vj. ad romanam. ⁊ no. in. c. vt debitus. ⁊ ꝑ gl. in dicto. c. ad romanam. sed ratio decidendi in cõtrarium fuit duplex scdm Gofr. Prima: quia per appellationem nõ potest impe diri quod perpetuo edicto fieri precipitur. ff. de appella. re. l. vlti. ij. q. vj. diffinitiua. sed ꝑpetuo edicto precipitur ne in vanũ nomen dei assuma- tur. ¶ Item ne violetur iuramentũ. j. e. et si chri stus. ⁊. xxij. q. v. quacunqꝫ. Secunda ratio qꝛ licet secundum ista tempora appellatio sine expres- siõe cause eximeret' a iurisdictiõe nõ tñ ab obli 2 gatiõe: vt. §. dixi. ¶ †Et ex hoc ⁊ ex ter. no. con- tra religiosos appellantes vt plurimũ sine causa legitima a precepto superioris. non enim eua- dunt notam transgressionis obedientie vel iura 3 menti si prius iurauerunt. ¶ †Item etiam opti me facit iste tex. cõtra istos qui appellant seu pe tunt laudum reduci ad arbitrium boni viri sine causa legitima non obstante iuramento prestito de stãdo laudo. si enim postea declarat laudũ nõ reducẽdum patet eos esse periuros nisi probabi lis error eos excuset. argu. c. sacro. de sen. excom. videte quod dico. j. eo. qntauallis. ¶ Ultio not. iuncta glo. j. quod sicut difficultas excusat a per- iurio: si

⁊ ibi ple. ꝑ Alex. ff. de ver. ob. si er- go obligatio fa- cti nõ tenet respe ctu ipsius facti deducti in obli- gatiõe: sed ad tã tũ respectu obli- gatiõis successi- ue i interesse. er- go iuramẽtũ iter positũ sup facto operatur obliga tionẽ i interesse. putarẽ tñ ꝙ si es- set interpositũ iu ramẽtũ i casu in q̃ qs põt ꝑcise se obligat ad factũ puta i casu gl. l. sti pulatio. ff. ð ope. no. nũ. tũc tale iu ramẽtũ firmaret illã ꝓmissionẽ ꝑ- cisaƺ ⁊ h opi. mi- hi videt esse ma- gis equa qꝛ iura mẽtũ nõ validat ꝓmissionẽ inuti lẽ: vt ꝑ Bar. in. l. si quis de eo. ff. de fideius. ¶ Et do. Anto. hic q etiã posuit hãc q̃stionẽ in. c. ꝯstitut⁹. i. iij. col. ð rescr. Et istã. q. in terminis vid ꝑ Pau. de ca. in. l. in opis. ff. loca. et fac qd no. Host. in sum. de maio. ⁊ obe. §. ad quod obediẽs. ṽ. qd si duo. ⁊ qd plene ⁊ plenarie habet i l. fi. ff. q satis. cog. ⁊ de ista quest. in terminis vid per Imol. i repe. ca. cum contingat. i fi. de iureiur.

4 iurio sic ⁊ necessita.§.e.querelam.⁊.l.si.ff.qui satis.cog.¶ † Sed contra hoc op.de.l.continuus act⁹.§.illud quoq3.ff.de verb.obli.Sol.gl.
a j.respõdet quod difficultas[a] impedit periurium cõmitti sed non liberat a pena cõuentionali:vt in cõtrario.Damasus in sua tertia.q.dicit quod si impedimentum prouenit ex casu non cõmittitur pena sec⁹ si p hominẽ.ff.ad.l.aquil.proinde ad materiã quod no.per Dy.⁊ Jo.an.
b in reg.peccatum.de re.iur.lib.vj.vide tu latius[b] p Bar.i.l.quod te.ff.si cer.peta.⁊ in.d.§.illud.vbi multa prosequitur circa hanc materiaз ⁊ aliquid ponit in.l.si decesserit.ff.qui satis.cog.⁊ quãtum ad propositũ in effectu dicit:quod aut pena venit cõmittẽda ex condictionis euẽtu: aut ex commissiõe more.Primo casu difficultas prestatiõis nõ impedit committi penam vt probatur in.l.in illa stipulatiõe si kalendis.ff.de verb.oblig.exemplum si tibi non dedero stichum in kalendis martij.promitto dare.c.certe licet casu moriaᵗ stichus teneor nihilomin⁹ dare.c.vt in.d.l.in illa stipulatiõe:⁊ hoc ideo quia pena venit committenda non est mora sed ex condictionis euentu.l.si dedero stichum.lз gl.aliud dixerit in.d.l.si decesserit.Scdo casu pone exemplum promitto tibi dare stichũ ⁊ si non dedero ꝓmitto tibi dare.c.subdistingue: aut in obligatione est factum aut aliqd dari.Primo casu difficultas impedit moram committi:⁊ per cõsequens penam:vt.l.si vehẽda.§.pen.ff.ad le.rho.de iac.vt puta promisi sub certa pena certo tẽpore cõducere res tuas ad certum locum:certe si casu fui impeditus non cõmittitur pena.vt in dicto.§.pen.Secundo casu etiã subdistingue.qꝺ aut certã speciem dari est in obligatione:aut quantitatem.Primo casu pena euitatur ex difficultate prestãdi:vt si sub certa pena ꝓmisi dare stichum qui casu mortuus est ante morã:vt in.d.l.quod te.⁊.l.si homo mortuus.ff.de verbo.obli.Tertio casu dicit moram committi ⁊ p consequens penam:vt.d.§.illud.nam si incendium nõ liberat ab obligatione quantitatis:vt.l.incendium.C.si certum peta.forti⁹.nec difficultas.⁊ potest esse ratio huius diuersitatis:quia vbi quantitas est in obligatione difficultas non liberat.quoniam totum genus perire nõ potest.obligatio vero est in genere cum certa quantitas promittiᵗ:vt in.l.in ratione.§.diligenter.ff.ad.l.fal.quod intellige nisi quãtitas debeatur vt species:vt puta promitto.c.ex his que sunt in illa archa:tũc est idem dicendum qꝺ in obligatione certe speciei:vt no.in.d.§.diligẽter.⁊ in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.⁊ sic tempera dictum Bar.Jtẽ in alio limitarem suum vltimũ membrum:dicereз enĩ ꝙ vbi quãtitas est in obligatione ⁊ ex post facto promissor fuit impedit⁹ per eum cõtra quem non potest habere regressum seu casu fortuito:quod tunc pena committitur seu saltẽ restituetur ex clausula generali si qua mihi iusta causa.⁊ est arg.op.in.c.significante.de pig.⁊ in.c.ij.de constit.⁊ in.c.ex literis.de in integ.resti.⁊.l.j.ff.qui.ex cau.ma.fateor tamẽ quod difficultas seu casus nõ liberat ab obligatione:et sic loquiᵗ.l.incendium.⁊ l.continuus.§.illud.periurium autẽ semper impeditur ex difficultate quia iuramentũ obligat data duntaxat facultate.xxij.q.ij.beat⁹.⁊.j.e.et si christus.§.eo.querelã.An autẽ impediatur vinculum excommunicationis si iussus aliquid facere minime fecit propter difficultatem
5 faciendi.vide bo.gl.et qꝺ super ea dixi.de testi.cog.in.c.ij.¶ † Alteri⁹ queritur text.loquitur quando is qui iurauit ecclesiam defendere fuit requisitus.dubitatur nunquid sine requisitione teneatur illam defendere.glo.ij.arguit pro et contra et nihil concludit.Jo.an.remittit ad Spec.in tit.de aduo.§.j.ver.sed nunquid is qui iurauit.et dicit quod quicquid hic ⁊ ibi dicatur attendenda sunt verba iuramenti.Aduerte aut iste iurauit defendere ecclesiam requisitus:et tũc nõ tenetur nisi requiratur.argu.c.porro.de priuileg.Aut iurauit simpliciter defendere ecclesiã:et tunc tenetur etiã sine requisitione si sciret ecclesiã suo patrocinio indigere:vt in.c.de forma.xxij.q.v.⁊ argu.l.in illa stipulatione p te.ff.de verb.oblig.sic salua Spec.in prealleg.loco.et vide ad materiã bonam gloss.in.c.cupiente.§.si vero.de elec.lib.vj.in versi.contempse-
6 rit.¶ † Ultimo querit glo.nunquid iste qui iurauit ecclesiã defendere incidat indistincte in periurium ex nõ defensione.⁊ respõdet ꝙ non:⁊ ponit tres casus in quibus non tenetur defendere.Primus si ecclesia non seruauit ei fidem in suis necessitatibus.Secund⁹ si ecclesia ei subtraxit suum salariũ consuetum.Tertius si eum remordet conscientia de iniustitia cause.Dicit tamen glo.ꝙ hoc casu licet aduocat⁹ debeat sequi suam conscientiam:ecclesia tamen habebit eum pro periuro ex quo non defendit ecclesiam vt promisit.arg.c.literas.de resti.spo.Aduerte primo circa primuз casum.si enim ecclesia promisit sibi aliqua in suis necessitatibus:⁊ postea non seruauit:non videᵗ iste casus in effectu differre a secũdo:ideo tunc dicendũ vt super eo dicã.si vero glo.intellexit de fide tacite prestita secundum quosdam qui dicũt ꝙ sicut vasallus tenetur adiuuare dominum in necessitatibus:ita ⁊ domin⁹ vasallũ.ad hoc qꝺ leg.⁊ no.in.c.de forma.xxij.q.v.quasi velit glo.ꝙ ecclesia etiã vltra expresse promissa teneatur subuenire isti qui iurauit defendere ecclesiã in suis necessitatib⁹.certe glo.nõ bene diceret,satis enĩ est dominum teneri in his que expresse promisit:argu.in.l.sicut.C.de act.⁊ obli.⁊ forte ob hoc voluit Gui.naso hic:ꝙ vasall⁹ tenetur iuuare dominum:licet dominus nõ iuuerit vasallum.ratio quia vasallus tenetur domino per iuramentum:sed dominus tenetur vasallo ex vrbanitate:⁊ nulla pena est nõ facienti id ad quod solum quis teneᵗ ex vrbanitate:vt no.C.de pign.creditores.⁊.l.ciuile.C.de fur.⁊.j.de loca.potuit.⁊ hoc circa primũ
7 casum.¶ † Uenio ad scdm in quo glo.dicit.ꝙ si ecclesia illi subtraxit salarium consuetũ ⁊c.Host.et Joã.an.dicũt dictũ glo.ꝓcedere quando tota ecclesia delinquit in subtrahendo sibi salariũ secus si sol⁹ prelatus:alias agat cõtra prelatum ⁊ iuuet ecclesiam.arg.in regula delictũ.de reg.iur.li.vj.nisi iste sub cõditione iurasset scз si sibi salarium solueretur.§.eo.peruenit.quasi velint ꝙ h vltimo casu sufficiat ad nõ defendendũ qꝺ salarium sibi nõ soluitur.not.bene ex hoc dicto ꝙ factum solius prelati sufficit vt deficiat ꝯditio:nõ autẽ vt cõtract⁹ modalis soluaᵗ modo p ipsum prelatum non seruato:⁊ de hoc vide qꝺ not.in d.c.peruenit.⁊ in.c.verũ.j.de condi.ap.Et ratio diuersitatis potest esse:qr vt contractus cõditionalis dissoluatur satis est cõditionem nõ fuisse adimpletã etiam si sine culpa hoc cõtingit:vt in l.in illa stipulatione.si kalendis.ff.de ver.obl.et qꝺ no.Bar.in.d.l.si decesserit.sed ꝙ dissoluatur ꝓpter modũ non seruatũ exigiᵗ mora:vt.d.c.verũ.sed factum solius ꝑlati nõ facit ecclesiã esse in
8 mora.argu.xvj.q.vj.si episcopuз.¶ † Uenio ad tertiũ casum in quo gl.vult ꝙ contra cõsciẽtiam non tenetur iste iuuare ecclesiã:sed ecclesia habebit eũ pro periuro.hoc vltimũ nõ placet Host.qr sic dareᵗ materia cuiq3 p iuramentũ astricto ad adiuuandũ ecclesiã auferendo beneficium seu salarium deputatũ cõtra.c.satis peruersum.lvj.di.§.e.querelã.et sic iste pateretur dãnum:vnde deberet premium cõsequi contra.c.sane.de renũ.Nec ob.ꝭm eum iura que alle.glo.qr loquunᵗ in matrimonio vbi timetur collusio.de eo qui cog.cõsan.vxo.sue super eo.⁊ in quo vertitur periculum incõtinẽtie:nec põt per aliũ licite deseruire secus in officio aduocationis quod p aliũ expediri potest.C.de iu.l.rẽ nõ nouaз.dabit ergo iste substitutum bonũ qꝺ salua ꝯsciẽtia facere poterit.ar.ff.de neg.ge.at qui natura.§.cũ me absente ⁊.l.pretor.ff.de iuris.om.iu.⁊ si nõ posset aliũ inuenire nõ habebitur statim ꝓ periuro: sз consyderabiᵗ arbitrio boni viri ponderata qualitate ꝑsone aduocati ⁊ cause an hoc faciat fraudulenter.⁊ si apparet fraus procedaᵗ cõtra eum:si bona fides:absoluaᵗ.arg.de rescrip.cũ ꝯtingat.in dubio vero relinquatur cõscientie sue.arg.j.e.mulieri.⁊.j.q.vij.sancim⁹.Et certe hec tria membra vltima suffecissent i hoc arg.ꝑmissis resecatis.nã si apparet de bona fide non tenetur dare
c substitutũ[c] cũ promissio generalis non se extendat ad istum casum vt defendat malã ⁊ iniquaз causam.ar.in.l.rem nõ nouã.C.de iu.⁊ in.c.j.lib.vj.de cõsti.⁊.l.si procurator.ff.de cõd.inde.ideo dicit.do.Ant.⁊ bene.ꝙ si certũ est ecclesiã fouere bonã cãm procedit dictum glo.si certũ est ꝙ fouet iniustitiã nõ erit periur⁹ nec reputabiᵗ pro periuro.si est dubiũ:ex quo cõstat eũ non defendisse cũ fundata sit intẽtio ecclesie allegãtis periurium habebiᵗ pro periuro:nisi ostẽdat bonã causam esse iniustã.nec curabimus de sola cõsciẽtia ipsi⁹ ⁊ credo ꝙ in hoc casu dubij loquaᵗ glo.nostra.facit.c.inquisitioni.de senten.excom.

1 ☞ Princeps non potest cõponere de dãnis subditis datis:non requisito eorum consensu.
2 Juramentũ si nõ potest seruari in forma specifica debet seruari eo modo quo potest.
3 Jurans verum qui credebat falsum est periur⁹.
4 Falsarius monete qua pena puniaᵗ.
5 Expendẽs falsam monetã sciẽter:qua pena puniatur.
6 Inferiori a principe an licitũ sit cudere monetã.
7 Si in lege sit mẽtio de pena capitis simpliciter: intelligitur de pena deportationis.
8 Nunqd papa vl' eps possit absolueᵗ a iuramẽto.
9 An inscribens nomẽ alterius in moneta:incurrat falsum.
10 An credatur inscriptionibus librorũ monumẽtorum ⁊ inscriptionibus columnarum.
11 Quot modis prĩceps vel ali⁹ habẽs ius cudẽ-

☙ Sebasti.Sapia.
a ¶ Difficultas. Quomodo difficultas excuset:vide Fel.in ca.que in ecclesiarũ.col.xxvj.in glos.ij.§.de ꝯsti.Moder.in.l.si qs maior.C.de transac.vbi tradũt ꝙ difficultas excusat a ꝑiurio.Alex.in cõsi.cxcij.inci.perspectis.i.v.col.in.f.vol.⁊ do.Carolũ rumũ i re.l.iiij.§.cat.circa nouam oppo.Bar.ff.de verb.ob.moder.in.l.ij.§.fi.ff.si qs cautio.post pau.de cast.⁊ alios.

b ¶ Et ibi vid multum elegãter per pau.de cast.circa finem.

☙ Sebastia.Sapi.
c ¶ Substitutuз. Adde ꝙ imo si aduocatus offert se auxiliaturũ fouentẽ iniustitiaз teneᵗ ad interesse parti.vt tradit Fel.i.c.tua nos.j.de homici.⁊ ibi quid si consuluit astrictus.

di monetam dicatur eam fraudare.

12 Debitor an teneatur soluere id qđ valebat moneta tempore contractus que moneta fuit reprobata vel deteriorata.

13 Si in testamento relinquitur pecunia attēditur valor monete qui erat tempore testamenti.

14 In statutis m[illegible]datis ⁊ gratijs: an attēdat̄ moneta que currebat tempore statuti: an que currit post conditum statutum.

15 Mutuū vel depositum pecuniariū an debeat restitui in eadē forma ⁊ materia: vel an possit restitui in diuersa forma vel in diuersa materia.

Quanto. Princeps qui iurauit certā seruare monetam si sciebat illā legitimo pondere fraudatā penitere dʒ de iuramento qđ fuit illicitū: ⁊ ideo nō seruādū si vero ignorabat tūc iuramētū seruet si illā facit restaurari. sic cōiter summatur. Sed ego summo generaliꝰ cōprehēdēdo etiā vltimū dictū. c. ⁊ sic. Iurans scienter illicitū nō indiget absolutione sed tenet̄ illud nō seruare: si vero iurauit ignorāter dʒ illud obseruare si aliqđ licito mō est obseruabile. si autē iurauit licitū ꝙ putabat illicitū dʒ obseruare iuramentū: sed de animo deprauato aget penitētiam h. d. primo cōsultatio. scđo respōsio ibi: sup quo. in quo tria mēbra distinguit. scđʒ ibi: si vō tertiū ibi: verūtamē. ¶ Casus literalis. Quidā consiliarij regis aragonie imo potiꝰ deceptores induxerunt ipsum vt iuraret irrequisito assensu populi vsqʒ ad certū tp̄s patris sui ꝯseruare monetam: que circa mortē eiꝰ legitimo pōdere fuerat diminuta: ita ꝙ graue scandalū in populo ortū erat. hoc intellecto rex qđ indiscrete fecerat reuocare volebat et satisfacere pplo: vñ petijt absolui ab huiusmodi iuramēto. Papa scribit eidē dicens: ꝙ in casu isto nō tā est absolutio necessaria ꝙ̄ interpretatio adhibēda: cū em̄ iuramētū illđ fecit aut credebat monetā illā falsaʒ aut legitimā. Si falsam iuramētū fuit illicitū: ⁊ iđ nō seruādū: et ꝓ eo dʒ illi penitentia indici. Si vō credebat legitimā iuramētū licitū fuit ⁊ ideo seruādū. Et papa cōsuluit illi vt moneta illa reprobata q̄ diminuta fuerat a legitimo pōdere alia moneta cudatur noīe p̄ris sui ⁊ illā reducat ad legitimū statū quē habuerat tp̄e patris meliorē: et sic iuramētū seruabit. verū tñ si credebat monetā diminutam qñ iuramētū illđ p̄stitit ⁊ sua eū cōsciētia remordet cōfiteat̄ peccatū suū: ⁊ pro illicito iuramento pniam agat. ber. ¶ No. j. ꝙ si cōsiliarij principis vel ciuitatis nō recte cōsulūt pdunt nomē consiliariorū [a] ⁊ appellant̄ deceptores: ⁊ hoc ideo qꝛ officiū cōsiliariorū est iuste cōsulere: vñ ex cōsilio fraudulento quis tenetur. de quo in regu. nullꝰ ex cōsilio. de reg. iu. li. vj. ⁊ in. c. sicut dignū. §. qui vero. de homi. ¶ No. ij. quem debere venire ꝯ factū ppriū idiscrete gestū: dʒ tñ discrete contrauenire qđ intellige vt legi. ⁊ no. in. c. qualiter ⁊ qñ. j. de accu. ⁊ magne sapiētie est ⁊c. xxij. q. iiij. magne. ¶ No. iij. ꝙ ab illicito iuramēto nō est absolutio necessaria. Rō qꝛ absolutio p̄supponit vinculū. de despō. ipu. ad dissoluēdū. ⁊. l. decē. ff. de verb. ob. sed iuramētū illicitū nō ligat. vt. xxij. q. iiij. q̄si ꝑ totū. ⁊ est rō: qꝛ iuramentū nō dʒ esse iniqtatis vinculū. i. nō dʒ ligare ad iniqtatē. nā cū p̄stetur p̄ncipl'r deo: vt in ca. debitores. s. eo. deꝰ nō vult vinculare quem ad iniquitatem. de hoc. j. latius.

1 ¶ † Nota. iiij. ibi: irreqsito ⁊c. ꝙ princeps nō dʒ aliquid agere in p̄iudicium populi ipsorū assensu non requisito ꝛm Io. and. et ad hoc. c. ad hec. de offi. archi. quod not. et facit tex. iste in arg. ꝛm Hosti. quod princeps per se non potest componere de dānis populo datis ratione guerre. de quo remittit ad summā. de pe. §. fin. ver. sed pone quod guerra. Ex his not. principem nō posse disponere ad libitum de substantia subditorum. ꝑ quo facit quod not. Innocē. in cap. que in ecclesiarum. de constitu. et legiste in. l. fin. C. si contra ius vel vti. pub.

2 ¶ † Nota in versi. si vero. et tenementi ꝙ si iuramentum seruari nō potest in forma specifica debet seruari eo modo quo pōt. nā vt hic vides iste rex iurauit seruare monetā p̄ris sui: et intellexit de presenti: tamen si illa reperit̄ fraudata tenetur facere aliam monetam cui sub nomine patris sui: vt sic seruet iuramentum eo modo quo potest. Ex hoc patet ꝙ iuramētum [b] hʒ vim clausule si nō [c] valet qđ ago vt ago valeat vt valere pōt. concor. c. ad nostram. iij. j. eo. ⁊. l. cū pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. ⁊ vide qđ dixi. s. e. ad nr̄am. ⁊ ꝑ hoc patet tex. ibi vsquequaqʒ debere exponi. i. eo modo quo pōt.

3 ¶ † Not. vlt. in ver. verūtñ. intelligo qđ ponat tertium casum vt videtur placere Io. cal. ⁊ cōiter sequentibus: et sic intelligatur qñ credebat monetā fraudatā sed nō erat. ⁊ placet mihi iste intellectꝰ vt sic differat a precedentibus ꝙ iurans licitum quod credit illicitum peccat. per quod dicit Io. cal. ꝙ iurās verum quod credit falsum est periurus quo ad deum. Idem dicit in eo quod credit venire ꝯ iuramentum et non venit: vt si credebat iuramēto non esse satisfactum cui tñ erat satisfactuʒ qđ satis placet quia deus respicit animum hoīs et non factum. xxij. q. v. si quid inuenisti. et de pen. dis. j. c. si ꝓpterea. ⁊. c. si cui.

4 ¶ † Uenio ad gl. ⁊ qꝛ hic tractat̄ de falsa moneta: quero qua pena punitur falsarius monete. Rñdeo assumēdo membra gl. j. declarando ꝙ aut falsat quis monetam p̄cipis intellige de nouo eam adulterādo ⁊ cōburi debet. l. ij. C. de fal. mo. Aut falsat monetā ciuitatis seu alterius inferioris ab imperatore ⁊ capite punietur: et sic intelligit glo. l. j. C. eo. Aut non fabricat monetam de nouo sed fabricatā radit scilicet minuēdo vel tingit: puta monetā ereā vt appareat aurea ⁊ punitur vltio supplicio vel datur ad bestias ꝛm ꝯditionē ꝑsone vt in. l. quicunqʒ. ff. de fal. ⁊ no. gl. ꝑ hanc dist. aperit intellectum illarum trium legum. ⁊ hūc intellectū seqtur Bar. in. d. l. quicunqʒ. et gl. in. l. ij. ꝑal. Alij vt Iac. de are. in. d. l. ij. dicūt ꝙ falsans aureā monetam principis cōburitur. et sic intelligitur illa. l. ij. Aut erat moneta ere contaminata ⁊ ꝓcedit. l. j. ⁊ vterqʒ ītellectꝰ est bonꝰ. Demū gl. ponit tria specialia in hoc crimine. adde ⁊ quartū qꝛ accusatori prestatur impunitas: ⁊ qulibet falsarium capere potest. vt in. d. l. j.

5 ¶ † Extra gl. q̄ro: quid de eo qui sciēter expendit falsam monetam. solu. videtur quod teneatur pena. l. cor. de fal. que regulariter est deportatio ⁊ omniū bonorū publicatio. seruus vero vltimo supplicio afficitur. de quo dicēdū vt in. l. j. in fi. de fal. et qđ talis expēditor teneat̄ hac pena videt̄ tex. in. l. hac lege. ff. ad le. cor. de fal. sed Bar. ibi dicit hoc ꝓcedere quādo expendit nūmos plumbeos vel stanneos qꝛ de eis tantū facit mentionē illa. l. alias debet puniri pena extraordinaria. arg. in. l. sacularij. ff. de extraor. cri. et sic dicit se m̄ltos defendisse a pena legis cor. de fal. qđ est not. etiam in materia extēsionis.

6 ¶ † Quero secūdo: quia glo. facit mētionem de moneta ciuitatis nūquid liceat inferiori a principe vel imperatore cudere monetā. videt̄ ꝙ nō per tex. in. l. j. ⁊. ij. C. de fal. mo. gl. hoc tāgit in. d. l. ij. ⁊ dubitare videtur: tamē residere vr̄ vt non liceat sine cōcessione principis. et hoc sequūtur ibi Bar. Pet. ⁊ Cy. intellige nisi ciuitas vel princeps inferior hoc prescripsisset per tantū tēpus de cuius initio non extaret memoria: vt in c. super quibusdam. de verb. sig. facit qđ no. bar. in. l. vectigalia. ff. de pub. vel nisi esset talis q prescripsisset iura imperij: vt not. in simili Innoc. in c. cum. ꝑ. tabellio. de fide instru. ⁊ in. l. infamem. ff. de publi. iudi. ꝑ Bar. ⁊ sic salua istū tex. ꝑ quo vide no. in. c. adrianꝰ. ij. lxiij. dist. q̄ dicit: reges hispanie non subiacere imperio q regnū a faucibꝰ hostiū eruerūt de quo i. c. per venerabilē. qui fil. sint legit.

7 ¶ † Tertio q̄ro: quia. s. dixi falsarium monete inferioris a p̄cipe vl' monete eree ipsiꝰ principis secundū alium intellectū debere capite puniri: nunqd debeat ītelligi de pena mortis Sol. Gofr. ⁊ Hostien. referunt Ioan. cremonē. defendisse quendam qui falsauerat monetā ciui-

tatis

Anto. Francis.

a ¶ Circa hoc an iuramētū de non reuelādo secreta se extēdat ad illicita vide gl. in. l. eos. C. de fur. et Inn. in. c. clericꝰ. hoc. e. ti. vbi ꝯcludit: ꝙ iurās obseruat̄ statuta nō obligat̄ ad illicita ⁊ vide bal. in. l. nec patronꝰ. C. de ope. lib. vbi dicit ꝙ iuramētū nunq̄ trahit̄ ad illicita vt ī regula nō est obligatoriū. de reg. iur. li. vj. ⁊ vide gl. ⁊ doct. in. c. j. de iureiu. in. vj. ⁊ gl. ī. l. nō vidētur. in. §. q iussu. ff. de re. iu. ⁊ habetur ꝑ Bar. in. l. si sub ꝯditiōe. ff. de cōdi. isti. ⁊ ꝑ bal. in aut. habita. in ij. q. C. ne fil. pro pa. imo dixit ibi Bald. in. iij. q. ꝙ iuramētū in statutis illicitis dʒ relaxari ꝑ ep̄m.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Qꝛ iuramētū. Uide Matte. in not. lvj. īcipi. no. hāc regulā. ⁊ alexā. in ꝯsi. iij. colū. iij. in. j. vol. ⁊ ī cōsi. liij. in. iij. volu. Cors. ī repe. rub. huiꝰ ti. ī. xxij. p̄uilegio. Ias. in. l. j. §. si qs ita colū. ix. v̄. iuxta p̄dicta q̄rit bar. ff. de v̄. obli. Feli. in. c. cū super. colū. iij. s. de offi. deleg.

c ¶ Not. vnū not. effectū iuramēti. Et de h̄ vide per Bald. in. l. si quis maior. cir. fin. vbi etiā ꝑ Bar. C. de transac. Et vide circa hoc qđ not. Bar. in. l. si qs in p̄ri. testi. ad fi. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. ij. C. de lega. ⁊ in. l. oēs populi. ī. iij. q. p̄ri. ff. de iust. et iu. et in. l. si qs ꝑ eo. v̄. vij. cū se. ff. de fideiuss. ⁊ ī. l. j. §. si qs ita. cir. fi. ff. de ver. ob. ⁊ in l. eā quā. v̄. septimus casus. C. de fideicōmis. Ang. in. l. hi q. ff. de fideius. bart. in. l. si maritꝰ. C. de inof. test. ⁊ in. l. j. in. iij. col. C. ꝯmo. ⁊ viđ Bar. ⁊ Ang. in. l. sed ⁊ si qs. §. q̄situ. ff. si quis cau. Io. an. ⁊ alios in c. j. de ꝯmo. Bal. in. c. j. de contro. feu. apđ par. ter. imo. in. c. cū ꝯtingat. ī. xxxviij. cha. de iureiur. ⁊ ꝑ ꝑte affirmatiua huius articuli idē tʒ Pe. de an. ī. c. lʒ. ī pe. co. de iureiur. ī. vj. item aduerte qđ ille. §. filiꝰ. matrē. ꝓbat sing. ꝙ iuramētū ī testō minꝰ solēni p̄stitū facit qđ h̄r̄ditas veniat restituēda īstituto a veniētibꝰ ab ītestato. prout facit clausula codicillaris vt est tex. in l. q̄rebat̄. ff. de mili. test. ⁊ Bart. et Bal. in. l. ex ea. ff. de test. ꝑ tex. etiā in. d. §. filiꝰ cōiuncta. d. l. q̄rebat̄. ꝓbat. sing. ꝙ iuramētū in testō appositum hʒ vim clausule codicillaris: qđ ītellige verū si in illo testamēto interuenit saltē tāta solēnitas al's sufficeret in codicillis ⁊ ita exp̄sse firmat imola ī repe. c. cū cōtingat. ī. xxxiij. char. ī vlt. co. illiꝰ char. v̄si. ⁊ ꝑ p̄dicta vr̄ qđ lʒ dicamus. Itē ꝑ illuʒ §. filiꝰ matrē. ꝓbat̄ id qđ no. ipe do. Abb. panor. ī ca. ex rescripto. ī fi. s. e. idē viđ do. An. in. c. j. ī. ij. oppo. ad fi. de ꝯsti. ī vj. vbi dicit iuramētū nō h̄re vim clausule derogatorie sʒ bñ vt valeat omni modo quo potest.

Sebasti. Sapia.
¶ Super absolu
tione iuramenti.
vide Fel.late i.c.
ij.col.vij.vẽſ.extra
glo.tractãt hic.j.
de ſponſalibus.
¶ An papa poſ
ſit abſoluere a iu
ramento.vide ali 8
quid p Bal.in.l. a
fi.§.fi.C.de bo.q̃ b
liber.⁊ Cy.i.l.fi.
C.ſi cõtra ius.itẽ
adõ hic qõ papa c
non poteſt diſpẽ
ſare cũ vaſallo p
iuro circa iura
mẽtũ qõ ĩpoſue
rat pro dño ſuo.
ita dicit Bal.i.c.
j.circa princip.de
for.fi.
Anto.Franciſ.
¶ Utrũ remiſſio
iuramenti et qñ
ſit licitũ vl' nõ ſer
uãdũ ptineat ad
papã declarari.c.
ad audiẽtiã.ð cle
ri.nõ reſi.c.vene
rabilẽ.in.§.pe.de
ele.⁊ vid Spe.in
ti.de leg.in.§.j.in
v.xxiiij.in prin.et
adde qõ iuramẽ
tũ pſtitũ in fauo
rẽ dei nõ põt re
mitti ẽt p papaʒ
ſʒ pſtitũ in fauo
re hois ſic vt p.d.
Car.in cle.j.in.§.
nos aũt.i.iiij.q.ð
iureiu.⁊ adde ꝙ
lʒ iuramẽtum re
mittaꝛ non tñ vr
remiſſum id qõ
virtute iuramẽti
veniret explican
dũ vt eſt gl.in.l.q̃
ſub cõdictiõe.in
pri.⁊ in.§.q̃ties.
ff.de cõdi.iſtit.et
vide Paulꝫ de
Caſ.in ꝯſil.clx.in
ij.⁊.iij.col.
c ¶ Põt abſolue
re.vide tex.opti
mũ i.l.ſi hoĩeʒ.ff.
mãda.and.barb.
Zacharias.
d ¶ Nec ſeipſum.
Tu adde hãc.q.
vẽtilatã ⁊ deciſaʒ
p iſtũ ⁊ ea q̃ po
ſui ĩ apo. ad eũ i d
c.cũ inter.nu.ix.ĩ
ver.diſpẽſare.ſ.
de renũ.⁊ ibi q̃ ſit
cã diſpenſandi.
Sebasti.Sapia. e
d ¶ Seipm.vide
abb.i.c.ppoſuit.
j.de cõceſ.pben.⁊
deciũ in.c.porre
cta.col.ij.vẽſ.cir
ca primũ.j.de cõ
fir.vti.vel inuti.
Fel.i.c.cõſtitutꝰ.
co.x.ver.gñaliter

tatis.boñ.vt nõ puniretur pena mortis natura
lis ſed ciuilis:qꝛ pena capitalis eſt triplex:vt in
l.ij.ff.de pub.iudi.⁊ not. Innoc.in.c.qualiter et
quãdo.de accu.debet ergo intelligi de minori qꝛ
pene ſunt reſtringende.de peni.di.j.c.pene.⁊ ĩ re
gula ĩ penis.de reg.iu.li.vj.⁊.l.pe.ff.de pe.hodie
tamen ſtatuta terrarũ communiter prouident.
⁊ cum illa opi.Joan.communiter tranſeunt hic
doct.Reliqua circa fundationis materiam mo
nete dicã poſt glo.¶ †Sed quia hic fuit aditus
papã ſuper abſolutione iuramenti[a] nũquid pa
pa[b] poſſit abſoluere a iuramento.gl.multũ ple
ne hoc diſputat quã no.puta quotidie allega.et
in effectu videtur cõcludere:quod ex cauſa põt
abſoluere[c] ⁊ ĩ aliud quod ſit magis deo acceptũ
cõmutare ſicut facit in voto:ſʒ ſine cauſa nõ po
teſt ex quo iuramentum eſt licitum.Item Inn.
in.c.cum.c.inter.p.de renũ.⁊ Archid.in.c.autho
ritatẽ.xv.q.vj.vbi gl.circa hoc multum.laborat.
Idem ſentit gl.in.c.non eſt.de vo.⁊ licet loqua
tur in voto tamen ipſius ratio includit etiam iu
ramentum.Item Spe.in ti.de leg.§.nunc oſten
dendum.ver.xxiiij.vbi plene examinat iſtam ma
teriam iuramenti.⁊ per Inno.in.c.venerabileʒ.
de elec.in vl.col.Et concludendo in vnam mate
riam iſtam dico ſic.quod aut iuramẽtum eſt ta
le quod ſeruari nõ poteſt ſine periculo anime:vt
ſi iurauit corrumpere monialeʒ vel iugulare pa
rentes vel quid ſimile:⁊ tũc nõ requiritur abſo
lutio ſed authoritate propria poteſt cõtraueni
re:vt.ſ.dixi.lʒ debeat penitere de temerario iu
ramento:vt in.c.ad audiẽtiam.in fi.de ſponſa.et
xxij.q.iiij.c.j.⁊ ſe.ita tenet Inn.in.d.c.venerabi
lẽ.⁊ Hoſt.hic aut poterat ſeruari ſine interitu ſa
lutis eterne:ſed alias erat temerarium ⁊ pnicio
ſum exemplo vel periculoſum:⁊ non debet ꝯtra
uenire ſine authoritate ſuperioris:vt i.d.c.vene
rabilem.⁊.ſ.e.cum quidam.§.fi.⁊ hoc eſt dictuʒ
Innoc.in.d.c.venerabilem. quod intelligerem
in caſu dubij:alr̃ autẽ nõ obligat ex quo eſt cõ
tra bonos mores licet poſſit ſeruari ſine piculo
anime.vt eſt tex.iuncta glo.in regula nõ eſt obli
gatoriũ.de reg.iur.li.vj.de quo vide quod dixi
in.c.ſi vero.⁊.d.c.cum quidã.ſ.e.⁊ limita vt ibi 9
dixi.Aut iuramentum eſt illicitum ex parte reci
pientis ſed ex parte preſtantis licitum:⁊ tũc non
licet cõtrauenire ſine abſolutione:vt in.c.ſi vero.
⁊.c.verum.ſ.e.⁊ multo fortius qñdo ex vtraqʒ
parte eſt licitum:vt in.d.c.venerabilẽ.¶ Quis
autẽ tunc poterit abſoluere a tali iuramento dic
quod aut fuit preſtitũ per ĩferiorẽ ĩ materia ſpe
ctante principaliter ad papam:vt ſi iurauerũt ca
nonici nõ recipere aliquem vltra numerũ:⁊ po
teſt papa etiã ſine cauſa abſoluere quia in tali iu
ramẽto intelligitur excepta authoritas pape:vt
in.c.venientes.j.eo.qõ ſic debet intelligi ꝙ etiam
voluit Hoſt.hic.Aut fuit preſtitum in alia ma
teria:⁊ tũc aut principaliter ob dei reuerentiã et
honorem et ſine cauſa nullus prepter deũ remit
tere põt.ſic ĩtellige Jo.an.poſt Uincẽ.in.c.ij.de
ſpon.⁊ Spec.in ti.de le.§.nunc oſtendendũ.ver.
hoc quoqʒ.vbi proſequitur iſtam materiã vbi vi
de.Papa eñ non põt ſine cauſa remittere obli
gationẽ deo queſitam.xxiij.q.j.manet.⁊.xxij.q.
iiij.in.c.is qui.¶ Ex quo infero ꝙ ſi papa non
poteſt abſoluere alium multo fortiꝰ nec ſeipm.[d]
arg.c.fi.de inſti.⁊.c.per nr̃as.de iure pat.facit ad
hoc qõ no.Jo.an.in.c.ſignificaſti.de fo.cõpe.et
do.Ant.in.d.c.cũ inter.ſi tamẽ papa aliquẽ ab
ſoluit preſumitur in dubio cauſa quo ad eccleſiã
militantẽ:vt in ſimili no.[e] gl.in.d.c.nõ eſt.de vo
to.et p legiſtas in.l.fi.C.ſi contra ius vel vti.pu
bli.Aut ſubeſt iuſta cã et tunc papa poteſt a iu
ramento abſoluere:vt in.c.ſi vero.ſ.eo.⁊ eſt iuſta
cã ſi turpitudinem cõtinet ex parte recipientis:
vt ibi:vel propter ſcandalũ euitãdũ vt hic no.gl.
⁊ Inn.i.d.c.venerabilẽ.vel maior vtilitas immi
net in cõmutatione ſicut dicimus in voto.vt no.
Inn.in.c.debitores.ſ.e.vel ſubeſt aliqua alia iu
ſta cauſa.xv.q.vj.nos ſanctorũ.⁊.c.authoritatẽ.

quinimo etiam epiſcopus poterit his caſibꝰ ab
ſoluere ſicut et votũ cõmutare:vt no.dicit Inn. e
in.c.debitores.hec tñ erit differentia inter papã
et epiſcopũ:quia in factis magnarum perſona
rum vel multũ dubijs debet recurri ad papam.
ſic põt intelligi.c.venerabilem.ſed in alijs pote
rit etiã epiſcopus reſpectu ſue dioceſis:ſed papa
reſpectu totius orbis.ſic not.Specu.in tit.de le.
§.nunc oſtendendum.verſi.xxiiij.ibi tamẽ ſentit
ꝙ ſine cõmutatione non poteſt epiſcopus dare
licentiã contraueniendi:quod ego non admitto
quando ſubeſt alia cauſa iuſta.ar.in.d.c.ſi vero.
cũ ſi.Alius autem prelatus citra epiſcopũ q nõ
habeat epiſcopalem iuriſdictionem non puto ꝙ
poſſit abſoluere a iuramẽto ſicut nec in voto di
ſpenſare põt.vt no.in.c.j.de voto.lib.vj.Aut iu
ramentum reſpicit principaliter cõmodum ho
minis et tũc ſine cauſa papa remittere non põt:
ſed cũ cauſa ſic:vt no.Spec.in.d.ver.hoc quoqʒ.
⁊ Arch.in.d.c.authoritatẽ.is tamen de cuiꝰ cõ
modo agiꝛ remittere poteſt:vt in.c.j.de iureiu.et
c.ſignificauit.de cenſi.et in.c.ij.de ſpon.et ibi per
Jo.an.quod procedit etiã ſi iuramentũ concer
nit vtilitatẽ vtriuſqʒ contrahentium:vt qꝛ aliq
iurant ſibi adinuicem aliquid facere:vt in.d.c.ij.
ſecus puto vbi quis ſimpliciter iuraret ad com
modum ſuũ.nam non poterit ſibi remittere iura
mentum ne autorizet in facto proprio nec alius
poterit remittere ſine cã:vt ſentit Specu.in.d.§.
hoc quoqʒ.Adde ad predicta no.dictũ Inn.in
d.c.venerabilem.vbi dicit.ꝙ non ſolum in teme
rarijs iuramentis:ſed etiã in licitis licet contra
uenire ſine authoritate ſuperioris vrgẽte neceſſi
tate ſi non poteſt haberi ſuperior a quo petatur
abſolutio.xj.q.iij.anteceſſor.et idem dicit ſi forte
magna vtilitas ſpũalis hoc exigat.hoc vltimũ
non placet ibi Hoſt.qꝛ non debet cõmitti periu
riũ propter bonum ſpirituale contingens.argu.
in.c.ſic nõ ſunt.xxij.q.iiij.⁊ in.c.ſuper eo.de vſu.
Sed ſaluando Inno.poſſet dici iudicio meo:ꝙ
non cõmittitur periurium ſi commutatur iura
mentum in maius bonum.in.c.peruenit.ſ.e.dʒ
tñ haberi authoritas ſupioris ſi haberi põt.vt
9 d.c.venerabilẽ:⁊ pdicta no.bene.¶ †Opp.in eo
ꝙ rex mãdat cudi monetam ſub noĩe pr̃is ſi iſte
rex credebat tpe iuramẽti monetã eſſe legitimã ⁊
reperiꝛ defraudata:nã ex hoc videꝛ rex cõmitte
re falſum.ſicut eñ in moneta tria de ſubſtantia
requirunꝛ:ſcʒ materia metallica:ꝗtitas ponde
ris:et publica forma.ff.de cõtrahen.emp.l.j.ita
et in quolibet iſtorũ cõmittiꝛ falſitas.Sol.glo.q̃
eſt in ver.patris.quod inſcriptioni monete fides
non adhibetur ⁊c.q.d.falſitatẽ ꝯmitti in ſcriptu
ra que probat:nõ autẽ in illa que fidẽ non facit.
nota bene hoc dictuʒ qꝛ facit ad multa.ſed mihi
hec ſolutio non ſatiſfacit ſimpliciter intellecta:
quia imo inſcriptio fit in moneta ad probandũ
publicam formam ⁊ authorẽ ipſius monete.vñ
Chriſtus in euangelio interrogauit cuius eſſet
ſuperſcriptio illiꝰ monete.et cũ fuiſſet reſpõſum
quod ceſaris:dixit reddite ergo q̃ ſunt ceſaris ce
ſari ⁊c.Hoſ.ſoluebat obiectionẽ procedere ſi iſte
rex feciſſet cudi monetam ſub nomine patris.ſʒ
hoc nõ faciebat ſed ſolũ vtebaꝛ veteri.hoc etiam
nõ ſatiſfacit litere:vt patet ibi cudatur ⁊c.Hoſt.
dicit ꝙ iura contraria nõ habent locũ in mone
ta:ſed in inſtrumẽtis ſic.nam dummodo nõ fal
ſeꝛ moneta nec alteri preiudicetur non refert an
cudatur ſub nomine pr̃is vel filij que figura po
naꝛ vt hic dicit patere:ſed certe ſatis falſificatur
ex quo inſcribiꝛ nomẽ illius qui nõ fuit author.
de his q̃ fi.a prela.c.ꝗto.dic ergo formalius:qõ
iſtud fiebat ab habẽte poteſtatẽ ſine alicuiꝰ pre
iudicio ad bonũ finẽ:ſcilicet vt ſeruaret iuramen
10 tum eo modo quo fieri poterat.¶ †Nec tñ glo.
poſtea op.de.c.ſane.⁊ nõ ſoluit.ibi enim innuiꝛ
ꝙ ĩſcriptioni libri ſtatur.per quẽ tex.colligit gl.
ar.ꝙ ſi in aliq̃ lapide vel colũna inueniatur ſcri
ptura fides eſt ei abhibenda ⁊ facit ille tex.in con
trariũ tenendo dictum glo.ꝙ inſcriptio monete

aũt.ſ.de reſcrip.
e ¶ No.glo.põde
ra qꝛ non vr vera
gl.c.nõ eſt.qꝛ fo
rus eccleſie debet
adaptari foro dei
c.j.vt eccle.bñfi.ſʒ
forꝰ dei requirit
cãm legitimã:er
go ⁊ fortiꝰ ecclia.
itẽ erit dare cãm
vt qs pdat aĩaʒ ſi
vʒ ĩ foro ecclie et
nõ ĩ foro poli.qꝛ
talis abſolutio ẽ
deceptoria aĩarũ
ergo nõ dʒ vale
re.And.Barb.
Anto.Franciſ.
¶ An diſpẽſatio
pape ſine cã vale
at.dicas qõ ſi eſt
facta ad inſtãtiã
petentis vl' vouẽ
tis:nõ eſt diſpẽſa
tus in foro con
ſciẽtie p glo.in.c.
nõ eſt.de voto h
alle.⁊ vid.d.Car.
in cle.ij.in.xi.q.in
§.j.ð peni.⁊ remi.
⁊ vbi ⁊ qbꝰ caſi
bꝰ põt diſpẽſare.
vid ſpe.i ti.de di
ſpẽ.i.§.nũc breui
ter.et in.§.nunc
oſtẽdẽdũ.et vide
p Bal.in.l.reſcri
pta.C.de pre.im
pe.offe.

a ⁂Sebasti. Sapia. ¶ Moneta. vide Bart. in. l. ij. §. mutui datio. col. j. in fi. ff. si cer. pe. vbi dicit: ꝙ de iure pecunia tātā vtilitatē dʒ pstare in forma q̄tā in materia tm̄ de cōsuetudine est secus propter expēsas que fiunt in cudēdo. ⁊ idē dicit Bar. in. l. diuortio. §. ob donationes. ff. sol. ma. ⁊ hāc consuetudinē totꝰ mūdꝰ obseruat ſm Bal. in. l. libera. C. de senten. ⁊ interlo.

b ¶ Vid de hac. q. Bal. ī. l. acceptā. ī. xvij. q. C. d vsu. ⁊ oīno Bal. ī. l. si qs argentū. C. de dona. cir. me. ⁊ d materia vide per Bal. in. l. illd. ad fi. C. d sa. san. ecc. ⁊ ī. l. qcūqʒ. ad fi. C. de ser. fu. ⁊ ī. l. ij. C. cō. delc. ⁊ sali. in. l. fi. ⁊ auf. ibi posita. C. si cer. peta. Jo. an. ī ti. de istr. edi. §. porro. ī fi. ⁊ qd ī materia no. Bal. ī. l. volūtas. C. de fideicō. vbi si aliqs se ꝯsiteť habuisse cētū libr. an intelligať de grossis vel minutis. ⁊ istis add qd no. Bal. ī. l. fi. C. de nō nu. pe. ⁊ de hac mutatiōe monete qd tp̄s inspiciť. vide not. p Dy. ī. l. vxori sue. ī. pri. ff. de lega. ij.
⁂Sebasti. Sapia.

c ¶ Illiꝰ vsuʒ. vid Bar. ī. l. qd te. co. ij. ff. si cer. pe. practicū pap. ī forma libelli. ī actiōe hypothecaria. ī vbo relaxarū. ⁊ d. Frā. Curtiū ī trac. de mōeta. co. ij. ⁊. iij.

d ¶ Add ꝙ h idē tenuit Bal. ī. d. l. vxorē. ⁊ Lu. ro. ⁊ Alb. in. l. cū qd. si cer. pe. ⁊ vid oīno gl. mēti comēdādā. in. l. pe. d fun. istr. q̄ voluit. ꝙ ī legatʒ vniuersalibus attēdiť tp̄s mortʒ testōris. sʒ ī legatis pticularibꝰ attēdiť tēpꝰ cōditi testamēti. Ber. for.

e ¶ Aduerte ad id qd voluit Bal. ī. l. illd. C. d sa. san. ecc. vbi voluit ꝙ quoties tractať de adhibitiōe solēnitatis qd attēdať valor monete q̄ currebat tēpore conditi statuti ⁊ not. et hāc opi. Abb. cōprobat p hoc fundamentū. validū est ar. ab vltimis volūtatibꝰ ad statuta bart. ī. l. j. C. de his q. vt indi. sed

non probat. Jo. an. dicit ꝙ ibi non assertiue: sed sub dubio forte dicit p descriptionē libri de ipsiꝰ authore ꝯstare. ⁊ facit. xvj. dist. c. j. ⁊. c. clementis. sed tu de his dic vt dixi in ca. causam. de proba. 11 ¶ †Nūc gl. declaratis attingā aliqua circa materiam monete. Et prīo quero. quot modis prīceps seu habens ius cudendi monetam dicit eā fundare. Inn. ponit duos modos. primꝰ quando certum pōdꝰ pro quolibet denario a principio ordinatū diminuitur de mandato principis mandātis illā sic diminutā postea recipi acsi primi ponderis esset. secundꝰ cū ab initio cudit moneta multo minoris ponderis vel valoris quā esse deberet deductis inde expēsis. vult em̄ Inn. ꝙ moneta [a] in forma dʒ tm̄ valere q̄tum valet in materia deductis tm̄ expensis quas authoritatē prestans de suo facere nō tenetur. ex officio enim non debet habere dānū. ff. ex qui. cau. ma. l. j. ⁊. c. cū non deceat. de reg. iur. li. vj. imo Inno. plꝰ credit qd si princeps īdiget poterit inde sentire aliquale lucrū vt sic minꝰ valeret q̄ valet in materia etiam deductis expēsis cū ipse ex officio det authoritatē monete. hoc verū nisi spargeretur extra regnū: quasi cum dāno non subditorū hoc facere nō possit. Credit etiā Inno. ꝙ in primo casu possit princeps cū cōsensu populi diminuere monetā: qꝛ quilibet potest renuntiare iuri suo. vij. q. j. q̄ periculosum. Et dicit sufficere cōsensum maioris partis magnatum regni qꝛ negotium regni reputatur negotiū vniuersitatis. arg. in. l. ij. C. de iur. cal. ⁊ facit qd ipsemet Inno. no. in. c. fi. de ma. ⁊ obe. sed ego de hoc dubito cū tracteť de preiudicio singulorū. arg. eorum que no. in. c. cum omnes. de cōsti. ⁊. C. que sit lōga cōsue. super Rubr. fatetur tm̄ Inno. consensum populi non sufficere quando illa pecunia esset expēdenda extra regnū. ⁊ idē Hostiē. arg. in. l. fi. ff. de iuri. om. iu. de cōsti. que in ecclesiarum. ⁊. c. ecclesia. sed circa dictum precedēs dicit Bar. in. l. ij. §. mutui. ff. si cer. pe. ⁊. l. paulꝰ de sol. quod pecunia debet tantū valere quantū valet materia: expense autem debent fieri de communi. vt. l. j. ff. de cōtrahen. emp. fatetur tamen quod de consuetudine seruatur cōtrarium. et dic qd seruatur dictum Inno. tā in expensis quā in modico lucro. Hostien. addit tertium modum fraudandi extrinsecus: vt quia princeps bonā monetam reprobat et equiualentē vel minus valētē suscipit ad hoc vt reprobata bonū forū habeat ⁊ illā cōflari faciat ⁊ cudi. ⁊ in summa dic vt predixi, quod sicut in moneta sunt tria, ita circa quodlibet pōt committi falsitas: sed hoc vltimū dictum Hosti. concernit vsum monete et competit solum principi. 12 ¶ †Vlterius q̄ro de questione quotidiana. tēpore [b] dispositiōis seu cōtractꝰ debiti currebat certa moneta, cursu tp̄is illa moneta est deteriorata seu diminuta: q̄riť nūqd solutio debeat fieri ſm estimationē antiquā vel put currit ⁊ maxie si reperiť noua melior. hanc qōnē satis succincte tetigit gl. in. c. olim. de censi. ⁊ in. c. quis ignoret. xxij. qō. iiij. pleniꝰ per Hosti. hic. ⁊ Pau. in cle. ij. de deci. per Cy. ⁊ Odof. in. l. in minorū. C. in q. cau. in integ. rest. non est necessaria. per Bar. in. l. paulus. alias incipit creditor. ff. de solutionibꝰ. per spec. ti. de sol. §. nūc aliqua. versi. pone. et ibi per Jo. an. in addi. ⁊ dom̄. Ant. satis plene hic. Sed accipiendo materiā clare et conclusiue consyderandū est ꝙ duobꝰ modis principaliter potest pecunia seu moneta deteriorari seu minui: scilicet respectu cursus: quia stante eadem bonitate intrinseca nō valet tantū sicut valere solebat. Itē ex defectu pecunie: qꝛ est diminuta in pondere, vt quia fuit tonsa circuncirca et per longū vsum est facta erosa. vt puta erat de ere ⁊ insuper habebat de argento quod ex longo vsu corruit. Primo casu distingue ꝙ aut moneta est respectu cursus in totuʒ reprobata: vt puta qꝛ princeps interdixit in totum illius vsum: [c] ⁊ tunc si debitor non fuit in mora: tenuit Petrus et sequitur. Cy. in. d. l. in minoreʒ: ꝙ potest solui de antiqua: quia satis est mutuum restitui in eadem specie ⁊ bonitate eadem intrinseca: vt. l. cum quid. ff. si certum peta. Contrarium tenuerūt Jac. et Odo. et sequitur Bar. in. d. l. paulus. ⁊ do. Ant. hic ⁊ communiter tenetur, licet Host. hic videatur sentire primum dictuʒ: sed tu tene precedens. argu. in. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pig. actio. Nec ob. motiuum tenentium contrarium quia non est verū ꝙ moneta ista reprobata habeat eandem bonitatem intrinsecam: cum moneta magis consyderetur respectu cursus quā respectu materie. ad hoc bonus tex. in cap. eijciens. lxxviij. dist. debet ergo solui secundum estimationē antiquam. et de hoc videtur text. in. d. ca. olim. ⁊ ita tenet Spec. et Jo. and. vbi. s. Aut non est in totum reprobata sed tantum alterata in valore: quia non valet tātum sicut valere solebat, ⁊ subdistingue: aut hec alteratio contingit in perpetuum. vt quia princeps interdixit ne tantum valeret forte propter lucrum vt possit recolligere pecuniam et facere conflari ⁊ de nouo cudi. et tenet hic Hostiē. quod damnum pertinet ad creditorem ex quo debitor nō fuit in mora nec in aliqua culpa. et idem Jaco. de are. ⁊ Barto. in. d. l. paulus. quia pecunia ista habet suam bonitatem intrinsecam. sed Odof. in dicta. l. in minorum. et do. Ant. hic tenet oppositum. scilicet: quod debeat solui ad estimationem antique monete ratione supradicta: quia bonitas pecunie est respectu vsus principaliter ideo debet in illa bonitate fieri restitutio. dicta. l. cū quid. ff. si certum peta. Item si in totum vsus pecunie esset reprobatꝰ deberetur estimatio vt in precedenti membro dictum est: ergo idem si in parte est diminuta. ar. l. q̄ de tota. ff. de rei vendi. et ca. pastoralis. §. item cum in totū. de offi. dele. preterea hoc probari videtur in ca. olim. de censi. prealleg. ⁊ hoc mihi placet ne iste creditor ex suo beneficio dānum sentiat. Secundo casu quando alteratio non est in perpetuū sed ad tempus sicut contingit quotidie vnum florenū magis valere vno die quam alio ita quod crescit et decrescit valor secundū tempora: cōmuniter tenetur hanc variationem non debere attēdi. argu. opti. in. l. pretia reruʒ. in fi. ff. ad leg. fal. sicut enim creditor vellet vt sibi solureť si plus non valeret: ita debet recipere eandem monetam si minꝰ valet cū speretur augmentum. sic voluit Bart. in. d. l. paulus. et alij in dicta. l. in minorum. quod est satis equum. puto tamen qd si non esset spes quod de primo haberet augmentum qd deberet haberi ratio ad estimationem que erat ratione mutui: quia verū est dicere quod hodie nō habet illam bonitatem respectu cursus quam tunc habebat: ⁊ sic militat ratio precedens, maxime quia potest esse quod nūquam cresceret. arg. in. l. iurisperitos. in princ. ff. de excusatione tuto. et eius quod no. gl. in cle. ij. de rescrip. ¶ Venio ad secundum casum principalem scilicet: quando ex defectu ipsius monete contingit deterioratio. ⁊ cōmuniter tenetur per cano. ⁊ legistas quod damnum pertinet ad debitorē quia moneta non habet suam bonitatē intrinsecam quā habebat tempore contractus mutui: vt dicta. l. cum quid. Item scias predicta procedere etiam si debitor non fuit in mora, si autem fuit in mora tunc secundū omnes omne periculū spectat ad ipsum debitorē: dʒ em̄ reddere secūdū estimationē que erat tempore quo debebat soluere nisi fuisset temporalis ⁊ momētanea: vt. s. dixi per. l. vinum. et quod ibi no. ff. si cer. peta. hoc tamen limitauit Bar. s. quādo dānū contingit in pecunia grossa, secus si minuta: mouetur quia grossa estimatur per minutam: ⁊ non econtra, nam vnus denarius nō potest estimari per solidū argenteū vel aureum: et ideo cum illa minuta nō capiat estimationeʒ non possumus dicere quod debeat attēdi estimatio que erat tempore more contracte vel postea vsqʒ ad tempus solutiōis sicut in alijs speciebꝰ caueť. in. d. l. vinū. hec rō Bar. non videtur multum placere do. Ant. hic: qꝛ ſm eum sicut grossa estimat minutam: ita minuta estimat grossam si forte minuta aliquid affert vtilitatis. nam sicut pro paruis emitur florenus, ita pro floreno possunt emi parui si aliqua necessitas hoc impellat. ⁊ hoc plus placet quā dictū Bart. quod solū consistit in subtilitate: lʒ em̄ vnꝰ denarius nō possit estimari: tamē plures simul sic. vnde dicerē ꝙ hec pecunia reprobať in totum et nō pōt de ea solui. d. §. q reprobos. idem puto in alio dāno cōtingente post morā dūmō directe ipsa deterioratio contingat ipsam monetā paruam, vt qꝛ fuit decretū vt duo valerent solū vnū de nouis: hec omnia procedūt qn̄ pecunia est debita ratione cōtractus. 13 ¶ †Quid [d] autem si ex testamento vt qꝛ tp̄e testamēti plus vel minus valebat moneta q̄ hodie valeat: et intellige de perpetua alteratione: ⁊ dic ꝙ debet attendi valor existens tēpore testamenti qꝛ de eo videť testator sensisse, vt in. l. vxorē. §. testamento. ff. de leg. iij. ⁊. l. fi. ī prin. ff. de au. ⁊ arg. leg. tenet Jo. an. in addi. spe. in. d. §. nunc aliqua. ver. pone. et ita cōsuluit Old. vt recitat. d. Pe. de anch. in. d. ca. olim. idem dixit Oldr. in precepto arbitrorum. et eadem ratione idē dic in iudice cōdemnāte in certa q̄titate. 14 ¶ †Quid [e] autem in statuto. pone cauetur quod pro tali delicto soluātur. x. libre vel quot tot libre dentur officiali: demuʒ alteratur moneta perpetuo: dicit notabiliter Spec. in loco preal. ꝙ debet solui de pecunia currēti quia de tali videť statutū sensisse. vnde mutata pecunia videtur mutatum statutum

in vltima volũta te attẽdit̃ tp̃s facti testamẽti. codẽ mõ i statutis. Et hãc opi. secutus est idẽ Bal. in.l.ij. C. cõia de le.⁊ bal.i.l.si tibi pecuniã.ff.si cer. peta. Ber.for. Anto. Francis.
¶ Ad h̃ qd̃ tp̃s debeat attẽdi cir cavalorẽ monete soluẽde si forsan moneta sit muta ta: vl decreuerit i valore medio tp̃e iter p̃missionẽ et solutionem: vide Bar.i.l.cũ certũ. ff.de au.⁊ arg.le. et vid̃ Bald.in.l. acceptã. i.xvij. q. C.de vsu.vbi facit mẽtionem q̃n moneta decrescit iussu supioris vl̃ alio mõ. et vide tex.⁊ Bar.in.l.ij. C. de vet.numis. pote.l.xj.et vide spec.i ti.de obli. ⁊sol.i.§.nũc aliq̃. in v̄.si.⁊ ibi Bal. in addi.⁊ vide oĩ no do.car.in cle. ij.in.xij.et.xiij. q. de deci.vbi dt qd̃ si currũt due mo nete põt debitor soluere d̄ q̃ velit. et vide Old.i ↄs. xiiij. vbi dicit qd̃ inspicit̃ tp̃s obli gatiõis vel fniẽ ⁊ nõ tp̃s sol.itẽ dt ĩspici tp̃s ↄditi te stamẽti in legato pecunie ⁊ nõ tp̃s mort̃ testatoris. ⁊ vide Ol.in ↄsi. xxxi.vbi dicit qd̃ inspicit̃ tp̃s obligatiõis.⁊ vid̃ do. abb.in.c.olim.de cẽsi.⁊ add̃ qd̃ mo neta antiq̃ q̃ non expẽdit̃ venit ap. argẽti ⁊ non mo nete: vt p Bart.i l.quintus.in.§.j. ff.de aur.⁊ argẽ. legato.
✠Sebasti. Sapia.
a ¶ Mutuaui.vi de Modern̄.i.l. ij.§.mutui datio. si cer.pcta.⁊ do. Jas.in.l.q̄ extrin sec⁹.ff.de v̄b.ob. post Bart.ibi et Bart.in.l.diuortio . §. ob donatiões.ff.sol.ma.⁊ Pra.papi.i palle.forma libelli i actiõe hypothe.i ver.relarandũ.
Zacharias.

tũ statutũ.ar.c.trãslato.de ↄsti.de q̃ ego multũ dubito. Quid enĩ si tp̃e statuti floren⁹ valebat lõ ge pl⁹ q̃ hodie: dicem⁹ ne qd̃ debeat solui ita mo dicũ cũ statutũ voluerit mẽsurare penã delicti q̃ fieri debet: vt in.c.nõ afferam⁹.xxiij.q.j.⁊.l.respi ciendũ.ff.de penis.⁊ idẽ dico in salario ↄstituto officiali.⁊ casus iudicio meo vr̃ in cõtrarium in d.c.oĩm.de censi. Nec ob.clem̄.ij.de dec.vbi solu tio fit de pecunia currẽti: q2 ibi nõ alterat̃ dispositio.nam solum ibi dicit̃ q̃ si alicui cõcedit̃ decima bñficiorũ põt solui de pecunia currẽti.nõ enĩ est vis de qua soluatur dũmodo soluat̃ decima. Quid aũt in mãdato seu gratia facta per aliquẽ dñm: vt puta q2 concessit princeps alicui centum florenos annuatim super certis redditibus.demum alteratur perpetuo valor floreni.dicit hic do. Ant. q̃ si ignorabat princeps valorẽ monete debet intelligi qd̃ fiat solutio de moneta currẽti: quod dicit tenere glo.⁊ Guil.de monte lau.in di cta cle.ij.satis placet dum ponderat ignorãtiã pricipis: alias puto sec⁹.arg.in.d.c.olim.⁊ in.d. l.si.ff.de auro ⁊ arg.leg.et p hoc habes hunc articulũ satis plene ⁊ clare pre ceteris expeditum.
¶ †Ultimo hic subijcio vnã q̃stionẽ quotidianam. Mutuaui ᵃ tibi centũ in auro: nunqd teneor recipere i argẽto vel in pecunia minuta.vel cũ mutuaui tibi in argẽto: an possis soluere in auro me inuito vel etiam in eadẽ materia alteri⁹ forme: puta mutuaui florenos senẽses vis restituere florenos florẽtinos in eodẽ valore. Dic cõ cludẽdo mentem Bar.in.d.l.paulus.q̃ aut mutuaui centũ libras in florenis: ⁊ tũc satis est resti tui centũ libras etiã in alia moneta: q2 videor esti mando illos florenos pro centũ lib.illos sic vẽdi disse sicut dicim⁹ in dote cũ traditur estimata.in l.cũ dotẽ.C.de iu.do.⁊ idẽ dic i oposito. Aut fuit dictũ mutuo vel depono centũ lib.in florenis: et volo mihi restitutionẽ fieri in florenis: ⁊ tũc peri culũ ⁊ cõmodũ diminutiõis vel augmẽti pertinet ad debitorẽ seu depositarium: vnde tenet̃ restituere in florenis fm estimationẽ existentẽ tp̃e solutiõis fiede.ar.in.d.l.cũ dotẽ. Aut fuit simpli citer factũ mutuum: vtputa mutuo tibi.x.aut.c. flo.⁊ tũc aut sum passur⁹ aliqd̃ dãnũ recipiẽdo i alia forma ⁊ tũc nõ teneor recipere vt.d.l.paul⁹. Aut nullũ dãnũ patiar: ⁊ tũc in alia materia nõ teneor recipere: puta argẽtũ p auro: q2 mutuum dz restitui in eodẽ genere ⁊ eadẽ bonitate.vt.d.l. cũ qd̃.⁊ aliud pro alio inuito creditore solui non põt: vt.l.ij.§.j.ff.si cer.pet. Aut vult restituere in eadẽ materia: sz in alia forma vt puta florẽtinos p senẽsib⁹: ⁊ cõiter tenet̃ qd̃ teneor recipere vt.d. l.paulus.cõsuetudo tamen est in multis partib⁹ vt etiã in alia materia possit restitui q̃ seruanda est: q2 tacite videt̃ cõtrahi fm cõsuetudinẽ loci vt l.q̃ si nolit.§.q2 assidua.ff.de edil.edic.facit.l.labeo.ff.de sup.leg.tenet Bar.vbi.s.⁊ sic consuluit Old. Quid aũt in deposito.vide ter.not.⁊ quod ibi no.in.l.in nauc.ff.loca.⁊ satis videtur cõsyde randũ quid fuit tacite actũ an.s.pecuniã depositam confunderet cũ sua vel teneret separatam.

1 ☞ Ciuitas recognoscens superiorẽ nõ potest aliqd statuere in p̃iudiciũ preeminẽtie supioris.
2 Juramẽtũ nõ obligat iurãtẽ i p̃iudiciũ iuris su perioris dũmõ iuret sup re ptinẽte ad superiorẽ.
3 Cleric⁹ iurãs nõ exire vnũ districtum nisi satisfa cto suo creditori: an teneatur parere mãdato superioris eum reuocantis.
4 Episcopus non potest statuere q̃ ab interlocutoria non appelletur.
5 Populus potest statuendo vel per viam cõsuetudinis tollere tempus datũ iudicatis in actionibus personalibus.
6 Appellatio an extinguat iudicatũ: an suspẽdat.

VEnientes. Judices q iurant itra certũ tp̃s sententias exequi hoc nõ obstante appellationibus ab eis interiectis deferre tenentur. hoc dicit vel aliter ⁊ generali⁹. Non valet iuramentum prestitum in preiudiciũ iuris superioris. Diuidit̃ in quatuor. Jn p̃ima reprehensio consulũ. Jn secunda ibi: verũ ipsorũ excusatio. Jn tertia ibi: q2 vero.ipsorũ excusatio nis reprobatio ⁊ gñale mãdatũ. Jn quarta ibi: cũ ergo mandatũ spẽctale ⁊ cõminatio nõ parẽtis. ¶ Casus literalis. Quidam ciuis tudertin⁹ S.nomine cõuent⁹ fuit ab aduersario suo coraz iudice ciuitatis super quibusdam possessionib⁹: iudex auditis meritis cause cõdẽnauit ipsum ad restitutionẽ rerũ petitarum: ab illa sententia appellauit ad dñm papã: consules ciuitatis nõ obstante appellatione sententiã illã executioni mãdarunt inducentes actorem in possessionẽ reruz de quib⁹ q̃stio vertebatur. Super hoc appellãs conquestus fuit dño pape cui subest illa ciuitas quo ad temporalẽ iurisdictionẽ: vnde ipse consu libus et populo tudertino mãdauit vt possessio nẽ ipsam restituãt appellanti: alioquin nouerint qd̃ ipse mãdauit nucerino epõ vt eos ad id ecclesiastica censura cõpellat: cuius negotij occasione premittit papa q̃ procedunt dicẽs: q̃ ipsi tenentur humiliter ⁊ deuote appellationibus ad sedẽ apostolicã interpositis deferre: q2 etiã leges secu lares post sententiã beneficiũ appellationis nõ denegant grauatis: sed ipsi sententias appellatione suspẽsas exequunt̃. Cõsules tudertini sup hoc excusabant in presentia pape dicentes.qd̃ cũ aliqui vocant̃ ad officium cõsulatus iurãt q̃ sup mutuis et plegiarijs iudicabunt fm cõsuetudinẽ ciuitatis: ⁊ intra.xxviij.dies sentẽtias exequẽ tur: vñ saluo hmõi iuramẽto nõ poterãt deferre appellationibus. Sed cõtra istam excusationem dicit papa: q̃ iudices nõ min⁹ fm leges quã ↄsu les vestri fm cõsuetudinẽ vestre ciuitatis iudica re iurauerunt: ⁊ ideo sicut iudices possent graua re subditos contra legem ⁊ sic cõsules isti possunt cõtra cõsuetudinẽ suos subditos grauare: vnde precipit eis quatenus appellationibus ad sedem apo.interpositis deferant humiliter ⁊ deuote: cũ iuramentũ illud eos excusare nõ possit in quo ius superioris intelligitur exceptũ. Bern.
¶ Not.primo iuncta gl.quinta.quod in terris subditis temporaliter ecclesie appellatur a secularibus iudicibus ad papaz omisso alio medio. de quo in.c.si duob⁹.de appel. ¶ †Not.ij.q̃ ciui tates recognoscẽtes superiorẽ nõ possunt appel lationẽ tollere ᵇ nec super ea aliquid statuere in preiudiciũ preeminẽtie superioris.ergo.l.oẽs po puli.ff.de iusti.⁊ iure.que dat licentiam subditis statuendi: dz intelligi dũmodo nõ statuant contra ius ⁊ preeminẽtiam superioris: de quo vide ibi lati⁹ per Bar.⁊ aliquid ad materiaz tetigi in ca.quod clericis.de fo.cõpe. Si vero ciuitas non recognoscit superiorem potest tollere appellatio nem sicut princeps.l.j.ff.a qui.ap.non licet.tenet Bart.in.d.l.omnes populi.intellige in temporalib⁹ nã in spiritualibus nemo potest prescribe re contra supremã potestatem pape: vt not.dicit Jnn.in.c.bone.ij.de postu.prela.facit ca.nulla. xxiij.dist. Quid aũt si in ciuitate nõ est prouisum de iudice appellationis vel mortuus est: ad quẽ debeat tunc appellari si ciuitas non recognoscit superiorẽ: vide Bart.in.l.vbi absunt.ff.de tut.et cur.da.ab his. ¶ No.q̃ iudices debent iurare vt iudicẽt fm leges.ᶜ vt in aut.iusiurã.qd̃ prestatur ab his. Ex quo infertur q̃ fcdm cõscientiã quã habent vt deus vel homo iudicare nõ possunt: de quo in.c.pastoralis.§.quia vero.de offi.dele.
¶ †No.id ad quod quotidie allegat̃ iste text.q2 iuramentum non obligat subditũ iurantẽ in p̃iudiciũ iuris seu authoritatis superioris.⁊ sic vr̃ superiorem posse impartiri subdito facultatem veniendi cõtra proprium iuramentũ: sed tu hoc intellige in iuramento prestito in materia ptinẽ te ad superiorẽ vt hic: al's secus: vt dixi.s.proxi.c. ⁊ facit hoc ad q̃stionẽ. ¶ †Cleric⁹ iurauit in stu dio existens non exire districtum senensem an̄q̃ suo creditori esset satisfactũ: ante solutionem reuocatur ex iusta causa per suum epm̃: queritur nunquid iuramẽto non obstante teneatur pare

b ¶ Nõ p̃nt appel lationez tollere. adde istĩ.⁊ quod ibi no.in apo.ad ip̃m.in.c.sup eo. nu.iiij.in v̄.clausula appellatiõe remota.s.de off. dele.⁊ in.c.j.nu. j.in apo.in ver.p solũ principẽ.s. de rescri.vbi lega tus d̄ latere non põt.d̄ q̃ Alex.cõ si.cvij.vol.iij.
✠Sebasti. Sapia.
b ¶ Tollere. vide cautelã quam ex his colligit bald. hic ⁊ refert Bar. v̄o.fo.viij.i caute la.inci.vidistis.i c.venientes.
c ¶ An iudex debeat iudicare fm leges vel fm con sciẽtiã.⁊ qd̃ fm le gẽ tm̃ est text.iiij. di.in istis ⁊ de h̃ an iudicãdum sit fz alle.⁊ pba.an v̄o fm cõsciẽtiaz vide plures gl.in fti.gb.mo.tu.si.i p̃n.sup v̄.x.habitu.⁊ gl.an v̄.iudi cio.i.§.si min⁹.in fti.d̄ act.gl.i.l.alli citas.§. veritas. ff.de of.p̃si.gl.pe. i v̄.atrox.i.l.ij.ff. d̄ ferijs.⁊ ibi An ge.⁊ ibi c̃t gl.no. d̄clarat q̃n aliqd dicat̃ eẽ notũ iudici: q2 est q̃n sibi cõstat ex actis et fert̃ azo.ita rñdit̃ se potestati bono nie ⁊ gl.in.l.si irruptiõe.§.fi.i gl. fi.ff.fi.regũ.⁊ gl. fi.in.l.ij.ff.de i lit. iur.gl.no.i.l.j.C. q et ad q̃s.⁊ gl.i v̄.testificatiõe.l.l. q̃ tutores.C.de admi.tu.vide c̃t gl.in v̄.sciẽs.in.l. bonorũ.C.q admit.p gl.no.que late disputat et examinat i.c.j.in gl.in v̄.canones. circa medium.ex tra d̄ off.or.⁊ ibi plene per mod.⁊ gl.in ca.iudicet. iij.q.vij.⁊ in aut. de man.prin.i.§. sit tibi quoque.⁊ gl.in.c.ij.de post. prela.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Mandato superioris. vide Fe de. de senis. in cõsi. cxci. inci. qđ talis ẽ scholaris clericus. ⁊ Pau. de ca. in. l. i. opis. ff. loc. cũ allegat; p Jas. in. l. fi. co. ij. ẽ. ista regula facit. ff. q satisda. cogã. vbi refert hãc qõnẽ ɔtigisse de facto ĩ psona Guil. de cuneo Bononie. et p Fel. in. ca. cõsti. co. vj. ẽ. authoritas pape est excepta. s. de rescrip. vbi plura.
b ¶ Ita pprie distiguit bal. ea. rubri. C. de ap. sz barto. in. d. l. j. ĩ fi. adtur. ĩdistincte cõcludit qđ extinguit: ⁊ de hoc ẽt vide bar. in. l. j. ff. eo. de ap. in pri. ⁊ qđ appellatio nõ extingat: sz soluz suspẽdat tz arch. ĩ. §. anteriorũ. in iii. col. ij. q. vj. p q̃ alle. hũc text. ⁊. c. cũ inter. de re iu. ⁊ ca. sepe. ẽ. qđ si. de ap. in. vj. ⁊ ĩ. d. c. anteriorẽ. ĩ ver. oriẽtalis. et vide archi. ij. qõ. vj. in cap. placuit. circa pri. vbi dt q appellatio extĩguit pnuntiatũ: eo qr ex illa snĩa nõ oritur actio in factũ cũ nõdũ trãsiuerit in rẽ iu. sz qđ nõ penit9 extinguit qr eo adhuc appellationẽ nõ psequente snĩa posset verti in rẽ iu. ⁊ alle. l. furt. ff. de his q no. ĩfa. sz sup hoc vide pulchrã distinctionẽ bal. hic ĩ. j. co. ⁊ p bar. in. d. l. furti. ĩ pn. ẽ. circa fz. ⁊ p istũ in ru. j. de appel. ⁊ tex. in. c. pastoral. §. pterea. de offi. deleg. Anto. Frã.
¶ An appellatio extinguat vel suspẽdat pnũtiata vide bar. ĩ. l. tale pactũ, in. §. qui prouocauit. ff. de pa. ĩ repe. vbi dt. qđ q̃ten9 respicit tps pñs extĩguit sz q̃ten9 respicit tps futurũ suspẽdit. ⁊ vide bal. ĩ. l. j. in. ij. co. C. ex de

re mandato superioris[a]. Et videtur q sic: qr nõ potuit iste clericus in preiudiciũ iuris ⁊ authoritatis superioris se obligare. vt hic. ⁊ ita post multa cõcludit Jo. an. in regula in malis. de reg. iuris. lib. vj. in mercu. nisi de licentia superioris seu epi fuisset in studio ⁊ p necessitate studij ɔtxit: videt enĩ tunc se obligasse cũ licẽtia epi qui dedit licentiã: qr vno concesso oĩa videnť concessa sine quib9 illud explicari nõ põt: vt. c. preterea. et ca. prudẽtiã. de offi. dele. ⁊. l. ad rẽ mobilẽ. ⁊. l. ad legatũ. ff. de procu. ⁊ ibidem per oĩa cõcludit idem in patre reuocãte filiũ qui pdicto modo iurauerat: ⁊ ego idem putarem in quolibet subdito. nã ciuitas seu princeps põt pcipere subdito vt non exeat districtũ vel vt nõ vadat ad certa loca. l. fi. ⁊ qđ ibi no. ff. de decr. ab or. fa. ⁊. l. mecatores. C. de ɔmer. ⁊ merca. nõ ergo potuit subdit9 se obligare ad manenduz extra in preiudiciũ illi9 iuris superioris nisi superior prius expresse vel tacite dedisset licentiã. quod bene notabis p doctoribus forensibus qui sine sui superioris licẽtia pmittũt legere ad certũ tps extra natale propriũ.
4 ¶ † Preterea per. hunc tex. determinať questio an eps possit statuere vt ab ĩterlocutoria nõ possit appellari nisi in casibus qbus iura ciuilia appellationem admittunt. Et dicẽdũ q non: quia non licet epo violare ius superioris ⁊ cõtra canones statuere: de quo plene p Jo. an. ĩ. c. fi. de app. lib. vj. ⁊ in. c. vlt. de offi. archi. ⁊ p do. de ro. de. lxxvij. ⁊ vide respectu laicorũ qđ no. Jo. an. ĩ addi. Spe. in ti. de app. in. §. nunc tractemus. iuxta
5 prin. ¶ † Ultimo op. ⁊ videť q ex alio capite nõ valebat statutũ istorũ disponens vt intra. xxviij. dies iudicata mandarenť executioni. naz cõdennatis in actione personali dantur quatuor menses: vt in. c. quod ad cõsultationẽ. de re iu. qđ quidẽ tps licet cã cognita possit abbreuiari. ff. de re iudi. l. ij. non tñ sine cã: at's quod deest suppleť a lege. ff. de re. iur. l. iiij. §. si quis. sed per istã consuetudinẽ seu statutũ restringebat tps indistincte ĩ omni tali cã etiã si nulla causa subesset: ergo talis cõsuetudo vel statutum nõ debebat valere. So. Gof. fatetur contrarium sed fm Host. papa nõ reprobauit ex isto capite sz ex alio de quo ĩ litera. mihi non placet dictũ Gof. licet enĩ iudex nõ potuisset sine cã restringere etiã per viã statuti rõne predicta. ⁊ p ea que no. Bar. in. l. omnes populi. ff. de iustitia. ⁊ iur. popul9 tñ bene potuisset hoc inducere in ipsorum preiudicium per viã statuti vel consuetudinis. arg. in. d. l. omnes populi. cũ p hoc nullũ fiat preiudiciũ superiori: sz dũtaxat ipsis litigantibus. ¶ Uenio ad gl. satis breues et faciles. Et q̃ro quare appellatione pendente sentẽtia non potest executioni mandari. glo. pe. respondet q per appellationẽ extinguiť pronũtiatũ. l. j. §. fi. ff. ad turpil. ⁊ idẽ vř velle tex. in. l. ij.
6 §. fi. ff. de pe. ¶ † No. glo. in eo quod dicit pronũtiatum extingui per appellationẽ. Jo. an. gl. dicit q imo suspendiť: vt patet hic in tex. do. Ant. dicit q extinguitur de pñsenti: sed ĩspecto exitu futuro suspendiť vt no. in. d. l. j. Sed cõtra hoc facit. c. fi. de sequest. pos. ⁊ fruc. intelligẽdo vt ibi dixi. ⁊ dic vt ibi. ⁊ vide per Arch. de appel. non solum. li. vj. ¶ In gl. fi. in fi. dic vt habetur in. c. nõ solum. de app. lib. vj.

1 ☞ Usure non solũ corã iudice ecclesiastico: sed etiam coram seculari possunt repeti.
2 Quomodo debeãt citari testes quando ignorãtur persone testium.
3 Judex ex officio põt prouidere qñ debitores iurant non repetere vsuras.
4 Judex vbicũq3 equitas suggerit ⁊ pars nõ põt agere: põt ex officio prouidere parti.
5 Judex ex officio an possit inquirere de aliquo impedimẽto canonico inter coniuges.
6 Judex ex officio põt ingrere de iurib9 pricipis.
7 Judex regulariter ex officio nõ ingrit de crimine cũ agitur ad penam temporalem.
8 Super iuribus ecclesie iudex põt pcedere ex officio: ⁊ ita etiam in actu pio.
9 Super iuribus singulariũ personarũ non pceditur inquirendo nisi sint miserabiles persone.
10 Citatio facta parte non petente non valet.
11 Juramentũ nunqd sit remissum debitorib9 per illa verba testatoris vt heredes restituerent vsuras qui probarent ⁊c.
12 Emanato edicto vt q nouerit veritatẽ cõpareat ad testimoniũ proferendũ: poterũt debitores cõparere iuramento non obstante.
13 In processu contra vsurarium admittuntur in testes debitores qui soluerunt vsuras non tñ ad faciendam plenam fidem.

Ad nostram. Per iudicis officiuz subueniť illi q pp̃ter iuramentũ vsuras repetere nõ põt. ita summat Joã. and. equidem procedit hoc summarium secundum vnum intellectum satis clarum: secundum alium notabiliorem summo sic. iurãs vsuras nõ repetere potest iuramento non obstãte ex noua causa repetere. Primo narrat factuz. secũdo puidet. ibi: mãdamus. ¶ Casus literalis. Quidã ciues pisani. Jo. ⁊. G. cuidã vsurario. P. nomine multas vsuras soluerunt iuramẽto interposito quod nec per se nec per alios dictas vsuras repeterent: vel apud ecclesiasticum iudicem vel etiam secularem super his deponerent questionem. creditor postmodũ cõdidit testamentũ in quo precepit heredibus suis vt omnib9 qui pbarent se dedisse vsuras eidem ipsas eis restituerent sed dicti. J. ⁊. G. non audebãt petere vsuras propter huiusmodi iuramẽtũ: heredes non satis faciebant eisdem: peruenit hoc ad notitiam domini pape: vnde mandat pisano archiepõ quatenus sub pena excommunicationis publice in ecclesia proponat: vt qui super hoc veritatem nouerint pcedãt ad testimoniũ proferendum: et si constiterit de premissis compellat heredes illius per censuram: vt vsuras quas pater illorũ ex pdictis recepit: restituant vniuersas. Ber. ¶ Not. j. quod iuramentum de vsuris solutis nõ repetendis non operatur remissionem vsurarũ: presumitur enim tale iuramentum extortum. argu. ca. su
1 per hoc. de renun. ¶ † Not. ibi: secularem. argu. quod nedum coram ecclesiastico sed etiam corã seculari iudice vsure repeti possunt. sed Jo. and. dicit hoc nõ probari hic quia sunt verba ptis[c] ⁊ remittit ad not. per Arch. in. c. quid dicã. xiiij. q. iiij. ⁊ ad gl. in cle. dispendiosam. de iudi. ego remitto ad plenius per me tractata. s. de foro cõ
2 peten. cum sit generale. ¶ † No. bonam practicã citandi testes quando ignorãtur persone vt fiat generale preceptum sub excõmunicatiõis pena: vt qui super tali facto nouerint veritatem cõpareant ad testimoniũ proferẽdum. Et quãq iste tex. loquatur in materia peccati: idez tamẽ puto dicendum vbicunq3 testes cõpelli possunt.[d] qr tunc tacere veritatem est peccatũ mortale. in ca. qsquis. xj. qõ. iij. in. c. j. de cri. fal. de quo vide qđ dixi in. c. j. et fi. de test. cogen. ⁊ tene menti hãc vltimam practicã. Et ex hoc et ex tex. no. quod ratione testimonij ferendi potest laicus compelli a iudice ecclesiastico. ⁊ credo quod etiam in causa vertente coram iudice seculari: poterit iudex ecclesiastic9 ad requisitionem iudicis secularis hãc sententiam excommunicationis generaliter ⁊ in specie ferre[e] si persone sciunt: quia sicut iudex secularis impendit auxiliũ iudici ecclesiastico ita econtra debet facere ecclesiasticus. xcvj. dist. cum ad verum. facit quod notat Inno. in. c. licet ex susceptio. de foro competenti. et. xiiij. qõ. ij. c. quãq. ¶ Ultimo not. casum in quo iudex ecclesiastic9 procedit ex officio ad inquirendũ super veritate infamia non precedente. Contra hoc opp. de. c. qualiter et quãdo. el. ij. de accusa. Solu. dic secundum Hostiẽ. quod istud est speciale vbi agiť de correctione peccatorum vel vbi imminet periculum animarũ. ad idem. c. vnicum. vt eccl. benefi. de clerici. peregri. c. fi. de preben. graue. cũ simi. secus vbi fieret inqsitio ɔ subditũ ad dlictũ puniẽ

li. dfun. vbi dicit q non oĩo extinguit. sz remanẽt q̃dã reliqe snĩe late. ⁊ vide Fl. in. l. sed ⁊ si qs. ĩ. §. interdũ. ff. de vsufr. vbi dicit bal. ibi dixisse in voce: q si cõsyderať aptitudo appellatio suspẽdit si ɔsyderať act9 rũpit sentẽtia. ⁊ vide bal. ĩ l. minorib9. ĩ. j. colũ. C. de his q. vt indi. vbi dt q suspendit q̃ ad appellãtẽ tm̃. ⁊ vide bar. ⁊ alex. in. l. intra vtile. ĩ pri. in ij. col. ff. de mino. ⁊ vide p Spec. in ti. de ap. in. §. restat. ĩ fi. ⁊ vid plene p Alex. ĩ cõsil. xxxv. ĩ. iii. par. de ap. ⁊ vid p Philip. frã. ĩ. c. ɔstitutus. d ap. ⁊ an suspẽdat possessoriũ vide bal. in. l. pẽdẽte. ĩ. j. col. C. de secundũ tab.
c ¶ Uerba partis. tu dicas q imo pbať qr lz sit narratio ptis: tñ est iuris ministeriũ: vt hť ĩ. c. post miserabilez. de vsu. And. Barb.
d ¶ Cõpelli põt. imo pcedit vbicũq3 vitas aliter sciri nõ põt: qr indistincte põt qlibet cõpelli testificari vt voluit hostiẽ. in. c. j. de testibus cogendis. And. Barb.
e ¶ In specie ferre. tu dicas quod imo h pbat iste tex. tenẽdo q hic pbetur qđ vsure possint peti corã iudice seculari: vt pbatur in. c. post miserabilem de vsu. And. Barb.

dum:vt in contrario ⁊ vide per eundem Host.in
d.c.vnico.quod no. Vide aliã limitationẽ quam
ponit Inn.in.c.j.de postu.ꝓla.vbi dicit:quod in
inquisitione que fit generaliter ⁊ nõ de certo cri-
mine non requiritur infamia precedẽs vt ibi:idẽ
dic in inquisitione generali [a] ꝑsonarum.vt in.c.j.
de offi.ord.⁊.l.congruit.ff.de offi.presi.⁊ ex isto
tex.sumpta occasione tractat hic Inn.in quib⁹
casib⁹ sit iudici permissa inquisitio.⁊ in quibus
prohibita.que materia meli⁹ ⁊ congruenti⁹ ex-
peditur in.c.qualiter ⁊ quãdo.ꝓreal.et ꝑ Barto.
in.l.ij.§.si publico.ff.de adul.⁊.l.iiij.§.hoc autem
iudicium.ff.de dam.infec.Sed vt non desint hec
verba Inn.que solent multum allegari ⁊ vt in-
3 telligas cum effectu illa hic subijcio.¶ † Ponit
enim aliquos casus in quib⁹ iudex ex officio suo
potest procedere ⁊ aliquos ꝓhibitos.Primus
de concessis est vbi agitur de restitutione vsura-
rũ quas debitores iurauerũt nõ repetere vt ex q̊
pars impedit agere possit iudex ex officio suo ꝓ-
uidere: [b] secus dicit vbi pars non sic ligauit se ex
iuramento:quia nõ debet iudex sic procedere ad
vtilitatem priuatam ex quo pars potest agere et
non petit.fatetur tamen postea ꝙ episcop⁹ con-
tra eum quem suspectum habet potest inquirere
de vsura:sicut et de alijs criminibus nõ ad priua
tum interesse alicuius priuate persone:sed ad pe
nitentiã imponendam:et sic loquitur.de offi.or-
di.c.j.dicit tamen Hosti.qd tunc per consequen-
tiam versatur priuatũ interesse:qꝛ fructuosam pe-
nitentiam agere non potest nisi restituat alienũ.
4 xiiij.q.vj.c.j.de vsuris.cũ tu.¶ † No.ꝙ ꝑ hoc vr
sentire Inn.qd in primo casu quãdo iurauit nõ
repetere potest iudex principaliter procedere ad
vtilitatem priuatam:⁊ pro hoc induco talem ra-
tionem:vbicunq; equitas [c] suggerit pars nõ po
test agere potest iudex ex officio prouidere parti.
l.plane.ff.de peti.here.not.Bart.in.l.j.§.ij.ff.qd
vi aut clam.facit.l.quint⁹ muti⁹.in fi.ff.de ann.
leg.⁊ ad hoc facit iste tex.quem not.nã papa vi-
detur hic moueri non solũ ob salutem anime de-
functi:sed etiam ob vtilitatem istorũ qui iuraue
5 runt nõ petere.¶ † Secundus casus nõ dubita-
bilis ꝺm Inn.quando episcopus inquirere vult
de consanguinitate inter cõiuges.de diuor.por-
ro.xxxv.q.vj.si duo.⁊ idem generaliter potest di-
ci ꝺm eum vbicunq; vult inquirere de alio impe
dimento canonico.Eadẽ enim est ratio ꝺm Ho
stiẽ.ergo idem ius.pro hoc.c.j.⁊.c.significauit.de
offi.ordi.⁊ quod hoc possit in cõtrahẽdo est ex-
pressum in.c.fi.de clande.despon.sed idem dicen
dum in contracto ex quo non agitur ad penã sed
ad peccatum euitandum:vt no.s.et ꝑ Innoc.in
6 dicto.c.j.de postu.prela.¶ Terti⁹ casus cũ vult
inquirere de iuribus pꝛicipis.C.de bo.vac.l.pe.
⁊ vlti.lib.x.de quo remittit Hostiẽ.ad.c.cũ dile-
cta.ver.nolentes.de ꝯfir.vti.vel inuti.Respectu
vero prohibitiõis possunt elici tres regule ex di
7 ctis Inno.¶ † Prima qd regulariter de crimi-
ne nõ inquirit ex officio:sed tu intellige qñ proce
d dere vult ad penam non precedente infamia: [d]
al's sec⁹:vt in.d.c.qualiter et qñ.et expedias hãc
regulam melius:vt ibi not.per Bar.in.d.§.si pu
8 blico.¶ † Secundo regula.ꝙ super iurib⁹ eccle-
sie non est procedendum semper per inquisitio-
nem sed seruato ordine iuris scilicet oblato libel
lo nomine ecclesie et alijs rite obseruatis.fatetur
tamẽ quod papa possit ex officio super illis ꝓce
dere de plenitudine potestatis:et sic videtur in-
telligere.c.cum olim.de testi.Sed aduerte:qꝛ idẽ
Inn.aliter videtur dicere vel saltem hoc limitat
in.c.quoniã.§.sunt ⁊ alij.vt lite non contest.dicit
enim quod ratione excessus potest iudex ex offi-
cio suo procedere super iuribus ecclesie occupa-
tis vel male detentis.alleg.d.c.cũ olim.⁊ illũ.§.
sunt ⁊ alij.de accusa.qualiter et quando.ꝓalleg.
cum si.dictum ergo suum hic oportet intelligere
quando iudex vult procedere super iurib⁹ eccle-
sie nõ occupatis vel male detentis:ita quod eui-
tatur excessus:⁊ vide circa hoc quod notat idem

Inn.in.c.episcopi.de re.ec.non alie.sed mihi pl⁹
placet vt indistincte possit iudex ꝓcedere ex offi
cio suꝑ iuribus ecclesie:quia ad vtilitatem publi
e cam iudex ꝓcedit ex officio.l.cõgruit [e].ff.de offi.
presi.⁊ in aut.vt nul.iudi.§.j.⁊.§.quoniam.not.
Bart.in.l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de dã.in-
fec.sed ius publicum consistit in sacris sacerdo-
tibus ⁊ magistratibus.j.di.ius publicũ.l.j.ff.de
iust.⁊ iur.Item si potest procedere ex officio su-
per iuribus pꝛicipis temporalis:vt.s.ꝺm Inn.
fortius idem est permittendũ suꝑ iuribus prin-
f cipis eterni [f] nam bona ecclesie sunt dei.in ca.cũ
ex eo.de elect.lib.vj.dixi.in.c.cum super.de causa
pos.⁊ proprie.pro quo facit quod habet in aut.
g de eccle.ti.§.si quis edificationẽ. [g] vbi tam eccle-
siasticus q̃ꝫ secularis iudex ex officio procedit in
actu pio.quinimo etiam ad vtilitatem priuatam
põt ⁊ dꝫ iudex procedere quando agitur de mise
rabilib⁹ personis ⁊ actu pio:vt in.l.nec qcquã.§.
aduocatos.ff.de offi.procõ.no.Bart.in.d.§.hoc
9 autem iudiciũ.quod not.¶ † Tertia regula qd
super iuribus singularium personarum non est
procedendum inquirendo vel extra ordinem sed
libello oblato ⁊ seruato iuris ordine.quod etiã
sequitur Jo.an.in.c.fi.de fo.cõpe.lib.vj.vbi hoc
10 approbat etiã si factũ allegetur notoriũ.¶ † Ego
ad hoc allego.l.ad peremptoriũ.ff.de iudi.⁊.l.ꝓ-
perandũ.§.j.C.e.⁊ auth.qui semel.C.quomõ et
qñ iudex.vbi patet ꝙ iudex nõ debet citare absen
tem nisi parte petente:et sic aliter non valet cita-
h tio: [h] vt dixi in.c.j.s.de iudi.et not.Bart.in di-
cta.l.ad peremptorium.hoc intellige verum nisi
causa sit miserabilium personarum que nõ pos-
sunt se iuuare:vt in.c.ij.lxxxvij.dist.no.Bar.in.§.
hoc autem iudicium.⁊ Jo.and.post Host.in.c.
ij.de rest.spo.vbi dicit ꝙ in restitutiõe miserabi-
lis ꝑsone spoliate põt iudex procedere inquiren
11 do.argu.ibi.¶ † Quero nunquid per illa verba
testatoris vt restituerẽt oib⁹ q ꝓbarẽt ⁊c.videa
tur istis debitoribus remissum iuramentũ.gl.in
verbo ꝓbarent finaliter cõcludit ꝙ sic:qꝛ in testa
mentis debem⁹ facere largã interpretationem.
c.cũ dilecti.de dona.⁊.l.in testamentis.ff.de re-
gulis iuris.⁊ sic iure legati poterunt petere vsu-
i ras [i] solutas.hanc opi.sequunt Gof.⁊ Hosti.⁊
do.Ant.nec obst.ꝺm Gof.si dicatur legatũ inu-
tile ex quo legatur quod debetur:vt instit.de le-
ga.§.ex contrario.qꝛ non est ex toto inutile.Aut
enĩ pecunia non erat soluta ⁊ videtur legasse li-
berationẽ respectu promissionis et iuramẽti.ff.
de libe.leg.l.iij.Aut erat soluta et intelligitur le-
gasse exceptionis remissionem.l.si creditor.e.tit.
vnde nõ obstante iuramenti exceptione poterũt
repetere vsuras:nam pars in cuius vtilitatẽ iu-
ratur põt iuramẽtum remittere:vt in ca.j.s.eo.
et.c.ij.de spon.et quod ibi not.per Joan.andr.
Nec ob.quod tex.dicat:quod repetere non atten
tabat ⁊c.quia sine causa timebant secundũ eum
forte tenti subtili reuerentia iuramẽti.C.de fide
instrumen.l.fin.et de simo.⁊ si q̃stiones.Nec ob.
si dicatur testatorem nihil istis reliquisse cũ tan-
tum loqueretur suis heredibus:quia vt dicit do
mi.Anto.⁊ bene non refert cum quo testator de
sua voluntate loquatur:vnde inspicim⁹ potius
effectũ quam verba.l.miles ad sororem.in prin.
et.l.peto.⁊.l.cũ pater.§.surdo.ff.de leg.ij.⁊ ꝑ hoc
videtur tolli opi.Innocen.hic qui dixit:iuramẽ
tum istis obstare cum nihil fuerit eis remissum.
et aliqui sequuntur hanc opi.Innoc.aduerte:qꝛ
iste tex.facit pro et contra.primo enim facit pro
opi.Innoc.in eo quod ipsemet papa dicit ꝙ ti-
more iuramenti non audebãt vsuras repetere.si
enim iuramentũ in veritate nõ obstitisset papa
mandasset denuntiare eos iuramento non tene
ri sicut fecit.j.eo.quintauallis.et procedit in cau
sa ad istorũ instantiam:nec processisset ex officio
suo.In contrarium facit:quia vno concesso:vi-
dentur omnia cõcessa ꝑ que venitur ad illud:vt
in.c.preterea.⁊.c.prudẽtia.de offi.delega.⁊.l.ad
rem mobilẽ.⁊.l.ad legatũ.ff.de ꝓcu.sed iste mã-

a ¶ In inqsitione generali.idem dicas in inqsitione q̃ fit suꝑ ꝯmittendo crimine:vt ꝑ Innocẽ.in.d.c.j.idẽ dicas si nõ opponit ꝓcedit inqsitio.tex.ẽ in.c.j.de acc.li.vj.An.Barba.

b ¶ Prouidere.sꝫ alle.Bar.in contrariũ.i.l.nõ solũ.§.q̃ꝫ.ff.de iniur.vbi si qs non põt agere:nõ pt iudex ex suo officio inqrere ad ei⁹ vtilitatem.ꝓ dicto Abb.hic vid qd voluit domi.Pet.in.c.cũ iter.de excep.⁊ tex.in l.nõ solũ.i.§.quã quam.ff.de iniu.And.Barb.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Equitas.vide late ꝑ Alex.in.l.iiij.§.hoc aũt iudiciũ.ff.de damno infec.

Sebasti.Sabia.

d ¶ Infamia.vid tu do.Fel.in.c.licet.col.ij.versi.in glo.no.singulariter.j.de accu.vbi dicit ꝙ qñ aliqs denuntiatur a ꝑsona fide digna põt superior cõmittere inqsitionẽ suꝑ crimine.

e ¶ Lege ꝯgruit.lex ꝯgruit.loquitur i criminalib⁹ ad purgãdũ ꝓuĩciã malis hoib⁹.And.Barb.

f ¶ Pꝛicipis eterni.Sꝫ põdera qꝛ ĩ.l.pe.⁊.l.fi.d bo.vac.est expssũ.sed in eccłiasticis nõ.And.Barb.

g ¶ Edificationẽ.loquit in edificãda eccłia fauore cult⁹ diuini.Andreas.Bar.
Zacharias.

h ¶ Alit nõ vꝫ citatio.adde Fel.ĩ c.j.ĩ.iij.not.col.j.v.vꝫ aũt.vbi ponit casus ĩ qb⁹ citatio ad patris ĩstãtiã facta fuisse ꝑsumat necne.s.d iud.⁊ Lãfrã.in c.qm̃ ꝯ.§.citationes.nu.v.v.est ẽt notãdũ.⁊ v.nun qd citatio valeat.⁊ vtrobiq; ĩ apo.Celsi ⁊ bened.vadi.s.de proba.

i ¶ Peter vsuras.tu põdera:qꝛ alid est q̃rere vtrũ testator rmiserit iuramentũ:⁊ aliud vtrum cõpetat actio ex testõ legatarijs istis:qꝛ ex q̊ soluerãt ⁊ iurauerãt nõ repetere legãdo in gñe nõ vr ꝙ veniãt legatarij iurati.et ad hoc alleg.gl.ĩ cle.dudũ.d sepu.q̃ dicit ꝙ licet fiat reuocatio peccatorum non tñ veniũt pacta iurata ⁊ eodem mõ:lꝫ reuocent statuta tñ nõ veniũt statuta iurata.vt est gl.fi.in.c.cũ non deceat.de elec.in vj.⁊ ibi vr cõprehẽdere legatarios nisi dicas ꝙ istd ꝓcedit fauore vl time volũtatis ⁊ odio vsurarũ et dat notabilis limitatio ad illas gl.Item põdera qꝛ fateor qd testator remittere vr istd iuramẽtũ:sꝫ isti nõ poterãt ꝓbare se soluisse vsuras ꝓpter iuramẽtũ qꝛ istd legatũ nõ facit de his specialẽ mẽtionẽ.And.bar.

dauit vsuras restitui omnibus qui probarēt ꝛc. ergo videtur remisisse omne obstaculum per qd impediretur probatio:sed his non obstātib⁹ distinguerē sic:ꝙ aut debitores remiserāt liberaliter vsuras [a] creditori:ꝛ per illa verba generalia nō puto vsuras legatas:quia in dubio nō videtur ius suū iactare voluisse maxime ꝑ verba generalia.de insti.cum venissent.et.l.cum de indebito.ff.de proba.Aut nō remiserant saltem liberaliter:et tūc cum testator sit obligatus quo ad deū ad illas restituendas debemus in dubio interpretari ꝙ illas legauerit cū non debem⁹ presumere eū sue salutis decessisse immemorem.j.q.vij.sancimus.facit.c.fi.de sepul.ꝛ ħ expedit saluti anime sue.facit qd not.in.c.vno.de seru.verba enim dubia debēt intelligi ciuiliter ſm subiectā materiam.ff.de lega.j.si seruus plurium.§.fi.xj.q.iij.rogo.Ad hanc distinctionē facit quod no.Jo.an.in addi.Spec.in ti.de vsur.in.iij.col.vbi inter cetera dicit notabile verbū ꝙ si debitor remisit vsuras an valeat remissio cōiecturādo per indicia an fuerit liberaliter facta an vero in fraudem.argu.in.c.ij.de renun.lib.vj.An aūt per illa verba testatoris posita in tex.vel similia probet testatorē fuisse vsurarium.dic quod non cū simpliciter fateatur se nō vsurariū.de quo vide not.per Fede.cōsi.lxij.argu.in.l.si non designata.C.de fal.cau.adie.leg.ꝛ si papa.de priuile.lib.vj.Si autem vis tenere opinionem Inno.ꝛ queras de alio remedio repetenti vel posito quod testator nihil dixerit:dic vt in glo.ij.ꝛ in ista in fine quaʒ notabis:ꝛ pleni⁹ dixi in.c.j.s.e. ¶ Oppo.cōtra textū in eo quod papa mandat testes recipi lite non contest.contra tit.s.vt lite non conte.Sed glo.vlti.dat tres solutiones.Prima qd hic ꝑcedebatur per viam inquisitionis.Secunda quod papa voluit extra ordinem ꝑcedi.sed hodie dic vt in cle.dispendiosam.de iudic.vbi dicitur qd in causa vsurarum potest procedi simpliciter ꝛc. Tertia solu.quod hic agebat de executione vltimarum voluntatū.ꝛ not.bene hanc solu.et procedit secundum intellectum ꝙ hic fuit facta remissio in testamento.Et ex ea notabis qd super executione vltimarū volūtatū potest procedi ex officio inqsitionis.qd in dubio procedit in pijs causis.de testa.tua.in aut.de ec.ti.§.si quis edificationē. [12] ¶ †Vlti.extra glo.q̄ro:hic fit edictū generale:vt qui super eo nouerit veritatē compareat ad testimonium proferendū.nunqd isti debitores poterunt ad hoc comparere iuramento nō obstante.Hosti.dicit ꝙ sic:qꝛ hoc nō est ꝯ iuramentū presupposito ꝙ non fuisset remissum:quinimo si ad hoc voluisset se astringere non valuisset iuramētū tanꝙ temerariū.xj.qō.iij.qsqs.de cri.fal.c.j.licet eꝫ nō faciā probationem posset tamē eis iuramētum deferri.alleg.de test.ca.in omni.ꝛ.j.c.fi. [b] ¶ Not.hec v̄ba [b] lʒ sint aliquātulū dubia.sed intelligo ꝙ non faciāt probationem plenā cū agatur de eorū cōmodo tū admittentur iudice procedente per inqsitionē ad aliqualiter fidē faciendā cū agatur pricipaliter ad satisfaciendū anime defuncti.argu.d.c.in omni.

[13] ¶ †Ex hoc habes ꝙ in processu generali cōtra vsurariū admittunt debitores qui soluerūt vsuras in testes.non tū ad plenam fidē faciendā:de quo vide qd no.Fede.cōsi.xvij.Quid aūt si debitor qui iurauit nō repetere denūtiat an possit in causa denūtiationis testes producere?Re.quod sic cū istud sit accessoriū ad ipsam denūtiationē.qd plʒ.tenet enim dicere ecclesie cum effectu.pro hoc bo.tex.in.c.plerunqʒ.ij.q.vij.

1 ☞ Generale dictū generaliter debet intelligi:vbi est eadē ratio secus vbi diuersa.
2 Dictio quasi:denotat causam imperfectam.
3 Jurās per metū obseruare id ad qd tenebat de iure si cōtrauenit incidit in ꝑiuriū:sʒ pōt petere absolutionem a tali iuramento.
4 In notorijs an requiratur citatio vel sniā.
5 Judex potest iudicare de eo qd est sibi notū vt notorium ꝛ extra iudicium.
6 Notari⁹ excommunicatus in vna prouincia si in alia gerat officiū publicum gesta cum eo sunt valida.
7 Si iudex processit tanquam super notorio:et sibi non cōstabat an ꝓcessus valeat.
8 An iudex in notorijs ꝛ summarijs possit inuitis ꝑtibus vel consentiētibus procedere iuris ordine seruato:et an possit iuramento se astringere ad hoc.

AD nostram. Judex qui iurauit in omni causa iudiciariū ordinē seruare:ī notorijs subtilitatē ordinis iudiciarij nō seruabit.vel generalius summo sic.Juramentum generale debet ita intelligi si fieri pōt vt non obuiet iuri alias tanquā temerariū nō obligat contra iuris obseruantiam.Diuiditur.Nā in prima parte recitat tenorē iuramenti.In secunda ibi:nos.illud dupliciter interpretatur.ꝛ secūda interpretatio ibi:quanquam.Et vt clarius habeas intellectum pone sic casum.Archiepiscopus neapolitanus quasi per extorsionē forte ad instantiam sui capituli vel populi prestitit generaliter iuramētū vt in omni causa obseruaret ordinē iudiciariū processu temporis cum occurrerēt facta notoria:dubitauit an deberet in eis ordinē iudiciariū obseruare.Papa super hec cōsultus interpretatus est hoc iuramentū dupliciter.Primo vt nō extendatur ad causas notorias:sed intelligatur secundum subiectā materiam scʒ vt in causis nō notorijs obseruet ordo iudiciarius.in notorijs vero non seruetur per oīa qꝛ ordo in notorijs est vt ꝑ omnia nō seruetur iuxta illud vulgatū.In extraordinarijs ordo est ordinē nō seruari.Secūdo dicit posse intelligi vt referat ad causas in quibus ordo iudiciarius est seruand⁹.dicit enim ꝙ si iste archiepiscopus habuit in animo vt ordinē iudiciariū in omni cā pariter seruaret.ꝛ sic cessat predicta interpretatio:tale iuramentū cuʒ sit cōtra canonicas sanctiōes potius est dicēdum periuriū nec aliqua ratione seruandū. ¶ No.j.ꝙ iuramentū contra canonē proditū in fauorem publicum nō ligat.facit.c.si diligenti.de fo.cōp.ꝛ.s.e.sicut. ¶ No.ij.ꝙ iuramētū generale debet restringi ꝛ intelligi ſm subiectā materiā ꝛ reduci ad terminos iuris cōis ꝗtum fieri pōt.facit.c.j.eo.tit.lib.vj. ¶ No.ibi.nō per oīa.ꝛc.ꝙ ordo iudiciari⁹ nō videt ex toto ī notorijs sublatus.facit ad id qd not.hic in gl.ij. ¶ No.ꝙ ordo quādoqʒ consistit in non seruādo ordinē solitum. ¶ No.ꝙ tela iudicij pōt dici ordo in eo quod inordinate ꝑcedit.nam quādoqʒ religio appellat ordo:qꝛ dʒ esse ordinata ꝛ approbata:vt le.ꝛ no.ī.c.ij.qui cle.vel vo.Quādoqʒ appellat ordo caracter qui imprimit in ordinatiōe clerici:de quo vide [1] xxxij.dist.in sum. ¶ †Vlti.no.ꝙ dictum generale non semper gn̄aliter intelligit.qd procedit quādo nō est eadē ratio omniū cōtentorum sub genere:al's secus:ꝛ sic reducas ad concordiā iura alle.in gl.in fi.q̄ ꝑ hoc remanent declarata. ¶ Op.ꝛ videt ex quo per extorsionē hoc iuramētū fuerat prestitū nō debebat ligare saltē effectualiter.arg.s.eo.si vero.ꝛ.c.verum.Sol.gl.j.dicit ꝙ ob hoc videbatur nō tenere:sʒ aliter nō soluit cōtrariū.dic tu simpliciter primo ſm Jo.an.ꝙ hic nō fuit vera extorsio.secus in cōtrarijs.facit de elec.quorūdā.li.vj.in prin.ꝛ ꝯstitutio Jo.execrabilis.In pri.hic tex.dicit quasi. [2] ¶ †Ex quo not.ꝙ dictio quasi.diminuit ꝛ rē imperfectā significat:vt no.in.l.in facto.ff.de cōdi.ꝛ demō.vbi tex.iuncta glo.ꝛ in.l.in ꝑsonā.§.q pecuniā.ff.de pac.vide gl.ī.c.parochianos.de deci.ꝛ.c.put.de do.ꝛ cōt.Vū exponit tex.Inno.quasi per extorsionē id est cōtra cōsiliū vl' desideriū tuū:non tū fuit vera extorsio ſm eū.Secūdo potest dici ꝙ ꝓsupposito ꝙ vere fuisset extortū per metū nihilominus ligat donec sequat absolutio ꝑ superiorē vt in ꝯtrarijs.ꝛ dic vt ibi plenius notatū fuit. [3] ¶ †Sed hic aduerte ad vnā questionē vltra ibi tactā.pone ꝙ ꝑ metum quis obligauit se per iuramentum ad id ad qd al's tenebat de iure ꝯmuni:nunqd tale iuramētum liget vt cōtraueniens īcidat in periuriū.doc.hic instāt sed in dubio tenerē ꝙ sic.nam si tale iuramētū obligat ad indifferētia vt in.d.c.vero.forti⁹ ad id qd est ſm ius.dicit tamē hic Joā.an.ꝙ per superiorē poterit a tali iuramēto absolui.qd bn̄ no.Ex quo habes ꝙ licet quis sit obligatus ad aliquid faciendum de iure cōmuni:tamen sic per metum iurat illud facere:potest petere absolutionē ne forte cōtraueniens incidat in periurium vbi al's non incideret:ꝛ sic extēdas.c.si vero.s.e.ti.nā iniuria sibi irrogatur in eo qd illaqueat iuramēto ad [4] iuris obseruantiā.vt in.c.legebat.de ma.ꝛ obe. ¶ †Op.ij.in eo qd tex.dicit:in notorijs ordinem iuris non seruandum:qꝛ imo seruari dʒ.ij.q.j.deus omnipotens.ꝛ.c.porro.de diuor.Sol.gl.ij.supplendo ad literam ꝙ nō est ordo seruandus scilicet ex toto.sed in parte sic debet fieri citatio et sententia ferri:vt in contrarijs.de hac materia dic vt plenissime not.in.capi.vestra.ꝛ.c.tua.de cohabitatione cleri.ꝛ mu.do.Antonius dicit hic quod citatio exigitur:licet non peremptoria.de sententia dic quod exigitur sed non cū solennitate vel scriptura.dic quod respectu citationis varie sunt opinio.nam glo.in capitulo porro.ꝑallega.sentit quod nō sit necessaria.Inno.fuit varius:vt no.ipse in capitu.tua.preallegato.ꝛ.c.quanto.de transl.prela.ꝛ vide gl.ij.questio.j.in sum.ꝛ in capi.que lotharius.eadem.q.que mihi semper placuit.quod vbi factū est ita notorium vt inficiari non possit nec requiruntur alique presumptiones: [c] non est necessaria aliqua citatio nec requirit solennis sententia:sed sufficit quoddam preceptum.sic possunt intelligi

a ¶ Liberal'r vsuras.istō nō ē veri simile ꝙ liberaliter remiserit vsuras.l.fi.§.si fenerator.ff.qd me.ca.ꝛ lʒ istō dicat.d.ca.quē iste non allegat:tū ipse cōsuluit ꝯriū vt hic refert.ꝛ faciat gl.in.l.si cōuenerit.ff.de pig.ac.pondera etiā qꝛ ex q̄ astrinxit eos ꝑ iuramētū vt nō repetat:vr̄ qd nulla liberalitas cadere pōt. And.Barb.

b ¶ No.hec v̄ba.vide Bal.in.l.dictātib⁹.C.de test.ꝛq̄ ibi dixi.And.Barb.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Hec v̄ba.ideʒ tʒ Bal.Fed.de senis ꝛ Lau.de rodul.ī locis allegatis per do.Alex.ꝯsi.lxxij.in.c.ispecto diligenter ꝓcessu.col.iiij.in.j.volu.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Presumptiones.vide Bal.in l.executorē.co.antepe.C.de exe.rei iudi.Bal.ꝛ Sal.in.l.addictos.C.de appe.Bal.i.l.raptores.C.de epi.ꝛ cleri.Fel.in ca.cū nō ab hoīe.col.vj.s.de iudi.rom.in cōsil.ccccLxxxiij.incip.dubitant primo.ad finem.

c.cum olim.de re iudi.⁊.c.quanto.de transla.episcopi.⁊.c.bone.de electio.alias autem procedat dictū gl.hic.pro qua optime facit iste tex.dū dicit non per omnia ⁊c.⁊ ibi qui debet in aliis ⁊c.quasi clare innuat qđ aliquis ordo est seruandus.⁊ pro citatione facit.c.fin.de offi.dele.lib.vj.iuncto.c.j.e.ti.⁊ li.Et hec cōclusio videtur de mēte Jo.ca.in.d.c.vestra.vbi plenissime de hac materia.sic limitat Inn.in.c.ex pte.de verb.sig.vbi dicit in notorio iudicem procedere potius exequendo quā sententiando.ad predicta allego tex.glo.⁊ Bar.in.l.ictus fustiū.ff.de his qui not.infa.vbi probat̃ ꝺm vnam lec.quod nō requiritur in notorio cause cognitio nec solennitas sententie:sed sufficit iudicis preceptū de exequendo.ad idem.l.ij.§.qđ.de frumentaria.ff.de admi.re.ad ci.perti.vbi clare colligitur maxime.per Bart.quod vbi omnia iura partis sunt nota iudici:vt quia producit librum vbi sunt omnes rationes potest pronuntiare parte absente ⁊ non citata ratiōe notorietatis.⁊ hoc voluit Inno.in.d.c.q̄to.¶†Sed quero vtrum indifferenter in notoriis pretermittēdus sit ordo iuris.gl.ista.ij.notabiliter distinguit.qđ aut sunt notoria in hac prouincia iudicia ⁊ aliis:⁊ procedit qđ hic dicitur.Aut nō sunt notoria in hac prouincia sed alibi:vel si hic sunt notoria non tamen iudici sed aliis:⁊ tunc habet iudex duplicem modum procedendi:vt patet in glo.quam singulariter notabis:maxime in eo ꝙ aperte sentit quod de eo quod est notum iudici vt notoriū:licet extra iudiciuз pōt iudex iudicare:⁊ idē no.gl.in.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.et bene facit iste tex.facit qđ no.glo.⁊ Bar.in.l.ictus fustiū.ff.de his q not.infa.et inquantum glo.exigit notorietatem in prouincia:ego intelligo de ea prouincia que habet vnum regimen sicut olim cū regebatur vno preside.in.c.ij.de offi.dele.lib.vj.sed cum hodie singule ciuitates habeāt sua regimina:iuxta not.in.l.fi.C.de prescrip.lon.tem.regrerem notorietatem in ciuitate seu suo territorio.nam de eo quod est extra territorium iudex recte informari non potest nisi per probatiōes.ar.l.fi.ff.de iu.om.iu.¶†Et facit hec glo.ad questionem.pone quem notorie forte esse excommunicatum in vna prouincia:in alia vero vbi gessit officium publicum hoc erat occultū nunqd tenebunt gesta habito respectu ad prouinciā:vbi geruntur:vel nullo cōsyderato qđ semel iste fuit notorie excōmunicat⁹.facit hec gl.ꝙ debent tenere.Idem tenet Paul.de lea.⁊ refert Joan.an.sic sibi respondisse.ita recitat do.Ant.in.c.sciscitatus.de rescrip.qui tamen opponit de dicto Jo.an.in c.inquisitioni.de sen.excō.Mihi placet primum dictum quod proba.arg.l.barbarius.ff.de offi.preto.⁊.l.ij.C.de sen.⁊.iij.q.vij.§.tria.versi.verū.nā in illis iuribus dicit̃ tenere gesta a seruo tolerato ratione publici officij:⁊ profecto verisimiliter credendum est quod in eorū partibus notorium erat illos esse seruos.Item ratio cōmunis erroris ꝓcedit:licet in alia prouincia factum est notorium.Est enim probabilis ignorantia respectu eorum que gerunt̃ extra prouinciam.J.qui ma.ac.pos.in.c.fi.in aut.vt fac.no.constc.Ad dictum Jo.an.in.c.inquisitioni.dico ꝙ non obstat:quia solum dicit quod notorie excōmunicat⁹ in vna prouincia potest tāquam notorius vitari in alia per sciētes:lз ibi non sit notorius:⁊ sic loquitur respectu scientiū:sed respectu ignorantium potius sentit oppositū.⁊ hec not.¶†Sed circa hoc q̄ro [a] pone quod factum erat notorium non tamen cōstabat iudici ⁊ nihilomin⁹ processit tanq̄ super notorio nūquid teneat processus:gl.hoc nō aperit:potius tamen videtur sentire quod non:in eo qđ dicit iudicē debere hoc casu procedere tanquā super occulto vel premittere cause cognitionē an factum sit notorium:sed Inn.in.c.tua.in fi.de coh.cle.et mu.tenet contrariū.ego sic distinguerē.qđ aut qualitas notorietatis erat fundamentū iurisdictionis.pone exemplum in.c.j.de offi.dele.li.vj.et in.c.accusatus.in.§.sane.de here.lib.vj.et tunc processus a iudice ignorante notorium est nullus.arg.in.l.quero.ff.de eo qui pro tu.⁊ in.c.ex parte astensis.⁊ quod ibi not.de conces.preben.ad hoc theorica Bart.in.l.ij.de iudi.⁊.l.multum.ff.de condi.⁊ demon.⁊ Inno.in.c.cum contingat.de offi.delega.vbi generaliter voluit qđ si iudex ignorat id qđ est fundamentū sue iurisdictionis nō valet processus:presupposito qđ habeat iurisdictionem.per hoc dicit notanter Bart.in.l.multū.et all'.Inn.in.d.c.cum contingat.qđ si iudex mulctauit contumacē de contumacia prius sibi non constito non valet sententia.et idem tenet in.l.si finita.§.iulia.ff.de dam.infec.quod not.Aut qualitas notorietatis nō erat fundamentum iurisdictionis sed solū prestabat facultateз respectu ordinis iudiciarij non obseruandi ⁊ valet processus.⁊ hoc casu ꝓcedat opi.Inn.Ratio est quia error nō est in fundamento seu in quibusdam accidentalibus.ad hoc.l.ij.ff.de iu.vbi tenet sententia lз iudex ignoret iurisdictionē suā esse prorogatā.ad idē qđ no.Bart.ibi in.d.l.ij.⁊ in.l.si is ad quē.ff.de acqui.hered.et ideo bona cautela est vt iudex semꝑ per suā interlocutoriā pronuntiet factū esse notoriū:⁊ postea ꝓcedat tanq̄ super notorio:⁊ valet hec pronuntiatio intantū:q: etiā si factū non esset notoriū:valebit tamē processus ordine non seruato.ad hoc quod leg.⁊ no.in cle.pastoralis.in gl.in ver.declarato.de re iud.facit q̄d in simili not.Inn.in.c.ij.de dila.¶Op.videt̃ enim iuramentū esse licitū etiā si extendat̃ ad causas notorias:q: in eis potest iudex ad cautelam iudiciariū ordinē obseruare.vt in.c.bone.de elc.¶†Gl.in ṽ.requirit.soluit ⁊ bene.ꝙ iuramētū indifferenter prestitū ex duplici capite videt̃ iniquū.primo quia lederet̃ nimiū ius actoris cui incūberet onus probandi.secūdo q: lederet̃ disciplina iudicialis cū nō possent puniri notoria nisi ꝓbarent̃.Ad.c.bone.respondet vt patet in ea.vnde sepe crimina remanent īpunita cōtra.c.vt fame.de sen.exc.⁊ sic tale iuramentū induceret piculū salutis.ar.xij.q.ij.cū deuotissimā.ꝺm Jo.an.ego lati⁹ in hac materia sic distinguo:ꝙ aut iudex in causis summariis nō tamē notoriis vult procedere iudiciario ordine seruato ⁊ pōt etiā partib⁹ cōtradicentib⁹:quia hoc subiicitur arbitrio suo.vt in cle.dispendiosam.de iudi.et ibi per glo.nō tamen puto eū se posse ab hoc iuramento ligare:q: licet hoc possit ex libero arbitrio:non tamē posset se necessitare:cum quādoq3 qualitas tpis aliud suadeat nec debet posse a se abdicare facultatem a iure sibi ob bonū publicū cōcessam.simile in teste qui non compellitur in causa criminali:et tñ illicitū est iuramentū de non testificādo.vt in.c.constitutis.de testi.⁊ hoc intelligo quo ad causas de quibus in.d.cle.dispēdiosaз.sed in aliis causis que sui natura sunt summarie quas tetigi in.c.j.de lib.obla.nō puto qđ iudex inuitis partibus possit procedere plenarie ad hoc.xj.q.j.si qs cum clerico.et in aut̃.de man.princ.§.tibi.Aut vult iudex procedere in notoriis iuris ordine seruato:⁊ si ptes cōsentiunt potest:quia rēs [b] de facili reddit ad naturā suam.xxxv.di.ab exordio.facit.tex.in.d.cle.dispēdiosam.ī fi.⁊ vide bo.glo.Aut inuitis partib⁹ ⁊ ibi puto qđ nō possit quia lederet̃ ius actoris vt dicitur hic in gloss.⁊ bene facit.d.cle.sepe.in fi.neutro tamen casu poterit iudex se astringere iuramento:vt hic ꝑ rōnes predictas.⁊ ꝑ hoc pōt dari alius intellectus ad ca.bone.quod ibi pars consensit vnde sponte actor testes produxit:et de intellectu illius.c.dic vt ibi plene no.

1 ☞Soluens vni sponte quod alteri est debitum:non liberatur.
2 Protestatio non excusat id quod indebite fit.
3 Juramentū subditi de prestādo obediētiam illi cui non dз est illicitum.
4 Quis potest esse vasallus plurium.
5 Jurās fidelitatem pro syndicatu archiepiscopo an sit feudo priuandus.
6 Ex solutione alteri facta an augeatur debitum.
7 Recipiens debitum alterius an teneat̃ furti.
8 Debitor an possit soluere creditori creditoris ita vt sequatur liberatio.

Ate. Qui iurauit cui nō debuit cui deberet iurare cōpellit̃.vel summa generalius sic.Si vnū iuramentum vni debitum alteri p̄statur illicitum est ⁊ eo non obstante cui debet̃ prestandum est.Primo ponit exordium.Secūdo narrationē ibi:sane.Tertio concludit ibi:cū igitur.¶Casus lr̃alis.Dñs papa mādauit archiepō turitano quatenus nomine ro.ec.iuramētū fidelitatis exigeret ⁊ reciperet a iudice carolitano ꝓ ipso iudicatu.Judex ille requisitus noluit iuramētū illud exhibere asserēs quod illud p̄stiterat pisano archiepō saluo ec.ro.honore:papa h̃ intelligēs scribit super hoc iudici supradicto dicēs ꝙ non remittit̃ debitū:sed augetur:cū alicui soluit̃ quod alij est prestandū.Sed cum iuramentum illud ec.ro.dictus iudex p̄stare teneat̃ si iuramentum iam prestitū contrarium reputet illi quod dño pape prestare tenet̃ primū illicitū est ⁊ illo nō obstante illud prestare dз qđ ab eo petit̃.Si vero primū iuramentū nō est cōtrariū p̄standо iuramēto illud sine mora prestare dз.Berñ.

1 ¶†No.ꝙ soluēs vni qđ alteri est debitū nō liberat̃.hoc intellige qñ sponte soluit:secus aūt si cōpulsus iniuria ipsi⁹ creditoris vel aliter sine iniuria debitoris:tūc eñ saltē hз exceptionem cōtra verū creditorē.ar.optimū i.l.nouissime.ff.qđ cū fal.tu.de quo vide plene ꝑ Bar.in trac.de tyranno.et aliqd per Inno.in.c.nihil.de elect.facit.l.si merces.§.culpe.ff.locati.quod not.facit enim pro istis qui soluūt aliorum credita tyrānis vel intrusis prelatis.de quo plene per Bart.in loco

†Sebasti.Sapia.
a ¶Quero.vid no ta.ꝑ Feli.in.c.cū ordinē.col.ix.ṽ.q̄rta dclaratio.ꝫ.de rescri.vbi tradit:qđ non dicit notoriū qđ nō ē notoriū iudici.
b ¶Ad h̃ facit qđ vult gl.no.in cle.sepe.in gl.fi.ff.de ver.sig.⁊ Imo.ī xlj.col.ꝙ lз cā ordinaria nō possit de ꝯsensu partiū fieri sūmaria.vt est gl.ī.c.de causis.de off.dele.tñ secus est ecōuerso:q: cā summaria posset effici ordinaria ꝑ istā regulā.q: res de facili fuerit̃ ad naturā suā.hinc videm⁹ ꝙ lз al's in correctoriis non fiat extēsio nedū ex idētitate rōnꝫ:sз nec etiā ex maioritate ꝺm veras ⁊ cōes cōclusiōes q̄ tradunt̃ ī aut̃.quas actiōes.C.de sa.san.eccl.nō tñ in correctoriis semꝑ licita est extensio qñ reddit̃ ad ius cōe et ad naturā suā quasi materia tunc sit fauorabilis:⁊ q: res de facili reuertit̃ ad naturā suā:ita dicit glo.solēnis ⁊ melior de iure ī.c.statutū.in ṽ.numerādū.de p̄bē.in.vj.do.Ant.in.c.olī tibi.de ṽ.sig.do.Alex.in o.in.l.si ꝯstāte.in p̄n.ī.vj.col.ff.sol.mat.

a ¶ Et de hoc vide p Albe.in.ii.parte.statu.q.xlv.al's.xliij.incip.sed qd si qs dicat.⁊ idē dicit Bar.distinguēs super hoc.in.l.que oīa.ff.de pcu.in prī.sequit̄ do.Alex.in.l.turpia.ff.de leg.j.⁊ in.l.fi.ff.qđ qsq3 iur. adde etiā ipm Pan.qui idē tenet in.c.cum te.de re iudi.q̄uis 9riū teneat Spe.in ti.de aduo.§.iā nūc.in v̄.hoc tñ caueat.Et pōdera dū iste dicit hic.nā v̄bu3 iniuriosum pcedēs vl' subsequēs pōderat v̄bū subsequēs.nā videt̄ velle q̄ idistincte siue ptestatio pcedat deīde seq̄t verbū iniuriosu3 vel ecōtra idē iuris sit vt teneat̄.s3 īuenio qđ io.ber. in suo reptorio ī v̄.iiuria.i.iij.col. t3 q̄ si ptestatio pcederet deīde seq̄ret̄ v̄bū iiuriosu3 q̄ nō teneret̄ vt si dicerē saluo honore tuo vl' salua reuerētia tua: qđ essē excusatꝰ. S3 nō puto q̄ h̄ limitatio sit vera prīo p regula3 q̄ h3 q̄ ī his q̄ vno cōtextu fiunt nō est dare priꝰ:nec posteriꝰ.l.nec ei.ff.de sol.iūcta doctrina Bar.ī fi.ī l.ij.§.prius.ff.de vul.⁊ pu.Scđo p regulā q̄ h3:qđ q̄tiescūq3 protestatio siue precedēs siue subsequēs est 9ria actui q geritur nihil releuat. vt pbat̄ i.c.solicitudinē.j.de ap.s3 iiuria est 9ria ptestatiōi siue ipa ptestatio pcedat siue subseq̄t̄: ergo nihil releuat. et ita vr̄ mihi velle hic Pa.ibi pcedens vl' subsequens ⁊c.vt.s̄.dixi.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Salua reuerētia vestra.vide.d.Jaso.i.l.vt vim.col.fi.ff.de iusti.⁊ iure.vbi dr̄ qđ p̄t dari libellꝰ iiuriarū ei qui dicit tu mētiris salua reuerētia: ⁊ subdit quod non liceret replicare imo tu mentiris.vt ibi p eum.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Ego iuito.vide Bar.idē tenētē in.l.nō solū.§.fina.in fi.ff.solu.ma.⁊ Bal.in.l.j.de excep.

2 preallegato. ¶ † No.ij.q̄ protestatio nō excusat id quod indebite fit.⁊ hoc quia videtur cōtraria facto.de ap.solitudinē.hoc facit s̄m Hosti.contra quendam officialem qui fecit hominē suspēdi saluo iure suo.Itē facit s3 Modernos vt nō 3 minus teneat̄ de iniuria q dixit salua[a] reuerentia vestra[b] vos mētimini per gulam.nam verbū iniuriosum pcedens vel subsequens declarat qđ non habet animu3 saluandi sibi honorē.ad hoc l.si non conuitij.C.de iniu.⁊.C.si qs extraneus.ff.de acquirenda heredi.⁊ ibi hoc not.Bar.post Dy.quod no. ¶ † Not.ibi illicitū.⁊ tene menti q̄ si subditus iurat obediētiā ⁊ fidelitatem ei cui nō debet in preiudicium superioris seu dñi: tale iuramentum est illicitū.et hoc quia non potest seruari sine salutis periculo cum non possit se obligare in preiudicium superioris.s̄.e.veniētes.facit.c.cum contingat.in fi.j.eo.et in.c.ij.de pac.lib.vj.⁊ qđ no.Inn.in.c.olim.el.iij.de resti.spol. 4 ¶ † Oppo.vr̄ eñ qđ iuramentū prestitū archiepo semper sit illicitum cum veniat cōtra ius superiori debitū.argu.in.c.intellecto.j.eo.Sol. potest intelligi s̄m Inno.quando iurasset archiepiscopo pro alio feudo seu alia iusta causa ⁊ nō pro isto iudicatu:tunc enim valet vtrūq3 iuramentum et sic habes quod quis potest esse pluribꝰ obligatꝰ ad fidelitatē.secus in ligio potest enim quis esse vasallus plurium:sed non ligius. de quo vide bo.glo.in.cle.pastoralis in v̄bo homo ligius.de re iudica. 5 ¶ † Quero scđo an iste qui iurauit archiepiscopo fidelitatem p iudicatu sit priuatus feudo.Host.dicit qđ sic:q2 quātum in ipso fuit:feudū alienauit recognoscendo aliu3 in dñm vt in lib.feu.de prohibi.feudi alie. imperialis.⁊ maxime si fiat contra pacta iurata. C.de trāsa.si qs maior.sed in contrariū facit iste tex.in eo quod papa exigebat iuramētū ab isto pro illo iudicatu.Rñdeo dupliciter.primo saluādo dictū Hosti.quod feudū ex hoc incidit in cōmissum fauore domini:ideo pōt dñs tolerare illum si vult.arg.in.c.potuit.in fi.et quod ibi not.de loca.vel dic q2 ex iusta ignorātia iste fuit excusatꝰ et forte ob hoc dixit saluo honore sedis 6 apostolice. ¶ † Opp.tertio:videtur enim quod ex solutione alteri facta non augeatur debitū:cū nulla lege hoc caueatur.satis enim est quod soluatur debitū cuius solutione contingit liberatio.l.ij.ff.si cer.pet.⁊ insti.qui.mo.tol.obli.ī prī. Solu.glo.j.⁊ bene quod debitum augetur rōne difficilioris solutiōis.vnde ex hoc grauat̄ ad soluendū bis.Et per hoc infert glo.ij.quod peius seu grauius est latroni qui partitur spolia cū socio qua3 si nō partiat̄.Host.post Gof.dicit hoc verum quando ideo non partitur quia penitet de peccato ⁊ intendit vero domino restituere:secus qñ fidem promissam domino frangit ad sui commodū.⁊ sic credo debere intelligi tex.cū glo. in.c.si ad peccatum.xxij.q.iiij.vbi glo.vr̄ contraria text.⁊ vide quod not.Jo.and.s̄.in proemio 7 super gl.siue sit. ¶ † Quero hic dicit tex.qđ soluens alteri non liberatur.sed nunquid recipiēs debitū alteriꝰ teneatur ad aliquid.gl.ij.dicit qđ tenetur furti nisi creditor ratum habeat.alle.ff. de fur.l.falsus.§.j. ¶ Aduertē quia gl.generaliter nimis loquitur.nam primo non videtur pcedere in casu nostro:quia in rebꝰ incorporalibus nō cōmittit̄ furtū sicut nec in aliis rebꝰ immobilibus.vt insti.de vsuca.§.quod autē.not.glo.in c.dudū.de elec.ij.sed debet gl.restringi ad res mobiles:et quando alter recepit sciens debitum ad alium pertinere et simulauit se procuratorem.sic loquit̄.l.falsus.vel quando recepit nomine proprio sine aliqua iusta causa.secus autem si credebat debitum ad se pertinere.tunc enim excusaretur a furto seu rapina.insti.vi boñ.rapto.§.quia tamen.Idē si rece-8 pit vt negotiorū gestor.argu.l.peñ.ff.de neg.ge.⁊.l.si pupilli. ¶ † Nūquid autem possum soluere creditori creditoris mei ita vt cōtingat liberatio ipso iure:questio est vtilis ⁊ nō facta per canonistas.Dico qđ aut queritur nunquid creditor meus ex illa solutione sit liberatꝰ:⁊ dico quod sic etiā si eo inuito soluissem creditori suo.vt.l.soluendo.ff.de neg.gest.⁊ insti.qui.mo.tol.oblig.in prin.Aut queritur nunquid ego sum liberatus a creditore meo:Bart.in.l.solutū.§.solutā.ff.de pi.act. sic notāter distinguit q̄ aut ego soluo creditori creditoris q h3 me vel bona mea obligata.pone exēplū.si conduxi hospitiū ab eo qui conduxerat ab alio:⁊ liberor ipso iure.vt in.d.§.solutā.vbi tex.no.nec miru3 cū possum ab illo cogi ad soluendum.vt.l.nomē.C.que res pig.obli. pos.et ideo soluendo etiam creditori meo inuito liberor.l.vtrum.ff.de cōstitu.pecu.Qñq3 creditor creditoris mei non habebat me vel bona mea obligata:et tunc aut ideo ego teneor creditori meo.quia ipse aliī tenetur et possum aliī soluere.vt.l.si liber homo.ff.de neg.gest.vbi patet quod si tu gerendo negotium meū recepisti pecuniam mutuatam liberor a te soluendo creditori tuo:q2 cōtēplatione mea tu es illi obligatꝰ.Aut causa quare creditori meo teneor est omnino separata a prima:⁊ tūc aut soluo creditori creditoris:creditore meo volēte:⁊ in dubio contingit liberatio.Aut eo inuito:[c] ⁊ tūc non cōtingit liberatio. vt.l.inuito.de sol.⁊.l.fi.C.de neg.gest.Aut eo ignorante:⁊ cōtingit liberatio ope exceptionis.vt.l.si opera.ff.de do.excepti.⁊ ibi bo.gl.Ex his notanter dicit Bart.quod si primus creditor habet instrumētum in quo continetur obligatio omniu3 bonorum:⁊ per cōsequēs iste debitor debitoris seu nomen eius est obligatum poterit soluere illi creditori creditoris:quod est notandū.vide tamē gl.insti.quib.mod.tol. obli.in prin.q̄ sentit quod cuilibet creditori creditoris pōt solui etia3 inuito creditore ⁊ contingit liberatio.sed primū dictum credo verius per.d.l.si opera.et tenet etiam glo.ibi ⁊ in.d.l.solutū.§.solutam.⁊ hec nota.

1 ☞ Iniurians licite iurat stare mandato iniuriati pro satisfactione iniurie:⁊ cum agitur de crimine criminaliter nō pōt compromitti.
2 In feminam potest compromitti tanquā in arbitratricem non tāquā in arbitram.
Femina potest esse arbitratrix sed non arbitra.
3 Arbitrator an possit mandatum reuocare.
4 Filius hereticus potest a patre exheredari.
5 In omnibus casibus in quibus pater potest filium exheredare potest ei denegare alimenta.
6 Filia quā penituit luxuriasse debet a patre ali ⁊ dotari.
7 Quis sit arbiter:⁊ quis sit arbitrator.
8 An arbitrator possit assumi super lite decidenda.
9 Arbiter procedit seruato iuris ordine:arbitrator procedit iuris ordine non seruato:coram quo proceditur lite non contest.nec sentētia datur in scriptis.
10 Arbitrator quis pōt esse in facto proprio:arbiter vero non.
11 Arbiter non iurat nec partes:arbitrator vero sic:⁊ arbitrium iuratū parit officium iudicis.
12 Arbitrator an possit vt suspectus recusari.
13 Monachus an possit esse arbiter vel arbitrator.
14 Iudex ordinarius potest esse arbitrator et non arbiter.
15 Ex arbitramento an nascatur actio.
16 Arbitramentum an emologetur.
17 Quo iure sententia arbitratoris reducatur ad arbitrium boni viri.
18 Compromissum factum in arbitrum soluitur morte vnius ex cōpromittentibus:secus si compromissum sit factum in arbitratorem.
19 Attestationes ⁊ confessio.facte coram arbitro faciunt fidem corā iudice:secus si coram arbitratore.
20 Confessio facta corā arbitro potest reuocari etiā post sententiā latā: secus coram arbitratore.
21 Litis contestatio coram arbitro interrumpit prescriptionē:secus coram arbitratore.
22 Arbiter non potest procedere diebus feriatis:arbitrator sic.
Instantia an currat coram arbitro vel arbitratore.
23 Arbiter ⁊ arbitrator an si semel pronuntiauerūt possint mutare sententias suas.
24 Arbiter vel arbitrator an cogantur laudare.
25 Arbiter non potest sententiā ferre in ecclesia:arbitrator sic.
Dispositio.c.decet.de immunitate ecclesie.libro.vj.habet locū in arbitro.
26 Arbiter seu arbitrator an possint extendere manum extra cōpromissum.
27 Excommunicatus an possit esse arbiter:⁊ quis dicatur notorie excōmunicatus.
28 Arbitrator potest de bonis vnius alteri tradere:arbiter vero secus.
29 Arbitrium si continet manifestam lesionem ⁊ enormē pōt per superiorem retractari.
30 Que est ratio q̄ sententia arbitri non reducitur ad arbitriū boni viri: sed arbitratoris sic.

¶ Quintauallis. In ampla materia huius.c.adde quod.d.Ant.in.c. super questionum.in.ij.col.de offi.dele.dicit ꝙ si ex statuto oēs sentētie debeant poni in catastro non habet locum in sententia arbitri.
¶ Precipit illicita. vide Bal.in.c.j.§.j.de lege ꝯ.et in aut.generaliter. in.iij.col.C.de epis.et cle.ꝛ in.l.fin.C.de cōtrahen.emp.ꝛ in.l.iiij.C.de do.ꝓmis.ꝛ ī aut. heres.C.de secū. nup.ꝛ ī.l.hac edictali.eo.ti.d.car. ī.c.exposita.đ arbi.vbi singulr lo quitꝛ ꝛ pōdera bñ in v.filij.qꝛ hic est casus:ꝙ in ꝯpro misso ꝛ sic ī materia ꝯctꝰ masculinū ꝯcipit femininū:qđ est ꝯ Archi.ī.c.si qs suadē te.xv.q.iiij.vtruȝ dicēs laudū iniquū excuseꝛ a pena compromissi. vide Jo.de imo. ꝯsi.v.ꝛ ꝯsi.cxlvij. ꝛ in cōsi.suo.clxj. vbi poniꝛ ꝯs.do. Flo.et in cōsilio. clxij.ꝛ.lxxiij.and. Barba. Zacharias.
¶ Arbitratricē. Aduerte tu qꝛ in ar.l.in multis.ff. de sta.ho.vr h dictum restringere vt non habeat locū iter ꝯiūctos.ꝛ ita debere limitari hūc tex.d.c.dilecti.ꝛ.l.fi.C. de arbit.ꝑ istū alle. Ant.Frācis.
¶ Circa hoc qđ hic dr de muliere an possit eē arbitratrix.viđ Spe. in tit.de dele.ī.§. viij.in v.itē ꝙ est mulier.vbi dt ꝙ nec iudex nec arbitra eē pt:ȝ arbitratrix sic.ꝛ vltra limitationeȝ hic datam ꝑ istū existimarem etiā posse limitaꝛ nisi mlier eēt ī dignitate cōstituta:qꝛ tūc posset iudicare ꝛ arbitrari. nā mulier succedit ī dignitatibꝰ:vt ꝑ domi. Abb.in.c. significaui.de rescrip.ꝛ no.ī cap. dilecti.đ arbi.hic alle.ꝛ adđ ꝙ mulier nō fungitur officijs ciuilibus publicꝭ:vt ꝑ spe. in tit.de syndi.in §.qđ de mulieribus.ꝛ in titul.de cura.ī.§.v.in vsi. ȝ nūqđ mulier. ꝛ iđ nec postulare nec aduocare pōt:vt per Spe. in tit.de dispu.et alleg.in.iiij.ver.vel illud.vbi ponit de illa calfurnia de qua loquiꝛ text. in.l.j.ff.de postu.quod vltimum intelligeverū nisi pro personis miserabilibus pro quibus potest procurare ꝛ aduocare.c.fi.ꝯ.de procu.iij.q. vij.sunt autem.C.de aduo.diuer.in.l.petitionē.§.licentiā.ꝛ vide Bart. in dispu.quā habuit beata virgo cum diabolo que incipit.accessit mascharon ad oipotentis dei pñtiaȝ. in.iij.colū.ꝛ adde qđ mlier religiosa cōstitui potest procuratrix a papa:vt in.ca.cū dilecti.de constit.et vide Card.in cle. iij.in.j.opposi.de procu.
✠Sebasti.Sapia.
¶ Compromissi. Qꝛ qñ pronūtiauit ꝯ formā compromissi laudum sit nullum: ꝓbat Roma.in consil. cxv.inci.viso compromisso.in fin.ꝛ in consil.cxlj.inci. eximie doctor.et in cōsi.clxxv.inci. dictum laudum. imo non pōt ratificari scđm.in cōsi.clv.incip.ꝓmissum laudū.ꝛ Ange.ī ꝯsi.cxviij.incip.visa narratione.col.vj.
¶ Casibus. Ex qbus causis potest pr filiū exheredare:pōt ei alimēta denegare:ꝛ h idē tenet do.Anto.ꝛ do.Abb.pañ.ī.c. cū haberet.de eo q dux.in ma.quā po.ꝛc.ꝛ Bart.in tract.de alimē.et idē vr dicere gl.in l.fi.C.de alen.lib. ꝛ gl.magis expssa in.§.si igitur oēs memoratas.ī authē.vt cū de app. cog.Eodē mō ex oibus causis supradictis.ex qbꝰ pr in testō pōt exhrdare eodē mō filie tāꝙ ingrate nō teneꝛ dotē dare:ȝ pōt filiā priuare doteꝛm bal. in.l.fin.in.iij.col. C.đ dot.promis. tamē subdit bal. qđ ex talibus causis non posset dotem preteritā iaȝ datā auferre. Eodē mō ex oibꝰ causis ex qbꝰ pōt qs exheredari ꝛ mere tur:ex illis oibus potest cogi emācipari: quia ista duo equiparanꝛ secundum Ang. de arc.ī.§.fi.insti. q.mo.ius pa.po. sol.in fin.ꝛ Ang.

31 Promittēs stare sentētie arbitratoris sub pena vel iuramento:nō incurrit penā nec periurium si petit ꝙ reducatur ad arbitrium boni viri.
32 An partes possint per pactum renūtiare reductioni ad arbitrium boni viri.
33 Reductio ad arbitrium boni viri ꝓ quāta lesione detur.
34 Petens reductionē ad arbitriū boni viri si succumbit an incidat in penam compromissi.
35 Reducens ad arbitrium boni viri si ꝓ parte succumbat ꝛ pro parte obtineat.an incidat in penā totam an excusetur.
36 Si petitur reductio ad decē:ꝛ iudex reductiōis sentētiauerit in quinꝗ si nō vult soluere quinꝗ an incidat in penam compromissi.
37 In quātum tempus arbitrator debeat arbitramentum explicare.
38 Bonus vir est iudex:ꝛ ad quem iudicē sit ista reductio.39.
40 A sententia iudicis reducentis arbitramentum ad equitatē non potest appellari.
41. Pendente reductione ad arbitriū boni viri impeditur executio arbitramenti.
42 Si est compromissum tanꝙ in arbitrū ꝛ in arbitratorem:an sit arbiter an arbitrator.
43 Is in quem est compromissuȝ vt possit procedere de iure ꝛ de facto:sed in pronuntiādo de iure tm̄ an sit arbiter an arbitrator.
44 Si arbiter assumptus mō predicto ferat sñiam iniustam:an valeat talis sententia.
45 Arbitrator potest procedere ad sententiam absentibus partibus:arbiter vero non.
46 Tertius nō eligiꝛ si duo arbitratores discordāt.

Quintauallis.[a] Qui iurauit stare mandato alicuiꝰ nō teneꝛ parcere si precepit illicita[b] vt qđ filium exheredet vel vxorē abijciat.et est.c.famosum valde ꝓpter materiam arbitratorum que tractatur. Cōmunis diuisio.secunda ibi quo circa. ¶ Casus literalis. Filie Quintauallis venerunt ad verba cū quibusdā alijs mulieribꝰ ꝛ eis multas īiurias irrogarunt.propter quod dictus Quintauallis iurauit stare mandatis illarum que tale fecerūt illi mandatū sub debito iuramenti.quod si aliqñ filij aut filie aut vxor illius aliquod factū vel vbum contumeliosum mulieribꝰ illis obijcerēt ꝙ ipse Quintauallis filios ꝛ filias exheredaret: et vxorē a se remoueret. Quītauallis recepto tā iniquo mandato significauit hoc pape:vnđ mādat epo alatrino quatenus predictis mulieribꝰ iniungat vt mandatum illud reuocet cum licitum fuerit iuramentum ꝛ mandatum illicitum.alioquin denūtiet illū nō teneri ad obseruationē huius mādati. Bernar. ¶ †No.j.qđ ꝓ satisfactiōe iniurie licite iuro stare mādato īiuriati:ꝛ sic possum valide me subijcere iudicio aduersarij mei:ꝛ quanquā pater hoc iuramentū prestiterit occasione iniurie illate per filias:tamen eadem ratio est in ipsis filiabus.vt probatur.ꝯ.c.veniens.et facit.l.si libertus.ff.de ope.lib. Et ex hoc ꝛ ex tex. infero qđ licet nō possit compromitti cū agitur de crimine criminaliter:vt capit.penul.de in integ.resti.ꝛ.l.non distinguemus.§.julianꝰ.ꝛ.§.de liberari.de arbi.secus tamen est vbi agitur de crimine ciuiliter vt hic. ¶ †Secūdo no.qđ in feminā potest compromitti tanꝙ in arbitratricē:[c] secus tamen tāꝙ ī arbitrā:quia hoc vltimum est officium virile cū habeat ꝓcedere iudicialiter vt probatur in.c.dilecti.de arbi.ꝛ.l.fi.C.de arbi.qđ intellige nisi femina ex dignitate habeat iurisdictionē:vt quia est regina vel comitissa:vt dicto.c. dilecti.ꝛ dic vt ibi not.ꝑ gl.et per Bartol.in di. l.fi. ¶ Tertio not.quem posse ad obseruantiam arbitramenti se obligare per iuramentū. Et not. hoc casu arbitrator percepit sub debito prestiti iuramēti.facit.c.breui.ꝛ qđ ibi dixi.ꝯ.eo. ¶ No.iiij. quod arbitrator potest pronuntiare sub cōditione decernendo in futurum.vt patet ibi: si quādo filij ꝛc. Et pro hoc quia dictum arbitratoris non est proprie sententia,sed potius quidam contractus seu trāsactio:vt in authē.vt dif.iudi.in prin. iuncta glo.in authē.si vero contigerit.C.de iudi. ¶ No.qđ in iuramento generali de obediēdo vel parendo mandato alicuius nō veniunt illicita.ꝑ hoc cap.veniens.ꝯ.eo.ꝛ.c.j.eo.tit.lib.vj. ¶ Not. vlt.†qđ arbitramētum continens rem illicitam ꝛ a iure prohibitam est ipso iure nullum:vt probaꝛ in fi.ibi denunties ꝛc.non enim mādat a iuramēto absolui sed denuntiat non teneri.is em̄ qui nūtiat:nihil agit.l.heredes palā.§.fin.quod post.ff. de test. Ex hoc inferꝛ qđ verbū ꝑcedēs ibi reuocet ꝛc.dȝ intelligi de facto ꝓpter opi.vulgarium. Ex quo vero pōt argui arbitratorē posse suum preceptum reuocare:quod potest admitti quādo pronuntiauit contra formā cōpromissi[d] vel quando mandatū non tenuit.de quo tamē remitto ad ea que leguntur ꝛ notantur in.l.dicere.in fin.cū duabus sequē.legibus.ff.de arbi.ꝛ potest dicere tam in arbitro ꝙ in arbitratore:qđ si ex toto pronūtiauit ita qđ finitū est officium suum nō potest illud reuocare:secus si interlocutoriam per quam finiꝛ potestas sua:dic vt in dictis iuribus plenius no. maxime per Barto:facit ca.si compromissarius. de elec.lib.vj.ꝛ.l.si cui.ff.de seruitu.ꝛ capit.in literis.de offi.deleg.iste autē mulieres possunt reuocare mandatum:quia hoc concernebat earū personas:vnde reuocant tanquā partes. Item mādatum fuit ipso iure nullum:ꝛ reuocatio potius refertur ad factum quam ad ius:vt.ꝯ.dixi.dic tamen de materia vt plenius no.Barto.in dicta lege dicere.cum seq.ꝛ per Joan.andre.in additio. Specul.in titu.de arbi.§.sequitur.vers.sed pone. ¶ Contra hoc ꝛ contra tex.oppoñ. arbitramētū tenet mero iure quātūcunꝗ sit iniquum licet possit peti reductio ad arbitrium boni viri:vt in.l.societatem.§.arbitratorū.ff.pro socio. Sol. intelligo istum text.quando arbitramentum est contra ius quo casu est prorsus nullū sine petitiōe reductionis.vt in.c.examinata.de cōfirma.vti.vel inuti.hoc enim mandatum fuit non solū cōtra ius ciuile sed etiam contra ius diuinum ꝛ gētium:vt scȝ filij sine causa sufficienti exheredarentur:ꝛ coniunx sine causa fornicationis repelleretꝛ:vt in aut. vt cum de ap.cog.§.aliud quoꝗ capitulum.ꝛ in c.ij.de coniu.lepro.secus autē vbi mandatū esset iniquum nō tamen contra ius:ꝛ ita procedat cōtrarium. ¶ †Oppo.secūdo ꝛ videtur qđ si etiam mandatum non esset contra ius modo predicto: tamen iuramentum nō astringebat istum Quintauallē:quia iuramentū non extenditur ad verisimiliter non cogitata:vt in.c.veniēs.ꝛ quod ibi not.ꝯ.eo.ꝛ quod no.Joā.andr.in.c.vno.de commo.sed verisimiliter in iuramento generaliter prestito nō videtur quis cogitasse:vt exheredet filios vel vxorē a se abijciat:ergo ad hoc nō tenebatur. Solu.glos.ij.videtur hic stare contrario ꝛ bene:ꝛ videtur coniūgere duas causas premissas simul vt ratione illiciti mādati: ꝛ quia verisimiliter hec nō cogitauit:nec obligabaꝛ Quintauallis ad obseruantiam istius mandati:ꝛ hinc sumpta occasione enumerat hic glo.causas legitimas exheredationis filiorum:quibus addunt Pet.ꝛ Abb. cum filius est hereticus.de hereti.excommunicamus.§.credentes. ¶ †Et dicit Joannes andre.quod in omnibus casibus[e] in quibus pater potest filium exheredare:fortius potest alimenta denegare de quo remittit ad Specula.qui fil.sint

in.§.hic autē.insti.de actio. Eodem modo ex omnibus illis causis nedum filius potest exheredari nedum alimēta denegari ⁊ dos auferri ⁊ inuitus emancipari: sed etiā quod est fortius filius perdit priuilegium filij. Et ideo si pater interficeret filium qui commisisset in eum aliquam ex illis causis non tenetur pena parricidij: sed deberet aut relegari aut deportari. ⁊ similiter si filius interficeret patrē qui aliquam de .vij. causis ingratitudinis erga filium cōmisisset non incurreret penā parricidij sʒ penā deportationis. ita singulariter determinat Barto: in l. diuus. ff. ad l. pō. de parrici. quod est perpetuo mēti tenēdum ꝑm. d. Barto. de bellē. hic: et do. Jas. de may. i l. ius ciuile est. in pe. col. ff. de iusti. ⁊ iur. qui dicit qḋ nō meminit se alibi legisse.
Anto. Francis.

Circa hoc an alimenta possint filio denegari ex illis causis ex quibus potest eū exheredare de qb⁹ hic ⁊ in. §. causas. in aut. vt cum de ap. co. dicas absqꝫ dubio qḋ sic: vt ē glo. in. l. si quis a liberis. in. §. idem iudex. in ver. detulerat. ff. de lib. ag. ⁊ vide Barto. in l. si patrem. C. de alend. libe. ⁊ in. l. diuus. ff. ad. l. pō. pe. ꝺ parri. ⁊ hoc veruꝫ est etiam si mater peteret cogi patrem ad alēdum filium: vt in l. ij. ⁊ ibi per Bart. C. de alend. libe. ⁊ adḋ quod adeo alimenta debentur a patre filio qḋ nisi filius alatur ⁊ fame pereat tenetur pater. l. cornel. de sica. vt est gloss. ⁊ Barto. in l. necare. ff. de libe. agno. ⁊ cogitur pater officio iudicis ad alendum filium: vt plene per Barto. in dicta. l. si quis a liberis. in princip. nec potest filius patre viuente aliquid vltra alimenta petere de bonis paternis: vt per Bald. in. l. quāuis. C. de fideicom. post Cy. in. l. non potest. ff. de adop. ⁊ istud intellige verum nisi filius posset laborare ⁊ viuere de suo labore ꝑm Bartol. in. l. j. de mendican. vali. libr. xj. nisi forsan filius etiam artifex non posset artem exercere saluo honore: quia tunc pater ꝗuis filius posset viuere ex labore suo omnino tenetur eū alere: vt per Barto. in. l. si quis a liberis. in ver. qḋ si filius. ⁊ vide ad predicta etiam Ange. in. l. j. C. diuor. fa. apud quem fi. educ. deb. ⁊ adde etiam qḋ si filius haberet aliunde vnde se posset alere: non tenetur pater eum alere vt per Bald. in aut. res que. C. cōmunia de leg. ⁊ adde qḋ filius peccās in corpus suum sicut potest exheredari: ita possunt etiam sibi alimēta denegari: vt per Spec. in titu. qui fil. sint legit. in versi. quid si filia. ⁊ ibi per Bald. in addi. an aūt possit filius inuitus emancipari a patre. Dicas qḋ filius cogit̄ consentire emācipationi quā vult pater facere de eo ex cā: vt qꝛ sit nimis molestus patri ꝑm Bal. post Bart. in. l. nec auus. C. de emā. lib. al's aūt no. vt p Bal. in. l. vt liberis. C. de colla. per tex. in aut. quib. mo. natu. effic. sui. in. §. ⁊ generaliter. ⁊ habetur per Bald. in l. ꝗuis. C. de fideicō. ⁊ per Alex. post Jo. de imol. in. l. vtrum. ff. de ver. oblig. ⁊ per eundē post Bar. in. l. quidam cum filiū. eo. tit. ⁊ vide Spec. in titu. de offi. ordi. ver. reus vero. ⁊ in titu. de pig. §. ij. in versic. arrogator. ⁊ an econtra pater possit cogi a filio emancipare illū habetur in. l. si iussa. in. §. ꝑm vulgarem. ff. de leg. j. et in. l. si cui. ff. de cō. ⁊ demō. ⁊ in. l. non potest. de adop. ⁊ per Pau. de ca. in consi. lxj.

a ¶ Jn loco. Jn. §. pen. in ver. quid si penitentiam egerit. ⁊ do. Ant. hic in. iij. col. et Bal. in. l. filia. C. de inoffi. test. vbi bal. ponit de bona filia que fuit meretrix si penitentiā egerit et reducat̄ ad bonāvitā non poterit exheredari: nec ei alimenta denegari. tʒ dn̄s Alexan. in. l. i. in xvj. col. in fi. ff. solu. mat. Et sic per hoc sunt limitanda om̄ia dicta in ꝑcedenti additione: ⁊ iste est vnus no. effectus penitētie. vt p penitentiā recuperet priuilegium filiationis. adde tamen circa hoc dictum Bal. de filia meretrice. adde ipsum Bal. in. l. i arenā. j. e. ti. C. de inoffi. test. vbi dixit si filia ē meretrix mater non potest eā excludere a querela inofficiosi ꝯtra suum testamentū si ipsa mater etiā fuit meretrix.
Anto. Francis.

¶ Ad hoc qḋ ħ dicit̄ ꝺ filia meretrice pn̄iaꝫ agēte an recupet iura filiationis: ita qḋ non possit tūc exheredari vel ei alimenta denegari. dicat qḋ lʒ penitentia in foro cōsciētie non tollat penā legalē: vt p do. vber. i. c. ij. de emp. ⁊ ven. et habet̄ p Bal. i. l. placet. C. de sac. san. eccle. ⁊ per gloss. in ca. gaudemus. de diuor. tamen hoc casu talis penitētia operatur istum mirabilem effectum. ad quod etiam vide Spe. in ti. de cōpe. iud. ad. in. §. j. in ver. xvij. ⁊ pro hoc facit qꝛ filia meretrix que penitentia ducta matrimonium contrahit ꝑm materiam. c. inter oper. de spon. nō pōt capi personaliter: stāte statuto qḋ mulier meretrix possit personaliter capi: qꝛ tūc censetur esse penitens ꝑm Bal. ⁊ doct. in. l. consentaneum. C. quomodo ⁊ quando iudex. et habetur per Jo. and. in addi. Spec. in rubr. de iniu. ⁊ dam. da. de matre autem vt non possit filiam etiam meretricem exheredare: per ea que habent̄ hic in alleg. l. in arena. C. de inoffi. test. adde que habentur ⁊ no. in. l. viro atqꝫ vxori. ff. solu. matrimo. vbi paria delicta mutua compensatione tolluntur.

b ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Jn arbitratore. Vide. d. Ant. in. c. cū venissent. col. penul. ꝭ. de iudi. ⁊ in. c. cum olim. in pe. col. j. de prescrip. ⁊ Odof. in consi. clvj. incip. primum de quo queritur. ⁊ Jas. in. l. qui iurisdictioni. in primis verbis. ff. de iuris. om. iudi.

c ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Officiū iudicis. Qḋ ex modo ꝓcedendi cognoscatur quis sit arbiter ⁊ arbitrator. vide Cuma. in cōsi. vij. inci. visis cōpmisso. in. iij. col. ⁊ Jo. ⁊ nūquid in dubio actus cēseatur factus tanꝗ̄ coram arbitratore. vide Alex. in cōsil. xiij. col. iij. Franc. cremen. in sing. clvij. inci. cōmissa est q̄stio. Fel. in. c. cū ex officij. col. x. j. de prescri. And. Sicu. in. c. ij. in. j. no. ꝭ. de offi. deleg. ⁊ in. c. volentes. in. j. col. ꝭ. de offic. dele. in. l. nemo potest. ff. de leg. j.

legitimi. versic. quid si ipsa. ⁊ sequen. Jdem tenet Barto. in. l. diuus. ff. de parri. per. l. si quis a liberis. de lib. agno.

6 ¶ † Adde tamē notabile dictum Spec. in loco[a] prealle. vbi dicit qḋ si filia vult penitere de pctō que luxurie erat dedita pater debeat eā alere. arg. c. ferrum. l. dist. ⁊ per consequēs dico qḋ teneatur eam dotare: qꝛ causa dotis non minus fauorabilis est quā causa alimētorum: vt no. Cy. in. l. non omni. C. de admini. tut. facit. l. j. ff. solu. ma. ⁊ quod ibi dixi in. c. cum haberet. de eo qui dux. in mat. ⁊ per Barto. in aut. ex complexu. C. de incest. nupt. ¶ Expeditis glos. tractabo hic aliqua circa materiam arbitrorum quatenus cōgruit materie huius. c. ratione glo. quam posuit hic Jnn. que quotidie allegat̄: reliqua seruando in titulo de arbitris. vbi melius tota materia caderet. ⁊ vide in fi. huius tractatus vbi pono p modum tabule ea que tractabo hic sub compendio.

7 ¶ † Et vt intrem materiam oppo. sic. hic fuit prestitum iuramentū de parendo mandato istarum mulierū quibus iniuria fuit irrogata. ⁊ sic erant iste arbitratrices in facto proprio. contra. l. pe. ff. de arbi. vbi dicitur quod in facto proprio nemo potest esse arbiter sicut nec iudex. C. ne quis in sua causa. per totum. ⁊ iiij. q. iiij. c. j. ⁊ xxiij. q. iiij. inter. Solu. quod contrarium loquitur in mero arbitro. tex. autē hic et in. c. veniēs. supra eo ꝓcedit in arbitratore.[b] Jn facto enim proprio quis potest esse arbitrator: vt hic. et in. l. si libertus. ff. de ope. lib. Ratio diuersitatis est: qꝛ arbiter est quasi iudex: ⁊ eligitur vt procedat iuris ordine seruato et ꝑm ius: ideo dicit lex: qḋ arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. vt. l. j. ff. de arbi. Jn facto enim proprio quis nō potest esse iudex: quia nemo potest sibiipsi imperare: vt in iuribus preal. ita nec arbiter: sed arbitrator eligitur vt quidam amicabilis compositor: ⁊ vt procedat extra iudicium ⁊ componat inter partes quod non repugnat in facto ꝓprio: cum videat̄ sibi data potestas tanꝗ̄ bono viro. d. l. si libert⁹. ⁊. ff. de fideicō. li. l. thais. §. sorore. ⁊ de materia vide bo. text. cum glos. in. l. in personā. §. generaliter. ff. de re. iur. ⁊ in. l. in vendentis. C. de contrahen. emp. Quapropter scias qḋ licet appellatione arbitri generaliter sumpti veniat etiam arbitrator: tamen inspecta vtriusqꝫ natura in multis differunt: vt est originaliter tex. nota. ⁊ principalis ⁊ clarus in tota ista materia. in lege societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. vbi dicitur qḋ arbitrorum duo sunt genera: vnū huiusmodi: vt siue sit equum siue iniquum parere debeamus: quod obseruatur cum ex compromisso ad arbitrum itum est. alterum huiusmodi: vt ad arbitriū boni viri redigi debeat ⁊c. vide gl. supra eo. veniens. ⁊ in capi. causam que. ꝭ. de elec. licet quidam dixerunt: vt Jnno. hic communiter doct. sequentes. ⁊ Bar. in. d. §. arbitrorum. dicāt arbitrum discerni ⁊ cognosci ab arbitratore in diuersitate nominis. vnde si compromittitur in aliquem tanquam in arbitrum ille dicitur arbiter: si tāquam in arbitratorem ille dicitur arbitrator secundum eos. mihi tamē placet vt nō ex diuersitate nominis: sed potius ex mō assumēdi ⁊ potestate ei tradita dignoscantur. vnde vt nota. dicit hic Jnnoc. arbiter dicitur qui eligitur vt iudex scilicet vt ꝓcedat seruato in substātialibus ordine iudiciario vt litem dirimat coram se ceptā: vel quodam alio ordine iudiciario seruato: licet teneat ēt si inique dirimat. ff. de arbi. l. qualem. ⁊. l. diē proferre. §. stari. vnde arbitrium diffinitur: qḋ est certus actus personarum quasi in iudicio confligētium: vel causa in dicendo ius voluntarie posita. arbitrator autem est qui eligitur vt aliquid estimet: veluti pretiū: vel operas: vel partes societatis: vel quid simile: ⁊ vt arbitretur secundū quod sibi videtur sine ordine iudiciario. instit. de emp. et vend. §. pretium. ff. de verbo. obliga. si quis arbitratu. ⁊ qḋ non fit coram eo iudicium: patet hic ⁊ in ca. veniens. ꝭ. eo. ⁊. d. l. si libertus. de oper. lib. Nam cōpromittitur in his iuribus in principalem aduersarium: quod nō posset fieri si haberet procedere vt iudex: quia nullus in re sua pōt esse arbiter vel iudex: vt. ꝭ. dixi: ⁊ habetur in dicta lege penul. idem ꝓbatur in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. vbi habetur qḋ corā eo qui assumpsit officium inter partes componendi nō est iudicium: nec in procedēdo: nec in diffiniēdo: vt ibi p Bart. Ex quibus potest inferri qḋ ille ꝓprie est arbiter qui eligit̄ vt iudex: arbitrator qui habet aliquid arbitrari ex bono ⁊ equo extra iudiciū. de preben. nisi. vbi pro bono pacis potest de iure vnius: moderate tamē alteri dare: vt in dicto capitulo nisi. et not. in. d. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. per Barto. in. d. §. arbitrorum. opi. autem Jnnocen. ⁊ aliorum vt discernatur vnus ab altero ex diuersitate nominū: potest saluari quando simpliciter fuit dictum compromittimus in te vt in arbitrū: aut compromittimus in te vt in arbitratorem: et non fuit aliquid additum per quod discernatur vnum ab altero ex proprietate cuiusque per hoc text. not. in lege si de meis. §. recepisse. vbi dicitur qḋ proprie arbiter dicitur qui assumit officium iudicis[c] in procedendo et diffiniendo ille qui

assumit officiũ componendi nõ proprie dicit arbiter sȝ ĩ dubio posset dici arbiter ⁊ melius iudicio meo: q̄r si fuit cõpromissum simpliciter in aliquem tanq̄ in arbitrum: nec fuit dictum vt ꝓcederet iudicialiter nec aliquid aliud per quod possit magis coniecturari de vno q̄ de alio: ꝙ tũc fuerit assumptus super aliqua discordia videtur elect⁹ vt arbiter: si super aliquo contractu ad purificationem ipsius videt assumpt⁹ vt arbitrator. ⁊ hoc proprie videtur velle tex.in.§.arbitratorem. cũ duabus.ll.sequen. ⁊ sic limitarem dictum Inn.hic.⁊ Bar.ĩ.d.§.arbitroꝝ. ⁊ facit ad predicta quod no.Spe.ĩ tit.de arbi.§.j.ver.arbitrator vero. ¶ † Et ex predictis collige aliquas differentias inter arbitrum ⁊ arbitratorem. Prima enim ⁊ principalis est: q̄r arbitrator semper assumit circa contractum arbiter vero assumit in lite: ita dixit Jaco.de aret. vt refert Cy.in.l.si.qui ex consensu.C.de episco.aud. Sed istud prima fronte vr̃ contra istũ tex.vbi arbitrator fuit assumptus nõ super contractu: sed super satisfactiõe iniurie. Item contra.l.j.§.inde queritur. ff.de noui ope.nuntia.vbi assumitur super lite.⁊ idem ⁊ clarius ꝓbat in authen.si vero contigerit.C.de iud.⁊ ideo alij dixerũt vt refert bart. in.d.§.arbitrorum.⁊ Inn.hic ꝙ arbiter est ille qui habet iudicare d iure s̄m ordinẽ iudicioꝝ: arbitrator vero est ille qui assumit de iure ⁊ de facto. Bar.vero.in.d.§.arbitrorũ.dixit quod si bñ aduertat istorũ opiniones nõ discordãt. nam quando assumũtur super lite assumuntur super contractu scȝ fiendo: q̄r arbitramentum est quedã transactio vt no.in auth.vt dif.iu.in prin.vnde dicitur assumi super contractu trãsactionis ineũdo.vnde in effectu arbitrator semper assumitur sup ꝯtractu aut scȝ ꝯplendo: quia fuerat a partib⁹ inchoat⁹.vt.d.§.pretiũ.in stit.de emp.⁊ vend.aut super ineũdo ⁊ perficiendo vt quãdo assumit sup lite vt transigat inter partes. Nec ob.si diceres ꝙ s̄m hoc nũq̄ poterit arbitrator assumptus super lite in totum absoluere vel in totũ cõdẽnare: cum arbitramẽtũ sit transactio vt dictum est: trãsactio vero nullo dato vel retento non valet.vt in.l.transactio.C.de trãsac.⁊.ĩ.c.super eo.s̄.e.tit. Non respondet s̄m Bar.trãsactio est genus continens in se omnem modum per quem receditur a lite: vt probatur.ĩ.l.ij.ff.de iureiu.vbi dicit ꝙ iuramẽtum delatum in iudicio a parte parti dicit quedam transactio.vnde intelligas quod arbitramentum est quedaȝ trãsactio[a] in genere: hoc est quedam conuẽtio per quam aliter receditur. Cõtrarium vero procedit in transactiõe in specie: in qua requirit ꝙ aliquid detur vel retineat. Ex quibus infertur ꝙ arbitrator assumptus super lite poterit in totum absoluere vel condẽnare: pro hoc iste tex.⁊.s̄.capitulo veniens. Concludo ergo qd̄ prima differẽtia pricipalis est q̄r arbiter assumitur super lite: arbitrator super cõtractu: aut ꝑficiendo aut ineundo: vt patet ex predictis. ¶ † Secunda differẽtia est quia arbiter eligitur vt sit loco iudicis: ita vt habeat ꝓcedere iuris ordine seruato.dicta lege prima.⁊.l.si de meis.§.recepisse.de arbi.vñ nõ debet procedere dieb⁹ feriatis sicut nec iudex.vt.l.omnes.C.de ferijs. ⁊ plenius dicendũ vt in.l.si de meis.§.si.⁊.l.si feriatis.ff.eo.debet etiaȝ iudicare s̄m ius ⁊ non tollere vni vt det alteri sicut facere debet iudex: tamen ex iniquitate non restituitur arbitrium.vt.l.diẽ ꝓferre.§.stari. ⁊.l.qualem.ff.de arbi.nisi interuenerit fraus seu pretium.de quo ĩ.l.ij. C.eo. arbitrator vero vt.s̄.dixi assumit sup ꝯtu vt ꝓcedat extra iudiciũ.est eñ cõpositor ⁊ meditaor iuter ipsas partes: vnde sicut iste ꝑtes procedunt ad compositionẽ extraiudicialiter: ita ⁊ arbitrator. hic dicit notabiliter hic Innocẽ.se non facere vim: vtrũ iste arbitrator fecerit litem contestari inter partes vel si sententiam in scriptis ꝓnũtiauerit: vel simpliciter nudo verbo quod sibi visum est dixit quia corã eo nõ est iudicium nec quasi iudicium: sed totum in sua positũ est voluntate: ⁊ predictarum solẽnitatum obseruatio non est nisi corã iudice vel arbitro: ⁊ ita non potest dici lit.contesta.vel sententia s̄m eũ. que verba bene notabis.per hoc enim dixit.in.c.presenta.s̄.de testi.ꝙ licet arbitrator recipiat testes solẽniter: nõ tamẽ per hoc attestationes faciẽt fidẽ coram iudice: q̄r illa solẽnitas perinde habetur acsi nõ interuenisset ratione predicta: ⁊ sic reperiuntur omni casu recepte sine lit.cõtest. ⁊ alio ordine iudiciario. ¶ † Tertia differẽtia colligit etiã ex p̄dictis q̄r in facto proprio quis nõ pt̄ esse arbiter sed arbitrator sic: rõnẽ.s̄. tetigi. ¶ † Quarta differẽtia: quia arbiter non iurat nec partes debẽt iurare de obseruantia arbitrij vt hodie ꝓuisum est de iure ciuili.auth. decernimus.C.de arbi. Sed in arbitratore non reperitur prohibitũ vt hic.⁊.s̄.eo.veniens.facit.l.hac edictali.C.de secun.nup.⁊ hoc tenuerũt Bart.⁊ Bal.in.d.authen.decernimus. Quid autem sit de iure canonico.certe in arbitratore casus est hic.⁊.s̄.e.veniens.in arbitro dc vt leg.⁊ no.in.c.ij.de arbi.vbi de hoc. Dicit tamen no. Bal.in.d.authen. ꝙ licet arbitriũ nõ pariat actionẽ quando fuit iuratum contra tenorẽ illius authen.tamen de iure canonico poterit iurãs ex offio iudicis cõpelli ad illi⁹ obseruantiã.argu.c.si vero.s̄.eo.dic vt no.in dicto capi. ij.Bar.tamen tenuit contrarium dicens ꝙ iurans peccauit in iurando.dictum Bald.plus placet.argumẽ.eorum que dicam.ĩ.eo.cũ contingat. ¶ † Quinta quia arbiter recusatur vt suspectus.ff.de ar.l.nõ distinguemus.§.cum quidam.secus in arbitratore secundum.d.Ant. hic allega.d.§.cum quidam.⁊.d.§.arbitrorum.⁊.d.§.recepisse.⁊.l.j.§. et post operis.ff.de noui oper.nuntia. Sed certe illa iura nõ probãt arbitratorem non posse vt suspectum recusari: licet pro hac diuersitate possit induci hec ratio.dicto arbitri statur omnino metu pene: siue sit iniquum siue equũ.vt in.d.§.stari.merito ius prouidet vt possit ante sententiam recusari.intellige vt not.in.d.§.cũ quidam ex causa superueniente potest cõpromissum.arg. in.c.insinuante.de offi.deleg. Item puto in causa prius orta nunc nouiter detecta: vt est glo.not. in.§.exceptio.iij.q.vj.in dicto vero arbitratorum est proditũ remedium: quia potest peti reductio ad arbitrium boni viri.d.§.arbitrorũ.⁊ hic et.s̄. eod.veniens. Sed hoc nõ obstante mihi illud dictum non placet: nam video qd̄ in iudice est ꝓditum remedium appel.⁊ tamẽ potest ante factum recusari: quia periculosum est corã suspecto agere.iij.q̄one.v.qd̄ suspecti.⁊ de appella.cũ speciali. potest enim saltẽ de facto grauari ⁊ vexari in appellando ⁊ petendo reductionem ad arbitriũ boni viri id est iudicis.et huic grauamini facti iura volunt obuiare.de arbit.peruenit.⁊ quod ibi no. Item video qd̄ ꝓcurator potest vt suspectus remoueri.ff.de procura.l.item si suspectus.licet cõtra eum posset agi si male versaretur in officio.ff. mãda.per totum. Item in notorijs iudex recusari potest si pena imponenda non est expressa in iure: sed venit imponenda arbitrio iudicis: quia in arbitrãdo posset grauare partem: vt not. Archidia.in dicto capitulo qd̄ suspecti.[b] ⁊ Hosti.⁊ Jo. andr.in.d.cap.cum speciali.de appel.dixi in capi. cum venissent.de iudi.ergo idem dicendum est in casu nostro. Sed licet arbitrator ꝓcedat iuris ordine non seruato.vt.d.§.recepisse.tamẽ arbitrando posset excedere modum: ⁊ periculosissimũ est vt dicto aduersarij seu suspecti se q̄s exponat quare credo ipsum vt suspectũ posse recusari.[c] ꝓ hoc facit quia tex.in dicto.§.cum quidã.loquitur indistincte in arbitro. Sȝ largo modo appellatiõe arbitri venit arbitrator: vt in dicto.§.arbitrorũ. ⁊ nos nõ sumus in materia odiosa vt debeat fieri restrictio sed fauorabilis: quia recusatio admittitur ex quadam equitate: vt in capitu.cum inter. de excep. Sed reperi hanc opi.Anto.fuisse originaliter Guil.de cug.⁊ Francis.de aret.⁊ ipsemet domi.Anto.in alia parte huius ca.refert: mouetur iste: qd̄ a persona arbitratoris anteq̄ arbitretur non receditur.l.si quis arbitratu.ff.de verbo. obli.⁊.l.si.C.de contrahẽ.empt. Sed hec rõ mihi non satisfacit: quia ⁊ a persona arbitri nõ receditur vt alius assumatur: imo vno deficiẽte ex toto expirat compromissum.vt in capitulo vno de delegato.de offi.deleg.⁊ nihilominus potest recusari propter suspicionem.vt in dicto.§.cum quidã. ergo idem in arbitratore.quinimo in multis casibus potest recedi a persona arbitratoris ⁊ alius assumi: iuxta no.per Bal.in.l.si quis arbitratu. prealleg.quod non est in arbitro. ¶ † Sexta differentia colligitur ex his que dixi in notabilibus quia mulier[d] potest esse arbitratrix sed non arbitrix vt hic: iuncta.l.si.C.de arbi.⁊.c.dilecti.eo.tit. rationem diuersitatis.s̄.dixi. Et ob hoc dixerũt quidam vt not.Spec.⁊ Joã.and.in addi.in titu. de arbi.§.sequitur.ver.quid de simplici.qd̄ idem est dicendum de monacho[e] vt nõ possit esse arbiter: quia non debet esse disceptator forensiũ negotiorum.xvj.q.j.monachi.⁊.c.de presentiũ.sed arbitrator sic: quia est officiũ pietatis reducere discordantes ad concordiam.vide bo.tex.in capitu. iniustum.xj.qd̄.iij. De arbitrio idem voluit glos. in.l.pedius.§.si.ff.de arbi.⁊ qd̄ possit esse arbitrator tenet Pau.in clemen.ij.de rescrip.requirit tñ licẽtiam abbatis.⁊ idem dicit ad hoc vt possit esse arbiter.⁊ idem ibi Joan.de lign.quia non habet velle vel nolle: licet Old.non requirat licentiã vt possit esse arbitrato:.⁊ idem videtur velle Jac. de are.vt recitat Joan.and.vbi.s̄.ipse vero Spe. velle videtur qd̄ nõ possit esse arbiter sine vtilitate monasterij sui ⁊ abbate impetrante.argumen.c. ij.de postul.⁊ dicto.c.monachi.sed arbitrator potest esse ex sola licentia abbatis: ⁊ hoc mihi placet circa opinionem in.c.ij.de testa.libro.vj.nõ enim pt̄ esse executor testamenti: licet actus sit fauora

Sebasti.Sapia.

a ¶ Trãsactio.vide.d.Jas.in.l.cũ te trãsegisse.C.de transact.vbi post Ang.infert qd̄ ex quo arbitramentum est quedam trãsactio: ĩ eo nõ reqrit scriptura. vide Alexand.in ꝯsi.lxxxij.ĩ.j.vol. vide etiã quid ex hoc ĩferat.d.Jas. in.l.si sup possessione.C.de trans. colũ.j.ver.ca.per istum tex.vbi plura infert.

b ¶ Q̄r suspecti.vide Bal.in.l.aptissimi.C.de iudi.

Andre.Barba.

c ¶ Posse recusari. tu põdera quia si dedit ꝑtãtẽ ledẽdi enormiter et enormissime ita vt hodie fit videtur ꝙ nõ possit recusari vt suspect⁹ ꝑ id quod no.Bal. in.l.vẽditor.C.d rescind.vẽdi.quẽ refert Ludo.ro. in rubri.de arbi.

Andre.Barba.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Q̄r mulier.vide Roma.in fin. d.c.lxxxiij.incip. tu audiuisti.vbi ponit vnũ casum in quo mulier potest esse arbitrix: quẽ dicit canonistis incognitum.

e ¶ De monacho. An et qñ monach⁹ possit eẽ arbiter vl' arbitrator. Et de hoc vide late per Imo.ĩ cle. et si principalis.ĩ ix.col.de rescript. ⁊ Archid.in.d.c. presentiũ.xvi.q.j. tenet qd̄ non possit eẽ arbiter.⁊ dicit de hoc haberi per Hosti.ĩ sum. de arbi.§.sed q̄s posset eẽ arbiter.ĩ fin.de hoc etiam vide ꝑ Imo.post Guil.in cle.religiosus.ĩ ver.tractat hic de ꝓcur. An aũt nouitius existẽs ĩ ꝓbatione religiõis intra annũ probatiõis possit eẽ arbiter. vide elegãter per Domi.ĩ.c.benefiiciũ.in vlti.col.de reg.lib.vj. Itẽ ad de bal.in.d.l.si q ex consensu.in fi. ij.col.C.de epi.au

dien.vbi dicit qd
monach⁹ põt esse
arbitrator: sʒ nõ
arbiter nisi sit mo
nach⁹ fact⁹ eps. a
Et qd monach⁹
nõ possit eẽ arbi-
ter:tʒ Arch.in.c.
tria.vᷤi.si vero iu
dex.circa ꝑn.ꝑ il-
lũ tex.cũ mõach⁹
dicat seru⁹.iij.q.
vij.Bart.in.l.nõ
distinguemus.§.
sacerdotio.ff.de
arbi.de quo ẽt ꝑ
Bar.ĩ.d.l.pedi⁹.
§.j.eo.titu.⁊ vide
de hoc etiã ꝑ do.
Anto.hic in.viij.
dĩa.xv.col.
Anto.Francis.
¶ An monach⁹
possit esse arbiter
vel arbitrator.vi
de do.Abb.in.c.
cũ ad mõasteriũ.
de sta.mo.vbi di-
cit qd nõ.⁊ alleg.
rõnẽ glo.Bar.in
l.pedius.hic alle.
qꝛ dꝛ esse seru⁹ ⁊c.
⁊ idẽ voluit Bal.
ĩ marg.sup Inn.
v̇.xiij.⁊ habeť per
Spe.in tit.de ar-
bi.ĩ.§.viij.et vide
d.Car.in cle.pue
nit.d arb.⁊ in cle.
religiosus.de ꝓ-
cu.hic alle.⁊ vide
eũdẽ Car.plene ĩ
cle.ij.in.xix.qõ.et
xxj.de rescrip.vbi
dicit qd de licẽtia
abbatis poterit
nedũ esse arbiter
sʒ etiã arbitrator
⁊ poterit esse etiã
vicari⁹ epi:vt ibi
ꝑ eũ in.xvj.q.vbi
oĩno vide.de no-
uitio aũt crederẽ
qd possit eẽ:qꝛ no
uitij ante factã ꝓ
fessionẽ intra an-
nũ sunt liberi.q̃ꝰ-
uis gaudeãt ꝑui
legio clericali et
dicãť religiosi vt
in.c.null⁹.de elec.
li.vj.⁊ ꝑ do.Car.
in cle.j.eo.ti.et in
cle.ij.in.xij.qõ.de
ꝑuiľ.vbi dicit qd
gaudent clericali
priuilegio ẽt quo
ad.c.si qs suaden
te.xvij.q.iiij.ꝑ.c.
religioso.de sent.
exco.in.vj.⁊ ibi ẽt
dꝛ qd non est mo
nachus: vt ꝑ do.
Cardi.in cle.j.de
priui.vñ cũ sit in
libertate sua:pu-
to qd poterit esse
et arbiter et arbi-
trator.de q̊ ẽt hť
in cõsi.dñi Anc.

bilis.sine sui superioris licẽtia:ergo nec arbitriũ
in se assumere.facit.xij.q.j.non dicatis.⁊ optime
facit.l.illa verba.ff.de ver.sig.vbi dꝛ qd illa verba
arbitratu lucij titij significãt ius.⁊ non cadunt in
seruum^a.ergo nec in monachũ: qꝛ detinetur stri-
ctiori seruitute quo ad abdicationẽ proprie volũ
tatis.luij.di.multos.⁊ vide in simili gl.no.in cle.
religiosus.de procu.in verbo substituere.Et hãc
vltimã opi.Bal.sequitur in.l.si qui ex cõsensu.C.
de episco.aud.hoc tene:licet do.Anto.hic instet.
14 ¶ †Septima differẽtia ẽm quosdã est.quia in iu
dicem ordinariũ subditi non possunt cõpromit-
tere vt in arbitrũ sed vt arbitratorẽ sic.tu de hoc
dic vt plene no.in.l.sed ⁊ si seruum.§.ij.⁊ in.c.cuʒ
tempore.de arbi.vbi ista declarãtur ⁊ determinã
tur.¶ Octaua differẽtia est ẽm Inn.hic in emo-
logatione sentẽtie.Nam sententia arbitri emolo
gatur.i.approbatur taciturnitate.x.dierũ: vt sic
postmodum detur actio ⁊ exceptio.l.pe.C.de ar-
bi.intellige si sine pena fuit compromissum vt ibi
no.⁊ in.c.per tuas.de arbi.dictũ arbitratoris nõ
emologatur ꝑdicto modo:sed si illud expresse cõ
firment partes:parit exceptionẽ quasi transactio
nis vel pacti:imo ẽm Host.si equum sit etiã vna
parte cõtradicẽte erit officio iudicis executioni
mãdandum.ar.ff.de re iud.si cõuenerit.⁊ idem si
iniquum sit postq̃ ad equitatẽ fuerit redactum.
arg.c.ij.de arb.⁊ ad ibi no.remittit Host.Et ad-
uerte quia hic sunt duo examinãda primo an ꝓ
executione arbitramẽti detur aliqua actio ⁊ que.
secũdo an ex taciturnitate temporis emologetur
arbitramentum:adeo vt non possit peti reductio
ad arbitrium boni viri.⁊ de vtraqʒ questione re-
spectu sententie arbitrio non est materia nostra:
sed plene tractatur in.c.per tuas.⁊ in.c.dilecti.de
arbi.⁊ in.d.l.pe.C.eo.tit.hic autem tractatur de
15 sentẽtia seu dicto arbitratorũ.¶ †Ex quo ad pri
mam questionẽ instat plurimum hic Innoc.sed
b in effectu cõcludit si fuit iuratum^b oritur actio in
factum ex iureiurãdo.Si vero non fuit iuratum
stare arbitrio arbitratoris: tũc ex ipsius sentẽtia
non oritur actio nec proprie dicitur dictum eius
sentẽtia siue arbitrium: sed potius quedã trans-
actio vt.s̃.dictum est.est tamen vtilis arbitratio
sine iuramẽto:quia si precessit stipulatio agetur
ex ipsa:vel si sine aliquo cõtractu electus est arbi-
trator: puta vt arbitretur de pretio alicuius rei
vendite:tunc agitur ad arbitramentum actione
ex vendito vel ex alio cõtractu simili:vt in.§.pre-
tium.insti.de cõtrahen.emp.qd est intelligẽdum
ẽm eum si incõtinenti post cõtractum vel stipula
tionem cõuenit de stando dicto talis arbitrato-
ris:secus si ex interuallo.tunc enim ex dicto talis
arbitratoris non datur actio sed tantũ exceptio:
sicut nec ex pacto nudo.ff.de pac.l.iurisgentium.
§.quinimo.⁊ seq.⁊.ff.si cer.pe.lecta.Host.autem
aliter hic sentit:vt.s̃.dixi videtur autem velle qd
sufficiat nuda conuentio ⁊ qd plus est qd huius-
modi dictũ habeat executionem paratam.Bart.
in.d.§.arbitrorum.placet dictũ Innoc.respectu
stipulationis.Item et quãdo super aliquo con-
tractu arbitrator fuit assumptus.Et pro hoc vl
timo adijcit rationẽ.Arbitramẽtum implet con
tractum:ergo ex ipso cõtractu oritur actio:vt.d.
§.arbitrorum.⁊.l.vlti.de contrahen.empt.et.l.si
quis arbitratu.ff.de verb.obli.et.l.si libertus.ff.
de ope.lib.negat autem qd ex iuramẽto cõpetat
actio:licet sit prestitũ de iuramẽto obseruãdo:qꝛ
ẽm eum ex iuramẽto non oritur actio nisi qñ est
decisorium litis:vt ipse no.in.l.iusiurandum.qd
ex conuentione.ff.de iureiur.Sed iuramentũ qd
apponitur in cõpromisso venit ad cõfirmationẽ
cõtractus merito actionẽ non ꝑducit.Et ex hoc
infert qd sentẽtia arbitratoris non hʒ paratam
executionẽ:sed agendũ est ex stipulatione ꝑposi-
ta:vel ex cõtractu preambulo impleto ꝑ arbitra-
mentũ:nõ autẽ debet iudex incontinenti exequi:
vt in.l.nimis ꝑperc.C.de execu.rei iud.⁊.l.si cum
nulla.ff.de re iud.licet Host.videať innuere con-
trarium:vt.s̃.dixi.do.Ant.placet dictũ Bar.de

iure ciuili:sed de iure canonico tenet cũ Inno.vt
ex tali iuramẽto detur actio vel officij iudicis im
ploratio.Idẽ si non est iuramentũ vt dixit Host.
a negari non põt hic non esse cõsensum qui de iure
canonico ꝑducit ius agẽdi:vt no.in.c.j.de pac.et
per Hosti.in.c.ꝑ tuas.de arbi.fatetur tñ qd tale
arbitramentũ non hʒ executionẽ paratam.Nec
Host.aperte videtur hoc velle: qꝛ arbitramentũ
non hʒ vim actus iudiciarij:⁊ mihi satis placent
hec dicta.nã iura canonica indistincte mandant
iuramẽta ⁊ pacta seruari etiã si contractus prece
dens esset nullus.vt in.c.debitores.s̃.eo.⁊.c.et si
christus.j.eo.⁊.s̃.de pac.c.j.⁊.iij.⁊ plene dixi in.c.
cum venissent.de insti.⁊.c.j.de pac.vbi plene dico
b de pacto nudo ⁊ de iuramẽto.Nec ob.si tu oppo
neres.d.c.per tuas.de arb.vbi agitur ad interesse
si arbitriũ non fuit emologatũ:qꝛ dico illud ꝓce-
dere in sentẽtia arbitri:cuius dicto ꝑcise non sta-
tur:qꝛ a iure fuit illi traditus intellectus alterna
tiuus:vt.s.stetur arbitrio vel soluať pena vel in-
teresse vbi pena non fuit apposita:⁊ hoc ideo qꝛ
cũ non sit aduersus illius iniquã sñiam de reme-
dio ꝓuisum:voluerũt iura refrenare illi⁹ potesta
tem:vt ibi no.Inn.Sed in sentẽtia arbitratoris
hoc non cauetur:qꝛ ꝓuisum est de remedio redu
ctionis ad arbitriũ boni viri:vt in.d.§.arbitroꝝ.
ideo precise potest cogi ad ipsius obseruantiã:vt
hic.⁊.s̃.eo.veniens.a cõtrario.qd est notandum.
16 ¶ †Venio ad secũdam questionem an scʒ ex taci
c turnitate^c tẽporis emologetur arbitramentũ vt
sic non possit amplius peti reductio ad arbitriuʒ
boni viri:vidisti quid.s̃.tenuit Inno.dicit enim
qd nũq̃ emologatur taciturnitate.x.dierũ.Spe.
in tit.de arbi.§.sequitur.vers.sed intra qd tẽpus.
videtur dicere qd ista reductio dʒ fieri intra decẽ
dies sicut in appellatione:quia ista est quedã ap-
pellatio seu appellationis species.l.nõ distingue
mus.§.cũ quidã.ff.de arbi.⁊ ẽm hoc non ꝓcede-
ret dicta differẽtia inter arbitrũ ⁊ arbitratorem.
Sed Bar.in.d.§.arbitratorũ.nõ placet hec opi.
quia reductio ad arbitriuʒ boni viri petitur:aut
iure actionis:aut officio iudicis:aut per viã exce-
ptionis:vt infra subijciam.sed actionib⁹ vel exce
ptionibus non prescribitur tam modico tẽpore
nec officio iudicis.ad hoc.l.sicut.C.de prescript.
xxx.ann.⁊.l.querela.C.de fal.egeret scdm eũ prin
cipis declaratione:sed de rigore iuris ẽm ea que
scripta sunt dicit qd si per annũ taceat qd videtur
arbitramentũ approbare.per.l.qui grauatos.C.
de censi.⁊ perequa.lib.xj.Si vero intra annũ cõ-
questus est:aut coram iudice aut extra iudicium:
ita qd appareat ex taciturnitate non consensisse.
tũc eo casu quo reductio petitur iure actionis vel
officio iudicis qd loco actionis proponitur: tũc
tanto tpe durat ius petẽdi quanto tẽpore durat
illa actio qua petitur reductio:sed qñ officiũ iudi
cis in petitione reductionis proponitur loco ex-
cep.durat tunc perpetuo sicut exceptio.l.pure.§.
si.ff.de do.excep.⁊.l.licet.C.de except.Si vero po-
terat peti reductio ex officio iudicis principaliter
intentato ⁊ non loco actionis: vt in cõtractibus
stricti iuris vt.j.patebit:tũc dʒ peti intra annum
hodie.quia regula est qd quandocũqʒ officiũ iu-
dicis datur ad rescindendum id qd de iure cõi va
let vtili anno finitur.vt in.l.in honorarijs.versi.
sed cũ rescissa.ff.de act.⁊ oblig.hec dicta non pla-
cent Franc.de are.vt refert hic do.Ant.eũ sequẽ-
do nã dictus ver.sed cũ rescissa loquiť in remedio
restitutorio ⁊ petitorio qd solũ durat anno:quia
restringibile tanq̃ cõpetens extraordinario mo-
do:sed ista reductionis petitio cõpetit ex equita-
te ciuili ⁊ iureconsultorũ.vt in.d.§.arbitroruʒ.⁊
materia est fauorabilis:qꝛ reductio est integratio
deceptiõis realis ⁊ purgatio doli.Non ob.l.qui
grauatos.qꝛ ponit casum specialẽ.loquitur enim
de grauamine iniuste adequationis ad cognoscẽ
dum publicas functiones et venitur ibi contra
actum factum ab habente autoritatem de publi
co:vnde potest esse ibi fauor publice vtilitatis:vt
post annum quis non audiatur allegans graua-
men

paleo.qd est ĩ.liij.
pte ꝯs.Alex.post
consi.xlvj.
a ¶ In ẽuñ.Sʒ põ
dera.l.cũ pr̃.§.he
reditatẽ.ff.de leg.
ij.et in.l.ex facto.
§.si qs.ff.ad treb.
vbi deportat⁹ ꝑt
eligere ergo ⁊ ser
uus ⁊ monachus
poterũt arbitra-
ri.And.Barba.
⁊ Sebasti.Sapia.
b ¶ Fuit iuratuʒ.
Vide Bart.in.l.
nemo põt.col.iij.
ff.de leg.j.vbi po
nit qñ ex sñia ar-
bitri oriať actio.
vide ẽt Ias.ĩ.l.ar
bitro.in q̃rto ĩtel
lectu.ff.q satis.co
gã.vbi dicit qd ex
sñia arbitri non
oriť actio:qꝛ ꝯsen
sus ꝑuatoꝝ non
põt dare iurisdi-
ctionẽ.q̃ rõ ꝓce-
dit ẽt in sñia arbi
tratoris sec⁹ aũt
eẽt qñ fieret ꝯpro
missuʒ d licẽtia iu
dicis: vt ibi ꝑ eũ.
Zacharias.
c ¶ Ex taciturnita
te.Adde ad hoc
Ant.corset.sing.
suo.cclxxix.ĩ v̇.ta
citurnitas.qd ici.
ĩ oncrosis.de q̊ ꝑ
Lãfr.ĩ.c.qm̃ ꝯ.§.
ĩterlocutorie ⁊ ap
pellãtiões.nu.65.
v̇.ex qbus oĩb⁹.⁊
ibi ĩ apost.celsi.in
v̇.qd non.vbi ad
plenũ ⁊ remis.ad
saturitatẽ dixi ẽt
ĩ apos.ad istũ.ĩ.c.
cũ dilect⁹.nu.15.ĩ
ver.ad arbitriuʒ.
s̃.de arbi.

mẽ iniuste adequatiõis ne illi officiales diu sint
in suspenso. Ideo cum ille casus exorbitet nõ dꝫ
extẽdi ad decurtãdas actiones: exceptiones: vel
officium iudicis in alia materia competentia ꝯ
regularẽ naturã actionũ ⁊ exceptionũ. ad hoc. l.
j. §. meminisse. ff. de ven. ĩspi. Nã si sec⁹ diceremꝰ
eadẽ ratione posset dici ꝙ post. x. dies non debe
ret audiri. arg. in. l. hi q ad ciuilia. C. de app. Cõ⸗
cludũt ergo ipsi ꝙ durat hec facultas petẽdi re⸗
ductionẽ ꝫm naturã remediorũ q̃ cõpetũt ad eã
petendã vt sic competat officiũ iudicis expectanť
xxx. anni. l. sicut. C. de p̃sc. xxx. vel. xl. an. Si vero
per viã exceptionis tũc ꝑpetuo. d. l. pure. Si pe⸗
tiť actione ex eo ꝯtu: tũc durabit tãto tp̃e q̃to
durat actio. ⁊ sic nõ emologabiť taciturnitate.
x. dierũ: sicut dicimꝰ in sñia arbitri. Sꝫ mihi plꝰ
placet opi. Spe. vt post decendiũ nõ audiať. mo
ueor primo ꝑ. l. pe. C. de arbi. q̃ lꝫ loquať in arbi
tro: tñ q2 arbitrator largo mõ põt dici arbiter:
vt in. d. §. arbitrorꝫ. ⁊ q2 eadem ⁊ fortior ratio est
in arbitratore debet esse idẽ ius. de confir. vti. cũ
dilecta. ꝙ sit eadẽ ⁊ fortior rõ ptꝫ: q2 dictũ arbi⸗
tri nõ restringebat sed solum ex cõtradictione re
leuabatur: ⁊ solũ tenebatur ad interesse si stipula
tio intercesserit: vt no. i. d. c. per tuas. dictũ vero
arbitratorꝫ restrĩgit p̃cise nisi petať reductio nõ
reclamando: ergo videť fortiꝰ ꝯsentire. Item et
secundo ex nõ appellatione ius p̃sumit cõdẽna⸗
tum cõsentire ⁊ facto suo ꝯfirmare sñiam. in. c. ꝙ
ad cõsultationẽ. de re iudi. ⁊. l. fi. C. de sent. q̃ sine
cer. quãti. ergo a paritate ratiõis idem est dicen⸗
dũ in cõdẽnato ꝑ arbitratorẽ: fortius eñ ex ta⸗
citurnitate debet p̃sumi cõsensus in casu nostro
q̃ꝫ in ꝯdemnato ꝑ iudicẽ: q2 iudiciũ a principio ⁊
ex postfacto est necessarium. l. inter stipulãtẽ. §. si
stichũ. de ver. ob. ⁊. c. intelleximus. de iudi. sed ar
bitramentũ est volũtarium. vñ minus potest cõ
queri de eo quẽ ipsemet sua volũtate elegit: vt di
cit tex. in. c. causam. de re iudi. Si eñ sibi arbitra⸗
mentum displicebat cur tãdiu tacuit vt in simili
dicit tex. in. c. j. de fri. ⁊ male. Itẽ videmꝰ ꝙ si ali
quis noĩatur ad aliquod officiũ publicũ nisi sta
tim saltẽ intra. x. dies reclamet postea nõ audiť
vt in. l. hi qui ad ciuilia. C. de app. Necobstãt mo
tiua istorũ doctorũ respondeo enim vnico ṽbo
ꝓcedunt eñ qñ qs directe vellet p̃scribere cõtra
actionẽ vel iudicis officiũ vel exceptionẽ: sed in
casu nostro ex taciturnitate nõ causať p̃scriptio:
sed p̃sumitur ꝯsensus approbatoriꝰ: sicut ĩ simi⸗
li cõtra dñm nõ p̃sumiť libertas nisi spacio. xxx.
annorꝫ. de quo dicendũ vt in. l. ij. C. de p̃scrip. lõ.
temp. q̃ ꝓ libertate. tñ si seruꝰ alicuius ordinať
eo presente. ⁊ nõ contradicente p̃sumiť consenti⸗
re: adeo qδ statim ꝑdit dñium: vt in. c. si seruꝰ sciẽ
te. liiij. di. Et ad hoc possent adduci multa simi⸗
lia. ⁊ hec opi. hꝫ magnã eq̃tatẽ vt litiuꝫ materia
auferať. l. quidam estimauerũt. ff. si certum pe. ⁊
c. finẽ. de dolo. ⁊ ꝯtu. ⁊ hãc opi. videť sentire Fe.
17 licet nõ multũ firmet pedes. ꝯsi. cclxxv. ¶ † Nũc
incidenter ꝓ declaratiõe predictorũ queriť quo
a iure sententia arbitratoris[a] reducať ad arbitriũ
boni viri. doc. hic ⁊ in. c. ij. de arbi. ⁊ Spec. eo. tit.
§. sequitur. ver. sed quo iure. dicunt qδ officio iu⸗
dicis. ad hoc. c. ij. de arbi. ⁊ exposita. e. ti. Bartol.
in. d. §. arbitrorꝫ. dicit qδ aut loquimur in cõtra⸗
ctu stricti iuris: ⁊ tunc agitur per officiũ iudicis
vt in. l. si libertꝰ. ff. de op. liber. ⁊ sic intelligit opi
nionẽ predictorꝫ. Aut sumus in ꝯtibus bone
fidei: tũc aut ex eo ꝯtu oriť actio ei qui vult pe⸗
tere reduci ⁊ petiť actione ex eo contractu: vt. d.
§. arbitrorꝫ: ⁊ in. l. vnde si nerue. e. ti. Aut ex eius
parte non oritur actio. exẽplum in contractu do
tis fuit ꝯpromissum in aliquem vt statueret do⸗
tem alicui mulieri: qui grauãdo mulierẽ inique
statuit: certe ex ꝑte mulieris nõ oriť actio ad re⸗
petẽdam dotẽ cõstante matrimonio. l. quoties.
ff. so. ma. tunc recurritur ad iudicis officium. ar⸗
gu. d. l. si libertus. pro hoc ꝫm cũ si mulier con⸗
ueniretur a viro vigore illius arbitramenti mu
lier posset excipere de eius iniquitate. ⁊ sic ꝑ offi
cium iudicis mercẽnarium de eius iniquitate co⸗
gnosceret: sed vbi cõpetit exceptio etiã si non con
ueniať potest iudicis officio super illa agi: ne ab
aduersario inquieteť. l. si contendat. ff. de fideiuss.
et. l. aurelius. §. centum. ⁊ qδ ibi no. ff. de libe. leg.
Fran. de are. vt refert do. Ant. non placet illud di
ctum Barto. vt in bonefidei iudicis agať actione
ex eo contractu: q2 illa actio nõ extẽdiť ad incogi
tata: non cõprehẽsa in contractu: q2 ibi nõ est ob
ligatio que contrahiť ex consensu: ergo nec actio:
cum obligatio sit mater actionis. l. licet. §. ca obli
gatio. ff. de procu. quare dicit agendum officio iu
dicis mercennario deseruienti actioni. arg. l. ij. C.
de actio. emp. do. Anto. dicit tenendũ qδ nota. in
l. ij. C. de rescin. vẽ. ⁊ sic sentit qδ agať in bonefidei
contractibus actione ex eo cõtractu: sicut tenuit
Barto. in. l. ij. no. glo. ⁊ Bart. qδ ad rescindẽdam
venditionẽ agiť actione ex eo ꝯtu: qδ satis mihi
placet. ꝑ. l. ex emp. §. si quis virginẽ. ff. de ac. empt.
tene ergo opi. Bar. in hoc tñ nõ esset maxĩa vis te
nẽdo qδ ex taciturnitate. x. dierũ emologareť ar⸗
18 bitramẽtũ. ¶ † Nona differẽtia: q2 cõpromissum
b factũ in arbitrũ soluiť morte[b] alterius cõpromit⸗
tẽtiũ. de arbi. c. fi. et. l. diẽ ꝓferre. §. j. ff. eo. vnde nõ
trãsit in heredes nisi specialiter de eis in cõpromis
so caueať: secus in arbitramẽto: q2 illud est pactũ
seu trãsactio q̃ trãseat in heredes. l. si pactũ. ff. de
ꝓba. hoc tenet Hosti. ⁊ cõiter doc. in. d. c. fi. Spec.
in ti. de arbi. §. finiť. ver. sed nunqd arbitratus. te
net etiã Frã. de are. in. d. l. si qs arbitratu. ff. de ṽ.
oblig. etiã si super cõtractu ineũdo fuerit cõpro⸗
missum: q2 spes cõditionalis obligationis trans⸗
mittiť ad heredes. insti. de ṽb. obli. §. ex conditio⸗
nali. nisi sit talis q̃ ꝑsone cohereat. ‖. l. cẽtesimis. ff.
de ver. ob. nec vř quare cõtractꝰ debeat dissolui cũ
sit ꝑfectus ex parte vtriusqꝫ cõtrahẽtiũ. l. potior.
ff. q po. in pig. ha. Bart. in. d. l. si quis arbitratu.
distinguit: qδ aut arbitrator fuit assumptus sup
ꝯtu nõ ꝑfecto: ⁊ idẽ ĩ eo qδ ĩ arbitro. ꝑ. d. l. diẽ ꝓ
ferre. Aut sup ꝯtu ꝑfecto vt sup aliquo accesso⸗
rio. pone exẽplũ in. §. pretium. insti. de ꝯhẽ. empt.
⁊ tunc trãsit in heredes. l. fundi. ff. de acquir. poss.
Mihi plus placet indistincte precedẽs opinio ꝑ
d. §. ex conditionali. Et q2 regulariter oĩs ꝯtus
est trãsmissibilis in heredẽ. l. veteris. C. de cõtra⸗
hen. ⁊ cõmit. sti. ⁊ in tit. vt actio ab here. ⁊ ꝯ' here.
ꝑ totũ. Quid si alter ex cõpromittentibus bãniať
19 vide Bar. in. d. c. si qs arbitratu. ¶ † Decima dif⸗
ferẽtia: q2 attestatiões ⁊ confessio facta ⁊ recepta
c corã arbitro faciũt fidẽ postea corã iudice:[c] secus
d in habitis corã arbitratore:[d] q2 coram illo nõ est
iudiciũ nec quasi. in hoc tñ sunt opi. ⁊ dic vt ple⸗
nius dixi in. c. p̃sentata. s̃. de testi. ⁊ ca. fi. de cõfes.
⁊ per Jo. an. in addi. Spec. in titu. de confessis. §.
20 nũc videdũ. ver. quid de confessione. ¶ † Undeci⸗
ma differẽtia colligiť ex no. ꝑ Jo. an. in. d. ver. qd
de cõfessione. vbi videť velle qδ cõfessio facta corã
e arbitro põt reuocari[e] post sententiã anteq̃ꝫ arbi⸗
trium sit emologatũ: q2 ante emologationẽ non
põt dici finitũ negotiũ: cũ non cõpetat ex eo actio
vel exceptio. d. l. pe. C. de arbi. ⁊ sic debet posse re⸗
uocari: vt in. c. fi. de cõfes. sed cõfessio facta coram
arbitratore indistincte non reuocať laudo secuto
si est validũ: q2 negotiũ vř finitũ per transactionẽ
vt no. in auť. vt diffe. iud. in p̃n. ⁊. s̃. dixi. ¶ Duo
21 decima differẽtia: † q2 lit. cõtesta. corã arbitro in⸗
terrũpit p̃scriptionẽ. l. pe. in fi. C. de arbi. secus in
arbitratore: q2 corã eo non est iudicium nec quasi
et sic non põt esse lit. contest. de quo per Jo. an. in
addi. Specu. in titu. de litis contest. §. effectus. in
prin. vbi plenius de hoc. ⁊ facit quod dixi in. d. c.
22 presentata. ¶ † Tertiadecima differentia. q2 ar⸗
biter non põt ꝓcedere diebus feriatis: vt. s̃. dixi.
de quo dicendum vt in. d. l. si de meis. §. vlti. ⁊. l. si
f feriatis. ff. de arbi. sed arbitrator[f] sic. vt no. Bar.
in locis prealleg. q2 arbitramentum est quedam
trãsactio ⁊ ad concordiã ⁊ ad pacem reductio: qδ
cum concernat pietatem potest explicari diebus
feriatis: vt in. c. iij. de feriis. Ego aliter dicerẽ: qδ
aut queritur nunquid gesta corã arbitratore die

+Sebasti. Sapia.
¶ Arbitratoris. vide bal. ĩ. l. ij. j. q. C. δ resc. vẽ. ⁊ ĩ. iij. q. bar. ĩ. l. iulianꝰ. ff. de cõdi. inde.
+Sebasti. Sapia.
¶ Soluiť morte. qd aũt si aliqd re linquať arbitrio alicuꝰ. talis ptãs arbitrandi trãs eat ad hr̃des. vιδ Jas. ĩ repe. l. q̃ mi nus. char. peñ. co. iij. ff. de flumi.
¶ Corã iudice. li mita nisi eẽt reda ctã ĩ scriptis ꝯfes sio. ꝑ id qδ hr̃ ĩ. l. iura. C. δ oĩ agro deser. li. xj. ⁊ ĩ. c. ij. de ꝯfes. in. vj. ĩ gl. idẽ si qs eã acce⸗ ptauit ꝫm Bal. ĩ l. gallꝰ. §. qdã re⸗ cte. ff. δ lib. ⁊ post. An. Bar.
¶ Arbitratore. vtrũ ꝯfessio facta corã arbitratore. faciat fidẽ ĩ iudi⸗ cio vιδ Bal. in. l. vnica. in. xxiij. co. C. de confes. Ant. Francis.
¶ An cõfessio fa cta coraꝫ arbitro vł arbitratore fa ciat fidẽ corã iu⸗ dice vel possit re⸗ uocari: dicas ꝙ cõfessio facta co⸗ raꝫ arbitro nõ δr cõfessio iudicia⸗ lis: nec hꝫ vim cõ fessiõis facte ĩ iu dicio. ita Bald. in. l. pe. in fi. C. δ arbit. tñ Barto. in. l. j. ĩ fi. C. de cõ⸗ fes. videť tenere ꝯriũ: sꝫ vιδ Alex. in consili. xviij. in iiij. ꝑte ꝯsi. vbi di cit ꝙ qñ sñia arbi tri q̃ eẽt lata ṽtu te talis ꝯfessionis esset emologata: tũc ꝓcedit opin. Bar. alʼs dicit ꝓ⸗ cedere ꝯriã opi⸗ nionẽ ⁊ videť esse ꝯ mentẽ. d. Ant. in. c. fi. δ cõfef. cõ⸗ fessio autem fa⸗ cta corã arbitra⸗ tore valet vt ex̃iu dicialis sed facta coram vno ex ar⸗ bitratoribꝰ non nocet ꝫm Alexan. vbi. s̃. ⁊ in consi. xiij. ĩ. j. ꝑte cõsil. ⁊ adde ꝙ cõfessio iudicialis põt re uocari etiaꝫ post preceptum de sol uendo factuꝫ cõ⸗ fesso iuxta mate⸗ riam. l. si debito⸗ ri. ff. de iu. vt per bal. in. l. nõ fateť. ff. de ꝯfes. cuiꝰ ꝯ⸗ rium ipse dicit. in l. error. ĩ. v. col. in ver. et ex hoc ap⸗ paret. C. de iur. ⁊ fac. ig. ⁊ istud cre do verius.
¶ Reuocari. vtrꝫ ꝯfessio facta corã arbitro vł arbitra tore possit reuoca ri. Et δ hoc vιδ ꝑ Bar. ĩ. l. nõ fateť. circa fi. ff. δ cõfes.
¶ Arbitrator. ar bitrator põt ꝓce dere diebꝰ feriatis ĩ honorẽ dei. ⁊ idẽ bal. ĩ. l. fi. C. de fer. ⁊ bal. ĩ. l. si vt ꝓpo nis. j. circa p̃n. ṽ. sꝫ nũqd arbitrator. C. qũo et qñ iud. vbi dicit qδ arbi⸗ trator põt ꝓnun tiare die dñica. iδ dicit qδ iδ tũc po terit estimař p̃tiũ rei. et executores eo die poterũt eli geř pauperes ĩ q̊s fiat distributio: ⁊ qδ possit ꝓcedere diebꝰ feriatis arbi trator: est text. ĩ. l. oẽs dies. ĩ fi. C. de fer. ⁊ gl. ĩ. l. si feria tis. ff. δ arbi. ⁊ vιδ Bal. in. c. j. de fer. Ant. Francis.
¶ Q arbitrator nõ teneať serua⸗ re ferias: ⁊ qδ pos sit die dñica arbi⸗ tramentari vltra hic alle. vιδ Bal. in. l. fi. in. iij. q. in ṽ. ⁊ hoc apparet. C. de act. empt. et vide ꝑ Lãf. ora. in tra. de arbi. in vij. ꝑte. in. vj. q. et vιδ bal. ⁊ Cy. in. l. si de meis. in. §. ex cõpromisso. et ẽt ꝑ Bar. in. j. opp. ff. de arbit. et per Spe. in tit. de ar⸗ bi. in. §. exciṗiť. in ver. itẽ ꝓnũtiať.

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Coram arbitro. An corã arbitro sit locus per-emptioni instãtie. Uide Fel.in.c.venerabilis.col.pe.v.corã arbitro. s. de iudi.⁊ ibi quid coram arbitratore.

b ✠Sebasti.Sapia.¶ Arbiter. Uide Ro.in cõsi.lv.inci.si volumus di cere. Alex.in consil.cxxiiij.incip.in cã ⁊ lite.in.ij.vol.⁊ in consi.cxix.inci. titulus.eo.vol.et Ro.i cõsi.ccccij.inci.de decisione.⁊.d.Ant.de but.i ɔsi.ici.visis actis ⁊ allegationibus ɔtrarijs.⁊ Ro.in cõsi.cxv.inci.viso cõpromisso.i pri mo dubio.

c ¶ Extẽdere.vtrũ arbiter vl'arbitrator possit extẽdere manus suas extra cõpromissum ꝓnuntiando sup nõ petitis.vid de hoc.d.Ant.in.c.cõstitut⁹.in fi.de reli.do.⁊ in.c.nisi essent.de p̄beñ.et Bal.i.l.fi.§.si qs. versi.põt arbiter. C.cõia d le.Et de hoc vide p Inno. in.ca.ex pte.circa prin.de arbit.vbi dicit qd arbit' pt iudicare super cõtiguis ɔpromisso ⁊ id dicit qd poterit ꝓnũtiare sup expẽsis ⁊ sup fructib⁹: ⁊ prefigere terminuʒ solutioni:lʒ hoc nõ sit deductũ i cõpromisso.ꝓ quo ego alle.tex.i.l.qd tñ.§. solutioni.ff.de arbi.Itẽ ad hoc qd arbiter possit ex cõpromisso extẽdere manus suas vide plene p do. Ant.⁊ Abb. panor.post gl.in.c.cũ dilectus.in.iij.col.de arbi.⁊ vide ad hoc elegãs verbũ qd ponit.d.anto.i.c.causam.in pe.co.de re iu.vbi Bal.ẽt dicit qd si delegatus excedit formã mãdati vʒ qd facit: dũ tñ sit d ɔiũctis forme.⁊ facit qd no.d.Anto.in repe.c.vña.i.liij.col.de coha.cleri.et mu.dicit tex.⁊ ibi bar.i.l.si cut tibi.C.d iudi. vide.d.Ant.i ca. cõstitut⁹.i pe,co, ver.no.qd delegatus.de ap.per illũ tex.⁊ facit qd in similli d dicto testis no.Inn.in ca.pastoralis.de excep. bal.in.l.perẽptorias.cir.fi.vſ.qro actor.C.sẽ.res.nõ

feriato teneãt.dico qd sic.qꝛ cũ corã eo nõ sit iudicium cẽssat dispositio.c.j.de ferijs.facit qd not.in de ẏnica.de offi.deleg. Aut querit':nũqd debeat arbitrator vel possit sine peccato ꝓcedere.⁊ dico qd aut sperat' pax aut aliquis actus prius:et põt vt in.d.c.j.Aut solũ sperat' adimplementũ alicuius cõtractus:⁊ tũc puto secus:qꝛ talibus diebus non debent hoĩes intendere negotiationi ⁊ mercantijs.vt in.c.j.p̄realle.facit optime.c.qualitas. de pe.dist.v.Quid autem si titius habet arbitrari quãtũ fuit expensum in tali domo:vel collectum ex tali agro:dicemus ne licere huiusmodi intende re:certe non.cum homines debeant tunc intende re diuinis.arg.c.l.licet.eo.ti.cũ similibus.vide ad materiam qd no.Spec.in ti.de arbi.§.sequit'.ver. sed nunqd arbitrator seu amicabilis cõpositor.et sequẽti.vbi dicit arbitratorẽ posse ꝓcedere talib. dieb⁹:sʒ nõ posse cõpelli etiã si partes pacisca't: qꝛ tale pactũ modo p̄dicto nõ p̄iudicat arbitratori:sed ego intelligo cũ limitatione predictorũ. ¶ Quartadecima differentia: qꝛ coram arbitratore nõ est locus perẽptioni instantie per lapsum triennij:qꝛ coram eo.vt.s.dixi non est iudiciũ vel quasi:⁊ sic cessat dispositio.l.ꝓperãdum.C.de iudi.sed corã arbitro[a] multi tenuerunt qd sic.alij aliter:cum nõ habeat iurisdictionẽ.de quo vide per Spe.in ti.de arbi.§.differt.versi.j.idẽ per Barto. in.l.si de meis.§.si.ff.eo.per Jo.an.in addi.Spe. in loco p̄realle.⁊ per Cy.in.d.l.ꝓperandũ.Cyn.⁊ Jo.an.multis recitatis videntur residere:qd coram arbitro non sit instantia.Mihi tamen de iure ciuili multũ placet cõtraria opinio:qꝛ arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum.l.j.ff.de arbit. Et coram eo est quasi iudicium.d.l.si de meis.§. recepisse.facit.l.omnes.C.de ferijs.⁊ p cõsequens debet habere locum dispositio. l. properandum. sed de iure canonico vide quod dixi in.c.pe.de iu-

23 di.¶ †Quintadecima differentia:quia arbiter ex quo semel super toto pronuntiauit seruando formam compromissi siue bene siue male functus est officio suo:vnde non potest amplius mutare sententiam suam.vt legit' ⁊ no.in.l.dicere.in fin.cum seq.ff.de arb.⁊.s.tetigi.In arbitratore vero sunt opiniones.dicunt enim quidam qd cũ coram eo non sit iudicium:vt.s.dixi:nõ habet locũ.ca.in litteris.de offic.dele.hanc materiam assumit plene Cy.post Pet.in.l.fi.C.de contrahen.empt.facit etiam ad materiam.c.si cõpromissarius.de elec.li. vj.⁊ quod leg.⁊ no.in.c.causam que.⁊.c.nosti.de elec.⁊.c.si quis presbyterorum.de re.eccle.nõ ali. Cy.in.d.l.fin.post Pe.sic in effectu concludit qd aut arbitrium seu electio competit mihi iure me ro:⁊ possum licet male:semel elegerim seu arbitratus fuerim iterũ arbitrari.ad hoc.l.hec conditio. ff.de condi.⁊ demonst.vbi dicitur qd si testator legauit mihi centum si nupsero.si nupsi inutiliter possum iterum contrahere ⁊ legatum consequi. Aut competit mihi super iure alieno:⁊ tũc si non seruauit formã possum iterũ arbitrari.d.l.quid tamen.de arbitris.si vero seruauit formã nõ possum iterum arbitrari.d.l.quid tamen.de arbitri. si enim seruauit formam nõ possum amplius me intromittere:qꝛ siue bene siue male functus sum officio meo:vt in.d.c.si compromissarius.ad istũ. tex.dic vt.s.dixi.⁊ sic videtur quod nõ sit differẽtia in hoc inter arbitrum ⁊ arbitratorem. Quid autem si fuit dictum in compromisso vt posset pluries pronuntiare.dic vt nota.Bartol.in dicta

24 l.quid tamen.¶ †Sextadecima differẽtia: quod arbiter non cogitur laudare licet susceperit compromissum:nisi ibi sit pena vel pignora:sed arbitrator sic:si compromissum recepit.sic refert domi.Anto.hic modernos tenere in.l.fi.C.de contrahen.emp.contra glos.fina.illius.l.dicit etiam

pos.facit qd in simili dicimus de ꝓcuratore qui põt facere vicina mandato.vt.l.iam tñ.§.pe.ff.iu.sol.⁊.c.post translationẽ.de renũ.⁊ no.gl.j. in.c.lʒ ergo.viij.q.j.⁊ vide qd sing.scribit do.Ant.in.c.nonnulli.§.j.in j.co.ver.no.qd mandatũ.de rescri.Itẽ ad hec facit qd scribit Bar.in.l. alio herede.in.iij.col.ver.quero vtrũ executores.ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊ ad id qd dicit.d.An

hoc tenere Spec.⁊ Joan.and.in tit.de arbi.§.sequitur.ver.sed nunquid arbitrator.sed certe Jo. and.non sic loquitur.nec Cy.d.l.fi.dũ reprehendit illam gl.dicit enim ibi gl.tam in arbitro quã in arbitratore qd nõ coguntur pronuntiare:nisi pena vel pignora de stando sententie interuenerint.Cyn.vero dicit qd gl.nescit quid dicat.qꝛ in vtroque satis est distinguere an acceptauerint:⁊ compelluntur:al's secus ⁊ idem Joan.and.in loco p̄realleg.quasi dicat:qd vterqꝫ compellitur ex quo acceptauit licet pena non interuenerit:⁊ bene loquitur.satis enim est qd interuenerit stipulatio de iure ciuili:vel qd arbitrator fuerit assumptus super aliquo contractu:vt.s.dixi.vel qd de iure canonico fuerit simpliciter compromissum de stando sententie.nam tũc sententia nõ potest esse frustratoria qꝛ agitur ad interesse respectu arbitri:⁊ respectu arbitrorum põt agi ad ipsius executionem:vt patet ex predictis.Nec ob.l.non distinguemus.§.j.vbi dicit' quod nisi pena sit adiecta in compromisso non compellitur arbiter ꝓnuntiare:quia debet intelligi quando nudo verbo fuit compromissum.nam tunc sententia posset esse frustratoria de iure ciuili:quia ex nudo pacto nõ agitur:secus aũt si fuisset compromissum ⁊ per stipulationem fuisset promissum de stando sententie:nam tũc arbiter compellitur:vt in lege diẽ proferre.in fi.ff.de arbi.⁊ sic intelligit ibi Barto.Quid autem in hoc sentiant Jo.and.⁊ canoniste.dic vt no.per glo.⁊ doc.in.c.per tuas.de arbit.quod hic non examino.quia non est materia nostra:nam hic solum intẽdo tractare materiam arbitratorum ⁊ non arbitrorum.Cõcludo ergo qd in hoc non sit differẽtia inter arbitrum ⁊ arbitratorem:sed solum debemus distinguere an acce

25 ptauerit arbitrator vel non:⁊ hoc no.¶ †Decimaseptima differentia:quia arbiter non põt sententiam ferre in ecclesia sicut nec iudex:⁊ lata non teneret.de immu.eccle.decet.lib.vj.secus in arbitratore.l.fi.C.de fer.ita tenet hic Jo.an.ẽm.Frã. de are.Aduerte tamen ad hoc dictũ.Primo no. qd volui extendere.c.decet.ad arbitros.illud tamen.c.loquitur solum de iudice:sed placet mihi vt habeat locum in arbitro:qꝛ arbiter largo modo dicitur iudex.ij.q.vj.a iudicibus.iuncto.§.sequen.⁊.l.j.ff.de arbi.⁊ cũ illud.ca.venerit ad peccatũ impediendum non debet fieri stricta sed larga interpretatio:vt no.Jo.an.in.c.ex tenore.qui fil.sint legi.⁊ in.c.ij.de diuor.⁊ facit glos.not.in.c. sciant cuncti.de elec.lib.vj.⁊ in.ca.si.eo.titu.⁊ lib. de quo tamen dubitari posset circa nullitatẽ processus.per id qd no.ibi gl.in.d.c.decet.de dicto arbitratorum seu processu indistincte teneo qd valet:quia est quidam contractus:vt.s.dictum est. cõtractus autem initus in ecclesia non irritatur per illum tex.vt ibi dicit glo.not.An autem peccet arbitrator ibi procedendo:distinguerem vt.s. dixi in eadem.q.an sit sibi licitũ ꝓcedere die feria-

26 ta.⁊ dic vt.s.in.xiij.differẽtia dixi. ¶ †Decimaoctaua differẽtia:arbiter[b] non potest extendere[c] manus ad res extra cõpromissum:vt in.c.cum dilectus.de arbi.⁊ in.l.non distinguemus.§.fin.ff. eo.sed arbitrator sic:vt not.Spe.in tit.de arbi.§. excipitur.ver.sed pone.⁊ facit qd ipse no.eo.ti.§. j.versi.arbitrator vero.ratio ẽm eum: qꝛ dictũ arbitratoris tenet:siue sit equum siue iniquum:sed per iudicem reducitur ad equitatem:vt.d.§.arbitrorum. Ideo dicit qd si coram arbitratore agebamus de certa re poterit arbitrator illã vni adiudicare recepta quãtitate pecunie ab alia parte. et pro hoc dicto videtur tex.in.c.nisi.de preben.⁊ sentiunt doc.in.c.constitutus.de reli.do.vbi tex. ẽm vnum intellectum.Aduerte:nam exemplum Spe.procedit de iure:sed dictum suum est nimis largum

to.hic vide Ang. in repe.l.si vacantia.i.x.char.C.de bo.vacã.li.x.Itẽ p hoc facit:qꝛ lʒ iuramẽtũ sit stricti iuris vt i.c.pe. j.eo.tñ extẽditur ad cõsecutiua ei⁹ super quo iurat'. tex.est in.l.si duo. C.si quis iurauerit.de iureiuran. Anto.Francis. ¶ An arbitrator possit ꝓnuntiare sup non petitis ⁊ extendere manuʒ ad ea q̃ nõ ɔtinẽtur in cõpromisso.vltra hic alle. vide Alexã.post Bar.⁊ Angel.in l.cũ agliana.ff.de trãsact.vbi etiã p Pau.de cast.vbi dicũt qd arbitrator elect⁹ sup certo fundo põt ꝓnuntiare etiã sup p̃tio:vt vnus det alteri fundum vl' pretiũ:sʒ nõ põt extẽdere manum ad aliã rẽ.de quo vide p Alex.i ɔsi. cxliiij.in.iij.parte cõsi.⁊ vide etiã p Bal.i addi.Spe. in ti.de arbi.in v. an possit.et eidẽ Bal.i.l.fi.§.sed si quis.in.iiij.colũ. C.cõia de leg.vbi etiã dicit qd arbitrator in sñia põt apponere quã cõditionem vult si equitas ita suadeat.⁊ vide etiaʒ Spe.⁊ Bal.i addi.in tit.de arbi. in.§.char.in vers. sʒ arbitrator vult ⁊ vide Ro.i sing. in ver.arbitrator. in versic.an arbitrator.

largum vt possit extendere manus ad aliena de quibus nõ fuit cogi-
tatum in compromisso. vnde in contrariũ facit. l. aquiliana. ff. de tran-
sac. maxime iuncta. l. vnde si nerue. ff. pro socio. ⁊ l. cum aquiliana. ff. de
transac. ideo no. interdicit Bart. in. l. cum aquiliana. ff. de trans. quod
si coram arbitratore est cõtẽtio de vno fundo: licet cõpromissum sit ge
nerale: nõ tñ potest arbitrator condẽnare alteram partẽ vt recipiat il-
lum fundũ ⁊ det aliam rẽ de qua nõ fuit cogitatũ: sec⁹ autẽ si vult con
demnare in pecunia qꝛ pecunia non dicit̃ alia res: cum omnis res ꝑ eã
estimetur. l. j. ff. de contrahẽ. emp. Nam ⁊ iudex aditus sup actione cõ-
muni diuidundo hoc facit. vt insti. de off. iud. §. penultimo. ⁊ l. ad offi-
cium. C. communi diuidũ. Per hoc dico quod idem poterit arbiter si
cut iudex: vnde concluderem quod in hoc nulla sit differẽtia inter ar-
bitrum ⁊ arbitratorem ita quod nemo eorum poterit manus extende
re ad ea que aliena prorsus ⁊ incogitata. ⁊ sic nõ obst. c. nisi. ⁊ not. per
doc. in. d. c. constitutus. quia illa non sunt aliena prorsus a principali
ter petito cum in pecunia fuerit facta condemnatio. quod etiã hic sen-
27 tit do. Anto. licet non ita clare. ¶ † Decima nona differẽtia: excom-
municatus nõ potest esse arbiter sicut nec iudex: de re iudi. ad proban-
dum. intellige de notorie excommunicato vt ita firmat Specu. in titu.
de arbi. §. differt. ver. item ꝑm eum. ⁊ idem Arch. ij. q. vj. a iudicibus. su
per. j. gl. ⁊ ita refert Spe. in curia fuisse determinatum de mandato pa
pe. In arbitratore sunt opiniones. Bar. sentit qđ possit: qꝛ excommu
nicatus equiparatur deportato. deportatus autẽ non perdit ea que
dependent ex consensu: ⁊ sunt de iure gentium. hoc sentit in. l. cũ pater.
§. hereditatem. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad treb.
hanc questionem plene disputat Joa. an. in regula dolo. de reg. iuris.
lib. vj. in mercu. ⁊ tandem concludit in contrariam sentẽtiam dicens
quod si est notorie excommunicatus non cadit in eo arbitramentum
quod fit per modum laudi vel sententie. allegat quod de compromissa
rijs datis ad eligendum legitur ⁊ no. in. c. causis. de eccl. ⁊ qđ not. Ar-
chi. ij. q. vj. a iudicibus. super. j. gl. vbi dicit quod illa verba arbitratu
titij ⁊c. sicut non cadunt in seruum. l. illa. ff. de ver. signi. ita nec in excõ-
municatum qui est seruus peccati. ⁊ extra communionem ecclesie. facit
c. pia. de excep. lib. vj. cum si. Quis autem dicatur excommunicat⁹ no-
torie habes gl. not. i cle. j. de sepul. ⁊ dic vt ibi. Si vero excommunicat⁹
fuit simplex mediator ⁊ proxeneta ita quod cõtractus firmatur ex ꝑ-
tium conuentione ⁊ non ex pronũtiatione excommunicati: tũc actus
tenet. vnde tandem videtur concludere: quod nec in lite nec super con
tractu põt excommunicatus notorie esse arbiter vel arbitrator: ⁊ si cõ
tra fiat non valet arbitrium seu arbitramentum. hanc eandem senten-
tiam sentit Spec. in loco pealle. qui licet non dixerit specifice de arbi-
tratore: tamen hoc satis sensit ex ratione sua dum dixit quod excõmu-
nicatus non potest contrahere per. c. cũ excommunicato. vj. q. iij. ⁊ vi-
detur hoc per hanc rationẽ velle Host. in. c. veritatis. de dolo ⁊ cõtu.
vbi firmauit contractũ initum excommunicato esse nullum. ⁊ secundũ
hoc dictum procederet: quod predixi sine scrupulo. sed tenẽdo opi. con
trariam. sc3 quod contractus initus per excommunicatũ valeat quaȝ
tenuit Inno. ⁊ multi alij vt plene dixi in. d. c. veritatis. est maius du-
bium. ⁊ tenet hic do. Ant. opi. Bart. contra Jo. an. qꝛ negari non po-
test ꝑm eum quin arbitramentum expediatur per viam contractus: s3
contractus initus per excommunicatum tenet ꝑm opi. quã. s. tetigi:
fatet̃ tamen ꝙ durante excommunicatione nõ potest arbitrator exer-
cere arbitrium inuitis partibus: quia non tenetur sibi communicare.
hec. q. videtur mihi satis dubia: sed potius tenerem cũ Joã. and. alle.
bo tex. in. c. post cessionem. de proba. vbi patet ꝙ excommunicatus nõ
potest esse procurator ita quod hoc officium nõ cadit in eũ: vt ibi not.
probatur: licet pro facto suo possit esse in iudicio: vt in. c. intelleximus.
de iud. fortius nec officiũ arbitratoris assumere cum hoc casu habeat
arbitrari tanquam bonus vir. sed nõ potest dici vir bonus ex quo ꝑ se
si erat in excõmunicatione: cum ex hoc reddatur suspect⁹ de here. vt. c.
si. de pe. Infans autẽ potest esse procurator. instit. de excep. in fin. vnde
licet per se possit excommunicatus valide cõtrahere ꝑm illã opi. non
tamen assumere hoc officium ciuile inter alios. argu. in. d. c. post cessio
nem. ⁊ c. pia. de excep. lib. vj. ⁊ ꝑm hoc nõ erit differentia hoc casu inter
28 arbitrum ⁊ arbitratorem. ¶ † Uigesima differentia est: arbiter debet
vnicuiq3 partiũ reddere quod suum est: nec debet tollere de iure vnius
vt det alteri. ideo dicit lex arbitrũ assumere ꝑtes iudicis. l. si de meis.
§. recepisse. ff. de arbi. Fatendum est tamen quod si male iudicat statur
sententie ⁊ imputet sibi qui talem elegit: vt dicit tex. in. l. die3 proferre.
a §. stari. ff. de arbi. Arbitrator[a] vero potest de iure vnius alteri dare ꝓ
bono cõcordie. ita notabiliter dicit gl. in. l. sed ⁊ si in seruum. §. si quis
iudex. ⁊ l. si de meis. §. recepisse. ff. de arb. ⁊ hic Inn. ego ad hoc addu
co tex. notabilem ⁊ apertum maxime iuncta gloss. in. c. nisi. de preben.
Nam ibi impossibile erat de iure quod vnus haberet titulu3 in benefi
cio ⁊ alteri deberetur pensio. ⁊ tamen pro bono pacis ex potestate arbi
traria fuit illud toleratum: quod intelligit Bartol. in. d. c. §. recepisse.
quando modice ledit: alias reduceretur ad arbitriũ boni viri. vt. d. §.
arbitrorum. ⁊ per hoc puto male dixisse Bald. in vsibus feud. in tit. de
lege conra. c. ij. vbi inter cetera dixit quod si arbitrator ex certa scientia
de alieno largitur non valet qꝛ non est ei permissum dare de alieno. ff.

quod vi aut clam. l. ꝓhibere. §. plane. imo ꝑm eũ
est species furti quandoq3 de alieno largiri. hoc
dictum est falsum ex quo facit pro bono pacis et
concordie: ⁊ videtur ad hoc habere mandatũ dũ-
modo enormiter non ledat: vt. s. dixi. Si autem
vis saluare Bal. intellige quando facit sine causa
vel quando in non modico ledit. Sed dices que
est diuersitatis ratio inter arbitrum ⁊ arbitrato-
rem: Respondeo: arbiter eligitur loco iudicis et
ideo debet per tramitem ⁊ semitam iuris ꝓcede-
re tribuendo vnicuiq3 quod suum est: vt in iuri-
bus pealleg. ⁊ s. in proe. gregoriano. in ver. ideo
lex proditur. Arbitrator vero eligitur vt amicabi
lis compositor ⁊ trãsigẽs inter partes: vt in aut̃.
si vero contigerit. C. de iudi. Ex natura vero cõ-
positionis ⁊ transactionis est vt possit pro bono
pacis de iure vnius dare alteri sine magna alte-
rius lesione. satis enim lucratur qui a lite recedit.
l. lucius. ⁊ quod ibi nota. ff. ad treb. ¶ Uigesima
prima differentia ꝑm Inno. hic. dictum arbitra-
toris non mutatur vbi modice ⁊ non grauiter le-
dit: alleg. ff. de ope. lib. l. si libertus. Tu potes al-
legare que in precedenti differentia dixi. dictum
vero arbitri non mutatur etiam si grauiter ledit:
imo si pena ꝓmissa sit agitur ad penam. C. de ar-
bi. l. j. ⁊ si nõ fuit promissa sed tñ stipulatio inter
cessit agitur ad interesse. ff. de arbi. l. diem ꝓferre.
§. si. ⁊ duabus. ll. seq. ⁊ l. ita demum. Not. qđ dicit
de stipulatione pro his que. s. dixi. ⁊ not. in. c. per
tuas. de arbi. Si autem simpliciter cõpromissum
sit ⁊ sententia per partes expresse emologata fue
rit ⁊ intra. x. dies nulla pars cõtradixit: oritur ex
sententia actio ⁊ exceptio. l. penulti. C. de arbit. et
agitur tunc conditione ex illa. l. ꝑm Innoc. ⁊ no.
qꝛ sentit quod arbitrium penale nõ emologatur
taciturnitate. x. dierum. de quo in dicta. l. penult.
⁊ in. c. per tuas. preallega. vult ergo in effectu In
nocẽ. quod dictum arbitri non reducatur ad arbi
trium boni viri etiam pretextu lesionis enormis:
sed dictum arbitratoris sic ex quo enormiter le-
dit. primum probatur in. d. §. stari. secundum in
29 prealeg. §. arbitrorum. ¶ † Et circa primum vide
Host. in. c. ij. de arbi. qui dixit qđ si arbitriũ con-
b tinet manifestam iniquitatẽ poterit superior[b] ex
suo officio illud retractare. argu. illius. c. quod est
notabile dictum limitãs singulariter illũ. §. stari.
sed ego allego ad hoc ordinariã glo. mẽti tenẽdã.
ij. q. vj. a iudicibus. ⁊ idem ibi Archid. Et de hoc
ego remitto ad plenius nota. in. d. c. ij. quia hic vt
dixi non intendo tractare materiam arbitratorũ
30 cum ibi sit specialis titulus. ¶ † Sed venio ad se-
cundum dictum scilicet respectu arbitratorum: ⁊
quero de ratione istius diuersitatis: quare senten
tia arbitri non reducitur ad arbitriũ boni viri sal
tem ad petitionẽ partis ⁊ dictũ arbitratoris sic.
Bar. in. d. §. arbitrorum. in vlt. colũ. dicit qđ ideo
qꝛ ex cõpromisso in arbitrum fit iniuria iudici cu
ius erat iurisdictio cũ adeatur arbiter vt ꝓcedat
iudiciali̇r sicut iudex: merito iudex se non impedit
de iniquitate. ad hoc. l. litigatores. ff. de arbit. sed
qñ cõpromittit̃ in arbitratorem tũc nulla iniuria
fit iudici cũ fiat sup contractu. vt. s. dixi q celebra-
tur ex partiũ cõuentiõe ⁊ nõ iudicis authoritate.
Sed ꝯ hoc facit. l. iij. §. tametsi. ff. de arbitr. vbi dꝛ
qđ arbiter eligit̃ tãꝙ̃ bonus vir: ⁊ sic videt̃ electus
vt arbitrator. Sol. dicit ibi gl. notabilis quod ar
biter eligit̃ vt bonus vir ꝑcipue hoc est vt ipse sit
bonus vir cuius arbitrio pareat̃ ita qđ non eligit̃
cõparando bonitatem suã ad alterũ sed habetur
respectus ad personã suam tñ. sed arbitrator eli-
gitur vt bonus vir simpliciter. i. vt dicat id qđ di-
ceret qlibet bon⁹ vir: qđ si nõ facit merito recurrit̃
ad arbitriũ boni viri. i. iudicis. l. cõtinu⁹. §. cũ ita.
ff. de verb. obli. ꝑm Barto. in. d. l. iij. ⁊ ꝙ̃ꝙ̃ ista vi-
deant̃ notabilia: tñ mihi ex toto nõ satisfaciũt: qꝛ
non videtur compromittẽdo irrogare iniuriam
iudici cum hoc fiat lege permittẽte. C. de adult. l.
gracchus. ⁊ xxiij. q. iiij. qui peccat. ⁊ c. cum ecclesia
vulterana. de ele. Item si ista ratio esset sufficiens
pari modo iudex nõ impediret se in compellẽdo

Sebasti. Sapia.
a ¶ Arbitrator. vi
de Bal. i. l. fi. §. j.
C. cõmu. de lega.
vbi dicit qđ arbi-
trator põt in lau
do declarare qđ
actor vendat om
ne ius qđ h3 in re
de qua fuit factũ
cõpromissum: re
fert do. Jas. in. l.
si sup possessione.
C. de transac.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Superior. Nũ
quid snĩa arbitri
posset rescindi ꝑ
officium iudicis.
vide Fulg. Bal.
Alex. ⁊ Inn. in. l.
arbitro. ff. qui sa-
tisd. cog. circa se-
cundũ intellectũ.

arbitrum ad pnuntiandũ nec in mãdando execu
tioni sententiã suam qd tñ facit vt.l.iij.ff.de arbi.
et.l.a diuo pio.ff.de re iudi.Ego dicerẽ hanc esse
rationem.arbiter nõ eligitur vt arbitratu suo de-
cidat:sꝫ vt pcedat ẜm ius.d.§.recepisse.Jdeo nõ
põt reduci ad arbitriũ boni viri qꝛ non habet in
eo locũ arbitratus:appellari autẽ non põt qꝛ ex
sententia sua non datur actio iudicati:ꝛ sic ap-
pellatio non reperit quid suspendat vt leg.ꝛ not.
in.l.j.C.de arbi.cum ergo non reperiatur compe-
tens remediũ standũ est sententie sue ꝛ imputan-
dũ est cõpromittenti nisi iudex ex officio suo cor-
rigat modo predicto.Arbitrator autem eligit vt
arbitratu suo procedat:merito dictũ suũ reduci-
tur ad arbitrium boni viri.vt in.d.§.arbitrorũ.

31 ¶ † Nunc circa istam reductionẽ ad arbitriũ bo-
ni viri quero de pluribus.Et primo quid si quis
pmisit sub pena stare dicto arbitratoris nũquid
peti possit ista reductio si arbitrator inique pnũ
tiauit sine metu pene.[a] Jnstat Jnno.ꝛ tandẽ cõ-
cludit qd nõ incidit in penã petẽdo reductionem
iniqui arbitramenti.qꝛ iuramẽtũ est fortius quã
pena:sed iuramentũ non astringit ipsum ad pa-
rendum quousqꝫ redactũ sit ad arbitriũ boni vi-
ri vt hic patet:restat qd ꝛ pena minus ipm astrin
gere põt.hoc etiã tenet Hostiẽ.qñ generaliter est
iuratum de stando dicto arbitratoris.Jdẽ tenet
Spe.in ti.de arbi.§.j.ver.sed pone per istũ tex.qd
mihi satis placet.nã verba generalia debẽt intel-
ligi ẜm subiectam materiam.l.quero.§.inter loca
torem.ff.loca.ꝛ.l.si vno.eo.tit.debet ergo pena et
iuramentũ intelligi si enormiter non leserit.sic in
arbitro not.dicit Jnnoc.in.c.per tuas.de arbi.vt
iuramentũ de stando ipsius dicto intelligat alter
natiue:sed qd stabit vel soluet penam aut interes-
se.ꝛ hoc not.Sed maius dubium est si specialiter
ꝛ expresse dictũ fuit vt arbitrator possitius vnius
partis in totum vel in partem dare alteri.ꝛ quod
quantuncũqꝫ inique pnũtiaret standũ nihilomi
nus esset dicto arbitratorum:nũquid possit peti
reductio ad arbitriũ boni viri maxime si interue-
nit iuramentũ vel pena.dicit Hostiẽ.qd nisi arbi-
tramẽtũ esset contra deũ quo casu nullo mõ esset
parẽdũ:vt no.in.d.c.ad aures.de tẽp.ord.melius
in.c.si dñs.ꝛ.c.iulian⁹.ꝛ.c.q resistit.xj.q.iij.debẽt
partes arbitramentũ obseruare:nec possent con-
trauenire sine metu pene siue piurij si pena vel iu-
ramẽtũ interuenit:poterũt enĩ partes in hoc se li
gare ꝛ iuri suo renũtiare.[b] ad hoc.c.j.ꝛ.ij.de pact.
et.vij.q.ꝓ periculosum.ꝛ.l.in re mãdata.C.man
da.ꝛ.c.de his.de sepu.dicit tñ qd forte ex equitate
iudex deberet occurrere iniquitati ex officio suo
pensatis personarũ ꝛ cause qualitatibus.de trãs.
c.si.qd verbũ est valde notãdum.

32 ¶ † Et attende
qꝛ predictorũ decisio dependet a qõne iam multũ
trita q̃ adhuc sub iudice pẽderet.Nã per quot ora
discurrit tot sentẽtias reportat.videlicet nũquid
possint partes a principio renuntiare reductioni
ad arbitriũ boni viri.Et presupposito qd valeat
renũtiatio[c] seu pactũ.nunquid extẽdat ad omnẽ
lesionẽ maxime si interuenit iuramẽtum vel pene
appositio:ꝛ qꝛ lõgissimũ ꝛ fastidiosum esset oẽs
opiniões ꝛ motiua narrare maxime cum fiat dis-
cursus p multa mẽbra:ponã primo remissiones.
scdo cõcludã materiam sub quadã distinctiõe in-
ferendo doc.prestantiorũ opiniones.de hac igit
materia videas p Cyn.in.l.pe.C.de arbi.ꝛ ibi per
multos ꝛ maxime p Bal.ꝛ Cy.ↄsi.ccxxxv.p Spe.
in ti.de arbi.§.si.ver.qd si cõpromis.ꝛ ibi satis per
Jo.an.in addi.disputauit Joã.cal.ꝛ disputatio
sua incipit litigantes.tractauit satis plixe origi-
naliter Dy.in reg.sciẽti.de reg.iur.li.vj.Jac.but.
in.l.si vn⁹.§.illud.ff.de pac.ꝛ in.d.l.pe.Guil.in.l.
si q ex cõsensu.C.de epis.aud.ꝛ aliqd p do.Car.in
c.exposita.de arbi.per do.Ant.hic.ꝛ Bart.in.d.l.
pe.ꝛ in.l.quero.§.inter locatorẽ.ff.locati.ꝛ pleni⁹
in.d.§.arbitrorum.ꝛ cõcludo sic oĩa qd aut qs ab
sente parte ꝛ extra iudiciũ renũtiat petitioni hu-
ius reductionis.ꝛ non valet:qꝛ iuris futuri renũ
tiatio non tenet:vt.l.si ita scriptum.§.j.ff.de lega.
ij.no.plene in.l.j.C.de pa.ꝛ.c.ex multiplici.de de.
Aut in iudicio vel extra in partis presentia in qui
bus casibus tenet iuris futuri renuntiatio:quia
habet vim pacti de non petendo iuxta no.in.d.l.
j.C.de pact.ꝛ maxime per Bar.ꝛ per glo.in.l.j.ff.
de cura.bo.dã.vel obligauit quis se p pactũ ad nõ
petendũ hanc reductionẽ ꝛ sumus in casu dubij.
Dy.in.d.regula scienti.loquẽs in simplici renun
tiatiõe seu pacto tenet qd hoc nõ obstãte poterit
ratione magne lesionis petere hanc reductionẽ:
qꝛ illud pactũ debet intelligi vt bonus vir fuerit
arbitratus.arg.in.d.l.quero.§.inter locatorẽ.vbi
tex.no.dicit qd si pmisit locator nõ expellere inq-
linum intelligit si ipse soluerit pensionẽ.ꝛ idẽ per
illũ tex.cõfirmat ibi Bar.ꝛ Joan.an.in.d.regula
scienti.dicẽs illud etiã pcedere si interuenisset iu-
ramentũ seu pena.idem Bart.in.d.§.arbitrorũ.
dicẽs qd iuramentũ[d] habet in se illã cõditionem
quã habet pactũ preambulũ.s.nõ venire cõtra si
eque fuerit arbitratus.allegat istũ tex.ꝛ.l.si.C.de
nõ nu.pec.ꝛ.l.si.in prin.ad muni.operat enĩ illud
pactum seu renũtiatio respectu modice lesionis.
Et idẽ tenet hic do.Anto.ꝛ videt quasi cõis opi.
Jtẽ ẜm Dy.in.d.regula scienti.nõ valet pactum
qꝛ per illud inuitat arbiter ad delinquendũ.cõtra
l.cõuenire.ff.de pac.do.ꝛ remittit dolus futurus
ↄ.l.si vn⁹.§.illud.ff.de pac.ꝛ idẽ Spe.in loco pre-
alleg.Cõtrariũ tñ sentit Fede.in.d.cõsi.cclxxxv.di
cens qd pactum seu renũtiatio iuramẽto vallata
stringit ad nõ ↄueniẽdũ respectu cuiuslibet lesio-
nis.hoc tñ bñ non pbat.Jac.bu.idem sentit etiã
sine iuramento vt refert Bald.in.d.l.pe.dicit etiã
qd quicqd dicat Dy.ipse nõ videt:quare p pactũ
non possit remitti reductio ad arbitrium boni vi
ri nisi dolus ex aĩo pcedat.sed vbi lesio interuenit
re ipsa debet pactũ valere ex quo cõstat de inten-
tione partium.Bald.dicit cõmuniter obseruari:
qd nõ obstãte quacunqꝫ verborũ cautela propter
enormẽ lesionẽ põt peti reductio ad arbitriũ bo-
ni viri.qꝛ nõ est verisimile qd cõpromittẽtes sense
rint qd arbitrator posset eos enormiter ledere.ar-
gu.in.l.cũ aquiliana.ff.de trãsact.Ego dicerẽ qd
aut deceptio interuenit ex pposito ꝛ tũc respectu
quãtecũqꝫ lesionis põt peti reductio nõ obstante
quocũqꝫ pacto:qꝛ sicut expresse nõ põt renũtiari
dolus futurus ita ꝛ fortius nec tacite ꝛ sub inuo
lutiõe verborũ.Jtẽ si arbitriũ retractat pp̃ter do
lũ.l.iij.C.de arb.ꝛ.l.ita demũ.ff.e.fortius arbitra
mẽtũ.ꝛ in hoc vident cõuenire cõiter docto.ꝛ dr̃
interuenire dolus ex pposito:qñ sciẽter p fraudẽ
dolum vel odium seu gratiam grauabit alteram
partem.Aut deceptio interuenit re ipsa.s.sine do
lo arbitratoris:ꝛ tunc si modice ledit nõ fit redu
ctio:vt no.in.d.l.si de meis.§.recepisse.ff.de arbi.
et.ŝ.latius dixi.etiam si renuntiatio non interue-
nisset:vt.ŝ.dixi.ꝛ patet in ca.nisi.de preben.Aut
ledit non modice:ꝛ vidisti cõmunem opinionem
qd possit peti reductio:sed mihi non placet:quia
scdm hoc illa verba renuntiationis nihil operarẽ
tur cõtra.c.si papa.de priuile.lib.vj.ꝛ in.c.in his.
eo.titu.ꝛ.l.si quando.C.de inoffic.testamen.cum
ibi.not.nam sine renuntiatione non potuisset pe-
tere ratione modice lesionis.dicamus ergo vt ver
ba aliquid operentur quod ratione magne quã-
titatis nõ poterit:secus ratione maxime seu enor
mis lesionis:quia illa in dubio videntur excerpta
argumẽta.in.l.omnes.§.lucius.ff.de his que in
fraud.credi.nec ob.l.quero.§.inter locatorem.qꝛ
ibi verba aliquid operantur:vt vbi not.per Bar.
sed hic nihil operarẽtur.Et nota quia dixi posse
peti reductionem etiam si deceptio interuenit re
ipsa.pro hoc optime facit.l.si quis cum aliter.ff.
de verborũ obligatio.Jtem quia satis est quod
non fecit sicut debuisset facere quilibet bonus vir.
vt.l.si libertus.ff.de ope.lib.hoc dicit:qꝛ quidam
fuerũt in opi.qd nunq̃ fit reductio nisi deceptio
interueniat ex pposito arbitratoris sed primũ di
ctũ est cõmunis opi.¶ Uenio ad secundũ mem-
brum distinctionis:aut qui renuntiauit seu fecit
pactum de nõ petẽdo reductionẽ etiam pretextu
magne

a ¶ Metu pene.
Adde hic Ange.
in.l.ampliorez.§.
fin.in fi.C.de ap.
vbi dicit qd pars
nõ põt renũtiare
reductioni ad ar
bitrium boni viri
qꝛ daret materiã
delinquẽdi.item
qñ partes renun
tiãt reductiõi ad
arbitriũ boni vi-
ri:vide no.q.quã
ponit Bart.in.l.
iul.in.v.col.ff.de
condi.inde.
Anto.Francis.
¶ An renũtiari
possit reductioni
ad arbitriũ boni
viri.puto opi.a-
postillãtis esse ve
rã ne videat pstari
materia delictꝫ:
imo põt peti re-
ductio nõ obstã-
te tali renũtiatio
ne et maxime qñ
dol⁹ interuenisset
in sñia arbitri vel
arbitratoris.de q̃
vide bal.i.l.iube-
mus.i fi.pn.C.ad
treb.ꝛ i.l.si.in vlt.
q.C.de ↄhẽ.emp.
et vide Paul.de
ca.i ↄs.lxxvij.inci.
pmo ꝛ añ oĩa.et i
cõsi.lxxv.incip.qꝛ
frustra.vbi etiam
ponit qd talis re-
ductio non tollit
etiã p renũtiatio-
nẽ iuratã si lesio
sit magna.d quo
p Bar.in.l.socie-
tatẽ.in.§.arbitro
rũ.i vlt.co.ff.p so
cio.ꝛ in.l.titia.in
§.impator.d leg.
ij.ꝛ in.l.si.ff.q sa-
tis.cog.ꝛ p Spec.
ꝛ Jo.an.in tit.de
arbi.in.§.si.in vsi.
itẽ si ↄpromissũ.
ꝛ p Ang.i suo cõ
si.inci.ludouicus.
ꝛ p Ro.i ru.de ar
bi.in ver.sꝫ redeũ
do.i penul.char.
ꝛ p Jo.cal.in suo
cõsi.inci.duo liti-
gãtes.in quibus
locis plene habe-
tur de materia.

b ¶ Renuntiare.
Dic qd recta rõ ẽ
qꝛ iudiciũ reddit
i inuitũ.l.inter sti
pulãtẽ.§.j.de ver.
obli.iõ succurrit
illi p appellatio-
nẽ:sed in arbitriũ
nemo cõpellit cõ
promittere:ergo
si cõpromittit im
putet sibi ex q̃ vo
lũtarie cõpromi-
sit.iõ dicim⁹ qd si
cõuict⁹ ex statuto
compromisit põt
appellare:vt.l.si.
et ibi Bart.C.de
iudi.cum simi.
Andre.Barba.
Zacharias.
¶ Adde tu dum
querit.d.Barb.
post istũ an renũ
tiatio reductiõis
ad arbitriũ boni
viri iuramẽto va
lidet.ꝛ ↄclude vt
p Pau.de ca.ↄs.
lxxiij.incip.quia
frustra.Ang.ↄsi.
cciij.inci.ius pe-
tẽdi reductionẽ.
Bal.ↄsil.cccxxxj.
incip.pmitto.vo
lu.iij.ꝛ Old.cõsi.
clvj.incip.primũ
de quo queritur.
qd nõ imo nulla
vbor cautela aut
iurisiurãdi ptãte
tolli põt.de q̃ tu
dic vt p Lãfr.de
oria.in.c.qm con
tra.§.interlocuto
rie et appel.versi.
ex quibus oĩbus.
nu.65.et ibi latissi
me apost.ma.in
versi.qd no.ŝ.de
probatio.
Sebasti.Sapia.

c ¶ Renũtiatio.vi
de Fed.de sen.in
cõsi.cxxv.et Ro.
in ↄsi.xc.ꝛ Bald.
in consil.cccxxix.
in.iij.pte.vbi re-
fert quatuor opi.
Bal.i.l.iubem⁹.
in fi.pn.C.ad tre
bel.i.l.j.C.de his
q̃ pene noĩe.et in
l.cũ antea.C.de
arbi.
Sebasti.Sapia.

d ¶ Juramẽtum.
vide late p.d.Ja
so.in.l.si conuene
rit.ff.de iurisdic.
om.iu.i.l.si pecu-
niã.i pn.co.pe.ff.
de condi.ob cau.
nũqd añt sit neces
sariũ petere abso
lutionẽ a tali iu-
ramẽto.vid alex.
in cõsi.xij.col.iij.
i pn.j.vol.Abb.
i ↄsil.lxxvij.in.ij.
vol.Bal.in cõsil.
cccclxiiij.j.colum.
i.iij pte.ꝛ Pau.d
ca.in ↄs.ccxvj.ẜm
antiquã impres-
sionẽ.nũqd autẽ
sit necessaria cita
tio.vide Feli.in
c.cũ olim.col.vj.
j.de re iud.Bar-
tho.vero.i cau.c.
in multis ↄctib⁹.
Jaso.in.l.ne qc-
quã.§.vbi decre-

magne[a] lesionis: ⁊ tũc si deceptio interuenit ex ꝓposito nihilominus põt peti: qꝛ dolus futurus remitti nõ põt vt p̃di. Aut re ipsa ⁊ nõ poterit peti respectu magne quãtitatis: qꝛ potuit pars sibi ex magno pacto preiudicare. l. j. §. si cõuenerit. ff. depositi. ⁊ in regula cõtractus. et regula scienti. de reg. iur. lib. vj. Sed respectu maxime seu enormis lesionis sic: ex quo de tali non fuit expressum: qꝛ renũtiatio non debet trahi extra intẽtionẽ agẽtis. l. qui iniurie. ff. de fur. ⁊ in. c. cũ voluntate. de sen. excõ. Bal. in. d. l. penul. ⁊ do. Ant. hic. ⁊ dicit Bal. qd magna quãtitas[b] vel parua dicitur respectu personarũ ⁊ cause. alle. l. cum filius. §. heres meus. ff. de leg. ij. vide bonam gl. in. c. si. de re iudi. lib. vj. Aut renũtiatio seu pactũ fuit multũ generale. vt qd posset arbitrator alte[c] ⁊ basse in totum ⁊ in partem de iure vnius tollere ⁊ dare alteri. ⁊ tunc aut preceptum arbitratoris fuit cõtra deum ⁊ non ligat quantũcunq; sit iuratum vel pena sit apposita ſm Host. hic ⁊ bene probatur. xj. q. iij. qui resistit. ⁊. c. si dñs. Idem puto vbi sit contra ius cõmune non remissibile per partes. vt in. c. examinata. de arbit. ⁊. c. peruenit. eo. ti. ⁊ de fo. cõpe. si diligẽti. Aut est cõtra ius priuatũ ipsius partis. ⁊ si deceptio contingit ex ꝓposito ⁊ dolo arbitri potest peti reductio per rationẽ supra dictam. ita tenet Jo. cal. in sua dispu. ⁊ Jo. an. in addi. p̃dicta. ⁊ Bart. in. d. §. arbitrorum. ⁊ est cõe dictũ. Aut intercessit sine dolo. ⁊ valet ita qd nõ põt peti reductio. ita tenuit Jo. cal. et Jo. an. in addi. p̃dicta. ita refert fuisse in quadã disputatione cõclusum: qꝛ satis hic cõstat de intẽtione renũtiantis seu paciscẽtis. Sed tu aduerte latius: aut enim sumus certi qd non interuenit dolus aut sumus in casu dubij. Primo casu tenuit. d. Pe. de anch. disputãdo vt refert in repe. c. canonũ. de consti. qd potest peti reductio p̃textu enormissime lesionis: qꝛ paria sunt dolum interuenire ex ꝓposito vel re ipsa. d. l. si quis cũ aliter. ff. de verb. obl. et l. ij. ff. de do. excep. Sed cõis opinio videt̃ in oppositũ vt sentit Bar. in. d. §. arbitrorũ. ⁊ Jo. cal. ⁊ Jo. an. vbi. s. ⁊ do. Anto. hic. ⁊ idẽ refert tenuisse do. Frã. de are. Non enĩ est hic opus coniecturare tacitã volũtatem ex quo sumus certi de expressa. vt in. c. ij. de reg. iur. Quisq; enĩ potest iuri suo renũtiare. de regu. ad apostolicã. ⁊. vij. q. j. q̃ periculosum. Et ad. l. si quis cũ aliter. allegatã per do. Pet. respondeo qd loquitur qñ quis fuit deceptus ignorãter: sed in casu nostro sciẽter et appensate dedit illam amplissimã potestatẽ arbitratori vnde de se conqueratur. arg. in. l. mãdato. ff. de procurato. ⁊ ita voluit Host. ⁊ Jo. an. in. c. si. de maio. ⁊ obe. ⁊ hec puto vera nisi fuisset appositũ aliqd verbũ illius potestati restrictiuũ: vt puta: qd posset alte ⁊ basse ⁊c. prout sibi videbitur et placebit. nam hec verba videbitur ⁊ placebit: important arbitriũ boni viri. vt. l. thais. §. sorore. ff. de fideicõ. liber. l. fideicõmis. §. q̃q̃. ff. de lega. iij. no. in. c. ij. de cor. vitia. ⁊ idem dicendum in similibus. ad hoc qd no. Bal. in. d. c. ij. de leg. cõr. putat tñ do. Anto. qd si ex aliqua legitima causa fuit arbitrator deceptus de qua cõstaret: qd tunc saltem ex clausula generali vel iudicis officio subueniretur leso. arg. in. l. in ambiguo. ff. de reb. dub. ⁊ no. Spe. in tit. de arbi. §. sequitur. ver. quid ergo si ꝓpo suisset. ⁊ hoc casu puto posse procedere illud notabile dictũ Host. preallег. qd in maxima quãtitate iudex posset ex officio suo occurrere: vel quando dubitatur de dolo[d]: vt in sequenti membro subijciam. al's autem non video qño posset se iudex impedire ad vtilitatem priuatã contra pactum expressum. argu. in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. Ipse tamen do. Anto. in alia parte huius. c. videtur velle: quod quantũcunq; verba sint large concepta nihilominus data enormi lesione etiam re ipsa dabitur reductioni remedium. Mouetur: quia talia verba in genere ⁊ effuso sermone prolata sunt sub cõfidentia discretionis ⁊ amicitie arbitratorum vt captent ipsorum beniuolentiam ad non ledendum. ideo non debent ita late intelligi sicut verba sonant: quia de verbis facile seruitur. si ergo reperiunt se in hac confidentia deceptos debet eis succurri. argu. s. eo. quanto. et. c. veniẽs. et hic. et si iuratum fuit quia verba iuramenti obuiant absoluentur vel iudex ex officio suo prouidebit. et sic refert de facto consuluisse. et videtur hec opinio concordare cum illa opinio. do. Pet. de ancha. hec opiñ. habet equitatem. et pro ea optime facit ca. cum venissent. de instrumen. et. l. si libertus. ff. de oper. lib. Alia tamen opinio videtur verior de iuris subtilitate. argu. optimum in. c. q̃ periculosum. vij. q. j. et. v. q. v. sed aliud. Sed quia notarij ex consuetudine solent apponere alia verba generalia satis potest teneri hec opinio do. Anto. vt nisi aliter appareat non videtur quis voluisse pati enormem vel saltem enormissimam lesionẽ. argumen. l. cum de indebito. ff. de probatio. et facit quod dicam. j. eod. cum contingat. vbi vide nisi aliud dicatur fauore litium dirimendarum. In vltimo membro scilicet cum dubitatur de dolo: tunc ratione enormissime lesionis potest peti reductio saltem officio iudicis quia presumitur dolus in tanta lesione vt. l. lucius. §. creditor. ff. de his que in frau. credi. tenet Bar. in. d. §. arbitrorum. et sic dixit posse saluari illud dictum Hostien. idem dominus Anto. hic et Francis. de are. Nam ex facti qualitate presumitur dolus. in cap. ij. de renuntiatio. libro. vj. ⁊ l. dolum. C. de dolo. ¶ † Quero. s. visum est an et quãdo competat remedium reductionis facta renuntiatione: nunc quero in quibus casibus competit: vt puta quia nulla interuenit renuntiatio vel si interuenit non impedit reductionem vt in casibus predictis pro quanta lesione dabitur. Solutio non reperitur in hoc specifice prouisum: ideo insurgunt varie opi. Prima fuit quorũdam quos recitat Cy. in. l. fin. C. de contrahen. emptione. vt oporteat quem esse deceptum vltra dimidiam iusti pretij. sicut in simili habetur in. l. ij. C. de rescinden. vendi. et. c. cum dilecti. et cap. penulti. de emptione et venditio. Que opinio non placet Cyn. et Pet. ideo ponunt ibi secundam opinionem: quod quantacũq; fuerit deceptio competit hoc remedium: quia iura loquũtur indistincte. vt dicta. l. si libertus. ff. de oper. libertorum. et dicto. §. arbitrorum. Tertia opinio quod sicut pro modico non datur restitutio in integrum. l. scio. ff. de minori. et in capitulo. j. de in integrum restitutio. ita nec remedium reductionis. hanc sentit Specula. in titu. de arbitris. §. sequitur. versicul. sed quo iure. videtur etiam de mente Bartol. et Glo. in. l. si de meis. §. recepisse. et. l. sed et si in seruum. §. si quis iudex. ff. de arbitris. vbi dicunt arbitratorẽ posse de iure vnius dare alteri. et Barto. ibi dicit dũmodo modice: alias fiet reductio ad arbitrium boni viri. Quartã opinionem ponit Bart.[e] in dicto. §. arbitrorum. vbi distinguit an arbitrator fuerit assumptus super contractu an super lite. Primo casu requiritur excessus seu deceptio saltem in sexta parte totius. hoc nititur probare per dictum. §. arbitrorum. iuncta. l. vnde si nerue. ff. pro socio. vbi dicitur: quod si vni ex socijs adiudicauit vnam partem: alteri duas: potest peti reductio. Si vero fuit assumptus super lite non debet considerari simpliciter leno respectu quantitatis debite: sed debet etiam ponderari euentus litis ⁊ status cause: vt ꝓbatur in. l. lucius. §. fi. ff. ad trebel. vbi valet transactio in quarta parte debiti. et sic ponderabitur quantitas lesionis habito respectu ad quantitatem cause. et idem firmat in. l. ij. C. de rescinden. vendi. Et ad illam legem que in venditione requirit deceptionem vltra dimidiam iusti pretij. respondet quod loquitur quando quis leditur in taxatione pretij facta a se: secus in taxatione facta ab alio: tunc enim sufficit excessus in sexta parte: vt dictum est supra. Et per hoc differt ad notabile dictum sub dubio forte. quod si aliquis est deceptus in aliquo contractu per procuratorem forte in sexta parte quod poterit intentare remedium illius. l. ij. C. de rescinden. vendi. Sed contra procuratorem non potest habere regressum. argumen. predictorum iurium. Franc. de are. transit cum opinione illarum glossa. vt hic refert dominus Antonius qui in hoc articulo dicit sibi videri quod textus in dicta. l. vnde si nerue. cum sequen. probat de dimidia: quia loquitur quando vni ex socijs assignauit millesimam: alij duas millesimas. Ego[f] tantorum patrum reuerẽtia semper salua dico tex. in dicta. l. vnde si nerue. cum sequen. non probare nec de sexta parte: vt dicit Barto. nec de dimidia: vt dicit domi. Anto. Ratio est in promptu. nam ibi fuerunt facte tres millesime: et sic partes tres. vni ex socijs adiudicauit millesimã: et sic tertiam partem: alij adiudicauit duas millesimas et sic duas partes: ex quo euidens resultat iniquitas presupposita in socijs paritate: fuit alter deceptus non in dimidia nec in sexta parte debiti: sed solum in tertia parte portionis debite. debebat enim ex tribus millesimis habere

tum. col. ix. de offi. deleg. Alex. in cõsi. xlix. col. vj. in. iiij. volu. ⁊ ad predicta an requirat̃ absolutio vide. d. Fran. curt. in cõsi. lxvj. inci. super premissa. col. xx. ⁊ in consi. lxiiij. incip. super cõtingentia in additionibus.

a ¶ Et adde hic qd no. idẽ Abb. Panor. in sua disputatione inci. stante statuto. in pe. char. ⁊ vide do. Ant. hic in. iiij. char. ⁊ in. xvij. col. v. quartus casus quãdo renũtiatio. ⁊ vide qd in simili not. Do. in. c. cũ ꝯtingat. j. e. vide Ange. in ꝯsi. clxx. ⁊ si quis ꝓmittit nõ opponere de iniuria ⁊ iniustitia intelligit̃ de solita q̃ fit iuris ordine seruato nõ de insolita ſm Ange. in cõsi. clxxxv. ⁓ Sebasti. Sapia.

b ¶ Magna quãtitas. Que dicat̃ magna vel parua q̃titas vide Rapha. cõmẽ. in ꝯsi. xvij. incip. Hieronym⁹. ad fi. et in cõsi. l. in. ij. col. circa medium.

c ¶ Et adde quod no. do. Ant. in. c. proxi. in. vij. col. ⁊ vide do. Abb. in disputatione sua inci. stãte statuto in pe. char. in vlt. col. illius char. et de hoc vide Bal. in. c. j. §. inter pares. de. l. cõra. in v. feu. vbi all'. Jo. an. in. c. humilis. de maio. ⁊ obe. et per Bal. in. l. ⁊ in maioribus. C. de appel. ⁊ de hoc vide per ro. in repe. rubri. de arbit. in xiiij. col. ver. sꝫ pone. xj. vbi all'. Jo. and. in. d. c. humilis. ⁊ Bal. i. d. c. j. §. inter pares. et Pau. de ca. cõsil. lxxij. inci. p̃mo et ante omnia. in vltima columna. ⁓ Sebasti. Sapia.

d ¶ De dolo. Nũquid ex enormi lesiõe presumatur dol⁹. vide sing. ꝑ Alex. in. l. si sup̃stite. C. de dolo. cui⁹ verba multũ cõmẽdat. d. Frã. curtius prealleg. consi. lxvj. col. antepenulti.

e ¶ Adde Paul. de ca. ꝯsi. lxx. inci. viso pũcto supra scripto ⁊ alijs de quibus in eo fit mentio in. ij. col. circa medium.

f ⁓ Sebasti. Sapia. ¶ Ego. Vide Alex. in. l. si qs arbitratu. in fi. ff. de verb. obli. vbi dicit qd opi. d. Abb. reincidit in opi. Bar. qd an sit verũ dixi late in. l. ij. C. de rescin. vend. ⁊ vide do. Barth. vero. in tractatu de simula. contractuum. in. vj. casu principali. col. xj. versi. quarta opi. vbi infinita ad hoc propositum. ⁊ vide etiam ad hec do. Andr. siculum. in c. penul. col. vj. j. de emp. ⁊ vend. Alex. ⁊ alios in. l. si quis cum aliter. ff. de verborum obligatio.

mille ꝛ quingēta:ergo fuit solū deceptus in quingentis que sunt tertia pars mille ꝛ quingentorū licet esset sexta pars totius quātitatis. sed nō potest dicere se in tota illa parte deceptum:quia nō debebatur sibi totum lucrum sed dimidium. habito ergo respectu ad partem sibi debitā fuit solum deceptus in tertia parte portionis sibi debite.probat ergo singulariter:ille text.qđ deceptus seu lesus per arbitrum in tertia parte totius debiti potest dicere arbitramentū iniquum ꝛ petere reductionē ad arbtrium boni viri. dico etiam non semper requiri lesionem in tertia parte:quia ille tex.non facit hic regulam:sed illud dixit causa exempli.ꝛ ea que dicuntur causa exempli non astringunt regulam.vt.c.j.ꝛ quod ibi not.ne cleri. vel mona. Sed probatur ibi quod ex euidenti iniquitate potest peti reductio. Quando autē dicatur euidens iniquitas non credo posse dari certam doctrinam:sed ex varijs circūstantijs bonus vir.i.iudex arbitrabitur. Nam facilius debet arbitrator induci ad dandum de iure vnius alteri qñ non potest aliter sequi bona pax:ꝙ cessante hac ratione pacis cōsequēde. Item aliter qñ ius est dubium obscurum ꝛ inuolutum ꝙ quādo est clarū. Itē aliter qñ est diues ꝙ pauper ꝛ sic de ceteris circunstantijs.arg.in.l.j.ff.de rebus dubijs. et in.c.de causis.de offi.deleg.ꝛ qđ no.glo.in.c.fi. de re iudi.lib.vj.ꝛ qđ supra dixi ſm Bald.in alia questione. Pro hoc optime faciūt ea que dixi circa cōpositionem fiendam in.c.j. de mutuis petitio.vbi vide ꝛ hec notabis. ¶ 34 † Ulterius quero: an petens reductionem ad arbitrium boni viri: et succūbens quia non probauit iniquitatem euidentem iuxta superius dicta inciderit in penam cōpromissi cum ꝓmiserit sub pena stare arbitramento ꝛ non contrauenire.de hoc per Bar.in.d. §.arbitrorum.plenius in.l.qui rome.§. duo fratres.ff.de verbo.obli.ꝛ adhuc plenius in.l.iulianus.ff.de cōdi.inde.ꝛ originaliter in hac questione cōsuluit Dy.qui tenuit penam cōmitti maxime qñ iurauit non petere reductionem ad arbitrium boni viri postea petijt ꝛ succubuit.hoc cōsilium etiam refert Jo.an.in addi.Spec.in tit.de arbi.§.excipitur.versi.item qđ compromissum.et ibi refert Guli.de cu. hoc limitasse nisi habuerit iustam[a] causam petendi reductionē:vt quia probabiliter credebat arbitramentum iniquum. alleg.l.si qs forte.ff.de penis.Ego allego tex.optimum in.c.sacro.de sen.excom.ꝛ quod not.in.c.finem.de do.ꝛ contu.Sed adde ad hoc duas notabiles limitationes Bar.primam in.d.§.duo fratres.vbi dicit.qđ incidit in penam etiam si sententia per quam fuit declaratum arbitramentum equum fuisset iniusta.ꝛ hoc per illum.§.duo fratres.vbi videtur text.in simili.Aliam limitationem ponit in.d.l.iulianus.vbi distinguit.qđ aut iudex declarauit arbitramētum equum:ꝛ sic hac causa expressa absoluit reum:ꝛ incidit in penam. Nec in hac questione pene admittitur pars ad probandum qđ arbitramentum fuit iniquum. vt in d.§.duo fratres.ꝛ facit gl.notabilis in.d.l.iulianus.Aut primo fuit reus simpliciter absolutus vel iudex absoluit qꝛ non fuit probatū iniquū. et tunc in questione pene poterit de iniquitate ꝓbare. Nam per hāc probationē detegitur iniquitas sentētie que transit in rem iudicatā.ꝛ sic nō obstabit exceptio rei iudicate.ꝛ vide plenius ad materiam qđ no.in.d.l.iulianus.ꝛ intellige omnia predicta cum illa limitatione Guli.ꝛ Jo.and. Et ex istis infertur qđ qui allegat iniquitatem[b] arbitramēti hꝫ hoc probare.alias succūbit:qꝛ presumitur[c] pro iustitia.l.ab ea parte.ff.de ꝓba. qđ tenet Jo.an.in loco preallegato.ꝛ Bar.in.d.§. arbitrorū.probabit aūt ex antiquis actis vel nouis probationibus sicut in causa appellationis obseruatur in.c.cū Joannes.de fi.instr.ꝛ qđ no.in.c.in ꝑsentia.de renū.ꝛ vide per Fede. in cōsil. cclxxv.vbi oīno vide in solutione. ¶ 35 † Sed istud dubium notabile per istos doc.nō tactū est.quid si pro parte obtinuit ꝛ pro parte succubuit an incidat in penā in totū vel in partē vel euitat ex toto. ¶ 36 † Quā reperi tetigisse Bal.in extraneo loco.s.in vsibus feudo.in ti.de lege cor.c.ij. pone exemplum.arbitrator precepit quod darētur decē:iudex in causa reductionis statuit de quinqꝫ. Bal. tamē videtur hesitasse:quid si ista quinqꝫ non soluuntur nunquid cōmittatur pena compromissi saltem pro rata:ꝛ finaliter cōcludit qđ nō.quia nūc agitur non ex cōpromisso sed iudicis sentētia. Unde mutata persona stipulatio pene non cōmittitur.l.cū apud.ff.iudi.sol.ꝛ qđ ibi no.ꝛ sic ſm eum impune a pena conuentionali sentētie iudicis non parebitur:qꝛ cōpromissum seu pena in eo apposita ad personā iudicis de quo nō fuit cogitatū se nō extendit. l.in compromissis.ff.de arbi.ꝛ dicit hoc placuisse Bar.non tñ specifice tāgit questionē quā in principio formaui. Et primo dubito de sua cōclusione etiā in terminis suis:qꝛ iudex aditus in casu reductionis[d] succedit in locū primi arbitratoris.vt no. Inno.in.c.presenti. hodie incipit statutū.de rescrip.lib.vj.Bar.in.l.j.ff.de leg.ij. ergo est eodem iure censendus cū primo:nisi dicas qđ isti canones et ꝓmissiones penales sunt stricti iuris.vnde nō trāseunt etiā in iudicē appellationis. vt.d.l. cum apud.vnde variato tribunali vel etiā nomine iudicis non habent locū vt plene per Bar.in.d.l.cum apud. Potes ergo cōcludere qđ aut iudex simpliciter cōfirmat arbitramentū ꝛ hꝫ locū pena ſm distinctionem.s.in ꝑcedenti qōne positā. Aut iudex reformat ꝛ tunc pena cessat in reformatis qꝛ nō agitur amplius ex cōpromisso:sed ex iudicis sententia. Sed quo ad primā.q.quam ego supra formaui:nūquid eo ipso qđ petijt reductionē totius simpliciter ꝛ obtinuit in parte cōmittatur pena in parte. Credo qđ nō:qꝛ iuste petijt reductionē totiꝰ arbitramēti.hoc probo per.l.vnde si nerue.cū seq.ff.pro socio.iūcto.§.arbitrorū.prealle. vide[e] qđ in simili dixi in.c.finē.de do.ꝛ cōtu. Sed Bald.hāc.q.specifice tangit in.l.fi.C.de arbi.vbi primo distinguit:qđ aut capitulum in quo fuit lesus erat separatū ab alijs ꝛ cōmittitur pena in totū:secus si erat connexū vel vnitū:ita qđ non capiebat congruā separationē. arg.in.l. etiā.ff.de mino.postea videtur velle qđ insolidū cōmittatur pena cū debeat clare ꝛ separatim specificare grauamē.arg.in.l.qui solidū.ff. de lega.ij. hoc vltimū videtur mihi satis durū ꝛ cōtra illā.l.vnde si nerue. cū seq. vnde indistincte tenerē qđ supra dixi vt indistincte euitetur pena: cum arbitramentū sit quedā transactio super toto.vt in auf.si vero contigerit.C.de iudi.non pōt iste dicere se magis grauatum super vno arti. ꝙ super alio:sed grauamen resultat ex toto cōpromisso simul cū sit vnica transactio seu vnicus cōtractus.pro hoc iura superius allega. Ex his potes instrui:nūquid petens reductionē incidat in periuriū si iurauit laudū seruare:ꝛ postmodū petijt reductionē et nō obtinuit vel saltem in parte. ¶ 37 † Quero intra quātum tempus debeat arbitrator arbitramentum explicare. Spe.mouet questionem in arbitro[f] non in arbitratore.in tit.de arbi.§.differt.ver.ita qđ intra triennium. ꝛ refert varias opiniones nec firmat in aliqua pedes. Jo.an.ibi in addi.videtur sentire cōpromissum non expirare triennio sicut quidam dixerunt per auf. si tñ.C.de tēpo.appel.ꝛ cle.quādiu.de appel. Bart.specifice in arbitratore tangit in.l.si quis arbitratu.ff.de verb.ob.ꝛ dicit:qđ ista potestas finitur eo nolente arbitrari.vt in.l.si merces.ff.locati. ꝛ in.§.pretiū. insti.de emp.ꝛ ven. Sed dubium est quando dicitur nolle arbitrari.ideo in hoc distinguit.quod aut arbitramentū fuit collatum in aliquem ex contrahentibus aut in tertium. Primo casu si compromissum consistat circa ea que sunt de substantialibus contractus vt circa rem ipsam tunc debet arbitrari intra.lx.dies.vt in.l.quod si nolit.§. si quid ita.ff. de edi.edic.si circa aliqua extrinseca tunc tenetur arbitrari ꝙ primū poterit.vt.l.hec venditio.ff.de contrahen.emp. Secūdo casu qñ cōfertur in tertium:tūc si intra annum non arbitratur videtur nolle arbitrari. C.communia de lega.l.fin.§. sed ꝛ si quis. nec dicat aliquis ſcđm eum: quod ibi sit speciale fauore vltime voluntatis:quia in eo solum est speciale quod receditur a persona. Bald.in.d.c.ij.de.l.cor.dicit salua reuerentia Bart.iura superius alleg.non probare suam opinio. nam in.l. quod si nolit.erat collatum arbitrium super resolutione contractus ꝛ non tanꝙ in bonum virum sed tanꝙ in voluntatem eius cuius arbitrium non poterat reduci ad arbitrium boni viri. Nam ibi dicitur:qđ si res sit vendita cum pacto vt si displicuerit redhibeatur:nec sit diffinitum tempus ad redhibendum quod intra.lx. dies potest redhiberi et non vltra. Item.d.l.fina.C.communia de lega.non probat id ad quod Bartol.inducit.quia ibi est casus specialis vt prefigatur annus:quia spectatur quod electio conuertatur in aduersarium: ideo ipse dicit qđ terminus debet statui a iudice:vt de iure delibe.si curatoris. Item sine termini prefixione ex quo labitur tantum tempus intra quod bonus vir fuisset arbitratus expirat compromissum cum in eum fuerit compromissum tanꝙ in bonum virum.arg.in.l.j.ff.si quis cau. Et videtur sibi equum vt expectetur per annum: computando annum non a die compromissi.sed a die quo potuit cognoscere presentibꝰ partibus vel aliter ſcđm eum. Aut fuit cōpromissum sup lite aut super negotio. primo casu arbitrator succedit loco arbitri ideo dabitur triēnium.secūdo casu

a ¶ Justa causa excusat a pena cōpromissi. adde etiā si nō sit vera. ita in terminis dicit Jo.an.in addi.Spe.in ti.de arbi.§.fi.in versi.itē quid si cōpromissum.ꝛ Guid.de suza.quē simpliciter refert Pau.de ca.in.d.l.iul.ff.de cōdi.inde.in.vj.col.idem tenēt Bal.ꝛ Ange.in.l.tres fratres. ff.de pac.ꝛ in.d.l.qui cum tutoribus.in prin.ff.de transac.ꝛ in.l.fi.C.de arb.ꝛ i.l. nō solū. ff.de rei vēdi.do. Alex.Jmo.cōsil. clxxiij.inci. oportune cōsyderato themate.i.iij.col. ad finē. facit auf. oēs.ꝛ ibi Bal.C. cōia de succes.
Sebasti.Sapia.

b ¶ Allegat iniquitatē. Uide raph. cōmen.in cōsi.incipi. stāte statuto ciuitatis Uicētie. in vlti.col. et do. Ant.in ꝯsi. xxiij.i iiij.col. cū duabꝰ sequētibꝰ.ꝛ Abb. in ꝯs.lxiiij.i.ij.co. in.j.vol.vbi tꝫ qđ i dubio ꝑsumitur ꝓ equitate laudi.

c ¶ Uide de hoc ꝑ do.Ant.in.c. qm̄ cōtra.in pe.charta.de proba.
Sebasti.Sapia.

d ¶ In casu reductiōis. Uide do. Sozi.i.l. multa. i.v.col. ff. de ꝯdi. ꝛ demō.vbi tāgit an ꝓcedatur corā iudice reductiōis sicut corā arbitratore. vide etiā.d. Ant.i ꝯsi.ici. pacto iudice aditū.i prin.ꝛ per totū.

e ¶ Tu vide latiꝰ de h̄ pūcto ꝑ eundē Bal.i.l. eos.§. canonice. C. d̄ appella.
Sebasti.Sapia.

f ¶ In arbitro. vide Practi.pap. i forma libelli qño agitur ad penā ex forma cōpromissi in ꝯsi.nec reductio.i vl.col. Frā. de aria.i tract. de arbi.i vl.pte.alex. i ꝯsi.xcv.i vlt.col. in.ij.vol. Feli.i.c. qđ ad cōsultationē.ad fi.j. de re iudi. Corneū in ꝯs. clxxvij. ad fi.in.ij. vol. ꝛ Sozi. i ꝯsi. cc.col.iiij.i.ij.pte. Deci.i ꝯsil.xxxix. col.vlt.do. vitalē i tractatu clausularū.char.lxxxiij.

casu vel assignabitur tēpus arbitrio iudicis vel per lapsum anni inducet tacita renũtiatio cõpromissi tam partium ꝙ ipsius arbitratoris. arg.ff. de arb.item si vnus.§.si multo post. simile de anno.in.c.quereti.de offi.deleg.hec dicta Bal.non probantur iure ⁊ maxime id quod sentit de arbitro vt expediret ipsiꝰ potestas p trienniũ.⁊ aliter ipsemet Bal.notauit in.l.fi.§.sed ⁊ si quis.C.cõ. de leg.Ego dico qd aliud est q̃rere nũquid triennio expiret instãtia corã arbitro vel arbitratore ⁊ de hoc dixi.s.Aliud est querere quãto tpe duret potestas: et de hoc in arbitro dicerem qd durat quãto tpe durat actio nisi tacite vel expresse hec potestas reuocetur a partibꝰ.hoc videtur pbari in.d.aut.si tñ.ibi:si decies millies plus ꝙ bienniȷ̃ tēpus ⁊c.⁊ in.d.cle.quãdiu. simile in iurisdictione delegata que nisi reuocetur semper durat donec extinguatur.vt in.l.falso.C.de diuer.rescrip. et notatur in.c.si autem.c.plerũqȝ.de rescrip. In arbitratore est maius dubiũ ⁊ crederem idem dicēdum qd in arbitro.hoc probatur in dicta aut. si tamen.licet enim ibi tex.loquatur in arbitro tñ non apponit aliquid per qd appareat qd magis senserit de arbitro quã de arbitratore. Nã nomē arbitri est cõmune.vt in.d.§.arbitrorum.⁊.s.dixi.⁊ nullus tex.specifice faciat mētionem de arbitratore:sed cõmuniter loquuntur de arbitro.vñ vbi materia non est magis pportionabilis arbitro quã arbitratori appellatione arbitri debemꝰ intelligere de vtroqȝ.vt in.d.§.arbitrorũ.Et pro hoc bonus tex.in.c.exposita.de arbit.vbi arbiter appellatur is cuius laudũ reducitur ad arbitriũ boni viri.nam ⁊ arbitrator qñqȝ assumitur super lite vētilata coram iudice.vt in aut. si vero cõtigerit.C.de iudi.hoc verũ vbi ipse arbitrator dixerit se nolle acceptare cõpromissum:quia statim expirat.vt in.d.l.si merces.ff.locati.ipse tñ partes possunt post acceptationem sibi prouidere faciendo eum cõpelli per iudicem:vt supra dixi:vel cõmuni consensu ab illo recedere.l.litigatores. de arbitris.alias autem qd non mutatur quare stare phibetur vt.l.sancimus.C.de testa.⁊.l. pcipimus. in fi.C.de appel.⁊ facit cle.quãdiu.vbi tex.loquitur simpliciter de cõpromisso. et dicit quãdiu.⁊c. sine prefinitione temporis:cõpromissum autem est commune arbitro ⁊ arbitratori.d.aut. si vero cõtigerit.

38 ¶ †Quero quis est iste bonus vir[a] ad cuius arbitriũ recurritur pro iniquitate arbitramēti:Sol.communiter dicitur quod est iudex.l. continuus.§.cum ita.ff.de verbo.oblig.⁊.l. qd si ephesi.ff.de eo qd certo loco.⁊.l.vir bonus. iudi. solu.ita not.hic.⁊ in.d.§.arbitrorum. ⁊ vide bonam glo.in.c.potuit.de locato.in verbo celeri. in fi.que generaliter dicit qd vbi fit mentio de arbitrio boni viri in genere intelligitur de iudice.per d.l.cõtinuus.

39 ¶ †Sed dubitatur quis iudex erit cõpetens an iudex arbitratoris an rei an actoris. et sepe potest hec questio cõtingere cum compromissum fit a clericis in laicum vel a laicis in clericum sed cum cõpromittentes sunt laici et etiã arbitrator:sed sunt diuersi fori. Bart.in.d.§.arbitrorũ.recitat aduocatos cõmuniter tenere qd sit iudex cõpetens iudex appellationis:cũ ipsa reductio sit quedã appellationis species.l.non distinguemus.§.cũ quidã.ff.de arb.ipse vero tenet contrariũ.s. qd sit iudex is qui hȝ iudicare in principali causa: ita qd si actor in causa originali petit reductionē dȝ recurrere ad iudicē rei: si ipse reus petit licet recurrere ad iudicē suũ. ratio quia siue petatur iure actionis siue officio iudicis semper dȝ adiri iudex rei:qꝛ semp actor sequit forũ rei.in c.cũ sit.de fo.cõpe.cũ hic nõ agat ex cõpromisso: et sic nõ est adeũdus iudex arbitratoris. Si autē reus ipse petit,põt adire iudicē suũ:qꝛ quasi sup exceptione sibi cõpetēti puocat:⁊ sic ad iudicem suũ qui est iudex principalis cause puocare põt. ad hoc.l.fi.C.de vsur.pup.ꝓm vnã lec. ad idē bo. tex.in.l.cum hi.§.transactiones alimentoꝝ.ff.de transactio.vbi dicitur qd ille iudex debet arbitrari super transactione qui est futurus iudex super lite.ad hãc sententiã adduco.c.exposita.de arbit. vbi pa.cognoscit de arbitramēto lato a duce venetorũ qui sibi nõ suberat:partes tñ sibi suberãt. hec cõclusio Bar.placet hic do.Ant.vbi laudum esset iuratũ:⁊ dubitaretur super reductiõe ppter iuramentũ.nã tunc dȝ adiri iudex ecclesiasticus: vt hic.allego etiã tex.in.c.venerabilē.de elect.Itē si laudũ esset in materia pertinēte ad ecclesiã.arg. hic.vel si euidens nutriet peccatũ. de iudi. nouit. Aduerte latius oēs cõuenire vidētur qd ad iudicem arbitratoris non sit recurrēdum:cũ ista reductio non sit pprie appellatio: qd etiã tenet colle. in.c.cũ dilectus.de arbi.sentit Fede.consi.cclxxv. Sed ego limito nisi ex forma statuti laudũ haberet executionē paratã:tũc enim cũ pars cõqueratur directe de laudo dȝ adiri iudex ipsius arbitratoris sicut obseruat in causa appellatiõis.ȷ̃.q.vj. anteriorũ.⁊.c.romana.§.debet.de app.lib.vj. ad hoc allego Bart.in.l.ȷ̃.C.vbi ⁊ apud quem. vbi apertissime hoc tenet:cessante vero.d.l.municipali.licet collec.dicat qd petēs debeat adire iudicem aduersariȷ̃:tñ mihi placet illa opi.pcedēs Bar.et facit qd no.ipse Fede.cõsi.ccxxxvij. vbi dicit qd si petit examinatio testiũ ad perpetuam rei memoriam dȝ adiri iudex principalis cause siue petatur a reo siue ab actore:qd plenius dixi in.d.c.cum sit generale.⁊.c. si quis cõtra clericũ.de fo.cõpe.⁊ tenet Bar.in.d.§.arbitrorũ.⁊ hoc rõne pdicta. Et qꝛ causa naturalis vincit accidētalem.l.qui hȝ.ff. de tutel.dȝ ergo cõsyderari origo cause ⁊ non id qd nunc accidētaliter petitur. Addo etiã aliam limitationē.qd vbicunqȝ pro parte ecclesie petitur reductio poterit ex speciali priuilegio adire iudicem ecclesiasticũ si allegatur fraus vel minus legitimus cõtractus:vt notãter voluit in omni casu Innoc.in.c.cum sit generale.prealleg.et vide qd ibi dixi.

40 ¶ †Nũc quero de notabili ⁊ quotidiana questione.s.dixi qd est iudex cõpetens in ista reductione ad arbitrium boni viri.nũc quero[b] an a sentētia iudicis reducētis arbitramentũ ad equitatem possit appellari.do.Anto.refert hic Bal. in.d.§.arbitrorum.tenuisse qd sentētia istius iudicis reducētis non possit reduci ad arbitriũ boni viri: quia iudex non cognouit vt arbitrator: sed vt iudex:sed appellari bene poterit vt quia iudex fecit. Jo.and.in addi.Spe.in tit. de appel.§. in quibus.ver.xvj.recitat Rusticanum doctorem antiquum disputasse ⁊ tenuisse qd a tali sentētia non appellatur.motus quia ab arbitramēto nõ appellatur ergo nec a sentētia iudicis reducētis: quia non cognoscit vt iudex sed vt bonus vir.ff. pro socio.societatem.in fi.Surrogatum autē assumit naturam eius in cuius locũ surrogatur.in c.ecclesia.vt lit.penden.sicut enim quando arbiter cognoscit loco iudicis ab eius sentētia appellatur.de offi.deleg.c.ab arbitris.lib.vj.⁊.l. apertissimi.C.de iud.⁊.l.arbitro.ff.qui satisd.cog.ita non debet appellari a iudice qui cognoscit loco arbitratoris seu boni viri.do. Anto.sequitur hic Butri.scilicet vt possit appellari:quia in cõmissis ad arbitrium iudicis appellatur:vt no.in c.super his.de appell. Item quia hic non surrogatur iudex in locum arbitratoris per omnia:sed datur vt iudex iudicialiter corrigat qd extraiudicialiter est malefactum.sicut in simili non appellatur ab excõmunicatione:⁊ tamen appellatur a declaratione excommunicationis.adducit no.in c.pastoralis.de appel.Ad.c.ab arbitris.dicit qd facit pro:quia ibi cognoscũt vt iudices:ideo appellatur.dicit etiã qd si teneret opin. qd iudex iste omnia vt arbitrator faceret:posset saltem ipsius sentētia reduci ad arbitriũ boni viri.alleg.glo.in d.c.sup his.⁊ sic ipse trãsit in cõtrariã sentētiam qd nec appellari possit nec reduci ad arbitriũ boni viri.ego adduco Bar.in.l.j.in fi.ff.de leg.ȷ̃.vbi hoc aperte tenet.alleg.Inno.in.c.presenti. de rescrip.lib.vj.hodie incipit statutũ. vbi vult quod quãdo iudex cognoscit vt bonus vir non possit appellari sicut nec ab ipso arbitratore. Idem videtur velle Bal.[c] in.l.fi.C.de contrahen.emptio.

¶ Corã quo peti debeat reductio snĩe ad arbitrium boni viri.et de h per Bal.in.l.pe. C.de arbi.⁊ i.l.ȷ̃. C.vbi ⁊ apd q̃s.⁊ p eundē in cõclusionibꝰ Spe.i tit. de arbi.⁊ p Pet. de anch.in repet. reg.ea q̃.in.xvȷ̃. col.v.iuxta predicta applico.de regu.iur.in.vj.⁊ vide Ange.in cõsi. cxviȷ̃.⁊.d.Anto. in.c.si clericus laicũ.i.xj.col.de fo. cõpe.et Do.in.c. statutũ.in pnc.in vlti.col.de rescri. in.vj.etiam si sunt plures arbitri.q̃rũ vnꝰ est clericus alius laicꝰ an debeat peti reductio coram iudice laico an coram ecclesiastico: vide Bal.l.pcipimus. C.de appell.⁊ facit ad hoc qd no. Bar.i.l.iurisperitos.§.cum oriundus.ff.de excusa. tuto. Ant.Fran.

¶ Corã q̃ iudice sit petenda reductio in casu de q̃ hic.Mihi placet decisio quod pro reductiõe adeat iudex ecclesiasticꝰ ꝙuis vnꝰ ex arbitris sit laicꝰ ⁊ hoc ex priuilegio ecclesie q̃ trahit reum[a] ad suũ forum.ad qd vide do.Abb. in ca.exposita.de arbi.magis enim dignum attrahit ad se minꝰ dignũ. vt in ca.aqua.de cõse.eccl.vel alta. ad qd etiam vide Ang.in.l.q loco certo.d ꝯdi.inde. ⁊ vide p Alex.in ꝯsi.cxxxj.i.ȷ̃.parte cõsi.⁊ vide etiã Angel.in.l.si suspecta.in.§.fin.ff. de ioff.test.⁊ vide do.Card.in cle.j. in.v.de appellat. Fede.de se.in ꝯsi. cclxxiiȷ̃.⁊ Lanfr. oria.in tracta.de arbitr.in septima parte.in.xx.q. Sebasti.Sapia.

b ¶ Nunc q̃ro. Vide.d.Frã.de are. in.c.sup his.i.vȷ̃. et.viȷ̃.col.j.de accusa.vbi plura.

c ¶ Et vide per eũdem Bal.in.l.j.C. ne li.i vna eadēqȝ cã tertio p.in.ȷ̃. col.⁊ p Bal.i tit. quo tē.mi.in.c.fi. ⁊ in.l.j.i.xiiȷ̃.col. ff.d leg.ȷ̃. vide ēt Bal.in.l.tale pactum.§.q puocauit.in vlti.q.ff.de pac.i.l.j.C.de his q̃ pe.no.⁊ p Bal. in.c.ad nostrã.el ȷ̃.in vlt.col.versi. q̃ro nunqd statutũ ciuitatis.s.eo. ⁊c.⁊ Pau.d cas.i cõsil.xxȷ̃.ici.circa primũ quesitũ est videndũ ⁊c.adde qd Inno.in.c.fi. de ferȷ̃s.dicit qd in cõmissis arbitrio nõ põt appellari.item facit qd no.d.Ant.in.c.fi. j.eo.in.iȷ̃.col.vbi dicit qd qñ pars spõte defert iuramētum litis decisiuũ alteri qd nõ potest deferēs appellare si ille cui ē delatũ perseuerauerit: quia videt cãm suã cõmisisse arbitrio iuramēti aduersariȷ̃.sed ꝯtrariũ in illo articulo dicit dom. Ant.post Inno. in.c.vlti.qd metꝰ causa.in pe.col.⁊ de ista q̃stiõe hic posita p istum et per do.Ant.vide Imo.i cle.j.i.iiȷ̃. col.vsi.not.bene. de iudi.vbi alleg. Bar.sup hoc i extrauagã.ad reprimē.in ver.hoc edictũ.ad istam questionem põdera glo.in ver.vnum in.l.iȷ̃.§.j.ff.d arbitris.⁊ de hoc vide per Salic.in.l. ȷ̃.C.de app.et i.l. societatem.§.arbitrorũ.ff.pro socio.⁊ Ro.in.l.ad monendi.in peñ. charta.ff.de iureiuran.⁊ in repeti. rub.ff.de arbi.in xxviȷ̃.col.ver.sed an sicut sententia arbitroꝝ.⁊ Inn. in.l.ȷ̃.ff.de publ. iudi.

vbi refert Bar.sic tenuisse ipso audiente. vt in.d. l.j.licet aliqui libri non habeant.ego tamē habeo in meo ⁊ vidi aliam lecturā illud dictum non habentem. Itē dicit q̇ non potest peti reductio ad arbitrium boni viri:vt tenet ibi Bar. Hanc opinionem sequitur dn̄s meus do.Car.Flo.in.c.exposita.de arbitris.⁊ refert Bar.de sali. sic consuluisse. Ego etiā sic cōsului in questione facti. Naz ex cōtrario sequeretur q̇ partes inciderent in anfractus iudiciorum quos cōpromittēdo euitare voluerūt. Item iudex super reductione h₃ procedere non ſm merū ius sed equitate prehabita. sicut pcessisset arbitrator seu pcedere debuisset bonus vir.vt.d.§.arbitratorū.et ibi per Bart.ergo non pcedit vt merus iudex. Item nō debet peti reductio ad arbitriū boni viri:q̄ sic esset pcessus in infinitum contra.l.terminato.C.de fruc.⁊ lit. expen.⁊ q̄ hoc nullo iure cauetur. Non ob.gl.in d.c.super his.allegata p.d.Ant. q̄ intelligo illā glo.ſm gl.ibi precedentem sc₃ q̇ debet sententia reduci ad equitatē scil₃ per viā appellationis qn̄ iudex pcessit vt iudex nō loco arbitratoris. nam loquitur qn̄ venit pena imponēda arbitrio iudicis:⁊ sic loquitur qn̄ pcessit vt merus iudex quo casu appellari potest.vt in.l.si qua pena.iūcta gl. Bar.ff.de ver.sig. Nos autē loquimur qn̄ iudex processit vt bonus arbitrator.hec opi. h₃ equitatem vt cito finis litibus imponatur.

41 ¶ †Sed hic annecto dubiū notabile: an per petitionē istius reductionis debeat suspendi executio istius arbitramēti[a]. do.Card.in.d.c.exposita.de arbi.tenet q̇ non.alleg.no.in.c.ex literis. de in integ.restit. in glo.supplicauit.⁊ sufficit ſm eum q̇ hoc iure non probatur. Nec obstat si dicatur:q̇ hec petitio h₃ vim appellationis.d.l. nō distinguemus. §.cum quidā.de arbitris.quia non per oīa: vt ibi no.nā iudex hoc casu aditur non per viam appellationis.sed per querelam.⁊ hec differūt vt in c.concertationi.de appel.lib.vj. Ego indistincte tenerem contrariū:quia quo ad effectū differēdi executionē habet hec petitio effectū suspēsiuum. et sic vim in hoc appellationis:vt probatur in.d. §.cum quidam. Item iura dicunt q̇ arbitramētum iniquū debeat reduci ad arbitrium boni viri:ergo non debet executioni mādari ante reductionem:vt clare pbari videtur in.d.§. arbitrox. in fi.iuncta.l.vnde si nerue. cum seq. eo.titu. hoc etiam videtur velle Inno.hic qui dicit non valere dictū arbitratoris nisi sit equum vel ad equitatem redactū.⁊ idem dicit glo.in.c.causam que.de elec. ¶ Sed quia supra tacte sunt multe differentie inter arbitrum ⁊ arbitratorem tam in modo procedendi q̄ finiēdi. Item habuistis supra aliquos modos cognoscēdi ⁊ discernēdi arbitrum et arbitratorem.

Sebasti.Sapia.
a ¶ Arbitramēti. Uide de hoc articulo p.d.Barth. Sozi.in.l.iulianus.co.v.ff.de cōdi.⁊ demon.

Sebasti.Sapia.
b ¶ Alio q̇. Uide Abb.in.c. cuz tēpore.s̄.de arbitris.et Bal.in.l. solā.in fi.C.de testib⁹.⁊ in.l.si non speciali. ī fi. C.de test.cuz allegatis p Feli.in.c.j.col. xx.vers.et si dicat pcedas de iure ⁊ de facto.s̄.de cōstitutio.

Sebasti.Sapia.
c ¶ Cōtra formā cōpromissi. Uid Alex.in cōsil.xxij. col.fi.in vlt.volu. Are.in ɔsi.lxviij. in vl.col. Cōpos. in ɔsi.lv.inci.duo habētes.ad finē. And.sicu.in.c.ij. col.xij.s̄.de offic. deleg.Feli.late in c.causaz. in antepenul.col.j.de re iud.Lanfran.de ori.in tractatu.d arbit.in.vij.char. versi.j.

42 ¶ †Quero nūc de aliquibus casibus dubitabilibus:⁊ quero primo:quid si fuit cōpromissum in aliquem tanq̄ in arbitrum ⁊ arbitratorē:erit ne iste arbiter vel arbitrator. Soluit Inno.hic ⁊ Bar.in.d.§.arbitrorum. ⁊ cōmuniter doc.dicunt q̇ ex modo procedendi et pronuntiandi perpēdemus vtrum fecerit vt arbiter vel vt arbitrator.arg. eorū que no.in.l.j.ff.de iudi.⁊.l.ep̄ale.C.de epis.audi. Idē dicit Inn.si fuit cōpromissum in aliquem q̇ possit procedere seruato ordine iudiciario vel etiā non seruato. nā illa verba q̇ possit procedere seruato ordine iudiciario innuūt q̇ cōpromittitur in eū tanq̄ in arbitrū. Alia vero verba q̇ possit pcedere non seruato ordine iuris innuūt q̇ tanq̄ in arbitratorem. Ideo ſm eum si pcessit seruato ordine iuris stabitur dicto suo etiā iniquo: q̄ videt̄ pcessisse vt arbiter. Si vero pcessit iuris ordine non seruato:tūc nō valebit dictū suū nisi sit equum vel ad equitatē redactū:q̄ videt̄ pcessisse vt arbitrator. ¶ Ego aūt cū reuerētia hec dicta non sequor:q̄ licet possit eligere alterā viā tn̄ nō eligēdo potest pcedere vtraq₃ autoritate.ita no. Inno. in habēte delegatā ⁊ ordinariā in.c.cū ex officij. de p̄scri. Ego allego ad hoc.c.nisi. de p̄ben. vbi simpl'r pbat̄ q̇ si in aliquē delegatū cōpromittit̄:ille pōt simul ⁊ semel in eadem causa pronūtiare vt arbitrator ⁊ vt delegatus. Ita dico q̇ si cōpromittitur vt in arbitrū et arbitratorē vt pari rōne possit pcedere ⁊ pronūtiare vtraq₃ parte si a principio expresse non elegit ⁊ si cōtra iustitiā partē in modico lesit poterit peti reductio:⁊ in dubio ex qualitate facti p̄sumitur hoc fecisse vt arbitrator: vt pbatur in d.c.nisi.facit.l.querit̄.ff.de sta.ho.⁊ hec bene no.q̄ quotidie accidūt et puto verissima. Et per hoc determinatur alia questio. Pone retentis terminis vt.s̄.dictū est.processit cōpromissarius partim iuris ordine seruato ⁊ partim iuris ordine non seruato:vt puta fecit libellū dari litem cōtestari recepit tn̄ testes partib⁹ non vocatis ⁊ publicatis:sniam sine scriptis dedit.dicit Host.in hac q̄ōne posse dici q̇ sentētia non teneat quasi eligēdo ab initio viam iudiciariam videatur alij renūtiasse. arg.de ap.solicitudinē.⁊ de p̄sump.nōne.dicit tn̄ ipse melius esse vt dicamus sententiā valere si equa sit.alioquin ad arbitriū boni viri redigendā:vt sic interpretemur talē non arbitrū sed arbitratorē.hoc enim est fauorabile vt cessent litigia.⁊ hoc mihi satis placet per p̄dicta:quia ex quo habuit vtraq₃ potestatē potuit pcedere seruato ordine iudiciario ⁊ non seruato.ad hoc vltra p̄dicta optime facit tex.in.l.diem pferre.§.si quis litigator.ff.de arbi.vbi possunt partes a principio pacisci vt arbiter pronūtiet in absentia partium:⁊ sicut possunt in arbitro remittere pro parte ordinē iudiciariū:eadem ratione videtur et in toto. vnde licet in iudice hoc fieri non possit iuxta no.in.c.fi.de re iud.li.vj.⁊ in.c.de causis.de offi.deleg.secus tn̄ in arbitro.ratio quia arbiter assumit potestatē a partibus: non sic autē iudex: ⁊ hoc puto verū quicq̇d sentit Bart.post Dy.in.d.§.arbitrorū.vbi videtur velle q̇ postq̄ elegit viam arbitri non poterit redire ad viam arbitratoris.illud em̄ pcederet iudicio meo vbi haberet necesse eligere vnā viam.argu.l.si cui.ff. de ser.secus si potuit pcedere vtraq₃ via nec specifice procedit a principio.

43 ¶ †Per hoc etiā potest solui alia questio[b] quotidiana. pone fuit dictū q̇ cōpromissarius possit procedere de iure ⁊ de facto:pronūtiare tn̄ deberet ſm ius an talis erit arbiter vel arbitrator. Bar.in.d.§.arbitrorū.dicit se credere q̇ est arbiter:quia iudex qn̄q₃ etiam cognoscit de plano ⁊ summarie.l.nec quicq̄.§.de plano.ff.de offi.proconsu.⁊ de ver.sig.cle.sepe. Nec obstat ſm eum si diceres ordinē iudiciarium non posse remitti.l.ij.§.sed quia veremur.C.de iura.calū.q̄ illud est verum qn̄ litigat coram iudice qui habet iurisdictionem a superiore: secus si coram arbitro qui habet potestatem a partibus: q̇ dicit notandum. hoc vltimū mihi placet: vt supra latius dixi. Sed circa primum puto per ea que supra dixi quod iste erit arbitrator et arbiter in procedēdo: sed in sententiando est solum arbiter:vt patet ex potestate sibi tradita. et idem dicendum in alijs similibus questionibus.

44 ¶ †Sed circa hoc cadit notabilis questio.quid si arbiter assumptus modo p̄dicto pronūtiat iniuste:nūquid teneat sententia. Bar.in.d.l.diem proferre.§.stari. ff.de arbi. notabiliter dicit quod non.quia pronuntiat cōtra formam compromissi[c]. Fran.de are.in.l.si quis arbitratu.ff.de verb.obli. tenet contrarium.quia exprimitur quod inest et sic non dat formam. Item quia non valet compromissum in arbitro si non remaneret sibi libera potestas valide eligendi quod vellet.ff.de arbit.l.qualem.facit ad hoc quod not. Inno.in.c.prudentiam.de offi.deleg.⁊ quod not. docto.in c.ex insinuatione.de rescrip.do. Anto.putat hoc non procedere in arbitro sed in arbitratore sicut tenet Bar. quia ille potest de iure procedere:⁊ sic non inest illud a necessitare sicut in arbitro. Ego in.c. cum dilecta.de rescri.saluo simpliciter illud dictum Bar.quia licet insit de iustitia vt arbiter procedat ſm ius:non tamen de necessitate nec inest sibi de forma.nunc autem exprimitur cum in cōpromisso inest de necessitate ⁊ de forma.quod non inesset de necessitate patet:quia arbitrium iniuste latum valet. Ubi autem id q̇ inest de iustitia exprimitur in forma hominis inducit necessitatem. vt probatur in.c.cum dilecta.preal-leg.iuncta gl.j. Preterea vbi verba possunt aliquid operari nō debent intelligi sine effectu.c.si papa.de priui.lib.vj.⁊.l.si qn̄.C.de inoffi.testa. Sed in casu nostro possunt verba operari premissum effectu₃.ergo ⁊c. Non obst.illud motiuum Fran.quia dico.l.qualem.procedere quando datur sibi certa forma pronuntiandi ita quod aufertur sibi libera potestas. Sed in casu nostro hoc non fit licet detur sibi libera potestas si id quod inerat de iustitia reducitur in formam hominis. Et ad dictum Innoc.responde q̇ procedit quando id quod exprimitur sapit instructionem cause: secus si dat modum procedendi. ⁊ latius dico in d.c.cum dilecta.

45 ¶ †Ultimo vt nil boni ad materiā desit quero an arbitrator debeat pronuntiare partibus presentibus. Sol.Cy.in.l.fi.C.de contrahen.emp.tenet q̇ sic.aliter non valebit sentētia scd̄m eū. Mouetur principaliter per.l.si quis arbitratu.ff.de verbo.obli.vbi dicitur quod si per te stat quominus cōpromissarius arbitretur committitur pena.per partes autem aliter stare non posset nisi ipsis absentib⁹ posset arbitrari. Ex quo infertur quod partibus absentibus non potest pronuntiari. Bar.in dicta.l.si quis arbitratu.refert quēdam solennem aduocatum consuluisse contrarium:ipse tamen satis prolixe sequitur primam opin.⁊ pro casu alleg.l.quod si nolit.§.si quid.ff. de edil.edic. Item licet arbitrator non cognoscat iudicialiter inter partes:debet tamen partes interrogare.l.j.ff.vbi pu.educa.de.⁊ ad hoc allegat multa similia. Fran.de are.quē sequitur hic do. Anto. dicit q̇ si partes sunt

presentes in discussione iam facta non est necessaria vocatio in arbitratore.argu.C.de adulte.l.quamuis indubitati.Et hoc tenet Cy.post Jaco.de ra.et Pet.quod plus est in arbitro i n.l.si qui ex consensu.C.de epis.aud.Si vero partes nõ fuerunt adhibite in discussione vel nõ cõstat:dicit qd si ptes nõ requirũtur nõ per hoc laudũ erit nullũ.qr talis modus procedẽdi non reperit statutus a iure ipsis arbitratoribus. habẽt enim potestatem equum arbitrandi sine obseruatione alicuius forme:vnde esse debet in electione ipsorũ an hoc velint obseruare.ad hoc.l.si defuncta.§.fina.ff.de vsufru.ad hoc qd in simili dicimus de executoribus in.c.si.de presum. et in cle.vnica.de offi.deleg.de honestate tñ debẽt partes vocari et si detractãt venire non cogit arbitrator iudicare quia põt sibi dicere non liquere de causa et hoc modo poterit stare per nõ venientem quominus arbitretur.et sic põt intelligi.l.si quis arbitratu.Nõ obst.l.quod si nolit.qr ibi nõ dicitur qd in arbitrãdo requiratur partiũ presentia:sed excusatur quis parti a contumacia non restituẽdi ppter absentiã eius cui debet fieri restitutio.Non obst.iura alleg.per Bar. quia loquũtur in actibus iudicialibus vel quasi.sed nos loquimur in actibus mere extraiudicialib⁹:vt in cõtractibus qui possunt compleri per nuntium et epistolã.l.consensu.C. de actionibus et obligationibus.et facit.l.certi.§.si qs.ff.de cõfe.iuncta.l.publia.ff.depositi.hanc opi.ego sequor et originaliter fuit hec opi.Gui.de.c.in.l.episcopale.C.de epis.aud. sequitur Barto.in.d.l.si qui ex consensu.d.Cardin.in.d.c. exposita.sentit Hostiẽ.hic in supradicta questione in eo qd sentit arbitratorem posse testes recipere et publicare et sententiã ferre partibus absentibus.Idem sentit iudicio meo Innocen.dum dicit quod coram arbitratore nõ est iudiciũ nec quasi:sed totum in sua positum est volũtate. nam solẽnitatum obseruatio nõ est nisi corã iudice vel arbitro secundũ eum:sed extra iudicium ad sui instructionem laborat arbitrator ad veritatem inquirẽdã.Et pro hac opinione adducitur vltra predicta.ff.de legatis.ij.l.cum pater.§. hereditatẽ.et.l.ex facto.§.si quis.ad trebel.vbi deportatus in lõginquã prouinciã in remotis partibus arbitratur.ad idem ca. ij.de arbi.vbi exul et absens compromisit.Item arbitramẽtum non est ad instar iudiciorum sed cõtractus.vt.d.auth. si vero contigerit.contractus autem potest purificari etiam partibus absentibus ex quo dederũt potestatem mediatori.argumẽ.in.l.ij.ff.de condi.et demõ.facit etiam quod not. Inno:in cap.fin.de trãsla.epi.Sed ad predicta adde limitationem solennẽ.quod si arbitrator pcessit ex abrupto parte non audita nec requisita laudum est nullum:et ita allegatum fuit de facto et etiam pronuntiatum.vt no.refert Bal. in libro feud.in titu.de inuestitu.in mari facta.c.j.prope fi.et facit fm eum.d.l.quod si nolit.in fi.et quod not.Inn.et Jo. and.in ca.ex ratione.de appel.pro hoc facit quia bonus vir debet audire partes cum earum assertione causarũ merita panduntur.l.fina.C.si per vim vel alio modo.et.c.tum ex literis.de in integ.resti.et quod not.Bar.in.l.cũ platis.ff.de re iud.et sic posses reducere ad cõcordiã opiniones cõtrarias. Et qr incidẽter dixi Ja.de ra.Pe.et Cy.tenere in.l.si que ex cõsensu.C.de episco.au.valere sentẽtiã arbitri si partes fuerunt presentes in discussione cause vsqz ad cõclusionẽ.Contrariũ puto verũ p.l.diẽ pferre.§.si quis litigatorũ.ff.de arbit.vbi tex.singulariter dicit qd nõ põt pnũtiari ptibus absentibus:vel altera earum etiam data cõtumacia nisi fuerit hoc dictũ in cõpromisso.qd videtur Bart.habuisse pro indubitato.in.d.l.si quis arbitratu.et clari⁹ Bal.in.d.l. si qui ex consensu.si ex contumacia committitur pena cõpromissi et expirat potestas arbitratoris fm eũ.vt in.d.§.si qs.qd no. ¶ †Vltimo nolo hic omittere questionẽ notabilẽ[a] et quotidianã.cõpromissum fuit in duos et discordãt : nũquid iudex possit eligere tertiũ seu eos ad electionem tertij cõpellere.hec questio fuit de facto:et intellige de arbitratorib⁹. Nã de arbitris nõ est dubiũ vt in.c.cũ speciali.de appe.et in.l.itẽ si vnus.§.si in duos.ff.de arbi.Bal.i.d.c.j.de inuesti.in ma. fac.recitat fuisse per quosdã sapiẽtes respõsum qd non[b]:qr arbitratores sunt ad similitudinẽ proxenetarũ.l.si de mcis. §.recepisse.ff.de arbitris.sed certũ est qd in proxenetis nõ est tractandũ de electione tertij. et hec opinio placet ibi Bal.et etiam mihi:qr a persona nõ arbitrante non receditur.vt.l.si quis arbitratu.ff.de verb.obli.et.l.si merces.ff.loca.Nunc ex predictis sub epilogo per modũ tabule vt facilius inuenias materiam:habes viginti et vnam differentiã inter arbitrũ et arbitratorem:ex quib⁹ colligitur maxime ex principio modus cognoscendi et discernẽdi arbitrum ab arbitratore.Secundo principaliter habes multas questiones ad materiã. tres habes incidẽter:postea.xviij.¶ Prima enĩ an pro executione arbitramenti detur aliqua actio et que.¶ Secunda an ex taciturnitate temporis emologetur arbitramentũ vt sic non possit peti reductio ad arbitriũ boni viri.¶ Tertia quo iure petatur reductio ad arbitriũ boni viri.¶ Quarta questio post omnes differentias:quare dictum arbitri non reducitur ad arbitrium boni viri sicut dictuz arbitratoris. ¶ Quinta questio:nũquid possit peti reductio arbitramẽti si partes promiserũt sub pena stare dicto arbitratoris:et quid si fuit iuratum.¶ Sexta questio:quid si fuit dictũ qd possit alte et basse arbitrari et de iure vnius dare alteri in totum vel etiam in partem:et an valeat renuntiatio seu pactũ de non petendo reductionẽ.¶ Septima questio:pro quanta lesione potest peti arbitramentũ reduci ad arbitrium boni viri.¶ Octaua questio an petens reductionem : et succũbens incidat in penã compromissi vel periurij si iurauerat: et incidenter tãgitur quis habet pbare cõtra arbitramẽtũ. ¶ Nona qstio:qd si petẽs p parte succũbit et p parte obtinet:et quid si nõ seruauit ps arbitramentũ per iudicẽ mode ratũ an incidat in penã cõpromissi.¶ Decima questio : intra quantum tempus debet arbitrator arbitrari.¶ Undecima questio:quis est iste bonus vir ad cuius arbitriũ recurrĩt in causa reductionis:et an sit iudex arbitratoris an actoris vel rei.¶ Duodecima questio:an a sententia iudicis reducentis arbitramentum ad equitatem possit appellari vel saltẽ peti vt reducat ad arbitriũ alterius iudicis.¶ Tertiadecima questio est:an per petitionem reductionis suspẽdatur executio arbitramẽti.¶ Quartadecima questio:quid si fuit compromissum in aliquem tãquam in arbitrum et arbitratorem:et quid si fuit dictũ quod possit procedere seruato ordine iudiciario et non seruato.¶ Quintadecima questio: quid si is in quem fuit cõpromissum modo predicto pcessit partim seruato ordine iudiciario et nõ seruato.¶ Sextadecima questio.quid si fuit cõpromissuz modo predicto vt cõpromissarius possit procedere de iure et de facto et pnuntiare de iure tantum et nunquid hoc casu valeat sententia cõtra ius seu iniusta.¶ Decimaseptima questio : an arbitrator possit pnũtiare et pcedere partib⁹ absentibus.¶ Decima octaua et vltima questio:nũquid duobus arbitratorib⁹ discordantibus debeat deputari tertius.tractatur etiã in principio capituli an arbitrator seu arbiter possit mutare laudũ et latius in.xv.differentia vbi vide. questiones vero que eliciuntur ex differentijs supra positis poteris faciliter discurrendo videre.

1 ☞Ex causa continentie possunt coniuges licite separare cohabitationem.

2 Judex ecclesiasticus et secularis est competens index ad cõpellendum coniuges ad cohabitandum.

3 Permissum est coniugibus inuicem se dimittere ppter fornicationem:et separare matrimonium propter continentiã seruandam.

4 Unus coniugatus nõ potest ingredi religionem nisi alius ingrediatur.

5 Coniugati vouentes continentiam si alter labatur:an episcopus debeat eos reintegrare.

6 Coniugati vouentes continentiã si se reintegrauerint:proles nata est legitima.

7 Jurans non diuertere an ex causa possit diuertere et nõ incurrere periurium.

8 Jurans non redire ad maritum:an obstante iuramẽto possit redire.

Tua nos. Cõiuges abiurare se nõ possunt.ita summat. Ego summo sic.Ex causa leui et temeraria cõiuges etiam quo ad thorum et mutuam cohabitationem se separare non possunt etiam cum iuramenti interpositione. hoc di.In prima cõsultatio.In secunda respõsio.secunda ibi:nos igitur.¶ Casus literalis.Quidã.B.nomine et.A. vxor eius adinuicem iurauerũt se nunquam mutuo petituros:postea idem.B.coram iudice ordinario scilicet corã archiepiscopo Terraconensi illam instãter repetebat.A. ecõtrario affirmante quod prius se faceret sarracenam quã rediret ad eum &c.Quesiuit ordinarius a domino papa quid sibi super hoc esset agendum.Mandat papa eidem quatenus vtrũqz inducat ad cõtinentiam obseruandam.quod si facere voluerint et seruare eã maneãt separati:alioquin per excommunicationis sententiã appellatione remota cõpellatur mulier ad virum redire:cum iuramentum illud temerariũ fuit et vterqz illorũ adulteriũ cõmiserit.Ber.¶ Non qd dissolutio non dependet a voluntate cõiugum siue agat ad

☞Sebasti.Sapia.

a ¶ Questionẽ notabilẽ.Vide Frã. de areti.in cõsi.c. col.pe.Roma.in fin.clxij.incip.tu habes.in.c.inno-tuit.et Perusi.in c.cũ speciali.colũ. in.j.de appellati. Zacharias.

b ¶ Qd non. Tu vide per Bart.et Alexan.in.l.itẽ si vn⁹.§.si in duos. ff.de arbi.bal.i.l. j.i lectura antiq. C.de his q̃ pene no.Jo.mo.in rubri.de arb.lib.vj. Jo.an.i addi.ad Spe.eo.ti.§.seq. ver.qd si taceat.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Iuuenes. faciũt not. ꝑ Pau. de ca. ⁊ Moder. in. l. iustitia. §. iuris precepta. ff. de iusti. ⁊ iur. vbi dicũt q̇ꝺ iudex põt cogere aliquẽ q̇ꝺ honeste viuat: et ꝙ dimittat ꝯcubinã qñ hꝫ vxorem.

Zacharias.

b ¶ Esset illegitima. ego dicerem q̇ꝺ nõ põderatis v. gl. in cle. j. et ibi Car. de sen. excõ. vbi dicit ꝯuersos scti Frãcisci cõiugatos posse coire lꝫ sint ꝯtinẽtes ⁊ regulam seruent. idẽ tenet Spe. in ti. de dispu. ⁊ all'. §. post hec. versi. gñaliter. vbi dicit votũ inter coniuges non obstare coitui inter eos.

dissolutionẽ quo ad substãtiam vinculi. vt in. c. super eo. de eo qui cog. cõsan. vxo. sue. siue agatur de dissolutione respectu mutue seruitutis ⁊ cohabitationis: vt hic. ⁊. j. de cõuer. coniug. c. cum sis. ⁊ quasi per totum. ¶ † No. ij. q̇ꝺ ex causa continẽtie seruãde possunt coniuges licite separare domicilium ⁊ cohabitationẽ. hoc intellige nisi sint iuuenes[a] ⁊ suspecti de incontinẽtia: tũc enim iudex dꝫ ex officio suo occurrere ⁊ impedire reparationẽ. ar. in. c. vxoratus. ⁊. c. cũ sis. de conuer. coniuga. ⁊ sentit Host. in. c. veniens. de regula. j. vbi dictã. ¶ No. iij. q̇ꝺ per ista verba moneas ⁊ inducas: nõ mãdatur precisa coactio. vide quod legitur ⁊ notatur in. c. ij. de spon. ¶ † No. iiij. iudicem ecclesiasticũ posse ⁊ debere cõpellere coniugem ad petitionẽ alterius cõiugis ad cohabitandum matrimonialiter cum suo coniugali. Et sic ecclesiasticus est iudex non solum vbi agitur de substãtia vinculi matrimonialis: vt in. c. tuã. de ord. cog. ⁊. c. lator. qui fi. sint leg. sed etiã vbi agitur de integratione matrimonij quo ad mutuam seruitutẽ. ⁊ in hoc possit etiã adiri iudex secularis. vt in. d. c. nõ est. de spõ. ⁊ sic vterqꝫ est cõpetens. Et no. q̇ꝺ etiã ecclesia non cõpellit vxorẽ vt redeat ad maritũ etiã si precise resistat. hic tñ solũ dicitur de cõpulsione per cẽsurã ecclesiasticã. An autẽ possit precise cõpellere: puta per familiã. vide q̇ꝺ dixi in. c. literas. de resti. spo. ¶ † Glo. j. querit quare hoc iuramentũ non fuit obligatorium. rñdet quia fuit temerarium: vt in tex. sed aduerte q꞉ per hoc non satisfit q̇õni. nam hoc est repetere ipsum quare ideo est videndũ quare hoc iuramentũ fuit temerariũ. Ego respõdeo q̇ꝺ ideo quia coniuges tenẽtur sibi ꝓpter bonũ matrimonij ad mutua seruitia et mutuo debitũ reddendũ: nec licet viro dimittere vxorem nisi ex causa fornicationis ⁊ ecõtra. nec vxori licet dimittere virũ suum. xxxij. q. vij. c. apl's. ⁊ in. c. omes causationes. Isti autẽ diuiserãt se ex quadã leuitate ⁊ temeritate. nã vt patet ex fine litere vterqꝫ post separationẽ cõmisit adulterium: secus tñ esset si ex honesta causa hoc fecissent: puta ꝓpter continẽtiam seruãdam. vt in. c. q̇ꝺ deo patri. xxxiij. q. v. ⁊ hoc est q̇ꝺ voluit Inno. hic dicẽs: hoc iuramentũ fuisse temerariũ quia non fuit ꝓmissa cõtinentia nec anima cõcepta: q̇ꝺ intellige vt. s. dixi qñ scꝫ non essent de incontinentia suspecti. Sed tunc diceres: quõ preter fornicationis causam vir dimittit vxorem cõtra. c. ij. de conuer. cõiug. cum sim. Rñ. q̇ꝺ non dꝫ dimittere: sed potius ex causa honesta ꝓpter deum separãt cohabitationẽ vt facilius vacent orationi ⁊ cõtemplationi ⁊ est honestũ. ⁊ hoc faciũt autoritate episcopi. ⁊ sic intellige tex. cum glos. in. c. si tu abstines. xxvij. q. ij. ⁊ vide q̇ꝺ scripsi in. c. ij. de conuer. coniug. non est tñ hec autoritas de substantia: vt hic. ⁊. c. quod deo pari. prealleg. ¶ Querit secundario glo. qualiter isti puniẽtur pro temerario iuramento. ⁊ est gl. clara. Inno. hic dicit q̇ꝺ punientur pro mortali. vide tu de hoc bo. gl. ⁊ q̇ꝺ dixi in. c. tua nos. s. eo. ¶ † Opp. et videtur q̇ꝺ vnus nõ possit sine altero cõmorari nisi vterqꝫ intret religionẽ. vt in. c. ad apostolicam. de conuer. coniug. vbi patet q̇ꝺ non permittitur vni cõiugum intrare religionem nisi pariter reliquus ingrediatur. Sol. gl. ij. q̇ꝺ quidaꝫ fatentur cõtrarium: sed ipsa tenet q̇ꝺ etiam in seculo causa continẽtie possunt diuisim commorari. per. c. q̇ꝺ deo pari. Sed si aliter vellet religionem intrare: tunc opꝫ etiam alterum ingredi vt in contrario. Ratio aũt diuersitatis posset esse ꝺm Host. q꞉ si posset vnus ꝓfiteri altero iuuene remanẽte in seculo posset absurdum hoc sequi: quia iuuene nõ continente vel professus educeretur de monasterio vel aliter viueret semper in adulterio. ad hoc de cõuer. coniug. c. ex parte. j. ⁊. c. placet. vbi vero ambo sunt in seculo si non continerent nil absurdum sequitur: sed alter cogitur alteri adherere vt hic. Aduerte bene. nam sentit Hosti. q̇ꝺ si coniuges se separent causa cõtinentie ⁊ eam non seruẽt debẽt cõpelli vt simul cohabitent ⁊ reddant sibi debitũ. hoc dictũ posset satis admitti vbi non emiserũt votũ cõtinentie: sed dixerunt simplici verbo epõ q̇ꝺ etiã vellent seruare: ⁊ sic iudicio meo posset intelligi. text. a cõtrario dum dicit: quam si ꝓmittere voluerint ⁊ seruare. quasi si ꝓmittunt ⁊ non seruãt non dꝫ epũs eos pati diuisim habitare. ¶ † Sed est dubiũ quid si vouissent cõtinẽtiam ⁊ postmodum alter lapsus est in adulterium an epũs dꝫ reintegrare saltem ex officio illud matrimonium. vide de hoc q̇ꝺ no. in. c. dudũ. de cõuer. cõiu. † Inno. videtur ibi velle q̇ꝺ non imo dicit q̇ꝺ si isti vouẽtes cõiungerẽtur carnaliter proles inde genita esset illegitima[b]. Et idẽ tenet gl. in. c. ministri. lxxxj. di. sentit etiã hic Innoc. dũ dicit q̇ꝺ si isti iurassent se mutuo non perituros causa continẽtie non possent se vlterius repetere. Sed gl. in. c. nosse. xxx. q. j. ⁊ in. c. q̇ꝺ deo pari. xxxiij. q. v. dicit q̇ꝺ licet alterũ repetere non possit iudex tñ ex officio suo reintegrabit matrimoniũ. arg. de diuor. ex literis. Sed certe illud. c. non probat. loquitur enim in alio casu: vt ibi no. ⁊ in oppositũ multũ facit illud. c. q̇ꝺ deo pari. vbi alter finit lapsus. et tñ papa non restituit eum alteri sed hortatur vt seruet continẽtiam. Itẽ alter reportaret cõmodum de delicto suo ⁊ volens indirecte repetere cõiugem cõmitteret adulteriũ. Sed puto satis posse distingui q̇ꝺ aut altero lapso si non per hoc vehemẽs insurgit suspicio de perseuerãtia in peccato non dꝫ matrimoniũ reintegrari: ⁊ sic loquatur. c. q̇ꝺ deo pari. Aut est suspicio perseuerãtie: vt quia est iuuenis ⁊ suspectus ⁊ tunc ex officio iudicis reintegrabitur matrimoniũ. Ratio: quia tale votum videtur fuisse illicitũ: nec debebat a principio emitti vel ab ecclesia recipi. sicut enim vnus non potest intrare religionẽ altero suspecto remanẽte in seculo ꝓpter timorem incontinentie: vt in iuribus. s. alle. ita non est permittẽdum vt voueant ⁊ permaneant in seculo: ⁊ si de facto vouerunt epũs ex officio suo prouidebit: ne maius peccatũ inde cõtingat. q̇ꝺ no. ¶ † In scda parte gl. ista querit quid si coniuges iurant nunq̃ diuertere abinuicem: nũquid tale iuramẽtum omni casu sit seruãdum? Et primo arguit ⁊ cõcludit q̇ꝺ si vellent intrare religionẽ possunt: quia tunc cõmutarent iuramentum in melius. ⁊ sic videtur velle q̇ꝺ aliter non possent abinuicem diuertere obstante iuramento. Io. and. dicit q̇ꝺ si iusta causa subesset: puta cõsanguinitatis vel aliud perpetuũ impedimentum: tunc non obstante iuramento alter agere posset ad diuortium cuꝫ subaudiatur ibi nisi ex causa: quia nec contra ius intelligitur iurasse. s. c. pxi. ⁊. c. ad nostram. el. iij. Aduerte quia in istis exẽplis Io. an. questio non habere dubiũ cum iuramentũ generale se non extendat ad casum nutrientem peccatũ ex tacita intentione iurãtis: ⁊ presupposito q̇ꝺ habuisset illum animum tale iuramẽtum illicitum non ligaret vt probatur in. c. j. de iureiuran. libro. vj. ¶ Sed dubiũ est quid si oritur causa legitima diuortij quã iurans posset remittere: vt puta inductam in fauorẽ suum: vt si mulier cõmisisset fornicationem carnalem vel spiritualem. vt. j. c. proxi. vel non solueret dotem ꝓmissam iuxta no. in. c. per vestras. de do. in vir. ⁊ dote post diuor. resti. vel qd simile: q̇ꝺ possit diuortiũ petere non ob. tali iuramẽto generali. videtur bo. tex. in simili in. l. quero. §. inter locatorcꝫ. ff. loca. vbi dicit: q̇ꝺ si locator ꝓmisit non expellere inquilinuꝫ intelligitur si soluerit pensionem: ⁊ sic si fecerit id ad q̇ꝺ tenetur ex natura cõtractus. Item si promisi filium non exheredare: intelligitur nisi causam exheredationis dederit. l. quidam cum filiũ. ff. de ver. obl. Itẽ si promisi te non offendere intelligitur nisi causam offensionis cõmiseris. l. qui seruuꝫ. ff. de ver. ob. Et gñaliter ꝺm Bar. ibi. facit ille. §. ad omnes cõtractus in quib⁹ vltro citroqꝫ aliquid ꝓmittitur vt quis non teneat̃ seruare q̇ꝺ ꝓmisit si per aduersam partẽ oĩa seruata nõ sunt. facit lex iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. dꝫ ergo ꝺm hoc intelligi illud iuramentũ de non diuertẽdo: si aliter legẽ cõiugij seruauerit. pro hoc: quia aliter matrimonia non essent libera in dissoluẽdo ex iusta causa cõtra legẽ libera. C. de inuti. stip. pro ⁊ cõtra faciunt ea que dixi. s. pxi. c. in q. illa cũ quis iurauit non petere reductionẽ ad arbitriũ boni viri. vbi vide. ⁊ ꝑ prima parte optime facit. c. px. in prin. ¶ † Gl. pe. querit an hec mulier potuisset ꝓpria autoritate iuramẽto non obstante redire ad virũ: ⁊ dicit q̇ꝺ sic. idem tenet Host. Tan. ⁊ Gof. cõtra. Dicit Io. and. q̇ꝺ hec vltima opi. posset procedere qñ esset dubium an ꝓpter incontinentiam et ad lasciuiam se abiurassent dicit q̇ꝺ apud eum non posset cadere dubitatio. Aut enim iurauit ꝓpter continentiam ⁊ non debet redire sine superioris autoritate iuxta superius dicta. Aut propter lasciuiam ⁊ tenetur redire cũ iuramentum fuit temerarium: vt in litera.

Quemadmodum. Is qui iurauit cum muliere cõtrahere propter superuenientem fornicationem vel difformitatem eam repellere potest: propter precedentẽ non. h. d. primo. Si vir iurauit non accusare vxorẽ temerarium est iuramentũ: sed si specialiter de adulterio hoc iurauit: denũtiare poterit sed accusare nõ debet. hoc vltimum non est sine dubio vt. j. patebit. Diuiditur in tres partes principales. secunda ibi: illud autem. tertia ibi: q̇ꝺ si. Prima subdiuiditur. Nam primo inducit simile consultationi fiende. Secundo sol. ibi: ita si quis. Tertio probat solutionem per euitationẽ absurditatis: ⁊ per rationem ibi: alioquin. Quarto respondet oppositioni iuramenti ibi: non obstante. quod respõsum ꝓbat per euitationem absurditatis. ibi: q̇ꝺ si post. Secunda pars principalis non subdiui-

subdiuiditur: sed tertia pars sic: qr primo ponit casum: scdo allegat ꝓ negatiua ibi: cū scriptura. tertio pro affirmatiua ibi: sed nūquid. quarto soluit ibi: tutius. ¶ Casus literalis. Quidaz iurauit se ducturū aliquā in vxorē: que post illa spōsalia sic cōtracta fuit fornicata. queritur an teneatur eā ducere in vxorē pretextu huius iuramēti. R̄ndet papa per simile ⁊ quasi a maiori si vir iurasset mulieri qñ contraxit cum illa qd eam semper pro legitima teneret: eam nō posset dimittere pro fornicatione quā ante cōtractum matrimonium cōmisisset. Sed si post contractū matrimoniū ⁊ prestitū iuramentū fornicat: eam dimittere possit non obstāte hmōi iuramēto: qr in illo talis cōditio subintelligebatur si illa cōtra legem matrimonij non peccaret. eodē modo si aliquis iurauit se ducturū aliquā in vxorē nō potest ei fornicationē opponere precedētem sed subsequētem vt eā ducere nō teneat: qr in illo iuramento talis debet cōditio subintelligi: si illa cōtra legē desposationis non venerit. alioquin si post tale iuramentū fieret publica meretrix eam ducere teneatur: qd esset prorsus absurdū. ⁊ hoc ꝓbat per locū a maiori. si vir post contractū matrimoniū propter fornicationē dimittere potest vxorem. multo fortius ante cōiugium celebratū ꝓpter fornicationem pōt nō admittere spōsam: qr turpius eijcitur q̄ non admittit hospes. Nec obstat iuramentū in aliquo istorū casuum: quia iuramētum illud tale est propter cōditionem intelligendum quod potest seruari et non seruari sine transgressione iuramēti. Preterea si post huiusmodi iuramentum mulier fieret leprosa vel paralytica: vel nasum amitteret: vel quicquam turpius ei contingeret: an teneretur eam ducere in vxorem. rñ. si esset vxor de presenti eam dimittere nō posset: si sponsa de futuro eam ducere non tenetur: quia multa impediunt matrimonium cōtrahendum que non dirimunt iam contractum.

1 ☞ Ualidum est argumentum a simili data similitudine in eo ad qd confertur.
2 Per ista verba promitto qd tenebo te in vxorem inducitur matrimonium de presenti.
3 Si duo fecerunt pacem: ⁊ vnus rumpat: primus rumpens potest accusari ⁊ non accusare.
4 Fornicatio subsequens dissoluit sponsalia de futuro quāuis iurata.
5 Juramentum positum super actu intelligitur cum omnibus cōditionibus ⁊ limitationibus illius actus.
6 Contrahens non potest allegare debitorem suspectum propter paupertatem precedentem contractum.
7 Jurans non accusare an possit denuntiare. et iurans non denuntiare si denuntiat an incurrat periurium.
8 Multe conditiones gñales que subintelliguntur in iuramento.
9 Depositarius non potest opponere cōpensationem: sed deponēs sic.
10 Si sponsa labatur facultatibus an licite possit a sponso dimitti.
11 Juramentum contra legem non tenet: si iuramētum est reprobatum per ius canonicum.
12 Sponsus an possit dimittere spōsam de futuro: si p vim fornicata est.
13 Sponsa de presenti an propter fornicationem subsequentem vel deformitatem possit dimitti.
14 Jurans non accusare an obligetur ⁊ quomodo.
15 Maritus an possit castigare vxorem suam ⁊ inuinculare.

Illud autem. In. §. isto. q. ponit que est talis. aliqs iurauit qd sup nullo crimine accusaret vxorem. queritur: an istud iuramētum esset seruandum. R̄ñ. papa qd iuramētum tale temerariū est: quia si mulier fieret infidelis ⁊ nollet cohabitare viro sine contumelia creatoris: vel vt illū traheret ad mortale peccatū debet statim illā accusare apud iudicem suum vt eam nisi penitus se corrigat oīno dimittat fm canonicas sanctiones. Sed si iurauit expresse quod eam super adulterio non accusaret: nunquid debet seruari hoc iuramentū: ⁊ videt qd nō. qr dicit scriptura patron⁹ est turpitudinis: qui crimen celat vxoris. ⁊ in euāgelio dicitur. si primo ⁊ scdo correcta non se emendat dicendum est ecclesie vt tanq̄ ethnica ⁊ publicana postmodū euitetur. Sed cōtrariū videt qd sit seruādum: qr non solum septies sed septuagesies septies dimittendū est vxori peccāti. Respondet papa qd in hoc casu tutius est propter iuramentū vt eam non accuset ad diuortium celebrandum: sed denuntiare debet illam ad penitentiā peragendā. Ber. ¶ † No. j. qd valet argumentū a simili[a] data similitudine in eo ad qd cōfertur: lz in alijs illa non sint omnino similia: vt patet hic in similitudine inducta inter matrimoniū contractū ⁊ cōtrahendum: qd no. c. cum dilecta. de confir. vti. vel inuti. vide Jo. an. in. c. non pōt. de prebē. lib. vj. vbi hoc firmat. ¶ † No. ij.[b] arg. qd per ista verba ꝓmitto qd tenebo te pro legitima vxore cōtrahitur matrimonium de presenti. de quo vide bonum tex. cū ibi not. in. c. ex parte. j. de spons. et facit qd in actib⁹ pēdētib⁹ a mera dispositiōe disponētis paria sunt dicere volo qd titius habeat ꝓ tali vel qd talis sit: vt puta qd sit ciuis vel qd habeatur pro ciue: de quo per Bar. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap. ¶ † Not. iij. ⁊ tene mēti: qd ꝓmittens ⁊ iurās seruare aliquē contractum intelligitur se obligare inquātum alius obseruat pro parte sua: alias non tenetur ad obseruātiam. cōcordat. l. quero. §. inter locatorē. ff. loca. ⁊ facit iste tex. ad ea que dixi. s̄. c. ꝓxi. ⁊ qd not. Bar. in. l. cū pater. §. libertis. ff. de leg. ij. vbi per illum text. dicit qd si duo fecerūt pacem ⁊ promiserunt illam non rūpere: si postea rumpunt qui rūpit secundus potest accusare primum: sed primus non secūdum: qr secūdus non erat obligatus: ex quo primus nō seruauit pacē. facit quod ipse no. in. d. §. inter locatorē. et qd legi. ⁊ no. s̄. eo. peruenit. ¶ † No. iiij. ⁊ mēti tenete vos auditores seu legētes. qd alibi non ita bene probatur qd fornicatio subsequēs dissoluit spōsalia de futuro etiā iurata: ⁊ licet iste text. loquatur in sponsa fornicāte: idem tamen dicēdum est in sponso: qr quo ad ista non iudicātur ad impa ria. vt in. c. apostolus. xxxij. q. vij. ⁊ ea. causa. q. vj. nihil iniquius. ⁊. c. indignant. ⁊ ita in facto senis cōsului. ⁊ intelligo qd fornicatio dissoluit sponsalia: scz in fauorem illius qui non peccauit: ille enim potest illam non ducere: sed peccās non soluitur alio volente: quia delictū suum non debet ei p̄stare immunitatē ⁊ absolutionem a cōtractu suo. vt in. c. ij. de trāslatio. epi. facit quod in simili habet in. c. de illis. el. j. j̄. de despō. impub. ¶ No. ibi prorsus absurdū. qd valeat argumētū a vitatione absurditatis cōcordat. c. ex ore. de priuil. cū simi. ¶ No. ibi turpius[c] eijcitur q̄ non admittit hospes. qd licite allegamus dicta poetarum: ex quo iuri nō cōtradicūt. Item de ꝓuerbijs ꝓbat in. c. ⁊ si iudeos. de iude. ⁊ quotidie allegatur iste tex. qd facilius impeditur matrimoniū cōtrahēdum quā dirimat cōtractum. qui cle. vel vouē. c. rursus. ¶ † No. in ver. nō obstāte. ⁊ tene mēti qd iuramētum appositum in aliquo contractu recipit oēs ꝯditiones ⁊ subauditiones seu limitationes quas hz ille ꝯctus. ⁊ idem dico si apponit in alia dispositione seu obligatiōe vt reguletur ab illa. ꝓ hoc. l. fi. C. de nō nu. pec. ⁊ per Inno. q hoc tenet. in. c. per tuas. de arbi. ⁊ Bar. in. l. societatē. §. arbitroꝝ. ff. pro socio. s̄. eo. dixi in. c. quintauallis. limita tñ fm no. in. c. debitores. s̄. eo. ¶ † Nota qd turpitudo seu deformitas precedēs cōtractum nō pōt cōtra contrahentē allegari: sed subsequēs sic. qd optime facit vt contrahēs nō possit allegare debitorē suspectū ꝓpter paupertatez precedentem seu mores precedētes. ad qd facit[d] tex. in. l. si creditores. ff. de priuile. cred. ⁊. l. fi. C. de sponsa. ⁊ ibi per Bar. et. c. preterea. de testib. cog. et. c. fi. de collu. detegen. Et ex hoc tex. arg. Host. prelatum pretextu criminis promotionez suam precedētis nō posse repelli. de quo. in. d. c. p̄terea. ⁊. c. fi. de purg. cano. vbi de hoc. ¶ † No. ex vltima parte qd promittens seu iurans aliquem non accusare potest nihilominus illum denuntiare ad penitentiā peragendam. Et nota ex hoc ⁊ ex tex. finem denūtiationis euangelice. fit enim non vt imponatur pena sed vt cogatur penitere. ex quo no. Pe. qd probato crimine alicuius per denuntiationem superior nō priuabit illum vel suspendet eum officio suo vel beneficio: sed solum coget penitere: nisi in casib⁹ de quibus in. c. inquisitionis. de accu. quod dicit alibi melius non probari. Sed adduco bonum tex. in. c. super his. de accusa. vbi melius ⁊ generalius ꝓbatur. Sed quero. quid si quis iurat aliquem non denūtiare. vide gl. in. c. ad nostram. ij. s̄. eo. que dicit iuramentum non esse obligatorium quod est cōtra preceptum christi et bonum charitatis. dictum enim est si peccauerit in te frater tuus ⁊c. de iudicijs. nouit. ⁊. ij. q. j. si peccauerit. et vide quod dixi in. c. j. s̄. eodem. Dicit tamen notanter hic Hosti. quod aut iurans vult denūtiare principaliter propter periculum anime delinquentis et iuramentum non obstat: aut mouetur principaliter ꝓpter interesse proprium et non potest sine metu periurij quod satis mihi placet. Nam iuramentum valet respectu interesse priuati: sed nō respectu interesse publici. lege si vnus. §. pacta. ff. de pactis. facit quod dicam super glossa. ⁊ hoc semper notabis. ¶ † Uenio ad gl. ⁊ notabis glos. ij. que in effectu facit tria. Nam primo ponit multas cōditiones generales que subintelligunt in iuramēto ⁊ quatenus dicit qd intelligitur cōditio si placet pape: intellige quādo prestatur in materia spectāte ad

Sebasti. Sapia.
a ¶ A simi. Uide late p Abb. ⁊ alios in. c. translato. s̄. de consti.
b ¶ Adde Bart. in. l. si marit⁹. §. j. ff. ad. l. iul. d adulte. contra facit. l. rei iud. ff. sol. ma. vbi aliud est esse patrē et aliud haberi pro patre vide. l. j. C. de his q̄ sub modo. ⁊ in. l. interdū. §. q tutelā. ff. de fur. et oīno vide Ro. ꝯsil. xcij. Ber. for.

Sebasti. Sapia.
c ¶ Turpi⁹. Uide Bar. ⁊ alios in. l. j. ff. si cer. pe. Feli. i. c. qualiter ⁊ qñ. ij. in princ. col. j. j̄. de accusa. in. c. ij. in fi. s̄. de rescrip.
d ¶ Et quod not. ipse Abb. Pañ. in. c. cū nō ab homine. circa fi. d iudi. Et vide tex. in l. qui bona. §. de illo. ff. de dā. īfec. ⁊ vid bal. i. l. dies festos. C. de fer. ⁊ in. l. ait pretor. §. si debitorez. ff. de his q̄ in frau. cre. et Bal. in. l. fi. de spō. ⁊ Ange. in. l. nemo carcerē. C. de exac. trib. bert. force.

a ✠ Sebasti. Sapia. ¶ Utroqʒ casu. Per hanc rationem ita concludit Bal. in. c. j. §. itē sacramēta. col. vlti. de pac. iura. fir. nūqđ aūt dolus de futuro possit remitti vide Jas. in. l. actione. circa fi. C. de trāsac. vbi ponit an potest remitti per indirectū: vide etiā And. Sicu. in. c. fi. col. vij. j. de dona. Feli. in. c. ij. col. iiij. ver. fallit sexto. j. de fi. instru.

b ¶ Dolus de futuro per pactum remitti nō potest sec⁹ si esset de preterito. Et adde h̄ domi. Ant. in. v. colū. versi. oppo. qđ pactū non excludit facultatē ⁊c. qđ limitat idē do. Ant. in. c. fraternitatis. in. xviij. col. de test. eē verum in dolo vero q̄ dolus p̄sumpt⁹ de futuro posset per pactuʒ remitti. Et adđ gl. not. in. l. vbi exigitur. ff. de edendo. que vult qđ minor restituit̄ aduersus dolū presumptū licet non restituatur aduersus verum dolū. l. ij. C. si mi. se ma. dix. quod dixit Barto. esse veruʒ in dolo presumpto de preterito: secus dicit si est dolus de futuro: quia tunc minor non restituetur ⁊ vide ō hoc Bar. in. l. j. §. nūtiatio. ff. de ope. no. nū. Anto. Francis. ¶ An dolus futurus ver⁹ vel p̄sumpt⁹ possit remitti. dicas qđ regulariter nō pōt remitti: sed preteritus bene potest remitti. l. si vnus. §. illud nulla. et ibi per Barto. et Pau. de cas. ff. de pac. ⁊ not. in. l. aurelio. in. §. casus. ff. de liber. lega. et in. l. si quis cū aliter. ff. de verborū obligatio. et in. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ in. l. in commodato. in prin. ff. cōmoda. ⁊ i oībus his locis per Bar. ⁊ p Bal. in l. j. in fi. C. de vsufruct. et vide per Alexan. in. d. l. si vnus. vbi dicit qđ dolus p̄sumptus pōt tacite remitti sed nō expresse.

c ¶ Sed tu hoc limita quando fit pactū de delicto quod consistit in omittendo: quia illud posset tolli per pactum hoc dicit glo. singu. ſm Bal. in. l. diuus. ff. ad silleianum.

papam. sic loquitur. c. veniens. s̄. eo. vbi plene dixi: al's secus: vt patet ex notatis. s̄. eo. quāto. Secundo dicit qđ speciales conditiones non intelliguntur nisi exprimātur. Tertio in fine dicit qđ ꝓpter cōditiones subintellectas iuramentum non dicitur cōditionale sicut nec alia dispositio: intellige etiam si exprimātur. vt in. c. significasti. et qđ ibi not. de elec. Jo. and. addit alias conditiones subintellectas. nā si iuro tibi decem reddere intelligitur nisi iudex interdicat. intelligo ex legitima causa. de censi. significauit. et. ff. qui satisd. cogā. l. fin. vel ius cōmune quia excommunicatus est. de quo in. c. veritatis. de do. ⁊ cōtu. s̄. eo. debitores. Item qñ pater iurat se daturū alicui filiaʒ suam in vxorem intelligitur promisisse se facturum ⁊c. de quo vide quod dixi in. c. ex literis. de spon. vbi gl. Itē intellige saluo iure alterius. s̄. eo. veniēs. Item subauditur quod habes. s̄. eo. quintauallis. Item si iuraui alicui ab eo debeo absolui. s̄. eo. quintauallis. ⁊. j. de sponsal. c. secundo et vide ad materiā post Host. in summa. co. ti. §. qđ sunt species.

9 ¶ † In glo. in ver. fortius. in fi. dicit Jo. an. ⁊ melius quod licet depositarius non posset obijcere compensationem: vt in iuribus allegatis. in fi. glo. deponens tamen potest eam obijcere cum in suū fauorem sit introductum: vt in deposito non fiat compensatio. arg. in. c. ad apostolicam. et. c. statuimus. de regula. ¶ Opponitur et videtur quod propter superuenientem deformitatem non liberetur quis a sponsalibus: quia iuramētum est obseruandū ex quo potest seruari sine interitu salutis eterne. vt in. c. si vero. s̄. eod. Solu. gl. in verb. oculos. quod contrarium procedat nisi quis liberetur a iuramento per existentiam conditionis subintellecte. vt hic quod not. pro limitatione illius: c. si vero. et ibi plene dixi. ¶ Secundo. glo. querit. quid si sponsa liberetur facultatibus. dic quod propter hoc non posset a sponso dimitti. hoc intelligit verum Jo. an. nisi certa quātitas promissa fuisset: ⁊ tūc non potest promissionem adimplere. j. de conditio. appo. de illis.

10 ¶ † Nota hoc dictū. nam illud. c. de illis. loquitur quando iuramentum fuit prestitum conditionaliter. nos autem hic loquimur qñ simpliciter. sed mulier promisit dare certā rem vel quātitatem ⁊ non potest promissionem adimplere. Sed aduerte: quia dubito etiam in terminis gl. nam ex quo mulier contraxit simpliciter sponsalia non promittendo certam dotem videtur promisisse omnia sua bona in dotem. vt legi. ⁊ notatur in. l. mulier bona. ff. de iure dot. et per Bart. in. l. si constante. ff. solu. mat. ergo si labitur facultatibus: ⁊ sic non potest omnia que habebat dare in dotem non debet sponsus obligari ad contrahendum: quia deficit cōditio subintellecta scʒ si res in eodem statu permansit vt in tex. ⁊ in glo. ij. facit. c. per vestras. ⁊ qđ ibi not. j. de don. in vir. off. do. post diuortiū rest. quod nota.

11 ¶ † Itē aduerte in eo qđ glos. in prima parte dicit quod iuramentū contra leges non ligat ⁊c. dicit no. Hostien. hoc verum vbi iuramentum reprobatur lege canonica. sicut. de fo. cōpe. si diligenti. et. j. eo. sicut. simpliciter enim in hoc loco non statur leg. ciuili. quia nec de foro suo est iuramentū. de iud. nouit. ⁊ de elec. venerabilem. ad fi. in aut. vt clerici apud prop. epi. §. si vero ecclesiasticum. col. vj. ⁊ sic facit quod statutum laicorum non potest impedire iuramenti absolutioneʒ. vide quod dico. j. eod. cum contingat.

12 ¶ † Quero quid si sponsa de futuro fornicetur seu opprimatur per violentiam: nūquid spōsus possit eam dimittere? Glo. ista concludit in fine qđ sic. ⁊ idem Jo. and. non enim scđm cum debet cōpelli contrahere bigamiam. Secus dicit si fuisset sponsa de presenti: vt not. gl. in. c. raptor. xxvij. q. ij. que etiam approbat precedēs dictum gl. ⁊ facit quod habetur. in. c. discretionem. de eo qui cog. consan. vxo. sue.

13 ¶ † Quero quid si sponsa de presenti fornicetur vel incidat in aliquam deformitatē: nūquid a sponso possit ex toto dimitti? Gl. in ver. teneretur. dicit qđ nō intellige qđ ꝓpter adulteriū potest dimitti quo ad thorū. l. si vxor. §. diuus. ff. de adul. sed alijs difformitatib⁹ non obstātibus tenet̄ eam ducere. vt in. c. hi qui. xxxij. q. vij. qđ no. ¶ No. ex gl. in ver. q̄uis. qđ dictio q̄uis regulariter aduersat̄ precedentibus: qñqʒ tñ apponitur causatiue: vt hic. intellige vbi subiecta materia hoc expostulat.

14 ¶ † Op. ⁊ videt̄ qđ sicut nō valet pactū etiā iuratū de non accusando aliquē de quocūqʒ crimine: vt hic dr. §. illud aūt codē modo nō dʒ valere si sit de certo crimine. nam vtroqʒ casu[a] inuitatur quis ad delinquēdum ⁊ remittitur dolus futurus[b] cōtra. l. si vnus. §. illud. et. §. pacta. ff. de pac. vbi habes tex. expressum. ad idē. l. conuenire. ff. de pac. do. Pro sol. capio gl. in verbo crimine. ⁊ in verbo in hoc casu. ⁊ in verbo desistat. que debēt ad hoc cōiungi ⁊ tangūt hoc contrariū multum tacite ⁊ mens gl. est qđ circa crimen cōmittendū nō valet pactū: ⁊ sic loquitur. §. illud. l. si vnus. sed circa cōmissum valet. vt hic. ⁊. d. §. pacta. ⁊ sic videtur intelligere versi. qđ si. Aliam solu. sentit. d. gl. in verbo desistat. qđ pactū de non accusando de certo crimine puta adulterij valet quatenus tāgitur interesse priuatū. vt puta vt non possit accusare ad diuortiū celebrandū: sed quatenus tāgitur publicū[c] non valet vt in cōtrario. Ex ista solutione infertur qđ si iste maritus vellet accusare de adulterio criminaliter ad vindictā publicā valet iuramēto non obstāte. Aduerte Inno. videtur sentire istas solu. gl. ⁊ Jo. an. post eū recitādo dixit enim sup verbo diuortiū: seruandum esse iuramentū in eo qđ tangit rem vel iniuriā familiarē: vt est pactū factū de preterito adulterio nō accusando. In his aūt que respiciūt animā seruandū non est: et ideo pōt denūtiare adulteriū cōmissum per quā denuntiationē precipiet iudex marito qđ non cohabitet vxori donec peniteat. quia non iurauit non cohabitare sed nō accusare. Si aūt vxori adultere nō penitēti cohabitare iurasset: non esset iuramentū seruandū. arg. xxxij. q. j. c. j. imo si nec per preces nec per denūtiationē ad penitentiā posset obtinere per iudicē vel vxoris cōsensum qđ cessaret ab eius cohabitatiōe: posset tūc eam accusare de adulterio ſm eū ⁊ Inno. ¶ Attēde contra primam sol. gl. quā etiā sentit Inno. vt intelligatur tex. de adulterio iam cōmisso. multū facit iste text. in ver. qđ si expresse qui venit aduersatiue ad illū. §. tñ. cū ibi loquatur tex. de non accusando de quocūqʒ crimine cōmittendo: ergo vers. qđ si expresse. qui tantū aduersatur precedentibus q̄ loquitur de certo crimine: debet intelligi de crimine cōmittendo. Itē si loqueret̄ de crimine iam cōmisso res nō fuisset dubia. per. d. l. si vnus. §. pacta. Item cessaret arg. litere quatenus arguit pactū non valere: quia preberetur libera peccādi facultas. cessat enim hec ratio in crimine iam cōmisso: quia respectu cōmittēdi tam prompta esset accusatio cōtra secundā sol. gl. vt intelligatur non respectu adulterij cōmittendi: sed quatenus tangitur speciale interesse: quam etiam solutionē non aperte sed tacite sentit Inno. facit multū tex. in. d. l. si vnus. §. pacta. vbi dicit qđ nō valet a principio vt non agatur interdicto vnde vi. Nā licet respectu restitutionis verset̄ vtilitas priuata: tñ quatenus prestatur certo modo impunitas inuitat̄ quis ad delinquendū: qđ est cōtra publicā vtilitatē: vt in. c. vt sane. de sen. excō. ⁊ melius in. l. licitatio. §. qđ illicite. ff. de publ. ⁊ vect. Sed non dubium est quin vxor fiat liberior ad fornicādū cū scit se a marito de adulterio saltē respectu diuortij accusari nō posse. Cū ergo hoc iuramētū sit cōtra bonos mores valere non deberet vt in regula nō est obligatoriū. de reg. iur. li. vj. Et ob hoc intellectus hui⁹. c. visus est semp mihi difficilis ⁊ male p doc. declarat̄ forte ⁊ ꝓpter ista dixit hic Guli. na. qđ verbū tutius: positū in tex. stat cōparatiue. designat em̄ qđ maritus nō obstāte iuramēto possit vxorē accusare: sʒ tutius est vt nō accuset ⁊ forte hec lec. nō esset mala facit tñ in cōtrarium: quia in dubijs eligimus qđ est tutius. vt in. c. iuuenis. de spon. ergo semper erit eligēda ista via vt non fiat accusatio. Concludo sic totā materiā: qđ aut intelligimus de cōmisso: et casus est clarus. d. §. pacta. ⁊. c. veniēs. j. de accu. Aut de cōmittendo. ⁊ tūc respectu accusationis criminalis non valet pactū nec iuramentū: q̄ p̄stat materiam peccandi. vt in. d. §. illud. ⁊. §. pacta. Aut respectu accusationis ciuilis scʒ ad diuortiū celebrādū ad cōmodū mariti: ⁊ est casus dubius. credo qđ simpliciter pactū nō valeret: sed si interuenit iuramentū est dubiū. ideo litera arguit ꝓ ⁊ ꝯ: cōcludēs tñ tutius esse vt nō accuset: sed denūtiet: cū p hāc viā ꝓuidebitur circa delictū: ⁊ iste obseruabit iuramētū. ⁊ ꝓpter hoc datur notabilis limitatio ad. d. l. si vnus. ⁊ sic magis stringit iuramentum q̄ simplex pactū. ar. c. debitores. s̄. eo. ti. facit qđ not. Jo. an. in Spe. de dona. §. j. ver. quid si actum. credo etiā qđ poterit accusare criminaliter q̄ in hoc non versat̄ cōmodum priuatū. vt. s̄. dixi. et ideo nō sine ministerio dixit litera qđ debet desistere eam accusare ad diuortium celebrādum. Et ex his habes clarum intellectum huius. c.

15 ¶ † Gl. vlt. querit quid si ista mulier nollet corrigi ad denuntiationem ecclesie. Sol. Jo. an. dixit qđ tunc vir potest eam deserere: quia videtur quasi heretica. Tan. fuit in cōtraria opi. vt dicitur in fi. glo. quod non debet

debeat eã deserere:sed dꝫ eam corrigere ⁊ in vinculis tenere ⁊ castigare etiam si mariti sui vite insidiaretur.inducit iura in ca.alleg.❡ No.j.ex gl.ꝙ maritusᵃ potest licite ex causa mulierẽ castigare ⁊ inuinculare.et tene menti hoc vltimũ:qꝛ tex.in.c.placuit ꝑ quẽ se fundat hic gl.loquitur de vxoribus clericorum adeo qꝺ gl.ibi dixit illud non extẽdenduꝫ ad vxores laicorũ.Sed gl.in.c.sicut.vij.q.j.dixit maritũ posse castigare vxorẽ suã sed non dꝫ verberibus afficere:qꝛ aliena illa esse debẽt ab ingenuis.vt.l.cõsensu.C.de rep.Hof.⁊ Host.hic dicunt ꝙ illa.l.cõsensu procedit nisi ex cã magna fiat vt in exemplo gl.⁊ nisi verbera sint leuia.illa em̃ videntur marito ex cã permissa.arg.in.l.ꝓceptoris.ff.ad.l.aquil.⁊ de homi.ad audientiam.alʼs maritus puniret̃ si sine causa vel enormiter hoc faciat.C.de repu.auf.sed nouo iure.Cõcludo ergo qꝺ ꝫm quantitatẽ culpe põt maritus corrigere vxorẽ.ita qꝺ non ꝓcedat ad seua.illa enim sunt iudici relinquẽda etiam in seruis proprijs.isti.de his qui sunt sui vel alie.iur.§.sed hoc tpe.❡ Scꝺo no.ex gl.ꝙ vxor est relinquẽda marito:lꝫ insidietur vite ipsiꝰ.hoc puto verum si potest prouideri aduersus insidias.alʼs nõ tenet̃ se exponere periculo mortis vt in.c.literas.in fi.de resti.spo.sic intellige ea que legũtur ⁊ no.ꝑ doc.in.c.j.de diuor.⁊ in.c.gaudemus.lꝫ gl.aliter dixerit in ca.quicquid mulier.xxxij.q.v.❡ Tertio quod ad principale q̃sitũ gl.puto ꝙ similiter potest ꝯpesci ⁊ castigari ab insolentia sua.procedat vltima opi.gl.alʼs procedat prima opi.per illud qꝺ.s̃.dixi post Inn.❡ Ultimo op.glos.prope mediũ.in eo qꝺ hic denegatur accusatio ⁊ permissa est denũtiatio.⁊ sic qꝺ vna via denegatur:alia cõceditur ꝯ iura alleg.in gloss.de hoc brocardo vide qꝺ no.gl.in regula cũ quid.lib.vj.⁊ dic ꝙ ad alium effectũ permittitur hec denuntiatio ⁊ ad aliũ denegatur accusatio.nã accusatio denegatur quia agit̃ ad diuortium.denuntiatio permittit̃:quia agitur ad penitentiam.

☞ Uerbum necessitas cõprehendit de larga significatiõe vtilitatẽ.
Exceptio iuramẽti est exceptio litis finite.
Ad substantiam iuramenti non est de necessitate verbum iuro:sꝫ satis est ꝙ interponat deum implicite vel explicite.
Conuersi monasterij non sunt de capitulo ⁊ possunt testificari ꝓ monasterio.
Quando due negationes faciant affirmatiuam ⁊ qñ negent.
An sit licitum iurare per crucem:per euãgeliũ:per angelum:⁊ per salutem principis.
Ordinariꝰ potest iudicare vltima die sue iurisdictionis si successor nõ venit:delegatꝰ vero indistincte potest.
Iuramentum sine altero ex suis comitibus est seruandũ si est honestum.
De dictione amen:⁊ kyrie eleison.
Modus diuersus iurandi.
Que sunt simoniaca ipso iure:⁊ q̃ ꝑ cõstitutionem ecclesie.
An indistincte ꝓhibitũ sit iurare cessante vtilitate vel necessitate.
An sit peccatũ christiano iurare per alienos deos:⁊ an tale iuramẽtũ sit seruandum.
Christianus non peccat excipiendo iuramentum ab infidelibꝰ ꝫm religionem eorum.
Qualiter peccet iurans sine causa ⁊ iocose.

Et si christus. Monachi ⁊ cõuersi iurare pñt pro testimonio ferendo in causa monasterij sui.ita communiter summat̃. Sꝫ hec summatio nimis restringit literam ideo summo sic.Licite ex causa necessaria etiã per religiosos iurat̃.h.d. Diuidit̃ in quinqꝫ ptes. In prima rñdet authoritati euãgelice qua videbatur prohibitũ iuramentum.secũda ibi. Iac.rñdet authoritati apostolice.tertia ibi.Angelꝰ ꝓbat multis authoritatibꝰ noui ⁊ veteris testamẽti ꝙ licitũ est iurare. quarta ibi:quedã.dicit quare simpliciter prohibetur iuramentũ.quinta ibi:licet.dat petentibus licẽtiã iurandi.❡ Casus literalis. Ad finẽ collige casum ⁊ causam institutionis huius decre. Abbas ⁊ monachi castellionis habebant causas ꝓ monasterio suo.dubitabant vtrũ liceret eis ferre testimonium ⁊ iurare ꝓ causis monasterij sui:et videbatur eis ꝙ nõ deberent iurare.Primo authoritate euangelij dicẽtis sit sermo vester est est:non nõ:qꝺ amplius est a malo est.Itẽ Iacobꝰ apostolus videtur prohibere iuramẽtum dum dicit.Ante omnia fratres mei nolite iurare.Dñs papa cõsultus respõdet primo authoritati euangelij:et eam exponit dicẽs sit sermo vester est est nõ nõ:vt affirmatio vel negatio sicut procedit ex ore ita procedat ex corde:qꝛ tamen malitia hominum excrescente non creditur de facili simplici assertiõi vel negationi:adeo adiunxit quod amplius est a malo est.illud amplꝰ scꝫ iuramentum nõ est malum:sed a malo illius qui nõ vult credere nisi iuretur.⁊ est pena illius nõ culpa.⁊ lꝫ dñs videatur ꝓhibuisse iuramentũ:nõ tñ prohibuit iurare per creatorẽ sed per creaturã ne per hmõi iuramentũ transferret̃ ad creaturã honorificẽtia creatoris:vñ cũ promiserit nolite iurare omnino:statim subiunxit:neqꝫ per celum:neqꝫ per hierosolimã ⁊c.tñ si iuretur per creaturã seruãdũ est iuramẽtum dũmodo licitũ sit quod iuretur.Scꝺo rñdet authoritati Iacobi apostoli dicens ꝙ Iacobus non simpliciter prohibuit iuramẽtum sꝫ voluntatem iurandi dñ dixit.Ante omnia fratres nolite iurare oĩno quia nullus dꝫ iurare volũtate:nisi necessitate instante:⁊ tunc licite iuratur dummodo iuramentum habeat tres comites.s.veritatẽ:iustitiã:⁊ iudiciũ:sed prohibuit iurare per creaturã.vnde dicit apostolus:homines per maiorẽ suũ iurãt:ostẽdens per quẽ sit iurandũ.i.per deum.Et qꝺ iurãdum sit in necessitate:ostẽdit exẽplo angeli qui iurauit ꝑ viuentẽ in secula seculorũ.⁊ exẽplo dñi qui legitur plus dixisse q̃ est est,non non:dũ dicit in veritate dico vobis.si enim iuramentum malum esset dominus nõ iurasset.Tertio dicitur qꝛ quedã prohibent̃:qꝛ ꝑ se mala sunt.quedã vero ꝓhibentur ex causa:non qꝛ mala sint:sed quia si fiant frequenter inde mala sequuntur:sicut vinum per se malũ nõ est:sed ex frequenti ⁊ incauta potatione luxuria generatur:vnde dixit apostolus. Nolite inebriari vino in quo est luxuria.sic ⁊ iuramẽtũ per se quidẽ malũ nõ est:cũ sit cõfirmatio veritatis:sed tñ prohibetur ex causa:quia ex frequẽti et incauta iuratione periuriũ sepe cõtingit:vnde legitur:vir multum iurãs implebit̃ iniquitate:sed Paulus cõcessit discipulo suo vt vtatur modico vino propter stomachum ⁊ frequentes infirmitates.sic certe cũ necessitas exigit pro re vera licita ⁊ honesta põt secure iurari:quia cessante causa cessat effectus.Ultimo rñdet papa questioni proposite:lꝫ enim sint viri ꝑfecti vt quantũcũqꝫ possint iuramentum vitare debeant volensqꝫ indẽnitati monasterij prouidere indulget eis ne ꝓpter defectum testiũ monasteriũ suũ sui iuris sustineat lesionem:vt deficientibus alijs testibus possint in causis monasterij veritati testimoniũ perhibere. Ber.❡ Nota qꝺ nõ credere simplici assertioni ꝓximi procedit ex pena peccati priorum parẽtum.inde orta sunt oblitio:ira:incredulitas:⁊ similia.caro enim tunc corrupta extitit:ex cuius corruptione processit anime ⁊ corporis infirmitas.de quo vide bonã gl.xv.q.j.in summa.⁊ text.in.c.ita ergo.xxij.q.j.❡ Not.ij.nõ esse iurãdũ ꝑ creaturãᵇ sed ꝑ creatorẽ.quidã enim honor exhibet̃ illi per quẽ iuratur cũ assumatur ad cõfirmationẽ actus qui soli creatori vt ipẽ solus recognoscat̃ in superiorẽ tribuẽdus est.❡ Not.tñ qꝺ si de facto iurat̃ per creaturam ligat nihilominus tale iuramẽtũ quia iurando per creaturã vr̃ habere quẽdam respectum ad creatorẽ.vide bo.gl.in.c.quoties.j.q.vij.in gl.que est super verbo salutẽ.❡ Et ex hoc ⁊ ex tex.no.qꝺ licet verba legis prohibitiua dirigãtur in personã:nõ tñ per hoc iuramentum in contrariũ semꝑ inualidatur contractus.Bart.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiuss.⁊ in aut̃.sacramenta puberum.C.si aduer.venditio.patet ex illis verbis hic.Nolite iurare ⁊c.⁊ iurans in contrarium peccat:quia venit contra preceptum dei:⁊ nihilominus tenetur ad obseruantiam iuramenti ex quo ipsum qꝺ iuratur potest seruare sine periculo anime.vide qꝺ dicã in.c.cũ cõtingat.j.eo.⁊ per arch.in.c.nõ est cõtra.xxij.q.j.❡ † Not.iij.duo requisita ad hoc vt iuramẽtum fiat sine culpa.primo qꝺ ex necessitate iuretur.secũdo qꝺ iuramentum habeat illos tres comites:veritatẽ:iudicium:⁊ iustitiam.Et aduerte qꝛ verbum necessitatis capitur hic in text.late vt comprehendat etiã vtilitatẽ.videtur enim largo modo necessitatꝰ ᶜ ad iurandũ qñ instat vtilitas ⁊ sibi nõ creditur sine iuramẽto vnde nõ solũ propter vtilitatẽ propriam:sed etiã proximi põt quis licite iurare si aliter sibi non creditur:vt probatur in ca.ita ergo.xxij.q.j.⁊ ibi bo.glo.⁊ per Archi.in.c.non est contra.eadẽ causa et questione.Adde etiã ad predicta gl.no.in.c.florẽtinum.lxxxv.distin.que per istũ tex.dicit omne iuramentum fore temerarium cum ad iurandũ nõ impellit necessitas.quod intellige largo modo:vt s̃.dixi.❡ Not.iiij.ibi omnis cõtrouersie ⁊ cetera.qꝺ licite iuratur vt recedatur a lite.qꝺ est contra illos qui verentur subire iuramentũ a iudice vel a parte delatũ.Et infertur ex hoc qꝺ exceptio qꝺ causa fuit iuramento finita impedit litis cõtesta.sicut quelibet alia exceptio litis finite:cum iuramentum debeat esse finis omnis controuersie.de

↝ Sebasti. Sapia.
a ❡ Maritꝰ.Quõ sit licituꝫ marito castigare vxorem vide Abbateꝫ in c.cum contingat.col.vj.s̃.de fo.cõpeten.
Zacharias.
b ❡ Per creaturã. Adde Baldũ in authẽt.sacra.C.si aduer.ven.Spec.in ti.de iuramẽ.§ la.in prin. Bart.in.l.ait pretor.§.iurari.ff.de iureiur.
↝ Sebasti. Sapia.
c ❡ Necessitatus. adde qꝺ sicut magna necessitas excusat.c.qꝺ nõ est licitũ.de reg.iur.ita ⁊ magna vtilitas vt tradit Feli.in ca.vt sup.in prin.s̃.de testi.cogen.⁊ in ca.cũ accessissent.col.x.s̃.de constitutio.

quo vide bo.glo.in.c.j.de lit.cõtest.lib.vj.p Bar. in.l.cũ querebatur.ff.iudi.sol. ¶ No.v.per quem sit iurandum ⁊ quare sit iurandũ.est enim per solum deum iurandũ ⁊ nunq̃ per creaturam nisi in casibus in iure expressis:vt not.dicit hic glos. iiij. Est autem iurãdum ad finem cõtrouersie:intellige nõ solum iudicialis:sed etiã extraiudicialis.l. sed ⁊ si.§.hec verba.ff.de peti. heredi.per Bald. in.l.amplius.ff.rem ra.ha.vbi patet q̃ cõtrouersia dicitur ante litem contesta. ⁊ largo modo ad excludẽdum iuramẽtum dicitur controuersia qñ subest necessitas vel vtilitas ⁊ mihi non creditur sine iuramẽto:vt pꝫ ex predictis. ¶ No.q̃ p ista verba in veritate[a] dico vobis ⁊c.iurat quasi interponat ipsum deũ qui est veritas ad confirmationem actus.pro hoc.c.in quadam.de cele. mis. vbi dicit q̃ christus est veritas.ideo christus interrogatus a pilato quid esset veritas non respondit ne videret seipsum iactare:vt ibi no.⁊ de multiplici forma iuramenti tam in primitiua ecclesia q̃ in hodierna:vide bo.gl.hic.⁊.xxij.q.j.ĩ sum. ¶ Not. q̃ per illa verba morior per gloriam vestram ⁊c. apostolus iurauit ⁊ constat iuramentum ex illis verbis per gloriam vestrã ⁊c.⁊ est sensus ẜm Jo. an.morior.i.periculo mortis subeo vel paratus sum mori per gloriam vestram.i.per gloriam eternam ad quã spero:sic assero[a]:nã que affirmo scribo. ¶ † Ex aliis et ex predictis infero q̃ ad substãtiam iuramẽti non est necesse q̃ exprimat verbum iuro:sed satis est quo ad cõfirmationem veritatis quis interponat ipsum deum explicite vel implicite.de quo vide vt dixi in.c.querelam.s̃.eo. ¶ No.ibi:redde deo.etiã q̃ iuramentũ tenemur seruare ex precepto iuris diuini.Ex quo infertur q̃ papa non põt sine causa illud relaxare.de quo plene dixi.s̃.c.quãto. ¶ No.ibi:cũ sic cõfirmatio ⁊c.q̃ iuramẽtũ interponit ad cõfirmationẽ veritatis.i.simplicis assertionis.additur enim simplici assertioni religionis vinculum. vnde vide ad hoc q̃.s̃.dixi super rub. ¶ No.in versi. quedam: quare fuit iuramentum cessante necessitate phibitum.non enim prohibet quia in se malũ sit sed ppter periuriũ q̃ sepe ex incauta iuratione orit. idẽ dicunt ne dei nomen in vanũ assumat. ¶ No. ibi:modico vino.iuncta glo.q̃ aliqñ indulgẽdũ est corpori vt sit promptum ad exercitium virtutis.xliiij.dis.cõuiuia.Et no.cõtra istos q propter abstinẽtiã nimiã incurrunt egritudines: incidũt enim in peccatũ nõ modicũ.⁊ ẜm Hiero. offerũt isti rapinam in holocaustam dum nimia ciborũ egestate vel somni penuria corpus suũ immoderate affligũt q̃ dñs odio habet.de quo in.c.non mediocriter.de conse.distin.v.vbi text.notabilis. ¶ † No.in fi.ibi vos ⁊ conuersi. iuncta suprascriptione in qua loquitur abbati ⁊ capitulo.q̃ conuersi monasterij nõ sunt de capitulo[b] als frustra dixisset de cõuer.de quo vide q̃ legi.⁊ no.in. c. ex eo quod.in fi.de ele.lib.vi.⁊ per Inn.in.c.ij.de institu.Et no.q̃ non solũ monachi sed etiã cõuersi possunt testificari in causa monasterij.facit.c.nuper.s̃.de test. ¶ Aduerte tñ q̃ text.hic dicit deficiẽtibus aliis ⁊c.⁊ sic vr̃ innuere q̃ in defectum duntaxat isti admittantur.sed Host.⁊ Pet. simpliciter supplent ad text.maxime quasi etiã aliis testibus existentibus possunt exhibere testimoniũ.nam q̃nq̃ꝫ quis existimat se habere.x. bonos testes:⁊ nõ habet nisi vnum q̃ no.sed vide latius de hoc in spe.de teste.§.j.ver.sed nũqd.⁊ plene dixi in.c,insuper.in.iij.colũ.s̃.de testi.⁊ dic vt ibi. et ad istũ tex.potest dici q̃ ideo papa dixit deficientibus ⁊c.ne isti iurando venirent contra conscientiam.nam dubitabant iurare ideo dixit indulgemus. ¶ † Uenio ad gl.⁊ primo opp.videt eñ q̃ volens aliquid negare nõ debet geminare[c] negationẽ:quia due negationes[d] faciunt vnam affirmationem, vt in.l.duobus verbis.ff.de ver.signi. cuius cõtrariũ innuit ista litera dũ dicit est est:nõ non.Sol.colligitur ex glo.ij.⁊.iij.videlicet q̃ qñ due negationes referũtur ad idẽ faciũt vnã affirmationem vt in contrario:secus si referuntur ad diuersa vt hic.fit enim hic geminatio vt vna referatur ad cor:alia ad os.q̃ no.Idẽ vbi referũtur ad diuersa in eadem oratione contenta:vt not.in d.l.duobus.Itẽ hoc limita nisi sequatur contrarius ⁊ absonus intellectus:tunc enim due negationes non faciunt vnam affirmationem:sed vna negatio stat proprie alia superabundat plerunq̃ꝫ enim ex abundatia cordis quis geminat negationes:vt colligitur ex not.in le.j.C.de ser.fugiti. vbi per Cy.facit.l.fluminum.in princi.ff.de dam. infec. ¶ Sed quid si apponuntur tres negatiões concernẽtes idem neq̃ꝫ resultat cõtrarius seu absonus sensus.dic q̃ due faciũt vnam affirmationẽ:⁊ tertia stat ppue.l.j.§.j.de here.instit.⁊ nota. Bar.in.d.l.duobus.⁊ hoc no.⁊ menti tene bene.

¶ † Oppoñ.ij.videtur enim q̃ licitum sit iurare per creaturas vt per crucem:per euãgelium : per ordinẽ:per salutem principis:vt in iuribus superius allegatis in glos.iiij.sol.dicunt iste gl.q̃ nõ licet iurare nisi vbi in iure exprimit. Sed aduerte quia glo.non reddit rationem:quare in istis licet iurare ⁊ nõ in aliis creaturis.dicerẽ quod in istis habetur respectus ad ipsum creatorem:nõ sic faciliter in aliis.vnde gl.no.in.c.quoties.j.q.vij.dicit quod iurans per salutem principis videtur iurare per eum cuius iudicio salus principis consistit:⁊ sic iurans non peccat.Secus si haberetur respectus ad ipsam creaturam duntaxat intẽdens illam inuocare in testimoniũ seu ad confirmationem actus:tunc enim honorem deo debitum impenderet creature:⁊ sic cõmitteret idololatriã.de conse.di.iij.c.perlatum.⁊.c.venerabiles. vbi text. cum glo.Per hoc arguit Host.contra illos qui plus homines q̃ deũ honorant. dum enim corã altari transeunt:nullam etiam inclinationem et reuerentiam exhibent:⁊ quãdo corã dño veniunt quasi idolũ colũt in iungẽdo manus : vtrũq̃ꝫ genu flectẽdo:nõ solum pileum sed clamidem ⁊ zonam remouẽdo contra id q̃ legitur Apocalip. xix.vbi angelus dixit beato Joanni cadere volẽti ad pedes ipsius:vide ne feceris:cõseruus enim tuus sum.⁊ licet reuerentia sit exhibenda superioribus.de maio.⁊ obe.q̃ super his.⁊.c.his qui.et ipsi superiores debẽt ipsam recipere ne videantur contemni.l.obseruandum.ff.de offic.presi. ⁊ in.c. quando necessitas.lxxxvj.dist.hec tamen idololatria esset corrigenda ⁊ que exhibetur ⁊ recipitur debet exhiberi ⁊ recipi iuxta illud verbũ imperatoris Fede.flectentis pape qui dixit non tibi sed Petro.Et dixit q̃ maxime prelati debent a talibus abstinere ne videantur vt dominantes in clero.de quo vide bo.tex.cum gl.in.c.esto subiectus. xcv.dis.⁊ in.c.episcopus.cum ca.seq.ea.dist.⁊ idẽ quod ista glo.notauit glo.in.c.si aliqua. xxij. q.i. ¶ Oppo.iij.in eo q̃ in text.dicitur nolite iurare omnino:⁊ tamẽ in multis casibus est licitũ iurare:vt no.s̃.eo.nullus.so.glo.in ver.omnino.dicit q̃ illud verbũ omnino:non stat vniuersaliter sed exponitur omnino.i.ex leui causa.⁊ adducit simile in.l.grece.§.illud.ff.de fideius.Host.reprehẽdit gl.q̃ illud omnino:stat ibi pro nullo modo.et sic nõ est simile.ego dico etiam q̃ hic stat pro nullo modo.nam ista dictio omnino:nõ qualificat verbum iurare:sed verba subsequentia.s.neq̃ꝫ per celum:neq̃ꝫ per terram:neq̃ꝫ per caput vel capillos ⁊c.quasi dicat nolite omnino iurare per creaturã ⁊ tunc stat proprie. ¶ † Op.q̃ iuramentũ interpositũ per creaturam non sit seruandũ: cum iure etiam diuino prohibeatur.arg.x.distinc.c.vides: et.l.non dubiũ.C.de leg.sol.dicit glo.in ver.seruandũ.q̃ ex quo illud quod iuratur est licitũ seruandum est iuramẽtum qualitercũq̃ꝫ iuretur. multa enim fieri prohibentur que si facta sunt obtinent roboris firmitatem.etiam dat simile: iudex vltima die sue iurisdictionis iudicare non debet.l. cũ qui.ff.de iuris.om.iudi.si tamen iudicat sententia tenet.l.meminisse.ff.de offi.procõ.Not.bene hoc vltimum pro intellectu illarũ legum.⁊ hanc glos. alle.Bar.in.d.l.cũ qui.Sed intellige q̃ nõ debet vltia die iudicare.s.post aduentũ successoris. erubescit

Sebasti. Sapia.

a ¶ In veritate.vide bal.in.c.lr̃is.in vlt.co.s̃.de psumptio.⁊ Jas.i.l.iij.§.iurari.co.iiij.s̃.de iureiur.

a ¶ Sic assero.codices ãtiquores post hec ṽba habẽt:cũ quo affirmo scriptor. Ego puto clari⁹ legẽdũ.nãq̃ affirmo scribo. Aduerte quoq̃ꝫ q̃ text.pauli.j.ad chor.xv.vbi hñtur h̃ ṽba.dicit ꝑpter gl̃iaꝫ v̄ram: vel ꝑ gl̃ia v̄ra.nõ aũt vt hic tex.allegat per gl̃iã v̄raꝫ.⁊ sic sõniauit Inno.vel al̃r q̃ nos habẽt literã suã. vt asserere videt. ibi:q̃ greca exẽplaria.Alex.loseus. Zacharias.

b ¶ Nõ sunt de capitulo.adde rom̃ sing.clv.inci.fuit a me q̃situꝫ.⁊ q̃ no.i apo.ad istuꝫ l.c.ecclesia sancte marie.nu.3.i ver. vna cum clericis. s̃.de constitu.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Geminare.vide glo. Jo.fab.⁊ Angel.aret.in.§. cũq̃ꝫ hoc do.i gl. in verbo nec nõ.i proe. cõstitutio.

d ¶ Due negationes faciũt vnã affirmationẽ.⁊ adde gl.⁊ not.super ea.i v̇.superest.in d.§.j.adde Bal.i l.q se p̃ris.in.iij. col.C.vnde libe. vbi dicit q̃ due negatiões ꝓlate ab hoie grosso nõ affirmãt.⁊ idẽ dicit Sali.i.d.l.q se p̃ris.⁊ Ang.in repe.in princip.⁊ Bal.in.l.j.in.vj. col.C.de ser.fugi. adde Bar.in.l.j. ff.de cas.pe.⁊ adde q̃ qñ due negatiões affirmãt iũcte cũ affirmatiua magis affirmant q̃ affirmaret pura affirmatiua.hoc credo ꝓbari p tex.in.c.in noĩe dñi.ibi non ineuitabili.de testi.iũcto q̃ ibi in fi.not.d.Ant.dũ dicit de vera cõtumacia.⁊ hãc credo fuisse mẽtem. d.Anto.ibi:itẽ li

mitarẽ istã regulaꝫ nisi cõis vsus hñet q̃ due negationes non inducerent affirmatiuã:q̃ tũc non inducerẽt affirmatiuã.arg.eius q̃ no.Inno.in.c.cũ clamor.i fi.⁊ in.c. cũ cãm.el.ij.de testi.Itẽ adde q̃ d istis duab⁹ negatiuis scribit glos. Bar.⁊ Bal.in.l. j.C.de ser.fugit.⁊ Bal.ibi ponit in aũ pe.co.⁊ plenissime ro.in.l.j.§.si q̃s ita.ff.de verb. ob.⁊ istam mate. declara vt p do.i c.q̃ ad nos.in fi. xlvij.dis.⁊ p imo. in.l.j.§.j.i.j.co.ff. de here.insti.

Anto.Francis.

¶ An ⁊ quando due negatiue affirmẽt vel negent vide Bart.i.l.femine.ff.de sena.⁊ in.l.duobus.ff.de ver.sig.⁊ vide do. Car.i cle.j.de offi.dele.⁊ dicas q̃ due negatiue simul posite regulariter affirmant nisi ꝓferant a rustico:q̃ tunc stãt in terminis negatiue et forte magis negant ẜm Bal.in.l.q se patris.hic all.⁊ in.l. j.de ser.fugi.hic ẽt alle.in.viij.col. et vide gl.⁊ Bar. i.l.manifeste turpitudinis.de iureiu.et Bal.in.l. fluminum.ff.de dã.ifec.⁊ in.l.q pignoris.ff.de acq. poss.et in auf.de his qui ingre.ad ap.i.§.si vero neuter.⁊ in.l.j.in.§.si q̃s ita.ff.d v̇.ob.⁊ i auf.de her.⁊ fal. in.§.inordinatũ. ⁊ vide Bart.i.l.j. ff.de cada.puni.⁊ in.l.j.in.§.gñaliter.ff.de leg.p̃stã. vbi ẽt dicit Bar. q̃ tres negatiue simul posite negãt sicut vna : q̃ ẽt i.d.l.duob⁹.de v̇bo.sign.voluit. ⁊ vide Jo.and.in addi.Spc.i rub. de suc.ab intesta.

defecit enim propter abdicationem iurisdictionis. ante enim aduētū iurisdictiōis successoris licite iudicat. d.l. meminisse. Itē intellige glo. in ordinario: secus in delegato. nam ille iudicat etiā vltima die iurisdictionis sue: vt in.c. consuluit. de offi. deleg. vbi per Jo.an. ⁊ vide q̄ habent in auț. de administra. §. illud. col. vij. Sed quo ad principale dictū glo. dic ꝙ non est sufficienter responsum ad contrarium. ego dico per l. prohiberi. quod lex prohibet iurare per creaturam nō ꝙ ipsum iuramentū in se sit malū: sꝫ vt reuerentia exhibeatur principaliter ipsi deo. Si autē cōtra fit valet nihilominus iuramētū: quia saltem in consequentiam iuratur per creatorē. honor enim exhibitus creature redundat etiam consequenter in honorē creatoris. hoc probat hic tex. in ver. quia testante. et sic lex prohibitiua non habet perpetuā ⁊ purā causam prohibitionis ⁊ sic cessat cōtrarium. facit quod not. gl. in.c. tua. de spō. duorū. ¶ Glo. in verbo necessitas. est facilis ⁊ not. cam. ⁊ dic vt.s. dixi
3 in notabilibus. ¶ † Quero tex. hic ⁊ clarius in ca. animaduertenduꝫ. xxij. q. ij. dicit ꝙ iuramentum debet habere tres comites scꝫ veritatem. iudicium: ⁊ iustitiam. alias si aliquid istorū defuerit potius est piuriū q̄ iuramentum. Qualiter aūt ista intelligantur. Sol. gl. in vbo in veritate cum duabus seq. ad hoc tendunt. ⁊ expone ꝫm eas veritatē. s. cōscientie. s. ꝙ id qd iuratur debet quis putare verū in cōsciētia. Nō sufficit enim ꝙ in se sit verū nisi iurans credat illd verū: al's illicite et contra conscientiam iurat. xxij. q. ij. homines. no. gl. in. d.c. animaduertendum. et est tex. ꝫm vnum intellectū in.c. quanto. in fi.s.e. Dicit iudiciū i. discretionem vel deliberationem. debet enim iuramētū esse discretuꝫ dic quod dicitur discretum ex modo iurādi: et ex causa propter quam iuratur. Si enim iurat per deum ⁊ ex causa necessaria seu vtili satis est discretum: vt.s. dixi. alias secus: vt hic probatur in tex. ⁊.s. dixi. et est tex. xxij. q. iiij. §. illicitum. cum. sequen. dic iustitiam id est quod iustum sit iuretur vt in.c. quanto.s.eo. Si enim ista vel aliquod istorū defuerit non iuramentum: sed periurium est censendū ꝫm gl. hic. ⁊ sunt vba tex. vt. d.c. animaduertēdū. ¶ Sꝫ contra hoc ego fortiter oppono. Juramentū impositū super creatura nō habet in se comitē iudicij. quia non est discretum cū sit contra preceptū dñi: ⁊ tñ precipit illud obseruari: vt hic: ergo est iuramentū ⁊ non periuriū. Itē si quis discerte nulla necessitate vel vtilitate suadente iurat aliquid qd in se nō est malum tenetur ad ipsius obseruantiam: vt in.c. cum quidā. ⁊ qd ibi no.s.eo. ⁊ in. d. §. illicitum. ergo ad esse iuramēti nō requirit illicitū. Sol. dico qd qñqꝫ iuramētū est indiscretū ex pte ei⁹ qd iurat: vt quia illud illicitum vergens ad interitum vel dispendium salutis eterne ⁊ saluari tale nō debet. xx. q. iiij. per totū. quandoqꝫ indiscretū est ex modo iurandi vel ex causa: vt qr iurat per creaturam vel sine deliberatiōe seu cessante necessitate vel vtilitate: ⁊ tunc dic ꝙ iuramentū obliget vt hic. et in iuribus supradictis alleg. Et ad text. c. animaduertendū. dū dicit ꝙ est potius periuriū q̄ iuramētū dic qd non est iuramētum. s. licitū sine peccato: sed est periuriū. illicitum ⁊ incauta iuratio: capitur ibi periurium largo modo pro incauta iuratiōe nō pro transgressione liciti iuramēti. Concludit ergo quia gl. ⁊ doc. hic non declarant ꝙ ad hoc vt quis iuret sine peccato ⁊ iuramentuꝫ ex omni sua parte sit licitū debet habere illos tres comites: si tñ aliqd illorum defuerit dummodo qd iurat sit licitū ⁊ honestū est seruandū ⁊ iuramētū est: lꝫ nō fuerit licitū peccauerit iurādo: non tñ talis semper peccat mortaliter sed qñqꝫ venialiter ꝫm quātitatē culpe: vt no. arch. in. d.c. animaduertēdum. Hoc vr̄ probari hic ⁊ clarius. in. d. §. illicitum. ⁊ no. in. d.c. animaduertenduꝫ. Uel est simile in eo qui contraxit matrimoniū ꝯtra votum castitatis. tꝫ enim matrimonium lꝫ ille peccauit in contrahendo: vt in.c. vno. de voto ⁊ vo. redemp. lib. vj. ¶ † Quero quid est dicere amen. glo. in vbo amē. exponit. i. sine defectu. ⁊ ꝫm Hug. vt hic refert Jo. and. est hec dictio ꝯposita ab ea: qd est sine ⁊ mene: qd est defectus. vide. c. reuera. in fi. de cōs. di. ij. vbi exponit amē. i. verū est. pro hoc est tex. hic vbi capit amen pro veritate. ⁊ in effectu idē est qd sine defectu. Aliqñ exponitur amen. i. fiat: ⁊ sic capit cōmuniter in officijs diuinis. nam clerici respōdent amen. i. fiat qd petitū est in oratione. hinc Hiero. ad marcellā dicit qd septuaginta interpretes qd in hebraicis legit amen amē transtulerunt fiat fiat. ⁊ de verbo qd dicitur kyrieleison. dic ꝙ due sunt ptes. ⁊ dicit kyrie. i. dñe. leison. i. miserere vt no. Jo. an. in addi Spe. i ti. d sen. prola. §. vt aūt. ¶ Glo. in ver. testis. ponit formas iurādi in veteri testamento ⁊ tpe gratie. s. in primitiua ecclesia post aduētum christi ⁊ in ecclesia hodierna: ex qua manifeste colligit quod.s. dixi. vcꝫ ꝙ ad esse iuramenti non requiritur ꝙ iuretur expsse per vbū iuro. ⁊ vide de his pleniorem gl. xxij. q. j. in sum. ⁊ in eo qd in fi. dicit glo. hodie iurari per dei euangeliū. In contrarium facit quod habet.s. in gl. iiij. vbi etiam hodie ponuntur alij modi iurādi: ad idem. ij. q. v. ca. si quis presbyter. Itē ex consuetudine hodierna saltē apud italicos sufficit tāgere quālibet scripturā: gl. no in cle. j. §. porro. de here. ¶ † Ideo quero qualiter sit hodie in dubio iurandum: sol. dic comprehendendo gl. in. d. cle. j. in verbo tacta. ⁊ Host. hic: ꝙ aut ius expresse in illo casu prouidet: puta vt in teste qd debet iurare tactis euāgelijs: ⁊ tūc oportet sic iurare: nec sufficit aliam scripturam tangere. iij. q. ix. hortamur. et communiter iuramēta[a] que deferuntur a iure a iudice ⁊ partibus ex necessitate prestātur predicto modo. j. q. vij. quoties. xj. testimonium. de iura. calum. c. fi. ⁊.s.c. ego. N. si autē iuraretur aliter: licet illud esset iuramentū ⁊ obligaret iurantem: nō tñ esset satisfactū iuri cum pro forma exigat tacturā euangeliorū. vide bo. gl. in.c. vt circa. de ele. lib. vj. ego puto hoc verū nisi consuetudo esset in contrariū in.c. fi. de consuet. Quandoqꝫ iuramētū defertur voluntarie a pte pti: ⁊ tunc iurandum est ꝫm volūtatē deferentis: intelligendo tñ qd illud sit permissum. l. iij. §. fi. cū. l. seq. ff. eo. ti. Qñqꝫ partes cōuenerūt de iurādo nō expressa certa forma. ⁊ dicit hic not. Host. iurandum esse modo predicto. s. super euāgelijs qd placet vt in dubio videat actum ꝫm qd iura deferunt cōmuniter. ar. ff. de edil. edi. l. qd si nolit. §. quia assidua. ⁊ vr̄ tex. cū ibi no. per Bar. in. l. qui per salutē. ff. eo. ti. ⁊ vide de materia per Host. in summa. eo. ti. §. qño cēseat. ver. p qd.
11 ¶ † Glo. in verbo mala. ponit vnū simile ad text. nam quedam sunt simoniaca ipso iure vt vendere spūalia. quedam per cōstitutionē ecclesie vt daretur quid pro benedictiōe nubentiū vel pro baptismo. ista duo exempla reprobat Jo. and. quia certum est qd baptismus est sacramētū ⁊ benedictio nubētiū est sacre rei signum. ⁊ sic per illa cōfertur ⁊ auget gratia spiritussanti. ergo phibitū est aliquid dari: qr simoniacum. Sed forte iudicio meo saluando glos. posset dici qd vendere ipsa spūalia est simoniacum in se. Nam simō magus a quo dicta est simonia voluit emere gratiam spūssancti vt no. j. q. j. in summa ꝫm Archi. sed aliquid p ipsis dare vel accipere: non tñ vendendi vel emendi sed remunerandi prelatū non est in se simoniacū: sed dicitur simoniacū: qr a iure prohibitum. facit bo. tex. cum gl. j. q. j. emendari. ⁊ circa hoc cogitabis: quia esset notabilis limitatio ad materiam simonie: ⁊ vide de materia glo. in.c. cū pridem. de pac. ⁊.c. saluator. j. q. iij. vbi per gl. ¶ Quero qd de tertio exēplo gl. s. cum datur p ponēdis prelatis in sede. Jo. an. reprobat dictū gloss. vt illud sit simoniacū: qr prohibitū. sed cōsydera quia gl. non aperit an velit intelligere de nuda institutione corporali: an etiā de collatoria ti. vide circa hoc que dixi. in.c. j. de simo. ⁊ in repe. §. qui vero. de preben. c. extirpande. ¶ Glo. in ver. sequuntur. colligit aliquid phiberi propter malū qd inde potest sequi ⁊ oppo. in cōtrariū de. l. fi. ff. qui ⁊ a qui. ma. li. nō fiunt. vbi dicit qd licet stipulari opas vel mercedē a liberto: sed stipulari nō hꝫ simpliciter mercedē. ad idē. l. si vnus. §. illud. ff. de pac. vbi dolus futu-
b rus[b] nō potest expresse remitti: ⁊ tñ potest pacisci ne agatur depositi: ⁊ sic indirecte remittitur dolus futurus. gl. non soluit. sed dic quo ad. l. fi. qd in stipulatione alternatiua nō est prohibitum qd solutio fiat volūtarie cum optio det ipsi liberto: vt in regula in alternatiuis. de reg. iu. li. vj. Ad. l. si vnus. dic qd potest pacisci ne agatur depositi sci licet respectu doli de preterito. ⁊ dic plenius vt ibi no. ¶ Glos. pe. instat an ⁊ qñ cessante causa cessat effectus: ⁊ videt appellare causam finalē propter quā excludēdā: causam impulsiuā propter quam habendā. ⁊ mēs glo. est qd cessante causa finali cessat effectus: secus si cessat causa impulsiua. et inuoluit se multū: in hoc tamen dic vt plene et clare no. in.c. post translationem. de renun. in gl. in verbo cessante. super ea. ¶ Glo. fi. tacite opponit. illi de collegio indistincte admittunt in causa ecclesie ad testificādum: vt in.c. super prudētia. xiiij. q. ij. ⁊ in ca. insup. de testibus. ergo frustra papa hic dicit indulgemus: frustra enim indulgetur qd cōmuni iure conceditur. l. j. C. de thesau. li. x. glo. metu contrarij exponit. i. indultum esse ostēdimus. Idem Inn. vel ꝫm Host. hoc fecit papa ad saluādas istorum cōscientias qui aliter se securos esse nō putabāt. ⁊ facit hec litera in arg. qd regularis in alia causa q̄ ecclesie non potest esse testis: aliter

a ¶ No. hāc doctrinā qd in omnibus iuramētis q̄ ex necessitate deferunt a iure vel a iudice vel a partibus si nulla est distincta forma iuramēti dꝫ iurari sup euangelijs. ⁊ adde do. Ant. hic in. iij. col. ver. item in oībus alijs que a iudice. ⁊ adde Bal. in.c. j. §. si a dño. ad fi. j. colū. in ti. qd sit inuesti. vbi refert Inn. tenere qd in oīū solēni iuramēto requirit tactura euāgeliorū: lꝫ nō alleget vbi Inn. hoc dicat. ⁊ idem pūctualiter bal. i c. j. §. Itē sacia. in prin. iij. col. de pace iur. fir. ⁊ alle. l. gñaliter. §. fin. C. de reb. cre. ⁊ ibi ēt bal. itē vide imol. in repe. c. cum cōtingat. in. xxxiij. char. in. j. col. ver. itē inquātum. dixit esse ītelligēdū. j.e. ⁊ ꝯ ista pōdera tex. in. l. j. in vl. rñ. C. si mi. se ma. di. sed potes rñdere qd lius m nō prestat ex necessitate sꝫ volūtate ⁊c. Anto. Frācifcus. ¶ Circa hoc de iuramento dicas qd iuramētū solēne dꝫ prestari manu tactis corpaliter sacrosanctis euāgelijs vel etiā qbuscūqꝫ scripturis vt ī auț. vt om ob. iu. pui. i. §. j. ⁊ vide Joā. an. in c. vt circa. d electi. lib. vj. in nouel. et vide spec. in ti. de iur. dela. p totuꝫ. vbi plene examinat istū passuꝫ. et vide plene p gl. ⁊ d. Car. i cle. j. i. §. porro. de here. et in cle. j. de iureiu. vbi dicit hoc pcedere etiā in imperatore iurante fidelitateꝫ pape. et ibi etiam dicit qd non sufficeret pñtia scripture sine tactu ⁊ vide plene p Alex. post. pau. de ca. i. l. iij. i. §. iurari. ff. de iureiur. Sebasti. Sapia.

b ¶ Dol⁹ futur⁹. Quod dolus de futuro ēt nō possit remitti p indirectū tꝫ Joan. de ana. ꝯ Dy. in cōsi. lxxx. incip. visis ⁊ itellectis. ⁊ Jas. in. l. actiōe. i fi. C. de transactio.

tamē dicit Accur. C. de test. aut. si testis ꝓductus
dicat. ⁊ plenius in Spe. e. ti. §. j. ver. itē excipit qꝫ
est monachus. ⁊ in ver. qd de monacho. dixi in. d.
12 c. insuper. ¶ † Extra glos. quero an indistincte sit
prohibitum iurare cessante necessitate vel vtilita
te. dicit Inn. qꝫ sic. nulla enim vel modica est dif
ferētia ſm eum: an quis iuret super euangelia vel
reliquias: siue dicat tantum promitto hoc in fide
mea: quia nō solum per creata sed etiā ꝑ increata
prohibetur iurare nisi necessitas vel vtilitas hoc
exposcat: vt hic. ⁊ qꝫ met. cau. c. ad aures. de arb.
a c. peruenit. ¶ Item iuramētū[a] est quādo quis di
cit sub periculo anime sue. de frigi. fraternitatis.
dicit tñ qꝫ maior est contemptus ⁊ maius est pec
catū fallere iuramentū factū per increata vel su
periores creaturas ꝙ ꝑ minus sanctas. ꝓ hoc al
lego tex. expressum in. c. monet. xxij. q. j. vbi etiam
querit quis magis peccet an iurans ꝑ creaturas
vel per falsos deos ⁊ trāsgrediēs: an trāsgrediēs
iuramētū factum per deū. Ratio dubitandi est:
quia primus peccauit bis. s. iurando ⁊ trāsgrediē
do. ipse qui iurat per deum peccat solū in trāsgre
diēdo: sed dic qꝫ istud vnicum peccatum prepon
13 derat illis duobus vt ibi. ¶ † Ex his decidit alia
questio. an sit peccatū christiano iurare per deos
alienos: ⁊ an teneatur illud iuramētum adimple
re. Inn. dicit qꝫ peccauit in iurādo: vt hic ⁊ tene
tur adimplere: vt. d. c. mouet. Nā qui iurat ꝑ crea
turā iurat quodāmodo per creatorem: quia crea
tura est testis creatoris: ⁊ creator honorat in crea
14 tura: lꝫ nō principaliter. ¶ † Alterius querit an
peccet christianus recipiēdo iuramētum ab infi
delibus ſm religionem ipsorum. Innoc. dicit qꝫ
15 nō. pro hoc videtur tex. in. c. mouet. ¶ † Ultimo
querit qualiter peccet iurās sine causa vel iocose.
vide qꝫ le. ⁊ no. xxv. di. §. alias ea demū. ⁊. c. florē
tinum. lxxxv. dist. per Archi. in ca. non est contra.
xxij. q. j. ⁊ qꝫ no. s̄. eo. tua.

> Sebasti. Sapia.
> a ¶ Iuramētum. hoc idē dicit Gemi. post Io. an. ī ca. j. de sepultu. in vj. refert Ias. i. l. iij. §. iurari. colū. ij. ff. de iureiurā.

1 ☞ Cardinales si ante creationē summi pōtifi
cis aliquid statuāt ⁊ iurant: si vnus eorum sit ef
fectus papa: non tenetur illud seruare: si est cōtra
dignitatem pontificalem.
2 Ad vtilitatem ecclesie nulla precedente infamia
potest inquiri.
3 Existens in peccato mortali an debeat remoueri
a beneficio ⁊ an temerarie iurans remouēdus sit
a testimonio ⁊ ab electione.
4 Donatio facta per epm̄ de bonis sue mense capi
tulo an valeat: ⁊ an preiudicet successori.
5 Stāte statuto qꝫ mulier nō possit cōtrahere sine
consensu duorum propinquorum: nō poterunt
isti consentire ad eorum commodum.

Sicut nostris. Iuramētū cōtra
vtilitatem ecclesiasticā prestitum nō te
net. Diuiditur in tres partes. In pri
ma punit iuramētū temerarium. In secunda pu
nit iurantem. ibi: pro iuratione. In tertia com
mittit inquirenda ⁊ retractanda ibi: q. ¶ Casus
literalis. Uacante ecclesia tudertina canonici an
teꝙ tractactus aliqs haberet de pastoris electio
ne quedā iuramēta fecerūt in damnum episcopa
lis iuris. postmodū vnus ex illis electus extitit in
episcopum ⁊ cōsecratus eps: ipse vidēs qꝫ ex hoc
redditus episcopales diminuebātur: qsiuit a pa
pa vtrum iuramenta illa essent seruanda. Papa
cōsyderans qꝫ iuramētum nō fuit institutum vt
esset iniquitatis vinculum ⁊ iuramēta que cōtra
vtilitatem ecclesiasticam attentātur non iuramē
ta sed periuria nūcupantur: pro iuratione incau
ta fecit ei penitentiam imponi: Mādans episco
po ameliēsi quatenus a canonicis illis super pre
missis veritatem inquirat: ⁊ si ita esse inuenerit in
statū pristinū appellatione remota reducat quic
quid in damnū episcopalis iuris datū esse repere
rit. Ber. ¶ Not. j. argumentum qꝫ vacante eccle
sia possunt canonici facere statuta dummodo nō
sint cōtra vtilitatem ecclesie. an autem durēt crea
to episcopo: vel possint per episcopū reuocari vi
de Fede. cōsi. xvj. ¶ Not. ij. ibi: in minoribus ordi
nibus. ar. ſm Io. and. canonicos non cogendos vt promoueant. pōt
tñ hoc intelligi de minoribus per respectū ad etatē seu ordinē epalem
⁊ sic non colligit argumētum. ⁊ de hoc dicendū vt le. ⁊ not. in. c. queris
1 de eta. ⁊ quali. in cle. vt hi qui. eod. titu. ¶ † Nota qꝫ iurans ante suam
promotionem in preiudicium dignitatis non tenetur ad obseruantiā
post promotionem. Isti enim canonici forte statuerāt qꝫ quicunqꝫ ex
illis fieret eps seruaret quedā que tendebant in preiudicium ecclesie seu
pontificalis dignitatis. Ex hoc habes quid dicēdū cū cardinales ante
creationem summi pontificis aliqua statuunt ⁊ promittunt etiā cum
iuramento illa seruare si contingat aliquem eorū promoueri ad sum
mum pontificatū. nam puto iuramētū non astringere si iuramentum
tendit in preiudicium dignitatis pontificalis. ar. hic. ¶ Nota illicite ⁊
temere iuranti penitentiam imponēdā: licet non astringat iuramento
⁊ videtur qꝫ sit imponenda penitentia vnius anni. vt in. c. qui sacramē
to. xxij. q. iiij. vbi bonus tex. cum glo. ⁊ vide glo. s̄. eo. tua. ¶ Nota qꝫ il
licitū iuramētū largo modo potest dici periuriū. ⁊ dic periurium. i. in
discretum ⁊ illicitū iuramētum. Non enim capitur hic periurium pro
transgressione iuramenti liciti. simile in. c. animaduertendū. xxij. q. ij. di
xi. s̄. c. proxi. non enim peccat quis non seruando illicitum iuramentū.
sed peccat temere iurando. s̄. eodem. quanto. ⁊ xxij. qōne. iij. per totum.
2 ¶ † No. vltimo ad vtilitatem ecclesie posse fieri inquisitionem etiā nul
la precedēte infamia. facit qꝫ no. in. l. iij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. ifec.
¶ Sed contra hoc ⁊ cōtra tex. op. videt enim qꝫ nō esset hic necessaria
inquisitio cum constaret de delicto epi ex confessione. So. dicit Io. an.
qꝫ isti epo credidit papa in suū preiudiciū: ideo sibi mandat penitētiā
imponi: sed in preiudiciū canonicorū noluit credere sicut nec debuit: iō
mādat illorū respectu inquiri: ⁊ pro hoc allego tex. vj. q. ij. placuit. ⁊. c.
3 si tm̄. vbi patet epo soli nō esse credēdū in ꝑiudiciū subditorū. ¶ † Glo.
j. colligit ex tex. qꝫ si existens in mortali peccato promouetur: non tñ ex
hoc dꝫ remoueri: sed penitentia de peccato est sibi imponenda sicut fa
ctū fuit hic. In cōtrariū arguit de. c. quicunqꝫ. lxxxi. dist. ⁊. xxiii. dis. ca.
vlt. ⁊. l. dist. ex penitētibus. Soluit ī effectu qꝫ leuia peccata nō deiiciūt
iam promotū vt hic: secus in grauibus: vt in contrariis. hoc enim pec
catū temerarij iuramēti est leue qꝫ patet ex eo qꝫ solū impon penitē
tia vnius anni: vt in. d. c. qui sacramēto pro aliis aūt mortalibus impo
nitur. vij. annorū. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. ⁊ idem tꝫ Inn. que aūt crimina
inducāt depositionē: dixi plenissime in. c. at si clerici. de iudi. ¶ Et not.
ex glo. qꝫ temere iurans peccat mortaliter: ⁊ idem sentit hic Inno. sed
tu intellige qū iurauit illicitum vt hic. ⁊ in. d. c. qui sacrament. secus si
iurasset temere. i. sine necessitate vel vtilitate seu iocose: nā tūc pecca
uerat venialiter. xxv. dist. §. alias ea demū. no. glo. in. c. florētiū. lxxxv.
dist. An aūt temerariū iuramētū repellat ab electione vel testimonio:
vide glo. in. d. c. florētinū. tetigi aliquid in. c. intimauit. ⁊. c. testimoniū.
s̄. de testi. vide etiā no. gl. xxij. q. iiij. diffinitio. que cōcludit iuramētum
illicitū ⁊ temerariū nō infamare nec impedire electionē factā vel facien
dā. quatenus dicit de facta plꝫ: quia tex. est hic. quatenus dicit de faciē
da: credo quod male dicat: nisi prius peracta penitētia. argu. s. de cle.
excō. mini. sentit gl. in. c. florentinū. s̄. dicto. Pro opinione tamē illius
glo. inducit bonū tex. in. c. j. lxxxi. di. vbi graue peccatū duntaxat repel
lit ab electione: sed istud non pōt dici graue: vt ptꝫ ex impositione peni
tentie. primū dictū puto tutius: q̄ oē mortale pōt dici graue cum pri
uet vita eterna. xxv. dist. §. alias ea demū. Quid de eo qui iurauit non
episcopari: an ex hoc repellatur? Ioā. and. remittit ad. c. archidiaconū
als florentinū. pcalleg. ego remitto. ad. §. illicitū. xxij. qō. iiij. plenius
dixi in. c. si vero. s̄. eo. dic vt ibi. ¶ Glo. ij. colligit qꝫ sede vacante etiam
canonici nihil pñt disponere in ipsius preiudiciū. vide. c. q̄ sepe. de elec.
lib. vj. iuncta cle. statutū. eo. tit. ⁊. xij. q. ij. si qua de rebus. ¶ Op. vr̄ qꝫ
ex duplici capite istemet eps poterat reuocare attētata in damnum ec
clesie. Primo ꝑ. ca. qꝫ quis cōmisit. xxxv. q. ix. ⁊. c. si quis presbyterorū.
de reb. eccle. non alie. vbi dicit qꝫ etiā ipsemet qui indebite alienauit bo
na ecclesie potest reuocationē facere seu bona repetere. Itē q̄ iste iura
uit vt canonicus: nūc aūt erat eps. pro hoc. c. venerabilē. de elec. ¶ Gl.
fi. fatetur cōtrariū. dicit Io. an. hoc verum si intuitu dignitatis vult ve
nire contra iuramentum: secus si intuitu persone: quia tunc necessaria
est superioris authoritas. argu. in. c. predicto venerabilem. Hec limita
tio procedit respectu primi capitis: sed respectu secundi dicit qꝫ etiam
si iste iurasset tāquam episcopus nō tñ astringeret eū iuramētum: quia
ex quo iuramētum est illicitum ⁊ in damnum ecclesie: nō refert an iura
uerit vt canonicus: an vt eps: quia neutro casu valet iuramentū anteꝙ
indiscretum ⁊ iniustum: vt hic. ⁊. c. ꝑuenit. s̄. eo. Sed si iuramētum als
fuisset licitum bene refert an iurasset vt canonicus: an vt eps. d. c. vene
4 rabilem. tene ergo in hoc glo. ¶ † Ultimo ista litera facit ad questionē
an donatio facta per epm̄ capitulo suo de bonis sue mēse ꝑiudicet suc
cessori. vr̄ qꝫ nō. argu. hic vbi factū capituli nō preiudicat futuro epo.
iste tamē tex. facit multū a remotis: quia hoc factum fuit illicitum. nec
interuenit authoritas epi: cum iste tūc temporis esset canonicus. dictū
tamen est in se verū: ⁊ illud tenet Io. an. ⁊ Ant. hic. mouentur ea ratio
ne: quia capitulum nō potuit authorizare in facto proprio per ea que
habētur in fi. in clem̄. ij. de reb. eccle. nō alie. ⁊ ibi glos. format istam que
stionem. ⁊ per hanc rationem cōcludebat hic Io. alternatiue tñ. nullā
ecclesiam

ecclesiā posse aliqd dare ecclesie cathedrali autoritate epi.xxviij.q.iiij. questi.⁊ ita cōmuniter transeunt hic doct.hoc vltimū ego puto verū qñ vellet donare cōi mēse epi ⁊ capituli:qꝛ tūc eps authorizaret de facto proprio.[a] secus si vellet donare ipsi capitulo vel ad fabricā eccłie cathedralis qꝛ tunc eps nō authorizat in facto ꝓprio ī alienatiōe quā facit iuxta no.per Jo.and.in.c.si propter tua debita.de rescrip.li.vj.et in.c.vt nostrum.in fi.vt ecclesi.benefi.nec eps dicitur cōsentire in facto proprio qꝛ in alienatione quam facit ecclesia inferior non requirit̃ nisi authoritas epi.xij.q.ij.abbatibus.⁊.c.placuit.no.in.c.j.de his q̄ fiūt a prela.Sed dubitabile magis est primum dictū Vin.⁊ Jo.⁊ vid̄ Host. in.c.nouit.de his q̄ fiunt a prela.sine con.capi.vbi tenet episcopū indigenti capitulo posse aliqua de pertinentibus ad mensam suā donare: quia non dicitur proprie alienare cū omnia remaneāt in dominio ecclesie.l.vnum ex familia.§.j.ff.de leg.ij.Sed tene qd̄ valet tantū in vita episcopi.successor aūt potest reuocare:quia cū alienatiōe etiam irretractabili requiratur consensus capituli:vt in.c.sine exceptione.xij.q.ij.capitulum tñ iure hodierno nō potest consentire ad sui cōmodū:vt est expressum in cle.ij.de re eccle.non alie.⁊ hoc tenet Spec.⁊ Jo.an.in Spe.in ti.de his que fiunt a prela.ī vl.addi.sicut nec tutor authorizat ad sui commodū in factis pupilli.l.j.⁊.l.pupillus.ff.de autho.tutorū. ¶ † Per quod dixit Bart.in.d.l.j.ꝙ si statuto cauetur ꝙ mulier non possit obligari sine cōsensu duorū cognatorū nō poterunt cognati cōsentire ad eorū commodum.quod no.puto tamē quod si ex causa fieret venditio rerū episcopi posset capitulum palam ⁊ publice sine fraude emere.qꝛ tunc non dicitur consentire ad sui cōmodū cum ille contract⁹ fiat principaliter ad vtilitatem episcopi.sicut tutor emit palam rē pupilli ipso consentiente:vt notabiliter probatur in.c.pupill⁹.⁊ sequen.⁊ capitulū contrahendo vr̃ consentire:vt no.Jo.an.in simili. in regula.qui tacet.de regu.iur.lib.vj.in mercuria.⁊ Bart.in.l.cum pater.§.libertis.de lega.ij.⁊ Bal.in.l.si filius.C.de peti.here.facit quod not.Oldra.consi.ccxviij.⁊.sic potest restringi ⁊ limitari.d.cle.si vna.de reb.eccle.non alie.

☞ Reuerentia maritalis vel clericalis non facit presumere metū vel dolum.

1. Mulier sine iuramento nō obligatur etiam naturaliter vendendo rē dotalem nec eius fideiussor tenetur de euictione:sed maritus vendēs tenetur ⁊ eius fideiussor.
3. Juramentum metu extortum an obliget.
4. An valeat ⁊ obliget iuramētū contra legem interpositum.
5. An vbi requiritur actus geminatus sufficiat vnicus cum iuramēto.
6. Juramentum est validum factū cōtra legem humanam sup fauore vel odio priuato fundatam.
7. Juramentū temerariū si non est contra bonos mores:⁊ ex eius obseruantia non sequitur peccatum esse seruandum.
8. An per iuramentum validetur contractus de iure ciuili nullus.
9. Petita absolutione a iuramēto validante contractum nullū an statī rescindatur contractus.
10. Statutum annullans iuramētū an valeat ⁊ an obligetur iurans stāte dicto statuto.
11. Prodigus an obligetur iuramento.16.
12. Statutum laicorum non valet qd̄ ex aliquo facto vel gesto cōtractus presumitur vsurarius.
13. Contra presumptionē iuris de iure admittitur ꝓbatio per confessionem partis.
14. Snia postq̄ trāsiuit in rē iudi.si constat de eius iniquitate per cōfessionem partis pro qua lata fuit potest reuocari.
15. Quoties oritur dubium super iuramento nō debet iudex secularis cognoscere.
17. Donatio facta vltra legitimū modum sine insinuatione nō firmatur iuramento.
18. An iuramentum excludat simulationem cōtractus.
19. Renūtiatio exceptionis:simulationis vel fictionis non valet.
20. Renuntiatio priuilegij inducti ꝓpter fragilitatem persone nō valet.
21. Jurans obseruare id qd̄ fit contra legem vel statutū an audiatur petendo absolutionem.
22. Filiusfamilias iurans in renuntiatione macedoniani:an renuntiatio teneat.
23. Deceptus vltra dimidiam iusti pretij:si iurat an petēdo absolutionē audiatur.
24. Vendens equū vel aliud animal tāq̄ cum oībus vitijs:si postea appareat aliquod vitium:talis vendens tenetur.
25. Juramentum operatur ꝙ si actus non valet eo modo quo agitur:valeat quo valere potest.
26. Defectus solennitatis an impediat obligationem ex iuramento.
27. Juramentū nō supplet defectū solennitatis formalis.
28. Fideiussor si se obliget ad plus q̄ principalis tenetur.
29. Juramentum non validat contractum ratione rei seu materie ꝓhibitum.
30. An transactio de alimentis:donatio inter virū ⁊ vxorem:⁊ patrē et filium firmetur iuramento.
31. Juramentum super stipulatione facta alteri an operetur obligationem.
32. Juramentum an obliget fideiussores dotiū:⁊ an firmet pactum de non cedendo bonis.

Cum contingat.[b]

¶ Nō audit̃ mulier cōtra alienationē rei dotalis cui spōte cōsensit ⁊ nō venire iurauit.sic summatur cōiter. Sed ego generaliter sic summo.Juramētū prestitū super actu a lege infirmato principaliter fauore iurātis:licet secūdario in fauorem publicum necessario est obseruandū:si non vi nec dolo fuit prestitū ⁊ in alterius preiudiciū principaliter non redundat. hoc dicit multū singulariter consyderata medulla capituli.Jn prima parte ponitur cōsultatio. Jn secūda rñsio ibi:nos.¶ Casus literalis.Aliqs alienauit res dotales:⁊ alias quas donauerūt vxori propter nuptias : presente vxore ⁊ consentiente alienationi:⁊ ne vxor alterius contra alienationem veniat proprio iuramento quod contra alienationē nō veniet firmat:postmodum matrimonio soluto nitit̃ venire in cōtrariū:consultus papa respondet:qd̄ licet cōsensus mulieris nō videatur in talibus obligatorius scdm leges:tñ dꝫ mulier seruare hmōi iuramētū:ne tali pretextu viam contingat periurijs aperiri.⁊ hoc est verū si iuramentū tale sine vi ⁊ dolo sponte prestitū fuit:cum in preiudiciū alterius non redundet nec obseruatum vergat in dispendium salutis eterne. Berū. ¶ † No.ex principio iuncto fine qd̄ mulier cōsentiens alienationi[c] facte per maritum de re dotali vel donata propter nuptias:idem ⁊ fortius de re vtriusqꝫ cōi nō presumit̃ vt aut dolo inducta nisi probet̃:vnde reuerētia maritalis dūtaxat ipsam nō excusat:qd̄ bene notabis vnde opꝫ qd̄ ꝓbētur verbera vel mine sufficienter ad incutiendum iustum timorē.ad hoc qd̄ no.Inno.in.c.cām matrimonij.de offi.dele.⁊ Bar.in.l.ad inuidiam.C.qd̄ met.cau.⁊ vtrobiqꝫ facit text.ad idē.c.accedēs.de conuer.coniug.⁊ sic limita quod legit̃ ⁊ notatur in.l.j.§.que onerande.ff.quarum rerum actio nō datur.idem dic in clerico consentiente episcopo ⁊ similibus personis.¶ † Secūdo nota quod circū scripto iuramento consensus mulieris super alienatione rei dotalis vel donationis propter nuptias nullam obligationē cōstante matrimonio inducit ⁊ sic videt̃ quod etiā naturalis obligatio non oritur.Et nimirum quia ex contractu qui fit lege resistente nulla oritur obligatio:vt in.l. cum lex.ff.de fideiusso.⁊ qd̄ ibi not.Bar.lex enim huic alienationi resistit:vt.ff.de fun.do.per totum.⁊ in aut̃.siue a me.C.ad velleian̄.⁊ per hoc videtur soluí questio quam ponit hic do.Ant. an fideiussor accedens huic vēditioni teneatur de euictione:et ponit multas opiniones.⁊ de hoc vide plene per Bar.in.d.l.cum lex.vbi tandem videtur cōcludere quod si mulier vēdidit nō tenetur ipsa nec fideiussor.d.l.cum lex.sed si vēdidit maritus vel alius ipse tenet̃ ⁊ fideiussor.arg.in.l.⁊ si is.C.de predijs mi.sine decre.nō alie.Ratio:quia lex non resistit venditioni:⁊ sic actioni personali:sed alienationi hoc est translationi dominij:vnde vxor non obligatur quia tenetur ad translationem dominij.l. exempto.de actio.emp.⁊ qd̄ dixit in.c.cum Joannes.de fide instru.nec fideiussor:quia haberet regressum contra mulierem.Sed alius vendens et fideiussor tenētur:quia nemo prohibetur rē alienam vendere cū solū obliget̃ personaliter ad tradēdum rem vel interesse.vt in.l.rem alienam.ff.de contrahen.emp.⁊ hoc teneas omissis varijs opinionibus recitatis ꝑ Joā.an.⁊ do.Ant.¶ † No. iij.quod iuramentum dolo vel metu prestitū non est obligatoriū.Aduerte respectu doli : casus est

[a] ☙ Sebasti.Sapia.¶ Facto ꝓprio.Vide no.ꝑ Feli.in.c.insup.col.iiij. ver. fallit octauo.de testi.⁊ in.c.cum nūtius.co.fi.e.ti.⁊ Old.cōsi.xxvj. ⁊ Abb.in cōsi.xl. in fine.in.ij.volu.⁊ And.sicu.in cōsi.xlij.col.xiij.vo.iij.

[b] ¶ Jn materia isti⁹.c.vide qd̄ late no.pe.de an.in repe.c.canonū statuta.ī prin.q.in.iij.col.illi⁹ quesiti.ver.qd dices in materia iuramēti. vbi ponit qōnē vtrū valeat statutū qd̄ dct⁹ fact⁹ a minore etiā cū iuramēto non valeat nisi interueniat certa alia solēnitas.ponit etiam questiones ad materiam vide ibi per eum. ⁊ add̄ hic qd̄ iuramētū sup stipulatiōe ꝓlatū hꝫ vim clausule rato manēte pacto:qꝛ poterit pena.peti et obseruātiā cōtractus.tex.est sin.in l.si qs maio.C.de trāsactio.ꝺm do. Bar.de bel. hic ī addi de quo vide Bar.in.d.l.si qs. dicētem.ꝑ illum tex.qd̄ iuramētū hꝫ viꝫ clausule rato manēte pacto. qd̄ limitat Bal.ī aut̃.decernimus. in.j.no.C.d̄ ar.sec⁹ esse in iuramēto apposito in cōpromisso. veritas pendet ab intellectu illi⁹ autē.pōnūt cano.in ca.ij. s̄.co.Et de materia hui⁹ decre.qñ iuramētū validet cōtractū a.l.prohibitum vide per Bal.in.l.non dubiū.C.de le.i.xvj. col. Jtē adde hic octo vel.ix.cōclusiōes pulchras in materia iuramenti:quas ponit idē Bal.in.c.⁊ si christ⁹.in.iiij.⁊.v.col. s̄.e.Qualiter autem se habeant leges ad canones in materia iuramēti vide ꝑ Pet. de anchara. in.d. repetit.canonū.ī xxvj.col.ver.q̄ro. qualiter.de cōsti. ☙ Sebasti.Sapia.

[c] ¶ Alienationi. Vide Abb. in.c. causaꝫ matrimonij.col.ij.s̄.de officio delegati vbi Feli.colū.ij. moder.in.l.trāsactionem.C.de transactio.

✠Sebasti.Sapia.
a ¶ Istam solutionē. Videdo.Frā. cur.in cōsi.xvi.incipi.sup premissa narratione.colū.xx.⁊ in cōsil.xliiij.inci.sup cōtingētia.⁊ in ꝯsi.lxxvi.incip.dn̄s Ludouicus.col.vi.

✠Sebasti.Sapia.
b ¶ Propter bonos mores. Vide Alex.in ꝯsi.clvij.col.pe.in.ij.volu.vbi dicit qȯ qn̄ iuramentū esset cōtra bonos mores ꝺ iure naturali vł īduceret peccatū nō ē obseruādū.

c ¶ Et idē qȯ iuramentum validet cōtractū.l.cōmissorie.tenet Imo.in repet.in.xxxiij.char.in.iiij.col.illius char.⁊ i.d.repe.in pe.col.vers. adde tn̄ vnam ⁊c. in referendo.Jo.an.ī addi.Spe.in tit.de resti.spo.§.et q̄ꝛ.qꝛ vř multū restringere q̄ hic dicuntur.sed ipse Imol.ibi non sequitur ipsuȝ Jo.an.in.d.addi.

clarus quando fuit talis quod habuit auferre cōsensum iuxta no.per Joā.an.in.c.vero.de cōmo. Sed dubium est respectu metus per.c.verū.⁊.c.si vero.§.eo.vbi patet quod tale iuramentū est obligatorium:licet posset peti absolutio a iuramento:vt hic ⁊ ibi.⁊ hoc cōmuniter tenetur ⁊ quo ad casum nostrū videtur expresse tenere Archi.in.c.ij.de pac.lib.vj.Et multi tenuerunt hoc dicentes ad istum text.a cōtrario quod iuramētum metu extortū non obligat.scilicet in effectu:quia potest peti absolutio ſȝ certe hec est impropriatio ⁊ maxime quia sic loquitur.d.c.ij.⁊.c.licet.ī.eo.libr.vj. Ideo dicendū ⁊ melius quia aut iuramentū est metu extortum in casu a lege non prohibito ⁊ est obligatorium.⁊ sic loquitur.c.verum.⁊.c.si vero.§.eo.Aut in casu a lege prohibito:⁊ tunc non obligat ipso iure quia propter legis resistētiā oportet quod sit spōte prestitum.Et iste est proprius casus istius.c.⁊.c.licet.⁊.c.ij.prealle.⁊ optime facit aut.sacramenta puberum.C.si aduer.ven.vbi dicitur qȯ nullius est momēti interueniente metu.⁊ est singularis limitatio ad iura in contrariū alleg.⁊ hanc opi.reperi tenuisse do.Vincē. Mediolanensem eximiū canonistā.⁊ hāc.opi.semper tenui.⁊ sic intellige.limita glos.in.d.c.ij.alia non colligo:quia veniūt.ī.examinanda. ¶ Sed anteq̄ descendam ad gloss.formo vnicam appositionem contra literam.videtur enim qȯ respectu donationis propter nuptias frustra queritur de validitate iuramēti mulieris:quia soluto matrimonio dos redit ad mulierem ⁊ donatio ꝓpter nuptias ad virū:vt in.c.si.de don.int.vir.⁊ dote post di.resti.Sol.duplex est.forte ex forma statuti vel pacti mulier supuiuēs lucrabaꝛ donationē ꝓpter nuptias:ideo volebat nunc venire contra illam alienationē.Vel dic qȯ dicebat illam rē sibi obligatam pro restitutione dotis:⁊ sic agebat hypothecaria ⁊ dicebat alienationē nullā per illā aut. siue a me.replicabatur de iuramēto:⁊ respondetur vt in litera. ¶ †Nunc attingendo gl.⁊ intrinsecam materiā huius.c.opp.cōtra tex. Iuramentum contra legē interpositū est nullū.vt in.l.non dubium.C.de leg.⁊.c.si diligenti.de fo.competē. Sed lex prohibet fundi dotalis ⁊ rei donate propter nuptias alienationem:vt.§.dixi.ergo ⁊ alienatio ⁊ iuramentū nullius sunt momēti.⁊ corrobora contrarium sicut in principio glo.ex qua in effectu colligūtur tres solutiones. ¶ Primo qȯ lex ciuilis irritauit talem contractum consyderādo id qȯ erat vtile ⁊ honestū corpori.expedit eñ mulieres saluas habere dotes ⁊c.l.j.ff.sol.ma.Sȝ canon hic consyderat vtilitatē anime.anima eñ preferenda est corpori ⁊ cunctis rebus.xij.q.j.precipimus.Hec sol.est bona in se ⁊ est sensus:quod licet lex ciuilis resistat huic cōtractui ob salutem corporum ⁊ cōseruationem patrimonij.lex tamē canonica non vult resistere iuramēto ne propter bona temporalia detur via periurijs.Hec solu.licet in se sit bona vt predixi:nō tamen formaliter euacuat contrarium cum hoc iuramētum sit prestitum contra legem fundatam super bona equitate.l.j.ff.solu.matri. ¶ Secunda solutio qȯ aut mulier potest sibi consuluere ex alijs bonis mariti vsq; ad quantitatem dotis:⁊ tunc iuramētum preiudicat mulieri:⁊ ita loquitur hic:alias secus vt in dicta aut.siue a me.⁊ secūdum hoc canō nō corrigit legē:sed reducit ad terminos illius aut. siue a me.Hec solutio non videnꝛ placere gl.⁊ bene:qꝛ litera loquitur indistincte. Item hic cōtra hanc solutionē facit text.in.c.ij.de pac.lib.vj.vbi tex.dicit quod omnino dȝ eiusmodi iuramētum obseruari.ad idem.c.licet.eo.ti.lib.vj.vbi tex.loquitur indistincte.⁊ tȝ Arc.in.d.c.ij. ¶ Tertia so.qȯ aut lex prohibēs habet perpetuam causam prohibitionis ⁊ inuariabilem:vt puta quia ꝓhibet ea que in se turpia sunt:⁊ iuramentum nihil operatur vt in contrarijs.Aut non hȝ perpetuā causam prohibitionis ⁊ procedat iste text.nam ꝓhibitio huius alienationis nō est perpetua:quia si mulier consentit iterum post bieniū etiā sine iuramento tenet alienatio:vt dicta aut.siue a me.Iuramētum hoc igiꝛ hȝ vim secūdi cōsensus. ¶ †No.singulariter istam solutionē[a] in se ex qua habes qȯ vbi ad validitatē actus requiritur geminatus cōsensus sufficit vnius cum iuramento:tn̄ non satisfacit hec solutio ad tex.nostrum procedit enim solum respectu donationis ꝓpter nuptias ⁊ sic loquiꝛ illa aut.siue a me.nō aūt respectu fundi dotalis.⁊ ꝓꝓ gl.hic.ī fine adducat vnū simile in pacto legis cōmissorie qȯ est in pignoribus reprobatū:⁊ tn̄ si interuenit iuramentū non audiꝛ volens cōtrauenire:vt in c.significante.de pigno.attn̄ in veritate nō est simile respectu istius vltime solutionis sed potius cōtra:qꝛ illa ꝓhibitio habet causam perpetuam prohibitionis:⁊ nihilominus iuramentū in cōtrariū est seruandum:sed potest dici simile respectu huius text.generaliter intelligēdo. sicut enim hic valet iuramentū cōtra legē:ita ⁊ ibi.sed per hoc nō soluitur formaliter contrariū sed est multiplicare inconueniens.Dyn.in regula non est obligatoriū.de regu.iur.lib.vj.Archidia.in.c.quāuis.de pac.lib.vj.⁊ multi alij dicunt qȯ contraria procedunt vbi iuramentū interponiꝛ contra ius cōe.Istud.c.⁊.c.quāuis.⁊ aut.sacramenta puberum.procedunt vbi iuramentum interponitur cōtra ius singulare editum fauore certarum personarū.Hec solutio vř multū colorata et exquisita.sed in cōtrariū facit.c.significante.de pigno.vbi valet iuramentum cōtra ius cōe.nam pactū legis commissorie de quo ibi improbaꝛ non fauore certe persone:sed generaliter improbatur quo ad oēs.Alij dicunt qȯ aliud de iure ciuili aliud de iure canonico.⁊ hec solutio incidit in idē cū prima:sed non procedit per aut.sacramēta puberum.C.si aduer.ven.vbi valet iuramentū cōtra legē.Vnde formalius ⁊ clarius soluendo cōtrarium dico qȯ quandoq; lex aliquid prohibet ꝓpter bonos mores[b] conseruandos ⁊ iuramētū in contrarium non valet:vt in regula non est obligatoriū.de reg.iur.libr.vj.Ratio qꝛ talis lex est fundata super equitate naturali que est indispēsabilis ⁊ incommutabilis maxime per istū iurantem cū sit persona priuata.vt dist.in prin.viij.distin.que contra mores.⁊ intelligo de bonis moribus naturalibus:nō aūt de ciuilibus tantum:quia omnis lex est fundata super bonis moribus ciuilibus ⁊ equitate ciuili.j.dist.consuetudo.hec aūt equitas ciuilis est variabilis in.c.non dȝ.de consangui.⁊ affin.Nemo aūt dubitat quin lex que reprobat pactū legis cōmissorie in pignoribus sit fundata super bonis moribus ciuilib⁹:⁊ tn̄ iuramētū in contrariū valet:[c] vt d.c.significante.⁊ in hoc casu potest procedere contrarium. Qn̄que lex fundatur super bono publico principaliter:⁊ idem dicendū qȯ.§.quia pactis ⁊ iuramentis priuatorum ius publicū remitti non pōt. Ratio naturalis:quia quis non potest ei renuntiare quod pro se nō est introductum in cap.ad apostolicam.de reg.⁊ hoc casu possunt intelligi iura in contrarium allegata.ad hoc.l.ius publicū.ff.de pa.⁊.c.contingit.de sentē.excō. Quando lex est fundata non super bonis moribus naturalibus nec super publica vtilitate principaliter:sed in odium aliquorum ⁊ tunc cum nulla turpido reperitur in iurante:ita quod potest duntaxat cum dispendio rerū temporalium iuramentum adimplere contra legem:obligat iurantem ad implemētum ⁊ iste est proprius casus.c.significante.de pigno.⁊ facit.c.debitores.§.eo.sed non firmat contractū fm Bar.⁊ bene in.l.si qs ꝓ eo.de fideius.vbi taliter iurās habet oīa remedia competentia ⁊ qui iurat soluere vsuram potest etiam a principio ante solutionem petere absolutionē a iuramēto:vel instare vt creditor compellatur relaxare iuramentum:vt plene dixi in.c.j.§.codē. vel post solutionē repetere.d.c.debitores.⁊ hoc in odiū ipsius creditoris. arg. c.si vero.§.eo.⁊ hoc est de mente Bart.in.d.l.si quis pro eo. quandoq; lex est fundata principaliter super fauore priuati.licet in consequentiā ⁊ secūdario sit fundata super publica vtilitate:vt in casu nostro:⁊ casu.c.ij.de pact.lib.vj.⁊ aut.sacramenta puberū.⁊ iuramentum in contrarium obligat iurantē.Et est iste proprius casus.c.nostri.⁊ iuriū proxime allegatorū.nec hoc casu ꝓcedit contrariū.Ratio est hec:quia cum lex non sit fundata super fauore publico:nec iuramentū contineat ipse aliquam turpitudinem ex parte iurātis vel ex parte materie super qua fuit prestitum non potest lex impedire quominus quis se obliget deo. nam iuramētum principaliter dirigitur in deum:vt in.d.c.debitores. et deus precepit.redde deo iuramenta tua.in.c.et si christus.§.eo.potest enim lex ad cōmodum subiectorum impedire obligationē querendam homini.l.cum lex.ff.de fideiusso.sed non obligationē querēdam deo cum lex subijciatur deo.ad hoc.xxiij.q.iiij.si habes.⁊.xj.q.iij.iulianus.⁊.c.si dn̄s. et.c.qui resistit quinimo etiam lex canonica non posset in fauorem priuatū impedire obligationem querendam deo.hoc probo per.c.ad apostolicam.de regu.non solū enim regula monachorum sed etiam statutū Gregorij solenniter interdicit vt ante annum probationis quis nō suscipiatur ad professionē.⁊ hoc fauore ingredi volentis ⁊ monasterij:vt dicto.c.ad apostolicam.xix.q.iij.monasterijs.et nihilominus si antea fit professio tenet:quia obligatio queritur deo:et respectu dei iste potuit renūtiare fauori suo non obstāte interdictione legis.Ad idem bo.tex.in simili in.c.qui post votum.de reg.lib.vj.Ad idē.c.debitores.§.eo.Lex enim canonica ⁊ diuina interdicunt contractum vsurarium.de vsur.super eo.Adde qȯ ex tali contractu nulla oritur obligatio.d.c.debitores.⁊ tamen iuramentum de vsuris soluēdis valet:ex quo ex parte iurantis nullum subest peccatum.d.c.debitores.

Unde

Unde lex humana nec vult nec potest ex solo fauore priuato vel odio impedire obligatiõez que rẽdam deo: ex quo nec ex persona iurãtis nec ex parte materie reperitur aliqua turpitudo cõtra bonos mores naturales: seu contra bonũ publicum principaliter. Ex his habes clarũ et verũ intellectum huius.c.⁊.c.ij.⁊ aut.sacramenta puberum.omnia enim veniunt cõtra ius singulare editum fauore hominum. ¶ Sz circa intellectũ istorum iurũ dubitabif principaliter de duob⁹. Primo an indistincte valeat iuramentũ contra legem humanam fundatã principaliter sup fauore priuato: seu odio. Secũdo an in casibus in quibus valet firmetur contract⁹ per iuramẽtũ. ¶ † Circa primũ Bar. fuit in singulari opi.ĩ.d. l.si quis pro eo.⁊ aut.sacramẽta puberum.et.l. seius ⁊ augeri⁹ [a].ff.ad.l.falcid.dicens quod aut lex [b] nõ dirigit verba sua ad personã sed ad contractum vt qꝛ prohibet alienationẽ fundi dotalis: seu rei donate propter nuptias seu reruz minoris ⁊ iuramẽtum valet: et in hoc casu ĩtelligit istũ tex.⁊.c.ij.⁊ aut.sacramẽta puberum preal-leg.sed si lex preciperet psone dicendo quod mulier nõ alienet: vel qꝺ minor nõ vẽdat: seu quod aliquis non emat: iuramentum interpositũ ĩ cõtrarium nullius est momenti. Mouetur: quia sic iurans facit contra preceptũ legis facte ad habẽte potestatem: ergo peccat mortaliter cũ scriptũ sit: qui non obedierit principi morte moriaf.de maio.⁊ obe.c.ij. Iuramentũ autem super obseruatione peccati mortalis est nullũ: qꝛ ita demũ debet obseruari si seruatum nõ vergit in dispendium salutis eterne. pro hoc adducit dictũ Jo. an.⁊ Hosti.in.c.licet.eo.tit.li.vj.vbi gloss.dicunt enim qꝺ vbi mulier primo iurauit se non alienaturam fundũ dotalẽ.si postea alienat ⁊ iurat de non contraueniendo: nõ valet secũda alienatio. ⁊ hoc dicit multũ notãdũ ꝓpter statuta diuersa que sunt per mundum vt semper inspiciaf an statutũ prohibeat personas cõtrahere.an cõtractũ fieri tantum. Ego in hac materia feci solennem disputationem q̃ incipit.stante statuto ⁊c.et ĩter cetera attigi hanc differentiam Bar. que cõmuniter nõ placet canonistis. de ea enim non videf curasse Fede.de señ.consi.cclxiiij.al's.cclxxij.imo omni casu sentit ꝙ agẽs ꝯtra legẽ seu statutũ est transgressor legis: ⁊ qꝺ iuramẽtũ ẽ obligatoriũ. licet contrahẽs secum quia peccat contrahendo contra legem teneatur ad relaxationem iuramẽti. Hoc tamẽ vltimũ.j.plenius discutiam. Hanc etiã differẽtiam Barto.impugnat hic Joan. de lign.et dominus episcop⁹ Uincẽ.qꝛ quãq̃ lex ꝓhibeat simpliciter tamen contrafaciẽs transgreditur legem: licet verba non dirigantur ad personam.d.l.non dubiũ.nec est verũ s̃z Jo.de lig. ꝙ quilibet faciens contra legem peccet mortaliter etiã si lex sit prohibitiua nisi sit causa perpetue prohibitionis: cũ alias lex in casibus permittat et sic non potest esse mortale: sz circa hoc plenius dico in.c.nam concupiscẽtiã. de cõstit.do. Ant.in effectu Barto.impugnat cõcludẽs ꝙ si statutũ seu lex est fundata principaliter sup fauore solius iurãtis iuramentũ semp obligat etiam si in consequentias remotas adsit ꝓhibitiom fauor publicus: velut ꝙ liberi procreantur vel qꝺ ciues diuites maneãt et non depauperenf: quia inquantũ preceptũ dirigif ad personam fauore persone preceptum sapit naturã [c] consilij.ff.mãda.l.j.⁊.l.cũ pater.§.mando.ff.de leg.ij.⁊.l.titio. in princ.ff.de condition.⁊ demonstra.cuz simili. Nam precepta intelliguntur scꝺm materie subiecte materiam.xj.q.iij.ergo idẽ voluit do. Petr. de ancha.in sua solenni repetitione.c.canonũ.de constitu.dicens hanc distinctionẽ Bar.esse verbalem: quia statutum annullando contractũ satis videtur prohibere contrahentib⁹ ne attentẽt contrahere.c.qui cõtra iura.de reg.iur.lib.vj. Et verba collata in rem concernunt potius psonas q̃ res.de exces.prela.tanta.et non refert cuz quo quis loquaf.l.cũ pater.§.donatiõis.ff.de leg.ij.

Unde concludit iuramentũ esse obligatoriũ siue lex in prohibitione cõcernat personam siue rem. hanc opi.semper tenui ⁊ s̃m eam decidi: licet do. Ang.de perusio in quodam suo cõsilio quod incipit domina Catharina fuerit secutus Bartol. Moueor primo in sententiam istam: qꝛ si res prohibetur alienari persona intelligitur prohibita: quia res seipsam alienare non potest. non ẽm debet inspici cũ quo quis loquatur: sed in quem dispositionis effectus dirigitur: vt dicit text.in.l.cũ pater.§.donationis.de lega.ij. Sicut enim vno ꝓhibito vendere alius tacite videf prohiberi emere propter naturã correlatiuorũ: quia vnum non potest esse sine reliquo: vt.l.j.C.de cupressis ex luco.lib.xj.no.Bar.in.l.penulti.C.de indic.vidui.⁊ l.fi.de accepi.facit quod not.glo.C.ne fideius.do. dẽ.l.j.ita re prohibita alienari ⁊ persone videtur prohibite cũ sine eis nõ fiat alienatio. lex enim est imposita non verbis: sed rebus.de elect.commissa.libro.vj.idem in simili si locus interdicif ne in eo celebretur: clerici videntur interdicti in eo loco celebrare adeo quod celebrans ibi durante interdicto incurrit irregularitatem: vt in ca.is qui. de senten.excõ.lib.vj.⁊ dicuntur violare sententiã interdicti vt in.c.j.de postu.prela.⁊ despicere Petri claues ⁊ ecclesiasticam ledere potestatem: vt in c.fi.de exces.prela. Ex quibus patet quod interdicta re inanimata interdictum dirigitur in effectu ad ipsos homines rem interdictam agitãtes. ad idem illud ca.ij.de maiori.⁊ obedien. quod allegat Barto.pro se. Nam ibi non fit differentia an verba legis dirigantur ad personam: an ad rẽ sed simpliciter dicitur qui venerit contra decretum episcopi ab ecclesia eijciatur: ⁊ qui non obedierit principi morte moriatur. nõ enim obseruat decretum principis qui alienat rem a principe prohibitam alienari: imo committit contra legem ⁊ preceptũ principis: vt patet ex predictis.⁊.xj.q.iij.si dominus.⁊.c.iulian⁹.⁊.c.qui resistit.⁊ euidẽtius probo sic lex dirigit preceptum ad rem quod res minoris nõ alienef sine iudicis decreto.C.de predijs mino.sine decre.non alie.per totum.tamẽ si minor alienet sine decreto.dicit lex quod est factũ contra legis prohibitionem: vt.l.non solum.et.l. si quidem.⁊.l.si ad resoluendam.C.eo.tit.hinc est qꝺ nulla orif obligatio nec naturalis nec ciuilis. vt no.Bar.in.d.l.cum lex.ff.de fideiusso. ergo sequitur qꝺ si minor facit contra legẽ peccat mortaliter. Et sic non tenetur ad obseruantiam iuramẽti: quod est falsum: vt in prealleg.auf.sacramenta puberum. Ad idem.c.ij.de pac.lib.vj.vbi dicitur qꝺ lex ciuilis improbat pactũ factum a filia vt dote contenta nullũ regressum habeat ad bona paterna: vt habetur in.l.pactũ.C.de col.⁊ de pact.l. pactum. ergo filia paciscens venit contra ius ciuile cum veniat contra vetitum per superiorem.⁊ s̃m opi.Bart.peccaret mortaliter ⁊ non deberet compeli ad obseruãtiam iuramẽti: qꝺ est falsum vt in.d.c.ij. Ad idẽ facit optime ⁊ clarissime text. in.l.qui contra senatusconsultum.ff.de fideiusso. vbi dicitur quod mutuans filiofamilias facit cõtra senatusconsul.⁊ tñ verba senatusconsulti macedoniani non diriguntur perceptiue vel prohibitiue ad personam sed tantũ dicitur qꝺ illi non detur actio.l.j.ff.ad macedoni. ergo aperte patet qꝺ ex quo simpliciter aliquid prohibetur ne fiat: satis videtur prohibita persona ne faciat: ⁊ si facit dicif facere cõtra legẽ.⁊ si creditor prohibef mutuare: ergo filiusfamilias prohibef accipere: quia dispositum in vno ex correlatiuis extendif ad reliquũ: vt.s̃.dixi.⁊ tñ si minor accipit ⁊ iurat reddere obligaf ex suo iuramẽto. vt ipsemet Bart.vult in.d.l.si quis ꝓ eo.⁊.l.seius ⁊ augurius.ad.l.fal. ex quibus videtur cõcludẽdũ qꝺ istud capitulum procedat indistincte: vt ex quo lex aliquid prohibet principaliter fauore persone iurantis licet in consequentiam ⁊ secundario in fauorem publicũ iuramentum in contrariũ prestitum est obseruãdum: vt hic.⁊ in.d.c.ij.⁊ auf.sacramenta puberũ. ⁊ ita.s̃.summaui.⁊ posset attẽtari quod si iste de

[a] ¶ Et bar.h̃ i.l.j. ꝑ glo.ibi.C.ne fi. do.den.et ita cõsuluit ĩ cõsi.i.c.q̃ro qd si statutum ⁊c.cum Bart.tz Ang.in.d.l.si qs ꝓ eo.in p̃n.⁊ ꝯsi.9 cliij.incip.do.Ca-tha.qꝺ alle.iste.j. colũ.pri.vbi fortius concludit ꝙ qñ statutuz ꝓhibet personam minoris vł mulieris ꝯtrahere ⁊ iurat nõ põt minor iurãs cõpelli ad obseruãtiã iuramẽti nedũ ĩ foro ciuili: sz nec ẽt ĩ foro canoni.ꝓpter peccatũ qꝺ ex iuramẽto resultat. ⁊ credo qꝺ h̃ fuerit satis de mẽte Bart.⁊ dicit do. Ant.⁊ Alexã.in auf.sacr̃a. ꝙ ista est cõis opinio et legistarũ ⁊ canonistarũ. et alleg. plures doc.ita tenere maxie Ang. in.l.seius.ff.ad.l. fal.⁊ Bal.in plerisq3 locis q nihil penitus tangunt nec est verũ qꝺ apud legistas aut cano.ista sit cõis ⁊ vera opi.⁊ istã distinctionez bar. Seqf Pe.ꝺ anch.ĩ.c.lz mulieres.in.v.co.de iu reiu.ĩ.vj.et viꝺ h̃ late ꝑ Jo.ꝺ imo. ĩ.xiiij.char.in vlt. col.illius char.v̂. circa tertium qꝺ difficili⁹.cũ duabus seq.⁊ adꝺ h̃ qꝺ no. Inn.ĩ cle. j.in.viij.co.versi. quero tertio.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Aut lex. Idẽ dicit Bar.in ꝯsi. inci.q̃ro dicit statutũ.⁊ Ang.ĩ cõsi.cliij.incipi.dña catharina.sed in ꝯtrũ est cõis opi. vt ꝑ Moder.ĩ.d. aut. sacr̃a puberũ.vide Pau.de ca.ĩ.l.legis virt⁹. ff.de legi.⁊ in.l.is cui bõis.ff.de v̂. ob.vide ẽt aliqd ꝑ Fel.ĩ.c.ij.col.ij. s̃.ꝺ maio.⁊ obe.

vbi dicit qꝺ tale statutũ nõ põt inducere pctm̃ mortale ꝓut p̃suppo nit bar.⁊ seq̃ces.

[c] ¶ Idẽ ꝺt in simi. do. Alex.imo.ĩ.l. is cui bonis.ff.de v̂bo.ob.⁊ ad hoc op. facit qꝺ not. bar.ĩ.l.j.ĩ.iij.col. ver.itẽ op.voluntas.C.de pact.et in terminis dixit Paul.de ca.ĩ.l.si constante.§.quoties.in.iij.colũ.ff. so.ma.⁊ viꝺ imo. h̃ in repeti.in.xv. char.ĩ.ij.col.illi⁹ char. Et ꝑ h̃ clare tollif fundamentũ Bart.in locis s̃.alleg.qꝺ qñ lex vel statutũ precipit aliqd qꝺ ꝯ faciens peccat mortalr: istud est verũ qñ p̃cipit aliquid quod recipit vtilitatem publicã.s3 qñ statutum p̃cipit aliqd qꝺ principalr respicit p̃uatã vtilitatem hoc casu cẽsef potius cõsiliũ q̃ p̃ceptũ: tũc ꝯueniens nõ dꝫ peccare: imo tenef iuramẽtũ seruare. ita rñdent h̃ cano.⁊ bal.ĩ.l. fi.§.filij autẽ.C. de bo.q̃ li.pau.de c.⁊ mode.ĩ.d.l.si qs ꝑ eo.⁊ ꝯ Bar. etiã tz do. Alex.ĩ cõsi.cxxvj.inci.visis ⁊ ponderatis statutis.in.x.col. vbi dicit ꝙ opiñ. bar.hic est cõiter dãnata: idẽ tz late ⁊ plenius q̃ alibi in cõsil.xxvij.inci. viso libello ꝓducto ꝑ ꝓcuratorẽ petri ꝺ nola.et est in añ pe.co.⁊ duabus se.vbi ꝯ bar. adducit decẽ principalia fundamẽta q̃ tñ si recte cõsyderenf reducũtur ad vnum vel duo.⁊ istã fantasiã bart.q semper distinxit an lex loqueref in rem vel in psonam reprobant cõiter cano. hic s̃z bar.de bel. hic ĩ add.⁊ reprobat bal.in.l.iurisgentiũ.§.⁊ gñaliter.ff.de pac.⁊ in rub.ff.co.de iureiu.Sali.Ful.ĩ.d. auf. sacramenta.

a ✝Sebasti. Sapia. ¶ Illicitum. Vide Alex. in cõsi. lix. in. ij. volu. ꝛ in consi. lxij. col. v. ver. Item statutum. in. iij. vo.

b ✝Sebasti. Sapia. ¶ Heres iurãtis. An heres iurãtis possit ꝯtrauenire q̃n statutũ infringit ꝯctũ in fauorẽ iuratis. vide Alex. in cõsi. lix. in j. vo. col. iij. vbi dicit qḋ heres tenet̃ obseruare qꝛ in spũalibus ius naturale positiuo preferẽ. ꝛ idẽ voluit Alex. i cõsi. xxxix. in. iij. vo.

c ¶ Et vide p bar. et Mode. in aut. sacra. C. si aduer. ven. ꝛ bal. i. c. j. §. item sacra. de pa. iur. fir. i vlti. colũ. vbi assignat rõnẽ diuersitatis. ꝛ vltramõ. i. l. j. C. de opi. li. Et de hoc vide q̃ plene not. s. in prin. hui⁹ de cre. ꝛ de h̃ vide p Bal. in aut. sacra puberũ. i. iij. col. ꝛ Bar. i. l. oẽs populi. ff. de iusti. et iu. Et adḋ hic. d. Ant. in. c. si qs venerit. i pri. ō ma. ꝛ obe. vbi dicit illum text. induci p Bart. ad. q. qḋ si statutũ annullat ꝯctũ factũ a muliere vl' minore sine certa solẽnitate non valebit ꝯct⁹ absq; alia solẽnitate et si interueniat iuramẽtũ. ꝛ de. q. hic posita vide Ang. in ꝯsi. clviij. vbi ponit q̃dam alia circa iuramẽtũ: ꝛ vide latissime p istũ i dispu. sua inci. stante statuto cõiter i Italia. viḋ bal. in repe. l. ij. ff. ꝯ iureiur. vbi i hoc passu sequitur dictũ Bart. i. d. l. oẽs. ꝛ vide de h̃ p bal. in ca. j. §. itẽ sacra. de pa. iur. fir. ꝛ i cõsi. suo. xxi. ꝛ i. §. si vero. i fi. instit. de cura. in fi. in vlt. col. ꝛ in ca. ꝛ si xp̃s. in fi. vj. colũ. s. eo. ti. vbi dicit qḋ si statutũ ciuitatis dicat qḋ nulla mulier ꝯhat sine cõsensu duoꝝ ꝓpinquoꝝ nõ valebit ꝯctus mulieris si ne ꝓpinquis et si interpositũ sit iuramẽtum. Itẽ de q. hic posita p. d. Ant. vide Bal. i c. ad nr̃az. el. ij. s. e. i vlt. co. ver. q̃ro nũquid statutũ. ꝛ p Pet. de ancha. in repe. regule ea que. in. iij. q. princi. ad fi. ꝛ pleniss. per. Imo. hic in repe. in. xvij. char. cum duabus seq. ꝛ in ea repeti. in. xxiij. char. in. ij. et. iij. col. illius char. cum quatuor alijs sequen.

cuius fauore principaliter agit̃ iurauit contrariũ non peccat. ꝛ si in aliquo peccat iurando non peccat obseruando: imo peccaret in contraueniẽdo. primũ qḋ non peccauerit iurãdo probat̃: qꝛ cum lex ꝓhibuerit primũ principaliter in fauorem persone ꝛ eius cõmodũ: nõ intẽdit ipsam personam illaqueare ex trãsgressione ad peccatũ sed potius ipsam priuilegiare: ne quod statutũ est in fauorẽ ꝛ conseruationẽ rerũ tẽporaliũ tendat in dãnum ꝛ interitũ vite eterne: cõtra legẽ qḋ fauore. C. de legi. ꝛ regulã qḋ ob grãtiã. de regu. iur. lib. vj. cuiq; enim lz renũtiare priuilegio suo. C. de pact. l. si qs in cõscribendo. ꝛ. d. c. ad apostolicã. nec ex hoc dꝫ in effectu contẽnere principẽ priuilegiantẽ vel cõsulentem. iiij. distin. §. hec ꝛ si legibus. ad hoc tex. optimus in. l. j. §. inde querit̃. ff. de no. oper. nun. vbi dꝫ qḋ si post nouũ opus nũtiatũ cõueniat qs cũ aduersario vt opus fiat: valet cõuentio: nec periculũ est ne pacto priuatoꝝ iussui pretoris ante posita videat̃. quid enim aliud agebat pretor q̃ hoc vt cõtrouersias eoꝝ dirimeret a qbus si spõte recesserunt dꝫ pretor hoc ratum habere. ¶ Ex quibus verbis satis luculenter probat̃ qḋ veniẽs cõtra ius suum seu preceptũ factum fauore sui nõ peccat. hoc idem clarius videt̃ probari in. d. c. ad apostolicam. inducẽdo vt. s. patet: qḋ verba dirigebantur ad personã tñ si contra fit tenet: qꝛ videtur renuntiasse eoꝝ fauori. Itẽ posito qḋ in hoc reperiret̃ aliquod peccatũ: non tñ dꝫ permitti vt veniat iste cõtra propriũ iuramentum: ex quo in eius obseruantia peccatum aliter nõ nutritur nec iterũ peccet cõtraueniẽdo: vt aperte probat̃ in. c. ꝛ si christus. s. e. ꝛ. c. mouet. xxij. q. j. vbi pꝫ qḋ preceptũ est diuinũ ꝛ relatũ ad personam ne quis iuret per creaturã: ꝛ tñ dicit̃ qḋ si iuratur: lz iurans peccauerit: nihilominus tenetur ad obseruantiã iuramenti ex quo põt obseruari sine peccato. idẽ vr̃ in alijs iuramentis temerarijs nõ habẽtibus comitem discretionis. obligant enim iurantem ꝛ possunt obseruari sine peccato: lz temere iurans peccauerit iurando vt probatur in. d. c. ꝛ si christus. iuncto. §. illicitũ. xxij. q. iiij. ¶ ✝Ex quibus põt dari hec theorica qḋ quãtuncuq; iuramẽtũ 7 sit temerarium seu illicitum[a] ex quo tñ nõ est contra bonos mores naturales nec in eius obseruãtiam imminet peccatum semp est obseruandũ. vt probat̃ in iuribus. s. allegatis. Iuramẽtũ eñ dꝫ habere tres comites. s. vt omnino sit licitũ nõ aũt vt sine eis non obliget iurantem: vt plene dixi. s. eo. ꝛ si christus. ꝛ hec sufficiãt quo ad primã questionem. ¶ ✝Venio ad secundam. s. an cõtractus 8 talis firmet̃ iuramẽto an solũ obliget̃ ex suo iuramento ꝛ non ex contractu. ꝛ est subtilissimus pũctus ꝛ etiã magni effectus scḋm Bar. in. l. si qs ꝓ eo. ꝛ Calde. inter vtrũq; casum. Nã si contractus firmatur iuramento nõ lz amplius contrauenire per se vel successorẽ: secus autẽ si non firmat̃. nam hoc casu statim cũ obseruaui ego possum repetere cũ sine causa incipiat esse apud creditorẽ. Item possum a principio petere absolutionẽ a iuramẽto: vt in. c. j. ꝛ. c. debitores. s. e. Itẽ heres iurãtis[b] poterit cõtrauenire: cũ iuramẽtũ sit ꝑsonale ꝛ nõ transeat in heredẽ seu aliũ successorẽ. s. e. c. veritatis. Bar. tꝫ qḋ hoc casu. s. cũ lex ꝓhibet principaliter fauore ꝑsone seu fauore reipu. secũdario iuramentũ firmet cõtractũ: qꝛ iurãdo licet alienare vt hic ꝛ. d. auf. sc̃ra. in gl. sup verbo custodiãtur. do. Ant. tenet cõtractũ nõ firmari iuramento nisi vbi lex canonica vel ciuilis hoc exprimit: quia potuit lex ex causa ꝓhibere cõtractũ: ꝛ sic impedire obligationem naturalẽ ꝛ ciuilem: lex autẽ canonica ꝑm eum nihil dicit de cõtractu: sed dicit iuramentũ inuiolabiliter obseruãdũ propter peccatum. vñ nihil cogitat vt cõtractus validetur. Non obstãt absurditates q̃ possent sequi ꝑm illã differẽtiã Bar. ꝛ Cal. de qua. s. qꝛ ꝑm eũ ex quo nulla arguit turpitudo ex parte tenẽtis non hꝫ locũ. c. debitores. Nec obst. si dicat̃ qḋ adest turpitudo ex quo cõtrahit̃ contra legẽ: qꝛ ex hoc nihil peccat in deum. lz temere agat: sufficit si adest pena nullitatis cõtractus. Itẽ recipiens iuramẽtũ non peccat quo ad legẽ dei que pmittit illũ fauori temporali propter votũ renuntiare. Nec ob. qḋ postq̃ iuramentũ est impletum teneat sine causa: quia cãm habet a iurante respectu secundarie obligationis ex iuramento qui ad ꝛ eũ dirigitur: vñ habet ius tenendi. Nec obst. qḋ nõ transeat iuramẽtum ad heredes: qꝛ licet personaliter nõ obligẽtur ad periurium: seruare tñ tenentur ne ledant animã defuncti. de sepul. c. fi. de rap. in literis. Non obst. qḋ cessionarius poterit cõtrauenire: qꝛ non poterit habens causam lucratiuã: vel vbi cessio fiat cũ fraude: vbi vero hꝫ onerosam et nõ apparet fraus dicit qḋ licet cõtractus nõ validetur iuramẽto surgit tñ obligatio que pretẽdit vinculũ in partẽ super obseruãtia contractus qui produceret obligationẽ similem: ꝛ illius nature cuius est cõtractus ꝛ obligatio: ꝛ proficit omnib⁹ quib⁹ obstaret ꝛ proficeret cõtractus: ꝛ sic firmiter et inuiolabiliter obseruabitur iuramentũ vult ergo in effectu qḋ contractus non firmatur iuramẽto tñ iuramentũ hꝫ illũ effectũ in retẽtione rei quã ꝓduceret cõtractus vñ putat q̃n aduersus iuramentũ nisi alia arguat̃ deceptio nõ dabit̃ remediũ. d. Car. dicit tutius tenendũ vt hoc casu contractus firmet̃ iuramẽto: ꝛ sic vitabunt̃ ꝑdicte difficultates. tñ tenẽdo qḋ nõ firmet̃ tenet qḋ heres nõ poterit ꝯtrauenire: ꝛ multo fortius nec ille q iurauit: lz semel adimpleuerit. Fed. ꝯsi. cclxxij. tꝫ qḋ firmetur iuramẽto in casu huius. c. ꝛ in. c. ij. de pac. li. vj. ꝛ auf. sacra puberũ. et sic qḋ heredes nõ poterũt cõtrauenire: qꝛ licet iuramentũ non extendatur ad heredes vt eos obliget ad periuriũ: tñ cõtractus extendit̃ cũ sit validatus iuramẽto. ad hoc tex. cũ gl. in. d. auf. sacra. al's ꝑm eũ ꝓhiberet lex ꝛ deciperet cõtrahentẽ cũ interpositiõe iuramẽti. Idẽ Archi. in. d. c. ij. ꝛ Cal. hic dicẽs: qḋ sicut iurãs nõ põt cõtrauenire: ita nec eius heres qꝛ ius qḋ qs non hꝫ nõ põt in aliũ trãsferre. vt in reg. nemo põt. de reg. iu. li. vj. ꝛ cõcludit qḋ in casu hui⁹. c. ꝛ similib⁹ in quib⁹ solo iure ciuili cõtractus improbat̃ heres vel successor nõ põt ꝯuenire. adducit d. c. ij. itẽ qꝛ hoc iuramẽtũ nullã ꝯtinet turpitudinẽ ꝛ est prestitũ de eo qḋ spectat ad iurantẽ: ergo dꝫ actũ validare. facit. s. e. si vero. ꝛ. l. cũ qs decedẽs. §. codicillis. ff. de leg. iij. ꝛ. j. de insti. cũ venissent. p q̃ iura ꝓbatur qḋ vbi qs renũtiat iuri suo lz ex cã possit ꝯtrauenire: tñ si iuramẽtũ intercessit qḋ factũ est amplius rescindi non põt. Concludit ergo iuramentũ validare ꝯctum. ꝛ ita refert Io. mo. Archi. ꝛ Io. an. in. d. c. ij. et sic hec opi. qḋ in casu huius. c. ꝛ similib⁹ ꝯctus validetur iuramẽto est cõis ꝛ eã semp secutus sum. Et vr̃ de hoc casus in. d. c. ij. vbi expresse dꝫ illud pactũ iuramẽto firmari. vñ sicut in casu illius. c. firmatur: pari ratione ꝛ in casu hui⁹. c. ꝛ auf. sacra puberũ. cũ eadẽ sit vtrobiq; rõ. arg. c. cũ dilecta. de ꝯfir. vti. vel inuti. Itẽ facit rõ. d. Ant. quã retuli in pce. q. s. qḋ cũ lex principaliter cõcernit fauorẽ iurãtis videt̃ pot⁹ cõsultoria q̃ pceptoria ꝛ obligatoria. Unde cũ lex hoc casu nõ resistat nec resistere possit iuramẽto vt dixi in pcedẽti. q. vr̃ superueniẽte iuramẽto tollere prohibitionẽ suã: vt expresse colligitur ex verbis illius auf. vbi mandat iuramenta inuiolabiliter obseruari qḋ nõ faceret si staret in prohibitione sua. ar. in. d. l. si qs ꝓ eo qḋ ibi no. Bar. ꝛ sic cõualidatur ꝯctus cũ nõ reperiat resistentiã. Insup adduco aliã rõnẽ fere ꝯcludentẽ si iuramẽtũ nõ firmaret cõtractũ in casu authẽ. sacra puberũ. ꝛ similiũ: imperator non mãdaret iuramentũ seruari: qꝛ iuramentũ extraiudiciale c non inducit obligationẽ[c] de iure ciuili ꝑm opin. legistarũ. per. l. si quis pro eo. de fideius. vbi per Bart. loquit̃ ergo authẽ. sacramẽta puberũ. de iuramẽto cõfirmatorio. placet tñ mihi opi. do. Ant. qḋ ꝑsupposito qḋ cõtractus non firmaret̃: tñ heres vel successor singularis nõ poterit cõtrauenire: ꝛ multo fortius nec ipse iurans post adimplementũ. p. d. c. ij. vbi dicit̃ omnino esse seruandum dictũ iuramẽtũ vñ p illã dictionẽ oĩo: voluit excludere oẽm cõtrauentionẽ: vt sentit ibi Archi. ad idem tex. in. d. authẽ. sacramẽta puberũ. in fi. dum dicit inuiolabiliter. Item facit istud. c. ꝛ. c. licet. j. e. ti. lib. vj. vbi nulla fit mẽtio de deceptione alicuius sicut fit in casu. ca. debitores. s. eo. Secus tñ puto vbi lex inhibet cõtractũ odio creditoris vt in. c. debitores. ꝛ in. c. significante. de pig. vt dixi plenius. s. qꝛ in odiũ ipsius stabo. c. debitores. ꝛ. c. j. s. e. ti. lꝫ Fede. in. d. cõsi. cclxxij. sentiat idẽ qḋ in casu huius. c. sed minus bene p ea que 9 s. dixi. ¶ ✝Sed vltra predicta aduerte ad illã difficultatẽ que orit̃ an contractus firmet̃ iuramento vel ne. Dicit enim Angel. de peru. in. d. cõsi. qḋ vbi actus iuramento firmatur: licet quis absoluat̃ a iuramẽto nõ ꝓpterea põt venire cõtra actũ: qꝛ actus est validatus de se ꝓpter iuramenti interpositionẽ ꝛ absolutio hoc solũ operat̃ vt cõtraueniẽs nõ incidat in periurium: nõ aũt annullat cõtractum. vnde nullus diceret ꝑm eum qḋ minor qui iurat super cõtractu. aut minor qui iurat ꝛ fuit deceptus vltra dimidiam iusti pretij si absoluit̃ a iuramento per superiorẽ possit ꝓpterea venire contra actum. qꝛ cõtractus est aliquis ꝛ irreuocabilis. vbi vero actus non firmatur iuramento sed solum iurãs astringit̃ ad nõ veniendũ contra iuramentum immediate cum est absolutus

solutus obtinet.non enim obstat iuramẽtum:qꝛ est absolutus a supe-
riore.nõ actus:quia nullus.vnde qui iurat solutũ vsuras:aut non ve-
nire cõtra actum pignoratitium factũ in forma vẽditionis immediate
cũ est absolutus ꝓsequi potest ius suũ:quia tale iuramentũ nõ firmat
promissionẽ:sed solũ obligat eum ad nõ ↄueniendũ:qđ est no.dictũ et
menti cõmendãdũ perpetuo.Sed Jo.cal.⁊ Pau.in quodã cõsi.viden
tur sentire ↄtrium in eo qđ dicũt qđ petẽs absolutionẽ a iuramento cõ-
firmãte ↄctũ debet facere citari partẽ:qꝛ tractat̃ de eius preiudicio cum
sublato iuramento sequat̃ rescissio ↄctus.sed mihi plus placet hoc di-
ctum Ange.qꝛ vt.s.dixi per interpositionem iuramenti lex tollit ꝓhi-
bitionem.⁊ sic ↄctus remanet validus sine alia ꝓhibitione: non ergo
dꝫ rescindi ꝑ absolutionẽ iuramẽti:qꝛ ↄctus assumpsit vires ex consen
su partium iuramento vallato:vnde nõ cessat nũc ex toto causa confir-
mãs.arg.C.quãdo li.ab empt.disce.⁊.ff.per tutũ.⁊.l.nihil tã naturale.
ff.de leg.tut.⁊.in.c.j.eo.ti.⁊ hoc teneas.vnde merito dicit tex.in.d.aut.
inuiolabit̃ ⁊c.⁊ in.d.c.ij.omnimo seruãdũ ⁊c.quasi de cetero debeat va
lere vt ↄctus.In cõtrariũ tamẽ faciũt multa que sequuntur.Itẽ scđm
opi.Ange.inutilis esset semper hec solutio si ↄctus postmodũ foret ir-
reuocabilis:contra.c.si vo.s.eo.vbi bonus tex.vnde põt distringui qđ
aut cõtractus sustinebat̃ solo iuramento:⁊ tunc eo sublato dummodo
legitime tollit̃ ↄctus:qꝛ tollit̃ illud vinculũ quo solo sustinebat̃.argu.
opti.l.stichum.§.naturalis.ff.de solu.⁊.c.cum cessante.j.de appel.Aut
sustinebatur etiã alio iure:⁊ tunc sublato iuramẽto datur facultas in-
terpellandi aliud remediũ prius cõpetẽs ad rescissionẽ ↄctus.Exẽplũ
qñ qs in ↄctu fuit decept⁹ vltra dimidiũ iusti preciũ quo casu ↄctus nõ
est ipso iure nullus:sed sublato iuramẽto põt agi cõdictione.l.ij.C.de
rescin.vẽ.c.pe.⁊.c.cum dilecti.de empt.⁊ ven.⁊ qñ in cõtractu inito per
metũ interuenit iuramentũ.sic potest intelligi.c.si vero.prealleg.⁊ hoc
de.ij.q.¶ †Nũc ad predicta applico duo dubia quotidiana ⁊ multum
no.que disputaui ⁊ cõtinent̃ in preall̃.disputa.⁊ veniũt ad limitationẽ
predictorũ.hic eñ patet ⁊ in iurib⁹ prealle.valere iuramẽtũ cõtra legẽ
ciuilẽ emanantẽ principaliter in fauorẽ priuatũ.pone eñ qđ lex seu sta
tutũ irritet etiã iuramẽtũ vel forma nõ seruata disponit qđ cõtractus
habeat̃ pro ficto ⁊ simulato.Ecce in terminis statutũ disponit non va
lere ↄctum minoris vel mulieris sine cõsensu duorũ agnatorũ etiã si in-
terponat̃ iuramẽtũ.vel dicat qđ talis ↄctus habeat̃ ꝓ ficto ⁊ simulato:
nũquid iuramentũ forma statuti non seruata prestitum obliget iuran
tem?Et ad hos duos articulos multos adduxi ꝓ ⁊ cõtra in dicta dis-
putatione que causa breuitatis omittã et solũmodo veniã ad decisio-
nẽ.Et primo premittã opiniones principaliores quas in materia re-
perio.¶ Et primo sciendũ qđ Ja.de bel.tam in filiofamilias ꝙ̃ in mi-
nore ꝓhibito ↄhere sine certa solẽnitate disputat vnã qõnẽ:quid iuris
si cõtraxit cum iuramẽto non seruata solẽnitate statuti.⁊ concludit in
filiofamilias qđ iur̃m dicto casu non dat robur cõtractui.tum quia est
accessorium ad ↄctum nullũ.ergo nihil valet.d.l.nõ dubiũ.C.de legi.
tũ qꝛ cõtra bonos mores.nam talis ↄctus prebet causam delinquẽdi
et parẽtes depredandi.l.j.ff.ad maced.⁊ reg.nõ est obligatoriũ.preal-
le.de minore dicit idem de iure ciuili.sed de iure canonico dicit eũ obli-
gari per istũ tex.⁊.d.c.ij.⁊ incipit questio.lege perusina cauetur.quam
etiam recitat Jo.an.in addi.Spe.in tit.de sen.prola.§.vt autẽ.ver.sed
pone.⁊ similiter transit Fede.de se.consi.cclxxij.tangit primũ articulũ:
scꝫ qñ lex irritat cõtractum ⁊ annullat iuramẽtum ⁊ loquitur in filiofa
milias.concludit iuramentum valere:qꝛ obligat in casu fortiori:vt in
aut̃.sacramẽta puberum.⁊ hic.⁊ in.c.significãte.de pig.⁊.d.c.ij.de pac.
lib.vj.Nec ob.qđ statutũ non annullet iuramentũ quia hoc potest fa-
cere cũ non pertineat ad forum suũ sed ecclesie:vt in.c.venerabilem.de
elec.Bar.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iure.in.viij.seu in.ix.col.dicit qđ
aut statutũ simpliciter annullat iuramentũ nõ seruata solẽnitate et nõ
valet.Aut disponit qđ contractu aliter celebrato p̃sumatur dolus seu
qđ minores dolo p̃sumãtur inducti ⁊ valet.mouetur qꝛ statutũ p̃sume
re potest dolũ:sed iuramentũ dolo extortũ non valet:vt hic cũ simi.do.
Bal.tangit in aut̃.sacramẽta.⁊ dicit qđ etiã si statuta nõ fingãt dolum
et simulationẽ:tñ si habent rationẽ ⁊ equitatem:puta qꝛ malitia illius
loci erat multũ prompta ad decipiẽdum minores:talia statuta annul-
lantia iuramentũ valent:nec iuramentũ est obligatoriũ.Nam cum ha-
beãt equitatẽ ⁊ rationẽ naturalẽ non possunt dici iuri cõtraria.Fatet̃
tñ bonã esse cautelã que in multis locis seruatur vt cõtractus ↄtra sta
tuti gesta presumãtur dolo sed metu extorti.sed idẽ Bal.in.l.non du-
bium.C.de leg.videtur aliã theoricã tradere dicit eñ de iure canonico
esse dicẽdum qđ interdum iuramentũ tollit causam prohibitionis iu-
ris fictione ⁊ tũc seruandũ est iuramẽtũ.verbi gratia.si causa ꝓhibitio-
nis est minor etas iuramẽtũ fingat maiorẽ.⁊ ideo tenet ↄctus:secus si
non tollit causam ꝓhibitionis.Exẽplum statutũ ꝓhibet minorẽ con-
trahere:qꝛ fingit dolũ:certe ſm eum iuramentũ[a] non tollit causam do
li presumpti:⁊ ideo nihil operat̃ iuramẽtũ.arg.l.si quis inquilinos.ff.
de leg.j.tantũ ergo iuramẽtũ operatur in causato quantũ operari põt
in causa non plus.Nec ob.ſm cũ.c.ij.de pac.li.vj.⁊.c.licet.j.eo.ti.⁊ li.et
istud.c.qꝛ in istis causa ꝓhibitionis erat de iustitia positiua ⁊ mutabi-
li ⁊ non de immutabili:⁊ ideo in istis põt iuramentũ operari.Illa au-
tem iustitia est mutabilis cuius transgressio non inducit peccatum de

iure diuino.Illa vero est iustitia immutabilis cu
ius trãsgressio inducit peccatũ:quia ius diuinũ
est immutabile:⁊ in hoc fundatur ſm eum regu
la non est obligatorium.li.vj.hec sunt vera ſm eũ
qñ agitur de efficacia iuramenti respectu iuran-
tis:sed qñ ꝓhibitio cõcernit alium ꝙ̃ iurãtem iu
ramentum vnius alteri obesse non põt.vt no.C.
de bo.que lib.l.fi.§.filijs aũt.Et ex predictis bre-
uiter cõcludit qđ aut iuratur contra ius iurantis
aut cõtra ius tertij.Primo casu aut ratio ꝓhibi
tionis fundat̃ super equitate naturali:⁊ nõ valet
iuramentũ:aut fundat̃ sup quadã equitate posi-
tiua:⁊ tũc valet iur̃m.Tertio casu non valet iura
mẽtum que omnia dicit bene no.ad.c.debitores.
rñ.qđ iuramentũ super vsuris est ꝓhibitũ in alte
ro extremo:scꝫ in recipiẽte:sed non est ꝓhibitum
in ꝓmittẽte:⁊ ideo promittens debet obseruare
iuramentũ nõ in fauorẽ hoĩs sed respectu diuini
nominis:quia deo iuratur:potest peti tñ absolu
tio:vt ibi.⁊ in.c.j.s.eo.titu.hec Bal.⁊ de hac ma
teria aliquid per eundem in.l.fi.C.de non nume.
pecu.⁊ in.l.pactũ qđ dotali.C.de coll̃.⁊ in.l.seius
et augerius.ff.ad.l.falc.do.Anto.hic tenet iura-
mentum in casu nostro valere:licet statuta annul
lent iuramẽta vel ꝓhibeant:qꝛ ꝓhibere iuramẽ-
tum non spectat ad iudices seculares nec ad legẽ
ciuilẽ:vt no.Host.in.c.quẽadmodũ.s.eo.vbi di-
xi ⁊ Fede.vbi.s.idẽ dicit si annullarẽt instrumẽta
vel fraudẽ presumerẽt alia non apparente causa
presumẽdi vel si imponerẽt penam venientibus
contra contractũ:qꝛ oĩa talia cõfingi possent ad
excludendam iuramentalem obligationẽ via in-
directa vbi directa fieri non potest: contra regu.
cum quid.lib.vj.d.c.quãto.de priuil.Nec ob.ſm
eum quod dicitur de voto.l.ij.ff.de polli.vbi ius
ciuile disponit super voto:quia non valent leges
ille inquantũ infringũt votum.ad hoc quod no.
gl.in.c.mulier.xxxij.q.ij.⁊ hoc est dictum Feder.
in.d.consi.cclxxij.Sed ego intelligo ſm nota.per
Inno.in.c.scripture.de voto.non eñ derogatur
ex toto illis legibus:vt ibi sentit Innoc.¶ †Et
per hoc putat qđ alio extrinsecus non apparente
iuramentũ obliget prodigum.dum tñ sit consen
sus capax:licet aliud voluerit Fede.consi.xxxij.et
Bar.[b] in.l.is cui.ff.de ver.obli.ad hoc quia in ac-
quirẽdo equiparatur pupillo pubertati ꝓximo.
vt not.in.d.l.is cui.⁊ ex delicto obligatur: vt ibi
no.ergo ex iuramẽto.de deli.pue.c.j.et.ij.Nec se-
cũdum euꝫ ob.qđ interdicta sit ei administratio:
quia per hoc non est ei interdictum iuramẽtum
nec interdici potuit.Nec ob.qđ lex equiparet euꝫ
furioso:quia non attenditur in hoc equiparatio
legis:⁊ quia totũ hoc fit fauore suo.Nec obst.qđ
legis resistentia impediat naturalem obligatio-
nem.ff.de fideius.l.cum lex.et.l.si non sortem.§.j.
ff.de condi.inde.ergo pari ratione iuramentum.
xxij.q.v.iuramẽti.quia illud verũ quãdo illi pro-
hibitioni cõsonat ius diuinũ vt in vsuris.Item
licet possint infringere naturalem obligationem
inquantum obligat parti:⁊ etiam iuramẽtalem
quo ad secũdariam obligationẽ que dirigitur in
partẽ:non tamen infringit nec infringere potest
obligationem iuramenti inquantum principali
ter dirigitur in deum : nec in hoc tunc sunt paria
simplex loquela ⁊ iuramentũ: quia iuramentum
principaliter dirigitur in deuꝫ:loquela in partẽ.
videtur ergo in effectu concludere domi.Anto.
quo ad vtrunqꝫ articulum qđ iuramentum obli
get:⁊ sic obseruãdum:nisi quando lex seu statutũ
presumit dolum seu fictionẽ ⁊ habuit legitimam
causam hoc p̃sumendi:secus si hoc fecit mero fa-
uore minoris.do.Cardi.refert hic se consuluisse
statutum valere ⁊ impedire iuramentũ cum pre-
sumit dolũ seu aliam iustam causam:⁊ quia tunc
contrahentes satis vidẽtur in dolo esse.He sunt
principaliores opiniones quas in materia repe-
rire potui.et vt habeas rem clariorem subijciam
per bimẽbrem distinctionẽ qđ mihi in hac mate-
ria videt̃.Et dico sic:aut statutũ sine alia presum
ptione fraudis ꝓhibet obligationem seu alium

Sebasti.Sapia.

a ¶ Iuramẽtum. Videt̃ tñ qđ imo iur̃m faciat cessare p̃sumptionem doli p̃sumpti: qꝛ ꝑ iur̃m presumit̃ deliberata voluntas:⁊ oĩa p̃sumũtur facta ex certa sciã:vt ꝑ Alex.in rub.ff.de ver.ob. circa fi.⁊ in consi. cxxiij.inci.super quesitis.col.ij.in v.volu.

b ¶ Et Barto.Et bar.ĩ recolle.in.l. si sciẽs.ff.de ↄhẽ. emp.dicẽs idẽ tenere Jac.de are.ĩ l.q hꝫ.ff.de tuto. cuius opi.tꝫ Ange.⁊ Pau.de ca. ĩ.d.l.is cui.sequẽdo Bart.ibi.quẽ sequit̃ Rayne.et Ang.in.l.si quis ꝓ eo.ĩ p̃n.ff.de fideius.⁊ Bart.ĩ.l. j.in.iiij.col.C.de sac.san.ecc.in lec. ⁊ ĩ.l.fi.§.filijs aũt. C.de bo.q̃ lib.⁊ ĩ rub.ff.de iureiur. ⁊ ĩ.d.l.q hꝫ.⁊ authẽ.sacr̃a.C.si aduer.vẽ.ſꝫ opi.do. Ant.ĩ hoc passu sequit̃ hic Imo.ĩ sua repe.in.v.mẽbro p̃n.et Rom. in.d.l.is cui.⁊ de hoc ar.vide etiaꝫ ꝑ Bal.ĩ.l.pactũ. ĩ.vij.col.C.de col. ⁊ meli⁹ ꝑ eũdẽ distinguẽte in.l.j.in fi.ff.de cura.furi. ⁊ de ista.q.in terminis vide bal.in §.furiosi.ĩ vlt.col. v̄s.ſꝫ iuxta p̃dicta põt esse dubiũ.in sti.de cur.al̃s qb. non est ꝑmis.fac. test.⁊ ꝑ bal.ĩ.c.ex pte.in.j.col.de cõ sue.et vide istũ.j. col.iij.in ver.in eo tñ qđ do.Ant.reprobauit ⁊c.

actum etiam annullando iuramentũ nisi certa solemnitate seruata: aut ꝓ̃sumit fraudẽ: deceptionẽ dolũ: metũ: vel quid simile. Primo casu dico iuramẽtũ obseruandũ ex quo principaliter fauore ipsius iurãtis emanat statutũ: vt probatur hic ⁊ in. c. ij. ⁊. c. licet. ⁊ in aut. sacramẽta puberũ. ꝑ alle. Nec facio vim an statutũ dirigat verba ꝓhibitiua in personam aut ad rem: vt. ś. plenissime dixi. Hec pars satis. ś. ꝓbata est in intellectu hui⁹. c. non restat rñdere nisi ad iuramentũ impugnatũ per statutũ. dico enim vt. ś. dixi. satis dictum est statutũ non posse impedire ex meo fauore alicuius obligationẽ iuramẽtalem que acquirit̃ deo: quia inferior nõ potest imponere legem superiori. in cle. ne romani. de elec. ⁊. ś. latius dixi. Item facit dictum Inno. in. c. ij. de regu. vbi dicit qd̕ in istis spũalibus[a] ius naturale prefertur positiuo. vnde cõcludit qd̕ quo ad offerendũ filiũ monasterio non est differẽtia inter patrẽ et matrẽ. facit. c. si annũ. de iud. lib. vj. vnde cũ cõtractus minoris vel mulieris habeat suũ esse ꝺm naturalẽ equitatem ⁊ ꝺm ius gentiũ ⁊ interuenit iuramentũ: nõ est curandum de omissione solẽnitatis iuris ciuilis: vt probat̃ in. l. j. eo. tit. ⁊ in. d. aut. sacramenta puberum. ⁊ ad idẽ facit qd̕ leg. ⁊ no. in. l. j. C. de sacrosan. eccl. vbi concluditur qd̕ in cõcernentibus animã attẽdimus solũ solẽnitatẽ iurisgentium ⁊ non iuris ciuilis. ⁊ no. in. c. relatũ. de test. Nec potuit ius ciuile seu statutũ reprobare iuramẽtum etiã si minores erãt soliti in tali loco decipi. quicquid dicat Bal. in. d. aut. sacramẽta. quia hoc nõ spectat ad legẽ ciuilem: sed ad papã. vt in. c. venerabilẽ. de elec. ad idem. xcvj. dist. si imperator. vbi expresse dicitur qd̕ in istis spiritualibus etiã imperator dꝫ habere recursum ad ecclesiã. ¶ 12 † Et facit qd̕ ponit Fede. consi. xcvj. vbi dicit non valere statutũ laicorũ qd̕ ex aliquo facto siue gesto ꝓ̃sumatur cõtractus vsurarius: puta si apparet solutio de minore quantitate ꝙ̃ cõtineatur in instrumẽto intelligat̃ cõtractus vsurarius ⁊ habeatur pro plena ꝓbatione. moueat̃ qꝛ cognitio vtrum debeat cẽseri cõtractus vsurarius necessario tangit spiritualitatẽ: ideo non possunt laici sup hoc cõstituere. c. fi. de re. eccl. nõ alie. ⁊. c. ecclesia sancte marie. de cõsti. ⁊. c. tuã. de ord. cog. ⁊. c. lator. qui filij sint legi. facit etiam qd̕ no. Jo. and. in. c. statutum. de heret. lib. vj. vbi cõcludit consimile statutum non valere etiã respectu pene: vt si opponatur pena contrahẽti matrimoniũ sine cõsensu parentũ. sic dico in ꝓposito qd̕ licet statutũ laicorũ possit prohibere contractũ: non tñ potest decernere inualiditatẽ iuramẽti ex quo non prestatur super re turpi: quia non est de foro seculari sed ecclesiastico. de iudi. nouit. cũ alijs superius alleg. nec in hoc habet autoritatẽ apostolicã. imo mitteret falcem in messem alienam: nec deceptionem seu lesionẽ minoris curat imperator. vt in. d. aut. sacramenta puberũ. nec papa in. c. ij. de pact. li. vj. et hic. Nam propter fragilitatem sexus et etatis multis deceptionibus expositã emanauerunt illa iura in fauorẽ minoris ⁊ mulieris. vt. ff. de mino. l. j. ⁊ ad velleia. per totũ. ⁊ tamen iuramẽtum in contrarium valet: quia habetur potius respectus ad animam ꝙ̃ ad fauorem rerum temporalium: vt hic ⁊ in simili ⁊ hoc quo ad primũ membrum. ¶ Secũdo membro principali quãdo statutũ non seruata solẽnitate presumit dolum vel aliam illicitã causam. dico qd̕ aut nulla apparet specifica ⁊ verisimilis coniectura ꝓ̃sumendi fraudem ⁊ nõ sufficit quo ad euacuandum iuramentum: quia non apparẽte causa vrgente nõ debet nec potest impediri obligatio querẽda deo. arg. xxv. q. j. sunt quidam. ⁊ qd̕ no. Inno. in. c. que in ecclesiarũ. de consti. ⁊ melius in. c. quia pleriqꝫ. in fi. de immu. ecc. ⁊ per legistas in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. publ. esset enĩ tale statutũ causa perfidie et periurij. contra. l. j. C. si aduer. vendi. ⁊ istum text. cum simi. Aut subest causa ꝓ̃sumendi: vt qꝛ communiter in loco minores decipiebantur et inducebãtur dolo ad cõtrahẽdũ ⁊ sepe fingebant̃ contractus obligatorij contra minores vnde statutũ arguẽdo a cõmuniter accidentibus qd̕ licet in. c. j. de cleri. non resi. vbi per Cald. Cy. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. introduxit quandã solẽnitatem qua omissa presumit simulatum cõtractum siue dolosum: ⁊ tũc constat in foro anime per ipsum minorẽ contractũ esse verũ ⁊ non fictum: aut dolosum. ⁊ puto ipsum astrictum ad obseruantiam iuramenti: qꝛ in foro anime creditur cõfitenti in preiudicium suũ. de homici. significasti. no. in cle. j. de pe. ⁊ cessat ratio statuti: nam ex quo statutuꝫ est ꝫ obligationẽ diuinã cessante causa statuendi cessat dispositio: vt no. sentit Inno. in. c. quia pleriqꝫ. de immu. eccl. in fi. facit qd̕ no. gl. in. c. nõ est. de voto. Et idem opinor dicendũ quo ad forum cõtentiosum: vt si aperto ore postmodum confitetur cõtractũ verũ esse ⁊ non simulatũ siue dolosum qd̕ teneatur ad obseruantiã cum cessat ratio et causa statuẽdi. 13 † Nam ⁊ cõtra presumptionem iuris et de iure admittitur ꝓbatio in cõtrarium per cõfessionẽ eius de cuius fauore agitur: vt ꝓbatur in aut. sed iam necesse. C. de do. ante nup. ⁊ in. c. is qui fidẽ. de spon. 14 † Et in. d. c. quia pleriqꝫ. de immu. eccl. per Inn.[b] vbi sing. dicit qd̕ postꝙ̃ sentẽtia trãsiuit in rem iudicatã si constat de eius iniquitate per cõfessionẽ partis pro quo lata fuit debet reuocari: quia cessat ꝓ̃sumptio iustitie que operabatur transitũ in rem iudicatã: multo ergo fortius dꝫ hoc dici in iuramẽto qd̕ principaliter obligat deo: vt in. d. c. debitores. ⁊. c. ⁊ si christus. ś. eo. ⁊ hoc intelligo qñ cõfessio hꝫ suas solẽnitates requisitas. et per hoc habes bonã practicam in locis vbi sunt talia statuta vt facias iurantem interrogari iureiurando: an intercesserit simulatio vel dolus. qd̕ bene no. Aut minor[c] seu mulier allegat fraudem presumptã per statutũ: seu non dicit cõtractũ licitũ. ⁊ poterit seruari opi Bart. ⁊ Bal. ⁊ aliorũ. vt iuramentũ tũc non sit obligatorium: quia nõ tollit presumptionẽ statuti legitime inductã. ad hoc text. sing. in. l. fi. C. de non nume. pecu. vbi patet qd̕ simpliciter cõfitens se recepisse mutuum: tñ intra bienniũ[d] excipere potest confessionem emanasse spe future numerationis etiam si iuramẽtum a principio fuisset interpositum: vnde presumptio iuris non operatur effectum suum etiam si intercessit iuramẽtum: vnde singu. ibi probatur qd̕ omnis ꝓ̃sumptio que est in cõtractu vel cõditio tacitã intelligitur in iuramẽto super eo prestito. quod etiam no. ibi Bal. ⁊ per Innoc. in. c. veniens. ś. eo. ⁊ in. c. per tuas. ś. de arbi. ⁊. ś. dixi in. c. quintauallis. ⁊ hoc de secundo. 15 ¶ † Unũ tñ non omitto qd̕ est in hac materia singulare. qd̕ in illis casibus in quibus dixi iuramentum ligare non debet iudex secularis dicens contrarium de hoc cognoscere: quia cũ ex rationum ⁊ opinionũ conflictu reddatur saltem probabile dubium de validitate iuramenti non potest iudex secularis de hoc cognoscere: sed debet referre ad iudicẽ ecclesiasticũ. de ordi. cog. tuam. de sen. excom. si iudex laicus. lib. vj. de iud. nouit. no. de foro cõpe. cum sit generale. ⁊ per Jo. and. eo. tit. c. fi. li. vj. ⁊ per Bar. in. l. titia. ff. solu. mat. et l. j. ff. de iurisd. om. iud. ⁊ videtur aperte probare text. in. c. venerabilem. de elect. qd̕ solus papa de hoc cognoscat ex quo oritur probabile dubium. sed Spe. in tit. de leg. al's de leg. §. nunc de episcoporũ. versi. itẽ vbi papa. sing. dicit qd̕ etiã inferior a papa potest interpretari iuramentũ qñ dubitatur de eius validitate. Ad. c. venerabilem. rñdit dupliciter. Primo qd̕ ꝓcedit in negotio arduo et inter personas magnas: vel quando vult dare licentiam contraueniẽdi sine permutatione ⁊ cõmutatione aliqua. de hoc dictum Spe. sequitur do. Anto. ś. eo. quanto. Ego adduco ad hoc dictuꝫ Inno. ś. eo. debitores. vbi patet ipsum epm posse super iuramẽto dispensare ⁊ sic fortius interpretari. quinimo etiam de interpretatione expresse sentit in exẽplis per eum ibi positis. et per 16 hoc habes decisionem illorũ dubiorũ. † In eo tñ qd̕ do. Ant. reprobauit opi. Fed. in ꝓdigo plus mihi

Sebasti. Sapia.

a ¶ In istis spũalibus. Hoc dictuꝫ refert Alex. ĩ ꝯsil. lix. col. iij. ĩ. j. vol. et in cõsi. xxxix. in iiij. volu.

b ¶ Per Innocẽ. Istõ dictũ Inn. etiã refert ꝑ sing. idẽ do. abb. Panor. in. d. c. is q̃ fidẽ. ⁊. c. fi. de spõ: ⁊ in. c. quãto. de ꝓ̃sump. ⁊ in disputa ĩci. stãte statuto. in. xvij. co. vbi multũ cõmendat hoc dictũ Inno. qd̕ ẽt ꝑ sin. tꝫ idẽ do. abb. in. c. ij. de pur. vul. ⁊ ĩ. c. fraternitatis. de frigi. et in. c. j. circa med. de ꝯfir. vtil. vel inuti. ⁊ ĩ. c. cuꝫ inter. in. ij. col. de re iudi. ⁊ ibi vide que circa hoc addidi.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Aut minor. adde qd̕ indistincte si minor alienauit sine decreto iudicis nõ obstãte iur̃o põt ꝯuenire. ita dixit singulãter Bal. ĩ ꝯs. ix. inci. factũ. col. iiij. in. j. ꝑte. refert Bauaria Bononieñ. ĩ trac. de virtute iuramẽti. in xxx. effectu.

d ¶ Bienniũ. Et si esset minor q̃ iurasset soluere mutuũ sub spe future numerationis poterit excipere etiã post bieniũ. ita nota. dicit do. Bal. in. d. l. fi. ĩ fi. C. de nõ nu. pec. qd̕ no. ad limitationem. d. aut. sacra puberuꝫ. C. si aduer. vẽ. ⁊ ad limitationẽ ti. ĩsti. d̕ lib. obla. vt isto casu minor propter iur̃m non reputet̃ maior nec ipsi minoris currat dicta prescriptio biennij. ⁊ rõ est qꝛ cũ isto casu deficiat cõsensus eo qꝛ pecunia nõ sit numerata iuramẽtũ nihil operat̃. et ad limitationẽ. d. l. fi. adde ꝟ qd̕ scribit ipsemet Abb. Pañ. ĩ cõs. iij. v. et vtrobiqꝫ. bñ facit qd̕ not. Cy. ⁊c.

Anto. Francis.

¶ Circa istũ passum an minor accipiẽs pecuniam mutuo sub spe future nũerationis possit opponere exceptioneꝫ non numerate pecunie si iurauit. dicas qd̕ ꝑ euꝫ q̃ est cõfessus pecuniã mutuo accepisse in instr̃o cũ iur̃o nõ ꝑt opponi: secus si esset ꝯfess⁹ ĩ ꝯctu ẽt cuꝫ iur̃o: qꝛ põt illã opponere si sit illi ẽt renũtiatũ cũ iur̃o: vt plene declarãt Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C. d̕ nõ nu. pec. ꝟ alle. ⁊ adde qd̕ exceptio non nu. pe. ꝫ ꝯfessionẽ factã ĩ scriptis dat̃ intra biẽniũ: sꝫ ꝫ cõfessionẽ factaꝫ viua voce dat̃ ẽt post biẽniũ: vt est gl. l. si nõ singuli. C. si cer. pet. ⁊ no. Guil. de cu. ⁊ bal. ĩ. l. q̃ pecuniã. co. ti. si cer. pe. ⁊ vide gl. in aut. rogati. C. de testi. ⁊ oĩno Bar. in. l. si ex cautione. vbi limitat illã glos. C. de nõ nume. pec. ⁊ vide Alex. in. l. si ita stipulat⁹. in. §. chrysogonus. de v̕bo. oblig. in. v. char. vbi ponit an ꝫ cõfessionẽ sine scriptis factã coram testibus detur exceptio vltra biennium.

mihi placet opi. Fed. duplici ratione: qꝛ ex quo erat sibi interdicta ad⸗
ministratio iuramẽtum non poterat habere efficaciam. arg. s. eo. sicut
ex literis. Item ⁊ melius iudex interdicendo administrationẽ tãq̃ ꝓ⸗
digo videtur ex iusta causa presumere dolũ ⁊ fraudem secum cõtrahen
tis: ergo iuramentum nõ obligat ratione fraudis presumpte. arg. hic
⁊ ex supradictis. ⁊ hanc opi. Fed. sequit̃ Bal. in. l. j. C. de sacrosan. eccle.
dicẽs quod ex ꝯtrario interdicto esset frustratoria. ⁊ hãc opi. dicit etiã
tenere Ja. de are. in. l. qui habet. ff. de tute. ¶ † Ex predictis põt infer⸗
ri[a] ad decisionem talis questionis. an donatio facta vltra legitimũ mo
dũ sine legitima insinuatione cõfirmetur iuramẽto: vel saltem tale iura
mentum sit obseruandũ. Bal. in. l. id qđ pauperibus. C. de epis. ⁊ cle. te
net qđ non: quia propter fraudem talis donatio sine insinuatione est
a iure prohibita. vt. l. data. C. de do. vide latius per Joan. an. in addi.
Spec. in ti. de instru. edi. §. porro. ver. qđ si. Nam ibi sentit cõtrarium: ⁊
post multa videtur cõcludere iuramentum seruandũ nisi dolo vel me⸗
tu fuerit prestitum: quod plus mihi placet: quia lex ciuilis non presu⸗
mit firmiter dolum in tali donatiõe: sed induxit illã prouisionem vt vi
taretur fraus que posset interuenire sine insinuatione: vt. l. astringet. in
d. l. data. de do. Emanauit ergo ꝓuisio illa vt subueniret deceptionib⁹
priuatorũ ergo valet iuramẽtũ in cõtrariũ: qꝛ quis presumit̃ informa⸗
tus veniẽs ad iuramẽtũ: facit. c. ij. de pac. li. vj. iuncto eo qđ no. Bar. in
l. si quis ꝓ eo. ff. de fideius. ad idẽ. c. istud. ⁊. c. lȝ. e. ti. li. vj. ⁊ aut̃. sacramẽ⸗
ta puberũ. C. si aduer. ven. propter vitandam deceptionẽ ⁊ lesionẽ fuit
introductũ: vt in cõtractu minoris interueniret autoritas tutoris seu
presidis. C. de pre. mino. sine decr. nõ alie. per totũ. iũcta. l. j. ff. de mino.
et tñ iuramentum a minore prestitũ supplet defectũ omnium solenni⸗
tatum: vt in. d. aut̃. sacramẽta puberum. Preterea raro cõtingit qđ in
donatione presertim a minore facta interueniat dolus: ergo duruȝ est
indistincte impediri iuramento obligationem.

Additio Nico. Abb. ¶ † Annecto nunc aliud dubiũ quoti
dianũ ⁊ difficile: quod etiam disputaui. Pone re⸗
tentis supradictis terminis qđ is qui iurat seruare cõtractum: maxime
si iurat omnia ⁊ singula fore vera: vult probare simulationẽ verã con⸗
tractus: ⁊ sic cõtrauenire iuramẽto iurato: nunquid possit non petita
prius absolutione a iuramẽto. et hanc questionem satis arduã vidi in
facto: ⁊ qđ debeat audiri probatur sic. Juramentũ obligat iurãtem ex
intẽtione ipsius iurãtis. xxij. q. v. humane aures. ⁊. §. si ergo. ⁊. §. ex his.
et. s. eo. quãto. sed qui simulate cõtrahit in veritate nihil agit: quia de⸗
ficit ibi substãtia contractus scȝ consensus: vnde perinde est ac si nihil
fuisset actum. vt. l. emptor. ⁊ qđ ibi nota. ff. de aqua plu. arcen. ⁊ ca. illo
vos. de pigno. ⁊. c. ad nostrã. de emp. ⁊ ven. l. si ancillam. cũ seq. C. de cõ
trahen. emp. ergo ex iuramẽto super eo prestito nõ obligatur. pro hoc
tex. in. d. l. fi. C. de non nume. pecu. inducẽdo vt. s. induxi. ⁊ qđ no. In⸗
no. in. c. per tuas. de arbi. ¶ Scđo ad idem inducitur qđ no. Bar. in. l.
nemo. ff. de leg. j. in illa questione an renũtiatio exceptionis: simulatio⸗
nis ⁊ fictionis valeat: ⁊ cõcludit qđ nõ: quia inter eos actum est qđ cõ⸗
tractus sit simulatus. ⁊ sic deficit in substãtia: et sic nõ est contractus. l.
imaginaria. ff. de reg. iur. ⁊. l. simulate. ff. de ritu nupt. ⁊ si renũtiatio fi⸗
ctionis ⁊ in eo cõtractu facta valeret: idẽ esset dicere qđ esset simulatus
et non simulatus qđ esse non dȝ. arg. in. l. nemo. prealle. ⁊. c. cũ super. de
offi. deleg. ⁊. c. solicitudinẽ. de appel. vna enim ⁊ eadẽ res non debet pa
rere contrarios effectus. de baptis. maiores. Preterea fm eum qꝛ sicut
cõtractus ipse fuit simulatus ita renũtiatio fuit simulata: ergo non est
renũtiatio. opponetur ergo exceptio qđ contractus totus fuit simula
tus. ⁊ quicquid cõtinetur in illo instrumẽto fuit simulatũ. † Ad idẽ qđ
no. Cy. in. l. si ex cautione[b]. C. de non nu. pecu. vbi cõcludit non valere
renũtiationẽ excep. non nu. pecu. in eodem instrumẽto factam: quia si⸗
cut inducitur ad confitẽdum sic ad renuntiãdum. arg. l. si mulier. C. ad
velleia. ⁊ idem dic in omni priuilegio indulto alicui ꝓpter eius fragili
tatem: al's de facili tolleretur ꝓuisio legis fm eum: nec potest replicari
qđ est renuntiatũ exceptioni simulationis: quia omnia ista fuerunt si⸗
mulata: secus tñ fm Bar. si talis simulatio vel renuntiatio fieret ex in⸗
teruallo. ar. in. l. ij. qđ met. cau. Ita dico in proposito qđ ex quo actum
fuit vt cõtractus esset simulatus: ergo iuramentũ ⁊ quicquid secutum
est incõtinẽti fuit simulatũ. Nõ ergo est dicẽdũ qđ voluerũt valere ⁊ nõ
valere incõtinẽti. arg. in. l. nõ ad ea. ff. de cõdi. ⁊ demon. nõ enim presu⸗
mitur quis velle incõtinẽti recedere a ꝓposito suo: vt ibi. ⁊ in. c. maio⸗
res. de baptis. ¶ Tertio induco cap. tua. de spon. vbi patet qđ etiaȝ in
matrimonio qđ est fauorabile ⁊ in multis priuilegiatũ. de cõdi. ap. c. fi.
simulatio etiam ex vna parte: qđ plus est ⁊ dolosa[c] ⁊ deceptoria impe⸗
dit vires matrimonij: ex quo cõstare potest de simulatione: ergo idem
et fortius in casu nostro. In contrariũ facit quia simulare cõtrahens ⁊
recipiẽs iuramentũ a cõtrahẽte de non veniẽdo cõtra intẽdit iurãtem
illaqueare vt saltẽ cõtra apparentiã ⁊ aspectũ cõtractus non veniat ne
detegatur vitiũ simulatiõis. arg. in. c. illo vos. de pigno. ⁊. c. ad nostrã.
de emp. ⁊ ven. ⁊ iste etiã intendebat se ad hoc obligare: ergo non debet
audiri allegãdo simulationẽ: quia detegit vitium cõtractus cõtra in⸗
tentionẽ ipsorũ contrahentium: qđ esse non debet stante iuramẽto ar.
in. c. quacũq; arte. xxij. q. v. Item ⁊ secũdo allegans turpitudinẽ suam
nõ est audiẽdus: maxime in elusionẽ rerũ spiritualium. de cõces. prebẽ.
cũ super. de dona. inter dilectos. plene per Bart.
in. l. post mortẽ. ff. de adop. Sed iste allegãdo qđ
simulare iurauerit allegat turpitudinẽ suam: vi⸗
delicet qđ dei nomẽ ⁊ eius religionẽ inuanum et
deceptione assumpserit. xxij. qõ. v. quacunqȝ. ergo
non est audiẽdus maxime cum iurauerit omnia
in ꝯctu cõtenta esse vera. nã allegat ꝓprium per⸗
iurium allegãdo simulationẽ: ⁊ sic nõ est audien⸗
dus. arg. c. cũ impositionibus. j. eo. ti. li. vj. multa
alia adduxi in dicta disputa. sed causa breuitatis
omitto. Retuli enim p̃dicta vt appareat difficul
tas qõnis nũc veniẽs ad solutionẽ sciendum est
qđ reperit̃ gl.[d] in. l. emptione. C. plus va. qđ agi.
firmãs iuramẽtũ non obstare quin possit oppo⸗
ni de simulatione quasi actum sit cõtra legem. C.
de legi. l. nõ dubiũ. et. l. si ancillam. C. de cõtrahẽ.
empt. Ex qua gl. colligit ibi Cy. qđ pena adiecta
simulato ꝯctui ex cõuẽtione non cõmittitur: qđ
dicit ꝓculdubio esse verũ cum in locũ reprobari
cõtractus vere agitur alius simulatus. do. Ang.
de peru. in dicto cõsi. qđ inci. domina catharina.
videtur sentire simpliciter qđ qñ iuratũ est super
cõtractu simulato debet prius peti absolutio. lo⸗
quitur tñ qñ vnus ꝯctus simulat̃ loco alteri⁹. di⸗
cit eñ qđ qui iurauit se soluturũ vsuras: aut non
venire ꝯ cõtractũ pignoratitiũ factũ in forma vẽ
ditionis: immediate cũ est absolutus ꝓsequi po⸗
test ius suum: quia tale iuramentum non firmat
promissionẽ. idẽ sentit Fed. cõsi. cclxxxi. do. Ant.
loquitur hic multũ intricate. ⁊ vix põt elici perfe
ctus sensus. ¶ Sed expediendo oĩa clare proce⸗
dam ad enumerationẽ casuũ qui possunt in ma⸗
teria cõtingere. ¶ Prim⁹ casus est qñ intercessit
simulatio ex parte vniusqȝ ꝯhentis. ⁊ actum fuit
inter partes vt tam ꝯctus q̃ iuramentũ essent si⸗
mulata ⁊ intercessit simulatio ex iusta causa: pu⸗
ta ꝓpter iustum timorẽ vel debitor anxius inue⸗
niendi mutuũ cõcepit pignus in forma vẽditio⸗
nis vt creditor lucraret̃ fructus. ⁊ tũc siue subro⸗
getur in locũ alterius ꝯctus siue non iuramentũ
nõ obligat: quia deficit cõsensus ⁊ fuit iusta cau⸗
sa simulãdi. ad hoc. c. j. qđ met. cau. l. fi. C. de non
nu. pe. ¶ Secũdus casus qñ interueniũt omnia
que ponũtur in p̃cedenti casu: sed causa simulãdi
fuit iniusta ⁊ praua. puta vt fraudaretur gabella
finxerũt alium cõtractũ ⁊ iurauerunt vel ad dece
ptionem alterius: ⁊ tũc est maius dubiũ. Sed di⸗
co hoc casu aduertendum ad formam iurandi[e]:
aut enim iurat singula cõtenta in instrumẽto es⸗
se vera: ⁊ tũc incõtinẽti fuit piurus: lȝ in mẽte cõ⸗
ciperet illa esse falsa: qꝛ simulatio intentionis ex
iniusta causa non excusat: vt not. in. c. qđ interro⸗
gasti. xxvij. dist. sicut cõtingit in illo qui prece vel
pretio corruptus deposuit falsum. de cri. fal. ca. j.
vnde non dȝ audiri allegãs simulationẽ cum fa⸗
tetur turpitudinem suam: scȝ periuriũ. d. c. inter
dilectos. cum simi. Si vero iurauit nõ venire cõ⸗
tra illũ contractũ quem simulabat. ⁊ tũc puto qđ
licet grauiter peccet quo ad deum assumẽdo reli
gionẽ iuramẽti in vanũ: maxime ad deceptioneȝ
alteri⁹: tñ si trãsgreditur non incidit in periuriũ
quia non affuit intentio se obligãdi: vñ respectu
dei non exigit̃ absolutio. arg. in. d. c. tua. de spon.
et qđ no. gl. in. c. tuarũ. de priui. ⁊ Archid. in. d. c.
quod interrogasti. sed quo ad forũ cõtentiosum
cõpellit̃ iste seruare iuramẽtũ quatenus venit in
sui preiudiciũ ⁊ nõ imminet anime periculũ quia
non debuit cõfundere ordinẽ rerũ maxime spiri⸗
tualiũ ⁊ abuti iuramẽto: maxime ad alteri⁹ dece
ptionem: vnde nõ debet audiri hãc turpitudinẽ
alle. ad hoc. opti. d. c. qđ interrogasti. ⁊ qđ ibi no.
et per gl. in. d. c. tua. ¶ Tertius casus qñ simula⸗
tio ꝯctus interuenit ex parte vtriusqȝ ⁊ iuramen
tum fuit prestitũ super tali ꝯctu ⁊ actũ fuit taci⸗
te vel expresse vt nõ veniret cõtra apparentẽ con⸗
tractũ: sed in veritate cõseruaret̃ ꝯctus ver⁹: pu⸗
ta pignoratiti⁹: ⁊ tũc absqȝ dubio nõ põt ꝯueni⸗
re nõ petita absolutiõe. ⁊ hoc casu itelligo dictũ
Ang. ⁊ Fede. hoc enim iuramentũ fm intentio⸗
nem vtriusqȝ obligat vt non detegat̃ simulatio ⁊

Sebasti. Sapia.

a ¶ Põt inferri. De hoc art. vide Alex. in cõsil. iiij. inci. circa primũ. col. v. in. j. vol.

b ¶ In. l. si ex cautione. Adde ideȝ qđ tȝ Bart. i. l. fi. ff. ad velle. qđ mulier de iure nõ p̃t renũtiare velleiano. cũ sit introductũ ꝓpter fragilitatẽ: tñ dicit bar. q̃ de ꝯsuetudine seruat̃ q̃ possit renũtiare non de iure. de quo plene disputat̃ p Lud. roma. ⁊ Moder. in. l. sciendũ. ff. de ver. obli.

c ¶ Dolosa. hoc verũ qñ tanta simulatio seu dol⁹ interuenisset qđ remouisset ꝯsensuȝ al's matrimoniũ dolose ꝯctũ vȝ et tenet: nec põt rescindi: vt est glos. no. ⁊ ibi idẽ Panor. i vlt. col. in. c. cũ dilect⁹. qđ me. cau. ⁊ per eã dicit ibi imo in specie. i vlt. col. q̃ si aliq̃ mulier dolose induxit aliquẽ vt se cũ ꝯheret matrimoniũ simulãs ⁊ asserẽs dolose ẽe multũ diuitẽ ostẽdẽdo multas pecunias q̃ nõ erãt sue qꝛ in veritate nihil habebat si ꝯhit matrimoniuȝ habebit vires nec talis dolus vitiat matrimonium.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Reperit̃ glos. illa glos. est cõiter approbata vt attestat̃ alex. ⁊ Jas. in. d. l. nemo põt. in. j. lec. col. viij. ff. de lega. j. Angel. aret. insti. de exce. in p̃nc. col. xxix. et Barth. veroñ. in tracta. de simula. contractũ. in. vij. presumptio.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Forma iurandi. Vide Alex. in l. serus augerius. col. fi. ff. ad legem fal. ⁊ in ꝯsi. xxxvi. incip. viso themate. in. ij. colũ. in. ij. vol. ⁊ in ꝯs. cxxxij. incip. viso instrumento. co. vol.

vt reseruetur verus cõtractus pignoratitius forte vt sub isto velamine accipiat fructus loco vsure. vñ perinde est ac si iurasset soluere vsuras: quo casu nõ licet cõtrauenire non petita absolutione vt in.c.j.et.c.debitores.s.eo. Et iste casus iudicio meo non habet dubium quãdo constat qd iuramentum ad hoc fuit interpositũ vt cõtractus simulatus seruet quo ad apparentiã: et sic vt non detegatur simulatio. Sed dubiũ est quid si iuramentũ fuit simpliciter prestitum et non appareat quid senserint contrahẽtes circa iuramẽtũ. et no. de hoc in seq. casu. ¶ Quartus casus qñ contractus fuit simulatus: et iuramentum fuit super eo prestitũ et q̃q̃ possit constare de simulatione contractus: non tñ constat de simulatione iuramenti. Et hũc casum reputo dubium: puto tñ dicendum qd quo ad talem obseruantiam contractus simulati nõ obligatur ex iuramẽto: quia non est presumendũ qd incontinẽti ex interpositione iuramẽti voluerit cõtractũ valere de quo actũ erat vt non teneret nisi ex interuallo iurasset vt in simili dixi post Bart.s.in arg. Sed quo ad obseruãtiam cõtractus in apparẽti donec seruetur qd tacite fuit inter contrahẽtes actum puto in foro anime standũ intẽtioni iurãtis. per ea q̃ not. Inno.in.c.veniẽs.s.eo. facit.c.significasti. de homi. In foro vo cõtẽtioso vbi fit interp̃tatio ßm ius et ex variis circũstantiis: vt no. Inn.in.d.c.veniẽs. arbitror iuramentũ legare: quia debemus presumere qd noluerit abuti iuramẽto. arg.c.estote.j. de reg.iur. Itẽ iuramentũ[a] hz vim clausule si nõ valet qd ago vt ago valeat vt valere potest. in ca. ad nostrã.el.ii.s.eo.et.l.cũ pater.§.filius matrẽ. ff.de leg.ii.et vtrobiq3 bene facit qd not. Cy.in.d. l.si ex cautione. C.de non nume.pecu. vbi concludit qd iurans non opponere exceptionẽ[b] non numerate pecunie obligatur: licet simplex renuntiatio non valeat. ergo in pposito si iuramentũ non obligat ad totalem obseruantiã cõtractus simulati propter cõtradictionẽ que inde orietur saltez obliget quo ad obseruantiã apparẽtis ɔtractus: et maxime qr hoc tenere tutius est et verisimilius. Et hũc casum no. quia cõtingit quotidie. et predictum casum intelligo qñ ex iusta causa et non ad decipiẽdum tertium facta fuit simulatio: al's seruetur qd.s.dixi. Item nisi alie circunstantie suadeant oppositũ. ¶ Quintus casus qñ simulatio est de vno contractu ad alium qui non potest seruari sine interitu anime: vel est cõtra bonos mores: puta agitur cõtractus simoniacus: sed aliud cõcipitur et iuratur: et tunc ex tali iuramento non tenetur: nec ad obseruantiã totalis ɔtractus nec quo ad apparẽtiam ex quo in obseruatione imminet peccatũ: licet enim peccauerit tũc iurãdo: non tñ peccat contrauenĩẽdo. vt.xxii.q.iiii.per totum. facit.c.fi.de pact. ¶ Sextus et vlti. casus est qñ simulatio intercessit ex parte iurãtis tantũ: vt quia gerebat aliud in corde aliud in ore: vel vsus est verbis duplicibus calide iurãdo. et tunc intelligitur ßm intẽtionem recipientis: et sic deus videtur recipere vt est tex.xxii.q.v.c.quacũq3 arte.et.§. ex his omnibus. Ex predictis remanet clare dubium.s.formatũ decisum. 21 † Consequenter subiicio qõnem quotidianam et valde vtilẽ. nũquid in casu huius.c.et simi. vbi iuramentũ astringit contra legis vel statuti dispositionẽ interpositũ audiatur petẽs ab illo se absolui. Hunc etiam articulũ disputaui in themate prealle. et omissis arg. que formaui ad vtrãq3 partẽ solum inseram solutionẽ. Et primo sciendum est qd Fed.de se. dicto consil.cclxxii. formans punctũ quasi in terminis nostris qd statuto ciuitatis cauebatur qd certa cõfessio seu pmissio facta a filiofamilias sine consensu patris non valet ipso iure: etiã si iuratũ fuerit et quidẽ filiusfamilias hoc nõ obstãte pmisit et iurauit cõclusit iuramentũ fore obligatorium sed quia iuramentũ recipiẽs fecit cõtra formam statuti ciuitatis ex causa dicti cui obtẽperare debuerat et non cõtrauenire. viii.dist.que contra. et xj.q.iii.qui resistit. nec ex transgressione debet reportare cõmodũ: sed potius puniri: quia potest cõpelli ad relaxandũ iuramentum: nec in hoc venit iurans cõtra iuramentũ. imo petendo relaxationem iuramenti fatetur se esse obligatum iuramẽto. sicut accidit in eo qui fatetur se iurasse soluere vsuras qui obligatur iuramẽto et tñ potest petere relaxationẽ iuramenti.s.c.j. sicut ergo ibi recipiẽs iuramentũ super re illicita quo ad se cogitur relaxare iuramentum: ita hic ßm eum iuramẽtum erat illicitum ex parte recipiẽtis propter prohibitionẽ legis municipalis cui debet obtemperare. Idem videtur tenere hic Vinc. dicens qd in termino huius.c. iuramentũ obligat mulierez ad obseruantiam cõtractus: licet debeat instare vt absoluatur. cõtrariũ tenet Arch.in.c.q̃uis. de pac.li.vj. per verbum omnino ibi positũ. d. Ant. hic aliter sentit. dicit enim qd si non arguitur aliqua deceptio que non hz in se dolũ annexũ saltẽ presumptũ cõpetit remedium cõtra iuramẽtum per quecũq3 verba loquat statutũ. Sed vbi deceptio argueretur ex cõtractu tũc haberet remedia si deceptio esset enormis. ad hoc qd no. gl.s.in.c. veniẽs. cũ iurib' ibi alleg. et hoc quia est enormis presumitur dolus et subest causa sic presumẽdi. vt l.omnes.§.lucius.ff.de his que in frau.credi.et.l. qui testamentũ.de pba. et qd ibi no. et idem dicit si cõtractus fieret cũ verisimiliter consumpturo: vbi hoc cõstaret euidẽtia facti: quia notorie esset pdigus vel sibi vt pdigo bonis esset interdictũ: quia hic aliqualis esset turpitudo ex parte cõtrahentis qui materiã dat cõsumpturo ad pprium consumẽdum: et lex ex causa legitima fraudem in talem presumit: vt.ff.pro empt.l.si quis cũ sciret. et.ff.de mino.l.qd si minor.§.pe.et.ff.manda.l.si vero non remunerãdi.§.si adolescẽs. Idem dicit si mutaret vel contraheret cũ parato ad ludum[c] vel corrupto notorie in actu ludit et in vanitatibus mulierum. tunc enim foret remedium aduersus huiusmodi iuramẽta: per iura superius alle. et hec verba satis placent: vt.j.latius dicam. do. Pet.de ancha.in dicta repeti.c.canonum.de constitu. aperte nõ exprimit quid sentiat in casu quo minor seu iurans non esset lesus sed attingit casum in quo interuenit deceptio. et cõcludit illud quod do. Anto. Et quia est casus quotidianus recitabo prius verba sua. format enim punctum super quo consuluit in hac ciuitate Senarum. cauetur enim hic statuto quod nullus contractus finis et quietationis si fieret per minorẽ.xxv. annis valeat: nec de eo ius reddatur nisi intercederet solẽnitas certa. hoc statuto premissum: cõtingit qd patruus tradidit nuptui neptẽ suã datis sibi in dotem quingẽtis: et ipsa neptis minor renuntiauit dicto patruo omni iuri sibi competenti in paterna hereditate que valebat plus in quadruplũ et iurauit nõ cõtrauenire: querebatur ne esset aliquod remediũ rescissiuum huius contractus finis et quietationis. et cõsuluit ipse qd poterit peti absolutio iuramenti[d] siue relaxatio. ad hoc primo inducebat regulã qd iuramentũ non debet esse iniquitatis vinculũ. c.inter cetera.xxii. q.iiii. qd verbum iniquitatis multũ põderabat. Itẽ iuramentum debet habere tres comites: veritatẽ: iudicium: et iustitiam. in.c.animaduertendum.xxii.q.ii.et.c.et si christus. superius alleg. In questione aũt predicta euidens patet iniquitas: vt cum pro modico quis renũtiet hereditati paterne: et ita locupletari. paria enim sunt in dispositione dolum adesse ex proposito vel re ipsa: vt in l.si quis cum aliter.ff.de verbo.obliga.et.l.ii.ff.de do.excep. hic enim inherebat dolus re ipsa saltez propter graue damnũ. nedum enim vsq3 ad quadruplum: sed etiam vltra dimidiam vere estimationis iura subueniũt deceptis etiã maioribus. l.ii.C.de rescin.ven.et.c.cũ dilecti.de emp.et vend. In casu autem proposito est cũ enormi deceptione coniuncta minor etas et sexus fragilitas: quibus iura multipliciter subueniũt et medẽtur propter naturalẽ equitatẽ et deceptionẽ verisimilem tam in contrahendo q̃ in solennitatibus adhibendis

a ¶ Iuramẽtũ. Iuramentũ iportat clausulã si non vz qd ago vt ago et c. idẽ dicit.j.in peñ. col.in ver.ad vnũ tñ dicit aduertendum et c.

b ¶ Exceptionez. Idẽ no. Jo.de li. in.c.fi.de sol.vers. sed quero. Anto. Francis.

c ¶ Ad ludũ. Circa hoc an ludens teneat ex ɔ̃ctu vel ex mutuo sibi facto i ludo a sciẽte vide Bar.i.l.si filio.in.§.j.ff.q̃.re. ac.nõ da. hic all'. vbi dicit q nõ tenet si scienter fuit factũ mutuũ: qd ẽt voluit Bar.in l.is cui bonis.de v.ob.et vid Spe.i ti.de act.et sol.in p̃n.et ibi p' Jo.an. i addi. sec' autẽ si mutuãs vel ɔ̃hẽs ignorauit illũ velle ludere.l.verũ.i §.pe.ff.d mino.qr tũc posset repetere nisi mutuãs esset collusor. et vid plene p imo.i.l.si qs cuz sciret.ff.p emp.et vid Imo. i.c.pe.de vi.et ho. cle.et adde q luso ri sicut pdigo et furioso põt interdici administratio bonorum. ita Bar.in.l.ea lege. C.de ɔdi.ob cau. et vide bal. i aut. qd locũ.C.de colla. vbi dixit qd ludẽs p̃sumit dilapidare bona: et d3 male vti substantia sua. et qs lud' sit phibit': et qs pmissus: vide gl. i.l.j.C.de spectac. li.xj.et in.c.cũ decorẽ.de vi.et hoñ. cle.et i aut. alearũ vsus.C.de reli.et sump.fu.et i aut. interdicim'. C.d epis.et cle: et cõcludo q oĩs lud' in quo versat fortuna vel ingeniũ et fortuna est phibitus: sec' si ĩgeniũ tm̃ vt est lud' scacorũ q est permis-

sus clericis: vt est gl.i.c.pe.de vi.et ho.cle.et vide Inno.i.c.lator.d h̃.̃ et Abb.et Imol. post Jo.an.in.c. clerici.de vi.et ho. cle. vbi dicunt qd clericis non est pmissuz ne cessent a diuinis. imo dixit Imol.in.d.c. clerici.in.xix.col. q ẽt laicis est phibitum ex cã auaritie i foro ɔscie: s3 qr lud' in se est pmissus non tenet restituere q dicit aut dare pauperibus i ludo scacorũ: s3 d3 agere penitẽtiã de cupiditate. tñ do. Abb. ibi dicit qd oĩno tenet dare pauperib'. et q̃re ludus alearũ sit phibitus: vide per Archi.in.c.ep̃s.xxxj. distin.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Absolutio iuramẽti. Hãc ptez tz Pet.d anc.i.c. canonũ statutũ. i xi.q.p̃n.de ɔsti.et i.c.q̃uis.de pac. i.vj.et in ɔsi.xxxix. incipi.p clariori. areti.in ɔsil.xciii. co.ii. Ant.de bu. i ɔsi.xlvj.in.c.dña orabilis.cal.i ɔsi. viii.inci.due puelle.cũ multis alle. p do. Deci. i ɔsil. clxxx.et ɔsi.clxxxj. vide.d.Frãc.cur. et ɔs.lxvj.inci.sup pmissa.col.xx.et i ɔsi.xliiii.inci.sup ɔtingẽtia.et alex. in cõsi.xlii.inci.super premisso themate.i.j.vol.vbi dicit cõem opi.eẽ q nõ possit ɔuenire. et hãc partez tz ẽt Ro.in cõsil. ccccxxxvii.inci.in casu proposito. Cor.i cõsi.xj.et in cõsil.cxxiiii.in.iii. vol.et Abb.i ɔsil. cvii.inci.quatuor sunt.in.ii.dubio. Cuma.ɔsil.clxxx. vide etiã late per Alex.in.l.stipulatio hoc modo cõcepta.in versi.tertio limita.ff.de v bo.oblig.

bendis.l.j.ff.de mino. Ex qualitate aũt personarũ ⁊ ipsius facti arguitur cõtrahens cum tali sua nepte de dolo.ad hoc.l.j.et qḋ ibi not.ff.de do.exce. Rõne ergo euidẽtis iniquitatis ⁊ doli saltẽ re ipsa inherẽtis illi renũtiationi videbatur ꝭm eũ iur̃m relaxandũ.sicut cũ per metũ quis renũtiat bonis suis cũ iuramẽto.s̃.eo.si vero. Paria sunt ista quo ad rescisionẽ ꝯctus dolus ⁊ metus.c.abbas.⁊.c.pe.qḋ me.cau.ad hoc etiã adducit prealleg.dictũ Vinc. Si em̃ in casu huius.c.põt mulier petere absolutionem ergo multo fortius in casu ꝓposito vbi cõcurrũt sexus fragilitas ⁊ minor etas ⁊ enormis lesio:⁊ etiã reuerẽtia quã puella seu femina dꝫ habere ad patruũ suum in cuius dñio ⁊ sub cuius gubernatione remãserat post mortẽ patris ad hoc.l.j.§.que onerãde.ff.qua.re.act.nõ da.⁊ qḋ no.xxij.q.iiij.vnusquisqꝫ.⁊ ꝭm ꝑdicta dicit debere limitari aut.sacr̃a puberũ.vt nõ habeat locũ in casibꝰ in quibꝰ non potest cõtractus seu distractus argui de euidẽti iniquitate[a]:dolo re ipsa ex ꝑspicuis incidijs.l.dolũ.C.de dolo.hec sunt sua verba q̃ satis placẽt deo seriatim recitaui. Et aduertẽdũ qꝛ inquãtũ.s̃.recitauit opi. Vin.videt̃ eam approbare:⁊ per ꝯñs sentire qḋ etiã nulla data lesione ex quo contraxit ꝯ legẽ põt petere absolutionẽ.⁊ idẽ sentit etiã recitãdo prealleg. dictũ Fed.⁊ cũ eo trãseũdo. Sed quatenus dixit aut.sacr̃a puberũ.limitandã qñ cõtractus nõ põt argui de euidẽti iniquitate ⁊c.aperte sentit qḋ in casu illius aut.nõ cõpetit absolutio:al̃s nõ esset limitatio. et per ꝯñs videtur idẽ sentire in casu huiꝰ.c.vt nõ cõpetat absolutio nõ data enormi lesione in ꝯctu.⁊ sic videtur recedere a Vin.⁊ vide quasi cõsimilem questionẽ per Fede.cõsi.cxix. Bar.in.d.l.si quis ꝓ eo.ff.de fideiuss. satis sentit licet nõ aperte qḋ ex solo cõtractu ꝯ legẽ nõ cõpetit absolutio.dicit em̃ primo qñ cõtractus reprobat̃ odio creditoris non firmat̃ iuramẽto:sed ipsum iuramẽtũ est seruandũ:cõpetit tñ absolutio. Sed qñ ꝯctus reprobatur fauore debitoris tũc dicit qḋ firmat̃ iuramẽto:⁊ tũc nihil dicit de absolutione.vñ sentit qḋ hoc casu non cõpetit absolutio. ¶ Ego aũt ad totalem materiã euacuãdam ꝓcedam per casuum enumerationẽ sicut feci in precedẽti qõne:⁊ primo ponã casus minus dubitabiles. ¶ Primus ergo casus sit.qñ iuramẽtũ ex omni parte est licitũ:tam scꝫ ex parte iurãtis ꝙ etiã recipiẽtis ꝙ ex parte materie sup qua prestatur:⁊ tũc absolutio nõ est impẽdenda sed cõpellendus est iurans ad eius obseruationẽ.s̃.eo.⁊ si christus.⁊.c.ad nostrã.el.j.quinimo nulla causa intrinseca apparente etiã papa a tali iuramento absoluere nõ posset.de quo tñ dicẽdũ vt plene dixi in.c.quãto.⁊.c.j.⁊.c.debitores.s̃.eo. ¶ Secũdus casus qñ iuramentũ ex parte iurantis põt seruari sine interitu salutis eterne seu dispẽdio:⁊ tũc nulla competit absolutio: pctm̃ enim fuit de iurãdo non in contraueniẽdo.s̃.eo.quanto.et.xxij.q.iiij.per totum. Tertius casus.qñ per partem iuramẽtum potest seruari sine interitu seu dispẽdio salutis eterne:sed est contra bonos mores:tunc etiã nulla requiritur absolutio:vt in regula non est obligatorium.de reg.iur.lib.vj.⁊ intellige de bonis moribꝰ naturalibꝰ:vt.s̃.dixi. ¶ Quartus casus est.qñ iuramẽtũ ꝓcessit calore iracũdie: posset tñ seruari sine dispendio anime et de hoc dic vt dixi.s̃.in.c.sicut ex literis. ¶ Quintus casus.qñ iuramẽtũ est a principio sup materia indifferẽti: sed postea deuenit ad casum de quo si cogitasset a principio nõ fuisset licitũ seu non iurasset:⁊ tũc not.dicit Archi.in.d.c.animaduertẽdum.xxij.q.ij.qḋ potest ꝓpria autoritate cõtrauenire:nec requiritur absolutio.puta si iurauit non negotiari vel nõ recipere feudũ a tali dño et deuenit casus qḋ nisi negotiator sim vel recipiam feudũ aliter venire non possum.⁊ vide de hoc qḋ plene dixi in.c.pcalle.si vero.s̃. ¶ Sextus casus.qñ iuramẽtũ fuit dolo aduersarij extortũ ⁊ tũc cõsidera qḋ si ꝯtractus super quo ꝑstatur est a lege reprobatus fauore ipsius iurãtis tale iuramẽtũ non est obligatoriũ.casus est hic a cõtrario litere:vt.s̃.dixi in vltimo no.nã tex.c.ij.de pact.lib.vj.⁊.c.licet.j.eo.tit.⁊ li.⁊ in aut.sacramẽta puberũ.cõiter excipit casum in quo dolus interuenit et idem qñ interuenit metus.ex quo em̃ talia iuramẽta sunt ꝯ legẽ non ligant nisi sint oĩno voluntaria.qḋ sentit etiã Bar.in.d.aut.sacr̃a puberũ.in fi. fateor tutius esse qḋ his casibꝰ petat̃ absolutio vt sentiũt multi doct. sed primũ verius ⁊ notabilius. Si vero iuramẽtũ non venit cõtra disposi tum a iure ⁊ interuenit dolus.⁊ tũc subdistingue qḋ aut tantus est dolus qḋ excludit mẽtem iurãtis:vt putat quia cessante dolo nullo modo se obligasset ⁊ iuramentum non ligat:⁊ potest cõuenire nulla facta absolutione.arg.optimũ in.l.tres fratres.ff.de pac.⁊ in.l.si soror.C.de col.⁊ qḋ no.Jo.an.in.c.j.de cõmo.⁊ sic intelligo Fed.cõsi.cxcix.vbi expresse hoc sentit ponendo terminos in minore.xxv.ann. que seducta a fratribus hereditati paterne renuntiauit que valebat longe plusꝙ qḋ habuit in dotem qḋ est notãdum pro limitatione.c.ij.de pac.lib.vj.qḋ non procedat qñ dolus dedit casum cõtractui. nam vbi dolus ibi excluditur voluntas[b].l.j.ff.de dolo.⁊ iuramẽtum non obligat vltra intentionẽ iurantis:vt in.c.veniens.⁊.c.quintauallis.s̃.eo. Sed vbi dolus non excludit consensum vt quia non dat cõtractui causam:et tunc exigitur absolutio que debet prestari non obstãte aduersarij contradictione propter eius turpitudinem ⁊ dolum. Et idẽ intelligo vbi interuenit metus vt requiratur absolutio que debet impedi sine difficultate in odium aduersarij metum inferentis.s̃.eo.c.si vero.⁊.c.verũ.⁊ dic vt ibi plenius dixi. ¶ Septimus casus.quãdo iuramẽtum cõtinet turpitudinẽ ex parte recipientis ⁊ maxime concurrẽte turpitudine etiam ex parte materie super qua prestetur:sed ex parte iurantis nullũ imminet peccatũ:⁊ tunc iuramentum obligat:sed potest peti absolutio non obstãte cõtradictione aduersarij.⁊ iste est proprius casus.c.j.⁊.c.debitores.s̃.eo. [22] † Et per istum casum potest decidi quid dicẽdum in filiofamilias renũtiante macedoniano[c] ⁊ iurante non contrauenire. Bar.in.d.l.si quis ꝓ eo.decidit ꝭm casum predictum vt iuramẽtum obliget:sed cõpetat absolutio. Jo.andr.post Jac.de belui.plus sentit in addi.Spe.in tit.de senten.prola.§.vt autẽ.versi. sed pone scꝫ qḋ tale iuramẽtum non teneat:quia contra bonos mores est.do.Anto.hic dicit qḋ si lex esset in loco vbi frequentatur qḋ filijfamilias inducãtur ad parentes occidendos qḋ talia iuramẽta turpiter prestita ⁊ cõtra bonos mores non obligarent iurantem saltem respectu secundarie obligationis que dirigitur in partẽ:⁊ anteꝙ solueret posset peti absolutio:quia inquãtum creditor peteret turpiter peteret:vbi autẽ essemus in loco in quo cõmuniter non inducerẽtur ad tantum malũ vt in Christianis hodie qui talia valde abhorrent tunc iuramentũ obligaret nec posset peti absolutio.ad hoc qḋ no.Jnno.in.c.quia plerĩqꝫ.in fi.de immu.eccle.⁊ hanc opi.vt tutiorem fuit secutus in dicta disput.sed de iuris subtilitate alia opi.quam Jac.de bel.⁊ Jo.and.sentiunt in loco prealleg.videtur verior quia negari non potest quin filijsta.inducãtur ex hoc ad depredandum parentes vel alios vt habeant vnde satisfaciant ne cogantur stare in carceribus vel cedere bonis vnde si bene ponderetur.l.j.ff.ad mace.illa ꝓuisio emanauit non solũ in odium creditoris:sed principaliter ad compescendam libidinem peccantiũ:⁊ sic propter bonũ publicum corporis ⁊ anime contra qḋ iuramentũ priuatorum nullũ est.de fo.cõpe.c.si diligenti.et.c.contingit.j.de sen.excõ.⁊.d.l.ius publicum. Jtem iuramentum reprobatur non solum quãdo in se continet peccatũ:sed etiã si potest esse occasio peccati.arg.c.cũ ab omni.de vita ⁊ hone.cleri.⁊.c.nam concupiscentiam.de consti.facit.c.sicut ex literis.s̃.eo. ¶ Octauus casus est.quãdo nulla alia turpitudo reperitur in iuramẽto: nisi quia est prestitum cõtra legem:⁊ in hoc distinguo. Aut enim lex resistit in fauorem reipubli.principaliter ⁊ non est necessaria absolutio: quia iuramentum non valuit.vt in.c.si diligenti.de fo.cõpe. Aut principaliter in fauorem iurãtis licet secũdario in fauorẽ publicũ vt in muliere ⁊ in minore:et tunc sumus proprie in casu.c.nostri.⁊ in.c.ij.de pact.lib.vj.et in aut.sacramẽta puberũ.⁊ puto qḋ absolutio sit denegãda. Primo facit ad hoc regula generalis qḋ iuramentũ est obseruãdum vbi põt obseruari sine periculo anime.s̃.c.si vero.cũ si. Jtem hic nulla reperit̃ turpitudo.nã ex quo lex ꝓuidet fauore persone ⁊ talis persona iurãdo renuntiat fauori suo:vt.s̃.dixi.nulla reperit̃ turpitudo in cõtrahente.nam lex dei hoc non habet pro turpi vt seruet̃ iuramẽtũ: nec ex parte cõtrahentis potest argui dolus vel alia aliqua deceptio nec de se materia est turpis.arg.opt.in simili in.c.ad apostolicã.de reg.vt.s̃.induxi inducẽdo in alia questio. et sic sumꝰ extra terminos.c.debitores.⁊.c.j.et.c.verũ.⁊.c.si vero.s̃.eo.ibi em̃ reperit̃ turpitudo ex parte recipiẽtis:⁊ peccatũ ⁊ materia est ꝓhibita quia in se mala.de vsu.sup eo. que omnia cessant in casu nostro.et si qua culpa reperit̃ satis punit̃ in retractatione actus iuramẽto nõ obstãte. nec videtur dictũ Fede.ꝓbabile vt fiat absolutio ex eo:qꝛ cõtractũ est ꝯtra legẽ vel statutũ.nã si hoc esset verũ de facili euacuaret̃ dispositio huiꝰ.c. et aut.sacramẽta puberũ.⁊.c.ij.prealle.⁊ in casibus similibꝰ petendo absolutionẽ a iuramẽto.nec est verisimile ꝙ in aliquo istorũ iuriũ que emanauerunt ita solẽniter nulla fuisset facta mẽtio de absolutione sicut fit in.c.verũ.⁊.s̃.e.c.si vero.cum si. Similiter nõ placet dictũ Vin.⁊ Archi.et videt̃ hic casus ꝯ eos intelligẽdo ꝭm cõem intellectuꝫ vcꝫ qḋ etiã in casu huiꝰ.c.iuramentũ metu extor-

[a] ¶ Jnigtate. Et idẽ cõcludit ipse Pe.de anch.in.c.ꝙuis.de pact.in vj.⁊ in dispu.sua inci.cũ.C.laicus. Sebasti.Sapia.

[b] ¶ Volũtas. Qḋ vbi deficit cõsensus iur̃m nil operet̃.no.Bar.in.l.sꝫ ⁊ si qs.§.q̃sitũ.circa fin.vbi late Mod.ff.si quis caut.Alexand.in l.j.§.si quis ita.ff.de verbo.obliga. And.sicu.in ꝯsil.xliij.ĩci.sempiterna dignũ memoria.col.fi.in.ij.volu.⁊ in ꝯsi.lj.inci.scribit luculẽter.col.fi.eo.vo.Frã.cur.in consil.iij.col.ij.

[c] ¶ Macedoniano. De hoc vide late p Jmo.hic ĩ repe.ĩ.xxiiij.char.maxime in.iij.co.cũ duabꝰ seq.v̄.p ꝑdicta c̃t põt inferri.⁊ in ea repe.in.xxiij.chart.in xij.colũ.cũ tribus se.vsi.⁊ adde inq̃ntũ dixit ꝙ qñ filiꝰ tuus bñficio macedoniano.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Si iuramētū. Uide do. And. si cu. in cōsil. liij. ici. preclare scripsit. col. iij. ⁊ col. x. i. ij. volu. qd aūt si iurat minor non venire ꝯ quacunqꝫ rōne vł cā: an possit ꝯtrauenire ob enormē lesionē: vide Alex. in ꝯsi. xlij. col. iij. i. j. vol. ⁊ latissime per d. Frā. cur. in consi. xliij. col. ix. ⁊ consi. xvj. colū. ix. vbi multa allegat.

b ¶ Rōne minoris etatis. Facit qđ opportune dicit Bal. i. l. fi. §. filijs aūt. C. de bo. q̄ li. circa pn. vbi dicit pone qđ filiusfa. alienat rē in qua pr̄ hꝫ vsumfructū et iurat non ꝯuenire: nunqd poterit contrauenire? ⁊ dicit ꝙ sic: quia ꝯctus istius filijfami. tūc nō solū est nullus ratiōe minoris etatis sꝫ alia: qꝛ filiusfa. ēt si sit maior nō pt alienare res ī qb9 pr̄ hꝫ vsumf. ⁊ sic ꝯctus est nullus alia rōne ꝙ minoris etatis: imo plus crederē ēt si iuraret nō ꝯuenire rōne minoris etatis vł alia quauis ratiōe adhuc nō valeret ꝓpter ꝑiudiciū pr̄is cui debet vsufr. arg. l. cū filiusfa. ff. de les. mili. Itē facit optime qđ decidit bal. i. c. j. §. itē sacra. đ pa. iu. fir. in iij. col. ver. pone adultus cōcessit feudum ⁊c.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Rōne minoris etatis. Uide late p Ias. i. l. sciēdū. col. xiij. ff. de verb. ob. vbi dicit cōēꝫ opi. eē qđ minor iurās nō venirē ꝯ: rōne minoris etatis: pōt alia de cā ꝯuenire. ⁊ idē dicit i aut. sacra puberū. co. xiij. C. si aduer. vendi.

tum est obligatoriū. Sed ꝓcedit hoc arg. a cōtrario sensu habito respectu ad effectuꝫ: qꝛ hoc casu fiet absolutio. vt. s̄. eo. si vero. si ergo spōte est prestitū nō dꝫ impēdi absolutio: quia alias nō esset differētia an spōte aut metu prestaret̄. Nec ob. si dicat̄ qđ turpitudo hec reperit̄ ex parte recipientis in eo qđ cōtra legē seu statutū contraxit: quia vt. s̄. dixi ex quo lex seu statutū disposuit fauore persone principaliter ꝯhendo ⁊ iurādo renūtiat suo fauori: et sic nulla turpitudo maxime respectu dei ⁊ in actu spirituali vbi reputatur maior ⁊ discret9. de iudi. c. si annū. lib. vj. ⁊ p hoc. c. ⁊ simi. in quib9 excipit̄ nisi interueniat dolus ⁊c. ergo ex solo cōtractu ꝯ legē edito fauore ꝑsone nō presu-
23 mitur dolus. ¶ Nonus casus est† qñ retētis supradictis terminis: vt qꝛ statuto seu lege resistēte cōtrahitur ⁊ datur lesio vltra dimidiā iusti pretij statuto nō resistēte: vt in casu. c. cū dilecti. de emp. et ven. l. ij. C. de rescin. ven. nūquid tūc poterit peti absolutio a iuramento. Et dico qđ aut lesio est modica ⁊ dicendū qđ non: quia pro modica lesione iura non curāt dādo speciale remediū. ad hoc c. abbas. qđ me. cau. ⁊ c. frequēs. de resti. spo. lib. vj. ⁊ c. j. cū ibi no. de in integ. resti. et d. l. ij. cum si. a Aut lesio fuit enormis: ⁊ tūc si iur̄m[a] fuit simpliciter prestitū de non veniēdo cōtra audiet̄ allegādo enormē lesionem: qꝛ in tali enormi lesione presumitur dolus. d. l. omnes. §. lucius. ff. de his que in frau. credi. ⁊ l. qui testamentū. ff. de ꝓba. Non em̄ presumitur iurās hunc casum cogitasse. arg. eorū que no. s̄. eo. veniēs. ⁊ c. quintauallis. Iteꝫ quia iura cōiter excipiunt dolum a talibus iuramētis: sed paria sunt qđ dolus interueniat ex ꝓposito vel re ipsa. l. si quis cum aliter. ff. de verbo. obli. Itē turpitudo reperitur nunc ex parte recipientis. Et hec vidētur vera non solum si verba vel iuramenta ipsius sint indefinita: sed etiam si sint generalia: vt quia iurauit non venire contra vlla ratione. vel causa. debēt em̄ hec verba intelligi ciuiliter et excipi ab illis graues lesiones. arg. opti. in. l. creditor. §. lucius. ff. manda. ⁊ in. l. aurelio. §. j. ff. de libe. leg. Si aūt verba sunt magis specifica ⁊ lata ita qđ aperte videant̄ excludere remedia: vt quia iurauit non venire cōtra etiā ratione enormis lesionis: ⁊ tūc si verba cōcludunt ad vnū dūtaxat remedium ⁊ nō aliud vt quia iurauit nō b venire cōtra ratione minoris etatis[b] illud solum remediū videt̄ exclusum ⁊ nō aliud: vnde poterit cōtrauenire tanꝙ maior. ad hoc vide gl. in. c. pe. de emp. ⁊ ven. ⁊ C. de rescin. vendi. l. ij. ⁊ vtrobiqꝫ per doc. Si cōcludunt ad oīa remedia vt quia iurat non venire cōtra nulla ratione: neqꝫ tanꝙ minor neqꝫ vt maior: ⁊ tūc tenet do. Ant. qđ iuramētum excludit maiorē ⁊ cōtractus remanebit validus ex quo aliter a iure nō impugnat̄. Idē tenet in minori quo ad hoc: scꝫ leuē lesionē. sed quo ad enormē putat nō valere cōtractū et iuramētum: sed poterit petere absolutionē a iuramento in casu enormi etiā enormissime lesionis quātūcunqꝫ dicat ⁊ in iuramēto specificet qđ nō veniet cōtra cōtractū ratione enormissime lesionis: licet Bar. et alij teneāt cōtrariū in d. l. ij. qđ dicit etiā ꝓcedere si minor dixisset qđ totū illud qđ plus valet dat et donare intēdit cōtrahēti secū vt multoties ponitur in cōtractu: qꝛ nō est sine dolo ⁊ fraude qui cōtrahit: nedū cū consumpturo sed cū actu male cōsumente. ff. p emp. l. si quis cū sciret. ⁊ l. si vero non remunerādi. §. si adolescēs. ff. māda. ⁊ l. ij. ff. qua. re. acti. nō da. Unde cū fraus sit ex parte recipiētis canonica iura non assistūt talibus iuramētis. ⁊ hoc putat verū etiā si minor iurauit omnia et singula vera esse ⁊ illud esse verū pretium rei qꝛ constito de opposito talia possunt reuocari. j. eo. cū in[p]ositionibus. li. vj. ⁊ qđ ibi no. qꝛ iuramētū cēsetur sic prestitū sub cōfidentia qđ illud sit verū pretiū de quo est conuētum: vnde cōstito de contrario nō est periurus: licet taliter iurauerit. s̄. e. quēadmodū. ⁊ xxij. q. ij. c. beatus paulus. cū. §. se.
c Et sic dicit in facto[c] se cōsuluisse in casu cuiusdā puelle que fuit inducta vt sic iuraret: maxime qꝛ talia verba sepe apponūt notarij ex se ipsis ⁊ aliqñ sub inuolutione verborū obrepiūtur iuramēta talia a minorib9: ⁊ maxime feminis que nō intelligūt quid agāt. hec sunt satis exquisita ⁊ omni equitati cōsona. Sed in eo qđ distinguit inter minorem ⁊ maiorē non ex toto placet. puto etiā qđ maior poterit cōtrauenire quantūcūqꝫ illa verba late fuerūt cōcepta lesione data saltem enormissima qꝛ notarij solēt hodie cōiter apponere illa verba ad maiorē validitatē cōtractus: cōtrahentes tñ putant illud esse verū pretiū rei: nec in aliquo decipi. Unde sicut posset cōtrauenire saltē petendo absolutionē vbi interuenit dolus ex ꝓposito. arg. d. l. creditor. ita qñ dolus interuenit re ipsa. in d. l. si quis cū aliter. de verb. obli. ⁊ hoc verum nisi ex aliquibus circunstātijs appareat cōtrahētem vere voluisse illud in quo fuit lesus donare. et sic potest intelligi. l. si quis donatiōis causa. ff. de cōtrahen. emp. In dubio em̄ quātūcunqꝫ illa verba fuerūt late cōcepta non presumam animū donādi: sed potius apposita ex consuetudine notariorū apponētium hec verba. valet enim. arg. a
24 cōmuniter accidētibus: vt. s̄. dixi. † ⁊ ad predicta optime facit dictū Spe. in tit. de emp. ⁊ vendi. §. nūc dicendū. versi. quid si vēdens equū. vbi ponit
d questionē[d] de illo qui vēdit equum dolentem in spatula non tñ ostendentē dolorē qñ erat calefactus in eundo. dicendo do tibi istū equū pro strabone: pro gibboso: dolētem spatulā: et habētem omnes maculas: nec volo ex aliquo teneri. ⁊ dicit Spe. qđ nihilominus tenetur: ex quo alias specifice non ꝓpalauit defectū. nam emptor fuit deceptus vidēs qđ falsitatē dixerat in alijs expressatis ⁊ crēdit verisimiliter eū falsum dicere de morbo spatuloso tūc latēte. Sic dico ad ꝓpositū cum notarij ⁊ cōtrahētes soleāt ad cautelā ponere verba valde late excludētia omnia remedia nō videtur istē per illa verba generalia voluisse enormissimam pati lesionē: sed potius fuisse passum illa verba apponi ad seruādum cōsuetudinē notariorum generalē. facit. l. cū de indebito. de ꝓba. et c. cū venissent. de insti. ⁊ idē videtur sensisse do. Anto. in. c. quintauallis. s̄. eo. vbi dicit se de facto cōsuluisse qđ quātumcūqꝫ verba late cōcipiātur in personas arbitrorum: vt puta qđ possent de iure vnius dare alteri in totū vel in partē: qđ nihilominus enormiter deceptus poterit ꝯuenire licet non appareret de dolo ex ꝓposito sed tñ re ipsa: quia talia verba sermone effuso emanata vident̄ prolata sub quadā cōfidētia ꝑsone ⁊ amicitie arbitrorū: ⁊ vt captent amicitiā ⁊ beniuolētiā arbitrorū ad nō ledendū. et idē tenuit disputādo do. Pe. de anch. vt dixi. s̄. in. c. qntauallis. ⁊ aliquatenus sentit hic Host. licet multi cōtra. ⁊ ibi plene dixi. vñ hoc nō est sine dubio. ¶ Ex his habes quintū casum qñ iuramētū fuit interpositū ꝯtra legē prouidentē cōtra deceptionē. Quatuor collige ex his que dixi. s̄. in prin. in discussione intellectus hui9. c. Decimus casus qñ turpitudo reperiretur ex parte recipiētis iuramētum: ita qđ locus est petitioni absolutionis: sed iurans anteꝙ absolueret̄ incidit in periuriū: dubitat̄ nūc nūqd possit petere absolutionem sicut potuit a principio. ⁊ est quotidian9 casus cū multi cōtraueniāt et postꝙ excipit̄ cōtra eos de iuramēto ipsi petūt absolutionē. ⁊ dic de hoc vt. s̄. dixi. c. j. ¶ Undecimus casus ⁊ vlt. est qñ iurat nō repetere: nec absolutionē petere: nec aliquā querimoniā super his deponere. ⁊ hūc plene tetigi in. c. j. s̄. eo. dic vt ibi. et p hec habes clare materiā hui9 absolutionis. Itē habes qnqꝫ casus in quib9 iur̄m apponitur cōtra legē. Prim9 qñ lex versat̄ circa bonos mores. Scđs qñ circa vtilitatē publicā. Tertius qñ lex ꝓhibet aliqd in odiū alicui9. Quartus qñ ꝓhibet fauore ipsi9 iurātis principaliter: sed secundario in fauorē publicū. Quintus qñ ꝓuidet aduersus deceptiones: vt in casu. c. cum dilecti. de emp. ⁊ ven. ⁊ l. ij. C. de rescin. ven. et l. pactū. C. de pac. ⁊ qd in eis dicēdum. Sunt ⁊ alij casus quos prosequit̄ Bar. in d. l. si quis pro eo. Et sit sextus quando

c ¶ In facto. ⁊ istā opi. d. ant. refert ⁊ sequit̄. d. Alex. de imo. i ꝯs. ccxxi. inci. viso pūcto et instr̄is. in vlt. col. et i. l. stipulatio h̄ mō concepta. s̄. de ver. ob. vbi dicit qđ ista opi. est equa ⁊ sustētabilis. Io. de imo. h̄ in. xxxj. char. ⁊ i. c. qntauallis. in aūpe. char. s̄. e. et in c. ꝙuis. đ pac. ⁊ l. q̄ supstitis. de acq. herc. multū dubitauit an h̄ opi. sit vera ꝓpter illud qđ tenent gl. or. approbate cōmuniter glo. in. c. pe. de emp. ⁊ ven. et gl. in. l. ij. C. de rescin. vē. in istis locis tenent ꝙ si fiat venditio citra dimidiā iusti pretij: quo casu interuenit deceptio re ipsa nō possit tñ rescindi ꝯctus si sup eo interuenit istr̄m. Sꝫ aduerte qꝛ glōss. ille loquūtur qñ iur̄m fuit interpositū a maiore. nōs loqmur in minore. ꝑterea ille gl. nihil loquunt̄ circa relaxationē ⁊ absolutionē iuramēti sed solū loquunt̄ nunqd habeat locū remediū illius l. ij. ⁊ sic non multū ad rubrū. ⁊ vid qđ cōsuluit Bal. in ꝯsi. ici. i christi noīe ꝯsiliū di. ⁊c. vbi dixit qđ si minor iurauerit nō ꝯuenire ꝯctui ratiōe minoris etatis: nec ex alia cā nō obstātib9 predictis vbis poterit intētare beneficiū d. l. ij. C. de resci. vē. mot9 qꝛ nō ꝑsumit̄ cōsensus vbi est enormis lesio. et ita volunt sing. Pe. ⁊ Cy. in d. l. ij. in. xiiij. q.

Sebasti. Sapia.

d ¶ Qōnē. hoc dictū refert. ⁊ sequitur Abb. i. c. iniustū. j. de re. ꝑmu. ⁊ And. sicu. in. c. cū dilecti. j. de empt. ⁊ vē. ⁊ in cōsi. lvj. col. iij. inci. sapiēter scribit. i. ij. vo.

✠Sebasti. Sapia. ¶ Iuramentũ. Vide Feli. in c. cum super. col. iij. ver. nota etiam. s. de offi. deleg. Iaso. in l. j. §. si quis ita. col. ix. ver. vlti. circa istam questio. ff. de verb. obli.

¶ Testamentũ. Iuramentũ in testamẽto non solẽni interpositum hʒ vim clausule codicillaris ⁊ idem dicit hic Imo. in repe. xxiiij. charta. in vlti. col. et Bart. in l. si qs pro eo. in pe. col. ff. de fideiuſ. ⁊ in l. si qs. in pn. ante fi. pnc. ff. de leg. iij. ⁊ in l. eam quã. in vj. ca su. C. de fideicõ. ⁊ d. Iaſ. de may. in §. itẽ si qs. in. iij. col. insti. de act.

¶ Pactũ. An pactũ sup futura succeſſione firmetur iuramẽto: vidẽ Do. in c. Quis. in. iiij. col. de pac. i. vj. et gl. relatã ad text. in ver. illicitũ. i. c. venerabilẽ. õ cle. et Bar. in d. l. pactũ qõ dotali. C. de pac. ⁊ gl. in l. si qñ. C. de inof. teſ. ⁊ in l. pactũ. C. de col. vbi Bal. i. v. op. Bar. i. l. si qs p eo. in j. mẽbro. ff. õ fideiu. ⁊ i. l. fi. verſi. ſecũdo qro. C. de pac. ⁊ an teneat iuramẽtũ de futura succeſſiõe dic qõ nõ: de quo vide plene p Io. de lig. in c. nulla. de cõceſ. preben.

¶ Donatiõe. an donatio iter virũ ⁊ vxorẽ validet iuramẽto: vidẽ p eũdem do. Abb. in c. fi. õ do. iter vi. et vxo. ⁊ qõ ibi no. ⁊ qõ ibi latiſſime p Imo. hic i repet. in. xliiij. charta. i iiij. col. illi⁹ charte. in verſic. circa tertiũ an valeat donatio.

¶ Cõtrariũ. Et idẽ tʒ Imo. hic i penulti. charta. ⁊ iſta ẽ melior p ratiõne Bar. qꝛ hic nõ eſt phibitũ qõ ſit ꝯ bonos mores: ſed qꝛ de facili p aliquo pſenti qs renũtiaret alimẽtis futuris: et hoc principaliter non intẽdit ad fauorẽ publicũ: ergo dʒ valere renũtiatio cũ iuramẽto: Quis Fulg. in d. l. cuʒ hi. ſequat ibi Bar. alij non tangunt. ⁊ idem Ful. in l. qui fidẽ. in prin. ff. de tranſactio. per illum tex. cõiuncta glo. ⁊ idem tenet Bal. in l. pactum quod dotali. in vlti. q. C. de colla. motus quia iuramentũ per quod quis incidit in periculum mortis vel in diſcrimen vite non valet nec eſt ſeruandum: prout eſt iſtud iuramentum per quod renuntiatur alimentis de futuro.

quando aliquid prohibetur ratione ſolẽnitatis probatoꝛie: quo casu Bart. dicit iuramentũ non conualidare actum ſi talis ſolẽnitas deficit: quia iſte ſolẽnitates ſunt ad publicã vtilitatem introducte: nec poſſunt pactis: nec iuramẽtis tolli. d. l. ius publicũ. ff. de pac. ⁊ in d. c. ſi diligenti. ⁊ l. ne mo poteſt. ff. de lega. j. 25 ¶ † Ad vnum tñ dicit aduertendũ qõ iuramẽtum[a] interpoſitũ ſuper aliquo actu importat idem ac ſi diceret qõ ſi non valet iſto modo quo agitur: valeat omñ modo quo valere poteſt. Et ideo ſi ſuper teſtamento[b] iuratur: ⁊ ibi non eſt ſolennis numerus teſtiũ perinde eſt ac ſi diceret qõ ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicilloꝛũ. l. cum pater. §. filius ma- 26 trem. ff. de leg. ij. quod dicit not. do. Anto. † dicit ſe putare qõ niſi ſolẽnitas fundetur omnino ſuper publica vtilitate eius defectus non impedit obligationẽ iuramẽti: exemplũ in cõtractibus in quibus datur ſolẽnitas in fauorem mulierũ vel minoꝛũ. Item dicit illud dictũ Bart. non procedere etiam in illis in quibus ſolennitas inuenta eſſet ob publicam vtilitatem ſi iuramentum non obſeruatũ lederet animam vt in legatis ad pias cauſas. Non puto per hec dicta queſtioni ſufficiẽter foꝛe reſpõſum. Et vt clarius pateat ponatur exemplum in hac ſolennitate pbatoꝛia. dicit ſtatutũ qõ nullũ inſtrumentũ probet ſufficiẽter niſi fuerint rogati duo notarij: nunc producitur inſtrumentũ iuratũ de quo fuit rogatus vnũ dũtaxat notarius nunquid faciat fidem: certe dico qõ in caſibus in quibus valet ſtatutũ non facit fidẽ: quia ſicut non probat contractũ ita nec iuramentum. arg. in l. fi. C. de non numi. pecu. Sed ſi aliter cõſtaret de iuramẽto puta per teſtes cõpellendus eſt iurans ſeruare iuramentũ. Item deficiẽtibus probationibus tenetur in foꝛo anime quia ſtatutum non annullat obligationem in fauoꝛem publicum ſed probationẽ. ſatis ergo eſt qõ de facto aliter cõſtet. facit qõ not. in c. ſicut. de proba. Nec diſtinguo an in fauoꝛem publicũ: an priuatũ ſtatutũ prouideat: quia idẽ iuris eſt ex quo non poteſt fieri pbatio ſufficiens de iuramẽto. An autẽ in concernẽtibus piam cauſam habeat locũ tale ſtatutũ. remitto ad not. in c. relatũ. de teſta. ⁊ l. j. 27 C. de ſacroſan. eccl. † Septimus caſus qñ aliquid prohibetur ratione defectus ſolẽnitatis formalis exẽplum in ſtipulatione in qua debẽt interuenire verba ex vtraqꝫ parte ſi ex alia parte non reſpondeatur non valet. vt in l. j. §. j. ff. de ver. obli. Nunc dubitatur quid ſi interueniat iuramẽtum dicit Bart. in d. l. ſi quis pro eo. qõ non firmatur qõ ſi ſtipulatio prout agebatur: qꝛ deficit forma que dat eſſe rei tñ valebit vt pactum veſtitũ: quia iuramẽtum habet vim clauſule ſi non valet quod 28 ago vt ago ⁊c. quod not. † Et per hoc dicit qõ licet fideiuſſoꝛ non teneatur quando interceſſit in duriorem cauſam. vel qñ promiſit aliquid aliud l. grece. ff. de fideiuſ. tamen ſi interceſſit iuramẽtũ nõ tenet vt fideiuſſoꝛ: quia deficit forma fideiuſſiõis: ſed vt principalis pmiſſoꝛ: qꝛ iurãdo vult omnino teneri meliori modo quo poteſt. hoc dicit procedere niſi defectus ſit circa conſenſum. nã tũc ſi cõſenſus deficit totaliter vel limitatur certo modo: eodem modo intelligitur iuramentũ: nõ enĩ ſe extendit niſi quatenus eſt cõſenſum. d. l. vlt. C. de nõ nu. pecu. ⁊ l. fi. ff. qui ſatiſda. cogan. l. ſi li- 29 bertus. ff. de oper. lib. † Octauus caſus qñ ꝯtus

e ✠Sebaſti. Sapia. ¶ Contrarium. Alexã. in l. ſi cõſtãte. §. quotiens. ff. ſol. ma. ⁊ in cõſi. xj. inci. viſo. col. vj. in. ij. vol. cum al. per do. Iaſ. in l. de his. co. iij. ver. no. reg. ff. de tranſac.

f ¶ Stipulatione. Et qõ ſtipulatio alteri facta validetur iuramento: vltra domi. Ant. hic in. xxiij. colũ. verſi. ſextus caſus qñ lex non reſiſtit ⁊c.

prohibetur ratione rei ſeu materie ſuper qua cõtractus fit. vt ſi ꝓhitur ſuper re cuius non eſt commercium: tunc putat Bart. qõ nõ validetur iuramento: quia videtur cõcernere impoſſibile de iure vel de facto. l. apud iulia. in fi. ff. de leg. j. ⁊ l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de ver. obli. facit reg. nemo. de reg. iur. li. vj. ⁊ qõ no. Dy. in regu. ſemel 30 deo. in vj. † Nonus caſus qñ aliquid prohibetur propter alias ſubditoꝛum vtilitates. exẽplũ in l. cum hi. ff. de tranſ. vbi prohibetur tranſactio ſup alimentis. ⁊ l. pactum. C. de pact. vbi phibetur pa- c ctum[c] per quod quis renuntiat ſucceſſiõi future etiã his caſibus putat Bar. in d. l. ſi quis pro eo. qõ actus de iure canonico firmetur iuramẽto. vt in d. c. ij. de pac. li. vj. quia hec non ſunt prohibita quia cõtra bonos mores aut vtilitatẽ publicam ſed vt prouideretur vtilitatibus ſubditoꝛũ: qꝛ de facili pro modico remitteretur illud ius futurũ. d Idem putat in donatione[d] que phibetur inter virum ⁊ vxorem. ⁊ hoc dicit tenere Guli. de cu. in l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. itẽ ſi iurauero. ff. de iureiur. idem tenet Fede. de ſenis. cõſi. cxl. vbi plene vide. et videtur velle qõ firmetur iuramento. d. Anto. tenet iuramentum valere ſed non cõfirmare donationem. tu de hoc dic vt. s. plene dixi. vide Io. de lig. in cle. romani. §. eo. vbi idem tenet. Sed aduerte quatenus hic dicit Bart. valere iuramentũ ſuper trãſactione alimẽtoꝛum. Cõtrarium tenet in d. l. cum hi qui. in prin. Idem ſentit in l. de his. ff. de tranſactio. quãdo fit trãſactio nõ viſis verbis e teſtamenti. Cõtrarium[e] tenet hic do. Ant. ⁊ melius quia vtroqꝫ caſu principalis vtilitas eſt priuatoꝛũ. facit. l. j. ⁊ qõ ibi no. C. de pac. An aũt donatio facta filiofami. per patrem confirmetur iuramẽto: vide per Bald. in l. ij. C. de inof. dona. ⁊ qõ in ſimili not. Io. an. in addi. Specu. in ti. de teſte. §. j. ver. ſed pone filius. vbi qrit an donatio facta patri per filium exiſtentem in poteſtate valeat interpoſito iuramẽto. vide tam in patre ꝙ in filio: per Bar. in l. frater a fratre. in vlt. col. ff. de cõdi. 31 inde. ⁊ tex. ⁊ gl. in l. ij. C. de inof. do. † Decimus ⁊ vltimus caſus quando iuramentum interponit in actu cui lex non aſſiſtit nec expreſſe reprobat. f exẽplum in ſtipulatione[f] alteri facta. inſti. de ver. obliga. §. alteri. vel in pacto nudo de iure ciuili. Bar. putat qõ de iure canonico cõuentio validetur: quia penalis ſtipulatio ſuper eo oppoſita. d. §. alteri. ¶ Aduerte qñ preceſſit pactũ non dubito de iure canonico. per c. j. de pac. ⁊ plenı⁹ de iuramento extraiudiciali qñ non eſt ꝯ legẽ: an ex eo detur actio. no. in c. cũ veniſſent. de inſti. dic vt ibi et etiam reſpectu iuris ciuilis. Ponit do. Anto. vnum notabile ⁊ ſingulare dictum dicens qõ vbi cũqꝫ precedit obligatio naturalis iuramẽtũ ſup illa preſtitum etiam de iure ciuili inducit obligationẽ. per tex. in l. vt iuriſiurã. ff. de ope. lib. ad idẽ l. j. §. debitum. ff. de conſti. pecu. Sed ego dubito in ſtipulatione aleri facta an cõfirmetur iuramẽto. de quo vide bo. gl. in c. quotiens. j. q. vij. ⁊ poſſet dici qõ vbi oꝛitur naturalis confirmet: alſ ſecus. qñ ſit: colligitur ex no. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis inſulam. ff. de verb. obl. ⁊ in l. j. ff. de pac. vide quod plene dico ſuper proe. huius lib. vbi tango an de iure canonico qs poſſit alteri ſtipulari. 32 ¶ † Ex predictis reuocat in dubiũ an valeat pa- g ctũ iuro firmatũ de nõ credẽdo bõis[g]: vide Fed. cõſi. lx. Itẽ an iurm obliget fideiuſſores dotiuʒ: poſſit renuntiari. ⁊ eoſdem in antiquis. deciſio. cij. que incip. item nota qõ ſecundum aliquos. ⁊ plene hic per Imo. in repeti. in. xij. char. et per eundem Imo. in. xliiij. charta. in vltima col. illius charte. circa principium. contrariam partem videtur tenuiſſe idem do. Anto. in hoc eodem. c. in. xvj. col. in verſi. ex his deciditur. ⁊ videtur approbaſſe diſtinctionem cum qua tranſit iſte.

idẽ tenet Bal. in §. ſi quis alij. in fi. inſti. de inuti. ſtipul. et de hoc per Pet. de anch. i. c. licet mulieres. in pen. colũ. de iureiur. li. vj. et per. d. Anto. s. in proe. Greg. in. xvj. col. vbi tenet ꝙ ex ſtipulatiõe alteri facta poſſit agi ſi ſit interpoſitũ iuramẽtũ: qõ tʒ Bar. in l. ſi qs p eo. in vj. mẽbro. ff. de fideiuſſ. Imol. hic in. xiij. charta. dicẽs ad hoc eẽ gl. ſin. i. d. c. quotieſ. quã alle. hic iſte. Et idẽ tenet bal. in auſ. ſacramẽta C. ſi aduer. vend. in vlti. col. ⁊ in l. pactũ. i. ix. q. C. de codi. ⁊ in rubꝛ. C. res inter alios acta. ⁊ Pe. de anc. in cle. de iureiu. ⁊ in cle. j. in prin. de vſur. ⁊ Romã. i. l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipuler. i vl. co. de ver. ob. ⁊ eſt de mẽte Bart. i. l. cũ qs decedẽs. §. codicillis. de leg. iij. ſʒ tu pdicta intellige de iure canonico: nam de iure ciuili nõ videtur poſſe agi ex tali ſtipulatiõe ⁊ iuramẽto vallata per tex. ſin. in l. certũ. §. ſi qs abſente. in ver. quia nec q iurat. ff. de ꝯfeſ. ⁊ vide de hoc Bal. in l. qõ pcurator ex re. ff. de pcu. imo. in repe. huius ca. ponit in. xl. charta. verſi. octauũ membꝛum eſt.

¶ Cedẽdo bõis. Vide hic. d. An. in. xvj. col. in ver. ex hoc ptʒ ⁊c. et ſi tu vis videre iſtũ paſſum an valeat iuramentũ de nõ cedẽdo bonis elegãter diſputatũ: vidẽ do. de Rota in nouis deci. cij. que incipit vtrũ

Bar.in.d.l.si quis pro eo.dicit qḋ non:quia preceptum dirigitur ad personam. do. Anto. tenet istud dictū:sed alia ratione.s.quia est contra bonos mores cum notetur quedā perfidia et diffidentia inter coniuges.certe posset attentari contrariū:quia non sunt boni mores naturales. sed ciuiles:vt.s̄.dixi.nam ꝓcedit hoc ex quadā equitate positiua que est variabilis: nam sicut aduenīēte paupertate vxor sibi cōsulit. vt in.c. per vestras.de dona.in.vir.et do.post diuor.rest. ita et a principio videtur qḋ possit sibi cōsulere:qr meliꝰ est ante tēpus occurrere ꝙ post causam vulneratum remediū querere.l.fi.C.in qui.cau.in integr. resti.non est neces.vnde posset hodie lex statuere cōtrariū.ita qḋ quis per iuramentū posset renūtiare huic fauori:maxime arg.l.j.ff.sol.ma.et hic. Et hec sufficiāt pro cōplemento huius ꝓfundissime materie.¶ In gl.fi.intelligo gl. ſm doc. qñ directe fieret in preiudicium filiorū tūc enim non valeret puta quia bona essent obligata ex testamento aui:vel aliter.secus indirecte:nam semper preiudicat filijs: quia alias successissent in re illa si non fuisset alienata. et vide quod no.gl.in,d.c. ij.de pactis.lib.vj.

1. ☞ Ecclesia ratione pacis fracte habet iurisdictionem in laicos.
2. Iudex ecclesiasticus compellit laicum relaxare iuramentum turpiter receptum in omni materia.
3. Propter delictū domini potest sua terra subijci interdicto.
4. Iuramentum de redeundo ad carcerē an sit obligatorium.
5. An iurans obligetur si non consentiat ille cui fit iuramentum.
6. Si duo inuicem iurant: et alter iuste impediatur adimplere:secundo iurans non obligatur.
7. Quid si bellum proprie sumptum:et bona mobilia statim efficiuntur capientium:sed postea assignantur duci belli vt ea distribuat:immobilia vero publicantur.
8. Non recognoscens superiorē potest indicere bellum et, hodie inter christianos non obseruatur ius captiuitatis et postliminij.
9. Recognoscēs superiorem si iuste mouet bellum contra subditos potest cognoscere qḋ subditi capiantur et bona eorum:et ipsi capti dicuntur potius obsides non captiui.
10. Mouens bellum iuste contra non subditos vt puta pro defensione sua vel rerum suarum: potest percutere et interficere cum moderamine inculpate tutele.
11. Imperator an iuste possit indicere bellum contra papam.
12. Papa iuste potest priuare imperatorem et alios reges.
13. In dubio an bellum presumatur iustum vel iniustum.
14. Si aufero rem meā ab aliquo:an detur illi a quo abstulit actio vi bonorum raptorum.
15. Licitum est mihi furto recuperare rem meā non per mendacium si aliter illam recuperare nō possum.
16. Vocati ad bellum iustum vel iniustum an agere possunt contra vocantē ad damna et expensas.
17. Mandans tenetur de casu fortuito de quo verisimiliter erat cogitandum.
18. Vocans ad bellum an possit agere vi bonorū raptorum contra illos qui spoliauerunt vocatos.
19. An vasalli seu milites vocati teneātur ire ad bellum.

Sicut et infra. Fides etiā iurata seruāda nō est ei qui fidē frāgit. Ego cōprehendendo totum text. summo sic. Mouens bellum iniustū compellitur restituere que per violentiam occupauit et eos absoluere a quibus indebite iuramenta extorsit. hoc primo vsqꝫ ad versi.iuramentū.abinde vsqꝫ ad fi.ſm verum intellectum.h.d.Non astringitur quis iuramento ad implendum qḋ iurauit si ab alio non impletur cuius respectu prebuit iuramentū. et vt patet ex ṗdictis sunt due partes.secūda ibi:iuramētum.¶ Et pone sic casum literalē.Quidam Henricus iniuste mouit bellum cōtra quendam Io.in quo multa eius bona per violentiam occupauit:ac eum captum forte ad iurandum duxit vt bona sic occupata non repetet.vel secūdum alium intellectum relaxauit cum iuramēto de reddendo ad vincula.et hoc fuit primum iuramentū de quo tex.in prin.loquitur.demū prestitit aliud iuramentū:de quo in fine litere nō apparet sup quo:sed forte ſm Hosti. iste Io.promisit Henrico centum libras si ipsum non offenderet: et ille licet promiserit et iurauit forte non offendere dictum Io. nihilominus eum offendit:quibus peractis iste Io.fuit cōquestus pape petēs super omnibus de opportuno remedio sibi prouideri. papa commisit causam quibusdam quibus mandat respectu primi iuramēti vt habetur in litera in prin.respectu secundi respondet quid iuris:vt in ver.iuramentum.et sic clara est litera.¶ No.j.ex parte prioris qḋ bellum mouens[a] tenetur restituere omnia occupata: qḋ procedit qñ iniuste mouit bellum:vt in litera.in ver.iniuste.alias si iuste facit non tenetur ad restitutionē:ſm Host.sed facit sua que occupauit.xxiij.q.v.dicat.et no. j.dist.ius gētium.et.j.latius dicam.¶ †No.ij.ecclesiam habere iurisdictionē in laicos ratione pacis fracte:et posse directe inuasorem cōpellere ad restitutionem.nam si bene ponderabis hanc literam non fuit hic processum per viam denuntiationis cū nulla precessit monitio:sed via directa per viam querele fuit aditus papa tam super relatione iuramēti ꝙ super restitutione inuasorum.qḋ sing.notabis pro intellectu.c.nouit.de iudi.in ver.licet.et duplex potest esse huius dicti ratio. Prima: quia hoc dictū non poterat esse non notoriū in loco ratione cuius papa iurisdictionē exercet in laicos:vt dixi in dicto.c. nouit. Scd̄a:quia respōdendo pacem venit quis directe contra charitatem.d.ver.licet.et sic loquitur directe cōtra principale preceptū dei merito ipsiꝰ vicarius cognoscit.iuxta no.in.c.cū sit generale.de fo.cōpe.¶ No.iij.et tene menti† qḋ iudex ecclesiasticus cōpellit laicum relaxare iuramentū ab eo turpiter receptum:nedum in materia vsuraria: vt in.c.s̄.eo.sed etiā alias qualitercūqꝫ turpitudo repetitur:ex quo ex parte recipiētis non potest seruari sine dispendio salutis eterne.Ex hoc et ex tex.infero qḋ etiam iuramentū turpiter receptū obligat partem saltem secūdario aliter non posset relaxari saltem a parte:nam absolutio ṗsupponit vinculū.l. de censi.ff.de ver.ob.et.c.ad dissoluendū.de despon.impube.faciūt ea que s̄.dixi in.c.j.¶ †No.iiij.qḋ ꝓpter delictū dn̄i perseuerātis in contumacia potest sua terra subijci interdicto donec ille satisfecerit. et sic not. qḋ non est speciale in matrimonio id qḋ habetur in.c.non est.j.de spon.ad hoc vide[b] bo.gl.xxiij.q.iij.in sum.et.j.q.iij.in sum.¶ †No.intelligēdo qḋ iste prestitit iuramētum redeundi ad carcerem qḋ tale iuramentum est obligatorium.qḋ intelligo qñ bellum esset iustum:tunc enim peccaret:non redeundo vel fugiēdo carcerem[c].vt no.gl.j.dist.ius gētium.et per Bar.in.l.relegati.ff.de penis.secus vbi detētio esset iniuriosa: et timeretur tūc de periculo persone:quia tūc iuramentū non posset seruari sine periculo salutis corporalis.xij.q.ij.§.fi.et no.s̄.eo.si vero.vide gl. sing.in cle.pastoralis.de re iud.in ver.per violentiā.et qḋ no.Io.an.super rub.huius ti.in addi.Spe.et sic limita dicta doc.hic. vnde oportet tūc intelligere istū tex.qḋ hec absolutio sit ad cautelam.s. quo ad opin. vulgarium.argu.s̄.eo.tua.vel qḋ hic non erat timor persone sed rerū. ¶ †No.ex secūda parte ibi:si de assensu.qḋ per iuramentū vel pactum nullus obligatur nisi cōsentiat ille cui fit iuramentū. qḋ dicit Pet.esse notandū.qḋ putat verū do.Anto.nisi ratificet postea.Itē hoc verum quo ad obligationes partis.sed quo ad obligationē que dirigitur in deum satis obligatur in absentia:per no.s̄.eo.debitores.et.c.cū contingat.eo.ego dico sic qḋ aut quis iurat principaliter in fauorē dei.i.intēdens principaliter deo placere:et nō requiritur alterius cōsensus.nam deus vbiqꝫ ṗsens est:vnde cōstitutio iuramēto cōpellitur ad obseruātiam.s̄.e.et si eps.in ver.lꝫ.facit qḋ no.Innoc.in.c.ex parte.de cēsi.Aut iurauit intēdens principaliter placere parti:et tunc deus recipit:sed ad cōmodū partis licet absentis:et qr primaria obligatio dirigit in deū.s̄. eo.debitores.verū si pars nō curat de implemēto nec etiā deus in.c.ij. et qḋ ibi no.de spō.et hoc respectu exigitur cōsensus partis.Sed nō puto hūc esse intellectū huius.c.qḋ cōsensus partis hic ponderat ad inferendū istū Io.nō esse obligatū si altera pars neglexerit seruare qḋ promisit:sed credo qḋ pōderatur respectu tacite cōditionis.s.si ille.H.obseruaret qḋ ꝓmisit:quasi dicat si assensu vtriusqꝫ partis quisqꝫ iurauit respectu eius qḋ erat per aliū implendū:nō teneat iste Io.implere si ille.H.negligit obseruare qḋ ꝓmisit.¶ †Sed quero hic dr̄ illū Io. non obligari ex secūdo iuramēto si ille.H.negligit obseruare &c. quid si nō negligit:sed necessitas vel aliud iustum impedimentū eū excusat:Solu.dicit Host.secus esse alle.s̄.e.breui.et.c.querelā.sed certe illa iura nō faciūt ad ꝓpositū nostrū.ꝓbāt enī solū qḋ impedimentū excusat quo ad hoc vt iurans non incidat in periurium non obseruādo qḋ iurauit sed qḋ alia pars teneat ad obseruātiā sui iuramēti ex quo respectiue iurauit illa iura non ꝓbant:nec dictū est verū:quia iste videtur tacite sub conditione iurare scꝫ si alter impleret qḋ iurauit.quod tenet hic domi. Anto. et adducit no.in.c.fi.de condi.appo.ego adduco tex.cum ibi nota.in.l.si.vno.§.item cum quidam.ff.loca.vbi patet qḋ ex casu contingente

Sebasti.Sapia.

a ¶ Bellū mouēs. vide Bal.ī.c.j.de mil.vasal.q cōtu. est. Alex.ī.l.si qd bello.ff.de cap.et postlimi. reuer. Mod.ī.l.ex h̄ iure.ff.de iust.et iu.

b ¶ Vide. Et idē no. ipsemet Panor.in.c.sane qr. s̄.de offi.deleg. Anto.Francis. ¶ Circa istā materiā absolutiōis relaxationis: vel interpretationis aut dispēsationis iuramēti putarē tutiꝰ esse qḋ nūꝙ debeat qs ꝯtrauenire iuramēto in cōsulto papa vel ecclesiastico superiore ad quē spectat cognoscere ḋ iuramēto sit licitū vel non:seruādū vel nō:et hꝫ illud interṗtari et declarari an debeat seruari vel nō. vt in.c.ad audiētiā.de cle.nō resi. et ī.c.venerabilē. in.§.pe.ḋ ele.et in c.verū.in.c.ꝙto. et ī.c.intellecto.h̄ e.ti.et ṽ.Spe.ī ti. de leg.j.§.vj.in ṽ. xxiiij.et istȯ credo magis tutū.de q̄ ēt vide ī solēni repeti.Ant.rosel.q mirabiliter cōmētauit istum tex.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Carcerē. Vide Albe.in.c.j.col.j. s̄.de testi.cog.gl. ī cle.pastoralis.ī ver.p violentiā. de re iu. Ias.ī repe.l.admonendi. col.lxv.ī materia fuge.ff.de iureiu.

gente in personã illius qui locat operas suas salariũ non debetur. ad idẽ. l. j. C. de re mili. li. xij. et l. scio. ff. de annu. lega. ⁊ facit quod not. Bar. in. l. diem functo. ff. de offi. asses. ⁊. l. in rebꝰ. ff. cõmo. ⁊. l. si cum dotem. §. sinautem. ff. sol. ma. ¶ Scdo q̃ro qd si iste. H. nollet istum absoluere a iuramẽto. dicit Host. ꝙ ecclesia absoluet. vt i. c. si vero. s̃. eo. vel fiat prius cõpulsio de qua in litera. tu dic vt plene dixi. s̃. c. j. ¶ Glo. j. extende ⁊ declara vt supra dixi in vno notabili. materiam gloss. ij. statim reassumam: ⁊ dic vt dicam statim. Ad cõtrarium glo. si. dixit. Jo. an. quod ibi fides data fuit deo: hic autem homini. declara tu latius vt dixi s̃. eo. c. ij. vbi declaratur secunda pars huius capituli. ¶ † Nunc restat expedire quedam notabilia dicta Inno. hic ⁊ in. c. olim. el. j. de restitu. spoliato. que hic reseruari: tum vt materia non esset sparsa: tum quia illud. c. satis est oneratũ sua materia intrinseca. ⁊ dicta hec concernunt materiaʒ belli. de quo etiam per doct. in. c. pro humani. de homi. li. vj. dicam satis conclusiue: quia materia de se longa est. Et primo quero quia hic mandatur inquiri si iniuste iste Henri. mouit bellum: qd dicatur bellum iustum vel iniustũ. Solu. de hoc vide gl. xxiij. q. ij. in summa. vbi ponũtur quinqʒ species iniustitie. Hostiẽ. in. d. c. j. de homi. lib. vj. ⁊ Jo. an. post eum ponit septem vbi vide. Sed tu expediendo Inn. hic ⁊ in. d. c. olim. breuiter dicas quod duplex est bellum: quoddã propriũ: quoddam improprium. Bellũ proprium est quod autoritate iuris seu principis superiorem non recognoscentis indicitur: vt est imperator ⁊ maxime papa[a] ſm Host. xxiij. q. ij. c. j. ff. de capt. ⁊ postli. reuer. in. l. hostes. ⁊. ff. de verb. signi. hostes. papa autem nulli subest. de iud. nouit. ⁊ de ele. lʒ. in fi. ⁊ ix. q. iij. cuncta per mundũ. ⁊ pro hoc quod papa ex causa possit indicere bellum cõtra laicos christianos. vide in. c. pro humani. de homi. li. vj. vbi ratione delicti exponit bona laicoꝝ quibuscũqʒ. Item inducit seruitutem vt in. c. ita quorũdam. de iude. ⁊. xv. q. vlti. cum multe. cũ si. ⁊ in istis p̃sertim duabus cõsistit proprium bellũ: vt scilicet capti efficiantur serui ⁊ bona efficiantur capientiũ. Et ex his sequitur tertiuʒ scilicet ius postliminij de quo in. l. postliminiuʒ. ⁊. l. si quid bello. ⁊. l. hostes. ff. de capti. ⁊ est intelligendum qd bona efficiuntur capiẽtium a principio: tñ debent postea assignari duci belli vt ea distribuat inter pugnatores ſm eorum merita: ⁊ ita seruaẽ de facto. Sic intellige qd legitur ⁊ no. in. d. c. dicat. xxiij. q. v. l. si quid bello. prealle. ⁊ per Bar. ibi: qui hoc tenet. ⁊ idem glo. in. d. c. dicat. Et quid sit postliminiũ. vide tu cano. gl. j. dist. ius gentiũ. ⁊ intellige p̃dicta de bonis mobilibus: nã immobilia nõ efficiũtur capientium sed publicãtur: vt legitur ⁊ no. in. l. si captiuus. §. j. ff. de capti. ⁊ per Bar. in. d. l. si quid bello. Item p̃dicti effectus[b] sequunẽ etiã ex parte illorũ qui mouẽt bellũ contra romanũ pontificẽ in. d. l. hostes. ita ꝙ propriũ bellũ est siue romanũ imperiũ moueat ꝯ aliquẽ: siue ꝯ illud moueaẽ ab alio. Qualiter aũt papa possit mouere bellũ contra infideles vide per Inno. in. c. qd super his. de voto. ¶ † An autem is qui nõ recognoscit superiorẽ de facto: vt rex Francie vel reges Hispanie possint indicere ꝓprie bellũ: dic ꝙ sic:[c] qꝛ habent iura principis: non aũt possunt habere recursum ad superiorẽ: cum illũ non habeãt in tẽporalibus hoc videẽ de mente Inn. in. d. c. olim. sed clarius tenet Bar. in. d. l. hostes. vbi dicit vnũ dictũ menti tenendũ ꝙ hodie ex cõsuetudine inter christianos nõ seruamus iura captiuitatis ⁊ postliminij vnde capti nõ efficiunẽ serui[d] sed q̃tum ad bona obseruamus: cui ꝯsuetudini standũ est ſm eum: vt. l. postliminiũ. ff. de capti. ⁊ hoc de bello ꝓprie sumpto. ¶ † Quoddã est bellum improprie sumptum: vt illud qd non est indictũ per principẽ mõ predicto sʒ ꝑ inferiores recognoscẽtes superiorẽ: ⁊ si non habent iustã causam pugnandi: vt quia nõ pugnant ad eorũ seu rerũ suarum defensionẽ: hoc est iniustũ bellũ ⁊ dicunẽ isti potiꝰ latrunculi d. l. hostes. nec bona nec ꝑsone efficiunẽ capiẽtiũ: sed tenenẽ ad restitutionẽ vt hic. si vero habẽt iustam cãm pugnãdi: vt qꝛ non pugnãt nisi ad defensionẽ ⁊ ꝓsecutionẽ iuris eoꝝ: ⁊ tũc refert scdm Inn. vtrũ is qui bellum agit habeat iurisdictionẽ vel non. Si eñ habeat iurisdictionẽ super illis qbꝰ guerrã facit ⁊ cõtumaces ei sunt et rebelles: potest statuere ⁊ cõcedere ꝙ liceat vnicuiqʒ res eorũ inuadere ⁊ capere ⁊ suas facere: ⁊ liberos etiã homines rebelles capere ⁊ detinere quousqʒ dño fuerint assignati: vt no. j. de senten. excõ. a nobis. ⁊ ſm Inno. hic. ⁊ tales potius possunt dici obsides q̃ captiui. ⁊ ſm hoc etiam potest intelligi. ff. de lega. iij. l. j. primo responso. ⁊. §. j. sed etiam sine aliqua constitutione põt tales rebelles si terram suã inuaserint ⁊ in ea damnũ dederint punire et dãnare. C. vbi de cri. agi opoꝛ. auẽ. qua in prouincia. ⁊ patet ex eo qd legi. ⁊ not. in. c. j. de rapto. ſm Hosti. ¶ † Si aũt is qui tale bellũ gerit nullam iurisdictionẽ habeat super ea super quo bellũ gerit: ⁊ tamen pugnat iuste: puta qꝛ alius inuadit ip̃m ⁊ ipse se vel res suas defendit: et tunc licet ei vim vi repellere: ⁊ in defendendo ⁊ in repellendo hoiem percutere ⁊ etiam occidere: sed cũ moderamine inculpate tutele: de quo no. in. d. c. olim. tũc tamen nec bona aduersarij nec ipsum aduersariũ licet capere nec capiendo sua facere nec etiã inuasorẽ detinere cui tamẽ inuasori si in ipsa inuasione spolieẽ vel verbereẽ actio vi bonorũ raptorũ ⁊ etiã iniuriarũ denegaẽ: qꝛ exceptio partis criminis obstat ei. j̃. de adult. intelleximus. sed bñ põt res quibꝰ spoliatus est vendicare: quarum remanet dñs sicut prius. ff. de rei ven. l. in rem acti. ſm Inn. hic q̃ sunt v̈ba notãda. ⁊ qd. s̃. dixi de hosti

Sebastia. Sap. ¶ Papa. Quando bellum iustum possit moueri autoritate ecclesie ponit. Fel. in. c. excõicamus. col. iij. ⁊ co. fi. j̃. de heret. Sebasti. Sapia. ¶ Predicti effectus. Quomodo hoc possit ꝓcedere cũ ex vna parte oporteat ꝙ bellũ sit illicitũ declarat. d. Jas. in. l. ex hoc iure. col. iij. ff. de iusti. ⁊ iure. in gl. j. ⁊ ibi etiã tangit quod bellũ dicaẽ iustũ: de quo late ꝑ diuũ Thomam scda scde. q. xl. art. j. ⁊ p. Joã. Fab. ⁊ alios in. §. si ab hostibꝰ. isti. qui. mo. ius pat. pote. sol. ⁊ Jo. de lignano in tract. suo de bello.

¶ Qd sic. Et idẽ dicit Fulg. l. ex h iure. ff. de iusti. et iure. in rege Aragonum ⁊ in rege Francoꝝ q nõ recognoscũt imperiũ. c. ꝑ venerabilẽ. q si. sint legi. et dicit qd duʒ esset i ꝯcilio ꝯstãtie ꝙ eorũ legati publice protestati sunt se venisse tãquã fideles Christiani: nõ qꝛ recognoscerẽt imperiũ. Ad idem qd nõ recognoscentes imperiuʒ possunt mouere bellum sicut imperator: vide Oldra. consi. lxx. Et scias qd illustrissimꝰ dux mediolani in terris suis habet plenitudinem ꝑtãtis sicut impator ſm Ang. i cõs. ccxvij. inci. in cã accusationis. in. ij. col. ⁊ de eo ⁊ de eius suprema ꝑtãte vide Pau. de ca. cõsil. ccxxv. inci. ad primũ. ꝓpe fi. cõsilij. Eodẽ mõ veneti sunt in quasi possessione libertatis quam prescripserunt ꝯ imperiuʒ ſm Bar. i. d. l. hostes. Bal. etiã in rub. ff. de rerũ di. tenet qd de iure veneti sunt liberi ⁊ non alle. aliud nisi quia ciuitas eoꝝ est fundata in mari. itẽ gulfus maris venetoꝝ ẽ in eoꝝ dñio ⁊ p̃nt de iure iterdicere genuẽsibꝰ ⁊ alijs volẽtibꝰ i eo nauigare ne possint i tali gulfo nauigare. l. sane. ff. de iiur. ⁊ ibi Ray. exp̃sse ponit exẽplũ de gulfo venetoꝝ ⁊ exp̃sse ⁊ late cõsuluit Ang. in q̃dã dñia q̃ erat inter ipsos venetos ⁊ genuenses in cõsi. cclxxxix. inci. thema tale est. inter cetera capitula pacis. in. ij. col. ⁊ dicit Albe. de ros. in. l. j. C. de sum. tri. se vidisse priuilegiũ libertatis ⁊ exẽptiõis venetoꝝ bullatũ bulla aurea. ⁊ refert Ja. alua. i. c. j. in p̃n. qs dicaẽ dux vel comes. ⁊ vltra p̃dicta an alius q̃ impator possit indicere bellum ponit Spec. in ti. de primo ⁊ scdo decr. §. xj. circa mediũ. Itẽ vltra p̃dicta q̃ bella dicanẽ licita ⁊ qñ ⁊ quibus liceat bellum indicere vide multas. q. ꝑ Bal. ⁊ Albe. d. l. ex hoc. ⁊ bal. in l. j. in prin. vbi multa dicit. C. de cad. tol. Ange. in. q. per eum disputata incip. renouata guerra. circa prin. ⁊ diffuse ꝑ Jo. de lig. in trac. de bello. Itẽ scias quodcũqʒ bellum de mũdo nũq̃ esse licitũ nisi diffidatio p̃cedat. ita inquit Jo. an. i. c. ꝓ humani. de homi. in. vj. in nouel. quẽ refert ⁊ sequitur Bal. in. l. ij. i. xxiij. col. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ in. l. si manumisso

ri. de obse. pa. pre. Quid autem in duello qd inter duos fit: nunquid de iure sit licitũ ⁊ concedi possit habetur in. c. ex tuarũ. de purga. cano. ⁊ in c. j. ⁊. ij. de pur. vul. ⁊ in. c. j. de cle. pug. in duel. aliquid per gl. in clemen. pastoralis. in princip. ⁊ ibi do. Cardi. in. v. q. de re iudi. ponit Joan. de ana. in rubri. in. c. j. in dicto titu. de cleri. pug. ⁊ ibi not. ponit Specu. in titu. de accusa. in versicu. quid si. et sequen.

Antoniꝰ Frãcis. ¶ Circa istud qd hic diciẽ de venetis: dicas ꝙ bar. dicit i. d. l. hostes. de populo romano qd ex prescriptione acquisiuerunt libertatem. ⁊ vide Bal. in. l. j. ff. de rerum diui. vbi dicit qd sunt dñi maris adriatici ⁊ littorũ eius sed in gñe non in specie quia littora sunt ciuitatum adiacentiũ littori. et vide Bal. in l. pe. C. de cõ. iser. ⁊ Bart. in. l. quominus. in. ij. q. de flu. ⁊ Salice. in. l. iij. C. d nau. feno. ⁊ adde qd ciuitas in mari vel vicina mari hʒ dñium ⁊ iurisdictionem in mari vsqʒ ad cẽtũ miliaria. vt dicit Bar. i tit. tiberia. in. ij. parte in tit. de insula. in prin. et vide per Bart. cepo. in tracta. de ser. rusti. pre. in ti. de mari. ⁊ eũdem in. l. eum qui vectigal. ff. de verb. sig.

Antoniꝰ Frãcis. ¶ Per quẽ possit indici bellũ vide que notantur in. c. olim. j. de resti. spol. ⁊ ꝑ Alex. in. l. hostes. post Bart. ff. de capti. et postli. reuer. et in. l. ex hoc iure. i j. colum. ff. de iusti. et iure. vbi declarat que sint bella licita. ⁊ que nõ et an alius quam p̃nceps possit bellum indicere ⁊ vide Oldra. in consil. lxxvij. et vide domi. Cardi. in clemen. j. de sepultu. ⁊ vide Bart. in. l. si quid bello. ff. de capti. ⁊ per glo. in. c. j. xxiij. q. j. ⁊ adde ꝙ bellum cõtra infideles est licitum ſm Bart. in. l. j. C. de paga. quia tenent occupatam terram sanctam: scilicet Hierusalem. ⁊ vide Innoc. in. c. quod super his. de voto.

Anto. Fran. ¶ An ⁊ quando ⁊ a quo possit indici duellũ. vide Spe. in titu. de accu. in. §. vj. in versi. quid si. ⁊ seq. ⁊ vide Alexan. post Bar. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ quibus vsibus permittatur de iure canonico. vide Bald. in. c. j. in. vij. col. de pa. tenen. in vsi. feudo. ⁊ adde quod duello nõ debent interesse clerici qui sunt irregulares si faueãt alteri ex partibus. vide Cardi. in clemen. j. in. §. porro. de sta. mona. et Bal. in. l. ius postliminij. C. de pos. vbi dicit ꝙ duellum non dicitur illicitũ quando id permittit consuetudo generalis.

d ¶ Vide pulchre Bal. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. in. xj. col. in. xiiij. q. eodẽ modo capti in bello ciuili nunq̃ efficiuntur serui capientium: ſm Bal. in. l. j. in. princi. C. de cadu. tollen.

bus habentibus iuriſdictionē vt poſſint ad ſuoꝝ ⁊ eoꝝ̄ defenſionē bellū mouere.dicit Inno.d.c. olim.ꝓcedere etiā in ꝑlatis qbuſcūqꝫ iuriſdictionem tēpoꝛalē habētibꝰ.ad hoc.c.dilecto.⁊ qđ ibi no.de ſen.excō.lib.vi.poſſunt tñ intereſſe bello ſꝫ nō pugnare ꝓpꝛijs manibus.ſed clamare pñt pugnate ⁊ capite:ſed caueāt ne dicāt occidite.vt no.in.c.ſignificaſti.el.ij.de homi.⁊.c.ex literis.de exceſ.pꝛela.de quo videꝰ bo.gl.in.c.ſciſcitaris.vij. q.i.⁊ qđ leg.⁊ no.ī.c.ex muclta.de voto.⁊.xxiij.q. viij.hoꝛtatu.⁊ igitur.⁊ ſi clerici ſunt non habētes iuriſdictionem:tūc dic vt.ſ.dixi in laicis nō habētibus iuriſdictionem vt liceat ſe ⁊ bona defendere etiā inijciendo manus in clericos ſꝫ cū moderamine inculpate tutele.de quo plene le.⁊ no.ī ꝑal. c.olim.non tñ dꝫ pro defenſione rerum ꝓcedere ad occiſionem vel alia ſeua.vt in.c.ſuſcepimꝰ.de homi.de quo dicendū vt no.in.c.olim.Qñ autē bellū non inducit a pꝛincipe non dr ꝓpꝛie bellū ſm Inno.⁊ bñ ſed potius defenſio.

11 ¶ †Sꝫ circa pꝛedicta q̄ro dixi ſupꝛa pꝛopꝛie bellū indici ex imperatoꝛis edicto.quid ſi imperatoꝛ mouit bellū nūc ꝯ papā:nūqd dicit iuſtū:⁊ pone in terminis quos ponunt Io.an.⁊ Hoſt.in.d.c.olim.Impatoꝛ eſt iniquus ⁊ peccatoꝛ:monitꝰ ſē nō coꝛrigit ſed peioꝛa cōmittit ⁊ tandē excōicat per papā et oīa cōtemnit.mouens tandē bellū ⁊ incidēs ꝓpter hoc contra eccleſiā dicetur ne iuſtū bellū ex parte ipſius cū ab impatoꝛe ſit indictū:Et pꝛio ſm illos qui dicūt habere duas iuriſdictiōes.ſ.tēpoꝛalē ⁊ ſpūalē ſic adeo procedere vt vna nō ſubſit alteri:⁊ nihil ad eccleſiā de tēpoꝛalibꝰ:opoꝛtet fateri ꝙ ſic.ſꝫ abſit hoc ſm Io.an.⁊ Hoſti.a fideliū coꝛdibꝰ.Impatoꝛ eñ ex officio eſt aduocatꝰ eccleſie.vnde non dꝫ eam impugnare ſed potius a malignoꝝ oppꝛeſſionibꝰ liberare.de na.ex libe. ven.c.vno.⁊ adde bo.tex.in cle.romani.ī.eo.titu. qnimo tāta pertinacia ſm eos vix carere pōt labe heretice pꝛauitatis.ad hoc qđ not.ī.de hereti. excōicamus.⁊ in tāta iniqtate ēt ſi papa in tēpoꝛalibus eſſet inferioꝛ fieret ſuperioꝛ ꝓpter peccatū ipſiꝰ:ar.xl.di.multi.ī fi.tñ certū eſt qđ papa eſt ſuperioꝛ.vnde ipm electū examinat appꝛobat et impꝛobat.de elec.venerabilē.⁊ circa hoc vide qđ plene dixi in.c.nouit.de iu.Et finaliter in hac q̄ſtione cōcludit tale bellū eſſe iniuſtū ⁊ qđ in hoc caſu contra iniquū pꝛincipē tenent oēs fideles ⁊ catholici eccleſie adherere:quos ēt ſi vaſſalli īperij ſunt pōt papa ex hac cauſa abſoluere ab obſeruātia ꝓſtiti iuramenti ſup fidelitate:vt patet.xv. q.vi.nos ſanctoꝝ.⁊.c.iuratos.cū ſi.

12 ¶ †Ego amplius dico ſic.ſ.ꝙ papa pōt ex cauſa ardua priuare imperatoꝛē ⁊ alios reges:⁊ contra eos īdicere bellū publicū:vt no.ī.d.c.venerabilē.de ele.⁊.c. nouit.de iudi.⁊.xv.q.vi.alius.⁊ in.c.ꝓ humani. de homi.li.vi.⁊ no.gl.iuncto tex.in.c.ad apoſtolice.de re iudi.li.vi.⁊ doc.in.c.ex geſtis.de cler.nō reſi.⁊ hodie optime facit qđ habet in extrauagā. Bonifacij que incipit:vnam ſanctā.Poteſt enim papa ex cā ardua iuriſdictionem in tꝑalibus quā a deo ſuſceperit in habitu deducere ad actū cōtra quoſcūqꝫ:vt plene dixi in.d.c.nouit.vbi videas. Itē dico ꝙ nō eo ipſo qđ impatoꝛ vel papa indicit bellū cōtra aliquē etiā inferioꝛē dr iuſtum.naꝫ ⁊ ipſi peccare poſſunt.xl.diſtin.ſi papa.⁊.ix.q.iij. alioꝛum.⁊.d.c.ad apoſtolice.⁊ cle.paſtoꝛalis.de re iudica.habent enim ſummi pꝛincipes a deo poteſtatem paſcendi ⁊ recte iudicandi ſubditos nō autem delinquendi ſeu oppꝛimendi.xl.diſtin.c.i. ⁊.d.c.alius.opoꝛtet ergo qđ ſubſit legitima ⁊ naturalis cauſa:vtputa quia ſunt contumaces ⁊ rebelles eccleſie ſeu imperio.poſſet tamen admitti vt in dubio pꝛeſumatur legitima cauſa in pꝛincipe:iuxta no.per legiſtas in.l.pꝛeſcriptione.⁊ in.l. fi.C.ſi cōtra ius vel vti.publi.⁊ per aliquos in.c. que in eccleſiarū.de conſti.Puto extiā ꝙ ex cauſa legitima ⁊ nota.poſſet imperatoꝛ indicere bellū cōtra perſonā pape:non dico contra eccleſiam: vt ſi papa eſſet hereticus ⁊ non poſſet iudicari ꝑ eccleſiam vel ſchiſmaticus vel alias incoꝛrigibilis ⁊ eccleſia nō habeat qđ faciat.de quo remitto ad ea que habentur in.c. pꝛincipes ⁊.c.regum.xxiij.q.v.⁊ in.c.in noīe dñi.xxiij.diſtin.⁊.c. nec licuit.xvij.diſt.⁊ ad hoc no.in.c.non ab homine.de iudi.⁊.in.c.nō vos. ⁊.c.de liguribus.xxiij.q.v.⁊ vide glo.in.c.tua.de deci.

13 ¶ †Ex his infero ad aliam qōnē an in dubio bellū pꝛeſumatur iniuſtū vel iuſtū.facit iſte tex.ꝙ iuſtum:qꝛ dicit ſi conſtiterit ꝙ iniuſte mouerit ⁊c.⁊ ſic onus pꝛobandi incumbit aſſerenti iniuſtum.Hoſt.hic tenet cōtrariū dicens ꝙ regulariter omne bellum pꝛeſumitur iniuſtū ⁊ dānatū.C.de gla.l.i. lib.xi.⁊ de pur.ca.c.i.⁊.ij.cū ſuis cōcoꝛ.Ad iſtum text.rñdet dupliciter pꝛimo ꝙ verbū cōſtiterit:poterit referri ad verbū iniuſtū.⁊ tunc dicit cōſtare de iniuſtitia eoipſo qđ nō conſtat.cōtrariū.alle.in ſi.C.qui mil. nō poſ.l.ſup ſeruis.li.xij.Ex quo no.ꝙ iſtud verbum ſi conſtiterit:poſitum in aliqua diſpoſitione non immutat ipſius naturā.ſꝫ ſatis dr cōſtare ex quo ius cōmune fundat intentionē agentis in illo caſu.Scđo hoc verbū cōſtiterit:pōt referri ad verbū mouerit.⁊ tunc tex.non facit vt bellū ꝑſumat iuſtum.⁊ eſt tūc ſenſus litere:ſi cōſtiterit qđ.H.mouerit bellū ꝯ Io.nā facta non pꝛeſumunt.de offic.deleg.cū in iure.et ſm Hoſt.hic cū querit de reſtitutiōe dānoꝛum datoꝝ̄ in bello debet queri quis fuerit bellū mouens:quaſi illi ſit imputandū totū cōmiſſum in illo cōflictu.C.de vi pub.vel pri.l.quoniam multa facinoꝛa.ff.ad le.aq. ſi ex plagis.§.i.⁊ ideo in litera papa mandat inqri ſi iſte mouit bellū. Dic tu ꝓcedere reſpectu reſartiōis dānoꝛum.ſꝫ reſpectu eoꝝ̄ que fuerūt occupata in bello diſtingue.vt.ſ.in.q.ꝑce.dixi.Item dico pꝛimum dictum Hoſt.ꝓcedere in bello indicto a recognoſcente ſuperioꝛem vt tūc in dubio pꝛeſumatur iniuſtum.ſi aūt fuit indictū a ſuppꝛemo ꝑncipe puto contrarium vt dixi.ſ.in.ij.q.per ea que no.in.d.l.fi.⁊.l.pꝛeſcriptione.C.ſi cōtra ius vel vti.pu.

14 ¶ †Quarto pꝛincipaliter quero:pone qđ tu tenes equum meum:⁊ quia mihi repetenti denegas aufero tibi aliquid violenter.nunqd dabit tibi actio vi bo.rap.contra me.videtur pꝛimo ꝙ ſic.arg.in.l.extat.ff.qđ met.cauſa.Sed in cōtrarium facit qꝛ adeo delinquis tu qui qđ meum eſt mihi reddere denegas ſicut ⁊ ego q te ſpolio:quia non multū intereſt iniuſte detinere vel inuadere alienū. vt in.c.ſepe.de reſti.ſpo.Et dicit Augu.ꝙ ſi qđ inueniſti ⁊ non reddidiſti:rapuiſti.xiiij.qō.v.ſi quid inueniſti.ergo videtur qđ ſi in hoc caſu agis contra me obſtat tibi exceptio paris criminis.vt dictum eſt.Sol. dicit Inno.hec delicta eſſe circa diuerſa:ideo nō compenſantur.Item quāuis inuadere ⁊ detinere alienū parificētur.hoc verum in foꝛo anime:vt dicitur in.c.ſepe.ſecus in foꝛo iudiciali.in illo enim non punitur detinens ex ſola detentione:nec etiā cogitur reſtituere rem alienā niſi ꝓbanti intētionem ſuam.l.fi.C.de rei ven.inuadens vero ex ipſa inuaſione punitur ⁊ reſtituere tenetur.l.ſi quis in tantū.C.vnde vi.⁊.xvi.q. vi.c.i.Sed is qui detinet in cōtētioſo foꝛo potius negligens vel culpabilis iudicādus eſt q̄ delinquēs:is vero qui inuadit vere delinquens ⁊ criminoſus eſt.De culpa autē ſiue negligentia non admittit cōpenſatio ad delictum qđ culpe ꝑponderat.ff.ad legem aqui.l.ſi ex plagis. §.i.ſm Hoſt.ſm Inno.exceptio culpe non impedit ꝓſecutionē actionis de dolo vel de crimine.ff.ſol.ma.ſi moꝛa.Alij dicunt ⁊ melius ſm Inno.ꝙ quādo ſpoliatus ſuum ſpoliatoꝛem ſpoliat:⁊ ſi vtriqꝫ contra alterum actio vi bo.rapto.⁊ etiam iniuriarum competat:obſtat tamē alterutri exceptio cōpenſationis inquantū alterius ſpolium vel iniuria poterit eſtimari.Sic enim intelligitur ꝙ dolus cum dolo compenſatur[a] ⁊ qđ paria crimina mutua cōpēſatione tolluntur.de adult.c. pe.⁊.vlti.ff.de dolo.ſi duo.adeo qđ non ſolum pecunia compenſatur ſed etiam reductio cōiugalis debiti.vt in iuribus pꝛealle.quo autē ad penas tempoꝛales ſeu ad ſpirituales ſiue etiam pecuniarias que applicantur fiſco nulla fit cōpenſatio:imo omnes qui delinquunt debēt luere penas ſuas:vt patet.C.de modo mul.per totū.⁊ no.in.d.c.intelleximus.de adul.que verba no.Et pꝛimū dictum dico ꝓcedere quādo quis poteſt res ſua recuperare per iudicē.alias autem in defectum iudicis poteſt dñs rem ſuam etiā violēter ⁊ ſi aliter facere non poteſt recuperare.arg.l.nullꝰ.C.de iudi.⁊.l.ait ꝑtoꝛ.§.ſi debitoꝛem[b].ff.de his que in frau.cre.no.Inn.in.d.c.olim.⁊ Bar.in.d.§.ſi debitoꝛem.⁊ glo. i.diſt.ius gētiū.

15 ¶ †Dicit etiam notabiliter Inn.in.d.c.olim.qđ ſi rem meā nō poſſum aliter recuperare licitū eſt mihi illā furto ſubtrahere[c] dūtamen aliter a detētoꝛe iniuſto ſcandalū nō oꝛiatur.non tamē licet eam recuperare per fraudē ſeu mēdacium.Et not.hoc vltimum:facit quia non licet mētiri[d] etiam pꝛopter ſalutē alterius.xxij.q.ij.nec quis. ⁊.c.ſup eo.de vſuris.Et ſic limita glo.no.in.c.cupientes.de elec.lib.vi. in ver.malignantiū.

16 ¶ †Quinto quero an vocati ad bellū iuſtum vel iniuſtum agere poſſint cōtra vocantē ad expenſas ⁊ dāna que pꝛopter hoc paſſi ſunt.Sol.Hoſt.⁊ Inno.late hic ꝓſequūtur.Cōcluſio eoꝝ̄ eſt ꝙ ſi bellum erat iniuſtum non habent actionem mādati vel aliā cōtra mandantē ſeu vocantē:qꝛ in re turpi nō cōtrahit obligatio.inſtit. manda.§.illud quoqꝫ.⁊.ff.eo.l.ſi remunerandi.§.rei turpis.Aut erat bellum iuſtū:⁊ tūc habent actionē mandati cōtra vocantem niſi cauſa pietatis vel humanitatis ſiue parētele hoc faciat.argu.ff.de nego.geſt. l.neſennius.xxiij.q.iij.non inferenda.⁊.c.ſi qs.vel niſi ad hoc ex debito teneant.xi.q.iij.ſi dñs.⁊.c.iulianus.⁊ no.bene iſtos caſus.de iſtis qui tenent ex debito dicit Inno.qđ excuſantur ſi inimicis dānū dederint niſi notoꝛie eſſe bellum iniuſtū:vt in.d.c.iulianus.qꝛ in dubio obedire

tenentur

---

a ¶ Cōpēſat. Pōdera qꝛ in ꝯtrariū eſt tex.in.l.i.§.i.ff.de alea.vbi ſi rapinā fecerint iter ſe cōpetit actio vi boñ. rap.licet indigni ſint.And.barba.

b ¶ §.ſi debitoꝛē. Iſtud eſt cōtra.l. ſi quis in tātū.C. vñ vi.non ob.§.ſi debitoꝛē.qꝛ loqtur in alio caſu. Andr. Barba. Zacharias.

c ¶ Furto ſubtrahere. Ego puto opi.Inn.de qua hic nō eſſe verā ꝑ ea q̄ no.Bar.ī.l. ſi ex ſtipulatiōe.⁊ Alex.poſt Bar.ī l.eū qui.ff.de furtis.vbi tenent et alij docto.qđ hoc caſu tenet ac fur: vt fur et pꝛedo.

d ¶ Licet mentiri. Mentiri iſtud videt cōtra.l.cū pr. §.titio fratri.ff.đ leg.ij.vbi cū dolo pōt quis excludere alium. And.Barba. Sebaſti. Sapia.

d ¶ Licet mentiri. Ex hoc Bar.inuehit cōtra aduocatum mentientem ꝓ clientulo vel ꝓ fideiuſſoꝛe in.l.et eleganter.§.fi.ff. de dolo.⁊ ibi etiā Bal.inuehitur ꝯ cardinales qui dicunt aliquem eſſe idoneū ad beneficium cum ſit indignus.Qđ autem ſit licitum furari rē ſuā tenet Feli. in.c.ij.col.fin.ī.de ſponſal.in.c.qm̄. col.fi.ī.de ſimo.

tenentur.xi.q.iij.quid ergo.xxiij.q.j.quid culpat. Aduerte: intelligo enim ꝙ isti qui ita tenent etiã in dubio excusant: nã ⁊ alij excusantur si certum est bellum esse iustũ:vt i.c.dilecto.de sentẽ.excom.lib.vj.⁊ quod no.glo.xxiij.in summa.⁊ Inn.in.d.c.si vero.de senten.excõ.quasi in dubio isti nõ excusarentur ex quo ex debito nõ tenebant.argu.c.iuuenis.de sponsa.⁊ qd not.gl.in.c.vno.de seru.⁊ sic intelligo hoc dictũ Inno.sed subditi in dubio excusantur:quia tenent obedire. d.c.quid culpatur.

7 ¶ †Dicit etiã Inno.qd vocati qui non tenebantur possunt agere cõtra vocantem actione mãdati etiã ad damna que cõtingũt casu fortuito dũmodo verisimiliter cõtingere potuissent:quasi vocãs hoc debuit cogitare a principio.⁊ sic dicit intelligendã.l.inter causas.§.non oia.⁊.§.impẽdia.alias.l.si qs.§.impẽ.ff.mãda.sec' vbi cõtigissent ex casu fortuito qꝫ verisimiliter nõ fuit cogitat'.vt.d.§.nõ ꝙ sunt verba valde notãda:maxime in materia fideiussionis:licet sit secus in incõmodato:qꝛ cõmodatarius non tenetur de casu fortuito:vt in.c.vno.de cõmo.sed hoc cõtingit ex natura mãdati:quia mãdatarius regulariter agit ad omnia impẽdia cum non intendat facere de suo beneficiuꝫ. d.§.impẽdia.⁊ de fideiussor.in.c.peruenit.⁊.c.constitutus.⁊ circa hoc latius instat hic Inn.qd.s.dixi in vltimo summario.⁊ intelligo predicta in eo qui gratis suscepit mandatum nam si aliquid mercedis recipit nõ dicitur mandatarius sed locator.mãdatum enim debet esse gratuitũ:vt in.l.j.ff.mã. Unde puto ꝙ isti qui veniũt pretio seu mercede ad bellum vt sunt hodie stipendiarij nõ possunt agere ad dãna que cõtingunt sine culpa saltem leui mandatarij. argu.in.l.cõtractus.ff.de regul.iur. nam ibi contractus perficitur gratia vtriusqꝫ sed mandatum explicatur gratia mandãtis tantũ. Et circa predicta Innocen.format aliam questionem notabilem de eo qui mandauit alicui vt faceret sibi aliquod edificium in insula circundata mari propter qd mandatarius ex casu naufragij incurrit multa damna:nunquid possit cõtra mandantẽ agere.⁊ in hoc multum instat.tandem cõcludit ꝙ potest dummodo casus talis sit quẽ nõ incurrisset si mandatum nõ habuisset.arg.l.si pecuniam.ff.de condictio. ob cau. Mihi videtur hoc dictum cõtra.d.§.nõ oia.vbi dicitur ꝙ vbi mandatarius fuit spoliatus in via a latronibus nõ agit cõtra mãdantẽ:ideo placet mihi pl' distinctio facta s.aut verisimiliter aut non ⁊c.⁊ videt sentire Jo.and.in regula dãnum.de reg.iur.in mercu.

8 ¶ †Sexto querit ex quo mãdator tenetur,vocatis pro damnis:vt.s.dictũ est:nũqd vocans possit agere vi bon.rap.contra illos qui vocatos p eum spoliauerunt.Inno.concludit ꝙ non:quia res ablate non erant de bonis suis.nec erat ipse detẽtor.ad hoc.ij.§.in hac actione.ff.vi bon.rap.sed ipsi homines spoliati singuli agere possunt.In his autẽ casibus ⁊ similibus dat Innoc. bonum consilium:vt mãdator satisfaciat spoliatis.sed ante satisfactionem cedi sibi faciat actiones.sic enim agere poterit contra spoliatores.C.manda.l.penul.⁊ si.post solutionẽ autem nõ prodest facta cessio nisi de ipsa facienda antea cõuenisset.vt.ff.de solu.l.modestinus.qd not.

9 ¶ †Ultimo hic quero an vasalli seu milites vocati[a] teneantur ire ad bellũ. dicit Inno.quod de iure est quod vasalli licet teneãtur esse in cõsilio ⁊ auxilio qd dominus non ledatur.xxij.q.v.de forma.non tamẽ milites debent ire cum armis in seruitio dñi: nec aduocati tenentur ꝓ eo aduocare vel alia seruitia ei exhibere:nisi ex pactis ad hoc teneatur ad munera personalia cum sumptu vel sine sumptu vel nisi in casibus qui ponunt in vsibus feudo.vel nisi consuetudine debeant.hic sunt verba formalia Innoc.satis generalia ⁊ obscura:et in eadem forma hic recitata per doc.de materia Joan.andr.remittit ad no.in.c.j.de feu.⁊ ad summaꝫ Host.eo.ti.§.quid sit fidelitas.⁊ ibi specifice nõ tangitur de militib' ⁊ alijs subditis. Ego sic dicerẽ ꝙ sub vno domino quidam sunt vasalli proprie:vt puta,tenentes ab eo feuda.Quidam sunt vasalli improprie:vt quia sunt duntaxat subditi ratione originis vel domicilij:nihil tamen tenent ab eo:sed subijciuntur ratiõe nudi exercitij iurisdictionis.accedat ad hanc distinctionem quod no.Barto.in.l.j.de iudicijs.⁊ melius in.l.prima.§.et post operis.in fin.de noui operis nuntiatione.vbi hanc distinctionem in alia materia sentit.⁊ vide quod not.Hostiẽ. in.c.proximo.vbi dicit ꝙ non eo ipso qd quis habet possessionem intra aliquam prouinciam tenetur domino ad fidelitatem prestandã:qꝛ res non presumuntur feudales nisi probentur:qd latius ibi dicam.Quidam sunt milites veri vt illi qui iurant ea que ponuntur per glo.j.in.l.penul.ff.ex quibus cau.ma.⁊ inter cetera non euitare mortẽ pro republica:⁊ isti olim habebãt salaria de publico.Quidam enim sunt milites non veri:sed tantum respectu honoris qui ista non promittunt sed viuunt vt alij ciues de quibus per Cy. in.l.j.C.de iuris ⁊ facti ignoran.His premissis distinguerẽ sic:ꝙ aut dominus vult alios pro libito volũtatis inuadere non fauore reipublice:⁊ non tenentur ex debito aliqui eũ sequi ad bellandum etiam si sint vasalli.argu.ca.de forma. xxij.q.v.nisi aliud habeat consuetudo vel pactum.⁊ sic potest intelligi quod dicit Innoc.de militibus. Potest enim de militibus generaliter intelligi:id est de militantibus seu aptis ad pugnam.Aut dominus inuaditur:⁊ tunc si timor est subitaneus ⁊ improuisus credo ꝙ omnes apti ad pugnã seu custodiam teneantur fauore reipublice:nã et clerici hoc casu tenentur ad custodiam:vt in.c.peruenit.⁊ quod ibi notatur de immuni.eccle.facit.xxiij.qd.viij.omni timore.⁊.c.si nulla.Aut non talis timor subest:⁊ tunc puto ꝙ vasalli ꝓprie dicti teneantur per.d.c.de forma.Idem de militib' ꝓprie sumptis.dicta.l.penul.alios vero nõ puto cõpellẽdos dummodo dominus sufficiat de per se ex redditibus quos habet a laico.Nam propter hoc honorãt dominum in redditibus gabellis ⁊ similibus:vt eos necessitatis tẽpore dominus defendat.argumẽ.xxij.qd.v.principes.⁊.c.regum. Si autem non sufficiat per se:tunc puto omnes teneri ꝓ salute domini ⁊ patrie.d.cap.si nulla.⁊.c.omni timore.et hec sufficiant. Abbas.

1 ¶ Clerici tunc prestant iuramentũ laicis quando ab eis habent feudum.

2 Concessio generalis totius prouincie facta ab imperatore vni non preiudicat habenti castrum in illa prouincia ex concessione imperatoris vel prescriptione.

3 Jus canonicum potest dici ius diuinum.

Nimis.[b] Clerici non habentes tẽporalia a laicis nõ tenẽtur eis prestare iuramenta fidelitatis.primo ponit factũ reprehensibile:cui secundo prouidet.ibi:quia.¶ Casus literalis.loco ponitur illud qd sequitur per Bernar.scꝫ Clerici iuramenta fidelitatis seruare non debent cum nihil temporale teneãt ab eis quia seruus suo domino stat aut cadit. Ber.

1 ¶ †Quero primo quid si clerici tenent temporalia a laicis:nunquid tũc tenentur eis prestare iuramenta fidelitatis.Solu.tex.hic a contrario videtur quod sic ⁊ sentit glo.j. dicens ꝙ tũc in illis temporalibus clerici essent inferiores. de maio.⁊ obe.c.solite.¶ Aduerte nõ intelligas hoc ruditer in omnibus temporalibus qualitercunqꝫ a clericis possessis quia esset contra.c.nouerint.x.q.j.sed intelligas in tẽporalibus que tenentur in feudum a laicis:ita ꝙ laici sunt domini feudoruꝫ.⁊ hoc videtur iudicio meo velle litera ibi obtinentes ab eis ⁊c.non ergo sufficit ꝙ obtineant temporalia in prouincia laicorũ nisi obtineãt ab eis.⁊ hoc volunt Inno.in cap.solite.de maior.⁊ obe.sic intellige hic tex.hoc etiam videtur velle Hosti.hic dicens ꝙ non hoc ipso ꝙ aliquis tenent temporalia intra regnum vel prouinciam alicuius debet illi fidelitatem nisi ipsa se habere in feudũ cognoscat:quia non presumitur feudatarius nisi probetur. Nam a primeuo iure omnis persona ⁊ omnis terra libera erat.j. dist.ius gentium.Et facit autoritas Genesis quam ponit glossa in.c.quamꝙ.de censi.lib.vj.per quã patet ꝙ nõ omnis res temporalis est feudalis.Et no.hoc dictum:quia loquitur non solum in rebus temporalibus possessis a clericis:sed etiam a laicis quibuscunqꝫ.⁊ facit qd.s.dixi in.c.primo.hoc etiam voluit Innocen.etiam respectu infidelium. ⁊ vt ipsi sine peccato possideant ex dispositiõe iuris naturalis ⁊ gentium vt pulchre per eum videre poteris in capit.ꝙ super his.de voto.Ex quibus collige ꝙ reges ⁊ alij domini terrarum nõ fundant intentionem suam super singularib' rebus ⁊ possessionibus ipsarum prouinciarum seu terrarũ nec super vtili nec super directo dominio.vnde illarum rerum possessores[c] non possunt dici respectu illarum vasalli. Nec obstat si opponatur de.c.omnes basilice.xvj.qd.vij.vbi dicitur ꝙ omnes ecclesie existentes in diocesi sunt sub potestate episcopi:quia subsunt quo ad iurisdictionem non autem quo ad dominium.nam bona spiritualia nõ sunt in alicuius dominio in ca.ij.de iudic.⁊ institut.de rerum diuisio. §.nullius.⁊ ita potest dici sm Hostien.quo ad bona temporalia vt quo ad iurisdictionem subsint dominus locorũ. ⁊ idem videtur in incolis:⁊ sic potest intelligi.ff.ad munici. l.incola.⁊.ff.de censi.forma.§.si vites.⁊.ff.de publi.l.imperatores.⁊.C.vbi in rem act.l.si.ff.de offic.prefec.vrbis.l.j.§. cum vrbem.non autem subsunt quo ad dominium directũ vel aliam seruitutẽ nisi probet imposita vel annexa.j.de cẽsi. licet.facit.x.q.iij.quia cognouimus.⁊.xxiij.q.ij.eleutherius.

✠Sebasti.Sapia.

a ¶ Uocati. Uide Bal.⁊ alios i.c.j. qb' modis feudũ amittat.⁊ i.c.j.de prohi.feu. alienatione p Fede.vbi dicit ꝙ vasall' seq tenet dñm etiam si foueat causam iniustam.

b ¶ Nimis.de verbo vsurpauerit in ter.posito vid.d. Ant.i v.no.de vbo vsurpare. qd denotat vitiũ ⁊c. aliqñ tñ sumit in bonã partẽ.vt est bonus tex.in.l.si solẽnib'.C.de fide instr.sicut dicimus de vbo occupare de q ẽ gl.or. in.c.gñali.d cle.in vj.⁊ vide Archi. in.c.pdia.xij.q.ij. vbi dicit ꝙ verbũ vsurpare aliqñ sumit p re illicita vt ibi.aliqñ sumitur pro frequẽti vsu:vt.l.ij.ff.d vsuris.⁊ Uide Arc.i c.priuilegiũ.xj.q. iij.vbi dicit ꝙ verbũ abuti:⁊ verbũ ꝓsumere:⁊ verbũ vsurpare sumunt in bonã partẽ ad vnũquodqꝫ alle. iura ⁊ est differentia inter vbũ vsurpare ⁊ occupare: vt.l.natural'r.ff.d vsucap.qd no.ad practicam. Anto.Frãcis.

¶ De hoc verbo vsurpare quid significet.dicas qd vsurpatio est interruptio vsucapionis ex frequenti vsu vt in.l.ij.ff.de vsuca.⁊ dicas qd lꝫ vbũ vsurpare vt plurimũ capiatur i malã ptẽ:tñ qñqꝫ ẽt i bonã vt h p istũ.⁊ vide.d. Car.in cle.j.i pn. ⁊ i.xxiij.q.d dec. vbi dicit ꝙ vsurpare et detinere differt nã detentio pfert ẽt ad ea q cũ aliquo titulo detinent saltẽ colorato vt ibi late per eum. ✠Sebasti. Sapia.

c ¶ Possessores. Uide Bar.in.l.j. §.per hanc actionem.ff.de rei vendica.vbi declarat qño impator dicatur dñs totius mundi.

⁊.c.sequenti.hec vera secūdum Hostien.vt dominus puincie habeat ius in tota puincia nisi aliquis pscripserit omne ius in aliqua ciuitate vel castro intra puinciam.maxime si nomine alterius superioris hoc possedit ⁊ prescripsit.argu. de prescrip.cum ex officij.potest enim tale castrum cum territorio ad alium dominū pertinere.⁊ sic facere per se territorium a prouincia.arg.ff.de verb.sig.l.pupilli.§.territorium. ⁊.j.de verb.signi.c.cum in partibus.⁊.ff.de verbo.signi.l.ij. Tu vide qd in simili no.Jo.and.in.c.si episcopus.⁊ de offi. ordi.lib.vj.⁊ quod dixi in.c.cum contingat.de foro competenti.de eo qui prescripsit iurisdictionem episcopalem in certa parte diocesis.⁊ dic vt ibi.Et nota hoc dictum Hostien. Sed quatenus dicit istum prescribere omnem iurisdictionē in castro maxime si possidet nomine alterius videtur velle per istā dictionē maxime:qd nomine suo posset prescribere contra superiorē.Ego dicerem ꝙ si iste qui vult prescribere erat alias subditus dn̄i prouincie tūc licet possit prescribere iurisdictionem in castro:non tamen potest prescribere quo ad personam nisi passiue:iuxta ea que leguntur ⁊ notantur j.de prescrip.cum non liceat.⁊ facit qd dixi post Hostien.in c.per venerabilem.qui filij sint legitimi.quia non potest esse acephalus:nec seipsum prescribere.facit quod no.glos.in.c. nulla.xciij.dist.secus autem si erat non subditus.Quam autem iurisdictionem de iure communi habeat in se prouincia ciuitas vel castrum:vide pulchre per Bart.in.l.prima.ff.de damno infecto.vide de castro quod dixi in.c.cum ad sedem. de resti.spoliatorum.vnde autem dicitur iuramentum fidelitatis cum omne iuramentum cōtineat in se fidem:⁊ quid contineat in se:vide per Joan.de ligna.in clemen.romani.j. eo.tit.⁊.xxij.q.v.de forma. 2 ¶ †Sed circa predicta quero:pone quod aliquod castrum vel ex prescriptione vel ex imperatoris cōcessione pertineat ad aliquē postmodum imperator cōcessit totā prouinciam alicui intra quā situm est illud castrum:nunquid fit isti preiudicium circa castrum.Hosti. dicit ꝙ non:quia id facere intelligitur sine alterius piudicio.ff.ne quid in loco publico.l.ij.§.si quis a principe.facit optime.c.super eo.de offi.deleg.quod maxime procedit secundum Host.quando vterqȝ habet ab imperatore.nā tantum valet speciale quo ad quedam quantum generale quo ad multa.de officio legati.studuisti.⁊.ff.pro socio.§.renunciare.l.actione. imo gn̄aliter species derogat generi.j.de regu.iur.generi.lib.vj. ¶ Secundo quero principaliter nūqd clericis a clericis sit hoc iuramentum prestandum.glo.ij.dicit ꝙ non.Tu de hoc dic vt notatur in reg.fin.de regulis iuris.⁊ in.c.nullus.s.eodem.⁊.c.tua. ¶ Gloss.fina.est in se clara.⁊ facit ad propositum hec autoritas iungendo quod dicebatur in prima parte ipsius autoritatis.vbi dicitur:Tu quis es qui alienum iudicas seruum:seruus suo domino stat ⁊c.quasi dicat cum clerici non subsint laicis non debent prestare hec iuramenta fidelitatis. 3 ¶ †Nūc extra glos. oppo.contra prin.in eo quod dicitur istos laicos nimis detrahere de iure diuino.nam nullum ius diuinum phibet a parte hec iuramenta prestare laicis.Solu.metu vt arbitror contrarij Hostiē.exponit ius diuinum pro ecclesiastico vel canonico.per quod colligit hic ius canonicum esse diuinū. remittit ad no.in.c.primo.de iuramen.calum.sumptū enim est ex diuinis scripturis.j.de accusatio.qualiter ⁊ quādo.ij. in prin.⁊ ius quod papa vicarius dei promulgat ipse deus promulgasse videtur.facit.c.secundum.de translatio.prelato.Nec obstat etiam f̄m eum ꝙ leges sunt per ora principū promulgate diuinitus.l.fi.C.de prescript.long.temp.⁊.xvi. q.iij.in fine.quia illud procedit largo modo sed stricte de solo papa est intelligendum quia solus est Christi vicarius generalis secundū eum. ¶ Sed contra hoc oppo.de.c.nō debet.de consangui.⁊ affi.vbi constitutiones etiam totius cōcilij dicuntur leges humane.hoc est quod possunt pro tēpore reuocari:vt hic:sed ius diuinum est immutabile.v.di. in princip.Item modica sunt in iure canonico que sunt extracta ex nouo ⁊ veteri testamento.maxime respectu huius cōpilationis ⁊.vj.⁊ cle.ideo ego intelligerē istum tex.proprie vt loquatur de ipso mero iure diuino.Nam clerici eximuntur a iurisdictione laicorum de iure diuino.vt in.c.ij.si imperator.iuncta glo.xcvj.dist.notat Inno.in.c.ij.de maioritа.⁊ obedien.facit glo.in.c.ꝗꝗ.de censi.lib.vj.merito isti detrahebant iuri diuino exquirentes hec iuramenta a clericis ⁊ a non subditis. Abbas.

1 ☞ Iuramentū clerici prestitum laico in dependētibus a potestate sua est obligatorium.

2 Conspiratio quid sit.

3 Iuramentum extortum an obliget.

4 Generale iuramentum de non essendo contra aliquem an extendatur ad causas suas:consanguineorū:ecclesie sue vel patrie sue.

PEtitio vestra. Qui iurat nō esse contra aliquē potest in causis proprijs ⁊ ecclesie sue esse contra eū. Ita communiter summatur Et pcedit hec summatio scdm intellectum glo.sed habito respectu ad gl.Inn. summo sic.Qui timet conspirationem iurās de nō essendo contra eum potest tali iuramento non obstante in proprijs ⁊ ecclesie sue causis stare cōtra eū.Sed limita hec duo summaria vt.j.dicam.Communis diuisio.secunda ibi:interpretatione.Casus literalis.Anthiochena ecclesia vacāte princeps Anthiochenus timens conspirationes cōtra ipsuȝ iuramentū extorsit a canonicis Anthiochenis qd non essent canonici decetero cōtra ipsum:canonici habebant postmodum causas contra ipsum pro ecclesia Anthiochena et etiā proprias.quesiuerūt a domino papa qualiter super hoc sibi ⁊ ecclesie prouiderent propter iuramentum predictum. Papa interpretatur iuramentum predictum canonicos illos non teneri huiusmodi iuramento quominus libere stare possint contra ipsum principē pro defendendis iuribus ⁊ honoribus ecclesie sue:⁊ pro suis proprijs coercendo se a machinatione solūmodo per quam princeps deberet incurrere lesionem persone vel amissionem sui principatus.Ber.

1 ¶ †No.primo ꝙ licet clericus non debeat prestare laico iuramentum fidelitatis.s.c.proximo.nec in manibus suis aliter iurare sine sui superioris licentia.xxij.q.v.nullius.de quo tamen dic vt plene dixi in.c.j.de iuramen.calum.tamen si illud prestat in dependentibus a potestate sua tale iuramentum est obligatorium:quod tene menti.Ex quo no.ꝙ trāsgrediens mandatū iuris in iurādo:tenetur nihilominꝰ seruare iuramentum[a] si illud seruare potest sine anime dispendio.⁊ facit contra Bartol.in.l.si quis pro eo.ff.de fideiusso. vt dixi in.c.cum contingat[b] .s.eo. ¶ No.secundo quod iuramentum de non essendo cōtra aliquem est obligatorium.

2 ¶ †Not.vltimo ex fine litere scdm Abb.qd conspiratio est proprie cōfederatio facta in preiudicium persone alicuius vel ipsius dignitatis.sed tu dic hoc procedere in cōspiratione illicita.nam conspiratio quandoqȝ est licita.de quo vide per Inno.in.c.cum.I.⁊.A.j.de re iudica.⁊ quod ibi dicam. ¶ Oppo.videtur enim quod hoc iuramentum nō sit obligatorium cum fuerit metu extortum:vt innuit litera.et ad

3 hoc.s.eodem.cum contingat. ¶ †Glo.prima in effectu soluit dupliciter.Primo ꝙ hic allegabatur extorsio sed de ea non constabat.Secundo ꝙ iuramentum extortum nō obligat quo ad negotia propria vel ecclesie vt in litera patet.sed vt nullam conspirationem faciant contra statum principis sic.vnde ad hoc de honestate ⁊ ex debito tenebantur[c] ideo non curandum de extorsione.⁊ sic arguit iuramentum pro parte valere ⁊ pro parte non.Aduerte quia glossa nihil boni dicit.vnde dico ꝙ tex.potest intelligi dupliciter.Primo ꝙ loquatur de extorsione per importunas preces:⁊ tunc talis extorsio nō excusatur[d] .s.eodem.ad nostram.iij.⁊ credo ꝙ de tali extorsione loquatur tex.iste:quia de metu nulla fit mentio in litera.Secūdo potest intelligi quod fuit extortū per metū qui cadit in virum constantem:⁊ tunc respectu iurium propriorū esset obligatorium licet posset peti absolutio vt in cap.si vero.s.eodem.sed in tex.nostro non requirit quo ad negotia propria vel ecclesie aliqua absolutio ratiōe metus:sed quia iuramentum istud nō extendebatur ad hūc casum:vt patet in interpretatione pape.tex his que infra dicam.Sed quo ad machinationem non fiēdam vel respectu causarum extranearum iuramentum ligat:vt in litera.⁊ in d.capi.si vero.⁊ puto quod licet alias respectu machinationis non fiende isti tenentur ex debito iuris tamen ex quo iurarunt:per metum possent petere absolutionem a iuramento:quia tale iuramentum aggrauat factum eorum ne ex cōtrauentione incidant in periurium ad quod alias nō essent astricti.⁊ hoc videtur in simili sentire Joannes andre.in.d. c.ad nostram.⁊ vide qd ibi dixi:hic tamē non petebatur ab-

4 solutio. ¶ †Sed contra predicta ⁊ contra text.opp.videtur enim ꝙ ex quo iuramētum fuit generaliter prestitum generaliter debuit intelligi:vt in.c.solite.de maio.⁊ obe.⁊.c.si romanorum.xix.dist.Sol.colligitur ex gloss.fi.in generali sermone persona loquēs intelligitur excepta.Itē in qualibet alia persona q̄ debet adiuuari ⁊ promoueri sicut persona ppria:vt est ecclesia ipsius loquentis seu iurātis.Itē propria patria:vt in gl.ex qua elicitur prima lect.f̄m quā summaui vt promittens seu iurās ꝙ nō erit cōtra aliquem nō potest esse contra

a ¶ Seruare iuramentū.Tu pōdera qꝛ istud iuramentū emanauit ad finē litiū ⁊ etiā tenebaꝰ iurare vt nō conspiraret ꝯ principē.vt in.c.si qs laicꝰ.xxij.q.v. Andre.Barba.

b ¶ Cōtingat. In vj.col.cū seq.maxime in vꝰ.ex quibus videtur concludendum ⁊c.

c ¶ Tenebanꝰ.faciat qd dixit bar. in.l.j.C.de sum. tri.ꝙ statuta laicorum honesta ligant clericos.

d ¶ Nō excusatur. Pōdera qꝛ cōsyderata qualitate extorquētis inducit iustū metuȝ.c. cū inter.R.seniorem.de elect.⁊.l.j. C.si rector prouincie. Andr.Barba.

esse contra illum etiam in iudicio nisi pro negotijs ꝓprijs:
vel ecclesie sue vel patrie. Et in eo qđ gl. dicit de patria videt
extendere tex. sed satis potest dici propria ex quo patrie sue.
argu. xxxiij. q. viij. si nulla. ⁊ c. omni. ⁊ ſm hunc intellectum
exponit tex. ibi: pro specialibus vestris: scilicet iurib⁹. Pet.
exponit magis large: videlicet. i. personis coniunctis: vt sit
sensus qđ etiā pro personis coniunctis potuerūt esse cōtra
istum principem. alleg. c. iij. de postulando. C. de excusatiōi
tutorum. l. humanitatis. Abbas sequendo hunc intellectū
exponit adhuc magis large scʒ pro amicis. Inno. vero po-
nit aliū intellectum intelligēdo tex. magis stricte. dicit enim
ꝙ papa interpretatur hic stricte iuramētum propter verba
precedentia. nam timore cōspirationis hoc iuramentū fuit
interpositum: ⁊ ideo non debet extendi ad causas proprias
vel ecclesie. secus aūt si generaliter ageretur vt in nullo nego
tio esset contra ipsum: tunc enim in negotijs ecclesie nō tene
tur iuramētum seruare. ş. c. ij. sed in proprijs debet obtinere
absolutionem si iustus metus interuenit vel alia causa iusta
quare fuerit iuramentū extortum: vt no. ş. quod me. cau. ad
aures. ſcđm Inn. ⁊ sic vult Inn. vt persona loquēs nō intel
ligatur excepta quando iuramentum fuit generaliter presti
tum ex quo non apparet extrinsecus de causa restringendi.
q̄ lectura est prorsus cōtraria ꝑcedēti. do. Ant. trāsit sim-
pliciter eundem recitando. Ego autem sic distinguerem qđ
aut verba precedentia ⁊ materia subiecta possunt dare intel
lectum ad generaliter prestitum iuramentum ⁊ fiat interp-
tatio larga ⁊ stricta secūdū precedētia. sic intellige hic Inn.
⁊ in. c. veniens. ş. eo. precedentia enim informant sequentia:
⁊ econtra per sequentia quandoqʒ declarātur precedentia:
vt in. l. si seruus pluriū. §. fi. ⁊. l. qui filiabus. ff. de leg. j. ⁊. l. nū
mis. de leg. iij. ⁊. c. sedes. de rescriptis. ⁊. l. fi. §. cui dulcia. ff. de
vino triti. ⁊ oleo legat. Et ideo si prestiti iuramentum timē-
ti conspirationē qđ non ero contra eum: nō videt actum vt
in iudicio vel extra pro rebus meis vel ecclesie nō sim contra
eum. iuramentū[a] enim generale non extenditur ad verisimi
liter non cogitata. ş. eo. veniens. ⁊. c. quintauallis. Si autez
prestiti iuramētum de nō essendo contra te: eo quia in iudi-
cio tecum agerem ⁊ inimicitiam contraxerimus: tunc pro-
cedit etiam lectu. Inno. vt videatur actum vt etiam in cau-
sis proprijs non sim contra te: quia hoc videtur actum pro-
pter precedentia: vnde tūc necessaria est absolutio si interue-
nit metus vel alia rationabilis causa vt dicit Innoc. ⁊ limi-
tarem ego hoc dictum respectu eorum que inter eos erant
agēda de preterito. nam respectu eorū que de nouo acciduīt:
non puto iuramentum generale obligare. argu. in eo quod
legitur ⁊ notatur in. c. cum inter. ş. de renūtiatio. per Bart.
in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verborum obliga. ⁊ in. l.
quero. §. inter locatorez. ff. de loca. facit. l. si vnus. §. illud. de
pac. nam in tali iuramento generali debet intelligi cōditio si
res in eodem statu permanserit. ş. eodem. quemadmodum.
⁊ quod ibi not. Si enim sumus in dubio: quia non apparet
de precedētib⁹: vel possunt ad vtrāqʒ partem deduci: tūc ꝑ-
fecto casus est dubi⁹: sed credo faciendam interpretationez
hic contentam. Ratio duplex. Prima quia in dubio nō de-
bet quis presumi ꝙ ius suum voluit negligere: esset enim q̄-
dam donatio quam iura in dubio nō presumunt. l. cum de
indebito. ff. de probatio. c. super hoc. de renuntiatio. ⁊ quod
no. glo. nota. in. l. cum quid. ff. si certum pe. facit optime tex.
cum gloss. in aut. si quando. C. de constitu. pecunia. ⁊. l. qui
insulam. §. fi. ff. loca. Secunda ratio quia in dubio debet fie-
ri stipulatio contra stipulantem. l. quicquid astringende. ff.
de verborum obligationibus. ⁊ regula contra eum. de reg.
iur. lib. vj. sicut in simili dicimus. in eo qui promisit empto-
rem defendere de iure ⁊ de facto cōtra omnē personā. illud
enim verbum de facto restringitur secundum naturā cōtra-
ctus. de quo no. in. l. fi. C. de actio. empt. ⁊ per Bart. in. l. sti-
pulatio ista. in prin. ff. de verbo. ob. ⁊ sic limita oīa predicta.
Non tamen placet in hoc casu opi. Pet. ⁊. Abba. vt veniāt
cause coniunctorum ⁊ amicorum: quia esset nimis restringe
re iuramentū: sed ille cause duntaxat que verisimiliter vidē-
tur includi in iuramēto generali vt quia ad eas habet affe-
ctiones iurās tanquam ad proprias. argu. C. que res pign.
ob. pos. l. j. ⁊. c. veniens. ⁊. c. quintauallis. ş. eo. ita vt possint:
dici speciales prout tex. exigit: sed sic posset persona esse con
iuncta cognatiōe vel amicitia maxima vt etiā illorum cause
excludantur: sicut in simili no. in. c. nonnulli. ⁊. c. ex parte de-
cani. de rescrip. ⁊. l. sed ⁊ he. ff. de procurato. ⁊. l. exigendi. C.
eodem. ¶ Vltimo glos. ista in fine opponit de multis iuri-
bus in quibus persona loquens includitur in generali ꝓla-
tione verborū: sed dico quod non potest dari certa ⁊ inuaria

ta doctrina. sed secūdum varietatem casuū vario modo deci
sio sequitur. Abbas.

1 ☞ Debitor agēs ad relaxationem pignorum quasi sit sa-
tisfactum sorti ex fructibus pignorum habet probare quan
titatem sortis ⁊ fructuum.
2 Fama in minus se habet ꝙ̄ notorium.
3 Fama etiā diuulgatissima non facit plenam probationem.
4 In causa vsurarū ⁊ in causa in qua imminet peccatum defi
cientibus alijs probationibus ⁊ eminentibus indicijs: pōt
iudex deferre iuramentum de veritate dicenda.
5 In omni causa indirecte mediantibus positionibus hodie
potest erigi a parte iuramentum de veritate dicenda.
6 Si probatur contrahentem esse vsurarium: ⁊ per famā ꝓ-
betur quosdam suos cōtractus vsurarios: est locus delatio-
ni iuramenti in defectum.
7 Iuramentum in defectum defertur repetēti vsuras qui ꝓ-
babit aduersarium suum fuisse vsurarium ante ⁊ post ⁊ tem
pore contractus.
8 Si per iuramentū de veritate nō potest de vera sorte lique-
re: iudex ex coniecturis iudicabit.
9 Debitor repetens vsuras ad probādum qđ creditor ipsas
receperit: an sufficiat ꝓbare ꝙ creditor sit vsurarius: ⁊ quod
tanto tempore durauerit obligatio.
10 In iuramēto de calumnia respondetur per verbū credo et
non credo: in iuramento veritatis per verbum scio ⁊ nescio.
11 Confessio de credulitate eque preiudicat: sicut confessio de
veritate.
12 Rñdens per verbū non credit: nō incidit in periurium: licet
probetur contrarium: secus si respondet de veritate.

EX literis. Si iudex in ꝑncipio cause iu-
ramentū de veritate a parti-
bus nō exigit in processu illud exigere poterit. h.
d. ⁊ sic communiter summatur. Sed hoc summa-
rium licet sit verum in se non tamen colligit ex litera in qua
ponderatur quod a principio non fuerat exactum. Secūdo
modo secundum alium intellectum summatur sic: Cū agit
de vsuris ⁊ probatiōes deficiunt si fama est ꝓ petēte in sup-
plemētum probationis exigitur iuramentum. Hec lectura
est notabilis ⁊ potest esse vera in se: sed nō cōgruit huic lite-
re que non loquitur de iuramento litis decisiuo: sed de veri-
tate dicenda que in se multum differunt: vt. j. patebit. Ego
inherēdo verbis litere summo sic. Cum agitur de vsuris po
test iudex in qualibet parte litis ex officio suo deficientibus
probationibus exigere a partibus iuramentum de veritate
dicēda: ⁊ idem puto eadem ratione in qualibet causa in qua
imminet peccatuʒ: vt infra dicam. In prima parte ponitur
consultatio. In secunda responsio mandatum continens.
ibi: ne igitur. ¶ Casus literalis. Quidam. H. nomine impe
trauit literas super restitutione vsurarum contra. E. ad ar-
chidiaconum ⁊ magistrum. S. canonicum tulleñ. iudices li
te cōtestata receperunt testes productos ab ipso. S. per qđ
non potuit constare de quantitate sortis sed de obligatio-
ne pignoris bene constitit: ⁊ per famam quasi notoriū ha-
bebatur quod ex quadam terra ipsius. S. pignori obligata
predicto. E. sortem suam ⁊ amplius idem deduxisset vnde
videbatur iudicibus quod iuramentum de veritate dicēda
exigeretur a partibus vt per iuramentum constaret de sor-
te significauerūt hoc domino pape ne ex defectu huius iura-
menti succumbat iustitia si veritas occultetur. Mādat pa-
pa quatenus compellant partes per censuras ecclesie ad ꝑ-
1 standum huiusmodi iuramentum. Ber. ¶ † Nota primo
tex. optimum quod debitor agens ad relationem pignoruʒ
quasi sit satisfactum sorti ex fructibus pignoris habet
probare quantitatem sortis ⁊ fructuum perceptorum ⁊ sic
non creditur sibi asserenti pignorasse pro certa quantitate:
quia debet probare id totum quod est causa sue intentiōis.
simile in. l. ij. C. cōmo. ⁊ quod ibi not. Ego in tali dubio vbi
debitor non potest veram sortem probare: consulerem vt
agat rei vendicatione. ⁊ si creditor excipiet de pignore habe-
bit ipse probare veram sortem: cum sit fundamētum sue ex-
ceptionis. l. prima. ff. de exceptio. ⁊ in. l. in excep. ff. de proba.
2 ¶ † No. ibi: quasi notorium. quod fama in minus se habet
ꝙ̄ notorium. ⁊ nimirum qua forma sepe fallit. non sic noto
rium quod ita se exhibet vt nulla possit tergiuersatione ce-
lari. ⁊ de vtroqʒ dic vt notatur in cap. vestra. de coha. cleri. et
3 mulie. ¶ † No. tertio ⁊ tenementi quod fama[b] etiam diuul
gatissima nō facit plenam probationem etiam cum agitur
de vsuris seu fructibus computandis in sortem. facit ca. cū
in diocesi. ⁊ quod ibi nota. de vsu. nam hic fama inducebat
quasi notorium quod erat ex fructibus satisfactum sorti et

† Sebasti. Sapia.
a ¶ Iuramentum. Vide do. Iaso. i l. si cōuenerit. col. iiij. ff. đ iuris. om. iu. ⁊ q̄ cōditiones subintelligant iu ramento ponit Angel. aret. in. §. eque. instit. de ex- cep. col. iij.

b ¶ Qđ fama. De h vide plene ⁊ ele gāter p. d. Ias. de may. i sua not. re petitio. l. admo- nēdi. ff. eo. i. cluij. columna.

Zacharias.

a ¶ In spūalibus causis. Et hoc succedit loco iuramenti calūnie. ita no. Inn. i. c. ifas. j. de iur. calū. itez pstat in causis criminalib⁹. no. doc. to. i. c. cū dilecti. j. de accusa. ⁊ bal. in sua marga. in ver. iuramētū vs. iiij. aduerte tñ q̄ñ tale iuramentuz hoc casu nō dzui dex extorq̄re q̄ñ scit reū cōmisisse delictū. ita p Inno. ⁊ doc. in. c. clericos. j. de cohā. cle. ⁊ mulier.

Anto. Fŕācis.

¶ An iuramētū calūnie sit pstandum in criminalibus dicas q̄ de iure cōi est pstandū s; de cōsuetudine iurat accusator accusationez verā ⁊ illā nō fore pductā aīo calūniādi: reus vo cōparēs iurat de veritate dicenda tm̄modo vt p gl. Cy. bar. ⁊ doc. in l. j. C. de iura. cal. ⁊ vide Spe. in ti. de iur. calū. in. §. ij. ⁊ vide gl. in. c. j. ⁊ in. c. ij. d iureiu. ⁊ an tale iurm̄ pstetur in cā spūali: vide gl. i. c. literas. de iu. calū. et gl. i. c. cū dilectus. de elec. q̄ dicit q̄ nō pstat in cā spirituali. tñ bar. tz cōtrariū in. l. ij. in iij. q. C. de iur. calū. p. c. ij. de iurā. calū. in. vj.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Semiplenā pbationem. Qō fama cū aliqb⁹ adminiculis faciat plenā pbationē ⁊ pbet quem esse vsurarium tz do. Abb. i ɔsil. lxxxi. inci. ex themate. i iij. vol. ⁊ nūqd q̄ñ est fama possit deferri iuramētum vide ful. in consi. cxlv. inci. q̄m plurime. ⁊ q̄ fama adiuuet ad pbādū aliquē vsurariū vide eundem Ful. in cōsi. cxxxviij. inci. visis precepto.

tamē nō sufficit ad probationē: ⁊ vide quod de fama plene dixi in. c. veniens. s. de testi. Et no. q̄ dictio quasi: diminuit significatū eius cui adijcitur. vide quod not. plene in. c. put. de dolo ⁊ contuma. vbi tetigi. ¶ No. vltimo q̄ iuramētum de veritate dicenda potest exigi etiā in fi. cause. licet ergo debeat s̄m ordinē iuris prestari in principio tamen non est ille ordo substantificus vt hic. ⁊ clarius probatur tam in isto q̄ in iuramento calūnie: vt in. c. j. de iura. calū. lib. vj. ¶ † Nunc intro materiā. c. hic nō satis iudicio meo declaratā per doc. ⁊ primo quero in quibus causis prestatur istud iuramentū veritatis. Respondet glo. j. qō solum in spiritualibus causis[a]. s. de elec. dudum. ij. in talibus enim non iuratur de calūnia. Aduerte q̄ per hoc videtur sentire gloss. quod causa vsurarum sit spiritualis: sed aliter dicit. j. gl. fi. s. qō est quasi spiritualis: cum sit ecclesiastica. ⁊ pondera rationem ipsius. vult enim qō omnis ecclesiastica causa id est ecclesiastici fori possit dici quasi spiritualis. Glo. in. c. si annum. de iudi. li. vj. videtur dicere eam esse spiritualem. sed Jo. an. ibi in nouella sentit quod statim dicam scilicet qō est spiritualis large. i. ecclesiastici fori. de iud. clemē. ij. Et si diceres: que ergo fuit ratio dubitandi hic ex quo ex natura cause prestari debebat iuramentū de veritate dicenda. Collige respōsionem ex glo. fi. in fi. que dicit quod dubitatur ex eo quod nō fuit prestitum in principio litis sicut debet ⁊ respondetur quod sic: quia non est de substantia vt prestetur in prin. ¶ Ex his colligitur prima lectu. ad istum tex. quam tenent communiter doct. sed mihi hec lectu. visa est improportionabilis ad tex. ⁊ fundari ex falsa ratione. litera enim hic nō faciebat dubitationem: q̄z in principio non fuerat prestitum: sed quia res aliter probari non poterat. Item fundatur super falsatione: quia sequitur ex ratione gloss. quod omnis causa ecclesiastici fori debet tractari vt spiritualis: ⁊ sic debet iurari semper de veritate dicenda: qō est contra. c. literas. de iura. calū. iuncto toto titulo. nam in toto titu. mandatur iurari de calumnia. ⁊ solū excipiunt cause mere spirituales: vt ptz in exemplis positis in. d. c. literas. quod. c. cum deuiet a reg. iuris debet restringi ⁊ solum seruari in proprijs terminis: alias in foro ecclesiastico superfuisset titulus de iura. calum. Unde dico quod in causa vsuraria cum illa non sit mere spiritualis nec annexa sed solū agitur indirecte de peccato: nō debebat regulariter iurari de veritate dicenda. Et hec fuit ratio dubitandi hic. Sed papa hic mādat illud prestari illimitatiue scz deficiētibus alijs probationibus ne occultata veritate iustitia pereat ⁊ peccatum vsurarū pullulet. ⁊ sic ponitur hec decisio noua ⁊ colligitur ex verbo mādamus. nō enim dixit respondemus. simile no. in verbo nollumus. in cle. vna. de offi. iudi. ord. in glo. fi. Erit ergo intellectus hui⁹. c. qō in causa vsurarū vel alia in qua imminet periculū animarū: licet ex natura cause non sit prestandū iuramentū de veritate ex quo nō est spiritualis iuxta not. hic in principio gl. ⁊ in. c. j. de iur. calū. lib. vj. tamen deficientibus alijs pbationib⁹ ⁊ eminentib⁹ aliquib⁹ presumptionib⁹ potest iudex ex officio exigere iuramentū de veritate dicēda. ⁊ est hec notabilis ⁊ noua lectu. ¶ † Hodie autem cōsuetudo introduxit modū faciendi positiones in qualibet causa ad quas cogitur pars r̄ndere de veritate vt in. c. ij. de testi. li. vj. ⁊ no. in. c. dudū. ij. de elec. ⁊ in cle. sepe. de verb. sig. ⁊ in. c. ij. de confes. lib. vj. ⁊. l. ij. C. de iura. calū. ⁊ sic in qualibet causa potest indirecte pars exigere a parte hoc iuramentū de veritate dicenda. hoc tñ iuramētū de veritate potest exigi a principio. d. c. j. ⁊ postea possunt fieri positiones. d. c. dudū. ¶ Alia est lectu. ad istū tex. vt premisi quod loquatur in iuramēto deferēdo in supplementū probationis. de quo. j. eo. c. fi. poterat hic deferri: quia fama faciebat semiplenā probationē.[b] de quo vide qō plene dixi in. d. c. veniēs. de testi. Iste intellectus pōt esse verus vt dixi in. d. c. veniēs. vbi tractaui plene de effectu fame. sed quo ad tex. nostrum nō placet: quia hic loquitur de iuramento non litis decisiuo. sed de veritate dicenda. ista enim differunt inter se nam post iuramentum litis decisiuum nil aliud queritur. s. eodem. c. ⁊ si Christus. ⁊ l. j. C. eod. sed post iuramentum de veritate remanet saluuz ius cuilibet parti: q̄z istud defertur non ad decisionē litis s; vt clarius habeat veritas. vt in. c. ij. de testi. lib. vj. ⁊. d. c. literas. Item secūdū hunc intellectum hec decre. esset. de indubio. nam de iure decisum est an ⁊ quando sit deferenduz iuramentum in supplementum probationis vt. j. eod. c. fi. ⁊ si loqueretur de tali iuramento papa responderet sub conditione seu limitatione scilicet consyderatis qualitatibus psonarum ⁊ cause: ⁊ dixisset an actori an reo fuisset deferēdū. put facit. j. c. fi. tene ergo lec. quam promisi quelibet tamen

6 istarum trium est vera in se intelligēdo vt supra. ¶ † Et circa hanc lecturam applico hic duas questiōes quotidianas. ¶ Prima. Titius fecit contractum cum Sempronio ⁊ q̄ pecunia non fuit soluta in primo termino renouauit cōtractum de pluri: ⁊ iterum de pluri. in fine secundi termini post mortem Titij reperiuntur instrumenta cancellata: ⁊ pbatur per testes q̄ Titius erat vsurari⁹ ⁊ q̄ fama erat illos cōtractus vsurarios esse: ⁊ quod sic illi testes credebant: querebatur nunquid esset locus dilationi iuramenti. Ioā. an. in ca. ij. de vsu. lib. vj. refert Jo. de deo tenuisse quod sic: cōsyderatis tamen his que no. j. eo. in ca. fi. quod not. ¶ † Secūda

7 questio est an repetendo vsuras sufficiat probare illum esse vsurarium ante contractum: ⁊ tempore contractus: ⁊ post cōtractum. ⁊ qō cōsuenit velle habere instrumentum de duplo: vt sic saltē sit locus dilationi iuramēti. Archi. in. d. c. ij. determinat qō non: sed Ioā. and. ibi dicit hoc dictum non

8 recepi in scholis ⁊ in iudicijs reprobari. qō no. ¶ † Et pro hoc facit. nam ex consuetudine hominis presumitur qualitas facti. de pigno. illo vos. ⁊. l. qui semisses. ff. de vsur. ⁊. c. ⁊ si questiones. de simo. Unde saltē ex istis debet redundare semiplena probatio vt sit locus delationi iuramenti, s; hoc intelligo seruata distinctione de qua. j. eodem. c. fi. Quid enī si iste cui dicit nunc gratis mutuasse est amicissimus vel prima consanguinitatis vel affinitatis linea coniunctus: certe nō est verisimilis presumptio qō contractus sit vsurari⁹ ex circunstantijs. ergo iudex arbitrabitur an sit ei iuramētū

9 deferendum. ¶ † Circa precedentem intellectum quero qd si per iuramentū istud de veritate non potest de vera sorte liquere: vt quia creditor dicit de centum: debitor de decem. Solu. dicit Hosti. considerandum verum precium rei ⁊ cōsuetudinem creditorum: vt si consueuerit velle pignus ad valētiam dupli eius qō mutuat: ⁊ sic sua subtilitate iudex veritatē ingrendo causam decidat. argumē. ff. de pigno. actio. l. si seruos. in fi. ⁊. l. qui semisses. p̄calle ga. vel secundū eum his consyderatis ⁊ fama vtriusq̄ isti vel illi vsq̄ ad certam quantitatē de qua sibi videbitur deferat iuramentum. j. ca. fi. omnibus his deficientibus oportet reum absolui. j. e. c. fi. ¶ Item faciunt hec ad aliam questionem quotidianam. q daz repetit vsuras quas soluit titio: probat de sorte ⁊ de tēpore quo durauit obligatio: itē quod ille est solitus fenerari ad tot: pone quatuor denarios pro libra: sed de solutiōe vsurarū probare nō pōt: querit an ex presumptione debeat condemnari pro tēpore quo durauit obligatio ad summaz quam ostendit ratio quatuor denariorū pro libra. Ioā. an. dicit q̄ sic: ⁊ dicit hoc mutoties seruatum fuisse in foro Bononieñ. ecclesie. ad quod faciunt iura superius allegata. in quibus dicitur attendendam fore hominis consuetudinē: vt. ff. de pba. si chyrographū. ⁊. C. de apo. pu. quicunq̄z. lib. x. Jac. de are. vt recitat Cy. in. l. j. C. de proba. tenet ɔtrariū. dicit enim probandum solutionem pecunie factaz ex tali cā sicut pbandū est ipsum creditorem tantū de fructibus pcepisse. allegat istam decre. ⁊. c. ad nostrā. el. j. s. co. Ioā. an. inherens opiniōi sue dicit q̄ quantitas perceptionis fructuū non sic venit presumptiue sicut quantitas vsurarum etiā in supradictis terminis. ⁊ dicit q̄ hodie forsan per libros rationum decidentur predicta per cle. vnicaz. eo. ti. ⁊ cum hoc dicto trāseunt hic communiter doc. moderni. Ego dubito que istarum opi. p̄ualeat. nam contra Ioan. and. facit q̄z causa vsurarum habet in se annexum crimen: ideo iudex ecclesiasticus cognoscit vt not. xvj. q. vj. si epm. infamiam: iuxta ea que not. in. §. porro. iij. q. vij. ⁊. l. improbum fenus. C. ex quibus cau. infa. ideo videtur quod ex solis presumptionibus nō sit in tanta causa iudicandum maxime cum non sint violente, vt enī dixi supra potuit alijs mutuare sub vsuris: sed isti nō: q̄z erat amicus vel alias sibi seruierat: ⁊ sic nō probat hoc esse quod ad hoc contingit abesse. c. ij. de trāsla. episcopi. ⁊. l. neq̄z natales. C. de pbatio. Quinimo posset dubitari: nunquid sit locus dilationi iuramenti. p ea q̄ not. in ca. tam literis. de testi. facit ad predicta qō no. Inno. in. c. q̄z verisimile. de presump. posset tamen admitti per ea que supra dixi ⁊ per. c. cum in dioceñ. de vsur. ⁊ in hoc dubio recurrat ad iuramētū: seruatis tamen his q̄ no. ⁊ habent in. d. c.

10 fi. ⁊ sic cōcordarem has opiniones. ¶ † Quero qualiter responderetur per iuramentū istud de veritate. Sol. dicit gl. j. q̄ per verbum scio vel nescio: sed in iuramento calūnie re-

11 spondetur per verbum credo vel nō credo. ¶ † Dicit tamē singulariter glo. fi. quod eque preiudicat confessio de credulitate sicut de veritate. intellige tu de facto proprio nō alie-

12 no vt in ca. licet. de proba. ⁊. c. cum causam. de testi. ¶ † Itē dic quod si respondet per verbum non credit: nō incidit in periurium:

periurium:licet postea probet̄ contrarium.secus in iuramento de veritate.argu.in.c.cum in positionibus.ī.eo.titu.lib.vj.⁊ vide latius per Fede. consi.xxiiij.in fin.⁊ idem qd̄ gloss.ista tenet Spec. in titu.de positio.ver.hoc tamē.⁊ Cy.in.l.ij.§.qd̄ obseruari.C.de iura.calū.Dicit enim Inno.hic quo ad primam partem gl.ꝙ in iuramēto de veritate respondet non solum de eo qd̄ scit:sed etiā de eo quod nō vidit si indubitatam habet de eo notitiam.exemplum de Christo:Constantino ⁊ Iustiniano imperatoribus.Dicit tamen Ioā. an.Archi.dixisse ꝙ hec non sunt verba Innocē. Sed certe Inno.hanc sniām expresse etiā firmat ⁊ latius ꝓsequitur in.c.fi.de iura.calū.vbi etiam Io.an.⁊ Host.tangūt ⁊ vide qd̄ ibi dixi.⁊ in.c.literas.to.ti.Secus est in teste ꝑm Inno.ibi et hic quia testis habet deponere de his nō solum que nouit seu indubitatam habet notitiam:sed etiaz de his q̄ acta ⁊ gesta sunt in presentia ipsius.l.testium.C.de testi.⁊ optime ꝓbat̄.iij.q.ix.c.testes. Alia dicta gl.sunt clara:ideo specialiter nō ꝓsequor.Et in eo qd̄ vltima gl.dicit nō esse malū vt in causis spiritualibus iuretur simul ⁊ de calumnia ⁊ veritate dicenda:dic hodie vt habet̄ in.c.j. de iuramento calumnie.lib.vj. Abbas.

☞ Reges non possunt facere alienationem de bonis ⁊ iuribus regni.

1 Ut administrator ecclesiasticus:ita ⁊ positus in dignitate seculari potest reuocare alienationē a se factam de rebus dignitatis.

2 Rex tempore coronationis iurat nō alienare bona regni.

3 Si rex nō iurauit nō alienare:sed post alienationem iurauit nō reuocare:iuramentū non est obligatorium.

4 Reges fiūt per successionem nō per electionem.

5 An donatio facta per Constantinum valeat.

6 Quod dicit̄ ꝙ imperator ⁊ rex prohibent̄ alienare:intelligit̄ de magna alienatiōe nō de modica.

7 Iuramentum contra iuramentum an valeat.

8 Prelatus iurans nō alienare bona ecclesie incōsulto papa si alienat tenet alienatio.

9 Iurans non alienare si locauit per centū annos an efficiatur periurus.

10 Intellecto.[a] Si is q preest iurauit nō alienare:non valet alienatio quā postea fecit etiā si iurat nō contrauenire:sic cōmuniter summatur.Sed hec summatio nimis restringit literam que fundat se non solū super iuramento:sed etiam super iuris debito:vt.ī.latiꝰ dicetur.ideo summo sic.Si positus in dignitate alienat bōa dignitatis nō valet alienatio:⁊ ipsemet reuocare debet non obstante iuramento de non reuocando:maxime si prius iurat nō alienare.hoc dicit ꝑm verum intellectū.Ponit primo factū corrigendū.Secundo corrigi mandat.ibi nos submittēs causam mandati.ibi:q̄.¶ Casus literalis.Rex Ungarie fecit quasdā alienatiōes in preiudicium regni sui ⁊ cōtra honorem regis: iuramento interposito de ipsis non reuocandis. significatum hoc fuit dn̄o pape:vnde scribit archiepiscopo collocen.⁊ eius suffraganeis et idē regni super hoc vt alienationes p̄dictas studeāt reuocare non obstante illo iuramento:quia in coronatione sua iurauit iura regni sui ⁊ honorem illibata seruare:vnde illicitum fuit iuramentum ab eo prestitum de nō reuocādis hmōi alienationibus:⁊ ideo nō seruandū.Ber.¶ † Not.j.regē non posse alienationem facere de bonis ⁊ iuribꝰ regni:bona enim sunt dignitatis ⁊ non propria ipsius regis:licet ipse habeat iurisdictionē ⁊ administrationē ipsiꝰ.hinc est qd̄ regnum vel comitatus seu alia dignitas nō diuiditur post mortē regis inter filios defuncti:vt legi.⁊ no.in.c.lz.de voto.⁊ de hoc aliqd.ī.¶ † Not.ij.qd̄ sicut administrator ecclesiasticus pōt reuocare alienationē quā ipsemet indebite fecit de iuribꝰ dignitatis ⁊ administrationis sue:vt in.c.si qs p̄sbyterorum. de re.eccle.nō alie.ita ⁊ positus in dignitate seculari quinimo nedū potest sed debet:vt hic.⁊.xij. q.ij.nō liceat.xxxv.q.ix.qd̄ qs cōmisit.¶ † No.iij. ꝙ rex coronatur:⁊ tēpore coronatiōis iurat non alienare bona regni.Ex quo infertur qd̄ rex non est merus dn̄s iuriū regni sed potius p̄positus ⁊ administrator.simile in ep̄o cum consecratur:vt hic in prin.gl.Itē tēpore coronationis rex inungitur.de qua inunctione in capit.vnico.de sacra vnctio.¶ † Quero qd si iste rex nō iurasset prius: sed facta alienatione iurauit non reuocare.Sol. iste tex.prima fronte vr̄ velle ꝙ tūc nō posset contrauenire:cū nō reperiatur hoc iuramentum alteri esse cōtrariū:⁊ sic cessat ratio litere.⁊ hoc idē videt̄ velle glo.in prin.dum arguit vltimum iuramentū de nō reuocādo esse illicitū:quia est cōtrarium primo licito:quia si vnum cōtrarioꝝ est bonū ⁊ licitū:reliquum maluz est ⁊ illicitū.xxxij. dist.hospitiolum.Sed contrarium firmiter est tenendū:q̄ vt.s̄.dixi bona regni non sunt propria ipsius regis:sꝫ dignitatis regalis.hinc est qd̄ gl. notabilis ī.c.moyses.viij.q.j.arguit per illū text. regē eligēdū ꝑ electionē sicut imꝑatorē.xciij.di.legimus.lz glo.arguat ↄ̄triū.vij.q.j.deniqꝫ.⁊.xxiiij. q.j.c.fi.¶ † De cōsuetudine seruat̄ hoc vltimū:⁊ ita ꝓbatur in.d.c.licet.de voto.dicit tamen notabiliter Inno.in.c.grandi.de supplen.neg.prela. lib.vj.in prin.speciale esse in regno ꝙ reges non p̄nt priuare nedū filios:sed neqꝫ fratres nec alios cōsanguineos ex stirpe paterna descēdētes a regno sola volūtate:licet papa vel alius superior possit ipsum priuare ex causa.dic.c.licet.de voto. ¶ † Hinc quod fortius est disputatur de viribꝰ donationis facte ecclesie per Cōstantinum quia ꝑm omnes imperator nō potest ad libitum alienare iura imperij:licet habeat inter seculares p̄ncipes supremā potestatē.Et tenet̄ cōmuniter qd̄ imperator nō possit alienare in graue preiudiciū imperij licet valuerit donatio facta ecclesie:quia illa superior ⁊ nō est proprie alienatio cum papa habeat saltē in habitu a deo iurisdictionem in temporalibus:de qua.q.plene per Barᵇ.in proemio digestorū.al's.ī rub.ff.ꝑ Io.de lig.ī cle.ne romani.ī.eo.ti.Si ergo imꝑator nō potest fortius nec rex.vij.q.j.in apibꝰ.⁊.xcvj.dist.si imꝑator.Iuramētū ergo de nō reuocādo alienationem indebite factam est illicitum:quia cōtra ius cōmune:et tendit in alterius dignitatis p̄iudicium:ergo nō seruandum.s̄.eo.cum contingat.in fi.⁊.c.ij.de pactis.li.vj.⁊.c.sicut nostris.s̄.eo.nam iuramētum non debet esse vinculū iniquitatis.s̄.eo.quanto. ⁊.xxij.q.ij.animaduertendū.⁊ hoc videtur velle glossa nostra in medio.in versi.huiusmodi iuramenta ⁊c.vsqꝫ ad fi.Nō obstat iste tex.a cōtrario in eo quod ponderat primū iuramētum:quia si bene ponderet̄ mouet̄ per duas rationes quarū quelibet per se est sufficiens.Prima quia in preiudicium regni ⁊ contra honorem regis alienare nō poterat:vnde ex hoc tenebat̄ reuocare.Unde posito qd̄ cesset vna ratio:non cessat per hoc iuris dispositio.institu.de nupti.§.affinitatis.Hāc partem succincte sentit hic.d.Ant.per glo.in ver. liberam.in.c.ij.de sup.negli.prel.lib.vj.Sed ego firmiter teneo per istū tex.ea que superius dixi.⁊ facit.c.si diligenti.de foro compe.vbi dicitur nō valere iuramentū in preiudiciū iuris publici.facit.c.scdm.s̄.eo.Et reducendo gl.nostrā ad concordiam dic ꝙ prima pars fundatur super ratione iuramēti:⁊ de facto tollit excusationem de nō reuocādo.Secunda pars fundatur super alia ratione tex.scꝫ qd̄ de iure in preiudiciū dignitatis alienare non poterat.¶ † Et quod dixi regē vel imperatorē non posse alienare in preiudicium regniᶜ:intelligit notabiliter hic Inn.de alienatiōe per quam leditur grauiter dignitas regalis non enim per hoc interdicit̄ omnis donatio vel alienatio:quod bene notabis.nā proprium regūz ⁊ principium est donare in.c.j.de dona.⁊ idē tenet Ioan.an.in.d.c.grandi.⁊ facit quod ibi no.glo. ⁊ idē dic in prelato qui iurat non alienare inconsulto papa.nō enim debet intelligi de modicaᵈ

¶ Intellecto.pro huiꝰ decre.intellectu vide omnino Old.i cōsil.xciij. ⁊.xcv.⁊ Bald.in sua marga.Inn. in versi.iuramētū in.xxiiij.q.q alle. Inn.i.c.dilecto. de preben.

¶ Et Bart.in.l. prohibere.§.si.ff. qd̄ vi aut clam. Sebasti.Sapia.

¶ In p̄iudicium regni.an rex possit alienare ciuitates sui regni vide Cardi.in consil. cxxxij.incipiē.ad quēdā.in.iiij.col. late per Fel.in.c. ad audientiam. col.iij.vs̄i.de aliīs vero p̄ncipibꝰ.ī. de p̄scri.⁊ ꝑ Ias.i l.debitorum pactionibꝰ.circa fi. C.de pac.⁊ in ꝑlu di.feudo.charta. viij.col.iij.

¶ Modica.idē decidit ipsemet Abb.panor.in.c. vt super.circa medium.ī.de re.eccle. nō alienan.ꝙ res modica seu modice vtilitatis nō includitur sub iuramēto p̄lati iurantis nō alienare immobilia romano pōtifice incōsulto.⁊ idē decidūt Io.de imo. in.d.c.vt sup.tangitur ꝑ Io.an.in d.regu.q tacet.in mercuri.facit qd̄ vult Angel.in.§. hoc etiā.in fin.in aut.de alie.⁊ emphy.ꝙ dispositio illius.§.vn̄ sumit̄ aut.hoc ius porrectū.C.de sacrosan.eccl.x.q.ij.nō procedit in prelato alienante rem immobilē paruā ecclesie ꝑ text.ī.d. ca.terrulas.xij.q. ij.⁊ sequit̄ Pan. in.d.c.vt sup.⁊ in c.olim.ij.in.ij.nota.de restitu.spo. Et hec faciūt ad limitationē.c.j.q feu.dar.pos.vbi ē tex.in prin.a contrario sensu:ꝙ p̄latus ecclesie non potest res ecclesie infeudare de nouo quādo nō est antiqua cōsuetudo īfeudādi.Fallit quando esset res ecclesie parua:puta vna vineola vel p̄diolū: tunc licet non sit cōsuetudo possꝫ tū prelatus infeudare vel cōcedere īēphyteosim.Et possunt predicta cōfirmari ꝑ multa alia optīa cōsilia ⁊ in primis ꝑ tex.valde notabilem ⁊ sing.in.l.j. §.sed sciēdum.ibi proinde leuis febricula.et ibi vel vulnusculuz modicū.d̄ edil.edic.ꝑ q̄ dicit ibi Alber. de ros.ꝙ statutū loquēs in vulnere nō habet locū in vulnusculo.et tex.ibi.h.d.expresse.⁊ Bald.in.l.fi. C.d̄ edi.act.dixit per illum text.qd̄ statutum loquēs de vulnere nō intelligitur de modica scissura seu grafignatura vel scortiatura.⁊ idē Bal.ī.c.cū adeo. s̄.de rescri.⁊ ang. in.l.si pignore.§. furē.ff.de fur.⁊ in l.extat.ff.qd̄ met. causa.Ludo.ro. in.l.j.§.fina.ff.ad silleia.Sic constitutio penalis ꝑ effusione sanguinis non intelligitur d̄ modica seu minima ꝑm bal. in.d.c.cum adeo. Bald.⁊ Imo.in d.l.senatꝰ.§.marcellus.⁊ Bald.in d.l.fi.facit.c.cum illorum.in fin.de senten.excōmu.⁊ ita tenet Pan.in ca.proposuisti.d̄ consecra.eccle.vel altaris.vbi infert ad statuta disponentia de effusione modici sanguinis.Confirmo ēt per illud qd̄ vult glo.in versi.facultate.al's substātiā ī.§.hinc nobis.in aut.de here.⁊ fal. ꝑ quā gl.ifert ibi ang.in.j.col.ꝙ si statutū disponat qd̄ nullus possidens apothecam possit personaliter capi si qs possideat vilissimam apothecam poterit ꝑsonaliter capi non obstante statuto.facit etiā secundum eundē

Ang.in.d.§.hinc nobis.quod vult glo.notabi.in.l.sciendum.in prin. in glo.prima circa medium.ff.qui satisd.cogan.approbatam per oẽs ibi:quod possidens aliquem vilem cespitem terre.nõ euitat satisdationem quam euitant possidentes immobilia.⁊ ibidem dicit Baldus ꝙ idez esset si possideret aliquam domunculam.⁊ est singu.glo.in.l.si fideius.§.fin.ff.qui satisda.cogã.Cõfirmo ꝑ illud qḋ vult glo.in versi.⁊ in.§.sed ⁊ si qs.in auṫ.vt hi qui obli.se perhi.⁊c.⁊ Ang.ibi in fi.j.colũ.⁊ glo.no.in authẽ.minoris.ĩ glo.j.in prin.C.q da.tut.poss.⁊ ibi Bald.⁊ Sali.qḋ debitor et creditor qui non pñt cẽ tutores remouenṫ a tutela:nõ remouebunṫ pro modico dbito vl credito nec ꝑ modica communiõe vel vili possessione quod est no.dignissimũ.Confirmo per id quod dicit Bal.in auṫ.sed iaz necesse.C.de dona.propter nuptias.quod licet debitor possit iudicari suspect⁹ propter preparationez fuge:istud fallit ĩ debito paruo.facit etiaz qḋ vult Bal.in auṫ.ꝑterea.in vlti.qõ.C.vñ vir ⁊ vxor.dñ querit an illa authẽ.disponẽs super cessione dotis non existentibus liberis habeat locũ in dote parua.de quo ꝑ Sali.⁊ alios moderñ.ibi Paul.⁊ Ludo.in.l.diuortio.in prin.ff.sol.matr.facit etiam quod dicsit doct.reprobãdo Bar.in rubri.ff.soluto matri.qḋ pauce mẽbrane seu charte non faciunt cẽseri volumen esse aut maius si adijcianṫ:aut minus si volumini detrahanṫ.argu.in.l.j.§.sed sciendũ.v̄si.vitiũ.ff.de edi.edi.⁊ gl.in.d.auṫ.minoris.⁊ ita do.Alex.in.d.rubri.sol.matri.in.iij.colum.in prin.facit etiam tex.singu.in.l.senatus.§.marcellus.ff.de lega.j.ꝭm intellectũ Imo.quẽ ibi sequitur do.Alex.de imol.vbi ꝓhibitio de qua in.l.cetera.§.j.ff.de leg.j.nõ habet locũ in domuncula.facit etiaz qḋ de cabana dicit Bal.ĩ.c.si duo fratres.ĩ.de duo.fra.de nouo benefi.inuesti.cum suis concor.ibi signatis.facit etiam qḋ voluit Bal.in.l.si pro ea.in prin.C.si man.vbi dicit non attendi dilapidationem nisi sit in ordinata ad suspicionẽ.i.ꝙ taliter dilapidet quod timere debeat de suo credito.❡ Adde gl.sing.in.c.quicũqz.xvj.qõ.vij.q̃ vult ꝙ ille qui dat modicam dotẽ ecclesie vel altari non efficitur patronus.⁊ vide omnino do.Jas.may.in.l.sciendũ.ff.qui satisda.cogã.qui ponit fere omnes predictos casus.⁊ vide eũdem in auṫ.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor.tenet Ber.force.

alienatione:quia iuramentũ non extendiṫ ad verisimiliter nõ cogitata.s̃.eo.veniẽs.⁊ de istis modicis nõ videtur cogitatũ:cum sint exclusa a solẽnitate debita.xij.qõ.ij.terrulas.⁊ ita determinat Fede.ↄsi.ccx.⁊ sic iũge cũ hoc dicto Inno.⁊ not. 8 ❡ † Ulterius aduerte:allegaṫ ↄmuniter iste tex.ꝙ alienatio facta contra iuramentum non tenet etiã si sit iurata.vnde gl.notabilis in.c.licet.ĩ.eo.lib.vj.per istũ tex.dicit ꝙ si mulier iurat non alienare bona dotalia sibi donata propter nuptias sine legali solẽnitate:si postea alienat et iurat nõ contrauenire nõ valet alienatio:quia vltimũ iuramentũ fuit primo licite ↄtrariũ.❡ Sed cõtra hoc ego oppo.de.c.sicut.de spon.vbi valet iuramentũ cõtra iuramentum.⁊ dicit Inno.in ca.dilecto.de ꝑbẽ.ꝙ si iuraui nõ alienare libruz postea alienaui valet alienatio lꝫ sim periurus.aa idem qḋ no.Jo.in regula:qḋ semel placuit.de reg.iur.lib.vj.⁊.xxij.q.ij.c.vna quęqꝫ.ibi concludiṫ ꝙ licet quis iurauerit nõ mutare testamentum tñ si mutat tenet scḋm:lꝫ testator sit periurus:qꝛ nulli ibi reperiṫ ꝙ actus gestus contra iuramentum non valeat.Cõtrarium videtur difficile ⁊ hic per aliquem non tactum.Ego dico sic quod quandoqꝫ actus dispositio depẽdet a mera voluntate seu facultate iurãtis:⁊ tũc ꝓcedit cõtrarium vt valeat alienatio etiã nõ iurata cõtra iuramentum prius prestitũ licet iurãs sit periurus.Qñqꝫ actus dispositio nõ dependet a mera facultate iurãtis:vt quia interdiciṫ a lege fauore ipsius iurãtis.exemplum in muliere ⁊ minore in.c.cũ cõtingat.s̃.eo.⁊ in auṫ.sacramẽta puberũ.C.si aduer.ven.⁊ tũc actus etiã iuratus contra primũ iuramentũ non valet.sic intelligo gl.d.c.licet.Ratio quia actus sine iuramẽto erat ipso iure nullus obstãte ꝓhibitiõe legis.Ratio aũt iuramẽti sustineri nõ pót quia iam obligauerat se deo per prius in contrariũ.⁊ sic scḋm fuit illicitũ.Idem ⁊ fortius quãdo actus ꝓhibetur ratione publice vtilitatis:tunc enim scḋm iuramentum nõ valet cõtra primum duplici ratione.Prima quia est illicitum cum sit cõtrarium primo licito.Scḋa quia tendit in ꝑiudicium alterius:vt supra dixi.⁊ iste est proprius casus huius.c. 9 ❡ † Et per hoc potes decidere q̃stionem notabilem quã ponit Gas.de cal.s̃.e.cũ contingat.prelatus iurauit nõ alienare bona ecclesie inconsulto papa vt cõmuniter hodie iuraṫ demum alienat cõtra iuramẽtum an teneat alienatio.⁊ cõcludit ipse cõsulendo in questione facti ꝙ sic:ita ꝙ ratione iuramenti solius nõ venit reuocanda:qꝛ regulariter tenet actus cõtra iuramentum ex quo lex aliter nõ resistit:vt supra declaraui.⁊ tenet etiam Arch.in.c.fra sede.de preben.lib.vj.⁊ Specu.de emp.⁊ vẽdi.§.tertio loco.ver.qd ergo in fi. 10 ❡ † Quid autem si iurans non alienare locauit per cẽtum annos [a] nunquid erit periurus.pro ⁊ contra facit qḋ no.glo.in cle.j.de rebus eccle.non alie.Ibi tñ finaliter glo.ista concludit ꝙ ille qui nõ potest alienare non potest locare ad cẽtum annos.Recitat tñ Accur.tenuisse

Anto. Francis. ❡ Circa istã materiã an si lex vel statutuz loquaṫ de aliqua re vel de vno facto intelligaṫ de modico ⁊ re parua.vide que habenṫ in.c.ad aures.de re.eccl.non alie.⁊ ideo ꝓ minima lesione nõ daṫ restitutio in integrũ.l.scio.ff.de in inte.resti.l.ĩ reb⁹.in.§.possunt.ff.cõmo.⁊ hoc verum in his que sunt cõtra ius commune:secus in his que sunt secundũ ius commune:per.l.si proprietarius.ff.de damno infecto.⁊ no.Bar.in d.l.scio.⁊ ideo ẽt pro minimo grauamine potest interponi appellatio.c.de appellationibus.⁊ ibi ꝑ doc.de appella.⁊ vide in.c.penulti.in versi.minimũ.de rescrip.⁊ propterea dixit spec.in titul.de rescript.presenta.in.§.ix.in versi.que dicanṫ.quod modicum incrementũ nõ valet mouere iudicẽ.⁊ idem in tit.de iura.cal.in §.ij.in versi.quid si causa.vbi dicit ꝙ modicitas cãe facit omitti solennitatem iuris:et dicit etiam in tit.de loca.in.§.vj.in ver.vt autem.qḋ gr̃a modici damni non receditur a iure.et ꝑ hoc facit quia testes in modico varij nõ possunt dici varij:vt p.d.Anto.post gl.in.c.ij.de regu.⁊ per Alex.in.l.eos.de fal.et in.l.in insulaz.in §.fructus.ff.sol.mat.quia variatio in modico nõ facit testẽ esse varium.et qñ quid dicatur modicuz vel paruũ:dicas hoc relinqui arbitrio iudicis q cõsyderata qualitate ꝑsonarum ⁊ vtens circunstantũs habet hoc arbitrari.vt ꝑ gl.in l.hacten⁹.de vsufru.⁊ gloss.ij.qõ.vj.in.§.anteriorũ et.xij.qõ.ij.terrulas.et vide glo.et Bar.ĩ.l.sed ⁊ si susceperit.§.j.ff.de iudi.vbi habetur ꝙ si rex vel magn⁹ princeps daret ẽt duo mille:diceret etiã modicũ dare.⁊ vide spec.in ti.de iura.dela.in ver.non igitur.

cõtrariũ ĩ.l.pe.ff.de leg.ij.§.istituto.Gas.in ꝑalle.loco dixit ꝙ alienationis verbũ ꝓprie sumptum intelligiṫ quãdo directe transfertur dominium:et licet nõ alleget tex.est in.l.j.C.de fun.dota.sed qꝛ materia alienationis rei ecclesiastice sumitur largissime prohibitus alienare prohibetur locare per centum annos.Item non potest pignorare:vt no.xij.q.ij.in sum.sed proprie sumpto vocabulo qui locat nõ alienat:vt dicit glo.in.l.j.§.qḋ autem.ff.de superfi.⁊.l.fi.ff.si ager vecti.peta.iuramenta autem sunt stricti iuris:ideo scḋm eum nõ extendũtur ad alienationem improprie sumptam:vt est locatio ad centũ annos:locans ergo ad tm̃ tempus nõ est periurus.alleg.qḋ in simili no.in.c.vt super.de rebus eccle.nõ alie.nõ tamen dicit ꝙ locatio teneat.Ego de hac decisiõe dubito ⁊ potius tenerem oppositum:quia iuramẽtũ prestitum intelligitur ꝭm qualitates materie [b] in qua prestatur.vnde assumit omnes tacitas cõditiones ⁊ restrictiones ⁊ ampliationes ꝭm naturam materie in qua prestaṫ:vt in.l.fi.C.de condi.indebi.⁊.l.vlti.ff.qui satisda.cogã.no.Bart.in.l.societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio.⁊ Inn.in c.per tuas.de arb.probatur.s̃.eod.quẽadmodũ.Sed verbum alienatio:intelligitur largissime in materia alienationis rei ecclesiastice:vt ipsemet Gas.cõfitetur ⁊ probatur in.c.nulli.§.j.de rebus eccle.non alie.⁊ quod ibi no.in glo.ergo iuramẽtum de nõ alienando super ea prestitũ debet intelligi largissime:⁊ vt cõueniat materie subiecte.⁊ hoc credo verum. Abbas.

1 ☞ Licet matrimoniũ sit fauorabile nõ tamen super eius contractu statur soli iuramento.
2 Periurium nec excommunicatio impedit contractum matrimonij.
3 Due presumptiones paris potẽtie inuicẽ se collidunt.
4 Ecclesia non patitur vt quis veniat contra proprium iuramentum.
5 Actore non probãte reus absoluiṫ ⁊ confessio facta nõ prodest sed bene preiudicat cõfitenti.
6 Iuramentũ in defectum semiplene probationis an deferatur in causa matrimonij.
7 An stãti cõtra matrimonium deferatur iuramẽtum in defectum semiplene probationis.
8 Iuramentũ in defectum semiplene probationis an deferatur in causa monachatus.
9 Potest quis agere pretextu detentationis rei vẽdicatione:⁊ pretextu possessionis ciuilis interdicto vti possidetis.
10 An quis possit venire cõtra confessionem suam iuratam in causa matrimoniali.
11 Iudex qd debeat facere si mulier petat poni banna:vt in.c.fi.de clandesti.despõ.

[c] Mulieri. [c] ❡ Si mulier iurauit aliquem esse suum maritum ⁊ succubuit:quia aliter nõ ꝓbauit:nõ daṫ nec denegaṫ ei licentia cum alio cõtrahẽdi.Diuidiṫ quo ad intellectũ:qꝛ primo poniṫ questio.scḋo solutio ⁊ ibi ratio.ibi:nec.

a ✠ Sebasti. Sapia. ❡ Per centum annos.Que locatio dicatur alienatio vide per Ang.in cõsi.clxxxiiij.inci.ex forma ⁊ serie dictorũ instrumentorũ.in vltimo dubio.⁊ Jas.in.l.manumissiones.col.ij.versi.secũdo principaliter.ff.de iusti.⁊ iure.

b ✠ Sebasti. Sapia. ❡ Qualitates materie.Uide Oldra.in consil.ccxxxviij.inci.cũ mulier.et do.Fran.cur.in cõsi.j.col.iij.⁊ in cõsi.iij.inci.et si subtilissime.col.ij.

c ❡ Mulieri.Pro intellectu huius tex.vide q̃ latissime scribit Hostiẽ.in sum.eo.ti.in rubricella de asser.iura.§.⁊ super quibus ṽ.qd de causa monachationis.vbi declarat eius medullam.

Casus

¶ Casus literalis. Mulier quedam petebat quēdam in virum que in iure prestito iuramēto asseruit qͦ ille in eam matrimonialiter consenserat per verba de presenti: vir hoc negabat: cū mulier nō haberet alias probationes vir fuit ab eius impetitiōe absolutus. queritur vtrum iudex debeat ei dare licentiam cum alio cōtrahendi. Respondit papa ꝙ nō: ne author periurij videatur: nec debet ei ꝓhibere ne si forte falsum iurauit matrimoniū impediret. sed est sue conscientie relinquēda. Ber.

1 ¶ † Not. j. quod licet matrimoniū sit res multū fauorabilis: vt in. c. ex literis. j. de pigno. ⁊. c. fi. de re iudi. cum si non tamen in tantū vt super eius contractu stetur soli iuramento alterius asserentis contractum.

2 ¶ † Not. secundo ꝙ periurium non impedit contrahi matrimoniū sicut nec excōmunicatio: vt leg. ⁊ no. in. c. significasti. de eo q dux. in ma. ⁊ crimina impedienda matrimoniū vide per glos. in. c. ij. j. de pe. ⁊ re. ⁊ quod ibi no. ¶ † Tertio no. iuncta gl. fi. ꝙ vbi cōcurrunt due presumptiones. quaꝝ vna alteri nō preponderat: sed sunt paris potentie inuicē se collidunt. simile in. c. literas. de presump.

4 ¶ † Not. quod regulariter debet ecclesia prohibere ne quis veniat contra proprium iuramentum. facit. j. de spon. c. ex literis. ij. probatur enim hoc per locum a speciali. ¶ Not. vltimo qͦ vbi agitur de dubio peccato quis relinquēdus est cōscientie sue. ¶ † Glo. prima diuiditur in duas partes. in prima queritur an vir iste fuerit legitime absolutus: ⁊ respondet quod sic quia actore nō probante reus debet absolui vt in iuribus allegatis in ea. Sed cōtra hoc ego oppo. sic: post iuramentum delatum patri nihil amplius debet queri: quia habet vim transactionis. l. j. ⁊. ij. ff. eod. ⁊. l. j. C. eo. ⁊ tex. in. c. ⁊ si Christus. s. eo. dicit quod omnis cōtrouersie finis est iuramentum. sed ista mulier in iudicio iurauit istū virū contraxisse secū matrimonium: ergo debet sibi adiudicari cum actio sibi competat ex iuramēto. l. actori. C. eo. ⁊. l. si duo. §. marcellus. ff. eo. Sol. dic cōtrarium procedere si iuramentum fuisset delatū huic mulieri in supplementum probationis: sed tex. loquitur de alieno iuramento. forte enī exegit iudex iuramētum de veritate dicenda. s. c. ex literis. ⁊ confessio facta vigore talis iuramēti preiudicari potest cōfitenti: nō aūt ꝓdesse: quia regulariter non valet cōfessio ad ꝓprium commodū confitentis. xiiij. q. ij. in prin. vel loquitur ẜm Jo. an. de cōfessiōe mulieris facta in positionibus suis quas suo posuit sacramento iuxta. c. cum in positiōibus. j. eo. ti. li. vj.

6 ¶ † Uenio nūc cōpetenti ordine ad scdam partē glos. pone enim ꝙ mulier habuisset vnum bonū testez nunquid fuisset sibi deferendū iuramentum in supplementum probationis. ⁊ est ista q̄stio notabilis[a] ⁊ dificilis in effectu cōsistens nūquid in causa matrimonialiᵇ sit locus delationi iuramenti in supplementū ꝓbationis. Glos. j. arguit qͦ sic per iura generalia. sed finaliter concludit oppositum: qꝛ hec causa est ardua cū agatur quasi de statu hoīs cū per hoc seruitꝯ cōstituatur in ipso: ⁊ no. bene hāc rationē ꝓ qua facit. c. nō debet. de cōsan. ⁊ affi. ⁊. c. omnes causationes. xxxij. q. vj. Idem videtur sentire gl. iuris ciuilis in. l. iij. §. quacunqꝫ. ff. eo. ti. Hec opi. videṫ etiā placere Abb. hic qui respondet ad. c. attestationes. j. de despon. impu. vbi fuit in cā matrimoniali delatum iuramentū. qͦ ibi nō deferṫ sup principali actiōe: sed super articulo postea orienti sup quo magna erat ꝑsumptio cōtra reum. s. qͦ consensisset post etatem: vel ẜm eum ibi actrix habebat presumptionē pro se: hic non. Et in hac vltima solutione videtur inclinare in cōtrariam opi. huius glo. Joan. an. dicit ꝙ illa decre. solum vult ꝙ si presumptio est cōtra reum qui venit absoluendus in causa matrimoniali non absoluetur nisi iuret ad excludendam illā presumptionē: quasi velit dicere ⁊ bene quod ibi non loquitur de iuramento in supplementum probationis: sed de iuramento purgationis quod deferṫ reo anteq̄ absoluatur vt sic purget presumptionem ortam contra eū. Unde per illud iuramentuz nullum fit preiudiciū matrimonio nec actori: sed est fauorabile eis cum aliter veniret pure absoluēdus actore nō probante. aliter tamen Joan. and. non declarat in hac. q. mentem suā. Hosti. hic. ⁊. j. eo. c. fi. ⁊ idē Philip. tenēt cōtra opi. gl. dicentes qͦ in omni causa matrimoniali potest deferri iuramētum cōsyderatis tn̄ circunstātijs. ponit ipse Hostien exēplū in muliere honesta potēti ⁊ diuite que petit aliquem in viruz sibi inferiorem vel equalem qui sepius de stupro illam solicitauerat ⁊ probat per vnū testem omni exceptiōe maiorem qͦ iste desponsauit eam per verba de presenti. adducit de sepultu. ex parte. de testi. super eo. ij. fatetur tn̄ ipse Hostien. ⁊ idē Phil. ꝙ in causis matrimonialibus ⁊ similibus in quibus vertitur periculū anime sunt ibi. est speciale vt non transeat in rē iudi. sic oportet ibi speciale fateri qͦ si apparet decepta ecclesia retractabitur quod est factum ratione iuramēti delati. argu. j. de fri. fraternitatis. ⁊. C. eo. l. j. quod est speciale contra legem. ff. eod. l. nō erit. §. dato. sit ratio: quia in talibus nec lex preualet nec cōsuetudo. s. de cōsue. c. fi. per que patet etiā in matrimonio posse iuramētuz deferri ita tamen ꝙ legitimo matrimonio nullo mō preiudicari possit nec salus anime impediri quoties de ipsiꝰ periculo cōstaret. ⁊ sic transit Jo. an. cū hac opi. Et videtur hic sentire ꝙ possit deferri cum limitatiōe predicta. Bar. post Butri. in. d. l. iij. §. quacūqꝫ. dicit ꝙ statim ꝓ matrimonio potest deferri. vt iuret ꝓ matrimonio. quia hic nullum periculū est cum videaṫ de nouo contrahere sub condictione si ille iurauit: sed stanti contra matrimoniū nō est referendū: qꝛ non dependet illius dissolutio a facultate partiū. ⁊ sic videṫ sentire Bart. per rōnem suam hoc ꝓcedere in iuramento iudiciali qͦ defertur a parte parti. in necessario enim qͦ deferṫ a iudice non ꝓcederet primum dictū Bar. cuz illud deferatur parte altera non consentiente. l. admonendi. ff. eo. Itē secūdū dictum Bart. nō fundaṫ bona ratione: quia licet iuramentū deferaṫ stanti contra matrimonium: non tn̄ per hoc dissolutereṫ coniugiū: imo qn̄cūqꝫ cōstaret de cōtrario reintegrareṫ matrimoniū ꝑ c. cōsanguinei. ⁊. c. lator. de re iudica. ⁊. s. dixi ẜm Host. ꝯ opi. Bar. videṫ tex. in. d. c. attestationes. ⁊ eo modo tollitur ratio gl. in. d. l. iij. q̄ videṫ velle qͦ ideo iuramentū non est deferendum in hac cā quia amplius nō posset queri de legitimitate matrimonij obstante iuramento: qͦ est falsum: qꝛ si sn̄ia non obstat fortius nec iuramētū. do. Anto. j. eo. c. fi. dicit ꝙ iuramentū purgationis vbi non est probatū deferri pōt: vt in. c. attestationes. de despō. impub. iuramētū vero necessarium potest reo deferri qui venit alš absoluēdus. d. c. attestationes. Sed certe non differt hoc a ꝑcedenti articulo quia istud nō pōt dici iuramentū purgationis: ex quo deferṫ reo: nō enī deferṫ sibi in supplementū ꝓbationis cum reus nō habeat probare sed vt purget presumptionem contra eum ortā. Actori aūt semiplene ꝓbanti non est ẜm eū deferendū iuramentum necessariuz sed voluntarium pōt deferri inquantū iurās stat ꝓ matrimonio: qꝛ partes possunt sibi preiudicare sed necessariū non est deferēdū: qꝛ causa est ardua. non obst. ꝙ posset retractari: quia forte nō potuerunt haberi ꝓbationes ad retractādum. Hec sunt que in diuersis locis scripta reperio per que mihi non vṫ ad plenum huic articulo quotidiano satisfactuz. ¶ Ego cōprehēdendo clare oēs casus dico sic: ꝙ aut non constat de matrimonio: vt quia de ipsiꝰ cōtractu disputaṫ. aut cōstat sed disputaṫ de aliquo impedimēto ipsius: puta de ꝯsanguinitate. Primo aut actor plene probat ⁊ non est curādū de iuramēto: vt in. c. sicut. de proba. Aut nihil ꝓbat, ⁊ idem qꝛ reus venit sine quolibet iuramento absoluēdus. j. eo. c. fi. sentit Joā. and. in ca. j. de clād. despō. videṫ tamē tex. in. c. ij. eo. ti. Aut probat aliquid sed minꝰ q̄ semiplene: ⁊ tūc nō actori sed reo deferendū est iuramentū purgationis: ⁊ iste est ꝓprius casus. c. attestatiōes. prealle. Nā ibi ex nisi ad copulā erat orta ꝑsumptio qͦ post etatem legitimaz puer consenserat in mulierem. facit qͦ no. in. c. fi. Actori autem non est deferendū: quia nō habet semiplenam pro se vt no. in. d. c. fi. ⁊ loquor de iuramento necessario qͦ. s. defertur a iudice parti. Quid autem in volūtario iudiciali: qͦ. s. defertur a parte parti. dico qͦ indubie actor potest deferre reo quia sine illo venit absoluendus ex quo plene non probat. Reus pōt deferre actori si sibi tantum ꝑiudicat: nam sicut posset de nouo cōtrahere ita posset deferre iuramentū actori licet semiplene vel nil probet vt in opi. Bar. Aut semiplene actor probat: ⁊ hic est casus magis dubitabilis in quo sic distinguo, qͦ aut queritur de iuramento volūtario aut necessario. Primum pōt deferri reo cum veniat absoluēdus ex quo plene non cōstat de matrimonio. est enim hoc fauorabile matrimonio. d. ca. attestationes. Actori autem potest deferri si reus sibi soli ꝑiudicat ratiōe predicta. secus autem si preiudicaret alteri matrimonio de quo constaret: qꝛ non posset transigere tunc. ⁊ sic nec iuramentū deferre in ꝑiudicium alterius matrimonij. iuxta no. in. d. c. ij. de clan. despon. Scdm scilicet iuramentum necessariū indubie potest deferri reo. d. c. attestationes. qꝛ actor non potest cōqueri ex quo suam intentionē plene probare nō potest: nec per hoc iuramentū preiudicatur iuri suo: quia quādocūqꝫ constiterit de contrario retractabitur attentatū ratione iuramenti vt. s. dixi. ⁊ facit. l. admonēdi. ff. eo. An aūt actori possit deferri est satis dubiū propter arduitatez cause. Ego indubie crederē ꝑ tex. c. fi. j. eo. iuncta. l. iij. §. quacunqꝫ. prealleg. hoc fore relinquēdū discreti iudicis arbitrio vt cōsy-

Sebastia. Sapi.

a ¶ Questio notabilis. Uiđ Barb. in. l. maritꝰ. in vš. vltimo quero. ff. de qͦ. ⁊. d. Jas. in repe. l. admonēdi col. xcvij. vš. scdo principalr ex conclusiōe gl. nostre. ff. de iureiu.

b ¶ In cā matrimoniali. Et qͦ non possit hoc casu deferri iuramētū in supplemētum tz Do. in. c. j. in ꝑn. ꝑ illū tex. de ꝓcu. li. vj. ⁊ ꝙ nō tenet etiā Bal. in. l. bone fidei. in. j. colū. versi. itē in causis matrimonialibꝰ. C. de re. cre. ꝺ quo vide. j. c. fin. i. xiiij. col. ⁊ adde ꝙ i cā matrimōiali pōt deferri iuramētū a ꝑte parti ẜm. d. Anto. in. d. c. fi. in iij. col. vš. aduerte tn̄. j. eo. qͦ crederē esse verū qn̄ vitium est ꝑ ꝑtes remissibile: alš non. Itē de. q. hic posita vide ꝑ Archi. in. c. si qs ꝑsbyter. circa princ. ij. q. v. de hoc etiā viđ ꝑ Azo. in sum. C. ꝺ re. cred. circa mediū. vbi tz ꝙ possit deferri iurm in cā matrimoniali. ⁊ hoc ponit in vš. i causa monachatiōis. naz Archi. in. d. c. si qs ꝑsbyter. circa ꝑnci. arguit ꝓ ⁊ contra. ⁊ remittit se ad ca. viduas aūt velare. xxvij. q. i. qͦ est palea. vbi multū egregie tāgit istū passum. ⁊ tādē cōcludit qͦ meliꝰ ⁊ tutiꝰ est qͦ ei deferaṫ iuramentū qui matrimoniū asserit esse ꝯctuz. ⁊ ita dicit tenere Hos. in sum. §. super quibꝰ. v. qd ꝺ cā monachatiōis ⁊ hoc dicit se credere esse verū ⁊ se ita de facto iā fecisse ꝯsuli. vide de hoc late Pau. de ca. in. l. iij. §. quacūqꝫ. ff. de iureiu. ⁊ ibi do. Alexan. imo. Bal. in. l. in bone fidei. i. j. col. Bar. i. d. l. admonēdi. in. xvij. colū.

deratis oibus qualitatibus.ꝛ circunstantijs pso narū ꝛ cause deferat vel nō deferat. Quid enim si actor est optime vite ꝛ petit puellā se inferiorē vel equalē ꝛ habet de contractu vnum ꝓbatissimū testem vel forte habet duos testes quoꝝ vnꝰ nō est omnino īteger: ꝛ sic habet plus q̄ semiplenam ꝓbationē. certe satis potest ad iuramentū[a] recurri. nā nullus tex. dixit iuramentū non deferendū in causa ardua sed iudex potest inspectis personarum ꝛ cause circūstātijs deferre illō actori. j. e. c. fi. §. j. potest ergo semper qñ circunstantie ꝛ qualitates personarū suadēt, optime facit qō habetur in simili in. c. causa. ō rapto. ꝛ est gloss. in hoc notabilis in. c. vidua. de regu. ¶ †Uenio ad scdm membrum principale quādo cōstat de matrimonio sed disputaꝶ de aliquo impedimēto. ꝛ distingue fere p. omnia vt dixi in precedēti membro eo saluo ꝙ stans pro matrimonio nō possit deferre iuramentū stanti contra matrimonium. Ratio qꝛ sicut nō posset expresse trāsigere cōtra matrimoniū: vt in. c. fi. de trāsac. ꝛ. c. sup eo. de eo qui cog. cōsangui. ita nec tacite deferēdo iuramētum. ꝛ in hoc casu posset saluari illa opin. Bart. non enim est recedēdum a matrimonio nisi p veras probationes seu plenas de impedimēto. de testi. c. licet ex quadā. in fi. An autem iudex possit deferre in quo nō cadit timor collusionis. arg. c. nisi. de preb. dico arbitrarium prout. s̄. dixi in p̄cedēti articulo. facit. d. c. licet. vbi probationes de cōsanguinitate nō sunt necessario cōcludentes ꝛ tamen dissoluitur matrimoniū de quo cōstabat. Credo tñ ꝙ nisi p̄sumptiones pro asserēte impedimentū sint multū vrgentes nō debet iudex ꝓcedere ad delationē iuramēti per rationē. d. c. licet. in fi. ꝛ per hoc habes hunc articulū clarissime diffinitū. ¶ †Et ex his potest decidi similis q̄stio.[b] an in cā monachationis sit locus huic delationi iuramenti: glo. d. l. iij. §. quacūqꝫ. tenet quod non propter arduitatem cause. Alij vt refert Jo. an. j. eo. ca. fi. dicūt posse deferri. Sed si esset iuramentum volūtarium vel iudiciale necessaria erit superioris authoritas sicut in alienatiōibus rerū. xij. q. ij. sine exceptiōe. x. qō. ij. hoc ius. secus in iuramento necessario. ad hoc. ff. de reb. eo. l. iij. §. item queri. ꝛ hec sunt verba Cyn. in. l. in bone fidei. C. eod. titu. sed Cyñ. in additio. dixit moderniores tenere iuramentum nō deferendum in causa monachationis: quia vinculum authoritate dei impressum non potest per inferiorez tolli. ꝛ hec sibi placēt. Sꝫ certe hec ratio colligitur p ea que dixi in precedenti articulo. Bar. in. d. l. iij. ꝛ do. Ant. dicūt sicut. s̄. dixi in causa matrimoniali. ego dico latius per oia vt. s̄. dixi. qꝛ in hac cā est eadem ratio q̄ in causa matrimoniali: ꝛ vide glo. not. in d. c. vidua. de regu. que vult posse deferri. Sed reduco illam ad distinctionem quā. s̄. feci in p̄cedēti. q. ꝛ vide quod leg. ꝛ no. in. c. cum causa. de rap. ¶ †Glo. ij. est clara vsqꝫ ad ver. lau. ibi tacite op. de. l. naturaliter. §. nihil. ff. de acquir. poss. vbi ille qui vendicare incepit rem potest redire ad interdictū vti pos. nō ob. cōtrarietate que ex hac vicissitudine oritur glos. soluit sed non multum clare dic ꝙ ibi nulla est contrarietas. potest enim quis agere rei vendicatione pretextu detētionis. iuxta ea que habentur ꝛ notanꝶ in. l. officiū. de rei ven. ꝛ. c. examinata. s̄. de iudi. interdicto autē vti possidetis potest nunc agere ratione possessionis ciuilis. ꝛ dic plenius de intellectu illius legis: vt dixi. in. c. pastoralis. ꝛ. c. cū dilectꝰ. de cau. pos. ꝛ proprie: hec aūt mulier nō potest excusari a contrarietate cum de facto proprio agēs prius iurauit se cū illo viro contraxisse. nunc autem petendo licentiā cum alio contrahendi dicit prorsus oppositum: nam si verū iurauit non potest contrahere cum alio: qꝛ matrimonium primum legitime cōtractum nō dissoluiꝶ ex eo qō alius transiuit ad alia vota sed per mortē naturalē duntaxat. xxvij. qō. vij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ ideo quia ecclesia dubitat an verū an falsum iurauerit assumit viam mediam vt hic dicitur. ¶ †Sed tunc fortiter oppon. ex quo hec mulier iurauit non debet admitti volens venire cōtra confessionem propriā maxime iuratam: qꝛ qō quisqꝫ dilucida voce ꝛc. de ꝓba. per tuas. ꝛ. l. generaliter. C. de nō nume. pecu. Solu. potest dupliciter colligi ex dictis Jnn. licet ipse nō formet hāc oppositionem. primo quia istud est speciale in matrimonio propter periculū qō esset si continere cogeretur. vel aliter ꝛ plus sibi placet quod post sententiā licet contra suā confessionē venire de quo remittit ad no. j. de excep. cū venerabilis. intellige hanc solutionem qñ per sententiaꝫ fuit confessio reprobata vt hic. ꝛ ita videtur de mēte Jnn. vt apte ipse ponit in. d. c. cū venerabilis. añ enim reprobationem vel si esset secūdum eā pnūtiatū non liceret contra eā venire: vt in cōtrario nisi prout no. in. c. fi. de cōfes. ꝛ in. c. cum venerabilis. Et hāc solutionez no. singulariter quia habes casum[c] in quo licet venire contra confessionē etiā iuratā. Et est ratio: nā ex quo iudex illā non recepit nec pars approbauit[d] non potest sup illa se fundare ꝛ cogere partē ad obseruantiam. vt in regula ex eo. de reg. iur. lib. vj. ꝛ in. c. cum olim. de cēsi. vide ad materiaꝫ qō no. gl. xxx. q. v. §. his ita. ꝛ. C. qui po. in pigno. hab. auꝶ. itē possessor. ꝛ qō not. Specu. in titu. de excep. §. viso. vers. sed quid econuerso. col. v. ꝛ bo. text. in ca. iij. de eo qui mit. in possess. iūcta gl. iij. ¶ †Ultimo queritur quid faciet iudex si mulier volens contrahere petit bāna poni quod de iure est vt in. c. fi. de clā. despon. Solu. dicit Hostiē. ꝙ episcopus debet illam monere ad continentiam. arg. in ca. discretionem. j. de eo qui cogno. consan. Si vero non potest illaꝫ inducere precipiat bāna publicari cum protestatione huius decret. scꝫ ꝙ per id nō intendit dare licentiam vel denegare: sed illam conscientie sue relinquere. denegare autē banna non debet quia denegando preambula contractus denegaret cōtractum. Contra hanc literam dicit Jo. an. dici posse quod licet protestatio predicta sit vtilis in hoc casu non tamen est necessaria. allega. ff. de iudicijs. nō videtur. dic clarius quod missio bannorum non fit ad dandam licentiam sed potius vt ex causa legitima si qua subest interdicaꝶ matrimonium ꝛc. Abbas.

1 ☞ Juramentuꝫ an extēdaꝶ ad actus futuros.

2 Juramentum est stricti iuris: ꝛ stricte interpretatur propter periculum anime.

3 Juramento nō extendiꝶ ad alia ex conuentione partium q̄ ad ea super que fuit interpositum.

4 Judex vel notarius ex licētia eis data qō possint extendere instrumentū: nō possunt addere iuramentum vel stipulationem.

5 Respectu quantitatis reatus magis peccat qui venit contra iuramentum q̄ qui venit cōtra simplicem loquelam.

Clericus. Qui iurauit seruare statuta edita ꝛ postea p illud iuramentū aliter non iurando promisit seruare edenda seu postea edita non tenentur ex iuramento ad nouiter edita. h. d. ꝺm verum intellectum. primo ponitur qō. scdo solutio. ibi, licet. ¶ Casus literalis. Aliquis clericus iurauit se seruaturum statuta edita in ecclesia. iuramēto taliter prestito ꝓmisit per idem iuramentum statutū qō postmodū factum fuit in ecclesia fideliter obseruare. querebatur vtrum teneretur ad obseruationem illius statuti per iuramētum prius factum. Rñ. pa. quod ex promissione sua teneretur seruare qō ꝓmisit: sꝫ nō ex debito p̄stiti iuramēti. Ber. ¶ Not. j. clericū licite iurare de seruandis statutis ecclesie sue. Idē videꝶ dicendum de ep̄o. ar. viij. q. iij. artaldꝰ. Quid autem si in volumine statutorum reperiūtur aliqua illicita dic vt habetur in. c. j. eo. ti. li. vj. ¶ Not. ij. ꝙ iuramētū de seruādis statutis ecclesie referꝶ ad statuta subsistētia ꝺm tp̄s iuramenti ꝛ nō ad statuta postea edita. ita colligit h. d. An. ꝙ nō colligiꝶ ex lr̄a nec est verū qm̄ hic restrinxit se iurās ad statuta edita vt patet in tex. ibi: edita. merito iuramētū nō extēdebaꝶ ad postea edēda. ar. in. c.

a ¶ Jurm̄. ꝛ ita ēt in spē dicūt pau. ō ca. ꝛ do. Alex. ī d. l. iij. ī p̄n. ff. eo. vterqꝫ. ī vl. co. allegātes idē velle io. an. ī. c. fi. j. eo. facit illud qō not. dicit bal. ī. l. ī bōe fidei. ī vl. co. ꝰ. iij. īspicitur q̄titas reꝝ ꝙ lꝫ ī cāis feudalibꝰ qꝛ magne sūt nō ꝓferaꝶ istō iurm̄ necessariū tñ bñ deferꝶ possessori, qꝛ possessio aliquid adiūgit semiplene ꝓbatiōi. ꝛ hec diligēter no. qꝛ faciūt limitationeꝫ eoꝝ q̄ notanꝶ per ipsummet ab. pa. ꝛ doc. ī. c. fi. ī p̄n. ī pe. ꝛ vlt. col. j. e. ꝙ in cāis famosis ꝛ criminibꝰ ēt ciuiliter motis nō deꝶ istud iurm̄. ꝛ idē ī ceteris causis magnis arduis ē verꝫ nisi eēt plus q̄ semiplene ꝓbatū vt qꝛ vltra semiplenā ꝓbationē aliqd eēt adductuꝫ: vt qꝛ produxisset quis duos testes quorū vnꝰ nō eēt oīo īteger vl' adesset aliqua alia p̄sumptio tūc si sit persona honesta posset iudex deferre iurm̄ necessariū in p̄dictis causis. ꝛ idē dicit Sali. ī. l. admonēdi. ff. eo. in. xvj. co. in fi. ꝛ Lud. rom̄. in xxvij. ꝛ clarius in xxxiij. p tex. d. §. j. ī. c. fi. j. e. ꝛ idē rꝫ ibi. d. alex. imo. ī. xxxij. co. ꝛ ī. l. iij. e. tit. ī. viij. ix. ꝛ vlt. co. ꝛ ī cōsi. cclxiij. ici. viso ꝓcessu vtriusqꝫ cause. in. ij. col.
Sebasti. Sapia.

b ¶ Siñs qō. Uide Lapū alle. xxxvj. co. vlt. ꝰ. de tertio aūt. Jaso. ī repe. l. admonēdi. col. xcvij. ꝰs. ij. p̄ncipaliter. ff. de iureiu. vbi dicit gl. ī. c. vidua. j. de reg. tenētem ꝙ deferatur iurm̄ in cā monachatiōis cōiter reprobari. vide etiā Abb. in. c. cū cā. j. de rapto.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Habes casum. Aliū casum pōit Bal. in auꝶ. iubemꝰ. circa med. C. ō iu. ī. l. j. col. xv: ꝺ sꝫ ponc minor. C. de cōfes. Ro. ī ɔs. cxcj. ici. vt p̄posita. circa mediū. et in. l. si ꝰo. §. de viro. ī. xxxj. fallē. ff. sol. ma. vbi dicūt ꝙ ī crimīalibꝰ qs pōt venire ꝯ ɔfessionē suā etiā iuratam.

d ¶ Approbauit. No. diligenter ꝙ ɔfessio facta ēt in iudicio ꝛ ēt iurata non obligat si nō fit p ptē approbata seu exp̄sse acceptа ꝛ p iudiceꝫ recepta. ꝛ facit ad extēsionē eiꝰ qō p multa tenuit sali. post Richar. patruū suū ī. l. j. ī ꝰs. op. C. ō ɔfes. ꝛ ī. l. gñaliter. ī. vj. q. C. de nō nu. pe. ꝛ idē Sal. in. l. iubemꝰ. C. ō lib. cā vbi no. decidit ꝙ ɔfessio facta ad obligandū ēt in iudicio ꝛ in p̄sentia ptis' reqriꝶ ꝙ exp̄ssa accepteꝶ p ptē: alꝛs talis ɔfessio nihil p̄iudicat secꝰ est ī cōfessiōe liberatoria ī q̄ sufficit sola p̄sentia ptis. j. tale. ī p̄n. ff. de pact. ꝛ p̄dictā decisionē Salice. sequiꝶ. d. Alex. imo. ī ɔs. cccclxxvi. ici. viso supiori themate ī v. col. ꝛ seq. ꝛ ī ɔsi. ccccv. inci. ī cā appellatiōis. ī. j. co. ꝛ no. ī ɔs. cccclxv. inci. ī cā ꝛ lite vertēte iter ꝓuidū mercatorē ꝛc. nā ex notatis h p istū ī h ꝰ. ꝛ est rō ꝛ. videꝶ ꝙ p̄dicta decisio Sali. sit vař ꝓcedat ēt si talis ɔfessio facta ī iudicio p̄ñte pte eēt iurata q̄ ppetuo not. qꝛ vtilia sunt ad practicam.

argu.in.c.ficut.j.de spon. Quid aũt si indistincte se obligasset ad obseruantiam statutorũ:dicam latius.j. ¶ No.ꝙ licet quis teneatur ad obseruantiã nude ꝓmissionis.s.de pac.c.j.⁊.iij.⁊.xxij.q.v.iuramẽti. adeo vt dicatur ibi deũ non facere differentiã inter iuramẽtum ⁊ simplicem ꝓmissionem:tamẽ solidius est peccatum seu promissio vbi interuenit iuramẽtum vt expressius probatur.xxij.q.j.c.j.⁊ ea.causa.q.ij.animaduertendũ ⁊c.super eo.de consangui.⁊ affini.vbi bo.text.cum gl.⁊ ratio j.subijcietur. ¶ † Opp.⁊ videtur ꝙ iuramentũ debet extendi ad edita ⁊ ad edẽda per.l.fi.C.que res pig.ob.pos.vbi dicitur ꝙ si quis obligat bona sua videtur obligare nedum presentia sed etiam futura.Sol.gl. sentit hoc contrarium ⁊ dicit ꝙ ideo non extenditur ad futura.[a] q2 nõ debet extendi iuramentũ ad ea de quibus non fuit verisimiliter cogitatum:⁊ que postea accidunt sicut dicimus in transactione.l.cũ aquiliana.ff.de transac.hic eñ non fuit cogitatũ nisi de presentibus cum iurauerit solum obseruare statuta edita. vnde non potuit postmodũ ex nudo consensu extendere iuramentum ad edenda vel nouiter edita. vt litera innuit.⁊ est satis bona responsio sic ordinando glo.vt dixi. Hosti. respondet magis specifice ad contrarium. dicit enim ꝙ illud est fauorabile.sed istud sc3 vt iuramentum extendat̃ est odiosum ⁊ periculosum. ⁊ eodẽ modo rñdet ad.c.quia circa. de priuileg.⁊.ff.de ser.vrb.pred.l.si seruitus. ¶ † No.bene hoc dictũ ꝙ iuramentũ est stricti iuris.vnde nõ debet de facili extendi propter periculum periurij.idem no.Gas.s.e.cũ contingat.dixi in.c.intellecto.s.eo.op.facit tex.in.c.cum clerici.de verb. signi.⁊.s.c.veniens.⁊.c.quintauallis.Jo.an.non placet hec sol.Hosti. quo ad istũ tex.quia verbum edita:positũ in iuramento soluit contrarium.facit ꝫm eum.ff.de verb.obli.cum stipulamur. Ex hoc sentit Jo. an.⁊ clarius do.Car.ꝙ si non fuit oppositũ verbum edita:sed simpliciter iurasset seruare statuta obligaretur etiam ad edenda. qđ mihi non placet:quia propter metum periurij iuramentum est grauius preiudicij ⁊ stricte interpretationis vt predixi.ideo nõ est extendendũ:imo potius restringendũ vt nõ cõprehendat id qđ ex lata verborũ significatione posset cõprehendere.d.c.cũ clerici.⁊.s.eo.ad nostram.iij.⁊.c.quintauallis.voluit Archidia.in.c.ne quis.xxij.q.ij.posset tamẽ sic distingui. qđ aut illa statuta que postmodũ fiunt nõ sunt multum preiudicialia ⁊ extenditur iuramentũ ad illa. argu.illius.l.fi.C.que res pig.ob.poss. ⁊ qđ ibi no.quanꝗ periurium sit in se grauissimi preiudicij tamẽ debemus attendere non ad id quod venit accessorie:sed ad id ad qđ iuramẽtum obligat principaliter scilicet ad statuta fienda que sunt modici preiudicij.sicut si obligo bona mea simpliciter veniunt etiam futura:quia in obligatione agitur de modico preiudicio. ad premissa facit.l.j.ff.de autori.tuto.⁊ hoc expresse voluit Bart.in.l.si stipulatus.§.cum stipulamur.ff.de verbo.obli. Aut sunt grauis preiudicij ⁊ iuramentũ ad illa nõ extendit̃.argu.in.d.§.cũ stipulamur.⁊ in.l.si mãdauero.§.is cuiꝰ. ff.mãda.⁊.c.felicis.§.verum. de pe.li.vj.vbi habet̃ ꝙ publicatis bonis alicuius simpliciter non veniunt bona futura.⁊ hoc propter grauitatẽ preiudicij.⁊ sic reducitur ad cõcordiam cum.d.l.fi.C.q̃ res pig.ob.pos. vt ibi no.⁊ hec notabis. ¶ Sed aliter contra hoc ⁊ contra tex.oppo.videtur enim ꝙ licet non teneatur vigore primi iuramenti debet tamen obligare vigore secundi.nam promittẽdo per primũ iuramentũ videtur iurare saltem per creaturã. valet enim iuramẽtũ interpositum per creaturã seu creata ⁊ facta.vt.s.eo.⁊ si christus.Solu.Jo.Cald.fuit in mirabili opinione fatẽdo contrariũ.dicit enim ꝙ l3 transgrediẽdo nouũ statutũ non facit contra primũ iuramentũ:tum q2 ⁊ secundũ fuit iuramentũ:tũ q2 rẽ creatã vel factã adiecit sc3 iuramento iste clericus debet dici periurus.ad hoc ponderat istum text.in fi.ibi ex debito prestiti iuramenti. do.Anto.dicit hic hoc dictũ procedere si cõstaret ꝙ egerit iurare:sed putat ipse ꝙ iste iurare non intenderit:sed iuramentũ antiquum prestitum ad hoc extẽdere ex promissione que non sufficit.⁊ hoc tenet Archi.in.d.c.ne quis. vult idem Jo.an.in addi. Specu.eo.tit.in fi.vbi dicit qđ si subditus qui primo iurauit domino cõuenit ꝙ † illud iuramentũ postea extendat̃ ad alia nõ tamen fit extẽsio vt hic sicut per pactum possum obligare successorẽ non tñ per iuramentũ.vt no.s.eo. veritatis.quasi iuramentum non extendat̃ ex simplici consensu sed exigitur expressa iuratio quasi forma iurandi sit de substãtia:vt hic meliꝰ ꝙ alibi not.probatur. ¶ † Per hoc etiam dicit abbas hic ꝙ si qs asserit aliquid domino per sacramẽtũ qđ prius fecit non est periurus licet sit illud falsum.quod intelligit Jo.an.⁊ bene quando ad hoc primum iuramentũ nõ extẽdebat̃ al's secus. Et per hoc etiam notãter dicit do. Ant.quod si detur licentia notario vel iudici extendat instrumentum prout vult ꝙ non possit ibi addere iuramentum vel stipulationẽ si formaliter non intercessit:quia nõ possunt hec simplici consensu suppleri cum habeãt certam formam.quod not. Et generaliter quid possit addere sapiẽs[b] quãdo instrumentum est ad consilium sapientis extendendum remitto ad Barto.in.l.ex ea parte.ff.de verbo.obliga.⁊ latius in l.illa institutio.ff.de here.insti. Ego quantum ad principalem oppositionem.s.factã distinguo sic.quod aut is qui primo iurauit agit nunc extendere illud iuramentum ad obseruantiam alterius actus non ãt de nouo iurare:vt quia dicit volo teneri virtute primi iuramenti vel ꝓmitto per primum iuramẽtum ⁊ non fit extensio ratione predicta:nec etiam tenetur ex nouo iuramento:quia hoc non intẽdit.⁊ hoc iudicio meo voluit ista litera ibi quod promisit ⁊c.nõ autem dicit qđ iurauit quod facit aperte cõtra Calde.⁊ ita sentit Archidia.in.d.c.ne quis.⁊ glo.nostra hic. Cũ ergo iuramentũ dirigatur in deũ.s. co.debitores.c.⁊ si christꝰ. oportet ꝙ se deo obliget directe.qđ non fit qñ agit solũ iuramentũ extẽdere nec cõfirmat promissum per religionẽ deo debitã sicut debet facere iuramentũ.s.eo.⁊ si christus. Aut intẽdit nunc iurare adhibendo primũ iuramentum ⁊ potest hoc considerari dupliciter. Uno modo ꝙ intẽdat iurare per primũ iuramẽtum sicut per rem spiritualem:vt q2 dicit iuro ꝑ primum iuramentũ:sicut diceret iuro per euãgelia vel per sanctũ petrũ.⁊ hoc casu procederet dictũ Cal.scđo mõ põt cõsiderari qđ intendat per relationẽ ad primũ iuramentũ exprimere formã prioris iuramẽti:vt si dicat iuro per primũ id est ꝫm formam ibi expressam:⁊ tũc etiã credo ꝙ obligetur ex nouo iuramẽto nõ ꝙ extẽdat̃ antiquũ. nã video etiã ꝙ vbi requirit̃ notabili sexpressio nõ refert an exprimat̃ noĩatim an per relationez ad aliud vt pt3 in sñĩa qñ iudex dicit condemno vel absoluo prout in actis cõtinet̃.vt no.in.c.pe. de iudi. Uel qñ refert se ad certũ instrumentũ.vt no.Jnn.in.c.ij.de libel.obla.facit tex.ĩ.l.pe.C.de sen.q̃ sine cer.quãti.⁊ qđ legi.⁊ no.in.c.cũ venerabilis.de excep.⁊ de relig.do.cũ venerabilis.⁊ ꝑcipue ꝓcedunt ꝑdicta eo attento ꝙ per iuramẽtũ ꝑncipalis obligatio acquirit̃ deo.d.c.debitores. ⁊.c.⁊ si christus.qui non respicit ad verborũ formam ⁊ corticẽ sed ad mentẽ se obligare volẽtis. xxij.q.v.si qd inuenisti.sicut in voto not.in.c.literaturã.j.de voto.⁊ per Jnno.in.c.ex parte.de censi.⁊.c.porrectum.de regula. Et per hoc concludo in hac materia ꝙ si põt constare quoquo modo in foro aĩe vel iudiciali ꝙ iste intẽdebat nouiter iurare obligabit̃ ex iuramẽto.argu.s.eo.⁊ si christus.⁊ in dubio satis videtur voluisse iurare si expressit verbũ iuro:vl' cõsimile.⁊ sic limita oĩa ꝑdicta. ¶ † Ultimo oppo.videt̃ eñ ꝙ hec obligatio l're ⁊ ꝑdictoꝝ sit ꝯsimilis ⁊ superflua:q2 cũ certũ sit istũ clericũ obligari ex ꝓmissiõe nõ refert an etiã teneat̃ ex iuramẽto:q2 inter iuramentũ ⁊ simplicem loquelã deus nõ facit differẽtiã.vt in.c.iuramẽti.xxij.q.v.sol.gl.nostra tacite sentit ⁊ soluit ꝙ respectu obseruãtie nõ est differẽtia q2 pariter obligãt:vt in ꝯrio.Sed in cõtrauẽtione est differentia:q2 maior penitẽtia ĩponit̃ ei qui venit ꝯtra iuramentũ ⁊c.quã solutionẽ no.Jo.an.dicit hanc cꝑparationẽ ꝓcedere quo ad genus[c] nõ quo ad determinatã quãtitatẽ reatus.dic clarius ꝙ deꝰ nõ facit inter ista differentiã sc3 quo ad interitu3 salutis:q2 vterq3 peccat mortal'r.iuxta illđ.Os qđ mentitur occidit animam.Sapieñ.j.⁊ in.d.c. iuramẽti.rõne cuius quisq3 meret̃ priuari ⁊ ꝑuatus est grã dei ⁊ vita eterna.xxv.dist.§.al's ea demũ.sed respectu quãtitatis reatus magis peccat q venit ꝯtra iuramẽtũ:⁊ ideo maior pena afficit̃. Rõ q2 iste magis ꝯtẽnit deũ q firmauit ꝓmissu3 suũ per iuramentũ ⁊ trãsgressus est.xxij.q.j.mouet.⁊.c.j.de iudi.cũ nõ ab hoĩe.⁊.c.nouit.s.e.querelã.ideo iuramentũ adijcit maius vinculũ.de cõsan.⁊ affi.sup eo.⁊.c.preterea.ij.de spõ.⁊ tãto maius quãto id sup q̃ ꝑstat̃ est sanctiꝰ.d.c.mouet.dixi.s.e.⁊ si xp̃s.⁊.l.si qs maior.C.de trãsac.q̃ not.

1 ☞ Quid operatur iuramentũ iudiciale necessarium:⁊ iudiciale simplex:⁊ quid voluntarium.
2 Ex quolibet iuramento licito nascit̃ actio de iure canonico:dummodo materia ad hoc sit apta.
3 Ex iuramento extraiudiciali an competat actio si est litis decisiuum de iure ciuili.
4 Quando defertur iuramentum iudiciale necesse habet pars vel iurare vel referre:si iussa est a iudice aut iurare aut referre:secus si non.
5 Que sit iusta causa recusandi iuramentum iudiciale vel necessarium.
6 Reus potest recusare iuramentũ si actor nil probauit.
7 An post iuramẽtum prestitum possit recedi per nouas probationes in contrarium repertas.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Ad futura.vide.d.Jas.in.l.sub ꝑtextu.col.iij.v.ꝯ ꝑncipalẽ regulã.C.de trãsac.vbi dicit ꝙ l3 iuramẽtũ hẽat mirabilẽ effectũ ꝙ vbi reqrit̃ spãlis cõsensus ⁊ nõ sufficit gñalis iur'm habeat vim spãlis ꝯsensus tñ non extendit̃ nisi ad ea de qbꝰ partes cogitarunt.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Sapiens.vide Card.in consi.lx.colũ.i.Fel.in.c.ex l'ris.colũ.v.ad fi.s.de fi.instrumẽ. Alexã.in.l.ij.§.in fideiussorẽ.ff.qui satisda.cogan.
b ¶ Quid possit addere sapiẽs qñ instr'm est ad cõsiliũ sapientis extendẽdum.

Antoniꝰ Frãcis.
¶ Circa hoc qñ testm̃ est extendẽdũ ad cõsilium sapiẽtis vel instr'm releuandũ ad ciꝰ ꝯsiliũ quid possit addere et vtrũ in testõ possit addere illa v'ba iure institutiõis vel clausulã codicillarẽ vl' clausulã derogatoriã vltra Bart. hic allegatũ ĩ lec. d.Abb.ĩ.l.illa institutio.ff.đ here.insti.viđ bal.ĩ.l.captatorias.ĩ.v.oppo.C.đ test.mili. et eũdẽ Bal.ĩ.l.j.C.de manu.vin.⁊ vide Bar.ĩ.l.j.in §.si plures.in.ix.colũ.ff.de exerci.⁊ vide Arch.in.c.j.ne sede va.lib.vj.
c ¶ Adde.d.Ant.hic in vltimis verbis ⁊ qđ not.in.c.querelã.super vlt.glo.s.eo.

8 Ubi vertitur periculum anime nō remissibile per partes: iuramentum iudiciale retractatur per nouas probationes.
9 Quando petitur legatum ⁊ nō apparente testamento defertur iuramentum pōt a tali iuramento recedi: si postea reperiatur testamentum.
10 An per nouos testes posset recedi a iuramento iudiciali.
11 An possit appellari a sententia lata vigore iuramenti iudicialis.
12 Ratio quare in actionibus famosis non est licitum iuramentum referre.
13 Nunquid in actionibus famosis ⁊ alijs criminibus licitum sit deferre iuramentum indistincte.
14 Dato quod reus possit in criminalibus iurare an actor incurrat penam talionis vel penam turpilliani.
15 Fama publica excusat accusatorem a calumnia.

Iuramentum. Hoc capitulū habet principaliter duas partes. secūda est in. §. sane. Et primo legam istud principiū quod cōiter non summatur. Sed ꝓ iuuenibus summo sic. Iuramentū litis decisorium a iudice delatū sine iusta causa recusari non pōt: delatum vero a parte licite recusatur ⁊ refertur: in actione tamen famosa non lȝ reo referre. Diuiditur hoc principiū in tres partes. Prima tractat de iuramēto necessario qđ scȝ deferꝛ a iudice parti. Scđa de iudiciali qđ scilicet deferꝛ a parte parti. Tertia tractat de relatione non fienda per reū in actione famosa. secūda ibi: Quis. tertia ibi: nec liceat. ¶ Casus literalis. Aliqui litigabant corā iudice: iudex deferebat iuramentū alteri parti loco probationis: queritur an istud iuramētum sit de necessitate prestandū. Rñdet papa ꝙ iuramētum hoc recusari non pōt nisi iusta de causa qua allegata et ostensa illud prestare non cogiꝛ: sed si vna pars defert iuramentum alteri parti in iudicio: illud iuramentum licite potest recusari vel referri. Si vero aliqs cōueniaꝛ actione famosa: tūc non est licitum referre huiusmodi iuramentum. Bernā.

1 ¶ † Notabilia hic aliter non colligo quia esset replicare iam dicta in summario ⁊ statim dicenda. Sed ꝓ declaratione ipsius totius materie oppo. videtur enim litera sibijpsi cōtraria. Nam primo dicit iuramentū non posse recusari. Secūdo dicit oppositum. solu. dic vt in principio gl. j. quam melius ordinādo ⁊ clarius ⁊ latius materiam expediendo: dic sic ꝙ quo ad propositū nostrum iuramentū est duplex [a] quoddam iudiciale: quoddā extraiudiciale. Primū duplex quoddam qđ defertur a iudice parti qđ appellatur necessarium: quia [b] sine iusta causa recusari non pōt: vt hic in princip. iuncta suprascriptione. ⁊ in. l. generaliter. C. de nō nume. pecu. Appellatur istud etiam litis decisorium seu delatorium qꝛ prestaꝛ ad litis decisionem. vt in. l. ij. ⁊. l. admonendi. ⁊. l. manifeste. cum simi. ff. eo. ⁊ in. c. ⁊ si christus. s. e. Et hoc iuramētum producit actionem etiam de iure ciuili. vt in. l. actori. C. eod. titu. ⁊. l. si duo patroni. §. marcellus. ff. eo. ⁊ dic vt ibi. Aliud quod defertur a parte parti et istud statim nomine sui generis ⁊ appellaꝛ iudiciale: ⁊ istud recusari potest: ⁊ referri vt in secunda parte huius principij. ꝙ an sit verum indistincte vt recusari possit dicā j. latius, ⁊ istud etiam iuramentū producit actionem. vt dictis legibus. Secundum principale scȝ extraiudiciale appellatur voluntarium: quia voluntate ⁊ ex conuentione partium suscipitur: nec est necesse referre vt statim dicam in iudiciali. ⁊ de isto non tractatur hic ſm glo. sed dic qđ non tractatur explicite sed implicite fit mentio a contrario sensu. ibi: quod in iudicio ⁊c. q. d. si est extraiudiciale non potest referri nec etiam deferri nisi ex ipsarum partium conuentione: ⁊ dic qđ istud extraiudiciale est multiplex: quoddam assertorium de quo dixi. s. eo. si vero. quoddam obligationis introductorium: vt qñ per iuramentum aliquid promitto. quoddam cōfirmatorium: exemplum in. c. cum contingat. s. eodem. ⁊ in. c. ij. de pactis. lib. vj. in auꝛ. sacramēta puberum. C. si aduer. vendi.

2 ¶ † An autem ex quolibet istorū producatur actio [c] nō est proprie materia nostra. de iure canonico puto qđ ex quolibet iuramento licito ꝓducatur actio dūmodo materia sit ad hoc apta: quia ius diuinum ⁊ canonicū mandant iuramenta seruari. s. e. ⁊ si christus. ⁊. c. cum contingat. ⁊. c. debitores. cū simi. ergo competit ius agendi. l. statuas. ff. de acqui. rerū do. l. vna. ff. de condi. ex le. no. gl. in. c. cum liberū. de sepul. ⁊. c. si canonici. de offi. ordi. lib. vj. ⁊ de hoc articulo plene per doct. ⁊ in. c. cū venissent. de insti. vbi plenissime dico.

3 ¶ † Sed de iure ciuili Bar. fuit in singulari opi. in. l. ij. ff. eo. dicit enī ꝙ si iuramētum assertorium est litis decisorium licet extra iudiciū prestetur cōpetit actio ⁊ habet executionē [d] paratam exēplum, si extra iudiciū aliquis detulit alteri iuramentum super aliquo contractu seu controuersia ⁊ ille iurauit qđ dictū fuit visum aliquibus legistis durū ⁊ mihi nunꝙ placuit: quia iura ciuilia dantia in hoc actionē loquuntur de iuramēto iudicialiter prestito: vt innuitur in. l. actori. C. eo. facit text. in. l. si duo patroni. ff. e. Et ratio quā ponit Bart. in. l. iiij. §. si ex cōuētione. ff. de re iudi. De iuramento obligationis introductorio tenuit Bart. ꝙ non cōpetit ius agēdi. per. l. si quis pro eo. ff. de fideiuſ. vbi ponit hoc dictum. vide in hoc quod dixi. s. eo. cum contingat. de confirmatorio dic etiā vt ibi dixi.

4 ¶ † Sed contra predicta ⁊ cōtra tex. fortius opp. videtur enim ꝙ iuramentū iudiciale non possit recusari nisi saltem referatur deferenti: alter recusans sine causa debet condēnari vt cōfessus. vt in. l. manifeste. ff. eo. vbi dicitur ꝙ manifeste turpitudinis ⁊ confessionis est non iurare: vel nolle referre iusiurandum. ad idem. l. delatam. C. eo. ⁊. l. iusiurādum ⁊ ad pecunias. §. ait pretor. ff. eod. vbi quasi idem habetur. Solu. ex secunda parte huius glos. potest colligi duplex solu. prima ꝙ cōtrarium loquitur quando pars suscepit iuramētum sibi delatum a parte tunc enī habet necesse iurare aut referre. hec sol. nimis illa iura restringit que loquunꝛ indistincte. secunda est ꝙ de iure antiquo procedit cōtrarium. hodie vero secus: vt hic. ⁊. l. generaliter. C. e. Et hanc solu. sentit etiā gl. in. d. §. ait pretor. q̄ dicit hoc iuramentū iudiciale hodie posse recusari per. d. l. generaliter. hec solu. mihi non placet: tum quia euitāda est iuriū correctio vt in. c. cū expediat. de elec. lib. vj. tum quia non est verisimile ꝙ. l. delata. posita in eo. titu. corrigatur per. l. generaliter ibidē sequentem. Ad qđ enim fuisset ibi posita. l. delata. Jo. an. ponit tertiam solutionem vt cōtraria iura intelliganꝛ quādo sine causa vult quis recusare. l. generaliter. ⁊ hoc. c. loquatur quando ex causa: ⁊ sic illa iura cōtraria nō corriguntur per ista sed glossantur ⁊ declarātur. ⁊ hāc solutionem tȝ hic do. Ant. licet mētionem nō faciat de Jo. an. ⁊ Bart. in. l. generaliter. C. eo. respōdendo ibi ad contraria. Hec solu. olim mihi non placuit ad istum tex. Nam si diligenter ponderetur probat qđ etiā sine causa possit iuramētū delatum a parte recusari. cum enim loquens a principio de necessario qđ defertur a iudice dicat sine causa iusta recusari nō posse: postmodum aduersatiue veniat ver. Quis. in quo videtur ꝙ delatū a parte parti pōt licite recusari: debet intelligi vt possit recusari sine causa quia al's non veniret aduersatiue ad precedentia. nam dictio Quis, est precedentium aduersatiua regulariter. vt no. in. c. quēadmodū. s. eo. in gl. in ver. teneretur. ⁊ forte ob hoc quidā moderniores legiste dant quartum intellectum ad istum tex. dicētes ꝙ dictio Quis: poniꝛ hic aduersatiue in hoc quod iuramentum necessarium nō pōt sine iusta causa recusari etiam referendo: sed iudiciale potest recusari: dummodo referatur. ⁊ sic tex. ibi: ac referri debet intelligi ſm eos dūmodo referatur. Iste intellectus videtur satis coloratus: sed impropriat literam dum exponit illam dictionem ac, cōdictionaliter. Nā ista dictio ac, ponitur copulatiue vt sit sensus quod iudiciale potest recusari ⁊ referri. Mihi placet quint⁹ intellectus quē in duobus verbis sentit hic Hostien. ⁊ latius Bart. licet non faciat mentionem de Host. in dicta. l. manifeste. vt dicamus quod iuramentum iudiciale quod a parte parti defertur possit libere sine causa recusari etiam non referendo: vt probatur hic. ⁊ in. d. l. generaliter. §. sin autem. Ratio quia pars nō potest necessitare partem ad iurandum vel ad referendum. argumēto eorum que dixi in. c. prout. de dolo ⁊ cōtuma. sed si iudex approbat iuramentum delatum a parte iubendo vt iuret: tunc teneretur pars iurare vel referre. ⁊ sic proprie loquitur text. in. d. l. generaliter. §. sin autem. Et hoc casu procedunt contraria superius allegata. ⁊ hunc intellectuȝ etiam sentit glo. in dicta. l. delata. ⁊ in dicta. l. generaliter. ⁊ in. l. in bone fidei. C. eo. in versi. per iudicem. etiam facit quod not. instit. de fideicommiſ. here. §. fin. in gl. in versi. habere. fateor tamen quod lectu. Jo. and. ⁊ Barto. in dicta. l. generaliter. est vera in se vt ex causa possit iuramentum recusari etiam per iudicem approbatum nō ob. l. manifeste. ⁊ Cy. per dictā. l. generaliter. sȝ nō est simpliciter vera in se vt cessante approbatione iudicis nō possit recusari sine causa per supradicta.

5 ¶ † Circa predicta queriꝛ que possit esse iusta causa recusandi iuramentum necessariū vel iudiciale a iudice approbatum. Dic qđ multiplex vt puta si is cui defertur non est bene informatus de materia. arg. in. l. marcell⁹. §. j. ff. rerū amo. vel est talis materia super qua nō pōt cōueniri vel actor plene probauit. s. de probatio. c. sicut. ⁊ multos cōsimiles casus vide p Bar. in. d. l. manifeste. ¶ † An autem ex parte rei sit causa legitima recusandi: qꝛ actor nihil probauit [e] dico ꝙ sic. hoc sentit Joan. an. hic in duplici

a ¶ Et adde aliud gen⁹: qꝛ quoddā est iuramentū implicitū: quoddaȝ explicitū: ⁊ q̄ iterea sit dr̄ia vide per Jmo. in. c. cū contingat. in. xxviij. char. in. j. col. s. e.

b ¶ Et qꝛ iudex necessitatur deferre vt not. per istū in. §. sane. j. eo. in. iiij. not. ⁊ ibi no. in secunda additione. Sebasti. Sapia.

c ¶ Producaꝛ actio. Uide. d. Jas. in auꝛ. sacra. pub. col. iij. in. j. not. C. si aduer. ven. ⁊ ad de casum in quo etiā de iure ciuili iuramētum obligatorium ꝓducit actionē vcȝ quando iuratū fuit ab vtraqȝ pte: vt qꝛ iuraui tibi dare. x. et tu iurasti mihi dare. x. quē casum ponit Frācis. cremen. in sing. cxix. inci. ex iuramēto.

d ¶ Hunc artic. an iuramētū habeat executionē paratā plene examiat Jas. de may. istit. de actio. in. §. itē si quis. in vlti. char. vbi cōcludit cum Bart. in. d. l. ij. ꝙ sic. ⁊ ꝓpterea laudat et cōsuluit ꝙ in fi. cuiuslibet instrumēti semp apponaꝛ iuramētū eo modo de quo ibi per eum. Sebasti. Sapia.

e ¶ Nihil ꝓbauit. An re⁹ cogaꝛ suscipere iuramētū qñ actor non probauit. vide Pau. de ca. in. l. manifeste turpitudinis. ff. de iureiuran. et multa ꝓ ⁊ ꝯtra ꝑ Jas. in repe. l. admonendi. col. xxx. eo. ti. vbi dicit qđ magis cōis est qđ reus cogatur.

duplici loco.primo in tex.super versi.nihil prestiterit scdo super gl.ij.sed iudicio meo hoc probatꝛ in.l.in bone fidei.C.eo.vbi dicitꝛ qd causa cognita decidi debet lis per iusiurādum. ergo non ex simplici ꝛ volūtaria delatione. Ad idem iura vulgaria que dicūt reū absoluendū actore nō probāte etiā si nihil prestitit vt hic.ꝛ.c.vnico.vt ecclesi.benefi.cum si. Et hoc videtꝛ sentire gl.ꝛ Bar.in.d.l.in bone fidei.ꝛ.l.admonēdi. ꝛ hoc intelligo indistincte siue deferatꝛ a iudice siue a parte. Nam si ex hac causa possunt recusare iuramentū necessariū fortius iudiciale maxime tenēdo qd dixi iudiciale non arctare nisi approbetur a iudice.ꝛ sic limita dictas.l.manifeste. delata.l.iusiurandum ꝛ ad pecunias.§.ait pretor.[a] prealleg.ꝛ hoc not.quia multi decipiuntur credentes quod indifferenter possit actor iuramentum deferre reo. nam tex.in d.l.gñaliter. aperte dicit iuramentum necessariū ꝛ iudiciale posse ex causa recusari. hec autē causa satis est legitima ex quo actor nihil ꝓbat vt predixi.facit qd sentit Jo.and.in.c.j.de clan.despon. ꝛ tex.in.c.ij.eo.ti.ꝛ qd ibi dixi.s.eod.mulieri. ꝛ hāc opi.apertissime tenet Spe.in ti.de iura.dela.§.j.ver.si autem actor. nisi in casibꝰ in qbus iura deferunt iuramentū reo etiā si actor nisi ꝓbat. vt in l.fi.§.sane.C.de his qui ad eccle.confu.ꝛ.l.vlti.C.de fide instru.de iure deli.l.fi.§.licentia.cum simi.

7 ¶ † Quero vlterius an post iuramentum delatū possit recedi ꝑ nouas ꝓbationes in contrariū repertas. Glo.ista in tertia parte distinguit qd aut iuramentū fuit delatū a iudice:ꝛ pōt postea ꝓbari cōtrariū:aut a parte ꝛ nō pōt recedi.vt.l.admonēdi.ff.e.ꝛ.l.j.ꝛ qd ibi no.C.eo.qd intellige etiam si pars aduersa velit ꝓbare periuriū.dices tu:que est diuersitatis ratio:cū iuramētum necessarium deberet esse maioris roboris ꝙ iudiciale(dic qd rō diuersitatis est hec:q2 decisio litis facta ꝑ iuramentū iudiciale habet vim trāsactionis. videtur eñ pars deferēs transigere si alia pars iurauerit: trāsactio aūt non infringitꝛ pretextu probationū nouiter repertarū.l.sub pretextu.C.de trāsac. Juramentū vero necessariū defertꝛ sine cōsensu partis.ꝛ sic non pōt habere vim transactionis:ꝛ q2 fertꝛ snīa ex ꝓbatione nō integra sine partis consensu permittūt iura vt ex probationibꝰ nouiter repertis possit retractari qd actū est ex vigore talis iuramenti.d.l.admonendi.ꝛ vide aliqua pulchra dicta que circa hoc vltimū dixi in.c.ꝓposuisti.de ꝓbatio.

8 ¶ † Limita primū membrū vt nō possit retractari gestū vigore iuramenti iudicialis nisi vertatꝛ aīe periculū nō remissibile cōsensu partiū vt in matrimonio carnali ꝛ similibꝰ.ꝛ notāter dicit hic Hosti.ꝛ in.c.mulieri.s.e.ꝛ ibi dixi.

9 ¶ † Jtē fallit in casu.l.fi.C.eo. vbi qñ petitꝛ legatum ꝛ nō apparente testamēto defertꝛ iuramētū. Si eñ postea reperiatꝛ in testamēto nihil relictū: pōt a tali iuramēto recedi.ꝛ hoc ideo q2 iuramentum vt.s.dixi habet vim cuiusdā transactionis.l.ij.ff.e. Trāsactio vero fieri non pōt nisi cognitis verbis testamēti.vt.l.de his.ff.de trāsac.ꝛ de hoc per gl.in.d.l.fi. ¶ Et ex his infertꝛ ad limitationē illiꝰ prime limitationis quā.s.dedi ꝟm Hosti.nā vbi imminet pctm̄ non remissibile per partes nō pōt fieri irretractabilis trāsactio per.c.fi.ꝛ qd ibi no.de trāsac.ꝛ.c.sup eo.de eo q cog.consan.merito si post iuramētum constat de cōtrario d3 fieri oīm retractatio.ꝛ tene mēti hanc rationem ꝛ no. bene hāc gl.que dicit a iuramēto per iudicē delato posse recedi ꝓpter nouas probationes. nec facit vim inter spēs ꝓbatiōis.ꝛ hoc dico notāter q2 tex.in.l.admonendi. loquitꝛ de instrīs nouiter repertis.

10 ¶ † Huic Bar.ibi in fi.format qōnē.an ꝑ nouos testes possit pariter recedi. ꝛ post glos.ibi distinguitꝛ ꝙ q̄dā sunt cause in qbus nō admittitur reprobatio ꝑ testes.vt.l.gñaliter.C.de nō nu.pe.ꝛ in istis nō eū dubiū. Quedā sunt cause in qbus admittitꝛ reprobatio ꝑ testes vt in.d.l.gñaliter.ꝛ tunc si qdē fuerūt in ꝑma causa examinati ꝛ publicati testes: ꝛ nō poterunt ꝓduci impediēte publicatione. si autē testes non fuerūt examinati possunt de nouo ꝓduci eadē rōne qua instrā:q2 appellatiōe instrorū veniūt testes:vt.l.j.ff.de fi.instru.ꝛ.c.ꝑuenit.de test.co.do.Ant.dicit se putare ꝙ indistincte admittanꝛ testes nō obstāte publicatiōe:q2 prima nō fuit oīno integra ꝓbatio. vñ retractari pōt snīa ex quo clare pōt ꝓbari ꝯrium ꝑ testes.

b Mihi plus placet dictū Bart.[b] moueor tali rōne si añ snīam latā publicatis attestationibus voluisset actor vel reꝰ testes ꝓducere sup eodē articulo vel directe ꝯrio non fuisset admissus ꝓpter timorē subornatiōis.de test.cle.ij.ergo fortius nō d3 admitti post snīam cū adijciat vinculū. Nec ob.c.veniēs.de testi.q2 loquitꝛ qñ ad aliud nūc agitꝛ ꝙ ꝑmo. Nec ob.si dicatꝛ ꝙ appellatione instrumentorū veniūt testes:q2 illud ex lata ꝛ nō ex ꝓpria significatiōe verborū. vt dixi in.d.c.peruenit. q̄ qdē lata interꝑtatio nō d3 fieri hoc casu in quo recederetꝛ a re.iu.s3 dñt verba sumi ꝓprie. arg.c.statutū.de elect.li.vj.ꝛ in.l.que ꝯ.ff.de legi. Sed in alio casu sc3 qñ non obstat publicatio nō intantum receditꝛ a iure.merito ex paritate rationis potest fieri illa larga interpretatio.argumen. in.c.cum dilecta.ī.de confir.vti.vel inuti. vbi bo.tex.sic limita gl.istā. ꝛ hoc not.

11 ¶ † Supra visum est an decisio facta ꝑtextu iuramēti sit retractabilis ex postfacto:nūc quero vtrū possit appellari a principio anteꝙ sententia lata vigore iuramenti trāseat in rem iudicatā. hec questio pro parte expeditur in.d.l.generaliter.C.e.ꝛ cōcludit qd aut lis deciditꝛ vigore iuramēti necessarij ꝛ pōt appellari sicut ab illa sentētia.d.l.admonēdi.aut vigore iuramenti iudicialis:ꝛ tunc is qui detulit appellare nō potest si alter iurauit:quia videtur suo cōsensu transactū.d.l.generaliter. aut is cui fuit

¶ Etidem ibi ad fi.determināt Oldra.Lud.ꝛ Abb.vbi querūt pone actor fecit citari reū corā iudice ꝛ qñ est corā eo petit centū ex cā mutui ꝛ dicit ego nolo litigare volo stare.d.iudex iuramento ipsius rei nunquid sibi mutauerim ista centum:dicit reus si vis aliquid offeras quo oblato tibi rñdebo:dicit actor: nolo offerre libellū volo ꝙ sine casu iudicij decidatꝛ hec questio ꝙ aut tu iures aut referas an teneatur reus aut iurare aut referre aut soluere: determināt sing. ꝙ actor prius d3 offerre libellum ꝛ postea si deferat iuramentū ꝙ tūc cogitꝛ aut iurare aut referre.et ita dicunt debere intelligi et declarari.d.§.ait pretor. a mouentur per regulam.l.j.cū glo.ff.de edē.per autꝛ.offeratꝛ.C.de litis cōtest.in quibus iuribus cauetꝛ qd in oī causa requiritur qd offeratur libellus. adde hic quod dicit Pau.de castr.in.l.iudices.circa finem.C.de iudic.vbi multum exclamat qd licet iudex ex officio possit interrogare partē quandocūq3 sibi videbitur pro eruenda veritate.l.vbicūq3.ff.de iterro.act.tamen si pars faciat tibi vnum īterrogatoriū circa merita cāe non teneris respondere. puta sumꝰ corā iudice dico debes mihi centum responde vtrū sit veru3 necne. dicit Pau.et multum cōmēdat ꝙ pars nō tenetꝛ respōdere nisi interrogatoriu3 fieret circa preparatoria iudiciorum sed pōt dicere amice facias positiōes vel capitula ꝛ tūc respondebo tibi.et dicit Paul.qd in practica istud faceret magnum honorē ꝛ qd ipse iam practicauit ꝛ obtinuit.ꝛ vltra ibi alleg.per eū vide Bar.in.l.j.in prin.ff.de interro.act.ꝛ in.l.j.C.de confes.ꝛ in.l.fi.§.qd obseruari.C.de iura.calum.in.iiij.col.

¶ Et cum Bart.tenet etiā Jmo.hic in vlti.col.vbi etiā ipse reprehēdit do.Anto.idē etiam tenet Ang.in.l.admonēdi.ff.de iureiuran.in.j.col. Ludo.ro.plenius ceteris in.xlvij.col.in versic.vlterius inꝙtum hic dicit in fi.ꝛc.ꝛ ibi reprehendit etiā do. Ant.hic ꝛ rñdet duobus suis fundamētis qbꝰ mouetꝛ.d.Ant.ꝛ ꝑmo ad fundamētū qd facit ꝑ.c.veniēs. rñdet ipse Ludo.aliter ꝙ rñdeat hic iste:nā dicit ꝙ.d.c.veniens.loquitꝛ qñ primū iudiciū in quo facta fuit ꝓbatio semiplena erat summariū: vñ cū regulariter ꝓbationes facte in summario iudicio non ꝓsint neq3 noccāt in ordinario casu.c.cū super.vbi not.de re iudi. merito ibi semiplena ꝓbatio facta in summario iudicio nō abstulit ius plene probādi in ordinario sed nos loquimur qñ semiplena ꝓbatio per testes fuit facta in ordinario iudicio. igitur ꝛc. Ad aliud fundamentū do.Ant.qd refert hic iste ibi q2 prima ꝛc. ꝛ nō rñdet ipse Lud.ꝛ vt clarius habeas responsionē q2 iste hic decise multū adducit hoc fundamentū do.Ant.formo ipsum sic.nā ex quo nō fuit oīno integra ꝓbatio retractari pōt snīa ex quo contrariū reperitur clare ꝓbari per nouos testes.nā si non obstat snīa ꝓbationi fiende per testes certe etiam nō obstabit publicatio.c.l3 causam. de ꝓba.cū si.rñdet ipse Lud.vbi.s.ꝙ snīa nō obstabit productioni fiende per instrā.sed ipsa snīa simul cū publicatione testium bene impedit ꝓbationem ꝑ nouos testes ꝑ regulam autꝛ.at qui semel.C.de ꝓbat.cū si. que h3 ꝙ timore subornationis publicatio in vna causa ipedit testes produci in alia qui subornationis timor cessat si instrumēta producātur. Sed tenēdo cū.d.Anto. cōtra Barto. pōt rñderi qd noui testes hoc casu admittunꝛ ad reprobationē aliorum testiū:qd fieri pōt vt not. Alberic.in.d.autꝛ. at qui semel. facit.l.si qui testium.C.de testib.ita dicit Alberi.in.d.l.admonēdi. in antepenul.col.in ver.item quero.q2 hic dr nouis repertis instrīs ꝛc. vbi cōcludit ꝯtra Bar.ibi qd nō obstāte qd testes fuerint antea publicati ī instantia precedēti tamen poterūt noui testes ꝓduci ad retractationem talis sententie motus vt dixi primo q2 tales testes producuntur ad reprobationē aliorū testiū ergo admittendi vt dixi. Jtem q2 est noua instantia ergo noui testes ꝛ noue ꝓbatiōes admittende.l.ꝑ hāc.in prin.C.de tempo.appel. Et ista opi.ꝯ Bart.placet do.Jaꝭ.de may.in repe.d.l.admonendi.in pe.char.in versi.v.ꝛ vlti.querit Bar.ꝛc.in fi.motus vltra predicta:q2 nihil potest imputari parti cum tales testes sint nouiter reperti:ꝛ sic cessat timor subornatiōis: ꝛ consequēter predicta regula autꝛ.at qui semel.que ita limitari debet.ꝛ hoc confirmat ex eo quod no.tradit Bar.in.d.autꝛ.in.iij.col.

Antoniꝰ Frācis. ¶ An publicatis attestationibus in summario iudicio possint de nouo testes examinari in ordinario. dicas hoc dependere ab arbitrio iudicis q habebit cōsiderare an subsit timor subornationis vel ne vt plene;per doct.in.c.fraternitatis.ꝛ in.c.series.de testi.ꝛ in l.fi.C.de testi.ꝛ adde qd ꝓbatio summaria sufficit actori si reꝰ nihil opponit:vt per Bal.in.l.j.C.vt in pos.leg.in ver.sed quero.ꝛ in quibꝰ causis sufficiat summaria probatio vide Bal.in.l.ij.C.ad car. ꝛ per Bart.in.l.j.circa prin. C.quorū bono. vbi dicūt ꝙ valet etiā in causa filiationis ꝛ potest fieri etiā per coniunctos. ꝛ vide Bal.in.l.ij.C.de test.mili. ꝛ in.l.ij.in vlt.col.C.qñ fiſ.vel priua. vbi dicit ꝙ ꝓbatio summaria sufficit in iudicio preparatorio alterius iudicij.

delatum retulit alteri deferenti. ⁊ ille non vult iurare ⁊ ferť sententia contra eũ nec potest appellare: qꝛ ex quo a principio deferẽdo eliget decisionẽ per iuramẽtum nõ debet sibi illud relatũ recusare dicta. l. generaliter. ⁊ qδ ego intelligo verũ nisi ex iusta causa recusaret. pone exẽplum qꝛ in arca paterna aliquis reperit instrumentum debiti qδ faciebat semiplenã probationẽ ⁊ nõ valẽs aliter probare detulit iuramentũ reo: ille refert sibi certe licite illud recusat ne cogať anceps subire periurium cũ sit de facto alterius. l. marcellus. §. j. ff. rerũ amo. Si vero is cui refertur iurat est dubiũ nunquid referens posset appel. Pla. tenet qδ sic. sed Joan. ⁊ Azo contra mouenť qꝛ omnis relator est delator sed delator nõ potest appellare. d. l. generaliter. ergo nec relator. Sed ꝓ opi. Pla. facit qꝛ delator spõte detulit sed relator nõ. nam tenebať ad alterũ duorũ. s. aut iurare aut referre. cõstat aũt plus subueniri necessario agente q̃ voluntario. de offi. deleg. ab arbitris. lib. vj. ⁊ quod ibi no. in gl. ⁊ hoc cõmuniꝰ approbať ꝫm Jo. an. ⁊ no. in. d. l. generaliter. ⁊ videť hoc sequi. d. Ant. ego limitarẽ hanc opin. per ea que superius dixi. Aut enim iudex iuramentũ nõ approbauerat: ⁊ tunc cũ referẽs illud fecerit volũtarie non poterit appellare: aut iudex approbauit ⁊ mãdauit vt iuraret: ⁊ tũc secꝰ per rationẽ predictã. ⁊ hec opi. est indubitãter vera tenendo lectu. quã supra tenui: qꝛ motiua tunc militãt. aut is cui deferť iuramentũ recusat iurare nõ obstante approbatione seu mandato iudicis nec refert ⁊ debet ferri sentẽtia cõtra eum. potest tñ appellare sed nisi coram iudice appellationis probet iustã causam recusationis iudex ad quẽ confirmabit sñiam. vt ꝓbať in. d. l. generaliter. debet tamen iudex a quo ante condẽnationẽ pronũtiare illũ habẽdum pro confesso. arg. in. l. manifeste. prealleg. iũcta. l. eius qui delatorẽ. ff. de iur. fis. ⁊ hoc no. in. d. l. manifeste. ⁊ l. eiꝰ. vbi de hoc videas. ¶ † [12] Uenio nũc adver. nec liceat. ⁊ quero de ratione quare in actionibus famosis non liceat referre iusiurandũ sicut in alijs actionibus. Triplex ratio solet assignari vt not. in. d. l. marcellus. Prima ratio qꝛ lex defert iuramentum: nã in multis casibus lex defert iuramẽtum in istis famosis ⁊ multos enumerat glos. in l. presenti. §. sic vbi. C. de his qui ad eccle. cõfu. vide in Spe. de offi. iudi. §. vlti. versi. vj. hec solutio non est bona: qꝛ vt colligiť hic hoc hꝫ locũ etiã in iuramẽto delato ab homine. loquiť enim ille tex. in iuramento delato ab homine: cum versi. nec liceat. veniat cõtinuatiue ad p̃cedẽtia. sic debet intelligi in eo casu cũ precedẽtibus iuxta ea que habenť ⁊ no. in. c. maiores. de bap. in. §. ceterũ. Scδa ratio reddiť in odium criminis. hoc etiam mihi nõ satisfacit quia anteq̃ probeť delictum potius est presumendũ pro reo q̃ pro actore. vt in. c. estote. j. de reg. iur. ⁊ in. c. fina. de presump. ⁊ iura sunt promptiora ad absoluẽdum q̃ ad condẽnandũ. de ꝓba. ex literis. facit qδ no. gl. in. c. clerici. lxxxj. distin. Tertia ratio ⁊ cõmuniter cõmunior est qꝛ cõuentus melius presumiť scire veritatẽ q̃ actor seu accusator. Nam si tu subtraxisti mihi rẽ meã clam ⁊ defero tibi super hoc iuramentũ si tu referres mihi nõ possem cũ bona conscientia iurare sed tu qui es informatꝰ de facto tuo debes subire iuramentũ. Et ideo dicit Bar. in. l. iusiurandũ ⁊ ad pecunias. §. ait pretor. ff. e. ⁊ in. l. lex cornelia. §. hac lege. ff. de iniur. ꝙ si actio famosa est talis in qua accusator seu actor potest esse ita informatus sicut reus põt iuramentũ referre: vt si accuso te qδ intuleris mihi iniuriã. ⁊ tenet hoc do. Ant. licet nõ alleg. Bart. ⁊ satis placet mihi hoc. Nã ex ratione cõiecturata legis possumus ⁊ debemus leges restringere et ampliare ad limites rationis vt no. in. l. non dubiũ. C. de legi. per Cy. ⁊ per Bart. in. l. itẽ queritur. §. qui impleto. ff. loca. Ex hac rõne infero ad limitationẽ notabilem omniũ predictorũ vt tunc liceat ei cui primo iuramentũ deferť istud referre qñ deferẽs est vel verisimiliter esse debet informatꝰ sicut is cui defertur. aliter aũt lex esset imposita verbis ⁊ nõ rebus contra. c. cõmissa. de elect. lib. vj. quilibet eñ de facili referret illi quẽ scit non esse informatũ ad iurandũ vt sic releueť ab onere iurandi. ¶ † [13] Nũc circa predicta ⁊ circa tex. quero an in actionibus famosis [a] ⁊ alijs criminibꝰ non famosis possit deferri indistincte iuramentũ. iste tex. facit ꝙ sic. non eñ posset referri nisi prius fuisset delatũ: super quo varie sunt opi. recitabo principaliores. Spe. in ti. de iura. dela. §. j. ver. vt aũt. dicit tam in criminalibꝰ q̃ in ciuilibus famosis iuramentum necessarium non esse a iudice deferendum in supplementũ probationis: qꝛ in illis requiruntť ꝓbationes luce clariores. l. sciant cũcti. C. de proba. ij. q. viij. sciant. sed iuramentũ a parte parti deferri potest etiã si sit talis causa in qua non possit trãsigi: quia in delatione iuramẽti non videť confiteri sicut in transactione sed potius negare. ¶ Secũda est opi. Accur. in. l. inꝰ bone fidei. C. eo. qui vt refert Jo. an. hic tenet ꝙ deferri potest. mihi tamẽ non videť ꝙ hoc teneat nisi forte tacite dãdo responsum ad. l. maritus. ff. de questio. Sed ipsemet Accur. in. l: maritus. simpliciter tenet in criminalibus iuramẽtum nõ deferri. sed in. l. iij. §. quacũqꝫ. ff. eo. tenet distinctionẽ quam. s. dixi tenere Spe. vt a parte possit deferri sed a iudice nõ. ¶ Tertia opi. distinguit an agať criminaliter an pecuniariter: vt primo casu nõ deferatur: scδo sic. pro vltimo facit. ff. de iniu. l. lex cornelia. §. hac lege. sed cõtra hoc vltimũ apertissime tenet gl. in. c. tã literis. s. de testi. vbi per illũ tex. dicit ꝙ vbi agiť de crimine etiã ciuiliter non deferť iuramentum in supplementum probationis: sed si reus esset infamatus deberet se purgare. quasi velit dicere ꝙ iuramentũ purgationis possit reo deferri ad purgandã presumptionẽ contra eũ ortam ex probatione actoris non plena. qδ quidam plenius tenuerũt hic per. c. ij. de iura. calũ. ⁊. j. de purga. ca. ꝑ totũ. ⁊. C. de pena iudi. q male iudi. in auť. nouo iure. ¶ Quarta est opi. Hosti. hic ⁊. s. eo. mulieri. dicẽtis in omni causa iuramẽtum deferri in reali personali penali vel ciuili etiã si agať de conditione vel iniuria persone vel an mulier sit pregnans: vel an debeat fieri missio in pos. vel nõ vel alia quacũqꝫ causa. d. l. iij. ⁊. l. iusiurandũ ⁊ ad pecunias. ff. eo. ¶ Quinta est opi. d. Anto. hic: qui primo prosequiť in criminalibus: secũdo in famosis. In primo dicit voluntariũ ⁊ iudiciale posse deferri etiã si deferatur actori qꝛ reus deferẽs videtur cõfiteri si ille iuret. ⁊ per illã dictionem etiã sentire videť ꝙ etiã reo potest per actorẽ deferri: necessarium aũt si agitur de crimine ciuiliter deferri põt vbi causa est leuis. qũ autem dicať leuis patebit ex his que dicã. j. in. §. sane. idẽ ꝫm eũ si agitur criminaliter ⁊ pecuniariter. Si vero agať criminaliter ⁊ nõ pecuniariter põt deferri reo contra quẽ est semiplene probatũ. ⁊ appellatur sacramentũ purgationis: vt hic patet. ⁊. j. de purg. ca. per totũ. et in auť. nouo iure. C. de pena iudi. qui male iudic. ⁊ hoc verum vbi actor semiplene probat. si autem plene reus semiplene defensionem: putat iuramentum non deferendum etiã reo. quia esset iuramentũ non purgationis sed probationis: actori aũt non defertur necessarium in defectũ semiplene probationis: tum qꝛ causa est ardua: tum qꝛ requirunť probationes luce clariores. ⁊ hoc dicit Butri. In secundis autem scilicet famosis [b] dicit sacramentum necessarium non deferri: quia causa est ardua ⁊ probationes requirũtur luce clariores. ⁊ sic transit. Sed ego reperio Bar. hanc questionẽ tetigisse in. d. l. iij. §. quacunqꝫ. ⁊. l. eum qui. §. in popularibus. ff. eod. ⁊ plenius q̃ alibi. in. l. maritus. ff. de questioni. vbi ponit vltra predicta suam opinionẽ que erit sexta in ordine predictarũ: dicit enim qδ aut agitur de crimine ciuiliter aut criminaliter. Primo casu si quidem est actio priuata locus est delationi iuramẽti. al leg. d. l. iij. ⁊. l. si duo patroni. §. iulianus. ff. eod. Si vero agatur actione populari remittit ad nota. in. d. l. eum qui. §. in popularibus. ⁊ ibi plene per eum. Secundo casu cum agitur criminaliter aut loquimur de iuramento deferendo a parte. aut de iuramẽto deferendo a iudice. primo casu si quidem accusabitur de aliquo iudicio publico non est locus delationi iuramẽti ante lit. contest. qꝛ negotium adhuc nõ est propriũ ipsius accusantis: vt. l. si cui. ff. de verb. signi. Item dicit post litem contesta. ratio ꝫm eum est: quia si reus in lite contesta. fuerat confessus nõ potest sibi deferri iuramẽtum ad absolutionem: quia esset actor in manifesta calumnia. d. l. eum qui. §. in popularibus. Si autem negauerat est verisimile quod iterum negabit: vt. l. si cui. ff. de accusatio. ideo deferendo sibi iuramentum videtur calũniari. Preterea in iudicio publico quis videť nomine publico accusare ⁊ crimen publicũ agere. Sed ille q agit causam alienam nõ potest deferre iusiurandũ nisi ei specialiter sit mandatum vt in. l. iusiurandum qδ ex conuentione. §. si. ⁊. l. tutor. ff. e. ⁊. c. qui ad agendũ. de procura. libr. vj. Preterea ꝫm eum si quis posset reo deferre iuramentũ tota materia turpilliani esset destructa quia daretur licentia accusatori deferendi iuramentum reo ⁊ desistẽdi impune qδ tamen fieri nõ potest sine abolitione. ⁊ hoc vltimum videtur etiã sentire Cy. in. l. in bone fidei. C. eod. alleg. in argu. l. fina. §. de abolitio. ⁊ idem quod. s. dixi: vt actor non possit deferre reo sentit Barto. in. d. l. eum qui. §. in popularibus. si agitur de alio crimine ad vtilitatem fisci eisdem rationibus. ¶ An autem reus possit deferre actori ad condemnationem: vt quia dicit volo esse cõdemnatus si actor iurabit. sunt opinio. inter Guili. de cug. qui tenuit quod non quia in criminalibus debent esse probationes luce clariores. dicta. l. sciant cuncti. ⁊ Ja. bu. qui tenuit contrarium quia qui defert iuramentum videtur confiteri sub conditione

Sebasti. Sapia.

a ¶ In actiõibꝰ famosis. Uide Alexan. in consi. lxvj. incip. viso ꝓcessu cause vertẽtis. in j. vol. et in. l. iij. in p̃nc. ff. de iureiur. ⁊ late ꝑ Jaś. in repeti. l. admonendi. col. xcv. ver. ex ista ꝯclusiõe. ⁊ co. xcvij. v. iij. ex predicta cõclusione.

b ¶ In causis famosis non deferť iuramentũ necessariũ. adde qδ idẽ tenet hic Jo. an. ⁊ Imo. in. iij. col. et Spe. in titu. de iura. dela. in prin. v. vt aũt. cũ ver. se. Sali. in. l. in bone fidei. i. xvij. col. C. eo. Salic. ⁊ Lud. ro. in ꝯsi. xxxiij. in l. admonẽdi. ff. e. ⁊. d. Alex. imo. in l. iij. in p̃n. ff. eo. in viij. col. limita tamẽ vt no. i. c. mulieri. s. eod. in pe. col. in addi. q̃ incipit: ⁊ ita.

¶ Idē tenet ipsemet Abb. Panor. in. c. fi. in. j. no. ad fin. s. qd met. cau.
nō ob ibi ⁊ in. l. si qñ. C. vñ vi. qd violētia debet plene probari etiā si ciui
liter agatur ad damnū vel interesse. dicit ibi Panor. qd vbi agereƚ de
modico aut leui preiudicio si violētia esset semiplena probata per vnū
testē posset deferri iuramentū in supplementū pbationis. idē tenet do.
Anto. de but. hic
l. ix. col. et qd imo
in causa crimina
li etiam ciuiliter
mota non sit loc⁹
hic iuramēto ne
cessario vltra gl.
solēnē quā addu
cit hic etiam iste ⁊
d. ant. ibi. s. de te
sti. idē tꝫ Pet. de
anch. in. c. j. in. iij.
not. de testi. in. vj.
limita tñ ex men
te istius in. c. mu
lieri. s. eod. in pe.
col. in versi. qd em̄
si actor ⁊c. ⁊ ibidē
notaui.
Antoni⁹ Frācis.
¶ Circa pbatio
nem violentie di
cas illū posse pro
bari per instrumē
tū sm Jo. and. in
c. cū ad sedē. de re
stitu. spo. qd intel
lige verū si instru
mētum sit confe
ctum de volūtate
vtriusqꝫ partis:
alias non. vt per
Jo. and. in regu.
ratum. de regul.
iur. lib. vj. in trac.
⁊ p Alex. in. l. in se
natus. in prin. ff.
ad turpil. ⁊ an p
sumaƚ ex dignita
te ⁊ potētia alicu
ius. vide Bar. i. l.
ad inuidiā. et ibi
etiā p Alex. C. qd
met. cau. et in. l. si
donationis. e. tit.
⁊ adde qd violen
tia pbata p duos
testes pualet vio
lētie pbate etiā p
multos testes vt
per Jnn. in. c. sup
hoc. s. de renun. ⁊
Bal. i. l. nec qcꝙ.
in. §. profisci. ff. de
offi. pcō. ⁊ lega. ⁊
per Bal. in tract.
schi. in. viij colū.
¶ Etiō aduertē
dū est ex legibus
quas alleg. Bar.
in. d. l. marit⁹. qd
posset dici quod
Bart. nō loquiƚ i
iuramento neces
sario put intelle
xit iste sed loquiƚ
in iuramento vo
lūtario ⁊ iudicia
li prout etiā rñdet
h iste ad. l. iij. quā
alleg. Bar. nā di
ctū doc. est intelli
gēdum sm leges
quas alle. vt dicit
ipsemet Bart. in

conditione si ille iurauerit. l. qui iurasse. circa fi. ff.
eo. sed confessio est probatio luce clarior. ⁊ hoc di
ctum placet Bar. hoc etiā tenet Cy. d. l. in bone fi
dei. Si vero sum⁹ in iudicijs priuatis tūc antꝙ
perueniaƚ ad iudiciū pōt quis iuramentū defer
re. vt. d. l. iij. ff. eo. ibi: siue penali ⁊c. ⁊ argu. l. iuris
gentiū. §. si paciscar. ff. de pac. sed postꝙ deuentū
est ad iudiciū accusator nō potest desistere. vt. l. et
in priuatis. ⁊. l. si quis repetere. §. fin. ff. ad turpil.
Unde dicit idem quod in publicis. Si vero que
ritur de iuramento qd defertur a iudice in defe
ctū pbationis tūc reo ad absolutionē bene pōt
deferri. vt in. l. presenti. C. de his qui ad eccle. con
fu. ⁊ dicitur iuramentū purgationis. Actori ve
ro ad condemnationem. non potest deferri qꝛ re
quiruntur probationes luce clariores. d. l. sciant
cuncti. ⁊ in hoc membro intelligit gl. in. d. l. mari
tus. hoc vltimum videtur etiam tenere Cy. in. d.
l. in bone fidei. mihi placet hec opi. Bar. preterꝙ
in aliquibus. Primo enim sentit qd si agitur de
crimine ciuiliter indistincte est locus iuramento
iudiciali ⁊ necessario: qd mihi videƚ durum. quid
enim si actio est famosa: vt iniuriarū dicemus ne
vt iudex posset deferre iuramētum actori in sup
plementū probationis cū tāto discrimine rei. vel
quid si nō est famosa: sed alias magna ⁊ multum
preiudicialis: certe non est dicēdum nec credo qd
aliter sensisset Bar. si diligēter aduertisset. nam ⁊
in mera ciuili habeƚ hec consideratio: vt. j. §. pri.
Sed procedit eius opi. quādo causa non est mul
a tum[a] preiudicialis: al's secus. sic concordabimus
glos. in. d. c. tam literis. cum opi. sua ⁊ aliorū. hoc
etiā videtur in. d. c. tam literis. sentire Host. dū li
mitat illā gl. nisi ageretur ciuiliter ad pecunie cō
demnationē quasi secus si immineret aliud per
sonale preiudiciū: puta infamia. dico etiam qd re
spectu condemnationis pecuniarie debet fieri di
stinctio premissa. ⁊ no. illā opi. Host. nam hic lo
quiƚ magis large. Et ad. l. iij. super qua se fundat
b Bar. potest dici ꝙ loquiƚ in iuramento[b] deferen
do a parte non a iudice: vt ibi aperte sentit gloss.
Secundo non placet dictū Barto. quatenus in
distincte dicit qd si agatur de crimine criminali
ter non pōt actor deferre iusiurandū reo. sed dice
rem sic ꝙ in casib⁹ in quibus licitum est trāsigere
pōt deferri reo iuramentū per actorē: saltē reo cō
sentiente cum hmōi dilatio habeat vim cuiusdā
trāsactionis. l. ij. ff. e. ⁊ pro hoc facit iste tex. in ver.
nec lꝫ. ⁊. d. l. lex cornelia. §. hac lege. An autē actor
ex hoc incidat in turpillianū vt cōdemneƚ pecu
niariter dicerē sicut dicitur in ipsa trāsactione: iu
ramentū tamē poterit deferri ⁊ impedieƚ pcessus
ad instantiā ipsi⁹ actoris. de quo remitto ad no.
per Bar. in. l. trāsigere. C. de trāsac. ⁊. c. fi. s. eo. tit.
⁊ vtrobiqꝫ plene no. an ⁊ qñ licitum sit in crimina
libus transigere. ⁊. ij. q. iij. §. preuaricator. versi. in
oibus in tex. ⁊ gl. Tertio quatenus dicit Bart. ⁊
multi alij qd reus potest actori indistincte defer
ri iuramētum: qꝛ videtur cōfiteri si ille iurauerit.
ego de hoc dubito: qꝛ non est verū ꝙ reus simpli
citer confiteaƚ: imo potius negat: vt dicit Spe. in
loco superius alleg. ⁊ videƚ deferre iuramentum
sub quadā confidentia ꝙ ille confiteaƚ contrariū
vigore iuramēti. ad hoc em̄ deferƚ iuramentū. vñ
submittit se ⁊ corpus suum dicto vnius etiā ad
uersarij qd quidē non videƚ posse facere qꝛ nemo
est dñs membrorū suorū. l. liber homo. ff. ad legē
aquil. ⁊. c. contingit. de sen. excom. ad puniēdum
aūt aliquē corporaliter: ⁊ maxime capitaliter req
ritur clara cōfessio. l. j. ff. de questio. vel pbatiōes
apertissime vt ipse reus vix negare audeat. vt. i. l.
qui sententiā. C. de penis. Neutrū autē contingit
in casu nostro. ad idē etiā facit. l. nō tātū. ff. de ap
pella. vbi dicitur ꝙ in causa corporali potest qui
l. non solum. §. si liberationis. ff. de libe. lega.
c ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Satis cōe. Et ita cōiter tenetur vt per Alexā. in
consi. xv. inci. viso processu inquisitionis formate. col. xiiij. in. j. vol. vide
Car. in. c. tue. de procu. ⁊ in. c. cognoscentes. in. vi. oppo. s. de consti.
d ¶ Item qꝛ probationes tanꝙ euidentes sufficerēt ad condēnandum

libet appellare etiā reo inuito quasi nō possit cō
sentire iniuste cōdemnationi: ita in proposito ex
quo iste directe nō confitetur crimē videƚ qd non
possit se subijcere dicto vnius ⁊ maxime aduersa
rij. ⁊ sic forte opi. Guil. de cug. est verior licet ipse
non moueaƚ bonis rationibus. Ultimum dictū
e Bar. qd est satis cōe[c] placet vt ibi agatuƚ de cri
mine criminaliter nō sit per iudicem deferēdū iu
ramentū actori in supplemētū pbationis. addu
d co rationem, qꝛ in criminalibus[d] debēt esse testes
oīno sine suspicione vt etiā aliquaten⁹ domestici
repellātur quia alias admitterenƚ in ciuilibus, vt
probaƚ. xiii. q. ij. c. super prudentia. ⁊ legi. ⁊ no. iij.
q. v. c. j. Ego fortius ipse accusator nō debet ad
mitti ad faciendū aliquē gradū pbationis: tum
quia presumiƚ inimicus. de testi. spo. itē cū quis.
ij. q. vij. si quis. tum qꝛ de facili iuraret contra reū
vt euitaret penam calūnie. ⁊ hec sufficiant de hoc
14 articulo. ¶ † Et per hoc determinaƚ questio quā
ponit Cyn. in. d. l. in bone fidei. ⁊ do. Ant. hic vi
delicet psupposito qd actor possit reo in istis cri
minalibus deferre iusiurandū vtrum ex hoc inci
dat actor in tallionē: de qua plene legi. ⁊ no. in. c.
super his. j. de accusa. ⁊ no. in. d. l. athletas. §. calū
niator. ff. de his qui notā. infa. ⁊ intellige eo casu
quo reus iurauerit illud crimen non cōmisisse. et
videƚ primo ꝙ si per id qd habeƚ. ij. q. iij. qui non
probauerit. et in. l. fi. C. de accu. cōtrariū tenet hic
Jo. an. ar. ff. de iureiu. l. eū qui. in prin. ⁊. C. de pl⁹
peti. l. vna. ⁊ de prebē. si beneficia. lib. vj. do. Ant.
limitat hoc in iuramento voluntario ⁊ iudiciali
a parte delato. ⁊ in hoc casu pprie loquiƚ Jo. an.
Jn necessario aūt actor nō releuabiƚ ab illa pena
sm eum nisi dicaƚ semiplenā probationē dedisse
iustā causam litigandi vel infamiā precedentē. j.
de calū. c. ij. ⁊ qd ibi no. de ele. cū dilectus. dico qd
licet in priori casu euitet penā talionis non tamē
euitat penā turpillia. que est qnqꝫ librarū auri. nō
enim potest negari quin deferendo iuramētum
reo desistat ab accusatiōe quo casu incidit in tur
pillianum. l. ab accusatione. ff. ad turpil. vbi diciƚ
quod desistere videtur qui cōponit cum aduersa
rio. pena vero turpilliani non est similitudo sup
plicij sicut pena talionis sed pecuniaria cum infa
mia de quo dic vt legitur ⁊ no. in. l. preuaricatio
nis. cū. l. se. ff. de preuari. ad predicta facit qd not.
Bar. in. l. trāsigere. C. de transac. vbi vult ꝙ trāsi
gens super crimine licet euitet penā calūnie: non
tū penā turpilliani. ita dicendū in casu nostro cū
ex delatione ⁊ susceptione iuramēti fiat quedam
trāsactio: vt. l. ij. ff. eo. Si vero iudex detulit iura
mentum reo qꝛ actor fecit quicquid potuit ⁊ nō
probauit: dic ꝙ ex hoc nō excusaƚ actor a pena ca
lumnie: nisi alijs apertissimis documētis excuse
tur: vt dicit bo. text. in. c. j. de electio. libro. vj. in fi.
15 ¶ † Et dic ꝙ fama publica que erat tēpore accu
sationis contra accusatū est legitima causa credē
di et excusat accusatorē a falsitate ⁊ calumnia vt
not. dicit Bar. in. l. ij. C. si seruus vel lib. ad decu
rionatum aspi. lib. x. argu. l. j. C. de testa. ⁊ facit. §.
verūtamen. iij. q. vij. est enim hoc euidētissimum
documentum: et idem de semiplena probatione
⁊ similibus. ⁊ hec no. Abbas.

puta qꝛ sunt vio
lēte in criminali
bus nō sufficerēt.
itē signāter tenet
idē Abb. panor.
in. c. ij. de psump.
et do. Anto. in. c.
qto. eo. ti. Hosti.
⁊ Jnn. i. c. qꝛ veri
simile. eo. ti. Bal.
in. l. fi. in vlti. col.
C. de pba. Lud.
ro. in. l. j. §. si quis
in villa. ff. ad silla.
do. Alex. imol. in
cōsi. xv. incip. viso
pcessu inquisitio
nis formate p po
testatē parme. ⁊c.
in. v. col. Jtem in
criminalibus nō
crediƚ testib⁹ non
assignantib⁹ suffi
cientem cām dicti
sui lꝫ non interro
gati. ita no. Sali.
in. d. l. fi. ⁊. d. Ale.
in pal. qsil. in. viij.
col. ⁊ qd non defe
raƚ istud iuramē
tū necessariū i cri
minalibus est cō
munis ⁊ vera opi.
quā tenent cōmu
niter gl. ⁊ doct. in
l. iij. ff. eo. in versi.
agaƚ. glo. ⁊ Bar.
in. l. marit⁹. ff. de
questio. ⁊ glo. hic
in versi. famosa. ⁊
glo. fi. in. c. cū sint
partiū. de reg. iu
ris. in. vj. et gl. ij. i
c. tā lrīs. de testi.
Hosti. in sum. hu
ius ti. §. vt super.
v. qd si criminali
ter. Archi. in. c. si
qs psbyter. ij. q.
v. Specu. in ti. de
iura. dela. in prin.
in versi. vt aūt ple
nius instrueris.
Bart. in. l. fi. ff. de
in lit. iur. ⁊ in. l. eū
q. §. in populari
bus. in. i. co. ff. eo.
Bal. in. l. iudices.
in op. C. de iudi. li
cet contrarium ⁊
male tenuerit gl.
ij. in. l. ij. ⁊ in. l. i bo
ne fidei. C. e. et idē
Bal. sibi contra
rius in. l. qui accu
sare. C. de eden.

1 ☞ Juramētum non defertur reo qñ actor nil probauit.
2 Reus non tenetur aliquid pbare ad absolutionem consequendam.
3 Judex hꝫ necesse deferre iuramētum necessariū.
4 Uerbum oportet denotat necessitatem.
5 An purgationes sint arbitrarie.
6 Quando dicatur actorem nil probasse.
7 Quando dicatur plene probatum.
8 An semper recurrendum sit ad iuramētum dato aliquo gradu probationis.

9 Cui deferendum sit iuramentum in defectum scilicet an actori an reo.
10 An iuramentū sit deferendū qñ actor plene probauit ⁊ reus semiplene: ⁊ cui sit deferendum.
11 Unus testis facit semiplenam probationem.
12 Casus in quibus vnus testis non facit semiplenam probationem.
13 Domestica scriptura ⁊ fuga rei faciunt semiplenam probationem.
14 Dicta testiū ⁊ sententia inter alias personas faciunt semiplenam probationem.
15 An pars debeat petere vt hoc iuramentū sibi deferatur.

Sane. Quia supra dixerat de iuramento deferēdo a iudice et parte ne aliqs crederet hoc iuramentū indistincte posse deferri subijcit hunc. §. in quo ponit notabilē ⁊ solēnem limitationē. ⁊ hoc intendit actiue nihil probante reus est absq₃ omni onere absoluēdus. si vero presumptio est p eo defertur reo iuramentū vel ipsi actori cōsideratis personarum ⁊ cause circūstantijs. Et potest diuidi in duas partes. In prima ponit regulā. In secunda eius determinationē. ibi: presumptiōe. ¶ Casus literalis. Dicitur qd si actor oīno deficit in pbatione reus debet absolui q̄uis nil probet: sed si presumptio sit p actore: reo potest deferri iuramentū ad tollēdam illam presumptionē ⁊ suam innocentiam ostendendā. ⁊ hoc est verū nisi iudex cōsideratis circūstantijs personarū ⁊ cause videat iuramentū illud deferēdū actori. Ber. ¶ † 1 Not. ibi: ⁊ si nihil ⁊c. qd actor nil probans non pōt reo inuito deferre iuramentum: sed debet pure reus absolui. hoc pbat illud verbū ⁊ si nihil ⁊c. Nam vt faciat ad titulum debet intelligi etiā de iuramēto. de quo plenius dixi. s. eo. c. in princ. ¶ † 2 Secūdo not. ꝙ reus nō tenetur aliquid probare ad absolutionē consequēdam sed actore non probante debet absolui.[a] cōcordat. c. vnum.[b] vt eccle. benefi. ⁊ l. qui accusare. C. de eden. ⁊ l. fina. de rei vendi. et. vj. q. v. c. fina. ¶ No. tertio iūcta gl. fi. ꝙ vnus testis dicitur facere presumptionē. ⁊ vide bo. tex. in. c. super eo. §. j. s. de testi. vbi dicitur qd facit presumptionē nō modicā. ⁊ est ille bo. tex. maxime ad infra dicēda. ¶ † 3 Quarto no. ꝙ iuramētum nō est de necessitate deferēdum reo vel actori etiā presumptione faciēte pro actore: sed iudex habet hoc arbitrari cōsideratis circūstantijs cause ⁊ personarum. ⁊ pro hoc facit verbum potest positū in tert. Nam non quicquid iudicis potestati relinquit iuris necessitati subijcitur. l. nō quicquid. ff. de iudi. ⁊ c. consuluit. de offi. delega. ⁊ hoc voluit Hostien. hic qui videtur voluisse hoc fore arbitrarium nedū in cui deferendo: sed etiā an deferat. dicit Jo. an. quod quidā habētes in. l. in bone fidei. C. eo. literā opz tenēt contrariū sed ipse dicit se habere verbū pōt ⁊ sic cōcordat huic. ⁊ sic videtur trāsire cum opi. Hosti. sed doc. iuris ciuilis in. d. l. in bone fidei. ⁊ Bar. in. d. l. admonēdi.[c] tenēt contrarium q₂ tex. ibi dicit oportet: ⁊ ideo si iudex nō defert vbi ad hoc concurrunt necessaria poterit appellari[d] ꝺm eos: qd mihi satis placet. Nam sicut potest appellari quādo defert habenti iustā causam nō iurandi. l. generaliter. C. eo. ita qñ non vult deferre suggerente legitima causa. ⁊ vidi in aliquibus libris qd tex. in. d. l. in bone fidei. dicit ꝙ ppter pbationum inopiam litē causa cognita per iusiurādum decidi opz. ⁊ sic inducit necessitatē. ¶ † 4 Et not. ex hoc dicto doctorū qd verbū opz: inducit necessitatē. facit. viij. q. j. c. opz. ad istū tex. dico ꝙ dat arbitriū in deferendo reo nisi cōsideratis circūstantijs ⁊c. ⁊ sic inspecto fine loquit de arbitrio in cui deferēdo. ¶ † 5 Itē debet reduci iste text. ad terminos illius. l. in bone fidei. d. Anto. dicit sibi placere opi. legistarū in iuramēto necessario. opi. vero canonistarū procedit in sacramēto purgationis: q₂ in causa criminali purgatiōes sunt arbitrarie. hoc vltimū nō est verum: q₂ l₃ purgationes sint arbitrarie respectu numeri cōpurgatorum: nō tñ respectu purgationis indicende vbi causa suggerit. sic loquit. c. oībus. ij. q. v. facit. c. ij. de purg. ca. ⁊ c. inter. ⁊ ij. q. v. presbyter si a plebe. ¶ Opp. cōtra tex. videt enim ꝙ nunq̄ sit locus delationi iurāmēti. aut enim actor plene probat ⁊ reus debet condemnari. s. de proba. c. sicut. aut nō probat ⁊ reus debet absolui. l. qui accusare. C. de edē. gl. fi. tacite sentit contrariū ⁊ nō formaliter respōdet. tu dic arg. nō procedere: q₂ fit a partibus nō sufficienter enumeratis. dic enim ꝙ aut actor plene probat: ⁊ debet obtinere: aut nihil probat ⁊ reus absoluit etiā sine iuramēto. Aut aliqd pbat seu est aliqua p eo presumptio ⁊ recurritur ad iuramentū vt hic. ⁊ i. d. l. admonēdi. ⁊ l. in bone fidei. ⁊ ita in eis not. ⁊ sic suppleas primā partem glo. ¶ † 6 Circa quā primo quero qñ dicat actor nihil probasse ad hoc vt re⁹ possit diffinitiue absolui. Respondeo vt notanter dicit Bar. in. d. l. admonendi.[e] quādoq₃ enim iurisdictio iudicis aut instantia cause habet terminū prefixū a lege: ⁊ tunc ad hoc qd dicatur actorē nihil pbasse ad effectū vt possit sequi absolutio diffinitiue est necesse qd ei sit statutus terminus ad probandum: q₂ si statutus nō esset: puta q₂ semper fuit absens: tūc nō diceretur actorē nihil probasse: sed diceret nihil sufficiēter attentatū esse: ⁊ sequeret absolutio ab obseruatione iudicij nō a causa: vt. C. de iudi. properandum. §. ⁊ si quidem. ⁊ dixi in. c. prout. de dolo ⁊ contu. ⁊ not. per Inn. in. c. consuluit. de offi. delega. qñq₃ iurisdictioni seu instantie statut⁹ est terminus a partibus vt in compromissis sit tota die vel deputat iudex cum certo termino de consensu partiū. ⁊ hoc casu terminus appositus habet vim termini peremptorij dati ad probandū: ita qd si actor intra terminū nil probauerit reus debet absolui. ⁊ dc. h. d. esse casum in. l. si de meis. §. fi. ff. de arbit. iuncta gl. sup verbo nondū liquere. allegat etiā Inn.[f] in. d. c. super eo. ij. de appel. hoc vltimum esse valde singulare sed nō puto verū: sed saltē magnā restrictionē exposcit. ⁊ primo respectu arbitrorū pōt pcedere quandocūq₃ data absentia partiū nō pōt arbiter pnuntiare nisi fuerit in compromisso dictum: vt. l. diem proferre. §. si quis litigatorū. ff. de arbi. sed committitur pena cōpromissi. vt ibi. ⁊ in. l. ij. C. de arb. ⁊ ibi per Bar. Itē oportet qd lis sit cōtest.[g] alias nō valeret snia diffinitiua maxime in iudice delegato. vt per totū titulū vt lit. nō contest. oportet ergo qd dictū Bar. restringat ⁊ intelligatur qñ seruatus fuit ordo iudiciarius ⁊ corā arbitro partes sunt presentes tēpore pronuntiationis. vnde termin⁹ apposit⁹ ab homine operatur solum[h] vt habeat vim termini perēptorij dati ad probādum: non aūt supplet defectum aliarū solennitatū. ⁊ sic intellige oīa allegata per Bart. ⁊ Inno. ¶ † 7 Scdo queritur qñ dicit plene probatū. Sol. Bar. multum instat in. d. l. admonendi. ⁊ vide qd dixi in. c. tertio loco. de proba. in fi. ⁊ in sum. dic qd tunc est plene pbatū qñ iudex ex his que sibi ostensa sunt est adductus ad fidē ⁊ credulitatē eius qd intēditur. ff. de testi. l. ad fidē. ⁊ de proba. l. quinquaginta. in fi. ⁊ qualiter adducat ad istam fidē ⁊ credulitatē non pōt dari certa doctrina. ⁊ qñq₃ adducitur per testes qñq₃ per p̄sumptiones qñq₃ per cōfessionē ⁊ partim per presumptionē. de succes. ab intest. c. fi. s. de probat. c. cū causam. ⁊ vide qd dixi ibi. ⁊ in. l. iij. ff. de testi. ¶ Ex his potest elici quando dicit semiplene pbatū vel minus q̄ semiplene vel magis. nā dicit semiplene min⁹ vel magis habito respectu ad extremū gradū probationis sc₃ ipsam fidē ⁊ credulitatē. ¶ † 8 Tertio q̄ro nūquid semper sit recurrendū ad iuramentū dato aliquo gradu pbatiōis. dic qd sic causa cognita vt dicit tex. in. d. l. in bone fidei. posset enim esse ita leuissimū indiciū pro actore vt nō esset locus huic iuramento. ⁊ forte ob hoc dicit tex. hic pōt ad ⁊c. non em̄ hic determinat qualis debet esse p̄sumptio s₃ in genere loquit qd p̄sumptione faciēte p actore potest deferri iuramentū. presumptionis aūt infinite sunt species. vt no. s. de p̄sum. quāto. tñ est aduertendū qd si presumptio pro actore nō facit

semiplenam

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Debet absolui. An re⁹ debeat absolui ipso reo non petente: vide Bart. i. l. j. col. iij. v. q̄ro qd si nō dico. ff. d exce. Moder. in. l. q accusare. C. de edendo.

b ¶ Et ibi vide gl. magistrā ponētē aliquos casus in qbus fallit hec regula. et ibidem p Panor. Inno. et alios. no. Spe. in §. pbare. in v. nūc ad ppositū. de pba. vide etiam per eundē Spe. ppo nentē. xj. casus in qb⁹ fallit p̄dicta regula in. d. tit. de pba. i p̄n. quasdā fallentias etiā ponūt Ja. but. Bal. ⁊ Sali. in. d. l. qui accusare.

c ¶ In vltīa col. et dicit ibi Pau. de castr. in. xj. col. qd ista est cōis opi. ⁊ ex hoc habes qd p̄r iuramentū necessariu₃ tā ex pte iudicis q necessitatur deferre: quā partis que necessitatur subire. nec posset referre: vt s. eo. c. in p̄n. Intellige tñ verū iudicē. necessitari si petat a parte ꝺm eundē Bar. in. d. vlti. col. ⁊ hoc per istū tex. i fi. ⁊ q̄uis multi in hoc 3dicāt Bart. tñ vera ⁊ cōis est cū bart. qd regrat exp̄sse ⁊ qd petat a parte nec iudex ex officio posset deferre. et formā petitionis hui⁹ iuramēti vide per Salic. ibi in. d. l. admonendi. et in. d. l. in bone fidei. in pe. col. circa fi. in. v. q. Et idē dicas i iuramēto in litē qd iudex necessitet illud deferre prout not. Raph. ful. ⁊ do. Alexā. in. l. numis. ff. de in litem iur. per illū tex. in ver. non oportet. Intellige concurrentib⁹ requisitis notatis p Bart.

in. l. in actionib⁹. in eo. tit. de in lit. iur. Sed ex causa bene posset iudex non deferre. l. videamus. §. deferre. in eo. ti. sicut ēt in isto iuramento necessario qd ex causa potest iudex non deferre.

✠ Sebasti. Sapia.

d ¶ Pōt appellari. Uid ad hoc Felin. in. c. exceptionē. col. iij. j. de exceptio. vbi tangit qñ possit appellari ex eo qd iudex nō vult impartiri officium suum in arbitrarijs.

e ¶ In. ij. colum. in q. j.

f ¶ Et illā decisionē Inno. refert ⁊ sequit Spec. in. §. nūc vidēdū. ver. illud autē. in tit. de snia. ⁊ cū Bart. t₃ Ang. ⁊ do. Alex. imo. in. d. l. admonendi. vbi vide. et per do. Matthe. de mattesi. limitātem dupliciter in suis no. in no. xix.

g ¶ Et ita etiā declarat quo ad lit. cōte. Paul. de ca. in. d. l. admonendi. xij. col. ff. eo.

h ¶ Imo aliō operat: q₂ ēt h₃ vi termini peremptorij ad audiēdā snia₃ ⁊ iō iudex in vltīa die termini poterit reū diffinitiue absoluere actore alr perēptorie nō citato. ita signanter ⁊ singlr inquit Bal. i auf. ei q. in j. col. ver. q̄ro nūqd absens vltima die ⁊c. C. de tēpo. ap. ppetuo not. et vide ēt Bal. in. l. q ante. ff. de verb. obli. et hoc dictū Bal. refert ⁊ seqt Paul. de ca. i. d. l. admonendi. xiij. colū. facit qd not. gl. in cle. j. de ap. ⁊ p Bar. in. l. litē illa. in p̄n. ff. de consti. pecu.

❧Sebasti. Sapia. ¶ Sed nũc quero. De hoc arti. hic vide Bal. in. c. j. qui testes sint necessa. ad probãdam nouã inuestiturã. in vsib. feudo. ꝛ Ang. in disputa. sua inci. astẽsis miles. col. xxix. vbi dicũt qd̕ est arbitrarium iudici cui velit iuramẽtum deferre an actori an reo. sed verior est opi. quã refert ꝛ sequitur Abb. hic q̄ cõsiderari debeat conditio cause ꝛ persone quã dicit esse cõem do. Jas. in. d. l. admonẽdi. colum. xxiij. ver. tertia et vltia principalis opinio.

¶ Cui deferendũ sit iuramentũ necessarium an actori an reo. Et vide p doct. post gl. in l. in bone fidei. C. eo. et p̄sertim per Cyn. ibi in. vij. et viij. q. ꝛ lati⁹ Salic. in. xiiij. col. ad fi. ꝛ. iiij. seq. et gl. ĩ c. cũ sint partium iura. de reg. iur. ĩ vj. ꝛ in. c. j. in fine. de gra. suc. ĩ feu. ꝛ gl. in v̄. iureiurando. §. si vero pecunie. et ibi Ang. in §. si v̄o vsufru. in aut. de nup. aliqd glo. in. l. maritus. ff. de qd̕. Spec. in tit. de iura. dela. ĩ ver. vt aũt pleni⁹ instruaris. cũ ver. seq. ꝛ de hoc vide latissime p Lud. ro. ĩ repe. l. admonẽdi. ff. eo. in. xxx. col. v̄. vltio restat aiaduertẽdum. et plene et egregie p do. Jas. may. ibidẽ sup gl. magna in verbo exacto. ĩ fi. in. xcix. col. et p Bal. in. c. cum ecclesia sutrina. de cã posses. ꝛ pprie. ꝛ p do. Abb. in. c. in omni negotio. s̄. de test.

¶ Istũ versum allegat glo. in. l. qd̕ si nolit. §. q mãcipia. ff. de edil. edi. et vult gl. decreti. ꝛ gl. vj. q. j. c. sequitur. in gl. v. q̄ etiã alle. istũ text. Insequitur leuiter filia matris iter. et idem Panor. in c. cũ in cunctis. in fi. in prin. de elect.

¶ Ita tz Bar. in l. admonẽdi. ff. e. in pe. col. ad fin. ꝛ ibidẽ Lud. ro. in xxviij. colũ. et do. Alex. imo. in vlti. col. ad fi. idem tz Bal. in ti. de controuer. ĩuesti. sup rubr. Ang. in. q. p eũ disputata incipiẽ. astensis miles. in. xxix. colũ. ꝛ

semiplenã non potest deferri iuramẽtum actori. Ratio est in promptu quia ipse actor maxime in causa propria non potest facere vltra semiplenã ꝛ sic non potest resultare plena probatio. qd̕ etiã sentit Barto. in. l. in bone fidei. sed tunc si videbitur iudici deferet̃ iuramentũ reo ad purgandum illam presumptionem vt hic. ꝛ pro hoc. c. tam literis. de testi. in dicta. l. in bone fidei. vbi generaliter dicitur qd̕ propter probationum inopiam recurritur ad iusiurandũ. ¶ †Sed nũc quero [a] cui defertur [b] iusiurandũ actori scz an reo presupposito q̄ actor habeat ad minus semiplenam pro se. Sol. hec glos. fi. in secũda parte sui attingit tacite hoc dubium et clare non decidit sed dicit quod quandoq̃ reo quãdoq̃ actori. videtur tamẽ magis velle quod reo regulariter. sed actori si visum fuerit iudici ꝛ habeat pro se vnam bonã presumptionem vel vnum bonum testem ꝛ quãtitas nõ sit magna: ꝛ sic sentit qd̕ supra dixi videlicet non deferendũ actori nisi habeat pro se ad minus semiplenam probationem: sed reo sic quia sibi deferetur non ad complendam probationem sed ad purgandam illam presumptionẽ. ꝛ sic non est necesse qd̕ cõcurrat semiplena sed sufficit qualiscũq̃ vrgens ne remaneat suspicio cõtra eũ. Et in principali questione cui scz sit deferendũ quot capita tot reperiuntur sententie. Hostien. clare non eligit sed videt̃ velle qd̕ reo nisi esset vilis ꝛ consueuisset deierare vel nesciret veritatem: q̃ ex facto alieno litigat: tunc enim esset deferendũ actori si habet vnum bonum testẽ pro se et est bone fame ꝛ causa non est magna. et dicit causam magnam vel paruã ex qualitate personarũ et regionũ. ꝛ sic intelligit tex. dũ dixit iuramentũ deferẽdum reo nisi cõsideratis circũstãtijs deferat actori. ꝛ hanc opi. sentiunt gloss. cõmuniter iuris ciuilis vt no. in. l. admonendi. ꝛ in. l. in bone fidei. prealle. Abbas refert hic Odof. dixisse deferendũ ei pro quo facit semiplenã presumptio. cuius virtute defertur vt aliquid sibi prosit. argumen. ff. de lega. j. si quando. ad istum tex. dicit quod procedit quando reus est honestior ꝛ melius nouit veritatẽ. dicit etiam qd̕ si actor semplene probauit intẽtionem ꝛ reus semiplene defensionem adhuc defertur reo dato qd̕ in omnibus sit peritus q̃ re⁹ est fauorabilior ꝛ iura sunt promptiora ad absoluẽdum q̄ ad condemnandum ꝛc. de proba. ex literis. ꝛ idem Guil. in Specu. de iura. dela. ad fi. ver. quid si actor. vbi etiã recitat super hoc quatuor opi. Cy. in. d. l. in bone fidei. dicit doc. tenere quatuor attẽdenda in preeligendo: scz cui deferatur. primo attendenda est conditio persone. secundo natura causarum. tertio quãtitatis rerũ. quarto qualitas factorum. ¶ Conditio persone attẽditur circa legalitatẽ vt legaliori deferatur. legalitas autẽ ista consideratur ex origine ex rerũ accidentia. ex origine persone: quia si est natus ex bonis ꝛ legalibus parentibus presumitur bonus ꝛ legalis vt. ff. de edil. edic. qd̕ si nolit. §. qui mancipia. melius facit. l. quisquis. C. ad legẽ iuli. maie. ꝛ. vj. q. j. verum. §. si quis cũ militibus. iuxta illud. Sepe [c] solet filius similis esse patri. ¶ Ex rerum accidentia vt ex diuitijs vel paupertatibus. nam pauperes facili⁹ deierant q̄ diuites. ff. de testi. l. iij. ꝛ. iiij. q. iij. §. testiũ fides. qd̕ procedit in diuitijs iuste acquisitis. Si aũt quesite sint per vsurariam prauitatẽ vel rapinam non est sic presumendũ: q̃ sicut dãnauit animã suã in acquirendo: sic est nũc presumendũ quod deieraret vt obtineret in causa. argumen. c. semel malus. de regu. iuris. lib. vj. ¶ Secundo principaliter attẽditur natura causarum vtrũ sint criminales vel ciuiles exigentes perspicuã probationẽ. de his dixi. s̄. eo. in prima parte. ¶ Tertio attẽditur quantitas rerum vt si magna sit res que petitur opus est maiorib⁹ indicijs. Magnitudo autẽ vel paruitas rerũ attendenda est secũdum eũ ex conditione personarũ litigantiũ ꝛ ex diuersitate locorũ. Nam in quibusdam locis res vilis reputat̃ pretiosa ꝛ cara. xciij. distin. legitimus. ¶ Quarto debet attendi qualitas factorũ vt magis scienti factũ deferatur iuramẽtũ q̄ ignorãti. ff. ad vellei. quãq̄. ꝛ. l. marcell⁹. §. j. ff. rerũ amo. Si vero omnia hec sunt hincinde equalia cui sit deferẽdum? Refert ipse quosdam dicere q̄ aut vnus petit quod sibi deferatur ꝛ alter non: ꝛ tunc nõ petenti est deferendũ: quia ille qui ingerit se est suspectus. ff. de pcu. l. que oĩa. §. j. Aut vterq̃ se ingerit vel neuter: ꝛ tũc actori dicunt deferendũ qui laborauit in probando semiplene. hec ratio non placet Cy. quia nõ est hec remuneratio faciẽda. Nã si actor nihil pbasset quãtũcunq̃ laborasset nulli deferretur iuramẽtum. refert alios dicere reo esse deferendum: q̃ fauorabilior. ꝛ quod actori non sit deferendum videtur quia nemo est testis idoneus in cã propria. iiij. q. iij. §. omnibus. vnde Azo habuit pro absurdo ex hac ratione vt ipsi actori deferatur. Refert etiam Cy. canonistas dicere quod reo sit deferendum. Refert vltimo Pe. quem ipse sequitur tenere vt omnibus existentibus partibus actori sit deferẽdum ꝛ nõ reo. probat hoc ratione: quia iuramentum est deferendũ ꝛ de quo verisimile est qd̕ minus facile periuret. argu. in. l. ij. C. de indi. vi. tol. facit. c. clericos. de coha. cle. ꝛ muli. sed magis est verisimile quod deieraret reus q̄ actor: quia grauius est perdere q̄ non acquirere. l. si sponsus. §. si maritus. in. l. ij. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. Bar. in. d. l. admonẽdi. dicit qd̕ aut actor habet pro se tantũ qd̕ facit suspicionẽ non presumptionẽ vel semiplenã probationem: ꝛ tũc nunq̄ ibi defertur iuramẽtum: q̃ iuramẽtum suum non perficeret probationẽ: vt. s̄. dixi. sed isto casu defert̃ reo ad purgationem sui. allegat istum tex. ꝛ hoc prodest actori: q̃ admittitur etiam post sentẽtiam ex nouis instrumentis. dicta. l. admonendi. ꝛ dixi. s̄. in prima parte. Idem dicit in reo si actor plene probasset intentionem suã: ꝛ reus probasset solutionem per aliquod indicium leue non enim defert̃ iuramentũ ipsi reo: quia non perficeret probationem suam sed defertur actori eadem ratione qua supra. si vero actor haberet semiplenã probationem tunc si quidẽ actor nescit veritatẽ per veram scientiam que habetur per sensum posito qd̕ sciret per firmã credulitatem: nõ deferretur ei iuramẽtum. qd̕ videtur tenere gl. in. d. l. in bone fidei. Ratio quia hoc procederet etiã in extraneo teste cũ habeat deponere de his que percepit suo sensu. l. testiũ. C. de testi. ꝛ. iij. q. ix. c. testes. multo fortius in facto proprio: ꝛ hoc casu defert̃ reo. si vero actor haberet perfectã scientiam de eo qd̕ queritur: vt q̃ agit de mutuo per se facto: ꝛ tũc si quidem ipse est vilis [d] persona vel alias infamis tũc non defertur sibi iuramentum eadem ratione: q̃ etiã si esset extraneus testis huius cõditionis nõ perficeret probationẽ: ꝛ sic defertur reo iuramentum. Idem dicit econtra si reus probasset defensionem suam semiplene ꝛ actor probasset intẽtionem suam plene non defertur iuramentũ reo eo casu quo supra dixi non deferendum actori. sed si oĩa ista cessant q̃ causa nõ est magna ꝛ actor scit plene veritatẽ ꝛ est persona honesta: si habet p se vnũ bonũ testẽ defert̃ sibi iuramẽtum ꝛ perficiet probationẽ. ꝛ idem ecõtra si reus semiplene probasset defensionẽ suam tunc sibi defert̃ iuramentum s̄m illam regulã: in ore duorum scz dicẽtis ꝛ testis adhibiti stat omne verbum: per quã regulam respõdet ad illud absurdum Azo. videlicet qd̕ quis nõ debet esse testis in causa propria. hoc

in. l. postq̄. ff. de pac. imo generalius ꝛ notabilius. ꝛ est ista not. regula vbicunq̃ quis repellit̃ a testimonio ex causis enumeratis in. l. iij. §. lege iul. ff. de testi. multo fortius repellitur ne sibi deferat̃ istud iuramẽtum necessariũ cũ efficiat̃ testis in causa ppria. l. fi. C. de fideicõ. ꝛ cõsequẽter sit testis irregularis cõtra regulã. l. oĩbus. C. de testi. ꝛ. l. nullus. ff. e. ita no. Bar. in. l. qui accusare. ff. de edẽ. ꝛ refert Lud. ro. in. d. l. admonẽdi. in. xxvij. col. in. iij. fallentia. facit qd̕ singu. decidit Ang. in. l. ij. §. si dubitet̃. ff. quẽadmo. tes. ape. qd̕ stante statuto qd̕ delictũ pbet̃ p solã famam op3 qd̕ talis fama habuerit ortum a personis fide dignis q̄ sint oĩ exceptione maiores q̃ quotiescũq̃ admittitur probatio irregularis requirit̃ qd̕ talis testis sit oĩ exceptione maior. Et hoc notat multũ p statutis disponẽtibus qd̕ credi debeat iuramento damnum passi. pone enĩ qd̕ ille qui iurauit se passum dãnũ fuit interrogat⁹ de cã et illã non reddidit certe nõ valebit tale iuramentũ ad similitudinem testis. arg. corũ q̄ no. in. l. solã. C. de testi. iũcta. l. fi. C. de fideicõ. ꝛ ita dicit prestantissim⁹ doctor do. Marti. lau. in. l. si posthumus. §. fi. ff. de libe. ꝛ posthu. vbi dicit se audiuisse a prestante doctore. d. Pe. de besu. confirmo p illud qd̕ in specie ponit do. Ant. de alexãdro doctore nea. in. d. l. qui accusare. in. ij. colũ. C. de eden. qd̕ stãte p̄dicto statuto qd̕ de dãno dato in fundo alicui⁹ stet̃ soli iuramẽto damnum passi requirit̃ qd̕ ille dãnum passus ad hoc vt possit iurare sit oĩ exceptione maior cum ista sit probatio irregularis. vide etiã qd̕ ex predicta regula ifert Ludo. roma. ĩ. d. l. admonendi. in xl. colum.

a ¶ Adde qd cũ ista doctrina simplr transeũt Fulg.in.d.l.admonẽdi.in pe.col.Pau.de cast.in.xiiij.col.⁊ Bal.in.c.ij.de pba.in vlti.col.dicens istud ibi not.pbat in illo tex.si subtilr intelligat.ita etiã tz Bal.in.l.in bone fidei.ad fi.in vlti.q.⁊ ibi Sali.in.xvj.q.⁊ do.Ant.de bu.hic in.vij.col.vbi dicit qd ista est cõis opi.⁊ do.Alex.imo.in cõsi.cclxxvj.incip.in cã et lite vertente inter Albertinuz de mainam.adde text.in.c.post electionem.⁊ ibi do.Ant.de but.⁊ i.c.cũ sup.de conces.pben.⁊ text.i.c.vt nrm.et q̃ ibi not.do.Anto.de offi.archi.Bar.in.l.j.in prin.p illũ tex.ff.de vẽ.inspi.per d.Anto.in.c.fi.in vlt.no.de suc.ab inte.facit qd not.Bal.in.l.vbi pactũ.C.de trãsact.i q.d nõ soluẽte col lectam.et qd not.Bal.i.l.impator.ff.de sta.ho.allegãdo gl.in.l.j.C.q ⁊ ad quos.facit etiã qd dicit bal.in.c.j.§.sacrm.in iiij.col.de consue.recti feu.cõfirma per illud qd not.dicit Salic.in.l.si aliq adulterij.per illũ tex.C.d adul.qd si fundata itẽtiõe actoris exceptiones rei et replicatiões iter se ꝯdicũt nihilominus ferẽda est sententia p actore qꝛ adhuc manet fundata intentio sua sed aliter videt tenere Bal.in.d.l.admonẽdi.in.ix.col.in prin.v.q̃ro quid si actor probat per duos testes:vbi i hac qd.qñ actor p duos testes probauit ⁊ reus per vnũ.respõdet ꝙ si tales probationes sint ꝯdictorie ab origine sicut verũ et falsum:tũc pfert probatio actoris plena.sed si sunt ex postfacto vt qꝛ actor pbauit per duos testes intẽtionẽ suã:re⁹ aũt per vnũ testẽ probauit pactum de non petendo tunc dicit qd in hoc sunt opi.doc.in.d.l.in bone fidei.sed ipse dicit indistincte tenere validiorẽ probationem vincere ⁊ minus validã nihil operari etiã in eligendo qd est cõtra doc.preallega.remittit tamen se ad ea que dixi in.d.l.in bone fidei.

b ¶ Et ibi etiã Bal.in fi.⁊ illam gl.in.d.l.fi.reputat multum sing.Ang.in.l.fin.circa prin.vbi ad hoc adducit duo pulchra exẽpla.ff.quod met.causa.ibi vide per eum.Et in terminis nostris adde Bald.in.c.j.§.sacramentũ.in.iiij.col.de cõsuetu.rec.feu.⁊ in specie idẽ dicit Pau.de ca.in.l.admonẽdi.ff.eo.in vlti.col.Et vide Ang.in auth.de testa.imperfec.in prin.vbi ponderat esse aliam glos.ꝙ vnus testis non probat indiciũ ad factũ sed duo.⁊ idem Ange.in.l.fi.C.de cod.vbi põderat de hoc esse aliam gl.Bal.in.l.si quis ex argentarijs.§.j.ver.quid enim.ff.de eden.

enim nõ est absurdũ ꝺm eũ.nam decre.s.de iudic.nouit.refert verba domini in euãgelio dicentis.Si peccauerit in te frater tuus ⁊c.in qua quidem autoritate innuit vt vnus testis sufficiat cũ dicẽte.⁊ clarius hoc habet in.c.in omni.de testi.quod Bar.nõ allegat.⁊ illud ius diuinum alternatiue loquens interpretat ius ciuile ꝺm eum qd in causis grauibus ⁊ magnis requirũtur duo testes cũ dicẽte.in causis non magnis vbi non possunt haberi alie probationes sufficit vnus testis cum dicente in.d.l.in bone fidei.causa tamen cognita vt ibi:⁊ in cause cognitione versatur quicquid.s.dictum est. Joan.andre.tenet potius pro reo per hanc decretalem que presumptione etiam faciẽte pro actore defert potius reo.et qꝛ succumbere opprobriosius est actori qui prouocauit:ideo de periurio plus est suspectus.⁊ per hoc tollit motiua Pet.⁊ Cy.Idem vult domi.Ant.alia ratione.dicit enim ꝙ si actor semiplene probauit reus deberet ex iuris regula absolui:quia actore non probante ⁊c.C.de eden.l.qui accusare.⁊.c.vt nostrum.vt ecc.benefi.Unde actor releuatur ⁊ reus grauatur:quia pure non absoluit merito debet reus in hoc releuari vt sibi ⁊ nõ actori deferatur iuramentum.per hanc rationem idem infert si actor plusq̃ semiplene probauit.vt hic.argu.ad predicta in.l.eũ qui.ff.eo.si vero actor plene probasset ⁊ reus semiplene defensionẽ:tunc ꝺm eum deferendũ est sibi actori predicta ratione:qꝛ deberet de iure reus condẽnari:ex quo plene nõ probat defensionẽ suam:⁊ actor plene probat intentionẽ suam.Et ꝺm hanc opi.dicit ꝙ nunq̃ quis reperit testis in facto proprio.Nõ ob.c.in omni.⁊.c.nouit.qꝛ loquitur in materia peccati ⁊ denũtiatiõis.Quidã alij tenuerũt oppositum cũ opi.Bar.vt actori sit deferendũ.per.c.fi.de testi.li.vj.vbi solũ dꝛ de actore.Ego ꝯsidero nõ posse negari quin in causa ppria attẽtis circũstantijs personarũ ⁊ cause qs qñqz testificet:vt hic in fi.⁊ in.d.c.si expressi⁹.in.c.ex insinuatione.de pcu.vbi fuit iuramentum delatũ actori in causa reuocationis procuratoris per quã quidẽ reuocationẽ omnia gesta veniebãt annullãda:⁊ sic optime pcedit cõsideratio Bar.dico tamẽ illud indistincte nõ admittendũ:sed placet prima fronte ꝙ iuramentũ deferat reo nisi cõsideratis circũstantijs psonarũ ⁊ cause iudex arbitret deferendum actori vt quia actor melius scit veritatẽ.et sic pcedit dictũ.c.ex insinuatione.vel est legalior ⁊c.vt.s.dixi in opin.Hosti.Probat apertissime hoc hic nõ cauillãdo literã.nec obst.c.fi.de testi.lib.vj.qꝛ loquit negatiue dicẽs non deferendũ indistincte actori sed cõsideratis circũstantijs ⁊c.⁊ sic in effectu puidet vt hic.⁊ fecit mẽtionem de actore ⁊ nõ de reo:qꝛ iudex ibi deferebat indistincte appellãti eum fouendo qꝛ causam ad eũ detulerat.vnde papa illũ reprehẽdit in hoc vt ibi no.Jo.an.in nouel.quicqd tũ hic ⁊ alibi scribit hoc tamen videtur arbitrariũ.⁊ raro contingere põt qd oĩa vtriusqz sint paria.

10 ¶ † Sed qꝛ supra incidẽter tetigi an iuramentum sit deferendũ eo casu quo actor plene probauit intẽtionẽ ⁊ reus semiplene defensionẽ quero an hoc sit verũ indistincte.Sol.doc.iuris ciuilis in.d.l.in bone fidei.⁊.l.admonẽdi.⁊ docto.nostri cõiter dicũt qd aut in his que sunt directe cõtraria occurrit plena ⁊ semiplena.exẽplũ:per duos testes pbauit ꝙ mutuaui tibi tali loco et tpe:tu per vnum testẽ probas qd eras eo tẽpore absens ab illo loco ⁊ non est loc⁹ delationi iuramẽti:sed tunc plena prefert semiplene ⁊ illã elidit in totũ:⁊ hoc casu procedũt iura dicẽtia illũ debere obtinere qui hz iura potiora.vt pbat in.c.in nostra.de testi.⁊.c.licet.de pba.⁊.l.ij.C.de edic.di.adria.no.glo.in.c.suggestũ.de iure pa.sed si plena ⁊ semiplena sunt cõpassibilia.Exemplũ:probo per duos testes de mutuo tu per vnũ probas solutionem vel pactũ de non petendo:recurrit ad iuramentum [a] alias sequeretur absurdũ ꝺm Jo.an.qꝛ in nulla causa in qua fundata esset de iure cõi:intentio agentis posset deferri iuramentum per semiplenã pbationẽ factã a reo super defensione sua.Cui aũt sit hoc casu iuramentũ deferendum Bar.in.q.pcedenti sentit qd ipsi reo si est idone⁹.Idẽ sentit hic Jo.and.dum dicit hoc casu ad iuramentum recurrẽdum si quantitas cause ⁊ alie circũstantie de quibus in precedẽti questione hoc suadent.nã respectu actoris hec nõ sunt cõsiderãda:qꝛ si non defert ipse obtinet vigore sue plene.do.Anto.sentit qd actori:qꝛ grauatur in hoc qd reus pure nõ condemnatur.vnde debet releuari vt iuramentũ sibi deferat:vt dixi.s.mihi placet hoc dictũ:qꝛ in defensiõe reus est actor.vt in.l.in exceptionibus.ff.de proba.si ergo habet semiplenam deferat prima fronte ipsi actori ad purgandum presumptionẽ ortam cõtra eũ nisi cõsideratis circũstantijs iudex deferat ipsi reo.sicut.s.dixi in actore.

11 ¶ † Nunc quero quia supra pluries facta est mẽtio de semiplena probatione nunqd vnus testis faciat semiplenã probationem.Glo.dicit hic quod sic.idẽ dicit glo.in.l.admonendi.⁊ in.l.in bone fidei.prealleg.Nã si duo faciunt plenam ergo vnus semiplenam:ex quo deponit super eodem facto.Nam fidẽ de aliquo habere est diuiduum.Non ob.quod dicitur vox vnius vox nullius:quia illud procedit quo ad plenam probationem nõ quo ad semiplenam.hoc probatur in.c.ex insinuatione.de procura.⁊ in.c.fina.de successio.ab intesta.facit.l.iij.§.due autem.ff.ad carbo.⁊ hoc cõiter tenẽt legiste ⁊ cano.

12 ¶ † Sed aduerte ad aliquas limitationes.dic enim hoc dictum procedere quando vnus testis deponit super facto secus si super indicio ad factum.tunc enim facerẽt ad semiplenam probationem de indicio ⁊ non de facto vt nota.per glos.⁊ Barto.[b] in.l.finali.C.familie ercifcunde.et in lege finali.ff.de questioni.quod nota.Item procedit scdm Barto.in dicta.l.admonendi.⁊ glos.⁊ Domini.hic quando testis est omni exceptione maior.[c] Si vero testis esset alicuius conditionis propter quam fides eius vacillaret in aliquo vt puta consanguineus [d] vel multum amicus [e] parti et similia non faceret semiplenam probationem.

⁊ in.l.fi.in prin.in.j.lectu.ff.qd met.cau.⁊ in.l.ij.in prin.ff.de excu.tuto.⁊ in.d.l.admonendi.in.x.col.ff.eo.

Anto.Francisc. ¶ Ad istã materiam an indiciũ debeat pbari p duos testes vel sufficiat pbare per vnũ testẽ.dicas vltra hic allegata per do.Abb.videndũ esse Bar.in.l.marit⁹.ff.de questio.⁊ qd habet per Alex.in consil.clxxix.in ij.parte vbi etiam dicit qd si vn⁹ testis pbet vnũ indiciũ et alter aliud an cõiungãtur.et vide etiam Alex.in cõsil.xj.in quarta parte ꝯsil.⁊ eũdem in.l.fin.ff.de questio.et Jo.de imo.in.l.cũ ppoñeret.vbi dicunt ꝙ qñ ex ꝯiectura vel indicijs surgit plena probatio requiruntur tot testes ad illud quot requirunt ad negotiũ principale:sz qñ per indiciũ non insurgit plena probatio tunc vnus testis directo probãs factũ facit indiciuz als autẽ requiruntur duo testes.ad qd vide Innoc.in.c.sicut.de simo.et Bald.in consilio suo incip.an mãdatarius ⁊c.

c ¶ Qd est qñ nulla exceptio nulla macula impingi potest.gl.in versi.idoneos.in.§.itẽ verborũ.instit.de inuti.stipu.⁊ glo.in ver.maiores.in c.j.vbi doc.de cõsangui.⁊ affi.

d ¶ Idẽ tenet do.Ant.hic Bal.in c.ij.in vlti.colũ.de proba.Sali.in.l.in bone fidei.C.e.in.x.colum.et ibi Ang.in vlt.⁊ idẽ Ang.in.l.admonendi.in penulti.col.ff.eod.bene facit qd inquit in fi.Bald.in.c.j.§.sacramentum.in.ij.col.de cõsue.recti feu.⁊ hãc decisionem Bart.in.d.l.admonẽdi.⁊ glo.et doct.hic sequit do.Alex.imol.in consi.xiij.incip.ex his que in themate narrata sunt difficultas reducitur ⁊c.et in consilio xviij.incip.viso processu cause vertentis inter Antonium.⁊ in cõsi.xxij.incip.viso puncto.⁊ in dubijs in cõsi.cclxiiij.inci.viso processu vtriusqz cause.in.ij.col.adde solennem tex.in.c.accusatores.iij.q.v.glo.no.in.§.cogitandum.in verbo testes.circa fi.⁊ in auth.de mona.

e Sebasti.Sapia. ¶ Multum amicus.Uide Alex.in consi.cij.ad fi.in.v.vol.⁊ in consi.cxliij.in.ij.vol.⁊ in consil.cxxxiij.in.iiij.col.in.j.volu.⁊ in consi.xc.in.ij.volu.Aret.in consil.lxxi.in.v.col.circa fi.ad hec etiam vide Alex.in consil.xxxij.in.j.volu.vbi vult ꝙ nõ deferatur iuramentũ propter vnum testem qui plene tamen narrauit factũ ⁊ non assignauit rationem dicti sui:⁊ quando testis est colonus producẽtis.vide etiam Deci.in consi.cv.col.iiij.⁊.vj.

ad hoc quod no.gl.in.l.etiam matris.de proba. Item hoc verũ ſm Bar.niſi circa idẽ poſſent veriſimiliter haberi plures teſtes: vt puta cum aliquid eſt probatũ per famã.[a] Eſt eñ preſumptio cõtra producentẽ ⁊ contra teſtẽ ſi ſolum producitur vnus teſtis ſuper ea. Itẽ procedit illud dictum niſi teſtis[b] deficiat aliquatenus in dicto vel quia requirãtur vltra duos. Nam tunc ⁊ in ſimilibus caſibus vnus nõ faceret ſemiplenam probationem. ex his potes inſtrui ſuper multis limitationibus ſimilibus quas hic breuitatis cauſa omitto. ¶ 13 †Ulterius queritur ex quibus preter diſpoſitionẽ teſtis reſultat ſemiplena probatio. Soluit. hoc eſſet valde longum ⁊ magis laborioſum quam ſubtile. ⁊ circa hoc vide multa que ponit Bart.in.d.l.admonendi.⁊.l.fin.ff.de queſtio. gloſ.in.d.l.admonendi.⁊.d.l.in bone fidei.ponit exemplũ in domeſtica ſcriptura ⁊ in fuga rei. De primo vide tu qđ dixi plene in.c.ij.de fide inſtru. De ſecũdo in.c.veritatis.de dolo ⁊ contuma.de vtroqꝫ per Barto.in.d.l.admonendi.Io.an.hic ſimpliciter approbat gl.Accur. ¶ 14 †Unum notabile dictum[c] ponit Bar.in.d.l.admonendi.inter alia: dicit enim qđ dicta teſtium recepta ⁊ examinata inter alias perſonas faciũt ſemiplenam probationẽ ſicut dicimus de ſentẽtia. qđ limitat ſi modo illi teſtes de nouo examinari nõ poſſunt: alś eſt parti imputãdum[d].ar.in.l.fi.C.de teſti.⁊ c.preſentata.eo.tit.⁊ vide qđ dixi in.c.veniens.ij.de teſti. ¶ 15 †Quero vtrum pars poſſit vel debeat petere vt hoc iuramentum ſibi deferatur. Bart. in.d.l.admonendi[e].dicit qđ ſic per.l.iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de dam.infec. vbi dicitur qđ iudex non tenetur impendere officium ad commodum partis nõ petentis. ⁊ dicit quod hoc petere poſſit vſqꝫ ad concluſionem in cauſa. ⁊ ſic dicit ſeruare conſuetudinem. ego puto quod ſine qualibet petitione põt iudex ⁊ debet hoc iuramentũ deferre per tex.in.d.l.bone fidei. in verſi.oportet. ⁊ facit hic tex.in ver.poteſt.⁊ in fine. ĩ ver.videat. quinimo ex petitione videtur pars aliquantulũ ſuſpecta. Si enim extraneus teſtis ſe ingerendo redderetur ſuſpectus vt dixi in.c.ij.de teſti.fortiꝰ pars.pro hoc qđ dixit in aliis queſtionibus. Itẽ oritur euidens preſumptio quod pro ſe iurabit ex quo illud petit ⁊ ideo ſibi vt ſuſpecto non eſſet deferendum iuramentum: ſed fortius alteri parti non petenti vt quidam dixerunt vt refert Cy. vbi.s. Sed nec obſt. ſi dicatur iudicem non teneri impendere officium ſuũ non petenti: quia ſatis eſt partem a princi.petiiſſe iuſtitiam. iudex autem debet cuncta rimari ⁊ modis omnibus laborare ad veritatem habendam.xxx.q.v.iudicantẽ. C.de teſtibus.nullum ⁊c.

¶ Finis ſecunde partis Commentariorum Panormitani in Secundum Decretalium.

Ex caſtigatione fidiſſima do. Alexandri Loſei Auiliani Iuriſconſ.clariſ.

Lugduni,

1546.

¶ Scrutinium quaternionum.

aaaa.bbbb.cccc.dddd.eeee.ffff.gggg.hhhh.iiii. kkkk.llll.mmmm.nnnn.oooo.pppp.qqqq.rrrr. ſſſſ.tttt.vvvv.xxxx. Quorum.xxxx.quinternio: Reliqui quaterniones.

¶ Et idem tenet do. Ant.hic in.v.col. ⁊ Bal.in.ix. ⁊ Bal.in.l.in bone fidei.C.eo.in.iij.col.⁊ ibi Sali.in.xij.⁊ Bar.in.d.l.admonẽdi.in.x.col. ff.eo.⁊ cũ ipſo tenent ibi Ange.Fulg.Pau.de caſt.⁊ do.Alex.bene facit quod voluit Bald.in.l.de quibus.in.xxij.colũ.ff.de leg.vbi tenet ꝙ vnus teſtis nõ ſufficiat vt ſit locus iuramẽto in ſupplementũ pbationis ad probandã conſuetudinẽ vel notoriũ cũ veriſimiliter debeãt eẽ multi.vltra teſtes quatuor fallẽtias in quibꝰ vnus teſtis nõ facit ſemiplenã pbationẽ. Aliã vide p Bal. in.c.j.§.ſacramentum.de cõſue.re.feu.in.ij.col.in fi. qñ teſtis deponit ſuper eo qđ eſt remotum a natura cõtractus. benefacit qđ notat idẽ Bal.in.c.j.§.fi.p illũ text.qđ ſit inueſti.vbi dicit qđ cum pacta extranea nõ pſumãtur vnus teſtis de eis deponẽs nõ probaret ſemiplene. Aliã etiam fallẽ. vide per eundem Bal.in.d.§.ſacramentũ.in.ij.colũ. ſi teſtis etiã nõ interrogatus nõ aſſignat rationem dicti ſui: tunc nõ facit ſemiplenam pbationẽ: refert et ſeq. Lud.ro.in d.l.admonẽdi.in xxv.col.in.vj.fallẽtia.⁊ in ſequẽti col.in.x.fallentia. ⁊ in repe.rubrice.ff. de arbi.in.xi.col.ſequit̃ ſimpliciter do.Ale.de imo.in.d.l.admonẽdi.in xxxi.col.facit bene vnũ dictũ Ja.bu.qđ pro valde no.⁊ refert ⁊ ſequitur idẽ Bal.in.l.preſbyteri.circa fi.§.de epiſ.⁊ cle.ſequit̃ Lud.ro.in.d.repe. rubri.de arbi.in.x.col.⁊ in.l.j.in prin.ff.de ope.no.nuntia. Ad idem qđ decidit idem Bal.in.l.de quibus. in repe.in.xxiij.col.ff.de leg. ꝙ teſtis qui aſſignat rationem ſui dicti prefertur dicto alterius non reddentis. vide oĩno ibi per eum. Septimam fallentiam vide etiam per eundem Bal.in fi.⁊ ibi clarius Ange.circa prin.ff.qđ metus cauſa. Idem Bal. in.d.l.in bone fidei.in.j.col.in.iij.oppo. Bal.in.d.l.de quibus.gl.Bar. ⁊ Bald.in.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.Lud.roma. in conſi.xcj. incip.viſis ac percũctatis actis.in.v.col.alias vide per Lud.ro. ⁊ Moder.in.d.l. admonendi.ff.e. Antoniꝰ Frãciſ.

¶ An vnꝰ teſtis ſufficiat ad pbandam conſuetudinem eſſe cũ iuramẽto: dicas vt plene traditur ĩ.l.de quibus. hic allegata. addas tamen ꝙ ſi vnꝰ doctor ſolennis atteſtaretur de cõſuetudine eius dictũ probaret conſuetudinẽ vt per do. Abba.in.c.ex publico.de conuer. cõiu. quod eſt valde notandum. Sebaſti. Sapia.

b ¶ Niſi teſtis. Uidẽ.d. Bartho. veronen. in.c.ccxxx. ⁊ Alexã. in conſi. xxxij.in.j.volu. Sebaſti. Sapia.

c ¶ Notabile dictũ. De veritate huiꝰ dicti vide p Alex. ĩ.l.ſepe.ĩ.vj.charta.ff.de re iudica. et in.l.ſi duo patroni. in princip. ff. de iureiurãdo. et Franciſ.de are. in cõſi.clxiiij. ĩ.iij. colum.

d ¶ Idem tenet do.Ant.de but.hic ⁊ Imo.in.iij.col. Idem do.Ant.in c.q̃uis.de re iudi.Ange.in.l.ij.ff.de eden.Alex.imo.in repe.l.ſepe.ff.de re iudi.in.xxxvj.col. vbi multum exclamat. tamen dicit ꝙ non videtur abſqꝫ dubio vt ibi latius per eundem. Adde etiam hic Panor.in.d.c. q̃uis.vbi reputat hoc dictum bene notandum: tamen dixit relinquendum arbitrio iudicantis.vt ibi latius per eum.

e ¶ In vltima col. Pau.de caſt.in.xiiii.colum.

PANORMITANI
TERTIA, SVPER SECVN-DO DECRETALIVM.

NICOLAI DE TVDE-SCHIS SICVLI, ABBATIS MO-

nacensis, Archiepiscopi Panormitani, Ecclesiæ Romanæ Cardinalis, Decretorumq; Doctoris clarissimi: Commentariorum Tertia, in Secundum Decretalium: unà cum Summarijs & adnotationibus complurium Doctissimorum Iureconsultorum: ea fide excusa, ut nihil hactenus euulgatorum desiderari possit.

LVGDVNI.

1546

Rubrice huius voluminis.

Tertia pars Commetariorũ dñi Nicolai de Tudeschis: Archiepi Panormitani: i scdm Decretalũ, cum additionibus ac summarijs hactenus apponi solitis.

De exceptionibus. Rubrica.

Exceptionis diffinitio.
Exceptio actionis que sit.
Exceptio intentionis que sit.

Viso de iure actor quo muniunt vt lãceis seu gladijs: merito subijcit ius reorũ quo muniũtur vt clypeis ꝛ loricis: vł aliter ꝛsic. Supra visuz est de ꝓbatiõib⁹ in genere ꝛ in specie. sed qꝛ vt plurimũ fundata intẽtiõe actoris re⁹ opponit peremptoriã ꝯ ꝓbationẽ actoris: ꝯgruo igit̃ ex ordine subijcit tractat⁹ de exceptionib⁹. Oppo. ꝯ situationem rubrice videt̃ enĩ male situata. debuit enĩ poni ante rubri. de lit. cõte. cũ tũc opponantur dilatorie fori. Sol. dic ꝙ respectu dilatoriarũ congruẽtius fuisset ibi posita rubrica sed potius respectu perẽptoriarũ necessario debuit poni hic. Et si diceres q̃re nõ posuit ibi sicut hic. dicit Jo. an. hoc esse de arbitrarijs: vel voluit hic ponere: qꝛ perẽptorie magis afficiũt negociũ principale. ideo fuit equius illã in ordine põderare. arg. in. l. q̃rit. ff. de stat. ho. ꝛ. iij. q. iij. hermaphrodit⁹. Et si diceres ꝙ alique perẽptorie ꝓponunt̃ ante lit. cõtest. vt. j. de lit. conte. c. vno. lib. vj. respondet ipse ꝙ hoc casuale nõ fuit ꝓpõderandũ regule. vel dic ꝙ iura adaptant̃ ad ea que frequẽtius accidũt: vt. l. nã ad ea. ff. de leg. † Quero qd est exceptio. Sol. dico ꝙ est actionis vel intẽtionis exclusio. sic alternatiue dico ꝙ aliquando excludit actionẽ aliqñ intẽtionẽ tm̃.[a] Exemplũ primi cũ in veritate actori cõpetit actio: ꝛ eã ꝑ exceptionem excludi opꝫ. nã si metu coactus vel dolo inductus tibi stipulãti ꝓmitto. de iu. ci. obligat⁹ tibi sum. vñ ex stipłatu recte qdẽ agit̃ sꝫ iniq̃ idõ ꝑ exceptionẽ qd met. cã. vel doli mali excludẽd⁹ est actor. et idẽ in silib⁹. Exẽplũ scdi qñ actio in ṽitate nõ cõpetit actori: sed de facto agit: vt si petas a me decẽ ꝛ ego excipio, ꝛ dico me soluisse. si enĩ verũ est qd dico. s. me soluisse nulla ꝯpetit tibi actio: qꝛ solu. eius qd debet̃ ois tollit̃ obligatio. insti. q. mo. tol. obl. in ꝓn. ꝛ ꝙ exceptio excludat qñqꝫ non actionẽ sꝫ intẽtionẽ vel actorẽ. ꝓbat̃. ff. eo. l. ij. et de his ꝑ Gof. in sum. hui⁹ ti. ꝛ de multiplici exce. vide qd no. j. eo. c. exceptionẽ. vide ẽt ꝑ Inno. in. c. cũ dilecti. ꝛ. c. dudũ. ij. de ele. vbi appellat exceptionẽ intẽtiõis qñ excipit̃ ꝯ eũ q nõ petit. est tñ in facultate petẽdi ꝛ hꝫ intẽtionẽ vel habere dꝫ petendi vt qñ excipit̃ ꝯ electũ anteq̃ petat cõfirmationẽ vel ꝯsecrationẽ nã ꝛ exceptio põt deduci qñqꝫ in iudicio: licet nõ deducat̃ actio: vt leg. ꝛ no. in. l. si contẽdat. ff. de fideius. ꝛ in. l. aureli⁹. §. si centum. ff. de lib. leg. vide qd dixi in. c. si quis ꝯ clericũ. de fo. cõpe. Adde vnũ notabile dictũ Spe. dicentis ꝙ qñ peremptoria ꝓponit̃ añ lit. cõtest. est intẽtionis exclusio. si vero ꝓponit̃ post tunc est actionis exclusio. ita not. in ti. eo. §. j. ver. ꝛ no. ꝛ in tit. de lit. cõte. §. j. ver. sed nũquid ꝑ exceptiocẽ. ꝛ hec oĩa ꝓcedũt in exceptione peremptoria de reliquis videbitis. j. eo. c. pastoralis. ꝛ. c. exceptionẽ. vnde autẽ habuit ortũ exceptio: dic ꝙ in paradiso Adã excipiẽte qd decept⁹ ab Eua peccauerat: vt ponit Spe. in pe. §. sane. Ego credo qd ꝓcessit ab ipsa natura: qꝛ exceptio est quedaꝫ defensio q̃ est de iure naturali.[b] vt in cle. pastoralis. de re iudi. Et Tul. lib. j. offi. in tra. sic inquit. Principio generi animãtiũ omni est a natura tributũ vt se vitam corpusqꝫ tuet̃: dtineat qꝫ ea q̃ sibi nocitura videãtur: queqꝫ sint ad viuendum necessaria inquirat ꝛ paret vt pastum vel latibula ꝛ alia eiusdem generis: formalitatẽ tñ sumpsit a iure positiuo.

Testis repellit̃ a testimonio si fuit conuict⁹ de crimine cõtra eũ excepto: non tñ de illo punitur si non tangit causam principalem. 6. 14. ꝛ 15.

2 Testis criminosus ꝛ toleratus an possit reddere testimonium.
3 Testes non possunt repelli tãquã criminosi post sententiam vel conclusionem in causa.
4 Testis itẽger ꝛ q nõ possit repelli q̃lis eẽ debeat.
5 Sententia lata in alio iudicio ꝛ inter alias personas que afficit hominem ꝛ ipsum notat facit fidem in omni iudicio.
6 Testis cõuictus de crimine per viam exceptionis an veniat puniendus.
Sufficit: istud verbum de natura sui importat vt nil aliud requiratur.
7 Exceptio contra personas vel dicta testium vsqꝫ ad quantũ tempus potest opponi. 3. 10.
Exceptio cõtra testes non est peremptoria.
Exceptio peremptoria vel habẽs naturam peremptorie: potest opponi vsqꝫ ad sententiam.
8 Exceptio contra personas testiũ an ꝛ quo casu possit opponi in causa appellationis.
Exceptio que põt opponi in primo iudicio ante sententiam et litis contest. potest opponi in causa appellationis.
9 Omnis exceptio que malitiose non fuit opposita in prima instantia vel tempore congruo: non potest vlterius opponi.
10 Exceptio contra personas testium an possit opponi post sententiam: in casibus in quibus sententia non transit in rem iudicatam.
11 Testis criminosus qui egit penitentiam sui criminis non repellitur a testimonio.
12 Nõ appellãs videt̃ acqeuisse actui ꝯtra se facto.
13 Testis interrogatus de proprio crimine an teneatur respondere.
14 Testis vacillãs vel falsum dicens punitur: sed qua pena: vide remissiue.
15 Presertim: ista dicto ponitur pro tantum.
16 Crimen incidenter confessatum añ sit punibile.
17 Crimen qñ dicatur contingere causam.

1 DEnique. † Si testis de crimine cõtra eũ excepto cõuincitur: vel aľs conuictus appareat repellitur a testimonio: sed de crimine nõ punitur si non tangit negotium principale. h. d. tria sunt dicta. secundum ibi: quod si. tertium ibi: ceterum. Ego materiam huius. c. clarissime expediui in duobus locis: primũ enĩ et secundũ dictũ expediui in. c. testimonium. ꝯ. de testibus. vltimũ in. c. ij. de or. cog. vbi videas. hic aũt aliqua simpliciter dicã ꝓ forma. Casus literalis. Quesitũ fuit a pa. an in ꝑsonas testiũ crimina obijci possint, vt sic a testimonio repellãtur qbus añ iuramẽtũ vel depositiones nihil fuerat obiectũ. Rñdit papa ꝙ pñt opponi. ꝛ subdistinguendũ in hũc modũ: si crimina obijciunt̃ testib⁹ de qbus nõdũ fuerãt accusati: sed tandẽ opponunt̃ in modũ exceptiõis: crimina illa ꝓbari debẽt añq̃ causa ꝑ sñiam terminet̃ q̃ si ꝓbata fuerint a testimonio repellentur: quia vt dicũt canones: testes absqꝫ vlla infamia vel suspiciõe vel macula manifesta in ferendo testimonium requirunt̃: ꝙ si sola crimina de quibus alio tẽpore conuicti vel cõfessi sunt in iudicio testibus obijciuntur a testimonio repellũtur: qꝛ eorũ confessioni non est credendũ cõtra alios: nisi prius se probauerint innocẽtes. Ceterũ quereret aliquis. Ecce crimina ꝓbata sunt contra testes vtrũ puniantur pena ordinaria. Rñdet papa qd in eos accusatio iuris ordine nõ procedit: sed sufficit si a testimonio repellantur ꝓcipue vbi crimẽ qd eis obijcitur non contingit causam de qua agit̃. Ber. 2 † Not. testem quantuncũqꝫ toleratum[c] posse repelli a testimonio si nunc de criminis suspictione aut infamia conuinci potest. concor. d. c. testimoniũ. et. c. super eo. de testibus. vbi not. quid de iure ciuili. secus aũt si erat toleratus tẽpore quo reddidit testimoniũ: vt in. l. j. C. de testib. ꝛ quod ibi not. iij. q. 6. vij. §. veruntamen. 3 † Not. ij. ꝙ sententia est terminus exclusiuus probationis exceptiõis[d] opposite in personas testiũ: possunt ergo vsqꝫ ad sententiã

Zacharias.
[a] Aliqñ intentionẽ tm̃. Tu vide ho. glo. in. l. ij. in ver. intẽtionẽ. ff. eo. et illa dr improprie exceptio. qm̃ proprie exceptio est actionis exclusio denoĩaturqꝫ ab ea ꝛ appellat̃ exceptio actionis. altera vero scꝫ qñ actor sine actione agit ita quod ei nulla actio ꝯpetit quicqd opponit reus dr exceptio intentionis ꝛ facti: vt ꝑ all. gl. ꝛ no. Lã frã. de oria. in. c. qm̃ cõtra. §. exceptiões. in ꝓnc. ꝯ. de ꝓb. ꝛ his paucis absolutũ ẽ ꝙ in rub. ista dicit̃. Anto. Francis. de doctorib⁹ de Padua.
Circa hoc qd dr de exceptione intẽtionis ꝛ facti dicas qd illa nõ põt opponi post trãsactionẽ et litẽ finitã. l. nec intẽtio. vbi ꝑ Bal. C. de trãsac. ꝛ adde qd talis exceptio potest obijci etiã stãte statuto ꝙ nlla exceptio admittatur. ita Bald. in. l. sancimus. in. ij. col. C. de dona. de quo ꝑ eũdẽ in. l. perẽptorias. C. sentẽ. rescin. non pos. et ꝑ Alex. in. l. q se debere. ff. de condi. ob cau. ꝛ vide Spe. in tit. de excep. in. §. j. in ver. defensionis. et in ver. fin. vbi dicit ꝙ exceptio intentiõis nõ dr ꝓprie defensio non exceptio. ꝛ in tit. de emp. ꝛ vẽ. in. §. j. in. j. forma libelli vbi ponit materiam istius exceptionis. et vide Bal. i. addi. spe. in tit. de lit. cõte. in. §. j. in ṽ. per exceptionẽ. et vide Inno. in. c. cũ super. de or. cogno. vbi dicit qd tres sunt species intẽtionũ. nã q̃dã opponũtur in iudicio: quedam sententie: et quedaꝫ opponuntur executioni.

Sebasti. Sapi.
[b] De iure naturali. Vide late ꝑ Angare. insti. de excepti. col. v. ṽs. veniamus ad hꝫ Bart. in. l. ex hoc iure. col. i. pe. vbi Mõder. ff. de iusti. ꝛ iure. nanq̃ autẽ exceptio sit defensiõ. vide gemi. post glo. in. c. j. de litis conte. li. vj. bal. in. l. j. C. q accusa. non pos. Fe. in. c. ex pte. ij. in prin. ꝯ. de offi. delega.
Sebasti. Sapi.
[c] Toleratum. Quãdo tolerantia inducat dispẽsationẽ tãgit fel. in. c. j. col. v. vers. limita hoc tripliciter de treuga ꝛ pace. ꝛ in ca. sicut j. de iude. alex. in cõsi. cvij. incip. ꝑ inuestigatione. co. fin. in. ij. volu. Zacharias.
[d] Exceptionis. vr̃ iste sentire qd si ꝯtra testẽ excipiat̃ de crĩe ante sñiam aut conclusionẽ in cã qd repellit̃ ꝛ ista est ṽitas sꝫ caue ne erres: qꝛ opꝫ specifice opponere declarãdo qualitatẽ criminis nec sufficit dicere esse criminosuꝫ ita not. Bart. in. l. iij. §. lege iulia. ff. de testi. ꝛ in. c. ꝑsentiũ. eo. titu. lib. vj. imo ẽt vt voluit Bal. in aut. si dicat̃. l. fi. C. eo. specificari dꝫ locus et tempus cõmissi criminis. Anto. Francis. de doctorib⁹ de Padua.
Tu adde qd sine dubio crimẽ dꝫ opponi specifice: neqꝫ sufficit illd opponere in gñe. imo dꝫ qualitas declarari ꝑ modũ locũ ꝛ tp̃s de quo vltra hic alleg. vide Bar. post gl. in. l. cum lege. C. de test. et bald. in. l. j. in. ij. q. eo. titu: et vide do: Cardi. in cle. constitutionẽ. in §. j de elec. et dominos de rota i decis. cclix. in nouis. vbi dicũt esse

probatiões induci.⁊ intelligo añ conclusionem in causa.per.c.dilectus.de fi.instru.⁊.c.auaitis.de p̱cu.⁊ qđ no.Inno.in.c.pastoralis de cã pos.et pro. exceptio tñ;dꝫ opponi ante aperturã, attestationũ de quo dic vt legiť ⁊ no.in.c.pñtum.š.de testi. An aũt p̱bationes possint induci añq̃ testis re-
4 cipiatur.dixi ple.in.c.ex parte ade.de test.❡ Not. ꝙ ad hoc vt testis oĩno dicatur integer opꝫ qđ sit oĩno immunis ab his quatuoꝛ.s.crimine.quod intellige vt dixi in.d.c.testionium.Infamia:an hoc p̱cedat in infamia facti:dic vt i.d.ca.testimoniũ. Suspitione.s.inimicitie.iij.q.v.accusatores.Uel criminis:q2 non dꝫ in aliquo vacillare sicut opinio ordinãdi.lxxxj.di.tãtis.Itẽ a macula manifesta.⁊ hoc dupl'r põt intelligi.s.de macľa aĩe.⁊ tũc non differt a crimine.⁊ sic forte sumitur.hic:q2 primo fecit in gñe mẽtionẽ de crimine:⁊ postea exẽplificãdo dixit a macula manifesta.Scđo põt intelligi de macula corp̱is:⁊ tũc opꝫ restringere ſm Joã.an.⁊ hñ qñ qs testificari vult in cã criminali ꝯ clericũ:repelliť eñ corpore vitiat⁹ eo casu quo repelleret ab ordine ſm Pe.⁊ abb.vide tex.cum
5 glo.ij.q.vij.ipsi apľi.⁊ in.c.fin.š.de test.❡ † No.in §.ꝙ si.ꝙ sñia corp̱is afflictiua facit fidem in alio iudicio ⁊ inter alias p̱sonas.vide eñ hic qñ ꝯfessus vel cõuict⁹ in alio iudicio:põt tũc repelli a testimonio inter alias p̱sonas.Iste eñ sñie q̃ afficiũt;⁊ notãt hoĩem sequũť hoĩeꝫ sicut lepra leprosum.ar.in.c.cito turpẽ.j.q.j.facit.c.testimonium.⁊
6 qđ ibi dixi.š.de testi.❡ † Notãn.§.ceterũ.ar.pro ⁊ ꝯ an testis[a] cõuict⁹ de crimine sit aliq̃ pena puniendus.nã text.a ꝯrio ibi:pena ordinaria.facit vt puniri possit pena extraordinaria.⁊ p̱ hoc vide.l.nullũ.C.de testi.In ꝯriũ ꝙ nulla pena puniatur faciũt multũ verba sequẽtia ibi:sufficit si a p̱hibẽdo testimonio repellanť:nam verbũ sufficit importat vt nil aliud req̃rať seu imponať.vt no. glo.in.c.statutã.in prin.de rescri.li.vj.vide tñ circa
7 hoc qđ plene dixi in.c.ij.de o2.co.❡ † Oppo.et videť ꝙ nõ solũ vsq3 ad sñiaꝫ.sed etiã per.xx.annos post põt opponi ⁊ exceptio p̱bari contra testes:vt in.c.lꝫ.de p̱ba.⁊.c.cũ venerabilis.j.e.et.l. q̃relã.C.de fal.Scđo põt argui ꝙ nõ vsq3 ad sententiã sꝫ tñ vsq3 ad lit.cõte.dꝫ pars admitti.hec eñ exceptio ꝯ p̱sonas testiũ non est perẽptoria cũ nõ perimat actionẽ seu ius agẽdi cũ ⁊ alijs testibus seu probatiõibus possit fieri p̱batio.ad hoc j.eo.c.inter.Sol.capiendo mẽtẽ glo.ii ij.hec exceptio q̃ opponiť in p̱sonas testiũ nõ põt dici dilatoria vel peremptoria cũ non differat iudiciũ.⁊ si nõ dꝫ regulari ſm regulas dilatoriarũ.⁊ lꝫ nõ sit proprie perẽptoria.accedit tamẽ magis ad naturã perẽptoriarũ q̃ dilatoriarũ:q2 si nõ directe saltẽ p̱ obliquũ perimit:q2 sublata p̱batione remanet ius partis inutile:vt in.c.sepe.de restitu. spo.⁊.l.duo sunt titij.ff.de test.tu.⁊ ideo põt dici quasi peremptoria.ar.iiij.q.iij.hermaphroditus. ideo vsq3 ad sñiam põt opponi sicut alie peremptorie:vt.l.ij.C.sen.rescin.nõ pos.Nõ ob.ꝯtrariũ q2 p̱cedit in exceptione falsi.qñ.s.opponiť in dicta ⁊ nõ in personas quo casu est distinguendum vt in glo.⁊ no.bñ hoc dictũ simile no.in.c.ex par-
8 te ade.š.de testi.⁊ ibi pleni⁹ dixi.❡ † Sed quero an in causa appellationis possit opponi contra personas testiũ Glossa ista in vltima parte notabiliter dicit ꝙ sic sicut dr de alijs perẽptorijs seruata tamen distinctione.c.presentiũ.š.de testi.no. sing.hoc dictũ ⁊ pro eo facit illud generale:non oppositũ opponã:nõ p̱batũ p̱babo.in.c.cũ Joannes.de fi.instru.C.de tẽp.ap.l.p̱ hãc.Itẽ probo alia ratione:appellatio rescindit oĩa vsq3 ad lit. cõtestata ꝙ illud qđ poterat opponi ante sententiam.⁊ lit.cõte.potest opponi in causa appella.vt leg.⁊ not.in.l.ita demũ.C.de procu.⁊ maxime p̱ Bar.sed ante sententiã poterit opponi ⁊ probari cõtra personas testiũ:iuxta distinctionẽ.c.presentium.preall.ergo ⁊ in causa appellationis[b] eadẽ
9 distinc.seruata.❡ † Aduerte tñ ad vnũ notabile dictũ tã circa istam exceptionem q̃ circa alias p̱emptorias:q2 si malitiose causa vexandi aduersariũ pars distulit opponere in prima instãtia nõ audieť in causa appella.ita no.sentiunt Joã.and.⁊ Hostiẽ.in.c.inter monasteriũ.j.de re
c iudi.qđ est menti tenendũ.⁊ idẽ põt dici in qualibet exceptione q̃ maliciose tpe determinato nõ fuit opposita vt post illud tp̃s nõ admitta
10 tur.ar.l.p̱ locũ a speciali in.c.exceptionẽ.j.eo.❡ † Sed circa hec q̃ro nũqd in causis in quib⁹ sentẽtia nõ trãsit in rẽ iudicatã vt in matrimonialib⁹ possit opponi in p̱sonas testiũ circa aľs citra appellationẽ gl. hoc nõ aperit loquiť eñ qñ opponiť circa dicta inferẽdo falsitatem: tũc eñ clarissimũ est qđ in infinitũ põt opponi:q2 apparẽt p̱ nouã probationẽ fuisse ecclesiã in sñia deceptã ⁊ sic p̱cedũt illa iura vulgaria. de re iu.c.lator.⁊.c.cõsanguinei.⁊.xxxv.q.ix.c.ꝙ qs.sed p̱ exceptionem ⁊ p̱bationẽ ꝯ p̱sonas testiũ non inferť necessario falsitas:q2 lꝫ qs sit criminosus nihilomin⁹ poterit veritatẽ dicere:⁊ apte ptꝫ ex se.⁊ in.c. p̱ tuas.j.de simo.⁊ meli⁹ in.c.in fidei fauorẽ.de her.li.vj.ergo nõ debet recedi a cõib⁹ regulis iuris.In ꝯriũ tñ facit:q2 solus trãsitus in rem iud.excludit istas except.ꝯ personas testiũ:nã vt vides admittunť in causa appel.sed hec rõ cessat in causis in quib⁹ sñia nõ trãsit in rẽ iu. ad hoc optime fac.c.cãm matrimonij.⁊ ibi not.š.de p̱ba.⁊.c.fraternitatis.post princi.de frig.⁊.c.sicut nobis.maxime:in fine.š.de testi.⁊ vi-
11 de oĩno q̃ ibi dixi.❡ † Opp.ꝯ.§.ꝙ si.vbi dr ꝙ alias cõuictus vel confessus nõ dꝫ admitti nisi prius p̱bauerit se innocentẽ nõ eñ videť hoc posse p̱cedere:q2 ex quo fuit p̱batũ eũ fore criminosum maxime post cõfessionẽ suã:nõ dꝫ admitti ad probãdũ negatiuã:vt in.c.ad nostrã š.de p̱ba.Sol.glo.que est in v̉bo p̱bauerit:ꝙ nõ p̱bauerũt directe se innocẽtes sꝫ indirecte:puta p̱bãdo qđ egerũt penitẽtiã ⁊ p̱babũt hoc p̱ sacerdotẽ p̱priũ.Not.hoc dictũ qđ post penitẽtiã qs põt dici innocens.facit.l.dist.ferrũ.⁊ vide ad istũ intellec.qđ dixi in.d.c.testimoniũ. Abbas dixit p̱bari innocentiã suã p̱bãdo absentiã a loco vbi dr delictũ cõmissum:hec lectura nõ plꝫ Jo.an.lꝫ eñ p̱cedat respectu illi⁹ verbi cõuicti:nõ tñ p̱cedit respectu illius verbi cõfessi.q.d.lꝫ admittať ab p̱bandũ ꝯ p̱bationẽ:nõ tñ ꝯfessionẽ propriã.d.Anto.dicit ꝙ etiã respectu cõfessionis põt admitti:nõ tñ perimẽdo ꝯfessionẽ sed poti⁹ excusando iuxta ea q̃ no.⁊ habenť.in.d.c.cũ dilecti.de accu.mihi non placet hoc dictũ quo ad istũ tex.nec respectu probatiõis neq3 respectu cõfessionis:loquiť eñ tex.qñ alio tp̃e fuerãt cõuicti vel confessi:⁊ tũc opponunť crimina illa:certũ est aũt ꝙ ex quo nõ probauerũt tunc cõ-
12 trariũ nec excusauerũt ꝯfessionẽ nõ debẽt nũc admitti.❡ † Q2 nõ appellãdo videnť simpliciter acq̃euisse cõuictioni ⁊ cõfessiõi.ar.c.qđ ad consultationẽ.de re iu.⁊.c.j.j.de fri.⁊ ma.vbi est ho.tex.in simili.sed hec dic.doc.procedũt vbi nouiter cõuincerenť de crimine vel cõfiterentur
13 alij aľr soluũt:sed tene lec.glo.❡ † Glos.in ver.ꝯfessi.intrat materiã
d an testis interrogat⁹ de p̱prio crimine teneať rñdere[d] vide in hoc qđ satis late dixi post glo.in.c.cũ cãm.de testi.❡ Ultimo glo.colligit ar. ꝙ si iudex recusať corã arbitro põt ab isto q̃ri:⁊ dꝫ inde dicere veritatẽ.Aduerte si q̃riť de crimine:dic vt not.in.d.c.cũ cãm.si extra causam criminis satis est honestũ vt respondeat cũ arbitri sint in hoc ar.
14 iudices.de offi.dele.ab arbitris.li.vj.❡ † Circa.§.ceterũ.quero quid si crimẽ obiectũ testi ibi cõtingit causam de qua agitur.respondet gl. fina.ꝙ tũc nõ solũ repelliť:sed etiã puniť.si aũt non contingit crimen solũ repelliť:q2 ad hoc solũ recipiť:fateť tñ ꝙ si testis testificando vacillauit vel falsum dixit puniť a iudice:vt.l.nullũ.C.de testi.❡ Qualiter aũt hoc vltimo casu iste punieť.dic vt no.Bar.in.d.l.nullũ.⁊ di-
15 xi.in.d.c.ij.de ordi.cogni.❡ † Ex his videtur velle glo.qđ dictio p̱sertim[e] posita in tex.ponať p̱ tantũ.Idẽ Host.⁊ Goff.Inno.vero instat
e in duabus glo.⁊ videť velle in effectu ꝙ aut testis conuinciť p̱ testes seu instrumẽta ⁊ nõ puniť nec ordinarie nec extraordinarie.⁊ hoc respectu dictio presertim stat p̱ maxime:quasi idem sit si idem crimẽ cõtingit causam de qua agitur.Aut est conuictus p̱ confessionem propriam ⁊ tunc si cõtingat causam de qua agitur puniť pena ordinaria š.de confes.c.ij.⁊.c.per inquisitionẽ.de elect.⁊ si non contingit causam videť dubitare:q2 loquiť alternatiue:videť tamẽ magis inclinare vt puniať pena extraordinaria:qđ hic nõ negať ſm eũ.facit.d.c.per inquisitionem.⁊ sic habes clare intentũ ⁊ mentem Inno.Jo.an.videť velle ꝙ si contingit crimen de quo agitur puniať pena ordinaria siue cõstet confessionẽ siue p̱batione.⁊ in hoc accedit ad dictũ gl.Host.⁊ Gof.ꝙ dictio presertim stat pro tantũ.si vero non contingit causam sequitur Inno.vt nõ imponať pena etiã extraordinaria si aliter ꝯstat de crimine q̃ p̱ ꝯfessionẽ si aũt ꝯstat p̱ ꝯfessionẽ puniať extraordinarie.d.ant.
f plus placet hec opinio Inn.vt etiã in cõnexis distinguať an ꝯstet[f] cõfessione an p̱batione.q2 cũ nõ sit iudiciũ ordinabiliter agitatũ cõtra testẽ nõ dꝫ imponi pena ordinaria.de acc.inq̃sitionis.nã probationes exigũt telã iudicij:vt.š.vt li.nõ cõte.per totũ.secus in cõfessione iuxta no.p̱ Inno.in.c.qualiter ⁊ qñ.el.ij.de accu.Itẽ q2 p̱batio p̱ confessionẽ est lucidioꝛ.hoc dixi vt nõ desint hec dicta antiquoꝛũ que satis declaraui.ego autem plenissime hanc materiã explicaui:in.d.c.ij.dic vt ibi.
16 ❡ † Not.tñ ex isto tex.ꝙ crimen incidenter cõfessatum vbi aliud agebatur nõ est punibile saltem pena ordinaria cũ nõ cõtingat crimen de quo agitur.pro hoc.l.si filium.C.de lib.causa.⁊ sic videtur hic tex.pro dicto Bar.in.l.si cõfessus.ff.de custo.⁊ exhib.reo.⁊ sic limitat Innocẽ
17 in.d.c.qualiter.p̱real.❡ † Quãdo dicitur crimen cõtingere causam,

dicit

---

specificãdũ locũ annuꝫ ⁊ mẽlꝫ:nõ aũt diẽ neq3 horã nisi dies ⁊ hore essent d substãtia materie.de q̃ plene per.d.car. vbi.š.in.iij.q.
Sebasti.Sapi.

a ❡ An testis.vid late p̱.d.Jaso.in l.j.§.qui mandatũ.col.ij.ff.de offi.eius cui manda.est iurisd.Feli.et Deci.i.c.preterea.š.de offi.dele.

b ❡ In cã appellationis.Adde qđ hoc videtur intelligendum qñ appellatum fuit ab admissione exceptiõis.nã si pars nihil oppõat exceptio nõ opposita in prima instãtia poterit opponi in scđa.ſm ro.consil.ccclxxxiiij.vbi ita consuluit.de exceptiõe tu nõ potes esse procurator.
Sebastij.Sapi.

c ❡ Exceptiõe.vide And.siculũ i cõsi.xxxv.inci.in minimis.i.iij.vo. Feli.in.c.ad audientiã.ij.j.de rescriptis.
Anto.Francis.

d ❡ Teneať rñdere.De p̱serti dictiõe vltra h̃ allegata.vide car. in cle.j.de rerũ p̱mu.⁊ in.c.cõtinebať.de despõ.impu.⁊ in cle.j.in.§.j.de priui.⁊ in cle.j.in prin.de sent.exc.vbi exponiť p̱ maxime ⁊ vide glos.in.l.illud.ff.ad legẽ aql.⁊ ibi p̱ Flo.⁊ gl.in.l.ꝙ si minoꝛ.in.§.restitutio.ff.de mi.no.q̃ dicũt qđ includũt vtrũq3 casum sicut dictio maxime.adde tñ ꝙ qñq3 poniť p̱ solũmodo ⁊ ꝯprehẽdit casuꝫ exp̱ssum tñ:vt in.c.j.j.de exce.et vide Spe.in ti.de disputa.i.§.post h̃ in ver.item maxime quandoq3.

e ❡ Dictio presertim.adde de hac dictione.Cal.cõsi.iij.de ver.sign.

f ❡ An ꝯstet.Uide de hoc.d.ant.post Innoc.in.c.

dicit hic Inn. ꝙ quādo testis cōfitetur se inuolutū illo de
licto de quo agit. Host. hic ꝯfitetur quādo est circa idē fa
ctū quasi secꝰ si agit de simonia cōmissa in certa eccl'ia et
testis cōfitet se cōmisisse simoniā in alio facto qđ satis plꝫ
nā quando est diuersum factū nō potest dici in iudiciū de
ductū per viā cōnexionis: sicut quādo cōtingit idē factum
d. c. ꝑ inquisitionē. ⁊ c. ij. de cōfes. Barto. in l. ij. §. si publico.
ff. de adul. exigit ꝙ tangat idē factū ⁊ easdem ꝑsonas: vt
si producit testē contra me: ⁊ ego oppono ꝙ falsum dixit
in hac causa cōtra me. ⁊ videt per hoc exēplū sentire ꝙ nō
sit necesse qđ tangat specifice delictū de quo agitur: sed sa
tis est ꝙ tangat illā causam. d. Ant. dicit se putare quem
libet bene dicere. licet sint dicta diuersa. Ego intelligerem
hoc dictū Bar. qñ agitur cum teste. secus si cū producente
quia sentētia lata cōtra producentem nō preiudicat testi.
a nec econtra ᵃ in. l. titius. ff. de his qui not. infa. ⁊ hoc videt
ibi velle Bar. facit. c. ij. in fi. de or. cog. vide qđ ibi dixi ⁊ ita
sentit Bar. ibi cum hac opi. glo. fi. ⁊ dicit hoc esse casum.

1 Exceptio excommunicationis non eliditur: si contra excipientem replicetur quod ipse sit per participationem excommunicatus.
2 Excōmunicatio non incurritur si aliquis participat ignoranter cum excommunicato.
3 Cum excommunicatis non est participandum etiā in bonis operibus.
4 Excommunicatus non potest neqꝫ agere, neqꝫ accusare etiam suam iniuriam prosequendo.
5 Excommunicatio maior ⁊ minor quomodo differant.
Excommunicatus minori nō repellitur a limine iudicij. sed tantum a participatione sacramentorum.
6 Excōmunicationē minorē incurrit quis etiam ex participatione coacta: nisi fuisset quedam coactio precisa.
7 Excommunicatis est reseruata ois exceptio defensio. 8. 11.
Si aliquem approbaui vtrum possim eundem reprobare.
9 Excommunicatus minori excommunicatione quo casu repellatur a limine iudicij.
10 Accusatio non potest fieri ab existente in peccato mortali nisi accusans prosequatur iniuriam propriam.
11 Infamis ⁊ criminosus possunt repellere suum accusatorē regulariter.
12 Excommunicatus an admittatur ad replicandum sicut ad excipiendum.
13 Excommunicationem maiorem incurrit participās cum excommunicato a papa.
14 Replicatio quid sit.
15 Replicatio cui cōpetat.
16 Replicatio quando competat.
17 Annalia ad agendum sunt perpetua ad excipiendum.
Exceptio que potest opponi agenti an possit opponi excipienti.
18 Effectus replicationis.
Replicatio impertinens repellitur.
19 Replicatio quomodo tollatur vel vitietur.
20 Que sit primo probanda exceptio vel replicatio.
Exceptio perēptoria quo casu sit probāda per excipiētē.
21 Iudex an debeat pronūtiare super replicatione: videlicet an obstet vel non.
Iudex procedendo ad vlteriora: censetur pronūtiare exceptiones non obstare.

1 A nobis. ¶ † Reo excipiēte ꝯtra actorē de excōicatione non obstat replicatio cōionis. scđa ps ibi nos. ¶ Casus literalis. Aliquis est excōicatꝰ maiori excommunicatiōe puta titius. Martinus participauit titio sciēter in locutione vel oratione ⁊ sic Martinus est excōicatꝰ minori excōicatione ecce titiꝰ accusat martinū. Martinꝰ excipit contra titiū dicēs ipsum esse excōmunicatū maiori excōmunicatione. titiꝰ replicat contra martinū dicens: tu nō potes excipere cōtra me: qꝛ tu sciēter participasti mihi in locutione vel oratiōe. querit vtrū Martinꝰ possit repellere titium a sua accusatione non obstante replicatione titij. Rñdet papa ꝙ titius bene potest repelli a sua accusatione nō obstante replicatione: qꝛ titiꝰ remotꝰ est a cōmunione fideliū. Martinus vero solūmodo a participatiōe.
2 Ber. ¶ † No. j. ar. ibi: sciēter: ꝙ cōicās ᵇ cū excōicato igno
b rāter nullā excōmunicationē incurrit ad idē. c. nup. de sen.
3 excō. ¶ † No. ij. ꝙ etiā in oratione nō est excōicato cōicandū. ⁊ dic in oratione. i. secū orando. vide tex. xj. q. iij. cū excō
4 municato. ⁊ c. nuper preall. ¶ † No. iij. excōicatū nō posse
c aliū accusare: ᶜ qđ intelligo etiā si ꝓsequat iniuriā propriā

vnde petenti restitutionē obstat exceptio excōmunicationis: vt dicit gl. not. i nc. ex insinuatione. de procu. ꝑ hoc qꝛ
iura gñaliter repellūt excōicatum ab agendo. s. de iudic. c.
intelleximus. ⁊ c. pia. de excep. lib. vj. ¶ Not. qđ cōicans ex
cōicato nō incurrit eandē excōicationē sꝫ minorē. j. de sen.
5 exc. c. nuper. ⁊ c. fi. de cle. exc. mi. ¶ † Et no. vnā differentiā
inter minorē excōicationē ⁊ maiorē. nā maior priuat nedū
a participatione sacramentorū. xj. q. iij. audi deniqꝫ. ⁊ c. is
cui. ⁊ c. j. de sen. excō. li. vj. sed etiā a cōmunione fidelium: vt
hic ⁊ in. d. c. cū excōicato. ⁊ c. inter de sen. excō. debet etiam
sibi prohiberi ingressus ecclesie. xxj. dis. cleros. ⁊ xxv. dis. ꝑ
lectis. minor vero solū priuat a participatione sacramētorū de quo dic vt legit ⁊ no. in. c. fi. de cle. excō. min. Ex quo
infert hic tex. excōicatum minori nō posse a limine iudiciorum repelli nedū ab excipiendo. ¶ Oppo. ⁊ videtur qđ is
qui cōicauit excōicato non possit illi excōmunicationem
obijcere: qꝛ nō potest reprobare quē semel approbauit i. c.
quēadmodū. s. ti. proxi. cū si. allegatis in prin. gl. Sol. gl. j.
latius formando hoc cōtrariū soluit duobꝰ modis. primo a
per dictū Augu. Nonnullos sustinemus quos inutiles toleramus. xxiij. q. j. quisquis. ⁊ vult dicere ꝙ cōio ⁊ tolerantia volūtaria nocet vt in cōtrarijs: secus si est inuolūtaria.
6 Hec solu. tollitur iudicio meo duobꝰ modis. ¶ † Primo
qꝛ etiā cōmunicatiōe coactꝰ quis incurrit excōicationem
nisi fuisset vis ꝑcisa. vt in. c. sacris. s. qđ met. cau. ¶ Scđo
qꝛ non presupponitur hic qđ volūtarie sibi cōmunicauerit
7 nec decisio litere fundat se sup voluntate. ¶ † Ideo forte
gl. ad scđam solutionē trāsit dicēs quē approbauit reprobare nō possum agēdo cōtra eū sed excipiēdo sic: qꝛ qlibet
reus etiā excōicatus potest excipere contra suū actorē: qꝛ
omnis legitima defensio est reseruata reo etiā excōmunicato. j. eo. c. cū inter. ⁊ cum hac solutione transeunt hic cōmuniter docto. sed iudicio meo non euacuat funditus con b
trariū. nā ex solutione glos. sequeretur qđ si mulier peteret
dotē a viro i casu pmisso posset vir excipere de adulterio
prius cōmisso: qꝛ videt approbasse solū quo ad actionem
⁊ non quo ad exceptionē. quod est contra mentē. d. capit.
quēadmodū. ⁊ l. si vxor. ff. de adul. quinimo tex. in. d. c. quenadmodū proprie loquitur de exceptiōe vt nō possit excipere ꝯtra mulierē cuiꝰ mores semel approbauit. Vnde dicerē sic ꝙ vbi approbatio seu habilitatio depēdet a volūtate approbātis: tūc nō pōt illū approbatū impugnare: nec
per viam actionis nec exceptionis: ⁊ hoc casu loquunt iura allegata in prin. gl. vbi vero nō depēdet a volūtate sua
tunc non obstante illa cōmunione seu tacita approbatiōe
potest contra illū instare saltem per viam exceptionis. ꝓ
hoc est bo. text. in. c. dilecto. de prebē. ⁊ c. nosti. de elec. ⁊ qđ
no. Io. an. in regula scienti. de regu. iu. li. vj. in mercuriali.
⁊ glo. in. l. j. C. vbi de cri. agi opor. q̃ dicit qđ si litigaui corā c
eo quē mea voluntate non poteram iudicē facere possum
de nullitate experiri: licet a principio non exceperim. vnde
cū cōicando excōmunicato nō possim eū habilitare ad iudicia possum illa cōmunione nō obstāte cōtra eū excipere
vt hic. ꝓ hoc est bo. tex. j. e. c. exceptionem. ⁊ c. pia. e. tit. li. vj.
8 ¶ † Sed quero tex. hic loquit qñ excōmunicatꝰ minori excipiebat contra excōmunicatū maiori: quid si iste excipiēs
d fuisset etiā excōmunicatꝰ ᵈ maiori: nūqd posset a sua accusatione repellere excommunicatum. videtur litera hic facere ꝙ nō: qꝛ iste excipiēs est remotus nedū a participatione sacramentorū: sed etiā a cōione fideliū. ⁊ sic cessat rō illius litere. Contrariū tenet hic glo. ⁊ bene ꝙ licet excōica d
to interdicat potestas agēdi nō tñ excipiēdi. ⁊c. vt in glo. et
hoc cōmuniter approbant hic doct. ⁊ c. cum inter. j. eo. dicentes quod omnis defensio competit excōmunicato siue
sit realis vt perēptoria: siue personalis vt cōtra iudicē cōpetentem: siue sit declinatoria siue competat ratione tēporis feriati vel loci incōpetentis vel rescripti surreptitij: vel
inepti libelli. ⁊ idē in dilatorijs solutiōis. de quo etiā vide
9 qđ no. s. in. c. si aduersus. de here. ¶ † Plus dicit hic Inn.
qđ excōmunicatus maiori repellit ab accusatiōe sua excōmunicatū etiam minori tantum cū sit criminosus. s. quod
met. cau. c. sacris. sicut enim repelleret illum non excōmunicatus, sic ⁊ etiā excōmunicatus per iura hic alleg. in glo.
Io. and. intelligit hoc dictū vt excōmunicatus minori repellat ab accusatione his casibus quibus cōmunio cū excōmunicato inducit mortale. de quibꝰ plene not. in. d. c. sa
10 cris. ⁊ nota singulariter hoc dictū. ¶ † Ex hoc enim infert
quod existēs in mortali tanq̃ illegitimus repellitur ab accusatione. facit ad ea que dixi, in. c. testimoniū. de testi. vbi
vide ⁊ not. multum ad limitationē. c. j. j. de accu. qđ intel

ꝑ inquisitionē. in v. col. de ele. Sed limita hoc nō ꝓcedere si cōfessio de đlicto esset facta in foro mixto inter iudicialē et penitentialeꝫ: qꝛ tūc ex ista cōfessione emanāte in tali foro cōfitens nō posset puniri ita singl'r đt do. post gl. i. c. ex penitētibꝰ. ꝓpe fin. ⁊ do. Anto. post Hosti. i. c. q̃uis. i iij. col. đ eta. ⁊ q̃li.
a ¶ Nec ecōtra. ad de intelligenduꝫ nisi fuerit citati vt dicit ang. cōsi. cccviij. ⁊ an crimen ꝓbatū ꝑ modū exceptiōis veniat puniēdū. vide Oldr. ꝯsi. lxxviij. ⁊ an exce. ꝯ ꝑsonas testium sit perēptoria. vide Lap. alle. lxxxij. Sebasti. Sapi.
b ¶ Cōicās. quid aūt si qs sciuerit aliquē excōicatū sed nōdū fuit denūtiatus an cum eo cōicans sit excōicatꝰ vide pe. de ancha. in cōsi. clxxxv. vbi tenet qđ nō. de cuiꝰ veritate videas late ꝑ Feli. in. c. rodulphꝰ. cha. pe. col. iij. ṽsi. limita quarto. s. đ resc. Zacharias.
c ¶ Aliū accusare. Etiā si accusatus esset excōicatus nec pōt replicare de excōica. rei accusandi. Bal. in sua mar. in ṽ. excōicatꝰ. ṽ. xij. post Inn. in. c. a nobis. j. de exc. ⁊ ꝑ Bar. in. l. seruos. ff. de accus.
d ¶ Excōicatꝰ excōicatiōe maiori ꝑt repellere ꝑ exceptionē ꝯsimilē excōicatū ꝯ eum agentē ideꝫ dicit bar. i. l. si creditoribus. ad fi. C. de ser. da. pig. ma. et bar. in. l. fuos. ff. de acc. q đt se plene dixisse in. l. cuꝫ mulier. ff. so. ma. ⁊ facit quod no. d. Abb. i. c. illud de cle. ex. mini.
¶ Adde an excōicatus possit ꝓsequi suā vel suorum iniuriā Fed.

consil. cxvj. et an a dolus cū dolo cō penset ⁊ an bannit⁹ possit repellere bānitū vide que posui in .d.l. mulier.sol.matr.
Sebasti.Sapia.

a ¶ Iniuriā propria. Vide Pet. de anch. in cōsil. ccccxvij. in ei. plura ex p̄dictis. vbi dicit qd frequēs accusator nō accusat ⁊ late frāc. are. i. d. c. testimonium. s. de testib.
Zacharias.

b ¶ Est em̄ replicatio quedā defensio. Pōdera verbū defensio, et ꝯperies replicationem nō esse exceptionis defensionem sed illius exceptionē: vt.l. in exceptionibus. ⁊ ibi bald. C. eo. l. ij. ff. e. spe. eo. tit. in. §. fin. in p̄n. ⁊ Bal. in auten. si dicat̄. in. j. col. in. j. oppo. C. de test.
Zacharias.

c ¶ Que sit prius probāda. Adde q2 iste alle. Spe. in tit de excep. et repli. §. fin. fa. melius. §. ij. v̄. sed de qua vbi d2 quod post exce. ⁊ in. §. hoc quoq3. eo. ti. qd est verum nisi tal3 replicatio sit de directo exceptioni cōtraria: q2 tunc d2 simul ꝓbare quādo exceptio ꝓbatur solu. si nō est de directo contraria pōt ꝓbari post: vt not. in. c. illud j. de prescrip.

lige nisi prosequatur iniuriā ꝓpriā:[a] vt in. c. oībus. iiij. q. vj.
11 ¶ †Itē ex p̄dictis ⁊ ex gl. no. ꝙ quātūcūq3 qs infamis vel criminosus: sit pōt tn̄ excipere ꝯ suū accusatorē de illegitimitate. fallit i casib⁹ alle. in gl. ⁊ in criminib⁹ exceptis. de quib⁹ not. in. c. cū P. de acc. ⁊ in. c. j. de testi. lib. vj. ⁊ vide qd
2 no. in glo. in. d. c. oībus. ¶ †Sed q̄ro nunquid excōicatus admittat̄ ad replicandum sicut admittit̄ ad excipiēdū. exēplū ago cōtra te occasione mutui. excipis de pacto de nō petēdo: replico de pacto de petēdo, oppoint̄ excōicatio ꝯ me seu replicationē meā. Spe. eo. tit. §. fi. ver. itē q̄ritur. dicit hāc exceptionē seu duplicationē nō obstare replicatiōi q2 replicatio se h3 ad exceptionē sicut exceptio ad actionē. Est em̄ replicatio q̄dā defensio[b] cōtra exceptionē. insti. de repli. in prin. vnde sicut excōicatio nō repellit ab excipiendo. ita nec a replicādo. Itē duplicatio nō admittit̄ nisi directe cōcernat ipsam replicationē: vt in loco proxi. alle. sed excōicatio nō elidit replicationē. ergo ⁊c. absurdū em̄ foret ꝙ haberet̄ respectus ad pactū de nō petēdo ⁊ nō ad pactū sequēs de petēdo. dico tn̄ reū posse excipere de excōicatiōe nō cōtra replicationē: sed cōtra ꝑsonā actoris vt repellatur a iudicio: q2 hec exceptio pōt opponi in qualibet
13 p̄te iudicij: vt in. c. pia. j. e. ti. li. vj. ⁊. c. pe. j. eo. ¶ †Glo. fi. opponit de. c. significauit. j. de sen. ex. vbi cōicās excōmunicato incurrit excōicationē maiorē: cuius tn̄ contrariū innuit iste tex. ⁊ soluit multipliciter. vera solutio est qd ꝓcedit in cōicante excōicato a papa concurrentib⁹ alijs de quibus dicā ibi. ¶ Ultimo scias ꝙ q2 istud ca. facit mentionē de replicatione. Io. and. posuit ad materiā explicandā septē q̄ōnes quas succincte ponā ad instructionē iuuenū. Primo q̄rit̄ qd sit replicatio. Scd̄o cui ꝯpetat. Tertio qn̄ cōpetat. Quarto qs sit eius effectus. Quinto quō tollat̄ vel vitietur. Sexto que sit prius probanda exceptio vel replicatio. Septimo an super replicatione sit necessario ꝓnun-
14 tiādū. ¶ †Ad primū dicit qd replicatio est allegā. actoris per quē soluit̄ exceptio. insti. de replica. in prin. vel lati⁹ dicendū qd replicatio est verbū actoris per id qd dicet̄. j. vn̄ replicatio est cōtraria exceptioni quasi exceptionis exce. ff. eo. l. ante. semp em̄ obijcitur vt exceptionē purget. ff. eo. l. ij. §. j. potes ponere exemplū supra positū de cōtrario pacto. Itē in terminis. c. accedentib⁹. de priuileg. pone q̄stionem. parochialis eccl'ia petit decimas. reus excipit de priuilegio qd habet de decimis non soluēdis. replicat agēs qd p̄scribit ꝯtra p̄uilegiū. hoc ꝓbato elidit̄ exceptio ⁊ ob-
15 tinebit agens. ⁊ idē in si. ¶ †Ad secūdū cui cōpetat replicatio: pt3 responsio ex p̄dictis q2 cōpetit actori. vnde dicit lex qd actores nō muniūt suā intētionē exceptionibus q̄ sunt reorū s3 replicatiōib⁹. C. eo. ti. l. nō exceptiōib⁹. Et si dicas qd actore excipiēte cōtra testē p ꝓbationes rei ipse re⁹ replicat. r̄ndet̄ ꝙ reus in eo ꝙ ꝓbat censet̄ actor. ff. e. l. j. Vel lex loquit̄ quo ad exceptiōes perēptorias vel q̄ respiciūt principale. ⁊ per hoc intellige quare supra dictū est in diffinitiōe primi dubij ꝙ v̄bum actoris p̄t ibi sumi largo mō.
16 ¶ †Ad tertiū q̄situ qn̄ cōpetat, pt3 r̄nsio etiā ex p̄dictis: nā cū veniat cōtra exceptionē cōpetit cū reus excipit ⁊ nō prius nō em̄ pōt resolui nec expugnari nondū obiectū. de despō. impu. c. ad dissoluēdū cū cōcor. ⁊ s̄m hoc erit ꝑpetua replicatio ⁊ cōpetet qn̄cūq3 excipiet̄. cū em̄ replicatio
17 sit exceptio: vt. s̄. dictū est. ¶ †Et q̄ alia ad agēdū sunt ꝑpetua ad excipiēdū: vt. l. pure. §. fi. ff. de do. exce. ergo replicatio est ꝑpetua dicit tn̄ Io. an. ꝙ vbi esset qd imputandū actori ea rōne qua tpe perit actio periret etiā replicatio cū eadē actione. ⁊ sic intelligit̄. ff. qn̄ actio de pec. est anna. l. q̄situ. ⁊ sic aliud est in exceptione rei originalis. ⁊ aliud in exceptione actoris q̄ d2 replicatio: q2 in ptāte actoris est agere nō in ptāte rei. C. de dila. l. si qn̄. Si ergo ꝯtra exceptionē rei iudi. replico de appellatiōe mea q̄ deserui vel ꝓsequi neglexi: sicut mihi obstaret hoc agēti. ita ob. mihi replicāti. de ap. sepe. ⁊ cle. si appella. eo. tit. hoc verū nisi exceptione paret̄ mihi aliqua ꝑpetua exceptio puta nullitatis in his q̄ sunt post illā. de quo legi. ⁊ not. in. c. licet de sen. excō.
18 lib. vj. ¶ †Uenio ad quartū quis sit replicatiōis effect⁹ ⁊ dic ꝙ resoluit vel expurgat exceptionē: vt. s̄. dictū est et iō op3 ꝙ replicatio sit talis qd vitiet exceptionē. nā impertinēs repelleret̄. j. e. dilecti. vel ꝑsonā afficiēs vt ibi. Et scias qd forti⁹ se habet replicatio ad exceptionē q̄ exceptio ad actionē. nā exceptio q̄nq3 defendit reū sup re petita: q̄nq3 afficit ꝑsonā actoris: q̄nq3 iudicis: q̄nq3 testis: q̄nq3 ꝓcuratoris: q̄nq3 formā libelli: q̄nq3 scriptū: q̄nq3 locū: sed replicatio semp afficit ipsam exceptionē vt nō prosit excipienti vel vt nō noceat replicāti. inst. de repli. in prin. vide ad hoc

19 qd no. in. c. ij. de ordi. cog. ¶ †Ad quintū quomodo tollatur vel vitietur. dicas ꝙ tollitur per duplicationē rei q̄ ipsam afficit. pone exēplū per decre. dudū. de conuer. coniu. duplicatio tollit̄ per triplicationē ⁊ sic deinceps. vt. ff. eo.
20 l. ij. ⁊ insti. de repli. post prin. ¶ †Ad sextū q̄ sit prius ꝓbāda[c] an exceptio vel replicatio. de h̄ satis instat Io. an. hic post Spe. in ti. de exce. ⁊ repli. §. fi. vbi de materia inuenies. Cōclusio vera est ꝙ sicut reus nō astringit̄ probare perēptoriā sibi cōpetentē nisi ex quo fundata fuit actoris intētio quā intendit p exceptionē elidere. C. eo. l. si q̄dē. facit qd legi. ⁊ no. in. c. finē. de do. ⁊ contu. ⁊. c. de test. s̄. de testi. nisi sit dilatoria solutionis. de qua dicā. j. eo. c. exceptionē. ita nec actor cogit̄ replicationē ꝓbare nisi sit ꝓbata exceptio rei quā ipse actor intēdit per replicationē elidere. ⁊ hoc tenet Spe. in. d. §. fi. post prin. posset tn̄ replicās si vellet prius ꝓbare. ar. c. j. de ꝓba. ⁊. l. circa. ⁊ qd ibi no. ff. de ꝓbat. s3 vide qd in simili dixi in. c. j. de ordi. cog. vbi plene dixi de actiōe. ⁊ exceptione q̄ sit prius ꝓbanda. sic dicendū est de except. et
21 replica. ideo limita: vt ibi dixi. ¶ †Ad septimū ⁊ ad vltimum quo querebat̄ an sit necessario pronuntiandum sup replica. dicit Io. an. ponderandū naturā exceptionis contra quā replicat̄: q2 si emergens quantūcūq3 sequat̄ replicatio: duplicatio: triplicatio: quadruplicatio: ⁊ in infinitū satis est ꝙ sup exceptione ista ꝓnuntietur sup qua necesse est pronūtiari. iuxta ea q̄ dixi, in. c. j. de or. cog. vbi satis expediui quid dicat̄ emergens ⁊ quid incidens: ⁊ an ⁊ qn̄ sit necesse tacite vel expresse super eis ꝓnūtiare. exēplū huius dicti excipio testē excōicatū. replicas illū absolutū. duplico absoluētē nō habuisse potestatē absoluēdi. hoc ipso ꝙ iudex pronūtiat testem admittendū vel non admittendū satis super replicatione, ⁊ duplicatione pronūtiat. si tamē etiā super his specialiter vellet interloqui non esset peccatū. si vero exceptio est incidens super qua nō est necesse ꝓnūtiari. ergo nec super replicatione ꝓnūtiabit̄ exemplum. excipio de pacto de nō petēdo replicat̄ d̄ renūtiatiōe vel cōtrario pacto satis est vt condēnet iudex vel absoluat sup principali per qd erit expedita exceptio ⁊ replicatio: licet si velit etiā super illos specialiter ⁊ pronūtiare possit Cōclusio ergo est ꝙ sup replicatiōe nō est necesse specialiter ꝓnūtiare q2 sufficit tacita ꝓnūtiatio que resultat ex ꝓnūtiatione super exceptione vel super ipso facto principali: vt patet ex predictis ⁊ his que dixi, in. c. j. de ordi. cogni.

1 ☞ Replicatio paris criminis repellit excipientem.
2 Beneficia quis potest plura possidere in diuersis ecclesijs intellige: vt infra nume. 7. 8.
3 Exceptio alicuius rei non debet opponi ab illo qui in eadē re laborat. 4. 9.
4 Alienās male bona ecclesie: potest bona per aliu3 alienata repetere.
5 Beneficiatus pluribus beneficijs vtrum possit opponere ⁊ quo nomine contra aliquem querētem plura beneficia. Exceptio tu habes vel queris plura beneficia: an possit obijci per illum qui etiam habet plura beneficia. 10. 11.
6 Collatio beneficij facta ex certa scientia licet excludat surreptionem tamen non includit dispensationem: videlicet ꝙ papa velit cum eo dispensare.
8 Iudex potest ex officio libellū lacerare si videt ius non cōpetere actori: maxime in spiritualibus: in quibus regulariter iudex supp. ex officio.
9 Criminosus nō d3 opponere in aliū id in quo ipse versat̄. Exceptio non debet opponi ab illo qui posset eadem exceptione repelli.
12 Habere plura beneficia an sit peccatum.
13 Rei voluntarij equiparantur actoribus in multis casib⁹.
14 Accusator illegitimus non admittitur ad accusandum.
15 Exceptio famosa vel de iure cōmuni notoria admittit̄ cōtra illum cui de beneficio est prouisum.

1 Cum ecclesiastice. ¶ †Habens plura b̄nficia cōtra aliū de pluralitate nō excipit. ita summat Io. an. h̄ summatio est multū generalis cōuenit tn̄ litere in ḡnē: alij summāt sic. Reus non necessari⁹ ab exceptione repellit̄ p replicationē paris criminis vel obiecti. posset aliter summari ⁊ intelligi: vt. j. patebit. Est em̄ hec decre. difficilis quo ad intellectū ⁊ adhuc reddit̄ magis difficilis ꝓpter dicta doc. Diuidit̄ in duas ptes. In prima ponit decisum exordiū. In scd̄a mandatū. ibi: mādam⁹. ¶ Casus l̄ralis. Quida Iacob⁹ noīe fuit inuestit⁹ p dn̄m papā de q̄dā p̄bēda vacāte in nouariensi eccl'ia de mādato ipsius in corpalē possessionē ipsi⁹ p̄bēde

inductus

inductꝰ:quā nō permittebāt eū nonarieñses canonici possi-
dere. Hoc ꝓposuit Iac.ꝑdictus in pñtia pape. ecōtrario
pars capituli exceptionē quādam ꝓposuit ꝯ ipsum videli
cet ꝙ in alia eccł'ia bñficiū obtinebat. ille replicauit cōtra
eos ꝙ ⁊ ipsi plura bñficia in pluribꝰ eccł'ijs obtinerēt. In
no. cognita veritate mādat laudicēsi epō quatenꝰ dictum
Iac. faciat ꝑbēde illiꝰ pacifica possessiōe gaudere: de qua
fuit p. C. predecessorē nostrū inuestitꝰ nō obstāte exceptiōe
predicta quā nō possunt ei obijcere: cū ⁊ ipsi varia bñficia
in diuersis ecclesijs habere noscūt. ber. ¶ No. ar. ꝙ per in-
a uestiturā[a] factā in absentia bñficij nō acq̄rit illius bñficij
possessio. de quo dic: vt no. in. c. trāsmissam. de ele. ⁊ c. ij. de
2 consue. ¶ † No. ij. quē posse esse pluralē in diuersis eccł'ijs.
qđ intellige iuxta no. in. c. gratia. de resc. li. vj. ⁊ cle. gratie.
3 eo. ti. ¶ † No. iij. quē nō posse reprehēdere in alterius ꝑso-
na qđ in sua putat equū. xxxij. q. vj. c. nihil. cū tribus seq. et
4 xxv. dist. c. si. ⁊ iij. q. vij. iudicet. ¶ † Opp. ꝯ tex. videt̄ em̄ ꝙ
ꝯ ipsum pñt plurales excipere saltē noīe eccł'ie. argu. in. c. si
qs presbyterorū. ⁊ qđ ibi no. de reb. eccle. nō alie. vbi ꝑtꝫ ꝙ
etiā is q̄ male alienat pōt noīe eccł'ie male alienata repete
re. Itē pretextu criminis vel excōicatiōis nō repellit̄ q̄s a
defensione eccł'ie sue: vt in. c. dilecti. ĵ. eo. Itē saltē si debuis-
sent plurales admitti volentes excipere ꝯ istū impetrantē.
sol. ꝓpter hec ꝯtraria ⁊ similia legit̄ hoc. c. multipliciter. in
glo. ⁊ extra gl. Et diuide hāc gl. in tres partes. In prima
ponit opi. Uin. In secūda opi. Tan. ⁊ Io. illi cōtrariā. In
tertia glo. approbat opi. Uin. ⁊ rñdet ad aliqua motiua in
cōtrariū. scđa ibi. Tan. ⁊ Ioā. tertia ibi: mihi videt̄. vt cla-
5 rius habeas gl. recitabo eā cōclusiue. ¶ † Uin. fuit in opi.
vt plurales in bñficijs admittant̄ ad cōtradicendū nomi-
ne eccł'ie ⁊ nō ꝓprio. non plurales vero admittant̄ ad ꝯdi-
cendū noīe ꝓprio ⁊ noīe eccł'ie. Ad istū tex. rñdet dupliciter.
⁊ primo non fuerūt admissi isti noīe ecclesie quia papa
Celestinus ex certa scientia isti ꝓuiderat. i. sciens est habe
re alia beneficia. ⁊ ex hac solutiōe colligitur prima lectu.
6 ¶ † Sed ꝯ hunc intellectū facit q2 collatio ex certa sciētia
facta: lꝫ excludat surreptionē: non tñ inducit dispensatio-
nē circa pluralitatē. iuxta ea que no. in cle. si romanus. de
preben. ⁊ in. c. si motu proprio. e. ti. ⁊ melius in. c. non potest.
hic aūt obijciebat̄ de surreptiōe: sꝫ ꝙ obtinebat beneficiū
in alia eccł'ia. ¶ Itē hec lectu. glo. diuinat ad tex. nec text.
fundat se ista rōne sed ꝙ isti obijciētes laborabant eodem
morbo. ideo forte gl. trāsit ad secūdā lec. dicēs ꝙ ideo nō
fuit hec exceptio admissa: q2 iste iam erat ꝯfirmatus ⁊ pos
sessionē beneficij adeptus. ⁊ sic nō habebat exceptio. cū nil
iuris iste nūc peteret. sꝫ q̄d facti vt libere possideret. ꝓ hoc
c. cōstitutus. ⁊ qđ ibi no. ĵ. de ap. ⁊ hec lect. corruit vt prece-
dēs. diuinat em̄: nec tex. sup ea se fundat. ex rōne q̄m depre-
hēdimꝰ mentē disponentis. ĵ. de ver. sign. intelligētia. ⁊ l. cū
pater. §. dulcissimis. ff. de leg. ij. ¶ Io. ⁊ Tan. fuerūt in cō
traria opi. Uin. dicētes ꝙ nec noīe ecclesie nec noīe ꝓprio
pñt canonici opponere etiā illi q̄ nō habēt plura bñficia:
tū q2 nō versat̄ dānū eccł'ie: tū q2 vtile est ei habere plures
7 bñficiatos. ⁊ dic latius vt in gl. ¶ † Sed cōtra hāc opi. fa
cit q2 pluralis in bñficijs non poterit ita bñ seruire eccł'ie
sicut si haberet vnū bñficiū tantū: vt patet in. c. q2 nōnulli.
de cle. non resi. ⁊ c. relatū. eo. tit. Itē est ꝯ eccł'ie vniuersalis
vtilitatē: vt in. c. q2 intātū. de preb. ⁊ c. ad aures. de rescri. et
sic per hāc opi. nō solueret̄ ꝯriū: facit qđ leg. ⁊ no. in. c. si. de
rescr. li. vj. ⁊ per Io. de lig. in cle. gratie. e. tit. vbi ꝓbat qđ lꝫ
exigere beneficiū ꝓ singularē clericū: facit. c. ꝯquerente. de
cle. nō resi. Itē ꝯtra hāc opi. Tanc. ⁊ Io. facit ista litera a
ꝯrio sensu que innuit nō plurales in bñficijs admittēdos
⁊ sic hec tertia lec. nō procedit Ber. approbat opi. Uin. vt
saltē illi qui nō habēt plura bñficia admittāt̄ alij vero nō
nisi noīe eccł'ie: ⁊ vide motiua sua in gl. ⁊ saluādo hāc lect.
posset dici ad istū tex. ꝙ isti nō fuerūt admissi: q2 propone-
8 bāt se noīe ꝓprio nō aūt eccł'ie. ¶ † Sꝫ ꝯ hūc itellectū op-
poni. sic. si hoc in se erat illicitū debebat saltē papa ex suo
officio hūc repellere: arg. eius qđ no. Inn. c. j. de offi. vic. et
xj. q. j. sacerdotibꝰ. vbi colligit̄ iudicē debere ex officio suo
libellū lacerare si videt ius non cōpetere actori maxime in
istis spūalibus in quibus regulariter supplet ex officio: vt
in. c. cū nobis. ⁊ c. cū dilecti. de elec. ⁊ c. cū venissent. in fi. de
insti. saluādo hūc intellectū posset sic rñderi ꝙ hic nō ꝯsta
bat ꝙ pluralitas esset illicita. nā in multis casibꝰ licitū est
habere plura beneficia cōpatibilia. iuxta no. in. c. dudū. el.
ij. de ele. ⁊ c. gratia. de rescr. lib. vj. ⁊ ꝑ Inno. in. c. iamdudū.
de prebē. de quo papa noluit nūc inuestigationē sumere ꝯ
istos se opponētes lꝫ excludere ex ḡnali rōne: q2 nō debent
reputare reprehēsibile ⁊ illicitum in ꝑsonis alioꝝ qđ in se
putāt licitū ⁊ honestū. xxxij. q. vj. nihil iniquius. cūꝫ tribus
seq. ⁊ ꝙ quisq3 iuris in alterū statuit ipse debet vti eo. ff. ꝙ
9 quisq3 iuris. l. iij. ⁊ c. cū oēs. de cōsti. ¶ † Et per illū tex. ⁊ ꝑ
dicta ampliādo hanc lec. ponerē quartū ꝙ nec noīe ꝓprio
nec noīe ecclesie isti plurales debēt admitti ad opponēdū
ꝯ ꝑsonā. nō dico cōtra rescriptū. Et idē etiā dicerē cōtra
rescriptū si ipsi eodē morbo laborarēt noīe ꝓprio non per
supradicta: nec noīe ecclesie etiā si vtilitas ecclesie versare
tur: q2 non videntur moueri bono zelo: nō em̄ debet etiaꝫ
noīe eccł'ie reputare iniquū in aliorū ꝑsonis qđ in ꝑsonis
b proprijs reputāt equū:[b] vt ꝓbat̄ in. d. c. cū oēs. ꝭm vnā lec.
cōmuniter ibi approbatā. debēt em̄ isti a se incipere. ar. in
l. si pupilli. ff. de neg. gest. ⁊ pōt eis dici eijce trabē de oculo
tuo ⁊c. iij. q. vij. §. itē i euāgelio. ⁊ alibi. Iudicet ille de alio
rū errore qui nō agit eadē q̄ in alio putauerit puniēda. iij.
q. vij. iudicet. ⁊ c. postulatus. ⁊ hunc puto verū intellectū. c.
Nec ob. si dicat̄ criminosum posse defendere ecclesiā vt in
ꝯriū. hoc em̄ fateor nisi sequat̄ illud absurdū vt in alijs di
cant iniustū qđ in se putāt iustū: tūc em̄ tanq̄ cōtrarius et
nō bono zelo motus non debet admitti. ar. in. c. solicitudi-
nē in fi. de appel. ⁊ l. vbi repugnantia. ff. de reg. iur. alij vo
nō plurales admitterent̄: q2 cessat in eis hec ratio sup qua
se fundat litera. Ex his habetur nota. limitatio ad cōtra
ria superiꝰ allegata ⁊ litera ista nullā patit̄ violentiā etiā
10 a ꝯtrario sensu. ¶ † Uel dic qđ isti canonici excipiēdo de
pluralitate certabant de lucro captādo vt. s. haberēt pin-
guiores portiones: ideo repellūtur per replicationē paris
delicti. sic iudicio meo videt̄ sensisse Bart. Allegādo hūc
tex. in. l. cū mulier. ff. solu. matr. ꝓ hoc facit ille tex. ⁊ quod
c plene dixi i. c. dilecti. ĵ. e. Pōt etiā dici[c] ꝙ isti canonici plu
rales ꝯmiserunt ꝯ legē dānātē pluralitatē ex qua cōpete
bat eis exceptio merito repellunt̄ ab hac exceptiōe: frustra
auxilium legis inuocat qui ꝯmittit in legē: vt in. c. frustra.
de vsu. facit. xxvj. dist. c. vna. ⁊ hunc itellectū ad istū text. re
perio sensisse Inn. in. c. intelleximus. de adulte. ⁊ habes in
his multa vltra alios. Et hec clarissime sufficiāt ad intel
lectū. c. Sed ne deficiāt dicta antiquorū ea recitabo maxi
11 me q2 egēt declaratiōe cū cōfuse ꝑ alios recitēt̄. ¶ † Inn.
ponit quintā lec. dicēs qđ si rescriptū peccat in surreptio
ne: puta q2 nō fecit mētionē de alijs beneficijs nec ex certa
sciētia papa ꝯtulit: quilibet etiā habēs plura bñficia po-
d terit excipere q2 nūc nō excipit̄ cōtra ꝑsonā[d] sꝫ ꝯtra rescri
ptū qđ sumit vires ex intētione cōcedētis. de verb. signi. c.
dilecto. de intētione aūt pape nō est ꝓuideri et qui habet
aliud beneficium de illo non habita mentione. de rescri. c.
si ꝓponente. ⁊ melius in. c. si motu proprio. de prebē. lib. vj.
ego hoc puto verum nisi vt dixi isti excipientes laborarēt
eodē morbo. Si vero rescriptū nō peccat in surreptiōe ita
ꝙ nūc excipitur dūtaxat cōtra personā, scꝫ ꝙ non potest
plura beneficia simul obtinere: ⁊ tunc si nō vertitur in dā-
num ecclesie nō potest agi noīe ecclesie secus si verteretur
dānū: puta q2 propter paupertatem prebēdarū deseritur
ecclesia: tūc enim quilibet ꝯtra eū ageret etiā alijs inuitis.
Itē quilibet admitteretur si suum speciale interesse prose
queret̄ etiā ceteris inuitis. ff. de procura. l. licet. puta si sua
prebenda specialis ex hoc diminueretur. secus si versaret̄
ad interesse cōmune: vt si diceret minorē prebendā habe-
bo si iste reciperet̄. forte enim oīa sunt in cōi ⁊ in fine anni
12 redditus diuidunt̄ inter canonicos. ¶ † Ratio autē qua-
re admittunt̄ ꝯtra rescriptū indistincte ⁊ nō cōtra personā
est ꝭm Inn. q2 hoc vltimo casu nō versat̄ peccatū cū nō sit
peccatū habere plura beneficia. iuxta not. pleniꝰ ꝑ eū in. c.
cū iādudū. Et circa hoc instabit hic Inno. ⁊ certe licet ista
videant̄ exquisita nō tñ cōueniūt litere que nullatenꝰ ista
cōsiderauit: sed fundauit se sup alia rōne: vt. s. dixi. Host.
tenet hic pluralitatē bñficiorū esse peccatū. ⁊ ad istū tex. di-
cit ꝙ papa ꝓuidit ex certa scientia. sꝫ circa hec dic vt dixi.
s. ⁊ an sit peccatū collige ex notatis, in. d. c. grā. ⁊ cle. grā.
13 ⁊ c. cū iādudū. preal. ¶ † Sextā lec. sentit Io. an. s. c. pri. et
latius attingit eā hic do. Car. lꝫ do. Ioā. an. nō faciat mē
tionē dicēs ꝙ isti opponētes erāt rei volūtarij. et sic nō de-
bebāt admitti nisi priꝰ legitimarēt eorū ꝑsonas. cū in mul
tis conueniant cū actoribus iuxta no. in. c. super eo. de elec.
14 ¶ † Illegitimus autē accusator nō debet admitti. de acc.
c. j. secꝰ aūt si essent rei necessarij: q2 tūc admitterent̄ ad de-
fensionē ecclesie. ⁊ sic intelligat̄. ĵ. eo. c. dilecti. ꝙ dixi in con
trario: hec lec. mihi nō placet: q2 si versat̄ damnū vel vtili-
tas ecclesie: nūq̄ canonici dicunt̄ rei volūtarij cū teneant̄
defendere iura ecclesie ⁊ eorū etiā interesse ne ecclesia eorū

Sebasti. Sapi.
a ¶ Per inuestiturā. Uide Bal. in rubri. C. de ꝯhē. empt. in. xvij. qđ. Ale. late. in. l. iij. in prin. colū. v. ff. de acqui. poss.
b ¶ Reputant equū. Pōdera ēt l. si q̄s in graui. §. hi quoq3. ff. ad sil lei. vbi inhabilis fauore reipu. censetur habilis. et ita dicamꝰ in casu nostro ⁊ ꝑ consequens non procedat ista decisio. pōdera ista. Andre. Barb.
c ¶ Dici. pōdera si posset dari alia lectura vt dicamꝰ ꝙ vbi excipiens est grauioris defectꝰ q̄ sit aduersarius ꝙ nō possit illū repellere ⁊ facit illud quod in euang. de hñte trabē in oculo suo et redarguit festucaꝫ in oculo fratris sui. iij. q. vij. §. itē cū in euangelio. mō dicit̄ hic qđ illi opposuerūt illum habere bñficium in alia ecclesia ⁊ cōtra eos fuit replicatū ꝙ in diuersis ecclesijs habebāt varia beneficia sic̄e quod habetur in aut. quō opꝫ epi. §. hec de deo. q̄ñ mulier contraxit ter matrimoniuꝫ non dicitur caste viuere.
Andre. Barb.
Sebasti. Sapi.
d ¶ Cōtra ꝑsonā. Celebrat̄ dictuꝫ Inno. hic qđ rescriptū cōsiderat secundum intentionē cōcedētis: vt ꝑ Bal. in. l. rescripta. col. peñ. C. de ꝑci. imp. of. ⁊ and. si. in cons. xiij. colū. ix. in. ij. vol. ⁊ inter consi. Alexā. in consil. cxxiij. scripsit ecclesiastes. char. vlti. in. v. volu.

depauperef: vt no. sentit Inno. in. c. super his de accu. ꝛ qd no. j. eo. c. dilecti. Tene ergo quartã lec. cõtra quã ꝛ contra tex. a contrario oppo. videtur eñ ꝙ nõ plurales nõ deberent admitti ad excipiẽdũ cũ iste iam esset inuestitus: sed opus esset agere non autẽ excipere: vt plene no. in. d. c. constitutus. de appel. ꝛ facit qd legit. ꝛ not. in. c. accedens. j. de accu. Sol. dicit Inno. cõtrariũ nõ ꝓcedere cũ excipif ꝙ ꝑ obreptionẽ impetrauit: vt no. in. c. cũ olim. de dolo ꝛ cõtu. de cau. pos. ꝛ proprie. c. cũ olim. Hec sol. est bona in se: nã tũc negatur ius prorsus cõpetere instituto: sed in casu nostro nõ ꝓcedit: qꝛ hic non opponebaf cõtra rescriptũ sed contra personam: ꝛ ipsemet Inn. ĩ. voluit vnde potest dici qd hec exceptio potest admitti eo casu quo de iure admitti potest: vt puta si tale erat beneficiũ quod de iure nõ poterat cũ secundo retineri. ¶ † Si enim admittitur exceptio famosa contra prouisum: vt. d. c. accedens. multo fortius exceptio de iure communi notoria. arg. c. j. de offi. vi. ꝛ quod ibi not. ꝛ. c. ad decimas. de rest. spo. lib. vj.

☞ Exceptiones dilatorie non possunt opponi post elapsum terminum datum a iudice: nisi in casibus expressis in textu. ꝛ in nume. 4.

2 Exceptiones dilatorie possunt opponi vsqꝫ ad litis cõtesta. de iure. 5.

Iudex potest terminum a iure statutum abreuiare si sibi videbitur.

3 Dictio extunc: denotat extremitatem temporis.

Terminis prefixus ad aliquid faciendum in dubio presumitur peremptorius.

Terminus an ꝛ quando debeat esse peremptorius vel trinus. vide remissiue.

Quid iuris erit si vltima dies termini erit feriata.

4 Exceptiões perẽptorie possunt de iure opponi vsqꝫ ad cõclusionẽ in cã: sꝫ qd si ad eas opponẽdas fuit statutus ꝑ iudicẽ termin⁹ an eo elapso poterũt opponi. vide h plene. 9.

6 Utrũ stetur iuramento partis dicentis ꝙ post terminum peruenit ad notitiam suam exceptio peremptoria: vel dilatoria quam vult opponere. 8.

Restitutio in integrum non habet locũ in criminalibus.

Iuramentũ non est deferendũ illi qui est suspect⁹ deierare.

7 Notorium vel publicum presumitur qd quis sciat nisi ille ꝓbet se in tali loco fuisse ꝙ verisimiliter potuit ignorare.

8 Ignorantia presumitur: nisi probetur scientia.

9 Exceptiones peremptorie possunt opponi vsqꝫ ad cõclusionem in causa: nec debet prefigi terminus ad ipsas proponendas sine cause cognitione.

10 Post terminum elapsum ad opponẽdas dilatorias possunt opponi exceptiones mixte.

Exceptiones mixte possunt opponi post litem contestatam indistincte.

11 Excerptio dilatoria orta post conclusionem in causa non potest amplius opponi.

Post conclusionem in causa non admittuntur nec probationes nec allegationes cõsistẽtes aut in facto aut in iure.

12 Exceptio excommunicationis potest dilatorie opponi etiam post terminum.

13 Iudex de cuius incõpetentia est oppositum: nõ potest se in causa intromittere donec de sua iurisditione sit iudicatum ꝛ interim super illa causa non est ei parendum.

14 Exceptio tu nõ eras iudex: an possit opponi elapso termino quẽ talis iudex dederat ad probandũ: ꝛ nil fuit ꝓbatũ.

15 Prefixio termini habet vim litis contestationis.

Terminus hominis surrogatus in locum termini iuris: censetur idem cum termino iuris.

16 Incõpetentia iudicis potest allegari etiã post sententiã.

Litigãs corã iudice nõ suo an censeatur in ipsum cõsentire adeo ꝙ non possit ipsius incompetentiam allegare.

17 Exceptio dilatoria quando post terminum opponitur: que forma spectatur.

18 Exceptiones dilatorie vtrum indistincte non opponãtur post terminum,

19 Exceptiones cõtrarie an possunt vno ꝛ eodẽ tpe opponi,

20 Terminus datus a iudice ad excipiendum si sit elapsus, an perdatur facultas excipiendi vel agendi.

21 Exceptio dilatoria orta post litem contestatam ꝛ post terminum datum a iudice potest opponi.

22 Exceptio dilatoria orta post terminum datum a iudice vel veniens ad notitiam partis post litis contest. nũquid indistincte admittatur. 23.

24 Terminus datus reo ad respondendum an velit cedere, vel contendere: quo casu extendatur vt in eodem termino reus opponat dilatorias: alś vlterius non audiatur.

25 Citatio cum tendre libelli debet cõtinere terminũ vt reus veniat ad rñdendũ libello: ꝛ ad dilatorias proponẽdum.

26 Terminus ad opponendum dilatorias datur reo ad instantiam actoris, vel ex officio ipsius iudicis.

27 Terminus ad dilatorias opponendas est in iudicis arbitrio, vel in elongando vel breuiando.

28 Terminus ad opponendas dilatorias an indistincte sit prefigendus tam ẜm ius canonicum ꝙ̃ ẜm ius ciuile.

29 Exceptio dilatoria non opposita in causa principali: nõ potest opponi in causa appellationis.

20 Appellatio restituit appellantem ad eum statum in quo causa fuit post litem contestatam: secus ante.

Terminus datus ad dilatorias opponendas habet vim lit. contestationis.

21 Iudex potest opponere dilatorias post lapsum terminũ ex officio suo in casibus in quibus põt ex officio supplere.

Termini iudiciales licet excludãt partem: non tamen excludunt iudicem.

Exceptio dilatoria que post lapsum terminum non potest opponi potest tamen prius opposita declarari.

Declarare non est aliquid de nouo adducere vel facere.

a 1 PAstoralis. [a] ¶ † Iudex statuere dꝫ terminũ ad oẽs dilatorias proponẽdas: post quẽ excipiẽtẽ nõ audiet nisi in tribus casib⁹ hic except. Diuidif: nã primo ponit decisa ꝯsultatio. In scda rñsio. i qua duo facit. Primo ponit decretũ ꝛ ipsius causam. Scda penã ꝛ, tres casus exceptos ibi itaqꝫ. ¶ Casus literalis. Quidã malitiose dilatorias exceptiões ꝓponebãt vt causarũ terminatio differref. Ad istorũ malitiã cõuincẽdã statuit papa vt intra certũ tẽpus assignandũ a iudice oẽs dilatorie exceptiones ꝓponanf: ita ꝙ si partes post terminũ aliquas voluerint ꝓponere q̃s in terminũ nõ fuerint ꝓtestate nullatenus audiãtur nisi de nouo post terminũ extorte fuerint. vel nisi ille qui eã opponere voluerit fidẽ faciat iuramẽto se post terminũ ad illi⁹ notitiã ꝑuenisse. Ber. ¶ No. ibi: inquisitioni. iũcto ver. decernim⁹ qd q̃nqꝫ ad inq̃sitionẽ alicui⁹ papa edit ius de nouo. qd intellige q̃n ꝯstitutio nõ venit in ꝑiudiciũ cause ꝓcedẽtis. Nec ob. qd habef in aut. vt facte noue ꝯstitutiões. facit ad primũ dictũ. c. pastoralis. in prin. de rescri. sic limita qd no. in. c. cõsultatiõi. de temp. ordi. ꝛ. c. ex tua. de fi. ꝓsby.

2 b ¶ † No. ij. ar. opti. iudicẽ posse ex cã abbreuiare terminũ a iure statutũ sine hois ministerio. nã ad ꝓponẽdas dilatorias ius ꝑfigit terminũ lit. ꝯte. vt in. c. inter monasteriũ. j. de re iud. ꝛ. C. de exce. l. fi. ꝛ tñ iudex põt abbreuiare: vt hic. ad hoc adducit istũ tex. Bart. in. l. ij. ff. de re iu. Iste tñ tex. posset adduci in ꝯriũ: qꝛ hoc facit iudex autoritate hui⁹ ꝯstitutiõis: vt ꝑtꝫ ibi decernim⁹. ꝛ de materia vide qd no. in. c. cũ sit romana. de ap. vbi latius dicã.

3 c ¶ † No. ã. ibi, extũc. de hac dictione extunc, [c] denotat eñ extremitatẽ tpis ꝛ dic extũc, id est post terminum lapsum. Et ex hoc no. ꝙ termin⁹ prefix⁹ ad aliqd faciẽdũ intelligif in dubio perẽptori⁹: nisi aliud in iure exprimaf. qd tenet hic Host. alleg. decre. cõsuluit. de offi. delega. ꝛ vide bo. gl. in cle. j. eo. ti. in ver. peremptorio. Idẽ Guil. in Spe. de dila. §. j. ver. exceptorie. ꝛ ver. seq. vbi etiã tractat qd iuris si dies vltima termini sit feriata.

d [d] vide bonã glo. in. c. j. de dolo ꝛ cõtu. lib. vj. que sentit ꝙ si in iure, vel alia dispositione fit mẽtio de termino intelligif de simplici termino vnde non est necesse: ꝙ statuaf perẽptorie. Et regulariter an ꝛ quando terminus debet esse peremptorius seu trin⁹. vide qd plene, no. in. c. cõsuluit. de offi. dele. ꝛ. c. ad petitionẽ. j. de acc. satis ꝑ Inno. ꝛ do. de Ro. deci. xxix. ꝛ. ccxlviij. ꝛ per Bar. in. l. si finita. §. iulianus. ff. de dã. infect. ꝛ. l. mancipiorũ. de opti. leg. vide tex. cum ibi not. in. l. fi. ff. de serui.

4 ¶ † No. regulã, ꝛ tres casus exceptos a regula. Regula eñ est qd post terminũ lapsum pars nullatenus dꝫ audiri volens ꝓponere dilatorias. Fallit primo si pars fuit protestata in termino qd intellige: vt in glo. iij. Secundo si de nouo exceptio sit orta. Tertio si prius erat orta ꝛ de nouo venit ad notitiã rei. Adde quartũ casuꝫ si de nouo supuenit facultas ꝓbãdi ea q̃ ortã erãt tẽpore termini seu dilatiõis. paria eñ ista sunt, s. ꝙ de nouo sciaf vł supueniat ꝓbãdi facultas: vt ꝓbaf, j. c. vt circa. de ele. li. vj. ita sentit Pau. de lea. in cle. ꝯstitutionẽ. de ele. Adde quintũ cũ vult ꝓponere exceptionẽ illi ꝯriã quã primo ꝓposuit: qꝛ nõ potuit a principio simul exceptiões ꝯrias ꝓponere. ita no. dixit gl. in. c. cũ dilect⁹. de reli. do. ꝛ. xiij. q. ij. §. j. v. ad hoc. in gl. in v. asseritis. ꝛ hic. ꝛ de hoc lati⁹ cũ gl. ¶ His nota. expeditis

assumam

a ¶ Pro intellectu huius de. videq̃ late ꝛ elegãter scribit domi. Ant. in. c. itẽ cum q̃s. l. iij. ꝛ. iiij. col. de restitu. spol. et Barto. in. l. j. §. et qui. ff. qd vi aut clã. Item vide q̃ late scribi domi. Ant. in. c. lꝫ cãm. in. iiij. ꝛ. v. colũ. ĩ. de ꝓba. ꝛ qd ibi late scribit Inn. in. l. ꝙ̃diu. la vltima. ff. de acquir. hered.

☙ Sebasti. Sapia.

b ¶ Iudicẽ. Uide Abb. in consi. xl. incip. venio. in. j. volu. Ro. consil. ccccxvij. volu. j.

☙ Sebasti. Sapi.

c ¶ Extũc. Uide Roma. in consil. cxxxj. inci. prima dubitatio. ꝛ in cõsil. cxxxviij. incip. noua supuenit. et Deci. in consili. lxiij. in. j. col. ꝛ in cõsi. lxxxix. in. iiij. col. ꝛ in consil. xc. col. penult.

d ¶ Et de hoc vide ꝑ Pet. de anch. in. c. frequẽs. de restit. spo. lib. vj. ꝛ per Bald. in l. ij. ad fin. de tẽp. ꝛ ꝑp. ꝛ do. Anto. hic in. iij. col. ver. quero tertio.

¶ Perēptorijs. Et de hoc p Ange.in.l.si ea. C. q accu.nō pos. sed p gl.hic vide gl. in ver.libere. i.c. ordinarij.de off. or.li.vj.sed adde qđ not. post do. Ant.in.c.l3 cām. s.de pba.in. iiij. col.ꝛ ad hoc vide gl.in ver.partes.ꝛ ibi Imo.in cle.sepe.de verb. sign.ꝛ ꝙ ista decre. non habeat locū in perēptorijs:t3 Imol .in l.q̃din.in princi. in.vj.co.ff.de acquir.here.ꝛ alle. Cōpos.in.d.c.sicut.ꝛ vid Ange. in.l.perēptorias. ad fin. C.sen. resciu.non pos.ꝛ in l.j.C.de re iu.vbi dt ꝙ perēptoria supueniens post sciam pōt opponi:s3 credo ꝙ velit dicere qđ casus illi⁹.l.sit spālis. Item de isto arti.vide etia3 p Bal.in addi. ad Bart.in.l.j.ff.de excep.

¶ Adde quod Ro.fin.suis fo. viij.dicit sicut declinatoria superueniens pōt opponi post lit.contesta.ita post conclusionem in cā. Zacharias.

¶ Adde qđ voluit allegare sin. Ro.nu. cccliiij. qđ incip. tu scis qđ exceptio declinatoria p quo dicto adde text. in.l.elegāter.§.si qs post.ff.de condi.inde.ꝛ in.c.insinuante.s.de offi.deleg.Joā.an. singulariter,in.c. auditis.s.de pro cu.qđ ad hoc refert Ro.vbi.s.ꝛ Lāfran.in cle.sepe.nu.13.versi.ex hoc sequit.ꝛ ibi in apost.celsi. in ver.post litis cōtest.de verb.sign. Anto.Francisc.

¶ Circa hoc an exceptio peremptoria superueniēs post terminū possit opponi.vide Card.in cle. cōstitutionē.

assumā primo glo.ꝛ postea expediā aliqua dicta. doc.que nō poterunt ad glo . cōmode applicari. [5] ¶ †Quero ergo primo an dispō hui⁹.c. habeat [a] locum in peremptorijs[a]. Gl.j.dicit ꝙ non. Aduerte gl.pōt intelligi dupliciter. Pмо ꝙ statuto termino ad pponendas dilatorias nihil ob. qn post terminū possit proponi perēptorie: et iste intellectus nō h3 dubitationē maxime:q2 peremptorie proponunt post lit.conte.ꝛ nō an̄: vt in.c.j. ꝛ.ij.vt lit.conte.li.vj.ꝛ iste termin⁹ prefigitur ante lit.cōte.Scđo pōt intelligi ꝙ nō ob.termino p̄fixo ad pponendū perēptorias pn̄t ipse perēptorie nihilomin⁹ pponi non tñ reddit rōnem hui⁹ dicti:sed remittit ad not.j.eo.c.exceptionem.ꝛ ibi glo.singulariter dicit peremptorias posse pponi vsq3 ad cōclusionem in causa:vt in.c.finē. de do. ꝛ contu.ꝛ.l.exceptionē.C.de pba.sed certe illa iura ꝛ consimilia non faciūt:q2 loquūtur qn̄ nō fuit statutus aliqs terminus.nā dilatorie possunt de iure vsq3 ad lit.conte.proponi.j.de re iud.c.inter. secus tñ est si terminus ad eas pponendas fuit a iudice prefixus vt hic.Idem ergo posset dici in peremptorijs:sed pro gloss.ista facit q2 indultū a iure beneficiū nemini est auferendū vt in regula, indultū.de reg.iur.li.vj.Nec ob.iste tex.q2 loquit in dilatorijs in quibus non tractat de tanto preiudicio sicut in peremptorijs.Et ex his potes colligere dubiū esse probabile:qd ergo dicendū. dico quatuor opi.principales in hoc articulo reperiri.Prima ꝙ in perēptorijs nō habet locū prefixio hui⁹ termini.hāc tenuit ista gl. Scđa habet totum oppositū.hanc tenet Inn.ꝛ Hostien . hic Tertia vt cū cause cognitione possit termin⁹ p̄figi,al's sec⁹ hec fuit opin.Dy.in regula , indultū. de reg.iur.li.vj.Quarta vt quo ad regulā hic cōtentā habeat locū iste tex.in perēptorijs.s.vt termin⁹ possit prefigi ad oēs perēptorias proponendas:sed quo ad exceptiones nō:ꝛ hec opinio variat. [6] ¶ †Nā Cōpost.in.c.cum sicut.de ele. ꝛ recitat do.de Ro.deci.xxxix.dicit nō credendū iuramēto partis si post terminū dicit ad suā notitia3 perēptoriā puenisse:q2 cū tex.iste deuiet a regulis iuris vt credat in facto pprio iuramento partis nō d3 extēdi ad perēptorias:maxime q2 propter grauitatē preiudicij pars defacili deieraret ꝛ iuramentum nō est suspecto deferendū in.c. clericos.de coha.cle.ꝛ mu.Spe.in tit. de exce.§. dicto.ver.vtrū.tenet indistincte hūc tex.habere locum in perēptorijs nisi quo ad proponēdū crimina.In illis em̄ vult ꝙ nō credat iuramento partis si dicit illā nouiter ad notitiā suā puenisse: q2 post terminū nō d3 audiri sine restitutione in integrū ex clausula gn̄ali:vt no.Inno.in.c.corā.de in inte.rest.In criminibus aūt non h3 locū in integ. rest.q2 nō subest equitas ꝛc.do.de Ro.deci.prox. alle.plene prosequuntur ꝛ finaliter l3 dn̄i fuissent varij fuit tñ sententiatū vt in actore cui fuit prefixus terminus ad oia iura ꝛ munimēta pducēda nō stet iuramēto partis ppter grauitatē preiudicij ex parte rei imminētis q al's veniret absoluēdus:s3 in reo standū est suo iuramēto q2 fauorabilior:ꝛ sic habebit locū iste text.in eo ēt quo ad exceptiones.Pau.in cle.cōstitutionē.de elec. dt ꝙ aut exceptio nouiter est orta ꝛ admittit sed non stat iuramēto suo.arg.de offi.dele.c.insinuante.et iij.q.x.placuit.ꝛ qđ ibi no.in gl.fi.Aut vult opponere antiquā q̃ nouiter ad eius notitiā peruenit. [7] ¶ †Et distinguit ꝙ si nunc allegat sibi notū esse qđ pri⁹ erat publicū ꝛ nō audit q2 est presumptio cōtra eū:vt in.c.j.de postu.p̄la.ꝛ.xxvj.di.qđ dicitis.nisi probet se in tali loco fuisse qđ verosilr potuit ignorare:vt in.c.fi.q ma.accu.pos.ꝛ hoc credo admittendū etiā in dilatorijs:ꝛ sic ponit limitandū etiā istū tex.ar.c.fi.de iureiu.in fi. Si illud nō allegat notū seu publicū admitti d3 cum iuramēto. [8] ¶ †Q2 presumit ignorātia nisi pbet sciētia vt in regula,presumit.li.vj.nisi exceptio surgeret a facto pprio qđ debuit indagare.de elect. c.innotuit.ꝛ.c.nulli.e.ti.li.vj.de cri.fal.c.ad falsariorū.vel nisi aduersari⁹[b] pbet aliqua p que p̄sumat sciētia:q2 tūc nō sufficeret iuramentū ṗm eū sed pbare habebit aliqua p que p̄sumat ignorātia ꝛ nihilomin⁹ iurabit:vt in.c. innotuit. iuncta gl.de ele.hec oīa puto pcedere etiā in dilatorijs: q2 nūꝙ d3 credi soli iuramēto partis qn̄ verisimilitudo est in contrariū:vt probat in.c.nulli.de ele. li.vj.in ver.verisilr.iūcta gl.Aut supuenit nouiter facultas pbandi:ꝛ idē dicit ꝙ in casu primo. Caute em̄ egit nō pponēdo ꝙ pbare non potuit. alle.ij.q.ij.pleriq3.Ego allego text . expressum in c.vt circa.de ele.lib.vj.per quē text. dicit Archi. xiij.q.ij.sup summa ꝙ etiā respectu criminū proponēdorū standū est iuramēto partis contra opi. Cōpost.Spe.qđ mihi placet:ad idē facit text . in [9] d.c.nulli. ¶ †Ego dicerē ꝙ sine[c] cause cognitio[c]ne nō possit p̄figi iste termin⁹ ad pponēdū peremptorias vt dicit Dy.tam respectu actoris quā respectu rei vn̄ fateor actori posse terminū p̄figi ad oia munimenta cause pducenda:vt in.c . coram. ꝛ qđ ibi no.de in inte.resti.ꝛ.c.auditis.de pcu.S3 non sine cause cognitione:ar.in.l.diffamari.C.de inge.ma.ꝛ.l.cū titia.ff.de accu.ꝛ.l.si ea.C. qui acc. non pos.hoc probo etiā p locū a speciali.nā hoc simplr permittitur in causis summarijs:vt in cle. sepe.de verb.sign.ergo sec⁹ in alijs.Itē non d3 de facili recedi a regulis iuris que volūt ꝙ vsq3 ad conclusionē in causa possint munimēta produci ꝛ allegationes nouiter fieri.de fide instr.c. cum dilect⁹.ꝛ.c.cū venissent.de testi.Idē dico in reo cum enim habeat a iure vt peremptorias possit proponere vsq3 ad sententiā seu cōclusionem in cā.vt in.l.peremptorias.C.senten.rescin.non pos.nō debet sine causa ita arctari,nā si idem esset in perēptorijs qđ in dilatorijs text.hic,de vtrisq3 dixisset,pro hoc facit quod no.in cle.vnica.eod. tit. in ver.dilatorie.ꝛ in.c.pia.eo.ti.li.vj.Cum enim maius preiudiciū vertatur in omissione peremptoriarum q̃ dilatoriarū cautius est in eis procedēdum.de ele.c.vbi periculū.li.vj.ꝛ sic causa arctādi nō subsistente posset ista gloss.procedere.respectu vero exceptionū placet vt qn̄ habet locum regula habeāt locū etiam exceptiōes:q2 si rigor extenditur ad peremptorias fortius debet extendi equitas:ꝛ hoc probat in.d.c.vt circa.ꝛ in.c.nulli. cum limitatione tñ eorum que.s.tetigi ṗm Pau. nec est curandum de grauitate p̄iudicij:q2 l3 admittat ad probādum non tñ habet probatio:vn̄ ipsa admissio est in se modici preiudicij:sed vide oīno ad predicta que dixi in.d.c.cum dilectus.de [10] fi.instr. ¶ †Sed circa p̄dicta ꝛ circa tex.queritur de subtili ꝛ difficili qōne:pone terminū prefixum ad dilatorias proponēdas fore lapsum: nūquid poterunt probari exceptiones mixte que opponi pn̄t ad merita processum:de quib⁹.in.c.j.de li.cōtest.lib.vj.ꝛ per Bar.in.l.cum querebatur.ff. iudi. sol.Spe.hanc questionem format in titu. de dila. §.j.vers.item queritur.ꝛ allegatis aliquibus p ꝛ contra reliquit disputationi.Jo.an.in addi.ibi plene prosequitur:ꝛ videt primo ꝙ non q2 terminus iste prefigit ne impediat longo tpe lit.conte. sed si iste exceptiōes admitterent iam frustraret principalis intentio huius.c.ergo ꝛc.Secūdo facit q2 si proponuntur in vim dilatorie debent assumere naturā dilatoriarum.ar.c.recolētes.de stat. regu.In contrarium facit quia licet possint proponi in vim dilatorie tñ non perdunt nomē perēptoriarum:vt in.d.c.j.ergo in termino exclusiuo non includuntur cum hoc sit odiosum,al's sequeretur absurdum.quod statuto termino ad dilatorias proponendas videret status etiā ad peremptorias:qđ non est dicendum:cum diuersitas nominū arguat diuersitatē rerū in.c.ad audiētiam. de deci.ꝛ.l.si idē.C.de cod.ꝛ hāc partē finalr tenet ibi Jo.an.Nec ob.iura superius alle.q2 per oppositionē istarum exceptionū non progat lis : imo facilius terminat:q2 ante lit.contest.habent vim peremptorie ꝛ dilatorie:ꝛ sic poterit ferri diffinitiua absq3 alia contestatione litis.dicit tamen qđ volendo tenere contrariū sc3 ꝙ non possit opponi post terminum:quod tamen non placet:posset

in.§.j.in.vij.q.de elec.vbi dicit qđ pōt opponi post terminū dummodo probet superuenisse alr quā p iuramentum opponētis , de quo vide oīno Alex. de imo.in.l.si insulā.in pe.char. de vb.obli.ꝛ per Andr.sicu.in.c. pastoralis. in. ij. colū.de except.ꝛ adđ ꝙ exceptio perēptoria regulariter nō potest opponi post sententiā nisi p oīno restitutū in integrū ad opponendū:vt in.l.peremptorias.C. sentē. rescin.non pos.ꝛ ibi plene de materia.ꝛ vid Spe. in tit.de excep.in §.iij.in versi. hoc tamen.vbi ponit septē casus in q bus exceptio peremptoria admittitur post rē iudicatā. adde tamē ꝙ qn̄ opponitur post sn̄ia3 debet opponi cōtra actionē primeua3 ꝛ non cōtra executionē. de quo vide Bart. post gl.in.l.j.ꝛ ibi plene per doct.C.de iur.ꝛ fa.ignorā. Sebasti . Sapi.

[b] ¶ Aduersari⁹. Non statur iuramēto in his que pendēt a cōscientia alicui⁹ qn̄ aliqua presumptio est cōtra aliquē: vt p Felin.in.c. si diligenti.col. iij. j.de prescript. et Are.in.c.ad presentiū.p illū text. s.de testi. Sebasti. Sapi.

[c] ¶ Qđ sine. Vide Bar.idē concludentē in.l.ij.colū. ij.vbi Mod.ff.de re iudi.ꝛ ita seruat in curia ṗm Arch.in.c.j.xij. q.ij.ꝛ Bal. in rubri.s.de consuet. colum.ij.

a ✠Sebast.Sapia. ¶ Post conclusionē. Que admittantur post conclusionem in causa: tradit pulchre do. Jas. in repe. l. admonendi. colū. xxv. versi. ex suprascriptis omnibus. ff. de iureiur.

b ¶ Eo. ti. Et vide qđ ibi in alia si. q. no. Inn. ꝛ vide hic. d. An. in. ij. co. versi. vel dic ꝛ melius ꝑ quo facit qđ no. Bar. in. l. ab executore. circa fi. C. quorū app. nō reci. vbi dicit qđ lꝫ exceptio cōfectiōis inuētarij possit opponi post sniam: vt. l. nesennius. §. fin. ff. de rein. tamen nō poterit opponi si antea datus fuerat terminus ad opponendas exceptiōes dilatorias ꝛ perēptorias: ꝛ melius facit text. in. l. exceptiones. in fin. et in. l. si ex falsis. in fi. C. de trāsac. et videt ad gl. i. d. cle. j. de exce. qđ ibi est diuersa ratio. l. peccati propter cōionem cū excōicato q̄ ratio non limitat hoc casu.

Anto. Francis. ¶ Circa exceptionē inuentarij: dicas qđ non impedit litis cōtestationē: vt per Pan. de ca. in. l. fi. in. §. donec. C. de iure delibe. et dicit ibi Bald. ꝙ est exceptio dilatoria iudicij ꝛ solutionis et pōt opponi per heredem ne cōueniatur intra tēpora inuētarij actiōe ꝑsonali qđ dixit Bal. ibi in. §. cū igit. procedere ēt si hrēditas sit euidenter lucrosa. ꝛ tene mēti glo. ꝛ Bald. in. l. j. C. de iur. ꝛ fac. igno. et in. l. perēptorie. i j. col. C. sen. resc. ꝙ exceptio inuētarij nō confecti pōt opponi etiā post sniam ꝛ de modō opponēdi tales exceptiones: vide Bar. in l. in illa. de verb. obli. vbi dixit ꝙ dꝫ opponi h̄ mō tu nō fecisti inuētarium ꝛ si fecisti peto mihi copiā exhiberi: tamen Ang. in. d. l. in illa Bal. i. l. cū mulier. ff. sol. mat. ꝛ. d. Ant. in c. sup his. de accu. tenēt ꝫ Bar. dicētes qđ sufficit dicere tu nō fecisti inuentariū ꝛ qui dicit fecisse inuentariū dꝫ probare qꝛ allegāti incumbit probatio. l. ij. de proba. ff. ꝛ in. l. actor. C. eo. ¶ Adde qđ dilatorijs propositis nō pōt opponi declinatoria fori: vt dicit Ro. ꝯsi. clxix. ꝛ qđ exceptio incompetentie iudicis possit q̄ncunq; opponi. vide Pau. de ca st. consi. cclxxxviij. in secundo impressis.

distingui vtrum opponāt mere dilatorie vt puta dico te nō audiēdū qꝛ rescriptū est surreptitium ꝛ nō debet admitti post terminum aut peremptorie ꝛ dꝫ admitti: qꝛ tūc nullo modo includunt in termino: ꝛ hoc habet equitatē summam iudicio meo: ar. illius. c. recolētes. sꝫ de rigore videt simpliciter dicēdū ꝯtrariū: qꝛ qualitercunq; opponant exceptiones iste semꝑ sunt perēptorie in se: lꝫ habeant ex priuilegio effectū dilatoriū. Item dic qđ post lit. conte. indistincte nō admittunt: qꝛ vt notanter dicit ibi Jo. an. licet ante lit. cōte. habeant vtranq; vim: nō tñ post cōtestationē pñt habere nisi naturā perēptoriarū: nō enī pñt amplius differri ex quo lis est conte. ꝛ hoc notabis pro intellectu huius. c. j. ¶ 11 † Itē querit circa p̄dicta ꝛ circa tex. quid si oriat exceptio post ꝯclusionē[a] in cā nunquid debeat admitti post terminū iuxta casum hic exceptū ꝛ dic ꝙ nō: qꝛ post ꝯclusionē non admittunt ꝓbationes siue allegatiōes siue consistant in facto siue in iure: vt in. c. cū dilectus. de fi. instr. ꝛ no. Inn. in. c. pastoralis. de cā pos. ꝛ ꝓprie. facit. c. auditis. de ꝓcu. nisi euidēs rō iudicē moueat. d. c. pastoralis. ꝛ hoc tenēt do. de Ro. deci. xxix. ꝛ sic limito hūc tex. ¶ 12 † Quero an exceptio excōicationis possit dilatorie ꝓponi post terminū glo. ista dicit ꝙ sic. hodie habes tex. in cle. vnica. eo. ti. ꝛ vide qđ no. in gl. pe. ¶ 13 † Glo. ij. exponit text. ex tunc. id est post terminū a iure assignatum. Ego circa hoc quero an iudex possit hunc terminum assignare si ꝯtra eū seu suā iurisditionē fuit exceptū: vt si nō ꝓbata prius exceptione ꝫ iudicem proposita teneat pars oēs suas exceptiōes dilatorias in termino ꝓponere. Host. dicit ꝙ sic. tum qꝛ iudicis est examinare an sua sit iurisditio de rescri. c. sup literis. ff. de iu. l. si quis ex aliena. tū qꝛ si h̄ nō posset: nimiū ꝓtelare posset iudiciū successiue illas ꝓponere ꝫ mētē huius. c. ꝛ contra hec subterfugia pōt etiā iudex recusatus prouidere: vt in. c. legitima. de ap. li. vj. facit de diuor. c. q̄rto. in fi. nec pōt excipiēs de hoc conqueri cū ad diē assignatū possit oēs proponere: primo cōtra iudicē: scđo ꝯtra rescriptū: tertio ꝫ aduersariū ꝛ ꝑ ordinē illas oppositas postea ꝓsequi. Ego dubito an hoc dictū sit verū ꝛ potiꝰ putarē oppositū nā ex quo excipio ꝫ iurisditionē iudicis nō dꝫ se impedire de ꝑncipali priꝰ nō discusso an sit iudex: vt i. c. cū spāli. de app. ꝛ. c. suspiciōis. de offic. deleg. Insurgeret enī quedā ꝯtrarietas ꝙ negē illū iudicē vel dicā mihi suspectū ꝛ ad ipsiꝰ interlocutoriam ꝛ ꝑfixionē termini ꝓponā oēs dilatorias mihi cōpetentes: facit qđ no. In. in. c. solicitudinē. de ap. ꝛ. l. solutionē. C. de re iud. Itē si nego illum iudicē nego illū mihi posse statuere terminū ergo nō teneor recipere terminū. ar. c. solicitudinē. prealle. rō enī que est in tota cā militat in prefixione termini: ꝛ si est mihi suspectus posset me grauare in ꝑfixione termini ꝛ hanc opin. teneo. 14 ¶ † Iuxta p̄dicta q̄ro quid si is q statuit mihi terminū ad ꝓponēdas dilatorias in veritate nō erat iudex. nunquid potero post terminū allegare eū nō iudicē. Spec. eo. tit. §. nūc videndū. ver. qđ si in termino. ꝛ ver. qđ si iudex. videtur velle ꝙ sic. ꝛ idem vult in omni exceptione q̄ reddit iudiciū retro nullū. ar. in. c. in nostra. de ꝓcu. ꝛ pro hoc facit qđ si nō erat iudex nō potuit prefigere terminum: nec vr̄ ex ꝑfixiōe termini ꝓnūtiare se iudicē: quia ad hoc vt ex ꝓnuntiatiōe acq̄rat iurisditio opꝫ ꝙ specifice ꝓnuntiet nō aūt tacite: vt no. dt Inn. in. c. ij. de dila. d. An. distinguit ꝙ aut statuit terminū specifice ad proponēdas declinatorias defectu iurisditionis ꝛ post terminum non poterit aut i gñe ad dilatorias ꝓponendas ꝛ poterit: qꝛ nō intelligit terminū statuisse ad hoc: ꝛ nil aliud alle. Ego adduco i ar. op. tex. i cle. vnica. e. ti.[b] vbi specifice fit mētio q̄n statuit terminꝰ ad declinatorias ꝛ dilatorias ꝓponendas: si enī indistincte posset postea opponere qđ opareꝫ ꝑfixio termini respectu declinatorie: certe nihil. Item facit optime ille tex. pro opi. Spe. ꝙ ꝑfixio termini ad dilatorias proponēdas nō extendatur ad declinatorias: illa enī non ponunt ibi vt diuersa. Ego melius iudicio meo sic distinguerē qđ aut is qui gerebat se pro iudice erat talis quē ꝯsensu meo poterā mihi iudicē facere ꝛ nō potero post terminum ꝓponere declinatoriā quam sciēter omisi: video 15 enī illi renūtiasse h̄ ꝓbo sic. ¶ Qꝛ ista ꝑfixio termini hꝫ vim lit. ꝯtest. vt hic. facit qđ not. Inno. in c. ex rōne. de app. vbi dt qđ terminus hois surrogatꝰ in locū termini iuris cēsetur idē cū termino iuris. facit ad hoc. c. cū sit romana. ꝛ. c. personas. de ap. sꝫ post terminū iuris. s. cōte. lit. nō possum declinatoriā hoc casu ꝓponere. probat i. c. inter. de re iudi. ergo nec post terminū hois: nec facio vim vtrū fuerit statutꝰ terminꝰ simpl'r ad dilatorias proponēdas an ad declinatorias: qꝛ q̄libet declinatoria iudicis est dilatoria: vt ꝓbat in. d. c. inter. ad p̄dicta facit aut. offerat. C. de lit. cōte. ca nonizata. iij. q. iij. offeratur. ꝛ vr̄ satis hoc innuere iste text. mandat enī ꝑfigi terminū ne causarū terminatio ꝓroget: que quidē rō vendicat sibi locum in oī dilatoria: lꝫ etiā sit declinatoria al's nō sufficiēter iste terminꝰ surrogat in locū cōtestationis ꝫ. c. maiores. in princ. de bap. ꝛ. c. ecclīa. vt lit. pen. nec ob. tex. in. d. cle. qꝛ ad maiorē cautelā ibi expri16 mit etiā de declinatorijs. ¶ † Aut est talis quem ego non possum facere iudicem ꝛ potero post lapsum termini ꝫ iudicē proponere: quinimo post sniam[c] potero illū allegare nō iudicē allegando nullitatē: qꝛ taciturnitas mea nihil officit ex quo nō possum illū facere iudicē: facit ad hoc qđ not. Jo. an. in regula sciēti. de reg. iur. li. vj. in mercu. ꝛ gl. in. l. j. C. vbi de cri. agi opꝫ. ꝛ gl. in cle. vna de seque. pos. ꝛ fru. ꝛ tex. cū glo. in cle. j. de re iud. ꝛ facit ad idem qꝛ lit. conte. non excluderet hoc casu dictionē nullitatis vt in iuribus prealle. ergo fortiꝰ nec termini prefixio. facit qđ le. ꝛ no. in. c. significasti. de fo. cōpe. per doct. ꝛ hoc casu ꝓcedit dictum Spe. facit ēt iste tex. cū fundat se sup termino ꝑfigēdo a iudice: si ergo nō est iudex nō hꝫ locum iste tex. qꝛ cessat qualitas sup qua se fundat hec. decre. iuxta no. ꝑ Bar. in. l. j. ff. qđ vi aut clā. ꝛ in. c. statutū. de rescrip. lib. vj. ex his habes sextum casum in quo pōt opponi dilatoria. non ob. termini 17 lapsu. ¶ † Quero qualis debet esse protestatio ad hoc qđ post terminū admittat: ꝛ sic sumus in prima exceptiōe. c. Sol. dicit glo. iij. qđ debet esse specialis non aūt sufficit gñalis: ꝛ bene loquitur al's esset inutilis ꝓuisio huiꝰ decre. ꝛ idem tenet Host. ꝛ Spe. e. ti. §. ij. ver. sed quid. ꝛ. §. viso. ver. sꝫ 18 qualiter. ¶ † Iuxta hoc ꝛ tex. quero nunquid indistincte repellatur volens opponere cōtrarias post terminū. Glo. iiij. not. dicit decre. procedere exceptionibus nō contrarijs sed in cōtrarijs secus: non enī potuit simul prosequi cōtraria: ideo ad ea prosequenda admittitur pars post terminum. Idem not. gl. in. c. cū dilectus. de relig. do. et xiij. q. ij. in summa. ꝛ quod. ꝫ. tetigi. d. Anto. dicit quod forte hec cōtrarietas non excusat cū possit illas proponere cū disiunctione seu vnam pure ꝛ aliā sub cōditione: vt in regula, nullus pluribus. 19 de regu. iur. li. vj. ¶ † Hec questio pendet iudicio meo ab alia: videlicet an plures exceptiōes[d] contrarie possint simul ꝛ eodē tempore proponi pure vel cōditionaliter. nam si possunt proponi saltem cōditionaliter in dubio putarem hāc gl. non bene dicere quia debuit reus de illis protestari: ꝛ sic potuit sibi prospicere ꝛ huius constitutionis mentē ꝛ verba seruare cōtra quem cōmittitur si successiue

✠Sebast. Sapia.

c ¶ Post sententiam. Vide Pe. de ancha. in ꝯsi. cclxxj. inci. de titulis criminum. col. pe. Alex. in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de oper. no. nū. Peru. in c. dilecto. i. lij. q. ver. sexto limita j. de app. Alex. in cōsil. cxj. incip. viso themate. in v. volu. Ang. in cōsil. clxxxiiij. inci. a. ꝛ b. cōtraxerūt. in fi. ꝛ in cōsi. cxcij. incipi. dña Guillielmina.

d ¶ Exceptiones contrarie. Adde Fran. are. consil. xcvj.

Anto. Francis. ¶ An excipiens debeat probare oēs exceptiones ꝓpositas si vult in causa obtinere: dicas ꝯclusionem hic factā esse veram ꝛ si exceptiones necessarias pro victoria debet in expēsis condemnari. c. finē litibꝰ. de dol. ꝛ contu. c. sententiam. de pe. l. non ignorat. ꝛ ibi per Barto. C. de fru. ꝛ lit. expen. ꝛ per Specu. in. §. ij. in ver. porro. ꝛ in. §. iij. ꝛ. iiij. in versi. qđ si reus. vbi dicit hoc esse verū si actor ꝓbat suā intētionem, al's secus per. l. q accusare. C. de edē. nec pōt appellare cōdemnatus in expensis a tali condēnatione expensarū. ita in c. sepe. de appel. ꝛ refert ꝛ sequit Ro. in singu. in ver. exceptio. incip. quidā opponit ꝛ Bal. in addi. Spe. in tit. de expen. versi. ij.

succeſſiue poſſent ꝓponi. Si vero non pñt ꝓponi ſimul gl. optime loquit̃ qꝛ preceptū nō obligat ad impoſſibile. Dy. in reg. nullus. lib. vj. ponit exquiſitam theoricam. dicit em̄ ꝙ ſi id qđ ꝓponit̃ in vna exceptione non pōt cōcurrere cū eo quod ponit̃ in alia non pñt ſimul ꝓponi nec ſucceſſiue qꝛ conuincit̃ reus de mendacio. ad hoc aut̃. cōtra qui ꝓpriā. C. de nō nu. pe. ⁊ l. j. ff. ſi quadru. pau. fe. di. ⁊ l. fin. C. de nox. Aut eſt poſſibilis cōcurſus ⁊ admittit̃: ⁊ ſic vult qđ vbi exceptiōes ſunt ꝓrſus cōtrarie: non pōt reus eis vti etiā diuerſo tp̄e: ⁊ ſm̄ hanc opi. procederet iſta gl. ſed glo. ſentit contrariū in. l. nemo. ff. de excep. ⁊ clari⁹ ibi Bart. dicens ꝙ cōtra Dy. videt̃ tex. in. l. cū de indebito. ff. de ꝓbat. facit. c. fi. de ſolu. vbi ponit̃ cōſimilis caſus in quo pōt re⁹ trāſire ad contrariā exceptionē. Cy. in. l. j. C. de fur. poſt aliquos dicit ſub cōditione reſultāte ex eadē exceptione poſſe cōtraria ſimul ꝓponi. alleg. l. ſi quidē. C. de exce. et idem Jac. bu. in. d. aut̃. contra qui ꝓpriam. Bar. in. d. l. nemo. ſic diſtinguit ꝙ aut cōtrarietas reſultat ex eadē exceptione ⁊ nō admittitur volens ea vti. vt. l. ij. §. ſed ſi alius. ff. qñ app. ſit. Aut ex diuerſis exceptionibus reſultat contrarietas: ⁊ [a] tūc aut onus ꝓbandi[a] vtranqꝫ incūbit ipſi excipienti ⁊ admittitur volēs ſimul ꝓponere. alleg. c. auditis. ⁊ c. cū olim. de preſcri. Aut onus ꝓbandi vnam incūbit actori: ⁊ onus ꝓbandi aliam incūbit reo ordine ſucceſſiuo ⁊ non admittit̃. Exemplū ſi nego pecuniā mihi mutuatā. Item dico ꝙ ſolui: nā quaten⁹ nego incūbit onus ꝓbandi actori ⁊ quatenus dico ꝙ ſolui incūbit mihi: ⁊ ſic reſultaret quedā cōtrarietas etiā in ordine ꝓbandi: ideo non debeo admitti: mihi placet ꝙ ſi exceptiones ſunt ꝓrſus cōtrarie nō poſſunt ſimul ꝓponi pure ſed cōditionaliter ſic qꝛ qui allegat cōtraria non eſt audiēdus: vt in. c. ſolicitudinem. de ap. ⁊ l. vbi repugnātia. ff. de reg. iur. ad. c. auditis. rñde vt not. glo. in reg. nullus plurib⁹. Ex his apparet qualiſcunqꝫ opi. teneatur ꝓter illā Dy. gl. hāc male dicere: qꝛ ſaltē pōt ꝓponere ſm̄ cōem opi. exceptiones cōtrarias ſub cōditione: ⁊ ſic poterit vnā proponere pure ⁊ de alijs ꝓteſtari: ⁊ ſic ſeruabit̃ mens hui⁹. c. ⁊ etiā verba. ⁊ habes incidēter illū articulū plene ⁊ expreſſe diſcuſſum: an plures exceptiōes cōtrarie poſſunt ſimul ꝓponi: ⁊ vide qđ dixi in. c. imputari.

20 de fi. inſtru. ¶ †Quero vtrū lapſo termino ꝑdatur facultas excipiēdi vel agēdi. gl. iſta in ſecūda parte dicit ꝙ nō. Aduerte qꝛ gl. pōt habere duplicem intellectū. Primo ꝙ ſtatuto termino ad agendum nō ꝑditur ꝓpterea actio lapſo termino: ⁊ iſte intellectus non eſt verus in ſe: qꝛ in effectu ꝑditur ſicut exceptio: vt. l. diffamari. C. de inge. et ma. ⁊. c. lator. q fi. ſint legi. ⁊ l. titia. ff. de accu. nec puto gloſſ. habuiſſe hūc intellectum cū contrariū ſentiat in ſequentib⁹. Scđo pōt intelligi ꝙ ſtatuto termino ad exceptiones proponēdas non ꝑditur actio. ſ. ſurgens ex illa materia ex qua poterat excipi: ⁊ ſic intelligit hic Jo. an. ⁊ bñ: pone exēplū in ſpoliatione de qua poteſt agi ⁊ excipi: vt in. c. ij. de ordi. cog. ſꝫ in termino ꝑfixo ad dilatorias ꝓponēdas ſpoliat⁹ nō excipit nec tollit̃ actio. ſ. quin ꝑ viā actionis poſſit ſpoliatio deduci: qꝛ ad aliud nūc agitur. Itē i ſimili vult Jo. an. in regula mora. de reg. iur. li. vj. in mer. ⁊ no. in. d. c. ij. vide Fed. cōſi. xcviij. ⁊ proſequit̃ Jo. an. ⁊ Fed. An ꝑ viā accuſationis ſeu denuntiationis poſſit peti remotio illius q fuit ad beneficiū promot⁹ ꝑmiſſo termino ꝑemptorio volentibus excipe cōtra ꝑſonā vel reſcriptū: ⁊ noīe opponentis ⁊c.

21 ¶ †Uenio nūc ad ſcđm caſum exceptū: ⁊ quero qđ [b] ſi exceptio[a] dilatoria oriat̃ nedū poſt terminū ſed etiā poſt lit. cōteſt. nunqđ poterit opponi. glo. v. tenet qđ ſic ꝑ. c. inſinuāte. de offi. dele. videtur etiā tex. vltra gl. in. l. ij. C. de conſor. eiuſ. li. tenet gloſſ. in. d. c. inſinuāte. ⁊ Inno. ibi: ſed ipſe Inn. dedit admirabilē limitationem in. c. ij. de ord. cog. dicens ꝙ ſi de materia exceptionis nouiter orta eſt ꝓuiſum de mō agendi nō poterit excipi poſt lit. conteſt. ſed dꝫ agi. pone exēplum in ſpoliatione cōtingente poſt lit. conte. Jo. cal. in. c. fi. j. e. tenet contrariū dicens ꝙ etiā excipi poterit per regulā qui ad agendū. de reg. iu. li. vj. ⁊ hoc mihi plus placet: facilius em̄ eſt excipere q̃ agere: ⁊ pro hac ſñia facit iſte tex. q indiſtincte admittit exceptionē poſt terminum ortā: ⁊ iſte terminus ſurrogat̃ in hoc loco conteſtationis litis: vt. ſ. dixi. ⁊ tene mēti in hoc iſtū tex. ſic intellectū ⁊ vide qđ dixi in. d. c. ij. ⁊ fi.

22 ¶ †Uenio nūc ad vltimam exceptionem ⁊ capio primo finē glo. que melius adaptat̃ ad tex. ⁊ quero nunqđ indiſtincte admittat̃ exceptio poſt terminū ſi eā ſibi cōpetere pars ignorauit in termino. glo. fi. ꝓpe fin. videt̃ velle ꝙ nō: ⁊ intelligit tex. in exceptionib⁹ facti ⁊ nō iuris. in his quibus quis ignorauit factū ⁊ non ius: vtputa ignorabā iudicem eſſe conſanguineum partis: certe poſtea certificat⁹ debeo admitti cū iuramēto vt hic: ſecus ſi ſciebā cōſanguineū ſed ignorabā eū ob hoc poſſe recuſari: tunc enim mihi imputabit ſm̄ gl. ⁊ idē videt̃ ſequi. Jo. an. qđ placet per regulā ignorātia. de reg. iur. lib. vj. idē ſentit Joā. cal. in. c. fi. de ord. cog. idē dic vbi alia preſumptio ſciētie eſſet cōtra allegātē ignorātiā: vt. ſ. dixi poſt Pau.

23 ¶ †Nūc redeo ad ꝑm gloſſ. ⁊ quero qđ ſi deuenit ad noti[c]tiā partis[c] poſt lit. cōte. glo. recitat quoſdā tenere eā proponi poſſe nō ob. lit. cōte. ſed glo. tenet contrariū: qꝛ ab initio debuit īqrere an ſibi cōpeteret: iura em̄ ſubueniūt vigilātib⁹ ⁊ nō dormientib⁹ ſeu negligentibus: vt. l. non em̄. ff. ex qb. cau. ma. primā opi. tꝫ Gof. in ſumma hui⁹ ti. §. ſed ſciēdū. ⁊ Inn. de off. dele. c. prudentiā. ⁊ Spe. de recu. §. fit aūt. ⁊ glo. in. l. exceptionē. C. de proba. Archi. ⁊ gl. iij. q. vj. c. excep. Sed aduerte qꝛ gl. i rōne ſui nō proprie impugnat primā opi. ſed potius limitat vt procedat qñ nihil pōt parti imputari quare nō oppoſuit tp̄e debito: ſecus ſi pōt imputari ⁊ negligētia notari. ar. op. in. c. innotuit. de ele. ⁊ c. nulli. eo. ti. li. vj. in ver. veroſimiliter. vt qꝛ diligēter idagauit: ⁊ hoc tꝫ do. Anto. hic. Ego allego Cal. q hoc expreſſe tenuit in. c. fi. de ord. cog. q dicit ſe ita intelligere iſtū text. cū gl. Idē dicit reſpectu teſtis. ſ. qñ ꝑuenit ad notitiā poſt terminū: vt admittat̃ ſi probabiliter ignorauit, al's ſec⁹: vt. d.

24 c. nulli. ¶ Expeditis glo. cū ſuppletionib⁹: nūc ad maiorē declarationē materie q̄ro: pone qđ iudex a principio non prefixit hūc terminū ſed ſtatuit dilationē ipi reo ad deliberandū an velit cedere vel cōtendere: iuxta id qđ habet̃. iij. q. iij. offerat̃. reus vero cōparens in termino petit inducias ad oēs dilatorias ꝓponendas: querit̃ an dari debeant. videtur primo ꝙ ſic ꝑ. c. cū cām. de app. contrariū tꝫ Hoſti. Inno. Abb. ⁊ cōiter doct. qꝛ in termino dato ad rñdendū dꝫ excipere vel rñdere: ⁊ ad hoc habuit illū terminū: et lꝫ iſte termin⁹ det̃ ad petitionē actoris: non tñ ad petitionē rei ſm̄ eos. Ad. c. cū cām. rñdet ꝙ factū narrat nec ille articul⁹ ibi examinat̃. ⁊ dt Jo. an. addendū qđ no. i Spe. de dila. §. j. v. ſed qđ ecce. ⁊ v. deliberatorie. ⁊ §. nūc videam⁹. v. in ſumma. zenze. in cle. j. e. ti. d. Ant. dt ſe putare qđ ſi termin⁹ eſt ſtatutus reo ad deliberandū nō dꝫ iudex ad petitionē ipſi⁹ rei dare aliū terminū: qꝛ hoc includit̃ in primo. idē ſi dat⁹ eſt terminus ad rñdendū libello. nā videt̃ datus ēt ad preābula q̄ fieri debeāt ante rñſionem: ſꝫ ſi ab initio eo cōparēte null⁹ termin⁹ eſt dat⁹ ſi tūc peterē maiorē terminū termino iuris. de quo in. d. aut̃. offerat̃. nō admittit̃, ſi breuiorē admittit̃: qꝛ ex quo vult ſe arctare non apparet qđ repugnet huic aſſignationi: ⁊ ſic pōt intelligi. d. c. cū cām. ſm̄ eū. Mihi hec dicta nō placēt: dico em̄ ꝙ ſi a ꝑncipio re⁹ petit terminū ad dilatorias ꝓponēdas nō dꝫ iudex niſi ex iuſta cā ſibi videat̃ ꝯcedere: qꝛ poſſet malignari petēdo ſibi terminū cā ſubterfugij cū forte nullā exceptionē dilatoriā habeat: vñ cū iſtud. c. veniat ad breuiādas lites nō dꝫ eſſe cā ꝓrogādi. Nec ob. ſi dicat̃ ꝙ a iure hꝫ terminū: de quo in. d. aut. offerat̃. ſ. xx. dierū. qđ etiā ſentit Spe. in. d. v. in ſumma. ⁊ ſe. qꝛ nego illū terminū ſimpl'r dari ad ꝓponēdas dilatorias: ſꝫ vt eas proponat vel rñdeat libello: vt colligit̃ ibi ex fi. gl. ⁊. c. vxor. xvij. q. iiij. ⁊ iō dico ꝙ ſi re⁹ petit a ꝑcipio terminū dꝫ iudex volēs obuiare malitijs dicere ego ſtatuo tibi talē terminū ad dilatorias ꝓponēdas ſi nullā ꝓponere volueris ſtatuo ad rñdendū libello: ꝙ fieri pōt. vt no. Joā. an. poſt Gui. naſo. in. d. v. ſi. in ſumma. in addi. Spe. ſi aūt iudex a principio ſtatuat terminū ſimpl'r ad deliberandū ⁊ cōparens in termino petit terminū ad dilatorias: dico ꝙ iudex pōt preſumere fraudē ⁊ ex hac cā denegare: ſꝫ ſi re⁹ in termino aliquā dilatoriā ꝓponit̃ ⁊ petit terminū ad ꝓponendū oēs alias: nō video quare iudex debeat denegare: imo ex officio ſuo dꝫ indulgere: qꝛ reus poſſet ſucceſſiue ꝓponendo plures dilatorias ꝓrogare nimiū iudiciū qđ poſſet termino nō ſtatuto vt in regula nullus plurib⁹. li. vj. ⁊ l. nemo ex his. ff. de reg. iur. nā text. in. d. aut̃. offerat̃. nō dt ꝙ debeat ꝓponere oēs exceptiōes: ⁊ pro h̄ facit qđ no. i Spe. i loco ꝑri. alle. vbi dt ꝙ ſi re⁹ nihil dt: iudex nō dꝫ prefigere terminū ad dilatorias: qꝛ forte nullā ꝓponet. ſec⁹ ſi incipit aliquā ꝓponere: ⁊ ſic limita oīa ꝑdicta.

25 ¶ †Et tene mēti hāc cautelā ad lites breuiādas vt iudex i citatiōe iferat tenorē libelli ⁊ ꝑfigat terminū ad cōparēdū ⁊ dilatorias ꝓponēdū vl' ad rñdēdū libello. ⁊ vid qđ

26 dixi i. c. ij. d dil. ¶ †Et ex his ꝯcidit̃ alia qđ ad cui⁹ petitionē petit iudex hūc terminū ꝑfigere: ⁊ dōm qđ ad petitionē actoris: qꝛ i ei⁹ fauorē ꝑncipl'r emanauit h̄ ꝓuiſio. Itē iudex ex offō ſuo: qꝛ boni iudicis eſt lites dirimere ⁊ malitijs

Sebaſt. Sapia.
[a] ¶ Onus probādi. Uide Abba. poſt Innoc. in. c. auditis. col. viij. verſi. opponitur tertio. j. de ꝑſcri. ⁊ Barto. in. l. j. in ij. opp. C. de fal. cau. adiec. le. vbi vult qđ reus pōt opponere qđ ſoluit ⁊ qđ liberat⁹ eſt in teſtamēto.

Sebaſt. Sapia.
[b] ¶ Exceptio. vide Roma. late i l. ſi vero. §. de viro. in. l. j. fallen. ff. ſolu. ma. Feli. in c. inſinuāte. ſ. de of. dele. ⁊ in. c. cuꝫ M. ferra. verſi. ⁊ hic incidēter. ſ. de conſtitu.

Sebaſt. Sapia.
[c] ¶ Partis. Uide Alex. in. l. ita demū. in. iiij. fallen. C. de procu. late per Are. in c. j. in. ij. colum. j. de accu.

obuiare:vt in.l.quidã estimauerũt.ff.si cer.pet.⁊.c.finem.de dolo ⁊ contu.⁊ Spe.in.d.ver.in summa.⁊ ad rei petitionẽ q̃
27 oia intellige:vt.s.dictũ est. ¶ †Quero an terminus de quo hic dicit̃ possit excedere terminũ iuris.s.xx.dierũ:de quib⁹ in.d.aut̃.offerat̃.iij.q.iij.Spe.in.d.ver.in summa.dicit qd̃ non:dicẽs ꝙ hoc.c.venit ad abbreuiationẽ litiũ ⁊ non ad augendũ:ideo potest ille terminus abbreuiari ⁊ nõ elõgari:ego dubito de hoc dicto:q2 vt.s.dixi aut̃.offerat̃.nõ loquit̃ ꝓprie in casu huius:s3 de termino ad deliberandũ an velit cedere vel litẽ cõtestari vel iudicẽ recusare vel aliam exceptionẽ ꝓponere:nõ aũt tenet̃ vigore illi⁹ termini ꝓponere oẽs dilatorias simul:s3 terminus de quo hic principaliter prefcit̃ ad ꝓponẽdũ oẽs dilatorias:ita ꝙ postea non auditur amplius:⁊ sic cũ hoc possit esse magne indaginis ꝓpter cause magnitudinẽ ⁊ sum⁹ extra casum a lege ꝓuisum puto simpl'r hunc terminũ fore arbitrariũ.ar.l.j.ff.de
28 iu.delib.⁊ qd̃ not.in.c.ij.de dila. ¶ †Quero vtrũ indistincte tã de iure cano.q̃ ciuili possit esse terminus ꝓfigi.Sol. Jo.an.in addi.Spe.in tit.de dila.§.j.ver.⁊ no.dicit Guil. de su.tenuisse ꝙ de iure cano.põt statui,vt hic:sed de iure ciuili nõ põt prefigi a principio:q2 iã statutus est a iure terminus ad dilatorias proponendas.s.lit.contest.vt in.l.exceptionẽ.C.de ꝓbat.s3 si ex post facto timet̃ de malitia ꝑtis poterit statui.Jo.an.ibi dicit ꝙ in hoc ius canonicũ non discordat:per ea que habent̃ in.d.ver.in sum.vbi Spec.vr̃ velle hunc terminũ statuẽdũ nisi qñ timet̃ de malitia:et ex hoc innuit̃ hũc terminũ nõ prefigẽdũ sine cause cognitione:hoc etiã sequit̃ hic.d.Ant. ¶ Ego de hoc dubito per istũ tex.in ver.nõnunq̃ ⁊c.ex quo videt̃ innui qd̃ q2 contingere põt ꝓrogatio ex dilatorijs successiue ꝓponẽdis id̃ ⁊c. Et ideo circa malitiã ꝓ̃sumptã põt iudex ab initio ꝓ̃figere terminũ vt citius finis litibus imponat̃ ⁊ sic videtur satis bene ꝓcedere opi.d.Guil.notãtis differentiã inter ius canonicũ ⁊ ciuile quãtũ ad principiũ:s3 poterit seruari cau-
29 tela quã.s.dixi. ¶ †Quero an post terminũ lapsum hoĩs audiat̃ volẽs opponere in cã appellationis.d.Anto.dicit ꝙ sic ꝑ.c.cũ Joannes.de fi.instr.⁊.l.per hãc.C.de tẽp.ap.et c.fraternitatis.de testi.⁊ q2 terminus ab hoĩe statutus restringit̃ in instãtiã opponẽtis:est eñ quedã ꝯminatio non se extẽdẽs ad appellationẽ.C.cõmi.vel epi.per totũ alleg. etiã Jo.Mo.⁊ Arch.in.c.cupiẽtes.C.qd̃ sip.xx.de ele.lib. vj.⁊.xxiij.q.iij.de illicita.Ego tenerẽ ꝯtrariã opi.q2 vt.s. sepe dixi iste termin⁹ q statuit̃ ab hoĩe hic succedit loco termini iuris.s.cõtestationis litis:ergo debet etiã cẽseri eodẽ iure cũ illo.vt not.Inno.in.d.c.ex rõne.sicut ergo in cã appellationis nõ l3 ꝓponere dilatoriã non oppositã añ lit.cõtest. vt.l.ita demũ.C.de ꝓcu.vbi notabiliter ꝓbat̃:ita nec
30 omissum i hoc termino. ¶ †Nã vt notãter dicit Bar.in.d. l.ita demũ appellatio nõ restituit ad eũ statũ i quo cã erat añ contestationẽ sed ad eũ in quo erat post vt ibi probat̃: sed iste terminus habet vim ꝯtestationis quo ad exclusionẽ dilatoriarũ:ergo nõ restituit̃ per appellationẽ ad statũ cause in quo erat añ lapsum termini.itẽ si bñ ponderet̃ rõ litere militat tã in instãtia principali q̃ appellatiõe:ergo idẽ d3 esse ius:vt in cle.ij.de testi.a's de facili huius decre. ꝓuisio euacuaret̃:⁊ ad iura.s.in ꝯtrariũ alle.dico ꝙ ꝓcedunt in termino perẽptorio statuto ad ꝓbandũ perẽptoriũ vel intentionẽ principalẽ.nã appellatio rescindit oĩa: vt.s.dixi.⁊ sic loquit̃ Archi.i.d.c.de illicita.s3 nos loquimur in termino ꝓ̃fixo ad dilatorias ꝓponẽdas q h3 vim in hoc contestationis litis:cui⁹ effectũ nõ rescindit appellatio.vt
31 s.dixi. ¶ †Ultimo querit̃ an iudex ex officio suo possit opponere dilatoriã post lapsum termini in casib⁹ in qb⁹ põt ex officio supplere.d.Ant.dt qd̃ sic alleg.bo.gl.in simili in c.in primis.ij.q.j.in ṽbo querendũ.ex qua colligi põt ꝙ isti termini iudiciales l3 excludãt partẽ non tñ excludũt iudicẽ ꝓ hoc vr̃ bo.tex.in.c.cũ Joãnes.de fi.instr.⁊ qd̃ leg.⁊ no. in.c.cũ clamor.de test.vide gl.no.in.c.j.de ele.li.vj.in v̂.absentia.in fi.vide ẽt ad limitationẽ ꝓdictorũ Archi. xiij.q. ij.in summa q dicit qd̃ l3 post trienniũ pars nõ posset excipere:poterit tñ exceptionẽ prius ꝓpositã declarare[a].q2 q declarat nihil agit de nouo:vt.l.heredes palã.ff.de testa. ad hoc ego adduco bo.tex.in.c.cũ dilecti.de accu.⁊ qd̃ no. Inno.in.c.per inquisitionẽ.de ele.scias ꝙ Innoc.plene hic tractat de dilatoria solutionis ⁊ similib⁹:dicam post glo. j.eo.c.exceptionem.q2 hoc.c.est satis oneratum.

[a] ¶ Declarare. an post lapsum termini ad proponendas exceptiões possit ꝓpositas declarare.vide.d.Ant. in.c.licet.in.vij. col.s.de ꝓba. Sebast.Sapia.

[a] ¶ Declarare.vide Bald.in.l.j.§.huius studij.col. j.ff.de iust.⁊ iure. are.in.l.heredes palam.§.si quid post.ff.de testamen.Fulgo.in cõsi.cxlvij.incip.visa.in fi.⁊ Roma. in consi.xlv.inci. sup eo.in princ. ⁊ And.sicu.in cõsi.xviij.col.ix.in j.vol.⁊ Joan.de ana.i ꝯsi.lxxxiij. incip.videñ.col. ij.⁊ ibi qualis debeat esse declaratio.

1 Excommunicatus põt appellare ⁊ omnẽ aliam defensionem facere:reconuenire autem non potest.4.11.
2 Excõicatus conuentus põt per procuratorem respondere.
3 Si vnus ex iudicib⁹ datis alleget̃ suspectus: vel mouat̃: expirat iurisditio omnium q2 censetur talis iurisditio data pro parte.secus si insolidum.
4 Exceptio q̃libet maxime declinatoria põt dici defensio.6.
5 Coram iudice suspecto litigare periculosum est.
7 Argumentum ab absurdo validum est in iure.
8 Ex certa scientia aliqd nõ ꝓ̃sumit̃ factũ nisi hoc exprimat̃. Ex certa sciẽtia qñ papa rescribit censet̃ perinde ac si papa diceret se velle facere ex plenitudine potestatis.
9 Judices suspecti vtrũ possint dari per papã ex certa scĩa. Recusatio iudicis est de iure naturali. Princeps non tollit ea q̃ sunt de iure naturali sine causa. In principe semper presumitur iusta causa.
10 Excommunicatus in casu in quo potest esse in iudicio an possit petere sententiam pro se ferri. Excõmunicatus conuentus non potest compellere actorẽ ad agendum si actor oblato libello negligit' ꝓsequi.
11 Reus quomodo dicatur actor in excipiendo.
12 Excõicatus an tanq̃ reus possit indistincte esse in iudicio. Reus voluntarius aut necessarius quis ꝓprie dicatur.
13 Excõicatus põt esse in iudicio tanq̃ actor si reus est fugitiuus vel res est tpe pitura:sed in hoc vltimo aliqui ꝯtra. Gesta ꝑ excommunicatum coram ordinario valent añq̃ repellatur:sed coram delegato dubitatur. Excommunicatus non interrumpit prescriptionem contra se currentem ꝑ actus ciuiles sed naturales sic.
14 Excõicatus cõtra quẽ est facta missio in possessionẽ ex cõtumacia auditur postea petens possessionem sibi restitui.
15 Excõicatus põt indistincte appellare ⁊ appellationẽ iudicialẽ ꝓseq in casib⁹ in qb⁹ posset nõ excõicatus idẽ facere. Excõicatus appellando si non fecerit mentionem de excõmunicatione non reddit literas nullas.
16 Excommunicatus appellatus an possit aduersario nõ ꝓsequente appellationem interpositam ꝓsequi.
17 Excõicat⁹ an possit appellare extraiudicial'r ⁊ ip̃a3 ꝓseq.
18 Excommunicatus an possit appellationem extraiudicialem ꝓsequi si post appellationem fuit excommunicatus.
19 Excommunicatus absolutus an poterit appellare:nõ obstante quod tempora sint decursa. Excõicato non valẽti ius suum ꝓsequi an currãt tẽpora.
20 Excommunicato quo casu possit deferri iuramentum.
21 Presbyter parochialis q nõ exhibet scr̃a parochianis si petat ab eis decimas poterit repelli qd̃ nõ exhibet scr̃a.
22 Sententia non retractatur ex eo qd̃ dicatur lata a iudice suspecto etiam si suspicio postea detegatur. Rescriptum non redditur nullum ipso iure ex eo quod sit impetratum super suspecto iudice.
23 Excõicatus conuentus non põt petere debitũ cõpensari. Compensare non potest qui non potest agere. Excõmunicatus licet ꝑ aduersarium non repellatur ab agendo:poterit tamen a iudice ex suo officio repelli.
24 Compensare est soluere adeo ꝙ qui iurat soluere ⁊ compensat non est periurus.
25 Excõicatus si aliqd ab eo petit̃ vigore alicuius cõtract⁹ poterit a petente sibi dari id qd̃ tenetur ex eo contractu. Excommunicatus si cõuenitur ab emptore vt tradat sibi rem emptam:ipse poterit petere vt ꝓ̃tium det.
26 Excõmunicatus conuentus si non potest compensare poterit eius fideiussor hoc facere si ipse conueniatur. Excõicatus repellitur a petẽdo ꝓpter communionis periculum vt rubore suffusus citius ad communionẽ redeat. Exceptio cõpetẽs reo principali cõpetit ẽt ei⁹ fideiussori.
27 Excommunicatus habẽs exceptionẽ non auditur implorans officiũ iudi.vt vigore dicte exceptionis imponat silẽtium actori nondum contra eum agenti.
28 Excommunicatus non potest suam iniuriam ꝓsequi.

1 Cum inter. ¶ †Excõicatus excipe appellare ⁊ oẽm suam defensionẽ facere põt:s3 vt recõuenire non põt. Cõis diuisio scd̃a ibi:inq̃sitiõi. ¶ Casus l'ralis.Inter priorẽ ⁊ ꝯuentũ de argẽtolio ex ꝑte vna.⁊.S.nobilẽ virũ de malileone dioceß.pictauieñ.ex altera ꝯtrouersia sup qbusdã dãnis ⁊ reb⁹ alijs vertebat̃ corã trib⁹ delegatis iudicib⁹ ꝓpter hoc cõstitutis:ꝓcurator ipsi⁹ nobilis excipiẽdo ꝓposuit ꝙ duos de iudicib⁹ habebat certa rõne suspectos:ꝓcurator monasterij allegauit qd̃ cũ nobilis ille excõicatiõis vinculo teneretur astrict⁹: exceptiões hmõi ꝓponere nõ valebat:iudices ꝯsuluerũt dñm papã. Rñdet papa ꝙ ipsi nobili q̃libet legitima defensio in iudicio reseruat̃ ⁊ precipue iudicis recusatio:cũ periculosum sit sub iudice litigare suspecto:⁊ apostolica sedes iudicib⁹

suspectis

a ¶ Defensio. Que aūt differentia sit inter exceptiones ⁊ defensiones. Vide gl.in.c.j.in ver.defensiōis.de lit.cōtest.li.vj.ꝙ stricte appellatione vnius alia nō continet.ꝙ est no.fm do.ibi ad statutū.adde hic ꝙ in statuto appellatiōe exceptiōis non cōtinetur recusatio ad hoc est gl. in ver.exceptiones.quam ibi no.d.Ant.in.c.quoniam cōtra. de ꝓba. Anto.Francis.

¶ An appellatione defensiōis veniat exceptio. dicas ꝙ venit exceptio declinatoria fm Abba.in c.cū inter.s.de excep.⁊ vide Car. i cle.sepe.in.§.j. de vb.sig.vbi dt ꝙ venit ois exceptio nisi sit friuola.⁊ vide eūdē in c.qualr.et qñ.el ij.de accu.⁊ bal. i.l.si qdē.C.de excep.vbi dt ꝙ appellatiōe defensionis non venit negatio.
✠ Sebast. Sapia.

b ¶ In rescripto. Vide Imolā.et alios i.l.qdā cōsulebant.ff. de re iudi.Are.i.l.pōt qs.colū.iij.ff.de vulg.⁊ pup.Fel. in.c.nōnulli. col. xv.i.iiij.fallētia. vl.cōfirmat ista quarta fallētia. s.de rescri.et ibi qd operet certa scia pncipis.vide ēt ꝙ Frā.cur. i ꝯsi.lxv.inci.sup ꝑmissa. vbi plura ēt adducit circa h qd dr cōstare de certa scia qñ ex narrat̄ colligit. Quid autē si pnceps dicat expresse se fecisse ex certa sciētia ⁊ ignoret quō intelligant illa vba. vide pulchre per Car.in ꝯsi.cxlij.i vlt.co.vltra ea q̄ adducit feli.hic.
✠ Sebast. Sapia.

¶ Quid si Papa. an papa possit cōmittere cāz recusatiōe remota vide late per Andr. sicu.in.c. ex parte.ij.d off. delega.

¶ Nō posset.ad de Frāc.ate.con sil.xxix.

c ¶ Petere.tu pōdera qꝛ vno permisso vr̄ ꝑmissuz id ⁊c.l.ij.d iuris. om.iu. and.bar.

¶ Excōicatꝰ.excipit si sit reꝰ necessariꝰ nō volūtariꝰ. Et vide.d. Ant.in.c.exhibi

suspectis ex certa scia cām nō cōmittit:vñ in talibus non cōsideratur fauor excōicati sꝫ eqtas iudicātis:⁊ absurdū est vt reo ꝯ actorē defensiōis copia deneget:qꝛ sic cōdēnaret q deberet absolui: cū nec excōicato denegāda est snia qñ est in causa absolutiōis.⁊ si cōdēnaret pōt appellare si ꝯ iustitiā fuerit ꝯdēnatꝰ.⁊ eadē rōne alia suffragia in vno ⁊ eodē iudicio nō denegant eidē:sꝫ excōicatꝰ reconuenire actorē nō pōt:ne ꝙ in remediū defensiōis sustinet ad impugnationis materiam extēdat.Ber. 2 ¶ † No.j.excōicatū posse cōueniri ⁊ rñdet tūc ꝑ ꝓcuratorē. An aūt possit interuenire ꝑsonaliter.no.in.c.intelleximꝰ.s.de iud.⁊ ibi plene dixi. 3 ¶ No.quē posse oīm iudicū iudiciū declinare si hꝫ aliquē ex eis suspectum.qd intellige qñ non suspectus nequit ꝓcedere sine suspecto.sicut enim cessat iurisditio aliorū ꝑ mortē vnꝰ. in c.vno delegatoꝝ.de off.dele.ita ⁊ ꝑ suspicionem. Et rō rōnis est qꝛ exercitiū iurisditionis cōpetit oībꝰ delegatis ꝑ parte ⁊ nō insolidū:vt not.in.c. prudētiā.de of.dele.secꝰ dic vt ibi ex forma rescripti vnꝰ pōt sine alio ꝓcedere:⁊ hoc casu de modo ꝓponendi ⁊ ꝓcedendi in cā recusatiōis:dic vt le. ⁊ no.in.c.si ꝯ vnū.de off.dele.li.vj.dixi in.c.si quis contra clericū.de fo.cōpe. 4 ¶ † Not.iij.regulā qd oī defensione legitima pōt excōicatus vti:impugnare vō aliū directe vel indirecte nō pōt: ⁊ hec est alia regula q̄ i fi.c.colligit. Et ex hoc ⁊ ex text. no.ꝙ ois declinatoria iudicij maxie rōne suspecti iudicis pōt dici defensio. 5 ¶ † Itē no.periculosum fore coram iudice suspecto litigare.concor.c. qd suspecti.iij.q.v.vbi est bo.tex. 6 ¶ † No.ibi: sed eqtas.ꝙ exceptio fundat sup eqtate per hoc: qꝛ exceptio est defensio:ᵃ vt hic.⁊.c.exceptio.ff. eod. defensio vō est de iure na.in cle.pastoralis. de re iud. ¶ No.iudiciū nō debere claudicare: claudicare aūt fm Gof.si audiret impugnatio,⁊ nō defensio puto ꝙ semp diceret claudicare vbicunqꝫ iudex penderet ad alterā partiū forte fauore vel odio ꝑsone lꝫ sit disparitas iter ꝑsonas:qꝛ i iudicio nō debet eē acceptio ꝑsonarū.de iudi. nouit. 7 ¶ † No.ibi:absurdū.ꝙ vꝫ ar.a vitatiōe absurditatis site ar.facit tex.in.c.ex ore.de priui.⁊.c. quēadmodū.s.de iureiu. 8 ¶ † No.ꝙ in dubio Pape nō censet cōmittere cām suspectis ex certa scia. Qñ autē dr facere ex certa scia dic qñ hec exprimit,ar.in.c.pastoralis.§.ꝓterea.de of.dele.et no. gl.quā tenebis mēti in cle.ij.de rescrip. Idem dic vbi ex his q̄ in rescriptoᵇ exprimunt ptꝫ de certa scia pape.vt no. voluit Inno.in.c.pñti.ꝙ hodie incipit statutū.de rescri.li.vj.sentit Ioā.and.in.c. nōnulli.e.ti.⁊ scias ꝙ qñ papa actū gerit ex certa sciētia perinde est ac si diceret se velle facere ex plenitudine ptātis si illa opus est in actu q gerit. vt est glo.semper mēti tenenda.in.c.ad hec.de rescri.facit ꝙ in.c.ex multiplici.in fi.de deci. ⁊ in.c. j.de consti.li.vj. ¶ No.in ver.qua rōne ⁊c.ꝙ vno cōcesso videnť oia similia fore cōcessa facit.c.cū dilecta.de cōfir.vtil.vel inutil.⁊ qd not.glo.in.l.j. C.de cōdi.inde. ¶ Not.ꝙ recōuentio non est defensio sꝫ impugnatio:⁊ cui ꝓhibet cōuentio prohibet etiā recōuentio.nā recōuētio est scda conuētio:vt in.c.j.⁊.ij.de mu.peti.⁊.c.fin.de ord. cog. 9 ¶ † Anteꝗ̄ descendā ad gl.quero pro declaratiōe predictorū ⁊ tex.qd si papaᶜ ex certa scia committeret cām suspectis nunqd valeret cōmissio. Hosti.dicit ꝙ sic:per.c.ex pte.ij.de off.dele. dicit tñ hoc non dicere:qꝛ sic posset de facili grauari ⁊ dānari innocens qd esset iniquū de proba. qm ꝯ. nec inde debent iniurie nasci vñ iura nascunt. de accu.c.qualiter ⁊ qñ.j. Idem qd Hosti.hic tenuit Inno.c.ex transmissa.de fo.cōpe. Ego vero alr dicerē ꝙ sic qd aut papa cōmittit causam cuius decisio pendet a potestate sua ⁊ procedat dictum

ta.in antepe.colū.de iudi.⁊ de hoc vide late per.d.Anto.in.c.dilecti.in iij.col.s.eo.tit.⁊ ad idem vide Pau.de cast.in.l.libertus a patrono.ff. de in ius voc.⁊ ꝓbat in.l.de pupillo.§.in inducēdo.⁊ ibi per Bar.ff.de ope.no.nun.⁊ per Bar.in.l.si fideiussor.§.si necessaria.ff.qui satis.cog. ⁊ adde quod excōmunicatus potest opponere exceptionē prescriptionis fm Bald.in c. intelleximus. s.de iudi.

Hosti.ad hoc qd no.in.c.veniens.de iureiur. aut nō depēdet a ptāte sua:puta qꝛ agit de statu personē vel de rebꝰ tpalibꝰ inter laicos: ⁊ tunc puto d ꝙ sine causa rōnabili non posset cām cōmittere suspecto parte reluctante:qꝛ recusatio iudicis est de iure na.vt probat in.c.qd suspecti.prealle.⁊ in c.scdo requiris.in fi.de app.ea vero que sunt de iure nat.ꝑ principē sine cā tolli nō pñt.d. cle. pastoralis.insti.de iur.na.gē.⁊ ciui.§.sꝫ naturalia. ⁊ hoc videtur sentire glo.in.c.ad hec.de rescri.q̄ est no.in fi.ij.gl. In dubio tñ forte presumeret iusta cā in principe.iuxta no.in.c.que in ecclesiarum.de cōsti.⁊ per legistas.in.l.fi.⁊.l.prescriptione.C.si cōtra ius vel vtili.pub.⁊ ad hanc distinctionē puto 10 reducendū.c.ex parte.ꝑall. ¶ † Scdo quero nunqd excōicatꝰ in casibus in quibus pōt esse in iudicio possit petere sniam pro se ferri. Sol. iste text. in v̄.porro videt innuere ꝙ sic:⁊ clarius hoc sentit.d.Ant.in quodā notabili dicens ꝙ in casibꝰ in quibꝰ excōicatus pōt esse in iudicio nō solū eē pōt inquantū repellit sniam pro alio ferēdā sed ēt inquantū consequi velit iustā sniam ꝓ se. Ego dicerē sic:ꝙ aut excōicatꝰ est in iudicio vt actor in casu quo pōt vtputa in cā absolutiōis ⁊ procedit dictū.d.Ant. qꝛ ex quo ius ꝑmittit vt possit e vr ꝑmittere vt snia in possit petereᵉ facit.c.j.de rescrip.li.vj.⁊ sic ꝓprie iste text.loquit in ver. porro. Aut est in iudicio in casu in quo esse nō pōt ⁊ tūc in qualibet pte iudicij pōt repelli etiam ex officio iudicis vt in.c.pia.s.e.tit.li.vj.⁊. c. exceptionem. s. eo. Aut est in iudicio vt reꝰ:⁊ puto ꝙ non possit petere sniam ꝓ se:qꝛ nihil pōt in iudicio petere.s. de iu.c.intelleximꝰ.licet iudex ex officio suo possit illū absoluere si videat actorē non ꝓbasse: vñ credo quod si actor oblato libello negligit prosequi non valeret ipse excōicatus petere ipm actorem compelli ad agendum: iuxta aut.qui semel. C.quō et quādo iud. qꝛ solum pōt stare in iudicio quatenus ab alio stimulatur ne reportet commodum de sua malitia:vt.d.c.intelleximus.que quidem ratio cessat actore non prosequēte:de quo vide qd no.in.d.c.intelleximus. 11 ¶ † Venio ad gloss. ⁊ opp.videt enim qd excōicatus non possit etiam excipere qꝛ reus in excipiendo sit actor.l.in exceptionibꝰ.ff.de proba. Sol.gl.j.sentit hic cōtrariū in prima parte sed formaliter nō soluit. dic ꝙ efficitur actor quo ad onus probādi nō aūt est actor proprie:qꝛ nō petit sibi aliqd adiudicari vel dari seu fieri sed intēdit repellere actorē in totū vel in partē a petitiōe sua.l.exceptio.ff.de excep.⁊ sic defendit se aduersus actorem: ois aūt defensio sibi reseruatur.vnde fm glo.eadē defensio cōpetit excōicato que cōpetit non excōicato qd not.propter qd potest appellare ⁊ appellationē prosequi: qꝛ appellatio est quedā defensio ⁊ principaliter instituta ad remouendum grauamen.c.suggestū.in 12 fin.de ap. ¶ † Aduerte ꝓ clara expeditione istius partis duo sunt vidēda. Primo nūquid excōicatus possit semper vt reus esse in iudicio. Secūdo an indistincte possit appellare et appellationem prosequi. ¶ Circa primū dicit hic Inn.ꝙ excōicatus vt reus necessarius pōt esse in iudicio, et oi defensione vti.⁊ de tali reo potest intelligi iste tex. ⁊ dicitur necessarius cū actio dirigitur cōtra euꝫ vel spāliter vocatur ad iudiciū:redditur enim iudiciū in inuitū:vt.l.inter stipulantem.§.si sticbum. f ff.de verbo.obli. Si aūt excōicatusᶠ venit vt reus voluntarius nō est audiēdus fm eum. Et dicitur g volūtariusᵍ qñ nō necessitatur per iudicē venire ad iudicium:sed qꝛ ipse volūtarie venit forte pro suo interesse vel communi.exemplum in autenti. si omnes.C.si vt se ab heredi. abstine. vbi dicitur quod cum minor petit se restitui aduersus aditionem hereditatis vocādi sunt omnes creditores

¶ Adde qd lꝫ excōicatus non possit agere qd tñ pōt cōmissionē impetrare in curia Ro.vt dñt do.de Ro.deci. cccccxciiij.i antiqs.de sent.excō. Itē potest beneficium acceptare vt dicūt ijdē do. eo.ti.deci.cxxvj. optare tamē prebendam non potest vt ibidem.
Anto.Francis.

¶ An excōicatus possit impetrare bñficiū ecclasticuꝫ habet in.c.postulasti.d cle.excō.mi.vbi hr̄ qd nō.et vide do.Car.in cle.j.i §.j.de relig.do.et dños de Rot.in deci.cxlix.incip. nota ꝙ non admittit in antiqs. vbi dicūt hoc eē verū i excōicato a lege secꝰ in excōicato ab hoīe. ⁊ vide.d.de Ro. in decis.clxxv.in anti.vbi dicūt ꝙ non pōt optare de quo in.c. referente.de preben. vtrū autē possit impetrare rescriptū.vide que plene habentur per And.sicu.i.c. significauerūt. in vlt.col.de excep. ⁊ ꝑ Phi.frāc.in c.bone. de app. ⁊ per Spe.in tit. de actioni. §.j.in versi.item qd est excōicatus.⁊ de rescrip.presen.in §.v.in ver.ad primum.⁊ per Io. and.in.c.j.de rescrip.li.vj.et per Car.i cle.ij.in.j. q.iiij.vt lite pen.
✠ Sebast.Sapia.

g ¶ Volūtarius. Quis sit reꝰ necessarius ⁊ quis voluntarius declarat Bar.⁊ latius Alexā.in.l. de pupillo.§.seruos. ff. de oper. no.nunt. Ro.in consil.ccxvij. incip.res ista.

Sebasti. Sapi.
a ¶ Restitutionē spoliatiōis. vide Fel. i. c. dilectus. col. pe. v̄si. no. regulā. s. de rescri.
b ¶ Cōtra reum. an excōicat⁹ possit petere reuocari tenutam: ⁊ de hoc aliqd per. d. An. in. c. dilect⁹. el. j. de rescri. ⁊ p Do. post Jo. in c. j. in. ij. col. de rescri. in. vj. qd de bānito: vid̄ bart. in. l. nō cogendū. §. si pcura. ff. de pcu. ⁊ d. q. hic posita in terminis. vide Lapū alle. lv. in. iiij. col. Zacharias.
¶ Adde Inno. in. c. delicto. de a v̄bo. sign. ⁊ But. hic qui tenēt glo. d. Anto. de quo Spe. i ti. de ꝯtu. §. si. v̄si. s3 pone. Alex. in. l. libertus. de in ius vo. Bald. in addit. Spe. in p̄alle. ti. de. cōtu. v̄. an veniēs. Gemi. in. c. j. ⁊ ibi i apo. Cel. de rescri. lib. vj. ⁊ Bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. testamenta. C. de testa.
¶ Adde Cald. ꝯsi. j. de arbi. vbi ponit an petenti reductionem ad arbitriū boni viri obstet exceptio excōicationis Anto. Francis.
¶ An excōicatus vel bānitus possit petere reuocationē tenute: dicas vt habetur p doc. in. c. intellexim⁹. de iudi. ⁊ an eodē mō possit petere reuocari attētata appellatione pēdēte. vide Jo. de imo. ⁊ Phi. in. c. bone. de ap. vbi dicūt ꝙ sic si appellatio sit iudicialis. secus si sit extrēiudicialis. vt p Jo. an. in. c. j. de excep. lib. vj.
Sebast. Sapia.
b ¶ Cōtra reum. Uide Ro. in ꝯsi. ccxvij. incip. res ista. et Nellū de sancto Gemi. in trac. bannitorū. in. j. parte secūdi tpis. q. lxiiij. Feli.

vel pone exēplū in. c. veniēs. ij. de testi. dicit tamē Inn. ꝙ si in libello specificaret̄ certa psona vt si petat minor vel eccl̄ia restitui ꝯ sniam p petro ꝯ se latā: vel q2 dānosa est hereditas ppter debita Petro vel ppter legata sibi relicta: tūc Petrus veniēs audiret̄ excōicatione nō obstante cum videat̄ cōtra ipm spāliter actio dirigi: vn̄ pōt dici reus necessarius. Dicit tn̄ ꝙ aliq dicūt ēt hoc casu ipm esse repellēdū. d. Ant. dicit istū nō admittendū qn̄ acta isti tertio nō p̄iudicarēt vel si p̄iudicarēt nō tn̄ in suo iure priuato vel ecclesie sue: al's cū stimulet̄ a p̄iudicio snie q̄ ei p̄iudicat poterit appellare: q2 iste est reus necessarius. hic est. d. Host. j. e. dilecti sentit Inno. in. c. sup his. j. de accu. ⁊ facit qd̄. j. dicā de app. extraiudiciali. Tene ergo ꝙ aut ille cōparēs p suo iteresse vult aliqd cōsequi ⁊ nō admittit̄: q2 est mere volūtari⁹. in. c. pia. j. eo. ti. li. vj. Aut vult euitare p̄iudiciū ⁊ grauamen sibi imminens nisi compareat ⁊ d3 audiri sicut est videre in appellatione. nā ad appellādū nō molestat̄ per iudicē sed solo p̄iudicio snie: est enim ista mere defensio q̄ indistincte permittitur excōicato, vt hic. ⁊ de hac materia vide qd̄ no. j. eo. c. dilecti. hec pcedūt qn̄ timent preiudiciū sibi inferendū vel illatū p iudicē: si aūt grauat̄ extra iudiciū per primatū nō auditur cōquerens etiam si petit restitutionē spoliatiōis[a]: vt in. c. ij. de ord. cog. no. gl. in. c. ex insinuatione. de pcu. ⁊. c. in nomine dn̄i. xxiij. di. ⁊ Inn. in. c. cū nostris. de concess. p̄ben. ⁊ no. in. c. dilectus. de rescript. diuersitatis ratio potest esse iudicio meo: q2 primo casu mere se defendit nec intēdit principaliter cōsequi, vt hic. In scd̄o vero vult cōsequi ⁊ aliū impugnat: ideo non audit̄ nec fit preiudiciū irreuocabile si nunc nō audiat̄ cū obtēta absolutione poterit agere: sed in iudicialib⁹ nisi audiret̄ de p̄nti non posset postmodū agere obstante transitu in rē iudicatā.
13 ¶ † Et per hanc rationē puto posse attentari qd̄ si reus est fugitiuus: vel res est tempore peritura excōicatū debere audiri: stimulat̄ eī ad agēdū ex imminenti preiudicio pōt dici defensio quedā: ⁊ hoc est equissimū. facit qd̄ leg. ⁊ not. in. l. ait p̄tor. §. si debitorē. ff. de his que in frau. cred. et in l. nullus. C. de iudeis. hoc tn̄ puto verū respectu debitoris fugictis: sed si res esset aliter tempore peritura. sec⁹ posset dici cū possit facere se absolui: ⁊ hoc expresse tenet Host. in. c. significauerūt. vbi dicit qd̄ si actio excōicati perit tpe nō p hoc d3 admitti ⁊ si de facto fuit admissus non valet etiā quo ad interrūpendā prescriptionē: vn̄ dicit se putare ꝙ nulla ciuilis interruptio habet excōicatum iuuare. ff. de regu. iur. l. qd̄ quis. ⁊ in. c. j. de postu. p̄la. naturalis vero q̄ oibus pdest sibi proderit. ff. de vsuca. l. naturaliter. primū dictū vt nō valeat iudiciū ad interrūpendā prescriptionē si de facto fuit admissus: nō puto verum: q2 oia gesta corā ordinario tenēt an̄q̄ repellat̄: vt i. c. pia. de excep. lib. vj. sed corā delegato impetrato tempore excōicationis posset dubitari: q2 illa gesta nō tenēt: vt in. c. j. de rescri. li. vj. vnde esset incidere in qōnē: an p actū iudicialē nulla interrūpat̄ p̄scriptio. de quo dicet̄. j. tit. de prescri.
14 ¶ † Quid autē si contra reū[b] necessariū fuit facta missio in possessionē ob ꝯtumaciā postmodū i excōicatione existens petit possessionē sibi restitui: nunquid debeat audiri: vide quod dixi i. c. qm̄. §. in alijs. et seq. s. vt lit. nō cōtest. ⁊ per Spe. in ti. de cōtu. §. fin. v̄. s3 pene. pleni⁹ p Bar. in. l. de pupillo. §. si. ff. de no. ope. nū. vbi cōcludit ꝙ aut venit vt re⁹ principaliter ad subeundā defensionē cause: et ꝯn̄r ad recuperandā possessionē ⁊ debet audiri: q2 reus est attēto pncipali. ar. in. l. si pupill⁹. §. j. ff. de priuil. cre. ⁊. d. c. j. §. in alijs. Aut principaliter petit rescindi qd̄ factum est cōtra se vel petit possessionē sibi restitui: ⁊ d2 actor. arg. l. in trib⁹. ff. de iudi. vnde oia iura illa loquētia de actore habent locum in isto: ⁊ sic nō vult reū debere hec vltimo casu audiri: ⁊ idē hic. d. Ant. Ego dico hic vltimū non pcedere q2 venit stimulatus ex facto iudicis ⁊ sic est re⁹ necessari⁹. Quēadmodū eī reus grauat⁹ appellat vt defendat se aduersus sniam: vt hic ⁊. j. c. pe. ⁊ si. ita iste grauatus per missionem: ⁊ sic per interlocutoriā iudicis pōt cōparere ⁊ allegare defensionē suā ⁊ petere grauamē reuocari: maxime si timet ne lapsu anni missus efficiat̄ ver⁹ possessor: ⁊ sic pdat possessionē: vt in. d. §. in alijs.
15 ¶ † Uenio ad scd̄m v3 an excōicatus valeat indistincte appellare ⁊ appellationē psequi: ⁊ dic ꝙ aut querit̄ de appellatione iudiciali aut extraiudiciali. Primo casu pōt excōicat⁹[c] semp appellare: eo tamē casu quo posset non excōicatus. In hoc enim nō differūt: vt hic: etiā si excōicatus fuit actor originarius: q2 ad actū appellatione venit necessitatus stimulo snie: vt probatur in. c. significauerūt. j. e. titu. ⁊ appellationē a se interpositā prosequi ⁊ literas sup ea impetrare: etiā mentionē de excōicatione non faciēdo: vt pbat̄. j. e. tit. c. fi.
16 ¶ † An aūt excōicatus appellatus possit appellationē interpositā per aduersariū prosequi aduersario nō prosequente videt̄ qd̄ sic: q2 nō excōicatus posset eā psequi. j. de app. c. oblate. ergo idē in excōicato cū in hoc differāt: vt. s. dixi. contrariū videtur velle Joā. an. in. c. pia. preallegat. q2 respectu prosecutionis excōicatus non stimulatur cū rata remaneat snia pro eo lata aduersario nō prosequente. j. de ap. c. personas. et c. cum sit. quod placet. ad qd̄ facit quod. s. dixi.
17 ¶ † Scd̄o casu[d]. s. cū querit̄ de appellatione extraiudiciali[e]. Inno. fuit varius. hic tenuit ꝙ non cū talis appellatio fit ad cām prouocatio: vt. d. c. cū sit. ⁊ sic habet vim conuentionis que excōicato interdicitur. Contrarium sentit in. c. dilecti. de ma. ⁊ obe. Jo. and. post alios concordando dicit in. d. c. pia. qd̄ aut appellatio est mere extraiudicialis ⁊ pcedit primū dictū. Aut nō est mere extraiudicialis ⁊ pcedit dictū contrariū ponit exēplū hui⁹ vltimi dicti in eo q2 appellat ab executore volēte alicui prouidere de beneficio qui pōt vexare ⁊ grauare: dicit. d. Ant. primū dictū procedere inquantū appellat a grauamine futuro. scd̄m inquātū a grauamine p̄terito quo ad finē deuoluendi. iuxta not. in. c. bone. de ap. putat tn̄ ꝙ deceret audiri cū stimulet̄ a grauamine maxime vbi est grauamen possessionis: hoc dictū puto oino falsum: q2 talis appellatio est oino extraiudicialis cū sit ad cām prouocatio nec ob grauamen imminens cū vt. s. dixi non possit petere restitutionem etiā si fuit spoliatus nec hoc casu defendit se: sed poti⁹ vult aliū impugnare: ⁊ poterit absolutione obtenta agere cū nullum sit sibi iuris preiudiciū. tene ergo simpliciter dist. Joan. an.
18 ¶ † Iuxta p̄dicta quero pone qd̄ aliquis non excōicatus extra iudiciū appellauit: ⁊ postea excōicatur nunqd predictā appellationē prosequi poterit nō obstāte p̄dicta excōicatione q̄ superuenit ⁊ intellige vt pcedat dubitatio in appellatione mere extraiudiciali. Inn. distinguit ꝙ aut negotiū est delatū ad superiorē: puta q2 post appellationē ⁊ an̄ excōicationē grauat⁹ fuit in eo sup quo appellauit maxime si arripuit iter eundi ad curiā an̄ excōicationē: ⁊ poterit dictā appellationē psequi. ar. iij. q. ix. reuera. q2 gn̄aliter d2 excōicatū posse suā appellationē psequi: vt in. c. si. j. e. ti. ⁊ q2 iam videt̄ ceptū iudiciū vel appellatiōis cā. ad hoc qd̄ not. de offi. deleg. c. gratū. ⁊. c. cum cām. Aut an̄ excōicationē nō fuit grauat⁹: ⁊ per cōsequēs appellatio nondū habebat effectū nec negotiū erat translatū ad superiorē ⁊ non poterit hoc casu appellationē psequi. Refert tamen Inno. alios tenere contrariū dicēs ꝙ indistincte talem appellationē poterit prosequi excōicatus do. Ant. tenet primā distin. ⁊ reddit rationem diuersitatis inter primū casum ⁊ scd̄m dicens ꝙ qn̄ iam superuenit grauamen se defendit stimulat⁹ qd̄ nō est an̄ ideo repellit̄. hec iudicio meo nō est sufficiēs diuersitatis ratio: q2 tpe prosecutionis semp reperit̄ grauamen precessisse: ⁊ sic ſm rationem semper deberet admitti cū veniat a grauamine stimulatus qd̄ est falsum. Ego autem saluo meliori iudicio dicerez qd̄ nec in primo casu nec in secundo

in. c. intellexim⁹. s. de iudic. col. ij. ver. vtrū aūt excōicatus. et in. c. significauerunt. j. eod.
c ¶ Excōicatus. S3 tu hoc intellige verū si anteq̄ prosequeretur appellationē petat se absolui ab excōicatiōe. nā si hoc non petit repellit̄ a prosequēdo tanq̄ contēnens excōicationem. ita no. limitat. d. Anto. in. c. ab excōmunicato. in. xxiij. col. de rescri. ⁊ vide Archi. iiij. q. j. i sum. vltra mediū vbi dicit ꝙ nulla defensio siue fauorabilis siue odiosa est denegāda excōicato vel heretico: vt vr̄ reprobat̄ ibi dictū Uin. i. c. si aduersus. de here. q dixit ꝙ mulier heretica nō poterit vti beneficio velleiani qd̄ erat inductū in fauorez mulierū sed dicebat qd̄ bn̄ hereticus poterat se iuuare auxilio macedoniani: cum nō sit inductū in fauorē: s3 in odiū creditorū. Itē vide qd̄ de hoc no. Archi. i. c. quod autem. in. ij. colū. iiij. q. j.
d ¶ Secūdo casu. vtrū excōicatus possit appellare extra iudiciū: et de hoc per Pet. de anch. in. c. concertationi. circa prin. de ap. eo. li.
Sebast. Sapia.
e ¶ Extraiudiciali. Uide philipp. peru. in. c. bone. in. xj. q. j. de app. Gemin. in. c. j. §. j. col. ij. vers. quid de appellatione extraiudiciali. de excep. in. v.

in scdo pot excoicatus prosequi ex quo appellatio est mere extraiudi
cialis. Moueor principaliter qꝛ appellatio extra iudiciū nō est ꝑprie
ꝛ stricte appellatio: sed potius quedā ꝓuocatio ad causam: vt est tex.
fin. in. d. c. cū sit. nec superueniētia grauaminis mutat naturā istius ap
pellatiōis sed eā verificat ꝛ facit eā vires assumere vbi primo erat qua
si conditionalis ꝛ pēdebat a futuro grauamine: vñ regulariter non te
net appellat⁹ cōparere ad terminū appositū per appellantē: sed oꝫ iu
dex ad ipsi⁹ instantiā citare aduersariū: vt no. gl. in. d. c. cū sit. ꝛ Inno.
in. c. dilecti. de ma. ꝛ obe. ꝛ sic cū appellās semp teneat locū actoris po
test semp repelli ꝑtextu excōicationis etiā superueniētis: vt in. c. pru
dentiā. §. vj. de off. dele. ꝛ. j. e. c. exceptionē. ꝛ in. d. c. pia. Nec ob. c. fin. s. e.
super quo se fundat Inn. dicens ibi caueri excōicatū posse appella
tionē ꝓsequi: qꝛ loquiꝛ de appellatiōe ꝓprie sumpta. s. iudiciali. nā nisi
tūc posset appellare ꝛ appellationē ꝓsequi sentētia trāsiret in rē iudi
catā. ꝛ sic ꝓprie se defendit appellādo ꝛ appellationē prosequēdo: sed
nos loquimur in appellatiōe extraiudiciali ꝛ in grauamine extraiudi
ciali iter facto per partem quo casu cessant rationes predicte: tñ poterit
postmodū qñcunqꝫ ꝓsequi grauamē saltē per viā querele. de app. c. cō
certationi. li. vj. ꝛ sic non timeꝛ de transitu in rem iudi. nec ob. qd oppo
nitur de grauamine: qꝛ hoc idē est reperire circa omnē appellationem
ꝛ tamen non pōt excōicatus id prosequi etiā si fuit spoliatus: vt. s. di
xi, licet spoliatio sit in multis priuilegiata. de ordi. cog. c. fi. ad hoc fa
19 cit qd. s. dixi. ¶ † Iuxta ꝑdicta queriꝛ supra vidim⁹ qñ excōicat⁹ ap
pellare non pōt: non queritur an in alijs casibus poterit saltē absolu
tus appellare nō obstāte lapsu decēdij a tēpore grauaminis seu sen
tentie. Solu. Inno. ponit circa hoc duas opi. Prima vt post absolu
tionē audiatur non via directa sed per resti. in integ. debet eñ sibi re
stitui facultas appellādi ex quo nec per se nec per procuratorē potuit
excōicatione obstante ius suū prosequi. ff. ex qui. cau. maio. l. sed ꝛ si. ff.
de mino. l. papinianus exuli. Scda opinio est qd excōicato non currit
tempus ex quo non potuit agere seu appellare: vnde post absolutionē
poterit appellare intra. x. dies quasi tempus decendij ad appellandū
currat post absolutionē obtentam: ꝛ inducit in ar. quod excōmunicato
tps non currit: vt in. c. qꝛ diuersitatem. de conces. preben. fatetur tamen
Inn. qd factum cōtra excōicatum tenet nec pōt retractari: qꝛ vocatus
nō fuit vel admissus ꝙuis nō excōicatus posset ob hoc dicere actum
nullū: vt no. s. de procu. c. in nostra. hoc vltimū dictum Inno. intelligo
qñ actio non dirigebaꝛ specifice contra excōicatum: vtputa cū petitur
cōfirmatio electionis vel in casu auꝛ. si oēs. C. si vt se ab here. absti. vel
simili. alias dicerē actum nullū si processum fuit cōtra excōicatum eo
nō vocato. ar. hic iūcto. c. oia. ij. q. ix. c. caueāt. Sed circa principale di
ctū plus placet Inno. prima opi. vt audiaꝛ per viā restitutionis[a] quā
dicit concedendam qñ aliter super iure suo sibi subuenire non potest.
Si aūt aliter agere potest vt in cōfirmato qui post confirmationē po
test accusari de criminibus nō restitueꝛ iste nunc absolutus ad appel
landū. ad predicta facit. c. cōstitutus. de app. iūcta. l. j. ꝛ. ij. ff. ex qui. cau.
ma. Aduerte qꝛ idē Inno. in. c. prudentiā. de offic. dele. videtur magis
accedere ad scdam opi. dicit eñ qd si excōicatus nō fuit admissus ad
agendū post absolutionem agere poterit prescriptione non obstāte:
qꝛ per iudicem vel aduersarium stetit quomin⁹ ageret in tpe: adducit
no. in. c. ex rōne. j. de app. Host. hic non placet prima nec scda opi. pri
mā impugnat ex eo qꝛ cum fuerit excōicatus ꝑpter delictū suum non
meretur restitu. in integ. licet aliud sit in absente causa reipub. vel in
detento iusto impedimento in quib⁹ casibus loquuntur iura superius
inducta per Inno. vnde de vno casu ad aliū non est bona illatio. Se
cundam opin. impugnat: qꝛ aut fuit casus in quo poterat excōicatus
appellare: ꝛ sic currit sibi decendium cum appellare possit: vt hic. ꝛ. j.
e. c. fi. Aut erat casus in quo nō poterat appellare: ꝛ tūc cessat questio.
Sed in. c. significauerūt. j. eo. format questionem: nunquid excōicatus
possit petere restitutionē cōtra sententiam a qua nō appellauit: refert
cōtrarias opi. ipse vero dicit qd si petiꝛ restitutio ex clausula generali
tali clausula expressa qua probata nisi subueniretur dānaretur inno
cēs vel periret aia subueniendū est. ar. hic. ꝛ. s. de in inte. resti. c. ex lite
ris. Si vero petiꝛ restitutio ex alio fauore depēdens excōicatus repel
leretꝛ cū de iniquitate iudicis vel iniusta sñia nō conqueraꝛ. argu. ff. de
mino. l. prefecti. Nec ob. iste tex. vbi excōicato subueniꝛ ex equitate qꝛ
equitas suadet vt hi qui sunt exclusi a participatione ecclesie repellā
tur ab omni legū fauorabili auxilio: imputetur ergo sibi si non appel
lat: ꝛ licet loquaꝛ in excōicato: tamē in rōne sua videtur limitare pri
mam opi. scdam opi. videꝛ limitare in. d. c. prudētiam. non solū respe
ctu appellationis: sed generaliter sentit ꝙ si excōicatus fuit in mora
petendi absolutionē currit sibi tempus: quasi tunc impediatur agere
ex culpa sua ꝛ nō per iudicē vel aduersariū: secus si non fuit in mora.
do. Ant. hic dicit satis eque posse distingui an excōicatus sit iniuste
ꝛ audiatur vel sibi non currat tēpus vel saltē restituatur an iuste est in
culpa petendi absolutionem currit tempus a tempore culpe ꝛ non re
stituitur: non a tempore sententie si non est culpa: quia forte vellet sed
non potest tūc non currit vel saltem restitueretur. Nec obst. quod deli
ctum non potest causam legitimam impedire vel cursum restituendi:
quia delictū vel culpa non est immediata causa: quare non potest: sed
est excommunicatio: vt no. de conces. preben. c. qꝛ
diuersitatē ꝭm eum. Et vide ad hoc vltimum qd
no. gl. in regula, imputari. de reg. iur. lib. vj. Ego
latius considerando distinguerē sic: ꝙ aut loqui
mur in facultate appellandi aut aliter agēdi: pu
ta pro rebus seu iuribus prescriptis propter defe
ctum facultatis agendi. Primo casu aut queriꝛ
de facultate appellandi in iudicio aut extra: si in
iudicio nō debet audiri post tempus a iure prefi
xum nec ipso iure nec per viam restitutionis siue
excōicatio fuerit iusta siue iniusta, siue fuerit in
mora petendi absolutionē siue nō. Ratio huius
dicti est: qꝛ excōicatio nō impedit facultatē appel
landi: vt hic. ꝛ. j. c. fi. hoc verum qñ pretendit im
pedimentū ex capite excōicationis: secus si pretē
dit aliud impedimentū ex cā probabili: ꝛ hoc ca
su procedit dictū Host. j. eo. in. c. significauerunt.
Si vero de appellatione extra iudicium queriꝛ:
ꝛ tunc in casibus in quibus. s. dixi excōicatū posse
appellare puto distinguendum: vt. s. dixi. In alijs
vero casibus secus cum subsit remedium agendi
per viam querele: vt in. c. concertationi. de app. li.
vj. ꝛ si tēpus agendi esset elapsum: ꝛ sic obstaret
prescriptio tunc dicendum vt in sequenti casu: et
hoc de primo membro. Quo ad secundum mem
brum satis puto procedere dictū dñi Ant. et fa
cit. d. l. papinianus exuli. ff. de mino. ꝛ per hoc est
20 expedita prima pars gl. ¶ † Venio ad secundā[b]
partē ꝛ op. contra text. videtur enim excōicatum
non admittendum etiā se defendēdo: qꝛ reus ha
bet iurare sicut ꝛ actor de calūnia. s. de iuramen.
calum. per totum. excommunicato vero nō licet
tangere sacra sicut nec ingredi. v. dis. ad eius. xxj.
distin. cleros. Sol. vt in gloss. que soluendo dicit
excommunicatum admittendum: quia hic venit
in odium suum, alias reportaret commoduꝫ de
malitia sua contra. c. intelleximus. de iudi. et hec
est bona solutio: ꝛ vide in periuro quod le. et no.
in. c. cum in eccle. de maio. ꝛ obed. vide etiā quod[c]
no. j. q. j. qui studet. ꝛ. xxiij. q. iiij. vir cum propria.
21 ¶ † Quero quid si excommunicatus conuenitur
b super eo pro quo fuit iniuste[b] excommunicatus:
nunquid potest excipere quod non teneatur re
spondere nisi prius restituatur ad communioneꝫ
qua fuit iniuste priuatus. gloss. in. iij. parte conclu
dit quod sic dummodo probet quod iniuste ex
communicatus fuit Hostien. hoc dicit verum si
agat excommunicatus vel is qui fecit istum excō
municari: secus si alius. argu. j. de restitu. spolia.
c. frequens. lib. vj. ꝛ credo quod hoc fuit de mente
gloss. ꝛ id quod not. hic firmat gloss. in. c. nullus. ij.
questione. ij. vbi dicit idem in suspenso. ꝛ vide ibi
per Archidia. Ex quo singu. no. quem posse pe[d]
tere restitutionem illorū iurium que proprie pos
sideri: vel quasi possideri non possunt: sed concer
nunt quodammodo statū persone: facit ad mate
22 riam. c. querelā. de ele. ¶ † Et per hoc dicit Lap.
c alleg. lxxj. quod si presbyter[c] parochialis non ex
hibet parochiano sacramenta sicut debet ꝛ soli
tus erat facere si petit ab eo vel alia iura paro
chialia poterit parochianus excipere quod non
exhibet sacramenta vt prius: ꝛ quod eum priua
uit quasi possessione exhibitionis: ꝛ satis bene fa
cit text. in. d. c. nullus. ꝛ vide quod not. lxxxiiij. di
23 stin. quisquis. ¶ † Quero dicitur hic quod suspe
ctis iudicibus ex certa scientia papa causam nō
committit: pone quod sententia lata detegatur
iudicis suspicio nunquid debeat retractari. So
lu. gloss. in verbo, de certa scientia. argumen. per
istum text. quod sic: quia litere sic obtente nul
d lam videntur conferre iurisditionem[d] de. c. quo
tamen. remittit ad not. in. c. ad audientiam. ij. de
rescript. Idem videtur notari in ordinario. in. c.
quoties. ij. questio. vj. Aduerte: quia fundamen
tum huius dicti est falsum: suspicio enim non in
ducit nullitatē rescripti ipso facto: licet per exce
ptionem possit iurisditio elidi: vt patet in. c. inter
monasteriū. j. de re iu. quinimmo nec quelibet alia
surreptio: vt no. in. c. ceterū. ꝛ. c. ad audiētiam. s.
de rescri. vnde puto quia nec in ordinario nec in

+ Sebast. Sapia.
a ¶ Per viam re
stitutiōis. Vide
Abba. in. c. j. ver.
sꝫ ego formo qō
nem. colū. iij. j. de
ꝑscrip. Gemi. in
cōsil. cxlij. inci. p
intellectu. Abb.
i. c. xxij. inci. qdā
ioānes. in. ij. vol.
ꝛ Are. in cōsi. cj.
incipiē. in causa
georgij.
Zacharias.
b ¶ Iniuste. Ad
de qd etiā si iuste
fuit excōicat⁹ nō
tenetur rñdere si
conueniꝛ sup eo
ꝓ quo est excōica
tus iuste nisi pri⁹
absoluaꝛ, ita cō
cludit Ro. deci.
xxxj. incip. no. ꝙ
vbi anti.
c ¶ Et facit ad h
gl. ꝛ qd ibi not. in
c. oīs christian⁹.
de cōse. di. j. et de
ista qō. in termi
nis vide p doc. in
c. frequēs. §. fi. in
vlti. colū. de resti.
spo. lib. vj. ꝛ lati⁹
p do. Anto. in. c.
cū dilect⁹. in. xv.
colū. versi. ex his
deciditur. de or
di. cog.
d ¶ Cōferre iuris
ditionē. sed pon
dera ꝙ ista glos.
sentit qd rescri
ptuꝫ recipit vim
ex mēte rescribē
tis modo si com
mittēdo cām iu
dici suspecto ex
tra mētē pape vi
deꝛ qd rescinda
tur rescriptū, vel
sit nullū ipso iure
ergo rescinditur
sententia: qꝛ tale
rescriptū nō pre
stat iurisditionē:
nec dicit ꝙ rescri
ptū teneat: quia
ego tenui qd sit
ipso iure nullū p
id qd habeꝛ in. c.
ceterū. de rescri.
vide ibi Andre.
Barba.

a ¶ Excõicat⁹. An excõicatus possit cõpensare ⁊ de hoc ⁊ de heretico: vide per Albe. in .iiij. parte statu. q. xcj. de hoc etiã vide p glos. iij. q. j. in sum. p Inn. in. c. si vere. in fi. glo. magne. de sen. exc. p Bal. in. l. cum papinianus. in fi. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu. ⁊ in. l. qm̃ alexandrũ. C. de adul. et per Bar. in. d. l. amplius nõ peti. ff. rẽ ra. ha. Et dato q excõicatus nõ possit cõpensare an ei⁹ fideiussor possit opponere exceptionẽ cõpẽsationis cõpetentẽ principali excõicato. vide per pet. de anch. in. c. intelleximus. de iudi. ad quẽ locum ipse ⁊ do. Pet. in hac. c. qd̃. se remittũt, in. c. pia. circa fi. de exc. li. vj. ⁊ q excõicat⁹ possit ꝯpẽsare: tꝫ Bar. brixi. i. q. venereali. que incipit q̃ritur vtrũ excõicatus. cui⁹ opp. dicit verã Archi. iiij. q. j. in sum. in fi. si debitũ est liqdũ ⁊ cõsentit aduersarius: qꝛ tũc in nullo ĩpugnatur ⁊ cessat ratio huius. c. cũ inter. Et q excõicatus nõ possit cõpẽsare tꝫ Bal. in. c. intelleximus. in prin. ij. col. de iudi. et idẽ Salice. post Ja. de are. in. d. l. qm̃ alle. in. iij. colũ. ⁊ idẽ Bald. in fili penitus. q. in disputatiõe sua q̃ incipit statuto cauet qd̃ fenerator. in. xij. colum. ¶ Adde an exceptio ꝯpẽsationis dicat̃ ꝓprie exceptio ⁊ an cõpẽsans dicat̃ agere. Alex. cõsil. xij. ij. libr. ⁊ consi. xxiij. ij. lib.

Anto. Francisc.

¶ An excõicat⁹ possit opponere exceptionẽ cõpẽsatiõis. vide bal. in addi. Spe. in ti. de arbi. in v̄. hac ratione. ⁊ Pau. de ca. in ꝯs. lxiiij. ⁊ bal. in. l. qm̃ alexãdrũ. C. d adul. ⁊ alex. de imo. in l. libert⁹. ff. de in ius vo. vbi vltra hic allegata concludũt qd̃ excõicat⁹ nõ pt opponere exceptionem cõpẽsatiõis qd̃ dicit Abb. verũ in. c. cũ inter. hic alleg. si actor negat debitũ. alias secus ⁊ ibi etiam ponit quid de fideiussore excommunicati an possit opponere compensationem.

a ✠ Seb. Sap. ¶ Excõicat⁹. vide Tindarũ in trac. de cõpensa. char. viij. v̄si. nũc videam⁹. ⁊ Paul. de cast. in cõsi. lxiiij. incip. naues ⁊ Georgius. ẜm antiquã impressionẽ. Albe. de ro. in. iiij. pte statutorũ. q. xcij.

b ¶ Qui iurat soluere. Adde Alex. consi. alle. xj. ⁊ xxj. ij. lib.

Anto. Francis.

delegato ex hac sola causa possit retractari sententia: qꝛ nõ sequitur iudex fuit suspectus: ergo tulit iniquã sententiam. Si enim credebat sententiã iniquam debuit appellare: quapropter sibi imputetur si sentẽtie acquieuit. j. de re iudi. c. quod ad consultationẽ. facit quod le. ⁊ no. in. c. cũ I. ⁊ A. de re iudi. ⁊. c. sicut. de testi. Et ad istũ tex. dico qd̃ Papa non committit suspecto causam ex certa sciẽtia. s. quin recusari possit iurisditionem tamẽ confert quod patet ex eo quia parte non recusante tenet sententia: vt in. c. insinuante. de offi. deleg. ⁊. d. c. inter monasterium. quod non esset si nullam 23 iurisditionem iudex recepisset. ¶ † Uenio ad glo. fi. que in effectu querit nũquid excommunicatus[a] conuentus possit suum debitum cõpensare. ⁊ concludit qd̃ non: quia qui compensat quodãmodo agit ⁊ petit. l. amplius. ff. rem ra. ha. quinimo secũdum glo. si aduersarius excommunicatũ non repelleret posset iudex ex officio illud facere. j. e. c. exceptionẽ. hanc opi. gl. tenent Ioan. Uin. ⁊ idem Tan. hic. ⁊. j. de senten. excõ. si aliquando. Goff. primo arguit pro opi. contraria. sed finaliter putat opi. glo. veriorem vt excõmunicatus compensationem obijcere non possit: quia qui damnat⁹ est non petere cõpensare non potest. d. l. amplius. ad fi. Bartho. brixien. in questione venereali que incipit queritur vtrum excõicatus. dicit qd̃ licet Tan. ⁊ Ioã. dicant contra: ipse tamen putat excõicatum posse cõpensare: ⁊ idem Phi. j. eo. dilecte. ⁊ per. l. verum. ff. de cõpen. Hostien. primo arguit pro cõpensatione: qꝛ qui compensat proprie non agit quod patet ex eo: qꝛ venit in cõpensatione secundũ leges qd̃ non venit in petitiõe vt debitum naturale. ff. de compen. l. j. Item excommunicatus soluere debet ⁊ hoc videt̃ facere qui compensat. l. si debitor. ff. qui po. in pig. ha. Demũ distinguit, quod aut debitum est liquidũ nec aduersarius negationem vel exceptionem pretẽdit: sed consentit quod fiat compensatio ⁊ debet admitti: vt. l. fi. C. de compen. ⁊. c. bona fides. j. de depo. ⁊ sufficere debet iudici qualitercunqꝫ satisfiat actori. ff. de pig. actio. l. si rem. §. omnis. Si autem aduersarius excommunicati negat vel excipiat: tunc secus ẜm eum. Io. an. expresse non eligit more suo quid velit. Primo enim, confirmando opi. glo. dicit qd̃ duplex est defensio, vna que habet naturã solius exclusionis: ⁊ hec excõicato permittitur: vt hic, ⁊. ff. de accu. l. seruos. alia que habet naturam impugnationis ⁊ actionis vt cõpensatio, ⁊ hec non conceditur. C. de adult. l. quoniam alexandrum. sed in alia addi. ad fi. sentit cõtrariũ dicẽs non obstare, qd̃ compensans dicat̃ agere: quia idem dicitur de excipiente ⁊ tamẽ excommunicatus excipit vt hic: vnde verum est secundum eum qui compensat agit: quo ad hoc: qꝛ habet probare. sed veritate inspecta nõ agit: qꝛ iam cõpelleretur actor si ageretur residuum restituere. quod tamen non facit, sed solum fit compẽsatio. ⁊ hanc opi. q possit compensare sequitur hic. d. Ant. ⁊ mouetur quia excommunicatus potest excipere: ⁊ cõpensare excipere est. debet enim attendi quod principaliter agitur: vt. l. j. ff. de auto. tuto. finis autem compensantis est principaliter actorem a sua petitione repellere: licet in cõsequentiã sibi debitum consequatur: ⁊ hoc idem consequitur excipiendo. Non obst. l. amplius. vbi promittens nõ petere non potest cõpensare: quia verum est quod in effectu cõpensans petit. quem quidem effectũ aduertit recipiens promissionem de non petendo sed directe si agit: ita vt ob hoc excõmunicatus repellatur. Jaco. de are. cũ quo transit Cy. in. l. qm̃ alexandrum. C. de adul. dicit quod excommunicatus vel bãnitus qui non potest agere non potest compensare: quia compensatio habet in se quãdam impugnantiã ⁊ petitionem. Bar. in. l. amplius. prealleg. tenet qd̃ glo. hic vt nõ admittatur compensatio: ⁊ hoc idẽ dicit tenere Oldr. ⁊ Jac. de are. per illã. l. amplius. p quã etiam dicit cõpensantem indebitum solutũ incidere in penã statuti punientis petentẽ indebite solutũ quod not. Puto quo ad nostrã questionem satis eque posse distingui quod aut aduersarius cõfitetur debitum ⁊ acquiescit compensationi ⁊ admittitur: nec debet iudex ex officio suo repellere qꝛ non agit: sed potius soluit ⁊ non refert qualitercũqꝫ satisfaciat: vt. d. l. si rem. §. omnis. ⁊ sic ꝓcedit opi. Host. aut aduersarius negat et non acquiescit compensationi: ⁊ tunc de rigore ꝓcedit opi. glo. ⁊ sequacium que videtur magis communis: sed de equitate quam puto obseruãdam videtur admittẽda cum sit quedam defensio cum ideo nõ soluit qꝛ impediatur ex facto aduersarij. si em̃ ille actor sibi solueret iste excõmunicatus satisfaceret. vnde impeditur per actorẽ ipsum quominus 24 sibi satisfaciat. ¶ † Ad hoc qd̃ not. Bart. in. d. l. amplius. vbi concludit nõ incidere in periurium: b qui iurat soluere[b] si cõpensat rõne predicta. ⁊ hoc puto magis iuri et rationi consonum cũ omnis defensio excõmunicato reseruetur vt hic. ⁊ ad. l. amplius. responde vt. s̄. q ibi cõsideratur effectus compensationis: qꝛ dãnificat partẽ contra pactũ de non petendo sed excõicatus non repellitur a iudicio quatenus aliũ stimulat sed si stimulatur admittitur volẽs se defendere cõpensando vel alio 25 modo. ¶ † Unũ tamen notabis q si non excõmunicatus petit aliquid ex aliquo ꝯtractu ab excõicato qd̃ nõ excõicatus cogit̃ dare excõicato oẽ id qd̃ tenet̃ ex eo cõtractu. ita notãter per istũ tex. dicit Inn. in. c. si vero. de sen. excõ. p hoc dixit Ioã. an. hic excõicatũ posse excipere ꝯtra emptorẽ q nõ tenet̃ tradere rẽ quã vẽdidit nisi sibi ꝓtiũ nu26 meret̃. ⁊ idẽ no. c. j. de pac. ¶ † Quero presuppo c sito q excõicat⁹[c] nõ posset suũ debitũ compensare nũquid saltẽ ipsius fideiussor cõuẽtus possit compensare debitũ ipsius excõicati: ⁊ vr̃ primo q nõ qꝛ hoc esset ꝓuidere etiã excõicato. ⁊ sic ꝓpter ꝯnexitatẽ de vno dicto dꝫ extẽdi ad reliquũ. de ꝯsti. c. translato. ⁊ facit. l. pedius. ff. de arbi. ⁊. l. j. §. itẽ queritur. ff. de aqua quo. ⁊ esti. Itẽ si admitteret̃ vitiarentur due regule quia nõ sequeret̃ accessoriũ naturã principalis. Itẽ denegatũ vna via admitteret̃ alia via: cõtra regulã, accessoriũ. ⁊ regulã: cũ qd vna via. de reg. iur. li. vj. Io. an. tꝫ contrariam sñiam. s. q si debitũ est cõpẽsabile possit indistincte fideiussor cõpensare excõicatione principalis nõ obstãte. Mouet̃ qꝛ ius ꝑmittit fideiussori soluere de substantia debitorũ. ff. mã. l. si ꝓcuratorẽ. §. si ignorantes. ⁊ q cõpensat soluit: vt. s̄. dictũ est. nec obstare debet excõicato fideiussori onerosam causam habenti. s̄. de do. excep. l. apud. §. si cũ legitima. Item cum exceptio personalis rei nõ innu c et ipsum fideiussorẽ. ff. de excep. l. exceptiones que persone multominus personalis cõtra reũ debet nocere. ff. de reg. iur. l. j. ⁊ regula odia. li. vj. et hanc opi. sequit̃ hic. d. Ant. ⁊ videt̃ mihi verisimile: facit qd̃ not. gl. in. c. vno de iurepa. lib. vj. Itẽ adduco talẽ rationẽ excõicatus repellit̃ ab agendo seu petendo ꝓpter cõmunionis periculũ: ⁊ vt rubore suffusus citi⁹ ad cõionem redeat: vt in. c. pia. de excep. lib. vj. que rationes cessant in fideiussore. auditur em̃ ipse proponens exceptionẽ cõpetentem d reo principali ex persona sua cũ oĩs exceptio competẽtes ipsi reo principali ꝯpetat ex iuris dispositione ipsi fideiussori[d] etiam inuito reo: vt in. l. oẽs exceptiones. ff. de except. ⁊ propter connexitatem non debet innocens propter nocentem puniri: sed nocens propter innocentem tolerari: vt in. c. sacris. de sepultur. ⁊ in. c. q̃ magnum. xxiij. q. iiij.

Ultimo

¶ Adde qd̃ cõpẽsatio dr̃ esse vera solutio. l. iiij. ff. q po. in pig. hab. et ideo q iurauit soluere si ꝯpẽsat non videt̃ periurus. ⁊ vide Bart. in. l. diuortio. i. §. ob donatiões. ff. sol. ma. in. j. opp. ⁊ in. l. aufert̃. in. §. q cõpẽsationem. ff. de iu. fi. ⁊ ibi p Alexãd. ⁊ habet̃ per Pau. de ca. in consil. xxxv. et Bal. in. l. ex causa. in princi. C. de cõpẽ. ⁊ in. l. tã mãdatori. C. de non nu. pec. in. iij. col. ⁊ iõ videt̃ qd̃ decisio istius apostillantis sit dubia: tamẽ Spe. in tit. de vsu. in. §. sꝫ pone. dicit q si per statutũ requireret̃ solutio, vt qꝛ dr̃ statutũ non relaxari debitorẽ q nõ soluit vl̃ si dat terminũ ad ꝓbãdũ solutionẽ nõ habet locũ in eo qui compensationem opponit ẜm Bart. not. in. l. in ea. in fin. C. de cõpẽ. ⁊ vide Bar. in l. iulian⁹. la. j. ff. d ꝯdit. ⁊ demõ. vbi dr̃ q exceptio cõpẽsationis improprie dr̃ exceptio solutiõis ⁊ nõ vere: ⁊ iõ posset dici qd̃ cũ iuramentũ debeat obseruari qd̃ nõ excuset̃ a piurio qui obijcit cõpensationem. c. debitores. de iureiurã.

✠ Sebasti. Sapia.

c ¶ Excõicat⁹. vid late per Alb. de rosa. in. iiij. parte statutorũ. q. xcij. incip. an fideiussor bãniti. ⁊ Nellũ in trac. bannitorum. in. j. parte secundi tẽporis. q. lxvij.

d ¶ Ipsi fideiussori. Adde an fideiussor possit se tueri exceptione rei iudi. eundem Abba. consil. lx. Fran. aret. consil. xxxiij.

25 ¶ †Ulti. queritur hic generaliter dr hic excōicatū posse vti omni defensione: nūquid excōicat⁹ habēs exceptionē possit anteq̄ ꝯueniat̄ implorare officiū iudicis vt silētiū imponat actori ea probata sicut pōt nō excōicatus iuxta ea que no. in. l. si cōtendat. ff. de fideiuſ. ꝛ. l. aureli⁹. §. centū ff. de libe. leg. dixi in. c. si quis cōtra clericū. de fo. cōpe. do. Ant. recitat Fede. tenere ꝙ sic: ꝯsi. cclxxxij. ꝛ placet sibi h̄ opi. qꝛ quicquid agit ordinat ad finē defensiōis. adducat no. pro Inno. j. qui fil. sint legi. c. lator nā dato qd̄ ꝓuocet ad iudiciū. tñ totū ꝙ facit venit ad defensionē: qꝛ nil petit vel impugnat nisi vt absoluat̄. hoc dictū mihi nō placet[a]. Primo per istū tex. qui pmittit defensionē excōicato qui impugnat̄ ab actore: ꝛ durū eēt ꝙ actore impugnāte re⁹ excōicatus nō posset se defendere: nā sic multoties condē naret̄ absoluēdus: q̄ quidē rō cessat actore nō agēte. Itē qs satis lucrat̄ cū satisfacit volūtati sue. vt not. in. l. pe. ff. de cōdi. cau. da. non ergo debet admitti cū ipse ꝓuocat ad iudiciū: ꝑpter rōnes quas ponit tex. in. c. pia. ꝑ̄alle. faciat ergo se prius absolui. nā repellit̄ a iudicio vt citius resipi scat: admittit̄ eñ qñ venit vt re⁹: qꝛ necessitat̄ ab alio ꝛ ne reportet cōmodū de malitia sua. vt in. c. intelleximꝰ: de iu di. q̄ ratio cessat qñ vltro se offert vt implorādo officiū iu dicis sub tua defensiōe. hic eñ officiū iudicis non exercet̄ in sui odiū, sed poti⁹ ad sui cōmodū. ꝛ hāc ꝯ̄riā opi. puto 27 verissimā ex quo hꝫ facultatē faciēdi se absolui. ¶ †Et facit qd̄ dicit Fed. ꝯsi. cxiij. vbi dicit: excōicatū nō audiē dū volētē ꝓpriā iniuriā ꝓsequi: qꝛ indistincte iura re pellūt excōicatū. facit qd̄ dixi. s̄. e. c. a nobis. ꝛ admitti non debet nisi in casibus a iure expressis: casus aūt noster non est expressus si bene ponderet̄ iste tex. ꝛ. d. c. intelleximus.

1 Excipiens nō videtur fateri ea que in exceptione inclu duntur. ꝛ nu. 26.
Exceptio falsi potest post sententiam opponi.
2 Libellus potest formari generalis in accessorijs.
3 Rei vēdicatio potest cōpetere pro rebus sacris ipsis pre latis vel rectoribus licet non sint dñi rerum sacrarum.
4 Una ecclesia potest cū pluribus permutari siue iure pro prietatis vel tituli: dūmodo ille plures ecclesie tenerētur de iure cōmuni: secus si cū dispensatione: quia dispēsatio non transit in tertium.
5 Tutor bene administrās habetur loco dñi: sed male ad ministrans habetur loco furis.
6 Eṗs vel alius prelatus non pōt ad libitū disponere de re bus ad eius ecclesiā pertinētibus.
Eṗs vel alter prelatus potest prescribere vt habeat ali quas ecclesias sibi temporaliter subiectas.
7 Ad originale recurrit̄ si trāsūptū discordat cū originali.
8 Actor potest fundare intentionē suam super instrumen tis per reum productis.
Procurator vel prelatus si falsant instrumenta non de bent puniri dñs vel ecclesia. ꝛ nu. 28. ꝛ. 29.
Mandatum procuratoris non extenditur ad illicita.
Iudex potest supplere ex officio allegādo falsitatē instru menti qñ falsitas est euidens.
Cōcedo: istud verbū nō semꝑ importat traslationē dñij.
12 Confessio inde liberate ꝛ festināter emanata ꝑiudicat cō fitenti data perseuerantia.
Confessio facta calore iracūdie non preiudicat.
13 Litis ꝯtestatio an inducat̄ per exceptionē factā a parte.
14 Actio pignoratitia directa ꝛ cōtraria quibus competat.
Actio pignoratitia ꝯ̄ria non datur creditori scienti rem pignoratā alienā vel alteri obligatam vel morbosam.
15 Actiones bone fidei quare potius dicant̄ ille que enume rantur in. §. actionū. de act. q̄ alie: cum in omni cōtractu requiratur bona fides.
16 Usure petunt̄ vt interesse hodie in actionibus bone fidei post moram quatenus interest.
Usure an sint prohibite de iure ciuili.
17 Pecuniam dari quando est in obligatione habetur ratio lucri cessantis.
18 In obligationib⁹ facti quare succedit obligatio ad inter esse ꝛ in obligationibus dandi non.
19 In obligationibus facti post morā interesse est in obliga tione: secus in obligationibus dandi.
20 In bone fidei ꝯ̄ctibus non veniūt ea de quib⁹ cogitatum non fuit nisi cōprehendant̄ ex natura actionis. ꝛ nu. 21.
22 Permutatio an possit fieri cum alio q̄ cum dño.
Res permutata si euincatur datur regressus contra illū qui talem rem dedit.
23 Si duo permutant bñficia ꝛ vnus nō habet ius in bñficio non potest ille alius propria autoritate redire ad bñficiū suum cum tenuerit renuntiatio.
34 Agens ad beneficiū permutatū non habet necesse ꝓbare permutantem habuisse ius in beneficio.
25 Confitēs vnū videtur confiteri omne id qd̄ sequit̄ ex illo.
27 Replicans nō videt̄ cōfiteri que cōtinent̄ in replicatione.
29 Delictum prelati ꝛ capituli simul preiudicat ecclesie.
30 Falsificans instrumēta vel acta in aliqua causa: an debeat perdere illam causam vel aliter puniatur.
31 Producēs instrumentū falsum vel minus solēne in sui fa uorē: an debet ꝺm illud licet falsum vel inualidū iudicari ipse producens. ꝛ nu. 39.
Producens instrumentū censetur approbare ꝛ confiteri omnia in eo contenta.
32 Producēs instrumentū falsum ignorāter nō censet̄ in eo cotēta cōfiteri. nec postea ꝺm illud iudicari: etiā si expres se cōfiteatur contenta in instrumēto esse vera. ꝛ nu. 33.
34 Confessio emanata nō habita mētione instrumēti: si illud instrumētum reprobet̄ remanet confessio nisi pretextu in strumenti reprobati reuocetur.
35 Cōfessio emanata vigore instrumēti nō solēnis valet et non tollitur etiam instrumēto apparēte non solenni.
Producēs instrumentū non solenne: censetur in eo cōten ta confiteri. ꝛ nu. 38.
36 Producēs instrumētū pro se: vel statutū: vel legē: si post ea appareat contra se an possit condēdari.
37 Rescriptum lꝫ dicat̄ surreptitiū: pōt tñ allegari i fauorē aduersarij inquātū in eo narrabant̄ aliqua in suū fauorē.
40 Instrumētum cōtinēs factum indiuiduū nō potest ꝑ par te acceptari ꝛ ꝑ parte nō: al's secus: ꝛ idē dic in cōfessiōe.
41 Sententia lata pretextu false probationis an sit nulla.
42 Falsitas potest allegari vsq; ad viginti annos.
Sententia lata per probationes falsas intra q̄tū tēpus et qualiter possit retractari.
43 Eṗs pōt dici dñs reddituū eccl'ie q̊ ad administrationē non quo ad hoc vt possit fructus suos in vsus cōuertere.
44 Patronus an possit petere ꝙ clericus eccl'ie patronate assignet quid ꝛ q̄tum expendat pro suo victu.
45 Qñ ecclesia est collegiata: electio spectat ad collegiū nō autem ad eṗm nisi consuetudo aliter disponat.
46 Ecclesia quando est sita in parochia alterius an eṗs vel rector parochie in ea presentabit.
Iuspatronatus non q̄rit̄ nisi ex cōstructiōe ꝛ edificatiōe.
47 Iuspatronatus non acquiritur populo si ecclesia non ha bet patronum.
Iuspatronatus an acquirat populus ex cōsuetudine vel presentatione.
48 Sententia an possit dici nulla ratione incertitudinis.
46 Sentētia gñalis in iudicijs vniuersalibus vel generalib⁹ toleratur: in particularibus secus. ꝛ nu. 50.
Sententia hoc modo lata: pronūtio prout talis iudex in tali causa pronuntiabit: non valet.
50 Sententia lata hoc modo: pronuntiamus per omnia vt in consilio in actis reddito continetur: an valeat.
51 Sñia interlocutoria valet etiā sine scriptis dūmō notari⁹ eā reducat in scriptis: diffinitiua vero dꝫ fieri in scriptis.
52 Sententia lata hoc modo cōdēno te ad petita: vel ad id quod debes: valet.
Sñia lata: vt. s̄. prime: ex q̄bus actis debeat certificari.
53 Ecclesia si aliq̄d allegat ꝑ se nō tenet̄ illud ꝯ̄ se acceptare.
54 Producēs pro se sciēter instrumentū falsum non potest contra illud allegare falsitatē: secus si ignoranter.
55 Approbat⁹ ad vnū officiū nō possū idē reprobare respe ctu eiusdē officij vel diuersi vbi cōsimiles persone admit tuntur nisi ex noua causa superueniente. ꝛ nu. 56.
Approbatus in iudicem potest reprobari in testem.
Scholaris approbatus in rectorem studij potest repro bari in examine.
57 Dubia ꝓbatio recipit interꝑ̄tationē ex partiū cōfessione.
58 Ex rei exceptione non fundatur intētio actoris nec decla ratur dubia probatio eius.
Articulans non fatetur.

1 **Cum venerabilis.** †Si re⁹ a quo res petit̄ excipiat de ꝑmutatiōe ipsi⁹ rei facta cum actore nō fatet̄ ꝑ hoc actorē fuisse dñm: ꝛ exce ptio falsi etiā post sñiam potest opponi. Uel gñalius sum b ma sic. Excipiens non vr̄ fateri[b] ea que in exceptione inclu dūtur. ꝛ hoc primo. Exceptio falsi potest etiā post sñiam opponi. ꝛ hoc scdo. Diuidit̄ principaliter i duas partes.

¶ a Mihi nō pl. ꝯ̄. Idē ꝙ Abb. tenet hic. Inn. pro quib⁹ optime facit qd̄ no. do. anto. i. c. itelleximꝰ in vlt. co. de iud. vbi dt̄ ꝙ excōicatus nō pōt cōpellere actorē vt agat condictiōe ex. l. diffamari. ꝯ̄rium tꝫ hic Inno. Zacharias.

b ¶ Nō vr̄ fateri. adde Ro. i. l. cū mulier. col. v. et vj. ff. sol. matr. et in. l. alia. C. de his q. vt indi. ꝛ Alex. in. l. decē. col. vij. ff. de ver. obli. et Dy. in reg. exce. ꝛ ibi in apost. do. Boerij, ipsum Imol. etiam dubiā illius probationē non declarat et ꝑ Feli. hic col. iij. et seq. saluis tñ limitatiōib⁹ ad primū dubiū. quas etiā ibi ponit Ange. in rub. insti. de excep. co. xx. in pri. de quo plene ꝑ Lafrā. in. c. qm̄ ꝯtra. §. exceptiones. nu. 4. ver. istō q̊q; est notādū. ꝛ ibi in apos. Celsi. s̄. de ꝓba.

In pria ponit facti ⁊ ꝓcessus narratio. In scđa diffinitio ibi, intelleximꝰ. Prima subuiditur in tres. nā pmo ponit petitionē actoris. scđo ibi: idē, rñsionē: exceptionē. ⁊ ꝓbationē reoꝝ. tertio ibi: ad hoc: replicationē ⁊ ꝓbationē actoris. Scđa subdiuidit̃ etiā i tres partes. Pria ponit quoddā motiuū diffinitiōis soluēs obstaculum. Scđo diffinit cām q̄ ad spūalia ibi: qꝛ vo. Tertio quo ad tpalia ibi: veꝝ colligā notabilia pricipaliora. ¶ Casus lr̃alis. Eps sabineñ. habebat cām cū monasterio Farfeñ. sup ecclesia scti Uiti corā auditoribꝰ vtriusqꝫ partis. petebat sabineñ. eps ipsam ecclesiā in monasterio Farfeñ. cū possessiōibꝰ ⁊ pertinētijs suis dicēs eandē tā in spūalibꝰ q̄ in tpalibꝰ ptinere ad ecclesiā Sabiñ. ꝓcurator monasterij nondū epi intētione fundata ꝑpropere sic rñdit ꝙ ⁊ si ecclesia predicta olim fuerit eccl'ie Sabin. eā tñ eps nō pōt vēdicare cū ea causa permutationis monasteriū Farfeñ. eā obtineat ad hoc ꝓbādū quoddā exhibuit instrumētū i quo pria facie cōtineri videbat̃ ꝙ Theodosius eps cū assensu canonicorū suorū predictā ecclesiā scti Uiti cōcesserat monasterio Farfeñ. in cābiū ꝓ quibusdā ecclesijs ⁊ rebꝰ alijs. ad hoc eps memoratus intētionē suā fundatā esse rñdit ꝑ hmōi rñsionē: qꝛ cū ꝓcurator monasterij rñderit dictā eccl'iā ex ꝑmutatiōe facta ꝑ Sabiñ. epꝫ obtinere: ꝑ 𝔷ñs 𝔷fitebat̃ se credere ꝙ dicta eccl'ia tpe ꝑmutatiōis ptinuit ad eccl'iam sabiñ. cū ꝑmutatio iter 𝔷ctꝰ bonefidei cōputet̃. ⁊ celebrari nō potest nisi cū vero dño. vel cū eo q loco dñi habet̃. ⁊ ad ꝓbandū ꝙ dicta ecclesia ptineat in tpalibꝰ ad epꝫ p̄dictū quosdā testes iduxit per q̄s ostēdere nitebat̃ ꝙ tā dictā ecclesiā q̄ molendina terras ⁊ alia bona eiꝰ sabiñ. epi diutiꝰ possederūt: de illis ꝓ sue volūtatis arbitrio disponēdo. His ⁊ alijs examinatis dñs papa intellexit dictū epm intentionē suā nō ꝓbauisse per testes vel rñsionē supradicti ꝓcuratoris: qꝛ qui opponit exceptionē nō vr̃ cōfiteri intētionē aduersarij vel ꝑ instrumētū ad hoc exhibitū ex aduerso: qꝛ ieo Theodosiꝰ eps a quo ꝑmutatio facta ꝓponit̃ non dicit̃ eps Sabiñ. q̄uis in trāscripto quo procurator vtebat̃ appositū fuit Sabiñ. per vitiū falsitatis: lꝫ aūt nimis excesserit q trāscriptū illud falsauit: ⁊ delictū ꝑsone nō debeat in damnū monasterij redūdare: et falsitatis exceptio ⁊ añ sñiaꝫ ⁊ post obijci possit vsqꝫ ad. xxx. an. veritate 𝔷perta nō vult papa ꝙ ꝑ hoc monasterio p̄iudiciū gñeret. Uerūtamē qꝛ 𝔷stitit pape dictā eccl'iam scti Uiti sitā esse in diocesi Saibñ. adiudicauit ei ius ep̄ale in oībꝰ in eadē exceptis illis q̄ ꝑ autētica scripta eidē ep̄o sūt subtracta: cū exēpta non ꝓbetur quo ad tpalia eiusdē ecclesie absoluit monasteriū ab impetitiōe epi: cū sup hoc nō ꝓbauerit se legitima p̄scriptiōe munitū. Ber. ¶ † Et not. prio ꝙ in accessorijs pōt libellꝰ esse gñalis: vt pꝫ ibi. cū possessionibꝰ ⁊ ptinētijs suis. ⁊ de hoc plene ꝑ Inn. in. c. tāta de exces. prela. ⁊ de hoc ⁊ quid cōprehēdatur noīe ptinentiarū plene dixi i. c. cū ad sedē. de resti. spo. ¶ † Scđo no. ibi: vēdicare. ꝙ licet rei vēdicatio stricta ⁊ directa non cōpetat nisi ei qui est effectꝰ dñs de iure gētiū vel ciuili: vt. l. i rē actio. ff. de rei vēdi. tñ larga ⁊ vtilis 𝔷petit ei q hꝫ ius i re sacra ⁊ religiosa. licet nō sit verus dñs. vnde vt hic vides eps vendicat sibi ecclesiā ᵃ rōne iuriū que habet in ea. ⁊ de hoc dic vt no. Inn. in. c. venerabilis. de relig. do. ⁊ vide qđ dixi in. c. examinata. de iud. facit. l. q tabernas. ff. de 𝔷trahē. empt. ¶ † No. iij. qđ vna ecclesia pōt cū pluribꝰ ꝑmutari. ad hoc quotidie solet allegari iste tex. tamē hic loquit̃ qñ permutatio fit iure ꝓprietatis. Nūquid aūt possit fieri iure tituli. Io. an. dicit hic posse argui ꝙ sic. ⁊ qđ hoc vidit sepe fieri. alle. in arg. c. ij. de mu. petit. qđ parū facit dictum tñ suū cōiter approbat̃. ⁊ maxime per Fede. i tract. suo de ꝑmutatiōe. c. xij. ⁊ per Io. cal. hic. ⁊ do. de Ro. deci. xvj. hoc tñ dicūt ꝓcedere si habēs plura illa tenebat de iure cōi. si aūt cū dispēsatione vt qđ erant incōpassibilia: tūc nō potest hoc fieri: qꝛ dispēsatio non transit in tertiā personā. de priui. c. sane. ⁊. v. q. j. c. petisti. ¶ Not. iiij. ꝙ vna ecclesia pōt ꝑmutari pro alia ecclesia ⁊ rebus alijs. ⁊ si intelligit̃ de rebus alijs. s. spūalibus litera est clara. si vo intelligitur de rebus tpalibus tūc ob. c. ad qōnes. de re. permu. Sed potest dici hoc. c. ꝓcedere qñ ecclesie permutantur iure ꝓprietatis. nā tūc ꝑmutant̃ velut quedā tpalitates. arg. c. j. de eo qui mit. in pos. ideo admixtio tēporaliū nō nocet illi qñ ꝑmutant̃ iure tituli. ⁊ hoc not. ¶ Not. ibi: loco dñi ⁊c. ꝙ lꝫ eps nō sit rerū ecclesiasticarū ⁊ ipsarū ecclesiarū dñs: vt in. d. c. ij. de dona. habet̃ tñ loco dñi: vñ ꝑmutat sicut dñs. idē dic in quolibet alio p̄lato. † Nā ⁊ ipse tutor cū bñ administrat habet̃ loco dñi: sed cū male loco furis: vt. l. q fundū. ij. si tutor. ff. pro emp. nō tñ per hoc dꝫ eps exigere seruitia more seruili. qꝛ scriptū est. Neqꝫ vt 6 dominātes i clero. x. q. iij. c. j. i fi. ¶ † Not. vj. ꝙ eps nō pōt de iure cōi disponere ad libitū de rebꝰ ptinētibꝰ ad ecclesias sibi subiectas. Uel sic. not. ꝙ lꝫ eps fundet itētū de iure cōi sup ecclesijs sue diocesis respectu spūaliū seu iuriū ep̄aliū. non tñ quo ad tpalia vt de eis possit ad suū vsum disponere nisi aliud sibi cōpetat de iure spūali ēt si eccl'ie vacēt vt hic: ⁊ in. c. p̄senti. de offi. ordi. li. vj. Idē dic i abbate respectu prioratuū ⁊ ecclesiarū sibi subiectarū. vt i cle. qꝛ regulares. de sup. neg. p̄lat. pōt tñ eps vel alius p̄latus p̄scribere vt aliquas eccl'ias habeat tpaliter subiectas. vt hic no. ꝓbat̃ i fi. facit. d. c. p̄senti. ⁊ vide oīno qđ legi. ⁊ not. in. c. vt sup. de reb. eccle. nō alie. ⁊ cle. j. de excess. prela. ⁊ vbi no. q̄ ecclesie dicunt̃ de mēsa p̄lati. ⁊ vide qđ no. Io. an. in 7 reg. qui 𝔷tra. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ¶ † Not. ꝙ si trāsumptū discordat ab originali stādū est originali. 𝔷cor. c. 8 qm̃ cōtra. de ꝓba. ¶ † Not. ꝙ ex instrumētis ꝓductis per aduersariū etiā si sit reus pōt actor fundare itētionē suā. et qđ plus etiā si sint producta ad ꝓbādā exceptionē sup qua actor se fundare nō pōt. ⁊ est ratio: qꝛ vtēdo instrumētis efficiunt̃ illa cōia. vt. l. j. §. edēdo. ff. de edē. ⁊. c. S. ꝑpe 9 tuus. cū ibi no. de fi. instr. ⁊. c. cū olim. de censi. ¶ † Not. qđ ecclesia non dꝫ puniri si ꝓcurator vel prelatus falsat instrumentū. facit etiā qđ procurator nō videt̃ habere mādatū ad illicita. l. si ꝓcurator. ff. de 𝔷di. ide. ⁊. l. j. §. si ꝓcurator. ff. si quis ius dic. non obtem. vbi pꝫ ꝙ procurator ipse ⁊ nō dñs punit̃ ex suā contumacia. vt in. c. j. vt lit. non contest. 10 ¶ † No. ꝙ iudex pōt supplere ex officio allegādo falsitatē notoriā instrumēti: maxime ad commodum publicum: lꝫ fuerit falsatū per ꝓducētē. Alia expedient̃. j. cū materia. 11 ¶ † Potes tamen notare ibi: cōcedendū. ꝙ per verbū cō b cedoᵇ transfert̃ dñium. ego dico ꝙ hic nō probat̃ hoc per verbū in cābiū huic verbo adiunctū. potest enim hic colligi ꝙ per hoc verbū concedo transfert̃ dñium si verba p̄cedentia vel sequētia hoc innuūt: vt si dicit̃ cōcedo hāc rem vtendā vel fruendā nō venit dñiū sed vsufructus. xvj. q. j. possessiones. Uel si dico tibi cōcedo cā mortis. nā tūc verbum cōcedo: restringit̃ vt nō videat̃ de presenti 𝔷cedere. ff. de do. cau. mort. ꝑ totū. ⁊. l. nō oēs. ff. si cer. per. Quid autem dicendū in dubio. vt cū simpliciter concedit̃ per hoc vbū 𝔷cedo: dic ꝙ idē importat ꝙ dono. ad hoc vide bo. tex. in. l. fi. ff. de dona. ⁊. c. pastoralis. eo. ti. no. gl. ⁊ Bar. in l. vxori. §. fi. ff. de leg. ij. qđ puto verū nisi ex circunstantijs contrariū eliciat̃: vt si pulcherrimū equū querēti commodatū quis concedat. facit qđ no. glo. in. l. cū quis. ff. si certū pet. ⁊ hoc no. ¶ Expediā more solito priꝰ gl. Prima gl. dt similē casum haberi in. c. p̄terea. ij. de trāsact. dic ꝙ est similis quo ad narrationē facti: sed dissimilis quo ad decisionē. nā ibi fert̃ sñia ex sola cōfessione rei: hic econtra: sed dic ⁊ bene ꝺm Io. an. ꝙ ibi rñdēdo fuit pure 𝔷fessus ⁊ nō per viā exceptionis: sicut hic. nā excepiens nō fatet̃: vt in reg. exceptionē obyciens. de reg. iur. lib. vj. ⁊. l. nō vtiqꝫ. ff. de excep. Et no. hoc pro testibus cōcordādis qui dixerūt aliquā rē similē vt nō exigat̃ oīmoda similitudo: vide ꝙ dixi in. c. trāslato. de 𝔷sti. ⁊. c. cū dilecta. de 𝔷fir. vti. vel inu- 12 ti. ¶ Oppo. videt̃ enī † ꝙ ex ista cōfessione rei potuit eps actor suā fundare intētionē. vt in. d. c. p̄terea. de elec. per inquisitionē. Sol. dupliciter ꝑ gl. ij. primo ꝙ hic fuit repentina cōfessio q̄ nō habet preiudicare, nec dꝫ sufficere ꝓ lit. cōtest. Not. bene hāc gl. in seq. ꝙ cōfessio facta indeliberate ⁊ propere nō preiudicat: sicut in simili dicit gl. no. de cōfessiōe facta calore iracūdie in. c. ex literis. de diuor. sꝫ quo ad istū tex. nō placet mihi hec gl. qꝛ licet possit illico talis cōfessio reuocari. vt est gl. no. in. c. apud. xxxij. q. j. ⁊. c. fi. de iureiu. lib. vj. tñ ex quo si reuocat̃ sed dat̃ perseuerantia vt hic dabat̃ debebat valere: vt in dictis iuribus. ⁊. c. p̄terea. 13 de testi. cog. † Forte ob hoc trāsit ad secundā sol. qđ lit. cōtesta. debet fieri per directā responsionē ad libellū: vt in. c. vno. de lit. contest. hic aūt excipiendo sub cōditione respōdit. Hec sol. an sit vera in se: dic vt habes text. ⁊ gl. in. c. ij. de li. contest. lib. vj. ⁊ dicit hic Inn. ⁊ bene ꝙ siue excipiēdo siue rñdendo petitioni rñdeat̃ animo cōtestandi litē, facta erit 𝔷testatio: qđ dicit hic patere: qꝛ hic id qđ vocatur responsio etiā vocatur exceptio. sed dic ꝙ nō est bona ⁊ formalis rñsio ad 𝔷rium: ⁊ ad istum tex. qꝛ hic non querit̃ an fuerit facta cōtestatio: nā cōfessio facta añ litē cōtest. p̄iudicat. vt in. l. j. ff. de cōfes. ⁊ not. gl. in. c. dudū. ij. de elec. ⁊. ij. q. j. nos in quēq̄. ⁊ ideo dic ꝙ cōfessio hic non p̄iudicat. qꝛ emanauit excipiendo: vt. S. dixi. ⁊ dicit tex. ⁊ dicet̃ latius in glo. super

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Ecclesiā. vide bal. ⁊ Pau. de ca. in. l. monumenta. C. de lega. vbi dicūt ꝙ admittitur libellus in q̄ patronꝰ ecclesiā tāq̄ suam petit qđ ēt tꝫ Abb. in c. ꝑ illorū. in pri. j. de preben.

b ¶ Uerbū concedo. De h̄ verbo cōcedo: vtrū importet trāslationē dñij vel iuris: viđ tex. iūcta gl. in. l. j. ff. de consti. prin. ⁊ ibi Ang. distinguentē qđ aut 𝔷cessio fit ex cā ex q̄ consueuit dñium trāsferri. tūc iportat dñij translationē: al's secus: iuribꝰ ꝑ eū all'. de quo viđ ēt ꝑ gl. Bar. ⁊ oēs in. l. fi. in pri. ff. de don. ꝑ Bar. in. l. vxori. §. fin. ꝑ illū tex. cum gl. ff. de leg. iij. ꝑ Bal. in §. titiꝰ filios. si đ feu. fue. cōtro. inter do. et agna. Ang. in. §. qꝛ. v. j. in aut. đ nō alie. et pleniꝰ per do. Alex. Imo. in. l. cū quid. ff. si cer. pe. ad quem te remitto cū alijs cōcor. ibi ꝑ eū alle.

✠ Sebast. Sapia.

b ¶ Uerbū concedo. An ⁊ qñ verbū concedo inducat dñij transfla tionē: vide Bal. in. l. si donatione. C. de col. Bal. in l. cum vix col. iij. C. de fideicom. in l. non ambigit̃. in fin. ff. de legi. et Fran. are. in 𝔷sil. clx. inci. lōga est ista cōsultatio. in fi. et. x. col. Alex. in. l. a titio. col. fi. ff. de v. ob. ⁊ i. d. l. si donatione. char. pe. et in. l. si qs añ. in. fi. ff. de acq. pos. Ias. in. l. i. co. ij. v. scđo pō dera. ff. de legi.

in gl.super ver.fuisse confessus.¶ Gl.in ver.bo-
ne fidei.Facit duo.nā primo querit que dicuntur
actiones bonefidei,⁊ que stricti iuris. Secundo
querit quare aliq̃ actiones dicunt̃ dūtaxat bo-
nefidei cū im omni contractu cōsideretur bona fi
des.Secūda pars ibi,nec dicuntur.¶ Venio ad
primam partē in qua dic declarādo glos.qđ oēs
actiōes regulariter sunt stricti iuris preter actio
nes enumeratas inst.de act.§.actionum.⁊ hoc in
14 gl.in qua enumerantur.xvij.† Et quatenꝰ enume
rat actionē pignoratitiā,dic scđz Pe.⁊ Abb.tā
directā ꝙ̄ cōtrariā.est enim duplex,quedā q̄ dat̃
debitori debito soluto,alia que datur creditori si
res sibi pignorata sit aliena,⁊ ista appellatur pi-
gnoratitia ꝯria ad hoc alle.tex.apertum in.l.tutor.
§.cōtrariam.ff.de pig.act.non tñ cōpetit si credi-
tor sciebat rē pignoratā esse alienā vel obligatā
vel morbosam,vt ibi dicitur adde glos. actionē
ex stipulatu de dote, vt habetur in.d.§.actionū.
15 ¶ † Venio ad secūdam partē:⁊ quero quare ali
que dicantur actiōes bonefidei ⁊ aliq̃ stricti iu-
ris:cū in omni ꝯctu consideretur bona fides.l. bo
nam fidem.C.de acti.obli.vnde hoc respectu oīs
contractus pōt dicī bone fidei.ita sumitur in.c.ij.
xxvij.q.j.⁊ adeo ꝯsideratur bona fides ꝙ si inter
uenit dolus aut ꝯctus est nullꝰ aut irritat̃.de quo
dicendū vt plene not.per gl.⁊ doc.in.c.cū dilecti.
de emp.⁊ vendi.Sol.gl.fatetur ꝙ in omni contra
ctu cōsideratur bona fides.sed ponit tres differē
tias ratione quarum diuersificantur in omnibus.
16 Prima † quia in actione stricti iuris nō venit nisi
quod stricte exigit actionis natura:vnde non ve-
niunt vsure ex mora nisi specialiter sint promisse.
vt.l.iij.ff.de vsur.sed in actiōibus bone fidei sic.vt
in.l.iulianus.§.ex vendito.ff.de act.emp.⁊.l. cura
bit.C.e.vbi dicit̃ ꝙ si emptor distulit soluere pre-
ciū rei empte cuius fructꝰ percepit agitur cōtra
eū nedum ad preciū:sed etiā ad vsuram precij:q̄
ex quo ꝑcepit fructus equissimū est vt soluat pre
cium ⁊ vsurā precij.vt ibi dicit Jo.an.hoc proce
dere ꝓm leges:sed scđm canones ꝯtra.Idē forte
hodie scđm leges,ꝓm eū ⁊ ꝓm.Abb.ꝑ no.in.c.ij.
de vsur.quasi dicant ꝙ cū hodie multi tenēt vsu-
ras prohibitas etiā de iure ciuili cessabunt vsure
etiā in istis ꝯctibus bonefidei.Aduerte an vsure
sint ꝓhibite de iure ciuili.[a] ego plenissime dixi in
c.cū sit.de fo.cōpet.sed an in cōtractibꝰ bonefidei
cessent hodie vsure saltem de iure canonico. ego
dico ꝙ cessant quatenꝰ petūtur vt vsure,sed si pe
tūtur vt interesse:tūc quatenus interest peti pos
sunt.ita voluit glo.not.in.d.l. curabit.⁊ in.c. con-
questus.de vsu.vbi plene hāc examino.facit.c.di-
lecti.de fo.ꝯpet.⁊ in.c.peruenit. de fideius.cum si.
17 Et per Inn.in.c.sacro de sent.excō.vbi dr † ꝙ vbi.
pecuniā dari est in obligatiōe habebitur ratio lu-
cri cessantis:[b] quod est bene no.ad idē alle.l.non
vtiq̃.in fi.⁊ ꝙ ibi no.Bar.ff.de eo quod cer.lo.di-
18 co plenius in.d.c.cōquestus.¶ † Scđa differētia
est q̄ in actionibus stricti iuris nō venit interesse
si rem mihi dari est in obligatione:secus si rē tra-
di vel factum.vt.l.vbi autem.ff.de ver. obl.⁊.l.si
quis ab alio.de re iudi.sed ista omnia veniunt in
actionibus bonefidei.l.j.ff.de act.emp. Aduerte
hec enim differētia pōt intelligi dupliciter. Pri
mo ꝙ in actionibꝰ stricti iuris nō venit interesse:
id est nō liberatur quis soluēdo interesse vbi rem
dari est in obligatione:secus si rē tradi vel factū.
⁊ hic intellectus est verus in se,⁊ probat̃ in iuribꝰ
superius all'.Et est ratio diuersitatis,quia si pre
cise cōpelleretur ad factū vel ad' rem tradēdam:
quod etiā cōsistit in facto esset quedā species ser-
uitutis:quod iura adhorrent.l.titio.ff.de cōdi.et
demon.facit.quod no. gl.in.l. cum antiquitas.C.
de vsu ⁊ habi.non sic cum rem dari est in obliga-
tione.quia dare est accipiētis facere.id est facere
alium dominum per traditionē. insti.de act.§.sic
itaq̃.ꝙ cōsistit in puro facto hāc rationem alle.
Bar.in.l.stipulationes non diuiduntur. ff. de ver.
obl.vbi plenissime prosequitur istā materiam.sed
licet hoc dictū sit verum in se:tamē non conuenit
hic intellectus materie nostre:q̄ ex hoc sequeret̃
ꝙ in ꝯtractibꝰ bonefidei dādo interesse quis libe
raretur:qđ est falsum apparente re que debet̃. vt
l.is qui.ff.cōmo.⁊.l.ex empto.ff.de ac.emp.not.in
c.cum ioannes.de fide instru.¶ † Ideo do secun
19 dum intellectū qui cōsistat magis in subtilitate
vt dicamus ꝙ in actionibus stricti iuris venit in
teresse si rē tradi vel factum est in obligatione:id
est ꝙ ipsum interesse est in obligatiōe ⁊ peti pōt:
quod intellige post moram.vt.d.l. stipulationes.
in fi.⁊ ibi hoc tenet.glo.et Barto.⁊ Dyn.in reg.
mora.lib.vj.nam aliqui volunt ꝙ interesse nō est
in obligatione nec peti poterat etiam post morā:
sed debet peti ipsa res,⁊ interesse venit post con-
dēnationem per officiū iudicis.Sed primū dictū
cōius est et verius:in actionibus vero bonefidei
ipm interesse non venit.i.nō est in obligatione vt
peti possit:sed debet peti res ⁊ in defectum venit
interesse,vt probari videt̃ in.d.l.ex empto.nam vt
ibi dicit tex.nihil magis bonefidei congruit ꝙ̄ id
prestari qđ inter contrahentes actū est:quod no.
20 ¶ † Fatet̃ tñ ista glo.quia in bonefidei cōtracti-
bus qñq̃ non veniūt ea de quibus cogitatum nō
fuit:nam si vendo fundū vel domumꝰ non veniūt
cesa ⁊ rupta:quia non sunt pars fundi nisi actum
extiterit vt venirent.vt.l.fundi.§.rupta.ff.de acti.
emp.⁊ vend.⁊ dic cesa vt carbones ⁊ arbores ce-
se.rupta vt arena creta ⁊ similia que sunt in fun-
do.vt ibi dicit tex.Tertia differētia est q̄ in actio
nibus bonefidei multū exuberat officium iudicis
⁊ plenius succurrit̃ ꝙ̄ in alijs.⁊ propter has diffe
rentias ille actiones vocant̃ stricti iuris ⁊ iste bo-
21 nefidei.¶ † Contra precedēs dictum gl.opp.de
c.cū ecclesia sutrina.de cau.pos.⁊ propͥe.vbi dici
tur ꝙ in iudicio veniunt ea etiam de quibus actū
non fuit vt venirent.quod est contra.d.l.fundi.sed
dic ꝙ illud intelligitur de his que possunt cōpre
hendi ex natura actionis:vt plenius not.in.d.c.et
in.l.solemus.ff.de iud.alias extranea nō veniunt.
vt.l.nō potest videri.ff.eo.⁊ hoc si declaraui vltra
alios in fauorē canonistarum[c] qui hanc materiam
vt pure legalē intelligere non' solent.⁊ habes cō
similē glo.in.d.§.actionū.¶ Sed quero ad quem
effectū allegauit iste ꝙ permutatio cōputetur in
ter contractus bonefidei.Sol.non pōt hoc colli-
gi ex tex.nec extra sed forte voluit dicere ꝙ cū ꝑ
mutatio esset cōtractꝰ bonefidei debebat iste ab-
bas agnoscere bonā fidē:ac etiā debuit credere ec
clesiam istā pertinere ad epm cum quo contrahe-
bat permutationē.hoc tamen non multū refert.
22 ¶ † Quero quare permutatio non pōt fieri nisi
cum dño vel eo qui est loco dñi. Sol.dicit glo.in
vers.loco domini.q̄ qui dat alienam rem non cō-
trahit permutationē:vt.l.j. ff.de rer.permu.certe
per hoc non soluitur formaliter quesitū. nam de
hoc potest,queri quare nō ꝯhit permutationem:
nec hoc absolute tenetur:q̄ trādēs rem alienam
bona fide contrahit permutationē.vt not.gl.po-
nens opi.ꝯrias in.d.l.j.sed gl.fuit hic locuta scđm
opi.Pedij iurisc.de qua ibi:⁊ plene per Dyn.in
l.j.ff.de rer.pmu.dic tu post Bar.in.d.l.j.ff.e.quod
aut volētes permutare vtuntur verbis denotanti
bus translationē dñij:vt puta dabis mihi equū ⁊
dabo tibi codicē: ⁊ tunc cū non dño permutatio
cōtrahitur ⁊ ꝓcedit hoc casu opi.Pedij:⁊ est ra-
tio.q̄ non dñs non facit tradendo rem alienam
alium dñm:q̄ nemo dat quod non habet.vt.l.tra
ditio.ff.de acqui.re.domi.⁊.c.quod autem.de iure
patrona.nam vt ibi dicitur pro nō dato habetur
quod ab illo datur qui de iure dare nō potest.per-
mutatio autē sumit initiū nō ex cōsensu simplici:
sed ex rerum traditione ⁊ trāslato in alium dñio:
vt.d.l.j.⁊.l.ex placito.C.eo.cū sit contractus inno-
minatus:vt ibi. Aut volētes permutate vtūntur
verbis sapiētibꝰ puri facti traditionē:vt ego acci
pio codicē tuū ⁊ tu meū digestū,vel vtūtur vbo
tradere:vel simili:⁊ tunc permutatio pōt perfici
cū nō dño:q̄ satisfactū est verbis contrahentiū.
⁊ cum hoc tēperamento intelligas hāc ellegatio
nē q̄ ponitur in text.puto tñ qđ re alterius euicta

Zacharias.
¶ De iure ciui-
li.Et qđ de iure
cano.vid de vtro
q̃ an. et qñ sint
ꝑmisse: ꝑ Alex.
consi. xlix.in. j.et
ij.col.⁊ quasi per
totum.vol.iiij.
Antoniꝰ Fran.
¶ Circa hꝰ an x-
bū cōcedo:īpor-
tet trāslationem
dñij:dicas qđ si
nō appet alia cā
ex q̄ fiat cōcessio
īportat donatio-
nē.l. vxori.§.fi.et
ibi gl.⁊ Bar.ff.
de le.iij.⁊ plenꝰ
ꝑ Alexā.in.l. cū
qđ.in fi.ij. col.ff.
si cer. pet.⁊ in.l.
si pecuniā. ff.de
cond.ob cau.⁊ in
l.sz si me putē.in
§.j.de cond.inde.
⁊ ꝑ Alex.in.l. a
titia.de ver.obl.
vbi dixit:ꝙ si pe
to a te equū com
modato:⁊ tu di-
cis concedo sim-
pliciter ītelligit̃ i
ꝯmodatū:ꝑ tex.
in. c. pastoralis.
de loca.⁊ vid gl.
in.c. j. de vsur.in
vj.q̄ dicit ꝙ ver-
bū ꝯcedo est ver
bū generale ⁊ te-
ne menti qđ Bal.
in.l.in vendentis.
in. v.oppo. C.de
ꝯhē.empt. dixit
ꝙ si concedo ali a
cui vsuz pecunie
dicor mutuare
pecuniaz.⁊ vide
eundē in.c.j.in.§.
si titius in ver.⁊
nota ꝙ ꝑ verbuz
cōcedo.si de feu.
fue.cōtro.vbi di-
xit ꝙ verbū cōce
do est verbū per
qđ transfert̃ ius
precedēte titulo
habili ad transla
tionē:al's non.et
vide Abba.in.c.
pastoralis.de do
na.vbi dixit ꝙ cō
cedens vr̃ conce
dere ius qđ hz ī
re. ⁊ idē dicit in
c.cū aūt.de iure
pa. et ideo dice-
bat Bal.in.l. mo
numenta.C. de le
gi.ꝙ cōcedēs ca
strū vr̃ cōcedere
ius qđ hz in illo.
⁊ vide Flo.i.l.ar-
boribus.in.§.vsu
fructuarius. ff.
de vsufr. vbi di-
xit ꝙ est verbuz
transferēs titulū
habilē ad trāsla-

tionem dominij.
Sebasti.Sapia.
b ¶ Lucri cessan-
tis. Qñ habeat̃
rō lucri.vltra al-
le.hic ꝑ Feli. vi-
de Deci.in cōsi.
clx..col.iij. vers.
tertio gn̄aliter.
Are.in consil.ix.
inci.eleganter et
x̄e.circa fi. Ale.
in cōsi.cxc.inci.vi
sa scriptura pri-
uata.in fi.ij. col.
Rapha.cu.in cō
si.cxxix.inci.P.
laicus.col.iiij.et
Ro.in cōsi.cj.in-
ci.proposite con
sultatiōis.vbi di
cit:ꝙ si non dedi
sti pecuniā quā
debebas: ⁊ ego
accepi pecuniaz
sub cambio tene
ris mihi ad illud
interesse.
Sebasti.Sapia
c ¶ In fauorē ca-
nonistarum. Ui-
det̃ tñ,ꝙ hec ma
teria ad canoni-
stas nihil spe-
ctet: quia inquit
Bal.in.c.j.col.
vlti.prope fin.de
plus pet. qđ de
equitate canoni-
ca oēs ꝯctus mū
di sunt bonefi-
dei. sequit̃ Jas.
in.§.actionū. co.
ij.⁊ col.vij.insti.
de acti.tñ idem
Jas.in.l.si fundꝰ
in prin.ff. si cer.
pet.sentit cōtra-
rium ⁊ clarius in
l.qđ te. col.pen.
e.ti. vbi ꝯ Bal.
adducit hanc de
cret.et ita sentit.
Abbas hic.

pōt is qui rē pdidit habere regressum ꝯ tradentem: sic obseruat in cōtractu vēditiōis. de quo tñ dicendum: vt not. in. d. l. j. ff. ꝛ. C. eo. ꝛ hoc no. quia canoniste non declarāt hic. In dubio aūt credam actum vt trāsferatur dominium: qꝛ hoc videt de
23 natura permutatiōis. arg. d. l. j. † Et p hoc dicēdū quod si duo permutāt bñficia [a] ꝛ alter non habet ius in suo ꝙ nulla ꝯtrahitur permutatio: vñ recipienti beneficiū alterius nullum ius acquiritur: tum quia nō contrahitur permutatio cū non habente ius cum saltē tacite videatur actū vt beneficium suum assignet ꝛ non alienum: tum quia superior non intēdit cōferre ius nisi loco bñficij sui. ꝛ ita concludit Fed. in trac. permutationū. c. x. per istam ꝛ alias rationes. ꝛ isto casu nō curatē de varietate verborum. de qua. s. ppter rōnes pri. alle. nō tñ debet quis propria autoritate redire ad beneficium suū ex quo tenuit renuntiatio: licet ex cā permutatio non tenuerit: sed cum superioris autoritate. de quo tamē dic vt no. Fed. in. d. trac. c. v. ꝛ per Jo. an. in. d. c. vnico de re. permu. lib. vj. vide tex. no. ꝛ quod ibi no. in. c. si bñficia. de pben. li. vj.
24 † An aūt agēs pro beneficio permutato habeat necesse probare permutantē secū habuisse ius in beneficio: [b] vide per domi. de Rota deci. cxv. vbi dicunt ꝙ nō: sed sufficit probare illū habitū ꝛ reputatū pro tali ꝛ fuisse in possessiōe illius bñficij. qd no. ꝛ facit qd in simili not. Inn. in. c. veniens. de ver. sign. lib. vj. ¶ Opp. ꝛ videt ꝙ super illa confessione pcuratoris possit eps fundare intentionem suā: nā ex quo fuit confessus permutationem fuisse factam cū epo ergo cōfitebat ecclesias illas pertinuisse ad epm qꝛ permutatio non fit nisi cum
25 dño. vt. s. dixi. † Et qui confitet vnum confitetur omne id qd ex illo sequit. viij. dist. quo iure. Sol. glo. in v. fuisse cōfessus. intrat hanc materiā ꝛ du
26 bie loquitur: sed si bene pōderet. † hoc intēdit qd procurator fuit hic cōfessus excipiēdo: is aūt qui excipit ꝙꝙ cōfiteatur factū cōtentū in exceptione: non tñ confitetur id qd iure est tacite comprehensum in ipsa exceptione. Exemplū: excipio de permutatione per hoc bene fateor permutationē interuenisse inter te ꝛ me: qꝛ expsse hoc dico: sed non fateor ꝙ res vere spectabat ad te: qꝛ potuit esse pmutatio de facto. ꝛ hoc qd pertinuerit ad te ego non cōfiteor: vnde cū proponā factū excipiēdo ꝛ repellēdo te ab intentione tua: nō debet dici ꝙ ego confiteor intentionem tuā ne vna ꝛ eadem confessio operetur cōtrarios effectus. cōtra. c. maiores. de baptis. consuluit tamē glo. ad omne periculum euitandū vt quis excipiat sub conditione vt si volo excipere de pacto de nō petēdo dicam nō confiteor te mihi mutuasse ꝛ esto ꝙ pbaretur dico te mihi fecisse pactū de non petendo. ꝛ idem de excipiente de interruptione contra prescriptionem: ꝛ in cōiuge excipiente de cōsanguinitate cōtra coniugem eam vendicantem ꝛ similibus. tunc enim in dubio non potest aduersarius se fundare super illa confessione. ꝛ hāc gl. sic intellectam no. ¶ Et scias ꝙ extra gl. multū in hac materia in diuersis locis variarunt doctores ꝛ per ordinem sit prima hec opi. glo. quam apertius tenet hic Innoc. dicens ꝙ aut non excipiendo: sed alio modo confitetur quis intentionem aduersarij: et sibi preiudicat adeo ꝙ contra suam confessionem nō potest aliquid dicere nisi probaret errorem ante sententiam: de quo dicendū vt plane dixi in. c. fi. de confes. sed si non confitetur sed solum excipiendo proponit: ꝛ nō potest dici ꝙ cōfiteatur nec ꝙ credat: qui enim excipit nō credit scdm eū nec discredit: imo dici potest ꝙ dubitat et quasi inter duo verisimilia deducitur. C. eod. l. si quidem hanc opi. clarius ꝛ latius prosequitur. ꝛ tenet gl. in reg. exceptionem. de regu. iur. lib. vj. vbi dicit ꝙ illa via negandi factum non est tuta cum doceat mentiri si veritas vel conscientia est in oppositum. dicit tamen ꝙ si pure excipit non per hoc actor potest intentionem suam fundare per regulam hic et ibi traditam. ꝛ huius dicti triplicem reddit rationem quam ibi videas. Idem videtur tenere Specu. eod. tit. in. §. viso. versi. quid si reus ꝛ seq. sentit Cyn. in. l. exceptionem. C. de prob. ꝛ. l. si quidem. C. de excep. vbi late hoc prosequitur. Secunda opi. est Accur. in. l. non vtiqꝫ [c]. ff. eo. ꝛ in. l. si quidem. C. e. ꝙ aut excipiens primo negat ꝛ non videtur fateri. vt puta si dicit nego obligationem ꝛ inqntum apparet dico te mihi fecisse pactū de nō petendo. ꝛ in hoc casu intelligit iura que dicūt quod excipiens non videtur fateri. Aut simpliciter excipit ꝛ videtur fundata intentio aduersarij: hanc opi. secutus est Dy. in reg. prealle. Tertia fuit opi. Barto. in. d. l. non vtiqꝫ. reducētis ad concordiā dictas opi. dicit enī ꝙ si reus pure excipit ꝛ actor ex toto negat exceptionē ꝛ nō pōt actor super illa se fundare per. l. cū de indebito. ff. de proba. ꝛ per regulā ex eo. de regu. iur. lib. vj. Exemplum dicis me tibi obligatum occasione mutui excipio ꝙ mihi fecisti pactū de nō petendo. tu hoc negas: dicis intētionē tuam fundatam ex verbis meis. certe nō bene dicis per predicta. Aut confiteris factum sed negas ius: vt puta qꝛ fateris pactū de nō petendo: sed dicis illud inualidum ratione minoris etatis vel alia ratiōe: et tūc poteris te fundare sup exceptione mea. per. l. qm̄. ff. de his qui not. infa. Hec opi. Bar. iudicio meo est cōtra hūc tex. nam episcopus hic confitebatur permutationē de facto intercessisse: vt clare colligitur ex tex. sed eam impugnabat forte ex defectu alicuius solennitatis: ꝛ tñ non potuit fundare intentionem suā super illa exceptione: nisi diceres ꝙ iste procurator nō excipit pure sed conditionaliter. sed pro primo facit ratio litere: qꝛ papa in decidendo non se fundat super conditiōe sed simpliciter super exceptione. ꝛ ad. l. qm̄. quā alle. Bar. respondeo ꝙ hoc non probat. loquitur enim in transigente super crimine: ꝛ dicit ꝙ transigendo videtur fateri crimen. Videtur enī fecisse metu probatiōis future: ꝛ sic non loquitur in excipiente: qꝛ excipiendo intēdit repellere aduersarium ab intentione sua. Quartā opi. posuit Jacob. de are. vt recitat Cyn. in. d. l. si quidem. distinguens multas formas excipiēdi. Aut enim reus sic respōdet confiteor obligationē: sed tu fecisti mihi postea pactū de nō petendo: ꝛ tunc nisi probet exceptionē condemnabitur: qꝛ fundata est per suam purā cōfessionem intentio actoris. ad hoc adducit. d. l. si quidem. §. respon. ꝛ. l. j. ꝛ. l. exceptionē. C. de proba. ꝛ no. qꝛ verissimum est qꝛ confessio est separata ab exceptione, et est de hoc bo. tex. in. c. pterea. ij. de transactio. Aut reus dicit nō cōfiteor obligationē. ꝛ si de ea appareat: dico qd fecisti mihi pactum de non petendo ꝛ tunc non potest actor se fundare ex illa cōfessione: quia obligationem negauit, aut dixit si obligatio precessit vt asseris. tamē tu fecisti mihi pactū de non petendo. ꝛ tamen non dicitur confiteri nec negari. ꝛ sic non pōt actor super illa se fundare. ꝛ hoc casu dicit loqui hanc decre. ꝛ. l. non vtiqꝫ [d]. prealle. cum simi. quasi velit secus esse qñ reus pure exciperet. puta si diceret. tu fecisti mihi pactum de non petēdo: quia tunc videtur tacite confiteri obligationem. ꝛ in hoc accedit ad opi. Accur. ꝛ Dy. domi. Ant. videtur in effectu sequi primā opi. que mihi satis placet: cū regula exceptionē. ꝛ. l. non vtiqꝫ. loquatur indistincte. ergo simpliciter sunt intelligēde vt stans in finibus mere exceptionis nō videatur confiteri. ꝛ sic nisi actor probet intentionē suā videtur reus absoluendus vt hic. limita tamen vt colligi potest ex predictis: qꝛ si pure cōfitetur obligationem ꝛ immediate excipit sibi preiudicat. Item sup puro facto exceptionis potest actor se fundare. ad hoc allego tex. not. in. c. ex parte decani. de rescrip. vbi ille excipiendo dixit se pcuratorē reuocasse ꝛ aduersarius sup illa reuocatiōe se fundauit. nam respectu eius qd ponitur explicite in ipsa exceptione non habet ipse reus aliquā excusationē. videmus enim ꝙ si excipiendo negauit: ꝛ postea super illo conuincitur punitur in penam mendacij. vt. l. pe. ff. de rei ven. ꝛ aut. contra qui propriam. C. de non nu. pecu. Tertio limitari potest scdm do. Ant. qñ actor vult se fundare super facto inter cluso prout est in facto non prout est in iuris effectu. nā illud videtur reus fateri excipiendo. Exemplū si enim agitur ex maleficio infamāte apponēs transactionē videtur fateri factum ex quo infamatur. alle. d. l. qm̄. ff. de his qui not. infa. certe illa lex hoc non pbat: qꝛ vt. s. dixi non loquitur in excipiēte, sed in transigēte: cum constat de transactione ꝛ de maleficio obiecto: sed hic nos loquimur qñ nullo modo
27 constat de facto nisi ex eo qꝛ simpliciter iste excipit. ¶ † Itē aduerte: qꝛ qd dixi de exceptione hꝫ locū in replicatione vt actor replicās nō videat fateri: vt dixi in reo excipiēte scdm gl. no. in. d. regula exceptionē. ideo quia sicut se habet exceptio ad actionem, ita se hꝫ replicatio ad exceptionē. est enī replicatio qdam exceptio exceptiōis: vt. l. ij. ff. de excep. ꝛ per hec habes plene ꝛ clare hūc articulum examinatum. ¶ Et notabis ex pdictis multas practicas excipiēdi vt euitētur opiniōes: sis cautus vt taliter excipias ꝙ nullo mō videaris fateri. Itē tene mēti dictum Bar. ꝙ actor negans ex toto exceptionem non potest sup ea aliquo modo se fundare. quod intelligo etiā super eo qd
28 explicite continet in ipsa exceptione: quod declara: vt. s. ¶ † Oppo. vlterius. de. c. olim. de rescri. vbi committēs falsitatē in causa perdit cām. ergo monasterium debuit hic succumbere cum pars sua falsauerit instrumētum. Sol. glo. in ver. per vitium. sentit hoc contrarium et non soluit. sed gl. sequens videtur soluere ꝙ cōtrariū procedit in priuato falsante in cā propria. l. hic vero cū procurator falsauit in causa ecclesie. nam vt dicit in tex. delictū persone non debet redundare in

dannu. [illegible]

Zacharias.
[a] ¶ Bñficia. adde de hac. q. iiij. Card. in cle. j. de rer pmu. ꝛ Bal. in. j. col. ij. v. qto lan posset spiritualia. C. e. tit.
Sebasti. Sapia.
[b] ¶ In beneficio. vide Rotam ita ꝯcludētē in deci. j. ꝛ. iij. in nouis. ꝛ Gemi. in. c. j. co. vj. ver. sed circa pmissa. de re. permu. lib. vj. sed ꝯ̄riam partē dicit magis cōiter teneri. ꝛ eam defendit do. Sozi. in cōsi. clxvj. inci. in primis. in. j. pte.
[c] ¶ Non vtiqꝫ. Tu pōdera quia tex. iste dixit non intelleximus per exceptionē huiꝰ pcuratoris: sed iste pcurator excipit conditionaliter: ergo iste intelligitur. qd tūc non fatetur excipiēs qn̄ excipit cōditionaliter. ꝛ alle. istū text. formaliter. l. non vtiqꝫ. vbi dr non existimatur cōfiteri de intentiōe actoris cū reus vtit exceptione, ꝛ pōdera vnū qd cuꝫ gl. sint discordes in hoc: qꝛ glo. in. l. non vtiqꝫ. eo. ti. ꝛ in. l. nemo. tꝫ ꝙ nō vr cōfiteri. et glo. in. l. si qdē. C. eo. ti. tꝫ contra. ꝛ in. §. sancimus. in aut. de exhi. reis. tenet etiam ꝯ̄riū. ꝛ sic iste gl. sūt cōtrarie. ꝛ est dubitatio nō mediocris. vnde vr qd iste tex. tollat istam dubitationē. ꝛ istud est dictum meū. ꝛ ad h adduco tex. in. c. cuꝫ venissent. de iust. cū excipit ꝙ nō spectabat ad archiepiscopum qꝛ ppetuo ꝯtulerat archiepo.
Andr. Barba.
Sebasti. Sapia.
[d] ¶ In. l. non vtiqꝫ. vide ibi latissime p Bartho. Sozi. et per Ale. Aret. et Mod. in. l. decē. ff. de. v. oblig. Bal. in. l. polla. co. ij. C. de his qui. vt indi.

damnū ecclesie. Nō ob. c. tum ex literis. de in inte. resti. vbi ex delicto falsitatis fuit lata sñia cōtra ecclesiā: qꝛ ſm gl. ibi deliquit tota ecclesia. hic do. nō cōſiſtit capitulū fuiſſe in culpa. imo innuit ꝯtrariū in eo ꝙ dicit delictū perſone ⁊c.
29 ¶ † No. duo ſing. ex hac gl. Primo qꝺ delictū ꝓlati ⁊ capituli nocet eccleſie. idē no. gl. in. c. ij. de ordi. cogn. vide tu de hoc qꝺ plene dixi in. c. j. de do. contu. ⁊ no. bene qꝛ ſentit hic gl. ꝙ etiā in iudicio delictū ſolius prelati nō nocet a eccleſie.[a] cuius ꝯtrium tenet glo. in reg. delictū. in. vj. per. c.
30 cū olim. de cēſi. ſed vide qꝺ dixi in. d. c. j. ¶ † Secūdo principaliter. no. ꝙ cōmittens in iudicio vitiū falſitatis debet ꝑdere cauſam: ſi falſitas eſt talis ꝗ cauſe preiudicare pōt. Jo. ⁊ do. Ant. trāſeunt ſimpliciter cum dicta glo. ſed ego alle. Bar. in. l. in fraudē. §. q̄ties. ff. de iu. ſiſ. in cōtrariū dicit enim ꝙ cōmittens falſum circa inſtrumenta vel teſtes nō ex hoc ꝑdit cauſam. lꝫ aliter poſſit puniri de falſo. all'. l. diuus. ff. de re iudi. ⁊ l. qui agnitis. ff. de excep. ꝗ bn̄ faciūt. ſecus ſi cōmittit̃ falſum circa acta cauſe: per textū illius. §. quoties. vbi tex. aperte vr̃ innuere ꝙ debebat perdere cauſam. generaliter tn̄ gl. ibi dicit qꝺ qui falſitatē cōmittit in cauſa dꝫ ꝑdere cauſam. ſed vt predixi, Bar. reſtringit ad acta. ⁊ ſic in ꝟitate loquit̃ ille tex. ⁊ ita intelligit glo. in. l. j. C. de formu. ꝗ eſt not. ⁊ ponit ibi aliū intellectū ad. §. quoties. qꝺ loquit̃ in cauſa fiſci que agitur apud procuratorē fiſci. ⁊ ſic in veritate loquit̃: licet Bar. ⁊ gl. ibi extēdat ad oēs. ⁊ qꝺ non habeat locum in priuata cauſa optime facit c. cū olim. ij. de offi. dele. vbi ille q violauit ſigilla iudicum circa acta nō fuit punitus in perditiōe cauſe: ſed ſolum vt non poſſit opponere cōtra illa acta. Uel niſi velis reſpōdere vt no. dicit Bar. in. l. qui teſtiū. ff. de fal. ꝙ ibi nō fuit ꝓprie cōmiſſa falſitas cū non immutauerit acta: ſed ſolum aperuit ⁊ ꝑlegit: ⁊ iō fuit extraordinarie punit⁹. ¶ Quid dicemus circa hanc varietatem vt reducantur aliqua ad concordiam facio in hoc duo membra: aut queritur nunquid cōmittens falſitatem in iudicio debeat perdere cauſam: aut querit̃ nunqđ falſans inſtrumentū ſeu producens inſtrumentū falſum debeat ſaltē iudicari ac ſi inſtrumētū eſſet legitimum: ita qꝺ contra ipſum faciat plenam fidē. ¶ Circa primū puto ꝙ regulariter nō debeat ꝑdere cau b ſam:[b] lꝫ poſſet aliter puniri: qꝛ cū hec pena nullo iure caueatur nō debet capitalis ſententia imponi. ad hoc qꝺ in ſimili no. gl. in. c. fin. de iurepatro. ⁊ pena. d. §. quoties. cum loquatur in cauſa fiſci in quo ſunt multa ſpecialia non dꝫ extēdi. vt in reg. odia de reg. iur. li. vj. ⁊ de pen. diſt. j. pene. vbi dꝛ ꝙ pene nō debēt excedere caſum propriū. Itē tex. in. d. l. diu⁹. indiſtincte dicit ꝙ aduerſus ſñiam latā ex falſis probationibus debet ſuccūbens in integrū reſtitui. nō eñ dicit qꝺ falſarius debet puniri in amiſſione cauſe. ſed potius innuit cōtrariū aperte cū cā ſit de nouo agitanda remedio reſtitutionis in integrum. qꝺ eſt contra hāc gl. et gl. c. tū ex literis. de reſti. in integ. Nec obſt. c. cū olim. de reſcri. qꝛ ibi fuit clericus priuatus beneficio propter delictū falſi propter qꝺ poteſt etiā clericus deponi ab ordine detrudi etiā in monaſterio. vt no. dicit tex. in. c. ſi epiſcopus. l. diſt. Ad. c. tum ex literis. dico ꝙ ſecundum alium intellectū magis cōem nihil facit. tulit eñ ibi papa ſñiam contra eccleſiam credens qꝺ inſtrumentū productū per eccleſiā eſſet falſum ⁊ ſic ꝙ nihil probaret. qꝺ tamen non erat falſum. vnde nō tulit ſententiā puniendo eccleſiā: ſed credēs eccleſiā nullū ius habere ex defectu probationis. Ad iſtū tex. rn̄dit ꝙ nō ꝓbat: qꝺ propter delictū falſitatis debeat quis cadere a cā: ſed ꝙ ſi cauſa fuiſſet eccleſie debuiſſet iudicari ſcđm iſtud inſtrumentū: qꝛ apponendo inſtrumēto ꝙ ille fuit eps̄. Sabiñ. videt̃ falſarius cōfiteri ꝙ in veritate iſte eps̄ de quo dicit̃ in originali fuit Sabin. ⁊ hoc ꝓ
31 bat no. iſte text. vt dicā in ſeq. mēbro. ¶ † Uenio ad ſcđm in quo ꝯcludā aliqua bona ⁊ quotidiana dicta per Inno. hic ⁊ vr̃ primo ꝙ debeat producens inſtrumentū falſum vel minus ſolenne iudicari ſm illud qꝛ non poteſt quis dicere contra inſtrumenta per eū producta: tum ratiōe pro c ductionis ⁊ approbationis.[c] vt in. c. cum olim. de cenſi. tū etiā ratione tacite confeſſionis. nā producendo inſtrumēta videtur tacite cōfiteri omnia in eis cōtenta. vt no. Inn. in. d. c. cū olim. ⁊ hic Barto. in. l. poſt legatū. ff. de his qui. vt ind. ⁊ facit iſte tex. arguēdo per locū a ſpeciali. ¶ Expediā hanc materiā ponendo aliquos caſus qui erūt quaſi
32 concluſiones in materia. † Primus caſus ſit qn̄ quis ſine dolo ⁊ ignoranter produxit inſtrumentū quod poſtea ꝓbat̃ falſum: ⁊ nō debet ſecundum illud iudicari: qꝛ ex quo d fecit ignoranter nō debet ex hoc puniri[d] ſicut hic dicim⁹ in eccleſia que non fuit in culpa. ⁊ facit. l. poſt legatū. §. fal. nec rōne cōfeſſionis tacite poteſt aduerſarius ſe fundare a ſi aliquid ibidē continet̃ in fauorem ſuum: qꝛ illa tacita cō e feſſio[e] ꝗ reſultat ex productiōe eſt coherēs inſtrumento: vñ ſublato inſtrumēto vt falſo tollit̃ ⁊ tacita confeſſio tāꝗ acceſſoria: videt̃ enim cōfiteri quia quatenus inſtrumētum probat ⁊ non aliter. vt. d. l. poſt legatum. ⁊ hoc voluit
33 Inn. hic ⁊ Bart. in. d. l. poſt legatum. ¶ † Secūdus caſus retentis premiſſis terminis qn̄ producens inſtrumentum expreſſe fuit cōfeſſus vera eſſe oīa que cōtinētur in inſtrumento. ⁊ idē quod. ſ. dictum eſt in inſtrumento poſtmodū falſo probato ſm Inn. ⁊ Bar. in. d. l. qꝛ licet hoc caſu emanauerit vltra productionē expreſſa confeſſio: tn̄ eſt applicatā ⁊ relata in inſtrumento. ⁊ ſic vr̃ confiteri quatenus inſtrumētū probat ⁊ nō aliter. vt. d. l. poſt legatū. facit. c. fra-
34 ternitatis. ⁊ qꝺ ibi not. de hereti. ¶ † Terti⁹ caſus qn̄ cōfeſſio emanauit nulla habita mētiōe de priuilegio ſeu inſtrumento. ⁊ tunc reprobato inſtrumēto, nihilominus tn̄ remanet cōfeſſio ſm eos: ratio poteſt eſſe qꝛ ex ſeparatis nō fit illatio. de trāſla. prela. c. ij. ⁊ l. papinian⁹ exuli. ff. de mino. l. neqꝫ natales. C. de proba. Adde ad hūc caſum no. limitationē. Bar. in. d. l. poſt legatū. quā nō ſolēt hic alle. canoniſte: videlꝫ ꝙ lꝫ hoc caſu non corruat cōfeſſio reprobato inſtrumēto tn̄ ſi cōfitens vult ratione erroris reuocare cōfeſſionē: hoc poterit allegādo illō ꝓuilegiū reprobatū: quaſi fuerit cauſa illius ꝓbationis ⁊ cōfeſſionis. ꝙ no. facit qꝺ in ſimili not. in. c. finem. de do. ⁊ contu. ⁊ l. qui ſoli-
35 dum. ff. de leg. ij. ¶ † Quartus caſus quando agitur igno f ranter[f] producto inſtrumēto reprobatur per aduerſariū non vt falſum ſed vt minus ſolenne: puta qui deficit ꝯſenſus canonicoꝝ vbi neceſſario debebat interuenire vel chartam nō eſſe ſufficiētem ad probādum id ad qꝺ inducitur: et tūc ſm. Inn. rata manēt oīa ibidē contēta propter con g feſſionē.[g] Ratio diuerſitatis inter hunc caſum ⁊ precedētem: eſt qꝛ probato inſtrumēto falſo, tollitur fundamētū cui inherebat cōfeſſio: ⁊ ita per conſequens totū tollit̃ edificium: ſed in hoc caſu vbi non probat̃ falſum remanet inſtrumētū in ſuo vigore: lꝫ nō habeat tm̄ vigorem vt crede-
36 bat ille qui ꝑducebat. ¶ † Aduertendū tn̄ ſubtiliter circa hoc: nam Inn. in ſeq. col. videt̃ prima fronte velle recedere vel limitare hūc caſuꝫ: dicit eñ ꝙ ſi qs male intelligēs legē allegat eam pro ſe vel inſtrumentū vel chartā ſimplicem dicit ſibi fauere in ſua cauſa cū in veritate de iure nō d faueat: qꝛ nō eſt autentica charta vel eſt teſtimonialis tm̄ tamē ſi poſtea propter aliū articulū qui in eadem charta continetur inducatur contra eū non facit ſibi preiudicium per rationē iſtā: qꝛ veritas geſtorum preferenda eſt opin. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. preſi. ⁊. vij. di. ꝟitate. ⁊ c. cōſuetudo. ⁊ qꝛ qui errat in ius vt in caſibus precedētib⁹ nō ſolū ſe corrigere pōt, imo ⁊ iudex corrigere ⁊ ſupplere debet. vt no. in ſummis. de erro. aduo. Nō ob. ſm eū ſi dicat̃ ꝙ producens hanc chartam credebat̃ probare per eā id qꝺ pro eo faciebat. ergo ⁊ eadē ratione debet probare cōtra eum: ergo debet haberi pro cōfeſſo, maxime ſi ꝯfiteat̃ ea que continent̃ in charta eſſe probata: nā ex quo veritas eſt in ꝯtrium nec probari poſſunt ſm qꝺ credebat patet: qꝛ ea cōfitēdo errauit in iure. ⁊ ideo ſibi nō preiudicat: vt eſt dictū. ſecus ſi confitet̃ ſe credere ea que ſunt in charta eſſe vera. hic tamen fatet̃ Inn. ꝙ ſi per talem chartam minus e autenticā aliquid iudicatū eſſet: tūc tā iudex ꝗ aſſeſſor ꝗ etiā litigator eandē chartam vel cōſimilē vel idem ius cōdēnato agēte cōtra ſe admittere tenent̃. all'. no. in ſumma. qꝺ quiſqꝫ iur. quod eſt no. Ecce ergo vt patet ex proxime dictis vult Inn. ꝙ licet inſtrumentū nō reprobetur vt falſum ſed vt minus ſolēne non tn̄ nocet cōfeſſio tacita: cui⁹ cōtrariū videt̃ ſenſiſſe in precedentibus: nec doc. noſtri aliter declarāt. Pōt primo dici ꝙ prius dicta procedūt qn̄ ſciēter quis produxit inſtrumētū minus ſufficiēs: ſecus ſi ignorāter: vt hic. ſed certe hec ſo. ſtare nō poteſt: qꝛ ſi ſciēter produxiſſet non eſſet dubiū. ⁊ idē forte in inſtrumento f falſo: vt ſtatim dicet̃. cuius ꝯtrium voluit. ſ. Inno. ¶ Secundo poteſt dici ⁊ melius ꝙ aut inſtrumētū reprobat̃ ex defectu extrinſece ſolēnitatis: vt puta qꝛ non interuenit in alienatione conſenſus canonicoꝝ: eſt tn̄ inſtrumētum in ſe publicū ⁊ autēticū. ⁊ tūc procedāt primo loco dicta. Aut nō eſt autenticum: ⁊ tūc procedūt hec vltima. nō enim vr̃ ꝙ aduerſarius poſſit pro ſe inducere ex quo nō approba g uit illā chartam vt autēticā: ſecus ſi approbauit vt autē-
37 ticā: ſꝫ ex alio defectu intrinſeco reprobauit. ¶ † Ad hoc all'. no. dictum Jo. and. in. c. cum in poſitionibus. de iureiu.

Zacharias.
a ¶ Non nocet eccl'ie. Tu dic ꝓ cōcor. horū differētiū vt not. in ap. ad iſtū. in. c. ſi diligenti. nu. 24. in ver. nocet eccl'ie vbi diſ. pono cōcluſionē hanc. ſ. de fo. ꝯpe. et in. c. impetratorū. nu. 3. in ꝟ. ꝓiudicat eccl'ie. ſ. ō iu. cal.
Sebaſti. Sapia.
b ¶ Perdere cāꝫ. vide Bald. in. l. ſi. co. ſ. C. de pe. ind. q ma. iudic. Imol. in conſil. cxix. incip. ad primum. ver. ad ſm. Pe. de anc. in cōſi. ccclxxxix. inci. in caſu premiſſo. col. ix. ver. preterea. Joan. de anā. in conſi. xij. incip. primo ad intellectū. ⁊ multa alle. ꝑ Ale. ⁊ Mod. in. d. l. diuus. ff. de re iudi.
c ¶ Approbationis. adde ꝙ producens inſtrumētū videatur omnia contēta in eo fateri. Rom. cōſi. lxxj. Old. cōſi. cxcviij.
Zacharias.
d ¶ Puniri. Dū modo nō conſtet: ſed euꝫ peniteat. ita no. Sal. in le. ſi falſos. C. de falſis. et Bart. in. l. diuus. ff. e. Bal. in. l. iij. C. de infa. et in. l. iij. C. de ſi. inſtr. ⁊ Joan. papi. in ſua ſum. ti. de fal. ꝟ. doloſe vſus. vbi dicit qꝺ vſqꝫ ad ſñiaꝫ poteſt penitere.
Sebaſti. Sapia.
e ¶ Tacita cōfeſſio. vide Pau. de ca. in conſi. ccviij. inci. aduertendū. col. iiij. ⁊ Ale. in ꝯſi. cviij. inci. viſo ꝓceſſu. col. iij. v. vo. Ro. in conſi. ccxciiij. incip. hec confeſſio.
Sebaſti. Sapie.
f ¶ Ignoranter. vide Bald. in. l. alia col. ij. C. de his qui. vt indig. et Ro. in preallegato conſil. ccxciiij. inci. hec ꝯfeſſio.
g ¶ Confeſſionē. adde videndum Ro. ꝯſi. ccxciiij.

li.vj.vbi dicit: ꝙ si aduersarius meꝰ impetrauit rescriptū cōtra me in quo narrauit aliqua ꝓ me possum illa pro me facientia approbare ⁊ allegare in alio iudicio quāuis illud rescriptū reprobē vt surreptitiū: qr ꝑ hoc ꝙ sit surrepti-
38 tiū non desinit esse autenticū respectu narratorum. ¶ † Vel tertio dicerē ꝙ aut instrumentū seu charta ꝓducta conti-net factū producentis verisimiliter sibi notū: ⁊ tūc ex quo producit videt confiteri oīa ibidē contenta esse vera: nec pōt ab hac tacita confessione desistere: sꝫ postmodū ꝓbe-tur illā chartā esse minus solennem. argu. c. ab excōicato ⁊ qḋ ibi not. de rescrip. Aut continet factū sibi verisimili-ter incognitū: ⁊ tūc cum videat ex ignorātia approbasse distingue vt. s. proxi. dixi. ꝙ aut nō est autenticū ⁊ nō pōt cōtra eū ꝓduci, aut sic. lꝫ in aliis solēnitatibus deficiat re-spectu cōtentorum: ⁊ secus dicendū: vt. s. ratio diuersitatis
39 ptꝫ ex se: ⁊ hoc no. ¶ † Quintꝰ casus qñ qs sciēter ⁊ dolo-se[a] produxit instrumētum falsum. ⁊ dicūt quidā, vt Inno. ꝙ nullū in hoc est speciale in ecclesia: qr quicūqꝫ priuatus inducit instrumētū falsum eo ꝓbato falso nō condēnabit productor instrumēti ad id qḋ falsum instrumētū dicebat eū teneri cū in veritate non teneret. fateor tñ ꝙ posset cō-dēnari de falso. arg. ḋ cau. pos. ⁊ ꝓprie. c. cū super. Itē alia ratione ſm eū nō debet cōdēnari ad id qḋ continet in in-strumento: qr excipiendo proponit: ⁊ ideo nō confitet. alij dicūt vt ipse refert qr ex quo sciēter producit instrumētū falsum ferenda est sentētia contra eū in eo qḋ facit cōtra producētem per superius dicta: quia scilicet videt fateri oīa cōtenta in instrumento: sed in ecclesia est spāle: vt hic ⁊ cū hoc trāsit hic Inn. ¶ Ex hoc potes colligere intelle-ctū ad istū tex. in eo qḋ dicit ꝙ delictum persone nō debet preiudicare ecclesie. nā in alio tale instrumentū probasset contra producentē licet probaret falsum: nō enim probat litera qḋ alius debuisset ꝑdere causam ꝓpter delictū fal-sitatis: vt. s. dixi. vt satis sentit Inn. ¶ Ex predictis not. casum in quo iudex fert sñiam ſm instrumētū falsum. do. Anto. hoc tēperat vt non tam ex viribus instrumēti ꝙ̄ in penā sciēter ꝓducētis sentētia ferri debeat: alias esset sen-
40 tētia iniqua. ¶ † Ego in hoc articulo sic dicerē qḋ aut in-strumentū continet vnū factū indiuiduū: ⁊ tūc si aduersa-rius vult recipere pro se debet recipere etiā cōtra se. vnde saltē ex officio suo iudex debet cōsulere producēti ex quo aduersarius fundat se sup illo. arg. in reg. ex eo. de reg. iu. li. vj. ⁊ in. c. cū olim. de censi. ⁊ sic intelligo not. ibi per Inn. ⁊ Bar. in. d. l. post legatū. facit qḋ in simili no. in cōfessione
b expressa cōtinente vnū factū indiuiduum.[b] vt not. Jo. an. in. c. j. de confes. li. vj. ⁊ Bart. in. l. aurelius. §. idē quesyt. ff. de libe. leg. ⁊ in. l. si quidē. C. de except. ⁊ sic intellige Bart. in. l. si cōsul. ff. de adop. vbi dicit qḋ si in facto ꝓprio tabel-lio scripsit instrumētū ⁊ ꝓduxit illud in iudicio si pars ad-uersa vult recipere ꝓ se tenet recipere cōtra se. Aut instru-mentū cōtinet plura separata: ⁊ tunc ꝓcedit dictū Inno. hic, vt possit se aduersarius fundare ex illo instrumēto nō in penā. vt dixit domi. Ant. sed qr ex quo sciēter produxit videt fateri omnia contēta in instrumēto fore vera: vnde sicut in cōfessione expressa potest aduersarius recipere qḋ facit pro se: ⁊ reijcere qḋ facit cōtra se. vt in. c. ꝑterea. ij. de transactio. ⁊ no. in iuribus preall e. ita ⁊ in hac confessione tacita maxime in odiū ipsius dolosi. ⁊ hoc videt probare hec litera. nā vt clare habeas factū in originali instrumē-to dicebatur solum ꝙ ipse Theodosius epūs permutauit cū monasterio nec dicebat vnde esset epūs. procuratorꝰ vero monasterij dolose in trāsumpto ex originali apposuit ꝙ erat Sabinen. epūs postꝙ̄ epūs fundauit intētionem ex in-strumento dicebat ꝙ nō proderat epō: qr in originali nō dicebatur ꝙ esset episcopus Sabinē. Replicabat epūs ꝙ hoc nō poterat allegari: qr ꝓcurator false apposuit. et sic videt fateri ꝙ erat Sabinen. respondet per papam ꝙ de-lictū persone ⁊c. Sed dices si epūs recipiebat instrumentū pro se quare non cōpellebat stare permutationi facte per predecessorē: vt in. c. cū venerabilis. de cēsi. respōdeo secū-dum Inn. ꝙ forte instrumentū nō cōtinebat oīa substātia-lia ad permutationē: vt qr nō interuenerat cōsensus supe-rioris nec alia que interuenire deberēt. de qbꝰ. xij. q. ij. sine exceptione. ⁊. xvij. q. iiij. in vēditionibus. cū simil. ¶ Et ex hoc qḋ. s. dixi no. ꝙ ex instrumēto producto ad probatio-nem exceptionis pōt aduersarius se fundare, licet nō pos-sit super illa exceptione: qr immediate ꝙ ꝓbatio ꝓducit in iudicio efficit communis. vt. l. j. §. edenda. ff. de eden. ⁊. c.
41 §. ꝑpetuus. ⁊ qḋ ibi no. de fi. instr. ¶ † Venio nūc ad glo. antepe. ⁊ pe. quero an sentētia lata pretextu false ꝓbatio-
c nis teneat.[c] ⁊ intra ꝙ̄tū tempus posset retractari gl. per arguit pro ⁊ cōtra. videt enim primo ꝙ sit nulla patet: qr ex ea non competit excep. l. qui agnitis. ff. eo. In contrariū facit: qr si esset nulla nō conualesceret post viginti annos. nā vt dicit hic tex. post. xx. annos nō potest retractari. ⁊ sic sentit qḋ intra. xx. annos dūtaxat potest retractari. ⁊ idem sentit gl. antepe. tandē gl. soluit ⁊ obscure. sed intētus gl. est secūdum Hosti. ꝙ nulla est quo ad veritatē sed aliqua
d quo ad opi. vñ ꝙ̄diu detegit falsitas debet obseruari[d] et post tēpus. xx. annorū precluditur via dicendi nullitatem. ¶ Et ex hac gl. no. qḋ id qḋ est nullum quo ad veritatem ⁊ quo ad opinionē tractatu tēporis nō cōfirmat: sed id qḋ est nullū quo ad veritatē: sed aliqd quo ad opinionem po-test cōfirmari: non vt in veritate teneat: sed vt ꝓcludat via dicendi nullū. ⁊ sic intelligo gl. Jo. an. multū instat hic cir-ca materiā. ego plenīꝰ ⁊ clarīꝰ examinaui hos duos arti-culos in. c. licet. de ꝓba. Et breuiter ꝙ̄tū attinet ad hoc. c. dic ꝙ sentētia tenet mero iure si est lata cōtra presentē. vt l. diuus. ff. de re iudi. C. si ex fal. instr. per totū, maxime in. l. iij. tenet glo. ⁊ post eā Bar. in. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iud. Non obst. l. qui agnitis. que facit gl. istā cespitare: quia solum dicit ꝙ non potest excipi de re iudi. contra volētem agere falso quominus examinetur questio falsi: sententia tamē interim tenet: vt in. c. accepimus. de fid. instru. donec per iudicē retractet. Aut sententia est lata contra absen-tē ex falsis instrumentis seu allegationibus dolosis: ⁊ tūc sententia est nulla. ⁊ iste casus est in. d. §. marcellus. ⁊ tꝫ ibi glo. ⁊ Bart. ⁊ vide per Inn. in. c. cum bertoldus. de re iudi.
42 ⁊. c. cū dilecta. de rescri. ¶ Quo ad scḋm † intra ꝙ̄tū tpsꝰ[e]
e ⁊ qualiter debeat retractari: dic ꝙ de falso pōt agi multis modis. Primo criminaliter vt falsarius puniat: ⁊ tūc de-bet accusatio institui intra. xx. annos. vt. l. querelā. C. de fal. que in hoc casu loquit ⁊ non qñ agitur ad effectum retra-ctandi sententiā. vnde cōiter dr ꝙ papa hic posuit falsam allegationē ⁊ cōtingit hoc ꝓpter varie not. in. d. l. querelā. Scḋo pōt agi ciuiliter actione in factū ad interesse: ⁊ tunc pōt agi vsqꝫ ad. xxx. annos. quia tanto tpe durat quelibet actio ꝑsonalis. vt. l. si. C. de ꝑscri. xxx. vel. xl. an. Tertio mō pōt excipi ⁊ durat hec facultas ꝑpetuo. l. pure. ff. de exce. ⁊ in. d. l. querelā. Quarto modo cū quis vult obtinere dire-cte retractationē sentētie si fuit reus vel actor vult reduci ad pristinā actionē ⁊ peti debet restitutio in integrū intra quadrienniū. vt. d. l. diuus. Quinto mō potest deduci falsi-tas. per viam replicationis: ⁊ dic vt dixi in. d. c. licet. vbi in-uenies hāc materiā lōge latius discussam. Et aduerte qr loquor de falsitate ꝓbatiōis: si eñ rescriptū delegati erat falsum vel iniustū instrumētū ꝓcuratoris: dicendū vt in. c.
43 sup lris. de rescri. in. c. in nr̄a. de procur. ¶ † Nūc extra gl. primo opp. videt enim ꝙ de iure cōi ecclesie site in diocesi pertineant ad epm̄ loci etiā in temporalibus. vt in. c. epm̄. x. q. j. petit eñ ibi rationē administrationis reddituū. Itē agit ꝓ rebus tpalibꝰ spectātibus ad ecclesiā: vt in. c. fin. de suc. ab inte. Itē adduco tex. not. in. c. cum ad sedem. de rest. spo. vbi epūs fundabat intētionē suā etiā super hospitali ⁊ sup oībus possessionibꝰ ad illud pertinētibus. Sol. dic vt s. dixi in qdā notabili: ⁊ adhuc latiꝰ ꝙ aut epūs dicit tēpo-ralia ecclesie ad se ꝑtinere, scꝫ vt eorum redditꝰ possit cōuer-tere ad vsus ꝓprios ⁊ de eis disponere ad libitū ⁊ nō pōt qr redditus particulariū ecclesiarū sunt deputati ad vsuꝫ ministrorū ⁊ alia necessaria ipsarū ecclesiarum: vt in. c. pa-storalis. de his q̄ fi. a prela. adeo ꝙ etiā si vacat ecclesia nō pōt epūs illius redditꝰ sibi appropriare: sed debēt cōuerti in vtilitatē ecclesiarū vel reseruari futuro successori. vt i. c. presenti. de offi. ord. lib. vj. facit qḋ legit ⁊ no. in. c. si ꝓpter tua debita. de rescri. eo. lib. Aut vult fundare intentionem super tēporalibus quo ad iurisditionem ⁊ protectionē et vt exigat rationē de administratiōe ipsorū ⁊ potest. ⁊ hoc casu loquunt ɔ̄ria. ⁊ his respectibus admitteret libellus epi si peteret tēporalia ecclesie sibi subiecte. vt no. Inno. in d. c. cū ad sedē. vbi videas. dt etiā hic. Inn. qḋ vacāte eccle-sia pōt epūs pro ea agere: per. c. fin. de suc. ab intest. dic tñ ꝙ etiā nō vacante pōt agere, vt no. in. d. c. fi. ⁊ ad hoc induco c. nouerit. ⁊. c. regēda. x. q. j. ⁊ no. i. cle. j. de rescr. dixi plenius in. c. cū deputati. de iud. vbi tractaui post Inno. ꝙ si cōcur-rūt epūs ⁊ rector immediatus ecclesie quis eorum debeat ꝑ-ferri. dicit etiā ꝙ si ecclesia nō habet patronū erit libera ⁊ ad epm̄ ꝑtinet ponere ibi rectorē si nō est collegiata nec in parochia alterius ecclesie ꝙ̄uis aliqui dicāt secundū eum ꝙ epūs petit rationē administratiōis sed populus ꝑsenta-
44 bit qḋ ipse nō credit: qr nullo iure ꝓbat. ¶ † No. plura ex dictis

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Dolose. quō hoc procedat vide Joan. de ana. in cōsil. xij. incip. primo ad intellectum, in scḋo dubio. Bald. in. l. si qs testibus. col. j. ver. sed nunquid C. de testi.

b ¶ Indiuiduum. Adde qñ confessio connexa possit pro parte acceptari Ro. consilio. clxvij. Old. consi. cccxij. zacharias.

¶ Adde Lāfr. de oria. in ca. qñ cōtra. §. cōfessiones. nuñ. 2. ⁊ ibi in apo. Cepo. in verb. defensionē. s. de proba.

c ¶ Teneat. adde Rapha. cu. cōsi. lxviij. vbi de sñia lata propter falsos testes. zacharias.

d ¶ Dꝫ obseruari. adde istū ⁊ qḋ nota. in apost. ad ipm in. c. cū in cā. nuñ. 25. in apost. mea in versi. post sententiam. s. de iur. cal.

Sebasti. Sapia.

e ¶ Tēpus. Vide late per Joan. de ana. in. c. sup eod. eo. pe. j. de cri. fal.

Sebasti.Sapia. ¶ Cōis error. Vide Fede.de se.in cōsil.ccxxxiiij. inci.super primo puncto.in fi.ꝛ Cardi.in consil.lxv.inci.pro discussione.col.j.ꝛ Car.in cle.j.in prin.col.xiij.ver.solutio pro declaratione questionis.de sup.negli.prela.

b ¶ Presentationem. Adde eundem consi.lxvij.

c ¶ Incertitudinis. An et qñ incerta sñia teneat: vide hic per do. Ant.in.c.cōstitutus.ꝛ.c.cū venerabilis de reli.do.

d ¶ Per istrumēta. Et ꝙ sñia possit certificari ex actis non productis: tꝫ Bal.in.l.pe.C.de sent.q̄ si.cert.q̄ti.sed ɔ̄riū vr̄ probare tex.in d.l.pe.pōderando verbū aliqua parte ibi positū. Addō an sentētia possit certificari ex actis. Pau.de ca.cōsil.ccxxix.in primo impressis. Andr. Barba.

¶ An sñia possit certificari ex actis dicas quod pōt certificari ex actis eiusdē istātie: de q̄ p Ang.in sum.i.§.fortis.ff.de re iud.idem dt sic fuisse iudicatū Florentie.ꝛ vide Ale.in.l.ex diuerso.de rei vē di.ꝛ Jo.an.in addi.Spec.in ti.de sen.in.§.qualiter in ver.quid si iudex.ꝛ Ang.in.l.si cum venerit.de re iudi.ꝛ Bald.ꝛ Jnno.in.c.cū venerabilis.de re li.domi.vbi alle. Jo.an.in prealle. add.et vide pau.de castr.in consil.cccxxj.inci.visis ꝛ ponderatis oībus.vbi ponit an valeat sñia si iudex dicit condēno: prout constat in actis.et vide Barto.in.l.iij.de sen.que si cer.quāti.profe.vbi tenet quod sic.et vide Bal.in.l.terminato.in.ij.colū.C.de fru.ꝛ lit.expen.vbi ponit an valeat sententia in qua iudex dicit: absoluo absoluendum: ꝛ cōdemno condēnandum.ꝛ dicit qō valet ꝛ certificatur ex actis.

dictis Jnnoc. Primo ꝙ ep̄s petit rationē administrationis ecclesiarū.qō dicit ipse verum exceptis ecclesijs in quibus clericus est patronus: de quo vide qō leg.ꝛ no.in.c.in lateranēsi.de preben.ꝛ.c.cū ꝛ plātare.§.in ecclesijs.de priui.vbi ēt vide per Jnno.qualr̄ sit exigēda hec ratio per ep̄m vel patronū ecclesiasticū: an sit opus ꝙ cleric⁹ particularis assignet qd ꝛ quātū expediat p suo victu.

45 ¶ † Nota.ij.qō vbi ecclesia est collegiata electio ptinet ad collegiū ꝛ nō ad ep̄m.vt in.c.j.de ele.nec etiam ad legatū vt in.c.iij.ꝛ.iiij.de offi.leg.lib.vj. dic tamē ep̄s habet cōfirmare electionē etiā si sit collegium religiosorūꝫ.ad hoc alle.ho.tex.cū gl.in.c.j.xviij.qō.ij.ꝛ quod no.in.c.nihil.de elec.facit xvj.q.vij.omnes basilice.vide ad materiā bo.gl.in c.q̄q̄.de elec.lib.vj.ꝛ hoc dicit verū Host.nisi ex cōsuetudine hoc cōpeteret ep̄o.vt in.c.ij.de in integ.rest.

46 ¶ † Tertio no.ꝙ si ecclesia sita est in parochia alteri⁹ nō ep̄s sed rector parochie hꝫ presentare ministrū: sed eo negligente hoc facit ep̄s: ſm Hosti.remittit ad.c.audiētiam.de eccle.edifi. Et sic no.ꝙ etiā Hostien.approbat hoc dictū ꝛ trāseūt cū eo cōiter doc.hic ꝛ firmat Jo.an.in.c.j.de cap.mona.lib.vj.sed certe hoc nullo iure pbatur sed emanauit iste cōis error[a] per illud ca.ad audiētiā.qō loquit̄ qō ecclesia parochialis cōtulit de suo ad edificationē ꝛ dotationē capelle.dedit eñi ibi omnes obuētiones illius.sec⁹ ergo qñ nihil de suo cōtulit: qꝛ iuspatronatus nō acquiritur nisi edificatione: cōstructiōe: vel dotatiōe ꝛc. vt no.xvj.q.vij.pie mētis.ꝛ hoc plenius dico in.c.ad audientiā.vbi hoc etiam sentit do.Anto.licet hic simplr̄ trāsierit cū dicto Jnnoc.

47 ¶ † Quarto no.ꝙ etiā vbi ecclesia nō habet patronū populus non hꝫ presentationē.[b] An autē ex consuetudine vel prescriptione possit acquirere: vide no.in.c.q̄relā.de elec.plenius per Joan.an.in reg.qō alicui gratiose.in mercu.dico tamē ꝙ ep̄s debet conari inquātū pōt deputare rectorē cū beneplacito populi.arg.in.c.nullus.lxj.dist.ꝛ.lxij.distin.c.j.ꝛ vide ibi bonā glo. Quid si populus non vult sine scandalo acceptare ep̄m seu rectorē deputatū per superiorē.

48 ¶ † Opp.ij.cōtra hāc sentētiā pape: nā ratione incertitudicis[c] debet esse nulla.C.de sen.que si.cer.q̄ti.per totū.ꝛ.ij.q.vj.diffinitiua.ꝙ aūt hec sñia fuerit incerta patet in exceptiōe sñie ibi q̄ autētica scripta nostra ꝛc.ꝛ nō dicit que sunt illa autētica scripta.ꝛ quid cōtineāt. Sol.triplex colligi pōt ex dictis Jnnocē. Prima ꝙ papa in sñia licet non dicat̄ hic distinxit certis hominibus vel circūlocutionib⁹ hec instrumēta: ita qō cōstabat de quibus instrumētis sñia faciebat mentionē ꝙ sufficit ad certitudinē.argu.in.c.licet ex quadam.ſ.de test.ꝛ in.l.certū.ff.si cer.pe. Secūdo potest intelligi ꝙ ista instrumenta erāt pducta ibi in actis ꝛ sic ex parte actoris certificabat̄ sentētia ꝙ fieri potest.vt.l.pe.ꝛ vlti.C.de senten.que si.cer.quāti. Tertio dicit hāc sentētiā certam etiam si in nulla parte actorū exprimant̄ capitula: qꝛ scripta autētica certa et indubitata fuerunt: ideo eis fides est exhibēda: ꝛ ideo per hūc tex.ꝛ per predicta cōsului ꝙ is a q̄ petunt̄ iura ep̄alia faciat illa exprimi: nam si simpliciter cōsideraretur teneī ad omnia nec releuaret̄ si postmodū diceret se exemptū ab aliquibus.iudex tamē prudēter faciet si de aliquibus dubitet ꝙ pronuntiet faciēdo exceptionē: vt hic. ¶ No.sing.ex tertia ꝛ prima sol.Jnno.ꝙ sententia posset certificari ex instrumētis productis apud acta ad que iudex se in sñia retulit spāliter vel in genere. ɔ̄rium ipsemet sentit in.c.ij.de libel.obla.in fi.vbi dicit ꝙ sñia debet esse certa in se vel per acta.ff.de re iud.l.ait p̄tor.ꝛ.l.pe.C.de sen.que sine cer.quāti.do.Anto.dicit ꝙ exceptio sentētie potest bene certificari per instrumēta[d] nō producta.ꝛ sic intelligit istū tex.qꝛ de dubitabili pōt iudex excipere vt vult cū exceptū nō declaret sꝫ super eo protestat̄.hoc dictū posset pcedere qꝛ iudex exciperet certa capitula: quia satis est sñiam esse certā in principali vbi sit condēnatio.ꝛ sic videt̄ intelligere Spe.in ti.de sen.prola.§.qualiter.ver.sed qō peto.sed qñ exceptio est valida ꝛ gñalis: vt hic erat, nec poterat certificari ex actis tūc incertitudo exceptionis reddit principale incertum: quia nec apparet hic nec ex actis apparere potest in quibus articulis sit facta condemnatio.

49 ¶ † Ideo pone hic singularē intellectū ꝙ procedit illa generalitas in iudicijs vniuersalibus seu gñalibus in quibus multa sunt specialia: vt plene dixi in.c.ij.de lib.obla.ꝛ hunc intellectum ad hoc c.ꝛ.c.cū venerabilis.j.de relig.do.sentit no.Joan.an.in addi.Spec.prealle.§.qualiter.versi.quid si reus.vbi dicit ꝙ in particularibus nō valet sentētia nisi sit certa ex se vel certificari possit per acta per.l.pe.prealle. Ideo cōcludit nō valere hāc sententiā[e] pronūtio vt talis iudex in tali causa pronūtiauit ex quo illa sñia nō est producta in actis secus in vniuersalib⁹ iudicijs seu generalibus: vt hic.

50 ¶ † Not.bene ex hoc ꝛ ex text.ꝙ cū ep̄s petit subiectionē in ecclesia valet hec sentētia.adiudicamus tibi ius ep̄ale in tali ecclesia: licet aliter iura ep̄alia nō exprimantur.hoc dico notandū propter ea que not.Jnno.in.c.conquerēte.de offi.ordi.vide tñ que dixi in.d.c.ij. Et hec faciunt ad qō.quotidianā: assumptus fuit sapiens ad consulendum in certa causa que consuluit reum cōdēnandum iudex reducto consilio in actis pronuntiauit hoc modo: pronūtiamus per omnia vt in cōsilio in actis redacto continetur an valeat talis sñia.[f] legiste plene tractant in.l.j.C.si aduer.lib.et plene Jo.an.in addi.Spec.de excep.§.viso versi.porro. vbi Spec.ponit ob casus bonam practicam per quam euitantur varie opi.de quibus statim dicetur ꝛ eam ibi vide.sed in qōne principali Bart.in d.l.j.tenet sententiā non valere.quia consiliū dicit cōdēnandū.iudex ergo sequēdo formam consilij refert se etiam ad futurū: ꝛ sic de presenti non cōdemnat.

e Sebasti.Sapia. ¶ Hanc sñiam. vide Alex.tenentē cōtrariū in.l.ait pretor.§.si iudex.ff.de re iud. Mod.in.§.curare.instit.de acti. Rapha.cu.in cōsi.vij.inci.visis cōpromisso.col.vij. Sed cū hac opi.Joan.an.ꝛ Spe.tenet Alex.sibi cōtrari⁹ in cōsi.cix.inci.viso pcessu.col.ij.in.v.vol.ꝛ in consi.xxxvij.inci.viso.in.ij.volu.

f ¶ Sentētia. An valeat sentētia lata ſm formā consilij.de hac.q.vide plene per do.Anto.in.c.constitutus.ꝛ.c.cum venerabilis.de relig.do.ꝛ vide Bal.in.l.j.circa prin.C.de sen.ex pericu.reci.vbi dicit qō iudex nō potest pronuntiare ſm consilium sapientis clausum: sed debet aperire ꝛ legere scd̄m do.Bar.de belen.adde vltra eum pro confirmatione.qō singu.tenet Ang.consi.ccxlij.quod inci.domina liberina de mantua.et teneas bene menti: quia posses lucrari vnam bonam vestem.vbi consuluit ꝙ si de causa vertente coram ordinario: puta coram potestate sit petitū consiliū sapientis ꝛ causa sit cōmissa consilio vnius confidentis partium.pone portatur istud consilium clausum iudici ordinario qui dissigilat ꝛ dicit pronuntio prout in isto consilio continetur ac verbum ꝛ postea tradit cōsilium notario banchi: ꝛ notarius in fine scribit qualiter ordinarius pronūtiauit: put in isto consilio cōtinetur: consuluit Ange.ꝛ bene qō ista sententia est ipso iure nulla. quare: quia sentētia diffinitiua debet de necessitate pferri de rescripti recitatiōe: iudex ergo ordinarius debuit prio scribere ista verba pnūtio: prout in isto cōsilio cōtinetur: ꝛ postea proferre: si secus fecit sententia est nulla.ꝛ istā decisionem Angel. pro singulari refert ꝛ sequit̄ domi.Ant.ꝛ Alex.in.l.j.circa finem.C.si aduer.liberta.ꝛ sic refert et sequitur domiñ. Jaso.de mayno in.l.nec quicq̄.§.vbi decretū.ff.de offi.proconsu. Antoni⁹ Fran.

¶ Circa hoc an valeat sñia lata scd̄m consiliū sapientis. Dicas ꝙ cōsilio clauso non valet: sed eo aperto sic: al's est nulla.ita notabiliter voluit Bal.in.l.j.in.j.colū.C.de sentē.ex pericul.recitan.quod intellige verū si feratur a iudice: nō si ferat̄ ab arbitratore: put ēt voluit Bal.ꝛ post eum Ang.in.d.l.j.in vlti.colum.ꝛ Lāfrā.de oria.in c.quoniā contra.de probat.in ver.sententia.ꝛ Jnn.in.c.quintauallis.in.ij.col.de iureiur.ꝛ vide Pau.de ca.in.l.si preses.C.de sen.imo dixit Barto.in.l.j.C.si aduer.liber.hic alleg.in ver.facit ad questionē: quod sententia non est condemnatoria que fertur secundum consiltum in quo concluditur esse cōdemnādum: secus si consultor vtit̄ verbo condēnamus: vel si iudex dicit condemnamus secundū consilium.de quo vide per Alex.post Baldum ꝛ Ang.in.l.j.§.si quis ita de verborum obligationibus.ꝛ Rotam in.l.j.de iudicijs.ꝛ in rubri.de arbi.ꝛ Bart.in.l.fundus.ff.de rescin.vend.ꝛ Pau.de castro in consi.xv.incip.pro clariori.ꝛ vide Alexan.in consi.clxxxiiij.in iij.parte.ad finem.vbi ponit: an valeat sententia que fertur ſm consiliū habendum a consultore.ꝛ an valeat sententia ferenda de consilio sapiētis si feratur sine eo quando statutum requirit quod feratur de consilio sapientis.vide Barto.in.l.j.§.si plures.in versi.quarto quero.ff.de exerci.vbi dicit ꝙ nō valet.ꝛ vide Bartolum.ꝛ Jmolam in.c.cū olim.de arbitris.ꝛ Alexan.in consilio.lij.in.iiij.parte consil.ꝛ in.l.j.ff.de liberis ꝛ posthumis.

a Sebastia. Sapia. ¶ Pars monasterij. vide Bal. in l. si quis testib⁹. C. de test. vbi dixit: qd̃ si produxit instr̃m manu cuiusdã notarij. als inhabilis videor eã approbare. adeo ꝙ si cõtra me producat̃ aliud instrumentum scriptum manu illius notarij non potero dicere illum notariũ inhabilem. ⁊ an ⁊ qñ quis possit venire contra illud quod semel approbauit vide late p Felin. in c. capl'm sancte crucis. col. xiij. cum plurib⁹ seq. s. de rescri. ⁊ nunquid approbatus in vno officio possit in alio reprobari. vide alle. p Deci. i cõs. lxxxvj. colũ. vj.

b ¶ Reprobare. Utrum si approbo aliquẽ in vno officio videar eũ approbare in alio: et vide p do. Ant. in c. presentiũ. de testi. in v. col. ⁊ in d. c. etiaz ponit an si semel approbauit testẽ postea inter als personas possim reprobare. Anto. Francis. ¶ Utrũ approbatus in vno officio possit in alio reprobari: dicas ꝙ non: quãdo illud aliud officiũ reqrit eãdẽ idoneitatẽ persone. ita Bal. in l. j. in vlti. col. C. de serui. ⁊ in l. si qs testibus. in j. col. C. de test. vbi dt idẽ esse i teste quẽ semel approbaui ⁊ ita dicit intelligẽda esse dicta Innoc. h. ⁊ do. Ant. a et aliorũ in c. pñtiũ. hic alle. ꝙ intellige veruz nisi sit medic⁹ vl' grãmatic⁹ qꝛ semel approbatus põt etiã reprobari vt habet̃ per glo. ⁊ doc. in l. põpo. de neg. gest. ⁊ p bar. i l. dispensatorẽ. ff. de sol. ⁊ vid Spe. hic oĩno i ti. d arbi. in §. sequit̃. in prin. ⁊ in ti. de teste. i. §. pe. Adde tñ qd̃ põt approbari factũ et reprobari eius qlitas. vt no. voluit Bal. i. l. j. in ij. co. C. de furt. Et adde etiã qd̃ heres approbãs testamentũ obligat se ad legata facta b in ipso testõ etiã inualida. ita bal. in l. non dubiũ. C. de testa. in princi.

dẽnat nec absoluit. contra l. quid tamẽ. ff. de arb. ⁊ l. ait ptor. ff. de re iud. Cy. post Pet. tenet cõtrariũ vt res, potr⁹ valeat ⁊c. Idẽ ibi Bal. qꝛ verba cõsilij dirigunt̃ ad iudicẽ: iõ sunt de futuro sed iudex videt̃ pronũtiare de p̃senti cum alias snĩa nõ esset cõformis libello. all'. l. fundus. de rescin. ven. Jo. an. in loco prealle. post multa distinguit inter diffinitiuã ⁊ interlocutoriã: vt diffinitiua non teneat: interlocutoria sic. Rõ diuersitatis est 51 † quia diffinitiua debet proferri in scriptis: non sic interlocutoria: qꝛ satis est ꝙ postmoduz reducat̃ per notariũ in scriptis: vt leg. ⁊ not. in c. fi. de re. iu. li. vj. ⁊ c. qm̃ cõtra. de pba. sed qñ iudex sic pnũtiat: nec absoluit: nec condẽnat ex scripto: cõiter tenet̃ ꝙ snĩa valeat: qd̃ videt̃ tenendũ saltẽ in re dubia p. c. abbate. de ver. sig. ⁊ l. quoties. ff. de verb. obli. ⁊ de subtilitate iuris videt̃ multũ restringere cõsideratio Jo. an. sed qꝛ maxime in sentẽtijs debemus cõsiderare mẽtẽ potius q̃ verba: mẽs autẽ iudicis est condẽnare de presenti: qꝛ alias nõ esset snĩa: ⁊ interpretatio debet fieri vt cõueniat rei de qua agit̃: vt in c. inter dilectos. de fi. instru. teneo partẽ ꝙ snĩa valeat. p quo alle. tex. satis not. in c. in his q. j. de verb. sign. qui optime facit: maxime 52 cõiuncta l. ait ptor. ff. de re ind. ¶ † Ex qbus aũt actis dz snĩa certificari. Quidã dicũt ꝙ ex probatorijs, vt ex attestationib⁹, instrumẽtis, vel cõfessionibus: vt no. in d. l. pe. Alij dicũt sufficere qd̃ ex assertorijs: vt ex libello. qd̃ sentit Jo. an. in d. ver. qd si iudex vbi dicit valere sniam si iudex dicat cõ cõdẽno te ad petita. Bart. in d. l. iij. sic distinguit qd̃ aut iudex retulit se ad certa acta ⁊ non est vis que sint illa dũmodo ex illis possit certificari: vt d. l. pe. ⁊ l. ait ptor. ⁊ l. quid tñ. Aut non retulit se ad certa acta: sed gñaliter dixit condẽno te ad id qd̃ debes: ⁊ tũc opz cõstare ex actis pbatorijs: ⁊ bene loquit̃ ꝙ ex sola assertione libelli nõ constat illũ debere: ⁊ qd̃ valeat talis snĩa est tex. iũcta gl. 53 in d. l. quid tñ. ff. de arb. ¶ † Tertio principaliter opp. producens instrumentũ nõ põt contra illud dicere: vt in c. cum olim. de censi. facit quod leg. ⁊ no. in c. imputari. de fi. instr. ergo pars monasterij a nõ potuit aliqd allegare contra instr̃m per se productũ. Sol. dicit Inno. ꝙ licet pducẽs instrumẽtũ nõ possit illud redarguere de falso: vt in cõtrario. potest tñ dicere ꝙ cõtra ipsum nõ facit. ita dicebat hic monasteriũ ꝙ instrumentũ autenticũ nõ erat Sabiñ. sz certe hoc nõ soluit cõtrariũ: qꝛ respectu trãssumpti qd̃ monasteriũ seu ipsi⁹ syndicus pduxit allegabat̃ falsitas: vt in lr̃a. Ideo dico ꝙ hoc est speciale fauore ecclesie: qꝛ vt in litera dr: delictũ persone nõ debuit ecclesie preiu- 54 dicare. ¶ † Itẽ dic ꝙ dictũ Inn. nõ est indistincte verũ. vnde distingue ꝙ aut scienter quis pduxit instrumentũ: ⁊ pcedit dictũ Inno. vt nõ possit cõtra illud allegare falsitatẽ cum ipse de hoc possit accusari ⁊ puniri. ⁊ hoc etiã voluit Bart. in d. l. post legatũ. Aut pduxit ignorãter ⁊ tũc ipsemet potest dicere illud falsum: vt probat̃ in d. l. post legatũ. ⁊ ibi Bart. ⁊ optime facit. l. q ignorãs. ff. de fal. vbi hoc pbat̃ ⁊ intellige qñ probabi- 55 liter ignorauit. ¶ † Et ex p̃dictis etiã infert̃ s̃m Inno. qd̃ ex quo semel approbaui aliquẽ ad certũ officiũ nõ possum ampli⁹ illũ respectu eiusdẽ officij reprobare. vt pz in teste, quẽ semel pduxi. vt. iij. q. õ. iij. si qs testibus. nisi ex cã superueniẽte: vt in c. insinuãte. de offic. dele. Et plus no. dicit ꝙ etiã respectu alterius officij nõ possim reprobare: b dũmodo sit tale in quo psone consimiles admittant̃: sec⁹ si dissimiles: vnde si approbaui aliquẽ in iudicẽ possum reprobare si producit̃ contra me in testez: qꝛ persona criminosa põt esse iudex. iuxta no. plene in c. sciscitat⁹. de rescr. sed non testis: vt in c. testimoniũ. de test. quod not. ex hoc alias dixi qd̃ licet scholaris fuerit approbatus in rectorẽ studijs nõ tamẽ per hoc cõcludit qd̃ nõ possit reprobari in examine: qꝛ illud est diuersum officiũ: nã illiteratus potest esse iudex dũmodo habeat peritiam causarum. vt in l. licet. C. de iud. not. glos. in d. c. sciscitatus. non tamen doctor. vt in l. magistros. C. de p̃fes. ⁊ medi. lib. x. ⁊ l. vnica. C. de p̃fes. qui in vr. cõstan. lib. xij. nec statutũ vniuersitatis in cõtrariuz valet: qꝛ hoc non est in potestate eorũ. doct. eñi in approbando sunt vt testes ⁊ cãcellarius confert honorẽ doctoratus loco principis. ad hoc cle. ij. de magi. facit qd̃ not. Barto. in p̃oe. ff. ⁊ vide qd̃ dixi in c. pposuisti. de proba. ⁊ pro dicto Inno. alle. ho. text. cum glo. in c. accepimus. de eta. ⁊ quali. vbi hoc videt̃ quasi expressum. ⁊ vide etiam glo. in c. scriptũ. de 56 elec. ¶ † Limito tñ hoc dictũ vt pcedat respectu priuati qui approbauit vel tolerauit in vno officio, sed respectu superioris nõ procedit indistincte. dico eñi ꝙ potest illũ examinare cum est transferendus ad illud officiũ: qꝛ potuit effici indignus. argu. in l. magistros. ⁊ quod ibi no. C. de profes. ⁊ medi. lib. x. ⁊ pro hac limitatione inea videt̃ tex. in c. in causis. de elec. ⁊ in c. scriptũ. prealle. ⁊ ibi hoc idem videt̃ velle. Jo. 57 an. post Uincen. super gl. in ver. presumptione. ¶ † Quarto ⁊ vltimo fortiter vltra alios opp. sic: dubia probatio recipit interpretationẽ ex partiũ cõfessione. vt in c. cuz ioãnes. de fi. instr. sed hec pars monasterij pposuerat ꝙ permutatio facta fuerat cũ epo. Sabiñ. ergo originale faciẽs mẽtionẽ de epo Theodosio simpliciter debebat intelligi ꝙ ille Theodosius erat eps Sabiñ. Sol. dico ꝙ hic nõ fuit facta mẽtio de epo Sabiñ. in forma cõfessionis sicut in c. cuz ioannes. sed in forma ex- 58 ceptionis: vt colligit̃ ex litera. ¶ † Et ex hoc intellectu colligo singulare ⁊ notabile dictũ qd̃ nescio alibi. vcz ꝙ ex rei exceptione nõ solũ nõ fundat̃ actoris intẽtio: qnimo nec declarat̃ dubia pbatio ipsius actoris ad ipsius cõmodũ. ⁊ idem breuiter si reus aliqd ponit in articulis: qꝛ articulans non fatetur. vt not. Jo. an. in c. cuz in positionibus. de iureiu. lib. vj. Secũdo potest dici ꝙ hec cõfessio emanauerat falso ⁊ erat fundata super falso instrumento: vnde sicut falsitas nõ nocet monasterio, ita nec illa cõfessio.

1 Exceptio non admissa ⁊ ob id fuit appellatum debet coram iudice appellationis declarari vera.
2 Dieta vltra quam prohibetur quis tradi connumeratur a fine diocesis non autem a loco habitationis.
3 Citatus non tenetur comparere quotiescũqꝫ notoriũ est ꝙ sibi competit declinatoria fori, nec tenet processus contra eum factus. ⁊ nũ. 4.
5 Dieta an sit consideranda per aquaz an per terrã dato ꝙ vna istarum viarum sit breuior vel longior alia.
6 Dieta an consideretur vsqꝫ ad locum vbi causa est commissa: vel ad locum ad quem se iudices conferunt.
Iudex commissarius deputatus vt iudicet sub commemoratione loci vbi residet non potest vltra illum locum iudicare.
7. Iudex appellationis si ad ipsum fuit appellatum circa vnum articulum an debeat vel possit se intromittere super tota causa.

1 **OLim ⁊ infra.** † Qui pp̃ter exceptionẽ nõ admissam appellat coram iudice appellationis probare dz exceptionẽ esse verã. ita cõmuniter summat̃: sed s̃m hãc summationẽ hec decr. est de indubio p. c. interposita. de app. ideo potest summari aliter intelligendo ꝙ hic scribitur executoribus illarum sententiarũ: ⁊ sic exceptio inferens nullitatem sententie etiam corã executore auditur ad effectum vt si veram esse cognouerit supersedat. Uel tertio sic intelligendo ꝙ isti erãt iudices appellatiõis. Si exceptio iurisdictiõis exclusiua propter quã fuit appellatum probat̃ vera: iudex appellationis non debet de principali cognoscere sed supersedere. ⁊ tã iste q̃ precedẽs est notabilis intellectus. In prima ponitur appellantis querela. In secunda prouisio. ibi: discretiõi. Et vt patet ex predictis habet iste tex. duos intellectus: s̃m primum ⁊ magis communem pone sic casum. ¶ U. tractus coraz iudice delegato opposuit ꝙ trahebatur vltra duas dietas replicabatur vt in litera. demum propter exceptionem nõ admissam fuit appellatum: delegatus appellatione non obstante excõmunicauit illuz. U. ⁊ fuerunt impetrate litere ab aduersario super executione istius snĩe ad istos de quibus in suprascriptione: corã quibus. U. proposuit exceptionem suam: ⁊ qꝛ non audiebatur mandat eis papa vt in litera patet. s̃m aliuz intellectũ pone casum ꝙ. U. appellauit ⁊ impetrauit literas ad istos iudices in suprascriptione contentos, quibus papa mandauit: vt pz in litera. ⁊ iste intellectus est magis planus ⁊ litere consentaneus. nam si scriberetur executoribus papa non mandaret eis vt ipsi decernerent appellationez esse legitimam: qꝛ non pertinet hoc ad eorũ officium: sed solum debent cognoscere ad effectum exequẽdi vel supersedẽdi: vt in c. decetero. j. de re iudicata. vbi plene tractabo hunc articulũ an et quas exceptiones debet executor admittere. Item facit c. cum contingat. de rescriptis. ⁊ notat. c. pastoralis. §. qꝛ vero. et quod ibi no. de officio. delega. Preterea pro isto intellectu facit, qꝛ appellatione pendente nõ debet fieri executio late sententie post appellationem: cum validitas gestorum post appellationem a grauamine dependeat ab ipsa appellatione. vt in capi. non solum. de appellationibus. libro sexto. vnde si factum contigisset vt recitat glossa fina. non mandasset papa

dasset papa vt executores cognoscerent aliquo modo de appellatiõe.sed vt supersederent in euẽtũ cause appellationis.ꝛ miror ꝙ glos.et docto. hoc nõ ponderauerunt.ideo tene aliũ intellectũ. ¶ † Not.ibi:extra suam diocesim ꝛc.ꝙ due dietẽ quibus prohibet tractus non cõputantur a loco habitationis:sed a fine dioce.eõcor.c.nonnulli.de rescri.ꝛ clarius tenẽt doct.ibi, hodie vero nõ potest quis trahi vltra vnam:vt in.c.statutuȝ.de rescrip.lib.vj. ¶ No.ij.practicã procedẽdi cũ quis citatur vltra duas dietas:dȝ enim hoc proponere corã iudice:ꝛ si nõ audietur dȝ appellare. ¶ † Ex hoc infero ad duas qõnes.prima nunquid citat⁹ vltra duas dietas hodie vltra vnã teneatur cõparere ad excipiẽdũ contra rescriptũ. Gof.ꝛ Hos. arguũt ad partes ꝙ teneatur ire:alleg.l.arbiter.calendis.§.j.ff.de arbit.ȝ.de offi.deleg.c.prudẽtiã. In cõtrariũ est.l.nõ videt.ꝛ.l.si qs ex aliena.ff.de iud.ꝛ.l.ex quacũqȝ.ff.si qs in ius voc.tñ hec vltima duo iura videntur poti⁹ p ꝯria pte. Concludũt tñ pfati doc.ꝙ ire tenetur si dubitatur de dietis vel an litere sint obtẽte de ꝯsensu pcuratorũ quos ptes habẽt in curia.alias nõ teneretur ire si nullũ dubium est. Aduerte ꝙ doc.hãc eandẽ qõnẽ formãt in.d.c.nõnulli.ꝛ cõiter cũcludũt oppositũ dicentes ꝙ dȝ ire ad allegãdũ priuilegiũ suũ per.d.l.si qs ex aliena.cũ similib⁹ sȝ nubi pl⁹ plȝ opi.pcedẽs qꝛ vbicũqȝ notoriũ[a] est ꝙ citato cõpetit declinatoria nõ tenetur cõparere[b] vt.d.l.nõ videt latitare.ff. de iur.no.Inno.in.c.ij.de dila.ꝛ glo.in.c.sup literis.de rescrip.in ver.nisi forsan.q̃ loquitur quasi in terminis nr̃is ꝛ glo.in.c.veniens.de accu.ꝛ in.c.si eps.iij.qõ.ij.ꝛ.Jo.an.in regula sciẽti.de regu.iur. in merc.facit optime tex.cũ gl.in.c.pastoralis.§. pisana.de re iud.Et ad istum text.dicit ꝙ iste voluit vt saltẽ euitaret piudiciũ facti cõparere vel factũ erat dubium. ¶ † Scda qõ est nunqd teneret pcessus si nõ cõpareret.dic ꝙ re existente dubia teneret etiã si prius nõ pnũtiaret se iudicẽ:qꝛ rescriptũ tenet mero iure licet cõpetat exceptio iurisditionis elisiua vt satis colligi põt ex.c.nonnulli.sed hodie põt dici ꝯriũ p.c.statutũ.de rescr. lib.vj.in fi. ¶ † Tertio q̃rit qd si ad iudicẽ citãtẽ iter est p aquã ꝛ terrã.sed per aquã nõ distat vltra vnã dietã:p terrã vero quatuor vel ecõuerso q̃ via attenditur an terrestris vel marina. Quidã dixerũt cõsiderãdũ esse viã vsitatiorẽ ꝛ frequentiorem.ar.in.d.l.sepe.ꝛ.l.si putator.ff.ad.l.aquil.ꝛ de sponsa.c.ex literis.ꝛ.l.cũ delanionis.§.asinam.ff. de fundo instr. Goff.ꝛ Host.dicunt frequentius esse vt cõsiderent itinera terrestri a[c] marime tpe hyemali quo solet piculosa nauigatio esse.C.de offi.recto.puin.l.ciuitas. Itẽȝ termini dioce.melius distinguuntur per terrã q̃ in mari vel in aquis. facit qd no.in spec.de cita.post princ.ꝛ hec satis placet.de materia ista vide plures q̃stiones doc. in.d.c.nõnulli. ¶ † Glo.j.q̃rit quid si litere impetrantur vltra duas dietas sed iudices conferunt se ad locũ propinquũ nũquid reus teneatur rñdere. Glo.ista dicit ꝙ sic:quia hic ꝛ in.d.c.nõnulli solũ põderatur tract⁹.olim tpe istorũ iuriũ erat hec opi.vera ꝛ satis faciebat iste tex.ꝛ ratio.d.c.nonnulli.sed hodie potest procedere dũmodo iudex nõ exeat locuȝ cõmissionis:vt puta si est deputatus in certa diocesi nõ põt illã exire:sed intra illã põt se appropinquare:vt pbat in.c.statutũ.§. in nullo.prealle.ꝛ videt iudicio meo facta cõmissio in certo loco nõ solũ qñ hoc exprimit sȝ etiã si in cõmissione exprimat dioce.iudicis.Et si dicatur in tali loco commoranti põt tunc cognoscere in loco more licet non sit intra suam diocesim.ad hoc bon⁹ tex.in.c.si.de rerum permu.ꝛ ibi hoc tenet Joan.an.qd semp notabis:qꝛ quotidie accidit. ¶ † Glo.ij.opponitur de multis iuribus et bene soluit.sed tu de ista materia dic vt latius dicetur in.c.interposita.j.de app.et ibi est bo.text. principalis ꝛ fundamentũ huius materie. ¶ Ultima glo.op.videt enĩ qd iustificata appellatione nõ debeant iudices supersedere:sed procedere in causa:cũ ipsi succedebãt loco primorũ iudicũ vt in.c.debitus.de appella. Sol. glo.ponit intellectũ quem.ȝ.recitaui:vt patet ex ea. Ex quo intellectu collige not.qd dixi in secundo summario Pet.ꝛ Abb.ponunt aliũ intellectũ ꝙ isti quibus nunc scribitur erãt iudices appellatiõis.ꝛ hec lec.verior ꝛ notabilior:vt.ȝ.dixi.Et ad cõtrariũ dic ꝙ procedit qñ exceptio ppter quam appellatur nõ venit ad declinandam ꝛ extinguendam iurisditionẽ iudicis:sed concernit intentionẽ actoris.tũc enĩ cũ iudex appellationis succedat loco primi iudicis debet iustificata appellatiõe de causa cognoscere.sed cum exceptio extinguit iurisditionem iudicis debet iste facere quod primus iudex erat de iure facturus.s.supersedere ꝛ pronũtiare se non iudicẽ:ꝛ alias si diceremus oppositum iste per suã exceptionẽ quasi nihil obtineret nec huic intellectui obst.cap.ex parte.ij.de quo Pet.ꝛ Abb.opponunt ꝛ nõ soluũt:qꝛ vt ibi not. illi iudices fuerunt de nouo dati non cõtra matrem appellantem sed contra filios in quos erat actio dirigenda ꝛ ita potuisset papa facere hoc si voluisset sed voluit supplere de facto.

1 ☞ Excõicatus ꝛ periurus possunt pro defensione ecclesie ipsorum excipere ꝛ opponere illa crimina quibus ipsi tenentur.
Excommunicati possunt electionem de indigno factam incusare.
2 Excommunicati ꝛ periuri non sunt ipso iure priuati beneficio.
3 Electio facta de excõicato est ipso iure nulla.si vero excommunicatio venit post electionem:talis electio potest cassari.
4 Periuri repelluntur ab agendo vel accusando sicut alij criminosi:ab excipiendo vero repelluntur.
5 Replicatio vbi elidit exceptionem debet primo probari:qꝛ ea pbata remanet exceptio inefficax.
6 Excommunicatus ꝛ periurus an audiuntur tanquam rei voluntarij.
Jus suum dicitur prosequi ille qui non vult superiorem non idoneum.
7 Exceptio criminis an tollatur per replicationeȝ eiusdem criminis.ꝛ sic an paria delicta mutua cõcompensatione tollantur.17.
8 Si tu excipis quod gabella non est soluta de contractu in quo me fundo:et ego excipio quod nec tu soluisti:tua exceptio non tollitur per meam replicationem.
9 Replicatio debet elidere exceptionem.9.
10 Bãnitus põt alium bannituȝ impune occidere: stante statuto ꝙ bannitus possit impune occidi.
11 Bannitus ex forma statuti nõ põt nec agere nec recipe:nec vnus bannitus potest agere nec excipere contra alium bannitum.
12 Judex põt ex officio etiam parte non excipiente personas indignas a testimonio repellere.
13 Statutum tollens defensionem tam circa personam quam circa res an valeat.
14 Appellatio potest tolli per principem.
15 Statutũ ꝙ bãnitus possit impune offendi valet.
16 Testis contra quẽ excipitur de crimine:nõ põt contra excipientem de simili crimine replicare.
18 Calor iracundie non excusat quem ab iniuria.
19 Usurarius volens repetere vsuras non auditur nisi restituat quas extorsit.

Dilecti filij. Per excõicationis vel periurij exceptioneȝ a sua vel ecclesie sue defensione quis repelli non debet.vel sic. Pro defensione sue ecclesie potest quis opponere exceptionẽ excõicationis periurij vel aliam legitimaȝ exceptionẽ:nec per replicationẽ excõicationis vel periurij repelli potest.h.d. Prima pars ponit petitionem appellantis. Scda dat iudiceȝ ibi:quo circa. ¶ Casus literalis. Quidam canonicus gradeñ.M.noĩe.electus fuit in priorẽ eiusdẽ ecclesie.sed.S.G.ꝛ.P.canonici sancte Marie se opponebant electioni illius:vnde contra illos literas impetrauit. Ipsi coram iudicibus cõstituti pposuerũt ꝙ dictus.M.nõ debe-

☙ Sebastia. Sapi.
a ¶ Notoriũ. vide not.p Fel.in.c.cũ ordinẽ.co.vij.x. pria declaratio.3 ȝ.de rescr.vbi tãgit qñ notorium nõ indigeat allegatiõe vide etiã Moder.i.l.ij.ff. si quis ius di.nõ obtempe. 3
b ¶ Et in hoc cõtrariuȝ tȝ hic.d. Anto.ꝛ p eo facit gl.in ver.notorie.i cle.pastoralis.de re iu.et qd not.doct.in cap.ex parte.el.j. de appel.
c ¶ Attẽditur poti⁹ via terrestris quã aquestris.de q̃ vltra.d. Anto. hic satis ẽt p.d. Ant.in.d.c.nonnulli.de rescript. a et archi.in.c.sta- b tutũ.§.cũ aũt.de rescr.in.vj.ꝛ vid Bart.in.l.in itinere.ff.de verbo. sig.ꝛ bald.hic et ꝙ attẽdi debeat via breuior dum mõ nõ sit piculosa.alle.opi.bart. 4 in.l.veteres.ff.de execu.tu.sȝ tu super hoc ar.distingue pulchre:vt p bar.in.l.j.in fin. 5 ff.si qs cau. Inn. in.l.cõtinu⁹.§.cũ ita.ff.de v.obli. ꝛ ad hoc all.bo. text.in.l.ij.§.peñ. ff.si qs cau.ꝛ refert plutarchus in vita Catonis c ꝙ trib⁹ eũ p oẽm etatẽ pniaȝ egisse:primo si qd arcanũ mulieri cre didisset.secundo si p aquã traiecis 6 set ꝛ poterat per terrã pficisci.tertio si aliqs dies p incuriã sine studio trãsmisset.et adde ꝙ imputat alicui casus fortuitus eo qꝛ non iuit p viã seu iter cõsuetũ fm bar. in.l.cuȝ pponas. C.de nau.fe.ꝛ in l.j.ff.de his q deie.vel effu.facit qd not.ang.in.§. his igit.in prin. instit.de iusti.et 7 iure. Ant. Frãs.
d ¶ Quõ fiat cõputatio dietaruȝ et q̃liter debeat fieri mẽsuratio. primo dicas ꝙ mẽsuratio nõ fit a porta sed a cõtinẽtib⁹ edificijs itẽ fit p viaȝ magis vsitatam vel etiã p aerẽ si aliter fieri nõ põt vt ple.p bart.in.l.j. ff.si quis cau.hic all.ꝛ qñ vna via est lõgior altera dicas ꝙ mẽsuratio dȝ fieri p viã lõgiorẽ si forte agatur d vita hoĩs: vt p.d. Anto.et Jmol.in.c.nonnulli.de rescrip. ꝛ p Jmol.ple.in l.cõtinu⁹.in.§.cũ ita.hic allega.et vide bar.in.l.imperator.de app. vtrũ aũt dieta intelligatur fm legalem dispositionẽ an vero fm consuetudinẽ regionis.vid gl.ꝛ doc. i.c.nõnulli.de rescri.ꝛ in.c.statutũ.§.cũ vero.eo. tit.lib.vj.ꝛ adde ꝙ dieta computatur a fine dioc. domicilij ipsius rei fm Jo.an.in c.statutũ.ꝛ vide do.de ro.in deci. cccccxliiij.inci. cõiter tȝ ro.i antiquis.ꝛ adde ẽt ꝙ dieta in realibus cõputatur a loco in quo est res. ꝛ per.do. Car.in cle.j.de rescript. ꝛ tene mẽti ꝙ dixit bal.in.l.si tibi mãdauero.ff.cõmo.ꝙ qui facit dietã nimis longã dicitur esse in culpa.

☙ Sebastia. Sapi.
¶ Terrestria.vide Alex.in cõsil. xxij.incip.consideratis verbis statuti in.iiij.volu. ꝛ quot miliaria faciãt vnã dietã per mare tangit bar.in tractatu de insula.col.ij. vbi dicit ꝙ quinquaginta miliaria requiruntur.

bat audiri pro eo ꝙ erat excõicatus ⁊ piurus sed dictus. M. contra. G. ⁊ P. in modũ exceptionis ⁊ replicationis obiecit periuriũ ⁊ excõicationem ⁊ replicationẽ excõicationis cõtra. S. vt eorũ exceptionẽ elideret. sꝫ ꝓcurator illorũ rñdit ꝙ probatio illius electi sup hoc recipi nõ debebat: qꝛ ⁊ si illa etiã ꝓbarent nõ essent ꝓpterea a defensione sue ecclesie repellẽdi. ⁊ si excõicatio cõtra dictum electũ ꝓbaret in modũ exceptionis repelleret ab agendo: sed replicatio excõicationis etiã probata cõtra. S. nõ repelleret eum a defendendo iudices interlocuti fuerũt: ꝙ prius reciperẽt ꝓbationes sup replicatiõe premissa: propter qd ad sedẽ apostolicam appellauit. mandat papa quatenus si est ita reuocet in irritũ ꝗcquid fuit factum post appellationẽ. Berñ. ¶ † No. j. ꝙ excõicati vel ꝑiuri possunt se opponere cõtra electionẽ de indigno factã in eorũ ecclesia: ac illa eadem crimina quibus ipsi tenent electo opponere. ¶ † Ex quo infertur ꝙ excõicatus ⁊ periurus nõ est ipso iure priuatus titulo sui bñficij: qd intellige: vt no. Inno. in. c. cum nostris. de cõces. preb. vide quod dixi. s. in. c. querelam. de iureiuran. facit capit. j. de iudi. ¶ † No. ij. ꝙ electo petenti suam confirmationẽ vel agenti contra sibi resistentes: obstat exceptio periurij ⁊ excõicationis: ⁊ si ista inerãt tẽpore electionis electio fuit nulla: vt in. c. fin. de cle. excommu. ⁊ c. cum in cũctis. de elec. ⁊ qd not. in. d. c. querelã. si aũt superuenerũt possunt opponi ad effectũ repellẽdi electũ ab agẽdo: vt ei⁹ electio cassetur: vt in. c. sup his. de accus. ⁊ dic vt ibi. ¶ † Not. ar. ꝑ locũ a speciali ꝙ periuriũ repellit quẽ ab agẽdo. hic eñ dicit ꝙ nõ repellit quẽ a defensione sue ecclesie. ergo aliter agentẽ repellit. Joã. andr. hic dicit ꝙ periuriũ[a] nõ impedit agẽtẽ sed confirmationẽ petentẽ sic: quia illius intentionem perimit. sicut repellit ordinandum. de temp. or. c. fi. et testem. s. de testi. c. testimonium. Ego dico ꝙ periurium nõ repellit nisi quẽadmodum alia crimina. nam criminosi a multis repelluntur: vt in. c. j. ⁊ in. c. cũ dilectus. de accu. ⁊. iij. q. vj. c. omnib⁹ vnde criminosi non possunt alios denũtiare vel accusare. vt in iuribus prealleg. ⁊ enim admittũtur quia defendebãt ecclesiam propriam. ⁊ ẜm hoc procedit hic arg. a speciali an suspensus ab officio ⁊ bñficio possit agere. dic vt no. j. c. proxi. ¶ † Not. qd vbi replicatio elidit exceptionem debet prius ipsius probatio admitti: quia ea ꝓbata remaneret exceptio inefficax. de hoc tamen vide quod in simili dixi in. c. j. de or. cog. ⁊ l. circa. ff. de pro. ⁊ plenius in terminis nostris dixi post Joan. an. in. c. a nobis. s. e. dic vt ibi. ¶ † Gloss. j. colligit ꝙ quilibet admittẽdus est ad defensionẽ ecclesie: etiam periurus ⁊ excõicatus. ¶ Sed contra hoc et contra tex. oppo. videt eñ ꝙ isti non essent admittẽdi cum ipsi opponerẽt se isti electo. ⁊ sic erant rei volũtarij qui censent actores. ad hoc. c. exhibita. de iudi. ⁊ quod not. in. c. super eo. de ele. facit. c. cũ inter. s. eo. vbi excommunicatio permittitur duntaxat stricta defensio: vnde prohibetur reconuentio: ne remedium defensionis permissum trabatur ad impugnationis materiam. ⁊ sic nullo modo excõmunicatus potest impugnare aliũ etiam ad commodum ecclesie: vt in. d. c. exhibita. Sol. Inno. s. eo. c. cũ inter. fatetur contrarium dicens excõmunicatũ non posse excipere contra petentem cõfirmationẽ ne defensio trahatur ad impugnationẽ: ⁊ qꝛ cum sit extra ecclesiam ꝓpter delictum suum non interest sua: nec põt excõmunicationem vel aliud crimen obijcere. argu. xxvj. dist. vna. tantum ⁊ qꝛ cũ trabem gestat in oculo nõ potest festucam de oculo fratris euere. ij. q. vij. §. tria in fi. Ad hanc decre. respõdet ꝙ loquitur in reo necessario: quod videtur colligi ex litera ibi traxisset in causam ⁊c. voluntarius autem debet primo fundare intentionẽ suam in iudicio: qd facere nõ potest excõicatus: necessarius aũt firmat intentionẽ suam in persona hoc ipso ꝙ vocatus: ⁊ citatus est ad iudicium. de iudi. intelleximus. et l. inter stipulantem. §. j. ff. de verb. obli. Host. in. d. c. cũ inter. ⁊ hic tenet oppositũ adducens istum tex. in eo qd isti canonici prius se opponebant huic electo. ⁊ sic erant voluntarij. Itẽ adducit casum de translato ad alium episcopatum cui per canonicum ad impediendã possessionẽ opponebatur crimen cũ infamia: cõtra quã ipse trãslatus replicat excõicationẽ. ⁊ dicit Clementem quartum diffiniuisse quod replicatio nõ elidebat exceptionem licet ille esset reus voluntarius prouocãs non prouocatus. ideo cõcludit Hostiẽ. illam distinctionem Inno. inter reum necessarium ⁊ volũtarium nõ admittendam: nisi illam saluando dicamus ẜm eum istum qui vult malum prelatum repellere fore necessarium ⁊ non voluntarium. Quid enim grauius intolerabilius periculosius ꝙ ꝙ detur lupus loco pastoris dissipator loco tutoris: homicida pro medico: tyrãnus ꝑ defensore, inimicus pro aduocato. certe nihil. vt. s. de elect. nihil est. ⁊. c. ne ꝑ defectu. xl. distin. multi. Itẽ cũ excõmunicato reseruetur exceptio cõtra temporalẽ iudicem delegatũ suspectũ fortius dꝫ reseruari ꝯtra ordinariũ q est perpetuus. ⁊ hoc dictũ Hostiẽ. dixit Spe. curiã seruare. s. qd excõicatus pro eccl'ia sua possit opponere cõtra petentem confirmationẽ etiã si volũtarie veniat: vt no. in Spe. de actore. §. j. ver. item ꝙ excõicatus. hoc etiã videt sequi Jo. an. Et ad. c. exhibita prealleg. dicit posse dici ꝙ si canonicus excõmunicatus prouocat ad iudicium dans libellũ vt cassetur electio repellitur ꝑ exceptionẽ si vero contra prouocantẽ ad confirmationẽ excipit, etiam si sponte veniat admittetur hoc etiã dictũ videtur sequi do. Ant. nec Inn. cõtradicit in hoc casu proposito si bene ponderẽtur dicta sua in. c. sup his. de accu. in. ij. col. vbi dicit ꝙ criminosus non admittitur cõtra petentem confirmationem nisi sua intersit: puta qd sit futurus suus prelatus vel sit patronus. nemini enim ius suũ prosequẽti obstat exceptio criminis. argu. iij. q. vj. omnib⁹. ẜm eũ. ⁊ pondera bene suã rationẽ vult eñ ꝙ excipiẽs cõtra futurũ prelatũ suũ dicitur ius suũ ꝓsequi. nedũ ecclesiã suã defendere, excõicatus aũt nõ repellitur a ꝓsecutiõe iuris sui. pcedat ergo dictũ Inno. in. d. c. inter. cũ criminosus excipit tanquã vnus de populo contra petentẽ cõfirmationem. ⁊ forte posset attentari ꝙ quilibet etiã laicus futurus etiam subiectus est admittẽdus contra petentẽ ꝯfirmationẽ nõ obstãte replicatione criminis per rationẽ. s. dictã ⁊ facit. c. audacter. in fi. vij. q. j. ad predicta etiã facit qd not. Joã. an. in. c. pia. j. eo. li. vj. vbi ꝯcordãdo Inn. dicit ꝙ admittitur excõicatus appellãs extra iudiciũ qñ aliqd preiudiciũ ex omissione põt sibi generari. sed in casu nostro preiudiciũ generaretur huic excõmunicato si nõ posset se opponere contra petentẽ cõfirmationẽ: qꝛ obtenta cõfirmatione mitteret in possessionẽ ⁊ durius tũc repelleret. iuxta ea q leg. ⁊ not. in. c. veniẽs. ij. de testi. ¶ † Opp. hic ꝯtra exceptionẽ criminis nõ datur replicatio criminis. ⁊ sic videt ꝙ ꝯtra exceptionẽ doli nõ detur replicatio doli qd videt etiã probari in. l. apud iulianum. §. marcellus. ff. de doli exce. ¶ Sed cõtra hoc op. de. l. cũ mulier. et. l. viro. ff. sol. mat. vbi si ꝯtra mulierẽ repetentẽ dotẽ vir excipit de adulterio admittit replicatio mulieris contra virũ de lenocinio. Ad idẽ c. penulti. ⁊ vlti. j. de adult. vbi contra proponentem adulterium mulieris: mulier admittit ꝓponẽs adulteriũ viri. ⁊ sic mutua ꝯpẽsatione crimina tollunt. Sol. gloss. fi. hic satis in sua materia notãda intra hanc difficultatem ⁊ in effectu pro solutiõe cõcludit quod replicatio admittitur quando ea nõ admissa excipiens remaneret in lucro. exemplum in. d. l. cum mulier. ⁊. c. pe. reijcitur vera replicatio si ea admissa agẽs remaneret in lucro. sic loquitur. d. §. marcellus. ⁊ casus hic nam si replicatio istius electi fuisset admissa admitteretur iste electus excommunicatus ad agendũ. ⁊ sic reportaret commodũ. ⁊ admittẽdo vel denegando: eadem est ratio: ne alter remaneat in lucro. alter in damno. hoc vult in effectu tota ista gl. hunc articulum attingit Inn. in. c. intelleximus. de adulte. ⁊ aliquid posuit in capitulo si quis presbyterorũ. de reb. eccle. nõ alie. sed Bar. ⁊ Bal. post Jã. de are. ⁊ Butriga. clarius procedunt in. l. cum mulier. ff. sol. matri. ⁊ l. viro. ff. eod. tit. Et primo ponam duas theoricas ad cognoscendũ an ⁊ quãdo[b] exceptio doli seu criminis tollatur replicatione doli seu alterius criminis. Secundo subijciã exẽpla ad maiorem claritatem: quia materia est difficilis. Tertio ponam aliquas questiones notabiles ⁊ dubitabiles. Quarto formabo ex me vnam paruam distinctionem pro aliquali introductione ad materiam. ¶ Prima theorica est legistarum et maxime Barto. in. d. l. cum mulier dicẽtis quod aut excipiens certat de lucro captando. ⁊ admittitur replicatio doli ne cõis malitia ꝓsit sibi ⁊ alteri noceat. exemplũ in. d. l. cũ mulier. vxor repetit dotem vel agit vt admittatur ad ꝯsortiũ viri. maritus autem excipit de adulterio ad lucrandũ dotẽ. mulier replicat quod etiã ipse fuit adulteratus: certe admittitur replicatio mulieris: vt ibi: et in. c. intelleximus. de adulterijs. Aut excipiens tractat de dãno vitando ⁊ non admittitur replicatio. Exemplũ pone hic in. c. nostro. ⁊ in. l. apud celsum. §. marcellus. ff. de do. excep. Item ẜm eum quando sunt actor et reus in pari causa. magis tunc enim fauendum est reo excipienti ꝙ actori replicanti. ar. in regula. in pari causa. de reg. iur. lib. vj. ¶ † Et per hoc. d. Barto. post Jac. but. ꝙ si statuto[c] cauet ꝙ non valeat ipso iure contractus si nõ sit soluta gabella: ⁊ nos simul cõtraxim⁹ nec soluimus gabellã: ꝙ si postmodum peto a te: qꝛ vendidisti ⁊ tu excipis de inualiditatẽ contractus

---

Sebasti. Sapia.

a ¶ Periuriũ. Vide Ro. in singu. cccxcj. inci. tu sai. vbi dicit ꝙ periurus non potest agere i cã in qua fuit piurus vide Alex. in ꝯsi. xvij. inci. ponderatis. col. ij. in. iij. vol. et in cõsi. lxxvj. inci. visis. col. iiij. in. v. vol. ⁊ in. l. si quis maior. col. fi. C. de transact.

b ¶ Nota hic plenissime an ⁊ quãdo ꝯ excipiẽtem de dolo seu crie admittat replicatio doli vel alterius criminis ⁊ adde his q̃ scribunt do. Abb. et doc in. c. pe. ⁊ vlt. de adulte. ⁊ vide pul. ꝑ bar. in. l. viro. in vj. col. ff. so. ma. ⁊ per Innoc. c. si qs ꝑsbyterorũ de re. eccle. nõ alie. Ant. Frans. ¶ An replicatio doli vel alterius criminis et qñ non admittit ꝯ replicationem alterius dicas ꝙ non admittitur qñ replicans tractat de lucro, ita Bar. in. l. papinianus. §. marcellus. ff. de doli except. ⁊ ibi per Alexã. sed si replicans tractat de dãno admittit replicatio nisi in odium feneratoris: vt in c. quia frustra. de vsur. ⁊ nisi quãdo exceptio est de inhabilitate persone ad agendum quia tunc iudex etiam ex officio repelleret vt in. l. quos ꝓhibet. de postul. ⁊ habet ꝑ Innoc. in. c. intelleximus. de adul. et per Specul. in ti. de exc. in. §. fin.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Si statuto. vide an. sic. in consilio. xciij. col. xxij. in. j. volu. Are. in cõsil. cj. in fin. ⁊ in cõsil. cxxviij. col. ij. ⁊ sequenti.

a ¶ Si tu excipis a ꝯ me ꝙ ago non solui gabellā de ꝯctu replicatio mea qꝺ etiam tu non solueris gabellam nō iuuat me⁊ vide de hac q.p.d.Anto.hic ⁊ Bart.in.l.fin.§.pe.ff.ꝺ eo ꝓ quē.
⤙Sebasti. Sapia.
a ¶ Ut bannitus. vide ang.de are. in ꝓn.insti.de except.col.xxv.ale. in consil.xxx.col. ij.in.iiij.volu.⁊ in simili Pe.ꝺ anc. in.c.canonum statuta. colū.lxv.et lxviij.ꝫ.de cōstit. nellū in trac.bannitorū.in.ij.'qōne secūdi temporis.
c ¶ Utrū valeat statutū qꝺ bānitus nō audiatur nec agendo nec excipiēdo vel defendēdo.et vide qꝺ de h, late scripsit do. Bart.de bellē.in cle.pastoralis.de re iudic. Anto. Francis.
¶ Qn̄ bannitus non dȝ audiri ex forma statuti nō vȝ snīa lata ꝓ eo vide per alex.plene in cōsi.lxxxj.in ij.ꝑte cōsi.⁊ adde ꝙ bānitꝰ ꝓhibitus agere ꝑ ꝓcu. vel cessionarium ita bal.in.l.si cum dote.§.si patri. in.iij.not.ff.solu. mat.⁊ no.in.l.iiij. §.si cōem.ff.finiū re.⁊per bal.in.c.j. in.j.col.in tit.hic finitur lex cōra.⁊ ꝑ Joā.an.in.c.veniens.de accus.et per Paul.de ca. in .l. papinianus exuli.ff.de mino. adde tn̄ ꝙ bannitus prohibitus agere pōt tamen cām ceptā an̄ bānum finire ⁊ prosequi.ad qꝺ vide Bar.in.l.deferre. in principio.ff.de iur.fis.⁊ Bart.et Ang.in rubri.C. de dela.libro.x.et Bar.in.l.mutius in ꝓnci.vlt.col.ff. de fideius.et bn̄ et Bal.in.l.leges la.j.C.de legi.et vide bal.in.l.nec intētio.in fine.de transactio.⁊ in.l. peremptorias.C. sentē. rescin.non

contractus:q2 non solui gabellamᵃ⁊ ego replico ꝙ nec tu soluisti hec replicatio mea nō debet admitti est tn̄ alia rō efficacior:q2 ꝓpter tuū nō soluere gabellā nō validat̄ cōtractꝰ.⁊ sic hec replicatio nō elidit exceptionē meā q2 facere dȝ replicatio vt.j.dicā. Hec dicit Bart.vera qn̄ replicatio opp.post lit.cōtest.⁊ ad merita cause vt tunc excipiens certās de lucro repellat̄ per replicationem paris criminis:quo casu intelligit̄.d.c.cū ecclesiastice.ꝫ.e.qꝺ not.ꝑ intellectu illius.c.secus dicit qn̄ exceptio inhabilitās opponit̄ ad personā.tūc enī nō elidit̄ per replicationē paris criminis.rō:quia reus eoipso habilitatur ꝙ trahit̄ ad iudiciū.ideo pōt excipere ꝯ actorē:nec pōt repelli per replicationē cū sit reus necessarius vt hic.ita dicit Inn. ꝫ.eo.c.cum inter.⁊ vide bo.glos.in.c.a nobis.ꝫ.eo. hec dicit ipse vera nisi actor sit domesticus familiaris ipsius rei:q2 tūc nō poterit ipse reus:lȝ necessarius excipere ꝯ personā ipsiꝰ actoris cū ante ipsum tolerauit in familiaritate.allegat.ca.nulli. de acc. ¶ Sed aduerte quia glo.ibi ⁊ Innocen.⁊ gl.in.§.hoc.ij.q.vij.dicūt; illud.c.ponere speciale in ep̄o q teneē habere in sua familiaritate bonos ⁊ graues ideo nō pōt ꝯ illos postea excipere.quin imo Inn.voluit restringere illum tex.ad cubicularios dūtaxat: quia precipit̄ ep̄o vt eos habeat honestos ⁊ graues.ij.qꝺ.vij.cum pastoralis.secus in alijs clericis quos interdū bonus prelatꝰ tolerat propter scandalū qꝺ est bene no.⁊ ex his habes theoricā bar.extensam ⁊ declaratā. ¶ †Uenio ad scd̄am quā lȝ senserit hic do.Ant.tn̄ latiꝰ ⁊ clarius posuit Jo.an.ꝫ.eo.c.a nobis.non astringens se ad replicationē criminis:sed gn̄aliter loquēs dixit qꝺ effectus replicationis est resoluere vel expugnare exceptionē.nā sicut se habet exceptio ad actionē ita se hȝ replicatio ad exceptionē. l.ij.ff.eo.ti.opȝ ergo ad hoc vt replicatio admittatur ⁊ opereē effectū suū ꝙ sit pertinēs ⁊ talis que vitiet exceptionē.nā impertinēs repelleretur.alle. ad hoc istū tex.vel ꝙ personā afficiat vt hic.Et si diceres qn̄ dꝫ resoluere exceptionem:dico ꝙ non pōt dari certa doctrina sed ex natura exceptionis ⁊ replicationis pōt perpēdi cōsideratis maxime que dicta sunt. ¶ †Ex his infert̄ ad aliquas qōnes:⁊ p2io pone statutū dicit ꝙ bānitꝰ possit impune offendi accusat̄ titius ꝙ ꝑcussit semproniū: excipit titiꝰ ꝙ semproniꝰ est bānitꝰ ⁊ sic poterat impune offendi replicat semproniꝰ ꝙ etiā ipse titius est bānitus nunquid debeat admitti replicatio.cōcludit Bar.post Jac.de aret.in.d.l.cum mulier.ꝙ nō:q2 cū titiꝰ sit reus necessariꝰ pōt proponere oēm exceptionē inhabilitātē accusatorē:nec potest ipse repelli.ad hoc optime facit iste text.⁊ gl.in.d.c.a nobis.⁊ qꝺ.ꝫ.dixi. ¶ †Scd̄o queritur quid si statuto cauetur vt bānitusᵇ non audiat̄ nec agēdo nec excipiēdo agit titius cōtra semproniū excipit semproniꝰ titiū esse bānitū:⁊ sic nō debere audiri excipiēs ꝯ agentē replicat titius ꝙ ipse sempronius est bānitꝰ.⁊ sic nō dȝ audiri excipiens quid fiet nō enim poterit audire vnum quin incidat in statutū.Jac.de are.tenuit excipientem non audiendū obstāte statuto.sed Bar.post multa cōcludit non ꝓcedere iudiciū quia qua ratione non debet audiri reus excipiēs:eadē rōne nō dȝ audiri actor agēs:ex quo vterq3 est bānitus:⁊ ratione bāni dȝ iudex vtrūq3 repellere ⁊ hoc mihi placet nā actor potest repelli iudicis officio.vt in.l.quos prohibet.ff.de post.vnde licet reus nō audiat̄ nō tn̄ silet iudicis officiū. ¶ †Et vide ad hoc ꝙ not. Inno.in.c.intimauit.de testi.vbi dicit iudicem ex officio suo posse etiam nullo excipiente indignas personas a testimonio repellere.d.l.quos prohibet.Idē dico in alijs actibus iudicialibus.vt.j.eo. c.exceptionem.vide bo.text.cum glo.no.in.c.querendum.⁊ in.c.qui sunt.ij.qꝺ.vij.⁊ potest iudex ex officio repellere personas inhabiles etiam si aduersarius propter suū delictū sit priuatus facultate excipiendi.vt no.voluerūt glo.⁊ Innoc.in.c. nulli.de accu.⁊ glos.in.c.alieni.ij.q.vij. ¶ †Reuocat tamen Bart.in dubiū nunquid valet statutum

tollens defensionē:cum nec' bānito nec excōicato nec quantūcūq3 criminoso sit auferenda defensio vt in.c.cum inter.ꝫ.eo.est enim de iure naturali.et ideo nec per legē nec ꝑ principē tolli potest vt est tex.in cle.pastoralis.de re iudi.⁊ per hanc rationē
c dicit ipse non valere statutū.ᶜexceptione vero voluntaria potest ſm eū statutum tollere:vt puta vt non possit aliū defendere,sed tu dic latius potest
d Bal.ibi:ꝙ quedā est defensio in qua nil agit quis sed solū negat.⁊ illa nō pōt tolli.vnde actore non probāte reus negās debet absolui.de iureiu.c.fin. ⁊.l.qui accusare.C.de eden.Quedā est defensio in qua reus aliquid vult cōsequi.⁊ tunc si illa est de iure naturali nō pōt ꝑ statutū tolli vt puta si reus ꝓponit ꝙ homicidiūᵈ cōmisit ad defensionē suā vel qd simile.l.vt vim.ff.de iusti.⁊ iur.⁊.c.dilecto. de sen.excō.li.vj.⁊ iste est proprius casus.d.cle.pastoralis.aut de iure ciuili vt exceptio prescriptionis rei iud.vel similis.⁊ ille possunt ꝑ statutū tolli ar.bo.in.c.quo iure.viij.di.facit aut̄.que supplicatio.C.de preci.impe.offer.ciuilis enī ratio potest ea q̄ iuris ciuilis sunt tollere.naturalia vero iura corrūpere nō potest.insti.de iure na.gen.§.sed naturalia.⁊.v.distin.in prin.facit qꝺ not.gl.in.l.quoties.C.de.preci.impe.offe.⁊ per hoc habes intellectum ad cle.pastoralis preall:vt nō intelligatur
14 in qualibet defensione. ¶ †Uide simile appellatio est defensio:vt in.c.suggestum.de appel.⁊ in.c. cum inter.ꝫ.eo.⁊ tamē potest tolli per principem vt in.c.super questionū.de offi.deleg.⁊.l.j.ff.qui ⁊
15 a qui.ap.nō licet. ¶ †Posset etiam circa ꝑdicta dubitari nunqd; valeat statutū vt possit bannitus impune offendi.⁊ dic ꝙ sic de quo plene per bart. in.l.omnes populi.ff.de iustit.⁊ iur.⁊ per Joā.an. in addi.Specu.in titu.de consti.prin.sunt enī hostes ciuitatis.⁊ perdūt omnia iura ciuitatis.vt in l.amissione.ff.de capi.dimi.⁊.l.minime.ff.de reli.
16 ⁊ sump.fu.⁊ vtrobiq3 plene per Bar. ¶ †Tertio principaliter quero pone ꝙ testis cui obijcit̄ crimen cum infamia replicat contra opponētem qꝺ etiā ipse criminosus est : nunquid debeat admitti replicatio glo.in.l.iij.ff.de testi.videtur sentire qꝺ sic:cōtrariū tenet Bar.in.d.l.cū mulier.nam excipiens tractat de dāno vitando:ergo nō debet repelli replicatione criminis vt dixi. Item hec replicatio non elidit seu resoluit exceptionem,quia testis producitur vt fiat fides iudici.sed iudex nō debet inclinari ad magis credendū:q2 excipiens est infamis:⁊ sic per vtrāq3 theoricā.ꝫ.traditam replicatio est repellenda.⁊ idem tenet glo.in.c.testimoniū.ꝫ.de testi.vide quod no.Inno.in.c.intel-
17 leximus. ¶ †Finaliter circa hanc materiam pone hanc breuem distinctionē:quod aut agitur criminaliter aut ciuiliter.Primo casu non obstat replicatio alterius vel exceptio alteriꝰ criminis:quia non relatione criminis:sed innocentia reus purgatur:vt.l.negāda.C.qui accu.nō pos.canonizata. iij.q.xj.neganda.tamen de hoc articulo dicēdum est vt plene leg.⁊ nota.per Bar.in.l.is qui reus.ff. de public.iudi.admittitur tamen obiectio annexi criminis vt accusator non repellatur sed vterq3 probato delicto puniatur. vt si maritus accusat vxorem de adulterio criminaliter ⁊ vxor' excipit de lenocinio admittitur enim et habet effectum cuiusdam accusatio.iste est casus no.in.l.ij.§.si publico.ff.de adulte.⁊ dicendum plenius vt ibi not. per Archidia.in.d.ca.neganda. ¶ Secundo casu subdistingue cum agitur ciuiliter ꝙ aut replicatio aut exceptio concernunt diuersa facta aut idē. primo casu si habent diuersos effectus non tollitur exceptio per replicationem:sed quilibet agit de facto suo:exemplum.si tu dedisti mihi dānum in vna re ⁊ ego dedi tibi in alia.vel si tu dixisti mihi iniuriam ⁊ ego tibi ⁊c.ad hoc.l.quemadmodum.§.si nauis.ff.ad.l.aquil.⁊ not.Specu.in titu. de accu.ver.quid si vocauit te.⁊ Inno.in.d.c.intel
e leximus.recitat tamē ibi.Spe.vnū dictū notabileᵉ⁊ semꝑ mēti tenēdū,dicit enī quosdā dicere ꝙ si dicto vl' facto fecisti mihi iniuriā ⁊ ego dicto vl' facto tuo prouocatus intuli tibi ꝙ ex hoc nō sum

po.in.vij.col.vbi dicit ꝙ bannitus prohibitus audiri potest opponere exceptionē intentionis ⁊ facti.
⤙Sebastia.Sapi.
d ¶ Homicidiū. Quod talē defensionem statutum possit tollere sentit Barto.in.l.vt vim.ff.de iusti.et iure.vbi vult qꝺ stante statuto qꝺ bānitꝰ possit impune offendi si quis bannitū aggrediat̄ non potest bānitus licite seipsum defendere.qꝺ dictum tȝ nellus in trac. bānitorū in scd̄a ꝑte scd̄e partis qꝺ.xli.⁊ Paul. de cast.in.l.si seruus.C.de his qui ad eccle.confu.et hoc dictū Bart. dicit esse stupendum Feli.hic.
⤙Sebastia. Sapi.
e ¶ Notabile.Uide' Bart.in.l.que oia.§.j.ff.de procur.vbi dicit per illum tex.ꝙ si qs mihi dicat cōuitiū vel aliqꝺ crimē obijciat possum ei impune dicere tu mentiris refert ⁊ sequitur do.Jas.in.l.vt vi, col.fin.ff.de iusti. et iure.

Anto. Francis.

a ¶ An et quando absolutio possit concedi ad caute. et quomodo fiat et an possit fieri per iudicem appellationis. vide plene per spe. in tit. de sen. in §. vt aut. in vers. porro. el. iij. vsque ad ver. postremo. et in versi. qd si scribat. vbi plene examinat istam materiam absolutionis ab excoicatione ad cautelam et ibi etiam ponit an absolutio iniusta teneat siue quis sit ligatus vnica siue pluribus excoicationibus. et vide etiam in tit. de proba. in §. iij. in ver. sed nunquid. et vide Inn. in c. solet circa princ. de sen. excom.

b ¶ Iudex absoluere. pondera bene quia in quantum dicebat se probare per testes nullitatem quod non loquitur de nullitate que resultat ex varietate facti. And. barb.

Sebasti. Sapia.

b ¶ Absoluere. alios casus ponit Io. de ana. in c. j. col. vl. j. de maledi. Alb. de ro. i. l. a procedente. C. de dilatio. glo. et alij in c. significasti. j. de eo qui duxit in matrim. Abb. et Imol. in c. ab excoica. s. de resc.

c ¶ Debemus intelligere. pondera quia sequitur quod ista absolutio ad cautelam si sit fauore ecclesie sequitur indultum operatur ad fauorem suspensi cum illum non petierit pondera quia opposuit de nullitate pondera etiam quia non apparet de qua nullitate. vide c. solet. de sen. excom. in. vj. et ibi scribentes. And. Barb.

d ¶ De hoc vide p. d. Abb. et p Imol. in cle. quam sup gl. in v. bnficiorum. de vi. et ho. cle. et decide hic ex his que nota. tradit do. in c. presbyterum. in. xij. col. xxviij. distin.

tibi condemnandus arg. in. l. j. §. cum arietes. ff. ad. l. aquil. et quod calore iracundie fit: calumnia caret. ij. q. iij. §. notandum. quod ego non credo ex toto verum

18 † quia calor iracundie non excusat ab iniuria. vt. l. si non conuitij. et ibi plene per Cy. C. de iniu. fact. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. credo tamen quod mitius sum puniendus: quia iusto calore motus intuli sibi iniuriam: vt est tex. not. in. l. si adulterium. §. imperatores. ff. de adul.

19 ¶ † Predicta procedunt regulariter quanquam tamen in odium certi delicti admittitur exceptio vel replicatio in diuersis factis separatis vt in c. quia frustra. de vsur. vbi non auditur volens repetere vsuras nisi ipsas vsuras per eum extortas restituat. Regulariter enim contra secundum Innoc. in d. c. intelleximus. firmans pro regula quod licet quis committat contra vnam legem: tamen per hoc non priuatur beneficio aliarum legum vel eiusdem in diuersis factis. vnde stultum esset dicere secundum eum quod si filiusfa. mutuauit filiofa. et sic commisit contra macedonianum quod iuuetur macedoniano si aliter sibi mutuaui: dicit tamen notanter quod si quis commisit in eam legem per quam datur sibi exceptio quod remouebitur ab exceptione. et sic dicit secundum vnum intellectum posse intelligi. c. cum ecclesiastice. s. eo. quod not. Si vero replicatio et exceptio concernunt diuersa habentia eundem effectum seu concernunt vnum et idem factum: exemplum in diuersis adulterij viri et mulieris concernentibus idem matrimonium et tunc distingue: vt. s. dixi et declaraui in theorica preall. et hec bene notabis tu canonista: quia non habes alibi hanc materiam ita bene et clare enucleatam.

¶ Vltimo scias quod Inn. tractauit hic materiam cum committitur vt citentur omnes qui se opponunt alicui facto et quia parum est vtilis ideo consulto omisi.

1 Iudex non debet ad vtilitatem priuatam suum officium non petitum interponere.

Absolutio ab excoicatione non est non petenti impendenda nisi vbi immineret vtilitas publica.

2 Suspensi possunt eligere et agere: nec sunt priuati communione hominum: quando est suspensio minor, secus si maior. 3. 4. 5. 8.

6 Suspensus an possit agere nomine proprio pro iuribus sui beneficij. 4. 5.

7 Suspensi a beneficio non debent habere redditus beneficij modicam tamen sustentationem habere debent si non habent vnde viuant. 5.

9 Suspensus ab officio potest aliquo casu censeri etiam suspensus a beneficio. de quo vide remissiue.

10 Absolutio ad cautelam petitur ab illo qui reputatur excommunicatus et non est.

Excommunicatus quando petit absolutionem debet dare cautionem saltem iuratoriam de parendo mandatis ecclesie. et de satisfaciendo.

11 Absolutio ad cautelam per quem iudicem potest fieri.

12 Absolutio in dubio censetur petita ab excoicato non ad cautelam sed pure et vere. nisi aliud exprimatur.

Petens absolutionem an presupponat vinculum.

Apostolice. ¶ Si per exceptionem suspensionis contra quam replicatur de nullitate ordinatio ecclesie retardatur fit absolutio ad cautelam. h. d. Potest diuidi in quatuor partes. nam prima ponit exceptionem. secunda ibi: quas replicationes. tertia ibi: ne tamen relaxationis causam. quarta relaxationem: ibi: sententias. ¶ Casus literalis. Duo canonici pragenses. I. et M. accesserunt ad sedem apo. propter ordinationem pragen. ecclesie quidam volentes impedire propositum illorum obijciebant eis quandam sententiam suspensionis et remotionis a beneficijs in modum exceptionis: et ipsi respondebant sententias illas nullas esse: et hoc probare volebant per testes et instrumenta: dominus papa ne propter hoc impediretur ordinatio pragen. ecclesie propter quam venerant sententias illas relaxauit ad cautelam. B. ¶ Not. j. vnam causam legitimam propter quam potest fieri an omnia absolutio ad cautelam cum s. allegatur nullitas[a] sententie censure et ex dilatione iudicij retardatur prouisio seu alia vtilitas ecclesie et credo quod hoc vltimum ponderatur ad hoc vt ex officio suo iudex tales sententias relaxaret.

1 ¶ † Nam ad commodum principaliter priuatum non debet iudex suum officium non petitum interponere: vt. l. ad peremptorias. ff. de iud. et. l. iiij. §. hoc autem iudicium et quod ibi plene no. ff. de dam. infec. notat Inno. in c. ad nostram. ij. s. de iureiuran. et sic potest intelligi tex. cum glo. no. c. significasti. de eo qui du. in ma. vbi concluditur quod absolutio ab excoicatione non est petenti impendenda cessante ergo vtilitate ecclesie non debet iudex ex suo officio inam sententiam relaxare etiam ad cautelam sed debet procedere sup veritate cause et si constiterit de nullitate sententie pronuntiare eam nullam alias absoluere non ad cautelam sed secundum quod ius exigit ad hoc quod in simili no. gl. de delegato. in c. solet. de sen. excom. lib. vj. sed si pars petit absolui ad cautelam allegando nullitatem et prestando cautionem de stando iuri debet iudex absoluere etiam si non impediatur ex dilatione prouisio ecclesie per. d. c. solet. et quod ibi no. Io. an. seruato tamen eo quod habetur in. d. c. solet. et sic vltra alios intelligo istum text. Ex quo infero vnum notabile quod vbi imminet vtilitas

b ecclesiastica seu impeditur ordinatio ecclesie potest iudex absoluere[b] quem ab excommunicatione licet non petat. ad hoc bene facit. c. veniens. ij. in fi. de test. et quod ibi no. dixi et sic limita not. in. d. c. significasti. et hoc not. ¶ Not. ij. quod absolutio ad cautelam impeditur non solum in sententia excoicationis. sed etiam in sententia suspensionis vt hic quod no. est enim eadem ratio in ista sicut in illa vt patebit ex. j. dicendis. Et scias quod quemadmodum in absolutione excoicationis ad cautelam prestatur cautio in. d. ca. solet. ita et in ista, vt est tex. no. in c. venerabili. j. de sen. excom. et sic debemus intellige-

c re[c] istum tex. quod isti canonici prestiterunt cautionem saltem iuratoriam de parendo mandatis iudicis si constiterit eos fuisse culpabiles in eo pro quo late fuerunt dicte sententie.

2 ¶ † Opp. videtur enim quod pretextu suspensionis non poterant isti canonici repelli ab agendo: quia suspensus ab officio ac etiam beneficio non est priuatus communione hominum per. c. a nobis. s. eo. Item suspensi possunt eligere vt in c. fi. de cler. exc. mi. sol. gl. j. intrat hanc materiam et vt clarius intelligas gl. et hanc materiam primo scias ha-

3 bere istum tex. duos intellectus principales. ¶ Primus est quod isti canonici venerunt ad curiam vt in presentia pape eligerent forte propter scandalum sedandum in partibus et excipiebatur nunc contra eos de suspensione vt repellerentur ab eligendo: et tunc litera esset clara, quia suspensus ab officio non potest eligere: vt in c. cum dilectus. de consue. et in c. cum inter. R. de ele. et ad. c. fin. de cle. excom. mi. respondetur secundum glo. quod loquitur de suspensione minori quam quis incurrit ex participatione cum excoicato illa enim solum priuat a participatione sacramentorum et electione passiua non actiua: vt hic ibi loquitur de suspensione facta a iudice vel a canone inferente suspensionem in penam delicti vel contumacie et hec priuat electione etiam actiua:

4 vt in iuribus preall. ¶ † Secundus intellectus est quod isti repellebantur a limine iudiciorum dum agerent sup iure eligendi: vel dum prosequerentur electione iam facta in partibus et hunc intellectum alternatiue sentit Host. et vtrunque intellectum sentit Petrus et tunc viget contrarium primo formatum ad quod respondet primo notabiliter hec glo. quod agentem negotia propria vel ecclesie cum mandato et sic nomine ecclesie non repellit exceptio suspensionis vt in contrario. sed promouentem negotia ecclesie noie proprio sic. quia cum sit suspensus ab officio et beneficio non potest agere pro iuribus beneficij maxime spiritualibus cum ab illo sit remotus seu suspensus cum eo tempore sua non intersit presertim cum agit de iure eligendi quod suspensi exercere non possunt merito isti canonici pretextu suspensionis non poterant taliter repelli

5 a limine iudiciorum. ¶ † Ex hac glo. habes colligere vnum valde nota-

d bile dictum quod suspensus ab officio[d] et beneficio non potest agere pro iuribus beneficij temporalibus vel spiritualibus noie proprio tanquam beneficiatus: isti enim canonici dicebantur esse suspensi ab officio et beneficio vnde verbum suspensionis positum in tex. refertur ad officium secundum docto. vt differat a verbo amotionis: quod sequitur. Et aduerte quia Ioa. an. et alij vsque ad tempus suum simpliciter transeunt cum hac glo. do. Ant. distinguens has suspensiones dicit quod suspensus a beneficio non potest agere nomine proprio et iure suo: quia priuatus est administratione et sic sua non interest. adducit not. in c. cum vintoniensis. de electio. sed certe male adducit. nam ibi gl. no. quam docto. hic non reprobant dicit quod suspensi a beneficio non impediuntur eligere: quia talis suspensio non repellit eos ab electione nec etiam a diuinis officijs vnde concludit quod suspensi omnia negotia tam spiritualia quam temporalia possunt exercere adeo quod tali tempore tales tenentur officiare ecclesiam: quia in pena eorum talis suspensio introducta est: ideo non debet eorum releuatione aliquid operari. dicit tamen quod suspensi modicam sustentationem debent tunc habere ne ex toto egeant et sic concludit totum oppositum. Redeo ad verba do. Anto. aut est quis suspensus ab officio tantum: et tunc putat quod cum non sit remotus ab administratione beneficij poterit agere causas temporales et spirituales in iudicio: quia isti non annectuntur ordini. fallit in causa electionis quam agere non poterit: tum quia ipsam facere non potest: tum quia annectitur or-

6 dini: et quia sua non interest. ¶ † Ego in hoc passu concluderem quod suspensio operatur ad limites suspensionis. Aut enim quis suspenditur ab officio et beneficio: et tunc perpetuo tene menti dictum huius gl. quam puto verissimam: et sic suspensus non possit agere noie proprio tanquam beneficiatus pro iuribus ipsius beneficij. nam tamen debet tacere suspensio temporalis quo ad tempus quantum perpetua in perpetuum. argu. in. l. que de tota. ff. de rei vendi. et in c. at si clerici,

7 de iudi. ¶ † Ex hac glo. etiam infertur quod suspensus a beneficio non debet habere redditus beneficij cum pro eo agere non possit. quod minus est. ad hoc bene facit. c. preter. xxij. distin. modicam tamen sustentationem habere poterit si non habet

non habet vñ viuat. vt dicit gl.no.in.d.c.cũ vintioniẽsis.ꝛ glo.in cle.vt hi.qui.de eta.ꝛ qual.in ver.dimidia. facit qđ not.gl.in.c.pastoralis.in fi.de appel.ꝛ hoc puto veriꝰ quicquid dixit Egi.in.c.peruenit.de fideiuſ.vbi per illũ tex.et cõem obseruãtiã dicit ꝙ suspẽsio referẽ ad q̃tidianas distributiones ꝛ non ad corpꝰ p̃bende.ad illũ tex.dic vt ibi no.in.v.solutione ꝙ illa suspẽsio fit postmodũ sine p̃iudicio creditoris cui redditus erãt adiudicati.vel dic ꝙ non intelligiẽ de redditibꝰ bñficij ſʒ de pp̄rijs p̃rimonialibꝰ: ꝛ de hoc est bo.tex.iũcta gl.in.c.de multa.de prebẽ.qđ latiꝰ declaro in.d.c.puenit. ¶ † Aut est qs suspẽſꝰ a bñficio tm̃.ꝛ tũc tʒ gl.valde sin.in.d.c.cũ vintoniensis.ꝛ eã declarãdo ꝛ limitãdo dico sic ꝙ suspẽsus a bñficio põt eligereᵃ hoc pbaẽ in.c.cũ in cũctis.§.fi.iuncto.c.cũ vintoniẽsis. de.ele. vide gl.in.c.cupiẽtes.§.ceterũ.in ꝟ.a bñficijs.de ele.li vj.ꝛ hoc q2 ius eligẽdi annectereẽ ordini seu officio a quo nõ reperiẽ suspẽsus.hec no.doct.in.c.cũ dilectꝰ. de cõsue. eligi aũt nõ põt in illa ecclesia vbi est suspẽsus.de hoc videẽ casus sing.in.c.per inq̃sitionẽ.de ele.ꝛ no.glo. p̃alle.in d.c.cupiẽtes.oĩa alia ꝟo q̃ spectãt ad officiũ poterit exercere siue sint spiritualia siue tẽporalia.ꝛ siue restringerem gl.in.d.c.cupiẽtes.in eo qđ dicit ꝙ suspẽsus a bñficio põt exercere oĩa negotia sp̃ũalia ꝛ tẽporalia.nã si intelligereẽ de negotijs ptinentibus ad bñficiũ a quo est suspẽsus esset de directo cõtra hanc gl. Itẽ quomodo posset agere p bñficio si ab illo suspensus esset.ꝛ in hoc restringo illã gl.vt ꝯcordet cũ ista.ꝛ facit ratio.c.pastoralis.in fi.j.de appel.ꝛ sentit hic not.Inno.dicẽs ꝙ ex quo isti erãt amoti a bñficijs suis lʒ tẽporaliter:tũ intra tp̄s amotiõis sue cõibus negotijs eccl̃ie interesse nõ poterãt.qđ dicit no.dignũ. Aut est qs suspensus ab officio tm̃:ꝛ tũc nec eligere põt nec eligi : vt in.d.c.cũ dilectꝰ.vt plene de hoc no.nec alia exercere que sunt deputata ordini:vt in.c.j.de sen.ꝛ re iud.li.vj.spectãtia ꝟo ad bñficiũ exercere põt:vt in.c.presbyterũ.xxviij.dist.facit.c.studeat.l.dist. ¶ † Hec limita nisi sit p tali cã suspensus ab officio ꝙ per cõsequentiã etiã censeaẽ suspẽsus a bñficis qđ qñ contingat vide p gl.fi. in cle.cupiẽtes.§.qui vero.in gl.no.c.nouã.de pe.Et vide ad materiã qđ nõ.in.c.sicut.de choa.cle.ꝛ mu.ꝛ in.c.cũ bone de eta.ꝛ quali.ꝛ hec notabis:q2 non habes alibi hũc articulum ita late decisum. ¶ † Extra gl.scias ꝙ Inn.tractauit hic materiã huiꝰ absolutionis ad cautelã q̃ posset hic omitti cũ eã lõge diffusius tractauerit Ioã.an.post alios d.c.solet.vbi videas.Sed ad intellectũ terminorũ dicam hic aliqd breuiter.ꝛ p̃mo q̃ro quare ista absolutio dicitur ad cautelã.Sol.dic ꝙ dr̃ ad cautelã.i.ad maiorẽ securitatẽ.ꝛ ad hoc vt sit res potiꝰ in tuto ꝙ̃ in periculo.vñ alibi dicit lex ꝙ abundans cautela nõ nocet:vt in.l.testm̃.C.de test.nã p̃tẽdẽs excõicationẽ nullã quo casu dũtarat hʒ locũ hec solutio:vt not.in.d.c.solet.ꝛ.c.venerabilibꝰ.de sen.exc.li.vj.ꝛ hic.si innitiẽ ꝟitati nulla indiget absolutiõe:vt in.c.p tuas.de sen.excõ.ꝛ.c.cũ ꝯtingat.de offi.deleg.ſʒ q2 sup nullitate litigãdo posset interim sibi imminere aliqđ p̃iudicium vt si p̃textu nullitatis immisceret se diuinis:ꝛ post modũ reperireẽ aliqua vl' notareẽ apđ vulgares qđ est excõicatꝰ ꝛ nõ se abstineret a diuinis a cõione hoĩm vl' qd simile:ꝛ iđ vt hec p̃icula euitentur ꝛ res sit in tuto inuenerũt iura vt peti possit seu fieri hec absolutio ad cautelã .s.de p̃senti absoluaẽ inquantũ opus sit p̃stita cautione de parẽdo mãdatis eccl̃ie.ꝛ postmodũ litigeẽ sup ꝟitate rei ꝛ si fuerit repertus culpabilis ꝯpellaẽ satisfacere:vt in.d.c.venerabilibꝰ.al's in totũ absoluaẽ.vñ ẽm In.fit ad cautelã istꝰ qui petit vt tute ꝛ cũ bona ꝯscientia ꝛ sine aliquo scrupulo possit se immiscere diuinis. Itẽ ad cautelã opinionis sue:vt.s.dixi. Itẽ ad cautelã alioꝝ q nolũt sibi cõicare ꝛ ad cautelã eoꝝ q iste facturꝰ est ꝛ ne p̃textu excõicatiõis infringãẽ ꝛ similiũ q̃ studiosꝰ ex se poterit cogitare. ¶ Secũdo q̃ritur qñ hʒ locũ hec absolutio ad cautelã. Sol.qdã tenuerũt ꝙ in duobꝰ casibꝰ tantũ. Primꝰ qñ qs p̃tendit excõicationẽ latã post appellationẽ tm̃. Scđs cũ dicit errorẽ fuisse expressum in ipsa excõicatione ꝛ sic cũ p̃tendiẽ nullitas altero p̃dictorũ casuũ vt no.p Inn.in.d.c.solet.de sen.excõ.li.vj.ꝛ facit text.in.d.c.venerabilibꝰ.sed hic Inn.firmiter tʒ ꝙ qñ ex quacũq3 cã allegaẽ nullitas semp hʒ locũ ista absolutio ad cautelã.ꝛ hec opi.est cõmunior ꝛ verior ꝛ cõiter teneẽ:vt etiã no.in.d.c.solet.nã eadẽ est rõ vbicũq3 p̃tẽdiẽ nullitas q̃ versaẽ in dictis duobꝰ casibꝰ.vñ dicit ꝙ cã exẽpli tex.in.d.c.venerabilibꝰ.fecit mentionẽ de illis duobꝰ casibꝰ ꝛ ea q̃ dicũtur causa exẽpli regulã non restringunt. ¶ † Ultimo q̃riẽ qs iudex possit ad cautelã absoluere. So.dicit Inn.ꝙ quilibet de sententijs a p se vel auctoritate sua latis:nõ tñ posset sñia alioꝝ relaxare nisi in casibꝰ suis remittẽs de hoc ad not.in.c.ad reprimendã.ꝛ.c.pastoralis.de offi.ordi. ¶ Quid aũt de iudice delegato in sñia a se nõ lata.vide gl.no.ꝛ qđ sup eã not.in d.c.solet. ¶ † Unũ tñ in hac materia semp notabis ꝙ vbicũq3 fit mẽtio de absolutione nõ adiecto ad cautelã intelligiẽ de vera ꝛ pura absolutione q̃ p̃supponit vinculũ. ad hoc vide gl.no.in.c.capitulũ sctẽ crucis.de rescri.in fi. vbi dr̃ ꝙ nũq̃ absolutio intelligiẽ fieri ad cautelã nisi exprimatur. An petitio absolutionis pure facta p̃supponat verũ vinculũ:plene dic vt in.c.venerabilẽ.đ ele.hic nõ sunt alia.

1. ☞ Exceptio excõmunicationis nõ nocet quin excõmunicatus possit prosequi appellationem.
2. Excommunicatio lata in collegium vel vniuersitatem:an afficiat omnes.
3. Rescriptũ qñ impetraẽ dʒ impetrãs facere mentionẽ plene de processu ꝛ serie negotij:al's esset surreptitiũ:nisi talis processus sit factus post appellationẽ quo casu de eo non est fienda mentio per causas hic positas.
   Rescriptum non debet facere mentionem de alio rescripto quod est nullum.
4. Appellatione pendente nil est innouandum : quomodo ista regula intelligatur tam in persona iudicis a quo quã in persona partis.

Dilecte in christo. ¶ † Per excõicationis exceptionem a p̃secutione appellatiõis qs repelli nõ dʒ.sic cõiter summatur:sed hec summatio nõ cõtinet aliquã dubitationẽ p.c.cũ inter.s.eo.ꝛ.j.eo.c.fi.ideo summo sic. Excõicatiõis exceptione nõ obstãte valet rescriptũ impetratũ in causa appellatiõis licet de excõicatiõe lata post appellationẽ de grauamine nõ faciat mẽtionẽ.ꝛ ẽm h casus ẽ notabilis ꝛ forte singl'aris p quẽ posset colligi vna regula ꝙ de innouato post appellationẽ etiã ab interlocutoria nõ est necesse in rescripto facere mẽtionẽ de quo.j.dicã. Diuidiẽ hec decreta.nã in prima poniẽ appellãtis narratio.in secũda appellationis cõmissio.scđa ibi,q̊ circa. ¶ Casus literalis. Inter priorẽ ꝛ ꝯuẽtũ de bucellia ex pte vna ꝛ p̃orissam ꝛ ꝯuẽtũ de cãpessia ex altera sup q̃busdã in decimis q̃stio vertebaẽ.ad petitionẽ p̃oris ꝛ ꝯuẽtus p̃dictorũ ꝯmissa fuit causa illa abbati sancti bñdicti ꝛ eius cõiudicibꝰ.sed moniales ex grauamine sufficiẽti ab eis ad sedẽ apo.appellarũt:ꝛ nũtiũ suũ ad appellationẽ p̃sequendã trãsmiserũt. Iudices appe. non obstante tulerũt excõicationis sñiam in easdẽ. Papa appellationis cãm ꝯmisit priori de angles ꝛ coniudicibꝰ suis coram quibus pars aduersa proposuit ꝙ cũ essent excommunicate ꝛ in literis appellationis non fieret mẽtio de sñia excõicationis lata ꝯtra ipsas litere non valebant et q2 iudices hãc exceptionẽ non admittebant dictꝰ prior ad sedẽ ap.appellauit ꝛ cãm fecit committi priori de gernemoe ꝛ coniudicibꝰ suis corã quibꝰ ex pte moniaiũ fuit excipiẽdo p̃positum ꝙ sñia excõicationis in eas lata fuit post appellationẽ legitimã ꝛ cuilibet etiã excõicato defensionis auxiliũ in iudicio reseruaẽ:quare iudices monialiũ exceptionẽ partis aduerse admittere nõ debebãt sicut ipsi eã nõ admiserũt ꝛ iđ appellatio p̃pter hoc interposita nõ valuit. Sʒ q2 prior de gernemoe ꝛ eius cõiudices exceptionẽ huiusmodi admittere denegabant:ipse moniales ad se apo.appellarũt:vñ mãdat papa decano linconiensi quatenꝰ si est ita q cq̃d fuerit factũ post appellationẽ ipsarũ in irritũ reuoceẽ.ꝛ in causa p̃cedatur iuxta mandatũ directum ad priorem de gernemoe ꝛ coniudices suos. Ber. ¶ † Not.ibi in easdẽ:ꝙ in cã monasterij põt ex cã ferri excõicatio in singl'osᵇ de collegio.hic eñ ipse moniales fuerũt excõicate forte eñ iudex p̃cessit p̃pter eaꝝ cõtumaciã ad hoc.c.roma.§.in vniuersitatẽ.de sen.exc.lib. vj. Et per hoc tolliẽ ꝙ quidã colligebãt hic dicẽtes ꝙ tenet excõicatio lata in vniuersitatẽ.de quo tñ dicendum:vt in.d.§.in vniuersitatẽ. ¶ No.ii.ꝙ excõicatꝰᶜ potest in causa appellationis impetrare rescriptũ.ex quo eñ sibi permittitur appellatio tãq̃ defensio:ergo ꝛ facultas sup ea iudicẽ impetrãdi ꝛ p̃sequẽdi.parũ eñ aut nihil p̃desset appellatio si etiã non daretur facultas iudicẽ impetrandi ꝛ p̃sequendi qđ p̃cedit etiã si p alijs causis fuisset excõicatꝰ vt clarius probatur in.c.fi.j.eo.ꝛ.s.eo.c.cum inter. ¶ † Opp.ꝛ videtur ꝙ rescriptum impetratũ per moniales nõ debuerit valere tanquam surreptitiũ cum nõ fecerit mentionem plenã de processu.vt in.c.inter monasteriũ.j.de re iudica.ꝛ in

ᵃ ¶ Põt eligere. Adde Old.ꝯsi. cclxxxvj. Sebasti.Sapia. ¶ Eligere. vtrũ Gemi. in. c.presbyteꝝ.xxviij.distin.ant.de bu. in c.cũ dilectus. de consuet.ꝛ Abb. in.d.c.cũ vintoniensis.co.v.s̃.de electio.vbi extollit gl.ibi.in verbo amiserunt. Anto.Francis.

ᵇ ¶ De excõicatiõe an possit ferri in vniuersitatẽ ꝛ q̊s liget dicas ꝙ vniuersitas nõ põt interdici nec excõicari ex delicto vniꝰ vl' etiã pluriũ. tñ si excõicatur vel interdicaẽ timenda est sñia:vt plene p.d. Feli.in.l. vsu fructuarius venari.ff.de vsufru.ꝛ si excõicaẽ vniuersitas : an singl'i sint excõicati vide in.c.roma.§.in vniuersitate.de sen.exc.in.vj.et vide per spe.in tit.de sen.ex.vbi tʒ ꝙ non põt excõicari:q2 non hʒ animã et vide gl.in.c.sicut vij.q.j.et an qui postea nati sunt vel successerũt in locũ mortuorum vel eorũ q se absentarũt debeãt talẽ excõicationem timere vide Bart.in.l.qđ in rerũ.j.§.fi.in vlt.q.ff.de le.j.ꝛ in.l.inter stipulãtem in.§.scimꝰ.de ꝟ.obl.et ang.in.l.si grege.de le.j.et Inn.in.c.grauẽ.de sen.excom. Sebasti.Sapia.

ᶜ ¶ Excõicatus. qñ valet impetratio rescripti facta p excõicatum tradit Cal.in cõsi.iij.in ti. de rescrip.ꝛ in consil. xij.in titu.de regula.et multa ponit Feli.in.c.j.col.vj.s̃.de rescr.et in.c.fi.col.ij.j.eodem.

✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Nil innouari. Quã pcedat illa regula ponit do. Jas. in. l. j. C. d bo. pos. s̃m. tab. d. p̃positꝰ in rubr. j. de ap. co. ij. v. facite ergo regulã corse. i fin. suis. in vbo appellatio. v. regla est. d. vitalis in trac. clausularũ charta. xij

b ¶ Remediũ attẽtatoꝝ appellatiõe pen. non solũ hꝫ locũ in attẽtatis p iudicẽ sꝫ ẽt i attẽtatis p ptẽ ad minꝰ violẽter et de hoc vide p bal. in. l. iij. C. de ap. ⁊ q̃lr formari debeat libellꝰ super attentatis appellatione pẽdente. vide hic p d. ant. et late per eundẽ in. c. consuluit. el. ij. j. de ap. et qd ibi not. anto. Francis.

¶ An remediũ attẽtatorum habeat locũ ita i attẽtatis p iudicẽ sicut p ptez. vide Old. in cõsi. ccv. ⁊ do. de ro. in deci. ccc. incip. sꝫ in nouis. vbi dicũt qd nõ reuocant per viã attẽtati que sunt attẽtata per partem sed per officiũ iudicis et beneficio iuris. et vide etiam. d. de ro. in dec. lviij. inci. ad instantiã in nouis: vbi loquũtur de attentatis lite pendente. ⁊ eosdẽ in decisi. lx. inci. attentata. i nouis. vbi dicunt. ꝙ petunt reuocari vsqꝫ ad conclusionẽ in cã et vide per eosdẽ in deci. clxxxviij. inci. ꝙ si ps. in nouis. que omnia sunt notanda ad materiam. c. non solum. de appella.

c ¶ No. pro concordia testium. ⁊ vide do. Anto. in. c. cum vintoniensis. in princi. pe. col. de elec

c. dilectus de rescri. ⁊ c. super eo. de coha. cleri. ⁊ mu. ⁊ c. ex lr̃is. de do. ⁊ cõtu. ⁊ c. in nr̃a. de pcu. In quibꝰ iuribꝰ pbat ꝙ rescriptũ dꝫ facere mentionẽ de pcessu cause ⁊ serie negotij ⁊ similibꝰ: vt in eis ptꝫ. Soluit notãter Glos. ꝙ pdicta sunt vera respectu eoꝝ q̃ fiunt añ appellationẽ: qꝛ eoꝝ q̃ fiunt seu nouãtur post appellationẽ nõ põt fieri mentio. cũ enim p appellationẽ sit a iudice recessum nõ teneor scire qd ipse faciat. vñ nõ facta de illis mẽtione rescriptũ tꝫ. vt hic. ⁊. j. de cõfir. vti. vel inuti. c. bone. Itẽ tenet Phi. dicẽs p illã decre. bone. ꝙ sicut de literis q̃ nulle sunt: nõ est necesse fieri mẽtionẽ vt ibi. ⁊ no. in. c. ex tenore. s̃. de rescri. vbi hoc plene examinaui: ita nec de excõicatiõe vt hic: qd est bene notãdũ. puto qd etiã alio respectu taciturnitas illius excõicatiõis nõ habeat vitiare: qꝛ illiꝰ expssio nõ subtraxisset vel retardasset principẽ a cõcessiõe rescripti. nã ppter excõicationẽ nõ vt. j. c. fi. ⁊. s̃. eo. c. cũ inter ppter innouationẽ factã nõ. qꝛ validitas illius innouatiõis pẽdet ab exitu illius appellationis: vt in. c. nõ solũ. de ap. li. vj. ergo cessat oĩs surreptio. vt in. c. sup literis. d rescri. ¶ Op. ij. videt em̃ ꝙ papa nõ debuit dare rescriptũ istis monachis appellãtibus cũ exprimerẽt cãm iniustã. Sol. In. ꝙ litere monachoꝝ nõ habebãt bonã formã sed surreptitiã dixerũt enim in impetratione ꝙ iudices nõ admiserãt exceptionẽ excõicationis contra actorẽ. si em̃ expssissent qualitatẽ excõicationis: ⁊ q̃ñ excõicati agebãt prosequendo

4 appellationẽ suã literas non habuisset. ¶ † Op. iij. in eo. ꝙ papa mãdat simpliciter reuocari innouata post appellationẽ nõ em̃ vr̃ hoc indistincte de iure fiendũ vt not. in. c. nõ solũ palle. Sol. Inno. multũ singulariter limitat hic il

a lã iuris regulã nil innouari [a] appellatione pẽdente de qua ff. nil. no. app. pen. p totũ ⁊ in. l. appellatiõe. C. de app. et. c. dilectꝰ. eo. ti. ⁊. ij. q. vj. §. appellatione. dicit em̃ eã pcedere respectu iudicis nõ respectu ptis. ⁊ sic etiã itelligit ꝙ habet in aut. vt nulli. iu. §. sup hoc. vbi phibet possessionem trãsferri de vno ligãtiũ i aliũ ex iõ si aliqd p ptẽ fiat nõ est id est reuocãdũ maxime si nõ imutat statꝰ litis. Et ex hoc dic ꝙ si agat. psonali actiõe vt ex empto vel cõsimili. ⁊ res q̃ petit alienet, tenet alienatio cũ p hoc non mutet status litis, nec preiudicet appellatõi. qꝛ ita cõdemnabit psona facta alienatiõe sicut si nõ fuisset facta. si aũt agat reali actiõe de dñio: tũc fatet ꝙ non tenet alienatio nõ ea ratiõe qꝛ appellatiõe pẽdẽte factũ est. sꝫ qꝛ res est litigiosa. Ho

b sti. vo. dicit ꝙ ista reg. ap. pẽ. [b] ⁊c. respicit nedũ iudicẽ sed etiã ptes ne vꝫ aliqd innouẽt in causa in piudiciũ aduersarioꝝ ad minus violẽter. nec mirũ s̃m eũ: qꝛ etiã nulla lite vel ap. pendẽ. non dat licẽtia pti inuadendi possessionẽ quã tꝫ alia ps vel circa illã inferendi aliquã violentiã imo per ius prohibet expsse. C. vñ vi. l. si qs in tãtam. ⁊. l. extat. ff. qd me. cau. ⁊. c. placuit. xvj. q. vj. fortiꝰ ergo s̃m eũ intelligit phibitũ ap. pẽ. ⁊ cũ his trãsit simpliciter. d. An. hic. Ego contra hanc distinctionẽ Inno. adduco bo. tex. cum glos. in. l. chirographus. §. fi. ff. de admi. tu. vbi dicit ꝙ iudex relegauit quendã adẽptis sibi bonis et causa ap. pẽ. condẽnatus illa bona alienat. confirmata vero sñia cõtra app. fuit facta illius alienationis reuocatio. ⁊ dicit glos. ibi hoc esse qꝛ app. pẽd. non debuit fieri alienatio. et quod debuit ex iudicis officio fieri illa reuocatio. idẽ tenet glo. in. l. furti. ff. de his q not. infa. ⁊ sic videt dupliciter intelligi illa lex cũ glo. facere cõ opi. Innoc. primo qꝛ remedium illius tituli nil innouari ⁊c. hꝫ locũ cõtra innouationẽ ptis. secũdo qꝛ fit innouatio. sꝫ agerẽt psonali. qd dicẽdũ. Ego dicerẽ sequẽdo illã gl. ⁊ Host. ꝙ illius tituli remediũ habet locũ etiã respectu ptis vbi p factũ ptis mutaret statꝰ litis. ad hoc adduco. c. bone. ⁊ qd ibi no. Innoc. de app. et glo. in. d. c. nõ solũ pro hoc quia instantia cause app. succedit loco instãtie cause principalis. vnde sicut pẽdente illa instãtia nihil est innouãdũ etiã p ptẽ: vt in cle. ij. vt. lit. pẽ. ita nec pendente instãtia cause ap. qꝛ surrogatũ dꝫ sapere naturã illius in cuiꝰ locũ surrogat. vt in. c. ecclia. vt li. pẽ. ⁊. c. maiores. de bap. eadẽ enim est causa. sꝫ instantia sit diuersa. vt. ij. q. vj. §. post scdam. iũcta glo ⁊ per Bar. in. l. cũ apud. ff. iud. sol. Uel põt sic dici ⁊ melius ꝙ aut appellat extra iudiciũ: ⁊ in dubio hꝫ locũ cõtra innouata appellationis pẽdentia. vt pbat in. d. c. bone. ⁊ ibi per Inno. ⁊ per eundẽ in. c. dilecti. de ma. ⁊ obe. ⁊ in. c. ex pte. s̃. de rescr. aut appellatur in iudicio. ⁊ pcedit opi. Inno. hic dico tñ qd innouata reuocabũtur nõ p remediũ illiꝰ tituli nil innouari ⁊c. sꝫ p remediũ alteriꝰ videlicet vt lit. pẽ. nã vt. s̃. dixi nõ minꝰ lis pẽdet nũc q̃ primo. arg. op. in. l. ita demũ. C. de pcur. vbi pꝫ ꝙ effectꝰ lit. conte. durat ẽt post interpositionẽ appellatiõis ad idẽ tex. op. qui ad hoc põt adduci. in. c. cũ teneamur. de ap. ⁊ sic potest saluari illud singulare dictũ Inno. ⁊ ratio diuersitatis inter appellationẽ iudicialẽ et extraiudicialẽ põt eẽ. hec appellatio em̃ extraiudicialis directe dirigit ad ptẽ vt nihil innouet. vt. d. c. bone. ⁊ in. c. cõcertationi. eo. ti. li. vj. ⁊ loquor qñ appellat extra iudiciũ. nõ a iudice ⁊ ideo opat officiũ suũ cõ ptẽ innouãtẽ: iudicialis vo dirigit ad iudicẽ. est em̃ appellatio iudicialis de minori iudice ad maiorẽ puocatio. vt. l. j. ff. de ap. vide bo. gl. in. c. ij. de cõsue. li. vj. vñ p appellationẽ agit appellãs suspẽdere iurisdictionẽ p̃mi iudicis ⁊ cãm deducere ad supiorẽ. vt i. c. si a iudice. de ap. li. vj. cõ ptẽ em̃ nihil agit. ad hoc. c. iterposita. §. sane. d ap. ideo illd remediũ, nil inouari ⁊c. fuit p̃ncipaliter iductũ cõ iudicẽ: cuiꝰ iurisditio erat suspẽsa p appellationẽ: ⁊ tene mẽti hãc rõnẽ. puto etiã dictum Inn. verũ ꝙ si agat psonali nõ dꝫ fieri reuocatio alienationis appellatione pedente facta per id qd not. Inn. in. c. cũ M. de cõsti. ⁊ sꝫ ibi loquat pẽdente p̃ma instãtia: idẽ tñ est dicendũ in cã appellatiõis, qꝛ quicqd potest fieri in p̃ma instantia post litẽ cõte. põt fieri in cã appellationis, vt in. c. cũ Joãnes. de fide instr. ⁊ qd no. in. d. l. ita demũ. per Bar. appellatio em̃ solũ rescindit effectũ pronũtiari ⁊ deuoluit cãm ad maiorẽ iudicẽ: vt. l. p hãc. C. de tẽ. ap. ⁊ c. veniens. de iureiurã. Ad. l. chirographus. §. fi. prealleg. põt rñderi ꝙ ibi bona erãt effecta cũ sentẽtia fuerit lata specie super illis: vt in. l. cõmissa. ff. de publi. vnde p alienationẽ mutat status litis contra titulũ: vt lit. pend. ideo debet fieri reuocatio. ⁊ hoc negat Inno. sed qñ agitur psonali bona non afficiũtur etiã per sñiam sed solũ p̃cipit ꝙ debeat rẽ tradere de quo tamẽ dicendũ vt no. in. l. j. de acti. emp. ⁊ dixi in. c. cũ Joãnes. p̃alleg. de fi. instru. Item ⁊ secũdo põt rñderi ꝙ si non reuocaretur ibi alienatio non posset psona condẽnari sicut priꝰ. Uel tertio potest dici ꝙ id est speciale in fisco in cuiꝰ fraudẽ alienatio facta fuit. faciunt plene circa hoc not. in. l. post cõtractum. ff. de do. sed prima solu. est subtilior. ¶ Uenio ad gl. quas p̃ter ordinẽ solitũ in fine reseruaui ppt earũ facilitatẽ: ⁊ oẽs clare satis sũt p̃ter finalẽ q diuidit in duas ptes. In prima op. ꝙ hic emanarũt quatuor cõmissiones. Prima ab abbate sancti bñdicti ad petitionẽ monachorum. Scda ad priorẽ de anglesia ad petitionẽ monialiũ appellãtiũ. Tertia ad priorẽ de gernemoe ad petitionẽ monachoꝝ appellantiũ. Quarta ad decanũ linconeñ. ad petitionẽ monialiũ iterũ appellãtiũ. Et hec fuit vltima cõmissio de quo vt hic in tex. cui decano papa mãdat ꝙ iustificata appellatiõe ex pte monialiũ debeat pcedere s̃m tenorẽ p̃oris mãdati directi ad p̃orẽ de gernemoe sed illud fuit tertiũ mãdatũ ⁊ nõ p̃mũ vt ptꝫ ex pdictis ⁊ ex tex. q̃re male. Sol. gl. ꝙ respectu primi mãdati pcedit cõ iũ: sꝫ respectu istius vltimi illud dr̃ primũ. fuit em̃ primũ respectu istius vltimi. facit qd in simili

c habet in. c. ioseph. de ver. sig. ⁊ hoc no. p testibꝰ [c] cõcordandis. ¶ Scdo q̃rit gl. de ordine pcedendi p istũ decanũ et rñdet vt in ea patet. ⁊ in effectu vult ꝙ licet iustificet appellatio monialiũ interposita a p̃ore de gernemoe: non tñ p hoc cognoscet de p̃ncipali cã sꝫ succedit in locũ p̃oris de gernemoe Host. reprehẽdit gl. dicẽs ꝙ postq̃ cõstiterit de grauamine tertioꝝ iudicũ debet iste decanꝰ pcedere in cã principali: vt pbat in litera s̃m euꝫ. ⁊ hoc voluit papa vt euitaret circuitꝰ. Jo. an. ⁊ cõiter doc. sequẽtes tenẽt cum glo. ⁊ certe glos. pcedit vtius dictat. argu. c. vt debitus. de app. sed iudicio meo nõ oportet nos in illo fatigare: qꝛ papa mãdauit huic decano vt iustificata appellatione pcedat iuxta tenorẽ cõmissionis prime facte priori de gernemoe: iõ inspiciẽda erat illa forma ⁊ sequenda. ar. c. cũ dilecta. de rescr. ⁊ si de nouo acciderẽt iste ap. pcedendũ foret vt habetur in gl. nisi aliud haberet forma commissionis: vt hic. ⁊ hec sufficiant: quoniam hic non sunt alia.

1 ☞ Exceptio excõicationis nõ impedit appellantẽ quominus possit suam appellationem prosequi.
2 Nomen collectum põt adiungi verbo pluralis numeri.
3 Quando ecclesia est collegiata: electio spectat ad collegium confirmatio vero ad superiorem.
4 Excõicatus põt stare in iudicio semper ad sui defensionẽ.
5 Eligens indignũ priuatur ipso facto potestate eligendi. et talis potestas deuoluitur ad superiorem.
6 Sententia ostendit super qua re erat contentio.
7 Appellari potest a sententia per vtranqꝫ partem.
8 Appellari potest a sñia iudicis qñ fuit omissum condemnare victum in expensis. limita ⁊ intellige vt hic late.
9 Appellare nõ potest pars que habuit sententiam pro se

Sententia

+ Sebasti. Sapia.
a ¶ Ex captim. vide ang.in.l.j.§.fi.ff.d acq.pos. Joã. de ana.in.c. dilect⁹. ij.col.ix. ℣. adde pdictis.j.d simo. cũ mltis ɔgestis p Feli.i.c.pcedẽti.col.j.vide etiã Feli.i.c.eã te. co. xj.℣.scda declaratio.s. de rescr. Sebast. Sapia.
b ¶ Appellare. vid Bal.in.c.frnitatis. col.iij.s. de testi.vbi dicit q si victor appellauit ab omissione expẽsarũ quã uis talis appellatio non teneat. l.fi.C.qñ puo.nõ est. neces.tñ non excusatur iudex negligens qn soluat expensas q dictũ ɔmendat. d.Jsa.in.l.pperãdũ.§.finaũt alter utra.col.ix.versi. an aũt possit appellari ab omissione.C.de iudi.
c ¶ Adde q d h scribit ang.i suo ɔsi.lxxxviij. qd i cipit in dei noĩe ⁊ sue mris ⁊c.⁊ qd no.d. Abb.in.c. finẽ.ppe fi.d do. ⁊ cõtu. in recollectis ⁊ vid qd no. pet.de anch.in.c. si.als.j.in.iij. co. de ap.li.vj. Et p pte q ille p q est lata snia sup pncipali lʒ se in expensis nõ possit appellare a cõdẽnatiõe expẽsarũ est tex.in.l. pperãdũ.§.finautem ex gestis ibi nulle penit⁹ ⁊c.C.de iud.sʒ respõde q iõ ibi non appellat.qr condẽnat⁹ in expensis erat manifestus cõtumax sʒ p pte q actor possit appellare a condẽnatiõe expẽsarũ si reus appellauit a snia pncipali facit qr ãbe ptes pñt simul appellare ab eadẽ snia vt est tex. in c.raynutius.et.c. raynald⁹. d test. ⁊.c. si duobus.in pn.de ap. et vide bal.in. d. l. omnẽ bonorẽ.in℣.qro de tali casu.et ibi in ℣.⁊ not.q idẽ

8 Snia continens plures articulos potest in effectu dici habere vim plurium sniarum
9 Judex an teneat condẽnare victum in expensis si non fuerunt petite. et si non condemnauerit an pars possit appellare.
10 Quotiescunq iudex potest aliquid facere ex officio suo ⁊ non facit nõ potest ab hoc appellari.
Judex nõ tenetur impartiri officium suũ ad commodum priuatum nisi petatur.
Judex si omisit condẽnare partẽ in expensis petitis tenetur resarcire de suo:alius secus.
11 Judex appellationis põt habere ɔsiderationem expensarũ lʒ nõ fuerint petite in primo iudicio.
12 Appellans simpliciter a snia censetur appellasse tam in causa principali q ab expensis.
Per appellationẽ a diffinitiua non potest appellãs prosequi cõdemnationẽ expensarũ iam diu in eadem causa factarum si tunc non appellauit.
13 Institutus non legitime ad beneficium tenetur ad restitutionem fructuum
14 Excõicatus iuste volens litigare sup iniustitia excõicationis nõ auditur nisi petita absolutione.
15 Judex appellationis si videt appellantem fouere iiustitiam ⁊ esse excõicatũ an debeat p appellante excommunicato pronuntiare an expectabit ipsum absolutum.
Excommunicatus non debet in sui fauorem reportare sententiam.
16 Sententia absolutoria põt ferri pro reo contumace non autem adiudicatoria.
17 Exceptio excommunicationis potest in qualibet parte litis opponi etiam post sententiam ad executionem differendam.
18 Sententia lata in fauorem actoris excommunicati non potest mandari executioni nisi post absolutionem.
19 Procurator qui appellauit a snia an possit appellationem prosequi si postea excommunicetur.
Procurator tenetur appellationem interponere non autem ipsam prosequi.
20 Excommunicatus auditur dicendo sententiam nullam.
21 Excõicatus an possit petere q laudum reducatur ad arbitrium boni viri:vel retractari sententiam que non transiuit in rem iudi.
22 Excommunicatus an audiatur petens se restitui aduersus sententiam a qua non appellauit.

Significauerunt.

1 ¶ † Per exceptionẽ excõicationis a prosecutione appellationis etiã originalis actor repelli nõ debet:⁊ est casus singularis quatenus dicit de actore. Diuidit in duas partes in prima ponit querelam appellãtis.in secũda instruit iudicem a quo ibi:mandamus. ¶ Casus literalis. Canonici de conarc.elegerunt Petrũ in suũ archipresbyterũ ⁊ electionẽ suã psentauerũt archiepõ Mediolaneñ.ipse vero eã renuit cõfirmare:quidã zepũ clericũ instituens in archipresbyterũ ecclesie supradicte:ppter qd canonici ad sedẽ apost.appellauerunt:⁊ causam app.fecerunt cõmitti preposito sancti Stephani.qui electionẽ suã cõfirmauit:pronuntians ius eligendi ptinere ad capitulum de conarc.⁊ absoluẽs partẽ aduersam ab impetitione clericorum a qua snia partes ad sedẽ aposto.appellauerũt ⁊ causam obtinuerunt committit abbati sancti saluatoris Papiẽsis ⁊ pposito Vercellẽsi .corã quibus ex parte archiepi ⁊ dicti zephi exceptio excõicationis fuit pposita contra capitulum de conarc. Judices non considerãtes quod a prosecutione appellationis pretextu excõmunicationis nõ debeat qs excludi cũ omnis defensio legitima in iudicio excõmunicato reseruetur pnuntiauerunt partem archiepi non esse cogendam ad respondendum clericis supradictis.propter quod clerici ad sedem apost. appellauerunt ⁊ significauerunt factum dño pape.vnde mandat eisdẽ iudicibus quatenus si ita est pcedãt in causa exceptione hmõi non obstante.Ber.
2 ¶ † Not.ibi:significauerũt capitulum.co ibi capitulum appellarũt q nomẽ habẽs significatum plurale vel nomen collectiuũ põt cõiungi cum verbo pluralis numeri.et de hoc in ca.capitulũ sancte crucis.de rescri.
3 ¶ † Not.ij.q in collegiata ecclesia etiã seculari eps non fundat intentum suũ super, libera collatione sed dũtaxat sup cõfirmatione:electio vero spectat ad collegium ad hoc.c.j.de elect.⁊.xviij.q. ij.c.j.iuncta glo.dixi.s.e.ca.cum venerabilis.
a ¶ No.iij.qd capitulũ ᵃ põt excõicari dic vt plene legi.⁊ not.in ca. Romana.§. vniuersitatem. de sentent.excommu. lib. vj. ¶ Nota quid fiendum cum superior non vult cõfirmitare electionẽ.debet enim recurri ad suũ superiorẽ:⁊ potest adiri etiã appellationis via.grauat enim in non confirmando put de iure debet: nec tps est prefixum ad cõfirmãdũ seu instituendũ ideo oportet vt predixi recurrere ad superiorẽ vt dixi post domi.de rota in.cap.ij.de ɔces.pbẽ.
4 ¶ † Nota vltimo regulã generalẽ quod omnis defensiõ cõceditur excõicato.habet enim semper legitimã psonã standi in iudicio ⁊ extra vbicũq. se defendit legitime.cõcordat.s.eo.cum inter.
5 ¶ † Opp.vr enim q legitime potuerit archieps non confirmare electum a capitulo.nõ sic capitulũ elegit indignũ priuatur ipso facto ptãte eligẽdi ⁊ potestas deuoluit ad superiorẽ vt in.c. cũ in cũctis.in fi.de ele.Sol.duplex est intellect⁹.Primus q in causa indignitatis electi fuit quare archieps aliũ instituit:sed tunc appellatio fuisset iniusta.Secũdus intellectus est q archieps pretendebat ius eligendi ad se spectare ⁊ non ad capitulũ ⁊ iste intellect⁹ magis placet gl.prime ⁊ est verior p tex.in eo q fuit pnuntiatũ ius eligendi pertinere ad capitulũ.
6 ¶ † Nã ex forma sententie presumitur qualis erat contentio. vt no.gl.in.c.inter dilectos.de fi.instru.⁊ expressius .no glos.in.c.audita.de restitu.spolia.
7 ¶ † Op.ij.videtur em q capitulũ non potuerit appellare cum sententia fuerit pro eo lata.vt in.l.omnem bonorẽ.C. qñ puo. non est ne.Solu.dicit gl. y. et bene q imo fuit lata in parte contra capitulum in eo q pars aduersa fuit absoluta ab impetitione capituli.forte em scdm gl.capitulũ petijt a parte aduersa expẽsas factas in causis ⁊ pronuntiari ius eligendi ad ipsum capitulũ ptinere.iudices pronuntiauerũt pro capitulo quo ad ius eligendi ⁊ respectu expensarũ absoluit partẽ aduersam ⁊ sic vtraq pars respectu diuersorum appellauit qd fieri põt.vt in.c. raynaldus:⁊ in.c.raynutius.de testa. Et ex hoc intellectu not.q victor in principali põt appellare
b ᵇ respectu condẽnationis expẽsarũ omisse licet pars victa appellauerit ab ipsa sententia. Pet. et Abbas tenent hic contrariũ dicẽtes q ex quo iudex tulit hic sententiã in fauorẽ vnius ptis non põt illa pars dehonestare iudicẽ appellando dũtaxat ex omissione cõdẽnationis expensarum allegant.d.l.omnem honorem. Aduerte hec decertatio dependet ab intellectu illius.l.omnẽ honorẽ.sed cõis opinio.ibi.⁊ alibi: vt.j.allegabo est in contrariũ. Concludendo veritatẽ dic cũ queritur nũquid victor possit appellare ex sola omissione condẽnationis expensarũ vel qr minus sufficienter cõdẽnatio facta est.aut enim pars victa appellauit.⁊ non põt victor ex eo solo appellare ⁊ hoc ideo:quia p appellationẽ aduersarij põt cõsequi reformationẽ expẽsarũ ideo ex quo nõ põt intẽtũ suũ cõsequi sine appellatione nõ dʒ appellare iudicẽ dehonestãdo qd pcedit etiã si pars victa appellauerit ⁊ appellationẽ nõ prosequatur.est em ius acquisitũ appellato vt possit illam inuito appellatore prosequi ⁊ iste est verus casus.d.l.oẽm honorẽ licet gl.aliter ibi sentiat.hoc tenet Bart. ibi ⁊ do.de ro.deci. ccclxiiij. ⁊ Spe.in ti. de ap.§. in quib⁹.℣.xxxij.⁊ Joan.and.in addi.⁊ do.Ant. hic ⁊ hoc recte iudicio meo voluit ille tex.hoc tamen limitat hic do.Ant.qñ fuit omissa expẽsarũ condẽnatio.Si aũt sit lata cõdẽnatoria ɔtra reũ et absolutio expẽsarũ p eo:tũc oportet actorẽ ap
c pellare ᶜ si vult expẽsas cõsequi.qr nõ posset releuari ex appellatione aduersarij:cũ per illam non

vbi dicit q idem erit in cã nullitatis:quia si iudex dimisit ɔdẽnare victum in expen. iudex nullitatis hoc poterit:⁊ qñ cõtingit ambas ptes ab eadẽ sententia appellare forte sup diuersis articulis an possit appellare ad diuersos iudices. vide text. Inno. ⁊ do. ant. ⁊.d.Car.⁊ ibi eleganter per.d. ab. in.d.c.si duobus. Anto. Francis.
¶ An appellatio ad plures iudices qñ snia.cõtinet in se plures articulos valeat dicasq etiã si copulatiue fiat valet de iure canonico et intelligit facta ad papã de quo vide Spec. in tit.de ap.§.nũc tractemus. in ℣. sed pone aliquis de ap. et ibi per Joan.and.in addi.vbi ponit ⁊ dicit hoc esse verũ siqñ est appellatum ad plures ⁊ nõ est declaratũ ad quẽ sit ĩterposita appellatio declarabitur intra decẽ dies quo etiam per ang.et Jmol.in.l.j.in.§. si qs.de app.⁊ vide Alexã.in ɔs. cxliij.⁊ clxxxij.in ij.parte.consi.

a ¶ Istum textu. istō est ꝯ text. d. l. a oém. in versic. nihil cape ꝑ expēsis iussa sit. et sic male loquit᷑ do. Anton. Andre. Barba.

b ¶ Reliq̃ pte. pōdera q᷑ iste male dicit: q᷑ qñ cōdēnat in min⁹ sunt in eodē articulo ideo nō est mirū si vr̄ absoluere i residuo s᷒ nō est sic in casu expensarū q᷑ est articulus sepat⁹ a sñia. Itē sum⁹ in tacito qñ cōdēnat in min⁹ s᷒ qñ absoluit ab expēsis sum⁹ i expsso expēsa nocent tacita nō, ꝛ sic male reprehēdit. Andr. Barba.

c ¶ Facit ꝯ se. et iō cautela est qd̄ dicat appello in pte ꝛ ptib⁹ faciētibus ꝯ me. vide q̃ dixi i. c. iter dilectos. de fi. instr. Andr. Barba. Sebastia. Sapi.

d ¶ Officio suo. Q̃uo h̄ pcedat late explicat Feli. in ca. exceptionē. col. iiij. ꝟ. eodē. Mod. i. l. vbi pactū. C. de trāsact.

e ¶ Pricipali. tu pondera q᷑ sñia sup expensis pōt ferri seorsū a diffinitiua: vt in. l. Paulus. ff. de re iudi. q̃ vna est diuersa ab alia. itē q᷑ pōt ferri sñia expēsar̄ sine sententia diffinitiua vt in cle. j. de rescri. ꝛ in. c. fi. e. tit. iō non est mirū si appellat᷑ a diffinitiua. qd̄ nō vr̄ appelleri a sñia expēsarū. vide. l. oēm honorē. vbi probat᷑ formal᷑r qd̄ appellatio a pncipali ꝯprehēdit appellationē ab expēsis etiam si fuit facta absolutio ab expensis vt probat᷑ in text. in verbo omissa. Andre. Barba.

suspēdat absolutoria ab expēsis. ꝛ sic dicit posse intelligi istū tex.[a] Sed ego nō video sufficientem rationē differētie inter hūc casum ꝛ precedentē nā qñ iudex cōdēnat minus sufficiēter vr̄ partem absoluere a reliqua pte[b] vbi nō fuit petita certa quātitas: vt in. l. j. C. si aduer. rē iudi. s᷒m vnū intellectū qui cōmuniter ibi tenetur. ꝛ not. Innocen. j. de re iud. c. cū inter. tñ videmus ꝙ per appellationē aduersarij potest victor cōsequi reformationē sentētie: vt. d. l. oēm honorē. In hoc tñ distinguerē ꝙ aut victus appellat a sñia quatenus erat ꝯ eum dñatat: ꝛ tunc puto ꝙ oportet victorē appellare respectu expēsarū sine iudex omiserit cōdēnationē expensarū sine absoluerit. ¶ † Quia 8 cum tot in effectu sint sñie quot sunt articuli: vt. l. etiam de mino. ꝛ no. glo. in. c. ij. de ordi. cog. licuit victo appellare quatenus facit cōtra se.[c] per ꝯñs nō reperitur sñia suspensa nisi quaten⁹ facit contra victū appellantē. et ideo nisi victor appellet non poterit ꝓ se aliquid dicere. facit qd̄ not. in simili. in. c. cū olim. de censi. ꝛ qd̄ habetur in. d. l. etiā aut victus simpliciter appellat a sñia: ꝛ tūc indistincte pōt victor reformationē expēsarū ꝯsequi q᷑ simplex appellatio a sñia suspēdit totā sñiam: l᷒ cōtineat plures articulos: vt in. c. raynald⁹. et c. raynutius. de test. ꝛ sic intelligo ꝛ restringo tex. in. d. l. oēm honorem. Aut vict⁹ nō appellat. ꝛ tūc pōt victor appellare. sumus enim extra casum. l. oēm honorē. ꝛ si diceremus contrariū sequeretur absurdū. q᷑ ex nō appellatione aduersarij victor pderet sumpt⁹ factos in litē ꝛ esset in optione iudicis nō cōdēnare ad expēsas contra. l. properādū. C. de iudi. ꝛ. c. calumniā. de pe. ꝛ hanc opin. tenuerunt do. de ro. ꝛ Bart. et Spe. in loco p̄alleg. 9 ¶ † Sed circa pdicta quero quid si expēse nō fuerūt p actorē petite. nūquid possit appellare si iudex tulit ꝓ eo sñiam in pncipali ꝛ omisit cōdēnationē expēsarū. do. de Ro. deci. p̄alle. cōcludūt ꝓ maiori pte ꝙ sic. q᷑ iudex ex officio suo debebat cōdemnationē facere vt. l. ediles. ꝟ. item sciendū. ff. de edil. edi. ꝛ iura dicūt victū victori ꝯdēnandū vt. d. l. properādū. ꝛ. c. calumniā. quidā tñ fuerunt in contraria opi. ꝛ sñia vt ibi refert collector decisionū. sed cū prima opi. videt᷑ hic transire. d. Ant. 10 ¶ † Aduerte q᷑ hec est subtilis consideratio. nā vbicūq̃ pōt iudex aliquid facere ex officio suo[d] si non facit nō pōt ex hoc appellari. dictum est no. Spe. in tit. de offi. iud. ꝟ. ipedit. ver. qd̄ si iudex. t᷒ Jo. andr. et cōiter docto. post Pet. j. c. pri. ratio est q᷑ iudex nō tenetur impēdere officiū suū ad cōmodū priuati si nō postulat᷑ vt i. l. iiij. ꝟ. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infec. ꝛ no. Innocen. in. c. ad nostrā. ij. de iureiurā. ideo cōiter dr̄ ꝙ si iudex omittit cōdēnationē expēsarū: q᷑ nō fuit petitū: nō tenetur resarcire de suo. secus si fuit petitū. hoc no. glo. in. c. fi. de rescri. ꝛ Bart. in. d. ij. hoc aūt iudiciū. et d. l. properādū. ꝛ. d. l. oēm honorē. ꝛ qd̄ nō possit appellare qñ expēse nō fuerūt petite: sentit Spe. in. d. ꝟ. in quibus. ver. sed qd si victus. et forte hec opin. est verior de rigore iuris. imputet enim sibi quia nō petijt: magis enim debuit sibi ꝓspicere q̃ expectare ꝓpriū motum iudicis. Et si diceres nonne sepe appellat quis vt probet non probatū vel vt opponat non oppositum. in. l. per hanc. C. de temp. appel. ꝛ. c. cū Joānes. de fi. instr. R̃ndeo ꝙ ob istas causas pōt appellare: nō aūt vt de nouo aliquid petat: q᷑ hoc nō spectat ad iudicē appel. y. q. vj. in fi. ꝛ. l. eos. C. de appel. dices tu ergo ex toto iste perdet sumptus cū nō cōpetat sibi aliquod remedium: vt in. l. terminato. C. de fru. ꝛ li. expen. ꝛ. l. in bone fidei. C. de vsur. dico ꝙ sic. ꝛ sibi imputet. ar. i. l. iiij. C. deposi. sic limita predicta vt possit appellari qñ expense fuerūt petite. 11 ¶ † Fateor tamen ꝙ si pars victa appellauerit: poterit iudex ad quem habere cōsiderationē expensarū: licet nō fuerint petite i primo iudicio: q᷑ cū succedit in locū primi iudicis sicut ille poterat ex suo officio condemnare ita et iste. facit ad hoc quod no. do. de ro. decisi. cccliiij. vbi dicunt ꝙ ad appellationem alterius partis poterit iudex reformare sententiam etiam in fauorem nō appellantis: quia succedit loco primi iudicis. facit qd̄ not. Barto. i. l. si expressum. ff. de appel. vnde cōsequit᷑ appellatus ex persona alterius quod ex propria persona cōsequi non potest si in. l. petende. C. de tempo. in integ. resti. ꝛ in. c. auctoritate martini. de concess. preben. lib. vj. ꝛ predicta bene notabis: quia faciunt ad 12 multa. ¶ † Subsequenter ad idem quero quid si aliquis fuit simul condemnatus in principali ꝛ expensis. Solutio. dicit domi. Anto. qd̄ oportet ipsum ab vtraq̃ appellare ꝛ consequi vtramq̃: quia vna per aliam nō suspēditur. ꝛ hoc dicit tenere Archidiaconū in. c. fi. in fin. de appella. lib. vj. Sed tu aduerte q᷑ archidiaconus nō sic loquitur vt allegatur. loquitur enim ipse quando condemnatio expensarum fuit facta ante diffinitiuam super aliquo articulo si enim condemnatus non appellauit et lapsum est decendium non poterit postea in appellatiōe a diffinitiua illā condēnationē ꝓsequi ꝛ optime loquitur per. c. fi. preallег. quia illud grauamen nō est cōiunctum negotio principali:[e] imo plus voluit Inn. in. c. sepe. de appel. ꝙ si iudex pronūtiat super aliqua exceptione ꝯtra proponentē licet tūc nō cōdēnauit in expēsis nō poterit postea appellari si post decendiū fit condēnatio: q᷑ ista est executio prime ꝓnuntiationis. vnde ad propositū dico ꝙ si eadem sñia iudex condēnauit in principali ꝛ in expēsis satis est simpliciter a sentētia appellari: q᷑ vnica pōt dici sñia: vt in. c. ij. ꝫ. de ordi. cog. q̃ suspēditur per vnam appellationē: l᷒ habeat plures articulos. vt in. c. raynutius. ꝛ. c. 13 raynaldus. de testa. ¶ † Redeo nūc ad cōtrariū primo formatū per glo. tene sequentē solutionē in glo. ꝙ forte capitulū petijt fructus ab instituto. ꝛ hec solutio est bona ex qua collige ꝙ institutus non legitime tenetur ad restitutionē fructuū. qd̄ tñ intellige s᷒m ea q̃ plene dixi in. c. grauis. de resti. spo. ¶ Oppo. ij. de cōtrarietate litere: nā primo innuit istos canonicos fuisse actores: ꝛ tñ postea videt᷑ velle oppositum dicendo ꝙ excōmunicato defensio reseruatur. Itē ex quo isti de capitulo erāt actores: q᷑ petebāt confirmationē quare nō repellūtur pretextu excōicationis contra. c. pia. de excep. lib. vj. Sol. glos. in ver. defensio. que intrat hāc materiam in effectu. cōcludit ꝙ isti erāt actores vt satis patet ex litera. sed ex quo sentētia fuit lata contra eos intelligūtur rei. veniūt eñ ad appellādū stimulati ex sñia: ideo ꝓtextu excōmunicationis nō debēt repelli ne ius eorum pereat. Ex hac solutiōe colligitur qd̄ dixi in summario quod ad prosecutionē appellationis admittitur etiam actor originarius. hanc opi. clarius tenet Inno. hic dicēs hoc expressum: q᷑ non solū reus originarius: sed etiā actor pōt appellationem suā ꝓsequi excōicatione nō obstante. Et ꝙ capitulum fuit actor patet s᷒dm eum: q᷑ primo egit corā archiepiscopo petēdo cōfirmationē Petri quē elegerant ꝛ appellauit ab ipso quā appellationē prosecuti fuerūt corā preposito. Tertio egit᷑ corā abbate sancti saluatoris ꝛ collegis petens sententiā absolutoriā latā pro aduersario retractari. Hostien. hic tenet cōtrarium: quia is qui in principali est actor est etiā actor in causa appellationis. facit. l. hi qui ad ciuilia. C. de appel. ꝛ quod not. in. c. in presentia. j. de renun. sicut ergo in principali fuisset repulsus ita ꝛ in causa appellationis: si ergo vult audiri faciat se absolui pro hoc facit. ꝫ. eo. c. primo vbi in qualibet parte litis pōt repelli. dicit etiā ꝙ si tāto tempore steterit excōicatus ꝙ lapsum sit tēpus appellationis exercēde nō audietur amplius. de se enim conqueratur. ar. ff. de mino. l. cū mādato. nō ob. hec decre. q̃ videt᷑ admittere actorem originariū: quia quatenus capitulū petebat cōfirmationē erat actor ꝛ hoc respectu nō debet audiri sed eo respectu quo appellauit ab institutione cephi: qui tenebat locū rei: quia defendebat iura ecclesie ꝛ hoc respectu debet audiri. Joā. and. instat sed tandē concludit ꝙ aut appellat excommunicatus ab interlocutoria ꝛ tunc finito articulo appellationis pōt pretextu excōmunicationis repelli ex quo est actor: quia iam opponitur cause principali cū finito appellationis articulo aggrediatur iudex causam principalē. ad hoc qd̄ leg. ꝛ not. in. c. j. de appel. in. vj. sed prius repelli nō pōt cū veniat stimulatus aut appellauit a diffinitiua ꝛ tenet simpliciter opin. Inno. vt non posset repelli ꝛ hoc ꝓpter commixtionē appellationis ꝛ principalitatis nō enim pōt cognosci de appellatione quin cognoscatur de pncipali vñ potius propter iniquitatē grauaminis saltem re ipsa: ꝛ si non ex iudicio ꝓposito debet audiri etiā super principali q̃ propter principale cōmixtum ipsum excludi a ꝓsecutione grauaminis. facit. c. sacris. de sepultu. ꝛ quod ibi not. ꝛ. l. vna. in pnci. C. de rei vxo. act. ꝛ in. c. j. ne sede va. hanc opin. videtur tenet Abb. in. c. j. de exce. lib. vj. ꝛ cōmuniter moderni hic. hanc opin. credo verissimam ꝛ dico aperte ꝓbari p istū tex. nā si bene pōderetur sententia lata super appellatione aperte colligitur quod capitulū principaliter ꝓsequebatur causam in qua erat actor. fuit enim pronuntiatum ius eligendi ad capitulum pertinere et confirmatus fuit ab eo electus. Itē patet ex pronuntiatione priorum iudicū in eo ꝙ decreuerūt partē aduersam non cogendam ad respondendum eisdem ꝛ sic capitulum nunc erat actor sicut prius. non ob. d. c. per tuas. j. de app. quia istud pcedit cū excōmunicatus appellauit a sententia excommunicationis: et fatetur se ligatū. vnde cū in omnē 14 euentū sit absoluendus. † ex quo excōmunicatio tenuit: vt in. c. cū contingat. de offic. deleg. nō debet audiri volēs litigare super iniustitia excōmunicationis nisi prius absolutionē petat, ne ipsam excōicationē

contemnere

cōtēnere videaꝛ:sed hic nō fuit appellatū ab excōicatione sed super alio articulo nec fatebaꝛ se ligatū:vñ non dꝫ admitti exceptio ex quo prosequiꝛ grauamen per iudicē inflictū.nō ob.c.j.pri.qꝛ verū est ꝙ in qualibet parte litis sup pricipali pōt opponi excōicatio ⁊ ita loquiꝛ illud.c.secus in cā appellationis.rō diuersitatis[a] qꝛ nullū subest peri culum si appellaꝛ a principali:sed in cā appellationis sic:qꝛ deleret interim appellatio:⁊ sic non posset defendere aduersus oppressionez

15 iudicis.¶ †Et per hoc soluiꝛ alia questio que sequiꝛ in gl.presuppo sito ꝙ audiri debeat put.s̄.dictū est ꝙ erit officiū iudicis appellatio nis:nūquid simplr reperta iniquitate sniē cassabit illā an etiā condē nabit reū actori excōicato.pone exēplū:actor petebat centū a reo:iu dex perperā reum absoluit:a cuius snia appellauit actor,constat iudi ci ad quē ꝙ debuit reus ꝯdēnari actori.nūquid ipse faciet hāc cōdē nationē ex quo opponiꝛ appellātē esse excōicatū. Gl.ista attingit q̄ stionē ⁊ ponit duas opi. Prima qꝺ cassabiꝛ snia de presenti vt sic re leueꝛ a grauamine:sed cōdēnatio differeꝛ in euentū absolutionis:qꝛ nō debet ferri snia pro excōicato.Scđa opi.in qua glo.videꝛ residere est:vt etiā feraꝛ cōdēnatoria:qꝛ cū non cōstat illū excōicatū cū nec ad pbādū dꝫ admitti aduersarius ex qua actor est in cā appellatiōis nō pōt dici ꝙ snia feraꝛ ꝓ excōicato.no.rōnē gl.videtur eñ sentire ꝙ si cōstaret nō debet cōdēnatoria pro eo ferri.Jo.an.tꝫ qꝺ.s̄.dixi vt ra tiōe grauaminis admixti audiaꝛ etiā sup principali. Jo.cal.tenet in prima parte ꝯ Hostiē.vt actor orignariꝰ audiaꝛ in cā appellatiōis ꝑ istū tex.sed dt ꝙ cassata snia nō dꝫ iudex ferre cōdēnatoriā: ⁊ sic tꝫ primam opi.gl.sed dꝫ differri in tp̄s absolutionis deferēde:erit ergo hec diuersitas in pnuntiatione ex cā vt sicut ex eqtate pōt se in cā ap pellationis defendere:ita debet seruari iustitia que nō vult:vt aliqd adiudiceꝛ excōicato.s̄.de iudi.c.intelleximꝰ.Et dicit ꝙ iudex appel lationis cassando sniam debet ptestari ꝙ per hoc nō cōdemnat reum actori in principali ex eo:qꝛ de excōicatione actoris sibi est legitime fa cta fides:⁊ hāc ptestationē dt obseruandā qꝛ simplr cassando senten tiā[b] videꝛ reū actori cōdemnare.hoc vltimū simpl nō admitto:⁊ con trariū vꝛ sentire Bar.in.l.cū apud.ff.iud.sol.⁊ bñ facit ibi tex.in.c.cū cā.de re iud.primū tñ tenuit Bar.in.l.eos.C.de app.vbi latius hunc articulū prosequiꝛ.hic tñ non pcedo vlterius qꝛ non est proprie mate ria nostra ideo alibi dicā.vide in.d.c.cū cā.Sed redeo ad primum

16 principale dictū ⁊ est sciēdū ꝙ p primo dicto Cal.¶ †Facit qꝺ in sili dicūt do.de Ro.deci.clxxix.dicētes ꝙ lꝫ p reo cōtumace possit ferri absolutoria nō tñ adiudicatoria.ar.in.c.inter.s̄.e.⁊.l.q̄uis indubita ti.C.de adul.do.Ant.putat hāc opi.pcedere si reus a pricipio oppo nit eū nō audiendū inquantū velit cōdēnatoriā obtinere seu declara toriā:secus dicit si expectat cōclusionē in cā añq̄ opponat:qꝛ tūc non pōt excipi nec pbatio fieri de pcur.c.auditis.hec distinctio do.Anto. mihi nō plꝫ:qꝛ si pōt obijci ad ꝯdēnationē differendā ante cōclusionē

17 ergo ⁊ post.¶ †Cū hec excōicationis exceptio sit multū priuilegiata vt in qualibet pte litis possit obijci:vt.j.c.pri.⁊.c.pia.e.titu.li.vj.vbi ptꝫ ꝙ etiā post sniam pōt obijci ad executionē differēdā multo ergo fortius post cōclusionē ad cōdēnationē differēdā.Et p hoc qꝛ rōnes posite in.c.pia.plle.militāt ēt post cōclusionē.Itē qꝛ eqtate suggeren te qñqꝫ admittiꝛ pbatio ⁊ suspendiꝛ primū iudicium:vt in.c.pastora lis.de cā pos.⁊ ppie.⁊ postmodū reperi hoc idē tenere.Spe.in titu.de renun.⁊ ꝯclu.§.j.v.⁊ scias.In hoc tñ articulo credo ꝙ de rigore iuris posset defendi prima opi.gl.quā sequiꝛ Cal.qꝛ in cōdēnatione seu de claratione cessat illa eqtas grauaminis q̄ fecit excōicatū audiri:suffi cit eñ ꝙ sibi puideaꝛ aduersus stimulū iniquitatis sniē p cessationē: nā cōcessum ꝯ regulas iuris ex necessitate durat quatenus viget illa necessitas seu cā vt in.c.deus q.de vi.⁊ bone.cle.⁊ in.c.transmissa.de pscri.alia tñ opi.vꝛ verior ⁊ minus deuiat a regulis iuris.tñ qꝛ sequē do primā opi.ferꝛ snia p partes ꝯ id qꝺ habeꝛ in.l.in hoc iudicio.ff.fa mi.hercis.quod no.in.l.j.C.si aduer.rē iud.⁊ per Inn.de re iudi.c.cum inter.Itē oriret alia difficultas qꝛ ex tpe cessat officiū iudicis appella tionis.Item adduco bonū tex.j.c.pri.vbi certo casu fit cōdemnatio expēsarū in fauorē excōicati ⁊ satis est qꝺ executio ⁊ cōmodū sniē dif feraꝛ in tp̄s absolutionis ita ⁊ fortius credo dicēdū hoc casu vt oēs

18 iste difficultates cessent.¶ †Querit gl.circa mediū quid si snia in cā principali fertur p actore excōicato.rñdet eam nō valere.intellige tu qꝺ non valet in effectu qꝛ non poterat pro ea agere durante excōica tiōe sed post absolutionē poterit petere illius executionē:vt dr in fin. glo.⁊ pbaꝛ in.c.pia.p̄alle.vbi de hoc nisi fuisset lata vigore rescripti

19 impetrati ab excōicato:vt in.c.j.de rescri.li.vj.vbi de hoc.¶ †Extra glo.quero qd si procurator[c] alicuius appellauit a snia lata ꝯ se demū fuit excōicatus nunqd poterit appellationē psequi.varie sunt opin. vt recitat hic Inno.Quidā dixerūt ꝙ non qꝛ excōicatus est volunta rius licet eñ teneatur appellationē interponere nō tñ ipsam psequi vt in.l.inuitus.C.de procur.⁊.c.nō iniuste.e.ti.Alij dicunt ꝙ aut pro misit appellationē psequi ⁊ tunc ne veniat ꝯ fidē debet admitti:aut ni hil pmisit ⁊ procedat prima opi.⁊ hanc opi.videꝛ sequi Inn.licet nō firmet pedes.Jo.an.dicit posse dici ꝙ etiā vbi expresse pmisit non te neꝛ hoc obseruare:qꝛ si expresse dixerit:promitto tibi ꝙ etiam contin gat me excōicari appellationē psequar:turpis est pmissio ppter pe riculum animarū ⁊ sic nō est obseruāda.xij.q.iiij. in malis.Si vero simpliciter pmisit appellationē prosequi non tenetur statuto sic immutato serua re etiam si super hoc fuisset prestitum iuramen tū,qꝛ subintelligebatur hec cōditio si status meꝰ fuerit nō immutatꝰ:vt patet ex no.in.c.quemad modū.de iureiur.⁊ hanc opi.puto verissimam fa cit qꝺ in simili no.Inno.in.c.qualiter ⁊ qñ.el.j.de accusa.in illa.q.cum quis iurauit nulla rōne reue lare secretū:⁊ postea pducitur in testē. Item non video quomō potuit iste nec tacite nec expresse se obligare contra iuris dispositionem cum pactis priuatorū ius publicū non immutetur in.c.si dili genti.de foro compe.⁊.l.ius publicum.ff.de pact. nec valet ptestatio.iuxta no.in.l.alimenta.C.de

20 neg.gest.¶ †Quero hic excōicatus auditur per viā appellationis nunquid eodē modo debet au diri si impetrat sup nullitate sniē. Hosti.ꝙ sic et idem tenuit.j.de re iud.qꝺ ad cōsultationem.mo uetur qꝛ excōicato[d] reseruatur omnis defensio vt hic ⁊.s̄.e.c.cum inter.⁊ nullū excludit qui omnes inclusit.s̄.de maio.⁊ obe.c.solite.ad fi. Item si se defendit appellādo vbi snia est aliqua fortiꝰ vbi est nulla.de ele.c.cū in cunctis.⁊ qui filij sint leg.⁊ c.per venerabilē.in prin.Item si diceremus con trarium posset de facto in non modicum tempus grauamen executioni mādari:⁊ sic excluderetur excōicatus a defensione:subueniēdū ergo est illi ante tempus ne contra iustitiā opprimatur.ar.de ser.nō ordi.c.j.qꝺ ibi no.Jo.and.tenet cōtrarium per.c.j.de rescri.li.vj.Host.tenet id qꝺ.s̄.in exce ptionibus q̄ possunt opponi ne mandeꝛ snia exe cutioni.de quibus in.d.c.quod ad cōsultationez.

21 ¶ †Ex his putat do.Ant.ꝙ petēs laudū redu ci ad arbitriū boni viri debet audiri non obstan te excōicatiōe[e]:⁊ similiter petēs retractari senten tiā que non transit in rem iudicatā: qꝛ se defendit aduersus stimulū sentētie stimulantis ⁊ periculꝫ anime vbi in obseruatione sententie versatur pe riculū anime.Ego puto ꝙ excōicatus[f] prouoca tus non debet audiri nisi qñ preiudicium de pre senti sibi inferꝛ ex sententia alꝛs debet expectare ⁊ cū mandabiꝛ executioni poterit de nullitate op ponere[g] ⁊ sic pōt obseruari opi.Joan.and. ⁊ hec sufficiant.Alia q̄ doc.hic tractāt sunt satis expe

22 dita.s̄.e.c.cum inter.⁊ in.c.a nobis.¶ †Et maxi me de illa qōne an excōicatus[h] audiatur petens in integ.rest.aduersus sniam a qua non appella uit:quam format hic Host.⁊ refertur contrarius opi.ipse vero concludit qꝺ si petitur restitutio ex clausula gñali tali causa expressa qua pbata ni si subueniret damnareꝛ innocēs vel periret ani ma tunc est subueniendū.ar.s̄.e.tit.cū inter.§.j.et s̄.de rest.in inte.ex literis.vbi vero petitur restitu tio ex solo fauore depēdens repelleretur cum de iniquitate iudicio vel de iniusta snia non quera tur.ar.ff.de mino.l.prefecti.equitas enim suadet vt hi qui sunt exclusi a participatiōe ecclesie ab omni legum fauorabili auxilio repellantur:vt in auꝛ.de pri.do.here.non prestan.circa mediū col. viij.hoc idem tenent do.de Rot.deci.ccccxlij.vt principaliter non petat:sed si velit restitui ad ap pellandum:tunc dicunt qꝺ admittitur qꝛ vt pre ambulum quoddam incidenter petitur ⁊ oīa ou-

a ¶ Ratio diuersitatis.tu dicas ꝙ opi.Host.cōfundiꝛ per tex.ad hoc mirabilē.in.l.libertus.la.j.ff.de in ius vocā.vbi ille qui petit absolui est reus:sed appellans petit se absolui a sententia lata contra eum er go est reus.vide ibi Guil.⁊ Bal.Andre.Barba.

b ✠ Sebast. Sapia. ¶ Cassandā sniam.Nunqd si iudex pnuntiat ma le iudicatū ipotet cōdēnatoriā vbi pria snia a q̄ fuit appellatum erat absoluto ria. tradit ange. are.late i.l.si.ex pssim.co.xxxviij. v.q̄ro de forma. ff.de app.Im.in l.in summa.ff.de re iudi.⁊ in.l.ex cōsensu.§.j.ff.de appellatio.

c ¶ Utrū si procu rator alicuius q appellauit a sen tētia ꝯ se lata ex cōiceꝛ a iudice cōpe. possit hac excōicatiōe non obstante psequi appellationez et do.Ant.hic con cludit ꝙ non.

d ¶ Et vide ibi p d.Ant.in vl.col. v.nūqd aūt.⁊ p Mod.i.l.de pu pillo.§.q remis sionē.ff.de oper. no.nū.⁊ p Bal.in c.intelleximꝰ.i.j. colū.de iudi.Et vtrū excōicatus audiaꝛ ꝯ sniaꝫ p viā supplicatio nis.vide per do. Ant.in.d.c.ꝙ ad consultationē.in vlti.col. Anto.Francisc. ¶ An excōica tꝰ possit suppli care dicas ꝙ cō rā ordinario ex cōicāte pōt sup plicare vt reuo cet sniam vel ēt coram delegāte nō aūt coram de legato de quo vi de per Joā.and. post Hosti.in.c. ꝙ ad cōsultatio nem.de re iudi.et an excōmunica tus possit ꝯqueri tā p viā appella tionis q̄ per viā q̄rele.vide q̄ ha benꝛ in.c.quia frō te.⁊ ibi plene per doc.de appel.

e ¶ An excōica tus petat redu ctionem ad arbitriū boni viri,an autem excōicatus possit cōpromit tere in arbitrum.vide per do.Anto.in.c.cum inter.in.vj.col.s̄.eo.

f ✠ Sebast. Sapia.¶ Excōicatus.Idē tenet Bal.in.c.cum inter.ad fin.s̄.eo.sed contrarium tenet Calde.in consi.j.sub titu.de arbitris.

g ¶ Nullitate opponere.pondera si exceptio nullitatis est notoria qꝺ possit opponi:alꝛs secus vide Bar.in.l.de pupillo.§.fi.ff.de no.ope.nū. vbi dicit ꝙ si petit tenutam nullam dici vel reuocari non audiꝛ.alꝛs secus vt ibi per eum.Andre.Barba.

h ¶ Et vide qꝺ de hoc late scribūt do.de Ro.i nouis decisi.ccccxxxiij.

☞ Sebast. Sapia.
a ¶ Opi. Hostié. vide late Rotá deci.vij.in tit. de except.in nouis. vbi tz cũ host. q̄ excõicet⁹ nõ petit restõné in integrũ nisi vbi vertit periculũ aĩe.
☞ Sebast. Sapia.
b ¶ Judicare. vide.d.An.de bu. in.c.bone.col.vj. §.de postu. plat. vbi dicit qd vbi 𝔠stat aliquid iudici vt iudici ex actis potest supplere in notorio etiã si pars non petat.seqt Ale. i.l.j.C.vt q̃ desit aduo.iudex suppleat.ꝛ Fel. in.c. cũ ordiné.co.vij. v. pria declaratio.ꝛ col.x.v. quarta declaratio. §. de rescriptis.
c ¶ Qñ iudex. Ubi põt ex officio non repellit agẽtẽ nõ põt ab eo appellari. ad idẽ.vide.d.Ant. hic in.iiij.col.circa mediũ. v. qd si iudex. ꝛ Petr. de ancha. post Lap.in.c.pía.in antepe. colũ. de exceptio.lib.vj.
☞ Sebast. Sapia.
d ¶ Orte fuerint. Aliũ casum in q̃ exceptio dilatoria potest opponi post lit. cõtest. ponit Ang.in.l. si qs libertatem. ff.de peti. here. quẽ sequit Feli. in.c.sup eo. §. de offi.dele. in prin. videlicet qd tertius cõparet pro suo interesse et casum in quo exceptio dilatoria superueniens post litis contestatio nẽ nõ põt opponi ponit Bart.ꝛ Bal.i.l.nihil.C. de pcur. vz qñ post dilatoriã superueniẽtẽ alienat⁹ est aliquis act⁹ vlterior circa merita cãe cũ pte aduersa qꝛ tũc sicut lit.cõtesta.sequẽs excludit dilatoriã.vide Fel.in.c. cum M. ferrariẽsis. col.v.ver. ꝛ hinc incidenter. §. de constitutio.

dinant ad finem defensionis.arg.in.l.oratio.ff.de spon.ꝛ hoc sequit do.Ant.hic mihi placet indi a stincte opinio Host. nisi immineat periculũ anime:non enim est sibi subueniendũ ex mero fauore cũ omni fauore carere debeat:vt citius resipiscat d.c.pia.eo.tit.lib.vj.. Abbas.

1 ☞ Exceptio excõicationis põt opponi contra actorẽ in quacũq; parte litis.ꝛ si malitiose reus distulerit opponere condemnetur in expensis.5. 22.23.24.vbi ponit an indistincte hoc casu reus condemnabitur in expensis.
Judex potest ex officio publice excommunicatũ a iudice repellere.
2 Exceptio excommunicationis est dilatoria.
Exceptiones dilatorie regulariter opponuntur ante litem contestatam.
3 Participans cũ excõicato etiam in iudicio non euitat peccatum mortale si excõicatus est actor:si autem sit reus vide remissiue.
4 Terminus prefixus ad aliquid faciendum non precludit viã quin lapso termino id possit fieri q̄ si nõ esset factum immineret periculum anime.
5 Ratio quare in matrimonialibus sentẽtia nũq̃ transit in rem iudicatam.
6 Sentẽtia lata in fauorem excommunicati nunq̃ mandatur executioni nisi post absolutionem.
7 Judex ex officio suo potest supplere in multis casibus:ꝛ in quibus.
8 Appellare non potest pars si iudex non facit id quod potest facere ex officio suo.
9 Exceptionum quot sint species.
10 Exceptiones dilatorie concernentes ipm iudiciũ quando opponende sint.
11 Exceptio declinatoria ipsius iudicis quãdo proponenda sit.
12 Exceptiones dilatorie cõcernentes negotiũ principale quando.de quo nu.13.
13 Testes post didicita testificata non possunt examinari super directo contrarijs.
14 Exceptio dilatoria cõcernens negotium principale nota vel non nota iudici si non sit apposita per partem:quid est agendum.
Judex potest repellere actorem qñ constat sibi quod nullum ius habet.
15 Exceptionum peremptoriarum alique non possunt opponi nisi post litem contesta.alique ante ꝛ post de quibus vide hic exempla.
16 Judex in notorijs non debet pati causam deduci in iudicium.
17 Exceptio peremptoria nõ opposita in cã principali põt opponi in causa appellationis nisi malitiose fuerint pretermisse:dilatorie vero secus.
18 Exceptiones que possunt opponi post litẽ contestatam:possunt opponi in causa appellationis.
Appellatio suspendit effectum actoris vsq; ad litem contestatam.
Exceptiones peremptorie cõcernentes exactionem sententie possunt opponi post sententiam.
19 Exceptiones anormale perẽptorie que dicãtur.
Exceqtiones anormale dilatorie que sint.
Exceptio falsi pcuratoris reddit iudicium retro nullum:ꝛ potest quandocunq; opponi.
20 Regulariter post conclusionem in causa non admittuntur alique probationes aut allegationes nisi ex magna equitate.
21 Exceptione excõicationis pbata vel detecta an processus prius validus remaneat null⁹ vel sentẽtia tam respectu iudicis actoris aut rei:siue in causa principali vel appellationis:siue corã ordinario vel delegato.23.26.
25 Exceptio excõicationis si malitiose non fuit proposita per reum in tempore congruo in quib⁹ expensis condemnabitur.
27 Publice excõicatus quis dicatur ad effectum q̄ participans cum eo peccet vel qd ipsum possit iudex a iudicio repellere.
28 Judex tenet ex officio suo ingrere de habilitate actoris vel accusatoris:etiã sup hoc examinare.
Excommunicatus ingerendo se communioni hominum magis peccat.
29 Reus non potest compellere actorem excommunicatum vt psequat iudicium contra ipsum vel quod incipiat.
Actor excõicatus nisi prosequatur per procuratorẽ procedetur contra ipsum tanq̃ contra contumacem.

1 **Exceptionem.** † Reus in qualibet parte litis excõicationẽ cõtra actorẽ obijciẽs audit:ꝛ si malitiose distulerit in expensis cõdẽnatur ꝛ dato qd nõ excipiat ipse iudex publice excõicatũ repellet. Diuidit, nã prima pars ponit dictũ qd dicit spãle ꝛ exprimit cãm.scda ibi:q̄ si puniri iubet reũ dolosum:tertia pcipit sine ope ex-
2 ceptiõis publicũ excõicatũ repelli. ¶ Casus lfalis. ¶ † Exceptio excõicatiõis inter dilatorias numerat:tñ si reus illã scienter omittat nihilominus eã in qualibet parte litis opponere potest qd est speciale in hac exceptiõe cũ alie dilatorie añ litis ingressum sint ppõẽde:ꝛ hoc statutũ est ne aliquis in periculũ anime sue excõicato cõicare cogatur sed si eã omiserit vt actor fatiget laboribus ꝛ expensis condẽnandus est in expensis legitimis actori. In fine dt si aliquis est excõicatus iudex officio suo repellat eũ ab agendo q̃uis hmõi exceptio nõ oppo-
3 nat. Ber. ¶ † No.ibi:in periculum ꝛc.q̄ cũ excõicato non cõicat sine peccato ẽt in iudicio:qd pcedit indubie cũ excõicatus est actor et sic loquit iste tex. Quid aũt si est reus nũqd p se valeat esse in iudicio sine aliorum periculo.dic vt legi.ꝛ nota.in.c.intelleximus.de iudicijs.
4 ¶ † No.ij.vnã regulã notabilẽ q̃ põt ex tex.colligi q̄ terminus prefixus simpliciter ad aliquid faciendũ nõ precludit viã ad faciendũ seu pponẽdũ id ex cuius omissione imminet aĩe periculũ ꝛ hec est ratio quare in causa matrimoniali snĩa nõ trãsit in rẽ iudic.vt in.c.lator.et c.cõsanguinei.de re iud.de quo vide qd plene dixi in.c.iurauit.de pb.
5 ꝛ vide bo.gl.in.c.lator.ꝛ ibi per Host. ¶ † No.iij.q̄ excõicationis exceptio põt pponi post lit.cõte.etiã si malitiose non fuit pposita tẽpore debito. Ex quo infert q̄ crimẽ qd põt proponi tempore ordinario: et extraordinario in subsidiũ:potest illud ppõi extraordinario tẽpore etiã si malitiose fuit ptermissum ordinario tẽpore. Sed certe hoc est pp̄ter pctm̃ imminens qñ vrget pariter vtroq; tpe alr̃s videret secus. ar.in.l.auxiliũ.ff de mino.ad hoc gl.no.in.c.ad audientiã.ij.de rescri.
6 ꝛ in.c.inter monasteriũ.j.de re iud.ꝛ qd no.ibi Hosti. ¶ † Not.hic casum notabilẽ in quo fert snĩa cõdẽnationis expensarũ in fauorem excõmunicati.optime facit iste tex.ad no.§.proxi.vt etiã sup principali possit p ea ferri in cã appellatiõis a diffinitiua:dicit tñ Inn.ꝛ placet cõiter doc.q̄ licet hic fiat cõdẽnatio expensarũ executio tñ differtur donec excõicatus fuerit absolutus:vel fm eũ est spãle in pena istius rei q dolose distulit hãc exceptionẽ pponere:ego fateor hoc esse speciale:sed dico q̄ sicut inducit speciale hic ratiõe predicta ita dicẽdũ vt sit speciale qñ cã grauaminis est coniuncta cũ negotio principali: vt tunc in causa appellationis possit ferri snĩa etiã p actore origina-
7 li:vt plene dixi.§.c.pri. ¶ † Ultimo no.q̄ in publice notis iudex sup-
b plet ex officio. Itẽ iudicẽ posse iudicare[b] de eo qd est sibi notũ vt notoriũ.facit ad hoc bo.tex.cum gl.in.l.j.C.qui ꝛ aduer.quoe. Itẽ inhabilem potest iudex a limine iudiciorũ ex officio repellere etiã si nõ repellat a parte:qꝛ hoc nõ est simpliciter statutũ in fauorẽ partis sz publicum.ad hoc.l.quos phibet.ff.de postulan.ꝛ tex.cum gl.in.c.querẽdum.ij.q.vij.q̄ pcedit etiã si pars ob culpã suam nõ posset excipere. vt est gl.no.in.c.aliene ea.causa.ꝛ.q.facit qd no.gl.in.c.j.de elec.lib.vj.
8 ¶ † Nũquid aũt possit pars appellare si iudex[c] ex officio suo inhabi-
c lem non repellit. Jo.and.ꝛ doc.cõiter sequentes post Pe.tenent quod non.idem Spe.vult in ti.de offi.iudi.§.impedit. vbi generaliter dicit iudicẽ nõ grauare si nõ facit qd ex mero officio suo facere potest. ad qd bene facit qd legi.in.l.iiij.§.hoc aũt iudicium.ff.de dam. infect. qd
9 est singlr̃ no.ꝛ vide qd dixi.§.c.proxi. ¶ † Quero:text.hic dt qd exceptio excõicationis in dilatorijs pponẽdis omissa potest pponi postmodum:sed reus venit cõdemnandus in expẽsis si malitiose pponere distulit:quero igitur qñ est tẽpus dilatoriarũ pponẽdarum. Sol. gl.j.hinc sumpta occasione psequitur hanc materiã exceptionũ proponendarũ:ꝛ in effectu ponit tres species exceptionũ quedã eñ sunt dilatorie:quedã peremptorie ꝛ quedã anormale ꝛ declarant in gloss. sed dic latius ꝛ clarius q̄ quedã sunt dilatorie tẽporales:quedã perẽptorie ꝛ perpetue:ita distinguit tex.insti.eo.§.appellant.quedã vero sunt anormale respectu nature earũ:qꝛ ex toto nõ sequunt naturã di-
10 latoriarũ vel perẽptoriarũ. ¶ † Dilatorie vero sunt duplices:quedã eñ concernunt ipsum iudiciũ,vt personã iudicis partis vel rescriptũ: quedã cõcernũt ipm negotiũ principale seu rẽ de qua agit:prime debẽt pponi ꝛ pbari ante lit.cõtest.seu intra terminũ expressum pfixum a iudice ad oẽs dilatorias pponẽdas:vt pbat in.c.pastoralis.§.eo.ꝛ c.inter monasteriũ.j.de sen.ꝛ re iud.ꝛ.l.fi.C.e.ti.ꝛ no.in.l.exceptionem. C.de pba.vbi satis habes de hac materia ꝛ maxie p Cy. postea aũt
d pponi nõ pñt nisi orte fuerit[d] postmodũ:vt in.d.c.pastoralis.ꝛ.c.insinuante,de offi.delega.ꝛ.l.ij.de consor.eius.li.vel vbi de nouo peruenerũt ad notitiã partis.ar.in.d.c.pastoralis.ꝛ in.d.c.vt circa.de ele.lib. vj.ꝛ gl.not.iij.q.vj.exceptio voluit Inn.in.c.pastoralis.palle.ꝛ vide qd circa hoc dixi in.c.ij.in fi.de ord.cog. Rõ aũt regule quare sz nõ possunt opponi post litẽ cõtestatã est:qꝛ pars lit.cõtest.dicit se velle litigare

litigare.⁊ sic ingredit̃ negotiũ principale: sꝫ ꝑ istas dilatorias dicit se nolle litigare cũ veniat ad differendũ iudiciũ: vt in ꝑalle.§.appellant̃ ⁊ sic ex ꝓpositione istarũ post lit.cõte.resultat q̃dã ꝯrietas: vt in.c. cũ cãm.j.de app. ⁊ qđ ibi not. merito tanq̃ ꝯrius non dꝫ audiri: vt in.c. solicitudinẽ.de app.⁊ in.l.vbi repugnãtia.ff.de reg.iur. Idẽ dicendum cũ ꝓponunt̃ post terminũ datũ ad dilatorias ꝓponendas: q̃ ille succedit loco termini iuris.i.lit.cõte.ideo debet eodẽ iure cũ illo censeri. d.c.pastoralis.⁊ no.Inno.in.c.ex rõne.de ap.facit.c.maiores.de bap. ratio aũt exceptionũ est: q̃ q̃ñ de nouo superuenerunt vel ad notitiã noviter ꝑducte sunt nõ fuit liber cõsensus in litigãdo: q̃ ignorãs non cõsentit, vt.l.nec ignorãs.C.de dona.⁊.l.si per errorẽ.ff.de iur.om.iud.

11 ¶ †Dicit tñ notãter ista glo.ꝙ exceptio declinatoria circa iudicem non solũ dꝫ ꝓponi ante lit.conte.sed etiã ante alias declinatorias: q̃ ꝓponẽdo alias corã iudice vr̃ approbare ꝑsonã iudicis: ⁊ sic nõ põt postmodũ iudicẽ declinare: ⁊ idẽ tenet glo.in.c. inter monasteriũ.j.de re iud.⁊ ibi plene ꝑ doc.hãc tñ opi.sequit̃ Bart.in.l.quidã cõsulebat. ff.de re iud.⁊.l.si.C.de exce.⁊.l.nõ videt̃ in iudicẽ.ff.de iud. ⁊ plꝫ mihi hec opi.q̃ quẽadmodũ ꝓducẽdo testẽ videor ipsi⁹ ꝑsonã approbare ⁊ postmodũ reprobare nõ possum.iiij.q.iij.§.si qs testibus. ita ⁊ ipm iudicẽ approbo litigãdo corã eo sup aliis dilatoriis.facit.c.insinuãte. de of.dele.⁊ plenius dicã in.d.c.inter monasteriũ.ideo cautela est ad euitãdas opi.ꝙ exceptio ꝯ iudicẽ ꝓponat̃ contra iudicẽ simpliciter: alie vero differant̃ in exitu istius aut ꝓponant̃ sub cõditiõe si prima nõ ꝓcedit. Si vero ꝓponuntur omnes simpliciter: dic ꝙ videt̃ in dubio ꝓponere illã que est ꝯtra iudicẽ ⁊ alius sub conditõe, ar.in.c.cãm. de rescri.⁊ ita voluit Bar.in.d.l.quidam cõsulebat qđ est notãdum.

12 ¶ Scđe dilatorie.s.cõcernẽtes negotiũ principale sunt ille que cõcernũt ipsam rẽ de qua agit̃ vt est dilatoria solutiõis: vñ si petis a me.x. ⁊ ego dico ꝙ ego nõ teneor tibi soluere hinc ad annũ: q̃ hic fuit a ꝑncipio ꝯuẽtũ vel fecisti mihi pactuꝫ ex postfacto.⁊ de hoc est dubiũ q̃ñ debeat ꝓponi ⁊ ꝓbari de hoc ꝑ gl.hic ⁊ in.l.exceptionẽ. ꝑalle. ⁊ plene ꝑ Inn.in.d.c.pastoralis.⁊ ꝑ Bar.⁊ ꝑ Cy.in.d.l.exceptionẽ. ⁊ cõclude sic maxime post Inn.ꝙ aut exceptio opponit̃ ad ꝓcessuꝫ vt repellat actorẽ ab agẽdo: ⁊ dꝫ ꝓponi ⁊ ꝓbari.añ lit.cõte.sic seruat̃ in aliis dilatoriis.nõ eñ põt actor agere añ tp̃s: vt in.l.cõtinu⁹.§.eodẽ tp̃e.ff.de v. obl.⁊.l.itẽ q.ff.de pac. Aut opponit̃ ad merita cause.s.ne condẽnet̃ ad soluẽdũ añ tp̃s: ⁊ tũc sunt opi. Quidã dicũt,ꝙ debẽt ꝓponi necessario añ lit.ꝯte.⁊ ꝓbari.vñ nõ sufficit post lit.ꝯte.ꝓponere ⁊ ꝓbare: ⁊ hoc dicũt ꝑ illã.l.exceptionẽ.q̃ sic videt̃ loqui: ⁊ ita videt̃ velle gl. hic ⁊ in.d.l.exceptionẽ.⁊ in.d.c.exceptio.⁊ ita tenuit q̃ꝫ Pe. vt ibi recitat Cy.⁊ hoc q̃ proponẽdo post lit.conte.vr̃ ꝓponere cã subterfugiẽdi iudiciũ.⁊ hanc opi.recitat etiã Inn.in.d.c.pastoralis. Alii dicunt ꝙ satis est proponere ⁊ ꝓbare post lit.cõte.⁊ tex.in.d.l.exceptionẽ. dũ dt ꝙ dꝫ ꝓponi ante: loquit̃ de ꝯsilio ⁊ nõ de necessitate.⁊ hec opin. vr̃ cõior: ⁊ eã tenet Inn.in ꝑalle.c.pastoralis.⁊ Bar.i.d.l.exceptionem.⁊ Ja.de are.⁊ q̃ꝫ Pe.vt ibi recitat Cy.⁊ hec mihi plus placet.nã si opponit̃ ad merita cause satis est eã proponere post lit.ꝯte. Concludit eñ actorẽ male petere: vt in iurib⁹ ꝑall'. Host.i.d.c.pastoralis.tenuit primã opi.⁊ do.An.scđam.

13 ¶ Sꝫ circa hoc q̃rit̃ vsq; ad qđ tp̃s hoc vltimo casu põt ꝓbari. Inn.dicit ꝙ ibi vsq; ad ꝯclusionẽ in cã ⁊ non postea: dixerũt quidã ꝙ ꝑ testes probari nõ põt nisi añ publicationẽ attestationũ sup principali: sed tu dic melius ꝙ aut articulus q nũc format̃ est directe ꝯrius primo: ⁊ procedit hec opi.⁊ ꝓbat̃ i.c.fraternitatis.de test.⁊ sic intellige ⁊ restringe gl.in.l.perẽptorias.C. sent. rescin.nõ pos. Aut nõ est directe ꝯrius imo ambo facta sunt cõpassibilia: ⁊ tũc põt ꝓbari postea: sicut obseruat̃ in qualibet perẽptoria.vt plene dixi in.c.j.de ordi.cog.⁊ facit.c.finẽ.de do.⁊ cõtu.⁊ in.c.de testibus.ꝫ.de testi. Exemplũ primi si post publicatas attestationes dico ꝙ ego ꝓmisi dare nõ pure sed ad tp̃s. Exẽplũ scđi si dico ꝙ ex postfacto fecisti mihi pactũ de nõ petẽdo vsq; ad annũ hic eñ cessat timor subornationis sicut in q̃libet alia perẽptoria cõpassibili cũ facto principaliter.⁊ hoc exp̃sse voluit Jo.an.in hac dilatoria solutiõis in add. Spe.e.tit.§.nũc dicendũ.facit qđ not.Bart.in.d.auf.qui semel.C. de ꝓba.⁊ faciat optime tex.in.d.l.exceptionẽ.

14 ¶ †Ad idẽ q̃rit̃ qd si hec exceptio dilatoria solutiõis fuit opposita: conclude post Bart.in.d.l. exceptionẽ.ꝙ aut de eo non ꝯstitit iudici ⁊ tũc iudex simplr̃ ꝯdẽnabit scđm instrumẽtũ ⁊ probatiões actoris. Aut cõsistit iudici ꝙ reo cõpetebat hec exceptio: lꝫ nõ fuerit opposita: ⁊ tũc aut inerat obligationi, vt puta, q̃ a principio fuit cõuẽtũ vt fieret solutio post biẽniũ: vel fuit oppositũ pactũ incontinẽti de non petendo intra bienniũ: ⁊ tunc q̃ hoc pactũ videt̃ inesse illi obligationi: vt.l.lecta.ff.si cer. peta. vbi iudex debet illũ condẽnare ad soluẽdũ in termino: q̃ de qua re iudex cognouit de ea, debet pronũtiare.l.de qua.ff.de iudi.⁊.c.cũ sup. de cã pos.⁊ proprie.⁊ in hoc casu intellige Inno.in.d.c.pastoralis. Host.tñ ibi dixit ꝙ iudex debet reo duplicare inducias ꝑ ea que habent̃ in.c. vno.de plus peti.sed de hoc vltimo dic vt ibi no.aut pactũ de non petendo intra biẽnium fuit appositũ ⁊ ex postfacto: ⁊ tunc iudex condẽnabit pure: q̃ ex quo nõ opponit̃ exceptio remanet actio nõ elisa ꝭm Bar.⁊ no.bene hoc dictũ: ⁊ ita restringe dictũ Inno.ex quo habes ꝙ

a iudex[a] nõ debet supplere peremptoriã ad commodum partis non opponentis: licet de ea cõstet.facit.l.iiij.§.hoc autẽ iudicium.ff.de dam.infec.⁊ qđ no.Inno.in.c. ad nostram.ij.de iureiur.secus vbi constaret nullũ ius competere actori: vt in.c.sacerdotibus.xj.q.j. no.Inn.in.c.j.de off.deleg.⁊ in.l.si pupilli.§.videamus.ff.de nego.gest.⁊ vide qđ no.Bart.in.d.l. lecta.⁊ hec de dilatoriis.

15 ¶ †Circa peremptorias dic qđ quedam sunt peremptorie respectu actionis: vt q̃ directe opponuntur actioni vt pactum de non petẽdo: quedã sunt peremptorie respectu intentionis: vt quando non competit actio: puta q̃ soluit vt dixi.ꝫ.super rub. Itẽ scias ꝙ quedã peremptorie concernunt ipsam obligationeꝫ vt pactũ de non petendo. Quedã vero concernunt exactionẽ vt est exceptio que competit viro cum conuenit̃ super restitutione dotis vt nõ teneatur vltra q̃ facere possit: de qua in.l.alia.⁊ in.l.ex diuerso.ff.soluto matrimo. Itẽ pone exemplum in exceptione compensationis: vt in.l.qđ in diem.§.j.ff.de compen.prime exceptiones regulariter debent proponi ⁊ probari post litẽ conte.vsq; ad cõclusionem in causa.d.l.peremptorias.intelligendo tamen vt dixi in.d.c.j.de ordi.cog.⁊ ꝭm quod ꝫ.dixi in.l.in dilatoria solutione.non autem possunt ꝓponi ante lit.contesta.q̃ cum iste concernãt negotiũ principale: oportet ꝙ prius partes ingrediãtur iudicium super ipso negotio principali q̃ deueniant ad conflictũ sicut in bello materiali: nõ enim pri⁹ possunt pugnare q̃ vtraq; pars ingrediat̃ in cãpum: hoc fallit in exceptionibus litis finite q̃ possunt opponi ante ⁊ post: vt est exceptio rei iudicate transactionis vel iurisiurandi: de quibus dicendum: vt in.c.j.de lit.conte. lib.vj.ratio est in illis: q̃ cum super instantia lis inchoata fuerit ⁊ finita noluerunt iura vt pars iterum compelleret̃ assumere nouũ iudiciũ: quia sic processus posset esse infinitus. Itẽ fallit vbicunq; peremptoria est notoria.

16 ¶ †Q̃ in notoriis nõ debet iudex pati causam deduci in iudicium: vt est bo.text.in.c.quoniã.de fil.presby. voluit not.Spe.in titu.de exceptio.§.dico. versicu. sed pone.⁊ no.Jo.an.in.d.c.j. Idem nõ probatur per instrumentum contra quod actor nihil excepit seu percipere potest vt not.dicit Joan. andr. in additio.Spe.eo.titu.§.dicto ver.sed an reus.

b Idẽ vbicũq; exceptio[b] concludit actori ius non cõpetere: vt puta si excipio qđ ego solui, possum enim proponere ante lit.conte.⁊ impedire contestationẽ: q̃ si nullum ius competit actori ergo non potest agere: q̃ sine actione nemo experitur. vt dicta.l.si pupilli.ergo non teneor intrare iudicium.⁊ hoc tenet Barto.in.l.cum querebatur.⁊.l. vir bonus.ff.iudi.solui.⁊ bene facit ibi text. vide aliquas alias exceptiones in materia per Spe. in dicto.§.dicto ver.hoc tamen fallit.⁊ per Archi.in dicto.c.exceptio.iij.q.vj.

17 ¶ †Item scias ꝙ si iste exceptiones peremptorie omittuntur in instantia principali: possunt opponi in causa appellationis: vt in.c.cum Joannes.de fide instrumento.⁊.l.per hanc.C.de tempo.app. nisi malitiose fuerint pretermisse.vide ad hoc quod not. gl.⁊ Hostien.in.c.inter monasteriũ.de re iudic.⁊ in.c.ad audientiam.ij.de rescriptis.⁊ hoc sequitur domi.Ant.hic quod est not. secus in dilatoriis.ille enim indistincte proponi non possunt in causa appellationis.vt est text.no.in.l.ita demũ. C.de procu.⁊ hoc q̃ in causa appellationis durat effectus cõtestationis facte in principali vt in.c.per tuas.de appel.in.l.fin. C.de tem. appel.

18 ¶ †Conclude tñ ꝙ in illis casibus in quibus poterãt proponi in causa principali post contestationem poterunt regulariter opponi in causa appellationis: quia litis appellatio suspẽdit effectum actoris vsq; ad tempus lit. conte.vt dictis iuribus.⁊.l.j.ff.ad turpilia.⁊ in.c.veniens.de iureiuran.⁊ not.Bar.in.l.ita demum. Alie vero peremptorie nõ concernentes principalem obligationẽ sed exactionem possunt proponi, ⁊ probari post sententiã: vt dicta.l.ex diuerso.in fine. ⁊ dicta.l.in diem.de cõpen.⁊ idem in similibus.

a ~Sebasti. Sapi. ¶ Iudex. Vide Pau.de castr.⁊ Ale.in.l.vbi pactũ.C.de trãsact. vbi dicunt iudicẽ nõ teneri supplere exceptionẽ etiã que inest obligatiõi, vide Feli.in.c.cum ordinem.col.xj.vers. sexta dclaratio.

b ~Sebast. Sapia. ¶ Exceptio. Vide Feli.in.c. sup l'ris.in fi. v. vltimo inq̃tũ Abb. vbi reprobat abbatem ibi tenentem ꝙ omnis exceptio perẽptoria potest opponi ante litem contestatã dũ pars statim ⁊ incontinẽti velit ꝓbare eam ⁊ idẽ reprobat hic colũ. xij. versi. datur alia fallentia.

a ¶ Caue tu: qꝛ Panor. hic vult ꝙ ista exceptio: ne marit⁹ exigat vltra ꝙ̄ facere possit: sit perẽptoria ⁊ idẽ voluerũt glo. ⁊ Bar. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. ign. sꝫ in h errãt: qꝛ imo exceptio ꝙ qs nõ exigat in effectu vltra ꝙ̄ facere possit q̄ ꝯpetit marito dãnato insolidũ socio militi donatori ⁊ si. est exceptio dilatoria. ita tenet gl. ord. ⁊ melior de iure no. in. d. §. appellant. i v. agẽtib⁹. l. fi. insti. a eo. ⁊ ibi Ang. de are. gl. ⁊ ibi ipsemet Bar. in. l. iij. ff. de excep. bart. ⁊ alij i. d. l. ⁊ ex diuerso. §. fi. ff. solu. ma. Bar. in. l. qd noie. i fi. ff. de condi. indeb. Fulg. ⁊ d. Jas. de may. i d. l. j. ⁊ istd apparet viua rõne. nã ille dicũtur exceptiões perẽptorie q̄ in totũ ⁊ in perpetuũ tollunt intẽtionẽ agẽtis. Jlle vo q̄ nõ tollũt in totũ sꝫ differũt ad aliqd tẽpus sunt dilatorie, vt declarat tex. in. d. §. appellant. Sꝫ sic ẽ qd exceptio ꝯpetẽs marito donatori ⁊ sĩlib⁹ nõ tollit in totũ: sꝫ differt quia posset maritus fieri soluẽdo qd lex i dubio p̄sumit. l. si d' fun. r⁹. C. d' arbi. tute. ergo apparet qd ẽ exceptio solum dilatoria: itẽ nõ cõpetit nisi marito ergo eo mortuo cessat solũ ergo ẽ dilatoria. tertio ptꝫ qꝛ si maritus soluat non repetit: ꝗre qꝛ ista exceptio cẽsef dilatoria. nã si cẽseref perẽptoria posset solutũ repetere. l. quo noie. ⁊. l. nã ⁊ si maritus. ff. de condi. indebi. Anto. Francis.

¶ An exceptione qs conueniat vltra quã facere possit dilatoria vel perẽptoria: vide q̄ habenf in l. sunt qui. ff. de re iud. vbi per Bar. ⁊ in. l. iiij. ff. de excep. ⁊ in. l. si creditores. ff. de separa. ⁊ vide Bar. in. l. circa. in. §. beneficiũ. ff. de mune. ⁊ hono. vbi dixit ꝙ est temporalis qꝛ nõ prodest ei qui postea locupletior factus ⁊ qd etiam voluit Bar. in. l. iij. p̃alle. ⁊ in. l. sed maritus. C. solu. mat. ⁊ in. l. non tantũ. in. §. eos. de excu. tuto. ⁊ vide do. Pau. de Cast. in consi. cxlj. vbi dicit ꝙ talis exceptio potest opponi etiam in executione sñie: ⁊ quibus p̄sonis competat talis exceptio ⁊ quibus non. vide gl. ⁊ Abbatem in. c. cum tu, de vsu. vbi inter reliqua dicit ꝙ debitor pauper in foro conscientie non tenetur vltra quam facere possit. ⁊ vide Ang. in. l. j. §. hec stipulatio. ff. si cui plus ꝙ̄ per. l. falcidiam.

⁊ vide[a] gl. in. d. c. exceptio. ⁊ no. Cy. i. d. l. exceptione.

16 ¶ † Quedã sunt vt dixi exceptiões anormales q̄ nõ sequũf regulã aliarũ: de perẽptorijs habuistis. s̃. multa exẽpla vt patet in illis q̄ p̃nt opponi añ lit. cõte. vel post sñiam. de dilatorijs. pone exẽplũ in sñia excõicationis que põt opponi in q̄libet parte iudicij: ⁊ vide bo. text. in cle. vna. eo. tit. Jtẽ exceptio falsi ꝓcuratoris ⁊ q̄libet alia q̄ reddit iudiciũ retro nullũ põt opponi q̄ñcunqꝫ de quo in. c. in nr̃a. de ꝓcu. ⁊ in. l. lꝫ. C. eo. titu. dico tñ ꝙ exceptio excõicationis põt opponi etiã post ꝯclusionẽ in cã. ar. in. c. pia. p̃al. ⁊ no. voluit. Spe. in ti. de renũ. ⁊ cõclu. §. j. ver. ⁊ scias.

20 ¶ † Regulariter aũt post cõclusionẽ non admittuntur alique ꝓbationes: nec etiã allegatiões: vt in. c. cum dilectus.[b] de fi. instru. not. Jnno. in. c. pastoralis de cã pos. ⁊ ꝓpri. nisi equitas magna ꝯtriũ suadeat: vt in. c. pastoralis. not. Spe. in ver. p̃alle. ⁊ hec sufficiant quo ad materiã prime gl.

21 ¶ † Jn eo tamen ꝙ gl. ista variat an ꝓbata exceptiõe excõicationis ꝓcessus prius habitus remaneat null⁹[c]: dic melius ꝙ aut ꝓbaf excõicatio ꝯ iudicẽ: ⁊ dic vt leg. ⁊ not. in. c. ad ꝓbandũ: de re iu. Aut ꝯ partẽ aut ꝯ reũ ⁊ nõ nocet excõicatio: vt in. c. intelleximus. s̃. eo. tñ dic vt leg. ⁊ no. in. c. cũ inter. ⁊. c. dilecti. s̃. eod. Aut ꝯ actorẽ ⁊ si sumus in cã appellatiõis: dic vt. s̃. c. pri. ⁊ si in cã principali: aut agebaf corã ordinario ⁊ valent gesta anteꝙ̄ repellatur: vt in. c. pia. eo. tit. lib. vj. Aut corã delegato et dic vt in. c. j. de rescri. eo. lib.

22 ¶ † Op. ⁊ videf ꝙ si sciẽter omittif exceptio excõicationis añ lit. ꝯte. nõ possit opponi postea: vt in. c. insinuãte. de offi. dele. Sol. gl. iij. hoc esse speciale in excõicatione: vt dixi. s̃. rõ specialitatis colligitur ex tex. ⁊ facit hec glo. ad id qd dixi in notabilib⁹. ⁊ aduerte qd eñ hic dr̃ ꝓcedit qñ excõicatio opponif dilatorie scꝫ ad differendũ lites mõ p̃dicto: si vero perẽptorie puta ad inferendã electionẽ nullã propter excõicationẽ eligentiũ tunc opp. post lit. conte. sicut alia perẽptoria ad hoc qd no. in. d. cle. j. e. ti.

23 ¶ † Op. ⁊ videf ꝙ re⁹ nõ debeat cõdẽnari in expensis si excõicationẽ ꝓbat ꝯ actorẽ: qm̃ actor nõ frustra fecit illas expẽsas: cũ teneãt oĩa gesta donec expellatur: ⁊ eo absoluto poterit illis vti: vt in. d. c. pia. e. ti. li. vj. So. d̃t gl. in ver. cõdemnãd⁹. ꝙ olim ꝓcessus erat nullus. al's procederet ꝯtriũ hodie vero sec⁹: vt in. d. c. pia. ⁊ sic sentit ꝙ hodie nõ haberet locũ ista cõdẽnatio expẽsarũ: ⁊ hoc respectu excõicationis actoris: sed respectu iudicis dicit gl. ꝓcessum non tenere si excõicatio erat notoria p. d. c. ad ꝓbãdũ. sꝫ gl. nõ aperit an maliciose differens opponere ꝯ iudicem sit condẽnandus in expensis cum frustra aliqua pars reperiaf expẽsas fecisse ꝯ processum nullũ. Ego credo ꝙ aut actor ignorabat ⁊ habebit locũ condẽnatio p rõnẽ huius tex. Aut sciebat iudicẽ excõicatum ⁊ seip̃m decipi: ideo debet cessare condẽnatio ad hoc. l. j. ff. de act. emp. ⁊ qd no. in. d. c. ad probãdũ.

b ꝯ Sebast. Sapia. ¶ Jn. c. cum dilectus. Uide ibi Fel. ampliantem ⁊ limitantem pluribus modis. ⁊ do. Jas. in repe. l. admonendi. co. xxv. ex suprascriptis omnibus. ff. de iureiuran.

c ¶ Tu vide etiã gl. in. l. exceptiones aũt ꝑpetue. ⁊ in. l. fi. ff. de exce. glos. ⁊ ibi Pau. de ca. in. l. inter eos. ff. de re iud. est etiã tex. apertus qd exceptione qs ꝯueniaf nisi inꝙ̄tũ facere põt: põt opponi ẽt post sententiã in. l. q id qd. in p̃n. ff. de do. ⁊ in. l. nesenni⁹. ff. de re iud. Qd limita vt per Bal. in. l. ab executiõe circa fi. C. quorũ ap. nõ reci. vt sit verũ nisi iudex añ sñiam statuisset terminũ parti ad opponẽdũ oẽs exceptiões peremptorias dilatorias ⁊ anormalas ꝓut tota die fit: tũc si iste exceptiones q̄ diminuũt executionẽ non fuerunt opposite añ sñiaꝫ nõ poterũt etiã opponi post sñiaꝫ qd si ẽ verũ multum limitat istã doctrinã panor. ⁊ Bal. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. ig. ⁊ istã limitationẽ simpl'r sequif d. Alex. de imo. i. d. l. ex diuerso. §. fi. ⁊ null⁹ ꝯdicit. bñ facit tex. i c. pastoralis. s̃. e. tñ ille text. loqf i exce. dilatorijs teneas semp cor d̃: qꝛ in practica quotidie fit. scdo limita nisi tales exceptiões fuissent opposite añ sñiam ꝑ ꝑtẽ ⁊ reprobate p iudicẽ tunc non possent opponi post sñiam i execu. rõ est qꝛ ex q̄ fuerũt exp̃sse reprobate dicerenf tunc opponi ꝯ sñiam nec essent tunc cõpassibiles cuꝫ sñia. glo. est ordi. in. d. l. nesennius. §. fi. Dy. ⁊ Bar. i. d. l. ex diuerso. §. fi. Bald. in. d. l. ab executiõe. in pe. co. Nũqd aũt in istis casibus ⁊ sĩlib⁹ in qb⁹ tales exceptiões perẽpto. p̃nt opponi post sñiam possint etiã opponi post tp̃s q̄drime stre: qd daf ꝯdẽnatis ad soluendũ. glo. est multũ singu. qd sic. quã multũ no. ad extensionẽ hui⁹ doctrine in. d. l. ab executiõe. i v. excedat. circa me. quã bar. ibi multũ no. ⁊ cõmẽdat. Ant. Fran.

¶ Circa hoc de exceptione perẽptoria an possit opponi post sententiã ⁊ intra tp̃s qd daf iudicatis ad soluendum dicas ꝙ regulariter non potest opponi post sentẽtiã nisi p minorem restitutũ in integ. ad opponẽdũ: vt in. l. perẽptorias. C. sent. rescin. non po. de quo etiam per Paul. de cast. in. l. j C. de iur. ⁊ fac. i gno. post alios. ⁊ vide gl. ordi. in. l. tametsi. ff. de except. rei iudi. ⁊ in. l. post rem. in §. j. ff. de transactio. ⁊ vide Spe. in titu. de except. in. §. iij. in ver. hoc tamen vbi ponit septem casus in quibus admittitur post rem iudi.

¶ Adde ꝙ cũ exceptio semel est opposita ⁊ sup ea cognitũ ⁊ iudex ꝓcessit ad vlteriora ꝙ vlterius nõ põt deduci ad eundẽ finẽ. Ro. cõsil. cccxij. ⁊ q̄ exceptiones possunt opponi post sententiã. vide Anc. cõsi. vj.

Jtẽ respectu partis. dicit Jo. an. per rõnẽ huius gl. ⁊ hũc tex. ꝙ si malitiose distulit reus opponere exceptionem excõicationis ꝯ rescriptũ impetratũ ab excõicato ꝙ locus erit cõdẽnationi expensarũ cũ expense litis interim sint perdite. per. c. j. de rescr. lib. vj.

24 ¶ † Sed extra gloss. q̄ro nunquid indistincte habeat locũ hec cõdẽnatio expẽsarũ data inualiditate ꝓcessus dic ꝙ nõ. Primo eñ requirif ꝙ malitiose reus distulerit opponere: vt ptꝫ ex lr̃a ⁊ ideo dicit Jnno. ꝙ si ex iusta cã reus distulerit: puta qꝛ tũc nõ habebat ꝓbationes paratas cessabit hec ꝯdẽnatio: qd ẽt placet Host. alle. l. argẽtari⁹. §. pe. ff. de edẽ. adduco bo. text. in c. plerunqꝫ. ij. q. vij. Scdo requirif ꝙ actor ignorauerit se excõicatũ: vt puta qꝛ absens existens in remotis fuit excõicat⁹. arg. de app. cũ sit. ⁊ reus h sciebat ⁊ malitiose distulit. vñ cũ actor nõ deprehẽdaf in aliqua culpa merito reus dolosus condẽnaf actori bonefidei vt hic. ⁊ argu. in. c. ap̃lice. de cle. excõ. mi. si vo actor sciebat se excõicatum tũc cessabit hec cõdẽnatio s̃m Host. Pe. ⁊ Ab. qꝛ vterqꝫ reperif in culpa: vñ cõpensabif dol⁹ cũ dolo ⁊ culpa cũ culpa. ff. de dolo. l. si duo. ⁊. ff. de ꝯpẽ. l. si ambo. ⁊. j. de adul. c. pe. ⁊ vlti. Ego dubito[d] an h sit verũ. Primo qꝛ tex. iste exposcit seu põderat malitiã rei ⁊ nil d̃t de ignorantia actoris. Scdo qꝛ presupposito ꝙ actor sciat se excõicatũ non est in dolo sed in culpa dũtaxat de cleri. excõ. mi. c. illud sed reus qui malitiose distulit eã decipiẽdi ip̃m actorẽ est in dolo: dolus aũt p̃põderat culpe: vt. l. itẽ si obstetrix. ff ad leg. aquil. itẽ reus punif ex suo dolo dũtaxat qꝛ non apposuit tp̃e debito sed malitiose distulit. non eñ deberet de rigore post tp̃s admitti: ꝓ prima tñ opi. põt sic argui. sciẽti non fit iniuria neqꝫ dolus: vt in regula sciẽti: de reg. iur. lib. vj. ⁊ actor sciens se excõicatũ ⁊ nihilominus se ingerens seipsum decipit: vt in. l. j. ff. de act. emp. item iste ꝓcessus erat nullus etiã si iste reus nunꝙ̄ opposuit saltem s̃m hec tp̃a: vt voluit ista gl. ergo ꝙ reus nunc excipit nõ ledit actorẽ imo potius cõsuluit: qꝛ melius est nunc opponere ꝙ̄ nũquã opponere: forte hec pars est verior.

25 ¶ † Ulteri⁹ q̄ro in quib⁹ expẽsis fiet ista cõdẽnatio. cõclude s̃m Jnn. ꝙ aut excõicatio ꝓbaf ⁊ habebif respectus ad oẽs expẽsas factas sup principali vel alijs exceptionib⁹ vsqꝫ ad tp̃s opposite exceptiõis excõicationis. ad expensas aũt quas reus fecit in hac ꝓbanda exceptione nõ condemnabif actor. qꝛ in hoc nõ vexauit actorẽ: ptꝫ ex sñia pro ipso lata. ar. C. de iudi. l. rem nõ nouã. Ego intelligo hoc de expensis factis a tp̃e quo fuit in mora excõicationẽ obijciendi. nam ante morã cũ nõ fuerit in culpa nõ video quare debeat condẽnari in expẽsis. arg. in. c. ij. de consti. ⁊ quod no. in. c. cũ dilecti. de dolo ⁊ cõtu. vt puta in expensis quas fecit actor in citãdo vel libellum porrigendo ⁊ similibus. non enim tenetur reus illico obijcere cum in multis casibus potest

d ¶ Ego. dubito. tu põdera: qꝛ hic dicitur ꝙ ideo punif reus qꝛ fatigauit actorem laboribus ⁊ expensis: sed ista rõ habet locum: licet actor sciat se excõicatum: ergo. Jtem qꝛ mitius agif cum actore hoc casu qꝛ aliter potest excusari sed in reo arguitur malitia. Andre. Barba.

excommunicatus

Sebast. Sapia.

a ¶ Q̄ð iudex. vide Fel. i. c. ad probandū. in. ij. col. ver. ꝛ nō ꝙ si testes. j. de re iudi. vbi ðt ꝙ ad h̄ vt gesta p excōicatum valeāt requirit ꝙ nō solū sit occult⁹ vni pti: sꝫ ambab⁹ ꝛ ibi late attingit qð possit facere excōicat⁹ occult⁹.

b ¶ Uide Paul. de [illegible] cōmē. c. si celebrat. ð cle. excō. mi. in pe. q.

c ¶ Reus facere. qd si re⁹ istat qð a actor excōicatus agat: an iudex poterit illum repellere. vide Jo. de fan. ꝛ do. ij. q. vij. c. q̄rendū. ꝛ c. alieni. vbi pulchre loqunt ꝯ Inn. ꝛ pro eorūꝫ snia videt text. in d. c. pia. in princi. de excep. libr. vj.

Andr. barba.

Anto. Francis.

¶ Circa istð de excōicato an cōpellatur agere. Dicas ꝙ excōicatus regulariter non agit vt plene traditur in c. intellexim⁹. de iudi. imo si ageret etiā parte nō opponēte pōt officio iudicis repelli: vt in. c. pia. in fi. de exce. li. vj. ꝛ p Phi. in. c. cū parati. in. j. co. de ap. ꝛ vide Spe. i ti. de of. iud. in. §. ij. infi. ꝛ in. §. iiij. in ver. itē post. et vide. d. Card. in cle. j. i. xvj. q. ð excep. imo pōt excōicat⁹ repelli: ēt a tertio cuius nō interſit si opponat ꝯ eū ſm Phi. i. d. c. cū parati. de q̄ tñ ibi dubitat Joā. de imo. nec credo qð possit ꝯpelli agere p se nisi vel vt cōstituat pcuratorē vl' nisi ab soluat vt possit agere ppter periculū pticipij. per ea q̄ habent in d. c. intelleximus.

Sebasti. Sapi.

d ¶ Pōt reus. vi de Abb. ꝛ alios in. c. intellexim⁹. co. pe. ꝯ. ð iud. et

excōicatus interuenire in iudicio: iō potuit reus ante oia petere copiā libelli. ar. in. l. nō vt in iudicē. ꝛ qð ibi no. ff. de iud. Si vō reus excōicationeꝫ nō pbauit: tunc solū actor cōdemnabit in expensis factis in hac exceptiōe: nō aūt in alijs: q₂ non frustra actor illas fecit cū possit psequi negotiuꝫ 26 principale. j. c. pia. lib. vj. ¶ † Quero qd si excōicatio erat occulta nūqd reuocat pcessus vl' snia excōicatione nō detecta. Sol. gloss. ante pe. arguit per istū tex. ꝙ non: q₂ nō cogit qs diuinare. Aduerte q₂ hoc poterat pcedere de iure antiquo sed hodie dic in iudice vel legato: vt not. in. c. ad probandū. pal. respectu actoris. dic ꝙ si gestū est corā ordinario valet indifferenter siue sit occultus siue public⁹: vt in. d. c. pia. si corā delegato non tꝫ pcessus si rescriptū fuit ipetratū ab excōicato lꝫ occulto. p. c. j. de rescri. li. vj. ꝛ ibi per Joan. an. fa- 27 cit qð no. Inn. in. c. cū dilectus. de cōsue. ¶ † Sꝫ quero hic ðr excōicatū publice per iudicē repellēdū: lꝫ reus nō excipiat qñ ðt publicus. Solu. dicit gl. multum no. ꝙ si iudex[a] tulit illā sentētiā in loco vbi publicare iudex cōsueuit presentib⁹ officialib⁹ suis ꝛ ptib⁹ vel altera parte per cōtumaciā absentis: satis ðr publicus al's secus: ad hoc adducit. l. si vt ppon. C. qñ ꝛ qñ iu. illa lex vt dicit Jo. an. ꝛ bñ parū facit solū eñ pbat a ꝯrio sensu ꝙ snia tenet: nō aūt ꝙ dicat notoria seu publica: sed melius facit ſm eū. l. in donationibus. C. de dona. ꝛ qð ibi no. ꝛ C. de do. omn. Finaliter dicit tenēdū qð no. in cle. eos. de sepul. in glo. in ver. publice. ꝛ ibi obscure loquit: videt tñ ibi velle ꝙ respectu aliorū non dicit qs publice excōicatus eo qð snia fuit lata presentibus officialib⁹ ꝛ partibus vt dicit ista glo. q₂ iura exigūt publicitateꝫ respectu aliorū quo ad hoc vt psumat scientia: ꝛ sic ex multitudine assistentiū tēpore excōicationis dicemus eā publicā vel occultā. Ego dicereꝫ ꝙ aut agit de pena incurrēda respectu excōicantiū publice ipsi excōicato ꝛ habet locum illud dictum Jo. an. q₂ verba debēt stricte capi ne qs puniat ꝛ maxime sine culpa nā de facili non habet notitia de eo qð iudex egit in bancho suo coram paucis: sꝫ respectu ipsi⁹ excōicati satis credo excōicationē esse publicā si ipse iterfuit vel fuit ad hoc citatus. q₂ id qð fit in iudicio ðr notorium: vt in. c. vr̄a. ꝛ in. c. fi. de coha. cle. ꝛ mulie. q̄nimo ðr id qð ex pbatiōe constat manifestū: vt in. c. olim. de ver. sig. ꝛ p hoc infero ꝙ ēt vbi agit de incurrenda pena vt in casu illi⁹ cle. eos respectu sciētium sniam esse latā prout hic ðr in hac gl. dico istum dici publice excōicatū, ꝛ sic isti incurrent penas inflictas ꝯ cōicantes vel sepeliētes publice excōicatū: lꝫ aliter ꝛ minus vñ videat sentire ista glos. Itē quo ad dispositionē huius. c. vt iudex illum repellat gl. ista optime loquit, vt in. d. c. vestra. in fi. Credo etiā ꝙ si nō fuit excōicatus in iudicio sed ex quo non fuit publice excōicatus sufficit et credo ꝙ verbū publice nō debet hic capi pro notorio sed p specie distincta a notorio. iuxta not. in. d. c. vestra. ꝛ satis est ꝙ pbari pōt excōicatus sicut eñ pars pōt opponere excōicationem licet nō sit notoria vt hic: ꝛ in. d. c. pia ita ꝛ iudex cū h̄ fiat in fauorē publicū rōne cuius pōt iudex supplere ex officio: vt no. in. l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. 28 de dā. infec. ¶ † Itē iudex tenet ex officio suo inquirere de habilitate ꝛ inhabilitate accusatoris: seu actoris: vt in. ij. q. vij. c. q̄rendū. ꝛ. l. q̊s pbibet de postu. l. filiusfamilias. §. milites. ff. de procu. et ad hoc pōt testes recipere: ad h̄ ꝙ no. Bart. in. l. j. prope fi. ff. de questio. vnde ponit hic publicū vt differat ab occulto: q₂ si pbari non pōt excōicatus licet sit in veritate excōicatus debet iudex silere alias opponere ꝛ repellere. ad hoc. ij. q. vij. plerunqꝫ. ꝛ. vij. q. ij. si qñ. ꝛ. c. placuit. que iura ad hoc optime faciūt hoc eñ prodest ipsi excōicato cū se cōioni hominū ingerendo peccet. de cleric. excō. ministrā. [b] illud. ac alijs qui scienter cū animarum periculo ipsi cōicauerunt: facit. c. cum nō ab hoie. ꝛ qð ibi no. de sen. excō. ꝛ qð ibi habetur 29 in gl. seq. ¶ † Et per hec possunt decidi due questiones quas ponit hic Innoc. primo ꝙ si actor oblato libello repellit iudicis officio sꝫ reus instat vt agat ꝛ prosequatur qð potest reus facere[c] iuxta no. in aut. q semel. C. qñ ꝛ qñ iudi. ꝛ. c. cām de dolo ꝛ cōtu. nunquid iudex debet eum repellere Inn. dicit ꝙ non. Idem videtur ibi dicendū si reus nō fuerit adhuc conuentus sed timet ab eo [e] conueniri. vñ pōt reus[d] instare vt cōpellat agere iuxta formā. l. diffamari. C. de inge. manu. ꝛ ca. cōquerente. ſm lect. de off. ord. nā si diceremus ꝯtrariū sequeretur qð id qð statutū est in fauorē non excōmunicati retorqueret in ipsi⁹ odiū ꝯ. l. ꝙ fauore. ff. de legi. ꝛ c. qð ob gratiā. de reg. iur. lib. vj. Ego per p̄dicta dubito an hec sint vera: q₂ non agitur hoc casu de vtilitate partis tantū sed de publica hinc est ꝙ parte non excipiente iudex debet supplere: ꝛ p hoc dicto sunt due gl. Prima in. c. querendū est. sup verbo a iudice. ꝛ in. c. alieni. in gl. in ver. argumēto ꝙ iudex. ij. q. vij. ergo non pōt sola voluntas rei impedire iudicis officiū sed si reus potest in hoc aliquod pretendere interesse procedat tunc opi. Innoc. videt satis honestū vt agat per procuratorem: al's procedat contra eū tanq̄ contra contumacem: q₂ non legitime comparet iudicio: ꝛ hec sufficiant. Abbas.

1 ☞ Exceptio rei iudicate nō cōpetit reo absoluto: q₂ nō possidebat: si post sniam inceperit possidere. ꝫ. intellige: vt. j. nume. 10.

2 Conuentus reali: si non dolo desijt possidere: absoluitur.

4 Si reus fuit absolutus: q₂ non venerat dies vel conditio non prodest est sibi exceptio rei iudicate adueniente die vel conditione.

5 Rei vendicatio datur etiam contra simplicem detentorem: nisi nominauerit dñm in iudicio.

6 Dolo desinens possidere habet pro possessore.

7 Possessor q₂ a principio fuit in dolo vel in mala fide: tenetur re perempta: vel si sine dolo desierit possidere.

8 Dolus debet probari ab illo qui ipsum allegat. Possessio qñ probabit dolo desysse possidere. Dolus probatur ex coniecturis.

9 Offerre se liti qñ quis dicatur ad hoc vt non vitet penam offerentis se liti.

11 Cōuēt⁹ rei vēdicatiōe ꝛ absolut⁹ an cēseat absolutus q₂ non possidet: an q₂ nil fuit pbatū ꝯ ipm. Snia presumitur lata in id qð acta sonant. Sententia presumitur lata ex leuiori causa.

12 Possessor qui rē ad quā conueniebat desijt possidere an cōdemnabitur: ꝛ ad quid: ꝛ qñ: ꝛ an teneatur ad fructus si rem nō possidet sine culpa. Fructus quo casu possunt peti re perempta.

13 Exceptio rei iudicate obstat si finis agendi idem est licet modus agendi sit diuersus.

14 Exceptio rei iudicate obstat tantum in prosecutis: licet petitio fuerit generalis.

e 1 Aduersario. [e] † Non competit exceptio rei iudicate reo absoluto: q₂ non possidebat. ꝛ nō diuidit. ¶ Casus literalis. Aliqs cōuenit aduersariū suū sup aliqua re quā possidebat tpe litis ꝯte. Sed q₂ postea sine dolo desijt rē illā possidere fuit absolut⁹: postea eādē rē cepit possidere actor petit eādē rē: q̄rit an res iudicata ei obstet. Et rñdet papa ꝙ non 2 obstat exceptio rei iud. Ber. ¶ † No. j. ꝙ in actione reali venit snia absolutoria ferēda si reus sine dolo pendēte iudicio desijt rē petitam possidere. 3 ¶ † No. ij. exceptionē rei iudicate non competere qñ cessat cā snie iam late: lꝫ eadē sit cā petendi. et idē corpus vel q̄titas petatur ac eadē sit personarū conditio: hic eñ oia ista cōcurrebāt: sed q₂ absolutio fuit facta qñ re⁹ desierat possidere sine dolo: q₂ cessat rō snie procedit iudiciū exceptione rei iudicate non ob. facit. c. odoardus. ꝛ quod ibi 4 no. de sol. ¶ † Hinc ðt Gof. hic ꝙ si reus absoluitur q₂ actor ante diē vel cōditionē agebat: non ob. aduenīēte die vel cōditiōis euētu exceptio rei iudicate alle. l. grece. ff. de pign. §. fina. ꝛ. ff. de edil. edi. l. bouem. §. pe. ꝛ vlti. Idē ðt si fuit absolutus

Joā. de ana. in. c. cura. col. iij. ver. qd autē. j. de cri. fal. Bal. ꝛ Ang. in. l. nulla. ff. de legibus.

¶ De intellectu huius decre. við do. Ant. in. c. j. in xxij. col. de re iudi. ꝛ vide qð ibidē post do. Ant. no. d. Bar. de bellenzi. ꝛ vide spe. in ti. de interro. acti. in loco quē alle. d. Ant. in. d. c. j. vbi Spe. reassūpsit dicta Inno. in preal. rub. de re iudi. ꝛ vide in ista materia bo. tex. i. l. cū res ff. de leg. j. plenā gl. ꝛ ibi Dyn. in c. p possessore. de reg. iur. lib. vj. Et ibi Bal. in add. ðt ꝙ statutū loquēs de possessore non hꝫ locū in illo qui habet p possessore: vt in illo q dolo desijt possidere. ð quo vide p Alber. in j. parte statuto. q. clxx.

Anto. Francis.

¶ Circa hoc an statutū loquens de possessore habeat locū in eo q non est possessor sed habet p possessore puta qð nō ex eo q₂ statuta debēt intelligi proprie ꝛ non habēt locū in casu ficto. l. iij. §. h̄ verba. ff. de neg. ge. l. j. §. is q nauem. ff. de exer. sed q gerit se p possessore nō est ver⁹ possessor: sꝫ fictus: ꝛ ideo non cōprehenditur a statuto loquente de possessore.

reus: q inepte agebat: vt. s. de iud. c. examinata. ⁊ l. j. ff. si mē. fal. mo. dixe. ¶ † Glo. j. est clara ⁊ tu canonista no. eā. Et in eo quod dicit sufficere reū possidere saltem tpe snie: dic ꝙ non requirit p̄cise possessio: nec a principio: nec tpe snie: sȝ sufficit detentatio: vt. l. officiū. in fi. ff. de rei ven. ⁊ not. in. c. examinata. de iudi. nisi nominauerit dn̄m in iudicio: vt in. c. quoniā. vt lit. non conte. §. ꝙ si. ⁊ l. ij. C. vbi in rem acti. ¶ † Nemo ad gl. ij. quam recitabo nō vt iacet: sed seruato ordine cōpetētiori. Et primo q̄ro quare pōderat in tex. ꝙ sine dolo iste desierat possidere. Sol. glo. ista formauit ꝑpe mediū hanc qōnē quā cōpetentius posuisset hic in principio: ⁊ soluēdo dicit qd ideo si dolo desysset possidere nō fuisset absolutus: sȝ ꝯdēnatus ac si possideret q dolosus pro possessore habet. allegat multa iura: ⁊ hodie habes text. in reg. ꝑ possessore. de reg. iur. li. vj. ⁊ dic ꝙ ꝯ. possidētē q dolo desijt possidere nō cōpetit rei vēdicatio directa: q verba deficiūt: vt in. l. si quis id qd. de iurisd. om. iud. ⁊ plene ꝑ Cy. in. l. ex placito. C. de rerum permu. sed cōpetit vtilis propter mentē iuris: vñ illa que prius. anteq̄ dolo desineret possidere erat directa efficit vtilis rōne doli vt iuris dispōne. ita no. Spe. in ti. de interro. act. §. iij. ver. antepe. ¶ † Itē limita hoc dictū ⁊ tex. nisi a principio dolo incepisset possidere: vt in. l. si me vi deiecerit. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ hoc sentit Gof. ⁊ clarius Spe. in p̄alle. §. item hoc. vbi dicit ꝙ si dolo vel alias iniuste ⁊ malitiose incepit possidere tenet lȝ nūc sine dolo desierit possidere: vt in. d. l. si vi. ⁊ in. c. cū tu. de vsur. ⁊ in. c. sicut dignum. §. eos. de mi. facit. l. ꝙ te. ff. si cer. pe. ⁊ l. fi. ff. de ꝯdi. fur. ⁊ in his duabus vltimis cōcor. ꝓbatur hunc illicitū possessorē teneri etiā si res sit perempta. ¶ † Nūc q̄ro capiēdo primā partē gl. qs habeat ꝓbare si negat dolus. gl. arguit pro ⁊ ꝯ. ⁊ vr in principio inclinare ꝙ onus ꝓbādi incūbit dolū allleganti: q regula est ꝙ dolū allegās probare tenet: vt. l. quoties. §. qui dolū. ff. de ꝓba. sȝ. j. in ver. vel dic qui debeat cōtinuari ad p̄cedētia: aliter soluit dicens ꝙ si tpe litis conte. possidebat presumit ꝙ dolo desijt possidere: si aūt tūc nō possidebat nō p̄sumit dolus: ⁊ sic p̄nt reduci ad concordiā opiniones de quibus in principio gl. doc. cōiter transeunt cum ista gl. Ego allego pro hac opi. tex. iuncta gl. in. l. non ignorabit. C. ad exhi. ⁊ dicūt Ioā. an. ꝙ dolus ꝓbabit ex cōiecturis. de renū. c. ij. li. vj. ⁊ l. dolum. C. de dolo. ¶ † Opp. videtur enim ꝙ etiā nō possidens debeat ꝯdēnari ex quo litem assumpsit: vt in. l. is qui se obtulit. ff. de rei vend. et l. qui se liti. de peti. here. gl. dicit ꝯtrium procedere duobus concurrentibus. Primo qd reus non possidēs obtulerit se liti[a] quasi sentiat qd iste non obtulerit se liti. Scd'o ꝙ actor ignorauerit reum nō possidere alias seip̄m decipit. Aduerte q gl. nō declarat qñ dr se liti offerre: dic ꝙ tunc dr se offerre qñ in iudicio vel vltra dicit se possidere: si autē vocatus[b] venit ad iudiciū ⁊ assumpsit defensionē nec fuit interrogatus an possideret non dr se liti offerre: sed potius se defendere: q ex quo fuit vocatus tenebat venire: cū iudiciū reddat in inuitū: vt. l. inter stipulātē. §. si stichū. ff. de ver. obli. ⁊ de iud. intelleximus. hoc probari videt in. l. qui petitorio. ff. de rei ven. vbi dicit ꝙ q petitorio iudicio vtit ne frustra experiatur debent interrogare reū an possideat vel dolo desijt possidere. ⁊ hanc opi. tenet Spe. in p̄alle. §. ver. sed pone. ⁊ Barto. in. l. is qui se obtulit. p̄alle. quod est notādū. ¶ † Gl. etiā in vltima parte querit q̄ ⁊ quot exigant ad h̄ vt obstet exceptio rei iudicate, gl. dicit: ꝙ tria vt patet in ea. Et in fi. vr addere quartū: vȝ ꝙ ille qui fuit absolutus possidebat tēpore sentētie: nā si nō possidebat ⁊ non ob. hec exceptio: licet sit eadē cā petendi: idē corpus. seu quantitas ⁊ eadē personarū conditio vt hic. nō intelligas hoc dictū gl. indistincte q procedit solū qñ reus fuisset absolutus: q nō possidebat si autē fuisset absolutus q non possidebat. et q actor nō ꝓbauit: tūc obstat postmodum exceptio

a ¶ Vtrū aūt acceptās libellum ab actore porrectum videat se offerre liti. vide hic. d. Ant. ⁊ gl. magistralem in l. is qui se obtulit. ff. de rei ven. ⁊ tex. in. l. iiij. in p̄n. et ibi Barto. et doc. ff. de re iudi. Anto. Francisc. ¶ Circa hoc an acceptās libellū videatur se offerre liti dicas ꝙ nisi libellus offerat reo nō cogit respōdere ita glo. et Bal. in. l. ij. in fi. C. de here. vl act. ven. ⁊ vide Bar. in rub. ff. de dam. infec. vbi dixit ꝙ libellus non est de p̄cessu nisi postq̄ est datus parti. ⁊ vide Bald. in addi. Spe. in tit. de censi. in ver. libelli. ⁊ adde quod libellus nō potest dari. vel offerri iudici p̄te non citata ita ro. in. l. j. in. ij. colum. ff. de in ius voc. ⁊ vide Spe. in tit. de excep. in. §. ij. in v̄si. illud quoqȝ. vbi dixit ꝙ iudex nō dȝ recipere exceptionē dilatoriā priusq̄ libellus recipiatur a reo. et vide Spec. ibi. vbi dixit. qd receptio libelli facta per reū inducit consensum in iudicem.

Sebast. Sapia.

b ¶ Vocatus, vide abb. in. c. examinata. col. v. s. de iud. Bald. in l. cogi. ad fin. C. de pet. he. Bart. in. l. si a te. §. j. de except. rei iud.

rei iudicate: q non cessat scd'a cā lȝ cesset prima. inst. de nupt. §. affinitatis. hoc notabiliter voluit gl. quam sequit Bar. in. d. l. si qs ad exhibēdum. ff. de exce. rei iud. ¶ † Sed circa hoc ⁊ circa text. querit qs si reus fuit simplr absolutus.[c] Solu. dicit Bart. post glos. in. d. l. si qs ꝙ debet inspici ⁊ coniecturari cā snie ex actis: vt in. l. non intelligitur. §. j. ff. de iure fis. facit. l. iij. C. de sen. que sine cer. quanti. vide bo. gl. in. c. audita de resti. spo. ⁊ ideo si apparet ꝓbatū in actis ꝙ iste non possidebat p̄sumit ꝙ ex hac cā fuerit absolutus: si aūt apparet ꝙ actor nō ꝓbauit p̄sumit ꝙ fuit absolutus simplr. Quid aūt in dubio dicit do. Ant. ꝙ presumet ex minori cā. s. ꝙ non possidebat: ⁊ pro hoc dicto allego q in dubio debemus presumere sententiā fuisse latā ex leuiori cā, vt in. l. si p̄ses. ff. de pe. ⁊ l. he cause. ff. de suspe. tuto. tū in p̄nti puncto alr distinguerē ⁊ sic ꝙ aut iudex absoluerit reum ab impetitione actoris: ⁊ vr absolutus: q actor non probauit. nā hec verba istud importāt: vt in c. cū venerabilis. s. eo. ti. cū si. Aut fuit absolutus ab instātia iudicij: ⁊ tunc posset p̄cedere opi. contraria ꝑ hoc facit cōis stylus iudiciorū qui attendendus est ar. in. c. ex lr̄is. de cōsti. nā vbi quis absoluitur: q non possidet vel q actor inepte egit semꝑ hoc solet exprimi in snia: vt in. c. examinata: ⁊ qd ibi no. s. de iud. Nūc glo. expeditis ⁊ suppletis inserā aliqua que posuit Inn. super rubr. j. de re iud. que melius cadunt hic. ⁊ Spe. in titu. de interro. §. ii. ver. rerum. cum seq. que veniunt ad intellectū huius. c. ⁊ materie. ¶ † Quero igitur quid si contingat reū euocatum a iudice cadere a possessione sup qua agebat, an ex eadē instantia possit condēnari qui desijt possidere: ⁊ qd ⁊ qūo sit sentētiādū. sol. post Inno. dic ꝙ aut reus cadit a possessiōe volūtarie cā mutādi iudicij: ⁊ tunc pōt condemnari remedio illius ti. ff. de alie. iu. de quo in. c. si. e. ti. ⁊ hoc siue ante lit. cōte. siue post. si vero non trāstulit possessionē modo p̄dicto sed aliter desijt possidere: ⁊ tunc si agit personaliter nō est vis an culpa an sine culpa desierit possidere: q cū persona ⁊ non res sit obligata pōt ad sentētiā procedi: facit qd no. idē Inn. in. c. cū M. de consti. si vero agebatur reali ⁊ tūc si sine culpa desijt possidere non condemnabitur sed absoluetur: vt hic. ⁊ s. latius dixi sed cū culpa p̄cedetur contra eū vt ad litis estimationē ⁊ interesse condemnetur. ff. ad exhi. l. de eo. ⁊ predicta. l. sin autē. §. possidere. In priori tamen casu cum sine culpa desijt possidere: dicit Inn. ꝙ actor inuito reo ⁊ reus inuito actore poterit petere vt ꝓcedat ad sniam diffinitiuā ꝑpter fructus ⁊ expēsas ⁊ interesse et alia accessoria ad principale iudiciū ⁊ ꝑpter stipulationē de euictione, ⁊ idē in hoc vltimo casu tenet gl. in. d. l. vtiqȝ. ⁊ loquitur Inno. qñ desinit possidere post lit. conte. nā si prius nō deberet peti res principalis: q inepte peteret cum desijsset possidere sine culpa. de quo in. l. vtique. ff. de rei vē. neqȝ posset petere fructus ⁊ partus qñ essent oīno accessurij ad ipsam rē perēptā. arg. l. iiij. C. deposi. ⁊ hoc vltimū voluerunt gloss. ⁊ Bar. d. l. vtiqȝ. secus puto qñ nō essent oīno accessorij sed posset peti principaliter sicut ipsa res: vtputa q percepisti fructus ex re mea: iuxta no. per Bar. in l. ex diuerso. ff. de rei ven. ⁊ per Inno. in. c. ij. de lib. obla. ⁊ in. c. tāta. de exces. prela. nam tunc puto qd perempta re etiam ante lit. conte. potuerunt peti fructus: q possunt peti iure actionis ⁊ sic principaliter de quo dicendum vt plenius not. in iuribus p̄alleg. Nunquid aūt noīe fructuū veniant hoc casu actiōes q̄site occasione rei perēpte vt actio legis aquilie ⁊ similes. dic vt no. Inn. in. d. c. j. vbi videt tenere ꝙ tales actiones reus succūbēs tenet cedere actori vincenti. ¶ Qualiter iudex debeat se habere in snia ferēda si reus non reperit possidere: dic ꝙ aut constituit reū non possidere anteq̄ actor fundaret intētionē suā aut postea. Primo casu dȝ reus absolui nec in aliquo ꝓnūtiat pro actore de hoc est casus in. c. examinata. s. de iud. nisi actor vel reus instaret vt procedat

propter

c ¶ Ex qua cā in dubio presumat reus absolutus. vide Barto. in. l. iul. verū debitorē. circa princ. in iij. co. ff. de cond. indeb. vbi dicit ꝙ in dubio non p̄sumitur absolutus: q innocēs: sed q actor probauit ꝙ intellige ⁊ declara not. vt ibi per eū cū quo etiā concordat Bart. in l. duobus. §. fideiussor. ff. de iure iur. ⁊ de hoc vide bo. gl. ⁊ bart. in. l. si quis ad exhibēdū. ff. de except. rei indic. et Spe. in ti. de of. iudi. §. deseruit. in pe. col. ver. qd si reus.

Anto. Francisc.

¶ Ex qua causa qs p̄sumatur absolutus. vide Barto. in. l. Iul. hic alleg. in. xvj. col. in vers. qñq3 qs absoluit. vbi dicit qd presumitur absolutus ex cā que apparet ex actis. et vide do. Ale. in. l. admonendi. in. iij. chart. de iureiur. ⁊ adde ꝙ absolutus per sniam iniustā tenet in foro conscientie ita Bald. in. l. cū qs. in. ix. colū. C. de iur. ⁊ fac. ign. ⁊ in aut. ad hoc. C. de vsu. vbi dicit ꝙ potest talis denūtiari ecclesie si fateat iniustitiam snie.

propter fruct⁹ ⁊ alia accessoria:vt.s.dixi.si aũt iã cõsistit de iure actoris:tũc dꝫ pnũtiari etiã pro actore:q: pronunciabit dñs: vt probat sm vnũ intelle.in.l.si a te.ff.de exce.rei iud.⁊ no.Bal.in.l.as qui se obtulit.⁊ valebit illa pronuntiatio tñ ꝯ reũ:ꝙ si reperit postea illã rẽ possidere mãdabit snia executiõi ꝯ reũ absqꝫ alio iudicio nouiter inchoãdo.ad hoc.l.iiij.⁊ qđ ibi no.ff.de pet.here.⁊ no.Bar.in.l.si a te.⁊ vide qđ dixi in.d.c.examinata.Inn in loco pall.super rub.de re iudi.quem sequit Spe.in.d.§.ij.ver.qualiter.dicit ꝙ si snia est ferenda pro actore iudex sentẽtiabit sic:q: inuenim⁹ ꝙ reus erat in cã cõdẽnatiõis si possideret:ideo cõdẽnamus eũ ad fructus ⁊ expẽsas:sed q: non possidet nec culpa sua desijt possidere:absoluimus eũ q̃tum ad rem petitã:dicit tamẽ ꝙ prius dꝫ iudex facere vt prestet cautionẽ de restituenda re actori si ad eũ peruenerit.ff.de rei ven.l.si vero.Si autẽ non est snia ferẽda pro actore dicit iudex absoluimus reum ab impetitiõe actoris ⁊ cõdemnamus actorẽ ad expẽsas:refert tñ Inn.alios dicere ꝙ semper iudex sentẽtiabit sup re q̃ petit nõ ꝙ dicat cõdẽnamus reũ ad restitutionem rei simpliciter:sed sic.s.qñ eã habuerit.vel sic:q: iudicabit rem petitã esse actoris.ar.pro eis.ff.iudi.sol.l.si seru⁹.Sed primũ dictũ plus placet Inn.satis iudicio meo põt teneri qđ prius dixi.dicit ẽt Inno.in loco preall.ꝙ si est spes qđ reus cito recuperabit rem ꝙ iudex poterit differre sniam absoluere eũ simplr a termino assignato:⁊ cum postea recuperauerit rẽ procedet in cã accepta:põt etiam iudex sm eũ aliqñ absoluere nõ a re petita sed ab instantia iudicij:⁊ tũc si postea recuperauerit rẽ incipiet iudiciũ de nouo:⁊ hec bene notabis. ¶ †13 Ultimo ad limitationem eius qđ dicit in fi.gl.vide no.dictum Bar.in.l.j.C.de ordi.iu.vbi dicit ꝙ vbi prorsus idem est finis agẽdi,ob.exceptio rei iudi.non ob.ꝙ variet modus agẽdi:ideo cõcludit non posse deduci p viã actiõis ꝙ primo fuit deductũ per viã exceptionis:si idẽ est prorsus finis agẽdi ad hoc tex.est not.in.l.duob⁹.ff.de exce.rei iudi.vide de hoc vltimo qđ no.Inn.in.c.ij.de ord.cog.⁊ quod ibi dixi. ¶ †14 Item adde aliud notabile dictũ qđ vbi petitio fuit generalis:psecutio vo specialis:obstat exceptio rei iudicate solũ in prosecutis:⁊ snia gñalis refert ad prosecuta dũtaxat nisi scienter ⁊ malitiose fuerit facta prosecutio specialis:ad hoc habes text.multum not.in.l.de rebus.ff.de arbi.not.Bart.in.l.an eadem.§.actiones.ff.de excep.rei iud.⁊ vide ibi de materia gl.in.l.si mater.§.eadem.eo.titu.

1. Excõicatus potest prosequi appellationem:licet in rescripto ad hoc impetrato non fuerit facta mentio de excommunicatione.
2. Excommunicatus potest appellare ab omni grauamine illato.7.
3. Excõicatus in se defendendo pótest personaliter comparere ⁊ nõ per procuratorem.
4. Procurator ad agendum potest super hoc literas impetrare citra aliud mandatum.
5. Concesso vno censentur alia concessa sine quibus illud non põt commode expediri.
6. Excõicatus dũ litigat super validitate vel inualiditate sue excommunicationis non auditur nisi primo petat absolutionem.
7. Sententia lata pro excõicato:siue sit ante vel post excõicatus nõ mandatur executioni ante absolutionem.

†1 **Venerabilem.** †Valet rescriptũ impetratũ ab excõicato sup psecutione appellationis:lꝫ de excõicatiõe nõ fecit mẽtionẽ.primo ponit dictum.Scđo subiungit ipsius cãm:q: nihil. ¶ Casus literalis.Archieps Narboñ.appellauit a iudicibus propter grauamẽ sibi illatũ ⁊ sup appellatiõe sua lrãs impetrauit.corã iudicib⁹ appellationis obijciebat lrãs nõ valere p eo ꝙ tpe impetrati rescripti erat ex causis alijs excõicat⁹.Iudices cõsuluerũt papã ⁊ ipe rñdet ꝙ lꝫ ex alijs causis tpe impetrati rescripti excõicatiõis vinculo teneret de qbus in literis suis mẽtio nõ haberet:nihilominus ad psequẽdã appellationẽ suã dꝫ admitti:q: nihil pdesset excõicato appellare si nõ posset appellationẽ prosequi ⁊ literas impetrare.Ber. ¶ †2 Not.j.excõicatũ posse appellare nedũ a diffinitiua:vt.s.c.significauerunt.sed etiam a grauamine[a] illato ante sententiã:vt hic.⁊.s.eod.c.cum inter. ¶ †3 No.ij.⁊ tene mẽti ꝙ excõicat⁹ põt se defendẽdo esse in iudicio per se:⁊ impetrare lrãs p se nec cõpellit cõstituere pcuratorẽ[b] ⁊ facit hoc ad intellectũ.c.intelleximus.de iud. ¶ †4 Not.iij.regulã qđ vbi excõicatus[c] põt esse in iudicio põt etiã lrãs impetrare:⁊ facit iste tex.in arg.ꝙ pcurator etiã gñalis põt sine alio spãli mãdato literas impetrare in causis in quib⁹ ex suo mãdato agere põt.de quo vide qđ dixi in.c.nonnulli.de rescri.§.j. ¶ †5 No.iiij.ꝙ vno concesso intelligunt cõcessa oia sine quib⁹ illud cõmode expediri nõ põt.cõcor.de offi.deleg.c.prudentiam.⁊.c.preterea. ¶ †6 Opp.ꝯ tex.in eo qđ dicit excõcatũ posse appellare ⁊ appellationem posse prosequi ⁊c.videtur eñ ꝙ non debeat admitti ad psecutionẽ nisi prius petat absolutionẽ:vt in.c.per tuas.de sen.excom.Sol.dico ꝯriũ pcedere qñ qs appellat a snia excõicatiõis quã dicit iniustã.nã cũ fateat se ligatũ non dꝫ admitti ad litigandum de iustitia nisi prius petat absolutionẽ:vt in.c.p tuas.de sent.excõ.q: cum in omnẽ euentũ sit obtinenda absolutio:vt in.c.cum contingat.de off.deleg.differendo absolutionem videt contemnere excõicationem in.d.c.per tuas.hic vero loquitur cum appellatur ab alio grauamine ⁊ de excõicatione nihil ipse dicit nec confitendo eam iniustam neqꝫ nullam:sed aduersarius opponit de excõicatione ad finem istũ repellendi ad qđ non dꝫ admitti cũ iste se defendat. ¶ †7 Quero ter.hic loquit qñ appellans fuerat excommunicatus ex alijs causis ⁊c.quid si fuisset excõmunicatus pro eadẽ causa p qua est in iudicio.Sol.dicũt doct.ꝙ idem.vnde satis est ipsum appellare ex grauamine legitimo:vt hic.⁊.s.eod.c.cum inter.⁊ pro hoc alleg.c.j.de rescrip.li.vj.vbi indistincte in appellationis articulo permittit excõicato rescriptũ impetrare. ¶ †8 Quero nunquid petenti executionem[d] snie obstabit excõicationis exceptio.doc.hic olim instabãt:sed hodie non est disputandũ per.c.pia:de excep.li.vj.vbi concluditur ꝙ sic:qđ põt dupliciter contingere. Aut q: fuit excõicatus post sniam pro eo latam nõdum executioni mãdatã.Aut q: fuit in iudicio agẽs toleratus ⁊ non repulsus exceptiõis ope:sed nũc tempore executionis excipitur quod fieri potest:vt in.d.c.pia.cetera clara sunt ⁊ satis expedita precedentibus capitulis.

a ¶ Sed ẽt a grauamine.Adde Spe.i ti.de act.v̉.itẽ ꝙ est excõicatus ⁊ ibi per Bal.in,a post.dixi in apost.ad istum in.c.qua frõte.j.de app.Ant.Fran.

b ¶ An excõicatus volens se defendere possit compelli cõstituere procuratorem,puto ꝙ sic vt euitetur periculum participij.iuxta ea que pene traduntur in.c.intellexim⁹.hic alleg.⁊ quas exceptiones possit facere excommunicat⁹.vide Arch.in.c.j.iij.q.j.

Sebast. Sapia.

c ¶ Ubi excõicatus.nunqd autẽ valeat ꝯña: excõicat⁹ non põt lrãs ipetrare ergo nec cõparere.vide Jo.de ana.in.c.dura.colũ.iiij.j.de crimin.fal.⁊ Fel.in.c.significauerunt.col.ix.v̉.ad vnũ aduerte.s.eod.

d ¶ Utrũ excõicat⁹ possit petere executiõeꝫ sententie.vide dñm Ant.in.c.significauerũt.s.eod.in vij.col.⁊ qđ not.do.Bart.de bellẽꝫi.in.d.c.pia.e.tit.li.vj.⁊ inq̃tuꝫ do.Ant.hic ⁊ in vltima col.dicit qđ in iudicijs duplicibus siue cõmunibus excommunicatus indistincte habet legitimã personam stãdi in iudicio.adde quod ꝯ h facit tex.in.l.non solum.§.si statutum.in fi.ff.de pcur.vbi in dubio quis cẽset actor ⁊ ꝯtra hoc dictũ facit text.in.c.cũ desideres.in penul.rubr.de sent.excom.

Anto.Francisc.

¶ An excõicat⁹ possit petere sententie executioneꝫ vide Innocẽ.in ca.exceptionem.hoc.e.tit.⁊ Arc.in.c.intellexim⁹.s.de iud.⁊ vide Bal.in margarita sup Inn.in ver.excommunicatis in versiculo.xxiiij.

De prescriptionibus. Rubrica.

1. Diffinitio prescriptionis.
2. Prescriptio non dicitur contraria iuri naturali.
3. Usucapio quid sit.⁊ an comprehendat prescriptionem vel econtra.
4. Per vsucapionem acquiritur dominiũ directuꝫ per prescriptionem vero dic vt hic late.
   Dominium an acquiratur vtile vel directum vel vtrunqꝫ ex prescriptione.
   Prescriptio dr odiosa vsucapio vo fauorabilis.
5. Statutum inducens prescriptionem debiti: non tollit naturalem obligationem.
6. Statuta que post certum tempus non admittunt creditorem ad agendum:an valeant quin saltem possit agi in foro ecclesiastico.8.
7. Prescriptioni non potest per pactum renuntiari:licet in aliquibus sic.
   Renuntiare iuri introducto in odium alterius nemo potest.

¶ Rubrica ista continuat ad proximã hoc ordine.Supra visum est de exceptionibus in genere:sed q: frequẽter obijcit prescriptioni exceptio:⁊ plerunqꝫ dubitat an ⁊ qñ competat:merito post precedẽtẽ sequitur ista. ¶ †1 Quero primo pro intellectu litere quid sit pscriptio.vide ho.gl.xvj.q.iij.in summa q̃ prosequit quid sit pscriptio: quid vsucapio q̃ in eis exigãtur ⁊ de eaꝝ effectu ⁊ ipsarum interruptione.Et ad q̃sitũ nostrũ dicit qđ est exceptio ex tpe substantiã capiẽs:q̃ actioni personali vel in rẽ opponit:hec profecto diffinitio nõ pcedit:tñ q: pscriptio nõ capit substantiã ex solo tpe.alias pcederet an natura cũ tps sit qd naturale.Itẽ non explicat cãm finalẽ rei ad oẽs ptes substantiales ipsi⁹ sicut dꝫ facere bona diffinitio.sicut leg.⁊ not.in.l.j.ff.de dolo.⁊ in reg.possessor.de reg.iur.li.vj.in mercu.Ideo diffinit sic ⁊ melius vt no.super dicta regula ꝙ pscriptio[e] est q̃dã ius ex tpe congruẽs:autoritate legum vim capiẽs penã neglıgẽtibus inferens:⁊ finem litibus[e] imponẽs. ¶ †2 Scđo querit an pscriptio[f] sit contra ius naturale:⁊ prima frõte videt qđ sic: q: est contra illã regulam naturalẽ:neminẽ debere locupletari...

e Sebasti. Sapi. ¶ Prescriptio. Hanc diffinitionem tenet Alb.de rosa.i rub.C.de prescrip.rerũ immo.in prin.⁊ Pau.de castr.in consi.ccxciij.inci.visis ⁊ ponderatis omnibus sm antiquam impressionem.

f Sebast. Sapia. ¶ An prescriptio. An prescriptio sit ꝯ equitatem. Uide Ang.in.l.sequitur.§.si viã.ff.de vsucapi.q tenet ꝙ sic.sed reprobat Roma.relata per Feli.hic.⁊.d.And.siculũ.in.c.ex parte.ij.s.de offic.deleg.⁊ Are.in.c.dilecti.s.de iudi.⁊ in.l.si seruum.§.sequitur.ff.de ver.ob.⁊ ita etiam tenet Bal.in.c.quinta uallis.col.vlt.s.de iureiurã.

a ¶ Penā negligētibꝰ.tu pōdera glo.in auẗ.vt eccl.ro.§.habeat itaq;. vbi dr̃ ꝙ est iniquissimū iuris subsidiū vt voluit Bal.in.l.j.C.de p̄scri. xxx.ann.⁊ Ang.in.l.sequitur.§.si viam.ff.de vsuca. Andre.Barba.

b ¶ Utile dominium. Adde quale dominium acquiratur. Alexander consil.lxxxviij. Ange.consil.clxij.

Anto. Francis.

¶ Circa hoc qd̄ dn̄iū acq̄rat ex prescriptione.dicas ꝙ acquirit^a vtile dn̄iū:vt per Bar.in.l.minor.in.§.ij.ff.de euic.⁊ p Bald.in auẗ.nisi tricennalis.C.de bonis mat.qd̄ intellige verū ꝯ nisi statuto cautū sit qd̄ prescriptione queratur dn̄iū:q: tūc q̄rit directū vt statutū aliq̄d operet ꝯ ius cōe:vt per Barto.in.l.ij.in ij.q.ff.de vsuc. et vide Arch.in.c.j.de p̄script.li.vj.q tenet qd̄ de iure canonico acq̄ritur non solum vtile dominiū s; etiam directum.

Sebasti. Sapi.

b ¶ Dn̄ium.vide late p Imo.in repe.c.fi.col.xxiiij.j.e.Mari.soci.in rub.de cā pos.⁊ ppñe.ver.xviij. Ale.in cōsi.lxxxviij.incip.eximie dn̄e vicarie.col.iij.in.ij.vol.prac.papiensis in formalibelli.i actione reali.in verbo iure dn̄ij.Deciū in.l.fin.col.j.⁊.ij.C.de edic.diui adri.tollen.

c ¶ Nō audiatur. Adde videndū Ro.ꝯsil.cij.Pe.de anc.ꝯsi.cclix.raph.cu.ꝯsil.xc.

d ¶ Impediri prescriptio. Adde qd̄ Ro.ꝯsil.ccj.dicit ꝙ prescriptioni complete quis renuntiare pōt future vō nō

Sebast. Sapia.

d ¶ Impediri.vide Ro.in repet.rub.ff.de arb.co.xx.⁊ in consil.ccj.inci.pro decisione presentis consultationis.Rapha.cōmē.in cōsil.cxxix.incip.visa copia p̄cepti in fi.⁊ Ang.in cōsil.lv.inci. Guilielmus ⁊ Franciscus.circa fin.

cupletari cū alterīꝰ iactura:vt in regula locupletari.li.vj.⁊ in.l.nam hoc natura.ff.de cōdi.indeb. sed cōtrariū cōcludit per Jo.an.⁊ bene super dicta regula possessor.nā infert penā negligētibꝰ^a ⁊ finē imponit litibꝰ:qd̄ est rationi naturali congruum vnde nō simpliciter recedit ab illa regula naturali:q: nō sine cā locupletat̃ quis ex prescriptiōe cū alterīꝰ iactura:sed fit vt obseruent̃ due regule premisse:vñ nec ex toto recedit a iure naturali nec ei in totū deseruit:vide plene de materia in.d.regula possessor. ¶ † Subsequenter quero 3 quid est vsucapio.Sol.premitto quod vsucapio est nomen generale cōprehēdit enim lato sumpto vocabulo prescriptionem: ⁊ econuerso prescriptio comprehendit largo modo vsucapionē vt probatur.ff.de vsuca.iūcto rubro cum nigro.⁊ ff.de diuer.⁊ temp.prescri.per totum.sed proprie ⁊ stricte differunt inter se: nā vsucapio est in rebꝰ mobilibus ⁊ se mouentibus.prescriptio vero in rebus immobilibus ⁊ iuribus incorporalibus.vt insti.de vsuca.⁊ long.temp.prescri.j.rñso.⁊ vide ibi gl.que est in verbo vsucapiantur.⁊ dicit Bar. in.l.seruitutes.la.ij.ff.de serui.ꝙ olim nomē vsucapionis cōprehēdebat vsucapionē ⁊ p̄scriptionem.alle.l.ij.⁊.l.enim qui edes.ff.de vsuca.sed postea Justinianꝰ vsucapionē attribuit rebus mobilibus:⁊ prescriptionem rebus immobilibꝰ: vt l.vna.C.de vsu.trāsfor.⁊ q̄libet solutio bona etiā in vsucapione sufficit trienniū:vt ibi:⁊ latius dic vt no.xvj.q.iij.in sum.⁊ de tēpore req̄sito ad prescribēdū.vide ho.text.in.§.pōt.ea.cau.⁊.q. Et an vsucapio habeat locū cōtra ecclesiā.vide p Dy. in.d.regula possessor.⁊ plenius per doct.in.c.j.de in integ.resti.vbi tangā. Capiendo aūt vsucapionē in sua specie:dicit ꝙ vsucapio est acq̄sitio dominij per continuationē possessionis tp̄s lege diffiniti:ita diffinit iurisconsultus in.l.iij.ff.de vsuc. ⁊ ponderat bñ in eo qd̄ dr̃ ꝙ est acquisitio domi4 nij ⁊c. ¶ † Ex quo no.collige ꝙ per vsucapionē acquirit̃ dn̄ium:⁊ idem dicit text.in.l.traditionibus.C.de pac.qd̄ intellige s̄m Dy.in regula possessor.p alle.etiā de directo.nā appellatione dn̄ij intelligitur de directo.ff.si ager vecti.vel emph.l. j.⁊.ij.qd̄ est notādū.secꝰ aūt est in prescriptiōe.nā in prescriptione.x.vel.xx.annorū que p̄cedit in rebus priuatorū cū titulo acquirit̃ dn̄ium:sed non directū:aliud enī remanet apud dn̄m rōne cuius s̄m Dy.posset dn̄s in rē agere nō ꝯ prescribentem sed cōtra tertiū. In p̄scriptione vero lōgissimi tp̄is puta.xxx.vel.xl.annorū nō acquirit̃ dn̄iū vtile aut directū:sed est tutus p̄scribēs exceptione cōtra dn̄m:vt in.l.si quis emptionis.C.de prescri.xxx.annorū.⁊ in.d.§.pōt. Et ratio diuersitatis s̄m Cy.est q: vsucapio est inducta in merū fauorē possidētis.iō fauor facit vt acquirat̃ dn̄iū etiā directum prescriptio vero.x.vel.xx.ann.est inducta partim in fauorē possidentis:p̄pter bonā fidē:quā hēt ⁊ partim in odiū negligentis: vñ fauor facit vt transeat dn̄ium vtile.odiū vero ex parte dn̄i inducit vt apud eū remaneat dn̄iū directū.p̄scriptio vero.xxx.vel.xl.ann.est inducta in merum odiū negligentis:q: cum procedat cū mala fide iura nolunt subuenire malefidei possessoribꝰ. Et ex hac rōne dico ꝙ in p̄scriptiōe lōgissimi temporis cū bona fide q̄n prescribitur ꝯtra ecclesiā.j.eo.de quarta.vel cōtra priuatū sine titulo ꝙ acquirit̃ dn̄iū vtile sicut in p̄scriptione lōgi temporis:cum tūc cessat rō malefidei qd̄ videtur velle tex.in.d.§.potest.⁊ in.l.si q̄s emptiōis p alle. ⁊ idē ibi Bar. Aduerte tñ in eo ꝙ dixi post Dy. b ꝙ per prescriptionē acquirit̃ vtile dn̄ium^b ⁊ non directū.scias enī ꝙ in prescriptione cum mala fide omnes conueniunt ꝙ non acquirit̃ dominiū sed tantum exceptio.vt in.d.l.si quis.⁊.d.§.potest.

Sed in prescriptione cū bona fide sunt opi.quidam enim tenent illam opi.Dy. Alij vero dicūt qd̄ acquirit̃ dn̄ium etiam directum.de quo vide per gl.in.d.l.si quis emptionis.⁊ plenius per Jo.an.in.d.regula possessor.in ver.quartū proponebatur.vbi ponit motiua vrgentia ad vtrāq; partē:⁊ tandem concludit ꝙ quo ad modū vtendi acquirit p̄scribens omne dn̄ium:q: potest illa re vti vt vult sicut potest quilibet dn̄s disponere de sua:⁊ sic iudicio meo posset intelligi Innoc.in.c.ceterum.s.de iudic.vbi dicit ꝙ per prescriptionem quis acquirit directū ⁊ vtile dn̄ium:qd̄ est notandum.qd̄ vide per gl.⁊ Cyn.in auẗ.nisi.C.de bo.mat.⁊ per Bar.in.l.j.§.fi.ff.de aqua plu.arcen.⁊ in.l.minor.§.j.ff.de euic.sed distingue ibi not.s̄m distinctionem istam. Sed capiendo dominium directū prout descēdit a iure naturali qd̄ inheret ossibus hominis:vt in.l.iij.ff.pro socio.illud non prescribitur q: non potest lege humana ⁊ ciuili tolli qd̄ est naturali rōne acq̄situ:resistit enī in h̄ equitas naturalis:qd̄ satis placet. Et addo ad hoc.tex.no.in.c.ad aures. j.eo.vbi dr̃ ꝙ prescriptio cum bona fide omnē prorsus actionē exclu5 dit:⁊ vide omnino quod ibi dicam. ¶ † Uide similem questionem per Bar.in.l.fi.ff.rem ratam hab.vbi querit an per prescriptionem debiti tollatur obligatio naturalis ⁊ concludit idem in effectu qd̄ supra: qd̄ tollitur obligatio quo ad omnem effectum:tamē remaneat naturalis ⁊ vtilis apud eū.ad idem vide gl.in.l.obligationum fere.§.placet.ff. de act.⁊ obli. Aduerte hoc potest satis admitti de iure canonico vbi 6 fuit prescriptum cum mala fide. ¶ † Et quotidie hoc contingit hodie propter statuta que post certū tempus non admittunt creditorem ad agendū:nūquid valent talia statuta quin saltem possit agi in foro ecclesiastico ratione peccati vt dixi Barto.fuit sibi contrarius: videt̃ tñ magis vt valeant ⁊ ꝙ tollat̃ ois obligatio naturalis in effectu sed cōtrarium voluit Jo.and.in.c.fina.de excep.lib.vj. Bal.in.c.si quis per triginta.si de feu.fue.controuer.col.x.dicit considerāda verba statuti. Aut enim dicit ꝙ creditor qui non petierit intra tantum tempus intelligat̃ fecisse pactum de non petendo vl' intelligatur per acceptilationem debitorem liberasse:⁊ tunc bene tolleret naturalem obligationem in effectu:⁊ sic sentit ꝙ hoc casu non possit recurri ad ecclesiā.facit qd̄ in simili not.Bart.in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iure.quando statutum presumit fictionem vel simulationem. Aut statutū dicit qd̄ tollat̃ ratione negligentie obligatio naturalis:⁊ tunc dicit se putare quod in foro statuentiū tollatur obligatio naturalis saltem in effectu secus in foro canonico ratione peccati:quia nō potest directe tollere naturalem.⁊ vide ibi latius. Aut statutū se refert solū ad exercitium, c vt q: dicit creditor non audiatur^c post tantum tp̄s:⁊ tunc non tollitur aliqua obligatio:q: solū excluditur persona agēs:similiter in excōicato:q: tunc agit post absolutionem:⁊ ideo hoc casu statutum non impedit quin debeat audiri in foro ecclesiastico.not.bene hec verba.⁊ vide 7 qd̄ dicam.j.c.fi. ¶ † Ultimo hic quero an per pactū possit impediri^d d prescriptio.vide p Bart.post Dyn.in.l.nemo pōt.ff.de le.j.⁊ in.l.j.ff. de vsuc.vbi in effectu concludit ꝙ vsucapio seu prescriptio cū bona fide nō potest pacto directe renuntiari:q: sunt inducte in fauorē publicū ne dn̄ia sint incerta:vt in.d.l.j.ius autem publicum pacto priuatorum non remittit̃.ff.de pac.ius publicū.⁊ in.c.si diligenti.de foro competen.indirecte tñ bene remittit̃ propter superuenientiā malefidei que impedit cursum prescriptionis:vt in.c.fi.j.co. Prescriptio vero q̄ est inducta in odiū negligentis:vt illa que currit cum mala fide nō potest remitti:q: non potest quis renūtiare iuri introducto in odiū alterius. 8 vt no.in.l.filiusfa.ff.ad macedo. ¶ † Ex quo infert Bart.ꝙ si statuto cauetur creditorē non audiendū post.xx.an.nō pōt debitor tali statuto renūtiare:⁊ ex hoc sentit valere tale statutū:⁊ idē innuit in.l.sequit̃.§.si viā.ff.de vsuc.sed ꝯtrium no.in.l.oēs populi.ff.de instit.⁊ iur. Tu vide in hoc qd̄ dixi in.c.qd̄ clericis.de fo.cōpe. Quedā est p̄scriptio inducta in merū fauorē alicuius:⁊ tali prescriptioni renuntiari pōt.exemplū in p̄scriptione inducta ꝯ volētem redhibere animal morbosum. vt.l.qd̄ si nolit.§.si q̄d ita.ff.de edi.edic.Jo.an.sup rūb.huiꝰ tit.in add. post Hos.format q̄ōnē de eo cui fuit constituta seruitus ⁊ appositum vt nō tollat̃ lapsu tp̄is:⁊ cōcludit qd̄.s.dixi post Dy.⁊ Bar.vt impediat̃ p̄scriptio p̄pter malā fidē. Itē videt̃ sentire ꝙ etiā impediat̃ vi pacti:dicit enī tale pactū nocere emptori illiꝰ fundi in quo fuit constituta seruitus:q: pactū nocet ⁊ prodest habēti cām a paciscente.l.emptor.C.de euic.⁊.l.quoties.ff.si fa.fur.fe.dic.s; extraneo non nocet cum fuerit personale.l.si vnus.§.ante oia.de pac.d.Ant.j.c.cū nō liceat.videt̃ idem velle.s.vt ex viribus pacti impediat̃ prescriptio:q: hoc tangit principaliter vtilitatē priuatā:secundario publicā cui pacto pōt renūtiari:vt not.in.c.si diligēti de foro cōpe.qd̄ maxime p̄cederet s̄m eū in prescriptione mere odiosa.nā cum possit pacto interrūpi: vt not. Dy.in.l.sicut.C.de prescript.xxx.an.multo fortius potest impediri ne inchoet̃ de iure:ut quēadmodum. Sed mihi nō placet quatenus dixit do.Ant.pactū valere in prescriptione mere odiosa.nā cum illa nō sit inducta in fauorē possessoris:q: iura non fauēt male fidei possessoribꝰ non video quō possit principio per pactum renūtiare.ar.c.vigilāti.et qd̄ ibi dicam.j.eo.sed in mere fauorabili vel partim odiosa ⁊ partim fauorabili posset p̄cedere hec opi.Jo.an.ar.in cle.quādiu de app.in auẗ.si tamen.C.de temp.app.fac.l.si quis emptionis.C.de prescri.xxx.

anno.⁊

anno.⁊ melius.c.ad apostolicā.de reg.cum ibi not.Bald.tamen.in.c.j.§.preterea.de cap.conra.colū.x.videtur sequi opi.Barto.simpliciter.
Et hec sufficiant ad intellectum rubrice.

1 Prescriptio rei ecclesiastice immobilis in aliquo casu potest currere per spatiū trium annorū cū mala fide:quod est fauore religionis.
2 Prescriptio non currit contra pupillum etiā habentē tutorem:nec cōtra ecclesiam vacantem licet habeat episcopum.
3 Prescriptio non currit contra iura imperij vacante imperio.5.
4 Prescriptio an currat contra bona pertinentia ad capitulum:vel ad capitulum ⁊ episcopum.
Capitulum an sede vacante exerceat iura spectantia ad prelatum solum:vel ad prelatum ⁊ capitulum.
6 Prescriptio incorporaliū non requirit quasi possessionē sed scientiā ⁊ patientiam aduersarij vel possessoris.
7 Prescriptio non currit contra ecclesiā excōicatum prelatū habētem.
8 Prescriptio non currit contra excommunicatum.
9 Ecclesia restituitur aduersus prescriptionem:sicut minor.
10 Prelatus potest preiudicare ecclesie in iudicialibus:sed in ꝯctu non.
11 Restitutio aduersus ꝑscriptionē datꝛ etiā minori ꝑpter ignorantiā.13.
12 Aduersus quadriennium qd datur ad petendā restōnem in inte.nō restituitur quis nisi quis ignorauerit prescriptionem.
Negligentia non cadit in ignorantem.

Placuit. Episcopus contra epm locū per se cōuersum ad fidē prescribit triennio. Sed cū vacat ecclesia vel in schismate non prescribitur cōtra ipsam. Diuiditur. Nā primo ponit dictum. Secundo determinat.ibi:si tñ.casum determinatū exponens.ibi:si autē.⁊ aliū addens.ibi:itē si. Casus literalis. Epi ⁊ prelati negligebāt plebes suas conuertere ad catholicam vnitatem.vnde statuit consiliū illud vt si aliquis aliquē locum ad catholicā vnitatem conuerterit si per triennium tenuerit locū illū nullo ipsum repetēte decetero nō repetatur ab eo:hoc veruz est si per ipsum trienniū fuit eps q possit illū repetere ⁊ tacuit. Si vō nullus fuerit eps nō preiudicetꝛ ecclesie. Sed cum ecclesia epm habuerit liceat ex ea die intra trienniū ipsum repetere. Itē si eps per trienniū illud catholicus non fuerit nō currit tunc prescriptio.sed si ad catholicā vnitatē cōuersus fuerit ex ea die qua conuersus fuerit per trienniū habeat potestatem repetendi locū illū qui pertinebat ad ecclesiā suā. Ber. †No.j. duo singularia ex isto tex. Primo in eo qd habes casum in quo cōtra ecclesiā in re immobili seu in iuribus incorporalibus currit ꝑscriptio ⁊ per spatiū trienij.cōtra.c.de quarta.in fin.ꝭ.e.⁊ aut.quas actiones. C.de sac.san.eccl. Secundo ꝙ currit prescriptio de iure canonico etiam contra ecclesiam cū mala fide.contra.c.vigilāti.⁊.c.fi.ꝭ.eo.sed dic ista emanasse in fauorē fidei vt prelati essent prōptiores in reducendo ad fidelitatē loca collapsa in heresim.multa enim in fidei fauorem specialia inducta sunt:vt in.c.in fidei fauorem.de here.lib.vj.⁊.ij.q.vij.si hereticus.cū simi. Preterea autoritate canonū ⁊ per monitionē q̄ debet acquisitionē precedere.vt not.hic in glo.⁊ in regula possessor de regu.iur.li.vj. Et ex hoc ⁊ ex tex.collige ꝙ ex causa vrgenti ⁊ rōnabili posset induci in certis casibus prescriptio cū mala fide[a]:sed cū agatur de exclusione peccati credo autoritatem canonis necessariā. Lex autem ciuilis non posset hoc inducere.ad hoc tex.cum glo.not.in.c.inter hec.xxxij.q.ij. Not.secūdo ꝙ ecclesie matrici vacanti vel inutilē ꝑlatum ad agendū habenti nō currit ꝑscriptio.[b] ⁊ dic ꝙ hoc tempore dormit prescriptio si prius tempore habilis prelati fuisset incohata. vñ tempore vacationis seu inhabilitatis ꝑlati debēt de medio ꝑscriptiones subduci.vt in.c.auditis.ꝭ.e. Ad materiā vide qd no.ꝭ.e.ex transmissa.⁊.c.illud.⁊ per Bar.in.l.naturaliter.ff.de vsuc. Glo.prima opponit ⁊ soluit:quia facilis est eā per te videas. Aduerte tamē in eo quod dicit ꝙ istud trienniū cōputatur per illos sex menses qui debent intercedere post admonitionem factā proprio epo vt locum propriū conuertat ad fidē.nā sane intelligas vt semper fiat continuatio triennij immediate post lapsum illorū sex mensiū.nā hoc triennium currit a die conuersionis seu possessionis.qꝛ absqꝫ possessione nō curreret prescriptio vt in regula sine possessione.li.vj. Unde dicunt hic Inno.⁊ Hostien.⁊ bene in cōtrarijs signatis in glo.ponitꝛ tempus post quod licet populū lapsum in heresim acquirere ⁊ lucrari.hic vō ponitur tempus post qd eps populi lapsi nō pōt illū repetere. Glo.fi.primo colligit duos casus in quibus ecclesie nō currit prescriptio. Secundo oppo.et soluit:vt patet in ea:sed non respondet formaliter ad.c.nobis.⁊.c.vulterane. Goffr.dicit ꝙ hec capitula non loquuntur in iconomo seu in administratore qui plenam habet administrationē in tēporalibus. Itē presupposito ꝙ arg.esset verū scꝫ ꝙ iconomus posset agere tamen nō concluderet. 2 †Et patet instātia in tutore qui pōt cōuenire ⁊ conueniri pro pupillo vel pupillꝰ eius autoritate.iuxta dist.positā in.l.j.ff.de auto.tuto. Tñ nō currit cōtra pupillum prescriptio.xxx.an.l.sicut.⁊.l.fi.C.in qui.cau.in inte.rest.non est neces.ꝭm Inn. ego do aliam instantiam magis concludentē ad propositum.nā vacante ecclesia[c] inferiore non currit contra eam prescriptio:lꝫ eps pro ea possit agere hoc vltimum probatꝛ in.c.fi.de succes.ab intest.⁊.l.sancimus.C.de sac.san.eccle.primū.scilicet quod non currat prescriptio tūc temporis:notanter firmat Inno.in.c.olim.el.j.de rest.spo.mouetꝛ qꝛ tūc ecclesia caret immediato defensore ⁊ sic nō est qui illꝰ curā vtiliter agat.⁊ ꝑ hoc facit ꝙ licet episcopꝰ possit agere.nō tñ hꝫ vel habere potest de facto curā sicut immediatꝰ administrator.ar.opti.in.c.fi.de offi.arch.in.c.fi.de rebus eccle.nō alie.lib.vj. 3 †Et ꝑ hoc pōt defensari et probari notabile dictū Bar.in.l.naturaliter.ff.de vsuca.vbi dicit ꝙ vacāte imperio nō currit cōtra iura eius prescriptio:lꝫ papa tūc succedat in potestate administrandi:vt in.c.lꝫ ex suscepto.de fo.cōpe.⁊ sic ciuitates vel alij principes nō possunt prescribere tūc merū,⁊ mixtū imperium ꝭm eum.⁊ no.hoc dictū rōne roboratū:qꝛ ipse nō ita bene ꝑbat:sed facit fundamētū falsum in iconomo q licet adhesit tpe vacationis ecclie:nō tñ currit ꝑscriptio ꝭm eū. vt hic.sed hoc ar.est falsum:quia iconomꝰ agere nō pōt vacāte ecclia:vt dixit glo.⁊ hoc indubitatū est in iuribꝰ spectātibꝰ ad solū ꝑlatū.ad hoc.c.j.in fi.ne se.vacā.⁊ in cle.procuratorē.de ꝑcu.cū ibi no. 4 †Sed dubiū magis pōt esse in alijs bonis ⁊ iuribꝰ q̄ nō ꝑtinēt ad ꝑlatum tantū:⁊ ꝑfecto in bonis spectātibus ad solū ꝯuentum seu capitulū.satis puto qd currat prescriptio qꝛ nihil ad epm de illis:nisi forte sint talia ⁊ tāta ꝙ capitulū nō posset agere sup illis sine consensu ꝑlati.iuxta not.in.c.edoceri.de rescri.⁊.c.j.de ꝑcu.⁊ tūc puto in illis hūc tex.procedere. Si aūt sunt bona cōia.s.ꝑlato ⁊ ecclie⁊ tunc non est paruum dubiū scdm me:vtrū tūc ꝑscriptio currat vacāte ecclesia in quo sic dicerē qd si teneremꝰ opi.ꝙ tūc ecclesia.non possit agere:qd sentit glo.fi.in.d.cle.procuratorē.non curret prescriptio:qꝛ militat in illis rō huius.c. Aut tenemꝰ cōtrariā opi.quam videtꝛ fouere Arch.⁊ Pau.vt ibi no.⁊ tūc vꝛ dicendū oppositū:⁊ facit qd no.Inn.in.c.cum dilectꝰ de cōsue.vbi dicit ꝙ vacāte monasterio ꝑ mortē abbatis licite pōt cōuētus agere ⁊ syndicum creare.alle.l.j.ff.qd cuiusqꝫ vni.sꝫ mihi plus placet vt nō currat tūc ꝑscriptio. Qꝛ non dꝫ preiudicare prelato qui nō adest ar.in.l.si cōem.ff.quēad.ser.amit.vbi patet ꝙ ꝑpter ꝑsonā pupilli conseruatur maior lesus i ꝑdio cōi. Preterea hoc ꝑbo ꝑ istum tex.nā vt dicit Inno.in.c.dilecti.de ma.⁊ obed.hec spūalia ⁊ dignitates ecclie sunt cōia et cōiter tenentꝛ ab epo ⁊ caplo:lꝫ eps sit caput:vt in.c.cū clerici.de ver.sig.⁊ tñ vt vides hic nō currit prescriptio in his iuribus sede vacāte. Plus etiam placet mihi prima opi.vt sede vacante nō possit capitulū agere super iuribus ⁊ bonis communibus:quia prelatus est caput vt predixi.⁊ patet in.c.nouit.⁊.c.q̄to de his que fi.a prela.vnde sine capite non debet licere mēbris iura cōmunia in iudicio deducere cū possit preiudicari prelato sed in alijs in quibus nō timetꝛ de magno preiudicio potest admitti vt capitulū sede vacante exerceat iura pariter spectantia ad vtrunqꝫ sic intelligo.c.fi.de re iudi.lib.vj.⁊.c.vnico.ne sede vacante eo.lib.⁊ hec bene notabis:quia per docto.non bene discussa. 5 †Et notabis illud dictum Bar.ꝙ vacante imperio non currit prescriptio[d] licet ecclesia succedat in administratione.nam ipse Bart.alibi dubitauit ⁊ dimisit questionem indecisam.vt ipse no.in.l.j.ff.de aqua plu.ar. Item quatenus dicit Barto.in.c.naturaliter.ꝙ vacante imperio non prescribitur merum aut mixtum imperiū.dico idē si imperiū nō vacat sed imperator est in remotis ⁊ nō habet aliquē loco sui in prouincia vt hodie contingit in Italia.nā inferior non potest 6 ꝑscribere merū aut mixtū imperiū. †Quia in

a Cum mala fide Adde Alexand.consi.clxxxij.lib.ij.

b Sebasti.Sapia. Prescriptio casus in quibꝰ dormiat ꝑscriptio late enumerat Pract.papi.in forma rñsionis rei ꝯuēti.vt in vbo exceptionē ꝑscriptionis:⁊ Jo.fran.Balbꝰ taurinēsis in tract.ꝑscriptio.in ij.ꝑte sexte ꝑtis ꝑncipalis ⁊ ibi in quarto casu meminit de isto casu qñ vacat ecclesia vel hꝫ ꝑlatū inutilē. Sebasti.Sapia.

c Vacāte ecclia vide Ab.in.c.cū deputati.§.de iudi.⁊ in.c.qm̄ frequēter.§.porro.vt lite nō ꝯtest.et in consil.xxxiij.inci.qꝛ defunctꝰ.i.j.vo. Anto.Francis.

d Prescriptio.in quibus succedat capitulū sede vacāte.dicas.j.quod capitulū non potest cōferre bñficia quorū collatio spectat ad caplm ⁊ epm simul.c.j.ne sede vacāte.⁊ vid Inno.i.c.dilecti.vbi dicit de ma.⁊ obe.ꝙ cōsequitꝛ iura epalia.⁊ vide gl.in.c.is qui.⁊ in.c.cum olim.e.tit.⁊ Bar.in.l.vbi absunt.de tut.⁊ cu.datis ab his vbi habetꝛ ꝙ caplm vacāte sede hꝫ iurisdictiōalia.de q̄ vide Spe.i ti.de istr.edi.in.§.cuꝰ vō aliq̄.in v.circa legitimos.et Car.i cle.j.i.§.q̄.d hereti.⁊ in.c.ad abolēdā.de her.li.vj.dicas tñ qd caplm sede vacāte nō pōt ꝑñtare ad bñficia quorꝫ ꝑsentatio ꝑtinet ad prelatū in specul.in tit.ne sede vacā.⁊ Car.i cle.ij.i.ij.q.de ꝑcu.et vide no.i.c.j.ne sede vacā.li.vj.vbi dꝛ ꝙ caplm mortuo ꝑlato potest ꝑseq ea q̄ simul sūt cepta cū epo ⁊ vide do.Ab.in c.verū de fo.ꝯpe.⁊ Car.in cle.ij.in iiij.q.de stat.mo.⁊ in cle.j.i.§.ij.in ix.q.de here.vbi dicūt ꝙ caplꝫ sede vacāte succedit in his q̄ ꝑtinēt ad epm iure cōi ⁊ vide gl.i cle.j.d rerū ꝑmut.que dixit ꝙ caplꝫ sede vacāte pōt autorari in permutationibꝰ bñficiorū nisi ambo beneficia vel alterum tantū spectat ad collationem episcopi.⁊ vide ibi domi.Cardi.in.xj.q.⁊ in cle.j.in.§.ij.de here.

istis incorporalibus non requirit̃ quasi possessio
nisi sciēte aduersario seu possessore:[a] vt in.l.ij. de
ser.⁊ aqua.no. Inno.in.c.bone.ij. de post.prela.et
c.cōquerente.de offi.ordi.⁊.c.ij.de in integ.resti. et
in multis alijs locis, ⁊ ideo si imperator ignorat
non pōt q̄s hec iurisditionalia prescribere.vt ipse
met Bar.voluit in.l.j.ff.de aqua plu.arcē.et in.l.
si publicanus.§.in vectigalib⁹.ff.de publ.quod te
ne mēti.ex p̄dictis habes ampliatū hoc.c.vt non
ponat casum specialē in ecclesia matrice vacante
7 sed idē est in alia dignitate. ❡ †Extra glo.quero
quid si p̄latus est excōicatus nunquid tunc contra
ecclesiā currat p̄scriptio.glos.in.c.prima actione.
xvj.q.j.tenet q̄ non.⁊ idem hic Hosti.q per hanc
literā arguit q̄ licet ecclesia habeat ep̄m, si tn̄ nō
est talis q̄ possit iura ecclesie repetere.vt quia est
excōicatus non currit p̄scriptio ecclesie.allega.c.
quia diuersitatē.de cōces.p̄ben.q tex.bene facit.
⁊.c.cū inter.s̄.de excep.⁊ hoc est satis rationabile
in bonis ecclesie:q̄ malitia prelati non d3 nocere
ecclesie.xvj.q.vj.si ep̄m.⁊ paria sunt nullum ha-
bere p̄latū ⁊ inutilē habere:vt in.c.ij.de transla.
8 p̄la. ❡ †Sed ego formo q̄ōnē q̄d in iuribus ⁊ re
bus proprij ipsius excōicati:an currat ꝯtra eum
prescriptio cū nō deberet reportare commodum
de malitia sua.de iudi.intelleximus.⁊ facit quod
dixi post Hosti.s̄.tit.proxi.c.significauerunt. S3
puto idem dicēdū vt prescriptio non currat. Mo
ueor per.d.c.quia diuersitatē.quod loquitur de iu
ribus ⁊ preeminentijs ipsius excōicati et per ra-
tionem glo.in regula imputari.de reg.iur.lib.vj.
Nam hoc impedimentū agendi nō oritur imme-
diate ex culpa excōicati sed ex pena excōicatio-
nis.⁊ ideo cū sit impeditus a lege non d3 contra
eū currere prescriptio.l.j.in fin.C.de anna.excep.
cū simi.⁊ vide plures consimiles casus in quibus
nō currit prescriptio.per.glo.in.d.c.prima actiōe.
⁊ plures adhuc not.per doc.in.c.transmissa.j.eo.
vbi dicā.⁊ ibi etiā tangitur an in istis ⁊ similibus
impedimentis non currat p̄scriptio:an v̄o currat
9 sed detur restitutio.⁊ dic vt ibi dicetur. ❡ †Alte-
rius quero an contra prescriptionē detur ecclesie
intra quadrienniū[b] bn̄ficium restitutiōis in integ.
Hosti.primo sentit hic q̄ sic.dicit enim q̄ post
trienniū de quo hic nō audietur p̄latus repetens
iure cōi:sed per bn̄ficium restitutionis in integr.
forsam q̄ sic.remittēs ad no.in.c.j.de resti.in inte.
sed statim ab hoc dicto recedit dicens per istum
tex.reprobari opi.Masonis q dixerat ecclesiā re-
stituendā contra p̄scriptionē sicut pupillus.nam
vt dicit si id verū esset hic tēporalis p̄scriptio nō
curreret contra ecclesiā sicut nec contra adolescē-
tem.C.in qui.cau.in integ.rest.nō est neces.l.fin.et
ita transeunt hic cōiter doct.sed ipsemet Hostiē.
tenuit ꝯriū in summa.de in integ.resti.§.iij.prope
fi.vbi dixit p̄scriptionē currere:sed sibi subuenit̃
per bn̄ficiū restōnis. Ego alias in hac.q.cōsului[c]
⁊ varias reperi opi.⁊ profecto est elegans et sub-
tile dubiū.⁊ primo Ber.glo.multum variat in.c.
auditis.de in inte.resti.nūc in vnū nunc in ꝯriam
sniam declinando.sed tandē adhesit opi.Joan.⁊
Uin.qui tenuerunt restōnem denegandam moti
q̄ iura voluerūt ecclesijs p p̄scriptionē p̄iudica
ri:vt in.c.placuit.xvj.q.iij.⁊ ea.causa.q.iiij.volu-
mus. Itē q̄ si cōsideretur restitutio frustra ema-
nassent iura de p̄scriptiōe loquētia aduersus ec-
clesiā idē tenuit Gof.in sum.de in inte.rest.i.ij.co.
dicēs q̄ nūq̄ inueni ecclesiā restitui in vsucapio-
ne vel p̄scriptione:l3 quedā tēpora subducantur
de medio:vt in.c.auditis.j.eo.⁊ hic.sed in ꝯtu et
prescriptionibus iudicialibus ecclīa equiparat̃
minori.hāc eādē opi.sentit glo.in.cle.j.de in inte.
resti.dicēs illā cle.loq de resti.aduersus lapsum
tpis ⁊ nō aduersus p̄scriptionē ꝯ quā non datur
restitutio remittēs ad not.in.d.c.auditis.nihil de
nouo inducēs. Sed in ꝯriam sniam cōueniūt nu-
mero plures ⁊ ingenij elegātioris.primo Accur.
glo.iuris ciuilis in.d.aut.quas actiōes.⁊ aptius
in aut.de eccle.tit.§.pro tēporalibus.vt dixit hoc
cōiter teneri.secundo tenuit hic Jo.gl.decreti.in
c.placuit.ij.xvj.q.iij.idē tenuit Inno.papa doctor subtilissimus in.c.j.
de in integ.resti.hanc opi.secuti sunt Pau.de leaza.⁊ Zenze.Joan.de
lig.in.d.clemē.vna.de in inte.resti. Col.in.c.auditis.⁊ idem ibi dōs fere
moder. Host.in.d.§.iij.senserūt Bar.⁊ Bal.in.d.aut.quas actiones.
l3 Cy.aliter ⁊ male ⁊ infideliter recitet ibi opi.canonistarū. Pro hac
opi.ego cōsului in q̄ōne facti in quodā legato facto ecclesie fratrū mi-
norū de Senis ⁊ p̄bat̃ hec opi.rōne. Minorū currit p̄scriptio:⁊ tamē
restituitur.l.si vna.C.si aduer.vsu.⁊.l.fi.C.in qui.cau.resti.in integ.non
est neces.no.gl.in.l.sicut.C.de p̄scri.xxx.an.ergo idē dicendū in ecclesia
que fungit̃ iure minorū in restitutiōis materia:vt in.c.j.⁊ in.c.auditis.
de in integ.rest.⁊ in.c.j.⁊.ij.e.tit.li.vj.et in cle.vna.eo.tit. Nec valet si di-
catur dicta iura loqui in contractibus ⁊ p̄scriptionibus iudicialibus:
q̄ nō apparet ratio sic restringendi.si enim aduersus ꝯtum per quem
secuta traditiōe transfert̃ dn̄ium dat̃ restitutio.ergo fortius est conce-
denda restitutio aduersus prescriptionē cū ꝯtus sit de iure gentiū.l.ex
hoc iure.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ interuenit vtriusq̄ ptis ꝯsensus.l.sicut.C.
de actio.⁊ obl.⁊ vtrinq̄ nascit̃ obligatio.l.labeo.ij.ff.de ver.sig. p̄scri-
ptio aūt est de iure ciuili ⁊ inuēta ⁊ causata citra partiū cōsensum. Si
ergo p restōnē fortius vinculū dissoluit̃:multo fortius minus forte aut
multo magis.C.de epis.⁊ cle.⁊.c.cū in cūctis.de elect. Itē actus iudi-
ciales sunt multū fauorabiles vt teneāt ⁊ sit litiū finis:vt in.c.fi.de do-
10 lo ⁊ cōtu.⁊.l.q̄dā estimauerūt.ff.si cer.peta. ❡ †Hinc alibi dixit gloss.
d no.delictū p̄lati[d] nocet ecclie in iudicialibus sed nō in ꝯtu:vt no.in re
gula delictū persone.li.vj.sed aduersus act⁹ iudiciales restituitur ec-
clesia etiā aduersus sniam:vt in.d.c.j.de in integ.rest.li.vj.⁊.c.auditis.
ergo multo fortius aduersus prescriptionē extraiudicialē. Preterea
clemē.vna.de in integ.resti.loquit̃ indistincte vt aduersus lapsum tem
poris restituat̃ ecclesia:ergo aduersus p̄scriptionem que causatur ex
tpis cursu:⁊ pars illa profecto verior est:maxime vbi p̄scriptio p̄cessit
cōtra ignorātē de iure suo:vt erat in illa q̄ōne circa legatum ecclesie fa
11 ctū. ❡ †Naz vt singulariter voluit Bar.in.l.j.§.si quis autem.ff.de iti.
actuq̄ priua.etiā maior est restituendus p̄pter ignorātiam aduersus
prescriptionē.arg.illius.l. Ego adduco ad idē glos.no.q̄ hoc sentit in
l.j.C.de pa.potest.⁊ facit op.tex.in.l.pātonius.ff.de acqui.here. Non ob
stant iura q̄ voluerūt ecclesie p̄iudicari per p̄scriptionē:q̄ idē reperit̃
in minori:⁊ tn̄ cōcedit̃ restitutio.idē etiā est reperire in ꝯtu q obligat
sed tn̄ rescindit per restōnis bn̄ficiū:nec sequit̃ q̄ p̄pter hoc iura sunt
frustratoria:q̄ hoc est falsum cū restitutio debeat peti intra quadrien-
niū quo elapso alia iusta cā nō apparēte firma manet p̄scriptio:vt in
c.j.⁊.ij.de in inte.rest.li.vj. Nō obst.q̄ de hac restōne iure nō caueatur:
q̄ satis est q̄ includat̃ sub v̄bis ḡnalibus.iura eñ ḡnaliter volūt ec-
12 clesie lese succurri per restōis beneficiū:vt in iuribus p̄alleg. ❡ †Sed
e occurrit aliud pulchrū dubiū[e] circa cursum illius quadriennij q̄ō dat̃
ad petendū beneficiū restōnis.nā cōiter tenet̃ q̄ aduersus illud qua-
drienniū nō dat̃ restō p̄cessus sit infinitus cum veniat ad firmandum
prescriptionē:⁊ videtur p̄bari in.d.c.j.⁊.ij.de in integ.rest.li.vj. Qñ inci
piat currere illud quadrienniū certe dicendū q̄ a tp̄e lesionis,vt in di-
ctis iuribus:⁊ sic post ꝯpletā p̄scriptionē,q̄ tūc ecclīa incipit ledi. S3
dico vnū notabile videl3 q̄ illud tp̄s est principio vtile vñ non currit
ignorāti.hoc videt̃ p̄bari per tex.illius.c.j.vbi dicitur si q̄s negligēter
omiserit ⁊c.ignorās eñ nō negligit.vt p̄bat̃ in.c.ij.iuncto.c.quia diuer
sitatē.de cōces.p̄bē. Ad idē glo.in.c.quā sit.de elect.lib.vj.in v̄.distule-
rit.⁊ insti.de act.§.itē mixta.in ver.distulerit. Et hāc opi.fi.tenuit Jo.
de lig.post Zenze.in.d.cle.vna.in ver.cōtinuū. Pro hoc:q̄ quadrien-
nium illud succedit loco anni vtilis qui olim competebat:vt dicit tex.
in.l.fi.C.de tēp.in inte.rest.debet ergo esse vtile a principio vt sic sapiat
naturā eius in cuius locū surrogat̃.arg.c.ecclīa.vt lit.pē. preterea ibi
in.d.c.j.dicitur post quadrienniū ecclesiā nō audiēdam volentē petere
restōnē in inte.nisi aliqua rōnabilis cā subsit q̄ moueat superiorem ad
hoc beneficiū concedendū:sed profecto ignorātia est p̄babilis cā cum
inducat restōnē etiā in maiori:vt.s̄.dixi.⁊ per hec habes hoc.c.vtiliter
expeditum. Alia que possunt tangi sunt facilia. Abbas.

1 ☞ Religiosi non peccant ius suum prosequendo in iudicio:licet sit honestum vt syndicum constituant.
2 Peccatum an incurrat ille qui petendo rem suā non potest eam sine scandalo consequi.
3 Furem licitum est occidere pro recuperanda re sua de iure ciuili:de iure vero canonico omnia licent preter cedem.
4 Prelatus quo casu peccet non repetendo res ecclesie vel pauperū ad hoc vt vitet strepitum iudiciorum.
Negligentia in prelato est peccatum mortale.
5 Papa loquens in literis in numero singulari reddit illas falsas.
6 Delictum priuati preiudicat ecclesie in omittendo.
7 Prescribi nō potest res vitiosa vitio reali etiam per singularē successorem quia vitium reale sequitur quemlibet successorem.
8 Successor vniuersalis nō prescribit etiam ex persona sua si defunctus habuit malam fidem etiam sine violentia de nullo iure.
Heres tenetur exonerare conscientiam defuncti.
9 Prescriptio interrumpitur ciuiliter per protestationem vel querelam factam coram iudice vel episcopo:notario:vel honestis viris.

Sebasti. Sapi.
a ❡ Seu possesso re.vide Ja.in.l.imperiū.colū.vj.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ Alexā.in cōsi.xvj.colū.vij.in.v.volu.Feli.in c.de quarta.col.xiiij.j.eod.
Sebasti. Sapi.
b ❡ Intra quadriē niū.vide.d.Jas.in aut.q̄s actiones.colū.viij.circa.fi.C.de sacrosan.eccl. Cardi.in.clemē.j.in.viij.q.de resti.i integ.late Ale.in cōsil.lxxxj.incipien.reuocat̃ in dubiū.colū.ij.in.v.volu.
c ❡ Cōsului.adde eius consil.xxxij.vbi idē dicit.⁊ vide Rom.consil.clxvj.et.xlvij. Alexan.consil.clxvj.lib.ij.
d ❡ Delictū prelati. Adde quod posui in apostil.ad istū in.c.si diligenti.num.24.in v̄sic.nocet ecclie.s̄.de foro compe.et in.c.imperatorū.num.3.in ver.preiudicat ecclesie.s̄.de iura.calum.
Sebasti. Sapi.
e ❡ Dubium.vide Alex.in cōsil.iiij.in.ij.vol.et in cōs.lxxxix.eo.volu. Deci.in consil.xlij.in fi. Ro.in consil.ccclxx.inci.circa primū proposite q̄ōnis articulū.col.vij.⁊ in consil.cxxiij.⁊ in cōsil.ccccvij.circa finē.⁊ in cōsi.lviij.in fi. Jas.in.§.rursus.col.xvj.institu.de actio.

Papa interrumpit prescriptionē etiā per protestationem extraiudicialem ⁊ quare.

Interruptio vel protestatio extraiudicialis non interrumpit vsucapionem inchoatā: secus si non est inchoata: vel nisi inchoauerit sine titulo. 12.

10 Prescriptio currit. xl. ann. contra res debitas in certis personis puta pauperibus: vel ꝓ captiuis redimendis: ⁊ etiam ad alias pias causas.

Legatū factū pro anima dicitur ad pias causas.

11 Prescriptio currit contra minorem etiam curatorem habentem litem contra ecclesiam: ex negligentia curatoris vel prelati.

NIhil. Hoc. c. legitur varijs modis in glo. ⁊ extra: vt. j. patebit: sed Jo. and. summat duob⁹ modis ꝯm duas primas lectu. q̄ eliciuntur ex gl. fi. ⁊ primo sic. Taciturnitas prelati non nocet ecclesie donec sit prescriptū. secundo sic. In rebus inuasis nō currit prescriptio. Posset summari ⁊ aliter: vt. j. patebit. sed iste due lectu. sunt vere in se. ⁊ procedūt sine scrupulo. De alijs vero posset dubitari vt dicā in sequentibus. diuiditur. nā primo repetit qđ scripserat olim. secūdo protestatur. ibi: sed illud. ¶ Casus literalis. Quedā domina patritia occupauerat partē patrimonij beati Petri: papa Greg. scripsit ei ꝙ ipsa dimitteret patrimonium illud et ipsa ei scripsit ꝙ parata erat facere rationē: ⁊ papa remandauit eidē ꝙ nihil cū scandalo: nihil cum strepitu iudicij volebat de causis pauperū diffinire. vltimo cū ipsa non dimitteret bona pauperum reducit eidē dn̄e ad memoriā qualiter olim scripserat sibi dicens: ꝙ taciturnitas ⁊ patientia sua nō faciet preiudiciū successorib⁹ suis in reb⁹ pauperꝫ. Ber. ¶ No. primo arg. ꝙ ꝓ scādalo euitādo debet qs ius suum indiscussum dimittere [a]. ⁊ idē videtur probare tex. qn̄ res recuperari sine formali strepitu idest contētioso iudicio nō pōt vt poti⁹ sit contēnenda q̄ꝫ in iudicio litigādū. Sed Inn. dicit ꝙ hoc fecit papa ex superabūdāti iustitia: nā ⁊ si cum formali strepitu hoc faceret non peccaret. Ego hoc fateor apte quo ad strepitū iudiciorū. ¶ † Nā ⁊ religiosi nō peccāt si ius suum ꝓsequūtur in iudicio licet sit honestū vt cōstituāt syndicū. vt leg. ⁊ not. in. c. vno. de syndico. ⁊. c. cū deputati. de iudi. ⁊. v. q. iij. c. fi. ⁊ ꝓbatur apertius in omnib⁹ in. c. quod debet. xiiij. q. j. ¶ † Sed dubito circa text. de duob⁹. Primo nūquid quis sine peccato possit rē suam sic repetere si sine scandalo eam consequi non pōt sed valet. Secūdo nūquid ꝓlatus citra papā possit licite rē ecclesie vel pauperū nō repetere vt euitet anfractus iudiciorū sicut videtur hic papa fecisse. ¶ Circa primū hic dicerē ꝙ aut timetur de scandalo circa ꝑsonā rē nostrā detinentē ⁊ de iure ciuili nō est de tali scādalo curādū [b]. ¶ † Nā si nō potest res aliter recuperari licitū est etiam occidere inuadentē. vt no. Bar. in. l. furē. ff. de sica. multo fortius nō est curādū de scandalo quod aliūde potest contingere in personā illius illiciti detentoris ⁊ idē videtur de iure canonico qn̄ non timetur cedes. sed quid valde seuum ⁊ horribile. arg. c. de occidendis. xxiij. q. v. ⁊ in. c. ij. de homi. lib. vj. Si aūt tale quid graue ⁊ horridū timeretur non consulerem bono viro vt pro repetitione bonorum tēporaliū tm̄ scādalū suscitaret. ad hoc adduco bo. tex. in. c. suscepimus. de ho. ⁊ vide quod ibi no. ⁊ in. c. ij. de no. ope. nū. vbi bo. tex. ad materiā ⁊ vide per Innoc. in. c. si vero. el. j. de sen. excō. fortius ergo debet abstinere pro euitādo aliorū scādalo: vt in. d. c. ij. dic vt ibi. ¶ † Quo ad secundum dicerē ꝙ si prelat⁹ verisimiliter arbitraꝭ ꝙ ad tempus differēdo recuperabit rē suā sine litigio non peccat supsedēdo. arg. hic. ⁊ arg. xxiij. q. viij. conuenior. ⁊. c. qn̄. xj. q. iij. hinc apostolus. Redimentes tp̄s qm̄ dies mali sunt: sed vbi prelat⁹ ista verisimiliter non arbitraꝭ puto ip̄m peccare: q₂ de negligentia cōuinciꝭ [c] que est peccatū mortale in ꝓlato. vt no. glo. in. c. ea. de offi. archi. ⁊ facit. c. si qs abbas. xviij. q. ij. ⁊ videꝭ ꝓ hac cōclusione text. in. c. in canonibus. xvj. q. j. ⁊. c. fit rector. lxiij. distinct.

facit. c. expedit. xij. q. j. ⁊. c. error cui non resistitur. 5 lxxxiij. di. ¶ † Ultimo potes notare ibi vobis. et ibi post me. ꝙ papa loquiꭍ vni in plurali. ⁊ de se in singulari: ⁊ hoc fecit Greg. ex magna humilitate. hodie aūt ꝑpter stylū curie tales litere ꝓsumerenꭍ false: vt in. c. q̄ꝫ graue. de cri. fal. 6 ¶ † Uenio ad glo. j. ⁊. ij. sunt faciles. Ultima colligit qđ taciturnitas prelati non ꝑiudicat successori ꝯ qđ immediate op. de. c. ꝑcedenti vbi ptꝫ ꝙ taciturnitate ꝓlati inducitur prescriptio. delictū em̄ ꝓlati in omittēdo ꝑiudicat eccl̄ie: vt no. in regula delictum li. vj. ⁊ hoc ꝯtum militat cōtra text. istum in quo papa dicit qđ taciturnitas sua non nocebit alijs successoribus. nā ⁊ cōtra papā in iuribus romane eccl̄ie currit ꝓscriptio: lꝫ requiraꭍ centēnaria: vt. j. c. cum nobis. ⁊ in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccl. Sol. metu cōtrarij iste tex. legitur varijs modis. Primo ꝯm glo. vt intelligatur de prescriptione nō cōpleta: nā cum sola cētenaria currat contra ecclesiā romanā nō poterat iste papa tāto tēpore viuere: vt taciturnitas sua ecclesie preiudicaret. argu. l. fi. C. de. sa. san. ecc. hec lec. est in se vera: sed nō cōgruit litere q̄ in plurali dicit ꝙ nō nocebit pōtificib⁹ futuris ⁊c. etiam si potuisset cōpleri in vita successoris. Preterea hec lec. nullā continet dubitationē. nā sola taciturnitas etiā in rebus priuatorū non nocet ante ꝓscriptionē completā: q₂ quis nō presumiꭍ [d] consentire: vt. l. filiusfa. §. inuitus. ff. de procu. ⁊. l. qui vas §. vetare. ff. de fur. ⁊. j. eod. per totum. 7 ¶ † Scđo legiꭍ in glo. vt intelligaꭍ in rebus inuasis quas ista patritia violenter inuaserat in quibus nō currit prescriptio allega. xvj. qō. iij. licet in regulis. Hec lec. est etiā in se vera: sed ad ipsius intellectum aduerte. nā respectu occupantis nulla est specialitas saltē in iure canonico in violēto: q₂ mala fides impedit ꝓscriptionē. j. e. vigilāti. ⁊. c. fi. sed respectu aliorū successorū etiā singulariū violentia afficit rem inuasam: vt quātūcūqꝫ habeat bonā fidem nō possit prescribere propter vnū vitiū reale: qđ sequiꭍ quēlibet possessorem: vt. l. vitia. C. de acquir. pos. ⁊ expressius insti. de vsuca. §. furtiue. cū seq. sed ille tex. loquiꭍ de ꝓscriptione lōgi temporis vel. x. vel. xx. annorū cū titulo q̄ contra priuatū currit. secus in ꝓscriptione longissimi temporis: vt. xxx. vel. xl. an. nā illa procedit etiā in rebus inuasis si successor singularis fuit bone fidei successor. ⁊ a se vult incipere prescriptionem: vt not. glo. in. d. §. furtiue. pro hoc. l. sicut. ⁊. l. omnes. 8 C. de ꝓscrip. xxx. an. ¶ † Successor vero vniuersalis non prescribit de iure ciuili si defunctus habuit malā fidē etiam sine violētia: vt. l. cum heres ff. de diuer. ⁊ tēpo. ꝓscri. q₂ censetur eadem ꝑsona cum defuncto: vt in aut. de iureiur. a morien. prest. sed de equitate canonica dicit Dy. in regula possessor. li. vj. ꝙ potest ꝓscribere ex quo est bone fidei possessor ⁊ inchoata ꝑsona sua prescriptionē per ea q̄ leg. ⁊ no. j. e. de quarta. ⁊. c. cura. de iurepa. Licet posset iudicio meo dici ꝙ illa iura loquuntur in successore qui nō causat ius suum a defuncto sed a superiore q̄ inuestiuit eū de beneficio. hic em̄ non censetur eadē ꝑsona cum defuncto merito mala fides ꝓdecessoris non nocet successori. secus aūt videtur in herede qui causat ius suū a defuncto ⁊ cēsetur eadē persona cū defuncto ⁊ cū hoc sit expressum de iure ciuili: vt. d. l. cū heres. nec habeamus cōtrarium de iure canonico stādū est iuri ciuili: vt in. c. j. de ope. no. nū. maxime q₂ heres tenetur exonerare animā defuncti qui fuit in mala fide: vt in. c. fin. de sepul. ⁊ in. c. literis. de rap. ⁊. c. a nobis. ij. de senten. excommu. Et ad hoc forte nō aduertit Dyn. ⁊ ꝑ hec habes declaratam hāc scđam lect. q̄ minus generaliter 9 ponitur hic per glo. ⁊ doc. ¶ † Tertiū intellectū sentit hic glos. prope finem qđ per hanc protestationē quam fecit hic papa fuit prescriptio patritie interrupta: non tamen firmat pedes sed videtur recedere ab ea in eo quod dicit ꝙ papa non seruauit id qđ habeꭍ in. l. ij. C. de anna. excepti. et xvj. qō. iij. §. potest. ibi enim dicitur quod qui vult

a ¶ Indiscussum dimittere. Pondera: q₂ text. hic dicit velle et sic voluntarie ⁊ non ex debito. And. Barba.

Sebasti. Sapia.

a ¶ Dimittere. specialia inducta ad euitandū scādalū ponit Feli. hic quibus adde vnuꝫ quod refert idem Feli. in. c. j. col. vlt. §. de resc. alιud qđ ponit Joan. andr. post Egi. in. c. de hoc. j. de simo. aliud qđ ponit Imo. in. c. omnis. j. de peni. ⁊ remiss. ⁊ do. Abba. in. c. dilectus. j. de excess. prela. ⁊ aliud ponit Decius in. l. fi. col. ij. in fi. C. de edic. diui adria. toll. et multa de scandalo euitando scribit diuus Tho. scđa scđe. qō. xliij. artic. j. et iiij. senten. distin. xxiij. arti. vj.

b ¶ Scandalo curandum. Contra istud facit dictū Innoc. in. c. olim de restit. spo. vbi dicit ꝙ licitū est recuperare rem suam vel equiualentem qn̄ nō potest consequi illā in iudicio nisi esset scandalū. pro quo est gloss. in ius militare. c. distin. ad. l. furem. rn̄de quia loquitur qn̄ sine periculo suo non poterat illud facere: vel dic ꝙ loquiꭍ in fure nocturno. et sic loquitur in casu speciali. Andr. Barba.

c ¶ Conuincitur. Istud est contra istū text. dū dicit velle. nā si ita esset papa daret materiam peccādi quod esse non debet et vt euitetur negligentia. dico qđ debet ꝓtestari quod propter scandalum non prosequitur rem ecclesie. Et ad iura in cōtrarium allegata responde ꝙ limitāᵗur propter scandalum euitādū: ⁊ restringuntur secundum distinctionem gloss. in. c. si quis scandalizauerit. de reg. iur. And. Barb.

d ¶ Non presumitur. Tu pondera quia imo nocet quia incepta cum prelato continuantur in successorem per id quod habetur in. l. emilius. ff. de minor. l. cum fundus. ff. de fund. dota. And. Barba.

prescriptionē interrumpere debet adire iudicem ⁊ querelā exponere:⁊ si non pōt illū habere adeat ep̄m ⁊ in ipsius defectum protestet̄ corā notario: ⁊ si non est tabelliōis vsus protestetur corā viris idoneis: alias aūt nō fit ciuiliter interruptio. Innoc. vero ponit hic istas tres lect.⁊ vltimū etiam approbat dicēs speciale in principe vt vnus princeps contra aliū per tales ꝓtestationes interrūpat prescriptionē cū nō sit alius corā quo cōueniatur. argu. illius. l. ij. ⁊ quod no. ī. c. proxi. et sic etiā transit Io. an. ⁊ approbant eā cōiter doct. sequētes. ⁊ est profecto lect. notabilis ⁊ verissima in se habito respectu nō ad verba sed ad mētē illius l. ij. nō eñ decet vt papa adeat ep̄m loci cum ipse sit eo maior: sed non puto in alijs inferiorib[9] procedere[a]: q2 si possessor non pōt de facili conueniri debet actor adire loci ep̄m qui est iudex in defectū presidis ꝓuincie. in auī. vt diffe. iudi. col. ix. nā iste denuntiationes[b] extraiudiciales nō cōstituūt quē in mala fide[c] regulariter post vsucapionem inchoatā: vt leg. ⁊ not. in. l. pe. ff. pro emp. no. bar. in. l. naturaliter. ff. de vsuc. ⁊ Archi. in. §. pōt. xvj. q. iij. ⁊ glo. xxiij. q. iiij. quā magnam. secus si fiat in prin. acquisitionis. alleg. l. si fundus. C. de rei ven. ⁊ no. in iuribus preal leg. Et sic debet intelligi gl. ī. eodem si diligenti. puto tamē ꝙ in principibus superiorē nō recognoscentibus saltē de facto poterit dicta lect. Inno. obseruari. Hec tamē lect. iudicio meo non cōgruit isti litere q̄ aperte presupponit hanc patriciā potuisse iudicio conueniri: vt patet in tex. ibi: nihil cū forali strepitu ⁊c. Itē saltē erat sub papa si nō recognoscebat aliū superiorē: vt dixi. s. c. proxi. no. Inno. in. l. licet ex suscepto. de foro cōpe. qui poterit esse iudex sup rebus ecclesie vel pauperū. ij. q. vij. si quis erga. ⁊ no. s. de iudi. cū venissent. cum ergo remediū esset prōptū nō debet ꝯ regulas iuris denuntiatio extraiudicialis interrumpere prescriptionem seu

10 cōstituere quē in mala fide. ¶ † Quartam lec. ponit hic dom̄. Anto. ⁊ est not. intellectus scd̄m eū vt intelligatur hec decre. in debitis vel rebus legatis vel al's debitis pauperibus incertis vt illis ex taciturnitate prelati vel executorū nō declarātiū seu procedentiū non p̄iudicetur ex quo legatū vel debitū nō determinatur ad certum locum: quia pauperibus nō potest imputari quare non agunt ex quo nō sunt certi nec certificati. ad qd̄ inducit. l. j. C. de anna. exceptio. ⁊ sic dicit alias dixisse in qōne facti quidq̄d dixerit Fede. suo consil. cj. vbi dicit ꝙ ep̄o in vēditiōe rerū pro incertis dat̄ ꝯditio ex. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. que spatio. xxx. an. tollit. C. de p̄scri. xxx. an. l. sicut. Nec ob. ſm eū ꝙ ecclesie nō currat p̄scriptio nisi p̄scriptiones. xl. an. vt. ī. eo. de quarta. q2 in casu p̄dicto nō currunt ecclesijs vel rebus ecclesiasticis seu in debitis ecclesijs: nā hoc casu nō cōpetunt actiones ep̄o vt episcopo: sed vt administratori ⁊ iconomo bonorū pauperū: vt. l. nulli. ⁊. l. si q̄s. C. de epis. ⁊ cler. scd̄m Fede. sed hec nō placēt do. Ant. vt p̄dixi: q2 scd̄m eū ex quo pauperes sunt incerti negligentia epi vt executoris non d3 nocere illis agere nō valētibus sicut nec negligentia patris administratoris nocet filio: vt. l. j. in fi. C. de ann. exce. hec lec. domi. Anto. si vera foret esse notabilis ⁊ singularis sed minime eā verā puto quinimo ꝯtra eam dico esse casum in. l. fi. C. de sac. san. eccle. vbi p̄scribit̄ ꝯtra legatū factū p redimēdis captiuis: licet captiui nō essent ex p̄sti nec agere possent: ⁊ idem q̄ñ legatū sit pauperibus: ⁊ ibi no. in gl. in ver. captiuorū. ⁊ hoc q2 vtroq3 casu cōpetit ep̄o vēdicatio: vt dicit ibi gl. ⁊ ꝓbat̄ in. l. nulli. ⁊. l. si quis ad declinandam. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ hoc q̄ñ testator de executore sibi nō prouidit: vt in preal le. iuribus: alias executor vēdicat. ad idem alle. tex. no. in auī. de eccl. ti. §. ꝓ tpalibus. co. ix. vbi ḡnalier d2 ꝙ in exactiōe legatorū ⁊ h̄ditatū q̄ ad pias causas relinquunt̄ h3 locū dūtaxat p̄scriptio. xl. an. Certūq3 est ꝙ id qd̄ relinquit̄ pro aīa q̄litercūq3 d2 relictū ad pias causas. vt in. l. si q̄s titio. ff. de leg. ij. ⁊ ibi p Barto. ⁊ glos. Nec obst. rō do. Anto. ꝙ pauperes sunt in

11 certi: ⁊ sic agere nō pñt. ¶ † Cape instantiam minor non pōt esse in iudicio sine curatore. instit. de cura. in prin. ⁊ tñ ꝯ eū currit p̄scriptio ex negligentia vel defectu curatoris: vt in. l. sicut. C. de prescr. xxx. an. facit. l. fi. in fi. C. in q̄b. cau. in inte. rest. non est neces. Item eccl'ia tanq̄ corpus inanimatum agere non pōt: ⁊ tñ ex negligentia rectoris currit cōtra eā prescriptio. ita dicēdū est in ꝓposito licet pauperes incerti nō pñt agere, q2 tñ habent administratorē legitimū sc3 ep̄m: ex cuius negligētia currit p̄scriptio[d]: vt in. d. l. fi. Non ob. l. j. C. de anna. excep. quā p se alleg. do. Anto. q2 p̄r ibi possidet bona filij nō vt administrator filij sed p vsum fructū quē habet in illis bonis vt ibi patet. ⁊ ideo cū filius nō valeat agere illo tpe sibi nō currit p̄scriptio: sicut in simili videm[9] in reb[9] dotalib[9] p quib[9] cōstante matrimonio vxor agere nō pōt. vt l. doce ancillā. C. de rei vē. ⁊ hoc q2 marit[9] est q̄si dñs possidēs illa bona nō vt administrator vxoris sed iure suo: ideo nō currit cōtra vxorē p̄scriptio constante matrimonio: vt. l. in reb[9]. C. de iure dot. etiam dico ꝙ cōtra dictū Fede. de quo etiam valde admiror in eo qd̄ dicit ꝙ in istis legatis incertis seu factis pauperib[9] currit cōtra ep̄m prescriptio. xxx. an. est de directo casus rotundus in d. §. ꝓ tpalib[9]. vbi dicit̄ ꝙ in legatis ad pias causas nō currit minor p̄scriptio quadragenaria. ad idem optime facit. l. fi. C. de sac. san. eccl. ibi enim equiparant̄ legatū factū ecclesijs ⁊ p redēptione captiuorū[e] seu pauperibus quo ad p̄scriptionem inducēdam. nā in vtroq3 casu illo tpe statuebat̄ terminus centū annorū. ex quo euidenter colligit̄ ꝙ hec actio nō regulat̄ ſm alias actiōes ⁊ in hoc fuit decept[9] Fede. q2 voluit iudicare in istis sicut in alijs actionibus non priuilegiatis et nimirum hec actio cōpetēs pro legatis factis ad pias causas est priuilegita. nā iura nō minus fauent pauperibus q̄ ecclesijs: vt. d. l. fi. nā ⁊ bona eccl'iarum dicu. t pauperū: vt in. c. fi. xvj. q. ō. j. ⁊ hoc ſm intellectū glo. ⁊ ꝓpter pauperes alendos iubentur bona ecclesijs iā acquisita vendi. vt in. c. aurū h3 ecclesia. xij. q. ij. Et ꝓpter pauperes alēdos p̄ncipaliter fuerūt bona ecclesijs collata reseruata que olim in primitiua ecclesia distrahebātur: vt in. c. videntes. xij. q. j. ⁊ ex predicto. §. p temporalibus. ⁊. xvj. q. iij. c. fi. dico ꝙ hodie etiā in legatis factis ecclesijs currit p̄scriptio. xl. an. nec expectatur lapsus cētū annorū. ⁊ sic. l. fi. C. de sac. san. eccl. etiā in legatis est correcta l3 glo. ibi videat̄ dubitare p auī. quas actiōes. e. ti. ⁊ p̄dicta bene notabis tene ergo alterā ex trib[9] primis lect. nam papa iudicio meo nil noui voluit hic inducere: sed fecit hāc denuntiationē ad confusionē illi[9] patritie ne crederet ꝙ taciturnitas pape sibi prodesset in acquisitione dominij: ⁊ sic induceretur ad illa bona inuasa vel occupata retinēda. Et ꝙ hoc sit verū ꝓbo per text. ibi: illud vos scire credimus ⁊c. que verba innuūt clarissime ꝙ hec denūtiatio nil noui inducit sed declarat ius antiquū. Et pro tertio intellectu quē firmat Inn. vide in simili bo. text. ⁊ quod ibi not. Bar. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi p̄tori. ff. de noui ope. nū.

12 ¶ † Vel dic ponēdo quintam lect. qd̄ in rebus pauperum seu ecclesie sola denuntiatio etiā post acquisitionē cōstituit quem in mala fide: ⁊ ideo. tex. hic non sine ministerio dicit in rebus pauperū ⁊c. ⁊ est notabilis et singularis intellect[9] ⁊ multū ꝓbabilis. video eñ ꝙ in petitione hereditatis est specialis scd̄m docto. in. c. grauis. s. de restit. spo. ⁊. ī. c. pxi. vt is qui audit sibi litē mouēdā cōstituat̄ in mala fide. ⁊ ꝓbatur in l. item veniūt. ff. de peti. here. §. petitā. cum seq. fortius in rebus pauperū vel ecclesie talis denuntiatio d3 nocere vt hic. nam credendum est huic denuntiationi vel saltē facit hoīem vacillare cū nō faciat p priuato commodo seu publico vel possumus dicere tenēdo intellectū quē t3 do. Anto. in. c. grauis. p̄alle. ad. d. l. itē veniunt. vbi dicit illā ꝓcedere regulariter q̄ñcūq3 quis possidet sine titulo vt tūc denūtiatio cōstituat quē in mala fide: qd̄ est bñ notādū. ita dicam[9] in ꝓposito ꝙ cū ista

patritia

a ¶ Procedere. quia ista erat res eccl'iastica et poterat cōueniri laicus coram ecclesiastico: vt in. c. cum sit. de foro compe. ideo potuit ista protestatio fieri per iudicem cause debet conueniri q2 pōt esse iudex in causa ecclesie. vt not. in ca. ex parte. de v̄bo. signifi. istud militat in inferiori ecclesiastico p dictū. c. ex parte Andr. Barba. Sebasti. Sapi.

b ¶ Denūtiationes. Q̄ñ hoc p̄cedat declarat. Imo. in repe. ca. fi. col. v. ver. qualiter aūt probari poterit. ⁊ colū. ix. in fi. j. e. ⁊ Corne. in cōsil. l. inci. in causa vertēte col. vi. in. ij. volu. Alexand. in consil. lxxxix. incipi. excellētissimi iurisconsulti. in. v. volumi.

c ¶ Mala fide. tu pondera etiā q2 nō fuit opus ista ꝓtestatione vt dicimus quo ad illam et quia erat in mala fide non erat opus protestatione. idē quo ad successorē nisi dicamus ꝙ hic est casus q̄ de iure canonico mala fides predecessoris non transit in successorē. And. Barba. Anto. Francis. ¶ An malefides predecessori. dicas qd̄ nocet vniuersali successori vt nō prescribat secūdū bart. in. l. neratius. ff. de peti. heredi. et in. l. fin. C. cōmu. de vsuca. et vide Pau. de cast. in consi. xlviij. et in ꝯsi. ccxlviij. ⁊ per alex. in ꝯsi. lxxxix. in. ij. parte. ⁊ in ꝯsilio. lxxx. in. iiij. parte. ⁊. xcix. et plenius in. l. pomponius. in. §. j. ff. de acqr. pos. vbi dicit hoc esse verū in mala fide vera nō aūt presumpta causata ab errore iuris.

per glo. not. in. l. tutor. ff. de admini. tuto. nunquid autē noceat singulari successori vide Bald. in. l. ancille. C. de fur. ⁊ per alex. in consil. iiij. in. ij. parte ⁊ per eundē in. l. ex diuerso. de rei vē. ⁊ an mala fides predecessoris noceat successori in beneficio habenti bonam fidē. vide Abb. in. c. inter. de iure patro. ⁊ p Dyn. in reg. iur. lib. vj.

d ¶ Currit p̄scriptio. pōdera glo. in. l. j. C. de anna. excep. q̄ dicit qd̄ nō currit prescriptio in eo qd̄ cōsistit in voluntate alterius. An. Barba. Sebasti. Sapi.

e ¶ Pro redemptione captiuorum. Quod pauperes et miserabiles p̄sone quo ad prescriptionē gaudeāt priuilegio ecclesie. tenet. d. Ias. post Bald. in auī. q̄s actiōes. circa p̄n. C. de sacr. san. eccle. ⁊ in. §. ex maleficijs. colum. xj. instit. de actio.

patritia possideret sine titulo: merito hec denũtiatio ꝑser tim iterata habuerit interrũpere prescriptionem etiã bona fide incboatã maxime cum sit per superiorem vt hic: ⁊ hoc est iuris antiqui: ideo nihil de nouo hec decre. inducit cũ ratio esset antiqua. ⁊ ideo dixit illa verba scire vos credimus ⁊c. hec multum notabis. Abbas.

1 ☞ Ecclesia prescribit rem priuati per spatium. xxx. an. cũ bona fide ⁊ sine titulo: cũ titulo vero ꝑ spatiũ. x. ann. 5.
2 Quiete possidere quis dicitur qñ non stimulatur in iudicio: sincere vero quando habet bonam fidem.
3 Bona fides in dubio presumitur.
4 Mala fides ex quibus coniecturis probetur.
5 Res clericorum prescribantur sicut res priuatorum.

1 SAnctorum. ¶ † Hoc. c. hꝫ principaliter duos intellectus. Primus in ꝑscriptiõe ecclesie actiue. Secũdus in passiue: ꝓm primũ hoc intendit. Per quietã ⁊ sincerã possessionẽ. xxx. an. ꝑscribit ecclesia rẽ priuati. ꝓꝫ aliũ. h. d. Ecclesia ꝯtra ecclesiã ꝑscribit spatio. xxx. an. ⁊ hodie nõ ꝓcedit per. c. j. proxi. ideo tene ꝑmũ. ¶ Casus literalis. Olim habebat locũ ꝑscriptio. xxx. an. in rebꝰ ecclesie, hodie nõ: vnde tene quod hic dicit. ¶ † Not. j. ibi: quiete ⁊ sincere iũcta glo. Pro intellectu horũ ꝟborũ. quiete enĩ possidet qui nõ stimulat in iudicio. sincere vero qui hꝫ bonã fidẽ ex quibꝰ hñ notabis ꝙ qui patit̃ cõtrouersiã nõ dicitur illã rẽ quiete possidere licet cõtrouersia sit iudicialis: quod facit ad intellectũ iuriũ exigẽtiũ ꝗetã possessionẽ. ⁊ ad no. in. c. commissa. de elec. li. vj. ¶ No. scdo ibi: absq̃ synodali ꝓclamatiõe ꝙ olim cause referebãt in synodum. vj. q. iij. c. j. ⁊. ij. de iudi. c. j. ¶ Opp. primo. ⁊ videtur ꝙ synodalis ꝓclamatio ⁊ iudicialis nõ sufficiũt ad ꝑscriptionem interrũpendã, sed requirit̃ litis contestatio[a]: vt. l. pe. C. ne de sta. defun. xvj. q. iij. §. põt. Solu. dicit glo. ij. hũc tex. procedere quando nõ poterat actor litẽ contestari, sed tu. dic vt dictum fuit. ꝯ. c. proxi. ⁊ plenius notabit̃. j. e. illud. vbi dicã qualiter prescriptio interrumpit̃ naturaliter ⁊ ciuiliter. de quo per Bart. in. l. naturaliter. ff. de vsucapio.

3 ¶ † Quero qr tex. exigit hic ꝙ sincere: id est bona fide ꝗs possederit quomodo cõstabit ꝙ bona fide. Solu. dicit gl. fi. post prin. ꝙ in dubio presumit̃ bona fides. ⁊ hoc not. et idẽ not. gloss. in. c. si diligenti. j. e. ⁊ ibi plene de hoc dicetur.

4 ¶ † Qualr aũt ꝓbat̃ mala fides. no. Barto. in. l. celsus. ff. de vsuc. dicã in. d. c. si diligẽti. ꝓbat̃ enĩ per cõfessionẽ propriã possidẽtis: vt in. c. ij. de cõfes. ⁊. c. per inquisitionem. de elec. Itẽ ꝑ famã q̃ erat in vicinia. arg. c. quosdã. ⁊ in. c. quãto. de presum. vel denũtiationẽ factã tpe ꝯtus. l. cum fundus. C. de rei ven. ꝯ. c. pri. ⁊ in. c. j. ꝑ similes ꝯiecturas. argu. in. c. ij. de renũ. lib. vj. ⁊. l. dolũ. C. de dolo. Ultimo op. de. c. proxi. vbi dicit̃ ꝙ ꝯtra ecclesiã sola quadragenaria currit ꝑscriptio: vt in aut. quas actiões. C. de sac. san. eccle. Sol. hoc. c. dupliciter seu duobꝰ modis legit̃ vt ꝑdixi. Primo in glo. qđ ꝓcedit de iure antiquo: secus de iure hodierno: vt in ꝯrio. ⁊ hec lectu. ꝓcedit intelligẽdo tex. vt loquat̃ de ꝑscriptione ꝯ ecclesiã. Secũdo principaliter intelligat̃ de ꝑscriptione ecclesie cõtra priuatũ ꝓm Host. Pet. ⁊ Abb. sed dicit Jo. an. falsum: ⁊ remittit ad no. j. c. illud. ⁊ idẽ tenet in regula, q ad agendum. de reg. iu. li. vj. in merc. Et reprobare videt̃ ea rõne qr ꝑscriptio. xxx. an. ꝓcedit ꝓm ius ciuile cũ mala fide quã ꝑscriptionẽ canones nullo mõ admittũt. j. e. c. si. Sꝫ ꝑfecto hec ratio videt̃ mihi satis debilis. nã sine titulo ⁊ bona fide res priuatorũ ꝑscribit̃ spatio. xxx. an. etiã de iure ciuili: vt. l. si ꝗs emptionis. C. de prescri. xxx. an. ⁊. xvj. q. iij. §. potest. ⁊ iste tex. expresse exigit bonã fidẽ per verbũ sincere vt ꝑdixi. ⁊ sic approbat illã ꝑscriptionẽ q̃tenꝰ est cũ bona fide ⁊ sine interruptione.

5 ¶ † Et ideo dico tenendo principaliter hunc secundũ intellectũ ꝙ etiã hodie iste tex. ꝓcedere potest qñ ecclesia prescribit contra priuatũ bona fide ⁊ sine titulo. ⁊ sic potest saluari glo. j. eo. illud. Sed si ecclesia haberet titulũ tunc prescriberet rem priuati sicut priuatus cõtra priuatũ scꝫ. x. an. inter presentes. ⁊. xx. inter absentes. vt. l. fi. C. de ꝑscri. lon. temp. no. Jo. an. in regula qui ad agẽdũ. li. vj. in merc. ⁊ no. in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccl. nã quadragenaria requirit̃ solũ qñ ꝑscribit̃ cõtra ecclesiã vel ad pias causas. vt dixi. ꝯ. pri. nõ aũt qñ ecclesia ꝑscribit̃ contra priuatũ. vt no. in locis ꝑ alle. qđ est notandũ. ⁊ vide qđ dicã. j. c. pri.

6 ¶ † Tertio principaliter põt intelligi qñ ꝑscribũt̃ patrimonia clericorũ[b]: ⁊ ita videt̃ intelligere gl. allegãdo hoc. c. xvj. q. iij. possessiões. ⁊ intellige qñ ꝑscribit̃ sine titulo al's sufficeret tps. x. vel. xx. an. sicut disponit̃ in rebꝰ ꝓuatorũ: vt no. in dicta regula qui ad agendum. ⁊ dicam latius. j. c. proxi. Et notabis singulariter glo. in. d. c. possessiones. Abbas.

1 ☞ Canonica portio q̃ debetur episcopis de decimis ⁊ mortuarijs. ꝑscribitur spatio. xl. anno. si interim cathedralis ecclesia non vacauerit. 3.
2 Decime nõ debentur epõ: sed decimarũ quarta: decime vero debentur ecclesie parochiali.
4 Quarta portio decimarũ vel funeraliũ debita epõ potest per ipsum in aliũ trãsferri ⁊ sic alienari ⁊ alteri cõcedi an autem requiratur consensus capituli. vide in nu. 11.
5 Prescriptio contra bona episcopi vt episcopi non currit minor quadragenaria: idem cõtra bona capituli debita canonicis vt canonicis.
6 Prescriptio non currit sede vacante etiã circa bona communia prelato ⁊ capitulo.
Redditus ecclesie sunt communes episcopo ⁊ capitulo.
7 Prescriptio ꝯtra bona ecclesie vel legata pia vel alia loca pia non currit minor quadragenaria.
8 Prescriptio nõ currit iacente hereditate.
9 Mala fides predecessoris in beneficio non nocet successori habenti bonam fidem.
10 Titulus putatiuus ex quibus causis causetur.
Fama prestat iustam causam credendi.
12 Error iuris impedit prescriptionem: sed non error facti.
Prescribere an possit emens res ecclesie vel a solo prelato: vel sine solennitatibus requisitis.
13 In prescriptione seruitutum discontinuam causam habentium duplicatur tempus in alijs prescriptionbus determinatum. ⁊ an in hoc sit differentia inter ius canonicum ⁊ ciuile. vide in nume. 14.
Jus decimandi an habbeat causam continuam. 21.
15 Prescriptio circa bona patrimonialia clericorũ non est minor quadragenaria.
16 In prescriptionibus fere nulla differentia est inter ius canonicum ⁊ ciuile. 14.
17 Usucapio mobilium an sit triennalis cõtra ecclesiam. sicut contra priuatum: vide remissiue.
18 Prescriptio cõtra iura ecclesie habentia causam discõtinuam currit non duplicato tẽpore: ꝑut contra priuatũ.
19 Prescriptio contra laicum habentem rem communem cũ ecclesia est quadragenaria nisi esset dare casum ꝙ ius ecclesie remaneret illesum.
20 Prescriptio incboata cõtra priuatum cui succedit ecclesia nõ finit̃ tanq̃ contra priuatum: sed contra ecclesiam.
Prescriptio incboata contra aliquem: dormit si eidẽ succedat pupillus.
21 Seruitutes habentes causam continuam vel perpetuam prescribũtur prout res immobiles: licet in huiusmodi seruitutibus non requiratur titulus: sed scientia ⁊ patientia illius contra quem prescribitur. 24.
22 Patientia illius contra quem prescribitur per quem debet probari.
23 Prescriptio seruitutum habẽtium causam discõtinuam requirit tempus de cuius initio non extet memoria.
25 Titulus regulariter non requiritur in prescriptione iurium: sed in prescriptione immobilium sic: licet aliquo casu a pari procedant.
26 In prescriptione iurium quãdo scilicet prescriptio est contra ius commune requiritur titulus.
27 Prescribens vsumfructum debet habere titulum: alias non prescriberet.
28 In prescriptione iurium respicientium et obligantium ipsam personam requiritur titulus.
29 In prescriptione iurium requiritur necessario scientia et patientia illius contra quem prescribitur: secus in prescriptione aliarum rerum que vere possidentur.
30 Presentes in materia prescriptionum dicuntur illi qui sunt in eadem ciuitate ibi domicilium habentes.
Ciuitas quelibet hodie habet vim vniꝰ prouincie: et habetur pro vna prouincia.
31 Seruitutes habentes causam cõtinuam vel discontinuã quando perdantur: siue rustice siue vrbane.

1 DE quarta. ¶ † Quarta decimarũ ⁊ funeraliũ prescribit̃ ꝯ episcopũ si. xl. an. spatio nõ soluat̃ ⁊ cathedralis ecclesia interim non vacauit. Primo ponit dictũ. Secũdo casum exceptũ: ibi nisi. Tertio ius antiquũ reprobat ibi: nam romana. ¶ Casus literalis. Quidã clericus prescripserat quartam decimarum ⁊ oblationũ defunctorũ: que ad epm pertinebãt: q̃rebat̃ an possit se tueri

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Litis contestatio. Nũq̃d ad interrumpẽdam prescriptionem semper litis contestatio. late ponit Feli. in. c. illud col. ij. j. eo. ⁊ Ja. in. l. fina. in prin. colũ. ij. ⁊. iij. ff. de eo per quem factum erit. Joan. fran. Bal. in tracta. prescriptio. in. iij. parte sexte principalis. col. x. versic. secunda conclusio.

[b] ¶ Patrimonia clericorũ. Cũ tñ contrariũ soleat dici per text. iuncta glo. in. c. fina. de vi. ⁊ hone. cle. ⁊ per gloss. in. c. ex literis. de pigno. ⁊. c. q̃q̃. de censi. lib. vj ⁊ in cle. presenti. de censi. ⁊. c. similiter. xvj. q. j. de quo plene per d. Ant. in. c. si diligenti. j. eo. in fi. et ibi tenet qđ res matrimoniales clericorum prescribuntur minori spatio. xl. ann. qđ etiã tenet Inno. in repe. c. fina. de prescri. in penulti. ⁊ vlti. colũ.

a ¶ Cōsului. adđ eundē cōsil. xxvj. Cal. cōsil. ij. hoc eo. tit. Ro. cōsilio ccclxj. Lapū allega. xxx.

b ¶ Usucapi. an autē res phibita aliēari p testatorē extra familiā possit lōgo tpe p̄scribi. aler. tn qđ sic in cōsil. lix. ver. vj. p̄supponit̄. in iij. vol. ꝛ sic vr̄ ꝙ p̄scribere non sit alienare. Cogit. Aeneas de fal. Sebasti. Sapi.

c ¶ Cōtra ecctiā. vide abb. i. c. accedētib⁹. i. ij. not. ī. de pui. ꝛ i. c. j. col. pe. s̄. de resti. I inte. alex. i cōsil. cxx. Ici. sup eo ꝙ q̄rit col. j. i j. vol. et in cōsi. ix. ici. visis dicto themate. col. j. ꝛ co. iiij. in. ij. dubio. ꝛ in cōs. ccix. ici. statutis accurate. p̄spectis in p̄n. ꝛ co. ij. i. ij vol. Sebasti. Sapi.

d ¶ Uer⁹ titulus. vide alex. in cōsi. cxxvij. co. ij. i. iiij. vol. Feli. in. c. cū cōtigat. co. ij. s̄. de rescri. ꝛ in. c. si diligēti. col. iij. ī. de foro compe.

e ¶ Utrū ius pcipiēdi decimas dicat̄ hr̄e cām cōtinuā vel discōtinuā ꝛ an possit p̄scribi ꝛ q̄to tpe. ꝛ de h̄ vide late p do. Anto. i. c. peruenit. in repe. in xx. col. de cen.
¶ Ad id vidēdū Frā. are. cōsil. xxx. et. cliiij. Pet. de ancha. consi. cxlj. Anto. Francis.
¶ Decime debēt̄ vł ex priuilegio vel ex p̄scriptione. c. dilecti. ꝛ seq. de deci. ca. accedētib. đ pui. ꝛ vide Car. i cle. j. de exces. p̄la. ꝛ i cle. fin. §. ad religiosos. de pe. ꝛ p Jo. an. et. d. ant. i. c. j. de cēs. ꝛ pau. de cast. circa hoc in cōsil. cclxxxvij.

f ¶ Inno. Et de hoc ēt vide p do. Anto. in. d. rep. c. puenit. in. xxiiij. ꝛ xxvij. col. cū seq. de cēs. ꝛ i. c. cuma na. i. v. co. de elec.

ab impetitione epī super quarta predicta prescriptiōe. xl. anno. Rn̄det pa. se tueri posse nisi interim ecclesia pastore vacaret qui iura ipsius exigere debuisset. In fine rn̄det tacite qōni q̄ posset fieri per canones antiquos. in. c. p̄cedēte nonne sufficit p̄scri. xxx. an. vt dicunt canones. Rn̄det roma. eccle. tricennalē prescriptionē contra ecclesiam nō admittit. Ber. ¶ 2 † No. primo ꝙ nō decima: s; decimarū q̄rta ab ecclesijs parochialis est epo iure communi debita: ipsa v̄o decima pertinet ad ecclesiā parochialē intra cui⁹ parochiā predia sita sunt: vt in. c. cum contingat. ī. de deci. ꝛ dic vt ibi plene dicā. ꝛ concordat huic. c. cōquerente. de offi. ordina. ¶ 3 † No. secđo ꝙ hic quarta epō debita est in totū prescriptibilis. Idē in quarta funeraliū: idest eorū q̄ veniunt occasione defunctorū: ꝛ tunc tene menti hoc vltimū qđ alibi non ita bn̄ probat̄ sicut hic. et quotidie est de hoc cōtentio inter epos ꝛ eccl'ias inferiores. nam episcopi per fas ꝛ nefas nituntur hāc quartā prescriptione nō obstāte extorq̄re ꝛ male faciūt cū tex. rotūdus hic sit. ꝛ est gloss. ordi. in. c. j. de sta. reg. Idē ibi Joā. an. ꝛ Hosti. in summa. de sepl. §. ꝛ quota sit. licet aliqui videant̄ hoc reuocare in dubiū. in. c. requisisti. de test. ꝛ. c. certificari. de sepul. ꝛ dic vt ibi plenius dico ꝛ plures p hac parte consului.[a] dico tn̄ ꝙ cum hoc sit cōtra ius cōmune: vt hic. ꝛ. d. c. conquerente requiritur titulus verus aut putatiuus: aut tanti tēporis cursus de cuius initio non sit memoria: vt in. c. j. de p̄scrip. li. vj. ¶ 4 † Ad predicta facit quia epūs hanc quartā potest alteri cōcedere. vt est tex. no. in. c. si. xij. q. iij. cū ergo sit abdicabilis ab epō p cōcessionē ita p p̄scriptionē. videt̄ eni alienare qui patit̄ vsucapi[b]. l. alienationis v̄ bū. ff. de v̄bo. signifi. ¶ 5 † No. tertio ꝙ contra iura debita principaliter epō vt epō nō currit p̄scriptio minor quadragenaria. nā debitū epō vt epō videt̄ đbitū ecclesie vt hic apte colligit̄ maxime in fi. Et per hoc infero ꝙ contra iura ꝛ bona capituli vel debita canonicis vt canonicis non currit minor p̄scriptio. ¶ 6 † No. quarto ꝙ sede vacante nō currit p̄scri. etiam in bonis cōmunibus epō ꝛ capl'o. nā de iure cōi hec. quarta ꝛ alij redditus ecclesie vnde cūq; p̄uenientes sunt cōes epō ꝛ capitulo. vt in. c. requisisti. de test. ꝛ. xij. q. ij. quatuor. ꝛ. c. de redditib⁹. ꝛ tamē vides hic ꝙ vacante ecclesia nō currit p̄scriptio: nec videtur alius fuisse idoneus ad litigandū. pro hoc tex. ibi: exigere debuisset. ꝛ facit iste text. ad ea q̄ dixi. s̄. c. j. ¶ 7 † No. vltimo regulā ꝙ cōtra ecclesiā[c] non currit prescriptio nisi. xl. an. idem dic in legatis ad pias causas. vt in aut. de eccl. ti. §. p tēporalibus. ꝛ. xvj. qō. iij. c. si. idem dico in hospitalibus ꝛ locis pijs. nā ista gaudēt priuilegio ecclesiarū: vt est tex. no. in. l. omnia p̄uilegia. C. de epis. ꝛ cleri. ꝛ ibi per Bar. no. Jo. an. in. c. ij. de in inte. resti. li. vj. ꝛ facit hoc pro his q̄ not. in gl. j. ¶ 8 † Quero nunqđ iacente hereditate impediat̄ prescriptio sicut vacante eccl'ia. Spe. eo. ti. §. j. ver. itē not. dicit ꝙ nō: imo currit tunc prescriptio. alleg. l. si predio. ff. de in diē adiec. l. ff. de vsuc. cū simi. illa tamen iura aperte nō probant: loquūtur enim in conuentionali. sed do. Ant. in. c. cum non liceat. ī. eo. sequitur hoc dictum Spec. alia ratione quia cum sit in facultate heredis adeundi currit prescriptio si per eum stat quin facere possit. ff. de reg. iur. q potest facere. sed si aliter est impeditus equū est eū restitui ex clausula generali. ad hoc. l. si prius. ff. ad carb. ꝛ qđ no. in. l. ventrem. ff. de acquir. hered. Mihi hec ratio nō multū pl; quid enim si scriptus heres voluit interim deliberare quo tēpore actiones exercere nō pōt: vt in. l. ait pretor. ff. de iure delibe. durū est dicere ꝙ currat prescriptio. arg. hic. Item qđ si heres scriptus repudiauit interiecto tempore vel est contra eum prescriptū in iure adeundi. iuxta no. in. c. licet. C. de iur. delib. et sic succedūt veniētes ab intestato: durum est dicere ꝙ currat p̄scriptio cū interim in nulla mora isti veniētes ab intestato deprehēdāt̄: ꝛ hec p̄scriptio est inducta partim in odiū negligentis. xvj. q. iij. §. pōt. vn̄ satis posset sustineri. argu. hui⁹ tex. ꝙ tunc nō currat p̄scriptio: cū tunc non sit qui iura hereditatis exerceat. d. l. ait pretor. vel si vis tenere contrariū. arg. d. l. si predio. dic ꝙ cōpetit restitutio. vt not. in. d. l. si p̄dio. ¶ Uenio ad gl. ꝛ oppono cōtra tex. ꝙ p̄scriptio non debeat hic habere locum resistit enim ius cōe: vt in. c. conquerēte. de offi. ordi. ꝛ. c. requisisti. de testa. ergo possessor p̄sumit̄ in mala fide: vt in regula qui cōtra iura. lib. vj. et. l. quēadmodū. C. de agri. ꝛ cēsi. li. vj. Sol. glo. pe. dupl'r. primo ꝙ potest tex. intelligi nō in eo qui incipit possidere: s; in successore qui reperit ecclesiā possidere: ꝛ credidit qđ 9 iuste. vnde potuit a se incipere p̄scriptio. ¶ † No. sing. istā glo. ꝛ idē no. glos. in. c. cura. de iure patro. Et ex hoc habes semper notare ꝙ mala fides predecessoris in beneficio nō nocet successori habēti bonā fidē. ꝛ idem no. Dy. in regula possessor. li. vj. ꝛ glo. in regula cū quis in ius. e. lib. secus de iure ciuili saltē i herede vniuersali. ꝛ in. l. cū heres. ff. de diuer. tēpo. p̄scri. sed vide qđ dixi. s̄. c. ij. ꝛ dic vt ibi. Jo. and. hic dicit solutionē huius glo. esse sufficientem quo ad malā fidē excludendā: sed nō quo ad validandā p̄scriptionē in hoc casu nisi tanto tēpore possederit cuius initij non sit memoria. ꝛ hoc ideo q: ius cōmune est hic cōtra prescribētē. ī. eod. c. j. lib. vj. p̄cedit ergo rō glo. vbi nō requirit̄ titulus. ꝛ idē no. Dy. in. d. regula possessor. ꝛ optime isti loquūtur. ¶ 10 † Dico tn̄ ꝙ non est semp necesse ꝙ interueniat ver⁹ titul⁹[d]: s; sufficit putatiuus vt si errore iusto ductus qs credit titulū precessisse: vt puta si procurator ecclesie dixerat se emisse vel fama erat i loco ꝙ res illa fuerat legata: vel ꝙ papa cōcesserat priuilegiū s; fuit perditū tēpore guerre sicut ꝛ alia. his enim ꝛ similibus casib⁹ procedit p̄scriptio etiam cōtra ius. ad hoc text. no. in. l. qđ vulgo. ff. p empto. ꝛ no. ponit Bar. in. l. celsus. post prin. ff. de vsuca. qđ est notandū: nā fama prebet iustā causam credendi: vt not. gloss. in. c. inquisitionis. de sen. excō. ꝛ. c. cū contingat. de rescript. per Bart. in. l. ij. C. si ser. vel liber ad decu. offic. aspi. lib. x. et in. d. l. celsus. Tertio soluit hic glo. ꝙ potuit presbyter iste habere titulum ex cōcessione solius episcopi. vn̄ occasione illius p̄scripsit l; esset minus iustus. ¶ 11 † No. gl. ꝙ epūs sine cōsensu capituli non potest hanc quartā donare alteri ecclesie: ꝛ idē dicit gl. xij. q. iij. c. si. ꝛ Hosti. hic dicēs ꝙ si interuenisset consensus capituli nō foret necessaria prescriptio. 12 ¶ † Sed contra hanc solutionē glo. oppo. nā si credit concessionē epī sufficere errauit in iure ꝛ per consequēs nō potuit p̄scribere: quia error iuris nocet in vsucapione. vt in. l. nunq̄. ff. de vsucap. ꝛ le. ꝛ no. in. c. dudum. de deci. ꝛ. c. aposto. de do. Itē glo. aperte tenet contrariū in. c. ij. de his que fiunt a prela. per rationē predictā. Sol. dic hāc glo. cōcordando ꝙ aut habēs solius epī cōcessionē errauit in facto: vt quia credidit consensum capituli interuenisse. arg. c. ea noscitur. eo. ti. ꝛ procedit gl. ista. arg. d. l. quod vulgo. Aut errauit in iure: vt quia credidit cōcessiones solius epī sufficere: ꝛ procedat glo. contraria. Si aūt ius in quo errauit erat dubiū credo ꝙ error excusaret i p̄scribēdo p hoc tex. not. in. c. cum dilect⁹. de cōsue. facit. l. ij. ff. de iur. ꝛ fac. igno. Ad predictam distinctionem reduco no. per. Jo. and. in. c. cura. de iure pa. ꝛ glo. ꝛ Joā. an. in. c. ij. de reb. eccl. non alie. li. vj. ibi videt̄ sentire ꝙ titul⁹ solius p̄lati det cā; p̄scribēdi. ꝛ similis questio formari potest cū res ecclesie fuit alienata non seruata solēnitate debita de qua aliquid p Jo. an. in addi. Spec. super rub. e. tit. ꝛ in. d. c. ij. sed ego distinguerē modo predicto. ꝛ sic potest intelligi tex. in. d. c. ij. vbi reprobat̄ p̄scriptio. 13 ¶ † Extra glo. assumēdos not. gl. Inno. hic oppo. videtur enim ꝙ in prescribenda hac quarta decimarū requiritur tempus duplicatū: quia vbicunq; p̄scribitur seruitus habens causam discontinuā seu interuallū annorū vel mensium requiritur tempus duplicatū. vt in. l. si sic constituta. ff. quēadmo. seruitu. amit. cū gloss. al's cum contra ecclesiā requiratur tempus. xl. anno. regulariter: vt hic. ꝛ in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. ergo in iuribus habētib⁹ causam discontinuam debet intercedere tēpus. lxxx. anno. nā decime nō habent causam continuā sed discontinuā cum non omni die vel singulis mensibus perueniant. Sol. dicit Inno. ꝙ sunt qui asserūt hanc distinctionē habere locū s̄m canonem. nam ius perceptionis decimarū[e] habet magnū interuallū sc; de messib⁹ vni⁹ anni vsq; ad messes alteri⁹: ꝛ de vindemijs vsq; ad vindemias: ꝛ tamen in hoc iure prescribēdo non duplicatur tempus: vt hic sed ipse Inn. videtur tenere cōtrariū: quia hoc ius nō habet interuallum aliquod etiā horarum imo quasi continuā causam habet cum quotidie possint ꝛ debeant recipi decime non solum p̄sonales sed etiā prediales cum quotidie predia aliquos fructus producere possint ꝛ quotidie quarta episcopis est soluenda. ꝛ idē dicit Inn.[f] de iure eligendi: quia quotidie potest ecclesia vacare argu. eius quod dicitur de stillicidio. in. l. foramen. ff. de serui. vrba. predio. ꝛ ideo sufficiūt. xl. anni: vt hic. et not. in. c. cum eccl'ia sutrina. de cau. posses. ꝛ proprieta. Si aūt esset ius quod interuallū certū ꝛ deputatū ab homine vel a iure reciperet quale est vt ꝙ omni anno partē oblationis in die dedicationis vel festiuitatis recipet. xiij. q. ij. eleutherius. vel ꝙ annuatim recipet aliqđ seruitiū. ī. de cēsib⁹ cū venerabilis. tūc dicit Inno. ꝙ s̄m eos qui dicunt tempus esse duplicandum necessarij sunt. lxxx. an. Aduerte q:

Inno.

Inno. ideo loquit̃ sic dubitatiue in hoc vltimo q: non habet̃ ius in hoc exp̄ssum. nam tex. in. l. si sic ↄstituta. prealle. dixit dūtaxat ꝙ seruit⁹ nō habēs causam continuā amittit̃ per nō vsum duplicato tp̄e ↄstituto. ꝛ glo. ponit duas opi. Quidā eñ dicūt ꝙ requirit̃ tp̄s. xx. an. inter p̄sentes ꝛ absentes quasi solū dupliciter tp̄s. x. an. nō aūt tp̄s. xx. an. qd̄ datur cōtra absentes. ꝛ hoc ideo ƀm istos q: nulla prescriptio preter hypothecariā extēditur ad tp̄s. xl. ann. l. cū notissimi. C. de p̄scri. xxx. vel. xl. an. Alij vero dicūt vtroq̧ casu tēpus in hoc duplicari. ꝛ in hoc videt̃ residere gl. illa tā̄ꝙ in vltima opinione. ꝛ Inn. hic in alia glo. ꝛ satis mihi plꝫ cū tex. in. d. l. dicat duplicari tp̄s cōstitutū. Certūq̧ est ꝙ inter absentes est constitutū tp̄s. xx. an. l. fin. C. de prescr. lon. tēpo. Preterea scias ꝙ respectu iuris declinādi. Inn. hic in alia p̄te limitat qd̄. s̄. dixerat. dicit eñ ꝙ ius percipiendi dicimas de fructib⁹ fundi continuā habet causam. sed ius percipiēdi decimas de vino vel grano tātū: vel de oibus minutis tantū vel cōsimilibus nō habet ꝑpetuam causam: q: hec percipiūt̃ tēporib⁹ certis tm̄: vt not. j. eo. c. ad aures. ꝛ multa alia circa seruitutē acquirēdā vel amittendā Inn. hic inculcat. sed pro intellectu clariori decreui ꝑ se quēlibet articulū examinari. Host. hic dicit ꝙ gl. ista Inno. quātū ad canones potius est subtilis ꝙ̄ vtilis: siue eñ agamus ƀm eū de corporalibus siue incorporalib⁹ cōtinuā causam habētibus vel nō regulariter est tenēdū qd̄ sola p̄scriptio quadragenaria currit cōtra ecclesiā ꝛ nulla minor: vt hic in fi. ꝛ si p̄scriptio est ↄ ius requirit̃ titulus supple vel tēpus de cuius initio non est memoria. eo. ti. c. j. li. vj. ꝛ recitando trāsit Jo. and. nulla opi. firmando more suo. cōi licet qñ apponit studium optime decidat: sed raro hoc facit. ꝙ fecisset arbitror ꝙ multis scribētibus silentiū imposuisset: sed credo ꝙ accelerauit se vt multa scriberet. do. Ant. dicit hic se nō putare qd̄ minus tp̄s exigat̃ a iure canonico ꝙ̄ a iure ciuili: tū q: nō sunt iura in hoc correcta tū q: plus tendūt canones ad tollēdas ꝙ̄ ampliādas p̄scriptiones. j. e. c. fi. Sed dicit ꝙ illa distinc. an habeat s̄uitus cām continuā vel discōtinuā hꝫ locū qñ agit de seruitutib⁹ realib⁹ [a] debitis scꝫ a re rei: q: cū ibi res nō habeat animū continuantē possessionē oportet ꝙ ipso facto cōtinuetur vt currat p̄scriptio que nō currit sine possessione: sed in iurib⁹ personalib⁹ debitis a re persone vel a ꝑsona persone. secus est: q: ibi animus continuat possessionē q: possessio animo retinetur. vt est text. in. l. licet. C. de acqui. pos. q̄si ꝑ hoc velit innuere ꝙ cū ius ꝑcipiendi decimā seu quartā decimarū debeat̃ ꝑsone nō est necesse ꝙ ibi duplicet̃ tp̄s. Aduerte q: hec fuit originaliter opi. Cyn. in. l. ij. C. de seru. ꝛ Bar. in. l. si iusto errore. §. nō mutat. ff. de vsucap. lꝫ dom. Ant. eos nō alleget: ꝛ ꝑfecto licet hanc opi. hactenus fuerim secut⁹ ꝓpter autoritatē tantorū virorū tm̄ nunc scribēdo cogitaui illā opi. minime verā esse. Et moueor primo q: lꝫ seruitus sit realis. i. a re rei debita non tamen est res q̄ reqrit vel possidet cū sit inanimata: sꝫ est persona scilicet dñs fundi qd̄ patet ex eo, q: reqrit̃ in p̄scribenda seruitute qd̄ quis credat vti iure suo: vt. l. fi. ff. quē ad. ser. amit. ꝛ not. Inn. in. c. bone. el. ij. de postu. prela. secūdo moueor per tex. apertū male iudicio meo in hoc pōderatū in. d. l. si sic cōstituta. vbi est clauis huius materie. ibi eñ vbi disponitur de duplicatione duplicādo tēpus ꝓpter causam discontinuā ponderat̃ factū hois possidētis ꝛ nō rei cui debet̃ seruitus dicit enim ꝙ ideo requirit̃ tempus duplicatū in admittēda seruitute: quia ꝓpter discontinuā causam nō fuit vsus illa seruitute: quia nec vti semp potuit. Preterea ꝛ meli⁹ in. d. l. si sic cōstituta. nō agit̃ nec disponit̃ de seruitute acq̄rēda sed de ea ꝑdēda: ꝛ pōderat̃ dūtaxat factū ꝛ anim⁹ non vtētis. dicit̃ eñ ꝙ si quis habeat aquā alternis annis vel mēsib⁹ non perdit illā seruitutē nisi publicato tempore cōstituto: q: nō semper fuit in mora non vtendi: cum nō potuisset semper vti si etiam voluisset cū haberet causam discontinuā: ꝛ sic pōderat̃ anim⁹ ꝛ factū hois scꝫ dñi fundi ꝛ multo fortius hoc dicendū est vbi tractatur de seruitute nō habente causam continuā acquirēdi: vt. j. latius dicā. nam patiētia dñi inducit possessionē in istis incorporalib⁹. vt in alijs: vt ibi no. C. de ser. ꝛ aqua. ꝛ per Bart. in l. j. ff. de aq̄ plu. arcē. ꝛ in. d. l. seruitutē. ff. de serui. no. Inno. in. d. c. bone. el. ij. ꝛ in. c. ↄquerēte. de offi. ord. lꝫ hec patiētia nō habetur semp vbi causa non est continua. ergo possessio non debet vniformiter operari: quia animus possidentis nō semp not⁹ est aduersario ꝛ possessori: ꝛ possessio hꝫ plurimū facti: vt not. in. c. cū nostris. de concessio. preben. et forte ob ista Innoc. locutus est generaliter nec distinxit inter seruitutē realē ꝛ personalē debitā nec Cy. ꝛ Bar. apte

14 probāt eoꝝ opinionē. ¶ † Sed quantū ad principalē articulū an sit in hoc tp̄e duplicādo: dr̄ia inter ius canonicū

[b] ꝛ ciuile. [b] Ego p̄mitto ꝙ regulariter inter ius canonicū ꝛ ciuile quantū ad p̄scriptionē inducendā nulla est differentia p̄ter illā q: ius ciuile admittit p̄scriptionē cū mala fide. l. si qs ēptiōis. C. de p̄scri. xxx. an. ꝙ̄ ius canonicū dānat j. c. pri. ꝛ c. fi. Alia eñ differētia iure nō ꝓbatur. Nec obst. si dicatur ꝙ canonica iura exposcunt indifferēter tp̄s. xl. ann. vt hic. ꝛ. j. eo. c. illud. secus de iure ciuili. l. fi. C. de p̄scr. lon. tēp. q: dico ꝙ ius canonicum semper nō reqrit illud tempus sed tunc solum qñ prescribit̃ contra ecclesiā et in fauorē ecclesie illud fuit inductū. ꝛ idem est de ciuili. vt in aut. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. ꝛ quēadmodū ↄ ecclesiā romanā de iure canonico nō admittit̃ nisi prescriptio centenaria. j. c. cū nobis. ꝛ eo. tit. c. ij. lib. vj. ita de iure ciuili. d. aut. quas actiones. vnde ecclesia cōtra ꝑuatū et priuatus cōtra priuatū bene prescribit minori tempore. et sic disponit̃ de iure ciuili: vt not. in aut. quas actiōes. ꝛ ꝑ

15 Jo. an. in regula qui ad agendum. in mercu. ¶ † Et ꝑ gl. xvj. q. iij. possessiones. que vult ꝙ in bonis patrimonialib⁹ clericorū exigitur tēpus. xl. an. ꝛ de tēporib⁹ requisitis ad

16 p̄scriptionē. vide bo. tex. in. §. potest. xvj. q. iij. ¶ † His presuppositis ad materiā. s̄. tactā distinguo sic. qd̄ aut ecclia prescribit contra priuatū: aut priuatus contra priuatū et indistincte habēt locū iura ciuilia cui⁹ dispositio recitat̃ in hoc. in. d. §. potest. vt distinguat̃ an quis prescribat cum titulo aut sine titulo. ꝛ an iura habeāt causam cōtinuam vel discontinuā facit qd̄ no. xiij. q. ij. in summa aut priuatus prescribit cōtra ecclesiā vel ecclesia cōtra ecclesiā. ꝛ in mobilib⁹ vel in iurib⁹ habentibus causam continuā non est dubiū quin requiratur tēpus. xl. anno. vt hic. ꝛ in. c. j. eo. tit. lib. vj.

17 ¶ † Sed dubiū est primo immobilibus vtrū cōtra ecclesiā habeat locū vsucapio triennij sicut de iure ciuili. ꝛ de hoc remitto ad plene no. in. c. j. de in integ. restitu.

18 ¶ † Scd̄o est dubiū in iuribus habētibus causam discōtinuā in quo sic dicerē. ꝙ vbi de iure ciuili requirat̃ cōtra priuatū tempus de cuius initio nō est memoria multo fortius requireret̃ cū prescribit̃ contra ecclesiā. ar. c. j. j. eo. tit. lib. vj. ꝛ quia id qd̄ est statutū in fauorē ecclesie de prescriptione quadragenaria nō debet torqueri in ipsius lesionē vt in regula qd̄ ob gratiā. lib. vj. ꝛ. l. qd̄ fauore. C. de legi. et optime facit aut. quas actiōes. vbi patet ꝙ p̄scriptio quadragenaria fuit statuta in fauorē ecclie illis casib⁹ quibus contra priuatū prescribebat̃ minori tēpore. secus ergo in illis in quib⁹ requirit̃ tēpus de cuius initio non est memoria. de quibus. j. dicetur. nā inducta ad augmentū non debēt operari diminutionē. ar. c. fi. de ver. sig. aut nō requirit̃ tm̄ tēpus sed tp̄s duplicatū sicut quando agitur de seruitute habente causam discontinuā amittendā. ꝛ tunc puto ꝙ nō duplicabitur tēpus. xl. an. q: cū ius statuerit pre alijs priuatis tēpus ꝓlixius in ecclesijs. vt hic. ꝛ in. d. aut. quas actiones. hoc fecerit pure simpliciter ꝛ indistincte: vt hic. ꝛ in. d. aut. tēpus debet esse vniforme ꝛ non duplicatū priuilegiū eñ debet excedere proprios terminos. j. de priuile. sane. ꝛ. c. porro. ꝛ. vij. qd̄. j. petisti. ius enim ciuile ideo fortasse requisiuit tēpus duplicatū: q: prius ꝓuiderat de breui tēpore. vñ cū ecclesie fuerit concessum tempus satis prolixum ꝛ lōgissimū. scilicet. xl. anno. nō debet duplicari sed debet esse suo priuilegio cōtenta. ꝛ hoc est satis de mente glo. in. d. l. sic constituta. que dubitauit nunquid tēpus. xx. an. deberet duplicari ne requiret̃ cursus. xl. an. forti⁹ nō est dicendū ꝙ duplicetur tp̄s. xl. an. ꝛ hoc casu potest saluari opi. Host. ꝛ hec puto verissima.

19 ¶ † Sed circa ꝑdicta q̄ro quid si laicus habet rē cōmunē ꝛ indiuisibilem cū ecclesia an contra laicum prescribitur spatio a iure cōmuni statuto contra laicum. dic ꝙ non sed conseruatur ius suū propter ecclesiā ex quo datur iuris indiuisibilitas. arg. opt. et quasi expressum in. l. si cōem. ff. quē ad. ser. amitt. ꝛ vide bo. gl. in. c. vno. de iure pa. li. vj. ꝛ ibi Joā. an. in nouella. firmat istā partē: dicit tamen ꝛ bene ꝙ vbi posset prescribi cōtra laicū iure ecclesie manente illeso ꝙ sufficeret prescriptio cōis. facit qd̄ no. j. c. ad audientiā. ꝛ. xvj. q̄ne. iiij. volum⁹.

20 ¶ † Sed queritur qd si ecclesia successit laico cōtra quem erat inchoata prescriptio nunquid vtetur iure priuati an priuilegio ecclesie. hāc. q. tetigit glo. in aut. quas actiones C. de sacrosan. eccle. ꝛ nō firmat pedes tāgit Joā. an. in. c. vno de iure pa. li. vj. referēdo qd̄ i. d. aut. tāgūt etiā ibi bar. ꝛ Bal. ꝛ opi. cōior ꝛ verior videt̃ ampliādo terminos q̄onis qd̄ aut ꝑuilegiū qd̄ habet succedēs p̄scriptionē extinguit

[a] ¶ Realib⁹. In seruitutib⁹ debitis a re ꝑsone hꝫ locū prescri. cōis secus si deberet̃ a re rei. et idē dicit do. Ant. in. c. cū ecclia. §. fin. in ij. col. de cau. pos. et ꝓprie. et in sua repe. in. c. ꝑuenit in. xviij. col. de cēsi. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de ser. ꝛ aqua. in iiij. col. ver. quero ergo si volo p̄scribere ius eligendi ꝛc. do. post Imo. in. c. non est. in fi. de consue. li. vj. do. Ant. in. c. cum nō liceat. ij vlti. col. j. eo. titu.

Sebasti. Sapia.

[a] ¶ Realibus. Quō prescriptio inducatur in seruitutib⁹ realib⁹ vide late ꝑ Pet. de ancha. in reg. sine possessione. colū. vij. de regu. iur. in. vj. ꝛ Alex. in consil. cviij. in cap. in cā ꝛ lite. in ij. ꝛ iij. colū. in. ij. vol. ꝛ in cōsl. lxxix. inci. circa primū col. ij. in. v. volu. ꝛ Barto. vero in tracta. serui. vrb. predio. c. xix. ꝛ. xx. Joā. fa. Ange. et Jas. in. §. eque. insti. de actio.

Sebasti. Sapia.

[b] ¶ Et ciuile. hec verba refert ꝛ sequit̃ do. Bartol. vero in tract. serui. vrba. predi. c. xxiij. circa finē: ꝛ Cardi. in cōsil. xxxviij. inci. ꝓmo rationes colū. j.

a ¶ Vide etiaz de boc quanto: scz tpe prescribũtur iura ⁊ seruitutes do. Ant. in. c. per nenit. in. xj. colũ. cum sequen. in re pe. de censi. ⁊ ibi etiaz vide. in. xij. col. et vide Inn. in. c. accedẽtibus de priui. glo. in. c. cum accessissent. de consti. et in. c. neqȝ. xvj. qõ. vij. Zacharias.

b ¶ Agitur de magno preiudicio. adde Bald. in. l. quibus dieb⁹. §. dñs. ff. de cõdi. et demõ. et Alerã. consi. clxxxv. inci pien. viso titulo qõnis col xij. vs. venio ad secũdũ dubiũ. vo. ij et cõsil. xxxiij. incip. viso processu. in j. col. volu. iij.
Sebasti. Sapi.

c ¶ Cõtra ius vide Card. in consil. cxiiij. incipien. dico petrum non audienduz. circa fi. vbi vult ꝙ qñ prescriptio est cõtra ius requirit tẽpus cuius initij memoria non existit qõ habet loco tituli qõ late prosequit Fel. in. c. si diligẽti. co. vij. in. j. restrinctione. j. eo.
Sebasti. Sapi.

d ¶ Restringenda persona. Qñ ad prescribendũ sit necessarius titulus. vide late p Inno. in re j. et. c. fi. col. vij. ⁊ sequẽ. j. e. ⁊ Decium in consil. cxxxiij. incip. viso puncto. colum. pe. et Feli. in. d. c. si diligẽti. j. eod.
Sebasti. Sapi.

e ¶ Quasi possessio. vide Jal. in. l. imperiuz. co. xij. ff. de iurisd. om. iudi. alex. in consil. xvj. incipi. in causa et lite. col. iiij. ver. posset ẽt declinari. i. v. vo. Bart. veronẽ. in trac. ser. vrb. predi. c. xx. colum. ij.

aut p̃scriptionẽ: differt aut illã. mutat. Primo casu succedens nõ vtitur p̃uilegio suo. exẽplũ in. l. si fundũ. ff. de fun. do. vbi dr̃ ꝙ si quis incipit p̃scribere certũ fundũ lȝ postea mulier illũ assignauerit in dotẽ nõ minus currit p̃scriptio. licet a principio si fuisset dotalis nõ potuisset inchoari p̃scriptio. ⁊ est ratio qꝛ priuilegiũ vnius nõ debet absorbere ius alteri quesitum: ꝙ faceret isto casu si mulier posset vti priuilegio suo. Scd̃o casu qñ differt tũc vtitur suo priuilegio. exemplũ in pupillo alteri succedẽte cõtra quẽ nõ currit p̃scriptio durãte pupillari etate. l. sicut. C. de p̃scri. xxx. vel. xl. an. Tertio casu qñ mutat p̃scriptionẽ: vt in casu q̃stionis nostre. nã p̃scriptio cõtra ecclesiã currit sicut cõtra priuatũ: sed alio modo: qꝛ cõtra priuatũ currit p̃scriptio. x. vel. xx. an. cũ titulo sed cõtra ecclesiã currit q̃dragenaria dũtaxat. ⁊ hoc casu dicendũ ꝙ p̃ tempore preterito vtitur ecclesia iure priuati: pro futuro vtit̃ priuilegio suo. ar. in. l. fiscus. ff. de iure fis. ideo si cõtra priuatũ presentẽ currerẽt quinqȝ anni: ⁊ sic medietas prescriptionis satis est ꝯ ecclesiã succedẽtem cõplere aliã medietatẽ habito tñ respectu ad priuilegiũ suũ: ⁊ sic requirũt ad cõplẽdã prescri. xx. an. qui sunt medietas tẽporis respectu ecclesie. ⁊ idem dic in similibus. facit aut. si qs. ꝯ. de prescrip. lon. temp. qõ notabis: qꝛ clare ⁊ vtiliter est expeditũ.

21 ¶ † Expediendo et ampliãdo reliqua dicta. Inno. q̃ro principaliter de duobus. Primo qualr̃ acq̃rant̃ seruitutes ⁊ iura cõsimilia. Scd̃o qualiter perdant̃ ⁊ quanto tpe. ¶ Venio ad primũ ad qõ dicit Inn. ꝙ si ius de quo agitur hȝ causam continuam ⁊ p̃petuã, sicut est seruitus aqueductus que sine intermissiõe ducitur vel habet causam quasi perpetuã vt in electione seu iure eligẽdi: ⁊ in iure percipiẽdi decimas ex agro: acq̃rit̃ seruitus per p̃scriptionẽ. x. an. inter presentes. ⁊. xx. inter absentes ad similitudinẽ rerũ immobiliũ. C. de serui. l. ij. C. de prescrip. lon. tẽp. l. fi. Sed hic est differẽtia s̃m eũ inter hec incorporalia ⁊ alia corpalia immobilia, qꝛ in reb⁹ immobilib⁹ requirit̃ titulus: vt in. d. l. fi. ⁊ in. d. §. põt. xvj. q. iij. sed in seruitutib⁹ siue iurib⁹ nõ requirit̃ imo sufficit solus vsus vt patet. ff. si ser. vẽ. l. si qs diuturno. ⁊ in eo qõ no. j. e. si diligẽti. ⁊ incipit hoc tp̃s currere s̃m eũ ex quo qs cepit vti illo iure nõ vi aut clã nec precario sciẽte videlicet illo cui fiebat preiudiciũ ⁊ nõ ꝯdicẽte.

22 ¶ † Et hoc ipsuz p̃bare debet s̃m quosdã: ⁊ sic intelligũt. ff. quẽ ad. ser. amit. l. fi. ff. de iti. actuqȝ pri. l. j. §. iulian⁹. ⁊ hec põdera q̃ infra lati⁹ reassumã.

23 ¶ † Si aũt nõ habeãt causam p̃petuã ⁊ ꝯtinuã vt seruitus vie ⁊ seruitiorũ extraordinariorũ p̃statio hec ⁊ similia nõ p̃scribũt̃ nisi tãto tpe p̃cipiant̃ cuius initij memoria nõ existit. x. q. iij. qꝛ cognouim⁹. c. dist. cõtra morã. et ex eo qõ le. ⁊ no. j. de ver. sig. sup quibusdã. §. iij. ver. si. et. ff. de aq̃ plu. ar. l. j. §. j. ⁊. l. ij. §. ante pe. ⁊. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. hoc iure. §. duct⁹ aq̃. Hec sunt Inn. dicta.

24 ¶ † Ad p̃mã questionẽ ⁊ vide[a] tu bo. glo. iuris ciuilis que hoc in effectu dicit in. l. seruitutes. ij. ff. de ser. aliq̃d in. l. j. ff. de aqua plu. ar. ⁊ p Bal. ibi. ⁊ in. d. l. seruitutes. p Cy. in. l. j. ⁊. ij. C. de ser.

25 ¶ † Et circa p̃dictorũ declarationẽ ego primo q̃ro nũq̃d sit verũ ꝙ i istis iurib⁹ p̃scribẽdis nõ requirat̃ titulũ. doc. hic cõmuniter trãseunt cum opi. Inn. vt titulus non requirat̃. Idẽ vult gl. in. c. cũ ecclesia sutrina. de cau. pos. et proprie. ⁊ glo. ⁊ Bar. in. d. l. seruitutes. ⁊ videt̃ probari in. d. l. si quis diuturno. ⁊ Dy. in regula possessor. lib. vj. sed doc. nõ reddũt rationẽ diuersitatis inter hec iura ⁊ bona immobilia. Dy. in. d. regula possessor. ⁊ Bar. in. d. l. s̃uitutes dicũt ꝙ in p̃scribẽdo rei dñio agit̃ de magno p̃iudicio[b] cũ dñs prorsus ipsam rẽ admittit: ideo cautius fuit agendũ vt sine titulo nõ p̃scribat̃ lõgo tẽpore sed lõgissimo sic: vt i. d. l. si qs emptiõis. C. de p̃scri. xxx. an. Sed qñ agit̃ de seruitute acquirẽda: nõ agit̃ de tãto preiudicio cũ dñs perdat ipsam rẽ sed patit̃ dũtaxat seruitutẽ. Et hanc rationẽ no.

26 ¶ † Ego vero hoc dictum vt non requirat̃ titulus limito multipliciter. Primo vt nõ p̃cedat qñ prescriptio est ꝯtra ius[c] p. c. j. eo. tit. lib. vj. ⁊ quãq̃ꝫ hoc nõ reperiatur specifice cautũ de iure ciuili: tñ idẽ credo esse illo iure qꝛ ius canonicũ exigit titulũ hoc casu: qꝛ est p̃scriptio malefidei cõtra possidentẽ p̃pter resistentiã iuris cõis. facit optime. l. quẽadmodũ. C. de agri. ⁊ censi. li. xj. ⁊ qõ ibi not. Bar. stãdũ est in hoc dispositioni iuris canonici p̃pter pctm̃: vt in regula possessor. ⁊ qõ ibi not. prealleg. ⁊. j. c. fi. ⁊ per Bar. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle.

27 ¶ † Scd̃o limitat id dictum in vsufru. p̃scribẽdo: licet em̃ sit ius corpale. l. j. in. fi. ff. ad leg. fal. ⁊ quedã seruitus in reb⁹ alienis. l. j. ff. de vsufru. accre. tñ in eo p̃scribẽdo requiritur titulus: al's nõ prescriberet̃ spatio. x. vel. xx. an. vt probatur in. l. fi. de prescrip. lon. tẽp. et de hoc p Dy. in dicta regula possessor. li. vj. ⁊ per Bar. in. l. iusto errore. §. nõ mutat. ff. de vsuc. ⁊ est ratio qꝛ vsusfructus est pars dñij. l. iiij. ff. de vsufruc. ideo requiritur titulus sicut in p̃scribẽdo dñio: vt no. Dy. in. d. regula possessor. ⁊ dicit glo. satis no. in. l. corruptionẽ. C. de vsufruc. ꝙ etiã si vsusfruct⁹ ꝯsistat i re mobili tñ actio p̃sonalis ad ipsum ꝯpetẽs nõ tollit̃ triẽnio. ⁊ ita videt̃ dicendũ in acq̃sitione. ⁊ hoc ideo qꝛ vsusfruct⁹ rei immobilis cõparat̃. ita not. dicit glo. p̃alleg. quã no. dico tñ ꝙ fruct⁹ q p̃cipiũtur ex agro alieno bona fide vsucapiuntur triẽnio. tex. est no. in. l. sequit̃. §. fruct⁹. ff. de vsuc. ⁊ ibi per Bar. ⁊ hoc ideo: qꝛ ibi nõ agitur de p̃scribẽdo iure: sed de vsucapiendis reb⁹ mobilib⁹. qõ ergo dicit̃ ꝙ quis tenet̃ restituere fructus extantes. insti. de offi. iudi. in prin. ⁊ no. in. c. grauis. de rest. spo. hoc est verũ vt p̃dixi: nisi possessor illos possederit bona fide ⁊ iusto titulo p trienniũ.

28 ¶ Tertio limito p̃ncipale dictũ vbi agit̃ de obligãda vel distringẽda p̃sona[d] ad aliq̃d seruitiũ. nã tũc p̃pter grauitatẽ saltẽ est necesse ꝙ allegaretur titulus ⁊ p̃bet̃ presumptiue p lapsum longi tẽporis. ⁊ sic potest intelligi. l. cũ de in rem verso. ff. de vsur. no. Dy. i. d. regula possessor. Quarto limito vt nõ p̃cedat cũ prescribit̃ cõtra ecclesiã. nã tunc licet nõ requirat̃ titulus requiritur tñ tẽp⁹. xl. an. vt hic. ⁊ in. d. aut. quas actiones.

29 ¶ † Scd̃o principaliter circa dicta Inn. reuoco in dubiũ an requirat̃ sciẽtia aduersarij in p̃scriptione istorũ iuriũ. Inn. vt patet ex predictis dicit ꝙ sic. ⁊ tenet idẽ in multis locis in. c. bo. de postula. prela. pleni⁹ in. c. conquerente. de offi. ord. ⁊ in. c. ij. de in integ. resti. cũ simi. Quidam tñ vt no. in. l. ij. C. de serui. ⁊ in. l. j. ff. de aq̃ plu. arcẽ. tenuerũt ꝯtriuz qꝛ prescriptio currit contra ignorãtẽ: vt. l. fi. C. de prescrip. lõ. tempo. sed primũ dictũ cõmuniter tenetur per legistas et canonistas. vt no. in locis prealle. dicentes bene aliud esse in prescriptione rerũ mobiliũ: aliud in p̃scriptione iuriũ et seruitutũ. Ratio qꝛ primo casu quis possidet ipsam rẽ q̃ sibi ꝯ sufficere ideo nõ curat̃ de aduersarij scientia. sed secũdo casu nõ possidet ipse illã rem: sed dñs ideo requirit̃ illi⁹ sciẽtia. Reddit̃ alia rõ q̃ plus placet Bar. in. d. l. j. de aqua plu. ar. ⁊. d. l. seruitutes. nam in istis seruitutibus ⁊ iuribus cũ nõ possunt vere possideri nõ potest acquiri quasi possessio[e] nisi sciẽte aduersario qui rẽ possidet: vt videt̃ p̃bari. in. d. l. ij. C. de serui. tenet Inn. in locis p̃allega. et sine possessione non p̃cedit p̃scriptio: ideo requiritur scientia.

30 ¶ † Tertio ad declarationẽ p̃dictorũ q̃ro: qꝛ dixi ꝙ inter p̃sentes requirit̃ tp̃s. x. an. ⁊. xx. inter absentes: q dicunt̃ presentes ⁊ q absentes. Sol. dico ꝙ qs dicit̃ p̃sens varijs modis s̃m materiã subiectã de quo vide gl. no. in aut. de fide ius. in ver. presentes. sed quantũ ad p̃positũ nr̃m est tex. sin. in. l. fi. C. de prescri. lõ. tẽpo. vbi dicit̃ ꝙ presentes dicunt̃ si possidens ⁊ aduersari⁹ habent domiciliũ in eadẽ p̃uincia vñ nõ spectat̃ vbi res sita est: sed vbi habeat domiciliũ: et si aliter habet alibi domiciliũ nõ dicunt̃ p̃sentes: ⁊ spectatur p̃uincia qñ tota regit̃ eodẽ p̃side vt olim erat. hodie vero q̃libet ciuitas habet regimina sua sicut olim p̃uincia: vnde existentes in ciuitate dicunt̃ presentes: vt est gloss. singu. ab oibus cõiter approbata: vt in. d. l. fi.

31 ¶ † Nunc venio ad secundam qõnẽ Inn. qualiter scz seruitutes perdantur. Sol. dicit Inn. ꝙ s̃m leges seruitus rustica q̃ nõ habet interuallũ vel hȝ sȝ modicũ puta aliquorũ dierũ vel horarũ perditur spacio. x. an. inter p̃sentes. xx. inter absentes. si aũt habeat interuallũ annorũ vel mensiũ tũc duplicat̃ tp̃s videlȝ vt inter p̃ñtes necessarij sint. xx. anni. ⁊ int̃ absentes. xl. ar. in. d. l. fi. sic cõstituta. ff. quẽ ad. serui. amit. Idẽ est dicendum s̃m eũ si habet interualla septimanarũ. sunt em̃ odia restringenda. ff. de libe. ⁊ postu. cum quidam. ⁊ regula odia. li. vj. ⁊ in hoc vltimo vt idẽ sit in interuallo septimanarũ. no. gl. in. d. l. si sic constituta. dicit tñ Inn. alios dicere ꝙ licet habeat interuallũ nõ sunt necessarij inter absentes nisi xx. an. quasi isti tp̃s non debeat duplicari: quod dixi. ꝯ. primũ tñ puto verius: dicit Inn. ꝙ etiã ser. vr. predi. tempore amittuntur. Sed est differẽtia inter seruitutẽ rusticam ⁊ vrbanã: ꝙ rustica perit certo tẽpore nõ vtendo. vrbana vero per solũ nõ vsum nõ perit oĩno: sed ita demum si vicinus simul vsucapit libertatẽ veluti si edes tue edib⁹ meis seruiãt ne tue alti⁹ tollant̃ ne luminib⁹ mearũ officiãt. In h̃ em̃ casu si ego fenestras meas p̃fixas habuero vel abstringero: ita domñ ius meũ amitto si tu per idẽ tẽpus altius sublatas habueris edes tuas alioquin si nihil noui feceris retineo seruitutẽ. hec p̃bantur in. l. hoc aũt. ff. de serui. vrba. predi. Et aduerte qꝛ licet Inn. dicat predicta procedere s̃m leges idẽ dic s̃m canones: qꝛ in hoc canones non

reperiuntur

+Sebasti. Sapi. ¶ Artis. Vide Bar. in l. q sub ptextu. C. de sac. san. eccl. in l. iij. C. de tiro. lib. xij. Abb. in c. clericis. §. de iud. bal. et ale. in l. scriniarios. C. de testa. mili. ⁊ omnino areti. in d. c. cleri. vbi ponit pulchram distinctionem.

¶ An in pscriptione requirat scientia eius contra quē prescribit. Vide per bart. in l. si publican⁹. §. in vectigalib. vltra med. ff. de publi.

¶ Addo an pscriptio currat ɔtra ignorantes. Ale. ɔs. lxj. j. li. ⁊ clxvj. ij. lib. pau. de ca. ɔs. ccxv. in primo impressis.

+Sebasti. Sapi.

¶ Restitutio. vltra infinita allegata p Fel. hic in b arti. an ignorātia sit iusta causa concedendi restitutionē in itegrū vide Ale. tenētē opi. bar. in consi. li. incip. quidā lu donicus in. v. vo. ⁊ alexā. in consil. lxxxj. inci. an arbiter. eo. vo. et in ɔsil. cxvj. inci. an aduersus. eo. vo. v. vide etiā ange. in cōsil. cxvj. inci. ex themate supradicto in fin. ⁊ ful. i ɔsi. cxxiij. ici. §. ⁊. p. ⁊. d. an. sicu sum in ɔsi. xlj. inci. illud afferam in mediū. in. j. v. o. vbi dicit op. bar. nō pcedere in pscriptione lōgissimi tpis vide ēt alex. in cōs. iiij. et ɔsi. clxix. et cōsil. lxxix. ⁊ xcv. clxix. in. ij. vol. et nouissime vide bulgarin repe. l. j. in fi. ff. sol. mat. vbi tenet cōtra bart.

d ¶ Vide etiā per Imo. in rep. ca. fi. in antepenul. char. j. eod.

e ¶ Et sm Imo. in l. j. §. per seruū qui in fuga. ff. de acq. pos. ista glo. est ad hoc sing. i iure. Sz tu adde similē ad verbū in. §. sed aliqñ. in stit. d vsucap. Et aliā gl. in d. l. male. agitur in glos. magna. cir. med. C. de prescri. xxx. an. quā glo. alle. ad hoc bart. in l. iij. §. ex cōtrario

reperiunt cōtrariū disponere nisi respectu ecclesie: vnde in foro canonico seruabūtur pdicta ad vnguem per ea que superius dixi ideo institi circa predicta tanꝙ canonistis pernecessaria.

1 ☞ Malefidei possessor dicitur ille qui hz scientiam rei aliene.

2 Prescriptioni valide nō potest quis renūtiare.

3 Prescriptio si habet alia substātialia, currit cōtra ignorantē ⁊ absentem: nisi ignorans vel absens retineat ciuilem possessionem illius rei quā quis vult prescribere.

Ignorās an restituatur aduersus pscriptionem.

4 Possessio ciuilis perditur spacio. x. an. puta, qꝛ eam neglexi per decennium: vel qꝛ scio alium ingressum ⁊ suspicor posse repelli.

5 Mala fides: an indistincte vitiet vel impediat prescriptionem.

6 Prescribens si finita prescriptione nouerit rem fuisse alienam non tenetur in foro conscientie nec alij restituere.

Vigilanti. Possessor male fidei nō prescribit. Primo ponit dictum. secūdo ibi ephesinus. rōnem legis contrarie. tertio corrigit ibi: nobis. ¶ Casus literalis. secūdū leges malefidei possessor prescribit rem alterius vnde dubitauit quidā eps an idem esset scdm canones sup. hoc scribit papa dicēs ꝙ valde cauēdum est ne simus male fidei possessores in pdijs alienis: quia nulla antiqua dierum possessio iuuat malefidei possessorē: nisi rez restituerit postꝙ eam nouerit alienā cū postea bone fidei poss. dici non possit ostendēs quare aliter sm leges. Ephesinus enī legislator hanc legem inuenit vt locum haberet prescri. xxx. vel. xl. an. in malafidei pos. solūmodo pter vitandā negligētiam miserorum ⁊ longi tēporis errorē ⁊ confusionem. sz pape hoc non placuit siue verus dñs sciat rē suā pscribi siue ignoret. Ber. ¶ Not. principiū pro vigilantia studij: ⁊ p hoc ptz sm Hosti. qd studēti competūt vigilie: ⁊ ego dico ꝙ sunt necessarie: qꝛ nemo potest sapiētie laudē sine maximo labore ⁊ studio cōsequi. vñ studere est idem qd valde cupere. hinc a cupiditate lectionis dictum est studiū literarū: vt no. Archi. in ca. in noua. xvj. q. vij. et qui est in collegio alicuius artis[a] seu pfessionis si illam nō exercet actu minime gaudere dz priuilegio professionis vel artis: vt. l. semp. ⁊ ibi per Bart. ff. de iure immu. ⁊ l. j. §. negociatores. e. tit. not. Ioā. de lig. in proe. cle. ⁊ vide ꝙ dixi super rub. de indi. ¶ †No. ij. ibi: aliena se nouerit. qd is dicitur possessor malefidei q hz rei aliene cōscientiā. xxxiiij. qd. j. si virgo. Quid aūt si titubat dicā. j. eod. c. fi. ¶ †Not. iij. ꝙ prescriptio cū mala fide fuit inducta partim in odium negligētis ⁊ partim in fauorem publicū. s. pter errorē ⁊ confusionem ne dominia essent incerta facit. l. j. ff. de vsuca. Ex quo infertur ꝙ presupposita validitate non pōt quis huic prescriptioni renūtiare. arg. in. c. si diligenti. de foro cōpe. ⁊ l. ius publicum. ff. de pac. et quod not. glos. in l. tamētsi. ff. ad maced. dixi plene post bar. §. e. sup rub. ¶ †Not. vl. tex. in fi. et tene menti iūcta penul. ⁊ vlt. glo. ꝙ pscriptio[b] currit contra ignorantē dūmodo adsint alia substātialia prescriptionis vt bona fides ⁊ titulus in casibus quibus est necessarius ⁊ qd pscriptio currat econtra ignorantē probatur apertius, in l. fin. C. de prescri.

in. j. col. ff. de acqui. pos. ⁊ sequunt. d. l. gloss. in l. j. antiqui. Bar. ⁊ Sali. ibi ⁊ Bar. in l. celsus. in. iiij. colū. vbi per hoc tradit no. cau. ff. de vsuc. Et p ista determinatione facit vna ratio. nā sola ciuilis possessio que animo retinetur est sufficiens ⁊ potens ad prescribendum: sed non sola naturalis ⁊ ideo ciuilis possessio in hoc censetur nobilior ⁊ potentior: ꝙ sit naturalis sm Bar. in l. si vt certo. §. si duobus. ad fi. ff. cōmod. glo. ⁊ ibi late Bar. ⁊ Moder. ⁊ ibi vide in l. iij. §. ex contrario. in. j. et. ij. col. ff. de acquir. posse. cū limitatio. de qua ibi per Bar. not. gloss. ordi. ⁊ cano. ibi in. c. causam. in hoc tit. donec ergo durat ciuilis poss. impossibile est ꝙ alius naturaliter possidens possit prescribere: alias eueniret absurdum ꝙ duo possent eodem modo ⁊ tempore prescribere. et lon. tem. quod pcedit vbi agitur de prescribendo dñio. secus aūt est in istis immobilibus incorporalibus: vt in l. iij. C. de serui. ⁊ aqua. Dicit tamen notabiliter Bar. in l. j. §. si qs aūt. ff. de iti. actuqꝫ. pri. ꝙ hoc casu dabitur ex iusta causa restitutio.[c] ⁊ hic per illum tex. ad hoc allego[d] bon. glos. in l. j. C. de pa. po. facit quod in simili no. Spe. eo. tit. §. j. in ver. pone colonus. in contrariū tamē multū facit text. in d. l. fi. in fi. vbi dicit nulla scientia vel ignorantia expectanda ⁊c. sed pōt intelligi quod ignorantia non impedit cursum pscriptiōis: tamē si fuerit iusta ⁊ pbabilis: est illi subueniendū. arg. c. cū illorū. de sen. exc. ver. circa. Addo tamē ad predicta notabile dictū ꝙ prescriptio currit contra absentē ⁊ ignorantem: nisi absens et ignorans possideat ciuiliter. nā tūc cōtra eū nō procedit prescriptio: vt. l. male agitur. C. de pscri. xxx. vel. xl. anno. ¶ †Ex hoc infero ꝙ si me absente aliqs ingredit pos. meā non incipit tunc prescriptio: licet bona fide fuerit ingressus qꝛ per hūc ingressum nō perdo pos. vt in l. si id qd. ff. de acqui. pos. sed opz ꝙ prius perdaz pos. vt puta. qꝛ sciēs aliū ingressum suspicor me posse repelli. d. l. si id quod vel trado obliuioni ꝙ eam neglexi per decennium. per. d. l. si id ꝙ. ⁊ l. fin. de eo. ⁊ ab eo tpe ⁊ non prius incipit currere prescriptio: vt notanter dicit Dy. in regula sine possessione. de reg. iu. lib. vj. ⁊ sentit glo. notabilis ⁊ apertius ibi Bart. in l. j.[e] C. de ser. fu. ⁊ predicta hñ notabis. ¶ †An autem mala fides indistincte vitiet et impediat pscriptionē. Bar. in l. sequitur. §. si viam. ff. de vsucap. dicit ꝙ non sed solum impedit vbi prescriptio causatur ex facto possidentis. ⁊ sic intelligit regulam possessor. li. vj. secus aūt sm eū vbi prescriptio currit ex mera negligentia non petentis vt in actionibus personalibus in quibus non est dare possessionē vel quasi sed ɔtrariū ipse tenuit in l. oēs populi. ff. de iust. ⁊ iu. vbi dicit non valere statutū disponēs vt post decēniū nō audiatur creditor super debito ratione peccati. Ego hunc articulū plenius examinabo. j. c. fi. vbi solet tractari: qꝛ non intendo ad ostentationem meam vt multi faciunt transportare materias cum difficile sit studentibus postea inuenire: sed hec ita succincte volui tangere ne quis ruditer aggrederetur materiā. ¶ †Quero certum est ꝙ nulla mala fides qñcunqꝫ superueniēs ante impletam pscriptionē eā interrumpit vt hic ⁊ in c. fin. ⁊ in regula possessor. de reg. iur. li. vj. no. Bart. i. l. naturaliter ff. de vsuca. quid si superuenit post impletam prescriptionem nunqd teneatur pscribens rem prescriptam restituere. Glos. ij. hic plene examinat ⁊ tandem hic ponit tres opi. Prima opi. habet ꝙ sic. alias peccat nō restituēdo. ⁊ hanc tenuit Hugo. vt refert hic Io. an. Scda opi. q videt verior sm glo. est huic contraria vt nō teneat restituere: quia nō est amplius aliena sed propria ex pscriptione autoritate iuris. Et hanc opi. tenuerunt Io. Dyn. Tan. Gof. Host. ⁊ Ioā. an. in regula possessor. de reg. iur. lib. vj. in mer. vbi plene examinat ⁊ vide ibi per eū. dicit tñ Host. ꝙ si conscientia eius ex hoc esset lesa satisfacere deberet cōscientie ⁊ remittit ad summā eo. tit. super rubr. de prescriptione rerum immobiliuz. §. que exigātur. sub versicu. verum quicquid. Tertia fuit opi. Alani distinguentis an res fuisset prescripta ex causa lucratiua aut ex cā non lucratiua: vt prius

per illam glos. in d. l. j. dixit alibi Ioan. an. not. in addi. Spec. sup rubr. in. ij. col. in ver. xxviij. quē sequuntur ange. et Pau. de ca. i. d. l. j. qd si vasallus alienat rem feudalem ignorante dño ꝙ licet ille in quem alienauit possit pscribere. xxx. an. quo ad piudiciuz vasalli: tamē quo ad preiudicium directi dñi pscribere nō potest qꝛ cū directo dñs retineat ciuilē possessionem in re feudali interim ali⁹ nō potest incboare prescriptionē vt d. glos. not. Sed cōtra Io. an. facit ⁊ ista erit vna limitatio ad illā gl. ciuilis possessio exīstēs penes directo dñm ipedit possidentem naturalr prescribere, istud est vex qñ ille vellet prescribere pprietatē ɔ directo dñm ⁊ sic vtile dñiū p qd dñs excludit ita loquit. d. glo. Sz qñ naturalr possidens vellet solū pscribere aliqd ius feudale vel aliqd ius vsufru. vel aliqd ius emphiteuticum certe ista iura recognoscunt directo dñm ⁊ se ɔpatiunt: ⁊ tunc ciuilis possessio existēs penes directū dñz nō impedit talē pscriptionē sm bar. et alios post In. d. l. iij. §. ex ɔrio. et pau. de cast. in d. l. j. in pe. co. ⁊ hoc ostedit viua rōne. nā q nō est vasall⁹ si possideat xxx. ann. rez tāꝙ vasallus prescribit. xxx. an. ⁊ constituit ac si esset vasallus. c. si quis p. xxx. si de feu. fue. cōtro. inter do. ⁊ agn. qd ergo impedit in decisione Io. an. quin emptor possit pscribere. xxx. an. ius feudale per qd recognoscitur directū dñiū nisi forte diceres interesse directi dominij mutari nō sibi vasallū. ⁊ istā decisionem Ioā. etiam reprobat ad literā Panor. ipse in. c. ad audientiam. in pe. col. in hoc eo. titu. Adde tu predictis Rolatius eius cōsi. clvj. Fulg. consi. clxiij.

casu. teneatur restituere: scđo non arg. xiij. q. j. qđ debetur ꝙ quidem. c. parum facit. sed hec distinctio reprobatur ſm Host. C. de prescri. lon. temp. l. pe. ꝛ. j. de dona. aposto. que iura bene faciunt in hac materia. do. Anto. refert hic se hunc articulum disputasse ꝛ tenuisse op. theologorum vt forus canonicus non arctet ad restituendum prout est contentiosus: sed forus penitentie si qđ maxime procedit in eo cui nõ põt imputari negligentia: qꝛ cã querendi cũ dãno alterius non est: oĩno sufficiens quo ad equitatẽ equa lance mẽsurandã: vt sic meũ auferat ſm eũ. ꝛ sic in effectu dom. Ant. sequit primã opi. Ego vero indistincte dico opinionẽ scđaꝫ q̃ vꝫ cõior canonistis veriorem et in foro cõscientie esse seruãdã. Moueor vltra alios, qꝛ ius canonicũ etiam quatenus disponit in foro contentioso semp tendit in salutẽ anime. de iureiur. c. cum cõtingat. ꝛ qđ ibi not. nã finis iuris canonici est dirigere hoiem ad bonũ cõe secũdũ qđ cõgruit humane societati nõ solũ ciuiliter viuẽti: sed scđm fidẽ in deũ tendẽdo ꝛ vitã aliã expectando: vt in. c. rex pacificus. s. in prolo. et in. c. prodest. xxiij. q. v. no. in regula, peccatũ. et regula, possessor. li. vj. Itẽ lex humana iniquitatẽ nõ cõtinẽs seruãda est etiã in foro cõsciẽtie. vt not. Jo. cal. s. in pemio. ꝛ Jo. an. post beatum Tho. in. c. ij. de vsu. li. vj. cũ ergo lex humana ẽt canonica ex iusta cã tollat actionẽ ꝛ cõferat dñium prescribẽdi saltẽ in effectu: vt plene dixi. s. sup rubꝛ. et facit tex. j. c. proxi. apparet rõ sufficiẽs quare teneatur restituere in foro anime facit optime ca. j. s. e. vbi inducitur prescriptio ex cã etiam cum notitia rei aliene põt lex ex iusta cã priuare quẽ re sua et alteri tradere vel ꝓpter delictũ, vꝫ propter bonum publicũ: vt in. l. itẽ si vberatũ. ff. de rei vẽ. ꝛ. c. pro humani. de homi. li. vj. Itẽ ius canonicuꝫ nunq̃ scienter inijcit alicui laqueũ nec scienter defendit aliquẽ in peccato. vt. c. literas. de restit. spo. ꝛ. c. cõsanguinei. de re iud. ꝛ. j. c. fi. Si enim prescriberet cum bona fide induceret peccatum post notitiã habitã cõpleta prescriptione, ius canonicũ profecto non diceret quẽ posse pscriptione se tueri. sicut facit. s. c. de quarta. ꝛ. j. c. proxi. ꝛ optime facit. c. cum dilect⁹. de cõsue. vbi patuit prescriptionẽ fuisse inductã iuribus statuti male intellecti. Nec papa mãdat prescriptionẽ rescindi imo expresse eã approbat ad idẽ. c. auditis. j. e. vbi lꝫ postmodũ constiterit illi abbati viro religioso nullũ ius cõpetere decreuit tñ papa illũ debere defendi ex iuribus prescriptionis. ꝛ hanc opi. tenet Inno. in c. cura. in fi. de iure pat. vbi dicit ꝙ lꝫ post completã pscriptionẽ appareat de illegitimo titulo nihilominus tñ salua conscientia possunt hi qui pscripserunt bona prescripta retinere: quia tuti sunt autoritate illius qui potestatẽ condendi ius sup tẽporalibus hꝫ qui hanc penam amissiõis iuriũ suorũ induxit in odiũ negligentium ꝛ in fauorẽ solicitorũ. Idẽ tenet in. c. plerisq;. de immu. eccl. quoad prescriptionem que inducitur cum titulo ꝛ bona fide: qꝛ illa est inducta non solũ in odium negligẽtis, sed etiã in fauorẽ prescribentis: sed vꝫ dubitare de eo q pscripsit bona fide siue titulo: videtur tñ inclinare: vt ratione bonefidei nõ teneatur. ꝛ hoc verius. nam iste prescriptiones equiparant. ꝛ qđ defectum tituli hic supplet tps maius. ad hoc. xvj. q. iij. §. potest, ꝛ facit qđ dixi. s. super rub. idẽ Bal. in. c. si quis per trigĩta. si de feu. fue. contro. col. x. vbi dicit ꝙ is qui prescripsit potest rẽ cũ bona cõscientia possidere alias nullus posset excipere de prescriptione: qꝛ cum iudex videret eum delinquere ex officio suo repelleret eum. Ille enim qui prescripsit habet veritatem pro se licet nõ habeat primordiũ veritatis. alleg. gloss. in l. j. ff. de eden. in prin. in magna gloss. quam dicit esse notandam ꝛ maxime hec procedãt in eo qui scit rem suã ab alio vsucapi et non contradicit. videtur enim tacite alienare: vt. l. alienationis verbum. ff. de ver. significa. ꝛ hec sufficiant.

1 ☞ Jus decimandi prescribitur in aliena parochia spacio. xl. annorum.

✠ Sebasti. Sapi.
a ¶ Una ecclesia Uide Alexan. in consil. cxcvj. incip. viso testamento. col. pen. et vlti. v. de pscriptio. añt et Joan. Franc. Bald. in tract. pscrip. i prima parte quinte partis principalis. qđ. xiiij. vbi tãgat an ecclesia possit pscribere cõtra ecclesiaꝫ quartam parochialem.

✠ Sebasti. Sapi.
b ¶ Lacerare. vide glos. et que ibi Moder. not. in. l. j. ff. de offic. assesso.

2 Una ecclesia prescribit contra aliam etiam iura spiritualia.
Jura spiritualia nõ possunt possideri per laicum etiam per tantum tempus de cuius initio non est memoria in contrarium.
3 Priuilegiatus quo casu vtatur priuilegio ꝯtra pariter priuilegiatũ.
4 Per prescriptionem tollitur omnis actio: ꝛ soluens debitum prescriptum potest repetere: non tamen tollitur obligatio naturalis vel directum dominium: licet sint inefficacia ad agendum.
Prescribens dicitur soluere.
Per prescriptionẽ queritur de iure canonico dominiũ vtile ꝛ directũ.
Judex ex officio suo potest actorem repellere: quãdo notorie constat quod nulla competit sibi actio.
Paria sunt non habere actionem: vel inutilem habere.
6 Titulus requiritur in prescriptione contra ius: vel tantum tempus de cuius initio non sit memoria.

1 Ad aures. ¶ † Una ecclesia in parochia alterius. xl. ann. spatio decimas pscribit. Cõis diuisio. scđa ibi: tue. ¶ Casus literalis. Quedã ecclesia possedit decimas in parochia alterius. xl. ann. queritur an tuta sit ecclesia prescriptione. Rñdet papa ꝙ de iure melior est cõditio possidentis qꝛ prescript. xl. ann. excludit omnem actionem. Ber.
2 ¶ No. j. qđ vna ecclesia a põt cõtra aliã ecclesiam etiam iura spiritualia prescribere requiritur tamẽ tps. xl. an. Ex quo collige qđ iura spiritualia sunt prescriptibilia per eum qui illa possidere potest: secus p laicum qui illa possidere nõ potest. j. eo. causam. etiam per tantũ tempus de cuius initio nõ est memoria: vt notanter dicit Jo. an. in. c. ij. de prob. lib. vj. dicã in. d. c. cãm.
3 ¶ † Scđo ex eo collige ꝙ priuilegiatus vtitur priuilegio suo ꝯ pariter priuilegiatũ. nã ecclesia ex priuilegio hꝫ vt cõtra eã nõ prescribatur spatio cõmuni, sed requirit tps. xl. ann. vt in auт. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. ꝛ. s. eo. de quarta. ꝛ tamen vtit hoc priuilegio ꝯ ecclesiã prescribentẽ q̃ est pariter priuilegiata. Sed hoc contingit, qꝛ ecclesia nõ est priuilegiata in prescriptione actiua sed passiua si ecclesia prescribẽs nõ est priuilegiata in illo casu merito ecclesia vtitur priuilegio suo ꝯtra ecclesiam aliam. Et de hoc an priuilegiatus vtit priuilegio cõtra pariter priuilegiatũ: vide p Bar. in auth. quas actiones. prealle. tetigi. in. c. in presentia. de ꝓba. ¶ Not. iij. ꝙ ecclesia potest se defendere ex sola prescriptione etiã sup reb⁹ spiritualibus.
4 ¶ † No. vlti. ꝛ tene mẽti istũ tex. in fi. qđ prescriptio tollit prorsus oẽm actionẽ. ꝛ no. id verbũ: prorsus. facit eñ optime hec litera ꝓ opi. glo. quã sequuntur Bart. ꝛ multi alij in. l. fi. ff. rẽ ra. habe. vbi concluditur ꝙ si tutus prescriptione soluit ignorãter potest repetere: qꝛ soluit indebitũ. vel saltẽ erat tutus exceptione perpetua ideo competit repetitio. l. qui exceptione. ff. de condi. inde. Itẽ facit iste tex. pro opi. Arch. in. c. j. e. ti. li. vj. vbi dicit ꝙ per prescriptionẽ acquiritur de iure canonico tam vtile q̃ directuꝫ dominiũ nõ tñ allegauit istũ tex. sed. xvj. q. iij. c. quicũq;. ꝛ. c. licet. sed melius facit iste tex. vide tam in dominio q̃ in actiõe quod dixi. s. super rub. post Bar. ꝛ Cy. in. l. fi. C. ex quib⁹ cau. ma. ꝛ p istũ text. dicit hic do. Ant. iudicẽ posse repellere illũ ex officio suo ab agẽdo cui obstat legitima prescriptio qꝛ sine actione nemo experitur: qđ puto verũ qꝛ presupposito ſm cõem opi. quod remaneat obligatio naturalis in debito ꝛ in re prescripta remaneat dominiũ illud directũ qđ cõpetat de iure naturali: vt dixi. s. sup rubꝛ. tñ illa sunt inefficacia ꝛ prsus inutilia ad agẽdũ: vt optime probat hic: ꝛ est tex. no. iuris ciuilis in. l. si pupillus. ff. de adm. tut. vbi dicit ꝙ prescribens est similis soluenti.
5 ¶ † Et dicit Inno. in. c. j. de offi. vic. quod vbi apparet de ineptitudine libelli licet non cõtineatur in libello: sed est notoriũ de ineptitudine libelli ꝛ impotentia agendi potest ꝛ debet
b iudex officio suo libellum lacerare. b facit. c. sacerdotib⁹ xj. q. iij. ꝯ oẽs. j. Item nemo sine actiõe recte experitur. l. si pupilli. ff. de neg. gest. ꝛ. viij. distinc. quo iure. ꝛ paria sunt nullam habere actionem vel prorsus inefficacem habere. ar. in. c. ij. de transla. prela. ¶ † Gloss. ij. hic instat an in ista prescriptione sit necessarius titulus contrarius. sed hodie est tex. apertus in. c. j. eod. tit. lib. vj. vbi concluditur ꝙ sic cum sit contra ius commune quod vna ecclesia percipiat decimas in aliena parochia. vt in. c. ad decimas. de rest. spo. lib. vj. vnde requiritur titulus vel tantum tempus de cuius initio non sit memoria vt ibi. vnde intelligo quod interueniat titulus. alias secus.

1 ☞ Laici non possunt prescribere ius decimandi: quia cum sit quid spirituale non possunt illud possidere. nu. 2.
3 Prescribi potest id quod ex priuilegio queri potest: nisi id quod de iure possideri non potest.
Collatio beneficiorum ꝛ ius excommunicãdi potest per papam concedi laicis.
4 Spiritualia ꝛ eius annexa non possunt per laicum prescribi.
Jus patronatus non potest per laicum prescribi.
5 Laici conuersi qui possunt dici religiosi possunt spiritualia prescribere: quia non sunt simpliciter laici.
6 Naturalis possessio sola non est sufficiens ad prescriptionem: ciuilis vero sic.
7 Possessio nulla dicit esse penes religiosos sine licẽtia eoꝝ superioris.
8 Decime non possunt concedi laicis in titulum: sed in alimoniam sic.

Causam

CAusam. Laicus decimas non prescribit. vel sic latius. ¶ †Laici spiritualia possidere non possunt ergo per consequens, nec prescribere. h. d. et quotidie allegat. Cõis diuisio. scđa ibi: ideoq;. ¶ Casus literalis. Inter archidiaconũ regiñ. ⁊ nobilẽ virũ. G. q̃stio super decimis vertebat. papa cõmittit cãm illã mãdans iudici quaten⁹ causam ipsam debito fine decidat nõ obstãte prescriptione tpis vel ꝯcessione eccl'iastice psone vel secularis si idẽ. G. eã opponere voluerit: q: cum laici decimas possidere nõ possunt eas pscribere non valent. Berna.

2 ¶ †No. j. ibi. nõ ostãte prescriptione tpis ⁊c. qđ nulla tpis pscriptio[a] iuuat laicũ in istis spũalibus. nã põdera literã q̃ nõ restringit se ad pscriptionẽ certi tpis. sed indistincte dicit tpis. ⁊ sic induco hanc literam ad probãdũ notabile dictũ Jo. an. ⁊ Jo. mo. in. c. ij. de pbẽ. li. vj. vbi dicũt q laici non possunt pscribere spũalia etiã per tm̃ tempus de cuius initio memoria non existat: ⁊ est rõ quia cũ illa possideri nõ possint vt hic: ergo nullo tpis cursu possunt pscribi: q: sine possessione non pcedit prescriptio: vt in regula sine possessione. de reg. iu. li. vj.

3 ¶ †Ex quo habes limitare aliã regulã que hꝫ qđ ea que sunt quesibilia priuilegio possunt queri prescriptione. de off. ordi. c. duo simul. nõ procedit in his que de iure possideri nõ possunt. nã data incapacitate possidẽdi põt priuilegiũ principis operari ⁊ non pscriptio: primũ probatur ex notatis in. c. q̃uis. de deci. scđm pbat hic. Ratio diuersitatis ptꝫ: q: princeps p suũ priuilegiũ põt facere quẽ capacem: vt not. glos. xxxij. dist. §. verũ. ⁊ xvj. dist. bene q̃dẽ. que dicit q papa põt laico dare ptãtem excõicãdi. Jtẽ antiquitus ecclesia seu papa cõcessit imperatori ⁊ multis regibus ptãtẽ cõferendi beneficia. lxiij. di. adrianus: ⁊ in. c. in synodo. ⁊ multis laicis ꝯtulit decimas: vt not. in. d. c. q̃uis prescriptio vo hoc nõ põt q: est fundata sup possessione, ⁊ sic possessio dꝫ pcedere: laicus aũt ex se nõ est capax huius possessiõis.

4 ¶ †Et qđ dixi in spũalib⁹ pcedit etiã in annexis ipsis spũalib⁹. nã laici nec illa possidere valent nisi ex priuilegio: vt in. c. de iure. ⁊ c. qm̃. de iurepa. ⁊ ideo laicus non potest pscribere iuspatronatus[b] saltẽ qñ vult pscribere cõtra ecclesiã nõ patronatã: vt no. Jo. an. in reg. q alicui gratiose. li. vj. in mer. ⁊ vide quod not. in. c. querelã. de elec. ⁊ per Archi. plene in. c. hortamur. lxxj. dist. plene in quadam disputatione que incipit augerio.

5 ¶ †Predicta omnia limito in puris laicis. cõuersi aũt laici nõ debent tractare cum clericis spũalia: tñ possunt iura spũalia prescribere: q: non sunt oĩno laici sed possunt dici religiosi. ad hoc vide tex. iuncta glos. in. c. ex eo. de ele. lib. vj. ⁊ per Jnnocẽ. in. c. ij. de insti.

6 ¶ † Scđo colligo principaliter ex fine tex. iuncta gl. q possessio ciuilis, necessario requirit ad pscriptionẽ: naturalis aũt nõ sufficit: de quo plene per Dy. in regula sine possessione prealle. vbi videas. Colligit aũt hic q laici bñ possident naturaliter seu detinẽt decimas: sed q: nõ possunt ciuil'r possidere. ideo non pscribũt hec aũt ciuilis possessio est illa que germinat prolẽ ſm glo. i. fructũ parit. s. acquirẽdo dñium ſm Jo. an. qui ita exponit gl. ⁊ bene licet alij aliter ⁊ minus bene. ¶ Et no. ex tex. iuncta gloss. q detinere sumitur qñq; p possidere vt hic. sic qñq; ecõuerso. xij. q. j. c. ij. nam laici possunt bñ detinere decimas: q: detẽtio est quid facti ⁊ nõ sonat in ius. vt no. Bart. in. l. j. ff. de acq. pos. ⁊ satis sentit hic glo. quã no. Hinc est q seruus põt detinere. vt. l. stipulatio ista. §. hec quoq;. ff. de verb. obl. in seruũ aũt cadũt ea que sunt iuris nec possunt per mdmẽtũ cõsistere. l. plꝫ. ff. de acq. here.

7 ¶ †Et vide glo. in religioso simplici q nil dicat possidere sine licẽtia sui prelati: sed tm̃ detinere in. c. non dicatis. xij. qđ. j. nec puto q laic⁹ dicat decimas possidere etiã naturaliter: q: possessio naturalis est ius insistendi rei nõ prohibite possideri. vt no. Bart. in. d. l. j. vbi plene tractat hec materia diuersarũ specierũ possessionũ ⁊ detentationis.

8 ¶ †Opp. vltimo ⁊ vr decimas posse laicis cõcedi. x. q. j. c. pe. ⁊ fi. Sol. dicit. Jnn. q in titulũ nõ possunt eis cõcedi vt illas habeant vt clerici: sed in alimonia cõcedi possunt paupibus laicis vt in ꝫuo. hoc dico posse pcedere respectu fructuũ ⁊ ad tẽpus. ar. c. possessiões. xvj. q. j. nã hoc modo possunt quibuscunq; locari: vt in. c. ij. de loca. et vide ad materiam qđ leg. ⁊ no. in. c. q̃uis. ⁊ c. prohibemus. de deci.

1 ☞ Stylus curie romane est seruandus data contrarietate canonũ.
2 Prescribens non tenetur rem prescriptam restituere si postea superuenit notitia rei aliene.
3 Allegans interruptionem contra prescribentem: nõ cõfitetur prescriptionem: quia excipiens non fatetur.
4 Prescriptio quibus ⁊ quot modis interrũpatur. vide per discursum.
5 Prescriptio aliqñ nõ currit: aliquãdo dormit: ⁊ aliquãdo interrũpit.
6 Titulus quo casu requiratur in prescriptionibus.
7 Naturalis possessio aliquo casu sufficit ad prescribendum.
8 Mala fides an ⁊ quo casu interrumpat prescriptionem.
9 Prescriptio indistincte interrumpitur si prescribebam rem titij: quã putabam sempronij.
Jniuriã qui cõmittit habet animũ iniuriandi: licet erret in persona.
10 Prescriptio an ⁊ quando interrumpatur ex defectu tituli.
11 Prescriptio vel vsucapio quomodo interrumpatur per litis cõtestationem: vel per alios actus ciuiles, vide per discursum.
12 Prescriptio statutaria interrumpitur per solam citationem.
13 Prescriptio. xxx. annorũ cum bona fide ⁊ sine titulo qñ interrũpat.
14 Prescriptio non interrũpitur per lit. contest. corã incompetenti iudice factam: vel per alios actus ciuiles inualidos.
Prescriptio interrumpitur per contestationem factam coram arbitro: si compromissuꝫ in ipsum factum sit validum.
15 Actus factus coram iudice incõpetẽti an saltem valeat vt actus extraiudicialiter factus.
16 Mala fides presumitur ex coniecturis.
17 Prescriptioni non interrũpitur per contestationẽ factã corã arbitratore vel amicabili compositore: nisi per talem contestationem aduersarius incipiat esse in mala fide.
18 Prescriptio interrupta: siue naturaliter: siue ciuiliter: an cessante interruptione iterũ incipiat currere. 24.
19 Actiones temporales efficiuntur perpetue per contestationem.
20 Mala fides psumpta nõ impedit pscriptionem.
Jnstãtia si est perẽpta res inducitur fere ad illum statum in quo erat res prius: vide hic exempla.
21 Prescriptio iurium corporalium qualiter interrumpatur.
22 Prescriptio libertatis qualiter interrumpatur.
23 Prescriptio qual'r interrũpat in criminalibus.

JLlud autem. Si cõtra prescriptionẽ. xl. ann. q̃ sola currit contra ecclesiã opponatur interruptio vterque pbabit. ⁊ sunt duo dicta. ſm ibi: verũ. ¶ Casus literalis. Jn canonibus reperitur q qui rem alterius prescribit. xxx. anno. tutus est prescriptione. quesitũ fuit a papa vtrũ locũ habeat talis pscriptio. Rñdet q romana ecclesia non admittit minorem prescriptionẽ q̃. xl. an. licet quidã canones admittant tricennnalem. ⁊ si ecclesia p. xl. an. rem aliquã incõcusse possedit aduersus aliã ecclesiã põt se tueri quadragenaria prescriptione: si vero de pscriptione ⁊ interruptiõe qđ fuerit inter partes ab vtraq; pte testes recipi debẽt ⁊ si probata fuerit interruptio prescriptio non valebit. Bern.

1 ¶ †No. j. q data contrarietate seu varietate canonũ recurrendũ est ⁊ tenendũ qđ seruat romana ecclesia seu stylus curie romane[c] facit. c. ex literis. ⁊ quod ibi no. de consti. ⁊ de cri. fal. quam graui.

2 ¶ †Not. scđo q eccl'ia ex sola pscriptiõe põt se tueri aduersus ecclesiã. ⁊ sicl3 ex postfacto superueniat rei aliene notitia nõ tenet tñ is qui prescripsit rẽ restituere licet sit ecclesia ⁊ pscripsit cõtra ecclesiã. qđ est notãdũ: cõcordat. s. c. ad aures. facit ad ea que dixi. s. eo. vigilanti.

3 ¶ Not. tertio in versic. verũ q excipiens de interruptione contra allegantẽ prescriptionem nõ videtur prescriptionẽ cõfiteri. nã si ipsam tacite cõfiteretur releuaretur allegãs prescriptionẽ ab onere ipsa probandi. vt in. c. preterea. de trãsac. sed hic tenetur allegans ipsam pbare. ⁊ hoc cõtingit ex eo quia excipiẽs nõ fatet ea que tacite includunt in exceptiõe vt in. c. cũ venerabilis. s. ti. proxi. ⁊ vide q ibi dixi. ¶ No. q prescriptio tẽporis non nocet probata interruptiõe: cõcordat. j. e. auditi. prescriptio autẽ potest interrũpi.

4 ¶ †Qualiter aũt interrumpatur gl. fi. hic instat quã notabis: quia quotidie ad eam in hac materia fit remissio. et in effectu dicit q interruptio fit qñq; naturaliter et quandoq; ciuiliter. et naturalis interruptionis ponit duos casus: ciuilis vero octo ⁊ idẽ facit Jnnocẽ. hic: ⁊ vide cõsimilẽ gl. xvj. q. iij. §. põt. in ver. interrupta. ⁊ in. l. cũ notissimi. C. de prescript. xxx. ann. in ver. interrupta. ⁊ ibi per Cyn. et plenius de materia per Bart. in. l. naturaliter. de vsucap. vbi vide.

5 ¶ †Et prosequendo hic substantialia ad declarationem gloss. ⁊ materie scias qđ prescriptio quãdoq; nullo modo currit: quãdoque dormit: quandoq; interrũpit anteq̃. s. compleatur. Non currit quando res nõ est prescriptibilis: vt patet ex his que leg. ⁊ no. in. c. cum non liceat. j. e. et dic vt ibi not. facit quod leg. ⁊ not. in. l. fi. C. in quibus cau. in integ. restit. non est necessaria. ⁊ in. l. sicut versi. sed pupillari etate. C. de prescrip. lon. temp.

Sebasti. Sapi.
a ¶ Prescriptio. Vide Ful. in cõs. clxvj. inci. in questione que vertit. ⁊ per Raph. cu. in cõsil. lxxxiij. incip. q: causa decimalis.
b ¶ Juspatronat⁹ Adde eundẽ ꝯsi. xlvij.

Sebasti. Sapi.
b ¶ Juspatronatus. Vide Abb. in dispu. sua icip. augerio. col. vj. ⁊ cõsi. cvj. in ver. casus. ver. secundo principaliter i. ij. vol. Alexã. in cõsil. lxxv. incip. viso in fi. in. iiij. vo. ⁊ do. Dec. ſi rub. de iudi. col. peñ. Abba. in consil. lxxvj. incip. plura sunt examinãda. in. ij. vol. Ro. in cõs. ccclxviij. inci. presens cõsultatio. ⁊ Abb. dñm meũ. d. Rochũ curtium late in tract. de iurepat. in vlti questione ⁊ Deci. in consil. cxxxiiij. inci. viso pũcto. colũ. peñ. Zacharias.
c ¶ Stylus curie romane. Adde q est hoc casu p lege seruandus. ita no. Spe. in ti. de rest. §. publicatis. v̈. deinde. ⁊ in tit. de rescrip. presen. §. ratiõe forme quoque. Et ratio est quã ipse dat in ti. de app. §. de officio. col. iiij. v̈. vt autẽ est. q: curia Roma. tãquã magistra est ab oĩb⁹ sequẽda qđ est verũ limitãdo vt hic. s. data ꝯtrarietate inter canones. vt no. in. c. cuꝫ olim. s. de consue.

¶ Quādo ⁊ qualiter interrumpatur prescriptio. Vide hic do. Anto. melius ꝙ alibi: ⁊ cōiter nostri canoniste reassumpserunt in hac materia dicta Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsu. item adde ꝙ per receptionem testiū q̄ fit lit. nō contest. ꝓpter imminens periculū non interrumpitur prescrip. hoc fuit dictū elegās Vin. in. c. quoniā frequenter. in princ. vt lit. non ɀtest. put refert ⁊ sequitur do. Anto. in. vij. col. Itē adde q̄d perēpta instātia nō perijt interruptio facta per lit. ɀtest. factā in illa instātia s3 Bar. a in. l. ij. C. de fru. et lit. expē. licet glo. ibi aliter dicat d̄ quo p do. Anto. in. c. causam. el. s. in. iiij. col. ⁊ quod ibi not. de test. itē adde q̄d ad interrūpendā prescriptionē nō requiritur libelli oblatio. s3 sufficit ali9 act9 pcedēs text. est in. l. sicut. ver. nec sufficiat. C. d̄ prescri. xxx. ann. qualiter autē interrūpatur prescriptio in incorporalibus declarat do. Ant. in. c. auditis. in. iiij. colū. j. e. tit. Utrum aūt interrupta p̄scriptione cōtra reum principalē intelligatur interrupta cōtra eius fideiussorē gloss. tenet q̄d. sic in. l. si fideiu. §. fi. ff. mā da. de quo ibi per Bar. Ant. Fran. ¶ Quibus modis interrumpat prescriptio. Dicas ꝙ per simplicem cōtrouersiā interrumpitur: p glo. in. l. sed si lege ff. de peti. here. et per Bar. ⁊ doct. in. l. fi. in prin. ff. de eo per quem factū erit. ⁊ multos modos p quos interrūpatur, vide per Jo. ber. in suo reper. in litera. p. in versi. prescriptio interrūpitur. vbi late per Lanfran. circa hanc materiam. Sebasti. Sapia.

b ¶ Mala fides Vide late p ale. ⁊ Jas. in. l. iij. §. genera. col. ij. et. iij. ff. de acqui. pos. et quomodo dubitans ⁊ ignorans equiparentur declarat do. Jas. in l. quādiu. C. qui admitti.

Dormit q̄nq3 q̄n ex aliquo defectu tpali nō currit vt puta ꝓpter defectū plati. s̄. ca. j. ⁊. e. de q̄rta. Vel ꝓpter hostilitatē q̄n tāta est ꝙ non redditur ius in loco. j̄. c. extrāsmissa. ⁊ de hoc articulo. dic vt ibi dicā. Dixi in tertio mēbro ꝙ q̄nq3 prescriptio iā inchoata interrūpit. ⁊ de hoc articulo hic.

6 ¶ † Ad cuius declarationē scias ꝙ interruptio fit pncipaliter duob9 modis. s. naturalr ⁊ ciuilr. a naturalr vero d̄r fieri q̄n aliq̄d de reqsitis ad substantiā prescriptiōis petit: nā ad substantiā p̄scriptionis q̄nq3 requirūtur tria: q̄nq3 duo: q̄nq3 vnū duntaxat s̄m naturā prescriptionū. Tria em̄ requirunt q̄n prescriptio est talis que desiderat titulū bonā fidē ⁊ possessionē: vt in prescriptione ɔ̄ ius cōe: vt in. c. j. e. titu. li. vj. vel in prescriptione. x. vel. xx. ann. ɔ̄ prelatū. iuxta ea q̄ dixi. s̄. eo. de quarta. Duo vero requiruntur vbi non est titul9 necessari9 vt regulariter cōtingit in prescriptiōe. xl. an. iure cōi nō refragante: vt hic. ⁊ s̄. de quarta. s. possessio ⁊ bona fides. Unū vero saltē requiritur in prescriptione inducta in odiū neglig̃ētis: vt in actionib9 p̄scribēdis. s. cursus tpis: vt in. l. si qs emptiōis. C. de p̄scri. xxx. ann. Ubicūq3 em̄ alterū de reqsitis perit naturalr p̄scriptio interrūpitur: q2 deficiēte altero substātialr reqsito ad confectionē actus naturalr deficit ip̄e actus in. c. fi. de condi. ap. ⁊ in. c. cū sup abbatia. de offi. deleg. ¶ Et pro maiori declaratione p̄sequamur q̄d l3 de substantialiter reqsitis de p se. De possessione em̄ certissimū ⁊ absolutū est, ꝙ si ea interrūpitur p̄scriptio ipsa naturalr interrupta est. Pōt autē possessio interrūpi multis modis vt inundatiōe maris vel fluminis vel vt si vi eijciat qs de possessiōe: vt. d. l. naturalr. vel p sil̃es act9 nā sine possessione prescriptio nō pcedit: vt in reg̃la sine possessione. lib. vj. ⁊ cū hec interruptio nō restringat ad certā personā pdest omnib9 pretēdentib9 interesse. d. l. naturaliter. ⁊ intellige de possessiōe ciuili. vt no. Dy. in. d. regula sine possessione: vt dixi. s̄. e. c. causam facit. l. clā possidere. et q̄d ibi no. ff. de acquir. poss.

7 ¶ † Vel de naturali eo casu quo naturalis est sufficiēs ad vsucapionē s̄m Bar. in. d. l. naturalr pone exēplū in prescribēte vsumfructū nā vsufructuarius possidet naturalr tm̄. vt in. l. naturalr. ff. de acq. poss. defectus aūt possessiōis corpalis nō vitiat. l. si id ꝙ. §. fi. ff. de acqui. pos. ⁊ de his speciebus possessionū plene p Bar. in. l. j. de acq. poss. ff. ⁊ tetigi. in. c. olim. j̄. de rest. spol.

8 ¶ † Venio ad s̄m requisitū. s. ad bonā fidē ⁊ in hoc considero tria q̄nq3 superuenit ex toto mala fides: q2 incipit habere cōscientiam rei aliene. q̄nq3 est in dubitatiōne. q̄nq3 superuenit mala fides quo ad vnū: ⁊ nō quo ad aliū: q2 putabat rē esse martini ⁊ nō ticij. Primo casu certū est, ꝙ de iure canonico interrūpit prescriptio p supuenientē malā fidē q̄nq3 ante cōpletā p̄scriptionē: vt. j̄. e. c. fi. ⁊ in regula possessor. lib. vj. ⁊ huic iuri canonico est stādū: ideo nō curo prosequi q̄d de iure ciuili, vt no. Bar. in. d. l. naturaliter. ⁊ no. j̄. c. fi. Sc̄do casu cū nō supuenit mala fides[b] firmiter sed incepit dubitare. Bar. tenet q̄d nō est iterrupta p̄scriptio. in ɔ̄riū facit. c. j. xvj. q̄. iij. dicā plen9 post glo. j̄. c. fi.

9 ¶ † Tertio casu putat hic. d. Ant. ꝙ possit p̄scribere quo ad eum apud quē erat bona fides: q2 bona fides ⁊ mala pn̄t referri ad vnū ⁊ nō ad aliū. ⁊ respicere vnum ita q̄d nō aliū. ar. in. l. fulcinius. §. q̄d si aduersus. ff. ex quib9 cau. in pos. ea. Ego firmiter puto[c] ɔ̄riū per tex. apertū in. d. c. fi. vbi pt3 ꝙ possidēs repugnāte cōsciētia peccat. l3 iste credebat rē nō suā ergo peccat ⁊ sic nō poterat p̄scribere. ad idem. c. si virgo. xxxiij. q. ij. vbi d̄r ꝙ tādiu qs d̄r possessor bōe fidei q̄ diu ignorat se possidere alienū. s3 iste credebat rē nō esse suā. l3 putaret eā esse illius cui nō erat: ergo erat in mala fi. ad idē optime facit in

c ¶ Sed tu dic veriorem esse opi. Bar. in. d. l. naturaliter. ⁊ dom̄. Anto. hic quā tenebat dn̄s meus Franc. de are. in voce legēs hāc decre. et p hoc adduxit text. in. l. aut qui aliter. §. si qs dū putat. ff. q̄d vi aut clam et ibi Bar. per quē text. dicebat reprobari not. in. l. §. interdum in ver. vlt. ff. vti. pos. ⁊ idē in terminis q̄d do. Anto. tenet hic Pet. de anch. in c. j. in pe. colū. eo. ti. lib. vj. vbi pro hoc alle. p casu. l. q balneum. ff. qui po. in pigno. ba. Sebasti. Sapi.

d ¶ De statutis. Vide ale. et Jas. in. l. fi. i prin. colū. iij. ff. de eo p quē factū erit. vbi late ⁊ Roman9 in consil. xxxix. inci. in questione proposita.

e ¶ Prescriptiones statuarie iterrumpuntur sola executionis missione: sed dic q̄d debent interrumpi prout prescriptiones iuris cōmunis vt plene not. Joā. and. in addi. Specu. in titu. de appel. §. nūc breuiter. circa princ. Bal. in l. fi. C. l quib. cau. re. in inte. non est neces. ⁊ in. c. j. §. si quis p. xxx. si de feu. fue. contro. et in. c. j. §. in causis. de pa. iur. fir. et vtrum per solā cautionem de iudicio sisti interrūpat p̄scriptio et ꝑpetuetur actio iniuriarum. dic q̄d nō tex. est in. l. si cū. §. qui iniuriarū. ff. si qs cau. ¶ Adde quod bal. consil. clxvj. li. j. dicat q̄d citatio facit etiā in alio loco ꝙ domicilij interrumpit prescriptionem. ⁊ an iudicium in quo agens succubuit iterrūpat p̄scriptionem vide pau. de ca ɀsi. ccxcij. primo impressis et q̄d citatio interrūpat: p̄scriptionē. vide Ro. ɀsil. xxxviij.

silī. l. eū qui nocētē. ff. de iniur. vbi pt3 ꝙ iniuriarū tenetur qui intulit iniuriā ex quo habebat iniuriādi animū l3 errauerit in p̄sona ⁊ hoc de sc̄do requisito.

10 ¶ † Quo ad tertiū de defectu tituli satis cōfuse Bar. tractauit in. d. l. naturaliter. Sed clarius dico sic. aut supuenit defect9 tituli: q2 certior effect9 est possessor de illi9 nullitate. ⁊ tūc impedit ⁊ interrūpit p̄scriptio: q2 talis defect9 supueniēs cōstituit eū in mala fide. ar. c. veniēs. j̄. eo. Aut supuenit defectus tituli respectu resolutionis: q2 ego possidēs rē bona fide vēdidi tibi rē illā sub pacto vt deficiēte ɀditiōe apposita res esset inēpta: ⁊ tūc l3 deficiat cōditio nō tn̄ est interrupta prescriptio inchoata ɔ̄ dn̄m sed potest primus possessor p ora tpa cū sequētib9 ɀtinuare: q2 nō pōt illa prima ꝓprie vēditio dici cū esset resolubilis in euentū cōditiōis. ⁊ idē dicēdū in silib9. ⁊ hec pcedunt quo ad interruptionē naturalem.

11 ¶ † Venio ad sc̄m pncipale. s. ad interruptionē ciuilē: ⁊ dicēdū ꝙ interruptio ciuilis est q̄n aliqd de naturalibus ⁊ substātialib9 nō extinguit: s3 alias act9 celebrat q de iure ciuili ipedit p̄scriptionē, ⁊ ea interruptio d̄r ciuilis, q2 a ciuili iure inuēta est. ⁊ in hoc dicēdū ꝙ q̄dā est p̄scriptio mere fauorabilis vt vsucapio q̄ triēnio causat cū titulo ⁊ bona fide: vt insti. de vsuc. in prin. hec em̄ est introducta in merū fauorē possidētis rē nobilem cū titulo ⁊ bona fide. vt dicit tex. xvj. q. iij. §. potest. not. Dyn. in reg. possessor. li. vj. ⁊ Bar. in. l. ij. §. si rē. ff. p emp. ⁊. d. l. naturalr. ⁊ hec nō interrūpit. li. cōte. nisi in effectu: q2 pēdēte iudicio currit vsucapio. ⁊ si interim impletur tp̄s tenet rem restituere: sed pnūciabit rē esse petētis. vt. le. ⁊ no. in. l. si rē alienā. p alle. Quedā est p̄scriptio mere odiosa vt illa q̄ inducit de iure ciuili per spatiū. xxx. ann. cū mala fide: hec em̄ nō est introducta aliquatenus in fauorē possidētiū: q2 iura nō fauent malefidei possessoribus. s̄. e. vigilāti. ⁊. j̄. eo. c. fi. ⁊. l. si quis emptionis. C. de p̄scrip. xxx. ann. ⁊ hec interrumpit p solā citationē: vt in. d. §. pōt. ⁊. l. cum notissime. C. de p̄scri. xxx. an. Et est ratio q2 cū hec prescriptio sit fundata sup odio ⁊ negligētia nō petētis cessat negligētia cū mittit executorē seu nuntium. et iō interrūpit p̄scriptio: s3 pcedēs q̄ est mere fauore possidētis nō interrūpit lit. cōte. p hoc em̄ non tollit titulus ⁊ possessio p̄scribētis ex qb9 causat fauor sed expectat sn̄ia. Quedā est p̄scriptio mista. i. partim introducta in fauorē prescribētis. et ptim in odiū negligētis vt est p̄scriptio. x. vel. xx. an. cū titulo contra priuatū: ⁊ hic interrūpit litis cōte. facta corā iudice cōpetēti: vt. in. d. §. potest. ⁊ in. l. pe. C. ne de sta. defun. ⁊ in. l. more litis. C. de rei ven. ⁊ hoc in actionibus perpetuis seu tpalibus. In annalib9 vo ⁊ pretorijs. i. inductis per pretores que regulr durant anno. vt in. l. in honorarijs ff. de act. ⁊ ob. fit interruptio litis conte. vel quasi vt p libellū principi oblatū: de quo dicendū: vt in l. ij. C. q̄n libel. prin. obl. lit. ɀte. faciat. ⁊ dicit bar. in. d. §. si rē. Itē dicēdum si esset p̄scriptio annalis inducta ex statuto principis vel alicuius comitis seu baronis. nā statuta ipsorū pn̄t eqparari iuri p̄torio: vt no. idem Bar. in. l. iij. ff. de verb. ob. ⁊ in. l. fi. ff. de pe.

12 ¶ † Sed dubitat circa predicta quid de statutis[d] seu p̄scriptiōib9 statutarijs d vt puta cauet statuto q non petierit debitum suum intra decendiū cadit a iure suo dicit Bart. in p. §. si rem. ꝙ hec p̄scriptio interrūpit per solā citationē:[e] q2 hec introducta est mero odio negligē e tis sine titulo ⁊ possessione.

13 ¶ † Preterea dubitatur qui de p̄scriptione. xxx. an. cum bona fide sine titulo. Barto. aperte non tangit in locis p alle. Sed do. Ant. tenet hic ꝙ intirrūpitur per solam citationem sicut illa que inducitur cū mala fide ⁊ hoc refert idē si putaret dicendū in prescriptionibus

nibus currētibus ꝯtra ecclesiam vbi nō exigitur titulus: q꞉ currit mera negligentia .ad qđ alle.s. e.nihil ſm vnā lec.qđ pfecto.c.nihil facit ad ꝓpositū.⁊ pfecto credo qđ in hoc do.Anto.errauit vr̄ eñ locutus ex pſſe ꝯ tex.in.d.§.pōt.vbi expresse dr̄ ꝙ pſcri.xxx.an.sine titulo equiparat̄ pſcriptiōi.x.vel.xx.an.cum titulo.⁊ vtraqꝫ est inducta partim in odium negligentis ⁊ partim in fauorē possidentis cū bona fide.nā cursus maioris temporis supplet defectū tituli:⁊ hoc etiam satis expresse colligitur in.l.si qs emptiōis.C.de pſcrip. xxx.an.hinc est ꝙ vtroqꝫ casu acquirit̄ dñiū prescribēti.sed in pſcriptione cum mala fide acqrebat̄ solū de iure ciuili.de quo dicēdū:vt.d.§.pōt ⁊ in.d.l.si quis emptionis.⁊ an valeat dictū statutū factū cōtra nō petentē debitū intra decennium dicā.j.c.si.in fi.Itē interrūpit̄ prescriptio ciuil̄r si non valens litē cōtestari ꝓcedit p modū hic traditum in gl.⁊ habet̄ in.d.§.potest.et in.l. vt perfectius.C.de anna.excep.Itē p sacrū oraculum seu petitoriū vel rescriptū principi oblatum,principi executorem seu nuntiū fuerit postmodū subsecuta cōuentio seu citatio:vt.l.iij.C.de prescri.xxx. an.⁊ an hoc casu sit necesse libellū producere.no. ibi.⁊ in Spec.de exec.§.j.vˢ.sic.executorū.⁊ seq.per exceptionē vero nō fit interruptio.vt no.in.c.ij.de or.cog.in glo.hic patet.Itē fit interrupto secūdū glo.per solutionē vsurarū.d.l.si qs emptiōis. hic interruptio nō pōt habere locū in vsucapiōe vel in prescriptione.x.vel.xx.ann.vel in prescriptione de iure canonico:sed ꝓcedit cū qs vult pſcribere pignus vel debitū.nā p solutionē vsurarū:q꞉ debitū per hoc recognoscit ⁊ interrūpit̄ pſcriptio. Itē scđm gl.fit interruptio p synodalē proclamationē.s.c.sanctorū.hoc intelligo put no.in glos.⁊ dic vt ibi.Itē interrūpit̄ per scđaꝫ cautionē a debitore factā:vt.l.cū notissimi.alleg.in glo.hoc ꝓcedit in prescriptione aduersus debitū. ¶ Vltimo interrūpit̄ ſm gl.p denūtiationē factam colonoᵃ.s.vt lit.non cōte.qñ.§.qđ si sup.⁊.l.ij.C.vbi in rē act.sed intelligit hūc casum vt in illis iuribus pri.alleg.habet̄.An aūt p denūtiationem extra iudiciū factā interrūpat̄ pſcriptio:dic vt dixi.s. e.nihil.⁊ not.j.e.si diligenti. ¶ †Sed q꞉.s.dixi pſcriptionem inductam in fauorē prescribentis et odiū negligentis interrūpi p litis ꝯte.corā suo iudice factā.Quero qd si fiat corā iudice incompetētiᵇ Sol.tex.vr̄ dicere iuncta gloſſ.in.d.l.pe.C.ne de sta.defun.ꝙ nō fiat interruptio.Idē per istum tex.voluit glos.xvj.q.iij.§.potest.⁊ in.c.ex tuarum. de priui.⁊ in.c.vt debitis.de ap.sentit Ioā.an.in addi.spe.in ti.de lit.cōte.§.effect⁹.⁊ tenet Gui.de suza.vt ipē ibi refert q etiā dixit p illū tex.ꝙ interruptio nō inducit̄ p litis cōtestationē habitā corā arbitro si cōpromissum non valuit ꝓpter defectū arbitri vel cōpromittentiū vel aliā rōne,lꝫ alias valente cōpromisso inducat̄ iterruptio.sicut corā iudice:vt est tex.in.l.pe.C.de arbi.Ad predictam opi.facit qđ not.Bart.in.l.accusaturus.ff. de adul.⁊ bñ facit sibi ille text.per quem ibi dixit. Ber.ꝙ quedā est pſcriptio q̄ p dationē libelli interrūpit̄ ⁊ in illa inspicit̄ vtrū libellus sit bñ conceptus vel non:vt est casus in.d.l.accusaturus iūcta.l.mariti.§.qnquēniū.e.tit.in prescriptione vero q̄ interrūpit̄ p solā citationē solū inspicitur an citatio sit bene facta:vt.l.cū notissimi. C.de prescri.xxx.an.In pſcriptione vˢo q̄ interrūpitur per litis contestationē inspicimus an sit lis nūc cōtestata.alleg.d.l.pe.C.ne de sta.defun.Et ex his verbis infero ꝙ quēadmodū pſcriptio non interrūpit̄ᶜ p litis cōtestationē factā corā iudice incōpetenti:ita nec p citationē factā p iudicē incōpetentem:lꝫ al̄s p legitimā citationē fieret interruptio vt in casu palle.d.Ant.in.c.vt debitus.prealle.lꝫ predicta oīno nō referat.dicit tamē ad principalē.q.ꝙ vbi ad interruptionē requirit̄ litis cōtestatio ꝓcedit premissa conclusio vt nō interrūpat̄ p actū gestū corā iudice incōpetēti. vbi aūt exiget̄ sola fides mala si ex illo actu cōstitueret̄ in mala fide interrūperet̄ al̄s nō.q꞉ talia vt in facto consistēt an operarent̄ etiā sine iudicis competentia not.in sili.in.c.cū dilectus.de or.cog.in illa qđ. an 15 p exceptionē interrūpatur pſcriptio. ¶ †Et in similī.c.atsi clerici de iudi.in illa.q. an actus gest⁹ coram iudice incompetēti valeat saltē vt gestus extraiudicialiter:⁊ fuit hec optima consideratio lꝫ clare nō exprimat.Vñ clarius ꝓsequēdo ⁊ cōcordādo dic sic ꝙ qñqꝫ tale qd expressit corā iudice incōpetēti qđ constituit aduersariū in mala fide.vt q꞉ informauit in facto cōscientiā suam vel tale qd dixit informare debuit arg.l.qđ te mihi. in.fin.ff.si cer.pet.⁊ in.c.inqsitioni.de sen.excom.et p Bar.in extrauag.ad repri.in ver.denūtiationē in fi.⁊ tunc est inducta pſcriptio non vˢtute actus iudicialis sed ꝓpter malā fidē superuenientem. 16 ¶ †Que pſumit̄ ex cōiecturis.arg.in.l.cū querebatur.C.vnde vi.⁊ in.c.ij.de renū.lib.vj.Aut non fuit tale qd expressum sed nuda citatio facta:vel petitio emanauit simpl̄r a iudice incompetēti:et tūc nō fit interruptio:q꞉ cū hec sit interruptio nō naturalis ſꝫ ciuilis.opꝫ ꝙ actus teneat mero iure:⁊ sic loquit̄.l.pe.palle.⁊ cōtraria opi.ꝓ qua fa- 17 cit.c.sanctorū.iūcta glo.s.eo. ¶ †Iuxta predicta querit̄ nunqd litis cōtestatioᵈ facta coram arbitratore ⁊ amicabili compositore interrūpat pſcriptionē.Io.an.tāgit in.d.§.effectus.⁊ tandē videt̄ cōcludere ꝙ nōᵉ q꞉ corā eo nō est iudiciū:ſꝫ hꝫ vī cuiusdā trāsactiōis qđ corā eo fit:vt in auſ.vt differ.iudi.§.si vero.⁊ no.p Inn.in.c.quintauallis.de iureiur.ergo.⁊c.facit.l.alienā.ff.pro emp.Hoc dictum no.⁊ limita prout.s.dixi.nisi tale quid sit dictū qđ habuit inducere malā fidē.⁊ hec bene no- 18 tabis. ¶ †Sꝫ q̄ro ad declarationē pdictorū an interruptio seu eius effectus duret perpetuo.dic ꝙ in naturali durat tandiu q̄diu durat effectus interruptiōis.si enim recuperat possessionē amissam:vel superuenit bona fides vel titulus:icipit de nouo pſcribere:q꞉ cessauit cā impediēs ⁊ supuenit cā cōfirmās:vt no.in sili in.c.nō firmatur.de reg.iur.lib.vj.Interruptione vero que fit ciuiliter modis pdictis:idē sentit hic Innocē.dicens qđ in his opꝫ pſcriptionē inchoari.q.d.ſm Host.qđ tp̄a pēdentia nō ꝓsunt pſcribēti. Et intelligo ꝙ de nouo inchoat̄ a tp̄e.s.quo cessat effectus interruptionis:verbi gratia per lit.ꝯte.interrūpit̄ prescriptione:vt.s.dixi.⁊ noua prescriptio nō incipit statim post factā cōtestationē:sed postq̄ ptes cessauerūt litigare puta post perēptā instantiā:vt in 19 l.fi.C.de prescri.xxx.an. ¶ †Et scias ꝙ de iure ciuili actio q prius erat tp̄alis q̄ cōtestationē litis efficit̄ perpetua.i.durat p.xl.an.vt in.d.l.fin. Sed de iure canonico dicit gl.no.in.c.j.xvj.qđ.iij. qđ ex quo facta est semel litis cōte. nō currit pſcriptio: q꞉ presumitur possidēs iam habere malā fidē:et de iure suo titubare.C.de acqui.pos.l.nemo.vnde non prescribit ad mille annosᶠ arg.c.si.j.eo.⁊ idē tenet gl.in regula sine possessione.li.vj.⁊ sequitur do.An.hic.Sꝫ ego dubito ⁊ p glo.facit q꞉ peremptā instātia per lapsum triēnij vel renuntiationē partiū durat vitiū litigiosi.vt leg.⁊ no.in.l.j.C.de prescri.lon.tēp.vñ nō pōt possessor pſcribere communi tp̄e.s.x.vel.xx.an.sicut prius.ergo cum duret dꝫ de iure canonico semp impedire.s.eo.vigilanti.Sed hoc nō obstāte ꝯriū arbitror verius.s.qđ iterū possit inchoari pſcriptio sicut de iure ciuili hoc primo sentit Gra.in.§.pſcriptionē.xvj.qđ.iij. non faciendo ibi differentiam inter ius canonicū ⁊ ciuile.Preterea hoc est de iure ciuili inductū ⁊ nō reperit̄ cōtrariū de iure canonico.ergo 20 ⁊c.de no.ope.nū.c.j. ¶ †Nō ob.fundamētum glo. in eo qđ fundat se sup assistētia male fidei: q꞉ iura canonica loquunt̄ de vˢa ⁊ mala fide nō pſumpta.sicut illa q̄ pſumitur p litis conte.nā certū est ꝙ illa est presumpta ⁊ nō vera:vt not.in.l.nemo. C.de acq.pos.nā possidēs rem ⁊ credens firmiter eā suā nō mouetur firmiter ad credēdū ꝯrium ex eo ꝙ alius fecit sibi qōnē.al̄s de facili daretur materia impedienti ꝑpetuo cursum prescriptionis.nā nō haberet nisi litem contestari.Item illa presumptio vacillatiōis ⁊ male fidei iam exorta

Sebasti. Sapi.
a ¶ Colono. Vide Bald.in.l.ij. colū.pe.C.vbi in rem actio.et ale. in.l.natural̄r.in apo.ad Bart.ff. de vsucapio.colum.iiij.
b ¶ Incōpetenti. Adde eundē cōsi.xiiij.lib.ij.⁊ per quē actum interrūpat̄ pſcriptio vbi lis contestat̄. vide eūdē consil. iij.q.xviij.

Sebasti. Sapi.
c ¶ Nō interrumpitur. Vide bal. in auſ.offeratur. C.de litis cōtest. col.fin.vˢ.si.venio ad illud.vbi tangit anet qñ processus nullus interrumpat prescriptionem vñcunqꝫ causet̄ nullitas.

Sebasti. Sapi.
d ¶ Litis contestatio.Vide Oldra.in consil.cclxxvj.inci.factū tale est in vertice cuiusdā montis.quē refert ⁊ sequitur Bal.in.l. cū ante colū.peñ. C.de arbi.
e ¶ Quod nō.adde quod illa dicta fuerunt originaliter Oldr.ꝯsi. clxxvj.
¶ Et adde quod lꝫ per lit.contest. interrūpatur prescriptio de iure ciuili ⁊ perpetuet̄ vsqꝫ ad.xl an.vt d.l.fi.hic alleg.tñ interruptio facta per citationē vel executoris solam missionem: licet iterrumpat prescriptionē ꝓcedentem.tñ non perpetuat actionem vsqꝫ ad.xl. an.de hoc est gl. sing.in.l.cū notissimi.in prin.in vˢ. conuentionē quā sequitur et cōmēdat ibi Bart.C. de prescr.xxx.an. ⁊ idem dicit glo. xvj.qđ.iij.§.potest addēs quod naturalis interruptio non perpetuat̄ vsque ad xl.an.Et ad ideꝫ qđ dixi de executoris missione:vide etiam glos.in vˢ.si.executoreꝫ.in fin.l.sicut.C.de pſcri.xxx.an.Ant. Fransciſ.
f ¶ An pſcriptio interrūpatur per missionem executoris et an per illam perpetuetur actio et quanto tempore.vide p Bald.in.l.sicut. in.j.col.et in.l.iij. de prescrip.xxx. an.et Bal.et ale. in.l.si seruū.in.§. sequit̄.de verb. ob.et per Ange. in.l.ij.in.§.si rē. ff.pro emp.⁊ per Alexand.in.l.j. ff.de eo per queꝫ fac.erit.vbi dicūt quod pſcriptio statutaria interrumpitur p missionem executoris et etiam perpetuatur in tantū tp̄s quantum hꝫ ex statuto,sed si interrūpat̄ per litis contestationē perpetuat̄ in xxx.an.et de multis modis interrūpendi prescriptionē.vide per Bald.in.c.j.in.§. quid ergo.de inuesti.de re.alie. fac.⁊ in.l.j.in.viij. col.C.de fur.et p Bal.in.l.naturaliter.ff.de vsuca. et per Pau.de cast.in consil.cclxxviij.incip.visa super instrumento facti mentione.

☞Sebasti. Sapi.

a ¶ Incorpaliuz. Vide are.in consil.xxx.incip.viso themate.col.fi.in prin.⁊ late Bart. veronen.in trac. serui.vrb.predio rum.c.xx. col.iiij.

b ¶ De interruptione p̄scriptiõis criminalis ⁊ per quẽ actũ interrũpat̃ vide plene p do. Anto.hic.in iiij.col.⁊ vide per bart.in.l.accusatur⁹.ff.ꝺ adul.Et no.qꝺ p accusationẽ rei nõ ꝺr inchoatũ iudiciũ: ita ꝙ sit iterrupta p̄scriptio si actor q fecit citari euz non ꝯparuit.ẜm bal.in.l.j.ff.de in ius voc.q alleg.not.p Guil.in.l.sicut de p̄script.xxx.an.ad idẽ vide Bal.in.l.fi.in p̄n.ff.de eo p quẽ fact.er.itẽ de ista materia vide per bar.in.d.l.fi.ff.de eo p quẽ fac.erit Anto. Francisc.

¶ An in criminalib⁹ iterrũpat̃ p̄scriptio ⁊ p quẽ actũ.⁊ an p oblationẽ libelli male cõcepti fiat talis iterruptio vel p litis cõtestationem factam sine libello.vide per Spe.in ti.de execu.in ṽ.sꝫ nungd ⁊ in ti.de libel.cõcep.in.§.ix.⁊.xvj.in ṽsi.intra scõm quosdã.⁊ in ti.de in integ.rest.in.§.j.in ver.fi.⁊ an interruptio facta p accusatorẽ p̄sit iudici inquirenti vide p Bal.in.l.negãda.C.qui accu.non poss.⁊ per ale.in.l.intra quatuor.de diuer.et tempo.preſcript.

☞Sebasti.Sapia.

¶ De agrimensore.de q̃ culpa teneat̃ agrimẽsor ꝓxeneta et similes p̄sone: tradit Geor.Natta.in repet.cle.sepe.§.q̃ oia.col.vj.in fi.cũ seq.de ṽb.sig.vbi pulchre limitat.l.iij.ff.si mens.fal.mo.dixerit.

d ¶ Cõsuetudinẽ. Adde qꝺ voluit Fed.cõsi.ccxviij.

tollitur ⁊ purgat̃ per peremptionẽ instantie saltẽ contingentẽ culpa actoris.arg.c.cum cessante.de app.Et ad predicta optime facit glo.no.in.l.ij.C.de fruc.⁊ lit.expen.vbi dicit gl.quod perempta instantia lapsu tp̄is possessor facit fructus suos qꝛ videtur bone fidei nec tenetur ad restitutionem et est illa glo.multum not.Bart.ibi tñ sentit contrarium ⁊ videt̃ velle ꝙ per contestationẽ interrumpatur prescriptio ⁊ efficiat̃ malefidei.⁊ ꝙ isti effectus durant etiã perempta instãtia ⁊ concernunt ipsam causam ⁊ nõ instantiam.alleg.gl.in.l.properandum.§.⁊ si quidẽ.in ver.iudicij.C.de iudi.⁊ Inno.in.c.causam.de test.qui dicũt ꝙ perempta instãtia durat vitium litigiosi. Et si velles tenere hanc partem posses dicere, ꝙ ius ciuile admittit p̄scriptionẽ ibi de nouo nõ simpliciter:sed requiritur tp̄s.xl.an.in.d.l.fi.nã ⁊ cũ mala fide currit de iure ciuili prescriptio cũ tanto tp̄e.imo regulariter non requirit̃ nisi tp̄s.xxx.ann.vt.l.sicut.l.cum notissimi prealleg.Sed tenẽdo aliã partẽ posset dici ꝙ lex exigit de nouo.xl.an.nõ ꝓpter presumptionem male fidei sed ꝓpter diligentiã habitam per actorẽ.nam purgauit ad tp̄s negligentiam litem contestando.⁊ certe articulus iste est dubi⁹ pars gloss.est tutior ⁊ communior ⁊ in iudicio seruaretur:sed alia vr̃ verior.

21 ¶ †Quero qualiter interrũpatur p̄scriptio iuriũ incorporaliũ.[a] Sol.dicit Bart.in.d.l.naturaliter.ꝙ quedam sunt iura corpalia debita fundo.⁊ tunc interrũpitur perdita possessione fundi dominantis.vt.l.si edes.§.j.ff.de ser.vr.pred.Itẽ interrũpitur contra illum qñ ille cõtra quẽ prescribitur impedit eũ vti seruitute.vt.l.sequit̃.§.si viam.ff.de vsuc.cũ enim in incorporalib⁹ nihil aliud sit quasi possessio nisi aduersarij patiẽtia:vt.l.quoties.ff.de seruit.⁊ statim qꝺ quis desinit pati interrũpit̃ quasi possessio seruitutis.Itẽ dicit in iuribus incorporalibus non coherẽtibus predio.vt in iurisdictionibus ⁊ similibus.nã statim cum sit vnus actus per quẽ quis ꝓhibetur vt illo iure interrupta quasi possessio ⁊ de hoc est bon.tex.in.c.auditis.j.eo.⁊ melius in c.cũ ecclesia sutrina de cau.pos.⁊ ꝓprie quinimo sentit plus Inno.in.d.ca.auditis videlicet ꝙ eo ipso quod is ad quẽ spectat iurisditio de iure exercuit illa iura intra tp̄s p̄scriptionis vr̃ illã interrupisse.⁊ facit qꝺ not.gl.in.c.j.j.eo.lib.vj.vide qꝺ dicã in.d.c.auditis.

22 ¶ †Quero qualiter interrũpat̃ p̄scriptio libertatis.Sol.bar.in.d.l.naturaliter.per quemcũqꝫ actũ quo quis vtat̃ seruitute.vt in arboribus.§.itẽ constat.ff.de vsufru.Item credo.ꝙ quis possit interrũpi naturaliter ⁊ ciuiliter modis predictis eadẽ ratiõe.

23 ¶ †Quero certũ est saltem de iure ciuili currit p̄scriptio contra accusationes criminales.[b] ⁊ regulariter excludũtur per tẽpus.xx.ann.vt.l.querelã.C.de fal.dixi regulariter quod quedã sunt que prescribũt minori tp̄e vt accusatio adulterij q̃ prescribitur spacio quinquennij.l.adult.C.de adul.⁊ vide de his plene per glo.in.d.l.querelã.queritur igitur qualiter in his fiat interruptio.Sol.dicit bar.in.d.l.naturaliter.qꝺ per solã libelli oblationẽ:vt.l.mariti.§.quinquennium.ff.de adul.non ergo requiritur citatio nec litis cõtestatio.sed sola libelli porrectio quod not.⁊ aduerte,qꝛ ideo dixi ꝙ currit de iure ciuili:qꝛ de iure canonico est dubiũ.⁊ glo.no.in.c.admouere.xxx.q.ij.dicit ꝙ semper maritus potest accusare vxorẽ etiã ad mille annos si tanto tempore cõtingeret eã viuere.Et idẽ sentit in alijs criminibus:qꝛ quandocũqꝫ crimina claruerint puniẽda sunt.xxiiij.q.iij.ecce.sed tu vide quod dixi post doct.in.c.lꝫ de ꝓbatio.

24 ¶ †Quero an interruptio ciuilis p̄sit omnib⁹:puta si fuit lit.contest.contra me:⁊ sic interrũpitur prescriptio iuxta predicta:an operabitur suum effectũ etiam contra alios.Solu.cõmuniter tenetur qꝺ non sed solum prodest actum exercenti quasi restringatur actus ad certam personã.ad hoc.l.intra quatuor.ff.de diuer.⁊ tem.prescrip.no.glo.in.d.§.potest in ver.interrupta.not.in.d.l.cũ notissimi.⁊ Barto.in.d.l.naturaliter.⁊ do.Anto.hic.Ego dico ꝙ de iure ciuili satis põt hoc admitti:sed de iure canonico pendet iudicio meo ab illa qõne quã.s̄.examinaui.Nã si tenemus ꝙ per contestationem litis efficit̃ male fidei possessor ⁊ ꝙ durat hoc vitium etiam perẽpta instãtia nec scio videre quomodo nõ interrũpatur quo ad oẽs:quia ꝙ non est ex fide.i.conscientia peccatũ est:vt.j.ca.fin.⁊ facit quod dixi.s̄.Sed si tenemus aliã opi.quã.s̄.dixi veriorẽ quod hec est ficta interruptio ⁊ ꝙ non durat perẽpta instãtia satis potest hec opi.sustentari et vide ad limitationẽ p̄dictorũ glo.pri.alle.in.d.§.põt.que dicit ꝙ contestatio litis interrumpit p̄scriptionẽ qñ scꝫ fit eo animo vt ducat causam vsqꝫ ad finẽ:sed impeditur post mediũ per casus fortuitos:alias nõ prodest cõtestatio.arg.a contrario sensu in.l.vl.C.de prescrip.xxx.an.⁊ in aut.de litig.§.oẽm.circa fin.⁊ hec sufficiant.Possunt em̃ per predicta decidi similes questiões vt puta si res possessa efficiatur sacra vel religiosa vel extinguatur naturaliter:deficit enim prescriptio:quia interrumpitur possessio:vt in.d.l.naturaliter:Vel si possessor efficiatur incapax illius rei dominij vt in iudeo qui non potest habere mancipium christianum.j.de iude.c.fi.⁊ idem in similibus.

☞ Hortamur:per istud verbum cõmittitur aliquando iurisditio.

1 Rogo:istud verbum ponitur pro precipio scõm subiectam materiã.
2 Agrimensor si male se gesserit in mensurando tenetur actione in factum si dolo vel lata culpa fecerit in casu:de quo.j.nu.4.
3 Actio locati non datur inter istos qui exhibent operas suas consistẽtes in aliquo notabili exercitio vel arte liberali:puta inter aduocatũ et clientulum:vel medicum ⁊ infirmum ⁊ similes.
5 Actio contra agrimensorem quanto tempore duret.
6 Agrimensor quando eligitur vel qñ vadit ad mensurandum dꝫ pars citari qꝛ potest ipsum melius informare.
7 Agrimensor dicitur ⁊ inducitur quasi vt quidam testis. Agrimensor quando vadit ad mensurandum non est necessaria presentia iudicis.
8 Sententia in causa limitum est ferenda lite cõtestata.
9 In causa limitum terminandorum quo ordine sit procedendum.
10 Arbitratores ⁊ similes persone que interuenerunt inter partes ad discordias cedendas tenentur si aliquid dolo vel culpa fecerint.
11 Limites ecclesiarum vel prouinciarum quo casu prescribuntur.

Octauia indicante. Fines prediorum ecclesiasticorum.xl.ann.spacio p̄scribũtur.Primo ponit dictũ:qꝺ scꝺo exequendo committit.ibi:hortamur.tertio circa exceptionẽ instruit.ibi.xl.tantũ.¶ Casus literalis.Inter duos orta fuit qõ de finibus.papa mandat illã qõnem diffiniendã per agrimẽsores qui ad loca de quibus cõtentio est accedãt ⁊ in presentia illorũ qõnẽ faciant terminari:prescriptione.xl.an.tm̃ vtriqꝫ parti seruata.Ber.¶ No.j.quid dꝫ facere iudex qñ qõ corã eo est mota.decidi allegationib⁹ seu ꝓbationibus nõ põt.vt puta qꝛ opus est industria ⁊ artificio peritorũ.dꝫ em̃ ire vel saltẽ mittere vna cũ p̄itis in illa arte ⁊ ad illorũ relationẽ qõnẽ decidere ⁊ facit qñ illud vulnus infirmi esset mortale vt iudex vadat vel mittat vna cũ peritis medicis:⁊ de iudicio istorũ peritorũ.vide p Bart.in ꝓemio fforũ dixi plene in.c.ꝓposuisti.de ꝓba.vbi videas.

1 ¶ †No.ij.ꝙ p verbũ hortamur:aliqñ cõmittitur iurisditio.de quo vide quod no.in.c.ij.de test.nã verbũ rogo ponit̃ p precipio scõm subiectã materiã.vt leg.⁊ no.in.c.rogo.xj.q.iij.¶ No.ꝙ aduersus ecclesias non currit p̄scriptio nisi quadragenaria etiã si agat̃ de modico p̄iudicio.puta de finib⁹ p̄diorum:vt hic.qꝺ not.

2 ¶ †Quero qꝛ hic tractat̃ de agrimẽsore[c] qd si iste male renũtiauerit seu in mẽsurando male se gesserit.Sol.dicit glo.ꝙ tenet̃ actione in factũ dũmodo dolose hoc faciat:qꝛ de culpa vel negligentia nõ tenet̃.ff.si mẽsor fal.mo.dix.l.iij.§.j.Gof.dicit ⁊ bene ꝙ non tenet̃ de culpa.s.leui.sed de lata bene tenet̃:qꝛ equiparatur dolo:vt.l.j.ff.e.vbi tex.expressus.Itẽ hec actio dat̃ heredi sed nõ ꝯ heredẽ agrimẽsoris:qꝛ lꝫ respectu actoris sit rei persecutoria.tñ respectu mensoris est quodãmodo penalis:vt.ff.de eo p quẽ fac.l.j.predicta ꝓbantur in.d.l.iij.in fi.

3 ¶ †Extra gloss.⁊ doc.quero hic de pluribus.⁊ primo q̃re nõ datur ꝯtra mensorẽ actio locati cũ soleat p hmõi labore accipere mercedẽ.Sol.tex.in.d.l.j.dicit ꝙ inter mensorem ⁊ illum qui eum adhibuit non est proprie locatio.sed magis opera beneficij loco prebet̃ ⁊ id quod ad remunerãdũ datur honorarium appellatur.Si autem ageretur ex locato vel conducto non teneret libellus ẜm text.ibi quod est bene notandum.Ex quo not.ibi Barto.quod cum istis qui exhibent operas suas consistentes in aliquo artificio vel arte aliqua liberali non consistit locatio.sed potius dicitur preberi opera beneficij gratia:⁊ hoc est secundum eum propter notabile exercitium.facit quod leg.⁊ no.in.l.j.ff.de var.et extraor.cog.et ideo dicit notanter qꝺ inter aduocatum ⁊ clientulum:docto.⁊ scholares:infirmum et medicum non est proprie locatio:quod not.in contrarium tamen facit quod not.ipse Barto.in.d.l.j.§.illud quoqꝫ.ff.de var.⁊ extraord.cog.vbi querit qualiter consuletur doctori iuris circa salarium:⁊ respõdet si quidẽ salarium est promissum agetur ex promissione.al's si iste est talis qui profecit ⁊ cõsueuit operas locare videtur locasse scõm suã cõsuetudinem:[d] vt in.l.exempto.C.locati.⁊ insti.e.post prin.et sic sentit ꝙ põt agere actione locati.Sed dic melius ꝙ ageretur propter consuetudinem

tudinē actione quasi locati:qꝛ non est vera locatio:ita vult ipse in notario:vt.l.argentari⁹.ff.de edē. Alij vero qui non sunt iuris periti possunt pro eorū mercedib⁹ implorare iudicis officiū.de quo dicendum vt plene leg.vno.in.d.l.prima.

4 ¶ †Scđo quero ad quid,datur hec actio,in factū ꝯtra mēsorē. Sol.dic ꝙ ad interesse ⁊ videt̃ tunc cōpetere ꝯ eum qñ non subest remediū actori contra partē ita videtur tert. dicere in.d.l.iij.ff.si mē.fal.mo.di. Exemplū qdā fuit iudici cōquestus ꝙ quidā promisit sibi dare decē iugera terre et nō dedit nisi nouē iudex vero misit mensorē qui mēsuraret: ille renūtiauit esse.x.iugera:⁊ sic iudex absoluit reum et snia trāsiuit in rē iudicatā.secus aūt si cōpetit remedium:vt puta emit quis,decē iugera terre ⁊ interueniente falso mensore assignauit tm̄ nouē:certe potest agere ꝯ venditorē in actiōe ex empto vt assignet vnū aliud:nec poterit agere ꝯ mensorem nisi venditor nō sit soluēdo.ita videtur,velle text.in.d.l.iij.

5 ¶ †Quero tertio aliquis fuit grauatus dolo vel lata culpa agrimensoris intra quātū tp̄s dꝫ cōqueri.dicit Bald. in.d.l.,qui bona fide.ff.de dā.infec.ꝙ intra annum.per.l.qui grauatos.C.de agri.⁊ censi.li.xj.sed mihi nō placet:quia cū cōpetat actio specialis dꝫ audiri tādiu ꝙdiu erit p̄scriptū cōtra actionē cōpetētē. Actio ꝯo ex vēdito vel actio in factū cū sint personales durāt.xx.annis.l.sicut.C.de prescrip. xxx.an. Vel saltē nō procedat dictū Bal.qñ grauatus intra annum fuit cōquestus saltē extra iudiciū,sicut in simili not. Bar.in petitione reductiōis ad arbitriū boni viri in.l.si societatē.§.arbitrorū.ff.pro so.

6 ¶ †Quarto q̄ro nūquid partes[a] debēt esse presentes tp̄e mensurationis. Sol.dico quod sic.[b] vñ iudex dꝫ specialr̃ eas citare ad hoc vt.s. sint die tali ⁊ hora tali cum tali magistro vel secū.vt in.l.iij.C.fin.regū. no.Bar.in.d.l.qui bona fide.§.in quadā.ff.de dā.infe.et facit.l.generaliter.§.pe.ff.de iureiur. Et est rō qꝛ p partis p̄ntiam pōt iudex vel agrimēsor aliter informari.⁊ iō ꝯsuluit Bar.ꝙ iudex de hoc cū est in loco faciat cōfici instrumentū:al's pcessus posset piclitari.

7 ¶ †Quinto circa p̄dicta q̄ro nūqd iudex teneat̃ p̄ntialiter ire tp̄e mēsurationis.vr̃ iste tert.velle hic ꝙ ic.ego credo hoc esse vtile.argu.op.hic.sed nō est necessariū:satis em̄ est qđ iudex mittat mensorē partib⁹ vt intersin citatis:⁊ siue partes vadant siue non potest mēsor suū officiū exercere et per se vel nūtium vel ep̄lam iudici renūtiare.tex.est in.d.l.iij.C.fi.regun.iuncta.l.in.fi.cum seq.ff.si mē.fal.mo.dix.⁊ clare sentiūt gloss.⁊ doct.in.d.l.iij. fi.regun.⁊ fōte ad hoc dicit tert.hic hortamur ⁊c.qđ in se non est necessitatiuū sꝫ exhortatiuū:vt in.§.hec ⁊ si legibus. iiij.dist.isti em̄ sunt quasi qdā testes:vnde satis est vt videāt ⁊ iudici referāt.iij.q.ix.testes.⁊.l.si qñ.C.de test.⁊ in proposito nr̃o videt̃ bo.tex.in ca.fraternitatis.in prin.de fri.et in.l.j.ff.de ve.inspi.

8 ¶ †Sexto q̄ro an.in cā limitū possit procedi ad diffinitiuā lite nō cōte.gl.in.d.l.iij.C.fi.reg.ꝙ non.dicēs qđ ibi erat lit.cōte.tp̄e snie:vñ appellat̃ ibi qđ.sꝫ in p̄ncipio appellat̃ ibi querimonia:qꝛ lis nōdū erat ꝯtest.ex qua gl.colligit̃ ibi notabilis dr̃ia inter q̄rimoniā ⁊ q̄ōnē. barto. dicit ibi posse dici ꝙ lite etiā nō cōte.pōt pcedi ad diffinitiuā:qꝛ hoc casu nō est de remedio mensorū prouisum. alle. no.in aut.si oēs.C.si vt se ab he.absti.sed Bal.sequitur ibi glo.melius:qꝛ cū hoc casu non reperit̃ recessum a regula iuris illi est insistendū.⁊ profecto theorica Bar.cōfundit̃.in.c. tue.vt lit.nō cōte.⁊ dic vt ibi not.⁊ bñ facit qđ le.⁊ no.in.c.ij. vt lit.non cōtest.

9 ¶ †Ultimo q̄ro sup hac gl.de modo procedēdi in cā limitū. Sol.vide bo.glo.in.d.l.iij.⁊ ibi per doc. maxime p Bar.⁊ duplex pōt dari practica.prima vt deposita querela iudex inquirat qs possideat ⁊ quātum post modū videat circa pprietatē quantum debeat quisq̄ habere ⁊ hac informatione adhibita vadat cū agrimensore:vel aliū mittat citatis partibus[c] ⁊ iniungat vt circa pbationem habitā mēsuret agrū assignādo cuiq̄ qđ suū est ⁊ terminos statuat.postmodum vero iudex pnuntiet illos terminos in futurum vt legitimos obseruandos.secunda practica est vt iudex habita informatione pronuntiet terminos ponēdos scđm pbationē habitā.prima tamē certior ⁊ melior arg.in.sti.de act.§.curare.⁊ plus plꝫ ibi Bal.gl.tū ibi sentit scđam ⁊ dic vt ibi. Et aduerte qꝛ vt dicit Jo.an.hic ⁊ originaliter fuit dictum glo.in.d.l.iij.tūc est standū huic iudicio agrimēsoris qñ cōicat quot iugera.i.mēsuras terre debet habere vtraq̄ pars,puta vn⁹.xv.ex parte supiori:alter.x.ex parte inferiori:alias sepe pōt cōtingere qđ questio finiū per agrimensorē diffiniri nō poterit.

10 ¶ †Ex predictis habes vltra glo.⁊ doct.nostros hāc materiā clare ⁊ vtiliter expeditam. Sed vnum nolo mittere agrimensor tenetur de dolo ⁊ lata culpa:quid de alijs qui adhibentur inter partes ad aliquā discordiam sedandā vt rationem seu calculū faciāt:vt sunt arbitratores vel similes nunqd isti teneantur de dolo ⁊ lata[a] culpa,sicut agrimēsor.dic ꝙ sic.⁊ iste tex.est nota.⁊ ibi per bart. in.l.fi.ff.si mensor.fal.mo.dixe.⁊ per eundē in.l.vlt.ff.de var. ⁊ extraor.cog.qđ est notādum.⁊ vide bo.glo.in arbitro.inst. de obl.que ex quasi deli.nascū.in princ. puto etiā qđ isti qui exercent aliquā artē tāq̄ periti ⁊ magistri teneant̃ non solū de lata culpa:sed etiā de leui vel leuissima ꝑm quātitatem[b] culpe ⁊ imperitie.fuit em̄ in culpa immiscendo se rei q̄ ad se nō ptinebat.sicut dicimus in iudice q p imperitiam iudicat vt no.insti.de ob.que ex quasi delic.in gl.iij.pbatur in.l.illicitas.§.sicuti.ff.de offi.presi.⁊ in regula non est sine culpa. de reg.iur.lib.vj.⁊.l.imperitia.ff.e.⁊ in.c.tua.⁊ ibi not.de ho. ⁊ in.c.ad aures.de eta.⁊ quali. Alie autē gloss. sunt faciles.

11 ¶ †Et ad glos.fi.in fi.dicas,ꝙ limites parochiarū et prouinciarū seu ep̄atuū:bñ possunt p̄scribere iure pprietatꝫ:sꝫ non,iure finiū[d] vt.s.limes vni⁹ extendatur ⁊ alterius restringatur ne confundantur termini.de quo vide bo.gloss.xvj.q. iij.quicunq̄.⁊ quod no.de parochijs.c.fi.⁊ in.c.ex literis. de proba.vbi de materia ista habetur.

1 ☞ Prescriptio non currit tempore hostilitatis.4.
2 Ecclesia parochialis siue baptismalis potest pertinere ad ius monachorum.
3 Oblationes q̄ fiūt capellis sitis iuxta aliquā parochiam,cedunt de iure ecclesie parochiali sub qua sunt site.
4 Prescriptio continuatur cum tempore habili:remoto tempore quo dormiuit.
5 Prescriptio dormit nō solū tp̄e hostilitatis:sed etiam qñ in loco nō redditur ius ex defectu iudicis vel rei:quibus casibus[c] oportet qđ actor ptestetur qđ non potuit ius suum prosequi.vide.j.nu.14.vbi videtur poni contrarium.
6 Impedimentum non sufficit probare nisi probetur qđ fuit causa impeditiua:quod probatur si ipse fuit solicitus non tamen potuit agere.
7 Prescriptio interrumpitur vel dormit tempore pestis. Citatus in loco vbi est pestis hꝫ iustā cām nō comparendi. Prescriptio licet currat tp̄e pestis si in loco reddebat̃ ius: tñ ille contra quē prescribit̃ restituitur ex clausula generali.
8 Prescriptio dormit cōtra ecclesiā que aūt non habet prelatum aut habet:sed inutilem.
9 Prescriptio dormit aduersus eos q non valēt agere.nu.13.
10 Prescribi non possunt res que sub conditione debentur.
11 Prescriptio currit etiā tēpore feriarum:licet aliquo casu. ille contra quem prescribitur restituatur.
12 Prescriptio an ⁊ quo casu currat aduersus illuꝫ qui abest causa rei publice.
13 Prescriptio in casibus in quibus interrumpitur vel dormit an interrumpatur vel dormiat ipso iure:an vero currat:sꝫ aduersus eam detur restitutio.
14 Prescriptio an indistincte non currat non valenti agere.

1 Ex transmissa. ¶ †Tēpore hostilitatis nō currit p̄scriptio. Prima pars ponit querelā. Scđa dat iudices ibi:discretioni. ¶ Casus literalis. Ecclesia de camenone ptinet ad monasterū de haben.⁊ homines de sibino vintonien.ecclesie sunt parochiani matricis ecclesie ⁊ illi de sibino q p̄dictas habēt eccl'ias minutatim oē ius parochiale p̄ter ius funerādi subtraxerūt illi matrici eccl'ie.s.decimas ⁊ oblationes.vñ abbas ⁊ monachi de[e] haben.p ecclesia sua matrice de came.cōquesti sunt do.pa. vnde papa mādat iudicib⁹ q̄ten⁹ faciāt restitui decimas et oblationes cū alijs obuētiōibus p̄dicte matrici eccl'ie de came.nō obstāte p̄scriptiōe tp̄e hostilitatis a clericis p̄dictarū ecclesiarū.ber.

2 ¶ †No.j.ꝙ eccl'ia parochialis ⁊ baptismalis.q̄ al's dr̄ matrix pōt ptinenere ad ius monachorū.de quo vide qđ le.⁊ not.in.c.de monachis.⁊.c.in lateranē.de preben. ¶ No.ij.ꝙ p̄latus pōt agere p ecclesijs sibi subiectis.de q̄[f] in.c.fi.de suc.ab inte.⁊ plene dixi in.c.cum deputati.de iud.

3 ¶ †Not.iij.⁊ tene menti qđ oblatiōes q̄ fiūt in capellis sitis intra alicuius eccl'ie parochiā cedūt de iure ipsi eccl'ie parochiali[e] nō aūt pertinēt ad capellas ⁊ facit per locū a speciali tex.in.c.ad audiētiā.de eccle.edi.⁊ vide qđ ibi dixi et sup rub.de pochijs.⁊.c.pastoralis.de his q̄ fi.a p̄la. ¶ No. iiij.ꝙ ius funerādi ptinet ad ecclesiā pochialē.qđ intellige ꝑm qđ le.⁊ no.in.c.j.⁊ in.c.i.infra.de sepl. ¶ Not.ꝙ matrix ecclesia.i.ecclesia baptismalis vel plebanalis fundat intentū de iure cōi sup decimis.⁊ facit iste tex.qđ decime nō ptinent ad capellas sed ad eccl'iā plebis.[f] tu vō dicas vt plene dico post doc.in.c.cū cōtingat.de deci. Et tenendo ꝙ ptineat ad eccl'iam pochialē:vt vr̃ tex.i.c.ad decimas de rest.spo.li.vj.

Sebasti. Sapi.

[a] ¶ Nunqd ptes. Vide ad hāc materiam per ange. de aret.in.§.quedā.ante finem.insti.de actioni. ¶ Qđ sic. Adde quod in relatiōe quā facit iudici nō est necessaria citatio: vt dicit Rom.consil.lxj. Anto. Francis. ¶ Ad hoc de agrimēsore referēte iudici mēsurā per eū factā vid Spe.in tit.de.j.et ij.decre.in.§.videndū.i v.ē actione aūt.et vide eūdē in tit.de paro. in vsi.⁊ qꝛ.⁊ vide q̄ habent̃ in.l.j.et toto tit.ff.si mensor fal.mo.dixe. Zacharias.

[b] ¶ Citatis partib⁹. Aduerte dū dicit ꝙ ptes debēt citari ꝙ hoc est verū vt intersint si velit.in mēsuratione:qꝛ mensores possunt facere eorū relationē parte non citata sicut nuncius. ita no.Ang.in.l.j.§.marcellus.ff. si cui plus q̄ per le.fal.⁊ Bart.in l.theopōpus.ff. de do.pre.

[d] ¶ Hoc est verū etiā si p mille annos in diocesi vicina non fuisset ep̄s vt est glo.fin. in.c.felix.xvj.q.j. ¶ Adde quod. Old.ꝯsil.lxxij. dicit ꝙ limes diocesis non potest p̄scribi sed fines territorij sic. Zacharias.

[e] ¶ Ecclesie parochiali. adde in not.in.cap.j.in p̄n.de sepu. Flo. in.l.statuas.de vsufru.et Car.in cle.dudum.§.ab olim.de sepul.

[f] ¶ Ecclesiā plebis.adde Cal.ꝯsil.ij.de decimis ⁊ quod consuluit Fed.consil.ccxiiij.vbi tenuit qđ capelle tenentur ad reparationē plebis cū illa nō est sufficiēs et qđ a capellis possūt erigi iura ep̄alia illis non solutis per plebem.

a ¶ In laicis. ad de Paul. de ca. consil. cclxxxviij. in primo impres sis. et vide per eun dē Abbatē. ꝯsil. xlvj. et xciij. lib. ij. Sebasti. Sapia.

b ¶ Plures cas9 Ant. Prac. pap. in forma respon sionis rei cōuen ti in verbo. exce ptionem prescri ptionis.

Sebasti. Sapia. c ¶ Tpe hostili tatis. Nunquid antē currat pre scriptio ꝯtra po pulum hostilita te destructū post tempus hostili tatis vide Bald. tenentem qđ non in consil. ccclviij. incip. ꝓponit qđ quidam. vsi. ter tio queritur. in. j, vol. Nūquid au tem qñ quis ha bet saluum ꝯdu ctum cōtra eum currat ꝑscriptio causa hostilita tis vide Aret. in consil. xvj. incip, presupponitur in facto et Feli. in. c. accedens. ij. col, j. et iiij. §. vt lit. nō contest. et Fel. hic colum. ij,

et. d. c. cū contingat. qđ mihi satis placet. potest dici ad istū tex. qđ iste capelle nō habebāt parochiā distinctā. vel meli9 dic q loquit de decimis ꝑsonalib9 q̄ debent vbi quis audit
4 diuina. vt in. c. fi. de parochijs. ¶ † Ultimo collige vnū ca sum in quo nō currit ꝑscriptio. s. tpe hostilitatis. Et pōde ra tex. l eo qđ dicit tūc nō currere ꝑscriptionē. Dormit aūt tūc ꝑscriptio: nō tñ interrūpitur. qđ tenet Inn. et cōiter doc. ita q finita hostilitate tps sequēs cōtinuabit cū ꝑcedente. et sic ꝑficit ꝑscrip. xl. ann. subducto tpe medio. j. c. auditis. et hz locū ſm Inn. nō tm̄ ſm canones in ecclesijs sed etiā ſm
a leges et in laicis:[a] et siue vna die siue plurib9 annis hec ho stilitas interuenerit semper hoc tpe ꝑscriptio dormitabit. et hoc tps q̄tūcūq3 magnū siue modicū sit de medio subduce tur ſm Inn. qđ satis iudicio meo ꝓbat hic in fine vbi in fine dr q hostilitatis tēpore nō currente. facit. c. solite. de ma. et obe. et xxxj. q. j. qđ si dormierit. sit. j. c. auditis. et. c. de quarta. ¶ Sz q̄ro nūqd sunt et alij casus in qb9 nō currit ꝑscriptio:
b sz dormitat q̄ i casu nr̄o. Sol. Inn. ponit hic plures casus[b] quorū aliq̄s enumerat gl. j. e. cū nō liceat. vbi bo. glo. et in. c, prima actione. xvj. q. iij. et hic enumerabimus vt eos exami nemus. et postmodū subijciā regulā generalē an et qñ currat
5 prescriptio. ¶ † Scđs est ſz Inn. in quo nō currit ꝑscriptio vbi ius nō redditur ꝓpter defectum iudicis vel rei alleg. ff. ex qb9 cau. ma. l. sz et si p ꝑtorē. p totū vsq3 ad. §. quoties. li mitat tñ Inn. multū notāter hūc casum et ꝑcedentē. dicit eñ quod est necesse qđ actor doceat se voluisse agere, sed nō po tuit ꝓpter causas predictas īpedit9: vt qr ius nō reddebat in loco propter hostilitatē: et sic intelligit istū text. vel ꝓpter iudicis defectū vel rei nō potuit ius suū ꝓsequi alle. d. l. sed et si per pretorē. §. si ferie vñ et vtile est ſm eū vt. s. protestetur super hoc. C. de anna. excep. l. vt. perfectis. et le. et no. s. de of
6 fi. or. pastoralis. §. fi. qđ bene notabis. ¶ † Ex quo tene men ti q nō sufficit ꝓbare impedimētū affuisse nisi doceatur qđ id impedimentū fuit causa nō agendi: et id ꝓbatur ꝓbando tūc tpis sollicitudinē et idē no. Arch. in. c. ꝑma actiōe preall. et Bar. in. l. ij. §. qđ dicim9. ff. si quis cau. vbi dicit nō sufficere ꝓbare tēpestatē fuisse tūc tpis in mari vt nauigare non po tuisset nisi ꝓbet se fuisse ad mare vt nauigaret sed ꝓpter tē porie qualitatē nō potuisset nauigare. facit etiā qđ ipse not.
7 in. l. de pupillo. §. si quis ipsi ꝑtori. ff. de ope. no. nun. ¶ † Et sub istis casib9 potest cōprehēdi casus quē ponit Bar. in. l,
c naturaliter. ff. de vsuc. vbi dicit qđ sicut tpe hostilitatis[c] seu guerre hominū non currit prescriptio. vt hic. et in. d. c. prima actione. ita nec tpe mortalitatis seu pestilentie qñ ita seuit in loco qđ ius in eo nō redditur. plus ego credo qđ etiā si ius reddat in loco mortalitatis: tamē si actor erat absens pro pter timorē: qr pestis multū currebat in loco quod tūc cur rit prescriptio: tamē est iusta causa petendi restitutionem ex clausula generali. ad hoc allego notabile dictū Bart. in. l. de etate. ff. ad trebel. vbi dicit q tūc citatus habet iustā cau sam nō ꝯparēdi. alleg. in arg. bo. tex. in. c, ad supplicationē, de renun. ego allego bo. glo. in. c. si vero de iureiuran. et in. c. cōis filius. xxiij. dist. facit tex. xxij. q. iiij. §, vlti. ver. quisquis et
8 vide quod dixi in, c. cū dilecti. de do. et ꝯtu. ¶ † Tertius ca sus cōprehendens in se multos alios est cū ecclesia nullum habet prelatum vel habet inutilem agendum et sub isto cō prehenditur tps vacationis ecclesie. de quo in. c. j. s. eo. tps excōicationis vel suspēsionis vel captiuitatis ipsius prela ti de ꝯces. prebēd. qr diuersitatē. et. xvj. q. iij. c. j. et. c. porro. de elec. qr diligētia. Itē tps ꝑlati dilapidātis seu alienātis: vt in. c. si sacerdotes. xvj. q. iij. facit quod legi. et not. in. c. j. de in integ. rest. lib. vj. et vide ad ꝑdicta glo. in. d. c. prima actione.
9 ¶ † Quartus casus etiā satis generalis est cū quis de iu re impedit agere exemplū in filiof. viuente patre: vt in. l. j. in fi. C. de anna. excep. et in vxore viuente marito respectu rerū dotaliū. l. in reb9. C, de iure dot. itē in pupillo etate pupilla ri durante. l. sicut vltra medium. C. de prescript. xxx. annorū.
10 ¶ † Quint9 casus tpe schismatis. j. c. cū nobis. ¶ † Sext9 in rebus que sub ꝯditione debent. non eñ currit prescriptio durante cōditione: vt in. l. cū notissimi. §. sed si illud, C. de pre
11 scrip. xxx. an. qr tūc nulla cōmittit mora. ¶ † Septimus est dubitabilis. l. tēpore feriarū. et in hoc dicit Inn. qđ in vsita tis et in solēnibus ferijs bene, currit ꝑscriptio: qr preuideri potuerunt de quo est text. in. d. l. sed et si per pretorem. §. si fe rie. facit. l. ij. ff. si quis cau. et. l. si qs domū. ff. loca. sed in repen tinis ferijs currit prescriptio sed indulgeri potest restitutio tanti tēporis quāti fuit causa reipublice et impedimenti et hoc: qr iste ferie repentine nō potuerunt precaueri: vt dicit text. in. d. §. si ferie ergo a ratione litere secundum hoc si non potuissent vsitate ferie vt solēnitates precaueri etiā in illis

12 daretur restitutio. ar. e. q̄ no. i. c. lz. de pba. ¶ † Octauus ca sus in absente causa rei publice. In hoc tamē dicit Innoc. s. in ꝑdcti casu vt currat prescriptio sed indulgebit resti tutio p tempore absentie limitat, tñ hunc casum et precedē tem qñ prescriptio fuit cōpleta tpe feriarū vel tpe absentie cā rei publice vel parum post. secus si post magnū tps post reuersionē cōputādū cōpleta sit: qr tūc fit nulla restō cū ha buerit tps satis ꝓxirū ad cōueniēdū aduersariū et interrum pendā ꝑscriptionē. negligētia ergo sua et nō tps feriarū vel absentie fuit cā ꝑscriptionis. nam bñficium restōnis in inte grū cū sit extraordinariū nō est laxādū: sed potius restringē dum: vt pz in. l. in cause. ij. ff. de mino. qño ergo sibi potuit ꝓ uidere iure ordinario: nō tñ debet sibi subueniri remedio ex traordinario. Goff. recitat primo hāc opi. q̄ placuit Inno. et ꝓea adducit vba pretoris qui ait. Si qd ex bonis absen tis rei publice cā ꝑscriptū fuerit cū is abesset poste a vero restituā et c. dicēs q id postea ad modicū tps refert. s. dum reuersus cōducit hospitiū cōponit sarcinulas et aduocatū querit, que modica ꝑsenti: p absentia reputat. vt in. l. ab ho stibus. §. sed qđ simpliciter. ff. ex qui. cau. ma. facit. l. hec ad iectio. ff. de vb. sig. ¶ Scđo ponit aliā opi. q̄ habet vt non solū vnū tps sed etiā plura ꝑa talis absentie ꝑistā restōnē debeāt de ꝑscriptione subduci: qr ex totali tpe ꝑscriptionis quis ledit non tm̄ ex eo q ꝑscriptio cōplet alioquin solum vltimi diei vel momenti tps ꝑscriptionis laberet reo et ad illud solū restitui deberet: q videret absurdū. et hoc tenentes dicunt q hec opi. hz eqtatē et iuuat legib9. ff. ex qui. cau. ma. nec nō. §. si quis sepius. C. de, to. in inte. resti. l. vlt. cum simi. subdit tñ Goff. q dñs suus dixit in summa q licet ista opi. sit equior: prima tñ ſm leges esse curior. et sic recitādo tran sit simpl'r Jo. an. hic iudicio meo prima opi. Innocē. est, ve rior. et satis vr ꝓbari in. l. ab hostibus. pal. et facit. c. dilecto. j. de vb. sig. lz adduci possint ꝓ et contra not. in. c. ratione. de ap. in illa. q. impedimētum cōtingit intra annū appellatio
13 nis exercendi. ¶ † Nunc vltimo vt habeamus in materia re gulā quero an in predictis et similibus casibus impediatur prescriptio: ita q non sit opus restitutionem petere: an vero currat sed detur restitutio. Sol. But. et sequētes dixerunt q opus est bñficio restitutionis. arg. ff. ex quibus cau. ma. l. ab host. in fi. et C. de rest. mil. l. ij. et. l. ignorare. sed Inno. tenet qđ ipso iure impeditur prescriptio nisi in casibus s. exceptis: ita q illa tempora impedimenti subducuntur de medio ꝑ scriptionis vt in iuribus. s. inductis. nec obstant iura proxi me allegata: qr loquuntur ſm Inno. de resti. in inte. que da tur absenti causa reipublice. cū eñ prescriptio sit odiosa: vt ptz ex eo quod legi. et not. in. c. vigilanti. s. eo. non est relaxā da sed potius restringenda. arg. ff. de libe. et posthu. cum qui dam, bene est ergo scđm Innocē. quod ex causis supradictis retardetur vsucapio nec currat et per cōsequens nec restitu tio necessaria sit: et notanda est hec rō. Bar. vero in. d. l. na turaliter, ponit causam hostilitatis vt tunc non currat pre scriptio sed dicit q si in alijs casibus quis impediat agere currit contra eū ꝑscriptio: sz restituitur vt in titulo quibus ex cau. ma, per totū. et maxime. l. sed et si quis per pretorē. in prin. Sed idē Bart. aliā theoricā ponit sequendo Guil. de cu. in. l. senatus. ff. de offi. presi. dicens qđ aut aliquis est im peditus impedimento iuris aut facti. Primo casu aut im pedimentū accidit añ actionē competētem aut post. Si añ nō valenti agere nō currit prescriptio: vt in. d. l. j. in fi. C. de anna. excep. Si vero impedimentū superuenit post actionē cōpetentē tūc currit prescriptio: datur tñ restitutio. d. l. sena tus. Scđo casu principali qñ qs impedit impedimēto facti et tunc aut impedimētū est iustū et ꝑscriptio currit sed datur restitutio: vt in. l. et attilicin9. ff. de ser. rust. ꝑdio. Si vero non est iustū impedimētū et tunc prescriptio currit et nō datur re stitutio: vt. l. ij. §. si qs. ff. si qs cau. Ja. bu. reprehendit Guil. in primis duob9 casib9 vt refert Bar. in. d. l. senatus. primo in eo q Guil. dicit q si impedimentum accidit ante actionē cōpetentē nō currit ꝑscriptio. nā ꝯtra hoc adducit. d. l. sena tus. dicēs q si illi officiales ꝯrixissent postq̄ in ꝓuinciā ꝑue nerūt multomin9 dz eis ius dici. vt ibi nota. in. j. gl. ma. Itē respectu scđi mēbri in eo q Guil. dicit q superueniēte im pedimēto post actionē cōpetentē currit ꝑscriptio: sed datur restitutio adducit in ꝯrium. l. fi. §. donec. C. de iure delib. vbi superueniēte impedimēto prescriptio non currit. vnde ipse Ja. but. ponit aliā theoricā. et sic in ordine quartā dicēs q aut est impedimētū ex parte rei q res ipsa nō est prescripti bilis. et tūc tale impedimētum supueniēs nō tollit ꝑscriptio nē incboatā sed impedit incboandā: vt in. l. si fundum. ff. de fun. do. et not. hoc mēbrū pro quo etiā facit text. in. l. emilius.

ff.de mi.qđ no. Jo.an.in.c.vno.de iurepa.li.vi. Si vero impedimētum est ex parte agentis,seu agere debentis:⁊ tunc aut omnino impeditur agere ⁊ tale impedimentū impedit p̄scriptionē inchoatā ⁊ inchoandā d.l.j.§.fi.C.de anna.excep. Aut nō impedit omnino agere sed commode nō pōt agere:⁊ tūc currit p̄scriptio sed daꝛ restitutio.⁊ ita intelligebat.d.l.senatus.⁊ vꝛ distinctio satis probabilis.sed Bart.vt dixi sequit opi. Guil.dicens ꝙ.l.senatus nō facit pro opi. Ja.q2 ibi nil dicit an currat prescriptio si impedimētū accidit ante actionē competentē. Nec ob.ꝯm eū.§.donec pal.q2 pōt dici ꝙ ibi impedimentū accidit cū actione cōpetente.⁊ cū Bar.transit.d.Ant.hic sed certe iudicio meo ille tex.hanc restitutionē nō patitur.vn̄ multū bn̄ facit pro opi. Jac. ad quā etiā adduco bo.text.in.c.cū nobis.j.e.vbi de p̄scriptione tollūtur tēpora intercedētiū schismatū.⁊ pōdera verbū intercedentium quasi schisma intercesserat post inchoatā prescriptionē ⁊ nihilominꝰ impedit ipso iure prescriptio.ad idē.c.auditis.j.e.vbi expresse ꝓbaꝛ ꝙ tempus vacationis ecclesie intercedens post inchoatā p̄scriptionē subducitur ipso iure de medio:ita vt illo tēpore nō curreret p̄scriptio.facit etiā.c.q2 diuersitatē.de cōces.ꝑbē.vnde dicerē ꝙ aut quis directe impediꝛ seu inhabilitaꝛ a iure ad agendū:⁊ ipso facto impediꝛ prescriptio durante impedimēto siue impedimētū accidevit a principio siue post inchoatā prescriptionem.exemplū in filiofa.durāte paterna potestate.d.l.j.C.de anna.excep.⁊ in muliere durāte m̄rimonio in rebus dotalibꝰ.d.l.in rebus.C.de iure do.⁊ in prelato excōicato vel suspēso vel mortuo.nā ecclesia tūc inhabilitaꝛ ad agendū. Aut directe quis nō inhabilitaꝛ ad agendū sed extrinsecus venit impedimētū:⁊ tunc lꝫ illud sit iuridicū nō currit p̄scriptio sꝫ daꝛ restitutio.⁊ sic pōt ꝓcedere qđ dixi.s.de tempore feriarū repentinarū vel si per iudicem steterit:vt probatur in.d.l.sed ⁊ si per ꝑtorē.in prin.⁊.§.si ferie.licet aliud in hoc vltimo sentiat hic Inn.vt.s.dixi.hoc verū nisi vbi cōtrariū vt prescriptio nō currat reperiꝛ expressum.nā tūc serua ius expressum vt est tꝑe schismatis hostilitatis ⁊ similibꝰ.⁊ sic pōt intelligi gl.no.in ca.auditis.j.eo.in ver.imponētes ꝓpe mediū. Ad.l.senatus potest multipliciter respōderi.primo ꝙ ibi loquiꝛ de impedimēto extrinseco.vel scđo videlicet vt ibi gl.dicit ꝙ qn̄ quis potest interrūpere prescriptionē licet nō cōmode.ideo daꝛ restitutio.vel tertio loquiꝛ in officialibus priuilegiatis vn̄ dispositio specialis nō pōt impedire dispositionē iuris cōmunis quare currit prescriptio sed daꝛ restitutio.⁊ hoc vltimū tenuit

14 hic Old. ¶ †Sed circa ꝑdicta q̄ro vtrū indistincte non valēti agere nō currat p̄scriptio.glo.in.d.l.senatus.vꝛ velle hoc mirabiliter limitare qn̄ quis nō potuit prescriptionē interrumpere.puta mittēdo executorē vel al'as extraiudicialiter.iuxta ea que habenꝛ in.l.vt perfectus. C.de anna.excep.⁊.xvj.q.iij.§.pōt.al's aūt currit rescriptio. sed si non potuit cōmode interrūpere daꝛ sibi restitutio.⁊ sic intellexit illā.l.vt.s. tetigi.⁊ hoc firmat.d. Ant.hic.sed mihi nō placet.nā cui dubiū ꝙ tꝑe hostilitatis quātūcū ꝗ ius non reddaꝛ possit actor adire ep̄m loci vel protestari corā tabellione vel alijs bonis viris.⁊ tn̄ tex.hic indistincte dicit ꝙ illo tꝑe non currit prescriptio.sic etiā potuisset facere filiusfa. vel vxor cū hec querimonia seu protestatio cōsistat in facto:⁊ tn̄ iura indistincte dicūt ꝙ tunc non currit prescri. Et ad.l.vt prefectus. dico ꝙ loquiꝛ in interruptione per quā conquassaꝛ tota tela prescriptionis.vnde est necesse de nouo incipere.sed nos loquimur ad effectū vt p̄scriptio dormiat:⁊ ad hūc effectum cassandum sufficit iuris impedimētū:vt in dictis iuribꝰ. Fateor aūt ꝙ impeditꝰ volēs sibi pinguius prouidere vtile est si poterit prescriptionē interrūpere si tamen nō facit nō currit tempus ex quo agere nō potest.⁊ hunc intellectū apertissime sentit hic Inno.in fi.vbi dicit ꝙ in casibus in quibus.s.dictum est prescriptionē nō currere seu dormire licitū est actori si vult interrūpere prescriptionē sine litē cōtestando in casibus in quibus sola protestatio sufficit.s.de offi.or.c.pastoralis.in fi.C.de anna.exce.vt perfectus.illud enim beneficiū a iure cōcessum ꝙ in aliquibus casibus currat prescriptio nō tollit maius beneficiū scꝫ vt prescriptionem interrumpat ꝯm eum:quod est bene notandum.hic non sunt alia vtilia.

1 ☞ Procurationes que debentur nuntijs sedis apostolice vllo tempore non prescribuntur,non solum contra ipsos nuntios:sed etiā aliqui clerici contra totum.6.

2 Ad procurationes debitas legatis ⁊ nuntijs sedis apostolice tenentur contribuere oēs ecclesie ⁊ episcopus loci.4.

3 Non omne qđ potest concedi per priuilegium potest prescribi. Procurationes debite legatis ⁊c.possunt priuilegio remitti.

5 Canonici nō teneꝛ ad prestationem procurationū debitarū legatis sedis apostolice vel ad alia similia onera qn̄ est eis assignata aliqua prebenda pro eorum sustentatione tantum.

6 Prescribere an possit vna ecclesia ne teneatur ad onera ad que teneꝛ totus clerus.

7 Titulus causaꝛ p̄scriptione tanti tꝑis de cuius initio nō sit memoria. Causa in dubio presumitur.

8 Immunitas onerū concessa aliquibus:an operetur vt onus incūbens immineat insolidum reliquis.

9 Appellare non licet ab eo quod motu proprio princeps concedit.

10 Prescribi an possint illa ad q̄ teneꝛ eccl'ie ꝓ cōsecratiōe ep̄orū suorū.

b 1 A Ccedentes. b ¶ †Procurationes q̄ debenꝛ legatis ⁊ nuntijs apostolice se.prescribi nō possunt. Prima pars ponit q̄relā.scđa dat iudicē ibi volētes. ¶ †Casus literalis. Prepositus sancti nazarij ⁊. A. canonico sancti stephani syndici ⁊ ꝓcuratores: primicerij ⁊ clerici mediolan̄.ad se.apo.accedentes cōquesti sunt grauiter.ordinarijs maioris ecclesie ⁊ cū ipsi procurēt legatos ⁊ nuncios apostolice sedis dicti ordinarij nolūt illos procurare nec aliquid cōferre ad ꝓcuratiōes prestādas:volens papa vt qđ oībus imminet ab omnibus cōportetur mandat abbati de cirieto quatenus nisi dicti ordinarij per speciale priuilegiū apo.se.a prestādis procurationibus ostenderint immunes: decernat ipsos teneri ad ꝓcuratiōes ordine debito faciēdas etiā si lōgissimo tꝑe nō impēderint procurationē:cū i talibus nō habeat locū p̄scr. Ber. ¶ No.quia clerici etiā habētes dignitatē ⁊ canonicatū possunt esse syndici seu ꝓcuratores clericorū de q̄ vide qđ leg.⁊ no.in.c.nꝛa. ¶ No.ij. ibi: syndici ⁊ ꝓcuratores.⁊ tene menti tex.pro cōsuetudine hodierna ꝙ nō vitiaꝛ ꝓcuratoriū.licet accumulenꝛ plura ⁊ diuersa noīa administratorū. ista em̄ hic ꝓ eodē sumunꝛ lꝫ stricte inter se differāt:sꝫ satis est ꝙ cōstat de intētiōe ꝯstituētis: de quo vide ꝙ le.⁊ no.in.c.petitio.de procu.solēt em̄ hec ⁊ si'a ad cautelam accumulari. ¶ No.iij.ibi primicerij ⁊ clerici ⁊ tene mēti ꝙ clericꝰ ciuitatis pōt cōuenire ⁊ cōstituere vniuersitatē:⁊ creare in factis pertinentibꝰ ad clerū syndicū q agat noīe totius cleri.habēt em̄ clerici totiꝰ ciuitatis ꝓpter onera ⁊ alia eis cōiter incūbētia iustā cām cōueniendi in vnū.⁊ iō pn̄t vniuersitatē constituere.l.j. ff.de colle.illi.hoc idē voluit Inno.in ca.dilecta. de exces.prela.cir.fi.vbi di.ꝙ clerici ciuitatis vel castri pn̄t constituere vniuersitatē cā religionis: scꝫ vt missas celebrēt ꝓ viuis ⁊ defunctis ⁊ similibus:vt puta ꝓ oneribꝰ eis incūbētibꝰ vt hic. Et no.bene ꝙ possunt facere vniuersitatem sine ep̄o ⁊ pn̄t habere aliū presidentē vt erat primicerius. facit ꝙ no.Inn.in.c.cū ab eccl'iarū.de offi.or.qn̄ imo notāter dicit Inn.in.c.cum nō ignores.de ꝑben.ꝙ ad esse collegij non requiriꝛ de necessitate rector:sed ip̄m collegiū tenet locū rectoris respe-

2 ctu singulorū.facit.l.j.ff.ꝙ cuiusꝗ vni. ¶ † Not. ꝙ nedū legatis sꝫ ēt nūtijs apo.se.debēꝛ ꝓcuratiōes ꝑ clerū totiꝰ ciuitatis.⁊ intellige ꝙ tenētur clerici rōne ecclesiarū.vn̄ hoc onus vꝛ principaliter imminere eccl'ijs:vt in.c.cū instātia.de cēsi.⁊ teneꝛ ēt ep̄s in his cōtribuere.ar.hic ⁊ melius in c.ego.de iureiur.⁊ in.c.cū instātia.ꝑal. ¶ Not.ibi ordinarij ꝙ canonici appellātur ordinarij.et est vulgare illius loci. Rauēne v̄o dicunꝛ cardina-

c les^c. ¶ No.qđ valet priuilegiū eximens aliquos

3 a procuratiōe legator̄ ⁊ nuntiorū se.apo. prescriptio vero nō valet. Et sic no.ꝙ priuilegiū et prescriptio non habēt eandē vim.⁊ ꝙ multa possint

d queri priuilegio^d que non possunt queri prescriptione.facit qđ dixi.s.e.c.causa.quod potest intelligi quando prescriptio vel cōsuetudo non inducitur ad conscientiam illius qui potest priuilegiū tribuere:alias secus:vt sentit hic do. An.pro hoc adduco.l.de quibus.ff.de leg. vbi habeꝛ qđ inducta cōsuetudo ab habente potestatē habet vim legis. ⁊ qui patitur prescriptionem videtur alienare:vt.l.alienationis verbum.ff.de ver. sign.facit.c.duo simul.de officio ordi. quod not.

4 ¶ †No.qđ canonici ecclesie cathedralis tenentur de redditibus prebendarū ad procurationes legatorum ⁊ nuntiorum apostolicorum.⁊ idem videtur in alijs oneribus toti clero incumbentibus:quod ꝓbat iudicio meo litera in verbo vo-

5 lentes. ¶ †Opp.contra hoc ⁊ contra tex.videtur enim ꝙ canonici nō debeant ad hoc astringi: q2 hoc onus incumbit ecclesijs.d.c.cū instantia.canonici vero non habent ecclesiā q2 episcopus est spōsus ecclesie cathedralis.s.de transla.ꝑla.c.ij. ⁊.c.q̄rto.⁊ ipse est qui percipit redditꝰ ecclesie pro

Sebast. Sapia.

a ¶ Impediꝛ. vide Bal.in repe. l.fi.col.xiiij.C.de p̄scri.lō.tēp.alex. in.l.fin.§.donec. circa med. C.de iure delibe. Bal. in.l.sicut ad fin. vbi Ange. C.de p̄scrip.xxx.vel.xl. ann.⁊ q̄t modis qs dicaꝛ nō posse agere đclarat Bal.in.l.in rebꝰ co.ij.C.de iu.do.

b ¶ Amplia istū tex.multū not.vt ꝑ.d. Anto. post Inno.in.c.cū ex officij.in.iij.colū. j.e.tit.

Zacharias.

c ¶ Dicunꝛ cardinales.ita dicit Jo.and.in addi. ad spe.in ti.de iura.ca.§.restat videre.v.qđ si aliqđ.de quo etiā per car.in cle.ij. post gl in prin. đ cele.mis.vbi idē đt de canonicis ecclesie cōpostellane qui dicunꝛ cardinales. sed non sunt simpl'r cardinales : vt xxxij.qđ.ij.c.pudor.

d ¶ Utrum omne qđ potest acquiri ex priuilegio possit acquiri ex cōsuetudine vel prescriptiōe.vide quod late scribit post gloss.in ca. catholica.xj.di. ⁊ de hoc in terminis per Ange. in aut.vt eccles. co.spa.c.an circa fi.vbi đt ꝙ nō valet pactū qđ non currat nisi cētenaria prescriptio.

a ✝Sebast. Sapia. ¶ Procuratio. vide Abb. in cōsi. xciiij. inci. videtur primo. in. j. vol. vbi dicit ꝙ licet in procuratione legatorum ⁊ nunciorum sedis apostolice non currat prescriptio tamen contra residuū cleri bene currit. de quo etiam meminit Ioan. Fran. balb. in trac. prescript. in. j. parte quinte partis prin. q. xvj.

b ¶ Consului. ad de eundem cōsil. xxvj. ij. li. ro. cōsil. ccclxviij. Lapuz alle. xxx. Cal. ꝯs. ij. et dicunt dñi de ro. dec. x. hoc e. tit. in antiquis, qđ ecclesia parochialis ⁊ hospitalarij possunt prescribere iura aliarū ecclesiaꝝ. Anto. Francisc. ¶ An ecclesia parochialis ⁊ hospitalia possit ꝑscribere bona aliaꝝ ecclīarū dicas qđ pōt prescribere sicut ꝑscribit ecclīa cōtra ecclesiam: qꝛ appellatione ecclesie veniūt omnia monasteria ⁊ oīs locus pius ꝯm Io. an. in. c. ij. in prin. de in integrū resti. in. vj. in nouel. ⁊ abb. in. c. ij. de cōsue. ⁊ car. in cle. ij. in. iij. q. de iude. qđ sine dubio procedit qñ hospitale est cōstructū autoritate epi. qđ in dubio ꝑsumit̄ si in eo misse celebrātur vt ꝑ Archi. in. c. nemo. de cōse. di. j. ⁊ adđ qđ hospitale cōstructum autoritate epi hꝫ oīa ꝑuilegia q̄ hꝫ ecclīa. vt in cle. qꝛ ꝯtigit de relig. do. ⁊ ꝑ Bald. in aut. q̄s actiōes. C. de sacrosan. eccl. ⁊ ꝑpterea dīt ꝙ bōa hospitalia gaudent eo ꝑuilegio q̊ bona ecclesie. l. oīa ⁊ ibi ꝑ bar. C. de epi. ⁊ cler. et vide Alex. in cōsil. cxx. in. j. parte ꝯsi. ⁊ in ꝯsi. ix. in ij. parte. et vide Pau. de ca. ꝯsi. clxxviij. ⁊ ccxcv. vbi dīt ꝙ aduersus hospitale nō dtrahit̄ falcidia vł trebellianica sicut nō detrahit̄ aduersus alia loca pia: vt in aut. similiter. C. ad. l. fal.

oneribus incumbētibus: vt in. c. videntes. xij. q. j. canonicis vero sunt assignate prebende pro eorū necessarijs. xij. q. j. §. si. vñ dicunt̄ beneficiati personaliter: vt no. in. c. presenti. de offi. or. lib. vj. certum est qđ quis nō dꝫ indebite grauari in hac contributione fienda vltra q̄ꝫ possit: sed debet ꝯsiderari ne egeat: vt no. in. d. c. cū instātia. So. ꝯtrarium videt̄ difficile nec per doc. tactū. Ego dico ꝙ canonici nō allegabāt hic impotētiā sed ꝑscriptionē tñ quare fateor plane ꝙ si canonicis fuissent assignate prebende pro eorū sustentatione tantū reliquis bonis ecclesie remanentibus penes episcopum ꝙ ipse episcopus solus pro sua ecclesia subiret hec onera. ar. bo. ex his q̄ no. in. c. de monachis. de preben. ⁊ in cle. j. de iurep. §. j. vbi bo. tex. sed prebende solent cōmuniter assignari pro victu ⁊ alijs necessarijs. d. §. si. xij. q. j. Et hoc dico ꝙ in ecclesijs regularib⁹ maxime cathedralibus in qb⁹ de antiqua ꝯsuetudine vel statuto bona oīa remanent penes epm vel abbatem modica portione relicta cōuētui pro fratrum sustentatione, hec ⁊ similia onera debēt subire per prelatū ⁊ nō per conuentū. Idē dico in ecclesijs pertinentib⁹ ad ius ⁊ proprietatē monachorū in qbus ponūt rectores vel vicarios eis assignata modica portione pro eorū sustētatione dūtaxat. vt in. d. cle. j. de iurep. §. j. iūcta gl. in v̄. obseruent, qđ notabis. 6 ¶ †Quero hic dī ꝙ procuratio⁹ non prescribit̄ an procedat indistincte sol. Ioā. de lig. quem sequit̄ hic. d. Ant. dicit ꝙ clerici non possunt ꝑscribere cōtra legatos. ⁊ ita intelligit hūc tex. sed aliqui bñ pñt scribere cōtra reliquos clericos: puta in terminis capłi: cū potuissent ordinarij seu canonici prescribere cōtra totū residuū cleri. nam tota ꝓcuratio ꝑstabit̄ per alios clericos. nihil aūt preiudicabit̄ legatis ⁊ nuntijs sedis apo. ⁊ sic cessat rō prohibitionis huius. c. qđ procedit ꝯm do. Car. nisi ꝑscribentes essent tot quot indirecte minueret̄ ꝓcuratio. vt qꝛ reliqui non sunt soluendo vł nimiū grauant̄. nā tunc possent appellare vel iudicis officiū implorare. vt infra dicā. Et q̄ꝫ ꝙ hoc dictū videat̄ subtile tamen iudicio meo iste tex. vehemēter resistit. hic eñ non cōquerebāt̄ legati aut nūtij sedis apo. sed clerus: nec proponebat ꝙ isti ordinarij nollēt ꝓcurare legatos simpliciter: sꝫ ꝙ ipsi clerici legatos nuntios deuote recipiebāt ⁊ procurabāt. ipsi vero ordinarij tenebant̄ ꝓcurare ⁊ ꝓcurantibus ad expensas subsidiū impartiri. vnde pondera hoc vltimū ex quo clare infert̄ ꝙ legatis nil deerat in procurationibus debitis: sꝫ totū onus incūbebat residuo cleri: ⁊ tñ papa mādat vt hoc onus ab omnibus cōportet̄ etiā si longissimo tēpore aliqui ꝓcurationis officiū non impēderint reddētes rōnē ꝙ in talibus ꝑscriptio nō ꝓcedit. hoc ergo videt̄ imprescriptibile forte ꝓpter bonū obediētie. ar. j̄. e. cum nō liceat. ⁊ ꝓpter vtilitatē cōem. facit optime ad predicta qđ no. in cle. j. de cēsi. iūcta glo. v̄. legitima. Ex qua iuncto tex. infert̄ ꝙ in oneribus alijs prescriptibilib⁹ valet prescriptio per aliquos clericos in ecclīas cōtra residuū cleri. ⁊ sic alias cōsului b in q̄stione facti que talis erat. Quedam ecclesia non curata per tꝑs de cuius initio nō erat memoria cū alijs ecclesijs ciuitatis ad onera cōiter incūbentia minime cōtribuit: sed alijs soluentibus ꝓ rata illa minime soluebat. vrgebatur ꝑ clerū vt solueret consuetudine nō obstāte, dixi ꝙ poterat se defendere ex illa ꝑscriptione allegabā. d. cle. j. de cēsi. iuncta gl. vbi probat̄ ꝙ prescriptio ꝓdest in his onerib⁹ vitandis: in his tñ q̄ prescriptibilia sunt. Et forte iđ illa gl. adiecit hāc limitationē: qꝛ dubitat̄ nunquid aduersus cathedraticū currat ꝑscriptio. nā gl. in. c. quicunqꝫ. xvj. q. vij. voluit ꝙ licet currat ꝑscriptio in quātitate. non tamē in totū vt nihil debeat̄. aliud tñ sentit Arch. in. c. j. de prebē. li. vj. ⁊ pleni⁹ de hoc ꝑ Io. and. in. c. cū venerabilis. de cēsi. Item dubitat̄ in charitatiuo subsidio. sentit eñ Io. an. in. d. c. cū venerabilis. ꝙ non possit ecclesia suo nomine allegare prescriptionem. ⁊ idē in procuratione ratione visitationis: vt in. c. cū ex officij. j̄. e. ⁊ in ꝓcuratione legatorū ⁊ nūtiorū sedis apo. vt hic. sunt ergo q̄dā imprescriptibilia. in alijs v̄o onerib⁹ regularibus currit ꝑscriptio vt etiā sentit Io. an. in. d. c. cū venerabilis. videmus enim ꝙ in quarta decimarū ⁊ mortuariorū currit ꝑscriptio etiā ꝯtra episcopū vt in. c. de quarta. s̄. e. Itē vna ecclesia prescribit decimas in parochia alterius. s̄. e. ad aures. ⁊. c. j. e. tit. li. vj. 6 ¶ †Et presertim hoc ꝓcedit in prescriptiōe tāti tꝑis de cuius initio non est memoria. illa enim prescriptio habet vim tituli seu cōcessionis. d. c. j. ⁊. l. hoc iure. §. duct⁹ aque. ff. de aqua q̄. ⁊. l. j. §. j. ⁊. ij. ⁊. l. ij. §. pe. ff. de aqua plu. ar. Preterea videmus quod in prescriptione cēsus ⁊ seruitiorū sufficit allegare tñ tēpus de cuius initio non est memoria, alia cā nō est allegata. qꝛ cā presumit̄: vt no. Io. an. c. peruenit. de censi. ⁊ Bart. in. l. cū de in rem verso. ff. de vsur. ⁊ gl. in. c. nullus eps. j. q. j. ergo fortius est admittendū in prescriptione libertatis ⁊ plenius de hoc videas in. d. consi. xcv. 7 ¶ †Nūc q̄ro certū est ꝙ papa pōt aliquē eximere ab istis oneribus: vt hic. ⁊. c. c cū instātia nunquid onus incūbens immineat insolidū reliquis. ⁊ est notabilis q̄stio ⁊ quotidiana cū sepe ciuis vel comitatiuus vel forensis ab istis oneribus eximat̄. an integrū onus oībus incumbens remaneat reliquis vt priuilegiū sic tendat in dispendiū aliorū cū alijs plus aggrauabunt̄ qbusdā exēptis. iste tex. facit ꝙ sic. ⁊ idē vr̄ velle. d. c. cū instātia. facit optime. l. ab oīb⁹. ff. de leg. j. vbi ptꝫ ꝙ si testator mandauit per heredes suos solui centū: ⁊ postea aliquē ex heredibus exemit ab onere soluendi: tenent̄ reliq ad integrā solutionē. nā ⁊ princeps q habet plenitudinē potestatis pōt quē vult a muneribus eximere ⁊ cui vult onera imponere: vt ptꝫ. C. de profes. ⁊ medi. l. medicos. ⁊. ff. de iure immu. ꝑ totū. ⁊. l. vna. C. de superindic. li. x. In ꝯtrariū facit qđ not. spe. in d ti. de censi. §. nunc dicēdū. ver. quid si vniuersitas. vbi dicit ꝙ si aliqua vniuersitas tenet̄ ad aliquā annuā prestationē dño suo si dñs aliquem exemerit nō tenent̄ illi de necessitate ad integrā solutionē: sed tantum minus q̄ꝫ tū est illud qđ debebat soluere priuilegiatus. ⁊ idē vr̄ sentire Bar. in. d. l. ab omnibus. in obli. ex cōtractu vt vno liberato reliqui nō teneant̄ insolidū. ar. in. l. epistola. ⁊. l. si vnus. §. añ oīa. ff. de pac. cum si. ⁊ de hac questione ibi per eū. ⁊ plenius per Ioā. an. in. c. ij. de immu. eccle. Et cōcludendo ⁊ reducēdo oīa ad cōcordiā dicerē ꝙ si vnus iminet pluribus non insolidū: sed pro virili portione: ⁊ tūc aut incūbit ex contractu: aut ex vltima voluntate aut ex dispositione iuris cōis: aut ex cōsuetudine. Primo casu vno exēpto per creditorē alij tenent̄ pro virili portiōe: ⁊ nō insolidū per iura superi⁹ alleg. facit. l. j. C. si plures. vna snīa. secus si fuissent obligati insolidum: vt. l. si. ff. de duo. re. not. Bart. in. d. l. ab omnibus. Secūdo casu nō tenent̄ ex vltima volūtate: ⁊ si testator exemit aliquē reliqui tenent̄ insolidū. d. l. ab oībus. qꝛ hoc vr̄ fuisse de mente testatoris cuius mens est habenda ꝑ lege. xiij. qđ. ij. vltima volūtas. ⁊. d. l. ab oībus. Tertio casu cū ex dispositiōe iuris imperator sol⁹ pōt eximere regulariter in tēporalib⁹ ⁊ papa in spiritualibus ⁊ onus accrescit alijs. ⁊ sic intellige hūc tex. ⁊ ea que plene no. per Io. an. in. c. ij. de immu. ec. alij vero reges principes ⁊ barones ⁊ similes nō habētes iura impij lꝫ possint eximere aliquē in eoꝝ ꝑiudiciū. nō tñ in ꝑiudiciū alioꝝ ⁊ reipublice. ⁊ ꝓ hꝫ tex. opti. i. l. vacuatis. iūcta gl. ⁊ Bar. C. de decu. li. x. ꝑ eūdē Bar. i. l. ij. ff. de iure imu. vbi vid. idē dicerem in obligatis rōne statuti. ⁊ sic distinguerē ꝯm bar. ⁊ Iac. de are. in. d. l. ab oīb⁹ vbi dicūt ꝑ illā. l. ꝙ si statuto cauet̄ vt comitatiui tencāt̄ soluere salariū ptātis ⁊ postea villa aliq eximit̄ ab onerib⁹ tenent̄ reliqui comitatiui soluere. itegrū salariū h̄ puto verū nisi ex cā rōnabili quis eximat̄ ꝑ inferiorē: vt. l. j. C. de decre. decu. li. x. sentit Bar. i. d. l. vacuatis. i fi. In q̄rto mēbro in obligatis rōne ꝯsuetudinis credo idē dicēdū qđ in obligatiōe ex ꝯtctu: qꝛ ex q̊ oēs tenent̄ ad onus rōne ꝯsuetudinis nō dꝫ vnus eximi in alioꝝ ꝑiudiciū. facit qđ no. Io. an. in add. spe. in. d. §. dicendū. in. iij. col. vbi dīt ꝙ si de cōsuetudine forenses cōsueuerunt esse imunes ab onerib⁹ nō pñt nūc ad illa ꝑ statutū obligari. facit qđ i fi. no. Bar. in. l. qđ semel. ff. de decre. ab. or. fa. ⁊ ꝑdicta notabis. Ex his infert̄ ad q̄stionē qd si multi ꝑ priuilegiū apostolicū sint exēpti a ꝓcurationib⁹ legatoꝝ ita ꝙ alij nimiū grauent̄. So. modicā lesionē debēt sustinere: vt in. l. q̄ties. C. de pcu. imp. offe. no. in. c. rescripta. xxv. qđ. ij. ⁊ etiā magnā vbi clare ꝯstaret de intentiōe pape: vt in. c. in memoriā. xx. dis. sꝫ i dubio ꝑnceps nō ꝑsumit̄ h̄ velle: vt in. c. sup eo. de offi. deleg. ⁊ melius. i. c. suggestū. ⁊. c. dilecti. de deci. ⁊. l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pup. q̊ casu dicit Car. ꝙ reliquus clerus pōt resistere ne soluat totā ꝓcurationem ⁊ appellare: exꝑssa in appellatiōe hac cā: qꝛ enormiter ex h̄ grauātur ⁊ debebit princeps hoc viso priuilegia illa renocare tanq̄ꝫ tēdētia ad noxā. d. c. suggestū vel procurationē minuere. ⁊ ita dicit se consuluisse.

Ego aūter

c ✝Sebasti. Sapia. ¶ Nūqd onus. vide bal. in. l. ēt. in vl. co. C. de exe. rei ind. Car. in cle. pñti. in vl. q. de cēsi. ⁊ Pe. de anc. i ꝯs. ccxliij. in. c. ad ꝑdicta. ⁊ in ꝯsi. ccccvj. inci. viso instr̄o ad fi. ro. in. l. iiij. in prin. de re iudi. ⁊ in cōsi. cclij. inci. decisiōe ꝓposite ꝯsultationis. ⁊ Alex. in consi. cj. inci. visis instr̄is. in. j. colū. in. j. vol. ⁊ in cōsi. cxxvj. inci. in cā. ⁊ lite. in. ij. volu.

d ¶ In ti. de censi. adde Pe. de Anch. cōsi. cclj. qui illud dictū sequitur.

¶ †Ego aliter dicerem ⁊ sic qđ aut priuilegia[a] fuerũt concessa proprio motu principis ⁊ tuc nõ video super quo possit fundari appellatio: cũ cõtra principis dispositionẽ nõ sit licitũ appellare. ix. q. iij. cũcta per mũdũ. ⁊ c. p principalem. sed si nimiũ grauat dʒ implorari remedium a principe cuius est decernere de suis priuilegijs: vt no. in c. cum venissent. de iud. ⁊ in c. suggestũ. ṗalľ. Si vero fuerint ꝯcessa ad instãtiã tũc poterit dici ꝙ emanauerũt vel p ambitionẽ vľ importunitatẽ impetrãtiũ ꝙ si princeps sciuisset ꝙ alia precessissent nũq̃ cõcessisset cũ tanto eorũ ṗiudicio maxime cũ sint contra rempublicam ⁊ a iure dãnata. ff. si cõtra ius vel vti. pub. l. fi. ⁊ l. vacuatis. C. de decu. li. x. ⁊ si hec exceptio nõ admittatur poterit appellari. ar. in c. super eo. de offi. dele. ⁊ hec videnť de mẽte Jo. an. in simili. q. in d. c. ij. de immu. eccle. ¶ †Itẽ p ṗdicta videť solui q̃stio quã insolutã reliq̃t hic Hosti. querẽs qd de capellis nolẽtibus cõtribuere ad expẽsas[b] que fiũt pro cõsecratiõe episcoporũ suorũ pretendentes solã ṗscriptionẽ vel cõsuetudinẽ ⁊ arguit ꝙ nõ inueniť per hoc. c. cũ suis cõcordãtijs: demũ remittit ad not. in c. vt ṗterite. de ele. Ego dico ꝙ expense principaliter incumbũt ipsi ṗlato cuius factũ agiť: vt no. in d. c. vt preterite. Si vero facultates prelati non sufficiũt tũc alij subditi teneť ad charitatiuũ subsidiũ. vt in c. cũ apostolus. de cẽsi. ⁊ no. in d. c. vt preterite[c]. Sol. ergo q̃stionis dependet nũc an contra charitatiuum subsidium currat prescriptio ⁊ an saltem possint aliqui contra residuũ cleri prescribere. vide q̃ supra vltra alios plene examinaui.

1 ☞ Subditi nullo tpe prescribunt obedientiam dño. 12.
2 Clerici tenentur obedire capitulo siue sede va. siue non.
Episcopus cum capitulo dicuntur explicare negotia ecclesie nec vnus sine alio.
Capitulum ⁊ singuli canonici non iudicantur a pari. nam plus est capitulum q̃ singuli canonici.
3 Obedientia propter que crimina est deneganda prelatis.
4 Clerici vel prelati notorie fornicatores vel simoniaci sunt ipso iure suspensi a beneficio.
5 Hereticus est priuatus omnibus iuribus ⁊ bonis ⁊ est excommunicatus.
6 Tanq̃ hereticus punitur ille qui credit ecclesiam non habere potestatem canones condendi.
7 Res prohibita alienari per legẽ vel statutũ vel defunctũ siue per pactum an possit prescribi vide per discursum.
8 Error iuris impedit prescriptionem: error facti non. 9.
10 Prescriptio non currit contra pupillũ furiosum aut prodigum ⁊ quatenus currat restituuntur.
11 Prescribere non possunt colonus habẽs precario: vsufructuarius: creditor pignoris: ⁊ similes persone.
12 Prescribere potest ille qui bona fide emit rẽ a colono: sed dñs ignorans aduersus hanc prescriptionem restituitur.
14 Articuli non sunt admittendi quando veniunt contra decisionem alicuius textus.
15 Prescriptio libertatis quam faciunt subditi: procedit sine possessione.
16 Prescribere licet quis possit iura imperij in territorio suo. tamen non potest prescribere vt nemini subsit.
Imperator non posset concedere priuilegium omnimode exemptionis: quia esset lacerare imperium.
17 Abbas potest prescribere iura episcopalia.
Monachi possunt exercere curam animarum vbi de hoc est consuetudo.
Abbas põt prescribere aliquã ecclesiã contra episcopum.

1 **Cum non liceat.** †Subdit⁹ nõ ṗscribit obedientiã ꝯ ṗlatũ. Sunt due partes. Prima reprehendit factũ istorũ quibus scribitur exprimẽdo cãm. Scđa illud corrigi precepit ⁊ exceptionẽ remouet ibi: idq̃ʒ. ¶ Casus literalis. Archieṗs bracharẽ. conquestus est do. pape ꝙ priores de costa ⁊ de sancto donato denegabant sibi obediẽtiã ⁊ reuerentiam exhibere: lʒ ecclesie sue in diocesi ipsi⁹ archiepi essent cõstitute: dicẽtes ꝙ eã sibi exhibere nõ cõsueuerunt. Mãdat pa. dictis priorib⁹ quatenus ṗdicto archieṗo exhibeãt obediẽtiã ⁊ reuerentiã debitã sicut alij clerici sue diocesis ṗscriptiõe tpis nõ obstãte. Ber. ¶ No. j. ꝙ eṗs đr esse caput oĩm de diocesi. inferiores vero ṗlati dicunť esse mẽbra. ⁊ sic nõ solũ canonici dicunť mẽbra vt in c. nouit. de his q̃ fi. a ṗla. facit qđ le. ⁊ not. in ca. significasti. de ele. in fi. ¶ No. ij. ꝙ quis nõ põt esse sine capite, esset eñ accephalus. de quo vide text. cũ gl. in c. nulla rõne. xciij. dist. ¶ Et no. ꝙ caput est honorabilius mẽbrũ qđ sit in corpore. mẽbra eñ sequunť caput ⁊ nõ econtra. hinc est ꝙ solũ caput sine alijs mẽbris facit locũ in quo sepeliť religiosuʒ. ✠ l. cũ in diuersis. ff. de reli. ⁊ sum. fu. ⁊ amputato capite frustra iactat se qs habere reliqua mẽbra. j. q. j. illi cõferũt in fi.

2 ¶ †Not. iij. ꝙ oẽs clerici diocesis etiã si sint ṗlati tenentur eṗo ad obedientiã ⁊ reuerẽtiã cõcordat qđ leg. ⁊ no. in c. his q̃. de maio. ⁊ obe. vbi fit mẽtio de obediẽtia reuerẽtia ⁊ honorificẽtia. ⁊ dic vt ibi de differẽtia inter hec. Et aduerte qꝛ vř velle iste text. qđ non solũ eṗo teneť obedire ⁊ repereri: sed etiã capitulo: vt patet ibi: archiepiscopi ⁊ ecclesie. nam appellatiõe ecclesie venit capitulũ: vt in c. requisisti. de testa. Jo. an. intelligit istũ tex. respectu capituli sede vacante. alle. c. his que. ⁊ c. cũ olim. de ma. ⁊ obe. ⁊ sic sentit quod superstite episcopo non teneť inferiores ca. ad obedientiam ⁊ reuerentiã. Ego vero dico contrariũ per tex. expressum. in c. cũ clerici. de ver. sig. vbi patet ꝙ clerici iurãt obedire eṗo ⁊ ecclesie. i. capitulo. ⁊ dicit ibi tex. in fi. ꝙ p tale iuramentum episcopo tanq̃ capiti principaliter obligantur. ⁊ per illum text. dicit Inno. in c. dilecti. de ma. ⁊ obe. quod spiritualia ⁊ dignitates ecclesie sunt communia. ⁊ communiter tenentur per episcopum ⁊ capitulum: licet episcopus sit caput. satis bene facit ille tex. in ca. dilecti. cum materia sua. Probo ratione episcopus omnia facit aut cum consilio aut cũ consensu capituli: aut simul per vtrũq̃ʒ explicantur: faciũt eñ vnũ corpus iuxta ea que habentur ⁊ no. in c. nouit. ⁊ c. q̃to. de his que fi. a prela. ⁊ in c. edoceri. de rescr. ⁊ in c. j. de ꝑcu. qua ratione omnes de diocesi debent exhibere reuerentiã ⁊ obedientiam episcopo ⁊ capitulo: sed episcopo tanquam capiti. non sic dico in singulis canonicis: quia aliud capitulum aliud singuli. pro hoc faciunt no. per Inn. in c. cum dilectus. de consue. vbi dicit ꝙ singuli canonici non habẽt publicũ officiũ sed capitulum. Idẽ no. ipse in. c. cũ vintoneñ. de ele. p. d. Ant. in c. illa. e. ti. ⁊ sic aliud capitulũ aliud singuli vt hic dicit Jo. an. ⁊ dic vt no. in c. ad probandum. j. de re iud. xij. q. ij. qui manumittiť. Nec ob. illud. c. his que. ⁊ c. cum olim. allegata p Jo. an. qꝛ dico ꝙ vacã. se. debetur capitulo obediẽtia ⁊ reuerẽtia principaliter ⁊ insolidũ sicut episcopo: sed sede repleta debeť accessorie tanq̃ membris episcopi. facit qđ in simili no. Jo. mo. in c. super eo. de here. lib. vj.

3 ¶ †Op. cõtra tex. vř ꝙ liceat recedere a prelato: vt in c. sane. xxiij. q. ij. c. qꝛ diligentia. de ele. cũ si. Sol. dicit glo. j. ꝙ regulariter ꝓcedit ꝙ diciť hic in tex. fallit in casibus vt in crimine heresis primo. scđo in schismate. tertio in crimine notorio fornicationis. quarto in simonia in ordine cõmissa si probari possunt. xxxij. di. §. verũ. In alijs aũt criminibus[d] etiã si sint notoria nõ est licitũ ab obediẽtia ṗlati ante sententiã contra eũ ferendã recedere. viij. q. iiij. nonne. ⁊ no. bñ hanc gl. idẽ no. gl. in c. nullus. xxxij. di. Quare aũt in predictis casibus licitũ est añ sententiã ab obedientia recedere. dicit glo. ꝙ inuoluti in illis criminibus sunt a iure suspẽsi. Sʒ cõtra hoc gl. instat. nã ⁊ alij criminosi videnť ꝓhibiti a perceptione sacramẽtorũ. de cõse. di. ij. quotidie. Sol. đt gl. ꝙ canõ đt ꝙ istos symoniacos ⁊ fornicarios vitare possumus sʒ alios nõ: nisi sint excõicati vel suspensi vel depositi hec gl. ẽm Jo. an. bñ nõ reddit sufficiẽter rationẽ diuersitatis. qꝛ repetit ipm quare ipse vero Joã. an. dicit ꝙ rõ diuersitatis seu spãlitatis in simoniaco in ordine est: qꝛ intus ortus occidit q̃tũcunq̃ʒ occultus: vt no. de simo. tãta videtur text. j. q. j. quibusdã fornicatio aũt inquinat aĩam ⁊ corpus. Itẽ qñ nimis frequentať ideo iura magis exasperant. xxxij. q. vij. qd in oibus. ⁊ ff. de pe. aut facta. in fi. ⁊ idẽ no. Hos. in d. c. tanta. ¶ Aduerte latius qꝛ cũ queriť an ⁊ qñ sit licitum recedere ab obediẽtia ṗlati. primo eñ lʒ qñ prelatus est ab ecclesia ṗcisus: vt qꝛ est excõicatus. de ap. c. pastoralis in fi. ⁊ xj. q. iij. excõicatos. ⁊ c. cum excõicato. vt đt Inno. in c. j. de schisma. ꝙ q̃tũcũq̃ʒ iste toleret dummõ ꝓbari possit si vocat aliquẽ subditũ ad ordines vel ad alia sacramenta põt ei dici nõ recipiã hoc a te, qꝛ es excõicat⁹. vñ tibi participãdũ nõ est. ⁊ ex hac cã legitima est appellatio ẽm eũ: secus dicit in alij puta irregularibus infamibus ⁊ alijs criminosis: qꝛ ꝯ eos nõ esset admittenda talis exceptio: nõ recipiã hoc a te: qꝛ es irregularis sufficit eñ ꝙ toleret. viij. q. iiij. nõne. Ratio diuersitatis ẽm eũ est: qꝛ excõicato nõ potest cõmunicari sine periculo: sʒ in alijs secus. ⁊ adde ad hoc qđ not. idẽ Inn. in c. inter dilectos. de exces. prela. ⁊ in ca. sciscitat⁹. de rescr. ⁊ in c. cũ sup. de offi. deleg. Idem qđ in excõicato dicit hic Inno. in notorio fornicatore ⁊ simoniaco. ⁊ hoc ea ratiõe: qꝛ ab eorũ obediẽtia sua autoritate recedere lʒ. xxxij. di. verũ. ¶ No. vñ hoc dictũ. ⁊ ita voluit glos. hic lʒ non ita clare. ex q̃ habes ꝙ nõ solũ in diuinis possum⁹ ꝓpria autoritate vitare fornicatorẽ notoriũ ⁊ simoniacum in ordine:

Sebast. Sapia.

a ¶ Aut priuilegia. Aliã distinctionez ponit. d. Jas. in. l. auus neptis. col. iij. ff. de pac. vbi plura ad propositum.

b ¶ Vide. d. Ant. ⁊ d. Bart. de bellẽ. i. c. si archieṗs de tempo. ordi.

c ¶ Ut preterite. adde p hac opi. qđ voluit Fel. cõ si. ccxxiiij.

Zacharias.

d ¶ In alijs autẽ criminibus. limita hoc dictũ per gl. in c. sacerdotes. ij. qđ. vij. que vult ꝙ prelato nõ seruãti constitutiones seu canones possit impune leuari obedientiã etiã ante latã sup hʒ sñiam. quã tñ gl. limita vt p Ge. ibi scilicet si non seruet ex simplicitate. secus si ex cõtẽptu. vt etiã no. Car. in cle. j. qđ. x. de eta. ⁊ qli. Aliam glo. habes in c. venerabili. ⁊ ibi Gemi. ⁊ Celsus i apo. ad ipm de elec. li. vj. quã ad hoc singularizat ro. sin. ccccxcvj. in ci. curialis de florentia.

Anto. Francisc.

¶ Circa hoc an obediẽtia possit leuari nõ seruanti canones vel leges nõ expectata sñia. dicas ꝙ canones sunt ab oĩbus obseruandi qui sunt christiani ⁊ subditi pape. vt in c. j. de const. ⁊ superiori qs teneť obedire vt. in. c. legebatur. de ma. et obe. ⁊ recusans obedire iudici et superiori põt ab eo puniri vt per Spe. in tit. de accus. in. §. vj. in v̄. si credit. adde tñ qđ obediẽtia ẽt pape nõ est prestãda illicitis vt p Inn. in c. inquisitionis. de sent. ex. ⁊ in c. proposuit. de cõces. prebẽ. ⁊ habetur in c. si dñs. ⁊ in. c. q resistit. xj. q. iij.

sed etiã possumus recedere ab eorũ obediẽtia. iura tñ clare
4 non dicunt: sed potest sic argui pro hac opi. ¶ † Isti ſm cõmunẽ opi. sunt ipso iure suspẽsi ab officio, de quo dic vt no. in c. vr̃a. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ in c. p tuas. de ma. ⁊ obe. ergo et a beneficio, de quo dic vt no. in c. cupiẽtes. de penis. in gl. nouа. Preterea suspensus ab officio est suspẽsus a iurisditione: vt no. in c. cũ dilectus. de consue. Sed an hoc sit verum
a indistincte qđ notorius fornicator[a] sit suspensus ab officio. dic vt no. in d. c. vr̃a. Idẽ qđ. s. dic in aliis precisis ab ecclesia vt in suspensis ⁊ depositis: vt hic in gl. ⁊ in d. c. j. per In.
5 ¶ † Et hec est ratio specialitatis in heretico ⁊ schismatico. hereticus enim est priuatus oĩbus iuribus ⁊ bonis ⁊ est excõicatus: vt in c. excõicamus. de here. ⁊ c. vergentis. eo. titu. ⁊ c. cũ ſm leges. e. ti. lib. vj. Schismaticus ẽt est excõicat⁹. vt in c. licet. de ele. li. vj. ⁊ xxiij. di. in noĩe dñi. Adde alios duos casus multũ no. primum ponit gl. in c. sacerdotes. ij. q. vij. si
b prelatus non seruat canones[b]. ⁊ videt hoc mirabile nec iudicio meo apte iure pbaẽ põt tñ adduci. c. alieni. ij. qđ. vij. sed nõ facit multũ intelligendo. vt no. gl. que intelligit istum
6 tex. in schismatico. ¶ † Posset tñ intelligi in nõ obseruante canones illos cõtẽnẽdo: q2 nõ credit ecclesiã habere ptãtẽ cõdendi. i. talis eñ debet puniri vt hereticus. vt no. gl. in c. gñali. de ele. li. vj. facit tamen pro illa glo. alius casus quẽ ponit Io. an. in c. j. de censi. post Host. ⁊ melius loquitur. et clarius Hosti. in c. licet in corrigẽdis. de offi. or. vbi dicit ꝙ si prelatus corrigẽs subditũ eodem peccato mortali equali vel minori notorio sit detẽtus videẽ appellatũ ab eo. ⁊ vide no. in d. c. de priore. de ap. in fi. vbi dt ꝙ a prelato etiã religioso cõstituto in mortali peccato cuius crimẽ est notoriũ vel famosum si est incorrigibilis põt appellari: ⁊ si defert bene quidẽ, al's acriter puniret per. c. de priore. de ap. ⁊ reddit cãm: q2 iudicialis correctio ad talẽ prelatũ non spectat. iij. qđ. vij. iudicet. ⁊ q̃ q̃ istorum sit magna autoritas ego tñ hoc non puto verum. ⁊ est expresse contra autoritatẽ huius glo. que dicit ꝙ regulariter etiã si crimina sint notoria non est licitũ añ sententiam recedere a prelato. viij. q. iiij. nonne. ⁊ idẽ no. gl. in d. c. null⁹, ⁊ d. c. sacerdotes. ⁊ ad. c. iudicet. dic vt respondet Gra. in §. item in euangelio. ea. causa. q. vij. ꝙ criminosus non iudicat ex merito vite alias sibi nocet: licet eius iudicium non debent subditi vitare q̃diu tolerat. ad hoc. c. dictũ. j. q. j. facit optime qđ no. Inn. in d. c. sciscitat⁹. ⁊ vide bo. tex. in c. sacerdotes. el. ij. ij. q. vij. vbi tradit regula ꝙ subditi debent obedire p̃ceptis prelatorũ licet ipsi aliter agãt q̃ debeant nisi in fide errauerint. ⁊ sic solũ excipit vnũ casum. non ergo licet ab eis recedere pretextu criminis nisi reperiatur iure permissum, qđ no. ¶ Ultima gl. diuiditur principaliter in tres partes. In prima ponit. xxvj. casus in quibus prescriptio nõ procedit aut dormit. In secunda ponit quinq3 personas que nõ prescribunt. In tertia prope fi. format vnum contrarium contra tex. ⁊ soluit secunda pars ibi: item quidã sunt. tertia ibi. arg. contra. ¶ Et pro intellectu prime partis scias ꝙ quandoq3 p̃scriptio currit sed per interruptionẽ tota tella cõquassabat ita ꝙ nõ prosint p̃cedentia tẽpora: ꝙ qñ contingit nõ est materia nostra: sed eã expediui. s. c. illud. Quandoq3 vero p̃scriptio dormit iã inchoata propter aliqđ accidẽs superueniens: nõ tñ cõquassat prescriptio: sed cessante impedimẽto currit ⁊ cõtinuantur p̃cedẽtia tpa cũ sequẽtibus, nec est ista materia nr̃a: sed eã tradidi in c. ex transmissa. s. e. Qñq3 vero p̃scriptio nullo modo currit ita ꝙ nõ est opus vt interrũpatur aut dormiat: ⁊ hec est ppria materia nostra. ⁊ sic glo. impertinenter ponit hic aliquos casus in qb⁹ p̃scriptio dormit. Scire eñ debes ꝙ lex seu canõ in multis casib⁹ directe ĩpedit vsucapionẽ vt in tex. nr̃o ⁊ in multis casib⁹ notatis in gl. in quibus casibus non prodest bona fides possidenti: vt dicit text. in l. vbi lex. ff. de vsuca. ⁊ quaten⁹ hec gl. dicit ꝙ in reb⁹ fisci non currit vsucapio min⁹ perfecte materiã fisci explicat in tpe prescriptionis. nã in cõtrariũ videẽ text. in l. q̃uis. ff. de vsu. ⁊ l. inter quatuor. ⁊ l. in oĩb⁹. ff. de diuer. ⁊ tẽp. prescr. ⁊ l. j. C. de quadri. p̃scri. nec etiã hoc doc. declarant. Ego vo dicam
7 lati⁹. j. e. c. cũ nobis. q2 hoc. c. satis est oneratũ. ¶ † Et circa istã primã partẽ gl. q̃ro quid si lex vel canon directe seu expresse nõ inhibet vsucapionẽ sz tacite: vt q2 phibet rẽ alie-
c nari, nũquid possit vsucapi[c] seu prescribi. ⁊ vr̃ primo ꝙ nõ: q2 res phibita alienari tacite prohibeẽ vsucapi: vt no. glos. in d. l. cũ lex. videẽ tex. in l. alienatiõis verbum. ff. de ver. sig. vbi dt ꝙ alienatiõis verbũ cõtinet vsucapionẽ. vix est enim vt non videaẽ alienare qui patiẽ vsucap. In contrariũ facit q2 res minorus phibeẽ alienari sine decreto. C. de predi. mi. sine decre. nõ alie. per totũ. ⁊ tamẽ potest p̃scribi si bona fide

a ¶ Notorius fornicator. Adde gle. i 2[?]. lxxij. j. li.

b ¶ Canones. ad de Ro. sing. suis fo. xiiij.

c ¶ Usucapi. ad de Alex. consil. j. iiij. lib.

Sebast. Sapia.

c ¶ Usucapi. vid circa hãc materiã pulchre per bal. in l. j. colũ. v. cum se. C. de ser. fugi. per Paul. de cast. in l. fin. §. pe. C. commu. de lega. p Moder. in l. filius. §. diui. ff. de leg. j. ⁊ Ale. in consil. lix. inci. attentis verbis testamẽto. co. iij. l. iij. vol. ⁊ d. soc. in cõsi. cclj. incip. qm in p̃senti. col. pe. Corn. in cõsi. xxxviij. inci. placet. in iiij. colũ. in j. vol. ⁊ in 2si. ccciiij. inci. rẽ arduã, in iiij. col. in iiij. vol. ⁊ Bal. in cõsil. cxxj. inci. Qđ nõ possit in fi. in iiij. parte vbi dicit ꝙ prohibita alienari fauore publice vtilitatis prescribi nõ possunt.

Sebast. Sapia.

d ¶ Cõtra pupillum. vide Alex. in l. si curatorem habẽs in ij. not. C. de in inte. resti. mino. vbi tradit an priuilegia cõcessa minoribus habeãt locũ i pdigo et furioso. vide quomodo furiosus et minor equiparenẽ p Fel. i. c. pastoralis. col. ij. de iud. et quo minor et prodigus equiparenẽ p Fel. in c. j. col. v. circa fi. s. eo. Ias. in l. is cui bonis. co. iij. ff. de verb. obli.

res fuit empta. puta q2 emptor putabat illũ maiorẽ. vt. l. ij. §. si a pupillo. ff. pro empto. Itẽ res eccl'ie phibenẽ alienari. de reb. ec. nõ alie. per totũ. ⁊ tamen prescribũtur vt hic licet possit responderi ꝙ iura nõ simpliciter alienationẽ phibẽt rerũ pupilli vel minoris ecclesie: sed prohibẽt sine cã ⁊ certa solẽnitate ⁊ sic iura nõ resistũt simpliciter alienationi: vt sentit Bart. in l. fin. C. in qui. cau. in inte. re. non est ne. Item aliud est expresse phibere vsucapionẽ aliud tacite: puta p phibitionẽ vsucapionis: vt no. gl. in d. l. cũ lex. Pro solutione dico ꝙ qñq3 lex phibet rẽ alienari: q2 ei⁹ cõmercium haberi nõ põt nec possessio vt in rebus sacris ⁊ religiosis spiritualibus respectu laicorũ ⁊ in illis nõ pcedit vsucapio: q2 deficiẽte possessiõe nõ pcedit p̃scriptio: vt in c. causam. s. e. Qñq3 res phibeẽ alienari simpliciter fauore ipsius rei exẽplũ in fundo dotali ⁊ tũc phibitio ipsa impedit vsucapionẽ inchoari: vt in l. si fundũ. ff. de fun. do. no. gl. ⁊ Bart. in l. ij. C. de vsuc. pro emp. sed si erat inchoata ⁊ postmodũ superuenit qualitas sup qua se ius fundat in phibitione: vt puta q2 post factũ res efficiẽ dotalis ⁊ tũc nõ impediẽ vsuc. tex. est in d. l. si fundũ. ff. de fun. do. Idẽ est qñ res peruenit ad priuilegium vt non possit ꝯ eũ prescribi, vt no. Ioan. an. c. vnico. de
8 iure pa. lib. vj. ¶ † Et intellige semper ꝙ possidẽs sit bone fidei: vt q2 ignorat prohibitionẽ iuris pbabiliter. al's aũt error iuris nõ iuuaret in vsucapiõe, d. §. si a pupillo. ⁊ l. nũq̃.
9 ff. de vsuc. no. in c. apostolice. de dona. ¶ † Qñq3 res si prohibeẽ simpliciter alienari sz sine certa solẽnitate vt in reb⁹ minorũ ⁊ eccl'ia ⁊ tũc data bona fide ⁊ excluso iuris errore cõcedit p̃scriptio si habet cõcomitãtiã suã vt in contrariis alle. superius. facit ꝙ dixi. s. e. c. de quarta. vt puta emi rem ecclesie a p̃lato sed putabã capituli consensum intercessisse qui tñ non intercesserat. vt dixi in d. c. de quarta. vel putabã venditorẽ maiorẽ qui tñ erat minor. Secus si errabã in iure q2 putabã minorẽ posse vendere sine decreto vel p̃latũ sine cõsensu capituli. vt d. §. si a pupillo. sic intellige gl. in c. ij. de his que fi. a prela. ⁊ tex. iuncta gl. in ca. j. de re. ec. non alie. li. vj. ⁊ sic intelligo ⁊ distinguo Bar. in l. fi. C. in qui. cau. in inte. rest. non est nece. p̃dicta pcedũt qñ res est phibita alienari p leges vel canones. Quandoq3 res est phibita alienari per defunctum: ⁊ tunc idem dicendum quod in prohibitione legis vt vsucapi non possit. tex. est no. in l. ij. C. de vsuca. pro emp. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. qui idẽ no. in l. cũ lex. prealle. nã dispositio testatoris in impediẽdo alienationẽ habet vim legis: do. Inn. in c. raynaldus. de testa. ⁊ no. in l. fi. C. de reb. ec. non alie. facit. xiij. q. ij. vltima volũtas. ⁊ hoc intellige qñ prohibitio fit per testatorẽ ex cã. nam sine causa nõ valet vt leg. ⁊ not. in l. filius. §. diui. ff. de leg. j. vbi plene per Barto. Idem no. ⁊ sin. dixit Bar. in d. l. cũ lex. qñ phibitio sit in contractu ⁊ est talis qui habet impedire dominij translationem quod quando fit ibi prosequiẽ sed remitto ad plene no. per eum ⁊ alios in l. ea lege. C. de cõdi. ob cau. ⁊ l. nemo. C. de pactis. et in effectu dicit ꝙ tunc impeditur per pactũ dominij translatio cum paciscens reseruat sibi aliqđ ius in re. exemplũ in creditore cui res est obligata ⁊ apposuit pactũ vt illa res interim nõ alienareẽ: tunc enim impeditur dominij translatio. text. est not. ⁊ singularis in l. si creditor. §. vltimo. ff. de distrac. pig. al's non impeditur dominij translatio. sed si paciscentis interest agit ad interesse: vt in l. fina. C. de pact. inter emp. ⁊ ven. ⁊ no. in dictis iuribus. Sz ego dubito an illđ dictũ Bar. sit verũ vt pactũ hoc casu habeat impedire vsucapionem. moueor: q2 pactum priuatorũ non potest impedire prescriptionẽ vt ipsemet Bar. no. in l. nemo põt. ff. de lega. j. ⁊ in l. j. ff. de vsuca. dixi. s. super rub. q2 hoc est introductum in fauorem publicum ⁊ in odium negligenti. s. eo. vigilanti. ⁊ d. l. j. ⁊ hec non possunt passionibus priuatorum remitti. c. si diligenti. de foro cõpeten. Non obstat qđ. s. dixi in defuncto: q2 potest dici speciale in ipsius prohibitione: quia voluntas defuncti pro lege seruãda est: vt in auẽ. de nupt. §. disponat. no. in d. c. vltima voluntas. Idẽ dic vbi prohibitio fit per statuta. vt no. Bar. in d. l. cum lex. nam statutũ est
10 in loco iuris ciuilis. i. dr ius ciuile. ⁊ hoc bñ no. ¶ † Secun-
d do quero dr in gl. ꝙ contra pupillũ[d] non currit prescriptio. ⁊ est text. in l. sicut. C. de prescri. xxx. anno. nunquid idem sit in furioso ⁊ pdigo. vide in furioso gl. no. l. ij. C. de curat. furio. que singulariter dicit ꝙ priuilegia ⁊ bñficia collata minori in prescriptionibus ⁊ in aliis videnẽ collata furioso. Idem in prodigo dicit Io. an. post Uber. de bo. in addi. Spe. eo. ti. sup rub. in ij. co. ar. illius. l. cũ similib⁹. ⁊ facit. l. ij. ff. de cur. furio. Et ad omne dubiũ tollẽdũ dicit ꝙ presupposito qđ currat dareẽ restitutio ⁊ nota hoc vltimũ pro his que in ec-
11 clesia dixi. s. eo. titu. c. fi. ¶ † Uenio ad secundã partem glo, que dicit

que dicit prescriptionem qñq₃ impediri defectu persone.⁊ primo exē|plificat in p̄cario tenēte.⁊ ratio huius est:q₂ nō ipse sed dñs possidet.l. certe.§.is qui rogauit.ff.de preca.Secūdus casus est in colono:⁊ eadē ratione in isto:q₂ non ipse sed dñs possidet per eū.vt in.l.male agitur. C.de prescri.xxx.an.⁊ in.l.j.§.cōmunia.de vsucap.Tertius casus in eo qui alieno noīe possidet.j̄.c.si diligenti.⁊ hoc premissa ratione. q₂ is possidet cui⁹ noīe possidet in.c.cū venissent.de resti.spol.Quartus casus est in vsufructuario.iste eñ non prescribit p̄prietatē ipsius rei:tum q₂ non possidet ipse ciuiliter:sed naturaliter:vt in.l.naturaliter.de acqui.poss.tum q₂ non habet bonā fidē:vt dicit tex.inst.per quas perso.no.acq.§.fructuarius.vsumfructū vero posset quis bene p̄scribere si haberet bonā fidē:vt.l.fi.C.de prescri.lon.tem.⁊ no.in.l.corruptionem. C.de vsu ⁊ ha.l.si iusto errore.§.nō mutat.ff.de vsufru.per Bar.Quintus ⁊ vlt.casus in creditore[a] qui nunq̄ prescribit pignus.qđ intelligit gl.in longa prescriptione non in longissima.s.xxx.an.vt.l.sicut ⁊.l.oēs. C.de prescri.xxx.an.Aduerte illud procedit de iure ciuili non autē de iure canonico repugnante mala fide.j̄.e.c.fi.¶ †Circa istā partē quero certū est q̄ colonus non prescribit:vt.s̄.dixi:nec pōt mutare cām possessionis:vt.l.cū nemo.C.de acqui.pos.bene q̄ colonus alteri bona fide recipienti vendidit ⁊ tradidit:nūquid iste emptor poterit prescribere qui habet causam a colono.Spe.hanc questionē tangit.e.tit.§.j. ver.pone colonus.⁊ ibi tandē cōcludit q̄ sic.sed si dñs ignorauit poterit petere restitutionē in integrū ex clausula gñali.l.j.ff.ex qui.cau.ma.⁊ no.hoc vltimū ad ea que dixi.s̄.c.vigilanti.Ego reperio q̄ glo.iuris ciuilis format hanc questionē ⁊ late eā prosequitur in.d.l.cū nemo.et tandē concludit q̄ p̄scribere potest:q₂ colon⁹ ipse non prescribit quia nō possidet ⁊ habet malā fidē:sed emptor acquisiuit possessionē p̄ traditionē.l.iij.§.q̄ si seruus.ff.de acqui.pos.⁊.l.fi.C.eo.Itē habet bonā fidē:nā credebat possessionē ⁊ titulū habere a colono.⁊ circa hoc vid̄ qđ late scribit Bar.in.l.cū solus.ff.de vsuca.⁊ hoc de secūda parte gl. ¶ †Uenio ad tertiā ⁊ vltimā partē gl.⁊ op.cōtra tex.videt̄ eñ q̄ obedientia ⁊ ius superioritatis possit prescribi:vt in.c.cum olim.de priui. vbi ecclesia prescribit libertatē contra ep̄m.Sol.dicit gl.q̄ ibi interuenit priuilegiū cuius rationem prescribit.Itē ibi nō prescripsit libertatē simpliciter.sed vt subesset alteri scilicet romane eccle.⁊ roma.eccl. videt̄ potius prescripsisse cōtra episcopū:⁊ concordat huic.c.cū p̄sone.de puni.li.vj.vbi valet prescriptio cōtra episcopū iure superioritatis.idē qđ gl.vult hic in effectu Cal.licet per verba subtiliora ⁊ latiora dicens in effectu q̄ cū quis nō possit sibiipsi imperare nec in se ius iurisditionis exercere.l.pe.ff.de arbi.⁊.c.fi.de pe.⁊ re.per consequens nec seipsum possidere:⁊ sine possessione prescriptio nō procedit:vt in regula sine possessione.li.vj.Ex quo infert̄ q̄ quis simpliciter non potest p̄scribere vt non sit suo superiori subiectus:vt hic:sed si aliter in eo exercuit iurisdictionē:tunc bene potest prescribere ille contra superiorem istius:vt in.c.auditis.⁊ ibi per Inn.j̄.e.⁊ illud est clarū. Item s̄m Car.potest iste subditus prescribere:vt non subsit isti sed alteri.⁊ in hoc prescribit iste libertatem contra superiorem suum.⁊ ita loquit̄ d.c.cū olim.⁊.c.cum persone.¶ †Et idem voluerunt in effectu do.de ro.dec.ccxxvj.vbi dicūt q̄ si subdit⁹ episcopo format articulos q̄ est exemptus ab omni sua iurisditione qđ prescripsit omnimodā libertatem:tales articuli non sunt admittendi:q₂ contra istum text.⁊ rationes predictas:secus si dicit qđ alter prescripsit in eis hanc iurisditionem vel quod ipse prescripsit qđ esset alteri subiectus.allegāt no.hic.⁊.d.c.auditis.¶ †Sed contra hoc sic op.videt̄ enim qđ non possit dicere se prescripsisse vt alteri sit subiectus:q₂ sicut dixi.s̄.sine possessione prescriptio non procedit.sed iste nihil possedit si alius in eum exercuit iurisditionem ergo non potest allegare prescriptionē.Sol.est duplex:primo aut allegat prescriptionem ex parte superioris ⁊ pōt ipse allegare:q₂ interest sua non mutare dominum,vt plene not.in.c.fin.de ma.⁊ obe.⁊.j̄.e.c.auditis.per Inn.probatur vt in.c.imperialem.§.preterea ducatus.de prohi.alie.feud.per Fed.co.x.Secūdo pōt allegare ex persona sua allegando qđ prescripsit libertatem.Nā s̄m Cal. aut prescriptio inducit̄ ad acquisitionem rei vel iuris in re tunc proprie procedit regula predicta qđ sine possessione ⁊c.Aut inducitur ad extinguendū ius alterius vel ad defensionem contra ius alteri competens:⁊ tunc tali defendenti non est necessaria vera possessio vel quasi alias sequeretur qđ non prescriberetur actioni personali contra id qđ habetur in.l.ij.C.de consti.pec.⁊.l.sicut.C.de prescript.xxx.an.q₂ nemo vere eā possidet nisi is cui cōpetit vt not.Innoc.in.c.in literis.de restit. spo.In prescriptione autem obedientie duo sunt consideranda vnū est inquātum dicit relationem duorum terminorum scilicet percipientis ⁊ obsequentis.⁊ tunc precedit qđ dictum est q̄ nemo sibiipsi imperat cum sint relatiua.Nam relatiuorum est vt vnum non sit aliud.j̄.de bap.debitum.cum si.⁊ sic ipse non dicitur prescribere[b] obedientiam siue subiectionem vel exceptionem sed alius:vt.j̄.e.cū ex officij.Aliud inquantum habet effectum abnegatiuum cuius vigore dicit se liberū ab obediētia huius episcopi vel prelati:⁊ per consequens dicit se prescribere nō obedientiā proprie loquendo:sed libertatem.C.de prescri. que pro li.in rub.⁊ nig.ff.de acqui.poss.l.iij.§.si seruus.facit.l.si partē. ff.quemad.ser.amit.⁊ sic possunt intelligi.d.c.cum olim.⁊.c.cum persone.¶ †Et per hūc tex.⁊ predicta puto.Bart. non bñ sensisse in.l.infamem.de pub.iud.in fin.⁊ in.l.hostes.ff.de cap.vbi sentit qđ contra romanum imperiū possit aliquis princeps vel cōmunitas p̄scribere vt sit ab illa iurisdictione vniuersali exemptus vel exempta ⁊ vt sit loco imperatoris in suo territorio nullum superiorem recognoscendo.hoc enim non videtur possibile[c] vt hic fateor q̄ possit prescribere iura imperij vt in.c.quibusdam.de ver.sig.⁊ quod le.⁊ no.in.l.si publicanus.§.in vectigalib⁹.ff.de pub.sed qđ ipse possit prescribere vt nemini subsit nō est possibile p̄ rationes p̄dictas.⁊.c.nulla.xciij.di.⁊.viij.di.ca.quo iure no.Host.in.c.per venerabilē.qui fil.sint legi. vbi vide.nec etiā imperator posset concedere priuilegium omnimode exemptionis q₂ esset lacerare imperium ⁊ abdicare a se iurisditionē:qđ non est possibile.argu.in le.legatus.ff.de offic.presi.⁊ hoc vltimo tenet Bald.in proemio super li.feu. ¶ Potest etiam decidi alia questio que de facto pendet hic senis.¶ †Quidam abbas exemptus habēs in monasterio suo certā parochiam populi non exempti exercuit curam animarum per monachos suos nunc vni nunc alteri committēdo prout videbat̄ sibi expedire nec vnq̄ recepit ipse curā ab episcopo nec ab eo fuit ipse abbas vel prepositus cure per eum visitatus.⁊ hoc durauit per tantum tempus de cuius initio nō est memoria.nunc episcopus vult visitare.et allegat tria contra abbatem.Primo quod contra visitationem nō currit prescriptio.j̄.e.cū ex officij.⁊ ar. hic.Secundo qđ abbas non potest per suos monachos curā exercere:sed hoc debet facere p̄ capellanū qui curā populi debet ab episcopo habere,vt in.d.c.j.de capel.mo.Tertio q̄ ius instituendi quo ad curā populi non potest prescribi per inferiorem episcopo.vt in.c.cū satis.de offi. ar.⁊ ibi tenuit hoc Host.⁊ p̄fecto circa hoc multa possunt scribi q̄ breuitatis causa omitto.⁊ cōclusiue teneo cōtrarium.Cum enim abbas hoc casu non intendat seipsum prescribere cū subsit superiori suo:sed potius prescripsit ꝯtra episcopū vt ipse committat curam ⁊ prepositum cure visitet corrigat ⁊ castiget:nō est impugnāda prescriptio:q₂ potest prescribere iura episcopalia:[d] vt in.c.auditis.⁊.c.cum olim.j̄.e.⁊ per Io.and.in c.cū episcopus.de offi.or.li.vj.⁊ dixi in.c.cum contingat.de fo.cōpe.Ipse vero abbas visitabitur a superiore suo cum sit exemptus ⁊ sic cessat prima obiectio episcopi.Non ob.secunda q₂ procedit nisi sit cōsuetudo vt p̄ monachos cura exerceatur vt no.Io.de lig.post Lau.in cle.ne in agro. §.ceterum.de sta.reg.⁊ Ioan.an.in.c.statutum.de elec.lib.vj.⁊ sentit Pau.in cle.frequēs.de excess. p̄la.dico plenius in.d.c.j.de capel.moñ.Ex his colligitur tertia obiectio.dico enim q̄ imo valet p̄scriptio.vt in.d.c.auditis.⁊ in.c.cum olim.⁊ sentit Inno.in.d.c.auditis.⁊ Ioan.and.in.d.c.si episcopus.⁊ in.d.capit.cum venerabilis.de censi.et Pau.in.d.cle.frequens.facit quod not.Archid. xvj.q.ij.in summa.⁊ Ioā.and.in.c.literas.de resti. spo.⁊ gl.iuncto tex.in.c.accedētibus.de excess.prela.In istis enim vltimis concordantijs patet q̄ ea que sunt dignitatis episcopalis possunt per inferiorem prescribi.In prioribus vero concordantijs expresse dicitur de cura.⁊ ad ca.cū satis. dic vt ibi no.

1 ☞ Infeudare bona ad romanā ecc.pertinentia solus papa pōt.sed an hoc possit facere sine cā.

2 Census an debeat̄ alicui ratione cōsuetudinis.

3 Priuilegiū pape facit fidē de cōtētis in eo etiā cōtra laicum possessorē de quo vide infra.nu.9.

4 Liber censualis alicuius ecclesie repertus in loco non suspecto facit fidem.

a ¶ Adde q̄ licet creditor nō possit prescribere pignus vt dicit hic gl. ⁊ in.c.clerici.xvj.q.iij.tamen prescribit ne conueniatur pignoratitia actione a debitore gl.est no.in.l.j.§.pe.in ver.pro so.in fi.C.de anna.excep.⁊ glo.in.l.pignori.ff.de excep.Ille autē qui cepit prescribere rem alienam nō desinit prescribere licet eā tradiderit pignori.text.est in.l. qui pignori.ff.de acq.pos.⁊ in.l.nō solū.§.qui pignori.ff.de vsuca qđ est verum nisi ea tradideret̄ pignori vero dño quē et ignoraret esse dñm tex.est in.d.l.nō solū.§.si rem tuā.Et similiter erit īterrupta p̄scriptio si locaret vō dño vl' deponeret penes verū dñm tex.est in l.ei a quo.ff.de vsu qđ est verum nō solū si ille cui fuit data res pignori a prin.erat dñs rei pignorate:sed etiā si tempore dati pignoris creditor cui fuit datū pignus nō erat dñs s₃ superuenit ex postfacto.q₂ ex t̄pe superuenientis domini interrumpitur p̄scriptio.casus est no.in.l.si rem alienā.ff.de pig.ac.qđ est verū et si creditor debitori pignorāti eandē rem precario cōcessisset vt est casus in.d.l.si rem alienam.
Sebast. Sapia.

b ¶ Prescribere. vide Old.in consi.ccxliij.⁊ in cōsi.ccliij.⁊ pe.de anca.in cōsi.cxlj.incip.clarior ⁊ breuior.
Sebasti. Sapi.

c ¶ Possibile.vide soci.in cōsi.cclxxv.incip.in cā fratrum.col.ij.⁊ iij.in.ij.pte.Ias.in.l.imperiū.col.xj.ff.de iu.om.iu.do.Prep.in.c.p venerabilē.in.v.op.q fi.sint leg.

d ¶ Iura episcopalia.Adđ bal.consi.xciij.v.lib.

5 Camera camerarij pape vel alterius cardinalis vel episcopi dicitur locus non suspectus.
6 Notari⁹ p̄sumit̄ bn̄ ⁊ diligēter exercere offm̄ suū ⁊ nō p̄sumit̄ aliud scribere nisi id ꝙ testes dicūt.
7 Testis asserēs se nō ita deposuisse ꝓut notarius scripsit: an credatur magis sibi quā notario.
8 Instr̄a in qb⁹ casib⁹ habeāt maiorē fidē q̄ testes.
10 In dubijs plenissime creditur assertioni pape.
11 Libri antiqui probant diuisionem diocesum.
Libris extractis ex archiuo publico habentib⁹ testimonium notarij archiui datur fides.
12 Prescriptio tantum centenaria currit contra romanam ecclesiam sed de rebus ad ipsam principaliter spectantibus secus si secundario.
13 Subditorum interest non mutare dominum.
Papa non habet superiorem in orbe.
14 Feudum an quis possit prescribere respectu vtilis dominij quod est penes vasallum directo remanente penes dominum.16.
Feudū potest quis prescribere possidendo per triginta annos ⁊ seruitia prestando.15.
15 Feudum si fuerit perditū ⁊ dn̄s recuperauerit nō tenetur illud vlterius vasallo restituere.
17 Uasallus an possit prescribere libertatem ⁊ directum dominium aduersus feudi dominum.
18 Prescriptio an currat aduersus potestatem census aut tributi.
19 Prescriptio ꝯ supremā ptātē pape nunq̄ currit.

A D audientiā. In feudo ro.eccle.ꝯ ipsam ecclesiā ⁊ vasallū currit sola p̄scriptio.c.annorū vel generali⁹ sic. In iurib⁹ ad ro.ec.spectātib⁹ currit sola centenaria prescriptio. Due sunt partes principales. In prima ponit̄ ꝓcessus narratio. In scd̄a diffinitio.ibi nos igitur. Prima subdiuidit̄. Primo ponit petitionē actoris. Secūdo r̄nsionē rei.ibi: sed ea. Tertio probationes actoris.ibi: ad quod. Quarto ꝓbationū ipsarū impugnationes.ibi: ꝫ inter. ¶ Casus literalis. ¶ Inter nobilē virum matafelonē ex vna parte ⁊ castellanū de castro palatioli ex alia vertebat̄ q̄stio sup quibusdā iuribus que nobilis p̄dictus dicebat se debere percipere in dicto castro ꝓ ec.ro.partibus ꝓpter hoc in presentia pape cōstitutis.ex parte ipsius nobilis ꝓponebat̄ ꝙ Ale.papa cōcesserat sibi in dicto castro.xl.solidos papienses: quos rom.eccle. ibi cōsueuit percipere annuatim insup comestiones placita bāna.⁊ oīa iura que ibi roma.eccl.habebat.castellan⁹ econtra dicebat se ad ea nulla ratione teneri. Ad hoc ꝓbandū predictus nobilis inducebat priuilegiū alexandri ⁊ librum censualē: ⁊ hoc idē nitebat̄ ꝓbare per testes qui dicebant se vidisse predictū censum nuntijs.apo.se.a.l.annis ⁊ infra fuisse solutū. Sed ex aduerso fuit r̄nsum ꝙ nec priuilegiū nec liber cēsualis aliqd cōmodi cōferebāt cū ipse priuilegio vsus nō fuerit spatio.xxx.an.nec liber cēsualis: q: suspectus erat ex eo ꝙ nō fuerat inuent⁹ in camera pape ⁊ notari⁹ aliter scripserat dicta testiū q̄ dixissent. Do.pa.considerās potius autoritatē priuilegij q̄ dicta testiū nec librū cēsualē lꝫ suspectū lꝫ i camera pape nō fuisset inuentus: nec credit notariū aliter scripsisse dicta testiū q̄ dixissent cum iuratus sit officiū suū fideliter exequi cōsiderans insuper ꝙ est longe validius negotiū ipsum tāgere principaliter roma.eccle.cōtra quā nisi centenaria currit p̄scriptio: cōdēnauit dictū castellanum in solutionē oīno omniū petitorū iniūgendo eidē vt dicto nobili nō tāq̄ sibi sed tanq̄ roma.eccle. cui⁹ autoritate pcipere dꝫ predicta ⁊ cuius etiam vasallus ꝓpter p̄dictas existit persoluat. Berū. ¶ †No.j.ꝙ solus papa pōt ēt laico in feudū cōcedere certa iura in aliquo loco ad ro.ec.spectātia pōt ergo sol⁹ bona ecclesie alienare. An autē valeat hoc sine causa legitima facere vide p archi.in.c.non liceat pape.xij.q.ij.qd̄ no.Jo.mo.in c.super eo.de here.lib.vj. ¶ †No.ij.ibi: consueuit ꝙ cēsus pōt deberi ratione solius consuetudinis sufficit ergo in petitione census cōsuetudines exprimere p causa.⁊ videt̄ cōcordare tex.in.c.dilectus.de of.or.⁊ ibi p Joā.an.sic limita ꝙ le.⁊ no. in.c.ꝓuenit.de censi.dic tamen melius vt ibi not. ⁊ per Bart.in.l.cū de in rē verso.ff.de vsu.⁊ vide gl.j.q.j.nullus eps̄ grauamen.q̄ requirit tm̄ tempus de cuius initio nō sit memoria.dic vt in iuribus p̄al. ¶ †No.iij.in ver.nos igit̄, mirabilē tex. ꝙ priuilegiū pape facit fidē de cōtētis in eo etiā cōtra laicū tertiū possessorē.⁊ de hoc aliquid.j. ¶ †No.iiij.⁊ tene mēti ꝙ credit̄ libro cēsuali antiquo alicuius ecclesie dūmō reperiat̄ ⁊ conseruet̄ in loco nō suspecto[a] vide ꝙ dixi in.c.cum causam.de proba.⁊ qd̄ no.Bar.in.l.j.ff.si cer.pe.facit aut̄.ad h̄.de fi.instr.C. ¶ †Et no.ꝙ camera camerarij pape vel cardinalis est locus probabilis ⁊ nō suspect⁹. Itē dixit hic Pe.de camera epi qd̄ no.⁊ vide qd̄ no.in.c.post cessionē.de ꝓba.vid̄ gl. in.c.j.viij.q.j.⁊ in cle.ne romani.de ele. ¶ †No.v. in ver.nec credentes ꝙ presumit̄ pro tabelliōe ꝙ diligēter exercuerit officiū suū[b] nec presumit̄ aliter scripsisse depositiōes testiū q̄ ipsi dixerint: lꝫ sine testiū p̄sentia illorū dicta receperit: vt hic. et dicit hic In.speciale esse in actis vt soli notario credat̄ sine testiū inscriptione nisi probet̄ contrariū de quo remittit ad no.i.c.post cessionē.de proba.⁊ dixi pleni⁹ in.c.qm̄.de proba.facit tex.in.l.in donationib⁹.C.de dona. ¶ †Et facit iste tex.not. ad.q.testis publicatione dicti facta dixit se ita nō dixisse sicut notarius scripsit cui[c] debeat magis credi sibi an notario ⁊ fuit hec q̄stio dn̄icalis ⁊ eā ple.Spe.ꝓsequit̄ in ti.de test.§.j.ver.sed pone.ecce iudex.⁊ in ti.de instr.edi.§.restat.ver.quid si dum attestationes.cum duobus sequentibus. Et ibi in effectu concludit ꝙ in ciuilibus debet credi notario per hunc tex.cum testes sint singulares. Et notarius ratione publici officij presumitur diligenter suū exercuisse officium vt hic ⁊ hoc veruꝫ nisi notarius sit suspectus, vel testis sit multum notabilis persona.facit quod in simili notat Cy. in.l.si qs decur.C.de fal.⁊ Jo.an.in.c.cum parati. de testi.presertim si testes sint multi ⁊ omnes conueniant.sed si contra testem ageretur criminaliter de falso ⁊ produceretur dictū suum ille negaret se sic dixisse. Spe.dixit in.d.§.restat.ver.quid si vnus.omnes doc.in sua examinatione priuata concordasse: vt scripture notarij non credat̄: q: in criminalibus debent esse probationes luce clariores: vt in.l.sciant cuncti.C.de proba.canonizata.ij.q.vij.sciant.nec creditur dicto testis contra notariū cum sint singulares: licet plures sint. de electio. cum dilecti.⁊ vide de hoc quod no.in.c.sicut.de test. ¶ Ulti.collige ibi beneficia. qd̄ feudum dicitur beneficium: ⁊ clarius probatur in.c. j.in quibus cau.feu.amit.vbi dicitur quod bn̄ficium generaliter sumptū diffinitur quod est beniuola actio gaudiū tribuens capienti. ¶ Alia declarabuntur cum gl.ad quas descendēdo primo quero de intellectu istorum que fuerūt data in feudū hic vt comestiones banna placita ⁊ forisfacta. Solu.glos.j.⁊.ij.exponunt duo ex predictis.⁊ dic vt in eis.sed Joan. an.exponit comestiones.i.albergarias seu procurationes quas a singulis seu certis percipere poterat Banna. id est ius inducendi bannum vel edictū. Placita dic vt in gl.⁊ alludit vulgari.sicut.j.ne clerici vel monachi.c.j.⁊.xv.q.iij.placita. Forisfacta dic vt in glo.⁊ est vulgare loci. ¶ †Opp.contra text.in ver.nos.vbi dr̄ quod papa magis considerauit priuilegium

a ¶ Et an ⁊ quādo scriptura producta de archiuo probet.vide per Inno.in.c.j.in vlti.sua glo.⁊ qd̄ ibi notaui de procura.⁊ qd̄ habet̄ in aut̄. ad hec.C.de fi.instru. ¶ Adde ꝙ libri censuales faciant plenā fidem ro.consi.cxxvij.Abb.consi.lxvij.
Ant.Francis. ¶ An credat̄ libris ⁊ scripturis repertis in archiuo publico.vide q̄ habent̄ in.c.j.de proba.⁊ quis dicat̄ archiu⁹.vide gl. in cle.j.infi.de iureiur.⁊ vide glo. fi in aut̄.ad hec.C.d̄ fi.istr.⁊ an credat̄ libro cēsuali canonicoꝝ vel aliorū ēt scripto manu p̄uata.vide gl.⁊ Inn.in.c.ad audiētiā.de p̄scri.vbi dicitur ꝙ probat tam p tempore p̄terito q̄ futuro.et vide Joā.an.in addi. Spe.in ti.de instr.edi.in.§.nunc dicēdū.in.iij.additio.⁊ habetur p bal.in rub.C.de fi.instr.in pen.co.⁊ p Bal.in.l.exēplo.C.de ꝓba.et ibi p Sali.qui dicit ꝙ ꝓbat cōtra subditos non cōtra alios.⁊ bal.i l.fi.C.sine cēs.vel re.vbi d̄t ꝙ sit in libro censuali reperit̄ sic esse scriptū per.x.an.non est aliud querendum ⁊ per tales ꝓbat̄ consuetudo.vide Pet.de anch.in cōsi.xij.inci.in christi nomine.circa primum dubium.
Sebast. Sapia.
b ¶ Officiū suū. vide Bal.in.c.literas.§.d̄ p̄sum.⁊ Joā.de ana.c.cum dilecti.col. iij.j.de acc.Sal. in.l.si quis decurio.l.d̄ falsis.ro. in.l.j.§.fi.col.vlt. ff.de ver.oblig.
c ¶ Cui credendū sit si testis dicat se dixisse ꝯtrium ei⁹ ꝙ scripsit notari⁹.vid̄ hic do.An.⁊ abb.ip̄m in.c.cum cām.el.j.circa prin.de testi.⁊ eundē aliter loquentē in.c.sicut.e.ti.⁊ de hoc etiā per Inno.in c.cū Joānes.circa princi.de fide instr.⁊ audiui allegari ⁊ vid̄ allegatū sed non potui reperire Inno.hoc dicere in c.qm̄ ꝯtra.de proba.sed hoc ibi apte decidit.d.Ant.in.xiiij.col.in vers.in quantū dixi.⁊ de hoc per Bar.remis.in.l.j.§.fi.in fi.ff.quemadmo.test.aper.⁊ Inno. in cle.j.in vlti.col.de here.⁊ vide Pe.de anch.in.c.cum ab vno.in fi.de reiud.lib.vj.vbi allegat Cy.in.l.si quis decur.C.de fal.⁊ de isto articulo vide pulchre per Flo.in.l.de etate.in fi.ff.de proba.⁊ Bar.in apo. in.l. ob carmen. in.iij.col.ver.sed qd si testes.ff.de test.vbi dicit qd̄ non credit̄ test.⁊ allegat Inno.in d.c.cū Joannes.⁊ in.d.c.qm̄ contra.⁊ de hoc articulo.vide Ang.⁊ Sal.in.d.l.si qs decur.C.de fal. vbi firmant ꝙ credi debeat notario si non est suspectus dicēs de hoc esse casum.i l.tertia.§.due.ff. de carb.edi.⁊ vide etiā per Imo. hic ⁊ vide not.q. j.de ap.cum parati.⁊ qd̄ potius credi debeat notario q̄ testi: tꝫ Ro.in.l.j.§.fina. in.v.col.ff.de v̄.ob.hoc referendo ⁊ sequendo Cyn.in.d.l.si qs decur.C.de fal. de quo vid̄ ibi p Sali.in vlti.col. ¶ Adde Alex. consil.lvj.ij.lib.
Anto.Francisc.
¶ An magis credat̄ notario asserenti verū in instrumento quā testibus deponētibus contrariū. dicas ꝙ magis creditur notario in dubio nisi alie sint presumptiones in contrariū vt p Cy.in.l.si qs decurio.hic alle.⁊ qn̄ testes descripti, vel non in instrumēto faciant vacillare fidē instrumento vide p Bald.et alios in.l.in exercendis.C.de fi.instr. ⁊ in.l.proxime.p Bar.ff.de his q̄ in test.delen.

privilegium q̃ dicta testiũ. Nã privilegiũ seu instrumẽtum
ꝛ testes habent parẽ vim in ꝓbatione fienda: vt in l. in exer-
cendis. C. de fide instr. ꝛ c. cũ Joãnes. de fi. instr. Sol. dicit gl.
iij. quod contrarium[a] procedit regulariter. Fallit primo in
antiquitate facti nã facta antiqua melius ꝓbanẽ per instru
mẽta q̃ per testes: qꝛ hominũ memoria labilis est. C. de pro
ba. l. census. Secũdo fallit vbi scriptura est necessaria. l. j. C.
de mand. prin. ꝙ quã sit habes gloss. not. in c. j. de censi. lib. vj.
Tertio vbicunqꝫ allegatur privilegiũ. magis enĩ tũc credi
tur scripture q̃ testibus. ar. in c. porro. ꝛ c. cũ olim. de privi.
Prima solutio est vera in se: sed non cõuenit huic litere: qꝛ
privilegiũ non fuit cõfectũ tẽpore quo census cõperit Ro.
eccl. sed post testes aũt deponebãt de longiori tẽpore scilicet
de. l. an. ꝛ intra. ꝛ sic debebãt inducere validiorẽ ꝓbationẽ.
¶ † Et forte ob hoc Jo. an. solvit hic aliter dicẽs ꝙ papa
habuit hic respectũ ad factũ narratũ: qꝛ testes dicebãt so-
lũ voluisse cẽsum solutũ: privilegiũ vero asserebat illũ debi
tũ: ꝛ facit ſm eũ. de privilegijs. si papa. lib. vj. ꝛ propter hoc
ꝓbatio privilegij erat validior. facit qd le. ꝛ no. de censi. per
venit. Ex predictis sentit Jo. an. vnũ mirabile vt dixi super
tex. ꝙ assertis ꝛ contentis in privilegio pape super quibus
fundaẽ pape intentio crediẽ ad p̃iudiciũ laici nõ suppositi:
licet narrata tendant in favorẽ ro. ec. ꝛ cõmodũ. qd si est ve-
rum extendit miro modo cle. literis[b] de ꝓbatio. In contra-
riũ tamẽ facit qd no. Inno. in c. inquisitioni. de sent. excom.
cũ enĩ laicus hoc casu nõ sit subiectus pape nec rõne perso-
ne nec cause nõ apparet quare debeat credi v̄bis suis enũ-
tiativis ad cõmodũ ro. ec. ꝛ in preiudiciũ laici non supposi-
ti. põt dici de iudicio meo ꝙ forte istud castrũ palatioli erat
de p̃rimonio ro. ec. ꝛ ab isto castellano tenebaẽ in feudũ ra-
tione cui⁹ debebat solvere censum vt patebat in libro cen-
suali ꝛ subire alia onera que hic narranẽ. vnde ratione rei
cã erat supposita foro eccl'ie: vt in c. si clericus laicum. de fo.
cõpe. merito credendũ erat pape. ¶ † Vel scd'o speciale est
in papa: vt in dubijs credaẽ plenissime affectioni sue. arg. in
ca. per venerabilẽ. qui fi. sint legi. ꝛ in c. j. xl. di. ꝛ c. quicunqꝫ.
xj q. j. Ex quo infertur ꝙ d. cle. in literis. debet intelligi indi-
stincte. Vel tertio dic ꝙ hic non crediẽ privilegio ad plenũ
preiudicium laici. nam ponderantur hic censualis liber et
dicta testium: sed permaxime privilegiũ. ꝛ sic facit cũ alijs
plenam probationem, non autem per se tantum. ꝛ quelibet
solutio est per se notabilis ꝛ posset sustineri. ¶ † Gloss. iiij.
adducit duo similia sicut enim creditur hic libro cẽsuali ita
in simili per libros antiquos probatur divisio diocesium de
quo dicendum vt plene dixi in c. cũ causam. de proba. Itẽ
creditur pari ratione instrumento producto ex archivo pu
blico[c] habenti testimoniũ publicum. vt in auẽ. ad hec. C. de
fi. instru. Et dicitur habere testimoniũ publicum sive magi-
stratus attestetur illud de archivo esse. argu. hic: sive manu
mẽtariensis habet signa solita ꝛ cõsueta imponi: ꝛ dic com
mentariensis. id est tabellionis super archivo deputati: tñ
si nõ sit tabellio dummõ sit publice deputatus ad illud offi
cium sufficit ad fidẽ imponẽdã: vt no. in d. auẽ. ad hec. ꝛ est
archivus locus in quo solent reponi scripture publice ꝛ au
tẽtice. ¶ Quero quare papa dicit ꝙ hoc negotiũ tangebat
principaliter ro. ec. iõ erat necessaria p̃scriptio. Solu. dicit
gl. in ver. principaliter. ꝙ ideo qꝛ si non principaliter sed se
cũdario spectaret ad papã non requireretur tam longa pre
scriptio. ar. ĩ. de privi. c. accedẽtib⁹. ꝛ c. si de terra. vbi contra
ecclesiã exẽptã: seu ecclesiã inferiorẽ subiectã currit in suis
iuribus. xl. an. prescr. ꝛ tñ quelibet ecclesia spectat ad papã
sed iura illarũ pertinent ad ro. eccle. secũdario: non princi-
paliter. ¶ † Et no. bene hãc solutionẽ iuncto tex. pro intelle
ctu iuriũ dicentiũ contra ro. eccle. solũ currere prescriptionẽ
centenariã debet intelligi respectu rerum ꝛ iurium princi-
paliter ꝛ non secundario[d] spectãtiũ ad ro. eccle. Et idẽ vo-
luit Host. hic exponẽs verbũ principaliter id est ꝓprie quo
ad propriã mẽsam vel patrimoniũ qd tãq̃ principale ꝛ pro
prium ab alijs est exclusum in auẽ. hec constitutio. col. viij.
Et sic non colligiẽ hic ſm Jo. and. eccl. ro. se posse exponere
cõtra omnẽ quadragenariã p̃scriptionẽ factã cõtra mino-
rem ecclesiã. quasi illa primo ꝛ principaliter sibi sit subiecta
sicut quidam arguebant in c. ij. ĩ. eo. per illum tex. quod est
falsum vt hic patet. Fateor enĩ ꝙ papa audireẽ pro iurib⁹
ecclesie illius q̃ principaliter ad eũ ꝑtinerẽt. sec⁹ in spectan
tibus ad illã ecclesiã inferiorẽ. ꝛ de hoc vide tex. iuncta glo.
no. in c. volumus. xvj. q. iij. que dicit ꝙ contra ecclesiã exem
ptam currit prescriptio cõmuni tẽpore quatenus preiudica
tur illi ecclesie: sed non quatenus preiudicatur pape. Item
ꝛ clarius dicit gl. no. in c. dilect⁹. de capel. mona. in ver. ge-

neretur que dicit ꝙ contra monasterium exemptũ prescri-
bitur spatio. xl. an licet non cõtra papam. ꝛ alleg. d. c. volu-
mus. ꝛ videtur hoc procedere etiam respectu exemptionis
quatenus prescriptio preiudicat exempto tantũ. ad hoc al-
leg. bo. tex. in c. cum dilecta. in ver. qꝛ vero. de confir. vti. vel
inuti. sicut enim ecclesia inferior põt prescribere libertatem
contra episcopũ vt dixi. ĩ. e. cum non liceat. ita ꝛ episcopus
potest prescribere contra libertatem ꝛ privilegia libertatis
spatio. xl. ann. non tamen preiudicabit ecclesie romane re-
spectu iuris sui vt in d. c. cum dilecta. vñ poterit dicere epi-
scopus quo ad te liberas edes habeo. l. loci corpus. §. com
petit. ff. si ser. vẽ. Ex quo inferẽ ꝙ ecclesia inferior contra cu
ius libertatem est prescriptum non poterat se tueri ex perso
na pape. hinc forte papa constituit ꝓcuratricẽ abbatissam
monasterij vt posset allegare ius competens romane eccle
sie. vt in d. c. cum dilecta. qd alias allegare non potuisset.
In contrariũ tamen iudicio meo multum facit quod not.
in c. mandatum. ĩ. de rescri. vbi concluditur ꝙ quis potest
defendere se ex iure tertij ex quo concluditur actori ius nõ
competere saltem vbi nõ allegat turpitudinẽ propriam. fa-
cit. c. cum dilectus. de iurepa. ꝛ c. autoritate martini. de con-
cess. preben. sed certum est ꝙ contra ecclesiam romanã etiam
respectu iuris qd habet in ecclesia exempta non currit pre-
scriptio nisi centenaria vt in d. c. cum dilecta. ergo potest ec
clesia inferior dicere episcopo non põt erga nos vti iurisdi-
tione: quia sumus immediate subiecti ecclesie roma. cõtra
13 quam non est completa prescriptio. ¶ † Nã interest subdi-
torum non mutare dominũ maxime papam quo nullus in
orbe maior, vt no. ĩ. c. auditis. per Inno. ꝛ in c. fi. de maio. et
obe. per Host. ꝛ tũc oportet dicere ad c. cũ dilecta. ꝙ ad ma
iorem cautelam papa constituit illã abbatissam procura-
tricẽ. ꝛ forte hec pars verior cum exemptus non possit etiã
si velit expresse renuntiare privilegio libertatis vel in infe-
riorẽ iudicem consentire: vt in c. cũ tẽpore. de arbi. no. Joã.
and. in regula scienti. de re. iu. li. vj. in mercu. facit quod no.
Pau. in cle. frequens. de excep. prela. ꝛ reus põt vti diver-
sis exceptionibus etiam contrarijs, vt in regula nullus plu
ribus. ꝛ qd ibi no. de re. iu. li. vj. in l. nemo. ff. de excep. ꝛ vide
ad prius dicta Arch. in d. c. volumus. ꝛ in c. ij. e. ti. li. vj. di-
cit quod ecclesia lateranẽ. cui papa immediate presidet ꝛ res
ipsius ecclesie ꝛ generaliter oĩa que immediate pertinẽt ad
dispositionẽ apo. sedis gaudent hoc privilegio prescriptio
nis. sed intellige vt dixit in iuribus ꝛ bonis que immediate
pertinent ad dispositionem ipsius pape. ꝛ idem voluit Jo.
and. in c. proxi. vbi dicit ꝙ ecclesia romana gaudet hoc pri-
vilegio quo ad singulare patrimonium suum alleg. no. hic.
Ex his inferẽ ad questionem que sequitur in glo. an iste ca-
stellanus potuisset prescribere cõmuni spatio contra illum
vasallum pape vt ipse esset vasallus romane ecclesie. ꝛ con
cludit ꝙ sic qꝛ per hoc nullum preiudicium patitur papa cũ
14 non solum prescribatur ius vasalli. ¶ † Ex hac gl sing. no.
quod quis potest prescribere feudum respectu vtilis domi-
e nij[e] qd est penes vasallum directo remanente penes domi-
nũ sed hoc non credit Host. ꝙ ecclesia romana habeat va-
sallum quem nollet vel quẽ sibi habere nõ expedit. Et idez
pari ratione est dicendum in alio dño. Ego reducendo hec
ad concordiã dicerẽ ꝙ gl. salvari potest quã dñs sentit istum
extraneũ se gerere ꝓ vasallo ꝛ non cõtradixit. nã sicut potest
de novo acquirere per huiusmodi patientiã ius feudale. vt
f in c. si quis per. xxx. si de feu. fue. contro. co. x. vbi dꝛ ꝙ si quis[f]
per. xxx. an. rẽ aliquã vt feudũ possidet ꝛ servitiũ dño exhi-
buit q̃uis de ea re nũq̃ fuit investit⁹ p̃scriptiõe. tñ. xxx. an.
poterit se tueri. ꝛ est tex. no. forti⁹ patiẽte dño põt hoc ius iã
formatum ꝛ constitutũ ꝛ in aliũ translatũ p̃scribere: sed vbi
dñs ignoravit ꝛ põt ꝑtendere aliqd interesse in immutatio-
ne vasalli posset forte ꝓcedere dictũ Host. cũ quo transeũt
hic cõiter doc. facit qd in simili leg. ꝛ no. maxime per Inno.
in c. veniens. ij. de test. ꝛ in c. pisanis. de rest. spo. Sed nihilo-
minus licet hoc videaẽ equũ: cõtrariũ tñ puto veri⁹ vt hoc
casu etiã nõ possit dñs istũ qui scripsit ad minus spatio. xxx.
an. molestare. hoc ꝓbo per tex. apertũ iũcta gl. quã sequitur
ibi Bal. in c. j. de capi. cõra. §. j. vbi dꝛ ꝙ lꝫ dño alienationem
feudi factã nulla obstãte prescriptione revocare: ꝛ intelli-
git ibi gl. ꝛ bene de p̃scri. x. vel. xx. an. secus in quadragena-
ria. nec distinguiẽ ibi scientia vel ignorantia dñi: ex quo non
agitur de p̃scriptiõe ꝓprietatis. Nã ꝛ cõtra ignorãtẽ in sui
preiudiciũ currit prescriptio maxime. xxx. an. vt in l. fi. C. de
p̃scri. lõ. tem. ꝛ l. sicut. C. de p̃scri. xxx. an. facit qd dixi. ĩ. e. vi-
gilãti. ꝛ hoc videtur sentire Inno. hic dicens qd prescriptio
xl. an. hic currebat contra istũ: sed ex persona ec. ro. contra

---

Sebast. Sapia.
a ¶ Contrarium. Qd i multis admittiẽ ꝓbatio ꝑ testes ĩ quib⁹ nõ admittiẽ per instrumẽtum vide And. siculum in rep. rub. ĩ. de fid. instru. col. xxj. et Jas. in repe. l. admonendi. colum. xxiij. ff de iureiu. vide etiã dec. in cõsi. xxix. in vlti. col. i. iij. dubio. et in ꝯsi. lxxxij. in ij. columna.

Sebasti. Sapi.
b ¶ Cle. in literis. Ad intellectũ d. cle. in literis. vid Are. in c. cum a nobis. ĩ. de test. ꝛ pau. de ca. in cõsi. clvj. inci. viso ꝛ examinato ad fi. ſm antiquã impressionem.

c ¶ Archivo publico. adde Ro. cõsil. cccxix. ꝛ dicit idem ro. cõsil. cccl. qd scriptura archivi publici facit notorium.

d ¶ Secundario. Adde Petrũ d Anch. ꝯsi. cxvj.

e ¶ Vtilis dominij. Adde rom. cõsi. clxvj. et ancha. vbi. ĩ.

Sebast. Sapia.
f ¶ Si quis. vide Alex. i ꝯsi. clxix. inci. viso themate. in j. colũ. in ij. vo. ꝛ in ꝯsil. cxiij. inci. viso ꝛ diligẽter considerato. col. fi. in. iiij. vol. ꝛ Ang. in cõsilio cvj. inci. sanctissima. deci. in consi. cxliij. inci. ꝛ mature. col. iii. v̄. sed his nõ obstantibus. Jac. de sancto Georgio in sua investitura feudali in verbo ita qd ipsi investiti habeant. col. ij.

quam non currit nisi centenaria iste iuuat. ar. in. l. si cõem. ff. quemad. ser. amit. & sic sentit q͞s si iste castellanus noluisset excludere ecclesiã romanã valuisset p̄scriptio cõtra illum. & satis hoc indicio meo innuit tex. iste. ¶ †Sꝫ Jo. an. in add. specu. in ti. de feu. sup rub. in. ij. co. versi. xxxviij. post pile. sentit cõtrariũ. ibi enĩ vult q̄ licet prescriptũ sit cõtra vasallus spatio. xxx. an. tñ dñs cui vasallus cõtinue seruierat & casuꝫ ignorauerat põt feudũ recuperare & illud eripere a manib⁹ prescribẽtis nec tenet amplius restituere primo vasallo q̄ fuit negligẽs & ingrat⁹ in patiendo feudũ prescribi alienauit enĩ quãtũ in se fuit feudũ: vt in. l. alienationis v̄bũ. ff. de ver. sig. Et fundamentũ primi dicti est: q̄ dñs possidebat ciuiliter: & sic non currebat p̄scriptio cõtra eũ. iuxta no. in. l. j. C. de ser. fug. dixi pleni⁹ in. c. vigilãti. §. e. & sic sentit. secus si sciuisset dñs aliũ possidere vel si ignorasset non tamen fuisset in possessiõe ciuili: sꝫ ista ꝯsideratio licet multũ equa posset procedere respectu ꝑprietatis: non aũt respectu vsusfructus quẽ habet vasallus, vt in. c. j. in fi. in qui. cau. feu. amit. Nã ad vsumfructũ p̄scribẽdũ sufficit naturalis seu corporalis possessio: vt. l. fi. C. de p̄scri. lon. tempo. no. Bar. in. l. j. ff. de acquir. pos. dico tñ q̄ tenẽdo p̄scriptionẽ currere daret restitutio dño ignorãti ne cogat habere vasallũ quem noluit iuxta ea q̄ dixi in. d. c. vigilanti. Opinio tñ distinguens inter scientiã & ignorãtiã est multũ equa. Et no. illud incidẽter tactũ q̄ dñs feudũ recuperãs nõ tenet restituere vasallo. ¶ Sed q̄ro & reuoco in dubiũ q̄to tpe p̄scribat contra vasallũ respectu iuris sui. dico q̄ ad hoc vt preiudicet dño non currit prescriptio minor. xxx. an. & est speciale in feudo quãtũcũq; p̄scribens habuerit titulũ & bonã fidẽ. casus est in. d. c. j. iuncta gl. de capi. cõra. & sentit Joã. an. in add. §. in prima q̄one allegata. sꝫ respectu & in p̄iudiciũ solius vasalli quo ad vtile dñiũ suũ est magis dubiũ & profecto vbi non interuenit titul⁹ sed tñ bona fides requirit prescriptio. xxx. an. sicut in alijs reb⁹ p̄scribẽdis immobilibus & iuribus: vt in. l. si q̄s emptionis. C. de presc. xxx. an. & xvj. q. iij. §. potest. et per gl. in. d. c. j. de capi. cor. Si vero interuenit titulus puta iuuus puta q̄ successit defuncto vel erat fama q̄ p̄r su⁹ habuerat in feudũ: iuxta ea q̄ leg. & not. maxime per Bart. in. l. celsus. ff. de vsuc. est magis dubiũ vt dixi. tex. hic sentit q̄ requirit tp̄s. xxx. an.[a] & clarius sentit Jnn. & Jo. an. in prealle. addi. & profecto hoc v̄r clarũ vbi nunq̄ habuisset possessionẽ: q̄ cõtra actionẽ nõ p̄scribit regulariter minori tẽpore vt in. l. sicut. C. de prescri. xxx. an. sed si habuisset possessionẽ q̄stio est satis dubitabilis: nã sicut p̄scribitur directũ dominium & ius incorporale spatio. xx. an. cũ ti. vt in. l. fi. C. de prescrip. lon. temp. ita v̄r dicendũ & fortius in dñio vtili. & hoc videtur verissimũ nisi dicas spãle in feudo, per text. d. c. j. de ca. cõra. vt nõ prescribat minori tpe. xxx. an. ille tamẽ tex. loquit in dño recuperãte & nõ in vasallo. nisi diceres q̄ si prescriptio curreret minori tpe contra vasallũ nõ daret sibi facultas dño recuperandi feudũ prescriptiõe nõ obstante nisi respectu ꝑprietatis: & hoc satis bñ põt admitti vt sit spãle in feudo vt non currat prescriptio minor tricenaria: & hoc no. ¶ †Sed iuxta predicta q̄ro de notabili questione nũqd vasallus[b] possit prescribere libertatem & directũ dominiũ feudi. xxx. an. non seruiẽdo. hec fuit questio Uber. vt recitat Jo. an. in addi. Spe. ꝓ vasallo facit. l. oẽs. C. de prescri. xxx. an. Jn cõtrarium facit q̄ nunq̄ interpellauit ius dñi dicendo eum non suum dñm & sic non potuit sibi mutare possessionis cãm. l. cũ nemo. C. de acq. pos. Dicebat. Uber. posse distingui an deberet vasall⁹ dare certas pẽsiones dño: puta tenere equũ pro feudo: & tunc sit imputandũ dño q̄ illas non exegit. Si aũt erat feudũ honorificatũ non est q̄ possit dño imputari q̄ nihil potuit exigere. & hoc satis sibi placet. Uel distingue s̄m eũ an intra illud tempus. xxx. an. dñs habuerit negotia ad q̄ vasalli essent vocandi & verisimile esset q̄ dñs hũc vocasset si vasall⁹ fuisset vt in militia & i vxore ducenda & similibus. & in talibus enim[c] si alijs euntibus iste non iuit interpellasse videtur ius domini & sic posset libertatem prescribere, nam & libertas serui si mala fides nõ ob. lon. temp. prescribitur, C. de prescri. lon. tem. que pro lib. l. j. & ij. hec dicta satis mihi placent dũmõ vasallus sit in fide bona: vt puta q̄ credebat id nõ esse feudũ q̄ alteri successit. Aduertendum tamen ne vitiũ reale sibi noceat iuxta. l. vitia. C. de acquirẽ. pos. l. cum heres. ff. de diuer. & temp. prescri. dixi in. c. nihil. §. e. nam sine bona fide nõ potest prescribi nedũ directum dominium sed nec solũ vtile vt scilicet res teneat in feudum prestando seruitium: vt no. Bal. in. c. si q̄s per. xxx. prealle. licet gl. aliter sentiat in hoc vltimo licet minus bene per. c. fi. §. e. ¶ †Ult. opp. contra tex. videtur enim quod contra census prestationem non currit prescriptio:[d] vt. l. competit. C. de prescri. xxx. an. sol. dicit Goffre. q̄ contrarium loquit in tributo. vel hic allegabatur prescriptio non tantum in censu sed etiam in alijs s̄m eum. Prima solu. verior pro cuius tñ intellectu scias q̄ inter censum & tributum seu publicam functionem vel pensionem non est differentia cum hec prestantur principi in signum supreme potestatis. sunt enim hec synonyma: vt no. gl. & Bar. in. l. j. ff. de pub. sꝫ cum prestatio sit priuato vel ciuitati vel alicui domino inferiori est differentia inter censum & pensionem. de qua dic vt no. glo. & Jnno. in. c. cõstitutus. de reli. do. dic ergo q̄ aut tributum seu census prestatur principi in signũ supreme potestatis & vniuersalis dominij: & tunc non potest prescribi sicut nec ipsa subiectio: vt in. d. l. competit. facit in simili. c. cũ ex officij. §. e. aut census debetur alia consideratione & tunc potest prescribi: vt hic & no. Cy. in. d. l. competit. sicut enĩ alia iura ecclesie romane vel principis possunt prescribi ita & cẽsus ex quo cessat causa predicta. Et per predicta puto q̄ vbi potest prescribi subiectio puta episcopi per alterius citra principem quod poterit prescribi census etiam si prestaretur in signum subiectionis, quia sicut põt prescribi subiectio ita & fortius subiectionis signũ ne fortius sit signum q̄ signatũ ad q͞d de cathedratico no. in. c. olim. & c. cum venerabilis. de censi. ¶ †Dubitatur tamen an remanente subiectione possit in totum prescribi subiectionis signum. et dic vt no. in iuribus proxi. alle. Contra papam vero certum est q̄ suprema potestas prescribi non potest sicut nec contra Deũ cuius vices gerit & notanter dicit Jnn. in. c. bone. ij. de post. prela. & dicã. j. c. proxi. in casu vero huius. c. nõ prestabatur census pape in signũ supreme potestatis seu vniuersalis dominij. sed potius ex alia causa forte.

1 ☞ Laicus potest statuere super rebus ecclesie ipsas priuilegiando.
2 Prescriptio quanto tempore currat aduersus res que spectant ad papam & ex speciali sua prerogatiua.
3 Jura reseruata imperatori in signũ supreme potestatis prescribunt tanto tempore de cuius initio non sit memoria.
4 Consuetudo tanti temporis de quo non sit memoria in contrarium habet vim confessionis.
5 Prescriptio centum annorum quomodo probabitur.
Possessio quomodo probetur tradita alieni.
6 Testes possunt facti maiores testificari de hisque viderũt in pupillari etate nisi ius requirat maioritatem tempore actus celebrati.
7 Prescriptio contra romanam ecclesiam nõ semper requiritur centenaria. 9. 10.
8 Jnquisitores heretice prauitatis, an possint inquirere post quinquennium a morte heretici: ad effectum confiscationis bonorum.
10 Prescriptio centenaria an requiratur tam contra bona delata tantum romane ecclesie q̄ incorporata. 12.
11 Prescriptio aduersus imperatorem vel fiscum quanto tempore finiatur.
13 Prescribere an possit papa contra ecclesias inferiores vel alter contra ipsum.

Cum nobis.

De cẽtenaria prescriptione que solũ currit ꝯ romanã ecclesiã tpa schismatũ deducunt. Jn prima ponit cõsultatio. Jn secũda, r̃nsio ibi: sꝫ.

¶ Casus literalis. Hildesemẽsis ep̄s mouit q̄stionẽ subiectionis cõtra monasteriũ grãdeñ. & ecclesiã ro. dicẽs q̄ prescripserat subiectionẽ ꝯ libertatẽ monasterij: papa commisit quibusdã abbatib⁹ vt reciperẽt testes ep̄i ad probandaꝫ p̄scriptionẽ cõtra libertatẽ monasterij. Sed postq̄ inchoata fuit p̄scriptio ꝯ monasteriũ scissura triũ schismatũ fuit in ecclesia romana vñ papa iterũ scribit eisdẽ abbatib⁹ dicẽs q̄ tã de iure canonico q̄ ciuili ro. ec. gaudet priuilegio spãli vt cõtra eã nõ currat p̄scriptio nisi. c. anno. tñ nõ vult papa tẽpora triũ schismatũ cõputari in prescriptiõe sed de medio prescriptiõis deduci. Ber. ¶ No. q̄ in eodẽ puncto seu super eodẽ facto potest concurrere & allegari vtriusque iuris dispositio etiam in foro canoñ. sic limita q͞d no. glo. x. di. si in adiutoriũ. ¶ †No. secundo q̄ princeps secularis potest edere statutũ super rebus ecclesie etiã romane. Jn contrariũ facit. c. ecclesia. de consti. xcvj. di. bene quidẽ. sed intellige hũc tex. in statuto priuilegiatiuo. priuilegauit enim ius ciuile ecclesiã in cursu prescriptiõis, vt in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. nã & non subditum potest quis priuilegiare: vt legi. & not. in. c. nouit. de iud. & xj. q. j. quicunq;. No. tertio. quod contra ecclesiam romanam nõ currit regu

---

☞ Sebast. Sapia.
a ¶ Tp̄s. xxx. an. Uide Bal. in cõsi. cxvij. inci. v̄ba inuestiture. colũ. ij. in. j. vol.

b ¶ Nũqd vasallus. Adde ro. cõsi. cccclxix. & ccclxxj. & quod dixit Fulgo. de emphyteuta eius cõsil. clxiiij.

☞ Sebast. Sapia.
c ¶ Jn talib⁹ enĩ, Jstud procedit qñ dñs egeret opera vasalli & nõ fuisset vsus sꝫ si non fuit vsus q̄ nõ egebat nõ videtur posse p̄scribere ꝯ dñm ꝑ no. per Bart. in. l. cũ scimus. C. de agrico. & cẽ. lib. xj. cũ allegatis per Fel. in. c. cũ accessissent. co. ix. cum se. §. de cõst. & per Jas. in. l. fi. colũ. xij. ff. de cõst. p̄n. & hoc etiam voluit Feli. hic.

d ¶ Nõ currit prescriptio. adde tamẽ q̄ prescribit solutio q̄ fieri debet in vna re ꝑ legitimũ tẽpus fit in alia vt vult roma. cõsi. cxcviij.

lariter nisi p̄scriptio centenaria. dixi regulariter q̄ q̄nq̄ fallit: vt. j. dicā. Itē habet in hoc eccl'ia romana speciale priuilegiū q2 contra alias ecclesias inferiores currit regulariter prescriptio. xl. anno. vt in. c. de quarta. s. eo. ⁊ in auth. quas actiones. prealleg. ¶ No. vlti. ⁊ tene menti qd̄ impedimentum etiam superueniens post inchoatā prescriptionez impedit cursum prescriptionis non autem interrumpit: sed facit eam durāte impedimēto dormire: ⁊ qd̄ hic esset inchoata p̄scriptio satis innuit tex. ⁊ apte tenet glo. j. qd̄ est contra Bart. in. l. senatus. ff. de offi. presi. ⁊ vide qd̄ dixi plene in. c. ex trāsmissa. s. eo. ¶ Opp. ⁊ videt̄ q̄ contra romanā ecclesiā nō currit p̄scriptio cū sit cunctis dispositione diuina prelata. xxij. distin. c. j. ⁊. ij. nec pōt q̄s se ab vnitate ecclesie diuidere. xxiiij. q. j. loquit̄. nec esset accephalis. xciij. distin. nulla. ⁊. s. eod. cū non liceat. Soluit glo. iiij. bene quod contra ecclesiā romanā respectu prelationis ⁊ supreme potestatis nō currit prescriptio: vt in cōtrario, sz in rebus ⁊ possessionibus ⁊ iuribus ipsi⁹ ecclesie romane sic: vt hic ⁊ no. hanc solutionē. Idem no. Inn. in. c. bone. ij. de post. prela. vbi dicit hoc procedere etiam respectu ciuitatū ⁊ villaruz ecclesie romane. alle. s. eo. ad audientiā. In quibus autem bonis ecclesia romana gaudeat hoc priuilegio centū annorū dixi plene. s. c. pri. ⁊ vide Archi. in. c. nemo. xvj. q. vj. ¶ † Sz circa hāc particulaz gl. quero: quid in his que spectant ad papā speciali prerogatiua seu in signuz priuilegij singularis. glo. no. in. c. vno. de cle. egro. li. vj. in ver. nō obstante. dicit p̄ istum tex. nō valere in illis cōsuetudinē in cōtrariū[a] ⁊ sic non possunt p̄ consuetudinem cōpetere inferiori. ¶ † Sed ego allego in cōtrarium. c. super q̄busdā. de v̄b. sig. vbi ptz q̄ iura seruata imperatori in signuz specialis priuilegij possunt p̄scribi tāto tp̄e de cui⁹ initio nō est memoria ⁊ no. per Bart. in. l. si publicanus. §. in vectigalib⁹. ff. de publ. de reseruatis v̄o pape allego textū in. c. qd̄ trāslationē. de offi. leg. ¶ † Itam cōsuetudo tāti tp̄is habet vim concessionis: vt in. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quo. ⁊ esti. ⁊. l. j. ⁊. ij. ff. de aqua plu. arcen. c. j. eo. ti. lib. vj. In hac tamen cōsuetudine seu prescriptione requirit̄ scientia pape. q2 in istis incorporalibus nō pōt haberi possessio sine licentia illius q̄ ea possidet: vt. l. ij. C. de ser. ⁊ aqua. no. Inn. in. c. bone. prealle. ⁊. c. conquerente. de offi. or. ⁊ multis alijs locis p̄ Bar. in. l. j. ff. de aqua plu. arc. et d. §. in vectigalibus. ⁊ hec scientia pape hz vim constituti: vt in dictis iuribus. Ex his pōt inferri ad intellectuz illius. c. vnici. vt intelligātur in consuetudine inducta sine sciētia pape vel q̄ nō est tanto tp̄e prescripta. qd̄ est notandū: ⁊ vide in simili qd̄ dixi in. c. j. vt lite. pen. vbi tractaui an facultas deferendi insignia pontificalia possit consuetudine q̄ri: tangit Jo. an. in. c. abbates. de priuilegijs. li. vj. ¶ † Scd̄o principaliter op. cōtra tex. in eo qd̄ cōtra ecclesiā romanā requirit p̄scriptionē centū anorū. videt̄ em̄ q̄ hec dispositio sit fundata sup impossibili q2 nunq̄ poterit p̄bari possessio centū annorū[b] per instrumenta non q2 per ea non probatur possessio argu. c. inter dilectos. de fide instru. nec p̄ testes q2 oporteret testes habere centuz ⁊ quatuordecim annos vt p̄ centū annos viderint istū allegantē prescriptionez possidere nec potuerūt videre a tp̄e natiuitatis sed ad minus debebant esse puberes, sed cōiter hoīes nō viuūt vltra cētū annos: ergo reqrere ita lōgissimā prescriptionē nihil aliud est in effectu q̄ impedire p̄scriptionem. ⁊ sic vtriusq̄ iuris dispositio videt̄ in hoc fundata sup verbis ⁊ non super rebus cōtra. c. cōmissa. de ele. lib. vj. sol. dicit gl. p̄alleg. in scd̄a parte qd̄ propter difficultatē p̄bandi v̄r sufficere probare possessionē per tantuz tp̄s de cuius initio nō extat memoria. vel q̄ testes dicāt se semper audiuisse ⁊c. vt in glo. sed in effectu finaliter nō placet glo. q2 non est recedēdū a verbis iuris. vñ necesse est s̄m eū probare p̄scriptionē centū annorū prout hic dicit̄. Sed aduerte q2 per hoc glo. non soluit cōtrariū q2 nō est verisimile q̄ lex sit posita sup impossibilitate. non em̄ esset tūc lex. iiij. dist. erit aūt lex. ⁊ in. l. si. que sent. sine app. rescin. glo. tñ simpliciter prosequunt̄ La. Vin. ⁊ Host. q̄ dicit hoc priuilegiū p̄ nullam glo. ledendū. maxime q2 respicit honorē dei ⁊ fauorē ecclesie. nā ⁊ priuilegiū cōcessum priuato a principe a priuato nō debet minui vel ledi. de reg. iur. decet. li. vj. sz nec p̄ hoc dictū soluit̄ 2riū. Jo. an. soluit dicēs q̄ lz p̄bare sit difficile nō tñ īpossibile cū iterdū inueniant̄ tā antiqui testes. Itē p̄ istr̄a pōt p̄bari possessio vt ip̄e no. j. e. si diligēti. vbi ponit vnū modū p̄bandi possessionē vel quasi: vt si volo p̄bare quasi posses. subiectionis potero probare per instr̄a confecta de fidelitate p̄ cc. annos vel plus. Itē pōt p̄bari possessio s̄m eū p̄ confessionē partis aduerse ⁊ lz hoc sit ratū satis est tñ q̄ possit p̄bari vt vitetur obiectio. Ego vero dico q̄ multis modis p̄ instrumenta potest probari possessio etiā lōgissimi tp̄is: vt puta si autoritate iudicis vel voluntate partis tradentis apprehendit tenutam de qua apprehensione fuit rogatus notarius. nā per traditionez transfertur possessio. insti. de re. diui. §. per traditionē. ⁊. l. traditionibus. C. de pac. c. ij. de cōsue. Itez potest p̄bari possessio si vēditor in p̄sentia rei mihi possessionē tradidit ⁊ notarius[c] scripsit qd̄ vendidit: tradidit: ⁊ assignauit ⁊c. ⁊ est tex. multum nota. in. l. ij. C. de acquiren. pos. ⁊ ibi per doct. Itē pōt p̄bari per viā cōstituti: vt quia venditor vel donās constituit se alterius nomine possidere: vt in. l. qd̄ meo. ff. de acq. possessione. ⁊. l. certe. de preca. ⁊ vide plures alios modos quos posui in. c. cum venissent. de restitu. spo. ⁊. d. c. ij. de consue. Preterea non est necesse in testibus vt habeant centum et

6 quatuordecim annos. ¶ † Itā regulariter satis est qd̄ tēpore apprehensionis erat doli capax. ⁊[b] nunc tp̄e depositionis sit maior: vt not. glo. in. c. relatū. xxxvij. di. ⁊ Spe. in tit. de teste. §. opponitur. ver. sz nunq̄d factus pubes. ⁊ Joan. an. in. c. ex parte. de cor. vide tex. iuncta gl. instit. de testa. §. testes. hoc verū nisi ius reqrat specifice maiorē etatē tp̄e apprehensionis: vt in testamento in quo testes debēt esse puberes. d. §. testes. ⁊ hanc cōclusionē firmat gl. in. l. iij. §. lege iul. ff. de test. ⁊ q̄ per testes possit hec prescriptio p̄bari videt̄ tex. in. c. cū dilecta. de cōfir. vtili. Itē poterit partim per testes ⁊ p̄tim p̄ instrumenta p̄bari cum partez vim habebant: vt in exercendis. C. de fid. instru. ⁊. c. cū Joā. eo. tit. nec hec difficultas per testes p̄bādi dz esse alicui molesta cuz plura sint que ad sui substātiā exigant scripturā: vt not. gl.

7 in. c. j. de censi. lib. vj. ¶ † Extra gl. opp. 2tra tex. ⁊ videtur q̄ maior p̄scriptio centenaria currat contra ecclesiā romanā: vt in. c. ij. §. j. eo. tit. li. vj. vbi dicit̄ q̄ bona hereticorū q̄ ignorabant̄ in vita q̄ essent heretici p̄scribunt̄ p̄ catholicos bōa fide illa possidētes etiā contra ecclesiā romanā spatio. xl. an. so. q̄ ponit̄ hic procedit regulariter: vt. s. dixi. ille vero est casus specialis vt col-

8 ligit̄ ibi ex tex. ⁊ gl. ¶ † Et aduerte diligēter q2 per illū tex. dico q̄ 2fundit̄ opi. Bar. in. l. ij. C. de aposta. vbi p̄ illū text. dicit q̄ inquisitores heretice prauitatis nō possunt inqrere post quinquēniū a tp̄e mortis ad effectū bonoruz. qd̄ apte est 2tra illū tex. nisi saluādo dictū suū dicat qd̄ quaten⁹ bona veniūt publicāda fisco iudicis secularis p̄cedit illa prescriptio quinquēnij p̄ quo adduco bonā ⁊ not. glo. quā nō alle. Bart. in. l. manicheos. C. de here. nā tex. quē alle. Bart. aperte nō probat. ⁊ ideo glo. p̄dicta loquit̄ sub dubio for e. ⁊ facit in simili bo. text. in. l. ij. C. de vect. et cōmi. vbi tex. no. dicit q̄ in bonis delatis fisco p̄pter vectigal nō solutū p̄scribit̄ spatio. v. annorū.[d] ⁊ no. Bar. in. l. commissa. ff. de publi. aut bona veniūt ⁊ succedunt fisco ecclesie ⁊ habet locū

9 d. ca. ij. ¶ † Et ex hoc pone vnū singulare dictū q̄ lz in iuribus principis: seu fisci fiat distinctio in cursu prescriptionis inter bona fisco incorporata ⁊ bona delata nondum incorporata: vt. j. latius dicā: tñ respectu ecclesie nō videt̄ differētia facienda: sed semp̄ vniformis est p̄scriptio: reqritur em̄ tp̄s. xl. an. vt p̄batur in. d. c. ij. quatenus loquit̄ de alijs ecclesijs circa ecclesiaz ro. sed ecclesia ro. est differentia saltē quo ad illum casum q2 in incorporatis requiritur cursus. c. annorum in delatis vero sufficit tēpus. xl. an. sicut in alijs

10 ecclesijs ¶ † Sed potest dubitari nunquid idez sit in alijs casib⁹ in quib⁹ bona deferunt̄: sed nondum sunt incorporata vt sufficiat tēpus. xl. an.[e] respectu ecclesie romane: ⁊ credo quod non pōt per illū text. qui ponit casum specialē: vt ptz ibi in hoc casu: ⁊ ius nouū vt ptz ibi: sancimus. Et q̄q̄ Joan. an. ibi in non el. dicat q̄ nisi esset ille tex. nō curreret ibi p̄scriptio q2 non facta prius declaratione super heresi non possunt app̄hendi bona: vt in. c. cū s̄m. de here. lib. vj. ⁊ per consequens non currit prescriptio cuz non possunt bona peti. Ego dico contrarium: quia qui actionem habet non impeditur agere: vt. l. qui actionez. ff. de reg. iur. vnde satis est q̄ bona sunt ipso facto publicata ⁊ potuisset agere vt p̄nuntiaret̄ iuxta formā. d. c. cum secundū. Preterea in reb⁹ latentibus currit prescriptio: vt in. c. vigilāti. s. eod. ⁊. c. fi. C. de p̄scri. lon. temp. Item qd̄ currat prescriptio in tali casu est tex. in. d. l. ij. C. de aposta. ⁊. l. y. C. de vectig. ⁊ cōmis. ⁊ tex. iuncta glo. in v̄. ⁊ hoc debet. C. de here. l. manicheos. ⁊ qd̄ not. Bar. in. d. l. cōmissa. Ponit ergo text. ille casum

[a] Sebasti. Sapia. ¶ In 2riū. Qd̄ non currat prescriptio contra papam in his q̄ sunt reseruata in signuz superioritatis voluit Bald. in. l. ij. in. vj. q. C. de seruitu. ⁊ Aqua. ⁊ Jas. in. l. imperiū. col. xj. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ Sozi. in cōsi. cclxxvij. incip. in causa fratrū. col. ij. in scd̄a parte. Cōtrariū voluit Bal. in. l. j. col. j. C. ne rei domi. vel tēplo. vide Feli. in. c. nō liceat. colū. iiij. de prescri.

[b] ¶ Qualiter probetur possessio. c. annorum vide plene p̄ Bald. in. l. fi. C. de sac. sanc. eccle. Ant. Frāc. ¶ Qūo probet̄ posses. vide Bar. ang. ⁊ Imol. in. l. qui vniuersas. §. q̄ p̄ colonū. et in. l. q̄uis. §. si cōductor. ff. de acqui. pos. ⁊ p̄ Ange. in. l. quedā mulier. de rei vendi. et in. l. litib⁹. C. de agr. ⁊ censi. ⁊ p̄ Alex. in cōsi. x. in. iij. p̄te. et in cōsil. cxxxij. in. j. p̄te ⁊ adde q̄ per locationem ⁊ fructuum perceptionē p̄bat̄ possessio ⁊ nō per locationē tm̄. vt p̄ Bart. in. l. ij. C. de acqui. poss. ⁊ per Bal. in. l. j. in vlti. colū. C. de ser. fugit. et an probet̄ possessio p̄ solaz inuestiturā inter cōtrahentes non ad p̄iudiciū tertij. vide angel. in. l. quisq̄s. C. de dona. ⁊ p̄ Bal. in. l. emptione in ver. q̄ro qualiter. C. plus val. qd̄ agi. ⁊ an cōstōne precarij probet̄ possessio vera vel ficta ⁊ q̄ñ h̄ñs cōstitutionē p̄carij preferat̄ habēti verā traditionē possessiōis vide que habētur in. l. quoties. C. de rei vendi.

[c] Sebasti. Sapia. ¶ Et notarius. vide Barto. in. l. predia. vbi Ale. ⁊ alij. ff. de acq. poss. Bal. in. l. iudicia. colū. j. C. de rei vēdic. Alex. in. l. ij. §. stipulatio. ff. de ver. obl.

[d] ¶ Quinq̄ annorū. Adde ro. singu. suis. fol. v. Franc. de are. cōsilio. cliiij.

speciale in hoc: qꝛ cõtra ecclesiã ro. currit pscriptio minor cẽtenaria: ꝛ hoc fauore catholicorũ qui bona fide illa possederũt. ꝛ arbitror qð licet alias iusta ignorãtie cã intercedẽte possit peti in integrũ restitutio aduersus pscriptionẽ: vt dixi in. d. c. vigilãti. tñ in casu illius. c. ij. peti nõ poterit de iustitia ordinata: qꝛ phibet ille tex. post. xl. annos aliquã molestiã possessoribus bonorũ fieri. ꝛ hec sunt multum nota. ad intellectũ istius. c. ꝛ huius materie. ¶ †Nunc quero visum est qualiter prescribat aduersus ecclesiam roma. ꝛ inferiores ecclesias tam respectu bonorum incorporatorũ q̃ delatorũ dũtaxat: qd aduersus imperatorem seu fiscũ. Sol. gl. s. eo. c. cũ nõ liceat simpliciter dicit res fisci non vsucapi. allega. institu. de vsuca. §. res fisci. ꝛ profecto nimis breuiter se expediuit glos. ibi. s. in. §. res fisci. intellexit illum tex. in vsucapione trienij vel saltẽ in prescriptiõe x. vel. xx. ann. secus dicit in prescriptione. xl. an. l. oẽs. ꝛ. l. cõpetit. C. de prescript. xxx. vel. xl. an. sed quod etiam currit prescriptio minoris temporis. allego multa iura ciuilia que in hoc varie loquuntur: vt patet in. l. j. C. de quadri. pscripti. vel de prescriptione quatuor annorum: vt in. l. inter quatuor. ff. de diuer. ꝛ temp. prescri. ꝛ in. l. omnibus. eo. titu. vbi requirit prescriptio. xx. anno. ꝛ. l. q̃uis. ff. de vsuc. vbi reqrit pscript. x. vel. xx. ann. ꝛ. l. ij. c. de vect. ꝛ cõmi. ꝛ. l. ij. C. de apo. vbi sufficit prescriptio. v. an. Quid ergo[a] in tanta varietate dicendum profecto vario modo dixerũt ad horũ concordantiam glos. ꝛ scribẽtes in locis prealleg. sed ego ero p⁹ conclusione contentus recitatione Barto. qui omniũ iudicio cũctos scribẽtes in equitate ꝛ veritate precessit. dixit enim in l. ij. C. de apost. ꝛ. l. commissa. de vect. q̃ aduersus bona publicata nondũ incorporata sufficit prescriptio. v. anno, vt in iuribus prealleg. ꝛ dicebat hoc notandũ propter statuta que in multis casibus inducunt ipso facto bonorũ publicationem vt post quinq; annos a tempore publicationis non possit agi. sed contra eũ facit textus, iuncta glo. in. d. l. in omnibus. vbi habet qð regulariter in talibus requiritur prescrip. xxx. anno. exceptis causis in quibus minora tẽpora seruare specialiter constitutum est. ꝛ glos. ibi: ꝛ pro casu speciali allega. d. l. ij. de vect. ꝛ cõmis. ꝛ in. l. inter quatuor prealle. ideo distingue meli⁹ post eũ in. l. in omnibus prealle. vbi melius examinauit hanc materiam quod aut querit in bonis seu in iuribus reseruatis principi in signũ subiectionis: vt in tributo seu censu: ꝛ in illis multo tẽpore currit prescriptio: vt in. l. cõpetit. C. de prescrip. xxx. an. idẽ dico ꝛ fortius in ipsa subiectione vt actiue prescribi non possit ne sit acephalus: vt dixi. s. eo. cũ non liceat. ꝛ in. c. per venerabilẽ. qui filij sint legi. Quedam sunt iura reseruata principi in signum priuilegij singularis: vt legitimare spurios: creare tabelliones: exigere vectigalia: pedagia ꝛ similia. ꝛ in istis currit pscriptio sed requirit scientia ipsi⁹ principis ꝛ tm̃ tps de cui⁹ initio nõ existat memoria est tex. no. in. c. super quibusdam de verb. signi. Inn. in. c. cũ p. tabellio. de fi. instrumẽ. ꝛ per Bart. in. l. si publicanus. §. in vectigalibus. ff. de publ. ꝛ. l. j. de aqua plu. ar. ꝛ. l. cũctos populos. C. de sum. trini. ꝛ fi. catho. Quedã enim sunt bona ꝛ iura pariter possessibilia. ꝛ ista si sunt principi incorporata requiritur prescriptio. xl. an. vt in. d. l. cõperit. ꝛ sic procedit glos. in. d. §. res fisci. Si vero nõ sunt incorporata sed dũtaxat delata tanquam vacantia seu ex causa publicata: ꝛ tunc bonis delatis pp̃ter vectigal non solutũ sufficit tps. v. an. vt. d. l. ij. Idem dico in bonis sibi delatis pp̃ter heresim: vt. d. l. ij. de apo. ꝛ p⁹ glo. in. d. l. manicheos. In alijs vero si pcessit denũtiatio bonorũ vacãtiũ sufficit tps q̃tuor ann. vt. d. l. q̃tuor, ꝛ. d. l. j. de q̃dri. pscr. Si vero denũtiatio nõ interuenit: ꝛ tunc aut qs illa bona possidet bona fide tm̃. ꝛ requirit tps. xx. an. ꝛ sic loquitur. d. l. in omnibus: aut habuerit etiam titulum: et tunc sufficit prescriptio. x. annorum. ꝛ sic loquitur. l. q̃uis. ff. de vsuca. ꝛ per hoc habes clare hãc materiã respectu pape ꝛ imperatoris. ꝛ de priuatis ꝛ inferiorib⁹ ecclesijs dixi in. c. de quarta. s. eo.

¶ †Ultimo hic quero an ecclesia inferior possit prescribere cõtra papã: vel econtra[b] papa contra ecclesias inferiores. Specu. hãc questionem posuit eo. tit. ver. illud etiã. ꝛ finaliter cõcludit q̃ nõ: qꝛ res ecclesie sunt sue ꝛ sic non possunt amplius effici sue. de fide instru. inter dilectos. §. ceterũ. nec cõtra eũ põt prescribi quia licet per prescriptionẽ aliqs sibi querat in rebus ecclesie pape subiecte. ius tamẽ pape remanet semper saluum: quia intelligitur semper excepta autoritas sua. de re iudicata suborta. de capel. mo. c. dilectus. do. Ant. tenet cõtrarium dicẽs papã esse dñm vniuersalẽ. vñ põt prescribere in specie ꝛ puta q̃ xl. anni sufficiant pape ad prescribendum ne ius pro eo introductum cõtra eum retorqueat. de re iudic. quod ob gratiã. lib. vj. Ego dico latius sic qð aut papa vtitur plenitudine potestatis ꝛ tũc nõ prescribit nec possessionẽ querit: qꝛ pscriptio fundatur super bona fide qꝛ credit rẽ esse suam vel ad se pertinere. xxxiiij. q. ij. si virgo. ꝛ. j. c. fi. Ex quo infertur qð si papa p maximũ tempus ex plenitudine potestatis visitasset aliquod monasterium epo subiectũ nõ per hoc prescribit cõtra eũ qꝛ episcopus nõ fuit negligẽs nec papa cõi aliorũ iure id fecit. sec⁹ autem si alius rem a papa recepit cõferente illam ex plenitudine potestatis quia ex illo titulo minus sufficiẽti potuit inferior habere causam pscribendi. ar. in. c. cũ psone. de. priuile. lib. vj. ꝛ. c. cũ dilect⁹. de cõsue. hoc in effectu voluit Innocẽ. in. c. bone. ij. de post. prela. in. ij. col. ꝛ Archi. in. c. volumus. xvj. q. iiij. Aut papa vsus est simpliciter iure alterius priuati ꝛ tũc pscribit sicut ali⁹ ꝛ cõmuni spatio: sicut de ecclesia prescribẽte cõtra priuatum dixi. s. eo. de quarta. ꝛ not. Jo. an. in regula qui ad agendum. lib. vj. in mercu. ꝛ gloss. in aut. quas actiones. C. de sac. sanc. eccle. si autẽ fuit vsus re ecclesie inferioris eã prescribit ꝛ spectat immediate ad ecclesiã romanã. ꝛ idẽ dicõ si fuit vsus immediate subiectione alicuius ecclesie credẽs illam immediate pertinere ad ecclesiã ro. vt in. c. psone. prealle. primo enĩ illa ecclesia suberat pape vniuersaliter ꝛ iure aliorũ: nunc aũt erat subiecta specialiter. vt in. c. si papa. de priui. li. vj. de ecclesia vero inferiore dico q̃ nõ põt prescribere cõtra papã respectu supreme potestatis: vt. s. dixi sed bene põt pscribere iura sua et bona vt immediate sibi subsint licet teneatur recognoscere papam in vniuersalem dominũ: vt probatur in. c. cum dilecta de confir. vti. ꝛ. d. c. volumus. idem in priuato contra papam. s. c. proxi.

1 ☞ De prescriptione facta cõtra ecclesiã vel iura episcopalia subducuntur tempora quibus ecclesia fuit sine pastore.
2 Sententia est stricti iuris,
3 Dubia probatio instrumẽti nõ releuat: nisi factum aliter certificetur,
4 Monasterium potest habere pleno iure ecclesiã inferiorem subiectã aut ex priuilegio aut ex prescriptione,
Iura epalia possunt pleno iure pscribi. 6. sꝫ nõ illa que sunt ordinis. 13.
5 Prescriptio contra ecclesiam vacantem non currit.
6 Cognitio causarũ matrimonialiũ põt p inferiorẽ prelatũ prescribi.
7 Prescribi an possit per inferiorem prelatũ certa pars diocesis cum territorio excludendo prorsus episcopum.
Prescribens iurisditionem excludit illum ad quem pertinebat non autem cum illo concurrit.
8 Titulus siue bona fides in pscribẽdo causari põt ex priuilegio dubio,
9 Interruptio prescriptiõis respectu certe rei non extenditur ad alias etiam consimiles.
Prescribens iurisditionem respectu certorũ articulorũ non porrigit effectum suum ad alios etiam consimiles. 23.
10 Interruptio proueniens post finitam prescriptionem: nĩl nocet. 12.
11 Consuetudo iam in esse deducta nõ tollitur si cõtra eam bis vel semel aliquid intentetur.
13 Prescriptio iurium incorporalium puta iurisditionalium quomodo interrumpatur.
14. Prescriptio iurium episcopaliũ: q̃ñ interrumpatur per ipsum epm̃,
Ius excõmunicandi, vel visitandi potest esse apud plures insolidum, ꝛ locus est preoccupationi. 17.
15 Testes deponentes verisimiliora: ꝛ concordantes iuri cõmuni preferuntur alijs,
16 Indefinita non semper equipollet vniuersali.
Testes deponentes indefinite super capitulis: necessario non concludunt ꝛ ideo non probant.
18 Possessio alicuius rei si probat equaliter fuisse apud duos: est vtrique res illa adiudicanda.
19 Sententia lata contra subditum an noceat superiori.
Subditi an sint molestandi siue conueniẽdi ab his qui pretendũt habere interesse.
20 Subditorum interest non mutare dominum. ꝛ dominorũ interest non mutare subditos.
21 Subditis facientibus vel ignorantibus an preiudicet dñs transigendo vel aliter componendo de feudo.
22 Subditus non potest prescribere ne prestet obedientiã superiori, sed iura superioris bene potest prescribere.
24 Res mea nõ potest esse mea ex pluribus cõtrarijs acquisitionibus,

Exceptiones

a Sebastia. Sapia. ¶ Quid ergo. vide Joan. fabri. et ... in. §. res fi... vsuca. ... j. parte.

b ¶ Vel econtra Adde eũdẽ cõsi. vij. li. ij. vbi lati⁹,

Exceptiones contrarias ſi quis oppoſuerit videtur illas diſiunctiue oppoſuiſſe.

25 Probatio debet in ſpecie ꝛ non in genere cõcludere. 28. Equus ſi probetur mortuus: ꝛ non probetur talis equus talis pilaminis ꝛc. non releuat probantem.

26 Pignus quod probatur venditum a creditore ex pacto debet ꝓbari ꝙ illamet res pignorata fuit vendita nõ autẽ ꝙ talis res fuit vendita.

27 Articulãs preſcriptionem non debet ſe arctare ad tẽpus ſtatutũ ad finiendã preſcriptionẽ, ſ3 ad maius tempus q2 ſi deducuntur aliqua tempora: tẽpus ſufficiẽs remaneat.

29 Factum quando eſt puníbile certo loco vel tẽpore: debet exprimi locus ꝛ tẽpus: al's dubia probatio nõ releuaret.

30 Delictum quod põt eſſe punibile ꝛ non punibile ſecũdũ exceptionem rei preſumitur potius non punibile.

31 Agens ad mutuum: debet probare mutuũ preceſſiſſe libellum: alias actor ſuccumberet.

32 Confeſſio inquiſiti poteſt acceptari quatenus facit contra ſe ꝛ non aliter niſi probetur: ꝛ quid operetur.

33 Ex preſumptionibus vehementibus non debet quis corporaliter puniri.

34 Prelat⁹ preiudicat eccleſie ſue in omittẽdo. puta in permittendo rẽ eccleſie preſcribi tenetur tñ de ſuo reſarcire.

35 Reſtitutio in integrũ aduerſus preſcriptionẽ intra quãtum tempus debet peti.

36 Preſcriptio an currat aduerſus debitum annuũ: ſi creditor ceſſauit petere.

1 **A**uditis. ¶ † De preſcriptiõe ſubducit tp̃s quo vacauit eccl'ia cõtra quã preſcribitur. ita ſummat Joã. and. hic: ſ3 hec ſummatio de nihilo ſeruit cũ hoc ſit expreſſum in multis iuribus. ſ. ca. de quarta. ꝛ. c. j. cũ ſi. ideo ſummo ſic. Prelat⁹ inferior põt p̃ſcribere in certis eccleſijs dioceſis totũ ius ep̃ale. ſubducit tamẽ de preſcriptiõe tp̃s quo vocauit eccleſia cathedralis. h. d. no. Primo ponit ꝓceſſum ꝛ cõcluſionẽ negotij. Scd̃o indeciſe narrat reſtitutionẽ ab vna parte petitã ꝛ cõceſſam. Tertio cõmittit ꝓbationes recipiẽdas ſup reſtitutione ꝛ cauſam diffiniẽdã. tertia ibi: quo circa. ¶ Caſus literalis. Inter ep̃m vigo. ꝛ abbatẽ de eueſchã vertebat ꝯtrouerſia ſup qbuſdã eccleſijs in valle de eueſchã cõſtitutis q̃s dicebat ep̃s ad ſe ſpectare. l. dioceſana. cã ſup his cõmiſſa fuit iudicibus corã quibus petijt ep̃s eccl'ias ſibi debere ſubeſſe quo ad legẽ dioceſanã ꝛ oĩa iura ep̃alia ſibi debere adiudicari in illis eccleſijs. abbas vero dicebat eccl'ias illas ab ei⁹ iuriſditione prorſus exẽptas ꝑ priuilegia. Itẽ dicebat ſe illas eccl'ias legitime p̃ſcripſiſſe. ſup his vtraqꝫ ps ſuas probationes induxit. abbas induxit tã priuilegia q̃ teſtes ad probandũ ſuã intentionẽ: ꝛ ep̃s ad probandũ interruptionem: tandem cauſa ſic inſtructa remiſſa fuit ad ſedem apo. poſt allegationes multiplices intellexit ep̃s qd̃ l3 abbas per priuilegia nõ probaſſet ſuã intẽtionem tñ probauerat preſcriptionẽ: petijt ep̃s ſe admitti per beneficiũ reſtitutiõis ad probãdũ ꝙ vigoreñ. eccl'ia tãto tẽpore vacauerat ꝙ tẽpore vacationis ſubducto preſcriptio nõ ſit cõpleta. abbas videns ꝙ iſta ꝓbatio p̃iudicabat ſibi in totũ petijt ſe admitti ꝑ idẽ beneficiũ ad probandũ per priuilegia theo. ꝛ off. regũ. ꝙ vallis de eueſchã eſt ille locus quẽ Celeſtin⁹ libertati donauit. Papa vidẽs ꝙ vtraqꝫ eccl'ia neceſſariã ꝓbationẽ admiſit vtrãqꝫ reſtituit cõtra alterã in p̃dictis articulis: ſ3 q2 ꝓbatio abbatis p̃iudicialis erat mãdat papa iudicibus quatenus inſpiciãt p̃uilegia theo. ꝛ of. regũ. que abbas ſup libertate premiſſa aſſerit ſe habere. ꝛ ſi per illam conſtiterit qd̃ vallis de eueſchã ſit ille locus quem Celeſtinus libertati donauit abſoluãt abbatem ab impetitiõe epiſcopi ſup eccleſijs p̃dictis epiſcopo ſup illis ſilentiũ imponẽtes. ſi vero abbas in hac ꝓbatione defecerit audiant ꝓbatiões epiſcopi ſup tempore quo intra xl. an. ſedes epiſcopalis vacauit: ꝛ ſi per tantũ tempus vacaſſe conſtiterit quod illo ſubducto preſcriptio non ſit cõpleta: adiudicẽt ep̃o ius epiſcopale i illis eccleſijs: abbati ſilentiũ imponendo. ſi aũt ep̃s hãc exceptionẽ nõ ꝓbauerit: q2 tñ interruptionẽ probauit in quibuſdã articulis ad iudicẽ eidẽ ius epiſcopale in illis dũmodo intra quadraginta annos interruptio facta fuit in certis in quibus abbas preſcriptionẽ probauit ep̃o ſilẽtiũ imponẽtes. Ber. Nota primo iuncta glo. j. quod lex dioceſana generaliter ſumpta comprehendit legẽ iuriſditionis. colligitur autẽ hic q2 petebat ep̃s in iſtis eccleſijs ius ep̃ale: vt patet i ſequẽtib⁹. hoc aũt ius cõſiſtit in vtraqꝫ lege ꝛ p̃cipue i lege iuriſditiõis. ꝛ cũ illa monaſteria non ſunt exẽpta vt plene legi. ꝛ no. in. c. dilectus. de offi. ordi. ꝛ. x. q. j. in ſumma. capitur autem hic ita large: tum propter ſubiectã materiam: tũ q2 verba libelli ſunt late interpretãda in fauorẽ libellã- a tis.[a] vt. l. ſi quis intentiõe ambigua. ꝛ. l. ſolemus. ff. de iudi. ꝛ. c. cũ eccl'ia ſutrina. de cã poſ. ꝛ ꝓprie. ꝛ bonus text. cũ ibi notatis. in. c. cõſtitut⁹. de reli. do. ſecus aũt vbi hoc verbũ proferret in materia ſtricta: q2 tũc non cõprehẽderet legẽ iuriſditionis ſed legẽ dioceſanã tñ in ſpecie ſua. ſic intellige tex. d. c. dilect⁹. ¶ 2 † Nã iſtud verbũ fuit ibi prolatũ in ſententia q̃ eſt ſtricti iuris: vt. l. vna. C. ſi plu. vna ſentẽ. not. Bar. in. l. ſi expreſſim. ff. de ap. in. ij. col. qd̃ not. Ex hoc do hanc regulam quod in materia differenti ſi ſumus in fauorabilib⁹ vna lex cõprehẽdit aliã: ſec⁹ in odioſis. ¶ No. ſcd̃o ꝙ reus põt ſimul ꝛ ſemel ſe defendere ex priuilegio ꝛ p̃ſcriptione. de quo vide bonã glo. in regula nullus plurib⁹. li. vj. ꝛ quod not. j. c. veniens. Itẽ ꝙ plurib⁹ defenſionibus allegatis quarũ quelibet eſt per ſe ſufficiens ad intentũ ꝓponẽtis recipiẽda eſt prius probatio ſuper leuiori vñ papa mãdauit hic recipi pri⁹ ꝓbatiões ſup priuilegio ꝛ in defectũ ſup p̃ſcriptione. ſimile in. c. ſi forte. de ele. li. vj. ¶ 3 † Nota tertio ꝙ ꝓbatio inſtrumẽti dubia nõ releuat: niſi aliter certificet: nec recipit interpretationẽ ab articulis ſeu cõfeſſionẽ ꝓducẽtis. facit. c. in p̃ſentia. de ꝓbationi. ꝛ. c. cum Joã. de fide inſtrumẽ. ¶ 4 † Not. quarto duos modos qbus eccleſie ſeculares poſſunt pleno iure ſubeſſe abbati per priuilegiũ. ſ. romani pontificis ꝛ ꝑ p̃ſcriptionẽ ꝛ dicunt ſubiecte pleno iure qñ ep̃s nullũ ius epiſcopale in illis exercet: ſed vtraqꝫ lege ſubyciunt abbati: vt leg. et not. in. c. qm̃. de priui. Ex quo ſingulariter not. ꝙ totũ ius b epõle in certis eccleſijs eſt p̃ſcriptibile per inferiorez. ꝛ de hoc latius. j. ſuper gl. iij. ¶ 5 † No. ibi intra. xl. annos. ꝛc. qd̃ vacatio eccleſie impedit contra eũ preſcriptionẽ currere: ꝛ facit eã dormire ſiue ante preſcriptionẽ inchoatã contigerit: vt. ſ. ca. j. ꝛ. c. de quarta ſiue pẽdẽte p̃ſcriptiõe: vt hic c ꝛ facit ad eã q̃ dixi. ſ. e. ex trãſmiſſa. ꝛ. c. cũ nobis. ¶ 6 † No. ibi: cauſarũ matrimonialiũ. iuncta glo. iij. in fi. ꝛ tene ſemper menti. habes em̃ hic tex. expreſſum ꝙ cognitio cauſa- b rũ matrimonialiũ põt p̃ſcribi per inferiorẽ p̃latũ[b] epiſcopo etiã regularẽ. Abbas em̃ hic p̃ſcripſiſſet niſi interruptio obſtitiſſet: cuius contrariũ ꝛ minus bñ tenuit. Hoſt. in. c. ad literas. de reſti. ſpol. ꝛ ſatis videt concordare huic tex. c. accedẽtibus iuncta glo. fin. de exceſ. prela. ꝛ. c. j. iũcta. glo. iij. de conſangui. ꝛ affi. tenet Joã. an. in. d. c. literas. et c. accedẽtib⁹. Ex quo nota ꝙ nedũ ea q̃ ſunt ſimplicis iuriſditionis poſſunt ꝑ inferiorẽ preſcribi: ſed etiã ſi ſint dignitatis ep̃alis: nam cognitio cauſarũ matrimonialium eſt dignitatis ep̃alis: vt in. d. ca. accedẽtib⁹. Ex quo infero qd̃ inſtitutio etiã autorizabilis poteſt ꝑ inferiorẽ prelatũ p̃ſcribi cũ hoc nõ ſit ordinis ep̃alis ꝛ ſic ceſſat cõtrariũ. c. q̃to. de cõſue. ꝛ. c. quãuis cor epi. lxviij. diſt. cuius cõtrariũ voluit hic Hoſt. ꝛ in. c. cũ ſatis. de offi. archi. ſed min⁹ bñ iudicio meo ꝛ contra hunc tex. l. locutus eſt: quia ſub cura eccl'iarũ iſtarũ erat tota illa vallis de eneſchã. hinc eſt qd̃ etiã preſcripſerat abbas iuriſditionẽ epiſcopalẽ reſpectu populi: vt patet in cognitiõe cauſarum matrimonialiũ circa quã facta fuit interruptio et ſic abbas acquiſiuit plenum ius ep̃ale in iſtis eccleſijs ꝛ in tota illa valle preterq̃ in exceptuatis hic in quibus facta fuit interruptio ꝑ ep̃m: al's ꝓceſſiſſet in totũ p̃ſcriptio ergo cõpetebat huic abbati inſtitutio etiã autorizabilis reſpectu cure populi. ꝛ not. ſingulariter q2 nemo ad hoc põderauit iſtũ tex. Et ꝙ hec inſtitutio q̃ſibilis ſit per inferiorẽ epiſcopo: ſentit hic Inn. c ꝛ clarius. j. c. cũ olim.[c] vbi videtur tex. iudicio meo nõ cauillãdo literã. ꝛ tenet glo. in. d. c. cũ ſatis. ꝛ Joã. an. aperte ſenſit in. c. cũ venerabilis. de cenſi. ꝛ Pau. in cle. j. de exceſ. prela. in cle. ne in agro. §. ceterũ. de ſtatu regu. facit qd̃ not. Jo. an. poſt Arch. in. c. cũ ep̃s. de offi. or. li. vj. ꝛ Arch. xvj. q. ij. in ſumma. ꝛ dom̃. de Ro. deci. ccxxxj. ¶ 7 † Ex p̃dictis d ꝛ tex. no. aliud ſingulare dictũ[d] quod alibi ita bene nõ probatur quod inferior prelatus nõ poteſt preſcribere certã partem dioceſis cum territorio excludendo prorſus epiſcopũ in illo loco ab exercitio iuris epiſcopalis, cuius cõtrariũ nõ bene ſenſit Hoſt. in. c. cũ contingat. de foro competet. ſed primũ dictũ tenet Archidia. ꝛ Joãnes. and. in. c. cũ epiſcopus. ꝛ vide in hoc quod plene dixi in. d. c. cũ contingat. Aliud etiã ſingulare colligo ex hoc tex. quod exercens iuriſditionẽ in aliquo loco vniuerſaliter vel in certis articulis videtur illam preſcribere excludendo illũ ad quẽ pertinebat iuriſditio: non autem vt in exercitio cũ illo cõ-

Sebaſti. Sapia.

a ¶ Libellantis. Vide quod decidit dom̃. Abb. in ca. ex parte. ſ. de reſcript. ꝛ in. c. ſedes. in. j. not. ſ. de teſtib. ꝛ multa accumulat feli. hic et mod. in. l. ſed ꝛ ſi poſſeſſori. §. itẽ ſi iurauero. ff. de iureiur. qd aũt ſi i libello eẽt clauſula omni meliori mõ. an libellus cõtinẽs repugnãtiã ſaluari poſſit vide alex. in conſil. cx. in. v. vo. vbi videtur cõtrariari de his q̃ dicit Feli. hic colũ. iij.

b ¶ Inferiorẽ prelatũ. adde Cald. lãte conſi. y. hoc eo. titu. Bal. cõſi. xciij. v. lib.

c ¶ Olim. Et ibidem de hoc vide per do. Anto. in ij. colum.

Sebaſti. Sapia.

d ¶ Singulare dictũ. vide Feli. in ca. irrefragabili. circa princi. ſ. de offi. ord. Abb. in ca. auditis. in. iiij. no. ſ. de in inte. reſti. ꝛ in. c. cum venerabilis infra d̃ cenſib.

a ¶ Interruptio. Utrū ꝑ interruptionē ꝓſcriptionis/vł acqſitionē poſſeſſionis quo ad vnū articulū intelligat̄ īterrupta ꝓſcriptio vł acqſita poſſeſſio quo ad alios. et vide oīno petr. d ancha. in repet. c. beneficiū. in vlti. char. verſi. x. q̃ro. de reg. iur. in. vj. ¶ Adde ro. ꝯſi. ccclxxxj. Abbatē conſil. lvij. ij. li. Sebaſti. Sapia.

b ¶ Qd eps. Vid Jo. Frā. balbum in trac. ꝓſcriptionū. i. iij. pte ſexte ptis principalis in. j. qō. vbi refert verba abba. hic.

c ¶ Veriſimiliora. Utrū idiſtincte ꝓferant̄ teſtes deponentes veriſimiliora. ⁊ de hoc p. d. ant. in. d. ca. lꝫ câm. in. xvij. col. ⁊ qd ibi notaui. ¶ Adde dictis Panor. Old. cōſi. cclxxxiij. Sebaſtia. Sapi.

d ¶ Tñ aliud. idē tꝫ alex. in cōſi. cx. inci. viſis acutiſſimis. in. iij. colū. in. j. volu. ⁊ Deci. in c. cū oēs. i. ij. lect. in. j. colū. ſ. de cōſtit. cū multis allegatis per Feli. hic col. xiij. alex. in cōſi. lxviij. in. ij. vol. ⁊ in conſi. clxxxix. in eo. volu.

e ¶ In teſtibus. No. limitationē a regula que hꝫ ꝙ indefinita equipollet vniuerſali nā iſta regła fallit in dicto teſtis qꝛ cū dꝫ neceſſario cōcluderet indefinita prolata a teſte nō eqpollet vniuerſali. puta pone ꝙ teſtes deponunt qualiter canonici talis eccleſie conſenſerunt in electione talis ſyndici. ps aduerſa dicit eſt bene verū quod duo vel tres conſenſerūt: ſed in illa eccleſia ſunt. x. canonici ꝓfecto illa idefinita prolata a teſte nō eqpollet vniuerſali nec ꝓbat ꝙ oēs canonici conſen-

curratlicet glo. ⁊ quidā alij ſentiant contrariū in. c. paſtoralis. in prin. de offi. ord. ſed hic eſt tex. prorſus in ꝯtrariū hic enim non dicitur qd epiſcopus fuit aliquādo prohibitus exercere iura ep̄alia: ſed abbas exercendo preſcripſit cōtra epiſcopū negligentē: ⁊ imponitur ſilentiū epiſcopo ⁊ abbati adiudicat̄ ius epiſcopale. ⁊ ad idem. j. c. cū olim. 8 ⁊ facit qd no. Inno. in. c. dilectus. de capel. mo. ¶ † No. ꝙ ꝓuilegiū icertū ⁊ dubiū vt erat hic ꝓuilegiū Celeſtini qd referebat ſe ad priuilegium illorum regum dat legitimā cauſam preſcribendi certa iura. ad idē vide bonum tex. in 9 c. cum dilectus. de conſue. ¶ † Not. ex fine tex. quod interruptio[a] facta in certis capitulis alio poſſidente iuriſditionē vniuerſaliter: nō operat̄ effectum ſuū reſpectu iuriſditionis vniuerſalis ſed ſolū reſpectu aliorū articulorū in quibus facta fuit. ſimile in poſſidēte ſeu exercente iuriſditionē reſpectu certorū articulorum poſſidēte vniuerſaliter. non eñ extenditur poſſeſſio ad alios articulos etiam cōſimiles ſed tm̄ preſcribit̄ quātū poſſidet̄: vt eſt text. bo. in. d. c. cū olim. ⁊ c. cū cōtingat. j. de decimis. no. ponit Inno. in. d. c. cū dilectus. de capel. mona. 10 ¶ † Ultimo nota. in ver. ſi tamen quod interruptio poſt cōpletam preſcriptionē nō habet ledere ius ex preſcriptione iā queſitū. oportet ergo vt valeat qd fiat intra tēpus preſcriptionis. ¶ Ex 11 quo infero † qd ꝓſcriptio ſeu conſuetudo iam cōpleta non tollitur lꝫ bis vel ſemel fiat contrariū qd tenet. Spec. eo. ti. §. j. ver. quid ſi poſt cōpletū. allegat. l. ii vnus. §. ſed ſi pactū. ff. de pac. ſꝫ iudicio meo hoc magis clare probat̄. ⁊ ad hoc clarius. l. tpalis. iūcta glo. ff. de reg. iur. al's eſt. ſ. l. precedentis que incipit nemo alieno. not. Jo. an. in. c. fi. de conſue. requirit̄ ergo ad tollendā preſcriptionem vel conſuetudinē contrariā ꝓſcriptio vel cōſuetudo: vt no. in iurib9 12 proxime allegatis. facit. c. j. j. de regu. iur. ¶ † Et nota qd ex ſola preſcriptiōe poſſunt ſe tueri etiā religioſi licet expreſſe ⁊ ex facto conſtat titulū qui dedit cauſam ꝓſcribēdi nō ſufficere ad ius trāſferendū. ſimile in. c. cū dilect9. de cōſue. ¶ Sed anteq̄ deſcēdā ad glo. qꝛ tex. facit mētionē de interruptione: ⁊ non dicit qualiter fiat iſta interruptio. 13 ¶ † Quero qualr̄ fiat interruptio ꝓſcriptiōis in corporalibus. ſo. hanc materiā ſatis examinaui. ſ. c. illud. Sꝫ ppter aliqua dicta Inn. hic q̄ mihi nō placēt: nec illa in totū ibi recitaui dicā hic. dicit eñ quod interruptio fit in iuribus ⁊ in alijs incorporalibus eodē modo ſicut in corporalib9 ſcꝫ per litis conteſta. ⁊ alijs modis. no. in. d. c. illud. ne etiā in his ſpecialis interruptio ſi epiſcop9 ſaltē vna vice fuiſſet vſus his iurib9 ante cōpleta preſcriptionē abbatis argu. C. de preſcri. xxx. an. cū notiſſimi. Idē dicit ſi ꝓhibuiſſet epiſcopus per violentiā abbatē volentē exercere iuriſditionē quā ꝓſcribebat ita quod timore epi dimiſerit illā exercere: qꝛ cum poſſeſſio perdatur ſolo aīo multo forti9 interrumpit̄. ff. de acquir. poſ. l. poſſidere. §. in amittēda. ⁊ l. quēadmo. ⁊ qꝛ deiectus videtur qui nō vtitur qꝛ ſuſpicat̄ ſe poſſe repelli. ff. de acqui. poſ. ſi id quod. §. fi. hoc dictum 14 ſatis plꝫ ⁊ tenet Bart. in. l. naturaliter. ff. de vſuc. ¶ † Sed contra precedens dictū in eo qd voluit ꝙ epiſcop9 [b] exercendo ⁊ vtendo illis iuribus ſaltē vna vice ante completā preſcriptionē videat̄ interrūpere preſcriptionem op. ꝙ lꝫ ep̄s exercuerit ep̄alia nō minus poterit abbas illa exercere. cū vſitatio: excōicatio ⁊ ſimilia pūt eſſe inſolidū apud plures ſicut ſunt apud archipreſbyterum: archidiaconū ep̄m ⁊ archiep̄m q in pprios ſubditos exercēt ꝓdicta. j. c. pri. no. de offi. archidia. c. j. ⁊ c. cū ſatis. de offi. archipreſ. ⁊ c. ij. ⁊ iij. ſic ⁊ abbas poterit cū predictis hec iura exercere nec preſcribet ſibi ius alterius ſed ꝓſcribet ſibi ius cōſimile. ſol. hic contrariū formauit ipſemet Inn. ſed iudicio meo min9 bñ ſoluit. dicit eñ qd abbas ꝓſcribit bene ſingulos ⁊ cōtra oēs. nam quicunq̃ fuerit ille qui habet ius excōmunicādi. vel vſitandi, vel quodcunq̃ ſiue archiepiſcopus ſiue epiſcopus ſiue quis alius: etiā ſi ex preſcriptione habeat cōtra eū vel oēs ꝓſcriberet abbas ⁊ ſi aliquis ipſorum interrūpat aliquo modorū ſupradictorū contra eum non perficietur preſcriptio. ⁊ hoc dicit bene ꝓbari ex hoc. c. ⁊. j. c. cū olim. Certe hic. ⁊ in. c. cū olim. non probatur qd epiſcopus exercendo p ſe interrūpit preſcriptionē abbatis. ſolū enim hic fit mētio de interruptione: ſed non dicit qualiter fuit facta interruptio. nec puto id dictum Innoc. verū ⁊ cōtrariū ipſemet ſenſit in dicto cap. cū olim. in ꝓn. vbi dicit qd ſi epiſcopus vidit alium iura ep̄alia exercere ⁊ populū obedire vel illius ſententiā obſeruare, ⁊ paſſus eſt in tantum quod parochianos alteri obedientes nō puniuit nec exercuit animo puſillanimi deſeruiſſe videt̄ ſuā

poſſeſſionē ⁊ ſic eſt in aliū trāſlata. ar. ff. ſi ſer. vē. l. ⁊ ſi forte. §. j. ſed ſi epiſcopus non eſt paſſus ſuū populū alterius epiſcopi vel prelati ſententias ſeruare: puta qꝛ vel tēporaliter puniuit parochianos qui ſeruabāt ſñias alteri9 in tantū quod eos vilipenderet vel ſaltem excōicauit eos lꝫ non poſſit facere quod alterius ſententias nō ſeruauerūt vel alio modo ꝓceſſiſſet cōtra eos: ita qd bene appareat ꝙ poſſeſſionem nō dimittit: dicit Innoc. ꝙ non admittit poſſeſſionem que non amittit niſi animo: ⁊ iſte nullo modo videt̄ habere animū poſſeſſionē amittēdi. Et idē dicit Inn. ſi aliter contra parochianos hmōi proceſſiſſent puta mulctādo: vel eorū bona occupādo. Ex his eñ ſatis arguo ꝙ ep̄s non impedit nec interrūpit poſſeſſionē alteri9 illa iura exercēdo: ſed oportet ꝙ ipſe prohibeat illā exercere vel ſubiect9 ſibi obedire vel litē cōteſtet̄ vel aliū actū exerceat per quē interrūpatur ꝓſcriptio: de quo in. d. c. illud. facit op. l. vt perfectius. C. de anna. except. ⁊ etiam. xvj. q. iij. §. pōt. vbi ponit̄ modus interrūpēdi ꝓſcriptionē nec numerat̄ predict9 mod9. Bart. etiā in. d. l. naturaliter. ponit dicta Inno. hic: ſed omiſit hūc modū: qꝛ forte ſibi non placuit. Preterea ſi hoc dictū Inn. eſſet verū ſequeret̄ ꝙ nunq̄ qs ꝓſcriberet iuriſditionem acumulatiue ad ep̄m ſi ambo exercerēt: ⁊ ſit locus preuētioni: cui9 ꝯtrariū ſentit gl. ⁊ clarius Joā. in. c. paſtoralis. de offi. ord. Dico ergo cōcludēdo qd aut ſolus ꝓſcribēs vſus fuit illis iuribus ⁊ videtur preſcripſiſſe excluſo epiſcopo: ⁊ hoc tenet Innocē. in. d. c. cū olim. aut etiā ep̄s fuit vſus ⁊ tunc preſcripſit acumulatiue ad ep̄m ⁊ ep̄s nō vtendo ⁊ patiēdo aliū videt̄ conſenſiſſe vt ambo vtant̄. ⁊ ſic intelligo not. in. d. c. paſtoralis. ⁊ pro hoc facit totus fere titulus. de offi. archi. nam pro maiori parte illa ſpectant ad archidiaconū de cōſue. et nihilomin9 ep̄s illa exercet ⁊ hec notabis: qꝛ non bene per alios declarata. Ex predictis infero ad aliam qōnem quā ponit Inn. ꝙ ſi teſtes per ep̄m producti dicūt qd exercuit iura epiſcopalia, ⁊ teſtes abbatis deponūt p abbate: quorū dicto ſtabitur. ſolu. dicit Inno. quod ſi teſtes epi ⁊ teſtes abbatis oīno ſunt pares: vt qꝛ teſtes epi dicūt eū exercuiſſe iura ep̄alia ⁊ teſtes abbatis illud idē dicunt de 15 abbate. ¶ † Data in alijs teſtium paritate preferunt̄ te-[c]ſtes q concordant iuri cōi ⁊ ſic dicunt veriſimiliora. [c] ar. ſ. de prob. licet. ver. ex premiſſis. Si vo teſtes abbatis dicāt generaliter abbatē exercuiſſe iura ep̄alia: ⁊ teſtes epi ꝓbāt ſolū eccleſiā ſitā i dioceſi: ⁊ ꝙ ep̄s exercuit ibi ep̄alia: tñ dicūt ꝙ oia adiudicabunt̄ abbati illis exceptis de qb9 ꝓbauit ep̄s: ⁊ exceptis his de quib9 ꝓbauerit iterruptionē interueniſſe qd forte ſufficit ꝓbare per duos teſtes ſm eum: licet abbas generaliter ꝓbauit per plures. ar. ſ. c. illud. dicit tamē Inn. ꝙ prudenter faciet examinator ſi de ſingulis capitulis iuris epiſcopalis ſigillatim interroget teſtes abbatis. Poſt. dicit ꝙ hec debet eſſe cautela aduocati epi ꝯ quē teſtes ꝓducunt̄. ad hoc de teſti. c. ij. lib. vj. et tūc ſm Inn. nō proderit ꝓſcriptio abbatis niſi in capitu-16 lis probatis. vt. j. cum olim. ¶ † Mihi nō placet hoc ſm mēbrum. Inno. qꝛ lꝫ indefinita in multis equipolleat vniuerſali: iuxta no. in. c. vt circa. de ele. li. vj. ⁊ bñ facit tex. in. l. [d] fi. ff. de vi. tri. ⁊ oleo le. tñ aliud [d] dicendū in teſtib9 [e] cū eorū [e] dictū debeat cōcludere neceſſario ⁊ non preſumptiue: vt in. c. in preſentia. de proba. nam indefinita poſſet verificari in duob9 capitulis ſeu iuribus epiſcopalib9. ⁊ in hoc no. 17 dictū Inn. ¶ † Sed primū mēbrū Inn. nō mihi placet in eo qd dicit qd ſi teſtes vtriuſq̃ ſunt equales ꝓferēdi ſunt teſtes epi qꝛ concordāt iuri cōi. nā poſſibile eſt ꝙ vtriuſq̃ teſtes verū dicāt. ſ. ꝙ ep̄s ⁊ abbas exercuerūt. iuxta ea que dixi in ꝓce. q. Saluādo tñ certo caſu dictū. Inn. diſtinguo ſic qd aut ep̄s ⁊ abbas dicūt ſe illa iura iſolidū poſſediſſe ⁊ tūc cū impoſſibile ſit ꝙ duo illa eadē iura poſſederūt in ſolidū ſententiandū eſt p eo q hꝫ ꝓſumptionē iuris pro ſe ⁊ iſte eſt proprius caſus dicti. c. lꝫ. ver. ex ꝓmiſſis. de ꝓbat. Aut dicit abbas ꝙ exercuit ⁊ poſſedit illa iura epo tamē excluſo ſꝫ cōcurrēte in exercitio ita ꝙ locus erat ꝓuētiōi ⁊ tūc ſentētiabit̄ p vtroq̃ cū vtrūq̃ ſit poſſibile qꝛ diſtin-18 ctū ar. c. cū tu. de teſti. ⁊ eorū q̄ no. i. d. c. paſtoralis. ¶ † Facit op. ꝙ no. Bart. in. l. ſi duo. ff. vti poſſi. vbi dicit ſi duo ꝓbāt equaliter poſſediſſe eādem rē adiudicāda eſt eadē reo vtriq̃. ⁊ de hoc vltimo dixi plene in. d. c. lꝫ. ¶ Nūc venis 19 ad gloſ. ⁊ op. cōtra textū. in eo † ꝙ ep̄s egerit ſup eccleſijs ſitis in valle de eueſchā contra abbatem. videtur enim qd debuiſſet agere contra capellanos ſeu rectores illarū eccleſiarū: vt in. c. querelā. de electio. Solu. gl. ij. hic contrariū ſenſit ⁊ in effectu voluit ſic ſoluere quod aut agitur de

ſubiectione

ferint. imo nihil releuat. et idē qd̄ Pano. hic tenēt Pet. de ancha. ⁊ Inn. in. c. q̄rto. de his q̄ fi. a pl. sine cōsen. c. ⁊ istā decisionē sequit̄. d. Alexā. in multis cōsilijs in ꝯsi. cx. inci. visis acutissimis dubitatiōibus in. ij. colū. et ꝯsil. ccx. inci. viso et bn̄ discusso ꝓcessu. in. ij. colū. ⁊ in cōsil. ccl. inci. in cā ⁊ lite vertēte inter dn̄os. pe. col. ⁊ in cōsi. cccclxxvj. qd̄ incipit viso supiore themate in. iiij. col. ⁊ i ꝯsil. cccccxv. incip. viso processu cause ꝯtētis inter dn̄m frā. ad fi. alibi tn̄ nescio q̄ spū do. alex. tenuit ꝯriū. ⁊ male in consili. cxviij. in. ij. colū. Anto. Francis.

a ¶ Aut qn̄ indefinitiua eqpollet vniuersali. Vide Bar. ⁊ doc. in. l. j. ff. de re. iur. ⁊ eundē bar. in. l. si plures. ff. de leg. iij. et in. l. si qs ita. de testa. tu. ⁊ in. l. si seruit⁹. ff. de ser. vr. pre. ⁊ old. in cōsi. clxxij. ⁊ ꝑ pau. de ca. cōsil. xlviij. et vide Bart. in. l. q edificiū. ff. de ser. vr. pd. et ad illud qd̄ iste dicit qd̄ si sunt plures canonici in ecclesia et fiat mētio de canonicis simplr̄ n̄ intelligit̄ vniuersaliter vt est tex. et ibi ꝑ do. abba. ⁊ mod. in. c. cū accessissent. de ꝯst. vbi fit mentio de canonicis simpliciter ⁊ quādo fit mentio de canonicis vniuersaliter fit ibi mentio de capitulo. ⁊ hr̄ in. c. cū in eo. titu. de cōstit. ꝑ an. sic. ✠ Sebasti. Sapia.

a ¶ Snia lata. vide Jo. de imo. in. l. a snia col. xij. ff. de appel. cū multis alr̄. ꝑ Alex. in rep. l. sepe. co. lxxvj. ff. de re iudi. ✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Nec ecōtra. vide Feli. in. c. dilecti. s. de maiori. ⁊ ob. i. c. ad audiē-

subiectione ⁊ tūc nō illi qui possederūt iure subiectionis sed ille q dicit illos sibi subiectos conuenire debet quasi istius principaliter intersit: ⁊ ita loquitur hic. Aut agitur de fctō subiecti vel rectoris: vt qr dr ipm etiā ecclesiā occupasse ⁊ petit̄ deinde remoueri: ⁊ cōuenit̄ ipse subiectus: et ita loquit̄. d. c. querelā. Aut agit̄ de alijs iuribus puta qr quis petit cēsum vel ꝓcurationem a capellanis: ⁊ tūc illo cōuenit quasi principaliter interest capellanoꝝ: ⁊ nō illi⁹ q possidet subiectionē: ⁊ hec est mens hui⁹ glo. Extra glo. multa dicunt̄. Vin. sentit ꝙ contra vtrunq; pōt agi: licet agat̄ de subiectione ⁊ obtinēdo cōtra vnū alteri nō fit preiudicium. j. de re iudic. cū super. ⁊. c. suborta. not. bene hoc dictū Vin. ⁊ idē tenet Tā. sed Phi. hoc limitauit nisi is qui dicit eos sibi subditos sciuerit cām suā agi ⁊ tacuerit per. c. q̄uis. j. e. Inn. in hoc multa scribit hic: ⁊ in. c. inter quatuor. de ma. ⁊ obe. ⁊ in. c. cū deputati. de iudi. ⁊. c. cū super. ⁊. c. pe. j. de re iud. Ego aliqua tetigi in d. ca. cū deputati. ⁊ infra remitto. Sed hic annectā q̄ dicit Inn. hic q primo dixit ꝙ tūc nocet taciturnitas hoc casu qn̄ lata est snia cōtra illū ad quē primo loco ptinet defensio sciēte illo ad quē pertinet secundo loco ꝑ ꝓalle. decre. q̄uis. ⁊. l. sepe. ff. de re iud. secus dicit ecōtra. alleg. d. c. cū super. ⁊ dicit q̄sdā dicere ꝙ primo loco spectat ad prelatū defensio ecclie de cuius subiectione agitur q subiectionē possidet. secundo ad ministrum illi⁹ ecclesie siue ad rectorē. sec⁹ si ageret̄ de possessionib⁹ ecclesie quasi pro hoc sentiat Inn. qd̄ snia lata^a super subiectione ꝯ superiorē ipsam possidentem nocet subiectis scientibus illā cām agi quibus cōpetit secundo loco defensio. secus si est lata cōtra subiectos qr tūc nō nocet superiori lz sciuerit causam agi. Sed Host. agit ꝙ ꝑ illa iura. c. q̄uis. ⁊. l. sepe poti⁹ esset dicēdū oppositū. q. d. Hosti. ꝙ magis esset imputandū ei cui primo loco cōpetebat defensio ⁊ permisit sequētem agere: qr poterat illū repellere ⁊ causam iure assumere q̄ ecōtra. Et forte meli⁹ dicit si illa iura recte ponderent̄: sed dic: vt. j. postea not. dicit Inn. alios dicere ⁊ forte meli⁹ ꝺm eū ꝙ hoc casu nō dicitur pertinere primo ad vnū: scdo ad aliū. sed plene et equaliter defensio pertinet ad vtrūq;. C. de li. cau. l. ꝑncipaliter. Et not. bn̄ hoc
20 dictū ꝙ satis mihi placet. ¶ † Nā vt dicit Inno. ⁊ bene sicut interest dn̄i non ꝑdere subiectos ita interest subiectorū nō mutare dn̄m. ad hoc alle. quod leg. ⁊ no. in. c. humilis. de ma. ⁊ obe. ⁊ in. l. imperialē. §. preterea ducatus. de prohi. feu. ali. col. x. ⁊. l. j. §. ex eadē. de capi. cō. ea. colla. vbi dicitur nō posse dn̄m alienare feudū sine cōsensu vasalli ne compellat̄ habere dn̄m quē nolit vel sibi nō expediat habere in. d. c. humilis. citant̄ ꝑlati inferiores cū agit̄ de iure primatie quasi eorū intersit non habere nouum dn̄m ⁊ superiorē. dicit etiam Inno. ꝙ sententia contra vnum ex predictis lata non preiudicat alteri ignorāti sed sciēti ꝑ iura prealle. sed certe iudicio meo hoc dictū se nō cōpatitur cū precedenti. nam si ad vtrunq; ptinet defensio eque principaliter ergo sentētia lata cōtra vnum nō debet preiudicare alteri etiā scienti: per iura que ad suā opi. adducit Innoc. nā. c. q̄uis. ⁊. l. sepe. loquuntur quando sententia fuit lata cōtra eū cui secūdo loco cōpetebat defensio qr sic est quid imputandū tacenti ⁊ sciēti cui cōpetebat primo loco defensio: quare permisit sequentē agere. nā videt̄ litigasse de suo consensu ex quo potuit illū remouere ⁊ nō remouit ⁊ super hac ratione sunt fundata illa iura: sed qn̄ defensio ptinet simul ad vtrūq; cessat hec rō cū nō sit qd imputet̄ tacenti in iudiciū non vocato cum nō possit remouere illū cui principaliter sicut sibi cōpetebat defensio: cū exequeret seu defenderet ius suum. vnde propter interesse negotium agitatū cū vno dicit̄ respectu alterius res inter alios acta ad hoc qd̄ alteri non preiudicat. ad hoc allego text. apertū in. d. c. cū sup. q est singularis iudicio meo in hac materia: ⁊ ibi latius

hunc articulū examinabo. ⁊ sic intelligēdo pōt
21 saluari dictū Vin. ⁊ Tā. qd̄. s. recitaui. ¶ † In cōpositione seu transactione fatet̄ Innoc. qd̄ facta ab vno alteri etiā sciēti nō; preiudicat. arg. in eo quod leg. ⁊ no. in. c. cōtingit. de trāsa. qd̄ est bn̄ notandū: si ergo superior cōponit ⁊ transigit super subiectione nō preiudicat subiectis etiā sciētibus ⁊ tacentibus nec ecōtra.^b ⁊ hoc puto procedere respectu superioritatis ecclesiastice. In secularibus vero dicerē vt in comitatib⁹: ducatib⁹ ⁊ similib⁹ de iure vēdicare non posse cū sint publici iuris: nisi consuetudo aliud habeat quo casu poterunt vendi ad libitū non obstante contradictione subiectorū sentit Bal. in. c. j. §. ex ea. de lege cō. col. x. ⁊ hoc casu puto qd̄ dn̄s poterit sol⁹ in iudiciū subiectionē deducere cōponere ⁊ trāsigere ⁊ preiudicabit subiectis^c etiā ignorātibus: qr qui pōt solus vēdere pōt fortius in iudicio experiri ⁊ cōponere. arg. in. l. ait ꝑtor. ff. de iure delibe. idē dico in feudo vt possit dn̄s cū vniuersitate illud in aliū transferre ⁊ experiri in ꝑiudiciū vasalloꝝ seu sine cōsensu eorū: vt in. d. §. ex eadē. poterit etiā sine vniuersitate si cōsuetudo hz vt solus possit alienare. de quo in. d. ca. j. §. ex eadē. ⁊ in. c. imperialē. §. preterea ducatus. de ꝓhi. feu. aliena. Finaliter Inno. hic circa ordinem agēdi distinguit ꝙ aliqn̄ possidet qs iura aliqua aliquādo nō possidet sed tn̄ in eo possidēti inter que duo. s. est differentia notanda. ponit exēplū. quādoq; est aliquis in possessione ꝙ nō teneatur ire ad cōsilium vel qd̄ possit ordinari ⁊ beneficia consequi a quo maluerit epō ⁊ consimilia. j. c. veniēs. qn̄q; vero non possidet hec iura. sed ab alio possidentur in eo: sicut monasterium de quo hic agitur dicebat se habere ⁊ possidere quedā iura in quibusdā ecclesijs que tn̄ ecclie nō possidebāt neq; possidere poterāt in seipsis: quia null⁹ pōt in seipso ius vel seruitutē habere: ne mirū: quia nec in re ꝓpria qs pōt habere seruitutē. l. in re cōmuni. ff. de ser. vr. pre. hoc vltimo casu pōt agi. s. cōtra vtrūq;. s. cōtra detinentē subditoꝝ ⁊ cōtra subditos q nō obediunt. ꝯ detinētē vero agi pōt qr sua interest cū sit in possessiōe subiectionis: vt hic. ⁊. c. inter quatuor de maio. ⁊ obe. contra subditos vero agi pōt qr actorē si patiūtur vti iure suo sibi non obediendo. Itē sicut interest prelatorū nō ꝑdere iura sua que habēt in subditos: ita qn̄q; interest subditorū non mutare dn̄os: vt. s. dixi. Et ex hac rōne dicit Inn. ꝙ subditi possessi admittunt̄ ad defendēdū litē ⁊ ad assistendū defendēti ⁊ ad appellādū: vt no. j. ti. pri. cū super. ⁊ hoc mēbrū satis plz Jo. an. ⁊ credo verissimū ꝑ ea q̄ superi⁹ dixi: ⁊ qd̄ possit agi cōtra possessum alle. c. cū inter. ⁊. d. c. cū sup. j. titu. pri. facit. c. cum dilecta. de confir. vti. in precedenti vero membro cum quis possidet aliqua iura nō autē possident̄ in eo: dicit Inn. ꝙ prelatus talis possessoris siue sit reus siue actor non potest super huiusmodi iuribus vel libertate cōuenire nec cōueniri vel assistere conuenienti vel conuento nec appellare cum eius non intersit. ij. q. vj. non solēt. quid enī ꝺm eū interest episcopi diocesani si clericus suus vadat ad consilium vel synodum alterius epi dummodo episcopo nihil detrahatur. hec dicta nō placent Host. dicenti se non posse capere ista verba non enim cōcipiebat quomodo possit esse quod meus subditus teneat̄ ire ad alterius synodum vel quod possit ab alio benedici vel ordinari qd̄ alius possit habere in eo aliquam seruitutē quin ⁊ mihi aliquod preiudiciū generaretur. do. Anto. concordādo dicit quod dictum Hosti. posset procedere quando esset als respectu horū iuriū subiectus. sed quando in illis pretendit se liberū procedit dictum Innoc. nisi dicatur ꝺm eum qd̄ ⁊ tūc interest episcopi vt liber sit poti⁹ q̄ habeat alium dominum propter faciliorē venditionem ad hoc quod no. in. c. veniēs. ij. de testib. putat tn̄ qd̄ licet hoc casu possit superior; assistere defensioni libellus tamē esset dictandus cōtra pretendentem se liberum. Ego puto dictū Inn. verius

tiā. colū. ij. s. eo. ⁊ Ja. in preludijs feu. cha. 8. col. iij.

c ¶ Subiectis. ad de eundē. cōsi. iij. ¶ Adde ꝙ istā decisionē sequit̄ hic. d. ant. in. iij. col. ⁊ do. alex. cōsil. cxviij. incip. in cā. ⁊ lite vertēte iter ꝑegrinū. i vl. col. ⁊ i ꝯsi. seq. qd̄ incipit viso ꝓcessu. in. iiij. colū. Et ex ꝑdictis infero ꝙ in reb⁹ ꝑsumit̄ pluralitas. et sic habes colligere limitationem ad regulam q̄ hz qd̄ pluralitas in dubio nō presumit̄ nisi ꝓbet̄. l. oīa iūcta gl. i ꝯ. cōprobat. C. de testib. l. si. vbi no. Bar. C. si cer. pet. no. tex. in ca. in ꝑn̄tia. §. verū. ij. et ibi expresse no. d. Ant. de bu. ⁊ alij de ꝓbat. idē tenet bal. in. l. ij. C. de erro. adu. vbi dicit ꝙ in dubio nō ꝑsumitur pluralitas sniarū. et ibidem Sal. no. ꝙ in dubio nō presumit̄ pluralitas testamentorū. ⁊ ꝙ nō presumat̄ pluralitas i actib⁹ hominū nec in personis nisi ꝓbet dicit Bal. in. l. neq; natales. in. ij. col. C. de proba. si nec presumitur pluralitas in noīe ꝓprio ꝺm Bar. in. l. si in rē. ff. de rei ven. et Bartol. in pul. q. in. l. si quis seruos. §. iter duos in fi. ff. de le. ij. ad literā. d. ant. de butri. in capi. ij. in ij. col. in fin. de li. oblig. ista regula mltū strigit ꝯ dicta hic ꝑ Jo. an. Panor. ⁊ sequaces nisi dicamus ꝙ predicta regula fallit i reb⁹. ita loquunt̄ hic. Jo. an. et Panor. vt s. collegi. ⁊ istam limitationē expsse ponit do. alex. nullā tn̄ mētionē faciens de predictis. in consil. cclxxv. inci. in causa ⁊ lite vertente inter Alberic. de mainardis in. ij. col. vbi expresse

indistincte ꝙ ex quo cõuenitur super iuribus ab
eo possessis vel in quib⁹ pretẽdit libertatem su-
perioꝛ istius,non est admittendus etiã vt assistat
in lite:qꝛ sicut põt subditus acceptãdo bñficium
ab alio illi se obligare sine prioris p̃iudicio iuxta
no.per Inno.in.c.cũ iãdudum.de preben.facit.c.
ij.de tempo.oꝛdi.lib.vj.ꝛ vasallus vnius potest
recipiendo feudũ ab alio illi se obligare sine p̃o-
ris preiudicio:vt in.c.ij.de probi.feu.alie.p.Lo-
tha.collat.x.ita potest ꝛ debet iste solus de illis
iuribus litigare:facit quod not.Inn.in.c.cõque-
rẽte.de offi.oꝛ.ꝛ in.c.dilectus.de appel.❡ Opp.
22 secundo ꝛ videt̃ † qḋ abbas nequerit cõtra epm
prescribere iura episcopalia.per.c.cũ non liceat.
§.eo.Sol.dicit gl.iij.quod aut queritur nũquid
abbas possit prescribere suam p̃priã libertatẽ
vt scꝫ amplius nõ subsit episcopo.ꝛ dicendũ ꝙ
non al's tñ bene potuisset subiectionẽ in eo cõtra
episcopum prescribere concurrente titulo:cum
hec p̃scriptio sit contra ius cõmune:vt in.d.c.cũ
non liceat.iuncto.c.j.pri.Aut queritur nũquid
abbas possit prescribere ecclesias episcopo.sub-
iectas vt sibi pleno iure subsint ꝛ non epo.et di-
cendũ est quod sic:vt hic.Gloss.vero reddit di-
uersitatis rationẽ inter hunc ꝛ precedentem.di-
cit rõnẽ esse:qꝛ abbas vel qs alius seipsum possi-
dere nõ potest sicut nec imperare sibi potest.l.ij.
ff.de arbi.merito nõ potest prescribere seipsum
contra episcopum cũ sine possessiõe prescriptio
nõ procedit:vt in regula sine possessione.lib.vj.
sed alias ecclesias bene possunt possidere meri-
to illas p̃scribũt:vt hic.ꝛ.j.c.pri.ꝛ põdera bene
qꝛ gl.apte sentit ꝙ abbas etiã episcopo subiect⁹
potest p̃scribere iura episcopalia in ecclesijs sub
iectis epo licet ipse abbas remaneat sub episco-
pi obedientia ꝛ hoc in effectu voluit hic Inn.et
clarius.j.c.cũ olim.in fin.ꝛ vide circa hoc quod
23 plene dixi in.d.c.cum non liceat.❡ † Cõtra hoc
gloss.ista in secũda parte opponit de.c.q̃uis coꝛ
episcopi.lxviij.dist.Sol.in effectu ꝛ bñ quod ea
que sunt oꝛdinis episcopalis per inferioꝛem pre
scribi non possunt.ꝛ probatur clarius in.c.q̃to.
de consuetu.Sed alia que sunt iurisditionis, siue
spectent ad legẽ diocesanam siue ad legem iuris-
ditionis prescribi possunt:vt hic.ꝛ.j.c.cum olim
et intellige quod requirit̃ titulus putatiuus cũ
ius commune resistat vel tantũ tẽpus de cuius
initio memoria hominũ nõ existat:vt in.c.j.e.tit.
lib.vj.hic autem suberat illud priuilegiũ Cele-
stini licet etiam incertum tamen putabat abbas
quod verificaretur in illis ecclesijs:sufficit enim
in hoc erroꝛ probabilis:vt.l.quod vulgo.ff.pro
24 empto.❡ † Opp.iij.in eo quod hic abbas pro-
posuit contrarias defensiones.s.priuilegium et
prescriptionem.nam quod meũ est ex vna cã ꝛc.
de fide instr.inter dilectos.tanq̃ ergo proponẽs
contraria non erat audiendus in.c.solicitudinẽ.j.
de appel.ꝛ.l.vbi repugnantia.ff.de regu.iur.glo.
in ver.prescripsisse.soluit duob⁹ modis:primo
qḋ has exceptiones non proposuit abbas simul
sed de vna trãsiuit ad aliã.secundo qḋ eas pro-
posuit disiunctiue vt si vna nõ sufficeret alia iu-
uaret.Ego remitto ad glo.in regula nullus plu-
ribus.de reg.iur.lib.vj.ꝛ not.in.c.veniẽs.Plene
per Barto.in.l.nemo.ff.de except.ꝛ vide qḋ dixi
post Ioan.an.Ioan.de lig.in.c.imputari.de fide
instru.ꝛ dic vt ibi.Et dicit hic Inno.vnũ menti
cõmendandũ quod proponens exceptiones cõ-
trarias intelligitur proponere sub disiunctione
quasi si vnum non poterit probare:aliud probet
arg.d.l.nemo.ꝛ.ff.de inoffi.testi.l.veterani.§.sed
nec impuberis.❡ Opp.primo cõtra tex.i eo qḋ
papa mãdat ad probationẽ libertatis ecclesia-
rũ inspici priuilegiũ regũ seculariũ.nã principes
seculares sup huiuscemodi nõ valent priuilegia
concedere:vt in.c.dudũ.de deci.ꝛ.xcvj.dist.bene
quidẽ.Solu.dic vt no.in glo.in ver.si per illa.nõ
enim reges cõcessissent libertatẽ super spiritua-
libus ꝛ sup tẽpoꝛalibus papa vero Celestinus
vt in litera dicitur exemit in spiritualibus refe-
rendo se ad priuilegia illoꝛum regum puta dicẽ
do quod illa loca que illi reges exemerunt in tẽ-
poꝛalibus ꝛ contulerant monasterio ipse eximẽ-
bat a potestate episcopoꝛum ꝛ alioꝛũ oꝛdinario
rũ ꝛ pleno iure illa tribuebat monasterio:aduo-
cat⁹ monasterij incaute produxit solũ p̃uilegiũ
Celestini p qḋ non potuit constare an illa vallis
de eueschã esset ille locus cum papa retulisset se
ad priuilegiũ illoꝛũ regũ:ideo ad verificationẽ
ꝛ liquidationem priuilegij Celestini:papa man-
dat nũc inspici priuilegia illoꝛũ regũ:debuit er-
go aduocatus esse cautus vt p̃batio cõcluderet
necessario.facit in simili qḋ no.in spec.de loca.§.
nunc aliqua.ver.lviij.in fi.ꝛ ver fi.seq.Et dicit hic
Ioan.andr.se aliter practicasse similes casus.
25 ❡ † Quidam bidellus cõduxit equũ ad certum
locum qui moꝛtuus est in via naturaliter:vt di-
cebatur:locatoꝛ petebat emendã equi cõductoꝛ
probauit in genere equum moꝛtuum naturaliter,
probauit enim per illos qui secũ erant ꝙ equus
quẽ equitauit die tali moꝛtuus erat naturaliter
dicebat dictus locatoꝛ probasti vnũ moꝛtuũ,sꝫ
non illum quẽ tibi locaui:quare probatio te non
a iuuat[a]:ꝛ bene dicebat vt p̃ꝫ s̃m eũ.debuerat er-
go foꝛmasse articulos super insignijs equi ꝛ p̃-
26 bare illũ equũ moꝛtuũ.❡ † Similiter dicit se vi
disse in quodã ĩfoꝛtiato ꝙ scholaris debitoꝛ pe-
tebat post annum a creditoꝛe vniuersitatis mer-
catoꝛe q dicebat se vẽdidisse qḋ licebat ex pacto
ꝛ probauit ꝙ vendiderat vnũ infoꝛtiatũ:sꝫ pro-
batio nõ profuit:quia nõ probauit de illo cuius
intersignia debuisset capitulis expressisse:vt.s.
27 dictum est de equo.❡ † Et hec sunt vtilia ad in-
structionẽ nouitioꝛum aduocatoꝛũ quos etiam
instruit hec decret.in alio.s.qḋ non arctent se vel
b clietulos habẽtes probare p̃scriptionẽ[b] solũ ad
tẽpus prescriptioni necessariũ:puta.xl.an.cõtra
ecclesiã qꝛ si sic se arctant facile inuenietur aliqd
interim occurrisse quod fecit doꝛmire p̃scriptio
nẽ:puta vacationẽ:schisma:vel hostilitatem:vel
his simile.quo probato inutilis erit hec proba-
tio.vnde aduocati moderni sic foꝛmant articu-
los intendit probare quod possedit rem talẽ.xl.
vel.l.annis vel plus tanto tempoꝛe cuius initij
vel contrarij non est memoꝛia:ꝛ sic testes depo-
nãt ꝙ remoto tẽpoꝛe nouerint s̃m Ioan.an.que
28 no.in pact.❡ † Ego vero adduco ad p̃rime pre
cedentia que no.Bart.post glo.in.l.nõ solum.§.
sed vt p̃bari.ff.de no.ope.nũ.vbi glo.dicit quod
ad destructionẽ operis nõ sufficit probare opus
nouum fuisse nuntiatũ nisi probet̃ qḋ postea fuit
edificatũ.qꝛ probatio actoꝛis debet esse clara:ꝛ
optime facit.c.in presentia.de proba.vbi nõ suffi
cit probare in gñe quod ille erat minoꝛ annis cũ
intrauit religionẽ:qꝛ poterat esse minoꝛ.xxv.tñ
29 maioꝛ.xiiij.❡ † Et per gl.prealle.dicit Bart.se
dixisse in questione facti:statuto cauebat̃ qḋ in
talibus pratis non possunt tenere homines be-
stias ad pascendũ intra terminos designatos.et
sic in incerta parte prati poterant pascere sed in
certa non.fuit quidã accusatus qḋ tenuerat be-
stias in dictis pratis:non tamen fuit dictũ intra
terminos assignatos:ꝛ sic simpliciter fuit proba
tũ qḋ debebat sequi absolutio ꝛ non condẽnatio.
allegat.etiã.d.l.de pupillo.§.q nũtiat.ff.de noui
ope.nun.per que dicit ꝙ quando vnum et idem
factum nõ est punibile in qualibet parte loci de-
bet exprimi ꝛ probari illa pars loci in qua factũ
est punibile:pro hoc videtur.tex.in.l.j.in fin.cũ.l.
seq.ff.de incen.rui.nau.ꝛ idem dicit in diuersita-
te tempoꝛis.pone licitum est vigoꝛe statuti post
medium mensis martij pasturare in certis pra-
tis non ante accuso titium quod pasturauerit de
mense martij ꝛ ita generaliter probo:est ne con-
demnandus?certe nõ.quia factum in parte dicti
mensis est punibile in parte non:ad hoc ergo qḋ
sequat̃ condemnatio:opoꝛtet quod exprimatur
ꝛ probetur illa pars loci in quo factum est puni-
c bile.[c] pro hoc quod not.ff.de nego.gest.l.eũ actũ,
in fi.vbi est quasi expressum.facit gl.no.in cle.fin.
de rescrip.

cõsuluit ꝙ in re-
bus p̃sumit̃ plu-
ralitas nisi iden-
titas p̃betur alt.
no.p Iaco.but.ꝛ
bal.in.d.l.ij.C.de
erro.aduoca.
Antoñ.Francis.
❡ Circa hoc an
pluralitas presu
mat̃ dicas ꝙ in p
sonis ꝛ in actib⁹
hoim nõ p̃sumit̃
vt p Bal.in locis
hic alle.ꝛ in.l.edi
ta.in pe.col.C.de
edẽ.ꝛ per Paul.
de ca.in ꝯsi.xxxv.
nec etiã p̃sumit̃ i
delictis s̃m bal.
in.l.si duo.in.§.j.
ff.de arb.ꝛ habet̃
per gl.in.l.si vul-
garis.q.ff.de fur.
et p alex.in.l.is q
reus.ff.de pu.iu-
di.nec etiã presu
mit̃ in testis:vt h
e p Bal.in.l.si.C.
de re.cre.ꝛ p ale.
in.l.diu⁹.ff.de cu.
reo.ꝛ p Bal.in.l.
cõuenticulã.in.v.
col.C.ḋ epi.ꝛ cle.
in reb⁹ aũt presu
mitur pluralitas:
vt p do.ant.in.c.
in p̃ñtia.de p̃ba.
ꝛ in.c.cũ Ioãnes
de fide instru.ꝛ p
Bal.in.l.cõuenti
culã.preallegat.
Sebastia.Sapi.
a ❡ Non iuuat.idẽ
tenet alex.in ꝯsi.
cxviij.incip.in cã
vertẽte inter per
egrinũ.in vlt.col.
in.j.vol.ꝛ in cõsi.
cxix.ici.viso pro-
cessu sup cã ver-
tente.in.ij.colũ.in
j.vol.sed de veri-
tate dubitat.d.ia
so.i.l.nõ hoc.col.
ij.ver.ix.ad istaꝫ
regulam.C.vnde
legiti.
b ❡ Prescriptio-
nem.Not.foꝛmã
articulãdi qñ qs
intẽdit p̃bare p̃-
scriptionẽ.ꝛ vide
do.ant.hic.in.xij.
col.ꝛ in.c.lꝫ cãm
de p̃bat.i.vij.col.
ꝛ qḋ ibi late no.
c ❡ Punibile.Fa-
cit qḋ refert pau.
ḋ ca.in.l.j.§.in eũ.
ff.ne qs eũ q i ius
vocatus.vbi re-
fert Mar.sil.de
terminasse quod
stante statuto qḋ
villa teneat̃ pro
homicidio com-
misso in suo terri
toꝛio reperit̃ ho
mo occisus in il-
lo territoꝛio:qꝛ
nõ fuit probatuꝫ
ꝙ sup illo frito-
rio fuisset occisus
defendit villaꝫ a
tali cõdẽnatione:
qꝛ potuisset esse
occisus sup alio
territoꝛio ꝛ dela
tus seu poꝛtatus
super isto territo
rio.Vide etiam
ad predicta quod
pul.decidit Ioã.
and.in.c.j.de ho-
mi.in.vi.in nouel
la.vbi refert se e-
uasisse quendam
prelatum a pena
imposita de iure
p̃lato facienti as-
sassinari christia
num vbi est text.
naꝫ hñ probatur
ꝙ prelatus fece-
rat assassinari q̃
dam hominẽ sed
quia non fuerat
capitulatum nec
p̃batũ qḋ ille ho
mo esset xp̃ianus
defendit illũ pre
latum a pena.et
idẽ dicit Bal.in
l.si quis non dicã
rapere.in.iij.col.
C.de epis.ꝛ cleri.
ꝛ istam decisionẽ
refert ꝛ sequit̃.in
multis locis do.
Alex.i ꝯsi.ccxiij.
ici.visis ꝛ oppoꝛ
tune discussis.in
ij.colũ.ꝛ in consi.
ccclxv.incip.viso
processu inqsitio
nis contra pere-
grinum.ꝛ in con
sil.seq.quod inci.
viso p̃cessu inqsi
tiõis formate cõ
tra Antoñ.in.ix.
colum.ꝛ in consi.
ccccxlvij.inci.vi-
so processu cause
vertẽtis iter vni-
uersitatẽ.i.vj.col.

de rescri. Predicta pcedũt qñ actor clare suam intẽtionẽ non probauit pro quibus videt casus in dicto ca. in pñtia.

30 ¶ † Sed qñ contingit q probatio reddit dubia propter exceptionẽ rei ⁊ ipsa pbatio exceptionis est etiã dubia ppter pbationẽ actoris. pone exẽplũ, accusat titi⁹ qd vulnerauit semproniũ de mẽse maij. titi⁹ vo pbat ad sui defensionẽ q ille potuit offendi de iure municipali: q2 erat bãnit⁹ ⁊ pducit bãnimentũ factũ in medio mẽsis maij. ⁊ sic p exceptionẽ aduersarij est dubiũ an talis pcussio fuerit delictũ vel nõ: hoc est an fuerit percussus añ bãnimẽtũ vel post. Pone aliud exẽplũ. statutũ est q nobiles non pñt intrare palatium nisi tpe concilij: quidã nobilis accusat qd intrauit palatium de mense maij. ipse vero probat ad sui defensionẽ q fuit factũ cõciliũ de illo mẽse. an autẽ intrauerat tpe ↄcilij pmisso vel tpe phibito dubitat. q̃ro an absolutio an ↄdẽnatio seq debeat: ⁊ pmo vr q nõ sit absoluẽdus: q2 sicut actor debet intẽtionẽ suã clare pbare, vt i iurib⁹. s. alle. ita ⁊ reus suã exceptionẽ. q2 in excipiẽdo fit actor. l. j. ff. de except. ⁊ in. l. in exceptiõib⁹. ff. de pba. videt expressum in. l. matrẽ. C. de pbat. Bar. notanter dicit q in

a delictis[a] in dubio debemus presumere actũ factũ tẽpore quo licet vt sic delictũ vitet. l. merito. ff. p so. ⁊ l. interpretatiõe. ff. de penis. facit qd dicimus in testibus: vt per presumptionẽ actus multiplicati seu geminati reducant ad cõcordiã ne periurio notent: vt in. c. cũ tu. de testi. Ad idẽ est optim⁹ tex. iũcta gl. in. l. ij. C. de peti. he. ibi em̃ fundata intẽtione actoris excipiebat reus de titulo sue emptionis. sed dubitabat an dicta emptio precesserit litẽ vel fuit secuta: ⁊ dicit ibi gl. q i dubio p̃sumit pcessisse: q2 alia p̃sumptio faceret delictũ. s. contractũ litigiosum. Si aũt sumus in alijs nõ delictis tũc si excipiẽs clare nõ pbat suã intentionẽ debet in dubio succũbere: vt hic. ⁊ in. d. l. matrẽ. not. glo. in cle. fi. de rescri. ⁊ facit. l. titie textores. de leg. j. In cã tñ liberali dicit Bar. q staret pro libertate, nisi alius esset in possessione seruitutis. ⁊ hoc si cõueniat. si aũt ageret dicẽs se liberã vel liberũ credit idẽ qd. s. scz. vt habeat plene

31 probare. ⁊ pro hoc. l. matrẽ. ¶ † Itẽ predicta faciũt q ille qui petit centũ occasione mutui dz probare mutuũ factũ ante libellũ datũ al's succũberet: vt in. c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. circa fin. no. in. l. ⁊ an eadẽ. §. actionis. ff. de exce. rei iud. ⁊ hec singulariter notabis: q2 aperiũt itellectũ ad

32 multa. ¶ † Sed cõtra predicta in eo qd dictum est quod in delictis exceptio dubia releuat vt nõ p̃sumat delictũ: fortiter facit q ipse Bart. no. in. l. aurelius. §. idẽ q̃sijt. ff. de li. le. vbi dicit q si accusat⁹ de homicidio excipit q hoiem

b illũ interfecit ad sui defensionẽ[b] põt ex sua cõfessione dãnari q2 lz ↄfessio sit sub vno cõstructa ⁊ qualificate plata: tñ q2 p̃sumptio orta ex homicidio ẽ cõtra cõfitẽtẽ põt recipi cõfessio quaten⁹ est ↄ confitentẽ ⁊ respui quaten⁹ est p eo. ⁊ facit qd in simili not. in. c. cũ accessissent. de constit. sed saluando precedens dictũ posset dici quod procedit qñ exceptio est probata sed pbatio est dubia. secus quãdo non cõstat nisi per confessionẽ: q2 confessio non releuat cõfitentem vbi p̃sumptio est contra eũ: vt no. in. c. cũ accessissent. xiiij. q. ij. in prin. putat tñ q ex illa sola confessione nõ debeat dãnari saltẽ capitulariter: q2 in tali pena inferẽda pbatiões debẽt esse luce clariores. l. sciãt cuncti. C. de pb. canonizata. ij. q. vij. sciant. ⁊ l. qui sñiam. C. de penis. ⁊ optime facit qd not. est hic cũ illa cõfessio nõ emanauerit pure sed qualificate: nec ex presumptione licet vehemẽti dz qs de tanto crimine condẽnari: vt in. c. literas. de presum. facit qd no. Inno. in. c. q2 verisimile. de presum. vbi dicit notanter q qñ iudex procedit super delicto ex presumptiõe dz multũ tẽperare sñiam suã: maxime nec condemnet nisi raro ⁊ modice ad penam corporalem vel ad pecuniariã. vide ad p̃dicta q̃ dixi in. c. tertio loco. de pbat. ⁊ in. c. in pñtia eo. ti.

33 ¶ † Opp. v. q2 interruptio facta in vno articulo iurisditionali dz prodesse quo ad totã iurisditionẽ: q2 qui aurem hominis tetigit: totũ tetigisse videtur: vt in. l. vulgaris. ff. de fur. canonizata. de peni. dist. j. Solu. glo. in ver. interruptionẽ. tangit. sed formaliter nõ soluit. dicit tamẽ ⁊ bene quod licet prescribatur in vno capitulo nõ prescribit in alio: sic interruptio facta in vno non prodest in alio ⁊ not. glo. ⁊ limita precedens dictũ glos. vt not. Innoc. in c. dilect⁹. de capel. mo. ⁊. s. aliquã tetigit Ho. vero soluit

c contrarium de. l. vulgaris. dicẽs quod illud ius[c] ⁊ similia loquũtur de indiuisibilibus ⁊ cõtiguis. ad hoc. l. eũ actũ. ff. de nego. gest. ⁊ ff. de vsuc. rerum mixtura. facit de prebẽ. q2 sepe. ⁊ c. antepe. lib. vj. de conse. eccl. vel alta. c. vno. e. li. de senten. excom. si ciuitas. in fi. eo. lib. hoc vero. c. ⁊ similia procedunt in diuisibilibus et separatis: cum vero abbas possideret vniuersaliter iurisditionem episcopalem interruptio nõ pdest nisi in articulis in quib⁹ facta fuit interruptio ita exercitiũ in vno articulo non extendit ad totã iurisditionẽ alio illam vniuersaliter possidente: vt no. Inno. in. d. c. dilect⁹.

34 ¶ † Glos. vlti. diuiditur in tres partes. In prima colligit q taciturnitas prelati ecclesie nocet in prescribendo. In contrariũ oppo. de. c. nihil. s. e. ⁊ remittit ad ibi not. ⁊ dic vt ibi: tenet tñ prelat⁹ de suo satisfacere ecclesie in eo qd ecclesia lesit permittẽdo p̃scriptionẽ ↄ eã currere: vt dicit gl. sing. in. c. placuit. el. ij. xvj. q. iij. In secũda pte gl. q̃rit an nõ valẽti agere currat p̃scriptio. ⁊ no.

35 eã ⁊ dic vt plenius dixi. s. ca. ex transmissa. ¶ † In tertia parte querit intra quantũ tempus debet lesus ex prescriptione petere resti. in inte. ⁊ sic tacite p̃supponit q contra p̃scriptionẽ potest peti restitutio qd est verũ ex clausula generali iuxta ea que dixi. s. c. vigilanti. sed a iure speciali

36 puta q2 eccl'ia: dic vt dixi plene. s. eo. c. j. ¶ † Extra gl. q̃ro qd singulis annis debes mihi decẽ ⁊ cessaui petere: tollet ne debitã prescriptione. de hoc plene not. in. l. cum notissimi. C. de p̃scri. xxx. an. Jo. an. post Gof. distinguit q debetur ex stipulatione: aut ex legato. Primo casu q2 stipulatio vnica est ⁊ vnicã obligationẽ inducit vna prescriptiõe tollet. ad hoc. l. senatus. §. fi. ff. de do. causa mor. Secundo casu q2 legata sunt plura cũ tot. cũ tot sunt annue p̃stationes. d. l. senat⁹. in fi. tot sunt necessarie prescriptiões quot sunt petitiones que cõpetunt ad ipsa legata. et sic tale legatũ nõ perit nõ vtẽdo sed curret prescriptio a principio singulorũ annoꝝ. d. l. cũ notissimi. hec fuit opiñ. glo. in. d. l. cũ notissimi. Vide plenius de materia in Spec. de loca. §. nũc aliqua. versiculo. xlj. Sed doc. vltramon. tenuerũt cõtrariũ: vt not. Cy. in. d. l. cũ notissimi. dicẽtes q tã in legato q̃ in stipulationibus prescriptio incipit quolibet anno per istũ textũ qui videt ista equiparare. sed Bart. ibi nitit sustinere opi. illius glo. dicens q vbi obligatio est orta de presenti lz exactio sit delata in diẽ incipit vniformiter p̃scriptio ↄ debitũ annuũ: sz ibi obligatio nõ est orta de presenti: sed oritur quolibet anno vt in legato simpliciter annuo pcedit cõtraria opinio: q2 cũ obligatio sit in diẽ non currit prescriptio nisi a tẽpore extãtis obligationis. et sic intelligit dictã. l. cũ notissimi. §. illud. Ex hoc cõcludit q nõ est differẽtia inter legatũ ⁊ stipulationẽ. sed debemus in vtroqz animaduertere an obligatio sit nata de pñti lz dilata sit exactio. an vero obligatio sit in diẽ. nõ autẽ posuit exemplũ quando in legato annuo esse potest orta obligatio de presenti: sed põt sic poni iudicio meo. Dixit testator lego mille nepoti meo ⁊ volo q tradant sibi decem annuatim. solũ em̃ hoc casu est dilata exactio. arg. l. ex his C. quando di. leg. ce. Et p primo mẽbro argu. ego adduco c. de quarta. j. eo. vbi patet q vnica prescriptione quadragenaria tollit quarta decimarũ debita episcopo q̃ cõmuniter soluitur quolibet anno: q2 obligatio est orta de presenti: licet exactio sit dilata ad tempus debitum.

Sebasti. Sapia.

a ¶ In delictis. Quo hoc procedit vide Aret. in c. cũ dilecti. i. vij. nota. j. de accusa. Feliñ. in. c. nõnullis. §. sunt et alij col. vj. s. de rescr. ⁊ in. c. j. col. iiij. s. de re iudi. et late per Deci. in. c. in pñtia. in. xij. no. s. de proba.

Zacharias.

b ¶ Defensionez. Adde Ludo. ro. singu. suo. xxviij. inci. accusat⁹. de homi. ⁊ ibi i apo. ad ipm. Hipp. d marsi. sing. cxxv. inc. cõfessio inqsiti. plenissime p Lãfrã. in. c. qm̃ ↄ. §. cõfessionẽ. nu. 12. ver. q̃ro iuxta pmissa. ⁊ ibi diffuse et remis. in apost. cel. in ver. defensionez. s. de proba. de quo vide Bal. consi. ccxxv. incip. dauanti da voy. vol. ij. ⁊ quod dixi in apo. ad istum in. c. bone. lo. ij. nu. 31. in apo. in ver. ad sui defensionem. s. de post. prela.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Illud ius. vide do. Jas. in. l. de qbus. colũ. vij. ff. de legi. ver. nota. tu diligenter. vbi dicit q illa regula q̃ habet qd tm̃ intelligit prescriptũ q̃tũ possessum ⁊ nõ pl⁹ fallit qñ aliqs venit accessorie vt puta p̃scripto fundo intelligit etiã prescripta seruitus fundo debita. quod multum extollit vt ibi p eum.

15 Procuratio an possit commutari in aliud: puta quod clerici sint obligati pro procuratione aliud dare: siue volentes siue inuiti.

6 Archiep̄s concurrit cum suffraganeo siue negligenter siue non in visitatione diocesum: ⁊ pfertur archiepiscopus.

17 Illud qđ debet rōne cōsuetudinis pōt ꝯtraria cōsuetudine tolli: sed si aliter deberet: non posset tolli cōsuetudine.

18 Ordinari⁹ si est delegat⁹ pape: pōt procedere vtraq̧ autoritate. 19. et tunc ab eius sn̄ia appellatur ad papam. 25.

A sententia episcopi appellatur ad patriarcham.

Ordinarius ⁊ idem delegatus potest vt in eadem causa partim ordinaria ⁊ partim delegata iurisditione.

19 Ordinaria iurisditio nō censetur reuocata per legatum. numero. 20. 21. 23.

21 Inquisitor heretice prauitatis non perdit officium per mortem committentis.

22 Iurisditio ordinaria censetur tunc reuocata per delegatum: quando princeps delegat ex certa scientia.

23 Papa lʒ mandat ep̄o vt prouideat alicui de prebēda: tn̄ si ipse ꝓuidet alteri valet collatio: licet veniat puniēdus.

24 Exceptio litis pendentie: si non opponatur nō vitiat plures processus coram plurib⁹ super eadē causa agitatos.

Due potestates delegate diuerse p̄nt esse in eadē ꝑsona.

26 Processus factus coram ordinario qui processit tanq̄ delegatus an valeat. 32.

27 Protestatio si est contraria facto: factum preualet.

28 Iudex vel tutor q in veritate habent officiū: si ipsi ignorent ⁊ ꝓcedunt circa aliquē actū explicādū: annullāt illū.

29 Sententia lata super aliquo iure ꝙ non faciat ad ꝓpositum non est nulla: maxime si potest alio iure sustineri.

Intelligere male legē vel canonē: nō est peccatū mortale.

30 Delegatus vnius asserens se delegatum alterius reddit processum coram eo agitatum nullum.

31 Iudex ordinarius ⁊ idem delegatus procedendo in causa simpliciter non exprimendo potestatem: censetur procedere iure quo processus validetur.

32 Citatus non tenetur comparere si citans non exprimat potestatem ordinariam vel delegatam.

33 Causa si est commissa vel delegata inutiliter ordinario: ⁊ partes coram eo litigarunt: an valeat processus. 38.

34 Iurisditio si superueniat illi coram quo partes ceperūt litigare an confirmet acta iam facta.

35 Collatio beneficij facta alicui inutiliter an confirmetur per superuenientiam potestatis conferendi.

36 Contrahere si quis impediatur ob aliquod obstaculum ⁊ tn̄ contraxerit contractus valebit remoto obstaculo.

37 Uendens rem alienam: si succedat dn̄o illius rei trāsfert dominium in emptorem sine alia traditione: si in tali emptione non requirebatur traditio alias forte secus. 39.

39 Actus vel cōtractus a principio nullus an ⁊ quando conualidetur iure superueniente.

+ Sebastia. Sapi.

a ¶ Procurationem. An sublata prescriptione etiam cēset sublata prescriptio cuius initio memoria nō existit. declarat Bal. in l. oēs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. Feli. in rubri. huius titu. colū. vlti. ver. considera scđo. Areti. in consil. xv. inci. reuerendissime pater. col. pen. in. iij. dubio. vbi dicit ꝙ nunquā censetur exclusa et idē tenet alex. in cōsi. lx. incipi. omisso multiloquio. circa fin. in. j. volu. ⁊ in consil. xj. incip. in causa. et late col. xj. in. v. volu. ⁊ Aret. in consil. xxx. inci. viso themate in. ij. colū. qđ qualiter procedat declarat ēt Feli. in. c. accedētes. col. iiij. versi. fallit tertio. s. eo.

Cum ex officij. ¶ † Procuratio que debet ordinario visitanti prescribi non potest. h. d. ſm Io. An. Uel summa sic ⁊ pingui⁹. Non potest subdit⁹ cōtra superiorē visitationē aut ꝓcurationē rōne visitationis debitā in seipso p̄scribere q̄uis ali⁹ in ꝑsonā alteri⁹ prescribere posset vtrāq̧. Prima pars narrat factū ⁊ allegationē eorum. Secunda ibi: nos igitur. allegationē reprobat ⁊ processum cōtra eos factum seruari precipit. Tertia ibi: si quid. reseruat allegationes aliquas si quas habēt legitimas. ¶ Casus literalis. Archiep̄s Senoñ. dū visitaret ꝓuinciā suā transitū faciēs per diocesim Parisieñ. descendit ad ecclesias abbatis sancti Maglorij ⁊ prioris de castris a quibus petijt ꝓcurationē sed ipsi eā sibi denegauerūt: allegātes in suā defensionē qđ nunq̄ hmōi ꝓcurationē prestiterūt predecessorib⁹ ipsius archiep̄i: nec petita fuit ab eis ꝙ ipsi meminerint: ꝓpter qđ archiep̄s tulit in eos sn̄iam suspēsiōis: significās hoc domino pape. Sed ipse hanc allegationē friuolā reputauit cū cōtra ꝓcurationē que rōne visitationis debet p̄scribi non possit nec cōtra ipsam visitationē pōt aliquo modo p̄scribi: q̄uis alius possit contra ipsum p̄scribere: vnde mādat Parisieñ. ep̄o quaten⁹ sn̄iam quā tulit prefat⁹ archiep̄s in hmōi contēptores de antiqua metropoli consuetudine vsq̧ ad debitā satisfactionē, faciat obseruari: q2 vt dicit apostol⁹. Qui spiritualia seminat non est magnum si carnalia metat: cū nemo suis stipendijs militare cogitur. Si aliqd aliud voluerint allegare ꝯtra intētionē archiep̄i acꝓbare: papa faciet eis iustitiam exhiberi. Ber. ¶ † No. j.

ꝙ archiep̄s pōt nedū suā diocesim sed ⁊ totā ꝓuinciā sibi decretā visitare. Prio tn̄ dʒ visitare suā diocesim: ⁊ post ea dioceses suoꝝ suffraganeoꝝ dʒ tn̄ p̄sertim in scđa visitatione seruare ordinē q tradit in. c. j. de cēs. lib. vj. ⁊ iste est vn⁹ de casib⁹ in quib⁹ archiepiscopus habet iurisditionē in subditos suorū suffraganeorū. ⁊ que crimina possit tūc punire: dic vt legi. ⁊ not. in. d. c. j. §. notoria. ⁊ pōt tunc temporis audire cōfessionē ⁊ absolutionē salutarē impēdere vt in. c. si. eo. ti. lib. vj. ¶ † Not. ij. ꝙ archiep̄s pōt etiā visitare monasteria sue ꝓuincie. idē dic de hospitalib⁹ ⁊ alijs pijs locis ⁊ clero ⁊ populo: vt. d. c. j. ¶ † No. ibi: nō meminerint: ꝙ ꝓpter ꝓcurationē [a] debitā ratione visitatiōis nō currit prescriptio etiā tāti tēporis de cuius initio memoria nō existit. pro hoc facit: q2 ex quo lex ꝓhibet p̄scriptionē: bona fides vsucapiendi nil prodest: vt in. l. vbi lex. ff. de vsuc. qđ no. pro limitatione. c. j. e. ti. li. vj. ⁊ hoc dictū tenet hic Ant. ¶ † Not. ꝙ stante iure visitandi non currit p̄scriptio contra procuratorē tanq̄ accessoriā ⁊ annexā iuri visitandi. Ex hoc infert ꝙ si principale est imprescriptibile nō pōt p̄scribi accessoriū vel cōnexū. ¶ † No. ꝙ pōt quis prescribere visitationē ⁊ ꝓcurationē in subiectos ep̄o. ⁊ cū iste tex. dicat alius ⁊c. nec distinguit inter subditū ⁊ extraneū: infert ꝙ etiam subditus episcopi possit p̄scribere hec iura contra episcopū propriū. qđ voluit gl. s. eo. auditis. ⁊ ibi dixi. tenet Inno. in. c. cū olim. in si. j. e. facit. c. de quarta. s. eo. Item infero a paritate rationis ꝙ cū hec duo iura intantū sint reseruata episcopis: vt ab hoc expresso cōsensu abdicari non possint: vt in. c. cū venerabilis: et quod ibi not. ꝑ Io. an. j. de cēsi. prescribi pōt eadē ratione institutio autorizabilis quo ad curā populi et multo fortius cū predicta sint maioris pōderis ⁊ preiudicij quā institutio. de quo dixi. s. c. auditis. ¶ † Nota. ibi: qui sp̄ualia seminat ⁊c. ꝙ p̄dicator licite capit bona tp̄alia ꝓ sua sustentatione de quo vide qđ leg. ⁊ no. in. c. cū volūtate. §. p̄dicatores. de sen. ex cō. nō potest tamen exigere ab inuito nisi sit ordinarius. vt hic. vnde intelligit Hosti. istum tex. in eo qui seminat sp̄ualia ex debito qđ probat verbū cogat qđ sequitur. ¶ † No. ꝙ ep̄s visitādo dr̄ militare ⁊ sic clerici dicunt milites: vt in. c. j. de cle. egro. sunt eni celestes milites. xj. qđ. j. christianis. ⁊ habēt gaudere priuilegio militū. vt no. gl. l. miles. ff. de re iudi. Et no. id ad qđ quotidie allegatur hec litera ꝙ nemo cogendus est suis stipēdijs militare. ⁊ alibi dr̄ ꝙ nemo dʒ cogi de ꝓprio facere beneficiū. x. q. ij. p̄carie. ¶ Sed cōtra hāc rationē anteq̄ descendā ad glo. op. videtur eni ꝙ non sit bona: q2 licet prelatus visitet sine procuratiōe subditorū: nō tn̄ per hoc dr̄ suis stipēdijs militare: q2 ad hoc habet bona ep̄atus. vt ex eis hec ⁊ alia ad suū officium pertinētia faciat ad hoc bo. tex. in. c. cū ab omni. de vi. ⁊ ho. cler. ⁊ habēti dare nihil aliud est q̄ perdere. vt in. c. pastoralis. j. q. ij. nec illi q sua possidētes dari sibi ab ecclesijs aliquid voluit sine grandi peccato suo: vnde pauꝑ victurus erat. accipiūt: vt in. d. c. pastor. dicitur. Sol. doct. hoc nō tāgūt. sed Inn. in. c. ro. de censi. lib. vj. fateri videtur ꝯriū dicēs ⁊ hoc cōuiuiū seu ꝓcuratio in signū potius subiectiōis datur ⁊ propter hospitalitatē potius q̄ de iuris naturalis necessitate: q2 ob hoc ⁊ similia habēt redditus episcopatus. hinc est ſm eum ꝙ si alique ecclesie sunt pauperes ad hanc ꝓcurationem non coguntur. j. de censi. cum apo. in fi. ⁊. x. q. iij. cauendū. Ego addo rationē vt. s. p̄latus facilius inducatur ad ecclesiā visitandā. nā faciliter negligeret visitationē si necesse haberet secum suis sumptibus ducere victualia vel ad episcopatum pro refectione sumēda redire. ar. eius qđ fuit statutū pro distributionibus canonicorū diuinis interessentium: vt leg. ⁊ not. in. c. vno. de cle. nō resi. li. vj. ⁊ clemē. si dn̄m. de reli. ⁊ vene. san. Quarta potest esse quia denegare refectionē prelato visitanti ⁊ ea que Iesu Christi sunt exercenti est cōtra charitatē ⁊ oēm humanitatē: cum bona ecclesiarum sunt deputata vsibus publicis: vt in. c. videntes. xij. q. j. ⁊ indignū est vt qđ ꝓ cōmuni vtilitate datū esse cognoscitur vsibus cuiusq̧ applicet: vt in. c. ratio nulla permittit. de prebendis. Cōsuetudo vero contra bonum charitatis non valet: vt not. in. c. cum apostolus. ⁊. c. cū venerabilis. de censibus. ⁊. c. si. de cōsuetudine. ⁊ hoc tenendo oportet dicere quod ratio litere est persuasiua potius q̄ necessaria. ¶ † Uel si volum⁹ saluare hanc literā dicam⁹ ꝙ ep̄s non debet de bonis episcopatus percipere nisi necessaria. reliq̄ vero tenet dispēsare necessitatē habentibus: vt in. c. ep̄s. x. q. ij. ⁊. c. vidētes. prealleg. ⁊ ꝓ suis necessitatibus fuit sibi postmodū ꝑ antiquos canones decreta quarta redditum: vt in. c. quatuor. ⁊ in. c. concesso.

cesso.xij.q.ij.cũ aũt visitat agit ⁊ ꝓmouet specialiter cu
n ⁊ bonũ cuiusq; ecclesie.igitur tũc debet viuere de bo
illarũ ecclesiarum ⁊ bona epat⁹ reseruare ꝓ alijs cõmu
ius necessitatib⁹:cũ nõ debeat ligari os bouis triturã
:vt in.c.extirpãde.de prebẽ.maxime cũ ipse sit genera
sponsus oĩum ecclesiarũ sue diocesis.vij.q.j.sicut hinc
a diocesis dr esse in sua parochia : vt in.c.apostolice.
dona.⁊ hec no. ❡ †Uemo nũc ad gl.⁊ primo supplet
tex.archieps excõmunicauit istos subditos suffraga
orũ suorum propter ꝓcurationem denegatã vt patet
respõsione pape.Sed gl.hic non aperit an de iure cõi
otuerit hãc sniam excõicationis ferre text.eñ vr̃ in hoc
fundare sup ꝯsuetudine.vt ptz ibi de antiqua ꝯsuetudi
⁊c.⁊ ita videt̃ velle hic do.Ant.in vl.no.ꝑ eũ hic colle
o. colligit eñ ꝙ rõne iuriũ denegatorũ archiepo q̃ sibi
re cõi debẽt nõ põt archieps exercere iurisdictionẽ i sub
tos suffraganei sui nisi aliud habeat ex ꝯsuetudine.Sz
duerte hic tu q2 gl.hic in verbo ꝯsuetudine.sentit oppo
tum:dicẽs supplẽdo ad tex.qd etiam de iure cõi potuit
lle.tñ ad hoc.c.sopite.de censi.quod nihil dicit de excõi
atione:sed solum de ꝓcuratione archiepo debito.tñ do.
Ant.transit ibi cum gl.vt de iure potuerit istos excõmu
icare ⁊ sic vr̃ ibi quodãmõ contrarius.Ego cõcordãdo
icerẽ sic ꝙ aut archieps nõ visitat ⁊ tũc non põt ꝓtextu
ebiti ferre sniaz i subditos sui suffraganei nisi in casib⁹ a
ure expssis:de qb⁹ in.c.pastoralis.de offi.ordi.hinc dicit
Inn.ꝙ si archiepo fuit denegatũ hospitiũ ex alia necessi
tate qd rõne visitationis transeunti non debet ipse punire
subditos sui suffraganei:sed gratiose tñ petere ꝓcuratio
nẽ.eps aũt illos puniet q2 inhumaniter se habuerint ꝯtra
suũ archiepz.⁊ no.hoc dictũ.nã clerici tenent̃ ad hospita
litatẽ tpe necessitatis.xlvij.dist.sicut.⁊.c.j.⁊ qd ibi not.de
empt.⁊ vend.Aut archieps visitat ⁊ denegat̃ sibi ꝓcura
tio debita ⁊ dico ꝙ poterit mero iure denegãtes excõica
re seu aliter punire duplici rõne.Prima q2 ex hac denega
tione inhumaniter facta orit̃ delictũ notoriũ qd põt ar
chieps tpe visitationis punire:vt in.d.§.notoria.Secũda
rõ q2 ex hac denegatiõe ꝓcuratiõis impedit̃ ꝑ ꝯsequẽtiã
visitatio ⁊ sic ipsi⁹ iurisditio quo casu põt aiaduertere in
subditos suffraganei.vt in.c.j.de pe.li.vj.põt addi ⁊ tertia
rõ:q2 ꝑ denegationẽ istã fit sibi iniuria ꝑ quã põt aiaduer
tere tpe visitatiõis ẽt si nõ impediat̃ sua iurisdictio:vt in
d.c.j.§.j.si vero subditi epi allegarẽt aliquã iustã cãz in de
negãdo ꝓcurationẽ:satis credo ꝙ tũc nõ ipe archieps sz
suffraganeus hz de hoc cognoscere.ar.in.d.§.notoria.cũ
ꝓcedẽti.⁊ in.d.c.j.de penis.⁊ ob istã cãm allegata fuit hic
antiqua cõsuetudo illi⁹ eccl'ie que tribuit mihi iurisditio
nẽ.ix.q.iij.ꝯquest⁹.⁊.c.duo simul.de offi.or.cũ si. ❡ Opp.
j.ꝯtra tex.⁊ vr̃ ꝙ ex lapsu tãti tpis sit ꝓscriptũ: vt.l.quẽ
admodũ.C.de agri.⁊ cẽsi.lib.xj. Sol.glo.ij. format hanc
oppositionẽ.⁊ nõ soluit.dic ꝙ hic loquit̃ de re impscripti
bili in qua tẽpus nõ releuat.l.vbi lex.ff.de vsuca.simile in
l.cõperit.C.de prescriptio.xxx.ann.Est autem procuratio
impreścriptibilis ꝓpter rões ꝓalle. ❡ †Quero nũquid
indistincte sit ꝓhibita ꝓscriptio ꝓcurationis.Sol.glo.iij.
refert quosdam tenuisse ꝙ non:sed tunc tñ qñ eps nõ vi
sitauit.si aũt visitat ⁊ ꝓcurationẽ nõ exigit:tũc bene põt
ꝓscribi.alle.in ar.c.sopite.j.de censi.qd nihil facit.Moue
bant̃ ⁊ secũdo q2 talis procuratio põt computari.ergo ⁊
ꝓscribi.sed gl.nostra tenuit ꝯtrarium. Mouet̃ primo q2
eps etiã si vellet nõ põt ꝓcurationẽ istã remittere:vt in.c.
cũ venerabilis.j.de cẽsi. Itẽ lex dicit ꝙ q habet iter eũdi
ad fontẽ habet ⁊ haustũ.l.iij.§.fi.ff.de ser.rust.ꝓdi.⁊ sic re
tinendo principale videt̃ retinere ⁊ accessoriũ.ita in ꝓpo
sito retinẽdo ius habẽdo ius visitãdi retinet ⁊ habet ius
ꝓcurationes recipiẽdi quãtũcũq; non exigit ꝓcuratio
nẽ.Duo hic sunt vidẽda.primo an ꝓcuratio possit ꝓscri
bi aliquo mõ.scdo an possit expsse remitti per superiorẽ.
põt addi.⁊ tertiũ an possit cõmutari in aliud. ❡ Ad pri
mũ dicit hic Uincẽ.ꝙ aut procuratio nõ fuit hic petita ⁊
vr̃ remissa ⁊ post presumptã renuntiationẽ põt subditus
illã ꝓscribere.sicut põt priuilegiũ.j.de priuile.cum olim.
hec opi.mihi nõ placet:cũ aperte videat̃ cõtra hũc tex.di
cebãt eñ isti ꝙ nõ meminerãt ꝙ aliqñ ꝓcurationẽ exoluis
sent vel ꝙ ab eis fuisset petita:⁊ tñ non profuit nec tacita
remissio nec ꝓscriptio Inn.dicit qui nihil soluit non po
test se tueri ꝓscriptione.secus si aliquid lz modicũ.j.de cẽ
sib.ex parte.Io.an.in.c.fi.de censi.refert idẽ tenuisse Inn.
qd hic in quadã extrauag.q̃ incipit venerabilis.vbi cõclu
sit ꝙ ꝓcuratio ex toto prescribi non põt:sed quota sic:q2

ius quo disponit̃ vt aliqua detur ꝓcuratio est publicũ vti a
litate ⁊ autoritate:sicut ius qd disponit de visitatiõe ⁊ cor
rectiõe:⁊ hoc negligat̃ visitatio.no.bñ hãc rationẽ Inn.
13 q2 facit ad qd.s.in tertia rõne dixi. ❡ †Consuetudo aũt
contra ius publicũ autoritate ⁊ vtilitate non valet nisi in b
ducat̃ expresso cõsensu pape vel tacite interueniẽte iusta
causa.alle.xij.dist.nos ꝯsuetudinẽ.⁊ no.bene hoc.sed ego
remitto ad no.in.c.fi.de ꝯsue.⁊ puto ꝙ si cõsuetudo est no
tabilis tollit tale ius publicũ:lz nõ iteruenit ꝯsensus pa
pe expressus vel tacitus:vt dicit gl.no.iiij.di.§.leges.viij.
dist.c.frustra.satis eñ habet̃ ꝯsensus pape ex dispositiõe c
c.fi.de cõsue. vbi permittit gnaliter cõsuetudinem contra
ius positiuũ si est rõnabilis ⁊ prescripta.Sed in casu nr̃o
qd nihil det̃ pro procuratione nõ potest esse rationabilis
per ea que.s.dixi post notabilia. Ius aũt qd disponit de
integra ꝓcuratione est vtilitate priuatũ: ideo pacto ⁊ cõ
suetudine potest tolli eã moderãdo ꝭm Inn.in loco ꝓall'.
alle.q.x.iij.relatum.Io.an.in.d.c.fi.alle.pro mẽbro Inno.
ꝙ ex toto prescribi non possit.alle.illũ tex.ꝙ quota ꝓscri
bi possit.inducit.c.olim.de cẽsi.e.ti.c.felicis.li.vj. ⁊ qd gl.
in.c.quicũq;.xvj.vij.q̃ dicit qd in quantitate cathedratici d
currit prescriptio:non autem in totũ:hanc tñ opi.non fir
mat ibi Io.an.sed dicit dubitari ne ratio negligendi quã
Inn.reddit de tota ꝓcuratione locũ habeat etiã in parte
q2 vidẽs visitator ꝙ de suo habeat impẽdere in ꝓcuran
do se abstineat a visitãdo.d.Anto. hic dixit se putare qd
de iure sit vera opi.Inn.dicit etiã valere prescriptionẽ in
modo ꝓcurãdi.alle.de excel.ꝓlatorũ.sane.⁊ Spe.in ti. de
b le.§.supest.ver.illud quoq;.Ego puto[b] qd nec in toto nec
in parte valeat ꝓscriptio per istũ tex.qui dicit ꝙ ꝯtra ꝓ
curationẽ que rõne visitationis debet̃ nõ currit ꝓscriptio
quemadmodũ nec contra visitationẽ ipsam potest aliquo
modo ꝓscribi:vnde primo põdero tex.dicit qd cõtra ꝓcu
rationẽ que debet̃ ratione visitationis ⁊c.sed rõne visita
tionis debet̃ integra ꝓcuratio ꝑ se ⁊ suis scdm numerum
taxatũ in.c.cũ apl's.de cẽsi.ergo ꝓscriptio nõ ꝓcedit etiã
in ꝑte q2 subtrahẽdo ꝑtẽ subtraheret̃ debitũ.ar.ei⁹ qd le.
⁊ no.in.l.qdã estimauerũt.ff.si cer.pe.Idẽ põdero simili
tudinẽ quã facit hic tex.dum dicit sicut visitatio non põt
aliquo modo prescribi ⁊c.vnde pondera illa verba aliquo
mõ sicut ergo visitatio nõ põt in totũ vel in partẽ ꝓscri
c bi:ita nec procuratio[c] illi annexa.⁊ sic de connexis idẽ est
iudiciũ:vt hic.⁊ in.c.trãslato.de cõsti.Preterea lz argue
re de parte ad totũ qñ est eadẽ ratio in vtrisq;.l.q de tota.
ff.de rei ven.⁊ in.c.pastoralis.§.itẽ cũ totũ.de offi.dele.sz
visitatio ita leuiter negligeret̃ dãdo modicũ sicut nihil
dãdo:q2 de modico nihil curat̃ i.c.⁊ si qõnes.de simo.er
go ⁊c.Itẽ iste tex.indistincte ꝓhibet ꝓscriptionẽ ꝯ ꝓcura
d tionẽ[d] nec habemus tex.in contrariũ:ergo per opi.magi
strorũ nõ debemus a verbis litere recedere.ar.vt in.c.soli
14 te.de ma.⁊ obe.xix.dis.romanorum. ❡ †Uenio ad scdm an
ꝓcuratio possit remitti expsse per prelatũ Inn.tenet hic
qd sic cũ in iure priuato ⁊ tpalitate ꝯsistat.vij.q.j.ꝙ ꝑicu
losum.sed tacite remitti nõ põt ꝭm eũ.s.multo tpe nõ re
cipiẽdo ꝓcurationẽ cũ nõ ꝓscribat̃ ꝯ ipaz vt hic.ꝓcuratio
eñ debet̃ accessorie ꝓpter visitationẽ qua visitatiõe retẽ
ta tenet̃ accessoriũ.s.ꝓcuratio sz visitationẽ ⁊ correctionẽ
q̃ ꝯsistũt i iure publico ẽt expsse nõ posset remittere supe
rior ꝭm Inn.ad hoc alle.qd le.⁊ no.i.c.si diligẽti. de foro
ꝯpe.Ego alle.c.cũ venerabilis.⁊ qd le.⁊ no.de cẽsib⁹.⁊ in
l.legat⁹.ff.de offi.ꝓsi.⁊ qd ibi no.idẽ vt possit ꝓcuratio ex
ꝓsse remitti tenuit h Uin.nisi remissio fiat ꝑ vim.j.q.iij.q̃
situ.vel ꝓcario.l.male agit̃.C.de ꝓscri.xxx.an. Post.autẽ
tz ꝯriũ:q2 est iuris publici sicut ipsa visitatio cui est anne
xa.in.d.c.trãslato.Inn.aũt in dicta extrauagã.magis stri
cte locut⁹ fuit:nã tenuit ꝙ pacto põt remitti in parte:non e
autem in totũ per dictũ.c.relatũ.x.questione.iij.ad quod
dictum non aduertens domi.Anto.sed tantum ad opiñ.
Inn.hic positam dixi quod hec opinio Inn.vt possit ex
presse remitti est vera in remissione tẽporali ad ꝓiudiciũ
prelati:nõ aũt in perpetua ad preiudiciũ successoris.arg.
in.c.ij.de preca.⁊.c.j.de transactionib.ego dico quod aut
queritur nunquid prelatus quolibet anno dum visitat pos
sit remittere hanc procurationem:⁊ dico qd sic.⁊ expresse
⁊ tacite non petendo.arg.opti.in.c.fi.xij.q.iij.⁊ in.d.c.quã
periculosum.⁊.c.ad apostolicam.de regu.cum ex hoc non
ledatur iustitia publica.Aut queritur nunquid possit il
lam remittere se obligando ad non petendum pro futuro
e tempore ⁊ indubie dico ꝙ non[e] respectu sui nec suorum
successorum:q2 ea ratio que militat vt nõ possit prescribi

❡ Denegatione ꝓcurationis.adde qd voluit cal.ꝯs.ix.de sent.exc.

❡ Ego puto.ad de Roma.cõsil.ccclxxj.Abb.cõsilio.vij.⁊ meli⁹ consil.xxvj.ij.lib. Lapum alle.

❡ Nec procuratio.iste text.dicit de tota procuratione ⁊ nõ de ꝑte nec est verũ ꝙ sit idez in parte qd in toto per id qd hr̃ per gl.in.d.c.qcũq;.xvij.qd.ij. And.Barba.

❡ Contra ꝓcurationem. verba tex.hic nõ dicũt sed vbi nõ habem⁹.l.licitũ ẽ allegare autoritatẽ maiorum.l.si idem.ff.de iuris.om.iudi.c.j.de dec.Itẽ põdera quia iste text.fundat se q2 nõ dz ꝓprijs stipẽdijs militare:⁊ sic fundat se super cõmodo priuato lz visitatio ꝓscribi nõ possit nec ꝓcuratio tñ in parte poterit. Andr.Barba. Sebasti.Sapia.

❡ Procurationem. Restringe tamẽ vt ꝑ Abb.in ꝯsil.xciiij.inci.videt̃ primo in.j.vol.vbi dicit qd licet in procuratione legatorũ ⁊ nũtiorum sedis apostolice non currat ꝓscriptio ꝯ ipsos legatos tñ ꝯ residuũ cleri bene currit vt reliq clerici seu ecclesie teneant̃ ad itegrã ꝓcurationẽ illa eccl'ia excepta.de quo ẽt vide cal.ꝯs.ij.sub tit.de ꝓscriptio.Feli.in.c.accedẽtes.col.v.v̇.ceterũ limitauit.s.e.

❡ Qd non.adde ꝑ hoc Fe.consil.ccxlvij.vbi cõsuluit ꝙ eps nõ ꝑt locũ cõstruẽdũ a se eximere ab vniuersali iurisditione ⁊ maxime a visitatiõe ⁊ a q̃rta epali ergo multo min⁹ locũ cõstructũ ⁊ iã acqsitum vt ibi ꝑ eũz. Anto.Francis.

❡ Circa hoc an

eps possit possi-
re locum sue dio-
ce. a visitatione
vel superioritate
aut renũtiare iu-
ri visitandi. vide
Inn.in.c.cum ex
officij.de prescri.
vbi dicit qd licet
possit renũtiare
procuratiõi sibi
debende pro visi
tatiõe iuxta text.
in.c.cũ apostoli-
ce. de cẽsi.tñ iuri
visitandi nõ põt
renũtiare: vt not.
etiã do. Cardi.in
cle.j.de cẽsi.z ad-
de quod visitatio
dioce.fieri dz per
epm vt in.c.si eps a
z ibi p gl.de offi.
ordi.lib.vj.et illa
dz fieri singulis
annis semel tm vt
j.c. decernim⁹.x.
q.j.nisi forsan sub
sit aliqua cã pro-
pter quã eps de-
beat reiterare ip-
sam visitationẽ.
de qua p Car.in
cle.ij. in princi.et
Jo.an.in.c.in sin-
gulis.eo.titu.nec
põt pscribi ꝯ ta-
lem superiorita-
tem: vt in cap.ad
audiẽtiam.et ibi
plene.de prescri.

a ¶ Momẽti est. Adde an hoc sit verũ Pet.de an-
cha.consi. vltim.

b ¶ Per alium. Adde Old.loco
prealle.xxvj.
Sebasti. Sapia.

c ¶ Utraqz auto
ritate. Uide bal.
in.l.j.ad finem.C.
de fur.z in.c.si in-
ter pares.de lege
conra. in vsi.feu-
dorum. Romañ.
in rub.ff.de arbi.
capi.x.versi.qd si
in eo tpe Abb.in
ca. quintauallis.
char.penult.ver.
ego aũt cũ reue-
rentia.s.de iure-
iur. Joã.de imo.
in.c.nisi essent co
lũ.j.j.de preben.
Pau.de castr.et
Moder.in.l.z si
ptor.ff.de iurisd.
om.iudi.

d ¶ Habet duas Adde Ro.cõsi.
ccccviij.vbi late.

de qua.s.militat vt nõ possit p futuro tpe remitti: si enim
esset remissibile p plãtũ fortius esset prescriptibile iuris
autoritate.arg.l.alienatiõis verbũ.ff.de ver.sig.rõ em an-
nexionis z iuris publici: z ne visitatio negligat ex defectu
pcurationis militat cõtra remissionẽ sicut cõtra procura-
tionẽ ar.in.l.si diligẽti de fo.cõpe. z tãto forti⁹ quãto in rẽ
missiõe nõ interuenit iuris autoritas sicut nec aliqs fauor
publicus q versat in pscriptione iuxta ea q dixi.s.sup ru-
bri.hic est q bona ecclesie possunt pscribi vt per totũ istũ
titulũ: que tñ per prelatũ alienari seu remitti non possunt
xij.q.ij.sine exceptiõe. z q nõ valeat remissio seu etiã ꝯpo
sitio qd fortius est allego gl.not.in cle.ij.de censi.in ver.cõ
positiões.fateor.vt dt gl.illa q sup mõ pcurãdi z sup nu-
mero pcurãdorũ poterit interuenire cõpositio.ar.in.c.cũ
apostolus.de cẽsi. z de trãsactio.statuim⁹.de deci.ex mul-
tiplici.qd tñ intelligo vt fiat ita z taliter q indirecte pcu
ratio non tollat nec visitatio debita nõ negligat.qd em si
interuenisset cõpositio vt pcuraret tãtũ tps cum vno cle-
rico certe paria sunt nil dare: z ita modicũ dare qd ex mo
dicitate euidẽter negligeret visitatio.arg.opti.in.l.si quis
antea.in fin.ff.de acqui.pos.vbi dicit qd cõductio seu loca-
tio facta p vno nũmo nullius momenti est[a] z sic limito illã
15 gl. z qd leg. z not.x.q.iij.relatũ. ¶ † Ad tertiã an possit in
aliud pcuratio cõmutari dicit Inn. q posset pactũ fieri q
pro ea certa pecunia prestaret annuatim per capit.relatũ.
proxi.alle.dũmodo fraus excludat arg.C.de trãsac.l.pre-
ses. Host.cõtra dicẽs qd in.c.relatũ.statutũ fuit ad tps et
cã nec ibidẽ cõuentio cõfirmat.de hoc dicas vt hodie ha-
bet in.c.exigit. z.c.felicis.de censi.lib.vj. Et cõclusio est q
põt plãtus recipere pecuniã a volẽtibus pro pcurationi-
bus debitis non aũt ab inuitis: imo prelatus tunc incurrit
penas de qbus in.d.c.exigit. Itẽ scias qd cũ prelatus visi-
tat per aliũ[b] in casibus in qbus a iure ei permittit non po
test aliqd a visitatis petere sed visitati tenent pcurare visi-
tãtẽ dũtaxat in vectigalib⁹.de quo dic vt legi. z no.in.c.
16 si eps.de offi.ord.li.vj. ¶ † Gl.in ver.cõsuetudine.fuit.s.
expedita in.j.gl. z dic vt ibi dixi. In eo tamẽ q gl.dicit ar-
chiepm debere visitare cũ eps est negligẽs: dic melius qd
ẽt negligẽtia cessante hoc poterit: vt in.c.j. z in.c.fi.de cẽsi.
li.vj. z dic vt ibi. z dicit hic Inn. q si cõcurrerẽt archieps
z eps pferri debet archieps.xj.q.iij.qui resistit. z idẽ Ho.
dicit tñ q cauere dz ne impediat epm tẽporibus cõgruis.
Jo.an.remittit ad plene no.p eũ in.d.c.j.in glo.in verbo si
17 cõcurrat. z dic vt ibi. ¶ † Extra gl.op.videt iste tex.innue
re q pcuratio ista erat debita rõne cõsuetudinis ergo vi-
det q poterat tolli cõtraria ꝯsuetudine.ar.c.j.j.de re.iur.
z in.l.de quibus.ff.de legi. Soluit Inn.dupl'r. Primo qd
vniuersalis prouincia bene potuisset hoc ius pscribere: sz
singularis ecclesia vel diocesis nõ posset.qr turpis est ps
z c.de spõ.duo.c.fi. Hec solutio mihi nõ placet: qr licitũ est
cuilibet acqrere liberationẽ. Itẽ qr nil officit eccl'ie dei di
uersa cõsuetudo.de cõse.dis.iiij.doctrina. Secũda sol.que
plus placet Inno.est q pcuratio sola cõsuetudine debita
contraria consuetudine tolli põt.sed illa de qua in text.dr
nõ solũ cõsuetudine sz etiã iure cõi publico debet.vñ neqz
pacto nec prescripta cõsuetudine tolli poterat.j.de cõ.so
pite. z.c.cũ venerabilis. z.c.romana.e.tit.li.vj. z.s.dixi ple-
nius. Ego plus dico qd pcuratio debita rõne visitationis
duntaxat est priuilegiata vt consuetudine nõ tollat.secus
aũt in qualibet alia siue sit debita ratione institutionis cũ
fundata fuit ecclesia siue rõne pacti vel alia cõsimili ratiõe
vt no.gl.in.c.accedentes.s.e.sentit.gl.in.c.procurationes.
de cẽsi.facit iste text.qui fundat se super visitatione.rõ di-
uersitatis qr in aliis cessat ratio annorũ z iuris publici et
alie de quibus.s. Uel põt intelligi iudicio meo qd iste tex.
alleget ꝯsuetudinẽ ecclesie metropolitane sup excõicatio
ne pferenda: vt.s.dixi.nõ aũt super pcuratiõe recipiẽda.
al's resultaret ex litera cõtrarietas qdã. Itẽ intellige sm
Inn.qd iste archieps declinabat ad istas eccl'ias ex neces-
sitate iuris.s.pro necessitate visitãdi vt crimina corrigeret
mores reformaret nõ aũt pro necessitate sui corporis: nã
tũc sñie nõ tenuissent cũ nõ fuisset iudex iuxta no.in.c.pa-
18 storalis.de off.ord. z dic vt.s.dixi. ¶ † Expedita nũc ma
teria intrĩseca.c.venio ad materiã extrĩsecã quã subtiliter
hic tractat Inn.in antiqua em decr.dicebat q iste archi-
eps pcesserat ad sñiam excõicationis tã autoritate rescri-
pti apostolici q sm antiquã cõsuetudinẽ z c. Ex hac em li
tera dicebat Inn.no.q põt ordinari⁹ habẽs delegatã pce-
c dere vtraqz autoritate[c] sic.s.de cor.viti.significauit.j.de p-
ben.nisi essent. z tũc qñ simul vtraqz autoritate pcedit ad

papã nõ ad patriarchã appellandũ est: postq autorita[s]
metropolitani admixta est autoritas pape vt mai⁹ dig[num]
min⁹ dignũ ad se trahat.sicut.j.de cõsec.eccle.vel alta.q[uan]
in dubys. z de offi.deleg.si duo.li.vj. z ex hoc no.etiã In[n]
duab⁹ autoritatibus põt procedere nõ cogit alterã elig[e]
re: sz si eligat valet electio z illa autoritate vtet.arg.s.d[e]
of.deleg.significãtib⁹. Itẽ scdm eũ posset eligere qd i vn[a]
parte cause vteret ptãte ordinaria in alia delegata.s.d[e]
arb.innotuit.melius facit sm Host.de prebẽ.nisi vbi dic[it]
q nõ valet eo casu appellatio interposita ad ordinariũ i[n]
eo q pcedit potestate delegata: valet aũt in eo q pced[it]
ordinaria. z si ad papã vt primũ ordinariũ appellaret.r[e]
mittit ad.c.si duobus.de app. z hoc quo ad primã qstion[em]
19 quã ponit hic Inn. ¶ † Do. Ant.videt ꝯfundere prim[ũ]
dictũ.dicit em se nõ putare q simul vtraqz ptãte possit p[ro]
cedere: qr potestas ordinaria i specie delegata est reuoca
ta z trãsfusa in delegatã.caret ergo ordinaria in illa q ac
principalẽ pcessum: z sic non cõpatit se processus ordina-
rij z pcessus delegati si p se pcederet app.si duob⁹. z.c.vi[...]
nostrũ. z not.de constit.cũ.M.sic nec cõpatit in eadẽ pso
na qr illã psonã facit iure diuersorũ cẽseri.ar.eo.q no.in.c
cũ olim.de re iud. Nec obstant sm eum cõtraria iura qr lo
quunt in arbitraria ptãte z iurisditionali que non sunt sic
incõpatibiles cũ in aliquib⁹ iudex pcedat vt arbiter.puto
tñ q in exequẽdo posset delegata iuuare ordinariã arg.s.
de rescri.cum cõtingat.de offi.deleg.cum in iure. z ex hoc
dicto destrueret aliud dictum Inno.nam si predicta vera
sunt nõ posset eligere alterã ex illis cũ ordinaria eẽt reuo
20 cata quo ad speciẽ delegatam. ¶ † Sz certe his dictis.d.
Ant.nõ acqesco. z prio rñdit ad.c.significauit.de cor.viti.
vbi qs pcedit autoritate delegata et ordinaria.ad idẽ in-
duco notabiliter.c.p hoc.de here.li.vj.vbi inquisitor here
tice prauitatis qui habet delegatã: vt ibi no. Jo.an.pbat
21 z in.c.ne aliqui.eo.ti.lib.vj. ¶ † Ubi dr q fauore fidei non
expirat officiũ illud p mortẽ cõpromittentis.si em habe-
rẽ ordinariã cessante omni fauore nõ expiraret: vt in.c.ij.
de offi.dele.li.vj.procedit etiã epo habẽte ordinariã. z sic
nõ est indistincte verũ q papa cõmittẽdo negotiũ videat
22 ordinariã ptãtẽ quo ad illud reuocare. ¶ † Nõ obstãt iu-
ra allegata p do. Ant.illa em notãter limitat Inno.in.d.c.
cum.M.in fi.in vltima sua opi.dicẽs q tunc vr iurisditio
nem inferiorẽ reuocare qñ aliqd negotiũ ex certa sciẽtia
ad se reuocat secus aũt qr ordine iudiciario pcedit qd est
23 notãdũ: q si tũc cognoscat sicut qlibet ordinari⁹. ¶ † Pro
hoc ego.no.adduco.c.dilectus.ij.de preben.dr q licet pa-
pa mandet epo vt prebendã conferat alicui clerico: tamen
si eps ipse autoritate ordinaria conferat alteri valet colla
tio licet veniat episcop⁹ puniẽdus qr elusit mãdatũ apo-
stolicũ z tamẽ certũ est q mãdando sibi vt alicui cõferret
faciebat eũ delegatũ: vt dicit glo.no.in.c.cum aliquib⁹.de
rescri.lib.vj. z nihilomin⁹ remãsit apud eũ potestas ordi-
naria.nisi ergo appeat q papa voluit reuocare potestatẽ
ordinariã dando delegatã remanet ordinaria maxime in
eadẽ persona. Preterea inferioribus ordinarijs posset in
dubio practicari opi. Inno. q per delegationẽ vnius non
suspendit iurisditio alterius: qr par in parem z c.de ele.in-
24 notuit. ¶ † Ad hoc qd no. Inn.in.d.c.cũ.M.vbi dicit qd
si quis habet plures ordinarios: valet pcessus super eadẽ
re ab vtroqz diuisim agitatus: si nõ fuit corã scdo exceptũ
dependẽtia cause corã alio: si ergo vnus delegat alteri nõ
suspendit per hoc ordinaria iurisditio ad hoc.c.super que
stionem.§.si vero duo.de off.deleg.vbi patet qd in eadem
psona possunt cõcurrere due potestates delegate q sunt
diuerse nature. z in predictis oibus isti possunt practica-
25 ri dicta Inno. ¶ † Et quatenus dicit quod data in eadem
psona potestate ordinaria z delegata principis est ad pa
pam appellãdũ ego allego pro hoc casuz.d.c.per hoc.de
hereti.lib.vj.quod enim statuitur in duobus habet locũ in
eadem persona concurrentibus in ea illoz duorum quali-
tatibus: vt no.in dicto.c.cũ olim. z.c.ex literis.de pbatio.
26 ¶ † Quero pdicta pcedũt qñ qs habet duas[d] iurisditio-
d nes. Sed pone q nõ habeat nisi vnã z credit habere duas
qd facile accidere potest.nã sepe qs credit se habere dele-
gatam z ordinariã: z non habet nisi alteram.exemplũ: vt
in.c.licet.de off.ordi. z in cle.attendẽtes.de sta.mona. z de
reli.do.qr contingit. z de sup.neg.prelat.cle.qr regulares.
z in procedendo eligit illã quã nõ habet vt puta delegatã
nũquid valeat processus ratiõe ordinarie ptãtis quã hz.
So.dicũt quidã vt refert Inn.qd lz eligat z protestet qd
tantũ pape autoritate vult pcedere.tamẽ valet processus
habitus

habitus nō obstāte tali errore:qr procedere volebat lz nō autoritate ordinaria.ⁱ ita qd principale est.s.pcessus tz. ar.opt.ff.de inu.eū qui.§.si iniuria.ⁱ.ff.ad le.aqui.sciētiā.ff. fami.ercis.cū putarē.Cum enim iste sit error iuris non ds impedire verū pcessum ar.viij.dist.veritate.ff.de offi.pre sid.l.illicitas.§.veritas.qnimo plᵒ credūt isti φ si diceret nolo procedere autoritate ordinaria.tñ valet pcessus au 27 toritate ordinaria pdictis rationibᵒ.¶ †Et qr protestatio est contraria facto vnde factū pualet.j.de appel.solicitudinē in fin.Itē qr nemo pōt a se abdicare imperiū.ff.de off.psi.legatus.Alij vero vt ipse Inn.refert:dicūt cōtrariū in duobᵒ casibᵒ primis.ⁱ allegāt p se qr qd potuit nolunt ⁱc.de of.dele.cū super.ⁱ qr nil sic contrariū consensui sicut error.ff.de iuri.om.iud.l.si per errorem.ⁱ.ff.de ar.l.sz ⁱ si in seruū.ⁱ duabus sequētibus.Nec ob.d.l.eum qui.de iniurijs.qr hic est ipsa autoritas q pcedit ordinaria vel de legata qd principale qua deficiēte deficit pcessus nō autē est principale si erraret i sensu legis seu indulgētie vel pui legij vel hmōi.ff.de re iud.cū prolatis.ⁱ not.j.de priui.ex parte abbatisse.hanc opi.tenere videt Inno.ⁱ clarius eligit Hosti.per.d.decre.cum super.de offic.deleg.Io.an.de 28 materia remittit ad Spe.de iuris.om.iud.§.vlt.¶ †Ro. do.Ant.videt hāc vltimam opi.sequi nihil adducens de nouo:sz rñ.ad.l.ij.de iud.vbi valuit pcessus errore iudicis nō obst.dicit enim φ ibi error nō nocuit qr iurisditio illa quā iudex putabat se habere non erat differens ab ea quā habebat sed eadē.ignorabat enim suā iurisdictionē prorogatā:credebat tñ iurisdictionē hre ⁱ dic clarius vt ibi no. Bar.φ vbi habebat iurisdictionē ⁱ sciebat se habere sed ignorabat modū:secᵒ aūt qñ iudex errat i fundamēto iurisditiōis qr ignorat ea que sunt necessaria ad exercitiū iurisditionis puta:qr fert sniam ꝯ cōtumacē nō est certᵒ an ille sit cōtumax vel an sit lis cōtestata.tūc em nō valet sentētia:vt no.Bar.in.l.multū.ff.de cōdi.ⁱ demō.ⁱ.l.si finita. §.iulianᵒ.ff.de dā.infect.ⁱ.d.l.ij.facit op.l.qro.ff.de eo q p tu.ne.ge.vbi nō valet gestū per tutorem si se ignorabat tutorem esse.ad idē.c.prudentiā.de offi.dele.ⁱ quod ibi no. doc.vbi ptz φ si iudex ignorat snā iurisditionē purificatā propter impedimētū collegē ⁱ procedit nō valet processus licet in veritate sit purificata.ⁱ tz Bart.in.d.l.multū. idē ⁱ fortius dico in casu nostro φ cūm iudex nō intēdat procedere ptāte ordinaria quā hz ex autoritate delegata quā nō hz nō vz pcessus qr errat i eo qd necessario requirit ad exercitiū iurisditiōis ⁱ validitatis cuiusqz actus depēdet a ptāte ⁱ volūtate ⁱ altero deficiēte nil solide explicari pōt:vt.d.c.cū sup.ⁱ.l.multū interest.C.si quis fi.vel alij. ⁱ.l.q alienā.ⁱ.l.si is ad quē.ff.de acq.her.cū si.in casu vero nro in delegata deficiebat ptās:in ordinaria deficiebat voluntas.Et puto φ de hac questione sit melior tex.q possit allegari in.c.ex pte astēsis.de ꝯcesi.prebē.cū ibi no.vbi ptz φ volēs explicare actū vno modo si eligit aliū modū incompetentē corruit actᵒ.ⁱ facit.d.l.q in.alienā.et.l.si is ad 29 quē.ⁱ.l.is q putabat.ff.de acq.here.¶ †Not.tñ ⁱ pōdera hñ dictū Inn.palle.in eo qd dicit φ si iudex errat in sensu legis vel indulgētie vel priuilegij vel hmōi tz actᵒ.ex quo infero φ iudexᵃ ferat sniam fundādo se sup aliqua lege q nō facit qd snia nō est nulla:ex quo aliter nō expressit errorem cōtra ius:nec etiam est irritanda si potest alia lege sustineriᵇ licet Host.tenuerit cōtrarium in.d.c.ex parte astēsis.sed p primo ego adduco bo.tex.in.c.per tuas.ⁱ qd ibi not.Io.and.qui si.sint legi.ⁱ in.c.cum prolatis.sm vnum intellectū.ff.de re iud.ⁱ dicit Inno.in.c.p tuas.ij.de bo.φ non est peccatū mortale male intelligere canonē vel legē 30 cū sint de iure positiuo.qd no.¶ †Uide ad predictā cōclusionē qd no.Spec.i ti.de sen.pla.§.qm̄.§.qd si dixerit vbi dixit qd si qs dixit se delegatū vniᵒ cū esset delegatᵒ alterius nō tz snia sua seu pcessus.facit.l.antep.ff.de eo qui p 31 tu.¶ †Sed iuxta pdicta qro pone φ habēs ptātē ordinariā ⁱ delegatā pcedit simplr.d.Anto.refert Fede.cōsi. cxxv.alias.xiij.tenuisse φ nō valet pcessus qr in dubio ex ordinaria ptāte procedere vr qr ex quo nō exprimit delegatā nisi aliud appareat.de of.dele.cū in iure.maxime si exprimit nomē ordinarij.alle.de off.ordi.c.lz.in vbo faciēdū.ad hoc.de pbē.nisi.ⁱ qd no.gl.in.l.j.de iudi.d.Ant.putat contrariū qr in dubio elegisse videt potestatē per quaz actus valeat.ᶜalle.l.neqz.ff.de mil.testa.q iudicio meo parum facit lz longe melius facit.l.iij.ff.eo.ti.quā forte voluit allegare.ibi enim dicit φ in dubio non videt miles in testādo elegisse viam per quā possit suum iudiciū infringi.itē potius debemus interpretari rē vt valeat:quā vt pereat.de verb.sign.abbate.Ego non video qualiter posset saltē ita indistincte pcedere dictum Fed.nā vt.s.dixi hñs vtranqz potestatem nō cōpellit alteram eligere sed vtraqz potest pcedere vt hic ⁱ in.d.c.significauit.ⁱ eo casu quo reuocat 32 ordinaria per delegatā qd qñ sit.s.dixi.¶ †Dico qd nisi exprimat in citatione potestatem quam habet nō tenetur citatus comparereᵈ vt no.Inn.in.c.ij.de dilat.sed si cōparuit dico φ in dubio videt eligere potestatē quam habet per.d.l.iij.de mili.testa.Nec obst.φ expressit dignitatē ordinariā qr sepe exprimit causa demonstrandi personā vt in simili dr in.l.iurisgētium.§.pactorum.ff.de pac.vide in hoc qd in simili dixi in cap.ceterū.de iudi.vel dic ⁱ melius φ inspiciēda sunt hoc vltimo casu acta ⁱ si in eis apparet qd pcessit vt ordinarius nō valet iudicium:vt in simili no. Bar.in.l.vna.C.q p sua iuris.in dubio vero valebit.ar.in.l. 33 qties.de v.obli.ⁱ ca.abbate.de vb.sig.¶ †Ultimo scias qd Io.an.hic format duas qōnes quas ponit gl.in.l.vna. C.qui p sua iuris.Prima est pone qd alias habēti iurisditionē sit delegatio inutiliter:partes hoc faciētes litigāt coram illo nunquid valebit processus.gl.pallegata tenet qd sic.arg.l.j.C.de iurisdi.om.iud.Pe.Azo ⁱ Bar.dicūt debere inspici acta.si enim processit vt delegatᵒ nō valet pcessus secus vt ordinarius:qr tunc censetur prorogata iuris.ⁱ hec opinio placet ⁱ in dubio si non apparet qualiter processit puto qd valeat processus quia in litigando corā cōpetēti iudice videnī prorogasse iurisditionem que erat prorogabilis:scilicet ordinariā.nō autē illam que erat improrogabilis:scilicet delegatā.argu.in dicta lege.iij.ff.de milita.testa.ⁱ hoc casu procedit illa gl.vel qñ expresse p 34 cessit iudex vt ordinarius.¶ †Secūda qstio estᵉ pone qd in princ.delegatiōis delegās carebat iurisditiōe.sz postea est eam adeptus nunquid teneat processus.Sol.dicit glo. in.d.l.vna.φ delegatio videt cōfirmari per superueniētiā potestatis.arg.in.l.licet.ff.de iu.tñ a tēpore superueniētis iurisditiōis ⁱ nō prius.ff.de off.procōsul.l.obseruare.§.vl. Ia.de are.dicit in.d.l.vna.gl.pcedere qñ iurisdictio delegātis iam radicata puta qr licet exercitiū nō haberet iā tñ electus erat:vt in.d.l.obseruare.ad idē.ff.de pig.act.l.si rē.§.si.ff.ad trebel.l.sed si ante.si autē radicata nō erat tpe delegatiōis nō valet delegati pcessus cū delegatio nulla fuerat sine radice iudicis.facit qd de dñio not.ff.de rei vē. 35 si a titio.ⁱ cū hac opi.trāsit hic.Io.an.¶ †Aduerte quia hāc distinctionēᶠ adduco ad questionē no.ⁱ quotidianam. eps contulit beneficiū ante lapsum mensis de quo in cle.l. j.de cōcesᵉ.preben.demum habens gratiam iuxta illam cle. nō acceptauit beneficium intra mensem nunquid conualescat dicta collatio cū intra mēsem haberet ordinariᵒ collator manus ligatas.videt per istā distinctionē dicēdum qd sic.secus videtur si contulit beneficium cuius collatio vel institutio spectat ad inferiorē licet enim postmodū ad eum deuoluat collatio non tamē per hoc cōualescitᵍ collatio vel institutio ante deuolutionē factā.qr pmo casu episcopus habet iurisditionē ⁱ potestatē in habitu licet exercitiū sit sibi interdictū intra mēsem.sed in secūdo casu non spectat ad eū potestas cōferendi nec in habitu nec in actu ante deuolutionē factā.de quo tamen satis posset dubitari.ⁱ pmo casu credo qd ipso casu recōualescat collatio qr nullū ius superuenit de presenti sz solum fuit remotū ob 36 staculū.¶ †Ad hoc adduco not.dictū Barto.in.l.cū vir pdiū.ff.de vsucap.vbi querit cauet statuto fauore creditorum qd debitor exbannitus vel condemnatus pro debito nullum cōtractum possit facere donec soluat.cōtingit qd prius cōtraxit ⁱ postea soluit an cōtractus confirmetur.ⁱ tenet quod sic sine sub interesset fine nō:qr nō superuenit ius sed obstaculū remouet.allega.l.pignori.ff.qui ⁱ a quibus.ⁱ.C.ne tut.vel cura.nec puto etiā in alio casu quod teneat collatio vel cōualescat si eps contulit scienter beneficium quod conferre non poterat:qr obligatus est ad conferendū aliud ne ille recipiat:vt in capitulo inter cetera. de preben.ergo statim quod ad eū fuit deuoluta potestas cōualidata fuit illa collatio cū nō requirat 37 alia traditio.ad hoc.l.si rē alie.in si.de pign.actio.¶ †Et qd no.in simili Bart.in.d.l.cum vir predium.ex quo dicit ibi Bar.quod si aliquis vendidit ecclesie rem alienā ⁱ vēditor succedit dño quod statim transit vtile dominium in ecclesiam:ratio qr non requiritur ibi traditio.l.final.C.de sacrosan.eccle.ⁱ intererat venditoris contractū cōfirmari cū ipse esset obligatus ex contractu suo:sed si presupponimus qd collator nō erat obligatus ad aliud beneficium conferendum vt puta quia contulit ignoranter vel scēti

ᵃ Sebasti.Sapia ¶ Si iudex.hoc dictū simpliciter sequit Feli.in.c.j. col.vij.in fin.scōe limitationis.j.de re iudica.

ᵇ ¶ Sustineri.adde qd Ro.sing. suis fol.j.dicit h̄ esse singulare dictum Io.an.hic. Zacharias. ¶ Adde qd voluit alle.Roma. sing.suo.xlv.inci. iudex pronūtiat. de quo per Feli. post Mari.de se.in.c.illa.in fine vbi alleg.Innoc. dicut Rom.hic fin.j.de accu.dixi in apo.ad istum in.c.cām q.nu.2. in apo.in ver.male intelligēdo.s. de rescri.

ᶜ Sebastia.Sapi. ¶ Actus valeat Idē tz Io.an.in c.si postφ.in verbo ordinariū.de ele.in.vj.Pet.de ancha.in consilio ccrj.inci.scripsit papa.col.j. Zacharias.

ᵈ ¶ Citatᵒ cōparere.Adde Lanfrāc.in.c.qm̄ contra.in prin.nu.2. ver.attendite.ibi cauti tñ iudices. s.de proba.

ᵉ Sebasti.Sapia. ¶ Questio est. vide Bal.in.l.eū q.in.iij.qō.ff.de iurisdi.om.iudic.

ᶠ Sebasti.Sapia. ¶ Hanc distinctionē.Uide pe. de ancha.in.c.statutū ad fi.de prebē.in.vj.Abb.in disputatione sua inci.augerio.col. xxvj.Car.late.in ꝯsi.cxvj.inc.A.ⁱ B.clerici.in cle.j. in.xxv.col.ver.qbus attentis.de sup.negli.prela.

illud cõferri nõ posse per eũ ⁊ tũc credo ꝙ non cõualescit collatio ex supueniẽtia potestatis: qꝛ sua non intererat vt valeat vñ oportet ꝙ īteruenīat noua collatio ar. in. d. l. cũ vir predium. c. qđ ibi no. Bar. in regula nõ firmatur. de regu. iur. li. vj. ⁊ qđ ibi no. Dy. ⁊ in. l. si seruo. ff. qui ⁊ a quib⁹. ⁊. l. j. ff. de pig. act. qđ puto verũ nisi postea fecerit aliquem actũ per quē tacite videatur approbasse illā collationē cũ hic nõ requirat̃ alia solēnitas vel traductio sꝫ sufficit nudus cõsensus. ar. ho. in. c. dilecto de p̄bē. ⁊ in. c. si tibi absenti. eo. tit. li. vj. qđ no. Bar. in. l. qui em̃. ff. rem ra. ha. ⁊ qđ leg. ⁊ no. in. c. ex ore. de p̄ui. ⁊ no. hic singulariter qđ nemo discutit nec vnꝙ̃ ita late examinaui sicut nũc ⁊ scđm hoc puto limitāda ea q̃ no. do. de Ro. deci. ccvij. in atiquis. et pro hoc vltimo mēbro facit qđ not. Bal. in. d. l. vna. C. qui pro sua iuris. Et quo ad principale q̃sitũ de quo. s̃. vide p Bal. in. d. l. j. vbi. C. vbi de cri. agi opꝫ. vbi etiā de materia habet̃ bo. gl. ⁊ per Bal. in. d. l. vnica. ⁊ Spec. in tit. de dele.

58 excipi pōt. ver. qd si cõmittens. ¶ † Sed breuiter concludendo dico sic: ꝙ aut añ supueniẽtiā iurisdictiõis in delegāte delegatus exercuit aliquē actũ de substātialibus iudicij: ⁊ tũc dico qđ quantũcũqꝫ superueniat iurisditio nõ potest cõualidari processus: qꝛ cũ fuerit prorsus nullus ex defectu substantialiũ non potest postmodũ cõualidari ad hoc. c. dudũ. de elect. ⁊. c. j. de litis contest. lib. vj. ⁊. l. momentanee. C. qui le. pso. voluit in simili Inno. in. c. prudentiā: de off. deleg. ⁊ ibi aliqua tetigi. firmat hoc Bal. in. d. l. vnica. ⁊ Spe. in loco pal. nec valebit reliquus pcessus cũ deficiat in fundamēto. d. l. momētanee. ⁊. c. dudũ. Aut nil de substātialib⁹ fuit actũ tpe superueniētie iurisdictiõis ⁊ sic solũ q̃rit̃ an firmet̃ delegatio ⁊ cõiter tenet̃ illa opi. Jac. de are. suprascripta: vt habet̃ p Bald. in. d. l. j. C. vbi de cri. agi opꝫ. vbi p alia verba dicit ꝙ aut supuenit iurisditio ex cā de p̄terito cõfirmat̃. d. l. obseruare. in fin. aut ex

39 cā de presenti post delegationē orta. ¶ † Et secus vt in. d. l. si a titio vbi dr̃ ꝙ si emi fundũ ab eo qui nõ erat dñs. licet postea efficiat̃ dñs nõ p hoc ipso facto in me trāsit dñiũ. de hoc tñ an ⁊ qñ ↄ̄ctus nullus a principio cõualidet̃ iure superueniēte dic vt plenius no. Bart. in. d. l. cũ vir prediũ. hoc tñ vltimum mēbrum limito nisi post iurisditionē de nouo superuenientē delegans fecerit aliquē actũ per quē videat̃ approbare primā delegationem cũ sufficiat solus cõsensus. ad hoc. l. si filiusfa. ff. ad maced. ⁊ cle. j. de pcura. Qđ tñ supra dictum est de electo delegāte ante cõfirmationē non bene procedit iure canonico in dignitatibus ecclesiasticis. per. c. auaritie. de ele. lib. vj. qꝛ qualitercunqꝫ se ingerit ante cõfirmationē priuat̃ ipso iure qđ prius habebat ibi. ⁊ hoc idē sentit Jo. an. in addi. Spec. loco prealle.

1 ☞ Prescribere non potest ille qui alieno noīe possidet.
Titulus nõ reqrit̃ in p̄scriptione quadragenaria contra ecclesiā nisi cũ ius cõe vel p̄sumptio est cõtra prescribētē.
2 Papa ⁊ imperator licet sint domini in vniuerso: nõ tamē rerum particularium.
3 Vasallus habet vtile dominium rei feudalis: directum vero est apud dominum.
4 Confessio prelati non nocet ecclesie nisi presumptio sit cõtra ecclesiam.
5 Incorporalia quasi possident̃: ⁊ pñt q̃si possideri per aliũ.
6 Prescribere potest quis rem: quam per alium possidet.
7 Acquirens res cum peccato vel contra iuramētum proprium tenetur illas restituere.
Juramentum non impedit validitatem actus: licet attentans sit periurus.
8 Res feudalis pōt prescribi cõtra dñm: nõ tñ per vasallũ.
9 Prescribi possunt ciuitates ad ecclesiam romanā pertinentes spatio centum annorum ⁊ non minori.
10 Prescriptio centenaria quomodo probabitur.
11 Jura ⁊ bona spectātia ad papā pñt prescribi per ecclesiā inferiorem sed eius suprema potestas non prescribitur.
12 Bona fides an requiratur in prescriptione iurium.
13 In bona fide dr̃ ille qui non habet notitiam rei aliene.
14 Bona fides presumitur nisi in quatuor casibus et ignorātia presumitur nisi probetur contrarium.
15 Bona fides an ⁊ quo casu presumatur tam in prescriptione rerum corporalium ꝙ̃ iurium. 18.
16 Bona fides presumit̃ post. xxx. annos retro semper fuisse penes illum qui nõ fuit molestatus per dictum tempus.
17 Remediũ canonis reintegranda: dat̃ etiā contra bona fide possidētem probata antiquiori possessione aduersarij.
19 Titulus non requiritur in prescriptione iuriũ puta seruitutum: sed sufficit probare ꝙ de hoc erat fama ⁊ similia.
20 Titulus requiritur in prescriptiõe quādo ius commune vel presumptio est contra prescribentem.
21 Bona fides in prescribente libertatem indistincte presumitur licet possit probari contrarium.
22 Mala fides presumit̃ si fuit denuntiatũ emptori ne emeret quia res erat alterius: secus si ex postfacto.
23 Mala fides p̄sumit̃ si res fuit acquisita cõtra ius vel non seruata iuris solennitate nisi longo tēpore qs possederit.
24 Error iuris lꝫ nocet ad p̄scribendũ tñ nõ nocet in acquisitiõe fructuũ sed in p̄scriptiõe fructuũ sic. 25. vbi ponit̃ rõ.
Error iuris non presumit̃ sed debet pbari per allegantē.
26 Emens a prodigo aut luxurioso: an possit prescribere.
27 Ludendo si vnus vendit alteri emens non prescribit: et venditor non tenetur de euictione: secus si vendit alteri.
28 Prescribere possũ rem quā emi a bone fidei possessore: licet ego sciam alienam.
29 Mala fides autoris an noceat successori in bona fide siue sit successor vniuersalis siue particularis. 30.
31 Errans in iure an presumatur in mala fide.
32 Titubans an prescribat tanꝙ̃ sit in bona fide.
33 Titulus requiritur in prescriptiõe nõ ille per quem trāsfertur dominium sed putatiuus.
34 Prescribit̃ ↄ ecclesiā spatio. xl. annorũ cũ bona fide: ⁊ sine titulo si p̄scriptio nõ est cõtra ius. alias requirit̃ titulus.
35 Titulus an indistincte reqrat̃ qñ p̄scriptio est contra ius.
36 Prescribunt̃ bona patrimonialia clericorũ: sicut p̄uatorũ.
Clericus non gaudet in bonis patrimonialibus priuilegio ecclesiarum: nisi in casibus iure expressis. 37.
Priuilegia non debent extendi ad personas in eis nõ cõprehensas.
37 Instantia in causa fiscali ⁊ ecclesiastica nõ perit triennio.

1 **S**I diligēti. ¶ † Qui alieno nomine possidet nõ p̄scribit. nec etiā is qui pprio nisi habeat bonā fidē ⁊ iustũ titulũ. ita summat Jo. an. ⁊ satis conuenit litere quo ad corticem. Sed ad intellectum adde si p̄sumptio est cõtra eũ: hoc dico qꝛ titulus nõ requirit̃ in p̄scriptione quadragenaria cõtra ecclesiā nisi cũ ius cõe vel p̄sumptio est cõtra p̄scribentē: vt in. c. j. eo. ti. li. vj. Diuidit̃ nā primo inducit vnā rationē cõtra archiepm ⁊ scđo reprobat excusationē ipsius per locũ a diuisione. Scđa ibi: nos igitur. ¶ Casus l̃ralis. Archieps pisan⁹ fecit sibi p̄stari iuramētũ fidelitatis noīe suo ⁊ ecclesie pisane a marchiõe masse iudice calaritano pro ipso iudicatu cum tñ iudicatus ille pertineat ad romanā ecclesiā. papa hoc intelligēs mādauit archiepo pisano vt illum absolueret ab illo iuramento nisi aliud postea exhiberet ecclesie Ro. eo nõ obstante: archieps receptis literis dñi pape misit nuntios suos ad eũ vt super hoc se excusaret scribēs eidē qđ postꝙ̃ fuit in archiepm assumptus iuramētũ illud recepit ab illo iudice pro ecclesia romana. ⁊ hoc idē fecit antecessor ipsi⁹: papa audita rñsione archiepi ⁊ alijs q̃ nũtij pponere voluerunt rescripsit eidem archiepo in hũc modũ dicēs, ꝙ iudicat⁹ calaritanus ad ius ⁊ proprietatē romane ecclesie pertinet sicut tota Sardinia nullo mediāte vñ nõ licuit ei p se vel ecclesia sua predictũ exigere iuramentũ. ⁊ intellectus que numer⁹ ipsius pposuit corā papa nõ intellexit ipsum vel ecclesiā suā aliquo iuuari cũ autoritate apo. se. super hoc nõ ostēdat per quē iuramētũ illud aliqñ sit exactũ nec prescriptione aliqua muniat̃ imo ſm confessionē archiepi nõ ecclesia Pisana vel ipse archieps fuit in quasi possessiõe exigēdi hmõi iuramentũ qđ ab ipsis iudicib⁹ pro se. apo. cõfitent̃ fuisse receptũ. per qđ cõstat ꝙ eccle. Ro. semper fuit in quasi possessione qꝛ ministerio illius ⁊ antecessorũ suorũ pro romana ecclesia exactũ fuit ⁊ prestitũ huiusmodi iuramentũ: ille em̃ possidet cuius noīe possidet̃. si vero dicat archieps ꝙ nomine suo ⁊ non noīe romane ecclesie iuramentũ fuit exactũ possit ei inferri ꝙ ipse violauit iuramentũ prestitũ pro conseruando iure ⁊ honore romane ecclesie: vñ licet retineri nõ posset cũ in prescriptiõe rerũ ecclesiasticarũ bona fides ⁊ iustus titulus exigant̃: ⁊ si prescriptio locũ possit habere nõ tamē possit centenariā prescriptionē pbare que sola currit cõtra romanā ecclesiam: Ber. ¶ Nota. j. ꝙ tota Sardinia ptinet ad ecclesiā romanā nullo mediāte: ⁊ sic hꝫ ecclesia romana iura imperij ibidē sicut habet in toto patrimonio ecclesie: vt in. c. p venerabilē. qui fi. sint leg. ⁊ habuit papa illā insulam Sardinie ex donatione Constātini ⁊ aliorũ imperatorũ vna cũ alijs prouincijs: vt in. c. tibi dño ⁊ in. c. ego ludouicus. lxiij. dist. ⁊. xcvj. di. cõstatinus. ⁊ de sicilia qualiter ptinet ad ecclesiā

+ Sebastia. Sapia. ¶ De imperatore. Vide Bart.in.l.j.§.p hāc.ff. de rei vendi. vbi declarat qualiter imperator sit dñs totius mundi.
+ Sebasti. Sapia. ¶ Iuramentum. Vide Alex.in.l.stipulatio hoc modo concepta.in.ij.col.ff.de verbo.obliga.ꝛ in consi.xvj.in.iij.vol.et remissiue per Feli.hic.col.ij.

oēs.§.recte.ff.de fur.ex q̄bus oibus iuribus supradictis reperies varias ꝛ singu.doctrinas in hac materia q̄ p̄dicta oīa allegāde, ꝛ in voce legēdo p̄secutus ordinate fuit in hac decre.d.meus.Franc.de Aret.
¶ Adde an in dubio presumatur mala fides vel bona Alex.cōsi.xxj.ꝛ.xxxv.iiij.lib.

¶ Quis dicatur habere bonā fidē vide Inn.in rep.c.fi.j.eo.in.x.col.ver.qs aūt dicaṫ habere.ꝛ de q̄ōne hic posita vide p Pet.de anch.in c.j.in.viij.colū.de p̄scr.li.vj.ꝛ.p do.Ant.i.c.p̄uenit.i xiiij.col.de censi.
¶ An presumaṫ a bōa fides.ꝛ de h vide p Old.i ꝯsi.cclxiiij.ꝛ plene p Imol.in fin.in.v.col.j.e.ꝛ qualr p̄bēṫ bona vel mala fides p Pe.de anch.in.c.j.in pe.col.de p̄scri.li.vj.ꝛ Imo.in repe.c.fi.i.viij.co.ver.redeo ad gl.j.eo.ti.ꝛ de h q̄ hic dicit do.ant.vide p Bal.late in.§.sꝫ iste.in pe.col.isti.de acti.ꝛ de q̄ōne hic posita vide in terminis p bal.in l.j.in aṅpe.col.C.de ser.ꝛ quod no.Bar.in.l.j.§.hoc interdictuꝫ.ff.de iti.act.pri.et in.l.j.§.aristo.ff.d aq̄ quoti.ꝛ esti.et q̄ not.Inn.ꝛ glo.in c.bone.de postul.p̄la.ꝛ de isto arti culo.an ꝛ q̄n p̄sumaṫ bona fides: vide elegātissime p ant.i.l.eū q.§.in publiciā.ff.d pu. qui habuit dicta sua p maiori pte a bar.in.l.ij.§.si a pupillo.in fi.ff.p empt.ꝛ in.l.q rome.§.duo' f̄res.in sua repe.ff.d ver. obli.et vide text. sing.ſm Bal.ibi in.c.j.§.si duo.de parte.Bart.in.l. cum in test.ff.pro emp.ꝛ Bart.in.l. ij.ff.de re milita. Bal.in.l.iustitia. in vlti.colū.C.de rei vē.ꝛ in.c.j.§.si qs per.xxx.si de feu.fue.cō.tex.est sing.quē ponderat ibi Bart.al's Bal.in.l.fi.in fin. ff.pro suo.Bar.i l.q fundū.§.q p̄curator.in vltimis verbis.ff.p empt.et videas. d.Bar.in.l.inter

romanā.vide in.c.mādata.de presump.ꝛ melius in cle.pastoralis.de re iud.ꝛ.c.ad apostolice.eod.ti.li.vj.de romana.vide in.c.fundamēta de elect. lib.vj. ¶ 2 †No.ij.ꝙ valet arg.de toto ad partem habēs eñ ius in toto fundat intētionē in qualibet eius parte ꝛ est argu.ſm Hosti.q̄ comites ꝛ dñi tpales fundāt intentionē suam de iure cōi quo ad res sitas intra limites sue terre.de quo vide q̄ no.Io.an.in.c.fi.de offi.archi.q̄ intelligo respectu iurisditionis nō aūt respectu ꝓprietatis rerū ꝛ bonorū intra limites existētiū:sicut de imperatore respectu toti⁹ orbis.not.in.l.bene a zenone.C.de quadri.prescrip.Et idē dico in pa.quo ad patrimoniū ecclesie.fundat eñ intentū suū q̄ ad iura imperialia:nō aūt in proprietate bonorū.argu.in.d.c.p venerabilē.ꝛ in.l.traditio.ff.de acqui.re.do.ꝛ.c.nuper.de dote post diuor.ꝛ arguit hic papa de toto ad partē hoc modo ducatus calaritanus est in sardinia sꝫ tota sardinia pertinet ad ecclesiā romanā immediate ergo et ducatus calaritanus.simile de reli.do.cum venerabilis. ¶ 3 †No.iij.ibi ad ius ꝛ proprietatem:q̄ dñiū rei feudalis est penes dñm feudi.et intelligit Innoc.in dñio directo.vtile eñ est penes vasallū ſm eū ad q̄ allegat Host.d.c.nuper.illud c.solū ꝓbat ꝙ cōcedens feudū d̄r dñs ꝛ hoc clarissimū:sed difficultas stat in vidēdo q̄le ius habeat vasallus.Inn.eñ vt hic vides dicit ꝙ vtile dñium q̄ no.sed nihil alle.ego alle.tibi tex.in.c.j.in q.cau.feu.amit.col.x.vbi d̄r ꝙ ꝓprietas remanet apud dñm.vsusfruct⁹ vero trāsit in vasallū. sed Bal.ibi dicit ꝙ vsusfructus poniṫ ibi p vtili dñio:q̄ d̄t ibi no.ꝛ alibi post glo.assumit disputa.sup hoc.s.in.c.j.de ca.cōsi.col.x.ꝛ tandē d̄t pro firma conclusione tenendū ꝙ vtile dñiū cōpetit vasallo q̄ probatur ex eo:q̄ sibi datur vēdi.facit q̄ leg.ꝛ not.in.l.j.ff.si ager vect.ꝛ per Inn.in c.ceterum.de iudi. ¶ 4 Nota.ibi ſm confessionem tuā ꝛc.ꝙ cōfessio solius prelati nocet ecclesie:cōtra.c.ij.de ca.mo.sed in ꝯtriū facit q̄ le.ꝛ no.in.c.ij.de test.lib.vj.ꝛ in.c.de constātinopolitana.xxij.dist.vbi pꝫ ꝙ in ecclesia collegiata cōfessio solius p̄lati nō obest.ꝛ credo hūc tex.ꝓcedere cū p̄sumptio seu ius cōe est ꝯ ecclesiā vt hic erat:nā tota sardinia ꝓtinebat ad papā vt in tex.al's sec⁹ vt in ꝯtrijs.ꝛ no.hāc limitationē ad illa iura. ¶ 5 †Not. ibi:in q̄si possessionē.q̄ est dare quasi possessionē iuris exigēdi iuramēta fidelitatis:ꝛ sic posset quis petere restitutionē si vasallus denegaret tale iuramētū fidelitatis exhibere.Et not.ꝙ iura incorporalia quasi possidenṫ.ꝛ iō quasi:q̄ vere nō possidenṫ cū tāgi nō ꝓñt.insti.de re.corpora.ꝛ incor.ꝛ.l.j.in prin.ff.de acq.pos. ¶ 6 †No.ꝙ detinēs noīe alieno nō d̄r possidere:sꝫ nudū p̄bere ministeriū.is aūt possidet ꝛ p ꝯñs p̄scribit cuius noīe possideṫ:vt hic:ꝛ i.c.cū venisset.de rest.spo.ꝛ no.ꝙ etiā icorporalia pōt qs p aliū possidere. ¶ 7 †No.ibi ꝙ cōtra iuramētū ꝛc.ꝛ tene mēti q̄ teneṫ qs restituere q̄ ꝯtra iuramētū ꝓpriū acquisiuit.q̄ no.hic Host.alleg.c.ad audiētiā.q̄ me.cau.idē dicit de alijs cū pctō acq̄sitis.j.de iudi.cū si.Ego pro hoc vltimo alle.ꝛ remitto ad melius ꝛ ad plenius no.in.c.ex transmissa.de deci.ꝛ xiiij.q.v.in sum.ꝛ.j.q.j.cito turpē.ꝛ.c.non est putāda.ꝛ p Io.an.in regula q̄ semel.lib.vj.in mer. Sed ex p̄mo dicto not.ꝙ iuramētū[b] nō impedit validitatē act⁹ lꝫ attentās sit periurus.de quo p Inn.ꝛ alios in.c.dilecto.de preben.ꝛ p Io.an.in d.regula qui semel. ¶ 8 †No.vlti.ꝙ in rebus feudalib⁹ currit p̄scriptio etiā cōtra dñm.vñ pōt ēt tertius prescribere directū dñium q̄ erat penes dñm vtili remanēte penes vasallū:vide q̄ dixi s.c.ad audiētiā. ¶ 9 †Itē not.ꝙ ꝯ ecclesiā romanā pōt p̄scribi in reb⁹ ciuitatib⁹ ꝛ regnis ad eam

pertinētibus pleno iure:sed requiriṫ prescriptio nō minor centenaria.vide q̄ dixi.s.eo.cū nobis. ¶ 10 †Opp.ꝯ si tex.in eo q̄ dicit ꝙ posito q̄ hoc casu locū habuisset prescriptio.tñ cētenaria prescriptio q̄ sola currit cōtra ecclesiā ro.ꝓbari nō poterit.Et sic vr̄ ꝙ lex seu canō requirēs hāc p̄scriptionē sit imposita verbis ꝛ nō reb⁹ ꝯ.c.commissa.de ele.in.vj.itē text.in.c.cū dilecta.de cōfir.vti.vel inuti.tenet eā posse ꝓbari ad idē q̄ plene dixi.s.e.cū nobis.Sol.dicit.Io.an.ꝙ papa ponderat hic factū speciale quo ad hūc casum et nō ius.q.d.ꝙ de iure bñ possibilis est ꝓbatio:sꝫ papa credebat hic ꝙ nō possedisset archiep̄s pisanus tāto tpe vt posset ꝓbari prescriptio cētenaria.vel ſm Hosti.pa.no.hic ꝓbationē testiū per quos nō credit hoc posse ꝓbari.al's tamē ꝓbari posset p instrumenta de fidelitatib⁹ facta p ducētū annos ꝛ plus.prima sol.plus mihi placet cū archiep̄s non allegasset hic probationē testiū.ꝛ vide q̄ dixi in.d.c.cū nobis. ¶ 11 †Ex p̄dictis ꝛ ex tex.no.ꝙ ecclesia inferior pōt prescribere iura ꝛ bona ad pa.spectātia:suprema tñ potestas prescribi nō potest vt dixi in.d.c.cum nobis. ¶ Venio ad glo.in verbo bona fide:q̄ alie sunt faciles que multa facit.Primo eñ format duas q̄ōnes et soluit.Scdō vnā oppositionē ꝛ nō respōdet. Tertio iterū format duas questiōes ꝛ nō soluit. Quarto opponit et soluit.Quinto ponit duas questiōes ꝛ soluit. ¶ 12 †Primo igiṫ q̄rit an semp sit ſm canones necessaria bona fides.ꝛ rñdet q̄ sic siue agaṫ de iure spirituali siue ciuili.j.ca.fina. Aduerte tñ ꝙ vbicūq̄ p̄scriptio causaṫ ex possessione p̄scribēti.cōiter teneṫ ꝙ necessario requiratur bona fides:vt.s.c.vigilāti.ꝛ.c.fin.j.eo.ꝛ huic iuri canoni.standū est hodie etiā in foro ciuili ratiōe peccati:vt no.Bar.in.l.priuilegia.C.de sac.sanc.eccl.ꝛ gl.in regula possessor.li.vj.Qñq̄ ꝓcedit prescriptio sine possessione prescribentis: vt in actionibus ꝛ similibus.ꝛ tūc Bar.[illegible].sequitur.§.si viā.ff.de vsuca.dixit ꝙ non requiritur ibi bona fides:q̄ p̄scriptio causaṫ ex negligētia nō petētis.Ego hūc articulū plene examinabo.j.c.fi. ¶ 13 †Scdō gl.querit q̄n p̄scribēs d̄r esse in bona fide[c] rñdet ꝙ cū credit tradentē esse dñm vel habere ius distrahēdi:lꝫ erret in facto.Ego generaliter dico ꝙ bone fidei est cū non hꝫ notitiā rei aliene:sicut ille d̄r malefidei qui hꝫ notitiā rei aliene:vt in.c.si virgo.xxxiiij.q.ij.ita per contrarium d̄r bone fidei q possidet cogitatiōe dñi:ita vt non erret in iure:q̄ error iuris non excusat in prescri.vt.l.nūq̄.ff.de vsuc.ꝛ.c.dildū.de deci.no.gl.in.c.apostolice.de dona. ¶ 14 †Tertio querit an bona fides[d] presumaṫ.gl.rñ.quod sic:quia presumiṫ ignorantia nisi probeṫ scientia.Idem no.in.c.sanctorū.s.e.Excipit gl.iiij.casus.Primus si facta fuit denuntiatio acquirenti q̄ res esset alterius.C.de rei vendi.si fundum.Secundus si rem acquisiuit contra ius.l.quemadmodū.C.de agri.ꝛ cēsi.li.xj.Terti⁹ si emit a ꝓcuratore meo per collusionem.Quartus si emit a prodigo vel luxurioso cui bonis interdictuꝫ est cū sciret illū protinus consumpturū pecuniā.iura allegantur in gl. ¶ 15 †Examinemus nunc regulā ꝛ casus exceptos:dicit enim primo gl.ꝙ regulariter bona fides presumitur.gl.in.c.dilecto.xv.q.iij.dicit q̄ parti que allegat titulum ꝛ bonam fidem si non pōt probare permittendū est iurare q̄ bona fide possederit rē illā ꝛ iusto titulo eā acquisierit.gl.in.§.alie.insti.de act.ꝛ in.l.pe.C.de eui.simpliciter dicunt q̄ bona fides presumitur.Aduerte aut queritur in rebus corporalibus aut incorporalibus.Primo casu dicit Bart.in.l.celsus.ff.de vsuca.q̄ aut precessit titulus etiam errore iniusto ꝛ presumiṫ bona fides:vt in.d.l.pe.C.de euic.

Anto. Francis.
¶ An ꝛ q̄n p̄sumaṫ bona vel mala fides.Dicas quod regl'r p̄sumiṫ in eo q facit acta cū presentia iudicis vel ꝓpīn quorum pupilli.ita Bar.in.l.frater a fratre.in.vl.char.ff.de condi.inde.ꝛ habeṫ per Bal.in.l.j.in pen.col.C.de fur.ꝛ vide Bal.in.l.fin.§.cum igitur.C.de iur.deli.vbi dicit ꝙ bona fides p̄sumptiue ꝓbaṫ per instrumentū ꝛ multos effect⁹ qui inducuntur ex iudicis autoritate:vide p Bal.in.c.j.in.v.colū.q feu.da.pos.i vsib.feu.ꝛ p nouissi.in l.pacta nouissima.C.de pa.ꝛ vide Inn.i.c.cū venissent.in ver.itē not.ꝙ lꝫ.de in integ.rest.vbi dixit q̄ ex titulo ꝛ lōga possessiōe p̄sumiṫ bona fides lꝫ Bar.in.l.fin.C.vnde.vi.i.vj.col.in ver.sed cōtra.videatur tenere q̄ ex possessiōe.xxx.ann.etiā sine titulo presumaṫ bona fides.de q̄ p Io.de Imo.in l.celsus.ff.de vsucap.ꝛ in.c.fina.de prescript.
+ Sebasti. Sapia.
¶ Bona fides. Vide Abb.in.c.cōsultationib⁹.j.de iurepa.Alex.in cōsil.lxxv.inci.visis ꝛ ponderatis.colū.penul.in iiij.vol.ꝛ in cōsil.lxxvj.incipi.in cā ꝛ lite.circa finē.ꝛ in consil.xciiij.incip.in causa et lite.col.vlt.ꝛ in cōsilio.cc.incipi.viso ꝛ discusso.col.j.in.ij.vol.vbi late ex quib⁹ bona fides p̄sumaṫ.et do.Fran.Curtiū in cōsi.lxxxij.ici.deus pius.col.ij.

facit.l.igitur.§.potest.ff.de li.cau. Idem dicit de quolibet possidēte nisi alius possessor antiquior appareat:ille eñ pōt bñ facere illā allegationez qd tuū nō erat debebas scire ad aliū pertinere.l.fin.C.vñ vi,quo ad aliū licite ꝛ bona fide p̄sumit̄ pertinere nisi ius cōe sibi ꝯdicat.facit.e.ti.c.j.lib.vj.ꝭm eū ꝛ cū eo trāsit.d.Ant.hic:sꝫ ego allego in materia duo dicta multū not.quorū vnum est

16 Bar.ꝛ aliud Inno. ¶ †Bar.eñ in.l.fi.in fi.C.vñ
a vi.vr̄ dictū suū precedēs limitare vt mala fides[a] possit allegari per antiquiorē possessorē.s.intra.xxx.an.sꝫ postea nō:p tex.illi⁹.l.fin.nā p̄sumptio male fidei cōtra ingrediētē possessionē sine titulo p cursum.xxx.ann.ꝛ extunc p̄sumit̄ illū retro fuisse bone fidei.qd est singulare dictū ꝛ semper mēti tenēdū.ad cui⁹ cōfirmationē ꝛ ampliationē allego singulare dictū Inn.in.c.ij.de in integ.re.vbi dt esse notādū ꝙ lꝫ qlibet p̄sumat̄ esse bonus nisi ꝓbet̄ mal⁹.de p̄sum.c.fin.ꝫ.de scru.in or.faciē.c.vno nō tñ sic est in bona fide:quia oportet ad hoc vt p̄sumat̄ bona fides ꝙ habeat iustū titulū vel ꝙ ꝓbabilib⁹ rōnibus q̄siuerit possessionē.ff.de li.cā.l.igit̄.§.ij.ꝛ.l.liberis.§.fi.et qd longo tpe fuerit in possessiōe.l.possideri.§.si seru⁹.ff.de acq.poss.ꝛ qd dicat̄ lōgū tp̄s arbitrio boni iudicis relinquitur.ff.de iure delibe.l.j.hinc dicit ꝙ si alius q̄ capitulū maioris ecclesie sit in possessione eligēdi ꝛ petit cōfirmari suam electionē succūbit in petitione sua:qꝛ nō presumit̄ bona fide esse in hāc possessionē qꝛ cōtra ius,ꝛ idē est in cōsimilibus. Aduertendū tamē qd Inn.videtur se restringere ad casum cū possessio est cōtra ius,licet eñ Bar.simpliciter dixit ꝙ possidēs cōtra ius nō presumit̄ bone fidei. Innoc.limitat nisi sit possessio lōgi tēporis vel plurib⁹ rōnib⁹ fuerit acquisita.p hoc adduco tex.c,cū ecclesia sutrina.de cā pos.ꝛ ꝓprie.ꝛ.c.ad decimas.de resti.spo.li.vj.in verbo aliquandiu. Ex quo infero ad dictū Bart.nam si possidens longo tempore iure,resistēte presumit̄ bone fidei:fortius debet presumi bona fides ex diuturnitate tēporis contra antiquiorem possessorē cū hoc vltimū consistat in facto ꝛ ꝓbabiliter ignorari pōt precedēs vero cōsistit in iure cui⁹ ignorātia de facili nō presumit̄ pro hoc regulā ignorātia ꝛ regula presumit̄.de

17 reg.iur.li.vj. ¶ †Nunqd aūt antiquiori possessori sit ꝓditū aliqd remediū contra scd̄m possessorē dic ꝙ sic etiā si presumat̄ bona fide possidere pōt eñ implorare iudicis officiū vel intētare cōditionē.l.si coloni.C.de agri.ꝛ cēsi.li.xj.ita notanter voluit Inn.in.c.sepe.ppe fi.de resti.spoli.qd dicit notādū p possessoribus priorib⁹ ecclesiarū qui amittūt earū possessionē nec possunt ꝓbare suam canonicā institutionē:fiet eñ eis restitutio probata antiquiori possessiōe lꝫ nō ꝓbēt spoliationē.d.l.si coloni.ꝛ.iij.q.j.reintegrāda.ꝛ idē voluit Bar.in.d.l.si coloni.restringit tñ hoc contra male fidei possessorē.sꝫ gl.in.l.in ciuile.C.de fur.videt̄ sentire simpliciter cū Inn.sed Bar.ibi remittit ad no.p eū in.l.fi.e.ti.ibi eñ.ꝛ in.l.rē que.ff.de acqr.pos.distinguit ꝙ aut scd̄s habuit ab autore vitioso ꝛ pōt agi ꝯ eum vt sic mala fides autoris istū aliqualiter afficiat.arg.in aut.male fidei.C.de p̄scri.lon.tēp.idē ꝛ fortius qñ iste secūdus est in mala fide.et sic intelligit.d.l.si coloni.sec⁹ dicit vbi scd̄s est in bona fide ꝛ habuit ab autore nō vitioso:tūc eñ tenet ꝙ prius nō agit cōtra scd̄m p.l.siue aūt.§.si duobus.ff.de publi,vbi dr ꝙ si duo emerūt rem a diuersis quos putabāt dños si cuiqꝫ tradita fuit suo tēpore possessio potior nūc est possessor ꝛ nō ille q p̄mo possessionē habuerit. Sed mihi plus placet dictū Inn.ꝛ gl.in.d.l.in ciuile.ꝛ per.l.si coloni.q̄ loquit̄ indistincte.ꝛ ar.eorū q̄ not.in.d.c.reintegrāda.ꝛ p Inno.in.c.post electionē.de cōces.prebē.in fi. Et ad.l.si duob⁹.respondeo ꝙ loquit̄ cū liquet de defectu proprietatis vtriusqꝫ:ideo in pari causa potior est conditio possidentis vt in regula in pari causa.li.vj.sed nos loquimur qñ simpliciter qs fundat se sup possessione quā dicit se habuisse ꝛ sine iusta causa perdidisse ꝛ ante oīa petit illam sibi restitui per officium iudicis vel per cōditionē.l.si coloni:vel.c.reintegranda.secundū vnā opi.ꝛ vide que dixi in.c.sepe.ꝛ.c.cum ad sedem.eo.tit.ꝛ hoc notabis.

18 ¶ †Uenio ad scd̄m mēbrū principale an.s.in rebus incorporalibus presumat̄ qs bone fidei.de hoc p gl.ꝛ Bart.in.l.j.§.ij.ff.de iti.act.pri.p Cy.ꝛ alios.in.l.j.C.de ser. Cōis opiñ.est ꝙ aut agit̄ de prescribenda seruitute aut libertate. Primo casu non presumit̄ bona fides:qꝛ quelibet res presumit̄ libera.ꝛ sic est presumptio cōtra possidentē.ar.in.l.

19 fi.C.vnde vi. ¶ †Dicunt tñ Cy.ꝛ Bar.ꝙ ad presumendam bonā fidem nō exigit̄ vt probet̄ titulus qꝛ in istis incorporalib⁹ nō est necesse vt probet̄ titulus:vt in.l.si qs diuturno.ff.si ser.vē.sed satis est aliqd probare ꝓpter qd iste motus sit ad credenduꝫ seruitutē sibi cōpetere alle.l.j.§.sed ꝛ sic.ff.de aqua.quoti.ꝛ esti.ꝛ sufficit ꝭm Bar.probare qd de hoc erat fama in vicinia.facit qd no.in.c.inqsitioni.de sentē.excom.ꝛ.l.ij.C.si ser.vel lib.ad decu.aspi.lib.xj.idē si erāt ibi signa vie vel alia verisimilia que possunt adducere animū ad credulitatē istā. Ego dico hāc opi.limitandā vt precedentē.s.cū possessio est recens:sed si p lon

b ga tpa possederit p̄sumit̄ bona fides ar.c.j.e.ti.li.vj.nā si possessio[b] habita iure resistente presumit̄ iusta ex diuturnitate tp̄is:vt.ꝫ.dixi scd̄m Inn.forti⁹ presumēda est iusta in casu nostro.hoc ꝓbo.p.c.cū ecclesia sutrina.de cau.pos.ꝛ ꝓprie.nā ibi loquit̄ de possessione incorporalium ꝛ de acquirēda quadā seruitute in iure eligēdi cōtra canonicos ecclesie cathedralis iure etiā resistente:ꝛ tamen non fuit opus ꝓbare bonā fidem.hoc etiā sentit hic Inn.dicēs ꝙ ꝓpter presumptionē que est cōtra p̄scribētē seruitutē sufficit allegare titulū sed nō est necesse ꝓbare sed sufficit ꝙ per lōgum tempus:scꝫ per.x.an.inter presentes.ꝛ.xx.inter absentes contra ecclesiam per.xl.anno.fuit vsus seruitute illa dño sciente ꝛ nō cōtradicēte.presumitur eñ debitū hic ius seu seruitus ex ea causa que pretendit̄ precessisse.ff.de vsuc.cum de in rem.ver.ꝛ.ff.de

20 aqua plu.arcē.l.j.§.vlti. ¶ †Aduerte tamen qꝛ iure nostro nō sufficit bona fides.sed requiritur titulus cum ius cōmune vel presumptio est cōtra prescribentem:vt in.c.j.eo.ti.lib.vj.sed intelligo hoc procedere in presumptione vrgenti non autem in qualibet presumptione:vt puta.quia episcopus exigit grauamina seruilia a subditis:presumit̄ eniꝫ ꝙ timore subditi prestiterint:vt not.hic Inno.ꝛ Jo.an.in.d.c.j.ꝛ probatur.x.q.iij.qꝛ cognouimus.ꝛ.j.q.j.nullus.vel si charitatiue quis fuit receptus longo tēpore ad domum amici iuxta no.in.c.cū ecclesia sutrina.de causa poss.ꝛ proprie. Secus autē quando concurrit modica presumptio vt puta qꝛ res p̄sumitur libera.hoc eniꝫ faciliter tollitur ex alijs coniecturis vel ex cursu longi temporis.arg.in.d.l.cū de in rē verso.ꝛ in.d.l.si quis diuturno.ꝛ hoc bñ notabis pro intellectu illi⁹.c.

21 ¶ †Secundo casu principali cum agit̄ de prescribēda libertate communiter tenetur qd presumatur bona fides qꝛ habet fundamentum presumptiōis iuris pro se.debuit enim credere rem talem esse qualis naturaliter esse debet:vt not.Cy.in.d.l.j.potest tamē ex aduerso ꝓbari mala fides vel ex fama vel qꝛ dixit extra iudicium vel quid simile:vt no.Bar.in.l.celsus.ff.de vsuc.nam bona fides ꝛ mala cum consistat in animo non possunt probari nisi per cōiecturas:vt.c.ij.de reg.lib.vj.

22 ꝛ.l.dolum.C.de dolo. ¶ †Expedita regula venio ad casus exceptos.[c]
c ꝛ primo glo.excipit casum cum interuenit denuntiatio.l.si fundum.C.de rei vendi.dic quod aut interuenit denuntiatio ab initio contractus:vt quia dum quis vellet rem emere,fuit sibi denuntiatum quod non erat vendentis sed alterius:ꝛ ex hac denuntiatione cōstituitur in mala fide,sic loquitur.d.l.si fundum aūt denuntiatio fuit facta ex postfacto ꝛ tunc secus nisi fiat in defectum:prout habetur in.l.vt perfectius.C.de anna.exceptio.ꝛ.xvj.questione.iij.§.potest.vide in hoc quod dixi in.c.nihil.ꝛ.c.sanctorum.ꝫ.eodem.ꝛ.c.grauius.de restitutio.spoliato.

23 ¶ †Secundus casus si res fuit acquisita contra ius pro hoc regula q contra iura mercatur.de reg.iur.lib.vj.hoc verum nisi longo tempore possedisset:vt.ꝫ.dixi. Ex quo infertur quod emens rem ecclesie nō seruata iuris solennitate presumitur in mala fide.ad hoc quod legit.ꝛ no.in.c.ij.de rebus eccle.non alienan.lib.vj.vide quod dixi.ꝫ.eod.de

24 quarta. ¶ †Item scias quod in vsucapiōe seu in prescriptione iuris error nocet.l.nunq̄.ff.de vsucap.sed in acquisitione fructuum non nocet:vt in.l.sed ꝛ si.§.scire.ff.de peti.heredi.no. Dyñ.in regula possessor:de regu.iur.lib.vj.ꝛ glo.in.l.si fur.ff.de vsucap.dicit tamen Barto.in.d.§.scire.quod iste qui allegat iuris errorē debet hoc probare:quia scientia regulariter presumitur:vt in.l.leges.C.de legi.quod est notādum.facit quod leg.ꝛ not.in.l.late culpe.ff.de verbo.signific.ꝛ Barto.in.l.quod nerua.ff.depositi.hoc tamen subtiliter limitat ibi Bartolus quando quis possidet iure resistente vt quia aliquid prohibet vel precipit fieri.tunc enim quis presumitur in mala fide.et sic intelligit.d.l.quemadmodum.de agri.ꝛ censi.ꝛ regulam.qui contra iura.sed quando possidet quis iure non assistente:vt puta vt testamentum fiat corā septem testibus alias non valeat ꝛ tunc non presumit̄ male fidei.in.d.§.scire. Ego dubito an hec restrictio sit vera.si enim ex eo solo qd possidet seruitutē presumitur male fidei qꝛ res presumitur libera vt voluit ipsemet Bar.in.d.l.j.fortius debet presumi male fidei si possidet in re sibi nō assistēte. Preterea quis presumit̄ scire iura vt in iuribus prealle.ergo presumitur scire qd sibi ius non assistit. Nec ob.text.in.§.

scire

Sebasti.Sapia.
a ¶ Mala fides. Uide practi.pa.in forma rñsiōis rei cōuēti.in vbo.exceptionē p̄scriptionis.colū.iiij. Alex.i cōsi.xxxv.inci,viso ꝓcessu.in.iiij.vol.ꝛ in.d.consi.cc.in.j.colū.in.ij.vol.ꝛ in cōsi.ccij.inci.in causa et lite.in.j.col.in.ij.vol,vbi sibi contrariatur.

Sebasti. Sapia.
b ¶ Possessio.B dictū etiā sequit̄ Abb.i.c.cōsultationib⁹.vltra mediū,ver.ex predictis infert̄.j.de iurepatro,ꝛ Alex.in cōsi.cx.inci,visis acutissimis in vlt.col.in.j.volu.reprobat Imol.in repe.c.fi.col.v.j.eodem,

Sebastia.Sapi.
c ¶ Ad casus exceptos. Uide ad hoc,que scribit Jas.in.l.quoties.in.vij.colū.in noua limitatio.C.d rei vendicatione.ꝛ quomodo talis denūtiatio cōstituat in mala fide,vide Cor.in cōsi.l.incipi.in causa cōpetēte col.vlt.in.ij.vol. Alexā.in.l.de pupillo.§.si is cui.circa medium.ver.querit vltimo Bart.ff.de ope.no.nun.

¶ Et vide ibi per Jnn.⁊ in repe.c.cū cōtingat.in.xxiij.char.in.j.colū. illius charte.de iureiur.vbi ponit an ille contractus factus cum illo qui statim erat consumptus firmetur iuramento.

¶ Adde Francis.are.consi.lxxxj.

¶ An ⁊ qn malafides autoris noceat successori in prescriptiōe.vide glo.in.c.de quarta.ꝯ.eo.⁊ de hoc late per Rom.⁊ post gl.in.l.pomponius.§.si quis adminiculo.ff.de acquirē.poss.vbi ponit ꝙ plures limitatiões ad.d.auten.malefidei possessor.C.de ꝑscrip.longi tempor.⁊ vide tex.in §.diuturna.insti.de vsuc.⁊ de hoc ꝑ Pe.de anch.in c.j.in penul.colū.versic.quomodo etiam malefi.de prescrip.lib.vj.⁊ vide Jmol.in repetit.c.fina.circa prin.j.eo.ti.in.ij.col.et late domi.Anto.in.c.cura.in.ij.col.de iurepatro.qñ autem fiat accessio temporum in prescriptione cōplenda a distin.vt ꝑ Bart.oino in.d.l.pomponius.§.si q inter alia singulariter dicit qđ possessio iniusta autoris violēti iungit cū possessione successoris ad causandum ipsi successori ꝑscriptionez.xxx.ann.lʒ ipe autor ꝑscribere non potuisset ꝙ dt ꝓcedere de iure ciuili.secꝰ autē dicit de iure canonico qđ bene not.qꝛ est pul.limitatio.ad legē pompo.§.fin.sed ꝓ hoc dicto allego opti.glo.in.§.pe.i ỽ.cōtinuare xvj.q.iij.itē multas limitatio. Anto.Francis.

¶ An mala fides noceat successori.dicas qđ illa nocet heredi nō aūt singulari successori i fructibus querēdis:vt ꝑ Bal.in.l.ij.C.de peti.here.et in.l.vitia.C.de acq.pos.⁊ ꝑ Alexan.post Bar.in.l.ex diuerso.ad fi.ff.de rei vē.⁊ ꝑ eūdē Bal.in.l.j.C.e.ti.⁊ in.l.sequit.in.§.fructus.ff.de vsuc.⁊ vide per Jo.an.in addi.Spec.in titu.de prescri.in.§.fina.in addi.magna ⁊ vide Jnnocen.⁊ do.Anto.⁊ istum in.c.si diligenti.de prescrip.⁊ per Alex.in consi.iiij.in.ij.parte.⁊ in consi.xxxix.in.iiij.parte.consi.lij.et in consi.lxxx.in eadem parte.⁊ in consi.lxxxiiij.in.j.parte.

¶ Malafides predecessoris nocet eius heredi bone fidei possessori eo pretextu:qꝛ tenet ad exonerandū animam defuncti quam aliter exonerare nō potest.⁊ vide Ro.in.l.pompo.in.§.cum quis adminiculo.in.ij.col.de acquiren.pos.vbi refert hanc doctrinā do.Ant.et idem dicit Jmol.in repe.c.fi.iij.col.eodē titu.⁊ hoc limita verum in successore vniuersali qui causat totum ius suum a defuncto.nam secus esset si causat ius suū ab alio ꝙ̄ a defuncto ita singulariter dicit do.Anto.in.c.cura.in.iij.col.de iurepa.⁊ cum eo qđ dicit hic d.Ant.cōcordare vr etiam Bal.in aut.ad hoc.C.de vsu.quē refert et sequitur Jmo.in repeti.in.c.fin.in xlvij.j.e.tit.Sed cōtrarium tenet Bal.in.l.nihil.C.ꝓ here.⁊ Barto.in.l.cum heres.in princ.ff.de diuer.⁊ tempo.prescri.q similiter sequūtur Dynū in.d.regula possessor ⁊ qui vellet tenere istam faciliter responderet ad rationē do.Ant.hic:videlicet qđ non debet impediri effectus prescriptionis ex eo qđ heres teneatur defunctū exonerare qꝛ ꝑscriptio habet vim solutionis.vt est text.in.l.si pupil.ff.de admi.tuto.⁊ in.l.si vnus.§.si autē.ff.de iniur.modo certum est quod solutio liberasset aīam defuncti: ergo ⁊c.ita rñdebat do.meus.Frācis.de are.legēdo hanc decretalē i voce.

¶ Adde qđ heres teneatur exonerare cōscientiā defuncti eundem Abb.cōsi.lxxvj.in fi.j.lib.⁊ an heres possit ꝑscribere si defunctus fuit in malafide.vide Alexā.cōsi.lxxxiij.⁊.cx.j.lib.et an error iuris prosit ad prescriptionem per eūdem consi.lxxiiij.iiij.li.⁊ an in prescriptiōe regratur titulus ⁊ bonafides per eundem consil.cxxv.ij.libro. Anto.Francis.

¶ An heres teneat exonerare conscientiam defuncti.Vide que habentur in.c.fi.de sepult.siue loquamur de suo herede siue extraneo.et vide glo.que tenet quod sic.in.l.nihil.C.pro herede.⁊ tex.Pau.de ca.⁊ Roma.in.l.vitium.ff.de diuer.⁊ tempo.prescripti.⁊ habetur per Pau.de ca.in.l.sequitur.in.§.heres.ff.de vsucap.⁊ per Ro.in.l.pomponius.in.§.j.ff.de acquiren.pos.qđ est absq; dubio verum quando heres vult vti accessiōe defuncti.secus si vult computare tempus ex sua persona.⁊ vide Pau.de cast.in consi.clxxxviij.⁊.cxliij.vbi sing.loquit.dicas ꝙ fructus non superlucraretur.⁊ vide etiā in consil.lxxx.⁊ in.l.pomponius.§.cum heres.de vsucap.

scire qꝛ non dicit ꝙ talis non ꝑsumat malefidei.sʒ solū dicit ꝙ ille qui errat in iure nō est predo qꝛ dolo caret ⁊ sic presupponit errorē qui nō est presumēdus nisi probetur ex cōiecturis qꝛ ignorātia iuris nō presumit:vt in regula ignorantia.de reg.iur.li.vj.⁊.l.regula.ff.de iur.⁊ fact.ign.videt autē cōiectura ꝓbabilis si erat possessor simplex persona vel mulier.arg.in.l.cū de indebito.ff.de ꝓbat.vel error iuris erat ꝓbabilis.vt in regula alle.⁊.c.cū dilectus.de cōsue.not.Jo.an.in.c.j.de priui.lib.vj.facit qđ no.Jnno.in.c.per tuas.ij.de simo. 25 ¶ †Et si q̄ras quare in vsucapione nocet iuris error ⁊ nō in acquisitiōe fructuū respondet Bar.in.d.§.scire.ꝙ in vsucapiōe requirit verus titulus vel iustus error iuris:vt in.d.l.celsus.de vsuc.sed error iuris nō est iustus ergo ad vsucapionē nō sufficiūt:sed quo ad acq̄sitionē fructuū nō requiritur titulus sed sufficit ꝙ absit mala fides que abest vbi est iuris error:vt in.d.§.scire.⁊ intellige de acquisitione fructuū fienda vt a bonefidei possessore.talis em̄ errans equiparat in hoc bone fidei possessori:secus autē si agereť de vsucapiēdis fructibꝰ qꝛ tūc exigūtur necessaria ad vsucapionē.iuxta no.in.l.sequit.§.fructꝰ.ff.de vsuca.et in.l.ex diuerso.ff.de rei ven.in.d.§.scire. ¶ Tertius casus exceptꝰ cū quis emit a ꝓcuratore ꝑ collusionē ⁊ hic casus est clarus.nā collusio detegit malā fidē.j.de coll.ꝑ totū. 26 ¶ †Quartus casus si emit a ꝓdigo vel luxurioso ⁊c.Cōclude in hoc latius ⁊ meliꝰ post Barto.in.l.si qs cū sciret.ff.pro empt.ꝙ aut qs emit ab eo cui bonis fuerat interdictū.⁊ nō valet contractus nec transfertur vsucapiendi condi.vt.l.qui fundum.§.qui sciens.ff.pro empt.Aut emit ab eo cui nō erat bonis interdictū:⁊ tūc aut sciebat eū cōsumpturū sed ignorabat in quē vsum et valet ⁊ pōt vsucapere qꝛ est bonefidei:vt.d.l.si qs cū sciret.Aut sciebat ꝙ in aliquē malū vsum volebat expendere preciū ⁊ nō valet in.d.l.si quis.in fi.maxime si ille erat minor:vt.l.si ỽo nō remunerādi.§.si adolescēs luxuriosus.ff.manda. 27 ¶ †Ex predictis decidit questio de eo qui emit ab existēte in ludo.⁊ concludo ꝙ aut vēdidit collusori ⁊ nō valet cōtractꝰ nec teneť victo vēditor de euictione cū simul delinquāt:vt in.l.fi.§.j.ff.quarū rerū act.nō da.⁊ per cōsequens cum sit in malafide et cōtractus sit a iure ꝓhibitus nō poterit prescribere aut vendidit alteri ⁊ valet cōtractus.l.fi.ff.de alie.⁊ est ratio qꝛ is q soluit ludēti soluit non oīno cōsumpturo:qꝛ forte pōt vincere sm̄ Bar.in.d.l.si qs.qđ no.⁊ ꝑ cn̄s si res erat aliena ⁊ bonafidē qs emit poterit ꝑscribere. 28 ¶ †Scđo glo.principaliter opp.ꝯ text.⁊ cōtra prime dicta in eo ꝙ in prescriptione requirit bona fides.d.l.generaliter.ff.de noxa.vbi dr̄ ꝙ si egi actione noxali cōtra te noīe alieni serui q bona fide tibi seruiebat tuq; illum mihi tradidisti pro noxa possum ego illū seruum vsucapere licet sciā qđ alienus sit.Ad idem opponit de.c.placuit:vt quicunq;.xvj.q.iij.vbi loca cōuersa ad fidē secundū dispositionē.c.j.ꝯ.eo.quis scienter prescribit.Glo.nō soluit:sed dic ad.l.gñaliter.qđ qꝛ dñs tenebatur ad estimationē dāni.vel ad dādū seruū pro noxa videor ab eo habere causaz si id a possessore bonefidei consecutus sum.poterit enim dñs vendicare offerēdo estimationē litis qđ cum non fecerit videtur consensisse vt seruus datus esset pro noxa.arg.in.l.alienationis verbū.ff.de ver.signi.ad.c.placuit.dic vt dictū fuit in.d.c.j. 29 ¶ †Tertio principaliter glo.querit an malafides tradentis noceat accipienti[b] cum bonafide.gl.primo.dicit quod non per.l.an vitium.ff.de diuer.⁊ tempor.prescrip.⁊ in contrarium adducit aut.malefidei C.de prescri.xxx.ann.glos.respondet distinguendo qđ in prescriptiōe longi tēporis:vt.x.vel.xx.ann.noceat mala fides tradentis:vt in.d.aut.sed in ꝑscriptione longissimi tēporis:vt.xxx.vel.lx.anno.secus:vt in.d.l.an vitiū.Dic latius quod quedā sunt vitia realia quedā personalia.realia sunt que ipsam rem comitant vt si res est furtiua vel violenter possessa:⁊ hoc vitium trāsit in possessorem successorē etiā de iure ciuili quo ad prescriptionē longi tēporis.i.x.vel.xx.ann.vt instit.de vsuc.§.furtiue.cum seq.⁊.l.vitia.⁊ ibi bo.glo.C.de acquirē.possessi.sed in prescriptione.xxx.vel xl.ann.subdistinguendū est qđ aut loquimur in successore singulari ⁊ de iure ciuili iste ꝑscribit:vt no.in.d.§.furtiue.ꝑ omnes.⁊.l.sicut.C.de prescri.xxx.vel.lx.anno.etiam si successor sit malefidei:vt ibi secꝰ in successore vniuersali:vt in herede:quia censetur eadem persona cū defuncto.vt in aut.de iureiur.a moriente pre.propter mensurā.coll.v.vnde sicut ipse defunctus non potuisset prescribere ita nec eius heres.l.cum heres.ff.de diuer.temp.prescrip.sed de iure canonico est dubium:de quo vide quod dixi in.c.de quarta.ꝯ.eo.et dic vt ibi.Si autem loquimur de vitijs personalibus vt est malafides possidētis de iure ciuili distingue vt hic in glo.⁊ plenius vt not.d.l.vitia.⁊.d.aut.malefidei.de iure canonico.vide qđ dixi in.d.c.de quarta. 30 ¶ †Sed circa prēdicta mouet domi.Anton.dubium quotidianum.pone quod sumus in casu in quo de iure ciuili procedit prescriptio cum malāfide:quo casu certuz est quod illo iure malafides defuncti non nocet heredi cū nec propria nocet.nunquid de iure canonico poterit heres cum bonafide a se prescriptionem inchoare,dubium facit:qꝛ de iure canonico defunctus non poterat prescribere propter mala fidē.ergo nec heres cum cēseatur eadem persona cū defuncto:vt in.d.l.cum heres.Contrarium concludit hic do.Anto.qđ licet mala fides autoris in aliquo casu noceat successori vbi exigit bonafides:tamē hic malafides est ficta successoris non vera.vnde non apparet ratio quare non prescribebat ex quo vere non est in malafide nisi dicatur sm̄ eum quod aliter consciētia[c] defuncti exonerare nō possit a peccato ⁊ heres teneatur exonerare conscientiam defuncti.de sepul.c.fi.⁊ aliter exonerare non potest nisi rem restituat:qꝛ ꝑ hoc qđ acquisiuit non purgatur peccatū defuncti.et ad hoc dic reducendum qđ not.Oldr.suo consi.xcj.⁊ sic dicit intelligendū qđ no.Dyn.in regula possessor.lib.vj.vbi dicit qđ de rigore heres non prescribit sed de equitate canonica secꝰ:vt patet ex predictis.Ex hoc vltimo videtur sentire qđ etiā de equitate canonica heres nō prescribit cū teneatur ad exonerandam animam defuncti: et

+ Sebasti. Sapia. a

a ¶ Ego vo. Pac opi. tz Ale. in cō sil. lxxxiiij. incip. in cā vertēte. in. j. vol. ⁊ late in cōsi. lxiij. incip. stantibus his. col. ij. et ꝯsi. xcix. incip. videt prima facie co. si. in. iiij. vol. ⁊ in ꝯsil. v. inci. videretur in. ij. col. in. v. vol. sz idem Alex. sibi ꝯri⁹ tz ꝯriū in cōsi. cx. inci. visis. cir. fi. in. j. vo. ⁊ in ꝯs. xxxix. incipi. visis scripturis. in. j. col. ⁊ ꝯsi. cxxxiiij. incip. in cā, circa fi. i. ij. volu. ⁊ ita etiā tz Corne. in cōsilio clxxvj. ici. ad euidentiā. col. ij. in. j. vol. ⁊ in ꝯsi. cxxxviij. inci. videt ꝑ totū ⁊ in ꝯsi. ccciiij. incip. rem ar duā. co. xiiij. i. iij. vol. ⁊ ꝯsil. cclxxvj. incip. ad euidentiaz. colū. pe. in. iiij. volu.

b ¶ Dictū. d. anto. pro certo illa gl. dt verū, qr sicut ius cōe est ꝯ ꝑscribentē eodē mō est ꝯ aliū: ⁊ i parꝫ cā melior ē cōditio possidētis. Itez qr. d. c. j. in pn, loquiꝫ qn ius cōe fundat intentionē agētis. ita dz itelligi mediū ⁊ finis illius capi,

Andr. Barba.

¶ Quantū tps reqraꝫ in ꝑscriptiōe rerū patrimonialiū clericorū. d hoc satis late vide p Imo. i repe. ⁊. c. fi. i. e. in pe. ⁊ vlt. col. ⁊ vide p Ro. i. l. vsuca. ff. de vsuc. vbi ponit an quo ad ꝑscriptionē bona clericorū gaudeant eo priuilegio quo res ecclesie ⁊ facit mētionem de doctrina hic tradita p. d. Ant. ⁊ eā sequiꝫ dicens communiter teneri.

¶ Adde Ro. sing. suis fol. xij. Anto. Francis.

¶ An bona clericoꝝ gaudeant eodē ꝑuilegio q̄ bona ipsi⁹ ecclesie. vide q̄ habē-

sic videꝫ recedere a primo dicto. Ego vero⁹ simpliciter puto etiā cessante illa rōne de exoneranda aīa defuncti ꝙ heres vtroqꝫ iure non poterit prescribere eo casu quo defunctus non poterat quia cū succedat in ius defuncti: ⁊ omne ius suū causatur a defuncto censetur eodem iure cum illo. p. l. cū heres, nec habemus cōtrarium de iure canonico. vt plene dixi in. d. c. de quarta. Ex hoc infero ꝙ sicut defunct⁹ malefidei. nullo tpe potuisset prescribere, infra. c. fi. nec suus heres poterit dicta. l. cum heres. qd bene notandum est,

31 ¶ † Quarto principaliter glo. querit an errans in iure dicaꝫ bonefidei. ⁊ primo dicit qd sic. p. c. cura. de iure patro. ff. de pe. here. l. sz ⁊ si. §. scire, dicit tn̄ qd. c. cura. loquiꝫ in alio casu: sec⁹ dicit in vsucapione. tu de hoc dic vt meli⁹ dixi. s. i scdo

32 casu excepto ad. c. cura. dic vt ibi no. ¶ † Quinto q̄rit an habens conscientiā dubiā prescribat tanq̄ bonefidei possessor. gl. concludit ꝙ sic per l. qui scit. §. bonefidei possessor. ff. de vsuc. Host. dicit illud verū ꝑm leges: sec⁹ ꝑm canones. j. c. pe. ⁊ vlti. ⁊ sequēdū est qd anime est vtilius. j. de spōsali. iuuenis. de hoc latius dicetur. j. c. finali.

33 ¶ † Uenio ad gl. vlti. que primo ex tex. colligit qd bona fides nō sufficit sine iusto titulo. in prescriptiōe rerū ecclesiarū. cōtra hec gl. oppo. dupliciter. Primo de multis iuribus que soluz requirūt cursum. xl. anno. vt in. c. de quarta. ⁊. c. illud cū si. s. eo. Secūdo de repugnātia quadaz q̄ oritur ex requisitione tituli, nā ex titulo intercedēte possessione acquiritur dn̄ium: vt in. l. traditionib⁹. C. de pac. ⁊ in spiritualibus ex solo titulo transferꝫ dn̄ium: vt in. c. si tibi absenti. de preben. lib. vj. ergo frustra exigitur prescriptio: qr quod meū est, ex vna causa ex alia meuz fieri non pōt, vt in. c. inter dilectos. de fi. instr. Sol. capiendo mentē gl. in prescriptione nō requiritur titulus per quez transferaꝫ dn̄ium: sed titulus putatiuus qui. s. putaꝫ legitim⁹ licite ex aliqua causa occulta dn̄ium non trāsferaꝫ: vt puta emi ab eo quē putabam dominū vel habui venditionē episcopi ⁊ putabā capitulū consensisse vel quid similez de tali titulo loquitur hic. ⁊ exigitur hic titulus ad purgandū vitium malefidei presumptū ex iuris resistentia cōtra possessorem. ⁊ per

34 hoc remanet solutum scdm contrariū. ¶ † Ad primū vero de. c. de quarta. ⁊ similibus. gl. multū instat. sed in effectu cōcludit ꝙ aut ius cōe resistit potentie, habendi ⁊ possidendi. ⁊ tunc non ꝑcedit ꝑscriptio. ratio qr sine possessione ꝑscriptio nō procedit sed prescribēs est incapax possidendi ⁊ habēdi: ergo ⁊c. de quo dic plenius vt dixi. s. c. causam. Aut ius disponit solū respectu iuris proprietatis nec resistit facultati possidendi. ⁊ tunc requiritur titulus putatiuus qui causam dederit prescribendi: vt in. c. j. eod. titu. li. vj. Idē si presumptio est cōtra possidentē: vt in. d. c. j. ⁊ dixi. s. plenius ⁊ hoc vltimo casu pōt intelligi tex. iste. erat enim ꝑsumptio cōtra archiepiscopū pisanum ex eo qr nomine romane ecclesie fuerit sepe illud iuramentum fidelitatis exactū, Itē potest dici iudicio meo ꝙ ius cōe resistebat archiepiscopo qr in iure disponiꝫ qd tota sardinia pertinet ad ecclesiam romanam, vt in ca. ego ludouicus. lxiij. di. ⁊. c. cōstantinus. xcvj. di. ergo necessari⁹ erat titulus ⁊ in his duobus casibus saluaꝫ qd hic in fi. dr: sed vbi ius nihil disponit nec fortius ꝑsumptio est cōtra possidentē sufficit cōtra ecclesiā ꝑscriptio. lx. ann. cū bonafide. ⁊ hoc casu ꝑcedit. c. illd. cū si. ⁊ hodie hadeꝫ clari⁹ in. d. c. j. li. vj. Si aūt ecclesia ꝑscribit contra priuatū vel priuatus cōtra priuatum an ⁊ qn̄ requiratur titulus. dic vt dixi in dicto ca. de quarta,

35 ¶ † Sed iuxta ꝑdicta quero an indistincte requiratur titulus iure cōi resistente. Solu. glos. in. d. c. j. e. ti. li. vj. mirabiliter limitare voluit istū text. dicens ꝙ aut ius cōe est cōtra prescribentē ⁊ cū hoc fundat intētionē agētis ⁊ tūc requiriꝫ titulus. secus si est cōtra prescribentē sed nō fundat intentionē agētis. Ex quo inferꝫ qd si vna ecclesia petit decimas ab alia ecclesia quas possidet in aliena parochia ꝙ sufficiat tūc ꝑscribēti bona fides qr lz ius cōe faciat ꝯtra ꝑscribētē nō tn̄ facit ꝑ petēte: ⁊ sic forte ꝑm gl. istā posset intelligi decre. ad aures. e. ti. Sed contra hoc dictū facit

b dictū. d. Ant. b qr ꝯtra ꝑscribētē ꝑsumiꝫ ex quo ius cōe est ꝯtra eū nisi dicaꝫ ꝑm eū qd presumiꝫ inquātū possidet cōtra eū cuius intentio fundaꝫ a iure: sec⁹ si ꝯtra aliū ⁊ sic nō firmat in hoc articulo pedes. Ego dico ꝙ lz tex. in. d. c. j. faciat in prin. in ar. ꝑ gl. illa in eo ꝙ loquiꝫ illi cuius intentio erat fundata de iure cōi tn̄ tex. in me. ⁊ in fi. loquiꝫ gn̄aliter dicens ꝙ vbi ius cōe est cōtrariuz ꝑscribēti vel est ꝑsumptio cōtra ipsum bona fides nō sufficit: sz est necessari⁹ titulus. Ad idez c. ad decimas de resti. spol. li. vj. vbi ꝑsumiꝫ iniusta possessio illius q in aliena parochia decimas ꝑcepit nec in rōne decidēdi pōderat qd ꝑochia eēt agētis sz solū ꝙ est aliena a possidēte. lz gl. sibi ⁊ male senserit. vnde Jo. an. in addi. Spe. in tit. de resti. spo. sup rubrica vꝫ illā glo. reuocasse dicēs nō referre an sit ius cōe ꝑ agēte sz satis est ꝙ sit ꝯtra possidētē ꝑ quo facit qd leg. ⁊ no. maxime p Inn. in. c. cōstitut⁹. de fi. presby. et in. c. j. de of. vica. ⁊ vide qd in materia dixi in. c. an lris. de resti. spol. Preterea si sola ꝑsumptio sufficit vt exigaꝫ titulus: vt in. d. c. j. fortius debet exigi cum ius cōmune est cōtra possidentem licet non fundet intentionē agentis. Item titulus exigiꝫ iure cōmuni resistēte qr est presumptio male fidei cū presumatur scire iura. hec ratio militat licet nō fundet intentionem alterius: ⁊ hanc partem puto veriorem: ⁊ hoc de iure canonico. Sz an de iure ciuili exigatur titulus in prescriptione. xxx. vel. xl. an. cū bonafide si ius cōe resistit ꝑscribēti text. in. l. si quis emptionis. C. de prescri. xxx. vel. xl. ann. loquens de ista prescriptione nō aperit sz cessante titulo requirit cursum lōgissimi tēporis: nec Bart. ibi aperit. ego puto ꝙ sic tū arg. eorū q̄ leg. ⁊ no. in. l. quēadmo. C. de agri. ⁊ censi. li. xj. tum quia ius canonicum exigit titulum hoc casu propter prescriptam malam fidē ergo cū agaꝫ de peccato excludendo standū est iuri cano. vt not. in regula possessor. lib. vj. ⁊ in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccl. ⁊ lz tex. in. d. c. j. loquaꝫ in prescribente rem ecclesiasticam tamē in hoc eadē est ratio que in alijs rebus ex quo ius cōe resistit prescribēti: qr in vtroqꝫ casu presumitur mala fides: vt in. d. l. quēadmodū. in fin. Nec obstat si dicaꝫ ꝙ text. ibi loquatur de ꝑscriptione longissimi temporis: sec⁹ ergo in ꝑscri. longi tēpo. vt ibi not. in gl. qr dico ꝙ ideo reseruat ibi text. prescri. lōgissimi temporis: qr de iure ciuili currit prescriptio tāti tēporis etiā cū mala fide: sed cum de iure cano. cui hodie stādum est talis

36 ꝑscriptio nō currat secus est dicēdū. ¶ † Ultimo queritur hic quāto tempore prescribaꝫ in re

c bus patrimonialibus c clericorum. d. Ant. satis impertinēter format hic istam qōnem. Ego eaz attigi in. c. de quarta. s. e. vbi melius cadebat et concludit hic ꝙ spatio cōmuni. s. x. annorū inter presentes. ⁊ viginti inter absentes intercedente tamē titulo, ⁊. xxx. an. sine titulo, et dic in effectu ꝙ sicut prescribiꝫ ꝯtra priuatuz ita ⁊ clericū, qr nō reperitur in hoc priuilegiatus. hoc tenet glo. in. c. possessiones. xvj. q. iiij. sentit gl. no. in. c. q̄ꝙ. de censi. li. vj. que dicit nō esse vniuersalꝛ verū vt clericus gaudeat in rebus ꝑprijs ꝑuilegio ecclesiarū. ⁊ idem Archi. ibi allegat gl. in. d. c. possessiones. ⁊ hoc puto verissimum quia iura canonica exigunt prescriptionē. xl. ann. solum cum prescribitur cōtra ecclesiam. ita loquitur. c. de quarta. ⁊. c. illud. cum similibus. s. eo. tit. ita etiam loquitur aut. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. In alijs autem stabimus ciuili legi. arg. in. c. j. de no. ope. nūtia. priuilegia enī non debent extendi ad personas in eis nō cōprehensas: vt in. c. sane. de priui. ⁊. vij. q. j. petistis. Non obst. si dicatur qd bona. clericorū gaudent eodem priuilegio cum rebus ecclesiarū: vt no. glo. in. c. ex literis. de pig. facit

tur i. c. ex literis. de pig. ⁊ Barto. in. l. cū sit gn̄ale. de foro cōpe. ⁊ p Car. in cle. si. de censi. et adde ꝙ bona clericorum nō veniūt in generali oblig. bonorū ciuitatis et ideo nō possunt capi ꝑ delictis cōis sicut nec capi possunt bona ecclesie etiā si sint clerici prime tōsure ꝑm Bald. in l. ēt. C. de execu. rei iudi. ⁊ quātuz tps requiraꝫ in prescriptione rerū patrimonialiuz clerici dicas ꝙ tn̄ tps quātū requiriꝫ in ꝑscriptione bonorum eccl. iuxta not. in c. illud. et in. c. de q̄rta. hoc eo. titu.

+ Sebasti. Sapia.

c ¶ Patrimonialib⁹. Uide Ro. in sing. ccccl j. inci. tu scis. Fel. in c. ij. in fi. s. e. Fel. in. c. ecclesia scte marie. col. v. s. de consti. vbi latissime tāgit quādo bona clericorum p̄rimōialia gaudeant priuilegio ecclesie. et vide Jo. Fran. Bald. in tractatu ꝑscr. in prima parte quinte ptis principalis q̄stio. v.

a ¶ Ad idē facit casus quē ponit gl.iij.i cle.si.ō p cur. facit qō ōt gl.in.c.si tributū. xj.q.ō.j.ꝛ vide.d.ant.in.c.cū in tpe. in fi.de arb. vbi ōt ꝙ cleric⁹ ō bonis pr̄imonialib⁹ pōt cōpromittere autoritate ꝓpria qō tū non posset de rebus eccl̄ie vt no. Hosti.ꝛ doc.in.c.puenit.eo.tit.ad idē vide tex.ꝰm vnā lec.gl.in.c. nouū gen⁹.de dec. vbi i solutiōe decimarū nō gaudēt eo ꝑuilegio q̄ eccl̄ie ꝛ hanc doctrinā seqꝉ.d.Ant.hic vcȝ ꝙ bona pr̄imonialia clericorū nō gaudeant eo ꝑuilegio quo res eccl̄iarū nisi i casib⁹ in iure expressis. ēt sequiꝉ d.Ab.in.c.eccl̄ia sctē marie.de cōsti.ꝛ in.c.si.in pe.col de vi ꝛ hon.cle.sȝ cōtra hanc doctrinā vꝉ tenere gl.reddēdo rōnē in.c.ex lr̄is.de pig.vide gl.in.c.sir.xvj.q.j.ꝛ.h.d.Ant.in.c.j. in fi. de cōsue.ꝛ p hac pte adduciꝉ gl.in l.munerū.§.pr̄imoniorū.i v.pōtifex.ff.de mu. et ho.ꝛ tex.in au.itē nulla cōicas. de epi.ꝛ cle.tex.in.c. clericus laicū.de rebus suis vel ecclesie.de fo.cōpe. tex.in cle.p̄senti. de censi.ꝛ in.c.ecclesiarū seruos. xij.q.ij.ꝛ de isto ar.vide late p.d.car.i cle.j.de vi.ꝛ hon.cle. Et ad de ꝙ res pr̄imoniales imperatoris nō gaudēt eo ꝑuilegio q̄ gaudēt res fisci sui. tex.ē cū gl.in.l.si qs.seruum.C.de ser.fug. Itē limitat istā tr̄aȝ traditā h p.d.Ant. et Pan.non habere locū in bonis pr̄imonialib⁹ ad q̄ cleric⁹ ē intitulatus qꝛ illa gaudēt ꝑuilegijs q̄bus res eccl̄ie ad hoc est gl.sing.in ca.eps.de p̄ben.

facit tex.in.c.similiter.xvj.q.j.qꝛ illud nullibi vniuersaliter probaꝉ sed in quibusdā casibus iure expressis dūtaxat:ꝛ vide hic ꝙ no.Spe.in tit.de in inte.resti.§.qualiter.ver.sed nunquid.vbi dicit qō clericus[a] maior nō pōt petere restitutionem in integrū si in rebus ꝓprijs fuit lesus secus si in rebus eccl̄ie:ꝛ ad iura que dicunt clericos gaudere eodē priuilegio in rebus proprijs quo in reb⁹ ecclesie:rn̄det ꝙ loquūtur quo ad defensionem.alleg.xij.q.ij.eccl̄iarū seruos.ꝛ hāc opi.dicit tenere Vin. Ad idem glo.no.in cle.vna.de in inte.resti. in verbo,ecclesiarū.que dicit ꝙ si non ecclesia sȝ solū persone clericorū lederenꝉ ex lapsu tpis non cōpetit restitutio. ¶ † Ad idē allego dictū Gof. in.c.pe.de iudi.vbi tȝ ꝙ i cā ecclesie sunt in causa fiscali non perit triennio instantia.secus dicit in cā patrimoniali ipsius clerici: qꝛ hoc nō reperiꝉ iure cautū.idē sentiūt Pe.ꝛ Abba.in simili.in.c. cū sit gn̄ale.de fo.cōpe.vbi dicunt ꝙ lȝ raptores bonorū ecclesie possunt ꝯueniri corā iudice ecclesiastico vt ibi secus in raptorib⁹ bonorū patrimonialiū ipsorum clericorū:qꝛ priuilegiū nō debet extendi:vt in.d.c.petisti.satis plȝ mihi rō. Quid aūt in dicto ṗncipali dic vt dixi in.d.c.cū sit.ꝛ.c. ceterū.de iud.hoc etiā ꝙ non gaudeāt clerici eodem priuilegio in reb⁹ ꝓprijs quo in reb⁹ ecclesie nisi in casibus iure expressis tenet hic.d. Ant. nā multa ꝰm eū habent priuilegia ecclesie bona q̄ nō putat habere bona clericorū:nā bona eccl̄iarum non pn̄t alienari absqȝ solennitate.de qua. xij.q.ij.sine exceptione,secus vꝉ in reb⁹ clericorū: qꝛ hic non reperiꝉ iure expressum:ꝛ idem in simili.cōcludit ergo ꝙ nisi sit iure expressum vel subsit oīno eadē ratio nō gaudebūt bona clericorū eodē priuilegio cū reb⁹ ecclesiarū.in hoc tū fuit sibijpsi.d.Ant.ꝯrius.nā cōtrariū tenuit in.c.pen. de iudic.ꝛ in.c.j.de consue.sed ibi nō discussit ita materiā sȝ trāsiuit cōmuniter cū.d.gl.ego semper tenui qō.s̄.dixi.ꝛ vide qō scripsi in.d.c.ex literis. de pig.ꝛ in.c.ecclesia sancte Marie. de constitu. vbi aliquid de materia tetigi.

☞ 1 Episcopus de iure cōi est superior in omnibus spiritualibus exercendis intra diocesim.

2 Episcop⁹ dicitur diocesanus in tota diocesi. Ordinarij appellatione venit nō solum episcop⁹: sȝ quilibet alius habens ordinariam potestatem.

3 Arbiter potest esse prelatus vel clarius in iurib⁹ ecclesie.

4 Abbas ꝛ alius inferior prelatus exemptus non pōt prescribere iura ep̄alia q̄ numeranꝉ.nu.5.

6 Iurisditio tota non prescribitur si quis exercet in certis casibus ꝛ hoc si alter possidet vniuersaliter alias secus.

7 Prescribens potestatē excōicandi non censetur prescribere potestatē absoluēdi aut intercedēdi. Prescriptio non extenditur ad casum etiā oīno similem.

Cum olim. Abbas in capellis p̄scribere pōt iura ep̄alia:obtinet tū in his solis q̄ p̄scripsit quo ad titulū.h.d. Diuidiꝉ in tres ptes. In ṗma ponit petitionē actoris ꝛ ipsius iura. In scd̄a ponit iura ipsius abb. ibi ad eligēdā. In tertia diffinit ibi:qꝛ predictus. ¶ Casus lr̄alis. Ep̄s lucan⁹ in p̄sentia do.pa. litigat cum abbate ꝛ monachis sancti saluatoris de ficbeto super plebe falamansane ꝛ capellis pertinentibus ad dictā plebem petens in eis institutionem ꝛ alia ad ius ep̄ale pertinentia:ad probādā intentionē suam.primo allegabat ius cōe cuius autoritate dicebat oīa spiritualia in p̄dictis locis in eius diocesi cōstitutis ad ipsum tanq̄ ad diocesanū episcopū pertinere insuper allegabat quoddā arbitriū a pistoriensi episcopo archipresbytero ꝛ primicerio lucanis super hoc promulgatum: ex parte abbatis exhibitum fuit quoddā priuilegiū Gregorij.vij.qō videtur precessisse dictum arbitrium per qō monasteriū plebs ꝛ capelle videbantur libertati donate et alia ꝑuilegia Rō.ponti.post dictū arbitriū obtenta:que libertatē sibi cōcedere videbanꝉ induxit insuper testes ad probandum prescriptionē. Do.pa.examinato negotio qꝛ constitit ei quod abbas sufficienter ostēdit monasteriū super institutionib⁹ ꝛ quibusdam alijs articulis tam in plebe q̄ in capellis legitima prescriptiōe munitum: absoluit abbatē ab impetitione episcopi sup tā dictis articulis ꝛ super alijs omnibus que ad ius episcopale pertinere noscunꝉ ꝰm tenorem arbitrij eundē abbatē quo ad plebē ꝛ capellas condēnauit. Ber. ¶ Not.j.ꝙ de subiectiōe hic agitur non contra subiectū:sed cōtra eum qui subiectionē possidet.agiꝉ enim hic nō cōtra plebanuȝ sed cōtra abbatē:de quo dic:vt.s̄.dixi in.c. auditis. ¶ Not.ij.ꝙ plebs habet qn̄qȝ capellas adiacentes:ꝛ dic adiacentes.s.per annexionē vel subiectionem ꝰm Ioan.an.vel dic ꝛ melius ꝙ erant intra plebanatum.quandoqȝ enim propter diffusam parochiā plebis cōstituuntur ibidē capelle. vt in.c.ad audientiā.de ecc.edifi.no.Ioā. and. in addi.super rub.de deci.illud autē certū est ꝙ de iure cōmuni plebs non fundat intentionē suam sup subiectiōe capellarū:vt in.d.c.ad audientiā. 1 ꝛ no.in.c.dilectus.de ca.mo. ¶ † Not. iij.qō episcopus de iure cōi est superior in oībus spiritualibus exercendis intra diocesim:facit.c.cum venerabilis.de reli.do.ꝛ.c.oēs basilice.xvj.q.vij.ꝛ.x. 2 q.j.placuit. ¶ † No.iij.quod ep̄s dicitur diocesanus in tota diocesi ꝛ non alius.facit.c.cū episcopus.de offi.or.li.vj.vide ad hoc gl.j.in fin.in cle.j. de vita ꝛ hone.cleri.ꝛ in cle.j.de iure patr.in verbo diocesanis. Ex quibus collige ꝙ proprie episcopus ōr diocesanus ꝛ nō alius:lȝ de iure speciali habeat ordinarium in loco. Ideo in materia noua appellatiōe diocesani intelligiꝉ de solo ep̄o ꝛ non de alio ordinario.secus vbi materia subiecta pariter est apta cōcernere ep̄m vel aliū ordinariū.sic intellige ꝛ salua Io.an.in.c. Ioannes.de testa.ordinarij vero appellatione cōprehendiꝉ nedū ep̄s sed ꝛ quilibet alius habens ordinariam potestatē in loco vide ad hoc vltra gl. predictas.ho.tex.iūcta glo.in.c.ordinarij. de offi. ordi.lib.vj.ꝛ hoc no.ꝛ probantur ista ex etymologia ꝛ allusione vocabuli.ordinarius enim ōr qui habet ordinariā iurisditionē.si hoc cōuenit cuilibet habenti ordinariā iurisditionē: diocesanus ōr q preest diocesi qō cōuenit soli ep̄o:vt in.d. c. 3 cū ep̄s.ꝛ.c.omnes basilice.preallē. ¶ † Not.v.ibi archipresbytero ꝛ primicerio lucanis ꝛc. iuncta suprascriptione ꝙ in persona clerici pōt fieri cōpromissum de iuribus ipsius ecclesie papa enim cōpromissum istud approbat in fine .quod satis ponderat hic Io.and.remittens ad no. per se in c.inter.de re iud.ꝛ Spec.de arbi.§.sequitur.vers. sed nunquid abbas.in contrariū facit ꝰm eū. ff. de arb.l.pe.sed illa lex iudicio meo nihil facit:solum enim dicit quod in re propria non potest esse qs arbiter:vt in casu nostro isti archipresbyteri ꝛ primicerius lucani non erant arbitri in facto proprio:sed in iurib⁹ ecclesie quo casu nedū ipsi b sed etiā ipse p̄latus[b] potuisset esse arbiter sicut et iudex.ij.q.vij.si quis ergo.no in.c.j.de pe.lib.vj.dixi plenissime in.c.cum venissent.de iud. ¶ Not. vj.nouā speciē libertatis:vt.s.eximatur a iurisditione ep̄i ꝛ subijciatur alteri prelato inferiori immediate ṗape subiecto.ꝛ hoc respectu plebis et 4 capelle fuerūt p papā donate libertati. ¶ † No. vij.ꝙ abbas ꝛ sic p̄lat⁹ inferior ep̄o pōt p̄scribere iura episcopalia.cōcordat.s̄.c.auditis. qō intelligit Host.ꝙ de abbate exēpto aliter aūt non potuisset p̄scribere noīe proprio contra ep̄m ꝰm eū:sed in contrariū ꝛ verius tenuit hic Inno.ꝛ di- 5 xi plenius in.d.c.auditis. ¶ † Not.viij.nouem iura p̄scriptibilia p inferiorē ep̄o. Primo ius instituendi in ecclesia ꝛ capellis quod voluit Hosti. restringere dicens qō quo ad curata bn̄ficia dȝ sumi institutio pro collatione tituli colorata. nā autorizabilis institutio in illis prescribi non potest ꝰm eum.per.c.cū satis.de off.arch.est eñ necesse vt curatus autoritate ep̄i ingrediaꝉ ꝛ egre-

b ¶ Prelat⁹ pōt eē arbiter i cā ꝓprie ecclesie. qō no.qꝛ limitat. d. l.pen.ff. de arbi. Et idē ōt Flo.in rep.§.arbitrorū. circa p̄n.in.l.si societatem.ff.p so.ꝛ p hoc facit qō scribit.d. Anto. post Hosti.in.d. c.cū inter.§.j.in.j. co.de re iud. vbi ēt ponit.q.in terminis.sȝ in ꝯrium facit qō scribit. d.Ant.in.c.insinuante.in fin.de offi.deleg. Anto. Francisc. ¶ Circa hoc an cleric⁹ possit esse arbiter in cā sue ecclesie. Dicas ꝙ si eligaꝉ in arbitrū a pte q̄ hȝ cām cum ecclesia qō absqȝ dubio pōt esse qꝛ nō p̄t pars aduersa eū recusare vt suspectū cū videaꝉ ei⁹ p̄sona p ip̄m eligētem approbata ꝛ renūtiasse exceptioni que forsan posset sibi cōpetere p ea q̄ habenꝉ in cap. insinuāte.ꝛ in.c. suspitiōis.de of. deleg.ꝛ in.c.cum R.eo.ti.nā quotiescūqȝ p̄lati p̄sona caret suspitione:put esset si cognosceret de cā feudali vertēte inter duos feudatarios eiusdē prelati quo casu nonsolum eidez pōt esse arbiter sȝ etiā iudex: vt in.c.ceterum vbi de materia.s̄.de iudi.

diat.vel s̃m eum referendū est hoc verbū institu-
tio ad simplices clericos vel capellas sine cura.
de priui.volentes.§.fi.lib.vj. Cōtrarium ego cō-
clusi hic.d.c.auditis.vbi vide ꝛ pbat aperte hic
vbi simpliciter institutio reseruat abbati in ple-
be ꝛ capellis. Scdo prescribi pōt ius destituendi.
tertio ordinatio clericorum quod potest intelligi
dupliciter. Primo vt ipse prescribēs ordinet cle-
ricos: ꝛ tūc dz intelligi de illis ordinib⁹ quo pre-
scribēs iure cōi pōt cōferre vt in abbate [a] qui pōt
minores ordines cōferre: de quo in.c.abbates.de
priui.lib.vj.ꝛ.lxviij.dist.c.vno.de alijs vero non
pōt intelligi per.c.quanto.de cōsue.vbi ptz ꝙ ea
que sunt ordinis episcopalis p̄scribi nō possunt.
¶ Secundo mō pōt intelligi vt faciat suos cle-
ricos ordinari p quē voluerit epm. hoc em̄ est im
prescriptibile.j.eo.veniēs. Quarto potest prescri
bi baptismus.i.vt habeat in ecclesia ius tenendi
baptismū.simile in.c.ij.de capel.mo. Quinto in
penitētia in leuiorib⁹ culpis. Ex hoc colligit hic
ar.d.Ant.ꝙ inferior prelatus non potest prescri
bere ius penitētie iniungende quo ad grauiores
culpas ꝛ quo ad casus reseruatos ep̄o [b]: de quib⁹
in.c.ij.de pe.ꝛ remis.li.vj. ego puto contrarium ꝛ
dico ꝙ oīa q̄ sunt iurisditionis ꝛ dignitatis ep̄a-
lis possunt p inferiorē ep̄o [c] noīe sue ecclesie, pre-
scribi: vt in.c.auditis.s̄.e.ꝛ ibi dixi.ad hunc text.
rn̄deo ꝙ hic dicit de leuioribus qꝛ in illis dunta
xat fuerit prescriptum non enim negat quin po-
tuisset prescribere in grauioribus. Sexto prescri
bi potest sepultura .i.ius libere recipiendi aliquē
ad sepulturā. Septimo decimarū perceptio: for
san s̃m Jo.an.nullā partē tradendo ep̄o.s̄.eo.de
quarta.quasi sentiat ꝙ in perceptione decimarū
nō est opus prescriptiōe cū de iure cōi pertineat
ad plebē.de deci.cū cōtingat. Sed potest dici ꝙ
forte abbas p̄scripsit decimas vt caperet ad vti-
litatē sui monasterij. Octauo ius celebrandi di-
uina in his ecclesijs ep̄o subiectis.qḋ pōt intelli-
gi dupliciter. Primo vt denotet libertatem ibi-
dem celebrandi s̃m Inn.i.vt abbas possit ibi li-
bere celebrare.vel secundo qḋ possit celebrare s̃z
officiū monachale s̃m Host.nam de iure mona-
chus q preest ecclesie seculari non dz regere s̃m
officiū monachale: vt no.gl.in.c.iij.xvj.q.j.ꝛ in cle.
ij.de celebra.missa.ꝛ tene menti hoc esse prescri-
ptibile lz ecclesia remaneat in alijs ep̄o subiecta:
vt hic in fi. Nono potestas excōmunicādi interdi
cendi ꝛ absoluendi: intellige respectu clericorum
ꝛ ecclesiarum secularium.nā subditos suos po-
test abbas de iure cōi excommunicare: vt in.c.si-
cut.de simo.ꝛ in.c.cū.in ecclesijs.de maio.ꝛ obe.

6 ¶ † Ultimo ex his ꝛ ex tex.not.ꝙ alio exercente
ꝛ possidente vniuersalem iurisditionem in loco
exercendo quis iurisditionem in certis articulis
etiam animo acquirendi vniuersalem iurisditio
nem non per hoc acquirit vniuersum iurisditio
nis sed tātum possidet ꝛ prescribit quantū exer-
cuit.qḋ tenē menti quia hic est casus pro his que
not.Inno.in.c.dilectus.de capel.mo. secus si ne-
mo vniuersaliter possidebat: vt ibi not.Inno. et
optime facit.c.j.de reli.do.ꝛ qḋ not.Inno.ꝛ vide
ad primum dictum quod no.Bart.in.l.j.§.si quis
hoc interdicto.ff.de iti.actuq; pri.vbi ponit aliā
limitationē dicens ꝙ si quis habet cōcessionē ab
eo q habet ius cōcedendi exercēdo in vno acqui
rit ꝛ retinet in alijs pro quo adduco.l. possideri.
in prin.ff.de acqui.posses.vbi dicitur ꝙ ad acq-
rendā possessionē fundi non est necesse vt omnes
glebas circumambulet: sz sufficit quālibet par-
tem fundi introire dūmodo mente ꝛ cogitatione
hoc fiat vt totū fundū vsq; ad terminū velit pos-
sidere.ꝛ p hec notabilia habes declaratā maio-
rē partē.c.

7 ¶ † Sed iuxta predicta ego quero [d]
nunquid prescribēs potestatem excommunican-
di videatur prescribere potestatem interdicendi
suspēdēdi ꝛ absoluēdi. Sol.iste tex.vr̄ facere qḋ
nō: tū per supradicta: tum quia tex.specifice ꝛ di-
stincte ponit potestatē excōicandi interdicēdi et
absoluendi. In cōtrariū facit ꝙ appellatiōe cen
sure ecclesiastice cōprehendunt istā tria.j.de ver.sig.querēti.ꝛ semper
iudicant ista a pari in.c.is cui in fi.de sen.excō.li.vj.cui cōpetit vnū cō-
petit ꝛ reliquū maxime etiā respectu potestatis excōicandi ꝛ absoluē-
di: vt in.c.verbū.de pe.dist.j. puto ꝙ prima pars sit verior: cum hec po
testas cōpetit ex prescriptione: qꝛ p̄scriptio nō debet extendi etiam ad
casum oīno similē: vt in.c.cum cōtingat de deci.vbi bo.tex.ad idem.c.
cum contingat.de foro cōpe.vbi ex prescriptiōe cōpetebat iurisditio
sine potestate excōicandi vel aliter coercendi.facit qḋ in simili no.ca.
cū ex iniuncto.de here.ꝛ in hoc dico tex.istū notabilē. Contraria pce-
dūt qn̄ de iure cōi cōpetit potestas excōicādi vel absoluēdi.

6 ¶ † Opp.
cōtra tex.in eo ꝙ pro abbate pronuntiat solū respectu eorū que p̄scri-
psit.vr̄ em̄ ꝙ ratione priuilegiorū debuisset obtinere in totū.j.de pri-
uile.cum olim.ꝛ.c.cum persone.e.tit.li.vj. Sol.gl.fi.ꝙ ideo papa non
habuit respectum ad priuilegia qꝛ ab eis que fuerāt impetrata añ cō
promissum ꝛ laudū fuit cessum p cōpromissum ꝛ laudū inde secutū.
alia vero priuilegia impetrata post non preiudicabūt iure episcopi:
qꝛ non faciebāt mentionē de laudo.arg.in.c.ex multiplici.de dec. Ex
hoc vltimo dicto singulariter no.ꝙ si ius spāle concurrit cū iure cōi:
nō valet priuilegiū in cōtrariū nisi fiat mētio de illo iure speciali licet
tollatur ius cōe.ꝛ est ratio qꝛ papa nō censet velle preiudicare iuri qḋ
ignorat.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quid in lo.pub.ꝛ.c.super eo. ff.de
off.dele.optime facit qḋ le.ꝛ no.in.c.sup eo.de cog.spi. ¶ Sz cōtra pri
mam solutionē ꝛ cōtra hoc sic oppono.abbas nō potuit cōpromitte-
re sup libertate: vt in.c.cū tpe.de arb.ergo cōpromissum nō habuit no
cere priuilegijs precedentib⁹ vel subsequentibus: vt in regula nō pre-
stat impedimētū.de reg.iur.li.vj. Sol.gl.ista cōfuse tāgit solutionē sed
formali⁹ ꝛ clarius soluēdo dico sic: ꝙ abbas nō cōpromisit hic sup
libertate propria nec etiā sup subiectiōe que immediate pertineret ad
papā quo casu pcederet cōtrariū: sed cōpromisit sup subiectione ple
bis ꝛ capellarū que ptinebāt ad eū.potuit em̄ in hoc suo fauore renun
tiare maxime vt res rediret ad naturā suā.ar.opt.de pac.c.j.li.vj.facit
qḋ no.Fed.consi.lxxxviij.ꝛ no.in hoc tex.istū iuncta gl. ¶ Opp.ꝛ ali-
ter si em̄ cōpromissum fuit validū nō potuit abbas p̄scribere cū esset
in mala fide.j.in.c.fi. Sol.gl.in scda parte sui ꝙ arbitrium non tange
bat illa capitula sup quib⁹ abbas p̄scripsit. Uel dic ꝛ meli⁹ ꝙ abbas
q p̄scripsit ignorabat arbitriū ꝛ laudū inde secutū que forte intercesse
rant tpe predecessoris.ar.eorū que dixi in.d.c.de quarta.s̄.e. ¶ Opp.
ꝛ aliter videt enim ꝙ non obstante arbitrio poterat abbas adire iu-
dicem ordinariū.s.papā ꝛ vti priori iure: vt.l.si quis rē.ff.de arb.arbi-
triū em̄ nō arctat nisi ad penā: ꝛ sic nō interuenit ad interesse: vt in.c. p
tuas de arbi. Sol.Inn.ꝛ Host.instāt sed obscure.sed dic formalius ꝛ
clarius primo intelligēdo ꝙ isti fuerunt arbitri.i.iudices sed electi ad
instar arbitrorū.s.eorū iurisditionē prorogādo vel fuerunt arbitri iu-
ris: qꝛ ep̄s mouit qōnem ꝯ subditū quo casu eligunt arbitri autorita
te iuris q habet ordinariā: vt in.c.si cleric⁹.xj.q.j.ꝛ qḋ no.gl.in.c.irre-
fragabili.de off.or. sententie vero iudicū precise est parēdū: qꝛ iudiciū
redditur in inuitū.l.inter stipulantē.§.si stichū.ff.de ver.obli. Secūdo
principaliter pōt intelligi ꝙ fuerunt meri arbitri tunc dicendū ꝙ arbi
triū seu laudum fuit emologatum ꝛ approbatum expresse vel tacite
taciturnitate.x.dierū quo casu de iure datur ex eo actio ꝛ exceptio.in
l.pe.C.de arbi.ꝛ dicendum vt ibi no.ꝛ in.d.c.per tuas. per hec habes
materiam huius capituli expeditam.

1 ☞ Libellus in interdicto vti possidetis debet concludere vt reus non impediat per se vel per alium quominus actor libere ꝛ quiete valeat possidere.
2 Decime possunt deberi religiosis intra parochiam vel diocesim: vel ex prescriptione: vel ex priuilegio.
3 Conuentus interdicto vti pos.potest reconueniri interdicto vnde vi. ante lit.contesta.non autem post.26.s̃m vnam opi.
4 Ea que sunt ordinis episcopalis non prescribuntur.
5 Ordinis episcopalis que sint.
6 Ordines sacri etiam prima tonsura non debent capi nisi a pprio ep̄o nisi in casibus de quibus nume.6.
7 Prescribens si impetrauit priuilegiū sup re quā prescribit constituit in mala fide ꝛ non potest se vlterius prescriptione iuuare.
8 Interdicto vti possidetis an sufficiat probare possessionem.
9 Super decimis non soluendis an reges possint condere priuilegia.
10 Jurisditio episcopi propter eius delictum non deuoluitur ad archiep̄m sed ad papam.
11 Rescripta ꝛ priuilegia non reuocant alia scripta nisi de ipsis faciant specialem mentionem.
Lex communis reuocat aliam: licet de ipsa mentionem non faciat.
12 Priuilegium non faciens mentionem de alio priuilegio alteri cōcesso an valeat etiam ꝙ primum priuilegium partim sit super iure cōi ꝛ partim super iure speciali.15.
13 Priuilegium an debeat facere mentionem de alio priuilegio ipsimet priuilegiato concesso.vide in discursu.17.
14 Legitimatus si impetrat beneficium non tenetur de priori defectu seu legitimatione prius facta dispensationem facere.
16 Priuilegium contra ius commune an debeat facere mentionem de iure

Sebast. Sapia.
a ¶ In abbate.vi de Abba.in.c.quanto.in primo no.s̄. de consue.ꝛ late per Card. in consil.cxxxij.inci.videndū est plene.ꝛ p Card. in consi.ij.sub tit.de prescri.

Sebast. Sapia.
b ¶ Reseruatos ep̄o.vide Oldr. in cōsi.clvj.inci.primum de quo queritur an interuenerit.

c ¶ Inferiorem ep̄o.Adde Cal. consil.ij.hoc eo.ti.s̄.sepius alle.

Sebast. Sapia.
d ¶ Ego quero. An ꝛ qn̄ in p̄scriptiōib⁹ habeat locū extēsio late explicat Fel.in.c.auditis.co.vj.v.ceterū p ordinanda.s̄.eo.ꝛ qn̄ qui potest excōicare: possit absoluere tradit idem Fel. in.c.pastoralis.§.j.s̄.de of.ordi.

iure communi.

8 Priuilegium ⁊ prescriptio an possint simul concurrere circa eandem rem: ⁊ vnum non preiudicet alteri.

9 Prescriptio an interrūpatur per solam impetrationē priuilegij: an vero requiratur ꝙ priuilegio vtatur.

10 Presertim: ista dictio denotat idem in casu contrario.

11 Prelatus an ⁊ quando possit tacite vel expresse iuribus ecclesie competentibus renuntiare.

Administratio si est cōcessa alicui non intelligitur data potestas dilapidandi vel donandi ⁊ similia faciendi.

Episcopus ⁊ capitulum si volūt aliquid facere contra priuilegia ecclesie potest vnus solus contradicere.

12 Quando reuertitur ad ius commune indistincte prelatus potest preiudicare ecclesie.

13 Prelatus quando renuntiat tacite vel expresse an requiratur consensus capituli.

Consensus consentire debentis semper presumitur.

14 Interdictum recuperande ⁊ retinende si simul cumulētur vnum ab actore: aliud a reo in recōueniendo quomodo sententiabitur ⁊ quomodo procedetur.

In interdicto retinende debet probari possessio tempore contestationis ⁊ turbationis.

15 Jus tertij an ⁊ quando liceat opponere ad excludendum ius agentis.

17 Interdictum vti possidetis datur non solum contra possidere contendentem: sed etiam contra illum qui turbat licet possidere non contendat.

18 Snia lata pro possessore in interdicto retinende non parit exceptionem rei iudicate si conueniatur recuperande.

19 Succumbens in interdicto vti possidetis potest rei vendicationem intentare vel interdictum vnde vi.

20 Snia lata pro agente confessoria parit exceptionem rei iudicate si conueniatur alijs remedijs possessorijs.

Confessoria est actio realis in incorporalibus.

21 Agens vti possidetis si succumbat an reus absoluetur: an vero actor condēnabitur reo vt ipsum reum non molestet.

Possidens presumitur iuste possidere nisi aliud appareat in contrarium.

VEniens. Qui p̄scriptione cōpleta priuilegiū ꝯtrariū impetrat ⁊ vtit̄ illo: p̄scriptioni renuntiat si p̄scriptio nō erat cōpleta ⁊ malā fidē hꝫ: ⁊ ideo non prescribit. h. d. Primo ponit̄ cōuētio abbatis. Scḋo recōuētio ep̄i ibi: p̄fat⁹. Tertio diffinitio ibi: chrisma inq̄. Duo soluit obstacula. primū ibi: nō ob. scḋm ibi: nec obstare. Casus līalis. Inter abbatē sancti Martini de pannonia ex vna p̄te ⁊ ep̄m vespermeñ. ex altera ꝯtrouersia vertebat̄ sup q̄busdā iuribus sp̄ualib⁹ clericorū ⁊ ecclesiarū ipsius monasterij. abbas in p̄sentia pape petijt vt ep̄s p̄dictus nō impediat vel faciat impediri quominus omnes si cōsistunt in simagensi parochia vel comitatu decimas sibi soluāt de oibus q̄ ibi habēt. petijt insuper vt clerici ecclesiarū monasterij libere percipere possint chrisma oleū sanctū ꝯsecratiōes altariū ⁊ ecclesiarū ⁊ ordines a quo maluerint ep̄o. ad hec ꝓbanda induxit priuilegiū paschalis ⁊ sancti Stephani regis ⁊ priuile. Alex. ⁊ cle. allegauit insup ⁊ p̄scriptionē in p̄dictis sacramētis p̄cipiendis. Ex aduerso petijt ep̄s decimas simageñ. comitatus cōstitutas in dioce. sua q̄s detinet: idem abbas sibi restitui faceret nisi aliquo sp̄ali iure defendere possit vt clerici capellarū monasterij p̄dicta sacramēta reciperēt ab eo. Pa. auditis ⁊ intellectis meritis cause decernit ꝙ clerici ecclesiarū ipsi⁹ monasterij qḋ est in ipsius diocesi cōstitutū reciperēt p̄dicta sacramenta ab ep̄o vesperimen. si catholicus fuerit ⁊ ea gratis voluerit exhibere: aliogn a quo maluerint ep̄o catholico recipiēdi predicta liberā habeāt facultatē sicut in priuilegijs pascha. ⁊ Alex. cōtinet̄. nō ob. priuilegio Clemētis p qḋ priuilegiū prede. suorū nō extitit derogatū cū de ipsis nullā fecerint mentionē cū ibi contineat̄ saluis cōstitutionibus ecclesie romane ⁊ legatorū ipsius. Preterea prescriptio quā abbas opponebat in eius subsidiū obstare nō pōt: q2 si prescriptio cōsummata erat qñ ab Alex. priuilegiū impetrauit: iuri prescriptionis renūtiasse videt̄ cum abbas priuilegio Alexandri sit vsus corā pa. in hac causa ⁊ tamē contradicebat intētioni abbatis quātū ad hunc articulū. Si vero nōdum finita erat prescriptio sed erat in prescribendo qñ priuilegium obtinuit, post impetratū priuilegiū bonā fidē nō habuit: ⁊ ideo non p̄scribit. Ber.

1 ¶ †No. j. practicā libellādi in interdicto vti pos. dꝫ aūt actor cōcludere vt reus nō impediat p se vel per aliū q̄minus actor libere ⁊ quiete valeat possidere. de quo vide qḋ leg. ⁊ no. in. c. lꝫ de probatio. ⁊. c. audita. de rest. spo.

2 ¶ †No. ij. ꝙ religiosi possunt p̄cipere decimas intra parochiā seu diocesim ep̄i duplici iure. s. p̄uilegij ⁊ p̄scriptiōis.

a ¶ No. iij. ꝙ comitatus[a] nō ponit̄ pro diocesi. hec enim erat certa pars dioce. ⁊ dt hic Joā. and. ꝙ comitat⁹ ⁊ parochia ponūtur hic p eodē: sed parochia ponit̄ hic pro parte diocesis. Qñq3 vero ponit̄ p eccl̄ia tantū. s̄. de paro. c. ij. de eccl. edifi. c. iij. Qñq3 p toto ep̄atu de dona. apostolice. vbi de h̄ idē puto dicendū de comitatu. nā qñq3 comitatus idem est ꝙ tota diocesis. Qñq3 vero est certa pars diocesis: vtputa q2 aliquis comitat⁹ est in diocesi: vt in. c. significauit. de rescriptis. Qñq3 vero ponit̄ comitat⁹ improprie p curia principis cū oibus officijs suis instructa. xxiij. q. vlt. c. si vobis. iuncta gl. qḋ not. facit qḋ habetur in li. feu. in tit. qs dicatur dux. vbi dr ꝙ ille dicit̄ comes qui inuestitus est de aliquo comitatu. Alij vero sine comitatu dicunt̄ comites abusiue: vt no. ibi Bal. ⁊ bene.

3 ¶ †Not. iiij. ꝙ conuentus interdicto vti possid. potest actorem reconuenire interdicto vñ vi etiā super eadē re. qḋ est bene notandū. ¶ Et no. ibi: nisi aliquo iure speciali ⁊c. qḋ spoliatus potest deducere possessoriū sine priuilegio exclusiuo iuris ꝓprietatis. sic̄ in. c. j. de restitutione spo.

4 ¶ †No. v. ⁊ tene mēti ꝙ lꝫ inferior ep̄o non possit ex p̄scriptiōe seu cōsuetudine q̄rere sibi quo ad exercitiū ea q̄ sunt ordinis ep̄alis: vt in. c. quāto. de cōsue. potest tñ in illis libertatē p̄scribere vt ea faciat a quo elegerit ep̄o subditis suis cōferri.

5 ¶ †No. vj. quinq3 q̄ sunt ordinis episcopalis ⁊ ab ep̄o proprio necessarie postulanda: vt chrisma ⁊ oleum sanctū. xcv. dis. chrisma. cū. c. seq. ⁊ de cele. missa. te referente cōsecrationes altariū ⁊ basilicarū. lxviij. dist. quāuis coepiscopū seq. ⁊ ibi videas plura que pertinēt ad ordinem ep̄alem quare aūt dic ⁊c. Tertio ponitur hic promotio ad sacros ordines. Quare aūt dicit de sacris ordinibus ⁊ nō de alijs multiplex dat̄ solutio. quidā primo dicūt qḋ iḋ dixit de sacris q2 minoribus non est vis a qua recipiant̄ quod est falsum s̄m doc. per. c. inter. titu. prox. ⁊ de ord. ab ep̄o. c. j. ego allego tex. apertissimū in. c. fi. de temp. or. li. vj. vbi probat̄ ꝙ etiā prima tōsura nō debet capi nisi a ꝓprio ep̄o ⁊ statuitur ibi certa pena ep̄o alieno hoc p̄sumēti. scḋo soluit Host. ꝙ ad līterā istā subaudiēdū est maxime. vel tertio ꝙ sic verba priuilegij iacebant que papa sequi voluit vt debuit: vt in ver. alioquin quarto soluit Jo. an. ꝙ sacri ordines sumūt̄ hic large: vt no. xxxv. di. in summa. vel sexto hoc fuit dictū ꝓpter illos minores: quos cōferre possunt abbates p̄sbyteri ⁊ bñdicti in his in quos habēt ep̄alē iurisditionē vel q̄si de eta. ⁊ quali. cū cōtingat. de priui. abbates. li. vj. ⁊ q̄libet solutio est bona.

6 ¶ †No. vij. tria ꝓpter q̄ dꝫ subditus abstinere a susceptiōe ordinū ab ep̄o ꝓprio suscipiēdoꝝ ⁊ aliorū iuriū p̄tinētiū ad ordinē episcopalē. Primo si proprius ep̄s est hereticus: nō em̄ posset cōferre executionem de quo xxxij. dist. §. verū. vbi de hoc. ⁊ no. in. c. cū nō liceat. s̄. eo. Secūdo si ep̄s proprius nō hꝫ gratiam sedis apostolice. puta q2 est excōicatus vel suspensus aut interdictus. de quo per tex. iuncta gloss. in. d. c. j. de or. ab ep̄o. ⁊. d. §. verum. Tertio si non vult sacramenta nisi simoniace conferre. ad hoc. j. q. j. quibusdā ⁊ quasi p totū: qḋ leg. ⁊ not. in. c. p tuas. ij. de simo. maxime. in. c. j. per Jnn. de schisma. ⁊ in. d. c. cum non liceat. ⁊ ⁊ dic vt, ibi dixi. ⁊ in. c. vestra. de coha. cle. ⁊ mulie. An autem his casib⁹ vel eorū altero liceat subdito recipere ordines vl̄ alia sacramēta a q̄cūq3 ep̄orū: dic vt. j. dicā. nā iste tex. facit qḋ non cū hoc cōpeteret isti abbati ex priuilegio.

b ¶ Not. viij. tex. mirabilē ꝙ nō solū[b] de priuilegio alteri concesso est fienda mentio in scḋo ad hoc vt illi p̄iudicet sed etiā de priuilegio limitato ipsi p̄uilegiato ꝯcesso: si scḋm ꝯcedit̄ pure sine limitatiōe in p̄iudiciū iam iuris alteri reseruati in primo priuilegio qḋ nescio ⁊ alibi. ⁊ de hoc. j. aliqd. ¶ Not. ix. ⁊ tene mēte ꝙ impetrās ius ꝯtrariū primo saltē quo ad intentionē impetrātis ⁊ vtentis v̄r renūtiare iuri qḋ prius habebat. de quo aliqd. j.

7 ¶ †No. x. ꝙ impetratio priuilegij causat malā fidē respectu iuris prius possessi v̄r em̄ impetrans se fateri non ius habere: q2 nō p̄sumit̄ frustra i p̄etrasse priuilegiū. arg. in. l. vna. C. de thesau. li. x. ideo si priuilegiū reperit̄ ex aliqua causa nō valere nō pōt p̄scriptio allegari qḋ intellige qñ p̄scriptio nō est p̄uilegio cōformis: vt hic: al's secus: vt i. c. cū p̄sone. de p̄ui. li. vj. ⁊ de h̄ clari⁹. j. ¶ Uenio ad gl. ⁊ primo q̄ro quā actionem intētauit iste abbas ꝯ ep̄m. r̄ndet gl. j. ꝙ vti pos. ⁊ satis hoc iudicio meo, inuit̄ ex l̄ra in eo ꝙ petebat ꝙ ep̄s nō i p̄ediret ⁊c. ⁊ tenēdo hunc intellectū dicit Jnno. qḋ v̄ba ista posita in libello sicut in priuilegijs ex superabundanti ponuntur Host. contra dicens quod si ex priuilegio fundabat̄ intentio abbatis non videt qḋ illa

a ↝Sebast. Sapia. ¶ Comitat⁹. vide Fel. i. c. rodulphus. co. xij. v̄si. comitatus. s̄. de rescript.

b ↝Sebast. Sapia. ¶ Nō solū. Uiḋ Jo. an. in addit. Spe. in ti. de testa. in prima additione ⁊ Pe. de anc. in. c. si ꝓpter. in. xj. col. v̄. scḋo hoc probat̄. de rescri. in. vj. ⁊ gemi. in. c. qm̄. xviij. dist. s̄m ꝯ hoc vide difficultatem quā mouet Fel. in. c. j. col. iij. ver. limita secundo. s̄. de rescrip.

verba superabūdēt:imo sunt necessaria.de lib:obl.c.iij.de 8 fi.instr.inter dilectos.¶ †Jo.an.saluādo.Jnn.dt se putare qd ideo Jnn.sic dicit:quia agens vti pos.nō haberet necesse ꝓbare dn̄iū sed possessionē tm̄:vnde ego dico ꝙ licet non sit necesse ꝓbare dn̄iū est tn̄ vtile q2 si vterqȝ pariter probaret possessionē preferretur ille qui ꝓbaret titulū:vt.in.c.lȝ de ꝓba.vbi de hoc. Preterea pōt dici ꝙ abbas non allegauit hoc priuilegiū rōne tituli:sed vt certificaret petitionē suaȝ. dicebat em̄ ꝙ eps nō impediret quominus hoīes illius comitat⁹ sibi soluerēt decimas:scd̄m ꝙ in priuilegijs ꝯtinebatur.i.secūdum ordinē ⁊ modū in priuilegijs cōtentū. Uel pōt s̄m Jnn.hic dici ꝙ abbas q egit cōfessoria ꝑ iure decimarū.ff.si cer.vē.egi.⁊ sup hoc libello nō ponit̄ hec sententia sȝ sup scd̄a parte libelli que ponit̄ indecisa.nā abbas ēt petijt vt clerici ecclesiarū monasterij libere possent recipere sacramēta a quo ep̄o vellent:⁊ in gl.iij.dr ⁊ sup hac parte ponit̄ hec sn̄ia.q2 faciebat ad titulū.alia v̄o pars sn̄ie fuit decisa:q2 nō faciebat ad titulū:⁊ mirabilis fuit hec decisio: debuit enim subticeri illa pars libelli super qua non ponit̄ hec sn̄ia ⁊ exprimi illa ps sup qua sentētiat̄.Et mihi placet plus prim⁹ intellectus ꝙ abbas hic egerit vti pos.⁊ eps 9 eū recōuenerit:vt h̄r in lr̄a.⁊.j.latius dr post glo.¶ † Glo.ij.colligit ar.ꝙ reges pn̄t dare priuilegia sup decimis. Op. de.c.dudū.⁊.c.tua.de deci.gl.stat ꝯtō:sed nō soluit.Jnn.dicit ꝙ iste rex sanctus erat ⁊ apostolice sedis legat⁹ vel s̄m Host.rex donauit tēporalia:paschalis spūalia.s̄.eod.auditis.vel nō examinat̄ hic iste articul⁹ q2 super parte libelli decisa fert̄ sn̄ia:sed hoc nō soluit ꝯtrariū:nā nō debuisset admitti libell⁹ patēter inept⁹:vt no.in.c.j.de offi.vicar.⁊ in.l.j.ff.de of.asse.Ego dico ꝙ opȝ p̄supponere ꝙ aut iste habebat al's potestatē:puta q2 legat⁹ pape vel ꝙ erat pur⁹ laicus ⁊ ꝙ habuerit illas decimas ab antiq̄ in feudū ⁊ postmodū illas cōcesserat monasterio de cōsensu diocesani.iuxta.c.cū apostolica.de his q̄ fi.a p̄la.nec ponit̄ hic p̄cise tenor libelli sed substantia.¶ Opp.ꝯ priuilegiū paschalis limitate hic cōcessum.vr̄ em̄ ꝙ fuerit sup̄fluū cū data prauitate ꝓprij ep̄i liceat ab alio hec spūalia recipere.arg.in.c.significauit.de off.ordi.gl.in ver.paschalis.vr̄ fateri contrarium. 10 ⁊ idē hic Gof.¶ †Sed Host.cōtra p.c.romana.de supp.neg.prela.li.vj.vbi patet ꝙ ꝓpter delictū ep̄i iurisditio non deuoluit̄ ad archiepiscopū.sed ad papā.⁊ hoc credit Joā.an.verius:⁊ facit ꝑ locū a speciali.c.eos.de tēpo.ordi.li.vj.in fi.⁊ ꝑ hoc facit hec decr.vbi facultas recurrendi ad aliū episcopū fuit priuilegio concessa ⁊ ad.c.significauit.respōdet̄ qd ibi ponit̄ casus specialis.Preterea hoc priuilegiuȝ cōcedebat vt quēcūqȝ episcopum etiam extraneum posset abbas eligere.qd alias de iure cōi nō licet.ix.q.ij.per totū. 11 ¶ †Opp.contra tex.in eo qd dicit priuilegium debere facere mentionē de precedenti priuilegio.nam priuilegium est lex priuata.iij.dist.priuilegia.sed vna lex tollit aliā lȝ de ea mentionē nō faciat:vt in.c.j.de consti.li.vj.Gl.soluit in verbo nulla.ꝙ contrariū loquit̄ in legibus cōmunibus quas papa presumit̄ scire.C.de test.l.omniū.secus in legibus priuatis vt sunt priuilegia:q2 cum ista consistant in facto nō p̄sumit̄ illa scire princeps ⁊ ꝑ cōsequēs nec reuocare nisi spe 12 cificam faciat mentionem. ¶ †Aduerte hic sunt duo examinanda.Primo nūquid priuilegiū valeat nō faciēs mentionē de priuilegio alteri concesso.⁊ iste proprie non est casus noster:q2 nullum priuilegiū fuerat hic episcopo concessum.Secundo an priuilegium debeat facere mētionem de alio priuilegio ipsimet priuilegiato prius concesso.⁊ iste est proprie casus noster.Primū non tangūt hic docto. sed plene no.in.c.j.de rescr.⁊.c.cum ordinē.e.tit.per gl.in regula generi.de reg.iur.li.vj.⁊.xxv.q.ij.in summa.Et concludo sic ꝙ aut vtrūqȝ priuilegium est speciale.⁊ scd̄m non preiudicat primo:nisi de eo fiat mentio.ar.opti.hic.⁊ facit.c.ceterū.⁊.c. a ij.de rescr.Aut alterum est generale[a] ⁊ reliquum speciale: ⁊ hoc casu sunt multe varietates de q̄bus per doct.in.d.c.j.⁊ c.cum ordinem.gl.tamē in.d.reg.generi.xxv.q.ij.in summa. tenent idem q2 per priuilegium acquisitum est ius parti.Jn contrarium multum tamen facit.c.j.de rescr.⁊ fortius.c.dudum.⁊.c.quāuis.ij.de preben.li.vij.pro quorū cōcordia ego sic distinguo ꝙ aut priuilegiū est tale qd acquisitum est ius in re in omnibus speciebus contentis sub genere ⁊ tūc indubie puto ꝙ priuilegiū speciale non derogat generali cū iā sit sortitum effectum suū ⁊ acquisitū est ius parti in qualibet specie.pone exēplum.cuidā cōcessum extitit per se.apo.priuilegiū ꝑcipiēdi decimas in tota parochia:deinde fuit cōcessa facultas alteri percipiēdi ex certis predijs illi⁹ parochie:de primo priuilegio nulla habita mētione.certe nō debet in aliquo prio priuilegiato p̄iudicare:q2 sola possessio alteri⁹ impedit vires priuilegij de alteri⁹ possessione mētione nō habita:vt in.c.ij.de deci.li.vj.no.in cap. dudū. de priui.fortius impedit hoc casu proprietas cum possessione. princeps enim nō videt̄ in dubio voluisse alteri preiudicare.ar.in.l.ij.§.si quis a principe.ff.ne quid in loco publico. et c.super eo.de offi.deleg.facit.c.constitutus.⁊ qd no.de rescriptis.Quādoqȝ priuilegium concessum est ius ad rem ⁊ adhuc pendet ⁊ tunc q2 non fit tn̄ preiudiciū posset procedere alia opinio que habet quod generali deroget speciale. ⁊ ita intelligantur ⁊ limitent̄ prealle.c.dudum.⁊.c.quamuis.in ratione eorū.⁊ videtur hec distinctio equissima ⁊ reducunt̄ ad concordiā contrarie opi.de quibus in iuribus prealle.⁊ datur intellect⁹ nouus ad.c.j.de rescr.qd dȝ intelligi s̄m predictā distinctionē.s.ꝙ ibi ꝑ priuilegiū gn̄ale nō erat ius q̄situm in re:ideo valuit scd̄m sp̄ale licet primo nō faceret mē 13 tionem:⁊ hoc de primo membro. ¶ † Uenio ad secundum membrū in quo ampliādo ⁊ concludendo Jnn.dico sic. ꝙ aut ei conceditur aliud priuilegiū super separatis: vel super eisdē:vl̄ quasi sup executiōe prime gratie:⁊ nō est necesse ꝙ de prima fiat mentio:q2 hoc nullibi cauet̄ solū em̄ propter odiosam pluralitatē beneficiorū cautū hoc reperit̄ in materia beneficiorū:vt in.c.si motu ꝓprio.de p̄ben.li.vj.in. c. in 14 nostra.de rescri.cū si.¶ †Hinc notabiliter dicit Jo.an.in c.ij.de fi.presby.li.vj.ꝙ legitimatus ⁊ dispensatus super defectu natalium si impetrat postea beneficiū:non tenetur de priori defectu vel dispensatione prius facta facere mētionē qd est menti tenendū.Aut habens priuilegium vel dispensationē cum certa moderatione seu reseruatione iuris alterius impetrat secūdū priuilegiū simpliciter p̄iudicādo iuri alterius ꝑ primū priuilegiū reseruatū:⁊ nō valet non facta mētione de priori.Et iste ꝓprius casus huius capituli s̄m Jnn.⁊ bene.Nā papa prius concessit abbati priuilegium cū certa moderatione ⁊ reseruatione iuris diocesani: vt prius scilicet peteret abbas hec sacramenta a diocesano ꝓprio: ⁊ data ipsi⁹ prauitate postularet a quocūqȝ.postea v̄o impetrauit simpliciter vt posset recipere a quocūqȝ non facta de priori priuilegio moderate cōcesso mētiōe.⁊ dr ꝙ nō vȝ scd̄m:q2 si papa sciuisset ⁊ nō mutasset saltem ita de facili primū moderatū per secundum immoderatum.j.de deci.ex 15 multiplici.¶ †Per qd infert Jnn.idem dicendū si primo b papa concessit partē[b] alicuius rei vt decimarum ex priuilegio:⁊ partem reliquit iuri cōi si postea paltem iuri cōi relictam eisdē vel alij concedat non valet.nisi de priori concessione fecerit mentionem vt hic.secus esset scd̄m eū in principio in omnē casum concederet vsum vel libertatē in rē integram q2 tunc non tenetur facere mentionem de iure cōi. 16 alleg.no.in.c.j.de rescriptis.¶ †Ego de hoc vltimo an in priuilegio contra ius cōmune sit fienda mentio de iure cōi: remitto ad plene not.in.c.nonnulli. de rescriptis vbi plene hanc materiam examinaui.d.Ant.tractat in.d.c.j.⁊ Joan.an.in.c.j.de exces.prela.li.vj.Barto.⁊ alij in.l.quoties. C.de preci.impe.offe.⁊ in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.pub.⁊ in extra 17 ua.ad reprimē.in ver.nō obstantibus priuilegijs. ¶ †Sed ad primū dictū alle.pro concordia ad istum text.valde no. in.c.ij.de fi.presby.li.vj.vbi dr ꝙ si papa dispensauit cū illegitimo vt defectu natalium nō obst.possit promoueri ad sacros ordines ⁊ vnicū beneficiū curatum obtinere:si postmodū ille sic cū moderamine dispensat⁹ impetrat vt plura curata possit obtinere nō facta de suo defectu mētione non valet secunda gratia:quia vt dicit ibi Joan.and. secunda dispensatio addit prime excedēdo primū moderamen ideo non valet de priori non facta mentione:q2 si papa sciuisset non concessisset verisimiliter dispensationē ita amplā ⁊ ꝑ hoc amplio hunc text.⁊ theoricā Jnn.ꝙ lȝ per primū priuilegiū non sit alteri ius reseruatum.tamen si secūdum addit primo moderate cōcesso moderamē excedēdo nō valet secundū de illo non habita mentione.si enim papa sciuisset forte dixisset sufficit tibi gratia primo concessa cū moderatione.arg.in dicto.c.in nostra. Et hec singulariter notabis. 18 ¶ †Glo.in ver.renuntiasse.colligit ex tex.qd priuilegiū et prescriptio sunt cōtraria:ex quo simul haberi non possunt: imo ingressus vnius alterius operatur exclusionē: vt hic. ¶ Contra hoc op.nā iure communi ⁊ priuilegio potest quis vti.de cōsue.cū dilectus.nec renuntiauit quis iuri militari licet vtatur iure cōi:vt.l.iij.de testa.mili.item potest quis simul inniti iuri cōi ⁊ consuetudini,vt in.c.sopite.de cēsi. ergo pari ratione dȝ quis posse vti prescriptione ⁊ priuilegio ⁊ ꝑ hac ho.tex.in.c.auditis.s̄.e.sol.gl.in effectu ꝙ aut quis impetrat priuilegiū iuris collatorum ⁊ videt̄ renuntiare prescriptioni

Sebasti. Sapi.
a ¶ Gn̄ale. Uide are.in ꝯsi.lxxvij.inci.diligēter visis circa s̄ȝ Pe.de anch.in cōsil.clx.inci.viso.col.iij.⁊ Deci.in cōs.cxlvij.vbi late.

b ¶ Si primū priuilegiū in ptē cōtinet ius cōe non vȝ scd̄ȝ impetratū ēt ꝯ partē primi priuilegij qd continebat ius cōe nisi de primo priuilegio faciat mentionē. ⁊ idē.d.Anto.in.c.j.in prin.in.vj.col. v̄.aduerte h̄ dictū est verū.de rescr.⁊ idē ꝯcludit io.an.hūc articuluȝ disputādo in addi.spe.in ru.de te.in.j.q.vbi ideȝ concludit de statuto inferioris ꝙ nititur autoritate ap̄lica:q2 al's nō valeret.⁊ aducit ꝑ ista parte in rōne sui tex.in ca.ij.§.j.de deci.lib.vj.

Sebast. Sapia.
b ¶ Partē.Uide Gemi.in.c.q̄m.xviij.dist.⁊ Pet.de anch.in repe.c.si propter.col.xj.v̄.secūdo ꝓbat̄.de rescri.in vj.vbi extollunt hoc dictū.⁊ Fel.hic inducēs ad pulchrā questionē in materia legitimationis.

a ¶Nota diligēter φ pactū vel tacita renuntiatio pacti pōt preiudicare ecclesie qñ p hoc redit ad ius cōe ⁊ h̄ siue pͥudiciū sit leue siue graue. adde qꝛ res de facili reuertit̃ ad naturā suā.l.si vn⁹.§.pactus.ver.φ in specie.ff.de pac.⁊.c.ab exordio.xxxv.di.⁊ ibi gl.ad idē facit q̄d tenuit ipsemet Pa.in.c.cū venisset.in.vi.col.de in inte.resti.vbi cōcludit vale re ↄsuetudinē φ eps possit pͥuide re de plato oib⁹ ecclesijs etiā col legiatis l3 i illis habeat solā cō firmationē eo φ h̄ mō res reuer titur ad naturā suā ⁊ ad ius cōe. Ad q̄d vide gl. in.c.φ φ.in pnc. in gl. magna de ele.in.vj. ad idē Abb.Pa.in cō sil.xxv.q̄d icipit, canonic⁹ regula ris.i.ij.col.vbi t3 φ l3 clericus nō possit cōsentire i alium iudicē sine consensu sui epi cap. significasti. cū si.de fo. cōpe. tñ clericus subie ctus prelato infe riori ab epo ex iure spāli si ↄsen tiat in epm non regrit̃ sñia illius prelati cū ex hoc iurisditio redeat ad naturā suā et ad ius cōe: ad idem facit q̄d te nuit Abb. Pa. in.d.c. significa sti.in.ij.co.⁊ ple nius idē Abba. Pa.i sua dispu. inci. duo clerica li ordine insigni ti ⁊c.q̄d l3 exem ptus q h3 priui legiū exēptionis nō possit se sub mittere ex̄neo su periori sine licen tia pape qui pri uilegiū exēptio nis cōcessit.tñ hñ posset se submit tere iurisditioni illius iudicis qui alias erat su⁹ iu der ordinarius absq; alia sñia pape qꝛ hoc mō res reuertit̃ ad ius cōe.ad idem facit q̄d dicit idē Pa.i.c.verū.in v.col.añ mediū. v.si ergo ecc.⁊c. ⁊ in.c.l3. in vlti. col.circa mediū. de fo.ↄpeten.vl tra pdicta que oia sunt dicta ipsius.Pa.pōt ēt confirmari di ctū Pa.hoc p il lud q̄d no.d.an to.in.c.ↄstitut⁹. i.j.col.de trāsac.

prescriptioni:qꝛ ex diuersis causis nō potest ha beri dñium.de fide instru.inter dilectos.Aut im petratur priuilegiū confirmatoriū ⁊ tūc secus. Hec solū.mihi nō placet:qꝛ licet quis dominiū ex plurib⁹ causis non possit acquirere tñ pōt ad cautelā varios titulos multiplicare non ad effe ctū consequēdi ius ex varijs titulis sed vt ex illis possit se defendere:vt in.c.post electionē.de ↄces. pbē.⁊ ibi dixi.facit etiā q̄d no.Jo.an.in.c.cū pso ne.de priui.lib.vj.vbi dicit post Jo.mona.φ vbi dubiū est de primo titulo pōt res acquiri ex secū do ad cautelā.alle.d.c.post electionē.facit.c.cum dilectus.de consue.idem dicit quando mihi pin guis succurritur per scdm.ar.in.l.iij.ff.ad.l.fal. Item φ prescriptio ⁊ priuilegium nō sunt cōtra ria in effectu pl ene prosequtur gl.in regula nul lus pluribus.de regu.iur.lib.vj.vbi vide.⁊ iō dic melius vt colligit̃ ex gl.seq.q̄ dicit φ ideo p pri uilegiū renuntiauit prescriptioni qꝛ priuilegiū ⁊ prescriptio non cōpatiebant̃ se in casu nostro:qꝛ p prescriptionē cōpetebat oīmoda libertas. pri uilegiū vō in se habebat moderamē vt patet ex litera secus aūt si priuilegiū cōcessisset q̄d pscri ptio.⁊ hunc intellectum sequunt̃ hic cōiter doct. vnde poterat hic Hostien.⁊ Abb.verbum hmōi positū in fi.tex.q̄d videtur restringere dispositionē huius capituli ad casum propositū.s.vt cum pri uilegiū habet formā contrariā prescriptioni.cō cludo ergo istā materiā sic:φ aut priuilegiū ha bet formā cōtrariā prescriptioni:aut cōuenientē. Primo casu aut pscriptio erat cōpleta ⁊ vñ per priuilegiū renuntiare prescriptioni vt hic.idē in alia dispositione cōtraria alteri vt in priuilegijs cōtrarijs:fm Jnn.facit.xxxij.q.j.c.cū renūtiat̃. ⁊ xj.q.iij.estimant.cū seq.Aut non erat completa ⁊ impedit̃ cursus prescriptionis propter malam fi dem superuenientē:vt hic:l3 eñ ab impetratio ne priuilegij prescriptio possit incohari ad limi tes priuilegij:vt in.c.cū psone.de priui.li.vj.cur sus tñ incohoate prescriptionis impeditur p pri uilegiū impetratū simpliciter a me:cum simplici ter impetrādo fateri videat̃ se credere rem ad se nō pertinere.Scdo casu quādo priuilegiū nō cō trariat̃ prescriptioni etiā distingue: aut prescri ptio erat completa ⁊ dico φ nō renūtiat prescri ptioni:sed videtur impetrasse secūdum titulū ad maiorem cautelā.d.c.auditis.s.eod.⁊ q̄s.s.dixi. Aut prescriptio nō erat cōpleta ⁊ impeditur cur sus incohoate pscriptionis q̄d presumit̃ in mala fide impetrando priuilegium potest tamen de no uo ad limites priuilegij incohari pscriptio si ali quo facto intrinseco priuilegiū corrueret:vt.s.di xi.⁊ hec videntur de mente Joā.an.⁊ Host.licet nō ita ordinate ⁊ clare prosequātur.¶ † An au 19 tem sufficit sola impetratio ad exclusionē pscri ptionis contrarie seu priuilegij cōtrarij an requi ratur vsus priuilegij.Glo.penul.prope mediū dicit̃ solū impetrationem sufficere.Jnno.variat. Primo enim dicit hanc exclusionē seu tacitā re nuntiationē procedere ex vsu:secus si impetrans non fuisset priuilegio vsus:⁊ postea dicit hāc esse veritatē φ impetrādo cōtrariū priuilegiū primo renuntiare v̄r.renūtiatio eñ fit fm eum,non eñ expresse sed etiā tacite.C.de test.mili.l.j.⁊.l.fina.ff. de acqui.here.⁊ potest quocūq; iudicio recusari. ideo Jo.an.v̄r summādo decretalem requirere vsum.ego vero acqesco priori dicto vt sufficiat sola impetratio qꝛ solus animus ad renuntiatio nē sui iuris sufficit.l.si quis.vi.§.differentia.ff.de acqui.pos.⁊.xj.q.iij.estimant.cū seq.qui satis pre sumitur ex impetratione iuris contrarij.arg.c.ij. de renū.li.vj.⁊ iudicio meo pbat̃ hoc in fi.text.cū 20 dicit presertim cum fuerit vsus ⁊c.¶ † Nam di ctio psertim ex proprio significato denotat idem

vbi dt φ l3 platus inferior nō possit regulr̃ trāsigere sine cōsensu epi. c.de cetero.eo.ti.tñ qñ agit̃ de recuperādo pristino iure ecclie deperdi to poterit facere transactionē sine cōsensu epi ad hoc vt facili⁹ reuer tat̃ res ad naturā suā.⁊ dicit esse ter.sin.in.c.j.de pac.in.vj.alle.hic per Abb.Ad idem facit q̄d dt Dom.in.c.ab exordio.xxxv.dis.vbi dicit

in casu cōtrario:vt no.in.c.auditis.de ele.⁊.c.qm̄ 21 frequēter:vt lit.nō cōtest.⁊ hec notabis.¶ † Sz cōtra pdicta ⁊ cōtra ter.opp.v̄r eñ φ abbas im petrando priuilegiū cōtrariū nō potuerit renun tiare iuri iā ecclesie quesito p prescriptionē.arg. in.c.fraternitatē.de dona.⁊.C.de transac.pses.et ff.de pac.l.3 iuris ciuilis regulas.⁊.ff.de dona.l. filiusfa.vbi dr φ concessa libera administratio ne alicui nō intelligit̃ ei data.potest as dilapidā di vel donādi vel pactū gratuitū faciendi.Solu. dicit Jnno.φ maior ⁊ liberior est potestas plato rum φ aliorū administratorum sicut apparet ex decr.ceterū.de dona.quasi sentiat φ cōtraria lo quunt̃ in administratione alijs φ platis cōcessa sed per hoc nō soluit̃ contrariū.d.c.fraternitatē. de dona.vbi dr φ platus pōt ecclesie conditionē meliorē facere non autē deteriorē.ad idē adduco notabile dictū eiusdē Jnn.in.c.accedentibus.de exces.pla.vbi inter cetera dicit φ siue sint consue tudines siue constitutiones siue priuilegia hono rabilia vel vtilia ecclesijs nunquā videtur illi de ecclesia renuntiare per vnū actū vel per plures: qꝛ etiam si expresse vellent renuntiare nō possent alle.d.l.preses.⁊.d.l.contra.§.fi.⁊ subdit si hoc ca su oēs de capitulo vellēt facere aliquid cōtra pri uilegium vel consuetas cōstitutiones suas:vnus solus posset contradicere.ar.in.c.j.de his que fi. a ma.par.ca.Et forte ob hoc dubitauit Jnno.et subiunxit hic quod si ex tali renūtiatione lederet̃ enormiter monasterium dabitur in integ.resti.de in inte.rest.c.j.Solut.Jo.and.distinguēdo inter renuntiationem seu donationem magnam ⁊ par uā:vt leg.⁊ no.in.d.c.ceterum.de dona.⁊.c.apo stolice.eod.tit.Vel potest ⁊ tertio dici fm Jnn.φ ideo tenuit hec renuntiatio qꝛ ex causa facta fuit vt.s.abbas fugeret indignationē diocesani.arg. c.contra morē.c.di.ff.de separa.l.j.§.illud sciēdū. Concludendo pdicta dico φ aut querit̃:an pla tus possit cū enormi dāno ecclesie renuntiare iu ra ipsius ecclie.⁊ dicendū φ nō:vt in.d.c.fraterni tatē.⁊ in ca.constitutus.⁊ q̄d ibi no.s.de ele. ⁊ per Jnn.in.d.c.accedētibus.Aut queritur nunquid possit cū leui preiudicio.⁊ dicendū φ sic:vt in.d. 22 c.ceterū.⁊.xij.q.ij.terrulas.¶ † Hec vera nisi per a pactum^a vel tacitā renuntiationem redeatur ad ius cōe:tūc eñ puto pͥudicari ecclesie non habi ta distinctiōe inter pͥudiciū leue ⁊ graue.ad hoc tex.no.in.c.j.⁊.c.fina.de pac.li.vj.⁊ q̄d ponit Fed. cōsi.lxxxviij.al's.cxij.in fi.⁊ hoc casu pōt iudicio 23 meo iste ter.intelligi. ¶ † An aūt in hac renun tiatione tacite vel expresse exigat̃ cōsensus capi tuli.Jnn.primo sentit φ sic.dicit enim notādum φ hec renuntiatio de tam parua libertate. s. φ^b a quocūq; volunt accipiāt clerici ecclesiastica sa cramenta.valet etiā si conuētus causam ignoraſ set.d.c.ceterū.q̄d est singulariter no.Postea di cit posse dici φ hic interuenit consensus conuen tus qui semper presumit̃.j.de his q̄ fi.a prela.c.ea noscitur.Utrumq; dictū est verum in se:⁊ sic li mitanda sunt dicta Jnnoc.in.d.c.accedentibus. ¶ Ultima pars glo.est facilis ⁊ hodie expedita 24 in.c.j.eod.tit.lib.vj.¶ † Sed extra gl.quero com muniter tenetur φ hic abbas conuenebat episco pum interdicto retinende possessionis.episcopus vero conuentus recōuenit actorem interdicto re cuperande q̄ritur nunc accumulatis p actorem ⁊ reum his interdictis de modo sententiandi.So. hic Jnn.in hoc multum instat ⁊ qꝛ ponit materiā quotidianā eam prosequar.⁊ pro clariori expedi tione sciendum quod aut actor solus probat in tentionē suā:vt qꝛ probauit se possidere tpe li.cō b test.⁊ tpe turbationis^b q̄d est necesse:vt insti.de in terdi.§.hodie.⁊ tūc p eo fert̃ sentētia dūtaxat:vt in.c.licet.de proba.Aut reus pbat solus spolia

φ l3 clericis iam pmotis nō pos sit superior indi cere asperiorem vitam eis inuitis vt habet̃ in.c.p posuisti. lxxxij. dist.⁊ p gl. ordi. in reg.φ oēs.in vj.tñ si indicit a speriorē vitā re deūdo ad statū antiquum a quo erāt collapsi nō regrit̃ consensus oim.vt no.in ca. cū oēs de ↄsti.ad idē facit q̄d dicit Pe.de anch.cō si.clxxxv.in ipres siōe romana.ici. q̄d v̄r magis du bia quam appa reat prima facie ⁊c.in vl.co.φ mr̃ que erat relicta dña ⁊ vsufructu. mortuo filio de bet habere inte grum vsumfruc. qꝛ cessante fauo re filij res facile redit ad naturā suā ⁊ sic legatus interpretatiōe cō suetudinis ali mētorū ↄuertit̃ i legatū vsufruct. dictum tñ Pa. hic ⁊ pdicta limi to verum ⁊ vera qñ quo ad oēs re din⁹ ad ius cōe sed qñ rediretur quo ad preiudi ciū ⁊ damnū ali quorꝫ nō pcede rent text. est fm cōem intellectus quē ego solus ad hoc pōdero in.c. cū oēs.de consti. Sebast.Sapia. ¶ Tpe turba tionis.Que sint necessaria pban da in possessorio retinende ponit Bart.in.l.j.§.in terdictum.ff.vti posside.et Lan frā.de oria.in re peti.rubri.de cā posse.⁊ proprie. col.viij.ver.pri ma conclusio.

tionē. ⁊ ꝓ eo ferꝛ sñia ad limites petitionis. arg. hic. Aut vterqꝫ nititur probare intentionem suā scꝫ actor turbationē reus spoliationem ⁊ tunc si prius cōstat de turbatiōe ꝗ̄ de spoliatione pronunciabitur prius pro actore interdicto retinende. cōpesceꝛ eñ reus a perturbatione donec sententieꝛ super interdicto vnde vi. ꝯm Inno. alle. c. cum venissent. de insti. quod satis placet: vt interim euitetur turbatio ⁊ scandalum. arg. in. l. eqꝫssimum. ff. de vsufruc. Aut simul liquet pro vtroque qꝛ actor probat possessionē ⁊ turbationem.

25 ¶ † Reus vero ꝓbat spoliationē. ⁊ tunc aut probat ꝙ vi ab alio possidet. i. ꝙ alium illa re spoliauit: ⁊ nō prodest cōuento: qꝛ non pōt se defendere iure tertij. tex. est apertꝰ in. l. j. ff. vti pos. in fi. ⁊ hoc ideo contingit quia ius tertij non excludit prorsus ius agentis. non enim sequitur spoliaui aliū: ergo tu potes me turbare. facit. l. bona fides. ff. depositi. secus autem esset vbi ius tertij prorsus excluderet ius agentis, tunc enim potest opponi de iure tertij: vt. l. cū seruum. C. de ser. fugi. no. Bart. in. d. l. j. §. fi. quod est notandum: ad hoc reducas prolixe no. per Io. an. in. c. mandatū: de rescr. vbi discutit post alios an ⁊ qñ liceat de iure tertij ꝓponere. Aut ꝓbat cōuentus ꝙ ab eo possidet vi: ⁊ hoc casu Inn. ponit opi. Quidam enim dicunt ꝙ fertur sentētia super vtroqꝫ sed executioni non mandabiꝛ sñia nisi super interdicto vñ vi quasi sñia restitutoria trahat ad se ⁊ absorbeat sententiā super turbatione. ar. in. c. cū dilectus. de cau. pos. ⁊ proprie. Alij vt refert Inno. dicunt qđ hoc casu nulla sñia ferꝛ super interdicto vti pos. ⁊ ita intelligunt isti. l. j. §. prealle. vbi diciꝛ qđ si aliquis vi aut clā vel precario ab aduersario possidet ꝙ non dꝫ vincere in interdicto vti possi. ⁊ exponunt illa verba. i. nulla sñia sup isto interdicto dꝫ ferri. sed primi qui tenent ꝙ sñia debet ferri. qđ est tutius ꝯm Inno. exponunt ista verba legis que dicunt ꝙ possessor nō dꝫ vincere hoc casu. s. cū effectu: qꝛ illa sñia non mandabiꝛ executioni. qđ tamen tunc tantū obtinet ꝯm Inno. qñ conuentus. vti pos. recōueniebat actorē interdicto vnde vi. si enim aliter velles intelligere illā legē. s. ꝙ interdictum vti pos. non competit contra spoliatorē cū effectu ꝙ reus possit excipere de spoliatione sua: sequereꝛ hec absurditas ꝯm eum scꝫ ꝙ nulla sñia super interdicto vti pos. ferri possit probata spoliatione: qꝛ si ferreꝛ sñia ꝙ reus q ꝓbauit spoliationē cesset a molestia expresse contradiceret. d. l. j. in fi. vbi dꝛ ꝙ actor nō dꝫ vincere probata violētia vel clādestinitate seu ꝑcaria possessione. si vero iudex absolueret reum spoliatū ab impetitione actoris hoc etiā non potest stare: qꝛ per cōsequēs cōcederet ꝙ molestet possessorē qđ est falsum: cū ēt predo sit in sua possessione defendēdus: vt. s̄. de resti. spo. in literis. Itē si liceret eidē spoliato turbare eadem ratione ⁊ spoliare quod falsum est quia etiā ipsi priori spoliatori competit interdictū contra secundū spoliatorē ⁊ primo spoliatū: vt in prealle. decr. in literis. ⁊ quod ibi no. Itē ꝯm eum per predictū modum agēdi. s. vti pos. ⁊ excipiēdo de spoliatione nō fiet rei restitutio spoliato: qꝛ nec ad hoc actum est nec interdictum vti pos. institutū est ad possessionem recuperādam. Item si constat qđ male fecit iste spoliatus qui turbat possessorē: ergo dꝫ puniri. ⁊ si diceres forte vt aliq inaniter somniauerūt qđ punietur ꝑ alias actiones. scꝫ per actionē iniuriarū vł per officiū iudicis. certe hoc nō ꝓcedit ꝯm ipsum qꝛ actio iniuriarū est ꝓdita ad vindictam tm̄. vñ per hoc nō cōsequereꝛ possessor ꝙ cesseꝛ ab eius molestatione. quare cōcludit Inno. ꝙ verba illꝰ l. j. in prin. ⁊ in fi. vbi dꝛ ꝙ possessor non obtinebit in interdicto vti pos. ꝯtra istū quē spoliat sic esse intelligēda. s. si reus añ lit. cōte. excipiat ꝯ agentē interdicto vti pos. nō esse audiendū nisi prius restituat rē de qua agiꝛ: q̄ reū prius spoliauit. ad hoc. c. sup spoliatiōe. de ordi. cog. vel si directe ꝓponat interdictū vñ vi contra agentem vti possi.

26 ¶ † Vult ergo in effectu ꝙ conuētꝰ hoc interdicto habet duplex remediū primū vt actorē expellat ab agendo proponendo spoliationē suā per viā exceptionis añ lit. cōte. secus si post. ar. eorū q̄ leg. ⁊ no. in. c. ij. ⁊ fi. de or. cog. scđm vt directe cōtra actorē intentet interdictū vñ vi. ⁊ probata spoliatione obtinebit ipse solus in effectu lꝫ etiā pronūtiari debeat super interdicto vti pos. sꝫ sñia non mandabiꝛ executioni. ar. c. cū dilectus. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ ad hāc breuē cōclusionē pōt reduci tota ista gl. Inn. sꝫ voluit tota sua verba recitare tu videas sua subtilia motiua. Bar. tñ in. d. l. j. §. fi. non placent hec dicta. pōdera eñ tex. in. d. l. j. in fi. in eo quod dicit ꝙ possidēs vi: clam: vel ꝑcario: a cōuento nō dꝫ vincere in hoc interdicto vti possidetis. ex hoc eñ verbo vincere: ostēdiꝛ ꝙ hec exceptio nō est ꝑcile examinanda ante lit. cōte. sꝫ postea ad merita cause vsqꝫ ad tp̄s diffinitiue. nā si añ lit. cōtest. examinareꝛ nō posset diffinitiue ꝓnuntiari: vt in. c. qm̄: vt lit. nō cōte. ad idē tex. iuncta. l. j. in prin. vbi pretor dicit vim fieri vero quo minus possideas vti possidebas nō vi nec clam nec precario. ⁊ sic habuit respectū ad diffinitiue tp̄s ⁊ nō ad ꝓcessum nil tñ specifice attingit qđ iuris cū ꝓponiꝛ spoliatio ꝑ viā actiōis: nec respōdet ad absurditates. Inn. tñ colligit vnū singulare dictū qđ est de directo ꝯ fundamentū Inn. dicēs deiectū posse inquietare deiectorem suum qñqꝫ nec teneꝛ interdicto vti pos. sed repellere non lꝫ nisi incontinenti. l. iij. §. cū igiꝛ. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊. c. olim. de resti. spo. ⁊ ita dicit tenere glo. in. l. vna. C. vti pos. qđ est mēti tenendū do. Ant. sequiꝛ Bar. vt exceptio spoliationis possit opponi hoc casu etiā post lit. cōtest. Itē dicit ꝙ si spoliatio fuit deducta per viā actionis ⁊ ꝓbata: non est ꝓnūtiandū super interdicto vti pos. dūmodo dicat conuētus nō esse sentētiandū. lꝫ aliud sentit Inn. Moueꝛ qꝛ hec exceptio spoliationis est peremptoria que pōt qñcūqꝫ opponi. ⁊ qꝛ in exceptionibus sufficit ꝓponi factū ex quo colligatur exceptio ⁊ qꝛ directa ꝯtra actio hꝫ finē exceptionis: qñqꝫ negat ius agēdi. nā si dicis te dñm ego cōtra dico me dñm: lꝫ agēdo excipio te dñm nō esse: ⁊ qꝛ notorie cōstat agētē nō hr̄e ius agendi potest ⁊ debet iudex sentētiare pro agēte recuperāde ⁊ non ꝓ agente vti pos. Itē qꝛ inanis esset illa pronuntiatio si in effectu mādareꝛ executiōi si liceret turbare liceret spoliare. qđ est falsum. d. c. in literis. qꝛ aliud in turbatione ꝗ̄ in spoliatione vel econtra. spoliatio eñ scđa purgat vitiū prime spoliationis sed non turbatio. ⁊ qꝛ plus est spoliare ꝗ̄ turbare nō obst. ꝙ spoliato detur remediū ad recuperandū: fortius dabitur ad defendēdū. quinimo ꝯm. d. Ant. fortius daꝛ ad recuperandū propter rationē ꝑcedentē. Nō ob. ꝙ iniuste faciat turbando: qꝛ ibi iniuste facit donec liqueat de violētia: sed iuste facit ⁊ fecisse cēseꝛ factū hoc liquidādo. ⁊ hoc satis plꝫ. Sed cōcludēdo latius ⁊ clarius dico ꝙ triplex remediū[a] cōpetit cōuēto vti pos. q ꝑtendit se spoliatū ab actore. Primū vt eū repellat ab agendo excipiēdo de sua spoliatiōe ante lit. cōte. ⁊ hec exceptio dilatorie proposita operabiꝛ effectū repulsiuū nō quia detrahat iuri agendi vti possidetis cum non opponatur peremptorie: sꝫ ex priuilegio tributo spoliato. nō eñ cōpellitur rñdere spoliatori añ restitutionē: vt in. c. ij. ī fi. de ord. cog. ⁊ ꝙ hec est exceptio ad effectum repulsiuū agendi debet ꝓponi ante lit. cōte. est text. iuncta gl. in. c. j. ij. q. ij. Scđm remediū est vt de expoliatione excipiaꝛ perēptorie: ⁊ sic post lit. cōte. vsqꝫ ad sñiam seu donec fuerit in cā ꝯclusum ꝑ. d. l. j. in prin. ⁊ in fi. ff. vti pos. qua ꝓbata: dꝫ actor succūbere sed nō fiet restitutio cōuento si hoc nō cōpetit: qꝛ ordinaria ad finem repellēdi nō cōsequunꝛ effectū cōsequēdi vt ꝓbaꝛ in. d. c. ij. de ord. cog. Nō ob. si dicaꝛ ꝙ ꝯm hoc licebit spoliato impune illū molestare: qꝛ dico ꝙ aut istum molestabat in possessione subtracta ⁊ nō habet spoliator de q̊ cōqueratur cū possit sibi ꝓuidere restituēdo possessionē violentā ⁊ ipse fuit ⁊ est istius turbationis causa. nō eñ voluit pretor talē in violēta ⁊ iniqua possessiōe defendere: ne sit iniquitatis fautor ⁊ ne inde procedāt iniurie vñ iura nascuntur in. c. qualiter ⁊ qñ. j. de accu. ⁊. l. meminimus. C. vnde vi. ⁊ hec potuit esse ratio decidēdi in. d. l. j. vbi dꝛ ꝙ talis violentus vel clādestinus non dꝫ in hoc interdicto vti possi. vincere sicut in simili iura mandāt actorē in possessionē rei petite mitti vt reus contumax tedio affectꝰ veniat rñsurus: vt in. c. qm̄. §. in alijs. vt lit. non cōte. Tertiū remediū est vt cōuētus deducat spoliationē suā directe ꝓponēdo interdictū recuperāde sicut vr̄ fecisse ep̄s hic quo casu probabiliter pōt de mō pronuntiādi dubitari vtroqꝫ probāte intētionem suā. Opiniones hincinde supra vidistis: mihi plꝫ opinio vt nō ꝓnuntieꝛ ꝓ actore in interdicto vti pos. qꝛ ex ꝓbationibus cōuenti clare constat ꝙ sibi ius nō cōpetit. voluit eñ pretor in hoc interdicto vti pos. subueniri violēto possessori cōtra spoliatū. d. l. j. ⁊ satis est ꝙ cōstet illū violētū possessorē. arg. c. ecce. xxiiij. q. iiij. Item reus petendo illius possessionis restitutionē satis vr̄ excipere: vt ꝑ illo nō ꝓnuntieꝛ: qꝛ qui vult ꝯñs vult ⁊ antecedens. l. illud. s̄. de acqui. here. ⁊. c. cū. M. ⁊ qđ ibi no. de cōsti. ⁊. c. ex parte. de spō. vñ poterit iudex sic pronūtiare: qꝛ tu actor probasti possessionē ⁊ turbationē erat ꝓ te pronūtiandū: sed qꝛ actor ꝓbauit ꝙ vi ab eo possides ⁊ petijt sibi possessionē restituēdi: ideo eū restituimꝰ ⁊ te cōdēnamus ad possessionē libere relaxādā: ⁊ hec sufficiāt in hoc articulo.

27 ¶ † Ultimo quero qꝛ tex. in. d. l. j. ff. vti possi. dicit ꝙ nō dꝫ actor in hoc interdicto vti pos. vincere cōtra reū a quo possidet vi vel clā vel ꝑcario: qñ dꝛ actor sic possidere. Sol. dicit Inn. ꝙ lꝫ Azo in summa vti possidetis faciat magnas difficultates in expositione illorum

---

Sebasti. Sapi.

[a] ¶ Triplex remedium. Vide Lanfrā. in ꝑalle gata repe. rubr. de cā pos. ⁊ proprie. col. xiij. ver. septima conclusio vbi dꝛ ꝙ spoliatus nō pōt cōuenire possessorio vti possidetis. ⁊ iō pōt impune turbare ī possessione fundi q̊ fuit spoliatus ēt turbaret ex interuallo.

tione illorū verborū:ipſe tñ Inn.ſic ſimpliciter dicit exponendo poſſi- deo a te vi.i.violenter tibi abſtuli:⁊ ſic de alijs.Bar.in.d.l.j.§.fi.dicit ꝙ ſalua reuerētia Inno.labor Azo.non fuit indebitus.cauſa eſt ſm eū.q2 ad hoc vt iſtud interdictū alicui cōpetat:neceſſe eſt vt ipſe poſ- ſideat.vñ ſi ego poſſideo vi clam vel p̄cario quō potes tu agere cōtra me ſi nō poſſides.Et ideo laborat multū Bart.in ponendo exēpla qȯ vterqʒ actor.ſ.⁊ reus poſſideat ⁊ eorū alter poſſideat vi clam vel pre- cario.Sed ꝑfecto parcat mihi reuerētia Bar.lʒ hoc poſſit continge re nō tñ eſt neceſſe:q2 pariter interdictū vti poſ.daꝛ nō ſolū inter duos qui cōtēdūt poſſidere:vt.l.ſi duo.in prin.ff.vti poſ.leg.⁊ no.in.c.lʒ de proba.ſed etiā,daꝛ poſſeſſori ad tuendā ſuā poſſeſſionē contra aduer ſariū qui eū turbat ⁊ inquietat:lʒ non poſſideat nec poſſidere conten- dat:vt in.d.l.j.§.eſt igiꝛ.⁊ lēg.⁊ not.in.d.c.lʒ.in gl.in ver.vti poſ.⁊ in.c. audita.de reſti.ſpo.quapropter tenendo ꝙ actor ſolus poſſideat cla re ptʒ expoſitio illorū verborū ſm Inno.potes enī a me vel ab alio vi poſſidere:q2 me a poſſeſſione deieciſti.clam q2 me abſente clam fuiſti poſſeſſionē ingreſſus.precario q2 ad preces cōceſſi tibi vt poſſideres ſi poſtea cōtra me te in poſſeſſionē turbātē magis hoc interdicto vti poſ.potero excipere ꝙ vi aut clā vel precario poſſides.⁊ ſi a me debe res ſuccūbere:ſi ab alio ſecus:q2 quo ad me libere ⁊ iuſte poſſides.d. l.j.in fi.⁊ ſm hanc viā res eſt clariſſima.Sed ſi teneremus qȯ vterque poſſideret:ſed alter vi clā vel precario.qȯ eſſe pōt.d.l.ſi duo.in princi. tunc eſt difficultas in preponendis exemplis.⁊ forte hoc caſu labora- uit Azo.ſed dic breuiter vt no.in.d.l.j.ꝙ vi aut clā alter poſſidet. Si ego eram dñs alius erat fructuarius qui poſſidebat naturaliter: tu iuiſti ⁊ fructuarium deieciſti vi:certe poſſides a fructuario non a me dño.vnde vterqʒ noſtrum poſſidet:ergo ciuiliter ⁊ naturaliter vterqʒ noſtrum eſt tuendus in poſſeſſione:q2 tu nō debes me turbare in poſ- ſeſſiōe mea ciuili:nec ego te in tua naturali:ſʒ ſi tu poſſides vi aut clā a me naturaliter debes ſuccūbere:vt in.d.l.ſi duo. ⁊ in eiſdē terminis pone exēplum quādo alter poſſidet iuſte.ſ.reſpectu iuſte ciuilis poſ- ſeſſionis alter clā vel precario reſpectu naturalis.Reſpectu vȯ eiuſ dē ſpeciei poſſeſſionis nō pōt hoc contingere q2 duo eandē rem eodē modo inſolidū poſſidere non poſſunt:vt in.c.licet de pba.Quid autē ſi de facto vterqʒ pariter probauit ſe poſſidere inſolidū dic vt dixi in

28 d.c.licet.⁊ per hoc habes clare hūc articulū.¶ †Querit inſuper In- no.an ſnīa ꝓ poſſeſſore lata in interdicto vti poſſidetis: pariat exce- ptionē rei iudicate:ſi idē contra quē iudicatum fuerit agat tunc pro eiſdē rebus interdicto vñ vi.⁊ rñdet ꝙ non q2 alia,eſt actio ⁊ ad aliud agiꝛ nunc ꝙ̄ prius.ff.de excep.rei iudi.l.cum queritur.cū duabus ſeq. ⁊.§.de teſt.cauſam que inter economū.⁊ q2 ſnīa iudicis primo lata in interdicto vti poſ.non prohibet moleſtationē iuris:ſed facti quādiu

29 poſſidet.hic aūt conſtat ꝙ re euicta ab eo iā non poſſidet. ¶ †Illud aūt certū eſt ſm eū ꝙ is qui interdicto vti poſ.ſuccubuit poſſit propo nere rei vendicationē.quare ergo ſimiliter ꝓponere interdictū vnde vi non poterit:vel aliā competentē actionē.diuerſitatis ratio non appa

30 ret.ergo idem eſt dicendū.C.de lib.prete.⁊ exhere.l.j.¶ †Si autē non egi vti poſſidetis:ſed cōfeſſoria petēs aduerſariū a ſua moleſtatione cōpeſci ⁊ obtinuit.tūc reus nō poterit agere vñ vi vel alio interdicto ⁊ ratio eſt ſm eum q2 in primo iudicio in quo fuit cōfeſſoria intentata actū fuit de ꝓprietate que preiudicat oībus poſſeſſoribus.š. de cauſa poſ.⁊ ꝓprie.cū dilectus.ꝙ aūt cōfeſſoria ſit actio in rem in his in- corporalibus:ꝓbaꝛ in.l.ſi forte.ff.ſi ſer.ven.⁊ in.§.ecōtra.inſtit. de act.

31 ¶ †Ultimo vltra doc.hic queriꝛ quid ſi actor ſuccubuit q2 nō proba uit ſe poſſidere:nunquid debeat cōdemnari reo in aliquo ſaltē vt eum decetero in ſua poſſeſſione non moleſtet.Gl.in.l.j.C.vti poſ.dt ꝙ non ſed reus debet abſolui:latius hoc ꝓſequiꝛ Bar.in.d.l.j.ff.eod.dicens ꝙ aut reus abſoluiꝛ:q2 actor non poſſidet.⁊ tunc actor ad nihilū con dēnabitur reſpectu poſſeſſionis de qua agiꝛ.quaſi ſecus reſpectu ex- penſarū.nā in his diſtinguendū vt no.in.c.finem.de do.⁊ contu. Aut reus abſoluitur q2 docuit ſe poſſidere:⁊ tunc ſubdiſtinguitur. Aut enim docuit ſe poſſidere iuſte ⁊ poterit actori imponi ſilentium ne eū decetero moleſtet.l.circa.ff.de proba.No.bene hoc dictū.ſentit enī ꝙ ſi ſup libello actoris reus probat de iure ſuo eſt pro reo ꝓnuntiandū. lʒ expreſſe hoc nō petierit.de quo vide qȯ plene dixi in.c.ex cōqueſtio- ne.de reſti.ſpolia.Si autem docuit ſe poſſidere ſimpliciter tunc ſecus ſm eum:q2 poſſet eſſe qȯ poſſidet ab aduerſario vi clam vel precario hoc mihi non placet.q2 donec aliud appareat poſſidens preſumitur iuſte poſſidere:vt.l.ſi.C.de rei vē.Item nunc poſſeſſor nō debet in hoc interdicto vincere cū appareret quod vi vel clam vel precario poſſi- det in.d.l.j.in prin.⁊ in fi.ſec⁹ ergo vbi nō apparet iniuſtitia poſſeſſio- nis.facit.d.c.licet.de proba.nā in dubio poſſeſſor preſumitur in bona fide:vt plene dixi.š.eo.ſi diligenti.Aut non conſtitit actorem vel reūʒ poſſidere aliquo modo:vt puta q2 actor erat colon⁹ vel creditor miſ ſus in poſſeſſionē ex primo decreto.vt.l.ſi duo.§.creditores.ff.vti poſ. ⁊ tunc nō eſt dubium ꝙ reus venit abſoluendus:vt in.d.§.creditores. tamē actor in nullo ſibi condēnabitur vel preiudicabiꝛ ſm Bart. qȯ intelligo ſm predicta q2 reus nō probauit ſe poſſidere.Quādoqʒ cō- tingit quod vterqʒ poſſidet.ſed diuerſo modo:vt q2 vnus ciuiliter et ali⁹ naturaliter.⁊ quilibet debet obtinere in ſpecie ſua ſi iuſte quiſqʒ

poſſidet.de quo dic vt.š.latius dixi ⁊ ad materiam ampliandam vi- de plene no.in.d.c.licet.de proba.⁊ per Barto.in.d.l.j.§.fi.⁊.l.ſi duo.ff. vti poſ.⁊ hec no.

1 ☞ Papa non poteſt tollere ius ciuile in concernentibus animam.
Lex continens in ſe peccatum etiam veniale eſt ipſo iure nulla.
Subditi non tenentur parere ſuperiori contra legem Dei.
2 In bona fide dicuntur illi qui non habent ſcientiam rei aliene.
4 Bona fides requiritur de iure canonico omni tp̄e in preſcriptione.
5 Mala fides poteſt ⁊ debet probari per illū qui dicit non fuiſſe in pre- ſcriptione.vel quia preſcribens cōfeſſus fuit in iudicio quod res erat aliena.
6 Mala fides interueniſſe in preſcriptione probatur: q2 fama erat in loco ꝙ res erat aliena.
7 Preſcribens an teneatur docere de titulo.vide remiſſiue.
Preſcriptiones iurium currunt ex negligentia non petentis.
8 Preſcriptio libertatis in ſeruitutibus vrbanorū prediorū nō currit cū preſcribens vtitur facto ſuo:vcʒ altius tollēdo edes ſuas: ſed preſcri ptio ſeruitutis ruſtice cauſaꝛ ex mera negligentia non petentis.
9 Debitor an p̄ſcribet tam in foro fori ꝙ̄ poli ꝯ ſuū creditorē negligētē petere ſi ipſe debitor ignoret ſe debere.13.14.15.vel ſciat. 18.21.2[illegible].30.
Statutum ꝙ ſi quis nō petierit debitū intra tantū tp̄s ꝙ cadat a iure ſuo:vel vlterius non audiatur:an valeat.13.18.⁊ ſequenti.
10 Renuntiare nō poteſt quis iuri introducto in odium alterius vt pre- ſcriptioni ⁊ macedoniano.
11 Actiones tēporales ⁊ quāto minoris ⁊ redhibitoria de iure canonico finiuntur tempore a iure ciuili ſtatuto.
12 Actiones vel accuſationes criminales que poſt certum tp̄s non poſ- ſunt amplius intentari de iure ciuili non precludunt viam quin in fo ro canonico intententur.
14 Debitor an ⁊ qñ teneatur ire ad domū creditoris offerendo debitū vel econtra.vide remiſſiue.
15 Nulla:iſta dictio eſt vniuerſalis negatiua excludēs omne ſub ea con- tentum:aliquando ſecus.vide nu.35.
16 Uia illa eſt tenenda per quam omne vitatur peccatum q2 eſt tutior.
17 Iura ⁊ actiones veniunt appellatione rei vel bonorum.
19 Mora interpellat pro homine in foro contentioſo.ſed non peniten- tiali.
22 Denuntiatio euangelica poteſt ſemper intentari vbi ſubeſt obliga- tio naturalis.
25 Debitor qñ preſcribit contra creditorem an ⁊ quo caſu tollatur obli gatio naturalis.
26 Denuntiatio in foro eccleſiaſtico non poteſt intentari qñ denegatur actio de iure ciuili ob magnam equitatem.
Exceptio macedoniani ⁊ velleiani ⁊ ſiſes habent locū in vtroqʒ foro.
27 Denuntiatio in foro eccleſiaſtico tūc demum habet locū qñ obſeruā- tia iuris ciuilis induceret peccatum.
Preſcribens nō teneꝛ reſtituere rem preſcriptam in nullo foro ſi poſt preſcriptionem ſuperueniat mala fides.37.
28 Preſcriptio longiſſimi temporis ſine titulo equalis eſt in fauore pre- ſcriptioni longi temporis.
29 Filiuſfamilias non teneꝛ reſtituere mutuum etiam in foro anime.
30 Debitum vigore ſententie an preſcribatur adeo ꝙ cōtra preſcriben- tem non poſſit intentari denuntiatio in foro eccleſiaſtico.
31 Sententia declarat non autem inducit.
32 Sententia preſumitur iuſta preſumptione iuris ⁊ de iure in qua preſu- mitur ineſſe naturalis obligatio.
33 Feudum an preſcribatur eo ſolo ꝙ quis preſtiterit ſeruitia domino ꝑ plura tempora.
Preſcriptio de iure ciuili nunꝙ̄ currit cū mala fide que pariat actio nem ſed exceptionem ſic:de iure canonico nec exceptionem parit.
34 Allegans preſcriptionem non neceſſitatur allegare bonam fidē q2 preſumitur.
Preſcriptio ſi fuerit capitulata cenſetur fuiſſe capitulatum de titu- lo quando requiritur.
35 Statutum dicēs ꝙ in caſu nulla currat preſcriptio nō excludit preſcri ptionem longiſſimi temporis.
Preſcriptio an poſſit tolli per priuilegium.
36 Diſpoſitio iſtius capituli an ſe extēdat ad preſcriptiōes ꝓcedētes.
38 Preſcriptio an currat vel interrumpatur ſi preſcribēs habuit aliqñ conſcientiam leſam.ſed in fine non.
39 Titubans an preſcribat.
40 Bone fidei poſſeſſor rectiſſime quiſqʒ dicit quādiu poſſidere ſe igno rat alienum.
Ignorans non habet nec bonam nec malam fidem.
42 Prelatus qui habet ſcientiam rei aliene quā nomine eccleſie poſſi- det an teneatur illam reſtituere.
Prelato ſolo non creditur etiam vt teſti.44.
43 Confeſſio prelati aſſerentis rem per eccleſiam poſſeſſam eſſe alienā que tamen eſt bona fide an preiudicet.
45 Emens bona fide rem alienā ſi anteꝙ̄ preſcribere finia[illegible]ſcit r[illegible] fuiſſe

alienam quod remedium habebit.

De euictione non agitur anteꝙ̄ res euincatur licet sciatur quod est aliena.

46 Mala fides quõ probet: ⁊ quõ purgetur.

Quoniam. Possessor male fidei nullo tẽpore ꝓ̄scribit ita cõiter summat. sed ꝑ hoc summariũ nihil induceret de nouo iste tex. cũ esset ꝓuisum. s. e. vigilanti. iõ plenꝰ summo sic. Nec in foro canonico: nec ciuili vz ꝓ̄scri. cũ mala fide. h. d. Diuidit in q̃tuor partes. In prima ponit q̃stõnis cãm. In scḋa cõstitutionẽ. ibi: synodali. In tertia. ibi infert ex cã. ibi: cũ gñaliter. In q̃rta cõcludit. ibi: vñ. ¶ Casus lr̃alis loco ponit hoc qḋ seqt. Quicũqz facit ꝯ conscientiã edificat ad gehẽnã ⁊ ideo statuit conciliũ ꝙ nulla valeat ꝓ̄scriptio absqz bona fide tam canonica ꝙ̄ ciuilis: qꝛ generaliter omni cõsuetudini ⁊ cõstitutioni derogãdũ est que sine peccato mortali seruari non põt. ideo opoꝛtet vt qui rem alterius ꝓ̄scribit qḋ in nulla parte prescriptionis habeat malã fidẽ. ¶ Not. principiũ ꝙ omne qḋ non est ex fide peccatũ est. sunt verba apostoli ad Ro. xiiij. in fin. q̃ expone vt plene ꝓsequit Grat. xxviij. q. j. §. ex his. vbi dat duas expositiones. sz ꝑ̄ma mihi plz ad ꝓpositũ nostrũ vt dicamꝰ ꝙ oẽ qḋ ꝯ cõsciẽtiã sit est peccatũ. vñ capit hic fides ꝓ conscientia vt voluit etiã hic gl. j. habes enim rei aliene cõscientiã ꝓ̄scribere conat cõtra ꝯsciẽtiã: ⁊ ideo peccat. vt i. c. lfas. de rest. spol. merito nõ iure põt ꝓ̄scribere. Quot autẽ modis capiat fides vide ꝑ gl. satis planã sup rub. de sum. tri. quã notabis. ¶ †No. ij. ꝙ synodꝰ q̃nqz sumit ꝓ cõcilio gñali. cõcoꝛ. c. j. ꝺ spõ. q̃nqz sumit ꝓ synodo quam facit eṗs. j. de accu. sicut. ¶ †No. iij. ẜm verũ intellectũ papã posse tollere ius ciuile in cõcernẽtibus aĩaz seu pctm̃. est em̃ in talibꝰ. s. oẽm creaturã. vt in. c. nouit. de iud. voluit Bar. in. l. ꝑuilegia. C. de sac. san. ecc. vide gl. in r̃la possessoꝛ. de regu. iur. li. vj. ¶ †Not. abolẽdã ⁊ cassandã esse ꝯstitutionẽ q̃ absqz peccato mortali seruari non põt. Ego dico ꝙ talis cõstitutio est ipso iure nulla qꝛ de substãtia legis est vt sit iusta ⁊ honesta. iiij. di. erit aũt lex. Si aũt cõtinet peccatũ nõ potest dici lex. Itẽ si cõtineret aliqḋ inhonestũ. qḋ tz Bar. in l. oẽs ꝓpli. ff. de iusti. ⁊ iu. l. fin. C. si contra ius vel vti. pub. quinimo talis legis ꝓmulgatoꝛ tãꝙ̄ contra ius diuinũ disponẽs cõuincit potius errare ꝙ̄ legẽ cõdere. xxv. q. j. sunt quidã. nec tali legi debent subditi parere ne obediãt inferioꝛi cõtra legem superioꝛis. s. dei. xj. q. ij. qui resistit. ⁊ c. iulianus. ⁊ ad istũ tex. qui dicit tali constitutioni derogãdũ: intelligo de facto. nã de iure est irrita per supradicta. Et idẽ vr̃ si ꝯtinet i se pctm̃ veniale[a] ar. in. c. ij. de pac. li. vj. cũ sua gl. tz hic do. Ant. facit qḋ no. gl. xiiij. di. in summa. ¶ †Not. ꝙ ille dr̃ esse in bona fide[b] qui nõ habet conscĩẽtiã rei aliene qḋ clarius ꝓbatur in ca. si virgo. xxxiiij. q. ij. in sum. ¶ †No. vlt. ꝙ de iure canonico. non sufficit bonã fidẽ assistere in prin. sed reqrit toto tp̃e prescriptionis. ¶ Glo. ij. diuidit in quatuoꝛ partes. Primo em̃ opponit. de. c. cura. de iure pa. vbi videt currere prescriptio cum mala fide. Glo. non soluit. Jo. an. dicit ꝙ ibi soluit. dic ꝙ vario mõ sz mihi placet illa solutio ꝙ prescribẽs errabat in facto ⁊ sic nõ erat in mala fide: ⁊ dic vt ibi plenius no. ¶ Secundo glo. querit q̃n quis dicatur habere bonã fidem: remittit ad no. in. c. si diligenti. s. e. dic vt ibi plene no. ¶ †Tertio gl. q̃rit quid si actoꝛ contra quẽ allegatur ꝓ̄scriptio vult probare qḋ prescribens habuit ab initio vel medio tempoꝛe malam fidem arguit pro ⁊ cõtra. ⁊ tandem cõcludit ꝙ debet ad probandũ admitti. sed de hoc ego nõ dubito ꝙ si habuit illo tẽpoꝛe durãte cursu prescriptionis malam fidẽ non potuit prescribere: vt hic in fi. ꝓbatur. ⁊ in. c. veniẽs. in fi. s. e. ⁊ in regula possessoꝛ. li. vj. debet ergo admitti actoꝛ ad probandum ꝙ detrahit substãtie ꝓ̄scriptionis: ⁊ interimit intentionem seu exceptionez illius rei. ¶ †Qualiter autem probabit malam fidẽ[c] dic ꝑ famã q̃ erat in loco: quo erat res aliena vel qḋ ipse ꝓ̄scribẽs fuit aliq̃n hoc ꝯfessus ex̃ iudiciũ. de quo vide ꝑ Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. ⁊ dixi. s. in trac. huius ti. ¶ †Ultimo gl. querit an prescribẽs teneatur docere de titulo. ⁊ remittit ad no. in. c. si diligenti. s. e. ⁊ tu vide qḋ ibi dixi. ⁊ habes tex. expressum. in. c. j. e. titu. li. vj. ⁊ dic vt ibi. ¶ Quero capiendo gl. iij. an ꝑ hoc. c. sint iura ciuilia correcta quatenꝰ admittit sic prescriptionẽ cũ mala fide gl. primo adducit istũ tex. pro parte affirmatiua in eo ꝙ tollit prescriptionẽ canonicã ⁊ ciuilẽ non suffragãte bona fide: ⁊ hanc opi. dicit tenere Jo. qꝛ ratione peccati ẜm eũ potuit ecclesia legibꝰ ciuilibus preiudicare. de iudi. nouit. ¶ Scḋo refert gl. opi. cõtrariã ꝙ peccatũ debet considerari quo ad ius diuinum: non autẽ quo ad foꝛũ ciuile. ⁊ ẜm hãc opi. exponit text. canonica. i. cũ agitur de re spũali prescribẽda. ciuilis cum agitur de re ciuili. i. non spũali. ⁊ sic tollit prescriptio quo ad foꝛũ ecclesiasticũ duntaxat. ¶ Tertio gl. respondet ad opinionẽ Joã. quam approbat quoniã lex ciuilis considerat negligẽtiam nõ petentis. sed canon considerat peccatuz mala fide prescribẽtis. ideo canõ ꝓualere debet propter animarum periculũ. hanc opi. tenet hic Inn. dicẽs ꝙ ratione peccati canon potuit corrigere legem. ar. c. nouit. de iudi. idẽ Host. ⁊ Joan. and. in regula possessoꝛ. lib. vj. in glo. ⁊ in mercu. Aduerte vbi ꝓ̄scriptio cũ mala fide causatur ex iniusto possidere prescribẽtis omnes cõsentiunt ꝙ ratione peccati standũ est canoni: vt no. Bart. in. l. ꝑuilegia. C. de sacrosan. ecc. nã ⁊ ipse imperatoꝛ dicit ꝙ in istis lex non dedignat sacros canones imitari. ⁊ sic subijcit se dispositiõi canonice: vt in aut. vt cleri. apud ꝓpꝛi. epi. §. pe. colũ. vj. ⁊ in. c. clerici. de iudi. ⁊ in. c. j. de iur. cal. dispositum ergo in huiusmodi spiritualibus per canones potest dici dispositũ per leges. facit qḋ de cõcubinatu ⁊ similibus no. Joan. and. in regula sine culpa. in mercu. ¶ †Sed quãdoqz ꝓ̄scriptio causatur sine possessione ⁊ facto prescribentis: vt in actionibus. debitoꝛ enim nihil possidet quod sit creditoꝛis. nam licet sibi mutuare dominium habet. l. ij. ff. si cer. peta. tamen non ipse dicitur possidere actionẽ cũ det contra eum ⁊ sit penes ipsum creditoꝛem: vide aliud in prescribenda libertate contra seruitutem rusticam: in qua non requiritur aliquod factũ prescribentis: sed solum negligentia non vtentis. secus in prescribenda libertate seruitutis vrbane: quia tunc requiritur factuz hominis. exemplum in hoc titulo si edes tue edibus meis seruiant ne altius tollantur vel luminibus ediũ mearũ officiatur ⁊ ego fenestras meas prefixas ⁊ clausas habuero: ita demũ ius meum amitto si tu per hoc tẽpus edes tuas altius sublatas habueris: non si in seruitute rustica. nam si habes seruitutẽ eundi per fundũ meũ ⁊ per magnum tempus hac seruitute non vsus fuisti illã perdis: ⁊ ego acquiro sine aliquo facto meo libertatẽ in fundo meo. hec probant in. l. hec aũt. ff. de ser. rust. predi. ⁊. l. sequit. §. si viã. cũ seq. ff. de vsuc. ¶ †In istis ergo casibus dubitat an per ius canonicũ sit ciuile ius correctum qḋ in istis casibus non curatur de bona vel mala fide prescribẽtis: vt in iuribus preal. Bart. fuit his casibus in singulari opi.[d] in. l. sequitur. §. si viam[e]. prealleg. dicens ius canonicũ ad hos casus nõ referendum qꝛ ẜm eũ. c. istud: ⁊ regula possessoꝛ: de regu. iur. li. vj. loquuntur in prescriptiõe que causat ex possessiõe ꝓ̄scribentis: quo casu requirit bona fides propter factũ possidentis rem alienã. secus autẽ in his casibꝰ vbi nulla reperitur possessio ex parte prescribentis. ideo bona fides non requiritur vt. d. §. si viam. prescribo enim his casibus propter tuam negligentiam: vel potius tu perdis ꝙ̄ ego prescribã. Pone enim ẜm eum quod ignorem me debere ⁊ tibi obligatũ esse: ⁊ tu cessas petere: certe non sum bone fidei vel male: ⁊ tamen prescriptio procedit propter tuam negligentiaz l. omnes. ⁊ l. sicut. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. ann.

⁊ hoc

---

a ¶ Et vid hic. d. Ant. q dt ꝙ. l. canonica non solũ ẽ seruãda in foꝛo ciuili q̃n. l. ciuilis nutrit pctm̃ moꝛtale sz etiã q̃n nutriret veniale tm̃. ⁊ idẽ dicit Inno. in repe. in. j. colũ. Anto. Francisc. ¶ An ⁊ q̃n lex canonica sit seruãda in foꝛo ciuili. Dicas ꝙ lz leges ⁊ canones ꝓcesserint ex fonte diuino ⁊ dicãtur de celo ꝑ oꝛa ꝑ̄ncipũ ꝓmulgate vt ꝑ Bal. not. in trac. schisma. in. j. col. tñ in terris imperij leges ciuiles preualẽt canonibꝰ: sed in terris ecclie ꝓualent canones vt plene in. c. j. de cõstit. ⁊ hoc nisi leges ciuiles eẽnt nutritiue peccati vel disponerẽt de rebꝰ spiritualibꝰ qꝛ tunc stare¹ mus canonibus ⁊ nõ legibꝰ: vt in l. ꝑuilegia. et ibi ꝑ Bar. C. de sac. san. ecc. ⁊ in. c. ecclesia sctẽ marie. de cõst. ⁊ ideo in mr̃imonijs stamus dispositiõi canonice. c. fi. de secũ. nu. ⁊ not. gl. i. §. fi. inst. de gradi. ⁊ idẽ dicas in vsuris: vt in. l. j. C. de sum. tri. ⁊ in aut. vt cl'ici apd ꝓpꝛios eṗos in §. fi. ⁊ in aut. ad hoc. C. de vsu. et in. c. j. ⁊. ij. de no. ope. nũ. ⁊ in. c. j. ⁊ c. tua. de oꝛ. cog. ⁊ ꝑ bar. in. l. titia. ff. so. mat. ⁊ an leges ciuiles possint tolli per papã. vide ꝑ Joan. an. in. c. ij. de reg. iu. lib. vj. ⁊ ꝑ spe. in ti. de dispu. in §. pantho. ver. sz nũqd. ⁊ in. c. constitutiões. x. dis.

b ¶ Non solũ si sit causata ex iustis rõnibꝰ sz ẽt ex iniustis ⁊ temerarijs. ita vr̃ Bal. in. l. j. i fi. ꝑ gl. ibi quã ad hoc multũ no. ⁊ dicit ⁊ reputat tenendam mẽti. C. vbi causa statꝰ qḋ multum no.

Sebast. Sapia.

c ¶ Malam fidẽ. An ꝑ famã probetur mala fides vide Car. in cõsi. xxxviij. inci. priorões. col. j. vers. scḋo. qꝛ ⁊ practi. pap. in foꝛma r̃n sionis rei cõuẽti in ṽbo exceptionem prescriptionis. col. v.

Sebast. Sapia.

d ¶ Singl'ari opinio. Hãc opi. sequit pract. pap. in loco ꝓ̄allegato. vbi ẽt dt cõiter practicari ꝙ in materia ꝓ̄scriptionum seruat indistincte ius ciuile in foꝛo seculari ⁊ opi. Bart. sequit Maria. soc. in cõsil. cciij. inci. circa primũ. per totũ ⁊ Coꝛse. in consil. clxxvj. inci. ad euidentiã. col. ij. ⁊ consil. cxxxviij. inci. vr̃ in. j. vo. ⁊ in cõsil. cclxxvij. inci. ad euidentiã ꝑ totũ in. iiij. vo. vbi dat nouũ intellectuz ad istum tex.

e ¶ Et hãc opin. Barto. in. d. §. si viaz. tz idẽ Bar. i. l. hoc aũt iura. ff. de ser. vr. ꝓ̄di. ⁊ in. l. sicut. in fin. C. de ꝓ̄script. xxx. an. ꝯ̃ũ tz Bal. in. l. j. C. de serui. ⁊ aq̃. ⁊ in. c. si qs ꝑ. xxx. ann. si de feu. fue. cõtro. inter do. ⁊ vasallũ. ⁊ in aut. ad hoc. in. v. colum. C. de vsur. ⁊ Ange. in d. §. si viam. et in sua repe. l. j. C. de iu. de quo etiam vide per. d. Ant. in. d. c. qꝛ pleriqz in. iiij. col. de immu. ecc. ⁊ ꝑ Pet. de ancha. in reg. sine poss. in. xvij. colũ. ⁊. d. Ant. in c. cura. in pe. col. de iure pa. ⁊ plenissime per do. Anto. in repe. c. peruenit. in pen. char. de cens. et plenissime ꝑ Host. in sum. de prescrip. §. que res.

et hoc firmat: salua tñ determinatione sancte matris ecclesie: ⁊ theologorũ. ⁊ idem dixit in. l. fina. ff. quẽad. ser. amit. ⁊ per hec dixit in. d. §. si viã. valere statutũ ciuitatis quo cauetur ꝙ si creditor non petierit debitũ intra certũ tẽpus cadat a iure suo vel si dicat decetero nõ audiatur per iudicem. dicit tamen ꝙ primo casu qñ dicit cadat a iure suo: tollitur obligatio ciuilis ⁊ effectus naturalis: vt not. per eum in. l. si. ff. rem rat. habe. sed secũdo casu qñ dicit non audiatur nulla obligatio tollitur sed via agendi precluditur: ⁊ ideo tunc remanet secundũ eũ via agẽdi ꝑ denuntiationẽ ſm formã c. nouit de iudi. ⁊ sic spectabit ad iudiciũ ecclesie. ⁊ alibi Bart. in tantũ approbauit hoc statutũ vt dixerit ꝙ non possit creditor per pactũ illi renuntiare: q: est introductũ in odiũ negligẽtis: ⁊ sic fauore publico. 10 †Non enim potest quis renuntiare iuri introducto odio alterius: sicut dicitur in macedoniano: vt. s. de fo. cõpe. si diligenti. ⁊ l. fi. C. ad mace. hoc firmat Bart. in. l. nemo potest ff. de leg. j. ⁊ l. j. ff. de vsucap. Sed aduerte quia idem Bar. in. l. oẽs populi. ff. de iust. ⁊ iur. in sua solenni repeti. tenuit contrariũ dicẽs nõ valere statutum predictum: quia est peccati nutritiuũ nec lex imperialis si hoc diceret valere secũdum eum ideo tenuit ꝙ leges permittentes malefidei possessorem prescribere nõ valent quia nutriunt peccatum: ⁊ alle. hoc. c. secus dicit si statutum non excluderet simpliciter creditorẽ ex lapsu tpis: se ꝑsumeretur cõtractũ fictitiũ: q: excluderet peccatũ. d. An. refert hic Inn. in. c. q: pleriqꝫ. de immu. eccle. sensisse primam opi. Bar. ⁊ An. in. c. cura. de iurepatro. sed iudicio meo hoc non sentiunt: sed Inno. loquitur habito respectu ad ius ciuile ⁊ loquitur indistincte de prescrip. xxx. ann. cũ mala fide. nec astrinxit se magis ad actiones ꝑsonales q̃ reales hin: dicit qd prescribẽs mala fide tenetur in foro aie ad restitutionẽ. An. vero loquitur nõ in actione ꝑsonali vel reali habito respectu ad dispositionem illi⁹. c. cura. dicẽs qd ibi non fuit vera prescriptio: sed poti⁹ exceptio quedã q̃ cõpetit in odiũ epi negligentis ⁊ tacite cõsentiẽtis: illa tamẽ lectura cõmuniter nõ tenet ad illum text. sed debet intelligi qñ in ꝑscriptione interuenit error facti vt q: putabatur epm consensisse. iuxta no. in. c. de quarta. §. eo. ⁊ dicendũ. vt plenius no. in. d. c. cura. Ipse vero do. Ant. in effectu facit hic duo mẽbra dicens qd aut actio sui de natura data est tẽporalis a lege in merã penã: ⁊ tũc putat illã tolli etiã sciẽte debitore: q: ex se finit absqꝫ eo qd aliud prescribat vel acquirat: quia in penalibus non arctatur conscientia: vt no. xj. qd. ij. fraternitas. ⁊ per Hostiẽ. in sum. de penis. ⁊ no hoc dictũ vltimum: quia est contra no. per Bal. in. l. si pene causa. ff. de condi. indeb. ⁊ vide ꝙ dixi in. c. nouit. de iudi. in addi. nã a lege concessum lex tollere potest secũdũ eũ. vt in c. in nostra. ⁊ quod ibi not. Innocẽ. de in iur. hoc puto verissimũ, ⁊ allego gl. sing. in. c. cũ ſm leges de hereti. li b. vj. in ver. casu. 11 ¶ †Sed ego dubito quid si non in meram penam lex a principio introduxit actionem temporalẽ: sed q: sic fuit visum sibi conuenire saluti reipub. exẽplũ in actiõe de dolo. l. fi. C. de dolo. ⁊ q̃to minoris seu redhibitoria. l. ij. C. de edil. edic. ⁊ multis aliis similibus de quib⁹ insti. de ꝑpe. ⁊ tẽp. act. ⁊ ff. de ac. ⁊ oblig. Host. in sum. eo. tit. §. q̃ res ꝑscribi possunt. post prin. tenet qd hec iura ciuilia non sunt correcta ꝑ ius canonicũ. qd est not. Sed ego credo ꝙ in foro anime si ex parte alteri⁹ ꝯhentis intercesserit dolus seu aliud peccatũ tenet satisfacere. q: lex non tollit peccatum sed solum dedit actionem ad tps vnde ⁊ si nunq̃ dedisset actionẽ teneret ille satisfacere de peccato suo: vt patet in materia vsuraria. pro ꝑdictis facit tex. in. c. qui habetis. ⁊ in. c. non sane. xiiij. q. v. ⁊ qd no. Inn. in. c. q: pleriqꝫ prealle. ⁊ per gl. in. c. ex transmissa. de deci. ⁊. xiiij. q. v. in sum. peccatũ enim non dimittit nisi restituatur ablatum in. c. cum tu. de vsu. ⁊ in regu. peccatum. lib. vj. hinc dixit gloss. sing. in. c. admonere. xxiij. q. ij. 12 †Quod licet quo ad accusationẽ criminalem prodita sunt tẽpora certa a iure vltra que non licet accusare. vt. l. querelam. C. de fal. ⁊ l. ad. C. de adul. tamen quo ad penitentiam peragendã nullũ tempus est prefixum. ⁊ vide quod in hoc dixi in c. licet. de proba. Vel dic et melius q̃ licet in foro ciuili non possit post tempus agi: quia non datur amplius actio: ⁊ ius ciuile potuit tollere qd dedit vel potius non dedit vltra istud tempus: non tamen potuit tollere quin iustitia saltem ratione peccati redderet: ex quo subest equitas iurisgentium seu diuini. iuxta no. sing. per Inno. in. c. que in ecclesiarum. de cõsti. ⁊ ideo potuit ratione huius equitatis naturalis ⁊ peccati agi in foro canonico per viam denũtiationis iudicialis iuxta no. in. c. nouit. de iudi. maxime per Inno. ⁊ Bar. in extrauag. ad reprimẽ. in ver. denuntiationẽ. et hoc iudicio meo sensit Host. ⁊ Joã. an. post eum in. c. per tuas. de dona. secus autem vbi lex introduxit actionẽ temporalẽ ex suo officio. ita ꝙ nulla culpa seu delictũ reperitur ex parte alteri⁹: q: tunc post tempus nõ posset agi: quia nullum ius subest agendi. redeo ad dicta do. Ant. aut actio originaliter est perpetua: sed lex decurrat viam actionis: ⁊ tunc putat ipse ꝙ siue lex siue statutũ tollat ciuilem effectum naturalem: siue inducat solum exceptionẽ contra actorem: vt in exemplis. s. positis Bart. quia data scientia debitoris non valebit prescriptio in vtroqꝫ foro: ita ꝙ in hoc sit lex correcta per canones: ⁊ sic in effectu tenet contra Barto. Mouetur q: hec actio finitur contra naturalem equitatẽ: ⁊ finitur annexa negligentia ipsius debitoris in nõ soluendo quãq̃ lex ciuilis non fundat se in morte ipsius actoris ex terminis ipsius q liberat tñ cõmodũ qd ei applicat. s. liberationis occasionatur a peccato: nec hoc ex fide est ꝙ ipse sciens debitorem propter suum nõ soluere liberetur. deus enim sic arctat debitorem ad soluendum ⁊ satisfaciendum: sicut lex ciuilis arctat creditorem ad petendum. Preterea lex canonica non ponderat possessionem ex parte prescribentis: sed solum hoc quod non fit ex fide: sed cum peccato: vt hic. ⁊ pro hoc dicit esse casum in aut. vt eccle. ro. cẽtũ an. gau. ꝑscrip. vbi cum mala fide non currunt prescriptiones cõtra ecclesiã. et dicitur currere cum mala fide quando prescribitur a debitore sciente. Aduerte q: ange. de peru. hanc opi. contra Bar. tenuit in. d. §. si viam directe. per tex. illius aut. vt eccl. roma. centũ an. gau. prescrip. ⁊ ille tex. opti. facit. appellat enim ꝑscriptionẽ illam que fit debitore sciente iniquũ presidium. ⁊ aperte dicit ꝙ talis prescriptio dat materiam peccandi quasi debitor sciẽs ꝑscriptionem currere induceretur ad nõ soluendum vt sic supplantaret proximum. Idem dicit ꝙ ius canonicum non cõsiderat negligẽtiam creditoris sꝫ peccatũ debitoris: ⁊ ideo dicit caute fecisse bart. qui in hoc se subiecit determinationi sancte matris ecclesie. nã ſm eum cõiter tenet ꝯtrium[b]. ⁊ alt. Jo. an. in reg. possessor. in mercu. sed certe. Joã and. specifice hoc nõ tãgit: sed hoc apertissime firmat in. c. ij. de exces. li. vj. vbi dixit supra scriptuz statutum non valere in vtroqꝫ foro. ⁊ de actione ꝑsonali que iure ciuili prescribitur spatio. xxx. an. tetigit Host. in. c. per tuas. de dona. vbi dicit ꝙ de sciente bono conscientie ex parte debitoris: poterit ratione peccati agi de iure canonico etiã post illud tempus per istũ tex. ⁊ hanc opi. s. ꝙ actiones non prescribuntur mala fide. sequitur dom. Car. in. c. vigilãti. s. e. Bal. tetigit in pluribus locis: vt in. l. j. C. de ser. ⁊ aut. ad hec. C. de vsur. et specialiter in. c. si quis per triginta. in ti. si de feu. fue. controuer. colũ. x. ⁊ semper tenuit qd in foro ciuili seruanda esset opi. Bar. quod potius est quedã pena legalis q̃ prescriptio cuz causet sine peccato debitoris: sꝫ in foro canonico secus: quia canon nõ cõsiderauit illã subtilitatem: sed simplicitatẽ et pctm̃: vt hic. qd qdẽ pctm̃ nõ dimittit[c] sꝫ auget ex dilata solutione debitoris. ar. in. c. fi. in prin. de consue. ſm eũ. 13 †Ego in. c. qd clericis. s. de fo. cõpe. ⁊ alibi vbi tetigi hunc passum solitus sum distin

1 ¶ Sed aduerte Utrũ valeat statutum qd creditor nõ petens debitũ intra certuz tps nõ audiatur vide do. Ant. in repe. c. peruenit. de censi. in pen. char. ⁊ vide omnino plenissime consi. do. Phili. de fora. qd inci. statuto cauet. ꝙ si quis creditor. ¶ Adde rapha. cuma. cõsi. cxvij. lxvij. ⁊. xc. Fulg. cõsi. cxxiij. Rom. cõsil. cij. Petr. de ancha. consil. clx. a Anto. Francisc. ¶ Utrũ per prescriptionẽ statutariã tollat ipsa ciuilis seu naturalis obligatio: dicas ꝙ prescriptio tollit ciuilẽ obligationẽ ⁊ elidit naturalem. l. fi. §. j. ⁊ ibi ꝑ bar. ff. rẽ rat. hab. ⁊ ꝑ bal. in aut. ad h. in v̄si. idẽ dubitatur. C. de vsu. ⁊ ꝑ Imol. ⁊ do. in. c. fi. hoc eo. tit. ⁊ vide Spe. in tit. de exce. in. §. iij. i v̄si. sꝫ pone. ⁊ ꝑ alex. in. l. si pene. de cõdi. indeb. ⁊ in. l. sicut. §. felicib⁹. de sol. adde qd prescrip. etiam. xxx. anno. non tollit actionem ipso iure: sed ope exceptiõis. ita Cy. in l. cũ qs. C. de iu. ⁊ fa. igno. ⁊ Sal. in l. sicut. in. vj. opp. de ꝑscri. xxx. ann. vbi dicit hãc esse cõez opi. i. l. fi. eo. §. q iniuriarũ. ff. si qs cau. ⁊ in. l. at qui natura. ff. de neg. gest. ⁊ ꝑ Bal. ⁊ ang. i. l. bñ a zenone. C. de quadriẽ. prescri. vbi dicũt qd si statutũ dicit tolli. oĩno actionem ꝑ ꝑscriptionem inducit ipso iure liberatio: et in delictis prescriptio statutaria tollat obligationem ipso iure habetur per Bal. in l. si pene. ff. de condi. inde. ⁊ ꝑ Hostiẽ. in. c. significauit. de censi. ⁊ vide per Specu. in titu. de sentent. in versicu. fina.

Sebasti. Sapi.

b ¶ Cõtrariũ. Et ita firmat Jo. de imo. in ꝯsi. cxxiij. incip. in causa q̃ vertitur. col. j. et seq. alex. in consi. clxxxv. inci. viso titulo co. pe. v̄si. nec predictis. in ij. vol. vbi plura adducit. ⁊ sozi. in cõs. lxxxvj. inci. in causa cõitatis. col. pe. in. j. parte ⁊ Corne. in consi. lv. inci. visis. col. iij. in. iij. vol. et in consil. cclxiiij. incip. in hac cõsultatione. in. j. vol. ⁊ consil. cccxxviij. videtur per totũ. in. j. volu. et in consi. clxxx. per totũ. in. iij. vol. et ita attestat opi. bart. cõmuniter reprobari. et ita etiã attestat do. Joã. baptista de sancto Seuerino. in repe. l. omnes populi. colũ. xxviij. ff. de iusti. ⁊ iure.

c ¶ Nõ dimittitur. Tu pondera q: do. Ant. nõ loquitur qñ quis ꝑcepit alienationez vt in vsurario sꝫ loquitur qñ incidit in penaz quo casu credo qd esset imponẽda penitentia pro culpa. vt dixit Innoc. quem refert do. abbas in. c. j. de consti. Andre. Barba.

guere pro barũ opi. cõcordia: ꝙ aut debitor non tenebatur debitum offerre: ita ꝙ cessando a solutione non fuit in negligentia. ⁊ tunc procedat opi. Bar. ⁊ sequacium. non eñ prescriptio hoc casu videtur habere annexum peccatũ ipsius debitoris cum in eo nulla possit culpa notari: sed procedit hoc casu prescriptio ex mera negligẽtia nõ petentis: ⁊ hoc facere potuit lex. sciente etiam eo cui commodũ applicat. ad hoc bonus text. in simili in. c. j. §. eo. Aut debitor debitũ tenebatur offerre. tunc cũ fuerit in culpa in nõ soluẽdo: nõ debet ꝓpter nõ suũ soluere induci ꝑscriptio cũ ꝓcederet cũ annexione peccati ipsius debitoris. Ex quo infert qd in prescribenda libertate aduersus seruitutẽ rusticã nõ exigit bona fides cũ ibi procedat ꝑscriptio ex solo nõ vsu sine aliquo facto et
14 negligẽtia ⁊ culpa seruitutem debentis. † An aũt et qñ debeat debitum debitor offerre et ire ad
a domum creditoris[a] vel ecõtra. vide bo. text. cũ gl. in. l. itẽ illa. ff. de cõsti. pecu. ⁊ ibi plenius per bart.
15 tango in. c. significante. de pigno. † Nunc vero cõscriberẽ sup hoc ⁊ colligerẽ ex varijs locis oia §. scripta: adhibito longo ꝑsertim nocturno studio cepi multum fluctuare ponderãdo subtiliter hunc tex. in eo maxime qd generaliter dicit nullã valere prescriptionẽ absq bona fide canonicam vel ciuilẽ: vñ põdero verbũ nullam: qd est vniuersale negatiuum excludẽs oẽm ꝑscriptionẽ absq bona fide. ergo excludit ꝑscriptionẽ etiã in personalib[9] actiõib[9]: qr qui oia dicit nihil excludit. de maio. ⁊ obediẽ. solite. ⁊. xix. dist. si romanorum presertim cum nõ sit ratio legitima restringendi imo
16 potius ampliandi vt euitet peccatũ. † Nam in dubijs tenenda est illa opin. per quã omne euitat
b peccatũ[b]: qr illa tutior. vt in cle. exiui. de verb. signi. ⁊ in. c. iuuenis. de spõsa. no. glo. in. c. vnico. de scruti. item quia litera in reprobatione prescriptionis fundat se non sup iniusta possessione sed super mala fide. vñ tex. hic in nulla sui parte facit mentionẽ de iniusta possessione: nec obstare videtur litera in fi. in eo ꝙ dicit oportere vt is qui prescribit in nulla tpis parte ꝯscientiã habeat rei aliene: qr ꝑscribẽs aduersus actionẽ seu seruitutẽ satis habet cõsciẽtiã rei aliene: ex quo cert[9] est ꝙ is cõtra quẽ ꝑscribit habet actionem aduersus
17 eũ. † Nã ꝑscribẽdo aduersus actionẽ satis prescribit aduersus rem alienã. appellatione enim rei veniũt actiones. ⁊ iura. vt no. Bar. in. l. quint[9] ff. de au. ⁊ ar. le. ar. l. rei appellatiõe. ff. de verb. sig. nã ⁊ appellatione bonorũ veniũt actiones ⁊ iura vt. l. bonorũ. ff. eo. tit. fortius appellationẽ rei cum sit genus generalissimũ. ⁊ per hoc tollit motiuũ bar. in eo ꝙ dicit in istis ꝑsonalibus actiõib[9] prescribẽdis nõ versari bonã vel malã fidẽ qr potest versari mala fides in eo ꝙ scit actionem aduersario cõpetere contra quã ex suo non soluere pre
18 scribit. † Sed postmodũ accuratius inuestigãdo reperi Hosti. in sum. ꝑ alle. §. que res. hũc passum plen[9] ceteris examinasse quẽ nemo ad hoc allegauit cuius originaliter fuit opi. primo loco recitata quẽ cõiter attribuit Bart. in. d. §. si viam ⁊ in multis alijs locis superius all. ⁊ in effectu colligendo ipsius mẽtez: dicit ꝙ in actiõib[9] ꝑsonalibus ꝑscribendis nõ requirit qd debitor credat se nõ debitorem: imo quãtũcũq sciat nihilominus prescribit quia in istis regulariter orit obligatio a principio ex cõsensu partiũ: vt puta qr nihil mutuasti. l. sicut. C. de act. ⁊ obli. vñ si non soluo per hoc non sum in mala fide seu peccato: qr ex quo tu non repetis possum ꝓbaliter ꝑsumere: qr aut vis donare aut maiorem gratiã in expectãdo facere. argu. in. c. j. de cõmo. ⁊ si stas per tantũ tẽpus qd ꝑscriptio cõpleat potius est tue negligẽtie im
19 putãdũ ꝙ facto meo. † Quia lz ſm eũ mora interpellet ꝑ hoĩe in foro cõtentioso: vt in. c. fi. de loca. secus tñ ſm eum quo ad peccatũ cõmittẽdũ: nõ eñ pecco nisi petas: nisi saltem interuenerit iuramentum. ar. c. debitores. de iureiu. qd est singu. pictũ. secus aũt dicit si ego renui soluere: seu maltiose egi: qr tũc licet tu propter malitiã meã vel

Zacharias.
a Ad domum. creditoris. Adde plenissime alex. in all. itẽ illa. Bal. in. l. fin. C. de condi. inser. et in l. acceptã. q. xiiij. ⁊ per totũ. C. de vsur. eundẽ in. l. j. co. pe. C. de isti. et subst. plenissime per alexand. post Bar. in. l. cum filius. §. fi. vbi etiã Ange. Bald. et Imol. vbi idem Inno. videtur restringere si sunt eiusdẽ fori: secus si diuersi: vide oĩno Butr. et Inn. in. c. significante. per istum alleg. j. de pigno.
Sebasti. Sapi.
b Euitat peccatũ. Et ita concludit Perusin[9] in c. possessor. col. ij. de reg. iur. in. vj. alex. in ꝯsi. lxxxij. incip. videt. in. ij. col. in. iiij. volu. ⁊ in cõsi. clxxxv. incip. viso. in. ij. dubio. in. ij. vol. ⁊ in cõsi. xcix. inci. videtur. col. j. volu. iiij. ⁊ late in cõsil. lj. inci. videretur. col. j. in. v. volu. et Raph. cu. in cõsilio. lxxvij. incip. statuto ciuitatis. ⁊ cons. clxxvij. incip. dña comitissa. ⁊ Fulg. in consil. cxxiij. inci. S, ⁊. P. cives.

potẽtiã vel alio respectu me nõ exegeris: nõ tñ prescribo etiam in ꝑpetuũ: qr persenero in peccato: ⁊ hoc respectu etiã in istis ꝑsonalibus actionib[9] exigit bona fides: sed in realib[9] ideo exigit ignorãtia rei aliene: qr in reb[9] alienis legitime possessis requiritur regulariter vt interueniat titulus legitimus seu traditio: ⁊ in dubio nõ ꝑsumit domin[9] cõsentire vt res sua ab alio possideat: imo presumit poti[9] ꝯdicere. arg. in. l. q vas. §. vetare. ff. de fur. ideo possidẽs rem alienã scienter sine dñi cõsensu vitiose possidet ⁊ est in mala fide: ideo nõ prescribit. xxxiiij. q. ij. si virgo. ⁊ in reg. possessor. ꝑ all. Ex predictis infertur ꝙ iura ciuilia in actionib[9] ꝑsonalib[9] nõ sunt correcta per ius canonicũ. lz hoc. c. ⁊. d. c. si virgo. ⁊. c. vigilãti. §. e. et reg. possessor. preal. loquunt in possessore rei aliene cũ mala fide: ⁊ sic in realib[9] ratione ꝑdicta. vel qñ in ꝑsonalib[9] interueniret malitia ⁊ pertinacia in nõ soluẽdo mõ ꝑdicto. ⁊ hec sunt sin. no. ⁊ miror qr nemo allegauit ⁊ forte ab eo habuit originaliter Bart. illã suã op. lz non ita perfecte ⁊ complete loquatur sicut ipse Host. qui per verba latiora loquitur: ⁊ videre poteris in sum. in loco preall. Et hec cõfirmant in parte meã distinctionẽ. §. positam: sed discrepat in eo ꝙ sentit ꝙ lz essem obligatus ad soluendum certa die
20 nihilominus ꝑscribo si malitiose nõ distulit soluere. † quia dies nõ interpellat pro homine quo ad peccatum cõmittendũ nisi interuenerit iuramentum. hoc enim mihi non placet: qr ad peccatũ cõmittendũ in genere presupposita obligatione deus nõ facit differẽtia inter iuramẽtum: ⁊ simplicem promissionẽ: vt in. c. iuramẽti. xxij. questione. v. nec debet qs presumere ꝙ velit ampliorẽ diem statuta prefigere. argu. in. l. cum de indebito. ff. de prob. ⁊ in. c. super hoc. de renuntia. presumit eñ vnusquisq diligens in re sua ⁊ non velle suum iactare: vt in iuribus preall. ⁊ facit qd no. glos. in. l. cum quid. ff. si cer. peta. ⁊ presumit in sua prima cõpositione perdurare, ⁊ dicẽs ꝯtrarium habet ꝓbare: vt in. l. eum qui voluntatem. ff de proba. facit reg. semel malus. ⁊ qd ibi not. de reg.
21 iur. li. vj. † Cõcludo ergo tenẽdo distinctionẽ meam ꝙ vbi nullum peccatum seu culpa reperit ex parte prescribentis qd valet prescriptio ꝗtũcũq sciuerit se esse debitorẽ, ⁊ per hoc tollo fundamẽtum quod fit de isto tex. nã hic tollitur oĩs prescriptio quãdo subest peccatũ et mala fides, vt patet in litera: sed nullũ peccatũ est ex parte mea si non solui: cũ ad hoc nõ eram obligatus sine interpellatione non eñ possideo alienũ, ⁊ si actio cõpetit aduersus me habeo exceptionem ex causa legitima ab eo qui dedit tibi actionem sine aliqua mea culpa, sed ex mera negligentia tua sicut macedoniano, dixit Innocen. c. qr plerisq. de immu. eccle. puto tñ ꝙ hoc casu scienter locupletor cũ iactura tua cõtra equitatem ⁊ ius naturale: vt in. l. nã hoc natura. ff. de cond. indeb. et in reg. locupletari. de reg. iur. li. vj. qr potero aduersus te agere per viã denuntiationis iudicialis. de qua. in. c. nouit. de iudi. ⁊ qd ibi no. maxime ꝑ Inn. ⁊ probat apertissime maxime iũctã gl. in aut. vt eccl. ro. centum ann. prescri. gau. vbi appellat talis ꝑscriptio iniquũ ꝑsidiũ: ⁊ hoc
22 respectu iuris ⁊ equitatis naturalis. ⁊ ibi gl. † Facit qd not. Barto. in d. extraua. ad repri. in versi. denuntiationẽ. vbi dicit ꝙ vbi subest obligatio naturalis orta ex cõsensu tuto: puta qr ꝓmisisti per pactum nudum vel qr locupletaris cũ iactura mea possum recurrere ad ecclesiã
23 per viam denuntiationis. † Et hoc aperte in prescriptione voluit Bal. in terminis nostris. in. d. c. si quis per triginta. si de feu. fue. controuer. vbi dicit ꝙ prescribens debitũ scienter potest semper denũtiari: qr ius ciuile non potuit tollere obligationẽ naturalẽ. insti. de iu. na. gen. ⁊ ciui. §. sed naturalia. nisi quando ex lapsu termini presumeretur solutionem vel acceptilationẽ interuenisse: qr tũc ratione presumptionis non admittitur denuntiatio; dico tamen ꝙ re ipsa nõ tollitur obligatio naturalis si in veritate solutio vel acceptilatio non interuenit, qr presumptio cedit veritati. viij. dis. veritate. facit optime qd not. Inno. d. c. qr plerisq. cum sententia in rei veritate est iiusta. de quo ibi videas sed rationẽ ꝑscriptionis statuti non presumit naturalis obligatio subesse. ⁊ ſm hec potest optime reduci ad concordiã Bar. in locis prealle.
24 † vbi tamen prescriptio fuit inducta debitore ignorante debitũ, puto ꝙ non habet locũ hec denuntiatio in foro ecclesiastico: nec tenetur in foro aĩe prescribẽs ad restitutionẽ: vt voluit Innoc. in. d. c. quia plerique. ⁊. c. cura. de iurepatrona. ⁊ dixi plene. §. eodẽ vigilanti. tollitur eñ hoc casu effectus naturalis: ita qd remanet elisa quo ad oẽs effectus. arg. §. eo. ad aures. ⁊ hoc casu potest saluari opi. contraria Barto. de qua in. l. fi. ff. rem ratã habe. ⁊ in. d. §. si viam. ⁊ per hec habes istum pas
25 sum melius ⁊ plenius ꝙ alibi discussum. † Et si quereres quare qñ cõcurrit ignorãtia debitoris tollit effectus naturalis ⁊ nõ sic quando cõcurrit scientia. rñdeo ꝙ primo casu prescriptio inducitur non solũ propter odium negligentis: sed etiã propter bonũ ⁊ equum. vt. xvj. q. iij. §. põt. secũdo vero casu est mere odiosa. ideo cum equitas concurrat data ignorantia ⁊ non sic data scientia eliditur effectus naturalis hoc casu dũtaxat ⁊ nõ in altero vbi deficit omnis equitas et versa
26 tur solũ odium. ⁊ facit qd not. Inno. in. d. c. quia plerisq. † Hinc dixit Bal. in. d. c. si quis per triginta. qd vbi statutũ laicorũ denegat audientiam in foro seculari propter equum seu bonum publicũ non habet locum denũtiatio in iudicio ecclesiastico: vt puta si statuto cauetur qd non soluens gabellã ex contractu non audiatur vel si instrumentũ nõ reperitur insinuatũ seu registratum in libris cõis presumat falsum.

Idem sentit

Zacharias.
¶ Quo ad deū
Limitab; h̄ fin.
dicit procedere si
creditor iuste pu
tasset eum sui iu
ris ex fama pu-
blica: qr tūc ēt nō
obstāte exceptio
ne macedoni. te-
net ad mutuū fi
liusf. si nō ꝓbet
iustā cām: id est
famā publicā. vt
no. bar. ⁊ bald. in
l. j. C. ad maced. ⁊
idem si a duob⁹
creditorib⁹ rece-
perit mutuū quo
rū alt' iuste igno-
rabat eū filiū fa.
alter v̄o sciebat
qr inquātum ad
ignorātē nō ē tu-
t⁹ ēt i foro côten-
tioso exce. mace-
do. vt p bald. vbi
s. ⁊ bar. i. l. si duo
b⁹. ff. de duo. re.
Anto. Francis.
¶ Circa h̄ ꝙ hic
dr̄ ō fama publi
ca: dicas qō fa-
ma publica facit a
p̄sumi sciētiā vt
p gl. bar. bal. an.
⁊ do. in. l. si tuto.
C. de pi. tuto. et p
bar. in. l. celsus. ff.
de vsu. ⁊ in. l. j. C. si
ser. vel li. ad ōcu.
aspi. lib. x. ⁊ i. l. is
pōt. ff. ō acq. he.
p bar. in. l. tit. cu.
§. iisdē. de accu. ⁊
i. l. cū qdā. §. fi. de
admi. tuto. ⁊ vid
Sal. in. l. j. i fin. C.
de his qui a latr.
vbi ēt hāc opi. eē
verā lz aliq vide
ant tenere ꝯtriū si
ergo fama facit
p̄sumi sciētiā: ꝗ
in ꝓposito exclu-
det exceptio ma
cedoniani: qr si il
le filiusf. cui fuit
factū mutuū cōi
fama. ⁊ op. repu-
tabatur p̄rfa. ex-
cludet tal; exce-
ptio tāꝗ mutuū
fuerit factū p̄ri-
fami. iuxta mate
riā. l. barbarius
ff. de offi. preto. et
not. l. j. C. de test.
Sebasti. Sapi.
¶ Bonā fidē al
legare. vide do.
Ja. in. l. non h̄ co.
fi. C. vn̄. leg. alex.
in cōsi. lxxvj. inci.
in cā. circa fi. ⁊ in
ꝯsil. xciiij. inci. in
cā. col. vlt. ⁊ in cō
si. cc. inci. viso. co
lū. j. in. ij. volu. et
Bartholo. v̄oñ.

27 ¶ † Idem sentit Bart. in. d. extraua. ad repri. in
ver. denūtiationem: vbi dicit ꝙ in macedoniano
vel velleiano nō h; locū denuntiatio in foro ec-
clesiastico: qr exceptio in eis datur a iure ciuili ex
maxima equitate naturali: ⁊ ꝓpter sexus fragili-
tatē: ⁊ vt euitentur multa mala ad q̄ cōmittēda
inducebantur filij familias ex mutuo recepto. ob
hoc. d. Bal. in. d. c. si quis per triginta. ꝙ tunc re-
gulariter habet locū denūtiatio in foro ecclesia-
stico qñ extra iuris ciuilis obseruantiā nutrit pec
catū. idē sentit Inn. in. d. c. quia pleriq;. ꝙ prescri
bēs bona fide nō tenetur in foro ecclesiastico seu
in foro anime restituere: quia illa prescriptio fuit
inducta propter equū ⁊ bonum: ⁊ loquit aperte
eo casu quo quis prescribit cum titulo ⁊ bona fi-
28 de. † Si aūt prescripserit cum mala fide sine titu
lo videtur dubitare. videt tamē declinare vt idē
sit hoc casu: ⁊ puto verius: qr prescriptio. xxx. vel
xl. annorū sine titulo equalis est in fauore prescri
ptioni. x. vel. xx. annorū cum titulo: quia qō deest
respectu tituli supplet tēpore: vt probat in. di. §.
pōt. xvj. q. iij. ⁊ in. l. si quis emptionis. C. de p̄scrip.
29 xxx. vel. xl. an. dixi. s. c. de quarta. † Hoc idē vt nō
teneat etiā in foro aie filiusf. mutuū restituere. te-
nuit idē Inno. in. d. c. quia pleriq;. ꝓpter ratione
p̄dictā qr macedonianū fuit introductū nō solum
ꝓpter odiū creditoris: sed etiā ꝓpter bonū publi-
cū vt euitent mortes parētū. C. ad mace. l. j. in p̄n.
vel melius ꝯm eū: qr nihil est apud hunc filiūfa.
cuius dñiū non habeat. nā ⁊ dñiū rei mutuate in
eū trāsit. l. ij. ff. si cer. peta. ꝯ actionē v̄o que ꝯ eum
intētari pōt. legitimā exceptionē h;: vn̄ cum exce-
ptio sit ei data ꝯ actionē ab eo qui actionem de-
dit sibi sufficit vt tutus sit etiā quo ad deū a ⁊ hoc
est sing. not. qr facit ad multa similia: de quibus
30 in hac materia dubitari posset. ¶ † Sed circa pre
dicta quero qd si cōtra sniam est p̄scriptū nunqd
habeat locū denūtiatio i foro eccl'iastico. Bal. in
d. c. si qs per triginta. si de feu. fue. cōtro. t; ꝙ non:
qr ex snia non orit obligatio naturalis: maxime si
fuerit iniusta. iuxta no. in. l. iulianus. ff. de cōdi. in-
de. qō est no. ⁊ intelligo qñ fuit sciēter prescriptū:
vt puta qr sciebā me tibi condēnatū p sniam: sed
cessasti petere p. xxx. an. nam si daretur ignorātia
res nō haberet dubiū per p̄dicta. ⁊ aduerte latius
nā si snia erat iniusta ⁊ pōt probari: ꝯclusio predi-
cta ꝓcedit sine scrupulo: nā cōtra ciuilē obliga-
31 tionē est p̄scriptū. naturalis v̄o nulla subest. † qr
snia declarat nō aūt inducit: vt in. l. sicut. §. sed ⁊
si q̄rit. ff. si ser. vēd. no. in. c. forus. j. de v̄. sig. vnde
nō pecco si sniam iniustā nō seruo. vt not. Innoc.
in. c. qr pleriq;. p̄al. si aūt snia esset iusta et posset
iustitia ꝓbari. ⁊ tūc dic vt dixi. s. p̄ncipali. q. Sed
si solū producit snia p quā allegat sola p̄scriptio
32 est dubiū. † qr snia p̄sumit iusta p̄sumptione iuris
⁊ de iure: vt in. c. cum inter. de re iudi. vbi dr ꝙ res
iudicata ꝓ veritate accipit. facit. l. ingenuū. ff. de
sta. hoim. ergo p̄sumit inesse obligatio natura-
lis rōne cuius pōt fieri denuntiatio: ne alter locu
pletet sciēter cum alterius iactura: vt. s. dixi. In
ꝯtriū facit qr virtus snie est sublata p p̄scriptionē
ergo cessat p̄sumptio. Preterea in hac denūtia-
tiōe d; apte ꝓbari peccatū. iuxta no. maxime per
In. in. c. nouit. de iudi. sed in casu nostro nō ꝓbat
peccatū per solā denuntiationē cū possit denun-
tiatus dicere ego in nullo petō sum ⁊ snia fuit ini
qua: nec pōt allegari cū virtus p sniam sit subla-
ta. ⁊ satis est ꝙ posset esse iniqua: ergo veraciter
non probatur peccatum: ⁊ sic cessat denuntiatio
33 ⁊ hoc no. ¶ † Sed q̄ro pone qō qs tenuit rē alte-
rius tanꝗ feudalē p̄stādo seruitiū dño: nunquid
prescribit vt decetero illā rē habeat in feudū: ad-
uerte tex. est de hoc sin. in. d. c. si quis per triginta.
in ti. si de feu. fue. cōtro. superius all'. vbi concludi
tur ꝙ sic: l; de illa re nunꝗ fuerit inuestitus. et in
telligo illū tex. qñ prescribit cōtra priuatum: nam
contra ecclesiā nō currit p̄scriptio minor. xl. ann.
vt in. c. de quarto. s. eo. ⁊ c. illud preterea ille tex.
indubie ꝓcedit in p̄scripione concurrēte bona fi-
de. Quid aūt si erat possessor in mala fide glo. te-

tigit in. d. c. si quis. ⁊ aliquib⁹ visum fuit ꝙ ꝓcedit
p̄scriptio quasi dñs ꝯsenserit recipiēdo seruitiū
sed Ja. de bel. quē sequit ibi Bald. tenuit ꝯtriū qō
nūꝗ sine bona fide p̄scribit etiā de iure ciuili: sed c
tm̄ exceptio: vt. l. si qs emptiōis. C. de prescrip. xxx.
an. ⁊ de dispositione canonica dico etiā ꝙ nō pōt
respectu exceptionis: vt hic. ⁊. s. e. vigilāti. ita con
cludo ꝙ etiā respectu feudi nō currit p̄scriptio cū
mala fide. ⁊ probat tex. hic: dū dicit nulla prescri-
34 ptio ⁊c. ¶ † Sed q̄ro an sit necesse in prescriptio-
b ne bonā fidem allegare? Bald. in. d. c. si quis per
triginta. dicit ꝙ sic: qr nō presumit nisi allegetur:
all'. glo. insti. de ac. §. alie. sed certe illa gl. hoc non
dicit sed poti⁹ innuit ꝯtriū. dicit eñ ꝙ bona fides
requirit: sed nō est necesse illā ꝓbare cū ꝯsistat in
animo: ⁊ sic ꝓbari nō possit. ad idē. c. auditis. et. c.
cum olim. cū sim. s. e. vbi simpliciter fuit allegata
prescriptio nec vlla fuit facta mētio de bona fide
fateor eñ. vt. s. dixi ꝙ requirit. tm̄ allegādo p̄scri
ptionē q̄ nō currit sine bona fide videt tacite alle
gata bona fides: qr pōt dici solēnitas intrinseca
ad illam p̄scriptionē que p̄sumitur deducta alle-
gata p̄scriptione: vt in. l. sciendū. ⁊ qō ibi not. ff. de
ver. obli. ⁊ instit. de fideius. in fi. ⁊ qō no. Inno. in. c.
innotuit de eo qui fur. ord. rece. ⁊ clarius in termi
nis latiorib⁹ voluit idē Inn. c. fraternitatis. de te- d
stib. vbi dixit ꝙ si capitula in p̄scriptionem in qua
requiritur titulus: videor etiā deduxisse titulum
per consequentiā necessariā. ⁊ facit qr bona fides
presumit: vt no. gl. in. c. sanctorū. ⁊. c. si diligenti. s. e
35 eod. ⁊ vide qō ibi dixi. ¶ † Quero quid si statuto
vel aliqua lege caueat vt certo casu nulla currat
c p̄scriptio c, nūquid cēseat sublata oīs p̄scriptio d
d ꝗ tūcunq; lōgissima: sol. de hoc all'. text. iūcta gl.
sing. in. c. j. de capi. con. col. x. q̄ sing. dicit ꝙ nō sed
solū tollit p̄scriptio lōgi tpis. vt. x. vel. xx. ann. qr f
non est verisimile ꝙ statuens voluerit oīa iura in
hac materia loquentia tollere. ad hoc. l. sicut. ⁊. l.
oēs. C. de p̄scri. xxx. ann. facit optime qō no. in simi
li. l. si qñ. C. de inoff. test. satis eñ est ꝙ statutū pōt
aliquid operari: licet loquat p verba generalia.
e ⁊ illam gl. sequit hic bal. e ⁊ tenet Jo. an. in addit.
Spe. inti. de feu. in. ij. col. ⁊ refert Dy. ita cōsuluis
se. ⁊ hec sunt menti tenenda materia extensionis. g
limita tm̄ Bal. in loco prealle. qñ statutum potest
verificari in prescriptione lōgi tpis: sed nō pōt ve
rificari nisi in p̄scriptione lōgissima: vt. xxx. vel. xl.
an. vt puta in actiōib⁹ p̄sonalib⁹ vel in reb⁹ eccle
sie: tūc vt statutū aliqd opet videt excludere etiā
longissimū. Et p p̄dicta ego puto ꝙ nō excludit
hoc casu illa de cuius initio nō est memoria cum
sit alteri⁹ nature ⁊ fortioris potētie. vt in. c. j. j. eod.
lib. vj. ⁊. l. hoc iure. §. duct⁹ aque. ff. de aqua quoti.
⁊ esti. ⁊ satis est statutū posse opari respectu p̄scri
ptionis longissime. ⁊ hoc no. Et vide an per priui
legiū possit cōcedi vt nulla possit prescriptio cur
rere per Bal. ⁊ Bar. post glo. vt in aut. quas actio
36 nes. C. de sacrosan. eccl. ¶ † Quero capiēdo finē
huius gl. an ꝯstitutio ista inquantū reprobat oēm
prescriptionē cū mala fide extēdat ad p̄scriptio-
nes p̄cedētes hāc cōstitutionē. profecto hec qō est
hodie nulli⁹ vtilitatis quo ad terminos questio-
nis: qr tm̄ tps est ꝙ emanauit ꝙ de p̄cedētibus p̄-
scriptionibus nō posset in dubiū reuocari: sed ex-
pediam qr posset esse vtilis ad cōsimiles questio-
nes. Gloss. concludit ꝙ non extendat ad p̄terita
sed respicit tm̄ ad futura per. c. fi. de cōsti. idē Jo.
An. ⁊ Goffr. Philip. his enim qui ante istā con
stitutionem prescripserant: cōsuletur ꝯm Vinc. si
agant penitentiā. ⁊ habeant ꝓpositū taliter dein
ceps nō prescribendi, sed prescripta restituere nō
tenent circa prescriptiones tamen inchoatas: sed
nondum cōsummatas tēpore huius constitutio-
nis tenebat Jo. illas non interrumpi. Joan. An.
tenet hic contrariū glo. ⁊ per consequens contra
predictos: dicens hanc constitutionem extendi
ad preterita: per nota. in. c. fina. de constit. ⁊ in ca-
f pit. cum tu f. de vsuris. quasi sentiat ⁊ bene: ꝙ hec
g constitutio fuerit iuris declaratoria g potius ꝗ
noui editoria. nam vt supra dixi. ⁊ partem in tex.

in tracta. serui. vr.
predio. c. xx. col. x.
Sebasti. Sapia.
¶ Prescriptio.
Nūqd p statutū
possit tolli p̄scri-
ptio. vide Fel. i. c.
nōnulli in p̄n. co.
xiij. s. de rescri. et
Are. in cōsil. xvj.
incip. reuerēdissi
me. in. ij. dubio. ⁊
vide ibi in. iij. du
bio. vbi tāgit, an
p tale statutū tol
lat p̄scriptio lon
gissima: de q̄ vi-
de p Feli. in ru. s.
e. col. pe. ⁊ in. c. ac
cedētes. col. iiij. v̄
si. fallit ītio. s. eo.
vide etiā alex. in
cōsi. lx. incip. viso
multilogo. circa
finem. in. j. vo.
¶ Ois p̄scriptio
Adde Frāc. are.
consil. xxx. Abb.
consilio. ciiij.
¶ Seqt hic bal.
Vide q̄ dixi. s. in
ru. l; bart. t; ꝯtriū
in. l. cū satis. C. de
agri. ⁊ cēsi. lib. xj.
Andr. Barb.
¶ Cū tu. nec ob.
c. cū tu. de vsu. qr
loquit in mate-
ria dānata a lege
diuina naturali
⁊ positiua: ꝙ nō
est sic in casu isto
Andr. Barba.
¶ Declaratoria
Cōstitutio iuris
antiq trahit ad
p̄terita de q̄ vide
p do. an. in. d. c. fi.
s. de ꝯst. ⁊ ibi late
no. ⁊ h̄ seqt Inn.
in repet. xxxvj. co.
¶ Adde paul. d
ca. cōsil. ccxciij. in
primo impressis.
anto. Farcis.
¶ An ⁊ qñ ꝯsti-
tutio trahat ad
p̄terita: dicas ꝙ
qñ hoc exprimit
ꝙ trahat ⁊ ꝯpre
hendat casus pre
preteritos tūc tra
hitur: alias nō vt
in. c. cū omnes. de
consti. ⁊ habetur
plene p do. Car.
in cl. j. in. v. not. de
re. ⁊ adō ꝙ ꝯstitu
tio ñ trahit ēt
ad p̄ntia nisi hoc
exp̄mat ⁊ si expri
mitur nō respicit
pēdētia p appel-
lationē. vt habet
p gl. ⁊. d. Car. in
cle. ij. in. xiij. no. et
in. vj. opp. de iud.
⁊ vide eūdē dñm
Car. in cl. ij. in. §.
j. de peni. ⁊ remis.

eum nō potuerit cū mala fide p̄scribi sine pecca-to: q̄ omne qđ non est ex fide peccatum est clare colligitur qđ lex ciuilis illam inducens non tenet iij. dist. erit autem lex. ⁊ hanc opin. sequit̄ hic do. Ant. dicēs q̄ hec cōstitutio declarat irrationa-bilitatē iuris ciuilis. ⁊ opi. Vin. in eo. q̄ dicebat eum qui mala fide prescripserat ante constitutio nem istam non arctari ad restituēdum prescripta aperte cōfundit̄. Primo per istum tex. in eo q̄ a-perte innuit istum prescribentem etiā tunc pecca-re. cum ergo acquisierit rē cum peccato. ergo te-netur ad restitutionē ipsius. xiiij. q. v. c. non sane. ⁊ c. q̄ habetis. Preterea ⁊ melius ex p̄scriptione cū mala fide non acquirit̄ aliquod dominiū: nec in personalibus tollitur obligatio naturalis: vt l. si quis emptionis. C. de prescri. xxx. anno. et. xvj. q. iij. §. potest. ergo cum iste prescribens possideret alienū: vel esset obligat⁹ naturaliter: lз in foro ci uili haberet ex solo odio illius contra quē fuerat prescriptur⁹ exceptionē tenet̄ in foro anime ad re stituendū. ad hoc quod not. Inno. in. d. c. quia ple riq₃. de immu. eccle. non enī dimittit̄ peccatū nisi

37 restituat̄ ablatū. vt in reg. peccatū. li. vj. ¶ † Ve-nio ad gloss. vlti. que facit quinq₃. Primo nanq₃ querit quia tex. dicit q̄ prescribēs in nulla tēpo-ris parte debet habere rei aliene conscientiā: qđ si post cōpletam prescriptionem sciat rem ad a-liū ptinere? Rñdet hoc non nocere: ⁊ remittit ad not. in. c. vigilāti. s. eo. Idē tenet Inno. hic: et ple-ne vt per Io. an. in reg. possessor. de reg. iur. lib. vj. in mercu. dixi in. d. c. vigilanti. vbi videas. ⁊ dicit Hug. in. c. si virgo. xxxiiij. q. ij. q̄ ex quo bona fide continua prescripsit non tenetur iure diuino aut humano restituere: lз tunc sciat rē ad aliū perti-nuisse: quia tpe quo scit iam non possidet alienū: sed propriū cum iure disponēte res sit ppria effe-cta. xxiij. q. iiij. qui peccat. ⁊ alibi dicit text. qđ non est alienū qđ iure possidet̄. xiiij. qō. iiij. quid dicā. necessario ergo oportet intelligere hoc. c. et simi-lia in sciente ante cōpletā p̄scriptionē: q̄ tunc res est aliena: postea vero res est effecta sua: et sic non potest habere cōsciētiā rei aliene. ¶ Scđo prin-

38 cipaliter glo. querit † qđ si tpe prescriptionis ha-buerit cōscientiā lesam: postea incipit habere nō lesam. nūquid sit interrupta p̄scriptio? Glo. con-cludit q̄ non. ⁊ videtur velle q̄ nō habuerit in ali quo nocere: quia tanq̄ erroneā potuit talem con scientiā deponere: de simo. per tuas. ⁊ idem tenet hic Inn. Vin. ⁊ Philip. sed Hosti. tenet cōtrariū. ad quod facit s̄m Ioā. an. s. c. proxi. in fi. do. ant. distinguit: dicēs q̄ si habuerit cōsciētiā lesam ex legitima informatione cōcurrēte veritate ⁊ post ea eā aliter erronee informauit qđ non p̄scribat. Si vero habuerit cōsciētiā lesam ex leui iudicio: ⁊ postea aliter eā informauerit ex alijs vł ex añce dētib⁹ legitimis iudicijs sequit̄ glo. vt prescriptio ex hoc non sit interrupta. in dubio vero si non ap-paret qualiter cōscientiam informauerit: sз pri-ma cōsciētia cōcurrit cū veritate p̄sumit̄ q̄ eam bene primo informauerit: ⁊ scđo male nisi aliud appareat. Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsu. simpli-citer refert ⁊ sequit̄ In. hic: dicens q̄ ad hoc vt superueniēs mala fides interrumpat prescriptio nē: oportet q̄ superueniat irreuocabiliter: si enī in medio tpe putaui rē alienā: postea melius in-format⁹ putaui eā meā: illa mala fides q̄ fuit il-lo medio tēpore vsucapionem nō impedit̄ scđm qđ etiā iura ciuilia volūt. ⁊ sic s̄з eū ius ciuile cor rigit̄ tm̄ in eo q̄ mala fides irreuocabiliter inter uenit. Aduerte aut enī illa mala fides fuit in p̄n-cipio: ⁊ tūc durāte mala fide non currit p̄scriptio nec prodest ad illud tēpus cōputādū. licet postea superueniret bona fides quia a principio requiri tur bona fides etiam de iure ciuili: vt no. in. l. j. C. de acqui. pos. not. bart. in. d. l. naturaliter. Aut a principio[a] fuit bona fides: ⁊ etiam in fine: sed in medio habuit malam fidem: ⁊ credo qđ p supue nientiā male fidei fuerit interrupta p̄scriptio: ita q̄ principiū non pōt cōputari cū fine quo habue rit bonam fidē: sed per superueniētiā male fidei fuerit cōquassata prescriptio. hoc probo p istum tex. in eo q̄ in fi. dicit oportere vt p̄scribens i nul-la parte tēporis habuerit cōsciētiā rei aliene. fa-cit. c. sanctorū. s. e. vbi dicit̄ q̄ p̄scribēs debet con tinuo syncere ⁊ quiete possidere. ⁊ optime facit. c. si virgo. xxxiiij. q. ij. vbi dr̄ q̄ statim q̄ habet rei a-liene cōscientiam est iniustus possessor. ⁊ probat iste tex. in prin. quia qđ non est ex fide peccatū est. nec potest dici q̄ conscientia fuerit erronea: imo iustissima cum habuerit cōcursum cum veritate nam si fuisset sua non esset opus prescribere. Et posset attētari qđ s̄m canones iste talis nunq̄ p̄-scribere possit: per istum text. in fi. per reg. posses-sor. de reg. iur. lib. vj. ⁊ per id qđ no. glo. xvj. qō. iij. c. j. ⁊ in. d. regu. possessor. nam p̄sumptio est quod semper titubauerit cū habuerit veraciter cōsciē-tiā rei aliene. vnde secundo informatio fuit erro-nea cum haberet veritatē contra se. vel saltem di camus qđ incepit prescribere a tempore quo per legitima iudicia superuenerit bona fides. ar. eoꝝ que no. in. d. c. de quarta. s. e. ⁊ in. c. cura. de iure pa

39 tro. ¶ † Tertio glo. querit quid si quis dubitet[b]

b an res sit sua ⁊ habet iustam causam dubitandi? Respondet qđ prescribit quia adhuc dicit̄ bone fidei possessor. Idem tenet glo. s. eo. si diligenti et Inno. hic: ⁊ Bar. in. d. l. naturaliter. dicit q̄ talis a principio non p̄scriberet: quia nō habeat bo-nā fidē licet non habeat malam fidē: vt not. in. d. l. j. C. de acqui. pos. sed talis defectus superueniēs non extinguit vsucapionē quia requirit̄ quod fir-miter credat se male fidei possessorez. alr̄. In. hic. gloss. in. c. quoniam frequenter. §. quod si super. vt lit. nō cōtest. in ver. reseruato. sentit qđ dubitans non p̄scribit. do. An. dicit aduertēdum qualiter iura canonica in hoc loquant̄. nā aliqua dicunt male fidei possessorē nō prescribere. s. eo. vigilā-ti. ⁊ c. si diligēti. Aliqua exigunt bonā fidē: quia omne qđ nō est ex fide peccatū est: vt hic. et hoc iu re attēto ⁊ verbis huius decret. non sufficit ad p̄-scribēdum quod deficeret extremū male fidei nisi detur extremū bone fidei. dubitās autē est in me-dio. nō habens bonam nec malā fidē: ergo non prescribit. dicit tamē finaliter se putare q̄ si dubi tatio est momētanea nō fixa ⁊ firma sed vacillās quod hec nō interrumpat: sicut nec hereticus qui dubitat, sed nō fixe ⁊ firme. vt not. de here. c. j. Si aūt est perseuerās fixa ⁊ firma ⁊ ad merito dubi-tandum concurrat veritas seu aliqua legitima causa plus credendi rem esse alienā q̄ propriā: tunc putat qđ interrumpat̄ prescriptio. idē scđm eum si aliquid ostendit̄ vel probat̄ ex quo verisi militer potueri ⁊ debuerit dubitare licet asserat se non dubitasse: vt. s. de iudi. nouit. et per hoc di cit se putare q̄ aliquo casu denuntiatio etiā post possessionē adeptā interrumpat quādo fit a tali cui merito erat credendū, vbi autem dubitatio erat in principio prescriptionis fortius tunc im-peditur ad hoc quod not. in. d. l. j. C. de acquiren.

40 pos. ⁊ hec sunt notabilia verba. † Sed ego ad sal uādum glos. ⁊ cōmunē opi. adduco text. opi. in ca. si virgo. preal. vbi dicitur q̄ bone fidei possessor rectissime quisq₃ dicitur quādiu possidere se igno rat alienum, cum vero soluerit nec ab illa posses sione recesserit tunc mala fides prohibetur, tunc iuste iniustus vocabitur que verba sunt multum notanda ⁊ pōderāda in hac materia: ⁊ apertissi-me probant qđ etiā dubitans dicitur bone fidei possessor ⁊ prescribit, qđ verum est dicere quan-do dubitans ignorat rem esse alienam, nec ratio-ne dubij tenetur rem dimittere: imo super illo du bio prescribit argu. bonum in. c. cum dilectus. de consue. ⁊ in. c. auditis. s. eo. Nec obstant not. in. l. j. C. de acquir. posses. q̄ procedunt in ignorante se possidere, iste enim non prescribit: quia ignorās nō habet nec malam nec bonam fidem, secus au tem si scit se possidere licet dubitet an res sit sua q̄ iste iuste possidet ex quo non scit rem ad alium pertinere non enim iste agit contra cōscientiam. d. c. si virgo. ⁊ hic in fi. vbi requirit̄ conscientia rei aliene ad impediendum cursum prescriptionis.

Quarto

---

sibi veritas, ⁊ ita dicit intelligēdū qđ no. Inno. in. c. nouit. d̄ indi. Anto. Francis.

¶ Circa hoc qđ hic dicit̄ de dubitāte: dicas quod dubitans potest licite possidere ⁊ vti posse. l. si pri⁹ ff. de no. ope. nun. ⁊ ait Barto. in. l. barbarius. in. xij. col. ff. de offi. preto. in repeti. si ergo licite possidet ergo potest pre-scribere. adde tñ quod dubitanti et ignoranti non currit tēpus. l. q̄ diu. C. qui admit tā. ad bo. posses. nisi dubitās pos-sit de facili certio rari: ⁊ qui potest de facili certiora ri habetur p sciē te. vt not. gloss. in l. locus. de acqr. pos. ⁊ est tex. in. l. regula. in. §. sed facti⁹. ff. de iur. et fa. igno. ⁊ habet̄ per Spe. in ti. de rest. §. j. versic. itē qđ sunt varij. vbi dicit q̄ dubitās habetur p igno-rante: et ppterea dicit q̄ dubitans nō potest reddere testimonium: p quo est bona gl. in. l. de etate. in. §. nihil. ⁊ in. l. qui interrogatur. ff. de interrog. act.

Sebasti. Sapi.

a ¶ A principio. Vide Imo. in. l. sequit̄. §. si viam col. vlti. ff. de vsu ca. Bal. et ange. in. l. sup longi. co. ij. C. de prescr. lō-gi tēpo. et Ias. i l. iij. §. genera. co-lū. iij. ff. de acqr. pos. vbi tenēt no-uam opiñ. qđ ha bēs p̄cipio sciē-tiaz rei aliene po test tamen p̄scri-bere.

b ¶ Si quis dubi tet. An dubitās p̄scribat. ⁊ d̄ hoc vide optimū tex. in. c. j. xvj. qō. iij. glo. in. c. pastora-lis. in fi. de offic. deleg. gl. in. c. qm̄. §. q̄ si vo. in v̄sic. reseruata. vt lite non contest. ⁊ qđ no. d. abb. in. c. vi gilāti. in recolle. s. eo. tit. et plenis-sime p Ro. in. d. l. naturalr̄. post Bar. ff. de acqr. pos. et aliqđ per eūdē in. l. iij. §. fi. circa p̄n. ff. de ac-quir. pos. ⁊ hic p Imo. in repe. in peñ. charta. vbi plene de quo per do. Anto. in. c il-lud. in. iij. colum. ⁊ qđ ibi not. s. e. posset tñqui vel let ipugnare opi. bart. dicentis qđ text. in. d. c. j. xvj. qō. iij. non loqt̄ de dubio qđ sim pliciter venit in animo sed intelli gitur de dubita-tione iudiciali q̄ fit per aliquod p̄nipiū contro-uersie in iudicio mote: et ita expo nit glos. ibi. adde Bal. in. c. fi. in. iij. col. de consuetu. vbi dicit qđ du-bius in conscien-tia non dr̄ facere contra conscien-tiā: et nisi postq̄ mōstrata fuerit

Sebasti. Sapi.

b ¶ Dubitet. Vi-de late per alex. ⁊ per do. Ias. in l. iij. §. genera. ff. de acqr. pos. vbi dicunt cōmunem opi. esse qđ dubi-tatio nō interrū-pit p̄scriptionē.

4 ¶ Quarto glo. querit † quid si prelatus[a] hʒ lesam cōsciētiā alicuius rei quā nomine ecclesie possidet dʒ ne illi restituere quē credit esse dñm. Rñdet ꝙ non: ex quo capitulū habet bonā cōsciētiā: sed dʒ intimare illi cuius res est vt illā petat. argu. in. l. at qui natura. §. cum absente. ff. de nego. gest. ꝛ hanc opi. tʒ gl. in. c. generalis. liiij. dist. ꝛ in. c. bone. ij. de post. prela. ꝛ Jn. hic dicens ꝙ cauere dʒ in hec p̄latus ne aliquid cōtra cōsciētiā faciat vel fieri p̄curet. ꝛ sic trāseunt hic doc. Sed Arch. in. d. c. gn̄alis. ponit tres opin. Primo enim recitat Guliel. na. tenuisse ꝙ aut prelatus p certo scit ꝛ dʒ illā rem restituere: per. c. illud generalis. aut dubitat: et tunc debet submittere alium puta intimare dño vt petat. Secunda fuit Hostiē. qui dicit: ꝙ in casu restitutionis dʒ hoc prelatus facere cōuocato consilio capituli: ꝛ si capitulū nō vult dʒ dicere sicut dicit apostolus. Mūde sunt manus mee ab hac causa vosipsi scitis: eā p̄curate. xliij. dist. ephesijs. Tertia est opi. ipsius Archi. dicentis ꝙ lʒ p̄latus habeat lesam cōsciētiā poterit nihilomin⁹ ſm iuris ordinem illā rē defendere in iudicio q2 scit vt priuata persona defensionē em̄ assumit tanq̄ prelat⁹ ꝛ p̄sona publica. arg. in. c. si sacerdos. de offi. ordi. ꝛ ꝙ not. in. c. pastoralis. §. q2 vero. de off. dele. ꝛ p gl. xv. q. v. c. p̄sbyter. Ego cōcordādo opi. quantū fieri pōt sic distinguerē qd aut notorie constat rem esse alienā. ꝛ tūc solus p̄latus pōt ꝛ dʒ illā restituere. et sic intelligat. d. c. generalis. nō em̄ debet p̄latus vel ecclesia detinere alienū sed agnoscere bonā fidem: vt in. c. per tuas. de do. et c. sepe. de resti. spo. nec dr̄ solus prelatus hoc casu alienare rē ecclesie cū notorie cōstat ꝙ non est ecclesie sʒ potius dr̄ p̄curare negotia eccl'ie cuius infamia purgat̄ in restitutione

42 rei aliene. † Aut nō cōstat notorie: ꝛ tunc aut solus p̄latus scit: nec aliter pōt p̄bari ꝛ dʒ tacere quia sibi soli non crederetur. vij. q. ij. si tm̄. ꝛ. c. placuit. ꝛ ea causa. q. vij. c. plerūq3. nec detinendo prelatus peccat: q2 hoc facit tanq̄ persona publica ꝛ conscientiam habet vt priuatus. Aut posse probari p alios, ꝛ tūc ɔsiliū huius gl. est seruādū: nec credo ꝙ p̄latus cū capitulo sufficeret ad illā rē restituendā: ex quo notorie non cōstat rē illā esse alienā: quia sicut directe causa nō apparēte nō pōt p̄latus cum capitulo alienare. xij. q. ij. sine exceptione. ita nec indirecte: al's posset cōfingi fraus. notoria em̄ debet esse cā alienationis fiende. de re. eccl. non alie. c. j. li. vj. facit. l. cū hi. §. si cū his. ff. de transac. ꝛ hec puto verissi-

43 ma. ¶ Quinto. ꝛ vlti. glo. retētis eisdē terminis q̄rit † quid si dñs cuius est res p ecclesiā possessa rē ipsam repetit p̄lat⁹ vero habēs cōsciētiā lesaʒ cōfitet̄: nūqd p̄iudicat[b] eccl'ie habenti bonā fidē? Rñdet distinguēdo ꝙ aut p̄latus habeat mandatū a cap'lo: ꝛ tūc cōfessio sua nocet eccl'ie al's secus. all'. iura no. tamē glos. Jdē no. gl. in. c. de constantinopolitane. xxij. dist. videt̄ tex. iūcta glo. in. c. ij. de testi. li. vj. ꝛ ad illud c. remittit hic Jo. an. aliter destinguit hic do. Ant. dicēs ꝙ aut prelatus confitetur in his in quibus hʒ diuisam administrationē ab ecclesia ꝛ p̄iudicat eccl'ie: q2 illa pōt solus in iudiciū deducere nisi sint ardua. Aut confitet̄ in his in quibus non hʒ diuisam administrationem sed cōiunctim: ꝛ procedit ista glo. vt preiudicet demū cū consensu capituli. ꝛ hoc

44 tenet indistincte lʒ gesserit actū solus in quo cōfitet̄. † Quia non dʒ hoc aliqd operari cū in hoc etiā vt testi non semper credit̄: vt not. de testi. a nobis. ꝛ in hoc videtur impugnare gl. que in hoc vltima sensit ɔ̄riū. Ego saluādo glo. in hoc vl. dico ꝙ vbi prelatus solus gessit actū ecclesie noīe: et dubitat̄ qualiter gesserit actū tunc stat̄ dicto suo ex quo aliter cōstare nō pōt. p hoc all'. tex. in. c. si diligenti. ſ. e. facit. c. dilect⁹. de capel. mona. nam ꝛ seruus interrogatus super his que ipse gessit ex quo agitur de facto suo: vt in. l. interrogari. C. de qōni. ꝛ. iiij. qō. ij. serui. facit. l. nesennius. ff. de neg. gest. sed quo ad precedētia dicta dico ꝙ aut p̄latus non hʒ capitulū ꝛ valet cōfessio sua dūmodo cōfitet̄ per viā contentiose iurisditionis: vt in. d. c. dilectus. secus si per viam voluntarie iurisditionis: vt in. l. certū. §. sed an ꝛ ipsos. ꝛ ibi p bart. ff. de cōfes. per Cyn. in. l. j. C. eo. aut habet capitulū: ꝛ tunc aut volūtarie cōfitent̄ ambo: ꝛ nō credo ꝙ p̄iudicet̄ eccl'ie si per illā deuenit̄ ad distractionē rerū immobiliū: q2 qd non possunt directe non dicuntur posse facere indirecte. d. c. sine exceptiōe. ꝛ. d. §. si cū his. secus si p̄iudicet quo ad fructus. ar. c. quod quibusdā. de fideiusso. aut confitetur in iudicio contentioso ꝛ preiudicat: vt in. c. ij. de testi. lib. vj. facit. c. suborta. de re iudi. ꝛ qd no. Bar. ꝛ Cy. in locis preallē. aut prelatus solus cōfitet̄ ꝛ tūc si nō volūtarie p̄iudicat: sicut nec hoc casu confessio tutoris p̄iudicat pupillo. d. §. sed an ꝛ ipsos. aut in contentioso iudicio: ꝛ tunc aut hʒ mandatum a capitulo ꝛ p̄iudicat. vt in glo. hic. ꝛ operat̄ mandatū q2 ostendit consensum capituli in illa causa: nō aūt operat̄ vt virtute a mādati admittat̄ prelatus ad agendum cū sine vllo admittatur ex iuris dispositiōe: vt in. c. edoceri. de rescrip. no. Archi. in. c. ij. aut nō habet mādatū, ꝛ tene distinctionē do. Ant. ſ. recitatā que in diuisis preiudicat nisi factū sit arduum: q2 tunc nō potest esse solus in iudicio: vt in. c. j. de p̄cu. ꝛ not. in

45 d. c. edoceri. Jn cōibus vero secus: vt hic in gl. ¶ † Quero extra glo. dr̄ hic, in. d. c. si virgo. qd habēs ɔsciētiā rei aliene quam possidet peccat. nisi rē restituat: ꝛ alibi dr̄ ꝙ non multū interest iniuste detinere vel inuadere alienū pone qd bo- b na fide emi rē alienā. tractu tp̄is anq̄ ɔplea t̄ p̄scriptio scio rē esse alienā qd remediū mihi cōpetit vt recedā a peccato ꝛ dānū euitē. nā si restituo sponte nō habeo actionē de euictione: vt. l. q rē emit. ꝛ. l. si post perfectā. C. de euic. ꝛ. l. at qui natura. §. cum me absente. ff. de nego. gest. nec agere possum anteq̄ mihi euincat̄: vt in iurib⁹ p̄all. nisi in casib⁹ exceptis per glo. in. d. l. qui rē. Sol. dic qd possum denuntiare dño vt petat vel submittere aliā personā que agat noīe dñi et omittere exceptionē defectus mandati ꝛ re euicta potero agere cōtra vēditorē de euic. d. §. cū me absente. ꝛ de hoc latius p

46 gloss. in. d. c. si virgo. xxxiij. q. ij. ¶ † Vlti. hic quero qualiter c probabit̄[c] hic mala fides. vide qd dixi in c. si diligenti. ſ. eo. ꝛ p Bar. in. l. j. ff. de itine. actuq3 priua. ꝛ. l. celsus. ff. de vsuc. et ɔclude qd cū mala fides cōsistat in animo sicut ꝛ bona fides nō potest vere p̄bari: vt no. glo. in. §. alie. instit. de act. et facit. l. dolū. C. de dolo. ꝛ. c. ij. de renū. lib. vj. Jdeo p̄batur ex cōiecturis dūtaxat. d. l. dolū. ꝛ. c. ij. si ius resistit possidēti est presumptio male fidei. vt in regu. qui contra iura. de regu. iur. lib. vj. ꝛ. c. ad decimas de resti. spo. li. vj. ꝛ. l. quemadmodum. ꝛ qd ibi no. C. de agri. ꝛ cēsi. lib. xj. hāc tn̄ presumptionē male fidei purgat diuturnitas possessionis vel iustus color in acquirendo: vt no. Jnno. in. c. ij. de in inte. rest. facit quod no. Bar. in. l. cū q̄rebat̄. in fi. C. vnde vi. si aūt ius cōe non resistit pōt mala fides p̄bari si possidenti fuit denūtiatū tēpore acquisitionis qd res illa erat aliena: vt. l. si fundum. C. de euic. Jdē si corā aliqb⁹ dixit se sciuisse vel scire rē esse alienā q2 p̄sumitur illud in mēte habuisse. l. labeo. ff. de supel. le. ꝛ. xxij. q. ij. c. is aūt. Jtē si de hoc erat fama in vicinia: ꝛ ipse possessor erat vicinus: p̄sumit̄ em̄ qd ij se debet scire rōne vicinitatis. de p̄sunp. c. quosdā. ꝛ. c. q̄to. de postu. prelat. c. j. xvj. dist. ꝙ dicitis. no. Bar. in. l. j. ff. si cer. pet. ꝛ. d. l. celsus. Jtē si fuit sibi denūtiatū post acquisitionem possessiōis per hominem cui erat verisimiliter credendū: maxime cum dedit tanta indicia quib⁹ verisil'r debuit credere. arg. in. c. inqsitioni de sen. exc. ꝛ. c. cū cōtingat. de rescript. ꝛ qd in eis not. et est de mēte Bar. in extraua. ad repri. in ver. denūtiationē. in fi. facit. l. qd te. ff. si cer. pet. ꝛ si noluit informari habet̄ p informato. vt no. Bar. in. d. extraua. facit. l. j. §. j. qd vi aut clam. et in. c. ij. de tem. ord. lib. vj. vr̄ em̄ affectata ignorātia. vt ibi.

¶ De sententia ꝛ re iudicata. Rubrica.

¶ Hec rubri. duob⁹ modis ſm Jo. an. post Goffr. ad precedentia cōtinuat̄. primo sic. Viso quō res acquirunt̄ p prescriptionē. videndū est quō al'r acquirunt̄ ciuiliter: scilicet p sententias iudicū. Vel scdo sic expedito tractatu processus iudiciorū: ad sententias q̄ finē imponūt litibus veniamus.

1 ¶ † Q2 vero ſm Joā. an. lata snia si nō appellat̄ ab ea sud mit nomen rei iudicate[d]: ideo ꝛ de re iudicata submittit dicit tn̄ quod large pōt dici res iudicata lʒ possit appellari. all'. not. in. l. j. ff. e. ꝛ. l. litigatorib⁹. C. de app. ¶ † Ex his verbis Jo. and. bene nota his differētiā inter sniam ꝛ rē iudicatam vt p̄prie ꝛ stricte snia appellet̄ cū adest appellādi facultas cū vero nō subest remediū retractatiuū appellat̄ res iudicata, large tn̄ pōt etiā añ dici res iudicata, ꝛ sic intelligit l. litigatorib⁹. pal. vbi appellat̄ snia res iudicata lʒ ɔpeteret appellādi remediū. ¶ Sed ɔtra hoc dictū Jo. an. aperte videt̄ facere text. in. d. l. j. ff. eo. vbi dicit̄ ꝙ res iudicata est que sine controuersiarum pronuntiatione iudicis accipit quod condemnatione vel absolutione contingit. ꝛ sic aperte

a ¶ Quid si p̄lat⁹. Vide glo. xliij. q. j. c. j. vide opt. tex. in. l. quoties. §. sicut. ff. de admini. tutor. ꝛ in. l. idem quod. §. fideiussorem. ff. manda.

b ¶ Preiudicat. An ɔfessio p̄lati p̄iudicet ecclesie vid de hoc qd plene not. post dom̄. Anto. in. c. dudū el. ij. de electio.

¶ Adde an confessio religiosi cōfitentis qd bona q̄ detulit in monasterio detinuit cū mala ɔsciētia p̄iudicet ecclesie: Ange. cōsil. lxxx. Sebasti. Sapi.

c ¶ Qualiter p̄babit̄. Ex qb⁹ mala fides p̄betur: vide late p ange. in l. eū q. §. fin. circa fi. ff. de publi. do. Ant. in. c. peruenit. co. xviij. vsi. scdo dicit gl. j. de cēsi. bal. in rub. huius ti. col. pe. Barto. veron. in tracta. ſui. real. c. xx. colū. j. ꝛ. ij. ꝛ Feli. in c. si diligēti. co. ij. ſ. e. ꝛ ꝙ mala fides p̄bari possit ex ɔiecturis: firmat alex. in cōsil. clxxxvij. incip. in hac cā. col. iiij. i. ij. vol. ꝛ in ɔsil. xvj. incip. circa p̄ntes col. vlt. in. iij. vol. ꝛ do. Andr. sicul. in ɔsil. ix. inci. sup̄mi dei. in. j. volu.

d ¶ Rei iudicate. Querit hic do. Pe. an res iudicata dicat̄ intra decē dies intra quos potest appellari: ꝛ doc. nostri qd nō: in. d. c. ꝙ ad cōsultationem glos. iuris ciuilis contra vt. l. eleganter. §. si qs post. ff. de condi. inde. Bart. dicit quod non est discordia nisi in equiuocatione si res iudicata accipitur pro sententia sine causa. ꝛ ita loquitur. §. si quis post. Si vero assumatur res iudicata perfecte ꝛ irreuocabiliter: tūc verum dicunt canoniste quod dic per Barto. in. l. j. ff. eo. And. barb.

tinnuit ille tex. qđ ipsa snia nõ põt appellari res iudicata: sz potius id quod per ipsam sniaz iudicat᷑ ⁊ decidit᷑. ⁊ ideo p illũ tex. dicit ibi Bart. qđ aliud est res iudicata. ⁊ aliud res iudicãs. Res iudicãs est ipsa sentẽtia seu actus sentẽtiãdi: ⁊ hec imponit finẽ controuersie. Sz res iudicata est causa q̃ finẽ controuersie a snia excipit. ⁊ hoc vult ille text. ꝟm eũ. ⁊ sic in effectu voluit Bar. ꝙ snia est res iudicãs. res vero iudicata est cã decisa. hinc est qđ de iure ciuili ꝟm eũ habetur p se tractatus seu titulus. de sen. ⁊ per se titu. de re iud. que nisi essent diuersa non essent diuersi tituli: vt. l. si idem. C. de cod. fatet᷑ tñ qđ tex. ⁊ gloss. q̃nqȝ ponũt vnũ pro alio. ¶ Sed contra hec dicta Bar. ⁊ pro Jo. an. ego adduco tex. in. c. dilecti. in fi. de ele. ⁊. c. cũ inter. ⁊. c. qđ ad consultationem. ĩ. eod. vbi đr ꝙ snia post lapsum. x. dierũ transit in rem iudicatã. ergo ipsa appellat᷑ res iudicata post decẽ dies. dom. Anto. dicit qđ ꝓprie ⁊ stricte snia est res iudicãs ⁊ materia: et qđ super qua iudicatur est res iudicata: tñ alio respectu põt snia appellari res iudicata. si em̃ põderat᷑ snia ꝓut ꝓmulgatur est res iudicãs: si ꝓut est lata ⁊ trãsiuit in rẽ iudicatã: potest tũc dici res iudicata q̃ irreuocabiliter ⁊ ꝑfecte iudicata cũ nõ pẽdeat in aliquo ex futuro euẽtu. ¶ Sed ꝯ hoc sic oppo. si snia est res iudicãs q̃ño potest effici res iudicata cum maxima differẽtia sit inter iudicãtẽ ⁊ iudicatũ: nec vnũ efficitur reliquũ imo sunt correlatiua q̃ nõ pñt cadere in eodẽ subiecto: sicut est differẽtia inter instituẽtem ⁊ institutũ. in. c. fin. de insti. ⁊ inter generantẽ ⁊ gñatũ: vt in. c. dãnamus. de sum. tri. ⁊ de materia in. c. postulasti. de cõces. ꝑbẽ. ¶ Quare mihi post diligẽtẽ speculationẽ ꝑ oĩm iuriũ cõcordia visuz est sic dicere: qđ snia põt dupl'r cõsiderari. Primo respectu ipsius diffinitionis iudicialis: id est respectu cãe agẽtis: ⁊ tũc ꝓprie appellatur snia: q̃ cõtinet id qđ iudex diffiniẽdo sentit. iudex em̃ hz diffinire ꝟm qđ sibi videt᷑. vt in aut. iniurã. qđ ꝑsta. ab his. ⁊ in. l. qualẽ. ff. de arbi.

2

¶ † Hinc dicit gloss. no. in. c. iudicet. iij. q. vij. ꝙ iudex tenet᷑ iudicãdo seq opi. suã sed nõ volũtatẽ. de quo in. c. j. de cõsti. Scđo põt snia cõsiderari respectu cõtentiũ in ea seu cã patiẽtis: ⁊ tũc q̇cq̇d ibi cõtinet᷑ sumẽs decisionẽ ⁊ diffinitionem fctõ iudicis: siue sit cã principalis: siue accessoria: siue sint expense vel interesse: appellat᷑ res iudicata. ⁊ hoc voluit tex. in. d. l. j. ff. eo. dum dixit qđ res iudicata đr que finẽ cõtrouersiarũ ꝓnũtiatione iudicis accipit cõsiderauit em̃ sniam ex ꝑte cõtẽti: ⁊ cãe patientis nã decidẽs ⁊ decisum habent se vt agẽs ⁊ patiẽs. sicut in simili đr de actione rescindente: ⁊ actiõe rescissoria: vt not. in. c. tũ ex literis. de in inte. resti. ⁊ in. l. ab hostibus. ff. ex qui. cau. maio. ⁊ hoc modo dz intelligi tex. in. l. litigatoribus. ꝑ alle. ⁊ alia iura que appellãt sniam rẽ iudicatã etiã si ꝯpetit facultas appellãdi. hoc etiã respectu dico ꝙ debẽt iura intelligi dũ dicunt ꝙ snia trãsit in rẽ iudicatã: id est ꝯtẽtũ ⁊ decisum in ipsa snia: seu materia ipsi⁹ snie trãsiuit in rẽ iudicatã: id est assumit autoritatem rei iudicate: ⁊ est no. text in. d. c. qđ ad consultationẽ. ⁊ ꝟm illũ tex. sunt intelligenda illa iura q̃ dicunt ꝙ trãsit in rẽ iudicatã assumit em̃ post decendiũ autoritatẽ rei iudicate: quasi dicat pri⁹ erat res iudicata, sz post decendiũ assumit autoritatẽ rei iudicate: q̃ efficit᷑ irreuocabilis: ⁊ iuris autoritate competit ex ea exceptio rei iudicate que fuit inducta ad iuris rigorẽ seruandũ vt esset finis litiũ: vt not. in. c. pastoralis. §. q̃ vo. de offi. deleg. ⁊ in. l. qui exceptionẽ. ff. de ꝯdi. inde.

3

¶ † Ex ꝑ hoc decidit᷑ alia qđ[a]

a

nũquid añ lapsuz decẽdij possit ꝓprie snia appellari res iudicata. Jo. an. vt patet ex ꝑdictis: sentit ꝙ nõ: glo. tenuit cõtrariũ in. d. l. j. ⁊ in. l. litigatorib⁹. ꝓalle. Bart. in. d. l. j. distinguit. ꝙ aut sumit᷑ res iudicata ꝑ ipsa snia: seu ꝑ cã decisa ⁊ tũc ꝓcedit opi. illius gloss. q̃ statim est snia ⁊ res iudicata si vero sumit᷑ res iudicata perfecte ⁊ irreuocabiliter[b] adeo qđ

b

nõ possit trãsigi, ⁊ tũc ꝓcedit opi. ꝯria quã tenuit Joã. an. ⁊ eã attribuit bar. canonistis per. d. c. qđ ad cõsultationem. et sic ꝓcedit. l. elegãter. §. si qs post. ff. de cõdi. inde. si vero accipit᷑ res iudicata ꝑ effectu executionis snie. ⁊ tunc subdistinguit. Quidã em̃ est effectus iuris: vt q̃ a iure fit statim executio vt in casibus in qb⁹ snia irrogat infamiã: tũc q̃ statim sequit᷑ iste effect⁹: vt in. l. furti. ff. de his q no. infa. icõtinẽti đr res iudicata. Quidã est effect⁹ facti vbi requirit᷑ hois executio. tũc quo ad id nõ đr res iudicata q̃ interim nõ potest executioni mãdari snia: vt in. l. j. in prin. ff. nil noua. app. pend. Et q̃q̃ hec v̇ba bar. prima frõte videãt᷑ exquisita: mihi tñ nõ placẽt. dico em̃ vt vtz ex ꝑdictis: ꝙ res iudicata đr incõtinẽti cũ snia est ꝓmulgata respectu ꝯtẽtoꝝ in ipsa snia. semel em̃ iudicata sunt q̃ in ipsa ꝯtinent᷑. sicut em̃ snia đr lata respectu cãe agẽtis: q̃ iudicis officiuz finitũ est: vt in. c. in literis. de offi. dele. ita res đr iudicata respectu cãe patientis seu materie ipsi⁹ snie. Nec ob. ꝙ possit appellari ⁊ retractari. q̃ ꝑ hoc nõ põt argui ꝙ res non sit iudicata: imo fortius est hodie dicendũ: quia appellatio extinguit vel verius suspẽdit pronũtiatũ: vt in. l. j. ff. ad turpil. ⁊. c. veniẽtes. de iure iu. ⁊. c. pastoralis. §. ꝑterea. de offi. dele. ergo res fuit iudicata ⁊ tenuit iudicatũ: quia extinctio vel supẽsio presupponit habitum: vt in. l. decẽ. de v̇. obl. ⁊ in. c. ad dissoluẽduz. de despõ. imp. q̇nimo dico ꝙ ex toto effect⁹ snie scz nõ suspẽditur per appellationẽ: vt đr in. c. si. de eo q mit. in pos. multo ergo fortius põt dici res iudicata si nõdũ fuit appellatũ lz appellari possit. sed fateor ꝙ ante lapsum decẽdij nõ hz autoritatem rei iudicate irreuocabiliter. ⁊ sic loquit᷑. d. c. qđ ad consultationẽ. sicut dicimus in simili ꝙ ꝑ missionẽ ex primo decreto qs efficit᷑ verus possessor saltẽ de iure canonico sz nõ incõmutabiliter: sed ꝑ lapsuz anni efficit᷑ irreuocabilis: vt no. in. c. q̃m̃. §. in alijs. vt lite non cõte. ⁊ in. c. contingit. de do. ⁊ cõtu. ⁊ hanc partẽ vt dicat᷑ res iudicata licet possit appellari: tenet Host. post Goffre. in sum. eo. tit. §. hoc autẽ. Ad l. eleganter. §. si quis. ꝑalle. r̃ndeo ꝙ principaliter loquit᷑ de re iudicata a qua nõ potest appellari: non tñ sequitur quin ⁊ an dicatur iudicata: vnde lex. postmodũ ibi distinguit ꝙ si fuit appellatũ põt transigi: ⁊ sic presupponit ꝙ dicit᷑ res iudicata: lz fuerit appellatum nõ: nec respectu executionis põt dici res iudicata: q̃ is qui exequit᷑ non iudicat: imo mãdat executioni rẽ per aliũ iudicatã: vt est tex. in. l. executorẽ. C. de execu. rei iudi. ⁊ sic nõ procedit illa Bart. cõsideratio.

4

¶ † Nũc pro declaratione rubri. ⁊ ꝑdictorũ quero quid sit

c

snia[c]? Solu. dic ꝙ sententia põt multipliciter sumi. q̃nqȝ em̃ sumitur pro significatione cuiusqȝ orationis: q̃nqȝ pro opinione in aliqua re. vt in. c. veniã. xxxv. q. ix. ⁊. s̃. dixi de ferijs capellan⁹. ⁊ multis alijs modis põt sumi. de qb⁹ ꝑ Hosti. in sum. eo. ti. in prin. sed quo ad materiã nostrã sententia est diffinitio iudicialis controuersie finẽ imponẽs: determinat em̃ iurgantiũ cõtrouersias, vt. l. j. ff. eo. ⁊. c. iurgãtium. ĩ. eod. Dicitur aũt sententia qua iudex ꝟm quod sentit declarat diffinit ⁊ determinat lites ⁊ dubia inter partes. l. sicut. §. sed querit. ff. si ser. vẽdi. ⁊. c. fortis. iũcta gloss. ĩ. de v̇b. sig. et scias ꝙ sententiarũ tres sunt species. quedã đr diffinitiua. q̃dã interlocutoria. quedã habẽs vim diffinitiue. glo. vero. ij. q. j. in sum. addit aliã speciẽ dicit em̃ ꝙ quedã est sententia precepti. ⁊ vide illã gl. que est optima in materia nostra. Diffinitiua[d] est illa q̃ imponit finem toti cause in iudicium deducte

d

vt not. gl. in cle. vna. de seq. posses. ⁊ fru. ⁊ dicitur diffinitiua

5

q̃ imponit finẽ cõtrouersie ⁊ finit iudicis officium. ¶ † An aũt snia lata sup exceptione perẽptoria dicat᷑ diffinitiua. vide qđ not. in cle. si. de appel. in gl. ij.

6

¶ † Reperitur quedam quasi diffinitiua: de qua per gl. in. c. cõsultationibus. de offi. deleg. vt est snia lata sup possessorio nã habito respectu q̃ põt intentari: postea petitoriũ non dicit᷑ ex toto diffinitiua. vide tñ qđ dixi. in. c. fin. s̃. de iudi. Interlocutoria est illa que inter principiũ ⁊ finem cause fertur super his que incidunt vel emergũt vt no. gl. in. d. cle. j. de seq̃str. posses. ⁊ fru. in ver. diffinitiua. ⁊ dicitur interlocutoria vel q̃ iudex non diffinit cãm sed interloquit᷑ inter principiũ ⁊ finem: vel quia iudex inter partes loquẽdo sine solẽnitate scripture ꝓnuntiat: vt dicit Hosti. post Goffre. in sum. ea. §. ij. in prin.

7

¶ † Sed dubitat᷑ de precepto ꝙ iudex per se vel nuntiũ facit de cõparẽdo. glo. in aut. de here. ⁊ fal. § aliud. in ver. decre. colũ. j. dicit ꝙ est interlocutoria. Sed glo. in ea. aut. §. si quis autem non implens. dicit ꝙ est quasi interlocutoria. ⁊ credo posse dici ꝙ si cã erat inchoata ante ꝑceptũ: tunc đr vere interlocutoria. q̃ interloquit᷑ precipiendo inter principiũ ⁊ finem cause: si vero nõdũ erat inchoata. ⁊ tũc đr quasi interlocutoria: q̃ nõ fit inter principiũ ⁊ finẽ: sed añ.

8

¶ † Quedam snia nõ est diffinitiua: sz hz vim diffinitiue: vt q̃ñ nõ imponit finem cause: sz expectabat aliã sniam post se vt cũ iudex ꝓnuntiat se non iudicẽ in illa cã: vt no. glos. in aut. habita. C. ne si. pro pr̃e. ⁊ in. c. significãtib⁹. de offi. dele. ⁊ vide per bar. de hoc in l. titia. ff. de accu. ⁊ qđ not. in. c. ꝑuenit. ĩ. de appel. Snia precepti est q̃ñ iudex sine cãe cognitiõe aliq̇d ꝑcipit extra iudiciũ. ⁊ hec improprie đr snia. ⁊ de hoc per glo. ij. q. j. in sum. et per Inn. in. c. ad aures. de tẽpo. ordi.

9

¶ † An v̇o excõmunicatio dicat᷑ snia. ⁊ an trahat᷑ potius ad materiã interlocutoriarũ q̃ diffinitiuarũ. vide ꝑ In. in. c. ꝑ tuas. de sentẽ. excõi. ⁊ ibi dixi. ⁊ glo. ij. q. j. in sum. ⁊ per Joan. and. in. c. venerabilibus. eo. ti. lib. vj. ⁊ per Archi. in. c. vt animarũ. de consit. eo. lib. vbi dicit ꝙ improprie dicitur sententia quia potius punit q̃ finẽ cause imponat. Absolutio etiam dicitur sententia. xj. q. iij. c. ij. ⁊ in rubri. de senten. excommuni. ⁊ absolu. sed improprie ratione predicta. ⁊ vide in locis preallegatis.

Sententia

Sebasti. Sapi

a ¶ Alia qđ. Adde gloss. in. c. non solũ. in ver. innouata. de app. in vj. q̃ vult qđ tunc proprie dicit᷑ iudicatum quãdo appellari nõ põt ⁊ illaz no. Gemi. ibi ad si. prin. ad statuta cuius meminit Feli. i. c. fin. in fin. ĩ. eo. et dicit esse addẽdã hic. ⁊ ad hoc videt ẽt Rom. in cõsilio cccxxxiiij. incip. circa principiũ. in. ij. columna.

b ¶ Et irreuocabiliter. Adde roma. consilio. cccxxxiiij.

c ¶ Quid sit sentẽtia. Adde Jo. de ana. cõsil. xvj.

d ¶ Diffinitiua. Adde que sit sentẽtia diffinitiua: que interlocutoria: ⁊ que sit mista: Ant. de but. cons. vj. Ant. cõsi. cxv.

1 ¶ Sentētia est nulla si error iuris in ea est expressus. ⁊ nu. 4.
2 Sententia lata cōtra legē ciuilē est nulla: etiā in foro canonico: secus si est lata ↄ statuta laicorū.
3 Sententia nulla non potest dici sententia.
5 Casus in quibus sententia reddit̄ nulla lȝ in ea error iuris non sit expressus.
6 Sententia lata contra ius an ⁊ quo casu sit ipso iure nulla. ⁊ nu. 7. ⁊. 12.
8 Sñia cōtinēs plura capitula vel vnū si in aliquo casu sit erratū an saltem respectu residui valeat.
9 Sententia lata contra legem habētē plures intellectus non est ipso iure nulla.
10 Judex an teneat̄ in syndicatu si iudicauit secūdū opinionem multorū que tamen non est vera.
Judex non sequēdo cōmunem opinionem est in culpa nisi sit falsa vel possit probabilibus rationibus conuinci.
11 Appellās si succubuerit releuat̄ a condēnatione expēsarū si vna opinio doctorū erat pro ipso.
12 Sentētia lata contra extrauagantes non incorporatas: nō est nulla: nisi extrauagantes sint multum note. ⁊ nu. 16.
13 Sententia lata cōtra ius cōmune: nō expresse sed intellectualiter: non est nulla ipso iure.
14 Sententia lata cōtra ratione legis que licet loquatur in alijs terminis est nulla: secus si sit lata contra simile alicuius legis.
15 Penalis dispositio extenditur ad limites rationis expresse.
16 Sētētia lata cōtra statuta particularia alicuius loci an sit nulla.
17 Sentētia contra cōsuetudinem non est nulla nisi consuetudo sit notoria.
18 Sñia lata cōtra priuilegium: valet: qñ sumus in priuilegio cui pars potest renuntiare: al's secus.
19 Tacēs nō habet̄ pro consentiente: qñ si expresse valet consentire non posset.
Exemptus non potest renuntiare priuilegio exemptionis sue.
20 Decretū positum ex falsa causa non tenet.
Decretū iudicis an p̄beat iustā cām possidēdi.
21 Sententia adiudicationis ex secundo decreto dicitur interlocutoria ex eo quia potest reuocari quando patet quod non fuerat debitum.
22 Sententia nulla an conualidet̄ propter interpositionem appellationis.
Sententia lata contra falsum procuratorem non habentem mandatum est nulla.
23 Sñia nulla ex defectu solennitatis potest ↄfirmari per partes ꝙ valeat tanꝙ pactū: et non tanꝙ sententia: sed non per viam appellationis.
24 Ratihabitio non trahitur ad ea que nō pendēt ex voluntate partis.
25 Judex qui tulit sententiam nullam an possit super eadem causa iterum pronuntiare.
26 Judex delegat⁹ qui pbabili errore ductus tulit aliquā sñiam potest illā reuocare ⁊ sup causa iterum pronuntiare. quod an pcedat: vide nu. 28.
27 Non facere ⁊ male facere paria sunt.
28 Si prouidet̄ alicui nō idoneo ignoranter prouisio an sit nulla.
29 Papa si mandet vt prouideatur Titio reperto habili de beneficio si fiat collatio: ⁊ postea appareat inhabilis an valeat.
30 Curator datur alicui tanꝙ prodigo: itē minori qui nō sit nec prodigus vel minor an teneat.

Sententia. ¶ † Non valet sentētia q̄ ↄ ius est lata exp̄sso errore in sñia. ita summat do. ant. qr Jo. an. nō summat pp̄ter breuitatē. Hoc summariū est in se verū: sed nō ↄgruit l̄re in q̄ nulla fit mentio de exp̄ssiōe erroris in sñia iō[a] summo secus. Sñia lata ↄ leges vel canones: non tenet: nec ab ea opus est appellare. ¶ Casu literali non indiget: neqȝ tria capitula sequētia: qa eorū l̄ra clara est in se. ber. ¶ Not. j. differētiā in vocabulo inter iura ciuilia ⁊ canonica. Nam legum appellatiōe veniūt iura ciuilia appellatione canonū[b] veniunt canonica. Et ex hoc vlti. ⁊ ex tex. infert̄ qꝺ oīs cōstitutio ecclesiastica pōt appellari cano. cōcor. c. j. de ↄsti. et xxxj. disti. nicena. ⁊ hoc verū sumpto largo vocabulo: al's secus de quo vide bo. glo. iij. dist. in sum. vbi notātur varia noīa ↄstitutionis ecclesiastice. Jtē dic ꝙ canones possunt dici leges: vt pbatur in. d. c. nicena. facit tñ in ↄriū. ij. dist. lex. ¶ No. ij. ꝙ ecclesia intm̄ approbat leges ciuiles vt eqparet eas canonibus in foro ecclesiastico. ⁊ intellige qñ nō ↄtradicūt canonib⁹. de quo dic vt plene no. in. c. j. de no. ope. nun. ⁊. c. si in adiutorium. x. distin.

2 ¶ † Et no. ꝙ sñia lata ↄtra legē ciuilē: est nulla[c]: etiā in foro canonico. secus dic si esset lata ↄ statuta pticularia laicorū: vt in. c. ecclesia sctē Marie. de ↄsti. ⁊ dic vt ibi dixi: licet aliō senserit Bar. in. l. cūctos pp̄los. C. de sum. tri. ¶ Nota † ꝙ sententia nulla[d] pōt dici sñia. ⁊ hoc largo modo: nā stricte secus[e]. arg. in. l. iiij. §. condēnatū. ff. de re iudi. maxime qñ fuit lata a iudice nō suo. ad hoc gl. no. in cle. j. de seq̄stra. ¶ No. vlt. ex fi. c. pro cōmuni vsu loquēdi cū dicimus sñiam esse nullā ipso iure. ⁊ dic ipso iure: idest ipso iure disponēte: nō enī est necesse expectare sñiam infirmatoriam hoīs.

4 ¶ † Opp. ↄ. tex. ⁊ videt̄ ꝙ sñia lata[f] ↄ ius teneat: vt in. c. cū inter. j. e. ⁊. l. cū prolatis. ⁊. l. preses. ff. de re iudi. Sol. gl. vt arbitror in prima parte metu ↄtrarij: ponit duos intellect⁹ ad tex. Primus vt intelligat̄ de legib⁹ ⁊ canonibus disponētibus vt non valeat sñia a non suo iudice lata. vt in. c. in primis. ij. q. j. ⁊ in. c. at si clerici. ꝫ. de iudi. ⁊. C. si a nō compe. iudi. per totū. Secūdus intellectus vt intelligat̄ generaliter qualitercūqȝ sit lata contra leges aut canones dūmodo exprimat̄ error in sententia: tunc sñia nulla est: vt in. l. si expressim. ff. de appel. ⁊. l. ij. C. q̄ sen. sine appel. rescin. ⁊. ij. q. vj. diffinitiua. §. si sententia. Ad cōtraria dic ꝙ pcedūt qñ error in sñia non fuit expressus: ⁊ hoc est de mēte glos. cum qua doc. cōiter trāseunt. ego dico nō esse necesse tex. istum restringere ad istos duos intellectus.

5 ¶ † Nā in infinitis vt ita dixerim casib⁹ sentētia ↄ leges canones ve prolata est nulla lȝ error in sentētia nō sit exp̄ssus: vt puta ex defectu iurisditionis: vt in. c. at si clerici. preal. Jtem ex defectu iudicis: vt qr notorie excōicat⁹.[g] vt in. c. ad probandū. de re iu. Jtem ex defectu litigatorum: vt qr contra minorē sine curatoris autoritate in iudicio existente. l. si curatorem habens. C. de in integ. restit. ⁊. l. clarū. C. de auc. prestan. ⁊. l. j. ⁊. l. ij. C. qui leg. perso. non ha. in iud. Jtē ratione temporis vt qr die feriato fuit lata. vt in. c. fi. de fer. Uel de nocte: vt in. c. consuluit. de offic. dele. Uel ratione loci qr in ecclesia iudicem secularē. vt in. c. decet. de immu. eccl. lib. vj. Uel per mulierem seu minorem qui iudicare non possunt. l. cū pretor. ff. de iudi. ⁊ plene no. in. c. suscitata. de in integ. resti. et in multis alijs casibus de quib⁹ vide per Specu. in tit. de sen. pla. §. iuxta. ⁊ vide ibi in versi. item est nulla ratione litigatorū. per Jo. an. an valeat sententia lata pro bannito contra statutū quod prohibet ius illi reddi[h] ⁊ precipit audientiam denegari. Jn omnibus ergo istis casibus ⁊ similib⁹ potest iste textus verificari. semper enim sententia erit nulla quantūcunqȝ error in sententia[i] nō sit expressus. ex quibus patet ꝙ glo. ⁊ summarium do. Anto. nimium restringunt literam que loquitur indistincte.

6 ¶ † Et pro clariori responsione ad contrarium. ꝫ. formatum distinguo sic: quod aut sententia est contra ius habito respectu ad merita cause d ūtaxat. aut illud ius contra quod est lata sententia concernit extrinsecus aliam iniustitiam a meritis cause: puta vt sententia non ferat̄ die feriata vel aliquod simile. Primo casu debet distingui an sententia[k] sit lata contra ius iuris errore in sententia non expresso ⁊ valet sententia. sic loquitur. c. cum inter. j. eod. ⁊. l. cum prolatis. ⁊. l preses. ⁊ fm̄ vnū intellectum: ⁊ hoc casu procedunt iura que dicunt ꝙ sententia facit ius inter partes licet sit iniusta. d. c. cum inter. ⁊. ff. de re iud. res iudicata. ⁊. l. ingenuum. ff. de stat. homi.

¶ Ideo sūma sic Pōdera qr istud summariū est cōtra casum. l. ij. C. qñ prouo. nō est necessa. Andr. Barba.

¶ Appellatiōe canonum. Adde ꝙ in odiosis canonis appellatione venit tantum papalis secus in fauorabilibus: fm Cald. consil. xvj. de constitu.

¶ Est nulla. qd si sñia ferat̄ cōtra cōsuetudinē. Ja. de rauē. tȝ ꝙ vȝ: qr cōsuetudo cō sistit in facto. ⁊ sic pōt probabilius ignorari ꝙ lex. c. j. de cōsti. lib. vj. ⁊ ita not. in. l. ij. C. qñ prouo. non est necess. ⁊ Cyn. vbi etiam no. quid iuris qñ lex hȝ plures intellectus et fertur sñia cōtra vnū intellectum approbatū per consuetudinem: secus si de eo dubitetur. vt. l. leg. ff. de contrahen. emptio. Andre. Barba. Sebasti. Sapi.

¶ Sentētia nulla. Dic est qꝺ de sñia nulla nō est facienda mētio: vt per Feli. in. c. ex tenore. col. iij. versicu. de rescripto nullo. ꝫ. de rescript.

¶ Stricte secus Adde Joan. de ana. cōsil. lxxxiij. ⁊ vide que posui in. §. cōdēnatum in apo. ad bapt. de tortis.

¶ Sentētia lata Jstam materiā totam reassumit Dñi. in. c. in tantū in pe. ⁊ vlti. co. xxj. dist. ⁊ ibidem latissime do bar. de bel. in suis re col.

¶ Notorie excōmunicatus. Adde qꝺ nec cōsensu partiū potest eius iurisditio prorogari: vt etiam voluit Ro. cōsil. cxlviij. sed quid si excōicatus nō reputabatur vide Ro. sing. suis. fol. xxij. Antoñ. Francis.

¶ De ista materia prorogationis iurisditionis plene tradit̄. in. l. consensisse. ff. de iudi. ⁊ in. c. P. et G. de offi. deleg. ⁊ an iurisditio prorogata dicat̄ esse delegata vl' ordinaria: vid bal. in. l. j. ff. de iudi. et i. l. j. C. vbi de cri. agi oport. dicas tñ qꝺ si iurisdictio sit taxata certis finibus illa non potest prorogari etiā de quātitate ad q̄titatem: vt per Bar. in. l. intra conuenientes. ff. ad municipa. ⁊ per Cy. in. l. si quis ex consensu. C. de episc. aud. ⁊ habet̄ per glo. in. d. l. j. ff. de iudi. an autem in criminalibus habeat locū prorogatio. vt in p̄all. l. si qs ex ↄsensu. vbi p bal. in. l. j. in pn. C. vbi de cri. agi opor. vide Inn. in. c. pastoralis. de rescri. vbi ponit an iurisditio prorogat̄ qñ dubitat̄ de ipsa. et an prorogatio fieri posset in cā meri vel misti imperij ⁊ an possit fieri p procuratorē: vide per Spe. in ti. de ele. in. §. excipi potest. ver. 13 not. ⁊ in tit. de iurisdi. om. iudi. versicul. vnum.

¶ Jus illi reddi. Adde Roma. cōs. ccixij.

¶ Error in sñia Adde Joan. de ana. ↄsi. vj. alexā. ↄs. cxxiij. j. li. ⁊ ↄs. lxxix. ij. lib. ⁊ vide Frāc. are. ↄs. xxv. Sebast. Sapia.

¶ An sñia. Uid bar. i. l. is cui bonis. v's. q̄rit glo. ff. de ver. obli. bart. Ang. Areti. ⁊ alij. in. l. si exp̄ssuȝ ff. de appel. ⁊ Moderñ. in. l. pen. ff. de iustitia ⁊ iure.

a. Sebasti. Sapi. ¶ Presumēdū esse. Quomodo ⁊ qñ pro sñia psumatur: vide Feli. late in. c. quoniā cōtra. col. xij. s. de prob. vbi etiā alij.

b ¶ Tenet sententia. Adde Roma. cōsi. cclxxx. ⁊ vide per eundem quādo ī t. nulla ipso iure. singu. suis. fo. vj.

c Sebasti. Sapi. ¶ Notoria. An sñia notorie iniusta valeat: vide remissiue p Feli. in c. si qñ. in pñ. s. de of. de. ⁊ qñ sñia dicat̃ ɔtinere manifestaz iniqtatē. colligit̃ ex not. p ang. i. l. si pars iudicantiū. in prin. vbi est bon⁹ text. ad hāc materiā in v. nisi apte. sentit em̄ ang. qd̄ dr̄ cōtinere māifestā iniustitiā qñ apparet ex pcessu. cui⁹ tñ ɔtrariū sentit Bal. i. l. j. i pe. col. v. s; qd si iste. C. ne fi. p pre. ⁊ in l. fin. ad fi. C. sen. resc. nō pos.

d ¶ Et p pte non. Adde alex. cōsi. c. iiij. lib. Roma. consilio. cclxxxj.

Sebasti. Sapi.

e ¶ Illud ius. vide Deci. in. c. nā cōcupiscētiā. co. ij. i. j. lec. s. de ɔst. ⁊ p̄cl̄re p alr̄. pceptorē meum. d. Rochū curtiū in repeti. c. si. col. xx. de ɔsue. ⁊ qt modis dicat̃ ius dubiū declarat alexā. in apostil. ad barto. in. l. q̄ nerua. co. vj. et Soz. in rub. ff. de reb. du. vide abba. in c. capellan⁹. colū. iij. s. de ferijs.

f ¶ Nō sit bona. Adde Petr. de anch. cōsi. cclx.

g ¶ Notissima. ad de qd̄ sñia lata ɔ̄ extrauagantē sit nulla. ro. cō. cclv. Anto. Francis.

¶ Circa hoc an sñia lata ɔ̄ extrauagātē sit nulla: dicas q̄ sñia lata ɔ̄ ius cōe vl ɔ̄ ɔstitutionē vl ɔ̄ statutū est ipso iure nulla. l. ij. et ibi bar. qñ puo. non est necel. ⁊ ibi ēt p alex. in apo. sec⁹ tñ est si sñia sit lata ɔ̄ cōsuetudinez qr illa vz si ab ea nō appellet̃: vt p bal. in ti. de pa. cōstā. in. §. s; nos roma. i pe. co. ⁊ not. i. c. j. de ɔsti. li. vj. ⁊ i. c. cū dilect⁹. de ɔsue. ⁊ i. l. de qb⁹. ff. d legi. ⁊ vide q̄ no. i. c. j. de cōsue.

Aut fuit in sñia iuris error exp̄ssus: vt puta disceptabatur sup testamento a minore facto et iudex pnūtiauit testamētum valere: qr minor. xiiij. annis potest testari: vel disputabatur de validitate electionis: ⁊ iudex pronuntiauit electionē valere qr suscensi possunt eligere: et tunc sententia est ipso iure nulla: vt in iuribus superius alle. Secundo casu principali quādo est lata sñia contra ius cōcernēs aliā iniustitiā ⁊ nō merita cause et tunc dico regulariter quod sententia est ipso iure nulla: siue sit expressus error in sñia. siue nō: et in hoc membro potest generaliter iste tex. verificari. Nā regulariter quicquid fit contra ius est nullū etiā si ius non decernit expresse actum esse nullum: vt in. l. non dubium. C. de legi. l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pac. ⁊ in reg. que contra ius. lib. vj. et x. dist. vides. ⁊ in alijs iuribus. s. all. Dices tu que est diuersitatis ratio inter istud membrum et precedens. sol. nemo tangit. Ego autem dico sic, qd̄ in concernentibus merita cause datur iudici facultas discernendi ⁊ arbitrādi cuius partis iura sunt potiora: qr non pōt dari certa regula: vt in l. iij. ff. de testi. ⁊ in. c. in nostra. co. tit. ⁊. c. causam. j. eo. cū simi. ⁊ ideo in istis presumitur esse iustum q̄ iudex iudicauerit. Hinc est qd̄ iura dicunt presumendum esse[a] pro sñia iudicis saltem per lapsum tēporis. x. dierum. d. c. in p̄ñtia. ⁊. c. causam. nisi exprimatur error iuris quia tunc cessat p̄sumptio que erat pro iudice: cum notorietas habeat ɔ̄riū offuscare ⁊ confundare illā p̄sumptionē. viij. dis. veritate manifesta. et in incertis non certis opus est cōiecturis. vt in reg. ij. j. de re. iu. clare enim patet sñiam tunc esse contra ius. adeo tunc merito est nulla. In alijs vero iuribus concernentibus aliā iniustitiā meritis cause non datur facultas iudici discernēdi: sed ponitur necessitas obtēperādi vt in. c. j. ⁊. c. ne innitaris. de const. ⁊. l. leges sacratissime. C. de legi. vbi dicitur qd̄ leges cōstringūt vitas hominum: vt in. c. j. de ɔsti. dicitur quod canones ab omnibus sunt seruandi. merito ergo si sententia reperitur lata contra ius, viribus non subsistit: non em̄ potest inferior tollere legē superioris: vel in aliquo cōuenire in casibus nō pmissis: vt in cle. ne roma. de ele. xxvj. q. ij. institutionis. ⁊. c. qd̄ sup his. de maio. ⁊ obe. notabis bene hanc rationem et optime facit pro ea parte quod in simili not Barto. in. l. is cui. ff. de verbo. obl. in ver. querit gloss. in. l. sepe. ff. de tuto. ⁊ cur. da. ab. his.

7 ¶ † Nunc autem quero an indistincte procedant superius dicta vt in primo mēbro sñia teneat vel annullet̃ expresso iuris errore ⁊ in scđo sit nulla siue exprimatur error: siue nō. Solu. distingue sic. q̄ aut sñia fuit lata ɔtra ius litigatoris tātum: et tūc regulariter tenet sñia[b] vñ opus est appellatione: qr ius p̄sumitur iudicem recte fuisse motum: vt predixi: fallit si iniustitia sit notoria[c]: tūc enim est nulla. arg. opti. j. eo. inter ceteras. vbi plenius dicā. no. Inn. in. c. fraternitatis. de fri. ⁊ male. j. eo. cum bertoldus. et do. Anto. hic. ⁊ in. d. c. inter ceteras. probat̃ ratiōe. in notorio enim cessat ratio presumptionis quia sustinet̃ iniusta sñia: non em̄ habet tunc iudex potestatē cognoscendi: sed tm̄ iudicandi: seu verius exequendi: vt in. c. qm̄. de fi. presby. ⁊. c. audientiā. j. de accu. ⁊. ij. qō. j. manifesta no. In. in. c. ex parte. de verb. sign facit. d. c. veritate. viij. dis. nā hoc casu potest sñia iniusta simpliciter dici contra leges plata: ⁊ sic nulla: vt hic Aut cessat hec notoria iniustitia: ⁊ sic si fuit expressa cā cōtra ius cōmune: ⁊ alia que non est contra ius sententia tenet. ita sing. tenet Innoc. in. c. in presentia. de renū. Joan. and. in. c. cum inter. j. eo. nam tunc sustinetur sentētia ratione alterius cause que non est contra ius. ⁊ optime pro dicto Innocē. adduco. c. per tuas. j. qui fi. sint leg. Judex enim exprimendo duas videtur nō precise fundasse se super altera dūtaxat. vnde satis est q̄ sñia posset sustineri ex illa que nō est cōtra ius ad hoc bene facit ratio litere. in. d. c. causam. vbi dr̄ q̄ iudicis animus nō semp ad vnā pbationis speciē inclinat̃: ⁊ in dubio debemus interpretari vt potius reus valeat. j. de v̄bo. signi. abbate. ⁊. l. quoties. ff. de ver. signi. ⁊ hoc v̄r pcedere etiā si altera causa sit contra ius litigatoris quoniam in dubio presumitur iusta: vt predixi: ⁊ imputandum est non appellanti. Hoc tamen dictum Inn. limito quādo ex causa exp̄ssa que non est cōtra ius posset si esset vera sustineri. Exemplum primi: iudex pnuntiauit testamentū valere: quia minor. xiiij. annis potest testari. qr probatū fuit qd̄ testator erat maior. xiiij. annis. nā sñia pōt ex hac vltima causa sustineri: vnde nō habet vitiare expressio cause false vtile em̄ non dz per inutile vitiari ex quo sunt inseparabilia. vt in reg. vtile. de reg. iur. lib. vj. Exēplū secundi quando iudex sic pronūtiat testamētū valere: quia minor. xiiij. annis potest testari: ⁊ qr nullus defectus affuit in numero testiū. certe sñia est nulla que p̄supposito quod illa causa sit vera: tñ ex ea nō potest testamentum sustineri: quia nō sufficit solennitatem fuisse adhibitā nisi testator fuerit habilis: vt in. l. si queramus. ff. de testa. ⁊ no. bene hāc limitationem qr nemo tangit: aut fuit expressa causa cōtra ius cōmune dūtaxat vel simul cū alia ex qua tamē nō pōt sustineri sentētia. ⁊ tūc si illud ius cōmune est clarum ⁊ indubitatum tunc non valet sententia: quia cessat ratio presumende iustitie: vt predixi. hoc limito verū quando causa contra ius expressa respicit totā sententiam: vt puta quia continet vnum articulū vel plures

8 connexos. ¶ † Si autem continet plura capitula ⁊ error contra ius expressus ɔcernat vnū duntaxat: tunc solum corruit illud capitulū. in alijs vero remanet sententia valida. ad hoc all. gl. sing. ⁊ Bart. in. l. ij. C. de re iudi. probo rōne. nā quando sunt plura capitula separata videntur tot sententie quot sunt capitala: vt. l. etiam. ff. de mino. ideo potest

d pro parte valere ⁊ pro patre nō[d]. l. quedam mulier. ff. fami. herc. Sed quando sñia cōtinet vnū capitulū nō pōt pro parte valere etiam si error sit in parte. ad hoc. gl. not. in. l. si. ff. de iurisdi. om. iudi. q̄ dicit quod si habēs facultatem cognoscēdi vsq; ad. x. condēnauit in. xv. non valet sñia etiā vsq; ad. x. ⁊ tenuit illam glo. ibi Bar. ⁊ bal. in. l. j. C. si aduer. rē iudi. quia cum sñia sit res indiuisibilis non potest valere pro parte. l. in hoc iudicio. ff. fami. hercis. ⁊ in. l. cum certa ratione. C. quādo puo. non est neces. not. Bal. in. d. l. ij. secus in re diuisibili: quia tunc vtile non vitiat̃ p inutile: vt in. c. si quos. de ser. xij. q. ij. ⁊. l. sancim⁹. C. de do. et hoc

9 bene not. ¶ † Si autem illud ius[e] contra qd̄ est sñia lata est dubium vt

e qr sunt multe opi. hincinde vel est dubiū in suo intellectu. et tunc sñia valet qr talis error excusat. hoc pbatur in. d. l. cū prolatis. s̄m vnū intellectū quē sequūtur cōmuniter doc. ⁊ ibi in. l. ij. C. q̄ sentē. si. app. et ibi per Bar. ⁊ doc. Ant. hic ⁊ optime facit tex. in. l. regula. de iur. et fa. ign. ⁊ in. d. c. cum dilectus. de consue. ⁊ quod not. glos. in. c. cum venerabilis.

10 eod. ti. ⁊. c. vno. de post. prela. lib. vj. ¶ † An aūt possit iudex syndicari qui male iudicauerit: quia elegit opi. quā multi sequuntur licet non sit

f bona.[f] Bar. in. d. l. cum prelatis tenet q̄ sic. mitius tamen debet puniri secundum eum. ad hoc all. quod not. insti. de obli. que ex quasi deli. in prin. Sed Ang. de pe. dicit in. d. l. cum prolatis: hoc verum quando altera opi. esset approbata: al's autē licitum est alterā p̄eligere. all. Inn. in. c. ne innitaris. s. de consti. Ego dico q̄ si opi. ɔ̄ria est magis communis procedit dictū Bar. quia est in culpa non sequēdo communē opi. ex quo erat vera. arg. in. c. j. de deci. ⁊ dicit Jo. an. in. c. j. de cōsti. q̄ cōis opi. est sequēda: nisi sit euidēter falsa vel possit probabilibus rationibus conuinci. sed vbi tantus esset opinionū cōflictus vt nō possit apparere que sit opi. magis cōmunis tunc posset procedere opi. Ange. et hoc casu posset procedere opi. Pe. quā recitat do. Ant. in. c. vt debit⁹.

11 de appel. vbi dicit † q̄ si vna opi. faciebat pro appellāte releuat̃ si succubuerit a cōdēnatione expēsarū. et vide qd̄ ibi dico. ⁊ in. c. j. de cōstit.

12 ¶ † Et p hoc idē dicēdum vt scilicet sñia teneat qñ est lata cōtra legē seu decretalē extrauagantē: nam cum non sit in corpore iuris clausa pōt de ea probabiliter dubitari. ⁊ hoc pbatur in. d. l. cum prolatis. s̄m aliū intellectū quē sequūtur ibi Bar. ⁊ Ang. ⁊ alij. ⁊ Bald. in. l. ij. C. que sentē. sine appel. rescin. ⁊ dom̄. Anto. hic. ⁊ in. c. pastoralis. de fi. instru. ⁊ vide qd̄ ibi dixi. Ego puto hoc verū: nisi extrauagans esset in loco il-

g lo notissima[g]. exemplum in extrauagā. execrabilis. ⁊ in extrauaganti. ad reprimēdū. que quotidie allegantur in scholis ⁊ iudicijs. tūc enim cessat ratio incertitudinis. facit. c. j. de postu. prelat. ⁊. xvj. distin. quod

13 dicitis. quod nota. ⁊ facit qd̄ infra dicam in consuetudine. ¶ † Item vt sententia teneat quando ius commune nō est expressum sed per argumenta ⁊ conclusiones non potest intellectualiter reduci vt sit cōtra ius commune. ⁊ hoc notabiliter voluit Inno. in. c. P. ⁊. G. de offic. de

14 lega. ⁊ facit quod not. gl. in. c. ij. de testibus cogen. ¶ † Quid autem si est lata cōtra simile legis non tamen reperitur lex contraria in illis terminis. Jaco. de arena ⁊ Cynus in. l. j. C. de legibus. dicunt sententiam valere. refert ⁊ sequitur Bald. in. l. ij. prealle. facit optime quod not. Inno. in. c. cum speciali. de appellationibus. tunc em̄ scđm Cynum in dicta. l. j. est sententia contra ius quando reperitur lex scripta in terminis occurrentibus vel omnino indifferentibus: secus si termini differunt licet propinqui sunt ⁊ habeant rationis paritatem. Dominus

Anto.

Anto.dicit ꝙ si ratio[a] esset scripta in genere licet sub aliis terminis specificis satis videt̃ ꝯ legē iudicatū.si esset iudicatum ꝯ rationem legis nihil adducit.Sed mihi hec sñia placet ꝑ qua opi.adduco.l.nō dubiū.C.de legi.⁊ tex.in.c.fi.de reg.iu.li.vj.vbi dicit̃ ꝙ is cōmittit in legē qui v̄ba legis amplectens ꝯtra legis mittit̃ voluntatē:⁊ sic ratio legis est qñq3 lex.huic est ꝙ rōnē legis restringit et ampliat̃ dictum legis.vt.l.cū pater.§.dulcissimis.ff.de leg. ¶ †Dispositio etiā penalis extendit̃ ad limites rōnis expsse.no.gloss.in cle.j.de elec.in verbo eligat̃.⁊ in cle.ij.de vita ⁊ hone.cleri.in v̄b.pileū lineum.facit.l.ij.ff.ad tertul.secus vbi allegaretur simile sub facilioribus terminis vel paribꝰ vt not.Inno.in.d.c.cū speciali.Idē ꝑ oia esset dicendū qñ sententia reperitur lata ꝯ legē cōcernētem aliam iustitiam a meritis cause.vbi tamen lex daret ordinem cause ad causam tūc non vitiaret̃ sentētia ex trāsgressione illiꝰ ordinis s3 opus est appellare.vt in.l.j.C.de appel.⁊ regulariter an valeat factum ꝯ legē.vide per gloss.in.c.tua.de sponsa duo.⁊.x.distin.vides per Cyn.⁊ Bal.in.d.l.nō dubiū.⁊ per Bart.in.l.stipulatio.ff.de noui ope.nun.dico in.c.fi.de post.prela. ¶ † Sed quero qd si sententia sit lata cōtra statutū particulare loci.Solu.dic idē quo ad illū locū sicut dictū est.s.de.l.cōmuni quo ad vniuersum.Nam statutum est lex in loco vbi viget.l.omnes populi.ff.de insti.⁊ iure.⁊.j.dis.ius ciuile.Hinc dicit Barto.⁊ Anto.post eum in.d.l.cū ꝑlatis.⁊ Bal.in.d.l.ij.ꝙ sententia lata contra statutum extrauagans a volumine statutorum tenet sicut dicimus in extrauaganti principis[b]:sed limito.vt.s.dixi in extrauagāti principis nisi statutū seu reformatio extrauagans esset nota in loco ⁊ in iudiciis.secus si sñia esset ꝯ tenorē statutorū in volumine redactorū. ¶ †Quero quid si sñia sit lata ꝯ cōsuetudinē.Sol.dic ꝙ valet propter dubiū facti.argu.eorū que dicta sunt:nisi consuetudo esset notoria tā in populo ꝗ̃ in iudicio.arg.eorum que leg.et no.in.c.j.de cōsti.li.vj.⁊ in.l.de quibus.ff.de leg.⁊ ita not.Bald.in.d.l.ij.ꝑ hoc facit qđ no.Bart.in.l.de qbus.prealleg.vbi cōcludit ꝙ cōsuetudo est ius ⁊ probat̃ ibi.⁊.j.dist.consuetudo d3 tñ probari si allegatur ŝm eū.vt.l.j.que sit lon.consue.⁊ probatur in.c.cū dilectus.eo.titu.⁊ hoc qꝛ consistit in facto qđ sepe prudentissimos fallit.si eñ dat̃ ꝓbabilis ignorātia d3 tenere sñia:sicut tenet sñia ꝯ legē extrauagantem:secus vbi cessat ignorātia cū reperiatur lata contra ius:quod no.

18 Quero quid si sñia fuit lata contra priuilegiū videt̃ ꝙ nō valeat:quia priuilegium est lex.iij.distin.priuilegiata.dic ꝯ per.c.suborta.j.e.vbi dr̃ ꝙ aut priuilegiū fuit ostensum iudici ⁊ dando sñiam ꝯriā videtur reprobare:aut nō fuit ostensum ⁊ nō debet pretextu priuilegij de nouo repeti sententia retractari respōdeo ad ꝯtrariū ꝙ priuilegiū est lex priuata:non autem cōmunis vt dicit̃ in cōtrariū ⁊ cōsistit in facto ⁊ priuatus potest suo fauori renuntiare:secus autem est in lege cōi que est certa ⁊ clara:⁊ iudici datur facultas iudicandi an priuilegium teneat.iuxta no.in.c.cum venissent.de iu.

19 ¶ †Hoc puto ꝓcedere in priuilegio cui pars renūtiare pōt seu quatenus venit in preiudicium partis.al's secus.vnde si exemptus litigauit corā ordinario loci.⁊ nō allegauit exēptionē nō tenet sñia[c].nec obstat taciturnitas:qꝛ si voluisset non potuisset etiā expresse in illū vt iudicē consentire.de arbi.cum tpe ergo nil operat̃ taciturnitas.⁊ hoc tenet Io.an.in regula scienti.de regu.iu.li.vj.in mercu.facit qđ not.glo.in.l.j.C.vbi de cri.agi opor.⁊ vide qđ dixi in.d.c.significasti.de fo.cōpe.sed hoc casu nō tenet sñia ex eo capite:quia fuit lata ꝯ priuilegiū:sed ꝓpter defectū iurisditiōis:secus puto si exēptus produxisset priuilegiū exēptiōis ⁊ ordinariꝰ hoc non obstante tulit sñiam in ꝯriū:seu dicit priuilegio nō obstante quia tunc preiudicat quo ad exemplū,l3 non quo ad papā.ar.eorū que not.in.c.ad audientiam.de prescri.⁊ in.d.c.dilectus.de capel.mona.⁊.d.c.suborta. ¶ Quero an valeat sententia ꝯtra sñiam cū prima sñia fecerit ius inter partes.dic vt plene dicā.j.eadē inter monasteriū[d]. ¶ †Quero

20 quid in decreto[e] interposito ex falsa cā.dic ꝙ non tenet:siue sit error iuris in eo expressus siue non.⁊ in hoc differt a sententia:vt probatur in.l.cum hi.§.si ꝑtor.ff.de transac.⁊.l.magis puto.§.si res.de reb.eo.qui sub tut.⁊ cur.⁊.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.⁊.l.cum vero.§.subuentum.ff.de fideicō.li.not.Bar.in.l.seye.ff.de tuto.⁊ cur.da.ab his.⁊ plenius per eum in.l.iuste possidet.ff.de re iudi.vbi distinguit ꝙ aut decretū non interponitur rite:id est seruato iuris ordine et in dubio non valet.l.meminerint.C.vñ vi.⁊.l.fin.C.si per vim vel alio modo.no.in.d.l.iuste.Qñq3 decretū interponit̃ rite:sed non recte:id est iuste seruata iustitia:⁊ tūc qñq3 deficit decretum iniustitie,respectu petentis ⁊ nō valet:vt in iuribus prealle.

Qñq3 deficit iustitia ex parte conuenti vel rei in qua facta fuit missio.sed iustitia est iusta ex parte agentis:⁊ tunc decretum in se est validum ⁊ is qui illud obtinuit possidet et prescribit:vt.d.l.iuste possidet.Exemplū in hoc vltimo in eo q vere est creditor Titij ⁊ mittitur in possessionem rerū Sempronij non debitoris tanꝗ̃ Titij valet etiā tunc decretū licet restituatur ille Sempronius.vt.l.a diuo pio.§.si super rebus.ff.de re iudi. ¶ Que autem sit ratio diuersitatis inter sententiam ⁊ decretū.credo ꝙ decretū sapit potius naturā interlocutorie que reuocatur propter iniustitiam ex iudicis officio:vt.c.cessante.de app.⁊.l.qđ iussit.ff.de re iudi.ꝗ̃ diffinitiue que irreuocabilis est ex quo transiuit in rē iudi.vt.c.

21 cū inter.j.eo.⁊.C.sen.rescin.non pos.per totum. ¶ †Et ideo no.dicit Inno.in.c.dilecto.de verb.sig.quod hec sententia ꝙ res debitoris vendatur ex secundo decreto est interlocutoria:ideo si iudex postea ꝯriū cognoscit sc3 ꝙ nō liberat debitū reuocabit missionem ⁊ venditionē.arg.in.d.§.si ꝑtor.⁊ §.si res.prealle.⁊ de hoc decreto interponendo ⁊ an ꝑsumatur ꝓ eo.vide eleganter ꝑ Bar.in.l.j.C.de predijs mino.sine decreto non alie.⁊ per Spe.in tit.de procu.§.fin.ver.quid si solum.⁊ in tit.de empt.⁊ ven.§.nunc dicēdū.ver.breuiter scias.⁊ per bal.in.l.quicunq3.C.de bo.que lib.⁊ in prima cōsti.

22 li.feu. ¶ †Redeo nunc ad secūdā particulā glo.in qua gl.opponit in eo qđ in prima parte cōcluserat sñiam nullā non cōualidari ex interpositione appellationis.d.l.iij.§.falsus.ff.rem ra.habe.vbi dicitur ꝙ si dñs appellat a sñia lata ꝯ falsum procuratorē ratificat̃:⁊ sic sñia que erat nulla ꝓpter defectū mādati:vt in.c.ex insinuatione.⁊.c.in nr̃a.de procu.ratificatur per appellationē.Sol.glo.nititur soluere:vt pt3 in ea sed non formaliter soluit.⁊ habes glo.ij.q.j.statutis.ꝗ̃ dicit ꝙ appellando confirmat quis sñiam licet sit nulla ex defectu solēnitatis.hoc voluit illa glo.relata ad illum text.mouet̃ per.d.§.falsus.sed male loquit̃.vnde doct.cōiter tenent ꝯriū.⁊ Bar.in.l.licet.ff.de iudi.l.si expressim.⁊ not.j.de appella.dilecto.Dic ergo formaliter soluēdo ꝯtrarium ꝙ qñq3 sñia est nulla solum ex defectu consensus partis:⁊ tūc potest pars illā ratificare cōsentiendo.vt in.d.l.licet.et appellādo vr̃ consentire gestis per falsum ꝓcuratorē.⁊ sic videtur loqui.d.§.falsus.nam sñia lata ꝯ falsum ꝓcuratorem tenet quo ad ipsum procuratorē:qꝛ cū eo est ꝯctu3 seu quasi ꝑ lit.contest.l.plautius.ff.de procu.quo ad dñm vero non tenet ex defectu consensus dūtaxat ideo ratificando tacite ꝑ

23 ipsum actum appellatiōis cōualidatur. ¶ †Qñq3 sñia est nulla ex alio defectu:puta qꝛ ꝯ leges lata vel ex defectu solennitatis:⁊ tūc nō cōualiditat̃ per actū appellationis:qꝛ defectus sñie nō dependet ex consensu partium:vnde non possent partes etiā expsse eā ꝯualidare vt valeret de sententia:licet possent approbare vt valeret tanꝗ̃ pactum[f] nouiter ꝯhendo.⁊ ita intelligit̃.l.ij.C.cōia.vtriusq3 iudi.vt ibi no.per Cyn.⁊ per Bar.in.l.vnica.C.qui pro sua iurisd.et in d.l.si expressim appellādo vero non approbat sñiam:imo impugnat:⁊ sic nō pōt valere etiā vt pactum:vt not.Bart.

24 in.d.l.si expressim. ¶ †Et aduerte ad vnam limitationē eorū que ponit glo.ratificatur eñ sentētia lata cū falso ꝓcuratore per cōsensum dñi superuenientē qñ illa poterat esse ꝓcurator:al's secus.ita not.dixit gloss.in.d.l.licet.et sequitur ibi Bar.⁊ pro hoc facit:qꝛ sententia hoc casu non est nulla ex solo consensu partis sed alio defectu non dependente a ꝑtāte dñi facit qđ no.Inno.in.c.prudentiā.de offi.deleg'.et per Dy.in reg.ratihabitio.de re.iur.lib.vj.⁊ per Ioā.and.

25 in regula ratum.eo.ti.in mercu. ¶ †Extra glos.quero quia sententia contra leges lata est nulla:vt hic.nunquid iudex poterit iterū ꝓnuntiare[g].Sol.tangit hāc.q.hic Inno.⁊ concludit ꝙ si est ordinarius potest:vt.C.quomodo et qñ iud.l.preses.⁊.l.iij.C.de accu.secus in delegato qui ꝓnuntiādo functus est officio.l.si vt proponis.C.quō ⁊ qñ iudi.Sed tu de hac qōne dic vt plenius not.in.c.in literis.de offi.dele.vbi

26 melius cadit. ¶ †Addit tñ hic Inno.notabile dictum dicens ꝙ vbi non tenet ipso iure quod fecit delegatus ex errore probabili ductus iterum prosequi poterit.ponit exemplum in executore cui mandabatur vt prouideret Titio de prebenda cui prouidit de prebenda Martini qui cōmuni opinione reputabatur mortuus sed videbat vt postea compertum est ex hoc errore probabili poterit demū de alia ꝓuidere ŝm eū.arg.j.de secū.nup.dñs.C.de iur.et fac.igno.l.error.Si vero prouidit de prebenda que iure vacabat non de facto prouisus autem renuit prosequi ius suum execrās fore lites:non potest executor amplius prouidere:imputet̃ autem prouiso qui ius suum non defendit.arg.ff.de petitio.here.l.illud.nec prodest ignorātia facti quo ad possessionē

a ¶ Qꝛ ratio.not.de rōne expssa in l.⁊ ad hoc optime facit qđ not.Pet.de anch.eleganter in repe.c.canonu3 statuta.in.xxxvj.colū.de consti.Itē vide qđ sing.scribit Domi.in.c.vt litigantes.in vlti.col.de offi.ordi.lib.vj.
Sebasti.Sapi.

b ¶ Principis.vide bar.⁊ alios in l.cū ꝑlatis.ff.de re iud.cū multis allegatis ꝑ Fel.in.c.pastoralis.col.j.ver.vlti.per istū text.s.de off.dele.vbi late de sententia lata cōtra extrauagantē et cōtra statutū nō insertu3 in corpore iuris et cōtra decisiones rote ⁊ plura:vt ibi et hic.⁊ cuius autoritatis sint extrauagātes.ponit idem Fel.in.c.ij.colū.antepen.s.de rescriptis.

c ¶ Nō tenet sentētia.adde Cal.ꝯs.xij.de iudi.

d ¶ Inter monasterium.Adde ꝗ̃ ibi ponam deo duce.

e ¶ Quid in decreto.alex.consil.lxxxiiij.iij.lib.et quid in sñia per eunde3 cōsi.lxxv.ij.li.et de decreto vide Raph.cu.cōsil.cxiiij.Ang.consi.cxcij.Ro.consi.ccccliij.

f ¶ Tanꝗ̃ pactū.Adde alex.consil.cxxij.⁊ Ioan.de ana.consi..vj.
Sebasti.Sapi.

f ¶ Pactū.Sñia nulla an possit ꝑ partes ratificari.tradit Feli.in c.significasti.col.iij.ver.tene mēti.s.de fo.cōpe.⁊ in c.cū ex officij.co.xvj.ver.nō obst.dictum Innocē.s.de prescrip.

g ¶ Iterum pronuntiare.Adde do.de Rota decisio.cxlj.in nouis.hoc eod.titu.

Sebasti.Sapia.

a ¶ Papa. vide oldr.in ꝯsi.clxxv. incip.thema tale est.⁊ in ꝯs.xlj.inc. breuiter Bald. in l.neq natales.C. de proba. car.in ꝯsi.xx.inci. pēden te inqsitiōe.⁊ multa p Fel. i.c.si.co. viij.v.tertia ꝯclusio.s.de psump.

b ¶ Celeriter terminari. not. ꝙ in sentētijs ferēdis celeritas ꝯmēdatur qñq reprobaf. de quo in.c. fin.de elec. lib.vj. Andre. Barba.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Eqtas. vide Areti.in.l.si fuñ. §.seqf. in.iij. not. de verbo. oblig.

d ¶ Ad cognoscē dū qd sit eqtas. ⁊ qd rigor ⁊c. vide Spec.in tit.de le. §. dispēsatio.i v.notā.cū seq.alibi Bal.in.l.iij.C. de do. pmis.dt ꝙ eqtas nil aliō est ꝙ naturalis rō. alibi ⁊ meli⁹ bal. in.l.j.i pn.iij.co.ff. de iust.⁊ iur. dt ꝙ equitas est applicatio animi seu ē iudiciū in quo circunscripta iuris regula aliqd dictāte rōne naturali statuitur. et istud plus placet

e ¶ Quid aūt im portet statutum disponens ꝙ in curia mercatorū pcedaf de mera eqtate:⁊ nō attendātur apices iuris ciuilis hēs egregie declaratū p Sal.i.d.l.placuit tenētē in effectu cū bal.in.l.si p ea in vl.co.C. mā.tāgit bar.in.l.si fide iussor.§.qdā.⁊.l. gn⁹.ff.mā.⁊ late p lu.ro.in repet. rub.ff.de arb.⁊ in l.filiusfa.in prin. ff.de dona.

¶ Adde Roma.consi.ccv.

f ¶ Unū etiā scias ꝙ in arbitrarijs hoc ē in his i qb⁹ iudex hz arbitriū vel a iure cōi vel ex forma statuto rū nō tenef seq rigorē scriptū:imo pōt ⁊ dz seq etatē ꝙuis ñ sit scripta dicit ita ad li

que non est talis qō de iure potuerit prouisionem impedire fm Inn.⁊ bene.Nec ob.c.cū nostris.de conces. preben.quia loquitur in alio casu cū scz gratia fuit in principio surreptitia. Idē dicit Inn.vt nō possit iterum prouidere:si executor errauit in iure:licet sua puisio fuerit nulla ponit exemplū. Hostiē.cū dispensatiue prouidit episcopus de parochiali ecclesia prouiso in minoribus tātū.executor credēs epm dispensare non potuisse contulit illam vt vacantem errās in iure.s.de eta.⁊ qua.preterea.⁊ hodie credo ꝙ hoc casu nō sit necessaria dispensatio.per.c.si pro clericis pauperib⁹.de preben.lib.vj. Aliud tñ sensit ibi glos.⁊ dic vt no.in.d.c.preterea.⁊.c.ij.de instit.lib.vj.dictum tamen Innoc. non placet hic Hostiē.qui tenet ꝙ licet errauerit in iure ex quo tamen apparet ꝙ prouisio fuerit nulla:iterū tamen debet de beneficio alio illi prouidere vt beneficia principū habeāt suum

26 effectū:nec illis illudatur. ¶ † Qr nō facere ⁊ facere ita ꝙ sit nullum equiparantur.de transla.c.ij.cum concordan.ibi

28 positis.⁊ de cleri.non resi.c.tue. ¶ † Aduerte inquantū Inno. loquitur generaliter in terminis questionis de quolibet delegato indubie dictum suum non est verum quatenus dicit ꝙ potest iterū pronūtiare si ipso iure ex probabili errore facti non tenuit qō ipse fecit dico enim ꝙ siue errauerit in facto siue in iure dūmodo seruauerit formā cōmissionis si tulit sententiam diffinitiuam non potest amplius se intromittere qr functus est officio suo siue bene,siue male.ad hoc bo.text.in l.si vt proponis.⁊ qō ibi not.per Bart.C.qño ⁊ qñ iud.⁊ optime facit tex.in.l.dicere.in fi.cū duab⁹ seq.ff. de arbi. ⁊ in.c.si compromissarius.de ele.lib.vj.vbi tex.optimus ad materiā et quod not.Dy.in reg.qō semel.de regu.iur.lib.vj.⁊ Bar. in.l.si expressim.ff.de appel.sed per rationem Host. prealle. potest saluari dictum Inno.in exemplo per eum posito scilicet in executore gratie vt siue errauerit in iure siue in facto possit semper iterū prouidere si prima prouisio fuit nulla qr princeps videtur mādasse prouisionem effectualem:⁊ beneficia principum debent benigne interpretari.vt in.c.olim.de verb.sig.⁊.l.fi.ff.de cōsti.prin. Preterea gratia est quid principale:potestas vero executorū venit accessorie ad gratiam vnde sicut per inutilem ⁊ erroneā prouisionē nō expirat gratia quia intelligitur de beneficio vacanti nulla debito.ita nec debet expirare potestas executorū.arg.optimū in.c.si super gratia de offi.dele.li.vj.vbi vigore gratie sustinetur potestas executoris eo casu quo potestas delegati expirasset. qō est bene notandū.⁊ hanc opi.tenet finaliter do. Anto.in

29 c.ex literis.prealle. ¶ † Sed iuxta pdicta qro de qōne quā

a ponit Bal.in.d.l.ij.C.que sen.sine appel.rescin.papa[a] mandauit in forma pauperum hoc modo cōferas Petro clerico aliud beneficiū non habenti tale beneficiū qō nō excedat tantam quantitatem annuā si eū reperieris sufficientem in lectura.cōstructione ⁊ cantu qui executor eum examinauit ⁊ putans ipsum esse idoneū cū non esset beneficium assignauit:nūquid valet collatio.⁊ videtur primo ꝙ non, per.l.seie egresse.ff.de tut.⁊ cura.da.ab his.vbi dicitur ꝙ iudex dedit adulto tutorē tanꝙ minori non valet datio. Ad idē.l.cum vero.§.iubuentum.ff.de fideicō.li.vbi non valet pnuntiatio super libertate si iudici falso obreptū fuit Bal.d.ipse tenuit contrariū per tex.insti.qui manu.non pos.§.semel. vbi dicif satis esse quod semel fuit causa approbata siue sit vera siue non:siue ista verba sapiāt monitionem vt quidā dicūt siue conditionē:cōditio tamen nō est purificata p obseruātiam solius forme:⁊ ꝙuis materia:idest psona non sit sufficiens: non tñ est rebellis actui cum discere possit ꝙdiu viuit ⁊ pleraq in aptitudine recipiunt fundamentū.ff.de fideicom.li. l.apud iulianū. Item dicit si papa dixerit si eū inueneris virum vite laudabilis ⁊ cōuersationis honeste. Nā sufficit ꝙ fuerit taliter qualiter facta inquisitio qr executor ad nullā formam arctatur nisi ad formā mandati: adducit not.per glo.in cle.vna de offi.dele. Inn.in.c.ex ratione.de appel.⁊ in hoc vlt.male allegat. Nam voluit allegare. Inno.in.c.fi.de presump.vbi ponit plene hāc materiā ⁊ ibi plenissime dixi. Et hec dicta Bald. sunt notanda. Sed in contrariū facit qō no. Inn.in.c.iter dilectos.de exces.prela.vbi dicit ꝙ si aliqs autoritate pape prouidit alicui notorie indigno et scienter de aliqua prelatura vel manifeste contra tenorem mādati: prouisio est nulla nec impedit aliam prouisionē fiendā.arg. de ele.cum in cunctis.in fi. Et post pauca non restringēs se ad casuz manifeste iniustitie dicit ꝙ si papa mādat puidere alicui sub cōditione:puta si est de tali loco oriūdus ꝙ executor non habet potestatem prouidendi nisi conditio sit vera.ff.de verborum signifi. cedere diem. Idem dicit se potestas non sit conditionalis:sed certum est quod papa nunꝙ scripsisset p illo si sciuisset veritatē vt si scripsit pro quocūq in crimine permanente:qō est valde notandū. Quid ergo dicemus. Ego vltra que dixi in.d.c.fi.in vlti.colū.vbi videx dicerem in presenti sic ꝙ aut notorie cōstat conditionem requisitā a papa nō existere vel illū pro quo scripsit fore notorie indignū,ita ꝙ verisimiliter si papa sciuisset nunꝙ pro illo scripsisset:⁊ tunc prouisio est nulla:quia cessat presumptio que est pro facto executoris:ex quo notorietas est in oppositū:vt.s.dixi.⁊ optime facit.l.seie egresse.prealle.nam ibi non tenuit datio tuto.cum naturaliter constaret illum non esse pupillū. Aut cessat notorietas,⁊ tūc quedam sunt que cōmittuntur cognitioni ipsius iudicis.vt puta si repertt eū vite laudabilis ⁊c.quedā vero veniunt extrinsecus verificāda vt puta prouideas tali si nullū prouidet beneficiū:vel si accesserit cōsensus capituli. Primo casu tenet prouisio lz cōditio vel monitio in veritate nō existat:dūmodo executor fecerit aliquā examinationē seu inquisitionem ratio,qr cum ista veniunt verificanda per iudicis cognitionem presumptio est ꝙ insint ex quo iudex sic declarauit:vt in.d.§. semel. Fateor tñ ꝙ superior postmodū ex officio procedens poterit prouisionē cassare si nō reperit requisita.arg.in.c.pastoralis.de ap.⁊ quod no.glo.in.d.cle.vna.de offi.deleg. Secūdo casu non tenet puisio nisi cōditio sit verificata.ar.in.d.l.cedere.⁊.c.p te.⁊ qō ibi no.de rescrip.li.vj.qr hoc casu cessat psumptio surgēs ex facto iudicis cum ista non dependeant

30 a sua cognitione. ¶ † Ad hoc optime facit qō not. Barto. in.d.l.is cui.ff.de verb.obli.in illa.q. si iudex dedit tutorem adulto tanꝙ minori vel alicui.vt prodigo q non erat pdigus ⁊ licet multe sint opin.vt ibi per eū tamē isti distinguūt ꝙ in primo casu non tenet datio ex quo in veritate non erat minor per.d.l.seie.sed in scōo casu tenet lz nō esset pdigus: vt no.gl.in.l.j.C.de cura.fur. Et est diuersitatis ratio scōm eū:qr esse minorē vel maiorē declarat natura.sed esse prodigū spectat ad iudicē.⁊ ideo presumif pro eo ꝙ ipse fecit: et videf actus facere quod iudex dicit.arg.in.l.j.ff.ꝙ cum fal. tu.ita dic in proposito qō est notādū.⁊ hic sit finis in hoc.c. Nam quedam alia tangit hic Inn.que quia non faciunt ad materiam nec sunt multum vtilia,omitto.⁊ de materia,vide in.c.j.s.de alie.iudi.mu.causa.⁊.l.j.ff.eo.

1 ☞ Executio sentētie an et quo casu possit fieri statiz post datam sententiam vel post aliquod tempus.

2 Sententia corporalis an possit mandari executiōi intra decem dies datos ad appellandum.

3 Contra sniam criminalē dantur decē dies appellandum. Appellatio a sentētia in criminalibus:quibus casibus nō admittatur.

4 Nā valet snia lata per iudicē qui ita celeriter pronuntiauit quod potest presumi ꝙ non ita celeriter fuerit instructus.

Urgantium. Breue est vel summa sic. Lites debēt

b celeriter terminari.[b] ¶ Not. casum in quo cōcur

c rit equitas[c] cum rigore. Et no.ꝙ in iure est dare

d rigorē ⁊ equitatē.⁊ est equitas[d] iustitia dulcore misericordie tēperata:vt no.in.c.fi.de transac.facit optime.c.disciplina. xlv.di. Bar.in.l.j.C.de leg.dicit hanc esse differentiam inter equitatem ⁊ ius:qr ius scriptū seu rigor iuris est decisio que fit fm reglas iuris scriptas. Equitas vero dr qdā facti ꝯuenictia seu cōueniēs quoddam.ad hoc adducit.l.nulla.ff.de leg.⁊.d.l.j.⁊.l.placuit.C.de iudi. Sed tu dic meli⁹ qō differētia est inter eqtatē:rigorē ⁊ ius. Ius eñ tenet mediū, ⁊ quid sit ius dic vt habes in.l.j.ff.de iusti.⁊ iur. Ius eñ est ars boni ⁊ equi ⁊c.sed in materia nostra capitur de cōi decisione que fit fm cōes regulas iuris. Rigor vero est iuris excessus q qñq statuif ad terrorē aliorū.vt in.c. ij. de tornea.⁊.l.aut fctā.in fi.ff.de pe.qñq tñ sumif p ordine iuris:vt in.c. super lris.de rescri. Eqtas vō est ordinata iustitia tēperata dulcedine mie. Uide ad materiā bo.glos.in.c.vt constitueretur. l.di. Qñ vero sit seruāda equitas vel rigor dic vt not. in.d.

e c.fi.⁊.d.l.placuit. ¶ Unū scias[e] qō iudex nō dz velle videri clementior lege vt dicit tex.in aut.de iudicijs.§.oportet.

1 ¶ † Glo.in principio sui allegat concordantias postmodū

f opponit de.c.cū apud[f].xj.q.iij. vbi snia principis differf per xxx.dies. Soluit ⁊ bene ꝙ ibi nō differf sentētia sed executio.⁊ est speciale cū princeps ex iracundia fert sententiam personalē contra aliquē.debet eñ tunc differri per tēpus pdictum,vt rex possit si opus erit accipere penitentiam.vt ibi ⁊ in.l.si vindicari.C.de penis.⁊ vide plures casus in quibus differf executio per glo.in.d.c.cū apud.regulariter aūt non dz fieri talis dilatio.vt in.c.sicut sine.ij.qō.j.sed in ciuilibus daf tps de quo leg.⁊ no.in.c.quod ad consultationem.j.co.

Sed dubium

teram sing. dom. Anto. de bu. in c. j. in. vj. colũ. de consti. et est magnũ verbum alle. Bart. in. l. j. C. de sac. san. eccle. Anto. Francis.
¶ An in arbitrarys iudex debeat sequi equitatem potius quã rigorẽ iuris q̃uis forsan rigor sit scriptus et equitas non. vide Bald. ⁊ Sali. in. l. placuit. C. de iudi. vbi etiã per ale. ⁊ in. l. j. ff. de leg. ij. et vide Bart. in l. j. C. de legi. vbi dixit ꝙ equitati non scripte p̃fert rigor iuris scriptus: nisi in his q̃ sunt i arbitrio iudicis in quib⁹ seruat. vt equitas debeat preferri. de quo etiam per Bald. in. l. j. ff. de iur. om. iudi. et adde ꝙ equitas inter mercatores semper est seruanda. et nõ ordo iuris ⁊ solẽnitates a iure reqsite. vt no. Bart. l. si fideiussor. in. §. quedã ff. manda. et in. l. quint⁹. eo. tit. et p Bal. in. l. si p ea. in vlti. colum. C. manda.
+Sebasti. Sapi.
¶ Sentẽtia corporalis. vid bar. in. l. qui vltimo. ff. de pe. et Salic. in. l. addictos. C. de epi. audi. Catal. in trac. syndicatus. qõ. cxxvij.
+Sebasti. Sapi.
¶ Et si iudex. an snia lata itra breue tempus sit nulla ponit Feli. in. c. ecclesia scte Marie. col. vj. s. de constit.

2 ¶ † Sed dubiũ est an sentẽtia corporalis[a] possit mandari executioni intra decẽ dies qui dãtur ad appellandum. Bart. hanc qõnẽ format et examinat in. l. q vltimo supplicio. ff. de penis. ⁊ finaliter concludit ꝙ quedam est executio que fit a iure vt ꝙ efficiat infamis seruus vel simile quid ⁊ tũc talis executio sit statim lata snia: vt in. d. l. qui vlti. ⁊. l. furti. ff. de his qui not. infa. ⁊ habes text. de iure canonico. iij. q. vij. §. porro. quedam est executio que dz fieri ab hoie ⁊ ista debet fieri post decẽ dies. in. l. j. ff. nil. not. ap. pen. ⁊ hoc dicit se putare de iure verius. sed dicit ꝙ de consuetudine seruatur ↄtrariũ: qr illa dies nõ expectatur. ⁊ p illa ↄsuetudine adduco tex. in. l. non tñ. ff. de appel. vbi dicit ꝙ non tantũ ille qui ad suppliciũ ducitur põt appellare: sed etiã alius ⁊c. ⁊ sic erat intra tẽpus appellãdi ⁊ nihilomin⁹ ducebatur ad supplicium. Spe. in titu. de sen. excõ. §. videndũ. ver. porro. dicit ꝙ regulariter post decẽ dies in criminalibus est snia executioni mandanda: nisi fuerit appellatione: supplicatione, vel petitiõe restõnis in inte. suspẽsa. fallit in notorijs vel qñ reus fuit ↄfessus testibus ⁊ argumentis superatus: vt vix ipse negare audeat. nam talis non appellat: vt. ij. qõ. vj. sunt quorum. ⁊ de hoc vltimo plene dicã in. c. cũ speciali. j. de app. ⁊ facit tex. in. c. cum sit roma. eo. ti. ⁊ hoc est de iure tenendũ.

3 ¶ † Nam si in ciuilibus dãtur decẽ dies fortius in criminalibus vbi agitur de maiori preiudicio. ⁊ vide bonã glos. in c. sepe. de appel. Et ad. l. non tantum. ⁊ consuetudinem cõmunẽ: respõdeo ꝙ pcedũt: qr communiter non damnatur quis ad mortem nisi fuerit spõte confessus vel ita in facinore deprehensus et testibus ⁊ argumentis conuictus vt vix ipse denegare audeat: vt dicit tex. in. l. qui sententiam. C. de penis. quibus casibus non admittitur appellatio. de quo tamẽ dicendum: vt in. l. ij. C. quorum app. non reci. ⁊ dicã in. d. c. cum speciali. Ad istum tex. dic ꝙ loquitur in sententia proferenda: que debet celeriter promulgari. Sed contra hoc oppono ⁊ videtur ꝙ etiam sententia non sit recipienda: vt in. c. tũ ex literis. de in inte. rest. Sol dicit gloss. ꝙ iudex non debet tantum festinare quominus plene instruatur in cusa. ⁊ dic ꝙ iudex dz accelerare expeditionem ita tñ vt iuris ordo non pretermittatur ⁊ veritas non occultetur: vt in clemẽ. sepe. §. amputet. de verb. sig.

4 ¶ † Et si iudex[b] ita festinaret ꝙ ex breuitate temporis potest p̃sumi ꝙ non bene instructus tulit sententiam nõ valet ꝙ agit. vt in. c. tum ex literis. de in integ. resti. no. barto. in l. prolatam. C. de sen. ⁊ Spec. in titu. de sen. prola. §. quoniam. ver item oppone. facit quod no. glos. in. c. ecclesia. de consti. et text. in. c. nos in quẽq̃. ⁊. c. primates. ij. q. j.

☞ Clericus depositus non perdit characterẽ impressum in anima etiam post mortem.
1 Clericus deposit⁹ si de facto celebret an cõficiat corpus Christi.
2 Episcopi veniunt appellatione sacerdotum: sed non in materia penali.
3 Sacerdos non potest deponi ab inferiore episcopo consecrato.
4 In depositione epõrũ: sacerdotũ: diaconorum: ⁊ aliorum religiosorũ quot episcopi requirant: siue agatur ciuiliter siue criminaliter. 10. ⁊. 11.
5 In depositione epi dum agitur criminaliter requirũtur ad minus duodecim epi vltra metropolitanum: qui habẽt tantum recognoscere: diffinire vero spectat ad papam.
6 Iudex qui non potest aliquẽ cõdẽnare ex aliquo respectu: potest tamen pronuntiare condemnandum: intellige sane vt hic ⁊ subtiliter.
7 Episcopus per solum papam remouetur ab episcopatu ⁊ non per alium.
8 Episcopus potest excõmunicari siue alia pena minori puniri per metropolitanum.
Archiepũs habet ordinariã potestatem in suffraganeos quando agitur ciuiliter.
9 In depositione epi electi ⁊ confirmati nondum consecrati requiruntur sex episcopi.
12 Consensus potest prestari per illum qui fuit deputatus ab illo qui habebat prestare.
13 Epi vel alij qui requirũtur in depositione epõrũ ⁊ aliorum a quibus eligendi sunt.
14 Deputati ad depositionẽ epõrũ vel aliorũ sufficit ꝙ pro parte maiori consentiant. 15.
16 Concorditer dicitur illud fieri quod fit nemine discrepante: al's secus.
17 Scholaris dum doctoratur requiritur ad minus numerus septem doctorum.
18 Episcopi vel alij electi ad deponendum aliquẽ: an sint omnes iudices. 20.
19 Episcopi qui deputantur ad aliquem deponendum: debent ire ad locũ iudicij suis sumptibus.
21 Consilium licet aliquo casu quis teneatur requirere ⁊ expectare: non tamen tenetur illud sequi.

Non potest. Breue est: vel summa sic per alia ṽba. Sacerdos sine iusta causa non est ab epis etiã in vnam sniam cõcordantibus deponẽdus: ⁊ nõ diuidit. ¶ No. primo clericũ nõ deponendũ ad libitum epi: nec etiã cõcilij prouincialis: dz enim subesse legitima causa: ⁊ dic ꝙ dz esse grauis ⁊ manifesta. Nam et a beneficio nõ est clericus remouend⁹ sine graui causa: vt dicit tex. no. in. c. inuentũ. xvj. q. vij. multo fortius ab ordie. Que aũt sint crimina suspẽsione: depositione: vel degradatione actuali digna. dixi plene i. c. at si clerici. de iudi.

1 ¶ † No. scdo ꝙ per depositionẽ dicit clericus remoueri a gradu suo: non tñ per hoc perdit characterẽ impressum in aĩa qui est indelebilis adeo vt remaneat etiam post mortẽ: vnde clericus resuscitatus non est ordinandus, vt no. glo. in. c. ij. xxxij. qõ. vij. sed perdit exercitiũ. An aũt de facto celebrans post depositionem conficiat verum corpus Christi. vide p glos. in. c. ij. de pe. li. vj. ⁊ super ea plenius omnino per Ioã. and.[c]

2 ¶ No. iij. ibi: sacerdotium. iuncta gl. que expedit. ⁊ bene. i. episcoporũ. ꝙ appellatione sacerdotum veniũt epi. nã et ipsi sunt sacerdotes ⁊ olim non erat differentia in vocabulis. oẽs enim tam epi q̃ simplices presbyteri vocabãtur sacerdotes: vt dicit tex. in. d. c. olim. xcvj. dist. presbyteri enim dicuntur sacerdotes: qr sacrũ dãt sicut epi: vt dicit tex. i. c. cleros. xxj. dist. possunt etiã epi appellari presbyteri est enim illud nomen dignitatis: presbyter enim idem est ꝙ senior: non respectu etatis sed dignitatis: ⁊ ideo olim epi vocabantur presbyteri: vt dicit text. in d. ca. cleros. Sed in materia penali crederẽ ꝙ appellatione sacerdotũ ⁊ presbyterorũ nõ venirẽt episcopi: qr habent aliũ ordinẽ scz episcopalẽ et dignitatem supra simplices sacerdotes. ad hoc qd not. Inn. in. c. sedes. de rescrip. ⁊ vide qd dixi super rubri. de vita ⁊ honest. cleri. facit. c. qr periculosum. de sen. excõ. lib. vj.

3 ¶ † Oppo. contra tex. ⁊ videtur ꝙ sacerdotes nõ possunt aliũ sacerdotem etiã ex cã deponere: qr nec capitulum cathedralis ecclesie hoc potest: nec electus ⁊ ↄfirmatus in epm nisi sit consecratus: vt in. c. trãsmissam. de elec. ⁊ in. c. irrefragabili. §. excessus. ⁊ qd ibi no. de offi. ordi. Solu. glo. in prin. vt arbitror metu ↄtrarij huius exponit sacerdotuz. i. epõrũ. ⁊ bene loquit vt p̃dixi. olim enim epi sic vocabantur vt p̃dixi.

4 ¶ † Sed quero quia tex. loquit in pluralĩ numero de episcopis quot requirũtur in depositiõe clerici. Sol. gl. in scda parte dicit ꝙ in cã diaconi requirũtur tres[d]: in causa presbyteri sex ad minus. xv. qõ. vij. si aũt. ⁊. c. felix. De subdiacono glo. nihil dicit: et hoc ideo quia iura de illo non fecerunt mẽtionẽ quia illo tpe subdiconatus non erat ordo sacer: sed hodie secus: vt in. c. miramur. de ser. non ordi. ⁊ gaudent eodẽ priuilegio cũ diacono. ideo dicẽdum hodie ꝙ in cã subdiaconi requiruntur tres episcopi: sicut in cã diaconi. d. ca. miramur. not. Arch. in. §. solus. xv. qõ. vij. sentit Inno. in. c. graue. de prebẽ. not. gloss. in. c. j. de here. lib. vj. ¶ Expediẽdo hic istã materiam vbi bene cõgruit. scias ꝙ aut agitur cõtra epm: aut contra sacerdotem: aut ↄ diaconũ: aut subdiaconum: aut ↄ clericos

Zacharias.
c ¶ Per Ioã. an. Adde Gemi. in prealle. c. ij. et ibi Celsum in apo. in princi. qui cũ eo tenet ꝙ nõ cõficiat verum corpus Christi. Eũdem in. c. ij. vbi tñ hesitare videtur. xxxij. q. vij. et here. de sir. in tract. de epo. in vlti. pte. Anto. Frãc.
¶ An depositus post depositionẽ celebrans cõficiat veruz corpus Christi. ⁊ alia sacramenta conferat. vide gl. summe. ix. qõ. j. et de materia vide plenissime in tract. de epo hic alleg. in. iiij. li. in. viij. parte. ⁊ Domi. in. c. degradatio. ⁊ ibi p Petr. de anch. de pe. in. vj. et an dposit⁹ sit de foro seculari. ⁊ viuere dbeat clicaliter p Spec. in tit. de cõpe. iudi. adi. in. §. j. v̉sic. in quibusdã. ⁊ p eundẽ in ti. de sen. in. §. j. in ver. nõnũq̃. ibi ponit forma depositionis ⁊ q̃liter ferat sententia ⁊ an prelatus depositus possit ferre sniam. vide Spec. in titu. de sen. excom. in. §. j. in ver.
d ¶ Requirunt tres. An requiratur ꝙ oẽs vel maior pars concordent do. Pe. hic sequit gloss. Andre. Barba.

5 constitutos in minoribus. ¶ † Primo casu aut agit̃ ciuiliter aut criminaliter. Si criminaliter et crimen exigit depositionẽ debẽt conuenire epi totius prouincie vna cũ metropolitano: et ad minus requirunt̃. xij. vltra metropolitanũ: vt not. in glo. iij. q. viij. in summa. ⁊ clari⁹ vbi Arch. ⁊ in. c. scitote. vj. q. iij. no. Inno. in. d. c. graue. ⁊ videt̃ pbari in. c. felix. xv. q. vij. ⁊ olim poterat eps ab istis deponi: vt in. c. si quis eps criminaliter. vj. q. iiij. hodie vero isti possunt cognoscere vsq; ad conclusionẽ dũtaxat: ⁊ diffinitio reseruatur pape. vt in. c. accusatus. ⁊. c. q̃uis. ⁊. c. multum stupeo. iij. q. vj. not. Inno. c. qd sicut. de elec. in. j. colũ. et Arch. in. d. c. si quis eps criminaliter. Quidã tamen dixerunt q̄ ab istis tamen non potest condẽnari: sed absolui. sicut no. glo. in. c. preceptis. xij. dist. sed cõtrariũ [a] decidit glo. in. d. c. accusatus. ⁊ illã sequit̃ ibi Archi. p. c. dudũ. ea. causa ⁊ q̃one. idem tenet in. c. si quis eps. vj. q. iiij. ⁊ credo q̄ bene: quia decisio cause reseruatur indistincte ipsi pape: vt in dictis iuribus. Et per hoc puto glo. non bene dixisse. ij. q. vj. biduũ. ⁊ in. c. frater. xvj. q. j. videt̃ sequi 6 Arch. in. d. c. accusatus. ¶ † Et licet metropolitanus non possit deponere epm potest tamẽ pronuntiare eũ deponẽdum sicut preses prouincie licet non possit in insulã deportare pronũtiat: tñ aliquẽ deportandum. d. c. biduũ. ⁊. l. relegatorum. ff. de inter. ⁊ rele. hoc enim placet quia non solũ depositio reseruatur pape s; etiam ipsius cause dicisio seu diffinitio [b]: vt patet in dictis. c. accusatus. c. q̃uis. ⁊. c. dudum. Nec ob. simile de preside: quia preses habet potestatem deportãdi si hꝫ insulam in quã vult deportare subiectum: vt. d. l. relegatorũ. vel pronũtiat deportandum ⁊ expectat vt princeps assignet sibi insulam: vt ibi. ⁊ sic non deficit sibi iurisditio: sed in casu nostro deficit potestas in decidendo non autem in exequẽdo tñ. ⁊ 7 hoc teneas. ¶ † Si vero non agitur ad depositionem ab ordine sed vt remoueatur ab episcopatu. ⁊ tunc aut est consecratus ⁊ requiritur idem numerus epõrũ ⁊ decisio reseruatur pape. argu. in dictis iuribus ⁊ in. c. ij. de transla. prela. voluit no. Inno. in. d. c. qd sicut. ar. c. ex tue. ij. respon. de cle. non resi. Hinc notabiliter dicit Archi. in. d. c. biduũ. ij. q. vj. q̄ metropolitanus non põt episcopũ detrudere in monasteriũ. ⁊ credo q̄ nec totũ conciliũ pũinciale quia sequeret̃ remotio ab episcopatu que reseruatur soli pape. vt in iurib⁹ p̃alle. 8 ¶ † Si vero agitur ad aliam penã minorẽ citra depositionẽ ab ordine vel episcopatu. dic q̄ conciliũ prouinciale ⁊ etiã solus metropolitan⁹ põt: vt in. c. sacro. de senten. excõ. x. q. iij. quia cognouimus. no. Io. an. in. c. vt litigantes. de offi. ordi. li. vj. vnde etiam excõicare põt epm suffraganeum ipse metropolitanus: vt not. gl. in. d. c. accusatus. ⁊ probat̃ in. c. romana. de offi. ordi. lib. vj. vbi probatur q̄ etiã officialis archiepi hoc potest in absentia ipsius. Idẽ ⁊ fortius dic vt isti possint cognoscere ⁊ diffinire si agit̃ ciuiliter q̄ archieps est ordinarius suffraganeorũ: vt in. c. pastoralis de offi. ordi. dũmodo non recipiat̃ de crimine vel agat̃ ciuiliter ad depositionẽ ab episcopatu: q̄ tunc requirit̃ numerus episcoporum. de quo. s. xxxiij. dist. quorundã. no. Inno. in. d. c. qd sicut. et 9 d. c. graue. ¶ † Si vero agit̃ cõtra electũ confirmatum nondum consecratũ sufficit numerus sex epõrum: vt in. d. c. illud. xxiij. dist. ẽm vnum intellectum qui est notabilis ⁊ satis probabilis [c]: ⁊ tenet Arch. iij. q. viij. in sum. super glo. summe. An autẽ requirat̃ iste numerus cũ causa cõtra epm delegat̃ per papã. glo. iij. q. viij. in summa q̄ sic. Sed Arch. tenet ibi ɔ̃riũ. ⁊ in. c. illud. xxiij. dist. et Inn. in. d. c. graue. dicentes: q̄ lꝫ hoc sit honestum propter excellẽtiã dignitatis epalis: non tñ necessariũ. dicit tñ hoc perpẽdendũ ex forma cõmissiõis qua cessante pcedit hec vlti. opi. q̄ delegatus representat psonã pape. l. j. ff. de offi. eius. ⁊. c. sane. de offi. deleg. qui solus sufficit ad depositionem 10 ix. q. iij. per principalẽ. ¶ † Secũdo casu principali: cũ agitur contra sacerdotẽ. dic q̄ aut non agit̃ ad depositionẽ ab ordine sed a beneficio vel ad aliam penã nõ requiritur numerus epõrũ [c]: vt no. glo. xv. q. vij. in summa. ⁊ Inn. in. d. c. graue. qd procedit etiã si agatur cõtra abbatẽ vel alios prelatos inferiores seu clericos inferioris gradus vt probat̃. xviij. q. ij. si quis abbas. iuncta glo. ⁊. xvj. q. vj. Episcopo. Si vero agitur ad depositionẽ ab ordine ⁊ tunc contra sacerdotem requiruntur sex episcopi vltra episcopum propriũ. ⁊ in causa diaconi requiruntur tres vltra ppriũ episcopum. ⁊ totidem requirũtur in causa subdiaconi. xv. q. vij. c. j. ⁊. c. si quis tumidus. ⁊. c. si autem. ⁊ ad hoc minus. Nam si fieri potest debet congregari totum concilium prouinciale. i. episcopi totius prouincie: vt in. d. ca. j. ⁊. vj. q. iij. scitote. Et quod requiratur dictus numerus vltra propriũ episcopũ vide de hoc tex. in. c. ij. de penis. li. vj. hoc tenet Ioan. an. in nouel. ⁊ Arch. post Hugo. in. c. scitote. vj. q. iij. ⁊ in. c. si quis episcopus. ea. causa. q. iiij. ⁊ no. iij. q. vj. hec quippe. ⁊ in. d. c. ij. optime probatur quod dixi de subdiacono. nam requiritur numerus episcoporum qñ agitur ad depositionẽ sacrorũ ordinũ: certumq; est qd hodie subdiaconatus est sacer ordo. d. c. miramur ⁊ idẽ tenet glo. in. d. c. ij. ⁊. j. eo. tit. licet enim solus episcopus possit honorem dare. i. ordines conferre: solus tamen auferre non potest: vt in. d. c. j. Quare aũt plures requiruntur episcopi in auferendo honorem quam in conferendo: vide plurimas ratiões quas reddit glo. in dicto. c. j. in verbo ⁊ solus. scias quod iste numerus episcoporum requiritur dum causa examinatur vt probatur in dictis iuribus. nõ tamen in actuali degradatione: q̄ illa est executio depositionis verbalis. ⁊ ita videntur loqui iura preallega. ⁊ sic plene examinat ⁊ determinat Ioan. andr. in. d. c. ij. vbi vide. fatetur tamen quod de consuetudine hodie requiritur numerus ille in examinatione cause quando episcopus tendit ad depositionẽ actualem: secus autem si vult esse contentus verbali depositione: pro hac cõsuetudine facit. c. at si clerici. ⁊. c. cum nõ ab homine. de iudi. vbi solum fit mentio de episcopo proprio. ⁊. c. postulasti. de foro cõpe. qd est notandum. ⁊ pro primo dicto qd Io. an. dicit vt iste numerus requiratur in sententia ⁊ non in actuali degradatione adduco tex. istũ in verbo sñia ⁊. d. c. ij. vbi in depositione verbaliter fienda facit mentionẽ de episcopis in actuali vero dicit duntaxat de proprio epo. nã vt predixi actualis est executio verbalis ⁊ in executione nõ requiritur solennitas tanta. Hinc est q̄ sñia fertur in alijs p propriũ iudicẽ: ⁊ executio fit p nũtiũ: 11 vt. l. executorem. C. de execu. rei iudi. ¶ † Si vero agitur cõtra clericũ in minoribus constitutum etiam ad depositionẽ sufficit vnus episcopus: vt probatur in. d. c. ij. xv. q. vij. si autẽ. iuncto. §. sequẽ. ⁊ dicit q̄ sufficit solus episcopus proprius sine alijs episcopis. requiritur tñ presentia capituli. vt in. c. episcopus nullius. ea. causa. ⁊. q. alias sententia est nulla vt ibi. sufficit tñ q̄ de cõsensu capituli adsint aliqui canonici puta nouẽ vel tres qui presentent totũ capitulũ ẽm Archi. post alios 12 in. d. c. episcopus. quod est bene notandum. ¶ † Ex quo potes inferre quod in actibus in quibus requiritur presentia capituli seu consensus potest capitulum deputare aliquos loco capituli: facit quod not. in. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ordi. ⁊ cle. j. de here. Hodie tñ episcopus ex cõsuetudine prescripta audit causas sine presentia capituli ⁊ valet cõsuetudo: vt in. c. iij. de cõsuetu. lib. vj. ⁊ dic q̄ valet etiã vt solus deponat clericos in minoribus cõstitutos: q̄ illud. c. iij. loquit̃ indistincte: ⁊ hoc tenet glo. no. in. d. c. ij. ⁊ Archid. in. d. c. eps nullius. pro quo facit illud. c. ij. vbi solũ fit mẽtio in episcopo de depositione cleri- 13 corũ minoris ordinis quod bene notabis. ¶ † Sed quero q̄. s. visum est quot epi requirantur in causa epi ⁊ aliorũ inferiorũ clericorũ vnde sunt assumẽdi isti episcopi ⁊ per quẽ eligent̃. solu. iura varie in hoc loqui videntur. Nam quedã dicunt q̄ conciliũ prouinciale epõrũ debet in istis casibus cõgregari. vj. q. iij. scitote. ⁊. q. iiij. si quis episcopus criminaliter. Quedã vero dicunt simpliciter de. xij. in causa episcopi. sex in causa presbyteri. tres in causa diaconi ⁊ subdiaconi. xv. q. vij. si aũt: ⁊. c. felix. ⁊ innuit̃ in. d. c. si aũt. q̄ episcopus ppri⁹ habet elegere. Quedam vero innuunt qd ipse accusatus vt in. c. iudices. xj. q. j. ⁊ videt̃ sentire Host. in. c. j. de foro cõpe. licet glo. ibi dicat q̄. c. illud iudices sit correctum. Ego dico sic q̄ conciliũ prouinciale, si fieri põt debet congregari q̄ nõ debet quis discuti ⁊ iudicari ab alieno iudice: probatur in. c. scitote. p̃all. ⁊. c. si quis episcopus criminaliter. vj. q. iiij. ⁊. iij. q. vj. hoc quippe. ⁊. xv. q. vij. c. j. ⁊ si defecerit aliquis iuxta pretaxatũ numerum debet suppleri de vicina prouincia. ar. c. si quis eps preall. lxv. distin. c. si. Si autem non potest congregari concilium prouinciale tunc vocabuntur epi de ppria prouincia iuxta numerum in causa requisitum: ⁊ si nõ possunt tot haberi in ppria prouincia vocabunt̃ de vicina prouincia vt in iuribus prealle. ⁊ si nõ possunt haberi in numero sufficiẽti procedi nõ potest. arg. c. j. de here. lib. vj. arguẽdo p locũ a speciali. ⁊ si aliquos de episcopis vocatis habebit accusatus suspectos tunc maior inter illos: puta metropolitanus vel proprius episcopus ad electionẽ ipsius vocabit alios vel a principio causa vitande recusationis poterit de cõsensu suo illos vocare: sic intelligit̃. d. c. si aũt. xv. q. vij. ⁊. c. iudices. xj. q. ⁊ hoc videt̃ de mẽte Arch. ibi. ⁊ Inn. in. c. graue. de pbẽ. alias aũt cessante suspitionis causa non debẽt iudices vocari ad voluntatem rei. ⁊ sic salua. qd not. glo. in. c. j. de foro cõpe. ⁊. l. obseruandum. ff. de iudi. quinimo dixit Innoc. in. d. c. graue. q̄ imminẽte recusationis causa

a ¶ Sed ɔ̃riũ. Sicut in degradatione epi requiritur numer⁹ epõrũ sic in absolutione a crimine de quo condennatus veniebat degradãdus. sed contra hoc facit glo. in. d. l. preceptis. hic alle. cũ qua videtur ibi trãsire Archi. q dicit q̄ numerus epõrũ potest absoluere epm a crimine depositione digno: licet non possit deponere: q̄ depositio est reseruata soli pape. sed dico glo. istam male loqui vt hic p Panor.
Sebasti. Sapi.

b ¶ Seu diffinitio Vide Genn. in. c. epõrũ. in. v. vol. ver. quicquid dicat Lapus. de pben. in sexto. et d. Maria. Sozi. in. c. recepimus: col. xj. ver. xx. ẽm Lapũ. j. de priuile. vbi ponunt an qui nõ habet iurisditionẽ supra exẽptos possit contra eos p nuntiare.
Sebasti. Sapi.

c ¶ Numerus episcoporũ. vide abbatem ⁊ alios in. c. at si clerici. s. de adulte. col. xx. s. de iudi.

causa dz metropolitanus alios ep̄os vocare ad electionem accusati de cōsensu tn̄ alterius partis qd̄ placet. facit not. in simili glo. in. c. scd̄o reqris. de appe. in ver. de recusatorū 4 assensu. Et adde ad p̄dicta gl. iij. q. viij. in summa. ¶ † Quero circa predicta q̄d si epi isti discordāt inter se. nec in vnam sententiā cōueniunt. Sol. in causa epi poterat olim cadere dubitatio: q2 illo tp̄e poterat ep̄s deponi vel absolui a concilio p̄uinciali seu ab illis. xij. ep̄is ⁊ metropolitano. vz predicta deputatis. vt in. c. si qs ep̄s. vj. q. iiij. ⁊. c. hec quippe. iij. q. vj. no. Archi. in. c. si qs ep̄s. ⁊ tūc videbat̄ nōnullis ꝙ in cā ep̄ali deberēt esse cōcordes, nec stabat̄ iudicio maioris partis ep̄orū. per. d. c. si quis. ⁊ ita post multa tenuit ibi gl. Alij vero vt Hug. intelligebant illū text. qn̄ epi numero discordabāt quo casu recurrebat̄ ad ep̄os prouincie vicine vt ibi. Hodie v̄o cessat; hec difficultas q2 decisio cause ɔtra ep̄m tā in cōdēnādo ꝙ̄ in absoluendo reseruat̄ pape: vt. s. dixi. et tz Arch. in. d. c. si quis. ⁊ sic cessat s̄m eum. hodie dispositio horū capitulorū ⁊ ep̄orum. Sz gl. nr̄a a nemine ponderata miro mō saluat etiā hodie illud. c. si qs dicens procedere in pluribus delegatis a papa in cā ɔtra ep̄m: ⁊ tūc requirat̄ in cōdemnādo omniū cōcordia: ⁊ dicit speciale in causa epi. Sed profecto hec glo. nō videt̄ vera: q2 illud. c. si qs loqtur in episcopis p̄uincie cognoscētibus ordinario iure ⁊ nō delegato: ⁊ maxime p̄bat̄ ex eo ꝙ illis discordātibus recurrit̄ ad ep̄os p̄uincie vicine. si em̄ fuissent delegati recurreretur ad papā delegantē: vt in. c. si. j. eo. Sed glo. ob hac causam. intellexit in delegatis: quia ordinario iure non pōt aliquis citra papā ferre sn̄iam cōtra ep̄m: vt in preall. iuribus. sed nō cōsiderauit ꝙ illud p̄cedebat a iure antiqssimo: vt in. d. c. hec quippe. sz postea fuit immutatū: vt in. d. c. accusatus. ⁊. c. q̄uis. quare puto ꝙ etiā in delegatis simpliciter deputatis per papā non haberet locū opi. huius glo. vt requireret̄ oīm cōcordia: q2 h̄ nullo iure p̄bat̄: imo oppositū gn̄aliter cauet̄: q2 in eis stat̄ iudicio plurimorū: ⁊ si discordant pari numero depēdet alterius sn̄ie approbatio a papa: vt in. c. si. j. e. ⁊. ff. de iudi. duo ex tribus. ⁊. l. duo iudices. nec debem⁹ recedere a cōibus regulis. ex quo ɔtrariū specifice non cauetur nā maior pars iudicū representat personā delegantis. ⁊ ipse delegās cōdēnasse vel absoluisse videt̄ nisi appellet̄. ⁊ maxime hoc p̄cedit tenēdo q̄s p̄dixi ꝙ etiā vn⁹ sol⁹ cui cōmissa fuisset cā posset ep̄m cōdēnare. ¶ † Sed dubitari potest in cā clericorū existentiū in sacris: nūquid reqrat̄ oīm ep̄orꝫ cōcordia in cōdēnādo. text. videtur hic ꝙ sic in v̄bo ɔcors. sed glo. h in. ij. parte quā nunc expedio tenet ɔtrariū decēs sufficere maiorē partē. Et ad hūc tex. r̄ndet ꝙ satis dicunt̄ cōcordes ex quo maior pars disponit. argu. in. l. qd̄ maior. ff. ad muni. 5 ⁊. lxv. dist. c. j. cū gl. trāseunt cōiter scribētes. ¶ † Ex hac gl. colligebat do. Car. ꝙ factū a maiori parte dr̄ factū concorditer qd̄ p̄cedit s̄m eū qn̄ actus explicat̄ a plurib⁹ vt a collegio. secus si a singulis per. l. sabin⁹. ff. cōi diui. ⁊ in regula in re cōi. de reg. iur. lib. vj. sed certe teneas hoc esse falsum est enim cōtra p̄priū significatū verbi. nō em̄ pōt dici ɔcorditer factū etiā a collegio qd̄ fit aliquo discordante. ad hoc alleg. ho. tex. in. c. in causis. de elec. vbi factū a maiori p̄te capituli ⁊ factū cōcorditer ponunt̄ vt diuersa. Idē p̄batur. in. c. quorundā. eo. tit. lib. vj. habes glo. ordinariā que expresse tenet in duplici loco in. c. capiētes. in verbo cōcorditer. e. ti. ⁊ li. et in cle. ne Roma. ⁊ vide ibi Jo. de Jmo. eo. tit. in verbo concorditer. ⁊ vide per Joā. an. super regula in toto. de re. iur. in mercu. Patet ex etymologia vocabuli. dr̄ em̄ cōcordia a con, qd̄ est simul: ita ꝙ oportet vt null⁹ discrepet. Et ex hoc dico ꝙ vbi in aliquo actu requirit̄ vt aliqd fiat cōcorditer etiā a collegio nō est dispositioni satisfactū si aliqs ɔdicit: vt p̄bat̄ in iuribus p̄alle. ⁊ hoc bn̄ not. Ex his infero ad nouū intellectū huius glo. ⁊ dico sic: ꝙ aut totū ɔciliū p̄uinciale fuit congregatū ⁊ sufficit maior pars dūmodo in depositiōe sacerdotis cōueniāt sex: ⁊ in depositiōe diaconi vel subdiaconi conueniāt tres. p̄ quo allego p̄alle. c. j. iuncta gl. xv. q. vij. ibi em̄ dicit̄ ꝙ standū est diffinitioni synodali. sz diffinitio synodalis est que fit a maiori parte. q2 qd̄ maior pars facit ⁊c. vt in. c. j. de his que fi. a maio. par. ca. ⁊. l. qd̄ maior. ff. ad muni. cū simi. reqro aūt vt maior pars concilij nō sit minor sex vel trib⁹: q2 alia iura reqrūt illū numerū p̄cise: vt in d. c. si. aūt. ⁊. c. felix. ⁊ in. c. ij. iuncta gl. de pe. li. vj. si v̄o congregat̄ cōciliū: sz ep̄s p̄pri⁹ vocat aliqs de ep̄is p̄uincie qd̄ pōt vt in. d. c. si aūt. ⁊. d. c. ij. tunc dico ꝙ ad minus debēt conuenire ⁊ concordare vltra ep̄m p̄priū sex in cā presbyteri: ⁊ tres in cā diaconi ⁊ subdiaconi. Ad hoc primo allego istum tex. q requirit cōcordē sn̄iam ep̄orꝫ. innuit tex. in. d. c. si aūt. ⁊ clarius in. d. c. ij. de pe. lib. vj. vbi dr̄ ꝙ verbalis degradatio seu depositio debet fieri ab ep̄o proprio assistēte sibi in actu numero ep̄orum a iure requisito. vn̄ pondero verbū assistente. nō em̄ assisterent in depositione nisi oēs cōcordarent. discordās em̄ diceret̄ potius resistere ꝙ̄ actui assistere. lxv. di. c. j. et 17 de his que fi. a maio. par. ca. c. j. ¶ † Adduco vnum simile in approbatione p̄mouēdi ad doctoratum. dz em̄ approbari in ordine: id est a collegio. vt. l. magistros. C. de profes. ⁊ me. lib. x. ⁊ tn̄ requirit̄ precise nūerus. vij. doctorū ad minus. vt not. glo. ⁊ Bar. in. d. l. magistros. p̄batur in. l. si quis. eod. titu. ⁊ no. Jo. and. in. c. j. de cele. mis. ⁊ facit qd̄ olim obseruabatur in cā epi. vt in. d. c. si quis ep̄s. iuncta glo. sicut enim requirebatur vt etiā oēs. xij. epi requisiti simul ɔcordarēt vt ibi s̄m intellectū glo. ita dicendum in minori nūero requisito in cā clericorū inferiorū: satis em̄ inducebatur speciale in ep̄o cū requirit̄ numerus duodenarius. Et hoc diligenter notabis q2 minus bene p̄ alios examinatur. ⁊ hic per doc. nihil scri- 8 bitur. ¶ † Ex his infero ad aliā qōnē: nunquid isti epi sunt oēs iudices. Gloss. tetigit in summa. ij. q. viij. ⁊ refert duas opi. Quidā em̄ dicūt ꝙ sunt assessores. ⁊ solus metropolitanus est iudex. ad idem posset dici qn̄ ep̄s proprius procedit cū nūero requisito sine metropolitano. ⁊ pro hoc satis bene facit tex. in. d. c. ij. vbi dicit̄ ꝙ ipse ep̄s deponit assistente sibi numero ep̄orū ⁊ videt̄ in alijs rebus solum requirere presentiam ⁊ consensum, ⁊ hoc p̄ illā literā arguit Jo. and. Alia est opi. vt oēs sint loco iudicis ordinarij. ⁊ hanc partē firmat Jnno. ⁊ Host. in. d. c. graue. ⁊ trāsit ibi cum hac opin. Jo. an. firmat Arch. super preall. summa. ij. q. viij. Ego dicerē ꝙ vbi cōgregat̄ cōciliū tunc totum concilium est iudex nō autē singulares: vt probat̄ in. c. scitote. vj. q. iij. ⁊. c. si quis. ep̄s. criminaliter. ea. causa. q. iiij. vbi actus sentētiādi refert̄ ad oēs. ad idē. iij. q. vj. hec quippe. xv. q. vij. c. j. facit. c. j. de iudi. ⁊. c. j. de libel. obla. ⁊ de spon. c. j. cū simi. Aut ep̄s procedit contra subditum suū accersito sibi numero ep̄orum a iure requisito: et tunc audiat causam cum omnibus: vt in. d. c. si autē. xv. q. vij ⁊ habito ipsorū consensu ⁊ presentia in diffinitione ipse poterit dictare depositionis sententiam in suā p̄sonā. ⁊ videt̄ probari in. d. c. ij. nec impugnaretur sententia si oēs seu omnium nomine sentētia ferret̄: q2 succedunt loco cōcilij ⁊ facit. d. c. j. xv. q. vij. vbi dicitur ꝙ ep̄s solus. honorē 19 auferre pōt. ¶ † Quorū aūt expēsis veniunt isti epi ad locū iudicij. vide Arch. in. d. c. si autem. vbi dicit post alios ꝙ expensis proprijs: q2 cū sint ordinarij nihil possunt exigere nisi quatenus iure cauetur: vt not. in. c. cum ab omni. de vita et 20 hone. cler. ⁊ in. c. cū sit. de simo. ¶ † Ultimo quero quid de capitulo. vbi ep̄s procedit cōtra clericos in minoribus cōstitutos. vide glo. que dubitat an sint iudices vel assessores. iij. q. viij. in summa. Sed archi. in. d. c. ep̄s nullius. xv. qō. vij. dicit ꝙ capitulū hz tūc ordinariā. facit ille text. in eo. qd̄ dicit irritā esse ep̄orū sentētiā sine canonicorū p̄sentia. Sz ego credo oppositū per. c. iij. de cōsue. lib. vj. vbi patet qd̄ concilium dūtaxat tenet̄ de iure ep̄s requirere a capitulo in corrigēdis subditorum excessibus. ⁊ facit. c. nouit. ⁊. c. q̄to. de his 21 que fi. a pre. ¶ † Cōciliū aūt licet quis teneat̄ requirere ⁊ debito tempore expectare responsum: nō aūt sequi: vt in. c. cū in veteri. de elec. ⁊ in. c. cum olim. de arbi. ergo non potest dici ꝙ capitulū habeat ordinariā. hinc est ꝙ iura communiter faciunt in actu iudicandi mentionē de solo ep̄o: vt in. d. c. de persona. xj. q. j. ⁊ in. c. si quis contra clericū. ⁊. c. postulasti ⁊. c. cū cōtingat. de foro cōpe. ⁊. c. cum ex iniuncto. in. fi. de here. cū multis similibus. inducitur actus nullitas: q2 a iure arctatur ad concilium petendum: vt in. c. nouit. ⁊ hec no.

1 ☞ Non sufficit ad vtilitatē sn̄ie partem fouere iustitiam sed requirit̄ ꝙ ad illam perueniatur seruato iuris ordine.
2 Iudex non debet suum officium non postulatum impartiri ad vtilitatem priuatam.
3 Ex certa scientia: ista clausula quid importet.
4 Sentētia an ⁊ quo casu possit peti vt confirmetur, siue sit interposita appellatio siue non: ⁊ quos effectus operabit̄ talis confirmatio. 5.
6 Iudex appellationis debet procedere iuris ordine seruato et iudicialiter nisi fuerit papa qui extraiudicialiter potest super hoc cognoscere.
Sententia a qua fuit appellatum licet presumatur iusta tamen non presumitur lata seruato iuris ordine.
7 Sn̄ia lz iniusta a qua fuit appellatū: facit ius inter partes.
8 Clausula ex certa scientia idē importat ꝙ clausula ex plenitudine potestatis.
9 Papa potest sententiam etiam iniustam ⁊ sine ordine iudiciario prolatam confirmare: nisi deficiat iniustitia naturali: quo casu papa non potest supplere.

a ¶ An autem a sn̄ia degradationis epi requirat̄ ista sentētia ep̄orū nemine discrepāte. vide glos. et ibi Domi. circa finem. in. c. multis. xvij. dist.

b ¶ Sed gl. Hinc glo. cōcor. glo. fi. in. c. cū olim. j. eo. ⁊ gloss. in ca. j. de maio. et obe. Jn contrariū tn̄ est glo. in. c. cupientes. §. ad hoc. v̄. cū eodē. de elec. in. vj. ⁊ in ca. vbi periculū. in ver. q. j. singularis. e. tit. ⁊ lib. ⁊ glos. in cle. ne roma. de electi. in ver. concorditer. quibus gl. ɔtrius dicit hic do. Abb. sibi videri potius standum.

Sebasti. Sapi.

c ¶ A maiori parte. vide Roma. in consil. ccccxxj. incip. qd̄ ad primū. Alex. in ɔsil. cxxiij. inci. in cā et lite. in. j. col. in ij. volu. vbi dicit ꝙ stāte compromisso qd̄ arbitri cōcorditer pronūtient oportet qd̄ nemo eorum discrepet.

Zacharias.

a ¶ Ex certa sciē-tia. Adde quod dixi in apost. ad istum in ca. j. per eũ alleg. ĩ. de con fir. vti. vel inutil. Pau. de cast. cō-sil. cv. alex. consil. xxxviij. ⁊ cōsi. ciij. volu. iiij. Andr. Barba. consilio. ciij. col. x. vol. iiij. ⁊ Rotam. decis. ccxxxiij. inci. pa-pe Innocen.

Sebasti. Sapia.

b ¶ In foro iudi-ciali. quid opere-tur sententie con firmatio. ponit Angel. in. l. qui-dam consulebāt circa medium. ff. de re iudic. ⁊ in. l. ij. in. vij. fallentia ff. si quis in ius voca. non ierit. et Rot. decis. cxxx-ij. incip. item not. in anti. Card. in consi. lxxiij. incip. omnis a me cha ritatis. in. ij. du-bio.

EA que. Breue est: vel per alia verba po-test sic summari. Iuste quis petit sententiam a papa cōfirmari: si iuste ⁊ rationa-biliter fuit lata. Et nō diuidit: ⁊ fuit forsan vt di cit Jo. an. exordiũ alicuius papalis confirmationis: qꝛ non est verisimile ꝙ fuit specialis dispositio in his verbis dun-taxat ꝯcepta. cũ non imponit necessitatē sed potius innuit cuiqꝫ esse hoc petēdi facultatē concessam in hoc tñ non est vis. ¶ Not. j. differentiã esse inter hoc verbũ iuste ⁊ rationa biliter: cũ hic ponant vt diuersa ⁊ habeãt diuersa vocabu-la. ar. in. l. idē si codicillꝰ. C. de codi. ⁊ exponit Jo. an. verbũ iuste, id est nō ꝯ ius scriptũ rōnabiliter: idest nō cōtra ius li tigatoris. hec expositio satis placet quo ad istũ tex. sed dice rem suffecisse si fuisset appositum verbũ iuste: duntaxat: quia oē iustũ est rōnabile cũ ius sit super rōne fundatũ. j. dist. cō-suetudo. ⁊ ois lex dꝫ esse rōnabilis. iiij. dist. erit aũt lex. ⁊ in. l. leges sacratissime. C. de legi. sed ad maiorē declarationem fuit adiectũ verbũ rōnabiliter. vel dic ꝙ melius ꝙ verbũ iuste: refert ad iustitiã partis ꝓ qua hic fuit lata sententia verbũ rōnabiliter ad ordinē procedēdi in iudicio. ¶ † Non enĩ sufficit partem habere ⁊ fouere iustitiã ad validitatem actus sententie: sed requiritur ꝙ ad illã rationabiliter ꝓue niatur: idest iuris ordine seruato: alˀs illa sentētia est nulla: vt in. l. prolatã. C. de sen. ⁊. ij. q. vj. diffinitiua. ver. itē sentētia. Et hec expositio mea plus placet ꝙ̃ ista Joã. an. nimis enĩ ipse restringit illa verba, ⁊ pro hac mea expositione est text. iuncta glo. ij. ĩ. eo. consanguinei. ¶ Gloss. facit duo primo opponendo declarat tex. secũdo ponit vnũ effectũ cōfirma-tionis papalis. ¶ † Oppo. cũ prima parte. non enĩ debet pa pa officium suũ nō postulatũ impartiri ad vtilitatē priua-tam. l. iiij. §. hoc aũt iudi. ff. de dãno infec. not. Innoc. in. c. ad nostrã. ij. de iureiur. Solu. metu ꝯij vt arbitror. glo. intelle-xit tex. alio postulãte confirmationem, ⁊ hoc mihi placet de ordinata iustitia: sed ex plenitudine potestatis potest papa sententiã vel quid aliud cōfirmare ex suo officio etiã nō po-stulato. arg. in. c. si motu proprio. ⁊. c. si pluribus de prebend. lib. vj. ¶ In scda parte ponit vnum effectum confirmatio-nis facere ex certa scientia[a]. sed tu vide opi. gl. in. c. qꝛ diuer-sitatē. de concess. preben. que ponit tres effectus cōfirmatio-nis huius. facit enĩ rem cōfirmatam maioris autoritatis. xj. di. quis nesciat si res est minus valida reddit eam validam, in. c. de transac. Tertio nullus inferior potest de validitate illius rei amplius cognoscere. in. c. j. ⁊. ij. de cōfir. vti. ⁊ ibi ple nius dicemus de hac materia. ¶ † Extra glo. q̃ro an indi-stincte possit hec cōfirmatio sententie peti a papa. Sol. Jo. and. primo intelligit ꝙ petitur cōfirmatio si non sit interpo sita appellatio vel aduersus sententiã petita in integr. rest. in casu quo peti potuit. postea dicit idem esse vt peti possit etiã si sit appellatũ si exponũtur illa ṽba iuste ⁊ rōnabiliter ẜm qd ꝓdixi. quasi per hoc vltimũ sentiat ꝙ si sententia non fuit lata contra ius scriptũ vel cōtra ius litigatoris pōt pe-ti confirmatio quãtũcũqꝫ fuerit appellatũ. qd intelligit do. Ant. post ꝙ̃ sententia fuit aduersus appellationē vel aliud remediũ retractatiuũ iustificata: sed ante iustificationē non potest peti ꝯfirmatio. Dic tu melius ꝙ aut fuit ad papam appellatũ: ⁊ tunc potest appellatus in causa appellationis ea pendēte petere ꝯfirmationē sentētie. Sicut enim appella tor petit illã infirmari ita appellatus pōt petere illã confir-mari vt in aut. ei qui. C. de tē. app. ⁊. ij. q. vj. appellatione. sic intelligo Inn. in. c. j. in fi. de cōfir. vti. vbi dicit illud esse in du bitatum ꝙ snia a qua appellatũ est pōt ꝯfirmari. alleg. d. aut. ei qui. que loquit ẜm qd prediri. aut fuit appellatũ ad inferiorē: ⁊ tũc causa corã eo pendente nō debet peti confir-matio a papa: sed debet expectari exitꝰ remedij tractatiui scꝫ appellatio vel restitutio in integ. ar. in. c. ij. in fi. de in inte-grum resti. Idē si fuit appellatum ad papã: sed appellatus preueniēs appellantē nulla facta mētione de appellatione impetrat literas super cōfirmatione sentētie: tales enĩ litere tanꝙ̃ surreptitie nō debent valere. ⁊ de hoc dicēdũ vt plene legitur ⁊ not. in. c. bone. ĩ. de cōfir. vti. vel inuti. ⁊ sic reducas ad concordiã predictas opi. ⁊ hec est ipsa veritas. Si autē nulla fuit interposita appellatio vel fuit deserta: tũc dic vt in seq. qōne. ¶ † Scđo q̃ro an hec cōfirmatio sentētie pos-sit peti ab inferiori a papa. Solu. dic ꝙ aut fuit ad illũ ap-pellatũ ⁊ potest in cã appellationis peti ꝑ ipsum appella-tum: vt in. d. aut. ⁊ q. ⁊. c. appellatione. prealle. in proxima. q. Aut sententia trãsiuit in rem iudicatam ⁊ nullũ pendet re-mediũ retractatiuũ: ⁊ tunc est dubiũ: quia possessori non est prodita actio. insti. de act. §. ij. de iudi. examinata. hunc arti-culum plene examinauit Inn. in. c. j. de cōfir. vti. vbi conclu-dit tandē ꝙ etiã hoc casu pōt. ar. ex insinuatione. in fi. de pro cur. ⁊. xvj. qō. vj. si eꝑm. ⁊ de insti. c. ij. hoc tenet Barto. etiam de iure ciuili. in. l. j. in fi. C. qñ prouo. nō est neces. ⁊. l. si expres-sim. in fi. ff. de appel. ¶ Et ponit Innoc. in loco. preall. duos not. effectus huius confirmationis forte per inferiorē in fo ro iudiciali.[b] Primus qꝛ prima sentētia fuit nulla cōfirma bitur nunc per istam sententiam secundã q̃ fuit lata a iudi-ce suo ⁊ seruato iuris ordine nec fuit appellatum. et facit ꝙ idem Inno. no. in. c. super literis. de rescrip. Bart. in. l. si ex-pressim. ff. de ap. facit. l. j. in prin. ff. que sen. sine appel. rescin. Secundus effectus est qꝛ post cōfirmationem illius nullus inferior confirmatore poterit de illius validate cognoscere ar. in. c. cum inferior. de ma. ⁊ obe. ⁊ no. in. c. priori. Sequitur ⁊ tertius effectꝰ: qꝛ erit nũc hec sententia maioris autoritatis ꝙ̃ primo sicut. ŝ. dixi in sentētia pape. ¶ † Dices ergo tu cō firmatio inferioris operabitˀ tantũ quãtum ꝯfirmatio pape quod sonat in absurdũ. Rñdeo ꝙ cōfirmatio pape opera-tur illos effectus etiam si sit facta extra iudiciũ dummodo ex certa sciētia. ĩ. de cōfir. vti. c. j. ⁊. ij. de transac. c. j. Sed con-firmatio inferioris quasi nil operatur nisi fiat in iudicio per viam contētiose iurisditionis: ita ꝙ sumit vim potius ex ꝓ sumptione sue snie ꝙ̃ ex sua potestate seu volũtate. ideo di-xit Inno. in. d. c. j. ꝙ petens hanc confirmationem sententie corã inferiore hꝫ docere ꝙ iudex fuit qui tulit eam. et quod ordinē seruauerit. nō autem habet necesse probare quod sit iusta: quasi sentiat qd pro iustitia presumitur. ar. in. c. in pre-sentia. de renũ. Hic diligenter notabis ꝙ coram confirma-tore nō presumitur iustitia ꝓcessus sed iustitia cause sic. ar. c. quoniam cōtra. de proba. Et pōt esse ratio: qꝛ ꝓbato illũ fuisse iudicē qui illã tulit ⁊ ꝙ seruauerit iudiciarium ordi-nem infertur sniam fuisse ⁊ esse validam: ideo iuste pōt con firmatio peti. non aũt est necesse probare quod fuerit iusta. ¶ † Quia presupposito quod fuisset iniusta. i. contra ius li-tigatoris: tamen ex quo non fuit appellatum fecit ius inter partes: nec amplius debet discuti de illius iustitia vel in-iustitia: vt in. c. cũ inter. ĩ. e. ⁊. l. res iudicata. ff. de re iudi. et. l. ingenuũ. de sta. ho. ⁊ hoc diligenter notabis: qꝛ nemo ape-rit hoc. ¶ † Sed corã papa non est necesse hoc maxime iu-dicialiter seruare cum fecit ex certa scientia. qd idem impor tat ꝙ ex plenitudine potestatis: vt est glo. fin. in. c. ad hec. de rescri. Ex quibus omnibus infero ad intellectuꝫ huius ca. dico enĩ ꝙ exigit qd iuste et rōnabiliter fuit lata snia ad hoc vt per papam confirmetˀ. s. ex iustitia ordinata. ¶ † Sed ex plenitudine potestatis potest sententiam cōfirmare quantũ cunqꝫ iniustam ⁊ sine iudiciario ordine prolatã: vt leg. ⁊ no. in. c. hec quippe. iij. q. vj. not. glo. in. c. nullus. ix. q. ij. facit text. in. d. c. ad petitionem. de accu. ꝙ intelligo in dependentibus a libera potestate principis vt in beneficialibus vel in sup-plendo defectum ordinis positiui: ⁊ ita loqũtur iura supe-rius allegata: sed si sententia deficit in iustitia naturali non potest per principē confirmari seu defectus suppleri: vt est tex. not. in cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ ꝑ hoc habes enuclea-tum intellectum huius. c. qd valde breuiter ⁊ succincte tactũ per scribentes extitit: et lento pede transiuerunt.

1. ☞ Executio sententie est delegabilis.
   De iure canonico omnia sunt delegabilia.
2. Corã illo cui est cōmissa executio snie potest allegari nulli-tas ipsius snie: sup qua ipse executor non cognoscet: sed re-mittit superiori: ⁊ interim supersedetur in executione.
3. Executor sententie non potest cognoscere de fraude vel nul-litate que allegatur in dicta sententia.
4. Papa quando rescribit pro aliquo beneficiãdo an admit-tantur exceptiones proposite contra executorem: contra be-neficiandum ⁊ contra rescriptum.
5. Executor criminalium causarum si cognoscit aliquem esse iniuste condemnatum non debet ipsam sententiam execu-tioni mandare.
6. Executor sententie an possit resistenti violentiã inferre quo ad actum executionis exemplum.
7. Possessio non est alicui auferenda sine cause cognitione.
8. Executor cui est scriptum vt det alicui possessionem remo-to quolibet illicito detētore: an habeat iurisditionem.
9. Cui est cōmissa executio an possit cognoscere de surreptio-ne ⁊ falsitate rescripti si coram eo opponatur.
10. Executor an debet exceptiones oppositas admittere.
    Exceptiones calumnie possunt per iudicem non admitti.
11. Executio sententie an possit committi parti vincenti et pro-pria autoritate possit possessionem intrare.
12. Possessio bonorum adiudicatorum quando capitur nō re-quiritur citatio partis.

3 Creditor an possit propria autoritate capere possessionem bonorum debitoris vigore pacti inter eos conuenti.
Possidens per alium precario: potest illam possessionem cum violētia capere: quia dicit͛ potius se defendere ꝙ violentiam inferre.
4 Archiepiscopus an possit punire suum suffraganeum qui simoniace obtinuit aliquam gratiam.
Obtinentes aliquam gratiam simoniace siue clerici vel lai ci vtriusq͂ sexus sunt ipso iure excommunicati: ⁊ non pos sunt absolui nisi in mortis articulo a roma. pontifice.

De cetero. ¶ Merus executor snie contra quē excipitur de fraude non cognoscit sed remittit. Ita cōiter summant doct. s3 iudicio meo minus bene: quia iste tex. nō loquitur de mero executore: q2 merus executor nullam exceptionē executionē impedientem admittit: vt in. l. si vt proponis. ⁊ l. executorē. C. de execu. rei iudi. ⁊ j. dicam latius. Sed tex. iste admittit, vt is cui executio committitur admittat exceptionem ad effectum vt remittat negotiū ad superiorem nō vt sup principali pronūtiet: vt latius in pcessu dicā: ideo ego summo sic. Judex deputatus sup executione sententie admittit exceptionem fraudis sed nullitatis sentētie nō: ad effectum vt sup ea pronuntet: sed vt negotiū ad superiorem qui iudicauit trāsmittat si illam probabilem reperierit. h. d. notabiliter. ⁊ non diuiditur. ¶ Casus literalis. Ecce papa presentibus partibus tulit sniam diffinitiuam mandat papa alicui quatenus sentētiā illā debeat executioni mādare executor literis executionis receptis citat partes. reus contra quē debet executio fieri dicit ꝙ executioni sententia non est mādanda: quia per fraudē ⁊ dolum lata est. querit executor quid facere debeat vtrum debeat cognoscere de fraude allegata. Respondet papa ꝙ executor de fraude illa et dolo cognoscere nō d3. sed hoc refert ad sedē aplicam. Bern.
¶ † Nota primo ꝙ executio sententie est delegabilis: ⁊ hoc est indubitatū si princeps delegat: vt hic. ipse enim pōt delegare etiā ea que sunt meri imperij: vt. l. j. ff. de offi. eius cui mand. est iurisdi. sed in inferioribus est dubium saltē de iure canonico. cōmuniter tamē cōcluditur ꝙ de iure nostro oīa sunt delegabilia: vt plene not. in. c. qđ sedes. de offi. ordi. vbi plene dixi. facit clemen. j. de here. ⁊. c. licet. de offi. vica. lib. vj. dixi plene in. c. si quis contra clericum. de foro cōpeten. vbi vide. Ex quo infero ꝙ de iure canonico pōt iudex ordinarius vel delegatus a principe delegare executionem sententie licet executio requirat iurisditionē maiorē. ⁊ quid de iure ciuili. dixi in dicto. c. qđ sedes. ⁊. c. si quis contra clericum, facit. c. in literis. ⁊. c. querenti. ⁊. c. significasti. de officio deleg.
2 ¶ † No. ij. ꝙ coram eo cui est sentētie executio cōmissa pōt allegari nullitas illius sententie: puta quia per fraudem. vel falsa instrumenta lata extitit: nō tamē executor habet sup hoc pronuntiare: sed qōnē hāc incidentē corā eo remittet [a] ad superiorē qui sentētiabit ⁊ supersedebit interi3 executioni sententie. ¶ † Opp. ⁊ videt͛ ꝙ si coram executore interueniat fraus possit de illa cognoscere ⁊ diffinire: quia vno cōmisso intelligūtur omnia commissa. de offi. deleg. preterea. ⁊. c. prudentiam. Sol glo. metu cōtrarij intelligit tex. ⁊ bene qñ allegatur fraus cōmissa circa negotium principale corā iudice qui sententiauit: vt puta is contra quē petitur executio allegat sententiam fuisse latam per falsa instrumēta vel testes falsos vel quid simile: ⁊ ob hoc dicit illā sententiā non mereri executionē: quo casu dicit, glos. executor non assumit super hoc cognitionem: quia non debet sibi assumere partes iudicis cū nō habeat iurisditionē: vt in. d. l. si vt proponis. sed debet executiōi supersedere: vt hic. Et s3 hūc intellectum expone tex. ibi: et fraus interuenerit: id est interuenisse dicatur. similis expositio. s. de fide instr. c. ij. scđm Egidiū. ¶ Sed cōtra predicta ⁊ cōtra tex. oppo. de. c. ⁊ si nō cognitio. xxv. q. ij. ⁊ est lex. ⁊ si non cognitio. C. si ꝯtra ius vel vtili. publi. Sol. gl. in scđa parte ꝙ illa lex intelligitur in executore mixto qui sc3 habet cognitionem ⁊ iurisditionem annexā. Istud vero ca. loquitur in mero executore qui nullam habet cognitionē seu iurisditionem annexam sed nudū ministeriū exequēdi. Et certe glo. ista non bene loquitur: quia vt. s. dixi executor merus nullam admittit exceptionē, vt. d. l. si vt proponis. ⁊ l. executorem. sed iste de quo in text. admittit exceptionē. ⁊ de ea cognoscit non vt pronūtiet super principali sed vt remittat negotiū infectū ad superiorē. hoc probat iste text. in eo qđ dicit ꝙ non est facultas executori de toto negotio cognoscendi. que verba bene pōdera: ergo bene potest cognoscere de exceptionibus corā eo propositis non vt pronuntiet: sed si reperit veras saltē apparēter debet remittere negotium ad superiorem: vt ipse plene cognoscat ⁊ pronuntiet. ⁊ hoc voluit finis. c. ⁊ sic illud. c. nō cōtradicit. l. ⁊ si non cognitio. ibi eñ dicit͛ ꝙ executor potest cognoscere de fraude allegata vt si fraus interuenerit de toto negotio cognoscatur. vnde pondera quia dicit cognoscatur et non dicit per executorē. vñ glo. in. d. c. ⁊ si non cognitio. intelligit ꝙ debet postmodū cognosci ⁊ diffiniri per iudicē: non autē per executorem. ⁊ ad hoc allegat illud. c. ⁊ idem Bal. in. d. l. ⁊ si nō cognitio. Bald. in. l. a diuo pio. in prin. ff. de re iudi. et satis voluit Inno. hic parum ante fi. gl. sue. Et colligendo substantiā eorum que tangūt hic doct. ⁊ Bar. in. d. l. a diuo pio. aliquibus additis hanc materiam clare in tria mēbra cōstringo. Aut enim cōmissio alicuius executionis facti fit añ oēm cognitionē ⁊ diffinitionē: aut post sentētiam: sed antē ꝙ executio fienda discutiatur: aut post latam sententiam ⁊ cognitionē omnē habitam sup executione. Primo casu [a] si committitur nudū ministeriū: puta predicare vel absoluere vel quid simile: ⁊ tunc non committitur iurisditio. text. est in. c. fi. §. vlti. de offi. deleg. ⁊ licet glo. ibi. ⁊ in. c. ex literis eod. ti. dicat ꝙ accessorie transit coertio si non potest aliter commissarius iniunctū exequi. tamen Jo. an. Host. tenent contrarium in. d. c. fi. ⁊ ibi respondetur ad. c. ex literis ꝙ videtur facere ꝯtrium. ⁊ vide tu ꝙ ibi dixi. vñ puto ꝙ talis sit nudus executor: nec debet admittere aliquam exceptionem nisi forte sit aliqua nouiter orta vel antiqua occulta non considerata per mandantē[b] per tex. not. in. l. si hominem. ff. mand. [c]facit quod no. gl. xxv. q. ij. ⁊ si non cognitio. Aut committitur aliquid iuris: puta scribit papa conquestus est nobis talis qđ violēter fuit a suo beneficio eiectus. quapropter si ita est restituas sibi dictū beneficiū: ⁊ talis commissarius habet iurisditionem ⁊ pōt de toto negotio cognoscere et iudicare. Nā talis vigore illius clausule: si est ita: etiā si non est expssa cū subintelligat͛ h3 iurisditionē cognoscēdi: vt in. c. ij. de rescrip. licet enim mandet͛ executio: tñ cum non possit fieri sine preambulo: vt sc3 cognoscatur si ita est videt͛ etiā mandata iurisditio[d]: vt. l. ad rem mobilē. ⁊. l. ad legatū. ff. de procur. ⁊ in. c. preterea. ⁊. c. prudētiā. de offi. deleg. ⁊ sic potest intelligi s̄m aliū intellectū. d. l. ⁊ si nō cognitio. ⁊ hoc est clarum. et tenet Bar. in. l. a diuo pio. ⁊ est glo. ordi. ⁊ in. c. pastoralis. §. q2 vero. de offi. deleg. ¶ Quid autē si papa scribit alicui ꝙ prouideat Petro de tali prebenda si vacat. dicit Innoc. ꝙ hec cōmissio habet cause cognitionē i hoc vt executor inquirat ⁊ cognoscat an vacet anteꝙ de ipsa prouideat: sed postꝙ ei constiterit de vacatione [e]mera remanet executor quo ad prouisionē que nō h3 cause cognitionē. vnde s̄m eū si quis vellet obijcere in personā executoris vel etiā illius cui prouidendū est nō est excipiēs audiēdus. alle. not. in. c. proposuit. de conces. prebē. sed Hosti. dicit iura noua nec sibi placere quo ad hoc vltimū dicēs ꝙ cū scribit papa pro aliquo beneficiādo admittūtur exceptiones proposite contra bñficiatū ⁊ contra scriptū ⁊ contra executorē. alleg. c. ad aures. ⁊. c. cū adeo. ⁊. c. postulasti. ⁊. c. si proponēte. de rescri. ⁊ de offi. deleg. pastoralis. §. quia vero. ⁊ ibi bona gloss. de hac materia nisi Inno. intelligat hoc dictum suum intelligendum vbi papa certo iudici ⁊ pro certa persona ⁊ de certa prebenda precise ⁊ de certa scientia scribat exprimens sufficienter in sua litera ꝙ non vult contra suā literā aliquā exceptionē admitti. sic enim posset saluari dictū suum s̄m Hosti. et cum papa dicat ꝙ nec se nec antecessores suos crederet hoc expressisse vt in. c. ex parte. ij. de offi. deleg. ⁊ placet mihi dictum Host. quia deputatus ad prouidendū simpliciter de bñficio non est purus executor sed mixtus[f] cum papa nō sit informatus de persona cui mādat puideri vel cui cōmittit vel de quātitate beneficij: vt plene no. per glo. in. d. §. quia vero. in cle. vna de offi. deleg. dixi post Innocē. in. c. fi. de presum. Ideo hic hunc articulū nō prosequor: quia habet materiam separatam ⁊ distinctam: sed no. dictum Hosti. ¶ Secūdo mēbro principali quādo cōmissio fit post sentētiam dūtaxat: ⁊ tūc dic ꝙ is cui fit commissio est iudex cum in actu executionis multa possint allegari: vt in. l. a diuo pio. §. si super rebus. preallе. et hic. ⁊ in. d. l. ⁊ si non cognitio. ⁊ not. Bald. ibi. ⁊ facit quod no. Inno. in. c. cum super. in fin. j. eod. probatur ibi. ⁊ in. c. veniēs. ij. de testibus commissarius enim hoc casu succedit loco iudicis. Vide quicquid opponi potuisset corā eo poterit opponi corā isto executore. ⁊ hoc casu bñ considera s̄m Bart. in. d. l. a diuo pio. quod quandoq͂ executio committitur alicui in defectū iurisditionis: vt quia ille qui sententiauit non potest. exequi: puta quia arbiter vel delegatus inferioris a principe: quo casu recurritur ad ordinariū: et ad delegantem: ⁊ tunc indubie talis executor habet oēm

a ¶ Remittet. ad de qđ Ro. consi. lj. dicit ꝙ si notorie nullitas apparet ꝙ non d3 remitti ad superiorem: ⁊ ibi hoc comprobat multis rationibus.
b ¶ Per mandantem. Adde qđ p illā. l. voluit Ro. ꝯsil. cccxxv. et dic ꝙ etiam admittitur exceptio de potestate mandātis: vt voluit La pus alleg. ij.
Sebasti. Sapi.
c ¶ ff. mandati. vide multa que decidūtur per illu3 tex. cumulata per Fel. in. c. j. colum. xxvj. versi. fallit. ⁊. s. de consti. et p Jas. in. l. non solū §. morte. colū. xxj. ff. de no. ope. nun. per and. sicul. in c. ij. in. ij. not. s. de offi. delega. et in repe. rubr. C. qui admit. colū. xxxij. circa medium.
d ¶ Jurisditio. ad de qđ voluit ro. consi. ccxlij.
Sebasti. Sapi.
e ¶ De vacatiōe. vide ad hāc materia3 multa per Feli. in. c. fi. colū. v. cum pluribus seq. s. de psump.
f ¶ Sed mixtus. Adde Oldr. consi. ccxxvij. et vide eundē Abb. consil. xxxiij. Pe. de anchara. consil. xxxv. inci. iste executorum. Fede. consil. cclj.

cognitionẽ que requiritur in executiõe: vt in.d.l.a diuo pio. ⁊ credo ꝙ isti tales tanꝙ superiores poterũt etiã pronũtiare super nullitate actus.arg.opti.in.c.cũ ab ecclesiarũ. in fi. de offi.ordi.sunt enĩ isti pronuntiando functi officio suo. Et idem videtur quando inferior tulit sententiam: puta Archidia.in iurisditione sua ⁊ pro executione recurrit ad episcopum tanꝙ superiorẽ quod notabiliter confirmauit Spec. in titu.de execu.senten.§.nunc videndum.ver.vt autem. Sequitur hic do.Anto.dicens se putare hoc procedere etiam si inferior possit exequi ex quo superior illius auditur pro executione. Nam inferior potest exequi per iurisditionem quam habet: vt plene dixi.in.c.si quis contra clericum. sed pro iurisditiõe maiori solet recurri ad superiorẽ vt ibi dixi. Item posset iste superior de retractatione cognoscere per viam restitutionis.vt no.Spec.in loco preallegato. facit.c. peñ.de in integ.rest.⁊ quod legitur ⁊ not.in.d.c.cum ab ecclesiarum. Quandoqꝫ cõmittitur alicui executio a statuto in auxilium iurisditionis: vt quia per statutũ deputatur aliquis super executione sentẽtiarũ: ⁊ tunc ẽm Bart. quedam est cognitio circa res, in quibus est fienda executio: ⁊ de hoc poterit iste cognoscere: vt in.d.l.a diuo pio.§.si super rebus. ⁊ seq. Quedã est cognitio super exceptione que opponitur post sententiã: ⁊ tũc aut opponiť tale aliquid qḋ ꝯcernit merita principalis cause, exẽplũ ponit Bart. in his in quibus loquitur tex.in.l.ij.C.de iur.⁊ fac.igno.vt puta qꝛ dicit ꝙ debet excusari a iuris ignorantia ex speciali priuilegio: ⁊ de istis nõ poterit cognoscere talis executor sed debet remittere ad priorem iudicem.alle.l.peñ.ff.de confes. Quedam sunt exceptiones que solum respiciunt executionem: nec infringunt sententiam vt exceptione quis exigatur vltra ꝙ facere possit ⁊ similes: ⁊ de istis executor cognoscit.d.l.peñ.⁊ etiã pronũtiabit vt ibi. Quedã sunt exceptiones que directe veniunt contra sententiam ⁊ eam impugnãt: vt exceptio nullitatis vel falsorũ instrumentorum ⁊ similes.gl.in.d.c. pastoralis.⁊ in.l.⁊ si non cognitio. tenet ꝙ executor potest de his cognoscere.⁊ ibi est glos.multũ no.de hac materia vide per Spe.qui idem tenuit in titu.de execu.sen.§.j.ver.vt aũt. Dicit tamen gloss. ꝙ cognoscit ad finẽ: vt supersedeat ⁊ remittat ad superiorẽ nõ autem vt super illis pronũtiet. Et idem voluit Bar. in dicta.l.a diuo pio. ⁊ pro hoc casu alleg.tex. hic ⁊ similiter in.l.si pretor.§.marcellus.ff.de iudi. Et idem finaliter tenet Inn.⁊ Host.hic ⁊ si diceremus ꝯtrarium posset sequi absurditas ẽm Bar.scꝫ ꝙ iudex minor vel par possit refringere sententiã maioris vel paris.cõtra.l.nam ⁊ magistratus.ff.de arbi.⁊ in.c. innotuit.ṡ.de elec. Idem per omnia tenet Bar.quando iudex sententiãs delegat executionẽ ante cognitionẽ habitam super executione fienda et hoc finaliter voluit Inn.hic licet referat varias opi.sꝫ hoc est tenendũ predictis rationibus. Addo tamen ꝙ si opponitur exceptio concernens iniustitiam ⁊ non nullitatem non debet executor supersedere: etiã si sciat eam iniustam: quia fecit ius inter partes ex quo transiuit in rem iudicatam: vt in.d.clemen.pastoralis.§.qua vero.de offic.dele. ¶ †Dicit tamen ibi Inn.singulare verbũ: se non consulere executoribus criminalium causarum vt in personam condẽnati penam exequantur si cognoscunt illum iniuste cõdemnatum: licet referat alios ꝯtradicere.arg.c.cũ minister.xxiij.q.v.et vide hic quod dixi in dicto.§.qꝛ vero.⁊ hoc dictũ Inno.refert ⁊ sequitur Ange.de peru.in.d.l.a diuo pio.qui videtur in aliquo deuiare a predictis ⁊ a Bar.sed allegando.d.l.si pretor in fi.aliter inducẽdo ꝙ Bar.sed Inn.intelligit illam legem sct in quod intelligit Bar.⁊ mihi placet. ¶ Tertio membro principali quandoqꝫ executio sententie[a] committitur post sententiam ⁊ habitam cognitionem de executione vt in commissione que fit in nũtio: ⁊ iste scḋm Bar. vocatur merus ⁊ nudus executor ⁊ nullam habet cognitionem.d.l. si vt proponis.⁊.l.executorem.⁊ est ratio: quia omnis cognitio precessit: ⁊ ideo mera executio videtur commissa: ⁊ hoc modo ẽm eũ cognoscitur mer⁹ executor.⁊ hoc sequitur hic do.An.dicẽs: ꝙ iste talis nullã exceptionẽ potest admittere.⁊ idem Bal.in.d.l.⁊ si non cognitio ⁊ idem refertur tenere Odof.⁊ oẽs.sed tu vide gl.in.d.l.⁊ si nõ cognitio in decretis: que dicit ꝙ quantũcunqꝫ executio sit mera: tamen si euidens[b] est eam esse nullã vt per falsa instrumenta latam executor non debet eam exequi.⁊ mihi placet hoc arg.eius qḋ not.in.l.iuste possidet de re iudi. Nam vbi sentẽtia est nulla non excusatur quis autoritate iudicis presertim qñ euidens est eam esse nullam: nisi aliud dicatur in casu nostro in quo fuit habita cognitio super executione: sed vt dixi euidentia facit debet preualere. ar.viij.dis.in c.tio.veritate.⁊ in.c.euidentia.de accu.posset tñ sic distingui: ꝙ aut presentib⁹ partibus super executione sententie lata fuit aliqua sententia: ⁊ tunc cum transiuit in rem iudi.non debet amplius excipi de nullitate.arg.in.l.j.ff.que sen.sine app.in prin. Aut nulla sententia lata fuit: ⁊ tunc secus ⁊ abstinebit iste executor ab executione non rõne iurisditionis quã habet cũ nullam habeat.sed qꝛ non meretur dici sñia ex quo est nulla: vt in.l.iiij. §.condemnatũ.ff.de re iudi.facit qḋ no.Inno.in.c.si qñ.de offi.deleg.vbi aliquid tetigit ad materiã post eum. Ex his omnibus infertur contra lec.huius gl.que intelligit istũ tex. in mero executore. ¶ †Sed circa istũ merũ executorẽ quero an possit resistenti violentiã inferri quo ad actum executionis explendum.[c] Ang.de peru.in.d.l.a diuo pio.dixit quod non: qꝛ sua potestas cũ sit mera.et modica non extendiť ad hunc casum.alle.Inno.in.c.cum olim.ij.de priuile.in verbo per portariũ. Sed aduerte tu qꝛ Inno.non loquitur ita simpliciter prout eũ allegat: imo si bene ponderet quo ad hunc casum sentit oppositũ: loquiť enim primo qñ cõmissio fuit facta simpliciter alicui nuntio vt mittat aliquẽ in possessionẽ alicuius rei nulla sentẽtia prius lata partib⁹ p̄sentibus super illa re, quo casu dic ꝙ non debet iste nũtius violentiã inferre etiã partibus qꝛ officiũ suũ ad hoc nõ extẽdiť: debet enĩ intelligi de possessione vacante. Ideo dicit ꝙ etiam absente possessore non debet alium in possessionẽ mittere. †qꝛ non debet priuare aliũ sua possessione cũ ipse nõ sit iudex: nec sine cause cognitione quis est a sua possessione remouẽdus.l.fi.C.si per vim vel alio modo. Oportet ergo ẽm eũ ꝙ prius possessor renuntiet vel autoritate iudicis inde expellať.hoc verum ẽm eum nisi partibus presentibus sententia lata fuisset cõtra possessorẽ: tunc enim satis videť ꝙ viator seu nuntius posset dare possessionẽ rei quã alius possidet maxime si põt fieri sine violentia. d.l.fi.C.si per vim. Et pondera bene hec verba vltima in eo ꝙ dicit maxime sine violentia.ex quo clare sentit qḋ etiã violentiam põtest inferre qñ est merus executor datus post sñiam.⁊ sic primum dictũ suũ videť restringere qñ añ cognitionem fuit mandatũ nuntio vt aliquẽ mitteret in possessionem, dꝫ enĩ in dubio intelligi de vacante.ar.c.cũ nostris.de cõces.preb.⁊.c.dudum.de priui.⁊ qḋ leg.in.c.ij.de deci.lib.vj.in prin. Et ꝙ nuntius deputatus post cause cognitionem possit violentã inferre: facit optime tex.in.l.qui restituere.ff.de rei ven.⁊.l.p̄hibitum. C.de iure fisci.li.x.facit qḋ no.gl.in.c.ex literis.⁊.c.fi.de officio delega.vt sic ille glo.soluentur saltẽ respectu coertionis facti.⁊ facit.l.ad rem mobilẽ.⁊.l.ad legatum.ff.de procura. ¶ †Quero circa p̄dicta quid si fuit scriptũ alicui vt daret possessionẽ[d] amoto quolibet illicito detentore.[e] an talis habet iurisditionẽ vel sit simpliciter executor. Inno.in.d.c.cum olim.dicit primo ꝙ talis non habet iurisditionẽ nisi sup notorijs ⁊ illicitis.ar.in.c.statuim⁹.de offi.deleg.lib.vj.alij dicũt ⁊ forte melius ẽm eum ꝙ ꝓcedat etiã sup notorijs iuris ordine seruato.allega.no.in.c.epi.de reb.eccle.non alie.et hoc vltimũ mihi placet si cõmissio fuit facta ante sentẽtiã ⁊ cognitionẽ super executione: qꝛ talis vť iudex cũ habeat cognoscere an possessor sit illicitus: ad hoc qḋ no.gl.in p̄all. c.pastoralis.§.qꝛ vero.ver.mixta. Secus autem si precessit sñia ⁊ cognitio super executione fienda: quia tunc est merus executor: vt.ṡ.dixi ⁊ sic limito Inn. ¶ †Quero an is cui cõmittitur executio possit cognoscere de surreptione vel falsitate rescripti si coram eo opponitur. Inn.hic distinguit qḋ aut is qui tulit sententiam cõmisit executionẽ: ⁊ tunc opponi non põt de surreptiõe: cũ ipse satis sit cert⁹ de facto suo. de rescri.ab excõicato. Aut non ipse tullit sñiam sed alius ⁊ vincens cãm impetrauit rescriptũ a superiore: puta a papa narrando multa pro executiõe fienda: ⁊ tunc potest ipse cognoscere ⁊ tardabit executionẽ.⁊ de hoc est casus in.d.l. et si non cognitio.et hanc executionẽ appellat Inn. mixtã sed primo casu appellat merã.sed hoc ꝓcedit quo ad cognoscẽdũ de exceptiõe surreptiõis: sꝫ q̃ ad al's exceptiões admittẽdas vel repellẽdas tene qḋ.ṡ.dixi. Sꝫ Inno.nõ aperit an intelligat dictũ suum in mero executore: capiẽdo merũ ꝓut.ṡ.dixi vñ dico ꝙ capiẽdo executorẽ mixtũ vt dixi in p̄cedẽtibus poterit in dubio cognoscere, de exceptione falsi rescripti.⁊ etiã iudicare ⁊ etiã de surreptiõe si posset ꝓbari etiã in facto proprio.ar.op.in.c.cũ olim.de re iud.⁊ hoc ꝓbať in.d. l.⁊ si nõ cognitio. Iste enim est iudex in executionis actu: vt ṡ.dixi.merito põt cognoscere de potestate sua: et etiam se pronũtiare iudicem seu nõ iudicẽ: vt in.c.significantibus.de offic.dele.⁊ cle.j.de rescrip. ¶ Sed dubium est quid in mero capiendo proprie vt predixi.⁊ tũc distinguo ꝙ aut alius iudex commisit executionẽ narrãdo ꝙ sñia fuit lata ⁊ omnia

cognitio

Sebasti.Sapia.
a ¶ Executio sñie Vide late p Feli. in.c.pastoralis.§. qꝛ vero.colũ.ij.ṡ. de offic.dele.vbi late ponit qd possit merus executor ⁊ quasi reassumit totam hanc materiam.

Sebasti.Sapia.
b ¶ Euidens vide ad hoc Petr.de anchara.in cõsil. ccclxxxiij.incipiẽ. retẽto ordine dubiorum dum limitat tex.in.c.fin. de excep.in.vj.vide Fel.in.c.si quãdo.ff.de offic.delega.

c ¶ Explendũ adde qḋ voluit alexand.cõsil.cxliiij. ij.libr.de iniuste torto q fugit de carceribus.
Zacharias.

d ¶ Ut daret possessionem. Adde an possit alium substituere ad exequendũ.⁊ vide ꝙ nõ per Innoc.⁊ Joan.and. in.c.fin.ṡ.de offi. dele.bal.in apo. ad Specu.in tit. de delega.§.excipitur ver.item ꝙ iniunctũ. Allegã. in.l.nemo.ff.de duo.reis.⁊ Cardi.in cle.eo.titu. et qualiter talis executor ꝓcedat ⁊ vide Specu.in tit.de execu.sen. §.ij.circa p̄nci.et in titu.de sen.exc. §.ij.versi quid si.

Sebasti.Sapia.
e ¶ Illicito detentore.de hac clausula vide Lapũ alle.xv.incip.idẽ est dicere.⁊ Bal. in rub.ṡ.de offic. dele.col.pe.

cognitio super executione habita: ꝛ per partem aduersam hoc negatur ꝛ dicitur rescriptum surreptitium. ꝛ tunc est dubium an posset de hoc cognoscere ꝛ pronuntiare. ꝛ credo ꝙ sic: qꝛ subintelligitur illa clausula si ita est: que in hoc perēptorio dat iurisditionem: vt in. d. c. ab excommunicato. de rescri. secus videtur si ille idem qui tulit sententiam hoc cōmisit. Si tñ exciperetur ꝙ rescriptum est falsum vel surreptitium vt qꝛ aliter ꝛ viua voce dixerat ꝙ̄ nunc scribens. arg. d. c. olim. et tūc puto qꝺ nō per viam iudicij cū nullam iurisditionem habeat. argu. d. l. si vt proponis. ꝛ l. executorē. sed extraiudicialiter ad sui instructionem poterit de hoc inquirere ad effectū vt exequatur vel supersedeat. arg. c. cum contingat. ş. de rescri. 10 ¶ † Quero an executor presertim missꝰ debeat semp exceptiões ꝑpositas admittere. So. Gof. dicit ꝙ non. si em̄ executor percipit ꝙ malitiose opponiť exceptio falsi causa differende executionis fiat executio salua manente falsi qōne. C. de fal. l. ij. Ad hoc adduco. c. ad dissoluendum. de despon. impub. ꝛ not. per Inno. in. c. post electio. de cōces. preben. vbi dicit iudicem non debere admittere exceptionem etiam peremptoriā si vehementer presumit illā calūniose oppositā. facit. c. cū cōtingat. ꝛ. c. super literis. de rescri. 11 ¶ † Ulterius quero an iudex possit parti vincenti executionē sententie cōmittere vt sic vadat ꝛ propria autoritate possessionem ingrediatur. Gloss. in. l. meminerint. tenet ꝙ sic. ꝛ pro illa bene facit. l. eũ qui. §. si epistola. ff. de fur. vbi in facto proprio qs constituitur nuntius. [a] ꝛ quod legi. ꝛ no. in. c. cum dilecti. de dolo ꝛ contu. Contrarium sentit gloss. in. l. iuste possidet. ff. de acquirē. posses. ꝛ vtrobiqꝫ not. per doc. Communis legistarum conclusio [b] est. maxime Bart. ꝙ dummodo non reperiat resistentes pōt hec facultas dari parti al'as secus ne detur materia generandi scandalum. arg. in. l. non est singulis. ff. de re iud. Ego puto hoc verū in casu in quo committitur nuda ꝛ mera executio: sed si oportet cause cognitionē adhibere tunc secus: quia nō debet quis in facto suo iudex constitui. l. vna. C. ne quis in sua causa. ꝛ. iiij. qō. iiij. c. j. Exigitur autem cause cognitio: quando rebus in non adiudicatis est fienda executio: vt in personali actione. d. l. a diuo pio. no. Inno. in. d. c. cum super. ĵ. eodem. in fine. 12 ¶ † Secus in rebus adiudicatis: tunc enim nulla etiam summaria cognitio adhibetur: vt not. Innoc. in loco preallega. hoc dicit idem Inno. in. c. ex ratione. de appel. qꝺ etiam citatio non exigitur: quod est notandum: ꝛ vide qꝺ ibi dicam. 13 ¶ † An aūt ex pacto inter creditorem ꝛ debitorem inito possit induci vt liceat creditori propria autoritate possessionem bonorum debitoris apprehendere pro satisfactione debiti vide plene per Bart. in. l. iij. C. de pigno. et tandem concludit quod sic per illū text. dummodo non reperiat resistentem [c]: alias non valet pactum ratione predicta ne pactum sit causa scandali. l. conuenire. ff. de pactis dot. hoc verum secundum eum: nisi debitor constituisset se precario nomine possidere: quia tunc cum possessio sit translata in creditorem. l. certe. ff. de precario. poterit vi possessionem intrare: quia potius tunc dicitur suam possessionem defendere ꝙ̄ violentiam inferre: quod est notandū. 14 ¶ † Ultimo hic quero de. q. not. quam ponit hic Inno. quidam electus pone in episcopum obtinuit confirmationem a Roma. pontifice demum accusatur coram metropolitano suo qꝺ simoniace illam confirmationem obtinuit: puta qꝛ dedit pro ea obtinenda pecuniam alicui ex familiaribus Pape: queritur nunquid talis accusatio fieri et admitti debeat per metropolitanum. Innoc. tenet hic ꝙ sic: dummodo non agatur ad penam depositionis: sed ad aliam penam: ꝛ nihil tangitur de confirmatione: ꝛ qꝛ si ageretur qꝺ confirmatio esset iniusta non posset agi coram inferiore a cōfirmante. Nota bene hoc dictum pro quo allego text. iuncta gloss. no. in. c. j. de confirmat. vtil. vel inutil. vbi patet quod licet inferior cognoscere nō possit de vtilitate cōfirmatiōis seu rei per superiorem confirmate: potest tamen de crimine commisso per confirmationem obtinentem cognoscere ꝛ punire: qꝛ hoc non tangit vires confirmationis: non enim per confirmationem eximitur a potestate sui iudicis: vt not. in. c. nisi. de prebē. Ex quo dico ꝙ contra episcopū cōfirmatum simoniace poterit agi. etiam ad penā depositionis dummodo diffinitio reseruetur pape ꝛ in agitatione cause adhibeať numerus episcoporum. de quo satis dixi. ş. eod. non potest. contra alium prelatū inferiorem poterit agi ad depositionē: ꝛ priuationem ratione predicta. Et hodie excōicati sunt ipso facto clerici seu religiosi vel laici vtriusqꝫ sexus qui promissionē seu munus aliqꝺ ex pacto fecerint vel receperint vel donauerint pro aliqua gratia vel iustitia obtinenda

¶ Et ꝙ quis possit esse nuntius in causa ꝑpria ex cōmissiōe iudicis. dicit etiā Bal. in. d. l. iuste possidet. per. d. §. si epistola. Sali. in. l. dotis. sol. ma. facit quod vult Bar. in. l. j. C. de ser. fug. vbi per illum text. dicit probari ꝙ qs pōt esse nūtius ꝛ executor in cā propria ꝛ ad propriā vtilitatem. Idē in testatore qui pōt dare licentiā legatario ꝙ capiat rē legatā ꝛ possessionē ipsiꝰ ꝑpria autoritate. ista ē elegans glo. in. l. titia cum testamē to. ff. de lega. ij. in §. lucius. in vers. non sit interpretādum ibi circa finē. vel tertio a se id est vt nō petat ab alio not. p legistas. in. l. nemo pt. ff. de legatis prio. adde an legatarius ꝑpria autoritate possit rem legatā capere et qñ non. Ro. consi. cccxij. Anto. Francisc. ¶ An qs possit esse nūtiꝰ in causa ꝑpria ad citādum etiam suū aduersarium. vide Bart. in. l. eũ qui. in. §. fin. ff. de furt. ꝛ per Bart. in extrauagā. ad reprimen. in ver. per nuntium. vbi dicit qꝺ sic. et per Bal. in auť. et oī no. C. ne vxor p marito. et tenet Barto. in. l. j. C. vt nemi. lice. sine iudi. auto. ꝛ per Paul. de cast. in l. miles in. §. qui indicati. ff. de re iudic. ꝛ per gl. in l. si vt proponis. l a. ij. C. quomō et qñ iudex. et vide Alexā. in. l. iuste possidet. hic allegata vbi post Barto. dicit qꝺ iudex potest dare licentiam actori quod citet ipsum reum.

¶ Et ista conclusio est approbata. Et idē tenet Bar. in. l. j. per illū text. C. nemi. li. propria auto. sine li. iu. ꝛ in repe. l. creditores. in. iiij. q. prin. ff. de pig. ꝛ in. l. si finita. §. iul. in. vj. col. ff. de dā. infec. Cyn. ꝛ nouis. in. l. iubemus. ff. de iurisdi. om. iud. in. j. q. cū alijs. cōcor. quas addit do. Ale. in. d. l. iuste. de acqui. pos. vbi etiam refert Bald. ꝛ Lud. roma. varīasse ad eum remitto: ꝛ facit ad predicta gl. in. l. miles. §. qui iudicari. ff. eod. per quam dicit Ang. ibi no. ꝙ parti obtinēti sententiā potest per iudicem committi venditio bonorū condēnati: qꝺ dicit esse mirabile verbum pro. d. l. meminerint. dicit etiam Bal. in auť. vt oratio. C. ne vxor pro mar: qꝺ executio in rebus ꝛ captura persone possunt per iudicem committi parti dūmodo talis executio fieri possit sine violentia ꝛ periculo armorū. alibi etiam dicunt Cyn. ꝛ Bal. in. l. ij. C. si in causa iud. quod iudex potest dare licentiam creditori ꝙ pignus sibimet insolutum accipiat per not. per glo. in. d. §. qui iudicati. imo plus per iudicem potest dari licētia parti ꝙ citet ipsammet ꝺm Bart. in ver. per literas. in extrauagā. ad reprimē. Bal. ꝛ Sal. in. l. si vt proponis. per gl. j. ꝛ. C. quomodo ꝛ qñ iud. do. Ant. ꝛ alij canoniste. plene ponūt in. c. j. ş. de iudi. post Spe. in tit. de cita. §. sequitur. in ver. quandoqꝫ committitur parti. vbi tenet quod possit. ꝛ in ti. de actio. ꝛ pe. in. §. super. in ver. itē vide per Anto. in. l. ij. C. vt nemo priua. predicta intellige parte citata ꝛ vocato possessore alias quis non debet ingredi tenutā vel possessionē fundi autoritate vel licentia iudicis nisi cōcessa sit vocato priꝰ possessore alias caderet a iure suo per. l. meminerint. ꝛ ibi Barto. in. ij. co. ꝛ alij post eum. ꝛ gl. in. d. l. iuste possidet. ꝛ propterea Bar. in consi. j. qꝺ inci. missus in poss. in. iiij. dubio in prin. dicit not. qꝺ qui vult autoritate alicuius licentie ingredi possessionē rei debet diligenter inquirere quis sit possessor: ꝛ eum facere citari: ꝛ si hoc neglexerit puniť priuatione iuris sui. d. l. meminerint. ꝛ sic negligentia in nō inuestigando possessorē et etiā in non vocando eū ad ius punienda est. d. l. meminerint. et non excusať ratione sententie: vt ibi per eum. ꝛ idem dicit Bal. in. l. si. in. iij. col. C. de edic. di. adria. tollē. Pe. de ancha. ꝛ Geminia. in. c. fin. de electio. in. vj. vbi refert Pe. de anchara. se ita consuluisse. ꝛ ita consuluit in consilio cclxvij. quod incipit in primo dubio quo queriť ꝛc. ꝛ in ꝯsi. cclxix. incipi. videretur ꝑma facie ꝛ do. Alexan. de imo. in cōsil. cxxv. in ci. visa facti narratione. in. v. col. ad fi. nec obst. regula qꝺ nō sit citādꝰ ille quo inuito ꝛ contradicēte potest actus expediri. l. iiij. in prin. ꝛ ver. illud. ff. de fideicōmis. li. ꝛ rła qꝺ potest inuitꝰ qꝛ potest dici qꝺ iō lex requirit citationē: qꝛ mlta possent opponi contra sententiam que trāsiuit in rem iudicatam ad impediendā executionem: que pulchre poniť p Bart. ꝛ alios in. l. j. C. de iuris et facti ignoran.

¶ Adde quid in cessionario creditoris qui habebat potestatē ingrediendi propria autoritate. Bal. consi. cxiiij. in lib. v.

Anto. Francis. ¶ Dicas circa hoc qꝺ hic diciť de legato qꝺ legatum recta via in legatariū ꝛ sibi rei legate dominium acquiritur. l. a titio. ff. de fur. ꝛ cedit ab adita hereditate. vt plene per Bar. ꝛ Bald. in. l. ea quā. C. de fideicō. ꝛ in. l. j. ff. ꝛ. C. qñ dies. leg. ced. ꝛ vide glo. inst. de lega. §. si peculium. nō tamen potest propria autoritate occupare legatum. l. j. §. j. ff. quorū lega. ꝛ habeť per gl. ꝛ Bar. in. l. extat. ff. ꝙ metus cau. alias priuareť legato: vt in. l. nō dubiū. ꝛ ibi per glo. ꝛ doc. C. de legi. qꝺ verū est qñ reus legata tenereť per alium ꝺm Bar. in. d. l. extat. ꝛ per Pau. de ca. in consil. inci. dñi donatio sine dubio in. ij. col. quod etiam est verū nisi de licentia testatoris rem legatā acciperet. vt in. l. titia cū testamento. §. ij. ff. de lega. ij. ꝛ not. Bar. in. l. legitimos. de legi. tuto. et per Alex. in. l. extraneum. C. de hered. instituen. vbi dixit: qꝺ etiam si testator diceret accipe talem rem tua autoritate vel a teipso. qꝺ tunc et eo casu potest etiam additis armis licet nō debeat armis percutere: sed solum illis vti ad terrorem: quod etiam voluit Bart. in. l. j. in. iiij. co. C. communia de lega. potest etiam capere propria autoritate: si legatarius esset executor testamentarius. ita Bal. in. d. l. nō dubium. C. de legi. ꝛ eodem modo si in legato esset adiectū verbū libere: ꝺm Bar. in. l. precibus in vltima col. C. de impube. ꝛ alijs substi. Et ad predicta vide consilium Pau. de cast. cclxxxiij.

c Sebast. Sapia. ¶ Resistentem. Uide late do. Iaso. in. l. ij. column. xxxviij. ver. capio glo. magnam. C. de iure emphiteut.

apud sedē apost. a qua preterꝙ in mortis articu lo nisi a papa absolui nō possunt: ⁊ gr̄a sic obten ta est ipso iure nulla. Simili sn̄ia inuoluuntur q scienter tali gratia vtuntur vt habetur in extra uaganti Bonifa. viij. que incipit excōicamus et anathematizamus ⁊c.

1 ¶ Pignus pretoriū non cōstituitur ex sola iussione pretoris: nisi actualiter fiat missio: secus est in pignore conuentionali quod solo consensu cō trahitur. 3.

2 Adiudicatio bonorū non impeditur: si reus est paratus dare alia pignora. 12.

4 Obligatio bonorum simpliciter facta intelligit̄ de futuris ⁊ presentibus.

Publicatio bonorum simpliciter facta intelligi tur tantum de presentibus.

5 Pignus conuentionale quo ad possessionē non transfert̄ in creditorem sine actuali traditione.

6 Actio pignoratitia directa non cōpetit nisi credi tor sit in possessione pignoris.

Statuta loquentia in pignore non habent locū in hypotheca in factis odiosis.

7 Jussus iudicis de mittendo aliquē in pos. durat biennio: postea vero requirit̄ nouus ꝓcessus: nisi creditor ex rationabili causa fuerit impeditus: quo casu habetur pro possessore.

8 Nuntius missus a iudice vt ponat creditorem in possessionē bonorū: ⁊ ipse assignauit vnā ꝓ alia: non transfert possessionem in ipsum creditorem.

Possessio bonorum adiudicatorum trāsfertur in creditorē per nuntium a longe stantem ⁊ bona ipsa videntem ꝭm veram opi. Abb. hic. 10.

9 Possessionem vnius bñficij qñ quis vult accipe re: dz omniū rerū ipsius bñficij possessionē accipere: ⁊ nō sufficit si acceperit possessionē vnius pro omnibus nisi consuetudo sit in contrarium.

10 Possessio bñficij acquirit̄ in conspectu bñficij: lz nō intrauerit actualiter: etiā si alius sit in possessione dūmodo contra eum sit lata sententia.

11 Creditores omnes censent̄ cepisse possessionē: si vnus ipsorum ipsam ingressus est.

12 Appellari nō pōt a sententia lata in realibus.

Dominium rei an perdatur per sententiam latā super illa re.

> —Sebast. Sapia.
>
> a ¶ Statuta. hoc tenet Are. in ꝯsi. cxxxiij. inci. eximie dñe collateralis. circa finē. pau. de cast. in. l. j. ff. de pigno. act. Sed ꝯtrium tenet Fel. hic quorum ꝯcordiā posui in repeti. l. creditores. in. ij. q. C. de pigno.

Cum aliquibus.

Hoc ca. pōt intelligi duob⁹ modis. Primo qd̄ loquat̄ in pignore ꝑtorio: puta ꝙ ꝑtor vel iudex ꝓpter ꝯtumaciā rei ponit verbo tenus actorē in possessionē rei petite in actione reali vel aliorū bonoꝝ ipsius rei in actiōe ꝑsonali: ⁊ intētus litere est ꝙ ad causandū pign⁹ pretoriū ad hoc vt missus possideat nō sufficit iussus iudicis: sed requirit̄ vt actualiter mittat̄ in possessionē. Et ꝭm hunc intellectum hoc dicit 1 in summa. ¶ † Non sufficit ad pretoriū pignus vt verbaliter detur nisi actualiter fiat missio. Secundo potest intelligi cū possessio aliqua vel proprietas alicuius rei seu res aliqua adiudicatur actori iure dñij: ⁊ reus ꝓ executione vult dare ali quod pignus ⁊ non ipsam rem saltem in presenti hoc casu non sufficit: ⁊ ꝭm hunc intellectum hoc 2 inten. ¶ † Non impedit reus sententiam adiudicationis possessionis si sit paratus dare pignora vel sic: non sufficit reo damnato ad traditionem possessionis tradere pignus pro ipsa possessione 3 ⁊ non diuidit̄. ¶ † Ultra summaria non possunt notabilia colligi. Sed pro declaratione ipsorū ⁊ c. opponitur ⁊ videtur quod solo decreto iudicis trāsferri debeat possessio seu induci pignus pretorium: vt in. l. pignus. ff. de pign. actio. ⁊. l. contrahitur. ff. de pigno. vbi patet ꝙ nuda conuentione sine alia traditione constituitur pignus seu bonorū hypotheca soluit̄: vt premisi. hoc. c. potest duobus modis intelligi. Primo in pignore pretorio: scz cū iudex vult dare pignus creditori de bonis ipsius debitoris propter eius contumaciam in non comparendo vel in non parēdo iudi catis: quo casu non sufficit solus iussus iudicis nisi corporaliter creditor mittat̄ in possessionē: vt hic ⁊ est tex. apertus in. l. non est mirum. ff. de pign. act. vbi dicit̄ qd̄ cū iussu magistratus pignus constituitur: non alias constituitur nisi ventum fuerit in possessionem. ⁊ ratio est: q2 possessio regulariter nō acquiritur nisi animo ⁊ corpore: vt in. l. j. ⁊. iij. ff. de acquirē. possess. ⁊. l. licet. C. eo. nec ius reale constituitur sine traditione: vt in. l. traditionibus. C. de pac. ⁊. ff. de vsufr. l. iij. §. j. ⁊. l. si partem. in prin. ff. quemadmo. ser. amit. Ad contrarium dic ꝙ loquitur de pignore conuentionali qd̄ solo cōsensu contrahitur: vt ibi: ⁊ est ibi speciale: q2 modici preiudicij 4 est ꝭm Bar. in. d. l. j. de pig. act. ¶ † Similis ratio not. in. l. fi. C. que res pig. obli. vbi patet ꝙ in generali obligatione bonorum veniunt bona presentia ⁊ futura: sec⁹ in publicatiōe: vt in. l. si mādauero. §. is cui⁹. ff. manda. ⁊. c. felicis. §. verū de penis. lib. vj. ratio diuersitatis communiter ibi redditur: quia primo casu tractatur de modico preiudicio.

5 ¶ † Itē dic ꝙ in conuentionali pignore non transfertur possessio sine actuali traditione: nec proprie constituit̄ pignus sed potius obligatio pignoris: vt no. gl. in. d. l. j. q2 proprie pignus est cum possessio seu detentatio transit in creditorē: hinc dicit̄ pignus a pugno quo stringitur. hypotheca vero dicitur cū non transit: vt. l. si rem alienam. §. proprio. ff. eo. ⁊ insti. de act. §. inter pignus. Et dicit Bar. in. d. §. proprio. ꝙ quantum ad actionem hypothecariam nulla est differentia inter pignus ⁊ hypothecā: q2 vtroqz casu cōpetit: vt. l. res hypothece. §. pe. et 6 ff. de pig. ⁊. §. itē seruiana. inst. de actio. ¶ † Sed quantum ad pignoratitiam directam est differentia: quia illa contrahitur re: vt instit. quibus modis re contrahi. obli. in fine. Ideo nisi ad creditorem transeat possessio vel detentatio nō haberet locum pignoratitia. Ex predictis a no. Bartolus ibi posse dici ꝙ statuta[a] q̄ loquuntur de pignore non habeāt locum in hypotheca cum ꝭm propriam significationem debeat intelligi de pignore qd̄ transit ad creditorem. dicit tamen quod hoc pro constanti non poneret. Sed mihi placet quando statutum prouideret circa factum odiosum: q2 tunc verba strictissime sunt intelligenda: vt in. c. in nostra. de iniur. ⁊. c. cum dilectus. de consue. ⁊ hec not. Et hanc lecturā sentit tacite hec gl. in prin. dum allegat. d. l. nō est mirum 7 cum si. ¶ † Et circa eā quero an iussus iudicis de mittendo in possessionem creditorem durat magno tēpore si creditor nō curauit actualiter possessionē ingredi: ⁊ dic ꝙ durat vsqz ad biennium: postea vero opus est nouo processu. Ad hoc tex. no. in. l. fi. C. de bo. auto. iudi. poss. tenet Bar. in. l. pretor ait. §. in eum. ff. eo. quod no. ⁊ hoc intelligo qñ ꝑ eo deficit quominus in possessionem intraret. Si vero stetit propter potētiam debitoris: vel quia fundus in quē debebat fieri missio erat inundatus tūc habetur pro possessore: vt in. c. contingit. de do. et contu. ⁊. l. cum vnus. in fi. cum. l. seq. ff. de bo. auto. iu. pos. ⁊ sic limita istum 8 tex. ¶ † Ulterius quero circa hanc ele. quid si nuntius missus a iudice vt creditorē mitteret in possessionē assignauit vnā rem pro alia vel ꝓ pluribus alijs in quibus debebat fieri missio an sit translata possessio. Spe. in tit. j. ⁊. ij. decre. §. iam. de effectu. in prin. tenet ꝙ non imo. plus dicit ꝙ nō sufficit ad transferendā possessionē ꝙ nūtius a longe stās ostendat possessionē: ⁊ verbis tradat nec ob. ꝭm eum. l. qd̄ meo. ff. de acqui. pos. ⁊ qd̄ no. in. c. ij. de consue. q2 illud procedit in possessiōe rei: sed nuntius illam non possidet: ideo oportet ꝙ actualiter transferatur. Et hec dicta sequitur hic do. Ant. ⁊ dicit bene notanda. Aduerte q2 sepe fuit hoc secutus sed nūc data oportunitate inuestigandi dico aliter. ⁊ fateor primo ꝙ si tradat vnā rem pro alia non transfertur possessio: quia ad acquirēdam possessionem oportet qd̄ actualiter intret: 9 vt in. d. l. licet. ⁊. l. possidere. in prin. preal. ¶ † Et vide per Dy. in regula. j. de regulis iur. li. vj. vbi dicit ꝙ si quis ponit aliquem in possessionē vnius rei beneficij pro illa ⁊ pro omnibus alijs rebus beneficij. nō acquirit̄ possessio nisi illius rei tm̄ in quam est facta missio hoc limito nisi cōsuetudo habeat vt sufficiat facta traditio q̄ fit interuentu alicuius rei. Ad hoc allegat tex. sing. in. c. ij. de consue. vide quod ibi dixi. et quod in ecclesia. vide qd̄ dixi plene. in. c. cum venisset. de resti. spo. vbi tractaui in traditione pensionis videat̄ translata rei possessio dic vt ibi respectu tamen eiusdem fundi non est necesse ad acquirendā possessionē totius vt oēs fundi glebas circumambulet: sed sufficit quanlibet partem eius fundi introire dū mente ⁊ cogitatione hac sit vt totū fundum vsqz ad terminum velit possidere: vt dicit text. in. l. iij. in princ. de 10 acqui. pos. ¶ † Sed quatenus dicit Spe. ꝙ si nuntius est in pñtia rei nō possit trāsferre possessionē oculo nisi actualiter intret: nō credo eū verū dicere. Et ꝯtrium huius dicti aperte senserūt Jo. and. ⁊ Cōpost. in. c. transmissam. de ele. sequit̄ do. Ant. in preal. c. ij. de consue. vbi cōmuniter dicūt qd̄ si inuestitura de bñficio fit in cōspectu beneficij post collationem habitā transfertur possessio per. d. l. qd̄ meo. ⁊ sic transfertur possessio inspectione ꝑ solā inuestituram facta ab eo qui non possidet ex quo habet autoritatem tradendi possessionem: fortius debet transire quando nuntius dicit expresse trado tibi istam possessionem. Ad idem allego tex. in. l. j. §. si iusserim. ver. non enim. ff. de acquir. poss. vbi dicitur qd̄ nō semper est necesse corpore ⁊ actu apprehendere possessionem sed etiam oculis ⁊ aspectibus: patet per exemplū in illis rebus que pre magnitudine ponderis moueri non possunt: vt columne: pro traditis eīn haberi debēt si in re presenti cōsentiunt: ⁊ vina tradita videri cum claues celle vinarie emptori tradite fuerunt. Ad idē. l.

clauibus.

clausibus.ff.de contrahē.emp.que profecto iura non astringunt se ad eum qui possidet:sed ad dispositionem subiecti vt sufficiat rem esse in presenti vt transferat possessio per habentem ptātem tradendi:quin imo plus sentiunt Jo.and.Compo.in.c.transmissam.ꝙ etiā si alius sit in possessione illius rei seu bñficij transferat possessio per inuestiturā in cōspectu rei habitā:⁊ alius priuatur possessione si contra illum possessorē fuit lata prius sententia.arg.in.d.l.dāni infecti.§.non solū.ff.de dam.infe.Nā videmus ꝙ iudex transfert possessionem solo iussu quando possessor non patit alium de quo iudex decreuit possessionē intrare:vt in.d.c.nō solū.⁊ in.c.contingit.de dolo ⁊ contu. ¶ †Ad idē l.cum vnus.ff.de bo.auto.iud.pos.⁊.l.fi.C.eo.vbi iudex mittēdo vnum ex creditoribus in possessionem bonorū videtur mittere omnes alios creditores:nuntius autem in illo actu non representat iudicis autoritatem:⁊ iura vt dixi indistincte parificāt mittere in possessio.vel oculo ostendere in rei presentia:ex quo vero tradēs hʒ autoritatē actualiter tradendi.d.ver.non est enī. ¶ †Uenio nunc ad secundam lect.c.vt intelligat quando aliqua res fuit per sententiā actori adiudicata nō enim satisfit sententie si reus vult dare pignus pro illa re:sed opʒ qd̄ fiat executio in illā rem:⁊ hanc lecturam sentit Jnn.dum exponit text.ibi possessio:id est res aliqua.Unde ponitur hic possessio secundū cōmunem vsum loquendi.Simile habetur in.c.quoniam.§.qd̄ si super rebus.vt lit.non contesta.⁊ ratio potest esse duplex.Prima quia in realibus debet statim sñia mandari executioni ex quo nō subest remediū appellādi.ij.q.j.sicut.⁊.l.vnica.C.de rei vxo.act.Secūda quam tāgit gl.hic in fi.ne lites in futuro ex litibus oriantur.l.fi.C.de fruc.⁊ litium expen.Et ex hoc dicebat Host.ꝙ si constat de sñia non requirit in executione libellus.Tu de hoc dic vt plenius dixi in.c.fi.de iudi.aliquid in.c.j.de libelli obla.⁊ plene per Bart.in.l.a diuo pio.§.sententiam.ff.de re iud.vbi inter cetera dicit ꝙ si petit executio coram eodem iudice vel successore non est necesse offerre libellum vel aliud iudicium intentare sed sufficit petere per officiū iudicis executionē.ar.in.d.l.fi.sed si petitur coram alio:tunc cessat equitas ⁊ necesse est libellum offerre:qr agit nunc actione in factū:non aūt implorat iudicis officiū cum ipse sñiam non tulerit:⁊ dic plenius:vt no.in dictis locis. ¶ †An autē per sententiam perdatur dominiū rei super qua sententia lata fuerit.vide gl.in.c.proposuit de conces.preben.in ver.vacare.⁊ ibi per Cald.⁊ in c.cum nostris.eo.ti.per gl.insti.de off.iud.§.vlt.⁊ quod no.in.l.iulian⁹.ff.de condi.indebi. **Abbas.**

☞Sententia in matrimonialibus nunꝙ̄ transit in rem iudi.⁊ potest quandocunqʒ reuocari quando constat de errore.2.9.vel ordine iuris non seruato.5.

Sententia etiam in casu in quo nunꝙ̄ transit in rem iudicatā:semper presumitur iusta donec contrarium doceatur:sed presumitur iusta post decem dies.11.

Separatio matrimonij nō pōt fieri per solā coniugum confessionē.

Turpitudinem suam licitum est allegare:vbi non allegādo esset periculum anime.

Allegans turpitudinem suam in excipiendo an ⁊ qñ sit audiendus.

Sponsalia inuita confirmantur per copulam carnalem ex volūtate prouenientem:secus si per vim.

Sententia peccati nutritiua nunꝙ̄ transit in rem iudicatam.

Sñie que nō transeunt in rem iudicatā recipiunt tamen quasdā limitationes vt regulentur in aliquibus vt alie sententie vt hic late.

Sententia que non solet transire in rem iudicatā transit tñ quo ad instantiam:qr post decem dies opus est nouo processu:nisi audiatur per viam restitutionis.

Presumitur pro sententia que transiuit in rem iudicatam.

LAtor. †Sententia contra matrimoniū nō transit in rem iudi.vnde qñcunqʒ reuocat[a] cum constat de errore.Jn prima ponitur facti narratio.Jn secūda iudicis datio ibi:nolentes. ¶ Casus lfalis.Quidam.P.noie quādā duxit in vxorē carnali copula subsecuta:scandalū inter eos est exortum:ppter qd̄ debitū ei subtraxit:cōsanguinei mulieris hoc molestū habētes mouerūt qōnē cōtra virū dicentes ꝙ illa eius non poterat esse vxor:qr eā inuitā ⁊ renitentē nec etatis apte mr̃imonio existentē duxisset vxorē:⁊ qm̄ idē vitā cupiebat agere dissolutam:⁊ sic studio vtriusqʒ interueniēte fuerūt separati min⁹ iuste:vir predictus ad conscientiā rediēs accessit ad dñm papam exponēs sibi predicta.vñ mādat iudicib⁹ quatenus si cōstiterit eos nō fuisse legitime separatos et ecclesiam deceptā fuisse:ipsos faciāt insimul sicut virū ⁊ vxorē permanere.Ber. ¶ †Not.j.ꝙ ꝯ sñiam latam in cā matrimoniali auditur ille idem ad cuius instātiam seu cuius studio lata fuit si vult docere illā iniustā:⁊ per ꝯñs ecclesiam esse deceptā quantūcunqʒ a tali sñia non fuit appellatū:⁊ ad hoc quotidie allegat.cōcordat.j.e.consanguinei.⁊.c.tenor. ¶ †Not.ij.ibi:si vobis constiterit:ꝙ licet sñia[b] in cā mr̃imoniali non transeat in rem iudicatā:quominus possit detecto errore reuocari:tamē anteꝙ̄ de errore doceat pro ea ⁊ eius iustitia ⁊ processu presumit.⁊ est obseruāda donec cōstiterit eā iniustā fuisse:vñ asserenti fraudē seu errorē incūbit onus pbandi. ¶ Sed circa hoc quero qūo poterit ꝯstare illos legitime nō fuisse separatos:cū hec sit negatiua que est improbabilis.de ele.c.bone.cum si.⁊ sic mandatum pape videtur primo fundatū super impossibili.Sol.dic ꝙ ista est negatiua pregnās habet enī affirmatiuā implicitā:simile in.c.super hoc.de renū.poterit enī iste pbare sñiam fuisse latam ad dictum testium corruptorum.s̄.de testi.sicut.vel per falsa instr̃a.de excep.c.cū venerabilis.⁊.c.licet.de pba. ¶ †Uel ad confessionē coniugum que de iure non prodest ad separationem matrimonij vt in.c.sup eo.de eo qui cog.consan.vxo.sue.Jdē ſm Hosti.poterit constare per acta cause per que patebit ꝙ ad solā coniugū confessionem sñia diuortij lata fuit vel si negatur pcessus seu ordo seruatus:de quo nō apparet.s̄.de resti.spo.cū ad sedem.de proba.quoniam cōtra. ¶ †No.bene ex hoc dicto Host.ꝙ in istis sententijs que nō trāseunt in rem iudicatā potest probari iniustitia tam respectu meritorū cause quā respectu ordinis processus p acta cause licet transiuerit decendium a tempore sententie:quid autē in alijs sententijs:vide qd̄ no.in.c.quoniā contra.vbi dixi. ¶ †Opp.⁊ videtur qd̄ iste maritus non deberet cōtra sñiam audiri cū allegaret turpitudinem suam.de dona.inter dilectos.Solu.dicit glo.prima.istud esse speciale propter periculum anime quod hic imminebat. ¶ No.bene glo.iuncto text.qd̄ auditur allegans turpitudinem propriam vt euitetur periculum anime.de quo plene no.in.c.cū super.de conces.prebē.Alle.posuit hic notabilem limitationē dicēs istū audiri denuntiādo:sed an directe accusando dicit se dubitare ⁊ credo ꝙ non debeat audiri:quia cum audiatur ꝑpter periculū anime:satis est denuntiare.arg.c.quemadmodum.de iureiur.⁊ qd̄ legi.⁊ not.in.c.ad nostram.ij.eo.tit.Accusator autem non legitim⁹ audiri nō dʒ:vt in.c.j.de accu. ¶ †An autē debet audiri allegans suā turpitudinem[c] excipiēdo:vide quod dixi nota.in.c.inter dilectos.de donatio.vbi quidam tenuerunt ꝙ sic.sed Joā.and.singulariter limitauit dicens illud posse procedere quando exceptio in quo versat turpitudo est talis ꝙ ea perempta perimit intentionē actoris qd̄ est menti tenēdum:vide tñ circa hoc quod ibi dixi.Nam videtur prima fronte contra illū text:⁊ vide ad materiam an ⁊ quādo debeat quis audiri allegans suam turpitudinem agendo vel excipiendo per Bar.in.l.iusiurandū quod ex conuētione.§.procurator.ff.de iureiuran.dixi in.d.c.cū super. ¶ †Quero quid si in veritate ista puella fuisset inuita ⁊ renitens:an matrimonium debuisset separari.Glo.secunda dicit quod non ex quo superuenit carnalis copula:vt in.c.ad id quod de spōsa.dic tñ hoc procedere si consensisset commixtioni carnis:secus si inuita ⁊ detenta fuisset cognita:vt no.Uinc.in.c.consultationi.de spon.probatur ratione:qr sine consensu non est matrimoniū etiam si interuenisset copula carnalis vt in.c.cum locum.⁊ in.c.tua.de spon. ¶ †Opp.cum enim ab ista sententia non fuisset intra decē dies appellatum:non debuit iste audiri contra illam.j.e.qd̄ ad cōsultationē.Solu.gl.fi.multum bene.quod speciale est in causa matrimoniali quando ex illius obseruātia nutritur[d] peccatum.Unde si est lata contra legitimum matrimonium vel pro matrimonio qd̄ obstante canonico impedimēto subsistere non pōt nunꝙ̄ transit in rē iudicatam.vt hic.⁊.j.e.consanguinei.⁊.c.tenor.secus si fuit

a ¶ Quo autem iure retractent sñie que non transeunt in rem iudicatā,an per viam actionis vel restitutionis in integr.vel per officium iudicis.vide per do.Anto.in.c.ad audientiam.el.ij.in vltima colum.de rescri.⁊ an requirat cause cognitio in retractatione talium sententiarū ⁊ qualis requiratur.vide per do.Ant.post Jnno.in.c.tenor.in.iij.col.j.eod.tit. Sebast.Sapia.

b ¶ Licet sñia.vide Abb.in.c.cū ihibitio.j.de clādesti.despō.⁊ in ca.fraternitatis.co.pe.j.de frigi.⁊ malefi.Gemi.i summa.scd̄a.q.vj.Pau.de ca.in cōsi.cclxvij.inci.videtur dicēdū non valere scd̄m matrimoniū ſm antiquā impressionem. Anto.Francisc.

c ¶ An allegans turpitudinē suā dbeat audiri.dicas ꝙ regulr̃ nō audit agēdo:sed bñ excipiēdo ſm Bald.in.l.j.in.ij.col.s̄.de cōdi.ob turpē cau.⁊ in.l.mercalē.per illū tex.in.l.cū profitearis.de reuoc.don.⁊ addo ꝙ ad coadiuuādū ius dñij vel aliud ius reale potest allegari ſm Bal.in l.j.in fi.colū.C.de furt.item potest allegari vbi vertitur periculum aīe:vt p Jnno.in c.tertio loco.de prelum.⁊ per Jo.andr.in.c.cōsanguinei.d̄ re iudi.⁊ vide per Bart.⁊ Alexā.in.l.iusiurādi.§.procurator.in.v.co.vbi ponunt magistralem distinctionem.ff.de iureiur.⁊ in.l.transactiōe.C.de trāsact.⁊ i.l.si seruus.§.j.ff.de lega.j.et vide Spe.in tit.de recu.in.§.effectus.ver.sed nunquid excōicatio.⁊ vide Alexā.in consil.xxxviij.in iiij.parte.⁊ habetur in.l.viro atqʒ vxori.ff.sol.mat.⁊ i.l.apd̄ celsum.in.§.marcell⁹.ff.de doli excep.

d ¶ Sententia nutriēs peccatū nō transit in rem iudicatā.De sñia aūt in beneficialibus an transeat in rē iudicatam.vide omnino do.Ant.in.c.constitutis.de rescri.⁊ est tex.in c.cum dilecti.in fi.de elec.⁊ gloss.in.c.j.de conces.prebend.⁊ ad predicta vide omnino do.Ant.in.c.fi.de iureiur.in.ij.col.⁊ in.c.licet causam.de proba.in.xix.col.ver.xj.casus adde eundem consil.lx.Paul.de cast.cōsil.ccxcij.in primo impressis.

Sebast. Sapia.

a ¶ Ad superiorē. Vide bal. in. l. edicto. C. de edic. pi. adria. tol. vbi dt ꝙ lz a snia aliqua nō possit appellari pōt tñ implorari officiū iudicis q̄relādo. refert. d. Jas. i. l. arbitro. col. ij. vs. p isto intellectu. ff. qui satisda. cog.

b ¶ Adde tñ ꝙ in dubio statuta et cōsuetudines presumunt rōnabilia ſm. d. Anto. hic ſz vide oīno gl. in vs. rōnabilia. ꝛ qd ibi no. in c. j. de censi. in. vj. ꝛ idē dt. d. Anto. in. c. nā concupiscentiā. in pn. iij. col. de consti. ꝛ vide Archi. in. §. iuxta sanctiōes. qui alr icipit: nō igit. xvj. q. j. vbi dicit ꝙ stat arbitrio iudicis: an sit rōnabilis cā imponēdi aliqd onus eccl'ie: et si de hoc sit cōtentio inter epos et iferiores eccl'ias dicit qd arbiter de hoc cognoscat per. c. si clericus. xj. q. j. qꝛ ibi nō est ali9 iudex cōpetens cuius arbitrio debeat stari: ꝛ vide glo. cū eo cōcordātē in. c. cū apl's. de cēsi. ꝛ ꝙ stetur arbitrio iudicis q̄ dicat rationabilis cōsuetudo. tz Fed. cōsi. xvij. inci q̄stio talis est. vltra mediuz. et ita dicit tenere Host. in sum. de consue. §. j. cuius dictū vr̄ approbare Archi. in c. j. de cōsti. in. vj. ſz tu de isto articulo. vide elegātissime ꝛ diffusissime. per. d. meuz Fran. aret. in. c. ij. de pba. ꝛ ꝙ stet arbitrio iudicis. q̄ dicat rōnabilis cōsuetudo tz Archi. in. §. leges. iiij. dist. put ibi refert. ꝛ sequitur Do. q dicit ꝙ facit pro hoc etiā qd not. Hostiē. in sum. de cōsue. §. j. ꝛ Archi. in. c. frustra. viij.

lata pro matrimonio nullo subsistēte impedimēto: qꝛ tūc ex eius obseruātia non nutrit peccatuz vt predixi: debēt ergo partes de nouo consentire: ꝛ de hac materia vide qd plene dixi in. c. iurauit. de proba. Item dicit Hosti. ꝙ q̄libet sniam cuius obseruātia nutrit peccatū mortale cū tali casu nulla valet p̄scriptio vel cōsuetudo. de consuetu. c. vlt. ꝛ de prescri. c. fi. Idem no. gl. fi. in. c. in- 10 ter monasterium. j. eo. ꝛ idem ibi Inn. ¶ † Quid de sententijs ꝛ censuris. vide qd dicā post Hosti. j. eo. consanguinei. Et circa hmōi sentētias que non trāseunt in rem iudicatam: cape aliquas limitatiōes notabiles. Primo enim scias ꝙ post decendiū non potest appellari: licet per viā querele posset causa deferri ad superiorē[a] qui alias adiri potest per viā querele: hoc voluit glo. no. quā oēs sequunt. in. c. ad reprimendā. de offic. or. ꝛ ideo si non appellat ab episcopo non pōt causa deferri ad archiepm. de offi. ord. c. pastoralis. Secūdo non pōt in talibus causis appellari tertio sicut nec in alijs causis: vt est gl. no. in. c. frater- 11 nitatis. de frigi. in vbo fornicatio in fin. ¶ † Tertio qꝛ licet tales sentētie nō transeunt in rem iudi. quominus possent doctores de errore retractari tamen pro eis presumitur tā pro iustitia q̄ pro processu donec contrariū probetur: qd intellige post lapsum decem dierum. de quo per Inno. in c. bone. de elec. not. hic Host. ꝛ satis probat hoc in tex. vt. s. dixi quinimo intantum presumitur vt dicit singula. Inn. j. e. teneor. ꝙ lz sententia in cā matrimoniali non transit in rem iudi. non tamē debet post decem dies quis indifferenter admitti ad probandū contrarium: sed oportet ꝙ alleget aliqua iusta ꝛ verisimilis causa iniustitie que habeat mouere iudicē ad credendum illā iniustam. Vñ nō debet esse iudex facilis in audiendo partem contra illā. Nam si diceremus contrariū sequeret ſm eum ꝙ eadē ratione: ꝛ tertio ꝛ quarto ꝛ in infinitum esset pars contraueniens admittēda: qd videtur absurdū. Ex hoc ego noto quod non pōt dari certa regula quoties debeat pars admitti ꝯ sniam: sed iudex estimabit au et qñ ex causa que corā eo allegat: ꝛ sic intelligo ꝛ limito 12 gl. in. c. fraternitatis. ¶ † Quarto dico ꝙ sententia transit in rem iudi. post decendiū quo ad instantiā cause: est enim opus nouo iudicio nisi qs audiat per viam restitutionis in integrū aduersus sententiā ex iusta causa: sic intelligit. c. ex literis. de in integ. rest. ꝛ vide qd dixi in. c. ex parte. de rest. spo. Quinto quod sicut sententia non trāsit in rem iud. quo ad sententiā vinculi: ita nec quo ad separationē tori quominus possit is ad cuius petitionem fuit separatū matrimonium quo ad torum coniugē sibi reconciliare. de quo dic vt legi. ꝛ no. in aut. sed hodie. C. de adul. per glo. in. c. gaudemus. de conuersi. cōiug. per Jo. an. in. c. ex literis. de diuor. ¶ Sed valde dubito nūquid is contra quem sententia lata fuit debeat audiri volens probare iniustitiam sententie. Joan. and. in d. c. ex literis. sentit ꝙ sic: qꝛ non transit talis sententia in rem iudi. ꝛ facit ille tex. secundum vnum intellectum. sequit do. Ant. hic. Sed hoc dictum nullibi probat. Nam aut. sed hodie. preall. loquit in marito ad cuius fauorē sententia diuortij propter adulteriū mulieris lata fuit vt possit eā donec sit professa sibi reconciliare. vnde illud non fit: quia sententia non transit in rē iudicatam sed quia potest maritus parcere vxori ꝛ eam sibi reconciliare: vt in. c. quemadmodum. de iureiur. Ad. c. ex literis. respondetur quod non stabitur confessioni mulieris: quia calore iracundie eam fecerat: vt ibi no. gl. ideo audiebatur volens contrauenire. Sed ego loquor quo ad illā cōtra quā sententia diuortij lata fuit. Nā ex quo non appellauit nō apparet ratio quare post decem dies debeat audiri cum ex sententie obseruatione nullū peccatū nutriat. nā possunt esse coniuges sine peccato cōmuni consensu separati. xxxiij. q. v. quod deo pari. ꝛ p sentētia presumendū est ex quo non fuit appellatū: vnde non subest causa recedendi a regulis iuris. Fateor tñ ꝙ ex officio suo probato errore sentētie seu deceptione ecclesie poterit matrimonium reintegrare ne propter diuisionem coniugum possit sequi adulterium: saltem qñ coniuges sunt talis etatis vt merito possit dubitari de incontinentia. ad hoc allego in 13 arg. opti. tex. cum ibi no. in. c. j. de conuer. coniu. ¶ † Nec ob. predictis si opponatur de. c. tua. de iureiur. vbi patet quod etiam cum iuramento non possunt temere coniuges se separare etiam quo ad mutua seruitia: quia dico illud procedere qñ temere se abiurarunt: sed nos loquimur qñ fuit lata sententia diuortij pro qua est presumendum: vñ poterit dicere reliquus in cuius fauorem sententia lata fuit: non debet audiri: qꝛ sententia transiuit in rem iudicatam: simile quot not. Inn. in. c. quoniam contra. de proba. ꝛ hec no.

1 ☞ Appellationem prosequitur ille qui arripuit iter ad principē in termino dato ad prosequendum.
2 Per prefixionem termini an deferatur appellationi.
3 Consuetudo laicorū rationabilis vel statutū an astringat ecclesias.
4 Ciuium appellatione veniunt clerici ꝛ ibi beneficiati omnia collegia ciuitatis.
5 Emens rem ecclesie non seruata solēnitate potest conueniri ad ipsam restituendam in foro ecclesiastico.
6 Possessor a nemine molestatus non potest petere vt declaretur dominus nisi ab alio postea molestetur.
7 Iudex appellationis an censeatur tacite condemnare vel absoluere si pronuntiauerit male vel bene sententiatum ꝛc.
8 Per appellationē deuoluit tota causa ad iudicem ad quem vt possit sniam reformare etiā ex noua cā: idem qñ fuit actum de nullitate.
9 Citari an debeat appellans si elapso termino ad appellationem presentandam non presentauit appellationem. 13.
10 Citari non debet appellans ab interlocutoria: si iudex a quo tanquā friuolam non admisit.
11 Iudex a quo qui prefixit terminum ad appellationem prosequendā ꝛ aliter non detulit appellationi non potest termino pendente procedere contra appellantem.
12 Pendente termino vel dilatione iudicis ad vnum actum non debet iudex procedere ad alium maxime sine citatione.
14 Executio snie potest fieri sine alia citatione: qñ appellans in termino dato ad appellandum non appellauit.
15 Alienatio rerū ecclesiasticarum debet fieri cum omnibus solennitatibus iuris canonici nō obstante cōsuetudine in cōtrariū que est nulla.
16 Dominium potest transferri in alium citra aliam traditionem si consuetudo hoc dictauerit.
17 Alienatio rei ecclesiastice non valet sine solennitatibus introductis etiam ꝙ precium sit versum in vtilitatem ecclesie: nisi predicta alienatio fuerit approbata.
Emens res ecclesiasticas sine debitis solennitatibus: non potest precium repetere nec fructus lucrari.
Fructus pceptos ex cōtractu inito ꝯ ius nunq̄ quis lucrat fructus.

Cum causa. Retractat snia ptextu inique cōsuetudinis lata ꝯ ecclesiā. Prima pars ponit factū. Scd'a diffinit. secūda ibi: nos aūt. ¶ Casus literalis. Archipresbyter cuiusdā plebis vēdidit quādam domū sine cōsensu capituli. g. ꝛ. a. laicis qui occasione huius venditionis corā legato apl'ice sedis petierunt domum illam sibi adiudicari quidam canonicus illius plebis. T. nomine comparuit pro capitulo ad defensionē domus. dū causa illa tractaret: ille. T. appellauit ad sedē apostolicam. legatus statuit terminum appellanti ad iter arripiendum ad apost. se. sed qꝛ ille intra terminum sibi prefixū iter non arripuit predictus legatus tulit sniam cōtra. d. T. adiudicās domū illā laicis predictis ſm consuetudinē Veronensis ciuitatis: a qua sentētia fuit appellatū: ꝛ appellatiōis cā cōmissa fuit epo Brixiensi: qui legati errorē secutus ꝯ formam canonum legati sniam confirmauit ꝛ iterū fuit appellatū. papa diligēter examinato negotio: licet vsus vel cōsuetudo nō minime sit autoritatis nūq̄ tñ legi aut veritati preiudicat: ꝛ ideo p̄dictā sniam cassauit plebē predictā absoluens ab impe- 1 titiōe dictoꝝ laicorū ꝛ domū illā eidē eccl'ie adiudicās. Ber. ¶ † No. j. ꝛ tene mēti ꝙ arripiens iter p appellatione promouenda dr appellationem prosequi: per arreptionē ergo itineris satisfit termino ad appellationē prosequendā prefixo: de quo vide quod no. j. de app. ex insinuatione. Itē fit psecutio appellationis per impetrationis actum: vt 2 in. c. ex parte. ꝛ. c. dilect9. ij. de rescri. ¶ † Not. ij. ar. ho. qd per prefixionē termini ad appellationem prosequendā non videt iudex qui terminū prefixit appellationi detulisse: qd colligitur ex eo qꝛ si appellationi detulisset nō potuisset amplius cām reassumere. ar. c. cū appellatiōis. de app. li. vj. de hoc tñ dubitauit glo. in. d. c. cū app. ꝛ videtur concludere ꝙ appellatore nō psequēte possit cām reassumere. de quo vide latius per Do. de rot. deci. cccx. ꝛ quod no. in. c. abbate. ꝛ. c. sepe. j. titu. proxi. Primū tamē dictū est verū: qꝛ prefigendo terminū non dicit appellationi deferri vt probari videt in. c. oblate. eo. tit. ꝛ tenet glo. in. c. cū ap- 3 pella. qd tene menti. ¶ † No. iij. ar. a ꝯrio sensu ꝙ statutū seu consue- b tudo laicorū astringit ecclesias si nō est irrationabilis.[b] Et tunc text.

adducit Bart. pro sua opi. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. quasi sentiat ꝙ si ↄsuetudo ista fuisset rōnabilis valuisset sniā ſm eum lata etiā ↄtra eccl'iam. Sed certe per istū tex. nō potest fieri aliqđ bonū fundamētū ex duplici capite. ¶ † Primo qꝛ papa simpliciter ↄseutudinem hic reprobauit. Scđo qꝛ hec erat totius ciuitatis cōsuetudo: vt patet in tex. ⁊ sic omniū ciuiū: quorū appellatione includuntur clerici inde oriūdi vel ibi beneficiati ⁊ oīa collegia ciuitatis: vt plene not. per Bar. in. l. j. ff. ad muni. bene facit tex. in. c. iij. de tēp. ord. lib. vj. ⁊. ṡ. de foro cōpe. dilecti ⁊ vide qđ dixi. in. c. postulasti. eo. ti. erat ergo ↄsuetudo mixta. s. clericorū ⁊ laicorum. Simile dixi. in c. iij. de eo qui mit. in pos. Et ex hoc intellectu ⁊ illius. c. tertij tene menti ꝙ consuetudo communis[a] clericorū ⁊ laicorū vt etiam quo ad ecclesiā dūmodo sit alias rationabilis: ⁊ hec solutio melior est ꝙ̄ precedēs qꝛ papa vꝫ reprobare cām ex defectu rōnabilitatis ⁊ nō potestatis: vt colligiꝫ ibi veritati ⁊c.

¶ Anteꝙ̄ more solito veniā ad gl. formabo aliquas oppositiōes ad declarationē litere q̄ vꝫ aliqualiter obscura. Et p̄mo opponiꝫ contra tex. de cōtrarietate. nā primo hec domus fuit adiudicata istis laicis. Ex quo infertur ꝙ ipsi erāt in hac causa actores deinde in fine appellationis cause papa adiudicauit illā ecclesie: ⁊ sic innuiꝫ ꝙ illa ecclesia erat actrix: qꝛ adiudicatio fit actori: nō aūt reo possessori: qꝛ nō daꝫ possessori rei vendicatio. ṡ. de iudi. examinata ⁊ insti. de act. §. j. Solu. duplex est intellectus huius. c. Primus ꝙ isti laici erant rei ⁊ ecclesia actrix vendicās illam domū iniuste venditam illis laicis. ¶ † Hunc intellectū sentit primo. d. Anto. in primo suo notabili in quo colligit ex tex. ꝙ ad rescissionem ↄtractus super re ecclesiastica spreta solennitate canonica potest clericus agere contra laicum in iudicio ecclesiastico: licet hoc dictū sit verū in se originaliter fuerit Inno. in. c. cum sit generale. ṡ. de fo. compe. vbi dixi: tñ nō colligiꝫ ex hac lr̄a: sed potius innuiꝫ oppositum: qꝛ vt patet ea domus fuit adiudicata laicis in prima sniā: ergo laici erant actores: alias principaliter non potuisset eis domus adiudicari. Preterea papa in sniā sua p̄mo absoluit ecclesiā seu capitulum ecclesie ab impetitione illorū: ergo illi erāt actores: pro hoc vide tex. iūcta glo. in verbo imponentes. de cau. pos. ⁊ proprie. ⁊. c. cū olim. ¶ † Legiꝫ ⁊ scđo mō ꝙ isti laici erant actores: ⁊ tunc ad ↄriū rñdeꝫ dupliciter ſm Hosti. primo ꝙ ecclesia conuenta vltro se obtulit petens domum illā sibi adiudicari ⁊ probauit dñium: qꝛ forte laici dicebant illam domū ad se pertinere: ⁊ tunc rñdeo formaliter ad contrariū ꝙ licet possessor a nemine molestatus petere neq̄at sibi rē adiudicari: tñ si conueniꝫ ab alio qui dicit se dñm pōt reflectendo dicere se dñm. ⁊ assumere vltro onus probandi ⁊ petere se declarari dñm: ⁊ per consequēs rem sibi adiudicari: vt no. Inn. in. c. ex cōquestione. de resti. spoli. videꝫ tex. iuncta glo. in. l. circa. ff. de proba. ⁊ dicit ibi gl. multum notabiliter: ꝙ licet iste reus[b] nō probet dñiū nō per hoc debet perdere causam nisi aduersarius ꝑbet de iure suo: sed actore nō probāte reus absolueꝫ: non aūt aliter pro eo pronuntiabitur: secus aūt si probat se dominū qꝛ tūc non solum absoluitur ab impetitione actoris: sed etiā declaratur dñs[c] vt hic: ⁊ sic intelligo hūc tex. Quid autem si reus non petijt se declarari dñm an sit pro eo pronunciandū: vide per Innoc. in c. ex conquestione ⁊ quod ibi dixi. Secundo legit Hostien. ꝙ legatus executus fuerat sniam quare ecclesia petijt reuocare attētata ⁊ domū sibi adiudicari: ⁊ vterqꝫ intellectus bon⁹ sꝫ primus p̄stātior. ¶ † Secundo contra hoc ⁊ contra tex. oppo. videꝫ enim ꝙ papa excesserit hic finem iudicis appellationis in eo qđ reuocauit sentētiā iudicis a quo ⁊ clericos absoluit ab impetitiōe actoris ac eis adiudicauit domum. Officium enim iudicis ad quem est pronuntiare est bene vel male appellatum ⁊ hoc debet sufficere in omni causa: vt dicit tex. in. l. eos. C. de vsuris. ⁊. iij. q. vj. in fi. Sol. dicit domi. Ant. qđ si intelligatur quod ecclesia egit nō sufficiebat infirmare sentētiam: sed oportebat qđ adiudicareꝫ res petita: ⁊ hec est practica sententiandi pro actore quando obtinuit in primo iudicio contra se sententiā: ⁊ postea obtinere in causa appellatiōis: nō eñi debet esse ſm eū simplex ↄfirmatoria vel infirmatoria: sꝫ dꝫ esse adiudicatoria petitio: quasi sentētiat ꝙ infirmādo sentētiā nō est actori satisfactū qui petebat rē sibi adiudicari: ⁊ iudex ad quem: succedit loco iudicis a quo: ergo debet facere quod erat facturus iudex a quo. Si aūt erat ecclesia cōuenta tunc teneꝫ qđ ṡ. dixi ſm Hosti. Aduerte ꝑ primo dicto nihil adducit: sꝫ ego allego primo tex. qui videtur hoc probare in. l. cū apud. ff. iudi. sol. Et ad hoc Bart. diligenter ponderauit ibi illum tex. dicens per text. illum probari quod reo absoluto si actor appellauit ⁊ fouet iustam causam: iudex appellationis debet reū condēnare nec dꝫ simpliciter pronūtiare bene appellatū ⁊ male iudicatum ſm formam dicte. l. eos. Et idem dixi notari in. l. offidius. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. chirographus. §. j. de admi. tut. quod dixi menti tenendum. Sed allego glo. que aperte sentit contrarium in. l. preses. C. de sent. dicens ꝙ iudex appellationis infirmando sententiā qua reus fuerat absolutus videtur tacite illum condemnare: ita qđ non est opus alia condemnatione ⁊ illam glo. sequitur Calder. in. c. significauerūt. de exceptio. ⁊ latius idem tenuit in. c. Raynaldus. de testamen. dicēs ꝙ illa verba confirmo[d] vel infirmo sententiaꝫ equipollent condemnationi vel absolutioni: ⁊ hoc sufficit. arg. in. c. in his. de verb. sign. Et per hoc cessat ſm eum quorundam distinctio qui dicebant ꝙ si prima sententia fuit condēnatoria sufficit illam pronuntiari iustam vel iniustam: si absolutoria sufficit illā cōfirmari: sed si infirma tūc oportet qđ adijciat verbum condemnatiōis, alias non teneret sententia: quia non esset absolutoria vel condemnatoria. per. d. l. preses. ⁊. ij. qđ. vj. §. diffinitiua. hoc enim non procedit ſm eum per predicta. quia hoc vltimo casu infirmando sniam absolutoriam videtur condemnare quem prius iudex absoluerat. Idem reperio alibi sensisse ⁊ aperte tenuisse Bart. in. l. eos. prealleg. vbi post gl. primo recitat illam distinctionem quorūdam quā recitauit Calde. postea concludit communiter teneri ꝑ doct. ꝙ etiā si nihil addaꝫ hoc vltimo casu in sniā valet nihilominus: qꝛ sufficit ꝙ in ea sit verbū cōdemno vel absoluo vel equipollens.[e] vt. l. j. ff. de re iudi. ⁊. l. in summa. eod. tit. ⁊ eoipso ꝙ sniam absolutoriā pronuntiauit iniustam idem est ac si pronuntiasset reū condemnandum ⁊ eum condemnare. Declarat enim ipsum debitorem esse. alle. l. si pretor. in prin. ff. de iud. cū si. ⁊. d. l. eos. vbi dicitur ꝙ in omni sentētia sufficit iudicē appellationis dicere ⁊ pronūtiare primā sententiā iustā vel iniustā. Subdit tñ ibi Bart. ꝙ iudex appellationis poterit addere in sententia ⁊ ideo condemno vel absoluo. ⁊ ad hoc alle. text. in. l. cum apud. ⁊. l. creditor. §. j. ff. de solu. ⁊ ad hoc sentit glo. in. d. l. eos. dum dicit consultius tamen faciet ⁊c. ⁊ sic ponderat ꝙ Bart. dat alium intellectum ad. d. l. cū apud vbi posuit dictum cōtrariū vt intelligatur quod iudex possit cautelam condemnare non autem ꝙ sit necesse: ⁊ sic potest intelligi iste text. ⁊. c. Rynald⁹. prealleg. Nam si petij domum mihi adiudicari ⁊ te condemnari ⁊ compelli ad relaxandū ⁊ iudex te absoluit: si iudex appellationis retractat ⁊ infirmat illā sniam satis videꝫ tacite adiudicare mihi domum ⁊ te condēnare ad relaxandum: quod est valde notandum. Sed cautius est addere verbū condēnationis vt euitenꝫ predicte opiniones cū vt vides cōis opinio est ꝙ induciꝫ tacita condemnatio qđ est contra opinionē do. Ant. Sed ipse vt dixi simpliciter trāsiuit nil allegādo ꝑ vel cōtra. Et placet mihi satis illa cōis opi. p. d. l. eos. ⁊. ij. q. vj. in fi. Do. tñ vnā limitationē sine qua illa cōis opinio videtur falsa vt procedat quādo ex cōfirmatione vel infirmatione snie simpl'r facta resultat saltē tacite omne id qđ debebat facere primus iudex. vbi autem hoc non resultat tunc teneꝫ iudex primaꝫ sniam reformare.[f] Exemplum primi: pone quod actor petebat domum sibi adiudicari: reus vero nihil petebat sed simpliciter cōtradicebat petitis ꝑ actorē: si iudex adiudicabat domū actori ⁊ ab hac sniā fuit bene appellatū: satis enim est iudici appellationis pronūtiare bene appellatū qꝛ tacite absoluit reum. Vel pone exemplū econtra qñ actor petebat rē sibi adiudicari et iudex male absoluit reū: satis eñi est iudicem appellationis reuocare sentētiam: qꝛ satis tacite illū cōdēnat: ⁊ his similibus casib⁹ procedit illa cōmunis opinio doc. qꝛ sufficienter est parti satisfactū. Secus est autē quando non esset ex toto satisfactum parti. Exemplū actor petijt rem sibi adiudicari: reus cōtradicebat ⁊ petijt se declarari dominū ⁊ rem sibi adiudicari: si iudex iniuste adiudicauit rem actori cum deberet pronuntiare pro reo: qꝛ ipse probauerat se dñm ⁊ nō actor: nō sufficit iudicem appellationis pronūtiare bñ appellatum seu retractare illam sniam: qꝛ licet ex hac

---

dist. ⁊ vide do. in. d. c. frustra. prope fi. ⁊ quod in dubio consuetudo presumatur rationabilis: tenet Joā. and. in. c. fi. in. ij. col. vel. iij. de consue. Ant. Fran. ¶ Qñ consuetudo dicaꝫ rōnabilis ⁊ qñ non ⁊ quō cognoscaꝫ cōsuetudo rōnabilis ab irrōnabili. vide q̄ habenꝫ p. d. Ab. in ru. de cōsue. ⁊ que plene tradunꝫ in. c. q̄to. ⁊. c. fi. de cōsue. ⁊ ꝑ Bald. ⁊ legistas in. l. de qb⁹. ff. de legi. ⁊ in. l. ij. C. q̄ sit lō. ↄsue. et adde ꝙ in dubio cōsuetudo est seruanda. l. qđ si nolit. §. q assidua. ff. de edi. edic. ⁊ ī l. circa. C. loc. ⁊ in l. illud. in prin. ff. de execu. tu. ⁊ maxime istud procedit ī clausulis solitis apponi ↄtractibus per notarios qui semper debet apponere clausulas cōsuetas: alꝛs istrumentū esset suspectū de falso. de q̄ vide per Bar. in. l. pignorū. §. fi. ff. d̄ pig. act. imo dicebat bal. in. l. fi. in. iij. co. C. de succes. edic. ꝙ ī ↄctibus tacite semꝑ intelligiꝫ cōsuetudo ⁊ illa presumiꝫ deducta in stipulatiōe ꝙ ēt voluit in. l. j. ī. ij. q. C. ꝑ soc. per. l. licet. C. loc.

☙ Sebasti. Sapi.

a ¶ Consuetudo cōis. vide Felin. in. c. ecclesia sancte Marie. colū. xxix. ver. scđs casus. ṡ. de constit. vbi late quando ↄsuetudo vel statutum laicorum liget clericos: vide etiam Feli. in c. dilect⁹. in prin. ṡ. de offi. ordi.

☙ Sebast. Sapia.

b ¶ Iste re⁹. vide late ꝑ do. Anto. de but. in. c. ex cōquestiōe. colū. iij. cū tribus sequentibus. ṡ. de resti. spo. ⁊ Bart. in. l. circa. ff. de ꝓba.

c ¶ Declarat dominꝰ. Adde roma. consil. clxvj.

☙ Sebast. Sapia.

d ¶ Cōfirmo. vide late ꝑ Ange. are. in. l. si expressim. col. xl. versic. quero de forma. ff. de app. bald. ⁊ Sal. in. l. eos. C. e. tit. Ale. i. l. ī summa. ff. de re iudi.

e ¶ Equipollens. Adde Ang. consi. cclxxv.

f ☙ Sebast. Sapia. ¶ Reformare. Vide Pe. de anch. in. c. pe. in. iiij. not. ī. de ap. Bar. in. l. titianus. ff. qđ cū eo. Abb. in. c. Raynutius. colū. iiij. ī. de testa. Egid. bellame. deci. dcciij. inci. conclusio ꝙ si auditor.

generali pronuntiatione videret reum absoluere nõ tamẽ declarat ipsum esse dominũ prout petebat. Nã illa sñia infirmatoria põt bene habere effectũ suum. s. absolutoriũ ⁊ potest esse absolutio absq; eo qȯ res adiudicet reo: q2 non probat hoc esse ꝙ ab hoc cõtingit abesse: vt. l. neq; natales. C. de prob. ⁊. c. ij. de trãs. prela. ergo dȝ supplere adiudicare: vt puta reuocamus talem sententiã ⁊ ipsam reo adiudicam⁹: q2 ꝓbauit se dominum: ⁊ iste iudicio meo est proprius casus huius. c. in fi. Idem dico qñ prima sententia non est ex toto iusta: sed indiget aliqua reformatione: vt puta adiudicauit iudex actori rem in totum vbi debebat adiudicare pro parte: vel condemnauit reũ in mille vbi debebat condẽnare in centũ: certe nõ esset satisfactum si iudex appellationis simpliciter retractaret sñiam vel pronuntiaret bene fuisse appellatũ: q2 ex hoc retractaret totam primam sñiam ꝙ nõ est fiendũ: cũ debeat facere illud qȯ prim⁹ iudex debebat facere tanꝙ in illi⁹ locũ surrogatus: sed debet illã reformare distinguendo ⁊ pro parte adiudicãdo sicut primus debuisset facere. De hoc est tex. rotũdus. in. c. Raynutius. ⁊ Raynaldus. de testa. ⁊ tenent dom. de Rot. vt dixi in. c. Joannes. de fid. instru.

8 ¶ † Et tenet idẽ Bar. in. l. si exp̃ssim. ff. de app. in vlt. co. vbi dicit ꝙ causa appellationis deuoluit totam causam ad superiorẽ vt possit sñiam reformare[a] etiã ex noua cã: vt. l. per hãc. C. de tẽpo. app. cum si. ⁊ idem qȯ plus est dicit in cã nullitatis vt deuoluat totã causam ad superiorẽ vt possit totaȝ causam primã reformare: qȯ dicit multũ esse notandum: ⁊ idem videt sentire Inn. in. c. cum contingat. de offi. dele. Ex his dico minus bene dixisse Bar. in. d. l. eos. vbi dixit per illũ text. in verbo, cum super omni causa ⁊c. qȯ quecunq; sñia precesserit sufficit iudicẽ appellationis ꝓnuntiare primam sñiam iustã vel iniustã: hoc em̃ non est verũ indistincte vt patet ex predictis: ⁊ ad illum tex. respondeo ꝙ dȝ intelligi quo ad effectum: debet enim pronũtiare iustã vel iniustã prout opus fuerit distinguendo scȝ, iustitiã vel iniustitiã ꝓut opus fuerit: vt ꝓbatur in. d. c. Raynaldus. ⁊ hoc per rationes predictas: ⁊ facit. d. l. ꝑ hanc. ⁊ hoc diligenter notabis.

9 ¶ † Venio ad gloss. ⁊ oppo. cõtra tex. videt enim ꝙ etiam ex alio capite sententia prioris iudicis fuit nulla: quia sine citatione processit ad sententiam contra. c. consuluit. de offic. deleg. ⁊. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. Solu. dicit primo glo. ꝙ ex quo terminus fuit appellationi prefixus ⁊ iste in termino appellationẽ non presentauit: perinde est ac si fuisset citatus perẽptorie[b] vt in. c. sepe. de appel. do. Ant. dicit ⁊ bene quod gl. male allegat illud. c. sepe. quia loquitur quo ad processum fiendũ per iudicẽ appellationis: ⁊ dic vt ibi: sed nos loquimur de processu facto post lapsum termini per iudicẽ a quo: dictuȝ tamen glo. placet: sed non per illum text.[c] sed per c. eũ qui. de dolo ⁊ contu. li. vj.

10 ¶ † Aduerte diligenter: quia per hoc multum extẽderetur iste tex. nam illud. c. loquitur quando quis appellauit a iudicis interlocutoria sententia qua non obstante iudex reputans illam friuolam vult procedere ad vlteriora ⁊ dicit ibi ꝙ põt sine alia citatione: quia appellando videtur ille protestari quod nõ vult amplius corã illo comparere sed nos hic loquimur quãdo iudex a quo prefixit terminum appellãti ⁊ supersedit negotio vsq; ad finẽ termini. vñ nunc dubito an iudex post terminũ possit ꝓcedere sine noua citatione cũ sumus extra casum illi⁹. c. eũ qui. ⁊ loquor eo casu quo si non appellasset fuisset opus citatiõe.

11 ¶ † Itẽ est ⁊ aliud dubiũ an iudex qui prefixit terminũ ad appellationem prosequendam nec aliter appellatiõi detulit possit pendente termino ꝓcedere contra appellantẽ: ⁊ sic sit locus pendẽte termino. d. c. eum qui. ⁊ si tenemus ꝙ sic quasi p̃figendo terminum[d] nõ detulerit appellationi: vt predixi: tunc poterit fortius sine citatione procedere post terminuȝ cũ sit tunc deserta appellatio. j. titu. proxi. personas.

ego credo qȯ pendente termino nõ posset procedere. ar. c. cũ sit. j. tit. proxi. vbi dicitur ꝙ ex tũc sequitur cũ non prosequitur in termino cogit stare

12 iudicio iudicis a quo: ergo non prius. ¶ Itẽ prefixio termini habet vim cuiusdam dilationis: sed pendente dilatione iudicis ad vnum actum non debet iudex procedere ad aliũ actũ maxime sine dilatione: q2 interim iudicis officium cõquiescit, vt in. l. siue pars. C. de dilatio. ⁊. c. significante. de appel. facit qȯ not. in cle. sepe. de verb. sign. in verbo post dationẽ que est notabilis.

13 ¶ † An autem lapso termino ⁊ sic deserta appellatiõe possit procedere sine noua citatione credo ꝙ sic quasi non cõparendo post terminũ videat cõfirmare id qȯ tacite fuerit protestatus appellando. s. ꝙ vlteri⁹ non intendit comparere coram eo.

14 ¶ † Et ꝓ hoc vide Inn. in. c. ex ratione. de app. vbi singulariter dicit quod si appellatio est deserta propter non prosequi in termino: põt iudex a quo procedere ad executionẽ sententie sine noua citatiõe. Preterea iudex a quo potuisset illico procedere si nõ prefixisset terminum. d. c. eũ qui. sublato ergo termino ⁊ sic dilatione data appellanti remanet iudex in priori statu. arg. c. cũ cessante. j. tit. pri. ⁊ ex his potest sustineri dictum glo. ⁊ not. eam iuncto tex. ⁊ habes ex predictis duas singulares limitationes ad. d. c. eũ qui. Dices tu quare ergo fuit retractata hec sentẽtia ex quo iudex recte processit. Dic qȯ processit rite sed non recte: q2 fundauit se sup iniqua ⁊ irrationabili consuetudine vt satis colligit ex sñia pape.

15 ¶ † Qualis autem erat hec consuetudo colligitur ex glo. seq. vbi dicitur ꝙ forte habebat vt valeret venditio facta a solo prelato: licet non probaretur p̃ciũ versum in vtilitatem ecclesie que non valuit: quia iuri contraria ⁊ mala in preiudicium ecclesie. ¶ Not. bene hanc gl. ex qua collige ꝙ consuetudo non potest diminuere solennitatẽ inductam in alienationibus rerũ ecclesiasticarum.[e] ⁊ idem sentit hic Joã. an. dicens eam nõ valere: quia grauamen ecclesijs inducit. s. de consue. c. j. ⁊ vide latius per Jo. an. in. c. nulli. de rebus eccl. non alie. vbi dicit qȯ solennitas[f] ca. sine exceptione. xij. q. ij. non potest per consuetudinem tolli. facit quod not. c. j. de rebus eccl. non alie. lib. vj. ⁊ dico tex. esse hic iuncta gl. sed solennitas aut. hoc ius porrectũ. C. de sacrosan. eccl. sic idem dicit ꝙ solennitas ad illud c. sine exceptione. potest consuetudo addere. qȯ not. diminuere autem nõ: facit qȯ not. in. c. ꝙ super his. de consangui. ⁊ affi. ⁊ ſm predicta potest intelligi quod no. gl. in. d. aut. hoc ius porrectuȝ vbi dicit valere consuetudinẽ vt non seruetur solennitas illius aut. idem tenet in. l. de quibus. ff. de legi. Sed Barto. in. d. aut. dicit quod si ecclesia acceptasset pro se solennitates illius aut. que est canonizata. x. q. ij. hoc ius porrectum. non valeret consuetudo in contrariũ: quia esset contra libertatẽ ecclesiasticã: cum hoc sit concessum ecclesie in priuilegium vt non possit fieri alienatio sine illa solennitate ⁊ consuetudo contra libertatem ecclesie nõ valet: vt in aut. cassa. C. de sac. san. eccle. ⁊ de sen. excommu. nouerit. ⁊. c. grauem. sed ecclesia non acceptauit illud priuilegiũ sed induxit aliã solennitatem. de qua in. c. sine exceptione. ⁊ ideo non est necessaria illius aut. solennitas. alle. notata in. d. c. j. ⁊ dicit ꝙ ibi hoc tenet Inno. et ⁊ glo. Et no. diligenter dicta Barto. ⁊ rationem ex qua infert quod solennitates iuridice introducte ab habente potestatem in alienatione rerum ecclesiasticarum non possunt consuetudine tolli. Item ꝙ non est necessaria consuetudo ad tollendam solennitatem illius autẽtice. sed satis est qȯ ecclesia non acceptauit pro se: posset ergo induci consuetudo vt illa solennitas seruaretur: ⁊ sic limito illud dictum Joan. and. in. c. nonnulli. vel dic extra gl. ad principale quesitum ſm Hostien. ⁊ Jo. an.

16 ¶ † Quod forte erat consuetudo ꝙ ex venditione facta sine traditione transiret dominium: et not. hoc dictum: vel erat consuetudo: vt intra annum ⁊ diem teneatur ecclesia vendere possessionẽ

a ¶ Reformare. Adde Alexan. consi. lxxix.

b ¶ Perẽptorie. Adde ro. consil. clxxvj. vbi dicit ꝙ citatio non requirit vbi cõuentione partiũ vel statuto prefixus est terminus ad audiẽdã sñiam.

c ¶ Per illũ text. tu dic ꝙ imo ꝓbat q2 si põt procedere quando non prefixit terminũ multo fortius qñ prefixit ⁊ elapsus est.
Andr. Barba.
Sebast. Sapia.

d ¶ Prefigendo terminum. vide Ro. decis. xxxij. in tit. de app. in nouis. ⁊ Joã. de ana. in. c. fin. j. de accusa. vbi examinat dictũ Inno. ibi qȯ dictuȝ dicit singulare Ro. i sing. clxv. ici. iudex a quo. Tamẽ cõiter reprobari attestatur Fel. in. c. cum bertold⁹. col. vj. j. eod. ⁊ Fel. in. c. prelatorũ col. vj. vñ. secũdo casu. j. de accusa.
Sebast. Sapia.

e ¶ Rerũ ecclesiasticarũ. vid Cal. in ꝯsi. vnu. sub ti. de ꝯsue. Et Ro. sub eo. titu. decis. prima vbi dicit valere ꝯsuetudinẽ ꝯ solẽnitates ĩductas a iure ciuili in alienatiõe rei ecclesie. ⁊ hoc sẽtit Rom. i sin. decl v. ici. tu scis. ꝙ res eccl'ie. ale. in ꝯsi. lxxix. inci. circa primũ. col. iiij. in. j. vo. ⁊ hoc deducit ad ꝓpositũ do. meus. d. Rochus curti⁹ in. c. fi. col. lxxvj. vers. scḋo infert. s. de consue. vbi plura per eum.

f ¶ Solennitates inductas in alienationib⁹ re. ec. per aut. hoc ius porrectũ. consuetudo potest tollere ⁊ diminuere. Sed solẽnitates ĩductas p. c. sine exceptione. xij. q. ij. non põt cõsuetudo etiã clericorum tollere: ⁊ ista est veritas: ⁊. ita cõiter cõcludunt Cano. post Jo. and. in. d. c. nulli. firmat Imo. i. c. j. in. v ij. co. de his q̃ fiũt a p̃lat. sine ꝯsen. ca. ⁊ limita vt ibi ꝑ eũ. et sic esset ꝯsulendũ et ꝯsuetudines q̃ ĩ multis locis aliter seruant: nihil valent. de quo ẽt vide late ꝑ Bal. alr distinguentẽ i. d. aut. hoc ius porrectũ. l. i ij. co. ⁊ in. c. j. in prin. in fi. j. col. q feu. da. pos. per Fed. de se. ꝯsilio. cxxxvij. dicit ẽt Bald. in rub. C. q̃ sit lon. ꝯsue. circa fi. qȯ posito ꝙ tales solẽnitates posset ꝑ ꝯsuetudinẽ diminui requireret ĩ tali cõsuetudine spatiũ. xxx. ann. ⁊ an sufficeret cõsuetudo lõga. x. ann. puto ꝙ debuerit dicere de consuetudine. xl. ann. xxx. non: et sic prescripta: q2 de iure cañ. reqrit ꝙ cõsuetudo sit ĩducta. xl. an. maxime sup aliena. re. eccle.
Anto. Francisc.

¶ An solẽnitates reqsite in alienatione rer. eccl. de quibus in. c. si-

ne exceptiõe. xij. q.ij.⁊ i.c.nulli. de reb⁹ ecc. nõ alie. possint tolli p cõ suetudinẽ vel per statutũ laicorum etiã si per spatiũ xxx. anno. fuisset talis cõsuetudo obseruata vide gl.in.l.diuturna. ff.de leg.⁊ pau. ð ca.in.l.cũ.ff.solu. ma.⁊ i aut. hoc ius porrectũ.C. ð sac.san.ec. vbi ponit quãdã suã distinctionẽ:ego aũt puto qð solẽ nitates introdu- cte ex dispõne iu ris canonici per cõsuetudinẽ vel statuta laicorum nullo modo pos sint tolli ex defe- ctu ptãtis ipsoꝝ laicoꝝ qui circa disposita a iure cano. et spũalia nullã videñ ha- bere potestatem nisi interuenisset consensus pape tacitus vel exp̃s sus per not. ple- nius in.c. ecclesia sancte marie. de cõst.⁊ vide Fed. de señ. in consil. cxxxvij.et per.d. Abb.in.c.cum i officijs.de testa. ⁊ per Inno.in.c. j.de his que a p̃- la.fi.sine consen- su ca.

possessionẽ sibi relictã.contra id quod legitur in c.fi.de rebus ecc.nõ alie.⁊ vide tu bonum text. in c.j.de immu.eccle.lib.vj.in fi. Uel pone exemplũ ẽm eos in.c.que in ecclesiarum. de constitutioni.

17 ¶ †Ad vnum tñ aduerte in eo qð ista glo. sensit ꝙ valet venditio a solo prelato facta si precium pbañ versum in vtilitatẽ ecclesie:saltẽ si hoc ha- bet cõsuetudo:qð ego non puto verũ.primo,qꝛ nõ sufficit rem alienare in casu licito nisi etiã ser- ueñ solennitas a iure introducta,vt aperte pro- bañ in.c.sine exceptione.⁊ in.d.c.j.de re.eccl. non alie.li.vj.Nec cõsuetudo põt detrahere solẽnita ti:vt dixi.s̃.⁊ ẽt audeo dicere ꝙ emptor hoc ca- su nõ põt etiã repetere preciũ:sed illud amittit: qꝛ ꝯ ius emit ⁊ etiã teneñ restituere fructus perce- ptos:vt probañ in.l.iubemus nulli.C.de sac.san. eccl.⁊ ex ꝯtu cõtra ius nũꝗ qs lucrañ fructus:vt l.j.⁊ qð ibi no.bar.C.de re.decu.sine decr.nõ alie. lib.x.Fateor tñ ꝙ ecclesia posset talem contra- ctum alienationis approbare si caderet in fauo rem suum aliquo respectu:per tex.singularem in c.si qua de rebus.xij.q.ij.vide gl.in.c.j.ne sede va- cante.⁊ hec sufficiant.

1 ☞ Snĩa continens manifestã iniquitatẽ est nul- la licet causa sit commissa pape apellatione re- mota.6.intellige vt in nu.7.

2 Clausula appellatiõe remota:importat ꝙ a sen tentia lata non possit appellari:nisi ex cã in iure expressa vel ex notorio grauamine.3.⁊ dicta clau sula non tollit remedium nullitatis.4.

5 Clausula appellatione remota quid operetur.

8 Snĩa recipit interpretationem ex actis.

Snĩa in q̃ est error expressus:an ⁊ qñ sit nulla.

Sententia referens se ad acta:⁊ in actis aliud ap pareat an sit nulla.11.

9 Sententia dubia continens causam falsam: an ⁊ quando sit nulla.

Excommunicatio lata per errorem cause vel fa cti an teneat.

10 Snĩa quã euidenter constat latam fuisse ex iniu- sta causa que tamen non est expressa est nulla.

12 Quando agitur de nullitate an sit seruandus or do iudiciarius.

INter ceteras. † Potest intel- ligi vario mõ ⁊ p ꝯsequẽs vario mõ summari.d.Ant.summat sic.Sẽtẽtia cõtinẽs in se manifestã iniquitatẽ retractañ non obstãte ꝙ causa fuerit appellatione remota cõ- missa.Hec summatio est vera in se ẽm vnũ mo- dũ intelligẽdi:sed ẽm aliũ intellectũ notabiliorẽ summo sic.Nulla est snĩa continens manifestam iniquitatẽ.ª Uel aliter intelligẽdo ꝙ ponat duos casus.Snĩa iniqua retractañ per superiorẽ licet causa fuerit appellatiõe remota ꝯmissa. Si aũt cõtinet manifestã iniquitatẽ est nulla. ¶ Casus literalis.Aliqua cã cõmissa est appellatione re- mota.iudex tulit sniam iniquã cõtra ius scriptũ vel expresso errore in snĩa.talis snĩa non tenet cũ iniqtatẽ cõtineat manifestã.Ber. ¶ Notabilia poterunt colligi declarato intellectu.c.iõ venio ad declarationẽ.Et oppo.ꝯ text.primo de ꝯtra rietate ⁊ repugnãtia lr̃e in eo qð primo dicit sen- tentiã iniquã euacuãdã ⁊ sic presupponit validi tatem:quia qð nullũ est euacuari non potest. de despõ.impu.ad dissoluẽdũ.ff.de vb.obl.l.decem. ⁊.xxxij.q.ij.qð vero non formatum.tamen post ea innuit eã esse nullã in eo ꝙ p verba p̃ntis tpis di cit.nec ei debet stari ⁊c.facit qð in simili no. in.c. quisquis.de ele. ¶ †Itẽ obstat ⁊ aliud:quia cum causa fuisset cõmissa appellatiõe remota,nõ pos- set pretextu iniquitatis appellari nisi ex causa in iure expressa:vt in.c.pastoralis.de appel.Sol.di co ꝙ tex.potest intelligi dupliciter.Primo ꝙ cõ tineat vnũ casum.Secundo ꝙ contineat duos. scdm primũ intellectũ potest intelligi multiplici ter.Primo ꝙ hec snĩa retractetur per viam ap- pellationis. ¶ †Nec obstat clausula appellatio ne remota:quia illa non impedit appellationem ex notorio grauamine interpositam:vt est gloss.

a ¶ Manifestam iniquitatem. tu pondera qꝛ con- tra istum tex. est casus in.l.ciues. C.ð ap. vbi snĩa continens mani- festam iniustitiã partis est iniqua ⁊ teneñ si non ap- pelleñ: hic diciñ ꝯtrium: qꝛ male: vnde gl.ibi facit differentiã inter notoriam iniusti tiã ⁊ manifestam cũ qua transeunt ibi doc. pódera qꝛ potest dici ꝙ d.l.ciues.loquiñ qñ poterat ap- pellare ⁊ non ap pellando videñ approbare illaꝫ iniustitiam:ideo sibi imputet:ideo valet sententia: sed hic non pote

multum notabilis in.c.ex conquestione.de restit. spo.vbi dixi.que videñ singl'r probari per istum tex.ẽm hunc intellectũ in eo qð hic põderañ ma- nifesta iniquitas:⁊ tꝫ hic.d.An.sicut enim admit tiñ appellatio in casibus iure expressis ꝓpter no- toriã ⁊ iustã causam.d.c.pastoralis.ita vbi sub- est notoria iniustitia:eadẽ eñ est ratio in vtrisqꝫ non eñ est verisimile qð superior velit tolerare in iustitiã notoriã:vt in cle.pastoralis.de re iud.fa- cit qð habeñ.s̃.in proe.⁊.iiij.di.facte sunt.⁊.c. erit aũt.⁊ tũc verbũ euacuari stat ꝓprie.Ad verbum aũt factũ nec ei stari dꝫ:dic ꝙ nõ debet stari si ab ea fuerit appellatũ:vt sentit gl.j. hic. vel melius dico ꝙ non debet ei stare.s.virtute illius clausu- le appellatiõe remota.quomin⁹.s.possit appella ri ⁊ retractari. Scdõ põt intelligi ꝙ retractetur de facto p viã nullitatis ex eo qð cõtinebat in se manifestam iniquitatem ⁊ hoc dupliciter qꝛ aut error iuris erat in snĩa expressus quo casu indu- bitanter sententia est nulla:⁊ sic intelligit gloss.ij. vt patet in iuribus in ea allegatis:vel quia alius error erat in snĩa expressus ⁊ hunc etiam intelle- ctũ ponit ⁊ sequiñ do.Ant.hic dicens hoc maxi- me procedere quando cã iniqua seu error expres- sus continet aliquid qð est impossibile:iuxta no. in.c.per tuas.de sen.excõ.facit qð no.Jo.and. in cle.pastoralis.de re iud.⁊ hunc articulũ latius.j. reassumã.Et tunc ad text.dic ꝙ verbũ euacuari debet intelligi ⁊ referri ad factũ sicut de facto ꝓ-

4 cessit:vt intelligit gl.j. ¶ †Non ob.remotio ap- pellationis qꝛ illa clausula non tollit remedium nullitatis vt penitus separatum.facit quod leg. ⁊ no.in.c.licet de sen.excõ.li.vj. Itẽ puto ꝙ pos- sit appellari propter manifestũ grauamen.vt.s̃. dixi.Nã ⁊ a snĩa nulla appellari potest: vt plene no.j.ti.proxi.c.dilecto. ¶ Secũdo modo princi- paliter potest intelligi ꝙ ista decretalis cõtineat duos casus.Prim⁹ vt snĩa iniqua lꝫ nõ ꝯtineat in se manifestã ⁊ notoriã iniquitatẽ possit retra-

5 ctari:vt.s̃.c.proxi. ¶ †Non ob.remotio appella- tionis:qꝛ lꝫ illa clausula opereñ vt virtute appel- lationis nõ suspẽdatur iurisditio iudicis a quo: quominus possit illã exequi appellatiõe non ob- stãte:vt in.c.pastoralis.§.preterea.de offic.deleg. nõ tamen tollitur appellatio respectu iudicis ad quẽ:qui ex grauamine seu iniustitia põt appella- tionẽ recipere ⁊ sniam retractare: vt notabiliter probañ in.d.c.pastoralis.de off.deleg.preallega.

6 ¶ †Unde tex.dicit hic simpl'r eã euacuari opor tet:qð debet intelligi mõ predicto: ⁊ iste primus casus poniñ vsqꝫ ad versi.nec dꝫ ei ⁊c.vbi mutat casum ⁊ ponit qñ sententia continet manifestam iniquitatẽ:quo casu non debet ei stari:qꝛ est ipso iure nulla:⁊ sic non est op⁹ vt aliter euacueñ. Nec ob.remotio appellationis rationibus predictis. Ex his habes hic casum valde notabilẽ ꝙ sentẽ tia cõtinens manifestam iniquitatẽ est ipso iure nulla:⁊ cũ nil dicat ꝙ iniquitas sit ꝯ ius scriptum

7 intelligã indistincte. ¶ † Sed q̃ro nunquid hoc sit verũ simpl'r.Aduerte:qꝛ hec q̃stio est notabi- lis ⁊ sepe dubitaui:⁊ vltra alios distiguo sic.Aut sententia continet errorem sed nõ expressum:põt tñ ex actis colligi.Aut continet causam notorie falsam seu iniustã.Aut nullam talẽ causam hꝫ in se:sed alias est notoriũ ꝙ ex iusta cã ferñ.Pri- mo casu dic ꝙ sentẽtia est ipso iure nulla licet er ror cõsistat in facto ⁊ non in iure.tex.est apertus in.l.j.§.j.ff.que sen.sine appel.rescin.vbi diciñ ꝙ si iudex sic pronũtiat:qꝛ constat Titium debere Sempronio.l.ex tali specie:⁊.xxx.ex tali:ideo eũ cõdeno in centũ:talis sententia citra remedium appellationis venit corrigenda.Et idem no. gl. ⁊ Bar.in.l.vna.C.de erro.calcu.Aut error non fuit expressus in snĩa:vt puta in terminis ꝑcedẽ tib⁹ condẽnauit Titium in centũ errans in calcu

b lo^b vbi debebat condemnare in. lxxx. ⁊ hic sunt opi.gl.in.d.l.vnica.dicit ꝙ sententia tenet nec dꝫ reuocari si nõ fuit appellatum:⁊ hoc per textum illius.l.quam intelligit.s.qñ error non fuit in sen tentia expressus.Illam gl.damnat Jac.de arct.

rat appellare iõ redditñ nulla ta- lis snĩa:qꝛ nõ po test sibi imputa- ri qð non appel lauit:⁊ ideo po- test summari qð snĩa cõtinẽs ma- nifestam iniqui- tatẽ a qua pars nõ põt appella- re redditñ nulla ipso iure:secus si potest appella- re:qꝛ tunc tenet ⁊ sibi imputet vl' potest dici quod hic ponitur ma- nifestum pro no- torio:et concor. cum.d.l.ciues. Andr.Barba. Anto.Francisc. ¶ Utrum error calculi reddat a- ctũ ipso iure nul lum dicas ꝙ cal culus erroneus debet reuideri et retractari etiam si stipulatio iter- cesserit nisi for- san super eo sit lata sentẽtia vel transactio: vt in lege.j. et ibi per Bald. et doc. C. de err. cal.et per Bart.in.l.j. in. j. col.C.de iur. fis. lib.x.qð intellige verũ qñ error es- set notabilis: se- cus si esset modi- cus:qꝛ tunc non vitiaret: vt in.l. quãuis.⁊ ibi per doc.ff. de condi. ⁊ demon.et per Bal. in.l.j.in fin. C.si aduer.sol.et an error calculi possit obijci in cã appellationis si nõ fuit allega- tus in cã princi- pali.vide p pau. de cast.plene in consi.xxxiiij.

b ¶ Errãs in cal. culo.Addõ Fed. in consil. cxxviij. ⁊.cclxix.

8 ¶ † Or sñia semper refertur ad acta[a] vt.l.pen. C.de sen.que sine cer.quāti.ꝛ.l.ait pretor.§.j.ff.de re iud.ꝛ ideo satis est ꝙ error ex actis appareat ꝛ inducit etiā tex.in.d.l.j.non ergo debet ſm eū distingui an sit error expressus vel nō dummodo ex actis colligat:hāc opi.videtur sequi Pau.in cle.pastoralis.de re iud.ꝛ Do.de Rot.deci.cc xxviij.sed Bar.in.d.l.vna.dicit ꝙ pro opi.gl.videtur tex.in.l.preses.ff.de re iudi.ꝛ.l.ij.C.qñ pro.nō est neces.iō distinguo sic:ꝙ aut error est expressus in sñia ꝛ tūc est ipso iure nulla.d.l.j.ꝛ.d.l.ij.C.qñ provo.nō est neces.Qñꝙ non est expressus error in sententia sed apparet in actis:ꝛ tūc aut sñia est lata per relationē ad illa acta in quibus est error ꝛ videt error esse in sñia:vt in predicta.l.pe.C.de sen.que sine cer.q̄ti.ꝛ.l.ait pretor.§.j.ff.de re iudi.iuncta gl.Aut est lata sñia simpliciter: ꝛ tunc quedā sunt acta ad que de necessitate referꝛ sententia vt libellus.l.vt fundus.ff.commu.diui. Item sñia appellationis de necessitate referꝛ ad primam sñiam:qꝛ iudex approbat vel improbat eā:vt.l.eos.C.de appel.ꝛ.ij.q.vj.in fi.ꝛ boc casu si in libello vel prima sñia est error expressus:sententia simpliciter lata videtur eundē errorē continere merito esset nulla.d.l.j.§.j.ff.que sen.sine appel.rescin.Et hoc casu posset esse vera opi.Jac.de ra.ſm eū.Si vero apparet error ex alijs actis: per hoc nō redditur sententia nulla : ꝛ hoc casu procedit gl.in.d.l.j.de erro.calcu.ꝛ.l.j.ff.que sen.sine appel.rescin.pro his dictis Bart.facit.c.cū bertholdus.ꝛ qđ ibi no.Inn.j.eo.vbi dixit per illum text.quod si iudex dixit quod per.a.ꝛ.b.[b] testes probatum fuit ideo in centū te condemno:ꝙ si ex actis apparet per illos non esse probatū non valet sñia licet aliud senserit in.c.qm̄.de probat. vbi dicit ꝙ pars nō debet admitti ad probandū iniustitiam que colligitur per relationē ad acta obstante exceptione rei iudicate:sed primum dictum verius ꝛ communius.Ex his tamen colligitur mens Inno.quod vbi iudex non retulit se ad acta qđ non debet pars admitti ad probandum errorem vel iniustitiam que colligi pōt ex actis: quod facit pro opinione gl.ꝛ Bar.contra alios. ꝛ hec opin.mihi placet:qꝛ potuit iudex aliunde motum sui animi informare.ad hoc adduco tex. valde notabilem cum ibi no.j.e.causam que.facit.c.in presentia.de renun.Do tamen duas limitationes.Prima est:quod si pars pro qua lata fuit sñia nō excipit de trāsitu in rem iudicatā:sed assumpsit disputationem de iniustitia sententie ꝛ ex productione actorum potest euidenter colligi iniustitia:tūc iudex retractare sententiam : qꝛ de qua re iudex cognouit de ea pronūtiare ꝺꝫ.in c.cum super.de causa pos.ꝛ propri.ꝛ.l.de qua re.ff.de iudic.Hoc notanter voluit Innoc.in.d.c. cum dilecta.de rescri.ꝛ.d.c.cum Bertoldus.tamē debet per acta constare prout.j.in.d.c.cām.dicā vbi vide.Secunda limitatio si notorie constaret de errore per ea que ipse iudex prius dixit vel facti euidentia:tunc enim licet in sententia nō sit error expressus nec per relationem ad acta.tamen notorietas erroris que equipollet expressioni: vt j.dicam reddit sñiam nullam.arg.in cle.pastoralis.§.pisana.iuncta gl.de re iud.ꝛ in.c.ad probandum.j.eo.ꝛ per Inno.in.c.fraternitatem.de frigi. vbi hoc expresse videtur tenere in verbo simili.

9 ¶ † Venio nūc ad scđm mēbrū qñ sñia continet [c] causam falsam.ꝛ dico sic qđ aut causa[d] est notorie falsa ꝛ impossibilis ita quod concurrant ista duo simul ꝛ tunc non tenet sñia etiam si sit excōicationis exemplum:si iudex condemnauerit vel excōicauerit eunuchū vel infamem:qꝛ pregnantem reddidit monialem.ad.c.romana.§.in vniuersitate.iuncta glo.de sen.excom.li.vj.ꝛ ibi hoc tenet Jo.an.Archi.requirebat notorium actus permanentis.hec restrictio non placet ibi Joan.an.ꝛ bene:quia satis est notorium existens tempore sñie.arg.in.d.c.ad probandum.j.eo.ꝛ.c.cum sit romana.j.tit.proxi.aut causa notorie est falsa non impossibilis vtputa iudex excommunicauit aliquem:quia spoliauit ecclesiam cum incēdio ꝛ notorie hec causa est falsa non tamen impossibilis:quia potuisset hoc facere.ꝛ tenuit Archi.in.c.venerabili.de sen.excō.lib.vj.talem sñiam valere loquitur tñ in excōicatione ꝛ forte potuit moueri:qꝛ iura in nullitate excōicationis loquunꝛ qñ in sñia fuit expressus error intolerabilis : ꝛ hanc opinionem saltē in excōicatione sensit prima frōte gl.in.c.per tuas.e.ti.in verbo intolerabilē errorem prope fi.vbi querit quid si error consistit in facto:vt qꝛ iudex dicat excōico te:qꝛ talem spoliasti.ꝛ manifeste falsum est:nunquid tenet sñia arguit ad vtrāꝙ partem.ꝛ tandē dicit se credere ꝙ in sñia excōicationis lata per errorē facti modo predicto tutius vel mitius sit tenere ꝙ sñia teneat ꝛ fiat absolutio saltem ad cautelam:qꝛ talis causa possibilis est licet sit falsa nec continet errorem:ꝛ sñia excōicationis iusta vel iniusta ligat.Et no.diligenter verba gloss. quia videtur sentire secus esse in alijs sententijs:quod.s.tenui.ꝛ optime facit.j.e.cum bertoldus.ꝛ dicit Joā.and.in.c.per tuas.ꝙ licet illa glo.soleat allegari ꝙ sñia tenet:licet sit lata ex causa notorie falsa: tñ gl.illa hoc non dicit aperte:quia nō dicit de notorie falsa:sed manifeste.Hec autem sunt diuersa:vt no.in.c.vestra.de coha.cle.ꝛ mul.ꝛ ex hoc videtur Jo.an.non omnino probare illū dictum Arch.do.Ant. ibi ꝛ hic tenet sñiam nullam etiā si sit excōicatus:qꝛ sñia iniusti sustinetur propter presumptionē iustitie que cadit super dubio.facit.j.eo. causam.vbi aūt iniustitia est notoria hoc cessat.arg.in.l.pe.ff.de iust.ꝛ iure.ꝛ.l.pars literarū.ff.de iudi.secus dicit in causa manifeste falsa: qꝛ non sufficit manifestum si non sumitur pro notorio.allegat no.in.d. c.per tuas.vbi hoc sentit Jo.an.vt dixi.ꝛ hoc dictum puto verissimū ad qđ allego text.iuncta glo.in cle.pastoralis.§.pisana.de re iud.Nec ob.ꝙ iura in excōicatione faciunt mentionē de expressione erroris intolerabilis.d.c.per tuas.ꝛ.c.venerabili.qꝛ dico ꝙ iura illa dicunt causa excplificandi super nullitate:ꝛ ea q̄ dicunꝛ causa exēpli dispositionē nō restringūt: vt in.c.j.ꝛ qđ ibi no.nec cle.vel mo.nā expressio erroris inducit nullitatē:qꝛ apparet de notoria iniusta.Idem ergo vbi factū est reipsa notorie iniustū:vt in casu nostro.ar.in.c.euidentia.de accu. ꝛ.ij.q.j.de manifesta.ꝛ.c.manifesta.nō refert qd ex eqpollentibus fiat.

10 de test.licet ex quadā.¶ † Ad tertiū membrū quid si nulla causa sit expressa in sñia:tñ notorie constat ꝙ ex iniusta causa pferꝛ.ꝛ puto ꝙ sententia sit nulla:qꝛ paria sunt aliquid iniustū exprimi vel ꝙ notorie constet illud esse iniustū:[e] vt no.Inno.in.c.ij.de dila.ꝛ est tex.cum gl.in cle. pastoralis.§.pisana.preall.e.facit:qꝛ sicut notorius defectus in iudice reddit sentētiā nullā:licet aliter nō exprimatur.ar.in.c.ad probādū.j.eo.ꝛ notorietas re ipsa fortificat sñiam vt non admittaꝛ appellatio: vt in.c.cū sit.j.tit.pxi.ita notorietas iniustitie re ipsa sine alia expssiōe [f] debet reddere sñiam nullā:[f] qꝛ vt pdixi cessat hoc casu rō psumptionis q̄ est pro iudice.argu.c.euidentia.de accu.ꝛ notorietas facti plus operatur quā notorietas iuris.ad hoc vide gl.no.in cle.j.de vsur. vel saltem equiparātur.de coha.cle.ꝛ mul.vestra.ꝛ eo.ti.c.fi.nec iura debent fouere notoriam iniustitiam ne inde oriātur iniurie vnde iura nascanꝛ.j.de accu.qualiter ꝛ qñ.el.j.ꝛ.C.vnde vi.l.meminerunt.ꝛ sic potest intelligi tex.quē sic intellectum reputo verum ꝛ notabilem.c.cum ad quorundā.de exces.prela.vbi idē probaꝛ respectu sentētie excōicatio-

11 nis.¶ † Idem est vbi iniustitia possit colligi per relationem ad acta[g] vel per acta ad que necessario est sñia referenda vt ex libello.iuxta ea que.s.dixi post Bar.ꝛ Inn.in locis preal.ꝛ tene mēti istum intellectū:

12 vt.s.qꝛ est valde no.¶ † An autem vbi de nullitate agitur debeat libellus offerri lis contestari certusqꝫ ordo iudiciarius obseruandus sit:vide per dominos de Rot.decis.preallé.vbi in effectu.post multa videntur concludere quod sic si nullitas non est notoria : vt puta que est ex actis colligitur.alias secus.Ad hoc quod no.per Inn.in.c.auditis.de procu.bene facit ibi text.ꝛ in.c.ij.de offi.iudi.ꝛ.c.cum inter.de consuetu.ꝛ.c.quoniam.de fil.presby.cum fi.vide qđ generaliter dixi.in c.j.de libel.obla.coram quo fit de nullitate sententie agēdum.vide qđ no.per Dy.in regula quod semel placuit.de reg.iur.li.vj.ꝛ per doct. maxime p do.Ant.in.c.in literis.de off.deleg.ꝛ per Bar.optime in.l.si expressim.in v lti.col.ff.de appel.

1 ☞ Infirmitas grauis excusat quē a contumacia:secus si est leuis.

2 Presumptio infirmitatis tollitur per exercitium actus nō compassibilis cum infirmitate.j.

Infirmitas quomodo probatur.

4 Sponsalia contracta per immissionem annuli antollantur per matrimonium carnali copula cum alia consummatum.

Sponsalia presumuntur facta per verba de presenti per immissionē annuli.5.

6 Sententia que est nulla vel que de sui natura non transit in rem iudicatam non confirmatur ex eo qđ pars non appellauit.

Sententia que non transit in rem iudicatam:tunc demum retractatur quando equum videbitur iudici.

Sententia matrimonialis ideo non transit in rem iudicatam qꝛ nutriret peccatum.

7 Ad matrimonium accusandum vel impediendum vel ad ipsum reintegrandum:si est indebite separatū:admittitur quilibet de populo.vide.j.c.proxi.in primo nota.

Ad euitandum

Marginal notes:

Sebasti. Sapi.

a ¶ Ad acta.vid An.in.l.si pars.ff.de iud.vbi dicit qđ nullitas q̄ constat ex actis dicit euidens.de quo vide p abb. in cōsil.xliij.incl.in psenti qōne in j.vol.ꝛ Ale.in.l.de pupillo.§.qui opus.co.pe.ff.de ope.no.nuntia.ꝛ nunquid notoria nullitas dicaꝛ q̄ constat ex actis. vide plura p andre.sicu.in consi. xxxvij.inci.pclare scripsit psalmista in.ij.vo.cū multis allegatis p Decyū in.c.ex insinuatione.co.fi.j.de appel.

b ¶ Qđ per.a.et b.Adde Alexā.cōsil.cxxiij.lib.j.

c ¶ Falsam cām. Adde Ale.cōsi.lxxiiij.lib.iij.

Sebast. Sapia.

d ¶ Aut causa. vide Car.in cle. pastoralis in §.rursus.de re iudi.ꝛ late.d.Anto.de but.i.c.fraternitatis.j.de frigi.ꝛ malefi.colū.iij. vbi dicūt qđ sufficit qđ talis notorietas appareat ex libello.vide eundem do. Ant.in.c.ab excōicato.col.viij. s.de rescrip.

Sebast. Sapia.

e ¶ Iniustū.vide allegata p Fe.in c.cū ordinē.col. viij.versi.secūda declaratio.s.de rescript.vide et ad hec Card.in cōsi.lvj.inci.dñ reuerēd?.ꝛ abb. ꝛ ibi late And. sic.in.c.si qñ.s.de offi.dele.ꝛ abba. in.c.suborta.j.e. ꝛ in.c.cū a posto-lus.j.de censib.

f ¶ Sententiam nullā.Adđ Ol. consi.cvj.Abb. consi.lv.

g ¶ Relationem ad acta.adde Pau.de ca.ↄsi. cccix.in primo impressis.

Ad euitandum peccatum in dubio mitior pars est eligenda.
9 Licet in dubio presumat̃ pro sententia: ⁊ interim mandetur executio ni: tamen secus est in causa matrimoniali in qua nil innouatur pendē te litigio super nullitate prime sententie.
10 Sententia in dubio an presumatur lata parte citata.
11 Inuestitura alicuius beneficij presumitur facta in presentia iudicis.
12 Citari an debeat presens etiam ad audiendam sententiam.

Tenor. Istud ca. pōt intelligi duobus modis. Primo ꝙ sentētia hic lata cōtra mulierē tenuit qꝛ contumaciter absuit. Et tunc idē in effectu dicit qđ. c. lator. ŝ. e. ideo summa vt ibi. Scđo potest intelligi hic qđ mulier nō fuit cōtumax: ⁊ tūc cōmuniter sic summat̃. Sententia lata contra absentem non contumacem in causa matrimoniali non valet. Communis diuisio. Scđa ibi. ideoq;. ¶ Casus literalis inter. r. ⁊. m. mulierem questio matrimonij vertebat̃: que commissa fuit episcopo Rheati. iudex absente muliere dictū. r. ab impetitiōe ipsius absoluit. mulier hoc audito cām impetrauit, cōmitti iudici presenti vt de causa illa cognosceret ⁊ fine canonico terminaret: iudex vocauit dictum. R. ille infirmitate ꝑtensa, nō venit: sed nocte sequēti cū alia cōtraxit ꝓpter qđ iudex ipsum excōicauit: ille postmodū cōparuit ⁊ fuit absolutus ostēdēs sententiā episcopi predicti qualiter a muliere ꝑdicta fuerat absolutꝰ: nihilominus, mulier testes afferebat per quos probare volebat qđ dictus. R. eā despōsauerat. iudex dubitauit qđ facere deberet. Consultus papa rñdet ꝙ nō obstante illa illicita absolutione quā fecit epūs in causa procedat precipiēs. R. sub pena excommunicationis ne ad eā quā superduxit accedat donec causa ista fuerit ter-
1 minata. Ber. ¶ † No. j. iuncta gl. prima ꝙ infirmitasᵃ excusat a con-
a tumacia ⁊ intellige de infirmitate graui. leuis autē febricula aut vetus quartana neminē a cōtumacia excusat: vt in. l. q̄sitū. ff. de re iudic.
2 no. gl. in. c. placuit. xviij. di. ¶ † No. ij. ꝙ per exercitiū actus nō verisimiliter cōpassibilis cum infirmitate tollit̃ excusatio ⁊ presumptio infirmitatis. Si vero dubitat̃ de infirmitate dʒ iudex mittere medicum ad egrotū. C. de re. mil. l. semel. li. xij. ꝺm Gof. ⁊ Host. Idē no. Bar. in d. l. quesitū. vbi etiam dicit ꝙ post infirmitatē poterit probari per dispositionem corporis vt qꝛ palidus est in facie. facit. l. minor. xxv. an. ex aspectu. ff. de mino. alia non colligo: qꝛ aut veniunt. j. examinanda
3 aut fuerūt examinata. ŝ. e. lator. ⁊ in. c. iurauit. de ꝓba. ¶ † Opp. excipiēdo simul primā glo. cum secūda. videt̃ enim ꝙ iudex iniuste excōmunicauit istū: cum infirmitas excusat a cōtumacia. ŝ. de procu. querelam. ⁊. d. l. quesitū. Sol. cōtrariū ꝓcederet si vera fuisset excusatio. sed ex actu sequēti: qꝛ nocte subsequēte cōtraxit matrimoniū cū alia: tūc tollit̃ excusatio infirmitatis. Ex quo no. ꝙ excōicatio potest ferri pro ꝓsumpta cōtumacia. Fateor tamē ꝙ si iste postea veniret ⁊ probaret se tūc infirmitate detētum absolueret̃ ab omni onere sententie: vt in. c. venerabili. §. secus. iuncto. §. ꝓcedēti. de sen. excō. li. vj. ¶ Sed cōtra hoc. ⁊ cōtra tex. aliter op. excōicatio nō dʒ ab homine ferri nisi pro cōtumacia: vt in. c. sacro. de sen. exc. not. glo. xj. q. iij. epi. sed facta nō possunt ꝓ infectis haberi. l. in libello. §. facte. ff. de capti. ⁊ postli. ⁊ xxxij. q. v. si paulꝰ. Ex quo ergo iste cōtraxerat matrimoniū nec poterat amplius haberi ꝓ infecto sed tenuit: nō debuit ob hoc excōicari cū non possit respectu futuri tēporis dici contumax. Sol. dicit Inn. ꝙ non debuit excōicari qꝛ cōtraxerat ratione predicta: sed si lite pendente cohabitaret eidē ⁊ monitus non desisteret excōicari potuit: vt hic in fi. c. Et sic sentit Inn. ꝙ hec excōicatio fuit ex hoc capite iniusta: sed ego dico eam fuisse iustā qm̄ illū excōicauit nō qꝛ cōtraxit sed propter cōtumaciā in nō cōparendo quā iudex presumpsit infirmitate pretensa nō obstante propter contractū matrimonij superuenientem: fuerat em̄ iste prius citatus ⁊ pretensa infirmitate nō cōparuit.
4 ¶ † Op. videt̃ em̄ ꝙ nō debuit ampliꝰ inquiri de subharratione prime qꝛ etiā si interuenisset fuit sublata per matrimoniū subsequēs cuʒ alia: vt in. c. sicut. ⁊. c. pe. de spō. Sol. capiēdo mētē tertie gl. subharratio prime duobus modis pōt itelligi. Primo qđ illā subharrauit id est fidē cōsensus de presenti dedit ⁊ sic contraxit cū prima matrimonium per verba de ꝓsenti: est vulgare illius loci vbi tale matrimoniū appellat̃ subharratio. Scđo dicit gloss. ꝙ subharratio fit per manumissionē annuli, interueniēte cōsensu tacite vel expresse ⁊ stabit̃ huic subharrationi q̄uis nihil dicat̃ q̄diu nō ꝓbabit̃ cōtrarium: qꝛ ꝓsumptio est pro matrimonio. ar. c. femine. ⁊. c. nostrates. xxx. q. v. vbi quis
5 ꝓbat ꝙ nō animo cōtrahendi illud fecit. ¶ † No. singulariter hāc gl.
b ꝙ per immissionē annuliᵇ in digito mulieris presumit̃ contractū matrimonium per verba de presenti nisi cōtrarium probet̃: ⁊ dic ꝙ poterit probari per coniecturas vel verba precedentia. ar. eorum que no. in. c. ex literis. de spō. ⁊. l. si seruꝰ pluriū. ⁊. l. qui filiabꝰ. ff. de lega. j. ⁊. l. si quis. in prin. ff. de lega. iij. vel per loci consuetudinem in contrarium. arg. c. illud. ⁊ qđ ibi no. de presump. ⁊. l. quod si nolit. §. quia assidua. ff. de edil. edic. facit in simili qđ no. Barto. in. l. nemo est qui nesciat. ff. de duo. reis. ⁊ vide aliam glo. pleniorem huic cōcordantem. in. c. fi. de despon. impub. vbi de hac materia latius tractat̃: ⁊ vide etiam glo. in. c. femine. prealle. Et ex his soluit̃ formaliter cōtrariū supra formatū: quia hic allegabat̃ precedens matrimonium per consensum de pre-
6 senti: ⁊ non sponsalia de futuro. ¶ † Opp. qꝛ ex quo non fuit appellatū per mulierē non debuit amplius audiri: qꝛ sententie acquieuisse videtur. j. eo. quod ad consultationem. Sol. dicit glo. penulti. ꝙ sententia hec fuit nulla quia lata contra absentem nō contumaciter ⁊ sic non fuit necesse appellare: vt in iuribus alleg. in gl. ⁊ expressius in. l. de vnoquoq;. ff. de re iudi. ⁊. l. j. ff. q̄ sentē. sine app. rescin. Si vero cōtumax nō fuisset nō reuocaret̃ sentētia: vt in cōtrario. ita dicit glos. cuius dictum vltimū procedit in alijs causis in quibꝰ sentētia transiuit in rem iudicatā: secus in causa matrimoniali. Ideo dic post doc. ꝙ si nulla precessit citatio ad sententiam audit̃ mulier ratione nullitatis sententie. Item ratione subiecte materie: qꝛ causa matrimonialis non transit in rem iudicatā. Si vero sententia fuit lata contra contumacem etiā fictum sentētia tenuit: vt. l. ab eo. C. de sent. vt. ŝ. vt lit. non conte. qm̄. §. porro. cum seq. ⁊ tunc audit̃ mulier priuilegio cause: qꝛ propter peccatum non transit sententia in rem iudi. vt in. c. lator. ŝ. e. ⁊. j. eo. cōsanguinei. dicit tñ not. Inn. hic: ꝙ licet sentētia nō transit in causa matrimoniali in rem iudi. non tamē audit̃ quis volens cōtrauenire indifferēter: ex quo lapsum est appellādi tempus sed tūc demum audietur cū iusta causa mouet iudicē ad ipsum audiendum: sicut hic mouit mulieris absentia. Nam si ꝓsens fuisset ⁊ aliquis nō diceret non audiret̃ ꝺm eum al's eadem ratione audiret̃. iij. ⁊. iiij. esse in infinitum. qđ esset absurdum. In decre. vero sequenti mouit iudicem qđ illa eadem pars pro qua erat lata sentētia petebat ipsam infringi: ⁊ ꝙ sine cā non audiatur. alleg. c. ex literis. de in integ. resti. vbi dicit expressum placet mihi dictū. sed illud c. hoc non probat: qꝛ ibi pars petebat restitui ad primā instātiā: secus autem si voluisset de nouo instantiam inchoare probando iniustitiam sententie: tūc enim allegata aliqua probabili ratione audiret̃. ŝ. eo. lator. ⁊ dicit hic Inn. ꝙ summarie etiā parte non vocata poterit per iudicē fieri hec examinatio cause. Nam de iure est ꝺm Inn. qđ vterq; cōiugum cōtra sententiam matrimo-
7 nij audiat̃. ¶ † Hostiē. dicit ꝙ etiam quilibet de populo audiet̃: maxime ꝯsanguineus. j. qui matri. accus. pos. videt̃: qđ placet: sicut enim quilibet de populo admittitur ad impediendum ⁊ accusandum matrimonium. j. de clande. despon. c. fin. ⁊ qui ma. accu. pos. c. vlti. ita quilibet dʒ admitti ad reintegrandum matrimonium iniuste separatum ⁊ loquitur de separatione quo ad vinculum nam quo ad thorū ipsi duntaxat coniuges sunt audiendi. vt no. Inn. in. c. j. de adul. Concludit tādem Innoc. quo ad primum qđ iudex non debet esse facilis in audiendo aliquem contra sententiam istā ex quo lapsum est decēdium: sed ex iusta causa prius arbitriū suū informabit: ⁊ in dubio notāter dicit partem audiendam. arg. c. cum
8 speciali de appella. qđ placet. ¶ † Quia agit̃ ad peccatum euitandum: ⁊ pars tutior est in dubio amplectenda. de spōs. iuuenis. ⁊. j. de verb. sig. cle. exiui. no. gl. in. c. vno. de scrutinio in or. faci. vide ad istā materiā multas limitationes quā posui.
9 ŝ. e. lator. ¶ † Op. cōtra fi. c. in eo. ꝙ isti precipit̃ ne pēdēte causa habeat accessum ad superinductam. cum enim mulier secūda sit in possessione matrimonij nō debuit ipso iure priuari lite pendente. ŝ. vt lit. pen. c. laudabilē. Sol. glo. fi. ꝙ contrariū procedit cum quis cōtrahit nulla lite sup matrimonio pendente: sed etiam approbante: ⁊ ca. vt in ea. Et dic quod duplici respectu potuit vsus secundi matrimonij interdici. Primo si tenet̃ opin. qđ sententia lata contra mulierem absentem fuit nulla. Nam cum adhuc penderet lis cū prima nō debuit lite indecisa contrahere cuʒ secunda: vt in. c. cū apostolica. j. de spon. nam per contractū matrimonij vir quodammodo se alienat. de consang. ⁊ affini. c. non debet. qđ nō debet fieri lite pēdente. Si autem tenemus qđ prima sentētia valuit dic qđ ex quo ꝓcessit citatio per

Sebasti. Sapia.
a ¶ Infirmitas. vide. d. Ias. i. l. ij. §. si qs i iudicio. ff. si qs cau. vbi ampliat h̄ ꝓcedere ēt in infirmitate suorū ꝑ glo. in. c. cōis. xxiij. distin.
b ¶ Immissionem annuli. adde Lapum alleg. lviij.
Sebastia. Sapi.
b ¶ Annuli. Vide late ꝑ Fel. in. c. illud. col. fi. ŝ. de ꝓsump. vbi late ex qbꝰ matrimoniū probari possit.

quā fuit informatus super quo deberet cōueniri non debuit aliqd innouari litis in preiudiciū. ar. in. c. ij. ne lit. pen. ⁊ hoc tenuit hic Hostiē. ex hoc potes vnū colligere qd est menti tenendum. qd licet in istis causis standū sit sentētie donec contrarium probet. vt. s. eo. lator. non tamen statur intantum, vt liceat interim cum alio contrahere reuocato litigio sup validitate prioris sentētie: ⁊ sic litigiū nouiter exortum facit primam sen-

10 tentiam vacillare. ¶ †Extra gl. q̄runt hic Inn. ⁊ Joā. an. an sententia in dubio presumatur latā contra absentem[a]: qꝛ mulier allegabat hic absentiam tempore sententie. remittit ad Spe. de sen. prola. §. vt antē. ver. ⁊ nota secundum quosdam: ⁊ nil aliud dicit. Aduerte qꝛ hoc dubium est satis pulchrū ⁊ quotidianū ⁊ aľas habui de facto ⁊ super eo consului: ⁊ si tenemus fuisse appellatum hoc est clarissimum qd non presumat pars citata: vel ꝙ fuerit presens nisi per acta ꝓbetur. vt in. c. quoniam. ⁊ qd ibi not. de probat. ⁊ in. c. in presentia. de renunt. vbi de hoc. Si vero nō fuit appellatū ⁊ ex inspectione actorum probari potest partē non fuisse citatam nec presentem tpe sententie non valet sententia. Hec enim probatio non reperitur in actis quod sufficit. argu. in. d. c. quoniam contra. ⁊ ibi aperte tenet Jo. cal. saltem in facto multū antiquo. ⁊ idem tenet Jo. an. in addi. Spe. in. d. ver. nō appet nisi sententia in qua nil dicitur de presentia vel absentia. est casus satis dubitabilis. Spe. recitat in loco prealleg. varias opin. ⁊ tandem videt ibi tenere qd ex quo sentētia transiuit in rem iudicatā pro ea est presumendum nisi probet cōtrarium. Innoc. vero latius hunc articulū examinat in. c. cum in iure. de offic. deleg. ⁊ videtur magis inclinare in partem vt non presumat partē fuisse presentem nisi saltē hoc in sententia exprimat. Et hanc partem videtur tenere Jo. an. in addi. predicta quinimo refert Guil. disputasse quod etiam si iudex dicat in sententia ꝙ partē citauit peremptorie: ⁊ ꝙ eo nō comparente pronūtiauit ⁊. c. propter hoc non probat peremptorium precepisse: quia iudici nō est credendum. d. c. quoniam. nec tabellioni scribenti: maxime cū sit attestatio de preterito: ad hoc facit qd not. Inn. in. d. c. quoniam. ⁊ Barto. in aut. si quis in aliquo documento. C. de eden. secus dicit ibi Jo. an. si in sñia diceret partem fuisse presentem: quia tunc creditur notario referenti cū attestatio sit de presenti. Hanc eandem opi. videt tenere Fed. de senis: consil. clxx. vbi dicit qd pars potest excipere contra primū ⁊ scdm decre. qd nō precessit perēptoriū: ⁊ onus probādi contrarium incumbit aduersario: quia hic nō potest presumi pro sententia ex quo non cōstat partem fuisse presentem: imo negat pars ⁊ sic sumus extra no. per Innoc. in. c. innotuit de eo qui fur. or. rece. ⁊. d. c. quoniā. ⁊. c. cum in iure. qui dixit presumendum pro sententia ⁊ processu quādo sententia fuit lata cōtra presentem ⁊ non fuit appellatum que ratio cessat quādo non apparet partē fuisse presentem: ⁊ hec opi. mihi placuit tanꝙ iuri ⁊ equitati cōsentanea. Nam si diceremus oppositū daretur facultas iudici condemnandi iniuste partem absentem non citatam ⁊ indefensam ⁊ post lapsum decem dierum iam haberet pars aliquam defensionem cum non apparentibus actis presumeretur pro sentētia scdm opi. contrariā qd sonat in absurdum. Preterea dico ꝙ cum sententia negetur lata in presentem seu citatū nō potest dici ꝙ transiuerit in rem iudicatam cum sit nulla. l. ij. C. quando prouoc. nō est neces. ⁊ in. c. j. s. eo. Preterea transitus in rē iudicatā surgit ex iuris autoritate fundata super tacito consensu partiū presumpto ex eo. qꝛ fuerūt presentes ⁊ nō reclamauerūt vel absentes cōtumaciter qui habent pro presentibus: vt. j. eo. qd ad consultationē. ⁊. c. veritatis. de dolo ⁊ contu. sed hec presumptio omnino cessat, cū nō cōstat partē fuisse presentē vel contumacem: quia imo negat ⁊ negatio venit hic ad detrahendum illaz qualitatē scilicet presentie super qua ius se fundat ⁊ inducit autoritatem rei iudicate merito tollit ipsius effectus nisi aliter probetur presentia. iuxta id quod leg. ⁊ no. maxime per Barto. in l. j. ff. quod vi aut clam. ⁊ quod dixi in. c. item cum quis. de resti. spo. Item. c. quoniā cōtra. de ꝓbat. ad hoc solum emanauit vt precluderetur iudicibus via malignandi: si ergo expresse noluit credi iudici super actis fortius presumendū est noluisse pro eo presumi. Ad idē in simili. bo. tex. in c. sacro. in prin. de sentē. excō. vbi mandat iudici excōmunicare volēti vt faciat monitionē presentibus testib[9] idoneis ꝑ quos possit monitio probari si opus erit: ⁊ per illū tex. notanter dixit do. Ant. in. d. l. quoniā. in. xx. col. ꝙ etiam post decēdium nō presumit pro excōicatione quo ad monitionem sed oportet vt aliter probet. An autē presumat absentia vel presentia tempore sentētie: dixit ibi ꝙ si talis est sentētia que ferri solet propter contumaciā vt excōicatio ⁊ presumitur lata in absentem. alle. Fede. in loco pal. Si vero est talis que ferri solet in presentē: tunc non bene firmat pedes sed duas duntaxat opin. refert scz Inn. ⁊ Spe. ⁊ satis succincte. tu vero dic: vt. s. Et omnium conclusio sit hec: ꝙ aut iudex attestatur partes fuisse presentes ⁊ credit dūmodo sit scriptura tabellionis q fuit rogatus de sentētia: vt sentit Joā. and. ⁊ bene vbi. s. secus si ipsemet iudex cōscripsisset. ar. c. qm̄. pal. nisi causa esset modica: qꝛ tunc stat verbo iudicis etiā sine scriptura: multo fortius standū est scripture sue: vt leg. ⁊ no. maxime ꝑ Bart. in aut. nisi breuiores. C. de sen. ex peri. recit. ⁊ in. l. iubem[9] nulli. C. de sac. san. ec. dixi in. c. j. de libel. ob. Aut iudex attestat peremptorium precessisse: ⁊ tūc non credit etiā scripture tabellionis: qꝛ est de preterito. Aut nulla sit de hoc mentio in sententia ⁊ non presumitur presentia seu citatio: qꝛ facta non presumūtur ⁊ ius exit vocationē. l. j. ff. de in ius voc. ⁊ de offi. de leg. consuluit. facit qd optime in simili no. per Bar. in. l. theopompus. ff. de do. prele. facit. l. quecūqꝫ.

11 ff. de pub. ¶ †Quid autem si in instrumento cōtineat ꝙ talis titulo collationis vel donationis talem de tali re inuestiuit an presumatur inuestitus in presentia iudicis.[b] Joā. an. qui refert hanc opi. antiquorū in titu. de emp. ⁊ ven. §. j. ver. nunc formam. in. viij. colū. videtur cōcludere ibi quod sic: quia verba cōmuniter hoc importare videntur: quia inuestitura non fit nisi de presenti: tum quia cōmuniter videtur fieri per biretum vel annulum: tum qꝛ cōmuniter sic fieri solet.[c] argu. in regula inspicimus in obscuris. lib. vj. ⁊ hoc facit ad multa. Sed dic aliud esse in iudicialibus vbi iura mādant citationes fieri ⁊ acta conscribi. d. c. quoniā. ⁊. c. significauit. ⁊. c. albericus. de testi.

12 ¶ †An autem in sententia sufficit sola partium presentia absqꝫ alia citatione vel monitione Jo. an. in ad. preal. refert Guido. de suza. in summa sua. in tit. de sen. tenuisse ꝙ sola ꝑsentia absqꝫ expresso cōsensu vel dissensu sufficit quia citatio solum fit ad partis presentiam habēdam. Et idez hic velle videtur Joā. an. ⁊ clarius ⁊ latius in. c. si. de elec. li. vj. dicit tamen in additione predicta ꝙ ad cautelā fecit quādoqꝫ seruari ꝙ iudex monuit peremptorie partes presentes vt sententiā audirēt ⁊ hec est bona practica ad opiniōes euitādas. Hanc opi. tenuisse reperio Bal. in aut. si omnes. C. si vt se ab hered. abstin. vbi dicit quod

respectu

a ¶ Contra absentem. Adde Ang. consi. clxxxvj. ⁊ seq.

a ✠ Sebastia. Sapia. ¶ Cōtra absentē. vide Abb. in ꝯsil. xciij. incip. contra sententiam. in. j. volu. Feli. late. in. c. quoniam contra falsam. colum. xiij. ver. tertia cōclusio. s. de ꝓba. Ange. in. l. de vnoquoqꝫ. ff. de re iudi. ⁊ in. l. sciendum. ff. de verb. obli. vbi tenet contra Abb. hic.

b ¶ In p̄ntia iudicis. adde Old. ꝯsil. ccxvij. a quo Joā. and. habuit Ro. cōsi. ccccix.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Presentia iudicis. vide Pau. de ca. i. l. illō. ante finē. ver. vlt. allegat. C. de sac. san. eccl. vbi vult qd nō presumat presentia ⁊ ita dicit fuisse consultuz.

c ¶ Confirmo per illud qd not. ⁊ sequit Panor. colligens ex verbis Bart. in. l. nemo est q nesciat. ff. de duo. re. i. c. ad nostrā. de reb. eccle. nō ali. ⁊ Panor. in. c. cū. M. s. de ꝯsti. ꝙ ꝯctus simpliciter facti itelligunt initi secūdū qd fieri cōsueuerunt in illo loco. Et ad hoc vide bo. gl. in. l. iiij. §. i cōmissoria. ff. de leg. ꝯmis. Secūdo facit qd dicit Inn. i. c. olim. in prin. de V. sig. quē refert ⁊ seqt idē Abb. Pa. in c. certificari. i pn. de sepul. qd omnis dispositio de mūdo siue legalis siue vltimarū volūtatū siue ꝯctuū recipit iterpretationē ⁊ supplemētū a cōsuetudine ⁊ ab eo ꝙ fieri ꝯsueuit hic dixit Pa. in. c. j. in. iij. not. de ꝑcario allegādo bartol. ꝙ si in studio est cōsuetudo: vt do. possint ex cā legere ꝑ substitutū lz hoc nō fuerit deductū in ꝯctū: nihilomin[9] poterit substituere aliū i suū locū legentē vt ibi latius per eū. vide etiā qd dixit idē Abb. pa. in. c. cuz aliqb[9]. cir. me. s. e. ti. hinc dixit in specie bal. in. l. j. i ij. q. C. ꝑ soc. qd si ita cōsuetum est intelligit tacite actū i ꝯctu qꝛ id qd est scdm ꝯsuetudinē tacite actuz videt. l. licet. C. loca. ⁊ Bar. in. l. incendiū. circa si. C. si cer. peta. inquit ꝙ illud presumit factum qd fieri cōsueuit in loco: hinc ⁊ tertio dixit signanter Ang. in. l. bene a zenone. C. de quadri. prescri. per illū text. in ver. pactis cōuētionibus ibi esse tex. in terminis expressum ꝙ procurator simpliciter cōstitutus ad vendendū vel ad donādū potest tamē in istrumēto apōere oīa pacta etiā penalia solita per notarios apponi in sītibus istrumētis ꝙ dicit eē valde quotidianū ꝙuis dicamus ꝙ pcurator ñ possit egredi fines mādati. c. iter ceteras. de rescr. Et idē voluit Ang. in. l. ij. ff. d in. om. iudi. ⁊ hoc habet etiam in lect. fratris sui Bal. in. l. bñ a zenone. ⁊ alibi idez Angel. in. s. si qs heredē. ad sin. C. de instit. ⁊ substi. dicit ꝙ pcurator q hz simplex mādatū in vnq actu vel in vno cōtractu: pōt tñ apponere omnes clausulas ⁊ oēs penarum adiectiones. que de ꝯsuetudine solite sunt apponi. ⁊ ad hoc vide qd decidit panor. de prelatis ⁊ ambasiatorib[9] in c. ij. de ꝑca. Hinc ⁊ q̄rto dicit sing. Bar. in. l. si fraudator. ff. de his q̄ in fraudem cred. se respondisse in contingentia facti ꝙ procurator simpliciter cōstitut[9] ad fideiubēdū potest renuntiare bñficio ordinis: ⁊ preiudicabit suo principali: qꝛ de cōsuetudine est qd fideiussores similes renūtiatiōes faciāt: ⁊ sequit ⁊ multū no. Abb. pan. in. c. j. vt lit. nō contest. in. vij. colū. ista impressiōe. ⁊ Bal. in rubri. C. de his que in frau. cred. imo singulari[9] ex predictis consuluit Lud. ro. in consi. lix. inci. ad discutiendū. in. ij. colū. ꝙ si papa consueuit in inuestituris q̄s facit vicarijs vel principibus temporalib[9] super terris et oppidis eccle. cōcedere iurisdi-

respectu actus qui exercet͂ de presenti nō est necessaria alia monitio in p̄nti.al͂.l.de vnoquoq͂.ff.de re iudicata sed respectu actus alio tempore exercēdi requirit͂ monitio vt in termino compareat: vt in.l.ij.C.quō ⁊ quando iud.Bar.hanc questionē mouit in.l.j.ff.de in ius voc. ⁊ ibi referunt doc.tenere ꝙ aut litigator est p̄sens ⁊ vult litigare et non est necessaria citatio regulariter. ar.l.si heredes palā.§.pe.ff.de testa.arguēdo per locum a speciali. Si autem ⁊ presens ⁊ inuitus tūc est necessaria citatio vel iussus iudicis q habet vim citationis.sic intelligitur ẜm eum.insti.de pe.teme.liti.§.fin.⁊.l.ea que.C.quō ⁊ quando iudex.mihi placet p̄cedens opi.vt sufficiat sola presenti velit vel nolit litigare:quia iura exigūt cōmuniter presentiam.iij.q.viij.caueant.⁊.c.omnia.de maio.⁊ obed.inter.cum si. Unde etiā libellus potest dari presenti:licet nō fuerit ad hoc citatus non tamē compellit͂ respōdere si negotiū exigit deliberationē: vt dixi in.c.j.post Spec.de libel.obla.vbi vide.

☞ Compaternitas impedit ⁊ dirimit matrimonium post contractum.

2 Sententia diuortij non retractat͂ ex eo ꝙ ille in cuius fauorem sit lata:asserat iniustam.5.

3 Testes in dubio presumunt͂ vera dixisse:nisi cōtrarium probetur.

4 Iidem testes non admittuntur ad probandum contra illud qd deposuerunt.

6 Negatiua quomodo probatur.

7 Sententia nutritiua peccati:an ⁊ quando possit per quemlibet de populo accusari etiam post lapsum decem dierum.8.

8 Obtinens iniustam sententiam licet ab ea nō sit appellatum:peccat.

9 Sententia excōmunicationis vel alterius censure:an trāseat in rem iudicatam:adeo ꝙ post decem dies non possit peti absolutio.

Excommunicationis sententia non suspenditur per appellationem.11.

10 Sententia que de natura sui non transit in rem iudicatam transit saltem quo ad hoc vt post decem dies presumatur pro ea.

11 Sententia corporalis ⁊ quelibet criminalis: an transeat in rem iudicatam.

12 Sententia in ciuilibus non retractatur pretextu instrumentorum nouiter repertorum.

Consanguinei. Idez dicit ꝙ decr.lator.s̄.e.ti.Sed ego vt aliqd de nouo afferā summo sic.Sententia diuortij in causa matrimoniali rite lata ad solam cōiugis confessionē asserentis cōtrariū nō reuocatur:sed interim ei statur donec legitime de cōtrario doceat͂.Cōis diuisio.secunda ibi: respondemus. ¶ Casus literalis. Quedā mulier contraxit matrimoniū cū quodā viro tandē cōsanguinei ipsi⁹ mulieris accusauerūt matrimoniū dicētes ꝙ ipsa nō poterat esse eius vxor cū esset cōmater ipsius:quo probato sententia diuortij lata fuit.post sententiā latam mulier cōfessa est ep̄o loci ꝙ in veritate ante sententiā eius cōmater nō fuerat sed post separationē cōpaternitatē cū eo cōtraxit:⁊ postmodū cū alio ꝯtraxit: quesitum fuit a papa quid iuris esset:⁊ ipse respondit qd per solā mulieris confessionē nō est a sentētia recedēdū per iudiciū ecclesie promulgata nisi legitime in contrariū probaret͂.Ber. ¶ Not.j.qd consanguinei possunt accusare matrimoniū de cognatione spirituali tēdentes ad separationē matrimonij:⁊ dic idē in quolibet de populo.j.q matr.accu.pos.per totū ⁊ maxime in.c.videtur. ¶ †Not.ij.ꝙ cōpaternitas contracta in baptismo vel cōfirmatiōe impedit ⁊ dirimit matrimoniū post cōtractū de quo in.c.martinus.j.de cogna.spi.in.c.iij.⁊ si.e.tit.lib.vj. ¶ Not.iij.qd sententia lata in causa matrimoniali potest ex superuenietibus ꝓbationibus retractari etiā si negotium non sit integrū:vt puta qꝛ coniuges transiuerunt ad alia vota:de quo in.c.sicut.s̄. de testi.

2 ¶ †No.vlt.ꝙ sola cōfessio illi⁹ in cuius fauorez ⁊ petitionem lata fuit sententia diuortij:nō sufficit ad sententiā retractandā inducit tñ presumptionē iniustitie vel iudex super hoc ꝓbationes super iniustitia recipiat.ad hoc alle.Inno.decre.hanc.s̄.c.pri. ¶ Oppo.dicitur hic in tex.qd hic c sentētia fuit legitime ⁊ rationabiliter lata: ⁊ tamen postea in fi.admittit ꝓbationē in cōtrarium qd inducit repugnātiā quādā:qꝛ si legitime fuit lata nō debet retractari imo ꝯfirmari: vt.s̄.eo.ea que.Sol.dic vt in gl.j.⁊.ij.ꝙ hec verba legitime ⁊ rōnabiliter referunt͂ ad ordinē iudiciarium:nō aūt ad iustitiā probationū vt no.glo.ij.ꝑ intellectu quē dedi ad.d.c.ea q̄.

3 ¶ †Uel dic extra glos. ꝙ hec sentētia fuit legitime lata.i.ẜm ꝙ leges ⁊ canones disponūt qꝛ in ore duoꝝ vel triū ⁊c.ij.q.iij.in prin.⁊.l.licet.de test.⁊ testes presumunt͂ verum dixisse donec fuerit contrarium ostensum:⁊ ideo interim huic sentētie standū est facit.c.acce

4 pimus.s̄.de fi.instr. ¶ †Sed quero nūquid illi ydem testes qui deposuerūt in causa priori sint idonei ad deponendū nūc contrariū.Sol.glo.fi. in prima parte dicit ꝙ nō:qꝛ sunt periuri cū iurauerint dicere p̄mo veritatē si nūc ꝓbarēt contrariū ⁊ remittit ad notata in.c.sicut.de testib. ⁊ dic

5 vt ibi leg.⁊ no. ¶ †Ultima gl.q̄rit an ad confes

b sionē amboꝝ coniugū sit sentētia irritāda. Gl. dicit ꝙ nō.sicut enim nō sufficit cōfessio ad separandū matrimoniū: vt in.c.super eo. allegato in gl.ita nec retractādū sentētiā.dic glo.procedere quādo lata fuit sentētia occasione impedimenti nō depēdentis a volūtate partium: vt in casu nostro nā probatio legitima est eoꝝ cōfessioni preferēda maxime in facto ꝓprio.xiiij.q.ij.in princ. secus vbi sentētia dependet ex eoꝝ facto vt puta qꝛ pronuntiatū fuit eos matrimoniū non contraxisse. Possunt enim nunc dicere contrariū nullo subsistēte impedimēto:⁊ ecclesia illis credet cū possint de nouo cōtrahere ⁊ eoꝝ cōfessio nō vertit͂ in alterius preiudiciū:secus si pēderet in preiudiciū alterius matrimonij.Ad hoc qd legi.et

6 no.in.c.iij.de clan.despon. ¶ †Extra gl.op.contra tex.in eo qd admittit ꝓbationē cōtra sententiam iam latā.cū em̄ testes priores deposuerint super cōpaternitate contracta:probatio in contrariū est mere negatiua sc3 ꝙ compaternitatē nō cōtraxerūt:que cū non sit determinata videt͂

c improbabilis.s̄.de elec.bone.Solu.dicit Host. ꝙ poterit indirecte probari contrarium. Si em̄ primi dixerūt ꝙ mulier leuauit filium petri:nūc ꝓbari poterit ꝙ ille nō erat filius petri sed alterius.ar.j.qui fil.sint legi.transmisse.⁊.l.filiū.ff.de his q sui vel alie.iur.sunt.vel testes primi deposuerūt diē ⁊ locū isti aūt probabāt ꝙ illa eadem die iacuit mulier infirma:nec domū exiuit: vl͂ eā fuisse in aliquo loco remoto.s̄.de test.ex tenore vl͂ dic qd poterit ꝓbari p̄ios testes fuisse corruptos iuxta no.in.d.c.sicut. ¶ Quero qd si mulier ista egit ⁊ succubuit. nunquid poterit cum alio cōtrahere.Host.dicit ꝙ sue conscientie est relinquendum:⁊ bene loquit͂ per.c.mulieri.de iureiur.non enim debet sibi nocere confessio cum nō fuerit in iudicio admissa: sed ꝯtra eum lata fuit

7 sn̄ia vt ibi. ¶ †Quero si ista mulier succubuerit an poterit alius post sententiam latam denūtiare impedimētum ⁊ petere vt recipiātur probationes super impedimēto videt͂ primo quod non:quia actio popularis cōsumit͂ vno agente.

tionē publicationis bonorū ⁊ vltimi supplicij qd ista duo veniunt in simplici cōcessione facta p papā dato ꝙ in inuestitura nō exprimatur qd valde notabis.facit hū tex.in.c.ij.⁊ ibi no.Imo.de relc.facit qd no. Bar.in.l.magistrat⁹.ff.ad municip.Hinc ⁊ q̄nto videmus ꝙ ꝓnutio simpliciter facta p̄lato ecclesie de renouāda emphiteosi intelligit͂ ẜm qd est ꝯsuetū. ita Ang.in.§.in em a phiteosim. i aut. de n̄ ali.imo forti⁹ vide qd decidit sing. Bald.in addi.Spe.in tit. d loc.⁊ ꝙ alibi dixit singl͂r Imol. in.c.potuit.de locato.⁊ in ꝯmēto illi⁹.c.ad fi. vide ēt qd dixit bald. in.l.j.in.v.qd.C.q test.fac.pos.vide tex.gl.⁊ Sali.i.l. excepto. C. loca. tex.bart.⁊ alios in.l.dn̄i.C.d agr. lib.xj.Item vide qd dixit bal.in.l. liberti.in.iiij.col. C.de ope.liber.et 1 ista sunt multa ad que facit deci 2 sio Paul.hic vt ipse dicit facere 3 ad multa, facit etiā ad illud qd 4 singulariter determinat Bald. 6 in.l. fideicommis 7 sa. §.seruo.ff. de le.iij.⁊ quod no. Pet.de ancha.in 8 c.cū ep̄s.de offic. ordin.in.vj. ⁊ ad 9 multa alia collecta sub do.Iaso. de may.in.l.vt liberis.C.de col. Anto.Francis. 10 ¶ Circa istam materiam clausularū solitarū ap 11 poni i rescriptis vel ꝯtib⁹ aut 12 alijs dispositionibus:an videantur esse apposite etiā si non apponant͂ in actibus qui fiūt.vide per Io.barth.in suo reper.vbi tractat singl͂r de oībus clausulis solitis apponi in qbuscunq͂ actibus:siue extraiudicialib⁹: ⁊ vltra ea q̄ ibi plene ⁊ diffuse tractant͂: vid p And.barba. ⁊ alios nouissimos post eū i.c.ex pte ꝯuēti.de rescrip. vbi iter reliq̄ cōcluditur qd oēs clausule q̄ solent apponi ex cōmuni obseruātia: ēt si nō apponātur semp intelligunt͂ 1 esse apposite.

¶ Adde qd notari⁹ p̄sumat͂ rogat⁹ ad ꝯsueta.alex.ꝯs.lxxxviij.ij.li. Et qd ēphiteosis ꝯcedi possit scd3 solitū Pet.de anch.ꝯl.xxxvij.⁊ xliij.⁊ qd ꝓcur.possit extēdere mādatū suū ad ꝯsueta no.ro.ꝯs.xciij.

a Sebast. Sapia. ¶ Respectu act⁹ Bart.in.l.furioso.ad fi.ff.de re iud.Alex.i.d.l.de vnoquoq͂.Bal.in.c.j.co.j.si de inue.iter do.⁊ vas.lis oriat͂.Moder.in d.l. sciendum. ff. de verb.obli.

Sebasti.Sapia.

b ¶ Ad ꝯfessionē. vide abb.i.c. duo pueri.vbi gl.v̄ si. dicat.j.de cland. desp.⁊ arch.in.c. si duo.xxxv.q.vj. rom̄.i ꝯs.cccccvj. Zacharis.

c ¶ Uel̄ iprobabilis. Adde lāfr.d ori.in.c.qm̄ ꝯ. in p̄n.in.iij.no.e.nu. xv.iij.no.⁊ seq.vsq͂ ad nu.viij.vbi diuisa trifariam negatiua docet q̄ sit ꝓbabilis ⁊ que nō ⁊ qualr͂ ꝓbat͂ ⁊ i.c.testiū ōpositiōes.i fi. ⁊ vtrobiq͂ in apo. bñd. va.⁊ cel.s̄.de ꝓb. Anto.Francis.

¶ Circa ꝙ iste dt de triplici sp̄e negatiue q̄s ponit Lāfr.in.c. qm̄ ꝯ h al͂.dicas vidēdū esse Inn.in c.cū eccl͂ia sutrina.de cā pos.⁊ ꝓprie.⁊ adde ꝙ negatiua causata loco ⁊ tp̄e pōt probari ēt per visuz: vt ꝑ bar. in.l.j.C. de cano. fru. vr. ro.li.xj.⁊ in.l.in illa.⁊ i.l. h iure. ff. de v.ob.⁊ vid ēt bar.⁊ doct.in.l.ij. ⁊ in.l.ab ea parte. ff.de ꝓba. ⁊ vide ꝑ Alex.i ꝯs.xlij.i iiij.pte.⁊ Bar.in ꝯsi.qd inci.cōe licignani. ⁊ adde qd testes deponētes de negatiua ēt coarctata debent reddere rōnē dicti sui ēt non interrogati: al͂s nō ꝓbāt imo sunt suspecti de falso ad qd vide Ang.⁊ ale. i. l.j.i §.docere.ff.ne qs eū qui.⁊ adde ꝙ testis ōponēs sup negatiua non coarctata dr temerarie deponere ⁊ asseuerat͂ negatiuā adeo ꝙ nedū ē j lata cl͂pa:s3 ēt tenet͂ de falso si ꝯstat de dolo: vt ꝑ alex. post paul de ca.i.l.j.in p̄nc. ff. qd qsq͂ iuris.

l.iij.ff.de acqui.pos.no.glo.in.c.cū dilecti.de ele. contrariū determinat hic Gof.⁊ Host.⁊ cōmuniter sequunt doc.dicētes ꝙ non debet admitti denūntians volēs facere fidē de errore quo probato debet retractari sentētia:quia nō trāsiuit in rem iudicatā:nullū enim vinculū seu cōsuetudo vel sententia potest peccatorē in suo peccato defendere vel nutrire:sed tu hoc dictū intelligas: prout dixi.s.eo.lator.⁊.c.cōsanguinei.non eñ dꝫ admitti indistincte sꝫ debet allegari seu subesse aliqua similitudo in cōtrariū quare scilicet prima sentētia fuit iniusta. 8 ¶ †Sed dices tu quare nō est idē in alijs sententijs cū obtinēs iniustam sententiā peccet sciēter rem victā detinendo,nec excusat peccatū ipsiꝰ omissio appellatiōis alterius partis:vt notāter dicit Inn.in.c.qꝛ pleriqꝫ. de immu.⁊c.Solu.ꝯriū videt vigere:sed potest iudicio meo dici ꝙ in alijs causis priuatis sentētia iniusta dumtaxat contra ius litigatorum ⁊ vt esset litiū finis noluerunt iura ꝙ post transitū in rē iudicatā refricaret in dubiū de iniustitia sentētie.Ad hoc qđ no.c.pastoralis.§.quia vero.de offi.dele.⁊ in.l.qui exce.ff.de cōdi.indebi.Sed in casu nostro sentētia nedū est cōtra ius litigatorū sed etiam contra bonū publicū seu iustitiam publicā ne scilicet matrimoniū legitime cōiunctum separet.Itē in causis priuatis potest qs iudicatis consentire⁊ appellationē omittere.j.eo.c.qđ ad cōsultationē.secus in istis publicis cū peccatum ex iniusta sententia proueniens sit irremissibile per partē.An autē in alijs causis possit contra iniustā sentētiā remedio denūtiationis euāgelice procedi.vide quod dixi in.c.nouit.s.de iudi.in quadā additiōe.Bart.tenuit ꝙ nō in extrauaganti ad reprimendū in ver.denuntiationem. Hostien.sentit opp.in.d.c.nouit.dic vt ibi dixi. 9 ¶ †Quero qd de sentētijs censure an trāseāt in rē iudicatā vt est excōicatio suspēsio ⁊ iterdictū, j.de ver.sig.querēti.vt sic per lapsum decē dierū nō possit peti absolutio.vel dic de iniustitia vel si semel fuit qs ꝓnūtiatus nō ligatus possit post decendiū probari ligatus vel quid semel.Videtur primo ꝙ transeat in rem iudicatā: quia secū trahit executionē nec suspenduntur per appellationē:vt in.c.pastoralis.de appel.⁊.c.is cui.de sen.excō.lib.vj.In cōtrariū facit.c.cū contingat. de offic.dele.⁊.c.si.de penis.⁊.c.sacro.de sen.exc. vbi patet ꝙ qñcūqꝫ auditur quis petens absolutionē ⁊ volens probare sentētiam esse iniustam. Itē eadē ratio videt in istis que est in sententia lata in causa matrimoniali scilicet periculū animarū.Nā pronūtiatio iudicis ꝙ qs excōicatus non sit non mutat veritatē si vere excōicatus sit. Itē vincula istarū sniarū nō soluunt ꝑ mortē:nā post mortē remanet qs excōicatus:vt in.c.a nobis.de sentē.exc.⁊ tñ mr̃imoniū morte dissoluit. in aut.de nup.§.deinceps.Sol.dt Host.ꝙ talis sentētia quo ad priuatā vtilitatem trāsit in rem iudicatā:sed quo ad publicā tangentē animaruꝫ periculum nō.ar.de excep.pia.lib.vj.lꝫ eñ in istis nō appareat ius expressum subest tamē rationis idētitas ⁊ per cōsequēs idē debet esse ius.de cōsti.translato.Vide tu ad materiam qđ no.in.c.ad reprimēdā.de of.or.in gl.in ver.nō suspendat ꝗ est notabilis dicēs ꝙ per lapsum decēdij nō trāsit excōicatio in rē iudicatā quominus possit excommunicatus per simplicē querelā de iniusta excōmunicatione cōqueri sed nō audit per viam appellatiōis:⁊ sic nō poterit istā causaꝫ deferre ad eū q sine appellatiōe adiri nō poterat: vt puta ad archiepiscopū:si excōicatus est subiectus epo.de offi.or.pastoralis.Qđ limita nisi ex nouo grauamine:puta qꝛ petit absolutionē post decēdiū:⁊ excōicator iniuste absolutionem denegat: tūc eñ poterit ex nouo grauamine appellari ad archiepiscopū:vt not.in.d.c.ad reprimendā.Itē vide ꝑ Io.an.in.c.venerabilis.de sen.excō.lib.vj. vbi dicit ꝙ si quis fuerit excōicatus pro cōtumacia ⁊ nō appellat intra decendiū [a] non audit postmodū volēs probare iniustitiā ad effectū euitādi expēsas seu penā contumacie vel id propter qđ fuit excōicatus vt detur enim in facto priuato ratione cuius videt sententia lata acquieuisse sentētie.ar.j.e.qđ ad cōsultationē.facit qđ no.Inn.in.c.preterea. de ap.⁊ hoc est qđ voluit.s.Host.in eo ꝙ dixit has sñias trāsire in rē iudicatā q̊ ad vtilitatē priuatā sed nō quo ad publicā cōcernentē animarū periculū.Et dic ꝙ trāsit in rem iudicatā quo ad factū priuatū interclusum qñ excōicatio fuit pure lata ⁊ cū cause cognitione:secus si fuit lata sub conditione sine cause cognitiōe:vt puta sicut fieri assolet mādauit iudex titio vt solueret sempronio debitū vel compareret corā eo:⁊ si neutrū faceret eū excōmunicabat.hoc sentit do.Anto.hic ego allego ad hoc gl.sing.in.c.ex parte.de ver.sig.facit qđ no.Barto. 10 in.l.nō fatet.ff.de cōfes. ¶ †Preterea dic ꝙ iste sententie transeūt in rē iudicatā post lapsum decē dierū quo ad presumptionē iustitie:dictum est notabile Innoc.in.c.bone.de ele.vbi dicit ꝙ licet sententia excōmunicationis non transeat in rē iudicatā tñ post lapsum decē dierū semper pro ea presumit.vnde onus probationis ꝙ sit iniusta incum- 11 bit excōicato.allegat.d.c.sacro.⁊.d.c.ad reprimendā. ¶ †Si autē fuit appellatū licet excōicatio omnino teneat:de iustitia tamē excōicationis non presumitur etenim illi incūbit probatio qꝛ incūbebat ante appellationē et sic habebit excōicator ꝓbare iustitiā facit.c.j.de sen.exc. lib.vj.⁊ qđ not.in.c.in presentia.de renū.qđ est mēti tenendum.Limita primā partē distinctionis scilicet ꝙ pro sentētia excōicationis presumit si nō fuit appellatū nisi quo ad monitionē:illa eñ debet probari ꝑ.d.c.sacro.de sen.exc.dixi.s.c.proxi.⁊ hoc ideo:qꝛ talis sentētia solet communiter ferri in absentē:vnde nō presumitur citatio,vel monitio nisi probet:cessat enim ratio presumendi pro ea si pars ignorauerit:secus puto si iudex excōicauit aliquē ꝑsentē ⁊ nō appellantē intra decendiū:qꝛ ratione presentie ⁊ taciturnitatis omnia presumunt rite ⁊ recte gesta.Ad hoc qđ no.Innocē.in.c.innotuit.de eo qui fur.or. rece.facit qđ ponit Fede.consil.clxxv.sic limito qđ dixi.s.c.ex tenore.
12 ¶ †Ultimo quero an sentētia [b] corporis afflictiua trāseat in rē iudi- b catā:dic qđ sic si tñ apparēt ꝓbationes nouiter reperte potest subueniri condēnato ex gratia speciali ⁊ per principem dūtaxat.tex.est valde notabilis.⁊ ibi per Bart.in.l.diui fratres.ff.de pe.Et pari ratione idē potest dici in pena honoris priuatiua vel alia lata super crimine. Et vide tex.in sentētia continente penā pecuniariā.in.l.iij.C.de re iudi.Sed in ciuili non retractat sententia pretextu instrumentorū nouiter repertorum:vt in.c.suborta.j.eo.⁊.l.imperatores.ff.de re iudi.⁊.l. sub pretextu.C.de trāsac.⁊ hec sufficiant.Vide alias limitationes ad materiam huius capituli quas posui.s.eo.lator et tenor.

1 ☞ Collatio beneficij facta per papam cōtra prouinciam quā tulerat dicitur surreptitia:si de prouincia non fiat mentio.12.
2 Canonicus qui gerit vices duarum personarum videlicet canonici ⁊ alterius dignitatis:an habeat duas voces in capitulo ⁊ duas distributiones.6.
3 Clericus habēs sub eodem tecto dispensatiue canonicatum et capellaniam:illa hora qua celebrat vt capellanus priuatur distributionibus quas debet habere vt canonicus.
4 Generi per speciem non derogatur;quando species est de per se ⁊ nō potest inferri ad genus.
5 Fratrum appellatione an veniat prior.
7 Episcopus potest habere prebendam in ecclesia de iure speciali.
8 Clerici habentes dignitates in aliqua ecclesia circa canonicatum:nō habent vocem in capitulo de iure communi.
9 Canonicus potest dare per procuratorem vocem suam in capitulo cui vult.
Procurator ad eligendum;qui et ipse habet ius eligendi:non potest ex persona sua vnum eligere:⁊ tanꝗ procurator eligere alium:nisi habuisset in mandatis talem eligere.
10 Habens duas voces circa electionem alicuius:non potest illas diuidere videlicet dare vnam vni;⁊ aliam alteri.
11 Ad archidiaconatum potest quis assumi:licet in minoribus.
12 Episcopus potest quis eligi licet non sit nisi subdiaconus.
13 Sententie interlocutorie si reperiuntur due in eodem facto ⁊ contrarie: prima non censetur reuocata per secundam:quia iudex presumitur non reuocari de prima:nisi fuerit de proximo lata: ⁊ in aliquo facto notabili.
14 Collatio facta in preiudicium alterius collationis quā conferēs sibi reseruauit:est nulla si de ea mentionem non fecit.
15 Motus proprius principis nō firmat gratiam contra presumptam intentionem concedentis.
16 Citari an debeat pars quando aduersarius impetrat literas vel iustitie vel gratie in preiudicium ipsius aduersarij.
Citari ⁊ consentire debet quis quādo detrahi potest iuri sibi iam de iure gentium quesito.
17 In principem presumitur causa quando rescribit ex certa scientia.
18 Collatio bñficij si facta fuerit per superiorem:⁊ petat confirmari per inferiorem:ille talem confirmationem petens tanꝗ ingratus cadit a tali beneficio nisi fiat ad cautelam.
19 Surreptitie litere non conualidant etiam si aduersarius consentiat; quia hoc

a ¶ Intra decendium. Adde qđ voluerunt do.de ro.deci.clxxxvij. in nouis.de app. in.c.licetficte cōtumax.
☞ Sebasti. Sapia.
b ¶ An sñia.vide late per Ioā.de ana.⁊ Aret.post Abb.in.c.de his. j.de accu. Abb. in cōsil.lxxiiij.inci.in contentione que vertit.col.si. a sin.j.volu.

quia hoc non dependet ex voluntate sua.

10 In notorijs in quibus nulla potest competere defensio potest deueniri ad sententiam sine citatione: alias secus. de quo dic vt. j. late vsqꝫ ad ver. qualiter autem.

11 In notorijs potest ferri sententia sine libello ꝛ litis contestatione.

12 Papa nō pōt sine citatione procedere in causis notorijs vbi potest aliqua defensio cōpetere: etiā procedendo cōtra suos subiectos. 24.

Citatio non potest tolli etiam per papam. 25.

23 Principi mandanti aliquid ferri contra suum subditum est parendum etiam quod mādat vt suspendatur: quia presumitur moueri ex causa contra suum subditum.

Presumitur pro processu principis contra subditum: sed non contra illum qui dubitatur an sit subditus.

26 Citatio est de iure diuino.

27 Processus nullus ex defectu ordinis nō seruati: potest per solū principem conualidari de plenitudine potestatis.

Sententia lata super processu inepto ratione ordinis: est nulla.

28 In electionibus debēt vocari etiam absentes: ꝛ sufficit cōcordia maioris partis existentium in collegio.

29 Concorditer: istud verbuꝫ positum vel prolatum in materia iuris: et in negotio per vniuersitatem explicādo: verificatur dummodo pars sufficiens cōsentiat nisi aliud de voluntate principis appareat.

Cum olim. ¶ † Si papa contra pronūtiationē suā confert bñficiū hoc tacito: surreptitia dr̄ collatio et non tenet. prima pars narrat factū. secūda diffinit. ibi: nos igit. ¶ Casus literalis. Uacante archidiaconatu magaloñ. eps noīauit Pe. de castr. nouo ad ipm archidiaconatū ꝑposit⁹ eiusdē eccl'ie inhibuit ne aliqs istitueret ibidē nisi prius duplici voce sibi cōcessa: et ne ꝯfieret appellauit: sed eps dictū Pet. ꝑ annulū de archidiaconatu inuestiuit: et ꝑpositus aliū nominauit proter hoc ꝓcuratores vtriusqꝫ partis ad se. apo. accesserrūt. Celestinus intellecto negotio cassauit qcqd factū fuit ab vtraqꝫ parte ꝓnūtiās ꝙ scriberet aliqb⁹: vt tā epm ꝙ̄ ꝑpositū et alios moneret ad ordinādū archidiaconatū cōcorditer ꝙ si nō facerēt ipsi executores archidiaconatū ordinarēt: post hoc idē. C. ꝯtra ꝓnūtiationē suā archidiaconatū ipm contulit. G. qui nōdū ꝓmotus erat ad diaconatus offm̄ circūuēt⁹ vti dicebat ꝓcuratore epi ignorāte in curia existēti. Tandē negotiū istud delatū fuit ad Inn. ipse vo volēs ꝑdecessoꝝ suoꝝ vestigijs inherere dicentiū sententiā romane sedis cū aliqd surreptū est posse in melius cōmutari: qd̄ de ꝑdicto. G. factū fuit in irritum reuocauit et licet absens existeret silentiū imponēdo cū de surreptione liquido cōstitisset nō obstāte donatione quā a dicto epo in elusionē se. apo. idē. G. dr̄ recepisse. Mandās capitulo magaloñ. quatenus predictū archidiaconatū in cōcordiā eoꝝ qui ꝑsentes in ecclesia fuerint ordinare ꝓcurēt. Ber. ¶ Ex tex. notabilia modice vtilitatis colligi possent cū ea q̄ possent ad corticē elici veniūt. j. plene examinā-

2 da. ideo omitto. ¶ † Et ꝑmo ꝑ declaratione op. ꝛ videt̄ ꝙ isti ꝓposito nō poterat ꝯpetere ius dādi duas voces: sꝫ vnā dūtaxat. ar. in. c. qꝛ propter. de elec. ꝛ. c. scriptū. e. ti. sol. j. dupliciter. Primo ꝙ de iure cōi ꝓcedit cōtrariū: sed forte iste ꝑpositus ex cōsuetudine vēdicabat sibi vnā vocē ratione dignitatis ꝑpuppositure: et aliā ratione canonie: qꝛ erat etiā canonicus. Gl. tñ in hac solutione nō persistit. Ratio ptꝫ in ea ꝛ trāsit ad secūdā solutionē q̄ satis facilis est. Inn. videt̄ velle ꝙ ex quo quis pluriū ꝑsonaꝝ vices gerit vt ꝑpositi ꝛ canonici plures vo-

a ces habeāt. allegat de ele. cū inter. ij. facit. c. pe. §. porro. e. ti. lib. vj. Io.

b an. dicit ꝙ si duo iura cōcurrūt in eadē ꝑsona quoꝝ quodlibet ꝓducit ius vocis dāde dꝫ talis ꝑsona habere duas voces: qꝛ censent̄ iura diuersoꝝ. ar. in. c. ex literis. de ꝓba. ꝛ. l. si ꝯsul. ff. de adop. cū si. ꝛ idē dicit in distributionibus quotidianis qñ rōne cuiusqꝫ iuriū debent̄ ipse distributiones: vt queādmodū si qs haberet illa duo iura in diuersis ecclesijs duplicē portionē ꝛ vocē haberet. facit qd̄ no. gl. in. c. qꝛ intm̄. de ꝑbē. ꝛ sicut duo habētes ipsa iura in eadē ecclesia duplicarent̄ predicta qꝛ quilibet haberet vocē ꝛ distributiōes quotidianas: sic et iste fungēs vice duoꝝ scilicet in vna ecclesia duplicē vocē ꝛ distributiōes habebit. Secus dicit qñ rōne alteri⁹ iuris nullā vocē haberet: qꝛ tūc nō habebit nisi vnā vocē respectu iuris illā producētis. Et idē dicit si respectu cuiusqꝫ haberet ex cōsuetudine duplicē portionē. Nō eñ ex tali duplicatiōe deberet duplici voce vti ꝛ sic dꝫ intelligi gl. q̄ten⁹ ipugnat ꝑmā solutionē: qꝛ opꝫ ad hoc vt fiat vocū duplicatio ꝙ ꝯcurrāt diuersa iura quoꝝ qd̄libet hꝫ distributiue facultatē vocis dande tribuere ꝛ sicut tribuūt dū in vniuersis ꝑsonis cōcurrūt ita debēt tribuere in eadē ꝑsona cōcurrētia: nō eñ apparet rō q̄re magis debeat vox vel distributio q̄tidiana rōne vnius ꝙ̄ alterius. ergo rōne vtriusqꝫ. ar. op. in fin. in. l. gñaliter. C. de fideius. Et per hoc dicit consuluisse ipsum Ioan. an. in ecclesia florētina in qua thesauraria erat noua dignitas in eccl'ia. ex speciali dispositione thesaurarius lꝫ alias nō canonicus debebat habere vocē in capitulo ꝛ distributiōes quotidianas sicut quilibet canonicus: demū vacāte thesauraria quidā canonicus fuit assumptus ad thesaurariā: ꝛ ex ꝯsuetudine vl' dispositiōe possidebat simul thesaurariā ꝛ canonicatū: q̄rebat̄ an deberet habere vocē in capitulo ꝛ distributionē duplicē. Cōsuluit ꝙ licet equissimum esset qd̄ nullus in vno corpore vel collegio duas voces vel duo suffragia haberet suo iure: id est iuris sui vnici capitis vocis naturalis vel oris. tñ vbi cōsuetudo eccl'ie non apparet cui staret̄ in hoc ex quo vtriqꝫ illoꝝ iuriū debetur vox et distributio habēs licite ista duo duplicē vocē ꝛ duplices distributiōes habebit ꝛ sic dicit se intelligere dictū Innoc. cū non sit iuri contrarium vnū diuerso iure diuersis vti suffragijs: ꝛ maxime realibus id est que sequunt̄ ꝛ debentur ex illa re. facit. j. de deci. pastoralis. ꝛ clem̄. pastoralis. de cēsi. cū si. vbi vero ex dignitate ꝑsonatu vel officio ꝑ se sine canonia nō haberet vocem tunc talis habēs illud officiū dignitatē vel personatū cum canonia vnicā vocē habebit: quia vnicū ius habet cui sit vox debita. Et sic dt esse in ecclesia bononiēsi vbi archidiaconus ꝛ archipresbyter nō canonic⁹ nō habet vocē in capitulo: ergo existēs archidiacon⁹ ꝛ canonicus vnicā vocē habebit lꝫ quandoqꝫ duplicē habet de cōsuetudine portionē: ex tali enim reddituū duplicatione voce duplici nō vteret̄: vt. s. dictū est. do. Ant. sequit̄ hāc opi. Io. an. respectu vocū: qꝛ ille dātur ad consequentiā dignitatis: sed nō placet sibi quo ad distributiones inquātum sunt vere distributiones: quia dant̄ ratione seruitij personalis interessendi in diuinis: ipse autē in diuinis nō potest interesse: vt plures cū nō sit nisi vnus ꝛ seruit pro vno: licet habeat plures dignitates: nā si duo haberēt illas dignitates ꝛ alius interesset: reliqui nō interessent nihil daret̄. nec obst. secundum eum. d. l. generaliter. qꝛ ibi ille qui successit correo nō magis grauatur ꝙ̄ prim⁹ ideo tenetur ex persona sua ꝛ ex ꝑsona correi ex quo nō apparet quare magis debeat teneri vna obligatione ꝙ̄ alia: sed in casu nr̄o ꝑiudicaret̄ ecclesie si vltra impensum seruitiū grauaret̄. Pro hac opiñ. do. Anto. que prima frōte videt̄ satis bona facit. c. vnicum.

3 de cle. non resi. lib. vj. ¶ † Et quod ponit Federi. cōsi. cxv. al's. cxviij. vbi dicit ꝙ si qs habet in eadē ecclesia ex dispensatione canonicatū ꝛ capellaniā ꝙ illa hora qua celebrat vt capellanus priuatur distributionibus quas debet habere vt canonicus. ar. c. cum secundū. de prebē. quod est notādū. Bar. tamē al's Bal. ꝛ do. Car. in terminis Ioā. an. cōsuluerūt ꝭm opiñ. suā: vt cōcurrētibus illis duobus iuribus in eadē persona deberet vti du-

4 plici voce vt recipet duplicē portionē. ¶ † Pro quo optime facit. l. titia. §. qui marco. ff. de annu. leg. vbi legato generali ꝑ speciale eidē facto non derogat̄ sit simpliciter nō ob eādē causam. Unde si legātur vni liberto cētū in specie: ꝛ postea per eundē testatorem legat̄ qd annuū oībus libertis: habebit ille annuū legatū et centū specialiter le-

5 gata. ¶ † Ad idē qd̄ no. Cy. ꝛ Pet. in. l. cū questio. C. de leg. ꝛ Bart. in. l. si seruus cōmunis. ff. de stipu. ser. vbi dicūt ꝙ si qs legat fratrib⁹ predicatoribus cuilibet vnā cappā ꝛ priori bibliā: prior b debet habere ꝛ cappā tanꝙ̄ frater ꝛ bibliā tāꝙ̄ prior: secus tamē ibi dicunt si clausula generalis fuisset secuta: vt si dixisset: lego priori vnā bibliā ꝛ cuilibet fratrū vnā cappā: qꝛ tūc videt̄ excepisse priorē a numero fratrū: ꝛ clausula gñalis nō ē referenda ad eū cui est specialiter prouisum: vt in l. doli clausula. ff. de ver. obli. l. sanctio legū. de penis. Ita videt̄ dicendū in proposito ꝙ cū in eadē ꝑsona cōcurrant due dispositiones diuerse que- c libet debet suū effectū cōsequi: sicut si in diuersis

6 personis cōcurrerent. ¶ † Attamen pro aliqua

c li concordia maxime cum dicto Fede. ego sic distinguerem ꝙ quādoqꝫ is in cuius persona concurrunt talia iura deseruit respectu vnius: ꝛ hoc cōstat ꝛ nō debet habere distributiōes respectu

a ¶ Quādo liceat alicui habere plures voces in collegio: ꝛ an ratione duplicis officij possit qs ꝑtēdere se debere habere duas voces in eo collegio vide Alb. in ꝑma parte statutoꝝ. q. clxij. Itē adde hic Bal in. l. si ad scribatū. in ꝑn. C. de ap. vbi refert ꝛ sequit̄ doctrinā Io. and hic. Itē de duplici ꝓcuratione in ecclesia an possit deberi vni ꝛ eidē vid Io. an. ꝛ do. Ant. in. c. cū nup. de censi. ꝛ qd̄ ibi not. Itē sup hoc Bal. hic q in oībus seqt̄ Io. an. ꝛ oīa q̄ latius scripsit. d. bar. de belē. in. d. c. cū nup. Anto. Francisc. ¶ An vn⁹ ꝛ idē possit haber̄ plures voces i actu collegiali vel capitulari: dicas vt habet̄ in. c. olim. et ibi plene per doc. de re iud. aduerte tñ ꝙ vox in electione pōt ab vno alteri dlegari qñ delegās est impeditus iusto impedimēto vel de ꝯsensu ꝑsidentis caplo vel collegio: vt i. c. si qs iusto. de ele. li. vj. qd̄ intellige verꝫ dummō deleget̄ vni d collegio vl' vniuersitate sine caplo nō aūt potest delegari extraneo. vt in. d. c. si qs iusto. in. §. j. est verū tñ qd̄ q hꝫ vocē ꝓpriā ꝛ delegatā nō potest illas diuidere nec potest dare vni vnā ꝛ alteri alteram per. d. c. si quis iusto. et id dicebat Bal. in. l. si qs plures. in princi. de cōdi. inser. qd̄ vox est in electiōe indiuidua: ad qd̄ vide Alex. in. l. si ꝯuenerit. §. si nuda. ff. de pig. act. ꝛ. d. car. post gl. in cle. j. de reg. vbi etiā dicit qd̄ qñqꝫ nō pōt delegari ēt vni de collegio. Sebasti. Sapia.

b ¶ Duo iura. vide Car. in consil. liiij. incipi. casus talis decanus ecclesie. Ro. in ꝯsi. xxv. incip. viso factū. Lapū alleg. xcix. incip. cōmune Florentie.

c ¶ Domi. Fráci. de are. in voce leges hāc decr. dicebat ꝙ in practica seruaret̄ opi. Io. an. sed qd̄ in puncto iuris cre-

debat opī.d.Ant.esse veriorē quā ꝯfirmabat subtili rōne vez q̄r distributiones dant̄ ꝑpter interessentiā in qua cultus diuin⁹ honorabilior tāto est q̄nto inest maior numer⁹ ecclesiasticarū psonarꝫ in cāticis iubilationū cū ergo ꝑ honorādo diuino cultu dent̄ distributiões: dicendū qd cū cultus nō sit ita honorabilis sicut si adessent due persone ꝙ nō debeat dari nisi vna. distributio nec ob. si diceret̄ honestas psone supplet interdū multitudinē psonarum. vt in.c.in nostra.de testi. et traditur in ca.de multa. de prebē. q̄r dico qd, si sint diuerse persone plura concurrēt. p̄mo quia ibi erit eadem honestas psonarū si vnus thesaurarius et alius canonicus. secūdo ibi erit numerositas ꝑ quā honorabilior erit cultus diuinus.

alterius iuris. Exēplum in canonico habēte capellaniam in ecclesia q celebrat tāq̄ capellanus. nam tūc non potest dici ꝙ intersit vt canonicus: quia actus iste pro tūc.celebrādi sibi vt soli capellano cōpetit.arg.c.cū inter.s̄.de elec.iūcta gl. ⁊ eorum que no.in.c.vt circa.eod.ti.lib.vj.et in.c. postulasti.de conce.preben. Quandoq̄ʒ nō potest apparere ratio cuius iuris sit:et tunc cū non apparet rō quare debeat habere magis respectu vnius quam alterius ⁊ ecclesia seu eius decor refulget respectu vtriusq̄ʒ iuris cum sit decor in ecclesia esse prepositū ⁊ canonicum: vnde si vis numerare canonicos est ibi reperire numerū debitum: si vis habere prepositū idē: ergo debet habere distributiones respectu vtriusq̄ʒ iuris.arg. bon.in.d.l.gn̄aliter.⁊.d.§.qui marco.facit etiam: quia distributiones dantur respectu interesse diuinorū non precise respectu cantus vel alterius obsequij: vt in.c.vno.de cleri.non resi.lib.vj.⁊ verum est dicere istū interfuisse diuinis vt canonicum ⁊ prepositum.d.l.si consul.et per hōc tollit̄ motiuum do. Ant. Item posset tolli aliud forte motiuū de.l.alimenta.§.basilice.ff.de ali.et ciba.leg.vbi legatum alimentorum nō videtur iterabile[a] vnde vnum per aliud tollit̄: sed distributiones sunt pro alimentis canonicorū ergo nō debent duplicate in eadē persona concurrere. Solu. distributio particularis nō sufficit pro alimētis: sed dat̄ pro parte alimentorum. Item quanto qs est in ecclesia clarior antiquior et dignior: ⁊ tanto in his que dantur pro alimentis prehonorari debet: vt not. Inn.in.c.cum omnes.de consti. facit.c.non cogantur.xlj.di.cum ergo iste habeat duas qualitates preeminētes: merito etiam pre alijs distributionibus honorari debet.arg.op.in c.de multa.in fi.de prebē. Et p̄dicta in dubio procedere puto in distributionibus que dantur loco prebende vt si prebende non sint ibi distincte: al's esset dignitas sine prebenda seu portione. Idem dico in ecclesijs vbi sunt distincte prebende ⁊ est mēsa grossa vltra distributiones quotidianas vt de mēsa grossa indubie habeat iste portionē duplicatam: quia illa portio non dat̄ ratione interessentie.ar.ad vtrūq̄ʒ dictum satis colligitur ex notatis per gl.in.d.c.vno.de cleri.non resi.et per hoc fortius tollit̄ motiuum supra factum de alimentorū ratione. ¶ † Nam si illa ratio cōcluderet idem ⁊ fortius esset in prebenda vt illa nō debeat̄ ei cui est prouisum per commodū alterius dignitatis qd est falsum: vt patet in episcopo q iure speciali potest habere prebendā in ecclesia, de preben.li.vj. Preterea clericus vltra alimēta est dispensator ad pias causas etiā si sit canonicus: vt est tex.notabilis.xij.q.j.§.fi.⁊ hec notabis. ¶ † Sed q̄r supra Jo.an.nimis succincte transiuit in istis habentibus dignitatem personatum vel officiū in cathedrali ecclesia siue canonicatu: quero an de iure debeāt isti habere vocem in capitulo cessante cōsuetudine. Sol. dico quod non: quia habētes dumtaxat ius canonie habēt vocē in capitulo. vt not. Inn.in.c.ij.de insti. Hinc dicitur quod canonici ⁊ episcopus faciunt vnū corpus: de alijs vero nil dicitur: vt in.c.nouit.⁊ capi. quāto.de his que fi.a prela.qui ergo citra canonicos vult sibi ius eligendi vendicare vel vocem in capitulo habere debet hoc per aliqd ius speciale probare: vt in.c.cū ecclesia sutrina.de causa pos.⁊ proprie.⁊.c.scriptum.et.c.cumana.de ele.et facit.c.cum dilectus.de consue.quod no. Ex his habes vnā notabilem solutionem quare iste prepositus vēdicabat sibi duas voces in ista electione. Nā vt patet in text.maxime in medio et in fi. hec electio ad archidiaconū partinebat simul ad episcopū et capitulum: et prepositus erat canonicus ⁊ de consuetudine vel statuto p̄positus ratione prepositure de-

9 bebat habere vocē in capitulo sicut quilibet canonicus. ¶ † Secunda sol. datur in gl. quod forte vnam vendicabat sibi iste nomine proprio. aliam tanq̄ alterius procurator qd esse potest: vt in.c.quia propter. de elec.⁊.c.scriptum est.eo.tit.⁊ melius in.c.pe.§.porro.eo.tit.li.vj. Et hoc casu ibi notabiliter decidit̄ quod habens tali modo duas voces non potest vnū suo nomine eligere ⁊ alium tanq̄ procurator: q̄r cum non habeat nisi vnū dictamen rationis: ea ratione qua putat aliquem meliorem suo nomine: debet putare ⁊ alieno: nisi in mādatis habuisset

b de eligendo certam personam vt ibi: qd est notandum[b]. ¶ † Quid autem

10 tem in casu precedenti cum quis habet duas voces[c] iure proprio an

c possit illas diuidere: dic quod non: quia fortius habet locū premissa ratio in isto casu q̄ in precedenti ⁊ hoc tenuit Joā.an.in.d.c.pe. Et facit qd rector huius vniuersitatis qui habet duas voces in electione rectoris in preeminētia rectoratus ⁊ officij nō possit illas in diuersos

11 diuidere: quod si faceret nihil ageret: vt in.d.§.porro. ¶ † Opp. secūdo in eo quod tex. iste videtur impugnare prouisionem illius Guilelmi: q̄r non erat tempore impetrationis seu collationis diaconus hic enim nō videtur obstare: vt in.c.multis.de eta.⁊ quali.vbi patet etiam quod ad episcopatum promoueri pōt subdiaconus. So. glo. secunda dicit ꝙ ista allegatio nō valebat: sed papa assumit illam: non causam vt causam. Et dicit hic Jo.an. ꝙ secūdū antiquos canones procedebat illa allegatio.lx.di.c.j.⁊.ij. Inn. dicit ꝙ ad hunc ordinem diaco-

d natus promoueri iste assumptus in archidiaconū debebat[d] vt in capi. cum in cunctis.§.inferiora.de electi.et etiam existens in minoribus ad hanc dignitatem eligi potest. Host. dicit hoc primum verū ex dispēsatione per.c.preterea.de etate ⁊ quali.quasi velit ꝙ non existens in sacris non possit iure communi ad dignitatem inferiorem vel ecclesiam curatam promoueri: ⁊ pro hoc dicto satis facit.c.dudum.el.j.de elec. Pro dicto Inn.facit.c.si pro clericis.de prebē.li.vj.⁊.c.ij.de instit.eo.lib. Joā.and.in.d.c.dudum.⁊ gl.in.d.c.si pro clericis.tenent illam opi. Inno. quādo proceditur per viam electionis: secus si procederet̄ per viam impetrationis vel institutionis.d.c.ij.de instit.⁊.c.si pro clericis. Jo.cal.in.d.c.dudum.tenet indistincte istam opi. Innoc. que profecto est verior.nam si ad episcopatū sufficit quod eligēdus sit in subdiaconatu.d.c.a multis.fortius in inferioribus debet sufficere vt tēpore assumptionis sit in minoribus.d.c.cū in cunctis.⁊ ad iura alle.pro contrarijs dic vt no. Cal.in.d.c.dudū.ad hoc.c.potest dici qd in hoc procedit secundum iura antiqua. vel dic secundum Host. hic ꝙ forte impediēte aliqua irregularitate non poterat promoueri ad illum ordinē diaconatus.ergo nec ad archidiaconatū promoueri poterat.de eta.⁊ quali.c.j. ¶ Quero que fuit principalis ⁊ potissima causa annullandi ⁊ retractandi collationem isti. G. factam per Celesti.nam vt.s̄.patuit ordinis defectus non habuit vitiare nisi forte secundum antiqua

12 tempora. ¶ † Sol. gl.ij.prosequit̄ duas causas. Prima qd illa collatio fuit surreptitia cū papa fecisset illam contra interlocutoriam suā quam si sciuisset verisimiliter non fecisset.ideo presumitur qd fuerit circumuentus ex quo de ista sua interlocutoria nō fecit mentionē. Nec ob.c.cum cessante.de app.vbi dicitur iudicem etiam inferiorem posse suā interlocutoriā reuocare. Illud enim procedit quando iudex scienter ⁊ ex causa reuocat illam puta quia erat iniqua: sed in casu nostro erat iusta ⁊ equa: non apparet quod scienter illam reuocauerit ⁊ sic presumit̄ circūuentus. Hanc annullationis causam communiter doc. approbāt ⁊ dicit: Inn. ꝙ pro surreptione ista erat presumptio ita violenta ꝙ nō admittebat in contrarium presumptionem vt colligitur ex litera.nam ita papa violenter surreptionez presumpsit quod pronuntiauit contra absentē nulla defensionis exceptiōe expectata. Hūc intellectum videtur approbare. Bart.in.l.qd iussit in fi.ff.de re iudic.

13 ¶ † Ubi inducit hunc text.ad notabilem questionē. videlicet sub eodem facto apparent due sententie interlocutorie contrarie nec appa-

c ret ꝙ iudex tulerit secundam cum animo reuocandi primam.[e] querit̄ que preualeat. Bar. ibi concludit ꝙ prima non videt̄ reuocata q̄r primam esse latā debet iudici liquere q̄n profert secundam ꝯriam.l.hoc autem.§.j.ff.qui.ex caus.in pos.ea.sicut videmus in simili qd quis non renuntiat iuri qd ignorat.l.mater.ff.de inoffi.test.nec miles videt̄ exheredare filium quem ignorat habere.l.sicut.C.de testa.milita.⁊ pro hoc dicit videri tex.hic ⁊ dicit qd in iudice ordinario est presumenda ignorantia in dubio propter multitudinem factorū per istum tex. Ex quo not.qd nō solum procedit quod hic dicitur in impetratione beneficij que est odiosa ⁊ restringenda: vt in.c.q̄uis.de preben.lib.vj.sed etiam in interlocutorijs vt non valeat secunda contra primam si non apparet iudicē fuisse de prima memorem: presumerent tamen scientiam in vtroq̄ʒ casu iudex de proximo presertim in facto notabili illam tulisset: presumit̄ enim hoc casu scientia in facto proprio.arg.de rescrip.ab excōmunicato.⁊.c.cum illorum ad fi.de sen.excom. Idem si premisit super primam cause cognitionem.ar.eorum que no. Jo.an. in.c.ij.de schis.sentit Bart.in.l.quod iussit.prealle. Idem quod.s̄.dixi in impetratione a papa.⁊ in secunda interlocutoria locum habet in a-

14 lijs terminis. ¶ † Unde per istum tex.dicit Jo.cal.in.c.cum dilectus. de iure pa.non valere collationē legati simpliciter factam que tendit in preiudicium

---

¶ Adde Bald. cōsil. cccclxxiiij. lib.incip.et ꝑ ista opi. Joan.an.vbi dicit ꝙ Pet.de bel.ptica et Cy. sunt in ꝯria opi. ⁊ tū ꝑpter autoritatem. Joā.an. ab ipso non recedit.

a ¶ Iterabile.pōdera q̄r si legant̄ alimenta intelligitur de integris sed distributiões quotidiane non sunt integra alimenta licet cedāt loco alimentorꝫ. Andr. Barba.

b ¶ Qd est notandū. Adde Ro. sing.suis.fo.ij. Sebasti. Sapia.

c ¶ Duas voces. vide Lapū allegatione.xxij.inci. an sufficiat. Abba.⁊ Feli.in.c.q̄uis.s̄.de offic.delega. Abba.in.c. constitutis.ij.j. de app.et Corsetū.in singu.suis. i verbo vox.ver. habēs vocē noīe proprio.

d ¶ Debebat. adde Federi.consil. cxc.in.vj.col. Sebasti. Sapia.

e ¶ Reuocādi primam. vide Bar. in.l.cum procurator.§.j.in pen.q. ff.de oper.no.nū. et Abb.in consi. xlj.inci.in cā que vertitur seu verti speratur in p̄mo pubio.in.j.volu.

7

8

¶ Aduersariū presentē in curia an debeam specialiter citare quan-
do volo in eius preiudicium literas impetrare. ꝛ vide glo. in l. obser-
uandum. ff. de iud. ꝛ do. Ant. in c. cum dilectus. in iij. colū. de rescri. et
vide omnino. hic per Bal. ꝛ glo. in l. nā ita diuus. ff. de adop. ꝛ de hoc
per do. Ant. in c. ceterum. in pe. col. de rescrip. An autē in concessione

vel innouatione
priuilegij sit pars
aduersa citanda.
vide d. Ant. in c.
cū dilectus. in vj.
col. de confir. vti.
vel inu. Et de pri
mo. videlz de im
petratione rescri
pti vide p Pau.
de ca. in l. de vno
quoqꝫ. l. fin. ff. de
re iudi. ꝛ per do.
Ant. in c. ex par-
te decani. in ij. co
lum. x. ꝙ nō va-
let. de rescri. ꝛ vi-
de qđ not. Bar. i
l. iij. circa me. C.
de tēp. ap. vbi di-
cit ꝙ in impetra-
tione priuilegij nō
est pars citanda
si agit de paruo
preiudicio: secus si
de graui. et vide
Inno. in c. olim. a
de verb. sig.
¶ Adde Fran.
de are. cōsi. xxxvj.
Anto. Francisc.
¶ An impetrās
rescriptū debeat
partē citare etiā
in curia existētē.
dicas ꝙ lz regu-
lariter ad vnum
quēqꝫ actū preiu
dicialem debeat
pars citari: vt in
l. nam ita diuus.
ff. de adop. ꝛ in l.
de vnoqꝫ. ff. de
re iud. hic alleg.
tamen non puto
qđ ad talē impe-
trationē que etiā
fieri potest nomi
ne meo per non
habentē manda-
tum debeat quis
citari qꝛ citatus
etiam comparēs
non haberet cuꝫ
quo contenderet
vt per glo. ord. in
c. nonnulli. de re-
scri. que dicit qđ
curia nō admit-
tit talē exceptio

in preiudicium reseruationis prius per eum pro
alio facte: licet ex certa scientia potuisset reserua
15 tionē reuocare: vt ibi not. ¶ † An autem impe-
diatur collatio contra interlocutoriā si fuit mo-
tu proprio facta credo qđ sic qꝛ motus propri⁹
non firmat gratiā contra presumptam intentio-
nem concedentis. vt not. Jo. an. in c. si motu pro-
prio. de prebē. lib. vj. ꝛ do. de Rota deci. xlv. sen
tit Calde. in d. c. cum dilectus. vbi dixi. hic autē
annullat gratia ex defectu intentionis. Ad idē
gl. notabilis in cle. si romanus. de prebend. vide
tamen ad materiam qđ not. Host. in c. cū in cun-
ctis. §. inferiora. de electio. ꝛ qđ idem sit in facto
proprio motu satis sentit Bart. in q. sua: ꝛ Joā.
cal. in d. c. cū dilectus. qđ maxime procedit vbi se
cunda dispositio tendit in alterius preiudiciū vt
in casu nostro. Princeps enim in dubio nō presu
mitur velle tertio preiudicare: vt l. ij. §. si quis a
principe. ff. ne quid in loco publ. ꝛ in c. sup eo. de
16 offi. dele. ꝛ hec no. qꝛ faciunt ad multa. ¶ † Se-
cunda causa annullationis fuit ſm glo. quia iste
G. impetrauit archidiaconatū presente in curia
pcuratore aduersarij sui eo nō reqsito: ꝛ in hoc
gl. multum instat an ex se sola sufficiat ꝛ tandem
videt velle ꝙ non: concludens quod non tenetur
quis in impetratione sua requirere aduersariū[a]
suum: sed sibi est imputandū quod non contradi
xit in audientia quando litere emanauerunt: ꝛ se
cundū hoc dicit Jo. and. qđ papa assumit hic nō
causam vt cām. simile de elec. bone. el. ij. Hostiē.
dicit curiam seruare vt litere preiudiciales non
transeant quando aduersarius vel eius procu-
rator est presens in curia nisi citetur: nec sufficit
secundū eum citatio in audientia: sed debet fieri
ad hospitium ꝛ sic videt intelligere istum text.
Gas. de cal. dicit se putare hoc dictū Ho. practi
cari in literis iustitie sed in literis gratie nō. q. d.
qđ literas gratiosas impetrare possum absqꝫ eo
qđ aduersariū meum citari faciam. Ego relin-
quo hoc stylo curie qui seruandus est: vt in c. ex
literis. de cōsti. ꝛ c. q̄ graui. de cri. fal. Sed de iu-
re puto cū impetratio[b] non sit actus iudicialis p
tis presentiā non requiri: maxime in literis gra-
tiosis: nam superior in concedendo gratiā nō te-
netur citare seu vocare illos quibus preiudiciū
irrogari potest: vt not. Inno. in c. nisi cū pridem.
prope fin. de renunti. nā nulli facit iniuriam qui
vtitur iure suo qđ procedit nisi iure aliud in cer-
to casu caueat sicut dicimus in legitimatiōe quā
priceps facit illis vocatis qui possent succedere
ab intestato. de quo tamē dicendū vt not. Bart.
in l. gallus. §. ꝛ quid si tantū. ff. de libe. ꝛ posth. et
per Bald. in l. rescripta. C. de preci. impe. offerē.
in fin. ꝛ in proemio. C. puto tamen quod deberet
quis vocari ꝛ etiam consentire quando detrahe
retur suo iuri iam quesito de iuregentiū: ꝛ sic po
test intelligi l. fin. de nata. resti. ff. vbi dicit ꝙ pa-
trono consentiente debet libertus per imperato

nem de non mandato: ꝛ eo magis hoc dicendū est quia postq̄ rescri-
ptum est impetratū ꝛ iudici delegato presentatum: iudex delegatus
citat cū insertione rescripti: vt in ca. cū in iure peritus. de offi. deleg. ꝛ
parte comparente vel nō cognoscit an rescriptum sit surreptitiū vel
obreptitium. ꝛ an sua sit iurisditio: vt in c. super literis. de rescri. ꝛ idō
puto qđ in impetratiōe frustratoria cesset citatio aduersarij. sup quo
tamen relinquo cogitandum.

b ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Impetratio. vide Bal. in l. ij. C. de tempo. ap.
ꝛ late in rub. de rescrip. col. j. Abb. in cōsi. lxxxvj. inci. illud in summa.
col. pe. in j. vol. Roma. in consi. ccclxix. incip. circa primum. col. xj. ver.
ꝛ huius est ratio.

c ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Concedere. An princeps possit tollere citatio
nem vide Jas. in l. nec quicq̄. §. vbi decretū. in vij. fallent. ff. de officio
procon. ꝛ lega. Fel. in c. que in ecclesiarum. col. xxiiij. in vj. limi. quinte
conclusionis. s. de cōsti. Are. in cōsi. clxv. col. xij. ver. circa scdm. vbi cō

cludit ꝙ non etiam ex certa scientia ꝛ de plenitudine potestatis et ita
etiam tenet And. sicul. in consi. xxiiij. colū. ante pe. in ij. et Alex. in cō-
sil. lxxviij. inci. visis dubitationibus. in j. col. in iij. vol. Feli. in c. cōstitu
tis. col. viij. de rescrip.

d ¶ Ad hoc etiā facit quod not. ipse Abb. Pan. per gl. ibi no. in c. ad

rem restitui natalibus qꝛ hoc impetrato ius pa
troni amittitur: ꝛ not. illam rationem quam ibi
17 redditter. ¶ † An autē princeps possit ex ple-
nitudine potestatis talem gratiam nullo vocato
c concedere[c] vide quod no. Barto. ꝛ Bald. in locis
preal. ꝛ credo quod sic subsistente causa. argu. eo
rum que no. Inno. c. que in ecclesiarum. de const.
ꝛ sentit Bart. in loco pal. ꝛ in dubio presumere-
d tur causa si dicit qđ ex certa[d] sciētia fecit: ad hoc
quod no. idē Bart. in l. fin. C. si contra ius. vel vti.
publi. ꝛ Cy. in l. prescriptione. C. eo. tit. ꝛ ita late
18 in facto consului. ¶ † Quero quid intendat lite-
ra dum dicit qđ iste. G. in elusione donationis
apostolice recipit collationē postmodum ab epi
scopo. Glo. in ver. elusionē respondet vt patet in
ea. ꝛ no. istam gl. ꝙ videtur deludere collationē
superioris qui vult ecclesiā postea recognoscere
ab inferiori: videt enim magis extollere ius infe
rioris ꝛ si hoc facit sine causa credo qđ sit legiti-
ma causa priuandi illū tali beneficio ratione cu-
iusdā ingratitudinis. ar. in c. si. de dona. sicut di-
cimus in vasallo qui ab alio recognoscit feudū.
vt dixi. s. tit. pxi. si diligenti. ꝛ arg. hic. Secus si
faceret ad cautelā: vt qꝛ dubitabat probabiliter
de validitate prime collatiōis. ad hoc tex. no. in
10 c. post elec. de conces. prebē. ꝛ qđ ibi dixi. ¶ † Et
no. ex tex. iuncta glo. hac ꝙ licet aduersarius con
sentiat nō tamen cōualescit qđ fit per surreptio-
nem. Et hoc colligit Inno. hoc dictum verū est
in se: qꝛ per surreptionē litere sunt nulle: vt in c.
ad audientiam. de rescript. ꝛ c. si eo tempore. eo.
tit. lib. vj. que nō possunt conualescere ex consen-
su aduersarij postmodū superueniente cum vali-
ditas non depēdeat ab eo: sed facto superioris.
hic vero illud dictū non probat: quia electio nō
pertinebat ad solum episcopum sed ad totū ca-
pitulū, vt patet in litera. ¶ Op. contra tex. in eo
qđ sententia hic fertur contra absentem li. nō cō
test. nec citatione premissa: ꝛ sic obstant iura in-
finita vulgaria. Sol. glo. in ver. licet absenti dat
plures solutiones in princip. q̄ oēs diuinant. sed
in fi. dat notandā solutionem dicens ꝙ hic con-
stabat de surreptione ideo potuit sententia ferri
20 cōtra absentem etiam nō citatū. ¶ † Not. singu.
hanc gl. que limitat alias gl. cōmuniter dicētes
ꝙ in notorijs non requirit citatio: vt not. in c. ad
nostrā. iij. de iureiur. ꝛ c. porro. de diuor. cum sim.
procedunt enī si in absentia sine alia citatiōe pos
sit de facto liquide constare sine alia discussione
ꝛ indagine fienda vt singulariter probat hic iun
cta glo. Secus aūt vbi possit aliqua defensio cō
petere: tunc enī est citatio fienda. sic intellige. c. fi.
de offi. deleg. lib. vj. vbi innuitur ꝙ cōseruator pa
pe citat: tamen non procedit nisi sup notorio. vt
in c. j. eo. tit. lib. vj. ꝛ sic etiā reduco ad concordiā
Inn. in c. tua de choa. cle. vbi dixit semper in no-
torio requiri citationē: al's sententia esset nulla.
contrariū dixit in c. q̄to. de transla. prela. ita etiā

hec. s. de rescrip.
vbi dicunt glo. ꝛ
Panor. qđ clau-
sula ex certa sciē-
tia eqpollet clau
sule de plenitudi
ne ptātis idē vo-
luit gl. fi. in vbo
obseruari. in cle.
ꝛ si principalis.
de rescript. ꝛ glo.
in ver. literaruꝫ.
in c. statutum. de
rescri. in vj. ꝛ gl.
sed Bald. ibi cla
rius in l. eos. in
princi. C. de ap. p
qbus est bo. text.
in l. quidam con-
sulebat in fin. ſm
intel. Bart. ꝛ cō-
munem. ff. eo Et
quādo princeps
vtit dicta clausu
la ex certa scien-
tia nō potest ali-
quid refricari in
dubium nec pōt
dici quid agis:
cur ita agis? ista
sunt verba dom.
Bart. ad literaꝫ
in l. conficiuntur.
paulo post prin.
ff. de iure codi. eꝫ
vnuꝫ tene menti
perpetuo qđ qñ
princeps conce-
dit talem gratiā
aut actum quem
scit nō posse va-
lere de iure nisi
vtat plenitudine
potestatis quod
tunc semp presu
mit vti plenitu-
dine potestatis
etiaꝫ si aliquam
clausulā non ap-
ponat i actu ipo
ita voluit Paul.
de cast. in l. ex im
perfecto. per gl.
ibi sup vbo im-
perij. C. de testa.
idē in l. princeps
ff. de legi.
¶ Addō qd ope-
ret pdicta clau-
sula eūdē Abb.

consi. lxvij. ꝛ Ro. cōsi. ccccxxvij. ꝛ cccix. Fran. areti. consi. xlv.
Anto. Francis. ¶ An impetrans rescriptū debeat partē citare etiaꝫ
in curia existētē dicas qđ lz regulariter ad vnūquēqꝫ actū preiudicia
lē debeat pars citari vt in l. nā ita diuus. ff. de adop. ꝛ in l. de vnoquoqꝫ
ff. de re iud. hic alle. tñ nō puto qđ ad talē impetrationē q̄ etiā fieri po
test nomine meo per non habentē mandatum debeat quis citari quia
citatus etiam comparens non haberet cum quo contenderet: vt per
glo. ordi. in c. nonnulli. de rescript. que dicit quod curia non admittit
talem exceptionem de nō mandato: ꝛ eo magis hoc dicendum est qꝛ
postq̄ rescriptum est impetratū ꝛ iudici delegato presentatum iudex
delegatus citat cum insertione rescripti: vt in c. cum in iure peritus. de
offic. deleg. ꝛ parte cōparente vel non cognoscit an rescriptuꝫ sit sub
reptitium vel obreptitium ꝛ an sua sit iurisditio. vt in c. super literis.
de rescri. ꝛ ideo puto qđ in impetratione frustratoria esset citatio ad-
uersarij: super quo tamen relinquo cogitandum.

a ¶ In processu ⁊ sñia principis super notorio ferẽda nõ requirit̃ citatio quod est sin. ƀm Lud.ro.in suis sing. ƀm Bal.in plu.feu.in.xviij.co. allegãdo istũ tex. ꝙ qñ papa fert sñiam ꝯ detinẽtes terras ecclesie nõ requirit̃ citatio de cuius dicti veritate vide ipsum Abb. Pañ.in.c.ca que.ad fi.ꝫ.eo.⁊ in.c.j.de confir.vti.vel inuti.⁊ vide istũ tex.alio modo alle. per glo.in.c. sua.de offic.vica. Et per Bal.allego etiã dictũ elegãs archi.in.c.q̃ Lotharius.ij.q.j. quẽ refert ⁊ sequitur do.in.c.eos.in pe.col.de immu. ecc.lib.vj. ƀm do. Barto.de belẽ.⁊ vide qd̃ ibi no.lꝫ ꝯ illud dictũ bal. ꝑal.videt̃ vrgere text.in cle.pastoralis.e.ti.sed põt rñderi qd̃ lꝫ imperator ibi fuerit motus ex causis de qb⁹ in ꝓn.illi⁹ cle.tñ nõ erat verum nec rex Robert⁹ ei fuerat rebellis nec cõmiserat crimen lese maiestatis in eũ vt probat text.in §.rursus.iuncta gloss.⁊ sic habes a duos casus in q̃bus in sñia diffinitiua non reqrit̃ citatio. Itẽ adde ꝙ ex cã põt princeps omittere citationem in sñia diffinitiua. gl.est in fi.valde not.in l.antepe.ff.ex qb. cau.ma.⁊ est tex. expressus in.c.in causis.in fin.ꝫ.eo. ¶ Adde an in notorio requirat̃ citatio late Frã. aret.cõsi.clxiiij.⁊ an princeps possit tollere citationẽ.vid etiã Old. consi.xiiij.

☞ Sebasti.Sapia.

b ¶ Non est notorium.vide ad hec Rapha.cum.in cõsi.clxviij.incip. reuerẽdus pater. col.pe.ad fin.

☞ Sebasti.Sapia.

c ¶ Citationẽ.nũ qd aũt possit tolli citatio in his q̃ fieri pñt inuita parte vide Anañ.in cõsi.xxix.in.v.dubio.⁊ Jaso.in.l.si qñ.colũ.iiij.C.vñ vi.vbi dicit quod omissio citatiõis nõ vitiat actũ q potest fieri inuitis partibus.

debet intelligi Inn.in.c.ex insinuatiõe.de app.vbi dixit ꝙ in facto notorio qd̃ ex actis colligit̃ põt iudex procedere etiã parte absente. Et idem sentit Arch.in.c.que lotharius.ij.q.j.⁊ Bar.in.l.ij.§.quod de frumẽtaria.ff.de admi.re.ad ci.perti.⁊ ibi tex.no.iuncta gl.allego tex.notabilem in.c.venerabilem.de ele.⁊.c.bone.eo.tit.vbi sine citatiõe proceditur in facto notorio in quo nulla poterat 21 defensio competere. ¶ †Sic ⁊ intelligo ⁊ distinguo Hostien.qui dixit hic aperte colligi quod in notorijs fertur sententia contra absentem nõ dato libello nec lit.conte. Ad idem alleg.de ele.dudum.lo.j.§.fi.de accusat.si cõstiterit.de app.cũ sit romana.in fi.quod locũ habet ƀm eum vbi aliq̃ ciues vel alij res ec.ro.iniuste occupant seu detinẽt occupatas. Sed nõ video causam hui⁹ restrictiõis:sed intelligo generaliter modo predi22cto. ¶ †Dominus Ant.dicit se putare qd̃ processus pape in notorijs valet absq̃ citatiõe:quia non subijcit̃ forme:et maxime secundum eum qñ notorium surgit ex his que facta sunt corã eo ab alijs hoc nõ placet in his que nõ depẽdẽt a plena potestate pape:q2 ex quo põt aliqua defensio cõpetere:nõ potest etiam princeps omittere citationem:quia esset tollere defensionem vt proba23tur in clemẽ.pastoralis.de re iudica. ¶ †Fateor tamen qd̃ in dubio presumet̃ pro processu principis[a] contra subiectũ:vt not.Cy.in.l.rescripta. C.si cõtra ius vel vti.publ.vbi dicit ꝙ si ꝓnceps sine alia cause cognitiõe mãdat alicui vt aliquem suspendat potest ille sine peccato exequi.q2 pro principe presumit̃ ꝙ iuste procedat quod est notandum.facit.l.si vendicari.C.de pe.xj.qd̃.iij.cum apud sed respectu non subditi quem dicit aliqua ratione suũ forum sortiri non presumerẽ pro sentẽtia principis nec poterit in istis omittere citationẽ.sic intelligo cle.pastoralis.preal.vbi ex defectu citationis corruit ꝑcessus imperatoris cõtra regem Robertum qui dicebat̃ subiectus ecclesie et non imperatori:sed ratione delicti commissi in imperio cõtra eũ procedebatur.facit pro hoc vlti.quod no.Inn.in.c.inquisitiom.de sentẽ.excõ.⁊ vide ad predicta.c.j.de causa pos.⁊ ꝓpri. 24 ⁊ quod ibi dixi in addi. ¶ †Nam mihi plus placet vt indistincte ex quo factum nõ est notorium[b] sententia principis etiã in subiectũ sit nulla absq̃ citatione et cause cognitione.hoc videt̃ probare tex.aperte in.d.cle.pastoralis.in ver.nec predicta suppletio:vbi aperte dicit ꝙ nec in subditũ põt princeps supplere defectũ citationis:aut aliam 25 defensionẽ tollere. ¶ †Ad idem tex.iuncta glo. in.l.fin.C.de leg.vbi expresse hoc tenet gl.⁊ apertius ibi Bal.⁊ videt̃ ibi tex.exigere cause cognitionẽ ⁊ presentiam partium ad hoc vt sententia principis etiã teneat licet enim princeps possit tollere solẽnitates iuris ciuilis.nõ tamẽ citationem[c] que fit vt reus se defendat:⁊ sic vt de causa 26 cognoscatur. ¶ †Nam ⁊ ipse deus videtur induxisse citationem ⁊ cause cognitionem vt colligitur ex.c.deus omnipotens.ij.qd̃.j.vbi dicit quod deus noluit punire peccata sodomorũ nisi descẽderet ⁊ videret ⁊c. Ad idẽ Gene.in.c.iij.vbi dicitur ꝙ deus anteq̃ puniret.Adã de pctõ inobedientie vocauit eũ et audiuit suam defensionẽ et sic dictũ Cy.non puto simpliciter verum sed intelligat̃ ƀm ꝓdicta. Dicit etiam hic do.Antoñ. posse dici ꝙ licet in notorijs reqrat̃ citatio ipsi⁹: tamẽ amissio nõ vitiat processum:cõstito de notorio si nil in contrarium allegatur:q2 circũitus sunt euitãdi:nam retractata sententia esset iterũ ex quo factum est notorium in eandẽ sententiam reducendus.allegat notata.de testi.ex parte ade. 27 que iudicio meo parum ⁊ nihil faciunt. ¶ †Sed in contrariũ ego adduco tex.no.iuncta gl.in ver.

prouidemus.in.c.ad petitionem.de act.vbi probat̃ ꝙ solus princeps potest ex plenitudine potestatis habere ratũ processum nullũ ex defectu ordinis non seruati:lꝫ cõstet causam recte instructã quo ad ipsius merita:nã sentẽtia quandoq̃ est iniusta ex ordine quandoq̃ ex causa: ⁊ plus inficit iniustitia ex ordine quam ex causa.quia prima reddit sententiam nullam ⁊ secunda non:vt.xj.qd̃.iij.in summa.⁊ in.l.si ergo.⁊.l. prolatam.C.de senten.⁊ in.c.prox.in fi.⁊ ideo dicit Inno.in.d.c.tua de cohab.cler.prope fi.qd̃ sententia est nulla etiam in notorijs nulla premissa citatione:quia debuit prius iudex audire executionem partis. Dicerem tamen aduertendum qualiter nunc iste condemnatus comparet:aut enim dicit sententiam nullam:quia debuit vocari et audiri sua excusatio cũ defensio poterat competere:⁊ tunc licet specifice defensionem non alleget redditur talis sententia nulla vt in dicto Inno. ⁊ facit.l.de vnoquoq̃.ff.de re iudica.⁊ solus princeps alia defensione non allegata poterit processum ratũ habere:⁊ sic intelligo.d.c.ad petitionem. Aut comparẽdo fatet̃ ipsum factũ propter quod fuit condemnatus:⁊ dicit ꝙ nulla defensio sibi cõpetit et sententia potest sustineri:quia apparet ꝙ erat tale notorium in quo nulla competebat defensio:⁊ sic nõ erat citatio necessaria:vt premisi.ad hoc no.dictũ ipsi⁹ Inn.in.d.c.tua.in fi.vbi dicit ꝙ si iudex ꝑcessit tanq̃ iudex sup notorio lꝫ sibi nõ cõstaret factũ notoriũ ex quo tñ vere est notoriũ sentẽtia ei⁹ irreuocabiliter tenet. ¶ Qualiter autẽ in casu huius capit.factũ erat notorium.dicit Inn.quod papa iste Innocentius erat tũc cardinalis ⁊ interfuit cum alijs cardinalibus omnibus hic contentis dum agerẽtur.per Celestinum papam predecessorem suum.nec poterat iste.G. 28 ab alio ius acquirere. ¶ †Oppo.in eo ꝙ papa mandat prouideri de archidiaconatu per presentes in ecclesia.⁊ interueniente omniũ concordia.vnde obstant duo. Primũ:quia ad actum collationis seu electionis debent vocari etiã absentes:vt in.c.quia propter.de ele.⁊ hodie est tex.in.c.cũ in ecclesijs.de preben.lib.vj. Secundũ:quia dꝫ sufficere concordia maioris partis existentium in capitulo:vt in.d.c.quia propter.⁊.c.j.de his que fi.a ꝑla.⁊.l.quod maior.ff.ad muni. Sol.glo. fin.fatet̃ contrarium ⁊ dicit ꝙ forte hec erat consuetudo ꝙ absentes non vocarentur.dic tu quo ad primum contrarium:vt habes tex.iuncta gl.in.d.c.cũ in ecclesijs.⁊ ibi in gl.ij.examinat intellectus huius.c. Vel põt dici ƀm Hostiẽ.ꝙ forsan hic erat deuoluta collatio ad papã quã restituit presentibus tantum:nec de hoc alij conqueri possunt:q2 in re sua ⁊c.l.in re mandata.C.mandati. Sed ad secũdum contrarium doc.nil dicunt nec considerant. Ego dico quod de proprio significato huius verbi concordia est vt nemo discrepet.vt plene dixi in.c.nõ põt ꝫ.eo.⁊ tunc ad contrarium potest responderi dupliciter. Primo tenendo vltimam solutionem Hostiẽ.ꝙ papa eis de gratia hanc potestatem restituit quo casu potuit illam gratiaꝫ qualificare vt voluit:vt scilicet tantum presentes haberent eligere ⁊ qd̃ fieret electio omnium intercedente concordia:⁊ tunc non sufficeret maior pars:quia verba 29 debent intelligi proprie. ¶ †Secundo modo potest intelligi ꝙ papa iure communi mandauit vt isti eligerent:⁊ tunc istud verbum concordia stat improprie ⁊ verificat̃ in concordia facti.nam ficte videtur factum ab omnibus qd̃ fit a maiori parte.vt.l.aliud.§.refertur.de regu. iur.⁊ tũc ex tex.isto iuncta gl.sing.notabis quod verba hec plena omni concordia ⁊c.prolata in materia iuris in negotio vniuersitatis ex quo non apparet aliter principẽ ius voluisse immutare:debẽt impropriari ⁊ reduci ad terminos iuris vt verificentur in maiori parte vniuersitatis.⁊ hec sufficiant.

1 ☞ Sententia valet lata contra ius litigatoris si ab ea non extitit appellatum.

2 Ecclesia secularis etiã collegiata potest esse pleno iure subiecta monasterio.

3 Ecclesia quomodo dicatur subiecta pleno iure.vide remissiue.11.vsq̃ ad nume.16.

4 Pro cantandis letanijs que persone debent esse ⁊ ad quem locum.

5 Libellus in quo quis petit subiectionem aliquorum:⁊ sic in generali vel vniuersali iudicio potest esse generalis:⁊ in processu sufficit deuenire ad particularia illa ⁊ probare.

6 Prior ⁊ omnes clerici alicuius ecclesie possunt esse testes etiã ad cõmodum ⁊ vtilitatem ipsius ecclesie.

7 Sententia a qua nõ fuit appellatum facit ius inter partes post decẽ dies:nisi notorie constet de iniustitia.8.ante decem dies vero declarat ius inter partes.

8 Statur sententie etiam inique de iure canonico licet ille pro quo fuit lata si scit illam iniquam nõ possit vti cum bona conscientia.

Sententia que transiuit in rem iudicatam retractatur ex confessione partis pro qua fuit lata si asserat ipsam iniquam.

9 Sententia contra ius litigatoris non est nulla:imo si non appellet̃ ab ea facit ius inter partes:sed sententia contra ius est nulla.

Sententia dicitur contra ius quando in ea exprimitur error iuris:sed quando non exprimitur dicitur contra ius litigatoris.

10 Sentẽtia lata ex duabus causis:quarum vna sit contra ius ⁊ alia non sustinetur ex illa que non est contra ius.

11 Sentẽtia post q̃ trãsiuit in rẽ iudicatã hꝫ presumptionẽ ꝓ se ꝙ fuerit

rite ⁊ recte

rite ⁊ recte lata: adeo q̄ non est necesse ad probandā iniu-stitiam producere acta. 22.

13 Episcopus potest ecclesiam a se abdicare ⁊ a iurisditione sua ipsam eximere cum solennitatibus de quibus hic ex-ceptis quibusdam casibus.

14 Archieps nō potest ecclesiā suo suffraganeo subiectam exemptam facere: nisi cū solennitatibus de quibus hic.

15 Papa potest ecclesiam vni epō subiectam exemptā face re ⁊ illam ita eximendo censetur priuare epm omnibus iu ribus episcopalibus quo ad illam ecclesiam.

16 Ecclesia quomodo dicatur subiecta alteri ecclesie pleno iure ex prescriptione.

Prescriptio non extenditur de casu ad casum. 17.

Prescribēs vnū actum prescriptionis non censetur pre-scripsisse alios actus.

18 Subscribere dʒ qs se manu ꝓpria si scit scribere. alˀs secˀ.

19 Donatio facta per episcopum de bonis ecclesie cum cō-sensu capituli valet.

Priuilegia confirmatoria alicuius actus non valent si a-ctus ille confirmatus erat nullus.

20 Priuilegia ⁊ confirmationes in quibus differant.

21 Sententia an ⁊ quādo faciat ius inter alias partes citra eas inter quas fuit lata.

22 Scripture actorum vel aliarum rerū magis creditur q̄ȝ assertioni partis asserentis contrarium.

Sentētia que reperitur lata iam sunt anni duo si ab ea nō fuit appellatū: habet presumptionem pro se q̄ in ea fue-rit seruatus iuris ordo.

23 Sententia an ⁊ qn̄ valeat lata super parte petitorum.

24 Iudex potest in vna re ex pluribus petitis pronūtiare: si iudex viderit illam claram: ⁊ super alijs procedere.

25 Sententia iudicis lata in maiori summa: si ipse nō potest cognoscere nisi de minori est nulla.

Cum inter. ¶ † Ualet sn̄ia contra ius litigatoris lata si ab ea intra decem dies nō fuerit appellatū: vel sic ⁊ aliter. Per sn̄iā a qua nō fuit appellatū pōt ecclia subijci p̄lato inferiori epō seu ad aliā ecclesiā ptine re. Prima pars narrat ꝓcessum ⁊ iura vnius ptis. Scḋa diffinit diffinitiōis causam premittēs ibi q̄uis. Casus li-teralis. Inter abbatē ⁊ cōuentū sancti Zenonis veroñ. ex parte vna ⁊ archipresbyterū ⁊ clericos sancti Proculi ex altera sup subiectiōe ipsius eccl'ie qō vertebat: partibˀ in presentia domi. pape cōstitutis proponebat ex parte mo nasterij q̄ ecclia predicta monasterio dʒ esse subiecta ple no iure in institutiōe vez destitutiōe inuestitura archipres byteri ⁊ eiˀ fidelitate ⁊ alijs p q̄ plena subiectio declarat ad hoc probandū pars monasterij inducebat instrumen-tum publicū cōcessiōis. B. quondā veroñ. epi quā ꝯcessio nē. G. successor ipsius cōfirmauit. induxit' etiā priuilegiū romanorū ponti. ⁊ patriarcharū aquilegieñ. quorū vnus de subiectione plenaria in priuilegio suo euidēter exp̄ssit qō sub testimonio. R. quondā veroñ. epi qui eiusdē eccl'ie archip̄sbyter extitit: factū fuerat ⁊ cōpletū ⁊ in eū a prio-re sancti zeno. mādauit sua vice subscribi. Allegauit insu per qō olim inter abbatē sancti zenonis ⁊ archip̄sbyterū sancti ꝓculi ⁊ fratres ipsiˀ orta fuit qō de obediētia ma-nuali ⁊ fidelitate: sed illi ad hec duo se teneri negabāt. ⁊ su p his testes inducti fuerūt tandē prefatus. G. veroñ. eps sentētialiter diffinitiuit q̄ archipresbyter vel dimitteret ecclesiā aut facere eidē abbati obediētiā ⁊ fidelitatē scḋm q̄ qdā cardinal' olī iudicauerat cuiˀ sn̄iam eps fuit secutˀ ⁊ a sn̄ia epi appellatū nō fuit. ⁊ sic in rē transiuit iudicatā. Ex pte aduersa ꝓponebat q̄ p̄dicta donatio non valebat ⁊ ita p ꝯsequēs nec priuilegia ꝯfirmatiōis ipsiˀ ꝯcessiōis. Dn̄s papa his ⁊ alijs auditis ⁊ ītellectis dicit q̄ q̄uis nō sit multū insistēdū īstrumēto donatiōis nec ꝯfirmatiōibˀ vel p̄uilegijs q̄ ab ipsa donatiōe cām ⁊ originē habuerūt tn̄ ꝯsiderauit q̄ quātū ad ipsos litigātes ius ex sn̄ia factū fuit: ex quo trāsiuit in rē iudi. etiā si contra ius litigatoris lata fuisset cū lata nō fuisset cōtra ius cōstitutionis exp̄sse veritate gestoꝝ sermonibˀ preualēte. que sn̄ia presumitur recte lata diffiniuit papa q̄ archipresbyter sancti ꝓculi q p tpe fuerit p̄stet obediētiā ⁊ fidelitatē abbati scti zenonis Ver. ¶ Not. j. ⁊ tene mēti q̄ de iure subiectionis pōt agi ꝯ ecclesiā inferiorē q̄ pretēdit subiecta: ⁊ sic nō est necesse a p̄ncipio agere cōtra superiorē q subiectionē in illa possi det. Inn. restringit istā literā dicēs hic agi cōtra clericos q2 nemo in eis hec iura postulata possidebat: al'r ꝯ possi s sorē ageretur. alle. no. in ca. inter quatuor. de ma. ⁊ obediē.

⁊. s̄. de prescri. auditis. ⁊. c. cū olim. sed profecto hoc dictū est falsum: q2 Abbas hic dicebat ecclesiā istā monasterio pleno iure subiectā vt in institutiōe ⁊ destitutione ⁊c. Uñ nō est possibile q̄ aliter hec subiectionis iura in ecclia ista nō possideret cū nō possit eē sibijpsi subiecta nec accephala: vt in. c. cū nō liceat. de prescrip. ⁊. xciij. dist. nulla rōne. et qō possit agi ꝯtra subiectū videt tex. j. cū super. ⁊ de cōfir. vti. cū dilecta. ⁊ ad iura alle. per Inn. dic vt dixi in. d. c. au-ditis. ¶ † Not. ij. qō ecclesia secularis etiā collegiata pōt pleno iure subesse monasterio. cōcor. s̄. de prescri. auditis. ⁊. c. cū olim. vide qualiter multiplici iure potest ecclesia p tinere ad monasteriū. c. de monachis. de prebēd. ⁊. c. visis. xvj. q. ij. ¶ No. iij. q̄ habēs ecclīam pleno iure subiectā hʒ omnia iura hic enumerata ⁊ multa alia de quibˀ in. c. con-querente. de offi. ordi. ¶ † No. q̄ ecclesia alteri subiecta te net illi ad letanias ⁊ sic tenerent clerici ire cū illis qbˀ ple no iure subijciūtur: regulariter tn̄ sacerdotes tenent ire in letanijs. i. rogationibus ad ecclesiā cathedralē: vt est text. iuncta glo. in. c. quando presbyteri. xxxviij. dist. An autem exempti teneātur ire ad letanias. dic vt legitur ⁊ not. in. c. nimis. j. de exces. p̄la. ¶ † No. q̄ cū agitur de subiectiōe iu diciū dicitur generale. vnde admittitur hic libellus gene-ralis. quod tenet hic Inno. dicēs admittendū hūc libellū in genere peto subiectionē taliū clericorū tamen postmo-dū debet actor ꝓbare in quibus articulis sunt subiecti. et in illis tm̄ obtinebit vt hic in fi. ⁊. c. cōquerente. de offi. ord. fm̄ eū quod no. Ego de hac materia plene dixi in ca. ij. de libel. obl. ⁊ placet mihi hoc dictū cum is qui de iure intē-tionē fundatā super subiectionē nō habet subiectionē pe tit. sed si episcopus in ecclesia sue diocesis subiectionē pe-teret: dico iudiciū esse vniuersale: ⁊ nō tenetur specificare aliqua iura nec in libello nec in progressu: vt ꝓbat in. c. cū venerabilis. de reli. do. sed si diceret illā subiectā in tēpo-ralibˀ: hʒ hoc probare: ⁊ sic descendere ad specialia in ꝓ-cessu: vt probatur in. d. ca. cum venerabilis. Limita tamen prout not. in. c. cum ad sedē. de resti. spol. ¶ † Not. q̄ prior potest esse testis descriptus in instrumēto in donatiōe fa-cta ecclesie. Idē ⁊ fortius dicēdum est in fratribus ⁊ cleri cis ecclesie ⁊ nimirū cū viua voce possint testificari ad cō-modū ecclesie: vt in ca. insuper. ⁊. c. cum nuntius. de testi. ⁊ c. ⁊ si christˀ. in fin. de iuretur. de quo dic vt plene dixi in. d. c. insuper. nā causa ecclesie nō est singulorum. xij. qō. ij. qui manumittitur. ⁊ cap. liberti. ⁊. ij. qō. vj. biduū. versi. palam. ¶ † No. qō ad probationē iuris proprietatis satis est in-ter easdem personas producere sententiā super eodem iu re prolatā. ⁊ tenetur iudex scḋm illā iudicare: quia ex quo ab ea non fuit appellatum fecit ius inter partes. Ex hoc et ex tex. no. qō licet sentētia a principio ius non cōstituat inter partes sed declarat. l. sicut. §. si queritur. ff. si ser. ven. leg. ⁊ no. p glo. in capitulo forus. j. de verb. signi. tamē post lapsum. x. dierū dicitur facere ius inter ipsos litigantes ⁊ est ratio quia siue bene siue male fuerit iudicatū: stādū est sententie propter autoritatē rei iudicate. Unde esto quod declaratio iudicis fuit mala: tamen ius constituit inter p-tes: q2 p̄sumeretur qō bene iudicauit. ¶ † Item no. ⁊ pon dera qō dicitur sentētiā transire in rē iudi. si non fuerit ap pellatione suspensa: et sic videtur qō sententia differat a re iudicata. cuius contrariū innuit rubrica. s̄. eo. ti. Sʒ dic ⁊ expone hāc literā vt ibi dixi: nā trāsit in rem iudi. i. in au toritatem rei iudicate: vt dixit tex. j. eo. qō ad consultatio nem. ¶ Not. qō etiā de iure canonico statur sententie iniq̄ postq̄ȝ transiuit in rem iudic. Dico tamen q̄ si is in cuius fauorem fuit lata scit eā iniquā: nō pōt cum bona cōscien tia illa vti. quinimo si cōfiteretur illam sn̄iam iniquā retra ctaret ita singulariter voluit Inn. in. c. q2 pleriq3. de imu. eccl. ⁊ per hoc dictū restringo tex. istum ⁊ consimilia iura: vt. l. res iudicata. ff. de reg. iur. ⁊. l. ingenuū. de statu homi. vbi dicitur quod sentētia accipitur pro veritate: ⁊ quod facit ius inter partes. s. in dubio. Secus videtur si notorie cōstaret de iniustitia. arg. in. c. ij. de pur. vul. ⁊ qō not. Inn. in. c. fraternitatis. de frigi. ⁊ malefi. dixi. s̄. eo. inter ceteras. ¶ † No. ⁊ tene mēti regulā que elicitur ex tex. qō sentētia lata contra ius litigatoris tenet: secus si est lata ꝯtra ius ꝯstitutionis. i. cōtra ius cōmune: dices tu cōtra. cū omnis sentētia cōtra ius litigatoris sit cōtra ius cōe: vt cum ius cōe mādat iustā sn̄iam ferri: vt in. c. forus. de verb. sig. ⁊. c. cū eterni. de re iudi. lib. vj. ⁊ in aut. iusiuran. quod presta. ab his. dico standū esse cōtrario quod sententia sit cōtra ius sed non est expresse contra ius quod requirit hec litera ad nullitatem sentētie: dicitur autem expresse contra ius cū

¶ Exēpti. Ad-de Cal. cōsil. viij. de regula. Sebasti. Sapia.

¶ Litigātes. vi-de Feli. late in. c. qm̄ cōtra falsam. col. xiij. versi. ve-nio ad tertiuȝ. s̄. de proba. ⁊ mo dern̄. in. l. pe. ff. de iusti. et iu. vbi ad hec est optimus tex. ⁊ ibi post bar to. traditur an sit nulla sn̄ia lata ꝯ ius litigatoris.

¶ Plus dicit ibi Innoc. qō nunq̄ȝ pōt vel debet am plius executioni mandari ⁊ adde quod istud dictū Inno. etiā refert ꝓ singulari idem do. abb. Pa. in. c. quāto. de p̄sum. et in. c. is q fidē. d spō. ⁊ vtrobique do. Anto. ⁊ ideȝ dom̄. abb. Pa. in disp. sua inci. stā-te statuto in. xvij. colū. vbi multuȝ commendat hoc dictū Inno. et in cap. j. circa me. de cōfir. vtili vel in-uti. ⁊ etiam in lo-cis hic per ipsuȝ all'. ⁊. d. Ant. in. c. fi. in. xiiij. colū. de suc. ab inte. ⁊ in. c. ab excōicato. et in. c. cū dilecta. de rescri. in. c. in p̄n̄-tia. de renū. sequi tur Pe. de anch. in repe. c. posses-sor. i. vj. i. ix. char. bal. not. in aut. ad hec. C. de vsur. in pe. col. ⁊ in. l. cum qs. i. viij. co. in v°. p̄dicta sunt vera. C. de iur. ⁊ fac. ig. flo. de san. pe. in. l. cū putarē. in vlti. col. ff. fa. er. d. bar. veroñ. i cau. xxiij. adde etiā q̄ for-tius dixit Bal. in l. si quis īstituat. in. §. si sub ꝯdi. in si. ff. de here. insti. et in. d. aut. ad h. in pe. col. in versi. itē dubitatur. in eo qui inique ab-solutus. ⁊ Inno. in. d. §. si sub con-di. in fi. limita p̄-dicta vt per do. bar. veroñ. in p̄re allega. xxiij. in fi.

¶ Tenet. Adde quando fit nulla ipso iur. Rom. sin. suis fol. viij.

iudex in sentẽtia fundat se expresse contra ius cõmune: vt plene dixi.s.c.j. Ratio diuersitatis est: quia qñ nil exprimit contra ius cõmune presumitur snia iusta: maxime cũ pars videatur acquieuisse non appellãdo: vt.j.c.proxi.cũ seq. sed qñ exprimit causam contra ius tollitur oĩs ꝓsumptio sententie merito tanq̃ notorie iniusta iudicaꝝ nulla. 10 ¶ †Et ob hoc dicit Inn.sing.dictũ in.c.in ꝓsentia.de renũ.ꝛ sequit Jo.an.hic q̃ si in snia exprimuntur due cause quarũ vna dũtaxat est cõtra ius: sustineꝝ sñia vigore alterius cãe q̃ nõ est notorie iniusta: cũ possit iustificari ex aliq̃ cã exꝓssa: qd limita vt dixi in.d.c.j. 11 ¶ †No.vlt.ꝛ tene mẽti finẽ litere q̃ postq̃ trãsiuit sñia in rẽ iudicatã ꝓsumiꝝ qd fuerit recte ꝛ rite lata ita q̃ nõ est necesse amplꝰ ꝑducere acta ad ꝓbandũ iniustitiã vel ꝓcessum lꝫ pars aduersa dicat eã vndiq̃ꝫ iniustã: ꝛ sic ꝓbat hec litera dictũ Inn. q̃ hoc tenuit in.c.bone.de ele.ꝛ.c.cũ in iure.de offi.dele. dic vt plene dixi in.c.qm̃ contra.de prob. 12 ¶ †Uenio solito more ad gl.ꝛ q̃ro qñ dr̃ ecclesia subiecta pleno iure. Rñdet gl.j. qñ subijciꝝ in spiritualibꝰ ꝛ tẽporalibus. ¶ No.bene hãc gl. q̃ si princeps[a] subijcit ecclesiã vł aliquẽ locũ donat pleno iure[b] videꝝ donare in spũalibꝰ ꝛ tẽporalibꝰ si ꝯcedẽs talis est vt possit spũalia ꝛ tẽporalia concedere: vide consimilẽ gl.in.c.cõquestus.de fo.cõpe.ꝛ vide omnino qd plenĩꝰ ibi dixi. Et tractat hic Inn.aliquãtulũ inuolute q̃ sunt signa ꝛ indicia plene subiectionis: ꝛ in effectu dicit qd oĩa simul hic enumerata satis hic indicãt plenã subiectionẽ: nõ aũt singła ꝑ se: vt sunt letanie ꝛ quedã alia: dicit tñ qd aliqua ex hic enumeratis sunt ꝑ se sufficiẽtia indicia vt institutio in spũalibꝰ ꝛ fidelitas ĩ tẽporalibꝰ nõ aũt dicit sic in alijs. Nã lꝫ abbas habeat aliqua ep̃alia in ecclesia: in alijs tñ remanet eccłia sub ep̃o. refert tñ alios dicere q̃ tũc demũ ꝑtinet ad aliquẽ ecclesia pleno iure cum oĩa episcopalia ibi habeat nec sufficit ꝛm Inn. ad hoc vt plene sit exẽpta vt ep̃s specificet singła iura ꝯferẽdo: nisi dicat eximo vel verbũ aliõ eq̃pollẽs lꝫ facta exceptiõe possit eximere aliqua de qbꝰ.j.de priui.cũ ꝛ plantare: ꝛ.c.recepimꝰ.ꝛ.c.cũ capella. Hec dicta iudicio meo nõ sunt ꝑfecta: lꝫ do. Ant. simpliciter trãseat illã recitãdo. dico em̃ sic q̃ aut iferior ep̃o vel ep̃s extraneꝰ pretẽdit ecclesiã sibi subiectã pleno iure ex cõcessiõe ep̃i aut archiep̃i aut pape aut ex ꝓscriptiõe. 13 ¶ †Primo casu dico q̃ ep̃s videꝝ cõcessisse omnia iura q̃ ipse possidebat in ecclesia: exceptis quibusdã que a se alienare seu abdicare non potest.[c] vt in.c.pastoralis.de donat. que autẽ sunt hec iura que a se abdicare non potest: dic vt plene no. Jo.an.in.c.cũ venerabilis.de censi. aliquid ꝑ glo. in.c.pastoralis.prealle.ꝛ.xvj.q.ij.ca.visis. nec ꝑ generalem donationẽ vꝝ data potestas donatario: vt possit fructus in ꝓprios vsus cõuertere: vt no.dicit Inn.in.c.pastoralis.de priuile. Et intellige q̃ ep̃s hãc cõcessionẽ faciat cũ consensu sui capituli ꝛ ex cã: vt in.d.c.pastoralis. facit clem̃.ij.de re.eccl.nõ alie. nec iste tex.ꝓbat q̃ ep̃s possit ecclesiã in totũ alteri cõcedere: imo potiꝰ ꝓbat oppositũ ꝛm Jo.an.hic.ꝛ bñ: cũ papa nõ fuerit motꝰ ex illa donatiõe: sꝫ ex sententia. Et in hoc plus põt snia q̃ donatio ep̃i. Et ad hunc effectũ allegat notãter hũc tex. Jo.an.in.d.c.cũ venerabilis.de cẽsi. dicẽs q̃ ex snia põt ecclesia pleno iure alteri esse subiecta ꝛ nõ sic ex donatione ep̃i. Ratio q̃ pro sententia ꝓsumiꝝ q̃ ex aliqua iusta causa fuerit lata vt hic in fin. sed episcopus nõ põt a se abijcere in totum onus episcopale. Nã qua ratione posset respectu vniꝰ ecclesie posset respectu aliarũ: qd nõ est admittendũ.l.legatus.ff.de offi.presi. 14 ꝛ.c.nisi cũ pridẽ.de renũtia. cũ simi. qd no. ¶ †Scd̃o casu: qñ concessio fuit facta per metropolitanũ dico q̃ ante ecclesia sue diocesis: ꝛ idẽ qd in ep̃o. aut fecit ꝯcessionẽ de ecclesia suo suffraganeo subiecta ꝛ nõ valet cõcessio: vt in.c.duo simul.de offi.ord.ꝛ.c.pastoralis.eo.ti.ꝛ.c.nullꝰ.de iure pa.ꝛ hoc verũ ꝛm gl.hic: ĩ verbo sub testimonio. nisi de consensu ep̃i hoc fecisset. ita intelligit istũ tex. sed gl.fi.in c.placuit.xvj.q.vj. requirit cõsensum oĩm episcoporũ prouincie ad hoc vt dare possit priuilegia in diocesi sui suffraganei.alle.c.archiep̃s.ix.q.iij. Ego dico q̃ in facto graui concernente statum totius ꝓuincie procedit gloss.in.d.ca.placuit.ad hoc glo.no.ix.q.iij.in fi.summe.ꝛ qd no. Inno.in.c.iij.de insti. sed in facto cõcernẽte preiudiciũ vnius episcopi dũtaxat sufficit illius consensus dũmodo interueniãt alie debite solẽnitates vt cõsensus capituli in cõcessione ecclesie ꝛ similes. q̃ tũc cõsentiẽdo videtur de nouo concedere.ar.c.pastoralis.de dona.ꝛ.l.caius.ff.de pig.act. et sic ꝓcedat ista glos.ar.bo.ix.q.ij.c.ij.iũcto.c.fi.ꝛ idẽ dico in patriarcha.argu.op.in.c.duo simul. facit per locũ a speciali.ca.pe.de pe.ꝛ re.ꝛ.c.j.e.ti.lib.vj. iuncta gl. 15 ¶ †In tertio mẽbro.s.cũ cõcessio fit a papa puto q̃ in dubio idẽ dicendũ qd dixi in cõcessione facta ab episcopo. hoc addito: q̃ ex quo papa concessit alicui ecclesiã pleno iure videtur cõcessisse omne ius episcopale nihil episcopo reseruato: q̃ hec importãt verba: nã vt dicit Hostiẽ.in.c.quoniã.de priuile. tũc ecclesia ꝑtinet ad aliquẽ cũ nullũ ius episcopale episcopus ibi exercet: ꝛ facit tex. iste in ar.ꝛ quod legi.ꝛ not.in ca.constitutus.de reli.domi. nec puto qd per hanc concessionẽ a papa factam possit etiã donatarius conuertere fructus in proprios vsus quia cũ hec concessio veniat in preiudiciũ ecclesie cõcesse debet stricte intelligi.ar.eorũ que notat Inno.in ca.cũ dilecti.de dona.ꝛ Bar.in.l.fin.ff.de consti.prin.ꝛ Joã.an.in ca.olim.de verb.sig.ꝛ habebit illam potestatẽ in tẽporalibus quã habebat episcopus.s.exigendi rationẽ de temporalibus: vt in ca.cum ꝛ plantare.j.de priuile. facit quod not. Inno.in.c.cũ ad sedẽ.ꝛ.d.c.pastoralis. 16 ¶ †Quarto ꝛ vltimo casu: quãdo ex ꝓscriptione vẽdicat sibi ecclesiã pleno iure subiectã. Aut alter puta ep̃s est in possessione iurisditionis ꝛ tunc tñ prescribiꝝ quantũ possideꝝ: nec extenditur prescriptio de casu ad casum: vt not. Inno.in.c.dilectus.de capel.mona.ꝛ Bart.in l.j.§.si quis.ff.de iti.actuq̃ꝫ priua. facit optime.c.cũ contingat.de deci.ꝛ hoc casu inuestitura in spiritualibus ꝛ in tẽporalibus fidelitas non probabũt plenã subiectionẽ, sed solum illa duo cõpeterent. 17 ¶ †Aut nemo erat in possessione exercendi iurisditionẽ: ꝛ tunc si exercuerit aliquem actũ iurisditionalẽ animo acquirẽdi vniuersalẽ iurisditionem illã acquirit ꝛ debito tempore illã prescribit: vt not. Inno.in.d.c.dilectus. aut sumus in dubio: vel nõ cõstat in cuius diocesi sit talis ecclesia, ꝛ tunc exercitiũ aliquorum iurium est indiciũ plene subiectionis. Ad hoc tex. notabilis in.c.j.de reli.domi.ꝛ vide qd ibi not.per Inno.ꝛ Jo.an.ꝛ 18 ꝛm hoc debet distingui hec gl. Inn. ¶ †Opp. qd quis nõ possit per aliũ se subscribere: sꝫ hoc debet manu propria facere: vt in.l.in hac cõsultissima.C.de testi. Sol. gl.in ver. sua vice. dicit illud ꝓcedere quãdo quis scit scribere alꝭ ꝑ alium potest se subscribere ꝛ videꝝ hanc distinctionẽ probare tex.in.d.l.hac consultissima.ꝛ hoc no. 19 ¶ Opp. contra tex.in eo qd dicit non est innitendũ instrumento donationis nec alijs priuilegijs ꝛ ꝯfirmationibus que emanarũt a romanis pontificibus ꝛc. Nam primo videtur qd donatio ep̃i debuit valere saltẽ quo ad iura que concedere potuit: vt in.c.pastoralis.de dona.ꝛ idem fortius videtur dicẽdũ in alijs priuilegijs ꝛ cõfirmationibus q̃ emanarunt a romanis pontificibus: vt in.c.cõstitutus.de reli.do. So. dicit glo.in versi.donationis. qd donatio ep̃i corruit quia non interuenit debita solennitas puta capituli consensus.d.ca.pastoralis.ꝛ.xij.q.ij. sine exceptione. Alia vero priuilegia nõ valerent etiam confirmatoria tanq̃ fundata sup instrumento donationis quod erat nullum. Et dic clarius q̃ priuilegia summorũ pontificũ nõ cõcedebant simpliciter ecclesiã pleno iure: sed referebant se ad primã cõcessionẽ erant enim omnia quasi confirmatoria in forma cõmuni: vt puta sicut ep̃s iustus cõcessit: ita cõcedimus ꝛ cõfirmamꝰ: cũ em̃ nõ valet prima cõcessio ita nec priuilegia sup illa fundata. Et vide ad idẽ bo.tex.ꝛ qd ibi dixi in capit.inter dilectos.de fide instru. 20 ¶ †Que aũt hoc casu sit differẽtia inter priuilegia ꝛ cõfirmationes dicit Inn. q̃ in priuilegijs ponuntur multa preter cõfirmata: sed in cõfirmationibꝰ ponitur sola cõfirmatio. Itẽ in priuilegijs[d] ponitur subscriptio canonicorũ in cõfirmationibus nõ. hoc vltimũ habet locũ in ꝯcessione ab inferioribꝰ a papa. dicerẽ tamen qd subscriptio requiriꝝ scd̃m subiectã materiã. 21 ¶ †Opp.ꝛ videꝝ q̃ snia facit ius etiã inter alios.ff.de liber.agno.l.j. cum alijs allegatis in glo. Sol. glo.ver.ad litigãtes. qd regulariter procedit tex. fallit in casibus de q̃[illegible] bus in glossa: ꝛ dicit qd ratio fallentie est: quia sentẽtia in illis nõ est restringibilis ad certã personã: ꝛ de hoc dic [illegible]tius vt not. Inn.in capitulo causam. qui filij sint legitimi ꝛ 22 Bar.in.l.ingenuũ.ff.de statu homi. ¶ †Quero qd intẽdit litera: ibi veritate gestorum sermonibus preualente. Sol. gl. vlti. exponit duobus modis: ꝛ quelibet bona: ve[illegible] scd̃m doct. forte errauit scriptor in scribẽdo ꝓuilegia se[illegible] donatiões vel forte pars aduersa dicebat litẽ nõ fuisse c[illegible] testatam coram iudice: sed gesta cõtradicebãt quibꝰ era[illegible] magis credendũ.C.de re iudica.gesta.ꝛ dicit Hosti. qd [illegible] factũ est antiquũ sufficit producere instrumentũ snie p[illegible] quo presumiꝝ: lꝫ alia pars dicat ordinẽ in processu nõ fu[illegible] se seruatũ, ꝛ dicit factũ antiquũ si bienniũ est lapsum: eg[illegible] remitt[illegible]

Sebasti. Sapia.

a ¶ Si princeps. Uide Car.in cõsi.xlviij.incip. reuerende pater. cũ infinitis cumulatis per Fel. auditis.col.iij.ver.itẽ inquantũ abbas.s.de ꝓscriptio. et late ꝑ Abb.in disput. sua i[illegible]ci. duo clerici.co.xxxiij. cũ alle. per Felin.in.c.sicut.ver.adde etiã ad istũ.s.de prescripti.

b ¶ Pleno iure. Adde Old.consil.cccxij.

c ¶ Non potest. Adde Fede.cõsi.cclviij.

d ¶ In priuilegijs cõfirmatorijs requiriꝝ subscriptio. secꝰ in ꝯfirmationibꝰ: et hoc dictũ ꝑpetuo tene mẽti ꝑ limitatiõe eorum q̃ scribit do. An. post Joã.an.in.c. qua fronte.in vlt. col.de app.ꝛ vid qd de hoc pleniꝰ scribit do.Bar.de Bel.in.c.nouit in vi.q.pnci.de his que fiunt a prela.

¶ An ⁊ quando valeat sententia lata super parte petitorum: et qñ valet an ⁊ quando super ea parte de qua nihil dictū est censeat facta absolutio vel condēnatio ⁊ quando sententia continet plura capitula qñ possit super vno valere ⁊ super alio nō, vide plene per Bar. in l. ij. C. de re iudi. ⁊ vide glo. in c. cū tpe. de arbi. ⁊ qñ reus post lit. contesta. ꝑdidit ptē feudi petiti an debeat fieri condēnatio sup toto: an vero super parte que a remāsit vide per Bart. ⁊ Jmol. in l. si cōstāte. §. fi. ff. sol. matri. ⁊ de q. hic posita per d. Ant. vide late ꝑ Pet. de anch. in regula ea que. li. vj. super gl. circa fi. ⁊ vid q de hoc late scribit Bal. in sua marg. Jnno. in ver. sententia. q. xxxiij. Jtez si actor in libello petijt. cl. ⁊ ꝓbat de. c. an saltē pro eo. debeat ferri snīa in. c. vide ꝑ Bal. in l. scire debemus. in fi. prin. ff. de verb. obli. ⁊ ibi Bar. ⁊ Ang. ponunt quid ecōtra si actor in libello petijt. c. ⁊ ꝓbant solū. l. an actor debeat obtinere in illis. l. de qua. q. vid ꝑ Cy. in l. j. in fin. C. de lit. contesta. ⁊ per Bart. in l. q vas. in prin. ff. de furt. vbi alle. gl. in l. j. C. si aduer. rē iudi. ⁊ per do. Ant. in c. j. in pe. col. de lit. cōte. vbi oīno vide que ibi not. Jtem adde hic Bal. in c. inter ceteras. in vlt. q. ṡ. eo. Adde ꝙ dicebat do. meꝰ Frā. de are. in voce legēs hāc decr. qđ si ex verbis narratiuis sentētie apparet iudicē sentire actorē in ptē petitorū non habere ius si cōdēnat reum in alia parte ⁊ de alia nihil dicit: censet eum in parte tacita absoluisse. et pro hoc dicebat esse casum sing. Jnno. hic in c. cū inter. Dicebat etiā ipse do. Frā. hanc decr. facere pro opi. qñ simpliciter pronuntiās sup parte summe petite non videat in alia parte absoluere est casus in ca. j. de arbi. in vj. q2 si diceremus ipsum videri absoluisse in alia parte: sua snīa esset cōtraria illi qua alius iudex cōdēnat in maiori summa cuiꝰ cōtrariū dicit tex. in d. c. j. ⁊ pro hoc allegat qđ sing. dicit Bal. in l. j. circa prin. C. de sen. que sine certa quātita. ibi Bal. dicit qđ si iudex cōdēnauit in minori summa ⁊ absoluit in alia parte. sol. glos. non habet locum dispositio. d. c. j. ⁊ l. diem proferre. §. si plures. ff. de arbitr. Refricabat tamen in dubium an illa doctrina Bald. sit vera q2 dicebat rñderi posse ad. d. c. j. quod est verū ꝙ in summa de qua vnus pronuntiat ⁊ alter nō: iudices sunt cōtrarij: ⁊ propterea snīa super eo non valeret sed in summa minori in qua oēs pronuntiauerunt bñ valet: q in hac omnes dicuntur esse ꝯcordes: ⁊ hoc est qđ vult tex. in d. c. j. ⁊ ita respondēdo nō esset ibi casus pro illa opi. quā ṗri. dixi dato tñ ꝙ vera esset opi. illa qđ nō videatur absoluere in alia parte eam limitabat predictus do. meus nisi pronūtiasset in vna parte petitorū per dictionez dūtaxat, vel aliā dictionez taxatiuam: q2 tunc bene videtur in alia parte absoluisse: ⁊ ad hoc allega. qđ in simili no. Bart. in l. j. in prin. in j. col. ff. si quis ius dic. non ob. ego addo ip̄z abb. Panor. hic in pen. col. in ver. tertius casus. Anto. Francisc.

remitto ad ea que plene dixi in d. c. qm̄ contra. 23 ¶ † Extra glos. quero q2 abbas hic petiuit multa iura vt ptz in prin. c. ⁊ papa ꝓnuntiauit dūtaxat sup duobus[a] ⁊ nil dixit de reliqs petitis, nec absoluendo nec condēnando an in alijs videat absoluisse. Jnn. dicit hic ꝙ sic ⁊ circa hanc materiam notabilē facit tria membra. Qñq3 eñ petūtur multa capitula sub generali petitione inclusa. Quandoq3 plura capitula singulariter ⁊ specialiter petita. Qñq3 tertio petitur vna magna summa vel vna magna res. Primo casu si iudex pronuntiet sup aliquibus sub generali petitione cōtentis in alijs intelligitur absoluisse. Secūdo casu sententiando super aliquibus non videt in alijs absoluisse vel ꝯdēnasse sed poterit postmodū pronuntiare etiā separatim. l. etiā. ff. de mino. ⁊ j. eo. cū J. ⁊ A. ⁊ ibi glo. bo. que idē tenet etiā in delegato. Tertio casu dicit ꝙ si iudex pronūtiet super parte: nō videt in alia parte absoluisse vel cōdēnasse. alle. l. quidē. ff. si cer. pe. non tamen exprimit an hoc casu tenet snīa. Jo. an. latius exorditur hic materiā formādo ex predictis duas questiones. Prima an snīa teneat per partes lata secunda an in alijs videat iudex absoluisse vel cōdēnasse ⁊ refert varias legistarū opiniones ⁊ more suo expresse nullā eligit. dñs Ant. recitat aliquātulū confuse. Ego cōclusiue dicā capiēdo opi. legistarū magis cōmunes ⁊ veriores: de q bus in l. j. C. si aduer. rē iudi. aliquibus additis ⁊ distinguo sic. ꝙ aut fuit actum vt arbiter seu iudex sup oībus simul pronūtiaret: ⁊ tunc nō valet sententia nisi super oībus simul pronuntietur. l. quid tñ. ff. de arbi. ⁊ c. cū dilecta. de rescrip. Aut non fuit actū ⁊ tunc si libellus continebat plura capitula diuersa valet sententia sup parte ⁊ in alijs non videt absoluisse nec cōdēnasse: quod tenuit Jac. de are. q2 tot videntur petitiones[b] quot sunt res vel capitula: ⁊ per consequens tot sentētie quot res. ar. in l. etiam. ff. de mino. facit. c. cum J. ⁊ A. j. eo. iuncta gl. ⁊ in c. cū venissent. de insti. ⁊ c. cū dilectus. ⁊ qđ ibi not. de consue. ⁊ nimirū. Nam in pluribus capitulis potest sentētia ꝓ parte valere ⁊ ꝓ parte nō: vt in l. quedā mulier. ff. famil. herc. ⁊ l. fi. ff. de iure pa. not. Bar. ⁊ Bal. in d. l. j. C. si aduer. rē iudi. facit ꝙ in cā cōuentionis et recōuentionis: vt valeāt si separatim diffiniunt leg. ⁊ not. in l. j. ff. que sen. sine app. rescin. ⁊ in c. j. de mu. pe. Ad idē quod not. Spec. in tit. de acti. ⁊ pe. §. sequitur. ver. sed si quis petit. vbi dicit qđ si quis in eodē libello petijt sortem[c] ⁊ penam: et iudex pronuntiauit super pena tantū valet sentētia: quia plura videntur capitula alle. c. Raynutius. de test. cum simil. sed non tangit aperte an super sorte videat absoluisse: sed potiꝰ sentit ꝙ non: in eo quod dicit quod sunt diuerse petitiones: nam vbi de pluribus diuersis disceptat et prius liquet de vno ꝙ de alijs potest iudex priꝰ super illo pronūtiare: vt in c. cū venissent. de institu. ⁊ idem seruatur in diuersis exceptionibus simul propositis. 24 ¶ † Si eñ per cōfessionē partis liquet de vna pōt iudex vt parcat laboribus ⁊ expensis partium illico super illa pronuntiare ⁊ super alia procedere: vt est tex. in c. cū inter. de elect. ⁊ ibi hoc no. Jnn. Si vero libellus cōtinet vnum casum: ⁊ tunc subdistinguo. Aut continet vnam rem singularē seu certam summam. Aut continet aliquod vniuersale vel generale. Prio casu Jnno. videtur hic sentire qđ teneat sententia super parte. ⁊ idem Spe. in ti. de sentē. ꝑlat. §. qualiter. ver. qd si peto. quinimo ibi tenuit qđ super alijs videtur facta absoultio: sed cōis est opi. vt hoc casu nō valeat sententia super parte: ꝑ tex. in l. in hoc iudicio. ff. famil. herc. sensit. Jnno. in c. cū inter. vbi dicit ꝙ si peto centum nō d3 iudex pronūtiare super qnquaginta tm̄: vel alia parte. Hanc opin. ꝙ sententia non valeat tenet Jaco. de are. ⁊ Bart. in d. l. j. C. si aduer. rem iudi. ⁊ do. Anto. hic. ⁊ Bal. in d. l. j. reddens rationē quia si valeret sententia super parte non videtur facta absolutio super reliqua parte: q2 non apparet ratio quare debeat videri absoluisse ex quo non pronuntiauit saltem tacite. ⁊ sic remaneret petitio super aliqua parte in cuius partis examinatione oporteret refricare in dubiū de parte super qua fuit iudicatum: q2 nō posset cognosci de parte quin cognoscatur de toto. ar. in l. vulgaris. ff. de fur. canonizata. de peni. dist. j. vulgaris. sed hoc est contra naturā diffinitiue: q2 ex quo semel est lata non potest amplius in dubiū refricari sine remedio retractationis cū snīa sit terminus diffinitiuus litiū. l. terminato. C. de fruc. ⁊ lit. expen. Et per hāc rationē idē dicas quādo in petitione fuerunt plura capitula connexa: vt nō valeat sententia sup parte quod voluit Jac. de are. ⁊ do. Anto. post eū. Jtem per hāc rationē aliud est dicendū qñ vna summa fuit in petitiōe: s3 certa pars petita fuit ex vna cā ⁊ reliqua ex alia: t3 enim tunc sententia super parte: vt tenuerūt hic quidā: vt recitat hic Joā. and. quorū opi. defendo per predicta. Prio q2 ex diuersitate cause videnꝰ diuersa capitula. ar. in c. abbate sane. de re iudi. lib. vj. ⁊ l. si mater. §. ⁊ an eadem. ff. de excep. rei iud. tum q2 cessat ratio quā ṡ. dixi post Bal. q2 satis poterit cognosci de alia parte q ex diuersa cā petit absq3 eo ꝙ refricet in dubium de alia parte sup qua fuit iudicatū: q2 ex diuersis nō fit illatio. l. neq3 natales. C. de ꝓb. ⁊ c. ij. de trāsla. prela. qđ est notandū qđ ṡ. dixi. vt nō valeat snīa sup parte vnius capituli fallit in duobꝰ casibꝰ. Primus qñ instantia esset ꝓ parte perēpta ita ꝙ sequeret absolutio ab instātia iudicij: tunc eñ sufficit ꝓnuntiare super illa parte in qua tenet iudicium. casus videt in l. si constante. §. fi. ff. sol. mat. Exemplū si a muliere petebat dos ⁊ durante iudicio sit dos pro parte publicata spirat iudiciū super parte in qua successit fiscus: q2 d3 cōueniri ipse fiscus corā iudice fiscali: ⁊ primꝰ iudex iudicabit sup alia pte vt ibi: ⁊ hoc dictū tenet Bart. ⁊ Bal. in d. l. j. ⁊ per hoc dixit ibi Bart. ꝙ si aliquis cōuenitur rei vendicatiōe pro certo fundo: ⁊ repertum est illū possidere ꝓ dimidia tantum: iudex eum in illa dimidia[d] condēnabit ⁊ valebit

¶ An snīa lata super parte petitorū etiā si super alia parte nō feratur illa valeat dicas ꝙ qñ petitus est totus fundus ⁊ probat tñ reū cōuētū possidere partē ꝙ valet snīa sup parte ꝓbata. ita bar. in l. j. in j. col. C. si aduer. rē iud. ⁊ in l. si cōstante. in §. fi. vbi etiam per do. Alexā. in iiij. col. ff. so. ma. ⁊ vide do. anto. in c. cū inter. de re iu. vbi dicūt hoc eē verū etiā si de altera parte nihil pronuntiet cuiꝰ tñ cōtrarium tenuit. Jo. de imol. ⁊ Ro. in d. §. fi. ⁊ l. si constāte. vbi dicūt ꝙ d3 absolui reus ꝓ altera parte fundi de q non est probatū ⁊ vide ad predicta glo. ⁊ doct. in c. ij. de rescript. ⁊ Cy. ⁊ Bald. in l. cū te. C. de prob. ⁊ glo. ⁊ Bal. in l. fin. C. si ex fal. instru. ⁊ per Bart. ⁊ doc. in l. diuus. ff. de re iud. ⁊ per Alexā. in l. titia. ff. solu. matri. Sebasti. Sapia.

b ¶ Petitiones. Vide Bald. in l. quedam mulier. ff. fami. herciscun. ⁊ in l. in hoc iudicio. eo. ti. ⁊ in l. ij. col. iij. C. de re iudi. nunquid autem si in libello petitur genus possit iudicare super specie tantum. vide Bal. in l. fi. C. de fideicom. lib. ⁊ refert Feliñ. in c. licet heli. col. penul. vers. vndecimo limita. j. de simo.

c ¶ Quando petitur sors: ⁊ pena pōt pronuntiari super vno ex his tātum et an in alio videat facta absolutio vide etiā hic do. An. in penul. col. in prin. in ver. ex his deciditur. ⁊ do. Franc. de are. dicebat qđ cum habuisset istam questionez de facto non potuit reperire nisi hanc decisionem Speculatoris ⁊ doctorum hic.

d ¶ Jn illa dimidia. adde tamen quod petens fundi medietatem pro indiuiso si probat de medietate pro diuiso debet succumbere vt consuluit Fede. consil. clix. vbi multa adducit. Ber. Lan.

sententia:licet in alia dimidia nihil dicat q3 sup
illa nõ tenebit iudiciũ.l.si.ff.de rei vend.cautũ tñ
puto vt iudex sup illa dimidia absoluat cã expꝭ
sa:q3 nõ reperit illa possidere.arg.§.de except.c,
aduersario.z.l.si a te.ff.de exce.rei iudi.Scõs ca
sus est qñ libellus[a] fuit oblatus ꝯ plures:tũc eñ
si pronuntiat cõtra vnũ valet:nec videt pnũtia
tũ contra alios;vt.ff.de iudi.l.non idcirco.z.l.de
vnoquoq3.ff.de re iudi,z hoc ponit Bar.in.d.l.j.
Optime facit in ar,l.vna.C.si plu.vna.sed nõ vi
dentur due petitiões q3 a quolibet videt petita
pars:ꝫ sic cessat rõ nullitatis quã.§.tetigi.Ter
tius casus põt addi qñ sñia fuit lata super parte
cũ dictione taxatiua:vtputa petitis.c.dixit ꝯdẽ
no titiũ in qnquaginta tm̃ vel dũtaxat tũc valet
sentẽtia z videt pnuntiare sup toto:q3 tacite ab
soluit in alijs.l.per istã dictionẽ taxatiuã facit.c.
cũ ecclia sutrina.de cã pos.z proprie.hoc tenuit
Bald.in.d.l.j.qõ satis placet.Scõs casus subdi
stinctionis qñ libellus cõtinet vnũ capitulũ gñā
le vel vniuersale:vtputa peto iura epalia vel sub
iectionẽ vel administrationẽ vel rationẽ tutele:z
tũc si partes fuerũt aliquas species dũtaxat pro
secute z iudex super prosecutione dũtaxat tulit
sñiam, valet:nec sup alijs videt absoluisse vel cõ
dẽnasse per text.in.l.licet.C.de iudi.facit qõ not.
in.c.j.de transac.z facit qõ not.Bald.als Bar.in
l.terminato.C.de fru.z lit.exp.in.j.col.in fi. Aut
partes gñaliter fuerũt prosecute contẽta in libel
lo:z subdistingue.Aut enim genus est resolubi
le in diuersas z certas species: vtputa peto sub
iectionẽ pleno iure vel peto iura epalia:scit eñ
q̃ sunt iura epalia:z tunc idem puto ac si fuissent
singulariter petita z sic idẽ dicendũ ac si fuissent
plura capitula:vt sic teneat sñia sup expressis in
sententia z in alijs nõ videat absoluere nec con
demnare:z hanc partẽ hic tenet do. Ant.l3 Jn
no.aliud senserit faciẽdo diuersitatẽ an plura ca
pitula contineant in gñali petitione an singula
riter petant:sed hec sua differentia iure nõ pro
bat vt dicit Host.z bene z ideo oportet hic dice
re qõ papa expresse absoluit in alijs:vt dixit hic
Pet.z Abb.licet tex.hoc nõ dicat pbo ratione
Aut eñ iudicat vnicũ capitulũ:z tunc nõ debe
ret tenere sñia sup parte:vt in.d.l.in hoc iudicio.
Aut iudicant diuersa capitula habito respectu
ad cõprehẽsa:z tũc d3 tenere sñia:z in alijs nõ vi
det pronuntiatũ vt ipsemet Jnn.voluit in plu
ribus ca.Sed hoc vltimũ est potius tenendũ vt
res potius valeat.de vb.sig.abbate sane.z.l.quo
ties.ff.de verb.obl.z q3 id qõ tacite inest habet
p expresso.l.cũ quid.ff.si cer.pe.Aut genus dedu
ctũ in libello nõ est resolubile vel saltẽ nõ recipit
determinationẽ iuris a iure:z tunc valet sñia sup
parte:q3 tunc videt pnũtiatũ sup toto.z iste est
casus.in.l.j.C.si aduer.rem iudi. ꝟm intellectum
quẽ approbat ibi Bar.z multi alij exemplũ peto
mihi reddi rationẽ administrationis frumenti
agendo actione tutele:z reliqua peto mihi resti
tui.Judex mandat mihi.v.restitui cũ in veritate
deberent decẽ:tunc eñ valet sñia:q3 in dubio vr
iudicasse sup oĩbus debitis cũ oĩa illa vba gene
ralia in petitione cõtenta nõ recipiãt certã deter
minationẽ a iure:z sic nõ põt dici ꝙ iudicauerit
sup parte:hec oĩa pcedũt qñ iudex sup parte iu
dicat vel tacite sup toto mõ p̃dicto.¶ Sed que
ro:qd si pnuntiauit sup toto.sed defect⁹ annulla
tiuus cõcernit partẽ dũtaxat nũqd possit senten
tia valet pro parte.Sol.dic post Bal.in.d.l.j.qõ
aut sunt diuersa capitula z põt valere sñia super
parte petitorũ z super alijs vbi reperit defectus
est nulla:vt.l.quedã mulier.ff.fam. hercis.z in.l.
fi.ff.de iure pa.facit.l.etiã.ff.de mi.vbi cõtra par
tem potest peti in inte.resti.facit ꝙ de instrumen
to continente aliquã falsitatẽ.no.Jnn.in.c.frater
nitatis.de her.Aut est vnicũ capitulũ exemplũ
petis.x.iudex cõdẽnauit in.v.ex scripti recitatio
ne:in alijs vero.v.cõdẽnauit viua voce sine scri
ptura z tunc sententia nõ tenet:q3 nõ h3 sua sub
stantialia cũ eñ vnica sit sententia nõ potest pro

parte valere z pro parte non.arg.in.c.cũ super.de offic.deleg.z in.d.l.
5 etiam.¶ †Jdem si iudex habens facultatem cognoscendi vsq3 ad.x.
tm̃ condẽnauit in.xv.nõ eñ valet sententia in.x.q3 vt dixi cũ vnica sit
nõ põt valere pro parte:z pro parte nõ.Et pro hoc allego gl.no.in.l.
fi.ff.de iuris.om.iud.Cõtrariũ sensit gl.in.d.l.ij.C.de re iud.sed Bart.
in.d.l.fi.cõcordat modo predicto distinguendo inter plura capitula z
vnũ capitulũ:quando autẽ petitur certa summa excedẽs iurisditionẽ
iudicis in nihilũ videt ad iurisditionẽ iudicis pertinere:q3 in iurisdi
tione iudicis fundanda inspicitur quid petitur: vt.l.si idem cũ eodem.
z.l.cum quedam puella.eo.titu.Et hoc singulariter notabis:quia ne
mo ita late z clare istam materiam tangit.

1 ☞Sententia nihil iniquitatis continens venit in cã ap.confirman
da licet sit lata contra illum pro quo in actis extitit probatum.
2 A sententia lata a iudice partium consensu electo: vel cuius iurisdi
tio fuit prorogata per partes potest appellari:licet de iudice proro
gato recipiat limitationes.
Dicta testium an possint reprobari per illum qui ipsos produxit.
3 A sñia epi lata inter laicos nõ põt appellari sed inter clericos sic.
4 A sententia lata secundum consilium sapientis consensu partium as
sumpti potest appellari.
5 Sententia a qua fuit appellatum:non per hoc presumitur iniusta:cõ
trarium sentit infra nume.8.
6 Pro sñia iudicis electi ab vtraq3 pte magis credit ꝙ electi ab vna pte.
7 Preter legem vel contra legem ad idem sit.
9 Testium variatio vel vacillatio debet in actis describi tempore de
positionis z non postea:ad effectum.de quo hic.
10 Judex cui est data certa forma in pronuntiando si illam excedat red
dit actum nullum.
Arbitri in quos est compromissum vt pronuntient de iure tantum:si
iniuste pronuntiauerint:reddunt laudum nullum.
11 Jn causa appellationis cui incumbit onus probandi.
Judex ad quem potest se informare ex actis factis in prima instantia
si in iudicio appellationis nil adducatur.

Causam. Sufficit ad confirmationẽ sñie nihil cõ
tinentis iniquũ ꝙ contra ipsam aliquid
non probet:ita cõmuniter summat:sed hec summatio iu
dicio meo non euacuat totã sñiam litere : nec continet seu
1 decidit aliquod factũ dubitabile:ideo aliter summo sic.¶ †Senten
tia cõtra actorẽ lata nihil iniqui cõtinẽs venit in causa appellationis
confirmãda l3 per attestationes videatur p actore fuisse pbatũ:dum
modo pro sñia cõcurrãt presumptiones de quib⁹ hic in litera.Et ꝟm
hunc intellectũ est hic casus singularis valde.Diuiditur q3 in prima
parte ponit delegatorũ pcessum:sñiam z appellationem. Jn secun
da ibi:licet.ponit allegationem appellãtis motiuũ suũ z cõfirmatio
nem sententie.¶ Casus literalis.Jnter canonicos nouarieñ.ex parte
vna:z.a.clericũ ex altera questio vertebatur super prebẽda nouarieñ.
ecclesie:que de consensu partiũ cõmissa fuit epo Laudeñ.qui cognito
de meritis cause z ab vtraq3 parte requisitus tulit sententiã pro cano
nicis nouarieñ.a qua.d.clericus ad se.apo.appellauit:partes pro cau
sa illa corã dño papa cõparuerunt in cuius presentia propositũ fuit
ex parte ipsius clerici ꝙ episcopus contra formã mandati sententia3
promulgauit sicut per attestationes nitebatur probare:papa auditis
rationibus partiũ considerans,ꝙ non semper ad vnã speciem pro
bationis iudex animi sui motũ informat:z ipsa sententia nihil conti
nebat iniquum z eidem iudici de consensu partiũ ea fuerat cõmissa:
qui vt sententiã ferret post examinationẽ cause ab vtraq3 parte fuit
2 requisitus sententiã a predicto latam confirmauit.Berñ.¶ †Nota
primo z tene menti quod a sententia iudicis partiũ consensu delegati
potest appellari.concor.l.ex consensu.ff.de appella.vident enim par
tes approbasse personam iudicis : non autem sententiam ferendam
quã ignorabãt.simile in teste cuius persona nõ reprobatur a producẽ
te.sed dictũ sit:vt.iiij.q.iij.§.si quis testibus.notat.glo.in capitulo pre
sentium.de testi.Ex quo argue ab identitate rationis qõ a iudice cu
b ius iurisditio fuit a partium consensu prorogata põt appellari.[b] qõ
tenet Bart.in.d.l.ex consensu.probatur per locum a speciali.in.l.epi
scopale.C.de episcopa.audi.vbi statuit speciale in episcopo propter
dignitatem episcopalem vt ab eius sententia lata in prorogatione
iurisditionis nõ posset appellari:quod est notandũ.in contrarium er
go est ius cõmune.Et per illum tex.notanter ibi dixit Barto.quod in
facultate appellandi a iudice prorogato inspicitur consuetudo.z di
gnitas ipsius iudicis:non autẽ iudicis ipsorum prorogãtium z ideo
si a iudice prorogato nõ appellat alias inter subditos:ita nec ab istis
prorogantibus:z satis videt mihi rationabile.ratio:quia p proroga
tionem non alterat prima iurisditio : sed extenditur ad ipsos proro
gantes secundum suas qualitates.facit quod no.glo.in.l.inter conue
3 nientes.ff.ad munici.¶ †Aduerte tamen ne tu decipiaris tam tu ca
nonista ꝙ legista per illum text.z dictum Bartolũ.Nam debes scire
quod a sententia episcopi bene appellat:vt in cap.pastoralis.de offic.
ordi.z ca.roma.de app.lib.vj.j.responso.z.§.debet.sed imperator de
dit in dicta.l.episcopale.priuilegium speciale episcopo in iurisditiõe
prorogata.

Sebasti. Sapia.
a ¶ Qñ libellus. Vide Abb.in.c. pastoralis,§.qm̃ in fi.§.de rescrip. bal.in aut.si omnes.ad fi.ver.vltimo quero.C.si vt se ab here.absti.z Bar.in.l.stipulationum3 alie,§.fin.ff.de verbo.obli.aret.in.l.iiij,§.vbi duo,co.iiij,ff.de du.reis.vbi ex hoc vult ꝙ admittatur cumulatio contra diuersas personas in eode3 libello qñ cumulantur plures actiones que ita se habent, ꝙ sententia absolutoria lata super vna parit exceptionem rei iudicate sup alia: qõ non admitteret si ageretur contra vnam personam tantum.

b ¶ Potest appellare.Adde Ro.sing.suis. fol.l.et vide quod voluit fol.iij.incipiẽ.vltimo dico tibi vpnum.

¶ A snia lata ſm cōſi.sapiētis de volūta te partiū pōt appellari.ad/
de qꝛ eſt vtilis ꝛ ſignāda deciſio qḋ ita etiā no.bar.in.l.ex ꝯſenſu per
illū tex.in pn.de app.bal.in.l.nouū.ꝛ in.l.ex illo.C.de ap.ꝛ eſt glo.de h
in.c.intimaſti.ꝛ ibi no.do.Ant.de bu.ꝛ Pau.in fi.j.de ap.ꝛ glo. no.in
l.fi.ff.qn̄ ap.ſit.no.Bal.in.l.tale pactū.§.q ꝓuocauit.in.ix.colum.ff.de
pac.imo fortius
nedū pōt appel/
lari imo ſi nō ſit
appellatū : talis
ſnia tn̄ nūq̄ trāſit
in rē iudi.ſꝫ ſem/
per ꝛ qn̄cūqꝫ po/
terit retractari ſi
ꝯſiliū alteri⁹ ma
gis periti ꝯſiium
ꝯſulētis afferat: 4
ita decidit in ter a
minis ſingul.do.
Ant.in.c.ꝑpoſui
ſti.an̄ fi.de ꝓbat.
ſequit ſimplr lu/ 5
do.ro.cōſil.ccx/
viij.inci.ꝑ plena b
diſcuſſione ad fi.
idē in.l.cū quidā.
§.q dr.ff.de acqr.
her.ꝛ ſimplr ſeq 6
tur etiā.d.alex.in
l.ſi ab hoſtib⁹.ff.
ſol.ma.in.iiij.col.
vbi reputat hoc
dictū eſſe ſingu/ 7
lariſſimum ꝛ do.
Iaſ.hec ponens
in.l. admonendi.
ff.de iureiuran.in
xxv.col.vbi man
dat ꝑpetuo cor/
di tenēdū qꝛ tota
die apud nos fe/
runt ſnie ſm con
ſi.ſapiētis et ſta/
tuta cōiter diſpo
nūt ſi petatur ꝑ/
ſtari debet.
Anto.Franciſ.
¶ Circa ea que
h dicunt de ſnia
lata ex cōſilio ſa/
piētis:dicas pro
ꝙ iudex nō tene/
tur cām cōmitte
re ꝯſilio ſapiētis
etiā ſi partes pe/
tāt niſi ꝑ ſtatutū
ad id arctet vt ꝑ
bal.in.l.ex illo.C.
de ap.vbi not.di/
cit ꝙ ſi cā eſt cō/
miſſa ꝯſi.ſapien/
tis de conſenſu
vtriuſqꝫ ꝑtis illa
poteſt per iudicē
reuocari ēt inui/
tis partib⁹ de q̄
etiā per ang.in.l.
ad principē.poſt
bar.ff.de ap.ꝛ vi/
de ꝑ Phili.Frā.
in ca.cū ceſſante.
in.vij.col.de ap.ꝛ
in ca.vt debit⁹.in
xxxvj.col.eo.ti.et
ꝑ pau.de caſtr.in
cōſi.lxxxv.ꝛ vide
Bald.in.l.j.C.de
rela.vbi dixit qḋ
qn̄ cā cōmittitur
cōſilio ſapientis
virtute ſtatuti ta

prorogata:qḋ credo ꝓcedere dūtaxat quo ad lai
cos quibus potuit imperator ꝑ ſuū priuilegium
preiudicare:nō aūt quo ad clericos:nā ſi de iure
canonico pōt ab epō appellari dū cognoſcit in/
ter ſubditos:forti⁹ idē dicēdū cū cognoſcit iter
nō ſubditos ipſius iuriſditionē ꝓrogādo:nec in
ꝑiudiciū clericoꝝ cū derogatione iuris cano.po
tuit imperator priuilegiare epm̄.vide bonū ſimi
le quod poſt Inno.poſui.in.c.nup.de teſti.ꝛ hoc
notabis.¶ †Facit etiā iſte text.in ar.ꝙ a ſnia la/
taᵃ ſm cōſiliū ſapiētis cōi partiū cōſenſu aſſūm
pti poſſit appellari.Adde idē.l.j.§.queſitū.ff.de
app.ꝛ ibi plene per bar.facit qḋ no.in.c.ſi pro de
bilitate.š.de offi.dele.ꝛ ꝑ Bart.in.l.j.§.ſi plures.
ff.de exercit.¶ †Nota ꝙ per appellationem nō
ſuſpendit omnino preſumptio iuſtitie ſeu ſenten
tie.ᵇ vnde ſi productis actis non colligit euiden/
ter iniquitas preſumitur iudicem iuſte fuiſſe mo
tū:ꝛ reputo iſtum text.valde nota.in eo vt in du/
bio ſtet ſnie:ꝛ preſumat iudicē iuſte fuiſſe motū.
¶ †Nota quod magis preſumitur pro iuſtitia
ſententie qn̄ iudex fuit deputatus partiū conſen/
ſu:ꝙ qn̄ ad inſtantiā vni⁹ partis vel ex puro iu/
dicis officio.nā in primo caſu preſumitur ami/
cus vtriqꝫ parti.nā par affectio omnē ſuſpicio/
nē tollit.l.nō ſolu.ff.de ritu nuptiarū.¶ †Opp.
contra text.ex quo iudex contra mandati formā
proceſſit nō debuit valere proceſſus nec ſnia:vt
in.c.cū dilecta.de reſcript.ꝛ.l.diligenter.ff.man.
Sol.glo.j.fatetur contrariū ſi hoc ꝓbatū fuiſſet:
ſed pars nitebatur probare:nō aūt probauit.ſe/
cus dicit gloſ.ſi preceſſiſſet preter formam:tunc
enim teneret ꝓceſſus.Hoſt.dicit hoc vltimū eſſe
verū quādo illud eſſet de coniunctis mādato:et
ſic loquūtur iura alle.in gl.alias aūt idē eſſet fa/
cere preter qḋ contra:de quo vide ꝙ leg.ꝛ not.in
c.prudentiā.j.reſpon.de offi.deleg.ꝛ bo.tex.cum
glo.in.c.ſi cui.de elec.li.vj.hic teneas qḋ vbi cer/
c ta forma eſt de ſubſtātiaᶜ equiparantur preter et
contra:is autem qui facit vicinum ꝛ cōiunctum
mādato nō dicitur facere preter vel cōtra.¶ Sꝫ
circa hoc quero pro tex.declaratione in quo di/
cebatur iſtum iudicē feciſſe contra formā ꝛ iniu/
ſtam ſententiam ꝓtuliſſe.Solu.dicit Inn.ꝛ cōi/
ter doc.ꝙ forte mādatū erat ſententiari ꝑ cleri/
co ſi ꝓbaret ſe ꝑ maiorē partē capituli electū:qḋ
cū probaſſet per teſtes viles ꝛ ſubornatos iudex
nō pro ipſo ſed cōtra pronūtiauit:ꝛ ex hoc dice/
bat clericus iniuſte ꝛ contra formā reſcripti pro
nuntiatū qḋ eſt falſum:qꝛ lꝫ teſtes forte ꝑ cleri/
co teſtificarent:iudex tn̄ qui recepit illos cogno/
ſcens ſubornationē illorū vel alios defectus nō
fuit ſecutus illoꝝ dicta.hoc em̄ iudicis arbitrio
relinquit.ff.de teſti.l.iij.ver.tu magis.dicit tamē
Inn.ꝙ iudex qui fert ſententiā debet in tali ca/
ſu hoc ipſum ſignificare iudici appella.š.de teſt.
cām.Aduerte qꝛ Inn.nō preſupponit pro cōſtā/
ti qḋ hic conſtaret illos teſtes fuiſſe viles:vel qḋ
iudex a quo de defectu teſtium ſignificauerit iu/
dici ad quē.Nec etiā tex.hoc patitur:nā tūc cla/
rum eſſet ꝙ ſentētia nō fuiſſet retractanda:imo
text.preſupponit ꝙ ꝓbatio facta ꝑ iſtū actorem
prima frōte eſſet valida:ſed qꝛ iudex nō ſemper
ad vnā probationis ſpeciem.inclinatur ergo ꝛc.
Et hoc apertius vult hic do.Ant.dicēs ꝙ ſi cō
ſtaret qḋ teſtes eſſent viles vel iudex hoc ſignifi
caſſet iudici ad quē hoc eſſet expeditū:vbi vero
aliud non apparet:et ſic ſumus in dubio ex quo
alia acta apparent legitime facta ꝛ ex ſe ſenten/
tia nō habet apparentē iniquitatē:quia licet ap/
pareat ꝓbatū : iudex nō arctatur applicare pre/
ciſe animum ad vnam ſpeciē probationis:ex hoc
enim non retractaretur ſententia:qꝛ acta non cō/
cludūt apertā iniuſtitiam:quod dixi notandum.

lis cōmiſſio nō dꝫ fieri niſi datis cōfidētibus ꝑ vtrāqꝫ partem et vide
etiā Feli.in.c.intimaſti.de ap.ꝛ adde ꝙ petito cōſilio ſapiētis nō pōt
iudex recipere nouas ꝓbatiōes donec cauſa eſt in manibus cōſultoris
vt voluit Bart.in.d.l.ex illo.C.de ap.ꝛ adde ꝙ petito cōſilio ꝛ non ex/
pectato ſentētia eſt nulla ſm Bal.in.d.l.ex illo.ꝛ bar.in.l.j.C.de rela.ꝛ

Hec dicta iamdudū mihi nō placuerunt.primo
propter abſurditatem que ſequeret:poſſet enim
iudex ſecundū predicta de facili eludere ꝓbantē
pronuntiando ſententiā cōtra eum nec hoc gra/
uamē poſſet releuari per iudicem appellatiōis:
quia preſumeretur ex aliqua cauſa iudicē fuiſſe
motū ad pronuntiandū cōtra probationē.Item
hec dicta ſunt expreſſe cōtra not.per Cōpo.in.c.
bone.j.de ele.cuius dicta recitat ꝛ ſequitur.Ioā.
8 an.in.c.in preſentia.de renun.¶ †Nam vt ibi no.
pendente appellatione nō preſumit pro proceſ/
ſu vel iuſtitia ſententie:ꝛ ſufficiat ad retractādā
ſententiā ꝓbare corā iudice ad quē aliquid fuiſſe
probatū in inſtantia principali ꝓpter quod mo/
ueri debet iudex ad pronuntiandum pro actore
facit quod le.ꝛ not.in.c.cū ad ſedem.de reſti.ſpo.
9 ¶ †Preterea hec vident contra no.per eundē
d Inn.in.c.qm̄.de probat.vbi dicit qḋ ſi iudexᵈ qui
recipit teſtes perpendit teſtes variare vel vacil/
lare debet facere hoc in actis deſcribi:quia licet
iſte poſſet ferre iuſtam ſententiam:iudex tamen
ad quē ſententiabit ſm atteſtationes:ꝛ addit ꝙ
hoc pōt facere in actis deſcribi tēpore depoſitio
nis teſtium ꝛ non poſtea.Itē cōtra iſtam lecturā
cōmunem allego tex.quaſi apertū in.c.cum Ber/
toldus.in fi.š.eo.vbi papa reuocat ſentētiā:quia
iudex pronūtiauit partem defeciſſe in probatio/
ne:cum tamē conſtaret per atteſtationes ipſam
plene ſuam intentionē probaſſe.Si ergo nō pre/
ſumitur quod iudex reperit defeciſſe in ꝓbatio/
nibus qn̄ expreſſe dixit non fuiſſe probatum:cum
tamen appareat probatū fortius non debet pre/
ſumi quando iudex nihil dixit ꝛ tamē per teſtes
als per partes appareat pro actore probatū ꝛ ex
predictis remanet dubium intellectū hui⁹ capit.
Primo cogitaui poſſe dici:vt ſentit gl.j.in fi.qḋ
actor hic nitebatur probare:vt dicitur in tex.nō
tamen ꝓbauit:ideo ſatis fuit ad confirmationē
ſententie ꝙ nihil cōtinebat iniquū:ſed profecto
hoc ſtare nō poteſt:quia papa ad cōfirmationem
ſentētie nō fundaſſet ſe ſuper allegationib⁹ poſi/
tis in tex.maxime ſup illa qḋ iudicis animus nō
ſemper ad vnā probationis ſpeciem ꝛc.Illa em̄
allegatio preſupponit aliquā probatiōis ſpeciē
prima fronte validā in actis patuiſſe:ideo dico
poſſe dari nouū intellectū ad iſtū ſcḋm text.quē
oēs allegationes quas papa ad cōfirmationem
ſentētie adducit aliquid operantur:videlicet qḋ
concurrentibus omnibus iſtis tribus de quibus
in text.ſ.ꝙ ſententia nihil cōtineat iniquum:ꝛ ꝙ
conſenſu cōmuni partiū cauſa fuit cōmiſſa et qḋ
pars reqſiuit in fine iudicē vt ſentētiā ferret pre/
ſumendū eſt ꝓ ſnia licet in atteſtationibus appa
reat fuiſſe probatū pro actore:tūc em̄ preſumen/
dum eſt ex cauſa aliqua iudicem fuiſſe motum ad
non cōſequendū illas ꝓbatiōes:ꝛ ille allegatio/
nes faciunt vt iudex preſumat amicus vtriuſqꝫ
partis ꝛ iuſte mot⁹:alias em̄ difficile ꝛ quaſi im
poſſibile erit ſaluare ſine impropriatione intelle
ctum huius.c.nec fruſtra preſumendū eſt papam
hic pōderaſſe illa tria lꝫ glo.fin.hic innuat ꝙ duo
ex illis hic nil faciāt ad cōfirmationē ſentētie qḋ
non eſt preſumendū.ar.c.ſi romanoꝝ.xix.diſtin.ꝛ
c.ſi papa.de priui.lib.vj.ꝛ.l.ſi qn̄.C.de inoffi.teſti.
Hoſt.tn̄ hic ponit aliqs effect⁹ extrinſecos illo/
rū verborū dicēs ꝙ per partiū cōſenſum ꝑſumit
amicus ꝛ per conſequēs preſumit non grauaſſe.
¶ Id not.qḋ dicit de requiſitione pōt valere ſi
forma reſpiciēs fauorē partiū tm̄ fuiſſet violata:
vr̄ em̄ tūc pars ꝯſentire:ſed certe hoc vltimū nō
cōgruit allegatiōi quā papa fecit ꝙ iudicis ani/
10 mus ꝛc.dictū tn̄ Hoſti.in ſe eſt verū.¶ †Et ad/
uerte ꝙ in eo qḋ Innoc.ſentit ꝙ ſi mandat ſniari
ſub cōditione cōcernēte merita cauſe videt data

vide Bal.in ad/
di.Spe.in tit.de
executiōe ſnie.in
verſi.ſed pone.el
ij.et vide plene ꝑ
Alexā.in cōſi.lj.
in.iiij.par.cōſi.et
de materia hu/
iuſmodi ſentētie
late ex cōſilio ſa/
pientis vide per
Ioā.an.in.c.non
eſt.de conſue.lib.
vj.in nouel.ꝛ per
do.Alexā.plene
poſt Bar.ꝛ doc.
in.l.j.§.ſi plures.
ff.de exerci.
Sebaſtia. Sapi.
b ¶ Seu ſentētie.
Uide Feli.in ca.
qm̄ cōtra falſaꝫ.
col.xij.ꝟ.ſcḋa cō
cluſio.š.de ꝓbat.
vbi poſt Abb.cō
cludit ꝙ pēdente
appellatiōe pre/
ſumit ꝑ rectitu/
dine ſentētie non
autē pro ꝓceſſu.
Sebaſti.Sapia.
c ¶ De ſubſtātia.
Uide Abba.in
c.prudentiam.in
pnc.in.ij.col.š.de
offic.dele.et in.c.
ſuper queſtionū.
§.verū.col.j.eod.
titu.ꝛ Car.in cle.
j.in pn.in.vj.q.de
ſup.negl.ꝓla.Fe/
li.in.c.cū dilecta.
col.x.ver.amplia
prio.š.de reſcri.
Sebaſtia. Sapi.
d ¶ Quod iudex.
h dictū adducit
Bartol.in.l.iij.in
prin.ff.de teſti.et
Bald.in.l.q falſa
vel varia.in apo/
ſtillis.ff.eodem ꝛ
bal.in.l.nullū.cir
ca pn.ver.ſꝫ qro.
C.eo.titu.de teſt.

noua forma ꝓcedẽdi: ita ꝙ ex trãsgressione processus iudicaꝛ null⁹: ⁊ facit ad hoc vnũ singłare dictũ Bart. in. l. diẽ ꝓferre. §. stare. ff. de arbi. vbi dicit ꝙ si fuit cõpromissum in arbitrũ, vt ꝓnũti⁹ et de iure tm̃: nõ vʒ snĩa ex defectu forme si iniuste ꝓnũtiat. Sed cõtra Inno. facit qḋ ipsemet no. in c. prudentiã. de offi. deleg. vbi dicit ꝙ si papa cõmittit cãm iudici vt cõdẽnet reũ: si actor ꝓbauerit illũ sibi esse obligatũ: nõ daꝛ ex hoc noua forma mãdati: adeo ꝙ si actore ꝓbãte reũ absoluit tenet nihilomin⁹ snĩa: qꝛ potius illa ꝟba sapiũt instructionẽ iudicis ꝙ̃ noue forme appositionẽ: ⁊ ad dictũ Bar. an sit verũ vide qḋ dixi in. c. cum dilecta. de rescri. ⁊ in. c. quintauallis de iureiurã.

n ⁋ †Ultimo hic q̃riꝛ cui incũbat onus ꝓbãdi in appellatiõis cã. Glo. ij. hoc tãgit sed nõ est materia nr̃a: dic vt plene no. ꝑ Cal. ⁊ alios in. c. qm̃ cõtra de ꝓba. ⁊ ibi dixi ꝑ Joã. an. ⁊ alios in. c. in ꝓñtia. de renũ. Illud autẽ certũ est ꝙ si nil in iudicio appellationis preter attestationes in ꝑma cã factas ꝓducitꝛ iudex ad quẽ ex illis ⁊ aliis presumptiõib⁹ ⁊ motũ animi sui iformabit circa sentẽtie ꝓlationẽ: vt hic ⁊ i. c. cũ ad sedẽ. de res. spo.

1 ☞ Tempus datum ad appellandum quando currat ⁊ quando non. 34.
Tempus quadrimestre quod datur condemnatis in actione personali ad soluẽdum põt per iudicem abbreuiari cum causa. 8. al's lex suppleret si iudex abbreuiaret. 14.
Ab executione snĩe an ⁊ qñ appelletur. 10. 24.
2 Reus põt cõdẽnare sub ꝯditione si se nõ purgauerit qñ ꝑ actore reperiunꝛ aliq̃ ꝓ̃sumptiones: ⁊ an talis sententia sit interlocutoria vel non. 12.
Gesta contra legem quando valeant.
3 Tempus datum ad appellandum currit de momento ad momentum si potest haberi copia iudicis a quo ⁊ iudicis ad quem.
4 Appellari potest corã honestis personis si non potest haberi copia iudicis a quo.
5 Executio snĩe facta intra tpa data ad appellandum retractatur tam in cã ciuili ꝙ̃ in criminali.
6 Non appellans censetur acquiescere sententie, ⁊ ipsam approbare.
7 Ex sententia iniusta a qua non extitit appellatũ non oritur naturalis obligatio.
9 Renuntiare censetur iuri suo qui sponte breuiorem dilationem recepit ꝙ̃ a iure disponatur. 15.
11 In appellationib⁹ tã ab interlocutoria ꝙ̃ a diffinitiua an sit necesse causam exprimere.
13 Condẽnatus petens inducias ad soluendũ vel aliũ terminũ ad parendũ snĩe an censeatur sentẽtiam approbasse ⁊ appellationi renuntiasse.
16 Pars si non appellauerit a datione termini nimis breuis: an sibi preiudicet.
7 Dilationes possunt ⁊ debent abbreuiari cũ cause cognitione.
18 Appellans an appellatus habeat probare iniustitiam vel iustitiã cause.
9 Tempus quadrimestre licet nõ possit iudex sine causa arctare: potest tamẽ illud prorogare licet a tali prorogatione possit appellari.
20 Terminus datus ad soluẽdum: vel ad aliud faciendum per quem iudicem potest prorogari.
21 Tempus quadrimestre quod datur condemnatis ad soluendum: datur etiam confessis.
22 Condẽnati qui habẽt dilationẽ ad soluẽdũ debent pẽdente tali dilatione cauere de soluẽdo aduenientе termino: nisi possideant immobilia.
23 Moratoria facta alicui vt intra tm̃ tp̃s molestetur habet inclusam conditionem si interim caueat de soluẽdo in termino: nisi ille qui obtinuit possideat immobilia.
25 Appellatur a iudice non admittente legitimas exceptiones.
26 Executio snĩe non fit appellatione pendente.
27 Executio sententie si fiat ordine non seruato puta qꝛ primo incepit ab immobilibus ꝙ̃ a mobilibus potest a tali executione appellari.
Qñ excedaꝛ modus in exequẽdo. 24. ⁊ seq.
28 Ab iniusta executione snĩe ad quẽ appellabiꝛ.
29 Executio sententie est mixti imperij: ⁊ regulariter non delegatur.
30 In appellatiõe ab executiõe est inserẽda cã spãliter nõ in gñe. 32. 33.
In appellatione ab interlocutoria est exprimenda causa.
31 An per appellationem ab executione suspẽdatur executio in totum.
34 Delegatus ad causam decidendam intra certum tempus post illud tempus non potest absoluere si reum intra dictum tempus excommunicauit propter contumaciam.
25 Excommunicatus an possit impetrare rescriptũ super nullitate sententie a qua non appellauit tacito de excommunicatione.
Excõmunicatus contra executorem sententie potest legitimas exceptiones opponere vt euitet grauamen iuris vel facti.

a ⁋ Potest ferri. Adde Alex. cõsil. lxxiij. in. iij. lib. Pau. de ca. consil. cccxv. in ꝑmo impressis. Fulg. consi. cxliij. Zacharias.

b ⁋ Sub ꝯditione extrĩseca. Adde an sub itrĩseca cõditiõe possit ferri. vide Lãfrã. de ori. in. l. admonẽdi. co. vij. post fʒ no. ⁊ ibi in apost. Cel. ff. de iurein.

Quod ad consultationem.

Snĩa ꝑ lapsum. x. dierũ trãsiuit in rẽ iudi. si prius nõ fuerit appellatũ ⁊ quadrimestre tp̃s qḋ daꝛ condẽnatis in personali ad soluẽdũ põt ex cã ꝑ iudicẽ arctari. Sic cõiter summaꝛ: q̃ summatio iudicio meo nil noui decidit: ⁊ iõ vt text. iste aliud noui afferat euacuãdo medullã. c. summo sic. ⁋ †Si snĩa ꝓ̃cipit aliq̃d fieri ad certũ terminũ tp̃s decẽdij ad appellãdũ currit a tpe snĩe: nõ aũt a die finiti termini. h̾ ꝑmo. Quadrimestre tp̃s qḋ a lẽge daꝛ ꝯdẽnat⁹ in ꝑsonali põt a iudice ex cã arctari: ⁊ sponte terminũ arctatũ recipiẽs non põt post decẽdiũ appellare: lʒ nõ cõstet iudicẽ ex cã terminum abbreuiasse. hoc scḋo ab executiõe snĩe nõ appellaꝛ nisi in executiõe modus excedaꝛ. hoc tertio. Diuidiꝛ principaliter in duas partes. scḋa ibi: taliter, Et scias ꝙ casus literalis poniꝛ multis modis: qꝛ litera nimis succincte factũ narrat. Ponã aũt q̃tuor modos principales. ⁋ Primo em̃ intelligiꝛ ꝙ ponat duas snĩas sese minime cõtingẽtes quarũ fuit vna sup purgationis indictione. altera fuit condemnatoria pecuniaria: ⁊ hũc intellectũ ponit gl. j. quã vide. ponit etiã Inn. ⁊ vsq̧ ad ver. sʒ nec poniꝛ prima; abinde vsq̧ ad finẽ poniꝛ scḋa. ⁋ Scḋs principalis intellect⁹ est vt tex. ponat duas snĩas sʒ tñ cõtingẽtes ita qḋ vna pendeat ab alia: vtputa iudex ꝓcedẽs cõtra clericũ recipit ꝓbationes super delicto quo plene nõ ꝓbato indixit isti purgationẽ vt intra. xx. dies se purgaret. alias priuabit eũ beneficio suo: ⁊ hũc intellectũ sensit Inno. ⁋ Tertius intellectus est ꝙ vnica fuit hic lata snĩa in ciuili: qꝛ ꝓ̃sumptione faciẽte pro actore iudex condẽnauit reũ puta ad centum soluenda intra. x. dies. nisi intra illud tempus reus purgaret innocẽtiã suã. s. iurãdo se nõ teneri iuxta. c. fi. de iureiur. ⁊ hunc intellectũ posuit Guil. ⁋ Quartũ intellectũ posuit Host. intelligẽdo ꝙ vnica fuerit snĩa sʒ lata fuit in crimine ⁊ ponit casum in condẽnato de furto nõ manifesto ad duplũ soluendũ nisi intra. xx. dies se purgaret, q̃ terminũ recipiẽs ⁊ ad diẽ prefixũ veniẽs appellabat: querebaꝛ ꝯ̃m eũ de tribus; an valeret appellatio. rñdeꝛ ꝙ nõ: scḋo an possit cõqueri ꝙ nõ habuerit quadrimestre: ⁊ rñdeꝛ etiã ꝙ nõ. tertio an possit ab executore appellare: ⁊ rñdeꝛ ꝙ non: nisi modũ excedat ⁊ q̃libet istorũ intellectuũ sustẽtabilis est ⁊ ad literã applicabilis preter scḋm intellectũ Inn. dũ posuit exẽplũ vt nisi se expurget priuabit eũ bñficio suo, nã iudicio meo lʒ talis snĩa ferri possit nõ tñ est iste intellect⁹ applicabilis ad tex. lʒ in ꝟ. sʒ nec. Inn. hic dicat posse dici ꝙ sicut in personalib⁹ sic ⁊ forte in priuatiõe eccl'ie nisi se purgaret necessarium est tp̃s quadrimestre. Refert tñ alios tenere ꝯ̃riũ ⁊ remittit ad no. in c. cõquerẽte. de offi. dele. Sed mihi vt dixi dictũ Inno. nõ placet ideo sequor ꝯ̃riã opi. Moueor: qꝛ ꝯ̃m modũ agendi deficiẽs in purgatiõe puniẽdus est vt no. in. c. accedens. de ac. vnde vt iustificeꝛ hec lect. opʒ presupponere ꝙ hic agebaꝛ de crimine exposcente priuationẽ beneficij; qꝛ deficiens in purgatione habeꝛ pro conuicto: vt in. c. de hoc. ⁊. c. insinuatũ. de simo. Si ergo iste post lapsum termini habeaꝛ pro priuato vel deberet priuari nõ dʒ iudex pati criminosum detinere beneficium maxime sine titulo. Item qꝛ habito respectu ad beneficiũ sentẽtia, potest dici lata in reali: ideo purificata ea debet illico executiõi mãdari. l. vna. C. de rei vxo. actio. ⁊. ij. q. j. sicut. cum simil. Preterea tempus quadrimestre datur cõdemnato ad soluendũ pecuniam propter difficultatẽ illam inueniendi: vt. l. ij. C. de vsu rei iudi. que ratio cessat in priuatione beneficij. ⁋ Nunc venio ad notabilia ⁊ primo. no. quod purgatio quandoq̧ indicitur per sententiã. An autem sit diffinitiua

2 vel interlocutoria dicam. ĩ. super gl. ij. ⁋ †No. scḋo scḋm vnum intellectum ꝙ presumptione faciente pro actore potest reus sub conditione condemnari nisi per iuramentum se purgauerit. ad hoc. l. generaliter. C. de reb. cre. ⁊ iureiur. Ex hoc ⁊ ex tex. no. quod sententia sub cõ

a ditione põt ferri.[a] dic tamen ꝙ sub cõditione extrinseca[b] ferri non de

b bet lata tamẽ tenet. l. j. §. biduũ. ff. qñ ap. sit. ⁊. ij. q. vj. §. biduũ. Sed contra hoc facit qꝛ gestum cõtra legẽ est nullum: vt. l. nõ dubium. C. de le. ⁊. x. dist. vides. ⁊ regula que contra ius. lib. vj. Sol. dic ꝙ contrarium ꝓcedit regul'r. Fallit qñ lex ꝓcedit vltra sustinẽdo factũ ꝯtra legẽ vt no. Dy. in regula que a iure. lib. vj. sequiꝛ Bart. in. d. §. biduum. ⁊ not.

3 hanc solutionem. vide gloss. in. c. tua. de spons. duorum. ⁋ †No. ibi. ad cuius ꝓlationẽ. qḋ tp̃s. x. dierũ prefixũ ad appellandũ currit a prolatione snĩe: ⁊ sic non excludiꝛ a numero dies illa in qua fuit snĩa lata sʒ tp̃s currit de momẽto ad momẽtũ a principio tñ hoc tp̃s est vtile: sed in progressu est ꝯtinuũ vt ꝓbaꝛ in. d. l. j. §. dies. ff. qñ appel. sit. vbi text

cum glo.

eum gl. & in.d.§.biduũ.v.dies.ij.q.vj.si em̃ iudex a quo & ad quẽ facit sui copiá tp̃s nõ currit: vt i locis pal.ↄsuluit tñ ibi bar. vt pars hic ꝓtestet[a] & appellet corá publicis ꝑsonis.& p hoc vr̃ tex. in.c.pastoralis.§.p̃terea.de off.or.& c.fi.de app.& dic vt ibi. ¶ †[4] No.ꝙ tp̃s istõ decẽdij currit a tpe late sñie:nõ aũt a tpe finiti termini p̃fixi ad aliqd faciẽdũ:& est rõ:qr incõtinẽti cũ sñia fert ps cõdẽnata grauata est. Naʒ videm⁹ idẽ esse cũ sñia fert sub ↄditiõe.d.§.biduũ.forti⁹ ergo idẽ dicẽdũ cũ sñia pure fert lʒ p̃figat termin⁹ ad execu[5]tionẽ act⁹. ¶ †Not.ꝙ sñia añ lapsum.x.dieꝝ nõ hʒ autoritatẽ rei iudi.si ergo ante mãdat execu tioni dʒ talis executio reuocari.de quo vide bõ. tex.cũ gl.in.c.nõ solũ.de ap.li.vj.Et cũ iste tex.lo quat indistincte dicã hoc ꝓcedere tã in ciuili q̃ in criminali.facit qd no.bar.in.l.q vltimo suppli[6]cio.ff.de pe.& qd dixi.s.e.c.ↄsanguinei. ¶ †Not. ibi p interpretationẽ iuris &c.ꝙ sñia trãsit in rẽ iudic.ex interp̃tato & p̃sumpto acqescere parti. Nã pars nõ appellãdo vr̃ acqescere sñie: & in h tene mẽti istũ tex. Et alibi tex.notabilis dicit ꝙ nõ appellãs cõfirmat sñiam[b] vt i n.l.fi.C.de sent. q̃ sine cer.q̃tita.&.l.ab eo.C.quõ & qñ iudex.dr ꝙ [7] nõ appellas p̃stat assensum sñie. ¶ †Et hec faciũt ad.q.an ex sñia ↄdẽnatoria iniusta oriat obligatio naturalis.& vr̃ qd sic:qr non appellãdo[c] ps ↄsentit:& ex ↄsensu orit naturalis obligatio. l.j.ff.de pac.& c.j.e.tit. Hãc.q. format bar.in.d.l. ab eo.& refert varias opi. Quidã em̃ tenuerũt qd sic. Jac.vero but.dixit ꝙ aut qs potuit appellare:sʒ noluit & orit naturalis: vt i dictis iurib⁹.sʒ si appellat semel vl̃ bis & succũbit & nõ p̃t ãpli⁹ appellare:tũc qr inuit⁹ tacet nõ orit naturalis. Bart.tenet indistincte ꝙ ex sñia nõ orit obligatio naturalis vera:qr sñia nõ tollit obligationẽ naturalẽ: vt.l.iulian⁹.ff.de ↄdi.ide.nõ ergo inducit:qr facili⁹ tollit q̃ inducat.l.si vnus.§.pact⁹. ff.de pac.& ad id qd dicũt de ↄsensu rñdet ꝙ non appellãs vo nõ ↄsentit:sʒ ficte:qr sepe qs omittit appellationẽ execrãs litẽ & timẽs vexationẽ iudicioꝝ. Ad hoc bo.tex.in.l.itẽ si res.in fi.ff.de alie.iud.mu.cau.fac.& hoc est indubie p̃sumẽdũ. ar.in.l.cũ indebito.ff.de ꝓba.sʒ iura vt sit litiũ finis p̃sumũt seu fingũt ↄsensum ad h vt p̃cludat via appellãdi.& hoc sentit Inno.in.c.qr plerisq. de imu.ec.facit qd no.gl.i.c.pastoralis.§.qr vo. de offi.dele.& Inn.& Jo.an.in.c.sacro.de sen.exc. [8] & hoc no. ¶ †Not.in v.sʒ nec.ꝙ iudex põt ex cã minuere tp̃s & dilationẽ a iure p̃fixã an hoc ꝓcedat idistincte.vide q̃ plene dicã in.c.cũ sit.j.de ap. per bar.in.l.ij.ff.de re iud.p Dy.in regula indul[9]tũ.de re.iu.li.vj. ¶ †No.ꝙ spõte recipiẽs minorẽ dilationẽ q̃ a iure disponat vr̃ iuri suo renũtiare facit.l.ad solutionẽ.C.de re iud.vide tex.cũ [10] gl.in.c.vxor.xvj.q.iiij. ¶ †No.vlt.ꝙ ab executore regul'r nõ appellat. Ratio qr nõ grauat ipse: sed si qd grauamẽ inest illud fuit inflictũ a iudice q mãdauit.executor em̃ est simplex minister.l. executorẽ.&.l.si vt ꝓponis.C.de exec.rei iu.iõ ab illo iudice erat appellãdũ: vt not.Inn.in.c.sepe. de ap.sʒ si executor[d] excedit modũ sibi iniũctũ: tũc ab eo appellari põt:qr ipse & non iudex grauat.l.ab executore.ff.de ap.& hic. ¶ Opp.dr hic ꝙ ip̃e post decẽdiũ nõ exp̃mebat cãʒ in appellãdo:vr̃ em̃ ꝙ ẽt si cãʒ exp̃ssisset nõ erat audiẽd⁹[e] qr sñia trãsiuit i rẽ iu.vt.s.i.c.cũ iter. So.gl.ij.fatet ↄtriũ.& dic ꝙ ad faciliorẽ repulsionẽ appellã[11]tis põderabat h ꝙ ñ exp̃mebat cãs. ¶ †Et hinc sumpta occasiõe glo.ista ꝓsequit an sit in appellatiõe cã exp̃mẽda.& dic vt i ea.& de appellatiõe ab iterlocutoria[f] & dic vt in.c.vt debit⁹.j.de ap. & pleni⁹ in cle.appellãti.e.ti.& regl'r est exprimẽda vt ibi. Quid in interlocutoria hñte vim diffinitiue:dic vt no.in.d.cle.appellãti.& dicã.j.ti.pri. ꝓuenit.de appellatiõe a diffinitiua dic ꝙ nõ est necesse cãʒ exp̃mere:& si cãm exp̃ssit põt illã vel [12] aliã ꝓseq:vt.l.scio.ff.de ap. ¶ †Sʒ h q̃rit an sñia p quã iducit purgatio sit iterlocutoria vel diffinitiua[g] tres sunt op. ¶ Prima Inn.q vr̃ tãdẽ tenere ꝙ sit diffinitiua. Scda est Abb.ꝙ est iterlocutoria:qr nõ imponit finẽ cãe imo absolutoria & cõdẽnatoria fert cũ purgatiõe reus p̃stitit vel in ea p̃stãda defecit.j.de pur.ca.c.cũ.p. Tertia est opi.Jo.an.distinguẽtis in mõ ꝓnũtiandi. Aut em̃ fert sñia nisi se purgauerit & est diffinitiua. Aut simpl'r fuit idicta purgatio:& tũc iterlocutoria. Et p hãc distinctionẽ reducas ad ↄcordiã has opiniões ↄtrias:& credo ꝙ h fuit de mẽte Inn.& abb. dico tñ ꝙ si dubitat an sit purgatio indicẽda & iudex ꝓnũtiauit illã nõ idicẽdã & hec sñia ẽ diffinitiua vel saltẽ hʒ vim diffinitiue cũ nõ expectet alia sñia. Ad h qd leg.& not.i fi.c. significãtib.de off.dele.& in aut.habita.C.ne fi.p p̃re.& bar.in.l.si titia.ff.de acc.& qd dicã i.d.c.ꝓue[13]nit. ¶ †Quero quare l'ra dicit ꝙ h nõ erat locus nisi suscipiẽde purgatiõi. Sol.glo.iij.qr petẽdo iducias vt dr in p̃n.vr̃ approbasse sñiaʒ. allegat multa iura. In ↄtriũ adducit.iij.q.iij.offerat. vbi hr̃ ꝙ lʒ reus recipiat iducias:nõ tñ p hoc ↄsentit in iudicẽ.dt Joã.an.ꝙ ↄtriũ loquit in inducijs deliberatorijs q̃si hic loquat de inducijs ad sñie executionẽ. Sed aduerte qr gl.ista nõ põderauit bñ p̃ncipiũ.c.hic em̃ nõ dr ꝙ re⁹ petijt inducias ad se purgãdũ sʒ ꝙ tminũ sine ↄdictiõe recepit & dr̃ia est maxima iter petere & recipere. Itẽ gl. ista iudicio meo loquit ↄ tex.qr text.p̃supponit istũ potuisse appellare infra decẽdiũ:& sic nõ renũtiauit appellatiõi iterponẽde. Nec ob.l.absolutionẽ.C.de re iud.quã gl.induxit p se qr illa loquit cũ qs petijt terminũ ad soluẽdũ & sic ad executionẽ sñie q̊ casu merito vr̃ approbare sñiam. Sʒ ob.iste tex.in ver.sed nec.vbi innuit ꝙ spõte recipiẽs terminũ[h] breuiorẽ vr̃ appellatiõi renũtiare nedũ interposite sʒ etiã iterponẽde. Doc. apte nõ senserũt ↄtrietatẽ istã q̃ orit ex tex.sed instat dũtaxat sup scda pte.c.an recipiẽs breuiorẽ terminũ quadrimestri sit exclusus a bñficio appellãdi vel a bñficio legali super toto quadrimestri. Post.põderat tex.in ver.spõte.vñ sec⁹ ꝑʒ eũ si ↄdixit vel inuit⁹ recepit qr iudiciũ reddit i inuitũ.l.iter stipulãtẽ.§.si sticħũ.ff.de v.ob.q̃si sentiat ꝙ recipiẽdo inuit⁹ seu cũ ↄdictione non fecit sibi p̃iudiciũ. Inn.vero dicit ꝙ spõte p̃sumit recepisse q p̃fixo sibi tali termino nõ appellat lʒ ↄdicat cũ nõ sufficit h casu ↄdictio sine appellatiõ. Et facit qd ipse idẽ not.in.c.ad petitionẽ.de accu. Sʒ in p̃ma pte.c.sup v̇.recipiẽs.dicit ꝙ sic recipiẽdo istũ terminũ ad se purgãdũ vr̃ appellatiõi facte renũtiasse sed nõ faciẽde. Et idẽ ibi. ¶ Jo.an.hic sup gl.exp̃sse nõ eligit sed dicit ex [i] p̃dictis colligi ꝙ diuersa sunt petere & recipe. Itẽ recipere spõte vel ↄtradicere tm̃ vel etiã appellare.d.Ant.lati⁹ sic distinguit ꝙ aut suscipitur termin⁹ vel sit act⁹ tendẽs ad exclusionẽ iurisditionis.& defensionẽ appellatiõis.& nũc non renũtiat appellationi etiã interponende vt in.c. si a iudice.de ap.lib.vj.& vide ibi bo.gl.super hoc vtputa cũ appellãs suscipit terminũ ad ꝓbationẽ grauaminis ad effectũ reuocãdi grauamen.& idẽ tenẽt do.de ro.deci.cclxxxviij.circa me. Aut suscipit termin⁹ ad executionẽ sñie vel grauaminis illati.& tũc renũtiat appellatiõi: vt in.d.c.ab solutionẽ. Aut termin⁹ nõ ↄsonat fini grauaminis:& tũc nõ vr̃ interponẽde appellationi renũtiare: vt no.Inn.i.c.sollicitudinẽ.j.ti.px.facit qd no.in.c.significauerũt.de testi.iõ suscipiẽdo terminũ ad deliberãdũ nõ videt qs renũtiare facultati appellãdi: vt in.d.aut.offerat. Si vero tẽpore quo suscipit termin⁹ pẽdet appellatio:tunc si terminus vel actus p̃supponit iurisditionẽ a iudice iducit ipsi⁹ renũtiatio:al's sec⁹:adducit no. in.d.c.solicitudinẽ.& Jo.an.in.c.fi.de ap.lib.vj. sʒ p h vt vides nõ soluit ↄtrietasquẽ.s.dicit ꝓcedere ex prima & scda parte.c.ideo p cõcordia & clariori intellectu toti⁹.c.dico sic ꝙ.c.istud vt p̃dixi põt itelligi ꝙ ponat duas sñias diffinitiuas.prima fuit vt qs se purgaret.j.xx.dies & hũc tminũ recipit reus sine ↄdictione vt dr in l'ra. An autẽ per hoc renũtiauerit appellationi interponẽde

¶ Protestetur. [a] Adde qd voluit Ant.de bu.cõsil. xxviij.& Lapum alle.xxxix.

¶ Cõfirmat sententiã. Adde Alexã.ↄs.cxxxv.ij.li. ✠ Sebasti.Sapia.

¶ Non appellando. Vid bal.in.l. ex h iure.col.pe. ff.de iust.& iur.& Bal.i.l.eos.§.ne temere.in fi.C.de ap.bar.& moder. i.l.iul.verũ debitorẽ.col.xj.ff.de condi.indebi.

✠ Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Executor. vid Felin.post Abb. c.pastoralis.§.p̃terea.s.d of.dle. vbi tãgũt ad quẽ sit appellandum qñ appellatur ab executore.vid ẽt Fel.i.c.sup qõnũ. col.iiij.v.capio. gl.i vbo executorem.eo.tit.

[e] ¶ Audiẽd⁹. Adde, Ro.ↄsil.ccc xxiiij. vbi dt qd appellãs i casib⁹ ꝓhibitis.tenetur exprimere cãm.

[f] ¶ Ab iterlocutoria. Adde q̃ regrat appellatio ab iterlocutoria ad sui validitatem Ro.pulchre ↄsi. ccccci.

[g] ¶ Vel diffinitiua. Adde ꝙ ro. ↄsi.cccli.i fi.dicit ꝙ aduersus idictã purgationeʒ nõ admittit appellatio nisi modus excedatur.

[h] ¶ An recipiẽdo terminum ad se purgãdũ vel soluendũ videat ps renũtiasse facultati appellãdi.& vide.d. Ant.i.c. gratũ.i vl.co.de off.deleg.& dicit do.Pe.de anch. post Jo.an.i.d.c. fi.de ap.li.vj.i pe. co.& p Imo.in.l. iiij.§.si qs cõdẽnat⁹.ff.e.& gl.i.d. l.ad sol.C.e.q̃ vr̃ sẽtire ↄtriũ ei⁹ qd dt h Inn.& ibi vide Flo.& adde ꝙ illud dictũ Inn. alle.& sequit ro.i rubr.ff.de arbi.in xxiiij.col.ver. Et add ꝙ sit lata sententia.d hoc vide oĩno p do.de ro. in deci.cclxxv.ꝑʒ ordinẽ meum nouissimũ.adde ro. consil.viij.& vide qd voluit Bald. consi.v.de appel.

[i] ¶ Diuersa sunt põdera qr hodie legẽdo tenuit in cetu audientium qd ñ erat dr̃ia an qs spõte r̃cipiat dilationẽ an illã petat et dicebat fore casuʒ in.d.l. absolutionẽ. vbi dr absolutionem dilationẽ petẽtẽ acqeuisse sñie manifeste ꝓbat sicut q sñie q̊libet mõ acqescit:ecce q̃liter paria sunt petere & acqescere q̊libet ergo modo petat sine patiat p̃iudicat sibi vt non possit appellare tene mẽti: qr noua sunt. Andr.Barba.

ter. vt dixi videtur innuere ꝙ nõ, vt patet in ver.
taliter. ⁊ põt iudicio meo esse rõ: q̃ suscipiendo
qs terminũ a iudice prefixũ post illatũ grauamẽ
nõ vr̃ appellationi interponẽde renũtiare cũ ha
beat ante appellationẽ parere iudici ⁊ ideo cum
nõ fecerit actũ tẽdentẽ ad executionẽ grauami-
nis nõ renũtiat facultati appellãdi: hoc vr̃ velle
Inn. in. d. c. solicitudinẽ. ⁊ Jo. an. in. c. fi. j. de app.
li. vj. Sec⁹ aũt si vult petere terminũ vt ibi dicit
Joã. an. ⁊ ꝓbat in. l. ad solutionẽ. pal. ⁊ sic põt in-
telligi prima pars. c. Nõ ob. litera in eo qd̃ dicit
ꝙ nõ erat locus nisi suscipiẽdo purgatiõi: q̃ lr̃a
loquit̃ habito respectu ad lapsuz. xx. diex in quo
termino includitur tẽpus decẽdi prefixũ ad ap-
pellãdũ. Scd̃a pars. c. ponit aliam sñiam in qua
cõdẽnato in actione personali fuit prefixus ter-
min⁹ quadrimestri breuior ⁊ reus hũc terminũ
spõte recepit: ꝑ hãc eñ susceptionẽ spõte factã
renũtiauit appellationi etiã interponẽde: vt cla-
re innuit lr̃a in scd̃a pte: ⁊ hoc ideo q̃ spõte ter-
minum breuiorẽ recepit ⁊ sic non fecit, vt iudicis
ꝓcepto obediret pẽdente tpe ad appellandũ sed
animo volẽdi soluere in termino ꝓfixo: vnde ꝯsi
dera ꝙ in scd̃a parte ponit̃ illud aduerbiũ spõte
nõ aũt in prima: qd̃ nõ est sine mysterio. Si vero
intelligimus ꝙ tex. ponat vnã sñiam sub ꝯditio
ne latã: tũc est difficile respõdere ad hãc ꝯtrarie
tatẽ q̃ verbũ spõte tũc hz qualificare de necessi
tate totã sñiam ⁊ eo respectu quo nõ potest reus
appellare quo ad breuitatẽ termini: ita nec quo
ad onus subeũde purgationis: ⁊ tũc est dicendũ
ꝙ papa in ver. taliter. põderauit lapsum. x. dierũ
ad faciliorẽ exclusionẽ appellare volẽtis nec re
stringit se ad cãm cum terminus fuit spõte rece
ptus sed simpliciter respectu cuiuscũqꝫ sñie: vñ
iste nec añ decẽdiũ potuisset appellare: q̃ videt̃
extunc sñiam approbasse: vt in fi. c. dicit̃: ⁊ queli-
14 bet solutio põt sustineri. ¶ † Sed ego reuoco in
dubiũ scd̃am partẽ. c. an pars non appellando a
termino isto breuiori quadrimestri videatur sibi
preiudicare. tex. in. l. iiij. §. si quis ꝯdẽnatus. ff. e.
dicit ꝙ si iudex arctat illũ terminũ lex supplet.
sol. gl. hic in ver. arctari. dicit ꝙ iudex ex iusta cã
arctat hũc terminum ⁊ valet vt hic. ⁊. l. ij. ff. de re
iud. Aut nulla cã assignata: ⁊ tũc lex supplet vt
in. d. l. iiij. Aduerte q̃ gl. nõ põderat text. in ver.
⁊ qui ab initio ⁊c. vbi clare innuit̃ qd̃ etiã si sine
causa iudex decurtauit terminũ imputandũ est
spõte illi recipiẽti. al's ver. ille supflueret. q̃ vbi
iusta cã subest nõ requirit̃ ꝙ sponte faciat q̃ in-
diciũ reddit̃ in inuitũ ⁊ hoc tenet Host. hic qui
tñ ad. q. nostrã respõdet ꝙ aut sponte fecit ⁊ sibi
ꝓiudicat: aut cõtradixit: ⁊ tũc secus. Et hãc opi.
sequit̃ hic do. Ant. Inno. dicit ꝙ requirit̃ qd̃ ap
pellet: al'as nõ sufficeret contradictio: vt. s. dixi.
Sed certe cõtra hãc opi. Inno. videt̃ tex. in. d. l.
iiij. §. si qs. nã si lex supplet vbi fit abbreuiatio si-
ne cã nõ põt appellari: q̃ nullũ subest grauamẽ.
Ideo vr̃ ꝙ satis sit ad habẽdũ quadrimestre ꝙ
15 pars spõte terminũ nõ recipiat. ¶ † Et tã circa
primã partẽ. c. quã scd̃am distinguo vtiliter sic.
ꝙ aut ꝯdẽnatus petijt terminũ breuiorẽ ad sol-
uendũ q̃ sit termin⁹ iuris: ⁊ tũc recessit a termi-
no iuris ⁊ renũtiauit tã appellatiõi interposite
q̃ interponẽde. pro hoc tex. iuncta glos. notabili
in. l. ad solutionẽ. C. de rei iudi. aut cõtradixit, vel
nõ spõte recepit: ⁊ tũc nõ vr̃ approbare terminũ
ar. hic in eo qd̃ põderat̃ ꝙ spõte recepit nec rece
dit a beneficio appellationis interponẽde: vt. s.
in. j. parte. c. quia nõ tenet̃ incõtinenti appellare
cũ habeat a iure. x. dies ad appellandum. ad hoc
qd̃ not. Inn. in. d. c. solicitudinẽ. ⁊ Jo. an. in. d. c. fi.
16 de app. li. vj. ¶ † An aũt hoc casu facit sibi ꝓiu-
diciũ si nõ appellat intra. x. dies: res est satis du
bia per illã. l. iiij. §. si qs cõdẽnat⁹. vbi dicit̃ ꝙ lex
supplet iudice sine causa abbreuiãte: sed in ꝯtra
riũ facit. c. j. de dila. vbi fuit opus appellare a ter
mino breuiato. Inno. in. d. c. ad petitionẽ. prope
fi. videtur dubitasse. Nam in casu quo iudex sine
iusta causa moderat̃ dilatiões iuris dicit ꝙ sen-
tentia est nulla ſm quosdã vel opus est appellare ⁊ iusta erit appella
tio ⁊ sic nõ bñ firmat. Ego distinguerẽ sic: ꝙ aut iudex sine cã mode-
rat̃ dilationẽ iure dandã cũ ministerio iudicis: ⁊ tũc opus est appella-
re etiam si sine cause cognitione iudex terminum abbreuiat: ⁊ sic intel
ligatur Inn. in. d. c. ad petitionẽ. ⁊ in. c. j. de dila. etiam si esset talis dila
tio in qua ius diceret nõ minorẽ dãdã: vt in casu. l. ad peremptoriũ. ff.
de iu. ⁊ etiã in illa loquit̃ Inn. in. d. c. ad petitionem. in istis enim cum
interueniat iudicis ministeriũ satis patet iudicis officiũ ⁊ etiã ꝓ iudi
ce presumitur. Aut iudex sine causa moderat̃ dilationẽ a iure datam
sine iudicis ministerio: vt in quadrimestri ⁊ tunc satis est cõtradicere
seu nõ spõte recipere: q̃ lex immediate supplet: vt in. d. l. iiij. ⁊ hoc iu-
dicio meo videt̃ de mẽte Bar. in vtroqꝫ mẽbro in. d. l. ij. in ver. itẽ que-
ro ⁊c. ⁊ hoc puto procedere qñ iudex arctauit sine cãe cognitione. Si
aũt cã cognita licet male fuerat arbitratus tũc opus est appellatione:
q̃ sñia tũc nõ est cõtra ius cõe: sed ꝯtra ius litigator: vt sentit Inno.
in. d. c. ad petitionẽ. facit. c. cũ inter. s. e. ⁊ qd̃ in simili no. gl. in. c. cupien
17 tes. §. qd̃ per viginti. in ver. priuatos. de ele. li. vj. ¶ † Facit hec litera
in eo qd̃ dicit ꝙ istud quadrimestre põt arctari a sedẽte in medio. i. cũ
cause cognitione: q̃ iudex dz sedere ꝓ tribunali ⁊ cũ cause cognitiõe
18 hoc facere: vt legi. ⁊ no. in. l. a ꝓcedẽte. de dila. ¶ † Quis aũt hz ꝓba-
re in cã appellatiõis an appellãs ꝙ sine iusta cã terminũ iuris breuia
uerit an appellatus qd̃ ex causa fecerit: vide ꝑ Inn. in. d. c. ad petitio-
nem. vbi videt̃ sentire ꝙ in dilationibus arbitrarijs habebit probare
appellans: cũ iudex presumat̃ iuste arbitratus fuisse. ar. c. ad audien-
tiam. de prescri. In alijs vero que determinant̃ a iure licet dent̃ cum
iudicis ministerio dz appellatus seu iudex cũ ꝓcedit ex officio iustam
cãm ꝓbare. q̃ sine iusta cã nõ debuit recedere a dispositione legis. ar.
19 d. l. ad perẽptoriũ. cũ. l. seq. ff. de iudi. ¶ † Et scias ꝙ lz iudex[a] nõ pos-
a sit sine cã arctare tp̃s quadrimestre: prorogare tñ põt: q̃ prorogatio
est fauorabilior. ita tenet glo. in. d. l. ij. ⁊. l. iiij. §. si quis. ꝓalt. ⁊ facit text.
in. d. §. si qs. qd̃ ego intelligo quo ad hoc vt factum iudicis valeat nisi
appellet̃. sed puto qd̃ appellari poterit: q̃ nõ debet aliã partẽ sine cã
20 grauare. ¶ † Itẽ q̃ tex. in. d. l. ij. videt̃ innuere ꝙ ex cã dz prorogare.
b Quero vtrũ quisqꝫ iudex possit ex cã hũc terminũ ꝓrogare:[b] dic ꝙ
ordinari⁹ hoc poterit. Itẽ iudex deputat⁹ super executione sententie:
q̃ hoc cõcernit ipsam executionẽ. Itẽ delegatus dũmodo habeat exe
cutionẽ sententie al's sec⁹: q̃ posset imponere legẽ superiori. hec leg.
21 ⁊ no. in. d. l. ij. ¶ † Quero an hoc tp̃s q̃drimestre sit dãdũ etiã his qui
a principio cõfitent̃ debitũ cũ tũc nõ feratur sñia: sed fiat preceptum
de soluendo iuxta no. in. c. dudũ. ij. de elec. ⁊. ij. q. j. nos in quẽqꝫ. ⁊. l. j. C.
de confes. Sol. glo. in. l. si debitor. ff. de iudi. sentit ꝙ nõ: sed datur tũc
terminus. x. dierũ. Idẽ dicit gl. in. §. oĩs. insti. de verbo. obli. sed in con
trariũ videt̃ tex. apert⁹. in. l. certũ. §. fi. ff. de cõfes. ideo dic meli⁹ vt no.
c Bar. in. d. l. si debitori.[c] ꝙ de iure dãdũ est illud tp̃s. sed ex ꝯsuetudine
inualuit vt det̃ illud tp̃s. x. dierũ. Ex quo infero ꝙ cessante cõsuetudi
22 ne seruabit̃. d. l. certũ. vt det̃ quadrimestre. ¶ † Sed q̃ro iuxta predi-
cta de vtili. q. nunqd indistincte intra q̃tuor mẽses vel ꝓdictos. x. dies
reus nullam molestiam patietur. Solu. dic ꝙ post condemnationem
si vult vti illis dilationibus tenetur satisdare de soluendo in termino.
tex. allego singularem in. d. l. si debitori. Et hoc no. ibi Bart. ⁊ hec est
ratio: quia hoc tempus datur condemnato miserationis gratia. l. si cũ
d militi. ff. de compen. ergo interim debet satisdare:[d] vt in. l. vniuersa.
C. de preci. impe. offe. vbi notabiliter dicit̃ ꝙ si princeps cõcedat ali-
cui rescriptũ super dilatione debiti nõ valet aliter nisi caueat de sol-
23 uendo in termino. ¶ † Et per illũ text. fuit alias consultum qd̃ si da-
tur alicui saluusconductus vt intra certum terminũ nõ possit a suis
creditoribus conueniri debet intelligi dummodo satisdet de soluẽdo
post terminum: quod est valde notãdum. Et est ratio omnium predi-
ctorũ: q̃ posset iterum fugere quod esset iniquũ: ⁊ ex hoc dixit Bar.
in. d. l. fi. si debitori. notãdum qd̃ intra illud tempus quatuor mensiuz
posset debitor capi ⁊ carcerari: nisi cauerit: vt. d. l. si debitori: vel bo-
nis cedat: vt. l. j. qui bo. ced. pos. qd̃ ego limitarẽ quãdo debitor labo-
e raret inopia: ita ꝙ verisimiliter timeretur de fuga.[e] Nam si bona suffi-
cientia habet nõ debet capi pro debito. ad hoc glos. notabilis. in. l. iij.
§. tutores. ff. de suspec. tu. quã sequit̃ ibi. Bart. q̃ si primo discutiun
tur mobilia q̃ perueniatur ad immobilia: ⁊ prius immobilia q̃ de-
scendatur ad nomina debitorum: vt. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de
re iudi. multomagis debet hec misericordia adhiberi circa personã:
vt prius discutiantur predicta q̃ perueniat̃ ad personã. facit. l. scien-
dum. ff. qui satisd. cog. cõpellatur ergo capere captis pig. si illa habet
sufficientia. arg. in. l. j. ff. de ven. in posses. mit. ⁊ institu. de satisda. tuto.
prope fi. Sed dictum Bar. potest procedere scd̃m varias locorũ con
suetudines ⁊ statuta que pro debito indistincte permittunt capturas
⁊ hec singulariter notabis: q̃ doctores nostri hanc vtilẽ materiam
24 omiserunt. ¶ † Venio ad glo. vlt. ⁊ opp. cũ ea contra text. in eo ꝙ di-
f cit ab executore non possit appellari[f] nisi modum excedat: videtur
enim ꝙ nullo casu ab eo appellari debeat: quia aut executor non exce
dit modum ⁊ tunc clarum est qd̃ ab eo non appellatur: vt hic. ⁊. d. l. ab
executore. ff. de appella. Aut excedit modum commissionis ⁊ non est
opus appellare: q̃ non tenet qd̃ agit propter trãsgressionem forme

mandati

Sebasti. Sapia.

a ¶ Quod iudex. De veritate vid̃ per Alex. in. d. l. iij. §. si quis condemnat⁹. ff. de re iud. ⁊ per Geor. nattam in repet. cle. sepe. de verb. signi.

b ¶ Prorogare. Adde alex. cõsi. xxv. ij. lib.

c ¶ L. si debitori. Adde ꝙ ro. singu. suis dicit qd̃ non habet locuz in arbitrio.

d ¶ Dz satisdare intellige si talis satisdatio petat̃ a parte: al's ipse nõ teneret̃. glos. est sin. in. d. l. vniuersa. quã sequitur Paul. de ca. ⁊ dicit practicasse in ciuitate padue cũ multis similibus q̃ adducit lumẽ nr̃i tp̃is do. Jas. in. d. l. vniuersa. ⁊ ideo talis debitor non posset carcerari nisi cauerit: nisi ꝓmo de tali cautione requirãt̃ a parte: ⁊ ita in facto practicauit. tene menti. Aeneas falco.

e ¶ De fuga. add̃ late Rom̃. consi. cccxlv.

f ¶ An ⁊ qñ possit appellari. et vide oĩno do. de ro. decis. cccxxxix. in ordine meo nouis. vbi etiã incidẽter dicunt ꝙ qñ appellat̃: talis appellatio dr̃ extraiudicialis. Adde an ab executore appellet̃: Alex. consi. xcv. iij. li. ⁊ an a sñia exequenda. Joã. de ana. cõsi. xxvj. Ange. consi. cxv.

mandati: vt in.c.cū dilecta.de rescri.⁊.c.venerabili.de offic. dele. Sol. glos. multū instat ⁊ in effectu vult ꝙ executor pōt facere qd̄ mandat̄ ⁊ aliqd vltra: ⁊ sic non puertit formā: vñ rōne illius excessus opus est appellare ⁊ ponit multos casus in quibus executor potest grauare. ¶ Sȝ contra precedēs dictū gl. in fi. op. de.l. diligēter.ff.man. vbi nō fuit mandatū alicui vt equū emeret pro.x. ⁊ emit pro pluri. Dicitur ibi qd̄ iste excessit fines mandati: ⁊ sic in nullo obligat mandatorē. ecce ergo ꝙ faciēdo aliquid vltra mādatū vr̄ excedere fines mādati. gl. nō soluit. Jo.an. dicit ꝙ qñq3 mādatū est limitatū in certo ⁊ tunc id in quo excedit̄ nullum est vt in 9riū. Qñq3 mādatū est limitatū in incerto vt qd̄ mittat̄ in possessionē bonorū valentiū centū: vel hereditariorū vel q̄ possidebat testator: ⁊ q2 de his dubitari potest appelllandū est: vt in superiori parte gl. ⁊ concordat.s̄.e.cū inter. in fin. ⁊ optime loquit̄. ⁊ ex his habes vnā solutionē ad 9riū pn̄cipale.s̄. formatū vt dicamus. s. qd̄ ab executore appellat̄ seu necesse est appellari: vbi pōt pbabiliter excedere modū: vt in exemplo.s̄. posito. secūdo dic ꝙ pōt grauare non excedendo fines cōmissionis: puta ꝙ vult exequi sibi iniunctum sed non vult admittere exceptionē legitimā quā tenetur de iure admittere: tūc enim q2 grauat partē ⁊ est iudex in actu executionis est opus appellare: al's factū suū trāsiret in rē iudi. q2 faceret 9 ius litigatorū ⁊ nō cōtra ius cōstitutiōis.

25 ¶ † Sicut op⁹ est appellare a iudice cū legitimā exceptionē nō admittit vt in.c. interposita. ⁊ in.c. vt debitus. de app. Quas aūt exceptiones ⁊ qñ executor tenetur admittere tractāt hic do. intricate. tu autem dic vt clare dixi in.c. decetero.s̄.e. ⁊ vide ad materiā huius gl. qd̄ no. glo. in.l. ab executione.C. quorū ap. nō reci. ⁊ in.l. ab executore.ff. de appella.

26 ¶ † Tertio dic sm̄ Host. qd̄ lȝ non sit necesse appellare qñ excedit̄ mod⁹. ita ꝙ act⁹ sit null⁹. tñ vtile est appellare vt euitet grauamen facit q2 de facto posset fieri executio quā tñ sepe iudex ppter appellationē omittit sicut sepe appellat̄ ad istū effectū a snīa nulla: vt in.d.c. dilecto.j. tit. pri.l. carmelia.ff. de iure patro.p Bart. in.l. si expressum.ff. de appel.

27 ¶ † Itē ⁊ q̄rto sȝ eū: lȝ executor velit facere qd̄ sibi mādat̄ tamē mādatū posset esse iniquū vel nullū vel surreptitiuȝ. ⁊ tunc pōt appellari. Preterea ⁊ q̄nto sm̄ Jo.an. posset excedere modū si turbat ordinē executionis q est vt p̄mo in mobilib⁹. scd̄o in immobilib⁹. tertio in noīb⁹ fiat executio. vt.l. a diuo pio.ff. de re iudi. sed Joā.an. nō aperit an sit hoc casu necesse appellare qd̄ est q̄rere an teneat executio illa ordine nō seruato nec doct. aliȷ̄ tractāt hoc bar. in.d.l.a diuo pio. dicit qd̄ factum tenet vñ opus est appellare ex trāsgressione illi⁹ ordinis. q2 ille tex. nō ponit illū ordinē vt substātialē qd̄ mihi satis placet sȝ credo ꝙ hūc ordinē induxit vel p minori preiudicio vel vt citius fiat executio. ⁊ sic cū versat̄ vtilitas partis si senserit ex hoc se grauari dȝ appellare. ⁊ hec bñ notabis. Itē dicit ibi glo. qd̄ in mobilib⁹ dȝ seruari ordo q2 primo dȝ capi qd̄ minus nocet debitori. quod dicit ibi bar. bene notādū. ⁊ sic videt̄ qd̄ ille ordo sit inductus in fauorē debitorū. Idē putat Bar. in rebus immobilibus ne pro modica quātitate vendat̄ magna res. ⁊ si contra fiat poterit appellari quasi excedat̄ modus. Quid autem si non fuerunt capte res: sed psona est coacta soluere. vide bo. tex. in.l. fi. in fi.ff. qd̄ met. cau. ad quē remittit bar. in.d.l. fi. sed iudicio meo remedium erat a principio vt appellaret ab illa captura: q2 excedebat̄ mod⁹: vt in.d.l. ab executiōe.C. quorȝ appella. nō reci. ⁊ qd̄ ibi no. sed si nō appellauit ⁊ soluit debitum: tunc illud repetere inciuile est: vt innuit tex. in.d.l. fi. Conclude ergo ex oībus predictis qd̄ in multis casibus appellatio est necessaria: ⁊ qñq3 vtilis tantū ab executore. Et
a. dic ꝙ dupliciter[a] pōt ab executore appellari prio a pronūciatione iudicis de exequēdo si perperā ⁊ iniuste dicat̄ pronuntiasse. secundo ab executione facti quā facit ipse iudex seu eius nūtius modū excecēdo. vt leg. ⁊ not. in.d.l. ab executione. ⁊.l. ab executore.ff. de app. ⁊ hoc in tex. dū generaliter
28 loquit̄. ¶ † Sed q̄ro ad quē[b] appellabit̄. sol. dic cōiungēdo
b Bart. in.l. a diuo pio.§. snīam. ⁊.d.l. ab executore.ff. de app. qd̄ aut quis appellat a iudice pnūtiāte sup executiōe fiēda ⁊ tunc in dubio appellandū est ad superiorē ipsius iudicis: vt in.c. dilecti. de app. ⁊.l.j.C. vbi ⁊ apud quē. Aut appellatur ab executione facti ⁊ tūc aut iudex exequit̄ snīam per nūtiū aut implorat officiū alteri⁹ iudicis in cui⁹ territorio erat res. Primo casu aut nūti⁹ exequit̄ prout sibi fuit iniunctū: ⁊ appellandum est ad superiorem ipsius iudicis non autē ad ipsum iudicem: quia ipse grauat ⁊ non nuntius qui nude exequitur factū sibi iniunctum. Is enim facit cuius noīe fit: vt in.c. nouit. de ap. ⁊.c. cum venissent. de restit. spo. Aut grauat ipse nuntius: vt puta q2 excedit modū ⁊ tūc appellabitur ad ipsum iudicē qui executionē cōmisit: q2 ipse est su-
a perior immediat⁹ poterit tñ grauat⁹ etiā sine appellatione implorare officiū iudicis 9 grauamē nūtiȷ̄. argu. in.d.l. a diuo pio.§. si sup reb⁹. Scd̄o casu cū implorauit auxiliū iudicis alterius territoriȷ̄: aut ille exequit̄. ⁊ tūc appellandū est ad superiorē suū q2 ipse exequit̄ iure proprio ⁊ non vt delegatus: cū executio sit mixti imperiȷ̄ regulariter nō delegat̄.
29 ¶ † Ad hoc.c. postulasti. in fi. de fo. compet. ⁊ in.c. roma.§. contrahentes. eo. tit. lib. vj. vbi satis innuit̄ qd̄ iure proprio exequit̄ vt nō delegat⁹ alterius iudicis. ad idē.l. cū vnus.§. is qui possidere.ff de bo. aut̄. iud. pos. Aut alienus iudex nō exequit̄: sed p̄stat auxiliū. ⁊ tunc aut est auxiliū facti aut iuris. Primo casu appellat̄ ad superiorē ipsi⁹ iudicis exequētis. q2 ipse grauat ⁊ nō ille qui prestitit auxiliū facti puta familiā. Et sic si potestas prestat in executione familiam ep̄o modū excedēti in executione appellabit̄ ad archiep̄m vel ad papā nō aūt ad superiorē potestatis. Si p̄stat auxilium iuris puta q2 pro executione sententie late a ptāte ep̄s excōicauit iuuando ptātē: iuxta not. in.c.j. de offi. ord. ⁊.c. lȝ ex suscepto. de fo. cōpe. ⁊ tūc appellabit̄ ad superiorē istius excōicatoris: q2 act⁹ suus est qui me grauat sm̄ Bart. Ego puto ꝙ pōt etiā appellari ad superiorē ptātis: q2 ipse etiā grauat implorādo iniuste auxiliū cōtra me ⁊ q causam dāni dat damnum dedisse videtur. in.c. fin. de iniu. ⁊ dam. da.
30 ¶ † Quero an in appellatione[c] ab executione sit exprimē-
b
c da cā. dic ꝙ sic: q2 regulariter est interdicta appellatio vt hic ⁊ aliȷ̄s iuribus superius allegatis. ⁊ ex certa cā dūtaxat permittitur. s. cū modus excedit̄. appellās ergo in materia prohibita debet exprimere cām ad iustificandā appellationeȝ presertim cum ista sit quedā interlocutoria vel habēs vim c interlocutorie a qua nisi cā expressa nō appellatur: vt in.c. de debitis. de ap. ⁊ quod sit causa exprimenda tenet Spec. in ti. de execu. sen.§. nūc dicendū. ver. sed nūquid. ⁊ ponit Jo. an. in addi. spe. in ti. de ap.§. in quib⁹. vers. quintus. ⁊ do. an.
31 hic ⁊ bar. in.d.l. ab executore. ¶ † Ulteri⁹ iuxta p̄dicta quero an per appellationē interpositā ab executore seu executione snīe suspēdat̄ executio in totū. Sol. dico ꝙ de hoc est tex. no. in.l. ab executione.C. quorū ap. nō reci. ⁊ dic ꝙ aut nō exprimitur iusta cā in appellādo vel nulla: ⁊ tūc est differenda executio. ar. hic ⁊ ibi. Aut exprimitur iusta causa de qua dubitat̄ an sit vera ⁊ tūc suspēdit̄ executio: sȝ res mobiles ⁊ fruct⁹ rei mobilis in quib⁹ erat executio fienda debent sequestrari: ⁊ pendente appellatione apud sequestrum remanere: vt in.d.l. ab executiōe. Et p hoc notāter dicit ibi Bar. ꝙ si aliquis capitur ppter debitū ⁊ ab ipsa captura appellatur: non debet statim relaxari: sed pendente appellatione dȝ retineri sicut de re mobili seruat̄: q2 ponit̄ in sequestrum vt predixi. qd̄ no. Et ad limitationē predictorū vide notabile dictum Spe. in ti. de sen. excom.§. nunc dicendū. ver. sed nunquid. vbi dicit̄ quod si in appellatione exprimit̄ in quo modum excedit: ita quod causa non concernit totam executionem: sed partē: in illa tantū parte suspenditur executio.
32 ¶ † Si vero nō exprimit sȝ in genere dixit q2 exceditis modū appellationis: tunc ratione incertitudinis suspenditur executio in totum: ⁊ hanc opi. sequitur hic do. Ant. Sed tu aduerte q2 illa fuit originalis opi. Ube. vt ibi recitat. Spe. sed iudicio meo Spe. ibi in fi. videtur ab hoc vltimo recedere dicens ꝙ cū cā sit in appellatione exprimenda hec q̄stio nō habet dubiū. quasi velit dicere ꝙ cū teneat̄ semper exprimere causam nō cadit dubitatio an appellatio concernat totā executionē an partē. q2 hoc facile est ppēdere ppter ex-
33 pressionē cause ⁊ hoc puto esse de iure. ¶ † Uñ nō puto valere hanc appellationē appello q2 excedit modū in exequēdo q2 cā grauaminis dȝ exprimi noīatim ⁊ non in genere vt in cle. appellanti. de ap. Et no. singulariter hoc dictum qd̄ si cā cōcernit partē nō suspēdit̄ executio in totū. facit in contrariū qd̄ dixi in.c. sup eo. de app. sed dic ꝙ illud procedit in iudice qui dȝ cessare in totū cū in multis habeat arbitrari. secus in executore q cū sit nudus minister nō repellitur pretextu suspitionis. no. in.c. nouit. de app. quod bene notabis.
34 ¶ † Postremo ponit hic Hostiē. qōnē satis facilē iudicio d meo an iudex delegat⁹ deputat⁹ ad cām decidēdam intra
d mensem: post mēsem[d] possit absoluere si reū intra mēsem excōicauit ppter contumaciā ⁊ cōclusio est ꝙ nō. q2 iā expira- e uit iurisditio per mensis lapsum: vt in.d.c. de causis. de offi.
35 dele. ⁊ vide qd̄ leg. ⁊ no. in.c. querenti. eo. tit. ¶ † An aūt ex-
e cōicat⁹ possit impetrare rescriptū sup nullitate[e] snīe a qua non appellauit ne mandetur executioni tacito de excōicatione. Host. tenuit ꝙ sic. sed Jo.an. contra per.c.j. de rescr.

Sebāst. Sapia.
¶ Duplicit̄. an a pronūtiatione iudicis d̄ exequēdo possit appellari. vide alex. in cōsil.lxxxv. incip. visis processib⁹. in.ȷ̄.vo. vbi dicit cōem opi. esse qd̄ nō appellet̄ ideȝ tenet.d. Anto. de cauaro i̅ tracta. de execu. instru. qō.xlvj. Pau. de ca. in 9s. cccxix. inci. ad primū sȝ antiquā impressionē Barth. v̂o in cau.xliȷ̄. cū se. ⁊ Būdi. d̄ barsi. ⁊ in fi. tracta. de instru. garen. i secūda pte. q.xiȷ̄.

Sebast. Sapia.
¶ Ad quē. Uid̄ latissime p Fel. in c. pastoralis.§. p̄terea. in princ.s̄. de offic. deleg.

¶ Qñ appellat̄ ab executiōe sententie ppter excessiuū modum exequendi dȝ exprimi cā in appellatione. ⁊ idem dicit bal. in.l. ab executione. in.ȷ̄.co. C. quorū appel. nō re. ⁊.d. Anto. hic i.vȷ̄.co. i p̄nc. v̂. vbi aūt appellat̄ ab executiōe snīe ⁊ idē firmat d. ant. in.c. vt debitus. in.vj. colū. vbi oīno vide de ap. ⁊ sentiunt do. d̄ ro. dec. ccxxix. in ordine meo nouissi. Sed cōtrariū determinare videtur.d. Ant. j̄.e.c. in peñ. colū. ver. nūquid autē nō appellet̄. Qñ autē appellat̄ a pnuntiatione de exequēdo necessario d̄beat exp̄mi cā plenissime examinat Ro. i l.v. in prin. in.iiȷ̄. colū.ff. de verb. obl. vbi cōcludit ꝙ non: dicens se ita bis obtinuisse in rota. adde Joan. de anan. consi.xxix.

¶ Post mēsem Addō cal. cōsi.v. de senten. excō.

¶ Nullitate. adde qd̄ etiā excōicatus sub conditione potest impetrare rescriptum ⁊ ita limi-

tat.c.primũ.Pe. de anchar. consil.cliij.

a ¶ Annua pstatio. Adde Bal. consi.xcvj.v.lib.

b ¶ No.ij.tu pondera vbũ respõdit modum excipiendi vide q̃ remisi ad bar.in.l.j.ff.de exce. Andr.barba. Sebast. Sapia.

c ¶ Scripturam. Uide multa allegata p alex.in.l.ij.C.de bo.pos.secundũ tab.ꝛ ibi etiã per Jas.col.iiij.versi.sc'ds casus.vbi not.ꝙ p duos testes probaꝛ voluntas testatoris qñ testamentũ fuit deperditum.lꝫ in testamẽto requiranꝛ septem testes.

d ¶ Testes pbari.adde do.de ro.deci.luis.in antiquis.de testi. Sebasti. Sapi.

e ¶ Ad decisionẽ. Uide Bar.in repe.l.de quib⁹.co.x.ff.de leg.vbi dicit standũ esse doctori attestãti aliquid esse de consuetudine. vide etiã Moder.ĩ.l.j.post bar.ibi.co.pe.ff.si cer.peta.

f ¶ Utrũ in snia debeat exprimi cã de hoc vide p imo.in.l.si is ad quẽ.in vlt.col.ff.de acquir.here.ꝛ per.d.maria.in re.c.qualr ꝛ q̃ñ.in xviij.q.xj.in pnc. vl.q̃rit etiã circa articulũ.de acc.ꝛ adde qd istam materiam late re assumit et forte meli⁹ q̃ alibi dicit do.in.c.in tm̃ xxj.di.ꝛ do.in.c.cenomanensem. in pe.no.xlvj.di. Jtẽ adde quod in precepto iudicis qd facit extra iudicium non est necesse exprimere causaꝫ: vt no.d.Anto.in.c.ad aures.circa mediũ.de tẽp.ordi.

lib.vj.ꝛ hoc verius cũ hoc casu sit actor. Dixit etiã Hosti. excõicatũ cõtra quẽ fuit lata sententia nulla posse implorare officiũ iudicis vt illã reuocet. Joã.an.dicit hoc verũ nisi excipiaꝛ per decretalẽ.pia.de exce.li.vj.qd plꝫ cõiter ꝛ Moder.puto tñ ꝙ cõtra executorẽ snie possit excõicatus legitimas exceptiones opponere vt euitet grauamẽ iuris vel facti. Nã hoc casu est reus necessari⁹.qꝛ stimulaꝛ per executorem ad hoc.c.cũ inter.de exce.ꝛ qd no.Jo.an.in.d.c.pia.

1 Snia lata sine cause expressione valet ꝛ tenet.9.10.
2 Possessorium an competat pro iuribus personalibus.
3 Exceptio rei iudicate est exceptio litis finite ꝛ impedit litis ingressum.
4 Scriptura que requiritur in aliquo actu si est deperdita pbata perditiõe scripture potest probari per testes quod in ea continebatur.
5 Testes qui pducunꝛ ad pbandũ sic fore sententiatum non est necesse vt deponant de oĩbus verbis per iudicẽ prolatis. sed satis est quod recitent effectum.
6 Sententia qñ apparet prolata p̃sumuntur omnia solennia processisse.ꝛ asserenti contrarium incumbit onus probãdi. 7.siue sit in facto antiquo: siue non.
8 Dicta doctorũ licet nõ necessitent ad decisionem cause: tamen faciunt magnam presumptionem.
11 In quibus sententijs sit exprimenda causa.
12 Sententia appellationis an debeat continere causam.10.
13 In snia dꝫ exprimi cã qñ ex generalitate sententie possunt elici diuerse cause diuersos effectus operantes.
In libello dꝫ exprimi actio qñ ex gñalitate proponẽdi possunt elici diuerse actiones diuersos effectus producentes.
14 Sententia lata cum expressione cause an reddatur nulla si est falsa ipsa causa: maxime si est adiecta dictio presertim: vel precipue.
15 Sentẽtia cũ expressione duarũ causarũ quarũ alia est contra ius: ꝛ alia non sustinetur ex illa que est contra ius.
16 Sententia que transiuit in rem iudicatam non retractatur per instrumenta de nouo reperta.
Sentẽtia in qua dꝛ condẽnamus titiũ qꝛ fuit probatũ contra ipsum ꝛc. non redditur nulla si in actis non appareat probatum contra titium: imo transit in rem iudicatam.nec retractatur per instrumenta de nouo reperta.
17 Solennitas snĩe vel instrumenti an ꝛ qñ presumatur: si in eis de dicta solennitate fit mentio.
18 Notarius qui in depositione testiũ scripsit talis iuratus ꝛc. facit fidem ꝙ talis testis iurauerit.
19 Testis dicens in causa scientie quia promisit non concludit quod promiserit per solennem stipulationẽ: licet de natura sui hoc importet.
Promisit: istud verbũ prolatũ a teste nõ includit per stipulationem sed prolatum a notario in instrumento sic.17.
Solennitas intrinseca non presumitur in dictis testiũ nisi referant se ad dictũ seu factum iudicis in casu in quo p iudice presumeretur circa talem solennitatem.20.
21 An ꝛ quando credatur iudici asserenti se delegatum ꝛ habere commissionem.
Incõpetentia iudicis nõ potest allegari post litem contestatam vel postq̃ sententia transiuit in rem iudicatam.
22 Solennitas intrinseca an indistincte presumatur.
23 Onus probandi incũbit ei qui asserit se esse talẽ: nisi multo tempore pro tali habitus fuerit.
24 Sententia est ferenda in scriptis: non ad finẽ vt possit melius probari sed vt cum maiori moderamine feratur.
25 Presumptio quod interuenerit solennitas tollitur per aliã presumptionem.
29 Testis tenetur reddere causam sufficientem dicti sui quomodo ipse percepit: non autem que causa mouit talem ad ita faciendum.
27 Judex non tenetur sequi consilium sapientis nisi sit iuridicum etiam ꝙ ex forma statuti teneatur requirere.

Sicut nobis.

¶ † Snia sine expsiõe cãe lata tenet ita communiter summatur. Ego plenius summo sic Snia põt probari per testes lꝫ non deponant de causis qui solẽt iudicẽ mouere ad sententiandũ. Cõis diuisio: scda ibi.cũ aũt. ¶ Casus literalis. Inter. H.subdiaconũ: ꝛ H.p̃sbyterũ vertebaꝛ qd sup.v.modijs frumẽti: q̃s.d. presbyter annuatim eidẽ subdiacono soluere tenebaꝛ cõmissa fuit cã sup hoc qbusdã iudicib⁹ corã qb⁹.H.subdiacon⁹ petebat a.d.H.presbytero.v.modios frumenti sibi p annos singl'os psoluẽdos.sacerdos se nõ teneri rñdit cũ alia vice sup hoc cõuẽtus fuerit et sententialiter absolutus ad qd pbandũ duos testes induxit p quos cõstitit ꝙ magister.A.autoritate epi londineñ.ipsum absoluit ab impetitiõe subdiaconi supradicti lꝫ qꝛ testimoniũ ipsorũ quasi nude platũ fuerat cũ nihil dixerint de causis q̃ iudicẽ mouere solent ad sniam pferendã cõsuluerũt papã quid sup hoc sit seruandũ.cũ in plerisq; locis in quib⁹ copia prudentũ habeꝛ obseruet de cõsuetudine ꝙ oĩa q̃ mouẽt iudicẽ ad sentẽtiam proferendã nõ exprimãtur in snia. Rñdit papa cũ ita sit ꝙ ex dictis ipsorũ ꝯstet sniam a iudice suo platã p̃sumi dꝫ oĩa solenniter processisse ꝑpter iudiciariã ptãtem. Berñ.

2 ¶ † No.ibi restitutionẽ ꝙ qs põt petere reduci ad statutum recipiẽdi annuã pẽsionẽ seu p̃statiõẽ agẽdo possessorio: ꝛ habeo istũ tex.in argu.p singulari qm̃ hic nõ dꝛ ꝙ respectu
a alicui⁹ rei repetaꝛ hec annua prestatio.[a] ꝛ sic videꝛ ꝙ possit agi possessorio pro iurib⁹ mere personalib⁹ facit glo.ij.qd.ij.nullus.Sed de materia remitto ad plene notata in.c.que
3 relã.de elec. ¶ † No.ij.[b] modũ ꝛ practicã excipiẽdi de re iud.
b ꝛ talis exceptio est litis finite.ideo habet impedire lit.conte. de quo dic vt plene le.ꝛ no.in.c.j.de lit.contest.li.vj.quẽ tex.
4 voluit hic allegare gl.j. ¶ † No.iij.ꝙ id qd ad sui substãtiã
c exigit scripturã[c] põt pbari per testes.si scriptura sit perdita sufficiunt duo testes. Nam ad validitatẽ sententie requiriꝛ scriptura: vt in.c.fi.de re iu.lib.vj.ꝛ tñ põt per testes proba-
d ri.[d] Ad idẽ vide tex.no.in.l.testiũ.C.de testi.vbi pbatur qd etiã si scriptura sit de substantia probationis: nihilominus põt act⁹ probari p duos testes.dũmodo pbeꝛ casus perẽptionis.facit optime in.c.cum olim.ꝛ qd ibi not.ĩ.de priuile.
5 ¶ † Itẽ not.qd ad probandũ sentẽtiã p testes non est necesse vt testes deponãt de oĩbus verbis p iudicẽ platis sed satis est recitare effectũ ad substantialia sententie. Isti eñ deposuerunt sup iudicis cõmissione: ꝛ de ipso iudice ꝛ causa ꝛ contra quẽ ꝛ pro quo fuit lata sententia. Ista enim vt dicit
6 Goff.sunt necessaria vestimẽta sententie. ¶ † Unũ tñ singulariter no.qd testes nõ deposuerũt qd interuenit scriptura ergo non videꝛ eorũ testimoniũ valere: facit qd no.Bart.in d.l.testiũ.sed põt dici quod in casu nr̃o ex quo testes deposuerunt de sentẽtia presumẽdũ est qd interuenit scriptura: qꝛ illa est solẽnitas intrinseca sentẽtie.nõ enim est sententia sine scriptura.d.c.fi.ꝛ.d.l.j.C.de sen.ex peri.reci.ꝛ hoc sentit hic.d.Ant.ꝛ facit qd no.bar.in.l.sciendum.ff.de verb.obl.ꝛ optime facit.c.in presentia.de proba.vbi ptꝫ sufficere vt testes deponant super professione. Nã presumiꝛ oĩa necessaria ad professionẽ reqsita ꝛ optime hoc videtur pbare tex. iste.in fi.vbi dꝛ qd ex quo cõstat sententiã a iudice suo platã propter autoritatẽ iudiciariã oĩa presumunꝛ legitime pro-
7 cessisse. ¶ † Ex his verbis singulariter no.qd ex quo cõstat de snia: licet nõ appareant acta presumendũ est ꝙ oĩa rite ꝛ recte pcesserũt.ꝛ asserẽti cõtrariũ incũbit onus probandi. ꝛ tene menti ꝙ hic nõ distinguiꝛ inter factum antiquum et recens: licet aliter sensit Host.š.eo.cũ inter.nec inter processum ꝛ iustitiã.sed in genere dꝛ ꝙ propter autoritatem iudiciariã presumanꝛ legitime processisse.vnde põdera verbuꝫ oĩa: qꝛ qui totũ dicit nihil excludit.xix.dist.si romano.ꝛ.c.solite.de ma.ꝛ obe. Et sic probat iste tex.iudicio meo opi. Inno.in.c.bone.de elec.ꝛ.c.cũ in iure.de offi.dele.qui dixit pro sentẽtia presumẽdũ quo ad oĩa ex quo trãsiuit in rẽ iudicatã: ꝛ tene mẽti istũ tex.qꝛ nõ solet ad hoc p alios allegari. et
8 vide de materia q̃ dixi in.c.qm̃ cõtra.de pba. ¶ † Not.bene presumendũ p stylo loci in quo prudentium copia habeꝛ ꝛ
e facit tex.iste qd dicta doctorũ lꝫ nõ necessitẽt ad decisioneꝫ[e] cause faciũt tñ maximã p̃sumptionẽ pro iustitia.facit.c.j.de dec.ꝛ.l.j.C.de pfes.q vrbe in constã.l.xij.ꝛ qd no.glo.in.c.j.de
9 postu.prela.ꝛ.l.j.C.de legi. ¶ † Not.vltimo ꝙ ad validitatẽ
f snie nõ requiriꝛ qd in ea exprimaꝛ cã[f] que ipsum iudicẽ ad sic sententiandũ induxit ꝛ ad hoc quotidie p canonistas et
10 legistas allegaꝛ iste tex. ¶ † Sed ꝯ hoc opp.de.l.ij.§.ignominie.ff.de his q not.infa.ꝛ.l.pperandum.§.illo.C.de iudic. xxj.di.intantũ.q̃ iura videnꝛ probare contrariũ.Sol.gl.iij. tãgit in prin.ꝛ soluit ꝙ iudex põt exprimere si vult: tñ si non exprimit tenet snia vt hic.ꝛ.ĩ.e.cũ Bertoldus. Dicit tñ qd in cã appellationis dꝫ iudex cãm exprimere vt prioris iudicis honorẽ conseruet.vt in.c.cũ Joannes.de fi.instru.gloss. in.c.intantũ.p̃al.tenet causam esse semp in snia exprimẽdã. si tñ nõ exprimiꝛ tenet snia.sed totũ oppositũ vt ita dixerim tenet hic Joannes antiquus glossator vt refert hic Joan. an.dicens regulare ꝙ in snia nõ sit exprimẽda causa. fallit
11 in casibus. ¶ † Primo in cã appellationis.ĩ.eo.cũ Bertoldus.per rõnẽ gl. Secũdus vbi ꝑpter ineptã petitionem absoluiꝛ.š.de inexaminata. Terti⁹ vbi fm legẽ.ſ.pperãdum C.de iud.absoluiꝛ ab instãtia iudicij.tũc dꝫ exprimi per quẽ

stetit

stetit:vt in.d.§.illud.Quart⁹ vbi iudex sententiã
do recedit a iure cõi.ff.de ap.reci.l.sciendum.vñ si
non cõdẽnat victũ in expẽsis dꝫ dicere cãm qua-
re.in auť.de iudi.§.opꝫ.colla.vj.Quintus qñ ab
soluit reus:qꝛ nõ possidet.š.de exce.c.pe.Sextus
in sñia excõicationis de sen.excom.c.j.li.vj.Et de
materia in spe.de sen.pla.§.qualiter.ver.verum
si rationes.ꝛ hoc sequitur Jo.an.hic dicẽs nõ so
lũ iudicẽ nõ teneri ad exprimendã cãm quinimo
fatuũ est exprimere ꝓm eũ:qꝛ facile posset mala
cã exprimi:ꝛ bona supprimi:ꝛ sic nõ valeret sen
tẽtia.remittit ad notata in.c.ex pte.de cõces.pbẽ.
ꝛ.ff.de excu.tut.q testõ.ꝛ.š.de rest.in integ.tum ex
literis.ver.nos igiť.qõ ꝓcedit ꝓm eũ nedũ in diffi
nitiua:sed in interlocutoria.ar.š.de offi.dele.cum
sup.ꝛ sic refert Host.iudicatũ p dñm Clemen.de
cõsilio fratrũ.ꝛ cũ his dictis transit do.Ant. hic
sed tu aduerte lati⁹.dico em̃ formaliter rñdendo
ad ꝯtraria superius formata.ꝛ ad istũ.tex.qõ ad
a sñie validitatẽ non est necesse[a] vt cã exprimatur
in sñia vt hic ꝛ ꝓm Bar.in.d.§.ignominie.sꝫ quo
ad certos effectus qui possunt ex sñia oriri debet
in aliquibus causis causa exprimi:ꝛ ita loquun-
tur cũ contraria.š.formata ꝛ iura allegata in ca
sibus proxime enumeratis. Nã dãnatus ex vna
causa efficitur infamis:secus si ex alia.Exẽplum
in tutore si remouetur ob dolũ efficitur infamis
secus si p negligentiã:ideo vt appareat an sit in-
famis vel ne debebit iudex exprimere remotiõis
cãm:vt in.l.iij.ꝛ.l.hoc em̃.ff.de suspec. tut. ꝛ.d.§.
ignominie.tñ si cã omittiť tenet sñia sed interpre-
tamur ob mitiorem cãm fuisse prolatã vt in iuri
bus prime alleg.quare dico qõ lꝫ non exprimať
causa in casibus. š. exceptis tenet nihilominus
12 sñia.¶ †Et discurramus nunc p singulos ꝛ pri-
mo in causa appellationis.dico em̃ nullibi caue
b ri ꝙ iudex[b] teneať exprimere cãm quinimo poti⁹
minuitur cõtrarium.ij.q.vj.in fi.ꝛ.l.eos.C.de ap.
vbi ptꝫ ꝙ iudicis officiũ est ꝓnuntiare duntaxat
appellationẽ iustã vel iniustã:fateor tñ ꝙ de ho-
nestate dũtaxat dꝫ cãm exprimere qñ irritat sen-
tẽtiã ex nouis actis vt sic cõseruet honorẽ primi
iudicis.sic debet intelligi.c.cum Joannes.de fide
instru.ꝛ.c.raynutius.ꝛ.c.raynald⁹.j.de test.Quo
ad secundum tertium ꝛ quartũ dic quod etiam si
cã nõ exprimitur tenet sñia absolutoria:vt patet
in iurib⁹ prealle.ꝛ ibi per glo.ꝛ vide in istis que di
xi in.c.examinata.de iudi.ꝛ in.c.finẽ.de do.ꝛ con-
tu.Exigiť em̃ in illis cã nõ ad sñie validitatẽ:sed
vt appareat an reus sit absolutus ab obseruan-
tia isti⁹ instãtie an vero simpliciter ꝛ in ꝑpetuum.
Jtẽ vt appareat in casu.l.ꝓperandũ.C.de iudi.p
quẽ stetit vt nõ sequereť diffinitiua ꝓpter expen-
sas ꝛ alios effectus.¶ In q̃nto casu dꝫ exprimi
cã vt si de nouo incipiat possidere possit conueni-
re nõ obstãte exceptione rei iudicate.non autẽ ex
hac omissiõe cause sñia esset nulla.Jn sexto.s.ex-
cõicatione dico ꝙ cã debet ibi exprimi de necessi
tate:non tñ ex omissione sñia redditur nulla:sꝫ iu
dex omittens punitur nec p sñia in aliquo presu-
miť.vñ dꝫ sine difficultate relaxari vt ꝓbatur in
d.c.j.ꝛ sic ille casus hꝫ specialẽ naturã ab alijs ca
sibus.š.exceptis.ꝛ hoc iõ qꝛ iura stricte mandant
hic cãm exprimi:qꝛ iudices erant faciles in excõ-
13 municatiõe fulminãda.sec⁹ aũt in alijs.¶ †Un-
de generaliter alias a me fuit q̃situ an iudex tene-
retur cãm in sñia exprimere qñ ex gñalitate sñie
possunt elici diuerse cãe habentes diuersos effe-
ctus dixi p p̃dicta ꝙ sic.sicut dicim⁹ in libello qõ
tenet actor exprimere actionẽ qñ ex gñalitate ꝓ-
ponẽdi possunt elici diuerse actiões diuersos effe
ctus producentes:vt no.in.c.dilecti.š.de iu.ꝛ.l.edi
ta.C.de eden.Jtem propter has difficultates vi-
tãdas iura voluerunt in certis casibus de quibus
š.causas debere exprimi.Jdẽ ergo dicendũ vbi-
cunqꝫ eadẽ subest rõ.de cõfir.vti.cũ dilecta.ꝛ.l.il
lud.ff.ad.l.aquil.dixi tñ ꝙ ex omissiõe cause non
reddiť sñia nulla:sed dꝫ fieri interpretatio in mi-
tiorẽ partem:vt in iurib⁹ p̃al.ꝛ.l.si preses.ff.de pe
nis.facit qõ no.Spe.in ti.de offi.iudi.§. deseruit

ver.in sñie.ꝛ cũ his limitationibus intelligo istũ
14 tex.¶ †Jtẽ attẽde in eo qõ Joã.an.dicit qõ si cã
c expressa est falsa[c] reddiť sñia nulla.primo em̃ dꝫ
limitari qñ cã est contra ius cõe:secus autẽ si con-
tra ius litigatoris nisi esset notorie falsa saltẽ p
relationẽ ad acta:iuxta ea que plene dixi.š.c.j.et
facit.c.cũ inter.š.e.ꝛ qõ no.Jnno.in.c.qm̃ contra.
de ꝓba.ꝛ bar.in.l.j.C.de erro.cal.ꝛ p.d. Ant. in.c.
in p̃ntia.de renun.Scdõ debet limitari qñ causa
contra ius dũtaxat esset expressa.secus em̃ si fuis
set adiecta dictio presertim seu p̃cipue seu maxi
me seu alia similis que tacite alias causas inclu-
dit.vt puta si iudex ita pronũtiat. dico testamen-
tũ valere p̃sertim qꝛ minor.xiiij. annis põt testa-
ri.ꝛ hoc notanter dixit But.in.l. ij. §. ignominie
prealle.Sꝫ do.Ant.in.c.tũ ex literis.de in inte.re
sti.dixit hoc esse ꝯ illũ tex.in vers.nos igiť. vbi nõ
saluať sñia ex cã falsa lata p dictionẽ p̃cipue: qꝛ
ex quo apparet iudicẽ deceptũ in expresso forti⁹
presumiť in tacito.sed in.c.in p̃ntia.de renun.vbi
latius hanc materiã tetigi: distinxit ꝙ aut sñia
talis non põt iustificari ex actis in illa cã et sñia
corruit:sec⁹ si iustificari põt:qꝛ tũc illa dictio pre
sertim includit iudicẽ fuisse motũ ex alia cã q̃ ex
actis colligiť:sed qñ falsam cãm exp̃ssit ꝛ non ap
posuit aliquã ex dictis dictionibus:tũc non suffi-
cit ꝙ ex alijs possit sñia iustificari.qꝛ ptꝫ iudicem
fuisse motũ ex falsa cã dũtaxat.ad h̃ qõ le.ꝛ not.
d in.c.ex parte.de cõces.prebẽ.Sꝫ ego[d] sequor but.
plurib⁹ rõnib⁹.Primo qꝛ taciti vel expressi eadẽ
15 est rõ.vt hic.ꝛ in.l.cũ quid.ff.si cer.pet.¶ †Sed si
iudex in sñia expressisset duas causas:vnã contra
ius ꝛ aliã non:sustineť sñia ex alia causa que nõ
est contra ius.qꝛ aperte pꝫ iudicẽ non fuisse mo- e
tũ ex alia cã duntaxat que est ꝯ ius.ideo cum sñia
possit sustineri ex alia cã imputandũ est non ap-
e pellanti.hoc tenuit Jnno[e].in.d.c.j.ꝛ in.d.c. in pre-
sentia.ꝛ Jo.an.in.c.cum inter.š.eo.dixi.š.eod.c.j.
Ergo idẽ dicendũ in casu nr̃o.nam dictio prefer
tim põt includere tacite nedũ vnã cãm sed plu-
res.ergo ex cã tacita debuit sustineri sñia.ad hoc
allego singulariter istum tex.in eo qõ dicit quod
in sñia non solent exprimi oẽs cause.cum ergo ex
consuetudine iudicantiũ nõ aũt ex dictione p̃ser-
tim clare pꝫ iudicẽ nõ fuisse motũ ex illa cã dũta
xat q̃ est cõtra ius.Jn dubio ergo debemus susti
nere sñiam.ar.in.c.abbate sane.de verb. sign. ꝛ.l.
quoties.de v̾b.obl.Tertio adduco.c.per tuas.j.
q fil.sint leg.vbi cã principalior q̃ iudex fuit mot⁹
nihil faciebat ad cãm.nec per hoc iudicatur sñia
nulla.hinc est ꝙ vbi dicit Joan.an.qõ sepe iudi-
ces minus eruditos mouẽt cãe min⁹ ꝯcludentes.
Quarto allego illud.c.tũ ex lr̃is.qõ.d.Ant. indu
xit pro se.nã si ibi illa exp̃ssio cãe reddidisset sen-
tentiã nullã:nõ oportuisset qõ papa disputasset
an aduersus illã sñiam esset danda restitutio in
iteg.sꝫ illico ꝓnũtiasset nullã.Uñ dico ꝙ exp̃ssio
cause false cũ dictione p̃sertim facit p̃sumi cõtra
sententiã de iniustitia ꝛ grauamine partis. Unde
est coniectura probationis grauaminis sic possit
peti in integ.rest.saltẽ cũ alijs adminiculis ꝛ hoc
vult tex.in.d.c.tũ ex literis.ꝛ loquor de restitutiõe
q̃ petitur priuilegio speciali:vt in re minori vel
ecclesie.Nã maior non admitteret:qꝛ est sibi im-
putãdũ quare a tali sñia nõ appellauit. Jtem ex
alio.d.c.tum ex literis.nõ facit cõtra dictũ But.
qꝛ ibi loquiť de cã q̃ erat cõtra ius litigatoris:nõ
autẽ ꝯ ius scriptũ:vñ dico ꝙ etiã si ibi vsus non
fuisset dictione presertim non ꝓpter hoc sñia de-
buisset retractari si ex registro postmodum ꝓdu-
16 cto apparet illã cãm fuisse falsam.¶ †Quia ꝓ-
pter instr̃a nouiter repta nõ retractať sñia q̃ trãs-
iuit in rem iudicatã:vt in.c.suborta.j.e.ꝛ.l. impe-
ratores.ff.de re iu.vnde dixit Jnno.fortius in.d.c.
qm̃ ꝯ.qõ si iudex dixit in sñia qꝛ ꝓbatũ fuit per. a.
ꝛ.b.ideo ꝯdẽnam⁹ ꝛc.ꝙ lꝫ nõ appareat ex actis
illos aliquid ꝓbasse:nõ p hoc dꝫ sñia q̃ transiuit
in rẽ iudicatã retractari.Põderať ergo illa fal-
sitas cause in.d.c.tũ ex literis. ad presumendum
pro iniustitia sñie vt facilius indulgeretur in inte-

¶ Jn casibus in
quib⁹ in sñia iu-
dex dꝫ exprime-
re cãm expressio
nõ est de substan
tia ꝛc.adde pau.
de ca.idem ꝛ ple-
nius tenentem in
cõsi.vij.incipi.q-
dã consiliũ petijt
a me ꝛc.Salic.in
l.properãdũ.§.il
lo.C.de iudi.
†Sebast. Sapia.
a ¶ Qõ iudex. ad
uerte tñ ꝙ licet
cã non sit expri-
mẽda si tñ expri-
matur et inepte
vitiat sñiam vt
not. Feli.in.c. cũ
ordinem.col.j.š.
de rescri. Jas. in
l.edita.co.ij.ff.de
eden.
†Sebast. Sapia.
¶ Est falsa. vid
late per Feli. in
c. inter ceteras.
co.vij.versi. scda
conclusio.š.eod.
b post Abba. ibi
col.iij.ver.venio
nũc ad secundũ
membrum.
¶ Jdẽ tenet ipse
Abba.panor.in
c.ex parte.in fin.
š.de conces.pre-
bẽd.vbi dicit qõ
cõsiliũ est ꝛ caute
la qñ iudex vult
in sñia exprime-
re causam adijci
at in sñia maxie.
vel similẽ puta di
cat absoluo ma-
xime ex tali cau
sa nõ ostendit se
motũ non solum
ex illa causa ex-
pressa sed etiã ex
alijs ꝛc. Jtẽ te-
net Hiero. tort⁹
in suo pul. cons.
qõ fecit in fauorẽ
Florentinorum
incip. in nomine
dñi nostri Jesu
xpi.do . meus ꝛc.
in.xv.co.in vers.
sed quid fortius
ꝛc.et nouis. in.l.
properandũ. §.il
lo.C.de iudic. et
ibidẽ do.Jas. in
ij.col.vbi etiã di
cit cõsiderandus
esse in predictis
cũ habeam⁹ tri-
tã regulã qõ qñ
aliquid de neces-
sitate non requi-
riť in aliquo a-

ctu si illud expri-
matur et inepte
non vitiat actuꝫ
l.j.in princ. C. de
rei vxor.acti. fa-
cit qõ vult glo.in
l.vinum.in glos.
mag.in fi.ff.si cer.
peta.ꝛ glo.in.l. q
testamẽto.§.mu-
lier.ff.de testa. et
quod alibi vult
gl.in ver. in mul-
tis. instit. de lib.
quã reputat val
de sing. Badl.in
l.consentaneũ.in
vj.col.C. quomo
do et qñ iud.sed
ego allego aliaꝫ
instit. in. §. inter
venditorẽ. in gl.
j.ibi ꝛ est ratio.ꝛ
ibi eam not. do.
xpofo. por.ergo
cum in sententia
non requiratur
exp̃ssio cause vt
hic: q̃uo ergo si
exprimatur ꝛ in
epta debet actũ
vitiare cogitabꝫ
pro responsione.
¶ Tenuit Jnno.
tu pondera qꝛ il-
lud dictũ Jnno.
non est verum.vt
tenet do. Car. in
d.c.in presentia.
itẽ. d. c. per tuas
non loquitur in
causa iniusta et
mala.vt loqmur
nos.item. d.c. ex
literis. non pro-
bat qõ sit ipso iu
re nulla. Goff.
dicit qõ põt re-
tractari ꝛ sic non
bene reprehẽdit
d. Abb. dictum
d. Anto. sed ego
dico quod nõ te-
net ex eo : qꝛ ibi
concurrunt duo
quorum vnũ no-
cet ꝛ alterũ pro-
dest : attenditur
quod nocet An-
dre. Barba.

grū resti. cōtra sniam ⁊ hoc singulariter notabis.

17 ¶ † Sed q̄r. s̄. visum est an si q̄n sit p̱ snia p̄sumendū. Glo. ista in scōa parte principali q̄rit an idē dicendū sit in instrumentorū solēnitate ⁊ tandem concludit qȯ sic. cā tn̄ nō presumit nisi p̱bet. vt in c. si cautio. de fi. instru. ⁊ l. cum de indebito. in fi. ff. de p̱b. Sz attēde: q̄r gl. postea dicit ꝙ ille qui allegat solennitatē snie circa sniam siue circa instr̄m hoc p̱bare dz: ⁊ sic vr̄ recedere a priori dicto cum non ponat diuersitatis rōnē inter primū ⁊ secundū credo tn̄ ꝙ glo. habuit bonū sensum sed inepte locuta est. Sed pro concordia ⁊ pleniori intellectu tu distingue post gl. ⁊ bar. in l. sciendū. ff. de ver. obl. cū q̄rit an p̱ solennitate p̄sumat. aut em̄ q̄rit de solennitate extrinseca aut intrinseca. Et dr̄ extrinseca illa q̄ ex verborū p̱latione absq₃ alia expressione specifica nō cōprehendit. Intrinseca vero est illa q̄ ex p̱latiōe verborū absq₃ alia expressione specifica cōprehendit vel cōprehēdi pōt. Exemplū si instr̄m dicit ꝙ titi⁹ fuit stipulatus ⁊c. intelligit ꝙ interuenit interrogatio ⁊ rn̄sio q̄r sine his nō fit stipulatio. l. v. ff. de ver. obli. Itē hn̄ ꝯprehēdi pōt lz de necessitate nō ꝯprehēdat. Exēplū dicit instr̄m qȯ titi⁹ p̱misit ⁊c. verbū em̄ p̱misit intelligi pōt dupliciter. s. ꝙ promisit simpliciter. Itē p̱ solēnē stipulationē vt dicit tex. no. in l. sciendū. §. edictū. ff. de edi. edic. vn̄ in dubio intelligit ꝙ promisit solēniter. d. l. sciendū. ⁊ in l. j. C. de contrahē. sti. ⁊ §. si scriptū. insti. de inuti. sti. Exēplū de solennitate extrinseca si minor cōtraxit nō p̄sumit qȯ interuenit autoritas tutoris nisi p̱bet. l. quecūq₃. ff. de publ. q̄r ꝯtus pōt esse sine autoritate tutoris. ⁊ idē dic si ecclesia contraxit. nō em̄ p̄sumit autoritas p̄lati nisi p̱bet. xij. q. ij. si qua de reb. ⁊ c. sine exceptione. ⁊ in cle. j. de re. eccl. nō alie. nā neq₃ ex p̱prio neq₃ ex lato significato includitur hec solēnitas sicut in precedenti casu. ¶ His premissis dic ad q̄situ ꝙ aut de solēnitate extrinseca[a] nō fit mētio in instr̄o ⁊ nō presumit. d. l. quedā. ⁊ multo fortius nō presumitur in dictis testiū. l. j. C. de vsur. ⁊ c. j. de re. eccle. non alie. li. vj. Aut de ea fit mentio in instrumento: et tunc aut possibile est illā solennitatē interuenisse tēpore cōfecti instrumēti ⁊ stat instr̄o vt instit. de fideiuss. §. fi. ⁊ l. j. cū sua gl. C. de fide instru. ⁊ in ha

18 ste fi. li. x. not. Inno. in c. q̄m de proba. ¶ † Exemplū dicit scriptura qȯ titius iurat⁹ sic deposuit ⁊c. hec em̄ scriptura probat instr̄m testis q̄r potuit interuenire tp̄e depositionis. de quo vide qȯ no. Bar. in l. theopōpus. ff. de dote p̄le. Aut non fuit possibile illam interuenisse tp̄e cōfecti instrumenti: ⁊ tunc aut queris inter easdē p̱sonas inter quas illa verba enūciatiua fuerūt p̱lata ⁊ presumitur dūmodo enūciet tale q̄d cui p̱tes poterant renuntiare vt est casus in l. optimā. C. de contrahen. ⁊ cōmit. sti. alias si nō poterat renūtiare non presumitur. Exemplū in contractu venditionis cum ecclesia celebrato dr̄ p̄cedētibus tractatib⁹ ⁊c. non em̄ p̄sumit p̄cessisse nisi aliter p̱bet: vt in c. j. de reb. eccl. nō alie. lib. vj. no. bar. in aut. si q̄s in aliquo documento. C. de edē. ⁊ d. l. sciendū. et l. si forte. ff. de castr. pe. Aut queritur an p̱bet inter alias p̱sonas. ⁊ dicendū qȯ nō vt in d. aut. si q̄s. Si aūt testes deponāt super illā solēnitatē tunc standum est si deponunt ⁊ reddunt cām sufficientē sciētie: vt hic in eo ꝙ testes deponūt de cōmissione iudicis ⁊ absolutione vt in c. ad aures. de reb. eccl. nō alie. Scōo casu principali. s. cū queritur de solēnitate intrinseca. dic ꝙ solēnitas intrinseca formalis nō p̄sumit. instit. de emp. ⁊ ven. §. pretiū. nō em̄ presumitur pretiū solutū licet sine eo vēditio nō constat: vt. d. §. pretiū. Aut q̄rit de solennitate formali: puta q̄r interuenit stipulatio vel simile. ⁊ de ista dicendū ꝙ in instr̄o publico vel priuato p̄sumit. d. l. sciendū. ⁊ l. j. C. de con-

19 trahē. ⁊ cōmit. sti. inst. de fideiuss. §. fina. ¶ † In dictis vero testiū[b] nō presumit vt est tex. iūcta gl. in l. j. C. de vsur. multiplex autē redditur diuersitatis ratio: sz mihi plz opi. Bar. in d. l. j. §. sciendū. vcz testis habet deponere ⁊ reddere rationē per sensum corporeū: vt p̱bat. iij. q. ix. testes. ⁊ l. testiū. C. de testi. nec debet deponere per verba iuris sed facti: vt no. Inn. in c. cū causa. s̄. de test. vbi plene dixi. Si ergo diceret testis quod stipulatio interuenit: nō vz dictū suū nisi reddat rōnē per verba facti: q̄r decernere an ex verbis resultet stipulatio spectat ad iudicē: ⁊ ideo non potest in dictis testiū presumi solennitas intrinseca. Testis enim dz dicere promisit precedēte interrogatione ⁊ iudex ex dictis testiū hz decernere an resultet iuris effectus sz in instrumēto est aliud q̄r cū cōficiatur de consensu partiū pōt notarius id qȯ est gestum scribere per quecūq₃ v̄ba sibi vr̄ que hoc importāt ⁊ idē est in parte scribente se p̱misisse vel fideiussisse vel q̄d simile. d. Ant. hic putat hoc dictū Bar. verū q̄n deponēdo super facto se refert, testis ad verba iuris ita ꝙ sint ex toto verba iuris sec⁹ si verba adaptant ad q̄d facti: vt q̄r deponit

c testis[c] talē iudicē sic sentētiasse qȯ v̄bū nō est iuris mere. ⁊ hoc casu p̄sumit in teste solennitas intrinseca. ⁊ de hoc dicit tex. esse notabilē hic. vbi testis deposuit simpliciter iudicē sic sentētiasse. ⁊ intelligit qȯ in scriptis. Ego ꝯ hāc limitationē. d. ant.

d adduco tex. iūcta gl. in d. l. j. C.[d] de vsur. vbi testis deponit p̱ verba que sunt iuris mere: vt p̱ verbū p̱misit. ⁊ tn̄ non intelligit qȯ p̱ stipulationē sicut p̄sumit in instr̄o publico vel priuato: vt in iurib⁹ p̄all. Preterea dictū testis dz cōcludere necessario: vt in c. in presentia. de proba. nō aūt presumptiue nisi presumptione iuris: vt. l. j. ⁊ ibi per bar. ff. si cer. pe. ergo in dicto testis nō est presumenda

20 ista solennitas lz intrinseca. ¶ † Ad istū text. do notabilē intellectū. s. ꝙ hoc procedit nō ex p̄sumptione testis sed iudicis: q̄r ex quo constat sniam a suo iudice latam oīa presumunt legitime fuisse gesta vt dicitur in fi. c. Et ex hoc do notabilē limitationē ad dictū Bar. vt in dicto testis non presumat solennitas intrinseca nisi referatur ad dictum seu ad factū iudicis in casu quo pro iudice

21 p̄sumeretur vt notanter p̱batur hic. ¶ † Ex predictis potest decidi questio an p̄sumat qȯ iudex habuerit cōmissionē si asseruerit se delegatū. ⁊ vr̄ ꝙ nō: q̄r hec est solēnitas extrinseca. ar. hic ne presumit ꝙ aliq̄s habuerit cōmissionē nisi probet: vt in c. cū in iure. de offi. dele. ⁊ l. vnica. C. de man. prin. Inn. posuit hanc questionem in c. innotuit. de eo q̄ fur. ord. rece. ⁊ cōcludit ꝙ si sententia fuit lata partibus p̄sentib⁹ nec reclamātibus presumit iurisditio: ex quo snia trāsiuit in rē iudicatā. Idē dicit si lis fuit contestata vt postmodum incūbat parti opponenti onus p̱bandi iurisditionis defectū ⁊ vide de boc articulo ⁊ alijs ad materiā istā spectātib⁹ ibi per Inn. ⁊ de hoc vltimo c dic vt no. in d. c. cū in iure. ⁊ multas q̄ōnes in ma-

22 teria vide per bar. in d. l. sciendū. ¶ † An aūt indistincte p̄sumat p̱ solēnitate intrinseca. Inn. in d. c. innotuit. ⁊ Jo. an. hic dicūt ꝙ nō p̄sumit vbi ius dicit formā p̱bādi. j. de sen. exc. sacro. in prin. ⁊. s̄. de test. in noīe qȯ est notādū. Itē vbi ius precipit interuenire scripturā videt em̄ p̄cessisse vt p̱ eā p̱bet solēnitas: de sen. exc. cū medicinalis. li.

23 vj. ¶ † Et p̱ hoc notāter dicit Inn. in c. sup his. de accu. ꝙ si excipit ꝯ aliquē qȯ nō est subdiaconus: iō eligi non potuit in ep̄m qȯ sibi incumbit onus p̱bandi se esse subdiaconū: q̄r iura mandāt sup hoc literas cōfici. ij. q. j. legū. nisi s̄m eū tanta sit p̄sumptio p̱ ordinato ꝙ trāsferret onus p̱bandi in excipiēte vt si m̄lto tp̄e in subdiaconat⁹ ordine seruiuisset. ⁊ no. hāc limitationē. vide de hoc vltimo qȯ no. Ho. in d. c. innotuit. ⁊ p̱ Fede. cons. xiij. Sed hoc vltimū videt cōtra istū text. nā iura mādāt de snia cōfici scripturā: vt in c. fi. de re. iu. d li. vj. ⁊ tn̄ p̱ hac solēnitate p̄sumit vt hic. Ob hoc dixerūt quidā: vt refert. d. Anto. hic ꝙ dz testis addere in testimonio ꝙ iudex sentētiauit in scriptis ⁊ sic opz supplere ad istū tex. sed hoc est diuinare. vel dicit h̄ speciale p̱pter autoritatē iudiciariā. ⁊ mihi placet per finē huius tex. vt. s̄. dixi.

24 ¶ † Vel tertio scriptura requirit in sentētia non ad finē illā p̱bādi: sz ad finē illā tūc recitādi vt cū

moderatione

Sebast. Sapia.

a ¶ Extriseca. Limitat Fel. hic nō p̱cedere in actu qui fit cū expensa q̄r in dubio p̄sumit factus ab eo cui⁹ interest lz h̄ sit q̄d extrinsecū adde Abb. ī pulchra qȯ. an consil. liiij. inci. vr̄. in j. vol. bal. in consi. cccxvij. in. iij. p̱te ⁊ Deci. in c. j. in ij. c. bar. ḋ iudi. in j. lectura. nunq̄d ex diuturnitate tp̄is talis solennitas presumat. vide alex. in cōsi. in iiij. vo. ⁊ in cōs. xlv. incip. visa in iij. vol. ⁊ in consi. ix. incip. viso the mate. eo. vol. iij. ⁊ in cōsil. xvij. incipi. viso instrumēto. in. iiij. vol. Ias. late i. l. j. co. v. vers. ex his habes signāter. C. q̄ admi. ⁊ in l. qui ī aliena. §. j. ff. de acq. here. ⁊ in d. l. sciendum. ff. de verb. oblig.

b ¶ Not. differentiā inter testes et instrumenta seu scripturā taz publicā vel priuatā ⁊ adde glos. concor. in §. scriptū. institu. de inuti. stip. ⁊ ibi do. xp̄o. por. ⁊ plenissi. per Ang. de are. ⁊ vltra rōnem. Bar. quā referūt ibi p̄fati docto. et iste hic videtur mihi ꝙ alia rō possit colligi ex gl. not. ī v̄bo dubiū. i. c. in presentia. s̄. de proba. dum vult qȯ verbuz testis ambiguū p̱ reo sit interpretādū: ergo intelligim⁹ promisit. s. sine stipulatiōe: q̄r hoc erit vtilius reo cogitabis. adde de v̄bo promisit. ale. cōsi. lxiij. li. j. Anto. Francis.

¶ Utrū verbuz p̱misit importet stipulationez dicas ꝙ p̱latū a testibus nō importat stipulationez nisi p̱bet qȯ precesserit interrogatio ⁊ sequuta fuerit rn̄sio. ita Bart. ⁊ alex. in l. sciēdū. in. iij. col. ff. de verb. oblig. ⁊ not. Bald. in l. j. in. ij. co. C. quādo lice. ab emp. disce. ⁊ Ange. in l. ij. C. de ꝯtrahē. ⁊ cōmit. stipu. et in l. sciēdū. §. dictū. ff. ḋ edi. edic. ⁊ vide Sali. in l. j. C. de vsu. vbi dixit quod verbum promitto additū prestatiōi vsurarū puta si dicatur promitto vsuras etiam in scriptura p̱uata intelligit p̱ stipulationē qȯ etiā sentit gl. ⁊ bar. in d. l. j. C. ḋ vsu. ⁊ bar. in l. lecta. i. iij. col. ff. si cert. peta. ⁊ in l. titia. §. fin. ff. de verb. oblig. ⁊ vide pau. de ca. in cons. suo. lxxxiij. inci. in causa siluestri ⁊ eūdem. d. Paul. in l. iurisgentiū. §. qȯ ferre. ff. de pact. et adde quod si in instrumento diceretur promitto p̱mutare non intelligit per stipulationem. imo habet locum penitentia. ita bal. in l. sicut. in pen̄. qȯ. C. de act. et obli. ⁊ vide Ange. in l. j. C. de contrahen. et cōmit. stip. vbi dixit qȯ si verbū promitto profertur a testatore iurisperito intelligitur p̱ stipulationem.

c ¶ Deponit testis. tu pondera qȯ testis deponēs sup equiuoco nisi specificet nō p̱bat. vt not. in l. heredes palam. ⁊ ibi Bald. ff. de test. do. ant. in c. cū causam. de testi. sed verbuz promisit est equiuocum ergo nō probat. vt dicta. l. sciēdum. in princi. ff. de edil. edic. vbi videtur melior ratio. Andre. Barba.

d ¶ Ubi vide bal. circa medium. et etiam Salic.

moderatione magna ferat: scdm predicta salua ꝯrietate illius glo. vt prima pars loquat in solẽnitate intrinseca. scda i extrinseca. ¶ † Nũc venio ad aliã particulã glo. an cõtra istã presumptã solẽnitatẽ admittat pbatio in cõtrariũ: ⁊ dicit ꝙ sic. not. gl. plus notãter dixit Inno. in c. innotuit. ⁊ Jo. an. hic ꝙ cũ ꝑsumptio solẽnitatis in precedẽtibꝰ casibus solũ procedat ex ꝑsumptione: cito p alias ꝑsumptiones tollitur ⁊ iudex de facili inquiret. ar. de presum. q verisimile. ⁊ vide in hoc qđ no. Bar. in. d. l. sciendũ. Sed q glo. hic dicit ꝙ in instrumentis publicis vel priuatis nõ ꝑsumit cã: qd si interuenit stipulatio. vide qđ not. in. d. c. si cautio. ⁊ p bar. in. l. ij. §. pure. ff. de doli exce. ¶ † Ultimo nunc venio ad glo. ij. quã seriose omisi vt materia premissa esset cõtexta. Et opponitur cõtra dictũ istorũ testiũ vñ testimoniũ pferendo sine cã non debuit valere. iiij. q. iij. solã. Gloss. respondet ⁊ minus bene quo ad literã istã. Gof. dicit ꝙ testimoniũ istorũ nõ erat nudũ sed vestitũ necessarijs vestimẽtis vt pꝫ in litera: q deponebãt de cõmissione cãe snie ⁊c. vt. s. dixi. sꝫ nõ reddebãt cãm q̃ mouit iudicẽ: q ad hoc testis nõ tenetur sꝫ tenet reddere cãm dicti sui put ipse pcepit ⁊ non prout mouit aliũ ad sic faciendũ. sitñ interrogaret puto ꝙ deberet respõdere quatenus ipse pcepit.[a] ¶ † Ultimo no. in practica vnũ dictũ Joã. anᵇ. hic dicit: em qđ illud qđ hic in tex. dr de cã nõ exprimenda seruant iurisperiti in consilijs cõtra iura. s. nõ allegãda: cũ petant ꝯsilia p iudices causarũ secus si petant per partes. sed ego nõ vidi hoc hactenus seruari nec puto hoc fore iustũ: q iudex nõ tenet seq cõsiliũ sapiẽtis etiã si ex forma statuti teneat reqrere nisi sit iuridicũ: vt plene no. bar. in. l. j. §. si plures. ff. de exercito. ⁊ aliqd in. c. si p dbilitate. d of. dele. iđ vt iudex bñ dcernat an ꝯsiliũ sit iuri ꝯsonũ vr necessariũ exprimere iura ⁊ motiua.

☞ Appellare potest tertius a sententia pro suo interesse. 3. 14.

Sententia a qua fuit appellatũ potest confirmari si per appellantem nihil doceatur contra eã. respectu vero tertij potest infirmari qui pro suo interesse ab ea appellauit. 9.

Libellus potest dirigi contra subditos absq eo ꝙ prius dirigatur cõtra illum qui subiectionis possessionem pretendit. 17.

4 Appellantes si sint plures ab eadẽ snia ⁊ vnus obtineat quia de iure suo docuit ⁊ alij non: victoria illius non prodest alijs. 10.

Tertius appellãs a snia inter alios acta pro suo interesse dꝫ causam grauaminis exprimere per rationes de quibus hic.

5 Sentẽtia inter alios lata nõ nocet tertio etiã qđ ipse sciuerit causam agi ⁊ non contradicit. 16. 17. vbi examinatur de veritate istius dicti.

7 Executio snie an differat si tertius summarie docet de iure suo. 31.

8 Tertius qñ appellat pro interesse suo a snia inter alios lata qũo pronuntiabit iudex appellationis circa istam sententiam.

9 Snia lata pro tertio qui appellauit pro interesse suo an psit illi qui in primo iudicio fuit victus ⁊ similiter appellauit vel econuerso. 11.

12 Tertius potest appellare a snia lata in causa capitali contra alium ⁊ si obtinet prodest condemnato.

13 Tertius regulariter non appellat a snia inter alios lata nisi ostendat de aliquo suo particulari interesse vel affectione. de quibus hic.

15 Appellatio quam facit tertius pro interesse suo dicitur iudicialis.

16 Sententia lata contra subditum quale preiudicium inferat superiori super iure subiectionis.

17 Subditorum interest non mutare dominum. ideo possunt se opponere ne mutent dominum.

18 Possessionis commodum maximum est ⁊ parit multos effectus.

19 Creditor litigãs sup dñio pignoris agẽdo hypothecaria infert ꝑiudicium dño scienti q censetur dedisse licentiã litigandi super dñio.

20 Sententia lata contra subditũ an preiudicet dño qui a tali snia appellauit ⁊ postmodum appellationem deseruit.

21 Sententia lata contra subditum an preiudicet domino qui fuit vocatus ⁊ non comparuit.

22 Ex sola contumacia quis nõ priuatur iure suo. sed debet procedi cõtra ipsum alijs remedijs opportunis.

23 Nominatus in iudicio si in termino sibi dato nõ comparet nõ per hoc priuatur iure suo.

24 Judiciũ ꝯ aduocatũ an ꝑiudicet parti principali vocate ⁊ presenti.

25 Tertius an possit appellare a qualibet sententia: etiam a tertia. 26.

27 Tertius licet non appellauerit a sententia inter alios lata: tamẽ põt appellationem per victum interpositam prosequi: licet ille victꝰ trãsegerit vel aliter composuerit.

28 Tertius qui comparet pro suo interesse ad quẽ effectum potest se intromittere ad causam per alium intentatam. ⁊ quos actus ⁊ que adiuuamenta potest facere. vide in discursu.

29 Defendere potest quis aliquem etiam inuitum.

30 Tertius comparens pro iure suo tam in primo q̃ in secundo iudicio an teneatur libellum offerre ⁊ litem contestari ⁊ similia facere.

32 Tertius potest impedire executionem sententie etiam respectu simplicis possessionis quam habet.

1 Cum super. ¶ † Cõfirmatur snia quo ad reũ appellantẽ si nihil doceatur cõtra eã. differt tamẽ executio si tertius de suo interesse doceat. Uel summa sic. Ab eadẽ sententia potest appellare nedũ reus victus. sed etiã tertius cuius interest ⁊ poterit sententia quo ad reum nil de suo iure docentẽ confirmari respectũ vero tertij rõnabiliter appellãtis infirmari. h. d. Diuidit in tres ptes. In prima decise narrat factũ. In scda quo ad reum principalẽ cõfirmat sententiã. ibi cũ ex parte. In tertia vero quo ad tertiũ appellantẽ committit causam executionis fiende vel nõ. Et hec decre. semper videbatur mihi difficilis tñ ppter ipsius difficilẽ materiã. tum ppter intrincatũ modũ tradendi ipsam per cõmentatores nostros maxime Inn. in. c. adhibitum. Ego deo largitore dicã clarissime ⁊ conclusiue. primo tex. cum gl. ⁊ materia intrinseca. tradã. demum aliqua subijciã ad materiam ampliandã. ¶ Casus literalis. Cum inter episcopũ aurieñ. ex vna parte: ⁊ monasterium cellenoue ex altera super statu ipsiꝰ diuerse sententie pro epo late fuissent tam ex parte monasterij quam ex parte Oueteñ. episcopi fuit ad sedẽ apostolicam appellatũ. vnde episcopus Oueteñ. per nuntium suum cõquerebatur per sententias illas ecclesiam Oueteñ. enormiter esse lesam. ad quã dicebat dictum monasterium pertinere quare dicta sentẽtia pro episcopo nõ deberet executioni mãdari. super hoc negotia multa fuerunt allegata in presentia pape. verũtamen ex parte monasterij nihil rationabile ostensum fuit quare dicta sententia pro episcopo lata debuerit irritari. ⁊ ideo quãtum ad monasteriũ ipsam confirmauit mãdat papa iudicibꝰ quatenꝰ si cõstiterit appellationẽ p ecclia oueteñ. rõnabiliter interpositã ⁊ ad eã psequendã nũtiũ suum intra tps legitimũ destinasse executio snie differat ne circa possessionẽ oueteñ. ecclia detrimentũ incurrat. alioqn sicut iustũ fuerit executiõi mãdet sine preiudicio ecclie oueteñ. cũ hoc sibi nõ ꝑiudicet quominus suã possit consequi rõnẽ cũ res inter alios acta nõ noceat regulariter alijs iuxta cõstitutiões canonicas ⁊ ciuiles. hec. ¶ † Et no. j. ꝙ cũ de subiectiõe agit põt libellꝰ dirigi ꝯ eũ q dr subiectus absq eo ꝙ primo cõueniat is q subiectionẽ vel subiectionis possessionẽ pretẽdit. ꝯcordat. s. eo. c. cũ inter. vbi tetigi ⁊ plenissime dixi in. c. auditis. de prescri. ¶ † No. ij. ꝙ ab eadẽ sententia possunt appellare oẽs quorũ interest. lꝫ in iudicio non interuenerint. qualis aũt sit hec appellatio iudicialis vel extraiudicialis. j. dicetur. concordat huic text. l. a snia. in prin. cũ duobꝰ. §. seq. ff. de ap. facit p ꝯriũ sensum. ij. q. vj. nõ solent. ¶ † Not. iij. ꝙ cũ in eadẽ cã ab eadẽ snia plures appellãt ⁊ prosequunt, victoriã vniꝰ q de iure suo docuit non prodest alteri nil rõnabilr ppõnẽti. ⁊ sic limita. c. vna snia. j. ti. pxi. ⁊ l. si q separatim. ff. de ap. ⁊. j. sup gl. dicã plenius ⁊ clarius. ¶ No. ibi rõnabiliter qđ tertiꝰ q nõ fuit in iudicio pro interesse suo. appellãs dꝫ seruare tpa appellatiõis interponẽde ⁊ ex causa rõnabili appellare. ¶ † Et ex hoc ⁊ ex tex. singulariter no. casuꝫ i quo cũ appellat a diffinitiua est necesse exprimere causam[c] appellãdi. nec sufficit dicere appello ab iniqua snia vcꝫ cũ tertius q in iudicio nõ interfuit appellat pro interesse suo: qđ tenet Bar. in. d. l. a snia. ⁊ hoc notanter hic probat ⁊ in. d. l. a snia. in princ. Et hãc puto rõnẽ q regulariter non lꝫ appellare a snia inter alios: vt in. d. l. a snia. cũ ergo ista appellatio a tertio facta sit contra regulas iuris opꝫ qđ exprimat causa eã iustificãs, q gestũ cõtra legeꝫ est nullũ. l. nõ dubiũ. C. de lega. ⁊. ij. q. vj. non solũ. ⁊. c. cũ inter. de elec. sicut in simili dixi de appellatione interponenda ab executore. s. e. qđ ad cõsultatiõnẽ. ⁊ hoc tene mẽti. ¶ No. vnũ modũ impediendi executionẽ snie pro alio late: vt. s. ꝑtendẽs interesse circa ipsius executionẽ appellet: ⁊ in appellationis causa doceat de interesse suo: an aũt sine appellatione possit hũc effectũ cõsequi dicã. j. ¶ † Not. ꝙ snia lata super subiectione contra subiectũ nõ nocet ei q pretẽdit habere ius subiectionis quantũcũq sciuerit illam cãm agi ⁊ non cõtradixit: quinimo reputat oino alia psona ita vt habeat locum illa regula res inter alios acta.

Sebast. Sapia.

a ¶ Ipse pcepit. Aduerte tamen qđ si ex verbis ꝓcedentibꝰ dictis per testem apparet qualiter intelligitur eius dictũ si interrogat q̃liter intelligit nõ tenet respondere ita sentit Bart. in. l. j. colũ. iij. ff. si cer. pe. et ibi clare Jas. in. iij. not. vbi plus dicitur quod etiã si tunc male rñdeat non vitiatur eius dictũ vide eundem in. l. fin. ff. de offic. procu. cesa. Feli. in. c. cũ cãm. col. ij. s. de testi.

b ¶ Dicebat hic. d. Franc. de are. secundũ. d. bart. de bel. quod hoc bñ dicebat Joã. an. propter excellẽtiam ⁊ summã eius autoritatẽ. Et an doctor cõsulẽs debeat allegare quotas iuris vide hic. d. Ant. col. ij. circa princ. v. ⁊ est arg. consulentẽ in ciuitate ⁊c. in. j. et iij. col. v. vlti. quero quo ad h ⁊c. adde qđ mediolani doctores cõsulentes et iudices seruãt dictũ Joan. andr.

c ¶ Exprimere causam. Adde Ro. consil. cccxxxiij. in fine.

Sebast. Sapia.

c ¶ Causam. Uide Bal. ⁊ Salic. in auten. hodie. C. de appellati. late per Ange. are. in d. l. a sententia. ⁊ per Rapb. in. l. j. ff. de appella. reci.

a ℂ Prosint ⁊ no
cēt. Adde Fran.
are. consil. lxxviij.
⁊ vide Anchar.
consi. lxxxvj. alex.
consil. cxxxiiij. et
ccv. ij. lib.
Sebast. Sapia.

b ℂ Reo appro
bāte. Uide Bal.
Salice. et Albe.
in. l. addictos. C.
de episc. audien.
Ange. ⁊ Imo. in
l. nō tm̄. ff. de ap
pel. Ange. are. in
l. si q separatim.
ff. fina. ff. eo.

c ℂ Plenū preiu
diciū. Adde Ful
go. consi. clxix. ro
ma. consi. cccxlij.
Ale. consi. xxxvj.
j. li. ⁊ cōsil. lxxxij.
eo. li. ⁊ dicit Ro
ma. cōsil. cccxliij.
qꝺ ratiōe qualis
qualis ꝑiudicij li
cet appellare.
Anto. Francisc.

a ℂ An ⁊ quando
tertius possit ap
pellare ⁊ ratione
cuiꝰ preiudiciū id
facere possit di
cas qꝺ tertiꝰ po
test appellare a
sn̄ia ꝓ suo inter
esse vt ꝑ Inno. ⁊
doc. in. c. cū sup.
de re iudi. ⁊ ꝑ. d.
Cardi. in cle. j. in
prin. de cā pos. et
propꝛie. et plene
ꝑ and. sicu. in. c.
sup eo. de off. de
le. ⁊ ꝑ Old. in con
si. ccliiij. ici. cōtra
ꝓuisionē et vide
Bart. in. l. a sn̄ia
ff. de app. vbi di
xit qꝺ tertꝰ pōt
appellare ꝓ suo
īteresse etiā si sit
tertia sn̄ia illa a
qua appellat dū
tamē ipse nō ap
pellauerit sꝫ ꝑn
cipalis litigator
qꝺ intellige verū
si ipse ignorauit
cām agi al̄as se
cus vt per Bar
to. in. d. l. a senten
tia. et de mō for
mandi libellū qn̄
tertius appellat
pro suo interesse
vide Inno. in. d.
c. cū sup. et adde
ꝙ tertiꝰ ꝓsequēs
pro interesse suo
appellationē in
perpositā per li
tigantē non pōt
prosequi qn̄ ap
pellatio est nul
liter interposita
vt no. do. Car. in
cle. cōstitutionē.

Et probat̄ hoc apertissime hic saltē quo ad ius
proprietatis. ⁊ tene mēti perpetuo hunc tex. quia
credo ꝙ alibi nō ita plene ꝓbet̄. An inferat pre
iudiciū tacenti quo ad possessionē si ipse superior
7 erat in possessione. dicā. j. super glo. iij. ℂ † Opp.
contra text. in eo qꝺ exigit vt eps̄ ouetē. debeat
ꝓbare rōnabiliter appellasse. cū em̄ agit̄ de mo
dico preiudicio. s. vt differat̄ executio sn̄ie satis
erat ꝓbare summarie de iure suo. vt in. c. veniēs
⁊ qꝺ ibi no. de test. ⁊. l. iij. ⁊. l. thesaurus. ff. ad exhi
ben. Sol. glo. ij. sentit hic Iriū in prin. sꝫ anteq̄ re
spōdeat inculcat aliā qōnē. s. an ꝓbāte episcopo
ouetē. de iure suo debeat retractari sn̄ia lata con
tra monasteriū in fauorē epi aurie. Et ad vtrūqꝫ
dicit ꝙ ad effectū differēdi executionē satis est
ꝓbare de iure suo summarie. sed ad cōsequendā
retractationē sentētie oportebit plene de iure suo
docere. hec videt̄ mēs gl. in ꝑma parte sui. Quo
ad primā partē gl. optime loquit̄ intelligēdo qꝺ
per ꝓbationē summariā differat̄ executio ad tē
pus. s. donec postmodū plene discutiatur de iure
istius tertij: vt probat̄ in. d. c. veniens. vbi de hoc.
8 ℂ † Sed quatenus glos. sentit ꝙ isto epo ouetē.
plene de iure suo ꝓbāte debeat cassari sententia
in fauorem alterius lata. Inn. hic instat ponendo
duas practicas ꝓnuntiādi. Quidā em̄ dicūt ꝙ si
ille eps̄ ouetē. ꝓbabit sn̄iam iniquā ꝑ quā pro
nuntiatum est monasteriū qꝺ ei subest ad aurieñ.
epm̄ ꝑtinere iudex appellationis ꝓnuntiauit sic.
cū monasteriū celle noue nō ad aurieñ. sꝫ ad oue
teñ. pertineat ideo ipsum monasteriū absoluimꝰ
ab impetitione epi aurieñ. ⁊ latā ꝑ ipso sentētiā
reuocamus. Refert alios dicere ꝙ iudex in cā
appellationis ꝓnuntiauit dūtaxat sn̄iam ꝑ epo
aurieñ. latā nō preiudicare epo oueteñ. ar. in. d. l.
a sentētia. in prin. ff. de app. Inno. vero distinguit
ꝙ in causa in qua ex prima sententia infert̄ preiu
diciū ipsi tertio ferenda est sentētia ſm primū mo
dū exemplū in casibꝰ. de quibꝰ. j. c. pe. Si vero nō
sit preiudiciū nisi quo ad presumptionē vt in ca
su nostro: tunc refert̄ sentētia ſm aliū modū. do.
Ant. limitat hoc vltimū verū qn̄ iste tertius com
paret post sententiā latā cōtra reū. sed si cōparet
ex rōne sui interesse ingredit̄ litē ⁊ ꝓsequitur vna
cū reo. tūc qꝛ sentētia facit sibi plenū preiudicium
vt hic no. Inn. tūc fert̄ sentētia etiā quo ad reum.
sed certe de hoc vltimo nō est dubiū. Cōcludē ꝙ
aut tertius appellauit in casu quo defensio vel
actio primo loco spectabat ad eum tūc cum oīa
acta sibi prosint ⁊ nocentᵃ sicut sentētia ꝓdesset ⁊
noceret. d. c. pe. ferret̄ sn̄ia ſm primū modum. Si
vero cōparet in casu in quo defensio non specta
bat ad eū primo loco sꝫ rōne aliqualis sui preiu
dicij appellauit. vt in casu huius. c. ⁊ tunc non est
vis an iudex ꝓnūtiet sentētiā nō preiudicare isti
tertio. an vero dicat illā iniquā ⁊ iniustā quo ad
istō factū. vel si retractet ⁊ casset illā quo ad istū
tertiū. nā satis illā retractat quo ad tertiū si pro
nūtiet illā sibi nō debere ꝑiudicare. ⁊ sic pōt sal
uari qꝺ tacite sentit hic gl. ⁊ videtur hoc vltimū
9 de mēte Bar. in. d. l. a sn̄ia. ℂ † An aūt a senten
tia lata pro isto tertio prosit victo distingue sic
post Bar. in. d. l. a sententia. qꝺ aut iste victus ap
pellauit ⁊ etiā iste tertius. ⁊ vterqꝫ ꝓsecutus est
appellationē suā. tn̄ ille victus nihil de iure suo
ꝓbauit in causa appellatiōis. licet ille tertiꝰ do
cuit de iure suo. ⁊ tūc sentētia proderit solum illi
tertio. ⁊ quantū ad eū sn̄ia infirmabit̄. quantum
vō ad aliū victū sentētia cōfirmabit̄ ⁊ de hoc est
casus hic. Unde dico qꝺ istud monasteriū nō ha
bebit amplius ex se vocē cōtradictionis quomi
nus subijciat̄ epo aurieñ. sꝫ rōne epi oueteñ. cōse
quet̄ vt nō subijciat̄ epo aurieñ. vt hic apte colli
git̄. Ubi aūt ius istius vicit foret oīno separatū
et distinctū a iure tertij. tunc nullā vtilitatē dire
cte vel indirecte cōsequeret̄ iste victꝰ ex persona
istius tertij qui pro se obtinuit in appellatiōis cā
vt satis probat̄ hic cū quo ad victū fuerit confir
10 mata hec sententia. ℂ † Non obstat huic conclu
sioni. c. vna sentētia. de ap. ⁊. l. qui separatim. ff. de
appel. vbi ꝑtꝫ: qꝺ victoria vnius ꝓdest alteri in
causa appellationis ex quo habēt eandē causā
qꝛ ex quo vterqꝫ sibi ꝓuidit appellando videt̄ q
libet renuntiasse prouisioni ⁊ bn̄ficio illorū iuriū.
Qualis aūt debeat esse tunc forma petendi per
istū tertiū: satis colligit̄ ex forma ꝓnūtiādi quam
11 s. posui. ℂ † Aut ille victꝰ acquieuit sententie et
ratā habuit: ⁊ tunc idē qꝛ sentētia infirmabit̄ dū
taxat quo ad preiudiciū istius tertij ⁊ nō quo ad
12 preiudiciū istius victi. ℂ † Ut probat̄ per locū a
speciali in. l. non tantū. ff. de ap. nā ibi est speciale
b in causa capitali vt reo approbanteᵇ sentētiā ter
tius audiat̄ appellans in eius fauorē: regulari
ter ergo cōtra. ⁊ limita hoc: vt. s. dixi in iure diui
sibili. Et ex hoc posset dici ꝙ ibi nullū ponit̄ spe
ciale: sed hꝰ contingit ibi: qꝛ interesse tertij nō erat
separabile a iure victi: nā ibi appellat tertius ra
tione humanitatis ⁊ cuiusdā cognationis quam
inter hoīes natura constituit. l. vt vim. ff. de iustit.
⁊ iure. interest̄ em̄ cuiuslibet ne alter iniuste dāne
tur ad mortē: vt ibi. ideo differt̄ executio ⁊ ꝓdest
victoria istius tertij illi victo. Si vero iste victus
nō acquieuit sententie nec appellauit: sꝫ fuit cōtē
tus appellatione interposita per istum tertium. ⁊
tūc proderit victoria istius tertij illi victo ⁊ irrita
bitur sententia in totū argu. in. d. l. si qui separa
tim. ⁊. d. c. vna sentētia. qꝺ est bene notandū: quia
multū limitat istū tex. ⁊ tenet expresse Bar. in. d. l.
a sn̄ia ⁊ qꝺ plus est dicit istud procedere etiam si
iste tertius in appellatione ⁊ prosecutiōe diceret
se appellare respectu sui preiudicij: qꝛ nihilomi
nus ex quo eadē est victoria in cā appellationis
porrigit̄ ex iuris dispositione ad istum qui succu
buerat vt in dictis iuribus. ⁊ in. l. si post mortē. in
fi. ff. de bo. pos. cōtra tabulas. quod est notandū.
13 ℂ † Opp. cōtra predicta ⁊ contra text. videt̄ em̄
qꝺ a sententia lata inter alios nō possit appella
ri. d. l. a sn̄ia. ff. de ap. probatur per locū a speciali
in. d. l. nō tantū. Sol. gl. ista in scd̄a parte format
cōtrariū ⁊ formaliter non soluit. dic tu ꝙ regula
riter procedit cōtrariū. fallit vbi ex sentētia inter
c alios dicta infert̄ alteri plenū preiudiciūᶜ vt in ca
su. l. sepe. ff. eo. ⁊. c. pe. eo. tit. ⁊ in. d. l. a sententia. j.
responso cū. s. sententia est lata contra heredē in
preiudiciū testamēti: tūc em̄ legatarij appellant
vt ibi. Idē si infert̄ aliud preiudiciū sꝫ nō plenū:
puta respectu possessionis vt hic. Idē si pōt in
ferri preiudiciū respectu presumptionis: vt quia
sententia fuit lata cōtra vnū ex coheredibꝰ: tunc
alij possunt appellare: nec illa sententia vel acta
faciunt aliquā presumptionē cōtra eos cū aget̄ su
per eorū portionibus. d. l. a sentētia. §. iij. Idē qn̄
interest ratione cuiusdā humanitatis. d. l. nō tā
tū. dic ergo ꝙ vbi nullū interesse potest ꝓtendere
tertius: tunc non audit̄ appellās a sententia lata
inter alios. ij. q. vj. non solent. ⁊. c. cum inter. R. de
ele. Secus vbi pōt aliquod interesse pretendere:
14 vt hic. ⁊ in iuribꝰ preallē. ℂ † Sed dices tu quō
auditur iste tertius per viam appellationis cū
iudex eum nō grauauerit: qꝛ nunquā fuit in iudi
cio. Sol. dicit Innoc. quod iste appellauit: quia
sententiando contra vnum intulit sibi iniuriā in
iure suo. nō placet hoc Bar. in. d. l. a sentētia. non
enim potuit iniuriā inferre illi quē non cognouit.
Unde dicit qꝺ iste appellat ne inferat̄ sibi preiudi
ciū ex sentētia ⁊ hic effectus non pōt haberi nisi
cognoscat̄ de iniquitate sn̄ie quo ad eum: merito
15 audit̄ appellans. ℂ † Ex hoc infert̄ ꝙ hec appel
latio est iudicialis ⁊ non extraiudicialis. qꝺ te
net Inn. dicēs ex hoc qꝺ non erit opus procedere
sicut in appellatione extraiudiciali vel litem cō
testari data cōtumacia appellāti. sed ꝑ oīa ꝓce
det̄ sicut in qualibet appellatione iudiciali. qꝺ
est notandū. ⁊ satis videt̄ hoc colligi ex isto text.
⁊ clarius ex. d. l. a sententia. ℂ Nunc q̄ro pone ꝙ
sn̄ia mandat̄ executioni pro episcopo aurieñ. pu
ta qꝛ oueteñ. rationabiliter non appellauit ⁊ sci
uit causam agi: nunquid eps̄ aurieñ. ꝓstabit cau
tionē huic monasterio qꝺ ipsum defendet cōtra
oueteñ. iuxta. l. is a quo. ff. de rei ven. Glos. ista in

tertia

§. fane. de ele. [illegible]
[illegible] adde [illegible]
[illegible]
appell [illegible]
ter [illegible]
pro suo interesse
[illegible]
[illegible] appellatio
nem [illegible]
[illegible] appellandi. [illegible]
B. [illegible]
die ad fi. C. [illegible] ap
pel. [illegible]
per [illegible]
de app. [illegible]
etiā [illegible]
suo inter esse pōt
appellare q̄uis
cā inter principa
liter litigantes
fuerit commissa
appellatione re
mota. ita Bart.
in. l. j. §. fi. ff. a qb.
app. nō li. ⁊ not.
And. sic. in. d. c.
sup eo. de off. de
lega. vbi etiā di
cit qꝺ tertius ap
pellat ab execu
tiōe instri guarē
tigiati licet per
statutū a tali exe
cutione ꝓhibeat̄
appellatio qꝺ e
tiam voluit ipse
and. sicu. in quo
dā consi. incipiē.
scripsit ecclesia
sticꝰ. in. xiiij. colū.
quod est post cō
si. ale. cij. in. iiij.
parte vbi alleg.
do. Ant. idē vo
luisse in. c. vt de
bitus. de app. ⁊
adde ꝙ qn̄qꝫ qs
potest appellare
si sua non intersit
puta qn̄ appel
lat ꝑ condēnato
ad mortē ꝑ cri
mine capitali iu
xta. l. non tantū
ff. de app. quod
est verū etiā si sit
renunciatū bn̄fi
cio illius. l. ſm
alex. ibi per gl. in
l. pactū inter he
redem. ff. de pact.
⁊ de materia vi
de plene ꝑ Alex.
in. d. l. non tantū.
de appella.

tertia ⁊ vltima pte cõcludit qđ non: qꝛ nũc aget tantũ eccle
sia oueteñ. quasi velit glo. ꝙ cautio de qua in. d. l. is a quo.
est prestanda qñ duo eodẽ tpe agũt cõtra vnũ. ⁊ alter prius
obtinuit sentẽtiã pro se cõtra reũ: tũc eñ sentẽtia mandatur
executioni in fauorẽ vincentis prestita cautione ipsi reo de
cõseruando illũ indẽnẽ si alter actor obtineret cõtra ipsum.
Ex hoc dico qđ ad tex. nostrũ glo. optime loquitur: qm̃ ipse
eps̃ oueteñ. nõ veniebat principaliter ꝯ monasteriũ: sed in
terponebat se ad impediendũ executionem sñie: ⁊ sic cessat
hoc casu dispositio illius. l. is a quo. Sed dubiũ esset quid si
ante executionẽ factã eps̃ oueteñ. moueret litẽ cõtra mona
steriũ. nunquid posset monasterium tpe executionis petere
hanc cautionẽ de indẽnitate quo ad oueteñ. ⁊ forte ꝙ non:
si iste sciuit cãm suã agi ⁊ non ꝯdixit. nã sñia dꝫ añ oĩa man
dari executioni: ⁊ postea poterit iste ouetẽ. agere ꝯ aurien.
Quid aũt si iste eps̃ oueteñ. esset in possessione. dic vt. j. dicã
in glo. seq. ¶ Opp. contra literã de contrarietate. primo eñ
dicit ꝙ si eps̃ oueteñ. põt docere se rõnabiliter appellasse
qđ dꝫ differri executio ne ecclesia oueteñ. patiaẛ circa posses
sionem detrimentum. Postea in ver. alioquin. innuit cõtra
rium. Dicit eñ ꝙ si nõ põt docere rõnabiliter se appellasse
qđ fienda est executio absq; preiudicio eccl̃ie oueteñ. qꝛ res
inter alios acta ⁊c. cũ eñ ver. ille alioquin. veniat aduersi
tatiue ad precedentia dꝫ intelligi ꝙ in casu ꝯrio fiat eccl̃ie
oueteñ. p̃iudiciũ. Sol. glo. in verbo nõ noceat: metu cõtrarij
dicit qđ primũ dictũ dꝫ intelligi de preiudicio respectu pos
sessionis ver. alioquin. de preiudicio respectu ꝓprietatis. q.
d. ꝙ si ecclesia oueteñ. põt docere se rõnabiliter ⁊ iuste ap
pellasse: ⁊ sic docebit de iure suo: puta qꝛ pꝛobabit illud mo
nasteriũ ad se pertinere: vel qꝛ est in diocesi sua vel prescri
psit sibi oĩmodã iurisditionẽ vel hꝫ priuilegiũ vel quid simi
le: ⁊ tunc nullũ preiudicium patieẛ nec respectu possessionis
nec proprietatis. si aũt quia non rationabiliter appellauit
vel misit nunciũ ad illã prosequẽdã debito tpe ⁊ sciuit cau
sam suã agi nõ patieẛ preiudiciũ scꝫ in ꝓprietate sed circa
16 possessionẽ sic. ¶ † Aduerte qꝛ hic iacet difficultas princi
palis huius. c. in videndo quale preiudiciũ infereẛ superiori
a ex sñia lata contra subiectum super iure subiectionis[a]. ⁊ in
casu in quo superior ignorauit iugiter cãm agitari contra
subiectũ: ita qđ tpe superuenientis scientie lapsum est ap
pellandi tp̃s. Dicendũ cõi oĩm iudicio qđ nullũ dꝫ ex hoc
fieri preiudiciũ ipsi superiori siue ipse possideat subiectio
nẽ siue nemo alius p. c. veniẽs. de testi. Vñ põt añ executionẽ
occurrere ei ⁊ de iure suo docere. ⁊ Inn. sic intelligit illud. c.
in ignorante causam agi. ⁊ facit. c. pe. j. eod. ⁊. l. sepe. ff. de re
iudi. Si vero sciuit ⁊ a sententia appellauit idẽ dicendũ qꝛ
adhuc causa est integra: qꝛ p appellationẽ legitime inter
positam suspendiẛ sentẽtia: vt in. c. venientes. de iureiur. ⁊ in
17 d. l. a sententia. ¶ † Sed dubiũ est cũ sciuit cãm subiectionis
b agi ⁊ nõ cõtradixit[b] nec appellauit saltẽ legitime. vel si legi
time nõ fuit debito tẽpore ꝓsecutꝰ quo casu succedit versi.
alioquin. hic positus. Pro cuius intellectu ego p̃mitto illđ
certũ esse: subditos posse conueniri a tertio super iure subie
ctionis: tũ qꝛ interest eorum dñm non mutare: tum qꝛ ipsi vi
denẛ facere quominus tertiꝰ possideat nõ patiẽdo eũ possi
dere seu sibi nõ obediendo: vt patet hic ⁊ in. c. inter. s. eod. et
c. auditis. s. de rescri. vbi hoc tenet Inn. ⁊ idẽ sentit in. c. in
ter quatuor. de maio. ⁊ obe. dicit tamen Inno. in. d. c. audi
tis. quosdã tenere ꝙ licet subiecti admittanẛ ad defensionẽ
⁊ possent conueniri. tñ defensio primo loco pertinet ad illũ q
possidet subiectionem. Refert alios dicere ⁊ melius secun
dum eũ ꝙ defensio nõ pertinet principalius ad vnum ꝙ̃ ad
reliquũ. sed plene ad vtrũq; ⁊ equaliter alle. l. principaliter.
C. de libe. causa. ⁊ cũ hoc scđo dicto trãseunt cõmuniter do
cto. ibi ⁊ hoc mihi semp placuit ar. eorũ que legũ. ⁊ no. in. c.
si. de maio. ⁊ obe. ⁊ maxime ibi per Host. ⁊ in. c. imperialem.
§. preterea. de prohi. feu. alie. p Fed. colla. x. vbi ptꝫ qđ subdi
ti possunt se opponere ne mutent dñm. ⁊ sic pro eorũ inter
esse possunt cõueniri vel se offerre defensioni cũ de iure sub
iectionis agitur. Hoc premisso cum queritur quale preiu
diciũ infereẛ dño qui sciuit causam agi cũ subiectis ⁊ tacuit
nec a sententia appellauit. Inn. in. c. suborta. j. eod. videtur
sentire ꝙ inferaẛ plenũ preiudiciũ. requiriẛ tñ ꝙ dñs sciue
rit causam agi ⁊ non ignorauerit sibi ius cõpetere in subie
ctos litigantes. Idẽ etiã sentit in. d. c. auditis. vbi dixit qđ
sententia lata contra vnũ alteri non preiudicat nisi sciuerit
⁊ non defenderit. alle. c. pe. j. eo. ⁊. l. sepe. §. pe. eo. ti. sed ꝯrium
tenuit ipse Innocẽ. hic dicens ꝙ dño fit preiudiciũ quo ad
possessionẽ: qꝛ fit executio pro illo qui sentẽtiã obtinuit. non
aũt preiudicaẛ dño quo ad proprietatem. ⁊ idẽ tenuit in. d. c.
pe. ⁊ videtur esse casus hic. ⁊ hoc cõiter tenent docto. domi.
Fran. de zaba. olim cardinalis florẽtinus p̃ceptor meus le
gẽs de h. c. magis se restrinxit. Dicit eñ qđ nõ sit p̃iudiciũ
superiori etiã sup possessione si ipse possidebat subiectionẽ:
⁊ ad hoc. c. rñdebat: qđ intelligiẛ qñ superior nõ erat in pos
sessionẽ. nam vbi alias potuisset impedire executionẽ fien
dã in reuocãte p̃textu iuris sui: vt legi. ⁊ no. in. d. c. veniens.
de testi. ⁊ per Bar. in. l. a diuo pio. ff. de re iudica. nunc nõ po
terit ex quo fuit sciens ⁊ non assumpsit defensionem. Sed si
ipse superior fuisset in possessione non debet ea priuari pro
pter sententiam latã contra subiectos: qꝛ hoc esset de dire
cto contra mentẽ huius. c. vbi dicitur qđ sentẽtia debet mã
dari executiõi absq; epi oueteñ. preiudicio. ⁊ subdit tex. ra
tionẽ: qꝛ gesta contra monasterium non debent preiudicare
epo pretendenti subiectionẽ licet sciuerit ⁊ non appellaue
rit qꝛ res inter alios acta regulariter alijs nocere nõ debet.
Vñ placet mihi iste intellectꝰ: ⁊ pondero multũ duo ex isto
tex. Primo in eo qđ dicit ꝙ absq; preiudicio eccl̃ie ouetẽ.
mãdata est sentẽtia executioni. si eñ priuareẛ possessiõe sua
18 nõ fieret absq; preiudicio grauissimo. † cũ magnũ sit posses
sionis commodum cum sepe ex defectu probationis de do
minio perdaẛ ipsum dominiũ. vt in. c. sepe. de resti. spolia. et
onus probandi incũbit non possidenti. l. fi. de rei vendi. C. et
in. c. ex literis. de proba. ⁊ instit. de interdi. §. commodũ. In
telligatur ergo iste tex. de tali preiudicio quo grauaẛ dñs
tacens: cũ fit executio in re vacante cum facilius ipse obti
a nuisset si nemo possideret: vt no. in. c. cũ veniens. ⁊ hũc intelle
ctũ iudicio meo videẛ tacite sensisse Inno. in. c. quamuis. in
princi. j. eod. Secundo pondero multũ rationem decidendi
hic in fine positam. ꝙ res inter alios acta ⁊c. ⁊ sic singulari
ter vult hec litera: ⁊ nescio alibi ꝙ dñs diciẛ prorsus alia
persona quo ad hoc vt nullũ fiat sibi preiudiciũ saltem gra
ue ex gestis cũ subiecto. Ex quo infertur qđ. c. pe. j. eo. ⁊. l. se
pe. eo. titu. ff. habẽt locũ in dño superiore: quo ad regulam
ibi positã: ⁊ nõ quo ad casus ibi exceptos. Et hoc aptissime
probo per rationẽ ipsius Inno. in. c. auditis. vbi dixit quod
defensio cũ de surreptione agitur equaliter ad superiorem
⁊ ad ipsos subiectos pertinet. ergo sententia lata contra v
num nõ dꝫ nocere alteri etiã tacenti. qđ probo per. d. l. sepe.
⁊. d. c. penul. tunc enim sentẽtia contra vnum non nocet alte
ri cum is cui primo loco competebat actio permisit sequẽ
tem experiri cũ posset illũ a iudicio repellere vt ibi diciẛ. sed
si equaliter ad vtrũq; pertineret nõ potuisset dñs subditos
remouere a iudicio. Item quare est hoc imputãdũ dño seu
superiori cũ subiecti litigent pro interesse eorũ: ⁊ sic senten
tia habebit suũ effectum contra subditos vt non possint ra
tione eorũ interesse amplius contradicere: sed contra supe
riorem non: cũ nõ debeat sententia excedere effectum suũ ⁊
transire ad alias personas: vt in. c. quesiuit. de his que fiunt
a prela. ⁊. l. sancimus. C. de penis. Dicet aliquis: hec videnẛ
contra tex. in. d. l. sepe. §. nã ⁊ si libertus. vbi diciẛ quod si li
b bertus litigans de statu suo cũ tertio reportat sententiã cõ
trariã preiudicabit sibi domino super suo iurepatronatus.
Ad illũ tex. etiam potest responderi dupliciter primo quod
tex. ille habet duos intellectus. Primo qđ intelligaẛ quan
do dñs interuenit in iudicio ⁊ hoc sonare videẛ ille text. dũ
dicit me interueniente ⁊c. ⁊ hunc intellectũ tenuit Jo. an. et
approbat Inno. hic. Dicit eñ Jo. ⁊ bene secundum Inno
cen. ꝙ si quis petit iura q̃ ego possideo in re aliqua me sciẽ
te ⁊ obtineat: non tamẽ mihi p̃iudicat nisi eum defendam:
⁊ exponit ver. d. l. sepe. ibi. me interueniente ⁊ defendente. et
sic apparet sm̃ eũ qđ si offerat se defensioni dꝫ probare de
iure suo: alias fieret sibi preiudicium. Secundus intellectus
fuit Roge. vt sufficiat sola scientia. ⁊ licet Bar. hũc intelle
ctum teneat in. d. l. sepe. Inn. tamen ⁊ Joan. and. dicunt hic
qđ papa videtur hic illũ intellectum Roge. reprobare. Sꝫ
si volumus seruare hũc intellectũ Roge. ⁊ Barto. dicamus
aliter ⁊ sic qđ aut loquimur in liberto litigante ⁊ fit dño sci
enti preiudiciũ: vt in. d. §. nã ⁊ si libertus. Aut loquimur in
subiecto litigante ⁊ non fit dño preiudiciũ lꝫ scienti: nisi in
terfuerit in iudicio ⁊ obtulerit se defensioni. ⁊ ita procedat
iste text. Et hunc intellectũ posuit. d. Ant. hic ⁊ videẛ iudi
cio meo de mente Bar. in. d. §. nã ⁊ si ratio sua bene ponde
retur. ratio diuersitatis est: qꝛ libertus fuit consecutus liber
tatẽ a dño. ⁊ sic videẛ habuisse licentiam a dño experiendi
super dñio: cõsequẽter sup iurepatronatꝰ ex licentia ipsius
19 dñi merito fit dño scienti preiudiciũ. ¶ † Sicut eadẽ ratio
ne dicitur in creditore litigãte sup dñio pignoris agẽdo hi
pothecaria vt fiat preiudicium debitori scienti. habuit eñ
illã obligationem facto dñi ⁊ sic videtur sibi dedisse licẽtiã

Sebast. Sapia.
a ¶ Sup iure sub
iectiõis. vid Ab
ba. in consi. iij. in
ci. nitar in presen
ti. colum. xviij. in
ij. vol. ⁊ in consil.
lxxxvij. incipi. in
questione que ad
presens vertitur
char. si. in. j. volu.
Fel. late post ab
ba. in. c. auditis.
col. xvj. ver. iquã
tũ late ponit ab
bas. s. de prescri.
⁊ Alex. in repe.
l. sepe. col. ij. xxx. ff.
de re iudic. vide
etiã aliqua p Fe
li in. c. pen. co. ij. j.
eo. vbi tradit an
⁊ quãdo tertius
agit nomie meo
me sciente mihi
preiudicet.
b ¶ Et non cõtra
dixit. Adde vi
dendũ eundem
consi. lxxxix. lib. j.
incipi. Jesu xpi
pijssime virginis
marie.

litigandi super dominio: vt not. bar. in. d. l. sepe. in subiecto
autē cessat hec rō cū nihil habeat facto dñi seu superioris
sz mere ipse possidet. si ergo litigat de subiectione venit me
re pro interesse ꝛ facto suo: iō nō dz p̄iudicare dño imo dñs
quo ad ius suū censetur prorsus alia persona. vt aperte vo
luit tert. hic ꝛ cum hoc temperamēto dictū Inn. in. d. c. sub
orta. pōt intelligi. Nā ibi litigabat de iure exemptionis cū
pretendente se exēptū. Ex hoc infert singlr qđ si exēptus ex
priuilegio litigat super iure subiectionis cum ordinario lo
ci sciēte papa ꝛ tacente: q̄ sentētia cōtra exēptum lata pre
iudicat iuri ipsius pape ad instar liberti litigātis super sta
tu suo sciēte dño ꝛ non cōtradicēte. qđ expresse tenuit hic. d.
Ant. qꝛ exēptus aliqđ cōmodū vltra subiectionē cōsequit
a papa in quo potest dici habere cām a papa hinc est qđ
qñ papa iudicat sup exēptione excipit expressum suū preiu
diciū. Predicta procedunt qñ superior sciuit ꝛ tacuit. ꝛ idē
20 si minus rōnabiliter appellauit. ¶ † Sed dubito qd si supe
rior debito tpe ꝛ ordine appellauit a sentētia lata ꝯ subie
ctū: sed postmodū appellationē deseruit: nunqd sententia
irroget sibi preiudiciū? Inn. sentit qđ sic. circa possessionem
non aūt circa proprietatē. exponit em̄ verbū alioquin. id est
si appellatio nō fuit rationabiliter interposita: vel fuit sed
non misit nuntiū vel nesciuit causam suā agi. Post. dicit ꝛ
bñ qđ hoc vltimū dz dicere ꝛ sciuit causam suā agi. alˀs se
cus per. c. pe. ī. eo. quasi dicat ꝛ bene: q̄ si non appellauit et
nesciuit causam suā agi non fit sibi p̄iudiciū etiā vbi primo
loco defensio sibi cōpeteret; vt. d. c. pe. multo fortius in casu
huius. c. ignorantia nō dz sibi nocere. ꝛ sic redeūdo ad q̄situ
sentiūt isti apertissime qđ id qđ dr in ver. alioquin. vt sine p̄
iudicio fiat executio sententie habeat locū etiā vbi fuit ap
pellatū: sed fuit appellatio postmodū deserta per nō p̄secu
tionē. Sed in contrariū allego: qꝛ si tertius offert se defen
sioni ꝛ succūbit facit sibi plenū p̄iudiciū: vt not. hic doct. ar.
hic. ꝛ sentit Bar. in. l. si perlusorio. ff. de app. Sol. pōt dici q̄
contrariū procederet qñ tertius assumeret plenam disputa
tionē de iure suo. hic vero loquit qñ appellat respectu sui
p̄iudicij circa executionē fiendā vñ si nō p̄sequit appellatio
nē perinde est ac si non appellasset: vt hic. ꝛ sic remanet ius
suū p̄ter executionē saluū. qđ intelligo cū limitatiōe de qua
21 s. dixi in principali qōne. ¶ † Preterea circa predicta q̄ro
pone q̄ superior fuit vocatus ad causam que mouebatur
contra subiectū sed nō cōparuit: nunqd hoc casu sñia lata
cōtra subiectū preiudicat superiori. d. Ant. videt hic senti
re qđ sic refert em̄ Cy. in. l. j. C. de aduo. diuer. iudi. tenentem
qđ si de iure meo cū alio iudicatur me assistente vel vocato
semp mihi preiudicatur. Ad hoc gl. in. c. dilectus. de simo.
Sed tu attende. nam puto qđ aut lect. d. Anto. est corrupta
aut corrupte alle. Cy. ꝛ quicquid sit dictū nō est verū vt suf
ficiat sola vocatio in casu huiꝰ. c. vel consimili. Vñ dico qđ
aut sumus in casibus de quibꝰ in. c. pe. ī. e. in quibus infertur
absenti plenū preiudiciū data scientia cause: ꝛ tunc fatēdū
est vt sufficiat sola vocatio qꝛ p hoc arguimus illū sciuisse
causam agi: merito fit sibi preiudi. cum sibi primo loco cō
peteret actio ꝛ ipse permisit sequentē expediri: vt ibi ꝛ in. l.
sepe. ff. eo. tit. Aut sumus in casu huiꝰ. c. vel alio: vbi absen
ti ꝛ scienti non fit plenū preiudiciū: ꝛ tunc nō video q̄ ex so
la vocatione fieret illi plenū preiudiciū. nā primo tert. est in
22 dictis iuribus per locū a spāli in ꝯñū. ¶ † Item ex sola vo
catione qs constituit in cōtumacia: ꝛ sola cōtumacia non
sufficit ad priuandū me iure meo: sz debet p̄cedi alijs reme
dijs: vt in. c. tue. ꝛ. c. qm̄ frequēter. §. in alijs. vt lit. nō contest.
23 ¶ † Quin imo plus dicit Inn. in. c. inter q̄tuor. de maio. et
obe. qđ si subditus sup iure subiectiōis cōuentus negat dñm
in iudicio: ꝛ datur illi terminus ad cōparēdū. qđ eo nō com
parente nō dz dari p̄senti etiā vera possessio subiectiōis:
qꝛ subditus nō hz facultatē restituēdi subiectionē cū ille ip
sam in se nō possideat alieno nōie: sed possideatur. Et vide
plene an hoc casu habeat locū noīatio domini cum effectu.
24 ¶ † Nec Cy. tenet id ad qđ eū allegat do. Ant. imo loqui
tur quando agitur de preuaricatiōe cōtra aduocatū parte
vocata ꝛ p̄sente. ꝛ tunc iudiciū agitatū cōtra aduocatum
preiudicet parti. ꝛ sic secus si fuit vocata sed non presens. ꝛ
hoc idē videt velle gl. in. d. c. dilectus. ij. de simo. quā alleg.
Cy. ꝛ forte vt dixi voluit dicere do. Ant. me assistente ꝛ vo
cato. vnde ista alternatiua vel dz esse. ꝛ alˀs nō bñ diceret. et
hec no. Et per hoc habes oīa q̄ tendūt ad intellectum text. ꝛ
25 gl. q̄ sufficere debēt p lect. huiꝰ. c. ¶ † Sed p studio camere
q̄ro an tertius possit appellare a qualibet sententia lata ꝯ
reū principalē. Sol. Inn. hic multū instat sed vera ꝛ clara
conclusio q̄ videt sibi in effectu placere: ꝛ approbat Bart.

Sebast. Sapia.
a ¶ Nunquid tertius. Vide Angel. late in. l. si suspecta. ff. de inoffi. test. Card. in. c. exceptionem. in vj. qō. de except. Ange. in. l. femine. ff. de regu. iur. Pau. de cast. in l. si perlusorio. ff. de app. Ang. et Imo. in. l. ab executore. §. alio. ff. eo. tit. de ap. bal. in. l. j. in vlti. q. C. si vnus ex pluribus. ꝛ que priuilegia habeat tertius cōparens p suo interesse quē non habent litigātes ponit Feli. in. c. sup eo. in princi. §. de offic. delega. ꝛ ibi late quas exceptiōes possit opponere ꝛ quomodo habeat p̄bare suū interesse.

in. d. l. a sententia est hec. q̄ ab ea sententia a qua pōt appel
lare reus victus poterit appellare ille tertiꝰ. puta a prima ꝛ
26 scđa sentētia. ¶ † Sed dubiū est in tertia sñia a qua victus
appellare non potest: qꝛ non licet tertio appellare. C. ne in
vna eadē q̄ cau. li. tertio appel. in rubro ꝛ nigro. ꝛ in. c. sua.
ī. de appel. Et in hoc est distinguendū qđ aut sciuit causam
agi per victū ante sententiā ꝛ non poterit tertio appellare.
imputet em̄ sibi quare prius non p̄uidit sibi. ar. C. de euict. l.
si parētes. ꝛ ar. ī. c. pe. ꝛ. d. l. sepe. Aut ignorauit ꝛ poterit ap
pellare qꝛ sine culpa sua non debet dānificari. hec tñ appel
latio non habebit releuare victū per hunc tert. hic in eo q̄
cōfirmatur sentētia quo ad reū nihil de iure suo docet. idez
dicendū qñ ex iuris dispositiōe appellare nō pōt. Et p hac
cōclusione adduco tert. in eo qđ mandat inquiri an iste ter
tius rōnabiliter appellauerit. nō enim est rōnabilis appella
tio ex quo prius potuit p̄uidere ꝛ ostēdere de iure suo sz vo
luit expectare tertiā sententiā. Est enim presumptio q̄ dila
27 tionis causa nunc appellet. ¶ † Quero nunquid tertius[a]
a possit pro interesse suo prosequi appellationem interpositā
per reum principalē aliter per se non appellando. dic q̄ sic:
quinimo si principalis reus transigeret cum actore pōt ni
hilominus iste tertius quo ad ius suū prosequi: qꝛ nō potest
reus per suā trāsactionē preiudicare iuri iam q̄sito tertio,
in eo qđ incepit illā appellationē respectu iuris sui p̄sequi.
de his videt tex. in. l. a sentētia. §. idē scripsit. cū seq̄. ff. de
appel. ꝛ ibi ho: firmat ꝛ not. Bart. Potuisset ergo iste oue
teñ. non appellare ꝛ appellationē interpositā per monaste
riū p̄sequi: ꝛ sup illa de suo iure docere: nec mirū sicut enim
pōt tertius pro suo interesse assistere liti ꝛ illā p̄mouere: vt
in. l. si perlusorio. post prin. ff. de app. ꝛ. l. si suspecta. ff. de inof
fi. test. ita assistere cause appellatiōis: ꝛ etiā promouere reo
28 principali desistente. ¶ † Quero nūc generaliter quid pos
sit facere iste tertiꝰ q venit ad causam p aliū intentatū. In
no. hic multa ꝛ intricate ponit. Bart. in. d. l. si perlusorio. §.
j. si clare ꝛ notanter dixit q̄ tertius pōt venire ad trip licem
effectū. qñq̄ venit vt remoueat illum qui causam incipit vt
ipse p̄sequat agēdo vel defendendo p̄ut ille faciebat: qñq̄
em̄ venit vt illi assistat: probationes inducat: ꝛ alia faciat
ad victoriā consequendā: qñq̄ venit post sentētiā ad execu
29 tionē impediendā. ¶ † Quo ad primū effectū distinguit q̄
aut ad illū qui causā incepit spectat negotiū principaliter
aut eque principalr sicut ad istū tertiū: ꝛ tūc tertius non po
test impedire istum agere vel defendere seu alter remouere
in. d. c. pe. ꝛ. l. sepe. prealleg. Aut ad istum principaliter non
pertinet. sed per quandā cōsequentiā: ad istū aūt tertium p
tinet principaliter exemplū in venditore q agit causam su
per dño rei vēdite: hec autē causa principaliter p̄tinet ad
ipsum emptorē licet per quādā cōseq̄ntiā periculū empto
ris reuertat ad ipsum venditorē qui tenet de euictio. vt in
c. si. de emp. ꝛ vendi. ꝛ tunc si quidē tertius venit ante lit. con
test. ꝛ potest impedire illū agere vel defendere: vt. d. l. sepe. ꝛ
c. penul. ī. eo. ad hoc. l. titia. ff. solu. mat. Si vero iste tertius
venit post lit. cōtest. ꝛ tunc si venit ad impediendū illū agere
ꝛ ignoret ea que facta sunt ꝛ potest illū adhuc impedire vt
dixi in precedenti casu qꝛ sicut sentētia non nocet ignoranti
d. c. pe. ꝛ. l. sepe. ita nec contestatio. Si vero sciuit litem cōte
stari tūc pōt ei assistere: nō aūt impedire sed remouere: qꝛ
sicut sñia sibi sciēti p̄iudicat dictis iuribꝰ eadē rōne litis cō
testatio vt no. in dictis iuribꝰ. Si vō venit ad impediēdū il
lū defendere: tūc impedire pōt ne illū defendat in p̄iudiciū
ipsius tertij. non aūt ne illū defendat in p̄iudiciū suū p̄priū.
30 ¶ † Quod etiā inuitū pōt qs defendere. l. soluere. cū si. ff. de
sol. ¶ Venio ad scđm qñ venit tertiꝰ vt illi assistat ꝛ coad
iuuet ad victoriā: ꝛ tūc in dubio pōt pro suo interesse: vt in
d. l. si perlusorio. Sed de isto dubitabat an possit p̄ducere te
stes q̄s principalis non p̄duxit. Gl. tenuit q̄ sic in. l. si suspe
cta. ff. de inoff. test. sequit Bar. in loco p̄all. facit. c. cōstitutꝰ
de testi. Scđo de isto tertio dubitat an in isto scđo casu ve
niēs post dilationes datas: ꝛ attestationes publicatas pos
sit de nouo testes inducere. intellige super antiq̄s articulis
vel directe cōtrarijs. quibꝰ casibꝰ nō admitteret principali
ter causam agēs. vt in. c. fraternitatis. de testi. Inn. hic mul
tū instat ꝛ videt tandē dicere q̄ nō: qꝛ primū p̄cessum prose
quit: nō aūt inchoat nouū. bar. dicit qꝛ acta gesta p istū pri
mū ita demū p̄iudicāt isti tertio si sciuit cām agi. secꝰ si igno
rauit: sicut dicimus in sñia in. d. l. sepe. ꝛ. d. c. pen. Aut ergo
iste tertiꝰ veniens sciuit istas dilatiōes dari ꝛ testes exami
nari ꝛ publicari: ꝛ tūc ista sibi acta p̄iudicāt: nec audit vo
lēs p̄ducere sicut nec audiret ille primus. Si vō ignorauit
tūc audit. qđ p̄bat hac ratione. Nā si principalis de causa
transegisset

tranſegiſſet vel ipſi inſtantie expꝛeſſe renuntiaſſet iſte tertius audiretur nihilominus. vt. ſ. dixi multomagis eſt audiendus in caſu noſtro vbi tacite pꝛincipalis eſt excluſus: de hoc vide qđ legi. ⁊ no. in. d. c. cõſtitutus. vbi bo. ter. Tertio circa iſtũ caſum dubitaẛ qd ſi iſte pꝛincipalis aliquid cõfiteaẛ qđ tẽdit in pꝛeiudiciũ iſtius tertij nũquid ſibi pꝛeiudicat. dic ꝙ nõ: vt. d. l. a ſentẽtia. ⁊ d. l. ſi perluſoꝛio. ¶ Venio ad tertium mẽbꝛũ qñ iſte tertius cõparet poſt ſñiam ad executionẽ ſñie impediẽdam. ⁊ de hoc concludit ꝙ aut venit intra tpa appellandi ⁊ poteſt ſibi pꝛouidere per viã appellationis. ⁊ de hoc ſatis. ſ. dictũ fuit. Aut venit poſt tpa appellationis elapſo tpe quo debet fieri executio: ⁊ dic vt plene not. in. c. veniens. ij. de teſti. ⁊ in. l. a diuo pio. §. ſi ſup rebꝰ. ff. de re iudi. vbi plene per Bar. ¶ Quero an eo caſu quo tertius pꝛo intereſſe ſuo aſſiſtit ei qui pꝛimo cauſam inchoauit ſeu ipſum adiuuat ſententia cõtra illum pꝛincipalem lata ſibi noceat. Inn. hic dicit ꝙ ſic. arg. opti. in. d. l. ſepe. §. naꝫ ⁊ ſi libertus in ver. me interueniente. Ad idem in d. l. perluſoꝛio. ⁊ d. l. a ſententia. ff. de appel. ⁊ qđ not. gl. in. d. c. dilectus. ij. de ſimo. ⁊ Cyn. in. d. l. j. C. de aduo. diuer. iu. ¶ † Vltimo hic quero an iſte tertius teneatur libellum offerre ⁊ lit conteſt. Inno. dicit quod ſi vellet pꝛo ſuo iure nouũ iudiciũ inchoare contra eum tunc dabit libellũ ⁊ litẽ cõteſtabitur. ⁊ omnia alia neceſſaria ad iudiciũ inchoãdũ ⁊ perficiẽdũ obſeruabit: ⁊ habebit tũc locũ diſpoſitio. l. ab a quo. ff. de rei ven. Si vero pꝛoſequitur litẽ ceptam per alium tunc nõ eſt neceſſe de nouo lit. conteſt. vel libellũ offerri. ſufficit eñ conteſtatio facta a reo pꝛincipali. ⁊ hoc dicit verũ ſiue pꝛoſequatur litẽ pꝛincipalẽ ante ſententiam ⁊ appellationẽ ſiue in cauſa appellationis velit pꝛoſequi appellationẽ per aliũ interpoſitam. Idẽ dicere videtur ſi appellat a ſententia cõtra aliũ lata: qꝛ appꝛobare videẛ oĩa geſta per aliũ vſq; ad actum appellationis. arg. in. l. iij. §. falſus. ff. rẽ ra. hab. Videtur tñ ab hoc vltimo poſtea in alia gl. recedere. ſ. qđ ex quo pꝛincipaliter appellat requiritur libellus. Hoſtien. ex toto non placent hec dicta Inno. dicit eñ ꝙ cum reus pꝛincipalis non fuit in cauſa nomine illius tertij. non poterit ratificare qđ ſuo noĩe geſtũ nõ eſt: vt in regula ratũ lib. vj. ideo dicit ꝙ ſi vult ſentẽtiã directo ꝓſequi exigiẛ alia litis cõteſtatio. Do. Ant. dicit diſtinguendũ finẽ ad quẽ venit iſte tertius. Si quidem venit ad finẽ impediendi executionẽ ſentẽtie tñ non exigitur alia litis cõteſtatio: ⁊ hoc qꝛ iſtud iudiciũ ſummarie agitatur hoc mihi placet: ſed requiro vt detur aliqualis petitio. arg. in. c. veniẽs. ij. de teſti. nõ foꝛmaliter per modũ libelli: qꝛ ex quo agitur de modico pꝛeiudicio nec ſperatur ſentẽtia que afferat perpetuũ pꝛeiudiciũ ſufficit iudiciũ ſummarium reſpectu oꝛdinis ⁊ reſpectu pꝛobationis: vt ſentit gloſ. ij. hoc no. Io. de lig. in cle. ſepe. de ver. ſing. dixi in. c. j. de libel. obla. qđ intelligo quãdo vult differre executionẽ donec pꝛobauerit plene de iure ſuo.

32 ¶ Nam ad effectũ impediendi perpetuo executionẽ requiro plenam pꝛobationẽ reſpectu ſubſtãtie ꝓbationis iuxta no. in. d. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. vbi pleniſſime de hoc: qꝛ affert magnũ pꝛeiudicium ſed reſpectu oꝛdinis pꝛocedendi ſufficiet iudicium ſummarium quia non eſt queſtio per ſe pꝛincipalis: vt in. d. §. ſi ſuper rebus. Redeo ad verba do. Ant. ſi aũt pꝛincipaliter iſte tertius appellat vel etiã pꝛoſequitur exigitur aliqualis petitio ſm eum. Ego in hoc vltimo dicerem ꝙ aut iſte aſſiſtit liti ne colludatur cum reo pꝛincipali. ⁊ tunc nõ eſt neceſſe libellum vel aliquam petitionem offerre: qꝛ exigit vt pꝛo ſe pꝛonuntieẛ: aut aſſiſtit pariter aſſumendo iudiciũ ⁊ petit pꝛo ſuo iure ⁊ pꝛonuntiari ⁊ ſequoꝛ Hoſtiẽ. vel vt ſaltẽ detur aliqualis petitio: qꝛ fatuus eſſet iudex qui pꝛonuntiaret ſuper non petitis. l. fina. C. de fideicõmiſ. liber.

33 ¶ † Poſſet etiã queri an ſolius poſſeſſionis ratione quã tertius habet poſſit impedire executionẽ ſentẽtie in ſui pꝛeiudicium. Inn. inſtat tandem videtur ſentire quod ſic ⁊ idem Bar. in. d. §. ſi ſuper rebus. qđ placet qꝛ non debet contra ignoꝛantem ⁊ nõ vocatum mutari ſtatus poſſeſſionis. l. ſi. C. ſi per vim vel alio modo. ⁊ c. j. de cauſa poſſeſ. ⁊ pꝛo pꝛie. ⁊ in. c. inter quatuoꝛ. de maio. ⁊ obed. ⁊ hec ſufficiant.

1 Sententia lata cõtra abſentem retractaẛ docto de legitima abſentia. alias ſecus. 35.

2 Vniuerſitas tpalis in q̃ eſt iuſpatronatꝰ põt pignoꝛari vẽdi ⁊ locari.
Iuſpatronatus non tranſit in creditoꝛem qui habet in pignus locum vbi eſt eccleſia patronata. 36. 38.
Iuſpatronatus tranſit in emptoꝛem ⁊ conductoꝛem.

3 Poſſeſſio in beneficialibus quo caſu transferaẛ per inſtitutionem de beneficio factam.

4 Iudex qui remittit negotiũ ad ſuperioꝛẽ poteſt cuilibet partiũ dare atteſtationes ſuas ipſi ſuperioꝛi deferendas: ⁊ ſtatuere vtriq; parti terminum peremptoꝛium ad comparendum. 15. ⁊ ſuperioꝛ poteſt pꝛonuntiare abſq; alia citatione.

5 Legatus pape habet oꝛdinariam iuriſditionẽ. ⁊ ideo poteſt cauſam iure legationis ſibi competentem. delegare.

6 Illud dicitur cõſtare ex ſententia quod conſtat ex atteſtationibus ad quas ſe refert ſententia.

7 Sententia in qua dicitur titium non pꝛobaſſe ⁊ tamen apparet ꝙ pꝛobauit: non eſt nulla: ſed pꝛeſumitur iudicem erraſſe.

8 Nudum miniſteriũ cõpetens alicui iure ꝓpꝛio põt per alium exerceri.

9 Pꝛeſentato an acquiratur aliquod ius. 11. 12.

10 Pꝛeſentari poſſunt plures per patronũ: ſꝫ vnus ipſoꝛum tantum inſtituitur ad libitum epiſcopi.
Patronus non poteſt pꝛeſentare plures variando ſed cumulatiue ſic.
Pꝛeſentati poſſunt imploꝛare officiũ ſuperioꝛis vt epiſcopus velit vnũ ex ipſis inſtituere.

11 Pꝛeſentatus qui ex cauſa legitima non fuit inſtitutus ab epõ: habet contra ipſum actionem perſonalem vt ſibi pꝛouideat de beneficio.

13 Pꝛeſentatio facta a non patrono: licet aliter pꝛeſentatus ſit inſtitutus: eſt ipſo iure nulla maxime ſi verus patronus impugnet qui poteſt dicta pꝛeſentatione non oſtante alium pꝛeſentare.

14 Inſtitutio facta per epm in eccleſia patronata anteq̃ patronus ſit in moꝛa pñtandi: an conualeſcat ſi patronus in termino nullũ pꝛeſentauit.

16 Impedimentum abſentie an pꝛobeẛ per ſimplex iuramentum: vel quomodo. 36.

17 Sententia lata contra legitime impeditum an ſit ipſo iure nulla.

18 Iudex an poſſit reſtituere quem etiam maioꝛem aduerſus ſententiam quam ipſe iudex tulit.

19 Subdelegatus vtrum poſſit cauſas ſubdelegare: vide in diſcurſu.
Pꝛocuratoꝛ ante litem cõteſtatã non põt alium ſubſtituere: poſtea vero ſic: qꝛ eſt effectꝰ dñs litis.
Pꝛocuratoꝛ poſt lit. cõte. non reuocatur inuitus.

20 Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum dicitur quaſi oꝛdinarius.

21 Vices ſuas ſi quis alteri cõmiſerit: nil ſibi reſeruare cenſetur.

22 Delegatus legati cardinalis põt ſubdelegare.

23 Delegatꝰ regulariter nõ ſubdelegat: qꝛ non habe iuriſditioem pꝛopꝛiam: ſed alienam.

24 Delegatus inferioꝛis a pꝛincipe põt ſubdelegare cum poteſtate ſubdelegandi.

25 Delegatus pꝛincipis ſubdelegãs: an poſſit dare poteſtatem ſubdelegandi. a

26 Teſtium examinatio in cauſa ciuili poteſt alteri committi.

27 Teſtium examinatio vel receptio an poſſit ſubdelegari per illum cui fuit commiſſa.

28 Nõ ꝓbare ⁊ minus ſufficiẽter ꝓbare paria ſunt.

29 Collatio beneficioꝛũ debet eſſe pura ⁊ ab ea abeſſe omnis ſurreptio.
Sententia in cauſa beneficiali nunq̃ tranſit in rẽ iudicatã ſicut in cauſa matrimoniali: niſi reſpectu illius qui ſuccubuit. a

30 Sententia lata erroꝛe iuris ꝓbabili non eſt ipſo iure nulla.

31 Sententia lata qꝛ iudex fuit doloſe circunuẽtus an ſit ipſo iure nulla.

32 Iudex poteſt pꝛocedere ad deciſionem cauſe per iura partis pꝛ̃ſentis: ſi credit illa ſufficere ad ipſaꝫ deciſionem.

33 Iudex oꝛdinarius qui tulit ſñiam elicitã ꝓ obꝛeptionem vel dolum malũ põt eandem reuocare.

34 Sententia licet trãſiuerit in rem iud. tamẽ retractatur ex cõfeſſione partis pꝛo qua fuit lata aſſerentis ipſam foꝛe iniquam.

37 Poſſeſſio: an capiatur per perceptionem penſionis alicuius rei.

40 An a delegato legati appelletur ad papam.

Cum bertoldus.

1 ¶ † Pꝛobata iuſta cauſa abſentie reuocatur ſententia lata contra abſentẽ maxime vbi apparet iudicem circunuentum. Vel aliter ⁊ ſic. contra ſñiam auditur is qui fuit abſens docto de impedimento etiã minus ſufficienter ſi opponit de iniquitate que ex tenoꝛe ſentẽtie ⁊ ex actis conſtare dicitur quo docto obtinebit. Vel clarius et notabilius ſic. Si citatus ad ſententiã ex legitima cauſa iudici ignoꝛata non comparuit: tenet ſñia eo abſente lata: ſed retractatur eo ꝓbante legitimã abſentie cauſam. Si vero impedimentũ pꝛobat nõ plene nõ retractaẛ ſñia niſi pꝛius doceat de ipſius iniquitate. Et iſte iudicio meo eſt verus ⁊ notabilis intellectꝰ huius ca. quẽ doc. noſtri non clare dilucidauerunt. Diuiditur

¶ Ad executionẽ. Adđ vidẽdũ de hoc ⁊ đ ſupꝛadictis: pe. de ancha. cõſil. cccxxiiij. inci. in chꝛiſti noĩe. ad dubia de quibus queritur. Sebaſti. Sapi.

¶ Executionem. ĩpedire executionẽ ſñie. vide car. in cle. j. in. iiij. col. ṽſic. gñaliter autẽ. de re iud. ale. in. l. a diuo pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud. Feli. in c. veniens. ij. ſ. de teſt. col. ij. ṽſi. aduerte. cũ plurib. ſequentibus.

principaliter in duas partes. In prima. ponitur
processus narratio. In secūda ibi l3 partis restitu
tio: auditoris datio: ipsius relatio : pape diffini-
tio: suū motiuū cōtinēs. Prima pars pōt subdi
uidi sed nō expedit: q2 satis patēt partes in litera.
¶ Casus literalis. Beltold9 miles habebat vil-
lam quādam in qua erat ecclesia de qua ipse erat
patronus. villam illam obligauit. p. militi dicto.
p. creditore sublato de medio. a. nepos eius et he
res vacante ipsa ecclesia. d. clerici eiusdē loci pñ-
tauit ad dictā ecclesiā archidiacono dicēs ꝙ ius-
patronatus cum vniuersitate trāsisset in eum. ar-
chi. de consensu epī ipsum instituit in eadem et in
corporalē possessionē induci fecit eundē dictus
bertoldus dñs fundi hoc audiens. t. presbyterum
epo presentauit: sed eps ipsum non admisit pro-
pter qd dictus. t. presbyter corā remensi archiepi
scopo apostolice sedis legato ꝫ prefatū. d. depo-
suit qōnē archieps causam super hoc iudicibus
delegauit sub hac forma vt causam instructa3 ad
ipsum remitterent prefigendo partibus terminū
peremptoriū, in quo eius cōspectui se p̄sentarent
sniam recepturi ad quē terminū dict9. d. cū suis
attestationibus accessit. t. presbyter nec venit nec
tunc misit aliquē responsalem. legatus inspectis
attestationibus dicti clerici ipsum. d. ab impeti-
tione. t. presbyteri absoluit postmodū vero idem
presbyter intra breue tēpus ad legatū accedens
insta3 cām absentie allegauit quo audito archi-
eps mandauit quibusdā iudicibus vt si iustam
causam absentie ostēderet corā eis predictā sen-
tentiā decernerent nullius esse valoris ꝛ causam
terminarent eandem alioquin sniam ipsam face-
rent obseruari. dicti iudices commiserūt alijs vi
ces suas q testes sup predicto articulo receperunt
a quibus dictus. d. clericus ad sedē apo. appella
uit. Papa auditis ꝓbationibus illius presbyte
ri super absentie sue causa: licet eā min9 sufficiē-
ter probasset: ne tamen preiudicaret opinio veri-
tati: cōmisit papa causam illa3 cuidā cardinali.
ipse vero intellectis meritis cause oīa retulit dño
pape qui archiepiscopū inuenit circūuentū fuis-
se ex tenore snie. tum q2 cōtinebaꝝ in illis ꝙ p at-
testationes ipsius clerici fuisset sufficienter ꝓba-
tū ꝙ prefatus. a. in possessione iurispatronatus
extiterat cū ipsum ad eandē ecclesiā presentauit
cū tamē per attestationes illas nihil aliud osten
sum fuit nisi ꝙ p̄dicti. p. ꝛ. a. annuatim perceperūt
decem solidos qui patronis illius ecclesie dari
consueuerunt. tum quia dicebaꝝ in sententia illa
quod dictus. t. in probatione defecerat: cum per
attestatiōes illius appareat manifeste ipsum suā
intentionē sufficienter probasse: tum etiam quia
causam non recepit sufficienter instructam cum
vnius tantum partis attestationes receperit que
parū faciebāt ad causam: vnde papa sniam pre-
dictam cassauit. ꝛ prefato. t. adiudicauit ecclesiā
memoratā: cum a vero patrono ipsum p̄sentatū
2 fuisse cōstiterit. Ber. ¶ † Pauca notabilia colli-
gā: q2 litera est dubia: ideo venit infra examinan-
da. Sed p forma colligo primo qd vniuersitas tē
poralis in qua est iuspatronatus potest pignori
a tradi ꝛ nimirum, nam ꝛ vendi potest: a vt in. c. cum
seculum. de iurepa. ꝛ. l. in modicis. iuncta gl. fin. ff.
de contrahen. empt. ꝛ locari: vt in. c. ex literis. de
iurepa. Sed iuspatronatus in contractu pigno-
ris non transit in creditorē. vt hic singulariter pro
batur. sm verū ꝛ cōem intellectum. Sec9 in alijs
duobus contractibus precedētibus vt in iuribus
preal. Diuersitatis ratio. j. dicetur. transit etiam
cū hereditate vt hic in prin. Et quot modis trās-
feraꝝ hic iuspatronat9, vide p gl. in hac materia
3 notabile. xvj. q. vij. pie mentis. ¶ † Not. ij. ibi: ipm
b instituit. ꝙ etiam p institutionē b de bñficio factā
nō trāsferꝝ ipsius bñficij corporalis possessio. nā
iste archi. istū dñm instituit ꝛ in corporalē posses-
sionem induxit: ꝛ ꝙ p institutionē factā de bñficio
vel alia re nō transferaꝝ possessio tenet glo. in. c. p
tuas. de dona. ꝛ in. c. ex ore. de his q̄ fi. a ma. par.
ca. ꝛ in. c. autoritate. de inst. ꝛ ibi est glo. de effectu

huius institutionis. Sed contrarium ꝙ transeat
possessio tenet gl. in. c. ij. de consue. vide quid iuris
per Joan. an. post Compo. in. c. transmissam. de
ele. tetigi in. c. ij. ꝛ. c. autoritate. preal. Et conclude
quod si institutio fit ante collationem tunc nō trās
fertur possessio: quia habet vim collationis. Si
vero post ꝛ fit in p̄sentia rei seu beneficij: et nemo
est in possessione beneficij: ꝛ tunc secus vt. l. quod
meo. ff. de acq. pos. ꝛ sic concordat gl. prealle. hoc
declara vt latius not. in prealle. iuribus ad que
4 iura remisi. ¶ † Not. ibi per partes remisissent: ꝙ
index remittēs negotium ad superiorē potest cui
libet partium dare attestatiōes suas ipsi superio
ri deferendas. concordat quod leg. ꝛ not. in. c. dn-
dū. el. j. §. de elec. ꝛ statuere vtriq3 parti terminum
peremptorium ad comparendum coram superio
c re c vt in. c. fi. de accusa. ꝛ ita fuit actum hic. nam le
gatus iste sine alia citatione protulit sententiam
5 remisso tibi negotio per delegatos. ¶ † No. ꝙ le-
d gatus pape pōt delegare d causam iure legationis
sibi competentem. Concordat. c. fi. de off. leg. vbi
vide ꝛ nimirum. habet vim ordinariam: vt in ca.
ij. eo. ti. lib. vj. ꝛ quilibet ordinarius potest pro sua
iurisditione causam delegare: vt. l. vnica. C. q pro
sua iurisdi. ꝛ. c. vt litigantes. de offi. ordi. lib. vj. ꝛ. c.
si quis cōtra clericum. de foro compe. idem si esset
delegatus cum haberet delegatam a principe:
6 vt in. c. pastoralis. in prin. de of. dele. ¶ † Not. ibi
ex tenore snie. ꝛ tene menti ꝙ illud diciꝝ constare
e ex tenore snie e qd cōstat ex snia iunctis attestatio-
nibus ad quas iudex in sententia se retulit. Vide
tur ergo expressum in snia qd cōtinetur in attesta
tionibus ex quo iudex ad illas se retulit facit opti
me. l. pen. C. de sen. que sine cer. quanti. ꝛ. l. ait pre-
tor. §. j. de re iud. facit ad ea que dixi. §. eo. titu. c. j.
7 ¶ † No. in ver. tum q2. ꝛ tene menti semp q2 pro-
bat id qd dixi. §. eo. c. causam. ꝙ si iudex in senten-
tia dixit alterā partiū in ꝓbatione defecisse et per
attestationes constat qd probauit intentionē suā
presumitur iudex errasse vel circūuētus non aūt
debet p̄sumi ꝙ testes vacillauerunt vel alius de
fectus ex quo in actis non diciꝝ. facit qd not. In-
no. in. c. qm̄ contra. de proba. ¶ Opp. contra tex.
in eo quod archidiaconus istū. d. instituit. nam in
stitutio pertinet ad epm: vt in. c. cum satis. de offi.
archi. ¶ Sol. dicit glo. ij. ꝙ hic arch. hoc fecit ex e
cōmissione epi: vt diciꝝ in tex. al's aūt nō potuis-
set nisi hoc haberet ex consuetudine. Aduerte qd
arch. fecit hic duplicē institutionem. vnā tituli col
latoriā: aliā corporalē: quatenus illū fecit in pos-
sessionem induci. In prima procedit dictū gl. In
secunda nō: q2 illa spectat iure proprio ad archi.
vt est tex. in. c. vt nostram. ꝛ. c. ad hec. de off. archi.
8 ¶ † Et not. ex tex. ꝙ istā institutionē corporalem
f potest archi. per aliū facere: f licet nudum ministe-
rium. Ex quo collige ꝙ nudum ministerium com
petens alicui iure proprio pōt per alium exerceri.
Quid aūt si ex delegatione: dic vt in. c. fi. §. vlt. de f
9 offi. dele. ¶ † Opp. secundo ꝯtra text. in eo qd iste
presentatus a vero patrono egit contra institutū
per epm, vñ obstat. c. pastoralis. j. de iurepatro.
vbi agiꝝ cōtra epm ad interesse. nā ex p̄sentatio-
ne sola patroni non videꝝ ius acq̄situ presentato
saltē vt possit contra institutū agere cū patron9
non trāsferat ius spirituale: sed est illa p̄sentatio
quoddā principiū ad institutionē obtinendam ꝙ
quidē principiū nō est ratū anteq̄ presentatio ap
probeꝝ per diocesanū: vt dicit tex. in. c. qd aūt. j. rñ.
de iurepatro. Sol. glos. iij. dicit quod ius acqui-
ritur presentato permanente in eadē voluntate
patrono: licet episcopus eum nolit sine causa ad-
mittere: ꝛ vigore huius iuris potest agere vt in-
stituatur sicut potest agere electus vt sua electio
confirmetur. ad hoc alleg. istum text. et no. singu-
lariter: q2 quotidie solet ad hoc allegari iste text.
iuncta gl. sed nō respōdet gl. specifice ad iura su-
perius allegata. Aduerte q2 doctores hic instant
ꝛ vario modo loquūtur. ꝛ Inn. vꝝ in varijs locis
sibi ꝯrius. nā in. c. qd sicut. de ele. dicit ꝙ inter pre-
sentatum ꝛ ecclesia3 nullū vinculum ꝯhitur: cum
nihil sibi

a ¶ Et vendi pōt. Adde Ro. cōsi. ccclxix. Bal. ꝯsil. j. v. lib. vbi ponit an veniat appellatione oīum bonorū et iurium datorū in dotē per mulierem.
✠ Sebasti. Sapi.

b ¶ Per institutionē. Vide Ale. in l. cū hēdes. in p̄n. ff. de acq. pos. vbi dicit ꝙ ēt in ecclesiā non transferꝝ possessio nisi per apprehēsionem.

c ¶ Corā superiore. adde ꝙ voluit Fede. cōsi. xxviij.

d ¶ Pōt delegare. Pondera q2 multa noua dixi circa istū tex. primo q̄ vā lect. est vltra al's qd id papa hic restituit aduersus sniam ꝛ illā irritauit: q2 erat presumptio v̄itatis ꝯ sniam: quia libellauit ꝙ iuspatronat9 trāsiuerat in creditorem non fuit inuestit9 quo casu datur ta'is con. lusio ꝙ vbi ē p̄sumptio veritatis ꝯ sniam audiꝝ qs contra illam sententiā ad probādā veritatē contra illam sniam. ꝛ ita hic est casus q2 papa dicit qd auditorē ꝺdit ne opinio preualeat veritati. ergo videbaꝝ pape qd veritas ec̄t ꝯtra sniam. istud colligiꝝ ex libello. ista mihi vꝝ vera lec. itē dicebā aliud qd forte decisio huius ca. non bñ procedit q2 libellus ineptus et calūniosus eqparātur sm Innoc. in c. j. de off. vic. sed snia lata super libello iepto ē nulla. vt. l. fi. ff. de li. ꝛ posth. ergo ita sup libello calūnioso. ergo ista snia erit nulla ipso iure. ergo male decidit irritandam. Itē dicebā

ꝙ in quātū Inn. hic dicit qd si iudex dicit ꝯdēno. q2 ꝓbatū est p. a. ꝛ. b. qd talis snia nō tenet: ꝛ rescindi pōt p istū text. ego dicebam qd iste tex. loqꝝ eo casu quo dictū fuit ꝙ vna pars ꝓbauerit suā intētionē ꝛ altera pars nō ꝓbauerat. et sic erāt duo errores ergo duplex funiculus fortior est vno. vt in. c. j. de treuga et pa. ergo non ꝓbat iste tex. dictū Innoc. Itē inq̄tū. d. Anto. in. c. in p̄ntia. de renun. saluat. d. Inn. in. d. c. qm̄ ꝯ. q2 dicit qd vbi iudex dicit q2 probatū est ꝛ non reducit se ad. a. et b. ꝙ valet snia q2 possibile est ꝙ ꝓbauerit per ꝯfessionē partis vel alio mō: vt. l. quoties. §. q dolo. ff. de ꝓba. ego dicebā istud ꝓcedere eo casu quo exp̄meret istud apud acta per id qd dixit Bart. in. l. lucius. ff. de his qui no. infa. al's sec9. Andr. Barba.
✠ Sebasti. Sapi.

e ¶ Ex tenore sententie. Qñ quid dicatur constare ex tenore declarat Feli. in ca. trāslato. col. j. §. de consti. v̄ sic. adde pro istis notabilib9. vbi dicit ꝙ illud non dꝫ cōstare ex tenore quod elicitur virtualiter.

f ¶ Per aliū facere. adde vt p cal. ꝯs. j. de priui. in fi.

nihil sibi iuris acquirat. allegat. d. c. pastoralis. ꝛ pondera hoc vltimũ dũ dicit ꝙ nihil iuris acquirit̃ p̃ntato: ꝯtrariũ dixit apte in. d. c. dilectus. de offi. leg. vbi eñ dicit ꝙ p̃ntatus acquirit ius. sed non plenũ sicut acquirit p institutionẽ seu collationẽ. notabiliter subiungit ꝙ per collationem seu institutionẽ acquirit̃ ius in re. qḋ pbat̃ in. c. pe. de p̃ben. lib. vj. ꝛ. c. vlt. de cõces. p̃ben. eo. lib. p p̃sentationẽ vo acquirit̃ ius ad rẽ. i. ad bñficiũ petẽdũ. ꝛ hꝫ actionẽ psonalẽ ꝯ epm: vt in. c. pastoralis. ꝛ. c. cũ dilectus. de iurepa. q̃ verba bene notabis.[a] Et vide ho. gl. q̃ idẽ sentit. in. d. c. dilectus. q2 hec materia pprie nõ adaptat̃ ad titulũ: nõ psequor hic. sed dicã plene in. d. c. pastoralis. ſꝫ quatenꝰ facit ad ppositũ. ¶ † Cõclude sic nõ sequẽdo verba doct. ꝙ patronus p̃sentauit duos simul vel successiue anteꝗ̃ eps spreuerit primũ: ꝛ tũc neutri est acquisitum ius petendi institutionẽ: sed est in optione epi seu debentis instituere eligere quẽ vult ex illis: vt in. c. cũ autẽ. ꝛ ibi plene dixi de iurepatronatus: nec hꝫ primo p̃ntatus hoc casu aliquã actionẽ ꝯ epm etiam ad aliud beneficiũ q2 patrono licuit variare aliũ accumulãdo. nõ aũt ex toto recedẽdo. vt plene no. p Jo. an. in regula in re cõi. de re. iur. lib. vj. in mer. ꝛ epo licuit vti autoritate a iure sibi cõcessa sine alterius iniuria vt pluribus presentatis eligat ex illis vnũ. nemini eñ ex illis iniuriam facit q2 vtit̃ iure suo: vt no. in. c. cũ ecclesia. de elec. ꝛ. xxiij. q. iiij. qui peccat. sed si eps differret instituere aliquẽ ex eis. tunc patronꝰ põt instare vt eps ꝯpellat̃ p superiorẽ. ar. c. decernimus. ꝛ. c. filijs. xvj. q. vij. ꝛ credo ꝙ etiã p̃sentati possunt implorare officiũ superioris in genere vt vnũ ex his eligat. ar. in. l. cum quidam. ff. de leg. ij. ¶ † Aut patronus presentat vnũ quẽ eps sine cã legitima spreuit instituere. ꝛ patronus postmodũ accumulauit aliũ quẽ eps instituit ꝛ tũc valet institutio facta de scõo cũ fuerit presentatus p patronũ cui licuit variare aliũ accumulãdo. d. c. cũ aũt. sed eps sine causa legitima spreuit a p̃ncipio primũ cõfirmare seu instituere. ita ꝙ propter eum primo presentatus incurrit dãnũ tenet̃ illi puidere. iuxta id qḋ habet̃ in. c. pastoralis prealle. ꝛ in hoc habet ille p̃sentatus actionẽ personalẽ contra epm. Aut patronus nullũ aliũ p̃sentauit. sed perseuerat in prima presentatione. ꝛ sumus in terminis. c. nostri. quo casu dic ꝙ põt presentatus agere vt eps cõpellat̃ eũ instituere: q2 ius est sibi acquisitũ ex p̃sentatione. vt pbat̃ hic ꝛ in. c. dilectus. de offi. deleg. ¶ † Idẽ potest agere ꝯ intrusum in illo beneficio vt inde remoueat̃ ꝛ sua p̃sentatio admittat̃. tex. est hic q2 cũ habeat ius ad beneficiũ petẽdũ hꝫ p ꝯsequens ius ad oĩa p que veniat̃ ad bñficiũ cõsequendũ. ar. c. pretere a. ꝛ. c. prudentiã. de of. dele. Nõ ob. c. qḋ aũt. s̃. alle. ꝛ p ꝯtrario q2 fateor ꝙ factũ patroni nõ est ratum anteꝗ̃ sequat̃ institutio per epm: q2 põt variare aliũ accumulando: vt s̃. dixi. sed dũ pmanet in prima volũtate est ius acquisitum presentato ex quo potest agere vt consequat̃ institutionẽ: vt hic saltẽ implorãdo officiũ superioris. facit qḋ in simili not. in. c. veniens. de renun. quod acquiratur ius presentato: patet q2 patronus habet ius in presentando vt in. c. dilectus. ergo in presentatũ transfert ius: nõ tñ ius in re vt predixi: sed ius ad illud petẽdũ. Nec ob. si dicat̃ ꝙ si haberet ius ex presentatione nõ teneret institutio facta de alio ad secũdã presentationẽ patroni ne patronus posset aliũ p̃sentare. Ad hoc eñ respõdet̃ vt predixi q2 patronus potest alium presentare accumulando non in totum a priore recedẽdo: vt in. d. c. cũ aũt. Et ex hac variatione seu accumulatione patrono a iure pmissa[b] acquirat̃ aliquale ius etiã scõo ideo põt eps eligere quẽ vult. ¶ Quandoqꝫ presentatio est facta de vno per eũ qui nõ est patronus: nec in possessione patronatus: ꝛ p̃sentatus instituitur ab episcopo putante illum esse patronũ. postmodũ vero p̃sentatur alius per patronum qui est in possessione patronatus. ꝛ valet hec vltima presentatio etiã facta prima nõ cassata nec aliter irrita renunciata. ꝛ presentato acquirit̃ ius ac si nulla alia presentatio precessisset ꝛ potest agere contra institutum sine presentatione veri patroni vt remoueat̃: ꝛ vt sua presentatio admittatur ꝛ instituat̃: vt est tex. notabilis hic. Et ex hoc notabiliter colligitur qḋ institutio[c] facta p episcopũ sine p̃sentatione veri patroni est ipso iure nulla patrono saltẽ illã institutionẽ impugnãte. qḋ procedit etiã si eps non agebat in institutione continẽte verũ patronũ cũ hic crederet aliũ esse patronũ possessorem. fortius ergo debet esse nulla cũ sine aliqua presentatione aliquẽ instituit vt hic ꝛ in. c. decernimus. xvj. q. vij. vbi tex. optimus. Ex hoc infertur ad intellectum. d. c. illud. de iurepa. vt verbũ irritãda ibi positũ stet proprie: ꝛ qḋ institutio talis sit nulla aperte sentit Fed. in trac. permutationis. dicã plenissime in. d. c. illud. ¶ † Quid aũt si eps simpliciter contulit ꝛ patronus intra tps sex mẽsiũ nullũ presentauit an conualescat prima institutio facta p episcopũ. vide de hoc ꝛ alijs circa materiã per do. de Rot. deci. ccclvij. dicam in. d. c. illud. sufficiant ista hic. ¶ Opp. ꝛ videt̃ qḋ ex alio capite hec sententia fuit nulla: q2 sine peremptorio lata. ij. q. ix. caueant. ꝛ. c. oĩa. ꝛ. l. j. §. itẽ cũ ex edicto. ff. q̃ sen. sine app. rescin. Sol. gl. sequens ꝙ iudices remittentes negotium citauerunt partes. vt. s̃. dixi in notabilibus. Et circa hoc vide notabile dictum Inno. in. c. fi. de accusa. in prin. vbi dicit quod iudex cui cõmittitur per superiorem aliquis articulus cause per eum instruendus ꝛ ad superiorẽ remittendus potest etiam si nihil fuerit dictũ per superiorẽ prefigere partibus terminũ intra quem compareãt coram superiore ne sine termino causa remaneat qḋ est mẽti tenẽdũ. ¶ Alterꝰ oppo. videt̃ eñ ex quo intra breue tps post sniaꝫ iste clericus comparuit debuit audiri absqꝫ eo ꝙ aliter impedimentum probaret: vt in. l. ꝛ si post tres. ff. si quis cautio. so. dicit gl. in ver. breue tẽpus. qḋ illa l. intelligit̃ quando quis vult purgare morã ante lit. cotest. ꝛ cum ius alterius partis non est effectũ deterius. vel dic melius quod illa. l. loquitur in stipulatione iudiciali cum quis promisit se sub certa pena sistere die certa in iudicio: quod si non fecit poterit morã purgare intra paucos dies dum modo ius actoris non sit effectum deterius: sed hic loquitur cum sententia lata quis petit illam retractari allegando iustam causam absentie quo casu non debet audiri nisi probet impedimentum: vt. j. latius dicetur: q2 sentẽtia fecit ius inter partes: vt in. c. cũ inter. ꝯ. eo. de purgatione more. vide quod not. in. c. cupientes. de elect. libr. vj. in verbo expectari. ꝛ in regula more. de regu. iur. lib. vj. ꝛ plene per Bartol. in. l. si insulam. ff. de verb. obli. ¶ † Opp. de. c. ex literis. de in integ. rest. vbi quis fuit auditus contra sententiam probando impedimentum seu iustam causam absentie per solum iuramentum. Sol. gl. sequens qḋ illud processit fauore matrimonij vt ibi dicitur in text. nec is qui fraudulenter absentiã procurauit erat soluendo: ideo pars fuit audita cõtra sentẽtiam hic aũt cessat ille fauor nec pbat̃ alicuiꝰ fraus: ideo oportet qḋ probet̃ impedimentũ quo pbato reuocabitur sentẽtia: vt hic. ꝛ. l. si finita. §. si forte. ff. de dã. infec. nec dicitur iudicatũ vbi quis iusta causa detentus presens esse non potuit. l. quesitũ. ff. de re iud. ¶ † Aduerte q2 glo. videtur sibi contrariari: ac etiam tex. de contrarietate notari potest. Nã primo dicit glos. ꝙ snia reuocat̃ probato impedimento ꝛ sic vult ꝙ snia tenuit. qḋ clarius dr in gl. seq. ꝛ satis videt̃ innuere litera in fi. in verbo irritãdã. ꝛ tñ postea sentit ꝯtrariũ. s. ꝙ nulla sit eo ꝙ allegat. l. quesitũ. Hoc etiã videtur innuere tex. in ver. postmodum. in ver. nullius decernerent esse valoris ꝛc. Solu. dic ꝙ aut iudex sciebat iustam causam absentie ꝛ nihilominus tulit sententiam ꝛ nõ videt̃ iudicatũ: ita intelligi põt. d. l. quesitũ. ꝛ tenet ibi Bar. ꝛ dixi in. c. querelã. de pcur. facit. c. si duobꝰ. de app. Aut iudex ignorabat ꝛ sententia tenet mero iure: vt in. d. c. q̃relã. sed debet reuocari impedimento probato: vt hic. Nec obst. text. in eo quod dicit nullius valoris. debet enim intelligi in effectu. ꝛ hoc vult glo. sequens. et satis etiam sentit Host. in tex. in verbo irritandã. ponderando quod nõ dixit irritam. et sic talis sententia tenuit secundũ eum. ¶ Sed tunc opp. si tenuit quomodo potuit legatus suam sententiam retractare cõtra. c. in literis. de offi. dele. ꝛ. l. j. C. sentent. rescind. non posse. Sol. dicit gl. in ver. nullius. qḋ hoc potuit p beneficiũ restitutionis in integrum ex clausula generali si qua iusta causa mihi videbitur ꝛc. ff. ex quibus causis maior. per totum. ¶ † Nota ex hac glo. iuncto tex. quod legatus potest ex causa restituere etiam maiorẽ contra suam sententiã: ꝛ idẽ facere potest episcopus ꝛ quilibet alius habẽs merũ ꝛ mixtũ imperiũ: vt in. l. in causę. ij. §. si. cũ. l. sequẽ. que incipit perfecti. ff. de mino. Quid autem in simplici magistratu an possit restituere: ꝛ quid in delegato. dic vt plene legit. et not. in. l. si. C. vbi ꝛ apud quẽ. ꝛ. l. aduersus sententiam. C. si aduer. rem iudic. in. d. §. fin. ꝛ in. c. pe. de in integ. resti. vbi plene de hoc. ¶ † Opp. contra tex. in eo ꝙ delegati a legato cõmiserũt alijs vices suas. ꝛ sic contra. l. a iudice. C. de iudi. ꝛ. c. cum causam. de app. vbi dr ꝙ delegatus inferioris a principe nõ potest alteri subdelegare. sol. gl. in v̓. alijs soluit tribus modis. Primo ꝙ hic fuit lis cõtesta coram istis delegatis legati anteꝗ̃ subdelegassent vnde sicut pcurator ad iudicia non põt ante litẽ cõte. aliũ substituere sed postea sic cũ sit dñs litis p contestationẽ effectus vt in. l. nulla. C. de pcu. ꝛ expressius in. c. j. eo. tit. lib. vj. ita ꝛ delegati inferioris a principe: quasi dicat ꝙ ꝯtraria loquuntur anteꝗ̃ sit lis cõtestata coram delegatis. secus si postea vt hic. Hanc opi. tenuerunt Azo.

a ¶ Bene notabis. Adde an per presentationem acquiratur ius presentato per Lapum alleg. viij. ꝛ clxviij. ꝛ an p electionẽ elect. cal. de cõsi. xv. de iurepa. ꝛ ꝙ ex institutione queratur ius per Lapum alle. xliij.

b ¶ Iure permissa. Adde Lap. alle. lxxvij. vbi vide ad sequẽtia.

Sebasti. Sapi.

c ¶ Qḋ institutio. Vide Egi. bellame. in deci. clxiij. incip. collatio facta. Car. in cle. j. §. verũ. in fi. j. de here. Car. in ꝯs. lxiij. incip. in ecclesia bellumẽsi. i iij. dubio. et Car. in cle. j. in p̃n. col. xv. v̓. sed post longaꝫ cogitationẽ de supplẽ. negli. pla. Rom. in ꝯs. ccclvj. ad finem.

ꝛ vin.ꝛ cũ ea transit Spe.in ti.de lit.contest.§.fin. in fi. Sed hãc solutionẽ reprobat glo.ꝛ bene in.d. c.cũ causam.per illum tex.qui bene facit:ꝛ qꝛ iura in contrarium allegata loquũtur indistincte. Nec ob.ratio premissa ꝫm Jo.an.in.d.c.cum causam. qꝛ ꝓcurator ideo cõmisit seu substituit post litis cõtestationẽ:qꝛ est effectus dñs instãtie vt dicitur in.d.c.j.hinc est ꝙ sine causa postmodũ nõ reuocatur inuitus:vt in.c.ij.eo.ti.li.vj.qꝺ non est in iudice delegato:vt.l.iudiciũ soluitur.ff.de iudi.ꝛ ratio rationis est:qꝛ in contestatiõe ꝓcurator est vt agens:iudex vt patiens:fortius ergo operaꝝ contestatio in agẽte ꝙ̃ in patiẽte.facit.s̃.quod metus causa.sacris. Preterea in cõtestatione quasi contrahitur inter partes vt.l.iij.ff.de pecu.non autẽ cũ iudice:sed corã eo sitiste quasi ꝯtractus. Item ratio quare prohibeꝝ delegatus subdelegare de qua per gl.in.c.is cui.de offic.dele.lib.vj.vbi vide ita limitat post.lit.cõtest.sicut ante.ꝛ hanc partẽ sequuntur cõiter legiste.in.l.a iudice.preal. et in.l. more maiorũ.ff.de iurid.om.iud.ꝛ vtrobiqꝫ per Bar. Hinc merito gl.transit ad secũdam solutionem dicens quod hic non fuit exceptũ:ꝛ ideo de facto taliter processum fuit potest gl.intelligi qꝺ valet cõmissio nisi excipiaꝝ.qꝺ nõ puto verum ex defectu potestatis.d.l.a iudice.ꝛ.d.c.cum cãm.et hoc tenet hic do.Anto.sed credo ꝙ glo.intellexit qꝺ de iure non valuit ille processus sed de facto dũtaxat:qꝺ clarius exprimit in tertia solutione: dicens qꝺ hodie standum est cõtrario. Hec solutio est vera in se:sed nõ cõgruit huic litere q̃ presupponit validitatem ꝓcessus irreuocabilẽ nisi fuisset pretensa iusta causa absentie tpe sententie. Quarto sol.Inno.eleganter ꝙ articulum iurisditionalẽ non potest iudex inferior a principe delegare:sed articulum non iurisditionalem sic.et receptio testium est articulus iurisditionalis cũ testes non sunt approbati seu interrogatoria non sunt facta.nam tunc iudex deputatur super receptione testium:vt est tex.iuncta glo.in cle.vna de of.deleg. Secus vbi omnia fuissent examinata: ita ꝙ cõmissarius habet nudã facti receptionẽ tunc enim est articulus sine iurisditione. Ad hoc vide bo.glos.in.d.cle.vna.ꝛ sic intelligas dictum Inn.ꝛ hoc vltimo casu.potest saluari hec litera et hanc sol.sequitur hic.d.Ant.ego ad hoc allego glo.not.in auẽ.vt defun.seu eorum fu.colũ.v. in verbo causam audiant que hoc sentit. Ad idẽ allego tex.opti.in.c.super questionum.de of.dele. ver.nos autem.vbi quãdo fecit mẽtionem de articulo non iurisditionali dixit a nobis vel quicũqꝫ iudex ꝛc.sed vbi fecit mentionem de articulo iurisditionali non replicauit illa verba vel quicũqꝫ ꝛc.ꝛ hoc teneo licet Bart.in.l.more maiorum.ff. de iurisd.om.iud.simpliciter dixerit talẽ delegatum[a] inferioris posse vnũ articulum subdelegare:sicut delegatus ad vniuersitatem causarũ potest subdelegare vnã causam.ꝛ de hoc dixit esse casum in cle.vna.de offi.dele.sed certe Bar.non bene põderauit illũ text.[b] loquiꝝ enim in delegato pape de quo non est dubiũ quin ex priuilegio speciali possit subdelegare vt in.c.pastoralis.de of. dele.ꝛ.l.ꝛ qꝛ.ff.de iuris.om.iu.ꝛ.l.vnica.C.qui pro sua iurisditione. Itẽ contra eũ aperte facit text.in d.c.cũ cãm.vbi loquiꝝ de articulo receptiõis testiũ. Ad idẽ.l.a iudice.preal.vbi ꝺꝛ ꝙ iudex delegatus nõ habet potestatẽ dandi iudicẽ.sed committendo articulũ iurisditionalem daret iudicẽ: vt probatur in.d.cle.vna.de offi.deleg.ergo talẽ articulũ iurisditionalẽ cõmittere non potest. Nõ obst.similitudo per eũ allegata.

20 ¶ † Qꝛ delegatus ad vniuersitatem causarũ cẽseꝝ quasi ordinarius ideo põt vnã cãm subdelegare:vt not.in.c. cũ causam pal.ꝛ.l.cũ pretor.ff.de iudi.ꝛ.l.pomponius.ff.de re iudi.q̃ ratio cessat in deleg.ad vnam causam. Si ergo vis saluare dictũ Bart.restringe eũ ad articulum non iurisditionalem:vt dixit Inno.ꝛ hoc dictũ vꝛ tenere Bald.in.d.l.a iudice. Allegat glo.in cle.vna.de off.deleg.ꝛ est glos.fin. Hãc solutionẽ sequũꝝ do.de Ro.deci.xlvij.ałs clvij.vide plene per Spec.in ti.de test.§.j.ver.sed nunqd.ꝛ ꝑ Pau.in.d.cle.vna. Sed ꝙ̃ꝙ̃ hec dicta mihi placeãt:tñ iudicio meo hec lec.non cõgruit huic litere.

21 ¶ † Qꝛ isti delegati nõ subdelegauerunt vnũ articulum tñ:sed simpliciter aliꝭs commiserunt vices suas:ꝛ sic nihil sibi reseruauerũt vt singulariter voluit Innocẽ.in.c.super questionum.de off.deleg.vbi dicit qꝺ si delegatus committit alicui vices suas videꝝ in totũ commisisse ad quod allego tex.iuncto principio cum fi.in.c. venerabili.de offi.dele. Nec ob.qꝺ.s̃.dixit.s.qꝺ litera innuit ꝓcessum hic valuisse:qꝛ hic nõ discutitur de validitate processus istorũ subdelegatorum:imo nil de istorũ ꝓcessu diciꝝ:sꝫ disputatur dũtaxat de sñia archiepi:ꝛ sic si bene ponderetur hec litera nõ facit in hoc ꝓ nec ꝯ:sed simpliciter narrat factũ.

22 ¶ † Quintã lect.seu solutionẽ ego do valde singularẽ per quã tolliꝝ oĩs obiectio vt dicamus speciale esse in delegatis legati pape deputati in certa prouĩcia vt illi possint alteri subdelegare:sicut hoc põt facere delegatus proconsulis.vt probatur ꝫm vnum intellectum in.l.legatis[c].ff.de off.procon.quem intellectum sensit ibi gloss.nec Barto.reprobat sed cum eo simpliciter trãsit.ꝛ Bal.expresse approbat in.d.l.a iudice.et per illam.l.dixit ꝙ delegatus legati cardinalis[d] potest cõmittere:ꝛ hoc quia talis gerit in prouincia sibi cõmissa vices principis ꝛ habet ibi supremam potestatem:ꝛ sic est loco principis.vñ sicut delegatus principis subdelegat:ita et delegatus istius legati.sed Bal.intellexit in legato cardinali.facit ad hoc qꝺ not.gl.in.c.ij.de offi.leg.lib.vj. que dicit qꝺ legatus cardinalis[e] equiparatur proconsuli.legatus vero non cardinalis qualis erat iste de quo in tex.equiparatur p̃sidi.tex.tamẽ ibi loquitur indistincte in omni legato pape:ꝛ sic intelligendo habes hic lecturam omnino nouam.

23 ¶ † Que autẽ sit ratio quare delegatus regulariter non subdeleg. Joan.and.in.c.is cui.de offi. deleg.lib.vj.dicit quod officium seu munus iudicandi est necessarium.alleg.not.in.d.l.a iudice. Ego vero allego aliam rationẽ.[f] scꝫ ꝙ delegatus

---

a ⁓ Sebasti. Sapi. ¶ Talẽ delegatũ.vide rotã dec.iij.inci.itẽ quod delegatus.ꝛ deci.xiiij.inci.item si ep̃s.sub ti.de offi.leg.in nouis. Imo. in cle.j.in gl.fi.de offi.deleg. Alex.in.d.l.more.col.v.

b ¶ Illũ tex. Et si diceret qspiã ꝙ ꝫm hoc ille tex.esset de indubitabili qꝛ delegatus pape põt totã cãm subdelegare:fortius debet posse subdelegare vnũ articulũ cause.rñdeo qꝺ dubiũ faciebat:qꝛ ibi delegata erat grauis causa.puta inqsitio ꝯtra certas personas.iõ propter grauitatem negotij videbaꝝ qꝺ nihil posset subdelegari et ꝯ Bart.tenẽt oẽs ĩ d.l.a iudice.C.de iu.excepto pau.de ca.et Spe.ĩ ti.de iudi.dele.§.j.in ver.sed nunqd subdelegat⁹. Cano.hic ꝛ in.c.super qõnũ.§.nos aũt.de off.deleg.per illũ tex.q melius ꝓbat ꝙ̃ alius de mũdo inducẽdo vt pul.per Imol.ibi ꝛ do.Ale.in d.l.a iudice.ful.ꝛ Ale.in.d.l.more.ꝛ facit vulgata rła ꝙ idẽ iuris est de ꝑte quo ad partẽ q̃ est de toto q̃ ad totum l.q̃ de tota.ff.de rei vẽ.ꝛ.l.qui sic, in prin.cũ glos.ff.de vsu. Nec ob.ꝙ delegat⁹ ad vniuersitatẽ causarũ põt vnã cãm subdelegare qꝺ ideo est qꝛ cũ preest territorio cẽsetur ordinari⁹.iõ nimiruꝫ si potest subdelegare.

c ¶ In.l.legatis. Et in.l.cũ ꝑtor.§.j.ꝛ ibi Ang.ff.de iud.sꝫ dicit Sal.in.d.l.a iudice.C.de iud.ꝙ ex quo tot⁹ mũdus hoc tꝫ non audet discedere:sed tñ ꝙ aures suas offendit vt lati⁹ ibi videas ꝑ do.Ias.de may.

d ¶ Cardinalis. Contrariũ tꝫ expresse Lud.ro.in l.more.ff.de iuris.om.iud.per istum tex.ꝛ.c.cum causam.de app.q̃ iura nihil obstant:qꝛ bene dicunt ꝙ subdelegatus a delegato principis nõ põt subdelegare fateor vt ibi:ꝛ in.d.c.super questionũ.§.si vero.de offi. deleg.eodẽ modo subdelegatus a delegato cardinalis.

e ⁓ Sebasti. Sapi. ¶ Cardinalis.vide Ang.in.l.cum pretor.§.j.ff.de iud.vide Ias.in.l.j.col.iij.ver.item cardinales.ff.de of.eius cui mã.est iuris.vbi refert aliquos tenentes quod cardinales equiparantur prefecto pretorio aliquos quod equiparantur proconsuli.

f ¶ Rationem. Ista ratio est vera ꝛ cõis quã tenent doc.in.d.l.a iudice.ꝛ in.d.l.more sed eam declara pulchre sic.nã ille põt delegare qui habet propriam iurisditionem.l.j.§.qui mandatum.ff.de offic.eius cui man.est iurisdi.hoc est dicere qui habet proprietatem in iurisditione sed delegatus nõ habet proprietatem:qꝛ iurisditio non est sua ꝓpria sed illius iudicis ordinarij cuius munere fungiꝝ:ꝛ ꝙ nõ habeat ꝓprietatem ꝑꝫ:qꝛ potest qñcunqꝫ reuocari. Sed delegatus hꝫ solũ vsum iurisditionis nõ ꝓprietatẽ:quẽadmodũ ergo vsurarius põt vti:sed non potest aliꝭs concedere nec locare.§.j.ꝛ.ij.insti.de vsu ꝛ habita.ita eodẽ modo delegatus q non habet ꝓprietatẽ iurisditionis sed solum vsum bene potest vti iurisditiõe sꝫ aliꝭ nõ põt cõcedere nec delegare ita elegãter declarat Ang.in.l.more.qui multũ gloriatur de hac sua declaratione ꝛ suo filij.et eã sibi tacite ascribit paul.in.d.l.a iudice.de Angelo mẽtionẽ non faciẽs.istã tñ similitudinẽ reprehendit Ful.i.d.l.more.in.j.ꝛ.ij.col.qꝛ ꝫm eum similitudo non est bona: qꝛ qui cõcedit alij cũi vsum nõ põt illũ reuocare dicto.§.j.instit.de vsu.ꝛ habita.et tñ qui delegat iurisditio põt vt dixi qñcunqꝫ reuocari:ergo siĺitudo nõ est bõa de vsurario ad delegatum. Sed dñs meus.d.Iaso.de may.in.d.l.a iudice.defendit ange.dicẽs Ful.nõ aduertere ꝙ istꝺ est magis fortificare rõnẽ Ange. qꝛ si vsurarius q habet plus iuris eo qꝛ talis vsus nõ põt ab eo reuocari.tñ potest ipse tñ vti ꝛ non aliꝭs cõcedere ꝙ̃to magis delegatus a quo potest semper et qñcunqꝫ reuocari potest ipse aliꝭ delegare.vnde Fulg.aꝛ declarat istã communẽ rationẽ et placet multũ domino meo. naꝫ ille potest delegare qui habet propriã iurisditionem.quare:qꝛ in re propria quilibet est moderator et arbiter:vt.l.in re mandata.C.man.ꝛ dicit text.in.l.nemo.C.de iude.iustum est vnicuiqꝫ sua committere.ille ergo q habet iurisditionẽ ꝓpriam potest ea vti ꝛ potest eã delegare prout vnicuiqꝫ licituꝫ est in re ꝓpria:sꝫ ille cũi delegata est iurisditio:qꝛ nil proprium habet.sꝫ fungiꝝ iurisditiõe delegantis:ꝛ si vtitur re aliena nõ põt facere in re aliena illud ꝙ sibi placet:sed potest facere tñ ꝙ̃tum dñs sibi concedit.l.diligẽter.ff.mã. Sed ordinarius delegauit sibi causam vt cognosceret:ergo istum finẽ non debet egredi:ergo non dꝫ posse aliꝭ subdelegare.ex quo non habet cõmissionẽ de hoc ꝛ ideo potest fieri delegatio cũ potestate subdelegandi:ꝛ tunc posset subdelegare.vtraqꝫ est pulchra ꝛ no.declaratio scꝺm prefatum dominum meum:vbi.s̃.

Non habet

¶ Qđ nõ. Delegat⁹ p̄ncipis nõ põt dare delegato ptātē subdelegādi. adde qđ vltra glo. hic alle. p istū idē tꝫ archi. in. c. q̄uis. de off. dele. in. vj. ꝛ Jo. an. in. c. is eũ. eo. ti. de off. deleg. in vj. in no. ꝛ sequit̃. d. Alexā. in. d. l. a iudice. C. de iudi. prōnē Joā. and. q2 nullus delegatus põt dare illā facultatē subdelegādi. alias res transiret in infinitū ꝫ. l. fideicõmis. §. si qs. ꝛ. ff. de leg. iij. ꝛ idē tenet expresse Alb. de rosa. in. d. l. more. ff. de iurisdi. om. iudi. in. vij. col. Fulgo. aũt ibi in. iiij. a col. ꝛ do. Jas. de may. in. d. l. a iudice. in. vij. col. in fi. tenet ꝯriũ ꝛ sic ꝫ cõez: monet vi na rõne cui dřse magis credere q̄ auctoritati docto rũ: nā maiorē potestas dlegati p̄ncipis in subdelegādo q̄ sit ordinarij in delegando. istud expresse ptꝫ in. l. j. C. q pro sua iu. q2 delegatus principis põt delegare oẽs cāz etiā meri ꝛ mixti imperij q̄ nõ põt delegat⁹ ordinarij. Si ergo ordinarius põt dare istā ptātē delegato suo q̄to magis delegat⁹ p̄ncipis põt dare de legato suo. nec obstat. q̄ dr̄ posset ire in infinitū. nā intelligit. d. Jas. q̄ põt delegatus p̄ncipis dare istā facultatē subdelegato suo lꝫ nõ trāsit vltra. pꝫ q2 subdelegat⁹ a dlegato principis nõ põt vltra post ea subdelegare: vt hic. ꝛ in. c. sup qõnū. §. si v̄o. de offi. dele. ꝛ in. c. cũ cām. j. de app. et in hoc visi sunt ibi doc. dormire. ꝛ sic dicit se nõ videre q̄ ratio diuersa possit dari quare ordinari⁹ possit dare istaꝫ potestatē suo de-

nõ habet iurisdictionē propriā: licet fungat̃ munere iudicandi: ideo nõ põt alteri committere: q2 nemo dat qđ nõ habet: vt in. c. d. albertũ. j. q. vij. et in. c. quod autem. de iurepa. Hāc rationem sensit text. in. l. more maiorum. ff. de iurisdi. om. iudi. et expsse tenet Bal. in. d. l. a iudice. ideo delegatus p̄ncipis habet ex priuilegio vt cõmittere possit.

24 ¶ † Et hec faciũt ad questionē notabilem quam ponit glos. in. d. c. is cui. An delegatus inferioris a principe cum potestate subdelegandi possit alteri subdelegare. Jo. an. in gl. sua et in nouella tenuit q̄ sic multi tamē contra. Sed primā partem sequitur Barto. in. d. l. more maiorum. reddēs bonam rationē q2 tũc nõ v̄r ipse delegatus delegare sed delegās: vt. l. vnum ex familia. §. si de falcidia. ff. de lega. ij. ꝛ. l. nõ distinguemus. §. quesitum. ff. de arb. Jtē si cognitio cause est iurisdictionis. ꝛ ideo delegabilis. ita iudicis dare licentiā est iurisdictionis: vt. l. imperium. in fin. ff. de iurisd. om. iud. ideo delegabilis. Et he rationes sufficiunt iudicio meo et in causis ꝓhibitiuis huius delegationis. de quibus. s. siue teneamus primā siue secūdam. adduco optimum simile. in. c. j. de procu. lib. vj. in fine.

25 ¶ † Sed dubiũ est non tactũ per docto. aliquos q̄ meminerim qd in delegato principis sub delegante an possit dare potestatē subdelegandi. Ego allego ad hoc glo. sing. in. c. super qõnum. in §. porro. in ver. trāsfert. que tenet q̄ non ª q2 potestatem cõmittendi habet ipse delegatus nõ ex cõmissione: sed a lege. Ego vero sic distinguerem q̄ aut cõmittit totaliter vices suas ꝛ non põt dare hanc potestatē subdelegandi: q2 cũ p talē ꝯmissionē desinat esse iudex nõ poterit illa subdelegatio postmodũ fienda per subdelegatũ sibi attribui cũ deficiat extremũ ad qđ: vt in. l. bonorũ. ff. rem rat. habe. ꝛ qđ no. Bar. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. ꝛ per glo. in. c. q̄ sit. de elec. lib. vj. nec priuilegium suũ cũ sit psonale poterit alteri cõicare: vt in regula priuilegium psonale. de reg. iur. li. vj. Aut cõmisit reseruata sibi aliqua iurisdictione et tunc valebit q2 ipse videt̃ cõmittere dando spẽciale mandatũ cõmittēdi arg. in. d. l. vnũ ex familia. ꝛ. d. c. j. de procu. li. vj. ꝛ hec no.

26 ¶ † An autem iudex ᵇ delegatus a principe vel ordinari⁹ possit notario cõmittere receptionem testium. Jnnocē. dicit q̄ sic q̄tum ad scribendũ: sed non q̄tum ad examinandum. j. de consanguini. ꝛ affini. c. j. Hoc vltimũ nõ placet Host. nec cõiter alijs doc. q2 in ciuili iudex põt cõmittere testiũ examinationem alias receptiōe: vt in. l. iudices. cũ auc. ibi signata. C. de fide instr. ꝛ in cle. vna de offic. dele. de quo in Spe. de teste. §. nunc tradendum. ver. ad officium ꝛ plene hunc articulũ examinaui in. c. cũ causam. de test. dic vt ibi.

27 ¶ † Quid de eo cui fuit ꝯmissa receptio testiũ an possit alteri subdelegare. Jnno. distinguit q̄ aut fuit ꝯmissa receptio testium seu examinatio ꝛ nõ potest alteri cõmittere: q2 in hoc electa est eius industria. de offic. dele. c. si. Aut fuit commissum vt attestationes scriberet ꝛ tunc committit: q2 eligitur eius opera potius q̄ industria argu. j. de appel. cũ causam. Host. in hoc vltimo cõtra: q2 licet sit electa opera tñ nõ substituet sine ꝯsensu eligētis. ff. de solu. inter artifices. ꝛ certum est quod multum potest in his tabellio. Jtē talis confidit de electo qui nõ confideret de substituto. ꝛ cum hac opi. transit hic Joā. an. ꝛ placet hoc vltimum do. Anto. Et pro hoc ego allego tex. in. c. fi. §. ceterũ. de offi. deleg. vbi patet q̄ cũ alicui cõmittitur nudum ministeriũ industriale non potest commissarius aliũ substituere. sed iste tabellio licet sit electus ad scribendũ tamen q2 per fidem et eius legalitatem fuit electus non poterit alium subrogare multũ eñ valet fides boni scriptoris. de proba. qñ cõtra. ꝛ. c. cum dilectus. de fid. instr. sed primũ dictũ q̄ deputatus ad examinationē testium non possit alij cõmittere non puto verum sed distinguo quod aut ad hoc fuit deputat⁹ per papam ꝛ potest q2 iudex est: vt est tex. apertus in. d. cle. vna. de off. dele. Aut fuit deputatus ab inferiori ꝛ potest committere articulũ nudum: vt. s.

dixi in alio iudice. ꝛ tenet aperte gloss. fi. in. d. cle. vna quā notabis. sentit etiam hoc do. Ant. ꝛ hec sufficiant hic cũ nõ sit propria materia huius. c.

28 ¶ † Opp. contra tex. quod iste sacerdos fuit auditus contra sententiam licet sufficienter nõ probaret iustā causam absentie vnde ob. c. querelā. de procu. ꝛ per locum a speciali. c. ex literis. de in integ. resti. ꝛ paria sunt non probare vel min⁹ sufficienter probare: vt in. c. tam literis. de test. et. c. fin. de iureiuran. ꝛ optime. c. causam. s. eod. Sol. glo. in ver. minus sufficienter sentit duas solutiones. Prima qđ iste fuit auditus ne veritati opinio preualeret vt in litera. hec solutio est nimis generalis. Nam eadē est ratio in qualibet alia causa: ꝛ tamen non fit retractatio sententie nisi probetur legitima absentie causa: q2 cũ sententia transiuit in rē iud. fecit ius inter partes siue equa fuerit siue iniqua. ideo non debet retractari cũ graui preiudicio alteri⁹ partis nisi der̃ plena probatio: s. eo. cum inter. ꝛ. l. ingenuum. ff. de sta. homi. Et forte ob hoc glo. transit ad secūdam solutionē dicens q̄ hic ex plurib⁹ causis fuerit auditus quia iudex fuit circumuentus ꝛc. vt habetur in litera. ꝛ in gl. sed per hanc solutionē nõ habet̃ clare intellectus huius ca. q2 aut iste cause reddunt sententiam nullam ꝛ tunc non oportebat probare causam absentie sed ꝓpter nullitatis debuisset audiri quātuncunq̄ fuisset cõtumax: vt in. c. licet. et quod ibi not. de senten. excom. lib. vj. facit cle. j. de re iudic. Aut non inferebat nullitatem ꝛ tũc non debebat retractari ex quo nõ transiuit in rem iudicatam: vt in iuribus pre alle. vt in. c. tum ex literis. §. fi. de in integ. restit. facit quod no. Joan. an. post Arch. ꝛ Jmo. in. c. j. de dolo et contu. lib. vj. Jnnocē. ponit hic septem solutiones seu septem lecturas. que licet iudicio meo ex toto litere non satisfaciant. vt. j. ꝑpatebit: que tamen in se sunt notabiles. ideo illas singulariter prosequar.

26 ¶ † Et primo dicit ipse q̄ ideo auditur iste ꝯtra sententiā diffinitiuam nulla appellatiōe suspensam: q2 agebatur de beneficio: nā speciale est cum de beneficijs agit̃ cum in ipsorũ collatione adesse debeat omnis puritas ꝛ abesse omnis surreptio s. e. cum olim. ꝛ de elec. cum dilecti. Nec ob. ꝓm eũ j. eo. cum inter. ꝛ. c. suborta. quia non loquũtur in beneficialibus. Ex hac lect. habes notabile quod sicut sententia in causa matrimonij carnalis non transit in rem iudicatā. s. eo. lator. ꝛ. c. consanguinei. ita nec in cũsa matrimonij spiritualis etiam si agatur de inferioribus beneficijs vt hic ꝓm istũ intellectũ. Et hoc idem dictum fuerat Jnnocē. in c. cum olim. de do. ꝛ contu. per illum ter. Sed hec lec. non videtur primum cõgruere huic litere: q2 ꝓm eam frustra fuisset inquisitum legitima causa absentie. Preterea papa non firmat se sup qualitate cause: sed rationes text. pariter militant in alia causa. Jtem dictum nõ est verum indistincte q2 in preiudicium succũbentis bene transit s̃nia in rem iudicatam etiam in causa beneficiali: et probatur. ꝛ optime in. c. cum dilecti. in fi. de elec. ꝛ per gl. in. c. j. de conces. preb. dixi plene in. c. cum olim. ᵇ de dolo. ꝛ cõtu. vbi vide do. Ant. dicit q̄ hec lect. potest saluari intelligendo quod propter absentiam minus legitime probatam possit retractari sententia sicut retractatur in matrimonio: vt in dicto. c. ex literis. de in integ. restit. satis. posset hec lect. saluari in se sed minus restringit literam que in retractatione sententie non fundat se super specialitate cause beneficialis. Jtem posset subtilizando hec lect. impugnari per istum text. q2 si in causa beneficiali deberet indistincte retractari sententia propter absentiam minus legitime probatam papa retractasset istam sentētiam in prin. anteq̄ admisisset alias probationes sup iniustitia s̃nie qđ non fecit: imo prolata absentia minus sufficienter dedit autoritatem super ꝓbanda iniustitia ꝛ ea ꝓbata tunc demũ retractat sententiam vt clare probat̃ in versi. licet aũt. ¶ Secũda lec. Jnno. est vt locũ habeat qđ hic dr̄ cũ ex tenore s̃nie deprehendit̃ illi⁹ euidēs iniqtas vt hic

legato ꝛ nõ delegatus principis suo subdelegato, clarius ꝓbat sic aut res põt in infinitũ trāsire ex pte vni⁹. ita transibit in infinitum res in delegatiōe ꝛ subdelegatione ordinarij sicut in delegatis et subdelegatis principis aut nõ põt vltra trāsire qđ est veri⁹: ꝛ tũc nihil obstat quare nõ possit dari ista facultas vtriq̄. et istā cõclusionē dr̄ se tenere ꝑ veraꝫ marmorea conclusione ꝫ cõem.

¶ Adde q̄ gl. in §. porro. sequitur Are. consil. xiij. Anto. Francis.

¶ Delegat⁹ p̄ncipis licet possit subdelegare. l. a iudice. C. de. iud. hec alle. nõ tñ credo qđ subdelegare possit cũ ptāte subdelegandi. ꝑ gloss. in ca. super qõnũ. in. §. porro. de of. dele. qcqd iste dicat: q2 lꝫ sit maior ordinario vt in. c. sane. et in c. studuisti. de of. leg. tñ ordinarij iurisditio est firmior et vniuersalior q̄ sit iurisditio dele. sicuti ꝑ plura ꝓbat and. sicu. i rub. de off. dele. q etiā hanc partem tꝫ in. d. §. porro. q̄ videt̃ eē cõis ꝛ propterea puto i hoc passu multũ cogitādũ cũ durum sit recedere a cõi opini. quicqd dixerint nouissimi. Sebasti. Sapi.

¶ An autem iudex Vid Pe. de ancha. i. c. p̄ntiũ. §. testes. colũ. j. de testi. in. vj. vbi refert Jo. an. reprehendere iudices ꝯmittētes examinationē testium notario q2 debēt eos examinare i ꝓpria psona: nũquid possit fieri commissio. vide Ang. ꝛ Pau. de ca. in. l. hac cõsultissima. §. pen. C. de test. ꝑ Feli. in d. c. cũ cām in vlt. chart. s. de testi.

erat nam falsum reperiebatur in eo qd dicebat per attestatiōes esse probatū qd .A. habuisset possessionem iurispatronatus. Itē in eo qd dicebat qd T. defecerat in pbatione ar. adducit ad hoc. c.ij. de purg. vul. Hec lectu. ex toto mihi non placet qr si ex predictis resultasset evidēs iniquitas snie non valuisset ipso iure: vt in. c. inter ceteras. s. e. et qd plene dixi ibidem. facit qd no. Bar. in. l. j. C. de erro. cal. z sic nō fuisset hic opus retractare sentē tiā si papa pnūtiasset eam ipso iure nullā: vt in c. accedens. el. j. vt lite nō cōte. videt tamen quod debuisset esse nulla ex quo error deprehenditur ex tenore snie iūctis attestationibus ad que iudex in

30 summa se retulit. ¶ †Sed pōt dici qd hic fuit pbabilis error qr nullo iure prius erat cautū qd iuspatronatus non transiret cum vniuersitate in creditorē maxime qr creditor pcipiebat hic pensionē solitam exhiberi patrono. arg. opi. in. c. cum venisset. de rest. spol. z in. l. quis. z quod ibi not. ff. de acquir. pos. z ideo snia non debebat esse nulla ipso facto cū non esset error manifestus et de iure clarus. vt no. in. c. j. s. eo. z p Inn. in. c. p. z g. de offi. deleg. z. c. cū speciali. de ap. facit qd no. gloss. in c. vno. de postu. prela. lib. vj. Posset tñ hec sol. In

31 no. saluari prout. j. dicā in octaua lec. ¶ †Tertia lec. est q iudex fuit ab aduersario dolose circumuentus: z iō potuit hec snia retractari: vt. l. si pretor. ff. de iudi. Hec lec. est vera in se distiguitur tñ q aut fuit snia lata in absentē dolo presentis[a] puta ex falsis allegationibus factis dolose per psentem z est sententia ipso iure nulla: vt in. d. l. si pretor. §. marcellus. prealleg. Aut fuit lata sententia in presentē z non est nulla sed venit retractāda p restitutionē in integrū. ar. in. l. diuus. ff. de re iudi. z c. cum venerabilis. de exce. dixi in. c. licet. de proba. z hanc conclusionem firmat Bart. post gloss. in. d. l. pretor sicut Innocē. in. c. cum dilecta. de rescri. z hic. sed hec lec. non congruit iudicio meo huic litere quia iudex non fuit hic circūuent⁹ dolo partis psentis: sed ex sua facilitate vt patet ex sequentibus in tex. qr dixit illū plene probasse qui non probauerat zc. vt in litera vnde de dolo partis nil dicitur in litera. Nec ob. si dicatur q psens dolo tacuit iura alterius partis qr primo potest dubitari vtrum sufficiat dolus presentis in tacēdo. de quo vide qd Innoc. no. in. c. fi. de accus. z. c. si duobus. de app. z. c. ij. de dilla. Item presupposito q sufficiat non apparet hic de dolo presentis. nam credidit q acta sua sufficerēt ad instructionem cause z imputādum est alteri parti que iura sua non producit. vt in. c. dudum. j. de ele. et si diceremus contrariū ista sententia fuisset nulla: cuius contrarium innuit tex. cum papa retractauit sniam. Et p hoc tollitur aliud argumētum qd pōt contra tex. formari. nam hec sententia tanq lata a minus instructo[b] debuit esse nulla: vt in. c. cum ex literis. de in integ. resti. per Bart. in. l. prolatam C. de sen. z interlo. dico em q iudex recepit acta vnius partis que credidit sufficere ad decisionē cause z sic non fuit lata sine mediis: sed error cōsistebat in facto: ad alium errorē eo q iudex pronuntiauit q T. defecerat in pbatione: dic qd tunc se nō retulerit ad acta z ex aliis iudex potuit motū animi sui informare non reddit illam sententiam nullam: iuxta ea que habentur z no. s. eo. causam. ¶ Quarta lec. Inno. q hec solum sufficiebat ad cassationem quod ordo iudiciarius hic non fuit seruatus qr iudex probationes condemnati non vidit: vt in. d. l. prolatam. Hec lect. etiam nō placet qr concluderet si esset vera sentētiam esse nullam. d. l. prolatam. cuius contrarium innuit hec litera: vt. s. dixi. Item vt predixi hic iudex vidit attestationes partis comparentis qui credidit sufficere et imputandum est parti alteri iura sua

32 non producenti. d. c. dudū. ¶ †Nā sm iura partis presentis potest iudex procedere si credit illa sufficere ad decisionem cause: vt. l. properādum.

33 C. de iud. z. d. cap. dudum. ¶ †Quinta lect. quod ex quo apparet sententiam diffinitiuam per obreptionem et dolum malum elicitam ipse idem iudex qui sententiā tulit si ordinarius est eam reuocare potest argu. ff. de do. cū a te. xxxv. q. ix. veniam. z. c. sententiam. sed si sine dolo malo dicatur lata: tunc non reuocatur. d. l. pretor. sm eum. sed ad hanc lecturam

34 responde vt dixi. s. in tertia lec. ¶ † Sexta lec. quod licet a principio posset z deberet repelli is qui petebat sententiam reuocari si tamen admissus est de facto z apparet sententiam iniuste latā reuocabitur. z est ratio: qr ex quo cognouit pronuntiare debet. ff. de iudi. de qua re. z. c. cum super. de causa possess. z proprie. ff. de offi. presid. illicitas. §. veritas. z tene menti hanc lectu. z est text. in se. et idem tenet Innocē. in. d. c.

c cum dilecta.[c] de rescrip. et facit quod ipse not. in. c. plerique. de immuni. eccle. vbi dicit qd si is p quo lata fuit sententia confitetur eam iniustam debet sententia retractari. nam his casibus cessat presumptio iustitie qua sustinebatur sententia per transitum in rem iudi. sed non congruit hec lectu. ad istum tex. quia archiepiscopus et papa ex eorum officio implorato per viam restitutionis in integrum propter iustam causam absentie allegatam dederunt auditorem contra sententiā. ¶ Septima z vlt. lect. Innoc. est quod hic fuit admissus contra sententiam beneficio restitutionis vel potius supplicationis propter absentiam que licet minus sufficienter probata fuerit: tamen ex illa minus sufficienti probatione data fuit restitutio in integ. ad audientiam cause. Simile in. d. c. ex literis. de in integ. restitutione. Aduerte. c. illud ponit casum dissimilem: lz ab Inn. z multis aliis allegetur pro concordanti. nā ibi fauore matrimonij fuit illico retractata sentētia beneficio suplicationis probato impedimento. licet minus sufficienter. hic autē talis probatio minus sufficiens prestitit causam dūtaxat vt audiretur contra sententiā: sed snia nō fuit retractata nisi postq fuit pbata in ipsius iniu-

35 stitia vt clare colligitur ex tex. in v. licet. ¶ †Ego pono octauā lec. et facio tria membra. Aut enim nullo modo probatur iusta causa absentie z non debet quis audiri contra sententiam ex quo transiuit in rem iudicatā qtūcunque velit probare iniustitiā sentētie: qr iam fecit ius inter partes. s. e. inter. z. ff. de re iud. l. res iudicata. nisi vellet probare nullitatem vel aliquē casum specialē in quo snia venit retractanda beneficio restitutionis: vt dolum partis vel falsitatem instrumentorum vel quid simile. de proba. licet. z. l. diuus. ff. de re iudi. Aut probatur iusta causa absentie sufficienter: z tunc debet illico sententia retractari nō expectato quod aliter probetur ipsius iniustitia z postmodum procedetur in causa: ac si sententia nunq lata fuisset: vt probatur hic in versi. postmodum. in. l. quesitum. z quod not. ibi Bart. ff. de re iudic. et. l. si finita. §. quod forte. ff. de dā. infec. z. c. querelam. de procu. Aut et tertio probatur iusta causa absentie minus sufficienter: et tunc capitur quedam media via ne veritas supplantetur per opinionem. non enim debet illico sententia retractari sicut fit in casu pcedenti nec debet ex toto isti denegari audientia sicut fit in casu priori: sed restituitur vt audiatur contra sententiam: z si non probauerit aliquid cōtra illam remanebit in suo robore. Si vero pbatur iniustitia maxime ex tenore sententie z ex actis debet sententia retractari. z de hoc est casus sing. hic iudicio meo si text. bene ponderetur. nam in ver. licet zc. papa ex illa probatione absentie minus sufficienter facta restituit istum sacerdotem duntaxat vt audiretur contra sententiam: non tamen retractauit sententiam z hoc fecit ne opinio q erat p sententia preiudicaret veritati: licet plene veritas non fuisset probata. denique probata iniustitia sententie illam retractauit probata enim iustitia snie presumptio est q iustā causam absentie habuit: tñ qr non est verisimile q qs deserat iustā causam: tñ qr absentia fuerat probata lz minus sufficiēter. vnde ex subsequenti pbatione cōualidatur z roboratur presumptio q erat pro absente. arg. c. cū contumacia. de here. lib. vj. z quod no. in. c. insinuatū. de simo. z hanc lect. puto verissimam: z prouidet iste tex. sm eum de casu nouo z singulari.

36 ¶ †Qualiter aūt sit probāda[d] iusta causa absentie vel impedimētū.

d vide per gl. in. c. vno. iiij. q. z. z per Spe. in ti. de app. §. nūc breuiter. ver. qd ergo. per Jo. an. j. ti. pri. ex ratione. z per eūdē in. c. j. de dolo et contu. li. vj. post Archi. Jo. mo. z Host. z Feder. consi. cix. z communis cōclusio videtur vt inspecta qualitate cause impedimenti allegati et p-

e sone allegantis quandoque sufficit allegantis iuramentum.[e] quandoque alia semiplena probatio. quandoque plena facit iste text. z. c. ex literis. de in integ. restit. z. c. si vero. de sen. excommuni. cum simi. et bene

37 facit. c. cupientes. §. quod si per viginti. de ele. lib. vj. ¶ †Nunc capiendo alium articulum oppo. contra text. z videtur quod sententia legati fuerit iusta qr ex quo creditor percipiebat pensionem solitam patrono solui satis probatur possessio iurispatronatus: qr qui minimā partem fundi possidet totam possidere videtur vt in. l. iij. ff. de acqui. pos. solu. dic capiendo mentem gloss. in verbo. quodam iure. quod aut loquimur in connexis: z procedit contrarium. aut in separatis: et tunc secus: vt in cap. auditis. de rescrip. Pensio enim et possessio presentandi sunt separata: quia ex iurepatronatus non competit ius percipiendi pensionem: sed illa quandoque constituitur extrinsecus ad petitionem patroni ex autoritate episcopi. z sic non probat hoc esse quod ab hoc contingit abessē: vt. l. neque natales. C. de proba. z cap. ij. de transla. prelatorum. Et hec solutio sic intellecta satis sustineri potest. sed in contrarium fortiter videtur facere ca. cum venisset. de restitutio. spolia. z quod legitur et notatur in. l. quis. ff. de acquiren. possessione vbi

patet

a ¶ Dolo presentis. Adde Ang. cōsil. lxxxix.

b ¶ Minus instructo. Adde anch. consil. cclx.

c ¶ Cum dilecta. vbi etiā expsse tenet. d. Anto. de but. et alij: z in. c. fraternitatis. de frig. et ma. Joan. an. in. c. j. in gloss. in ver. retardet. de li. cōtest. in. vj. idem tz ipse do. Abb. pan. in cōsi. xc. inci. in qōne q ad pns vtitur iter ciuitatem. in. iiij. co. sequitur z cōmēdat Pau. de ca. in. l. admonēdi. i vlt. col. z Lud. in xij. dom. Jaso. de may. in. xiij. in fi. z alij de iureiu. z idem. d. Jaso. in l. patre. ff. de his qui sunt sui. in. vj. col.

¶ Adde eūdem Abb. cōsi. lv. ij. li. z Sebasti. Sapi.

d ¶ Probāda. de modis probandi causas absentie z impedimēti: tradit perusi. in. c. ex rōne. j. de appel. mod. post. Bart. in. l. ij. §. qd dicimus. ff. si qs cautio. vbi plene per Alex.

e ¶ Iuramentum. Adde Old. cōsilio. lx.

patet qd̄ si de voluntate domini percipio pensionem de aliqua re satis videtur probata illius rei possessio[a]. de hoc dic vt plene dixi in. d.ca. cum venisset. d. Ant. dicit ꝙ cū possessio. iurispatronatus esset in debitore perceptor illius pensionis absq̄ patientia debitoris non acquirit quasi possessionem nec pēsionis nec patronatus: vel si pensionis nō iurispatronatus: per no. in. d. c. in literis. Ego vero formalius soluo hoc cōtrariū tripliciter. Et primo ꝙ contrariū loquitur qn̄ quis precedēte titulo habili ad trāslationē rei percipit pēsionē de voluntate dn̄i: tunc transfertur possessio quasi ex titulo constituti. ⁊ iste est proprius casus. d. c. cū venisset. qd̄ hic non contingit. Secundo soluo ꝙ alio existente in possessione rei ex qua percipit̄ pensio per aliū nō transfertur possessio in percipientem: q2 nō potest colonus vel inquilinus alteri soluēdo priuare possessorem possessiōe sua. ⁊ iste est proprius casus in. l. ꝙuis. C. de preal. vt ibi no. in glo. secus si nemo esset in possessione: vt ibi no. sed in casu nostro remansit in possessione iurispatronatus ipse patron⁹ per rationē que subijcit̄ in gl. fi. ¶ † Tertio soluo adhuc notabilius ꝙ oīs commoditas iurispatronatus estimabilis transit in creditorem cum vniuersitate ratione accessorij. ar. in. ex literis. de iurepa. cum subiaceat restitutioni ⁊ possit diminuere sortē. Ad idē. l. ꝙuis. C. in quibus cau. pig. tac. contrahi. ⁊ in. c. ad nostrā. el. j. de iureiu. cessant eñ quo ad istā cōmoditatē estimabilē rationes posite in glo. fi. Sed commoditas inestimabilis non trāsit in creditorem etiā cum vniuersitate: q2 nō posset hec vtilitas restitui. ⁊ ideo nō transit in ɔ̄ctu pignoratitio iurispatronatus vel ipsius possessio. ⁊ iste est casus. c. nostri. et sic potes intelligere ⁊ limitare text. istū ⁊ materiā. ¶ † Et per predicta declarat̄ glo. fi. que opponit contra tex. d. c. ex literis. de iurepa. ⁊ de. l. in modicis. ff. de contrahen. empt. in quibus iuribus patet ꝙ res spiritualis transit accessorie cum vniuersitate temporali in contractu emptionis vel locationis. Gl. soluit dupliciter: primo quod hic fuit in cōtractu pignoris exceptū iuspatronatus al's trāsiuisset cum vniuersitate in creditorem. hec solutio non est bona. tū q2 diuinat ad tex. q2 si hoc fuisset non fuisset hec questio de iurispatronatus concessione. arg. in. c. ij. de v̄. sig. ⁊ l. ille. ff. de leg. iij. Secundo soluit ⁊ melius ꝙ tex. iste ꝓcedat in cōtractu pignoratitio in quo non trāsit iuspatronatus in creditorem. Ratio: q2 creditor tenetur restituere omnē fructum vel quasi quē capit ex pignore: ⁊ si fructum consumpsit tenet̄ illū seu estimationē cōputare in sortē: vt legi. ⁊ no. in. c. ad nostrā. de iureiur. ⁊ l. j. ⁊ ij. C. de pig. acti. sed si iuspatronatus trāsiret in creditorez nō posset restitui quasi fructus ipsius iuris. Nec posset dari estimatio: quia est inestimabilis tanquā res spūalis vel annexa. nā si creditor eligeret ⁊ p̄sentaret et presentatus per eum institueret̄ nō deberet postmodū remoueri: vt. c. consultationibus. de iurepat. ⁊ c. querelā. de ele. ⁊ sic cū iste quasi fructus iuris eligendi non possit restitui nec in debitū compēsari merito nō debet hoc ius transire in creditorē. secus in pensione debita ecclesie occasione iurispatronatus: q2 illa trāsit cum possit restitui ⁊ in debitū compensari. ¶ Ultimo gl. in versi. argu. contra opp. cōtra predicta satis intricate ⁊ impertinenter adeo ꝙ do. Ant. dicit ꝙ non habet intellectum nec se ipsam forte intellexit. Sed puto ꝙ hec fuit mens gl. vcʒ quā non debemus semper animaduertere qd̄ fructus diminuāt sortē: nam quādoq3 fructus potest esse inutilis apud creditorē sicut seruitus: quādoq3 est inutilis apud eū qui cōstituit. vt. l. ei fundo. ff. de ser. ergo debet trāsire pari mō iuspatronatus in creditorem: lʒ nullā habeat vtilitatē q2 nō presentauit. Uel secundo possumus intelligere qd̄ licet p̄sentauerit ex hoc tn̄ nō capit aliquā vtilitatē estimabilē. Gl. directe non soluit: sed simpliciter dicit ꝙ iuspatronatus bn̄ trāsit cū vniuersitate nisi excipiatur ⁊ non apparet ex hoc quid velit. ⁊ forte voluit redire ad primā solutionē ꝙ hic transisset iuspatronatus nisi specialiter fuisset exceptū. Sed tunc ob. quod. s. dixi: ideo tene precedentē solutionem que tenetur communiter a doctoribus. ⁊ ad contrarium dic quod non viget nam presentare est honor ⁊ quasi fructus iuris eligendi: vt no. Inno. in. c. in literis. de resti. spoli. ideo non debet transire in creditorem ratione predicta. ¶ † Ultimo extra gloss. oppo. contra text. in eo quod fuit hic a subdelegatis legati appellatū ad papā. debuit enim appellare ad subdelegantes vel saltē ad ipsum delegatū qui primo delegauerat: vt in c. super questionū. §. porro. de offi. deleg. Sol. multiplex est s̄m docto. ⁊ primo ꝙ forte finita erat delegatio ⁊ delegati forte subdelegauerant in totum. Uel secundo nō fuit hic exceptū. vnde dixit Inn. ꝙ si potuisset appellat⁹ ad inferiorē remittit: obtinuisset ad quos ordinaria via fuerat appellandū. Uel tertio papa recepit hic appellationem ex certa scientia ⁊ de plenitudine potestatis forte q2 presbyter petebat p curiam expediri. Uel quarto contrarium loquitur in subdelegatis delegatorum pape datorum cum clausula appellatione remota. ⁊ sic transit hic Ioā. andr. ⁊ communiter docto. aduerte tu hec vltima solutio esset vera nisi fuisset posita ista restitutio. scʒ cum delegati pape fuerūt dati cum clausula appellatione remota. Sed puto qd̄ Ioā. an. fuit sic hic locutus: q2 sic loquitur text. in. d. §. porro. ⁊ ita intellexit Hosti. ibi illum tex. sed glo. ibi supplet ad tex. maxime quia idē esset si nō fuissent dati cum illa clausula. et sequitur ibi Io. an. quare conclude quod speciale est in delegato pape subdelegante non in totū vt ad eū appelletur non ad papam omisso medio vt ibi ⁊ clarius probat̄ in. c. si delegatus. in fi. de offi. deleg. lib. vj. ⁊ in. c. cum te consulente. eo. titu. vbi nulla fuit facta mētio. de clausula appellatione remota sed simpliciter dicitur vt ad delegatum subdelegantem appellentur. Secus autē in delegatis seu subdelegatis legati vel alterius citra papam quia tūc omissis omnibus potest ad papam appellari. ij. q. vj. ad romanam. [a] et probatur notabiliter hoc. Et est diuersitatis ratio: quia delegatus pape gerit personā ipsius pape cū iurisditionem non habeat iure proprio: sed delegantis: vt. l. j. ff. de offic. eius cui man. est iurisdi. ⁊ in. c. sane. de offi. deleg. Ideo cum appellans habeat iudicium pape paratum in personam delegati subdelegantis non debet audiri volens appellare ad papam q2 quod querit habet ante oculos. Secus autem est in alijs iudicibus in quibus cessat hec ratio etiam si sit legatus pape qui subdelegauerit. nam legatus habet ordinariam iurisditionem: vt in. c. ij. de offi. lega. li. vj. nec ita immediate representat personam pape sicut delegatus: cum iurisditio legati tanꝙ ordinaria sit radicata in personam ipsius non autem sic in iurisditione delegati que est ipsius delegantis. Et hec notabis.

1 ☞ Papa debet seruare iuris ordinem ⁊ rigorem ⁊ equitatem ⁊ cōtra iustitiam nulli parcere.
2 Sententia lata per papam non seruato iuris ordine: an teneat.
3 Sententia principis vel processus suus non presumitur habere maculam vel rugam.
4 Sententia principis siue interlocutoria siue diffinitiua an habeat vim legis: vt possit earū exemplo iudicari. 2.
5 Sententia principis lata parte absente: licet citata non facit ius inter alios.
6 Sententia principis lata cum cause cognitione: [b] licet ordine iuris nō seruato partibus tamen presentibus facit ius inter alios.

Litis contestatio fit coram papa per narrationē facti ⁊ verbalem contradictionem ⁊ sine libello.

In causis. Papa in sententijs quas profert ordinem iuris seruat: vel summa sic. Inferiores tenētur iudicare s̄m quod papa inter certas personas iudicauit si rite ⁊ recte sententiam tulit. Primo ponitur dictum. Secundo ratio. Tertio exceptio: Secūda ibi: eum. Tertia ibi: nisi. ¶ Casus literalis loco. Secūdū quod papa iudicat ⁊ alij debet iudicare: et ideo papa iuris ordinem ⁊ equitatis rigorem in causis diligenter obseruare debet: cum in similibus alij debeant similiter iudicare: nisi cum ipse aliquid dispensatiue duxerit ordinandū. Bernar. ¶ Nota quod papa nuncupatur summus pontifex. ⁊ dicitur summus respectu aliorum pontificum. Episcopus autem potest appellari summus sacerdos ⁊ pontifex maximus respectu aliorum sacerdotum, sic intelligitur. xxj. dist. cleros. versi. pontifex. ¶ † Not. secundo quod etiam papa debet seruare iuris ordinem ⁊ rigorem equitatis vt contra iustitiā nulli parcat. an autem teneat sententia si papa non seruauit iuris ordinem. dico sic. quod quidam est ordo[b] inductus meo more iure positiuo. ⁊ illius defectus non habuit viciare processum coram principe: quia legibus non ligatur cum sit supra legem. vt. l. digna vox. C. de legi. et. l. princeps. ff. eodem. ⁊ capi. proposuit. de concess. prebende. Hinc notanter dixit Innocent. in. c. vno. de lit. contest. quod sententia pape supplet defectum solennitatum. C. de test. l. omnium. ⁊ c. j. de translatio. prelatorū. facit quod no. Hostien. hic qui dicit quod coram papa non datur libellus in scriptis. ⁊ suprascriptam conclusionem firmat Bald. in. l. fin. C. de legi. Quidam est ordo iuris fundatus super iure naturali: vt quod sententia feratur parte vocata ⁊ si ille ordo pretermittitur non valet sententia. hoc videtur velle tex. iuncta glos. in. d. l. fi. ⁊ firmat aperte ibi Bald. arg. clemen. pastoralis. de re iudicata. et not. bene hoc dictum: sed vide qd̄ dixi in. c. cū olim. s. eod. ⁊

Sebasti. Sapia.

¶ Rei possessio. An pceptio pensionis inducat acquisitionē possessionis. vide Abba. Imol. Bald. ⁊ alios. in. d. c. cū venissent. s. de restit. spol. Bal. in c. inter dilectos. col. viij. s. de fi. instru. Alex. in. l. ꝙuis. §. j. ff. de acq. pos. Bal. in. l. pōponius. ff. q. mo. vsuf. amit. ⁊ in. l. ad ꝓbationē. co. ij. C. loca. Fed. de señ. in ɔ̄si. cxxx. incip. factū tale. est q̄dā domus. cal. in ti. de priui. ɔ̄si. v. ⁊ bal. in ɔ̄si. cij. incip. in cā q̄ vertit̄. col. iij. in. j. p̄te cū multis allegatis p Dec. i. c. bone. co. vij. v̄. in gl. in v̄. vnā ꝓcurationem. j. de app.

¶ Ordo Adde Ang. etiā ita distinguere in. l. princeps. ff. de legi. et alle. gl. in. l. fi. i pn. quā etiā ad hoc ibi no. Bal. C. de leg. ⁊ tex. in cle. pastoralis. de re iu. Adde tu text. i. c. ij. de cā pos. ⁊ pp. Bart. in. l. diui. p illū text. ff. de iur. au. annu. ⁊ in. l. nā ita diuus. quā legit. cum. l. adoptio. ff. de adop. ⁊ in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantū. vbi vide plene mod. ff. de lib. ⁊ posth. vide etiā Bal. in c. j. §. fi. in fin. C. de no. for. fi. ⁊ Inno. in. c. de causis. de of. dele. ⁊ ibi Jo. an. no. ⁊ Bald. in c. j. in. ij. colū. si de inue. inter do. et vasallū or. ⁊ vid quod not. domi. Anto. in. c. j. in fi. viij. col. de li. ob. Et adde. hic archi. in. §. interior in. iij. colū. ij. qō. vj. vbi dicit qd̄ in causis q̄ p principē deciduntur ⁊ ordo iuris ⁊ vigor eq̄tatis est subtiliter obseruādus limitat tn̄ s̄m nīc brum. d. Abbas.

per Cy.in.l.rescripta.C.de pci.impe.offe. vbi vr velle q p snia & mādato principis semper est psumendū. ¶ †1 No.vlti.sm Host.etiā summum pōtificē nō debere super sentētia sine causa dispensare. In ɔtrium facit qd not. Inno.in.c.cū ad monasteriū.de sta.reg.dic vt dixi in.c.de multa de pbē.vbi etiam p Jo.an. ¶ †2 Oppo.contra tert.vr q nō sit sm sniam alterius iudicandū: q2 legibus & non exemplis iudicādū est: vt.l.nemo.C.de sen. solu.& dic cōtrariū pcedit in snia inferioris.secus in snia principis: vt hic: & l.fi.C.de leg.& est specialitatis ratio sm Hosti. q2 lex est quicqd principi placet animo condendi legem.instit.de iure na.§. sed quod principi. ¶ †3 Et q2 non est presumendū q pcessus suus habeat maculā vel rugā.xxiiij.q.j.in sede.& in.c.hec est fides.omnia enim psumuntur per eum plene examinata: vt in.c. apostolice. xxxv.q.ix.sed inferiorū iudicū nō sic presumitur iudicium integrū nec habēt potestatem condendi leges vel interpretādi quo ad alios.ad hoc qd no.in.c.j.de postu.prela.& p Inn.in.c.cum specia li.de app. Ego tñ dico q in facto dubio debem9 iudicare sicut per alios in loco illo iudicatum est Ad hoc adduco bo.tex.iuncta glo.in.c.fi.xx.dis. & l.sine interpretatiōe.ff.de legi.facit.c.si qs.ɔ.eo. vbi papa allegat stylū prudentū. ¶ Sed contra. predicta & contra tex.op.& vider q nec sm principis sniam sit iudicandum: vt.l.ij.C.de leg. Solu. dicit glo.q tex.iste debet intelligi in diffinitiua. Contrariū procedit in interlocutoria: nisi sit corpore iuris clausa: q2 tūc idem qd in diffinitiua: vt l.metum.§.sed qd ait pretor.ff.quod metus cau. Idem dicunt Host.& Jo.an.si interlocutoria feratur causa cognita & partibus psentibus: vt in prealle.l.fi.C.de legi.secus si sine cause cognitione ex voluntate vel potestate interloquitur et sic debet intelligi.l.prealle.ad idem.C. cōmuna.vel epistolas.l.pe.& vlti.C.de sentē.& interlo.l.ex stipulatione.quod videtur placere do.Anto.satis mihi etiā placet: q2 est eadē rō hoc casu in vtroqz argu.d.§.sed quod principi. ¶ †4 Et circa hanc materiā ponit hic Jo.and.distinctionem quorundam legistrarum qui sic dixerūt qd aut sententia principis est interlocutoria aut diffinitiua. Primo casu aut est corpore iuris clausa: & tunc facit ius[a].C.de no.co.cōpo.in fi. & hoc si tenor ei9 patiatur.alr̃s si non patiatur non facit ius generale. C.de sac.san.eccl.l.non plures. Si vero nō est clausa corpore iuris non facit ius.C.de le.l.ij.& iij.sed tu dic nisi sit lata causa cognita: vt.ɔ.dictum est. Secundo casu principaliscz cum est diffinitiua: et tunc aut est corpore iuris clausa: & facit ius si tenor ipsius patiatur: vt.ɔ.de interlocutoria dictū est. Aut non est scripta in corpore iuris: & tunc subdistinguitur. Aut sententia illa est contra legem principis corpore iuris scriptam aut non. Primo casu nō facit ius generale. q2 non psumitur talem sententiam tulisse ad legem corrigēdam, sed solum ad ius litigatoris ledendū. Secūdo casu quādo non est contra legem sed supra vl preter.& tūc refert a lata sit sine cause cognitione & non facit ius generale.arg.a ɔtrio sensu hic.& in d.l.fi.C.de leg. Aut cum cause cognitione & tunc parte absente & non facit ius: vt.l qui repudiātis. ff.de inoffi.testa. Aut presente: & tunc quo ad oēs ius facit: vt in prealle.l.fi.sic etiam illā.l.intellexit hic Inn.scilicet cum princeps partibus presentibus cognouit & diffiniuit.hoc idem videt de mente Bart.& Bald.in d.l.fi.& no.bene hanc distinctionē: q2 satis notāda.& eam posuit Cyn. in.l.iij.C.de legibus. ¶ †5 Sed ego vltra alios quero: pone qd lata fuit sententia per principē contra absentem cōtumaciter cū quo fuit prius lis contestata & de causa cognitum: sed ad sententiam audiendam noluit citatus comparere: videtur quod talis sententia facit ius inter alios.argu.in.l.ab eo.C.quomodo.& quando iudex.& in.c. veritatis.de dolo.& contu.talis enim contumax reputat pro presenti vt ibi.et lege q̃uis.C.de adul.& facit iste tex.qui solum requirit vt sententia feratur iuris ordine seruato & equitatis rigore. Contrarium ego credo.lz enim talis sententia valeat contra condemnatum quo casu loquuntur iura superius allagata.tamē ad hoc vt inter alios ius faciat requirit precise partiū presentia.per.l.fin.C.de le.que sic loquitur vnde vt dicit ibi glo.quando sententia fuit lata contra absentem potius videt lata ob contumaciam et iniuriā contumacie q̃ q habeat iniustam causam. Ad hoc optime facit tex.in.c.fi.de emp.& vnd.& l.qui repudiantis.§. cum contra.iūcta gl.& Bar.ff.de inoffi.testa. vbi requiritur presentia. partium vt sententia alijs preiudicet.neqz sufficit in hoc cōtumacia: vt no.ibi glo.& Bar. Aduerte tamē quia Bar.fuit in hoc sibi contrarius nam aliud notauit in.l.si superat9.ff.de pig.ibi enim dixi q tunc sententia lata contra contumacem nō preiudicat alijs quādo qs passus est eo contumace causam liquidari tunc enim videt magis ex contumacia q̃ q bonā causam non habuit succūbere[b] sed si totā causam tractauit presens & allegationibus interfuit: licet ipso actu sentētiandi fuerit contumax dicit se putare qd sententia alijs preiudicet: q2 tunc sua presentia nihil fuisset operata.& ita dicit se intelligere iura q̃ dicūt sententiā latā in presentem alijs preiudicare.l.si ideo.ff.de euic.& c.fin. ff.de empt.& ven.cōtrarium tamen ipse sentit.in.d.§.cum contra. Sed profecto opinio in.d.§.si superatus.videt equior.arg.l.quamuis.C.de adulte. Et saltem procedere debet quando ex actis apparere potest de iustitia sententie: nam tunc absentia non nocet: vt no.Bald.in.l.res iudicata.C.qui.res iud.non no. Additio.Nic. ¶ †6 Ulterius quero quid si papa tulit sniam causa cognita & psentibus partibus non seruato iuris ordine: puta q2 non fuit corā eos lis contest.vel libellus in scriptis oblatus vel quid simile. Sol.videt qd talis sentētia nō faciat ius quo ad alios.ar.bonū hic. Contrarium ego credo q2 iste solennitates[c] que sunt de iure positiuo non habēt alterare iustitiam sentētie: & sepe princeps de eis coram se nō curat vnde vt narrat hic Host.habet ɔsuetudo curie q per narrationē facti & verbalem petitionem & cōtradictionem & responsionem coram papa & fratribus habitam inter partes intelligit lis contestari etiam nullo libello oblato: cōtra id quod habetur & notatur.ɔ.de libel.obla.per totum. Ad idem adduco.l.fi. sepius allegatam.C.de leg. vbi tm̄ requiritur qd cognitionaliter & partibus presentibus sententiam tulerit: & sic videtur requirere de substantia solennitatis iurisgentium dūtaxat.alias enim solennitates iuris ciuilis positiui potest princeps ad votum omittere: vt ibi not.Bald.ad istum tex.respon.qd potest intelligi dupliciter. Primo quod cautū est: vt seruetur iuris ordo vt sic magis pro sententia presumatur non tamē est de substantia. Secundo de ordine concernente instructionem cause vt sic recipiantur probationes: & de causa cognoscatur.& sic concordabit cum.d.l.fi.& hoc satis placet.

Panor.hic nisi ex cā: q2 ex cā posset etiā pīceps omittere citationem in snia diffinitiua.gl.est valde no.in.l.antepe.in fi.ex quib.cau.ma. Et est tex.hic expressus.& Bal.in.l.ij.circa prin.C.quō & qñ iu. Itē limita verū in papa ferente sniam ɔ tenētes res ecclesie. q2 valet snia eis nōn citatis sm Joā.an.in.c.cū olim.ɔ.eo.& ibi no.vna tñ citatio principis habet vim perēptorij sm Inn.et alios in.c. cū nobis olim.de ele. ¶ Adde late are.ɔsi.clxiij.et pang.ɔsi.cclix.& de prime dictis in apo.vide Ro.singu.suis.fo.xiiij.

a ¶ Facit ius. An sentētia pape vl principis faciat ius & de hoc vid tex.& glos.in ver. interlocut.et ibi Bart.in.l.j.ff.de cōsti.prin.vbi cōcludit interlocutoriā pīcipis nō habere vim.l.nisi ipse hoc dicat vel nisi fuerit in corpore iuris inserta et bar.in.§. pen.C.de no.co.cōpo.et dt Jaco.de ra.vt refert Alb.de ro.in.d.l.j.qd aduocati curie romane qñ deficiūt eis iura ad allegandū dicunt ego sic vidi interloq papā in simili cā.et idē dicūt fieri in regno frācie vbi aduocati dicūt vidi regē sic interloq in simili casu.sz iste interlocutorie nihil faciunt dato q sit verū cū non sint redacte ī corp9 iuris.et est bo.vbū sm do. meū do.Jas.de may.in d.l.j.& vide omnino Bal.in.l.iij.in fi. C.de leg.vbi plura distinguit in hac materia.vid bo.tex.in.l rēa.§.fi.ff.de iur.et facti ign.et qd snia facit ius: est text.in.l.sine ɔ.in prin. ff.de lib.agno. ¶ Adde qd voluit ro.cōsil.cclx.

b ¶ Succumbere. Adde qñ hoc pcedat Ro.cōsil. cccxxix.
Sebasti. Sapi.

c ¶ Solēnitates. Uide.d.Jas.in.l.j.col.ij.v̄ itē pondera.ff.de cōsti.princi.vbi dicit q in snia principis non requirit ordo iuris & qd potest procedere sola veritate inspecta.& ibi etiam ponit casum in quo papa potest procedere omissa citatione. vcz qñ pfert sententiā contra tenentes res ecclesie: & quomodo ordo iudiciarius potest omitti per principē.vide late Parid em de puteo in trac. syndicatus cbar.xviij.ver.& in quantum.ɔ.tangitur.

1 ☞ Monasterium potest pretendere subiectionē vel ius eligēdi actiue & passiue in alio monasterio.
2 Judex nō potest tanq̃ suspectus recusari nisi ex causa legitima: & que sint cause legitime: vide remissiue.
3 Judex debet allegari suspectus ante litem contestatam: & quare.
Litigans coram iudice quem accusauit suspectum: cēsetur exceptioni renuntiasse.
4 Litere secūde tunc demū reuocāt primas si de primis & de toto processu super ipsis fundato fuerit facta mentio in secundis.alr̃s secus.24.
5 Exceptio recusationis iudicis an possit opponi quandocunqz ante litem contestatam.
6 Consentire in iudicem nō censetur is qui dedit sportulas & fideiussorē de iudicio sisti.9.
7 Exceptio falsi procuratoris: an debeat opponi primo q̃ exceptio declinatoria iudicij.
Judicis persona an censeat a partibus approbata p aliquā pronūtiā quam ad partiū instantiā ipse iudex ante litem contestatā tulit: adeo q non possit vlterius opponi exceptio declinatoria iudicij.8.
Consentire in iudicē an & quando quis censeatur ante litē cōtestatam per aliquos actus coram eo factos: adeo vt amplius non possit eius preiudicium declinari vide in discursu.
10 Judex recusatus suspectus nō potest cognoscere de causa suspitionis: sed ad ipsam cognoscendam eliguntur arbitri.
11 Impetrans iudicem non potest vlterius illum recusare.
12 Exceptio per quā negatur iurisditio potest semper opponi: licet fuerint alie ante ipsam opposite.
13 Ecclesia restituit aduersus sniam propter necessariam probationem omissam: persone vero ecclesiastice non.
14 Exceptio peremptoria non opposita in primo iudicio potest opponi

in causa

Sebasti. Sapi. ¶ Renuntiare. Adde ꝙ huiuſmodi exceptio declinatoria poteſt opponi quãcunq̃ ꝑ tertiũ venientẽ i iudicio ꝓ ſuo intereſſe: vt ꝑ Feli. i c. ſuper eo. col. ij. vſ. tertio allego. ſ. de offi. deleg. ¶ Reuocanda ſnia. An ⁊ quando ſnia poſſit retractari ſub ꝓtextu ꝓbationũ ſeu inſtrumẽtorũ de nouo repertorũ. vide tex. ⁊ gl. in l. impatores. ff. de re iudi. ⁊ plenius ꝑ Rom. in l. admonẽdi. ff. de iureiu. i. iiij. col. vbi ẽt ponit an ſtetur iuramẽto ptis dicentis inſtrã de nouo fuiſſe reperta. Et an ſentẽtia poſſit retractari ꝓtextu inſtrumẽtorũ de nouo repertorũ ꝑ viã reſtitutiõis in integrũ ex clauſula gñali. vide elegãtiſſime ꝑ d. An. in c. cũ bertold⁹. in. xvij. col. v. xij. caſus. ſ. e. ti. poſt Ioã. an. in addi. Spe. Itẽ limita iſtã materiã vt ꝑ Bart. in l. j. C. de ſen. aduer. fiſ. la. vbi alr. Inn. in c. vltra tertiam. de teſt. ¶ Adde an ſnia poſſit retractari per inſtrã nouiter reperta. Alex. cõſi. cxciiij. Anto. Franciſ. ¶ An ſnia retractat̃ per inſtrã de nouo reperta: dicas. rſarit̃ qd nõ. vt i. l. ſub ſpecie. C. de re iudi. ⁊ ꝑ Pau. de ca. plene in cõſi. ccc. xxv. inci. i cã que vertit̃. qd ẽ verũ niſi reo nõ poſſit negligentia aliq̃ iputari. ſm Cy. in l. j. C. de ꝯdi. inde. ⁊ no. do. An. in c. cũ bertold⁹. ſ. eo. ⁊ hr̃ ꝑ Spe. in ti. de app. in §. v. ⁊ de exe. ſen. in §. vj. ⁊ in ti. de ſen. in §. vij. et vide ꝑ Alex. in l. admonẽdi in. ij. col. de iureiu. et adde ẽt ꝙ ſnia lata ꝯ fiſcũ eccleſiã vl̃ mi...

in cauſa appellationis fuerit doloſe omiſſa in primo iudicio quod probatur ex coniecturis: de quibus dic.

15 Appellatio friuola non admittitur.

16 Sententia ſecunda contra primam an valeat. et nu. 18. item lata contra iuramentum vel tranſactionem valet. ⁊ nu. 19.

17 Sententia lata ex ꝓbationibus priuilegiatis: lꝫ tranſiuerit in rem iudicatam: tamen poteſt retractari propter inſtrumenta nouiter reperta.

20 Sententia lata cõtra notoriũ non valet qꝛ debet fieri ſup dubio non autẽ ſuper certo. vide in nume. 22. 23. vbi dicitur contrarium.

21 Notorium inducitur ex priuilegio aliquo impetrato vel indulto: item ex probationib⁹ factis in iudicio. ⁊ nu. 23.

25 Abbas electus ad regimẽ monaſterij poteſt dici ⁊ nuncupari abbas lꝫ ſit benedictus: et poteſt oĩa ad ſuum officium ſpectantia exercere.

Archiepiſcopus non poteſt quis nuncupari anteꝙ̃ pallium acceperit.

Inſignia que dãtur abbatibus potius ſunt ad decorem ꝙ̃ ad ſubſtantiam.

Abbas quibus diebus poſſit benedici ⁊ qualis eſt talis benedictio.

Inter Tenet ſecunda ſentẽtia diffinitiua lata cõtra primam ſi de prima nõ fuit exceptũ neq̃ appellatum a ſecunda. h. d. ſecundum vnum intellectum. Uel ſumma ſic ſecundum intellectum quem teneo. Secunda ſententia in diuerſa inſtantia contra primam lata tenet mero iure: nec debet infringi etiam ſi ſit iniuſta ex quo ab ea non fuerit appellatum preſertim ſi prima ſententia ſecundis iudicibus oſtenſa non fuit. Diuiditur in quatuor partes. In prima ponit thema deciſum. In ſecunda diffinitionis cauſam. In tertia ſoluit quoddam obſtaculum. In quarta diffinitiua. Secunda ibi: cum conſtiterit. Tertia ibi: non obſtante. Quarta ibi: factum. ¶ Caſus literalis. Uacante monaſterio ſancti Lanfredi monachi elegerunt quendam de gremio ipſius monaſterij in abbatem: et cum ipſi peterent confirmationem electionis ſue monachi ſancti Leodori ſe oppoſuerũt dicentes electionem illam infirmandam ex eo ꝙ monaſterio ſancti Leodori fieri debebat: quia dioceſan⁹ epiſcopus eam cõfirmare diſtulit: vnde ſuper hoc ad petitionem monachorum ſancti Lanfredi: cauſa commiſſa fuit quibuſdam iudicibus coram quibus lis fuit conteſtata ⁊ ꝓceſſum in cauſa ⁊ teſtes recepti. demum monachi ſancti Leodori ad alios iudices literas impetrarunt continentes ꝙ primi iudices erãt eis certa ratione ſuſpecti. vnde propoſuerũt quaſdam friuolas exceptiones contra eos. quaſi cum iudices admittere nollẽt illi appellauerũt: iudices videntes ꝙ prime litere non reuocabantur per ſecundas proceſſerunt in cauſa non obſtãte illorum appellatione confirmantes electionẽ monachorũ ſancti Lanfredi: propter quod delata fuit cauſa ad papam corã quo obijciebatur contra ſentẽtiã ꝙ lata erat a ſuſpectis iudicibus ⁊ ꝙ cauſa fuerat alijs iudicibus delegata: ⁊ poſt appellationẽ allegabãt cõtra ſententiã prius latam pro eis. Super queſtiõe ipſa dñs papa auditis hincinde propoſitis quia conſtitit ei ꝙ ſecũde litere non reuocabãt primas. tamen quia cauſe ſuſpicionis friuole fuerunt que ante ingreſſum litis debuerunt proponi: ⁊ ideo eis renũtiaſſe videtur: ⁊ qꝛ de proceſſu iudicum ⁊ de priuilegijs apoſtolice ſedis nullã fecerint mentionem que ſi fuiſſent expreſſa nullatenus habuiſſent: ſniam priorũ iudicũ confirmauit: non obſtante ſententia que allegabatur a parte aduerſa: que non fuit oſtẽſa domino pape nec primis iudicibus: que etiam ſi ei fuiſſet oſtẽſa: nihilominus ꝯtrium ſtatuiſſet ea poſtpoſita: quia non valebat: ſi autem tenebat et eam nõ oppoſuerũt eis imputetur cum lites pretextu nouorũ inſtrumẽtorum non debeãt inſtaurari: ⁊ electo munus benedictionis non exhibuit

1 ſaluo iure dioceſani. B. ¶ † No. j. ꝙ vnũ monaſteriũ põt pretendere ſubiectionẽ vel ius eligendi actiue vel paſſiue in alio monaſterio. ꝯcor. qd le. ⁊ no. in c. cum dilectus. de conſue. ⁊ c. abbate. ſ. de ver. ſig. ¶ † Not. ij. ꝙ etiam ad recuſandum iudicem delegatũ non ſufficit ꝓponere quãcũq̃ recuſationis cauſam. ſed debet eſſe legitima nõ autẽ friuola. Que vero cã dicat̃ legitima ⁊ ſufficiens: dic vt plene dicã poſt Inno. in c. cum ſpeciali. de app. ⁊ vide Ioã. and. in c. legitima. de app. lib. vj.

3 ¶ † No. iij. ꝙ exceptio recuſationis contra iudicem eſt dilatoria ⁊ ante litẽ conteſtatã proponenda. per ingreſſum autẽ iudicij videtur quis iudicem approbare ⁊ exceptioni recuſationis renuntiare: [a] qd intelligo ſi talis exceptio erat patens: ſecus ſi occulta: nam tunc poteſt ꝓponi poſt litẽ cõte. vt no. gl. iij. q. vj. exceptio. idem ſi orit̃ poſt li. cõte. vt in c. inſinuante. de offi. dele. facit in ſimili. l. ij. C. de cõſor. eiuſdẽ li. Et ex ꝓdictis ⁊ ex tex. infero ꝙ ſi quis poſt propoſitã recuſationẽ coram iudice litigat ſuper principali coraꝫ eo videtur illi exceptioni renuntiare. ad hoc. c. gratum. de of. de leg. ⁊ c. ſolicitudinẽ. ſ. de app.

4 ¶ † Not. iiij. ꝙ ad reuocationẽ primarum literarum non ſufficit de illis facere mẽtionẽ in ſecũdis: ſed oportet ꝙ etiã fiat mentio de proceſſu ꝑ illas habito: ⁊ ad hoc quotidie allegatur iſta litera. et idem dic quo ad hoc vt cauſa abdicet̃ de manib⁹ ordinarij. oportet eñ ꝙ in cõmiſſione que ſit delegato fiat mentio de proceſſu corã ordinario habito al's litere ſunt ſurreptitie. arg. hic. ⁊ in l. vbi ceptum. ff. de iudi. no. gl. in c. vt debitus. de appel. in ver. ſi dicat. ⁊ in c. prudentiã. de offi. deleg. in ver. aliam. ¶ No. etiam quod de iure canonico et in cauſa eccleſie non eſt reuocãda ſententia [b] pretextu alterius ſententie vel probationis in ꝯtrarium nouiter reperte. ¶ No. vlt. qd quãdo papa benedictionis munus impendit electo in abbatẽ licet abbas ſit loci ordinario ſubiectus: per hoc tamen non eximit eum a iuriſditione ordinarij nec ꝑiudicat ordinario reſpectu aliorũ promouendorũ quominus ab eo teneatur recipere benedictionis munus: ⁊ hoc voluit proteſtatio [c] hic in ſi. poſita. Sentiunt tamen hic doc. ⁊ bene ꝙ etiã ſine hac proteſtatione nullum fuiſſet ordinario preiudiciũ ex hoc generatum. ar. c. per tuas. de maio. ⁊ obe. ⁊ c. quia diligẽtia. de elec. vtile tamen eſt proteſtari quando timetur ne alicui in poſterum poſſit ex facto etiam iuſto preiudicium gñari: vt hic. ⁊ in c. põtifices. vij. qd. j. ⁊ c. ij. ſ. de ſup. neg. prela. ¶ Uenio nunc ad glo. ⁊ primo ponit caſum literalem. ⁊ dic vt in ea. Uel clari⁹ ⁊ breui⁹ ſic. Orta diſcordia inter monaſteria ſancti. A. ex vna pte: et ſancti Leonis ex alia parte ſuper iure eligendi abbatem in monaſterio ſancti Leonis pro parte huius monaſterij quod iam elegerat de proprio gremio ſibi abbatem: fuerunt iudices impetrati contra monaſterium ſancti. A. quod ſe opponebat dicte electioni: iudices deputati ꝓceſſerunt vtraq̃ parte preſente ⁊ receperunt ꝓbationes: demũ ante ſententiã monaſterium ſancti. A. dicens ſe habere illos iudices ſuſpectos miſit ad papaꝫ ⁊ impetrauit ſecundos iudices quibus inter cetera mãdabatur ꝙ ſi cõſtiterit eis ꝙ iſtud monaſteriũ habebat legitimam ſuſpicionis cauſam cõtra priores iudices ꝙ ipſi ꝓcederent in cauſa predicta ⁊ nõ priores. deniq̃ contra primos iudices fuit exemptum de ſecundis iudicib⁹ ⁊ de reuocatione poteſtatis ipſorũ. ipſi vero iudices videntes per ſecundas literas non eſſe priores reuocatas per cauſas in litera expreſſa ꝓceſſerũt ad vlteriora ⁊ tulerũt ſentẽtiam in fauorẽ monaſterij ſancti Leonis: quam dictũ monaſteriũ petijt per ſedem apoſtolicam confirmari. papa vero aduertens ſententiaꝫ fore iuſtã eam duxit confirmandam: non obſtantibus exceptionibus propoſitis contra primos iudices ⁊ triplici motiuo. Primo quia accuſatiõis cauſe erant friuole. Secundo qꝛ preſuppoſito qd fuiſſent legitime tamen debuiſſent proponi tanꝙ̃ dilatorie ante litis conteſt. vnde intrãdo iudicium

norẽ põt reuocari ꝑ inſtrumenta de nouo reperta qñcunq̃. vt ꝑ glo. et doc. i. d. l. admonẽdi. ⁊ in l. impatores. C. de re iudi. ⁊ in l. j. hic alleg. C. de ſen. aduer. fiſ. la: et vide Bar. i. l. iij. §. diuus. ff. de iu. fiſc. ⁊ idem dicas de ſnia lata per arbitrũ neceſſariũ: ſecus vero in ſnia arbitratoris de qua ꝑ Bal. in d. l. ſub pretextu. la. j. in j. not. et vide Fed. de ſe. ꝯſi. ſuo ccxxxvij. et adde etiã ꝙ ſnia poteſt retractari per nouas probatiões ſupuenientes. qd eſt verum: niſi aliter ſit ſuccurſum ei qui ſuccubuit: qꝛ tunc retractat̃ ꝑ reſtitutionẽ in integrũ ex clauſula gñali. vt per Ale. in l. argentarius. §. ſi. ff. d. edẽ. ⁊ adde etiam qd ſnia retractat̃ ꝑ teſtẽ nouiter repertum. vt in l. ſi mater. de exe. rei iu. ⁊ vide Ange. i. l. iij. §. qd ſi ipſe. poſt gloſſ. fin. ff. ſi cui pluſꝙ̃ ꝑ leg. fal. ⁊ põt etiã retractari ꝑ teſtes de nouo repertos fauore pupilli. vt per gl. ⁊ Bart. in l. imperatores. d. re iud. ⁊ in d. l. admonendi. Sebaſti. Sapi.

c ¶ Proteſtatio. De ꝓteſtatione illa facta cũ clauſula ſaluo iure. multa cumulat Feli. hic col. ij. vltra quẽ vid. An. ſicu. in conſi. xxxviij. inci. ꝓclare. i ij. volu. ⁊ in cõſil. xxvj. inci. ſapienter. ⁊ cõſil. xvij. inci. ꝓclare. in eod. vol. ij. ⁊ in cõſi. lj. incip. ſcripſit ſapientie fons. in. j. vol. ⁊ Alex. in cõſil. xc. incip. fere omnis vis. in. j. volu.

illis renūtiauerunt. Tertio quia littere secunde
erant surreptitie eo q̄ nō fecerunt mentionē de pro
cessu habito ꝑ priores literas: nec de priuilegio
monasterij sancti Leonis cōcesso monasterio ⁊c.
¶ Quero hic dōr ꝙ intrando iudiciū corā iudice
suspecto videt̄ quis renūtiare exceptioni declina
torie contra iudicem: ⁊ hoc videtur indubitatū si
quis intrat iudiciū litem cōtestando super princi-
5 pali. ¶ † Sed dubium est quid si reus habet mul
tas dilationes: nūquid litigādo super illis videt̄
renūtiare exceptioni recusationis cōtra iudicem.
Sol. glo. iij. intrat hanc materiam: ⁊ primo alle-
gat pro ⁊ contra: vt ptꝫ in ea demum ponit duas
opi. Prima est Tācre. dicētis ꝙ si habens exce-
ptionem declinatoriam contra iudicem proponit
aliam siue in illa obtineat: siue succūbat videtur
renuntiare declinatorie contra iudicem quia liti-
gando coram illo videtur eum approbasse maxi
me si non fuit protestatus in principio: quia non
intēdebat illi declinatorie renūtiare. ꝓ hoc opti-
me faciat ar. iij. qō. j. §. si quis testibus. ⁊ iij. q. viij.
cuius in agendo. ⁊ l. sꝫ ⁊ si susceperit. ff. de iud. ⁊ c.
insinuante, de offi. dele. Secunda fuit opi. Jo. di-
stinguentis an proponēs aliam dilatoriam obti-
nuerit: ⁊ videtur approbasse iudicē: an vero suc-
a cubuit ⁊ potest trāsire ad aliam cōtra iudicem[a].
q: non videtur cōsensisse in iudicē cum semper in-
stet vt declinet iudicium. arg. in. l. contra maiores.
C. de inoff. test. ⁊ in reg. nullus pluribus. de reg. iur.
li. vj. ⁊ l. nemo. ff. de excep. vbi patet ꝙ reus potest
plures ⁊ varias exceptiones proponere etiā con-
trarias: vt quidam ibi dicūt. ⁊ hāc opi. firmat ibi
Jo. an. ⁊ iij. q. j. offeratur ⁊ idem Uincen. Goffre.
⁊ Abb. glossator videtur dicere qō licet hec opi.
sit equa: precedēs tñ plus sibi placet. Extra glo.
sunt ⁊ alie opi. sed recitabo principaliores dunta
xat. Tertia fuit opi. quorundam: vt refert hic In
no. dicentium ꝙ si fuerit protestatus potest redi-
re ad declinatoriā ꝯtra iudicē: alias secus: vt. C.
de iudi. l. fi. Quarta fuit opi. aliorum vt hic refert
Jo. an. ⁊ Bart. in. l. quidā consulebat. ff. de re iud.
qō vsqꝫ ad. xx. dies eā ꝓponere potest siue aliam
proposuerit siue nō per tex. in aut. offerat̄. iij. q. iij.
quia beneficiū iuris nemini est auferendū regula
indultum. de reg. iu. lib. vj. Quinta fuit opi. Phi.
⁊ Ja. de are. Abb. Guil. ⁊ Spe. in ti. de dilatione,
§. nunc videamus. in fi. ꝙ semper vsqꝫ ad litis cō-
testationē potest proponi per. l. nemo. C. de iurisdi.
om. iud. ⁊ l. apertissimi. C. de iud. ⁊ hic. vbi videtur
b innui ꝙ vsqꝫ ad cōtestationē litis[b] potest propo-
ni declinatoria cōtra iudicem ⁊ postea nisi fuisset
datus terminus ad declinatorias proponēdas:
quia tunc non licet post terminū proponere: vt in
c. pastoralis. de excep. Nec ob. ꝟm istos qō dicitur
de. xx. diebus in aut. offeratur preallē. q: hodie in
ducie arbitrarie sunt. j. ti. pri. cū simili. ⁊ no. in. c. j.
⁊. ij. de dila. quinimo quidā ex predictis doctori-
bus intantum inherent predicte opinioni vt fa-
tuū reputent illum qui primo illā proponit cū per
hoc iudicē contra se prouocet tamē ipse Guil. in
Spe. de recus. §. sit autem recusatio. consuluit te-
nendā primā opinionē. Tan. ⁊ idē cōsuluit Ho-
stiē. in. c. qm̄ contra de ꝓbatio. Sexta fuit opinio
quorundam dicentiū ꝙ aut reus prouocat peten
do sniam super alijs exceptionibus: aut ꝓuocatur
ab aduersario suo. Primo casu amplius non re
cusat Secūdo sic. ar. ff. de cōdi. fur. l. ⁊ ideo. ⁊ c. cū
inter. de exce. ⁊ hoc dicūt ꝓpter inconueniens qō
sequeretur tenendo simpliciter contrariam opi-
nionē. Nā si reus peteret sibi dari copiā rescripti
dicet actor talis est persona iudicis cui debet cre
di. xcvij. dist. nobilissimus si petat libellum dicet
actor non est de consuetudine. ⁊ hoc faciet solum
vt iudex super eo pronuntiet vt sic non liceat am-
plius iudicē recusare. Septima est opi. Jo. and.
dicentis ꝙ oīs exceptio per quam negatur quem
esse iudicē precedere debet exceptionem de suspe
cto. Nam si nō est iudex ad quid debeā eū recusa-
re maxime cū lōgiorē tractum habeat recusatio
pro eo ꝙ itur ad arbitros. vtile tamē est hoc casu

protestari de suspiciōe nō tñ putat necessariū. In alijs vero exceptio-
nibus. dilatorijs per quas non negatur iurisditio tenet ante factum
opi. vt Tancre. vt precedat recusatio. pro quo facit qō no. Spe. in tit.
de excep. §. viso ver. porro. post factū vero tenet opi. 3riam: vt scꝫ pos-
sit ad istam redire post alias dilatorias anteq̄ litem contestetur. Hāc
opi. in effectu videt̄ sequi do. Anto. hic dicit enim qō ante factum te-
nenda est opi. Tancre. vt prius recusatio proponat̄: sed de iure sibi vi
detur ꝙ tam exceptio recusationis q̄ alia que proponit̄ contra iudi-
c cem potest vsqꝫ ad litis contestationē[c] proponi q: contestatio est termi
nus communis dilatoriarum. Item sicut prorogatio iurisditionis nō
fit irreuocabiliter ante li. contest. nec huic exceptioni dilatorie renun-
tiatur per alium actum citra contestationem. Inn. vero simpliciter vi
detur tenere primam opi. vt semper primo proponatur exceptio recu-
sationis. ⁊ si primo aliam quis proponeret faceret sibi preiudiciū: alle.
istum tex. ⁊ iij. q. viij. cuius in agendo. ⁊ iiij. qō. iij. §. si quis. ⁊. d. l. sed ⁊ si.
ff. de iudi. Item facit ad hoc ꝟm eum q: si semper vsqꝫ ad litem conte-
statam proponi posset frustra prefigeret̄ terminus. xx. dierum. vt in. d.
aut. offeratur. Item frustra consuleret̄ protestatio tempore absentie
iudicis si vsqꝫ ad litem contestatam posset recusari. C. de iudi. cum spe
ciali. Ad aut. offerat̄. vbi datur terminus. xx. dierum rñdet qō proce-
dit nisi expresse vel tacite huic exceptioni renuntiaretur qō videt̄ fieri
6 litigando corā suspecto sup alijs exceptionibus. ¶ † Nec obst. ꝙ dādo
sportulas ⁊ fideiussorē iudicio sisti non videtur quis in iudicem cōsen-
tire. vt in aut. offeratur. cum ista prestentur in principio ex necessitate:
vt ibi. ⁊ quandoqꝫ talis cautio de iudicio sisti prestatur corā illo iudi-
ce qui de causa non est cogniturus: vt patet in illo qui ex causa rōne
conuentus reuocat domum. vt in. l. ij. ff. de iud. ⁊ no. in. c. fin. de fo. cōpe.
7 ¶ † Ex his infert Inno. ꝙ aliquis non potest recusare iudicē ⁊ simul
repellere procuratorē aduersarij sui cum super ꝓcuratione oporteret
eum audire sententiam: ⁊ sic videret̄ in iudicem consentire. Cōtrariū
tamē tenet Bal. in. l. exceptionē. C. de proba. vbi expresse dicit qō licet
pars opponat exceptionē procuratoriam contra partem ⁊ iudex pro-
nuntiet super ea non videt̄ per hoc pars in iudicem consentire quin
possit postea opponere exceptionē recusationis. Sed si actor proponit
contra procuratorem rei ⁊ procurator recusat iudicem: bene procedūt
he due questiones simul q: ille qui recusat non eligit arbitrium huius
iudicis super procuratione sed aduersarius ⁊ iudicium reddit̄ in inui-
tum. ff. de ver. obli. l. inter stipulantem. §. j. Et aduerte q: hec opi. vide
tur concordare cū sexta oppositione. s. posita. Bar. in. d. l. quidam con-
sulebat, simpliciter tenet opi. Tancre. ⁊ Inno. hic qui etiam allegat vt
tā hec exceptio recusationis q̄ quelibet alia declinatoria contra iudi
cem debeat opponi ab initio: scilꝫ anteq̄ coram iudice aliquid propo
nat per qō videatur eum approbare in iudicem seu iudicium suscipe-
re. alle. tex. in. l. fi. C. de exce. ⁊. d. l. sed ⁊ si susceperit. in prin. ⁊ istum text.
8 cū glo. sua. ¶ † Si autē quis ꝓponeret aliā exceptionem: puta contra
personam actoris: vel contra libellum: quia proponēdo talē exceptio
nem videt̄ velle ꝙ super ea ꝓnuntietur cum sit emergens: iuxta not. in
9 c. j. de ordi. cogni. videret̄ iudicē approbare. ¶ † Non obst. l. non vide-
tur. ff. de iudi. vbi dicitur ꝙ non videtur quis in iudicem consentire pe
tendo genus actionis sibi edi: q: ꝟm Bar. qui sibi actionem petit edi
nihil petit a iudice: ideo non videt̄ cōsentire in iudicem. Non obst. aut.
offeratur. preal. vbi dicitur ꝙ potest recusari post cautionē de iudicio
sisti prestitam: q: ꝟm eum habet illa cautio conditionem in se de stan-
do iudicio si apparuerit me teneri: vt ibi colligit̄. Itē nō obst. quod ibi
dicit̄ de. xx. diebus: q: illud dꝫ intelligi nisi pars aliquid fecerit ꝓpter
qō videat̄ in iudicē consentire: vt ibi innuitur. ⁊ ita trāsit Bart. hanc
etiam opin. sequitur hic do. Cardi. ⁊ semper mihi placuit. moueor. q:
suspicio cōsistit in animo: ideo ex cōiecturis inducitur ⁊ colligit̄. iuxta
id quod no. glos. in. c. adrianus. lxiij. dist. ⁊ in. c. si ille. xxiij. qō. iiij. eligen-
do ergo litigare super alijs exceptionibus corā iudice suspecto videt̄
illū approbare ⁊ renuntiare exceptioni suspicionis. Ad hoc bo. tex. in
c. insinuante. de offi. dele. vbi dicitur quis illico in iudicem cōsentire si
superueniente suspicione in personam iudicis coram illo litigat. Nam
10 eadem est suspicionis ratio in exceptionibus q̄ in principali. ¶ † Hinc
est qō iudex recusans non cognoscit de causa suspicionis contra eum
proposita. sed eligunt̄ arbitri: quia sicut est suspectus in principali: ita
⁊ in incidenti vt not. Inno. in. c. prudentiam. de offi. deleg. ita dicendū
in proposito. si enim habuisset illum suspectum ad quid coram eo liti-
gasset, super alijs exceptionibus. facit. optime. c. j. de iudicijs. vbi per
actum citra litem contestatā quis renuntiat declinatorie contra iudi-
cem: licet non inducatur iurisditionis prorogatio ꝟm vnam opinio-
nem. de quo tamen dic vt ibi plenius dixi. ⁊ per hoc tollitur motiuum
11 do. Anto. ¶ † Preterea iudicē impetrando videtur intantum in illū
consentire vt non possit amplius recusare: iuxta illud qō leg. ⁊ no. in. c.
insinuante. de offi. dele. ita dicamus cum eligit iudicis iudicium super
exceptionibus. Et satis bene facit iste tex. dum dicit ꝙ subeūdo coram
illis iudiciū illi exceptioni renuntiauit. ad idem ⁊ simile. in. c. j. de frig. ⁊
c. ad id quod de sponsa. ⁊ ad contraria que videntur obstare. s. satis est
responsum. Et satis mihi placet hec opi. cum tēperio posito in sexta
12 opi. quod etiam sentit Innoc. ¶ † Placet etiam illud dictum Joan.
andre. vt

a ¶ Contra iudi-
cem. Adde Ro.
consi. cclxix.
b ¶ Contestatio-
nem litis. vsqꝫ ad
quātū tp̄s possit
opponi declina-
toria iudicij. et
adde omnino hic
aliquos casus in
quibus dilatoria
exceptio opponi-
tur post lit. conte.
per do. Anto. in
c. dilectus. de re-
scri. ⁊ l. ij. in. ij. col.
adde hic gl. in. §.
biduū. in. ver. il-
lud. ⁊ in ver. q tūc
ij. q. vj. Et adde
ꝙ si exceptio re-
cusationis ꝯcer-
nit naturā vt q:
sit mutus vel furio
sus pōt opponi
e post lit. ꝯtest. h.
d. Archid. iij. qō.
vij. in sum. ⁊ per
Jo. an. in. c. scici-
tatus, de rescrip.
Anto. Francisc.
c ¶ Litis cōtesta
tio. Circa recusa
tionē iudicis qñ
fieri debat dicas
quod regulariter
debet fieri añ lit.
cōtest. nec potest
fieri post: vt per
Bald. in. l. fi. in. j.
col. C. de sen. ⁊ in-
terlo. ⁊ in. l. aper-
tissimi. in. j. col. C.
de ind. quod intel
ligeverūꝫ: nisi ta
lis suspicio īsur-
geret post lit. ꝯte.
q: tūc etiam pōt
opponi post. ita
ange. in. l. fin. C. de
fer. pre. l. nō distin
guemus. §. cum
quidam. ff. de ar-
bit. non tñ pōt ꝓ-
poni post conclu
sionem in causa
secundū Jo. an.
in. c. cū dilectus
de ordi. cog. nisi
forsan talis exce-
ptio recusatio-
nis fuisset occul-
ta q: tunc posset
ꝓponi etiā post.
ꝑ gloss. in. §. exce-
ptio. iij. q. vj. ⁊ hr̄
ꝑ Spe. in titu. de
recu. iud. in. §. iiij.
ver. quidam tñ. ⁊
de dila. §. nūc vi-
deamus. ver. pe.
⁊ de except. §. iiij.
in versi. ⁊ no. ⁊ de
materia plene
habetur. in. c. su-
spicionis. ⁊ in ca.
insinuante de of-
fic. deleg.

a ¶ Possit pponi. Adde Paul. de a ca. cōsil. lxxxiij. in primo impressis. ang. ɔsil. clxxxvij. Zacharias.

b ¶ In causa appellationis. Ad de Bal. in addi. ad Spe. in tit. de instr. edi. ver. ille qui appellat. Sebasti. Sapi.

b ¶ In cā appellationis. Nūquid aūt exceptio q̄ d̄ bebat opponi intra terminū prefixū a iudice possit oppōi in cā appellationis: vide Fel. c. pastoralis co. xj. v̄s. dū subdit abba. s. de excc. ꝛ ꝙ non possit oppōi i cā appellatiōis ꝙ fuit omissū malitiose i cā principali: tꝫ do. Ant. Car. et Jmo. in. c. super his. in fi. j. d̄ accu. ꝛ Fed. de se. in ɔs. xxiij. inci. titi⁹ elect⁹. ꝛ in ɔs. cij. ici. nobilis qdā. late Fe. in. c. ad audientiā. ij. col. xvij. v̄. omissum i pıncipali. s. de rescri.

c ¶ Nō dꝫ audiri. Adde an exceptio omissa i p̄ncipali possit opponi in cā appellationis. Alexā. cōsi. xxxij. iiij. lib.

d ¶ Snia. No. casus i qb⁹ vꝫ snia ɔ sniaꝫ. ꝛ. d̄ h̄ vid̄ plene p Bal. in. l. post sniam. circa p̄n. C. de sen. ꝛ gl. in. l. j. C. sen. resci. nō pos. p glo. post bar. in. l. j. C. qñ p uoc. non est neces. vbi Ange. addit duos casus i qb⁹ vꝫ snia ɔ sniaꝫ. p̄mus est i casu. l. j. §. fi. ff. de qō. scōs qñ cā est talis nature ꝙ nō reqrit instātiā: sed in ea procedit̄ de facto ꝛ summarie. ꝛ ita d̄t eē casuꝫ d̄ executione instrorū: ꝛ in. c. cū dilecta. i v. co. de off. dele. ꝛ in. c. pastoralis. i prin. in. xj. col. de rescr. ꝛ d̄ hoc articulo vide late p eum in repe. c. ab excōicato. in. viij. col. de rescri. et in c. cām. el. ij. in. iiij. colū. q fi. sint leg.

andr. vt exceptio per quā neget̄ iurisditio semper possit proponi^a qꝛ semper tēdit ad iudicem declinandum: ꝛ ideo nō videtur in iudicem consentire iuxta no. in. c. si a iudice. de app. lib. vj. secus autē in aliјs declinatorijs: qꝛ ille tendunt ad differendum iudiciū: sed non contra iudicem imo presupponūt iudicē hr̄e iurisditionem cū ad ipsum spectet sentētia ꝛ hec no. qꝛ habes plene ꝛ clare hūc articulū pleni⁹ ꝙ̄ alibi declaratū. ¶ Quero que sunt ista priuilegia de qbus rescriptū debeat facere mētionē. Sol. dicit gl. in v̄s. videtur. de priuilegijs: ꝙ forte concedebāt monasterio ius eligendi. ex quo glo. videt̄ velle ꝙ de priuilegio cōcernēte merita cause ꝛ eius peremporiū sit in rescripto ad lites concesso fienda mentio quod simpliciter non procedit ar. in. c. j. de lit. cōte. li. vj. Vñ tene qd̄ no. in. c. cū ordinē. de rescr. ꝛ ad istum tex. dic scdm do. Ant. ꝙ procedit qñ rescriptum habet aliquā clausulā priuilegiatā detrahētem priuilegio vel forte vt arbitror priuilegiuꝫ monasterij habebat clausulā derogatoriam ad rescripta certa forma nō seruata vt in simili habet̄ in. d. c. cum ordinem.

13 ¶ † Sol. vlti. procedit multum intricate: sed diuidēdo eā quo ad intellectū facit tria ɔtra. Primo eīn opp. ꝙ cum sentētia fuisset hic lata cōtra monasteriū debuissent monachi audiri per viā restitutiōis in integrū propter necessariā pbationem omissam: vt in. c. auditis. s. de in integ. resti. ꝛ. c. j. eo. ti. li. vj. Sol. glo. fatetur cōtrarium si monasteriū petijsset restitutionē in integ. sꝫ nō petijt hoc intellige qñ lesio tangit ecclesiā: secus si personas ecclesiarū ꝛ eorū iura. de quo vide bo. glo. in cle. j. de in integ. resti.

14 ¶ † Scdo principaliter gloss. op. exceptio peremptoria in cā principali omissa: potest opponi causa appellationis^b: vt in. d. c. cum Joannes. de fi. instr. ꝛ. l. per hāc. C. de tēp. app. sed isti monachi appellauerūt a sententia lata ɔtra monasteriū: vt ptꝫ in decisa. ergo male dicit litera qd̄ est eis imputādū quare nō opposuerūt tūc. Sol. glo. refert Joā. dixisse hanc decre. procedere quando quis omisit scienter ꝛ dolose exceptionem primo proponendā causa fatigādi aduersariū suum. secus si ignoranter omisisset exceptionē proponere. hec sol. non placet gl. quo ad istū text. qꝛ ex litera non apparet de dolo et malitia istorū monachorū. Sꝫ no. tu sol. istā in se valde singularem ex qua infertur mirabilis limitatio ad iura superius allē. vt ex peremptoria nō possit opponi in appellationis causa qñ scienter ꝛ dolose fuit omissa in causa principali: sed Jo. an. dicit se nō putare ꝙ hoc dixerit Jo. ad solutionē huius cōtrarij sed alterius qd̄. j. subijciam. sed hoc dictū. Jo. placet Phil. qd̄ omnino putat veruꝫ Hosti. alle. in arg. s. de excep. c. exceptionē. insti. de excep. §. item si in iudicio. Jo. and. dicit ꝙ illa decre. exceptionē facere videt̄ potius cōtra: qꝛ ibi qui nō opposuit exceptionem tpe debito malitiose: post tempus audit̄: sed condēnatur in expensis. sic videtur dicendum in hoc casu vt audiat̄ iste qui tēpore debito non opposuit exceptionē rei iudi. sed cōdemnetur in expensis. Sed tandem Jo. an. sequit̄ Host. qꝛ decre. illa exceptionē ponit casum specialem in excōicatione vt satis apparet ibi in tex. propter causas que habentur in. c. pia. de exce. lib. vj. ergo eius contrarium est generale vt is qui malitiose non opponit exceptionem sibi cōpetētē debito tēpore: ꝛ facit hoc causa fatigandi aduersariū postea volens opponere non dꝫ audiri^c. facit de prebē. presenti. §. loca. li. vj. et qd̄ ibi not. Et hec opin. v̄r hic placere. do. Anto. ꝛ facit optime qd̄ no. glo. in. c. ad audientiam. s. de rescri. et satis placet mihi. ar. c. ex tenore. ꝛ. c. sedes. de rescri. et xj. q. iij. priuilegium. omnia eīn debent suis tēporibus conuenire. xxiij. q. iiij. si ecclesia. Itē appellatio sunt inuenta vt esset p̄sidiū innocētie ꝛ grauaminis releuatio: non autē vt defenderet appellantē in sua malitia: vt in. c. suggestum. ꝛ. c. ad nostrā. de appel. ꝛ tene hoc semp menti. Qualiter autem pbabit̄ iste dolus seu malitia. dic ex cōiecturis: vel qꝛ ipse aduersarius hoc dixerit extra iudiciū.

Secundo glo. soluit cōtrariū supra formatum ꝙ

15 hic non fuit appellatum a diffinitiua. ¶ † Quinimo nec potuissent isti appellare ab ea: qꝛ ɔtumaciter recesserunt friuole appellādo ab interlocutoria in eo ꝙ primi iudices noluerūt admittere exceptionē recusatiōis hec sol. est bona in se: qꝛ appellās friuole manifeste non audit̄ volēs postea a diffinitiua appellare: vt in cle. vna. de do. ꝛ ɔtu. sed not. gl. qd̄ illa cle. habet locū etiā in causa ecclesie qd̄ an sit verū: indistincte vide qd̄ leg. et not. in. c. impatorū. de iura. calū. ꝛ. c. j. vt lit. non conte. vbi dixi an cōtumacia pcuratoris noceat dño vt appellare nō possit. facit etiā qd̄ dixi in. c. j. de do. ꝛ cōtu. ꝛ in. c. fi. de iura. calū. §. j.

16 ¶ † Tertio p̄ncipaliter op. glo. ꝙ ex alio capite snia ista fuit nulla quia lata cōtra rem prius iudicatā. ꝛ sic citra appellationē debuit monasteriū sancti. A. audiri: vt. l. j. C. qñ prouo. non est neces. ꝛ. ij. qō. vj. §. item si sententia. cōtra. sol. colligēdo eius mentē dat tres solutiones. Prima est ꝙ sentit Jo. applicando eius dictū ad hoc cōtrariū qd̄ v̄r fuisse ex ipsius mente: qꝛ contrariū pcedit nisi scienter et dolose causa fatigādi aduersariū suum quis omiserit exceptionē rei iudicate opponere. quo casu intelligebat istum text. ꝛ est notabilis limitatio ad iura prealle. ꝛ potest defendi per superius dicta: sed non placet hec sol. gl. sed transit ad secundā solutionē dicens. ꝙ snia valet cōtra primā si de ea nō fuit oppositum siue ignoranter siue scienter: vt satis videt̄ innuere hec litera. imputandū eīn est nō obijcienti vt dicit̄ in text. Tertiā solutionē sentit gl. in fi. ꝙ hic non fuit prima sententia etiā nunc ostensa: licet fuerit allegata pape. sed hec sol. parum valet ad materiā qꝛ text. presupponit ꝙ etiā si nunc ostenderet̄ non dꝫ sentētia pretextu probationis nouiter reperte retractari. Et sic habes ex

d predictis duos casus in qb⁹ valet sentētia^d scda cōtra primā. Ponit glo. ꝛ quatuor alios casus q tamē nō faciunt ad intellect⁹ huius. c. sed ad materiā ampliandā. Ad vnum tñ ex illis aduerte in quantū dicit ꝙ in causa publica valet scda cōtra primā ex probatiōe nouiter reperta: vt in. l. imperatores. ff. de re iudi. ꝛ per illum tex. idem dicit ibi gl. in cā eccl̄ie. qꝛ iura ecclesiarū dicunt̄ publica. j. di. ius publicum. ꝛ. ff. de iust. ꝛ iure. l. j. §. publicū. Sed Jo. hic no. cōtrariū dicēs ꝙ hoc casu ecclesia nō equiparatur reipubice. ꝛ hoc verius. vnde opus est vt eccl̄ia hoc casu petat restitutionē i integrū vt pbat in. c. suscitata. s. de in integ. rest. facit. c. j. pri. ꝛ ibi hoc sentit Jo. an. post Gof. super gl. fi. ꝛ do. Ant. hic: ꝛ hoc teneas ꝛ probat̄ iudicio meo aperte hic in ver. alioquin. Quartus casus cū iudex expresse reprobat sniam primaꝫ corā eo pductā: vt pbatur hic in v̄. nō obstāte f̄m vnum intellectum. ꝛ. j. ꝛ. c. pri. Quint⁹ casus cū reuocat̄ in dubiū: an snia fuerit lata ꝛ iudex pnūtiat non fuisse pnūtiatū: vt in. l. j. in prin. ff. q̄ sent. sine app. e

17 rescin. ¶ † Sextus in casu. l. admonendi. ff. de iureiur. i. cū sententia fuerit lata p probationem nō integrā puta iudice iuramentū parti deferente. nā superuenientibus probationibus potest prima sententia reprobari vt ibi: ꝛ hoc casu dic vt plene not. ibi. ꝛ in. c. fina. de iureiur. vbi dixi.

Additio. Potes addere septimum casum: vt colligit̄: qñ imminet periculū animarū. Et p hoc habes declaratā to-

18 tā gl. ¶ † Sed nūc extra glo. attēde. Nā circa primū intellectū huius. c. sunt varie opiniones inter doctores vtriusqꝫ iuris glo. eīn hic tenet: vt. s. di-

e xi ꝙ scda sententia directe ɔtraria prime tenet^e si de prima non fuit exceptū: siue scienter: siue ignoranter nō fuerit ostēsa. ꝛ ita glo. intelligit istū tex. Si aūt pria snia fuit allegata ꝛ ostēsa nec expsse reprobata non tenet scda. ꝛ sic intelligit. l. j. C. qñ prouo. non est neces. Jo. an. vt. s. dixi posuit secundam opinionē: vt. l. j. procedat quādo nō dolose sententia nō fuit allegata: istud. c. quando dolose causa fatigandi aduersariū fuit tacita. Tertiam opinionē posuit Inno. in. d. l. j. vt procedat quando de prima snia non fuit oppositū nec probatū

itē vide Archi. ꝛ v̄. itē si snia. lata fuerit ɔ reū. ij. qō. vj. vbi d̄t ꝙ in notorijs snia fert̄ ɔ sniam ēt si null⁹ oblatus fuerit libellus. ꝛ ita dicit Host. i. c. cū oliꝫ. de re iud. ꝛ vid̄ oī no i ista materia ēt gl. ꝛ Archi. in d. v̄. itē si snia. et bar. i. l. nā et post ea. §. si dānet̄. ff. de iniu. ꝛ in. l. duo h⁹. d̄ exce. rei iu. ꝛ oīno Pau. d̄ ca. in. d. §. si dānetur. et per dom̄. An. in. d. c. qm̄ ɔ. i vlti. co. de pba. ꝛ in. c. aduersario. i vlt. col. de exce. et ad de qd̄ lꝫ f̄m cōes snias doct. hic et vbiqꝫ vꝫ snia lata ɔ sniam a diuerso iudice in diuersa instātia. tñ snia lata ab eodē iudice ɔ primā interlocutoriā prius latā nō vꝫ nisi expsse appareat ꝙ hoc fecerit aio reuocandi primā. ita not. decidit Bart. in l. ꝙ iussit. in vlti. q. ff. d̄ re iud. quē sequit̄ iste in. c. cū olim. s. e. qd̄ tene mēti: qꝛ est not. limitatio ad istam materiā de q̄ faciebat magnum festum do. meus Franc. de are. in voce legendo. d. c. cum olim.

¶ Adde an valeat snia ɔ sniam: Rom. cōsi. ccccx. cōtra opi. Bart. Zacharias.

e ¶ Tꝫ. Tu dic ꝙ ista est vera et stabilis et firma conclusio ꝙ snia ɔ sniam lata est nulla vt p Lāfr. de oria. in ca. qm̄ ɔ. in prin. nu. 22. v̄s. stat maxima difficultas. s. de pba. ꝛ ibi in apo. meis eūdem in. l. admonēdi. col. ij. circa prin. de iureiu. Fran. are. in l. ait pretor. §. si dānet̄. ff. de iureiu. Phi. cōsil. ccxvj. incip. multū. volu. j. Alexan. consi. xxxiij. vol. j. ꝛ cōsil. xv. colū. fi. eo. li. et Barth. sozi. in suo trac.

fallentia. regula. cccliij. vbi limitatiue ibi. iiij. restrictiõ de quibus ibi procedetur.

arg. in. l. quod in d iem. ff. de compẽ. Istud ca. intelligitur quando fuit proposita exceptio rei iudicate sed instrumẽtum non fuit productum vel alia probatio. hec sol. ad istum tex. diuinat sicut precedens sol. Io. Quartã opi. posuit hic Ioã. and. sic ad propositũ distinguendo ꝙ aut fuit disputatũ de viribus prime ⁊ tunc valet secũda vt dr in glo. Aut non fuit de hoc disputatũ: ⁊ tunc aut is pro quo facit snia sciẽter ⁊ dolose omisit illa vti: tunc valet secũda per. d. c. exceptionẽ. ⁊ alia iura superius inducta. ⁊ hoc casu intelligit istũ tex. Idem dicit si res iudicata opponitur sed non probatur vt dixit Inn. Aut scienter sed non dolose: ⁊ tũc non valet secunda. Aut omisit ignorãter: ⁊ tũc lȝ quidã dicant qꝺ si iudex sciuerit tunc non valet sententia: secus si ignorauerit. ipse tamẽ tenet sniam non tenere cum pars ⁊ iudex ignorauerũt: quia non est equũ vt beneficium ignorantie partis ledatur ꝑ ignorantiam iudicis per quã potius iuuari dꝫ. ad hoc. s. de rescr. ex parte decani. Nec obst. ca. si duobus. j. de app. ⁊. l. si forte. ff. de off. presi. loquũtur enim cum procedit: quia iudex nõ est quo casu ponderatur sciẽtia ipsius vel ignorantia. Et predicta dicit locum habere siue pro actore agẽte: siue contra ipsum pro reo fuerit prius iudicatum cũ predicta. l. j. non distinguat. ⁊ facit qꝺ ibi no. in fi. vlt. gl. Sed certe hec opi. Ioã. an. diuinat ad istũ tex. cum hic in nullo allegatur malitia alterius partis: quinimo iudicio meo si non erro ipse et Inn. si fas est sic cõtra tantos viros loqui dicit expresse contra istum tex. in fi. vbi papa referendo se ad primam sniam dicit ꝙ preterea instrumentorum nouorũ lites non debẽt instaurari: ⁊ sic presupponit secũdam sniam valere. licet omnino cesset dolus partis ⁊ detur penitus ipsi⁹ ignorantia ita qꝺ nunꝗ fuerit allegata. Quintã opi. ponit Bart. in. l. j. C. qñ prouo. non est neces. sepius alle. vbi firmat ꝙ tunc nõ valet secũda sentẽtia cõtra primã quando ambe fuerũt late ex eadẽ instantia. ⁊ sic intelligit istũ tex. si autem ex diuersis instãtijs tũc semper tenet secunda. alle. pro hoc vlt. quod legitur ⁊ no. in. l. si duobus. ff. de exce. rei iudi. ⁊. l. j. C. si plu. vna sen. mouetur ad hoc quia causa quare non valet secunda snia est quia reperitur lata sine instantia cum per sniam pereat instantia. l. grece. §. post litẽ. ff. de fideius. ⁊. l. cũ apud. ff. de iud. solu. Item quia iudex est per sniam functus officio suo. vt in. c. in literis. s. de offi. dele. ⁊. l. iudex. ff. de re iudi. ⁊ he rationes militant solũ qñ sententia fertur ex eadem instantia: secus si instantia reuocatur. Quidam tamen dixerunt ꝙ ideo nõ valet scđa sententia: quia prima fecit ius: ⁊ sic secunda videtur lata contra ius. Hoc dictum reprobat ibi glo. ⁊ Bar. quia non est expressus error in snia. Preterea ꝓm Bar. snia lata cõtra ius non redactum in corpore iuris non est ipso iure nulla. vt. l. cum prolatis. ff. de re iudi. sed illa prima sententia non erat redacta in corpore iuris: ergo ⁊c. Alij dicũt hoc contingere vt sit litiũ finis. ⁊ in hoc resident communiter gl. iuris ciuilis. ⁊ sequitur Bald. in. d. l. j.

19 ¶ † Sed non placet Bart. quia eadem ratiõe nõ valeret sententia lata cõtra iuramentũ vel trãsactionem: cũ iusiurandum ⁊ transactio sint introducta vt sit litium finis sicut ⁊ sentẽtia. vt. l. j. ff. de iureiu. ⁊. l. fratris. C. de transac. Sed vtrũqꝫ est falsum. primum probatur in. l. nam postea. §. si dampnet. ff. de iureiurã. secundum ꝓbatur in. l. eleganter. ff. de cõdi. inde. quare stat in ratione super. ie dicta ex quo infert ad opi. suam prealleg. Sextam opi. posuit hic do. Ant. reprobãdo Bar. in dicto ⁊ in ratione. nam dicit qꝺ dictum Bart. nimis restrinxit tex. illius. l. j. que indistincte dixit non valere secundã contra primam. Item videtur contra hunc tex. seu eius rationẽ qui se fundat sup validitate secunde: quia prima nõ fuit iudicibus ostensa. Item. l. j. ff. que senten. sine appellat. loquitur qñ sententie sunt late in diuersis instantijs: et tamen excipit solum casum qñ reuocatum fuit in dubiũ an prima fuerit lata: ⁊ per consequẽs non placet sibi ratio Bar. quare non valet secũda cõ-

Ad. Sebasti. Sapi. 8 ¶ Quintã opin. Cõis snia est cõtra Bar. ꝓm do. Ant. de but. i. qõ. xxvij. incip. viris pũctis ⁊ quesitis. vide Ias. in. l. nã ⁊ postea. §. si dãnet. ff. de iureiurando.

20 tra primam. † Assignat ergo ipse aliam rationem: scilicet quia sentẽtia facit notoriũ ⁊ sententia lata contra notorium est nulla: vt dixi in. c. inter cetera. s. eo. ⁊ hoc dicit sentire Pe. post Cy. in. l. j. C. de senten. vbi dicit ꝙ causa est quia sententia debet ferri super dubio nõ autem super certo. vt in. d. c. inter ceteras. Ex hac ratione cõcludit ad questionẽ nostram quia indistincte sententia lata contra sententiam etiam in diuersis instantijs non tenet quando sententia fuit prius iudicibus ostensa: et non reuocant in dubiũ de viribus eius vel instantia eius statim iudex pronuntiat contra illam: quia videtur lata contra notoriũ. Ubi autem prima non fuisset ostensa tunc valet secunda: quia iudici non constabat de notorio. Nec facit do. Ant. differentiã an dolose vel nõ dolose omiserit pars opponere de prima. Item an scienter vel ignoranter. quia qñcunqꝫ omiserit sententia nõ reperitur lata cõtra notorium de quo iudici cõstat. ⁊ hec opi. est cõtra Bart. ⁊ Ioan. an. sed in effectu incidit in primam opi. gl. nostre quam etiã sequitur Bal. in. l. j. C. qñ prouo. vbi dicit ꝙ ratione more in producendo primã: valet secunda contra primam. alle. istum tex. cum gl. ⁊ hoc quia prima sententia trãsit in rem iudicatam existenter: sed non apparenter ex quo non fuit producta. addit tamen alium casum quo valet secunda contra primam: scilicet qñ is qui habuit primã sententiam reperitur in culpa vt quia iterum voluit agere ⁊ succubuit. alleg. l. si duobus. ff. de excep. rei iud. Ille tñ tex. hoc non probat sed fuit illa opin. quorundã antiquorũ: ⁊ istum sentit hic Io. an. vt patet ex predictis. Et in hoc Bal. facit quatuor mẽbra. Aut enim sententia transiuit in rem iudicatã apparenter ⁊ existenter: ⁊ non tenet secũda contra primã nisi ratione culpe: vt predixi. Aut transiuit in rem iudicatam apparenter sed non existenter. sed quia sententia erat nulla ⁊ valet indubie secũda. ar. in. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. Aut existenter: sed nõ apparenter: quia non fuit oppositum de sententia et tenet secunda ratione more ⁊ ignorãtie vt hic. Aut nec existẽter: nec apparenter trãsiuit in rem iudicatam: puta quia prima notorie non tenebat vel fuit appellatũ ⁊ indubie tenet secunda. Ego simpliciter sequor opi. Bar. vt lata ex diuersis instãtijs semper teneat mouet quia aut de prima non fuit oppositũ: ⁊ casus apertus est hic qꝺ teneat aut fuit oppositũ ⁊ probatum nihilominus iudex tulit contrariam sententiam: ⁊ dico idem quia ferendo contrariã sententiã videtur primã ex aliquo casu reprobasse: quia prima sententia causat exceptionẽ peremptoriam. vnde cum iudex nõ teneatur specifice pronuntiare super peremptorio sed super principali: quia pronũtiando super principali: satis videtur pnũtiare super peremptorio. vt leg. ⁊ no. in. c. j. de ordi. cog. dando sententiã cõtrariam prime iam ꝓducte videtur super ea pnuntiasse illam reprobando. ⁊ de hoc videtur casus hic ꝓm vnũ intellectũ intelligẽdo ꝙ illa verba posthabita: sunt vna dictio vt sit sensus posthabita: idest postposita ⁊ abiecta contrariũ statuissent ⁊c. ⁊ hũc intellectũ ponit gl. in ver. posthabita. Si autem volumus tenere aliuꝫ intellectũ: quem etiam ponit illa gl. vt sint due dictiones: ⁊ tũc sit sensus ꝙ ostensa sententia iudices contrariũ statuissent: ⁊ ad hunc sensum adducit do. Ant. istum tex. pro se dico ꝙ non probat litera ꝙ secũda sententia non tenuisset. sed dicit ꝙ contrarium statuissent. Sed ꝙ sententia ha-

21 beat tenere adduco tex. j. c. proxi. in fi. † Nam priuilegiũ facit notoriũ: vt no. Inno. in. c. ex insinuatione. de app. ⁊ tamen tenet sententia lata contra priuilegiũ: quia iudex sententiando contra illud videtur illud reprobare: vt ibi aperte dicitur. Nam notorium primum inficitur per contrariam sententiam quia vt predixi debemus presumere iudicem

22 fuisse ex aliqua causa rationabili motũ. s. eo. causam. † Nã ⁊ trãsactio et iusiurandũ inducũt notorium: ⁊ tamẽ tenet sententia contra illa: vt. s. dixi. ⁊ ibi interuenit a principio consensus partiũ ⁊ in sentẽtia nõ: ⁊ sic deberent esse maioris roboris ꝙ̃ sentẽtia: ⁊ nihilominus tollũtur per contrariã sententiam. Idem ergo ⁊ fortius debemus dicere in sententia cõtra sententiam. Et per hoc tollitur ratio. d. Ant. ⁊ eius dictũ. Nec obst. d. l. j. loquitur enim indistincte: quia indistincte non potest intelligi: vt patet hic in tex. Nec obst. d. l. j. ff. que sentẽ. quia potest intelligi quando secunda fuit lata in casu dubij super eadem instantia vel si vis intelligere ꝙ super diuersa: dic ꝙ dubiũ fuerat ibi: quia secũda fuerat lata directe cõtra veritatẽ: quia fuit pronuntiatũ ꝙ non fuerat aliqua sentẽtia lata: sic nõ videbatur valere. arg. c. ij. de pur. vul. ⁊ nihilominus concluditur ibi ꝙ valet. Fortius ergo dꝫ valere qñ fuit producta ⁊ tacite reprobata per cõtrariã sniam: quia tunc nõ fertur secũda contra veritatẽ debemus ꝓsumere ꝙ ex aliqua iusta causa fuerit prima reprobata: vt in. d. c. causam sicut presumimus iustitiã qñ fuit in dubium reuocatum de viribus prime: vt. s. dictũ est in glo. nam inter tacitum ⁊ expressum nõ debet esse differẽtia. l. cũ quid. ff. si cer. peta. ⁊. l. de

23 quibus. ff. de legi. † Preterea ꝓbationes facte in iudicio inducunt notorium: vt leg. ⁊ not. in. c. cum olim. de ver. sign. ⁊ tamen tenet sentẽtia

24 cõtra probationẽ. d. c. causam. ⁊ predicta no. ¶ † Nũc extra gl. primo quero: quia tex. dicit in secundis literis fienda est mentio nedum de primis: sed etiã de processu: nunquid sufficit mentio generalis, ⁊ videtur ꝙ sic: quia prolixitatem actorum non posset forte recipere pergamenum. Sol. dicit Hosti. hoc esset arbitrium: ita tamẽ ꝙ fiat specialis: et expressa mẽtio de principalib⁹ articulis. s. de rescri. cũ dilecta. Item de exceptione. s. de ꝓcur. in nostra. §. fi. de ordinationib⁹. s. eo. cũ olim. s. titu.

¶.ti.j.veniēs.de iudicibus et litigantibus:de his de quibus agit.¶.de do.et contu.ex literis.vbi de hac materia. et in snia ita est interpretandū vt rōq mouet delegantē moueat delegatū.¶.de rescr.sup literis.in fin. Et si delegatus remaneret dubius cōsulat delegantē.de sen.excō.inter.et de iud. cū venissent et optime loquit.et doct.cōiter in hoc eū sequuntur.et idem dic cum causa eripitur a manib⁹ ordinarij:vt.¶.dixi.

25 ¶ †Quero vlterius an pmot⁹ ad regimē monasterij possit
a vocari abbas anteq̄ benedicat[a]:Videt primo q non:sed dz interim vocari electus:lz sit electus et cōfirmatus.ar.hic in fi.sic et consecratio tribuit nomē epale:an vero vocat electus lz sit ɔfirmatus vel p papā pmissum.vt legit et no.in.c. tua.de his que fi.a pla.et de vsu pal.in fi.vbi patet q non appellat quis archieps ante palliū. Host.tenet hic ɔtrium in abbate.alle.c.j.de sup.negli.pla.et de accu.meminimus.et in cle.attēdētes.de statu reg.ṽ.statuim⁹.in qbus iuribus satis bene pbatur q ante bn̄dictionē etiā potest dici abbas. et sic transeunt cōiter doc.hic.et idē firmant in.d.cle.attendētes.et per illūter.dicūt q cū hec benedictio abbatis referatur potius ad cōsuetudinē et solēnitatē quādā q̄ ad substantialia: vbi patet si nō est consuetudo in monasterio q abbas benedicat:poterit sine bn̄dictione monachos suos bn̄dicere: et alia ad suū officiū spectantia exercere.ar.opti.in.c.j.de sup. negli.pla. Quinimo plus dicit ibi Joā. de lig.post Lau.q cū hec benedictio sit de solēnitate et non de substantia poterit abbas vti ante bn̄dictionē baculo pastorali.qd̄ est bene no. Et idē eadē ratiōe puto dicēdū de annulo et mitra:cum vsus istorū pōtificaliū ɔcedat abbatib⁹ potius ad decorē suarū ecclesiarū q̄ ad significationē eorū ad q̄ in episcopo fuerūt instituta:vt patet in.c.vt apostolice.de priui.li.vj. et ibi per Jo.an.hoc satis patet in cardinalibus presbyteris qui ex priuilegio vtūtur epalibus insignijs et cōferunt minores ordines et solēniter benedicūt:et tn̄ nihil habent vltra sacerdotalem ordinē.vt no.Jo.an.in.c.j.de sup.neg.pla.super gl.ij. Qualis aūt sit bn̄dictio abbatis an ordinaria vel simplex.vide bonā glo.in cle.attendentes.preal.et qd̄ no.Joan. an.in.c.tuā.de eta.et qua.et.d.c.j. Et an diebus p̄uatis possit fieri.dic vt no.Jo.an.in.c.cū cōtingat.de eta. et quali.et vide ad materiam quod no.in.d.cle.attendentes.

1 ☞ Confessio procuratoris nocet dn̄o et q ecclesia sit dn̄a dūmō sit cōstitut⁹ a prelato et capitulo:als nō p̄iudicabit. Confessio solius prelati non nocet ecclesie.
2 Possessorio recuperād: sup iure subiectionis agens :quid probare debeat.et quomodo pronuntietur.nu.3.
4 Snia lata cōtra priuilegiū principis etiā iudici ostēsum valet:et iudex censet illud priuilegiū reprobasse ex aliqua cā.
5 Sententia lata etiā contra ecclesiam que transiuit in rem iudicatam non retractatur per instrumenta de nouo reperta nisi per viam restitutionis.
6 Sententia lata in causa publica retractatur per instrumenta nouiter reperta.
7 Petitorium et possessorium si simul intententur potest iudex super possessorio pronuntiare:si super eo viderit rem clarā circa petitorium vero ad vlteriora procedere.
8 Instrumentum an censeatur reprobatū ex eo q ɔtra ipsum feratur sententia.
9 Exceptiones si non admittantur censentur reprobate.
10 Sententia postq̄ trāsiuit in rem iudicatam non retractatur per instrumenta de nouo reperta tam in causa ciuili q̄ criminali.ratio est vt.ī.nu.13.et 17.
Indebitum si fuerit solutum vigore sententie indebite late an possit repeti.
11 Condemnatus si ante executionem sententie reperiatur innocens non potest sine licentia principis relaxari.
12 Testes possunt examinari post conclusionem in causa et ante sententiam super articulis non directo contrarijs ad innocentiam in causa rei criminalis.
Pena imposita per iudicē indebite vel aliter incōgruēter non potest per iudicē reduci:sed oportet q princeps adeat.
14 Sententia continens notoriā iniustitiam potest retractari licet transeat in rem iudicatam.
15 Sententia lz transiuerit in rem iudicatam potest retractari si pars pro qua est lata confiteatur eius iniustitiam.
16 Sententia rescinditur si pars ex legitimo impedimento nō potuit probationes adducere.

Vborta. Tenet snia lata cōtra priuilegiū ostēsum vel non ostensum si ab ea nō fuerit appellatū vl' supplicatū. Diuidit in tres ptes. In prima p̄mittit processum et sententiam sup possessorio latā. In secunda ibi:verū, cōmittit ipsius executionē et causam super petitorio. In tertia ibi:iudicibus.petitionē diffinit: diffinitū moderatur:et qddā soluit obstaculū. ¶ Casus literalis. Inter epz Meldeñ.et monasteriū Attrevatēse sup subiectione ipsius monasterij cōtrouersia vertebat:ppter hoc partibus in pn̄tia dn̄i pape cōstitutis petyt pcurator epi restitui ad quasi possessionē obediētie in eodē monasterio.qua ipsum monachi spoliarāt:qr per ɔfessionē pcuratoris monasterij constitit epm quasi possessionē obediētie in eodē monasterio habuisse.papa ipsum restituit ad eandē.verūtamē qr ex parte monasterij quoddā priuilegiū Innocētij pape exhibitum fuit a in iudicio qd̄ plenā libertatē monasterij exprimebat.mādat papa qbuidā iudicibus vt epm restituāt in quasi possessionem obediētie quo restituto nisi eps cōtra priuilegiū aliqd̄ rationabile ostēderet super subiectione monasterij silētiū imponāt eidē.iudices p̄dicti restituerūt epm:et postmodum ceperūt cognoscere super statu ipsius monasterij ɔ priuilegium Innocentij exhibuit eps quādā sententiā Alexandri pape de subiectiōe ipsius monasterij.iudices receptis pbationibus vtriusq3 partis cām instructā remiserunt ad dn̄m papā.papa auditis et intellectis rationibus partiū qr intellexit rationes epi efficaciores:subiectionē in eodē monasterio adiudicauit eidem vt ibidem habeat tanq̄ diocesanus eps potestatē:ita tn̄ q per hanc sniam nullum preiudicium sedi apostolice generetur quominus cū voluerit suam iustitiā prosequatur.in fine respōdet quasi tacite q̄stioni:diceret aliquis nōne priuilegij vigore debuit tueri monasterium ɔ sentētiā Alexādri.respondet papa si priuilegiū Innocētij fuisset Alexādro in iudicio presentatū et ipse tulisset sniam in ɔtriū:illud intelligit reprobasse. si vero non fuit exhibitū pretextu priuilegij de nouo reperti sententia Alexādri non
1 debet reuocari.Ber. ¶ No.j.ex prin.iūcta glo. † q cōfessio procuratoris nocet dn̄o etiā si ecclesia sit dn̄a:et agat de statu ipsius eccl'ie.qd̄ tene mēti.facit.c.dilectus.de ca.mona.et qd̄ plene dixi.in.c.j.¶.vt lite non conte.qd̄ ego intelligo in pcuratore constituto a p̄lato et capitulo.si aūt esset ɔstitutus
b a prelato tm̄:tūc vr q sicut cōfessio solius p̄lati[b] no nocet ecclesie sicut legit et no.in.c.ij.de cōfes.li.vj.ita et fortius confessio procuratoris solius prelati non dz obesse : ne fortior sit confessio pcuratoris q̄ p̄lati cōstituētis:et ne vna via pmittatur qd̄ alia via phibet.c.tue . de procura.et reg.cum quid a
2 vna via.de reg.iur.li.vj. ¶ Not. ij.ibi:habuisse.† q agenti possessorio sup iure subiectionis nō sufficit pbare q fuit in possessione:vel quasi:et q nūc subditi nolūt ei obedire.qd̄ tz hic Inn.dicēs q hoc ipso q subditus resistit apparet spoliatus.et inde ɔpetit supiori.vel interdictū : vel iudicis officiū:vel cōditio.et remittit ad.c.querelā. de ele.et de rest . spo. sepe.et idem tenet Hosti.qd̄ tene mēti. Sed tu hoc limita vt no.idem Inn.in.c.olim.ij.de rest.spo.vbi dixit.et facit quod ipse notat in.c.ij.de in inte.rest. Itē ex hoc tex.colligo quod ad consequēdā possessionis restitutionē sufficit pbare possessionē de p̄terito indeterminate:vt pz ibi habuisse:et idem
3 probat in.d.c.olim.et vide qd̄ ibi dixi. ¶ †No.practicā pronuntiandi sup possessorio cū agit de subiectione.nam vltra pronuntiationē verbalē dz postea mitti in possessionem re ipsa. Qualiter autē fiat ista missio cū subiectio sit quid incorporale:dico q poterit p̄cipi subiecto vt illi obediat vel mittet in possessionem corporalē ipsius ecclesie tāq̄ p̄latus mediatus.ar.in.c.auditis.de rescri.et in.c.cum venerabilis. de reli.do.et qd̄ legit et not.in.c.examinata.de iudi.et.l.qui ta
4 bernas.ff.de ɔhen.emp. ¶ † No. q sentētia lata cōtra priuilegiū principis tz.et si priuilegiū fuerit in iudicio exhibitum videtur iudex illud tacite reprobasse:lz de illi⁹ viribus b non fuisset disputatū.p̄sumit enim iudex motus ex aliqua cā rationabili.et hūc tex.alle.¶.c.pxi.quod pari modo debet
5 valere snia lata contra sniam.et dic vt ibi. ¶ †Alti.not.qd̄ snia lata etiā cōtra ecclesiā et super statu ipsius ecclesie non est retractanda ex pbationibus nouiter repertis.s.ex reme- c dio iuris cōis:sed bene posset implorari beneficium restitutionis iure minorū.vt in.c.j.de in integ. restitu.lib.vj . Et sic
6 aperte colligit hic † q causa ecclesie nō equiparatur in hoc
c cause publice in qua sentētia retractat[c] ex probatione nouiter reperta.vt in.l.impatores.ff.de re iud.dixi.¶.c.j. ¶ Gl.ij colligit q iura incorporalia nō possidēt sz quasi.alle.iura.
7 vide tu rationē per no.in.c.cōquestus.de fo.ɔpe. ¶ †Opp. cū ageret hic possessorio et petitorio quare papa dūtaxat pronūtiauit super possessorio cū de qua re iudex cognouit de ea debeat pronūtiare.c.cum super.de cau.pos.et pprieta. Sol.gl.iij.dat tres so. Prima q eps iste psecutus fuit corā papa possessorium tm̄:de quo constabat p cōfessionē par-

a ¶ Bn̄dicatur. Adde late Old. cōsi.xuij.vbi ponit an vacēt eius bn̄ficia ante benedictionē et post adeptā possessionem. Anto.Francis.
¶ Circa hoc qd̄ hic dr de abbate electo nonduz tn̄ benedicto:dicas q abbas electus dicit abbas etiā anq̄ sit bn̄dictus et pōt vti baculo pastorali annulo : et mitra. vt p Jo.an.et Joā.de lig.in cle.attendētes i.¶. statuim⁹. de statu.mona . et no.in.c.j.de eta . et quali.et i.c.meminim⁹. de accusa. et vide Old. in cōsil.xiiij.inci. cuz q̄rit an beneficiū. Sebasti . Sapi.
a ¶ Benedicatur. Vide ad h' Are. in.c.meminimus. j.de accu.i.ij.not. vbi dicit qd̄ benedictio abbatis nō dicit simplex benedictio qr confert potestatē cōferēdi ordines et bn̄dicendi.et quis bn̄dicat in abbatem:tradit card. Alexan.in.c.qm̄. lxix.dist.et nunqd differat a benedictione abbatisse. vide Abb.in cle. attendentes . de sta.mona.vide ēt Car.in cle.ij.¶.fi. q.ix.de eta . et q̄li.
b ¶ Solius p̄lati. Adde Frā.are. cōsil.lxiij.Rom. cōsi.cccxxix. Zacharias.
c ¶ Snia retractatur. Adde Ja.rebuf.in.l.j.in prin. et nume.1.2.et.3.et vtrobiq3 in apo. C.de sen . aduer. fis.latis retr.li.x.

tis aduerse licet pri⁹ intētasset vtrūqȝ iudiciū ⁊ petiuit terminū ad reprobandū ꝓuilegiū monasterij. Papa vero q͛ de possessorio clare ↄstabat tulit sup eo sniam: ⁊ ad impugnādū ꝓuilegiū exhibitū sup petitorio dedit terminū epo. ⁊ ex hoc intellectu no. ſm Inn. ꝙ cum agitur possessorio ⁊ petitorio simul: si prius ↄstabat de possessorio debet iudex super illo statim pronūtiare dilata q̄stione sup ꝓprietate. facit optime. c. cū venissent. de inst. Quidam tn̄ volebant hoc restringere qn̄ de possessorio cōstabat p solā cōfessionē. sed hoc non placet Inno. q dicit hoc obtinere qualitercūqȝ de eo ↄstet ad qd̄ inducit: nā sicut suspēso petitorio potest quis ꝓsequi possessoriū. de cau. poss. ⁊ ꝓprie. c. pastoralis. ita pōt hoc casu vno suspēso siue dilato sup alio de quo prius cōstat pronūtiari. qd̄ mihi satis placet. ⁊ pro hoc adduco. c. cū venissent. ⁊ c. cū dilectus. de ↄsue. ⁊ qd̄ dixi in. c. j. de mutu. petit. Secūdo principaliter solu. glo. ꝙ papa ex officio voluit ꝓuidere epo circa proprietatē dādo sibi terminū ad defendendū se contra priuilegiū qd̄ pro se etiā inducebat monasteriū. ⁊ no. etiā hanc sol. Tertio sol. ꝙ eps egit solū possessorio: quo finito abbas petijt causam cōmitti super ꝓprietate. ⁊ hic intellectus magis placet gl. Sed iudicio meo iste intellectus nō cōsonat litere: tum q͛ ver. verū. vbi agit̃ de ꝓprietate venit ↄtinuatiue ad p̄cedētia: tum q͛ papa mandat silentiū imponi epo si nihil ꝓbauerit cōtra priuilegiū: ergo erat actor in cā ꝓprietatis: al's non mandasset silentiū sibi imponi: qd̄ v̄bā actori ↄuenit ⁊ nō reo. vt no. in. d. c. cum olim. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. in glo. in ver. opponētes. ideo tene primū intellectū ⁊ no. illū. ¶ Gl. vlt. colligit † ꝙ instrumentum videtur reprobatū si eo iudicio ostenso fertur sentētia. in ↄtrium. ¶ Cōtra qd̄ gl. opp. de. l. quod in diem. ff. de compensa. vbi exceptio cōpensationis nō intelligitur per ↄtriam sniam reprobata: nisi iudex expresse illā reprobauerit. Glo. formaliter non sol. sed dicit illud esse in exceptione cōpensationis. d. Ant. dicit ꝙ ideo aliud in cōpēsatione: q͛ illa potest opponi ad merita vt in executione[a]: vñ si expresse non reprobat̃ v̄r reseruata ad executionē sentētie: secus si expresse reprobat̃. Aliud dicendū in alijs exceptionib⁹[b] q̄ tn̄ possunt opponi ad merita. † q͛ ex eo ꝙ nō admittuntur videntur reprobate cum non possunt reseruari ad executionē nec ibi opponi: cum per sniam excludūtur. l. ij. C. sen. rescin. non pos. ⁊ optime loquitur. Sȝ potest dari alia solutio regularis: videlȝ q̄nqȝ sentētia lata super principali nō potest esse vera nisi intelligatur pronūtiatū super incidēti: ⁊ tūc sententia videtur excludere ⁊ reprobare exceptionē seu instrumentū seu aliā probationē producentē exceptionē. ita debet intelligi iste tex. ⁊ facit. c. ex parte. iij. j. de app. q̄nqȝ snia potest stare absqȝ eo ꝙ exceptio expresse reprobetur ⁊ tūc nō intelligitur exceptio reprobata nisi expresse reprobet̃: ⁊ iste est prius casus. l. quod in diem. nā snia potest stare ⁊ verificari absqȝ eo qd̄ reprobet̃ cōpensatio cū illa possit p̄seruari ad tēpus executionis. ergo nō debet intelligi reprobata cum nō interueniat actus ↄtrius. arg. in. l. sancimus. C. de testa. ⁊ xxxij. q. j. c. cū renūtiatur. ⁊ hec est solēnis limitatio ad multa iura. maxime ad istū tex. ⁊ ad. c. s̄. pri. ⁊ videt̃ de mēte glo. in l. pe. ff. de his qui sunt sui vel alie. iu. ⁊ Bar. in. d. l. ꝙ in diem. ¶ Extra gl. opp. ↄtra ter. in eo ꝙ papa dicit ꝙ nullum preiudicium ex hac sentētia debet irrogari Romane ecclesie si in futurū vellet p̄tendere ⁊ allegare exceptionē monasterij. hoc eñ videt̃ cōtra. c. pe. j. eo. ⁊ l. sepe. ff. eo. ti. ex quo eñ se defensioni non opposuit videt̃ sibi preiudicasse. Solu. Inno. dicit ꝙ papa ignorabat qd̄ habebat in monasterio: alias sibi p̄iudicasset. ¶ Not. hāc limitationem ad illa iura vt nō sufficiat quē scire litem motā ↄtra aliquē nisi etiā sciat ius sibi in re illa cōpetere de quo dr̄ pleni⁹ in. d. c. Uel scd̄o pōt dici ſm eū ꝙ ratione publici ⁊ necessarij officij excusat̃ hic papa quia de qua re iudex cognouit de ea debet ꝓnuntiare. vt. l. de qua re. ff. de iud. ⁊ c. cū super. de cau. pos. ⁊ proprie. videtur de hoc ter. in. c. inter dilectos. de fi. instr. Secus autem esset in officio volūtario vt aduocationis. de quo in. c. ex literis. de trāsac. ⁊ l. inter officium. ff. de rei vend. tutius tn̄ est ſm eum vt iudex semper suū ius excipiat sicut papa hoc fecit. ⁊ hec sol. est bona: sed ad materiā vide qd̄ plene dixi in. c. cum super. s̄. e. ¶ † Quero, debitor soluit creditori suo, sed instrumentū remāsit apud ip̄m creditorē tractu t̄pis repetitur p̄textu instrumētū illud debitū. ⁊ reus nō valēs probare solutionē: q͛ perdiderat instrumentū solutionis fuit cōdemnatus ad soluendū: post sniam ⁊ lapsum t̄ps ad appellandum. reus reperit instrumētū solutiōis queritur nūquid possit impedire executionē vel si soluerit possit repetere. Joan. an. hic remittit ad Spe. de sen. exeq. §. vlti. ver. illud vbi ponit Spec. varias opi.[c] Nam quidā dixerunt ꝙ potest agere ad interesse sicut agitur contra argentarium qui noluit instrumentum edere. Alij dixerunt ꝙ potest petere beneficiū restitutiōis ex clausula generali. arg. in. l. pretor. §. marcellus. ff. de iud. Tertij distinguebāt ꝙ aut fuit allegata exceptio solutionis: ⁊ iudex ea reprobata tulit sententiam condemnatoriam ⁊ non debet amplius audiri: al's secus. arg. l. cum autem. ff. de nego. gestis. ipse vero Spe. videt̃ velle vt post solutionem possit repetere conditione sine causa. arg. in. l. fideiussor. §. in omnibus. ff. mand. ⁊ si potest repetere fortius habet ius retentionis ante solutionē. arg. l. j. ff. de superficie. Joā. and. ibi in add. retulit Ja. de rauē. ⁊ Pe. de bella per. tenuisse in. l. j. C. de cōdi. inde. vt indistincte reus non audiatur per. l. sub pretextu. C. de transact. sed Jaco. de are. distinxit an solutio fuerit facta ipsi creditori an suo autori: quasi primo casu possit agi propter dolū ipsius creditoris secundo non sed Cy. ibi tenet ꝙ etiam si creditor nō fuisset in dolo tamē ex quo sententia fuit lata ex falsa causa debet iste restitui. arg. in. l. si is ad quem. ff. de acqui. heredi. Aduerte quia illa opini. Spec. fuit glo. in. d. l. fideiussor. §. in omnibus. ⁊ in. l. si sine. §. cum autem. ff. rem ratam habe. sed Bar. in. d. l. j. dicit ꝙ doct. reprobant illas glo. ⁊ merito ſm eum. concludens ꝙ solutū indebitū per sententiam nullo modo potest repeti cū venit contra sniam: sed si esset aliqua actio que contra sentētiam nō repugnat sed asserit eam esse verā: tunc dat̃ repetitio: vt est casus in. l. in commodatum. in fi. ff. cōmoda. vbi dicit̃ ꝙ si ego perdidi rem commodatā ⁊ coactus sum de valore satisfacere si postmodū res illa ꝑueniat ad te possum agere contrario iudicio cōmodati: vt aut rem illam mihi reddas: aut qd̄ habuisti pro satisfactione restituas. Ad idē. l. si fullo. ff. de condi. sine causa. vbi agit fullo conditione sine causa ad repetendū quod pro estimatione rei perdite ederet si res nunc peruenerit ad dominum: quia nunc apparet ꝙ sine cā dedit. mihi placet hec vltima sentētia vt nullo modo possit agi si directe venit contra sententiam que iā transiuit in rē iudicatam. Et vltra alios adduco duos[d] text. valde no. ⁊ miror ꝙ nemo istorum allegauit. Primo in. l. diui. ff. de penis. vbi patet qd̄ etiā in causa criminali nō potest aliquis citra principem rescindere sententiam etiā per beneficium restitutionis in integrum ex eo qd̄ nunc cōstat de innocentia rei: sed solius principis est rescindere seu beneficiū restitutionis indulgere. Secundo videtur text. tā in criminali q̄ in ciuili. in. l. j. §. fin. ff. de questio. et vtrobiqȝ facit Bart. magnum festum de illis iuribus † Unde in. d. l. j. dicit notandum per illum text. qd̄ si aliquis est in carceribus. condēnatus ⁊ ante executionem sententie constat de innocentia illius non potest potestas illū absoluere. sed ad solum principem spectat. ¶ † Ponit tamē ibi vnum speciale ⁊ singulare in causa criminali ꝙ post cōclusionē ⁊ ante sentētiā possunt recipi probationes per instrumenta[e] vel testes super articulis non directe cōtrarij ad innocentiam rei[f] probandam. de quo vide quod not. in. c. fraternitatis. de test. no. in. d. l. diui. vbi colligit ipse casum in quo sententia rescinditur pretextu instrumentorū repertorū de nouo. Nec obst. d. l. imperatores. prealle. q͛ ſm eum ⁊ bene illa loquitur de iure cōi sed beneficio principis potest rescindi. vt in iuribus per me allegatis. ⁊ predicta bene notabis. et ꝓ his optime facit. l. moris. §. iste ferre. ff. de penis. vbi patet ꝙ si iudex imposuit penam non congruentem legibus non potest illam amplius reuocare sed ad principem eundum est. ¶ † Predicta coadiuuat hec ratio. nam exceptio rei iudicate fuit inducta ad iuris rigorem conseruandū vt litium sit finis ne immortales existant. vt no. in glos. in. l. qui excep. ff. de cōdi. inde. ⁊ c. pastoralis. §. q͛ v̄o. de off. dele. Ideo ad hunc iuris ordinis rigorem conseruandū non debet quis audiri volens ꝓbare ꝙ de nouo reperit probationes. sepe eñ daretur materia malignādi: ⁊ instrumenta falsificandi: testes corrumpendi: qd̄ esse non debet. argu. in. c. quanto. de diuor. ¶ † Predictam conclusionē arbitror veram nisi notorietate facti constaret nunc sententiā esse iniustam: tunc enim per alium citra principē poterit ex iusta causa superueniētē retractari. ⁊ hoc casu intelligi pōt. c. ij. de pur. vul. ⁊ sic dico limitanda not. ibi per Hosti. probo ratiōe: q͛ iniusta sentētia que transiuit in rem iudicatā sustinet̃ ex sola presumptione que est pro iudicis processu: vt in. c. in presentia. de renun. ⁊ c. causam. s̄. eo. leges enim que iustitiā fouent non mandarent aliter iniustam sententiam seruādā ne inde nascerent̃ iniurie vnde iura nascunt̃. j. de accu. qualiter ⁊ quando. j. l. meminerint. C. vñ vi. sed vbi notorie nunc constat de iniustitia cessat presumptio. ⁊ cedit opi. veritati. viij. di. veritate manifesta.

Sebasti. Sapia.

a ¶ In executione. Et ita se iudicasse attestatur Jo. de imo. in. c. cū ioānes. col. vj. s̄. de fi. instr. consuluit Ro. in cōsil. lxxvj. inci. c. cā nobilis viri. col. iij. ⁊ qualiter procedat: vide Ale. in cōsil. xciij. inci. q̄rit̃ vtrū in. iiij. vol. Ang. de are. in. §. in bone fidei. col. iiij. instit. de actioni.

b ¶ In alijs exceptionib⁹. Adde ꝙ voluit Rom. ↄsi. cccxij. ⁊ ang. ↄsi. cc. ⁊ ccxvij.

Sebasti. Sapia.

c ¶ Spec. varias opi. Uide practicā quā circa hoc ponit Bar. in. l. iu. 8 lian⁹ verū debitorē. col. vj. v̄. oppo. q͛ ſm hoc. ff. de cōdi. inde. ſm quam obtinuisse attestatur Ang. are. in. l. fi. col. pe. ff. a quibus app. non licet q͛ etiā no. Ale. in. l. imperator. ff. de re iud. col. vi. sed reprobat Jas in. d. l. iulian⁹. col. viij. ver. circa primū inquantum glos.

d ¶ Adduco duos. Facit ad predicta glos. in ver. euincit̃. in. l. iij. §. item ipse. quā ibi multū not. Ang. ff. si cui plus q̄ ꝑ l. fal. q̄ idē voluit in instr̄o testamēti postea reperti post sententiā vt ꝑ illud snia retractari non possit. ⁊ sic etiā in vltimis volūtatibus q̄uis in hoc sec⁹ sit in trāsactione. l. j. in p̄n. ff. quēadmo. test. ape. l. de his. ff. d̄ trāsac. et aliud sit in iuramēto. l. fi. C. de re. cre.

e ¶ Instrumenta Uide Paul. de ca. ↄsi. cccxxv. vbi pulchre loqtur. Anare. Barba.

f ¶ Innocētiam rei. Adde Frāc. are. ↄsi. cxliiij.

Sebasti. Sapia.

f ¶ Innocentiam rei. Uide Ale. in l. si ab hostib⁹. in prin. ff. solu. mr̄i. vbi ponit mirg…

15 festa. ¶ † Hinc notabiliter dicit Innoc. in c. quia plerique. de immu. eccl. ꝙ si pars que obtinuit pro se sententiā fatetur illam iniustam: debet iudex illā retractare[a] q2 cessat hoc casu legis presumptio: ergo fortius idē dicēdū qñ notorietate facti que plus valet ꝗ confessio cōstat de iniquitate sententie. Preterea videm9 ꝙ euidēs ⁊ notoria iniustitia existēs tpe snie reddit illā nullam. vt in c. inter ceteras. ⁊ ibi dixi. s. eod. ergo idē qñ notorietas superuenit vt saltem nunc retractet ⁊ hoc casu possunt itelligi illa iura. l. in cōmodato. ⁊ l. si fullo. superius alle. lz aliter ea adducit Bar. ¶ † Uide alium casum notabilē qñ. s. pars que nunc petit restitui aduersus sniam nequiuit probationes debitas ⁊ necessarias pducere. puta q2 testes sui erāt in captiuitate vel peregrinatione vel furore detinebantur: ⁊ ps petit a principio ante sniam vt differret diffinitio cause: sed nō potuit omittere inceptū cause cognitione pmissa per iudicē poterit snia per beneficium restitutionis rescindi superueniēte pbationū copia. ita no. voluit Inn. in c. vltra tertiam. de test. Et potest esse ratio. nā sicut rescinditur sentētia qñ pars ex legitimo impedimento non potuisset interesse: vt in c. cum bertoldus. s. e. ita in casu nostro dato impedimento probationis producende.

16

17 **Additio** Nico. † Hec vā nisi alia subsint que sustineāt sniam. Exemplū: quidā cognouit solutā que cōi opinione tenebat pro maritata quā ⁊ ipse credebat cōiugatā ⁊ eo punito pena statuti ac si cognouisset maritatā cōstitit postmodū illā nō maritatā: an debeat snia retractari: ⁊ dicendū ꝙ nō: q2 culpa fuit in re ipsa ⁊ dolus in operatione: ⁊ cōis opinio in qualitate. ⁊ sic alias disputando fuit cōclusum[b]: vt ponit Jo. and. in reg. cū quis. de reg. iur. lib. vj. in mer. ⁊ vide ad predicta bonam ⁊ plenā gl. in c. plerunque. de do. post diuor. resti. ⁊ hec sufficiant.

1 ☞ Prelatus et quilibet superior potest a suis subditis de crimine incusari.
2 Inquisitores positi ad inquirēdum de aliquo crimine possunt repertū culpabilē priuare officio: ⁊ beneficio. et num. 3.
4 Inquisitores an possint dici iudices: ⁊ in quibus differant a iudicibus. ⁊ nu. 8.
5 Processus appellatione an veniat sententia.
6 Snia lata ex dictis testium quorum aliqui sunt habiles ⁊ aliqui non: sustinetur per illos habiles.
7 Inquisitores deputati super aliquo crimine ⁊ in certo loco non possunt de alio crimine ⁊ in alio loco inquirere.
8 Inquisitor deputatus super pluribus criminibus ⁊ cōtra plures personas non tenetur super omnib9 ⁊ contra omnes simul procedere.
9 Inquisitores habent delegatam non autem ordinariam iurisditionem.
10 Publicatio processus nō est de substantia iudicij: adeo qȝ sententia lata processu non publicato valet.
11 Sententia contra ius litigatoris dicitur data quando non publicatur processus.
12 Conclusio seu renuntiatio in causa non dicitur de substantia iudicij.
13 Exceptio contra testes an possit opponi in causa appellationis: si in prima non fuit opposita. ⁊ nu. 19.
14 Appellatio an ex hoc censeatur iusta ex eo qȝ pars obtulit se probaturam indignitatem testium.
15 Appellatione pendente omnia attentata veniunt reuocāda. et nu. 17.
16 Appellatio iudicialis ⁊ extra. quomodo differant.
18 Exceptio contra personas testiū debet tangere negotium principale: saltem per obliquum.
19 Testes si non sunt idonei perit totum negotium.
20 Cōspiratores habent ac si essent capitales inimici: et ideo repelluntur a testimonio: licet aliquo casu admittantur.
21 Iudex potest ex officio suo testes indignos repellere.
22 Inimicus an possit reputari ille qui resistit alicui ne faciat aliquid cōtra iuris ordinem adeo vt repellat a testimonio.
23 Testes min9 idonei admittunt vbi alij haberi non possunt.
24 Religiosus an ⁊ qñ possit constituere procuratorem nomine proprio: ⁊ quando ipse potest constitui. ⁊ nu. 29.
25 Religiosus accusans proprium prelatum debet habere expensas a monasterio.
26 Religiosus vbicūque habet legitimam psonā stādi in iudicio: omnia possunt actiue et passiue cōcipi in personā suam.
27 Monachus potest conueniri de gestis ante monachatum nec liberatur per ingressum monasterij: ⁊ si condemnatur debet sententia ferri in personam vtriusque: videlicet ⁊ monachi et monasterij.
28 Monasteriū obligat ex facto monachi: quo casu omnia cōcipiuntur in personam monasterij.
29 Monachus potest esse pcurator alicuius laici: ⁊ quando.
30 Episcopus lz non possit esse procurator tamen admittitur aliquando in causa alicuius magni domini.
31 Monachus non potest recipere literas quantuncunque priuatas sine licentia superioris.

Cum J. ⁊ A. Sententia a qua fuit appellatum retractatur si constat testes ad quorū dicta tm̄ lata fuit conspiratores fuisse ⁊ cōtradicēte pte receptos. h. d. Diuidit principaliter in duas ptes. In prima ponit factum corā papa narratum appellationis remedio. In secū[a]da dat iudices appellationis quibus diffinitionem cause sub certa forma cōmittit. Secūda ibi: quia vero. Et quelibet pars pōt subdiuidi vt patet in text. sed predicta diuisio[b] sufficit ad intellectum. ¶ Casus literalis. Cū J. ⁊ A. canonici sancti Dionisij Remeñ. pro se ⁊ quibusdam alijs canonicis suis denuntiauerunt domino pape abbatē suum sup dilapidatione: periurio: simonia: ⁊ quibusdam alijs criminibus super quibus erat multipliciter infamatus: vnde papa cōmisit quibusdam iudicibus quatenus ad illam ecclesiam personaliter accedāt: ⁊ tam in capite ꝗ in mēbris corrigerent corrigenda ⁊ statuāt que sm deum viderint statuēda. iudices vero receptis iuramentis abbatis ⁊ canonicorū abbatem ipsum ab administratione ipsius ecclesie per sentētiam remouerūt dilata correctione mēbrorū: a qua sentētia pcurator abbatis appellauit: vnde postmodū in presentia pape proposuit dictā sententiam reprobari debere primo q2 iudices li. non contesta. in negotio processerunt: tamē quia iuramenta conspiratorum contra ipsum receperunt: depositionibus testium coram partibus nō publicatis nec ostensis eisdem ad sententiam procedere psumpserūt. papa vero his ⁊ alijs intellectis: q2 de articulo cōspirationis sibi non potuit fieri plena fides: mandat iudicibus quatenus si constiterit ꝙ illi conspiratores fuerunt quorū iuramēta iudices receperunt ꝙ abbas probare voluit coram eis: ⁊ iudices dicta illorū solūmodo secuti sunt cum per alios ea probata non essent sententiā protulerunt processum illorum debeant irritare in principali negotio iuxta formam comprehensam in prioribus literis postmodū procedentes. si vero abbas non poterit probare illos conspiratores fuisse: vel si etiam hoc probauerit appareat tamen ꝙ nihil deposuerūt super his pro quibus fuit abbas amotus: vel etiā si aliqua opposuerunt contra abbatem ea tñ per alios fuerant sufficienter probata: processum illorū iudicum debeant confirmare: q2 ꝗuis aduersus abbatem non debuerint conspiratores admitti: iuramenta tamen ipsorum de veritate dicenda super statu ipsius ecclesie recipi potuerūt: vt per dicta illorū super alijs fides possit haberi que ipsum abbatem nō tangebant: precipue cum tunc probatum nō esset ipsos cōspiratores fuisse. Ber. ¶ Not. j. ꝙ quandoque canonici regulares habent abbatem: vt hic. quandoque gubernantur prioris regimine. vt in c. cū in ecclesijs. de maio. ⁊ obe. Monachi vero non dicunt canonici nisi sint in ecclesia cathedrali instituti: vt q2 ecclesia cathedralis est monachalis. ad hoc alle. text. iuncta gl. in c. ij. lviij. di. facit. lxxxiiij. dist. quorundam. dixi plenius in c. causam que. s. de iud. ¶ No. ij. ibi: ex parte quorūdam canonicorū ⁊c. ꝙ regularis potest in causa quā habet etiam contra prelatū constituere procuratorem nedum laicum: sed etiam regularem consortem eiusdem litis. facit cle. religiosus. de procu. ⁊ de hoc. j. dicam latius post Innocē.

1 ¶ † No. iij. ꝙ regulares canonici possunt deferre proprium[c] prelatum non solū de crimine: sed etiam de infamia criminum ⁊ implorare vt cōmissio fiat super veritate. Idem dic in monachis. vt in c. ex parte. ⁊ in c. olim de accu. Idem etiā in secularibus clericis respectu epi. vt in c. veniēs. et c. licet. de accu. ⁊ ca. veritatis. de do. ⁊ contu. cum interest istorum habere bonum prelatū. iiij. q. j. audacter. ¶ Not. iiij. ꝙ infamato prelato de crimine debet fieri inquisitio tā in capite ꝗ in membris: vt hic. q2 oritur sinistra suspicio contra membra ex corruptione capitis. facit qȝ legitur et no. in ca. si. de statu reg. ⁊ c. cū oporteat. de accu. ¶ † No. v. ⁊ tene menti ꝙ inquisitor[c] gñalis generaliter datus super aliqua ecclesia vt corrigat corrigenda pōt ex causa amouere platū a regimine ecclesie. ¶ † Et no. ex hoc ⁊ ex tex. Jo. an. post abbatē appellatione correctionis inquisitionem committi. Item ꝙ is cui cōmittit correctio priuat beneficio. ⁊ vide ad materiā quod legitur et no. in c. cum dilectus. de rescrip. et in cap. j. de homici. ¶ † No. ibi: iudices. ꝙ inquisitores sup statu alicuius ecclesie possunt dici iudices. dicit tamē Host. ꝙ text.

2

3

4

[a] ...bilē casum in quo snia retractat in causa criminali. ⁊ alios casus ponit Are. in ca. de his. in j. col. j. de accu. Feli. in c. p posuisti. colū. pe. s. de pba. ⁊ in c. cōsanguinei. col. finali. s. eo.

¶ Retractare. Adde eundem. consi. lx.

[b] ¶ Conclusum. Adde fed. consil. cxc. vbi ponit de eo qui verberauit laicum quem reuera putabat clericum. Anto. Francis.

¶ Circa hoc de verberante laicū quē putabat clericū an puniatur tanꝗ verberans clericū rōne intectionis et animi quē habebat. vide q̄ habent per Bart. et alios in l. j. §. si quis virginē. ff. de adul. et adde qȝ forsan rōne animi quez habebat vberandi clericuz lz esset laic9 quo ad deū rōne talis animi delictū vr̄ esse cōsummatū: ita qȝ forsan possit dici ꝙ icurrisset penā canonis si qs suadente. xvij. q. iiij. ⁊ hoc dependet ab illa materia an et qñ puniat affectus ēt si nō sequat effectus: de qua in l. raptores. ⁊ in l. si qs nō dicam rapere. C. de epis. et cle. et in l. vnica C. de raptu virg. super quo puto esse multuz cogitandum. Sebasti. Sapi.

[c] ¶ Inqsitor. Uide Fel. post Abba. in c. dilectus s. de rescr. colū. ij vbi ponit de visitatore. simpliciter dato an possit deponere prelatum.

magis ꝓprie apppellasset eos inq̄sitores: s; iudices dicunt̄ q̄r ad modum iudicum ab administratione deponūt ⁊ exceptiones admittūtur in quo tñ differūt. vt le. ⁊ no. in. c. exhibita. de iudi. ¶ † No. ibi ꝓcessum ⁊c. ꝙ appellatione ꝓcessus venit sñia[a]: nā hec etiā sententia veniebat irritāda. In cōtrariū facit. c. prudētiā. de offi. dele. ⁊ de hoc al'e in hac secūda pte memini plene dixisse. ¶ † Not. ꝙ cōmistio[b] inhabilium testiū nō vitiat ꝓcessum seu sñiam ex quo per habiliū dicta potest sententia sustineri: q̄r vtile est ab inutili separabile. vt in reg. vtile de reg. iu. li. vj. Alia nō colligo q̄r aut clara. aut. j. examināda. ¶ Glo. j. q̄rit † an isti inquisitores deputati vt ꝑsonaliter inquirant possint alijs vices suas cōmittere vel extra locū in quo sunt deputati inquirere? Respondet ꝙ non: ⁊ bñ loquit̄: sed de vltima parte vide qd latius habetur in. c. statuimus. de offi. deleg. lib. vj. ⁊ in. c. statutum. §. in nullo. de rescrip. eo. tit. ¶ † Secundo queritur nunquid indistincte possit exigi ab inquisitore iuramentū de veritate dicenda? Gl. ij. sentit ꝙ nō: sed procedendū est vt habetur in. c. qualiter ⁊ quādo. j. de accusa. §. formā. vide quod plene dixi in. c. ij. de confes. ¶ Glo. iij. colligit ex tex. qd officium inquisitoris super aliquib[9] deputati non expirat per pronuntiationē super aliquibus articulis de sibi commissis vt satis bene colligitur hic. ¶ † Ex quo no. ꝙ inquisitor super pluribus articulis seu contra plures personas deputatus nō tenetur super omnibus seu cōtra omnes simul procedere seu pronūtiare. facit qd plene dixi in. c. cum inter. s. eod. Idem est secundum gl. in ordinario ⁊ arbitro: vt in iuribus allegatis in ea. Ex quo nota qd inquisitor datus sup statu alicuius ecclesie nō habet ordinariā sed delegatam[c] ⁊ nimirum, nam ⁊ inquisitor generaliter deputatus a papa super negotio heresis habet delegatam ⁊ non ordinariam. vt no. Ioan. andr. in. c. per hoc. de hereticis, libr. vj. quod ꝓbo per locum a speciali in. c. ne aliqui. de hereti. libr. vj. iuncto. c. ij. de offi. lega. eo. lib. ¶ Secundo not. ex glo. iuncto text. quod delegatus functus est officio suo per sententiam cum scilicet pronuntiat super toto. sic debet intelligi. c. in literis. de officio delegati. ⁊. l. iudex. ff. de re iudi. secus si pronuntiat super parte. ⁊ limita predicta secundum ea que dixi. s. eod. cum inter. ¶ Opp. contra tex. in eo ꝙ hic lis non fuit contestata: ⁊ tamen papa hanc exceptionem non videtur ponderasse. ⁊ sic obst. c. cum dilectus. de pur. cano. Sol. dicit gl. in ver. lite nō contestata. ꝙ hec exceptio non habebat obstare in casu nostro: q̄r procedebatur per viam inquisitionis ⁊ inquisitus erat cōtumax: quo casu procedi potest lite nō cōtest. vt in. c. qm̄. §. sunt. ⁊ alij. vt lit. nō cōtest. qd intelligit gl. qñ est specialis ꝓsecutor inquisitionis. Si enim iudex procederet ex suo officio: tūc etiā cū presente nō fieret cōtestatio: q̄r non est cum quo fieret. Et no. primū dictum glo. sing. pro limitatione preal. c. cum dilectus. ⁊. d. §. sunt ⁊ alij. vbi alleg. hanc glo. ⁊ expedies hūc articulū: vt ibi dixi. Ex his sensit hic gl. ꝙ abbas fuit hic cōtumaciter absens. qd tamen ex tex. non colligit̄: imo iudicio meo potius colligit̄ oppositū in v. iudices. vbi abbas prestitit iuramentum de veritate dicēda. Preterea abbas hic appellauit a diffinitiua: qd facere nō potuisset si fuisset cōtumax. ij. q. vj. sunt quorū. ⁊. l. ij. C. quo. app. non reci. Ideo intelligo ꝙ hic nō erat specialis prosecutor inquisitionis: sed papa ad solā denūtiationē canonicorū cōmisit inquisitionē tam in capite q̄ in mēbris: vt patet in litera. Et sic aperte p;ꝙ canonici qui denuntiauerūt infamiam abbatis nō ꝓsequebant̄ istarū inquisitionē cū vt predixi ista inquisitio fuisset ꝯmissa pariter contra eos. Hinc est ꝙ ab omnib[9] de ecclesia fuit exactū iuramentū de veritate dicenda; vt patet in ver. iudices merito nō erat hic necessario. lit. cōte. ideo papa de illa exceptione nō curauit. ¶ Opp. ⁊ aliter. ex quo enim dicta testiū nō fuerunt publicata ⁊ abbati inquisitio ostensa satis iustificari videtur abbatis appellatio. vt in. c. qualiter ⁊ qñ. §. debet. de accu. ⁊ tamē papa hanc allegationē abbatis videtur neglexisse. Solut. dicit glo. in ver. ostensis. ꝙ hic erat iusta appellandi causa sed papa hic nō curauit: q̄r de ea nō ꝯstitit. Sed certe hec responsio est bona: nec de conspiratione constabat: tamen in cōmissione appellationis papa mādat de cōspiratione duntaxat inquiri. Inno. d. t ꝙ forte dicta aliorū testiū fuerūt publicata: sed dicta cōspiratorū nō: ideo de ꝯspiratorib[9] mādat̄ inq̄ri vel: ꝑm eū nulle attestationes fuerāt hic publicate nō propter hoc reuocari debet sententia cū ex ea nō fuerit appellatū. Ex quo no. Host. ꝙ grauamen illatū contra ius litigatoris trāsit in rē iudicatā si intra. x. dies nō fuerit per partem appellatū. ad hoc alle. c. significauerunt. de testi. ⁊. c. cū dilecti. de ele. qd tñ limitādū est ꝓut habet̄ in. c. si. de app. li. vj. ⁊ cle. vlt. eo. ti. ¶ † Et no. singulariter hoc dictum Inno. ꝙ attestationū publicatio est de iustitia[d]: non autem de substantia: ⁊ parti illā non petenti imputandum est. debuit enim petere ⁊ a denegatiōe appellare: alias nō auditur volens impugnare processum seu sententiam ex defectu publicationis attestationū. ⁊ ita singulariter potest intelligi iste text. qd alibi non ita bene probatur quinimo glo. in. l. prolatam. C. de sent. sensit oppositum. i. ꝙ publicatio sit de ordine substantiali. sed Bar. ibi sequitur primum qd sic probat: illud enī est de substantia rei quo cessante res esse non pōt vt l. precia. ff. de contrahē. emp. ⁊ inst. de emp. et ven. §. precium. vbi dicit̄ ꝙ res ⁊ precium sunt de substantia venditionis. nā emptio sine his esse nō pōt. Euictio aūt est de naturalibus seu accidentalibus emptionis. Nunc ad propositū cum sñia esse possit sine testium examinatione seu publicatione quod patet ex eo q̄r non est de necessitate vt probatio fiat per testes cum possit fieri per instrumenta ⁊ confessiones presumptiones ⁊ similia: vt in. c. afferte. de presum. ⁊. c. cū Ioannes de fide instr. ⁊. l. in exercendis. C. eo. ti. ergo publicatio non est de substantia sententie. ¶ † Et ideo concluditur ꝙ si testibus non scriptis vel non publicatis sñia ferat̄ illud est contra ius litigatoris: nō aūt contra substantialem ordinem iudiciorū. ⁊ ita refert Barto. tenuisse Ia. but. Idē etiam sentit Spe. in secunda parte sui li. in prin. ⁊ Host. in sum. de re iudi. vbi dicunt ꝙ non omnia que interuenire debent in iudicio sunt de substantia: sed q̄dā de solēnitate: quedā de substantia: sicut in sacramēto altaris solū illa verba quibus fit translatio sunt de substātia. alia vero sunt de solēnitate: vt in. c. panis. de conse. di. ij. vnde dicūt ꝙ in iudicio de substantia est citatio: libelli oblatio: litis contestatio: iuramentū de calumnia: ⁊ qd sententia feratur in scriptis congruo loco ⁊ tempore seruatis solennitatibus debitis. sed tu de citatione dic ꝙ est de substantia circa absentē. iūj. qd. viij. caueat. ⁊ c. omnia. sed erga presentē non est de substantia. vt no. Ioā. an. in. c. si. de ele. li. vj. ⁊ Bar. in. d. l. prolatā. ⁊ Bald. in aut. si oēs. C. si vt se ab he. de lib. oblig. dic vt plene dixi in ca. j. de lib. obl. de lit. conte. dic vt in. c. vno. de lit. contest. De iuramento calūnie habes bo. tex. in. c. j. de iura. cal. li. vj. De sentētia qualiter sit ferēda: dic vt. c. si. de re iudi. lib. vj. Et ad nostrum principale propositum adde tex. singu. in. c. si. de here. lib. vj. vbi dicitur ꝙ propter scandalum testium euitandum possunt subticeri nomina testiū. ⁊ dic ꝙ etiam dicta testium possunt ad tempus occultari: vt si pars non audet conuenire aduersariū propter eius potentiam ⁊ interim timetur de absentia vel morte testium: vt no. ponit Host. in. c. quoniam in prin. vt lit. non contest. vbi dixit. ⁊ vide quod not. Ioan. and. in. c. j. de homi. li. vj. ¶ † Sed quero quid de renuntiatione seu conclusione que solet fieri in causa: de qua in. c. cū dilectus. de fide instru. ⁊. c. pastoralis. de cau. pos. ⁊ proprie. vbi per Inn. ⁊ in. c. cum venissent. de test. cū si. an sint de ordine substantiali. de hoc vide bo. glo. in cle. sepe. de ver. sig. ver. conclusione. per Io. and. in addi. Spe. in ti. de renū. ⁊ cōclusio. in prin. vbi t; qd nō sit de substantia. Et ꝑfecto satis dico, hic hoc probari ex predictis. ⁊ hoc teneas. ¶ † Quero q̄r tex. mandat hic inquiri in causa appellationis an testes isti fuerūt cōspiratores an sufficiat ꝓbare in causa appellationis inhabilitatē testiū. Sol. gl. in ver. iuramēta. dicit qd non sed requirit̄ qd in prima causa pars probare voluerit. quinimo non sufficit qd obtulerit se probaturam nisi nunc vere probet arg. hic in text. ibi probare voluit ⁊c. ¶ Sed contra hoc glo. oppo. de. c. interposita. de app. vbi oblatio probationis absq; alia probatione grauaminis iustificat appellationem. remittit pro solutione ad not. in. c. ex parte Ade. de test. aduerte duo sunt hic videnda. Prīo an in causa appellationis possit probari indignitas testium ad finē retractandi sententiam licet non fuerit opposita in causa principali. Secundo an sola oblatio probationis indignitatis testium facta corā iudice a quo iustificet appellationē: vt sic ex hoc consequatur pars retractionem sentētie. Ad primū vidistis quid senserit glo. Innuit enim qd non. ⁊ idem sensit hic Inno. dicit enim quod pars volens reprobare testes debet hoc protestari a principio: alias sibi preiudicat. s. de testi. presentium. imo quod plus est debuit statim probare ⁊ petere et recipere terminum ad probandum. vt hic. et. s. de testi. causam. Sed tu aduerte q̄r habes notabilem glo. in contrarium in cap. j. s. de excep. que dicit quod hec exceptio cōtra personas testium est quasi perēptoria[e]. Ideo potest opponi ⁊ probari in causa appellationis sicut peremptoria. Et idem sentit gl. in. c. ex parte Ade. de testi. ⁊ in. c. de testi. e. tit. Intelligo tñ secundum limitationē. c. presentium. de test.

⁊ vide

Zacharias.

a ¶ Venit sententia. Adde Lāfr. de oria. c. qm̄ contra falsam. in ꝓn. nu. 4. versi. nota hic videri casum s. de proba.

b ¶ Commistio. Commistura testiū inhabilium cū habilib[9] non vitiat testimonium habiliū dummodo sint tot testes habiles q̊t sufficiāt. ¶ Adde do. Ant. hic in vj. col. v. ⁊ sic p; ꝙ cōmistio inhabiliū ⁊c. ⁊ vide oīno qd not. ꝑ eūdē do. Anto. in. c. cū nobis olim. in. iij. col. in ver. ex his p; si appellet̄. s. de elect.

zacharias.

c ¶ Sed delegatā. Ita not. Car. in cle. j. in. ij. apo. ⁊ in. §. ⁊ q̄r. xliij. dist. de hereti.

d ¶ De iustitia. Adde Petr. de anch. consi. iij.

Sebasti. Sapia.

d ¶ De iustitia, sepissime de hoc dubitat̄ in practica ꝑm Imo. in l. diuus in. iij. col. ff. de re iudica. de quo vide Bald. in ca. j. si de inuesti. inter do. ⁊ vasal. lis oria. in vsi. feu. ⁊ abb. in cap. cum dilectus. in iij. not. s. de fi. instru. ⁊ late per andre. sicu. in. c. cum olim. co. vij. s. de offic. deleg.

e ¶ Quasi peremptoria. adde Lapum alle. lxxxij.

⁊ vide qḋ dixi in.d.c.ex pte. Et ad istū tex. dico ꝙ si pars non opponit nec protestaꝛ in principio nō auditur indifferenter postmodū: vt dixi in.c.pñtiū. ⁊ hoc casu procedit opi.gl. ⁊ Inno. sed seruata dispositione d.c. presentiū. dʒ audiri videlicet si iuret ꝙ ad hoc ex malitia non pro-
14 cedat: ⁊ dic vt ibi. ¶ † Ad scḋm dic vt plene dixi in.c. ex parte Ade. et ad istū tex. dic ꝙ iste abbas non appellauit a reiectione probationis sed a diffinitiua. vt patet in litera. ⁊ infra dicam. ⁊ sic oblatio probationis etiam si fuisset a principio reiecta non habuit iustificare appellationē. c. interposita. loquitur cū appellatur a grauamine. ⁊ dic vt ibi. ⁊ in.d.c. ex parte. ¶ Glo.pe. colligit ex tex. ꝙ per appellationem reuocantur solum ea quominus legitime secuta sunt: non autem omnia licet appellatio sit legitima. hec colligit gl. ex eo quod tex. mādat inquiri an iudex fuerit secutus dicta conspiratorum vel non autē reuocat sententiā ex grauamine admissionis conspiratorū. Contra quod gl. oppo. de.c. super questionū. in fi. de offi. deleg. vbi reuocātur omnia innouata post appellationē. Sol. glo. ⁊ minus bñ dicens ꝙ hic videbaꝛ appellatio legitima: sed nō erat: qꝛ oportebat probare oēs testes esse
15 conspiratores. ¶ † Sed certe hec solu. non est bona: quia ad iustificandam appellationem iudicialem satis est probare ex iusta ⁊ vera causa fuisse appellatū: quo probato omnia postmodū attētata veniūt reuocanda tanꝙ̄ gesta a iudice cuius iurisditio erat suspensa per appellationem: vt probatur in.d.c. super questionū. in fi. ⁊ in.c. si a iudice. ⁊ c.
16 non solū. de appel. li. vj. ¶ † Hic notanter dixit Innoc. in.c. quia propter. de ele. in pe. col. ꝙ hec est vna de differentijs inter appellationem iudicialē ⁊ extraiudicialē: qꝛ in iudicijs quicqd fit post appellationeʒ venit reuocandum: qꝛ post appellationē legitimā desinit esse iudex. j. de appel. cū causam. secus extra iudiciū: quia solum venit reuocandū quicquid fit cōtra appellationē: qꝛ per talem appellationē non impe-
17 ditur quis vti legitime iure suo: vt in.c. cū nobis. de ele. ¶ † Hāc eandē cōclusionē repetit Inn. in.d.c. cū nobis. in.j. col. vbi dicit ꝙ si in iudicijs appellatur in vno articulo: puta quia vocatur ad locū nō tutum vel quia recepit testē quē constat excōicatum: vlterius quicquid fecit in tali cā iudex reuocabiꝛ: certūqʒ est ꝙ hec est legitima causa appellandi: quia iudex admittit testes conspiratores etiā in causa inquisitionis: vt ꝓbatur in.c. per tuas. el. j. de simo. Ideo dic melius ad ꝯrium §. formatū ꝙ hic non fuit appellatū ab illo grauamine: qꝛ testes ꝯspiratores admittebanꝛ: sʒ solū a diffinitiua ꝑ quā abbas fuerat remotus: vt dicit hic Hosti. ⁊ bñ. ⁊ apte hoc probaꝛ per istum text. in ver. a qua sñia. ⁊ vigore huius appellatiōis ꝑtebat sñiam retractari ex eo qḋ testes fuerant conspiratores sed nō obtinet nisi ꝓbet ꝙ iudex fuerat secutus dicta conspiratorū. ⁊ est ratio: qꝛ per appellationē a diffinitiua venit sñia retracanda solū propter iniquitatē sententie: non autē propter grauamē procedēs ex quo ab illo nō fuit appellatū. sñia vō nō pōt dici iniqua propter admissionē cōspiratorū si nihil dixerūt vel iudex illorū dicta non fuit secutus. Sed dices tu quare mandaꝛ tunc inquiri si iudex fuerat illorū dicta secutus cū pars non debeat amplius audiri: ex quo tēpore grauaminis scʒ admissiōis testiū nō fuit appellatū. debuit enim illud grauamē cōtra iustitiā partis transisse in rē iudicatam: vt in.c. cū dilectus. de ele. ⁊ c. significauerūt. §. de testi. Solu. Host. dicit ꝙ ideo: qꝛ illud grauamē receptionis conspiratorū potissime tangit sententiā. magis eñ grauatus fuit abbas circa illū articulum in sententie prolatione ꝙ̄ in testium receptione. Et hodie in hoc dic vt habetur in.c. fi. de appel. li. vj. vbi habetur ꝙ si grauamē a quo non fuit appellatū tangit negotiū principale potest in appellatione a diffinitiua reuocari: secus si nō preiudicat negotio principali. de quo
18 dic vt habeꝛ latius in cle. fi. eod. titu. ¶ † Et ex his singulariter not. ꝙ
a exceptio cōtra ꝑsonas testiū dicitur tangere negotium principale ⁊ si nō principaliter saltem per obliquū quia admissis testibus nō idoneis perit ipsum negotiū. ad hoc gl. no. in.d.c. j. de excep. ⁊ in.c. ex parte ade. ⁊ in.c. de testibus. §. de testi. ⁊ hoc clare probatur hic. Nā in causa appellationis discutitur de hoc grauamine: lʒ ab eo non fuerit appellatum in prima causa cum grauamen infligeretur. Et not. singulariter
19 hoc: qꝛ nescio quod alibi ita bene probetur. ¶ † Et probat hec litera ꝙ admittitur discussio indignitatis testium in appellatione a diffinitiua: etiā si in prima causa fuit oppositū a iudice ad vlteriora ꝓcedente non fuit appellatū ⁊ hoc ratione predicta: qꝛ indirecte tangit negotium principale. vnde iudex iterū grauare videtur sequendo illorum
20 dicta in sentētie prolatione. ⁊ tene mēti predicta. ¶ † Opp. cōtra text. in fi. vbi dicitur ꝙ contra alios ab abbate hic potuerūt testes conspi-
b ratores[b] admitti. hec enim videtur cōtra testimoniū. §. de testibus. vbi dicitur ꝙ testes criminosi sunt repellendi a testimonio: sed cōspiratores maxime peccāt: vt in.c. cōiurationum. cū duobus seq. xj. q. j. ergo ⁊c. ad idē. c. per tuas. prealleg. de simo. vbi conspiratores ⁊ capitales inimici equiparanꝛ: ⁊ pari modo a testimonio repelluntur. Sol. gloss. fi. quatuor modis. Primo ꝙ isti fuerūt admissi vt de facto suo deponerent. nā ⁊ secūdo interrogātur de eorū facto in aliorum defectum. iiij. q. iij. §. serui. ij. respōso. dic tamen ꝙ non crederetur eis ad plenū in aliorum preiudicium. ad hoc qḋ legitur ⁊ not. in.c. j. de confes. ¶ Secundo soluit ꝙ isti conspiratores possunt contra alios admitti non ad plenā fidem sed ad presumptionē faciendā vel ad iudicis informationē ꝺm

Ioā. and. ⁊ est simile in.d.c. j. de confes. ¶ Tertio soluit ꝙ vʒ istorū dictū cōtra illos qui eos tolerauerūt. ar. in.c. nulli. j. de accu. hoc nō placet Ioā. an. qꝛ illud speciale in episcopo: vt ibi not. ⁊. ij. q. vij. in hoc. ¶ Quarto soluit qḋ hoc non constabat tempore depositionis illos fuisse conspiratores: vt in fine litere diciꝛ. hec sol. non videꝛ sufficiēs: qꝛ litera vtiꝛ verbo presertim: quasi dicat ꝙ idē si constitisset. Preterea tex. exꝑsse dicit qḋ tales possunt cōtra alios admitti. ¶ Quinto extra gloss. soluit Inno. ꝙ si alij obiecissent hoc crimē cōspirationis fuissent repulsi. sed hoc nullus preter abbatē obijciebat: ideo a solius abbatis
21 nocumento excluduntꝛ. ¶ † Hec sol. pōt admitti si delictū testiū erat incognitum: alias iudex ex officio suo debet repellere indignos. ij. q. vj. inqui-
22 rendū. iuncta glo. j. ¶ † Sexto soluit idem Inn. ꝙ text. potest intelligi de his qui conspirauerunt cōtra abbatē in bonū. puta vt resisterēt sibi male alienanti vel aliquid simile. isti enim non debent admitti contra eū contra quē conspirant: qꝛ non solum inimici dicūtur vt repellātur a testimonio qui odiunt mente. sed etiā hi qui sine mētis odio
a habēt vel habere presumunꝛ causas inimicitie. vt. iij. q. v. cū tribus seq. sed contra alios bene admittunꝛ. qꝛ non peccant nec presumuntur contra alios habere inimicitie causam. qḋ est singulariter notandū. ⁊ vide qḋ not. in.c. exhibita. §. de iudi. ¶ Septimo soluit Host. qḋ id quod hic diciꝛ ꝓcedit cum fit generalis inquisitio: tūc enim non est locus subtilitatibus istis: maxime quo ad illos qui debent penitētiā agere quo casu nec for-
b san locus est ꝺm eū illi forme que tradiꝛ de acc. qualiter ⁊ qñ. ij. §. debet. lʒ abbas qui specialiter expressus erat: ⁊ ab administratione remouēdus de hoc conqueri potuisset. Et not. bene hanc sol. q̄ satis mihi placet. nā cū agitur ad penitentiam nō requirūtur probationes ita dilucide. de quo vide quod not. gloss. in.c. multi. ij. q. j. ⁊ quod dixi in c. at si clerici. §. de iudi. ⁊ de modo procedendi cōtra religiosos dixi in.c. cum contingat. de fo. cōpe. ⁊ in repet. c. si quis contra clericum. eod. titu. ¶ Octauo soluit Goff. quod speciale est qḋ tales recipianꝛ hic: qꝛ que fiunt in capitulo per alios sciri non possunt. §. de testi. veniens. sicut ea q̄ fiunt domi indagātur a domesticis. l. consensu. C. de repu. ⁊ ideo quales inueniunꝛ tales recipiūtur quelibet istarū solutionū est bona ⁊ moderata: vt. §. vnde eas coniungendo dicit hic do. An-
c to. qḋ cōspirator[c] in bonū repellitur a testimonio contra prelatū nō contra capitulū vel alios. cōspirator in malum repellitur a testimonio contra illum contra quē conspiratur contra alios si nō opponaꝛ. admittiꝛ si opponatur admittitur in generali inquisitione ⁊ contra infamatū: vbi agitur ad penitentiam. contra nō infamatū admittitur in iudiciū ad informationē vel qualēqualē presumptionē ad penā nō vbi possunt alij testes
23 haberi. ¶ † Ubi alij nō possunt haberi admittūtur: sed quanta fides deꝛ relinquendū est arbitrio iudicis. ⁊ vide ad materiam quod leg. ⁊ not. in. d. c. per tuas. de simo. ⁊ qḋ dixi in.d.c. ex parte Ade. de testi. dico enim breuiter quod isti conspiratores omnino sunt repellendi ⁊ a principio contra illum contra quem conspirauerant etiam si agatur per viam inquisitionis. tex. est not. in.d. c. per tuas. contra alios vero admittuntur si erant conspiratores ex bona causa: si ex mala admittūtur ⁊ repelluntur crediꝛ parū vel plus ꝺm qualitateʒ personarū preiudicij ⁊ necessitatē ꝓbandi prout de alijs criminosis in iure disponitur de quibus plene dixi in. d.c. ex parte. ⁊ dic vt ibi. ⁊. d.c. j. de
24 confes. vbi etiam plene dixi. ¶ † Nunc extra gl. oppo. contra tex. in eo quod isti regulares pro se ⁊ ex parte quorundā consociorū denuntiauerunt proprium abbatem apud Roma. pontificem. vt in prin. litere dicitur. videtur enim qḋ regulares non possunt cōstituere ꝓcuratores tanꝙ̄ singulares persone nec procuratores constitui saltē sine abbatis licentia. Primū probatur. qꝛ non

Sebasti. Sapia.
a ¶ Exceptio. Vide Feli. in.c. j. co. j. vñ. dū dicit gl. h. vbi dicit ꝙ exceptio in personas testiū regulatur vt peremptoria: ⁊ allegat Abb. hic.
b ¶ Qñ ꝯspirator admittaꝛ ad testificandū et ad-de hic Inn. in.c. j. de schismaticis ¶ Adde old. cōsilio. cclxxviij. et cxlv.
Zacharias.
¶ Adde Spe. in tit. de testi. §. j. versi. itē ꝙ est cōspirator. ⁊ in tit. de accu. §. iij. v. videndū. Bald. in.c. cōuēticulas col. j. not. j. de pace iura. fir. in vsi. feu. ⁊ car. in cle. j. §. quando vero. de sta. mo.

Sebast. Sapia.
c ¶ Conspirator Qñ conspiratores repellūtur a testimonio. vide are. in. ca. qualiter et qñ. j. in. ij. col. j. de accu. et old. in cōsil. cclxviij. incipiē. licet quātum ad claustrales.

a ¶ Ubicunqꝫ monachꝯ pōt ꝓpria autoritate agere pōt ēt ꝓpria autoritate p aliū literas īpetrare ⁊ ad causas illas ꝓcuratorē cōstituere vt hic ēt p do. Ant. in ij. col. cir. med. ⁊ hāc eā dē doctrinā tradit gl. in v̄bo constituere. in cle. religiosus. de ꝓcura. et p hoc facit qđ no. d. ant. in c. edocerī. in prin. in vlt. col. de rescri. Itē ad hoc facit q: in casibꝯ ī qbꝯ minor hꝫ legitimā ꝑsonā standi in iudicio his casibꝯ pōt ꝓcuratorē ꝓpria autoritate ꝯstituere: vt a est tex. in c. ex pte. đ resti. spo. ⁊ hāc ptē tꝫ hic. d. ant. in pn. in. viij. col. ⁊ Imo. i. d. cle. religiosus sup illa gl. in v̄. ꝯstituere ⁊ Bar. in. l. ēt ex ꝑterito. §. absēs. ff. de mā. vin. qui all. l. diuꝯ. ff. q pe. tu. ⁊ idē đt Bar. ī. l. neqꝫ tutores. C. de ꝓcu. et vide p ista doctrina qđ no. Cy. ⁊ bal. in. l. exigēdi. C. de ꝓcu. ⁊ ꝙ his casibꝯ possit ꝓcuratorē ꝯstituere. tꝫ bar. ⁊ Ja. đ are. ī. l. si ex legati cā. ff. de verb. obli. et alleg. ad hoc gl. ī. l. ij. ff. q pe. tut. quā vide ⁊ alleg. no. ī. l. iij. §. 1. ff. rē ra. ha. p q̄ opti. facit qđ no. Specu. in ti. de ꝓcur. §. rōne qꝫ ꝯstituētis. in. j. col. v̄. itē qđ cōstitutꝯ ē. Idē adde ꝙ his casibꝯ qbꝯ cōiuncta ꝑsona potest agere p coniūcta his etiā pōt constituere ꝓcuratorē ēt an̄ lit. ꝯtest. iste est casus no. ī c. accedēs. ī fi. ibi procuratorē mittas q ad agendū ⁊ rn̄dēdū ⁊c. §. de ꝓcu. sꝫ posset rn̄deri ꝙ ille tex. nō đt ꝙ cōiūcta persona ꝯstituat ꝓcuratorē. sed dū tex. đt ꝙ mittas ꝓcuratorē intelligat scꝫ cōstitutū

habent velle vel nolle: sed eorū voluntas vel noluntas dependet a superioris iudicio. vt in c. si religiosi. de ele. lib. vj. ⁊ in c. ij. de test. eo. li. ⁊. ij. q. j. c. non dicatis. Scđm probatur in c. ij. de postu. et xvj. q. j. monachi. vbi pbaṫ ꝙ monachꝯ vel canonicus regularis nō potest ꝓcurator cōstitui nisi p vtilitate monasterij ⁊ abbate nihilominus imperante. Sol. hinc sumpta occasione Inn. satis egregie tractat hic materiā istā permixtim. Sed ego pro clariori intelligentia diuido dicta sua in duas partes. In prima tractabimus an religiosus possit ꝓcuratorē cōstituere noīe ꝓprio. In secūda an ⁊ qn̄ possit ꝓcurator constitui. ¶ Circa primū dicit hic Inno. ꝙ in causis quas religiosi habēt seu habere pn̄t noīe ꝓprio pn̄t constituere ꝓcuratorē in illis etiā ꝓcurare noīe ꝓprio. exemplū pōt in multis constitui: vt puta si fiat inqsitio ꝯ ipsos vel inquisitionē ꝓmouerūt cōtra p̄latū: vt hic. ⁊. ī. c. pe. de accu. vel si agāt de propria electione: vt puta si fuerunt electi ad p̄laturā ꝓprie ecclesie vel aliene: ⁊ electioni iā cōsenserunt de licentia abbatis, ad hoc. c. cū dilectus. de consue. ⁊ c. cū dilecta. de rescri. ⁊. ī. eo. ad ꝓbandū.

25 ¶ † Itē cū accusant propriū prelatū. quo casu debent habere expensas a monasterio: vt in. c. ex parte. ⁊, c. pe. de accu. Et circa hoc concludit Inn. regulam ꝙ vbicunqꝫ licet monachoꝯ agere lꝫ ei per alium literas impetrare ⁊ causam prosequi. ad hoc. §. de exce. dilecti. in prin. Firmat ⁊ aliā regulā magis generalē dicens ꝙ is cui ꝓmittiṫ per se agere pōt ꝓcuratorē cōstituere. per. l. j. ff. de ꝓcu. Et presertim hoc ꝓcedit in religioso: q: melius est vt religiosus agat p aliū q̄ per seipsum: vt in c. vno. §. de syndi. ⁊ p̄dicta notabis.

26 ¶ † Ex qbꝯ infero ꝙ vbicūqꝫ religiosus hꝫ legitimā ꝑsonā stādi ī iudicio vt in casibus sibi a iure permissis: in illis libellū ꝓprio noīe pōt cōficere siue agat siue cōueniaṫ ad qđ allego bo. tex. in c. dudū. de cōuer. coniug. vbi snīa absolutoria fuit cōcepta in persona monialis. Idē ibi dicit Jo. and. in condēnatoria qn̄ executio non pōt fieri in bonis monasterij: vtputa q: obligatio directe ꝯcernit personā monachi xxvij. qđ. j. si qua monacha. ⁊. xvj. q. vj. de elapsis.

27 ¶ † Quid aūt si executio esset fiēda in bonis: vt puta q: monachus cōueniṫ ex facto gesto an̄ monachatū ⁊ bona monachi trāsiuerūt in monasteriū vel ex facto gesto post monachatū in casu q̄ obligaṫ monasteriū. iuxta no. per Imo. in c. cum olim. de priui. vbi vide ⁊ p glo. ⁊ doc. in d. c. ex parte. de accu. ⁊ per Arch. in c. vt periculosa. ne cleri. vel mona. li. vj. pleniꝯ p gl. ⁊ Bal. in auṫ. causa q̄ fit cū monacho. C. de episc. ⁊ cler. Et conclude ꝙ si agaṫ cōtra monachū ex obligatione orta ante monachatū dꝫ narratio facti concipi in personā monachi: q: cū eo negotiū gestū est. Itē qn̄ obligatio consistit in personā monachi: q: nō potuit per ingressum monasterij se ab obligatione liberare. ar. opt. in d. auṫ. causa que fit cū monacho sed monasteriū teneṫ tanq̄ ꝓcurator in rem suam ar. instit. de acquisi. p arrog. in fi. not. Bald. in d. auṫ. causa. sed conclusio libelli ⁊ snīa condemnatoria debēt referri in monasteriū. qđ tenet Joan. an. in d. c. dudū. ⁊ multi alij in d. auṫ. causa. Sed alij cōtra. Bald. ibi cōsuluit ꝙ feraṫ in personam vtriusqꝫ. qđ satis placet. arg. eorum que not. in c. querelā. de elec. facit optime qđ not. Inno. super rubr. de oblig. ad ratio. vbi dicit ꝙ si obligatus alicui intrat monasteriū ⁊ non habeat in bonis vn̄ satisfaciat ꝙ scribendo vel aliud honestum opus faciēdo salua honestate regule ille suo creditori satisfaciat qđ no. Primo ergo executio fieri debet in bonis si qua ꝑuenerūt ad monasteriū. Scđo ꝓuidebiṫ in defectū modo p̄dicto in personā monachi. ex quo euidenter colligiṫ ꝙ obligatio remāsit in personā monachi.

28 ¶ † Scđo casu principali cū agiṫ ex facto gesto post monachatū. dic ꝙ obligaṫ monasteriū ⁊ contra illud est agēdum: qđ tn̄ est intelligēdū: vt no. Inn. in d. c. cū olim. ⁊ no. in d. c. vt periculosa. et in. c. qđ quibusdā. de fideiusso. et ho. quo ad primū principale

29 dictū. ¶ † Quo ad scđm an religiosus possit ꝓcurator cōstitui, concludit hic Inn. ꝙ p vtilitate monasterij ⁊ abbate impetrante potest indubie.

b vt in iuribꝯ. §. alle. Dubiū estᵇ nūqd possit esse p vtilitate abbatis vt si sit accusatꝯ vel contra eū inquiritur, ⁊ cōcludit ꝙ sic. ⁊ idē dixit in alijs negotijs abbatis. vt in electione ipsius ⁊ similibus: q: in hoc vertitur vtilitas monasterij: vt bonus abbas ei p̄ficiaṫ ⁊ prefectus defendaṫ. qđ not. per

c hāc rationē. idē dicit Inno.ᶜ vt possit cōstitui pro laico patrono vel principe vel magno defensore siue vtili amico monasterij. Nā epō videṫ hoc officiū procuratoris interdicendū magis q̄ monacho. v. q. iij. q: epi. ⁊. ix. q. iij. cū scimus. ⁊ tn̄ archieps fuit ꝓcurator p quodā dn̄o laico. vt habeṫ in c. per venerabilē. q fil. sint legi. multo ergo fortius in predictis casibus est monachus admittēdus cū versetur vtilitas monasterij ꝓmouendo causam magni dn̄i vel amici monasterij: et si is ꝯtra quē ꝯstituiṫ excipiat ꝙ in hoc nō vertiṫ vtilitas monasterij replicabiṫ ꝭm Inno. ꝙ non spectat ad ipsum de hoc inquirere vel scire possent eñ tales esse: ⁊ ita occulte vtilitates monasterij ꝙ nō expediret: imo officeret ipsas oībus esse notas, sed conuentus ad quē ꝑtinet scire, ⁊ tractare vtilitatē monasterij vel etiā ipse monachus qui ꝯstituitur posset cōtradicere ex hac cā. Item ⁊ de mādato epi pōt monachus cōstitui ꝓcurator ꝭm Inn. alle. xvj. q. j. q vere. qđ intellige pro vtilitate cōi ⁊ publica ecclesiarum. de quo tn̄ dic vt no. per Innoc. ⁊ alios in c. de sta. re. quinimo plus dicit Inn. qđ etiā ꝯ voluntatem epi ⁊ abbatis possunt monachi denuntiare malū prelatū ⁊ ad hoc procuratores cōstituere: vt hic patet. ⁊. ij. q. vij. quapropter. quinimo pro ꝓsecutione cuiuslibet negotij in quo plures monachi agendo vel defendendo admittunṫ possunt vnus vel plures ex his p se negotiū ꝓsequi ⁊ etiā constitui ꝓcuratores ab alijs nomine eorūdē: vt hic no. probaṫ ꝭm Inno. ⁊ bene. ī. eo. de accusa. cum olim. ⁊ allegat ad hoc bo. text. apertum iuncta gloss. in ver. consorte. in cle. religiosus. de procur.

30 ¶ † Nec obstat predictis ꝭm Inno. d. c. non dicatis. vbi dicitur ꝙ nec literas debet recipere monachus sine licentia superioris qđ intelligitur de literis quantuncunqꝫ priuatis ⁊ amicabilibus sibi missis: vt ibi no. ergo fortius hoc idē dicendū in procuratorijs. Ad hoc eñ respondeṫ ꝙ premissa cōclusio procedit quando vertitur vtilitas monasterij: ⁊ in casibus sibi a iure permissis. contrariū vero ꝓcedit regulariter ⁊ pro vtilitate propria. quod est notandū. Ex predictis sume multas notabiles limitationes ad. c. ij. de post. maxime quatenus ibi fit mentio de vtilitate monasterij: vt sic illud verbum sumatur valde late. ⁊ ex hac significatione sic late sumpta dicit Hosti. in c. ex rescripto. de iureiur. ꝙ ex abbatis permissione potest monachus deputari ad tempus ad seruitium alicuius prelati vel magnatis: q: hoc fit sine vtilitate monasterij cum per illud negotiū monasterij promoueatur sicut als de clerico seculari: vt in. c. cum dilectꝯ de clericis non residen. ad hoc allega. text. in c. cum pastoralis. ij. q. vij.

1 Iniuria fit alicui etiā si ei dicis veritatem dummodo iniuriandi aīo dicas. de quo. ī. nu. 26.
2 Actio iniuriarū siue intentetur ciuiliter siue criminaliter infamat aliquem licet aliquo respectu talis infamia possit vitari. 4. 5.
3 Procurator nō pōt interuenire in causa corpali. Pro iniuria potest aliquo casu inferri pena corporalis. nu. 24.
6 Actio iniuriarū an cōpetat p modica iniuria. Condemnatus pro modica iniuria an efficiatur infamis. nu. 8.
7 Delicta quantūcunqꝫ parua sunt punienda. Contumacia tanto maior est quanto ex minori delicto insurgit ⁊ quare.
9 Infamia facti est illa que obuenit ex cōi hominū oblocutione que non potest aboleri nisi contrario facto: videlicet ꝙ contrarium dicatur.

ab ipso filio q cōtraxit spōsalia. ⁊ adde ꝙ pro doctrina. §. tradita de minore est casus in c. si annuꝫ. in princi. ij. colū. de iud. in vj. ⁊ alleg. text. ibi per Bart. in. l. diuus. ver. siquidem. ff. qui pe. tut. et ad idem vide Lap. alle. xlix. in vlti. col. ⁊ Bart. in. l. j. in princip. circa medi. dū loquiṫ de seruo. ff. de ꝓcurato. ~ Sebasti. Sapi.

b ¶ Dubiū est. vide Gemi. post Archi. in c. nullus. ij. qđ. ix. vbi idē tenet dūmodo fiat de mandato epi. et tenet Imo. in cle. et si principalis. col. xij. de rescriptis. ⁊ Rom. in sing. cclxxiiij. inci. monachꝯ nō potest.

c ¶ Et istud dictū Inno. sequitur do. Anto. in c. p venerabilem. in iij. col. qui fil. sint legi. ⁊ in c. ex parte. de iureiur. ⁊ in c. j. de syndi. in vlti. col. ⁊ in c. cū M. ferra. in. xij. col. de constitu. ⁊ Imo. post dominū ant. in cle. et si principalis. in. ix. col. in fin. de rescript. ⁊ sequiṫ Archi. in. c. nullus. ij. q. vij. Sed cōtra hoc fortiter vrget qđ not. Joā. and. in. c. ij. in fi. de post. vbi dicit ꝙ ad hoc vt monachꝯ possit esse procurator nō sufficit ꝙ secundario adsit vtilitas mōasterij: sꝫ oportet qđ adsit principaliter. Itē adde hic do. de ro. in antiquis decisio. xxxiij. ⁊ in nouis. de ci. ccxlvj. Itē vide do. in c. quamuis. in. ij. col. ver. sed qd si est cōstitutꝯ. de ꝓcu. ī. vj. ¶ Adde an religiosus possit p cur. cōstitui. do. Cardi. cōsi. lxvj. ⁊ qd de clerico. per Federi. cōsil. cclx. ⁊ per Ro consi. ccclxxij.

10 Papa potest restituere fame tam laicos ꝙ̄ clericos sibi subiectos alios vero non.
Degradatus ꝛ depositus potest p papā restitui ꝛ constat ꝙ ex hoc est effectus infamis.
Papa non legitimat alteri suppositum.
11 Legitimare ꝛ fame restituere procedunt a pari.
12 Collegium cardinalium vtrum possit aliquē fame restituere.
Cardinales in titulis eorū habēt iurisditionem quasi episcopalē alīs nullā habent iurisditonem.
13 Cardinales sede vacante nil possunt exerçere de spectantibus ad papam.
14 Episcopi an possint aliquem fame restituere.
Episcopi dispensant a votis iuramentis ꝛ fidelitatibus ꝛ huiusmodi.
Episcopus non dispensat cū patiente defectum in natalibus quo ad ordines.
Criminosus cū quo est dispensatū potest testificari in omni causa ꝛ quemlibet accusare: si vero non est dispensatus non.
16 Restituere fame nō possunt p̄lati inferiores ep̄o.
17 Imperator pōt imperio suo subiectos fame restituere ꝛ taliter restitui citra aliā dispensationem possunt promoueri ad sacros ordines.
18 Senatus romanus nō potest hodie fame restituere: quia apud eū nulla iurisditio remansit.
19 Principes ꝛ ciuitates non recognoscentes superiorem: possunt fame restituere.
Ciuitates non recognoscentes superiorē habēt tantam potestatem in se: quantam habet imperator in vniuerso.
20 Infamis ex forma alicuius statuti potest restitui fame per principes ꝛ ciuitates superiorem recognoscentes.
21 Prescriptio: qua p̄scribūtur reseruata principi requirit tempus de cuius initio nō est memoria.
22 Restituere fame non possunt inferiores principes nisi in quandam consequentiam.
23 Actio iniuriarū intentat̄ ciuiliter ad pecuniariā estimationē ꝯm iuramentū iniuriati ꝯm formam hic traditam: secuta tamen taxatione iudicis.
24 Actio iniuriarū si est intentata ciuiliter: non potest vlterius criminaliter intentari.
25 Dicentes adinuicem iniuriam: potest alter alterum accusare.
26 Delicta paria mutua cōpensatione tollūtur qñ agitur ciuiliter: secus si criminaliter.
27 Dicere alicui tu es bastardus animo iniuriādi est verbum iniuriosum. 28.
29 Animus an fuerit bonus vel malus indicatur per circunstantias ꝛ indicia.
30 Libellum famosum si quis repererit: ꝛ in eo contenta propalauerit: grauiter punitur.

Damnatus in actione [a] Dānat⁹ in actione iniuriarū infamis est ꝛ per papam potest fame restitui. Ita cōiter summat̄. ꝛ procedit hec summatio ꝯm vnū intellectū quē glo. nō sequitur. sed ꝯm qđ glo. intelligit summo sic. Dānatus pro nulla vel modica iniuria infamis nō efficit̄. Que autē istarū lecturarū sit verior[b]. j. subijciā cū gl. ij. Diuidit̄ in duas p̄tes. In prima ponit̄ petitio. In secūda ei⁹ examinatio vel rñsio. ibi: nos aūt. ¶ Casus literalis. H. de castro Guartini ꝛ B. habuerūt inter se v̄ba iniuriosa: ita qđ H. dixit ipi B. ꝙ equus suus nō erat minoris valoris ꝙ̄ capilli ipi⁹ B. quare ipse B. cōuenit. H. actione iniuriarū. iudices quidā qui sup hoc cognoscebant: cōdēnarūt dictū H. in decē solidis. vñ ipse timēs ne per dictā s̄niam notaret̄ infamia petijt a dño papa beneficiū restitutionis ad famā. papa vero cōsiderās ꝙ nulla vel modica sibi fuerit facta iniuria: vult ipsuz H. per dictā s̄niam infamia nō notari. Ber. ¶ † No. j. ꝙ licet quis dicat verū: ex quo tñ iniuriādi aīo dicit tenet̄ actione iniuriarū. nā equus quācūq̄ vilissimus nō est verisimile ꝙ sit minoris p̄cij ꝙ̄ capilli alicui⁹: sꝫ q: hoc illi improperauit animo iniuriādi tenetur de iniuria ꝛ gñaliter cū querit̄ an dicēs alicui cōuitiū qđ est in se verū teneat̄ actiōe iniuriarū. dic vt. j. plenissime dicā in vlt. q. ¶ No. ij. ꝙ lꝫ actio iniuriarū sit priuati iuris: vt. l. fi. C. de iiur. tñ irrogat infamiā cōdēnato: vt hic. ꝛ. l. j. de his q not. infa. et ibi habent̄ multa de qb⁹ qs dānatus efficitur infamis. Et scias qđ infamia iuris qñq3 irrogatur ex gñe delicti p s̄niam declarati. qñq3 ex gñe pene. qñq3 ipso facto. l. ex gñe facti. qđ p̄seq̄re vt legi. ꝛ not. iij. q. vij. §. porro infamia. alia non colligo: q2 venūt. j. discutiēda. ¶ † Quero nūc an actio iniuriarum infamet siue agat̄ criminaliter siue ciuiliter. Glo. j. not. dicit ꝙ sic. all. l. athletas. in fi. ff. de his q no. infa. Ille tñ text. aperte hoc nō p̄bat. ibi em̄ solū dr̄ ꝙ dānat⁹ furti vi bo. rap. ꝛ iniuriaruz de dolo malo suo noīe pactusve fuit efficit̄ infamis. ꝛ sic non attingit specifice casum qñ agit̄ ciuiliter. doc. tñ simpliciter hic transeūt cū gl. Sed tu habes gl. in contrariū. in. c. at si clerici. de iu. in verbo a non suo iudice. prope fi. q̄ tenet cōtrariū dicēs generaliter ꝙ dānatus de crimine infamie euitat infamiā si agit̄ ciuiliter. sed primū dictum sentit gl. in. c. multi. ij. q. j. ꝛ tenet gloss. ꝛ Bar. in. l. infamē. ff. de publi. iudi. vbi plus dicit qđ etiā in crimine publico efficit̄ quis infamis. lꝫ actum sit ciuiliter. satis em̄ est ꝙ habeat causam publici iudicij. qđ singulariter no. ꝛ pro gl. nostra facit q2 iura simpliciter dicunt ꝙ dānatus in actiōe iniuriarū efficit̄ infamis. l. j. ꝛ. d. l. athletas. de his qui no. infa. ergo indistincte intelligi debēt. de ma. et obe. c. solite. ꝛ. xix. di. si romanorū. p̄sertim in casu nostro. nā cū actio iniuriarū sit priuati iuris. d. l. fi. C. de iniur. non est curandū an sit actū ciuiliter an criminaliter. ꝛ profecto p hac s̄nia videt̄ text. in. d. l. infamē. in fin. ¶ † Sed quero an subsit aliquod aliud remediū euitādi a principio hanc infamiā. sol. hic gl. j. dat vnū remediū. vt. s. cōuent⁹ actione famosa cōstituat p̄curatorē ꝛ nō patiat̄ ipse s̄niam. l. furti. §. si qs alieno. ff. de his qui not. infa. vbi dr̄ ꝙ cōdēnat⁹ alieno noīe nō efficit̄ [c] infamis. ꝛ ideo nec p̄curator meus nec ego incurrimus infamiā. Pet. dicit hāc cautelā procedere[d] qñ ciuiliter agit̄: q2 si criminaliter non cōstituitur p̄curator in actione iniuriarū nisi cōstituens sit illustris: vt in. l. fi. C. de iniu. ꝛ. ij. q. vij. §. nisi. in crimine. Dices tu quare hoc cū vsq3 ad penam relegationis possit cōst. tui p̄curator. l. j. ff. an p aliū cā ap. ꝛ not. in. c. veniens. j. de accu. dico hoc ideo esse q2 cū agit̄ criminaliter de iniuria pena est arbitraria. vñ pōt iudex imponere penā corpis afflictiuā. vt instit. de iniu. §. in summa. q̄ gl. singulariter dicit ꝙ etiā penā mortis[e] possit iudex inferre que cū non sit exequibilis in absentē nō debet interuenire procurator ne s̄nia sit in illū euentū frustatoria. Et sic no. fi. ex. d. l. fina. d. §. nisi ꝙ etiam in crimine priuato nō interuenit p̄curator qñ pōt imponi pena corpis afflictiua. qđ etiā not. Bart. in. d. l. fi. ꝛ sic ampliatur intellectus. l. pe. §. ad crimē. ff. de pub. iud. vbi solū dr̄ d̄ crimine publico. An aūt s̄nia sit p̄dicto casu ferēda in p̄sonā dñi dic post Cy. in. d. l. fi. ꝙ cū agit̄ criminaliter s̄nia est ferēda in personā dñi ꝛ non p̄curatoris: vt dicit tex. in. d. l. fi. ꝛ rationē ibi vide p Cyn. Si vero agit̄ ciuiliter debet ferri in personā p̄curatoris. d. l. furti. §. si quis alieno. ꝛ no. Cyn. in. l. j. C. de sen. ¶ † Quid autem si iudex sequendo cōem theoricam de qua in. c. querelam. de elec. ꝛ. l. j. C. de sen. ꝛ interlo. om. iud. p̄fert s̄niam cōtra p̄curatorē ꝛ cōtra dñm nunquid dñs efficiat̄ infamis. Cyn. in. l. si non cōuitij. in vlti. q. C. de iniu. sentit ꝙ sic. ꝛ sentit idē in p̄alle. l. j. dicit tñ ibi ꝙ s̄nia non est ferenda contra dominū hoc casu alias nullū esset consilium legis. vnde dicendum vt ipse sentit quod aut sententia nō tenebit per tex. preall. in. l. j. aut dñs vocabitur: q2 verum est dicere ipsum fuisse condemnatū. ꝛ sic cessat ratio. d. §. si quis alieno quod no. ¶ † Cape aliud remedium extra gl. vt vocatus ad iudicium in actione iniuriarū vel alia famosa actione soluat [f] anteq̄ condemnetur tunc enim absoluetur: quia soluit. Ad hoc text. not. in. l. si reus. ff. de procur. ꝛ ibi per Barto. in d. l. infamem. prope finem. ꝛ sic limita istam glos.

¶ Pro itellectu hui⁹ decre. vide bar. in. l. infamē. ff. de pub. iudi. ¶ Si verior. not. ꝙ intellectus q plꝫ Host. violat literā iđ ali⁹ itellectus v̄r verior: nec ob. ꝙ rñsio dꝫ cōuenire: q2 ille nō petebat sim p̄r se restitui: sed timēs eē notat⁹ sꝫ nō affirmabat se notatū. q. d. ego timeo nō esse notat⁹: q2 ista iniuria fuit nl'la v̄l modica tenendo aliū itellectū iste tex. p̄baret ꝙ sententia nl'la ifamaret qđ nō ē dicendū. ꝛ an cācellatio bāni r̄stituat famā. vide bal. i l. gñal'r. C. de sen. pas. And. barb.

c ¶ Nō efficit̄. vid Bal. in eo. c. in. §. iniuria. de dānato de leui iiuria. Andr. barba. Sebast. Sapia.

d ¶ Procedere. vide Bal. i. l. nihil. post mediū. C. de p̄cur. et Bal. in. l. eos. §. sup his. v. extra no. C. d̄ ap. ꝛ i. l. fi. C. de iiur.

e ¶ Penā mortis. adde an p̄c. possit interuenire cū pena est arbitraria. Pet. de anc. ꝯs. cclxxij. ꝛ an iudex possit arbitrari penā corporalē per Alexan. consi. cxj. ij. lib. Anto. Francisc. ¶ Circa hoc qđ ahic dr̄ an iudex possit arbitrari penā corpalē qñ pena ē collata in arbitriū iudicis dicas ꝙ pōt iponi ēt pena mortis b qñ p̄ sitibus delictis ꝯsueuit iponi ꝯm do. Ant. ꝛ Jo. de imo. i. c. de causis. d̄ of. dele. ꝛ vide do. Card. abb. ꝛ Imo. in. c. ex l̄ris. de rescri. ꝛ Jo. de imo. in. l. ij. ff. de pub. iud. ꝛ Bal. i. l. ꝛ si seuerior. in. ij. co. C. de infa. ꝛ an ꝛ qñ in i arbitrarijs possit iudex arbitrari penā mortꝫ. vide Bal. i. c. j. in. §. iniuria. de pace iur. firmā. vbi dt ꝙ p̄pter excessuz criminis pōt arbitrari penā vsq3 ad mortē iclusiue. ꝛ vide glo. in sti. d̄ iiu. ꝛ ibi plene p Ang. are. in §. i summa. ꝛ adde qđ semp princeps pōt arbitrari penā mortꝫ vt p bal. in. l. j. C. de sac. sanc. ecc. ꝛ in. l. quicūq3. C. d̄ ser. fugi. Et adđ ꝙ si arbitraret̄ iudex imponēdā esse penā mortis tūc putarē nō admitti procuratorem ad plenā cāe defensionē sicut in alijs criminib⁹ publici iudicij iuxta ea q̄ habētur i. l. seruū quoq3. ff. d̄ p̄cu. ꝛ in. l. pen. §. ad crimē. ff. de publ. iu. ꝛ p gl. in. c. veniēs. de acc. vbi plene de materia ꝛ habet̄ in. c. tue. de p̄cur.

f ¶ Adde bald. in l. fin. in fi. vbi bo. ter. C. de dolo. ꝛ Bald. in. l. e. q. C. de ꝯdi. inde. in fi. ꝛ in. d. l. si reus. p Bal. i. l. vtiq3. de rei vēdi. itē vide Bar. ꝛ doc. in. l. iusiurādum ꝛ ad pecunias. in. §. cū res. ff. de iureiur. vbi Bar. dicit ꝙ alias p̄suasit cuidā potestati existēti in officio cū ibi esset statutum ꝙ qñ aliqs potestas ꝯdemnabatur in syndicatu qđ tunc nec ipse nec aliqs de sua familia possit esse ibi potestas ꝙ soluat anteq̄ esset condēnatus. Et adđ. d. Mat th. in no. lxxxiiij. ꝛ Bar. veroñ. in cau. xxvij. vbi ponit duas alias cautelas ad euitandum dictum statutum. Sebast. Sapia.

f ¶ Soluat. Vide Deciū. post Abba. in. c. at si clerici. in princi. col. xvj. vers. ꝛ retenta cōclusiōe. s̄. de iudi. vbi allegat Bal. in l. j. in scđo not. C. de dolo. ꝛ in. l. vtiq3 in fi. p̄nci. ff. de rei vendi.

a ❧ Sebast. Sapia. ¶ Ita modica. In penalibus de minimis habet ratio vt hic. ⁊ tradit bal.in.l.j.§.de exercitoribus.ff.nau.cau.stabu. vbi dicit ꝙ pena q̄ imponitur comburenti domū habet etiā locū in cōburente domūculā. vide multa per Deci. qui etiā alleg. Abba. hic in.c. de appellatiōibus.in.ij.not.de appella. Jas.in aut. qui rem.colla. iiij. C.de sac.san.eccles. aduerte tamen qđ dicit bal. in.c.cū adeo.col. ij.ꝟ.de rescri. ꝙ notarius nō pōt puniri de falso qñ falsitas est in re modica. et dicit Alex.in cōsil. cxiiij.in.iij.vo. ꝙ fabricās falsam monetā paruam non punit pena fabricantis falsam monetam.

b ¶ Expressit adđ pro hoc qđ dicit ant. de but. cōsil. ij.ꝟ clausula fiat vt petitur q̄ poni solet in signatura supplicationū. Ant. Franc. ¶ Circa istam clausulā fiat: simpliciter appositā in signatura; dicas qđ refert ad narrata i supplicatione q: papa vr̄ oīa supplicata ɔcedere sed si addat i rescripto vbū ius vel iustitia vt puta q: dicat ꝙ fiat ius vł iustitia opat vt valeat sñia etiā iniusta: lʒ ab illa possit appellari: vt per Inn.in.c. pastoralis.de offi. dele. ⁊ vide pau. de ca.in.l.fi. ff. de iusti. ⁊ iu. vbi ponit de ista clausula ⁊ ang.in aut. ꝟ here. ⁊ fal.in. §. exheredatos. ⁊ vide bal.in.c.cū venisset.de test. ⁊ in c.ij.in.ij.co. ꝟ off. dele. ⁊ ꝑ nouissimos in.l.iustitia, ff. de iusti. et iur. vbi multa ad h̄ allegant,

c ¶ Itē vid eundē in.§.si qs cū militib⁹.vj.q.j. vbi dicit ꝙ si papa restituit aliquē ifamē i suo ordine ē admittēd⁹ ab īpatore: q: ipē impator ē minor ⁊c. ex quo ei minora ɔceduntur. ⁊ ꝙ papa nō possit tollere infamiā irrogatā ꝑ iudicē ciuilē tʒ dn̄s tho. in.ij. ij. qđ. lxxiij. arti. vlti.in fin.

6 sup qua nihil scribūt doctores. ¶ † Quare Papa noluit istū condēnatū actione iniuriarum notari infamia. Gloss. scđa reddit multas gn̄ales causas: vt patet in ea. Et videt gl. velle ꝙ iste nō fuit notatus infamia, lʒ fuit ɔdēnatus: q: iniuria fuit nulla vel minima: vt in tex. ⁊ ex hoc si glo. esset vera haberet solennis limitatio ad iura generaliter ⁊ indistincte dicentia ꝙ actio iniuriarū infamat vt non procedat in iniuria modica. Itē voluit hec gl. ⁊ aliud notabile si esset verū qđ pro modica iniuria nō dat actio iniuriarū sicut nec actio de dolo pro modico: duo sunt exāminada. Primū an ꝓ modica iniuria detur seu cōpetat actio iniuriarū. Secundū an condēnatus ꝓ modica iniuria: maxime verbali efficiatur infamis. Circa primū Jo.an. tenet hic aperte contra glo. dicens ꝙ in text. colligitur cōtrariū. ⁊ idē sentiūt hic doc. ⁊ Bar.in.d.l.infamē. ꝑpe fi. allegans ad hoc istum tex. Sed volēs respondere ad istū text. posset dicere ꝙ hic fuit iste iniuste condemnatus. nā papa hic dicit ꝙ pro nulla vel modica iniuria fuit iste cōdemnatus. vnde pondera verbū nulla, sed hoc non obstāte teneo primū: vt scʒ det actio iniuriarū quantūcunq̧ leuis fuerit iniuria. primo facit iste tex. in quo papa nō dicit sñiam nullā vel iniustā: sed qđ iniuria fuerit ita modica^a vt quasi nulla videret. Itē hoc probo ex etymologia vocabuli dicit eñ iniuria omne id qđ nō iure fit. ⁊ appellat cōtumelia a contēnendo: q: inferens iniuriā alium contemnit: vt probatur in. l. j. ff. de iniur. hic eñ cōueniunt iniurie etiā modice.

7 ¶ † Nā delictū quantūcunq̧ paruū puniendū est. l. respiciendū. ff. de pe. c. non afferamus. xxiiij. q. j. hinc dicit glo. not. in. c. duo sunt. xcvj. distin. ꝙ oīs cōtumacia est excōicatiōe digna. ⁊ tanto est maior quanto ex minori resurgit: q: vr̄ magis iudicē cōtēnere.

8 ¶ † Quo ad scđm Spe. in titu. de in integ. rest. in scđa parte. C. videndū. in fi. sequit opin. huius gl. dicēs ꝙ papa istū nō restituit sed declarat eū non infamē quia pro modicis verbis fuerat ɔdēnatus ⁊ placuit hoc Pe. sed alij doc. vt Inn. Host. Jo.an. ⁊ do. Car. tenēt ɔriā opin. vnde Inno. in ver. volumus. supplet restituendo te plene. ⁊ sic intelligit ꝙ papa istum restituit pristine fame. Itē ꝺm Jo.an. rn̄sio dʒ cōuenire petitioni. de fide instru. inter dilectos. ver. ceterū. quasi innuat quod cum hic fuerit postulatū beneficiū restitutionis ad famā: papa respōdēdo ꝑ verbū volum⁹ videtur restituisse. ꝓ hoc allego meliorē tex. insti. de inutl. stip. §. ꝑterea. vbi đr ꝙ si quis stipulat a me decē sub cōditione vel ad diem ⁊ ego simpliciter rn̄deo: promitto. videor spopondisse sub cōditiōe vel ad diē ꝺm qđ ꝑcessit interrogatio. subijciens tex. ibi: rōnē. q: nō est necesse in rn̄dēdo eadē oīa repeti q̄ stipulator expressit^b ita dico in ꝓposito nostro. Itē hoc idē colligit per verbū volumus. qđ est verbū inducēs dispositionem ⁊ nō simplicē declarationē. ad hoc text. iuncta gl. in cle. vna. de offi. vica. ⁊ in. c. pn̄ti. in ver. loca. de preben. lib. vj. hoc idē per istū text. reperio tenere bar. in. d. l. infamē. ꝑpe fi. Tertio ad vtrāq̧ questionē facit q: iura simpliciter ⁊ indistincte dicunt ꝙ cōdēnat⁹ actiōe iniuriarū efficit infamis: nec distinguunt an agatur ciuiliter an criminaliter: an fuerit modica vł magna iniuria. d. l. j. ⁊ l. athletas. ergo indistincte sunt intelligēda. l. de pretio. ff. de pub. ⁊ in iurib⁹ ꝑalle. ⁊ ꝑ hoc sit expedita gl. ij. cum materia sua.

9 ¶ † Oppo. ⁊ videt ꝙ Papa non potuerat istū liberare ab infamia: q: non est suppositus iurisditiōi sue: nec ꝑ impositionē penitētie potuit eū pristine fame restituere: q: lʒ per penitētiā aīas saluare possum⁹: infamiā tn̄ abolere nō possumus: vt. ij. q. iij. §. hinc colligit. Solu. duplex ꝺm gl. fi. Primo: q: possumus intelligere istū fuisse clericū. sʒ hoc nō colligit ex litera. Scđo q: forte iste suberat pape quo ad tēporalē iurisditionē. Sed pro clariori expeditiōe toti⁹ materie ꝓsequar hoc generaliter post Inno. q possint fame restituere. ⁊ primo scias duplicē esse infamiā. vna est facti q̄ prouenit ex cōi hominū locutione. de qua plene ꝑ bar. in. l. de minore. §. tormēta. ff. de qđ. ⁊ vide qđ dixi in. c. testimoniū. de testi. ⁊ ista nō potest per aliquē aboleri. q: cū cōsistat in facto oportet ꝙ facto ɔrio tollat: ⁊ in isto habet locum. §. hinc colligitur. prealleg. nō enim potest facere princeps vt fctā habeant ꝓ infectis. l. in bello. §. facta. ff. de capt. ⁊. c. si paulus. xxxij. q. v. nec potest mutare volūtatē hoim seu eorū expressiōes ⁊ opi. xlvij. distin. §. necesse. in fi. alis in. §. sed bene potest princeps disponere ꝙ talis infamia facti non habeat effectū ⁊ debet facere cū viderit illā esse iniustā maxime ab emulis ortam: vt in. c. cum in iuuētute. de presump. ij. q. v. mennā. Alia species infamie est iuris que scʒ a iure infligit: vt in §. porro. iij. q. vij. ⁊ sup ista versatur materia nostra quā expediam per octo qōnes. Prima quid in papa. Scđa quid in collegio cardinaliū. Tertia quid in episco. Quarta quid in inferioribus ꝑlatis. Quinta quid dicemus de imperatore. Sexta de senatu. Septima de regibus: de alijs principib⁹ citra imperatorē. Octaua de iudicib⁹ inferiorib⁹.

10 ¶ † Ad primū de papa cōcludēdo hic gl. ⁊ Inno. dic ꝙ clericū indubie fame restituere potest: vt hic ꝺm vnū intellectū intelligendo ꝙ iste fuit clericus. Preterea papa restituit clericū depositum seu solēniter degradatū. vt legitur ⁊ no. in. c. ideo. ij. q. vj. qui tamen ex tali degradatione fuit effectus infamis. vt legitur ⁊ no. tam in milite celestis militie q̄ secularis. in. l. ij. §. ignominie. ff. de his qui not. infa. Idē dicēdum de laico eccl'ie subdito quo ad administrationē tēporalē vt illuʒ Papa restituere possit: vt hic in gl. ⁊ probo per. c. per venerabilē. q fil. sint legi. vbi probat ꝙ in terris subiectis ecclesie papa exercet omnia iura imperij. ad idem. xcvj. distin. constantinus. ⁊. c. fundamenta. de ele. lib. vj. ⁊ cle. pastoralis. de re iudi. cū simi. Laicū vero alteri suppositū cōmuni opi. tenet vt restituere fame non possit quod mihi placet. ad qđ allego. c. causam que. qui fil. sint legi. vbi patet ꝙ de istis temporalib⁹ papa se impedire nō debet in terris aliorū. concor. c. solite. de maio. ⁊ obe. ⁊. c. si imperator. xcvj. dist. maxime: q: imperator hoc sibi reseruauit in prerogatiuā imperij. l. j. §. de qua. ff. de postu. probo etiā per identitatē rationis per. c. per venerabilē. prealle. nā sicut papa non legitimat alteri suppositum vt ibi communiter tenet: ita nec fame restituere potest.

11 ¶ † Cū ista pari ratione procedant: vt no. Inno. in. c. cum. p. tabellio. de fi. instru. Dubitat tamen quid si papa indiget eo ad clericatum quo casu tenet hic Inn. ꝙ papa tantum ⁊ nō alius possit restituere fame: vt sic restitut⁹ possit ad clericatum assumi. arg. liiij. di. multos. ⁊. c. ex antiquis. vbi pōt ecclesia seruū alteri⁹ assumere: dummodo ius suū dn̄o serui cōpenset. Host. dicit ꝙ licet pro Inn. facit ꝙ laicus nō eligitur: sed tantū postulatur. lxj. dist. §. sed aliud. ⁊. c. osius postulatio autē ad episcopatū facta per alium approbari non potest q̄ per papā: vt in. c. si. de post. ꝑla. vbi de hoc. tamen ipse quo ad casum istū tenet ɔriū ꝺm Jo. and. sed do. Ant. sequitur Inn. ⁊ dicit ꝙ Hosti. non sentit^c aperte contrariū. idē Archi. ij. q. iij. §. hinc colligitur. Ego etiā sequor Inn. ⁊ allego bonū casum in. d. c. per venerabilem. vbi patet ꝙ papa legitimat aliquē laicum quo ad spiritualia: vt sic per omnia restitutus censeatur natalibus. Fortius ergo potest talem fame restituere quo ad spiritualia: ⁊ per consequens censet restitutus quo ad tꝑalia. presertim cū nō tractet hoc casu de alterius ꝑiudicio: mōstruosuʒ siquidē videret vt quis censeretur integre fame quo ad spiritualia q̄ sunt digniora: ⁊ non quo ad temporalia. vt arguit ibi tex. ⁊ vide quod ibi not. ⁊ sic dico ibi esse casum de hac questione: cum vt dixi legitimare ⁊ fame restituere iudicantur a pari.

12 ¶ † Venio ad secundum. Inn. hic voluit ꝙ collegiū cardinalium possit fame restituere. mouet: quia autoritatem senatorum habet. alleg. d. c. Constantinus. xcvj. dist. ⁊ sic potest intelligi ꝺm eum quod dicitur quod ecclesia habet senatum. et cum Inn. transeunt cōmuniter doc. hoc sequentes. Idē tenuit Barto. in. d. l. j. §. de qua. ff. de post. sed in. l. infamen. ff. de publi iud. prope finē. videtur velle hic procedere cum ecclesia caret pastore: id est mortuo papa. Inno. sequitur Archid. ⁊ ibi glo. tenet hoc in. c. ecclesia. xvj. q. j. ⁊ in. §. hinc colligitur. ij. q. iij. sed Lau. ⁊ Joan. de lig. sentiunt oppositū in clemen. ne roma. de electio. per illum text. Et profecto antequā eos vidissem placebat mihi ista opi. contraria. ⁊ facio hic fundamentum. In iure non legitur ꝙ collegium cardinalium vel singulares cardinales habeant alicuius iurisditionis exercitium sine papa: preterquam in titulis eorū in quibus ꝺm cōmunem opinionem habēt iurisditionē quasi episcopalem: vt legitur ⁊ no. in. c. cū in ecclesijs. de maio. ⁊ obed. ⁊ in. c. vno. eodem tit. lib. vj. facit quod no. Joā. mona. in. c. super eo. de here. lib. vj.

13 ¶ † Post mortem vero pape vacante ecclesia iurisditionē exercere non possunt per tex. illius cle. ne roma. vbi dicitur ꝙ vacante ecclesia non possunt cardinales exercere de spectātibus ad Papam. Non obst. c. constantinus. super quo se fundat Inno. ⁊ eum cōmuniter sequētes. ille eñ tex. solū facit in eo ꝙ imperator Cōstantinus ɔcessit diuersi ordinis clericis reuerēdissimus sancte romane ecclesie seruientib⁹ vt haberēt culmē ⁊ dignitatē senatus: quasi velit Inn. ꝙ sicut senat⁹ Romanus poterat restituere famē: vt in. d. l. j. §. de q̄. ff. de postu, ita ⁊ collegium

ita et collegium cardinaliũ cum habeat senatus
potestatẽ per illũ tex. Sed certe iudicio meo non
a facit. tũ q: non loquitur de cardinalibus: tũ quia
imperator nõ potuit dare potestatẽ hãc in eccle-
sia dei: q: hoc pertinet ad papã. Preterea illud
nunq̃ fuit repertũ vt collegiũ cardinaliũ exerce
ret iura senatus. nã senatus habebat ptãtẽ legis
condẽde: vt in. l. ij. §. deinde. ff. de orig. iur. et insti.
14 de iur. natu. gen. et ciui. §. senatuscõsultũ. ¶ † Ue-
nio ad tertiũ quid de epis. Inno. indistincte tenet
b q licet minores[b] et maiores possint in multis re-
stituere et in multis dispẽsare: vt no. in. c. dilectus.
de tẽpo. ordi. et. c. at si clerici. §. de adulte. de iudi.
et absoluere a iuramentis et votis et fidelitatibus
vt in. c. j. de voto. et. c. cũ quidã. de iureiu. et no. in. c.
debitores. eo. titu. et. xv. q. vj. autoritatem. In inte-
grũ tñ restituere non possunt quo ad honores et
similia nec infamiam remittere: q: hoc nullo iu-
re cauet. et hoc sequit Hosti. adducens q non di
spensat cum patiente defectũ in natalibus quo-
ad ordines. vt hodie habet in. c. j. de fil. presbyte.
15 lib. vj. ¶ † Dicit etiã Innoc. q si episcopus cum
alio criminoso q̃ cũ infami dispẽset bene admit
titur ad accusandum et testificandum non solum
in ciuili sed etiam in criminali non solũ cõtra lai-
cos sed etiã cõtra clericos: cũ et talis cum quo di-
spẽsat possit qd plus est ad ordines promoueri:
et ad beneficia et ad alios actus legitimos: quare
multo fortius poterit accusare et testificari etiam
in sacerdotes. ij. q. vij. ipsi apl'i. et. c. pcedẽti. et seq.
Nec ob. s. de testi. c. testimoniũ. vbi dicitur q con
demnatus de crimine non potest testificari in cri-
minalibus: qd intelligendũ est quando non est di
spensatum sm Inn. vel sm Jo. an. cum fuit con-
dẽnatus de crimine ad cuius sniam fit infamis
et pdicta no. ¶ Glo. tamẽ Joã. in. c. dño sancto.
l. distin. et in. §. hinc colligit. ij. q. iij. dicit q eps in
omni crimine in quo põt dispensare potest infa-
miam tollere. Inn. tamen et Hosti. cõiter sequen-
tes sentiunt hic oppositum vt patet ex predictis:
ego vero tenui in. d. §. de adulterijs. q eps nõ po
c test dispẽsare super infamia principaliter: [c] et hoc
casu procedunt predicta. sed vbi venit accessorie
ad casum sibi permissum dico q põt. Nã condẽ
natus de adulterio efficit infamis. l. j. de his qui
not. infa. et tñ eps dispensat cum tali: vt dixi plene
in. d. §. de adulterijs. vbi vide. Ad idẽ videt text.
sm vnũ intellectũ in. d. §. de qua. vbi habet q in
ferior absoluit ab infamia qñ veniebat accesso-
rie ad sniam contra quã ex cã restitutionẽ in inte-
grũ concessit. multa eñ cõcedunt accessorie q̃ nõ
16 veniunt principaliter. l. j. ff. de aut. tu. ¶ † Ex his
infertur ad decisionem quarti dubij. dicendũ est
eñ quod isti citra epm restituere fame nõ possunt
presertim cũ nunq̃ dispensent nisi in casibus a iu
re expressis. vt plene dixi in dicto. §. de adulterijs.
17 ¶ † Ad quintum de imperatore[d] dicendũ q sue
d iurisditioni suppositos indubie potest fame re-
stituere cũ hoc ipse sibi reseruauerit in signũ pri-
uilegij specialis. d. §. de qua. alteri vero supposi-
tos: puta pape nõ poterit sicut. s. dixi de papa re-
spectu subiectorum imperatoris. An aũt laicus
infamis restitutus p imperatorẽ possit promoue
ri sine alia dispensatione ad clericatũ. posset ad-
duci Inn. pro et cõtra: vt patet ex predictis. Sed
ego credo q sic: dummodo egerit penitẽtiã: q: in
cipit esse qd nõ fuit: vt in. c. ferrũ. l. dist. Posset ta-
mẽ in 3riũ argui: q: imperator non põt habilita-
re quo ad spiritualia. arg. in. c. per venerabilez. et
hoc forte voluit Inn. in eo qd dixit papã tãtum: et
non alium posse restituere laicum fame cum sibi
necessarius est in clericatu. Posset tñ intelligi q
illa dictio tñ, excludat alios prelatos inferiores:
non aũt imperatorẽ cũ simpliciter restituat pristi-
ne fame: nã restitutio est pristini status reintegra-
tio. ij. q. iij. §. notandum. et. l. j. C. de sen. pas. et impe-
rator potuit tollere infamiã quam per legẽ suaz
intulit: et perinde sentire ac si ille nunq̃ fuisset in-
famis quo ad iuris effectũ: vt no. glo. in simili in
clemen. j. de immuni. eccle. et respectu criminis qd
fuit notoriũ non põt haberi pro infecto. poterit
tñ eps postmodũ dispẽsare sicut facit cũ illo q in
notoriũ crimẽ sine infamia incidit. de tẽpo. ordi. c.
si. et not. bene hanc mediã viam quã puto de iure
18 verissimam. ¶ † Ad sextũ de senatu certum est
quod olim poterat. d. §. de qua. sed hodie non est
e amplius iste senatus[e] presertim rome nec reman
sit hodie aliqua potestas in senatu. hinc no. dixit
Bart. in. l. fi. C. de legi. quod hodie populus Ro-
man' et senat' nõ possunt facere legẽ: sz olim sic.
rõ est hec sm eũ: nã postq̃ populus roman' trãs-
tulit potestatẽ in principẽ adhuc apud eos remã
sit potestas eligendi et priuandi: vt. l. ij. §. ex actis.
ff. de ori. iur. ideo illo tempore poterat populus
f Romanus et etiam senatus legẽ condere. [f] Sed
hodie omnis potestas iperij est abdicata ab eis.
Jus enim eligẽdi habẽt principes de alemania
de quibus per gloss. in. c. ad apostolice. de re iudi.
li. vj. et ius priuãdi habet solus papa. d. c. ad apo-
stolice. facit. c. venerabilem. de ele. et cle. ne roma-
ni. de iureiu. Cũ ergo nil. qd sit de imperio. remã
sit nõ apparet rõ sm Bar. et bene p quã possunt le
ges condere. Et optime facit ad ea que. s. dixi in
collegio cardinalium: vt non possunt fame resti-
tuere cũ potestas exercendi hic pcipua sit in pa-
pa dũtaxat: lz faciat cũ cõsilio cardinaliũ. d. c. p
venerabilẽ. in v̇ s. rationib'. et per Joã. mo. in. d. c. i
super eo. de here. li. vj. et sic limita dicta In. et alio
rum sequacium qui dixerunt simpliciter senatuz
posse fame restituere. nã dico illud procedere sm
antiqua tpa: sed hodie secus cum nulla potestas
imperij remansit apud populũ romanũ vel sena
tum. et recognoscit hodie imperator imperiũ ab
ecclia: et nõ a romanis: vt dixi in. c. nouit. de iud.
19 vbi vide. ¶ † Ad septimũ quid de regibus et a-
lijs principib' inferioribus. dicit Inn. q non pos
sunt restituere fame: q: vnus tantũ princeps in-
ter laicos preest omnib' alijs scilicet impator vt
patet. vij. q. j. c. in apib'. et. ff. ad. l. rho. de iactu. l. de
precatio. C. de qua. presc. l. bene a zenone. cuius le
gibus oẽs christiani laici tã reges q̃ alij obedire
debẽt. C. de legi. leges maxime: q: ab ecclesia sunt
approbate: et nulla lege cauetur quod possit ali-
quis restituere nisi solus princeps. id est impera-
tor vel senatus. d. §. de qua. quasi per hoc omni-
bus alijs videatur interdictum. Sed dicit Inn.
alios dicere q omnes reges in integrum restitue
re possunt qui non sunt imperatori subditi: sz soli
pape. In dubijs: et in grauibus de quibus in. c. p
venerabilem. prealleg. do. Anto. dicit q prima
opi. potest esse vera in recognoscẽtib' superiorez
scda in nõ recognoscẽtibus q possunt ponere ma
nũ ad ea q̃ principi sunt reseruata. d. §. rõnibus.
per quod potest dici sm eum qd ciuitates que nõ
recognoscunt superiorez possunt fame restituere
alleg. quod not. Bart. in. l. hostes. ff. de capt. ego
primo ad hoc allego Inn. q hoc expresse firmat
in. c. cũ P. tabellio. de fide instru. et Bart. in. l. in-
fament. in fi. ff. de pub. iudi. vbi idem quod. s. te-
g net in regibus[g] et principib' et alijs ciuitatibus nõ
recognoscentibus superiorem. dicens quod po-
pulus liber tantã potestatẽ habet in se: quantum
imperator in vniuerso. et facit quod ipse not. in. l.
j. ff. de aqua plu. ar. et Bald. in. l. decernimus. C. de
20 sacrosan. eccle. ¶ † Uide ad predicta vnã limi-
tationẽ quã ponit Bar. in. d. l. j. §. de qua. vbi di-
cit q ciuitas recognoscens superiorẽ non potest
fame restituere per illũ text. et idem in alijs princi-
pibus recognoscẽtibus superiorẽ. quod dicit ve-
rũ in infamia irrogata per ius commune. secus
in infamia que irrogatur ex forma alicui' statu-
ti. quia per aliud statutum contrariũ posset tolli
cũ nil tam naturale q̃ vt vnũquodq3 soluat eo
vinculo quo ligatum est. l. nil tam naturale. ff. de
reg. iur. ex hoc dicto no. q ciuitas non libera po-
test facere statutum infamie irrogatiuum: facit. l.
oẽs populi. ff. de iusti. et iure. et illã infamiam põt
21 tollere. ¶ † Dico etiã q isti recognoscentes su-
h periorẽ[h] possunt remanente subiectione prescri-
i bere[i] ista reseruata principi. sed requirit tempus

a ¶ Nõ facit. adde q ro. cõs. ccccxc-viij. et 3 opi. Inn.

✠ Sebasti. Sapia.

b ¶ Licet minores. vide Imo. i. l. infamẽ. in. v. col. ff. de publi. iudi. cũ alleg. per Deci. c. vt si clerici. C. de adulterijs. co. xj. v. successiue abbas 3cludit. s. de iud. vbi tãgit an possit eps restituere in 3ñam lz non possit principaliter.

c ¶ Eps dispẽsat sup infamia non principl'r sed accessore qñ venit in 3ñam necessariã de quo p archi. in. §. hinc colligit. circa fi. ij. q. iij. et q eps non possit restituere fame tenet bal. i c. at si clerici. ire-co. de iudi. et ibi vide do. Ant. in pn. in. xv. col. vbi circa h ponit notabile dictum.

d ¶ Adde qd bal. cõs. ccc. j. iij. lib. in cipiente pponit q qdã cleric' vt iclinare saluãdo gl. l. dist. dño sancto. q eps possit dispẽsare cũ infamia cõtracta leui causa.

✠ Sebast. Sapia.

e ¶ Iste senatus. Cõtrariũ sentit pau. de ca. i. l. nõ ambigit. ff. de legi. vide And. sicu. in. c. trãslato. co. pe. s. de 3stit.

f ¶ Uide p archi. ij. q. iij. cauẽdũ p Pau. pleni' per Imo. i. c. venies. de fi. psby. et aliqd in. c. diuersis de cle. 3iu. et i. c. si summ' põtifex. de sen. exc. archi. vj. q. j. si qs. et. xij. qd. j. eos. et adde qd Fran. de pisis dixit disputãdo q sic. q: pnceps põt restituere infamẽ nisi illa ifamia sit 3cta certo loco. vt p do. ale. Imo. i. l. ifamẽ. ff. de pub. iu. i addi. ad Bart. ibi vbi etiã ponit an possit peti p procuratorẽ.

f ¶ Legẽ cõdere. Adde Ro. cons. ccxxviij.

✠ Sebasti. Sapi.

g ¶ In regibus. contrariũ sentit bar. in. l. acta. §. j. ff. de re iudi.

✠ Sebast. Sapia.

h ¶ Superiorẽ. vide abba. in. c. sup quibusdã. §. preterea. de ver. sig. et signoro. de homode. in consi. lj. col. j. in prin. col. iiij. et do. Ant. de rosel. in tractatu legitima. char. xiij. col. ij. vbi ponit de potestate legitimandi an possit prescribi. vide etiã Ias. in l. imperiũ. col. xj. ff. de iuris. om. iudi. et Feli. in. c. auditis. col. ix. s. de prescrip.

¶ Adde ipsum Abb. Panor. in c. si. in. v. col. in v̇ s. scdo querit i fin. s. de 3sue. vbi dicit q in his que sũt reseruata pn cipi in signum supreme potestatis nõ potest induci consuetudo nisi esset tñ tps cuius initij memoria nõ esset in contrarium p sin gu. tex. in. d. c. super quibusdã. §. pterea. et ita etiã ibi do. Anto. et Imo. et q̃ sũt ista que sunt reseruata pncipi enumerat bal. in. l. j. C. de iure au. annu. et in. l. rescripta. C. si contra ius. vbi ẽt recitat illa q̃ sunt reseruata pape et adde qd no. bar. i. l. cũ neq3. C. de incolis. li. x. et in. l. j. C. de muli. li. x. in. v. colũ. in ver. quero. cui possit iponi hec collecta &c. vbi mirabl'r cõcludit et est casus mltũ frequẽs qd ad hoc vt ciuitates possint imponere collectas forẽsibus p rebus quas possidẽt forẽses in illa ciuitate si ille ciuitates dicãt q hñt ex 3suetudie pñt si hñt ex cõsuetudine tãti tpis: cuius initij memoria nõ sit in 3riũ. h nõ vr verũ. q: imo d3 sufficere

de cuius initio nõ est memoria: vt est tex. no. in. c. super quibusdã. de verb. sig. ⁊ per Bar. in. l. si publicanus. §. in vectigalibus. ff. de publi. 22 ¶ †Ex his patet decisio octaue ⁊ vltime questiõis. Dicendũ est enĩ vt patet ex predictis ꝙ isti iudices inferiores nequeũt fame restituere. d. §. de qua. nisi in quandã consequentiã ꝫm vnã lec. d. §. de qua. vt. s. dixi. ⁊ ꝑ hec habes plenissime hãc materiã 23 expeditã. ¶ Ulterius quero ad quid agitur[a] actione iniuriarum. Sol. dicunt Hosti. ⁊ Jo. and. qd̃ agitur ad pecuniariam estimationem iniurie: vt. i. de iniu. olim ⁊ condemnatus infamis efficit vt hic. ⁊ in iuribus. s. alle. etiam si clerico. ⁊ quod plus est epõ fuerit irrogata: vt in predicta decre. olim. ⁊. i. de sent. excõ. ea noscitur. ego dico ꝙ de iniuria potest agi ciuiliter ⁊ criminaliter. si agit ciuiliter ꝓcedit qd̃. s. dictũ est vt agat ad estimationẽ pecuniariã: ⁊ estimabitur iniuria per iuramentũ iniuriati. secuta tñ taxatiõe iudicis ne ille in infinitũ iuret. l. constitutionibus. ff. de iniu. ⁊ debet iniuriatus se referre in estimatione ad dãnũ quod potius voluisset pati: non autẽ ad lucrum a quo potius voluisset abstinere: vt puta iuro ꝙ potius voluissem centũ de meo ꝑdidisse ꝙ̃ hanc iniuriã pati. ⁊ hanc practicã iurandi ⁊ taxãdi vide per glo. in. c. si canonici. de offi. ordi. lib. vj. in ver. damnis. plenius per gl. ⁊ bar. in. l. iniuriarum estimatio. ff. de iniur. ⁊ plenissime de hac materia videre poteris multas questiones per Cy. in. d. l. si non cõuitij. C. de iniu. Et an in libello poterit actor hanc quãtitatẽ exprimere. bar. in. d. l. iniuriarũ. dicit ꝙ aut estimatio venit fiẽda per iudicem: ⁊ tunc non est exprimenda quãtitas in libello cũ ista taxatio spectet ad iudicẽ ⁊ nõ ad ipsum actorẽ: aut estimatio est fiẽda ab ipso actore: ⁊ tunc ꝑ eũ debet exprimi. arg. in. l. vbi. ff. de verbo. oblig. 24 ¶ †Si vero agit criminaliter tũc venit imponẽda pena arbitraria: ⁊ potest iudex arbitrari penã corporalẽ vel pecuniariã fisco applicãdã. ad hoc videte cũ glo. instit. de iniur. §. in summa. ⁊ si actũ fuit ciuiliter non potest postea agi criminaliter: quia actio ciuilis hoc casu tendit ad vindictam. de quo dic vt legit ⁊ not. in. l. pretor edixit. ff. de iniu. An autẽ clericus admittat hodie volẽs agere ad estimationẽ iniurie. vide qd̃ no. in. c. 25 olim preall. ¶ †Sed pone ꝙ vocaui[b] te latronẽ ⁊ tu me nũquid quilibet nostrum potest agere de iniuria illata. Spe.[c] format istã q̃õnem in titulo de accusatore. §. j. ver. qd si vocaui te. Et primo arguit ꝙ non: q2 sicut vim vi repellere licet: ita ⁊ iniuriã. s. de resti. spolia. c. olim. ⁊. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. Preterea paria delicta mutua compensatione tolluntur: vt in. c. penul. ⁊ vltimo. de adulte. Spec. firmat contrariũ: vt quilibet possit agere de iniuria sibi illata: q2 iste iniurie concernerẽt diuersa ad hoc. ij. q. xj. negãda sec⁹ autẽ quando concernerent idẽ ⁊ agerent ciuiliter. ⁊ iste est casus. d. c. pen. ⁊ vlti. Nam adulteria coniugũ concernebant idem matrimonium. refert tamen quosdã dicere ꝙ si tu dicto vel facto me ꝓuocasti: ⁊ ego dicto vel facto feci tibi iniuriã ꝙ tu non potes agere cõtra me. ad hoc. l. j. §. cũ arietes. ff. si quadru. pau. fe. dica. ⁊ ꝙ incõsult⁹ calor vitio calũnie caret. ij. q. iij. §. notandũ. in fi. ⁊ ita simpliciter transit Spec. doc. hanc q̃õnem hic non tangũt. Ego vero distinguo sic: ꝙ aut ego dixi tibi iniuriam poti⁹ animo purgãdi me ab iniuria quã mihi inferebas ⁊ non teneor actione iniuriarum. Exẽplũ: si diceres ꝙ ego cõmisi aliquod crimen: dico ꝙ tu mentiris. nã licet mihi meã innocentiã defendere: ⁊ hoc aperte tenet Bart. in. l. que omnia. ff. de ꝓcur. alleg. l. qui cũ maior. §. si libertus. de bo. lib. Aut cõuitiũ meũ cõcernit aliud factũ ita ꝙ nõ venit ad innocentiã meã defendendam ⁊ tunc dico ꝙ quilibet põt agere de iniuria sua. argu. opti. in. c. veniẽs. de iureiur. ibi alternatim conuitia inferẽdo ⁊c. Itẽ probo ratiõe sicut non est licitũ percutere eũ qui me percussit si nõ fit ad defensionẽ sed ad vindictã. vt. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. dixi in. c. olim. de restit. spolia. ita non licet inferre iniuriã inferenti: q2 nemini licet propria auctoritate vlcisci. l. nullus. C. de iude. puto tamen ꝙ is qui prouocatus iniuriã intulit est mitius puniendus: q2 difficile est compescere iustum animi dolorem. arg. opti. quasi expressum in simili in. l. si adulteriũ. §. imperatores. ff. de adul. facit qd̃ legit ⁊ no. in. c. iij. de sen. exc. ⁊ hec not. 26 ¶ †Ultimo hic reuoco in dubiũ an sit verũ qd̃ dixi in prin. ⁊ non tenear actione iniuriarũ si cõuitiũ qd̃ tibi intuli sit verũ. reperio Jo. an.[d] plenissime hunc articulũ fuisse prosecutũ in additio. Spe. in titu. de iniur. post prin. ⁊ quia optime hic cadit vt patet ex predictis. ⁊ materia est quotidiana hic inserã. Exrecitat ipse circa hunc articulum sex varias opiniones. Prima opi. ꝙ aut quis dixit verũ animo infamãdi ⁊ tenetur: al's secus: vt no. in. c. si. de iniur. vbi per Host. Secũda fuit opinio Accur. in. l. eũ qui. in prin. ff. de iniur. qui simpliciter tenuit conuitiantem teneri actione iniuriarum siue in iudicio siue extra iudiciũ id agat. facit insti. eo. tit. in prin. Tertia fuit opinio Jo. ij. q. j. si peccauerit. in prin. vbi videt distinguere an id fiat in iudicio ⁊ liceat: an extra iudiciũ ⁊ non liceat. ⁊ ꝫm primum dictũ intelligit predictam. l. eum qui. Quarta fuit quorũdam opinio distinguentiũ an illud conuitium proueniat ex culpa eius cui iniũgitur: puta quia dicitur ꝓditor hereticus 27 vel periurus ⁊ nõ tenet. ⁊ sic loquitur. l. eũ qui. ¶ †Aut sine culpa vt quia dixit eum bastardum: ⁊ tunc tenetur ad hoc. lvj. dist. nasci. C. de natu. lib. l. legẽ. Quinta fuit opinio aliquorũ ⁊ distinguentiũ aliter scꝫ an expediat reip. istud conuitiũ publicari: ⁊ tunc nõ tenetur si verũ est nec distinguitur hoc casu an prouenerit ex culpa vel sine: vt q2 leprosus: talẽ enĩ expedit separare: q2 contagiosus est morb⁹. de cõiu. lepro. 28 c. j. de cleri. egro. c. de rectorib⁹. ⁊ predicta. l. eũ qui. ¶ †Aut non expedit reipu. talia publicari: vt puta si appellauit illũ bastardũ: claudũ: concubitã: vel quid simile: ⁊ tunc tenetur: quia iniuriosum est nostros defectus detegi. C. qñ ⁊ qui. quar. pars. l. ij. lib. x. ⁊ hoc dicit Joan. and. placuisse domino ⁊ magistro suo in dicta. l. si non cõuitij. ⁊ Cy. ⁊ Pe. ibidem sub. viij. q. ⁊ dic ꝙ etiã placuit Bar. in. l. eũ qui. vt. s. dixi. in primo notabili. Sextã opinionẽ posuit Dy. dicens ꝙ aut de cõuitio poterat iniuriatus accusari: ⁊ si dicit verũ non tenetur iniuriarũ. sic intelligitur. d. l. eũ qui. ⁊. l. iiij. C. eo. ti. aut non poterat accusari. ⁊ tũc tenet licet verũ dicat: vt preall. l. ij. nisi ꝓbet se non animo iniuriãdi dixisse. d. l. si non cõuitij. ⁊ hec opinio idẽ in effectu habet qd̃ precedens. Ipse vero Jo. an. in addi. preall. sic dicit posse rite distingui ꝙ aut dixit q's conuitiũ in iudicio aut extra. Primo casu si illud ꝓbat non est dubiũ ꝙ non tenet: vt in. d. l. eũ qui. cũ concor. ⁊ intellige siue agendo siue excipiendo illud fiat: q2 iuris executio nõ habet iniuriã. ff. eo. l. iniuriarũ. ⁊ in. l. factũ cuiqꝫ. §. j. al's est. l. nõ videt. ff. de reg. iur. vbi dicit ꝙ non videtur vim facere qui ordinaria actione experitur. Secundo casu aut fit per libellũ famosum: ⁊ tunc etiã si dicit verũ tenetur. C. de famo. lib. l. j. ꝫm canones excusatur si procedat in publicũ: ⁊ illud probet. de quo dic vt. v. q. j. in summa. si vero dicat conuitiũ tunc aut illud conuitium dicitur ex causa aut sine causa.[e] Primo casu si causa correctionis dicatur etiam publice non tenetur: puta ista duo simul iuncta faciunt cessare actionem iniuriarũ scilicet quod ex causa iusta dixit: ⁊ illõ qd̃ dixit est verum. pro hoc. xlv. distin. sed illud. vbi ponitur illud apostoli. Peccantem coram omnibus argue vt ceteri timorem habeant. et ex ea causa etiam corã superiore: licet non in iudicio ad eius correctionẽ dici poterit: vt puta quia vult ordinari ⁊ est spurius vel hereticus 29 occultus vel quid simile. ¶ †Existentia enim cause vt eius veritas indicat quod non animo iniuriandi hoc fecit: per circunstantias enĩ et indicia apparet de animo seu de eo iudicatur. l. prima. ⁊ quod ibi nota. C. ad legem corneliam de sicarijs. ⁊ in capi. secundo. de renuntiatio. libro sexto. ⁊. c. pastoralis. de causa poss. ⁊ proprie. in fine. In secundo membro quando sine causa dicitur conuitium: puta in rixa ⁊ animose: ⁊ tunc etiam si conuitium sit verum tenetur secundum eum. hoc enim est subiectum huius actionis ⁊ animus iniuriandi quod verba sonant: ⁊ dicendi modus nec veritas conuitij eximet eum ab hac actione. l. quisquis. C. de postu. ⁊. C. de officio rectoris prouin. l. iij. ibi: nã ⁊ si vere voces sint nec ad libidinem ⁊c. vbi patet quod non sufficit veritas conuitij: sed requiritur quod absit libido ⁊ volũtas iniuriandi. Ad idem facit. l. iij. C. quemadmodum testamenta aperiantur. vbi iubet imperator non aperiri partem testamenti que respicit alterius ignominiam. ⁊ vide quod not. in. c. j. de collu. in gloss. magna vbi dicit quod deus non est remunerator nominum sed aduerbiorum quasi respiciat non id quod fit sed quo animo fit. ad hoc. lxxxvj. distin. non satis. Idẽ si denũtiando repellitur malo zelo denũtians: vt in. c. cũ P. et A. s. eo. ⁊. c. cũ oporteat. de accu. fortius prohibendũ est infamare et contra detractores remittit ad. c. ex merito. cum sequenti. vj. q. j. ⁊ cum hac opin. transit ipse dominus Anto. ⁊ hec dicta sua satis mihi placent. In precedentibus enim casibus satis excusatur ab iniuria verũ dicens cũ non habuerit animũ iniuriandi. Iniuria enim absqꝫ effectu facientis non consistit. vt. l. illud. ff. de iniu. ⁊. xv. questione. j. c. illud. Nã ⁊ superiorem potest quis reprehendere dummodo non faciat improbriose ⁊ temerarie. de quo vide bonam gloss. ⁊ in. c. nolite. xxj. distinct. et alibi dicitur quod Pau. reprehẽdit Pe. quia reprehẽsibilis erat. ij. qd̃. vij. Paulus. sed in hoc vltimo casu quando animo iniuriandi dixit: licet

---

tempus. x. annorũ cũ imponere collectã forẽsib⁹ nõ sit de reseruatis summo pũcipi: q2 istud põt induci ꝑ statutũ inferioris: expsse no. Bal. in. l. j. in vij. col. C. de sen. que pro eo quod inter. ⁊ ibi ꝓbat. l. ⁊ rationibus et ꝓpterea in cõtingẽtia facti. d. alexan. imo cõsulit contra Bart. in consi. cc. inci. viso ⁊ bene discusso ꝓcessu. in. v. ⁊. vj. col. vbi expsse tenet ꝙ sufficiat tẽpus. x. an. vt possit imponi collecta forẽsib⁹. ⁊ ita refert ⁊ sequitur d. Jason õ may. in. l. de quibus. ff. de legi.

¶ Adde an ciuitas non recognoscens superiorẽ possit fame restituere. eundẽ Abb. consil. ciiij.

a ¶ Ad quid agitur. Adde alex. cõsil. ccx. y. liv. et Jo. de ana. consi. xliiij. s. alle. Ro. consi. xcvij.

✠ Sebast. Sapia.

b ¶ Uocaui. Uide do. Jal. in. l. vim. colu. n. ff. de iusti. ⁊ iure.

c ¶ Adde Ange. in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure.

d ¶ Jo. an. Adde ꝙ illa verba fuerunt originaliter Oldra. cõsil. liiij. de quo per Ro. cõn. xcvj. et vide Anchara. cõsil. cccxxvj.

✠ Sebast. Sapia.

e ¶ Sine causa. vide ad hec plura ꝑ Ange. aret. ⁊ ibi per Augu. de arimi. in trac. malefi. char. xxxij. ⁊ Ang. in consilio. xciiij. incip. super pũcto. Angel. in. l. si non cõuitij. C. de iniur. vbi etiã per Salice. Ro. in consil. xevj. ⁊ Oldr. liij. incip. consueuit dubitari.

dixit: licet verū dixerit nō debet excusari etiam si expediat reipublice illud publicare: quia debuit ire ad iudicē per viā accusationis seu denūtiationis illud probare: ⁊ tunc mereꝛ laudē: vt satis probare videtur in.l.vna.C.de famo. li. vbi imperator prohibet aliquē per libellū diffamari etiā si illa vera sint. ⁊ subijcit ꝙ si aliquis vult sue saluti consulere et damnū euitare dꝫ ire ad iudicium ⁊ ea que arbitratur vera esse ꝓbare. ⁊ ex hoc vltimo dicto videꝛ ibi tex. ꝓhibere omnē diffamationē extraiudicialē siue ꝑ famosum libellū siue

10 aliter. ¶ † Qd etiā innuiꝛ ibi ex alio: quia grauiter punit is qui repetit libellū ⁊ eo dimisso vadit ꝓpalando ibi contenta. Ad idē adduco tex. in.l.lex cornelia.§.si quis libellū. cū sequenti. ⁊ in.l.item apud labeonē.§.conuitiū. cū duob⁹. §.sequētibus.ff.de iniur. hoc etiam colligitur ex tacita mēte diuine legis. vt colligitur.ij.q.j.si peccauerit. ⁊ ex notatis in.c.nouit.de iudi. ⁊ in psalmo Misericordiam ⁊ iudicium cantabo tibi dn̄e: dicitur: detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar. nam ⁊ bonū nō est fiendum malo animo. lxxxvj.dist.non satis. ⁊.j.q.non est putanda.

1 ☞ Sententia ⁊ alia facta per iudicem notorie excōicatum sunt ipso iure nulla.
2 Gesta per excōicatū qui cōi opinione nō reputabaꝛ excommunicatus sunt valida licet postea appareat excōicatus. ⁊ idē de alio inhabili. 3.7.11. vbi prosequitur siue gerātur ratione publici officij vel non. vide in discursu.
3 Collatio beneficij facta per excommunicatum toleratum valet. 15.16.
4 Iudices plures delegati: non censenꝛ in dubio habere iurisditionē insolidum: sed pro parte oībus competentem. 21.
5 Confirmatio si nō valet remanet electio in pristino statu. Confirmatio sup electiōe nulla an valeat. vide remissiue.
6 Sentētia vitiata non vitiatur ꝓcessus: nisi vitium sn̄ie concernat totum processum.
8 Excōmunicatus potest acquirere ex contractu vel quasi tamen non potest experiri nisi post absolutionem.
9 Excōmunicatus potest esse in iudicio nisi repellatur. Excommunicatus quantūcunqꝫ manifestus potest testari: nisi forte contra eius testamentum excipiatur.
10 Excommunicatus potest legare ad pias causas. Heretici excommunicati non possunt testari.
12 Scire non presumimus antiquum factum: quod verisimiliter euanuit de memoria vel illud quod est factum in lōginquis partibus.
13 In his que non geruntur ratione publici officij nō est differentia inter excommunicatum publicum vel occultum.
14 Rescriptum impetratum ab excommunicato non valet.
17 Prelato excommunicato: etiam occulto: simoniaco in ordine: ⁊ notorio fornicatori: impune non paretur: secus aliter criminosis.
18 Gesta per prelatum intrusum: qui communi opinione reputabatur prelatus an teneant.
19 Literis episcopi an credatur.
20 Sententia lata per publicum excommunicatum est ipso iure nulla. Futurum exponitur pro preterito qn̄ materia hoc requirit.
21 Tutores habent omnes exercitum insolidum.

a

D probandum.[a] ¶ † Reuocata sn̄ia ꝓpter defectū iurisditiōis vt quia vnus ex iudicibus publice excōicatus erat vel ꝓpter iuris ordinem non seruatum: iterum de principali queritur. h. d. et de eodē facto loquitur. c. cū dilecta. de rescript. Et pone sic casum literalē quantū pertinet ad intellectū. c. ¶ Vacāte quodā monastero monialiū due fuerūt electe in discordia in abbatissam eiusdē monasterij: custos scꝫ eiusdē eccl'ie et quedā alia monialis: vtraqꝫ parte asserente suā electionē preualere. Papa cōmisit causam iudicib⁹ delegatis quib⁹ mādauit vt examinatis vtrisqꝫ electionibus confirmarent illā q̄ de iure preualeret. Cognito de causa iudices confirmauerunt electionē factā de custode per sn̄iam diffinitiuā: a qua sn̄ia fuit ab altera parte appellatū vel per viam nullitatis causam introduxerunt ad romanā sedē allegātes ꝙ vnus ex iudicibus qui cōfirmationis sn̄iam tulerūt. erat tēpore sentētie publice excōicatus. Item ꝙ non seruauerunt in procedendo iudiciariū ordinē. Papa ad instantiā hui⁹ partis cōmisit causam alijs iudicibus sub forma de qua in

2 litera continetur: ⁊ prosequere vt in tex. ¶ † No. ibi: publi-
b ce innodatus. ꝙ gesta a iudice etiā a delegato publice[b] ex-
c communicato sunt ipso iure nulla[c]: secus si nō esset publice excōicatus sed toleratus vt hic ꝓbatur a cōtrario sensu ⁊ ad hoc allegaꝛ quotidie iste tex. Et hoc inferꝛ qd tolerantia operaꝛ etiā in delegato vt valeant gesta si cōmuni opi. reputabaꝛ habilis. ad hoc bo. tex. iij.q.vij.§.tria.ver.veruꝫ vbi dicit ꝙ si seruus dū putareꝛ liber ex delegatione sn̄iam dixit tenet sn̄ia q̄uis postea deprehēdaꝛ qd sit seruus idem probatur in.l.ij. iuncta gl. C.de sen. ⁊ interlo.om.iudi. ⁊ facit hoc contra no. per Inn. in.d.c.cū dilecta. de rescri. vbi videtur velle qd tolerātia nō operaꝛ in delegato inhabili sꝫ tene primū. ⁊ vide qd ibi not.

d Quid aūt in arbitro[d] ⁊ arbitratore vide in Spe. de arbi.§.differt.ver.itē ꝯm eū. ⁊ sequenti. ⁊ ibi tenet in arbitro idē qd in delegato: qd satis placet: qꝛ arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum.l.j.ff.de arbi. sed in arbitratore magis dubitatur. de quo vide ꝑ Ioan. an. in reg. dolo facit. de reg. iur. lib. vj. in mercu. ⁊ ꝑ do. Anto. in.c. quintauallis. de iureiur. ⁊ ibi dixi dic vt ibi.

3 ¶ † Not. ij. ⁊ tene mēti qd confirmatio electionis facta ab excōicato q aľs habebat potestatē confirmādi tenet mero iure ex quo pari
e rōne infert qd collatio facta[e] per excōmunicatū toleratum valet ⁊ tenet. qd ꝑ istū tex. sic inductū tenuit Cal. in quadam sua disputatione que incipit excōicatus qui communi opi. habeatur ⁊c. Inno. aperte tenet in.c.si vere. de sent. excom. ⁊ idem sentit in.c.j. de schisma. dicam latius super gloss.j.

4 ¶ † Not. iij. ꝙ data inhabilitate vnus ex pluribus iudicibus delegatis corruit quicquid omnes agunt. ⁊ hoc qꝛ exercitium iurisditionis cōpetit eis pro parte ⁊ non insolidū. vt in.c.vno delegatorum. ⁊.c.causam matrimonij. de of. deleg. sn̄ia aūt non potest pro parte valere. ad hoc qd legi. et no. in.c.cū super abbatia. de offi. deleg. qd procedit etiam si fuissent dati cum clausula ꝙ si non omnes duo ⁊c. Nā procedēdo cū inhabili inficiūt iurisditionē propriā de quo dic

5 vt plene no. in.d.c.cū super. ¶ † No. iiij. ꝙ cassata confirmatione ex confirmantis defectu vel propter iudiciariū ordinē non reseruatū remanet electio in pristino statu qd est expressum in.c.confirmationē. de elec. lib. vj. quid econtra an electione existente inualida valeat confirmatio. dic vt le. ⁊ no. in.c.cū super. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. in.c.q̄ sit. de elec. li. vj. ⁊

6 c.vno. de postu. pla. eo. li. ⁊ vtrobiqꝫ bona gl. ¶ † Vltimo no. ibi. in fi. iterū vt cognoscatis qd corruēte sn̄ia corruit pariter totus processus. Nā papa mandat hic iterū de electione cognosci. An autē hoc sit verū indistincte dic ꝙ non sed fac tria mēbra circa hoc. Aut enim vitium nullitatis concernit sentētiam duntaxat, puta quia lata die feriata: ⁊ tūc remanent acta in suo robore. facit.l.si vt proponis. C. quō ⁊ quando iudex. Aut concernit sententiam pariter ⁊ acta: ⁊ tunc omnia corruunt: ⁊ hoc casu iudicio meo pōt intelligi iste tex. Forte eñ iste iudex fuit excommunicatus publice in toto iudicio merito de nouo inquiri dꝫ de toto negotio. Aut vitium concernit sententiā ⁊ partem actorū dūtaxat ⁊ tunc annullabuntur vitiosa dūtaxat ⁊ non alia. Hec sunt de mente Bar. in.l.expressim.ff.de appel. ⁊ vide quod not. in c.in literis. de offi. deleg. ⁊ in Spe. de sen. prola.§.iuxta pro-

7 positionis. ver. sed si causa. vbi idē sentit Spec. ¶ † Venio[f]
f nunc ad glo. ⁊ primo querit quid si iste iudex occulte fuisset excōmunicatus an tenuisset sententia. ⁊ respondet ꝙ sic. Ad hoc allegat multas cōcordātias. ⁊ idē tenet hic Inno. ⁊ Host. ⁊ vide bonā gloss. in.c.sciscitatus. de rescri. Ex hoc ⁊ ex tex. infertur: ꝙ etiam in spiritualibus valent gesta ratione publici officij ab excōicato tolerato quod est not. Et scias ꝙ circa hunc articulum an ⁊ quando tolerantia faciat valere gesta ab excōmunicato. posuit hic Io. cal. q̄dā bona dicta. ⁊ latius videas per eū in dicta disputatione. et

8 addendo multa ad dicta sua. ¶ † Dic ꝙ quidā sunt actus qui cōmuni opi. tenent licet geranꝛ ab excōmunicato manifesto. ⁊ de istis non est disputandū: vt puta contractus vel quasi: valet eñ licet ab excommunicato publico sit inuitus vt acquiratur obligatio etiam ipsi excōicato: sed nō potest excommunicatus agere nisi post absolutionem. hoc aperte probatur in.c.felicis.§.cum autem. ⁊ seq. de pe. lib. vj. quem tex. semper tenebis menti. dixi plenissime in.c. veritatis. de

9 dolo ⁊ contu. ¶ † Itē in quasi contractu: vt probatur in.c. pia. de excep. li. vj. vbi patet tenere iudicium agitatum cum excōmunicato anteq̄ repellatur. ⁊ in iudicio quasi cōtrahimus.l.iij.ff.de pecu. no. Ioā. an. in.d.c.pia. idem dic de testamento excōicati quantūcūqꝫ manifesti vt disputauit Iac. de bel. ⁊ sequitur ⁊ prosequitur Ioā. and. in.c. decernimus. de sen. excō. lib. vj. licet aliter dixerit in glo. sua. sed illam reuocauit in nouella. tenet Barto. in.l.si queramus.ff.de test. sentit Bal. in.l.j.C.de sacrosan. eccle. Idē Fede. consi. lxxj. ⁊

10 cōsi. cxvj. vbi plene prosequitur. ¶ † An autē possit legare pro anima sua. Barto. ꝙ non: in.d.l.j. saltem vbi habeant

a ¶ Pro intellectu huius decre. vide oino do. Ant. in c.fraternitatis. i xx. col. ver. ex predictis potest decidi alia. q. s. de te. Itē practicaꝫ opponēdi excōicationē ꝫ iudicē vel testē vide eleganter ꝑ Barto. in.l.j. in.ij. colū. C. de testa.

b ¶ Addō hic bal. in.l.j. in.v. col. C. d iur. ⁊ facti igno. vbi dicit qd sn̄ia decretū ⁊ ois alia autoritas ꝑ publice excōicatū iterposita sūt ipso iure nulla. ⁊ ita dꝛ notari in.c. pia. de exce. li. vj. Inno. ⁊ ita dicit Pet. de anc. i.d. c.pia. in pen. col. ¶ Adde ro. ꝯsi. xlviij. vbi dicit ꝙ iudicis excōicati iurisditio prorogari non potest. Sebast. Sapia.

c ¶ Nulla. vid Feli. in.c.rodulph⁹. col. xxvj. versic. et gusta. s. d rescri. ⁊ latius ꝑ eūdem hic ⁊ qn̄ qs dicatur publice excōmunicatus. vide Feli. post Abb. in.c. exceptionē. col. xvj. ver. Itē dū. Abba. s. de exceptio.

d ¶ Vide ꝑ Pet. de anch. i.c. pia. in pen. col. de excep. lib. vj. ꝑ glo. ⁊ Barto. in.l. pedius.ff.de arbi.

e ¶ Collatio facta. Adde do. d Ro. deci. suis in antiquis. de sen. excom.

f ¶ Adde hic do. Anto. in.c. sciscitat⁹ in vlti. char. de rescri. vbi plene examinat an ⁊ qn̄ valeat sn̄ia lata a iudice occulte excōicato. ⁊ vide inno. in.c. pia. cir. fi. d exce. li. vj. vbi dꝛ ꝙ sententia lata a publice excōicato non tenet sec⁹ si esset occl'te excōicat⁹ ⁊ idē bal. in.l.j. in vj. col. d iu. ⁊ fac. igno. ⁊ vide per Pe. de anc. in.d. c.pia. in pn̄. v. co. vbi sequiꝛ Inn. ⁊ Ioan. an. ⁊ de

hoc vide p Inn. in.c.except.circa prin.de exce. et p bal. in sua mar. Inn.in ver. sententia.xxxv.q.et Bar.in.l.barbarius.i fi.ff.de off. pto.z ibi Alb.in xij.col.dicit q si aliqs cõi opi.reputabat iudex idonẽ9 z nõ erat siferat sententiã excõicationis cõtra aliquẽ nihil valet.z ita etiam tenet fin. Archi. in.c. snia pastoris.xj.qõ.iij.et in c.j.in gl.j.de sent. excõ.in.vj.z glo. xxiij.q.j. in sum. facit.c.ij.de ord. ab epõ.idẽ tenet expresse do. An. hic in.ij.colũ.ad fin.z not. limitat qõ not. pro limitatio.d.l.barbarius.cũ ibi not.p Barto.in fi.

+Sebast. Sapia. ¶ Venio.Vide Anto.de but. in dispnt. sua inci. Bononiẽsis quidã vsurarius. et abb.in. c. fraternitatis. z.de testi.cũ allegatis p do.Jas.in.l. barbarius. colũ.xij. vsicu.successiue. Bar.hic in fi. ff. de offi.preto. vbi ponit cõclusionẽ affirmatiuam q valeant acta facta p iudicẽ excõmunicatũ occultũ:z limitat duob9 modis vt ibi p eũ.vide etiã ad hoc And. sicu.i c. ab excõicato. colum.xiiij. z.de rescriptis.

+Sebasti, Sapi. a ¶ Tolerãt. Vide Cal.in disp. sua incip.excommunicat9.z abb. in.c.cũ dilect9.in ij.col.de cõsue.et in.c.vitatis.colũ. pen.z.de dolo et cõtu.z in.c.ab excõmunicato.col. ij.z.de rescript.z Lapũ al.clxxxij. Gemi.in.c.dcernim9.de sent. excõ.in.vj.z in. c. j. col.ij.de rescrip. eo.li.Abb. in.c. pastoralis.z. verũ.col.v.j.de appel.

legata priuilegia pie cause.sed Bal.ibi cõtra z meli9 q in hoc debet attendi non fauor excõicati sed illius cui fit relictum.z vide circa hoc qõ dico in.c.ij.de test.facit qõ not.gl. in.c.ex transmissa.de deci.z.xxiij.q.v.in summa.z aut.credẽtes.C.de here.z c.excõicamus.z.credẽtes.eo.ti.vbi patet q speciale est in heretico z fauore hereticorum vt secuta excõicatione nõ possint testari.secus ergo in simplici excõicato.z de hoc dicẽdũ vt plenissime no.in iurib9 pall. 11 ¶ †Quidã sunt actus qui ipso facto sunt irriti:qz ab excõmunicato geruntur vt eligere:cõferre:excõicare:z similia.z in istis dubitatur an tolerantia faciat ista valere ex quo gerentes cõmuni opinione putabantur non excõicati:z hic est proprie materia nostra. Cal.dicit q aut ista cõis tolerantia non est pbabilis:puta quia sententia fuit publice lata:z tunc non iuuat talis opinio:qz non est probabilis ignorãtia eorum q publice fiũt.xvj.dist.qõ dicitis.in.c.j.de postu. prela. cum si 12 mi. ¶ †Dñs Ant.putat hoc verũ qñ sententia fuit fctã de proximo:secus si de longinquo qõ verisimiliter euanuerit de memoria. Itẽ pcedit ſm eũ qñ snia fuit lata in loco proxi.secus in tã lõginquo qõ verisimiliter nõ potuit trãsire in notitiam illorũ in quorũ loco nunc act9 gestus est.z not.hoc dictũ z vide circa hoc qõ dixi post glo.in.c.ad nostrã.de iureiur.z qõ not.Inno.in addi.in.c.inquisitioni.de sen.excom. An talis opi.est probabilis:z tũc subdistinguit Cal. q aut actus de quo queritur non competit ratione publici officij: aut cõpetit ratione publici officij. Primo casu aut talis excõmunicatus exercet actũ pro se z pro suo iure singulari et interesse sicut est impetrare pro se rescriptũ gratie vel iustitie vel eligere z tunc dicit q talis cõis opinio talẽ actũ nõ iuuat.alleg.c.j.de rescrip.lib.vj.z de cleri.excõ. mini.c.pro 13 posuit.z quod not.in.c.ad apostolice.eod.tit. ¶ †Dictu q hec fuit generaliter opi. Inn.in.c.cũ dilectus.de consue. vbi posuit notabilẽ regulã q in his que nõ geruntur rõne publici officij non est differẽtia inter excõicatũ publicũ z occultum.z idem voluit Jo.an.post Jo.mona.in.c.j.de rescript. prealleg.facit.d.c.cũ dilectus.z.c.cũ inter. R.de elec.vbi electio facta a suspensis iudicabitur irrita nulla facta distinctione inter publicos occultos.nã in istis cessat ratio publice vtilitatis. Et si diceres nõne canonici eligũt iure publico.dic q non:sed prosequũtur ius suũ proprium sed ipsum capitulũ bene habet iure publico:vt no. Inn.in.d.c.cum dilectus.sicut in simili de teste not. Inn.in.c.nihil.in fi. de elec. Aut excõicatus gerit talem actũ nomine alterius z ad alterius cõmodũ z tunc aut is cui9 noĩe facit sciẽter cõstituit eũ ad exercitiũ illius actus z communis opi.non iuuat, ad hoc de sen.exc.cũ non ab homine.primo responso.z de pbẽ. si beneficia.lib.vj.indignũ est enim vt beneficiũ ignorantie non prosit scientibus.z hoc fuit dictũ Joã.and.post quosdã alios in.d.c.j.de rescrip.li.vj.licet Jo.cal.eum non alleget. 14 ¶ †Tenuit ibi Jo.an.q non valet rescriptum impetratũ ab excõicato etiam noĩe alterius z in illius odiũ quia text. ille loquitur indistincte.z optime facit.c.post cessionem. de proba. Aut constituens cuius noĩe actũ exercebat ignorabat eum esse excõicatũ:vel ipse excõmunicatus id fecit nomine alterius sine mandato:z tunc dicit Joã.cal.se credere q cõis opi.iuuet talem actum quia hic non tãgitur de cõmodo vel vtilitate ipsius excõicati sed illius cuius noĩe id actũ est:est qui in nulla culpa reperit cũ ignorauerit. ad h predicta decre.si bñficia.de cõse.di.j.c.z dixit.z cũ hac opi. simpliciter transiuit hic do. Ant.z hanc opi. tenuerunt Archi.z Host.vt no.in.c.j.preall.licet Joã.cal.hic nihil dicat. Sz cõriã opi.q talis act9 nõ teneat:tenuerunt Jo.an.z Jo. mo.ibidẽ.z gl.ordi.in.d.c.post cessionẽ.z dicit Jo.an.q si cõstituens fuit ignorãs agat cõtra illũ qui nõ detexit defectũ suũ.z hec opi.plus mihi placet ex quo enim non versat publica vtilitas nõ debemus distinguere inter publicum z occultũ.z facit.d.c.j.qõ loquitur indistincte.z in.c. post cessionẽ.pall.vide Inn.in.c.considerauim9.de ele.facit q electio facta a suspẽsis non tenet lz tractaret de cõmodo electi qui ignorauit vitiũ eligentiũ.z de cõmodo eccl'e vt citius sibi prouideat de prelato.arg.c.ne pro defectu.de elec.nec ecclesia reperit in culpa.sed satis est eligẽtes ad actũ explicãdũ fuisse inhabiles ad hoc vt actus iure nõ subsistat. ¶ Venio ad secundum mẽbrũ principale qñ actus quẽ exercet talis excõicatus cõpetit rõne publici officij.z tenet Jo.cal.q siue sit actus temporalis siue spiritualis cõis opi.iuuat arg.ij. q.vij.z.verũ.ff.de offi.preto.l.barbarius.z.d.l.ij.C.de sen.et inter.z text.noster a contrario sensu hoc dicit verum nisi sit sententia excõicationis que nõ tenet latã ab excõicato quãtũcunqz occulto:vt no.xxiij.q.j.in sum.vt.z. de ordi.ab epõ

excõ.c.j.z idem dicit forte gas.esse in sententia absolutionis ab excõmunicatione:qz eadẽ rõ videtur. facit de peni.di.j. 15 verbũ. ¶ †Attende quia Inno.expresse voluit cõriũ in.d. c.si vere.de sen.excõ. vbi dicit tenere excõicationẽ collocationem z similia a tolerato excõicato lata:qz dignitas hoc exercet z non persona.z hec opi.forte verior:licet Joã. and. in.c.pia.de excep.li.vj.teneat primã:z cõmuniter teneatur. Nã considero q excõicatio z absolutio sunt iurisditionis: z nihil aut parum operantur quo ad deum sed principaliter vim suã exercent quo ad ecclesiã militantẽ:vt dicit glo. not.in.l.quodcũqz.xxiij.q.j.deberet ergo valere sicut z alia spiritualia vt hic.quinimo dixit singulariter Inno.in.d.c.j. de schisma.q etiam spiritualia sacramenta ab excõicatis, schismaticis,hereticis,z similib9 in forma ecclesie illa conferentibus vim suã omnimodam habent:ex quo ab eccle a sia toleranť:z sic ordinati ab istis recipiũt nedũ sacramentũ sed etiã executionẽ sacramenti absqz alia dispensatiõe. Glo.tñ.ix.q.j.in summa respectu executionis tenet cõriũ.et Jo.cal.in.d.disputatione:quia cũ tales non habeãt executionẽ nõ possunt illã alijs tradere:sz si vis tenere opi. Inn. que est valde equa potes dicere q ex quo isti sunt tolerati executionẽ cõferũt:qz presbyteri solum dicunt verba:z propter dignitatẽ ordinis deus confert gratiã quantũcunqz illi sint peccatores:vt patet.j.qõ.j.prophetauit.z.c.dedit.z.c. multi.cum simi. Et ad iura que innuunt cõriũ potest dici q loquunť de nõ toleratis.z vide ad materiã qõ.no.in.c.quãto.de consue.z in.c.vestra.de loca.vbi per do. Ant. vbi etiã tetigit qõ prius dixi scz gesta tolerãda ratione publici officij. Limitat Cal.hoc nisi is in cuius fauorem actus ille publici officij gestus fuit:sciebat facientẽ excõicatũ z voluntarie sibi cõmunicauit in actu illo:tunc eñ licet cõi opi.haberetur pro non excõmunicato z actus in se teneat pter communem opi.iustum est tamen q irritetur in odiũ voluntarie suscipientis a tali sciẽter vt puniatur in eo in quo peccauit.j.q.j.si qui epi.cum concor.z de cleri.excõ.mi. postulasti. cũ simi.z not.hoc dictum quod sequitur hic do. Ant. z dico q hec fuit originaliter opi. Joã.an.post Joã.de deo.in.c.dilectus.ij.de prebẽ.vbi dixit nõ valere impetrationẽ illius q scienter impetrauit iudicẽ excõicatum licet occultũ.facit. c. si beneficia.prealleg.z in.c.inter cetera.eod. tit. z dic q hoc casu scientia istius inficit actum ipso facto:qz agebat rem pro priuato interesse:z nõ exercẽdo publicũ officiũ. Si aũt exercetur actus publici officij per eum quem sciebat excommunicatũ:tunc valet act9 licet veniat irritãdus.z hoc casu 16 procedit opi. Cal. ¶ †Et per hoc dixit ipse in dicta disputatiõe q collatio beneficij facta per excõmunicatũ occultũ ei qui sciebat illũ excõmunicatũ tenet mero iure ratione publici officij conferentis tamen iste cui facta est collatio poterit priuari illo beneficio vt puniatur in eo in quo deliquit:participauit enim cũ persona prohibita z in actu phibito. 17 ¶ †Et no.hoc vltimum ad quod adduco dictũ Inn. in.c.j.de schisma.vbi notabiliter dicit q quãtuncũqz excõmunicatus toleretur dummodo probari possit q sit excommunicatus si vocat aliquẽ ad ordinẽ vel alia sacramenta põt ei dici non recipiã hoc a te quia es excommunicatus: vnde tibi participatum non est.z hec est legitima causa appellandi si prelatus eũ cõpelleret:secus dicit in alijs:puta in infamibus in irregularibus z in similib9. Nã contra eos non esset talis exceptio admittenda scz nõ recipiã hoc a te: qz tu es irregularis:qz sufficit ſm eũ q toleretur.vij.q. iiij. c.nonne.rationẽ diuersitatis assignat:qz excõicato cõmunicari non potest sine periculo:sed in alijs secus. Idẽ quod in excõicatis dicit in simoniaco in ordine:z notorio fornicatore.z hoc ea ratione:qz ab eorũ obediẽtia sua autoritate licet recedere.xxxij.di.z.verũ. ¶ Not.singulariter hec:sz vide quod dixi in.c.vestra.de coha.cle.z no.ex pdictis vitãdum esse excõicatũ etiam occultũ licet sit proprius prelat9. Sed de hoc vltimo vide quod leg.z no.in.c.cum non ab homine.j.responso.de sen.exc. Predicta dico procedere qñ toleratur is qui al's habet potestatem z publicũ officiũ licet 18 infectũ propter excõmunicationẽ. ¶ †Quid autem si nullam potestatem habet sed est intrusus tamen cõmuni opin. habetur pro prelato an valeant,per eũ gesta.vide not. per Inn.in.c.nihil est.de ele.z qõ leg.z no.in.l.si vrbana.ff.de cõdi.indebi.z aliquid per Inn.in.c.literis.de resti.spolia.z qõ dixi in.c.grauis,eo.titu.z hec sufficiant quo ad istum articu 16 lum. ¶ †Glo.ij.colligit arg.quod literis episcopi creditur. Inno.videtur colligere contrarium.arg.l.qõ non credatur ad quid enim mandaretur inquiri si crederetur. Jo.and dicit posse dici qõ mandaŧ inquiri nõ de excõicatione

constabat:sed de publicatione de qua nõ cõstabat:vel põt dici iudicio meo qõ pape nõ constabat de literis allegatis ideo mandat inquiri. vel dic qõ erãt litere testimoniales nõ aũt ꝓmulgatorie ⁊ de materia dic vt plene dixi in.c.post cessionem.de proba. ❡ Quero q̃ poterat esse alia causa nullitatis.de qua papa mandat inquiri. Gloss.iij.ponit multa exempla quorũ aliqua nõ conueniunt litere. Et primo dicit puta q₂ electa fuisset excõicata vel per simoniã electa vel a l̃s insufficiens certe hec exempla non sunt bona quo ad tex.quoniã si tex.intellexisset de vitio concernente personã mãdaret amplius inquiri de electione cum esset peremptum negotium principale. Item hic non agitur de causis infringẽtibus electionẽ sed processum ⁊ sñiam. Ex hoc infert qõ nec sequens exemplum de forma in electione non seruata cõuenit littere:⁊ hodie in electione monialiũ non seruatur forma.c.quia propter.de elect.sed ca.indemnitatibus.de elec.lib.vj.ideo tene qõ sequit in glo.quia forte obijciebatur quod non fuerit seruatus ordo iuris in iudicio. ❡ † Oppo.in eo ꝙ papa mandat cassari sententiã latã a publice excõmunicato:videt eñ ꝙ sit ipso iure cassa ⁊ irrita:quia excõmunicatus est suspensus a iurisdictione:⁊ per ↄsequẽs nõ põt aliquid attentare valide quod sit iurisdictionis.ad hoc qõ no.in.c.cũ dilect⁹. de consue.⁊.c.veritatis.de do.⁊ cõtu.⁊ in.c.pastoralis.§.de app. Sol. gl.vt arbitror metu cõtrarij exponit tex.in verbo cassata id est cassa ⁊ irrita nuntiata:⁊ sic expresse sentit talẽ sententiã esse nullã.⁊ idem sentit infra eo.cum dicit nulla in excõicatũ põt cadere iurisdictio. Itẽ voluit Inno.hic qui exponit text.ibi infirmandã.id est infirmam nuntiandam. Et idem tenet glo.in.c.sciscitatis.de rescri.⁊.c.exceptionem. de excep.⁊ in.l.j.C.de iur.⁊ facit igno.⁊ probatur a contrario sensu in ca.fin.de cle.excõ.mini.vide glo.xxiij.q.j.in summa.⁊ in.c.audiuim⁹. ea.cau.⁊.q.⁊ hoc incũctanter teneas. Nam si iurisditio eius est suspensa nõ valet qõ agitur.d.c.veritatis.sed data clandestinate valet actus propter publicam vtilitatẽ ratione publici officij vt hic.⁊ in iuribus alleg. Et per hoc declaratur sequens particula glo.in eo:qõ colligit sñiam retractari detecto impedimento:⁊ statim opponit de multis iuribus quibus probatur ↄ̃rium:dicendum est enim ꝙ hoc impedimentum erat publicum ⁊ sic sñia fuit ipso iure nulla secus si fuisset occultum:q₂ tunc non retractaretur sñia:vt in contrarijs ⁊ hoc a contrario sensu. ❡ † Ulterius glo.opponit.in eo ꝙ retractatur seu vitiatur hic sñia ex vitio vnius iudicis duntaxat.vide de hoc.l.j.ff.quod cum fal.tuto.vbi dicitur qõ si veri ⁊ falsi tutores interponunt autoritatem sustinet actus propter verũ tutorẽ. Ad idem.c.cum vintonieñ.de elec. vbi habiles ⁊ inhabiles simile elegerunt. Sol.gl.quod de legatis datur iurisditio vt omnes simul procedant ita ꝙ exercitium non cõpetit insolidum sed pro parte:ideo ex defectu vnius.vitiatur in totum quicquid omnes agunt.vt in.c.vno delegatorum.de offi.dele.⁊ ad cõtraria glo.formaliter non respondet. Sed tu dic vt plene no.in.c.cum super abbatia.de offi.dele.⁊ specialiter ad.d.l.j.dic quod autores habent potestatem insolidũ ideo quisq₃ videtur interponere autoritatẽ meliori modo quo potest. Ad.c.cum vintonieñ.dic quod illi nõ erant inhabiles quo ad se:sed respectu sociorũ de cuius vtilitate ipsi erant priuati:vnde inhabiles illos admittendo videt illos habilitasse vt ibi no. ❡ Ultimo extra glo.quero quare tex.ponit illam dictionẽ suspensiuã ibi.interim ⁊c. Triplex datur sol.ꝺm doc. Prima vt exponatur interim:id est pendente illius administratione cui debuit fieri resignatio subtractorũ:vt habetur in.c.cum dilecta.de rescrip. Scda vt habeatur respectus ad appellationis pendentiam. Tertia qõ hic excipiebatur contra procuratorẽ dñi de excõicatione vt sit sensus ꝙ pẽdente illa cognitione interim isti cognoscant de viribus sententie ⁊ in hoc non est vis que opinio teneatur. An autem qõ hic dicitur de excõmunicatione habeat locum in suspensione maiori:credo quod sic per dictum capitulum.cum dilectus.⁊ quod ibi no.de consue.⁊.c.si celebrat.de cleri.excom.ministran.a contrario sensu hec sufficiant.

☞ Res inter alios acta quare alijs nõ preiudicat.

Res inter alios acta non nocet nec prodest alijs:nisi quo ad semiplenam probationem:quod relinquitur iudicis arbitrio.3.

Attestationes ⁊ probationes inter alios acte alijs non preiudicant prout sententia.

Confessio non preiudicat confitenti nisi respectu interrogantis.31.

Coniũcta ꝑsona agens ꝑ cõiuncta nõ preiudicat ei nisi ratũ habeat.

Si aliquis fuit condẽnatus de homicidio iniuste: ⁊ postea appareat verus homicida:põt non ostante quod fuerit primus indebite punitus:⁊ iste decapitari:⁊ idem in alijs delictis.

Pignus si perdatur vel euincatur periculum est debitoris.

Res inter alios acta preiudicat tertio si de re sua litigatur ⁊ potuit aut ĩpedire aut ꝓtestari aut iudiciũ in se assumere ⁊ nõ fecit.12.⁊.34.

Creditor potest agere hypothecaria etiam inuito debitore.

Debitor agens super proprietate rei pignorate ⁊ succubuerit an noceat creditori ⁊ econtra.10.

Litem esse motam non sufficit scire ad hoc vt scienti preiudicet: nisi sciat sibi ius in illa re competere.

2 Sententia lata contra venditorem super re vendita vel contra vxorẽ super dote:an preiudicet emptori vel marito:⁊ quid ↄ̃contra.

13 Fiscus habens rem cõmunem cũ priuato potest totam vendere ⁊ priuatus non potest venditionem reuocare:s₃ bene partẽ ꝓcij repetere:rẽ aũt priuati totam nõ potest vẽdere nec etiam imperator nisi reputet suã rõne possessionis quo casu valet venditio ⁊ precium sibi restituitur.

14 Prescriptio ea rõne qua non currit cõtra pupillum eadẽ ratione nec cõtra maiorẽ habentẽ rem cõem cum pupillo indiuidue:non diuidue.

15 Rõne indiuidui res ĩter alios acta alteri nocet.

16 Querelãs testamẽtũ ⁊ succũbens:ꝑdit qõ acq̃siturus erat ex illo testamento ⁊ fisco applicatur.

17 Sententia lata in cã filiationis an ꝑiudicet alijs videlicet ꝙ sit vel non sit filius.

18 Legitimatus simpliciter an habeatur pro legitimo ad omnes effectus.

19 Ingenuus simpliciter pronuntiatus an habeat pro ingenuo quo ad omnes.

20 Sñie late inter alios q̃ sint q̃ ⁊ alijs ꝑiudicent.

21 Accusatus si nil fuit probatum cõtra ipsum:et ideo absolutus:an possit iterum accusari.
De delicto vnius hoĩs nõ est sepius querẽdũ.

22 Sñia lata ↄ̃ vnũ ex cõnexis:puta cõtra electum vel electorẽ vel fiñes:an noceat alteri connexo.

23 Sñia lata contra adulterũ non nocet illi que dicitur adultera in eodem delicto.24.
Adultera nõ sequitur ꝙ vna sit:vnus de adulterio cum ipsa cõmisso fuerit condẽnatus.34.

25 Producens falsos testes licet condemnetur de falso:non sequitur ꝙ ipsi testes sint falsi.

26 Notarius si condemnetur de falso instrumento non preiudicat illi ad cuius instantiam fuit factũ instrumentum.

27 Duo fratres vterini ⁊ consanguinei contraxerunt matrimoniũ cũ duabus sororibus vterinis ⁊ consanguineis:si sententia feratur contra vnũ de impedimento matrimonij nõ preiudicat alteri per rationes de quibus hic.

28 Sñia lata inter duos nobiles super iurisditione vnius castri:nõ preiudicat hoĩb⁹ de dicto castro.

29 Sententia lata ꝙ nõ potuit esse matrimonium inter virum ⁊ vxorem an noceat filijs ꝙ per hoc iudicentur illegitimi.

30 Filij nati ex mr̃imonio qõ vir ⁊ vxor credebãt fore legitimũ:⁊ in rei veritate non erat:sunt legitimi si fuerunt nati vel saltẽ cõcepti ante sententiã ⁊ possunt succedere parentibus.

31 Transactio vel cõpromissum vel quid simile an noceat alijs in casibus in quibus nocet sententia.

32 Confessio cedentis an noceat cessionario.

33 Legitima an minuatur filio ex eo ꝙ eius pater cõfiteatur debitũ absorbens totũ patrimonium.

35 In restitutione in integrũ vel similibus casibus q ꝑñt cõcernere plures:sunt citandi oẽs qui sua putauerint interesse:saltem per edictum.

36 Hypothecaria non potest agere creditor:si fundus hypothecatus fuit venditus ipso citato et non comparente.

a Quãuis. a Ponit regulã:⁊ duos casus exceptos prim⁹ ibi:ei.tñ:scõs ibi:ac illi. Et põt sic summari. Res inter alios indicata alijs nõ nocet.fallit in eo qui passus est illũ litigare cui scõo loco cõpetebat actio vel defensio:vel a quo cã₃ in iure iudicato habuit. Et hec decret.de se habet subtilẽ ⁊ longã materiã nitar cõpendiose loqui quantũ potero. Et primo ꝑsequar regulã. Scõo casus exceptos tam in tex.q̃ in gl.

1 ❡ † Quero ergo primo de ratione regule. Sol. Dic ꝙ ratio regule est naturalis.nã vni ꝑ alterum nõ debet iniqua conditio afferri. Item res disposita ad certũ finem non debet aliũ₃ effectum operari:cũ enim sñia sit dicta inter litigantes sup eo₂ iure nec sit ibi discussum de iure tertij:nec etiã de alterius iure licuit sine mãdato disceptare:merito sñia nõ d₃ alijs qui non fuerunt in initio obesse,cõcordantias plurimas habes in prin.gl. Preterea cũ agentẽ de iure suo nõ valeã a iudicio remouere:indignũ esset si ex facto suo mihi preiudicium generaretur:q₂ res que culpa

↝ Sebasti. Sapia. ❡ Quãuis.hunc tex.restringit mirabiliter bal.i.c. veniẽs.ij.de test. vt solũ procedat sñia lata sup omni bñficio eccl̃iastico: vult eñ ꝙ illa solũ sñia ꝑiudicet sciẽti:q₂ bñficia ꝺm eũ sunt publici iuris: et iõ sñia sup ipsis lata facit ius quo ad oẽs qõ refert sed nõ firmat.do. Iaso.in.l.j.§.huius stud ij.ff.õ iu.⁊ iur.s₃ hec restrictio est ↄ̃ tex.in.c. l₃.ꝫ.de re.iudica. ❡ Pro ĩtellectu hui⁹ decret.vide oĩno Bal.in sua mar. Inn.in ver. sentẽtia.q.lxxvij. Itez limita prio sing.istũ tex.vt ꝑ Inno.in c.ad petitionẽ.circa ꝑn. in fi.gl.sup ꝟ.reclamante de acc. ⁊ vide oĩno quod ibi not. Scõo limita vt ꝑ do. Anto.post Inno.ꝫ. eo. Tertio limita ꝑ Bal.in.l.ij.õ fi.instr.quã tamẽ intellige ꝑut sin. not. Imol. in.l.a sñia.ff.de app.in prin. Itẽ adõ hic Alb.in.iij.parte statuto.qõe.lxv. Itẽ an sententia absolutoria lata in cã ciuili obstet in criminali vel ecõtra vide latissime ⁊ plenissi.ꝑ Salic.in.l.j.C.qñ ciui.act.preiudi. cri.ad q̃ faciunt late not.post do. Ant.in.c.cãm.el. ij.in.vj.col.de testi. Item an sñia lata ↄ̃ ꝑ̃ncipalem noceat fideiussori vel ecõtra viõ late ꝑ pau.de ca. in.l.duob⁹.§.j.vl tra mediu₃.ff.de iureiu.⁊ oĩno vide pulchre bart. in.l.fin.ff.de iureiur. An ⁊ qñ sñia ꝑ principali prosit fideiussori vel eↄ̃. Item an sñia lata super crimĩe ĩ iudicio summario obstet in iudicio plenario.viõ late ꝑ do. Anto. post doc.in.c.cu₃ dilectus.§.fin.de ordi.cog.⁊ q̃ da-

bentur.in.l.lucius.ff.de infa. Itẽ an sñia lata in petito obstet agere volenti sup eadẽ re possessorio recuperãde. vide latissime ꝛ meli⁹ ꝙ alibi per do.Anto.in.c pastoralis.§.si vero.in.iij.ꝛ.iiij.col.de cã pos.ꝛ ꝓprie.post Dyn.in reg.qui ad agendũ.ꝛ Bart.in.l.naturaliter.§.nihil cõe.ff.de acqui.pos. Itẽ an probationes super corruptela seu preuaricatiõe aduocati noceant eius cliẽtulo.vide bart.in l.j.in fi.C.de aduo.diuer.iudi.ꝛ in.l.preuaricationes.ff.de preua. Itez an sñia lata sup dedictis nõ principaliter:sed per modum cause in vno iudicio ꝓsit vel obsit i alio iudicio.vide omnino late p.d.Ant.post Inn.ꝛ doct.in.c.cũ ecclĩa sutrina.in ṗn.in.vj.col.cũ.ij.seq.de cã pos.ꝛ ꝓprie. Itez an sñia lata super exceptiõe obstet si idem deducatur per viã actionis vel econtra.vide omnino p do.Anto.late in.c.aduersario.in añpe.col.cũ.ij.seq.de except. Utrũ aũt sñia lata in interdicto vti possidetis obstet agenti cõfessoria vel recuperande.vide p do.Ant.post Inn.in.c.vemẽs.in.iij.col.de ṗscrip.vbi etiaz ponit an sñia super cõfessoria obstet agẽti possessorio recuperande. Itẽ an sñia lata super sorte faciat fidem vel pariat exceptionez super pena: vide text.ẽm vnã lect. ex his que ponit ibi Bart.circa prin.in.l.qui rome.§.duo fratres:ꝛ ibi omnino vide Bar.in.v.oppo.ff.de verb.obl. Utrum autẽ sñia lata cõtra eũ simpliciter petijt partẽ debiti iuxta materiã.l.quidã estimauerunt.ff.si cer.pet.obstet eidẽ petenti totũ debitũ.vide per Bart.no.in auẽ.at qui semel.de probati.tex.ꝛ ibi Bar.in.l.si quis cum totum.§.fi.ff.de except.rei iud. Bart.super hoc distinguentem in.l.scire debem⁹.circa fi.prin.ff.de verb.obl.quem passum elegantissime discutit dominus meus. Frãc.de areti.in.c.fraternitatis.de test.in suis cõmentis in iiij.char. Itẽ vtrũ sñia lata cõtra cõmittentẽ homicidiũ obsit mandãti vel econtra vide per Cy.in.l.j.C.si reus vel ac.mor.fuerit per Bal.in.l.non ideo minus in sua repet.C.de ac.ꝛ in.l.j.C.de ser.fugit. Anto. Franc.

¶ An mandans delictũ cõmitti veniat appellatione facientis delictũ.vide Bar.in.l.si per aliũ in prin.ff.ne quis eũ qui.ꝛ in.l.sꝫ si vnus.vbi per Alex.in.l.si seruus.de inui.ꝛ vide Bart.in.l.si seruus.§.pretor ait.de acq.here.ꝛ Bal.in.c.j.vlt.col.quibus mod.feu.amit.ꝛ p Alex.in.l.si qs id qd.ff.de iuris.om.iud.ꝛ in.l.ij.§.j.ff.qd quisqꝫ iur.ꝛ in l.j.in prin.ff.de ver.obl.ꝛ vide Bal. Imo.ꝛ do.Alex.in.l.gallus.§.qd si is.vbi multas ꝯcordantes assignat.ff.de lib.ꝛ posth.vbi ponitur an mandans homicidiũ cõmitti comprehendatur a statuto loquente de homicida.ꝛ vide do.Car.in.cle.j.in.v.q.de vita ꝛ hone.cle.vbi dixit per vnã glo.que est ibi ꝙ mandans comprehendit a statuto loquẽte de delinquente nisi statutum mandaret puniri tantum delinquentem personaliter.ꝛ vide per Bar.in.l.transigere.in vlti.col.C.de transact.vbi dixit ꝙ mandans fieri falsum cõprehenditur in.l.loquente de faciente vel cõmittente falsum ꝛ vide Bal.in.l.non dubiũ in.ij.col.C.de legi.vbi dixit ꝙ mandans nõ cõprehendit in statuto de homicidio.ꝛ

caret in dãnũ vocari non conuenit in.c.ij.de constit.ꝛ hanc rationẽ videt reddere tex.in.d.l.sepe.ver.cũ aũt. ¶ †2 Scdo quero:qꝛ hic datur regula ꝙ res iudicata nõ dꝫ alijs nocere:nunqd saltez possit prodesse.dic ꝙ non:vnde sicut regulariter alijs non nocet ita nec prodest:vt probatur in.l.res inter alios.C.qui.res iudi.non noc. ¶ †3 Tertio q̃ro an hec regula res inter alios iudicata nemini noceat vel prosit:ꝓcedat indistincte quo ad omne preiudiciũ vel cõmodum:dic ꝙ ꝓcedit respectu pleni preiudicij seu cõmodi. Nã prodest seu nocet quo ad presumptionẽ ex quo tãgit ius absentiam:vt not.gl.ꝛ Bart.in.l.si duo.ff.de iure iurã.ꝛ in.d.c.dilectus.ij.de simo.ꝛ in.c.interrogatũ.ij.q.v.ꝛ dixit Bart.in.l.admonẽdi.ff.de iureiurã.qd facit semiplenã[a] probationẽ:qd est not. Hoc tamẽ ego relinquerẽ arbitrio iudicis qui hoc arbitratu ẽm ꝙ sñia tangit ius absentium ꝛ bene facit text.in.d.l.si qua patroni.iuncta.l.iij.ff.de testi.ꝛ vide Lap.alle.liiij.ꝛ hoc sequit Bar.et do.Ant.hic Bar.tamen in.d.l.admonẽdi.intelligit ꝙ illi testes nõ poterũt iterum produci.ar.l.fi.C.de testi.ꝛ.c.presentata.eo.ti.qd placet. Additio. Nico. ¶ †4 Quarto q̃ro qd de alijs actis cause vt attestationibus ꝛ similibus.dic ꝙ idẽ in eis qd in sñia:regulantur enĩ ẽm sñiam.vnde quibus ꝓdest vel nocet sñia:prosunt vel nocent acta.ad hoc bo.text.in ca.inter dilectos.ver.nec attestationes.de fide instr.no.Inn.in.c.cãm que de test.ꝛ not.in.d.l.sepe.in fi.ꝛ idem in confessione dicas non enĩ preiudicat confitenti nisi respectu interrogantis.vt est tex.no.in.l.fi.ff.de interro.act.vide tamen circa hoc quod no.Inn.in.c.qualiter ꝛ quã.ij.de accu.c.per inquisitionẽ.de elec.ꝛ qd dixi in.c.fi.de confes. Quinto quero qualr̃ debet intelligi illa regula:res inter alios acta ꝛc. So.dic ꝙ procedit siue neuter illorum de quorum preiudicio vel cõmodo agitur fuerit in iudicio sꝫ res fuit prorsus inter alios gesta:siue alter eorũ fuit in iudicio litigando cũ alio:nã gestum per me cũ aliquo reliquis qui non fuerunt in iudicio non ꝓdest neqꝫ nocet:vt.C.res inter alios acta.p totũ.ꝛ.l.lucius.ff.de his qui not.infa.ꝛ.c.cum olim.in fi.de causa pos.ꝛ proprie.cũ simi. ¶ †5 Et ꝓcedit regula etiã si consangineus meus litigasset de iure meo.non enĩ mihi nocet nisi ratũ habeã vt.l.j.C.quibus res iud.non no.licet enĩ ius admittat consanguineũ ad agendũ pro coniuncto cũ cautione debita:vt in.l.sed ꝛ he.ff.de ꝓcu.ꝛ.c.nonnulli.in fi.ꝛ.c.ex parte decani.de rescript.non tamen per hoc facit illuꝫ procuratorem.vt dicit tex.no.in.l.iij.ff.iudi.sol.sed consanguineus obligat se facturũ ꝙ cõiuncta persona pro qua agit habebit iudicium ratuꝫ. ¶ Sexto quero an procedat regula hic posita si scio aliquem agere nomine meo ꝛ nõ cõtradico. Sol.aliquid tãgit hic Inno.sed plenius in.d.c.ex parte decani.ꝛ dic vt ibi dixi.ꝛ.j.aliqd subijciã. ¶ †6 Septimo q̃ro quidã[b] fuit accusatus de homicidio ꝛ iniuste conuictus vel ꝯfessus:fuit corporaliter punit⁹:tandẽ reperitur qd nõ fuit ipse sed sempronius nunqd sempronius debeat decapitari seu vt delictum meret aliter puniri:dic ꝙ sic p̃ regulã hic positã res inter alios acta.videt expresse quasi in terminis nostris in.l.qui seruũ.de interro.act. Nec ob.si dicat ꝙ in istis criminalibus sñia facit fidem quo ad oẽs:vt.l.eũ qui.§.in popularibus.ff.de iniur.qꝛ res inter alios acta nõ debet patrocinari malefactori:ad hoc.l.denuntiasse.§.querit.ff.de adul.ꝛ quod not.Cy.in.l.j.C.qui accu.nõ pos.ꝛ hoc expresse firmat Bart.in.l.res inter alios.C.qui.res iudi.nõ nocet.in fin.ꝛ facit optime qd legitur ꝛ not.in.c.ij.de pur.vul.qd bene notabis ꝛ hec sufficiant quo ad regulã hic positã. ¶ Uenio nunc ad casus exceptos.ꝛ primus est cũ his cui primũ de ea re actio vel exceptio cõpetebat de ea re sustinuit sequentem agere. Pro cui⁹ declaratiõe primo quero qñ actio vel defensio primo loco alicui cõpetere dicatur. Solut.breuiter dico quo ad eũ cõpetit primo loco actio vel defensio cuius est ius vel res in iudicium deducta seu de cuius ṗiudicio principaliter agitur. Ad eum vero qui põt aliqd interesse vel preiudiciũ saltẽ facti pretendere dr̃ scdo loco ꝯpetere:ꝛ potest instrui ex notatis in.c.cũ deputati.de iudi.et varia exempla potes colligere ex.d.l.sepe. Primo in debitore qui habet pignus obnoxiũ ꝛ creditore:nã vbi contendit de proprietate seu dominio rei pignorate cum tertio:†7 actio vel defensio ṗmo loco spectat ad debitorẽ:qm̃ dñiũ illius rei ad eũ ꝑtinet:ꝛ ꝑiculum ad eũ spectat principaliter:qꝛ illa re euicta ipse tenet creditori ꝑsonaliter.l.creditor qui nõ idoneũ pignus.ff.si cert.pet.ꝛ potest agere creditor pignoratitia ꝯtra de

vide de materia per Andre.sicul.in.c.j.de offic.deleg.

a ¶ Semiplenam. sñia lata cũ alio me ignorante mihi nõ plene ṗiudicat tamen facit qualequale iudiciũ equalens semiplene ꝓbationi qd est habile ad deferendũ iuramentũ in supplementum ꝓbationis ẽm do.Ant.hic in vlt.col. Abb.panor.hic vt vides tenet etiã cũ Bar.qd faciat semiplenã ꝓbationẽ. Idem tenet do.anto.de bu.ꝛ Pano.in.c.fi.j.de iureiur.et ibi Imo.i.iij.col.Ang.in.l.ij.C.de eden.ꝛ do.Alex.imol.in repe.l.sepe.ff.e.in.xxxvij.col.multũ exclamat hãc decisionem Bar.dicens teneas menti obsecro:qꝛ dictum istud est õ pane q̃rẽdo tñ dt ꝙ non videt sine dubio qꝛ text.in.l.a sñia in prin.alleg.per Bart.super qua se fundat Bart.ꝛ doct.non ꝓbat de semiplena ꝓbatione sed solũ permittit appellare que appellatio cõredit etiaz rõne leuis preiudicij:vel iteresse imo rõne solius hũanitatis.l.non tantum in princi.ff.de app.in contrariũ etiã multũ vrget tex.in.l.apud labeonem.§.ꝑtor ait.V.mediastinus an qualisqualis.ff.de iniurijs.vbi tex.videtur innuere qd qualis qualis sit minus plena approbatio ꝑpter verbũ mediastinus:qd procedit cũ tamen ad deferendũ iuramẽtum requiritur integra semiplena ꝓbatio. Item adde qd istud quale quale preiudicium sententie habet alium effectum vꝫ ꝙ si probationes essent hincinde pares obtinebit ille pro quo esset presumptio resultans ex sñia inter alios lata.glo.est not.in.d.l.si duo patroni.que incipit quasi dicat.ff.de iureiur.quod est singulare ẽm Fulg.ibi ꝛ idez tenet An.in.l.j.ff.de except.rei iud.imo plus dicit Guil.de cu.in.d.l.si duo.ꝙ talis sententia operatur qd etiã si pars probasset per duos testes qui repelli possent:qd presumptio resultans pro eodẽ probãte.ex sententia inter alios lata facit ꝙ illi testes habeãtur pro integris ꝛ alle.pro hoc.l.qui liberis.§.testamẽto.ver.plane.ff.de bonoꝝ pos.ẽm tabu.quod est singulariter notandum.

¶ Adde an acta noceant ꝛ prosint illis quibus sententia. Ro.consil.ccccxliiij.ꝛ ibi vide an sententia inter alios lata preiudicet:ꝛ an sentẽtia lata contra creditorem preiudicet alijs conereditoribus p Alex.cõsilio.clvij.scdo lib.ꝛ vide per eundẽ consil.lxx.primo lib.ꝛ consilio.clxxxviij.scdo libro ꝛ an sententia lata in petitorio facit fidẽ in possessorio per Alex.consi.xcvij.scdo libro ꝛ an sententia lata cõtra principalem noceat fideiussori per eundẽ consi.cxxx.secundo libro.per Abbatem consil.iij.qd.x.ꝛ an sententia lata contra electorem preiudicet electo per eundẽ.consil.xvij.secundo lib.ꝛ an sententia lata contra notarium de falso preiudicet illi cui dedit instrumentum per Ange.consilio.cccviij.

b ~+Sebasti.Sapia. ¶ Quidã. vide de hac questione Bal.in.l.qui seruum.ff.de interro.actio.ꝛ in.c.j.§.iniuria.colũ.vlti.de pace iura.firmã.in vsibus feudo.de quo vide Ang.de are.in trac.maleficiorũ in verb.dandis ꝛ soluendis.in fi.vbi Augu.de arim.in addi.

debitorem

debitorē: vt in.l.tutor.§.Jniū.ff de pign.act. Ad ipsuꝫ ꝟo creditorē spectat actio vel defensio scḋario respectu hypothecarie quā hꝫ. Scḋo pōt poni exemplū in marito et socero seu vxore respectu rerū dotaliū: nā actio seu defensio pmo loco ptinet ad maritū: qꝛ in eū trāsiuit dn̄iū rerū dotaliū ꝯstante mr̄imonio: vt in.l.doce ancillā.C.de rei vē di. ad socerū vero seu vxorē ptinet scḋario saltē defensio propter periculū euictionis. Jtē pōt dici in emptore et vēditorē et similib⁹. ¶ †Scḋo quare in hoc casu preiudicat res inter alios acta. Sol.ter.in.d.l.sepe.ponit rationē: qꝛ cū disputet de re ad me principaliter pertinente et possuꝫ remouere litigātē a iudicio seu ī me assumere iudiciū seu protestari qḋ non intendo vt litiget in mei preiudiciū et taceo videor ꝯsentire: et sic ille vr̄ litigare cū volūtate mea: vt.j.hoc latius subijciā. Et p hanc rōnē gl. et Bart.in.d.l. sepe.impugnat illud exēplū de debitore patiēte creditorē agere: qꝛ creditor pōt agere hypothecaria etiā inuito debitore: vt.l.cū notissimi.C.de pscrip.xxx.vel.xl.an iḋ dicūt ꝙ pcedēs rō nō vēdicat sibi locū in debitore: sꝫ in eo assignant aliā rōnē vcꝫ ꝙ ex quo debitor pignorauit rē videt suo creditori dedisse ptātem agēdi hypothecaria in qua venit pbandū dn̄iū debitoris: iō ipsi debitori sciēti fit piudiciū: sed do. Ant.nitit saluare illā rōnē etiā in debitore dicēs qḋ licet creditor nō possit īpediri a debitore suo quominus agat hypothecaria inquātū tamē assumit disputationē sup ppꝛietate: qꝛ defensio prīo loco ad eū spectat pōt in se assumere iudiciū ppꝛietatis et impedire creditorē de ipso disceptare ex quo parat⁹ est assumere iudiciū: nec habet de quo conqueratꝛ creditor: ex quo debitor vult ei defendere fidelr̄: poterit tn̄ sibi assistere creditor ne collidat.ar.in.l.si suspecta.ff.de inoffi.test. et hoc mihi plꝫ cū hoc velit ter.apte in.d.l.sepe. Preterea dico ꝙ cū possit sibi puidere ptestando in iudicio ꝙ nō intendit ꝙ ille sibi piudicet si omittit vr̄ ille litigare ex suo ꝯsēsu.nā ter. iste loquit cū is adquē primo loco cōpetit actio patit sequētē agere: sed per illā ptestationē satis apparet de sua ꝯtraria volūtate: ad hoc.l.si debitor.§.j.ff.quib⁹.mo.pig. vel hypo.sol. et.l.sicut.§.nō vr̄.ff.eo.tit. ¶ †Et qḋ.s.dixi de debitore patiēte creditorē agere pcedit ſm gl. nostrā post mediū ſm literā pisanā. et in hoc habuit gl. respectuꝫ ad pādectas antiquas in qbus sunt originalia legū. q pandecte olim erāt pisis: hodie ꝟo sunt florētie: et ibi eas vidi: sꝫ alia lr̄a in.d.l.sepe.hꝫ oppositū.s.qn̄ creditor patit debitorē experiri de ppꝛietate pignoris vt faciat sibi piudiciū in ista hypothecaria si debitor succubuit sup ppꝛietate: sed ſm istā literā ob.l.si supat⁹.ff.de pig. et.l.pses.C.eo. tit. vbi innuit ꝙ iudiciū agitatū cū debitore nō nocet creditori sꝫ gl. ista dicit ꝙ tenēdo istā literā posset rn̄deri ꝙ loquunt qn̄ ignorāte creditore debitor litigauit: sꝫ tūc aduerte.nā cessat in creditore rō.d.l.sepe.tū qꝛ ad creditorē nō spectat actio vel defensio pmo loco sup ppꝛietate dn̄i: vt.s.dixi. sꝫ ad ipꝫ debitorē. Jtē nō pōt creditor phibere debitorē expiri sup ppꝛietate pignoris: qre plus plꝫ mihi pcedēs lr̄a vt loquat in debitore patiēte. Fateor tn̄ qḋ et alia lr̄a est vera in se: vt ptꝫ in.l.psens.pall. vbi dr̄ ꝙ tn̄ in duob⁹ casib⁹ iudiciū agitatū cū debitore nō nocet creditori in sua hypothecaria. Primus est cū potes docere de collusione debitoris. Scḋs cū nō cā cognita fuit ꝯdēnatus sed forte ppter suā cōtumaciā: et puto ꝙ regulr̄ fiat sibi piudiciū nō p rōnes pdictas: sꝫ per id qḋ hic subijcit in scḋo casu excepto: qꝛ scꝫ passus est eū a quo cāꝫ habuit experiri. Ex quo eñ sciuit debitorē suū a quo habuit ius pignoris experiri de ppꝛietate pignoris et sibi non resistit nec fuit ptestatus de iure suo videt de volūtate sua fuisse litigatū: et p hoc pōt iudicio meo recte poni exēplū in secundo casu in ter.excepto vt inter primū et scḋm casuꝫ notetur hec diuersitas: vcꝫ vt pmus casus pcedat qn̄ is cui primo loco cōpetebat actio vel defensio pmisit sequētē agere. scḋs pcedat qn̄ nō ꝯpetebat sibi primo loco actio vl̄ defensio: sꝫ pmisit agere illū a quo cāꝫ habuerat. Ex quo eñ autor su⁹ disputauit de suo iure: et iste tacuit vr̄ legisse cū suo ꝯsensu: et in hoc loquit ter. iste magis specifice ꝙ in.d.l.sepe. nā ibi solū excipit pm⁹ casus: et hec ꝯsideratio plus mihi plꝫ ꝙ dictū do. An. dicētis ꝙ in effectu est vn⁹ casus exceptus: qꝛ prim⁹ casus est rō scḋi: qꝛ nō ad autorē sꝫ ad successorē spectat primo loco actio vel defensio et c. Sed pfecto scḋm hoc papa inepte excepisset duos casus. Jtē ego dedi tibi exēplū in creditore patiente ad quē nō spectat actio vel defensio primo loco et tamē ppter rationē scḋi casus fit sibi preiudiciū: et per hoc habes etiā se

cundū casum declaratū et exemplificatū. ¶ †Sed anteꝙ descendā ad alios casus vltra ter. quero an sit indistincte verū ꝙ sn̄ia lata ꝯ creditorē preiudicet debitori scienti et econuerso. Solu. primo respectu creditoris distingue sic post Bar.in.d.l.si supatus. ꝙ aut debitor fuit victus añꝙ pignori rē traderet et indistincte sn̄ia nocet creditori: qꝛ nō potuit plus iuris in aliū trāsferre ꝙ ipse haberet: vt in.c. nup de do. post di.re. et.l.traditio.ff.de acq.rerū do. et resoluto iure autoris resoluit ius successoris: vt i.l.lex vectigali.ff.de pig. Aut prio obligauit et postea fuit vict⁹: et tunc aut creditore ignorāte et sibi nō piudicat: vt in.d.l.si supatus.ſm cōem intellectū. Aut creditore sciente: et tunc aut sn̄ia fuit lata ꝯ debitorē contumacē et creditori non preiudicat: vt.d.l.preses.C.de pig.ſm vnā lect. et arg.in.l.papinianus.§.meminisse.ff.de inoffi.test. Aut debitore psente et tūc piudicat creditori: vt in.d.l.sepe.ſm vnā lect. et in d.l.preses.arguēdo per locū a speciali illud aūt qḋ dictuꝫ est de sn̄ia lata ꝯ debitorē contumacē intelligit ſm not.p Bar.qn̄ passus est cām eo cōtumace liquidari: tunc enim magis ppter cōtumaciā ꝙ ꝙ malā cām habuerit vr̄ succubuisse: sꝫ si totā cām tractauit pn̄s et allegationibus interfuit: licet in ipso actu sn̄iandi fuerit cōtumax putat ipse ꝙ sn̄ia nō piudicet creditori: qꝛ ei⁹ pn̄tia nihil tūc fuisset operata: vt.l.si rem.§.fi.ff.de euic. et no.hoc dictū: qꝛ facit ad multa. et alleg.in fi. Jnnoc.in.c.raynaldus.de test.parū post prin. Predicta vera nisi debitor p collusionē succubuisset: vt in.d.l.preses. et hoc de primo. Respectu ꝟo debitoris distingue sic post Bar.in.d.l.sepe. ꝙ aut creditore agente fuit reus absolut⁹: qꝛ nō valet obligatio pignoris vel alia cā cōcernente dn̄ium: et tunc indubie nō piudicat debitori: arg.in.l.cū querit.cū se.ff.de excep.rei.iud. et in.c. fi.de cā pos. et proprieta. Jdē si succubuit creditor⁹ qꝛ nō pbauit de dn̄io debitoris: nā debitor poterit postea agere rei vēd. qꝛ ad aliū finē fuit q̄sitū de dn̄io in primo iudicio ꝙ in scḋo: qꝛ in primo ad effectū hypothecarie: nūc vero directe agit de dn̄io. ideo nō obstat debitori exceptio rei iudi.d.l.cū querit. et.d.c.fi. et qḋ no.in.l.iulia.ff.de cōdi.inde. gl. magna. Aut succubuit: qꝛ reus assumpsit in se onus pbādi: et pbauit se dn̄ꝫ: et tūc piudicat debitori sciēti: et hoc casu pcedat.d.l.sepe. et iste ter. et pro hoc ter.in.d.l.sepe.dū psupponit ꝙ agebat de ppꝛietate pignoris. Jtē pdicta vera si plene fuit cognitū de ppꝛietate pignoris seu de dominio al's secus.arg.in.l.a diuo pio.§.si sup rebus.ff.de re iud. et qḋ no.in.l.ij.de or.cog. et.l.pen.ff.de his q sunt sui vl̄ alie.iur. nā dn̄iū venit incidenter in hypothecaria: iō nō piudicat sn̄ia in eo qḋ venit incidenter seu per modū cause nisi prius de illo fuerit cognitū: vt not.in iurib⁹ pri.alle. et dixi.in.c.cū ecclesia sutrina.de cā pos. et pprie. Ex his infert Bar. nō sufficere debitorē scire ꝙ creditor agat hypothecaria nisi etiā sciat reū assūpsisse onus pbādi se dn̄ꝫ qꝛ vt ptꝫ ex predictis in hoc scḋo casu fit sibi piudiciū et nō in primo sed in creditore cōuento satis est ꝙ sciat litē motā: qꝛ disputat de dn̄io principalr̄ et dādo sibi pignus videt sibi pmisisse defensionē. ¶ †Adde ad predicta aliā limitationē bonā quā ponit Jnn.in.c.suborta.s.eo. vbi dicit ꝙ nō sufficit aliquē scire litē motā ad hoc vt sibi in iure suo preiudicet nisi etiā sciat sibi ius in illa re cōpetere. Pro hoc qꝛ ignorans nō vr̄ cōsentire.l.si mulier.ff.de in offi.test.xxx.viij.dist.placuit. ¶ †Sed qꝛ supra posuit exēplū in ēptore et venditore et marito et vxore seu socero: vt factū autoris preiudicet successori et ponit etiā ter.in.d.l. sepe. et gl. hic. an hoc sit verū simplr̄ aduerte si autor puta venditor. vel vxor seu socer assumit defensionē sup ppꝛietate rei vēdite seu in dotē date marito seu emptore sciēte in dubio fit ei preiudiciū si actor succūbit: vt hic et in.d.l. sepe. Sed dubiū est cū vxor seu venditor agit et videt qḋ tunc nō fiat piudiciū marito vel emptori: qꝛ cū isti nō habeāt actionē cū dn̄ium sit trāslatū iam in maritū et emptorē: ergo agere nō poterūt: qꝛ sine actione nemo experit.l.si pupilli.§.videamus.ff.de neg.gest. et de iudi.c.examinata. cum fi. Jtem si vxor vel venditor egit et succubuit satis regulariter succubuit: qꝛ non potest pbare se dn̄m ergo nō debet piudiciū generari successori vt marito seu emptori habenti dn̄ium: et hanc partē videt tenere gl.in.d.l.sepe. et ad illū ter. qui dicit et psupponit: ꝙ iste pn̄t experiri dicit ꝙ illud verbū ponit ibi pro defendere: et ita sentit gl. nostra hic modicū ante finē. Sed finaliter hic glo. et Jnn. tenēt ꝯtrariū dicētes ꝙ licet de iure isti nō possint agere: tamē satis est ꝙ de facto egerunt nec fuerūt per successores reuocati. nā hoc ipso ꝙ passi sunt videt ex voluntate eoꝝ

¶ De hoc vide omnino p Bald. i.l.si fine. circa fi. C.ad velleianū. —Sebasti. Sapia.

¶ Creditor. Vide bart.in.l.ij.§.j. versi. quero vtrū pbationes facte. ff.vi bo.rapt. et late per alex.in repe.d.l.sepe. colū. xl.ff.de re iudic. vbi tenet contra Abb.hic et late explicat hāc materiam. —Sebasti. Sapia.

¶ Cū vxor. An aūt sn̄ia lata contra maritū preiudicet vxori: vide bal.in.l.doce ancillā.C.de rei vē. Are.in.l.iulian⁹. §.qui fundū. circa.fi.ff.de verbo. obl. Alex.in.l.de die.§.qui mulierem.ff. qui satis. cogan.

indicatum: ideo eis ꝑiudicat sententia lata cū eorū autore: ⁊ pro hoc iste tex. in secundo casu qui loquitur indistincte. ⁊ tex. in. d. l. sepe. in ver. cur autē. vbi fit mentio de actione ⁊ defensione. Bart. in. d. l. sepe. sic distinguit. ꝙ aut vēditor meus agit vel defendit meo noīe: ⁊ tūc snīa lata cōtra eū mihi nō ꝑiudicat siue fuerim sciēs siue ignorās nisi ratum habeā: vt. in. l. j. C. qui. res iudi. non nocet. ratio est: qꝛ hoc casu iste agit de iure qđ meum est: non de eo qđ mecū hʒ sic cessat rō posita hic: ⁊ in. d. l. sepe. prohibere enī videor ex quo inutiliter gerit negotiū meū qđ apparet ex eo qꝛ victus est. l. iij. §. in hac. ff. iud. sol. Mihi hoc dictū nō plʒ: qꝛ si scio illū agere noīe meo ⁊ nō ꝓhibeo: videor sibi dare mādatū. aut insurgit ꝑsumptio ꝙ habeat mādatū vt insti. ꝑ quas ꝑson. age. po. not. Innoc. in. c. ex parte de cani. de rescrip. ⁊ ibi plene dixi. nec verū est ꝙ agēdo noīe meo inutiliter agat: qꝛ si hoc esset nō admitterent iura cōsanguineū pro cōsanguineo: nec debet inspici euentus: qꝛ satis est ꝙ bñ inceperit. l. sed an vltro. ff. de neg. gest. Itē fauore iudiciorū debemus interꝑtari: vt. s. dixi. Itē regula est qđ tacens habeť ꝓ cōsentiente ex quo potest impedire actū qui geriť ⁊ nō impedit: vt not. in. l. gai⁹. ff. de pig. act. dixi plene in. c. nōne. de ꝑsum. quare puto ꝙ siue autor meus siue alius agat noīe meo pro iurib⁹ meis ⁊ ego scio ⁊ nō ꝯdico videor tacite cōsentire ⁊ dare sibi mandatū vł insurgit ꝑsūptio mādati. Redeo ad vba bar. aut autor meus puta vēditor vł socer agit suo noīe nō exprimēdo ꝙ vēdiderit vel in dotē dederit: ⁊ tunc aut snīa simpłr fuit lata cōtra eū: qꝛ nō est dñs: ⁊ tunc aut snīa nō nocet successori: qꝛ verū est dicere ꝙ illo tpe autor nō erat dñs: qꝛ iā in aliū transtulerat dñiū: ⁊ sic emptor agendo ꝓ dño suo nō venit ꝯ priorē snīam imo approbat illā dicendo qđ autor: nō erat dñs sed ipse ⁊ hoc casu potest procedere contraria opinio. Aut pronuntiatū fuit rē nō esse autoris adiecta causa: qꝛ ille a quo autor habuit prius illā rem alteri donauit: vel qꝛ reus conuentus ꝓbauit illā rem esse suā ⁊ tunc ꝑiudicat emptori ⁊ viro scienti cām sup hoc agitari ⁊ ꝓcedat hoc casu opinio Inn. ⁊ glo. nostre. requirit tñ Bar. ꝙ emptor seu marit⁹ sciuerit ꝙ de suo dñio ageret sicut supra dictū fuit in debitore. In autore vo defendere sufficit ꝙ successor sciuerit illū esse ꝯuentū super dñio: qꝛ illico disputať de iure suo: iđ debet obuiare si vult euitare preiudiciū: oportet ergo in snīa vt alteri inferať ꝑiudiciū ꝙ ille primo loco habeat actionē vel qđ ꝑmiserit suū autorē agere ⁊ ꝙ fuerit discussuʒ de suo iure: ⁊ hoc sciuerit. Itē qꝛ sciuerit sibi ius in illa re competere: vt. s. dixi. ⁊ per hoc habes declaratū tex. ⁊ gl. in ver. itē fallit. vsq; ad finē, q̄ solū tendit ad declarationē tex. ¶ Nunc venio ad casus exceptos extra textū. ⁊ quero nunqđ sint alij casus quib⁹ fallit regula in tex. posita. Sol glo. nostra in prima parte dicit ꝙ sic. ⁊ ponit septē casus. Ego incipiā ab vltimo tāq̄ a faciliori ⁊ ordine retrogrado veniā ad ꝑmū quē mihi reseruo in vltīo tanq̄ difficiliorē. ¶ † Prim⁹ igiť casus est in. l. ij. C. de cōi rerū alie. vbi hř ꝙ si fisc⁹ hʒ rē cōeʒ cū priuato potest rationē partis vēdere[a] totā: nec potest priuatus reuocare venditionē etiam ratione partis: licet possit partē precij a fisco petere ⁊ sic nocet res īter alios acta: sed dic ꝙ illud ꝓcedit ex priuilegio speciali fisco tributo: ⁊ idē ꝓbať in. l. j. C. de ven. rerū fisca. cū priua. cōi. lib. x. qđ est notandū. secus aūt est in rebus cū alio cōmunib⁹: quia tunc licet quis possit vendere partē suam pro indiuiso socio nō requisito: nō tñ per hoc preiudicare pōt socio in parte sua: vt. l. j. C. cōi diui. Et ꝓ locū a spāli sing. no, ꝙ vbi fiscus nō hʒ cōionē in re priuati nō[b] pōt illā vendere ita singu. dixit glo. in. d. l. ij. ⁊. d. l. j. de ven. re. fisca. cū priua. cōi. Ex quo inferť ꝙ. l. bñ a zenone. C. de quadri. ꝑscrip, que videť innuere ꝯriū dʒ intelligi qñ fiscus seu imꝑator credidit rem suā rōne possessionis quā habebat: tunc enī venditio facta per principē tenet: ⁊ tunc debet infringi, sʒ is cuius est res debet agere ad preciū contra fiscū qđ not. qꝛ multi errāt in intellectu illi⁹. l. ¶ † Scđs casus qñ qs habet rem cōem cum pupillo: vt in. l. si cōem. ff. quēadmo. ser. amit. vbi patet ꝙ si qs habet cōem fundū cū pupillo retinet seruitutē debitam fundo licet illa nō vtatur ⁊ hoc est ex persona pupilli: sicut enim nō currit ꝑscriptio ꝯtra pupillum: vt. l. fin. C. in qui. cau. in integ. rest. nō est necess. ita nec contra maiorē habentē fundū cōem cum pupillo: ⁊ sic ꝓdest res inter alios acta: sed dic hoc ꝓcedere rōne indiuisibilitatis vnde in indiuiduis quis cōsequitur per sociū qđ nō pōt per se. ar. in. c. sacris. de sepul. ⁊ qđ legi. ⁊ not. in. c. q̄ magnū. xxxij. q. iiij. secus aūt foret vbi ꝑiudiciū maioris esset sepabile a ꝑiudicio pupilli. ar. eorū q̄ leg. ⁊ no. in. c. cū venissent. de insti. in fi. ¶ † Terti⁹ casus in re indiuisibili ⁊ maioribus cōi: vt in. l. loci. §. si fund⁹. ff. si ser. vē. vbi ptʒ ꝙ snīa lata pro vno vel ꝯ vnū ex dñis insolidū ꝓdest ⁊ nocet alteri in re indiuisibili: puta in seruitute sicut qđ legitur ⁊ not. in cā appellationis: vt in. c. vna snīa. j. de appel. vbi de hoc. ⁊ illud ꝓcedit: vt dixi in rōne indiuisibilitatis. ¶ † Quartus casus in querela inoffic. test. vt in. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. vbi patet ꝙ si qs succubuit in q̄rela inofficiosi testamēti perdit qđ ex testamēto illo cōsequi poterat ⁊ applicatur fisco: ⁊ sic snīa ꝓdest fisco lʒ nō fuerit in iudicio: ⁊ hoc ideo qꝛ snīa declarat illū indignū legato: merito fiscus potest illud idē tanq̄ ab indigno auferre: talis enim effectus necessario resultat ex illa snīa. secus qñ snīa pōt restrigi ad certū effectū. ¶ Quintus casus in cā filiatiōis vt si qs pronūtiať filius dʒ haberi pro tali quo ad oēs in. l. j. in fi. ⁊. l. ij. ⁊. l. iij. in prin. ff. de lib. ag. Aduerte aut snīa ferť sup filiatione cū p̄re: ⁊ tūc ꝑiudicat ⁊ facit fidē quo ad oēs agnatos ⁊ cognatos trahētes ius agnatiōis seu cognationis ex illo cōi parēte: ⁊ hoc casu loquunť leges. s. alle. fuit enī talis snīa lata cū legitimo cōtradictore: ⁊ idē est quo ad oēs respectu iuris ⁊ interesse publici: qꝛ cū legitimo ꝯdictore lata fuit. Alijs vero q nō sunt de cognatione nō ꝑiudicat quo ad eoꝝ priuatū interesse: qꝛ quo ad illos p̄r nō esset legitimus defensor. ar. hic. Illa enī qualitas declarata cōcernit certū genus ꝑsonarū. s. illos de illa cognatione iđ ad eos dūtaxat restringitur. Si aūt fuit lata snīa inter pares puta inter ꝯsanguineos: tunc illa snīa nō facit fidē quo ad alios: qꝛ respectu istoꝝ agiť spāli interesse: ideo snīa nō extendiť ad alios effectus. ar. hic. ⁊ in. d. l. sepe. ff. de re iu. ⁊ hoc in effectu voluerūt Iac. de are. ⁊ Cy. in. d. l. ingenuū. ff. de statu. ho. sequiť Bal.[c] in. d. l. res inter alios. C. qui. res iud. non noc. do. ant. hic. ⁊ per Inn. in. c. cām qui fil. sint legit. ¶ † Et per inferť ad decisionē alterius q̄onis: qđ dicendū in cā legitimationis. Inn. in. d. c. cām refert varias opi. Quidā dicunt ꝙ vʒ solū inter illos inter quos snīatum est: vñ respectu vnius posset iudicari legitim⁹: ⁊ respectu alteri⁹ cū quo postea agiť posset iudicari illegitim⁹ ⁊ valeret vtraq; snīa alij dicunt ꝯriū ꝙ. s. valeāt quo ad oēs. d. Ant. hic ⁊ ibi ꝯcōrdādo dicit ꝙ aut agiť ad priuatū interesse: ⁊ tūc ꝓcedat prima opi. aut respectu iuris publici ita ꝙ snīa nō est restringibilis ad certas ꝑsonas: ⁊ tūc facit fidē quo ad oēs: qꝛ nō pōt esse legitimus quo ad vnū ⁊ illegitimus quo ad aliū. Hoc vltimū placet: sed respectu primi mēbri dic ꝙ aut fuit actū cū patre: ⁊ tunc idē dicendū qđ. s. dixi in filiatiōe eadē rōne: aut cum pari ⁊ procedat illa opi. ⁊ hoc voluit Bal. in. d. l. res inter alios. ⁊ idē dicit eadē ratione in snīa lata super patria ptāte: ⁊ idē dic qñ snīa fuit declaratoria respectu rei: vt si fuit pronuntiatū instrumentū falsum. de quo per Inno. in. d. c. cām. ¶ † Sext⁹ casus in causa libertatis[d] nā si pronuntiať qs ingenuus habeť pro ingenuo quo ad oēs. d. l. ingenuū. ff. de statu ho. qđ limitauit Inno. in. d. c. cām. q fil. sint leg. cū est cā ingenuitatis ex seruitute. ff. de libe. cā. l. diui. secus si ex libertate diceret se ingenuū. ff. de inge. l. j. ⁊. l. patronū. ⁊ cū hoc dicto transit hic Io. an. Sed tu vide glo. in. d. l. j. que recitat opin. quorūdam antiquorū ⁊ ponit aliā q̄ videť verior qđ. d. l. j. ⁊. l. patronū. ꝓcedunt qñ nō interuenit legitimus ꝯdictor. Si aūt interuenisset legitimus ꝯdictor puta dñs tunc sentētia faceret indistincte fidē quo ad oēs. d. l. ingenuū. ⁊ hanc opi. sentit Bar. qui in hoc articulo sic distinguit: ꝙ aut iudiciū est agitatū cū iusto ꝯdictore: aut nō primo casu aut snīa declarat eū ingenuū: ⁊ tunc facit ius inter oēs: vt. d. l. ingenuū. nisi detegať collusio: vt. d. l. ij. de coll. detegē. Aut snīa declarat eū nō esse libertū vel seruū alio agente: ⁊ tūc nō facit ius quo ad alios: vt. l. diui fratres. §. j. ff. de lib. cā. ⁊ vide ibi ho. text. ꝓpe fi. an sine ꝯdictore possit qs petere declarari se ingenuū: ⁊ ꝑ Inn. in. d. c. cām. Scđo casu ꝑncipali qñ in iudicio nō interuenit iustus cōtradictor ⁊ tūc snīa nō facit ius: vt in. l. cū nō iusto. ff. de collu. detegē. ⁊ ibi habeť per glos. quis dicať legitimus ꝯdictor. ¶ Sed dices cur tā varie statuiť in legitimatiōe ⁊ filiatiōe ⁊ ingenuitate: dic ꝙ legitimatio pōt restringi ad certū effectum: filiatio vero est restringibilis ad certū genus personarū ingenuitas vero nō est restringibilis ad certas ꝑsonas: sed oēs equaliter concernit: ideo effectus hui⁹ snīe est magis magn⁹. ¶ Et gñaliter circa hāc materiā dic post But. ⁊ bal. in. l. res inter alios. ꝑall. ꝙ sex cōcurrētibus snīa facit fidē quo ad omnes. Primo requiritur vnum in principio cause scilicet

---

[a] ¶ Dicit tñ not. ibi Bal. ꝙ fiscus teneť prius ꝯsortē requirere an velit totā rē emere priusq̄ velit vendere ꝑ. l. j. cū si. ff. de priuil. cred.

[b] ¶ Istud est verū nisi de plenitudine ptātis quia de plenitudine ptātis ꝑt auferre dominium rei mee sine cā: ita expsse dicit Ang. in. l. si ita verberatum. §. j. ff. de rei vend. Anto. Francisc. ¶ Circa hoc an princeps possit mihi auferre dominiū rei mee sine cā: vide Bar. in. l. fi. C. si contra ius vel vtili. pub. vbi dixit qđ nunquā potuit intrare caput suuʒ qđ princeps possit istud facere tñ cōmunis snīa est in ꝯriū ꝙ si hoc facit cū certa scientia vel de plenitudine potestatis possit hoc facere qꝛ tunc non presumiť sine causa imo presumiť fecisse ex cā adeo qđ si sine cā fecisset teneret q̄ ad deū vt per Cy. ⁊ Bal. in. d. l. fi. addetñ ꝙ princeps nunq̄ intelligiť vti absoluta ptāte nisi qñ hoc exprimeret: vt per Innoc. in. c. innotuit. in. ij. col. de elec. qđ intellige a nisi faceret cum clausula ex certa scientia per glo. in. c. ad hec. de rescript.

[c] ¶ Et Bal. sequitur ibi Sal. ⁊ domi. Alex. Imol. in apo. ad Bald. b qui dicit ꝙ opi. Bald. sibi placet et allegat etiam Bald. in. d. l. ingenuum.

Sebasti. Sapia.

[d] ¶ Causa libertatis. Quō istud ꝓcedat vide per Ange. de aret. in §. preiudiciales. col. iiij. ver. in ea. gl. ibi. l. ingenuū. institu. de actio.

se scʒ vt interueniat legitimus ꝯdictor.d.l.cū nō iusto.⁊ qs
dr legitimꝰ ꝯdictor colliges ex ꝑdictis.Scdm est necessa
riū in progressu.s.ꝙ defendat cām ⁊ sit pūs alias potiꝰ ex
sua cōtumacia videt̃ condēnatus ꝙ̄ ꝙ haberet malā cām:
⁊ ideo alijs nō noceret:vt in.l.q repudiātis.§.cū ꝯ.ff.de in-
offi.test.vt.s̄.dixi.Tertiū est necessariū vt snia ferat̃ decla
ratiue:vt.d.l.ingenuū.Quartū est necessariū post sniam.s.
vt nō detegat̃ collusio. Quintū vt causa sit talis nature q̄
oībus preiudicet.Sextū ꝙ cā sit ordinaria ⁊ agatur prin-
cipaliter propter se:que eñ incidenter decernuntur ius nō
faciūt.l.iudex.ff.de his q sunt sui vl' alie.iu.⁊ hec duo vltia
posuit Bal.addendo ad dicta But.⁊ certe sine illis satis
20 in effectu sufficiebāt dicta Butr.❡†Que aūt snie illius
nature q̄ alijs ꝑiudicent:dic ꝙ ille quarū effectꝰ nō est re-
stringibilis ad certas personas vt predixi:⁊ ponit Bald.
multa exēpla in loco ꝑalleg.Primo in snia q̄ irrogat infa
miā:q̄ est quedā lepra ⁊ sequitur leprosum quocūq; sever
tit.j.q.j.cito turpē.not.in.l.ex ea.de post.facit.c.testimoniū
de testi.per Fede.consi.xxiij.Scdo in snia deportatiōis:q̄
est quedā mors in.l.j.in fi.ff.de contratabul.Tertio in snia
excōicationis que priuat cōsortio sicut fetidū cadauer:vt
ꝓbat̃.xj.q.iij.cure.⁊ in.c.j.de treu.⁊ pac.⁊ hoc qñ probatur
ipsa excōicatio.Quid aūt si probat̃ excōicatio per viā ex-
ceptionis:nūqd illa probatio faciat fidē ad alios effectꝰ [b]
dic vt dixi post Inn.in.c.cū dilectus.de ordi.cog.Quarto
in snia exilij siue bāni:qr respu.nō diuidit se.ff.de capit.d.l.
amissione.§.qui deficiunt.Quinto in actione populari:qr
non potest ferri nisi semel:vt.l.eū qui.§.in popularibus.ff.
de iureiur.Sexto in snia lata super collusione:qr similiter
nō pōt ferri nisi semel.l.iij.ff.de preuari.Septimo in sentē
tia lata super matrimonio inter maritū ⁊ vxorē:quia ipsi
sunt principiū ⁊ finis:⁊ tota massa matrimonij in eis est vt
in.l.j.in fin.ff.de liber.agno.⁊ no.hūc casum.qr facit ad in-
fra dicēda.Octauo in snia lata sup patria ptāte vel qd fi-
lius sit legitimꝰ:qr est questio statꝰ ⁊ ꝑiudicialis:vt instit.
de act.§.ꝑiudiciales.⁊ hoc verū ꝫm eū qñ inter patrē ⁊ fi-
liū snia fert̃ quoꝝ principaliter ⁊ directe ius est:secus si in-
ter cōpares pronūtietur.i.nō cū ipso fonte gñationis ꝫm
Jac.de are.⁊ Cyñ.in.d.l.ingenuū.qr inter alios puta fra-
tres nulla ꝑiudicialis actio cōpetit.Nono in snia lata sup
iure eligēdi ꝯ electores:q̄ ꝑiudicat electo patienti:qr cau-
sa cōis est.ar.in.d.l.sepe.⁊ not.hic de quo.j.latiꝰ dicā in se-
ptimo casu principali.Decimo in snia lata ꝯ vnum q̄ man
dat̃ executioni ꝯ aliū:vt.l.fi.§.vlti.C.de excep.rei iudi.⁊ ꝑ
Inn.in.d.c.cām.Undecimo in snia lata sup etate.ff.de mi.
Duodecimo qñ tractat̃ de cōditiōe ꝑsone.nā tūc snia affi
ciēs personā facit ius inter oēs:vt puta si quis pronūtiet̃
clericus vel laicus istius originis vel illius.l.quoties.C.de
decu.lib.x.❡Quid aūt si pronuntiet̃ aliquē esse vasallum
respectu talis feudi:dicit Bal.ꝙ hec questio nō est ꝓprie
de statu ꝑsone sʒ de qualitate patrimonij:qr iste statꝰ pōt
a ꝑsona remoueri:⁊ sic nō habet infallibilē cām seu perpe
tuam annexā de necessitate:⁊ idem putat de snia lata non
sup origine sed sup domicilio:si aūt pronuntiaretur aliquē
esse ascriptitiū vel censitū qr iste est ꝓprie statꝰ ꝑsonarū ⁊
immobilis:vt.l.quemadmodū.C.de agri.⁊ cēsi.li.xj.putat
sniaʒ facere ius quo ad oēs.nā iste statꝰ est differēs ab alio
statu:⁊ habet quādā spēm seruitutis:licet nemini sint ser-
ui:vt not.insti.de iure perso.post prin.❡Et not.bene ꝑdi-
cta:⁊ volui oīa interserere:qr ex ꝑdictis potes instrui di-
ligēter vltra doc.nostros hic:an ⁊ qñ snia extendat̃ ad a-
lios vbicūq; snia est declaratiua certe q̄litatis ad personā.
Et dicit Bal.id qd.s̄.dixi tenere Inn.⁊ Bart.qd vbi snia
nō facit ius:nec ꝓbationes faciunt:⁊ idē ecōtra vt ꝑdixi.
Itē tene id qd.s̄.dixi tenere Bar.⁊ tūc absentia ⁊ cōtuma
cia litigatoris impediat vires snie quo ad alios quādo ex
actis nō pōt cōstare de meritis cause:al's secus:qr tūc eui
dēter cōstat ꝙ nō ꝓpter contumaciā sed ex instātia cause
21 fuit lata snia:nā al's posset sequi absurdū ꝫm eū.❡†Nā si
accusaui aliquē de publico crimine ⁊ vidēs ꝙ nihil ꝓbaui
absentarē me tpe snie:⁊ iudex ex suo officio illū absoluere
posset iterū ab alio accusari si non faceret snia ius quo ad
alios ꝓpter absentiā accusatoris:⁊ sic sepe accusator defi
ciēs in ꝓbatiōe malitiose se absentaret vt aduersariꝰ pos-
set ab alio accusari:qd nō est dicēdū:tū qr de delicto vniꝰ
hoīs nō est sepius querēdū:vt.l.lʒ.§.fin.ff.nau.cau.sta.⁊ in
ca.de his.j.de accu.tū qr iudex qui fert sniam in criminali
hꝰ accusatore absente gerit ꝑsonā accusatoris:vt.l.q̄uis.
C.de adul.Et ad id qd dr ꝙ est iuris ꝑsumptio ꝙ snia lata
cōtra contumacē videat̃ potius lata in odiū cōtumacie q̄

ex iustitia cause:vt.d.l.preses.C.de pig.Rñdet ipse ⁊ ele-
gāter ꝙ illud fallit in duobꝰ casibꝰ.Primo si probet̃ ꝯriū
per inspectionē actorū vcʒ ꝙ ex veritate actoꝝ ⁊ ex plenis
sima probatione snia lata sit.Scdo qñ fuit absens ex pro-
babili ⁊ iusta causa.ad hoc glo.not.in.l.ij.C.de ꝯri.iudi.tu.
quod est no.faciūt hec ad ea q̄ le.⁊ no.in.c.fi.de emp.⁊ ven.
22 ❡†Septimus ⁊ vltimꝰ casus exceptus per gloss.est cum
cause sunt cōnexe.lxxxj.distin.tantis daniel.in.c.hec ꝗppe.
iij.q.vj.⁊ pone exemplū in ordinato ⁊ ordinatore:vñ vr̃ ꝙ [a]
snia lata ꝯ vnū preiudicet alteri:vt no.in iuribus prealleg.
⁊ per glo.in.c.dilectus.ij.de simo.sed Inno.⁊ Hostiē.hoc
indistincte nō admittūt:dicūt eñ ꝙ licet ordinatus dānet̃
propter crimē:hoc tñ nō preiudicat ordinatori.Nullū eñ
ius occurrit ꝫm eos ꝙ non accusatus ex vi accusatiōis al
terius damnet̃ ⁊ penam patiat̃ nisi in quibusdā casibus vt
in crimine lese maiestatis ⁊ heresis.de quibus in.c.vergē-
tis.de hereti.⁊.vj.q.j.§.verū.ver.si qs cū militibus.❡Et
ad iura allegata in gl.respondetur ꝙ intelliguntur qñ cri
mina ordinatorū electorū ⁊ institutoꝝ erāt adeo notoria
ꝙ etiā si nō esset actū cōtra ordinatos:tñ ordinatores ipso-
rum qui scienter eos male ordinauerant ex hoc puniri po- [b]
terant iuris ordine nō seruato de accu.euidētia.⁊.c.ad no-
strā.el.iij.de iureiur.⁊ finaliter dicit Inn.ꝙ licet predicta
quidā concedāt:sibi tñ videt̃ melius ꝙ q̄tūcūq; sit noto-
riū crimē ordinati vel ꝙ ordinator contulerit ordines ex-
tra tpa statuta:nūq̄ tamē pōt agi vt casset̃ ordinatio quā
ordinatus hʒ ab ordinatore:sed tantū ad hoc vt alter pu-
niatur vel agat pniam vnde nunq̄ ꝑiudicabit vni snia la-
ta cōtra alterū nisi forte ꝫm hostiē.ex officij exuberatione
aliud ꝯtingat ad aliorū terrorē.ar.ff.de pe.aut fctā de ma
ledi.c.j.⁊ sic ꝫm eū possunt intelligi.c.tantis.⁊ simi.preall.
❡Sed aduerte tu qr casus iste ratione connexitatis pōt [c]
verificari in multis casibus.Nā primo dat̃ connexitas in-
ter ordinatorē ⁊ ordinatū:instituentē.⁊ institutū:electū ⁊
electores:presentatū ⁊ presentatorem:⁊ in omnibus istis
que vident̃ pari ratione cōstringi:q̄ri pōt an snia lata con-
tra vnū preiudicet alteri:de quo aliquid per Inn.in.c.du-
dum.ij.de elec.⁊ per do.Ant.qui varia ⁊ multa in hoc di-
cit.Sed ego cōprehendendo veritatē ⁊ mētem in effectu
Inno.⁊.d.Ant.sic breuiter in oībus predictis ⁊ similibus
casibꝰ dico ꝙ aut agit̃ ad penā ꝯ aliquem ex predictis et
similibus ⁊ snia vnius alteri nō nocet quia respectu pene
non est inter eos connexitas sed respectu iuris creati seu
trāslati.ad hoc.l.denūtiasse.ff.de adult.⁊ in.c.interrogatū
23 ij.q.v.⁊ qd le.⁊ no.in.c.significasti.de adul.❡†Ubi patet
ꝙ snia lata ꝯ adulterū nō facit fidē contra eā que dicebat̃
in eodē delicto adultera:facit tamē presumptionē contra
alterū vt predixi,⁊ vbi daret̃ notorietas delicti posset iu-
dex ex officio socios criminis punire:vt in.d.l.tante.quod
intellige inchoando nouā instantiā:nō aūt super antiqua
nisi esset papa.iuxta no.per Joā.and.in.c.mandatis.de re-
scri.Aut agit̃ cōtra alterum super iure iā translato vel su-
per inhabilitate conferēdi vel ordinādi seu instituēdi vel
presentandi:⁊ tunc dico ꝙ si snia est lata ꝯ ordinatorē in-
stituentem eligentē:seu presentantem preiudicat ordina-
to sciēti ⁊ patiēti seu instituto electo vel ꝑsentato. Nō qr
fuit lata ꝯ autorē suū in illo iure qd habet ab eo ideo pro-
pter cōnexitatē ⁊ cōitatem iuris vt cause videt̃ ille egisse
cū voluntate alterius:vt.s̄.plene dixi.⁊ videt̃ probari hoc
in scdo casu,excepto in tex.Idem dico econtra vt snia la-
ta contra ordinatū institutū ⁊c.super ipso iure qd habuit
ab ordinatore vel instituēte preiudicet ipsi ordinatori vel
instituenti scienti cām agi ⁊ patienti:vt ꝓbatur in simili in
d.l.sepe.ver.nā ⁊ si libertus.vbi patet ꝙ snia lata cōtra li-
bertū sciente dño ⁊ patiente ꝑiudicat ipsi dño de suo iure
patronatus.qr mannumittēdo illū videt̃ dedisse sibi pote
statē litigādi super illo iure:vt ibi no.per Bart.⁊ dixi ple-
nius.in.c.cū super.s̄.eo.ita dico in ꝓposito ordinādo eum
seu pñtando vel eligēdo aliū videt̃ illi dedisse ptātē expe
riēdi super illo iure.Et hoc forte voluit text.in.c.cū olim.
de cau.poss.⁊ ꝓprie.vbi papa in fi.reseruauit dūtaxat ius
litigandi sup ꝓprietate:⁊ ibi dixi in quadā additiōe par-
ua.Qñq; datur cōnexitas respectu eiusdē delicti vt puta
qr ad illud delictū perpetrādū necessario requirūt̃ plures
24 persone.❡†Exemplū in adulteroᶜ quo casu queritur an
[c] snia lata cōtra vnū vel ꝓ vno alteri preiudicet:licet sciēti
causam agi cum socio:⁊ de hoc est casus nota.in.l.denun-
tiasse.§.querit̃.ff.de adulte.vbi clare probatur ꝙ si est con
demnatoria nō preiudicat alteri oritur tamē presumptio
cōtra alterū:vt not.in.d.c.interrogatum.ij.qō.v.⁊.c.signi-

[a] ❡Nota.casus in quibus res iudicata alijs nocet. Adde bal.⁊ Angel.in.l.ingenuū.ff.de stat.ho.⁊ cū Bal.in.d.l.res inter alios.C.qui.res iud.nō nocet transit ibi idem Salice.
zacharias.

[b] ❡ Adde alios effectus.adde de ꝫ plenis.⁊ remissiue ꝑ Car.in cle.j.q.xvij.de excep.nō alias repelleretur licet opponeret̃ nisi ꝓbata excōmunicatiōe.vt ibi.
zacharias.

[c] ❡Exemplum in adultero. Adde an cōfessio vnius ex adulteris alteri ꝑiudicet:⁊ vid bo.gl.lix.di.ordinatos.ꝙ sic propter cōnexitateʒ cause:licet glo.in ca.interrogatum ij.q.v.teneat oppositum et male vt ꝑ Archi.ibi. Anto.Francis.
❡An ꝯfessio facta ab vno noceat alteri dicas ꝑmo ꝙ ꝯfessus delictū nō pōt condēnari ex sola cōfessione.l.j.§.fin.ff.de q̄stio.⁊ ideo iudex debet cōsiderare vtrū confessio sit verisimilis vel ne.ita bal.in.l.si quis in hoc genus.C.de epis.et cle.⁊ vide bon.tex.in.l.confessionibus.ff.de interrog.act.⁊ aduerte qr regulariter cōfessio nocet soli ꝯfitēti adeo qd licet aliꝰ q̄ confitēs delictū commiserit tenet̃ ipse cōfitens.l.si is cū quo.ff.de confes.Barto.tñ tenuit ꝯriū in.l.j.in iij.col.C.de cōfes.tamē ꝓpter hoc nō liberatur qui reuera ꝯmisit delictum:vt per gl.⁊ doct.in.d.l.confessionibus.

si casti.de adul.⁊ ibi dixi latius.⁊ tex.illiꝰ.§.querit.dixit ibi 25 Bart.bñ not.ꝓ maleficijs cõnexis ⁊ cõiũctis.¶ †Ex quo infert ꝙ lꝫ ꝓducens falsos testes sit condẽnatus de falso nõ sequit de necessitate ↄ testes ꝙ ipsi sunt falsi:ꝓ hoc vide bo.tert.cũ rõne sua in.l.lucius.ff.de his qui not.infa.fa 26 cit.c.cũ dilectꝰ.in fi.de ord.cog.¶ †Idẽ dicit in notario[a] condẽnato de falso instrumento vt hec sñia nõ preiudicet dño ad quẽ spectat instrumẽtũ.Idẽ dicit ibi Bart.in sñia absolutoria vt alteri nõ prosit.nã spãle videt ibi in muliere nupta tpe quo accusat adulter vt sñia absolutoria lata pro adultero prosit adultere:secus autẽ in alijs personis: vel qñ mulier non esset tunc nupta:⁊ hoc firmat ipse post Richar.malũ.qui disputãdo ita determinat:qđ est no.nã aliqui ↄriũ senserũt per illũ tex.tenet etiã glo.in.d.c.interrogatũ.sed primũ mihi plus placet per regulã hic positã ⁊ qđ super ea dixi:⁊ vide plenius per Bar.in.l.ibi seq.que 27 incipit adulter.¶ †Qñq3 datur connexitas iuris respectu eiusdẽ principij vt puta:duo fratres ex eisdẽ parẽtibꝰ cõtraxerũt matrimoniũ cũ duabꝰ sororibꝰ vterinis ⁊ ꝯsanguineis.an sñia lata ↄ vnũ super impedimento matrimonij respectu consanguinitatis preiudicet alteri habẽti penitus idẽ ius:⁊ dicendũ quod nõ per regulã hic positam ⁊ per supradicta:⁊ hoc expresse firmat glo.in.c.dilecto.in fi.de prebẽ.⁊ idẽ tenet Spe.in ti.de sen.pla.§.nũc de effectu.v.sꝫ pone.⁊ efficax rõ est:qꝛ potuisset alter obtinuisse dispensationẽ.de consan.⁊ affini.c.quia circa.Itẽ poterit alter testes reprobare.Preterea forte fuit collusiõ in prima cã vel scđs est magis diligens ꝙ̃ primus.Qñ datur cõnexitas in eo iure respectu supioritatis ⁊ inferioritatis quo casu dubitat:an sñia lata ↄ subiectũ ad instantiã alterius p̃iudicet superiori qui non fuit in iudicio:⁊ ecõtra.⁊ 28 de hoc vide qđ plene dixi in ca.cũ super.s.e.¶ †Et circa hoc vide vnũ dictũ Bal.in.l.ij.C.de lib.cã.vbi adducit istũ tex.ad q̃stionẽ si inter duos nobiles est cõtentio de iurisdictione sup aliquo castro an sñia lata inter eos p̃iudicet hominibus castri:⁊ dicit ꝙ non qꝛ res inter alios acta ⁊c.vt hic:nec sufficit ẜm eũ ꝙ vniuersitas castri sciuerit cãm agi qꝛ cũ nõ potuisset prohibere nõ nocet taciturnitas.vñ cõsuluit ꝙ citetur vniuersitas:nõ tñ putat expedire vt detur libellꝰ ↄ vniuersitatẽ qꝛ venit accessorie ⁊ implicite:quod no.Sꝫ ꝓ primo dicto optime facit tex.cũ ibi no.in.c.fi.de maior.⁊ obe.⁊.c.exposuit.de dila.voluit Inn.in.c.auditis de prescri.dixi plene in.d.c.cũ super.⁊ ꝓ hoc habes mate 29 riã apertã ad infinitas q̃ões decidendas.¶ †Unũ tamẽ nolo omittere an sñia lata contra virũ ⁊ mulierẽ super defectu matrimonij noceat filijs qui nõ fuerunt in iudicio.d.Ant.hic distinguit ꝙ aut fuit lata filijs sciẽtibꝰ ⁊ eis preiudicat allegat.l.iij.in sing.ff.de carbo.edic.⁊.l.ait p̃tor.§.sed si condictione.ff.de iureiu.ad fi.§.eis aũt ignorãtibus non preiudicat.Nõ ob.ẜm eũ ꝙ sñia lata ↄ defunctũ preiudicet heredi:qꝛ filius nõ est heres vel filiatione vel legitimatione:sꝫ illã habet a natura.Sed aduerte qꝛ ipsemet do.Ant.sentit simpliciter in.c.cãm.q fil.sint legi.ꝙ talis sñia nõ nocet filijs nõ facta distictiõe sciẽtie vel ignorãtie.Ego ad hanc q̃stionẽ adduco iudicio meo duos casus expressos.Aut enĩ sentẽtia fuit lata contra parentes super defectu matrimonij:⁊ querit nũc an obstet filijs sup legitimitate.Aut fuit lata sup ꝯditione mr̃is qꝛ fuit declarata serua vel libera:⁊ querit an obstet filijs vt teneãtur sequi mr̃is ꝯditionẽ iuxta.l.partũ ancille.C.de rei vẽ.In primo casu q̃stio decidit ꝑ ca.cũ inter.qui fil.sint leg.aperte ꝓbat maxime iuncta glo.⁊ dicunt docto.ꝙ oẽs nati ante sententiam sunt habẽdi pro legitimis,⁊ sic licet fuerint cõcepti post litẽ motã sup matrimonio nihilominꝰ legitimi sunt ⁊ in bonis parẽtum debent succedere:ex quo parẽtes bona fide ꝯtraxerũt palã ⁊ publice:⁊ idẽ si fuerunt nati post sñiam ex quo fuerũt ante cõcepti vt ibi dicitur valde notabiliter.In scđo casu decedit dubiũ ꝑ tex.sing.in.l.fin.C.de lib.cã vbi probat ꝙ nati post lit.cõte.sequuntur cõditionẽ matris ⁊ sic ob.sñia lata ↄ matrem:quia censentur partes viscerũ matris ex quo erant in vtero tpe lit.ꝯte.sed natꝰ ante lit.ꝯte.nõ ob.talis sentẽtia quantũcũq3 sciuerit cãm agitari ↄ matrẽ sꝫ oportet eos suo noĩe in iudiciũ vocari vt ibi clare decidit:⁊ hunc intellectũ aperte tenuit ibi bal.⁊ adducit ad q̃õnẽ de legitimitate:sꝫ postea in ↄriũ adducit no.in.d.c.cũ inter.¶ Sed tu dices q̃ est differẽtia inter primum casum ⁊ scđm:rñdeo qꝛ partus vt dixi sequitur cõditionẽ ventris ideo filij tanq̃ accessorij ad ipsam rem ⁊ partes viscerũ tpe lit.ꝯte.sequunt conditionẽ mr̃is:sed nõ sic est in legitimitate:qꝛ in ea considerat tolerãtia ⁊ fauor mr̃imonij qđ quidẽ libere exercet ex ꝑmissione ecclẽie etiã lite pendente sup statu matrimonij:vt in.c.laudabilẽ.vt lit.pendẽ.ideo satis est ꝙ tpe tolerãtie filij fuerũt cõce 30 pti qđ no.¶ †Sed circa casus exceptos q̃ro an sicut sñia preiudicat,ita trãsactio cõpositio seu cõpromissum.Inno.in.c.auditis.s.de prescri.notãter dicit ꝙ nõ ⁊ bñ:quia isti sunt actus volũtarij ideo nõ debẽt preiudicare alteri in suo iure in eũ trãslato.arg.c.optimũ.in.l.si dictũ.§.si cõ 31 promisero.ff.de eui.⁊ qđ no.i.c.fi.de emp.⁊ vẽ.¶ †Et eadẽ rõne idẽ vr̃ dicendũ in ꝯfessione[b] qđ tenuit Io.an.post Uber.in addi.Spe.in ti.de cõfes.§.nũc videndũ.ver.quid si cõfiteor.iuxta fi.§.⁊ doc.hoc hic dicũt tenendũ.licet tñ aliqui faciant differentiã inter voluntariã cõfessionẽ ⁊ cõtentiosam:sicut dicimꝰ in procur.vt leg.⁊ no.in.l.certũ.§.sed an ⁊ ipsos.ff.de cõfes.sed ꝓ prio facit:qꝛ sicut cõtumacia litigatoris nõ nocet:vt.s.dixi.ita nec isti actus volũta 32 rij.¶ †In ꝯfessiõe vo fctã an ꝯfessio cedẽtis noceat cessionario.[c] vide per Bart.in.l.facta.§.si heres.ff.ad trebel. 33 ¶ †Ex his deciditur an confessio patris noceat filio quo ad suã legitimã vt si confiteat debitũ absorbens totũ patrimonium:de quo vide per Cy.in.l.j.C.de ꝯfes.Spe.e.ti.§.nũc videndũ.ver.sed nũqd ⁊ videnf isti velle ꝙ nõ p̃iudicet:qꝛ filius in legitĩa est quasi creditor.ar.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.test.⁊ hoc hic sequit.d.ant.qꝛ ex magna q̃titate presumit fraus.l.lucius.§.oẽs.ff.de his q̃ in fraud.cre.dicit tñ ponderandã qualitatẽ persone ⁊ vere similitudinẽ debiti ⁊ tractatũ filij ad fraudẽ cõiecturãdã ⁊ h placet.Idẽ dic in alienatione quã pr̃ faceret titulo nõ lucratiuo:vide qđ leg.⁊ no.in.c.raynutius.[d] de testa.in gl.in ver.integraliter.⁊ per Barto.in.l.ij.ff.si quis a pa.fuer.manu. 34 ¶ †Quero vlterius ad declarationẽ casuũ exceptorũ qñ dr̃ pati aliũ agere ad hoc vt sibi fiat p̃iudiciũ.So.dicit do.Ant.qñ scit cãm agit.⁊ tacet.dr̃ aũt nõ pati qñ venit ad iudiciũ ⁊ suscipit in se iudiciũ totũ:vel ꝓ iure suo tũc enĩ nõ vr̃ ꝑmittere illũ pro se agere.ff.de libe.cau.si pariter.Idẽ ẜm eũ si ꝓtestet.l.si debitor.§.j.ff.q.mo.pig.vel hypo.sol.⁊.l.sicut.§.nõ videt.eo.ti.⁊ pondera qđ dicit de ꝓtestatione.Ego vo sic dicerẽ ꝙ aut cã ex sui natura nõ est restringibilis ad certã ꝑsonã vt est cã ingenuitatis:⁊ tũc non puto sufficere protestationẽ si ꝓtestat vt sibi nõ fiat p̃iudiciũ dꝫ eni3 sibimet collusionẽ liti assistere ⁊ legitime ↄdicere:ad hoc.l.si suspecta.ff.de inoffi.test.sñia enĩ hoc casu facit ius q̊ ad oẽs:nõ ex tacita volũtate alioꝝ sed ex natura cãe iõ ꝓtestatio ↄ ius nõ ꝓdest.l.alimẽta.C.de neg.gest.⁊.c.cũ M.de cõsti.⁊ idẽ dico vbicũq3 sñia extẽdit ad alios ex natura cause.Aut sumꝰ in casu in quo sñia extẽdit ad alios ex p̃sumpta volũtate tacẽtis vt in casibus hic exceptis:et tũc sufficit hic ꝓtestari ꝙ nõ intẽdit ꝙ ꝑ illũ fiat sibi p̃iudiciũ.Cessat enĩ hoc casu rõ alle.superius in casibus exceptis.⁊ in hoc casu ꝓcedat opi.d.Ant.debet enĩ iste tertiꝰ cõparere añ lit.cõte.si prius sciuit:alias admittit etiã post lit.cõte.cũ primũ sciuerit.de quo plene per Bar.in.d.l.q̃si 35 tum.¶ †Ultimo hic q̃ro quid si sumꝰ extra casus hic exceptos in gl.⁊ in tex.sꝫ sunt q̃dã quos res tangit videntes aliquẽ agere implorãdo officiũ iudicis sup restitutione in integ.vel simili.⁊ tacẽt.nũqd fiet eis p̃iudiciũ vt sic casus iste sit exceptꝰ a regula:an vo distinguat sub regula.Dicit Inn.ꝙ nõ fit eis p̃iudiciũ nisi citet noĩatim vl̃ ꝑ edictũ.adducit no.in.c.fi.de maio.⁊ obe.⁊ de ꝓcura.in nr̃a.al's bñ nocet.Nec ob.ẜm eũ regl'a hic posita qꝛ in casu ꝓposito ex q̊ citatio facta est iudiciũ ĩtelligit ↄ oẽs illos q sciuerit vel scire debuerint cãm agi qꝛ in talibus sentẽtijs nõ noĩatur aliq̃s spãl'r:sed fert sñia in gñe sic:restituimꝰ te in integrũ prestamus auctoritatẽ adoptiõi ⁊c.⁊ idẽ in similibꝰ.Et in hoc differt iste casus ab alijs exceptis in text.nam in illis sufficit sola sciã:⁊ ĩ casu nr̃o vel simili requirit citatio saltẽ ꝑ edictũ mõ p̃dicto.Aduerte iste casus dꝫ distingui ẜm qđ le.⁊ no.in.l.si eo tpe.C.de remis.pi.i aut.si oẽs.C.si vt se ab here.ab.⁊ qđ vtrobiq3 not.ꝑ bar.⁊ bal.dico enĩ ꝙ aut ĩminet casus in q̊ nõ agit ↄ certã ꝑsonã vt puta cũ imminet cõfectio inuẽtarij:vel cũ vẽdit fundꝰ q põt esse alijs obligatꝰ:⁊ tũc satis ẽ facere ꝓclama[e] gñale ꝙ q putauerit sua interesse debeat cõparere:nõ cõparẽtes aut sciẽtes ꝓcla 36 ma faciũt sibi p̃iudiciũ.¶ †Unũ fundo vẽdito nõ pñt allegare illiꝰ hypothecã.tacẽtes aũt videnf remisisse pignꝰ:vt est tex.not.i.d.l.si eo tpe.ad idẽ.c.fi.q ma.ac.pos.⁊ qđ ibi no.Inn.vbi pꝫ ꝙ tpe mr̃imonij ↄhẽdi fiũt gñalia edicta:vt q̃cũq3 scit aliqđ impedimẽtũ debeat ꝓdere in publicũ ĩtra certũ terminũ:aut ĩplorat officiũ in aliq̊ in q̊ aliquoꝝ spãl'r interest:⁊ tũc si illi sunt pñtes debẽt citari:si aũt sunt absentes

a ¶ Et vide dñm.Ant.in.c.cãm.el.ij.in.v.⁊.vj.col.q fil.sint legi.
Sebasti.Sapia.

b ¶ In cõfessione.Et h voluit barto.in.l.ij.in fin.C.de edẽ.qñ tñ limita nõ ꝓcedere in confessione ficta:vt ꝑ Alex.in.l.cũ filiꝰ.ff.de ver.ob.Feli.in rub.de ꝓbat.col.j.Deciũ in ca.at si clerici.in princi.col.viij.ver.⁊ dñ Abb.s.de iud.itẽ limita in confessione reprobata ꝑ iudicẽ vt ꝑ Fel.i.c.capitulũ sctẽ crucis.col.xiij.ver.cõfirmat.s.de rescri.⁊ in.c.cũ venerabilis.colũ.x.s.de exce.⁊ ad hoc vide etiã Fel.in.c.j.col.iij.v.scđa cõclusio.s.de exce.zacharias.

c ¶ Cessionario.adde qđ Bart.in p̃alle.l.aut facta.col.ij.v.q̃ro vtrũ cõfessio.distiguit in iudiciali ⁊ extraiudiciali ꝙ p̃mo casu noceat scđo nõ:vt ꝑ eũdẽ.in.l.si cũ emptore.in fi.p̃nc.ff.de pact.⁊ in.l.si actor.de ꝓcu.⁊ in l.seruꝰ filij.§.j.ff.de legat.j.ipse tñ i.l.si partẽ.ff.quẽ admo.ser.amit.tenet indistincte qđ non nocet:de quo ꝑ Bal.in addi.ad Spec.in ti.de cessio.act.ver.cõfessio cedẽtis.⁊ ibi plene ꝑ spe.⁊ Io.an.⁊ ꝑ Sali.in.l.fi.C.đ ꝓcu.

d ¶ Et ibi do.ant.in.vj.col.Angel.aret.in.§.itẽ si q̃s in fraudẽ.institu.de act.in pe.colũ.⁊ do.Ia.de may.in colum.j.Adde Rom.sing.suis.fo.18.
Sebasti.Sapia.

e ¶ Proclama.qñ fieri possit citatio per edictum late tradit Feliñ.in.c.quoniam frequenter.§.porro colũ.ij.ver.considera.in primis.s.vt lite.nõ cõtest.

¶ An ⁊ qñ sit magis fauēdū actori: an reo in hoc tene doctrinā do. Azo.in summa sua in tit.de reb.du.quē sequit̄ ant. Pau. ⁊ alij ⁊ in effectu. Bar.in.l.de die.ff.qui satis.cog.vt tria tpa ꝯsiderent̄: de quo est gloss.ordi.c.cū ad sedē.de resti.spo.⁊ in.c.ex lr̄is.in gl.fi.j̄.de spon.⁊ in regula ꝯ eū in.vj.⁊ in.d.regula cū sint partiū hic alle.ꝑ istū Bar.⁊ alij in.l.inter disputātem.§.j.ff.de ver.ob.bal.in.l.qui accusare.in pe.col.C.de eden.⁊ in.l.si status.in fi.ff.de ordi.cog.⁊.l.fi.⁊ sic tēpore ferēde sn̄ie magis fauet̄ reo ad absoluendum q̄ actori ad condemnādum. Et sic ī dubio dꝫ sn̄ia ferri pro reo hinc est qd̄ si duo ordinarij pronūtiant ꝯriū: tꝫ sn̄ia ꝓ reo fallit ī causis fauorabiliori bus vt hic in tex. et est etiā tex.no. in.l.lege iul.ff.de manu.⁊ ī istis casibꝰ sicut fauet̄ in sn̄ia ita fauet̄ circa ꝓbatiōes.tex. est in.d.l.lege iul. quē ad hoc reputat sing.bal.in.c. dn̄o guerram.§. ad h̄ in ti.hic fini. l.cōra.⁊c.scdo: limita vt ꝑ gl.not. in.c.cū ꝯtingat.ī gl.iij.magna.ad fin.de rescri.⁊.d. Alex.in.l.de die. ff.qui satis.cogā. qñ eēt dubiū sup iurisditione. Itē adde qd̄ ī causis ciuilibꝰ q̄ ad dilationes dādas q̄ reo non possint dari plures dilatiōes numero q̄ actori possunt tamē dari longiores ⁊ maiores q̄ actori.gl.est de hoc valde no. in.l.sicuti.§.sed si querat̄.in gl.j.ff.si ser.vē.quā gl.Bar.ibi simpliciter sequit̄ ⁊ Bal.ibi reputat valde sing.no.Bar.in.l.si prius.in.vij.opp.j. partis prin.⁊ ibi expressius Imo.ff.de oper.no.nū.Bart.in.l.j.in.§.j. ij.col.ff.de iti.actuq̄ priua.⁊ ita intelligēdo pōt saluari gl. q̄ alias de directo diceret cōtra tex.in.l.fi.ff.de ferijs.⁊ in.l.in tribus.in glos.fi.in ꝟ.actorē.ff.de iu. Alias circa media iudicij ⁊ circa ꝓbatiōes ꝑiter fauet̄ actori sicut reo ⁊ cogita de rōne: cetera videas ī locis ī hac gl.all. Sebasti.Sapi.

a ¶ Qd̄ reus. Hoc intellige in fine cāe nā in principio fauendū est actori in medio vtriq̄ vt per Bar.in.l.de die.in princ. ff.qui satisd.cog.⁊ no.Iaso.in.l.non est nouum.C.de edendo. ⁊ ad hāc regulam vide Abb.in.c.examinata.col.iij.j̄.de iudi.

b ¶ Et ideo faceret in ar.ad qōnē q̄ furiosus hn̄s dilucida interualla si nō apparet qñ ꝯxerit matrimoniū: an tpe furoris: an tpe dilucidi interualli ad hoc vt matrimoniū valeat ⁊ filij postea suscepti sint legitimi: cū in dubijs iudex debeat iudicare ⁊ ferre sn̄iam pro matrimonio vt hic Io.an.⁊ alij in.c.pe.de despō.ipu.q̄ in dubio capi dꝫ p̄sumptio vt actus potius valeat q̄ q̄ sit nullus.l.quoties.ff.q satis.cog.⁊ de ꝟ. ob.⁊ de reg.iu.facit etiā qd̄ vult gl.in ver.ꝯstiterit.in.c.tua nos.de spō. q̄ licet alias cōfessio facta in pn̄tia non probet in iudicio ⁊ sacerdos peccat ⁊ puniri deberet reuelādo.c.si sacerdos.de of.or.bal.in.l.archigerontes.C.de epis.aud.tn̄ hoc fallit qñ confessio fieret sacerdoti ad fauorem matrimonij si eam reuelaret probaret in iudicio: ⁊ illam gl. in specie ponderat pro sing.ad hoc solus Lud.ro.in.l.si nō speciali.C. de testa. In ꝯriū est veritas q̄ imo in dubio matrimoniū presumitur contractū tpe furoris alijs cōiecturis cessantibus: ⁊ sic in dubio matrimoniū tale ⁊ filij nō essent legitimi: q2 allegāti matrimoniū contractum in illo interuallo dilucide ⁊ sane mentis incūbit onus probandi

1 Snie due sup eodē fctō ⁊ ꝯrie si reperiāt̄ date a diuersis iudicibꝰ ordinarijs illa p̄ualet q̄ est ꝓ reo.4.lꝫ fallat in q̄busdā casibꝰ si vero reperiātur date a duobꝰ delegatis stat̄ arbitrio delegātis.6.si vero ab arbitris.neutra vꝫ.7.21.vbi late.

2 Reo in dubijs fauendum est potius q̄ actori.

3 Causa matrimonialis intātū est fauorabilis qd̄ potius stat̄ opinioni vnius doctoris dicentis ꝓ ea quā pluriū dicētiū ꝯ nisi illa sit euidēter falsa.

5 Discordes si reperiant̄ duo superiores circa regimē alicuius rei eis subiecte debēt alternis annis vel vicibus gubernare aut regere.

7 Arbitri siue arbitratores dicuntur habere potestatem pro parte: et non insolidum.

8 Arbitratores discordantes non compelluntur eligere tertium.

9 Iudices ordinarij habēt iurisditionē insolidū.

10 Duo pcuratores ꝯstituti ab eodē nō insolidū: ⁊ vnus neget ⁊ alter cōfiteatur nil agūt tanq̄ ꝯrij.

11 Uicarius episcopi siue vnus siue plures dicuntur habere ordinariam.

12 Epi plures possunt p̄esse vni ep̄atui vel eccl'ie. Coadiutores duo possunt dari vni episcopo,

13 In his que geruntur per vniuersitatem stat̄ maiori parti ipsiꝰ vniuersitatis nisi minor pars aliquid rationabile opponat in contrarium. Epi in cōcilio sunt tanq̄ vniuersitas ⁊ nō vt singuli: resultat effectus de quo hic,

14 Ordinarius ⁊ delegatus pape electi iudices in vna cā si discordāt recurritur ad papā: idem si vnꝰ vno modo ⁊ alter alio modo sententiauerit.

15 Sentētie ꝯtrario super eodē facto si dentur vna ab ordinario ⁊ alia a delegato college que istarum preualebit.

16 Ratio licet non reperiatur expressa in aliqua dispositione tamen illa coniecturari debet que potuit mouere iurislatorem.

17 Casus excepti a regl'a extēdunt̄ ad casus ꝯsil'es.

18 Delegati ad vniuersitatem causarū censent̄ ordinarij ⁊ habent iurisdictionem vnusquisque in solidum licet Abb. hic teneat contrarium. Snie ꝯrie super eodē fctō late a duobus delegatis ad vniuersitatē causarū: q̄ istarū preualeat.

19 Inquisitores heretice prauitatis dicunt̄ delegati ad vniuersitatem causarum ⁊ fauore fidei habent iurisditionem insolidum.

20 Snie contrarie si reperiantur late a delegato pape ⁊ a delegato ordinarij recurritur ad papam quia isti habent potestatem pro parte.

21 Arbitri iuris an habeant delegatam vel ordinariam iurisditionem: ⁊ an si discordent teneantur eligere tertium.

22 Arbitri iuris vel assumpti de consensu partium non possunt alijs committere vices suas.

1 Duobus. †Si duo ordinarij ꝓnūtiāt ꝯtraria tꝫ sn̄ia pro reo.fallit in quatuor casibus hic cōtentis ⁊ similibꝰ. Si ꝟo delegati discordāt delegās est adeūdus. si arbitri neutra tenet. Et tria sunt dicta q̄ ꝑ se patēt. ¶ Casus literalis. Ecce duo sunt iudices in aliqua cā diuersas ꝓferunt sn̄ias querit̄ que illarū teneat. distinguit̄: si sunt ordinarij tenet sn̄ia ꝓ reo ⁊ nō ꝓ actore nisi in cā fauorabili scꝫ m̄rimonij: dote libertate seu testō ⁊ pro ipso actore sn̄ia lata fuerit. si vero sint delegati: vtraq̄ pēdet sentētia ex arbitrio delegātis: si vero sunt arbitri neutra sententia valet. Ber.

2 ¶ †No.j.q̄ reꝰ a est fauorabilior actore.l.fauorabiliores.ff.de reg.iur.⁊.c.ex lr̄is. de ꝓba. Et ex hoc ⁊ ex tex.collige q̄ in dubijs fauendū est potius reo q̄ actori: vt in regula cū iura partiū.de reg.iur.lib.vj. ¶ Not.ij. quatuor casus fauorabiles inter quos computat̄ cā matrimonialis: ⁊ intellige qñ sn̄ia fertur in fauore matrimonij. Nam in dubio standum est pro matrimonio; b vt in.c.licet ex quadā in fine.j̄.de testa.

3 ¶ †Hinc dixit no. Host.in.c.sup eo.de cog.spi.

gl.est or.cōi approbata in.c.fi.de succes.ab intest.in ver.cōpo.⁊ in.c.indicas hermanum.iij.q.ix.⁊ ita firmat do.Car.⁊ Pe.de anc.in cle.j.de ho.do. Ant.⁊ Imo.in.c.inter canonicos.de elec.⁊ Imo.in.c.fi.de presump.⁊ Gemi.in.c.j.§.si vero.de cle.egro.in.vj.⁊ Imo.in.l.qui testamento.§.nec furiosum.ff.de testa.⁊ Sali.in.l.furiosum.C.qui testa.fa.pos.⁊ illā gl.seq̄t Ioā.an.in addi. Spec.in ti.de ꝓba.§.ꝓbare sup ꝟ.pone qdā erat furiosus.⁊ ista ē cōis sn̄ia in furioso habēti dilucida interualla qd̄ actus p̄sumat̄ actus tpe furoris nisi ꝑ aliā partē cui incūbit onus probādi ꝓbetur factus in dilucidis iteruallis dū modo talis furor fuisset continuatus per aliquod spatiū: secꝰ si fuisset momētaneus vel breuis tēporis tūc nō sufficeret ꝭm Bar.in.l.ij.circa finē.ff.de bo.pos.q̄ fu.isan. cū infinitis ꝯcordātijs q̄ tradunt̄ ꝑ doc.in.l.furiosum.⁊ rō est q2 tūc concurrit p̄sumptio nature talis furoris qui p̄sumit̄ durare sicut in alijs qualitatibꝰ animi ꝭm glos.⁊ doc.in.d.c. cū inter.alias si nō eēt ista p̄sumptio nature que trāsfert onus ꝓbandi: bene verū esset q̄ actus p̄sumeret̄ factꝰ ⁊ tpe cōgruo ⁊ in loco licito ꝑ doctrinā Bart.⁊ doc.in.l. nō solū.§.sed ꝓbari.ff.de ope.no.nū. Bal.in.l.fi.C.an seruꝰ ex suo fa.et in.l.precibus.circa.vj.colū.C.de impu. Panor.ipse in.c.auditis.j̄.de prescri.⁊ in.c.in pn̄tia.in.iiij.col.j̄.de ꝓba.do. And.barba.in rub.C.q admit.in.ij.col.⁊ pōt cōfirmari ex eo qd̄ decidit Pe.de anc.in cle.j.de ho.⁊ ex eo qd̄ decidit.d.Car.in.d.cle.j.in.iij.col.quas decisiones sequitur.d.Alex.imo.in cōsi.ccxxj.inci.viso themate ⁊ dubijs.⁊ in consilio. ccxxviij.inci.visis dubitationibus: eleganter formatis: ibi videas.⁊ ꝑ d.Ias.de may.in.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui.vbi subiūgit licet ista sit cōis sn̄ia in quolibet actu gesto a furioso q habet dilucida interualla vt p̄sumatur gestus tpe furoris qd̄ tn̄ caripenderet reperire decisum in specie in m̄rimonio cū posset dici q̄ p̄dicta nō ꝓcederent fauore m̄rimonij.ar.istius tex.cū si.⁊ fauore liberorū quibꝰ iura multū fauent.l.j.ff.solu.mat. Et ꝓpterea credit in hoc passu q̄ esset multum ponderāda qualitatis actio ꝑut in simili dicit Bal.⁊ clarius. Ang.et Mod.in.d.l.furiosum.⁊ bar.in tractatu suo de teste quod incipit.c.opposita prudentie.⁊ ideo ꝭm ipsum multū esset aduertendū quale matrimoniū ꝯtraxisset furiosus ⁊ qualiter confessionē dotis fecisset: posset eīn esse sic congruū ⁊ no.matrimoniū ⁊ actus dotis taliter gestus q̄ ipsa presumptio tolleret illum furorē.alleg.Bal.in.c.j.in p̄n.in tit. per quos fi.inuesti.⁊ Bal.in.§.furiosi.insti.qui.non est per.fa.te. Ant.Fran.

¶ An furiosus habēs dilucida interualla p̄sumat̄ ꝯtraxisse matrimoniū vel alium actū fecisse tpe interualli vel tpe furoris vide Spe.⁊ ibi ꝑ Bar.in addi.in ver.sed pone an habēs in ti.de proba.⁊ vide Bal.⁊ Alex.in.l.furiosum.C.q test.fa.pos.⁊ Bar.in.l.nec codicillū. ⁊ in ꝟ.fi.C.de codi.vbi dicit q̄ debent fieri ꝑ positionē vel positiones q̄ semel tantū fecit testamētū ⁊ q̄ tūc loquebat̄ fatue.⁊ vide Ale.in cōsi.lxxxvj.in.ij.par.aduerte tn̄ q̄ si fuit furiosus ante actū factum dꝫ ꝓbari q̄ tpe ꝯctus siue actus fuit sane mentis: alias actus etiā valeat

vt est gloss. in.c. fi.de success.ab intes.ꝛ vide Lafrã. in.c.qm̃ cõtra. in ver.testes de proba.ꝛ vide Jo.an. in.d.c.fi. in nouella.ꝛ d testõ furiosi habẽtis diluci da internalla. vide Alex. in cõsil. xlij.in.j.parte.
¶ Adde late. And.sicu.consil. lx.ij.li.vbi de furioso habente dilucida internalla qui igressus erat religionem cum bonis suis.

ꝙ si vna reperit doctoꝝ opi.pro mr̃imonio illa sequẽda est lꝫ multi teneãt cõtra matrimonium qd mihi plꝫ nisi illa opi.esset euidẽter falsa. nam tunc põt sperni cõis opi. Idẽ si põt conuinci ꝓbabilib᷒ rõnib᷒ iuxta no:per Jo.an.in.c.j.de consti.ꝛ vide ibi do.Pet.de anc.fo.2.ꝛ facit egregie iste tex.pro opi.Host.sane intellecta vt predixi. hic em̃ in fauorẽ matrimonij preualet sñia vnius
4 contra iuris regulas. ¶ †No. vltimo ꝛ tene mẽti qd iuris cũ college in eodẽ officio discordant i pari numero. Si em̃ habẽt ordinariã valet sñia lata ꝓ reo nisi actor stet ꝓ cã fauorabili. hoc idu bie ꝓcedit in sñia.
5 ¶ †In alijs aũt ordinatiõib᷒ allego tibi gl.no.i.c.lꝫ.xvj.q.iij.q̃ dicit ꝙ si ecclesia est subiecta duobus epis:puta qꝛ est posita in limite diocesum vtriusqꝫ ꝛ non cõueniunt in illã ordinãdo:superioris erit officium in hac parte: vt alternis ãnis disponãt.ar.i.l.quoties.ff.de vsu fru.ꝛ tene mẽti illã glo.facit em̃ ꝙ si sint duo dñi alicuius castri vel ciuitatis pro indiuiso ꝛ nõ cõueniunt in illis dispõne ꝙ superior dꝫ prouidere vt alternis ãnis habeãt regimina.vide ad materiã qd no.bar.in.l.põponius.al's incipit si vni. ff.de re iud.ꝛ vide qd dixi in.c.prudentiã.de offi.
6 dele. ¶ †Si vero habẽt ptãtẽ delegatã dependet ꝑualiditas a ptãte delegãtis:ꝛ credo ꝙ delegãs poterit alterã vel nullã approbare ꝯm qd sibi vr̃. Nã tex.hic dicit qd vtraqꝫ pẽdet ex arbitrio delegãtis.nõ em̃ tenet alterã approbare cũ nulla sit lata ab habẽte ptãtem cum exercitium cõpetit delegatis pro parte ꝛ nõ insolidũ: vnde vnus sine alio nihil agit:vt in.c.vno delegatorũ. ꝛ.c.cãm mr̃imonij.de of.dele.ꝛ no.gl.in.d.c. prudentiã.si enim alterã approbat sumet illam validitatẽ ex autoritate delegãtis:ꝛ nõ ipsius delegati possunt enim delegati a principio dum non possunt in eandẽ sñiam ꝯuenire totum negotiũ sufficiẽter instructũ ad superiorẽ delegantem remittere:vt in.c.pro hoc.de here.li.vj.

✝Sebasti. Sapia.
a ¶ Arbitrariam. Vide.d.Jas.referentẽ ꝛ approbãtem hanc rõnem in.l. duo iudices. col.ij.ff.de re iud. vbi plura in hac materia.

7 ¶ †Si vero habẽt ptãtẽ arbitrariã[a] neutra sñia valet: qꝛ nemo illorũ hꝫ ptãtem insolidũ. Et idẽ eadẽ rõne dicendũ puto in pluribus arbitratorib᷒ pari numero discordantibus:tum qꝛ est eadem ratio hoc casu in arbitris ꝛ arbitratoribus:tum quia tex.iste loquitur gñaliter in habẽtibus potestatem ex cõpromisso:ꝛ arbitroꝝ duo sunt gña. vt in.l.si societatẽ.§.arbitroꝝ.ff.ꝓ socio.ergo text. iste loquẽs simpliciter debet intelligi in gñali significato qꝛ non apparet rõ restringendi.xix. di. si romanorum.ꝛ.l.de pretio.ff.de publi.ꝛ.c.solite de maio.ꝛ obed.ꝛ hoc videtur in effectu sensisse bart.in.l.j.§.si plures.ff.de exercito. vbi dicit qd habẽtes officiũ priuatũ autoritate ꝛ vtilitate a litigatoribus habẽt ptãtem nõ insolidũ sed pro parte.alle.in ar.l.parui.al's.l. pedius.ff.de arbit.
8 ¶ †Et idẽ sentit Bald.in.c.j.de inuesti.in ma.fa. colla.x.vbi plus dicit ꝙ duo arbitratores discordantes nõ compelluntur eligere tertiũ: quia isti sunt vt quidã proxenete a quorum personis nõ receditur.l.si quis arbitratu.ff.de verb.ob. patet etiã hoc in fi.nã si haberent potestatem insolidũ disponeretur in istis compromissarijs sicut in ordinarijs dicitur in prin. Unde ego puto ꝙ ratio fundamentalis decidẽdi hic sumitur ex solidita
9 te vel defectu ptãtis. ¶ †Nã qꝛ ordinarij habẽt ptãtem insolidũ:vt.l.vna.ff.de offi.cõsul.not.gl. in.c.prudẽtiã.de offi.dele.ꝛ ibi plene dixi ꝑ bar.i d.§.si plures.ꝛ.d.l.põponius. Ideo vtraqꝫ sñia deberet valere:qꝛ lata ab habẽte solidam potestatem:sed propter contrarietatẽ non pñt ambe cõcurrere:ideo eligitur fauorabilior absqꝫ alia superioris approbatione. In delegatis vero q nõ habent potestatem insolidũ saltem respectu exercitij:vt.s̃.dixi:non potest habere locum qd disponitur in ordinarijs qꝛ deficit ex defectu potestatis:cũ nulla reperitur lata sñia ab habente totam potestatem vnde recurritur ad superiorẽ non solum pro nuda absolutiõe vt ab eo recipiat fomentum ꝛ validitatem ex noua approbatione:vt.s̃.dixi. Eadem fuit ratio respectu compro

b ¶ Qñ ordinari᷒ ꝛ delegat᷒ simul ꝓcedẽtes ferunt sñias ꝯtrarias recurritur ad superiorẽ delegati ac si fuissent late a duobus delegatis.et idem tenet bal. hic post alios.ꝛ docto. in. d. cap. per hoc.de

missariorum nam nulla sententia seu laudũ reperitur latum ab habẽte solidam ptãtem:nec recurritur hoc casu ad superiorẽ sicut in precedenti:qꝛ ex quo partes recesserunt a prouisiõe superioris ꝛ voluerũt sibi ꝓpria autoritate prouidere superior se de tali laudo nõ impedit. ar.in.l.fi.C.de pac.conuen.sup do.facit qd in simili no.Bar.in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro soc. Uel dic ꝛ melius ꝙ a personis arbitrorum non receditur nisi quãdo male pronuntiant: vnde sicut qñ nõ pronuntiant nõ habetur recursus ad superiorem:qꝛ partes non videtur cogitasse de superiore:imo totũ oppositũ cũ scienter ab eo recesserunt eligendo sibi arbitros seu arbitratores:vt legi.ꝛ not. in.l. si quis arbitratu .ff.de ver.ob.ita dicendũ est vt cesset iudicis officium quando pronuntiant pari numero:qꝛ videntur nõ pronũtiasse cum impedi-
10 uerunt se:ꝛ perdunt potestatem suã sic se diuidendo. ¶ †Ad hoc vide quod no.in.c.si duo.de procur.li.vj.in.gl.iij.que notanter dicit qd si sunt duo ꝓcuratores nõ insolidũ quorũ vnus negat alter confitetur nihil agunt:ꝛ perinde est procedẽdũ contra dñm ac si nihil dixissent. Et has puto rõnes decidendi ad totũ tex.quicquid sentit hic gl.fi.et precipue male dicit quatenus dixit ꝙ in ordinarijs hoc fuit statutũ: qꝛ non potest haberi recursus ad superiorẽ:qd est falsum:cũ speciale sit in papa vt ꝯ eũ desit superior:vt in.c.licet.in fi.de ele.ꝛ.ix.q.iij. cuncta per mundum. Ex his dico hic nõ fuisse editũ ius de nouo cum ratio sit ãtiqua. Sed rñdetur quid iuris ꝛ pro hoc quia papa hic rñdet ad consultationem cum questio ista accidisset in facto:vt colligitur ex tex.in prin.ibi sicut accepimus ꝛc.pro hoc qd no.gl.in.c. consultatiõi. de tẽp.or.ꝛ.c.ex tua.de fil.presby.ꝛ hec faciunt ad infra dicẽda. ¶ Et primo circa primam partem quero de exemplis. Sol.doc.vario modo exemplificant:puta in duobus comitibus consulibus doc.ꝛ simili
11 bus. ¶ †Et in ecclesiasticis potes ponere exemplum in duob᷒ vicarijs eiusdem epi qui habent ordinariam:vt not.gl.xxv.di.perlectis.et Inn.in.c.suam.de offi.vica.ꝛ gl.in.c.licet.eo.ti.lib.vj.ꝛ Bar.in.l.vna.ff.
12 de offi.cõsul. ¶ †Itẽ in duobus epis qui ex spãli dispositione pape possunt prefici eidem epatui:vt notãter legi.ꝛ no.in.c.non autẽ. vij.q. j. Item in duobus epis diuersarum diocesum quibus eadem ecclesia est subiecta quod potest contingere tam de iure cõi:vt.s̃.dixi qñ ecclesia esset in limite vtriusqꝫ:ꝙ de iure spãli.vt puta prescriptiõe vel fundatione vel priuilegio.arg.eorũ que leg.ꝛ not. in.c. cum dilectus. de consue. Itẽ ꝯm Joã.and.cum duo coadiutores dati essent epo de clẽ. egro.c.j.li.j.ꝛ no.hunc casum. Itẽ dicit cũ epi in concilio prouinciali
13 pari numero discordãt. ¶ †Aduerte:qꝛ nõ puto ꝙ in hoc bene dicat licet doctores sequẽtes simpliciter cũ eo transeant aliter non inuestigãdo veritatẽ:ꝛ quod hoc dictum sit falsum probo:epi in cõcilio sunt tanꝙ vniuersitas ꝛ nõ vt singuli:ideo statur maiori parti nisi minor pars aliquid rõnabile opponat in ꝯtrariũ:vt est tex.iuncta gl.in.c.ij. lxv. di.facit.vj.q.iij.scitote.ꝛ.c.graue.ꝛ qd ibi no.de preben.vide gl.not. in c.ij.de arbi.lib.vj.versi.circa iudices. Certũ est ꝙ incõpetentibus pluribus vt vniuersis non valet quod agitur nisi concurrat ad minus maior pars totius vniuersitatis nec sufficit maior pars respectu minorũ partium:vt est tex.no.in.c.ecclesia.el.j.de elec.facit.c.j.de his que fiunt a maio.par.capi.ꝛ aperte etiam in synodo sensit gl.prealle.in.d.c.ij. ergo dispositio huius tex.non potest habere locum in vniuersitate si singuli discordant pari numero:quia in nulla parte consistit vniuersitas facit quod notatur in gl.in.c.cum inter. R.de electio.ꝛ ipsa iurisditio ordinaria non est in singulis:sed apud ipsam vniuersitatem.vt nota. Inno.in.c.irrefragabili.§.ceterum.de offic.ordi.ꝛ in. c. cum nõ ignores.de preben.ergo necessario oportet dicere quod hoc capitulum in principio non potest adaptari ad episcopos concilij prouincialis vel alterius vniuersitatis habentis iurisditionem et hec est ipsa veritas. Sed forte Joan.an.sentit quod episcopi in prouinciali concilio sunt vt singuli:sed minus bene: quia vt singuli non habent potestatem in diocesibus alienis vel subditis aliorum ꝛ tamen in concilio ꝓuinciali possunt tractari cause omniũ de prouincia:vt in.d.c.scitote. Itẽ cause episcoporum:ꝛ tamen certum est ꝙ vnus episcopus non est supra alium:ergo iudicant vt vniuersitas que iure communi recipit in communi illam potestatem:facit quod legitur ꝛ notatur in.c.j.de iudic.et
14 hec bene notabis. ¶ †Scdo dubitatur qd si ordinarius[b] procedit cum delegato pape ꝛ proferunt diuersas sententias an habeat locum prima pars capituli an secunda. Jo.an.dicit recurrendũ ad papam et sic ꝙ casus iste determinetur per secundam partem capituli mouetur per.c.ꝑ hoc.ꝛ de here.li.vj.vbi patet quod si ordinarius:ꝛ inquisitor discordant recurritur ad papam. Inquisitor autem heretice prauitatis habet delegatam:vt ibi ex hoc innuitur.ꝛ not.facit.c.ne aliqui.eo. tit.lib.vj.quasi velit tex.in dicto.c.per hoc. qd potestas delegata per papam tanꝙ dignior trahat ad naturam suam ordinariam potius ꝙ econtra.huius autem dicti nõ reddit Jo.an. rationem. ego autem credo rationem illam esse quoniam eo ipso qd papa dat delegatum ꝛ mandat vt ordinarius absqꝫ eo non procedat in certo negotio videtur sibi adimplere potestatem quam habebat vt solus possit procedere ꝛ videtur dare vtriqꝫ exercitium pro parte sicut in pluribus delegatis supra dixi ad hoc.ꝛ.d.c.per hoc.ꝛ quod not.in.c. si soli. de concess. preben.li.vj.ꝛ sic sententia non reperitur lata ab habente potestatem insolidum

bereti.li.vj.s3 tu vide Bar.Ang.⁊ Jmo.in.l.duo iudices.ff.de re iud. vbi Bar.⁊ Pau.de cast.tenent.ꝙ si pcedat simul vnꝰ ordinariꝰ ⁊ vnꝰ delegatꝰ ⁊ ferāt ꝯrias snias d3 recurri ad principē delegātē tāꝗ eēnt duo delegati.l3 Ang.ibi dicat ꝙ valebit snia p reo sicut si essent duo ordinarij.s3 p opi.Bar.dico esse casum in terminis i.d.c.p hoc. de here.l.vj.⁊ hāc opi. Bart.⁊ Pau.de ca.t3 expsse et in terminis Arch. i.c. si qs eps accusatus.circa fin.ij. q.vij.

¶ Adde Alex. consilio. clxxx.ij. libro. Anto. Francisc.

¶ Circa hoc an ⁊ qñ plures iudices faciūt diuersas snias q̄ preualeat et an sit recurrendū ad principē vide plene p Ale. in. l.duo ex tribꝰ hic alle.⁊ in l.si i tres.ff.de arbi.⁊ qd de pluribus executoribꝰ datis in testō si sunt iter se ꝯrij in exequēdo tunc recurrēdum est ad ep̄3 p ea q̄ habēt in.l.si qs ad declinādā.et in.l.nulli. C.de epi.⁊ cler.et adde ꝙ si vnꝰ ex executoribus datis in testō moriatur non pōt ep̄s aliū eiꝰ loco subrogare: imo nec ipe executor possit seipsu3 subrogare. vt p Bald. in.d.l.nulli.in vlt. col.⁊ vide Spe.i ti.de loca.§.nunc xo aliqua.in xs. qd si sunt p̄tes et ibi per Jo.and.in addi.⁊ vide pau. de ca.in ꝯs.cxlvj. vbi dicit ꝙ si tot executores sunt viui q̄t sunt mortui viui exequuntur quod est not.

¶ Fauorabili.et in eo ꝙ dicit do. Ant.hic:ꝙ pendet ex arbitrio superioris si essent duo ordinarij ferētes snias ꝯtrarias qñ nō apparet qs ex litigātibꝰ sit actor ⁊ qs reus est tex. sing. ſm vnā lect. quā ponit ⁊ seqꝫ ibi bar.in.l.duo iudices.ff.de re indi. ⁊ dt illū casū nō esse alibi.⁊ idem dicit Bald. hic. ⁊ Sebasti. Sapia.

b ¶ De arbitris. vide Abb.⁊ moder.in.c.suspicio

insolidū sicut reperitur in ordinarijs: vt.s. dixi. merito hoc casu recurritur ad superiorem sicut obseruatꝫ in pluribus delegatis. 15 ¶ † Et per hoc potest decidi alia questio quā ponit hic Jo.and. videlicet quid si cōcurrant in diuersis sententijs ordinarius ⁊ delegatus collegę.so.Jo.and.qd̄ si snia ordinarij est pro reo videtur summe equum ꝙ illa preualeat. Jdem si pro actore in cā fauorabili: vt sit rō ſm eum ne impediat ipsius effectū contraria snia delegati quem non impediret scda snia ipsius collegę delegantis vt hic patet. Sed si alias ordinarius pro actore in causa non fauorabili ferret sententiā: delegatus vero pro reo pronūtiat putat hoc casu neutrā valere cum vtraq3 a pari potestate depēdeat, nec sit casus determinatus.facit.l.cōmodissime.ff.de libe.⁊ post hu.⁊.c.susceptum.de rescri.li.vj. Nam si hec iura non emanassent diceremus omni casu sniam nō valere discordātium numero pari. Ego vero in hoc vltimo membro teneo contrarium: qꝛ quēadmodum ordinarius in illa causa habet solidam potestatem: ita ⁊ delegatus collegę cū representet personā delegātis ⁊ quantum ad illā causam habet potestatē solidam ipsius delegantis.vt in.c.sane.ij.de off.dele.⁊.l.fi.⁊ prima. ff. de offi.eius cui manda.est iurisditio ⁊.c.studuisti.de offi.legati.ergo idem dicendum in istis hoc casu quod in pluribus ordinarijs: nec video aliquam bonam rationem diuersitatis presertim quia vt predixi hic nō ponitur ius nouum cum ratio sit antiqua. 16 ¶ † Et, licet ratio non exprimatꝫ in tex. tñ illa debet coniecturari que naturaliter potuit mouere iurislatorem ad sic respondēdum. iuxta no.in.l.tale pactū.ff.de pac.⁊ per Cy.in.l.non dubium.C.de legi.⁊ per Bart.in.l.maximū vitium. C.de lib.pre.facit qd̄ no. Dy.in regula fi.de reg. iur.li.vj. 17 ¶ † Alterius circa istam partem quero quid in alijs casibus fauorabilibus vltra casus hic expressos in tex. Sol. sentit Vincē. idem dicendum.s.qd̄ isti quatuor casus ponuntur hic cā exempli: ⁊ hoc mihi satis placet: nam ea que ponuntur causa exempli non habent restringere regulam: vt legi.⁊ not.in.c.j.ne cle.vel mona.⁊.l.ita vulneratus.⁊.l.istud.ff.ad.l.aquil. Jtem casus excepti a regula extenduntur ad consimiles casus vt no.gl.in.l.j.C.de condi.indebi.allegat tex.in.c. cum dilecta.de confir.vti.quem ad hoc tenebis menti. 18 ¶ † Venio ad secundam partem.c. ad cuius declarationem primo quero quid si sunt delegati ad vniuersitatem causarum. Sol.doc.hoc non tangunt sed ex ratione Bart.in.l.si vni.alias pomponius prealle.⁊.d.l.j.§.si plures.de exerci. videretur dicendum idem in eis qd̄ in pluribus ordinarijs: quia isti censentur quasi ordinarij: vt no.gl.in.c.cum causam.de app.vnde tenuit Bar. in locis prealle.sentit gl.secundum vnum intellectum in.d.l.si vni.quod isti habent iurisditionem ⁊ exercitium insolidum sicut plures ordinarij: ⁊ sic per rationē predictā deberet valere alterius snia in casu fauorabili.[a] Sed ego hoc dictum reprobaui in.c.causam matrimonij.de offic.dele.p tex.sing.iuncta gl.in.c.vt officiū.de here.lib.vj.in prin.in ver.separatim.inducendo illum text.per locum a speciali. 19 ¶ † Nam inquisitores heretice prauitatis deputati in aliqua prouincia seu ciuitate vel castro dicuntur delegati ad vniuersitatē causarū: vt no.Jo.and.in.d.c.per hoc.⁊ idem sentit hic vt predixi.⁊ probatur subtiliter in.c.ne aliqui.eo.ti.li.vj.⁊ tamē in eis speciale est fauore fidei vt possint procedere separatim: ergo regulariter debent simul conuenire sicut delegati ad certam causam: vt in.d.c.causam. Nec obst. iura allegata per glo.⁊ Bar.qꝛ non restringunt in casu nostro.sed proce.ūt in alia materia ⁊ pro pri-

nis.s.de offi.dele. Alex.in.l.inter pares.col.ij.ff.de re iu. Bar.in.l.fi. in ij.no.C.de iud. Ang.⁊ Pau.de ca.in.l.apertissimi.C.e.ti.vide Abb.in c.cum dilectus.col.x. ver.⁊ per hoc decidi potest questio.s.de arbi.

c ¶ Ad superiorē. Adde qd̄ si duo executores testamenti discordant in exequēdo in legatis ad pias cās ep̄s erit diffinitor ⁊ i alijs p̄ses loci s3 Bal.in.c.fi. circa prin.de offi. dele.⁊ alle.l. duo indices. ff. de re indi.⁊. l. maiorē. ff.de pac.

mo facit qꝛ delegati representāt personam delegantis: vnde iurisditio nō est fundata in ipsis delegatis: sed in persona delegātis.d.l.j.ff.de offic. eius cui mā.est iurisd.⁊ in.d.c.sane.merito qualitercūq3 sint censendi possunt habere exercitium pro parte ⁊ nō insolidum cum sint loco vnius.et p hoc dico quod si episcopus constituit aliquos officiales simpliciter i aliqua parte diocesis nisi eis dederit ptātem insolidum non possunt procedere separatim.⁊ si pferunt sententias contrarias neutra valet sed recurrendum est ad ipsum episcopū. Nam isti officiales foranei habēt delegatam ad vniuersitatem causarum ⁊ nō ordinariā: vt no.gl.in cle.⁊ si principales.de rescri. ⁊ de istis delegatis ad vniuersitatē causarū vide qd̄ no. Bal.in.l.a iudice.C.de indi. 20 ¶ † Scdo queritur quid si delegatus pape cum subdelegato collegę ferunt diuersas sententias.dicit Joā.and.se putare hunc casum non habere dubiū quin depēdeat a potestate papali.de offi.deleg.super questionū.§.pe.⁊ eo.tit.si duo ex tribus.lib.vj.⁊ hoc placet: qꝛ isti habent ptātem pro parte ⁊ non insolidum cū semper representent personā vnius s.delegantis. 21 ¶ † Circa vltimā partem.c.quero an qd̄ hic dicitur de arbitris[b] electis per cōpromissum habeat locum indistincte. Sol. Jo.and. restringit tex.ad arbitros assumptos ex volūtate.secus si ex necessitate.quasi velit qd̄ i arbitris iuris non procedat qd̄ hic dicitur: sed eis discordantibus recurrendū est ad papā.ar.de offi.dele. ab arbitris.libro.vj.sed hoc originaliter voluit Vincē.in.c.suspicionis.de offi.deleg.vbi dicit ꝙ si arbitri assumpti super suspicionis articulo ferunt diuersas snias: vt qꝛ vnus pronuntiat iustā esse recusationis causam allegatam.reliquo pronuntiante oppositum: recurrendum est ad superiorem[c] qui approbabit vnā ex diuersis sentētijs sicut obseruatur in duobꝰ delegatis.vt hic scda parte.c.j.⁊ in.l.duo iudices.ff.eo.sed Spe.in tit. de recusa.§.fin.ver.sed quid si arbiter.tenet indistincte quod siue arbitri discordent in sentētia ferenda siue in iam lata compelluntur eligere tertium.[d] ⁊ aliud est ſm eum in puris delegatis: qꝛ illi per sententiam finierunt causam merito recurritur ad delegantem sed in casu nostro causa principalis remaneret impedita.ideo ad faciliorem expeditionem debet tertius assumi. Mihi non placet hoc dictum Spec.licet in se videatur equum.nā sibi resistit iste text. vbi patet ꝙ tales arbitri nihil agūt. Jdem cū functi sunt per pronuntiationem officio suo nō possunt eligere tertium.vnde dico ꝙ tertius assumitur ante pnuntiationem cū non possint cōuenire in vnam sentētiam ⁊ non post: vt innuit tex.in.d.c.suspicionis. ⁊ vide quod ibi de hac materia plenius dico vbi prosequor: an isti sint delegati an ordinarij. vide Jo.an.in addi. Spe.in tit.de recu.§.fi.ver.sed nunquid arbiter.vbi dicit ꝙ non sunt mere delegati nec mere ordinarij. quasi sentiat quod sit quedam species per se seu mixta. Nam non videtur dicendū qd̄ sint ordinarij cū non habeant iurisditionē nisi in certo articulo: nec mere delegati: qꝛ pnceps eos nō elegit: sed fuerūt assumpti 22 consensu partiū. ¶ † Et ideo dixit ipse in tit. de arbi.§.differt.ver.sed nunquid.qd̄ isti arbitri nō possint ꝯmittere vices suas sicut nec alij arbitri compromissarij quod possent si essent ordinarij vel delegati. Ego tñ puto qd̄ potestas istorū magis accedat ad naturam delegate iurisditiōis ꝗ ordinarie.arg.d.c.suspicionis.⁊.d.c.ab arbitris. que ponuntur in ti.de offi.dele.⁊ nō in titu. de offi.ordi.⁊ valet arg.a situatione rubrice. vt not. in gl.in.c.tibi qui.de rescrip.lib.vj.⁊.c.si super gratia.de offi.delega.lib.vj.⁊.c.bone.j.de confir. vti.

d ¶ Eligere tertiū. Adde qd̄ qñ duo ordinarij discordāt in snia ferēda debēt assumere tertiū.tex.est quem ibi not. Bar.in.l. in offerendis.C.de ap. si tñ ferant snias ꝯtrarias h3 locū dispositio huius decre. quā multipliciter et singulariter limita vt p Bal. hic. quid aūt in tribꝰ iudicibꝰ penitus discordātibꝰ. vt qꝛ vnus condēnat. aliꝰ simpl'r absoluit a petitis: aliꝰ absoluit ab instātia iudicij cuius snia valebit. dic qd̄ pualet snia illiꝰ q absoluit ab instātia: qꝛ in illa saltem tacite duo ex his concordāt ſm Bar.no. in.l. inter pares.ff. de re iu.p quo facit tex.in.c.j. de arbi. li.vj.⁊ i.l.diē proferre.§.si plures. ff.de arbi.sed vbi inter eos tres penitꝰ esset discordia ita ꝙ nō possit dari tacite cōcordia saltē duorum tunc valebit snia illa que magis fauet reo vt sentit Bal. in .d. l.inter pares. qd aūt de iudice qui dicit pronuntio put cōsultum est quando emanauerunt duo consilia contraria an snia eēt nulla rōne perplexitatis dic ꝙ sic secundū Bar.no.in.l. duo iudices.in fi.ff.de re iu.⁊ Bal. hic: quē omnino vid ponit hic mille pulcherrima ad materiam.

a ¶De substãtialib⁹. Que sunt de substãtialib⁹ appellationis ⁊ q̄ de accidentalib⁹. de forma aũt substãtiali est, vt cõtineat nomē appellãtis iudi. a quo appellat. sniam a qua appellat. l.j.§.fi.cũ.l.seq.ff.eo.nomē aduersarij.vj.q.v. formã iudicis for.d.§.ad quē. ⁊ qđ petant apostoli ⁊ de hoc.in.c.ab eo. ⁊ i.c. vt sup.e.ti.in.vj. ⁊ in cle.ij.e.tit.circa prin. vide Bart. in. l.j. §.fi.in fi.j.col. vbi si procurator appellat dʒ procuratorio noīe appellare: ⁊ si simpliciter appellat intelligit pcuratorio nomīe ⁊ si erat iã fact⁹ dñs litis põt etiã proprio noīe appellare de noīe iudicis. Bar. ibi ɔcludit ꝙ sufficit exprimere nomē dignitatis iudicis. pl⁹ voluit Spe. e.ti.§. de offic. in fi.i ver. sed pone. ꝙ si in rescripto seu in cõmissiõe nõ sit exp̄ssũ nomē iudicis a quo appellatur valebit cõmissio appellationis ⁊ rescripti ⁊ satis est ꝙ constet de cã. ⁊ de persona inter quas lata est snia qđ not. de tertio vide Bar. in. d.§. fi.cum.l.sequē.de nomīe aduersarij dic qđ si omittit nõ vitiatur ap. vt §.fi.cum.l. sequē. vbi gl. ⁊ doc. per Bar. ⁊ alios in.l. iij.§. sed illud.ff. eo. ⁊ adde singul. d.Bal. in.l.etiam C.de fal.causa ad se.l.quod si appellaui a snia quã dixi latã cõtra me die decimo mensis que tamē fuerat lata die vndecimo quod talis falsa demonstratio non vitiat appellationem qđ tene menti. Sebastia. Sapi.

a ¶De substãtialib⁹. Quare non valeat huiusmodi cõsuetudo declarat Abb. in.c. fi. in no.§. de dilatio. aliter declarat.d.Ant.de bu. in repe.c.fi.colũ. iiij.§. de consuetu. ⁊ ꝙ nõ valeat consuetudo contra substantiã actus tradit Ale. in.l.de pupillo.§. qui nuntiat.ff.de ope. no.nun. ⁊ ꝙ valeat tollēs accidentalia appellationis tenet Jo.de ana. in consi.lj.inci. in causa illorum. in fi. vide ad hec An.siculum in repe.rub.de fide instru.col.xxxj. ante finem.

b ¶Omisso. Intellige ẜm canones: ꝙ ẜm leges gradatim est appellãdum ad proximum superiorem ⁊ nõ posset appellari ad imperatorem omisso medio: vt.l. imperatores.ff.eo. de quo.j.eo.si duobus.

¶Ex quo infero ꝙ in casu huius.c. qñ ferunt diuersas snias debēt regulari vt delegati: non aũt vt ordinarij maxime qꝛ q̄libet pars elegit vnũ: vt in.c.cũ spãli. de ap. vnde graue esset dicere ꝙ alteri⁹ snia p̄ualeat cũ nec debemus dicere ꝙ ad superiorē non sit recurrendũ cũ autoritate iuris isti sunt deputati: merito cessat in eis rõ quã assignaui.s. in arbitris volũtarijs. Et eadē rõne idē puto dicendũ in arbitris assumptis inter epm et subditũ suũ iuxta materiã.c.si clericus aduersus clericum.xj.q.j. nam illi non possunt dici proprie ordinarij cũ eligantur sup vna causa dũtaxat ⁊ a partib⁹ lʒ iuris autoritate cognoscãt. vñ placet vt eis ferentibus diuersas snias in pari numero recurrat ad papã sicut p̄dixi in assumptis super articulo suspiciõis. arg.d.c. ab arbitris. Et per hoc habes lõge pleni⁹ ⁊ meli⁹ hoc.c. declaratũ q̄ p alios scribētes hic. Glo. sunt faciles ⁊ satis s. expedite. ⁊ in eo qđ dꝛ in prima gl. aliquos dicere ꝙ in causa criminali epi debent oēs esse cõcordes: dic vt plene dixi in.c. non potest.s.e.

¶De appellationibus: recusationibus: ⁊ relationibus. Rubrica.

1. Appellatio: recusatio: ⁊ relatio: extinguunt quicquid post ipsas fuit attentatum.
2. Cõsuetudo contra substantialia appellationis non valet puta ꝙ non appelletur ad superiorem sed ad equalem vel inferiorem.
3. Appellatio iterposita omisso medio qñ valeat. Quid sit appellatio: tam iudicialis quam extraiudicialis.
4. Appellatio quos effectus pariat: ⁊ an suspēdat vel extinguat.
5. Excõicatio non suspenditur per appellationem subsequentem: sed deuoluitur ad superiorem et tollitur eius presumptio. Appellari põt a snia nulla nõ ꝙ p hoc suspēdatur qꝛ nulla est sed vt deuoluatur ad superiorē.
6. Appellatio quo ad eius formã. i. quo ad modũ p̄cedēdi sup ea est de iure positiuo: quo ad effectum vero vel substantiam est de iure naturali.
7. Princeps potest tollere appellationem: siue qđ ab eius sentẽtia nõ appelletur vel qꝛ committit causam appellatiõe remota ⁊ ratio est quia pro principe multum presumitur.
8. Iudex appellationis põt reformare supplere ⁊ pro parte approbare prout melius sibi videtur sententiam a qua extitit appellatum.
9. Appellari nõ põt a snia illius qui non recognoscit superiorem: nisi sit notorie iniusta quo casu recurritur ad papam: an aũt succurratur per denuntiationem euangelicam remissiue.
10. Iudex appellationis si non reperiatur in loco appellatur ad superiorem loci.
11. A snia lata p rectorem alicuius collegij secularis appellatur ad p̄tãtem loci, si vero collegium est ecclesiasticum: appellatur ad episcopum.
12. Collegium dicitur ecclesiasticum si in eo pro maiori parte sint clerici.
13. Absentia epi vel alterius ecclesiastici iudicãtis tanq̄ secularis appellatur ad secularem superiorem non autem ad superiorem ecclesiasticum.
14. Iudex tenet parti in syndicatu respectu inique sententie siue pars non appellauerit: siue appellauerit ⁊ succubuerit.
15. Arbiter siue arbitrator ⁊ similes quo casu teneantur parti ad interesse respectu inique sententie quam tulerunt.
16. Aduocatus vel procurator si per ipsorum imperitiã aut negligentiã quis iniuste causam perdat: an teneatur in foro anime ad interesse. Pene an habeant locum in foro anime.

¶Hec rubri. continuari potest duobus modis. Primo ad totum precedentem tractatũ huius scđi libri. Scđo spalius ad rubricã proxime precedentem. Et primo sic. Supra in precedētibus rubricis visum est de his que fiunt in iudicijs: ⁊ tandē de ipsis sententijs merito restabat tractare de remedijs quibus ipsi litigãtes releuant in iudicijs: nõ subijcitur ⁊c. ẜm Gof. vel scđm Joã. an. sic. Quia si a sententia non appellat transit in rem iu. ⁊ de hoc vidimus.s.tit.proxi. appellatio aũt impedit effectum rei iu. ideo de illa videndũ est: vel cõtinua tu clarius ⁊ tertio. Supra visum est de sententia ⁊ eius effectu: sed qꝛ appellatio est remedium contra sententiam: merito subijcit hec rub. de app. ⁊ quia scđm Jo. and. appellatio recusatio: ⁊ relatio eque conueniunt in iurisditione iudicis suspendenda ne autor haberet materiam multiplicãdi rubricas annectit omnia ista tria simul. ¶ 1 † Ex hac continuatione notabis ꝙ sicut appellatio suspendit iudicis iurisditionem ⁊ per cõsequens reddit nullũ quicq̄d postea fuit attentatum. vt in.c.si a iudice. ⁊.c. non solũ. de ap. li.vj. ⁊.c. super questionum. in fi. de offi. deleg. ita dicendum videtur de relatione ⁊ recusatiõe. Et de relatione dic vt plene leg. ⁊ no. in.c. intimasti. j.e. vbi dicam. De recusatione vide glo. que hoc tenuit in.c. quoties.ij.qõ.vij. que notanter dicit p illum tex. ꝙ quicquid fit post recusationem eque cassatur sicut si fieret post appellationem. ⁊ est ɔ Inn. qui in.c. cum speciali.j.eo. dixit qđ nõ meminit se legisse ꝙ nõ valeat processus post recusationem si non fuit appellatũ: sed tu de hoc distingue vt plenius dicã in.c. cum speciali. ¶ Super hac rub. vltra alios soleo querere de plurib⁹ ad materiam dilucidãdam. Primo quid sit appellatio. Scđo de affectib⁹ ipsius. Tertio quo iure sit adinuenta. Quarto quid sit officium iudicis ad quē. Quinto q̄d si in loco nõ sit iudex appellationis. Sexto ad quem debet appellari a rectore cuiuslibet vniuersitatis seu collegij. Septimo nũq̄d omittēs appellationē possit pro iniquitate sniē agere ad interesse contra iudicē ⁊ nũquid teneat iudex saltē in foro anime. ¶ Ad primum vide gl. i ista materia satis bonã.ij.q.vj. i summa. per Host. ⁊ Gof. in eorum summis huius tit. et 2 ho. gl. in.c.ij. de consuetu. lib.vj. ¶ † Et not. illam presertim ideo ꝙ dicit non posse induci cõsuetudinem cõtra substantialia appellatiõis. secus circa accidentalia. De substantialibus[a] aũt appellationis inter cetera est vt appellet ad maiorem non autem ad minorem vel ad parem vel eundē iuris fictiõe. vt in.d.c.ij. ⁊ in.l.j.§. si quis in appellatione.ff.e.tit. De accidentalibus aũt est vt appelletur gradatim. vnde valet cõsuetudo vt appelletur omisso medio. vt in.c. referēte. iuncta gl. de prebē. allego tex. meliorem ⁊ rotundum in.c. romana.§.j.j.eo.tit. libꝛ.vj. Item dic quod etiam cessante consuetudine valet appellatio omisso[b] medio si non fuit obiectũ: vt not. gl. in.c. dilecti.j. eo. ⁊ hoc modo potest intelligi dictum capitulũ 3 referente. ¶ † Circa principale quesitũ. s. quid sit appellatio. vide etiã per Bar. in.d.l.j. vbi positis ⁊ impugnatis aliorum diffinitionibus diffinit ipse sic. Appellatio est ius[c] quo interim p̄ma sentẽtia extinguitur ⁊ cause cognitio ad iudicē superiorē deuoluitur. ⁊ hoc quo ad appellationē a diffinitiua. Sed p̄fecto iudicio meo nõ bene euacuat naturam appellatiõis sicut debet facere q̄libet bona diffinitio vt de leg.j. ⁊ qđ ibi nota.ff. de dolo. vnde ego diffinirē sic. Appellatio est a minore iudice ad maiorem p̄uocatio q̄ si est legitima: p̄uẽtiatũ ⁊ iurisditionē iudicis quo ad illã cãm suspendit ⁊ ipsius cognitionē ad superiorē trãsfert. ⁊ hoc q̄tum ad appellationē iudicialē.

extraiudicialis

Adde an suspendat vel extinguat eũdem consil.lix. io. de ana. cõsi.ix.

c ¶Est ius. tu põdera qꝛ hic dixi ꝙ ius ⁊ beneficiũ sunt diuersa.l. nulla.ff. de legi. cũ ergo appellatio sit bñficiũ ergo non est ius nec ob.l.j. §.j.ff.e. inquantũ dicit ius appellãdi qꝛ nõ sequitur qđ appellatio sit ius sicut dicim⁹ in simili de bñficio suitatis: qꝛ dicit ius suitatis. Itē capit ius appellandi. Itē facultas ⁊ ptãs appellandi: sed pro Bart. adduxi insti. de ac. in princ. vbi actio est ius ⁊.l.j.ff. de bo.pos. vbi bonorũ possessio est ius ⁊ qđ habet in.§. ex nõ scripto. isti. de iure na.gē. ⁊ ci. vbi cõsuetudo est q̄d facti ⁊ tñ est ius. adduxit.l.j. in xbo iure appellatiõis. C. de rel. postea dicebã posse saluari Bart. vt dicamus ꝙ illud verbũ ius capiat late vt cõprebendat iuris beneficiũ: vt dꝛ in.d.l. nulla in se virtus. non aũt benignitas ⁊ per infinita iura q̄ allegaui ꝙ appellatio erat bñficiũ remediũ ⁊ auxiliũ vt videri põt in reportatis. et vedi hanc diffinitionem qđ appellatio est iuris bñficiũ aptũ impedire sniē executionem et deuoluere negotiũ ad superiorem. And. Barba.

extraiudicialis vero pōt sic diffiniri. Appellatio est a psenti vel verisimiliter grauamine futuro ad superiorē prouocatio: q̄ si est verisimilis et pbabilis ipsam causam ad superiorē transfert vt ea pendente nil in ipsius preiudiciū attentetur quod declara vt plene dicetur.j.eo. bone. ¶ † Quo ad scdm quis sit appellationis effect⁹: dic q principaliter operat duos effectus.s.suspensiuum et deuolutiuum: effectus suspensiuus est triplex: suspendit enim pronuntiatum et iurisditionē iudicis quātū ad illā causam: de quo plenius dicetur.j.eo.sup eo.presumptionē que erat pro sentētia.vt in.c.cū ad sedem.de restit.spol.et quod no.in.c.in presentia.de renun.quod limita vt notāter dixi in.c.fin.de seque.de primo qd suspēdit pronuntiatum in.c.venientes.de iureiuran.et c.pastoralis.§.preterea.de offi.dele.sed tex.in.l.j.ff.ad turpil.et l.ij.ff.de penis.dicit q extinguit.et ideo Bart.in sua diffinitione dicit quod extinguit.sed primū verius et saluādo vtrūq dic q extinguit de presenti sed suspēdit respectu futuri tpis: nam si simpliciter extingueret nō assumeret vires appellatore non prosequente: cū iura dicāt q rata maneat snia appellatore non prosequēte: vt in.c.cum sit romana.et c.personas.j.eod.quinimo.nec de psenti in totū extinguit: vt patet ex his que dixi in.d.c.fi.et facit cle.vna.de seque.et cle.j.de re iudi. ¶ † Et scias q nō semper appellatio operatur oēs istos effectus. Exemplū in appellatione sententie cēsure ecclesiastice. Nam per appellationem sequentem talis sententia non suspenditur.vt in.c.pastoralis.j.eo.et c.is cui de sen.excō.lib.vj.cū simi. Sed operatur tunc appellatio[a] effectum deuolutiuū: q deuoluit causam ad superiorem: vt in.c.cum contingat.de offic.dele.c.per tuas.de sen.excō.et tollit presumptionē sententie: vt notāter dicit Inn.in.c.bone.el.j.de electio.et c.qm contra.de proba.et vide bō.gl.in materia in.c.ad reprimendam.de offic.ordi. Et idem est cū appellatur a sentētia nulla: nā talis appellatio non suspendit pronuntiatū cum viribus non subsistat: sed operatur tunc effectū deuolutiuum dūtaxat: deuoluit enim causam ad superiorē: et hoc respectu appellari pōt a sententia nulla: vt in.c.dilecto.j.eo.vbi de hoc et p Bar.in.l.si expressum.ff.eo. ¶ † Ad tertium quo iure scz sit adinuenta.[b] dico q formalitas appellationis est de iure positiuo: vt probatur in.l.vna.C.de sen.prefe.preto.nam et olim reddebatur ius manu regia nec erant inuente actiones et solēnitates iudiciorū et appellationū.vt l.ij.in col.iij.ff.de origi.iur.sed ipsa substātia appellatiōis videt de iure naturali: est enim quedam defensio seu presidium innocentie: vt in.c.cū speciali.§.porro.j.eo.et c.suggestū.eo.ti. Hinc est q etiam excōmunicato cōceditur.s.de excepti.cum inter.fuit enim principaliter inducta ad iniquitatē seu imperitiam iudicis corrigendam.l.j.ff.e.vel ad supplendum qd incaute in priori iudicio fuerat omissum.vt in.c.cū ioannes.de fide instru.et l.per hanc.C.de tempo.appellat. ¶ † Ex quibus posset prima fronte inferri q lz princeps[d] possit appellatiōis formalitatē tollere: non tamen videtur q possit tollere ipsius substantiam: vt iustitia non reddatur aduersus iniquitatē vel imperitiam iudicis: cū princeps nō possit tollere ea que sunt iuris naturalis seu gentium: vt in cle.pastoralis.de re iudi.facit qd not.Inn.in.c.que in ecclesiarū.de consti.et pōt optime adduci.c.pastoralis.j.respon.j.eodē. Finaliter tñ puto quod a sentētia principis nō potest appellare[e] nec tenet princeps admittere supplicationē si nō vult: quia licet princeps nō possit de directo tollere defensionem tamē pro principe presumitur cū processit causa cognita: ideo non est dicendū q tollat defensionem. facit qd legi.et no.maxime per Barto.in.l.fi.C.de legi.et videt tex.ix.qō.iij.cuncta per mundū.et d.l.j.ff.a qui.appel.nō licet.facit qd not.Bar.in.l.fin.C.si contra ius vel vti.publi.et Cyn.in.l.rescripta.C.de preci.impe.offer. Idē puto si commisit alicui causam appellatione remota. Nam pōt si vult appellationē nō admittere sicut disposuit in prefecto ptorio et in senatu.d.l.j.ff.a q.appel.nō licet.et in.l.vna.C.de sen.pfec.preto. et hoc q princeps tūc presumit illum nō minus recte q eum iudicaturum vt ibi.hoc procedit presertiz attēto qd exceptio rei iudicate fuit inducta ad iuris rigorem seruandū.vt no.glo.in.c.pastoralis.§.q vero.ff.de offic.deleg.et in.l.qui exceptionē.ff.de cōdi.inde.et vt sit litium finis.vnde sicut princeps hoc statuit post duas sentētias: quia tertio appellare nō licet in.c.suam.j.eod.ita aliquibus causis inspectis pōt hoc statuere a principio post primam sententiā in certis causis.et hoc no. ¶ † Circa quartū qd sit officiū iudicis ad quē.videtur solū in pronuntiādo bene appellatum vel male.vt habet.ij.q.vj.in fine.et in.l.eos qui.C.de sen. Sed dic melius qd non succedat loco iudicis a quo potest et debet reformare sententiā[f] si opus fuerit vel supplere vel in parte reprobare prout opus est: vt probat in.c.raynutius.et in.c.raynaldus.de testamē.et vide in hoc qd dixi in.c.cū causam.de re iudi.et in.c.Ioannes.de fide instru.per Bar.in.l.cū apud.ff.iudic.sol.et l.si expressum.ff.eo. Et idē puto dicendū in iudice qui aditur vt reducat laudum ad bonā equitatem cū succedat loco boni viri.vt not.Bart.in.l.j.ff.de lega.ij.et Inn.in.c.statutū.de rescript.lib.vj.et hec petitio reductionis est species cuiusdam appellationis: vt.l.non distinguemus.§.cum quidam.in fi.ff.de arbi. ¶ † Ad quintū ad quem[g] debeat appellare cum deest iudex appellationis. Hec questio pōt intelligi primo cum deest propter defectum superioris vt q dux seu princeps ille non recognoscit superiorē in temporalib⁹ et puto q a tali nō possit appellari: quia est loco principis a quo nō appellatur vt.s.dixi. et facit qd no.Bar.in.l.infamē.ff.de publi.iudi.in fine.et in.l.vna.C.ne quis in sua causa.et quod dixi in.c.cū venissent.de iudi.et vide ad hoc gloss.not.in.c.quoniā.x.dist.que aperte sentit qd a tali principe non est appellandū etiam ad papā. si tñ iniustitia esset notoria posset dici papā posse adiri.arg.opti.ex his que notauit Inn. in.c.cū te.s.tit.proxi.et in.c.licet ex suscepto.de foro cōpe. An autem per viam denūtiationis euangelice possit ecclesiasticus adiri contra laicum ratione iniuste sententie.vide qd dixi in.c.nouit.de iudic.in additio.ma. ¶ † Scdo modo potest intelligi dicta questio qñ nō deest superior:[h] si deficit specialis iudex super appellatiōe: puta ciuitas ista elegit sibi potestatē vel aliquis princeps in sua ciuitate vel oppido: sed nō prouidit sibi de iudice appellationis dic q appellabit ad ipsum superiorem qui potestatem elegit.facit.c.veniētes.de iureiuran.no.Bar.in.l.j.ff.eo.in ver.quero vbi dicitur: et vide per eundē.l.vbi absunt.ff.de tuto.et cura.da.ab his.vbi dixit q respectu potestatis potest appellari ad ordinem decurionum: puta ad superiores seu dominos. et bene facit ille text. ¶ † Venio ad sextam questionem ad quem.s.sit appellandū a rectore alicuius collegij. Bar.format hāc questionē in predicta.l.j.offic.eo.in ver.quero in aliqua ciuitate et c.et concludit qd debet appellari ad illum cui ipsum collegium est subiectum: puta ad rectorem illius ciuitatis scdm eum allego.c.dilecti filij.j.eo.ti. quod tamen parum aut nihil facit.ego primo allego.Inn.in.c.dilecta.de excessi.prela.in fine. vbi notāter dicit q ista collegia inferiora et rectores eorum sunt subdita maioribus et ordinarijs potestatibus: et q ad eor dictū destrui possunt et prohiberi etiā possunt a principio ne incipiant qd no. Attende et dic latius sic.aut ipsum corpus est seculare nō autem ecclesiasticū et ipsius rector est secularis: exēplum in lanificibus sutoribus et similibus.et tunc indubie tene primum vt appelletur ad maiorem officialem loci: puta potestatē: quia regula est vt semper appelletur ad superiorē ipsius qui iudicauit: vt.l.j.C.vbi et apud quem. et quod no.Bar.in.l.ij.in fi.eo.ti.facit qd.s.dixi in diffinitione.et tex.in.d.l.j.ff.eo.tit. Aut ipsum corpus est ecclesiasticū et rector est etiā ecclesiastica persona: et tunc debet appellari immediatus superior puta eps: vt in.c.romana.§.j.eo.titu.lib.vj. ¶ Ex hoc habes quid dicendū cum appellatur a rectore scholariū vbi statuta appellationē nō prohibent. ¶ † Nam si est collegiū ecclesiasticū: puta q pro maiori parte sunt clerici iuxta no.in l.fi.ff.de colle.illici.dixi in.c.ex literis.de constitu. tunc appellandū est ad epm loci.facit.d.c.ex literis.vbi fuit recursum ad iudicem ecclesiasticum quo casu putarem nō valere statuta vt a sententia rectoris non possit appellari: nisi esset confirmata per papam: quia hoc est contra canones permittētes appellationē: et contra ius superioris: vt in.c.veniētes.de iureiuran. dubiū vero est cum vniuersitas est secularis: puta q plures in eis sunt laici sed rector est clericus sicut tenet ex forma statuti propter scholares clericos. Nam habito respectu ad ipsum collegiū videt appellandum ad iudicē secularem cui subest. sed habito respectu ad personā ipsius rectoris qui iudicauit videtur appellandum ad epm qui est superior ipsius rectoris ex quo est clericus.xj.q.j.c.j.et ca.de persona. Iudicio meo posset distingui: ita eque q quatenus iudicat de scholari clerico: quia tunc iudicat vt iudex ecclesiasticus: q aliter in eū non caderet iurisditio.vt not.Innoc.in c.cum ab ecclesiarū.de offic.ord.debet appellari

---

a ☙ Sebasti. Sapia. ¶ Appellatio vide Alex.et Moder.in.l.si causa cognita.circa fi.C.de trāsac. Alexā.in consi.xxxvij.inci.viso themate.col.ij.in.ij.vol.et Sozi.in cōsi.lxxvj.inci.visa facti cōtingentia.in.ij.col.

b ¶ Sit adinuenta. De ista facultate appellādi qūo et qualiter sit concessa a iure.vide pulchre per beatum Tho.in.ij.ij.q.lxix.arti.iij.

c ¶ Quedā defensio.adde Ful.cōsi.clxv.ioā.d ana.consi.xlviij.

☙ Sebasti. Sapia.

d ¶ Lz princeps Vide Fel.i.c.q in ecclesiarū.co.xx.ver.sz hec declara.s.de cōstitu.et Paridem de puteo i tra.syndica.char.xviij. versi.et inqūtū.s.tangit quē refert Feli.in c.in causis.i.j.co.s.de re iudi.

e ¶ Non pōt appellari. Addō ad hoc dicēdū vt p Ro.cōsi.ccccxxj.

☙ Sebasti. Sapia.

f ¶ Reformare sniam. Vide Feli.in. c. cum ioannes.colū.vj.s.de fide.instru.

g ¶ Ad quē.adde Alex.cōsi.clxxx.li.ij.et ibi vide qd si alter sit cleric⁹ et alter laicus.

h ¶ Supior.adde Bal.in aut.habita.C.ne fil.p pa.in.viij.col.v.sed dubitat quis est iudex isti⁹ appellationis et c. vbi etiā dixit q nūq pōt esse iudex appellationis ille q semel fuit i cā declinat⁹ seu recusatus. Itē adde qd est necesse qd iudex ad quē habeat merū et mixtū imperiuz ad hoc vt possit ad ipsum appellari. ita dicit Bart.in l.j.§.solent circa mediū.ff.qñ appellā.sit. An ad illum q iudicauit et successit iudic.appellatiōis possit appellari: vide glo.et Bart.in l.filius.in fi.ff.de inoffic.testa.

☙ Sebasti. Sapia.

h ¶ Superior. Vide Ro.in cōsil.l.incip.vt declarationem.circa fin.

8 ¶Dic ꝙ sic.Imo plus cōsulit Lud.ro.in cōtingentia facti in consil. cccxxxviij.qđ incipit in casu proposite cōsultationis aduertendū censeo.in.ij.dubio princi.ꝙ si iudex negligat iustitiā facere nedū tenetur ipse iudex ⁊ facit litem suā ⁊ contra eum agi potest ad inteersse.sꝫ qđ fortius est tenetur etiā ciuitas ⁊ princeps qui creauit talē iudicē non facientez iustitiā ⁊ facit litē suam vt ex multis cōprobat Ludoui. quem omnino vide: quia est pulchrū consilium. ¶Et adde eundē.in.l.iiij.in.§.si tam vicinū.ff.de dāno infec.⁊ adde eundē Bart. in qōe sua disputata q̄ incipit iudex qui ꝑ imperitiam. vbi tenet qđ licet ille ꝯtra quē late sunt tres sententie conformes nō possit opponere aliquā exceptionem ad impediendum executionē ipsarum Iniarum. cle.j.de re iudi.tamen cōtra ipsum iudicē potest cōqueri et conueniri poterit in syndicatu. idē tenet Ange. in.d.l.iiij.§.finali ⁊ ibidē do.Hiero.tor.in fi.⁊ alij nouissi. Bal.in.l. obseruare.§.proficisci.ff.de offic. procōsu.Ioā.an. in.c.sepe.j.eod.et ibidē in.d.c.sepe. vide ipm Abb. Panor. q tenet cum Bal.ibi qđ etiā si appellauerit qs:⁊ appellationi expresse renuntiauerit: qđ tñ poterit conueniri iudex in syndica.quamuis in hoc Bal.sit sibi cōtrarius ⁊ contrarium teneat in §.iiuria.in.c.j.de pa.iura.fir.tꝫ etiā Ang.in prealleg.§.fi.ꝙ iudex qui male iudicauit poterit cōueniri in syndicatu licet pars ipsa potuerat appellare ⁊ nō appellauerit vel licet appellauerit appellatio est deserta vel lꝫ appellauerit ⁊ prosecuta fuerit ⁊ sñia cōfirmata fuerit cum quo etiā trāsit do.Io.de Imo.⁊ do.Hiero.tor.⁊ alij nouissimi.ibi.Adde predictis Bal.in.l.j.C.de pe.iud.do.Alex.in.l.ij.condemnatum.ff.de re iudica. Bal.⁊ Cy.in.l.j.ff.qđ quisqꝫ iur.Idem dicit Innoc.in.c.sacro.de senten.excōmu.qñ a sententia non fuit appellatum ꝙ iudex poterit conueniri.Adde tñ qđ not.Bartol.in.l.iij.§.ex quibus.ff.de alie.iud.mu.cau.fac.ꝙ quando appellans in appellatione obtinuit qđ tunc videt̄ ꝙ iudex solū possit conueniri quo ad expensas litis.quod late prosequitur Io.de imo.in.l.j.ff.eo.

Anto.Franc.¶An si iudex negligat facere iustitiā vel forsan dolose verset̄ in iudicādo vel male iudicet per imperitiā teneat̄ ipse vel heredes ei⁹ dicas ꝙ iudex negligens in puniēdis criminibus est ipse puniēdus.vt no.Bart.⁊ Bal.in.l.mācipia.C.de ser.fugi.⁊ in.l.j.C.de monopo.⁊ habet̄ ꝑ Bar.in.l.j.C.de offi.ꝑfe.vr.imo punit̄ tunc tanꝗ consciūs criminis vt in.l.nō solū.C.de cōmer.⁊ merca.⁊ dixit Bart.in.d.l.j.C.de offi.pre.vr.ꝙ pōt remoueri ab officio.⁊ vide Bart.⁊ Bal.in.l.j.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.vbi dicūt ꝙ ꝑpter seueritatē pōt syndicari:⁊ adde qđ iudex negligēs vel ꝑ imperitiā iudicās tenet̄ ꝯtū iudici ⁊ superiori.⁊ videt̄ ex tit.de obli.q̄ ex qua.dēli.nas.qđ etiā voluit Bal.in.l.mancipia.prealle.sed si ꝑpter dolū male iudicat tenet̄ parti ad totale interesse ⁊ insolidū ⁊ in dubio presumit̄ ꝙ per dolum male iudicauerit.vt per Alex.plene in.l.iiij.§.in eū.ff.de dam.infec.⁊ adde ꝙ si iudex negligit vel denegat facere iustitiā dꝫ adiri superior:vt ꝑ Inno.in.c.ex cōquestione.de resti.spo.qđ etiā tenuit Spe.i ti.de iudi.delega.in.§.sequit̄.⁊ ꝑ Alex.in.l.de qua re.ff.de iud.⁊ itellige qđ dꝫ adiri superior ꝑ viā querele ⁊ nō ꝑ viā appellationis:vt in l.fi.§.illud.vbi ꝑ Bal.de tēpo.appel.⁊ vide Bart.⁊ Ale.in.l.de pupillo.§.si qs ipsi ꝑtori.ff.de oper.no.nun.⁊ ꝑdicta intellige si cōstat euidenter de iustitia denegata alias potest in dubio dicere se facere iustitiā ⁊ velle stare ad iudicatū in fine officij:vt ꝑ Bart.et Bal.in.d.§.si qs ipsi.⁊ ꝑ Bar.in.l.si tutor.pupillo.ff.de auto.tuto. ¶Et adde ad ꝑdicta Bal.in.l.sancimus.in tit.quo tempo.mi.⁊ Bal.in.c.j.ver.iudices.et vide oīno qđ not.bar.in.l.si minoris.circa me.ff.de admi.tut.⁊ i.l.si reo.⁊.l.iij.§.ex quib⁹.ff.de alien.iudic.mu.cau.fac.et an appellatione pēdente possit agi contra iudicē:vide Bald.in.d.§.ꝑficisci.Itē addō qđ dicit Bald.in l.si vt ꝑponis.in iij.colū.C.quō et qñ.iudi.⁊ Ange.in.d.l.j.⁊ Imol.⁊ Angel.in.l.j.§.hec verba.ff.qđ quisqꝫ iuris.ꝙ vbi a sñia nō poterit appellari tñ iudex facit litem suā etiam si est nulla.Et an ipsi iudici soluēti expēsas litis aliquo casu consulat̄:vide singulare dictū Spec.in ti.de impu.§.postremo.ver.illud vbi tꝫ ꝙ iudex q cōdemnat̄ in syndicatu ⁊ soluit expēsas litis in quib⁹ negligēter omisit condēnare partē victam calūniose litigantē possit eas repetere ab eo quē debuisset condēnare qđ no.si esset verū.sꝫ contrariū tenet Inn.et bñ in.l.si terti⁹.§.celsus.ff.de aqua plu.arcē.⁊ Bal.in.l.sancimus.C.de iudi.⁊ de quo vide Lud.ro.in.d.§.celsus q saluat.d.Spec.qñ expense litis essent promisse in contractu qr tunc iudex posset repetere ex quo etiā post iudiciū finitū iure actionis peti possint ſm gl.in.l.non solū.ff.de rei ven.cum si.cetera ad materiam hanc vide.j.in.d.c.sepe.

ad epm:qr regula est vt predixi ꝙ ad superiorē ipsi⁹ sententiantis appellandū est.d.l.j. 13 ¶†Sed quaten⁹ iudicat inter laicos ad potestatē appellandū est:qr tunc licet ipse sit clericus: nō tamen iudicat vt iudex ecclesiastic⁹ sed vt laicus tanꝗ rector collegij secularis:ideo non est ab eo appellādū tanꝗ a clerico.ad hoc allego text.not.iuncta glo.in.c.romana.§.debet.e.tit.li.vj.vbi patet qđ cū eps est iudex tāꝗ ciuilis iudex:puta qr hꝫ iurisditionē infeudatā a ꝑncipe seculari.nō appellatur ad ipm archiepm sed ad principē secularē a quo deriuatur feudū:vt no.Innocē.in.c.ceterū.de iudi.⁊.c.verū.de foro compet.⁊ Bart.in.d.l.j.ff.e.ti.in ver.quero.pone ꝙ aliquis eps.vbi inter cetera dicit ꝙ si alius cleric⁹ esset rector alicuius ciuitatis dꝫ ab eo appellari ad superiorē ipsius ciuitatis:quia nō iudicauit vt clericus sed vt rector ciuitatis.Idem dicendū si hꝫ comitatū non incorporatū ecclesie.Idē dic si vnus tex.teneret vnū comitatū vt ab eo appellet̄ de facto comitatus ad superiorē ipsius comitat⁹ pro hoc optime facit.l.si qñ.C.eo.et.c.cū appellat.de priui.et hec nota qr faciūt ad multa. 14 ¶†Ad septimū et vltimū nunqd possit agi ꝯtra iudicē ad interesse ꝑtextu inique sñie.dic ꝙ sic[a] siue nō fuerit appellatū execrādo lites siue succūbens bis appellauerit:⁊ tūc nō lꝫ tertio appellare nec obstabit exceptio rei iudicate:qr ad aliū ⁊ contra aliū nunc agit̄:de quo vide bonā gl.⁊ qđ ibi no.in.c.pastoralis.§.qr vero.de offi.dele.ibi idē Inn.⁊ doct.in.c.sepe.de appel.⁊ Io.an.post Innoc.in.c.sacro.de sen.excom. 15 ¶†Idē Bar.in.l.fi.ff.de var.⁊ extraordi.cognit.vbi tractat nunqd possit agi eodem mō contra arbitrū male iudicantē.⁊ cōcludit qđ sic.⁊ ibi idē gl.sed in arbitratore[b] est questio magis notabilis.et dicit ibi ꝙ nullibi reperit hanc qōnem.finaliter concludit qđ tenet̄ solū de dolo ⁊ lata culpa:qr ipse est quasi quidā proxeneta:qr nō tenet̄ nisi de dolo ⁊ lata culpa.l.ij.ff.de proxene.sꝫ ego allego tex.quasi expressum qđ arbitrator modo predicto teneat̄ in.l.fin.ff.si mē.fal.mo.di.⁊ Bart.sequit̄ ibi ⁊ facit festū de illo tex.⁊ idē dicēdū in assumentib⁹ cōsimilia officia. 16 ¶†An autē iudex teneat̄ in foro anime:⁊ qd in aduocato seu procuratore propter quorū negligētiam seu imperitiā quis iniuste perdit causam.vide quod not.docto.in.c.calūniam.de penis.vbi tetigi per Inno.in.c.sicut dignū.de homi.vbi tractat etiam de alijs articulis:vt puta qñ quis dedit dānum in reb⁹ alienis.Et de pena an habeat locū in foro anime vide gl.in.c.fraternitatis.xij.q.ij.et qđ plene dixi in.c.ij.de consti.

1 ☞Collatio beneficij facta post appellationem legitime vel ex probabili causa interpositam est ipso iure nulla.5.6.

2 Promittēs non facere querimoniā de aliqua re sub pena incidit in penam simpliciter exponēdo querelam iudici.⁊ sic ante litem contestatam.

3 Legatus qui nō est de latere nō habet collationem beneficiorum.

4 Appellatiōe extraiudiciali interposita illud solum venit retractādum qđ fit cōtra appellationem:non autem post.

7 Appellatio nō verisimilis et que hꝫ ius cōmune cōtra se non reuocat attētata nisi doceatur de veritate cause ob quam fuit appellatum.

8 Fama sola non sufficit ad aliquem condemnandum nisi cum vno teste vel alijs adminiculis.

9 Exceptiones qñ opponuntur in curia:an remittentur ad partes pro illarum probatione.

1 **Dilecti filij.** ¶†Collatio beneficij post ⁊ contra appellationem legitimam facta: non tenet. ita communiter summatur.[c] sed vt.j.dicā hec summatio est nimis generalis:ideo secūdum quod intelligo summo sic. Collatio beneficij facta post appellationem ex probabili ⁊ verisimili causa interpositam est ipso iure nulla.Diuiditur.nā primo ponit querelam appellantium. Secundo dat iudices.ibi: super quibus. ¶Ex propositione casus literalis aduerte.nam iste prior et clerici de quibus in principio litere conquerebātur de quatuor grauaminibus eis illatis per istum archiepiscopuꝫ post appellationem ad papam interpositā:quorum tria exprimuntur in litera: quartum erat in antiqua ⁊ fuit causa breuitatis hic decisum.s.qđ cōtulerat ecclesias spectātes ad collationē prioris ⁊ solum huic decise respondetur.Ad alia vero in litera expressa non respondetur hic.⁊ ideo dicit Ioan.and.ꝙ fuit hec decre.male decisa.similis decisio habet̄ in.c.veniens.de prescrip.sed dic excusando quantum fieri pōt compilatorem qđ ad alia hic expressa nō fuit hic specifice inserta rñsio:quia satis quid iuris erat habet̄ in suis titulis:puta in tit.de senten.excom.c.per tuas.de offi.dele.c.cum contingat.cum simi.Noluit autē decidere ipsa grauamina vt cōprehenderemus totū factū sicut accidit:voluit autem breuitatis causa decidere quartum grauamen:qr satis pōt ex responsione cōprehendi.nam ex rñsione satis comprehenditur interrogatio.vt in.c.inter dilectos.§.ceterum.de fi.instru. 2 ¶†Not.primo ibi:

b ⁓Sebastia. Sapia.¶In arbitratore.Uide Abb.in.c.qr iudicante.col.fi.vbi Feli.s.de prescri.Feli.in.c.pastoralis.§.qr vero.colū.iij.s.de offi.dele.⁊ Ias.in.l.si quis in cōscribendo.colū.iiij.in.ix.notabili.C.de pac.vbi ponit an sicut iudex facit litē suā male iudicādo vel negligendo.ita ⁊ arbiter.⁊ ibi etiam remissiue quid de arbitratore.

c ¶Communiter summat̄.Posset sic summari. Collatio beneficiorū post appellationē legitimā facta ab eo cui regulariter non cōpetit potestas conferendi est nulla.hoc dicit iudicio meo ⁊ in hoc iste est text.singu.non ponderatus ab aliquo.And.Barba.

querimoniam ⁊c.

querimoniā ⁊c.ꝙ querimonia[a] dicit̃ fieri etiā ante litē contestatā.⁊ facit ad q̄onem qð si quis promisit sub pena querimoniā nō facere seu exponere ꝙ exponēdo querelā iudici dicit̃ incidere in penā.⁊ de hoc ⁊ multorū aliorū similiū v̄borū significatiōe: vide ꝑ Bar.in.l.amplius ff.rem ratā hab.¶ †Not.scðo legatū qui nō est de latere[b] id est cardinalis bñficia conferre nō posse.de quo est hodie tex.in.c.j.de offic.leg. lib.vj.¶ No.iij.ꝙ collatio aliquorū beneficiorꝫ pōt pertinere ad priorem ⁊ conuentū qð pōt intelligi de bñficijs fundatis in ipsorꝫ ecclesia. de quo dicendū vt legi.⁊ no.in.c.cum ecclesia vulterana.de elect.Idē de alijs inspecto iure speciali.ar.in.c.scriptū.de elect.⁊.c.cum ecclesia sutrina.de cau.pos.⁊ proprie.¶ †Quero vt aperiā prius intellectū.c. quare collatio istorum beneficiorū non valuit. Solut.dicit Innoc.ꝙ fuit facta post appellationē.Hosti.addit.⁊ cōtra ipsam appellationem: quasi innuit non sufficere qð sit facta post appellationē nisi etiā sit facta contra.⁊ pro Host.adduco tex.in.c.cū nobis.de elect.vbi patet qð in istis appellationibus extraiudicialibus nō consideratur simpliciter id qð fit post appellationē:[c] sed oportet qð sit factū etiam cōtra.⁊ credo ꝙ hoc ipsum fuerit de mente Inno.cū predictam conclusionē firmauit in.d.c.cū nobis.vbi per illū tex.dicit notandū qð si is a quo appellatū est extra iudiciū aliqd facit cōtra ipsam appellationē illud solum venit reuocandū ⁊ non alia que facit post appellationeꝫ: etiam si appellatio iusta sit.De quo vide ibi latius.¶ † Sed contra predicta ⁊ contra text.ego vltra alios oppono multipliciter contra tex.⁊ contra hunc intellectū Inn.⁊ Host.⁊ primo de notatis ꝑ Inno. in ca.cum inter.R.de elec.⁊.c.qꝛ propter.eo.ti.⁊ de desponsa.impub. ad dissoluendū.vbi dicit ꝙ licet quis proponat legitimā exceptionē. corā collatore ⁊ eam offerat se probaturū ⁊ appellat: si fiat collatio in contrariū ꝙ per hoc nō cessat collatio: nisi aliter probet̃ veritas exceptionis.cū ergo collatio fiat extra iudiciū ⁊ pro iure suo explicādo non tenetur differre ius suū: propter appellationē alterius nec oblatio probationis iustificat appellationē: quia cū nō procedat vt iudex sed vt pars nō tenet̃ recipere ꝓbationes.⁊ sic nō procedit cap.interposita.de appel.vt etiā ibi no.¶ Secundo etiam impugno text.in eo papa mādat inquiri per famam ⁊ testes ⁊ an collatio fuerit facta per istū legatū: videt̃ enim superuacua hec indagatio: quia si non constat de collatione possunt isti prior ⁊ clerici vti iure eorum in conferendo ⁊ ordinando ecclesias illas.¶ Tertio contra tex.facit in eo ꝙ papa in fine preseruat collationes factas a legato si malitiose clerici distulerunt ordinare illas ecclesias.nā idē videt̃ si neglexerunt intra debitū tempus conferre.tunc enī fit deuolutio ad istum legatum tanꝙ ad archiepiscopū ⁊ diocesanū istorū.vt in.c.ij.de conces.preben.⁊ in.c.ij. de sup.neg.prela.he iudicio meo sunt difficultates intellectus huius cap.super cuius intellectu valde succincte transiuerunt hic doct.ego vero soluendo cōtraria pono tres intellectus ad istū tex.Prim⁹ qð primū cōtrariū procedit q̄n appellatio interponit̃ corā mero collatore non vt negetur potestas conferendi: sed excipiat̃ ne collatio fiat certe persone ex aliqua causa: puta qꝛ dicitur criminosus ⁊ excipiens offert se probaturū.Istud vero.c.procedit q̄n is ad quē vere collatio non spectabat volebat conferre.nā ne videat̃ verus collator cōsentire: debet appellare: ⁊ tunc actus reddit̃ nullus: de quo in.c.bone.j.eo. Iste tamen intellectus nō videt̃ omnino tutus: q̄m sine appellatione potuisset iste contradicere ⁊ sufficeret sola cōtradictio ad impediendam validitatem collationis: qꝛ hec incorporalia possident̃ solo animo: nec perdit̃ possessio nisi data patientia.l.ij.C.de ser.fugit.plene ꝑ Inno.in.c.olim. el.iij.de rest.spo.⁊ in.c.ij.de in inte.resti. Do ergo secundū intellectū fatendo ꝙ collatio istius legati ex quo ad eum tanꝙ ad archiepiscopū nō erat deuoluta cōferendi potestas fuit nulla ex defectu potestatis vt in.c.cū Bertholdus.s.ti.pri.sed a grauamine extraiudicialiter illato vel verisimiliter inferendo pōt pars releuari dupliciter.s.per viā appellationis extraiudicialis: ⁊ per viā querele. vt est tex.no.in.c.concertationi.j.eo.ti.lib.vj.Et si pars prosequit̃ grauamen per viā appellationis oportet qð probet appellationē: qꝛ est causa sue intentionis etiā si actus expresse sit nullus: sicut obseruat̃ q̄n appellat̃ a s̄nia nulla: vt in.c.exhibita.de iudi.⁊.c.dilecto.j.eo.not. in.c.ex parte ade.s.de testi.⁊ est tex.in.c.ad audientiā.j.eod.vnde quia iste prior appellauerat ⁊ hāc viā ꝓsequebat̃: oportebat ꝙ doceret de appellatione: ⁊ ꝙ collationes fuerunt facte post appellationē.⁊ ideo papa mandat de his inquiri.nō t̄n per hoc sequit̃ ꝙ si in hac via succumberet quin posset redire ad viā ⁊ remediū nullitatis: vt no.in preal.le.iuribus facit qð leg.⁊ no.in ca.licet.de senten.excōmu. lib.vj. Ex

6 his innuit̃ ꝙ etiā sine appellatione collatio fuisset nulla.¶ †Pono tertiū intellectū ⁊ notabiliorem intelligendo ꝙ iste archiepiscop⁹ dicebat collationē ad se deuolutā propter negligentiā prioris in conferendo.Prior autē proponebat causam probabilē ⁊ verisimilem propter quā dicebat potestatē cōferendi remansisse penes eum: ⁊ videns archiepm̄ dispositū hoc nō obstante ad conferendū appellauit ad papam.dicitur hic ꝙ collatio facta post apppellationē non tenet.intellige etiā si in veritate potestas fuisset deuoluta ad archiepiscopum: quia propter appellationem ex probabili ⁊ verisimili causa interposita fuit totū negotiū ad superiorem deuolutū.Ideo ante omnia dꝫ reuocari quicqd fuerit in contrariū innouatū.vt in ca.bone.j.eod.nisi consisterit ꝙ dolose ille prior distulerit ꝯferre: puta vt interim perciperet redditus illorū beneficiorū.Nam tūc patet ꝙ nō ex probabili cā appellauerit: ideo in fine reseruauit casum doli cōmissi.Et ꝙꝙ hic nō dicat̃ de probabili ⁊ verisimili cā: t̄n ita dꝫ intelligi.nam si appellatio nō fuisset talis nō fieret reuocatio attētatorū anꝙ ꝓbaret̃ veritas cause appellationis.

7 ¶ † Hinc dicunt do.de ro.deci.cccxxxvij.qð si rector ecclesie appellat a visitatione epi dicens se esse exēptū non sufficit ad reuocandū medio t̄pe attentata docere de appellatione ⁊ attentatis[d] postmodū nisi doceat de veritate cause.s.exemptionis saltē semiplene.alleg.no.in.c.dilecti.de ma.⁊ obe.⁊ cap.rodulphus.⁊.c.significauit.de rescri.⁊.c.non solū.j.eo.ti.lib.vj.cū simi.hec enī appellatio nō erat probabilis ⁊ verisimilis.cū ius cōe faceret ꝓ episcopo ⁊ cōtra appellantē facit qð plene no.Inno.in.c.venerabili.de censi.⁊ per istā casus positioneꝫ appellatio hic inducit nullitatē collatiōis sine qua valuisset collatio.⁊ s̄m predicta dꝫ restringi ⁊ limitari lec.doct.hic ⁊ eorum summariū.⁊ regulariter an ⁊ q̄n valeant gesta post appellationē extraiudicialē vel veniant irrritanda.vide qð dicā.j.c.cōsuluit.⁊ in preallē. ca.bone.¶ Uenio nunc ad glo.⁊ primo videt̃ ꝙ iste archieps debet deponi cū nō duxerit deferēdum appellationi interposite.y.q̄oe.vj.decreto. Glo.fatet̃ ꝯtrariū.sed ad hoc nō fuit actū.Dic illud procedere in cā criminali de quo dicēdū vt habetur ⁊ no.j.eod.de priore.⁊ dic vt ibi dicam.

8 ¶ †Op.scðo in eo qð papa reqrit hic testes ⁊ famā.nā sufficere debēt duo testes: vt.in.c.licet vniuersis.s.de testi.Sol.dic cōiungendo glo.q̄ est in ver.per idoneas.cū seq.ꝙ fama ꝑ se nō sufficit sꝫ cū vno teste vel alijs adminiculis ꝓbaret: sed testes per se bene sufficerent.sed per hoc nō soluit̃ cōtrariū.cū tex.incipiat a ꝑsonis. Hostiē.super tex.dicit ꝙ forsan tex.in hoc habuit respectū ad consuetudinē Anglie s̄m quā credit̃.xij.iuratis asserētibus se credere ita esse ⁊ talē esse vocē vel famā patrie: que t̄n nō est plena ꝓbatio nec toleratur in sententijs s̄m eū.Ex hoc dicto dicit do. Anto.bene notandū ꝙ nō pōt consuetudo inducere vt nō plene ꝓbationi stet̃: ⁊ qð nō plena habeat̃ pro plena.remittit ad Fed.cōsi.xvij. Certe hoc est contra.c.cū dilectus.de fid.instru.⁊ vide qð plene dixi in.c.ij.de probat.vbi ipsemet do. Anto.tenuit contrariū.nec Hosti.sensit.hoc dictū.nam dicit qð non est plena probatio.s.inspecto iure cōmuni: nec valet cōsuetudo .s.respectu sententie vt ferat̃ sentētia s̄m credulitatē ⁊ iudiciū aliquorū.⁊ ita loquit̃.c.ad nostra.de consue. ⁊ ꝙ respectu ꝓbationis valeat cōsuetudo facit iste tex.in quo papa mandat inquiri per testes ⁊ famā.⁊ cū exigat vtrūqꝫ videt̃ intelligere de testibus deponentibus super credulitate s̄m ꝯsue[e]tudinē patrie: alias nō mandasset copulatiue inquiri.Et no.ex glo.[d] ꝙ fama cū vno teste probat. ⁊ sic videt̃ qð possunt coniungi diuerse partes ꝓbationis.de quo vide tn qð plene dixi in ca.cū cām.de proba.Et an ⁊ q̄n fama probat dixi plenius in.c.veniens.j.s.de testi.plene per Bar.in.l.

9 de minore.§.tormenta.ff.de questio.¶ † Ultio[e] extra glo.hic q̄re qd si in curia[e] neget̃ appellatū

a ☞Sebasti. Sapia.¶ Querimonia.Uide Abb.in.c.qꝛ iudicāte.ver.vj.q̄ro.s.de rescri.Cor.in sing.suis.in.v̄.q̄rela.are.in ꝯsil.lxxv.col.viij.

b ¶ Latere.Nam hic eboraceñ.archieps est legatus natus de quib⁹ legatis natis.Uide glo.ordi.in.c.j.de offi.lega.

c ☞Sebasti. Sapia.¶ Post appellationē.Et idē cōcludit Abb.in.c.cuꝫ.J.⁊.A.s.de re iud.col.v.⁊ ad hec faciūt q̄ scribit Soꝫ.in cōsil. xlv.incip.visa appellatione.co.ij. in.j.parte vbi ponit q̄uo differat appellatio iudicialis ⁊ extraiudicialis circa attentata post appellationem.

d ¶ Ex glo.Tenemēti hāc gl.ord. ⁊ ita quotidie allegat̃ ꝙ in ciuilibus causis fama facit semiplenaꝫ ꝓbationē ⁊ iuncta cū vno teste ꝯ veritate facit plenā probationē ⁊ ita voluit etiam alia gl.no.in.c.veniēs.s.de test.et sequūt̃ ibi doc.et gl.in v̄.fama.i.c. sepe.iiij.q.iij.⁊ in l.in bonefidei. C. de iureiur.⁊ plenior.in.l.iij.in v̄s. ꝯfirmat.in.§.eiusdē.ff.de test.⁊ vide de hoc plene ꝑ cano.in.d.c.veniens.el.j.de test. ⁊ hic ꝑ do.Phi. de fran.de pu᷑io. in.ij.col.⁊ pleni⁹ per do.Iaso.de mayn.in sua aurea repe.l.admonēdi.ff.de iureiurā.i.cliiij.col.vbi eleganter ponit an ⁊ q̄n fama faciat semiplenam probationē ⁊ q̄n plenā.⁊ an ⁊ q̄n vnus testis simul cum fama plene ꝓbat.⁊ qd in criminalibus: ⁊ an diuerse spēs probationis debeāt coniūgi.ibi vide per eum.

e ¶ In curia.vide etiā hic.d.Phi. de frā.de peru.in vlt.co.vbi ēt ponit post Inn.an appellans teneat̃ ꝓbare suā appellationē legitimo t̄pe interpositā.

¶ Adde an fama plene probet ⁊ q̄n.Roma.cōsi.vij.⁊.cccx.Alexā.cōsil.lxvj.iij.lib. Anto.Franc.¶ An ⁊ q̄n fama in ciuilibus vel criminalibus probet plene vel semiplene: vel quando faciat p̄sumptionē seu indiciū.vide que plene scribit Lanfran.in repe.l.admonendi.in penul.⁊ vlti.chart. ff.de iureiur.⁊ in criminalibus vide que habētur in.l.de minore.§.tormenta.ff.de quest.⁊ per Ang.nec plene in trac.malefi.in glos.in versi. qð fama publica precedente ⁊ ibi plene per apostillantes.

fuisse an teneat appellans ibi probationē inducere: an vero possit petere vt fiat remissio ad ptes p illius pbatione. Certe in hoc iudicio meo attēdēdus esset stylus curie. et facit. s. tit. proxi. c. cum super. vbi fuit ad partē remissum respectu tertij proponētis se appellasse. Sed Host. dicit curiā tenere q aut oppono in vim dilatorie et dz fieri probatio iniuria. de quo remittit ad. c. per tuas. j. de sen. excō. Aut in vim perēptorie post lit. cōtest. et tūc fit remissio ad partes sup illius probatione. et ita dicit fuisse diffinitū p Cle. iiij. nā sup principali nō cogitur quis secum probationem in curiam adducere sed qñ opponitur dilatorie sic: qr debet appellans a principio pbare fundamentū iurisditionis. facit. c. romana. §. si vero. j. eo. lib. vj. et super hoc debet venire instructus.

1 Appellans temere de iure canonico nō punitur: sed de iure ciuili sic: distingue tamen vt hic dicitur per Abba.
2 Pena corporalis reperitur de iure canonico.
3 Appellans presumitur calumniose appellasse eo ipso q succubuit.
4 Peccatum mortale non semper quis incurrit ex contrauentione canonis
5 Prelatus licet possit p modica causa a regimine repelli: tamen nō sufficit leuis causa.
6 Abbas et loca religiosa et ipsorū psone quomodo subijciuntur ordinario loci.
Monachus magis dz obedire abbati quā epo.
7 In appellatiōibus debet inesse causa vera iusta et expressa.
8 Appellatio gñalis puta appello ad iudicē cōpetētē valet de iure ciuili: sz de iure canonico nō.
Genus qd nō potest verificari nisi in vna specie: non inducit aliquam incertitudinem. 10.
9 Appellari pōt omisso medio de iure canonico.
10 A subdelegato nō appellatur nisi ad delegatū.
11 Appellatio alternatiue interposita puta appello ad talem vel ad talem: an et quo casu valeat.
Alternatiua non inducit certitudinem: quando certum est qd in vno casu non potest verificari.

Inter cetera. Appellatio generalis respectu cause nō vz: tria facit: refert appellationē: appellantē redarguit, et appellationem repellit. † Not. j. et tene menti qr non solet ad hoc allegari q temere appellans nō est de iure canonico pena extrinseca puniendus. Nā papa istum abbatē hic temere appellantē redarguit dūtaxat. De iure vero ciuili secus: de quo dicendū vt leg. et no. in. l. a pconsulibus. C. eo. et in. l. ab executore. C. quo. app. nō reci. Glo. tñ in. c. ad romanā. ij. q. vj. sentit idē de iure canonico q de iure ciuili, et clarius Joā. an. post Joā. Uin. Gof. et Philip. in. c. debitus. j. eo. vbi dixit qd si calūniose qs appellauerit punitur in quinquaginta libris. In criminali vero pdita lite notarius abscedat. C. de ap. a procōsulibus. Sz primā partē qd de iure canonico non veniat appellans[a] puniend⁹ vltra expensas: et qd aliud sit de iure ciuili tenet gl. in. l. j. ff. a qui. ap. nō licet. et Cy. in. l. eos. C. de app. et Spe. eo. ti. §. nunc dicamus. in prin. Ego vero distinguerē sic: q aut qs temere seu importune appellauit et punit de iure ciuili vt in legibus pdictis que nō requirūt in hoc calumniā. Ad idē. l. qsquis. C. quo. app. non reci. canonizata. ij. q. vj. ppe. fi. et in. c. si quis ausus. sed de iure canonico talis non punitur nisi in expensis. † Sed si non est soluendo potest puniri corpus: vt hic et melius in. c. reprehēsibilis. j. eo. facit. c. finē litibus. de dolo et cōtu. pbat optime tex. in. c. j. de elec. lib. vj. in ver. hoc aūt. puto tamē q alia pena extrinseca puniri poterit si iudici h visum fuerit. ar. optimū in. c. frequens. de restitu. spo. lib. vj. et in. l. nō ignorat. C. de fruc. et lit. expen. Aut quis calūniose appellauit: et tunc in psumpta calūnia idē dicendū qd. s. † Nam eo ipso qd appellans succubuit psumitur calumniatus: vt probatur in. d. c. j. de elec. lib. vj. ad fi. et notāter pbat ille tex. q de iure canonico nō habent locū predicte pene legales. nā ibi p psumpta calūnia imponit alia pena. et in certo casu tm̄. s. cum quis deficit nō pbando q obycit in psonā electi. Aut quis pōt cōuinci de calūnia ex perspicuis coniecturis seu indicijs: vel qd eā cōtemptus appellauerit: et tunc puniri dz de iure canonico: pena tñ arbitraria. ad hoc. c. cū parati. j. eo. fm vnū intellectū: nā calūnie delictū nō debet remanere impunitū etiā de iure canonico: vt. j. de calūnia. per totū. sed de iure ciuili serua leges. s. alleg. et hoc no. qr nō habes alibi hunc passum ita plene discussum. † No. scdo q nō ex qualibet cōtrauentione[b] canonis incurrit quis mortale: vel saltē sit pena depositionis afficiēdus. Nā iste Abbas temere et sic cōtra ius appellauit. nec tñ fuit remotus ab Abbatia vl tanq pro mortali puniend⁹. et sic limita gl. in. c. gñali. de elec. libr. vj. et vide qd circa hoc dixi in. c. nā cōcupiscentiā. de constit. et in. c. j. e. ti. † Et ex hoc et ex tex. no. et tene mēti. qd licet prelatus regularis possit p modica cā a regimine remoueri. vt in. c. p tuas. in fi. de simo. et et cap. qualiter et qñ. in fi. de accusa. non tñ sufficit quelibet cā leuis vt hic. † No. tertio abbatem conueniendū corā ordinario loci. xviij. q. ij. abbates. et. c. monasteria. j. de religio. do. cū venerabilis. cū si. non tñ notandū subijciūtur loca religiosa et earū persone sicut secularia et persone seculares. de quib⁹ dicendū vt leg. et not. in. c. dilect⁹ de offic. ordi. per Inno. in. c. j. de statu. reg. et vide glo. xj. q. iij. qui resistit. q dicit q monach⁹ poti⁹ obedit abbati q epo. de quo in ca. cū ab ecclesiarū. de offi. or. † Not. iiij. q fm antiqua tēpora valebat appellatio non expressa cā grauaminis vt not. j. eod. debitus. tñ vbi erat notorie friuola nō deuoluebat cām: et hoc operebatur ista decre. olim. hodie aūt nō habet dubiū p pdictā decretalem: vt debitus. qr dz esse causa appellationis vera iusta et expressa in ipsa appellatiōe de quo dicendū vt ibi. et cle. appellanti. eo. tit. † Circa hunc tex. quero de duabus qōnibus. Prima an valeat appellatio generalis respectu iudicū: puta appellatio ad iudicē cōpetentē. Bart. in. l. j.[c] ff. eo. tenet qd sic. per tex. illius. l. j. prope finē. cū sequen. qd est verissimū de iure ciuili: qr genus qd nō pōt verificari nisi in vna specie non inducit aliquā incertitudinem. sicut in simili not. in nomine appel. in. c. quoniā abbas. de offic. delegat. et. c. ex parte. j. eo. ti. Sed cū de iure ciuili nō possit appellari, omisso medio. vt in le. imperatores. ff. e. ergo illa generalitas respectu iudicis non inducit incertitudinem quia debet intelligi de iudice superiore immediato: et per cōsequens nō vitiat. † Sed de iure canonico:[d] puto talē appellationez nō valere: qr pōt appellari omisso medio ad papā. ij. q. vj. ad romanā. Item ad legatum in prouincia fm quosdā. vt not. in. c. j. et. c. qd translationem. de offi. leg. vbi hoc teneo. Itē ad patriarcham fm Inno. in. c. antiqua. de priuil. et glo. in ca. renouantes. xxxij. dist. de quo tamen dic vt plene no. in. d. c. antiqua. et ideo cū hec appellatio generalis inducat incertitudinē. non debet valere: qr iudex debet esse certus. de rescri. c. ad hec. nec licet cum alterius iniuria vagari. l. pretor edixit. ff. de iniurijs. † Puto tamē q vbi euitaretur. incertitudo valeret alias appellatio etiā de iure canonico: puta quia appellatur a subdelegato delegati pape. nā tunc nō pōt intelligi nisi de iudice ipso delegato: quia eo omisso non potest ad aliquem appellari. iuxta illud qd legit. et not. in cap. super questionum. §. si vero de offic. deleg. et dixi. in. c. cū bertoldus. de re iudi. et facit qd dicā in sequen. q. † Quero scdo quid si appellatio interponitur alternatiue[e] respectu iudicuz nunquid valeat. vide bonā glos. in ca. is cui de offic. deleg. lib. vj. et per Jo. an. pleni⁹ in regula in alternatiuis. in mercu. Et videt cōcludere. Jo. and. in vtroq loco qd de iure ciuili possit talis appellatio tollerari: qr ex quo illo iure iudex est certus: vt dixi in pcedēti. q. alternatiua nō pōt inducere obscuritatē: sz de iure canonico cōcludit qd non

valeret

Sebasti. Sapia.
a Appellans. idē tz Ang. in. l. ab executore. C. quo. appella. vbi tz q ita seruaretur in terris ecclesie.

Sebasti. Sapia.
b Cōtrauentione. vide Bart. in l. si qs p eo. in. v. mēbro. ff. de fide iussori. et Car. in cle. ij. in vl. col. de vita et ho. cle. et in cle. dudū. §. fin. de sepul. abb. in rub. j. de obser. ieiu. in fin. et in. c. sacris. col. fin. s. qd metus cau.

c In. l. j. adde in §. si qs in appellatiōe post me. i x. q̄ro qd si aliqs. et idē qd Bart. tz Spec. §. nūc tractem⁹. x. sz si qs. i eo. ti. de appel. et bal. i. l. aptissimi. C. de iu. in. j. q. gl. et bal. in. l. cū proponas. ante fi. C. de bon. aut. iudi. pos. et ipm Abb. pa. in ca. vt debitus. in fi. j. e. et circa hanc materiā adde oino Pau. de ca. i. l. q rome. §. pe. ff. de v. obl. et qd ibi no. p do. Alerā. de imol.

Adde an valeat applo gñalis. Alex. consil. clxx. et clxxxij. ij. lib. Anto. Frāc.

Circa h an pcedat appellatio generalis. dicas q appellatio fit multipliciter vt per vbū appello pbatū sit simplr vel p vbū appello a sñia vel per vbū appello ad a iudicē cōpetentē vt est gl. in. l. cū pponas. C. de bon. aut ind. poss. Itē p ver. appello. ad iudicē. qr tūc itelligit. s. cōpetentē v[illegible] in. l. q rome. §. [illegible] ff. de ver. obl. [illegible] p verbū appello ad quemlibet iudicē scdm [illegible] in. l. apertis[illegible] j. col. C. de [illegible] tm̄ inter[illegible] appellat [illegible] interlocuto[illegible] [illegible] cā et [illegible] ex eis [illegible] si vero

appellet a diffinitiua sufficit appellare absq aliqua expressione cause que tñ postmodū in pgressu cause appellationis debebit allegari vt in. c. vt debitus. et in. c. interposita. hoc. e. tit. et in. l. per hāc. C. de tem. ap.

d Canonico. Jo. de imol. in. d. l. j. ff. eo. tz q imo indistincte vz appellatio ista: appello ad iudicez cōpetētē: qr de iure canonico gradatim dz appellari preterquā in duob⁹ quorū vn⁹ est sedes apostolica: et alter legatus eiusdē vt. i. c. j. de offi. lega. vñ in dubio videt in alijs vti iure cōmuni et nō spāli. l. q. et. l. testamēto. ff. de testamen. mili. l. j.

e Alternatiue. An possit appellari alternatiue vl copulatiue. vide per Angel. et Moder. in. l. j. §. si qs in fi. ff. eo. et Bal. in. l. appellatione. in. iij. col. C. eo. et Bal. in. l. cū pponas. in fi. C. de bo. aut. iud. poss. et ibi Ange. et Saly. tenet cū Bal. sed an possit penitere vide Bald. in. l. si quis libellos. C. eodē.

Adde an valeat appellatio alternatiua. alex. consi. clxj. ij. libr. do. de Ros. deci. suis i nouis. hoc eod. titu.

Sebasti. Sapia.
e Alternatiue. Uide mod. post Inno. et Bald. in cap. ex parte. s. vbi etiā do. Anto. s. de rescript. Ang. in cōsi. cccxxxvj. incip. questio. Bal. in consil. ccccxx. inci. do. Simonis. in. iij. parte.

valeret cū possit appellari omisso medio vt pdixi.Sꝫ vi de tu do.de Ro.deci.ccij.vbi videnꝭ ipugnare hoc dictū Jo.an.dicētis ꝙ aduersarius poterit in psecutione certificare appellatū:⁊ referūt Jo.de lig.hoc tenuisse.Ego dicerē ꝙ aut est talis alternatiua que nō habet inducere incertitudinē:puta qꝛ appellat ad iudicē cōpetentē vel incōpetentē:⁊ tunc idem dicendū ꝙ de iure ciuili.nam illa ps repellit iudicē incōpetentē.Aut posset ad vtrūqꝫ appellare:⁊ tunc si iusta causa illū excusat in discernendo quis sit competēs puto appellationē valere.arg.eorū que leg. ⁊ no.maxime per Jnno.in.c.cōstitutus.de in integ.resti.⁊ in.l.j.ff.quorū leg.⁊ in.c.de postu.prela.lib.vj.cessante autē iusta causa tene opi.Jo.an.Glo.est fa.ilis ⁊ imitat circa quedā brocar.⁊ vide qd no.in capitulo si sacerdos.allegato in eadem.

Nicolaus abbas.

☞ Monachi ⁊ alij religiosi appellant a correctiōe superioris qui in corrigendo excedit modū.7.vbi ponitur qd sit agendum in tali appellatione.

Monachi delinquētes circa regulā ⁊ ipsius ordinatiōes sunt plectendi p abbatē:si vero delinquūt circa alia crimina ob q̄ venit formāda ꝯtra eos inq̄sitio:vid remissiue.3.

Monachi ⁊ alij religiosi vel clerici seculares:an possint post professionem astringi vt viuant sub strictiori regula quam illa quam in ingressu inuenerunt.5.

Fratres mendicantes possunt transire ad religionem sancti Benedicti ex regula quam habent:sed non ex constitutionibus quas postea fecerunt:quibus statur.

Appellatio nō est admittēda vbicūqꝫ snīa ē notorie iusta.

Jn appellatiōe a diffinitiua nō est necesse exprimere cām.

A D nostrā. A correctione nō appellatur.vł summo sic impecta mente.A correctione legitima nō appellatur nisi modꝰ excedaꝭ.h.d.Prīo pmittit causam mandati.Scdo mandatū ibi:mandamus.❡ Casus literalis.Abbas sancti Petri quesiuit a papa an deberet deferre appellationibus monachorū suorū a correctione iterpositis.Respōdet qd appellatio nō est inuēta vt alicui prestaret patrociniū in sua nequitia existēti:quare mādat eisdē quatenus nō obstante appellatione subditorū suorū corrigat eos sm regulā ⁊ institutionē ordinis sui. Ber.❡ No.primo contrario sensu qd appellatio pmittitur.etiā religiosis qn indebite pregrauanꝭ per superiorē: licet superior pcedat per viā correctionis.qd clariꝰ pbatur.j.eo.reprehēsibilis.ad finē.nulli em̄ denegāda est defensio etiā si sit excōicatus.s.de excep.cū inter.❡ †No.ij. ibi:quilibet subditorū tuorū.iuncta subscriptiōe ꝙ monachi possunt dici subditi abbatiª eorū.Jdem pōt dici de secularibus respectu prelatorū suorū vt in.c.irrefragabili. de offi.ordi.⁊.c.cū apostolus.§.phibemꝰ.de cēsi.Sūt em̄ isti sub prelatis rōne iurisditiōis ⁊ plature.prelati tamē debent eos tractare vt socios:qꝛ nō sunt dn̄i nec debēt vt domini dominari.vide ho.tex.in.c.esto subiectus.xcv.di. ⁊ per illū tex.arguit ibi glo.j.cōtra superciliū epōrū q subditos appellant filios cū debēt eos appellare fratres vel socios.viij.q.j.qd aūt.⁊.x.q.iij.cauendū.Caueāt tn̄ subditi cū scribunt prelato vt nō appellent eū fratrē cū debeāt eum honorare in suprascriptione.ita nō dicit illa gl.sꝫ tu vide tex.in.c.cū clerici.de verb.sig.⁊.c.graue.de exces.pla. vbi clerici appellāt epm̄ dn̄m.❡ †No.iij.ibi corrigas et castiges iūcta suprascriptiōe.qd correctio monachorꝫ spectat ad abbatē solū.vnde hic nulla fit mentio de.c.suo ad hoc.c.nullā.xviij.q.ij.⁊ vide Jo.an.in.c.Joānes.j.de reg. Ex quo inferꝭ qd maior est in hoc autoritas abbatis in monachos q̄ epi in clericos:qꝛ ep̄s illos corrigit de iure cōi sine cōsilio capituli sui.xv.q.vij.ep̄s nulliꝰ.lꝫ valeat cōsuetudo in ꝯriū.vt in.c.iij.de cōsue.lib.vj.An aliquo casu teneaꝭ abbas hr̄e ꝯsiliū sui capituli in correctione monachorꝫ dicā.j.eo.reprehensibilis.Jtē no.ex hoc ⁊ ex tex.ꝙ correctio monachorū pncipaliter spectat ad abbatē etiā excluso epō.qd nō reperiꝭ in alio plato seculari citra epꝫ: iuxta no.p Jnn.⁊ alios in.c.cū ab eccłiarū.⁊.c.quanto.de offi.ordi.⁊ de abbate est ho.text.in.d.c.quāto.hic indubie pcedunt in his q̄ spectāt ad regulā ⁊ ad ꝯstitutiones ordinis.❡ †Quid aūt cū accusaꝭ monachꝰ de delicto extrinseco vel est formāda cōtra eū inquisitio.vide p doc.in pre alleg.iuribꝰ pleniꝰ per Joā.de lig.in cle.ne in agro.de sta. reg.plenissime dixi in repe.c.si quis cōtra clericū.de foro cōpe.⁊ credo hūc articulū posuisse in.c.cū ꝯtingat.eo.ti.⁊ in fauorē abbatis optime facit.c.in singulis.⁊.c.fi.de stat. reg.in ca.suscepimus.de homi.⁊ ca.moniales.de pur.ca.

❡ No.vltimo monachos posse cōpelli ad obseruātiā religionis ⁊ constitutionis ordinis.facit tex.in cle.j.de puile. ❡ Ex ex hoc ⁊ ex tex.no.dr̄iam inter obseruātia religiōis ⁊ ordinis.nā obseruātia religionis pprie cōsistit circa id qd cōtineꝭ in regula illius religionis.Obseruātia ordinis cōcernit cōtenta in statutis ⁊ ꝯstitutiōibꝰ ordinis post regulā factis ab illis de illo ordine seu p superiorē habētē ad hoc ptātem.❡ †Et faciūt hec ad qōnē nunqd religiosis possit post pfessionē indici durior ⁊ strictior vita.⁊ facit iste tex.ꝙ sic.qꝛ nedū ad regule obseruātiā tenenꝭ sed etiam ad statuta ordinis.Sed tu vide ad hanc qōnē bo. glo.in regula qd oēs tangit.de reg.iur.lib.vj.⁊ in.c.gesta. lxxiiij.dist.⁊ per Jnn.in.c.sup eo.de reg.⁊ aliqd p eundē in.c.dudū.de cōuer.cōiuga.⁊ cōiter teneꝭ qd possit.ᵈqꝛ monachi renūtiauerunt proprijs voluntatibus.vnde nō possunt resistere sed tenenꝭ facere quātū possunt.ad hoc.c.in memoria.xix.di.⁊ melius in.c.vnico.de sta.reg.lib.vj. vbi moniali fuit in dicta ppetua clausula.⁊ optime adduco tex.sm vnū intellectū in.c.reprehensibilis.prealleg.in fin. vbi patet ꝙ etiā statuta abbatis ⁊ capituli ligant monachos vel moniales singulꝭr.⁊ videꝭ in eis sufficere maior pars capituli.argu.in.c.de his q̄ fi.a ma.par.ca.❡ †Circa clericos seculares videꝭ aliter sentire glo.in.d.reg.ꝙ oēs sed ego dicerē sic.qd aut qriꝭ nunqd possit eis indici austerior vita per quā austeritatē muteꝭ status psone: vt puta qꝛ accolliti teneāt ꝯtinere nec possint trāsire ad nuptias vel qd abdicēt a se ppria.⁊ pcedat illa gl.⁊ hoc nō possit fieri nisi ipsi ordinati cōsentiant.argu.xxxij.q.j.integritas. Aut indiciꝭ austerior vita circa accidentalia per q̄ statꝰ vite nō mutaꝭ:⁊ tunc superior poterit maxime papa.arg. op.in.c.qm̄.de vi.⁊ ho.cle.⁊.iiij.dist.deniqꝫ cū si.Jtem ⁊ capitulū ipsius ecclesie dūmodo oēs consentiant:nō em̄ puto in eis sufficere maiorē partē.ar.eorū q̄ not.in.c.cū oēs. de cōsti.⁊ Jnn.⁊ gl.puto etiā ꝙ debeat interuenire cōsensus ⁊ autoritas epi.iuxta ea q̄ no.Jnno.in.c.cū cōsuetudinis.de ꝯsue.⁊ per gl.in.c.ij.de ver.sig.lib.vj.in ver.statutū. Scdo principaliter induco tex.ad predicta ꝙ ad ꝯsiderādum q̄ religioª sit strictior nō dꝫ simpliciter attendi dispositio originalis regule sed etiā statuta ordinis que duriorē viuēdi modū inducunt:vt hic ⁊ in.d.c.j.de statu.mo.li.vj. ❡ †Et hec faciūt ad fratres pdicatores qui ex regula nō sunt mendicantes:sed postea ex ꝯstitutione ordinis abdicarunt a se ppria ⁊ fecerūt se mēdicātes.vn̄ habito respectu ad regula possent intrare ad religionē sancti Bn̄dicti nō aūt sic habito respectu ad ꝯstitutiones.ᶠ Jtē dic qd dꝫ cōsiderari austeritas religionis respectu obseruātie de psenti ⁊ nō respectu institutionis antique.vn̄ non pōt qs de religiōe in se laxiori intrare ad arctiorē respectu antique institutionis.si de presenti illa austeritas non seruaꝭ qꝛ nō videꝭ ductus spiritu dei:sed aduersarij: vt in.c.sane.⁊ ibi per Jnn.de reg.⁊ hoc no.qꝛ multi errāt ⁊ sepē vidi seruari cōtrariū ⁊ male.❡ †Uenio ad gl.⁊ op.de.c.de priore.j. eo.⁊.c.licet in corrigēdis.de offi.or.vbi in cā correctionis non appellaꝭ.Sol.dicit gl.fi.ꝙ istud fallit cū excediꝭ modus in corrigendo vt in cōtrarijs.Reddit autē in fi.rōnē regule quare nō appellaꝭ:qꝛ fit ad psentiā ⁊ extra formā iudicij.hoc idē sentiūt Lan.⁊ Uin.dicētes ꝙ si pcederet in forma iudicij posset monachus sicut ⁊ clericus appellare:⁊ sic videnꝭ isti sentire differentiā inter clericū ⁊ monachū respectu pcessus extraiudicialis.Jnno.vero dicit qd hodie nō videꝭ dr̄a inter regulares ⁊ alios:⁊ inter correctionē ⁊ aliū pcessum cū semp liceat appellare si supior excedat qd idē est ac si grauet.d.c.lꝫ.de accu.c.inqsitionis. Olim aūt poterat esse differētia:qꝛ clerici sepiꝰ audiebātur appellantes:regulares autē rarius.Preterea contra disciplinā nō appellabant nisi grauarenꝭ.Jn alijs audiebanꝭ appellantes lꝫ nō grauarenꝭ:⁊ posset hodie sm eū precedēs dictū hr̄e locū post sn̄iā contra regulares latā sm ipoꝝ regulā.nā tūc nō deferret iudex tali appellatiōi. ⁊ idē dt in corrigēdis excessibꝰ regulariū subditorū.s.de offi.ord.irrefragabili.§.j.Ho.dicit ꝙ quicqd dicat Jnn. multi sunt casus in qbus grauatur secularis clericꝰ:⁊ in eisdē nō grauaꝭ regularis.Un̄ dicit hodie ⁊ olim magnā dr̄iam esse inter correctionē regulariū ⁊ seculariū clericorū.j.eo.cū spāli.de accu.qualr̄.ij.§.fi.de si.c.per tuas.§.fi.⁊ idē Guil.in spe.eo.tit.§.in qbus.versi.xj.Sed per istud dictū Ho.nō tolliꝭ opi.Jnn.vn̄ dico ꝙ respectu facultatis appellādi nulla est hodie dr̄a inter seculares ⁊ regulares: qꝛ etiā seculares hodie nō appellāt extra iudiciū vel in iudicio ante sn̄iam nisi pretextu grauaminis qd exprimere

❡ Subditi abbati. No.ꝙ monachus dr̄ subditus abbati ergo potest inferri ꝙ nō poterit reuocare abbatē sine venia.vide q̄ dixi in ca.ex parte. de accu.⁊.c.cum olim.de cau.po. And.Barb.

❡ Jn fauorē abbatis. Adde qd ibi posui.
Sebasti.Sapia.

❡ Bonā gl.Cōtra illā gl.in.d.c. qd oēs consuluit Oldr.in cōsilio. xcvj.inci.nunqd monachū.ō cuiꝰ ꝟitate disputāt hic Fel.⁊ Deci.

❡ Qd possit.adde videdū Old. consi.xcvj.
Sebasti.Sapia.

❡ Uide car.in ꝯs. xix.inci.p elucidatione.⁊ Lapū alleg.lxij.incipi. Franciscꝰ.⁊ allegatio.cxxxv.inci. pro dubij propositi.in prin.

❡ Ad constitutiones. Adde Cal.cōsil.xiij.de reg.⁊ vide Lapū allega.lxij.

zacharias.
a ¶ Exprimere causam Adde Lan. de oria. in ca. qm̄ contra falsam. §. inter. de app. nu. 39. versi. satis supra visum est. ⁊ si bi remissi. in apo. Benedi. vadi. in versicu. exprimatur. s. de proba.
b ¶ Excedit modus. Adde Ro. cōsil. cccli. ⁊ Cal. consi. xx. de regu.
c ¶ Causa cōdēnationis. Adde pro hoc quod dicit Alexā. consi. cxiiij. j. lib. ꝙ litere remissorie cōdēnationis sunt nulle nisi omnia specificentur in supplicatiōe que potuissent mouere pncipē ad non cōcedendum: de quo per Oldra. consi. xxij. in fin.
Sebasti. Sapia.
d ¶ Deseritur appellatio. Vide Bartol. verō. in cau. cxciij. incip. vbi qs pōt Mathe. in not. xxj. inci. not. practicam et hoc intelligit Feli. hic pcedere qn̄ pēdēte termino iterū appellaretur q2 pma appellatione deserta nō iuuaret ex secunda, allegat Rot. in ti. de appella. deci. xxiij. in antiqs, s3 cōtrariū sentit Cal. in disputatiōe inci. a diffinitiua sentētia col. pe. ꝙ refert ⁊ sequit Fel. in. c. capitulū. col. iiij. versi. amplia fallentia3 istā. s. de rescript.
zacharias.
e ¶ Appellāti pfigere, adde Feli. i. c. cū bertholdꝰ ver. dn̄ Abba. alleg. colū. vij. s. de teu. istū in. c. cū sit. eo. ti. cū 2cor. de qbꝰ per Feli. in. s. alleg. c. cum bertholdꝰ. ⁊ Ludo. ro. licet oīno nō loquat in his terminis singula. suo. clxvj. incipiē. iudex a quo.

tenētur: vt in. c. vt debitis. j. e. ⁊. c. j. e. ti. li. vj. ⁊ idē est in religiosis: vt. s. dictū est. Fatendū tn̄ est qd̄ facilius pōt grauari in ordine procedendi ⁊ in alijs religiosis ꝙ secularibꝰ: vt in iuribus alleg. p Host. sed p hoc nō tollit supradicta cōclusio. op3 eni in vtrisq3 grauamē subesse: s3 olim poterat esse dr̄ia q2 oīs appellatio q̄ non erat manifeste friuola deferebat cām ad superiorem. ij. q. vj. ad romanā. not. in prealle. c. vt debitus. sed regulares nō audiebant appellantes nisi excederet modꝰ in corrigēdo. j. eo. cū spāli. Post 8 sniam vero diffinitiuā idē potest dici. ¶ † Nam si snīa est notorie iure fulcita nō debet admitti appellatio tā in religiosis ꝙ in secularibꝰ: vt in. c. romana. §. si aūt post sniam j. eo. ti. li. vj. facit. c. cū sit romana. j. e. secꝰ aūt est vbi posset cōpetere excusatio vel posset habere locū nō pbatū pbabo ⁊c. vt in. c. cū Joannes. de fid. instru. d. l. p hāc. C. de tēp. app. Illoꝝ eni iuriū ratio pariter vēdicat sibi locū in secularibus ⁊ religiosis. ¶ Vltimo scias qd̄ Inno. posuit hic vnū notabile dictū dicēs ꝙ si qs appellat in cā correctionis etiā post sniam nō valēt lr̄e impetrate in causa appellationis l3 faciāt mētionē de appellatione nisi faciāt mentionē de causa cōdēnationis. alleg. ca. dilectus filiꝰ. abbas de rescri. ⁊ ca. sup eo. de coha. cleri. ⁊ mu. sed illa iura hoc aperte non pbāt q2 nō loquunt in cā appellationis sed cū quis priuatꝰ ex causa per suū superiorē impetrat literas in forma cōi sup sua restitutiōe subyciendo cām sue priuationis: sed vbi fuit post diffinitiuā appellatū est maiꝰ dubium. 9 ¶ † Quia regulariter cū appellat a diffinitiua non est necesse exprimere cām:[a] sed sufficit dicere appello ab iniqua snīa: vt. l. j. in fi. cū. l. seq. ff. e. ti. no. gl. in. c. cū in ecclīa. j. eo. sed nihilominus placet mihi opi. Inno. quā tn̄ defendo alia ratione: vc3 cū pcedit ad correctionē interciditur appellatio regulariter: s3 admittit in casu speciali. s. cū in corrigendo exceditur modus:[b] vt in. c. licet in corrigēdis. de offi. ord. ⁊. j. e. de priore. ⁊. c. reprehēsibilis. Cū ergo ius resistat tali appellatiōi nisi in casu: op3 qd̄ ille casus exprimatur vt appareat appellatū in casu concesso: sicut obseruatur cū appellat ab executore, vt dixi plene. s. tit. pri. qd̄ ad cōsultationē: ⁊ ideo in impetratione literarum d3 fieri mētio de causa cōdemnationis:[c] q2 ea expss̄a forsan papa literas denegasset: nisi vidisset causam rationabilē appellandi. ar. in. c. postulasti. de rescript. Ex his dico ꝙ siue ad correctionē pcedat extra iudiciū siue in iudicio: siue appelletur ante sniam siue post: necesse est vt exprimat in appellatione causa appellādi puta q2 excedit modū: ⁊ in impetratione literarū oportet ꝙ etiā exprimat causa condēnationis. ⁊ hec bene notabis. ¶ Annectit etiā Innoc. aliam differētiā inter pcessum in causa correctiōis ⁊ alia causa. Nā cōtra correctionē nō potest allegari alia prescriptio: secus in alijs causis. Dic tu clarius q2 sicut contra visitationē nō potest allegari aliqua prescriptio actiue sed passiue sic: iuxta ea q̄ habent in. c. cū ex officijs ⁊. c. cū nō liceat. de pscri. ita nec cōtra correctionē. nā visitatio fit propter correctionem. de alijs vero qualiter prescriptione tollantur: dic vt plene dixi in. c. cum contingat. de foro compe.

1 Appellans si non prosequitur appellationem in termino sibi dato: censetur prime sententie acquieuisse.
2 Appellans habet annū ad prosequendam vel finiendam appellationem. ⁊ ex causa biennium. 7.
Judex licet possit breuiare terminos: tamen non tenetur.
3 Appellatio censetur deserta nō solū per lapsum termini iuris sed etiam hominis. 4.
4 Appellatio an sit deserta per lapsum termini hoīs adeo vt remaneat firma snīa diffinitiua a qua fuit appellatum.
5 Judex delegatus potest terminum appellanti prefigere ad prosequendam appellationem.
6 Terminus ad prosequendam appellationem non potest prefigi appellanti per appellatum: sed appellans sibiipsi potest prefigere.
7 Terminus ad iter accipiendū vel ad se presentandū qn̄o ⁊ qualiter detur tam a iure ꝙ a iudice vel ab ipso appellāte: siue appellatio fuerit iudicialis siue extra iudicialis.
8 Termino ad prosequēdam appellationem qn̄o satisfiat. Terminus ad arripiendum iter quādo appellatur in curia non debet dari.
9 Presentare se tunc proprie quis dicit quando exhibet se conspectui alterius.
10 Appellans qui in termino cōparuit coram iudice a quo forte cum inhibitorijs: non potest astringi regulariter ad prosequendam appellationem nisi in termino iuris.
11 Appellās debet intra terminū facere fidem de presentatione al's iudex a quo mādabit executioni sentētiam quā tulit credens appellationem esse desertam.
12 Judex ad quem an ⁊ quo casu possit abbreuiare terminū datum a iudice a quo.
Judex appellationis pendente dilatione data a iudice a quo non est iudex.
13 Appellans qui licet impetrauerit iudices tamen in termino non se presentauit: an nihilominus possit coram iudicibus impetratis appellationem prosequi.
14 Appellatiōe deserta potest iudex a quo executioni mandare sententiam suam absq3 alia citatione.

1 Personas. ¶ † Si appellans intra terminum a iudice a quo appellauit vel a seipso statutū appellationem nō prosequitur snīe vel iudicio illius stare compellitur. h. d. vel summa aliter sic. Potest appellās sue appellationi terminū breuiorē termino iuris statuere. eo aūt nimis prolixū statuente vel nullū pōt iudex statuere cōpetentem: intra quē si nō satisfaciat termino deserta est appellatio. h. d. cū principio sequentis. c. Diuiditur in duas partes prout sunt duo dicta. Scd̄a ibi: si autem. ¶ Casus literalis. Aliquis appellauit ⁊ appellatiōi sue nimis prolixum terminū statuit: iudex d3 ei assignare terminū intra quē sedē apo. cōuenienter possit adire. ⁊ si ad terminū illū appellationē suā non fuerit prosecutus extūc cōpellit appellantē stare iudicio suo sup his que in qōne vertunt. ⁊ si competētē terminū sibi prefixit, ⁊ appellationē ad illū nō 2 fuerit psecutꝰ simili modo cōpellat illū. Ber. ¶ † No. j. ꝙ licet a iure detur appellāti annus ad prosequendā ⁊ finiēdam appellationē. vt in cle. sicut. eo. ti. pōt tn̄ appellās sibi preiudicādo restringere terminū iuris respectu psecutionis ⁊ statuere sibi terminū breuiorē: vt hic. ⁊. j. c. pri. cū si. ⁊ idem pōt facere iudex vt hic ⁊ in. c. j. pri. non tn̄ iudex tenetur hoc facere l3 possit: vt in. c. ad hec. ij. j. eo. et vide qd̄ ibi dicā. ¶ Not. qd̄ si appellās nullū terminū sibi prefigit vel nimis prolixū pōt iudex sibi statuere cōpetētē: ⁊ iudicabitur cōpetens ⁊ cōueniens s̄m distantiā viarū suarum ⁊ qualitatē cause ⁊ naturā et qualitatē termini statuendi. ¶ No. tertio ex tex. duplicē terminū qui appellāti statui pōt. nam qn̄q3 statuit ad prosequendū. qn̄q3 ad se presentandū. nunquid autē ad aliū effectū possit terminus statui 3 dicā. j. late. ¶ † Not. vltimo nō cauillando literā qd̄ sicut d deserit appellatio[d] pp̄ter lapsum termini iuris. vt in cle. si appellationē. e. ti. ⁊. c. proxi. ita per lapsu3 termini hoīs. nam terminꝰ hoīs succedit loco termini iuris. ¶ Oppo. primo de superfluitate litere. nā idē repetit in scd̄o dicto qd̄ dixerat in prīo. Sol. dic s̄m doc. ꝙ tres differētie possunt colligi inter pmū dictū ⁊ scd̄m. Prima differētia q2 in prima pte loquit de termino statuto ad se presentādū. in scd̄a de termino pfixo ad psequēdū. Scd̄a differētia q2 in prima parte loquit de termino per iudicē abbreuiato. in scd̄a qn̄ appellās statuit terminū cōgruentē. Tertia q2 principiū loquit in appellatiōe interposita ante sniam. fi4 nis vero in appellatiōe iterposita post sniam. ¶ † Et hoc vltimū facit ad qōnem an per lapsum termini hoīs nō expectato lapsu termini iuris remaneat rata snīa diffinitiua a qua fuit appellatū. Ad qd̄ quidā dixerūt: vt refert In. qd̄ nō exponētes tex. in fi. ibi snīe. i. iurisdictioni. dicebant enim isti qd̄ nunꝙ manet rata snīa diffinitiua donec sit lapsus terminꝰ iuris. Alij vo dicūt oppositū ꝙ vtroq3 termino elapso. s. iuris vel hoīs rata manet snīa. ⁊ hoc vr̄ verius s̄m Inn. ⁊ pfecto iudicio meo text. clarissimꝰ est hic literā nō cauillādo: vt p3 ibi: extūc snīe tue ⁊c. Unde pondero illud verbū extūc. qd̄ refert ad lapsum termini hoīs. nec valet illa expositio vt dicat snīe. i. iurisditionis sue: q2 s. premiserat de appellante ante sniam. Ad idē adduco bo. tex. in. c. l3. j. de sen. excō. lib. vj. ⁊ ita t3 Fede. cōsi. xxviij. ⁊ do. de Ro. deci. lxxxix. al's. ccix. Illud tn̄ verū est qd̄ etiā post lapsum vtriusq3 termini si talis est causa ī qua iudex pōt supplere ex offō suo ⁊ ingrere. de quo dicēdū vt leg. ⁊ no. in ca. cōstitutꝰ. j. e. ⁊ ex pdictis nota iudicē posse terminū statuere appellāti tā ab interlocutoria seu grauamine 5 ꝙ a diffinitiua. ¶ † Venio ad glos. ⁊ pma facilis est circa quā q̄ro an iudex delegatꝰ possit hūc terminū appellanti e prefigere.[e] Sol. dico qd̄ sic. ad qd̄ alleg. tex. j. eo. ad aures. 6 ¶ † Scd̄o quero nūquid appellatꝰ valeat talem terminū presigere sicut pōt appellans ⁊ iudex. Sol. dic qd̄ non: q2 hoc nō reperit iure cautū in eo maxie q2 imponeret lege3 aduersario suo qd̄ nō est concedendū. sed appellans potest hoc: q2 ipse imponit legē sibiipsi piudicādo restringēdo terminum

terminū iuris: hinc est ꝙ si statuit sibi terminū nimis prolixum pōt iudex illū restringere vt hic: ⁊ in hanc partē videnꝛ tandem inclinare do.de Ro.deci.ccix.alleg. Idem Joā.an. post Spec.⁊ quosdam alios in.c.j.j.eo.ti.li.vj. Quidam tñ tenuerunt contrariū: sed primū verius ⁊ cōiter obseruatur. ¶ †Glo.ij.diuiditur in duas partes. In prima parte ponit duas species termini.nā quidā statuitur ab hoīe: ⁊ hoc dupliciter ſm eā.aut ad se presentādū iudici.aut ad iter arripiēdū.qdā statuiꝛ a lege ⁊ iste est annus ⁊ ex iusta cā biēniū. Aduerte latius.nā qñqꝫ appellatur extra iudicium a grauamine illato vel cōminato seu preparato.qñqꝫ in iudicio: ⁊ hoc dubliciter: qꝛ aliqñ añ sniam: aliqñ post ⁊ in oībꝰ predictis vniforme est tp̄s a iure prefixū respectu prosecutiōis ⁊ finis. Nā appellanti in iudicio vel extra ius daꝛ in confuso annus ⁊ ex cā bienniū ⁊ ad prosequendā ⁊ finiēdā appellationē: vt cle.sicut.e.ti.differūt tñ in hoc qꝛ in appellatione extraiudiciali tp̄s currit a die illati grauaminis. In iudiciali vero a die interpositiōis ipsiꝰ appellatiōis vt in.d.cle. sicut. A iudice vō seu appellāte vario mō terminꝰ prefigiꝛ nō tñ excedēdo terminū iuris ſꝫ illū restringēdo vt ibi datur a iure annus ad ꝓsequēdū ⁊ finiēdū pōt iudex ad lites abbreuiēdas ⁊ fraudibus obuiandū cū plerūqꝫ appellatur cā differendi negotiū de termino iuris capere certam partē et illā assignare ad variū effectū. Nā qñqꝫ talem terminū statuit ad iter arripiendū.j.e.peruenit. Qñqꝫ est prosequendū vt hic: ⁊ in.c.cum cām.de re iud.⁊.c.ex parte de rescrip.⁊.j.e. ad hec tertio. Qñqꝫ ad se iudici ad quē presentandū ⁊ ad aliū certū terminū ad faciēdā fidē ipsi iudici a quo de p̄sentatione seu ꝓcuratione appellatiōis. Qñqꝫ ad appellationem finiendā. ¶ Primo casu qñ terminus prefigitur ad iter arripiēdū clarū est satisfactū esse termino si itra illū appellans iter arripuit ad appellationē prosequēdā vt in.c.j.de elec.lib.vj.in prin.qꝛ verba ibi nihil aliud importāt a quibꝰ nō est recedendū: ex quo aliud nō cōstat de mēte vt in.l.non aliter.ff.de leg.iij.⁊ in.c.si.de v̄b.sig. ¶ †Scđo casu qñ prefigitur ad prosequēdū iura vꝛ innuere vt sufficiat qualitercūqꝫ ꝓsequitᵃ vt iter arripiendo ad sedē apostolicā.s̄.ti.pri. cū causa. Itē per impetrationis actum vt.s̄.de rescript.c.ex parte.⁊.c.dilectꝰ.ij.tenet Spe.in ti.de app.§.nunc breuiter. ver.itē quid si pars.⁊ do.de Ro.deci.cxix.qđ tñ limitant qñ terminus statuitur per hoīem extra curiā.si aūt fuerit talis terminus statutꝰ in curia nō est illi satisfactū per solā itineris arreptionē sed requiriꝛ maior diligētia in ꝓsequēdo: vt puta ꝙ adeat ip̄m cancellarium vel locūtenentē ⁊ si neutrū habere pōt protestetur.hoc dictū lꝫ aperto iure non probeꝛ tñ satis mihi placet: qꝛ non est verisimile ꝙ cū in eodē loco sit iudex ad quē videatur in tali termino cogitatum de sola itineris arreptione: qꝛ frustratorius esset talis terminus qđ non est sentiendū.ſꝫ dꝫ intelligi in casu quo vtilitatem afferre possit.argu.in.l.j.in fin.ff.ad muni.⁊.l.qđ labeo.de carbo. edic.facit quod legi.⁊ no.in.c.cum in iure.de elect.cum simi. Tertio casu qñ statuitur ad se iudici presentandum: et tunc nō sufficit iter arripere.ſꝫ opꝫ ꝙ se exhibeat conspectui apostolico.⁊ si eū habere nō potest protestetur in valuis palatij vt moris est qđ tenent do.de Ro.deci.cxlix.prealle.⁊ qualiter debeāt se presentare vide p Jo.an.in.c.q̄uis.de elect. lib.vj. ¶ †Et pro hoc facit qꝛ ille dicitur ꝓprie se presentare qui exhibet se conspectui alterius.vt no.in cle.dudum.de sepul.in gl.in versi.presentari nō tamen tenetur intra illum terminū aliter prosequi.vt not.in locis prealleg.⁊ per do.de Ro.⁊ p Spe.in p̄alle.locis.§.nūc breuiter.v̄.itē pone prefixus fuit. ¶ †Ubi querit pone ꝙ appellans comparet in termino.dicit appellatꝰ vel iudex ꝓsequere appellationē tuaꝫ nūquid astringitur.⁊ cōcluditur ꝙ nō.qꝛ habet a iure annū. vt.j.e.cum sit.⁊.c.ex ratione.⁊ beneficium iuris nemini est auferendum.vt in regula indultum.de regu.iur.lib.vj. Tu dic hoc verū nisi sit talis causa ex cuius dilatione posset periculum imminere.de quo dic vt leg.⁊ no.in.c.oblate.j.eod. Dicit tñ notanter Spe.in loco ꝓx.alle.ꝙ appellatꝰ poterit appellāti se p̄sentanti porrigere petitionē suā in qua sniam ꝓ eo latā vel ecōtra eū petit cōfirmari.⁊ sic indirecte cōpelleꝛ appellans prosequi.⁊ ex his habes bonū effectū huius statuitiōis termini. ¶ †Quarto casu qñ fuit statutꝰ terminꝰᵇ ad se presentandū ⁊ alius ad faciēdū fidē de presentatione. est dubiū an possit iudex talem terminū statuere.de quo per do.de Ro.deci.vbi.s̄.dicūt ꝙ si iudici nō fit fides de presentatiōe seu ꝓsecutione vbi terminꝰ fuit datꝰ ad prosequendū poterit iudex a quo sententiā irreprehensibiliter executioni mandare nō tñ p hoc deserta est appellatio.ex quo in veritate fuit appellās prosecutus in termino ſꝫ executio snie non reuocabitur ante finē cause appellationis ⁊ sic pendebit ab exitu appellationis. Et idē vꝛ velle Fede.consi.xxviij.incipiente pūctus qōnis ⁊c.⁊ do.Anto.j.eo.ex insinuatiōe. Dubitare tñ videtur Fede.an iudex potuerit talem terminum prefigere: qꝛ nō vꝛ spectare ad officiū suū.arg.in.d.c.ex insinuatione.cōcludit tamen ꝙ prefixio ex quo nō fuit cōtradictū operabitur effectū premissum. Ego puto ꝙ a principio potest appellans contradicereᶜ vt non teneaꝛ fidē facere de presentatione seu ꝓsecutiōe per.c.si a iudice.j.eo.lib.vj. vbi dꝛ ꝙ appellans non teneꝛ cōparere corā iudice a quo nisi ad audiēdū reuocationē grauaminis.ſꝫ si pars nō cōtradixerit imputabiꝛ sibi respectu executiōis fiende si non fecerit fidē intra terminū qꝛ verisimiliter iudex cogitaret appellationē esse desertā.ad hoc qđ not. Inno.j.e.ex rōne.⁊ qđ not. j.c.pri.sed per hoc nō est deserta appellatio ex quo in veritate prosecutꝰ fuit in termino.vt.s̄.dixi. ¶ Quinto ⁊ vltimo casu statuiꝛ terminus qñqꝫ ad appellationē finiēdam. qđ an fieri possit ⁊ quē effectū habeat: dicendū vt le.⁊ not.in d.c.ex insinuatione. ¶ †Sed circa predicta nunc queriꝛ an iudex ad quem possit abbreuiare terminū statutum a iudice a quo Spe.ponit in prealleg.§.nunc breuiter.ver.itē pone.⁊ concludit ꝙ non: qꝛ pēdēte dilatiōe nō est iudex.arg.in c.significante.j.e.C.de dila.siue. Alij tñ tenuerunt contrariū vt ipse recitat ſꝫ ipse residet in prima opi. Ego distinguerem ꝙ aut subest causa restringendi puta qꝛ ex dilatione imminet periculum aīarū ⁊ poterit restringere.argu.opti.in.d.c. oblate.j.e.alias secus qꝛ indultū a iure beneficiū non est auferendū: vt in.d.regula indultū. ¶ †Ulterius quero quid si appellans nō cōparuit in termino ab hoīe sibi prefixoᵈ appellans tñ intra illū terminum impetrauit iudices nunquid possit appellās coram iudicibus ab appellato impetratis appellationē ꝓsequi. Cōclude sic: ꝙ aut appellans fuit legitime intra terminū impeditus ⁊ poterit qꝛ lapsus termini non debet sibi obesse.ar.j.e.ex rōne.⁊ tenēt do.de Ro.deci. cclxx. Aut non fuit impeditus: ⁊ tunc aut resistit appellans ⁊ non poterit qꝛ quantū ad eū deserta est appellatio vt hic. ⁊.j.c.proxi.nec diligentia appellati dꝫ sibi ꝓdesse ex quo nō vult amplius ꝓsequi.arg.regule ex eo.de reg.iur.li.vj.sic intellige ⁊ restringe Spe.in.d.§.nunc breuiter.versi.itē pone. Aut appellatus vult ꝓsequi petēdo ꝯfirmationē snie ⁊ tūc poterit appellans ex ꝑsona appellati prosequi.arg.in.l.petēde.C.de tēp.in inte.resti.⁊ hoc casu intellige nota.per do. de Ro.deci.lxj.⁊ sic nulla erit ꝯtrarietas inter eos.⁊ Spec. licet aliter sentiant. Et idē per oīa puto dicendū cum intra terminū iuris appellatus incepit prosequi: ⁊ elapso termino instat petendo sniam qđ pōt.vt in auꝛ.ei qui appellat. C. de tēp.app.⁊.ij.q.vj.appellatore.⁊ per hoc restringe intellectum cle.si appellationē.j.eo.ti.vt intelligatur quando neuter impetrauit in termino quo casu non possunt etiā ambo prosequi postea cū semel per negligentiam vtriusqꝫ deserta sit appellatio.vt ibi qđ bñ notabis.⁊ vide qđ no.j.eod.sepe. ¶ Glo.ista in scđa parte querit an ⁊ qñ possit terminus ꝓueniri ab alterutra partium.⁊ dic plenius vt legi.⁊ no.in iuribus allegatis in ea. ¶ †Ultimo quero quid intendit litera ibi extunc ⁊c. Sol.dicit glo.fi.ꝙ post terminū lapsum pōt iudex procedere ac si peremptorie fuisset citatus per.c. sepe.j.eo. Sed tu dic melius ꝙ illud.c.loquiꝛ de iudice ad quē dic vt ibi.sed respectu iudicis a quo dic ꝙ non tenetur illum citare per.c.ij.de do.⁊ contu.lib.vj.⁊ vide per Inn.in c.ex rōne.j.eo.vbi aperte tenet ꝙ si appellans nō prosequiꝛ in termino pōt iudex procedere sine alia citatione ad executionē snie.⁊ dic vt latius ibi dicetur.dic ergo ꝙ extūc.i. post lapsum terminū pōt iudex valide procedere cū deserta sit appellatio: vt hic ⁊.j.c.pri. Host.vō accepit hoc verbū extunc magis late exponit eū.i.ex quo certū est ꝙ contempsit qꝛ tantū sibi fluxit de tp̄e prefixo qđ impossibile est illū posse facere id ad qđ terminus fuit prefixus.arg.ff.de ver.obl. stipulationes ⁊.l.continuus. Jo.an.tenet cōtrarium per.c. reprehensibilis.j.eo.sed certe melius facit iste tex.in dictiōe extunc q̄ denotat extremitatē tēporis.⁊ sic clare innuitur ꝙ post terminum lapsum ⁊ non ante valide procedat.

1 ☞ Appellans habet annū ex causa biennium ad prosequendam ⁊ finiendam appellationem: siue iudicialem: siue extraiudicialem.

2 Biēniū daꝛ ad ꝓsequēdā ⁊ finiēdā appellationē ex causa q̄ oportet ꝙ aut ꝓbetur aut sit notoria: alꝛs non datur.

3 Iudex a quo pōt appellāti p̄figere terminū breuiorem: termino iuris ad prosequendam non, aūt ad finiendā appellationem intellige cum limitatione de qua hic.12.⁊17.

4 Appellatio efficiꝛ deserta nō solū p lapsum termini iuris

Sebast. Sapia.
a ¶ Prosequi.vide Ro.in tit.de appella.dci.xiij. inci. Itē si iudex. in nouis et deci. xl.inci.nota si iudex.in antiquis. ⁊ deci.l.inci.nunqd itra terminū. in antiquis. Old. in cōsi.lx.inci. est tempus.

Sebast. Sapia.
b ¶ Statutus terminus. Uide ro. in sing.clxij.inci. hoc nesciūt legiste. Card.in cle.j. q.xxij.de appel.

Sebast. Sapia.
c ¶ Cōtradicere. vid Barth.vō.l cautela.lxxxvij. incip.est dubiuꝫ. vbi notat cautelam qđ qñ iudex aliqd facit parte p̄sente qđ pars cui displicet semper contradicat.

Zacharias.
d ¶ Ab hoīe sibi p̄fixo. Adde lanfrā.de oīa.in.c. qñ cōtra.§.inter locu.⁊ appel.nu. 43.v̄.tertiū tp̄s. s̄.de proba.

sed hominis quo casu prima sententia remanet firma.18.

5 Statutū faciens mentionem de appellatione non comprehendit appellationem extraiudicialem in odiosis: secus in fauorabilibus.21.

6 Appellatione pendente in cā criminali sñia nō dꝫ mādari executioni etiā si immineat pena vltimi supplicij.
In criminalibus tertius appellat inuito condemnato.

7 In notorijs sententia fertur in non citatum ⁊ absentē qñ certum est sibi nullam competere defensionem.31.32. vbi plene an in notorijs requiratur citatio.

8 Excōicari pōt subditus absens intellige.vt.j.nu.28.

9 Appellans an aliquo respectu habeat trienniū ad appellationem prosequendam ⁊ finiendam.

10 Termini iuris non possunt per iudicem breuiari: nisi in certis casibus: de quibus hic.

11 Statutū q declinās iurisditionē secularē tanq̄ clericus dꝫ intra tm̄ tempus docere de suo clericatu non valet.
Tps datū ad appellādū an possit ex forma statuti breuiari vel elōgari.14.vel ēt ab ipso iudice in aliquo casu.13.16.

15 A nimis longa vel breui dilatione lata per iudicem pars potest appellare.
In commissis iudicis arbitrio pars potest appellare: si iudex male arbitratur.

17 Iudex ad quē potest ex causa restringere terminū datū ad appellationem finiendam.

19 Appellans extraiudicialiter auditur deserta appellatiōe per viam querele.22.
Facta extraiudicialia non transeunt in rem iudicatam.
Etiam est dictio implicatiua.

20 Appellatio extraiudicialis an ⁊ quo casu debeat continere causam.

23 Appellatus extraiudicialiter non tenetur cōparere si nō citetur nisi in casu.j.26.
Citatio nulla pōt fieri etiam per nūtios deputatos sine speciali commissione iudicis.

24 Citatio pōt fieri etiā per partē ex mādato iudicis: non creditur tm̄ parti afferenti id facere ex iudicis mandato.25.

27 Appellatio est interdicta in facto notorio.

28 Excōicatio an ⁊ quo casu feratur contra non citatū.30.

29 Citatio pōt fieri per familiarē iudicis: si cōstat iudicē hoc sibi iniunxisse: puta ostendendo literas iudicis.

33 Excōicatio nunq̄ ferꝛ ab hoīe nisi ratione contumacie.

Cum sit romana.

Appellans ad psequendū habet annū ⁊ ex cā bienniū nisi iudex moderet. ⁊ si intra tps non psequitur rata manet sñia: vel redit ad primū si añ sñiam appellauit. hoc primo. Qui de crimine impeditur appellare pōt: nisi sit notorium. hoc scdo. Diuidiꝛ in tres partes. In prima ponit terminum appellationis psequēde. In scda penā nō psequētis. ibi intra qd. Tertia ibi: preterea psequitur an de crimine delat⁹ appellet. ¶ Casus literalis. Aliqs appellauit añ sñiam vel post. queriꝛ quantū tps dādū sit ei ad appellationem psequendā. Rñdet q si añ sñiam vel post fuerit appellatum: hmōi appellantib⁹ indulgeꝛ annus. ⁊ si iusta cā interuenerit indulgetur bienniū nisi iudex a quo appellatur breuius tps duxerit statuendū scdm locorū distantiā ⁊ personarum ⁊ negotij qualitatē. Et si intra illud tps appellationem non fuerit prosecutus tenebit sñia. Si post sñiam diffinitiuā fuerit appellatū ⁊ a causa sua cecidisse videꝛ nec amplius sup eodē negotio audietur appellans. Si vero a grauamine ⁊ añ litis ingressum fuerit appellatum huiusmodi audietur appellans: qꝛ canones etiā extra iudicium passim appellare permittūt: ⁊ tales non solent ppꝛie dici appellationes: sꝫ prouocationes ad causam. Si vero añ sñiam appellauerit quis cōpelli debet stare illius iudicio ad quē appellauit alternatiue. s. vt appellationē psequaꝛ: aut iudicio suo stet. Si vero ille q appellat fuerit raptor vel aliene rei violent⁹ detentor: talis appellatio facta in iudicio apud ecclesiasticas psonas admittitur: nisi forte notorius vel raptor vel fornicator existat sicut ille quē apostol⁹ absentē ⁊ irrequisitum excōicauit Ber. ¶ †Not. primo q appellanti post sñiam

1 vel añ prefigiꝛ a iure annus. qd intellige quo ad psequendā ⁊ finiendam appellationem simul ⁊ idem dic si appellatur extra iudiciū: vt pbatur in cle. sicut. eo. ti. per quam satis de

2 claratur iste tex. ¶ †No. scdo q ad hoc vt appellāti detur

a bienniū[a] oportet duo concurrere. Primo q ex causa necessaria nō potuerit causam psequi ⁊ finire intra annum. Secūdo q illa causa sit euidēs non ergo statur assertioni sue:

3 sed oportet q pbetur aut q sit notoria. ¶ †No. iij. iudicem

b a quo posse ex officio[b] prefigere appellāti terminū breuiorem termino iuris ad appellationē prosequendā: ⁊ restringitur terminus respectu prosecutionis: non autē respectu finis. Nā vbi habebat integrum annū ad prosequendum ⁊ finiendū. d. cle. sicut. ita q non teneba꞉ intra annū prosequi nisi ad libitū: nisi prout habetur. ij. qō. vj. appellatore. ⁊ aut. ei qui appellat. C. de temp. app. nunc oportebit eū prosequi in termino a iudice prefixo: ⁊ fit hec restrictio propter cām de qua in gl. ⁊ nota hoc p limitatione. c. precedentis: vt non solum possit appellans sibi prefigere terminū sed etiā iudex appellante omnino cessante. hoc tamē limita qñ iudex appellationem recipit saltem ad vlteriora non procedendo. si aūt appellationē non admittit sed ad vlteriora pcedit non potest hunc terminū prefigere. ita sing. sentit Inno. in. c. fina. de accu. p hoc qꝛ quo ad iudicē habeꝛ pro non appellante. argu. c. eū qui. de do. ⁊ contu. lib. vj. ⁊ eorū que dixi in. c. iij. de

4 eo qui mitti. in posses. ¶ †Not. quarto tex. hic satis expressum maxime iuncta gl. quod sicut deseritur appellatio per lapsum termini iuris: ita per lapsum termini hoīs: ita q si iudex etiam appellanti a diffinitiua statuit terminum mensis ad prosequendā appellationē: lapso mense appellatore non psequēte sñia rata manet nec expectatur lapsus totius anni: qꝛ terminus prefixus a iudice succedit loco termini iuris ⁊ ideo quo ad desertionem operatur eundē effectum, qd

5 tenet Inn. j. e. ex ratione. ⁊ d. c. pxi. vbi etiā dixi. ¶ †No. quinto q appellatio extraiudicialis non dicitur ppꝛie appellatio: sed est potius quedā puocatio ad causam. ⁊ hunc text. semper notabis p statutis ⁊ alijs dispositionibus facientibus mentionem de appellatione. nam in odiosis non veniet noīe appellationis extraiudicialis appellatio: secus in fauorabilibus qꝛ largo modo pōt dici appellatio: vt hic: ⁊. j.

6 eo. bñ facit regula odia restingi. de reg. iur. lib. vj. ¶ †Not. in. §. preterea. quod in causa criminali pōt quis appellare quinimo pendēte termino appellationis interponende non debet mandari sententia executioni etiam si immineat pena vltimi supplicij. de quo per Bart. in. l. qui vltimo supplicio. ff. de pe. Et est aliud speciale: qꝛ inuito condēnato pōt tertius appellare. l. non tantum. ff. eo. no. ij. q. vj. in summa.

7 ¶ †Item no. hic tex. apertissimum q in facto notorio pōt ferri sñia contra absentē non citatum: si certum est absenti nullā defensionem competere: qd vide de quo plenius dixi in. c. cum olim. de re iud. An autē ⁊ qñ notorietas excludit quē a facultate appellandi. dic vt dicam. j. cum speciali. §.

8 porro. ¶ †Vltimo no. ar. opti. iudicem posse subditum absentem excōmunicare. qd probatur hic intelligendo q iste corinthius erat absens extra territoriū. sed posset intelligi q dioceses non erant olim diuise sicut hodie iuxta no. in. c. cum causa. de proba. dictum tm̄ in se est verū: de quo dic vt

9 dixi plene in. c. fi. de foro cōpe. ¶ †Venio ad glo. j. cuius finē bñ nota in eo qd dicit qd sicut impedito intra annum datur bienniū: ita impedito intra scdm annū daꝛ annus tertius: allega. c. ex rōne. j. eo. hoc tm̄ dictū nullibi aperte probatur.

10 Vñ dic vt melius ⁊ latius dicā in. d. c. ex rōne. ¶ †Gloss. in verbo recisus. colligit arg. ex tex. iudicem posse abbreuiare inducias datas a lege ⁊ allegat aliquas cōcordantias: contra qd opponit de multis iuribus ⁊ tandē soluēdo cōcludit ponendo regulā qd inducie q̄ dantur a lege vel canone possunt iusta cā interueniente a iudice abbreuiari. ⁊ sic ponit re

c gulam affirmatiue: excipit tm̄ duos casus[c] dūtaxat. Prim⁹ in termino decē dierū prefixo ad appellandum. Secūdus in quadriennio pfixo ad in inte. resti. pet. Aduerte tm̄: qꝛ gl. non reddit aliquā rōnem specialitatis. Gof. excipit alios tres casus: ⁊ sit quartus sm eū in semestri dato ad redhibendū. ff. de edi. edic. cum ser. Quintus in semestri prefixo ad conferendū bñficia. de sup. neg. pla. ⁊ de cōces. preben. c. fin. Sextus in. lx. diebus qui dātur ad accusandū vxorē iure mariti. iiij. q. iiij. §. aliqñ. sed nō reddit rōnem diuersitatis nec illa iura videntur hec probare: non enim loquūtur qñ causa suggerente iudex voluit dilationē augere vel minuere. Dy. in regula indultū. de reg. iur. li. vj. ⁊. Cy. in. l. j. C. de dila. ⁊ in aut. qui semel. C. quō ⁊ qñ iu. videntur ponere hanc theoricā q terminū datum a lege cum ministerio iudicis possit iudex ex causa abbreuiare vel elongare. sic loquuntur iura alleg. in prin. glo. secus si datur a lege sine iudicis ministerio quo casu procedunt casus excepti. dicitur autem terminus datus cum ministerio iudicis qñ ius disponit certum terminum prefigendū a iudice. sine iudicis ministerio datur quādo iusmet per seipsum absq̧ facto iudicis statuit terminū ad faciendum aliquid. Ratio vltimi dicti est quia indultū a iure beneficium nemini est auferendum: vt in. d. regula in

dultu

Anto. Francisc.

a ¶ Circa hoc an ipedimentū vni⁹ diei cōtingens in pmo anno dato ad psequēdā appellationē sit sufficiēs ad cōcedēdū scdꝫ fatale dicas q nō si impedit⁹ se nimiū arctauit et potuit psequi et expedire cām in primo anno ⁊ non fecit vt est no. gl. ⁊ ibi p doc. i. c. cū in veteri. circa fi. d ele. ⁊ hr per Ang. et Ale. i. l. j. ff. si qs cau. ⁊ p glo. in. c. cupiētes. in. §. ceterū. in versi. viij. dies. de ele. li. vj. ⁊ p Io. an. i reg. imputari. de reg. iur. li. vj. in mercu. ⁊ adde q impedimentū non psecute appellatiōis intra annū non pbaꝛ p vnū testē cū iuramento in supplementū pbationis vt est glo. reputata sing. i. l. fi. §. illud in versi. euidētissimis pbatiōib⁹. C. de tēp. app. sꝫ alia est gl. in. l. fi. ff. q met. cau.

Sebasti. Sapi.

b ¶ Ex officio. vide Ro. i fin. clv. inci. iudex a quo Feli. in. c. cū bertoldus. col. vj. s. de re iudi. ⁊ Fel. in. c. platorū. col. vj. vsi. scdo casu j. de accu. Rot. deci xvj. in antiqs. ⁊ i deci. xl. inci. itē si appellatur. in ti. de app. in nouis.

Sebast. Sapia.

c ¶ Duos casus. Vide multa per Geor. nattāt. repet. cle. sepe. col. xxviij. cū pluribus sequē. de vb. sig. ⁊ vide Ro. ma. i gsi. ccccxcvij. ici. diligēter pscrutatis. col. j.

dultū. Bart. plene ꝓsequitur in. l. ij. ff. de re iudi. ⁊ tandē cōcludit indistincte iudicem posse cā cognita dilationes datas a lege augere vel minuere: ꝓbat allegando casus in quibꝰ iudex hoc facit indistincte. Et primo ptꝫ ſm eū in exceptionibꝰ dilatorijs ad quas ꝓponēdas ius sine iudicis ministerio statuit terminū. ⁊ tamen iudex assignat aliū terminum restringēdo terminum iuris vt leg. ⁊ no. in. c. pastoralis. §. de excep. Scdo ptꝫ in tpe qd daꝛ ad agendum qn̄ cā cognita limitaꝛ. l. titia. de accu. ⁊. l. si ea. C. q accu. nō pos. ⁊. l. diffamari. C. de inge. ma. Tertio in tēpore dato ad petendā ⁊ diffiniendā in inte. restit. vt. l. intra vtile. ſm vnam lect. ff. de mino. Quarto in tpe dato ad hereditatē adeundā: vt. l. si quis instituaꝛ. ff. de hered. insti. Quinto in tpe dato iudicatis in actiōe personali qd datur a lege sine iudicis ministerio. quinimo qd plus est lex supplet ſꝫ iudex minuit: vt. l. iiij. §. si qs condemnatus. ff. de re iudi. ⁊ tn̄ iudex cā cognita pōt illū terminum abbreuiare: vt l. ij. ff. eo. ⁊ in. c. ꝙ ad consultationem. §. de re iudi. Ange. de peru. in. d. l. ij. dicit opi. Bar. esse veraꝫ qn̄ iudex vult abbreuiare vel elongare inducias in pertinentibus ad iurisditionē suā secus autē si hoc vult disponere in pertinētibus ad iurisditionem superioris. ideo dicit ꝙ terminus. x. dierum ad appellandū vel annus ad ꝓsequendum ⁊ finiendū nō pōt diminui. ⁊ hec tangunt iurisditionē ⁊ potestatē superioris. alleg. gl. in auꝛ. offeraꝛ. C. de lit. conte. que firmat ꝙ tp̄s decendij ad appellandū non pōt a iudice diminui. alle. etiā gl. Jo. an. in regula indultū. de reg. iur. li. vj. in fi. que dicit qd electus qui habet tres menses ad petendum confirmationem electionis sue. vt in. c. ꝙ sit. de elec. lib. vj. non pōt ep̄s mādare vt ꝯfirmationem petat intra mensem q2 nō pōt diminuere dilationem datā a iure si nullo alio iure concediꝛ.

11 ¶ † Et per hoc dicit Ang. prefatū statutū ciuitatis quo caueꝛ ꝙ declinans iurisditionem potestatis tanꝙ clericus teneaꝛ ꝓbare clericatū corā ep̄o intra certū tp̄s nō valere. dicit tn̄ valere statutum ciuitatis abbreuians terminū prefixū ad appellandū. alleg. gl. quā dicit sing. in. l. prescriptiōe. C. si contra ius vel vti. pub. que innuit valere cōsuetudinē vt intra. xij. dies possit appellari. quasi innuat ꝙ sicut pōt elongare. ita breuiare[a]. Aduerte tu ad gloss. in dicta regula indultū. que videtur in hoc multū dubitasse. Nam primo ponit illā distinctionem. Dy. an terminus sit datus cū iudicis ministerio an sine. ſꝫ postea ponit aliā theoricā dicens ꝙ indultū a iure nō debet diminui. s. ab hoīe et sine cause cognitione, et ita pōt intelligi illa regula q̄ dicit ꝙ cū cause cognitione potest diminui ⁊ sic in hoc accedit ad opi. Bart. Itē ab alio iure bene potest diminui etiam sine cause cognitione. vt ibi no. Aduerte mihi placet ꝙ quatenꝰ iudex vult minuere vel elōgare terminū in preiudiciū potestatis superioris non possit. tex. est apertus in. c. ex insinuatione. §. e. et in. c. venientes. de iureiuran. sed quatenus factum tangit ius partis tunc bene potest: licet illud veniat retractādum corā superiore dūmodo statuat in pertinentibꝰ ad potestatē suā. de quo videtur tex. hic. ⁊. §. e. personas. Nā annus daꝛ ad prosequendā ⁊ finiendā appellationē vt in cle. sicut. eod. tit.

12 ¶ † Et tn̄ lꝫ iudex a quo non possit prefigere terminū respectu finiendi: vt in. d. c. ex insinuatione. q2 esset imponere legē superiori: vt intra certū terminum causam appellationis finiat pōt tamen terminū restringere respectu ꝓsecutionis q2 hoc cōcernit ius partis: lꝫ ꝓsecutio debeat fieri corā superiore: vt dixi. §. c. proxi. ⁊ sic limitatur dictuꝫ Ange. Itē aperte probat iste tex. cū. c. prece. illam opi. Bar. vt etiā terminū prefixum a lege sine iudicis ministerio possit iudex ex cā abbreuiare quatenus non imponit legē superiori nā iste terminus anni daꝛ sine ministerio iudicis: ⁊ tamen pōt diminui ⁊ restringi vt hic. Nec ob. si dicaꝛ h̄ a lege cōcedi: q2 iura ista nō loquunꝛ dispositiue sed narratiue innuentia tacite iudicis circa hoc

13 potestatē. ¶ † Et per hoc dicerē ꝙ existente magna cā puta scandalo vel alia vtilitate publica suadente poterit iudex a quo minuere terminū. x. dierū prefixū ad appellandū q2 per hoc non prefigitur lex superiori imo ipsi parti que hꝫ appellare: nam sicut potest terminus restringi respectu prosecutionis vt hic: ita ⁊ respectu appellationis interponēde, nō enī video in h̄ rationē diuersitatis respectu potestatis superioris.

14 ¶ † Et ꝑ hoc dicerem quod licet ciuitas recognoscens superiorem non possit ex toto tollere appellationem: vt in. c. venientes. de iureiu. poterit tamen minuere vel elongare terminū appellādi: ad hoc. d. glo. in prealle. l. prescriptione. ⁊ per hoc notā. limito illud. c. venientes. qd est notandū ⁊ mēti tenēdum.

15 ¶ Dico etiā qd vbi iudex male arbitraretur in restringendo vel in ampliando iuris terminū et sine causa poterit appellari: q2 in cōmissis iudicis arbitrio pōt appellari si iudex male arbitrabitur: vt no. gl. in. c. super his. de accusa. ⁊ Barto. in. l. si qua pena. ff. de verb. signifi. probaꝛ. in. c. j. de dila. vbi dixi, ⁊ hoc in terminis nostris videꝛ satis de mente Inno. in. c. ad petitionem. de accu.

16 vbi vide. ¶ † Plus dicit ꝙ etiam vbi ius dispo nit ꝙ non detur minor dilatio. xxx. diebus. quod nihilominus poterit iudex ex causa dilationem minuere. sed si causa moderationis nō subest poterit iuste appellari ſm eum quod bene notabis. ⁊ hec sufficiunt quo ad hunc articuluꝫ. Poteris ad materiā ampliandā videre no. per Innoc. in d. c. ad petitionē.[b] ⁊ qd ibi dixi. ⁊ qd dixi in. c. j. de

17 dila. ¶ † Querit eadem glos. an liceat indistincte iudici restringere terminū anni soluendo. refert opiniones. Nam quidā dixerunt quod sic in preiudicium ipsius appellantis: et sic intelligebant text. in ver. nisi. sed in preiudiciuꝫ iudicis ad quē secus. vt. §. eo. ex insinuatione. Sed glo. tenet indistincte hoc fieri non posse. Potest enī iudex prefigere terminum appellanti quo ad iter arripiendum vel se presentandum iudici ad quem vel ad aliter prosequendum. non autem respectu appellationis finiende. ⁊ hanc opi. tenet que satis probaꝛ. d. c. ex insinuatione. Et ex his satis probatur qd dixi. §. c. prece. esset enī ponere manum in commissis iudici ad quē: ipse tn̄ iudex ad quem poterit ex cā restringere hunc terminum anni dando breuiores dilationes ⁊ cōpellēdo partes ad prosequendū vt notanter probaꝛ. §. eo. abbate. quod

18 intellige vt ibi diceꝛ. ¶ † Et no. bene ex hac glos. ꝙ sententia manet rata ex solo lapsu termini hominis non expectato fine termini iuris. Deinde ista gl. querit quid si nō fuit prefixus aliquis terminus a iudice a quo. Item quare statuitur iste terminus restringendo terminū iuris. Et respon de vt in ea que satis clare loquitur. ⁊ nota fi. glo.

¶ Oppo. contra tex. de superfluitate. nā in versi. si vero a grauamine. disponitur de appellatiōe. que interponiꝛ ante sniam. ⁊ idem facit in versi. si ante sniam. Sol. colligi pōt ex glo. in versi. ante litem contest. iuncta glo. in versi. ante sniam. vt in ver. si vero. intelligatur qn̄ appellatur in iudicio ante litem contest. ingressum. i. ante lit. contesta. puta super aliqua exceptione dilatoria. nam ſm canones in qualibet parte iudicij pōt appellari: licet secus ſm leges. de quo tn̄ dicendū. vt dicam. §. e. super eo. ver. aūt. si ante. intelligatur qn̄ appellatur ante sniam post lit. contest. Aduerte quia male iudicio meo declaraꝛ text. iste in hoc passu ꝑ gl. ⁊ doc. Nō enī placet mihi vt iste ver. si vero intelligaꝛ aliquo mō in appellatione extraiudiciali qn̄ siue appellaꝛ ante lit. contest. siue post ex quo appellatur in iudicio non video aliquā differentiam citra desertionem appellationis. vtroqꝫ enī casu cōpellitur appellans stare iudicio illiꝰ a quo appellauit. ar. in cle. sicut appellationē. e. ti. Jō intelligo istū tex. in ver. intra qd. vsqꝫ ad v̄sic. preterea. vt ponat tres casus. Primo qn̄ fuit appellatum post sniam: ⁊ tunc ex non prosecutione in termino manet rata snia vt hic. ⁊. §. c. proximo. Secundus qn̄ fuit appellatum extra iudicium

¶ Et adde hic ꝙ dt ipse Pa. §. e. pxi. v̄. ⁊ ꝑ hoc dicerē. ⁊ ꝙ tp̄s datū ad appellādū possit abbreuiari tꝫ Bal. in. l. prescriptione. in. ix. col. idē tꝫ Bal. in l. fi. ad fi. C. comm. vel epist. ⁊ hn̄ est verū qd dicit gl. in. d. l. prescriptiōe solū vult ꝙ per cōsuetudineꝫ pōt ꝓrogari tp̄s datū ad appellādū ⁊ ita illā glo. no. ad hoc ibi solus Bal. i. vj. col. ⁊ dt qd raro alibi reperiꝛ. Illaꝫ glo. etiā qd sing. no. Ang. ⁊ imo. i l. ij. ff. de re iud.

Zacharias.

¶ Adde Anto. corse. singu. suo ix. in v̄si. appellatio. ꝑ quo alleg. gl. fi. in. l. prescriptiōe. C. si contra ius vel vti. publ. ⁊ Bal. in auꝛ. ei q. ⁊ in auꝛ. hodie. C. de tēp. ap. vbi cōcludit vt hic et qd per iudicē et a partes. ⁊ de qd. etiā pretacta. vide Lanfrā. §. alle. c. ⁊. §. nu. xliij. versi. q̄ro nunqd tp̄s. et ibi celsus in apo. ad ip̄m. in versi. ꝑ statutum.

¶ Adde an consuetudine possit induci vt nō appelletur Joā. de ana. consi. lj.

Anto. Francisc.

¶ Circa hoc an per cōsuetudinē possit induci vt nō possit appellari. Dicas regulariter ꝙ non qn̄ appellās eēt grauatꝰ q2 tunc videreꝛ tolli defensio que insurgit ex appellatione ꝙ non pōt facere ipsa ꝯsuetudo cum illa esset hoc casu irrationabilis q̄ non teneret quia ad esse cōsuetudinis est qd sit rōnabilis iuxta materiam. l. de quibꝰ. ff. de leg. ⁊. l. ij. C. q̄ sit long. cōsue. ⁊ in. c. fi. de cōsue. ⁊ an consuetudine possit induci qd possit appellare eo casu quo esset forsan ꝑ statutū ꝓhibita appellatio: aut aliquo casu quo ēt de iure nō possit appellari: vide i c. si duobus. hoc e. ti. ⁊ an ꝑ cōsuetudinē possit tribui iurisditio alias nō habenti. vide gl. in. c. accedētibꝰ q̄ dt ꝙ sic. de exces. prela. et no. in. c. fi. de offi. archi. ⁊ in. c. perlectis. xxv. di.

¶ Ubi Inno. et cōiter cano. tenēt ꝙ in criminalibꝰ causis possit per iudicē earum tp̄s abbreuiari. ⁊ idē Spe. in tit. de accu. in. §. nūc de tpe. circa fin. Bal. in. l. ij. C. vt intra certū tēpus qd cri. ter. Bal. i l. j. C. de requi. re. Bal. in auꝛ. qui semel. C. qūo et qn̄ iu. vbi inducit ad no. q. i auꝛ. in hemꝰ. C. de iudi. Bal. in. l. si ca. C. q accu. non pos. Bal. in. l. de die. ff. q satisda. cog. ⁊ his adde not. ꝑ Bal. in. l. ij. circa fin. C. qūo et qn̄ iud. ⁊ not. in. c. ex posita. extra de dila. ⁊ ꝑ. d. Ant. in. c. j. de cle. non resi. ⁊ per Imo. in. l. si finita. in. §. si plures. in. viij. colū. de dā. infec. limita tn̄ p̄dicta nō procedere in papa vel supremo principe qui etiā sine causa et absolute possunt immutare tp̄s et oēm dilationē legalem mere seu cōcessam cum iudicis ministerio. tex. est i. c. ex ore. quē ibi. pōderāt Pe. de ancha. et Imo. s. de his q̄ fi. a ma. parte. c. iūcto. c. nulla. §. de cōces. preben.

a grauamine. vt in ver. si vero a grauamine quo
casu lz non fuerit appellator prosecutus in termi
no audit tñ appellans post terminũ vt videt cla-
re innuere iste text. in eo ꝙ versi. ille si vero venit
aduersatiue ad precedentia. tex. tñ non declarat
quõ debeat audiri. Ego dico ꝙ sicut appellanti
extra iudiciũ a grauamine non currit ann⁹ nisi a
die illati grauaminis: vt in. d. cle. sicut. ita et iste
terminus quẽ sibi prefigit nõ currit nisi a die illa-
ti grauaminis q2 succedit loco termini iuris. s.
an. vt no. Inn. j. e. ex rõne deserit ergo extraiudi-
cialis qñ appellãs nõ fuit ꝓsecutus appellatio-
nẽ a die illati grauaminis intra terminum iuris
19 vel intra terminũ hois. ¶ † Sed nihilomin⁹ de-
serta appellatione auditur iste super iure suo. vt
hic ⁊ intelligo per viam querele non autẽ per viã
a appellationis. ⁊ rõ est[a] quare amplius auditur q2
facta extraiudicialia non transeunt in rẽ iudica
tã. vt in. d. c. cõcertationi. eo. tit. li. vj. per viã autẽ
appellationis non est vlteri⁹ audiẽdus vt in. d. c.
cõcertationi. Nec ob. si dicat ꝙ iste versi. si vero.
loquat cũ appellatũ fuit etiã in iudicio vt ptz p
dictionẽ etiã: positam in tex. que est implicatiua.
vt no. in. c. j. de cõmo. q2 nõ implicat vt sit eadẽ iu
ris dispositio in vtraqz sed ad inferendũ ꝙ iura
admittũt appellationẽ siue appellet i iudicio si-
ue extra. Terti⁹ casus est in ver. si añ. in quo pro-
uidet qualitercũqz ⁊ qñcũqz appellet añ sniam
in iudicio siue añ lit. cõtest. siue post. cũ loquatur
indistincte ⁊ eadẽ sit semper rõ. Nec obst. verba il
la ante litis ingressum etiã posita in ver. prece. q̃
videntur ꝓuidere appellationi etiã iudiciali q2 di-
co ꝙ large ponunt vt sit sensus. i. anteq̃ partes
20 veniãt ad iudiciũ. ¶ † Oppo. aliter cõtra ver. si
vero. videt em̃ ꝙ ibi nõ liceat passim appellare
imo dz subesse cã rõnabilis ⁊ exprimi. vt in. c. vt
debit⁹. j. e. Soluit gl. in v̄. passim. ꝙ ſm antiqua
tpa non erat necesse cãm exprimere sed indistin-
cte admittebat appellatio: hodie secus vt in con
trario. Aduerte q2. c. vt debit⁹. nõ loquitur in ap-
pellatiõe extraiudiciali sed iudiciali. iste v̄o ver.
si vero loquit in extraiudiciali in qua est dubium
an in ea sit cã exprimẽda. Host. distinguit quod
aut appellat a iudice extra iudiciũ. Et debẽt ex-
primi cause vel ꝓbabiles cõiecture. j. eo. bone. ad
si. ⁊. c. dilect⁹. §. q2 vero. e. ti. Aut appellat extra iu
diciũ ab aduersario ⁊ nulla cã requirit ſm eum
qui sic dicit intelligendã decre. cordi. e. ti. lib. vj. et
sic cum dicto Host. trãseũt hic cõiter doc. Sed tu
vide glo. in. c. considerauimus. de elec. que per il-
lud. c. cordi. dicit cãm exprimendam lz appelletur
ab aduersario ⁊ non a iudice: ⁊ profecto satis bñ
facit illud. c. in eo ꝙ loquitur indistincte. verba tñ
videntur sonare cũ appellatur a iudice in eo ꝙ
fit mẽtio de apostolis ⁊ de termino a iudice prefi-
gendo. Uide tamẽ ibi glo. in versi. interlocutoria.
prope finẽ que ponit diuersas opi. ⁊ Jo. an. in no-
uella. Concluderem sic. ꝙ aut appellatur extra
iudiciũ a iudice ⁊ casus est clarus: vt est text. in. d.
c. cordi. Aut appellatur extra iudicium a parte ⁊
tunc eo casu quo talis appellatio necessitat ad-
uersariũ ad prosecutionem absqz alia citatione
cã dz exprimi. sic intelligo. c. j. iũcto. c. vt circa. de
elec. li. vj. Aut necessitat ad prosecutionẽ absqz
alia citatione. qd̄ est regulare in appellatione ex-
tra iudicialiter interposita ab aduersario vt not.
in gl. seq. ⁊ Inn. in. c. dilecti. de maio. ⁊ obe. ⁊ tunc
respectu validitatis nõ requiretur expr̃ssio cause
cũ sit parui effect⁹ sicut nec in citatione: vt dixi in
c. preterea. de dila. per Bar. in. l. inter accusatorẽ.
ff. de pub. iud. sed quo ad effectũ obtinendi retra-
ctationẽ attentorũ oportet ꝙ appellatio fuerit
interposita ex verisimili ⁊ ꝓbabili cã. vt notãter
videtur innuere. in. c. bone. j. eo. ⁊ dic vt ibi dicet.
21 ¶ † Oppo. ⁊ videt ꝙ etiã extra iudiciũ interpo-
nat appellatio: vt. j. e. bone. ⁊. s. de elec. c. conside-
rauim⁹. ⁊. c. auditis. cũ multis simi. Sol. gl. in v̄.
nec solẽt. metu cõtrarij dicit. ꝙ ꝓprie sumpto vo
cabulo appellatio interponitur in iudicio q2 ap
pellatio non fit nisi a iudice. hinc diffinit qd̄ ap-
pellatio continet querelã inique sententie. Improprie vero etiam dici
tur appellatio illa que interponitur extra iudicium. ⁊ ita potest intelli
gi hec litera. ⁊ ponit gl. duos modos exemplificandi hanc literam vt
ptz in ea. ⁊ no. bñ glo. pro his que supra in notabilibus dixi. Et idem in
effectu voluit hic Inn. dicens ꝙ licet prouocationes iure appellatio
nis per oĩa censeantur: est tñ differẽtia ſm eũ: q2 in propria ⁊ stricta lo
cutione appellationis appellatio est illa que fit in iudicio ⁊ causa iã
cepta. prouocatio que fit extra iudicium ⁊ in causa nõ cepta. vnde di-
22 citur prouocatio ad causam scz incipiendam. ¶ † Secunda differen-
tia: q2 in iudicio appellans non prosequens intra terminum assigna-
tum non auditur amplius super eo super quo appellauit vt hic ⁊. s. c.
proxi. secus in prouocatione extraiudiciali. qd̄ declara vt. s. dixi. ⁊ vi-
de tex. in. c. cõcertationi. e. ti. li. vj. Dicit Hosti. esse ⁊ alias differẽtias
de quibus remittit. j. e. bone. vbi dicetur. Uide etiã aliam differentiam
que colligi põt ex no. j. eo. non solũ. lib. vj. in gl. fi. in ver. extraiudicialis
fuit appellatio. Colligo etiam alias differentias ex no. per Inn. in. c.
q2 propter. de elec. in vlti. col. ⁊ in. c. cum nobis. eo. ti. in. j. colũ. ⁊ in. c. ad
23 dissoluendũ. de despon. impu. ¶ † Sed quero nunqd preextu appel-
lationis extraiudicialis que interponit contra aduersarium teneatur
aduersarius coram superiore cõparere. Glo. ista no. dicit ꝙ non. Idem
tenet Inno. in. c. dilecti. de maio. ⁊ obe. probo p. l. fi. C. de exhib. reis. vbi
patet neminem citandum verbaliter vel personaliter nisi iudex prius
decreuerit p quẽ tex. probatur ꝙ etiã nuntius generalis deputatus ad
citationes faciendas nequit citare sine mandato speciali iudicis. ⁊ de
24 hoc ibi per Bar. ¶ † An autẽ iudex possit committere parti vt citet
aduersariũ: videtur tex. ꝙ sic in. l. eum qui. §. si epistola. ff. de furt. ⁊ per
Bart. in. l. iuste. ff. de acquirẽ. pos. ⁊ not. in. c. cũ dilectus. de do. ⁊ contu.
25 ¶ † An aũt sibi sit credendum si dat hoc sibi cõmissum a iudice. dic
b ꝙ nõ[b] vt no. Spe. in ti. de cita. §. sequitur. post prin. Assumit enim sibi
officiũ. ideo non est credẽdum sibi maxime in facto proprio: facit qd̄
no. Bart. in. l. lucius titius. ff. de fideius. Realem aũt citationem põt
facere pars quãdoqz propria autoritate vt si videat debitorẽ seu cri
minosum fugiẽtem. vt. l. ait pretor. §. si debitorẽ. ff. de his que in fraud.
cre. ⁊. l. nullus. C. de iude. vide qd̄ dixi in. c. j. ⁊. c. cũ non ab homine. de iu
26 di. ¶ † Limita primum dictũ gl. ꝙ pars non tenetur cõparere virtu-
te appellationis extraiudicialis. scilicet regulariter. Fallit vbi a iure
aliud statuitur vt in casu. c. j. de elec. lib. vj. ⁊ simi. Effectum aũt hui⁹
27 appellationis extraiudicialis dicam in. c. bone. j. eo. ¶ † Oppo. cõtra
versi. preterea. videtur em̃ ꝙ in manifestis sit admittenda appellatio:
q2 solum videtur interdicta in facto notorio: vt in. c. romana. §. si autẽ
post sententiam. eo. ti. li. vj. Soluit gl. in versi. manifestus. ꝙ hic capit
manifestum pro notorio. ⁊ no. glo. quod in manifestis admittitur ap-
pellatio. adduco ad hoc tex. iuncta glo. iij. q. v. quia suspecti. Et in quo
differt manifestum proprie sumptum a notorio. vide quod no. in. c. ve
stra. de coha. cle. ⁊ mulie. Et intelligo text. istum quod in notorijs non
28 admittitur appellatio prout dicã. j. e. cũ speciali. §. porro. ¶ † Oppo.
contra tex. in eo ꝙ dicit apostolum excommunicasse corinthiũ absen
tem ⁊ irrequisitum. videtur enim ꝙ excommunicatio non sit ferenda
nisi cõpetenti monitione premissa etiã si delictum sit notoriũ q2 excõi-
catio nõ fertur ab hoĩe nisi pro contumacia vt no. gloss. in. c. epi. xj. qõ.
iij. Glos. fi. soluit tripliciter primo ꝙ apostolus non requisiuit istum
absentem citando. s. peremptorie ⁊ iudicialiter sed bene admonuit eũ
prius ad penitentiã. do. Anto. impugnat hoc dictũ gl. q2 opz ꝙ specia
liter citetur ſm eum ad sniam. Mihi non placet dictum suum: q2 suf-
ficit ꝙ per priores citationes vel vnicã peremptoriã appareat de con
tumacia excõicati. tũc em̃ sine alia citatione ad sniam audiendã põt
excõicari: vt probat in. c. j. de iudi. ⁊ vide qd̄ ibi late dixit ad idẽ. xj. q.
iij. certũ. tenet Inn. in. c. ex parte. el. j. de verb. sig. vbi dixit ꝙ si prelatus
precipit subdito ꝙ faciat vel non certum quid qd̄ spectat ad officiũ
suũ: ⁊ ille trãsgreditur preceptũ. põt eũ excõicare sine alia citatiõe vel
monitione: q2 iam habet eũ in cõtumacia. ⁊ vide per eũ ibi in vlt. col. ⁊
vide formã citãdi quo ad excõicationẽ ferendã per tex. notabilẽ iun-
cta gl. in. c. cõstitutionẽ. de sen. excõ. lib. vj. Et puto quo ad text. nostrũ
posse satis hanc primam solutionẽ tolerari. q2 ex quo factum erat no
torium nõ requirebatur cause cognitio: ⁊ sic per cõsequens nec factũ
iudiciale. vt in. c. quoniam. de fi. presby. ideo sufficiebat illũ admonere
extraiudicialiter vt se emẽdaret quod cum non fecit potuit excõmu-
nicari. Pro hoc facit. c. nouit. de iud. vbi dicitur ꝙ si peccator non au
dit ecclesiã debet haberi pro ethnico ⁊ publicano id est excõmunica-
ri: vt ibi. ⁊. ij. q. j. si peccauerit. facit qd̄ leg. ⁊ no. in. c. dilecto. de sen. excõ.
vbi vide per doc. ¶ Secunda solutio est ꝙ apostolus illum requisi-
uit per prius. ⁊ not. hanc solu. facit em̃ pro his que supra dixi vt nõ sit
29 necessaria citatio ad excõmunicationem audiendã. ¶ † Tertia sol.
ꝙ requisiuit illũ per appollinem discipulũ suum. Not. hãc solutionẽ
ex qua habes iudicẽ posse citare per familiarem suũ. pro hoc facit qd̄
not. in. d. c. causa delicti. de do. ⁊ contu. ⁊ per Barto. in. d. l. iuste. et facit
tert. in. d. §. si epistola. quod intelligo dummodo constat iudicem illi
hoc iniunxisse. ideo potest fieri commissio cum literis iudicis. facit. c.
prudentiam. in prin. de offic. delega. ⁊ hanc solu. gloss. sequuntur hic
30 Inn. ⁊ Tanc. ¶ † Hosti. dicit ꝙ licet notarius quo ad satisfactionẽ
vel restitutionem

† Sebast. Sapia.

a ¶ Ratio est. Ui
de Ang. in consi.
clxvij. inci. in fa-
cto ꝓponit. alex.
in cõsil. lix. in. iij.
co. in fi. in. iiij. vo.
Rap. cũ. in cõsi.
xliiij. And. sicu.
in consil. xliiij. in
iij. volu.

Zacharias.

b ¶ Dic ꝙ nõ. ad
de Bal. in. l. si vt
ꝓponis. la. ij. ibi
ad fin. ibi gl. ij. ex
pte. C. quõ et qñ
iud. et oĩno in ad
di. ad Spe. in lo-
co per istũ alleg.
ver. qñqz. vbi di-
cit partẽ nõ tene-
re ei credere nisi
ferat literas cita
torias manu no-
tarij de mãdato
iudicis subscri-
ptas q̃ casu cre-
dẽdũ est. lz tñ de
relatiõe ei credi
nõ dz. vt ibi p eũ
⁊ per Philip. in
c. cum parati. q.
vij. e. tit. ⁊ and. de
bu. in. c. j. s. de iu
dic. An aũt nun-
tio principis sine
literis credat. vi
de Rebuf. in. l. p
hibitũ. in prin. et
ibi in apostil. C.
de iure fisci. lib. x.
Anto. Francisc.
¶ Circa istam
materiã citatio-
nis ⁊ cõmissionẽ
de citando. vide
plenã glo. in. c. j.
de mis. vaia. qui
cõ. est. in vlti. glo.
et vide glo. in. c. j.
de illicita. xix. q.
iij. ⁊ gl. i. c. si eps.
iij. qõ. ij. adde tñ
ꝙ vbi nulla est
citatio vel q2 nõ
emanauit vel q2
nõ tz vide plene
p Inno. in. c. pro-
pterea. de rescri.
⁊ in. c. querelam.
de pr̃r. ⁊ Bart.
in. l. si cũ nulla. ff.
de re iudi. ⁊ in. l.
vir bon⁹. ff. iudi.
so. ⁊ in. l. si pater.
C. ne de statu de-
functo.

vel restitutionem faciendã absens ⁊ irrequisitus possit con demnari: nunꝙ tñ excõicabitur nisi monitione premissa: vt in. d. c. sacro. ⁊ hodie debet excõicari in scriptis: vt in. c. j. eo. ti. li. vj. Ideo cũ hic loquamur de excõicatiõe dz litera cum supplетione legi. ¶ † Alij vero dicũt ſm eam nullũ absentem cõdemnandum nisi sit contumax. iij. q. ix. per totum. C. quõ ⁊ qñ iudex. per totũ. ff. que snie sine appel. rescin. l. j. §. itẽ cum ex eo edicto. Unde nullus ꝙtũcunqz notorius sine citatione ⁊ monitione condẽnandus est. Et hoc fatet Hosti. iustius ⁊ tutius. tũ qꝛ multi dicunt notorij qui non sunt. j. e. consuluit. tum qꝛ notorius qñqz hz legitimas exceptiones que sunt admittende. de offi. deleg. ex parte. ij. tum qꝛ oĩs cõdemnatio maxima nimis accelerata odiosa est in. c. cũ bertoldus. de re iud. ¶ † Aduerte tñ qꝛ in hoc iura vident varia ⁊ doct. opi. vt plene no. in. d. c. vestra. de coha. cle. et mu. ⁊ in. c. ad nostram. ij. de iureiur. ⁊ vtrobiqz dixi: sed conclude vt semper mihi visum fuit cum queritur an in notorijs requiratur citatio. ꝙ aut loquimur in alijs sententijs a censura ecclesiastica aut in censura ecclesiastica. Primo casu si factũ est ita notoriũ qđ certum est absenti defensionem non cõpetere non requirit de necessitate citatio[a]. sic intelligitur. c. cum olim. de re iudi. ⁊ c. bone. el. j. de ele. ⁊ l. ij. §. ꝙ si de frumẽtaria. ff. de admi. rerũ ad ciui. pert. ⁊ l. ictus fustium. ff. de his qui no. infa. ⁊ vtrobiqz per Bar. facit text. ⁊ ibi p Inn. in. c. ꝙto. de transla. prela. Aut dubiũ est an absenti possit cõpetere aliqua excusatio ⁊ requiritur citatio: alias non vz snia sic intellige. c. fi. de offi. deleg. lib. vj. Inn. in. c. tua. de coha. cle. ⁊ mu. sic reducas ad concor. opi. contrarias. In sententia vero excõicationis semp credo admonitionẽ competentẽ debere precedere: qꝛ vt. s. dixi excõicatio fertur rõne cõtemptus: vt in. c. ij. de consti. li. vj. Ideo oportet admonitionem debere precedere: qꝛ primo non constat de conceptu. ¶ † Iõ dicitur ꝙ nunꝙ fertur excõicatio ab hoĩe nisi ratione contumacie: vt not. glo. in. d. c. episcopi. In alijs vero sententia est pene promulgatoria. vnde cum iam constat de delicto frustra fieret admonitio cum per penitentiam non desinat esse nocẽs: vt. l. pe. ff. vi bo. rap. excõicatio autem est medicina: ⁊ fertur vt quis se corrigat. vt in. c. j. de sent. excõ. li. vj. ⁊ xj. q. iij. audi deniqz. Debet ergo prius requiri vt appareat an velit se emendare.

1 ¶ Appellatio suspendit iurisditionem iudicis quo ad illam causam tantum ⁊ non quo ad aliam penitus separatam etiam respectu eiusdem persone.

2 Iudex a quo extitit appellatum an possit per appellantem in alia causa recusari vt suspectus. 4. 5.

Suspicio iudicis an possit de vtroqz iure allegari tã respectu delegatorum: ꝙ ordinariorum: tam cum expressione cause ꝙ sine. 4.

5 Animus siue bonus siue malus presumitur ex gestis.

6 Iudex de imperitia vel negligẽtia tenetur ad interesse parti licet a sua sententia non prouocauerit.

Ad hec. Si corã iudice a quo in vna causa appellaui possum in alia conueniri nisi eũ recusem vt suspectũ. et non diuidit. ¶ Casus literalis. Aliquis appellauit sup aliqua cã: pendẽte appellatione conuenitur vel accusat super alio ꝙ super eo super quo appellauit. queritur an teneatur stare sub illo a quo appellauit. appellatiõe pendente. Rñdet papa ꝙ si voluerit põt eum tanꝙ suspectum recusare. alioquin stare dz iudicio eiꝰ: et precipue si iudex suus ordinarius existat Ber. ¶ † Not. j. ꝙ appellatio suspẽdit iurisditionẽ iudicis in eadem causa dũtaxat in qua est appellatum: non aũt quo ad aliam cãm prorsus separatam. et sic no. casum[b] in quo iudicis iurisditio quo ad quid est suspensa respectu certe persone ⁊ quo ad qd ramanet in suo esse: ⁊ est vera rõ decidẽdi: qm̃ grauamẽ est immediata cã appellationis: qđ grauamen nõ cõtingit respectu aliarũ causarũ ⁊ ideo nõ hz suspẽdere iurisditionẽ iudicis in alijs causis. ¶ No. ij. quẽ posse cõpelli ad respondendum eodem tẽpore coram diuersis iudicibus in diuersis tamen causis. Nam in causa appellationis litigabat hic coram iudice ad quẽ de nouo põt accusari vel ꝯueniri corã iudice a quo. ¶ No. iij. ex fi. litere ꝙ dispositio huiꝰ. c. vendicat sibi locũ etiã in delegato. Pone exemplũ: cause varie ⁊ diuerse fuerunt cõmisse delegato. fuit prius vna incepta ⁊ ab ea appellatum certe ea pendente potest conueniri in alijs corã eodem: vel pendente appellatoine in vna finge nouã literarũ impetrationẽ super alia. ¶ † Opp. ⁊ videtur ꝙ pretextu pendentie appellationis non possit iudicem a quo tanꝙ suspectuz recusare. hz enĩ si eum grauauit prõptum remedium appellationis. vt dicit text. in. l. vna. ff. apud eũ a quo appel. Soluit glo. j. ꝙ cõtrarium procedit ſm leges ſm quas iudices nõ ita de facili recusantur: ꝙ hic dicit pcedit ex dispositiõe canonica qđ tñ est limitandum put le. ⁊ no. j. e. pposuit. vt. s. in crimine manifesto non possit iudicẽ recusare pretextu appellationis pendente. Hanc sol. glos. que fuit Lau. expressius tenuit Gof. ꝙ aliud ſm leges ⁊ aliud ſm canones. qđ declarabat Host. vt sicut leges restringunt appellationes: ita et recusationes. j. eo. super eo. Sed certe hec ratio non est vera saltem in delegatis: qꝛ illi facilius recusantur de iure ciuili ꝙ canonico: vt probat in. c. cũ speciali. ⁊ c. secũdo requiris. j. e. ⁊ in. l. apertissimi. C. de iudi. Nã de iure ciuili possunt indistincte recusari etiã nulla causa expressa. dum tamẽ nõ appareat recusatio calũniosa: vt in iuribus preallegatis. Sed de iure canonico opus est allegare ⁊ probare probabilem causam vt in dictis iuribus. ¶ Secundã lec. posuit Ja. ꝙ lex cõtraria loquitur in ordinario: ista decre. in delegato[a]. ⁊ exponit text. ibi iudicis. i. delegati. ⁊ ibi alioquin. i. si non sit delegatus. ⁊ ibi maxime pro tantum. Sed hec pbatur ſm Jo. an. j. e. proposuit: que in ordinario loquit. Item dicit ꝙ satis reprobatur hic in fi. non extorquendo literam. ¶ Tertia lec. ponitur per Inn. vt possit iudex recusari non ex sola appellatiõis pẽdentia sed ex alia iusta cã. ¶ Quarta ponitur per eundem: vt procedat iste tex. scdm iura antiqua scdm que licebat sine cã appellare sic etiam recusare.[a] ¶ Quintã lectu. ponit Hosti. vt tex. iste intelligatur appellatione pendente lex vero loquat ea finita. ¶ Sexta ponit per eundẽ vt contrariũ procedat quando iudex non recipit appellationem. hic ⁊. j. eo. c. proposuit. ⁊ c. accepta. qñ iudex recipit ⁊ approbauit ad hoc. j. e. c. sepe. ⁊. s. de offi. deleg. c. pastoralis. §. preterea. ⁊ certe iste continent diuinationem. ¶ Septimam lec. ponit Joã. and. dicens ꝙ sola pendentia appellationis non facit iudicem recusari vt suspectũ: absurdum enim esset cum ex facto meo: ⁊ a nuda mea voluntate procedit appellatio forte ex falsa causa: ⁊ ad hunc finẽ interiecta: vt effugerem ⁊ impedirem iurisditionem iudicis mei: ideo dicit qđ sicut in alijs recusationibus sic ⁊ in ista recurretur ad arbitros coram quibus non erit mihi satis probare pendentiam appellationis: imo habeo necesse probare veritatem grauaminis quo probato arbitri pronunciabunt illum suspectũ. ⁊ demum ad aliũ finem scilicet ad reuocationẽ grauaminis habeo probare idem coram iudice spoliationis. nec est hoc nouũ. s. de test. veniens. ij. de resti. spo. solicite.[b] Itẽ ſm eum non est satis ad recusandũ iudicem probare grauamen ex re tantum quod appareat non fuisse ex mente sz in causa appellationis sufficit pbare grauamen ex re: vt no. per eum. j. eo. ex parte. Hanc lec. Jo. an. sequitur hic domi. Ant. ⁊ cõmuniter moderniores sequentes. ipse tñ do. An. aliter refert dicta Jo. and. ꝙ ipse intellexit iudicio meo. Dicit enĩ referendo ꝙ ad obtinendum in causa reuocationis nõ sufficit probare grauamen ex re tantum. i. grauamẽ re ipsa. sed oportet ꝙ probet grauamẽ ex mente. i. ꝙ ex proposito grauauerit. sic etiã refert ⁊ sequitur[c] Bar. in. d. l. vnica. sed p certo Jo. an. nõ sic loquit sed solum videtur requirere ꝙ nõ appareat grauamẽ ex re tantũ. non enĩ requirit vt probet ꝙ ex mente pcessit: sed ꝙ non appareat de cõtrario: quare puto ꝙ in dubio pbato grauamine 3 presumi debeat ꝙ ex malo animo pcesserit. ¶ † Qꝛ in malefactis presumitur malus animus: vt in. l. j. ⁊ qđ ibi not. p Inno. de presum. ⁊ in. l. nam ludus. ff. ad le. aquil. Ad idem gloss. notabilis. in. c. cum adrianus. xiij. dist. que dicit quem presumendum inimicum illius quẽ salutare nõ vult. Et intelligo[c] illam gl. qñ erant soliti se salutare vel vnus salutatur ab alio ⁊ ille non vult respondere. facit quod not. gloss. in. c. cũ super. de offi. delega. Et hanc sniam expsse reperio sentire gl. j. ij. q. vj. hoc etiã ⁊ in. c. pposuit. j. eo. Cõclude ergo ꝙ de iure canonico nõ sufficit pbare appellationis pendentiã ad effectũ recusandi iudicẽ a quo in alia causa: sed est necesse pbare grauamẽ non solũ re ipsa: sed etiã ex pposito. Sed in dubio dico presumendũ malũ animũ. sed si appareret ex cõiecturis iudicẽ grauasse nõ ex mẽte: hoc nõ sufficiet: qꝛ suspicio fundatur super iniquo animo: nõ aũt sup grauamine: vt not. in. d. c. cũ sup. ⁊ sic intelligo Jo. and. hic. 4 ¶ † An aũt hec pcedunt de iure ciuili distinguo sic. qꝛ aut loquimur in delegato ⁊ põt recusari[d] etiam ex nuda voluntate dũmodo recusatio non appareat manifeste frustratoria: vt no. in. l. apertissimi. ⁊ c. cũ speciali. prealleg. et sic non opz ꝙ probetur etiã realitas grauaminis. Aut loquimur in ordinario ⁊ puto ꝙ olim nõ poterat recusari maxime ex hac suspiciõe: qꝛ pendebat appellatio quãtũcunqz probat

[a] ¶ Requirit citatio. tu dic vt distiguẽdo cõclusi. in apost. ad istũ. in c. accepta nimis in ver. nõ cõpetere. s. de rest. spo. Sebasti. Sapi.

[a] ¶ Citatio. vide Bal. in. l. ea que. co. ix. vers. tertio querit in princi. C. de accu. mod. Taurinenses in l. vt vim. col. ij. ff. de iust. ⁊ iure. do. Frãcis. curtiũ in cõsi. xx. col. iij. cũ seq. ⁊ in cõsil. xxj. col. ij. Ro. in ꝯsi. ccccxix. in prin. in premissa. colũ. ij. Are. in cõsi. dxv. inci. sicut Jo. dicit. col. xj. Sebasti. Sapia.

[b] ¶ No. casum. vide qđ ex hoc decidit Rot. decis. xxxj. incip. Itẽ si ab excõicatiõe. i tit. de appella. in nouis. cuius meminit Peru. et Dec. hic. Sebast. Sapia.

[c] ¶ Et intelligo. Hec refert ⁊ sequtur Feli. in proe. gregoria. colũ. v. v. inter. ibi salutem. et ibi ponit ecõtra qđ ex salutatiõe probatur remissio iniurie et de effectu salutationis ponit idẽ Feli. in. c. cũ sup. col. iij. versic. quarta cã est de illo qui nõ salutat. s. de offic. delegati.

[d] ¶ Recusari. ad de Alexã. consil. clxxx. ij. lib. ⁊. et an recusatio et appellatio a pari p cedãt. vide Ro. consil. ccxx.

realitas grauaminis per text. illius. l. vnice. que ꝓsupponit offensionem ⁊ tñ denegat recusationem reddēs causam. qꝛ potest denuo appellare. Et pōt esse illius decisionis rō qꝛ olim ordinarius nō poterat de iure ciuili recusari: vt not. in d. l. apertissimi. ⁊ bñ facit tex. in. d. l. vnica. Hodie vero prouisum est vt possit peti adiunctus non aūt pōt in totum recusari. vt in auꝫ. si vero contigerit. C. de iudi. no. in. d. l. apertissimi. quare puto ꝙ etiā hodie de iure ciuili poterit ꝓbato grauamine mō predicto peti adiunctus ſm quod dicitur in prealleg. auꝫ. si vero contigerit. ⁊ sic limito illam. l. vnicā. ⁊ hec plus placēt q̄ qđ ibi voluit Bar. qui videtur velle idem fuisse ⁊ esse hodie de iure ciuili qđ de iure canonico vt probato grauamine ex ꝓposito possit iudex recusari. Monet qꝛ hoc probato: probatur iniuria verbalis seu realis propter quā pōt appellari ſm opin. Pla. C. e. l. si qs ꝓuocatiōe. que appellatio ꝓpter iniuriā habet impedire iurisditionē iudicis in alia cā: vt. C. si quacūqꝫ predi. po. l. vna. ⁊ ita sentire refert Guil. de cu. in. l. arbitrio. ff. q satisda. cogā. Sed certe dicta sua in hoc mihi non placent. Nā in. l. si quis prouocatione deuoluitur iurisditio solū quo ad illam causam vt ibi nota. ꝑ glo. ⁊ Bar. sed nos loquimur hic quo ad aliā causam. Nec obstat. l. vnica. C. si quacūqꝫ pđi. po. qꝛ illa. l. ponit casum specialē vt ibi cōiter no. ⁊ dico in. c. cū speciali. ĩ. eo. vel dꝫ intelligi qñ iniuria fuit allegata a iudice extraiudicaliter ꝓcedēte. sec⁹ si iudicialiter. d. l. vnica. ff. apud eum a quo appella. ⁊ vide in argu. quod no. gl. in. c. presentium. vij. q. j.

5 ¶ † Sꝫ iuxta predicta quero qđ si appellās fuit contumax in appellatiōe prosequenda nunqd poterit virtute illi⁹ grauaminis iudicē illū in alia cā recusare. Sol. Tanc. Vicē. et Inno. tenent ꝙ non. qꝛ sicut talis cōtumax non appellat. ita nec recusat. s. c. proxi. ⁊. ĩ. eo. super eo. ij. qđ est notandū pro limitatione huius. c. d. Ant. dicit ꝙ cōtumacia in nō ꝓsequēdo nō repellit semper ab appellādo iuxta no. ĩ. eo. c. directe. Vñ putat ꝙ eo casu quo poterit appellare non tolletur recusatio si probetur grauamen ⁊ poterit ad alium finē grauamen ostendere licet nō possit appellationē ꝓsequi. arg. ĩ. de sen. excō. licet. li. vj. Ego puto ꝙ indistincte poterit iudicem recusare ꝓbando grauamen mō predicto: lꝫ appellationē deseruerit qꝛ vt dixi recusatio fundatur super malo animo iudicis. sed malus animus nō mutatur per desertionē appellationis. Unde lꝫ per desertionem sñia transiuerit in rē iudi. vt non audiatur amplius volens appellationē prosequi tñ bene poterit adducere grauamen ad aliū finem. s. ad iniquum iudicis animū probandū. arg. in. c. veniens. ij. de test. ⁊. d. c. licet. de sen. excō. lib. vj.

6 ¶ † Probatur per simile: lꝫ enī qs a sñia non prouocauerit: tamen postea poterit agere cōtra iudicem: qꝛ malitiose vel per imprudentiā cōdemnauit eū. insti. de obli. que ex quasi deli. nascun. in prin. Nec ob. sibi exceptio rei iudicate a qua non est appellatum: qꝛ alie sunt persone inter quas nunc agit iudex ⁊ pars: alie inter quas primo agebatur. Item modo ad aliud agitur: qꝛ ad interesse ad alias penas. ⁊ ad aliud primo, s. ad rē q̄ petebatur. Hoc tenuit Inn. in. c. sacro. de sen. excō. ⁊ glo. in. c. pastoralis. §. qꝛ vero. in fi. de offic. deleg. ⁊ Bar. in. l. j. ff. e. ti. facit qđ ipse not. in. l. fi. de var. ⁊ extraor. cog. ¶ Ultimo queritur qđ fiet de istis causis nouiter mouendis recusato iudice. Sol. dt gl. ꝙ iudex recusatus delegabit eas. Tu de hoc dic vt dixi. in. c. si quis cōtra clericū. de fo. cōpe. ⁊ plene tangā. ĩ. c. cū speciali.

1 ¶ Appellare pōt vtraqꝫ pars ab eadem sñia si vtraqꝫ est grauata: al's secus. 20.

2 Si ab eadem sententia ambo appellant vnus ad maiorē et alter ad minorem: que appellatio preualet.

3 Valet processus fact⁹ corā iudice cuius iurisditio poterat elidi per exceptionē: ⁊ nō fuit elisa: nisi iudex sciuisset suam iurisditionem posse de facili elidi. 4. 14. 16. 18. 19.

5 Appellari an possit ad papam de iustitia facta per quēlibet iudicem secularem ⁊ per imperatorem.

Papa dicitur habere potestatē temporaliū saltem habitu: adeo ꝙ deficiente superiore ad ipsum recurritur.

6 Ius canonicū seruatur in terris ecclesie vbi discordat a iure ciuili: etiam in non concernentibus animam.

Appellatur de iure canonico añ sñiam a quocūqꝫ grauamine ⁊ omisso medio: secus de iure ciuili.

7 Statuta laicorū cōtra ius canonicū non valent in terris ecclesie: intellige circa concernentia animas ⁊ fauorem ecclesiasticum: qꝛ talia statuta in nullo loco mundi valerent.

8 Appellatur de seculari ad ecclesiasticū de ꝯsuetudine quinimo vꝫ cōsuetudo vt laicus conueniatur corā ecclesiastico.

9 Citatus non tenetur comparere quando citans nō habet iurisditionem in eum.

10 Sententia lata contra absentem per falsas allegationes presentis non valet.

Litigatores nō tenentur ius alterius allegare: ne pars aduersa efficiatur instructior: nisi forte dolose tacuisset: qꝛ tūc non valeret processus. 17.

11 Processus fact⁹ corā iudice ad quē ꝑ illū q falso dixerit se appellasse vel tacuerit se appellatiōi renūtiasse rescinditur.

12 Contumax si cōpareat nō pōt suas exceptiones opponere nisi illo tpe quo potuisset opponere si fuisset presens.

13 Processus factus cōtra absentem cui exceptio legitima cōpetebat an valeat.

15 Litigans scienter corā excōicato tolerato non debet reportare aliquod cōmodum: ⁊ talis processus retractatur quatenus venit in sui fauorem.

SI duobus. Superior ad quē tuus aduersarius appellat si ignorat te super eadē cā ad sedē apostolicā appellasse: te nolentem cōparere excōicare poterit hoc primo. A ciuili iudice q nō est de tpali iurisditiōe ecclesie nō appellatur ad papam. hoc scđo vsqꝫ ad fi. Uel summa principaliter ⁊ clarius sic. Si a iudice inferiori vn⁹ appellat ad papā alius ad inferiorē tenetur appellās ad papā cōparere ad citationem iudicis inferioris saltē allegatur⁹ appellationē suā al's valebit ꝓcessus a minori nisi sciuerit appellationē interiectā ad papam. Duo sunt dicta. scđm ibi denique ⁊c. ¶ Casus literalis. Duo litigabāt corā iudice suo puta corā archidiacono: vnus appellauit ad epm alter ad papā: vel intellige qđ litigabāt corā epo vn⁹ appellauit ad papā alter ad archiepm ille q appellauit ad epm vel ille q appellauit ad archiepm ad diem appellatiōis accessit ad epm ꝓponēs se ad ei⁹ audiētiā appellasse tacito de appellatiōe aduersarij ad sedē apostolicā interposita ⁊ ille q appellauerit ad papā citat⁹ fuit ab epo vel archiepo. ille confidēs de appellatiōe sua ad papam interposita nec iuit nec misit aliquē rñsalem ⁊ qꝛ nō venit fuit excōicat⁹: queritur an teneat excōicatio. Rñdetur ꝙ tꝫ sñia in eū pro cōtumacia lata nisi iudex ille cognouerit eū ad sedē apostolicam appellasse. Scđo ponitur alia qđ. Aliquis appellauit a ciuili iudice añ iudiciū vel post ad dñm papam: queritur an talis appellatio valeat: Rñdet papa ꝙ tꝫ appellatio in illis q sub sunt pape in tpali iurisditiōe. In alijs vero q̄uis de cōsuetudine alicuius loci teneat: de iuris tñ rigore non tenet B.

1 ¶ † No. j. ꝙ ab eadē sñia possunt ambe partes appellare qđ intellige si vtraqꝫ pars sentit sup sñiam pregrauari. concor. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. de test. ⁊. s. de excep. significauerunt. Excipe notabilē casum. l. oēm honorē. C. qñ prouo. nō est neces. ⁊ quid dicat ille text. dixit in. d. c. significauerunt. vbi plene examinaui.

2 ¶ † No. ij. ꝙ si ab eadē sñia diuersi ad diuersos appellāt appellatio interposita ad maiorem iudicem elidit appellationē interpositā ad minorē iudicē: dūmodo de ea excipiatur corā minore vel al's nota sit iudici et hoc indubie si iudex maior sit ipso papa quo casu loquitur iste tex.

3 ¶ † Quid aūt si appellatur ad aliū superiorē citra papā. Host. sentit hic ꝙ idē. ponit tñ exēplū in legato a latere. s. de offi. iudi. dele. c. j. Item Spe. in ti. eo. §. nunc tractemus. versi. quid si a sñia. Ego dico hunc tex. ꝓcedere in quolibet superiore ad quē pōt omisso medio appellari. Eadem enim est decidēdi ratio cum vna ⁊ eadē appellatio tractari nō possit corā diuersis iudicib⁹ oportet vt appellatio interposita ad maiorē ꝓualeat ei que fuit interposita ad minorē. arg. opti. vt in. c. per hoc. ⁊ qđ ibi no. de here. lib. vj. et. l. contra pupillum. ff. de re iudi. Et ideo quod dictum est in legato procedit si presupponimus ad eū posse omisso medio appellari. de quo dicendum vt no. in. c. j. ⁊. c. quod trāslationem. de offic. lega. Si autem est talis superior ad quem non pōt omisso medio appellari tunc preualeat appellatio interposita ad minorē ad quē gradatim ⁊ legitime fuit appellatum. de quo dicendum vt no. in. c. dilecti. ĩ. e. ¶ No. iij. valere processum iudicis[a] cuius iurisditio elidi poterat super exceptionem non fuit elisa. de quo per Inno. in. c. ceterum. de rescri.

4 ¶ † Not. iiij. ⁊ tene menti ꝙ si iudex scit se non habere iurisditionem in certo casu vel scit se non debere ꝓcedere qꝛ habet eam de facili elidibilem non valet processus contra absentē: etiā si sit cōtumaciter punitiuus. ad hoc vide quod not. Innoc. in. c. iij. de dila. facit. l. non videtur latitare. ff. de indic. ⁊. l. ij. in fi. si quis in ius voca. non ier. secus aūt si iudex ignorat quia tunc valet processus saltem quatenus punit contumaciam. ad hoc. l. j. ff. si quis ius dicē. non ob. c. super literis. cum ibi no. de rescript. ⁊. l. si quis aliena. ff. de iudi.

5 ¶ † No. iij. §. deniqꝫ. quod grauatus coram iudice seculari

Sebast. Sapia.
a ¶ Processum iudicis. Vide bal. in auꝫ. si q ex consensu. col. ij. vers. deinde not. C. de epi. audi. cū allegatis ꝑ alex. in. l. ij. colū. iij. ff. si qs ius vol. nō ierit.

ce seculari nõ potest in iustitiam illam per viam appellationis deferre ad papam: z ad hoc solet quotidie allegari iste tex. huic sentit gl. not. in c. qm̃. x. dist. ꝙ ab imperatore non appellaẽ ad papam. Sed tu vide ad limitationẽ notabile dictũ Hosti. in c. cũ Joan.[a] de fide instr. vbi dicit ꝙ deficiente superiore semper potest ad papam appellari: z pro cõcordia allego dictũ notabile Inno. in c. licet suscepto. de foro compe. vbi dicit ꝙ vbi non reperitur superior de iure vel de facto põt papa adiri[b]. pro hoc facit illa communis canonistarum opinio que habet vt penes papam sit potestas tẽporaliũ saltẽ habitu de quo plene dixi in c. nouit. de iudi. Unde deficiente superiore videtur quod possit illum habitũ deducere ad actuz sicut illa exercet in causis arduis etiã superiore non deficiente: vt est casus nota. in c. p humani. de homi. li. vj. hec tamẽ puto limitanda in grauibus z dubijs articulis: vt singula. videtur sentire Inn. in c. cũ te. de re iud. per. c. p venerabilẽ. qui filij sint legi. z hec non tradas obliuioni: z vide que dixi in c. nouit. de iudi. z in c. fin. eod. tit. ¶ † Not. 6 etiã sing. arg. opt. z quasi expressum in tex. quod in terris subiectis tẽporali iurisditioni ecclesie debent etiam inter laicos seruari canones z non leges ciuiles[c] data inter eos discordia, hoc probat iste tex. hoc modo inducendo. De iure ciuili regulariter nõ appellatur ante sñiam: vt in. l. añ sñie tẽpus. C. quo. ap. rec. z. l. ij. ff. e. z qð le. z no. j. eo. c. sup eo. z tamẽ in terris ecclesie põt ante sententiã appellari vt hic: qr de iure cano. lz appellare indistincte ab omni grauamine: vt in. c. interposita. de app. z in c. sup eo. z. c. vt debitus. j. eo. Preterea probat hoc iste tex. z aliter omisso medio de iure ciuili nõ appellaẽ etiã ad principẽ. l. imperatores. in fi. ff. e. ti. De iure vero canonico appellatur saltẽ ad papã omisso medio: vt in. c. ad romanã. ij. q. vj. z. c. cũcta per mundũ. z. c. p venerabilẽ. ix. q. iij. Et istud ius canonicũ seruaẽ hic in terris ecclesie: qr a ciuili iudice põt appellari ad papam: de quo vide in. c. licet ex suscepto. de foro cõpe. z hãc conclusionẽ predictã vt canones preualeant in terris ecclesie etiam inter laicos[d] tz hic 7 Hos. z sequunẽ eũ cõiter doc. ¶ † Ex his infero ad vnũ notabile dictũ ꝙ in terris ecclesie non valet statutũ laicorũ contra ius canonicũ sicut nec statuta clericorũ. de quo dic vt plenius dixi in. c. qð clericis. de fo. compe. ¶ † Ultimo not. valere 8 consuetudinem vt de seculari iudice appelletur ad ecclesiasticum: quinimo ex consuetudine põt introduci vt laicus possit conueniri etiã corã ecclesiastico. vide gloss. in. c. si clericus laicum. z. c. ex transmissa. de fo. cõpe. z ꝙ vtrobiqz dixi. ¶ Uenio more solito ad gloss. z prime due sunt faciles. Tertia opponit cõtra tex. videẽ em̃ ꝙ etiã data ignorãtia iudicis nõ dz valere excõicatio qr appellatio precedẽs impedit illius vires: vt in. c. p tuas. j. eo. Itẽ per appellationẽ iste desijt esse iudex ergo zc. Soluit glos. ꝙ istud contingit ꝑpter contumaciã. debuit em̃ ire z allegare priuilegiuz suũ. Aduerte qr gl. hz bonã mentẽ sed formaliter non soluit cõtrarium. sed dic formalius ꝙ cõtrarium loquiẽ in sñia excõicationis lata a iudice a quo que nõ tenet cũ ipsius iurisditio sit suspensa per appellationẽ. vt in. c. si a iudice. z. c. non solũ. j. eo. li. vj. Hic aũt loquimur in excõicatione lata a iudice ad quẽ q hz iurisditionẽ vigore appellationis lz illa iurisditio possit elidi z euacuari per exceptionem appellationis interposite ad papã. sz iste nõ excipit ideo sibi imputandũ. z de hoc. j. 9 latius. ¶ † In gl. in ver. non cognouerit. Not. bñ hanc gl. ꝙ citatus nõ teneẽ cõparere ad allegandum priuilegium[e] suum si notorium est iudicem non habere iurisditionẽ vel habere elidibilem in causa. concordat gl. in cle. pastoralis. §. pisana. de re iudi. z in c. veniens. de accu. z. iij. q. ij. si eps. et. j. 10 aliquid tangã. ¶ † Extra glos. app. cõtra ꝑdicta z contra tex. videẽ em̃ ꝙ excõicatio lata per inferiorem iudicẽ non debeat tenere quia iste qui appellauit ad inferiorẽ obtinuit sententiam contra absentẽ dolose tacẽdo appellationem interpositã ad papã. ergo non valet ꝑcessus seu sententia. vt in. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iudi. vbi ptz qð sñia lata cõtra absentẽ per falsas allegationes presentis. non valet. Sol. doc. multũ instãt et propter difficultatẽ materie intricate procedũt. ego prius specifice respondebo ad contrarium vt habeatur clare intellectus. c. postmodũ reassumam materiã per quatuor mẽbra. Dico em̃ ꝙ illa. l. loquitur qñ quis per falsas allegatiões obtinuit sñiam cõtra absentem. sed hic nullã falsitatẽ allegauit. sed tm̃ tacuit appellationẽ aduerse partis quã non tenebatur exprimere: qm̃ licet impetrãs nil debeat tacere qð habeat mouere principem in contrariũ: vt in. c. postulasti. de rescri. pars tñ non tenetur in iudicio allegare ius alterius partis. Nam cũ isti sint inuicẽ aduersarij non tenetur vnus ꝑponere ius alterius: vt hic notabiliter probaẽ: tz notanter Inn. z cõiter sequentes. z sic nõ põt dici sñia lata dolo presentis. et plus sentit Inno. hic. dic ꝙ etiã in principali tenuisset ꝑcessus gestus cõtra absentẽ qð satis plz: qm̃ appellatio detulit iurisditionẽ illi iudici iferiori lz elidibilem propter autoritatẽ superioris ad quẽ fuit etiã appellatũ. satis ergo est ꝙ nõ fuit debito tpe elisa per conflictũ exceptiõis. ¶ Ex his paucis habeẽ verus z apert[9] intellect[9] hui[9]. c. z optima limitatio ad illã. l. si pretor. z vide notabilem limitationem ad istũ tex. quã ponit Inn. in. c. si. de accu. vbi dicit ꝙ si iste aduersari[9] dolose tacuisset appellationẽ nõ valuisset ꝑcessus p. d. l. si pre- 11 tor. §. marcellus. qð intellige. vt. j. dicã. ¶ † Hinc dixit hic Inn. z bñ ꝙ vbi quis accessit ad iudicez appellationis z falso dixit se appellasse vel dolo tacuit appellationi quã fecerat se renuntiasse: qr tunc ꝑcessus non teneret vel saltẽ rescinderẽ vel p cõditionem sine cã vel per restitutionẽ in inte. ex clausula generali vel per querelam falsi. vt. d. l. si ꝑtor. z vide ad hãc qõnem Archidiaconũ in c. romana. §. si võ. j. e. li. vj. z Guil. in Spe. de citatio. §. j. ver. itẽ pone. z ad materiã vide Jo. and. in regula scienti. lib. vj. in mercu. z per Inno. in. c. ij. 12 de dilatio. ¶ † Unũ tamẽ dictum tene semp mẽti qð ponit Inno. hic. z in. d. c. ij. dicens ꝙ si absenti cõpetebat exceptio declinatoria, vel pereptoria z fuit absens cõtumaciter nõ audiẽ illam volens ꝑponere nisi veniat eo tpe quo si fuisset presens illam posset ꝑponere. Rõ est qr contumacia facit eũ presentem. de do. z contu. c. veritatis. non ergo dz esse melioris cõditionis cõtumax ꝙ obediẽs. sed si fuisset presens. z debito tpe non excepisset: non audiretur amplius: vt in. c. pastoralis. de except. l. ij. C. sen. rescin. non pos. ita nec si fuit absens contumaciter qð intellige siue presens sciat[f] exceptionẽ competere absenti siue non: qr nõ teneẽ vt dixi ius sui aduersarij allegare. nam aduersarius tacendo videtur iuri suo renuntiare. Ideo dixit Inn. hic ꝙ si postꝙ is qui appellauit ad archiepm̃ incepit litem ꝑsequi. coram eo cõpareat aduersarius: qr appellauit ad papã z contumaciter tenuit comparere corã archiepõ z ad impediendũ ꝑcessum dicat se appellasse ad papã non, est sup hoc audiendus: sicut nec audireẽ si in ꝑcessu semper presens fuisset z hoc tacuisset: qr q abest contumaciter non minor est presente. 13 vt in auẽ. vt oẽs obe. iud. §. si aũt. colla. v. ¶ † Et reassumẽdo totã materiã hic z alibi tactam cõpendiose tamen excipiendo cum queritur an valeat processus gestus cõtra absentẽ cui exceptio legitima cõpetebat. facio vt predixi quatuor mezbra. aut enim iudex nullam in veritate habebat iurisditionẽ in illa causa: aut habebat elidibilez tantũ per exceptionis conflictum: aut iudex habebat iurisditionem sed presenti nõ competebat ius eligendi. aut competebat ius agendi sed elidibile per exceptionem aduersario competentẽ. 14 ¶ † Primo casu si iudex scit se iurisditionẽ non habere non valet processus nec super principali nec super cõtumacia vt satis hic probatur a contrario facit. l. ij. in fi. ff. si quis in ius voc. non ierit.

---

a ¶ Ibi voluit qð ad papã etiã in terris iperij appellatur a iudice laico si non recognoscat superiorẽ hm̃. d. Bar. de bellezenis. hic in addit. de quo ẽt in. c. lz. s. de fo. cõpe. nõ tñ tali iudici si repert[9] fuerit male iudicasse papa poterit imponere penã. glo. est quã dicit ibi do. Abb. singu. in. c. z si necesse. de do. iter. vir. z vx. Et illud dictũ Host. in. d. c. cũ Joan. refert z sequiẽ ibidẽ do. Ant. in. viij. col. p quo alleg. tex. rotundũ in. c. exposita. de arbi. p quem ibi sing. dicit do. Abb. cir. princ. post Inn. ꝙ si quis per cõpromissuz factũ in laicum videat ab arbitro notorie se ledi quasi rõne cuiusdã sacrilegij potest de hoc reclamare corã iudice ecclesiastico.

Anto. Francisc.

d ¶ Si petatur reductio a sñia arbitri aut aliẽ ab ipo reclameẽ ad quẽ sit reclamandum. dicas ꝙ si hodie petaẽ reductio a sñia arbitri in quem cõpromiserũt clericus z laic[9] ꝙ est petenda corã ecclesiastico: vt per Bart. i. l. ij. C. vbi z apud quẽ. pro quo vide bonum tex. in. c. exposita. de arbi. vbi a sententia lata p illustrissimũ ducem venetiaruz inter epm̃ teruisinũ et ciues teruisinos fuit appellatum ad papã de quo per Bart. in. l. ij. C. vbi et apud quẽ. z in. l. ij. ff. de ap. z per Pet. de anch. in quadam sua dispu. incip. cũ laicus. in scdo dubio. z Bal. in l. precipimus. C. de app.

Sebast. Sapia.

b ¶ Papa adiri. Ubi Car. in. c. nouit. vbi late Moder. s. de iud. Feli. in. c. qualiter et qñ. eo. ti. Bart. in cõsi. clxxxvij. incip. dñi priores z tij. dubio. Jas. in l. si eũ. §. qui iniuriarũ. ff. si qs cau.

c ¶ Leges ciuiles. Adde an in appellatione sit seruandũ ius canonicũ vl' ciuile. Ale. cõsil. clxiiij. ij. lib.

Sebast. Sapia.

d ¶ Inter laicos. Uide Cald. i tit. de constit. consil. xviij. et Feli. in. c. ꝙ super his. de ma. z obe. et ibi an valeat statutũ laicorũ cõtra canones in terris ecclesie de quo ẽt vide Alex. in cõsi. clxxv. col. j. inci. viso themate. in ij. volu. vbi tenet ꝙ valet.

e ¶ Ad allegandum suũ priuilegiũ. Adde istum in. c. prudentiaz. col. iij. s. de offic. dele. et in. c. olim. s. de excep. Feli. in. c. cũ ordinem. ver. ad allegandũ. colũ. iij. s. de rescri. Lanfran. de oria. in. c. qm̃ cõtra. §. citationes. nu. vj. et in apost. Bene. vadi. in ver. priuilegium. s. de pba. z Cald. consi. cij. de foro compe.

f ¶ Presẽs sciat. Adde ꝙ Inn. in hoc fuit sibi contrarius qr aliter dicit in. c. ꝑterea. de dila. et ita dt Ro. ꝯsi. cccclitij. vbi vide de veritate huius dict.

e.l.si pretor.§.fi.cũ notatis ibidẽ.ff.de iudi.et per Inno.in.d.c.ij.de dila.ꝛ Io.an.in.d.regu.scienti. in merc. Si vero iudex ignorabat.ꝛ tũc aut pars presens etiã ignorabat defectum iurisditiõis: q꜡ satis erat ꝓbabilis ignorantia ꝛ tunc v꜠ ꝓcessus contumacie punitiuꝰ vt in.l.ij.ff.si quis in ius vo. ꝛ in.l.j.ff.si q ius dicẽ.non obtẽ.ꝛ.l.si qs ex aliena. ff.de iud.ꝛ no.in.d.reg.scienti. Sed super principali nõ v꜠ ꝓcessus ex quo in veritate nõ habebat iurisditionẽ nisi prius pronũtiasset se iudicẽ ꝯpetentẽ: vt not. Inn.in.d.c.ij.de dila.ꝛ Io.an.in.d. regu.sciẽti.ꝛ no.ꝑ aliquos in.d.c.j.de rescri.li.vj. ꝛ.c.super literis.e.ti. aut pars presens sciuit defectũ iurisditiõis: tũc dico ꝙ in principali nõ valet ꝓcessus ex quo daꝛ in iurisditione defectꝰ.C. si a nõ cõpe.iud.ꝑ totũ.ꝛ in.c.at si clerici.de iudi. presertim q꜡ pars scienter corã illo litigãdo videꝛ in dolo ꝛ seipsam decepisse.ar.in.d.l.ꝑtor.ꝛ.l.is qui se obtulit.ff.de rei vẽdi. sed processus cõtumacie punitiuꝰ valet ꝑpter ignorantiã iudicis ꝓbabilẽ quatenꝰ nõ cõcernit cõmodũ partis.arg. hic et in.l.ij.in fi.ff.si qs in ius voc. sed quatenus concernit commodũ partis: puta in missione ex primo vel scđo decreto: tũc nõ valet: vel saltẽ ꝑpter suã scientiã venit reuocandus. 15 ¶ † Ad hoc qđ not. Inn.in.c.ij.de dila.ꝛ Ioan.an.in.c.dilectus.ij.de preben.ꝛ Cald.in.c.ad probandũ.de re iudi. vbi no.ꝙ litigans scienter coram excõmunicato tolerato non debet aliquod commodũ reportare[a] ꝛ vñ processus d꜠ tractare quatenꝰ venit in sui fauorẽ. Ex predictis infert ad intellectũ istius.c. si eñ teneamus ꝙ appellatio interposita ad papã ipso iure nõ impediat iurisditiõis translationem in aliũ superiorẽ ad quẽ alia pars appellauit: s꜠ opus est exceptiõe tũc dicendũ vt.s̃.dixi.ꝛ dicam in sequẽti mẽbro. Si aũt tenetur opi.ꝙ ipso iure impediat iurisditionem respectu inferioris iudicis.tũc non valeret ꝓcessus super principali do. Ant.expresse nõ eligit. sed Inn. videꝛ sentire ꝙ opus sit exceptione.qđ mihi plus pl꜠: q꜡ quilibet est cõpetens iudex per appellationẽ.vnde ex quo papa ex certa sciẽtia non aduocat ad se causam valebit ꝓcessus corã vtroq꜠ nisi excipiaꝛ. vt in similibus terminis voluit Inn.in.c.cũ M.de consti. 16 ¶ † Venio ad scđm membrũ.s.cum iudex habebat iurisditionẽ: s꜠ elidibilẽ ꝑ exceptionis conflictũ.in quo dico ꝙ si iudex sciebat nõ tenet processus: vt in cle.pastoralis.§.pisana.de re iudi.facit.l.nõ videꝛ latitare.ff.de iudi.ꝛ notanter ponit Inn.in.d.c.ij.de dila.optime facit iste text, a contrario sensu ſm premissum intelle. Si vero iudex sciebat se habere iurisditionẽ sed ignorabat impedimẽtum: tũc siue pars ignorabat siue sciebat t꜠ ꝓcessus tã contumacie punitiuus q̃ sup principali: vt hic.non eñ tenetur pars allegare iura partis aduerse.[b] forte eñ voluit illi renuntiare: ꝛ in hoc casu intelligo istum tex.post Inn. 17 ¶ † Nisi forte dolose subticuisset iura alteriꝰ partis. quia tunc nõ teneret ꝓcessus ad sui cõmodum: vt not. voluit Innocẽ.in prealleg.c.fin.de accu.ꝛ dixi.s̃. Predicta videnꝛ etiã de mẽte Host. qui talẽ regulã posuit dicẽs ꝙ si iudex sciat se non iudicem vel nõ debere ꝓcedere ꝛ ꝓcedit nõ valebit processus: vt hic ꝛ in.d.l.ij.si qs in ius vo.in fi. saluo eo qđ legi.ꝛ no.s̃.ti.j.prox.ad probandum. Si autẽ sciat[c] se esse iudicẽ ignorat tñ impedimentũ processus ex alieno facto ꝓueniens d꜠ esse ꝓbabilis ignorãtia excusata.ar.j.de cle.excõ.mi.apostolice.l꜠ in ꝓprio facto nõ sit ꝓbabilis ignorantia.s̃. de rescri.ab excõicato. Hec aũt dicit, locũ habere regulariter.nã in casibꝰ in quibꝰ appellatio ẽt frustratoria ad papam facta refert statim negotiũ ad papã insolidũ: nullꝰ erit ꝓcessus archiepi q̃tuncũq꜠ ius ignorãtis sicut patere dicit in casibus sedi aplĩce reseruatis.de quo remittit ad no. in.c.vt debitus.de appella.ꝛ dic ꝙ in istis non est probabilis ignorantia.de quo vide qđ leg.et no. 18 in.c.q̃uis.de elec.lib.vj. ¶ † Ad tertiũ membru꜠ cũ iudex habebat iurisditionem sed presenti nõ cõpetebat ius agendi dic processum non valere si iudex sciebat vt hic. Si aũt ignorabat ꝛ tunc ex quo pars sciebat nõ tenet processus contra absentẽ quatenus venit in fauorem presentis: q꜡ fuit in dolo agendo sine actione ꝛ sic obtinuit sñiam per dolũ suum. 19 d.l.pretor.§.marcellus. ¶ † Ad quartum ꝛ vltimum cũ iudex habebat iurisditionẽ nec presenti deficiebat ius agendi: sed absens erat tutus exceptione cõtra actionẽ partis: ꝛ tunc si iudex sciebat impedimẽtum non debebat procedere per iura ꝛ rationes superiꝰ alleg. Aut iudex ignorabat: pars aũt presens sciebat: ꝛ puto valere processum cõtra absentem: q꜡ vt.s̃.dixi nõ tenetur allegare iura partis aduerse: forsan enim vult illis renũtiare: vt.s̃.dixi nisi dolose subticuisset: vt.s̃.dictũ est.ꝛ per hoc habes hãc materiã lõge clariꝰ declaratã q̃ per alios 20 scribentes. ¶ † Vltimo hic quero qualiter debeat intelligi iste tex.in eo qđ dicit vtrãq꜠ partem appellasse ad diuersos iudices: ꝛ ꝙ ꝓualet appellatio interposita ad papã solu.dicit Inn.ꝙ hec decre.habet locum qñ ex sñia vterq꜠ litigantium putat se grauatum. Si enim grauato appellãte ad archiepm: nõ grauatus diceret ꝛ ego appello ad papã vel volo ꝙ appellatio tua agaꝛ corã papa nõ debet audiri: q꜡ nõ appellat sed appellãtis est eligere iudicẽ appellationis: nec nõ grauatus appellat: vt in.c.vt debitis.j.eod.ꝛ in.l.oẽm honorem.C. quando prouo.non est neces. Vel ſm eum potuisset hec decret.habere locum in alijs casibus ſm antiqua iura ſm que licebat appellare sine cã: ꝛ optime loquiꝛ iudicio meo maxime in primo intellectu. putat tamen do. Anto.ꝙ si partes grauantur in diuersis articulis ꝙ cuiuslibet appellatio deuoluet illum articulũ ad iudicem suum ad quem fuit appellatũ: ꝛ sic non habebit tunc locũ hec decre. Sed qñ appellatur a grauamine super eodem: vt q꜡ petito fundo fuit reus condẽnatus in dimidio fundo.ꝛ quilibet propter hoc appellat: ꝛ tunc habet locum quod hic dicitur vt vna appellatio preualeat.ꝛ fuit notabilis cõsideratio nihil tamẽ allegat. Ego puto procedere qñ quelibet pars distincte appellaret ab vno articulo separato: q꜡ tot sunt sententie quot sunt articuli.l.etiam.ff.de minoribus. secus autem vbi quelibet pars appellaret ab articulo separato simpliciter a sententia quatenus facit contra eum sicut moris est. Nã tunc dico hunc tex.habere locum: q꜡ negotiũ in iudicio deductũ est vnicum. Unde ne continentia cause diuidatur vnica debet preualere appellatio.argu.in.c.j.de causa pos.ꝛ proprie. ꝛ.l.nulli.C.de iudi. Item quia adhuc non apparet in quo sit vtraque pars lesa.ꝛ ita videtur intelligendus iste tex.

[a] ¶ Reportare. adde do.de Ro. decis.ccxxviij. in antiqs. de sentẽ. excõ. vbi dicũt ꝙ executoris excõicati collatio valet dummodo ille cui ꝯferꝛ ignoret excõmunicationem.
Anto. Francisc.
¶ Circa hoc an excõicatꝰ possit cõferre dicas vidẽdã esse gl. in c. decernimꝰ. de sen.excõ.lib.vj.et i.c.pia.de excep. eo.li. vbi habeꝛ a quibꝰ actibus excludiꝛ excõicatus de quo per Inno.ꝛ doc.in.c. veritatis. de do. ꝛ contu. et vide q̃ habenꝛ i.c. venerabilẽ de elec. vbi habeꝛ ꝙ excõicatio ita excludit excõicatum a dignitate seculari: sicut a dignitate eccl̃iastica. ꝛ an excõicatus possit esse executor testamẽti. vide Bal.in.l.id ꝙ pauperibꝰ.C.de epi.ꝛ cle. ꝛ an excõicatus repellatur ab actibꝰ extraiudicialibus. vide Inno. q dixit ꝙ non in.c. dilecti.de maio. et obe.ꝛ in.c.cũ inter.de except. et Io.and.in.c.pia. de excep.lib.vj.
Sebasti. Sapi.

[b] ¶ Partis aduerse. viđ math. in not.xviij. inci. not. ꝙ sñia lata contra absentẽ.
Sebasti. Sapia.

[c] ¶ Si autẽ sciat. Vide Fel.in.c.ceterũ.ver.v꜠ ꝓcessus.s̃.de rescript. Roma.in singu. lvij. inci. fuit questio rome.

1 ☞ Appellans si intra biennium non potuit appellationem prosequi legitime impeditus restituitur ad alium annum.3.
2 Tempus quod datur ad appellationem prosequendam currit a die interposite appellationis: non autem a die late sententie.
3 Volumus: istud verbum est noui iuris introductiuum.
4 Appellans impeditus in primo anno: an indifferenter debeat habere secũdum siue impediatur facto suo. vel iudicis: vel appellati. vide in discursu.
5 Inopia inducit iustũ impedimentũ ad appellationẽ prosequendam.
6 Appellans impeditus an restituatur ipso iure vel per remedium restitutionis.9.
Appellãs an restituatur ad tempus quo fuit impeditus: an ad maiꝰ. 9. vide in apostil.j.in.v.q.in prin.
7 Tempus datũ ad appellandũ non currit si partes compromiserunt vel etiam si ita ipse voluerunt.
8 Tempus datum a iure ad appellationem prosequendam non potest consensu partium prorogari: sed bene põt super eo supersederi: ꝛ idẽ dicendum est in termino statuti vel hominis.
Fatalia que sint ꝛ quare dicantur.
Instantia non potest per partes prorogari.
9 Appellans impeditus in scđo anno: an debeat habere tertiũ ipso iure vel per remedium restitutionis.
10 Appellans impeditus ad se presentandũ in termino dato ab homine habebit alium terminum similem primo.
Citatus impeditus si non comparet in termino debet comparere q̃ citius poterit.
11 Impedimentum an probetur per iuramentum.
Probatio euidens vbi requiritur nõ sufficit probare per iuramẽtũ.
12 Appellans an debeat habere scđm annum pro quolibet impedimento veniens in primo.
14 Citatio an requiratur in executione sñie siue super adiudicatis siue super non adiudicatis exequatur maxime quãdo appellauit ꝛ appellationem prosecutus non est forte impeditus.13.
Appellans põt allegare impedimentum etiam si post appellationem desertam sententia sit executioni mandanda.13.
15 Citatio requiritur in notorijs vbicunq꜠ absenti potest competere aliqua defensio.
16 Citari semper debet aliquis licet habeat contra se presumptionẽ iuris ꝙ sibi nulla competat defensio.
Clericus qui habuit scđam ecclesiam curatã: licet prima quam habebat vacet ipso iure: tamen non debet spoliari prima nisi citetur.
In notorijs non requiritur citatio: qñ ex presumptione iuris ꝛ de iure absenti non competit defensio.

Ex ratione.

Ex ratione. ¶ †Etiã post bienniũ audit appellãs q prius appellationẽ ꝓsequi nõ potuit. h. d. vel summa melius ſm veriorem intellectũ. Lapsus biennij nõ preiudicat appellanti quominus ex causa legitima audiatur. saltẽ per beneficiũ resti. in inte. Ponit dictũ cuius rationem interserit & hec est decre. valde famosa ꝓpter sui materiã. ¶ Casus literalis. Quidã clerici appellauerũt a snia cõtra eos lata quã ex iusta causa intra biennium nõ fuerãt prosecuti petebãt a papa ꝙ adhuc admitterent ad prosequẽdã appellationẽ cũ intra biẽnium eã nõ potuerint ꝓsequi: mãdat papa iudicibus quatenus si constiterit eos propter impotentiam prosecutionẽ appellationis omisisse nõ vult papa ꝙ ꝓpter hoc eis debeat preiudicium generari. B. ¶ †Not. j. ex tex. ſm aliquos ꝙ tp̃s anni siue biennij currit a die snie. sed certe hoc nõ colligit ex tex. imo potius oppositũ nam verbũ a sentẽtia nõ refert ad bienniũ: sed ad appellationem interpositaȝ. Et licet in hoc fuerũt disceptationes hodie clarũ est ꝙ a die appellationis interposite currit hoc tempus & non a tempore sententie. vt in cle. sicut. eo. tit. ¶ Not. ij. ibi per impotentiam &c. qd est verbum generale: vt in. c. sciscitatus de rescri. ꝙ qualiscunq; fuerit impotẽtia prestat tñ iustam causam habendi scd̃m annũ: & vt preiudicium non fiat ipsi appellanti saltẽ in effectu in scd̃o anno & post hec põdera ꝓpter. j. dicenda. ¶ †Ultimo not. ibi volum⁹ scd̃m cõem & veriorẽ intellectũ ꝙ verbũ volumus inducit dispositionem nouã: nõ autẽ est verbum principaliter declaratum: vide pro concordia alias duas glo. notabiles quas menti tenebis. quarum prima est in cle. vnica. de offi. vica. in versicu. volumus. alia in cle. vnica. de re. permu. Ex quo infero ꝙ post lapsum secundi anni debet audiri appellans per restitutionis beneficium in integrum & nõ ipso iure: alias papa non fuisset vsus verbo volumus sed verbo declaratiuo. quod bene notabis: q: facit ad multa. & j. latius dicã. ¶ Quero q: tex. dicit quod impeditus persequi intra biennium propter impotẽtiam non debet incurrere discrimẽ &c. de qua impotẽtia intelligit text. Glo. respõdet in prima parte vt in ea patet: & minus perfecte explicat sed intra aliã questionem an data impotẽtia in scd̃o anno audiat appellãs post secundum annũ ipso iure an sit opus petere beneficiũ restitu. in integ. per illã clausulã generalem: si qua mihi iusta causa &c. ff. ex qui. cau. ma. per totũ. & in hoc refert duas opi. & videt residere in p̃ma vt nõ currat tp̃s. Sed vt habeat clare materia huius. c. que quotidiana est: & formabo ex ea sex. q. Prima nũquid impeditus in primo anno debeat indifferenter habere secũdũ annũ. Secũda nũquid impeditus in secundo anno debeat habere tertium annũ: vel seruetur salteȝ illesus vt tẽpus non currat vt sit subueniendũ per beneficiũ restitutionis. Tertia nunquid terminus a iure prefixus ad ꝓsequẽdũ dato impedimento duplicet sicut duplicat terminus anni a iure indulti. Quarta qualiter probet impedimentum & an sufficiat iuramentũ. Quinta nũquid quodlibet impedimẽtũ sufficiat siue magnũ siue paruũ ad obtinẽdũ secũdum annũ etiã si fuit modici temporis. Sexta & vltima nunquid elapso primo anno possit iudex a quo cui nõ constat de impedimento mandare executioni suã sniam appellante vlterius nõ citato.

4 ¶ †Uenio ad primã an impeditus in primo anno debeat habere secũdum.[b] & in hac. q. premitto ꝙ quãdoq; quis impeditur ex facto ꝓprio seu ex impedimẽto cõcernẽte personã propriã quãdoq; qs impedit ex facto iudicis: qñq; ex mixto facto scilicet ipsius appellantis & appellati. qñq; ex facto appellati tantũ: quandoq; ex facto tertij. Primo casu qñ impedit ex facto ꝓprio iusto impedimento cõiter tenet vt ipso iure detur secundus annus: pro hoc. c. cũ sit. s. eo. & C. de tẽp. ap. l. fin. cum aut. ei qui. ibi signata.

5 ¶ †Et inter cetera impedimenta no. in practica vnũ qd ponit hic Inn.[c] qñ propter inopiam[d] nõ potest appellationem prosequi intra annũ qd bene no. pro his qui appellant ad romanã curiam & propter inopiã nõ possunt illã prosequi intra annũ. & sic est iusta causa habẽdi bienniũ: facit. c. qd de his. de sen. ex. Scd̃o casu quando impedimentũ contingit ex facto iudicis[e] varie fuerũt opi. Inno. dicit ꝙ sibi nõ debet preiudicare negligentia iudicis. Bar. in aut. item si appellatiõe. C. de tẽp. ap. sequẽdo vnã op. ibi per gl. recitatam dicit ꝙ debet restitui in integrum & sic currit sibi tp̃s. ad hoc. l. sȝ & si per ꝓtorẽ. ff. ex qui. cau. ma.

6 ¶ †Dicit tamẽ ꝙ sine libello restituitur dicet enim iudex q: facto nostro talis appellãs fuit impeditus ipsum restituim⁹. gl. in. d. aut. primo facit differentiã inter impedimentũ principis & alterius iudicis: vt primo casu seruet illesus ipso iure secundo restituat. Refert tamen alios tenere vt nulla sit differentia inter principẽ & inferiorẽ iudicẽ. Iaco. de bel. in aut. vt sponsali. lar. §. hoc quoq;. tenet mediã viã vt nõ habeant hoc casu annũ sed restituant ad tempus tantũ quantũ fuerit tempus impedimenti. & do. Ant. videt sequi istã mediã viã vel saltẽ vt non detur secundus annus sed seruet illesus. & dicit ꝓ̃pe qd aut. de his qui ingre. ad app. §. j. corrigit p. d. §. hoc quoq;. in aut. vt spõ. lar. Ego euitando iuriũ correctionẽ vt saluẽtur iura in casu suo dicerẽ ꝙ aut fuit impedimentũ per illũ principẽ ad quẽ fuit appellatum & ipso iure seruetur illesus. ita ꝙ tempus sibi nõ currit vnde non habebit biennium: sed si per mille annos impediretur ex facto principis nunꝙ curreret sibi tempus. probo per. c. ex insinuatione. j. e. vbi dicit lis intacta ꝑmaneat &c. & p aut. sed lis. C. de tẽp. ap. Si v̉o impedimentũ processit per inferiorẽ iudicẽ tũc credo ꝙ detur secundus annus: sed post secũdũ annũ non habebit tertiũ annum: imo tp̃s curret sibi lȝ impedito. hoc probat in. l. fi. C. de tem. ap. in aut. de his qui ingredi. ad appel. §. j. & hec est differentia in hoc inter impedimentũ principis & inferioris. Non ob. tex. in. §. hoc quoq; prealle. q: debet intelligi ꝙ in effectu nõ preiudicatur appellanti ex facto iudicis etiã si fuit impedimẽtũ mille annorũ. & hoc est tutũ tenere vt euitetur iurium correctio.

7 ¶ †Aut impedimentũ ꝓcessit ex mixto facto appellantis & appellati vt puta q: cõpromiserũt in primo anno & tp̃s nõ currit ipso iure. Nõ aũt dat secũdus annus: vt in cle. ꝙ̃diu. e. ti. & in aut. si tñ. C. de tẽ. ap. Hodie est additũ ꝙ etiã per expressum cõsensum appellãtis & appellati. sine alio cõpromisso potest cursu tẽporis supsederi: vt in. d. clem. ꝙ̃diu.

8 ¶ Sed circa hoc versat vnũ notabile dubium nunquid idẽ sit in termino prefixo a statuto vt appellãs & appellat⁹ possint illũ prorogare.[f] Io. an. in addi. Spe. e. ti. §. nũc breuiter. ver. istud aũt scias. tȝ ꝙ nõ possit prorogari sicut nec terminus triẽnij. prime instãtie. vt in. l. ꝓperandũ. C. de iud. q: hoc est fundatũ sup publica vtilitate vt finis sit litiũ cui ptes renũtiare nõ pñt. ff. de le. j. & l. nemo põt. & in. c. si diligenti. de fo. cõpe. d. ant. dicit optime ponderando. d. cle. ꝙ̃diu. ꝙ nec terminus hoĩs nec iuris cõis vel statuti p viã prorogatiõis. põt elõgari ampliãdo vel duplicãdo vel triplicãdo: q: hoc nõ reperit ꝯcessum. sȝ si volũt expresso ꝯsensu supsedere executioni bñ pñt & interim ipso iure non currit tp̃s: vt in. d. cle. ꝙ̃diu. & sic dicit debere intelligi. Archi. ij. q. vj. anteriorũ. v̉. ad hoc. qd dicit notãdũ: q: limitat illã cle. & docet modũ illã practicãdi. sȝ de hac opiñ. adduco tex. in. l. fi. C. de tẽ. ap. vbi dr ptes ꝯuenire posse vt nullũ fatale det. i. vt nõ det integer annus. nã p̃mus ann⁹ dr primũ fatale a fato. i. morte: q: sicut mors extinguit hoĩem: ita lapsus isti⁹ termini extinguit appellationẽ.[d] qd lati⁹ ꝓsequit Bald. ibi & p illũ tex. hoc tenuerũt aliq vt ibi not. q̃si possint partes renuntiare istis terminis iuris. sȝ mihi plus placet prima snia Io. An. & d. Ant. vt nõ possint prorogari sed supsederi sic p̃mo q: tex. in illa exp̃sse ita loquit dũ dicit qd interim nõ currit tp̃s ergo non loquit in termino ꝓrogato: q: tũc curret tẽpus. Itẽ sequeret absurdũ ꝙ partes possent prorogare illud tp̃s in mille annos & sic inquietaret iudex & respu. lederet partes vexarent litib⁹ & expensis & materia criminibus p̃beretur ex lõga concertatione qb⁹ lex obuiare volẽs p̃fixit certũ terminũ. ideo nõ debẽt ptes huic posse renũtiare. Sic i. d. l. ꝓperandũ. & l. nemo põt. ff. de le. j. facit. c. requisisti. & c. tua. de testa. Sed qñ volũt supsedere vt nõ currat tp̃s. et sic abstinere a litigijs cessant oĩa ista mala. & interim posset sequi cõcordia merito aliud dicẽdũ in ꝓrogatione. aliud vt supsedeat: & a litigijs interim cesset. Non ob. d. l. fi. all. p ꝯtrio: q: loquit in restrictiõe termini & nõ in ꝓrogatiõe: restrinctio vero cõcernit p̃iudiciũ parti: prorogatio preiudiciũ reipu. merito p̃mũ permittendũ est partibus & nõ secundum. Qñq; impedimentum ꝓuenit ex facto solius appellati: in quo casu etiã varie sunt snie. Inn. sentit vt tp̃s nõ currat sȝ poti⁹ hẽat ipedit⁹ annũ. Do. de ro. deci. cxix. tenẽt ꝙ appellãti nõ currit tp̃s vñ dicũt ꝙ si appellatus interim attẽtauit & opȝ appellãtẽ agere sup attẽtatis si egit & obtinuit hoc tp̃s nõ ꝯputabit q: impedimentũ p̃stitit appellat⁹: vt in. d. cle. ꝙ̃diu sec⁹ si succubuit: q: ibi impedimentũ p̃stitit. Nec obst.[e] d. cle. vbi nõ currit tp̃s: q: ibi impedimẽtũ surrexit ab expresso cõi ꝯsensu. d. ant. dicit cõiter teneri vt det actio de dolo ꝯ aduersariũ hoc dolose ꝓcurãtẽ ad iteresse & si nõ est soluẽdo restituet sicut dicetur in sequẽti mẽbro alle. gl. in aut. sȝ lis. C. de tẽ.[f] app. & in. l. arbitrio. §. dolus. ff. de dolo. Sed certe non video vnde oriatur hec cõmunis opi. quam ipse allegat. nec glo. per eũ allegate hoc dicũt: sed loquunt gñaliter in impedimẽto alicuius et pñt intelligi in impedimento tertij. Quinimo gloss. et

---

Sebasti. Sapia. ¶ Uerbũ volumus. idẽ not. ab. in. c. cũ te. col. iij. s. de re iudi. et in ca. fina. j. qui filij sint legi.

[b] ¶ Habere secundum. Adde. Io. de ana. ꝯsi. j. Ange. ꝯsil. xxxix. Oldr. cõñ. lx. La. allega. cccvij. et ibi vide an requirat declaratio anꝙ̃ detur secundus [illegible]

Sebasti. Sapia. [c] ¶ Inno. hoc dictum Inno. allegat Bal. acceptũ col. peñ. q. xxiij. C. de vsu. & in. l. ij. §. si quis in iudicio ff. si quis cautio. sequit Bal. in cõsi. v. incip. querit vtrũ. in. iij. parte. & Cardi. in consi. lxxxvij. inci. vidẽdũ est de duob⁹ in. iiij. col. & de p̃uilegijs paupertatis & a quib⁹ excusat paupertas tradit Fel. in. c. si qui testium. colũ. pe. s. de testi.

[d] ¶ Pauptas excusat a ꝓsecutiõe appellatiõis. qd sequitur Bal. in l. acceptã. in peñ. col. in. xxxiij. q. in fi. C. de vsu. et sic nõ currũt sibi fatalia. alle. gl. ord. quã dicit esse no. dignã in. l. ab eo. C. de ap. Contrariũ tamen tenuit idẽ bal. in. l. fin. C. de condi. inter. p glos. in. l. cũ ita. in p̃n. la. ij. ff. de condi. & demõst. & sic habes hic vnum casum in q pauppertas prodest: alios ꝙ̃ plures casus in quibus paupertas prodest. vide per do. Alex. post Bart. in addit. vbi in. l. omnes. C. de annot. et trib. libr. x. Adde Bal. ꝯsil. cxxj. iij. lib.

[e] ¶ Facto iudicis. adde Alex. cosil. lxxj. iij. li. pau. de cast. consil. xxj. in primo impressis.

[f] ¶ Prorogare. adde Alex. consil. xxiiij. iiij. lib.

Bar.in.d.§.dolo.potius sentiũt oppositũ scilicet vt contra aduersariũ dolosum fiat restitutio p.l. ait pretor.in fin.ff.ex q.cau.ma. Ego eñ dicerẽ in hoc dubio ꝙ debeat hr̃e scd̃m annũ:qꝛ iura loquũť gñaliter vt impeditꝰ in primo ãno habeat scd̃m sicut impeditus p iudicẽ primũ hꝫ secundũ d.l.fi.vľ saltẽ seruari dꝫ illesus vt voluerũt do.de ro.nec in iure reperiť cõtrariũ. Nec ob.no.in.d.§. dolo.procedunt eñ qñ dato impedimẽto ius specialiter nõ prouidet:sꝫ in casu nr̃o generaliter ꝓuideť p secundi anni datione. Qñqꝫ impedimentũ ꝓuenit ex tertio.ꝛ tũc cõiter teneť vt prius deť cõtra eũ actio ad interesse.ꝛ si nõ est soluẽdo restituať contra aduersariũ:vt hic in gl.ꝛ in iuribꝰ in ea allegatis. Et puto hãc esse diuersitatis rõnẽ inter impedimentũ prestitũ ab appellato et a tertio qꝛ factũ tertij nõ dꝫ preiudicare appellato qui nõ fuit in culpa.ideo agiť contra tertium ad interesse:ꝛ sententia remanet salua ꝛ valida.sed quando ipse appellãs prestitit causam seu impedimẽtũ cessat hec rõ ꝛ ꝓuideť vt supra dictũ est. Et p hoc habes primã questionem declaratam late.

9 ¶ † Uenio ad secundã nunquid impeditus in secũdo anno debeat hr̃e tertiũ seu debeat ꝯseruari illesus[a] ipso iure vt tp̃s non currat vel sit subueniẽdũ ei p bñficiũ restitutiõis gl.hic recitat duas opin. Una est vt cõpetat restitutio.alia vt ip̃o iure impeditꝰ seruet illesus nisi sit in p̃iudiciũ tertij ꝛ in hoc residet ꝛ sequiť Host. maxime inspecta simplicitate iuris canonici.de iudi.c.dilecti.ꝛ.§. e. ad audientiã. ¶ Inno.vr̃ velle ꝙ vltra secundũ fatale nec tertiũ nec vlteriꝰ habebit sine restitutione ꝛ tũc restitueť ad tm̃ tp̃s quãtũ fuit tp̃s impedimenti. Et ꝙ sit necessaria restitutio videť tenere gl.in auť.ei qui.C.de tẽ.ap. videť tñ velle ꝙ integer annus dꝫ restitui:vt.l.sed ꝛ si per p̃torem.in prin.ff.ex q.cau.ma.gl.j.in.c.cũ sit.s̃.e.sentit ꝙ datur tertius annus ipso iure. Io.an.cõcordãdo dicit ꝙ aut fuit impeditus p iudicẽ ꝛ subueniť ipso iure.aut ꝓcessit impedimẽtũ aliũde:ꝛ ꝓcedit opi. ꝙ deť restitutio:ꝛ solũ ad illud tp̃s ĩ quo fuit ipeditus.d.an.dixit ꝙ in casibꝰ in qbꝰ nõ currit scd̃s annus impedito.nõ currit ẽt tertiꝰ.in alijs casibꝰ currit sed dať restitutio secundũ tp̃s lesionis et in hoc multe vt dixi sunt varietates. Ego dicerẽ qd̃ tm̃ in duobꝰ casibꝰ nõ currat tp̃s scd̃i anni. Primus qñ lis erat in cõsistorio principis ꝛ ipedimẽtũ ꝓuenit ex facto ipsius principis per.d.c.ex insinuatione.j.e.ꝛ in auť.sed lis.p̃all. Scd̃s qñ p cõpromissum vel aľs de expresso partiũ cõsensu superſedeť negotio per cle.q̃diu.p̃all. Nec istis casibus dico dandũ tertiũ annũ sed ꝙ tp̃s impedimenti nõ currit. In alijs vero casibus credo indistincte tp̃s currere ꝛ sententiã transire in rẽ iudi. p lapsum biennij.probo per.l.fi.C.de tẽ.ap. et per auť.ei qui.e.ti.vbi diciť ꝙ iuste ipedito datur secundus annus post cuius lapsum sentẽtia remanet rata ꝛ sic aperte innuit ꝙ impedimentũ in secundo anno cõtingens non impedit trãsituꝫ in rẽ iud.sꝫ impedito subueniť p bñficiũ restitutionis in inte.vt hic notabiliter ꝓbať in verbo volumꝰ inducendo:vt.s̃.ꝛ fiet restitutio vsqꝫ ad tm̃ tp̃s q̃tũ fuit tp̃s impedimẽti.hoc eñ est regulare vt in

10 cle.vna de in inte.resti.cũ ibi not. ¶ † Ad tertiã q̃stionẽ nunquid dato impedimẽto dupliceť terminus hominis sicut terminus iuris. Exẽplũ iudex dedit mẽsem ad se presentãdũ iudici ad quẽ: appellãs aũt fuit intra mẽsem impeditꝰ: nunqd debeat habere secundũ mensem vel quid erit. Inno.hic instat sed finaliter concludit ꝙ istud tẽpus dupliceť ꝛ est cõis cõclusio:qꝛ succedit loco termini iuris.debet ergo eodẽ iure censeri vt sicut duplicatur annus ita ꝛ iste terminus.ab hac cõmuni op.nõ esse in iudicio recedẽdum. In scholis autẽ tenerẽ oppositum:qꝛ iste terminus datus ad se presentandum vel prosequẽdum est quasi quedã citatio vt presentet se iudici ad quẽ:sꝫ natura termini citatorij est hec vt si nõ põt citatꝰ cõparere in termino cõpareat q̃ citius poterit[b] vt probatur in.c.cũ dilecti.de do.ꝛ cõtu.ꝛ in.c.cum parati.j.eo ad idem tert.in simili in.ca.cupientes.j.rñ.de elec.lib.vj. Ratio diuersitatis est:qꝛ terminꝰ anni datur ad prosequendũ ꝛ finiendum.sed iste terminus datur solũ ad prosequẽdũ ꝛ sic nõ ex toto succedit loco termini iuris:ꝛ per consequens non debet eodem iure cẽseri:maxime quia in termino anni tractatur de maiori p̃iudicio.

11 ¶ † Quarta questio fuit qualiter ꝓbabitur impedimentum.[c] Spe.e.ti.§.nũc breuiter.ver.quid ergo.dicit qd̃ p iuramentum impediti. Io.an.in addi.dicit hoc p cedere qñ appellaretur ad iudicẽ valde remotuꝫ qꝛ tũc difficile est secũ adducere testes ꝛ si daretur terminus ad probãdũ in partibus occuparetur forte maius tempus q̃ esset tẽpus secundi termini.si aũt loci distantia nõ impedit debet impedimentum plene probari sm̃ eũ.ꝛ cũ hac opi.trãsit hic.d.Anto.[d] Sed aduerte.qꝛ credo firmiter qd̃ etiã data distãtia locorũ nõ sufficiat hoc casu ꝓbare impedimentũ per iuramentũ:ratio qꝛ propter impedimentũ non trãsiuit sentẽtia in rem iudi.vt in.c.cũ sit.s̃.eo.ꝛ.d.l.fi.cũ si.ergo cũ hic agatur de maximo preiudicio ꝛ de abdicando iure iã quesito appellato per desertionem appellatiõis debet impedimentũ plene probari sicut probari debet in quolibet facto graui nõ ob.l.locorũ distãtia.secus dic vbi nõ ageret de dãdo scd̃o fatali sed de dãdis alijs inducijs non ita preiudicialibus tunc eñ stabitur iuramẽto[e] impediti sm̃ Fede.consi.cix.aľs.cxij. Põt in hoc vltimo melius dici vt arbitrariũ sit qualiter probeť impedimentum.vt voluit Ioã.an.post Arc.in.c.j.de dolo et contu.li.vj.qd̃ no. Et p precedẽti dicto meo vide bo.tex.in.d.c.cũ sit.s̃.e.ꝛ in eo qd̃ dicit ꝙ ex euidẽti ꝛ necessaria causa debet dari biennium,sed iuramentum solũ non facit causam euidẽtem.facit qd̃ not.in.c.pia.de exce.li.vj.

12 ¶ † Ad quintã questionẽ nunquid quodlibet impedimentum prestitũ in primo anno sufficiat vt detur secundus annus in casibus in quibus dixi secundum annum indulgendum. Et scias ꝙ Io.an.[f] tot opin.et cõfuse recitauit hic vt ipsemet fateť in addi.Spec. in ti.de ap.in secunda parte super Rub.ꝙ dũ casus dubius circa hanc materiã contigisset in curia romana nõ potuit decidi per scripta sua hic sed cõcludendo breuiter sm̃ Io.an.ꝛ do.An. hic assumo tantũ tres casus videlicet. Qñqꝫ impedimentum fuit in prima parte anni negligentia in secũda parte. Quandoqꝫ econtra negligentia in prima impedimentũ in scd̃a. Qñqꝫ et tertio impedimenta fuerũt interuallata:quia quandoqꝫ fuit impeditus quandoqꝫ negligẽs multis vicibꝰ. In primo casu,tene ꝙ si negligentia sequẽs fuit tãti tẽporis ꝙ potuisset intra illud tp̃s finire appellationẽ suã non debet per impedimentum p̃cedens habere secundũ annũ qꝛ negligentia sequẽs habet absorbere illud impedimẽtũ precedẽs. Quare enim iura dederũt tantũ tẽpus nisi ꝙ cõsiderarunt multa impedimẽta ꝓuenire posse. Hoc est de mẽte Io.an.in loco preal.ꝛ sequiť hic.do.an.ꝛ puto verissimũ ratione p̃dicta quicquid senserit Bar.in.l.itẽ si appellatio.C.de tẽ.ap.vbi videtur velle ꝙ si impedimentum fuit tanti tẽporis intra quod potuisset appellationẽ finire dꝫ dari secundus annus:ꝛ dicit terminũ mensis presumptiue sufficere ad appellationẽ finiendã.argu.ibi scd̃m hoc sequeretur ꝙ dato impedimento in p̃io mense ꝛ negligẽtia in.xj. mensibus sequentibꝫ daretur secundus annus.quod videť absurdũ. et pro hoc allego.d.c.cũ sit.s̃.eo.vbi diciť ex necessaria causa ꝛc. Secundo casu qñ negligentia precessit. dic ꝙ si tempus diligentie fuit tantũ intra quod potuisset appellationẽ finire impedimẽto cessante dꝫ habere secundũ annum non obstante priori negligentia. Ratio quia si impedimentũ nõ fuisset habuisset effectum suũ.ꝛ ita sentiunt Ioã.an. ꝛ do.An.vbi.s̃.sed hoc dictũ limita nisi se restrinxisset ad terminũ ita arctũ vt quodlibet impedimentum sufficeret ad implendum finẽ appellationis;nam tunc nõ puto subueniendũ per.l.ij.ff. si quis cau.quia non est subueniendum ei qui se

multum

Sebasti. Sapi.

a ¶ Illesus. vide late per.d.Fran. curtiũ in consil. xxiiij.inci. super eo.co.penul.

b ¶ Quã citiꝰ poterit. Tu põdera qꝛ prefixio tẽporis ad se presentandũ operať eũdẽ effectũ quem operať terminꝰ iuris: vt habeť in.c.p̃sonas.s̃.e. ꝛ in.c.cũ sit.s̃.eo. ergo. An. barb.

c ¶ Probabiť impedimentũ.adde Oldra.cõsi.lx.s̃. alle. Alex.consil. xlix.ij.lib.

Sebasti. Sapi.

c ¶ Impedimentum.vide Bal.in l.scire oportet.§. sufficit.ff.de exec. tut. Gemi.i.c.cupientes.§.insup. de elec.in vj.cum multis allegatis per alex.ꝛ Moder.in.l.ij.§.ꝙ diximus. ff.si quis cautioni.ꝛ p do. an.in consil.j. incip.circa modũ. colum.j.

d ¶ Do.Ant. posset allegari ꝙ volunt do.de ro.decisi.cxlix.quos aľs do.in ca.p̃sonas s̃.eo.p dicto Io. an.vide simile in c.ꝙ super his.de fi.instru. per do. Anto.ꝛ alios.et ꝙ voluit Bal. in l.si aliquando.ff. de offic.ꝓcon. et Ang.in.l. inuitꝰ. §.is q.ff.de procu.Iaco.de bel.ĩ l.j.C.de mã.p̃nc. Andr. Barba.

e ¶ Stabitur iuramento.ꝛ vide tex. ꝯtra oẽs.in.l. fin. §.fi.in ver. euidẽtissimis ꝓbationibꝰ.C.de tẽpo. ap. vbi nõ sufficit ꝓbatio per iuramentum. Andre.Barba.

Anto. Francis.

¶ Quomodo d̃beat probari impedimentũ. vide Bar.in.l.qui cõmeatus.ff. de re mili.et an impedimentum sit iustum vel dicatur hoc esse arbitrarium: vt.l.ij.ff.si quis cau.ꝛ in ca. peruenit.xviij.di. ꝛ no. in.c.quapropter.in.§.illud de elect.et probatur i.c.placuit.xviij. dist.ꝛ in ca. quisqs.iij.q.v.ꝛ in.c. ꝛ ex l̃ris.de in inte.resti. ꝛ in.c. ex trãsmissa.de pc.

f ¶ Et vide de h gl.in.c.fi.in fin.de elect.in.vj. plene ang.in auť. ei q. circa p̃n.C.de tẽpo.ap. Et de isto arti.vide elegantissime per ange. in cõsi.ccxcvij. in ci.in dei nomine ꝛ sue matris.ꝛ vide quod plenissime scribit Rom. post Bart.in.l.et ideo hesitať.ff. d ver.ob.ꝛ arch.ij. qd̃.vj.in summa circa finẽ vbi dicit qd̃ ꝓpter impedimẽtum vniꝰ diei tm̃ in primo fatali datur ipso iure absqꝫ aliqua restitutione secũdus annus,sed si fuerit impeditus in secunddo ãno solũ restituiť ad tp̃s quo fuit impeditus. ꝛ de ista questione vide ẽt Pe.Cy.et Bal. in.d.auť.ei qui. ꝛ d.Io.an.in addi. spe.in rubri.eiusdem tit.de ap. et qd̃ no.bar.de bel. post Ab.in cle.j. de in integr.resti.

¶ Adde qd̃ ad scripta Ioã. an. hic alle. sint vidẽda originaliter p Old.consil.clvij. et vide Roma. consilio. cccxcvj.

¶ Adde Bar.in.l.itē appellatione.ff.de tē.ap.⁊ in.l.pſes.C.de ap.bar. in.l.ij.§.qd dixim⁹.ff.ſi qs cau.Bar.in.l.q cōmeatus.ff.de re mili.pau. de caſt.in cōſi.xxj.inci.cā deſertionis appellationis ⁊c. in.iij.col.in fi. ⁓Sebaſti.Sapi. ¶ Mero iure vide Car.in cōſi.xxxij.incip.pro de-ciſio.⁊c.col.fi.Feli.in.c.ex parte.s.vo.vj.š.de reſcrip.And.ſicul.in cōſi. xxxvij.in.iiij.vol.

decii in ɔſ.xcvij. inci.in caſu ꝓpo-ſito.col.ij.
¶ Premittēdū. pro dicto Inno. dico fore caſu in c.pſonas.ibi:ſine ɔtradictione ſta-re compellatur ſi nō pōt ɔtradice-re ad qd requiri-tur citatio que fit ad cōtradicendū in.l.ij.C.ſi ꝑ vim vel alio mō cū ſi.
¶ Poterat etiā b moueri ꝑ no.reg. que hꝫ ꝙ quotieſ cūqꝫ iudex aliqd facit nō ex officio ſuo ſed ad inſtan tiam partis ibi ſemper de neceſſi tate requiritur ci tatio alteri⁹ par-tis.vnde ſi inhibi tio per iudicem eccleſiaſticū fiat iudici ſeculari ne procedat in cau-ſa ⁊ fiat ad inſtā tiā ptis ibi reqri rit ꝙ altera quo qꝫ pars citetur. vt in.c. romana. §.ſi vo.et in.c.nō ſolū ad fi.de ap. in.vj.ponit no.fe de.de ſe.in conſi. ccc.inci.factū ꝓ-ponit eſſe tale de bitor ꝓmiſit ⁊c. Pe.de anc.in cō ſil.cccxxv.inci.ca ſus talis eſt poſt ꝑceptū factū ⁊c. Imol.in.l.iiij.§. c ɔdēnatum.ff.de re iudi.Idē Ioā. d de imo.in.c.debi tores.circa me.⁊ ibi ipſe abb.pan. in.vij.col.de iure iur.⁊ do.Lau de rodul.in ſuo no. repe.c.ɔſuluit.de vſu.in.q.cxxxj. ſe cus qñ iudex ex officio ſuo proce deret vel inhibe-ret nō ad inſtātiā partis tūc nō re-quirit̃ citatio ita debet intelligi qd vult ipſe ab.pa. in.c.tuā in pe.co. š.de or.cog.alle-gādo Inno.in.c. ad nr̃am.cl.ij.de iureiu.⁊ vtramqꝫ regulā ponit do. Alex.de imo.in cōſi.cccxxiij.inci. viſis actis mihi e

multū anguſtauit.nam debuit cogitare veriſimili ter aliqua impedimēta ꝓfutura. ¶ Ultimo caſu quando impedimēta fuerunt interuallata dic ꝙ ſi tanta fuerūt impedimēta ꝙ intra tp̄s negligen-tie non potuiſſet finiri habebit ſecūdum annum alias ſecus. Ratio diuerſitatis ex ſe patet.intelli-ge tñ ꝙ ceſſantibus impedimētis fuiſſet veriſimi liter appellationē proſecutus: ⁊ ſic ꝙ ſuam dili-gentiam oſtēderet intra tempus impedimēti: qꝛ aliter conſtaret impedimentū cōſtitiſſe cauſam. vide qd dixi in ſimili poſt Inn.in.c.ex transmiſſa.
13 de preſcri. ¶ † In vl.q.nūquid poſt lapſum anni poſſit iudex a quo ſi ſibi aliter de impedimento appellationis non conſtat ſententiam executioni mandare appellante vlterius nō citato. Inn.hic concludit ꝙ mero iure [b] hoc poteſt qꝛ nō tenetur ad executionis actū partem citare.dicit tamen ꝙ appellans prudenter facit ſi ɔparet corā iudice a quo ⁊ doceat de impedimēto.⁊ ſi hoc nō obſtante iudex vult procedere ad vlteriora: appellet ad ſu periorē: fatetur tñ ꝙ licet appellās non cōpareat corā iudice a quo allegaturus impedimentū ſi tñ in veritate impedimentū ſuberat reuocabitur exe cutio ꝑ ſuperiorē.hāc cōcluſionē recitat Inn.⁊ ſe quuntur d.de ro.deci.ccclix.⁊ Hoſtiē. hic qui tñ dicit cauti⁹ eſſe vt appellās citetur ne poſtmodū
14 ꝓbato impedimēto reuocet̃ executio. ¶ † Et not. ex dictis Inn.vnū ad qd ſolet multū allegari ſci-licet ꝙ iudex pōt ſententiā exeqni parte vlterius nō citata ſed vide tu eundē Inn.in.c.cū ſup š.tit. priori.vbi dicit hoc ꝓcedere quando executio fit in reb⁹ adiudicatis per ſniam: ſecus in alijs reb⁹ qꝛ tunc nedū citatio ſed quedā ſummaria cogni-tio ꝓcedere debet ꝑ.l.a diuo pio.§.in venditione. ff.de re iudi.⁊ ſic tēpera dictū Inno.dic ⁊ vide ple nius per Bart.in loco pri.alleg.vbi reſpectu exe-cutionis dicit ꝙ ſi ſentētia fuit lata in ꝗtitate vel genere debet pars citari in executiōis actu.ſi ve-ro ſup ſpecie ⁊ tūc aut executio eſt fienda in alia ſpecie puta ꝓpter defectū ſpeciei adiudicate ⁊ re quiritur citatio:ſi vero in ſpecie adiudicata ⁊ tūc nō requiritur citatio:ſed quoddā preceptū de exe quendo poſt qd auferetur reo manu militari: vt in.l.qui reſtituere.ff.de rei vēd. hec procedunt qñ fuit appellatū vel certū eſt impedimentū nō ſuffe ciſſe in primo anno. In dubio vero crederē indi ſtincte citationē permittēdā licet ſit fienda execu
15 tio in rebus iudicatis. ¶ † Moueor⁹ ꝙ vbicūqꝫ abſenti poteſt cōpetere defenſio ſemper requiri-tur citatio etiam in notorijs: vt dixi.š.e.cū ſit.ſed in caſu noſtro pōt competere defenſio qꝛ forte ap-pellator fuit impeditus in ꝑmo anno ergo eſt fien da citatio. Itē video ꝙ iura ſemper exigūt cita-tionē ⁊ ſummariā cognitionē in executionis actu qñ veriſimiliter poteſt defenſio cōpetere parti vt clare colligit̃ ex.d.l.a diuo pio.⁊ ex predictis.ſed in caſu noſtro poteſt defenſio cōpetere parti ergo ⁊c. Nec ob.ſi dicas preſumptionē eſſe ɔtra appel-lantē ex lapſu primi fatalis: qꝛ dico hāc preſum-ptionē non ſufficere: vt ſine citatione ſpolietur re
16 ſua ex quo poteſt ſibi aliqua defenſio cōpetere. ¶ Hoc apertiſſime ꝓbo in ſimili per.c.licet epi-ſcopus.de preben.lib.vj.⁊.c.ordinarij.de offi.ordi. eo.lib.in quibus dicitur ꝙ licet per adoptionē ſe-cunde eccleſie curate vacet prima ipſo iure: vt in c.de multa.de preben.non tamē poteſt epiſcopus illū ſpoliare citatione prius non facta quia poſ-ſet ſibi defenſio cōpetere: puta diſpenſatio vel qd ſimile ⁊ ſic ſunt ibi duo tex.notabiliter probantes pro.licet contra abſentem ſit preſumptio iuris: non tamen ex hoc debet priuari poſſeſſione ſua citatione non premiſſa. ita clariſſime infero ad propoſitū: ⁊ ſic putarē ꝙ executio non poſſet fieri appellatore non citato. ⁊ ſi de facto fieret debe-

transmiſſis.in.iiij.co.cū alijs ibi per eū alle.ergo cū in caſu noſtro iu-dex nō exequat̃ ſentētiā proprio officio,ſed parte petente ⁊ requirēte cū reſpiciat priuatā vtilitatē per re.l.iiij.§.hoc aūt iudicium.ff.de dā.in fecto.Ergo ſequit̃ ꝙ requirit̃ citatio partis.⁊ cū pañ.hic ꝙ requirat̃ citatio tenet do.Phil.de peru.in repeti.ſup hoc ca.in.xl.col.vbi colli

ret incōtinēti de facto reuocari.ar.in.c.cū cauſa. de offi.dele.⁊ in ca.conquerente.de offi.ordi.

1 ☞ Arripiens iter ad papā ſine aliqua fraude eximitur interim a iuriſditione cuiuſcunqꝫ iudi-cis vt contra ipſum interim non procedatur.3.
2 Clauſula appel.remota nō tollit ꝙ anteꝗ̃ quis citetur non poſſit aliquo reſpectu iuriſditio iudi cis ſuſpendi.
4 Abſens etiā cauſa reipublice pōt pati miſſionē ex prio decreto niſi acceſſerit ad ſedē apoſtolicā.
5 Citari poteſt ſubditus vbiqꝫ exiſtens per ſuū or-dinarium.
Citare poteſt quis extra territorium citantis.

Eminimus. Si reus poſt cita-tionē vel notitiā literarū iuit ad curiā delegatus in cā procedet: als non.et h.d.ca.cū ſuggeſtū.j.eo. ¶ Caſus literalis. Ali-qua cauſa cōmiſſa eſt alicui appellatione remo ta.iudex citat reū. ille ſtatim mittit nuntiū ad pa pam pro cauſa illa.ille venit allegans ꝙ nuntiū ſuum propter cauſam illā miſit ad papam. que-ritur an debeat in cauſa ꝓcedere vel nō. Reſpon det papa ꝙ ꝓpterea non dimittat quo minus ꝓ-cedat in cauſa ſcðm formā iuris.ſi vero ante cita tionem iter arripuit: tunc iudex ꝓcedere nō debet hoc vltimū hodie nō tenet.j.e.vt debitus.Barto. ¶ No.j.ꝙ arreptio itineris ad principem ad eū-dū non ſuſpendit indiſtincte iuriſditionem dele-
1 gati etiā apoſtolici. ¶ † No.ij.ꝙ itinerans ex iu-ſta cā ad papā omni fraude ceſſante eximit̃ inte-rim a iuriſditione cuiuſcūqꝫ iudicis vt ꝯ eū inte-rim minime ꝓcedat̃.cōcor.c.vnicū.j.de peregri.⁊
2 infra dicā latius cū gl. ¶ † No.iij.ꝙ clauſula ap-pellatione remota nō tollit ſuſpēſionē q̃ fit.ex iti-neris arreptiōe añ citationē vel notitiā literarū. ¶ Op.ꝯ tex.i eo ꝙ reqrit citationē ꝑceſſiſſe itine rationē ad hoc vt iuriſditio iudicis nō ſuſpēdat̃ vñ ob.c.ſuggeſtū.j.e.vbi ſufficit notitia literarū. So.gl.j.fatet̃ ɔtriū ⁊ bñ.vñ ꝑ illū text.extendit̃ iſte
3 nā vnū vas ſupplet̃ per aliud. ¶ † Sed ꝯ hoc et ꝯ tex.op.de.c.vt debit⁹ infra.c.vbi pꝫ ꝙ miſſio nun tij ad curiā opat̃ quomin⁹ mittēs poſſit interim in ptib⁹ ɔueniri. So.gl.dicit hodie hoc.c.eē corre ctū: qꝛ ad euitādū ɔuētionē nō ſufficit miſiſſe nun tiū ad curiā ſicut nec ꝓdeſt hr̃e literas priores que nō ſunt iudici pñtate: vt in.d.c.vt debit⁹.ſꝫ in hoc, glo.nō bñ loquit̃: qꝛ iſtud.c.nō loquit̃ in miſſione nūtij: ſꝫ in eo q ꝑſonaliter iter arripuit ⁊ ob hoc forte gl.format.q.in eo q nō miſit nūtiū: ſꝫ in pro-pria ꝑſona iuit ad curiā nunqd poſſit ꝯ eū ꝓcedi in ptib⁹ ſi ɔueniat̃ corā ordinario vl̃ de legato et itellige qñ iter arripuit añ oēꝫ literaꝝ notitiā ſeu ɔuētionē de eo factā: ſꝫ in h̃ glo.ponit duas opi. Prio ſuā, vt ꝓpter h̃ nō ſuſpēdat̃ iudicis iuriſdi tio.nā ⁊ ſi lr̃as reportet ſibi nō ꝓdeſſe vr̃ cū iam eēt puēt⁹: vt.d.c.vt debit⁹. Nec ob.c.dilecti.⁊.c.vt nr̃m.j.e.vbi pꝫ ꝙ arreptio itineris hꝫ vim appel lationis: qd ꝓcedit qñ arreptio ſit poſt inchoatā cām.⁊ dicendū: vt ibi no. Scðo oponit glo. opin. Tācre.ɔtria dicētis ꝙ.ſi bōa fide ſine fraude iuit nō dꝫ ꝯ eū ꝓcedi. Et idē tenuit Hoſt.hic allegās ēt decretalē primā de peregri.ſequit̃ etiā.d. Ant. ſꝫ tu vide.de hac materia latius ꝑ Inn.in.d.c.vt debit⁹. Ex cuius dictis pōt elici hec cōcluſio ꝙ iti nerans ad papā ex iuſta cā ſiue in fauorē ſuum ſi-ue alterius eſt ſub ꝓtectione ap̄lica: vt interim ꝯ eū nō ꝓcedatur in partibus ⁊ defendit̃ talis non
4 virtute appellatiōis ſed ꝑ ti.de ꝑegri.j.e. ¶ † Ex his poteſt reſponderi ad.l.ignorare.C.de reſtit.in inte.ex qua poſſet fieri forte cōtrarium cōtra pre-dicta. Nā ibi contra abſentē cauſa reipu.q nō di-miſit ꝓcuratorem ꝓceditur ſaltē ad miſſionē fa-ciēdā ex primo decreto ex quo nō defendit̃. Di

git cōcordātiam Anto.Franciſ.
¶ Circa h̃ an in executione ſentē tie ſit pars citan da.vide Innoc. pl̃chre examinā-tem iſtā materiā in.c.ex rōne hoc eo.tit.⁊ Pau.de lea.in cle.ꝗuis. de foro compe.et Barto.in extra-ua.ad repri.i glo. incip.hic eſt ca-ſus et in.l.a diuo pio.§.in vēditio-ne.ff.de re iudi.et per Ioā.an.in.c. cum ſup hoc eo. ti.⁊ an.in tali exe cutione ſit neceſ-ſarius libell⁹.vi-de Inno.in.c.j.de libel.ob.⁊ in.c.cū in iure peritus.de offi.dele.⁊ ꝑ bar. in.l.inter dies.ff. de re iudi.et per Spe.i ti.de exec. ſen.in.§.nunc di-cendū.in ver.ſed pone iudex.⁊ i.§. breuiter.et vide Archi.in.c.ante riorum.⁊ in.c.ab executore.ij.q.vj. ⁓Sebaſti.Sapi.
e ¶ Nō citato.cau tela tñ eſt ꝙ ille qui fuit miſſus in poſſeſſionē de fa cto per iudicem. petat ſe in poſſeſ ſione confirmari vt tradit alex.in l.ſi finita in prin-ci.co.iij.ff.de dā. infe.cum allega-tis ꝑ deci.hic in fi.adde eundem in.c.cum ceſſante in.fi.j.eo.et Feli. in.c.cū dilectus filius.j.col.j.š.de reſcrip.et ibi rñ. ad regulā quod ſpoliatus debet ante oia reſtitui.

cēdū est ergo hoc esse priuilegiū indultum itinerā
tib⁹ personaliter ad sedē apostolicā ex iusta cau-
sa q̄d est semper notādū. ⁊ hoc obtinet rigore tit. j.
de peregri. q̄d est perpetuo mēti tenendū ⁊ dicam
in. d. c. vno. Ex his etiā infero ꝙ clausula appel-
latione remota hic apposita nihil operatur hic
ad decisionē. c. sed factum hic narrat: lʒ quidam
contrarium sentiant. sed primū tenet Jo. an. ⁊ cō
5 muniter doc. sequunt. ¶ † Querebant hic Ab. vl
tra glo. an ordinarius posset subditū suū vbiqʒ
citare: ⁊ dicit ꝙ in questiōe facti fuit consulta cu-
ria romana dū vellet ordinarius citare subditū
suū sibi existentē ⁊ latitātē. ⁊ responderunt curia-
les ꝙ quandoqʒ curia seruauerat ꝙ ibi non pos
set ordinarius citare subditū: postea mutauit: q̄r
per id multi eorum excessus occultabāt. ⁊ sic dicit
in illo casu fuisse seruatū. Joā. an. remittit ad no.
per eum in. c. romana. §. contrahētes. de fo. cōpet.
li. vj. Ego remitto te ad ea que lōge plenius dixi
in. c. si. de fo. cōpe. sed not. q̄d dictū est. s. de roma-
na curia. ⁊ vide vbi. s. ⁊c.

1 ☞ Appellatio ex falsa cā interposita nō astrin
git iudicē a q̄ q̄n possit ad vlteriora procedere. 1 2.
2 Appellatio sup vno articulo quo casu faciat su
per sederi in tota causa. 3. 4. 6.
5 Judex appellationis ex quo recipit appellatio-
nem emissam ex probabili causa potest inhibere
iudici a quo ne procedat super principali.
Appellatione verificata annullantur omnia at
tētata p iudicē a quo post ipsam appellationem.
7 Appellatio a tortura deuoluit totā causam ad
iudicem ad quem.
8 Appellatio ab vna causa penit⁹ sepata ab alia
etiam si sit causa reconuentionis non deuoluit a-
liam ad iudicem ad quem.
9 Appellatio ab vno articulo tunc deuoluit totā
cām ad iudicē ad quē q̄n appellās vult al's eo ta
cēte secus est: iudice a quo ꝓcedente ad vlteriora.
10 Exceptio falsa aliq̄n potest opponi ante lit. ɔte.
tantum, aliq̄n post sententiam. vide hic exempla.
11 Appellatio ante grauamen non admittitur.
12 Appellans non debet statim emissa appellatio-
ne recedere: sed debet expectare an iudex admit-
tat vel non.
13 Judex si viderit excipientē q̄d malitiose excipiat
non debet talem exceptionem admittere: nec de
appellatione curare.

Super eo. Supsedet articu-
lo in quo appella
tum est etiā sup principali causa sine
illo articulo expediri nō pōt. h. d. ihe-
rendo litere sed. j. multū restringet. Duo sunt di-
cta. ꝫm ibi. si aūt. Prima pars cōiter nō summat
ꝓpter varietatē lecturarū. sʒ ꝫm veriorem intelle-
ctū possumus sic summare. ¶ † Non obstāte ap-
pellatione ex falsa causa interposita pōt iudex ad
vlteriora ꝓcedere. ¶ Casus literalis. Causa cō-
missa est alicui. reus aliquā exceptionē obijcit in
causa illa ꝓpter quā exceptionē appellat. querit
vtrū iudex ea nō obstāte possit in pricipali ꝓcede
re. R̄ndet papa ꝙ eidē exceptioni erit merito su
persedendū. Et si principalis causa sine illa ter-
minari non possit ei nihilominus supsedeat. In
fine ponit alia dubitatio. Ecce lit. cōte. opponit
reus ꝙ per falsi suggestionē litere sint impetrate.
queritur an hec exceptio sit admittenda. R̄n. pa.
ꝙ ꝓpter hoc non est differenda sententia. Bern.
2 ¶ † No. j. iudicē debere supsedere in tota causa
lʒ appellatio interponat sup certo articulo ꝙ est
indubitatum si causa principalis est ita connexa
illi articulo vt sine eo decidi non possit quid autē
si non est ita cōnexa. j. subijciā. ¶ Gloss. j. querit
q̄n hʒ locū iste text. R̄ndet ꝙ pōt procedere tā añ
lit. cōte. q̄ꝫ post. Exēplū primi q̄n opponit aliqua
exceptio dilatoria ꝓbabilis vt puta ꝙ rescriptū
est surreptitiū: vel opponit iudicē esse excōicatū:
vel quid simile. ⁊ a grauamine illato cōtingit ap-
pellari. Exemplū secundi quando op. pemptorie
post lit. cōte. vt puta pactū de petendo. vel cōsan-
guinitatis exceptio contra petentē vxorē, vel q̄d

3 simile. ¶ † Sed nunc quero q̄n principalis questio terminari nō potest
sine articulo appellationis ⁊ q̄n pōt. Sol. gl. ij. ⁊ iij. ponūt exēpla p̄mi
vt patet in exceptionibus iudicialibus de quib⁹. iij. q. xj. §. aliquando.
Item in pacto de non petēdo. vt prescriptio ⁊ consimiles. sed glos. non
ponit exempla secundi. quando scilicet possit causa terminari sine illo
articulo a quo fuit appellatum: sed multa exempla poni possunt.
Primo pone ꝙ fuit appellatum a condemnatione expensarum ratio
ne contumacie. nā sine ista pōt expediri questio principalis. Item po-
ne exemplum si appelletur in exceptione compensatiōis ⁊ multis alijs
4 simi. ¶ His autem premissis op. fortiter contra tex. videtur eñ q̄d si-
ue articulus in quo fuit appellatum sit connexus cause principali siue
non nunq̄ꝫ possit iudex procedere ad vlteriora. quia non teneor respon
dere coram iudice qui me grauauit. s. eo. ad hoc. Sol. gloss. hic in ver.
terminari fatetur contrarium ad istū tex. respondet ꝙ vacat hic arg. a
contrario sensu. Idē hic Hosti. adducens illud generale dictū nil for
a te innouandū appellatione[a] pendende. j. eo. dilectis. ¶ † Et q̄r iudex
5 appellationis ex quo recipit appellationem vt emissam ex causa pro-
b babili potest inhibere [b] iudicia a quo ne procedat in principali. j. e. ro-
mana. §. quod si. li. vj. ⁊ melius facit ꝫm Jo. an. q̄r verificata appellatio
ne omnia facta post illam per iudicem a quo reuocantur per modum
c nullitatis. j. eo. non solum. li. vj. Idem [c] finaliter tenuit Innocen. hic do.
Anto. post multa sentit nouum intellectum vt ante inhibitoriam seu
dilationem vel iustificationem ap. possit iudex a quo procedere super
causa principali non connexa articulo appellationis nec reuocabitur
sic attentatum iustificata postea appellatione quasi iuste processit: se-
cus si processisset in causa connexa articulo appellatio. hoc enim casu
6 procedit. c. non solum prealleg. secundum eum. ¶ † Et q̄ꝫ hec lect. vi
deatur prima fronte demulcere aures ⁊ conuenit superficiei huius li-
tere: tamen veritate inspecta non puto veram ⁊ semper secutus sum cō
munem opi. predictam vt indistincte iudex a quo non possit procedere
d super illa causa.[d] Primo adduco. c. si a iudice. eo. ti. lib. vj. vbi dicitur
quod si appellaui a grauamine mihi illato p iudicem: non teneor am-
plius comparere ad citationem suā in illa causa: nisi me citet ad audi-
endam reuocationem grauaminis. vnde pōdero exceptionem que fir-
mat regulam in non exceptis. xxxij. q̄. vij. dominus. ⁊ in. c. ij. de coniu.
lepro. Ad idem ille tex. in fi. vbi dicit ꝙ reuocato grauamine extūc po
test illud procedere ad vlteriora ergo non prius. Secundo principali-
ter adduco. c. eum qui. de do. ⁊ contu. lib. vj. vbi dicitur ꝙ appellatione
interposita ab interlocutoria seu grauamine nō tenet iudex amplius
appellantem citare quasi sit cōtumax sup tota causa. ergo appellatio
operatur respectu totius cause. al's dixisset ꝙ in sequentibus actibus
debet citare appellantem. ⁊ p hoc quod ibi not. in glo. Tertio facit il-
7 lud. c. non solum. generaliter loquēs. ¶ † Quarto induco textū. in. l. si
quis prouocatione. C. eo. tit. vbi dicit ꝙ appellatio interposita super
iniuria illata puta a tortura suspendit iurisditionem in tota causa et
eam deuoluit ad superiorē. quā lec. sequuntur ibi glo. Bart. ⁊ alij. et sic
articulus appellationis erat ibi separatus a causa principali: et nihi-
lominus iurisditio in tota causa deuoluitur ad superiorem ⁊ elegan-
ter p hac opin. facit. c. solicitudinem. j. eo. vbi dicam. ⁊ hanc opi. sequit
8 Inno. in. c. propter. ⁊ c. cum nobis. de elec. ¶ † Secus tamen dicit ibi.
vbi due cause separate essent coram iudice: tunc enim si vna sit conuē-
tionis alia reconuentionis appellatio in vna non deuoluit in alia. et
hoc vltimum voluit hic Un. de quo in spe. in tit. de recon. in fin. §. pe.
⁊ no. bene hoc vltimum quia limitat multa iura ⁊ maxime illam. l. si
quis a prouocatione. Ultimo adduco equitatem maximam. nam du-
rum est dicere illum appellantem arctari ad comparendum in eadem
causa coram diuersis iudicibus cōtra. c. dispēdia. §. reus quoqʒ. de re
scri. li. vj. potest etiam adduci alia ratio non minus fortis. Continen-
tia cause diuidi non debet in. c. j. de causa pos. ⁊ proprie. Non ergo de-
bet esse vnus iudex vnius articuli, ⁊ alius iudex totius cause. Finge eñ
appellationem postea iustificatā esse q̄d causa principalis deuoluere
tur ad superiorē vt in. c. vt debitus. j. eo. ⁊ sic apparet iudicem a quo ꝓ
cessisse tempore quo erat in pendenti an esset futurus iudex. Ad istum
tex. potest respōderi primo. vt dicit hic. gl. ꝙ nō valet arg. a contrario
sensu: tū q̄r reperitur contrariū in iure: vt. s. dixi. tū q̄r resultaret pra-
uus ⁊ absonus intellectus. iuxta not. in. c. publicato. de elect. nec est hoc
9 nouum ⁊ inusitatū in iure. ad hoc. c. q̄ꝫto. de vsur. ¶ † Secundo potest
responderi vt procedat appellatore consentiente eo autem resistente
secus est dicendum. Tertio potest intelligi quando iudex arbitratur
appellationem esse iniustam: tūc enim ex equitate potest supsedere in
articulo appellationis ⁊ ꝓcedere in causa principali. Inno. ponit aliū
intellectum vt procedatur in causa principali scʒ coram iudice cōpetē
ti. sed non placet mihi iste intellectus q̄r diuidit continentiā cause con
tra. l. j. ⁊ ij. ff. de qui. re. ad eum. iu. ea. ⁊ in. l. nulli. C. de iudi. ⁊ c. j. de causa
pos. ⁊ proprie. ¶ Ex quibus omnibus cōcludo ꝙ appellatio ab inter
locutoria seu grauamine si est legitima suspendit iurisditionē iudicis
a quo respectu totius cause siue cā principalis sit cōnexa articulo ap-
10 pellatiōis siue nō sec⁹ respectu cāe sepate. ¶ † Op. ꝫ scdam partē. c. si
vr ꝙ legitima sit appellatio si nō admittat exceptio falsi: vt. s. d rescri.
ceterū. ⁊ c. olim. j. facit. de cri. fal. p totū. So. glo. si. dupl'r. p̄mo ꝙ text. d3
intelligi

a ¶ Appellatiōe pendente, adde q̄liter intelligat hoc dictū Federi. consil. ccxxiij. Zacharis.

b ¶ Potest inhibere. Dictū distīguēdo: vt p Lāfran. de oria. no. in. c. q̄m ɔtra nu. lxvj. ⁊ lxvij. ⁊ ibi in aposti, celsi. in ver. pendente, s. de proba. Sebasti. Sapi.

c ¶ Idē. circa hūc intellectum vide Ale. in ɔsil, lxxxix. inci. diligenter cōsideratis, col. iiij. in. j. volu.

d ¶ Super illa cā. adde ꝙ Feder. ɔsil, ccci. dicit q̄d postq̄ꝫ iudex appellationi detulit ꝙ oīs iurisditio trāslata est in iudicem ad quē: adeo ꝙ de consensu partiū non posset ampli⁹ de causa cognoscere nisi remitteretur per iudicem ad quem.

intelligi cũ falsitas nude allegatꝛ. nõ aũt exhibetꝛ probatio: ideo nõ curãdũ.arg. in.l.metũ.C.quod met.cau. Secũdo potest intelligi in exceptione de falsi suggestione ꝓposita post lit ꝯte.nã cum sit di latoria debet ꝓponi ante lit.cõte.& nõ postea.& in tellige ſm Joã.an.& bene qñ opponitꝛ ꝙ in rescri pto fuit falsum suggestũ: nõ aũt debet intelligi de exceptione falsitatis: qꝛ illa põt opponi etiã post sententiã.ṡ.de exce.c. cũ venerabilis. & in.c.in nostra.ṡ.de procu.& plene dixi in.c.licet.ṡ.de proba. ¶ †Extra gl.doc.ponunt alios intellectus & primo ſm Joan.potest fieri vis in verbo prorupit.i. procul rumpit.nõ sc₃ excipiendo. sed simpliciter dicit appello: ne procedatis: qꝛ falsum est rescriptũ talis appellatio est frustratoria: qꝛ nõ grauabatur ex eo solo ꝙ exceptio sibi competebat: sed tunc demũ cũ per iudicẽ non esset admissa.j.eo.c. dilecto.vbi de hoc.& .ṡ.de testi.significauerũt. vbi etiam dixi. Et alia lect.est ꝙ hec appellatio non valet ꝓpter generalitatẽ ipsiꝰ que impedit vim appellationis multiplex enĩ est falsi exceptio: aliqua impedit aliqua nõ: debuit ergo appellans specificare.ar.ff.de iure fis.l.in fraudẽ de elec.c. vt quis duas.li.vj.& l.pretor edixit.ff.de iniur. ¶ †Item nõ d₃ appellãs statim emissa voce ab appel. recedere sed spectare an iudex admittit appellationẽ vel nõ alia lec.est q̃ magis pl₃ Jo.an. vt intelligatur ꝙ appellatio fuit interposita ex falsa causa. huic enim appellationi nõ tenetur iudex deferre nec debet curare de appellatione: qm̃ nõ reuocatꝛ attẽtatũ nisi ꝓbetꝛ veritas cause: vt in.c.interposita.e.tit.& hoc not. ¶ †Et adde vnũ not.dictum. Jnn.in ꝗ.c.post electionẽ. in fi.de conces. preb.vbi dicit ꝙ qñcũqꝫ iudex vehemẽter presumit contra excipentẽ ꝙ malitiose excipiat nõ debet talẽ exceptionẽ admittere. nec de appellatione iurare: qꝛ illa nõ ꝓdest nisi ꝓbetur veritas cause: vt.ṡ.dixi.

☞Appellari põt a grauamine etiam illato in minimis causis.2.3.de iure canonico: sed de iure ciuili secus.5.6.

Appellari an possit a protestatione alimẽtorum vel qñ iudex iussit rem exhiberi.vide remissiue.

Cause minime dicuntur quando sumptus litis sunt maiores q̃ ipsa causa.

Expense quando excedũt valorem rei super qua sunt fiende non debent fieri licet aliquis ratione officij sit talem rem obligatus facere.

De appellatõibus.

¶ †Breue est: & ꝓpter sui breuitatem nõ solet summari. sed ꝑ alia v̈ba põt sic summari. Etiã ꝑ minoribus seu leuioribus causis appellari põt.h.d. Casus lralis. A minima causa inter duos corã iudicibus vertẽte fuit appellatũ queritꝛ vtrũ appellatio teneat. Respõdet papa in qualibet causa maiori vel minori potest quis appellare si grauetꝛ. Ber. ¶ †No.ꝙ appellatio nõ est fundata super q̃titate grauaminis sed super iniustitia sñie & iniquitate iudicij cõcor.l.j.ff.eo.ideo põt appellari etiam in minimis causis: qꝛ iniustitia & iniqtas ita possunt accidere in minimis sicut etiam in maioribus. & hec est ratio decidendi vera ad tex.quam sentit gl. hic in secunda parte sui. ¶ Et ex hoc & ex tex. no.qȝ qñqꝫ curatur etiam de minimis.& hoc quando ratio q̃ est in maioribꝰ militat etiã in minimis. al's secus Et sic potest respõderi ad.c.& si questiones de simo.vbi de minimo nõ curatꝛ. Jtẽ in extraordinarijs remedijs regulariter non curatꝛ de minimis[b] ideo nõ datur in eis in inte.re.l.scio.ff. de mino.et de re.ec.nõ alie.c.pen.secus in extraordinarijs: vt hic.& .xiiij.q.fi.c.vl.vñ dicit Lau.se credere ꝙ etiã pro gallina potest appellari.quod no.& pro eo facit insti.de re.diui.§.gallinarum cum sua gl. ¶ †An aũt possit appellari cum iudex decreuit alimenta prestari.vel qñ iussit rẽ exhiberi.vide in spe.eo. tit.§.in quibꝰ.sub verbo.viij.quãdo res. ¶ †Gl. nostra diuiditur in duas partes. Jn prima querit que dicatur causa minima[b] seu leuis.& ponit multiplices. positiones quas not.et inter ceteras not. illã qñ sumptus litis iudicialis excedit valorem cause.de quo.ij.q.vj.anteriorũ.& vide p Bart. i.l. mediterranee.C.de an.& tri.li.x.& aut. nisi breuiores.C.de sen.ex pe.reci. Et sing. dixit bart.in.d.l. mediterranee.per illum tex.quem excusari si non fecit id ad qȝ faciendũ maior erat sumptus quã rei agẽde vtilitas. Et sic excusatur prelatus vel tutor si non mouit causam qñ maior erat sumptꝰ iudicialis q̃ vtilitas cause.& idẽ dicit in similibꝰ ꝙ no.vide etiã gl.in.c.fi.de re iudi.lib.vj.vbi dicatꝛ arbitrariũ cõsiderata qualitate personarum que dicatꝛ magna causa.& idẽ no.in.d.autꝛ.nisi breuiores. Hoc tamẽ v₃ ad aliũ effectũ scilicet cũ queritur q̃ dicatꝛ magna vel parua causa. Nã respectu huius.c.nõ est curãdũ de iure canonico sed de iure ciuili sic qꝛ in modicis causis non appellatur. d.autꝛ.anteriorũ.canonizata.ij.q.vj.credo tamen ꝙ ius canonicum ponit quolibet. Nam licitũ est petere iustitiam de quocunqꝫ grauamine.sicut in simili dicitꝛ ita iudicabis magnũ sicut & paruum de iudi.nouit. Nõ autem ponit hec decre.quid expediat.nam nõ puto expedire viro probatissimo appellare in minimis negotijs.ar. in.c. vnico de synd.decet enim paruo incõmoda strepitu iudiciorũ abstinere: vt ibi & ob hãc causam ap'ls suadet pati iniuriã & fraudẽ potius q̃ iudicio cũ fratre id est cum christiano contendere. ¶ †Jn secunda parte gl.querit quare de iure canonico l₃ appellare etiam pro minima causa.& respõdet quod hoc operatur subiectum appellationis quod cõsistit in iustitia &c.vt.ṡ.in.ij.no. S₃ dices tu si hec est ratio quare etiam de iure ciuili nõ appellatur pro causa minima.dic ꝙ illud fuit statutũ de rigore contra naturam app.sed ſm canones proceditur mitius: qua rõne inspecta potest a quocũqꝫ grauamine appellari: vt optime sentit gloss. in.l. j.ff.a qui.ap.non licet.in fi.quod no.

1 ☞Appellari potest de iure canonico etiã ante sententiam: sed non de iure ciuili regulariter.3. vbi ponuntur casus excepti.

Recusari nõ potest iudex sine causa rationabili.

Tempus datum ad causam decidendã incipit a die presentati rescripti.

2 Appellari potest de iure canonico quandocunqꝫ pars sentit se grauatam.

3 A datiõe torture põt qs appellare anteq̃ detur.

4 Litigator põt in quacunqꝫ parte iudicij petere se remitti ad iudicem ecclesiasticum cum munimẽtis cause.& hoc ex speciali priuilegio ecclesie.

Priuilegium concessum ecclesie per imperatorẽ non potest per ipsum amplius reuocari.

5 Jnstantia quare de iure canonico non perit.

Appellans temere de iure canonico nõ punitur. de iure ciuili sic.

6 Sententia in dubio intelligitur de diffinitiua.

7 Rescriptum an det iurisditionem a tempore date ipsius rescripti vel a tempore presentationis.

8 Jn appellatione ab interlocutoria d₃ inesse causa & legitima.in appellatione a diffinitiua secus.

9 Appellatio & recusatio nõ semp iudicantꝛ a pari nisi in quibusdã casibus hic expressis.

10 Appellatio remota siue ex forma iuris cõis siue rescripti censeatur remota recusatio.

Clausula appellatione remota an extendatꝛ ad omnem appellationem: vel ad friuolam tãtum.

11 Dies presentationis rescripti an computetur in termino.

Tunc: ista dictio denotat extremitatem tẽporis.

12 Omne tempus currit de momento ad momentũ regulariter vbi aliud a iure non exprimitur.14. nisi quis impediatur impedimẽto iuris.15.

13 A: ista dictio qñqꝫ est exclusiua & qñqꝫ inclusiua.

15 Judex cõmissarius si reperit se ligatũ tempore quo sibi presentatur rescriptum añ tempus in rescripto contentum currat a die presentationis.

16 Judex cui est cõmissa causa terminãda intra breuiorem terminum termino iuris.an possit breuiare dilationes & in ipsis non seruare ius commune.ad hoc vt in termino sibi ꝑfixo possit causam terminare.

Sebasti.Sapia.

¶ Dictũ Jnno. vide alex.in cõsil. lxiij.inci. habita sup cõtentis.col. iij.in.j.vol. Petr. de anc.l ꝯsi.clvij. incip.ex narratis in fctõ. col. añpe. Alex.in ꝯsil.xvij. incipi. requisitus in cã. colũ.iij.in.j. vol. cũ allegatis per Felin.in.c.de cetero.col.iiij.ṡ. de re iudi. Sebasti.Sapia.

¶ De minimis. Quãdo de minimis rõ habeatur vide Jas.in autꝛ. q rem.co.v.C.de sa.san.eccle.& in.l. sciendũ.in princ. colũ.iiij.ff.qui sa. cogã.cũ infinitis cõgestis ꝑ Cors. in tract.de minimis inserto in tracta.de regia potestate.

¶ De hoc vide opti.text.in.l.fi.ff. de app.reci.& ibi Bar.in princi.et Bald.in.l.nemo clericꝰ.C.de sum. trinita.

¶ Cõiter cõcludunt do.ꝙ relinquitꝛ arbitrio iudicis inspecta ꝑsonaꝝ qualitate ſm gl.bar.& doc. in autꝛ.nisi breuiores.C.de sentẽ.ex peri.reci. Bar.in l.diuus.ff.de bo. dã.l₃ Bal.in l.ij. in.v.col.v̈.q̃ro.in 1 xta hec que dicãtur cãe minime. C.de peda.iudi. expresse voluerit causas breuiores esse illas que sunt a centũ aureis infra.et hoc idẽ põdera velle Bart.in.l.imperiũ.circa fi.in v̈si. vj.est in iure minima. ff.de iur. om.iudi. qȝ multũ no.qꝛ est valde vtile si est verum ad multa cum in causis breuioribus non requiritꝛ libellus nec sentẽtia in scriptꝭ.d. autꝛ.nisi & i eis semiplena ꝓbatio habetur pro plena ſm gl.Bar.et docto.in.l.admonẽdi.ff.de iureiu. & in specie.ponit d. Mat.in no.ij. et.iij.facit qȝ in simili dicit in specie. Albe.de ro. in.l.in bonefidei in vlti.colũ.C.de reb.cre.ꝙ si esset questio inter duos ciues de.cc. florenis. diceretꝛ causa magna: s₃ iter duos reges diceretꝛ modica & ꝑua & hoc vltimum de regibus vult etiã bal.in.l. sed & si susceperit.ff.de iudi.§.j. circa fi. S₃ ꝙ sit arbitrariũ iudici inspecta qualitate personaru₃ vide Bart. in autꝛ. minoris debitor. in.ij.col.cir.prin. C.q da.tut.pos. & dicit bart.in.d. l.admonendi.in xvij.col.in medio ꝙ l₃ causa ꝑncipalis sit magna si tñ sit solũ questio de possessione causa censetur modica et parua & expresse sequitꝛ. d.ant.in.c.fin.de iureiur.in.vij.co. Anto. Francis.

¶ Que dicatꝛ esse causa magna vel parua absqꝫ dubio dicas illã opi.esse verã: vt istud reliquatur arbitrio iudicis per illã gloss.in.l. illicitas.in.§. veritas.ff.de of. presi.q̃ dixit ꝙ porcellus rustici dicitur oculus rustici inspecta qualitate ipsius rustici.et vide ro.& lãfranc.oria.q plene examinat istũ passum in.l.si cõstante.in prin.ff. solu.matri.

¶ Adde que dicatꝛ dos magna vel parua Bal. cõsi.cclviij.ij.lib. & dicit Petr. de Anch.ꝙ excusatur tutor nõ faciens inuentariu₃ cum pauptas est in pupillis. eius consil.ccxxiij.et ro.consil.l.ꝙ excusatur administrator reipu.cu₃ non erigit ꝓpter impetꝰ maiores exactiones.

a ¶ Et ideo dixit Ang. in cōsi. casus talis est pronuntiatū fuit ꝙ lꝫ non possit appellari a sentētia diffinitiua lata in possessorio tamen appellari pōt a qualibet interlocutoria lata in ipso possessorio ante diffinitiuā qꝛ grauamē illatū per dictā interlocutoriā non est reparabile qḋ est no. ⁊ hoc voluit Inn. ſm eum in. c. significauerūt. ver. appellasse. s. de testi. Et adde quod isto casu qñ grauamē nō potest reparari i sindicatu vt est i tortura ꝙ si iudex iniuste aget inferēdo grauamē nedum est licitū appellare: sed etiaꝫ pōt de facto ⁊ cū armis sibi resisti ita pulchre dicit Cy. in. l. j. in fi. C. vnde vi ar. d. l. ij. ff. de ap. re. Idez tenet Bal. in repe. illius. l. j. x. colū. in ver. xij. quero an iudici possit resisti. et idem Bal. in. l. vt vim. i. vij. q. ff. de iusti. ⁊ iu. d. Alexan. in cōsil. cclxxvj. vbi ꝑprie cōsuluit in isto casu qui incipit. post redditū primum consiliū vbi addit idē tenere pau. de leaza. in cōmen. rubri. de rest. spo. et vide oīno per ipsum Pañ. in. c. si quando. s. de off. dele. vide que scripsi in. c. quod ad cōsultationeꝫ in vi. no. post abba. s. tit. pri. Aeneas falconius. ¶ Adde pau. de cast. consil. xxij. in primo impressis. Anto. Francis. ¶ Circa hoc qñ grauamen est irrepabile an possit resisti per vim. iudici iferēti grauamen dicas qḋ sic prout videnꝭ tenere Innocē. et Joan. and. in ca. cum dilectus. de accu. vbi dicunt ꝙ grauiꝰ est grauamen qḋ inferꝭ iniuste qñ nō potest repari: quam illud qḋ potest reparari: qꝛ tūc nō pōt resisti: ꝙuis vtroqꝫ casu quādo illud inferreꝭ a superiore resistētia de facto esset periculosa.

Sebasti. Sapi.

a ¶ Torquēdum. vide Gādi. i tracta. malefic. sub rub. de questio. ⁊ tormentis in. iiij. col. ver. sed quid de questione de facto. ⁊ Fran. brunū in tract. de iudicijs ⁊ tortura Car. ix. in. iiij. col. ⁊ Ange. de are. in trac. maleficiorū in verbo fama publi. cir. xij. ver. aduertis tamen.

b Sebasti. Sapi. ¶ Ubi tolliꝭ. vide alex. in rub. ff. de re iud. vbi moder. ⁊ alex. in cōsi. l. inci. visis actis cause. co. ij. in. ij. vo. ⁊ Mat. i no. xciiij. ici. no. ꝙ sub h̄ vocablo. an. siculū in ꝯs. xxxj. ici. bñ ⁊ em̄. i. j. co. i. iij. vo. ⁊ mlta ēt vide ꝑ Feli. in rub. s. d re iudi. colū. v. v̄. scias ēt ꝙ appellatiōe sn̄ie. vbi late qūo itelligat v̄bū sn̄ia in statuto.

¶ Ista rō quā ēt assignat pa. ipe i d. c. pe. de iu. i. iij. co. lꝫ sit colorata tñ ē fragilꝭ ⁊ eā reprobat lu. ro. i. l. ij. ff. de re iudi. qꝛ istū respectū hūissent iura canonica ñ limitādi aliquā istātiā cāe qꝛ cū d iure ca. a q̄cūqꝫ grauamine possit ap. ⁊c. vt h̄ ꝑ istū tex. certū cū iste respectꝰ ēt militet i cā appellationis qꝛ corā iudice appellatiōis posset appellari a q̄cūqꝫ gruamine si iste respectꝰ eēt i ꝯsideratiōe: nō dbuissēt ergo iura ca. limitare istātia cāe appellatiōis. ⁊ tñ ē limitata vt sit vnius an. vt ex cābiēnij c. cū sit. s. e. ⁊ tāto plꝰ qꝛ i cā appellatiōis maiꝰ ꝑiudiciū v̄tiꝭ. ⁊ ē no. ad examiationē scholariū. Et ꝑpterea ausꝰ fuit ipe lu. ro. i ꝯtigentia facti cōsulere ꝯ istā cōem opin. quā tenēt oēs legiste ⁊ cano. in. d. §. pe. ꝙ imo v̄. iure cano. i foro canonico istātia sit limitata ad triēniū sicut de iure ciuili motꝰ dupli ci fundamento. ⁊ eādē opi. tꝫ Ful. i. l. ꝑperādū. i pn. C. de iud. vt ibi ꝑ eos. Tñ a cōi sentētia nō ē recedēdū. s. iudicādo et ꝯsulēdo sꝫ dispu tādo pōt teneri ꝯriū prout temi legēdo per multas rationes et fundamenta limitata instantia de iure canonico sicut de iure ciuili.

Terminus datus ad causam expediendā de cōsensu partium est censendus peremptorius. nec pars auditur petens terminum ad probandum: nec ad hoc appellabit nisi fuerit in excogitato impedimēto vel de consensu vtriusqꝫ partis. 20. sed quid si de consensu vnius partis. vide nu. 18. Iudex non restituit quem ad suas defensiones finito officio ipsius iudicis.

17 Sententia non est ferenda quando causa adhuc est dubia. licet tempus datum ad sententiandum sit iam in fine.

Terminus datus ad causam expediendā per superiorem potest consensu partium prorogari.

18 Dilationes sunt minuende maxime quando causa est commissa breui tempore terminanda. 16.

19 In summarijs etiam causis non sunt dande tam breues dilationes intra quas partes non possint docere ius suum.

21 Rescriptum in quo causa cōmittebatur decidenda intra tantum tempus impetratū de cōmuni partiū consensu: an si presenteꝭ malitiose per reū incipiat currere tēpus in preiudicium actoris.

22 Iudex cui fuit mandatum vt intra certum tempus causam instruat ⁊ instructā remittere mandandati potest causam remittere nō instructam: quia ex defectu partium non potuit hoc facere.

Super. ¶ † Sūmatur ꝑ alia verba qꝛ ꝑpter breuitatem per alios nō solet summari. ⁊ sic Secundum canones appellaꝭ etiam ante sententiam ſm leges nō nisi in quibusdā casibus. hoc primo. Appellatio ⁊ recusatio equiparantur in hoc qꝛ sicut in appellatione requiritur causa rōnabilis: ita ⁊ in recusatiōe. hoc scdo ſm verū intellectū. Tēpus assignatū iudici ad causam decidendā incipit currere a tempore ꝑsentationis rescripti. hoc tertio. ⁊ tria sunt dicta, q̄ patēt per. §. ¶ Casus literalis. Secūdū canones ⁊ ante sentētiā. ⁊ post pōt appellari. ſm leges non pōt appellari ante sentētiā nisi in casibꝰ. item vbicunqꝫ appellatio tollitur ⁊ recusatio non admittitur. Itē si causa committitur terminā da intra certū tempus illud incipit currere quando iudices literas recipiunt. Berñ. ¶ † Not. j. ex tex. duas regulas vnam de iure canonico. aliā de iure ciuili. Prima est ꝙ quatuor tēporibꝰ potest appellari de iure canonico. intellige causa rationabili subsistēte. j. eo. vt debitꝰ. videlicet añ litē conte. post contestationē tēpore sentētie: ⁊ post ipsius ꝑmulgationē. adde ⁊ quintū tēpus scꝫ extra iudicium: vt in. c. cū sit. s. e. vel per alia verba colligēdo mētē. c. potes sic ponere regulā ꝙ vbicūqꝫ qs sentit se in iudicio ꝑgrauari potest appellare de iure canonico. extra iudiciū vero potest cum grauatur vel cum suspicatur verisimiliter grauari. j. eo. bone. vbi plene de hoc. ⁊ in clem. sicut appellationem. eo. tit. ¶ † Secunda regula de iure ciuili ꝙ ante sententie tempus non admittitur appellatio q̄ tūcūqꝫ subsit causa grauaminis. nisi in quibusdam casibus ⁊ qui sint isti casus. dic breuiter ꝙ vbicunqꝫ grauamē illatū ante sententiā non potest reparari in sententia diffinitiua postmodū ferenda semper potest de iure ciuili appellari. puta si iudex decreuit aliquē torquendū[a] hoc est grauamen torture non potest tolli in sententia diffinitiua. l. ij. ⁊ ibi plenissime de hoc ꝑ Bart. ff. de ap. reci. ⁊. l. ante sententie tempus. C. quo. app. non reci. Idē dic vbi post grauamē non expectatur diffinitiua. ⁊ ideo si quis pronuntiauit se non iudicē ab hac interlocutoria appellari etiam de iure ciuili qꝛ non expectatur alia sententia si non posset ab hac interlocutoria appellari grauamen esset irreuocabile. Ad hoc glo. not. in aut. habita. C. ne fi. pro pa. ⁊ Bart. in. d. l. ij. facit qḋ le. ⁊ no. in ca. significantibus. s. de off. dele. ¶ † Adde tamen ad predicta casum sing. de quo in. c. quicūqꝫ. xj. q. ō. et recitaꝭ in. c. nouit. de iudi. hꝫ enim ecclia ibi priuilegium singulare ab imperatore concessum vt in quacūqꝫ parte litis possit litigās petere se remitti ad iudiciū ecclesiasticū cū munimentis cause ⁊ q̄ ꝙ imperator videat postmodū illḋ priuilegiū tacite reuocasse. tñ canoniste dicūt illud esse irreuocabile. vt plene not. in dicto. c. nouit. vbi vide. ¶ † Ex oībus predictis ⁊ ex tex. pōt elici rō quare de iure ciuili instantia perit triennio ⁊ non de iure canonico. iuxta no. in. c. pe. de iudi. nam de iure ciuili nō admittunꭍ tot appellationes sicut de iure cano. plerūqꝫ em̄ periret instātia cursu triennij si a quolibet grauamine posset appellari. Idē dic quod de iure canonico mitiꝰ proceditur quā de iure ciuili ideo de iure canonico indistincte appellatur. ita no. dicit glo. in. l. j. ff. a qui. app. non licet. in fi. hinc dicit ꝙ de iure canonico nō puniꭍ temere appellās. sed de iure ciui. sic. l. ab executōe in fine. C. quo. ap. non reci. quod an sit verū. dicā in. c. vt debitus. j. e. ¶ † Not. ibi in prolatione sententie. iunctis verbis precedentibus. quod appellatione sententie intelligitur de diffinitiua. quod no. probatur hic. vide tex. iuncta glo. in. c. cū olim. de testi. ¶ Not. in. §. in causis qḋ appellatio et recusatio a pari iudicantur. ⁊ vbi tolliꭍ[b] appellatio censetur sublata recusatio. An hoc sit verum indistincte dicam super glo. pe. ¶ † No. in. §. si autē quod in tēpore prefixo iudici ad causam decidendam non cōsideraꭍ tēpus dati rescripti: illud autem prius consideratur quo ad vim cōprehensiuā rescriptam id est ad considerandum quid cōprehendat rescriptum. sic intellige. c. si eo tempore. de rescr. li. vj. ⁊. c. eā te. eo. tit. sed quo ad tempus prefixum iudici inspicitur tempus presentationis: quia durū esset tēpus antea currere quam iudici sit presentatum rescriptum cū per prius non possit iurisditionem exercere. vt in. c. pastoralis. s. de rescri. Predicta intellige quando tempus est diffinitum per numerum dierum septimanarum mensium vel annorū: vt puta si diceret causam audias, ⁊ decidas intra duos menses vel duos annos vel deceꝫ dies vel quid simile. secus si limitetur ad certum diē. puta intra festū assumptiōis vel vsqꝫ ad tale tempus: tunc certum est tēpus post datam currere et semper labi secundū Joan. and. et placet communiter doct. et probatur re ipsa. Et per hoc consulunt doct. vt de representatione rescripti fiat instrumentum vt sic appareat quanto tempore durat iurisditio. Itē quod presentans sit cautus ne tale rescriptum presentet quando iudex est impeditus propter absentiam rei vel aliam iustam causam ne tempus inutiliter labatur. ¶ † Oppo. quod non liceat indistincte appellare etiam de iure canonico: vt in. c. vt debitus. j. eo. cuius contrarium innuit litera. Sol. dicit glos. j. et bene tex. intelligendum de appellatione rite et iuste interposita. nam si appellatur ab interlocutoria oportet ꝙ subsit et exprimatur causa vt in contrario: si a diffinitiua satis est dicere appello ab hac sententia. ad hoc. l. ij. ff. eo. ti. ⁊ per glo. in. c. cū ecclesia. j. eo. ¶ † Opp. contra scōm dictū ⁊ videꭍ quod appellatio ⁊ recusatio non in omnibus equiparantur: vt patet in. c. ad hec. s. eo. ⁊. c. proposuit. s. e. Sol. glos. pe. sentit ꝙ ista equiparanꭍ solum quo ad formalitatem: vt sicut in vna exigitur impressio cause legitime: ita ⁊ in alia. q. d. ꝙ sicut sine causa non licet appellare: ita nec recusare. quo ad alia vero nō equiparantur. ⁊ hoc placet Jo. an. ⁊ cōmuniter doct. Videmus tamen ſm Jo. and. ꝙ ab executore nō appellatur qui tamē recusaꭍ: sed an hoc vltimū sit verū dic vt dicā. j. c. nouit. Itē non appellaꭍ a

iudice

℄ Glo.j.in.c.si qs in quacūqz.ij.q.vj.intelligit istū text.inquantū equiparat app.recu.de recusatione simplici ⁊ vaga.secus de legitima.ex ꝑ hoc potest dari sol.ad.c.pastoralis.⁊ alia.c.videntur contraria.

℄ Adde an ꝓcedat a pari recusatio et appellatio. Roma.in consilio.ccxx.Alexan.consil.lxxxix.j.lib.

℄ Et ꝑ ista parte ego adduco id qd̄ vult Bart.i.l.j.ff.si qs cau.qd̄ dies termini nō cōputet̄ in termino qñ assignatio termini simpliciter fieret:secus si ꝑ dictionē hinc.puta assignam⁹ terminū hinc ad x.dies.⁊ q̄uis nihil boni ad hoc allegat ꝑ h̄ Lu[do]. Ro.ibi text.quē reputat vnicum ⁊ singu.in.l.placet.cū glos.in v.ab hinc.C.de sac.san.ec.⁊ seq̄t Jmo.post Ra.i l.hmōi.ij.ff.de v.ob.si hoc operantur iste dictiones hic ⁊ ab hinc nō min⁹ debet posse hec dictio ex tūc posita in text.

℄ Adde de hac dictione infra:et a:ab:vsqz Old.consil.xlix.

+Sebasti. Sapi

℄ Omne tp̄s.vide Bal.in consil.ccclxxij.inci.proponit in.ij.parte ⁊ multa cōgesta per alex.in.l.j.ff.si quis cautioni.

℄ Vide de hoc ꝑ bal.⁊ Pau.de cast.in.l.j.ff.si qs cau.cū multis cō[n]cor.traditis ibi ꝑ do.Alex.⁊ ibi vide ꝑ Lu[do].Ro.qd̄ si assignatio termini fieret per dictionem supra vel vltra.

℄ Et quādo causa est ꝯmissa iudici decidēda intra certum tempus breui⁹ termino iur[is] an possit ꝯputare dilationes pl⁹ solito:et an possit pars si sibi sit necessariū petere sibi assignari tantam dilationez q̄ absorbeat totū tp̄s delegationis.vide ꝑ ric.mal.in sua disp.que incipit ex forma statuti.plene ꝑ Joā.an.in addi.spe.§.restat.in.vj.colū.in addi[tio]ne.Old.in sua dispu.v̄hic.et

a iudice nisi grauet.qui tamen bene recusatur[a] et si non grauet.Preterea appello a iudice in quē cōsensi.quē tñ non recuso:vt in.c.insinuante de offi.dele.iuncto.c.causam.de re iud.Item notorie delinquēs qui nō pōt appellare forte pōt recusare.vt le.⁊ no.j.e.cū speciali.§.j.sed de hoc dic meli⁹ vt dicā.j.e.ꝓposuit.Itē recusat̄ officialis coram ordinario suo ad ipsum tamen ab illo non appellat̄:vt in.c.si contra vnū.in fi.de offi.dele.lib.vj.et vide ibi bonā gl.de hac materia.

10 ℄ †Aduerte tamen q̄ꝛ tex.videt̄ velle ꝙ vbi tollit̄ appellatio videt̄ sublata etiā recusatio.⁊ videtur velle Joan.an.hic procedere siue tollat̄ per ius cōe exemplū s.eo.c.iij.⁊.c.cū sit.in fi.siue per speciale rescriptū de rescri.c.j.de offi.dele.super questionum quod ego intelligo procedere respectu modi ꝓponendi.vt sine ea non liceat appellare vel recusare:vt s.dixi.Item credo hunc text.procedere s̄m antiqua tempora scōm que licebat appellare indistincte vnde omnis appellatio q̄ non erat manifeste friuola deferebat causam ad superiorem:vt in.c.ad romanam.ij.qō.vj.no.in.c.vt debit⁹.j.eo.vnde remotio appellationis facta per ius cōmune vel rescriptū operabat̄ respectu appellationis friuole.vt sine iusta causa nō liceret appellare.qd̄ etiā voluit gl.in.l.j.ff.a qui.ap.non licet in fin.⁊ hoc tēpore remota ap.censebatur remota recusatio:vt hic vt sicut sine causa nō liceret appellare ita nec recusare.Hodie aūt nō puto hūc tex.procedere:q̄ꝛ remotio appellationis tollit oēm appellationē:q̄ꝛ in iure non reperit̄ specifice ꝑmissa.vt leg.⁊ not.in.c.pastoralis.j.e.vñ durum esset dicere qd̄ per remotionē appellationis nō possit quis recusare iudicē ex iusta causa:licet non sit in iure exp̄ssa.non eñ est presumēdū ꝑncipē voluisse istū litigare corā iudice suspecto.ar.in.c.cuꝫ inter.s.de exce.imo est dubiū an princeps possit tollere hāc exceptionē recusationis:vt dixi in.d.c.cū inter.de exce.⁊.c.ad hec.de rescri.Preterea ⁊ fortius cum ista scilicet recusatio ⁊ appellatio non equiparentur quo ad oīa.vt patet ex predictis.ergo remotio vnius nō extendit̄ ad remotionē alteri⁹ in materia odiosa qualis est ista.ar.in.c.statutū.de elec.li.vj.⁊ facit qd̄ no.in.c.tue.de spon.⁊ sic intelligo istum tex.puto tñ ꝙ de iure ciuili respectu delegati remotio appellationis in rescripto extendatur ad recusationeꝫ:q̄ꝛ de iure ciuili nō est op⁹ exprimere causam recusationis:vt no.in.l.aptissimi.⁊.l.cū speciali.de iudi.dixi in.c.si contra vnū.de offi.dele.⁊ ideo sicut non lꝫ sine causa appellare:ita nec recusare vt hic.qd̄ not.

11 ℄ †Quero circa tertiū dictū an dies presentatiōis rescripti cōputet̄ in termino.Glo.fi.dicit ꝙ non allegat aliquas cōcordātias.In ꝯtrariū alle.l.cōtinuus actus.ff.de verb.obli.⁊.l.j.qui presens.vbi patet qd̄ post interrogationē stipulationis sequi dꝫ r̄nsio incontinēti scilicet anteq̄ alios actus diuertatur.Itē videt̄ in proposito decidendū ꝙ incontinēti post presentationē literarū debet tp̄s currere ⁊ non expectari aliud tēpus.Primā opi.ꝙ non computetur tenet Inn.Gof.Philip.⁊ Hosti.pro quibus facit cle.sicut.eo.ti.⁊ qd̄ ibi no.in prin.mag.gloss.Sed Guil.naso tenet contrariū dicens tēpus receptionis cōputari:quod ꝓbat per literā ex tunc[b] positā in tex.nā illa dictio denotat extremitatem temporis:⁊ est glo.c.ꝑsonas.s.e.⁊.c.q̄ sit.de elec.li.vj.al's sequeret̄ absurdū s̄m eū est ꝙ remota iurisdictione possit iudex ea die ꝓcedere:q̄ꝛ si nō cōputat̄ dies inchoāde iurisdictionis:ergo non dies finiēde.

12 ℄ †Et hāc opi.credit Jo.an.veriorem.⁊ facit in hoc vnā regulā notabilē que in hoc quotidie allegat̄ ꝙ omne tempus[c] currit regulariter de momento ad momentū vbi aliud a iure nō exprimitur:⁊ hic soluit contraria de quibus in gl.⁊ similia.In eis enim specifice cauetur.⁊ hāc opin.sequunt̄ cōiter moderniores:sed vt habeat̄ respōsio magis specifica ad ꝯtraria:vt in materia habeas bonā theoricā distingue sic.

13 ℄ †Qñqꝫ terminus prefigitur ad certū actū cum litera[d] a:apposita numero dierum vel annorum vel mensium:⁊ tunc illa dies nō computatur in termino:quia hec litera a:de natura sua excludit diē cui specifice apponitur.Exemplum si dicatur facies hoc intra.xx.dies a die presentatiōis vide ad hoc bonam glo.in.c.statutum de preb.li.vj.⁊ cle.sicut.de app.Quādoqꝫ litera a:apponit̄ determinato tēpore vel statuitur tempus simpliciter sine litera a:vel simili ⁊ nūc regulariter currit tēpus de momento ad momentum.vt voluit Joā.and.Exemplum iura prefigūt terminū.x.dierū ad appellandum a tempore sententie quo casu tempus currit immediate a tempore quo sententia lata fuit.vt legi.⁊ no.in.c.quo ad consultationem de re iud.et in.d.cle.sicut.

14 ℄ †Adde etiā ad predicta glo.not.ff.de diuer.⁊ tēp.prescrip.super rubr.que dicit ꝙ omnia tēpora prescriptionū regulariter sunt continua ⁊ concurrunt de momento ad momentum:nisi aliud in iure caueatur.

15 ℄ Nūc extra glo.quero ad declarationē materie.§.fi.quid si iudex fuerit excommunicatus post datam rescripti ⁊ sic ligatus recipit rescriptū vtrum habeat locū finis huius ca.vt tēpus currat a die presentationis literarum.Host.tenet ꝙ nō cum nec partes nec iudex possint illo tempore procedere.s.tit.priori.ad probandum ergo non debet currere tempus.de rescri.plerumqꝫ.de prescrip.vigilanti.ff.ad tertu.l.ij.§.confestim.⁊ hoc cōmuniter tenent docto.sequentes sed in contrariū facit quod.s.dixi omne tempus currere de momento ad momentum.ad idē.l.sed si per pretorē.ff.ex quib.cau.vbi patet ꝙ impedimentum iudicis nō impedit cursum tēporis licet det̄ restitutio.facit qd̄ dixi.supra.e.ex ratione.Sed pro primo dicto cōmuni facit:q̄ꝛ istud est impedimētū iuris qd̄ habet impedire cursum temporis.vt in.c.q̄ꝛ diuersitatem de conces.preb.⁊.l.j.C.de anna.excep.⁊ maxime quando impedimentum precessit cursum temporis iuxta not.per Bar.in.l.senatus.ff.de offi.presi.facit quod dixi in c.illud.de p̄scri.

16 ℄ †Scd̄o quero pone ꝙ delegās prefixit terminum breuiorem[e] termino iuris.scilicet triennio.nunquid delegatus teneatur obseruare ius cōmune in dilationibus concedendis.Sol.Inn.instat.⁊ in effectu cōcludit ꝙ aut de consensu vtriusqꝫ partis terminus fuit appositus aut petitionē alterius tantum.Primo casu debet iudex ita abbreuiare dilationes ꝙ possit in termino sibi prefixo causam decidere.talis enim terminus est peremptorius reputandus ⁊ habetur pro conclusione in causa.[f] vnde illo aduenīete iudex ad petitionem alterius partis sententiam dabit.Nec differet ipsam dare quantūcūqꝫ altera pars contradicat ⁊ ad probandum de iure suo terminum petat ⁊ quia sibi denegatur appellet.q̄ꝛ hoc ipso ꝙ ab initio consentit in termino talis est peremptorius reputādus:vt.s.dixi nisi forte nouum et inexcogitatum impedimētum interueniat quare probationes suas nequiuerit inducere.tunc enim vel iure cōmuni vel beneficio restitutionis in integrum subuenitur sicut fit in termino iuris:vt not.s.e.ex ratione.Intellige tamen ꝙ vltra terminū prefixū dilationes nō debent dari nec in dicta causa procedat nisi de consensu partium hoc ꝓcedat:vt in.c.de causis.de offi.dele.Et hoc sentit hic Inn.in alia gl.⁊ bñ loquit̄.Intellige ergo predicta ꝙ intra terminū sibi prefixum possit restitui in integrū ratione impedimenti ⁊ non vltra.

17 ℄ †Quid ergo fiet si instat finis termini ⁊ causa nōdum est liquida propter probabile impedi-

quia per Cy.l.j.C.qui ac.non pos.Bar.in.l.si cū ipse.ff.de excu.tut.per Bal.in.l.si quando.in.iij.col.ver.iiij.querit̄.C.de testi.Jmol.in cle.j.in vlt.col.ver.iij.quid si peta.de resti.in inte.latissime ⁊ melius q̄ ꝑ alios per Sal.in.l.si docueris.C.de fal.do.ant.in.c.licet.in.xij.col.de proba.qui ponit quid fiendū qñ incidunt tot dies feriati ꝙ absorbent totum tempus delegationis.et ad hoc facit.c.consultationibus de offi.deleg.⁊.c.si quis incognitus.xy.q.ij.⁊ glo.in.c.puella.xx.qō.j.⁊ facit qd̄ eleganter not.Bal.in.l.j.in ꝑn.ij.col.C.de iu.calū.all'.spe.in ti.d dila.§.j.versi.sed nūquid currant.Item ad hoc facit ꝙ de dieb⁹ feriatis incidentibus not.glo.in.c.placita secularia xv.q.iiij.⁊ glos.in c.fi.de iudi.⁊ que ibi scribūt.d.anto.⁊ doct.Itē ad de qd̄ not.Jmol.post Bal.in.l.q̄ diu.iij.in fin.iiij.co.ff.de acqui.here.⁊ Jmo.in.d.c.de causis.in glo.j.de offi.dele.

Anto. Francisc.

℄ An ⁊ quando dies termini computet̄ in terminū vide i.l.j.ff.si quis cautio.⁊ in.l.ij.§.sed si maritus.et ibi per Bar.ff.de libe.agnos.et per Bald.in.l.cos in §.fi.C.de ap.⁊ ad de ꝙ terminus iuris potest ex causa per iudicē prorogari:vt in aut.vt liceat matri et auie.in.§.ad hec ⁊ per Cy.in.l.fin.C.de adult.⁊ in.l.petende.C.de in integ.restit.⁊ in.l.scire oportet.in §.consequens.ff.de excu.tuto.⁊ de materia vide plene in.c.consuluit de offi.deleg.

+Sebasti.Sapia.

℄ In causa vide Math.in no.xviij.incip.not.ꝙ qñcunqꝫ est prefixa.Alex.in.l.properandum.§.et si quidem.C.de iudi.col.iij.repetentes.in.l.admonēdi post Bart.ibi in.iiij.colū.versi.quero.i.ff.de iure iur.⁊ Bar.vero.in cau.xciij.incip.sepe contingit.alias in cau.lxvj.

a ¶ Hic dicit Jaco. but. in. l. iij. ff. ad. l. fal. vt refert pau. de ca. in. d. l. properandum in prin. in. ij. colū. qđ vbicūqʒ iudex videt aliqd fieri ad pcrastinationem litis dʒ illđ amouere etiam parte nō petente ne sibi instantia pereat. Et dicit sin. bart. ꝛ eius dictum solet multū cōmendari in. l. seius et augerius. in eo. ti. ad. l. fal. ꝙ qñ iudex videt instantiaʒ cause perire pōt ex officio ēt parte non petente pcedere ad sententiandū anteꝙ̄ instantia pereat: licet regulariter nō debeat ipartiri suū officiū ir requisit⁹: put referunt idē Pau. ꝛ. d. Alex. in. d. l. properandum. in pri. ꝛ seqꝛ Jmol. multū commendans in. c. cū cōtingat. de iureiu. in. x. mēbro. in. iij. q. bal. in. l. j. C. vt q̄ desunt adno. tñ aduerte: qꝛ licet possit facere si vult: si tñ nō faceret nō incurreret penā aliquā pter lapsum instantie: qꝛ etiā si statutū disponat ꝙ iudex teneatur diffinire causam itra. l. dies sub pena cētum ducatorū, put est in ista ciuitate intelligitur si fuit requisitus a pte ꝙ diffiniat alias si labatur instantia iudex non incurrit penā. ita decidit sin. d. Anto. in. c. peñ. extra đ iudi. p regulaʒ. l. iiij. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infe. et seqꝛ simplr. do. Alex. in. d. l. pperanduʒ. sʒ idē tenet Pau. de ca. ibi. in. ij. colū. vbi dicit ꝙ raro vidit istud fieri qđ iudices dent sibi istū laborē diffiniendi causas si pars nō petat. et tūc tamē nō pōt eis negligētia imputari p regulaʒ d. l. iiij. ꝛ ita intel-

mentum partis puto ꝙ sententiam ferre non potest quia graue est in re dubia certam ferre sententiam. xj. qđ. iij. graue. oportet ergo ꝙ aut consensu partium fiat prorogatio ad certū temp⁹. iuxta illud. c. de causis. aut causam mittat indecisam ad superiorem. de quo vide not. in. d. c. de causis. etiā 18 ꝛ per bar. in. l properādum. C. de iudi. ¶ † Scđo casu cū ad petitionē alterius partis tantū terminus fuit prefixus. tunc dixit Jnno. ꝙ ad petitionem eiusdem nō differtur sententia vltra tempus statutū qꝛ sic cōsensisse videtur. sed alteri parti nō preiudicabat quin debeat habere moderatas dilationes ad probandū de iure suo. iudex tamē debet ꝛ cogiꝛ dilationes iuris diminuere. Jn hoc enim videtur delegans gratiā fecisse impetranti ſm eū qđ not. Pro hoc facit ſm Hostiē. quia si mandatur sententia ferri intra sex vel intra octo menses: non possunt dari tot ꝛ tāte indicie quot ꝛ quante dari possunt si causa posset durare saltē vsqʒ ad tempus in iure ciuili scriptum scilʒ trienniū. nam ꝛ tunc debet iudex dilationes restringere. Hinc dicit lex ꝙ nemo potest inuito iudice causam protelare: a vt. d. l. properādum. ꝛ alia lex dicit ꝙ semp dilationū materia est amputanda. 19 C. de temp. ap. l. ij. in prin. ¶ † Cauendū tamē est iudici scđm Jnnoc. ne si diminuat ꝙ omnino ius partis pereat, que de iure suo nullatenus intratā breuē dilationem docere pōt. ad hoc vide bo. ter. in cle. sepe. de veb. sig. qui dicit hoc precauendū etiam in summarijs. Est etiam de mente Jnnocē. ꝙ pars que non consensit in terminū debet habere dilationes vlteriores quam actor qui cōsensit. 20 ¶ † Fatetur tamen ꝙ dilationes date illi reo pderunt etiā actori vt infra eadē possit de iure suo docere: vt. l. petendi. C. de temp. in integ. nunquā tamen vltra terminū iudex pcedit nec dabit dilatiōes nisi hoc procedat de cōsensu partiū vt dixi 21 in precedenti mēbro. qđ no. ¶ † Sed q̄ro iuxta pdicta: pone ꝙ de consensu partium rescriptum fuit impetratum ꝛ duplicatū ꝛ traditū vtriqʒ parti, reus aūt malitiose preueniēs presentauit illud statim iudici vt sic tempus illico incipiat currere in preiudiciū actoris: nunquid statim incipiet currere an expectabiꝛ presentatio fienda per actorē cui incumbit onus probandi. Sol. sentit. Jnn. qđ tēpus incipit labi a prima presentatione. Fatetur tamē ꝙ si de fraude rei constiterit est alteri subueniendum. ꝛ si tempus totum fluxit ante suam presentationem debet delegans sibi subuenire. arg. de in integ. resti. ex literis. ꝛ de verb. obli. l. continuus. j. e. oblate. ꝛ reus ex malitia sua erit condēnandus in expensis. argu. c. ceterum. de rescri. vbi actore veniente intra terminum cōsentiūt partes in prorogatione ꝛ restitutione termini q iam fluxerat. ar. s. de offi. dele. pastoralis. in fin. ſm eum. Sed tu dic clarius ꝛ latius qđ aut reus preuenit actorem in presentatione nō malitiose nec nimiū precurrit: ꝛ tunc currit tēpus a die presentationis sue. ꝛ imputandū est actori qui fuit negligens in ius suū prosequēdo. ar. c. oblate. j. eo. puto tamen subueniendū actori si ex impedimento probabili non potuit citius cōparere. d. c. ex literis. de resti. in inte. tñ non succurritur vt iudex delegatus possit procedere vltra terminū ex se: sed dʒ sibi succurri per delegātē aut per viā prorogationis fiende partiū cōsensu: vt in. d. c. de causis. Aut reus malitiose peruenit: ꝛ si totū tempus est lapsum ante comparitionem actoris ita ꝙ iudex in nullo processit intra terminū: puto ꝙ non possit procedere post terminum etiā in expēsis condēnādo: vt in. d. c. de causis: sed si actor cōparuit in termino et allegauit dolū rei in presentando nisi consenserit prorogari terminum poterit per iudicem cōdēnari in expensis. ar. c. fi. ꝛ quod ibi no. de rescri. et per delegantem poterit subueniri actori circa prorogatione termini. 22 ¶ † Ultimo Jnnoc. hic plene tractat quid si mandaꝛ iudici: vt intra certū tēpus causam instruat ꝛ extunc instructa remittat: an teneatur post terminum remittere si cām non instruxit forte ex defectu actoris vel rei. dubiū facit: qꝛ non

pōt specifice adimplere mādatū cum sibi nō fuit cōmissum vt cām nude remitteret: sed instructā. nūc aūt deficit qualitas. Jnn. videꝛ cōcludere ꝙ teneꝛ ipsam remittere sicut pōt: ꝛ dʒ citare partes vt compareāt coram iudice delegāte. qꝛ licet hic cōcurrāt duo mādata vnū de instruēdo et aliud de remissione: tamē ex quo iudex non potest primum tenetur exequi salteʒ secundum: facit quod no. gl. in. c. cōstitutus. de rescri. Mihi placet hec conclusio: ꝛ allego pro ea tex. in. c. pisanis. de rest. spo. facit. c. cum dilecti. de do. ꝛ contu. vide quod not. Jnno. in. c. fi. de accu. Et hec sufficiant.

1 Uerberans vel percutiens clericum non potest absolui nisi a papa: nisi iniuria fuerit leuis.
2 Percutiens clericum ipso facto incidit in excommunicationem maiorem.
3 Judex si non admisit appellationem non potest appellanti prefigere terminum ad prosequendū.
4 Communicantes cū excommunicato quando incurrant minorem aut maiorem.
5 Uerberans clericum an debeat ipso facto pronūtiari excommunicatus: an vero debeant primo recipi probationes.
6 A pena iuris non pōt appellari: sed bñ a sententia iudicis declarātis illuʒ incidisse in penā iuris.
7 Jn notorijs non requiritur sententia: sed quedā executio: ꝛ in eis non seruatur iuris ordo.
8 Appellatio an impediat denuntiationem excōmunicationis.
9 Uerberās clericum non debet absolui nisi prius satisfaciat leso et nisi ipse vocetur.

Peruenit. Cōuēt⁹ sup iniuria clerici: vel super adulterio appellare potest nisi sit notorius. h. d. cū. c. seq. Cōis diuisio: scđa ibi: fraternitati. ¶ Casus literalis. Clerici cōqueruntꝛ corā iudicibus se ab aliquib⁹ vulneratos, vel aꝛs lesos esse: q malefactores dū impetunꝛ ad apo. se. appellāt. Rñdet papa si eorū excessus nō sit notorius compellēdi sunt vt intra cōueniēs tps appellationē interpositā psequantur. Si vero excessus illorū notori⁹ fuerit nō ob. appellatiōe illorū denūtiādi sunt excōicati: ac vt excōicati euitandi donec passis iniuriam satisfaciāt: ꝛ cū literis sui iudicis apostolico conspectui 1 se presentent. Ber. ¶ † No. ex prin. iuncto fi. ꝙ in b cidens b in excōicatione ex percussione clerici non absoluiꝛ nisi a papa q̄uis lesio in personā contigerit sine vulneratione. hoc dico notandū ad limitationem eorū que no. in. c. peruenit. de sen. exc. vbi ſm opin. lect. habetur ꝙ si iniuria fuit leuis absoluit epūs. hic habes ꝙ non omnis iniuria sine vulneratione dꝛ leuis. que ergo dicaꝛ leuis vel atrox vel mediocris: dic vt habeꝛ insti. de iniur. §. atrox. ex circūstātijs em̄ ꝛ qualitate psonarum 2 hoc deprehendiꝛ. ¶ † No. ij. ꝙ percutiēs clericū incidit ipso facto in excōicationē maiorē vñ non solū est priuatus participatione sacramentorū. sʒ etiā cōmunione fideliū vt patet ibi cautius euitare ꝛc. licet aliud senserit Gra. ꝛ minus bene in. §. euidenter. xj. q. iij. ꝛ ibi bo. glos. in ver. ab ingressu. 3 ¶ † Jtē no. ar. opp. ꝙ iudex non deferens appellationi ab interlocutoria: sed pcedēs ad vlteriora nō pōt prefigere terminū appellāti ad appellationem psequēdā hoc. ar. colligo: qꝛ in principio vbi papa dicit ap. recipiendā mādat terminū prefigi. Jn fi. aūt vbi dicit appellationē nō recipiendā nullā facit mētionē de prefixione termini. ꝛ sic opti. facit iste text. pro dicto Jnnocē. c. fi. de accu. 4 vbi hoc tenet. qđ dixi in. c. psonaꝛ. s. eo. ¶ † Ultimo. no. bonū remediū cōpescēdi laicos: ꝛ inducēdi eos ad satisfactionē p iniuria psonali illata clerico: vt iudex eccꝉiastic⁹ ad querelā clerici lesi denūtiet illū malefactorē excōicatū ꝛ cōpellat populū ad illū euitādū. ꝛ dico ꝙ optima erit cautela vt iudex tpe denuntiatiōis excōicet oēs q secū cōicauerit añ absolutionē. Nam timore maioris excōicatiōis euitabiꝛ ab oib⁹ vbi hodie cōmuni c ter nō euitaꝛ: qꝛ cōicātes nō incurrūt nisi minorē. c Et ꝙ possit talis sententia fieri. vide Jo. an. in. c. statutum

licꝫ debet Bald. l. j. §. sciēdū. ff. de ma. cōue. vbi dicit esse tex. et melius nō probari alibi ꝙ iudex tenetur qui pmisit labi instantiam prout etiam ipse not. in. l. non dubium. C. de legi. in. vj. col. nam est verū parte requirente. idem tenet ipsemet Ab. panor. in. d. c. pe. in penul. colum.

¶ Adde Ange. consi. ccij. vbi ponit de statuto dictante ꝙ cā committaꝛ an cōsiliū sapientis: qꝛ debet intelligi parte petente.

Sebasti. Sapi.

b ¶ Jncidens. vide Feli. in. c. porro. j. de sen. ex. vbi dicit ꝙ ad hoc vt inferior a papa possit absoluere percutientē clericum. requiriꝛ qđ habeat cōmissionē a papa fallit in legatis. q habent in mādatis ꝛ ibi per eū post Abb. ꝛ an pcutiens vestē clerici sit excōicatus tangit Feli. in. c. ij. col. v. ver. limita. j. s. de fo. cōpe. Zacharias.

c ¶ Non incurrūt nisi minoreʒ. Adde quid in papa quando scienter cum excommunicato publico, et notorio communicat vide Fel. in c. nulli. col. fi. vō fi. ꝛ ꝙ papa nō possit. j. de sentē excō.

statutum.de sen.excom.lib.vj.in nouel.licet tex.ibi non bn̄ ponderatus videatur prima fronte velle contrariū.¶ †Sed circa predicta ꝛ circa tex.moueo talē q̄ōnem nunq̄d iudexᵃ ecclesiasticꝰ possit denūtiare illū pcussorē excōicatū eo minime vocato.nec aliter priꝰ declarato ꝙ incidat in sniam iuris dic ꝙ vbi excessus nō est notoriꝰ dꝫ iudex illū prius vocare et recipere eo presente probationes sup facto ꝛ postea constituto de facto declarare illū incidisse in sniaꝫ iuris hoc probaꝛ primo notabiliter.in.c.cū ſm leges.de here.lib.vj.vbi patet qꝺ si allegaꝛ quē incidisse in sniam iuris non debet iudex potius procedere ad executionem q̄ declarauerit illū incidisse in sniaꝫ iuris.Ad idē bo.tex.de iure ciuili licet non ita clarus in.l.eius qui delatorem.ff.de iu.fis.ꝛ ibi p Bar.ꝛ ꝙ debeat vocare reum quo ad materiā excōicationis vide bo.gl.iūcto tex.cle.presenti.de cēsi.in cle.j.de penis.in verbo cōmode.ꝛ in cle.ij.eo.ti.in verbo constiterit.ꝛ in.c.sacro.in verbo constiterit.de senten.excō. ¶ †Ab hac tamē declaratione potest appellari quia licet non possit appellari a pena iuris.vt in.c.q̄ꝛ.j.eo.ꝛ.l.si qua pena.ff.de ver.signi.pōt tn̄ appellari a snia iudicis declarātis illū incidisse in penā iuris q̄ꝛ illa declaratio est sententia hominis ꝛ nō iuris.ad hoc vide glo.no.in.c.cupientes.§.quod si per viginti.in ver.priuatos.de elec.lib.vj.quam semper tenebis mentiᵇ ꝛ si non appellatur tunc debet procedere iudex ad denuntiationem ꝛ non prius.vt hic dicit.¶ †Si vero excessus est notorius tūc nō opꝫ qꝺ hec solēnitas adhibeatur.sed potest eū denūtiare ꝛ facere arctiꝰ eū euitari mō p̄dicto.vt est tex.hic quē no.appellatiōe non obstante q̄ꝛ notoriꝰ criminosus non auditur appellans.facit dictū Inno.in.c.ex parte.el.j.de verb.sig.vbi dicit ꝙ in notorijs nō requirit propria snia:sed fit quedā iuris executio.facit qꝺ leg.ꝛ no.in.l.ictus fustium.ff.de his qui no.infa.ꝛ.c.q̄m.de fil.presby.vbi tex.no.ꝛ menti semper tenendus dicit ꝙ ista notoria nō sunt in iudicio adducēda.limita tamen ſm qꝺ no.in capitulo vestra de coha.cleri.et mu.vbi dixi.et premissam cōclusionē apte tenet Hosti.ꝛ Jo.an.in.c.rep̄hēsibilis.j.e.ꝛ ibi vꝛ text.ſm vnū intellectū quē ponit ibi Hosti.¶ †Op.vlti.ↄ tex.vꝛ em̄ ꝙ appellatio nunq̄ habeat impedire denūtiationem excōicationis p c.pastoralis.j.eo.q̄ꝛ denūtiatio non ligat ꝛ iō nil noui facit iudex.Sol. dico contrariū p̄cedere q̄n constat de excōicatione ꝛ sequitur ab ea appellatio vt causam deuoluat ad superiorē:talis enim appellatio non impedit denūtiationē futurā:q̄ꝛ ex quo nō suspendit excōicationē priꝰ latā nō potest suspendere denūtiationē q̄ꝛ illa necessario sequiꝛ excōicationē p̄cedētē:si em̄ est excōicatus ergo debet vitari.Sed hic loquimur q̄n reuocabaꝛ in dubiū vtrū incidisset in excōicationem quo casu appellatio dꝫ admitti ne iste sine causa infameꝛ ꝛ ab alijs iiuste viteꝛ. ¶ †Ultimo no.ex fi.litere ibi donec passus iniuriā ꝛc.ꝙ pcutiens clericū non debet absolui per superiorē donec satisfecerit leso.facit.c.parochianos.j.de senten.exc.vbi vide tex.cum glo.et ideo curia romana seruat quando aliquem mādat absolui vt priꝰ satisfaciat leso.ꝛ credo indubitanter illū lesum vocandū super satisfactiōe sua ꝛ hoc est aperte de mente glos.in.c.parochianos.prealleg.quā no.etiā vbi tractabit coram quo iudice estimabiꝛ hec iniuria.

1 ☞ Adulteriū est de foro ecclesiastico non solū quando agiꝛ ad separationem tori:sed etiā quando agiꝛ ad vindictam.

2 Matrimonium est magnum sacramentum in ecclesia dei.

3 Super notorijs non est de facili procedendū anteq̄ constet an sit in veritate notorium.

4 Testes deponentes super notorio ꝛ non reddentes cām sciētie sufficiētem licet de causa non interrogenꝛ non probant idem quādo deponūt de aliquo qꝺ non ita de facili percipiꝛ iudicio intellectus.

5 Super notorio non debet pati iudex ꝙ fiat processus.

In appellatione a diffinitiua regulariter non exprimiꝛ causa.

In notorijs quando appelletur.

Appellatio q̄n requirit expressionem cause.

Consuluit. ᶜSummatum est.ſ.c.priori.ꝛ secūda pars ibi consultationi.¶ †No.arg.ex tex.ꝙ iudex ecclesiasticꝰ pōt procedere cōtra laicos adulteria cōmittentes.lꝫ nō agaꝛ principaliter ad separationē tori.sed ad vindictaꝫ.et hoc q̄ꝛ adulteri dicunꝛ sacrilegi.C.de adult.l.q̄uis.in fi.cū matrimoniū sit magnū sacramētū in ecclesia dei vt de biga.debitū.ꝛ hoc tene quicquid senserit Jo.an.in.c.fi.de fo.cōpe.lib.vj. vbi dixit ꝙ adulterium est de foro ecclesie dūtaxat q̄n agiꝛ ad separationē tori:sꝫ p dicto meo vide aliū tex.in.c.de bn̄dicto.xxxij.q.j.ꝛ.in.c.j. et quod ibi dixi.de offi.ordi.ꝛ in.c.cū sit.de fo.cōp.vbi pleniꝰ dixi post glo.¶ †No.ij.nō esse de facili p̄cedēdū super aliquo tanq̄ notorio:q̄ꝛ multa dicunꝛ notoria q̄ non sunt.ꝛ ad hoc quotidie allegaꝛ hec lr̄a.ex quo infero.ad vnū no.dictū ꝙ si testis simpliciter dicit factū esse notoriū:ꝛ aliter cām nō reddit etiā nō interrogatꝰ a iudice nō p̄bat:q̄ꝛ notoriū de facili nō cōprehēdiꝛ sensu corporis:sed iudicio boni intellectus adeo ꝙ ēt periti titubant an q̄n factum dicatur notoriumᵈ vnde alibi dicit glo.not.de notorio loquimur et quid sit notoriū ignoramꝰ.ij.q.j. manifesta pro predictis vide bonā theoricā.Inn.in.c.cū causam.de testi.ꝛ Bart.in tract.de testi.vbi dicūt non valere dictum testis q̄n deponit super eo qꝺ percipiꝛ iudicio intellectus.ꝛ nō cū modico discursu:si nō reddit causam dicti sui:licet de causa nō fuerit interrogatꝰ et rōnē huius dicti dixi in.d.c.cum causam.vbi vide facit etiam quod not.Bartol.de teste deponente sup fama.in.l.de minore.§.tormēta.ff.de q̄stio.ꝛ hoc no.q̄ꝛ sepe accidit.ꝛ vide qꝺ dixi in.d.c.cū causaꝫ.

3 ¶ †No.tertio ex text.iudicē non debere omittere ᶜ processuꝫ fiendū sup notorio p̄pter hec verba generalia multa dicuntur notoria ꝛc.Si enim certus est nō debet de hoc curare.

4 ¶ †Ulti.op.ↄtra tex.videꝛ enim ꝙ hodie nil operetur:q̄ꝛ aut quis grauaꝛ et semper potest appellare siue factum sit notoriū siue non.aut non grauatur et non potest appellare:vt in.c.vt debitus.j.eo.Sol.In.fateꝛ contrarium:sed Hostien.dicit quod vbi crimen est notorium non potest de facili quis grauari nisi iudex excederet modū.ſ.c.iij.de offi.ordi.lꝫ Joā.and.dicat ꝙ iura hoc non intendūt q̄ꝛ notorius p appellationem nō euitat correctionem criminis quasi illud nō commiserit qꝺ facit occultus.Ego respondeo formalius saluādo hoc.c.ꝛ similia iura q̄ꝛ in facto occulto admittiꝛ quis appellans a diffinitiua quantūcūq̄ causam non exprimat appellandi:q̄ꝛ saltem habet locum illud nō probatum probabo.Nec regulariter cogiꝛ quis in appellatione a diffinitiua exprimere causaꝫ appellādi.ff.eo.l.j.in fi.cū seq.no.in.c.cū in ecclesia.j.eo. sed in facto notorio non audieꝛ appellās a diffinitiua:causa legitima obfuscante notorium nō expressa.vt in.c.romana.§.si autē post sententiā.j.eodem.lib.vj.et in hoc casu intelligo hunc text.et similia iura que faciunt differētiam inter notorium ꝛ occultum ꝛ vide Innoc.in.c.pastoralis.§.preterea.de offi.delega.Ex cuius dictis elicio no.conclusionem ꝙ vbicūq̄ ius prohibet appellationē:nunq̄ iudex teneꝛ deferre appellationi nisi causa legitima in ea exprimaꝛ:ꝛ ita limita iura que dicunt ꝙ in appellatione a diffinitiua nō est necesse causam exprimere facit qꝺ le.ꝛ no.in.c.qꝺ ad consultationem.de sen.ꝛ re iudi.

1 ☞ Per appellationem interpositā extra iudiciū nō tenetur aduersariꝰ ire vel mittere nūtiū ad iudicem ad quem.

2 Lex vel alia dipositio nō exprimēs causam debet considerari ꝙ sit fundata in ratione naturali et iuxta illam rationem debet interpretari.

3 Appellatio ad quid fuit inuenta.

4 Appellatio regulariter debet fieri coram iudice a quo.

Appellatio q̄n interponiꝛ nō requirit presentiā appellati.sed sufficit qꝺ sibi intimeꝛ.num.6.ꝛ.7.

5 Appellatio si facta sit in absentia iudicis a quo quia ad vlteriora processit ignorās appellationē valebit processus corā eo agitatꝰ nisi pars appellata hoc sciuerit:ꝛ omnino litigauerit.itellige vt j.nume.8.

9 Malitia probaꝛ ex coniecturis id est quod pars aliquid fecerit malitiose.

Suggestum. Hoc.c.summatuꝫ est.ſ.c.meminimus.ꝛ dic vt ibi.cōis diuisio scōa ibi:tue.¶ Casus literalis.ᵈ Aliqui opprimūtur ab aduersarijs suis.propter qꝺ appellant:ꝛ cum ipsi oppressi ꝛ grauati iter arripiunt ad appellationem prosequendam aduersarij illi qui cognoscentes appellationem interpositam nec vadunt nec mittunt ad presentiam pape.sed cum intelligūt illos literas reportasse appellant ꝛ iter arripiunt ad papam:vt sic aduersarios eludant.Suggestū fuit domino pape.vnde mandat quatenus si quis dep̄rehēsus fuerit hoc ex fraude vl' malitia facere appellatiōi sue nullatenus deferatur:ꝛ iudex in causa procedat quia decretalis illa qua isti hoc facere presumunt non ad deprimendā cuiuscūq̄ iustitiam facta est.sed ad remouendum iniquum grauamen.Bernard.

a ⁓ Sebasti.Sapi.¶ Nunquid iudex.vide do.Barth.sozi.in consi.inserto inter cōsilia dn̄i Frācis.curtij.nu.xx.col.vj.Roma.in cōsi.cccclxxxij.inci.in casu premisso.col.fi.ver.tertio dico.

b ¶ Tenebis menti adde ro.consi.cccclxxxij.vbi tenet qꝺ nō requiraꝛ citatio cum quis declaratur excommunicatus cuius cōtrariū tenet Fede.de se.ↄsi.cix.ꝛ.cxviij.ꝛ quod appelletur a declaratione per Ro.sing.suis.folio.v.

c ¶ Uide Bal.in l.addictos.circa mediū.C.de epis.audi.vbi Bald.singu.āpliat qꝺ hic dꝛ nō appellari a snia lata sup dlicto notorio vero.sꝫ etiā si sit lata sup notorio vehementis p̄sumptionis.et ita dixit de mēte Inn.et adde Bald.in l.addictos.C.de ap.ꝛ de hoc vide plenissime p do.Ant.in repe.c.vestra.d coha.cle.ꝛ mu.i ante p.char.ꝛ p do.in.c.romana.§.sin autē.vbi bo.tex.de app.in vj.ꝛ per.d.Alex.de imo.in.l.cōstitutiones.ff.eo.in addi.ad bar.vbi vltra istuꝫ casum enumerat multos alios in qbꝰ non lꝫ appellare.¶ Casus in qbꝰ in appellatiōe a diffinitiua requiriꝛ exp̄ssio cause et adde Bal.in l.minoribꝰ.in.iiij.no.C.de his qui.vt indi.et p Bal.in.l.j.C.si de mo.pos.fue.ap.ꝛ in.l.ij.in p̄ci.C.quo.ap.nō re.ꝛ in.l.fi.C.de li.conte.per Bart.in.l.fi.in.ij.col.ff.d ap.re.ꝛ p Imol.i.l.j.§.iussus.ff.eo.de app.in istis locis reperies nōnullos casus in quibꝰ etiā q̄n appellatur a diffinitiua requiriꝛ exp̄ssio cause. ⁓ Sebasti.Sapi.

d ¶ Notoriū.vide Aret.i cōsil.cxlv.col.vij.Car.i cle.pastoralis.i.xvij.not.de re iudi.et qꝺ debeat ↄstare de notorio āteq̄ super notorio aliquid disponatur:tenet Car.in cōsi.liij.incip.in elucidatione in.iij.co.ꝛ Roma.i consi.xlij.incip.visis.

a ☙Sebasti.Sapia.❡ Seruare. Vide Jas.in.l.illã.col.iij.C.de colla.⁊.d.Fran.cur.in cõsi.ix.inci.ticinensi statuto.col.vj.⁊ in consi.lxxx.col.ij. in pun. Jas.in.l.de quibus.col.iiij.in fi.cum seq.ff.de legibus.

b ❡Not.dictũ Cy.No.ad intellectũ.l.p hũc.C.de tem.appel.⁊ sites que dicũt ꝙ nõ ꝓbatũ in cã principali põt ꝓbari in cã appel.⁊ nõ ꝓductũ in cã ꝑncipali ꝓduci põt in cã appel.verũ est quod ꝑs ignorabat vl' etiã ſm do.Ant. de bu.in.c.ad audientiam.ij.de rescrip.ex alia simili iusta cã putaq2 pars fuit impedita ꝓducere seu ꝓbare i cã ꝑncipali poterit in causa app.sec⁹ quãdo fuit negligẽs pars ꝓducere in cã ꝑncipali:q2 nõ poterit in cã ap. ita dclarat.d.an. in.d.l.per hãc qd not.

Anto. Francisc. ❡Utrũ dispositio.l.p hãc.C.de tẽp.appe.habeat locũ in eo q fuit negligẽs in ꝓducẽdo vel ꝓbãdo in cã ꝑncipali an vero solũ in eo q adhibita debita diligentia omisit facere ꝓbationes dicas qd hꝫ locũ solũ in eo q fuit diligẽs sed ex aliqua iusta cã non deduxit iura ⁊ ꝓbatiões suas: q2 tũc põt nõ deducta dducere ⁊ nõ ꝓbata ꝓbare al's negligentia assimilaret culpe.l.ij.⁊ ibi glo.fin.C. arbi.tute.l.si seruus stichũ.in ꝑn.⁊ ibi gl.in v.i nõ faciẽdo vbi etiã p Bar.ff.de ver.oblig.⁊ in.l.si mora.ff.solut.mat.⁊ p glo.ij.in.c.quesitum.de peni.⁊ remis.⁊ adde qd negligentia dicitur esse peccatũ mortale ⁊ opponitur prudentie vt per beatũ Tho.ij.ij.q.lviij.arti.j.⁊ articulo.iij.

☙Sebasti.Sapia.

c ❡Appellatio. vide Ange.in cõsil.cxxx.incipi.visis oĩbus.⁊ Ro. decisi.xlix. incip. item si appelletur a diffinitiua. in nouis Lapum in alleg.xxxix.incip. an valeat appellatio.

1 ❡†No.primo ꝙ per appellationem interpositã extra iudiciũ nõ tenetur aduersarius ire vel mittere nũtium ad iudicem ad quem.quod dixi post glo.in.c.cum sit romana.§.eo.⁊ hoc limita nisi in casibus in quib⁹ citatio fit a iure. vt in.c.j.de electi.lib.vj.⁊ in cle.causam.eo.tit.⁊ in.c.cordi.de appel.lib.vj.cũ simi. 2 ❡†No.ij.ꝙ vbicũq3 ius aliqd statuit causam nõ exprimens si possumus conte cturare rationẽ naturalẽ illius dispositionis debemus ad limites illius rationis seu cause dispositionem generalem restringere ⁊ illam dispositionem seruare[a] vt ratio naturalis interpretata militet ad hoc no.dictũ Cy.[b]⁊ Bal.i.l.nõ dubium. C.de legi.⁊ in.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excusa.tut.⁊ ibi bo.tex.facit.c.secũdo requis.in fi.j.eo. Nam in.c.meminimus.§.eo.simpliciter erat statutũ de nõ ꝓcedẽdo cõtra tales itinerãtes ad pa.et hic papa nõ disponendo de nouo.sed respondendo quid iuris illam decretalem restringit ad limites rationis quare fuit inducta appella.⁊ quare illa decre.emanauit. 3 ❡†Ultimo not.quare fuit inuẽta appel. Appellationis enim fuit principalis causa vt grauamen inflictum repararetur.nõ autem ad deprimendam iustitiam alicuius.debemus ergo considerare naturam cuiusq3 rei.⁊ ſm eam reipsa vti vide text.in.l.j.ff.eo.vbi dicitur ꝙ ad coercẽdam iniquitatem iudicis ⁊ imperitiam corrigendam fuit appellatio introducta adde et tertiam causam: vt.s.captus ex ꝓpria ignorãtia in prima instãtia possit reuelari in secũda habet enim in appellatione locũ illud vulgare dictum non probatum probabo:nõ oppositum opponã: l.p hãc.C.de tem.appel.⁊ in.c.cũ Joannes de fide instru.ideo cessante iniquitate iudicis et eius imperitia potest appellari ꝓpter causam predictã: vt probatur in iuribus proxime alle. Et circa huius.c.intellectum dic vt dixi.§.eo.meminimus:et vt no.j.eo.vt debitus. 4 ❡†Quero nunqd appellatio sit interponẽda in presentia iudicis. Gl.prima hic colligit arg.ꝙ non est de necessitate:quia quis debet appellare cũ scit se esse grauatũ.ij.q.vj.biduum. Ex qua gloss.not.ꝙ talis appellatio interposita in iudicis absentia ꝓtegit me a facto iudicis adeo ꝙ nõ tenebit excõicatio post talẽ appellationẽ latã ⁊ hoc verũ dũmodo malitiose nõ fiat. Sed in fi.gl.videt ab hac opi.recedere dicẽs hodie nõ valere talẽ appellationẽ per.c.vt debitus.⁊.c.cum speciali.j.eo. Joã.an.dicit ꝙ hodie qui a pluribus iudicib⁹ vult appellare potest coram ipsis vel maiori parte ipsorũ separatim appellare ⁊ separatim apostolos petere.vt in cle.si a iudicib⁹.eodẽ tit. Host.videtur inclinare in primam opi.glo.dicens qd iura allegata in vltima opinione non ob.loquunt enim de appellationibus factis in iudicio hic aũt de illo q appellat extra iudicium ⁊ iter arripuit ꝓsequendo.⁊ in hoc etiam casu solum iter arreptũ bona fi.excusaret ſm eum loquitur Hosti.nimis generaliter ⁊ succincte. Aduerte tu lati⁹.nã Inn.in.c.dilecto.j.eo. sentit primã opi.scꝫ ꝙ appellatio facta etiam in absentia iudicis a quo eximit appellantem a iurisditione ipsius.ar.j.eo.c.pastoralis.⁊.ij.q.vj. biduum.sed idẽ Inn.in.c.si iustus.j.eo.tenet vltimã s.appellationem nõ valere in absentia factam si potest haberi copia nisi iustus metus excuset.et vide bonam glo.in.c.appellatio.j.eod.lib.vj.que concludit appellandum in presentia iudicis nisi ex iusto metu.d.c.si iustus.⁊ hoc puto verius per illum tex.⁊ per.d.c.appellatio.⁊.ij.q.vj.biduum. Nam vt ibi ptꝫ si haberi põt copia iudicis a quo coram eo est interponenda appel.al's aũt coram iudice ad quẽ. Et si neutrius copiam habere potest appellare debet corã publicis ꝑsonis.d.§.biduum.no.gl.in cle.j.in ver.maiori.eo.ti.⁊ videtur hoc ibi apertissime probari.⁊ in.l.j.§.si quis ipsius.ff.quãdo appel.sit.⁊ vide ibi glo. Itẽ aduerte ꝙ licet requirat in appellatione ꝑsentia iudicis si habere potest.nõ tñ sic requiritur presentia appellati.sed sufficit ꝙ fiat sibi intimatio.vt in.d.cle.causam q̃ de elec. Cõclude tñ materiam sic ꝙ aut appellatur a iudice.et tũc semper est appellandũ in sui presentia si haberi potest:siue appellet in iudicio:siue extra.vt i iurib⁹ prealleg.⁊ in.c.cordi.eod.titu.lib.vj. Si appellatur ab alio extra iudiciũ satis est qd fiat illi intimatio ſm dispositionẽ cle.causam q̃.de ele.⁊ hoc quãdo ap.deuoluit causam ad superiorẽ:vt in casu.c.j.de ele.li.vj.iuncta.d.cle.causam. Si vero quis appellat generaliter a grauamine et non contra certã personã.serua.c.bone.j.e.⁊ de hac materia vide plene p Pau.in.d.cle.causam.⁊ p Spec.eo.tit.§.qualiter.ver.item cautius et sequenti. 5 ❡†Plenissime p Lap.alleg.xl.q inter cetera quo ad materiã nostram dicit figẽdo pedem ꝙ licet appellatio ex iusta causa interponatur in absentia iudicis:non tamen protegit appellantem donec fuerit intimata iudici et cum intimatiõe petiti apostoli vbi peti debent. Fatetur tamen ꝙ si non intimetur non vitiatur appel.etiã si sine causa fiat in absentia sed iudex potest procedere donec sibi fiat intimatio ⁊ valebit ꝓcessus dũmodo al's sit rationabilis.dicit tamẽ quo ad nullitatẽ processus sufficere qd appellatio sit intimata parti:q2 dol⁹ partis procedẽtis corã putatiuo iudice ignorante impedimentũ facit nullum processum quo ad cõmodũ partis agitãtꝫ.ad qd facit quod in simili de litigatore coraꝫ excõmunicato scienter.no.Jo.cal.in.c.ad probandum.de re iudi.Jo.and.in.c.dilectus.ij.de preben.⁊ dicit debere intelligi.c.si duobus.§.eod.⁊ hec dicta refert ⁊ sequitur.d.Ant.in.d.c.si.j.eo.limita tamẽ hoc vltimum dictum quo ad processum ad cõmodum partis.nam quo ad processum contumacie punitiuũ propter cõtemptum iudicis putat sententiam partis nõ obesse per.d.c.si duobus. Aduerte diligẽter ad predicta.nam possunt elici tres cõclusiones notande si sunt vere. 6 c ❡†Prima qd appellatio in absentia iudicis etiã si ex iusta causa sit interposita nõ protegit appellãtem a iurisditiõe iudicis a quo donec sibi fuerit intimata appellatio. Scda cõclusio q2 valet appellatio in absentia iudicis etiã si sine causa rationabili sit interposita,sed non habet ante intimationem inualidare iudicis ꝓcessum. Tertia cõclusio ꝙ sciẽtia partis de appellatione aduersarij interposita in absentia iudicis inducit nullitatem ꝓcessus saltem quo ad sui cõmodũ. 7 ❡†Circa primã cõclusionẽ ego allego tex.iuncta glos.in ver.obtenta.j.c.cũ parati.vbi aliquid tãgam. Itẽ optime facit.d.c.si duobus.vbi patet ꝙ si iudex ignorat appe.interpositã ad superiorem tenet processus ergo idem dicẽdum qñ ignorat ab eo fuisse appellatũ ⁊ facit qd ibi dixi.sed indubie hec procedunt qñ sine causa rationabili fuit appellatũ in absentia iudicis.⁊ sic defendi põt secũda cõclusio. Sed quãdo ex rationabili cã fuit sic interposita sum⁹ extra casuꝫ.c.si duob⁹.nã ibi ratione cõtumacie valet processus.sed in casu nostro nulla reperit cõtumacia vel culpa in appellatiõe quare nõ intimaui iudici vnũ propter rationabilitatẽ cause subsistẽtis debet perinde valere ac si fuissent interposita in presentia iudicis.al's nõ esset sufficienter prouisuꝫ ꝓpter ꝓbabilẽ metũ iudicis.cuius cõtrariũ innuit tex.in.c.si.q est no.ad hanc materiã.⁊ sic põt intelligi Inno.in.c.dilectus.vbi hoc tenuit. Ad idem facit in ar.c.j.de cõces.prebẽ.lib.vj.vbi ptꝫ ꝙ excõicatiõe lata ab ignorante priuilegiũ illius quẽ excõmunicat nõ valet. 8 ❡†Quo ad tertiã cõclusionem nõ puto ꝙ processus sit nullus propter sciẽtiam partis:ex quo appel.fuit interposita in absentia sine rationabili cã.q2 cum talis appellatio nõ valuit nõ debet eum defendere.vt.§.dixi. Itẽ presupposita validitate potest esse ꝙ ille renũtiauerit ex quo citat⁹ per iudicẽ a quo nõ cõparet ⁊ pars aduersa reperit in dolo q2 non tenet iura partis aduerse allegare:vt plene dixi in.d.c.si duob⁹. 9 ❡†In gl.fi.in fin.intellige fi.gl.ꝙ ipso facto videt malitia ꝓbata qñ scꝫ arripuit iter post notitiã literarũ qd expressius voluit Jo.an.⁊ satis ꝓbat per tex.nã papa se fundat dũtaxat sup facto narrato et ex facto ꝑsumit fraus.simile in.c.ij.de renun.lib.vj.facit.l.dolũ.C.de dolo. Dolus etiam probat ex coniecturis.nec potest aliter probari ex dictis iuribus.

1 ☞Excõmunicatus qui appellauit potest interiꝫ celebrare diuina.si apparet eũ legitime appellasse.nu.2.

2 Excõmunicatio lata post appellationem est nulla.

Excõmunicatio nulla an et quo tempore est vitanda.

3 Iudex delegatus an possit facere quem absolui ad cautelam.

Iudices siue auditores dati in curia an habeant ordinariam.

De conuersis idem est iudicium.

1 AD presentiam. ❡†Excommunicatus pendente cognitione appellationis absolui potest ad cautelam.et si apparet eum legitime appellasse non punitur pro eo quod interim celebrauit diuina. Uel summa aliter et sic. Si post appellationem excommunicatus celebrat diuina nõ incurrit aliquam irregularitatem nec ex eo venit puniendus si cõstat appellationem fuisse legitimam. Et primo ponit orationem auditorum. Secundo actũ ipsorũ.ibi:qui. Tertio principalem diffinitionẽ.ibi:ideoq3. ❡Casus literalis. Inter archiepiscopum eboraceñ.⁊.R.presbyterũ cõtrouersia fuit oborta occasione cuiusdam excõmunicationis in ipsum ꝑsbyterũ late ab archiepiscopo.

Papa cõmisit

Papa cõmisit causas ipsas episcopo tusculano z cardinali sancte Susanne: corã quibus proponebat ex parte archiepiscopi q ipse presbyter post sententiã in se latã diuina officia celebrauit. vnde puniri debebat ẽm quod iura requirũt. Ex parte presbyteri respondebatur q excõmunicatio non tenebat cũ esset lata post appellationẽ legitime interpositã. vnde nõ debebat puniri z omnia q̃ facta fuerũt ɔtra ipsum reuocari debebãt in pristinum statum. Judices intellecto negotio licet presbyter nõ esset excõicatus de iure. tamẽ de facto z ad cautelam ipsum fecerunt absolui. z ideo mãdat papa archiepiscopo. quaten⁹ decetero dictũ presbyterum nõ molestet pro eo qd post excõicationẽ celebrauit diuina cum excommunicatio illa facta fuerit post appellationẽ legitimam: sed omnia reducat ad eũ statum in quo erãt tẽpore appell. emisse. Ber. ¶ †No. j. q excõicat⁹ post appellationem non tenetur desistere a diuinis officijs quia talis excõmunicatio nulla est^a vt in. c. per tuas. j. de senten. excõ. Alij tamen tenentur eum vitare ẽm Jnnocen. quod tamen nõ est simpliciter verũ. vnde dic vt hodie habes ter. in. c. solet. de sen. excõ. lib. vj. vbi dicitur q in iudicijs pẽdente cognitione nullitatis debet vitari. sed extra iudicium nõ etiam in actibus spiritualibus. ¶ †Not. ij. arg. qd iudex delegatus põt facere quem absolui ad cautelam. De hoc tamẽ est dubiũ vide per gl. in. c. d. c. solet. z ad hũc ter. respõdetur euitãdo cõtrarium, q auditores in curia dati habent ordinariã iurisditionem: quod tamen ab omnib⁹ non admittitur. sed vide glo. z doc. in cle. auditor. de rescrip. z mihi placet primum dictum vt delegatus possit q2 lz hoc specifice sibi nõ sit iniũctũ tñ est de cõnexis^b negotio principali pro hoc bo ter. in. c. prudentiã. §. fi. de offi. deleg. z in fili facit ter. in. c. in causis. iũcta glossa. de elec. vbi datus ad eligendum potest postulare.

☞ Judex a quo non hz suspensam iurisditionẽ qn possit fauere ipsi appellationi interposite. vide late. j. nu. 45.

Appellans non censetur renuntiare appellationi adeundo iudicem a quo super innouatione post appellationẽ factã.

Possessorium retinende potest intentari per seruũ absente domino si turbatur in possessione quã detinet noie domini.

Cum teneamur. Si appellans turbat in possessiõe sup qua fuit appellatũ iudex a quo potest illam possessionẽ sibi reformare. appellatiõe in suo statu permanente. h. d. ẽm communem intellectũ. Communis diuisio. secũda ibi: prudẽtie. ¶ Casus literalis. Aliqs litigabat corã ordinario suo archiepiscopo cãtuarieñ. z alicuius grauaminis pretextu ad papam appellauit sup causa illa de qua litigabat: pẽdẽte appellatiõe aliquis turbauit possessionem ipsius appellãtis: quesiuit archiepiscopus vtrum liceat ei reformare possessionem turbatam eo p̃termisso super quo est appellatum. Respondet papa: si ad ipsum querela exinde peruenit ordine iudiciario id sibi licebit nec propterea intelligitur appellationi renũtiare. Ber.

¶ †Nota primo ẽm communem intellectum de quo infero vnum dictum mirabile quod intendentibus in faciliorẽ exitum cause appellationis iurisdicio iudicis a quo nõ est suspensa dũmodo abstineat a cognitione cause appellationis. vnde potest prohibere attentanda de facto z attẽtata reuocare. z vide ad hoc tertũ et glo. no. in c. secundo de ma. con. contra inter. eccle. vbi iudex a quo precepit partib⁹ ne appellatione durãte sup matrimonio cõtrahant de nouo matrimoniũ. facit. c. qua fronte. z qd ibi not. j. eodem. et dicam ibi

2 latius. ¶ †Not. secundo q appellãs adeundo iudicẽ a quo non super appellatione interposita: sed super innouatione post appellationem non videtur renũtiare appellationi sue ad idem vide bonã glossam. j. in. c. si a iudice. eo. ti. lib. sexto. et quod not. in capitulo tertio. de eo q mit. in posses. ¶ Gl. j. videtur ponere vnũ simile in seruo potest agere vt possessio turbata absente domino reformetur vt in. l. iij. C. si p vi3 vel alio modo. lz hoc simile est multum a remotis z ex superuacuo ponitur hic: in nullo cõfert ad intellectum. c. Et si forte glos. hic voluit in isto simili: quia sicut seruus regulariter nõ põt esse in iudicio. vt in. l. vix certis. ff. de iudic. z tamen interuenire potest pro recuperatiõe possessionis. ita iudex a quo potest in his casibus specialibus z fauorabilib⁹ suam iurisditionem exercere. sed de hoc dic vt statim dicam cũ glo. se-

3 quen. ¶ †Et aduerte quia hec glo. ibi etiam turbat videtur sentire quod seruus possit agere absente domino etiã inter dicto vti possidetis: si turbat in ea possessiõe quam detinet nomine domini. illa tamen lex prima hic alleg. hoc nõ dicit sed loquitur de illo qui fuit possessione priuatus cõmuniter tamẽ hic z ibi tenet quod etiã agat pro turbatione vti pos.

per illã rubri. z super ea not. z per identitatem rationis. arg. in. c. j. z. ij. z. c. cum dilecta. z quod not. in. c. ex parte. de restitu.

4 spo. ¶ †Oppo. contra ter. nam per appellationem nulla remanet iurisditio cum transferatur ad superiorem. vt in cap. vt debitus. infra. eo. ergo non potest possessionẽ reformare. Sol. glo. ij. intrat intellectũ. c. z dicit q cõtrariũ loquit in delegato secus in ordinario vt hic: quia illius iurisditio solũ suspẽditur super articulo super quo fuit appellatũ. Ex hoc colligitur prima lect. ad textũ. vt procedat in ordinario qui ex iurisditiõe generali quã habet põt se interponere z reuocare de facto attentata per partes vel alios in preiudicium appellationis. secus in delegato qui nõ habet iurisditionẽ nisi super illa cã que videt suspensa p appellationẽ. Petr. dixit q si plures articuli commissi essent delegato licet fuit appellatũ in vno adhuc remanet iudex in alijs. s. eod. ¶ Et circa intellectum capi. multum insistunt doct. ex quorum dictis ego collego ex ordine. vij. lecturas Prĩa vt loquat in ordinario: vt. s. dixi. Secũdo qñ appellãs inouauit. nã hoc casu videt renũtiasse appellationi sue ideo iudex a quo poterit se interponere. j. eo. an sit. Hec lectu. est v a in se s3 nõ cõgruit litere: tum q2 litera loquit qñ in p̃iudicium appellãtis fuit innouatio facta: tũ q2 hic se ipedit iudex appellatiõe remanente in statu suo. Tertia lectu. q spoliatio fuit hic facta a tertio. vnde tertius ɔuenit iure ordinario corã iudice a quo z intellige virtute sue generalis iurisditionis quã habet: nam contra tertium innouatẽ nõ proceditur per viã attentati. sed ordine iudiciario. vide glo. no. in. c. nõ solũ. j. lib. vj. Quid autem in delegato respectu isti⁹ tertij. vide qd not. in. c. j. de offi. dele. Quarta lec. vt intelligat qñ fili⁹ seu amicus appellãtis illius nomine possidens fuit spoliat⁹: tũc enĩ per comparatiõe illius corã iudice a quo ille absens renũtiat appellationi: sed hec lec. procedit respectu renũtiatiõis sed non satisfacit contrario ex defectu iurisditionis iudicis a quo. Quinta lec. q hic nõ loquitur de iudice a quo. sed de archiepiscopo cãtuarieñ. qui habet priuilegiũ super tuẽdo iure eorũ qui appellant ad se. apo. z multũ placet Host. hec lec. mihi aũt minime q2 istud. c. eẽt de idubio z de nihilo quasi nobis seruiret cõtra. l. quod labeo. ff. de car. edic. z capitu. cũ in iure. de offi. deleg. Sexta lectu. q hic operatur litis pẽdẽtiã. Septia lectu. q sit propter notorietatẽ facti ratiõe cuius cessat ois suspicio. j. eo. pposuit. Sed doct. cõiter videt ^a mplecti istã lec. vt narratiõe nouiter attẽtati possit iudex ^a quo se intromittere non attingẽdo articulum appellatio-

5 nis. ¶ †Mihi placet hec lectu. vt generaliter procedat ter. tam in ordinario q̃ in delegato vt appellatione nõ obstãte possit iudex a quo reuocare attẽtata in preiudiciũ appellatio. licet pendeat cognitio appellatiõis dummodo se intromittat principaliter de articulo appellationis. hoc probat tali ratiõe: iurisditio iudicis ordinarij vel delegati nõ extinguitur per appellationẽ etiam quo ad illam causam in qua fuit appellatũ: sed tantum suspenditur quatenus versatur cognitio iustitie appellationis. vt i. c. si a iudice. j. e. ti. lib. vj. vbi iudex a quo citat appellantem ad audiẽdã reuocationem grauaminis. z sic citatus tenetur comparere. Ad idem c. cũ cessante. j. eo. sicut ergo iudex habet exercitiũ iurisditionis in reuocando grauamine per se illato: ita in reuocando grauamine illato per alium: seu in reuocando attẽtata in p̃iudiciũ appellationis. nã cũ causa sit ad eũ reditura appellatione nõ iustificata interest sua vt nihil innouetur p hoc quod leg. et no. in. c. ij. s. eo. z in. c. qua frõte. infra eod. ẽm vnũ intellectum. Facit. no. dictum Fede. cõsil. lxxxvj. vbi dicit q iudex a quo qui pronũtiauit instrumentum nõ esse fenerati tium reuocando inhibitoriam factam iudici seculari: põt post appellationẽ interpositam inhibere iudici seculari ne appel. interposita pẽdẽte procedat. Et pro hoc alleg. tertiũ istum. puto tamen qd si delegatus detulit appellationi qd non possit amplius se intromittere. quia per appellationẽ est ab eo abdicata in totũ iurisditio: vt in capitulo cũ appellationibus. eo. tit. libro. vj. secus in ordinario: quia ex generali iurisditiõe quã habet potest se intromittere in nouiter otis. et ẽm hoc salua distinctionem seu differentiam quã ponit ista glo. inter ordinarium delegatum. z simile in capitu. si quis contra clericum. s. de foro compe. z in capitu. cũ speciali. j. eo. iuncto capi. iudex. de offi. dele. lib. vj.

1 ☞ Appellatio generalis respectu cuiuslibet grauaminis nõ valet nisi restringat ad certã causam. nu. 3. vbi de veritate. z an habeat locum in appellatione extraiudiciali. nu. 6.

2 Appellatio ab vno articulo suspendit iurisditionem iudicis respectu totius cause. et boc si appellator vult.

4 Appellari an possit a futuro grauamine. z quomodo in ap

Zacharias.

a ¶ Nulla est. Forte hoc est verũ si appellauerit ante excõmunicationẽ latã q2 post latã nõ potest appellare: vt no. gl. in. c. cupientes. §. qd per viginti. et ibi gemi. d elect. lib. vj. z Alex. in l. imperator. ff. de iure fisc. et in. l. si qua. de verb. sig. aduerte tñ q potest appellare a declaratione quẽ incidisset i excõicatiõe lz ab excõicatione non posit vt pdixi ita no. Car. in cle. j. q. ij. de seque. posses. z fruct.

b ¶ De conneris. Facit glos. fi. in. l. iij. C. si a nõ cõ. iu di. fu. app. vbi dicit glo. qd lz als iudex pprietatis nõ possit de possessiõe cognoscere vel econtra est verum dicit glo. als non posset de pprietate cognoscere nisi de possessione cognosce ret tũc põt. l. ij. ff. de iuris. om. iud.

¶ Adde an delegatus possit facere quem absolui ad cautelã. Ol. consil. cxlv.

Sebasti.Sapia.

a ¶ Glo.ista.vide Ro.deci.xliij.in cip.itē si appellet' in tit.de appel.in antiquis.eo.titu. deci.ij.incip.itē si appelletur in nouissimis. Alexā. in ɔsi.lxxx.inci.vi so.col.vj.in.j.vo.

b ¶ Judiciali. An in iudicialib⁹ possit appellari a grauamine futuro vide p.d.Ant. in.c.significauerūt.in.v.col.de testi.ꝛ in.c.bone.in ij.col.versi.op.ꝙ valet.j.eo.

¶ Adde ang.cōsil.xciij.ꝛ Paul. de cas.cōsi.xxij.in primo impressis.

¶ Adde an i appellatione extraiudiciali sit exprimēda cā do.d ro.deci, suis in antiquis hoc eo.titu.

c ¶ Attentatorū. Qualit' debeat formari libell⁹ super attētatis appellatiōe pēdēte e de hoc.p.d.An. post Inn.ꝛ Hosti.in.c.cū dilecti. ij.j.e.ꝛ p Archi. ij.q.vj.suntquorꝫ §.fin. vbi dicit qd cautū est propter euitādas oēs difficultates qd appellans seruet cōsiliū datū p Ho. in.d.c.dilecti. vcꝫ qd dicat peto retractari quicqd post ꝛ ꝯ ap.i meū pȷudiciū attentatū est.ꝛ vide oīno qd late scripsit.d. Ant.i.c.cū nobis olim.in.iij.et.iiij. col.de elec.ꝛ vide qd ipse no.in.c.p tuas.in.v.co.v.ex his de.s.it.j.e.et ꝙ de hoc no.in.c. dilecta.in.j.colū. de exce.

Sebasti.Sapia.

c ¶ Attentatorū. Vide Soxi. i ɔs. xlv.incip.visa appellatiōe.co.ij.in j.pte. ꝛ ibi ponit quō differant appellatio iudicialis ꝛ extraiudicialis circa reuocationē attētatorū.

Sebasti.Sapia.

d ¶ Attentata.vide Bal.in consil. cxiij.incip.propo nit.in.j.pte.Old. in ɔsi.cc.inci.orta

pellatione extraiudiciali.

5 In appellatione tā iudiciali quā extraiudiciali an sit causa exprimenda.

7 Libellus a quo petit' reuocatio attētatorū post appellationem quomodo formabitur siue pendente appellatione iudiciali siue extraiudiciali.

8 Attentata pendēte appellatione iudiciali vel extraiudiciali an sit ipso iure irrita vel veniant irritanda.

1 Consuluit. ¶ †Gnālis appellatio si fiat in oib⁹ causis nō valet: si fiat vna tm̄ bene valet. Vel summa sic. Generalis ꝛ vaga appellatio respectu cuiuslibet grauaminis nō valet: sed restricta ad certā cām sic. secūda pars ibi: si vero. ¶ Casus literalis Litigātib⁹ aliquib⁹ corā episcopo ꝛ archiepō Bonoñ. vna partiū appellationē interposuit ab oī grauamine qd posset sibi ɔtingere. iudices pdicti super huiusmodi appellatiōe quid fiēdū esset papā cōsuluerūt. qui dñs pa. rñdit hmōi app. nō tenere. Si vō ab aliquo iudice sup omni grauamine qd in vna cā sibi possit inferri q ꝙ generalis appellatio sit interposita. appellationi tamē 2 eius ab eodē iudice est deferendū. Bern. ¶ Not. ꝙ respectu vni⁹ grauaminis pōt qs appellare a iudice nō respectu cuiuslibet grauaminis futuri in eadē cā. ꝛ sic videt' hic bonus tex. ſm vnū intellectū pro his q dixi.s.eo.sup eo vt appellatio respectu vni⁹ articuli suspēdat iurisditionē iudicis quo 3 ad totam causam appellatore volēte. ¶ †Opponit' cōtra tex.d.c.ij.s.eo. vbi reprobat' appellatio generalis. Sol.glo. quod hoc valet respectu certe cause ibi reprobat' generalis appellatio nō restricta ad certā cām. ꝛ dic ꝙ pncipiū huius c. cōcordat cū illa decre. Scda vō pars limitat illū tex. ꝛ pncipiū huius.cap. Diceres tu que est diuersitatis ratio quare valet appellatio respectu vni⁹ cause tantū licet generaliter pponat' ꝛ nō respectu cuiuslibet grauamis futuri. Solu. dico qd est grauamē immediata causa appellationis: vt in c.suggestū.s.e.ꝛ.j.eo.vt dibitus.ꝛ.ij.q.vj.ad romanā. Et respectu cuiuslibet cause intentāde in futurū non pōt ptendi grauamē de psenti. ergo nec appellatio potest sic interponi quia vbi deficit causa cessat effectus. vt in.c.cū cessante.j.eo. sed quando restringitur ad certam causam: tūc grauamē pcessit seu pretēditur de psenti in aliquo articulo ꝛ ppter cōtinētiā ꝛ ɔnexitatē seu vnitatē cause videt' totā causaꝫ qdāmodo cōtingisse. nam qui aurē hominis tetigit totū hominem tetigisse videt'. de peñ.dist.j.vulgaris.ꝛ.l.vulgaris.ff.de fur. merito. hic appel. admittēda est ꝛ valet respectu vnius cause. Sed an hodie talis appellatio valeat vl' nō lꝫ respectu vni⁹ cause. Glo.ista in fine dicit ꝙ nō p capitu. vt debitus.j.eo. qꝛ necesse est semp exprimere grauamen. Aduerte quia gl. videtur intellexisse tex. istū quādo appellat' generaliter respectu vnius cause: nulla appellandi cā exp̄ssa: ꝛ sentit quod expresso grauamine admittit' etiā ista appellatio. Et hoc exp̄ssius sentit Jo.an. in primo intellectu quem dat ad istū tex. Dicit eñ pcedere aliquo grauamine illato ꝛ appellatione expressa secuta clausula generali vt moris est. Vel ſꝫ eū intelligat' de generali interposita in causis maiorib⁹ in quib⁹ nō est necesse cām exprimi.j.e. vt debit⁹. in fin. Jnno. vero pmo tenuit ꝙ gl. hic ꝛ dicit ꝙ hoc.c. sit correctū hodie in appellatione iudiciali b. Jn extraiudiciali vō dicit ꝙ valet ap. etiā certo grauamine nō exp̄sso dūmodo aliqd fiat vl' dicat grauamē timeri posse ꝛ grauamē postea subsequatur: aliter dicit non admittendā etiā extraiudicialem appellationē ppter multas absurditates q sequi possunt. 4 ¶ †Fatetur tñ a futuro grauamine extra iudiciū appellari posse sic. Appello ne graues me sup tali facto vel ne qs molestet me sup tali possessiōe etiā si nulla psona exprimat' in illa sufficit eñ qd fiat ex plurib⁹ cōiecturis.j.eo.bone.ꝛ factum sit certū. Ego respectu appellationis extraiudicialis remitto ad no.j.eo.cordi.li.vj.in tex.ꝛ gl.in.d.c.bone.vbi plene dicet'. ꝛ vide qd dixi in.c.cū sit romana.s.eo. 5 ¶ †Et puto ꝙ quo ad expressionē cause nō sit differētia inter iudicialē appellationē ꝛ extraiudicialē p.d.c.cordi.ꝛ qd ibi no.p glo. in.c.considerauimus.de elect. licet enim grauamē nō sit semper exprimendū in appellatione extraiudiciali cum possit appellari a futuro grauamine: vt in cle.sicut.j.eo.ti.ꝛ.j.cap. bone. Causa tñ appellādi debet exprimi p iura pallegata vnde cōcludo generaliter cū gl. ꝙ appellatio iudicialis vel extraiudicialis ptextu grauaminis interposita nō valet ap 6 pellandi causa non expressa. ¶ †Et iste tex. in secūda parte potest intelligi dupliciter. ¶ Primo ſm antiqua tpa ſm q non erat necesse exprimere causam.ij.q.ad romanā. ſꝫ satis erat qd appel. nō apparebat manifeste frustratoria: vt not. in.d.c. vt debit⁹. Scdo pōt intelligi scdm hodierna tpa vt exprimat' grauamē illatū in vno articulo ꝛ subijciat' clausula gñalis vcꝫ ꝛ ab oī grauamine qd mihi pōt iferri in hac cā: vt sentit Joā.and. Sꝫ puto ꝙ hec adiectio respectu cuiuslibet grauaminis in eadē cā nō sit necessaria qꝛ si nō opponat' appellatio tñ hꝫ effectū iurisditionis suspēsiuū respectu totius cause. vt in.c.si a iudice.ꝛ.c.nō solū.j.e.li.vj. vt dixi plene s.eo.super eo. sicut supflua est illa clausula qua hodie cōiter vtūtur appellātes dū appellāt a certo grauamine. nā exp̄sse subijciūt clausulā generalē.s.ꝛ alijs rationib⁹ ꝛ causis suo loco ꝛ tpe proponēdis. nō eñ pōt iustificari appel. ab interlocutoria nisi ex causis ab ea exp̄ssis. vt in.cle.j.eo.tit. vñ he clausule solēt apponi ad maiorē exp̄ssionē: ɔsulo tñ vt practica hic tradita obseruet' ppter opi. de quib⁹ i.d.c.sup eo. nā do. Ant. sequit' hic illā opi. Joā.an. lꝫ aliud senserit in.d. 7 c.sup eo. ¶ †Extra glo. quero de practica libellādi cū petit' c reuocatio attētatorū c post appel. Jnno. hic dicit nō sufficere dicere peto reuocari oīa attētata post app. ſꝫ oꝫ dicere post ꝛ contra appellationem qm̄ nō oīa q fiūt post appellationē sed illa dūtaxat q fiūt ɔtra reuocāda sunt: vt in.c.cū nobis. de elec.ꝛ.c.auditis.de procu. Host. dicit ꝙ qcqd dicat Jnn. cursus iudiciorū admittit primū libellū: qꝛ intelligit' illud ꝛ contra ꝛc. do. Ant. concordādo dicit ꝙ in appellatiōe iudiciali pcedit dictū Hosti. in extra iudiciali vō pcedit dictuꝫ Jnno. qꝛ in extraiudiciali solū reuocant' attentata ꝯ appel. secus in iudiciali. p hac differētia allego Jnn.in.c.qꝛ ppter ꝛ.c.cū inter.de elec. vbi hoc tenet. Et diuersitatis ratio est qꝛ appellatio iudicialis respectu vni⁹ articuli suspēdit iurisditionē iudicis in tota causa. ideo qcqd iudex facit postmodum in illa causa in preiudiciuꝫ appellationis nō valet vt dixi in.d.c.sup eo. Sed extraiudicialis appellatio nō suspēdit potestatē competentem parti. qꝛ nō tenet' desistere a iure suo nisi forte quatenus directe obuiat appellatiōi. ꝛ ibi per eundē Jnn.in.c.ad dissoluēdū.de despō.impu. Et hoc puto pcedere cū q̄rit' de valitudine gestorū. Puto tñ ꝙ libellus generaliter cōceptus indistincte pcedit: qꝛ libellus recipit interpretationē ſm subiectā materiā ꝛ semp debet interpretari in fauorē libellantis etiā impropriādo verba si expediat. ad hoc tex. cū gl. no.in.c.cōstitutus.de re.do.ꝛ in.l.si qs in tētatione ambigua.ff.de iudi.ꝛ quod ibi no. Bar. reuocatio tñ non fiet nisi ad limites pbationis. facit qd no.in.c.cum 8 ad sedē.de restit.spo. ¶ †Ex his infert' ad.q. nunquid attēra d ta d post app. extraiudicialem sint ipso iure nulla. d. Ant. allegando Archi.ij.q.ij.quoties. dicit ꝙ non sed veniūt retractanda: ſꝫ innouata post appellationē iudicialē sunt irrita si cā appel. est in iure exp̄ssa alias sunt retractanda. Sꝫ certe hoc dictū nō est verū. nec Archi. ita loquit'. ꝛ cōtra h dictū aperte est tex.in.c.ad audientiā.ꝛ.c.dilecti.j.eo. vbi excōicatio lata post ap. extraiudicialem est nulla. ad idē.c.cū parati. statim seqnēs. iūcta gl.in ver. obtentu appellationis.j.eo. nec video rationē diuersitatis vtrū cā appellādi sit iure expressa vel nō. Jllud eñ requirit' qñ est adiecta clausula appellatione remota: vt in.c.pastoralis.j.e. Jdeo cōcludendo materiā dico sic ꝙ aut q̄rit' de innouatione post appella. iudicialem aut post extraiudicialē. Primo casu si appellatio est legitima puta ex grauamine interposito ꝛ oīa sunt nulla postmodū innouata ꝛ reuocabuntur pviam attentati. vide tex.no. cū glo. plenissime in.c.nō solū eo.tit.lib.vj. Secundo casu qñ post appel. extraiudicialē si appellatio fuit interposita a iudice nō valet quicqd facit iudex ɔtra appel. vt in.d.c.ad audiētiā.ꝛ.d.c.dilecti. Si vō nō fuit appellatū a iudice sed a parte: ꝛ tunc si appellatio fuit interposita ex cā pbabili ꝛ verisimili: actus postea secutus est null⁹ ad hoc.c.j.s.eo. ſm lec. quā ibi dedi. Nā ibi archieps pcedebat vt pars in collatione bñficiorū. ad idem.j.e.c.bone.ꝛ di clati⁹ vt ibi dicetur. De effectu istius appel. extraiudicialis. vide etiā per do. Anto.i.d.c.dilecti.j.eo. vbi ex tex. illo colligit ꝙ attētatum post appellationē extraiudicialem est ipso iure nullum quinimo appellat' nō vt a parte sed vt a iudice. Et sic dixit limitandum quod no.in.c.considerauimus.de elect. sed tu distingue causam appellandi: vt.s.dixi.

1 ☞ Excommunicat⁹ repellitur tam a petitiōe iudiciali ꝙ extraiudiciali.

2 Excōicationē alteri⁹ pōt etiā tertius denunciare ꝛ excipere.

3 Legatus principis secularis pōt esse etiā prelatus vel eps.

4 Nūtys vel alijs creditur non solū si asserāt aliquē citasse: ſꝫ etiā si asserāt aliqua q sint vicina ꝛ proxima ipsi citatiōi.12.

5 Presentiam sui facere dicit' ille qui exhibet presentiā suā corporalem: nō autem per nuntium vel epistolam.

6 Citatio sine termino vꝫ: ꝛ citat⁹ dꝫ cōparere ꝙ citi⁹ peterit

Citatus, si

materia. Cardi. cl.incip.super p̄misso.colū.iiij.in fi.⁊ hec declara ⁊ restrige vt p̄ Jas. in.l.j.colū.ij.C.de bo.pos.s̄m tabu. ❡ Sine termino. Et idē dicit bal. in.l.hac ↄditione ff.de cōdi.⁊ d̄mō. ⁊ idē clari⁹ dicit Ange.in.l.vt pfe ctius.C.de anna. except.dicēs ita tenere Spe.in ti. de cita.⁊ d̄ hoc vi de etiā p̄ Ro.in l.si ex legati cā.ff. de ver.ob.vbi di. q̄ i citatiōe extra iudiciali nō req̄rif dies.⁊ ad hoc dicit esse glo.fin. in v̄.reqsierūt.in cle.j.de here. Sȝ illa glos.iudicio meo nō pbat hoc si referaf ad text. q2 loquif q̄n cita to extraiudiciali ter est prefix⁹ cer tus termin⁹ a iu re q̄ casu hoc tñ fatef qđ valeret ita intelligaf.illa glo.⁊ etiā pbant iura per eū alleg. Sȝ tu magis ad propositū dicas q̄ licet i citatiōe non apponaf ho ra tamē itelligif q̄ citat⁹ debeat cōparere hora ↄ sueta s̄m Jnn.in ca.cū nobis oliȝ de elec.quē refert ⁊ sequif Bald.in c.j.in fi.iiij.col.v̄. quero vtrū.in tit. de mili.vasal.q cōtu.est.et ppie Jnno.in.d.c.cum nobis:loquif d̄ ci tatiōe extraiudi ciali.⁊ vide circa p̄dicta ⁊ ad eaq̄ ponit hic.d.Ant. plenissime Ro.i repe.rub.ff.de ar bi.in.vj.col.⁊ co piose ⁊ eleganter in.l.j.§.nūciatio. ff.de ope.no.nun. in petijs nouis.in v.colum.

❡ Adde an cita tio generalis ar⁊ ctet Ro.cōsilio. cccl.xix.

Sebasti. Sapi. ❡ Sine termino. Vide Feli.cōclu dentē q̄ cōiter te netur talem cita tionē valere:in.c. consuluit.colū.ij. v̄.not.tert.ibi:ea. hora.§.de offi.de

Citatus si ex impedimento non comparet in ter mino debet comparere q̄ citius poterit. 8

Citatus si est in legatione vel alia expeditiōe an dicatur legitime impedit⁹.adeo q̄ debeat pot⁹ parere illi a quo habet legationem q̄ citati. 9

Legatus pape est tanq̄ papa. 10

Cleric⁹ sine ali⁹ plat⁹ si citef a duob⁹ superiorib⁹ vno ecclesiastico ⁊ alio tpali:cui dȝ pot⁹ parere. 11

Obl'o iurata q̄sita alteri non pōt ēt p papā tolli. 12

Pape non est obediendum:q̄n ex tali obedientia verisimiliter timef scandalū vel aliquod malū fu turū vel si precipit ↄ statum vniuersalis ecclesie. 13

Papa in dubio presumif moueri ex iusta cā.

Cui magis credaf nuncio vel parti:vel nūcio vel notario:⁊ quāta fides adhibeaf istis nuncijs.

Confessio facta calore iracundie nō valet,nisi da ta perseuerantia. 14

Excōicatio fulminata post appellationē etiā ex tra iudicialem non valet. 15

Appellatio iterposita i abs̄ntia iudicis an valeat 16

Obedire tenef subdit⁹ superiori:ȝ ipse ob hoc appellauerit friuole. 17

Cum parati. Preterea appellatio nis nō debet subdit⁹ cōtēnere ordina riū ita cōiter sūmaf.ȝ certe hec sum matio est nimis generalis ⁊ de nihilo seruit.p.c. vt debitus.j.eo.summa ergo sic. Appellatio fri uola non excusat inferiorē quominus teneaf obe dire superiori vt de cōtēptu puniaf nisi innocen tiam suā aliter purget.⁊ est casus valde not.in eo q̄ dixit istum puniēdū. Diuidif.nā primo ponit qđ opponebat cardinalis ↄ ep̄m. Secūdo excusa tionē ep̄i:ibi:cunq̄. Tertio r̄sionem: ad illā ibi. cardinalis. Quarto citationē ep̄i.ibi:nos vero. ❡ Casus i falis. Ep̄s ȝamoreñ.quasdā petitio nes p nūtiū suū fecit corā dño papa pponi:quas cā paratus esset admittere. J.diacon⁹ cardi.olim in hispania legatus pposuit contra ipsum q̄ cū ad synodū suā vocasset ad ei⁹ vocationē cōtēpsit accedere ppter qđ ip̄m excōicauit: et sic excōica tus se fecit in ep̄m cōsecrari. Cūq3 P.canonicus sancti Jacobi p ipso ep̄o firmiter assereret q̄ erat tunc in legatione regis:⁊ ideo ad ipsum venire nō potuit. Cardinalis allegauit ecōtra q̄ nūci⁹ in uenit eū in salamantina ecclesia ⁊ nō in legatio ne regis. Iterū nūcius ep̄i allegauit q̄ ab ipso car dinali appellauerat ante sentētiā latam. Papa vero his intellectis cōsideratis q̄ preterea appel lationis nō debuit cōtemnere ad vocationē lega ti venire:precepit eidē ep̄o quatenus vel in per sona propria vel per nūcios idoneos apostolico cōspectui se presentet suā si poterit innocētiā ostē surus. Ber. ❡ †Not.primo excōicatū repellē in3 nō solū ab eo qđ petit in iudicio:vt in.c.intelleri mus.de iudi.sed etiam ab eo qđ petit extra indi cium.facit.c.pia.de excep.lib.vj. ❡ †No.ij.q̄ etiā verius pōt excipere ⁊ denunciare excōicationē alterius:maxime si fuit excōicator:licet officium suū sit finitū.vt hic. ❡ †Not.tertio q̄ prelatus etiam ep̄s licite acceptat legationē principis se cularis:⁊ vide bonū ter.iūcta gl.in.c.si ep̄m.xviij. dist. Jdē videf dicendū in delegatione:vt in.c.in archiepiscopatu.de ra.aliquid tetigi in.c.ij.de iu di. ❡ †No.quarto ter.valde no.q̄ nuncio credi tur nō solum super nuda citatione:sed etiam sup his que sunt vicina ⁊ proxima citatione:vt q2 re perit citatū in certo loco.vt.j.latius dicā. ❡ Jte3 no.†q̄ quis exhibet presentiā suā per se vel p nū cium seu per procuratorē:⁊ sic cōmuniter notāt hic doc.allegātes.c.episcopus.xviij.distin. Ego dico q̄ s̄m ppriā significationē vocabuli ille di citur se presentare qui exhibet presentiā suā3 cor poralem hoc patet ex etymologia vocabuli:ad quod vide bo.glos.quam no.in clemē.dudum.de sepul.in ver.presentari.facit quod legi.⁊ not.in.c. ea noscitur.de his que fi.a prela. Et hoc bene no tabis pro statutis ⁊ alijs dispositionibus requi rentibus presentiam alicuius ad certum actum: ⁊ iste ter.potest adduci ad hanc sententiam:quia

papa hoc expressit vt possit se presentare per nū cios:secus ergo si non expressisset.vide tñ pro pri mo dicto ter.qui melius facit in.c.penul.de iura. calum.sed illud procedit propter subiectam ma teriam.⁊ dic vt ibi. ❡ †Ultimo nota vnū ad qđ quotidie solet allegari iste ter.et nunq̄ obliuioni tradas q̄ citatio sine termino [a] valet:⁊ debet com parere citatus q̄ citius potest cum quodam ta men temperamento.non enim tenetur illico cur rere. Pro hoc.l.quod dicimus.⁊.l.ratū.ff.de so lu.⁊ vide Jnnoc.in.c.fin.qui me.accus.pos.vbi di cit idē esse in citatione generali vt valeat sine ter mino modo predicto quod not. Ad idem facit.c. cum dilectus.de do.⁊ contuma.vbi dicitur quod non valens cōparere in termino prefixo debet cō parere postmoduȝ q̄ citius potest. Ecce ergo qđ secunda citatio remanet ibi sine termino.⁊ vide quod ibi dixi.⁊ hoc tenēt communiter canoniste. vide Specu.in titu.de cita.§.sequitur.versi.quid si non prefixi.vbi tenet quod.s.dixi ȝ Cyn. aliter senserit.in.l.fin.C.de fer.sed tene primum pro quo vltra predicta facit.c.cupientes.j.respon.de elec. lib.vj. ❡ †Quero p̄supposito q̄ iste episcop⁹ fuis set tempore citationis legati in legatione regia an ex hoc fuisset excusatus.sol.gl.ij.primo arguit q̄ sic secundo arguit in contrarium tertio soluē do distinguit q̄ si mandatum regis puenit man datum cuiusq3 prelati citra papam obtemperā dum est regi dummodo ab ipso teneat regalia.se cus si a papa vocatur vel a legato ipsius qui te net vicem pape. No.ex hoc vltimo legato obediē dum tanq̄ pape.facit qđ legi.⁊ not.in.c.fin.xciij. di. Sȝ aduerte quia gloss.videtur contra istū ter. nā si legatio regia nō excusasset episcopū a cōpa rēdo corā legato frustra fuisset hic allegatū q̄ nō erat in legatione regis. Jtē papa in citatione di cit q̄ obtentu appellationis non decuit cōtēnere legatū.secus ergo obtentu legationis. nā si lega tio non excusasset eū illā causam cōfutasset sicut fecit in appella. ❡ †Not.tñ gl.in alio in eo q̄ sen tit q̄ clericus nō obtinēs regalia id est bona feu dalia a principe seculari non debet pretextu vo catiōis principis resistere mādato superioris sui q2 clericus q̄tuncūq3 simpler maxime si est sacer dos non subijcitur in aliquo iudici seculari:vt in c.cum nō ab homine.de iud.imo dignitas sacer dotalis excedit omnē dignitatē secularē.xcvj.di. duo sunt. Et quo ad materiam gl.dicit Jnno. qđ si archiepiscopus vocat episcopum vel aliū pre latum ad consilium vel ad causam ⁊ rex ante vel post vocauit eūdem licite pōt pretermittere man [b] datum archiepiscopi ⁊ ire ad regē cui honor est deferendus:per iura que primo alleg.glos.qđ in telligit Hosti.de tenēte regalia. Sed si archiepi scopus precepit nō obstāte vocatiōe regia debet coram eo cōparere q2 magis est obediendū spiri tui q̄ corpori:⁊ vinculum spiritale est fortius q̄ carnale. De papa dicit qđ sibi semper est obtem perandum relictis omnibus dūmodo non preci piat aliquid contra deum. Et tamen dicit Jnno. q̄ vocat⁹ a diuersis debet multa reuoluere.debet eñ considerare an vocātes sint pares ⁊ quis pri mo vocauit. Jte3 quis est in maiori necessitate: er.in.l.si quis in graui.§.si cū ois.ff.ad sille.⁊.l.con tra pupillū.de re iudi. Ego arbitror q̄ premissa dicta Jnnocē.⁊ Hostiē.non sunt indistincte vera. Quid enim si prelatus ratione feudi astringitur ad aliquod seruitiū tēporale ⁊ personale ⁊ vrgen te causa vocatur a dño seculari superior antē ec clesiasticus reuocat pro modica causa.non puto q̄ q̄tuncūq3 iste hoc intendat teneaf pretermit tere citationem principis:satis enim est qđ data paritate in reliquis preferatur superior ecclesia sticus secus vbi cetera nō sunt paria:vt q2 ille se cularis primo vocauit.et est in maiori necessitate constitutus vnde vide in simili Jnnocē.in.c.cum iamdudum.de preben.vbi tractat de eo qui voca batur eodē tempore a duobus superioribus [b] ec clesiasticis. ❡ †Jtem forte posset dici in papa vt sine causa nō possit impedire:quomin⁹ ille prela

leg.vide Andre. sicu.in consi.viij. col.xv.in.j.vol.et in cōs.iij.co.xij.in ij.vol.Fel.in.c.q2 indicante.in.j.co lum.§.de rescrip. Anto.Francis.

❡ An valeat ci tatio sine termini p̄fixione.vid bar. et dom.in.l.liber homo.§.arcen.ff. de ver.obl.vbi di rit q̄ citatio sine die ⁊ hora nō va let.et vide Cyn. in.l.fina.C.de fer. et no.in.l.aut qui aliter.§.j.ff.quod vi aut clam.⁊.l. fi.C.de iur.do.im pet.⁊ habetur in aut.de exhi.⁊ in trodu.re.i.§.vlti mo.et per Spec. in titu.de citatio ne.in.§.sequitur. in ver.quid si non p̄fixerat.et Joā. and.et moder.in c.fi.de fer.vbi te net quod valet ci tatio absq3 termi no in prefixione ⁊ tenetur citare cū primum pōt tem pore tamen con gruo p text.in.c. cum dilectus.de do.⁊ contu.⁊ cir ca materiaȝ cita tionis:vide bonā glo.in.c.j.de mil. vasal.qui contu. est.i vsi.feu.et gl. in.c.de illicita.xx iiij.q.iij.et glo.in c.si episcopus.iij. questione.ij.

❡ Duob⁹ supe rioribus. Adde Ro.cōsil.xlviij. vbi ponit de con federato cum re ge anglie et fran cie cui magis pa rere debeat.

a ✠Sebasti.Sapia.¶ Obediendū. Qd nō sit pape obediendū vbi imminet peccatū: ꝫ Feli.in.c.si quādo.col.ij.ſ.de rescri. Abb.in.c.teneamur.j.de preben.⁊ Feli.in.c.accepimus.col.j.ſ.de fide instru.

b ✠Sebasti.Sapia.¶ Materia vide de hac materia Feli.in.c.j.co.vj.v.quarta cōclusio.ſ.de offi.iud.⁊ in.c.pposuisti.in vsi.pma ɔclusio.ſ.de probat.⁊ an vilis psona possit esse nūti⁹. tradit idē Feli.in.c.prudentiam.col.fi.in ver.gl.in verbo literatorie.ſ.de offi.dele. vide ad hanc materiā Alex.in cōsi.ij.incip.consideratis bis.in.iij.vol.

tus teneatur obedire pncipi seculari ſm iuramētum suum occasione feudi prestitū. Nam nō potest papa tollere obligationē iuramentalem que sitam laico.ad hoc clemē.pastoralis.de re iudic.⁊ dictum Innocen.in.c.cum inter. P.de renun.

10 ¶ †Et adde singu.dictū eiusdez.in.c.inquisitiōe.de sentē.excom.vbi dicit non esse obediendum[a] pape si ex eius mandato verisimiliter timet̄ scandalum vel aliquod malum futurū. ¶ Itē si precepit contra statū vniuersalis ecclesie sine causa manifesta: vt no.idem Inno.in.c.q̄to.de cōsuetu.

11 ¶ †Fatendum tñ ꝙ in dubio debet citat⁹ obedire pape: q2 presumendum est moueri cū cā iusta. no.in.c.que in ecclesiarum.de cōsti.et per legistas in.l.fi.C.si contraius vel vti.pub. Pōderet ergo citatus omnes circūstantias ⁊ ea que dixi.ſ.post Inno.⁊ ſm illa obediat vni vel alteri. vbi autem prelatus nō teneret temporalia a rege.dicit Hostien.semper obediēdum superiori ecclesiastico.

12 ¶ †Quero etiam et reuoco in dubium: an nuntio sit credendum. Solu.glos.ij. primo inducit in argu.istum.text.ꝙ sic. Opponitur in contrarium de.c.prudētiam de offic.delega.vbi videt̄ requiri litera citatoria vltra nuntium. Demum cōcludit ꝙ nuntio publico ⁊ iurato est credendum circa citationes: in alijs secus.quasi sentiat glos.qd vbi non esset nūtius publicus tūc requirit̄ qd sit literatorie destinatus: ⁊ sic potest intelligi dictū c.prudentiam. Idē quod ista sentit glos.in.c.proposuisti.lxxxij.distin.⁊.iiij.q.iij.§.itē in criminali. Hosti.dicit ꝙ bonus iudex arbitrabitur cui magis sit credendum an parti vel nuntio habito respectu ad cause quantitatē ⁊ psonarum qualitatem. Quid enim si nuntius dixit se citasse episcopum ⁊ episcopus iurat se nunq̄ ab illo citatum: credemus ne potius nuntio vili q̄ epo cum iuramento: maxime: q2 postmodum anteq̄ cōtumax non posset appellare: ⁊ de hoc p Specu.⁊ Joan.an.in ti.de cita.§.sequit̄.v.sed nunqd crederetur. Et vt habet̄ materia[b] collecta tria sunt videnda. nam qñq3 est cōtentio inter partē et nuntiū: qñq3 inter nūtiū ⁊ notariū q2 nūtius negat se retulisse ⁊ notarius scripsit. qñq3 est contentio inter partem ⁊ nuntiū non super nuda citatione sed sup verbis prolatis a citato. Primo casu ɔcludit Joā.an. post multa in loco palle. ꝙ ſꝫ qualitates psonarū ⁊ quantitatē preiudicij iudex arbitrabit̄. Naz qñq3 poti⁹ credit̄ simplici assertioni partis q̄ verbo nūtij: vt puta q2 nunti⁹ est vilis psona ⁊ pars est in dignitate constituta ⁊ laudabilis vite. qñq3 exiget iuramētum ɔ assertionem nuntij: qñq3 plenam probationē. ⁊ hec dicta cōiter tenētur ⁊ sunt multum equa: ⁊ facit a ɔtrio.c.ad audientiā.de pscrip. Scdo casu pncipali vide Cy.i.l.si qs decurio.C.de fal.⁊ Jo.an.in spec.tit.de instru.edi.§.restat.versi.qd si vn⁹. Et cōis ɔclusio est hec vt īspecta qualitate notarij ⁊ nuntij iudex arbitretur cui magis sit credendū. nā si notari⁹ est suspectus ex antea gestis ⁊ cōtra notariū est assertio nūtij non credet̄ notario: sed cessante psumptione cōtra notariū magis credet̄ scripture ipsi⁹ notarij q̄ nuntio.alleg.tex.opti.in.c.qm̄ cōtra.de pbat.vbi plus[c] credit̄ notario scribenti acta seu scripture ipsius notarij q̄ iudici. In tertio mēbro dicit Jo.an.in Spe.in tit.de cita.§.j.in prin.nō esse credendū nuntio si dicat citatum dixisse se nō venturū vel qd citatus intulit sibi iniuriā. ⁊ no.bene hoc vltimū dictū mouet̄ q2 nūtio nō credit̄ nisi circa officium suum qd versat̄ circa citationē ⁊ relationem citationis: non ergo est sibi credendū in alijs. Nec potest dici ꝙ fuit annexa citationi: q2 citatio valet et est perfecta quartūcūq3 citatus nihil dixerit. Et ita simpliciter trāsit hic do.Anto. sed tu vide tex.singu.cū glo.in.c.venerabilibus[c].§.secus.de sentē.excō.lib.vj.vbi dicit̄ ꝙ in iudicio citatus dicit per iudicem se nō cōpariturū tūc cōtumacia sua est notoria. secus ergo si extra iudicium.h.d.⁊ vide glo.ibi que hoc firmat ⁊ eā sequitur Bar.in.l.ex consensu.in fi.ff.eo.vbi plus sentit.s.ꝙ si in actu requiritur trina citatio et citatus dixit nuntio se nolle cōparere qd debet iterū ac tertio citari quasi illa rñsio nō piudicet. Sed in ɔrū vide Innocē.in.c.ad petitionē.de accu.vbi dicit oppositū ei⁹ qd tenet Bar.vt nō sit necesse hoc casu geminare citationem. idē reperio etiā sequi do.de Rot.decisi.cclx. Idem sentit gloss.in.l.fi.ff.de restitu.in integ. Ego hec dicta sic cōcordarē ꝙ si in iudicio dixit quis se nolle comparere in termino poterit iudex incontinenti contra eum tanq̄ contra contumacem procedere: ⁊ hoc casu loquitur tex.in.d.§.secus.⁊ vide no.dictū Inno.in.c.cumana.de elec.in additione. Aut extra iudicium dixit nūtio se nolle comparere: et tunc credo expectādum lapsum termini: q2 assertio nuntij non facit plenam probationem per supradicta: tamen quia confessio extraiudicialis nō debet preiudicare respectu criminis contumacie: maxime q2 potuit hoc dixisse ex iracūdia.

13 ¶ †Et cōfessio facta calore iracundie[d] non tenet nisi in ea detur perseverātia: vt est glo.no.in.c.ex literis.de diuor. Sed si in termino non comparuit tunc quia insurgunt due presumptiones contra absentem.vna que oritur ex con

b ¶ Materia. An credat̄ nūtio dicēti se citasse.de h p archi.in.c.venerabilib⁹.§.idē est de sen.excō.in.vj.⁊ vid oino d h p Ange.in repe.l.si vacātia.i.j.chart.C.de bo.va.lib.x. Et adde ꝙ qñ creditur nūtio de citatiōe statur ei⁹ dicto sine iuramēto: q2 cū a principio quilibet qui creatur nuntius iuret qd fideliter exercebit suū officiū postea eius relatiōi statur sine iuramento ſꝫ Bal.in.l.ij.circa pncip.C.de spon. Et scias quod si nūtius retulit se citasse extra territoriū quē nō citauit nō potest puniri nisi in loco relationis.h.d.etiā Bal.i.l.nullū.in fi.C.de testi.⁊ adde qd in relatiōe quā facit ipe nūtius nō est necessaria pñtia partium ſm ipsum Bal.in.l.in minorū.in.ij.colū.C.in qui.cau.rest.in integ.nō ex neces.⁊ optime facit qd not.d.Anto.in.c.veniens.el.j.in prin.iij.col.de testi. Itē scias ꝙ qñ iudex cōmisit parti potestatē citādi alterā partē.tūc non statur verbo citantis hic dixit etiā ipse Bal.in.l.si vt proponis.ij.circa.fi.C.quō ⁊ quando iu. Itē adde ꝙ nūtius impeditus nō potest facere relationē per aliū: ſꝫ iudex debet mittere ad eū aliquē qui suscipiat relationē. ita sin.dicit idē Bal.in.c.cū dilecti.in fi.iiij.co.ſ.de do.⁊ cōtu.vbi etiaz plene examinat an nūtius possit explicare relationē p aliū. de quo vltimo etiā vide p Bald.in.l.si pcurator.§.si qs mādauit.ff.māda.⁊ in.c.fi.in penul.col.de dolo ⁊ contu. Item adde qd nuntius nō pōt aliquē capere personaliter nisi specialiter habeat commissionē iudicis: de qua constet per publicam scripturam vel autēticum instrumentum. ita dicit idē Bal.in.l.cōsentaneum.in.ij.col.C.quō et quando iu. vide Bal.in cōsi.suo incip. Guidotinus quidam.vbi ponit qualiter puniri debeat fieri faciens falsam relationē. Qualiter aūt puniatur nuntius publicus qui retulit falsum: vide Bal.in.c.fin.in.ij.col.de dolo ⁊ contu.qui hoc alleg.no.in auť.de armis. Et vtrum nuntius possit facere suam relationem die feriato.dicit idē Bal.ꝙ nō: in dicta.l.in minorū.in.ij.colū.in versicu.sed hoc est dubitandum. sed cōtrarium tenet Jac.butri.in.l.dies.C.de fer. Sed Bal.ibi dicit quod tutius est qd ipsa relatio fiat die iuridica. Item adde ꝙ quando iudex in causa eligit nuntiū nō potest amplius ipsuz mutare. ita dicit Pau.de ca.in.l.testamenta.C.de testa.⁊ dicit quod Bal.ad hoc semper consueuerat alleg.tex.in.l.in fraudem.§.quoties.in versi.manu cōmentariensis.ff.de iure fisci. Item adde qd statur relationi nūtij: an potuerit citatus habere copiam.probatur secundū Bald.in.l.properandū.§.siquidem.circa mediū.per illum tex.C.de iudi. Et si nuntius dicat se citasse vnum ⁊ ille neget cui magis credi debeat. Vide oino p Bal.in.l.j.§.si quis neget.in.xij.colum.ff.quē ad.testa.aper.

¶ Adde an credatur nuntio iurato. Pau.de castr.ɔsil.cclxxv.in pmo ipsius. Ro.cōsilio.ccclij.⁊ Franci.de are.cōsilio.xxxiij.

c ¶ Venerabilib⁹. Et ibi de hoc scz. an credat̄ nūtio referēti ɔ verbis citati. vide p do.mi.et adde circa predicta quod si citatus est contumax iudex nō potest punire ei⁹ cōtumaciā ante relationem nuntij de ɔtumacia.ſꝫ Bar.in.l.si finita.§.iulianus.de dā.no infe.⁊ vid bar.in.l.apd iulianū.ff.ex quib.cau.in pos.ea.⁊ sequitur ibi.Ang.dicēs ꝙ vidit ita pluries practicari. Item an stet̄ dicto publici nuntij deponētis super facto alieno. puta si dicat factū homicidium a tali vide Bart.in.l.j.§.cura carnis.in fi.ff.de of.prefec.vrb. Item an negatiua probet̄ p discussionē nūtiorū vide per Barto.in.l.hoc iure.i.fi.ff.de verbo.obli.vbi vide omnino late do.Alexan. Itē adde ꝙ statur relationi nuntiorum qui dicūt ꝙ discussione facta nihil repertum est in bonis debitoris ſm Ang.in auť.hoc si debitor.in.ij.⁊.iij.colū.C.de pig.⁊ Bar.in.l.a diuo pio.§.in vēditione.in.ij.col.C.de re iudi. Et an iudex debeat credere relationi nuntij.vide oino late Sali.in.l.absentē.in.iiij.col.C.de accu. Item adde hic qd pulchre scribit Lap.in alle.xiiij.in fi.iij.col.⁊ vide Bal.in.l.j.in prin.in vlti.col.in apo.ff.de fer.⁊ oino qd not.Bar.in.l.diuus.ij.post me.ff.de cust.re.⁊ vide etiam Bal.in.l.ij.apo.in eo.titu.de fer. Item an pars teneatur credere nuntio citanti dicenti se habere cōmissionē nisi ostēdat.vide latissi.p Imo.in.l.ex ɔsensu.§.eū q.in.iij.char.ff.de app.⁊ per Do.an.d.c.venerabilib⁹.§.secus.de sentent.excom.lib.vj.⁊ an aliquo casu possit citare sine ɔmissione iudicis.vide omnino p Bal.in.l.cum clerici.C.de epis.⁊ cleri.⁊ do.Anto.in quodam ɔsi.incipien. Jesu Christi ⁊ matris eius.in fi.ij.co.vbi dicit quod ex hoc quod non apparet de commissione iudicis non redditur citatio nulla.adde Bal.in.l.eadē ratiōe.ff.de fer. Item adde qd in curia romana sufficit qd fiat citatio per cursorē papalem: licet nō fiat per nuntium proprium vt concludunt do.de Rot.deci.cccxx.in ordine meo nouissi.

¶ Adde an credatur nuntio de executione: Roma.consi.clxiij.

d Zacharias.¶ Calore iracundie. Adde Ludo.Romā.sing.suo.cccccx.incip.volo cōmentari.l.quicquid.circa mediū.vbi alleg.glo.per istum alleg.pro sing.ad quod per eum hic allegatur ⁊ dixi in apost.ad istū.in.c.at si clerici.nu.xv.in ver.calore iracundie.ſ.de iudi.

tumacia

tumacia sua vt est tert. no. in c. nullus. de presump. Alia que orta est ex relatione nuntij: tunc iste due presumptiones simul iuncte operant vt ille amplius non citetur: q2 satis liquet illum nolle comparere ⁊ citationes geminat solum vt appareat de volũtate citati: vt no. Inn. in c. ad petitionem. de accu. ⁊ qd dictũ nũcij faciat in hoc aliqualẽ fidẽ adduco tex. expresum hic contra opi. Joã. and. ⁊ aliorũ. hic enim allegabat dictum nuntij qd fuerat iste repertus in ecclesia salamãtina ⁊ nõ in legatione regis: ⁊ tñ hoc est de necessario comitantibus citationem: sed est actus propinquꝰ citationi. Et per hoc possunt ad cõcordiã reduci opi-

4 niones cõtrarie. ¶ † Glo. in v. obtentu. in sui prin. est facilis postea opponit. videt eñ qd excõicatio ista nõ debuit tenere q2 precessit appellatio quam cardinalis nõ ignorauit. ad hoc. s. eo. c. si duobꝰ. ⁊. j. de excõ. c. ꝑ tuas. Sol. gl. ꝙ hic nõ cõstabat istũ epm appellasse saltem ex legitima causa. ⁊ in dubio magis debuit credi cardinali et nũtio suo ꝙ isti episcopo alleganti. Itẽ fuit in culpa q2 saltẽ debuit ire ⁊ allegare ꝓui-

5 legiũ suũ seu cãz quare cõparere nõ poterat. ¶ † Not. plura ex hac gl. primo probat apertissime iuncto tex. ꝙ excõicatio lata post appellationẽ extraiudicialẽ legitimã. est ipso iure nulla ⁊ actus gestus a iudice post appellationẽ extraiudicialẽ nõ valet. si eñ appellatio hic fuisset legitima non valuisset excõicatio vt in glo. ⁊ hãc gl. alleg. s. c. pror.

6 vbi vide. ¶ † Scdo colligit ex gl. ꝙ appellatio iterposita in absentia iudicis: si est aľs legitima: tenet et vz ⁊ suspendit iurisditionem iudicis in illa cã. Nam ista appellatio fuerat interposita in absentia legati. vt colligit ex tex. Sed aduerte q2 tex. videtur requirere qd iudex appel. nõ ignoret. ⁊ facit qd not. Archi. in c. appellatio. j. e. lib. vj. Ego vero non credo reqri scientiã iudicis sed dicerẽ ꝙ parti appellãti põt imputari quare hoc non deduxit in notitiã iudicis ⁊ tũc talis appellatio nõ tuet appellãtem. Aut non est quid imputet parti vt q2 citationẽ recepit lõge agẽs ⁊ timuit excõicationẽ verisiľr futurã nec poterat intra tps habere copiã iudicis a quo vel ad quẽ ⁊ tunc talis appel. facta in p̃sentia bonorũ virorũ defendit appellantẽ vt nõ teneãt gesta ꝑ iudicẽ ꝯtra eũ: ad hoc not. dictũ Inno. j. eo. dilectus. in verbo si de appellatione innotuerit ⁊c. cuius dicta distingue ꝑ supradicta. ⁊ vide qd latius in hoc dixi. s. c. suggestũ. Non ob. p̃dictis. c. si duobꝰ. vbi põderant ignorãtia iudicis: q2 non loquit ibi de iudice a quo sed de iudice ad quẽ cuius iurisditio non erat adhuc suspẽsa. sed secus in casu nostro. ¶ Ulti. opp. videt eñ qd papa nõ debuit istũ epm citare vt venret ad curiã: q2 cardinalis opposuit de excõicatiõe ꝑ viã excep. q̃ habuit effectũ suũ eo ipso ꝙ papa noluit admittere illiꝰ epi petitiones: vt in c. ij. de or. cog. Sol. gl. fi. ꝙ card. nõ simpliciter excepit: imo denũtiauit dño pape cõtumaciã suã ⁊ excõicationẽ ⁊c. vt in gl. Et no. in hoc gl. ex qua collige ꝙ plꝰ operat denuntiatio ꝙ̃ exceptio nã exceptio solũ operat effectũ repulsiuum denuntiatio vero effectũ etiã ꝓcedendi cõtra denũtiatũ. Uel dic extra gl. qd papa hic inchoauit nouũ processum audita cõtumacia et excõicatione illiꝰ pro hoc qd no. Jo. an. in c. mandatũ. de rescri. ¶ Ul-

17 ti. not. ex fi. gl. iuncto tex. in eo. † ꝙ dixi in summario qd contẽnẽs adire superiorem seu obedire p̃textu appellationis friuole puniẽdꝰ est: secꝰ dic vbi non contempsit obedire sed appellauit a sñia: licet eñ denũtiet appellatio iniusta nõ per hoc puniet. Sic intellige que dixi in c. ad nostrã. s. e. ⁊ sic tempera gl. in l. j. ff. a qui. appel. non lz. vbi dicit ꝙ de iure cano. nõ punit temere appellans. de quo vide in c. vt debitus. j. eo. vbi latius hoc examinat. Hinc vsq3 ad fi. libri nõ recitãt ho. gl. ꝑ questiones ⁊ oppositiones vt hactenus feci: tñ vt euitem prolixitatẽ cum huiꝰ secunde partis volumẽ sit nimis magnũ: tũ q2 aľs satis copiose in scholis hũc titulũ legi: vnde illis reportationibus decreui esse contentus et si quid deerit in addi. supplebo.

1 ☞ Appellari potest a promissione iurata: quãdo promittẽs ex hoc grauaretur: alias secus. nu. 3.
2 Excommunicatus quando absoluitur iurare debet de parendo mandatis ecclesie vel iudicis.
4 Arripiẽs iter ad principem censetur prosequi appellationem.
5 Iuramentum generaliter p̃stitũ debet intelligi ciuiliter ⁊ restringi ad causam honestam ⁊ verisimiliter excogitatam.
6 Terminus est dandus seu moderandus scdm locorum distãtiã ⁊ personarum qualitatem.

a 1 AD hec. ¶ † Qui iurauit stare mãdato ecclesie nõ auditur appellans cõtra iuramentum: si tamẽ de facto grauat appellare poterit. h. d. cũ seq. Uel summa compẽdiosius sic. Si mandatũ factũ ei qui iurauit stare iudicio ecclesie excedit limites iuramenti et licite promissionis appellare poterit. aľs secꝰ. secunda pars: ibi tua. ¶ Casus literalis. Aliqui iurant qd stabunt iudicio ecclesie ⁊ postea appellant: quesitum fuit quid agẽdũ sit de istis. Rñ. pa. qd iudex debet compellere eos vt obseruent iuramentũ suũ vel quod intra. xl. dies post appellationem suam

2 iter arripiãt ad eã prosequendam. Ber. ¶ † Not. j. ex tex. ꝙ is q ab excõicatione absoluitur prestat iuramẽtũ de stando iudicio ecclesie. qñq3 iurat obedire mãdatis iudicis. vt in c. ex tenore. de sen. excõ. In effectu

b tamen non est differentia inter istas duas formas iurãdi quia in qua debet intelligitur de mandato isto. Ad hoc. c. quintauallis. ⁊. c. veniẽs de iureiurã. Et vide glo. no. quã tene menti in d. c. ex tenore. Et aliquid

a ¶ Ad hec. Uide ꝙ per istũ tex. dicit glos. singu. in c. ꝙ bene. vj. qd. iiij. ꝙ qui iurat stare sñie vel parere mãdato alicuiꝰ põt appellare nõ obstãte tali ꝓmissiõe vel obligatiõe. ⁊ sic habes vnũ no. vltra Pan. hic. ex q̃ infert sing. ꝙ lz aľs etiã añ sñiam possit per pactũ renũtiare appel. vt est tex. in l. fi. in fi. C. de temp. ap. ⁊ in l. j. in fi. ff. a quibꝰ app. nõ lz. tñ istud ꝓcedit qñ exp̃sse ⁊ specifice renuntiat app. secus si simpliciter: puta q2 ꝓmittit cuz iuramẽto stare ⁊ parere sñie iudicis tũc eñ ex hoc nõ intelligit renũtiare appellatiõi. vt hic tex. in. d. glo. ⁊ ꝑ glos. in c. pri. in prin. ⁊ tz Bar. in l. si conenerit in fin. ff. de re iudi.

no. j. eo. c. proxi. ⁊ intellige quod dixi ꝑ istum tert. quando quis fuit excõicatus pro dubia offensa seu ꝑ dubia cõtumacia. Nã si manifesta est offensa seu contumacia nõ debet regulariter excõicatio relaxari nisi prius p̃cedat integra satisfactio contumacie vel offense: vt in c. ex parte. el. j. j. de verbo. signi. ⁊ in c. venerabilius. §. secus. eodem ti-

3 tu. lib. vj. ⁊ latius dicam in c. sequen. ¶ † Secundo nota quod appellationi interposite ꝯtra iuramẽtum prius interpositum per appellationẽ non est deferendum. et hoc vbi clarum est appellationem obuiare iuramento: secus vbi dubitatur q2 tunc debet admitti appellatio. ⁊ sic intellige alternatiuam huius cap. sic etiam reducitur ad con-

4 cordiam istud. c. cum seq. ¶ † Ultimo no. ꝙ arripiens iter eundi ad iudicez ad quẽ videtur prosequi appellationem. Item quod iudex a quo potest prefigere terminum ad iter arripiendum vel ad appellationem prosequendam. de quo dic vt latius dixi in c. personas. s. eo. in glo. j. in fi. ⁊ dicit Innocẽ. quod siue qs iurauerit siue nõ nunꝙ̃ auditur appellãs nisi grauetur. vt in d. c. vt debitꝰ. j. eo. et sic transeũt communiter doct. Sed aduer-

b te quia ẽm hoc de nihilo prouideret iste tex. ideo dic ꝙ ratio dubitandi fuit quia iuramentum de stando mandatis ecclesie fuit generaliter prestitũ ideo videtur generaliter intelligendum de maio.

5 ⁊ obedien. c. solite. ¶ † Sed ratio decidendi in cõ-

c trarium fuit quia iuramenta generaliter prestita debẽt intelligi ciuiliter ⁊ restringi ad causam honestam ⁊ verisimiliter cogitatam: vt in c. quintauallis. ⁊. c. veniens. de iureiuran. Ideo si mãdatũ iudicis excedit fines iuramenti potest licite appellari quia iuramentum hoc casu non viget vt in dictis iuribus ⁊ declara prout no. in c. sequen. in gl. ij. ibi: non arctatur: ad hoc intellige ꝙ non arctatur ad istum terminum in alijs causis seu in

6 casibus. ¶ † Quia iudex debet moderari terminum ẽm locorum distantiam: ⁊ personarum qualitatem. vt in c. cum sit. infra eodem. Sed in casu iudex debebat prefigere istum terminum ex quo papa hoc voluit moderari in isto casu. Uel etiã dic: quod voluit per hoc papa inferre potestatez iudicialiter moderandi nisi subesset legitima causa.

1 ☞ Absolutio ab excõicatione potest fieri etiã non prestito iuramento de parendo mandatis ecclesie ⁊ nõ seruata prima.
2 A promissione iurata de parendo ⁊c. nõ appellatur qñ mandatum non excedit debitam formam iuramenti aľs secus. 5.
3 Absolutus ab excommunicatione reincidẽs in idem delictum per quod fuerat excõmunicatus: non reincidit ipso facto in excõmunicationem regulariter: sed durius consequitur secũdam absolutionem ꝙ̃ primam. 4.
5 Excõicatus appellans ab excõicatione: adeũdo iudicem a quo super absolutione: an cẽseatur appellationi renuntiasse.
6 Appellans ab excõicatione põt absolui a iudice a quo appellauit si est ordinariꝰ: si delegatus nõ: licet non renuntiet appellationi.
7 Iudex a quo non habet suspensaz iurisditionem in his que tendunt in faciliorem exitum appellationis.
8 Prosequor: istud verbum denotat inchoamentũ quoddam nõ autem actum perfectum.
9 Excõicatus pro manifesta causa non absoluitur nisi prius integre satisfaciat si possibile est: aut p̃stet cautionem de satisfaciendo.
10 Excommunicatꝰ iterũ pro eodem delicto a quo primo fuerat absolutus: non debet absolui nisi iterum caueat.
11 Presumptio si est cõtra aliquem ne veniat cõtra

¶ Adde an appellationi possit renũtiari cũ iuramento Ange. cõsil. clxxxvij. et an quis possit absolui ad cautelã absq3 iuramẽto per Old. consil. xciij.

b ¶ Duas formas. Tu aduerte quia potest esse differẽtia iter has formas: nam fideiussor datus ꝓmittens parere et satisfacere mandato iudicis non tenet iu. successori vel ideo ꝙ esset iudicatũ in cã app. sz qñ eẽt iuramẽtum de parendo mandatis ecclie cũ iuratũ videat sub noĩe dignitatis vr ꝙ posset eẽ dubiũ an teneat de iudicatis i cã appellationis ẽz not. in l. cũ apud. ff. iud. sol. et ibi ꝑ Bart. ⁊ Ange. et facit cõsideratio Goff. ⁊ Jo. an. in c. j. s. de his q̃ vi met. cau. ⁊ ibi ꝑ But. et alios do. ⁊ ita refert hic et sequitur. d. Phi. fran. de peru.

¶ Adde an fideiussor de iudicio sisti teneat coraz alio iudice: raph. cuma. cõsi. xxxij. Sebasti. Sapia.

c ¶ Iuramẽta. vide moder. i. l. fin. ff. q satisd. cogã. bar. in l. sz ⁊ si qs §. quesitũ vbi moder. late. ff. si quis cau. Jas. in l. si cõuenerit. col. vij. ff. d iur. om. iu. Frã. cur. in cõsil. lxxvj. inci. do. Lud. ⁊ in cõsi. iij. co. ij. icip. et si subtilissime.

iuramentum debet ab eo exigi sufficiens cautio.
Iuramentum honoris regulariter est interdictũ
piuro sed iuramẽtũ oneris quo tẽdit ad ipm obli
gãdũ:non est sibi iterdictũ:nisi dubitet ne deieret.

Questioni. Sũma vt.s.pri. secũda pars ibi respõdemus. ¶ Casus literalis. Ali
quis excõicatus prestitit iuramentum
quod stabit mandato ecclesie. ꝛ sic fuit absolutus
ꝛ anteq̃ mãdatum fiat ei appellat causa subter
fugij vel mandato recepto. queritur vtrum defe-
rendum sit appellationi illius. rñdit papa ꝙ nõ
est deferendũ appellationi illius que iuramento
illius debeat obuiare: sed statim reducendus est
in eãdem sententiam donec mandatum suscepe-
rit ꝛ adimpleuerit pro posse. Bernar. ¶ Primo
no. ibi sicut moris est ꝛc. quod iuramentum quod
prestatur in absolutione ab excommunicatione
de stando mandatis ecclesie potius fuit introdu-
ctum ex moribus seu consuetudine quã de iure.
1 ¶ †Unde facit ad illam questionem nũquid va
leat absolutio non prestito iuramento. videt̃ qđ
sic: cum iuramentum prestetur ex quadam cõsue-
tudine: ꝛ sic non est de substantialibus absolutio
nis. Host. hic: ꝛ plenius in. d. c. cum desideres. de
sentẽ. excom. tenet contrarium. Nam consuetudo
sicut lex seruanda est. xj. dist. in his. facit. l. de qui-
bus. ff. de leg. cõmuniter tñ in. d. c. cum desideres.
tenetur contrarium. nam istud iuramentum exi-
gitur ad cautelam vnde sicut tenet excommunica
tio non seruata forma: vt in. c. sacro. de sentẽ. exc.
ꝛ no. ij. q. j. in summa. ꝛ. xj. q. iij. in summa. sic et ab
solutio debet tenere nõ seruata forma. argumen.
de pe. di. j. verbum. ꝛ. c. venerabilibus. §. vbi autẽ.
2 de senten. excom. lib. vj. vbi ho. tex. ¶ †No. secun-
do principaliter regulam hic positam quod vbi-
cũq; mandatum non excedit debitam formã iura
menti non valet appellatio contra mandatum
3 facta. ¶ †Item no. quod reincidens[a] in delictum
pro quo prius fuerat excõicatus ꝛ postea absolu
tus nõ reincidit ipso facto in excõmunicationem
sed est reducendus per iudicem. quod procedit ni
si in quibusdam casibus in quibus ex dispositio-
ne iuris ipso facto reincidit: et vide text. bonum
4 in. c. eos. de sentẽ. excommu. lib. vj. ¶ †Not. vlti.
quod iterum excommunicatus pro eodem facto
durius consequitur absolutionem secũdam quã
primam: q2 est presumptio contra eum quod non
5 satisfecerit primo. ¶ †In gl. j. in fi. quelibet solu.
est bona in se s3 potest dici breuius et generalius
quod vbicunq; mandatum excedit limites iura-
menti semper potest appellari: ꝛ sic precedens ca.
intellige si non excedit habet locum iste text. Ra-
tio diuersitatis q2 immediata causa appellatio-
nis est ipsum grauamen: vt in. c. vt debitus. j. eo.
Si cessat grauamẽ cessat appellatio: iudex autẽ
ex varijs coniecturis seu ex qualitate factorũ ha-
bebit decernere vtrum subsit grauamen. Et ex p̃-
dictis habes vnum intellectum quod hic nõ ad-
mittit̃ appellatio q2 obuiauit iuramento. Secun
da lectu. potest intelligi ex dictis Innocẽ. vt intel
ligatur tex. quãdo fuit appellatum ab excõmuni
catione ꝛ appellans redit ad iudicem a quo et fe-
cit se absolui prestito iuramẽto. demum volebat
prosequi appellationẽ prius interpositam deci
ditur tali appellationi non esse deferẽdum quia
petendo absolutionem ꝛ prestando iuramentum
iudici a quo renuntiauit appellationi. ꝛ hoc pu-
tat verum Innoc. nisi iste fuisset protestatꝰ quod
per hoc non intendebat renuntiare appellationi.
Refert tamẽ alios dicere qđ nunq̃ iudex a quo
potest absoluere ab excommunicatiõe nisi prius
renuncietur appellationi tacite vel expresse. dom.
Anto. ponit tres casus. Primꝰ quãdo vult ab-
soluere per viam reuocationis: et tunc possit nõ
obstante appellatione: sed iste casus de nihilo p̃
uidet quoniam si reuocat excommunicationem
ratione cuius fuit appellatum tollitur etiam ap
pellatio. vt in. c. si a iudice. eo. titu. lib. vj. ꝛ in. c. vt
debitus. j. eo. Secundus casus quando vult assu
mere cognitionem super iustitia vel iniustitia et non potest nisi renun-
tietur appellationi. Respondeo ßm eum quod hoc spectat a iudicem
ad quem. Hoc dictum mihi nõ placet indistincte quoniã iudex a quo
potest dupliciter cognoscere de iustitia vel iniustitia appellationis.
Primo modo ad effectũ preiudicãdi appellationi seu pronũtiandi
eam iustã vel iniustã ꝛ hic nõ potest: vt in. c. dilectus. de rescrip. Scđo
modo ad effectum reuocandi grauamen: ꝛ isto modo potest cõsentien-
te appellatore: licet appellator nõ teneatur ad hoc comparere potest
tamen si vult sine preiudicio appellationis: quia hoc non est obuiare
appellationi sue: imo prosequitur desiderium suũ vt tollatur graua
men: allego tex. cum glo. in. c. si a iudice. prealleg. vide Inn. in. c. pasto-
ralis. §. preterea. de offi. deleg. vbi dicit iudicem a quo posse ad instru
ctionẽ suã cognoscere de causa appellationis. Tertius casus est qñ
quis petit absolutionem a iudice a quo causa legitimandi personam
suam dũtaxat: hoc casu potest fieri absolutio sine preiudicio appellã
tionis: ꝛ hunc casum puto verissimum etiam si non fiat protestatio q2
tacite videtur protestari si petit absolutionẽ vt nõ maneat interim in
excõmunicatione. Ex omnibus predictis sic sparsis possumus elicere
6 duos articulos. ¶ †Primus nunquid excõmunicatus appellãs ab
excõmunicatione adeũdo iudicem a quo super absolutione videatur
renunciare appellationi. Secundus articulus nũquid in casu in quo
non renuntiat possit consequi absolutionẽ[b] a iudice a quo ꝛ satis pa-
tet solutio ex predictis: ꝛ iunge ea que dixi in. c. cum teneamur. s. eo. et
que no. in c. qua fronte. j. eo. ¶ Et conclude clarius sic: ꝛ primo quo ad
primũ ꝙ si cõparet vt ipse iudex a quo reuocat grauamẽ vel vt legi-
timet personam suam ne interim pendente appellatione stet in excom
municatione ꝛ non videtur renuntiare appellationi sue: cum non fa-
ciat aliquem actum cõtrarium appellationi sue vt predixi. Si autem
cõparet super alijs articulis vel vt ipse cognoscat de iustitia cause
ad effectũ pronuntiãdi super appellatione: ꝛ satis videtur renuntiare
appellationi sue, arg. in. c. solicitudinem. j. eo. Idem puto vbi compa
reat simpliciter coram iudice a quo petendo absolutionem. arg. c. gra-
tum. de offi. deleg. nisi protestetur. et hoc casu intelligo dictum Inno.
7 ¶ †Quo ad secundum articulum vtrũ iudex possit absoluere. Dico
qđ aut nõ fuit delatum appellationi aut sic: primo casu poterit siue sit
ordinarius siue delegatus: quia aut est renũtiatum appellationi ꝛ cla
rum est quod potest. Idem si non est renuntiatũ: quia iudex a quo po
test omnia tendentia ad faciliorẽ exitũ causa appellationis saluo ap
pellationis articulo: vt no. s. eo. cum teneamur. nam ꝛ iudex ad quem
hoc faceret ante oĩa recepta cautione: vt in. c. per tuas. de sentẽ. excõi.
Aut detulit appellationi ꝛ tũc si est ordinarius credo qđ poterit pro-
pter generalem iurisditionem quam habet ad hoc. c. qua fronte. j. eo.
ßm vnũ intellectũ aut est delegatus: ꝛ licet do. sentiant idem fauore ex
communicationis: vt not. in. d. c. qua fronte. Ego tamen puto opposi-
tum quia per delationẽ omnis iurisditio est transfusa in superiorem:
vt in. c. cum appellationibus. j. eo ti. lib. vj.

Additio. In glo. ij. in fi. Host. dicit gloss. procedere in alijs casibus vt absoluẽdus iuret: q2 hec est forma eccle
sie in absolutione: sed quo ad casum nostrum dicit concertationẽ glo.
nõ procedere: quia etiã si ille vellet prestare pignora ꝛ fideiussores nõ
absolueretur nisi prius adimpleat mandatũ: quia hoc videtur requi-
rere iste tex. in fi. ꝛ ita trãseunt docto. Sed certe iste tex. in fi. hoc nõ pro
bat solum enim dicit vt pro posse prius prosequatur mandatum. ꝛc.
8 ¶ †Uerbum autem prosequi nõ denotat actum perfectũ sed incohoa
mentum quoddam: vt plene dixi in. c. personas. s. eo. Item videtur bo
nus tex. in. c. significauit. in fi. s. de offic. ordi. vbi verus contumax et re-
dire volens absoluitur ab excõmunicatione prius incepta causa licet
9 non perfecta. ¶ †Unde cõcluderem quod aut aliquid est causa p̃pter
quam fuit excommunicatus ita quod incipit esse excõmunicatus pro
manifesta offensa: et tũc nõ debet absolui nisi prius integre satisfaciat
per. c. ex parte. j. j. de verb. signi. ꝛ in. c. venerabilibus. §. secus. de senten.
excom lib. vj. quod puto verum quando satisfactio in presenti vel sal
tẽ de proximo potest haberi. Si aũt exigeret longum tractum: puta q2
h3 constituere capellam vel ire in succursum terre sancte vel quid si
mile: tunc puto posse dici vt sufficiat incipere pro posse ipsam satisfa-
ctionem: et postea recepta cautione de adimplẽdo poterit satisfactio
nem complere: et sic potest intelligi iste tex. in fi. ꝛ prestat optimum ar.
ad hanc sententiam illud. c. significauit. Item quia videmus simile in
eo q abssoluitur in articulo mortis pro manifesta offensa vt non exiga-
tur prius satisfactio: vt in. c. fi. de sepul. aliud simile. xxvj. qđ. vij. c. fi. fa
cit optime. c. qua fronte. j. eod. vbi statuitur specialiter p̃pter timorem
ne decedat quis in excommunicatione ad quod iudex debet multũ ad
uertere tex. ho. est in. c. episcopi. in fi. xj. qđ. iij. Item q2 excommunicatio
est medicina et tantum fertur ratione contemptus: sed hic non est con-
temptus ex quo de presenti satisfacere nõ potest prouideatur ergo per
cautionem modo predicto cu3 non debeat ecclesia claudere gremium
10 redeũti: vt in. c. super eo. de here. lib. vj. ¶ †Ubi autem causa excõmu-
nicationis nõ esset adhuc liquidata: et iterum reincideret in excõmu-
nicationẽ placet opinio vt propter presumptionẽ de preterito aggra-
uetur iterum iste ad cauendũ cum pignoribus vel fideiussoribus. arg.
corum

Sebasti. Sapia.
a ¶ Reincidẽs. vide Rot. ita 2clu
dentem in decisi. vij. incip. si p̃nun
tietur. ꝛ deci. vlti. inci. si excõmuni-
catus. sub titu. de sent. exc. in nouis.
ꝛ Gemi. i. c. eos. §. j. vsi. qd si abso
lutus. de sent. ex-
com. in. vj.
Zacharias.
b ¶ Absolutionẽ. Adde Innoc. in
c. prudẽtiã. i pe. colũ. in gl. in vsi.
astrictũ. s. de offi. deleg. Bal. i sua
marg. i vs. iudex vsi. lxv. ꝛ Fed. de
senis. cõsil. clxiij.

eorū que no. in. c. ij. de dolo et cōtu. et in. c. literas. de presump. et sic potest pcedere opi. Tā. si dictio preter stet ibi inclusiue. Unde placet mihi vt iterū iste teneatur iurare ac prestare aliam cautionem sufficiētem. ¶ †Pro quo vide no. per doc. in. c. fi. de resti. spol. et c. ad reprimēdā. de off. ordi. vbi dicūt q vbicūqz est presumptio contra aliquē de veniēdo cōtra iuramētū debet exigi sufficiēs cautio: sed hic est psumptio in cō trarium. ar. c. scriban. de presump. et in regula semel malus. lib. vj.

Additio. ¶ †Et pono hanc cōclusionē respectu iuramēti vt oē iuramentū honoris sit regulariter periuro interdictū per iura in gloss. alle. Sed iuramentum oneris quod tēdit ad obligandum eum tenetur prestare periurus sicut alius. vt in. c. cum in ecclesijs. de maio. et obe. nisi sit presumptio q iterū deieraret. tūc em̄ nunq̄ sibi est deferendum iuramentum etiam oneris: vt est tex. no. in. c. clericos. de coha. cleri. et mu.

☞ Appellatio non suspendit iurisditionem iudicis a quo nisi in cau sa in qua fuit interposita vnde in alijs potest procedere.

Appellatio fouens aliquam iniustitiam siue iniquitatem non est ad mittenda.

Preterea. Appellās ab ordinario de dlicto post ea ab eo cōmisso puniri potest per ipsum ordinarium. h. d. Secūda ibi: durum. Sed supple. ad tex. idem esse de antea cōmissis si nūc de illis accusatur. vt in. c. ad hec. el. j. s. eo. et c. proposuit. j. e. ¶ Casus literalis. Aliqui appel lāt super aliqua causa appel. pēdē. aliqua grauia cōmittūt. et dū cōue niunt super excessi. illis volūt se tueri per appellationē. querit quid iuris sit. Rñ. papa q appellatio illa nō dz eos defendere quominus excessus eorū puniātur censura canonica. Ber. ¶ †No. j. q appellatio nō suspēdit iurisditionē iudicis a quo nisi in causa in qua fuit interpo sita: vnde in alijs pōt pcedere. et dic vt plene dixi in. c. sup. eo. el. j. et c. cū teneamur. s. eo. latius explicabo materiā istius. c. j. c. pposuit. ¶ †Se cundo no. vnā regulā ex tex. q appellationi fouēti aliquā iniustitiā et iniquitatē nūq̄ est deferendū: qz nō pōt appellatio operari vltra natu rā suā q est vt releuet a grauamine nō vt iniustitiā puertat. vt in. c. sugge stum. et in. c. ad nostram. s. e. ¶ In gl. j. in fi. vel fm̄ Host. si sunt grauia et manifesta nihil operat appellatio: secus si nō grauia: qz tunc poterit iudicē recusare: dic vt melius dicet in. c. pposuit. j. eo. pōdera qz papa in decisione nullā facit mentionē de qualitate et enormitate: sed in de testatione mistarū appellationū factum fuit sic qualificate narratum.

Constitutis. Qui non detulit appellatiōi sui aduersarij de sua posteriori circa idē cōtra eū excipere nequit. h. d. Prima pars decise nar rat factū. Secūda dat iudices ibi: ideoqz. ¶ Premitte q vacāte ista eccl'ia cathedrali cōuenictib oib ad quos spectabat ele ctio: Archi. noiauit quēdā cōsociū eligendū in epm̄: fuit oblatū et con tradictū a reliquis ne eligeretur cū esset excōicatus ac fuit interposita appellatio si secus fieret: sed hac appellatione nō obstante Arch. cū quibusdam paucis de capitulo processit ad electionem istius conso cij: et appellationē interposuit ne in piudiciū illi electiōis attentaret aliquid: hac secūda appellatione nō obstante reliqui faciētes maiorē partē processerūt ad electionē et quēdam alium elegerunt. vtraqz ele ctio deuoluta fuit ad sedē apost. et papa mādat vt in litera continetur. ¶ No. ex principio q abbas potest esse procurator alteri licet prin cipaliter nō vertatur vtilitas monasterij. vide gl. xvj. q. j. de presentiū. facit text. in. c. per venerabilē. qui fi. sint legi. et qd ibi no. qd satis pcedit corā iudice ecclesiastico. ¶ Scdo no. tex. q nō est deferēdū appellatio ni illius qui non detulit appellationi aduersarij. et intellige qñ iste ap pellationes reflectūtur ad idē. secus si circa diuersa. sicut in simili limi tatur illa regula: frangēti fidē fides frāgatur eidē. vt in. c. peruenit. de iureiur. j. de penis. c. constitutus. et ita accipit hic. ¶ Ultimo no. q nō valet secūda electio prima existēte nulla licet nō precesserit denūtia tio nullitatis. hoc intellige et limita put no. in. c. auditis. s. de elect. vbi per doc. ¶ O. j. qrit qd si nō esset excōicatus sz suspēsus. dicit q idē. ¶ In glo. ij. in fi. dicit tex. procedere siue fuerit simplex noiatio siue ele ctio. nā si fuit noiatio dubiū faciebat app. Archi. si fuit electio tunc vi debatur secundā electionē nō valere: tū ppter primā nō cassatā: tū pro pter appellationē Archi. sed causa decidēdi in cōtrariū fuit qz electio prima erat nulla tanq̄ facta a minori parte et cōtra appel. legitimam et de excōicato. vt dicit in glo. fi. Nec appellatio potest prestare impedi mentum per rōnem positam in fi. litere. melius tamen videtur cōueni re litere qd iste Archi. eligit qz al's non posset dici Archi. non detulis se appellationi aliorum prout dicetur in fi. litere.

☞ Appellatio non operatur suspensionem iurisditionis iudicis: ni si respectu illius cause appellatum fuit.

2 Suspensus non potest allegari iudex quando crimen est notoriū et pro ipso est determinata pena a iure: secus si esset arbitraria.). vel esset no torium actus transeuntis. io

3 Acta facta ad vnum finē non nocent vel prosunt ad alium finem.

4 Ratio naturalis restringit generalē responsionem legis: licet ipa ra tio non sit in lege expressa.

5 Suspicio iudicis semper potest allegari: licet ab eius pronunciatiōe possit appellari.

7 Appellari potest a iudice excedente modū in ar bitrando penam.

8 In notorijs quis potest esse iudex in facto pprio quando pena venit terminanda a iure: secus si ab ipso iudice.

9 Potestas an possit cognoscere de delicto com misso inter vel contra familiam suam.

Proposuit. ¶ Appellās ab ordinario vna causa in alijs corā eo respōde re tenetur: pōt tamē eū recusare vt iu spectum nisi cōuematur de crimine manifesto in quo nō cadit excusatio nec suspicio: vt qz imponi tur pena iuris surgens ipso facto. h. d. fm̄ intelle ctum intrinsecū. Et primo cōsultatio. Secūdo re sponsio ibi sup quo. ¶ Casus literalis. Aliquis corā ordinario suo appellat in aliqua causa con uenit: postea corā eodē ordinario super alijs cau sis sup quib nō est appellatū ille ppter app. non vult sup alijs respondere querit qd sit seruandū. Respon. papa: q ppter appella. illā non minus tenetur in alijs causis super quib non est appel latū respōdere: verūtamen iudex a quo appellat nō debet eū cōpellere ad respondendū sup alijs: qz ei suspect est: nisi p crimine adeo graui et ma nifesto ppter qd ipso actu merito sit dānandus. Ber. ¶ †Primo no. q appellatio nō operatur suspensionē iurisditionis iudicis nisi respectu il lius cause in qua fuit appellatum qd plene tetigi in. c. super eo. et in. c. ad hec. j. s. eod. ¶ †Secūdo no. q in crimine manifesto non admittitur iudi cis recusatio quantuncūqz alias sit suspectus qd intellige quādo pro illo delicto pena est a iure de terminata: hoc voluit litera ista in fin. et j. dicā la tius. ¶ †In glo. ij. in fi. Hec solutio glo. nō vide tur bona: qz acta facta ad vnū finē scilicet respe ctu appellationis non debent prodesse vel noce re cum agitur ad alium finē: scilicet vt admitta tur recusatio. argu. in. c. veniens. s. de testi. et forte ob hoc dicit Joan. an. hic non esse sperandū euē tum appellationis: sed eligendi sunt arbitri su per recusatione: et si probabitur grauamen illa tum admittitur recusatio: al's secus. et not. bene quia Joan. an. hic non exigit q probetur graua men ex mente. et vide qd plene dixi in ca. ad hec. j. s. eo. hoc dictum tamen multum restringit istum tex. qz fundat se solum super pendentia appella tionis. Ex his verbis text. simpliciter inherens Goffre. in summa in tit. de iudi. in. §. ex his ergo casibus. dixit solam pendentiam appellationis sufficere dicens: quod ratio iuris est quia iudex a quo appellatur solet prouocari. l. iij. C. de episco. audien. facit. l. litigatores. ff. de arbi. et c. vt debi tus. j. eo. hoc tamē dictū Goffre. cōiter non reci pitur a docto. Nam vt dixi in. d. c. ad hec. quisqz posset ex nuda volūtate sibi parere legitimā cau sam recusandi iudicem: qz non haberet nisi ap pellationē interponere: sed vt satisfiat verbis li tere puto posse dici: qz si iudex nō reuocat in du biū grauamē q tūc habeat locū iste tex. hoc vult ista litera dū dicit oino suspect ē et c. Aut negat grauamē et p cōsequēs negat legitimā cām recu sandi: tūc eligant arbitri iuxta formā. c. cū spāli. j. eo. al's sequeret absurdū de quo dixi. ¶ †Et ex predictis tene menti vnū qd licitū est per rōnem naturalē restringere generalē dispositionē legis: lz rō non sit in. l. expressa facit pro hoc text. iuncta glo. in verbo ineptū in auten. vt ma. debi. et qd di xi in. c. suggestū. s. eo. vbi vide. et qd no. Bart. in. l. item queritur. §. qui impleto. ff. locati. Et quid de verbo ptertu. et ver. fas. vide nota. in. c. ad hec. j. eo. et de verbo debet. nunqd importat semper ne cessitatē dic q sic: nisi subiecta materia aliud sua deat. vt in. c. j. de desponsa. impube. Ad hoc vide glo. no. quam semper tene menti in cle. attenden tes. de statu regu. in ver. debet. et vide Barto. in. l. iij. de pignoribus. vbi lati prosequitur materiā.

5 ¶ †In glo. fi. in fi. no. singul'r pmo q in fctō ma nifesto prout differt a notorio pōt iudex recusari.

a Zacharias. ¶ Periuro in terdictū. Adde Archi. in. c. par uuli. xxij. q. fin. et Alex. i. l. ij. §. qd dicim. ff. si quis cau. et Lud. Ro. in. l. admonendi. post prin. ff. de iu reiuran.

b Sebasti. Sapi. ¶ Quod abbas. Uide Abb. in. c. in nostra. colū. iij. s. de procurato. et in. c. sopite. in. ij. no. j. de cēsi. et ro. in singu. cclxxiij. incip. tu scis.

c Sebasti. Sapia. ¶ Unum. Uide que dicta sunt in c. suggestū. s. eo. circa fcōm nota bile abbatis de vbo debet: vide p Feli. in. c. nā cō cupiscentiā. col. ij. s. de cōsti. et di cit Abb. in. c. j. j. de deipō. impub. q regulatur se cundū subiectā materiam.

a ¶ No. notabilez di. an in notorijs iudex recusetur ⁊ adde qd idē dicit d. Ant. in repe. c. vīa. d coha. cle. ⁊ mu. in. lxxxj. co. ⁊ per hāc doctrinā intulit nouū ⁊ singul. dictum. d. Ab. i. c. j. de cleri. mi. in. c. dilect⁹. d pe. ⁊ illud qd dr qd iudex i dlictis notorijs possit eē iudex i fctō ꝓprio vt est text. in. c. romana. de pe. i. vj. ⁊ plene no. d. an. in. c. dilect⁹. ⁊ i. c. cum venissent. de iud. itelligat vex nisi ꝓ illo delicto notorio d iure deberet imponi pena arbitraria: qꝛ tūc, cū posset grauare i arbitrādo non poterit arbitrari in cā ꝓpria qd perpetuo tenementi. ⁊ idē qd tz hic. d. An. tz etiā do. in. c. j. pe. col. de off. dele. i. vj. et in. c. iudex. i fi. eo. tit. ⁊ li. ⁊ adde qd istud. d. arch. i. d. ca. qꝛ suspecti refert et sequitur Imol. in ca. plerūqz circa me. de offi. ordi. in. vj.

¶ Adde an ī notorijs iudex recusetur suspect⁹. ro. cōsi. cccxxxiiij. et in singula. snis. Anto. Francisc.

¶ An in notorijs possit iudex recusari vt suspectus: dicas qd iudex ꝓpter easdez cās pōt recusari pp q̄s pōt recusari ꝓcurator de qb⁹ i. c. j. de ꝓcur. li. vj. ⁊ no. in. c. postremo. de app. ⁊ adde ꝙ iudex q etiā culpa mea ē mihi suspect⁹ vt per Inn. i. c. exhibita de iudi. pōt recusari. gl. tñ in c. vt dbit⁹. de ap. vr̄ tenere ꝯriū. sz illa tñ glo. cōiter ꝑ doc. i. c. si iustus met⁹. de ap. rep̄hendit. ⁊ hr̄ ꝑ Ioā. an. in. c. legitima. eo. ti. ⁊ in. c. si ꝯtra vnā. de of. dele. eo. tit. li. vj. ⁊ Bar. in. l. si quis mihi bona. §. si qs iusta. ff. de dā. no. in. fec.

ex legitima causa tanq̄ suspectus ⁊ sic ꝓcedit tex. multū no. in. c. qꝛ suspecti. alle. in glo. secus in manifesto notorio. ⁊ dr manifestū non notoriū id qd probari pōt tñ nō est notoriū. Inn. hic dat aliam sol. ꝙ in crimine graui ⁊ manifesto nō admittitur recusatio vt hic: secus in manifesto nō graui vt ī contrariū. Mihi videt totū oppositū: qꝛ facilius deberet admitti recusatio in grauib⁹ vbi agit de maiori p̄iudicio q̄ in leuib⁹ p. c. vbi periculū. de ele. li. vj. Uñ tene solutio. gl. sed. d. Ant.[a] hic referendo Archi. in. c. qꝛ inspecti. vbi hoc ponit. limitat qñ pena est imposita ⁊ determinata a leg. Si aūt veniret imponenda arbitrio iudicis: tūc quātūcūqz crimē sit manifestū seu notoriū admittitur recusatio qꝛ posset nocere in arbitrādo penā: ⁊ est dictū[b] satis not. lz hoc attribuat archidiacono. ego dico ꝙ originaliter fuit Hosti. Io. an. sequit in. c. cū speciali. j. eo. vbi pleni⁹ prosequit hoc q̄ Archi. in dicto loco. ¶ †Et si tu diceres hāc nō esse legitimā causam recusandi: qꝛ poterit appellari si excedit modū: certe non est bñ dictū: qꝛ fm hoc nūq̄ posset iudex recusari cū semper subsit facultas appellādi. Nā debet qs euitare saltē grauamē de facto ⁊ ne vexet in expēsis ⁊ in appellationib⁹ superfluis. ex quo enim suspectus est non videtur habere rectū iudiciū arbitrādi. arg. c. repellant. j. de accu. ⁊ in. d. c. qꝛ suspecti. ¶ †Et qd possit appellari a iudice arbitrante penam: vide gl. no. in. c. sup his. de accu. ⁊ per Bart. in l. si qua pena. ff. de verb. sig. ¶ †Et ex predictis pone singularē limitationē ad dictū Inn. in. c. ex parte. j. de verb. sign. vbi dicit ꝙ in delicto notorio potest etiā iudex in proprio facto ꝓcedere: cū sit potius executor legis q̄ iudex. debet eñ intelligi ⁊ limitari qñ pena illi⁹ delicti est determinata in lege: secus si esset arbitrio suo determināda. ¶ †Eodem modo possunt limitari dicta Bar. in. l. si qs forte. §. j. ff. de penis. vbi prosequit an ⁊ qñ potestas possit esse iudex cōtra offendentem officialē suū vel familiā suā. ¶ †Itē do ⁊ aliū intellectuz ad. d. c. quia suspecti. vt procedat in notorio actus transeūtis: quia cū tunc recipiantur probationes vt no. gl. ij. q. j. manifesta. ⁊ est tex. in. c. sicut. de re iudi. posset iudex suspectus in illis recipiendis grauare partē: merito poterit recusari vt suspectus. Istud vero. c. procedit in notorio facti permanentis ⁊ vbi pena est determinata a lege. hoc videt velle ista litera in fi. que no.

☞ Excōicatus absoluitur prestita cautiōe de satisfaciendo. licet creditores vel alij instent qd non absoluatur. ratio ponitur infra nu. 5.

2 Iudex ecclesiasticus potest ius dicere in ecclesia: iudex secularis non: ⁊ si secus fecerit reddit iudicium nullum. 13.

Contractus possunt fieri in ecclesia: licet cōtrahentes peccent.

3 Pena apposita in quasi contractu: non habet locum in contractu nec econtra.

4 Statutum loquens de muliere vt non possit contrahere: non extenditur quin possit quasi contrahere ⁊ sic hereditatem adire.

6 Excōicatus qñ absoluitur debet pars citari si ad eius instantiam fuit excōicatus. al's secus. tñ si de facto fuit absolutus sine citatione partis absolutio tenet. vide in nu. 7. vbi in hoc distinguitur.

8 Absolutio a iuramento: an debeat prestari parte aduersa non citata.

9 Absolutio a licito iuramento alteri prestito regulariter non potest fieri etiam a papa.

10 Excōicatio nūq̄ fertur ab hoie nisi ꝓpter contumaciam id est qñ aliter corrigi non potest.

Excōicatio potest ferri sine alia monitione quādo precessit contumacia.

11 Iudex ad quem an eligatur ad electionem appellantis: an appellati.

12 Priuilegiato an aliq̄ casu possit iustitia denegari

14 Consiliū ⁊ consensus multū differunt inter se.

In confirmationibus electionum an requiratur consensus capituli.

15 Appellatio nō admittit in his q̄ dilationē nō recipiunt: puta in rebus tempore perituris.

16 Iurisditio iudicis a quo nō suspendit in his que tendunt in faciliorem exitum appellationis.

17 Excōicat⁹ nō dz absolui nisi pri⁹ p̄stita iuratoria cautiōe de parēdo mādatis eccl'ie: ⁊ hoc regul'r.

Missio in possessionē nō reuocatur nisi pri⁹ prestita cautione de fideiussoria vel pignoratitia.

18 Iuramentū siue cautio iuratoria non sunt exigenda ab illis qui presumuntur deierare.

c 1 **Qua fronte.** [c] ¶ †Absoluit excōicat⁹ cautione recepta lz aduersarius vel excōicator ne absoluat appellet. h. d. fm vnū intellectū: quē tñ opz limitare qñ excōicatio non fuit lata ꝑ manifesta ꝯtumacia vel offensa: qꝛ tūc nō dz absolui nisi satisdatiōe p̄cedente. vt in. c. ex ꝑte. j. de ver. sig. sz fm aliū intellectuz pōt sic summari. Appellās ab excōicatione pōt petere absolutionē ab excōicatore a quo appellauit nō obstāte appellatiōe sua vel appellatiōe interposita ꝑ aduersariū ne absoluat: nō tñ iste intellect⁹ multū cōgruit litere. Diuiditur. Prima pars rep̄rehēdit querētē. scda ibi: sane. ipsi⁹ duplici q̄stioni r̄ndet. ¶ Casus literalis. Archiepiscopus cantuarieñ. super quibusdā dubijs suis cōsuluit dominum papam anteq̄ ad questiones respondeat. Papa respōdet ꝙ nō videt qua frōte ipsum cōsulat cū dicat iuris ordinē peruertere cū ipse nō in ecclesia non in palatio nō in camera sua: sed in camera regis cōtra ius ⁊ cōtra pontificalem dignitatem electiones ep̄orum confirmet. Postea descēdit ad questiōes. Prima est talis: aliquis fuit excōmunicat⁹ vel interdict⁹ pro contumacia vel alia iniusta causa. ille offert se ad iustitiā pro quibus sniam recepit: pars aduersa appellat ne absoluat: querit an iudex ipsum absoluere debeat. R̄ñ. papa. ꝙ iudex ipsum absoluere pōt ne in excommunicatione decedat etiam si appellauerit pars aduersa recepta primo cautione sufficienti ab ipso ꝙ iuri patebit coram papa ad quē appellauit vt delegato ipsius. Scda questio fuit aliquis conqueritur se irrationabiliter excōicatum vel interdictum nihilominus offert se ad iustitiam ⁊ petit absolui pars aduersa appellat. Ad hanc questionē idē respōdet quod in prima: ꝙ potest illū absoluere etiam si pars aduersa duxerit appellādum. Ber. ¶ Primo no. ꝙ electiones possunt examinari seu cōfirmari in ecclesia

2 siue in palatio epi vel in camera sua. ¶ †Ex p̄dictis infero ad plura. Primo ꝙ cause ecclesiastice possunt iudicialiter tractari in ecclesia. Secūdo vero infero ep̄m posse sibi eligere sedē in aliqua causa nedū in ecclesia sed in palatio suo vel in camera sua. ⁊ nostrum tex. pro cōsuetudine quorundam locorum: nā in aliquibus locis vicarius epi reddit ius in ecclesia in aliquibus in palatio episcopi: ⁊ vtrūqz recte fieri potest vt hic qd no. ⁊ facit. ij. q. ij. preceptum. vbi bonus tex. Secus dic in iudice seculari. Nam eius iudiciū agitatū in ecclesia nō valet: vt est tex. hodie singularis in. c. decet. de immu. eccle. lib. vj. in. §. oēs ordinarij. et vide gl. singularem ibi ꝙ in contractib⁹ initis in ecclesia: ⁊ determinat ꝙ contract⁹ valēt licet contrahentes peccauerint: qꝛ pena retractationis illius capituli non debet extendi. Et no. illam glo. perpetuo ꝙ vbi retractatio actus inducitur a lege ī penā ꝯtra faciētis tūc illa dispositio dr odiosa ⁊ penalis. ⁊ ideo restringēda. Dico latius in. c. cognoscētes. s. de cōsti. vbi est bona glo. in ver. dispendijs. ¶ †Itē no. ex illa gl. ꝙ pena[d] apposita

3 d in quasi cōtractu nō debet extendi ad verū cōtractum. Nam in iudicio quasi contrahim⁹. l. iij. ff. de pecu. no. Io. an. in. c. pia. de excep. li. vj. ⁊ tamē pena nullitatis iudicij. i. quasi contractus non extenditur ad verū contractū. Unde verus contract⁹ gestus in ecclesia tenet vt ibi. Itē puto econtra vt pena apposita in contractu vero non habeat locū in quasi cōtractu eadē rōne ne fiat extensio pene ad causam non omnino consimilem iuxta glo. no. in. c. j. de tempo. ordi. lib. vj.

Additio

+ Sebast. Sapia. b ¶ Est dictū. Et hoc dictū multū cōmēdat. d. and. siculus in tractatu de p̄stātia cardinaliū in. iij. qd. ij. partis. co. pe.

c ¶ Allegat decisio hui⁹ decre. ꝙ qñ debitū est liquidum creditores p̄nt impedire sepulturā debitoris mortui nisi sibi satisfiat ab heredib⁹ ⁊ ita alle. gl. in. §. sunt q̄ui. ver. si qs etiā ausus. ij. q. vj. ⁊ hoc fm Archi. ibi q late discutit istū passuz: de quo ꝑ do. Anto. in. c. ex parte. ij. de sepul. + Sebast. Sapia.

d ¶ Pena. Uide Abb. in cōs. lxxj. incip. quinqz dubia. consi. iij. in. j. vol. ⁊ Alexan. in ꝯs. lxvij. incip. visis. co. iij. in. j. vol. cū allegatis. ꝑ. d. Ias. post Bar. in l. si vnus. §. pact⁹ ne peteret. colū. vij. ff. de pact. per Alex. ⁊ Ias. in. l. si apud acta. co. j. C. d trāsa. ꝑ Ias. instit. de actio. in prin. col. v.

¶ Contrarium tenet idē Bar. in l. more. in prin. ff. de acquirē. her. qđ
mulier prohibita cōtrahere sine cōsensu propinquorū nō poterit adi
re hereditatē ⁊ sic quasi cōtrahere quā cōtrarietatē ponit. d. Matthe.
de ma. in no. clxviij. ⁊ sic cōcor. ꝙ aut statutū loquit̄ per verbū obligare
⁊ tūc verū dicit Bar. in. d. l. more. aut loquitur per verbū cōtrahere. ⁊
tunc verū loquit̄
bart. in. d. l. apud
iul. §. si ei⁹ rōnez
ɔsideras: s3 ver-
ba Barto. nō pa
tiūtur istam con-
cordiā: q2 vtroq3
casu Bar. loquit̄
proprie qñ statu-
tū ꝓhibet cōtra-
here ꝑ hoc v̄bū
cōtrahere ⁊ opi.
do. abb. Panor.
hic post Bart. in
d. ap. firmāt bal.
Ange. et Imo. ⁊
Raph. cu. ⁊ do.
Alex. in. l. mutū.
ff. de acqrē. here.
qui. d. Alexā. no-
uissi. adducit fun
damētum per qđ
vr̄ ꝙ posset re- a
spōderi ad oīa q̄
adduci possent ī
contrariū: maxi-
me ad argu. quo
vtitur Lud. i. d. l.
mutum. ꝙ vbi in
statuto nō potest
assignari nisi vna
ratio illa habet̄
pro expressa ⁊ ex
idētitate ratiōis
licitum est argue
re ad casū3 omis
sum ī statuto gl.
l. q̄ uis. ⁊ ibi exp̄s
sius Bal. ⁊ paul.
de ca. C. de fideic.
⁊ Bal. in. l. maxi-
mū vitiū. in. iiij.
col. C. de li. prete.
cum si. ⁊ maxime
qñ fit extēsio de
stricta vocabuli
significatione ad
latā gl. in ver. eli
gat. in cle. j. et ibi
Pau. de lea. de
ele. Sed sic est ꝙ
ratio ꝑdicta sta-
tuti est ad tollen-
dū presumptio-
nē doli vel met⁹
ꝺm ip̄m Bart. in
l. transactiōe. C.
de transac. Et ne
mulieres ꝑpter
fragilitatē sexus
decipiātur scōm
Bal. in. l. ij. circa
fi. C. de adop. sed
ista ratio militat
in quasi cōtractu
⁊ sic ī aditiōe he-
reditatis ergo ⁊c.
na3. d. Alex. vbi
s. ꝙ imo nō ē ea-
dē rō. ⁊ ideo sta-
tuētes nō ita veri
similiter statuis-
sent in quasi con-
tractu aditionis
hereditatis. nam
in cōtractibus naturaliter cōtrahētes solēt inuicē se decipere. l. in cau
se. ij. in prin. ff. de minori. cū si. ideo introductū ⁊ est statutū ad istū finē
sed aditio ad hereditatē cū fiat nuda volūtate mulieris. ⁊ sic ibi nō ca
dat periculū ꝙ a cōtrahente decipiat̄. ideo cū nō militet rō ꝑ ɔñs nec
statutū. Ad hoc respondet ꝙ imo mulier poterit decipi: q2 legatarij si
deicōmissarij et
creditores hr̄di
tarij possent deci
pere mulierē fal-
sis ꝑsuasionibus
inducēdo eā ad
adeūdū cōcurrē-
te fragilitate se-
xus et facilitate
decipiendi. iō rō
statuti etia3 hoc
casu limitat. ⁊ ita
dicebat. d. Ias. ô
may. dum sub eo
audirē. l. barba-
rius. de offi. ꝑto.
dicens ꝙ ita con
suleret ⁊ iudica-
ret ɔ cōem: limi-
tabat tñ nisi he-
reditas esset lu-
crosa vel opulen
ta ex eo ꝙ ī istis
terminis no. bal.
in. l. neq3 tutores.
ꝑ illū tex. C. ô ɔh.
⁊ cō. sti. vbi dicit
illū tex. eē multū
tenendū mēti ad
statuta de ɔctib⁹
mulierū ꝙ nō va
leāt sine cōsensu
propinquorū. nā
intelligunt̄ de cō
tractibus dāno-
sis nō de vtilib⁹.
Itē tenēt Ange.
⁊ Imo. i. d. l. mu-
tū. §. j. ⁊ ibi paul.
ô ca. idē t3. ibi. d.
alex., post raph.
cu. in. d. l. more. si-
mile dicim⁹ in iu
dicijs. l. nō iō. C.
de ꝓcur. cū si. bñ
facit qđ no: ang.
⁊ Imol. i. l. ij. per
gl. ibi. ff. de excep.
facit ꝙ vult gl. i
l. q̄cūq3. C. de bo-
nis q̄ li. quā bal.
ibi: circa prin. ex-
clamat ⁊ dicit eē
tenēdā mēti ꝙ ꝓ
vtilitate filij pa-
ter pōt alienare
bona aduentitia
filij in quibus h3
vsumfr. qđ dicit
bal. facere ad lo-
cationes rerū ec-
clesie que possūt
fieri pro vtilitate
eccl̄ie vsq3 ad an
nos. xxx. facit ꝙ
no. Bal. in. l. con
tra. in fi. prin. per
illū tex. ff. de pac.
¶ Adde an mu
lier stante predi-
cto statuto possit
hereditatē adire.
Angel. in termi-
nis consi. cccxl.

4 Additio. ¶ †Et hoc vltimū t3 Bart. in. l. more. ff. de acqui. here. et
l. apud iulianū. ff. ex qb⁹ caus. in pos. eatur. et per
hoc dicit ꝙ mulier pōt adire hereditatē non ob-
stante statuto quo cauetur quod mulier nō possit
cōtrahere sine consensu duorū ɔsanguineoꝝ suo
rum: quia ille qui adit hereditatē non contrahit.
vt in. d. l. apud iulianum. ⁊ verba statuti debēt in-
telligi proprie. qđ no. ¶ No. ꝙ nō solū excommu
nicatus debet repelli a petitionibus suis: et facit
se indignum gratia sedis apostolice. vt in. c. cum
parati. s. eo. sed etiā peruertēs iuris ordinē. ⁊ con
tēnens canonum dispositionem. vnde papa nole
bat respōdere super cōsultationibus suis isti ar-
chiepiscopo: q2 violauerat debitū ordinē iuris ⁊
contēpserat canonū dispositionē cōfirmando ele
ctiones in camera regis. ¶ Item no. in ver. sane
ꝙ personā nō solū excōicatur sed etiā interdicit̄
ad hoc. c. is cui. de sen. excom. lib. vj. ¶ Itē no. ca
sum in quo iudex a quo iurisditionem suam exer-
cet appellatione nō obstāte sc3 absoluēdo excō-
municatū. vnde aūt hoc procedat. j. dicā latius.
¶ Oppo. cōtra tex. fortiter videt̄ qđ nullo modo
possit procedere hoc capitulū. Aut em̄ iste fuerat
excōicatus pro manifesta offensa siue ɔtumacia
⁊ non debebat absolui nisi prius prestita satisfa-
ctiōe ⁊ iusta est cōtradictio aduersarij. vt in. c. so
let. de sen. excō. lib. vj. ⁊. c. ex parte. de verbo. signi.
Aut fuerat excōicatus pro offensa vel cōtuma-
cia dubia ⁊ tūc appellatione absolueretur est fru
stratoria: q2 satis est hoc casu prestare cautione3
vt in. d. c. ex parte. ergo appellatio ista tanq̄ fru-
stratoria nō debebat deuoluere causam ad supe
riorē ⁊ per consequens nō debebat iudex recipere
cautionem de parendo iuri coram iudice ad quē
fuerat appellatum. Solu. expressis dictis doct.
colligo cōpēdiose duas lectu. Prima vt intelli-
gatur tex. ꝙ petebatur absolutio a iudice a quo.
Scđa quod petebatur a iudice ad quē. Prima
lectu. subdiuiditur in duas. Prima qñ aduersa
rius tm̄ appellauit ne absolueretur. Secunda qñ
excōmunicatus prius appellauit: ⁊ postea petijt
absolutionem ⁊ aduersarius appellabat ne ab-
solueretur et sic concurrebat vtriusq3 partis ap-
pellatio. ¶ Uenio ad primam lectu. quomō pe-
tebatur absolutio a iudice a quo et aduersari⁹
tantū appellabat. Pe. ⁊ Abb. respondent ad cō
trariū ꝙ hic nō fuit appellatū ne absolueret̄ s3
ex causa superuenienti. vnde propter affinitatem
nouiter contractā inter iudicē ⁊ excōicatum ap-
pellatio sua habuit deuoluere causam. Hec sol.
impugnatur per Io. and. ꝙ suspicio non est suffi-
ciens causa appellandi sed recusandi tantum. vt
no. in. c. accedens. vt li. nō contesta. Item dico qđ
ex alio corruit ista sol. quia in tex. dicit̄ ꝙ iste ap-
pellauit ne absolueret̄. Scđa solu. ꝺm Hosti. qđ
ex aliqua rōnabili causa iste appellauit. Hec so-
lutio penitus non euacuat cōtrariū: q2 in litera
dicitur quod aduersari⁹ appellauerat ne absol-
ueretur. Tertiā sol. ponit Ioan. and. vt procedat
ꝺm antiqua iura ꝺm que appellatio nō expressa
causa deuoluebat causam ad superiorem non ta
men impediebat absolutionē ꝑpter rationem li-
tere ne decederet in excōicatione. Hec tertia pōt
impugnari: q2 litera dicit ꝙ appellauerat ne ab-
solueretur. ⁊ sic exprimebat causam frustratoria3
ɔtra ius: sed causa manifeste friuola etiā ꝺm an-
tiqua iura nō deuoluebat causam ad superiorē.
vt no. in. c. vt debitus. j. e. Pono duas solutiōes.
Prima ꝙ licet a principio contradixisset ne ab-
solueretur tamen postea appellauit simpliciter
videns non proficere: ⁊ sic posset saluari solutio
Ioan. and. Pono secūdam meliorem ꝙ hic con
tradicebat isti ne absolueretur ante satisfactionē
proponens forte offensam vel contumaciā mani
festam sed pars ⁊ iudex hoc negabāt ideo ille ap
pellauit. Hec appellatio etiā ꝺm hodiernā tem-
pora est legitima. vt in. c. solet. ideo habuit deuol
uere causam ad superiorem. Et si diceres quare
absoluit iudex a quo ex quo appellatio ꝑma frō-
te est legitima. Rñdeo qđ vbi appellatio fuit in
teriecta non expressa causa duplex fuit ratio ab-
5 soluendi. ¶ †Una ne pēdente litigio iste decede
ret in excommunicatione: vt in litera: sed ꝓuide-
tur parti aduerse recipiendo cautionem. Secun
da ratio quia ista absolutio tendit in faciliorem
exitum cause appellationis: hanc sententiā tenet
Federi. de se. consi. cxcviij. Nam iudex ad quem
ante omnia ipsum absolueret recepta cautione.
vt in ca. per tuas. j. de senté. excō. Sed si expressit
illā causam: quia fuerat excōmunicatus pro ma-
nifesta causa: tūc vnica est ratio absoluēdi ne de
cedat interim in excōmunicatione: quoniam ab-
solutio non tendit hoc casu in faciliorem exitum.
ideo preiudicat appellationi cum ob hoc fuisset
appellatū nec absolueretur. Ex his habes decla
ratam primam lecturā. ⁊ habes casum in quo iu
dex a quo absoluit post appellationē rationibus
predictis. ¶ Uenio ad secundam lecturam: que
habet qđ excōmunicat⁹ prius appellauerat ab
excommunicatione. ⁊ tūc petebat absolutionem
⁊ aduersarius appellabat ne absolueretur. Dic
qđ respectu appellatiōis aduersarij satis. s. ma
teria discussa est: sed respectu appellatiōis inter
posite ab excōmunicato dicit Innoc. quod pe
tendo absolutionem a iudice a quo tacite renun
tiauit appellatiōi sue nisi fuerit protestat⁹: quia
non intendebat renuntiare appellationi. de hoc
vide quod plene dixi in ca. questioni. s. eo. dicit tñ
Inn. qđ siue sit ordinarius siue delegat⁹ siue de-
tulit appellationi siue non: potest ipsum absolue
re sed non reddit causam quare. Sed dic ꝙ du-
plex posset esse ratio. si enim censetur renuntiare
appellationi tunc non habet dubium cū iurisdi-
tio integra reuertatur ad eum in casibus in qui-
bus non renuntiat. Dic quod ratio absoluendi
est duplex. Prima ne pendente appellatione iste
decedat in excommunicatione. Secunda quia tē
dit in faciliorem exitum cause appellationis. Nā
hoc faceret iudex ad quem ante omnia. vt in cap.
per tuas. preallega. de senten. excōmunicatiōis.
Mihi tamen non placet dictum suum in delega
to qui detulit appellationi quia per delationem
tota iurisditio est ab eo abdicata ⁊ translata in
superiorem. vt in. c. cum appellationibus. eodem
titu. libr. vj. nec tanta imminet necessitas vt dica
mus non iudicem posse absoluere ab excommu
nicatione vt est iste qui detulit appellationi.
¶ Uenio ad tertiam lectu. quod hic petebatur
absolutio a iudice ad quem: ⁊ hoc innuit satis fi
nis huius. c. dum dicit qđ excōmunicator contra
dicebat. ⁊ hoc casu dicit Hostien. quod iudex ad
quem potest absoluere postq̄ examinauit cām
partib⁹ presentibus ⁊ nō añ per. c. romana. §. pe-
nulti. eo. tit. libr. vj. ⁊ ita tenetur cōmuniter ⁊ cum
eo trāseunt docto. Sed aduerte quia hoc non est
verū in absolutione que fit cū cautione quia añ
oīa iudex ad quem talem absolutionem imparti
tur. tex. est apertus in. d. c. per tuas. sed sententia3
reuocare vel denunciare nullā non pōt nisi prius
plene cognouerit de causa presentibus partibus
⁊ ita loquitur. §. pe. alleg. per Host. Aliud est ab
soluere cautiōe recepta: ⁊ aliud reuocare senten-
tiam vel denuntiare eam nullam vt ipsemet Ioā.
an. dicit in nouel. Ratio diuersitatis est quia in
absolutione que fit cautione recepta nulli parti
preiudicat̄ nec aliqđ fit in effectu cōtra sententiā
excōicatoris: sed contra qñ vult reuocare tanq̄